Tabula Scot

No fiene q̃ß esprivgar segun
de Sho mayor en S. Martin a 27.

V. Lean

q. Anß

Tabula Scoti.

No ffiene q̃ss esprivgar segun los esprugatorios de Flandes y ffl. Anss de 650 mayor con L Martin a 27. de Mayo de 1645.

fr. Leandro mandrich

T vnusquisq; p;esentis opis ac tabule sequẽtis. noticiam habeat. cognoscere dz nos p;imo posuisse textum magistri sententiarum. Et quoniã doctor subtilis aliquando tangit materiam p;ime partis dist. 7 deinde materiam secunde partis ꝑm diuersas questiones quas ponit Idcirco p;imo posuimus textum 7 deinde questiones 7 aliquando p;imam partem textus. 7 deinde questionem vnam vel duas. 7 postea secundam partez textus 7 deinde alias questiones. ꝑm q̃ intuenti patere poterit. Et in fine cuiuslibet distinctiõis posuim⁹ expositionez sancti thome qui per pulch;e. vz ponendo semper tres conclusiones. textum magistri exponit. 7 illa est expositio vbi inuenies istam sententiaz. Jsta: exempli gratia. ista est distinctio p;ima. vel ista est di. secunda. illa est expositio textus ꝑm thomaz. Item p;o declaratione vl'intellectione sequentis tabule que aducit oẽs solempnes p;opositiones scoti ac etiam alio;um docto;uz. Est aduertendum q̃ quando in fine p;opositionis inuenitur. 1. intelligitur libro. p;imo Si inuenit. 2. intelligitur libro secundo. si vo est. 3. intelligitur libro tertio. si. 4. libro quarto. si. q. quolibeto. Respicit ẽt reportationes 7 libruz collationum 7 tractatũ de p;imo p;incipio 7 theoremata ac alios tractatus. 7 nota q̃ hec tabula diuidit questiões scoti per litteras. a. b. c. d. e. f. ꝛc̃. 7 p a. intelligitur p;ima pars questionis. per. b. secunda pars. 7 per. c. tertia 7 sic deinceps. si etiaz inueniãtur duo q. q. p;imum. q. significat quolibeto. secundum. q. significat questionem vel p;imam vel secundam vel tertiã ꝛc̃. Item notanduz q̃ incipit ab. a. 7 oẽs dictiones incipientes ab. a. ponit 7 p;imo ponit dictiones que incipiunt ab. a. 7 immediate post. a. sequitur. b. 7 secundo ponit dictiones que habent. c. immediate post. a. 7 deinde. d. 7 sic consequenter de omnibus dictionibus. vt patet intuenti o;dinem tabule.

Abstractio. Nō a forma absoluta ⁊ icōmunicabili ⁊ relatiua pōt abstrahi ꝓcept⁹ idifferēt̄ior vt suppositum indifferens ad absolutū ⁊ relatiuum quolibe.q.8.d.

a

De abstractiua predicatione.q.q.5.d.

Quod scientia abstrahit ab existentia rerum ita ꝙ non includit ipsuz in rōe scibilis.q.q.7.b.

De multiplici abstractione tam in substantia q̄z in accidente.tam in absolutis q̄z in respectiuis ⁊ quomodo pluribus modis potest fieri abstractio tam in accidentibus q̄z in substantiis ⁊ in relationibus pluribus modis q̄z in accidēt̄ib⁹ absolutis.li.i.di.5.insol.q.p.

Quid est esse abstractum vltima abstractione ibidem.

Quis conceptus pōt abstrahi ab vltimis constitutiuis ⁊ quis non li.i.di.23.insol.p̄mi dubii.

Quomodo nomen vnuz abstractum significans principium agendi constructum cum gerundio significante aliquam actionem.natum est haberi a supposito vt sit principiuz agendi in actione.q.q.2.f.

Abstractio triplex huius nois.caro.li.3.di.22.q.prima prope finez.

Duplex abstractio ⁊ duplex cōcretio.3.meta.q.i.

Quod abstractum aliquid necessariū includit vt denominat.4.methaphisice.q.1.g.

De intellectiōe intuitiua ⁊ abstractiua li.2.di.3.q°.q.9.b.⁊.i.li.di.3.q.4.d.e.⁊ q°.q.8.

Quod ab eodez abstracto possunt imponi multa denominatiua li.4.di.11.q.i.articulo.3.b.⁊ li.4.di.12.q.3.in solutiōe.2.argumēti principa.

Quando est abstractio cū mendatio ⁊ quando sine mendatio li.i.di.2.q.6.in solutione primi argumenti principalis.f.in.3.di.i 4.q.2.ad argumentuz principale. Itez in.3.di.3.q.i.in obiectione.ad primum argumētum. Item in.4.di.5 0.q.2.respōdendo ad secundum argumentum principale.

Absolutuz. Nō absolutū pōt māere sine respect u ad id qō non est pus eo., nec simul nā cū eo.q° .q.xi.a.

Nō de rōne absoluti nō est respect⁹ ⁊ q̄ absolutū ⁊ respectus nō faciūt ꝓceptū per se vnum ibidem.d.

Nō absolutū non trahit relatiuū. nec ad genus. nec ad speciez.quere ibidem.

Nō absolutū non includit in sua rōne sbali relationem q°.q.13.b.

Nō absolutū ⁊ relatiuū nō ꝓstituūt conceptū per se vnū nec vnius generis.ibidē.d.

Quomō pbat.q̄ qōlibet absolutū possit produci ⁊ cāri absq̄ alio absoluto.q°. q 16.b.

Nō absolutū ñ distinguit spē p respectū.q°.q.17.b.

Actō. Quomō actio presuppōit suppositū cuius ⁊ quomō ē suppositi exītis ⁊ quomō agere presupponit eē ⁊ quomō presupponit potēs agē ⁊ quomō actio nō ē absolutū sed respectiuū ⁊ habitudo ad alteruz.q°.q.4.in fi.

De triplici actione generis actiōis.⁊ q̄ oīs actio ēt duum ⁊ q̄ oīs trāsmutatio siue actiua siue passiua est ad terminū ad quē accipiēt̄ eē illa trāsmutatiōe.q̄ .q.13.d

Nō oīs actio que nō est ad formā actiuam ē agētis equoci.q°.q.15.g.

De actione imanēte ⁊ transeūte ibidē a quibus tanquā prioribus dependeat actio li.i.di.3.q.7.a.

De actione intellectus agentis ⁊ qs ē terminus actionis eius li.i.di.3.q.7.in reprobatione.i. oō.

Iterum de actione intellectus agētis li.i.di.3.g.q.in recitatione.2.oō.

De actione imanente quomodo sufficit q̄ sit subiective in sua potentia vt agēte speciali nec oz q̄ sit subiective i totali li.i:di.3.q.8.b.in solutione vltra argumentuz prime opinionis.

Expositio de actione imanēte ⁊ trāsunte q°.q.16.

Quod actiōis realis non potest esse ens rationis principium li.i.di.23.q.i.in reprobatione secōe opi.

Quomō vnius accidentis est vnum principium et quomodo vnitas subiecti ⁊ accidentis est accidentalis principio vnius accidentis.quando illud principium nō includit plura parcialiter li.i. di.17 .q.2. in solutione ⁊ responsione cōtra tertiam oō.

Quod actio ⁊ passio differunt a relatione.5.metha.q.6.in solutione.q.

Quomō tenet ratio philo.5.phisicorum q̄ actiōis nō est actio ibidem.

Quomodo actio ⁊ passio distinguntur iter se ⁊ a motu 5.methaphi.q.6.in responsione.

Qualiter actio ⁊ passio multiplicantur.5.methaphi. q.6.in fine

Quod actio sit in āgente ibidem in fine. In forme substantiales sint immediatum principium actionis. vel agant mediantibus qualitatibus actiuis ⁊ passiuis 4.li.di.12.q.3.b.f.

Qualiter actiones sunt suppositi idem in solutione secundi argumenti.

An actio vt distinguitur contra actionem conueniat deo ad intra vel extra li.4.di.13. q.i. articulo .1.b.

An actio sit absolutum vel respectiuū ⁊ in quo ē ibidez

Quod actio est respectus extrinsecus adueniens cui ē adueniens ibidem.f.

Quintuplex est equiuocatio huius nois actio.ibidē.a.

Quod actione nō refert aliqd p se primo modo dicendi per se sed secundo mō .5.methaphi.q.7.d.

Quod triplex actio potest accidentibus conuenire li. 4.di.12.q.3.a.

Quod actio de genere actiōis nō ē perfectio agentis li. 4.di.49.q.2.g.

Quod actio ⁊ passio possunt esse sine motu ⁊ mutatione li. 4. di.43.q.5.

Quod actio ⁊ passio nō sunt prima fundamenta relationum secundi modi q̄li.q.13.b.⁊ li.4. di.13.q. prima.

Quod cui insunt hec.s.actio ⁊ passio est motus quomodo deberet itelligi li.4.di.13.q. p̄ma.articulo p̄mo.c.

Quomodo productio actio indiuinis est tantum actio relatio ibidez in fine.

Accidēs. Quod licet accidens coeuum subiecto posset dici eē a generante.tamen accidens qō quandoq̄ ineſt quandoq̄ non.nō potest poni in esse a generante.q̄li.q.15.a

Quomodo declaratur q̄ accidens potest esse principium alicuius effectus receptibilis in suo subiecto li.i. di.17.q.2.in solutione rationis cōtra scōam.oō.

De accidentibus in sacramento eucharistie q̄diu ibi poterunt manere ⁊ quomō nō.⁊ quō fit. circa hꝯ batur opinio Bodi.li.p̄mo di.17.q.3.i reprobatiōe p̄me oō. que est eius.⁊.li.4. di.12.q.p̄ma.

Quomodo accipitur accidens infallatia accidentis li. p̄mo di.2.q.4.circa finem.

An plura accidentia eiusdem rationis possunt esse in eodem subiecto.3.li.di.8.⁊.5.metaphi.q.11.

Quod accidens habet duplicem habitudinem ad sbiectum ⁊ quō vna illarū dicit imperfectionē in subiecto altera non li.3.di.i.q.i.articulo.i.⁊ q̄li.q.19.d.

An totum ens per accidens posset stare respectu predicati pro rōne totius entis per accidens rōne totalitatis an pro rōne partis p̄ncipalis formalis an precise pro rōne partis p̄ncipalis.li.3.di.11 .q.3.in sol.

Utrū sit possibile accidentia tantū numero differētia esse in eodem subiecto.5.metha.q.7.

Utrum in eucharistia sit aliquot accidens sine subiecto li.4.di.12.q.i.⁊ nota distinctionez accidētis ibidem in solutione.q.

Quomodo probatur q̄ nullum accidens est singulare

per aliquid alterius generis li. 4. di. 12. q. 3. in repro batione primi argumenti. i. opi.
Quod loquendo de eo q denominat ⁊ per se significato accidentis. ⁊ vt est per se respectus. contradictio est q sit sine sbo. extendendo subiectum ad fundamentuz ibidem. q. 2.
Ad qō gen⁹ pertiet illud qō per se significat hoc qō ē accidēs ibidem conclusiōe. 1.
Quid sim philosophum. 8. phisicorum ⁊. 8. methaphice accidentia non habēt materiaz ex qua. sed in qua vl si habent ex qua illud non est subiectum. ibidem. a. in eadem conclusione dubitatione prima ⁊. 7. meta. q. prima.
An relatio accidētis ad sbm sit eadem illi accidenti ibidem dubi. 2.
Si non sit eadem an sit posterior accidente ibidē du. 3. aut sit ꝓpria passio accētis ibidē dubi. 4. an accīs diffiniat̄ per sbam. 7. meta.
Quare sbm ponitur in diffinitione accidentis li. 4. di. 12. q. 1. conclusione. 3. in respōsione ad. 2. dubium.
Quomodo ipsa habitudo inherendi accidentis qualiter se habet ad accidens ibidem in responsione ad primum argumentum principale.
An accidens per se subsistens habeat oppositum modum essendi illi quem habet quando est in alio ibidem in eadem responsione.
An istud accīs exīs a habitudine possit accītaliter in eē si fieret sba in actu que nata esset informari.
Utrū accītia i eucharistia possint habere quācūqz actionez quā possunt habere in sbo. li⁹. 4. di. 12. q. 3.
Qō accīs nullo modo pōt eē principiū effectuū agendi sbam ibidē conclusione. 1. ⁊ 2.
Quod non pōt per se attingere sbam ⁊ terminum. ibidē conclusione. 3.
An in esse sit ꝓpria passio accītis li. 4. di. 12. q. 3. in sol. ꝑmi argumēti principalis.
Utrū ois transmutatio possit cāri ab agente cāto circa accīti a eucharistia manēte necessario reqrat eādē quātitatem manere. li. 4. di. 12. q. 1. articulo. 3.
Qō nihil ē per accīs respectu alicuius qō nō sit p se respectu alicuius. 6. me. q. 2. f.
Utrū accīs sit forma simplex vel sit ꝯpositū ex cētialiter diuersis. 8. me. q. 1.
Utrum forma substantialis suscipiat magis ⁊ minus ibidem. q. 2.

Actus. Qō actus beatificus nō est amor concupiscētie sed amicitie ⁊ qualiter li. 1. di. 1. q. q. f.
Qō propria bonitas actus moralis est ab obiecto non a fine vt finis distinguitur ab obiecto li. 1. q. v. g.
Quod primus actus intellectus ⁊ voluntatis non est adeo. ⁊ qd sufficiat ad actum primuz voluntatis. q. 13 q⁹. q. 17. d.
Quomodo ꝓbatur q actus exterior nō addit aliqd bonitatis super interiorē. qōli. q. 18. d.
An ab eodem habeat actus q sit laudabilis vel vituperabilis a quo habet bonitatem moralem ibidē. b.
De imputabilitate actus ibidem ⁊ a quo habet q sit bonus moraliter ibidem. a.
Utrum actus exterior addat aliquid bonitatis vel malicie. super actum interiorem ibidem.
Quod actus credendi naturalis ⁊ super naturalis sint vnus actus spē ⁊ quomō respondetur ad rationem. i contrarium qli. q. 17. in fi.
Quomodo aliter dicitur actus ab actu in genere nature ⁊ in genere moris ibidem. s.
Utrum actus dilectionis naturalis ⁊ meritorie sint eiusdem speciei ibidez.
Quod secundum henricum in actu voluntatis diuine f. spirandi est necessitas naturalis ⁊ quomodo impugnatur qli. q. 16. d.
Quomodo ꝓbatur q actꝰ beatificus pōt naturaliter cognosci qli. q. 14 in fi.
Qui potest cognoscere actum potest cognosere obiectū ibidem. a.
Quomodo ex maiori perfectione in obiecto est maior ꝑfectio in actu qli. q. 13. in fi.
Duplex est actus intellectus vnus operatiuus alius ꝑductiuus ibidez.
Duplex est actus intellectus loquendo de simplici apprehensione. intuitiuus qui est respectu obiecti presētis in reali existentia. ⁊ abstractiuus qui ē respectu obiecti indifferenter se habentis ad presentiā ⁊ absentiā qli. 6. a. b.
Et ibidem quomodo magis experimur scām actū ex primum in nobis. ⁊ ratio per quā ꝓbatur q prim⁹ actus in nobis ē nobis possibilis. ⁊ ibidem nota quomodo actus beatificus necessario intuitiuus ē non abstractiuus.
Quod actus notionalis est obiectum voluntatis ⁊ tñ non est obiectum potentie qli. 4. 7. d.
Utrum actus appetendi ⁊ cognoscendi sint essentialiter absoluti vel relatiui qli. q. 13.
Qō actus ē prior potentia perfectione. ibidē. a.
Quō in actu cognitionis relatio mēsure sepat̄ a relatione attingentie ibidē. f.
Qō actꝰ cognoscēdi ꝑticipat perfectionez ab obo. Et q actus cognoscendi abstractiuus bz necessario relationem realē anneram accītalē ad obz. Et qnō bz relationē potentialē. ⁊ non exīs que est mensurabilis. ⁊ quō bz relationē rōis annexā. Et quō actū cognoscendi realē consequit̄ relatio rationis. ibidez.
Quō rnderur ad rōnes quibus ꝓbat̄ q actus cognoscendi necessario includit relationē vel ē relatio ibidē. d.
In quo genere vel in qua spē ponitur actus itelligēdi vl volēdi ibidē. Et quō ꝓbat̄ q non est actio nec passio ibidem.
Quō actus distinguūtur per obiecta ibidē. f.
Quō distinguitur actus meritorius ⁊ quid addit meritoriū super actum qōli. q. 7. b.
Quō actus dilectionis naturalis ⁊ meritorie nō distinguūtur spē ibidē. t.
Quō actus moralis ē principiū potentiale respectu actus meritorii. ibidem. d.
Quō actꝰ differūt spē eliciti a potētiis distinctis spē ⁊ quō non ibidem. g.
Qualr actꝰ ab obo dr̄ hre bonitatē ex gnē qōli. q. 18. a.
Quō in vno actu absoluto pñt esse multe bonitates morales. ⁊ erūt multe malitie eodē mō ⁊ a quo bz malicia ⁊ ēt bonitatē moralem. ibidem.
Utrū in actu tā interiori qz exteriori sit aliqua bonitas vel laudabilitas. ibidē. f.
Qō actus visionis pōt separi ab actu fruictionis primo li. di. i. q. q. e.
De duplici actu viatoris misti respectu finis. i. li. disti. i. q. 7.
De duplici actu intellectus quo assentit̄ vō ⁊ de duplici actu voluntatis quo a sentitur bono. i. li. di. i. q. 3. a.
Qualr actus intelligendi pōt terminari ad infinitū itē siue ⁊ non ad infinita. i. li. di. 3. q. i. insol. q. d.
Quō se bz actus ēntialis ad notionalē ⁊ quō essentialis si est prior respectu notionalis sicut pōit bēricus li. i. d. 3. q. 8. in sol. q. c.
Qō actus. itellectus cātur ab obo ⁊ apotentia intellectiua vt a duabus causis partialib⁹ li. i. di. 3. q. 8. i sol. q. e.
Quis ē iste actus per quem generans dicitur esse pater li. i. di. 5. q. 2.
Quō qz alios in ꝑ actus notiōalis ⁊ ēntialis sunt idē ⁊ quō improbatur ista pō. ⁊ quomodo actus voluntatis precedit actum intellectus notionalē: ⁊ quomō

deo est vnus actus de genere actionis ⁊ alius de genere qualitatis ibidē. di.6.q.i. diffi.i.
Que differentia est inter velle ⁊ spirare ⁊ que inter intelligere ⁊ dicere li.i. di.6.q.i.
Utrum actus ⁊ oēs generationes sint circa singularia i. methaphisice.q.6.
Utruz actus intelligēdi sit ab obo effectiue collone. 23:
Nō actus sit cā sufficiens ⁊ totalis bit⁹ col.28. in fine.
Quis actus conuenit volūtati vt est pars imaginis. li. 2. di.6.q.i. dif.i.
Quō actus p̄prius est a p̄pria forma ⁊ cōis actiōi li. di.7.q.i. in solu. secūdi argumēti.
Quō ꝓbatur ꝙ act⁹ volūtatis nō ē formaliter liber. sed ōnoiatiue libertate p̄incipii sui actiui. s. volūtatis li. i. di.13.q.i. in reprobatione.7.opi.
De acceptatiōe actus meritorii a quo ē ⁊ q̄ cā. i. di.17. q.i. in solu.q.arti.i.
De duplici actu volūtatis velle ⁊ nolle ⁊ quō distinguuntur li. i. di.47.q.i. in sol.q.⁊ li.2. di.6.q.2.
Differentia inter actū p̄mū ⁊ secūdū ibidē in solu. q.
Quō exponitur illud. 2. de aīa actus distinguūt̄ ꝓ obiecta qōli.q.13.f.
Quō exponitur ꝙ actus sunt singulariū li.i. di.3.q.7. in solu.1.argumenti p̄incipalis.
Quō p̄obat̄ ꝙ pōt īmediate recipere actū li.2. di.36.q. i.c.
Quō exponit̄ ꝙ nihil vnū ⁊ idē est simul in actu ⁊ in potētia li.i. di.3.q.8. in solu. i. argumenti.2.opi.
Utrū hītus sit p̄ncipiū actuū respectu actus quo.q.is.
Utrū ois actus sit bonus ex fine li.2. di.4.q.i.
Qz actus reflexus p̄supp̄oit actū rectū. i. di.25.q. i.a.
Utrū intentio sit actus solius volūtatis li.2. di.28.q.i.
Qz duo actus possunt cōcurrere ad p̄stitutionē vnius absq; hoc ꝙ vnus sit actus alterius li.i. di.5.q.2. in solutione.q. c.
An relatio sit actus essentie ibidem.
Qz non q̄s actus dat esse. li.3. di.i.q.5.b.
Utrū actus ⁊ potētia opponāt̄ et vtrū relatiue. 9. me. q.2.⁊ qōli.q.5.b. ⁊ 4.li. di.2.q.2.a.
Quō actus intellectus cātur a potentia ⁊ ab obo vt a duabus causis parcialibus li.i. di.3.q.8. in solu.q.⁊ col.29.

Adiectiuz Quod adiectiuū nō pōt p̄dicari nisi formaliter qli.q.5.

Adulteriū Utrū adulteriū cū aliq̄ vīcte viro ipediat matrimōiū cū eadē post mortē viri li.4. di.35.q.p̄ma.

Adoratio Que adoratio ōbet deo ⁊ que xp̄o li.3. di.9.q.i. i solutiōe.q.

Anichilatio Que regrūt adhoc ꝙ aliqua dicāt anichilari quo.q.i.
Quod anichilatū pōt redire idē li.4. di.43.q.4. arguendo ꝑ scām op̄.
Quod forma in corruptiōe nō annichilet qli.q.5

Adeq̄tio Quō adeq̄tio simpliꝛ dr ⁊ quō aliqd dr adequatū alti dupliꝛ quo.q.5.d.

Agens Quō agēs creatū pt agere in passū ꝓpi quū ⁊ remotū ⁊ quō applicat̄ ad agens increatū li.i. di.17.q.i. in solutione.q.
Quō sōm aliquos vtus agētis nālis pōt agere nō p̄supponendo aliqd cōe sb vtroque termino . ⁊ tū non est creatio ⁊ quomō improbat̄ li.i. di.17.q. tertia in reprobatiōe. i. op̄. argumenti.6.
Quō ꝓbat̄ ꝙ agens nāle pficit̄ actiōē sua ⁊ quō hic declarat̄. i. di.8.q.5. in reprobatiōe op̄. phi.
Quod quecūq; sunt. simul in pō agētis ⁊ nō repugnāt adiuicē. p̄nt se cōpati simul in effectu qli.q.2.b.
Quō nō obstante ꝙ p̄mū agēs ꝓtineat eminent vtutē actiuā cuiuscūq; agētis scōi. tū nō pōt īmediate i effectū agētis scōi. ⁊ qualr regrit agēs ꝑ pbz.q.q.7.b.

Quō agētia cēntialr ordiata se bīnt ad iuicē ꝙ vnū accipit ee ab alio aliqn̄ ifluētiā aliqn̄ īmediate cāt ibiō.g.
Nō agēs eq̄ pōt q̄tūcūq; inq̄tūcūq; p̄uertere q̄i virtute sua actiua eq̄ bz vtrunq; terminū totalitert q̄m ad ee ⁊ nō esse. ⁊ ꝙ qōlz ꝓcomitās necessario vtrunq; terminū in agēdo.q.q.13.d. velo ne.io.
Quō imutabilitas agentis excludit a se ipō posse ꝓducere aliqd ⁊ quō nō qli.q.21.f.li.2. di.i.q.2. ip̄incipio.
Nñ aliqō agens agit in aliqō passuz quolibet agēs eiusdem rōis pōt agere i passū eiusdē rōnis. li.i.q.3. prologi.b.
Nō singularitas ē cōdictio ⁊ nō rō agēdi li.i di.3.q.7 in solutiōe p̄mi argumēti. p̄ncipalis.
Quō idē pt ee agēs ⁊ patiēs ⁊ de quo agēte habeat veritatē ⁊ de quo nō ⁊ quō ostendit̄ ibidē i solu. p̄mi argumēti op̄.
De agēte vninoco ⁊ equoco quō ꝺclarat̄ ista distictio ibidē in solutiōe scōe rōnis scōe opi.
Quō agēs equinocū ⁊ pfectius minus assimilat sibi effectū q̄z p̄mū agēs qō sibi assimilat pfectius. ⁊ quō istat̄ ⁊ solui t̄ li.i. di.3.q.9. in solutiōe argumenti.
Quō exponit̄ ꝙ agens ⁊ paciēs oz cōicare in mā. li.4 di.13.q.3. in solutiōe scōi argumenti.
An agēs creatū possit corrumpere accidēs supernāliter ꝓseruatū li.4. di.12.q.4. in solutiōe.q.b.
Quod agēs creatū nullo mō agit sine passo in qō agat ibidem.b.
Nō agēs ītēdit p se inducere formā ⁊ nō intēdit remotionē p̄rii nisi p accidēs ⁊ quomō idēptitas agentis ⁊ māe nō argūit identitatē effect⁹ li.4. di.1.q.3.d.

Agilitas vtruz corpa beatoꝝ erūt agibilia li. 4. di.94.q.14.
Qualis sit dos agilitatis ⁊ qualis qualitas ibidem.
Quid ē agilitas. ibidē articulo scō.

Affinitas vtrū affinitas impediat matrimoniū li.4. di.41.q.i.
Quid est affinitas. ibidem.
Nō in affinitate p̄nt assignari gradus linee sicut in cō sanguinitate ibidez.

Affectio de affectione iusti ⁊ comodi ⁊ diffinitione eoꝝ li.2. di.6.q.2. in solutione p̄mi argumenti ꝑ pōm.

Agere ꝙ nihil agit nisi sit in actu. per illō qō ē. formaliter rō agendi ⁊ quomodo hoc intelligitur qōli.q.8.b.
Quō declaratur ꝙ nihil pōt agere in se ipsum non ē p̄ncipiū metaphisicum. sed in multis fluz li.i. di.3.q.8. in sol. p̄me rationis secunde opi.
Nō non obstāte ꝙ aliquid agat in seipsum vt partialis cā non p̄opter hoc qōlibet agit in se. li.i. di.3.q.8. i responsione achilis secūde op̄.
Agere p̄incipaliter pōt intelligi dupliꝛ li.4. di.1.q.i. in solutione.q.
Aliquid agere in virtute alterius pōt itelligi dupliꝛ li. 2. di.9.q.2. in solu. argumētoꝝ.
Nō de rōne cārū ordinatarū non est ꝙ vna agat in virtute alterius. sed sufficit ꝙ vna agat p̄incipali⁹ q̄z alia li.2. di.9.q.2. in solu. argumētorum.
Qualiter corpus pōt agere in spūm. li.2. di.9.q. 2. in solutione argumētorum.
Qualiter quo agit ⁊ qō agit sunt distincta. li.4. di.12.q. 3. in sol. secundi articuli p̄incipalis:
Utrū aliquid possit agere in se ipsum. 9. meta.q.18.

Alteratio Quō intelligitur illud. 7. phisi. neq; in intellectiua parte aīe est alteratio
sciens enim ad aliquid dicitur. q.q.13.d. arti.i.

Album Quomodo albū ⁊ albū dicūtur similia fm albedinē ⁊ similitudinē diuersimode li.i. di.31.q.i. in rñsione ad ad p̄mū argu. p̄ncipale ⁊ quō instatur ꝑ p̄imū mēbrū. ⁊ soluitur.

Aliter Quō hec dictio aliter pōt determinare vl rem intellectam vel modum intelligendi li.4.di.5.q.q.e.

Amor De amore amicicie ꝛ cōcupiscentie quō se bñt i supponēdo se mutuo li.i.di.i.q.3.b. et.li.2.di.6.q.2.arti.i.

Nō amor excedit amorem dupliciter li.3.di.27.q.i.articulo.3.f.

Nō secūdus actus appetitus in beatis est amor fruentis li.3.di.31.q.2.8.

Angelus Nō angeli possunt pluificari sub vna spē qōli.q.2.b.li.2.di.3.q.7.

Qz angelus de se ipso ꝛ de intellectione sua bz actum cognoscendi intuitiuū.q.q.6.b.

An angelum esse creabilē sit tm̄ creditū vel possit demōstrari.ꝛ quomō aristotiles sentit ꝙ non.ꝛ qz non sit de mente eius ꝛ ꝙ si posuisset ipsuz creatū posuisset cōtradictoria qōli.q.7.e.f.

Quō probatur ꝑm aristotilē ꝙ angelus sit virtutis infinite ꝛ soluitur ibidem.g.

Quō ꝑm auicenam angelus conceditur esse ab angelo effectiue ꝛ quomodo soluūtur auctoritates pbi que videntur dicere oppoᵐ ibidem.

Utrū angelus possit informare materiam.q.q.9:

Quō hoc pōt multipliciter intelligi ibidē.a.

Quō angelus est perfectus in spē perfectiōi ꝙs ꝑa materialis quecunqz ibidez.b.

Quō angelus existens in aliquo loco cū corpore aliquo non habet ibi proprie vbi.q.q.xi.g.

De perfectione naturali angeli.q.q.14.a.

Qz angelus bz nouam intellectionem ꝛ quomodo probatur.q.q.15.a.

Qualr angelus non pōt oia vno actu intelligere.nec simul habere actus respectu oīuz intelligibiliū ꝛ quō ex hoc ꝓducitur mutabilitas.li.i.di.8.q.5.in solu.q.

Utrum angelus ꝛ aia differant spē li.2.di.i.q.6.

Que sit propria cā distinctionis specifice ibidem.in solutione.q.

Utrū exīa actualis angeli sit aliqua successio formalr li.2.di.2.q.2.ꝛ.5.

Utrū angelus requirat determinatū locū li.2.di.2.q.6.

Utrum sit in loco peroperationē.ibidē in sol.q.5.opi.i.

Utrum angelus sit in loco li.2.di.2.q.5.

An sit in loco per applicationē eius ad locū ibidē oꝑ.2.

An sit in loco actualiter ibidem arti.2.

An possit esse in loco ꝙtūcūqz magno. ibidem arti.3.

An sit in loco naturaliter.ibidem arti.6.

An sit in hoc loco vel illo determinato ibidē arti.5.

An possit esse simul in diuersis locis li.2.di.2.q.7.

An duo angeli possint esse in eodez loco.li.2.di.2.q.8.

Utrum possit moueri de loco ad locuz motu continuo li.2.di.2.q.9.

Utrum angelus possit mouere se.li.2.di.2.q.10.

Utrū angelus possit moueri in instanti li.2.di.2.q.xi.

Utrum possit moueri ab extremo ad extremū nō trāseūdo per medium li.2.di.2.q.12.

Utrū possibile sit plures angelos esse in eadē spē li.2.di.3.q.7.

Utrū angelus possit se cognoscere ꝑ eētiā suā ita ꝙ essentia sua sit rō cognoscendi sine aliquo representante precedente actuz naturaliter li.2.di.3.q.8.

Utrū angelus bēat noticiam naturalem distinctam ō essentia diuina li.2.di.3.q.9.

Utrū angelus ad hoc vt cognoscat distincte alias qdditates a se requiratur necessario ꝙ habeat ꝑprias rōes ꝛ distinctas cognoscēdi li.2.di.3.q.10.ꝛ di.xi.q.2.b.c.

Non oz ꝙ angelus intelligat ꝑ habitū.ibidē li.2.di.xi.q.2.c.

Utrū angeli boni fuerūt creati beati in istāti ꝑmo sue creationis ꝛ mali miseri li.2.di.4.q.i.

Utrū inter creationē ꝛ btitudinē angeli fuerit aliqua mora.li.2.di.4.q.i.

Utrū angelus prius meruerit btitudinē ꝙs eam acceperit li.2.di.5.q.i.

Utrū angelus potuerit appetere equalitatē dei li.2.di.6.q.prima.

Utrū ꝑmū peccatū angeli fuerit superbia.li.2.di.9.q.2.

Utrū malus angelꝰ necessario velit male li.2.di.7.q.i.

Qz malus angelus pōt nālr cogitationes nostras cognoscere nisi adeo ipediretur li.4.di.x.q.8.f.

Utrū angelus possit assumere corpus li.2.di.8.q.i.

Utrū angelus supior possit illuminare inferiorem li.2.di.9.q.i.

Utrū angelꝰ possit irellectualr log alteri.ibidē di.9.q.i.

Utrū oēs angeli mittant li.2.di.10.q.i.

Utrū angelus custodiēs possit aliquid cāre in intellectu custoditi li.2.di.xi.q.i.

An merentes vsqz ad nunc premiationis in illo nūc ꝑmiati sunt li.2.di.5.q.i.in solu.ppōe.i.

Qz meritū angeli durationē ꝓcesserit ꝑmium ibidem ppōe.2.

Qz tota mora ꝑfixe vie quibuscūqz angelis erat eis equalis ibidem propositione.3.

Qz qñ boni vltimate meruerūt in eodē instanti ꝛ mali demeruerant.ibidem ꝛc̄.

Qz oēs angeli creati fūt vniformes ibidem cōcluōe.5.

Qz quilibet angelꝰ qñqz fuit in gratia.siue in instāti creationis siue post ibidem conclusione.6.

Qualiter ponit duplex cā obstinationis mali angeli ꝛ qualiter improbatur li.2.di.7.q.i.b.

An angelus possit se disponere ad gratiam li.2.di.7.q.i.ar. secundi.dubii.

Qz possibile sit angelū assumere corpus li.2.di.8.q.2.arti.2.

An angelus intelligat per spēs innatas li.2.di.9.q.2.arti.2.ꝛ di.xi.q.i.

Quō angelus cognoscat singulare li.2.di.2.arti.i.ꝛ di.xi.art.2.a.b.

Qz pōt latere alterū intentio angeli loquens vni ibidē arti.2.

Quō angelus distans pōt cāre conceptuz in angelo distante li.2.di.9.in sol.q.b.

Quid generatur i itellectu audiētis ab angelo loquente li.2.di.9.q.2.in solu.q.b.

Qz angelus pōt loqui vni ꝛ non alteri si sint eque presentes ibidem arti.2.

Qz angelus loquēs pōt cāre in intellectu audiētis actū tm̄ ita ꝙ non spēm ꝛ pōt cāre simul spēm ꝛ actum ꝛ pōt cāre tm̄ spēm li.2.di.9.q.2.in solu.arti.i. conclusiōne prima ꝛ.3.

Qualis actus intelligendi angeli dicitur ille actus qui est auditio ibidem.

Quid sit ordo auditionis ad intelligentiam in angelis ibidem.

Quid sit auditio angeli li.2.di.9.q.i.in solu.

An supior angelus possit facere iferiorē aliquid videre in verbo ibidem dubio.2.

An angelus possit trasferre fantasma de organo ad organū li.2.di.21.q.i.ar.2.

Utrū angelus possit ꝑficere recipiendo cognitionem a rebus li.2.di.xi.q.2.

Utrū i angelo sit intellectus agens vel intellectus pos sibilis li.2.di.xi.q.2.b.c.

Anima. Quō aīa est hec ꝓtusqz vniatur materie ꝛ quō non est hec per habitudinem ad materiam qōli.q.2.b.

Qualiter aīa separata non pōt dici potētia qōli.q.9.b. ꝛ.i.di.23.in solu.q.

Nō aīa pōt per se non per virtutem cāe extrinsece tm̄ sz per naturam sibi debitam.ibidem.

Qualiter aīa intellectiua non est forma īmersa mate rie ibidem.c.ꝛ li.4.di.43.q.2.in solu.q.b.c.
Qualiter aia sepata non pōt sentire ꝛ quare sepata pōt i telligere.q.q.9.d.
Qualiter ponitur incorruptibilis ꝛ quomodo separata dicitur imperfecta ꝛ quomodo non li.2.di.4.ꝛ.li. 4.di.43.q.2.c.
De naturali pfectione aie ꝛ qꝫ cognoscere pōt itelligi ac tiue ꝛ passiue ꝛ quō maior pfectio regrīt ad p̄mū ꝙ ad secūdū.ꝛ qꝫ secūdo mō pōt cognoscere qōcūqꝫ non pri mo mō ibidem.a.
Utrū aia siue perfectioni derelicta possit cognoscere tri nitatē in diuinis.qōli.q.14.b.
Quō ñ dicit totā gdditatem hominis li.3.di.22.q.i.b.
Quō aia est tota in toto corpore ꝛ tota in qualibet par te li.2ꝛ di.2.q.6.in sol.q.
Que sit.p̄ma rō distinctiōis specifice iter dus aias.li.2. di.i.q.6.in solu.q.
Quō exponitur illud pbi tertio d aīa qꝫ aia est quodāmō oia per sensum li.i.di.3.q.7.in solu.q.
Quō itellectio est motus rei ad aiaꝫ li.i.di.3.q.7.īsol. 4.rōis principalis p̄me op̄.ꝛ secūde secūde op̄.
Utrū imago trinitatis in aia rōnali ꝙsistat in tribus po tentiis realiter distinctis li.2.di.16.q.i.
Quō intelligit illud tertii de aīa.qꝫ aia nihil est eorum que sunt ante intelligē li.2.di.16.q.i.c.
Utrū aia sit producta ex materia.li.2.di.17.q.i.b.
Utrū aia ade fuerit creata li.2.di.17.q.i.
Utrum portio superior ꝛ inferior sint potentie distin cte aie li.2.di.23.ꝛ qōli.q.2.
Qualiter ab aia ꝙbit infectio in carne li.2.di.32.ꝙclusio ne.i.articu.i.
Qualiter a carne infecta inficit aīa ibidem.3.articulo
Qualiter aia ab infectiōe illa liberat ꝙper baptismum ibidem articulo.4.
Quomodo probat qꝫ aia intellectiua ē forma specifica hominis..li.4.di.43.q.2.in solutiōe.a.b.c.
Quomō probatur qꝫ aia intellectiua est immortalis ꝛ incorruptibilis ibidem.d.e.
Quō probat qꝫ nō remanebit extra totum ibidē i fine.
Utrū aia sepata possit intelligere quiditates sibi ante separationē habitualiter notas li.4.di.45.q.i.
Utruꝫ in aīa sit necesse ponere spēs inp̄mi ibidē.
Utrū aia separata possit aquirere spēm alicuius prius ignoti li.4.di.45.q.3.
Utrū cognoscat orationes q̄s p ea offerim⁹ ibidē.q.4.

Appetitus. Quomodo tā appetitui natu rali ꝙ sensitiuo cōueniat frui li.i.di.p̄ma.in solutione.§ 6.7.q.
Quod ē aligs appetitus sine cognitione.p⁹meta.q.2.b
Quod cuilibet potentie apprehensiue correspondet p prius appetitus li.3.di.17.b.

Appetibile Quod inter oia humane nāe appetibilia aliquid est simpli citer ꝛ eēntialiter supp̄mū li.4.di.49.in sol.i.q.a.
Quod p̄mū appetibile ē volibile ꝛ solū.cuilibꝫ nāe intel ligibili simpliciter pp se est volendū ibidē ꝙclone.2.
Quod est simpliciter ꝛ p se eligendū ꝛ appetendū ibidē.
Quod appetitus involūtate ē duplex .s.nālis ꝛ libere ꝛ qꝫ appetitus nālis non est aliquis actus elicitus li. 4.di.q.9.q.14.in solutione .p.
Utrū aliqui possint appetere nō ee li.4.di.50.q.i.ꝛ.2.
Quod nulla nā intellectualis vltimate ꝛ cōplectiue per ficit nisi in habendo supremū appetibile ꝛ hoc per fecte §m modū sibi possibilē habendi li.4. di. 4.q.i.i solutione ꝙclusione.3ª.

Aptitudo Quomō apptitudo nihil aliō absolutū est a nā illius cuius ē aptitudo nec aliquid vrrespect⁹ aligs realis actualis. sed solus dicit qꝫ isti nāe conuenit vel .non repugnat talequid li.4.di.12.q.i.in solutione p̄mi argumenti p̄ncipalis ad p̄mum dubium.
Quod aptitudo accītis ad sbm est eadē res ipsi accidē ti li.4.di.12.q.p̄ma.f.

Ars: Quod ars vniuersalis nō ē speculatiua sed p ctica ꝛ si aliquādo inueniat ꝙ sit speculatiua. quomodo debet intelligi qli.q.s.c.
Utrū ex experimētis generet ars.i.meta.q.4.
Ad quantū ꝛ ad qd vꝫ cognitio experimentalis ꝛ qꝫ cer titudinē facit ibidem
Utrum expertus sol.nō habens artē certius operet ꝙ artifex inexpertus.i.metaphi.q.5.
Differentia inter artē ꝛ prudentiā ibidē.b.
Quomodo ars actiue dicitur ꝛ de qua arte habet verita tem dictū philoso..5.meta.ꝛ 2.physicorꝫ.9.meta.qō ars est potentia actiua coll.4.ꝛ.8.in sol.7.argu.

Argumentum Quō tenet argumentuꝫ philoso.4.phisico.si aer est in igne ignis est in celo.li.i.di.29.q.2.in solutione quarti argumenti principalis.
Quō ostendit qꝫ nō oportet dre qꝫ argumēta tertii me thapisi.concludant.tam ex intentione aristotelis ꝙ commentatoris li.i.di.3.q.3.f.

Attributum Quō §m aliquos attribu ta nō distinguunt nisi §ꝫ cō parationē ad extra ꝛ quomō probat ꝛ improbatur li i.di.8.q.4.in recitatiōe.i.opi.2.qli.q.i.b.
Quō probatur qꝫ attributa sint fundamenta emanati onum diuinarū ibidem in reprobatione.2.opi.
Quō probatur qꝫ attributa sunt in deo ante omnez ac tum intellectus ꝛ qꝫ bñt aliqualē non identitatez añ omnem actuꝫ intellectus ibidē.
Quod attributa nō tantū distinguntur rōne nec tātū penes modos diuersos concipiendi nec tātum sunt duo obiecta formalia.§ ex natura rei habēt a nā nō idētitatē ab oi opatiōe ꝛ dubia sup hoc excludūt ibi dem in solutione.q.

Utrū aliqua attributa distinguant ex nā rei qli.q.i§.

Auersio De duplici auersiōe a fine siue ripli ci.f.actuali vel formali ꝛ virtuali.qꝫ libeto.q.is.f.
In auersione cōsistit rō formalis pcti.ibidē.
Utrum sit de ratione pcti auersio li.2.di.27.in solutione.2.q.
Quomō possūt distingui peccata mortalia spē si forma liter sint in auersione ibidē a do.2.
Quomodo pōt ee vnū pctū grauius alio si sint auer siones ab eodē bono ibidē articulo.3.

Augmentū de quo habet fieri augmētuꝫ in creaturis li.i.di.5.ꝛ.q.2.in solutione.4.difficultatis.
De augmēto charitatis ꝛ modo augmeti quere vocabu lo charitatis.
De augmento in quantitate ꝛ quomō habet fieri §m aliquos ibidē in impugnatione alteri⁹ modi li.i.di. 17.q.3.in recitatione.i.opi.ꝛ post.ꝛ.4.di.12.q.4.in recitatione opi.

Assumere vtrum possibile sit personam di uinā assumere naturaꝫ humanā li.3.di.i.q.prima.
Utrum tres persone possunt assumere eandem naturā numero ibidem.q.2.
Utrum tres persone possunt assumere plures natu ras ibidem.q.3.
Utrum suppositū creatū possit assumere aliam naturā ibidem.q.4.
Utrum ratio formaliter terminandi assumptionez na nature humane ad verbum.sit eius proprietas rela tiua ibidem.q.5.
Utruꝫ aliquā nām assumi ꝛ nō frui ꝛcludit ꝛdictiōz.5. li.3.di.2.q.i.

An nā nōnata frui possit assumi ibidē articulo.2.
Utrum fuerit mediū in ista assumptione ⁊ an mediū intrinsecum vel extrinsecū li.3.di.2.q.2.
An assumpsit corp⁹ mediante anima li.3.di.2.in solutione q.articulo.1.
An assumpsit mediante gratia vt modo congruitatis ibidem in solutione.q.articulo.2.
Utrū ista assumptiō; pcesserit aīatio ibidē articulo.1.
Utrū nā diuina assūpsit vt assumē potuēit li.3.d.1.q.1.
Utrū persona creata fuerit assūpta vel assumi potuit li.3.di.1.q.2.

Auctoritas Quotuplerē auctoritas pēna ⁊ politica li.4.di.15.q.2.a.
Babtismus. Utrū baptizatus baptismo.i.s.iobānis necessario teneat baptismo xp̄i li.4.di.2.q.2.
Qz baptismus iobānis pōt ītelligi dupliciter li.4.di.2.q.2.in solutione.
Utrū hec sit ppa diffinitio baptismi quā pōit mgr baptismus ē ⁊c.li.4.di.3.q.2.de significato huius nois baptismus ibidem in solu.a.
Utrū h̄ sit forma baptismi ego baptizo te li.4.di.3.q.2.
An aliqua verba possint cē verba huius sacramēti ⁊ q̄ verba ibidem arti.1.q.2.
De duplici variatiōe verbox.s.sm quātitatē ⁊ qualitatē verbi ⁊ sēam ibidem arti.4.
Utrū sola aqua pura nāliṫ sit ꝑueniēs mā baptismi li.4.di.3.q.3.⁊c.
Utrū institutio baptismi euacuet circūcisionē li.4.di.3.q.4.
Utrū baptismus fuerit institutus in lege euāgelica li.4.di.3.in solu.q.1.a.
An susceptio baptismi sit simpl'r necia ibidē arti.1.
Utrū paruuli sint baptizandi li.4.di.4.q.1.
Utrū paruuli baptizandi suscipiāt effectū baptismi li.4.di.4.q.2.
Utrū puul⁹ in vtero matris possit batizari li.4.d.4.q.3.
Utrū adultus non consentiens possit accipere effectum baptismi ibidē.q.4.
Utrū adultus fict⁹ recipiat gr̄az baptismi ibidem.q.5.
Utrū iā iustificati teneāt ad susceptionē sacramēti baptismi ibidē.q.6.
Utrū oēs baptizati equalimō recipiant effectū baptismi ibidez.q.7.
Qz ad effectū baptismi req'r triplex cā ibidē.a.
Utrū parvus periculo mortis expositus sit baptizandus li.4.di.4.q.3.
Utrū parvuli iudeox ⁊ alior infideliū sint invitis parētibus baptizandi ⁊ an ipsi parentes sint cogendi ibidem.q.9.
Utrū malicia mīstri impediat ꝓferre verū baptismū li.4.di.5.q.1.
An sit institutus baptismus q̄ malitia ministri nō possit impedire eius effectū ibidē.b.
Utrū recipiēs baptismum a malo sciēte peccet mortaliter ibidem.q.2.b.
An bonus laicus malo sacerdoti sit pferēdus in dādo baptismū ibidem.c.
An aliqs debeat mīstrare sacramētū baptismi q̄ ꝑsumitur baptismū vergere in interitū vite corporalis q̄ suscipit eūdem di.q.1.
Utrū baptizās cū ꝓscientia errōea sit irregularis ibidē.b.
An magis sit ꝓsonū clerico vel laico baptizare ifirmuz constitutū i ar. mortis ibidē.c.
Utrū solus sacerdos possit baptizare li.4.di.6.q.1.
An angelus possit ibidem.b.
Utrū vnitas baptismi necessario req'rat q̄ ab vno ministro conferatur li.4.di.6.q.2.
Utrū aliquis sit baptizatus a duob⁹ baptizantibus q̄n vterq; facit totū ibidē arti.1.
An sit baptizatus vtroq; seorsum faciēte aliquid ⁊ neuter totū ibidem arti.2.
An possit baptizare actine plēs hoies ibidē ar.2.⁊.4.
An aliquis casus excusēt mīstrū baptizantē plures a peccato mortali ibidem.
Utrū in baptismo oz simul esse ablutionē ⁊ prolationē li.4.di.6.q.3.
Utrū oz baptizantē personaliter distingui a baptizato ibidem.q.3.
Utrū in baptizato regrāt actualis ītētio ibidē.q.5.
Utrū baptizatus possit iterari ibidem.q.6.
An in baptismo īprimatur caracter ibidem.b.⁊.q.8. per totum.
Que sit pena iterantiū baptismū ibidem.q.7.
Quid sit baptismus li.4.di.6.q.10.in solu.q.

Beatitudo Qz btitudo est summa pfectio nāe opantis vt cū simplr optio ita q̄ formalis rō per quā btitudo ē hois summa perfectia.est relatio ad obm perfectissimū qōli.q.13.c.
Qualiter btitudo creata non est sine relatione ad obz.btitudo dei sic.ibidē ⁊ ñ excellētia btitidis ōi sup creaturā
An bti recordēt peccatox ꝓmissox in vita ista li.4.di.45.q.3.in solutione tertii argu.principalis.
An bti cognoscāt oziones quas eis offerim⁹ ibidē.q.4.
An cognoscētes ozēt pro nobis ibidem.arti.3.
Utrū btitudo p̄ se ꝓsistat i opatiōe li.4.di.4.q.1.
Utrū btitudo imediatus perficiat essentiā vel potentiam.ibidem.q.2.
Quid est beatitudo ſz rē ⁊ qd significatur li.4.di.49.in solu.1.q.arti.1.
Qz btitudo per se consistat in pluribus operationibus li.4.di.49.q.3.
Qz btitudo ē ꝓmū ⁊ p se appetibile li.4.d.49.ī sol.1.q.
Utrū btitudo per se consistat in actu intellectus vel voluntatis ibidem.q.4.
Utrum ad eēntiā btitudis ptineat securitas ibidē.q.6.
An beatitudo sit perpetua ibidem arti.1.
De cā perpetuitatis est qualis sit equaliter in sit beatitudi aut.s.nāl'r aut quomodo idem.
Utrū ad eēntiā btitudis ꝓticat gaudiū li.4.d.49.q.7.
Qualiter ē btūs ipeccabilis li.4.di.46.in sol.arti.1.d.
Utrū humana natura sit capax beatitudinis li.4.dist.49.q.8.
Utrū oēs hoies sūme ⁊ de necessitate appetant beatitudinem ibidem.q.9.
Utrum ꝓpter beatitudinem appetatur quicquid appetitur ibidem.q.10.
Utrū homo ex puris naturalibus possit consequi beatitudinem ibidem.q.11.
Utrum corpus beati post resurrectionem sit impeccabile ibidem.q.13.
Utrū corpus beati sit clarum ibidem.q.15.
Utrum corpus beati per dotem subtilitatis possit esse cum alio corpore ibidem.q.16.
Utrum in beato aliquid super naturale requiratur pr⁹ opationibus in quibus ꝓsistat btitudo ibidem.q.12.
An sit repugnātia iter vitā mortalē ⁊ btitudinē ibidē.c.
Qz beati ita faciliter leuabūt vnum lapidem magnum vt pennā vel paleā ibidem.q.14.d.
Utrū bti videāt penas damnatorū li.4.di.50.q.3.
Utrum beatitudo omnium beatorum sit equalis ꝑm opera sua ibidem.q.5.
Utrum beatitudo omniū corpox sit equalis ibidē.q.6.
Quō intelligendum est illud augusti.13.de trinitate.c.15.beatus est qui habet qcquid vult ⁊ nihil malī vult li.1.di.1.q.4.f.
Quomodo in equalitas stat cum beatitudine in eadez specie ibidem in solu.q.arti.1.
Un̄ est ista in equalitas btitudinis ibidē in sol.q.5.arti.

Bigāmia Qō bigāmia semp̄ iducit irregularitatem li.4.di.25.q.1.arti.1.

Utrum aliquando in lege nature vel mosayce fuerit licita bigamia li.4.di.33.q.1.
Utrum bigamus ante baptismum possit post baptismum ad sacros ordines promoueri.ibidem.q.2.
Utrum bigamus siue ante siue post semper sit irregularis.7 cum homicida ante baptismum non est post baptismum irregularis.ibidem in solutione.q.2.a.

Bonitas. Quid ē bōitas moralis actus .q q.18 a.7.1.li.di.17.q.2.p^ma rec^a.2.op̄.
Q̄ in bonitate morali p̄ma circūstātia ē circūstātia finis.2^a modi agēdi.tertia tpis.q̄rta loci.qōli.q.15.b.
Vtrum aliqua bonitas vel laudabilitas sit tā in actu interiori q̄z exteriori.qōli.q.15.c.
Quō 7 q̄liter in deo ponit bonitas cētialis nō gsonal quę vniformiter respicit cētiā 7 nō personā 7 quō impugnat illud dictū li.1.di.1.q.2.f.
De quo bono intelligit illud Aug.tolle hoc bonuz 7c. 7 quō btificant in illo qō relinqtur li.1.di.8.q.3.in responsione ad rōnē.1.op̄.7 dis.3.q.4.in solu.q.f.
Q̄ vltra bonitatem nature cōpetit rei entitati triplex bonitas p̄m ordinē 7 triplex malicia correspōdēs li.2.di.7.q.1.in solu.arti.1.
Vtrū verū sit perfectius q̄z bonū li.4.di.49.q.4.c.
Quid sit bonitas naturalis li.2.di.40.q.1.ar.1.
Quid sit bonitas moralis ibidem arti.1.
Q̄ duplex est bonitas 7 vno mō nō eo q̄ res sunt bone sunt.li.4.di.49.q.2.f.

Brutum. Utrū prudētia sit i brutis.i.me.q.3

Caracter. Utrum in baptismo imprimat̄ caracter li.4.di.6.q.8.
Quid significat̄ per nomē caracteris ibidē ar.1.7.q.9.in solutione.a.
Utr̄ caract̄ sit aliq̄ forma absoluta.li.4.di.6.q.8.7 q.9
Vtrū caracter sit in cētia vel potētia aīe 7 in qua potentia li.4.di.6.q.10.
Vtrum in circūcisione imp̄mat̄ caracter li.4.di.6.q.4.1 fi.
Nō est primū fundamētū caracteris.7 qualiter sūt trēs caracteres.ibidē.q.9.dubii secūdi 7 dubii tertii.
Vtrum sit in genere qualitatis 7 in qua spē.ibidē in solu.q.

Charitas: Quō p̄m aliquos in augmēto charitatis p̄cedētes corrūpit̄ 7 quō improbat̄ li.1.d.17.q.43.in rōsione.1.op̄.q̄ ē godifredi.
Vtrum sufficit charitatē in cē opanti vt actus eius accepetur.quodli.q.17.b.
Q̄ charitas non p̄t tribuē actui istū modū q est cē meritorium.ibidē.g.
Utrū necesse sit ponere charitatē creatā formal̄r iherētem nāe btificabili.li.1.di.17.q.1.7 nō ibidē in solone q.op̄.magr̄i.7 qualiter p̄firmat̄ 7 improbat̄.
Utrū charitas p̄cedētis corrūpat̄ ita q̄ nō realitas eadem numero maneat in charitate maiori vel minori.lib.1.di.17.q.2.vel.18.q.1.
Utr̄ idē positiuū charitatis p̄cedētis qō manet i augmēto, sit tota cētia charitatis intēse ita q̄ si poneret̄ charitas intēsa sine sbo nullā realitatē positiuā bz in se essentialiter aliam ab illa que p̄fuit in charitate remissa.li.1.di.17.vel.18.q.2.
Vtrum sit charitas 7 an sit vt^a theologica.li.3.di.27.q.1.
Qualr̄ charitas respicit p̄mū debituz bñdi circa p̄mū 7 qs ē ille p̄m^a.li.3.di.28.q.arti.1.7.3.
Utrū eodē habitu charitatis diligēdus sit deus 7 proximus li.3.di.27.b.
Q̄ rō formalis obi charitat̄ p̄t cē triplex.li.3.d.27.b.
Utrū quilibet teneatur ex charitate maxime diligere se post deū li.3.di.29.q.1.
Utrū nēce sit ex charitate diligē inimicū li.3.di.30.q.1
Utrum charitas remaneat in patria.li.3.di.31.q.1.

Caro: Qualr̄ ab aīa z̄bīt infectio i carne 7 e^a li.2.di.31.q.1.ar.2.7.3.

Qualiter caro in cōtinua nutritione manet eadē li.4.di.44.q.4.arti.2.
Nō in omni nutritione ē aliqua generatio noue carnis ibidē in solu.arti.conclusione.1.
Nō in ista gnātione forma carnis q̄ inducitur manet ibidem conclusione.2.
Nō pars carnis per nutritionē aliquomodo fit similis carni relique.ibidē conclusione.3.
De distinctione carnis p̄m speciem a carne p̄m mām. ibidem cōclusione.4.
Quō resuscitatus bz eandē carnē quā p̄ius habuit li.4 di.44.q.1.or.2.b.
Nō caro p̄t cōsiderari tripliciter.li.3.di.22.g.

Causa. Quid ē cā per se 7 paccūs 7 dūia inter eas 7 que dicunt̄ ee cētialr̄ ordinate 7 accītalit̄ ordiate 7 dūia iter eas tractatu de p̄n^o.c.a.b.7 q̄ ē stat^a icētialit̄ ordinatis li.1.di.2.q.2.in solu.q.
Quid p̄p̄rie bz rōnē cāe finalis 7 quō opatio nec obm qō attingit̄ p opationē sic nō ē cā finalis.c.7.b.
Quō p̄bat̄ q̄ p̄ma cā nō p̄t īmediate in effectū cāe scōe descendēdo per oia genera cārū.qōli.q.7.c.
De cā perpetuitatis 7 successionis ibidē.d.
Quomodo se hūt cāe partiales in causādo respectu sue cause totalis.quodli.q.8.a.
Nō causa remota semp est nobilior suo effectu.
De causis concurrētibus ad eundē effectū que diuersi mode se habēt ibidē.b.c.
Nūq due cāe concurrūt in cāndo eundē effectū vna nō est in potētia p̄pinqua cum alia.quodli.q.15.c.
De cā mediata 7 īmediata cuēt^a fortuiti. qōli.q.21.f.
Et nō de cā extrinseca cuēt^a fortuiti p̄m Ari.ibidem.
Nō rō formalis exēplaris nō est distincta ꝑ efficientem li.1.di.2.q.1.in solu.q.7 quare 7 quomodo se bz ad effi cientem li.1.di.2.q.1.in sol.q.
De causa finali que est eius causalitas 7 quomodo est eius causalitas 7 quomodo eius causalitas est simpliciter prima li.1.di.2.in solu.q.c. vbi ostendit̄ q̄ intellectio 7 volitio p̄mi non est ad eius esse.
De intellectu p̄m diuersas op̄.li.1.di.3.q.8.in recitatione op̄.
Quomodo plures cause concurrunt virtualiter ad eū dez effectū 7 quō aliquando causa perfectior sine in perfectiori potest producere effectum.lib2.1.di.3.q.8.in solu.q.
Nō lz causa totalis equiuoca sit nobilior effectu.tamen causa partialis p̄t esse ignobilior li.1.di.3.q.8.in so. p̄me rōsionis opinionis.
Quō declarat̄ q̄ nulla causa habet simpliciter necessariam cōnexionē ad aliquē effectū causatum.sed tm̄ fz quid li.1.di.8.q.5.in fine.
Qualr̄ cā 7 cātū hūt incōpossibilitatē tā in eadē nā q̄z in eodē suppposito li.1.di.3.q.8.in solu.3.7.2.op̄.
Nō in qua cūq; cā in suo ordine segtur vna rō formalis cāndi tm̄ 7 ī vna cā totali cōplectente plures ptiales sufficit vnitas ordinis in rōne formali agēdi sic vnitas ordinis cārū partialiū li.1.di.3.q.8.in solutiōe.q.
Itē quomodo iste cause partiales sunt cētialiter ordiate.ibidem parū ante.
Nō effectus product^a a plurib^a cāis ptialib^a īmediate attingit̄ a qualibet illarū non q̄ vna cā cāet vnā p̄tē 7 alia aliā li.2.di.37.in solu.1.q.
A qbus causis p̄t esse effectus vnius rōnis 7 a qbus non.qōli.q.7.in fine.
Nō respectu nullius est cā finalis aliq̄ nisi respectu cui^a ē cā efficiēs 7 q̄re.li.1.di.1.q.vltima circa finem.
Nō equiuoca est notior causa vniuoca li.4.di.12.q.3.b.7 di.43q.3.g.7 li.1.di.3.q.2.b.
Quomodo oēs quattuor cāe sūt sibi inuicē cause 7 quō est equiuocatio causalitatis eorū.7 eodē modo prioritas.5.metha.q.1.d.

Quō cā inferior determiat superiorē ⁊ quō nō li. 4. di. 12. q. 3. p. ⁊ per idē totū sicut supra ꝑm hoc tāgit i soluti one ratiōis. 5. op. ⁊c.
Quō remota cā et perfectior minus formaliter assimilat sibi effectū q̄z prima ⁊ in perfectior ⁊ quomodo in stātur li. i. di. 3. q. 9. in solutione. 2. argumē.
Quod ꝑma cā effectiua pōt producere aliquid excludēdo aliquod genus cāe ⁊ quō totū genus cāe materialis reducitur ad genus simpliciter ꝑus cāe li. i. di. 5. q 2. i. opi. articulo 2.
Quomodo probat q̄ omne illud qō bz cāz finalē bz efficientē ⁊ p ꝓns q̄ oē aliud a ꝑmo bz cāz efficiētē que ē cālitas cāe finalis li. i. di. 8. q. 5. i reprobatiōe. i. opi.
An prima cā causet necessario vel contingenter ⁊ quō per intētiōez plbor q̄ necio ⁊ quō iprobat ibidē ar. 5.
Quō ꝓbat q̄ cāre necessario ⁊ voluntarie sunt incompossibilia. ibidem.
Quō due cālitates distinctarū causarū pōt esse sibi invicem cāe. li. i. di. 17. q. 2. in solu. 1ᵒ que sunt cōtra op. ⁊ metba. 5. q. 2. d.
Quomodo pōt eē circulus in causis ⁊ quomodo intelligit qcqd est causa causę, est causa causati. ibidem.
Quomodo cā prima plus influit in effectū q̄z cā secunda. li. i. di. 12. q. 2. in solu. vlt. ⁊ quodli. q. 16. c.
Qualiter ponit causa secūda cōcurrere cū ꝑma ad cāndum. li. i. di. 43. q. i. in solu.
Utrum necesse sit ponere statū in omni genere cārum 2. metba. q. 4.
Utrum qñ vna cā cōparat ad duos effectꝰ ordo eēntialior est cāe ad vtrūq; effectū q̄z vnius ad alterum. li. 2. di. i. q. i. arti. 3.
Nō ad idē genus cāe pertinet edificatio ⁊ ars. li. i. dis. 7. q. i. in solu. cōtra. 1. opi.
Utrū opz cām in actu singularē simul esse ⁊ nō esse cum suo effectu. 5. metba. q. 2. d.
An ꝑus sit in cā relatio rationis vl in effectu rlo realis ibidem in fine.
Utrū necessaria bēant cām sui esse. 5. metba. q. 3.
Utrū ad hoc q̄ effectus sit necessarius opz habere cām necessariā in cēndo. ibidē in solu. q. 7.
Qñ ad idē cōcurrūt cā vniuoca ⁊ equoca. equoca ē pfectior. li. 4. di. 1. q. 3. ꝓclusione. 2.
Quid ē cā ꝓgruitaz ⁊ necessitaz. li. 4. di. 35. ar. 3. q. 2.
Qñ due cāe partiales cōcurrūt ad effectū aliquē ꝓducendū. Nota quō vna est mouēs ⁊ quō non.

Causatum. Q. cātum non pōt dici de se nō ens. sed dici non a se ens vt negatio non neget entitatē sed modū eēndi. q. q. 7. g.
Nō cātū dz de se eē possibile bz duplicē intellectū vel possibile potētia que est dīa entis. vel potētia que est obiectū potentie creatiue. ibidem. g.
Nō cātū esse possibile potētia que est obiectū ⁊ minus potētie actiue ⁊ necessariū formaliter repugnāt. Sed tale possibile repugnat necessario a se. ibidē.
Quō cātū depēdet ad cām. quodlibeto. q. 8. c.
Nō nihil cātū pōt cāre aliqd qō sit ꝓpriū reputatiuz deitatis sub ꝓpria rōne deitatis. qōli. q. 14. f.
Quō ⁊ qñ respectu vnius cāti. regrat in cā totali vna formalis rō cāndi. li. i. di. 3. q. 8. in solu. q.
Quō ꝓbat ꝑm Aristo. q̄ nihil cātuz qō est formaliter necesse esse pōt esse possibile ab alio ⁊ quō improbatur li. i. di. 8. q. 5. in recitatione secūde op.
Quō qcqd est in ꝓsona diuina ē necesse eē a se excludēdo per ly a se aliud in rōne cāe. q. qcqd est ibi ē incausatum. non tamē principiatū. quodli. q. 8. f.
Nō eiusdē cāti duas eē cās totales in eodē ordine ē impossibile ⁊ quare. li. i. di. 2. q. i. in ꝓncipio. 2. ar. ꝓnci.

Causatio. Quō volūtas ⁊ cātio bīt necessariam ꝓnexionē ad iuicē. qō°. q. 7. g.
Quid sufficit ad causationē. quodli. q. 14. c.

Causalitas. Q. cālitas nō est nisi respectū diuersi inesse. quodli. q. 7. a.
Quomodo ꝓbat q̄ cālitas mātē ⁊ formę nō est prima. li. i. di. 8. q. i. in solu. q. ꝓclusione prima.
De cālitate habitus ⁊ potētie respectu actꝰ ⁊ quō sint rationis alterius. ⁊ qualiter cālitas habitus nunquā posset tñ intēdi vt suppleret vicē potētie. li. i. di. 7. q. 2. in solu. 1ª ꝓra secūdam op.
Utrū ꝑma cālitas respectu oīum ꝑm qōcūq; eē eorū de necessitate sit in tribus personis ⁊ non in tribus. libro 2. distin. i. q. i.
Quomodo probat q̄ quecūq; cālitas in tripīci genere s. efficientis exēplaris ⁊ finalis sit communis tribus personis. quodli. q. 8. g.

Causare. Quō immediate cāre duo dicit. s. cātionez ⁊ modū cāndi ⁊ quomō prīm nō dicit impfectionē sed ꝑm sic. quodli. q. 7. c.

Casus. Nō nihil est casus respectu alicuiꝰ q̄ non sit per se cā respectu alteriꝰ. 6. me. q. 2. c.

Celare. Utrum quilibet teneatur in quocūq; casu celare ꝓfessionē. li. 4. di. 21. q. 2.
An qlibet teneat celare secretū. ibidē cōclusione. 5.

Celum. Q. celum non habet aliqō corpus cōtinens. qōli. q. 11. b.
Quomodo probatur celum esse in loco. ibidem.
Quomodo mouet ꝑm locari ⁊ non ꝑm locari. ⁊ quomodo est in loco per centrū sicut dicit Auerrois. ⁊ i quo genere est illud locare ꝑm q̄ mouet celū. ibidem lib. 2. distin. 14. q. i.
Utrum celū sit eēntia simplex vel habeat materiam. li. 2. di. 14. q. prima.
Utrum aliqō aliud celum a celo stellato sit mobile. li. 2. distinctione. 14. q. 2.
Utrum celum moueatur ab intelligentia effectiue. ibidem. questione. 3.
Utrum in iudicio vel post cessabit motus corporuz celestium. li. 4. di. 48. q. 2.
Nō motus celi nec est naturalis nec violētus. ibidez articulo cōtra positionem plbor.
Nō celū nō ē incorruptibile. q: forma sua nō aufert oēz ꝓpensionē a mā. q: sola forma infinita pōt hoc facere li. 4. di. 49. q. 6. arti. 1. b.

Certitudo. De certitudine fidei infuse ⁊ acquisite. qōli. q. 17. f.
An possumus habere certitudinē de nrīs actibus. primo metb. q. 4. a.
De certitudine cognitionis principiorum ⁊ conclusionū ex principiis. li. i. di. 3. q. 5. arti. 2.
Qualiter sit certitudo per ꝓpositionem quiescentez in aīa ibidem. c.

Circuncisio vtr circūcisio ex vi circūcisionis iferat grāz li. 4. di. 1. q. 6.
Utrum in tempore legis nāe fuerit aliqō sacramentuz correspondens circūcisioni li. 4. di. 1. q.
Utrū istitutio babtismi euacuet circōcisionē ibidē articulo. 4.
Nota diuersa tempora circumcisionis ibidem arti. 2.
An in circumcisione imprimat caracter li. 4. di. 6. q. 3. in fine.

Clauis Utrū potestas clauiū effectiue tantū modo se extendant ad penaz tēporalem li. q. di. 9. q. i
Utrtuz cuilibet sacerdoti in susceptione sacerdotii conferant claues regni celorū li. 4. di. 19. q. i.
Quod apud sacerdotē rite ordinatū in ecclesia est vna clauis que est potestas sententiandi in foro penitentie ibidem articulo. i.
Quod apud eum est clauis que est potestas cognoscendi in causa rei confitentis ibidem.

Que clauis nō extendit se nisi ad penam corporalē cuz non ratificet actus eius nisi sit cōformis iudicio diui no. ibidē cōclusione. 2.
An penā clauē nō errāte impositā tenet penitēs adimplere. ibidem. c.
An clauē scientie errante nō tñ potestatis an arbitriuz ratificet in celo. ibidē. d.
An iterata cōfessio peccatorū eorūdem vi clauiū de pena debita remittat. ibidem.

Cognitio Quomodo ois nra cognitio d deo naturaliter habet per spēs creaturarum. 7 quomō hoc ꝓbat li. 1. di. 3. q. 1. in sol. q. d.
De duplici cognitione habituali 7 actuali 7 qd in vtraqz est primo cognitū. li. 1. di. 3. q. 1. in solu. c.
Quomodo probat q intellectus nr pōt habere certam 7 infallibilē cognitōnē de primis principiis decognitis per experientiā. 7 de actibus nris. li. 1. di. 3. q. 5. in solu. q. d. e. f.
Quomodo cognitiones obiectoz differentium specie differūt specie. ibidem.
Quomodo cognitione intuitiua sil' cognoscit realitas 7 modus. 7 quō gradus intrinsecus realitatis nō sit genus 7 dīa. li. 1. di. 8. q. 3. circa finē.
De cognitione essentie diuine quomō ꝑm aliquos vt cognoscit eandē aliter beatus 7 aliter viator. li. 1. dist. 22. q. 1. in recitatione vel rōne. 1. opi.
Quomodo de aliquo pōt haberi quadruplex cognitio. li. 1. q. 3. b.
Quomodo cognitio nō tñ dependet ab ania. sed etiā ab obiecto. li. 1. q. 1. e.
Qz duplex ē cognitio intuitiua 7 abstractiua. 7 quō distinguūt. quodli. q. 6. b. 7 li. 3. di. 14. in solone. q. a. 7 habet li. 2. di. 3. q. 9. in solutione. q. a.
Itē de eadē distincta 7 cōfusa tam ex parte sensus qz ex parte intellectus. quodli. q. 13. b.
De cognitione pfecta siue impfecta. siue distincta siue indistincta siue imediata. qōli. q. 14. a.
Ad cognitionē de deo pōt aia per nām suā attingere et de cognitione cōfusa. ibidem.
An cognitio nālis dei 7 cognitio fidei infuse de eodē sint actus specie differentes. 7 an cognitio angelica d deo differat specie a quacūqz credulitate de eo. quodlibeto questione. 17. f.
Nō quando cognitiones preuie volitionibus distinguunt specie 7 nolitiones distinguunt. nō tñ si preuie nolitionibus nō oportet q nolitiones sequentes distinguunt specie. quodli. q. 17. f.
Quō probat ꝑm phos q ista cognitio supernālis ē homini necessaria. li. 1. q. 1. a.
Quō probat q nō pōt haberi pro statu iſto distincta cognitio vltimi finis. ibidē.
Quomodo per cognitionē potētie pōt haberi cognitio de obiecto 7 quomodo nō. ibidez.
Quomodo cognitio finis includit cognitionē eoz̄ que sunt ad finē. 7 qualiter non. ibidē. c.
An actus cognitionis nālis possit inuestigari cognitione naturali. ibidē. b.
An cognitio substātiarū separatarū sit' nobis possibilis in via. ibidem. c.
Quomō intelligit q cognitio intuitiua est obiecti vt obiectum est pñs in existētia actuali que est in se vel in alio eminēter cōtinēte tota entitatē eius. li. 1. di. 3. q. 4. in solu. q. c.
Cognitio duplex est in se 7 in nobis. 7 qualis est vtraqz li. 1. questione. 3. b.
Quomodo ex cognitione effectus: non habet cognitio de causa partiali. li. 1. q. 1. c.
Quomodo probat q quecūqz sunt nobis manifesta p fidem pñt a nobis cognosci per cognitionem naturalem 7 quomodo respondet. ibidem.

Que cognitio est nālis 7 q supnālis. ibidem. d.
Nō duplex est cognitio infusa 7 acqsita. lib. 3. disti. 14. q. 3. in solu. q.
De cognitione in gñe ꝑ prio. li. 2. di. 15. q. 4.
Quomodo cognitio intellectiua in nobis sit certior sensitiua. 1. metb. q. 14. e.
Utrum sbe immāles possint cognosci a nobis ꝑm suas quidditates. 2. metba. q. 3.
Utrum ꝑncipia cōplexa sicut sunt de quolibet dicitur affirmatio vel negatio 7 ē. huiusmodi sint nobis naturaliter cognita. 2. metba. q. 1.
Utrum vniuersaliora sint nobis difficiliora ad cognoscendū. 1. metba. q. 10.
Utrū infinitū possit cognosci a nobis. 2. metba. q. 6.
Nota de sex cognitionibus sensitiuis 7 totidē intellectiuis. 2. metba. q. 3. b.
Item quattuor distinctos gradus in cognitione sensitiua. ibidem.
Qz cognitio pōt accipi dupl'r p̄cise ꝑ ipso actu intelligendi. q°. q. 7. arti. 2.
Quō se hñt cognitio si est 7 qd est ordinate. lib. 4. dist. 2. q. 2. articu. 2. b.
Quō exponit verbū illud. cognitio dei est boi nāliter inserta. li. 1. di. 2. q. 2. in solu. 1. arti. ꝑncipalis.
Respectu cuius intellectus exponit. res sicut se hz ad entitatē sic ad cognoscibilitatē li. 1. di. 3. q. 2. in solu. secundi argumenti.
De cognitione simpliciter 7 ꝑm ꝓportionez. 5. metha phy. qōne. 1. d.
De cognitione intuitiua 7 abstractiua. libro. 4. di. 45. q. 2. in solu. q. a.

Cognoscere Qz qui pōt cognoscere actū pōt cognoscere obiectuz actus. quodlibeto. q. 14. a.
Qz alid ē cognoscē ꝑfusū alid ꝑfuse. li. 1. di. 3. q. 2. 1 sol' q
Qz aliqua possunt cognosci a nobis quoz nō habem' fantasmata. 2. metba. q. 3. f.
Qz ista imālia pñt cognosci a nobis p ꝓpriā spēm ibid q. 2. in qōli. q. 12. 7 ibidē articulo. 3.
An in via inte' nr aliqd cognoscat intuitiue. ibidem. 1.
Utrum per naturalē inuestigationē possumus cognoscere de deo qd est. coll'. 12.
Utrū ad hz q angelus cognoscat distictas qdditates requirat necessario q habeat ꝓprias 7 distinctas rationes cognoscendi. li. 2. di. 3. q. 10.
Qz nulla creatura pōt ee vna rō cognoscēdi infinita nec ēt plura. li. 2. di. 3. q. 10. in solu. b.
Qualr pōt de' cognosci a nobis. li. 4. di. 49. q. 8. a.
Utrum aliqua veritas certa 7 sincera possit a nobis naturaliter cognosci. li. 1. di. 3. q. 5.
Qualiter cognoscat veritas in regulis eternis. ibidez in solutione. q.

Cognitū. Quid est ꝑ° cognitū hz ordinē origis hz cognitionē actualē coz q cognoscunt ꝑfuse. li. 1. di. 3. q. 2. in sol'. q. 7 ē ꝑma cōclusio.
Quid ꝑmo cognitū distincte. ibidem ꝓclusione. 2. 7 collatione. 12. d.
Quid ē ꝑmo cognitū cōparādo ordinē coz q cognoscūt distincte. li. 1. di. 3. q. 2. in solu. 7 est cōclusio. 3.
Quid ē ꝑmo cognitū cognitione hītuali vel vtuali 7 qd p notitiā hitualē. ibidem. 7 pōt esse cōclusio. 4.

Cognatio. Utrum cognatio carnalis impedi at mr̄imoniū. li. 4. di. 44. q. 1.
Quid consanguineitas. quid stipes. quia linea. ibidem in solutione. q.
Qualiter linea consanguineitatis dividatur in ascendentem 7 transuersalem. 7 quid est gradus. 7 q gradus proprie inuenitur in ascendente 7 descendente. 7 vnus proprie in linea transuersali. ibidem.
Nota ibidem circa istam materiam regulas.

Utrum cognatio spūalis ipediat mrim.li.4.di.42.q.i
Quid ē cognatio spūalis.ibidē in solu.q.

Lolor Quando color est in potētia ppinq visibilis ⁊ quando nō.quodli.q.15.c.
Quomodo exponitur illud.2.de anima.q color est fm se visibilis.quodli.q.8.d.

Lommunicari: Quot modis pōt aligd cōicari alteri.q. q.19.f.
Secundū quē modū debet cōmunicari alteri nā humana persone verbi.ibidem.
Quō natura est cōmunicabilis duplici modo communicabilitatis suppositis.li.i.di.2.q.3.in sol.q.
Quomodo persona est incōicabilis,duplici incōicabilitate opposita duplici communicabilitati.li.i.dist.23.q.i.in solutione.q.

Lommutatio Qz dñi rerū iuste eas commutant si sine fraude seruant eqlitatē valoris incōmutabilib⁹ fm rectā rōnez li.4.di.15.q.2.ar.2.pclusione.3.
Nota de regulis seruandis in cōmutationibus statim factis ⁊ quādo cōmutans nō statim recipit ꝓ quo cōmutat.ibidem conclusione.4.
De cōmutatione negociatiua. vbi cōmutās itēdit mercari rem quam acquirit que dicitur cōmutatio pecuniaria vel lucratiua.ibidem.b.c.
De iniustitia que accidit in cōmutationibus. li.4.di.15.q.2.articulo.3.
Quid requiritur ad strictā iustitiā circa cōmutabilia i contractu mrimoniali.li.4.di.33.q.i.a.

Lonceptus. Quō ꝓbatur q ꝑmo diuersis in re pōt esse aligs conceptus cōis realis cōis cōitate vnīuocationis.li.i.di.8.q.3.
Quomodo ꝯceptus entis nō ē finit⁹ nec infinit⁹ ibidē.
Quomodo nullus conceptus per se vnus est ad se ⁊ ad alterum qli.q.6.f.
Quomodo conceptus eminenter includens omnes veritates de deo pōt haberi citra clarā visionem dei qli.q.7.b.
Quomodo ex pluribus conceptibus constituitur conceptus per se vnus ⁊ quomodo nō.qli.q.13.d.
Quomodo conceptus dei proprius non potest cāri per aliquem conceptum creature ⁊ qualiter qli.q.14.c.
Quid est conceptus simpliciter simplex li.i.di.3.q.2.
Quomodo potest haberi vnīuocus ꝯceptus deo ⁊ creature ⁊ qd itelligo per conceptū vnīuocum li.i.di.3.q.i.in soluti.4.⁊ di.8.q.2.in recitatione.i.oꝑ.
Ad quos conceptus ꝓprios deo possum⁹ naturaliter peruenire ⁊ quomō conceptus entis infiniti est simplicior ⁊ pfectior conceptu entis boni .⁊ entis veri.lib.i.di.3.q.c.
Quomodo ꝓbatur q conceptus cōis deo ⁊ creature nō pōt esse concept⁹ gēis.ibidē in recitatione.2.oꝑ.
Quis ꝯcept⁹ pōt abstrahi ab vltimis ꝯstitutiuis ⁊ qs non.li.i.di.33.q.i.in solu.q.
Quis ꝯcept⁹ ꝑme intētionis ⁊ qs nō.ibidem.
Qualiter nō pōt esse ꝯcept⁹ vnīuocus relationi reali ⁊ rōis ⁊ ꝑncipio in diuinis sūpto ēntialiter ⁊ notionaliter.li.i.di.29.q.i.in solu.q.
Quomodo ꝓbat q cōceptus relationis est cōmunis paternitati ⁊ filiationi in deo.li.i.di.23.q.i.in recitatione.i.oꝑ.⁊ di.26.in recitatiōe.2.oꝑ.⁊ in recitatione cuiusdam solutionis.
Quomodo nō oportet in eodē instāti vel tpe causari cōceptū in audiēte per orationē prolatā.⁊ veritatē illi⁹ ꝯcept⁹ intelligi sine vnione illoz ex⁹ .ibidē ꝑne.2.
Nota dīam inter ꝯceptū complexum ⁊ simplicem.9.methaphy.q.3.
Qualiter complexum est verum.ibidē
Utrum conceptus generis sit alius a conceptu generis⁊ dīc.7.metha.q.19.

Lōclusio Qz conclusiones practice nō resoluunt i ꝑncipia speculatiua.q.q.8.c
Qz conclusio dependens ex premissa necessaria ⁊ contingente non potest esse necessaria ⁊ quare .quodlibeto. questione.14.b.

Lōfessio duplex.laudis ⁊ fraudis.li.4. di.14 questione.4.c.
Utrū necessariū sit ꝓpo sacerdoti oīa pcā ꝓfiteri.li.4. distin.17.q.ꝑma.
Quo precepto teneatur xp̄ianus cōfiteri vel precepto iuris naturalis vel positiui.ibidem ar.i.
Quid includit illud preceptū de confessione.⁊ qd ē ibidē vlterius explicatū.ibidē ar.2.⁊.3.

Lui cōfitendum Et qñ.⁊ an laycо licеat confiteri.ibidem.
Utrum confessor necessario teneat in quocūq casu celare peccatum sibi in cōfessione detectum.libro.4.distinctione.21.q.i.
Qz celare pcm̄ in cōfessione detectū tenet confessor ꝺ lege nāe ⁊ de lege positiua diuina ⁊ de lege positiua ecclesie.ibidē cōclusione.i.⁊.3.
Quomodo ⁊ qualiter tenet ⁊ de aliis circumstantiis debitis.ibidē cōclusione.4.
Qz iterata confessio peccatoz non valet ratione clauium.li.4.di.19.g.
Un ꝓfessor in ꝓpria persona loquēs pōt se negare audiuisse que audiuit in persona dei in confessione.ibidem in solu.q.pclusione.1.
Un sacerdos possit dicere audiui illud in confessione. ibidem in solu.ar.principalis primi.
Nota quid dicēdum est circa varios casus circa confessionē.ibidē in sol.argumētoz.
Un oporteat in speciali confiteri peccata precedentia tā quam circūstantias aggrauantes post recidiuationē li.4.di.22.q.i.ar.3.q.

Lonfirmatio Quid est confirmatio ⁊ qd eius materia ⁊ que forma ⁊ quis eius minister.li.4.di.7.q.i.
Utrum sacramentum confirmationis sit necessarium ibidem.
Utrum sit dignius baptismo. ibidē.q.3.

Lonfusum De duplici confuso ⁊ duplici distincto opposito.libro.i.di. 3.q.2.in solu.q.
Quomodo exponitur illud phi primo physicoꝝ.q consusa sunt nobis prius nota.libro primo.distin.3.q.2. in solu.q.d.

Lomparatio Quomodo declaratur q nunquam aliqua comparantur vt mensuratа ad mensuram vel excessa ad excedens nisi in aliquo vno conueniant.li.i.di.8:q.3.i solu.rōnis.i.oꝑ.

Lompositum Que est ratio fm philosophum vnitatis compositi.lib.primo.distinctione.5.q.2.in solutione difficultatis prime.

Lompositio pōt intelligi ꝓprie put est ex re potētiali ⁊ re actuali ; minus ꝓprie put est ex realitate ⁊ realitate actuali ⁊ potentiali in eadem re.li.3.di.8.q.6 .in solutione ꝑmi articuli principalis.
Quomodo exponitur illud phi.q cōpositū primo,pducitur.li.i.di.5.q.i.in sol.argumētoꝝ.
Quomodo cōpositum generat per se. ⁊ primo.7.methaphy.q.10.
Utrū cōpositū dicat aliam rem a ꝑtib⁹ cōponentibus. 8.methaphy.q.4.
Utrum sit alia forma compositi a formis cōponentium.ibidem.
Qualis cōpositio regitur in ente qđ est in genere ⁊ q̄

lis nō. que nō. rei ꝛ rei. sed. realitatis ꝛ realitatis. ꝛ q° modo se hñt ist realitates ad inuicem. libro. primo di. 8. qōne. 3.

Nota q̄ cōpositio est ipsoꝝ cōceptuum apud intellām tamē est pro re extra sicut signa accipiunt pro ipsis signatis. li. i. di. 8. q. 3. f.

Consequentia. Nō cōsequentia Augu. si pater nō pōt generare filium. non est omnipotens non tenet nisi gratia materie. qōlibeto. q. 7. e.

Quomodo tenet cōsequentia Ricardi si duo eēnt omnipotētes vnus faceret aliū nullipotētem gratia materie. ibidem.

Quomodo tenet cōsequentia phi de vacuo. 4. physicorum. qōlibeto. q. ii. c.

Quomodo tenet cōsequētia phi. 8. physicoꝝ. si virtus infinita esset in magnitudine moueret in nō tpe. li. i. distin. 2. q. i. g.

Quomodo est bona cōsequentia. est ab alio. ergo dependens ꝛ qualiter non. li. i. di. 2. q. 5. in solu. q. e.

Qualiter non tenet ista cōsequētia. hoc non est formaliter istud. ergo formaliter distinguūtur. libro. i. di. 2. q. 4. in solu. q. c.

Quomodo tenet cōsequetia Aristo 2. de anima. si sensus esset actiuus sine sensibili sentiret. li. i. di. 3. q. 4. in solu. ar. pncipalis. ꝛ qōli. q. 15.

Quomodo non est bona cōsequētia sunt perfecte idem ergo formaliter. qōli. q. 2. in sol. q. difficultate. i.

Quomodo ista pñtia nō tenet linea infinita. ergo ens infinitum. ꝛ quare. li. i. di. 8. q. 3. p° reprobationē. 2. op.

Quomodo tenet cōsequentia Arist. 2. periermenias ad negatiuam de predicato finito sequitur affirmatiua de pto infinito. ꝛ econuerso cum constantia subiecti. li. i. di. 28. q. i. in solu. i. argu. principalis.

Nō quedam cōsequentia tenet virtute cuiusdā false sb intellecte. ꝛ quedā non tenet. li 2. dist. 2. q. ii. g.

Consensus. Quomodo cōsentire requiritur ad mrimoniū. li. 4. di. 25. ꝛ qliter posset esse cōsensus coactus. libro. 4. distin. 26. q i. in solutio. q. a.

Conscientia. Utrum cōscientia sit in voluntate. li. 2. di. 29. q. 2.

Conseruatio. in quo differt a creatione. quodlibeto. q. 13. per totuz ꝛ. 2. libro. distin. i. q. 3.

Consecratio. que sunt verba consecrationis corporis christi ꝛ quot ꝛ qualiter ꝛ quid significant. lib. 4. di. 8. q. 2. ar. 2.

Que sunt verba pfecrationis sanguinis. ibidē ar. eoꝝ

Continuum. Quomodo pōt esse diuisio ſm quodlibet signum in cōtinuo ꝛ tñ non ſm oia. 2. metba. q. 6. f.

Cōstituēs. q̄ constituens aliqd sub ratione pōri ipso separato per rationem sub ratione posteriori pōt intelligi manere cōstitutū quodli. q. 4. ar. 3. a.

Contingens. Quomodo de cōtingētib⁹ sunt veritates quedam necessarie. quedā non de actualitate eoꝝ. Sed de possibilitate. quodli. q. 7. b. vz. sciendū. 3°.

Quomodo in contingentibus est ordo ita q̄ ibi est assignare pmū ꝛ c. li. i. q. 3. in sol. q. 2.

Contigētia. Quō pulchre inuestigat contingentia in rebus. ꝛ quō est possibilis talis contingentia cum creatura ꝛ infallibili cognitione de rebus. li. i. di. 38. in solu. q. de sciētia dei respectu contingentiū.

Quomodo contingentia ꝛ nouitas effectus immediate causati reducit a deo in deum. quodli. q. 7. c.

Quomodo de contingentibus sunt veritates quedam necessarie non de actu eoꝝ: sed de possibilitate. q. q3 7. b. regre vbi scia.

Quomodo in contingētibus est ordoāta q̄ est dare p^m ꝛc. li. i. di. 3. in solu. q. 2. ꝛ li. primo. dist. 8. circa fi.

Cōtinentia. Quomodo ostendit q̄ cōtinētia virtualis nō est deo ratio non essendi in genere. li. i. di. 8. q. 3. in sol. q. d.

Quid est primo virtualiter continere. lib. i. q. 3. b.

Quod eoꝝ que sunt in diuinis vnū non cōtinet virtualiter aliud. li. i. di. 2. q. 4. in solu. c.

Quomodo diffuse pbat q̄ indistinctis formaliter ꝛ specifice possunt cōtineri alia distincta specie. li. 2. dist. i. q. 6. in solutione. q.

Utrum perfectiones creaturarum virtualiter contente in eēntia diuina. ſm q̄ habent ibi esse ppriuz ꝛ distinctū inter se ꝛ ab eēntia precedant omnes rationes ideales in hac. q. 6.

Nota ibidē duplicē distinctione de continentia virtuali ibidem articulo. i.

Contractus. Quod sunt sex contractus in quibus transfert dñium quibus corrñdēt alii cōtract⁹ in quib⁹ transfertur vsus siue ius vtēdi re retēto dñio li. 4. di. 15. q. 2. pclusiōe. 2. b articuloſcō.

Quod ad iuste cōtrahēdū oz obseruare equalitatē simpliciter ibidem conclusione. 4.

Quod quandoqz i cōtractu licet accipere vltra capitale ꝛ quomodo ibidē.

De contractu matrimonii require infra matrimo^m.

Contradictio. Quō non tñ refertur ad dem instans durationis sed etiam nature ꝛ originis q̄li. q. 4. b.

Quod non est contradictio aliquod ens habere esse pro instanti. quodli. q. 12. d.

Quomodo inter contradictoria est dare medium cuz ista reduplicatione inquantum. libro. i. di. 5. q. i. in solu. vltimi argu.

Qualiter cum per se inter ꝓtradictoria est dare mediuz li. i. di. 2. q. 4. in fine distinctionis.

Qualiter est cōtradictio in cōplexis aliter in nō complexis. li. 2. di. 2. ꝛ 9. metba. q. 4. g.

Utrum inter contradictoria sit medium. 4. metbaphy. qōne. 4.

Utrum cōtradictoria maxime distēt. ibidem. c.

Quomodo pōt intelligi illud dictū cōmune q̄ contradictoria distant in infinitū. li. i. di. 2. q. i. in solutione argumētoꝝ pbantium pmū habere potētiā infinitam q̄ creat. li. 4. di. i. q. i. c.

Nō iz contradictoria sint eque incompossibilia inter se nō tñ eque distant. li. 4. di. i. q. i. c.

Contraria. Quomodo sine qualibet opp. contraria non possunt simul eē in anima. 4. metb. q. 4. b.

Qualiter cōtraria magis repugnāt positiue q̄z contradictoria. ibidem. q. 5. c.

Cōuersio. Utrū uersio panis in corp⁹ xp̄i sit possibilis. li. 4. di. ii. q. i.

Utrū possibile sit qōcūqz ens uerti i qōcūqz. ibidē. q. 2

Utrum panis uertat in corpus xp̄i. libro. 4. di. ii. q. 3.

Utrū i uersione illa panis annihilet. ibidē. q. 4.

Quib⁹ ppōnib⁹ possit h̄ pcept⁹ ve exprmi. ibidē. q. 5.

Cōuersio i aliqd pus erñs fieri dz dupl'r. 9°. e. 4. q. 10. d

Que sit mā ueniēs isti uersioni. ibidē. q. 6. ꝛ 7.

Nō conuersum pōt redire idē. li. 4. di. 13. q. 5. arguēdo contra secundam opinio.

Cōnexio Quō pbat q̄ nulla connexio cāe ꝛ cāti sit simpliciter necessaria in creaturis. sed tñ ſm qd. li. i. di. 8. q. 5. in fine.

Corpus An idem corpus possit esse in pluribus locis. an duo corpora in eodē

loco.q.io.d.7 li.4.di.io.q.2.7 di.49.q.16.
Quod vnū corpus quācūcz formaz siue quātitatis. vel qualitatis reciperet a duobus agentibus in vno vbi eandem reciperet in diuersis vbi a diuersis agētibꝫ. quodli.q.io.d.
An corpori in cōmuni repugnet non habere vbi posito loco in cōmuni:qōli.q.ii.
An corpori competat per se ēe in loco ita ꝙ corporeitas sit per se ratio eēndi in loco.7 quomodo locatum dependet a locante.ibidem.
An hoc corpore 7 loco manēte.sed hoc corpore huic loco non pñte hoc corpus habeat hoc vbi.ibidez.
An hoc corpore 7 hoc loco manentibus 7 hoc corpore huic loco pñte possibile esset ħ corpus non habere hic vbi.7 nota triplicem intellectū huiꝰ articuli.ibidē.f.
Nō corpus non pōt esse prius loco modo quantitatiuo vbi habeat vbi.7 quare circunscriptio passiua nihil addit vltra ħ quod est corpus esse presens modo quātitatiuo.ibidem.
Quod corpus presens huic loco modo quātitatiuo haberet ħ vbi si simul cum eo esset ħ aliud corpus modo extenso.7 quomodo corpus locatum facit distare latera continentis.ibidem.g.
Quomodo duo corpora in eodem loco possunt habere duo vbi.ibidem.
An hoc corpus presens huic loco non tanctz coextē sum cōmensurato loco pōt habere ħ ꝓprie vbi.ibidem.
Quomodo diuersimode cōpetit corporibꝰ getari i cētro.li.i.di.19.q.2.in sol'.2.ar.
Quō idē corpus localiter posset esse in diuersis locis simul.li.4.di.io.q.2.
Utrum corpus bois post resurrectionem erit impassibile.li.4.di.49.q.13.
Utrum corpus beati erit clarum.ibidē.q.16.
Quod penetrare competit alicui corpori.ibidē.c.
Quare idem corpus nō pōt ēe in diuersis locis ꝑ virtutem cātaz.li'4.di.49.q.16.in sol.2.ar.

Corpus xpi. Quomodo corpus xpi non dicit ꝓprie succedere pani.7 qd requiretur ad hoc ꝙ succedere diceret.quodlibeto.q.io.c.require in eucharistia.
Quod corpus xpi est vbi panis prius fuit.7 ꝙ quantitas panis non sit ratio formaliter existendi ibi.7 quare.ibidem.
Quid significant verba 7 quid demōstrat per ly hoc.libro.4.di.8.q.3.
Utrum possit sic simul esse in eucharistia 7 in altari.libro.4.distinctione.io.q.2.
Utrum simul possit esse in celo 7 in terra.ibidem.q.3
Quomodo sit possibile corpus xpi esse quantū sine mō quantitatiuo.ibidē in cclone.2.
Quomodo sit possibile corpus xpi incipere esse in altari sine sui mutatione locali.ibidē.q.i.ar.2.cclusiōe.5
Nō quando corpus expellit aliud corpus cōiunctū sūt ibi quattuor mutationes.ibidē.
Utrum corpori xpi naturaliter existēti 7 eidē sacramētaliter existenti necessario insint eedē partes 7 ꝓprietates.li.4.di.io..q.4.quere in eucharistia.

Corporeitas Quomodo corporeitas est ratio fundamētalis ꝓma prima respectu huius qō est locabile.7 simili mō locari.sed respectu primi ratio necessaria.respectu secūdi ratio non necessaria.qōli.q.ii.a.

Corruptio Que est causa corruptionis corporis mixti.li.2.di.19.q.1.b.
Quomodo distinguūtur corruptio 7 annihilatio.ibidē.

Creatio Quomodo 7 per quid vitat creatio. qōli.q.io.g.
An creatio 7 conseruatio sint idem.libro.2.dist.i.q.3. in reprobation e.i.opi.

Utrum creatio angeli sit idem angelo.li.2.disti.i.q.4.
Quomodo ꝓbatur ꝙ creatio est simplr ꝑma mutatio 7 mensura aliarū.ibidē in ꝓncipio.
Quod non dicit relationem tm̄ ad efficiens.sed ordinem ad non esse.7 alia circa istam materiam.ibidem in solutio.q.
Utrum creatio actiua possit aliquo modo cōmunicari creature.li.4.q.1.a.
An creatio sit ꝑma ꝓductio.coll.9.
Quādiu est creatio paº increato 7 ꝺdiu nō.li.4.di.15 qōne prima.e.

Creare Quomodo creare dicit actiue.li.3.dis. ii.qōne.i.

Creatura Quō creatura 7 deꝰ nō sunt plura bona ꝺz deꝰ tm̄.qōli.q.5.c.
An creatura dicat pars dei.ibidem.
Quō creatura est a tota trinitate sicab vno principio. quodli.q.8.a.
Quō creatura pōt simul dici 7 creari 7 cōseruari.7 quō modo non.quodli.q.13.c.
Quomodo ꝑm aliquos creatura fundat triplicē relationem siue vnū ad deum sicut ad cām triplicem.et quō impugnat.li.primo.di.3'q.6.in solu.q.a.
Quomodo creatura non refert ad deum nisi relatiōe tertii modi tm̄ ibidem.
Utrum aliqua creatura sit simplex.lib.i.di.8.q.2.i reprobatione.1.opi.
Nō aliqua creatura est simplex cōpōnerei 7 rei.7 q̄ compositione est cōposita ibidē in solu.q.
Utrum aliqua creatura sit imutabilis.primo li.di.8.q 5.in reprobatione prime opi.
Nō impossibile est aliquā creaturā ēe formaliter necesse esse 7 ab vno effectiue 7 quomodo declarat fuisse de mente Aristo.ibidem.7 libro.i.di.2.q.6.in sol'.ad primum arᵐ principale.
Si creatura sit ita necessaria ex se ꝑm intētionem philosophorum sicut est filius in diuinis ꝑm theologos. ibidem.
Si creatura in esse intelligibili presupponat ꝓductionem verbi.li.2.di.i.q.i.in solu.q.arti.2.7 col.io.
Nō creatura ꝑm ēe intelligibile nō est in memoria patris vt memoria est 7 quare.ibidem.
Quomodo creatura se habet ad esse 7 nō esse 7 quō ꝑmū dicit creaturā nō ēe ex se formaliter ꝺz ex se habere nō esse 7 quare li.2.di.i.q.2.in solu.q.vbi exponitur ponamus de creatione.
Quomodo probatur ꝙ creatura potuit esse ab eterno 7 quomodo impugnatur.li.2.di.i.q.3.in reprobatiōe i.opi.7 eius improbatione.
Quomodo probatur ꝙ creatura in esse ꝑm quid nō ꝓducatur nisi a solo patre 7 quomodo respondet.li.2.di 5 in.i.q.i.in solu.q.ar.2.
Utrum christus sit creatura.li.3.di.ii.q.i.
Utrū xps ꝑm ꝙ homo sit creatura.ibidē.q.2.
Utrum creatio de necessitate sit a tribus personis.lib. 2.dist.1.qōne.i.
Quomodo filius creat si pater prius origine creat.ibidem.li.2.di i.q.2
Utr̄ possibile sit deū aliquē creare ab eno li.2.di.i.q.3
Utrū possiblle sit deū aliquem creare sine ꝓncipio.ibidem opinio.prima.
Quomodo probatur ꝙ creare non sit idem qō conseruare.ibidem arguendo cōtra.i.opi.
Utrū rlo creature ad deū sit realit'ipsa ēntia creature.
Utrū potētia actualis quā ħz deus de creatura ponat ipsum aberno in aliquo ēe creato.ibidē.q.4.

Culpa Utrū remissio culpe 7 infusio gr̄e sint vna mutatio.li.4.di.16.q.2.
Quod post actum correspondentem culpe remisse trā seunte.tm̄ remanet anima obligata ad penam.ibidez

cōclusione secūda.

Damnatus Utrum damnati vel aliq alii possint appetere non esse ad fugiendum miseriā. li. 4. di. 50. q. 1.
Utrum damnati appetāt non esse. ibidē. q. 2.
Utrum beati videant penas dāmatoꝝ. ibidē. q. 3.
Utrum pena oīum damnatoꝝ sit equalis. ibidē. q. 4.

Delectatio Quomodo probatur ꝙ delectatio est qualitas ⁊ non actio nec passio. ⁊ quomodo respondet ad rōnes in contrarium. qōli. q. 13. f.
An delectatio sit de esse btitudinis' li. 4. di. 49. q. 1. a.
Quomodo intelligitur illud cōmune dictum ꝙ conueniens delectat ⁊ disconueniens tristat. libro. 3. distī. 5. q. prima. c.

Depositio quid est ⁊ quando depositus siue degradatus reseruetur a statu clericali. li. 4. di. 25. q. 1. arti. 1. a.

Dependēs ꝙ nihil est dependēs ab alio in essendo a quo non habet esse in aliquo genere cause ⁊ quomodo excluditur instātia. quodli. q. 7. f.

Demon Nō remediū est licitū cōtra impedimentum carnalis copule per demonez. li. 4. di. 34.

Demōstratio duplex est. q: ⁊ propter qd ⁊ quomodo declarat vtrūq;. quodli. q. 7. a.
Quomodo probatur deum posse mediate vel immediate causare quodcūq; creabile ⁊ quomodo impugnatur ibidem. c.
Quomodo tenetur dc⁹ sua per quam concludit deum non esse infinite potētie intellectiue. ibidem.
Utrum possit demōstrari ratione naturali. ꝙ homo sit capax beatitudinis li. 4. di. 49. q. 12.

Desiderium Quomodo intelligit ꝙ oēs hoīes natura scire desiderant. i. metha. in plogo. a.
Qualiter desiderant finis ⁊ ea que sūt ad finē. ibidē. b
Nō desiderū naturale ꝓprie dictum nō est alīqs actꝰ elicitus. sed solum inclinatio ad aliud. li. 4. di. 43. q. 2. in sol'. ꝑmi arg. ꝑncipalis. b.

Deus Utrum in deo possint cē plures productiones eiusdē rōis. quodli. q. 2. a.
An in deo impossibilitas pluriū ꝓductionū eiusdē rationis sola fide teneatur. ibidem.
Quomodo deus pōt esse sine reali respectu cuiuscūq; alterius a se in esse reali. ⁊ tamen nō sine esse cuiuscunq; alterius a se in cē diminuto. qōli. q. 8. g.
Quomodo deū esse intelligentem creaturam ⁊ creaturꝫ dicit quid necessariū a se. vt a se excludit cāz. ⁊ quomodo dicit necessarium nō inesse reali ꝫ in diminuto ibi.
Utrum deus sit vnus. li. 1. di. 2. q. 3.
Utrum deus sit infinitus. li. 1. di. 2. q. 1.
Verum deus necessario velit aliquod obiectum aliud ab essentia li. primo. di. 2.
Utrum sit subiectū in theologia. li. 1. q. 3.
Utrum sit subiectū in theologia sub aliqua ratione speciali. li. primo. q. 4.
Utrum deus sit naturaliter cognoscibilis ab intellectu viatoris. li. 1. di. 3. q. 1.
Utrum deus sit primo cognitum pro statu isto. li. ꝑmo. di. 3. q. 2.
Quod deus non tm̄ cognoscitur negatiue sed affirmatiue. ⁊ quomodo. libro primo. distinctione. 3. qōne. 2. in solutione. q.
Utrum deus sit nominabilis a viatore. libro primo distin. 22. q. prima.
Utrum deum esse vbiqz ꝑm potentiam necessario inferat ipsum esse vbiqz ꝑm ēntiam. li. 1. dist. 8.

Denominatio Quod aliquando aliquid denominatur ab eo qd̄ est in eo. aliquādo nō. quodli. q. 3. d.
Quod aliquid denominatur ab aliquo vel formaliter vel effectiue. i. metha. q. 24.
Denominatiuū est medium inter equiuocum ⁊ vniuocum aliquando ⁊ aliquando non. li. 1. di. 8. q. 3. i. metaphysi. ante recitationem secūde oꝑ.
Utrum deus pater genuit deum filium voluntate. li. 1. di. 6. qōne. 1.
Utrum deus vel aliquid formaliter dictum de deo sit in genere. li. primo. di. 8. q. 3.
Utrum solus deus sit īmutabilis. li. 1. di. 8. q. 5.
Quomodo probat ꝙ deus ꝓduxit aliquid extra necessario per rationes philosophorum ibidē in responsione. 1. opinio.
Quod deus aliter itelligit aliō a se. ⁊ aliter vult idē. ga necessario intelligit non tamē necessario vult.
Quod deus non agit de necessitate nature. i. meta. q. pma. d.
Quomodo exponitur propositio damasceni. cognitio dei est omnibus naturaliter inserta li. p̄mo dis. 3. q. 2. in solutiōe scēdi articuli.
Quomodo exponitur illud anselmi deus est illud quo maius cogitari no pōt li. p̄mo di. 2. q. 1. in solutione. 2. argumē. ⁊. q. p̄ma in solutiōe. q. f
De quo bono intelligitur illō augustini tolle hoc bonū ⁊c. ⁊ quomodo beatificantur in illo quod relinquitur li. p̄mo di. 8. q. 2. in rsponsione ad reprobationē i. oꝑ.
Quomodo exponit illud augustini deus abusiue dī substantia ⁊ quia substantia dicit a substare ⁊ de qua substantia ⁊ quomodo ꝑsiderata habet veritatem li. p̄mo di. 8. q. 3. in reprobatione. 2. oꝑ.
Expositio multarū auctoritatū damascēi boetii cōmentatoris. ⁊ philoso. que videntur dicere ꝙ deus est in genere li. 1. di. 8. q 3. in solutione.
Utrum in deo sit iustitia li. 4. di. 46. q. 2.
Quod in deo non est nisi vnica iustitia ratiōe ⁊ re ibidē in responsione ad. q. a.
Quod in dō sit misericordia li. 4. di. 46. q. 2.
Utrum in punitione malorum cōcurrat ex parte dei puniētis iustitia cū misericordia ibidē. q. 4.
Utrū hoc sit verum pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus sunt vnꝰ deꝰ li. 9. di. 4. q. p̄ma.
Utrū deus sit summe simplex li. p̄mo. di. 8. q. 1.
Utrum deus habeat noticiam omnium determinatā li. 1. di. 39. q. 3.
Utrum necessario sciat omnem cōditionem existētie omnium ibidē. q. 4.
Utrū cum determinatione ⁊ certitudine sue scīē stet aliqua contingentia ex parte rerum in existentia li. primo di. 39. q. 5.
Utrum prima ratio incompossibilitatis rei fiēde sit ex parte dei vel rei factibilis. li. 1. di. 43. q. 1.
Utrum deus ab eterno voluit aliqua alia a se. li. ꝑmo. distin. 45. qōne. 1.
Utrum deus potuit aliter facere res: ꝙ ordinatum sit fieri. li. 1. di. 46. q. 1.
Utrum scientia dei sit respectu futurorum. libro primo distin. 38: qōne. 1.

Posse dei Utrum deū esse o'potentem possit ratione necessaria demonstrari. quodlibeto. q. 7.
Utrum deum esse omnipotentem vtroqz modo accipiendo omnipotentiam. scz mediate et immediate est demonstrabile in se demonstratione propter qd ibi ꝺ pclusione. i. ⁊ li. 1. di. 42. q. 1.
Utrum deum esse oipotentem est verum demstrabile viatori stante simpliciter statu vie. ibidem conclusione secunda.

Utrum deũ eſſe oipotẽtẽ non poſſit demõſtrari er notis nãliter nobis de lege cõi. cõclone. 3.
Utrũ deũ eẽ oipotẽtem oipotẽtia reſpiciente qõlibet poſſibile ñ põt demõſtrari demõſtratione quia ibidẽ ꝯclone. 4.
Utrum deum eẽ omnipotẽtez põt demõſtrari: q: mediate vel ĩmediate. q°. q. 7. a. b. c. d.
An poſſit imediate cãreoẽm effectũ ꝛ qd ſenſerũt philoſophi ibide. t.
An poſſit imediate cauſare motũ. ibidẽ c.
Quõ ꝑm Ariſto. quicquid cauſat extra cauſat neceſſario ꝛ naturaliter ibidẽ.
Quomodo per rationem Arĩ. 8. phyſi. cõcludit deũ eẽ infinite potẽtie nõ tũ intẽſiue ſz ẽt extẽſiue ibidem.
Utrum deus poſſit facere angelum informare materiaz. qõlibeto. q. 9.
Quomodo de⁹ põt facere formã nãliter ſine mã ꝛ tñ nõ facere angelũ informare mãm ibidẽ.
Utrũ poſſit cõuertere ſp̃s in euchariſtia in aliqd preexiſtens. qlibeto. q. 16.
Qualiter põt cõuertere qõlibet. ibidẽ.
Qualiter ponit deus poſſe reducere eandẽ formaz numero ꝑus corruptã. ibidẽ. b.
Quomodo intelligitur q deus attigerit mãm. ibidez.
An deus poſſet cõuertere ſubſtãtiam corpoream in ſbam incorpoream ꝛ abſolutũ in reſpectiuũ. qli°. q. xvii. b.
Utrum deus poſſet facere q manente corpore ꝛ loco corpus nõ bz vbi in loco qli. q. ii.
Utrum deus poſſit ꝓſeruare celũ ad nihilando clemẽta q: ad conſeruandũ ꝓmus ꝛ magis neceſſariũ non requiritur poſterius ꝛ minus neceſſariũ. qli. q. ii. c.
Quomodo deducat̃ per viã Arĩ. q deus nõ nouũ põt cãre ꝛ quomodo arguit mutabilitas ꝟ ponẽdo. ꝛ quomodo nõ. q. q. 2i. f.
Utrũ deus poſſit aliquid cãre. li. 2. di. i. q. 2.
Utrum deus poſſit ꝓducere aliqd aliud a ſe ſine ꝓncipio. li. 2. di. 2. q. 3.
Utrum deus poſſit de ſua potẽtia abſoluta delere culpaz originalem ſine collatione gr̃e. li. 4. di. i. q. 6. ar. i

De potentia Dei abſoluta ꝛ ordinata li. i. di. 44. q. i. in ſol. q. ꝛ li. 2. di. vii. q. i. ar. 2.

Nõ deus non cãt de neceſſitate. 5. metha. q. 3. b.

Poſſe dei. Quomodo de⁹ aliter nouit res notitia ſimplici ꝛ aliter notitia ꝓducta. qõli. q. viii. c.

Poſſe dei. Quõ deus bẽt duplex velle ꝛ duplex nolle reſpectu obiecti ſecũdarii. ibidem.

Dilectio dei An ſit aliqs habit⁹ iclinãs ad diligẽdum deum ſuper omnia. li. 3. di. xxvii. q. i.

Utrum deus diligat ola er charitate li. 3. di. 34. q. i.
Utrum eodem habitu diligendus ſit deus ꝛ proximus li. 3. di. xxviii. q. i.

Deus homo Utrum hec ſit vera deus eſt hõ. li. 3. di. vii. q. i.

Que eſt cauſa veritatis eius ꝛ quare hic probatur ibidem ar. i. q. 2.
Qual predicatũ eſt illud reſpectu ſubi. ꝛ vtrũ ſit ꝓcvl per accidẽs. ibidẽ ar. 4. ꝛ. 5.
Utrum deus ſit factus homo. li. 3. di. vii. q. 2.

Dictio Quõ dictiones reduplicatiue dupliciter accipiuntur. quodli°. q. 3. ꝛ libro. i. diſtin. 3. q. vi. c.

Quomodo dictio reduplicatiua in ẽſtũ põt diuerſa reduplicare. qõlibeto. q. viii. f.
Quomodo dictio cõpoſita ex aliquo multiplici ꝛ dictione ꝑuatiua vt in ſe eſt dicit̃ multiplex. li. i. di. xxviii. in ſol. i. q. ar. i. a.
Quid notat ꝟ dictio ꝑm: cũ dicitur ꝓpriũ eſt quãtitati ꝑmeam ꝛ ex qõlibeto. q. vi. a:

Dicere Multipliciter accipit in diuinis li. i. di. 32. in ſol. q. 2.

Nõ primũ notionale ſaltẽ q̃ includit reſpectũ poſitiuũ ad perſonã aliquã eſt dic quodl°. q. i. 4. c.

Diffinitio De diffinitione linee recte poſita. vi. thopi. li. i. di. viii. di. 3

Quomõ diffinitio abſolutoꝝ realiter loquẽdo eſt ipſius indiuidui lz ꝑm logicaz non ſit niſi ſpeciei. vii. metb. q̃ ipſum quod quid ẽ ſit idẽ cũ eo cuius eſt in fine.
Nõ deus non diffinit. ibidem.
De duplici diffinitione. 2. metha. in ſol. 5. q.
Cuius poſſit eſſe diffinitio ꝛ cuius non. libro. iiij. diſt. i. q. 2. articulo. i.
An ſacramenti ſit aliqua diffinitio. li. iiij. di. i. q. 2. ar. 2

Differentia Nõ duplex eſt differẽtia formalis ꝛ forma. li. i. di. 3. q. vii. c.

Quare a nulla ꝓfectione diuina põt accipi rõ differentie ꝛ generis. 4. metha. q. 3. ar. iiii. c.
Utrum̃ differentia diuiſiua generis ſuperioris naturaliter ꝛc. iiii. metha. q. xvii.

Dilectio Quomodo inclinatio voluntat̃ in bonum poteſt dici dilectio habitualis qõli. q. xvii. a.

Quomodo dilectio ꝑm Aug. de doctrina chriſtiana eſt tota merces. qõli. q. 13. a.
Quid eſt dilectio meritoria. quodli. q: 17. b.
Utrum ſit virtus inclinans ad diligendum deum ſupoĩa. li. 3. di. xxvii. q. i.
Quid eſt formalis ratio huius actus ꝛ habitus iclinãs ad ipſum ibidem arti. 2.
An actus diligendi deum ſuper omnia ſit rectus ita q̃ põt eſſe virtus. ibidem ar. i.
Utrum poſſit eſſe a natura ſine habitu infuſo. ibidem articulo. 3.
Qualiter intelligit deũ eſſe diligendum ſuper omnia ibidem. c.
Qualiter ad hoc tenetur rationalis creatura ꝛ ad quid ſit habitus charitatis. ibidem. d.
Qualiter dilectio excedit dilectionẽ. ibidem.
Utrum eodem habitu ſit diligendus deus ꝛ ꝓximus. libro. 3. di. xxviii. q. i.
Qualiter habitus ille quo deus diligitur reſpiciat ꝓximum. ibidẽ arti. 7.
Utrum quilibet teneat̃ maxime diligere ſe poſt deum libro. 3. di. 29.
An quid debet diligere inimicum. ibidẽ in ſol. q.
Quomodo deus eſt dilectio. li. i. di. 17. q. i. ar. p°. in ſol. rõnum cõtra opi. magri.
Nõ actus diligendi nõ ſit eiuſdẽ rõnis in via ꝛ in ꝑria. li. 2. di. 26. q. i. b.

Dimenſio dimenſio eſt ratio neceſſaria hui⁹ quod eſt locale. Sednon reſpectu huius qõ eſt locari. ibidem.

Nõ dimenſio non põt habere vicem mãe reſpectu forme ſubſtantialis. li. 4. di. 12. q. 6. arguẽdo ꝯtra opi. 3.

Diſpoſitio duplex per excluſionẽ cõtrarii ꝛ per incluſionem conuenientis. libro. i. di. 17. q. 2. f.

Diſtantia de duplici diſtantia poſitiua ꝛ ꝑuatiua. qõlibeto. q. ii. b. Sop̃. 3.

Nõ diſtantia localis impedit intellectionẽ. li. 4. diſt. 45. q. 2. in fine. q.

Dſtinctio Quomodo excludit multiplex diſtinctio circa cognitionẽ dei li. i. di. 3. in ſol. q. prime.

Quomodo probatur diſtinctio intellectus ꝛ volũtatis in deo non preſuppoſita diſtinctione per Ariſtotelem quodlibeto. q. 14.
Quod prima diſtinctio facta eſt altefius rationis qõli.

q.2.di.ꝑma.
Vñ sit aliqua distictio ꝓprietatū i ꝑma persona quod libeto.q.4.d.
Quod distinctio indiuinis est ens rōnis vnitas ⁊ constans realis quodli.q.6.c.
Nota distictionē de cē.q.4.9.f.
Quomodo distinguntur virtus a ser genera a relatiōe quę ē quartū genus.quodli.q.11.f.
Quodmō distinguuntur permanens ⁊ successiuum quodli.q.12.b.
De distinctione hītiū cē post nō cē quodli.q.12.f.
Quomodo intelligitur.distinctio que ponit inter cognitionem sensitiuaz ⁊ intellectiuam ex parte obiecti quodli.q.13.c.
De institutione de triplici relatiōe ibidē.d.
Quomodo distinctio actiōis ⁊ in manentē ⁊ intranseuntem secundum vnum intellectū est nominis in significationes secundum aīm est superioris in iferiori quodli.q.13.e.⁊.1[illegible].g.
De distinctione actuū per oppositā.ibidem.
Quomodo distinctio augusti.7.de tri.memoria ⁊ intelligentia ⁊ voluntas correspondet illi aristote.3.de anima itellectus agēs possibilis quodli.q.5.e.
De distictiōe potentiaꝝ.ibidem.
De distinctiōe nāe ⁊ libertatis vt sunt persone diuie principiū actuum quolibeto.q.16.d.
De distinctione actꝰ in genere nāe ⁊ moris quodlibeto.q.17.c.
De duplici distictione fortune ⁊ fortunati.q.q.11.b.
De distinctione de tebeo[a] in se ⁊ in nobis li.1.q.3.b.
Quomodo probat ꝙ distictio rōnis intellectus a voluntate in cē.⁊ generalis distictio rationis in causa non est ratio sufficiens distinctionis realis i productis li.1.di.13.q.1.in solutiōe.q.
Quomodo exponitur illud ſcōi de anima potētie distiguūt per actus ita ꝙ vnius potētie ē tantū vnus actꝰ li.1.di.6.q.1.dif.1.b.
Nota distinctionē de relatione cōstituente primā personā indiuinis ⁊ impōitur opiniōi thome ⁊ sequentium eum ⁊ instituentē distinctionez circa ꝓprietatē ꝑsōe ⁊ iprobationē li.1.di.24.q.3.in recitatione opi.
Nota distinctiones logicas circa aliquas ꝓpositiōes quibus experimur pōs ad oppositū li.primo di.38.⁊.39.in solu.q.de scientia dei respectu cōtingentiū ⁊ in di.39.in solu.q.⁊ in responsionibus.
Quomodo ꝓbatur distinctio intellectus a voluntate in deo li.1.di.2.q.6.in solu.q.
De distinctione relatiōis ab ēe quomodo demōstratie cōcluditur li.1.di.2.q.4.in solu.q.b.c.
De duplici distinctione tā in re ꝙ in intellectu ⁊ distictione maiori ⁊ minori.⁊ quomodo minor ex maiori cōcludit.ibidē
Qualis danda est distinctio relatiōis ab esse quia non est realis ⁊ quomodo hoc declarat ⁊ quomō instatur ⁊ soluitur li.1.di.2.q.4.in solu.q.e.f.g.
Quomodo distinguitur iba in accidentalē ⁊ substantialem ⁊ quomō probatur illa distinctio ⁊ quomodo ipugnatur li.1.di.3.q.6.d.
Nota pulchram distinctionē circa pluralitatē cāꝝ cōcurrentiū ad eundē effectū li.1.di.3.q.8.in solu.q.
Quomodo probatur distinctio de agente vnuoco et equiuoco li.1.di.3.q.8.in solu.ſcōe opi.
Nota tres distinctiones de hoc nōie potentia cū suis declarationibus li.1.di.7.in soluti.q.
Quō maior distinctio in alio aliqū accipitur pro maiori repugnantia siue in cōpossibilitate eorum ⁊ ꝓprie. aliquando pro in paucioribus cōueniētia ⁊ quomodo distantia magis distinguūt ꝙ distincta re.quibus probatur generationē diuinā esse equiuocā li.1.di.7.q.1.i solutione.q.
Quō aliqua equaliter distingui pōt itelligi dupliciter vel quia equaliter incōpossibilia vel quia equaliter in nullo cōueniunt li.2.di.3.q.6.4.e.
Quō distinctio specifica in creaturis ē perfectior non ideo ⁊ qualiter li.1.di.7.q.1.ibidem.
Utruz cum simplicitate diuina possit stare aliquo mō distinctio pfectionū cēntialium,precedēs aliquo mō omnē actum intellectus li.1.di.8.q.4.
Quō probatur ꝙ di.attributorum nō pōt sumi per comparationē ad extra ⁊ quomō improf li.1.di.8.q.4.i reprobatione.1.opi.⁊ cito post.
Qꝫ nulla distinctio realis preexigit necessario distinctionē rationis.⁊ quō probatur in recitatione scōe oꝝ ⁊ di.13.in re.6.opi.
Quō declaratur ꝙ distinctio formalis stat cū sūma simplicitate li.1.di.8.in solu.q.4.
De distinctione relationis ab ēe.ibidem.
De distinctione generationis ab aliis mutationibus ⁊ qualiter distinctio realis nō prexigit necessario distinctionē rationis ⁊ quomodo probatur distinctio attributorū esse tm̄ in diuinis li.1.di.13.q.1.
Quō declaratur ꝙ nō oīs distinctio formarū est distiuctio formalis li.1.di.17.q.4.in fine.
Qualis ē distinctio in diuinis precedens actum intellectus li.1.di.8.in solu.q.4.c.d.
Qualiter non sequitur hoc non est idē formaliter huic ergo distinguitur.ibidem.c.

Diuisio Quomodo nō ē diuisio i naturale ⁊ liberum ⁊ n actum necessario ⁊ contingenter quodlibeto.q.16.d.
Quō prior est diuisio entis infinitum ⁊ infinitum ꝙꝫ in decem genera li.1.di.8.q.3.d.
Qꝫ multiplex est diuisio generis in species ⁊ speciei in individua li.2.di.3.q.6.in responsione argumentorū opi.prime.
Quomodo probatur ꝙ perfectius membrum in diuisione est necessitas ꝙꝫ cōtingentia li.1.di.8.q.5.in reprobatione quarte opi.

Dispensatio Quid est dispensatio li.4.di.3.q.2.arti.3.
Dispositio quedam positiua quedā priuatiua li.1.di.17.q.2.f.
Qꝫ non est inconueniens dispositionē proximaz simul esse cum forma ad quam disponit lib.4.di.14.q.2.fi

Dolor Utrum in anima xpi ꝑm portionem superiorem fuerit verus dolor.3.di.15.q.1.
Quid est dolor ⁊ quid tristitia ibidem in sol.ar.3.⁊.4.⁊.li.4.di.44.q.2.⁊ in solu.q.a.
Quomodo differunt dolor ⁊ tristitia li.4.di.44.q.2.⁊ in sequenti.q.a.

Donum Quid requiritur ad iustam donationem li.4.di.15.q.2.ar.2.cōcle.2.

Dñs Uñ sunt reruz dñia distincta vt illud dicatur meū ⁊ istud tuum li.4.di.15.q.2.arti.1.
Quomodo dominia iuste distincta primo transierunt ibidem arti.2.
Nō translatio dominii auctoritate legis iuste iusta ē ibidem conclusione.1.
Quod dominus alicuius rei non prohibitus a lege siue superiore a cuius voluntate dependet in donando potest donare rem suam alii volenti recipere ibidem conclusione.2.
Qꝫ dominus alicuius rei non transfert dominium nisi seruatis conditionibus quibus transfertur dominium quibus correspondent aliqui contractus in quibus transfertur ius vtendi.dominio retento ibidē.d.

Dos De dotibus quere beatitudo li.4.di.49.ꝑ totum.
Quid est dos li.4.di.49.⁊.16.in solu.q.arti.2.

Ecclesia De ecclesie stabilitate ⁊ firmitate li. 1.q.2.f.

Efficiens duplex ex parte effectus ⁊ duplex ex parte efficientis in se li.4.di.1.q.4. opi.1.

Quomodo exponitur illud phi.2.phisicorum q efficiēs ⁊ materia non coincidunt li.1.di.3.q.8.in solu. ⁊ reprobatione.2.opi.

Effectus Ex cognitio effectus non facit ad maiorem cognitionem cause.li.3.di.14. in solu.2.q.

Quomodo omnis effectus per accidens habet causaꝫ per se.6.meta.q.2.d.

Quomodo probatur tripliciter. q effectus remotior dependet essentialiter appropinquiore. in trac. de primo principio.c.1. b.

Ex non est effectum non est finitum tractatu de primo principio.c.2.b.⁊ ibi nō. q secūde intelligentie sūt effective a prima.

Quō respectu vnius effectus requiritur vna formalis ratio in agente li.1.di.3.q.8.in responsione ad rationes opi.

Ex effectus formaliter magis assimilatur agenti imperfecto li.1.di.3.q.8.

Nō quando vna causa ordinatur ad duos effectus essētialior est ordo cause ad vtrunq effectum ꝙ ad aliuꝫ li.2.di.1.q.1.arti.3.

Electio Utrum dictamen intellectus sit primuꝫ principium actiuū respectu electionis col.13.q.1

Qualiter est duplex electio ⁊ equaliter electio est respectu impossibilium ⁊ qualiter non li.2.di.6.q.1.in solu. 1.argumenti opi.

Elementum. Utrum in mixto maneant i actu fm substantiam li.2. di. 15.q.1.

Quod elementa non sunt in mixto formaliter.sed tantum virtualiter li.2.di.19.q.1.c.

Quomodo elementa sunt incorruptibilia quo.q.11.a.

Ens Ex ens diuiditur per finitum ⁊ infinitum anteꝙ diuidatur per.x.genera quo.q.5.⁊ li.1.di.8.q.3.4.⁊ quare.

Quod ens infinitum est tantum vnicum ⁊ impossibile est esse plura entia realiter infinita ibidem.c.

Quod ens diuiditur per vnum ⁊ multa quolibeto.q. 6.c.

Quomodo intelligitur dictum comentatoris si entia priuarentur propriis actionibus priuarentur propriis entitatibus.qōli.q.7.c.

Quod ens a se est infinitum qōli.q.7.d.f.

Quod ens infinitum non subordinatur alteri nec tanquam terminum nec tanquam principium ibidē.

Quomodo ens per se dicitur tripliciter scilicet solitarium. vt diuiditur contra inherens.⁊ qō habet vltimaꝫ actualitatem.qōli.q.9.b.

Quod aliquod ens potest habere esse tantum per istās qōli.q.13.d.

Quomodo probatur q ens non tantum limitatum. sed illimitatuꝫ sit motiuū nostri intellectus creati. quo li.q.14.c.

Quod ens indifferens ad illimitatum ⁊ limitatum sit obiectum adequatum intellectui nostro ibidem.

Quomodo fm auicenam ens inquantum ens est primum obiectum nostri intellectus li.1.q.1.a.⁊ di.3.q. 3.in solu.q.

Quod ens vt est obiectum naturaliter attingibile ab intellectu nostro non est ens formaliter inclusum in quolibet.sed vt est vnum intelligibile vnica intellectione vt homo.vel aliud incomplexum libro primo questione.1.g.

Quomodo probatur aliquod ens esse simpliciter primū secundum efficientiam li.1.di.2.q.1 in solutione.q.

Quod ens dicit conceptum vniuocum deo ⁊ creature li.1.di.3.q.1.in solu.q.⁊ dist.8.q.3.

Quod ens diminutum siue rationis non potest esse fūdamentum alicuius relationis realis li.1.di.30.q.1.in solu.rationis.1.opi.

Quomodo probatur q si ens non sit vniuocū deo ⁊ creature nullus conceptus haberi poterit de substantia nec de partibus essentialibus substantie. s. materia ⁊ forma li.1.di.3.q.3.in solu.q.d.

Quomodo ista ratio per quam probatur vniuocatio ō conceptu certo ⁊ dubio non probat q sit vniuocum ad vltimas differentias ⁊ passiones ⁊ quomodo ens aliquo modo potest dici eē vniuocum ad illa ibidem.

Quomodo non obstante q sit vniuocum tamen non ē genus ibide.q.4.⁊.4.meta.q.1.d.

Quod ens cōmunissimum non ē primū obiectum intellectus nostri pro statu isto.sed quidditas rei materialis li.1.di.3.q.4.in solu.q.4.

Quomodo probatur q intentio entis est prima intentio inter omnes transcendentes libro.1.distinctiōe.3. q.4.b.

Quomodo diuisio entis per finitum ⁊ infinitum non ē per differentias.sed per modos intrinsecos ⁊ ideo nō est genus li.1.di.8.q.3.in solu.illius.

Quod nullus ens reale necessario presupponit ens rationis ⁊ quomodo probatur li.1.di.8.q.4.in reprobatione 2.opi.

Quod differentie entis in cōi sunt necessariū ⁊ possibile li.1.di.8.q.5.in fine.

Utrum ens sit subiectum meta.q.1.⁊ col.q.4.⁊.6.metaphisice.q.4.

Quod ens predicatur de quolibet inquid. ibideꝫ.g. q nō de passionibus.q.3.b.

Quod ens in quantū ens est primū obiectum intellectus nostri.5.meta.q.5.b.

Quod ens dicatur vniuoce de omnibus.9.metaphisice.questione.2.

Quod vnum q est principium numeri non conuertitur cum ente.4.meta.q.2.arti.2ꝫ.⁊.4.

Quod ens predicatur de multis differentiis inqd col. q.12.b.

Quod ens sit primum cognitum col.q.12.c.

Quod ens diuidatur communiter in decem genera.5. metaphisice.q.5.

Utrum decem genera sint decem entia essentialiter distincta.5.meta.q.6.

Utrū de ente per accidens possit eē scientia.6. metaphisice questione.2.

Quod ens per accidens multipliciter accipitur ibideꝫ.

Equalitas Utrum equalitas indiuinis sit relatio realis qōli.q.6.

De fundamento equalitatis in communi quid sit ibidem.a.

Quomodo fm augustinuꝫ duplex assignat equalitatis fundamentum ibidem.

De hac materia.li.1.distinctione.19.q.1.in sol pme rationis principalis.

Quod equalitas dicit modum proprium similitudinis qōli.q.6.c.

Quod extrema equalitatis in diuinis sunt distincta realiter ibidem.d.

Quomodo intelligitur illud aristotelis.prima qualitas est in termino ibidem.

Quomodo christus fecit se equalem deo dicendo dominum esse patrem suum.ibidem.

Quomodo deducitur q equalitas non distinguitur a relationibus personalibus quolibeto.q.6.f.

Quomodo equalitas non distinguitur a similitudine ⁊

identitate sicut similitudo ⁊ identitas inter se quodlibeto.q.6.d.

De equalitate proprie sumpta ⁊ de equalitate generaliter sumpta ⁊ que equalitas est in deo ⁊ de ratiõe proximi fundamenti ⁊ quomodo equalitas potest esse transcendens ⁊ q̃ fundamentum eius sit acceptũ li.i. di.19.q.1.per totum.

De equalitate potẽtie in diuinis personis quomodo dupliciter intelligit̃ ⁊ quomodo declarat̃ equalitas potentie esse in eis li.i.di.2.q.1.in solutione.q.4.

Quomodo deducitur quod equalitas in deo est relatio realis ⁊ distincta ab identitate ⁊ similitudine li.i.dis. 13.q.prima articulo.3.

Quomodo equalia fundamenta erunt duo equalia puta alba iac.q.12.

Qualiter potest fundari ista equalitas super duo alba ibidem articulo.1.

Quomodo exponitur illud augustini q̃ prima equalitas est in fine li.i.di.31.q.1.in solutiõe.q.arti.2.⁊ quolibeto.q.6.d.

Utrum pena damnatorũ ⁊ beatitudo beatorum erit equalis li.4.di.50.q.4.5.⁊.6.

Quod inequalitas stat cum beatitudine in eadẽ specie li.4.di.50.q.5.in solutione articulo.1.

Unde est ista inequalitas beatitudinis hominum ibidem in solutione questionis articulo.2.3.4.5.6.

Equinocum Quod equinocũ non numeratur in equinocatis ⁊ quare li.i.di.25.q.1.a.

Equinitas. quomodo exponitur illud auicẽne equinitas est tantum equinitas libro.1.distinctione.3.questione.6.e.

Esse Quid proprijssime dicitur de deo inter omnia que dicuntur de ipso q̃li.q.1.b.

Qualiter esse diuinum ponitur principium causandi res q̃li.q.3.c.

Quid est esse totius est esse compositi primo ⁊ formaliter q̃li.q.9.b.

Quomodo probatur q̃ esse anime intellectiue non est esse totius.cuius contrariũ dicitur ab aliquibus q̃li. q.9.b.

Quomodo esse accipitur multipliciter ibidem

Quomodo idem est esse rei permanentis create ⁊ cõseruate q̃li.q.12.a.

Quomodo dare esse vel accipere non importat nouitatem ibidem.c.

An sit possibile aliquid creatum esse tantum per instãs ⁊ quomodo probatur q̃ non per rationem philosophis.phisicorum ibidem.

Q̃ aliquid accipere esse potest intelligi dupliciter q̃li. q.12.f.g.

Q̃ esse primo probatur de essentia diuina li.i.distinctione.2.q.2.e.

Q̃ esse diminutum rei q̃ non est esse essentie nec existentie est aliquod absolutum quod dicitur esse representatum.⁊ quomodo declaratur q̃ illud est esse distinctum ab alijs duobus li.i.di.36.questione.1.in solu.ratiõis prime opi.⁊ ibidem nota quomodo istud esse potest fundare relationem ⁊ quomodo istud esse reducitur ad verum esse ipsius intellectionis.

De esse essẽtie q̃ esse sufficit ad hoc q̃ res diffiniatur ⁊ de ipsa habeatur scientia ⁊ possit fundare relationem vt scientem li.1.di.36.questione.1.in sol.q.⁊ rationis 1.opi.

Utrum in christo sit aliq̃ esse verbi aliud ab esse primo li.3.di.6.q.1.

Q̃ triplex est esse essentie.subsistẽtie.⁊ actualis existẽtie ibidem in solu.q.

Qualiter dare esse formaliter necessario ponit mutationem.⁊ quare a sic dare esse imperfecto.non possit separari ⁊ quomodo instatur ⁊ soluitur li.i.di.8.questione.1.in fine.

Essentia Quid intelligitur in diuinis per istum terminũ ẽntia ⁊ quomodo est simpliciter prima ratio essendi.q.q.1.a.

Quem ordinem habent essentia memoria ⁊ dicere. ibidem.

Quomodo aliqui ponunt essentiam sub ratione essentie vt ei coniungitur respectus realis esse immediatum principium verbi.⁊.s. ibidẽ.Et quomodo impugnantur rationes quibus probatur essentiam esse formale principium productiuum ⁊ formalez terminum productionis q̃li.q.2.⁊ li.i.di.5.q.2.

Quomodo posito q̃ essentia sit formale principium productiuum saluatur distinctio productionum ratione alterius ⁊ alterius principii determinatiui. vel p̃n cipii illimitationis. vel alicuius inclusi in principio ipse ibidem.

Quomodo esse ⁊ intellectus concurrunt vt vnũ principium respectu verbi ibidem.e.⁊ col.q.xi.

Quomodo essentia vt sola ratione differens ponitur cõstituere primam personam q̃li.q.4.d.

Quomodo essentia diuina habet rationem substantie p̃me ⁊ secunde increaturis q̃li.q.3.e.

Quomodo essentia habet infinitatem formaliter primariam essendi q̃ est ratio.⁊ quomodo ab ea emanant essentialia ⁊ notionalia ⁊ creature ⁊ quomodo est essentialibus rõ infinitatis ⁊ communicabilitatis ⁊ notionalibus incommunicabilitatis ⁊ non infinitatis quolibeto.1.q.5

Qualiter essentia vna existens potest fundare plures relationes originis ⁊ inequalitatis quolibeto questione.6.e.

Qualiter essentia diuina vt mouet intellectum beatum ratione obiecti precedit actum voluntatis ibidem. c.

Quomodo essentia diuina prius est principium ⁊ causa opandi q̃ producendi intellectu diuino quolibeto questione.14.d.

Qualiter essentia diuina non mouet intellectum ad distinctam noticiam veritatis cuiuscũq̃ complexionis sed primo simplicis intelligibilis secundo complexi necessario ⁊ q̃ voluntas mouet ad complexas veritates contingentes ⁊ primo ad intra.secundo ad extra quolibeto.q.14.d.

Q̃ essentia diuina nullius potentie ad extra est motiua naturaliter ⁊ quomodo vt prior voluntate mouet intellectum ibidem ⁊ quomodo est motiua intellectus nostri et dei.

Quomodo essentia diuina non prius presentatur intellectui in ratione obiecti angeli q̃ intelligatur.⁊ quomodo representatio prima intellectui non recipitur nisi in intellectu paterno.q.q.18.c.

Q̃ essentia diuina predicatẽ primi modi per se li.i.di. 1.q.1.

Quomodo probatur q̃ cum vnitate essentie diuine est compatibilis personarum pluralitas.li.i.dist.2.questione.4.in solu.q.

Qualiter essentia diuina non potest pro quolibet statu cognosci mediate sub propria ratione sic q̃ p obiectum mediatum cognitũ vel in obiecto mediato cognoscat̃ q̃li.q.14.4.

Quomodo essentia diuina nõ est prius in memoria q̃ in intelligentia q̃li.q.15.g.

Quomodo se habet essentia diuina ad esse li.i.di.2. questione.2.1.

Q̃ essentia diuina vt hec non est naturaliter a nobis cognoscibilis.li.i.distinctione.3.questione.1.in solutione.q.c.

Quomodo ⁊ qualiter essentia diuina ⁊ nulla alia natura creata potest ab eodem supposito communicari p

ductionibus alterius rationis li.2.q.6.g.
Quomodo essentia diuina est formaliter ratio producendi li.1.distinctione.7.q.1.in responsione rationis p̄me opi.⁊ secunde.
Quomodo est indeterminata ⁊ qua in determinatione ibidem in responsione.2.opi.
Quomodo essentia diuina cum relationibus non potest esse principium diuinarum emanationū li.2.distinctione.13.questione.1.in reprobatione prime opi.7.⁊ solu.rationis ipsius ⁊ col.q.16.
Quomodo ex perfectione essentie diuine concluditur ipsam esse communicabilem pluribus li.1.di.1.q.4, in sol.q.b.
Utrum essentia diuina generet vel generetur li.1.distinctione.5.q.1.
Quomodo essentia diuina communicatur ⁊ tamen nō productio.ibidem in solu.argu.
An essentia diuina in generatione filii se habet quasi materia ibidem ⁊ quolibeto questione.2.in recitatione prime opi.⁊ li.1.di.27.q.1.in solu.q.2.in reprobatione.1.opi.⁊ col.q.4.
Quomodo non potest generari subiectiue ibidem.
Quomodo probatur q̄ essentia diuina est formalis terminus generationis ⁊ processionis ibidem difficultate.4.
Quomodo per creaturas declaratur q̄ essentia diuina est fundamentum relationum diuinarum absq; omni potentialitate in essentia ⁊ absq; hoc q̄ actuetur p̄ eas ibidem in sol.q.diffi.3.
Utrum essentia diuina sub ratione essentie sit acies intelligentie ⁊ principium formale intelligendi colla. questione.2.
Utrum filius sit de essentia sicut de communi materia col.q.14.⁊ li.1.di.27.q.1.in solu.⁊.q.2.in reprobatione 2e opi.
Utrum essentia diuina sub eadem ratione formali sit acies intelligentie ⁊ principium formale intelligendi coll'.q.2.
Utrum filius sit de essentia diuina sicut de cōi materia coll'.q.14.⁊ li.p̄mo di.27.q.1.in solutione ⁊.q.2.in reprobatione 2e opi.
Utrum essentia diuina sub eadem ratione formali sit obm intellectus diuini.⁊ intellectus beati.coll'.q.38.
Quomodo probatur q̄ de essentia diuina nullum possumus habere conceptum per creaturā li.1.di.8.q.4.in reprobatione.2.opi.
Quomodo probatur q̄ essentia diuīa nō potest esse.q. subiectū generationis respectu filii li.1.di.13.q.1.in solutione.1.rōnis principalis.
Quod essentia diuina est prius origine sed non adequatione li.1.di.13.in solutione.q.in fine.
Qualiter essentia diuina non potest dici generare nec generari li.1.di.19.q.2.articulo.1.in reprobatione p̄me opinionis
Qualiter essentia diuina non facit 2positionē cum pſona li.1.di.19.q.2.in solutione.3.rōnis circa finem.q.
Quomodo probatur q̄ impossibile est essentiā realiter differe a relatione quia aliter necessario faceret compositionem.ibidem.
Quomodo essentia diuina ex se determinat sibi primā subsistentiam:⁊ in ratione cuius principii ⁊ circa illaz materiam aliqua pulcra li.1.di.28.q.3.in solu.q.
Quomodo probatur q̄ essentia diuina sub vna ratione distincta potest esse rō cognoscēdi distincta li.1.di 35.q.p̄ma in solutione.q.in reprobatione duarum primarum rationū.

Essentiale. Utrum essentialia sint immediatiora essentie diuine q̄z notionalia quodlibeto.q.1.
Q̄ aliter accipitur essentiale scōm theologos ⁊ aliter secundum phylosopos.ibidem.a.
Quod essentiale in diuinis quoddaz dicitur ad extra ⁊ quoddam non.ibidem.
Q̄ omni essentiali includente respectū ad extra imediatius est aliquid notionale.ipsi essentie.ibidem.c.
Q̄ essentialia sunt proprietates nature.ibidem.a.
Quomodo sunt perfectiones simpliciter.ibidem.
Quomodo sunt in deo ex natura rei sine omni respectu ad extra.ibidem.

Eternitas an sit in deo ex natura rei.quolib.q.6.e.
Utrum ponens eternitatem mundi possit aliquem saluare esse bene fortunatum quodli.q.21.
Quomodo eternitas mundi stat cum effectibus fortuitis ⁊ quomodo non secundum aristotelē.ibidem.
Quid sit eternitas.quodlibeto.q.6.iuxa finem prope medium.
Quomodo exponitur illud augustini.si ignis esset eternus haberet splendorem coeternum li.1.di.3.q.9.in solutione rationis.1.opi.⁊.ibidem.quomodo includit contradictionem vestigium fuisse ab eterno.

Exemplar Quomodo est duplex exemplar rei ⁊ secundum hoc duplex conformitas rei ad duplex exemplar.ibidem di.3.q.5.b.

Extremum Quod extremum relationis nō habet rationem extremi nisi vt terminat dependentiam relationis.quia non competit eis nisi vt habent fundamētū quodlibeto.q.6.e.

Eucharistia. regre vbi corp⁹. Quid est eucharistia ⁊ quid significatur per nomen ⁊ quid sub est rationi nominis li.4.di.8 q.1.articulo.1.⁊ sc̄o.
Utrum eucharistia sit sacramentum noue legis li.4. distinctione.8.q 1.
De vnitate sacramenti eucharistie.ibidē articulo.3.
Nota quattuor excellentias eucharistie ad alia sacramenta.ibidem.
Utrum ista sit precisa ratio eucharistiue que ponitur in canone misse.ibidem.q.2.
An eucharistia sit aliqua vna ratio formalis ei⁹ ⁊ que sit illa ibidem.articulo.1.⁊.2.
Utrū eucharistia possit a nō ieiunis accipi.li.4.di.6.
Quod aliquis potest percipere sacramentum eucharistie ⁊ non sacramentaliter ⁊ aliquis sacramentū.sacramentaliter.sed non spiritualiter.aliquis sacramentum sacramētaliter ⁊ spiritualiter.ibidem in solu.q.a
Utrum existens in peccato mortali peccet mortaliter p̄ capiendo eucharistiam li.4.di.9.q.p̄ma.
Utrum possibile sit corpus christi sub specie panis realiter contineri li.4.di.11.q.1.
Utrum possit simul esse in celo ⁊ in altari i eucharistia ibidem.q.2.
Utrum corpori christi naturaliter existenti ⁊ eidem sacramentaliter existenti in eucharistia necessario insint eedem partes ⁊ proprietates li.4.di.1.q.3.
Utrum quelibet actio imanens que est in christo existente eadem sit in eucaristia sacramentaliter.existente.ibidem.q.4.
Utrum corpori christi in eucharistia existenti possit inesse aliquis motus naturaliter.ibidem.q.4.
Quod ante incarnatiōem potuit eucharistia fuisse ita naturaliter sicut nunc li.4.di.11.q.3.articulo secundo p̄ma conclusione corrolaria.
Quod post incarnationem posset corpus desinere esse sub modo naturali ⁊ cum eucharistia manere quamtum ad veritatem signati ⁊ contenti.ibidem.secunda conclusione corrolaria.
Quod christo vt in eucharistia concomitetur omnis operatio que primo sibi inest in celo libro.4.distinctione.1.q.4.conclusione.1.

Q̃ organum sensus non est in corpore vt in eucharistia sub isto modo qui requiritur ad hoc vt immutetur ab obiecto ibidem conclusione.2.
Q̃ operatio spiritualis puta intelligere ⁊ velle pōt in esse rp̄o vt in eucharistia ibidem conclusione. 2.
Utrū corpori christi vt in eucharistia possit in esse motus localis naturalis corporis libro.4. distinctiōe.10. questione.5.
Q̃ corpus christi in eucharistia non pōt moueri primo motu vel mutatione proprie dicta ab aliqua virtute creata ibidem conclusione.1.
Q̃ pōt primo moueri ⁊ hoc motu proprie dicto adeo ī mediate ibidem conclusione.2.
Q̃ potest moueri motu extensiue accepto ibidem conclusione.3.
Q̃ isto modo ⁊ isto motu non mouetur nisi immediate adeo ibidem conclusione.4.
Q̃ potest moueri ⁊ mouetur motu omni ad formam absolutam quo mouetur primo in celo ⁊ ab eodē agēte a quo vt ibi mouetur ibidem conclusione.5.
Q̃ non mouetur concomitante motu locali quo mouetur primo vt in celo nec aliquo motu sub motu locali ibidem conclusione.6.
Utrum christus existens in eucharistia, possit vti, aliqua potentia actiua corporea siue illa sit mere corporea puta consequens naturam corporis sic mixti. siue consequens totum animatum ibidem conclusione.1.
Q̃ christus in eucharistia potest habere aliquam actionem mere spiritualem ex parte principii agendi ⁊ ex parte termini ibidem.
Utrum intellectus creatus possit videre naturaliter corpus christi vt existens in eucharistia ibidem conclusione.1.
Q̃ intellectus noster non potest pro statu vie naturaliter videre corpus christi in eucharistia ibidem conclusione.2.
Q̃ intellectus non alligatus sensibus in intelligendo siue angeli siue hominis beati potest naturaliter videre existentiam corporis christi in eucharistia ibidem cōclusione.3.
Utrum existentia corporis christi possit videri oculo corporali. li.4. di.1.q.8.
Utrū transiatio in eucharistia sit possibilis li.4. distinctione.11.q.1.
Utrum panis conuertatur in corpus christi in eucharistie li.4. di.11.q.3.
Utrum panis in ista conuersione adnihiletur ibidem. conclusione.4.
Que sit materia conueniens eucharistie li. 4. dist.11. q.6.⁊.7.
Utrū in eucharistia sit aliquod accidens sine sbo li.4. di.12.q.3.
Utrum accidentia in eucharistia possint habere omnē operationem quam possunt habere in subiecto ibidē questione.3.
Utrum transmutatio sit possibilis causari ab agente creato circa accidentia in eucharistia manente necessario requirat eandem quantitatem manere ibidem questione.4.
Utrum possibile sit circa eucharistiam fieri aliquā trāsmutationem corruptiuam li.4.distinctione.12. questione quinta.
Utrum aliqua transmutatione facta circa eucharistiam necesse sit substantiam aliquam actione diuina redire ibidem.q.6.
Utrum sola actione diuina possit confici eucharistia li. 4.di.13.q.1.
Utrum quilibet sacerdos proferens verba consecrationis cū intentione debita ⁊ circa materiam conuenientem possit conficere eucharistiam ibidem.q.3
Q̃ tres conditiones requiruntur in ministro confitiēte eucharistiam ibidem arti.2.⁊ nota illa que requiruntur ex parte ministri ex parte loci. ⁊ aliorum requisitorum vt vestimentorum tempus ⁊ sit presentia celebrātis sine illis.
An diaconus possit dispensare eucharistiam ibidem in fine.
An confici possit ab agente creato vt ab agente principali li.4. di.13.q.1.arti.2.
An possit competere ei vt sacramentaliter agenti ibidem articulo.3.

Enum. Utrum omnium euiternorum sit vnus eum li.2.di.2. q.3.
Quid sit euum li.2.di.2.q.3.
Utrum operatio angeli mensuretur euo li.2.distinctione.2.questione.2.

Euiternum Q̃ omne euiternum simpliciter potest non esse licet non tali potētia intrinseca positiua qualis ē ī corruptibili qōl.q.7.c.

Exclusio De exclusiuis vide li.1.di.21.q.1.

Excommunicatio Qualiter excommunicatio impedit a collatione ⁊ susceptione ordinum ⁊ qualiter infert ⁊ a quo ⁊ qualiter relaxatur li.4.di.25.q.1.arti.1.c. ⁊ similiter di.19.q.1.arti.5.
An habens iurisdictionem potest excommunicare ⁊ reconciliare li.4 di.19.q.1.
Q̃ raro fulminānda est excommunicatio ⁊ ideo inuenitur ab apostolis raro fulminat li.4.dist.19.questione 1.articulo.5.

Experimentum Utrū experimentis generetur ars.1.metaphisice quettione.4.
Quam circumstantiā cause notat hec dictio. ex ibidē.b.
Utrum expertus solum non habens artem certius operetur q̄ artifex in expertus ibidem.q.5.
De duplici relatione extremorum ad media li.2.distinctione. 2. q.2.
De cognitione per experientiam li.1.di.3.questione.5. articulo.2.b.

Fallatia Quomodo committitur fallacia consequentis ab antecedente ad consequēs cum distributione consequentis li.1.di.35.q. 1.in sol. rōis primo opi.5.
Quomodo committitur fallacia fm quid ⁊ simpliciter arguendo si ens cognitum ergo est ens. li.1.di. 36.in solu.rationis.1.opi.
Quod fallacia vel paralogismus accidētis sit altera cōditione omissa vel vnitatis medii in se vel extremoꝝ ad medium li.1. distinctione.2.questiōe.4.in solu.1.articuli principalis.

Facere Quomodo intelligitur illud quod iuriste dicunt q̄ aliquis potest b facere de iure vel de facto quia de facto hoc ē de sua potētia absoluta vel de iure hoc est de potentia ordinata fm iura li.1.distinctione.xx.q.1.a.

Fama Utrum damnificans alium in bono fame teneatur ad restitutionem li.4.distinctione.15.q.4.
Quod tripliciter potest aliquis diffamari ⁊ an omnib⁹ modis tenetur ad restitutionem ibidem arti.3.

Fantasma Quomodo probatur fantasma nō esse causam actiuam intellectionis li.1.di.3.q.8.in reprobatione.2.opi.
Quomo fantasma est agens respectu intellectionis nostre ⁊ qō quid est. est ratio agendi ⁊ quomodo declaratur li.1.di.3.q.8.in solu.rationum tertie ⁊ quarte opi. ⁊ improbatur ciro post.
Quomodo exponitur q̄ videns conuertitur cū fantasmate intelligendo li.1.distinctione.3.q.7.in solu.secō

di articuli principalis.
An angelus possit transferre fantasmata de organo vnius hominis ad organum alterius vel in eodē homine li.2.di.xi.q.1.arti.1.
De intensiōe fantasmatis.5.metaphisice questione 7.in fine.
An anima possit intelligere sine fantasmate li.4.di.45. questione.1.
Quomodo necessaria est conuersio ad fantasmata ibidē in solu.argumenti contra positionem ꝛ in solutione ar principalis .

Fides Utrum ad hoc ꝙ fides sit in intellectu necesse sit aliquem habitum esse in volūtate li.3.di.35.q.3.
A quo habet fides veritatem li.3.di.25.q.4.
An possit demonstrari fidem infusam inesse alicui li. 3.di.23.in solu.1.q.
Quomodo fides non est habitus inclinans ad assensiē dum ex noticia terminoꝝ sed eam presupponit qōli. q.14.a.
De fide acquisita ꝛ infusa ꝛ quomodo se habet vna ad aliam quantum ad actus suos ꝛ quomodo infusa inclinat ad actum credendi ꝛ quomodo non ibidem.
Quod infusa p̄m se non sit sufficiciēs ad eliciendū actū credendi ibidem.
Quomodo probatur ꝙ de eodem possit esse fides ꝛ scia li.1.q.f.
Utrum de credibilibus nobis reuelatis necesse sit ponere fidem infusam li.3.di.23.q.1.
An in nobis sit fides acquisita ꝛ quomo ipsa sufficiat ad credulitatem articulorum reuelatorum ibidem articulo.1.
Quare fides est cum obscuritate.ibidem arti.2.a.
Utrum omnium credibilium sit vna fides ibidem.
Quid respicit fides pro obiecto.
Utruꝫ de credibilibus possit aliquis simul habere fidē ꝛ scientiam li.3.di.23.q.2.
Qualis habitus possit stare cum fide ibidem in soluti. articulo.1.ꝛ.3.
Utrum ante x̄pi aduentum fuerit fides necessaria eorūꝫ que modo credimus li.3.di.23.q.1.
Ad augmentum fidei duo concurrunt ibidem articulo 2.in fine.
Que fides sit necessaria viatori pro omni statu circa eadem credibilia li.3.ꝛ.4.articulo eiusdem.q.
Utrum fides sit in intellectu li.3.distinctione.25.q.2
Qꝫ habenti fidem deus inspirauit totam scripturam. ꝛ ꝙ ipse ē veritas infallibilis certius debet esse quid quid ab eo in scriptura est reuelatum q̄ꝫ aliud quodcū qꝫ quod interius in lumine naturali potest attingē li. 4.di.14.q.2.q.

Fieri Qꝫ aliquid fieri a casu accipitur per operatiōē effectus ad causam que non est nata causare talem effectum ꝛ non penes ꝺ ꝙ est raro euenire li.1.di.2.q.6.ꝛ.

Filius Utrum x̄ps predestinatus sit esse filiū dei li.3.di.7.q.3.
Utrum fuisset incarnatus ꝛ predestinatus si homo nō peccasset.ibidem in solu.1.d.
Utrum in christo sint due filiationes libro.3.distinctione.8.questione.1.
Utrum filius sit de esse sicut de.q.materia colla.9.ꝛ.i. di.5.q.2.
Quomodo exponuntur auctoritates multe augustini ꝛ ricardi que videntur probare filium produci voluntate vt principio productiuo libro.1.distinctione.6.questione.1.difficultate.2.
Quomodo intelligitur illud tertii de anima fantasmata se habent ad intellectum sicut sensibilia ad sensum li.1.di.3.q.1.in solu.primi articuli principalis.

Quomodo exponitur illud augustini eo est pater quo ē ei filius li.1.di.7.q.1.in solu.q.
Utruꝫ possint esse plures filii in diuinis libro.1.distinctione.7.questione.2.

Finis Quomodo superioris agentis dicitur esse superior finis libro.1.distinctione.46.in solutione argumentorum.
Quomodo dicit deus agens propter finē ibidez ꝛ quomodo ratio finis non est ratio fruibilitatis ibidem.
An apprehenso vltimo fine in vniuersali voluntas necessario fruitur li.1.distinctione.1.questione.4.a.collati.33.ꝛ.34.
Qꝫ finis in aliqua coordinatione non oportet ꝙ sit immediate finis cuiuslibet illius coordinationis quolibeto questione.7.c.
Quomodo ratio finis ꝛ boni est nobilissima ratior quomodo hoc potest intelligi ꝙ non est de respectu finis sed de fundamento li.1.q.3.f.
Utrum vltimus finis habeat tm̄ vnaꝫ rationem fruibilitatis.li.1.di.1.q.2.c.
Quomodo probatur ꝙ impossibile est esse duos fines eque primo li.di.2.
Quomodo a fine vt finis distinguitur contra obiectuꝫ non sumitur primo bonitas actus moralis libro.1.questione.5.f.
De causalitate finis ꝛ ꝙ est prima causalitas simpliciter li.1.di.2.q.1.in sol.q.e.
Utrum voluntas velit vltimum finem col.33.
Quomodo intelligitur sicut principium in speculabilibus sic finis in practicis ꝛ in quo est simile li.1. dist. 1.q.4.e.ꝛ qōli.q.16.c.
Quomodo exponitur ꝙ ratio finis ꝛ rō bōi est nobilissima li.1.di.3.q.1.e.
Quomodo exponitur dictum auicene si de fine esset scīa esse nobilissima ibidem.
Utrum omnis actus sit bon⁹ ex fine li.2.di.4.quodlibeto p̄mo.q.1.
Quod bonitas moralis sit ex relatione ad finem debitum li.2.di.41.q.1.a.
Quod actus potest referi a charitate ad finem debituꝫ ibidem.
Utrum finis sit principium ꝛ causa.2.an sit causa efficiens.5.metaphisice.q.1.
An finis sit causa maxima .5.metaphisice.q.1.a.
Respectu cuius finis sit causa .5.metaphisice.q.1.a.
Quod finis aliquando accipitur pro causa finali aliꝫ quando pro pfectiōe rei vltiata li.4.di.49.q.8.b.

Forma Quod si forma diuisibilis non potest esse terminus motus tm̄ repugnat sibi esse principium actium li.1.di.17.q.2.in solutiōe rationis cōtra tertiam opi.
An forma accidentalis suscipiat magis ꝛ minus quomodo exponitur illud phi formе sunt sicut numeri ꝛ quomodo circa hoc diuersimode sentiūt ꝛ quomodo improbatur opinio aliorum li.1.di.17.in solu. q.4.
Quod forma potest esse principium respectu transmutationis sui subiecti li.p̄mo di.17.q.2.in recitatione contra tertiam opi.
Quomodo improbatur formе eiusdem rationis non multiplicantur nisi per materiā quodli.q.6.a.e.
Quod forma materialis potest induci a separato a materia ꝛ quomodo exponit philosophus.7.metaphisi. vbi videtur dicere contrarium quolibeto.q.7.
Qꝫ forma materialis non est principium actionis vt ē perfectio agentis sed habet respectū ad opus quod libeto.q.8.ꝛ.13.c.
Quod forma naturalis actiua est absoluta non relatiua ibidem.d.
Quod forma substantialis si fit in materia non tamen dicitur inherere materie quodlibeto.q.9.b.

Q forma substantialis ordinatur per se ad esse totius ⁊ q nihil potest esse forma substantialis nisi b sibi conue niant immediate per suam essentiam qõli.q.9. b.
Quomodo intelligitur q forma est magis substantia q̃ compositum ibidem.
Quomodo forma prior non variatur ad variationem posterioris ⁊ forma prior vbi non variantur ad vari etatem vbi qõli.q.10.d.e.
Q forma in corruptione non adnihilatur ⁊ quare qõ li.q.10.g.⁊ li.4.di.ii.q.4.g.
Que requirunt ad hoc q dicat aliquid adnihilari ibidē
Quomodo probatur q ad formam absolutam potest esse per se motus quoli.q.13.c.
Quomõ forma actua in est alicui sbo actiuo ⁊ sm illam potest actio competere illi subiecto quoli.q.15.f.
Quomodo aliqua forma dicitur naturalis ⁊ super naturalis.li.1.q.1.d.
Quomodo quecunq forma satiat appetitum materie li.1.di.1.q.1.f.
Q forma eiusdem rei non potest esse principium agen di necessario ⁊ contingenter li.1.di.1.b.4.e.
Quid est perfectionis in forma perficiente plures par tes materie ⁊ quid imperfectiones libro.1.dist.2.q.4. in solutione.q.b.
Q forma imperfecta põt esse totalis cã sue operatiõis li.1.di.3.q.8.in solu.penultimi arti.1.opi.
Q essentie vere ponitur formalis terminus licet nõ sit primo terminus idest adequatus productioni li.1.di 5.q.2.in solu.argumentorum.
De duplici communitate forme ⁊ quomodo a forma p pria est actus proprius ⁊ a cõmuni communis li.1. di.7.q.1.in solu.secundi argumenti.
Q non omnis forma que dat actum primum dat ac tum secundum ⁊ que sit ⁊ que non.ibidem.
Quomodo ⁊ quando forma est pncipiũ quo actus ope rationis si per se est potest agere ⁊ quando non lib.1. di.7.q.1.in solutione.1.cõtra.1.opi.
An plures forme eiusdē rõnis possunt eē in eodem sb iecto li.3.di.1.q.2.c.
Quod forma aliquando est principium passivum.7. meta.di.6.g.
Quod forma perfectissima non aufert a materia om nem priuationem li.1.di.1.q.1.in solutiõe vlti.arti.
Quod forma substantialis potest accipi dupliciter p differentia in forma ⁊ differentiam formarum li.2°. di.3.q.7.c.
Ratio formalis rei potest vno modo separari ab ea alio modo non quodli.q.11.b.
Quod est duplex terminus formalis coll.q.12.c.
Quomodo intelligitur q actu pmpri° ẽ forma propria ⁊ cõmuna li.1.di.7.q.1.in solutione secũdi articuli.
Quod in materia ad aliam formam minor alia ⁊ alia potentia minor.2.metaphi.q.7.e.
De quibus formis non est incõueniens duas formas eiusdem speciei, esse in eodem subiecto.simul ibidem in solutione.q.a.
Qualiter inter duas formas sunt due mutationes.4 termini per se ibidē.c.
An necesse sit plures formas in hoc ẽ li.4.di.11.q.3. articulo.2.pclusiõe.2.
Quod ad duas formas productas de potentia materie sunt diuerse potentie li.4.di.11.vbi pus.
An ista forma que potest dare esse realiter materie seor. sum sine illa nata est cõstituere suppositum.ibidem.
An eadem materia sit proprium pfectibile ipius mixtio nis anime aut forma por.s.mixtionis cõstituat ppri um receptiuum anime.ibidem.
Quod intellectiua scõm aliquos continet in se vegeta tiuam ⁊ sensitiuam i° aũt forma mixtionis cõtinet in se oẽs formas q̃ possunt esse seorsum in aliis ibidem

Quod forma inotescit ex operatiõe sicut materia extra mutatione li.4.di.43.in solutione.2.q.b.
Quod cã corruptionis in cõposito nõ ẽ ex hoc q forma satiat totum appetitũ materie vel aufert omnem pri uationẽ a materia qr sola forma infinita põt hoc face re li.4.di.49.q.1.arti.1.b.
Utrum forma sit prior oppposito.7.meta.q.6.
Utrum forma per se generet.7.meta.q.9.
Utrum in materia naturaliu sit aliqua pars forme..7. meta.q.12.
Utrum partes organice aialis habeant distinctas.for mas substãtiales spẽ differentes.7.meta.q.5.
Utrum accidens sit forma simplex vel sit cõpositum ex aliquibus essentialiter diuersis.8.metaphisi.q.1
Qualiter forma suscipipiat magis ⁊ minus.8.meta physice.q.3.
Qualiter in inductione forme est successio ⁊ qualiter nõ ibidem.q.11.k.
Utrum ex materia ⁊ forma fiat per se vnum.8.metha physice.q.4.
Utrum sit aliqua forma compositi alia a formis par tium li.3.di.3.q.2.f.
Quod forma totius non est forma que est pars sed est quiditas rei ⁊ quomodo potest itelligi forma toti°.li. 3.di.2.q.2.e.
Qualiter se habent ad inuicem formalitas ⁊ realitas li.4.di.46.q.3.c.⁊ in que dicitur logicalis.

Fortuna: An sit ⁊ an sit causa ⁊ qualis causa an distincta a natura ⁊ intellectu et an sit totalis causa alicuius effectus ⁊ an sit bo° fortu na quodlibeto.q.21.a.
In quib° consistit bona fortuna sm aristotelem ⁊ quo modo distinguitur.ibidem.b.c.
Et quis bene fortunatus ⁊ de causa essendi bene for tunatũ.ibidem.

Frui An sit possibile viatori frui eẽntia nõ fruẽ do persona ⁊ econuerso li.1. di.1.q.2.a.
An possibile sit frui vna persona non fruendo alia ibidem.b.
An voluntas creata de potentia ordinata licet ⁊ ab soluta possit frui essentia ⁊ non persona ⁊ econuerso ibidem.e.
Quomodo voluntas potens frui si non fruatur pec cat ibidez.
An frui vel fruitio sit aliquis actus elicitus a volun tate vel passio recepta in voluntate li.1.di.1.q.3.
Utrum necesse sit voluntatem frui fine vltimo appre henso per intellectum li.1.di.1.q.4.
Utrum naturam vniri verbo ⁊ non frui includat con tradictionem.li.3.di.2.q.1.
Utrum natura nata frui possit non frui ibidem articu lo primo.
Utrũ natura nõ nata frui possit assumi ibidẽ arti.2.
An necesse sit ponere aliquẽ habitum mediante quo fi natur vel deus immediate possit causare fruitionez eodem arti.⁊ li.3.di.14.q.1.arti.2.de fruitiõe xpi.

Fruitio Utrum per se obiectus fruitionis sit finis vltimus li.1.di.1.q.1.
De fruitione in cõi ⁊ ordinata quomodo se habent ad i uicem ⁊ de obiecto vtriusq li.1.di.1.q.1.b.
Que bonitas debet esse obm fruitionis ⁊ que nõ quia bonitas quiditatiua nõ suppositi li.1.q.4.f.
Cui vt obo cõueniat fruitio libro.1.di.1.q.6.
Utrum peccatori cõuenit fruitio ibidem.q.7.
Utrum brutis ibidem.q.8.
Quomõ conuenit frui aliquo creato sz auicenaz lib. 1.di.2.q.1.b.
Utrum omnibus.ibidem.q.9.
Utrum beatitudo simpliciter consistat in actu qui est fruitio li.4.di.49.q.5.

Utrū in solo actu qui est fruitio ꝓsistat ibidē ꝓclusiōe.i.
In qua fruitione qz non in omni consistit beatitudo eadem conclusione.
Quomodo distinguitur fruitio beatifica a non beatifica ibidem.

Frustra Quid est aliquid frustra.2.methaphisice. questione.3.b.

Fundamentum Quid est fundamentū equilitatis incommuni quoli.q.6.a.
Qz fundamentum est commune tribus. Et si fundamentum est commune tribus respectus non potest esse ꝓpzius vni ibidem quoli.q.8.
Quid est fundamentum ꝓximum ⁊ immediatum relationis secundi modi ⁊ quomodo fundamentum habitudinis ad deum creantem ⁊ conseruantem non potest esse aliqua passio quoli.q.12.b.
Quomodo fundamentuz non est tota causa relationis ⁊ quomodo includit eam incognoscente ⁊ quomō non quoli.q.14.f.
Quid est fundamentum per appzopziationē respectu finis ⁊ quid est fundamentum radicale libzo. i.questione.3.e.
Utrum fundamētum eterne relationis ad deum vt cognituz habeat vere esse essentie ex hoc qz esse sub tali respectu li.i.di.26.q.i.
Utrū relatio sit idē fundamēto li.3.di.8.insolu.q.d.

Futurum De scientia dei respectu futuroruz li.i.di.36.q.i.2.3.4.q.5.

Gaudium Utruz ad essentiaz beatitudinis pertineat gaudium.
Qz gaudiuz differet ab operatione vel dilectione.ibidē a.⁊ li.4.di.49.q.7.

Generatio An generatio diuina sit forma infinita quoli.q.5.e.
Quomodo est in comprehensibilis intellectui finito ibidem nec tū est infinita.
Quomodo generatio saluatur i diuinis ⁊ nulla alia mutatio ⁊ ꝑm qō generatio est mutatio imperfectio aliis ⁊ ꝑm qō non li.i.di.2.questione.5.in solu.q.⁊ distinctione.9.in solu.q.
Quomodo differt generatio diuina ab omnib⁹ mutationibus possibilibus reperiri li.i.di.5.q.2.ī recitatione.i.opinionis.
Quomodo intelligitur qꝑ generatio non est li.4.dist.xi. questione.3.f.
Quomodo ꝑm aliquos pī vno modo generat filios volens sed mere necessitate naturali ⁊ quomodo probaꝫ ⁊ improbatur li.i.di.6.in solu.q.dif.1.
An generatio in diuinis sit vniuoca vel equiuoca li.i. di.7.in solu.q.⁊ in reprobatione di.7.q.2.
Quomodo generatio est primo distinctiua ⁊ assimilatiua in qua priozitate li.i.di.7.q.i.in solu.3.rōis contra primam opi.
Utrū generatio filii sit eterna li.i.di.9.q.i.
Quō generationi diuine attribuitur quicquid est perfectionis in aliis mutationibus ibidem.
Utrū potencia generandi in deo patre sit absoluta vel ꝓprietas relatiua ibidem di.7.q.i.
Quō in generatione ⁊ corruptione naturali est dare pm in esse.⁊ pm in non esse ⁊ ñ vltimū in esse vel non in esse quoli.q.12.e.
Quomodo actus eiusdem rationis pōt esse vniuoca generatio ⁊ equiuoca ⁊ quomodo hoc probatur ⁊ quō valz ratio comentatoris contra auicēnaz dñtem b li.i.di.2.in solutione.6.q.
Quō generatio ē duplex.s.obiectiua ⁊ subiectiua ⁊ quomodo ista distinctio improbaꝫ ⁊ quō approbatur li.4.di xi.q.i.c.⁊.f.
Quomō probatur qꝑ generata equiuoce ⁊ vniuoce sunt eiusdem specei tam per augustinum ꝙ per ambrosiuz ꝙ etiam per aristotelem ⁊ per comentatorem ⁊ per rationem ibidem in soluti .ad primū argu.principale li. i.di.2.q.6.
Per qō differt generatō ab aliis mutationibus li.i.di. 13.q.i.a.
Qualiter generatio ponitur vna numero ⁊ quō in omni generatiōe in creaturis est duplex mutatio.⁊.4.termini li.i.di.27.in solu.i.⁊.2.⁊.4.⁊ in reprobatione.i. opinionis.
Quō generatio vnius est corruptio alterius vera li.i. 2.di.i.q.3. in fine.
Utrū materia per se generetur.7.meta.q.9.
Utrū compositum generetur per se ibidem.q.10.

Genus: Quomodo probaꝫ qꝑ genus sumiꝫ ab alia realitate ꝙ differentia nec genus pōt differre realitatē speciei li.i.di.8.q.3.in reprobatione.i.opi.⁊ in solu.rationis.
Quō probatur qꝑ dictū formaliter ē in genere ⁊ quomō sapiētia dicta de deo non est in genere sed transcendēs ibidem.
Quō exponuñ multe auctoritates dāñ.boetii philosophi ⁊ comentatoris que videntur dicere qꝑ deus est in genere li.i.di.8.q.3.in solu.5.rationis.
Quō exponiꝫ illud in predicamētis qꝑ idē pōt esse in generibus diuersis quoli.q.13.g.
Qualiter a nulla perfectione diuina pōt accipi rō differentie ⁊ generis.4.meta.q.3.arti.4.c.
Quō distinguiꝫ genera respectiua li.4.di.13.q.1.ar.i c.
An in quolibet genere sint ꝓpzia principia.s.materia ⁊ forma ꝓpzia.7.meta.q.14.b.
Utrū differētia diuisiua generis superiozis icludat differentiam ꝑm.7.meta.q.17.
Utrū conceptus generis sit alius a conceptu speciei.7. meta.q.19.

Gratia Qō suma gratia potuit cāri simul vna cātione li.3.di.13.q.1.ar.i.
An sūma gra potuit conferri aie xpi.ibidem arti.i.
An possit fieri aliqua gratia equalis aie xpi ibidem.b.
An deus posset de potentia absoluta vel ordinata delere culpam originalē sine infusione gre li.4.di.i.q.6. ar.i.⁊.2.
Quō exponiꝫ illud augustini qꝑ voluntas respectu gratie est sicut equus ⁊ pedisseq ⁊ gratia sicut sessor ⁊ dña li.i.di.18.q.i.arti.i.circa finem.
Utrum gratia sit in essentia anime vel impotentia li. 2.di.27.q.i.
Utrum gratia sit virtus ⁊ an sit caritas.li.2. distinctione.26.q.i.
Utrum liberum arbitrium hominis sine gratia possit cauere omne peccatum mortale li.2.di.28.q.i.
Utrum remissia culpe ⁊ infusio gratie sit vna mutatio. li.4.di.16.q.2.b.
Qz non sint due mutationes reales ibidem.
Qz peccatū nōē forlr priuatio gratie ibidem.e.
An ad gratiā sequatur remissio ⁊ expulsio culpe ibidem iusta finem.
Qz ordinē bñt ad inuicem gratia ⁊ non culpa ibidem.

Gradus Qz nobilitas gradus attendi pōt respectu duorum li.4.di.24.e.
Quō gutta non cauat lapidē in instāti.8.meta.q.2.c.⁊ lc.2.di.2.q.9.

Habitus Qz nullus habitus est elevās potentiā pōt habere obiectum qꝑ extendat primū ⁊ adequatum obiectum potentie quoli.q.14.c.
Quis hītus est cā modi in actu quoli.q.17.g.
Quomodo habitus distinguitur penes obiecta aliquā do penes principia li.i.q.i.f.
A quo obiecto sumitur vnitas habitus ꝑm genus ⁊ a quo sumitur vnitas habitus ꝑm spēm li.i. q.3.b.

Q habitus moralis põt generari ẽt si non hẽatur mã exterioꝛ.sed sufficit q̃ pñtẽ in fantaſmate.li.i.q.5.d.
Q habitus ſpeculatiuus ⁊ practicus non poſſunt eſſe circa idẽ obm.li.i.q.5.f.⁊.6.metba.q.i.e.
An aliqs habit⁹ vlis in veritate practic⁹ poſſit dici ſpeculatiuus.ibidem.
An habitus diſtinguat̃ per obiecta.li.i.q.5.g.
Quõ vnus habitus põt eſſe pluriũ obiectoꝝ ſpecie ⁊ qua vnitate talis habitus eſt vnus.lib.i.di.3.q.8.in fine.q.⁊ diffuſius.6.metba.q.i.
Utrum neceſſe ſit ponere habitũ charitatis create foꝛmaliter inherentem mãe beatifice.li.i.di.17.q.i.
Utrum neceſſe ſit ponere in habitu rõnem p̃ncipii actiui reſpect⁹ act⁹ ſecũdi.li.i.di.17.q.2.⁊ col.q.28.
Nota q̃ttuoꝛ cõditiones q̃ attribuunt̃ habitui.ibideꝫ.a.
Quomodo habitus non poteſt eẽ p̃ncipiũ intẽſiuis actus.ibidẽ in repꝛobatione op̃.2.
Quõ habit⁹ eſt cã partialis reſpectu act⁹ pfecti.ibideꝫ
An habit⁹ moralis ſit p̃n^m actiuũ reſpectu bonitat̃ moralis.ibidẽ in recitatione.4.op̃.
Nõ ſup ſubam habitus vel abſolutũ addit virtus moralis.ibidem.
Nõ non põt cõcludi aliqueꝫ habitũ ſupnaturalẽ in eſſe nobis.li.i.di.17.q.i.in ſolu.q.
Quomodo ꝓbat̃ q̃ iſta ꝓditio habit⁹ que ẽ eẽ meritoꝝ p̃ncipaliter eſt ab habitu ⁊ p̃ncipaliter q̃ꝫ a voluntate nõ obſtãte q̃ habit⁹ ſit min⁹ p̃ncipalis cauſa.ibidem.
Quomodo negat̃ ẽm magr̃m habitum charitatis iforꝛmare ãnimam.ibidem articulo.3.
Que ſunt de rõne habitus practici ⁊ quõ in deo reſpectu ſcibilium non eſt habitus.li.i.di.28.in ſolu.q.
Utrum ſapientia.ſcientia.intellectus.conſilium .ſint habitus intellectuales.li.3.di.35.q.i.
Qualiter obiectum habitus poſſit eſſe p̃us tanq̃ reſplẽdens.li.2.di.3.q.i.in repꝛobatione op̃.
Nõ vnus habitus nõ põt eẽ rõ cognoſcẽdi q̃dditates.ꝛ nec plures.li.2.di.3.q.8.in repꝛobatione opinionis.
Utrũ habit⁹ moralis inquantũ virt⁹ ſit aliquõ p̃ncipiatiuũ reſpectu bonitatis in actu.li.2.di.7.q.3.

Habitudo Nõ ois habitudo vtriuſq; extremi vitat agentis annihilationẽ quodlibeto.q.10.g.
Nõ habitudo rei create ⁊ pſeruate ad creantẽ ⁊ pſeruãtem eſt eſſentialis creature.quodlibeto.q.12.b.
Nõ habitudo iſta non põt fundari ſup paſſionẽ.ibideꝫ.

Hereſis Uide duas hereſes dãnantes ſacrã ſcripturã vel in toto vel in parte. et eoꝛum imꝛobationes.li.i.q.2.q.

Homo Utrum hec ſit vera deus eſt homo.libꝛo.3.di.7.q.i.
Qualiter ſe habet hoc pꝛedicatũ hõ in ſolu.q.
Utrum deus ſit factus homo.li.3.di.7.q.2.c.
Quod anima non dicit quidditatem hominis.libꝛo.3.diſtinctione.22.b.

Humanitas Quomodo deducitur ſm intentionem Boetii q̃ humanitas non poteſt conuerti in diuinitatem.quodlibeto queſtione.10.b.

Idea Quomodo idea ꝑ Platonis non requiritur ad generationem ⁊ tamen deus poteſt eſſe cauſa generationis.quodlibeto.q.7.c.⁊ li.4.di.12.q.3.in ſolu.4.argumenti principalis.
Nõ idee ſunt cõmunes cuilibet perſone ly appꝛopꝛiẽtur verbo.quodlibeto.q.8.g.
Nõ idea habet perfectius eſſe q̃ ideatum ⁊ quomodo hoc declaraꝛ.li.3.di.3.in repꝛobatione.6.op̃.
Quomodo pꝛobatur q̃ non ẽ neceſſaria pluralitas ideaꝝ in deo ad diſtinctam cognitionem aliꝛum a ſe li.i.di.35.q.i.⁊ colla.4.g.
Quomodo ſm aliquos diſtinctio idearum ponitur pꝛecedere diſtinctionem creaturarum in eſſe quidditativo.⁊ quõ hoc ꝓbatur ⁊ impꝛobatur.ibidem in ſolu.q.
Quomodo idea ponitur obiectum ſecũdarium cognitũ ſm mentem Augu.ibidem.
Quomodo pꝛobatur q̃ idea mere naturaliter eſt repſentatiua.li.i.di.38.in ſolu.q.de ſcientia dei in repꝛobatione pꝛime opinionis.
An in intellectu patris ſint idee practice añ generationem filii.li.3.di.i.q.i.arti.3.
Utrum pena habeat ideam in deo.li.4.di.50.in ſolutione.q.3.b.
Utrum ratio philoſophi contra platonem de ideis valeat.li.i.di.35.q.i.

Idem. Quomodo aliquid eſt idem alteri identitate adequata ⁊ aliquid non. quodlibeto queſtione.i.b.
Quomodo intellectus ſiue intellectualitas aliter ẽ ideꝫ eſſentie diuine q̃ꝫ attributa.⁊ quomodo vita eſt idem eſſentie.ibidem.
In qb⁹ ẽ idẽ q̃ quid eſt cum eo cuius eſt.⁊ quomodo poteſt hoc intelligi.quodli.q.2.d.
Q magis idem eſt aliquo mõ in deo eẽ ⁊ magnũ eſſe q̃ꝫ eſſe ⁊ ſapientẽ eſſe ⁊ quomodo pꝛobatur.q.q.6.c.
Quõ idẽ põt repugnare eidẽ ꝑ ples rões.q.q.9.g.
Quõ idem põt mouere ſe ⁊ eẽ ſimul actu ⁊ potentia.et quomodo diſſoluuntur difficultates oppoſite maxime godifredi.q.q.15.g.
Quid ẽ aliqd eẽ idẽ foꝛmaliter alti.lib.i.di.2.i ſol.q.4.d.

Idẽticum. Que eſt cã p̃dicatiõis idẽtice.li.i.di.8.q.4.in fine.

Idẽtitas Nõ nõ regrit extrema realiter diſtincta.q.q.6.d.
Quomodo impꝛobat̃ q̃ idẽtitas in deo nõ ſit relatio realis.ibidẽ.g.⁊ li.i.di.31.q.i.arti.3.
De duplici idẽtitate.ibidem.
Quomodo ex idẽtitate medii infert̃ idẽtitas extremoꝝ ⁊ qñ non.⁊ q̃ nõ infert̃ qñ medium eſt illimitatum.li.i.di.2.q.4.in ſolu.q.2.
An pfecta idẽtitas ſimplicitatis ſtat cum nõ idẽtitate foꝛmali.li.i.di.5.in ſolu.q.difficultate.i.
An idẽtitas ſit relatio realis.5.metba.q.13.b.⁊ li.3.diſtinctione.31.q.i.
Nõ idẽ ⁊ diuerſum reperiunt̃ in omni genere.ibideꝫ.c.

Ieiunium Q duplex eſt ieiunium nãe ⁊ eccleſie.li.4.di.8.q.3.⁊.i ſol.q.a.

Ignis. Quõ exponit̃ illud Aug. ſi ignis cẽt eternus ſplẽdoꝛ cẽt eternus.li.i.di.9.in ſol.q.i.⁊ li.2.di.i.q.3.in ſolutione rõnis pꝛime op̃.
Utrum ignis infernalis cruciat malignos ſpũs.li.4.di.44.q.2.
Utrum homines dãnati poſt iudicium cruciabuntur igne.ibidem.q.3.
Utrũ mũdus ſit purgãdus ꝑ ignẽ.li.4.di.47.q.2.
De pꝛoductione illius ignis ⁊ de loco pꝛoductionis ⁊ conſeruationis illius ignis.ibideꝫ.a.b.

Ignorãtia. Triplex.5.metba.q.4.b.
Utrum peccatum pꝛimi hominis fuerit ex ignoꝛãtia li.2.di.22.q.2.
Quod peccatum ex ignoꝛantia eſt triplex.ibidem in ſolutione.q.

Imago Ubi reperitur imago.lib.i.di.3.q.10.⁊ qõli.q.15.a.
Quõ ꝓtes imaginis ſm Aug.hñt diſtinctioneꝫ cũ pſonis dinis.li.i.di.3.q.6.⁊ li.4.diſ.3.q.8.in ſolu.ꝓi.
Utrum imago trinitatis in anima rõnali ꝓſiſtat in tribus potentiis diſtinctis realiter.li.2.di.6.q.i.

Incarnatio Quõ eſt a tota trinitate effectiue.q.q.8.g.
Utrum ſit poſſibilis.li.3.di.i.q.i.

Utrum sit aliquod medium inter verbū ⁊ nām in icarnatione.li.3.distinctione.2.q.2.
Utrum incarnationem precesserit corporis organizatio.libro.3.distinctione.2.q.3.
Utrum precesserit corporis animatio.ibidem ar.1.
Utrum filius dei fuisset incarnatus si homo nō peccasset.li.3.di.7.in solu.3.q.m duб.

Inclinatio. Duplex est inclinatio naturalis li.3.di.15.c.
Q̄ inclinatio rei ad aliam rem nō est aliqō absolutum aliud ab ipsa re.li.3.di.17.d.
Duplex est inclinatio ad habitum ⁊ formā.li.4.distinctione.17.q.2.a.
Q̄ duplex est inclinatio naturalis ad actū primum et secūdum.li.4.di.43.q.2.f.

Incorruptibile. Que est cā corruptiōis cōpositi ⁊ q̄ irrōnabile ē ponere cōpositū esse incorruptibile q̄r forma satiat totum appetitum mäe. vel q̄r aufert oēm p̄uationem a materia.q̄r posset facere sola forma infinita .lib.4.di.49.q.6.in sol.b.
Quomodo intelligit illud dictum Aristotelis.10.metha.q̄ corruptibile ⁊ incorruptibile differūt plus q̄z ſm genus q̄r de genere physico.⁊ b q̄r nulla duo sint eiusdē. 4.meta.nisi sint trāslatiue ad inuicē.li.4.di.6.questione.9.g.

Individuum. Quid addit persona super psonam individuam.libro 3.q.1.articulo.3.b.
Utrū sba mālis ex se sit individua.li.2.di.3.q.1.⁊.7.methaphy.q.13.
Utrū sba mālis per aliqd positiuū intrinsecū sit individua.li.2.di.3.q.2.
Utrū sit individua per quantitatē.ibidē.q.4.
Utrū sit individua p mām.li.2.di.3.q.5.⁊.7°.me.q.13
Utrū sba mālis sit individua p aliquā entitatē positiuā determinātē nām ad singularitatē.ibidē.q.6.

Indiuisibile. De indiuisibili mathematico et nāli.li.4.di.49.q.16.c.

Indeterminatio De duplici indeterminatione substātie p̄uatiua ⁊ negatiua ⁊ qd magis indeterminatē ⁊ prius cognitū.li.1.di.3.q.8.in sol.q.a.
De duplici determinatione māli ⁊ agētis.primus est terminatū.secūdū non.li.1.di.3.q.8.in solu.rationis op̄.⁊ di.7.q.1.in recitatōe secūde op̄.⁊ di.28.q.1.i so.q.
De indeterminatione vniuersalis respectu inferioris 7.metha.q.5.c.f.g.

Inequalitas Require supra .equalitas

Infamia: Quid est infamia ⁊ qualiter incurrit ⁊ propter quam causam.lib.4.di.25.q.1.arti.2.b.

Inferius Inferius non est precise superius. sed superius cum aliqua differentia addita.li.4.di.13.q 1.

Infidelitas. Utrum infidelitas alteri⁹ cōiugum impediat matrimonium.li.4.di.39.q.1.

Infinitas Q̄ infinitas itēsiua nō cōpetat enti rōis nec alicui rei reali.q.q.1.d
Quō infinitas intēsiua se hz ad ens qō dr infinitū ⁊ quō ⁊ modus magis itrisec⁹ entie diuine q̄z aliqs mod⁹ attributalis.q.q.5.b.
An infinitas intēsiua sit modus intrinsec⁹ p̄initatis ſm suā p̄priā entitatē que est eē ad alterū.ibidem.
Quō infinitas cōuenit eēntie ex natura rei ⁊ est ei⁹ magnitudo.quodlibeto.q.6.
Quō infinitas intēsiua nō p̄uenit enti rōnis ⁊ q̄ē modus intrinsec⁹ obi btifici vt beatificū est ⁊ q̄ nō est icō

possibilis intellectus ⁊ voluntatis ibidem.
Q̄ infinitas potentie extensiue non repugnat magnitudini.quodlibeto.q.7.c.
Nō potentie actiue intensiue infinitas nō infert omnipotentiam immediate.ibidem.
Nō infinitas potentie nō est ad p̄bandū intelligentiam non habere magnitudinem.quodlibeto.q.7.g.
Quomodo infinitas est possibilis ſm p̄bs ⁊ que ipossibilis.li.1.di.2.q.1.in solu.q.b.
Quō p̄bat q̄ infinitas in eēntialiter ordinatis est ipossibilis.⁊ si negef ordo eēntialis.ibidē.c.
Quō quadruplici via p̄batur infinitas de p̄imo p̄incipio effectiuo.ibidem.
Nō infinitas non tollit rationes formales extremorū. li.1.di.5.in sol.2.4.indif.1.reprobā.2.op̄.
Utrū sit aliqd ifinitū erūs actu.li.1.di.2.q.1.
Nō infinitas ē gradus ītrinsec⁹ realitatis in deo.⁊ idō p̄prie nō cōmunius qualis.li.1.di.8.q.3.
Nō infinitas nō est rō q̄lr deus nō est in genere.ibidez in reprobatione rōnum qbus oñditur deū esse in gne.
Nō infinitas formaliter inclusa in intellectu est rō p̄cisa q̄liter in abstracto ē idē alteri p̄fectioni.li.1.di.13.q 1.in reprobatione.7.op̄.bene post.
Nō infinitas formalis aliter cōuenit eēntie diuine aliter intellectui.ibidez.
Nō infinito repugnat omnino ratio componibilis.qō⁊ libeto.q.5.d.
Nō finitū ⁊ infinitū se habent p̄o immediata circa qditatem absolutam.quodli.q.6.b.
Nō plures nature non possunt esse infinite.quodlibeto'.q.5.c.⁊.q.7 f.
Utrū in entibus sit aliqd eristēs infinitū.li.1.di.2.q.1.⁊.2.metha.q.4.5.6.
Utrū aliqō ifinitū ē sit p se notum.lib.1.distin.2.q.2.
Q̄ ens infinitum esse non p̄t demonstrari p̄opter qd quo ad nos.sed tm̄ quia non est demonstrabile ex natura terminorum.libro.1.di.2 q.1.in solutione.q.
Quod duplex est infinitas.quedam fundamentalis.⁊ quedam formalis.libro.4.distinctione.13.f.
De quo infinito intelligitur quando dicitur q̄ finitum ⁊ infinitum quantitati congruit.2.metha.q.6.e.
Qualiter non potest esse infinitas in causis ⁊ qualiter i effectibus.2.methaphy.q.4.5.6.
Utrum infinitas possit intelligi a nobis .2.metha. q.6.
Qualiter non sequitur infinitas in actu ex infinitate intensiua in animabus in diuisione continui. secundo methaphysice.in solutione.5.q.
De infinita distātia iter cōtradictoria.li.4.di.1.q.1.d
Nō repugnat vnice intellectioni finite q̄ possit esse distincte infinitorum obiectorum.ibidem.b.
De quo infinito intelligitur q̄ infinitum est ignotum. libro.1.di.3.q.1.in solu.tertī argumenti.
Nō vnum infinitū ē cōpossibile cū alio.li.1.di.8.q.1.d

Inherere. Quō nō posse iherere nō cōplet rōnē sbe.qō li.q.3.f.
Secundum quam rationem conuenit substantie nō iherere ⁊ ſm quam conuenit deo.ibidem.
Quid est p̄prie inherere ⁊ que sunt conditiones inherentis.quodlibeto.q.9.b.
Utrum inherentia sit de essentia accidentis.7.methaphysice.q.1.⁊ li.4.di.12.q.1.2clusione.3.dub.1.
Duplex inherentia.ibidem.

Immaterialitas. Quod immaterialitas est ratio, communis intellectui ⁊ voluntati.quodlibeto.q.7.b.

Immateriale Quod immateriale p̄ōt intelligere transmutare materiam ⁊ quomodo exponitur p̄bs 7.met.q.16.c.
Quod esse immateriale ⁊ esse intelligibile est medium ad concludendum intelligentiam non habere magni

tudinem ⁊ vna sine alio non sufficit. ibidem. g.
Quomodo ex immaterialitate operationis angeli q̄ intelligere concluditur angelum non posse informare materiam ⁊ quomodo impeditur ratio. q. q. 9. c.
Que est causa quare non possum⁹ immaterialia cognoscere p̄o statu isto. li. 1. di. 3. q. 4. in sol'. q. e. ⁊ 2. metb. q. 3. a. ⁊. b.
Quod immateriale intelligitur tripliciter. li. 4. di. 43. q. 2. in sol'. b.
Quomodo intelligitur q̄ illud q̄d̄ est in intellectu oportet q̄ sit īmāle. 2. metba. q. 3. c.

Jmascibilitas. An sit p̄oprietas constitutiua persone patris. libro. 1. di. 28. q. 2.
Inquantum p̄ot dupliciter teneri. 1. methaphy. q. 1. c. ⁊ p̄imo sententiarum. di. 2. ⁊. 28.

Jngenitum. Utrum ingenitum sit p̄oprietas patris. libro. 1. di. 28. q. 1. ⁊ quodlibeto. q. 4. b. c.
Quomodo est p̄oprietas cum videatur dicere solum negationem. libro. 1. distinctione. 28. in sol'. q. ⁊ quodlibeto. q. 4. c.

Jnnocentia: De statu innocentie. require. status. li. 2. di. 29. ⁊. 30. ⁊. 31.

Jnmediatius Quomodo immediatius aliqd alicui dicit̄ positiue vel p̄riatiue. q. q 1. d.
Nō immediati⁹ est esse q̄z actio. ibidem.
Quomodo immediatior est vnitati minor distinctio q̄z maior. quodlibeto. q. 2. g.
De immediatione cause respectu effectus. quodlibeto questione. 7. c.
Q̄ d̄ immediatum p̄ot accipi dupliciter. ibidem.

Jnimicus: Utrum sit ex necessitate diligere inimicum. libro. 3. di. 30. q. 1.
Nō inimicus p̄ot cōsiderari in se inquantum inimicus vel per accidens. ibidem in sol'. questionis.
Que bona volenda sunt inimico. ibidem in solu. q.

Jmpassibilitas. Utrum corpus bonis post resurrectionē erit impassibile. li. 4. di. 49. q. 13.

Jmpeccabilitas. Utrum deus posset facere voluntatem creaturę rationalis impeccabilem per naturam. lib. 2. distinctione. 23. q. 1.
Quomodo beatus est impeccabilis. libro. 4. di. 49. q. 6. articulo. 1. c.

Jmperfectio: Quomodo aliqua imperfectio potest cōpetere alicui dupliciter. quodlibeto. q. 3. f.
Dupler imperfectio negatiua ⁊ priuatiua. quodlibeto questione. 13. g.
Dupler est imperfectum. in genere. ⁊ extra genus. li. 1. di. 2. q. 3. g. ⁊ in reportatione. q. 4. a.

Jmpedimentum. Que sunt impedimenta matrimōii li. 4. di. 42. q. 1. c. vide duos versus.
Nō remedium contra impedimentum p̄ demonem. libro. 4. di. 34. q. 1. b.

Jmpossibilitas. Utrum impossibilitas rei fiende prima sit ex parte dei vel ex parte factibilis. li. 1. di. 43. q. 1.

Jmputabilitas. An quo sumit imputabilitas in actu. quodlibeto. questione. 1. g.
Quomodo est alia imputabilitas in actu exteriori. alia in actu interiori. ibidem. f.

Jnstās De instanti. quodlibeto. q. 12. d.
Quomodo manet idem in toto tempore. libro. 2. disti.

2. questione. 2. b.
Q̄ primū esse forme per se terminātis fluxum mensuratur instanti. li. 2. di. 2. q. 4. d.
Quomodo in resurrectione non est instans immediatum in instanti. libro. 4. di. 43. q. 5. g.
Quod aliquid causatum p̄ot solum durare per instans quodlibeto. q. 12. in tertio articulo. ⁊ ibi nota multa pulchra de instanti ⁊ de incipere esse.

Jnstrumentum Q̄ instrumentuz potest poni quinq̄z modis. li. 4. di. 6. q. 4. a. ⁊ li. 4. di. 12. q. 2.
Q̄ dupler est instrumentum intrinsecum ⁊ extrinsecū libro. 2. di. 26. g.
Q̄ instrumentum non recipit aliam influentiaz a p̄ncipali agente. li. 4. di. 13. q. 1. g.

Jntellectus. Quomodo est in deo ex natura rei. quodlibeto. q. 1. d.
Quomodo nullus intellectus potest habere plura obiecta p̄ima. nec p̄imitate adequationis nec p̄imitate virtutis. qōli. q. 5. c.
Nō intellectus diuinus non habet obiectum commune cōmunitate predicationis alioquin vilesceret. sed cōmunitate virtutis. ibidem.
Nō intellectus est nullius partis corporis actus. quodlibeto qōne. 9. c.
Nō intellectus noster non quietatur nisi in aliquo obiecto in quo est tota perfectio p̄imi obi. q. q. 6. b.
Nō intellectus dicit̄ intelligere ex hoc q̄ recipit intellectionē non ex eo q̄d̄ elicit. qōli. q. 14. a.
Nō intellectus habet dupliczoperationem ⁊ quomodo vna se habet ad aliam. q. q. 14. a.
Nō intellectus creatus non potest attingere ad cognitionem imediatam dei ex naturalibus. ibidē. d. e.
Quod intellectus diuin⁹ p̄us ē p̄ncipiū p̄ducēdi ⁊ operandi ad intra q̄z ad extra. ibidem
Utrū intellect⁹ possibilis. s. mere passiue ī p̄ductiōe v bi qōli. q. 1. ⁊ coll'. q. 29.
An intellectus agens vel possibilis sit causatius intellectionis. ibidem. d.
Quomodo p̄batur q̄ intellectus agens pertinet ad memoriam imaginem. ⁊ q̄ est nobis possibilis. ibidem. e.
Q̄ itellectus p̄imum actum elicitum habet nō a bonec bonitas ⁊ qd̄ sufficit ad habendū p̄mū actum. q̄ libeto. q. 21. d.
Quomodo p̄batʒ distinctio voluntatatis ab intellectu in deo li. 1. di. 2. in solutiōe. q. 6. d.
An intellectus noster indigeat aliqua cognitione supnaturali li. 1. q. 1. a.
Quod intellectus possibilis est passiua potentia naturalis respectu cuiuscūq̄z intellectionis. ibidem.
Esse in intellectu est dupliciter. 7°. meta. q. 5. e.
De intellectu agente. Quomodo p̄batur secundum henricum q̄ actio eius non extendit se ad materiale ibide. d.
Quod intelllectus est in potentia ad aliam perfectionē q̄ non potest per agens naturale reduci ad actu libro. 1. q. 1. g.
Quodintellectus habet duplicem actum quo adheret vero ⁊ similiter voluntas bona li. 1. di. 1. q. 3. f.
Quomodo p̄batur de intellectu possibili q̄ intelligit semper ⁊ distincto actu quodcunq̄z intelligibile p̄ naturalr q̄z illud sit in se li. 1. di. 2. q. 6.
Quomodo alr se habet intellectus ⁊ voluntas in deo ⁊ in nobis ⁊ qualiter in deo non aūt in nobis possunt esse p̄ncipium cōmunicādi nāz li. 1. di. 2. q. 6. g.
Quomodo intellectus ⁊ nā sunt p̄ncipia distincta p̄oductiua ⁊ quomodo non ⁊ quomodo respondetur ad p̄bm secundo phisicor. ibidem.
Quomō p̄batʒ q̄ intellect⁹ noster p̄ot cognoscere de

am sub rationibus infinitis.li.i.distinctione.xx.q.in reprobatione.i.op̃.
Quod intellectus noster habet esse passiuum respectu primi actus in solutione.i.q.ꝛ collatione.q.29.
Utrum intellectus viatoris possit cognoscere aliquaꝫ veritatem sinceram absqꝫ speciali illustratione lucis eterne.li.i.di.3.q.5.
Quod de primis principiis ꝛ cognitis per experientiam ꝛ nostris actibus possimus habere infallibilem cognitionem.ibidem.d.f.
De actione intellectus ꝛ termino actionis.libro.i.distin.3.q.7.in solu.secũdi argumẽti.i.op̃.
Quomodo intellectus duplici passione patit ab obiecto ꝛ que passio est intellectio. li.i.di.3.q.7.in sol.4. argumenti principalis.
Quomodo intellectus est locus specierum ꝛ qualiter. ibidem in solu.secũdi argumẽti.i.op̃.
Utrum intellectus sit totalis causa gignendi notitiam actualem.li.i.di.3.q.8.
Q intellectus agens nihil causat actiue nec in intellectu possibili nec in fantasia.ibidem in recitatione secũde op̃.ꝛ primo metha.q.4.g.
Qualiter intellectus noster non potest esse causa totalis sue intellectionis nec cum aliqua forma imperfectior possit esse totalis causa sue operationis ꝛ quomodo hoc accidit ex eius perfectione cum imperfectione tamen annexa.ibidem in solutione secunde ratiõis op̃.prime.
Quomodo reducitur de potentia essentiali ad accidẽtalem.ꝛ quomodo nihil est eorum que sunt ante intelligere.ibidem in solu.rationis.5.op̃.
Utrum intellectus noster respectu suorũ actuum sit indeterminatus ꝛ qua indeterminatione ꝛ quomodo determinatur ab obiecto ꝛ quomodo non.ibidem.
Q intellectus est quodãmodo oẽ fieri.ibidem in solu.secundi argumenti principalis.
Q respectu intellectionis sue ponit intellectus totalis causa.ibidem in solu.i.argumẽti ad oppm.
Utrum intellectus sit principalior causa notitie genite ꝗ obm presens in se vel in specie.li.i.di.3.q.8.
Causa quare intellectus est idem voluntati in abstracto est finitas.ibidem.
Q in deo est intellectus ex natura rei ꝛ q est formaliter infinitus.ibidem libro.i.distinctio.15.q.i.in rõe.7.op̃
Quomodo indicat intellectus quis sensus bene dispositus ꝛ quis non.ꝛ quis est verus ꝛ qs errat.ibidem.f
Utrum difficultas cognoscendi rem sit ex parte intellectus nostri.2.metha.q.2.
Quomodo probatur q ens inquantũ ens non est pm obiectum intellectus.2.metha.q.3.b.
Vtrum in via intellectus noster aliquid cognoscat intuitive.ibidem.i.
Nõ idem est obiectũ intellectus ꝛ voluntatis.ibidem
Utrum intellectus paternus sit principiũ formale producendi verbũ in diuinis.colla.q.2.
Utrum essentia diuina vt hec distincta a seipsa vt cõcipitur sub omni ratione attributali sit principiuꝫ intellectus.coll.q.3.
Utrum intellectus possit quietari in aliqua relatione. colla.q.7.
Quod intellectus possibilis non est passiuus. quem philosophus dicit corrumpi.3.de anima.libro.4.distinctione.41.q.i.g.
Utrum intellectus possibilis sit actiuus in causando actum intelligendi.colla.q.29.
Utrum voluntas possit amouere intellectum habitualiter ab vno dictamine ad aliud.colla.q.30.
Utrum dictamen intellectus sit primũ principium actiuum respectu electionis.colla.q.31.
Utrum intellectus circũscripto omni actu voluntatis possit assentire omni per se scibili.colla.3.q.36.
Utrum ad hoc q intellectus videat deum in patria requiritur lumen infusum.coll.q.35.
Utrum essentia diuina sub eadem ratione formali sit obiectum intellectus diuini ꝛ intellectus beati.collatione.trigesima quinta.
Utrum intellectus agens sit nobilior intellectu possibili.quodlibeto.q.5.e.
Quomodo exponitur q intellectus agens est nobilior intellectu possibili.et qđ est quo est omnia facere. qđ libeto.q.15.e.
Quomodo intellectus videt in quacũqꝫ luce sui generis.ibidem.
Vide expositionem omnium auctoritatum philosophi quibus videtur dicere q intellectus est passiuus.ꝛ q intellectus noster de potentia essentiali reducitur ad accidentalem.ꝛ q intellectus noster nihil est eorum que sunt ante intelligere ꝛ quomodo circa istud exponitur vna expositio.libro.i.distinctione.3.in sol.i.op̃.ꝛ li.i.di.16.q.i.c.
Quomodo exponitur illud philosophi q intellectus est quo est omnia fieri.libro.i.di.3.q.8.in sol.secundi argumenti principalis.
Quomodo exponit commentator illud philosophi, sicut oculus noctue ꝛc̃.ꝛ quomodo eius expositio non valꝫ ꝛ quomodo aliter exponitur ꝛ melius.libro primo distinctione.3.questione.8.in solutione secundi argumẽti principalis.
Nõ omnes philosophi posuerunt intellectum eẽ partem essentialem hominis preter Auerrois.li.4.dis. 43.questione.2.b.
Nõ intellectus habet speciem intelligibilem post actum intelligendi.ꝛ q species in intellectu eo mõ potest informare intellectum separatum sicut coniũctum libro.4.di.45.in sol.q.i.
An intellectus sit nobilior potentia vel voluntas.lib. 4.distinctione.49.q.4.

Intelligere

Quomodo omne intelligere in nobis est per aliquod dicere non autem in deo.q.q.2.
Quomodo contingit aliquid multipliciter intelligere scilicet per accidens per se in vniuersali in particulari confuse ꝛ distincte.quodl.q.7.b.
Quomodo intelligere intelligentie causat a primo mouente.q.q.9.c.
Quomodo tripliciter potest intelligi q intelligere est operatio immaterialis.ibidem.f.
Quomodo intelligere non est forma absoluta nec ad ipm non est motus per se.q.q.13.c.
Quomodo probatur q intelligere non cõuenit anime p excedere materiam.q.q.9.c.
Quomodo potens intelligere principium potest intelligere conclusiones.libro.i.q.1.ꝛ col.q.27.
Quomodo intelligere est motus rei adanimam.libro primo.distinctione.3.q.7.in solutione quarti argumenti principalis.
Quomodo intelligere ꝛ si grammatice significetur actiue.tamen est vera passio ꝛ quomodo hic declaratur. ꝛ quomodo impugnatur.libro.i.di.3.q.8.in reprobatione secunde op̃.
Quomodo ꝛ a quo causatur intelligere in nobis.ibidem in sol.3.ꝛ.4.op̃.
Quomodo ꝑm aliquos intelligere ꝛ dicere sunt idem in patre ꝛ quomodo impugnatur.li.i.distinctione.6.in sol.i.q.dif.i.
Utrum substantie immateriales possint intelligi ꝑm suas quidditates ꝛ hoc ab intellectu coniuncto.5°.methaphysice.q.3.
Quomodo probatur q anima separata nihil intelligit nisi per abstractionem a fantasmatibus.ibidem.b.f.
Utrum intellecto lapide a deo necessario concomite-

tur in lapide aliquod esse reale. colla. 49.
Quomodo non oportet qui intelligit antecedens itel ligat consequens intelligatur consequentia. li. 1. di. 6. q. i. in solu. secundi argumenti.
An intelligere sit nobilius ꝙ velle. libro. 4. distincti. 49. q. 4. d. e.

Intellectio. Quomodo intellectio non significatur per vocem significãtem vnũ solũ ſz aliq̃ plã vnũ ꝑncipaliter aliud cõnotando. 7 quare ḃ. quodlibeto. q. 13. f.
Qz intellectio est aliquis entitas absoluta. ibidem. a.
Quod itellectio diffinitiua rei vel est verbum vel nõ est sine verbo quodli. q. 15. a.
Quomodo prima illectio est a causa quodli. q. 21. d.
De causa actiua intellectionis actualis in verbo pro statu isto. ibidem 7 etiam angeli.
Quomodo probatur ꝙ intellectio 7 volitio primo non differet ab eius nãli. i. di. 2. q. i. in solutione. q. e.
Qz intellectio est motus rei ad animam li. i. di. 3. q. 4. in solutione argumenti. 4. ꝑncipalis.
Quomodo secũdum aliquos intellectio non est aliud ꝙ ſpecici receptio 7 similiter visio 7 quomodo probatur li. i. di. 3. q. 8. In recitatione. 6. opi.
Quomodo intellectio non causatur vt a totali cã nec ab itellectu p̃cise nec ab obiecto precise 7 quomodo probatur ḃ. 7 quomodo ista duo se habent ad inuicẽ libro primo di. 3. in solutione. q. 8. 7 nota ibi septem opi. circa hoc 7 li. 2. di. 3. q. 8. d.
Qz intellectio est actio imanens non obstante ꝙ eius p fectibilis causa sit obm. ibidem in solutioe vltimi argumenti. i. opi.
Quomodo probatur ꝙ intellectio angeli non est sua essentia li. i. di. 8. in solutione. q. 2. 7 q. 5.
Quomodo probatur ꝙ intellectio non est actio producti ua alicuius termini sed est vltima perfectio li. 2. di. 27. in solutione. q. i. 7 in reprobatione opi. 2. 7 3.
Quomodo probatur ꝙ tria concurrunt ad intellectionẽ li. i. di. 35. q. i. in solutiõe.
De intellectione abstractiua 7 intuitiua li. 2. di. 3. q. 9. b.
Utrum ad intellectionem qua deus intelligit lapidem 7 asinum exigantur respectus diuersi coll. q. 8. g.
Quod repugnat vnice intellectioni finite esse infinitorum obiectorum. li. 4. di. 1. q. i. a.
Qz duplex est intellectio absoluta 7 comparatiua siue collatiua li. 2. di. 6. q. i. in solutione scõi argumenti.
Nõ tripliciter põt intelligi ꝙ intellectio sit operatio imaterialis. quodlibeto. q. 9. c.

Intelligentia. An intelligentia sit infinita ſm mentem Aristotel. quodlibeto. q. 7. d. 7. g.
Quomodo soluuntur auctoritates quibus ostenditꝰ ꝙ sit infinita. ibidem.

Intellectuale. Utrum sapientia 7 sciẽtia sint habitus intellectuales li. 3. distinctione. 35. q. i.

Intentio. Quid sit intentio secũda 7 quomodo nec persona nec trinitas in diuinis sunt intentiones secũde. li. i. distinctione. 23. in reprobatione opi. i.
Quomodo vna intentio secũda non obstante ꝙ sit respectus rationis põt fundari in anima 7 quare. quodlibeto. questione. 6. d.
Quomodo intentio entis est prima respectu verbi. libro. i. distinctione. 3. q. 5. a.
Quid est intentio 7 quid sufficit ad intentionem rationis. li. 2. di. 23. q. i. ar. 2. in solu. tertii argumenti.
Quomodo se habet vniuersale ad primam 7 secundam intentionẽ. li. 2. di. 3. q. i.
An lumen in medio sit intentio. libro. 2. di. 13. q. i. ar. 2°.
Utrum intentio sit solus actus voluntatis. libro. 2. di

stinctione. 36. q. i.
Nõ prime intentiones non variantur propter variationem secũdarum non econuerso. 5. methaphysice. q. 6. in solu. q.
Nota de triplici intentione. s. actuali. habituali. 7 virtuali. libro. 4. di. 6. q. 5. a.

Interdictum. Quid est. 7 quomodo impedit collationem 7 susceptionem ordinum. li. 4. di. 15. q. i. ar. 1. d.
Qualiter 7 cui 7 quare debet infligi. ibidem.

Irregularitas. Quid est 7 qualiter incurritur 7 ex quibus causis. li. 4. di. 25. q. i. ar. 1. b.
Qualiter impedit a collatione 7 susceptione ordinũ. ibidẽ
Nõ bigamus siue ante baptismum siue post semper ẽ irregularis 7 tamen homicida ante baptismum nõ est irregularis. li. 4. di. 33. in solu. q. 1. 7. d. 25. q. i. ar. 1. c.

Iudicium. Utrum vniuersale iudicium sit futurum. li. 4. di. 47. q. i.
Utrum in iudicio mundus sit purgandus per ignem. ibidem. qõne. 2.
Utrum christus in forma humana iudicabit. libro. 4. distinctione. 48. qõne. i.
Nõ multipliciter accipitur iudicium. libro. 4. distin. 47. in solutione. q. prime. a.
Quid sit cõpletissima ratio iudicii. ibidem.
An fiet in tempore vel in instãti. ibidem.
De loco iudicii. ibidem.
Utrum in iudicio vel post cessabit motus corporum celestium. li. 4. di. 48. in solu. q. 3.

Iudex. Nõ iudex debet gaudere de pena iuste infficta. li. 4. di. 50. in sol. q. 3.

Iuramentum Quoddã est iuramentum assertiuꝫ iurati 7 quoddã non. li. 3. di. 39. q. i. ar. i. b.
Qz duplex est iuramentum assertorium 7 promissorium. ibidem articulo. 2.
Iuramentum triplex. dolosum. incautũ 7 coactũ. ibidẽ
Iuramentum incautum dupler. s. qõ transit super materiam omnino illicitam. alio modo sup licitam in se. non tamẽ respectu iurati. ibidem.

Ius Quid est ius naturale vel positiuũ 7 diuinũ. 7 quid vnumquodꝙ sit 7 quomodo distinguuntur. li. 4. di. 17. q. 1. ar. i.

Iustitia Quod filii procreati in statu innocentie fuissent statim cõfirmati in iustitia 2. distinctione. 29. q. 2.
Utrum Adam transfudisset istam iusticiam. ibidem dubio secundo.
An filius fuisset confirmatus in illa. ibidẽ dubio. 3.
Utrum iustitiam originalem in Adam necesse sit põere aliud donum supernaturale. libro secundo. distinctione. 29. questione. i.
An iustitia tollebat omnem rebellionem virium inferiorum. ibidem. b.
Quod iustitia est triplex. habitualis. scz gratia 7 charitas actualis. s. rectitudo nata inesse alicui elicito. lib. 4. di. 14. q. prima. articulo. i.
De iustitia cõmutatiua. li. 4. di. 15. q. 2.
Utrum in deo sit iustitia. li. 4. di. 46. q. i.
Qualiter distinguitur 7 diuiditur iustitia. libro. 4. di. 46. q. 1. in solu. q. a.

Iustificatio Utrum possit statim fieri post primum instans. li. 3. di. 3. in solu. q. i. arti. secundo.
Utrum possit esse in instanti. ibidem.

Latria Utrum christo debeatur latria solũ ſm naturã diuinam. li. 3. di. 9. q. 3.
Qualiter accipitur latria 7 qualiter debeat alicui 7 ſm quam naturam. ibidem articulo. i. 2. 3.

Laycus Utrum layco liceat cõfiteri. libro q̃r to distinctione. 17. questione prima. articulo. 3. c.

Lex: Utrum precepta decalogi sint de lege nature li. 3. di. 37. q. 1.

Q̃ aliqd põt dici de lege nature stricte vel large ibidẽ in solu. q. ꝫ li. 4. di. 17. q. 1. a.

Utrum lex noua sit grauior lege veteri. libro. 3. distinctione. 40. q. 1.

Nõ ex duobus dependet gravitas legis. s. ex onere imposito ꝫ ex defectu remedii. ibidem in solu. a.

Utruꝫ sacramenta noue legis habeant efficaciã ex passione xp̃i. li. 4. di. 2. q. 1.

Q̃ congruum sit legem euangelicaꝫ sacramẽtis perfectissimis adornari ibidẽ cõclusione prima.

Quod de lege nature siue diuina non sunt rerum dominia pro statu innocentie distincta libro. 4. distinctione. 15. q. 2. arti. 1.

Q̃ illud preceptuꝫ noue legis de habendo omnia cõmunia rationabiliter reuocatuꝫ est post lapsuꝫ ibidem conclusione. 2.

Nõ iustitia requirit in legislatore ꝫ prudentiaꝫ ꝫ auctoritatẽ ibidem conclusione. 4.

Libertas: Utrum libertas voluntatis ꝫ necessitas naturalis se possint cõpati respectu eiusdem actus ꝫ obiecti qõl. q. 16. ꝫ li. 1. di. 10. q. 1. in solu. dubii secũdi.

De libertate volũtatis ꝫ ad que sit ꝫ quomodo libertatem voluntatis sequitur possibilitas siue cõtingentia li. 1. di. 38. in solu. 5. q.

Quomodo libertateꝫ voluntatis nostre sequit dupler potentia ad oppositа ꝫ libertatẽ voluntatis diuine et ad que sit cõtingentia respectu volitoꝝ ꝫ alias distinctiones logicas circa propositiones exprimentes cõtingentiã rerum. ibideꝫ.

Quomodo intelligit illud Anselmi q̃ posse peccare nõ est libertas nec ꝛc. li. 2. di. 23. q. 1.

Utrum deus posset peccare in soluti. tertii argumenti principalis.

Licere. Aliqd licere aut regulariter aut ī aliquo casu li. 4. di. 8. in solu. q. 3. b.

Limitatio. Q̃ duplex est limitatio distinctionis ꝫ perfectionis in psonis diuinis. 4. metha. q. 2. c.

Linea Vtrum linea infinita possit esse in genere quãtitatis li. 1. di. 8. q. 2. in reprobatione rationũ quibus ostenditur deum non esse in genere.

Locus. Nõ locus non est prior natura q̃ corp̃ nec simul sed posterior quodli. q. 11. b.

Vtrum repugnet loco in cõi esse siue vbi vel non circũscribere ꝫ hoc posito corpore in cõi quodli. q. 11. c.

Q̃ ō locus habet continuitas ꝫ an maneat idem respectu diuersorũ locatorum ꝫ an manente hoc loco ꝫ hoc corpore si hoc corpore non presente huic loco hoc corp̃ habeat ꝫ vbi. qõli. q. 11. c. f.

Quomodo eidem loco põt competere alia ꝫ alia circũscriptio actua. ibidem. g.

Quomodo exponit illud qõ generat non est in loco sed bene illud qõ augmẽtat aut illud qõ alterat. libro. 4. di. 11. q. 3. g.

Quõ vbi differat a loco ꝫ quomodo sunt diuersorũ generum. 5. metha. q. 7. d.

Quomodo illa. que phs loquitur de loco in p̃dicamẽtis non sunt ꝑm opinionem propriã. 5. metha. q. 9. g.

De loco angeli require supra. angelus. li. 2. di. 2. q. 5. 6. 7. 8. 9.

Nota quinq̃ conditiones essendi in loco, ibidem in solutione. q. 5.

Quare manet locus translato locato. ibidem. h.

Quomodo ideꝫ corpus possit esse simul localiter in locis diuersis per virtuteꝫ finitaꝫ. li. 4. di. 49. q. 16. in responsione ad secũduꝫ argumentũ principale.

Lux lumen An requiratur lumen ad cognoscendum materialia ꝫ imaterialia entia. libro. 1. distinctione. 3. q. 8. c.

Nõ ꝑm habere in lumine medio inter lumen fidei et lumen gratie potest esse scientia de credibilib̃ ꝫ quomodo improbat. li. 3. di. 23. q. 2. d. coll'. 38.

Quomodo exponitur illud Augu. super Geneſiꝫ aer non est factus lucidus sed fit lucidus. q. q. 13. b.

Utruꝫ lux gignat lumen tanquã propriam speciem sui libro. 2. distinc. 13. q. 1.

Quid est lux ꝫ quid lumen. an substantia. ibidem articulo primo ꝫ secundo.

Quomodo causat lumen a luce ꝑm triplicem radiuꝫ. libro. 2. di. 13. q. 1. arti. 3.

Magis. Vtrũ forma accidentalis suscipiat magis ꝫ minus. 4. metha.

Utrum forma substãtialis suscipiat magis ꝫ minus. ibidem. q. 3.

Magnitudo. Quare magnitudo ponit in diuinis.

Utruꝫ in deo sit quid ex natura rei cuius sit magnitudo qõli. q. 6. b. ꝫ ibi nota. q̃ est magnitudo trãslatiue. ibidem ꝫ li. 1. di. 31. in solu. q. 1.

Quomodo exponitur illud quantaꝫ magnitudineꝫ contingit esse in potentia tantam in actu. 2. metha. q. 4. 5 6. b. ꝫ li. 3. di. 13. in solutione. q. 1.

Quomodo probatur q̃ in deo non est magnitudo virtutis siue perfectionis. non solum in deo sed etiã in quo libet transit per idẽtitatẽ illud cuius est. qõlibeto. q. 6. ꝫ li. 1. di. 31. in solu. 1. q. ꝫ in reprobatione p̃me opie.

Magnum Quomodo magnuꝫ ꝫ paruum sunt ꝓprietates quantitatis translatiue tamen sunt passiones transcendẽtes. q. q. 6. b.

Quomodo magnuꝫ ꝫ paruũ proprie ꝑm phm ꝫ q̃ magnuꝫ ꝫ molle ꝑm Augu. non est in aliquo spirituali. ꝫ quomodo magnuꝫ translatiue ꝑm philosophum qõ ẽ magnum perfectione est ꝑm Augum proprie in deo. quodlibeto. q. 6. b.

Malum Utrum angeli mali sint obstinati in malicia. li. 2. di. 7. q. 1.

De triplici malitia correspondẽte triplici bonitate. libro. 2. distin. 7. q. 1. in solu. arti. primo.

Q̃ quelibet istarũ maliciarũ põt accipi priuatiue ꝫ negatiue. ibidem.

Manere Quomodo aliqua quantitas dicit tripliciter manere. ꝫ quomodo non opponuntur manere ꝫ transire. ꝫ quomodo non sequitur ꝑm propriam quantitatem. igitur manet realiter distinctum. quodlibeto. q. 6. c.

Maria: Utrũ precepta sit in pctõ originali. li. 3. di. 3. q. 1.

Q̃ mater se habet actiue respectu plis. quodlibeto. q. 4 ꝫ 5. ꝫ li. 3. di. 4. in solu. q. 1.

Quomodo Maria fuit mater dei ꝫ hominis. libro. 3 distin. 4. q. 1.

Quomodo plures assimilantur matri. libro. 3. distin. 4 q. 1. in solutio. q. b.

Quomodo mater se habet actiue respectu prolis p viꝫ sibi collatam ꝑm aliquos. li. 3. di. 9. in solu. q.

Utrum inter Mariam ꝫ Joseph fuerit verum matrimonium. li. 4. di. 30. q. 1. ꝫ quomodo ꝫ põt esse. ibidẽ Nõ vouerat virginitatem cum conditione. libro. 4. di 30. q. 1. articulo. 2.

Materia Quomodo materia accipit multipliciter ꝑm philosophum. qõlibeto. questione. 2. d. ꝫ nota ibi bene. q̃ ad multa valet distinctio.

Quomodo materia aliqua prioritate est prior forma.

quodlibeto.q.10.c.
Q̃ materia non est violēter sub forma ꝛ si nō satiatur eius appetitus per eaz li.1.di.1.q.1.g.
An materia accipitur ꝓ obiecto vel subiecto li.1.di.2 q.6.in solu.q.
De qua materia est illud verū secundi phȳsicorum efficiens ꝛ materia non coincidūt li.1.di.3.q.8.in sol. secōde rōnis secūde op̄.
Q̃ materialitas nō est ꝓma rō forme essendi hāc nec ꝓma ratio pluralitatis qōli.q.2.b.
Utrum sit in entibus li.2.di.12.q.1.ꝛ.7.metha.q.5.
Utrum materia per aliquam potentiam pōt cē sine forma li.2.di.12 q.2.
Quare materia ꝛ forma si sint duo constituūt ꝑ se vnū li.2.di.12.q.1.in solu.q.
Quomodo distinguuntur materia ꝛ forma ꝛ quomodo faciunt vnū si sint ꝓmo diuersa.ibidem.c.
Q̃ materia habeat ꝓpriā ideā in deo li.2.di.12.in solutione tertie rōnis op̄.
Utrum celum habeat materiā li.2.di.13.q.1.
Nō in materia ad aliā ꝛ aliā formā est alia ꝛ alia potentia numero.5.metha.q.7.c.
Utrū solus deus respiciat materiā vt qd lib.4.dis.11. q.3.ar.2.cōclusione.1.c.
Quomodo probat q̄ in natura humana xp̄i nō sit nisi materia ꝓma ꝛ aia intellectiua lib.4.distinc.ii.q.3. articulo.2.
Nō eadem materia est principiū perfectibile ipsi⁹ mixtionis ꝛ ipsius anime.
Quomodo intelligit illud cōmētatoris q̄ numer⁹ potētiarum in materia est fm numerum formarū libro.4 di.ii.qōne.4.
Quomodo dimēsio non pōt habere vicem materie respectu forme substantialis li.4.di.43.q.1.in solutiōe primi argumenti.
Utrum potentia possit redire eadem numero.ibidem.
An materia sit ens.7.metha.q.5.
Utrum forma sit prior cōposito ꝛ mā.7.metha.q.8.
Utrū in materia rerum naturaliū sit aliqua pars forme 7.metha.q.13.
Utrum in rebus naturalibus matia sit pars quidditatiz 7.metha.q.16.ꝛ.2.li.di.22.b.
Utrū ex mā ꝛ forma fiat per se vnū.8.metha.q.4.
Nō materia ꝑm se est in loco diffinitiue ꝛ ꝑm quātitatem est in loco circūscriptiue li.4.di.ii.q.2.d.
Quomodo intelligitur q̄ materia est qua res pōt cē et non esse li.4.di.43.q.2.c.

Matrimoniuz. Utrum matrimonium fuerit a deo institutuz li.4.di.26.q.1.
Nō ad prolem procreādam debite educendaz marem ꝛ feminam sibi mutuo copulari honestum est.ibidez. conclusione.1.
Marem ꝛ feminam potestatem corporuz suorum sibi mutuo tradere ꝓ suo perpetuo ad procreandam prolem debite educendam honestum est.ibidē 9ne.2.
Istam dationem mutuam a deo institui ꝛ appropriari congruum est ibidem cōclusione.3.
Isti darioni mutue aliqō sacramentū annecti cōgruū est ꝛ sic factum est ibidē cōclusione.3.
Nō in matrimonio plura distincta concurrunt ꝛ q̄ ibidem conclusione.5.
Quomodo differunt matrimoniū ꝛ contractus matrimonii ꝛ sacramētum matrimonii.ibidē.
Utrum diffinitio matrimonii quam magister ponit in littera sit conueniens.li.4.di.27.q.1.
An consensus coactus sufficiat ad matrimoniū verum li.4.di.27.q.2.
Utrum ad contractū matrimonii regrat consensus sequens apprehensionē non erroneaz li.4.di.30.q.1.
Utrum inter Mariam ꝛ Joseph fuerit verū matrimonium li.4.di.30.q.2.
Utruz ista sint tria bona matrimonii que magr̄ ponit in littera li.4.di.32.q.1.
Utrū in matrimonio sit simpliciter necessariū debitū reddere petenti.li.4.di.32.q.1.
Nō reddere debituz matrimonii pōt intelligi dupliciter ibidem in solu.q.2.
Nō dupliciter pōt aliquid iuste nō reddere ibidem.
An post ingressum religionis extrahendus est aliquis ꝛ reddendus.ibidem.
Nō contrahentes sub cōditione aliqua repugnante alicui trium bonoruz matrimonii nihil faciunt libro.4. distin.31.q.1.c.
Utrum in potentia ad actū carnalem impediat matrimoniuz li.4.di.34.q.1.
Utrum adulteriū cum aliqua viuente viro impediat matrimoniū cum eadez mortuo viro li.4.dis.35.q.1.
Utruz seruitus impediat matrimonium .libro.4. distin.36.qōne.1.
Utrum etas parunlis possit impedire mntrimonium. li.4.dist.37.q.1.
Utrum votum continentie impediat matrimonium. li.4.di.38.q.1.
Utruz carnalis cognatio impediat matrimonium .li. 4.di.40.q.1.
Utrum affinitas impediat matrimonium .libro.4.distinctione.41.q.1.
Utrum cognatio spiritualis impediat matrimonium. li.4.di.42.q.2.
Recollectio in fūma oium impedimētoꝝ ibidē in so.q.2.
Nota versus ꝛ ibidem impedimēta circa finem.q.

Mare Defluxu maris ꝛ causa eius li.2. di.14.q 3.in solutione.q.

Mediuz. Nō in deo est dare mediū inter substantiā et accidēs.qōli.q.3.c.
Nō est dare mediū iter ad se ꝛ ad aliud in conceptione in re.quodlibeto.q.4.
Quod medium adequatum ad ꝓbandum intelligentiam non habet e magnitudinē non est infinitas potentie sed esse immateriale ꝛ intellectuale.qōli.q.8.g.
De duplici medio actuali ꝛ positiuo potentiali ꝛ priuatiuo.quodlibeto.q.11.c.
De duplici medio in cognoscendo quodli.q.14.f.
De duplici medio concludendi extremum de extremo libro.1.q.1.c.
Nō est medium ꝑbi ad probandū.7.phȳsicoꝝ q̄ ad p̄maz ꝑdē qualitatis non est motus libro.1.dist.17. q.2.in solu.contra secundam op̄.
De duplici medio ꝛ q̄ medium est idē cuz extremis ꝛ quō nō li.1.distinctione.7.q.1.in sol.quarti argumēti principalis.
Q̃ principium.quo.non est prope mediuz inter gnāns ꝛ genituz. Sed generatio pōt dici mediuz.ibidem.
Utruz fuerit aliqō mediuz inter verbum ꝛ naturaz humanā in incarnatione li.3.di.1.q.2.
Nō ēduplex mediū.quo ꝛ qō.ibidē ꝛ li.4.di.45.q.1.g
Duplex est medium vnuz qō est aliquod extremoruz ꝛ aliud qz̄ non est li.2.di.5.q.13.a.

Memoria Que sunt conditiones memorie ſ.obiectum conseruare ꝛ notitiaz exprimere qōli.q.5.d.
Quomodo declaratur q̄ memoria ꝑm rationem formalem sui ꝛ non vt finita.est principium productiuum notitie ꝛ quomodo respondetur ad instantiam que fit contra hoc libro primo distinctione.2.questiōe.5.in solutione.q.c.
Quomodo ad pfectā rōnez memorie cōcurrūt duo.scz rō obiecti ꝛ rō potētie ꝛ quomō memoria vt includēs ista duo est principium completum productiuum

per modū nature ⁊ quomodo est ꝑus causa actus essen tialis ꝫ notionalis li.i.di.2.in solu.q.4.
Utrum in parte intellectiua ꝓprie sumpta sit memo ria abēs spēm intelligibilē naturaliter priorē actu in telligendi li.i.di.3.q.7.⁊ li.4.di.45.q.3.ar.1.⁊.2.
Nō non pōt saluari in parte intellectiua vt distingui tur contra totam sensitiuā non ponendo speciem im pressam intellectui.ibidem in solu.q.
Nō actus memorie solū est de genere actionis actus i telligentie de genere qualitatis.li.3.di.26.f.
Q̄ memoria est distincta potētia ab intellectiua lib.i. di.27.in solu.i.q.⁊ quodli.q.15.d.
Q̄ memoria ſm q̄ dicit q̄cḡd pertinet ad primā partē imaginis cōprehēdit nō solum p̄mū actū intellectus. sed etiā primū actum volūtatis.Jac.q.i.ar.i.
Vide de memoria ⁊ recordari li.4.di.45.q.2.
An memoria sit in brutis li.4.di.45.q.3.ar.i.

Mensura. Quid est mensura ⁊ de rōne men sure quodlibeto.q 15.c.⁊ libro.2°. distinc.2.q.i.
An sit successio in mēsura absq; hoc q̄ sit in mensurato li.2.di.2.q.i.c.
An in angelo actualiter existente necesse sit ponere ali quod mēsurās ēntiam eius vel durationē existētie eius cē realiter aliud ab ipsa existentia libro.2.distin ctione.2.q.i.
Quid est mensurare ⁊ quid mēsurat.ibidem.d.⁊ q̄ du pliciter accipitur mensura ibidem ⁊.5.metha.q.9.a.
Utrum operatio angeli mensuretur euo libro.2.disti ctione.2.q.4.
Q̄ mensuratū non potest esse sine mensura essentiali ſꝫ bene accidentali li.4.di.48.q.2.c.
Quomodo pōt priuatio vt distinguit contra actualem existentiaꝫ mensurari tempore.ibidem.d.
Q̄ esse forme per seterminās fluxum mensurat instā ti ibidem.c.

Mendacium. Utrum omne mendacium sit peccatū li.3.dis.38.q.i.
Q̄ mendacium est triplex.officiosum.iocosum.perni ciosum ibidem arti.2.
De mendacio Abraam.Jacob.Joseph.Ysaac.Raab obstetricū Judith ibidē in sol.argumētoꝝ.
Q̄ mendacium est materiale in periurio li.3.di.39.q. i.ar.i.in fine.

Meritum. Quomodo pōt intendi alicui in certo gradu et de merito perfona li ⁊ generali ⁊ quomodo merito finito correspondet p̄ mium ſm gradum determinatū.qōli.q.20.a.
Cui merito correspondet bonum reddendum virtute sacrificii ibidem.d.
Utrum sit aliquod meritū predestinationis ⁊ repro bationis li.i.di.ii.q.4i.
Quid est meritum ⁊ qd est radix meriti.ibidem in ſo.
Quomodo christus meruit ⁊ quibus ⁊ quid.li.3.di.is in solu.q.i.⁊ di.19.q.i.ſm quam partem meruit.
Quod merentes vsq; ad nunc premiationis in illo nūc premiati sunt.li.2.di.5.q.i.in solu.ꝓpositione prima

Meritorium Quod meritoriū duplicem relationē rationis addit su per actum ⁊ duplicem habitudinem preexigit in actu quodli.q.17.b.⁊ li.i.di.17.in ſol.q.2.

Mathematicum. Utrum ens verum debeat excludi a cō sideratione mathematici.6.metha.q.9.
Quod methaphysica non attingit ad principium pro prium de deo nisi qr est.quodli.q. a.b.
Quomodo methaphysica tractat de omnibus cogno scibilibus ⁊ quomodo nō li.i.q.i.f.
Quomodo in methaphysica efficacius probatur deū esse q̄ꝫ in phȳsica li.i.q.3.c.
Quomodo methaphysica considerat maxime scibilia. i.metha.in prologo.b.
De causis methaphysice ibidē.c.
Nō est subm metaphc.i.metaphy.q.i.⁊.6.metap: questione.4.
Utrum methaphysica sit practica.i.metha.q.7.
Utrum ad methaphysicum inquantum talis pertine at cognoscere omnes quidditates particulares in par ticulari.2.metha.q.

Minimum Quod non sit dare minimum naturale sicut nec minimū quā tum.5.metha.q.9.g.

Miraculum Qualiter miracula cōfirmāt fidem li.i.q.2.c.

Misericordie An i collone nec̄ior remedi orū q̄i bū ano adeo semp cō currūt mīa ⁊ veritas.li.4.di.19.i.in solu.b.
Utrum in deo sit misericordia li.4.di.46.q.2.
Quid est misericordia ibidem in solu.q.
Utrum in deo distinguantur iustitia ⁊ misericordia ibi dem.q.3.
Utrum in punitione malorū concurrat a parte dei iu stitia cum misericordia ibidem.q.4.

Missio Quomodo mittere ⁊ mitti conuenit per sonis li.i.distin.14.q.i.in recitatione op̄.magistri.

Missa Quomodo missa valet nō tm̄ virtute me riti personalis sed virtute generalis ec clesie quodli.q.20.a.
Utrum missa dicta pro duobus tātum valeat isti quā tum illi si pro eo solo diceret ⁊ hoc merito personali celebrantis quodli.q.20.d.
Nō missa sine sacrificium non acceptat in rōne ecclesie triumphantis sed militantis.ibidem.

Mixtum Utrum in mixto remaneāt elemēta in actu ſm substantiā.li.2.di.15.q.i.

Modus obiecti beatifici vt beatificuꝫ est in re ex natura rei quodli.q.6.b.
Q̄ modus habendi aliquid vt correlatiuū non sufficit ad hoc vt dicatur agere formaliter.quodli.q.8.b.
Quis modus vnitatis ponitur nature assumpte ad p sonam verbi quodli.q.19.a.
Quod modus substantie potest competere accidenti ⁊ e conuerso.ibidem.g

Mors Que sit causa mortis li.2.di.19.q.i.b.
Utrum machinatio in mortem coniugis impedit matrimonium li.4.di.35.q.i.

Mora Utrum inter creationem ⁊ beatitudi nem fuerit aliqua mora li.2.di.4.q.i.
Quot sunt more li.2ī.di.4.q.i.⁊.di.5.q.i.

Mobile Quomodo tripliciter consideratur ⁊ q° modo est idem scōm substātiam ⁊ di uersum scōm esse li.2.di.2.q.2.c.
Quomodo debet intelligi q̄ omne mobile presuppōit aliquid immobile li.i.di.i.q.4.g.

Motio. Quod motio omnino p̄ma in entib? est naturalis quodli.4.q.14.d.

Motus causa perpetuitatis motus ē infinitas virtutis in p̄mo ⁊ immediato moto re ⁊ causa successionis motus est infinitas v̄tutis in se cūdo ⁊ i motore mediato.qōli.q.7.⁊ li.i.di.2.q.8.
Quomodo nullo motu existente posset esse quies p̄o prie accepta quodli.q.21.c.
Quomodo scōm intentionem philoso.motus non est ad relationem que est quartum genus ⁊ qualiter pōt tamen poni esse ad eē ser genex.ibidem.f.
Quomodo probatur scōm phȳꝫ q̄ solus motus loca lis ⁊ nullus alius potest perpetuari quodli.q.12.e.
Quomodo probatur qō motus nō est idē velocitati ⁊ tarditati quodli.q.18.c.

De duplici motu ⁊ de mobili ⁊ in quo differunt ⁊ pue niũt motꝰ localis ⁊ mobile qõli.q.2.b.
Quõ ⁊ qñ sũt motuũ differẽtiũ spẽ termini differẽtes spẽ.⁊ qñ nõ ⁊ quõ ista ꝓpositio dependet a duabus pri oribꝰ li.1.di.13.q.7.in respõsione ad pmũ argumen-tũ.⁊ li.1.di.13.q.1.in solutiõe scdi argumẽti pncipalis Quare ad aliqd nõ põt magis eẽ pncipiũ motus q̃ terminus li.1.di.17.q.2.a.
Quõ ad pmã spẽm qualitatis nõ ẽ motꝰ.ibidẽ i solutione rõnis ꝫ tertiam opinionẽ.
Q̃ in motu locali est successio ex duplici causa li.2.dis. 2.q.9.articulo.3.
Quare põt eẽ motꝰ in vno.ibidem.
Quõ exponit illõ pbi.2.motus distinguñt per termi-nos li.1.di.13.q.1.
Quõ exponitur q̃ motus differẽtiã spẽ sunt termini dif ferentes spẽ li.1.di.2.q.6.
Quõ actio ⁊ passio realiter distinguũt inter se ⁊ a motu 5.meta.q.6.in solu.argu.
Q̃ motus ⁊ tẽpus sunt per se quantitates. 5.meta.q. 9.in fine.
Q̃ motus dupliciter sumitur li.4.di.10.q.6.a.
Q̃ motus localis põt eẽ in instãti li.4.di.43.q.5.b.
Q̃ motus celi nõ est eius pfectio li.4.di.48.q.2.
Nõ quies vno mõ est pfectior motu.alio mõ nõ ibidẽ.
Q̃ motus est de rõe formali pbisice.⁊ quõ non.6. meta.q.1.g.
Utrũ qũtitas qua motus est quantus sit formaliter tẽ pus.5.meta.q.10.
An motꝰ possit eẽ sine mobili li.4.di.12.q.4.arcusi.2.
Utrũ in iudicio vel post cessabit motus corporũ cele-stiũ li.4.di.48.q.2.
Q̃ in hoie ⁊ in quolibet sensitivo est duplex motꝰ ⁊ q̃ ẽ triplex differentia in eis li.4.di.49.q.14.a.
An in aiali sit aliqua virtꝰ motiua ad aliquã motionẽ absq; organo ibidẽ arti.3.
An ista virtus motiua aie separate ⁊ ista que est organi ca sit eadez virtus ibidem.

Mouere Quomodo vnũ ⁊ idẽ põt mouere se ipsum ⁊ tñ ñ qlibet põt monẽ se ipm li.1.di.3.q.8.in solu.rõis.2.opi.⁊.9.meta.q.18.
An angelus possit mouere se li.2.di.2.q.10.
An graue moueatur a se.ibidem.a.
Aliquid moueri a se pmo põt itelligi duplr ibidẽ. d.
Q̃ non oẽ q̃ mouet aliquid p se mouet per accns oẽ q̃ est in eo li.4.di.10.q.6.c.d.
Utrũ angelus possit moueri in instãti li.2.di.2.q.xi.
Utrũ possit moueri ab extremo ad extremũ nõ trãseũ do per mediũ li.2.di.2.q.12.
Quomõ exponitur illud.5.pbicorũ q̃ mouet est ꝓ sbo motus non pro termino ⁊ quõ hoc probatur li.1. dis. 5.q.2.in recitatione additionis.1.opi.
In quibus ꝫ veritatẽ qõ mouet partim est in termino a quo ⁊ partim in termino ad quẽ.4.meta.q.x.b.⁊.8. q.2.in responsione ad vltimũ argu.
Q̃ illud qõ mouetur motu alterationis est in loco li.4. di.xi.q.3.vltimo dubio.

Mouens Q̃ primũ mouẽs põt concludi in finite potẽtie q̃ mouet a se ⁊ habz virtutẽ mouẽdi a se ⁊ tpe infinito.in eo eniz q̃ mouet a se ⁊ per ꝓns est a se tota plenitudo potẽtie actiue non i gradu certo litata.quoli.q.7.c.
Quõ non includitur infinite potẽtie per hoc q̃ mouet in tpe infinito.sed q̃ mouet ibidem.
Quõ nõ põt immediate mouere celũ ibidẽ.f.
Quõ tz i mouẽdo suũ propm mom mouẽdi ⁊ nõ deter minatur ad mouẽdũ p secũdariũ mouẽs sed ecõuerso quoli.q.14.b.
Quõ mouẽs ⁊ motũ sunt ꝓssibilia in eodẽ sbo ⁊ non producens ⁊ productum nec causa ⁊ causatum li.1.di. 3.q.8.1 fol.rationis.2.oꝑ.

Mundus Utrũ mũdus sit purgãdus p ignez. li.4.di.47.q.2.

Mutatio Q̃ denominatur per se a termino. quoli.q.10.
Quõ in aliqua mutatiõe requiritur aliqd cõmune vtri q3 termino ibidem.g.
Quõ mutatio ex hoc non sequitur q̃ in est alicui q̃ nõ ẽ de eius ratione sed requirit q̃ aliquid insit alicui cui p us ineꝛt oppositum li.1.di.2.q.5.g.
Quõ sine rõe mutationis intelligitur rõ productiõis ⁊ quõ in creaturis includũtur se.ibidẽ.
Que est rõ mutationis proprie accipiẽdo mutationez li.1.di.5.q.2.in solu.
Quõ ad primã spẽm qualitatis põt eẽ motus vel mu tatio ⁊ quõ põt esse principium motus li.1.di.17.q.2. in solu.contra tertiam opi.
Quõ q̃ de calido fit frigidũ sũt due mutatiões ⁊ quat tuor termini per se.5.meta.q.7.in solu.c.
An mutatio possit esse ad formã relatiuã li.4.di.6.q.x. arguendo ꝫ.2.rõnẽ opi.1.⁊.5.meta.q.7.g.
Q̃ corpus mouet ⁊ expellit aliud corpus consequenter sunt ibi quattuor termini motus vel mutationis li.4. di.10.q.1.ar.2.conclusione.1.
Quod transbatio non est mutatio subiectiua sed obiecti ua li.4.di.xi.q.1.arti.3.
Quod expulsio culpe ⁊ infusio gratie non sunt vna mu tatio li.4.di.16.q.2.
Duplex mutatio vna includẽs terminũ alia non li.2. di.2.q.xi.g.

Mutabile Quõ probatur q̃ oẽ aliud adeo est mutabile li.1.di.8.1 solu.q.5.
Quõ accipiẽ illud aliter qui ponit in diffinitione mũi vel mutationis li.4.di.2.q.1.d.

Mutuum Nõ in mutui datione oz seruare eq̃ litatem simpliciter in numero vel in pondere exceptis quibusdam casibus in qbꝰ lz acci pere vltra capitale li.4.di.15.q.2.arti.2.conclusiõe.2.

Natura Quomõ natura se hz ad proprium sup positũ ⁊ ad ꝓpetates eiꝰ qõli.q.1.a.
Quõ hz intelligi nã determinatẽ ad vnũ qõli.q.2.b.
Quõ nã vna numero vel spẽ in creaturis põt esse pluri um productorum q̃ producit de pluribus materiis ãcut aliqui ponunt ibidẽ.a.
Q̃ nã que ẽ a se ẽ infinita.qõli.q.7.f.
Nõ mutationẽ põt nã facere circa spẽm 4õli.q.x.g.
Q̃ nã ⁊ libertas sũt pme dñie pncipii actiui quodli-beto.q.6.d.
Quõ ꝓbat q̃ nulla nã põt deꝑdere ad nãm diuinaz vt suppositũ in extrinsecũ qõli.q.19.di.⁊ quomõ sol-uñt rationes
Nõ nã singularis ẽ cõicabilis ⁊ quõ non qõli.q.19.d.
An posito q̃ nã possit carere ꝓpria psonalitate possibi le sit eã psonari psonalitate aliena in qua possit perso nari qõli.q.19.c.
Quod nã aliqñ accipit ꝑ pncipio actiuo aliqñ ꝑ princi pio motꝰ intrinseco li.1.q.1.e.
Quõ nã nõ deficit in necessariis ⁊ in qnibus habet ve ritatẽ.ibidem.
Utrũ nã ⁊ itellectꝰ sint pncipia ꝓductiua ⁊ quõ non.⁊ quomõ intelligit pbus scdo pbisicoꝝ ista duo distin guere li.1.di.2.q.6.g.
Quare sola nã increata põt cõicari pluribus ꝓductiõbꝰ alterius rõnis ab eodẽ supposito nõ obstãte q̃ in nobis sit duplex pncipiũ itellectꝰ ⁊ volũtas li.1.di.2.q.6.g.
Quomõ nã sebz ad suppositũ ⁊ quomõ duobus modis est cõmunicabilis ⁊ suppositũ duobus modis oppositis in cõicabile li.1.di.2.q.4. in solutione.q.
Quare eadẽ natura numero põt saluari i diuersis sup positis numero relatiuis nõ absolutis li.1.di.26.q.1.

in recitatione opi.r.
Quomō debet intelligi qp aliqua sunt nota nature.6. metaphi.q.3.d.

Naturale: Quod naturale equiuoce accipit apparet ex hoc qp diuersis opponitur li.4.di.43.in solutione.q.4.

Necessariū quomō necessariū a se pōt eē sine respectu reali cuiuscūqz nō necessarium a se r tamē nō pōt esse sine eē cognito cuiuscunqz alterius r vnde hoc accidit qō libeto.q.15.g.

Quō necessariū a se in eē nō erigit secū aliquid aliud ī esse reali,licet coexigat aliud in eē cognito vel diminuto ibidem.

Necessitas De duplici necessitate r qp est necessitas immutabilitatis r oio ineuitabilitatis r cū necessitate ad volēdū stat libertas in voluntate.quodli.q.16.c.

De necessitate essentiali r notionali,ibidez.d.

Quomō filiꝰ in diuinis hz necessitatez ex alio r ab alio r quō difert necessitas filii in diuinis scōm aliquos a necessitate creature necessario,pducte scōm phos li. i.di.2.q.5.in solutione.q.

Quō necessitas ē nobilior cōditio in ente cui est cōpossibilis q̄z possibilitas r quomō necessitas repugnat oi respectui pōris ad posteriꝰ.qñ posteriꝰ ē possibilie li. i.di.8.q.5.in solutiōe rōis phiosō.

Necesse esse.,pditiones eius qp est necesse esse r quō ipsi necesse eē repugnat diuidi et quō relatio in diuinis ē necesse eē r quō repugnat eē plura necesse eē li.i.di.2.q.4.in fine.q.

Quō nullū necesse eē pōt eē cōpositū li.i.di.8.q.1.d.

Quō necesse eē a se r possibile ab alio icludit ꝯdictionē r quomō ostēdit oppositū fuisse de mēte aristotelis li.i.di.8.q.5.in recitatiōe pme opinionis.

Negatio Q̄z licet negatio entitatis in cāto repugnat necessitati tamē negatio modi cēndi q est nō eē a se nō repugnat ei.qōli.q.7.g.

Q̄z negatio alicuius per tot media pōt ꝓcludi de aliqꝰ pp qp quot possūt eē in ipo repugnantie ad affirmatio nē oppositā.r si vnū sit repugnātie adequata illō erit mediū adequatū ad oīendū talē negationē.qōlibeto q.7.g.

Quō se bñt negatio in genere r negatio extra genus et negatio que dicit ꝑuatio qōlibeto.1.q.1.g.

De negatione in genere r extra genus r quomōpōt multipliciter accipi li.i.di.25.in solutiōe.q.1.articulo.1.

Quō negatio nō pōt eē illud quo ꝑsona ē ꝑsona quodlibeto.q.19.d.

Quō negatio distinguit a ꝓriuatiōe r quomodo negatio in genere ē idē qp ꝑuatio i genere ibidem.

De triplici negatiōe dependētie ibidem.

Quō negatio quā addit suoppositū super naturaz singularē pus ꝓuenit nature singulari q̄z terminare dependentiā accidentis conueniat supposito vel sbo singulari.quodlibeto.q.19.d.

Quō negatio ē vnius rōnis r qñ nō li.i.di.11.in solutione.q.1.r quomō ē cōis pluribus vniuoce r quomodo non ibidē.

Nomodo nemo dicit aliqd ad dignitatē pertinēs r ō negatiōe in genere r extra genus r quō negatio in genere distinguit ab illa que est extra genus r ꝑuationez li.i.di.di.23.in solutione.q.

Quō negatio pōt cōpetere alicui triplr li.i.di.36.q.1.

Quō aliud ē negatio p seitatis r p seitas negatiōis .4. meta.q.4.r li.i.di.2.q.4.g.in solu.instātiarū ꝓtra solutionē ad ꝑmuz articulū ꝑncipale.1.q.

Negatio: De cōmutatiōe negatiua li.4.di.15.q.2.arti.2.ꝓclusiōe.4.b.c.d.

Nihil quō nihil dicit equoce qōli.q.3.a

Quō vnū nō pōt eē magis nihil q̄z aliud li.i.di.36.q.1.in solutiōe rationis.

Quō aliqd eē de nihilo pōt intelligi triplr r seōm anselmū li.di.5.q.2.in recitatione.2.opini.

Notio Quō inspirabilitas ponit notio cōius pri r filio r p ꝑs ser notiones r quomō respōdet li.i.di.28.q.1.in solu.q.articulo.1.

Quō notionalia nō sunt pfectiones simplr qōli.q.1.a.

Quō oē notionale in diuinis est relatiuū ad intra r eccō uerso.bidem.c.

Quō notio ꝑus r immediatius cōuenit eēntie q̄z omnipotentie quodli.q.7.b.

Nomen Nota cōditiones nois r de hoc noie deus a quo hz inponi.r qp requirit ad hꝰ qp alicui rei nomē ponat li.di.22.q.1.in recitatione. prime opini.

Noticia Quō noticia speculatiua non sufficit ad pducendū.qōli.q.8.c.

De triplici noticia qua hz artifex respectu artificiati r quō vna sine alia nō sufficit r quomō noticia eēntialis diuina ē speculatiua ptialis practica ꝓtinet ideas quodli.q.8.g.

Quod noticia in memoria r noticia verbi nō differunt sicut speculatiua r practica nec in verbo nec in deo q̄z sicut habitualis r intellectualis.r qp noticia in ꝑe r noticia in filio nō differūt sicut speculatiua r practica ibidem.

Quid intelligit ꝑ noticiā dispositiuā in deo.q.8.d.

De noticia fidei acqsite r infuse r quō se hñt ad inuicē quodli.q.14.a.

Quod noticia per se ꝓria r immediata nō pōt haberi de deo ex perfectiōe nāli p quocunqz statu cōcurrentibus quibuscunqz nāliter montis intellectus ad cognoscendū quodli.q.14.c.

Que notitia est verap r que non quodli.q.14.c.

Quod notitia distinctiua nō requirit successionez rationis.li.q.3.g.

De duplici notitia habituali seu uirtuali r actuali habituale siue virtuale.r quid est ꝓmū cognitū eorum q̄ cognoscunt cognitiōe virtuali li.i.di.3.q.1.i sol.d.g.

Quō probatur qp notitia confusa r imperfecta non pt esse formalis ratio generādi noticiā distictā r perfectā li.i.di.3.q.8.in reprobatione.3.opi.

Quō noticia genita a memoria hz duplicē relationez ad ipsam memoriā quodli.q.13.in solu.q.a.

Quō intelligitur illud augustini.9.de tri.oēs res quas cognoscimus congenerant in nobis noticiam sui quodli.q.4.c.

Utruz principiū vel cā noticie genite sit obm vel intellectus li.i.di.3.q.9.

Nunc Quō nunc non est ide qp mobile r quō exponitur pbs li.2.di.2.q.2.d.

Numerus Nō numerus minor est pars maioris numeri r quomodo creatura dicitur pars dei quodli.q.5.d.

De simplicitate numeri r suo ꝓmo subiecto.r qp vnitas non est pars distinctionis.4.meta.q.3.arti.4.c.

Nō numerus est vnus vniuoce qp est passio sua ibidez concusione.9.d.e.

Utrū in diuinis sit ꝓprie numerus li.i.di.24.q.1.r i reportatione.

Nutrimentum. Qualiter caro in cōtinua nutritione manet eadem r non eadē li.4.di.44.q.1.arti.1.

Nō in nutritione est aliqua generatio ertēdēdo ad oēm inductionē forme substātialis in mām post ꝓriationem li.4.di.44.q.1.in solu.1.argu.r ꝓclusione.1.

Nō in continua generatione forma carnis iduat i mām nutrimēti ibidē ꝓclusione.2.

Nō pars aduenies per nutritionē est aliquo mō similis parti que insuit per generationē r aliquo mō ē dis

li.4.di.16.q.2.d.

Ordo sacramenti. Utrū sacri ordines impediant matrimoniū li.4.di.37.q.1.

Utruz in cēntia sint septē ordines li.4.di.24.q.1.

Quid ē ordo scōm qd loquimur de ordie.ibidē arti.1.

An ordo sit sacramentū.ibidē articulo.3.

Quomō est vnū.ibidē articulo.4.

Utrū pena canonica impediat a susceptione ⁊ collatione ordinis li.4 di.25.q.1.

Qualiter incurunt iste pene canonice.ibidē articulo.1.

Utrū seruus mulieris aut etas puerilis impediat lib.o i.di.25.q.2.

Quod nō posse suscipere ordines pōt intelligi triplicit̄.ibidem.in solutione.q.

Originale. Utrum deus de potentia absoluta possit dimittere peccatū originale absqz collōe cuiuscunqz ponit in repugnātis illi petō li.4.di.1.q.6.articulo.1.2.⁊.3.

Oratio. Q̄ oratio iteropabz magnā rōnem meriti applicabilis alteri quodlibe. q.20.a.

De oratiōe quō in.3.gradu pōt valere alteri.ibidem ⁊ li.4.di.45.q.4.in solutiōe argumēti.3. p̄incipalis.

Utrū iustitiā originalē in adā necesse sit ponere aliqō donū supernaturale li.2.di.19.q.1.

Utrū per eam tollat̄ ois rebellio.ibidem.b.

Organizatio Dupler pōt intelligi organizatio in corpore libro.3. di.2.q.3.c.

Organizatum Quomō est possibile q eadē potentia sit organizata ⁊ nō organizata li.4. di.49.q.14.b.c.

Paradisus Utr̄ sit locus puenies bitati oni humane li.2.di.17.q.2.

Panis Utrū panis concurrat in corpus xp̄i li.4.di.11.q.1.

Utrū panis in in ista cōuersione adnihiletur ibidez in 2.membro.d.q.2.

Utrū conuenienter exprimat̄ panis sit vel factus est corpus christi.ibidem.q.5.

Utrū solus panis triticeus sola aqua elementari coagulatus sit materia pueniēs.ibidem.q.6.

An panis azimus vel fermentatus ⁊ an pascha. ibidem.a.b.

Pars. Quare pars homogenea non dicit̄ ordinari ad eē totius sicut ad eē perfectius ps cēntialis ⁊ sic quodli.q.9.5.

Utrū pars possit supponere p toto.4.meta.q.6.

Q̄ quedā est pars scōm spēm ⁊ queda scōm matetriā ⁊ quomō hoc pōt itelligi triplr̄ li.2.di.2 q.9.b.⁊.4.di. 44.q.p̄ma.

Quod quedā pars denominat totū ⁊ quedā non.3.di. 11.q.2.in responsione ad scōm argumentū.

Quod quedā pars extra totū ē in perfecta ⁊ quedaz nō li.4.di.43.q.2.f.

Q̄ aliter est in potentia pars in quanto ⁊ aliter aliqd ante generationē.5.meta.q.4.b.

Pasca: Q̄ pasa dicit quinqz modis li.4.di. 11.q.6.c.

Passio Quod eādē passionē recipiet idem corpus in duob⁹ vbi a duobus agentib⁹ ⁊ in vno vbi ab eisdez agentib⁹ quodli.q.10.f.

De passione verū est q̄ est extra rationē ibi ⁊ p̄ nō q̄ in diuinis nō bz veritatē.i.meta.q.1.b.⁊ p̄mo sententiarū in plogo.q.3.in respōsione ad argumēta p̄incipalia

Q̄ passio tm̄ p̄dicat̄ formalr̄ li.1.di.5.q.1.in solu.scōi argumenti.logici.

Q̄ ois p̄pria passio ē accidēs li.4.di.4.⁊ di.49.q.2.d.

Q̄ obm se bz effectiue respectu p̄prie ponas li.4.dis. 12.q.3.b.⁊ di.13.q.1.5.li.1.di.3.q.8.c.

Passum Q̄n passū eque perficit ab agēte scōz totū ⁊ ptē q̄n nō qōli.q.1.b.

Pater. Quomō p̄bat̄ q̄ pater in diuinis nihil intelligit nisi in verbo ⁊ quomō p̄obat̄ ⁊ solunt̄ rōes qbus p̄obatur quodli.q.1.

Item pater nō dr̄ pater scōm sbam ⁊ tm̄ dicit̄ equalis secundū sbam nō obstante q̄ cēntia fūdet vtrāqz relationem quodli.q.6.f.

Quomō sequit̄ pater nō pōt generare filiuz.ergo est oipotens quodli.q.7.d.

Quomō quecunqz facit pater hic ⁊ filius facit quolibeto.q.8.a.

Quō pater nō bz verbū vt actū ⁊ formā sed vt correlatiuū quodli.q.8.b.

Quomō pater p̄ius origine creat creaturas q̄z filius ⁊ tamē filius simul creat quodli.q.8.b.

Quomodo pater pōt accipi substantiue ⁊ adiectiue li. 1.di.5.q.1.in solutiōe scōi argumēti logici.

Quō nō pōt teneri nisi adiectiue ⁊ quomō circa hoc impugnatur opinio alexandri ⁊ p̄repositiui li.1. di.5.q. 1.in solutione tertii argumenti logici.

Utrū pater generat filiū volūtate li.1.di.6.q.1.

Quis est iste actus ⁊ p̄ quez pater dicitur esse pater li. 1.di.5.q.2.in solutione.q.cōclusione.2.

Utrū pater sit sapiēs sapia genita.ibidem. q.2.

Quomō p̄obat̄ q̄ pater nō distinguit̄ p se toto a filio ⁊ spū scto li.1.di.26.q.1.in reprobatiōe.2.opi.

Quomō exponit̄ illud augusti. ō maximū si pater nō pōt generare filiū sibi equalē nō est oipotens ⁊ q̄ztum vz li.1.di.2.q.in solu.1.rōnis.

Utrū.ē sit vera solus pater est deus li.1.di.21.q.1.

Quomō exponitur illud augusti.nō eo pater quo deus li.1.di.5.q.2.in.solu.3ᵉ dubitatiōis.

Utrū potentia generādi in patre sit aliquid absolutum li.1.di.7.q.1.

Utrū ingenitū sit p̄prietas ipsius patris libro p̄imo di.28.q.2.

Utrū pater p̄ius intelligit filiū ⁊ ipsum differentie q̄z filius generet̄ i reprobatiōe li.1.di.6.q.2.e.

Utrū pater p̄stituat̄ in eē p̄sonali aliqua relatiōe positiua ad filium li.1.di.28.q.3.

Paternitas. Quomodo paternitas ⁊ generatio actiua in diuinis sūt vna relatio originis ⁊ distinguitur ratione qūo.q.4.d.

Qō paternitas nō est formaliter infinita intēsiue quolibeto.q.5.b.

Peccatum Quid est peccatum ⁊ in quo consistit rō formalis peccati quodli. q.18.b.

Quō vnū peccatū est grauiꝰ alio ⁊ quō peccata possūt continuari in dānati ⁊ tm̄ natura non cōsumetur nec libertas naturalis ⁊ quō peccatū addiuit quodli.q.18.f.

Utrū oē mēdantiū sit peccatu li.3.di.38.q.1.

An sit peccatum mortale ibidem.

Quale peccatū sit ibidem arti.2.

Qō triplex est mendatium.s.officiosum iocosum ⁊ pernitiosum ibidem.

Qō peccatum distinguitur persone perfecte vel imperfecte ibidem.

Utrū periuriū sit peccatū mortale li.3.di.39. q.1.

An deliberatio excuset a peccato mortali ibidē i solu.1. dubii.

An aducens deum testē ad aliquid qō non credit̄ eē verum sed bz aliquā opi.tū magis assentit oppositō peccat mortaliter ibidem.2.du.

Utrū beatus videns deū possit non velle eū ⁊ sic peccat collatione.q.22.

Utrū volūtas creata possit peccare col.25.q.

Utrū deꝰ possit dimittere peccatū originale absqz collōne cuiuscūqz positiui repugnātis illi peccato li.4.di.1

i.q.6.arti.1.2.2.
Quō exponit illud euchiridion peccatū tm̄ est malum ꝯtū adiuit ō bono quoli.q.18.f.7 li.2.d.22.q.in sol.q.
Utrū peccatū primi hominis potuit fuisse veniale in statu innocēcie li.1.di.21.q.1.
Qualiter peccatū veniale 7 mortale distinguūtur li.2. di.21.q.1.in solu.
Utrū peccatū ade fuit grauissimū.7 di.21.q.1.
Utrū fuit et ignorātia ibidē.q.2.li.2.di.19.
Utrū deus posset facere voluntatem creature rōnalis in peccabilem li.2.di.23.q.1.
Quale fuerit peccatuz primū ade 7 ꝯz graue li.2. di.22. q.1.ar.1.2.2.
An peccatū eue fuerit grauius peccato ade ibidē ar.3.
Qualiter peccatū pōt aggrauari ex circūstātia accidēta li li.2.di.22.q.1.ar.3.
Utrū quilibet ꝑm legē cōem propagatus ab adā ꝑbat peccatū li.2.di.30.q.1.7 di.32.q.1.c.
Utrū peccatū originale sit carētia originalis iusticie li.2. di.30.q.1.7 di.32.q.1.c.
Utrū aia ꝑbat originale ifecta a carne li.2.di.31.q.1.
Utrū in baptismo remittatur peccatū originale li.2.di. 32.questione.1.
Utrū peccato originali debeat sola carētia visiōis dei pro pena li.2. di.33.q.1.
Utrū peccatū sit a bono sicut a cā li.2.di.34.q.1.
Utrū peccatū sit pena peccati li.2.di.36.q.1.
Utrū peccatū possit eē adeo li.2.di.37.q.1.
An magis sit de rōne peccati ꝓuersio vel auersio ibidē articulo.1.
Nūō peccata mortalia pñt distingui spē si formalis rō sit in auersionē.2.di.37.q.1.ar.1.
Quō vnū peccatū pōt esse grauius si sint auersiōes ab eodē bono ibidē arti.3.
Nō peccetū sit priuatio boni li.2.di.37.q 1.b.
Quō volūtas est cā peccati li.2.di.37.q.1.7 in soluti.1. q.di.34.
Quō peccatū pōt esse absolute creatū li.2.dist.37.q.2.c.
An volūtas diuina sit cā peccati li.2.di.3.q.2.d.
Utrū distinctio septē peccatoꝝ sit ꝓgrua li.2.di.42.q.1.
Utrū in cogitatione pōt eē rō peccati.2.dis.42.q.2.
Utrū in sermone pōt esse peccatū ibidē.q.3.
Utrū peccatū ꝓsistat in opatione ibidē.q.4.
Utrū illa diuisio bieronymi sit sufficiēs ibidē.q.5.
Utruz possibile sit volūtatē peccare in spiritu sancto li. 2.di.43.q.1.b.
An possit esse peccatū in vnā personā 7 non in aliam ibidem.a.
Nō ad peccatū in spū sancto tria requirunt ibidem. b.
Utrū volūtas creata possit peccare ex malitia li. 2. di. 43.questione.2.
Utrū potētia peccandi sit adeo li.2.di.44.q.1.
Nō potētia peccandi pōt accipi dupl'r ibidē.q.1.a.
Nō actualiter peccans mortalirer in aliquo actu pōt ī illo actu ꝑplere preceptū affirmatiuū li.4.d.4.q.5.f'fi.
Utrū exñs in peccato mortali peccet ꝓpiē do sacramē tū eucharistie li.4.di.11.q.1.
Utrū cuilibet peccato actuali cozñdeat ꝓpa satisfactio li.4.di.15.q.1.
An possit satisfieri pro vno peccato non satisfaciēdo ꝓ alio ibidem ar.5.
Quid manet in peccatore transeunte actu a quo dicitur peccator li.4.di.14.q.1.arti.1.
Utrū pñia virtus requiratur ad delectinoez peccati li. 4.di.14.q.1.
Quō rōe nāl possit eē notū peccatū aliqō sub rōe peccati eē in actibus humanis li.4.di.14.q.3.b.g.
Quō possit eē notū peccatū eē offensiuū dei 7 auersiuuz 7 impeditiuū eterne beatitudinis 7 dispositiuum ad penam ibidem.

pōt venali q̄ pena debē 4° d. 21ª
arti° 1° ꝑ fin

Ꝙ peccatū ñ est formal'r ꝓuatio gratie li.4.d.16.q.2.c.
Quō dzintelligi illud peccatū adunit de bono ibidem
Utrū post hāc vitā possit aliqō peccatū dimitti li. 4. di.21.q.1.
Nō de peccato dimissio in hac vita pena pōt solui post hāc vitā ibidē in sol.q.ar.1.7 similiter de pena q̄ cozrū det peccato veniali ꝑm iustitiā ibidē arti.2.a.
Nō nihil aliud est remissio peccati vēialis ꝯz solutio pe ne tēporalis debite ibidē conclusione.2.
Qualiter remittantur peccata venialia ibidē.b.
Quō confessor in quocūqz casu necessario tenetur celare peccatū sibi per ꝓfessionem detectū li.4.21.q.2.
Ꝙ celare peccatū sibi ꝑ confessionem detectū teneē sa cerdos de lege nature ibidē conclusione.2.
Ꝙ ad h̄ tenetur de lege positiua diuina 7 de lege positi ua ecclesie ibidē conclusione.2.7.3.
Qualiter 7 qñ tenetur 7 de circūstātiis ptinētibus ad peccatū arti.4.
Utrū peccata ꝑ penitētiā dimissa in recidiuāte redeāt eadē numero li.4.di.22.q.1.
Quid sit de h̄ potētia absoluta 7 ordinata 7 quō red dit peccatū dimissum tāꝯz circūstātia aggrauās ibidē arti.1.2.7.3.

Pena Utrū peccato originali debeat pena carē tie visionis dei li.2.di.33.q.1.
Qualiter ois pena est adeo li.4.di.37.q.2.in solu.3.q.
Que pena celebrātis sine ꝓdicionibus debitis li.4.dis. 13.q.2.arti.2.b.
An aliqua pena possit esse volūtaria cū de rōe pene sit esse in volūtariū li.4.di.14.q.1.arti.3.
Nō pena reordinās peccatū ꝯz se pōt esse vna vnius or dinans ꝑm in ordine ad tertiū ꝯz offendit pōt eē multi plex li.4.di.14.q.3.iusta finem.
Nō post actum culpe trāseūtē trm̄ remanet aīa obliga ta ad penā li.4.di.16.q.2.conclusione.2.
Nō uis clauiū ecclesie non se extendit ad penā eternam sed tēporalē li.4.di.18.q.1.in solu.q.a.b.
An penam claue non errante impositam teneatur pe nitens ad implere ibidem.c.
Nō pro peccato dimisso in hac vita pena debita po test solui post hanc vitam li.4.distinctione.21.questio ne.1.arti.1.
Utrum equalis pena sit omniu m damnatorum li.4 di.50.q.4.
Utrum pena canonica impediat a col.7 susceptione or dinis li.4.di.25.q.1.
Nō sex sunt pene canonice 7 qualiter incurrunt 7 qua liter remittuntur 7 de ordine istarum ad inuicem ꝑm granitatem 7 per materiam ibidem in solutiane.q. ar ticulo.1.
Quod beati videant penas damnatorum li.4.destinc tione.50.q.3.
Que est rō cognoscendi eas 7 an pena habeat hydeam in deo in solu.q.
Quod iudex debet gaudere de pena iuste inflictam ibi dem.b.

Penitentia Utrum penitētia requiratur ad delectionem peccati mortalis li.4.di.14.q.1.
Nota quadruplicem distinctionem eius q̄ est penitere. ibidem articulo.3.conclusione.2. vel quadruplicem si gnificationem.
Utrum penitentia sit actus virtutis li.4.distinctione 14.q.2.

Penitere Utrum sit actus virtutis per totū arti.3.
An penitere vt est actus virtutis requiratur ad delectio nem pecctai mortalis ibidem arti.3.
An peniteotia virtus sit tantum vnius peneinfluuie li.4.di.14.q.4.

similis ibidem cõclusione.3.

Obediencia Nõ est obediẽdus superiori li. 4.di.4.q.8.a.

Obligatio De multiplici obligatiõe ⁊ õ verbo obligationis quoli.q.4.c.

Secundum cuius inte^m. s. obligãtis se vel illius cui fit obligatio debeat sumi obligatio ⁊ intelligi verba obligationis ibidem.

Obiectum Quõ habitus distinguũt per obiecta li.i.q.5.g.

Quõ probatur q̃ opatio ad obiectum hz relationem realem quoli.q.13.b.

Quõ obm primũ intellectus infiniti ⁊ obz eius btificũ est ens infinitũ quoli.q.5.c.

De dupplici p̃mitate respectu potẽtie ⁊ quid ẽ vtraq; primitas ibidez.

De quocũq; obo aĩe põt haberi cognitio distincta abstractiua citra intuitiuã quoli.q.7.b.

Quõ aliquid cẽ obz intellectus nostri primũ ⁊ adequatum põt intelligi dupliciter. s. ad q̃ ⁊ in q̃ inclinatur ⁊ ad q̃ attingit ⁊ quõ impugnatur thomas de quiditate rei materialis q̃z põit o^m quo.q.14.c.⁊ li.i.d.3.q.3.a.

Nõ obm secũdariũ videt in essẽtia divina ⁊ quõ mouz intellectum.ibidẽ.c.⁊ li.i.q.5.in solu.q.a.

Quõ probatur q̃ obm primũ ⁊ adequatuz intellect⁹ sit ens indifferens ad limitatum ⁊ illimitatũ ⁊ quõ probatur q̃ ens illimitatũ sit naturaliter motiuum intellectus nostri quoli.q.15.a.

An obm in se p̃s intellectui vel in spẽ bẽat rõnem actiuam respectu intellectiõis vel põ quoli.q.15.b.⁊ li. 2.di.23.d.⁊ col.q.27.

Quõ probatur q̃ obm est tota cã actiua respectu intellectus quoli.q.15.b.

De actiuitate obi ⁊ passibilitate potentie ſm aristotelẽ ⁊ quare magis attribuit actiuitatem obo q̃z potentie quoli.q.15.c.

Quõ aliquid esse nãle intellectus põt intelligi dupliciter li.i.q.i.g.

Q̃z ens vt est attingibile ab intellectu nostro non accipitur vt includitur in oibus sed vt est vnũ intelligibile vnica intellectione sicut hõ ibidem.

Nõ aliquid cõe per predicatione ad sbas imateriales ⁊ mãles est obm intellectus angelici li.2.di.xi.q.2.i responsione opi.thome.

Nõ sba imaterialis non est adequatũ obm intellectus angelici li.2.di.xi.q.2.

Nõ rõ primi obiecti habitus est continere in se primo veritates istius habitus ⁊ quõ hoc probat̃ ⁊ quõ istat̃ p^r primũ obm habitus debẽ esse aliqõ cõe ⁊ quomo respondetur li.i.q.3.b.⁊ in reportatione.q.i.a.

Utrum obz fruitionis sit vltimus finis li.i.di.i. q.i.

Quam relationem habet obiectum ad potentiam ibidẽ alia obiecti ad habitum: ⁊ quare obiectuz potentie ponitur aliqõ obm cõe obiectũ habitus ñ aliquando sit ⁊ quomodo ſm istud cõe iste habitus non est vnus ſm spẽm li.i.q.3.a.

Q̃z primũ obm theo^e in se q̃z ad veritates necessarias ẽ deus ⁊ quõ hoc probatur li.i.q.3.b.

Nõ idem obm numero põt esse diuersorum habituum spẽ differentiũ quõ ab oppositis eoruz põt abstrahi aliqõ cõe sed spẽs tale obm non dicitur habitus vnius speciei ⁊ hoc modo in scientiis assignatur obm ibidez li.3.di.14.q.i.in responsione ad rõnem.i.opi.

An obiecto beatifico presentato voluntati non habenti habitum super naturalez posset volũtas frui eo ṽma di.i.q.4.c.

Q̃z obm approximatũ cãt intensiorẽ actũ sed non necessitatẽ li.i.di.i.q.4.c.

Quõ de aliquo obo põt haberi quatruplex gen⁹ cognitionis li.i.di.2.in solu.q.i.b.

Quõ aliqõ aliud trãscendẽs ab ente sit p̃mũ obm intellectus nostri li.i.di.3.q.4.

De primo obo intellectus nostri ⁊ quõ impugnat thomas ibidẽ di.3.in solu.q.3.⁊ quoli.q.14.c.

Quomodo ſm philosophum nullum obiectum potest mouere intellectum nostrum nisi habeat ordinem ad fantasma ibidez.

Quõ in ente qõ ponit primũ obm intellect⁹ nostri concurrit duplex p̃mitas. s. cõitatis iqd ⁊ virtualiatis li. i.di.3.q.4.in solu.q.d.

Quõ probat̃ q̃ verũ non est primum obiectum intellectus nostri ⁊ quomodo soluitur ad rationes quibus probatur de ducendo eas ad oppositum li.i.di.3.q.4.in solu.q.c.d.

Q̃z ens ſm suam communissimã rationem non ẽ primum obiectum intellectus nostri alioquin possemus cognoscere q̃cũq; contentum sub eo sit deũ ⁊ sbas materiales nec impediret defectus luminis viatoris in talia nata cognosci ſm aliquos ex quo hic excluditur ⁊ quomodo quidditas rei sensibilis ponitur obiectum primum intellectus nostri prostatu isto li.i.di.3.q.4. in solu.q.4.

Nõ obm p̃s po^c dupplici primitate. s. reali ⁊ intentionali ⁊ q̃ ordinem habent inter se iste due presentialitates per prius ⁊ posterius li.i.distinc.3.q.7.in sol.2.argumenti principalis.

Quõ ſm aliquos obiectum est totalis cã intellectionis ⁊ quõ hoc probatur li.i.di.3.q.8.in recitatione.2.opi. ⁊ est godifredi.

Utrum obiectum se vel in specie presens sit principalior cã parcialis respectu noticie genite q̃z intellectus li.i.di.3.q.9.

Quõ obm qõcũq; excepto beneficio est minus cã p̃ncipalis respectu intellectionis nostre q̃z intellect⁹ ⁊ quõ hoc probatur li.i.di.3.q.9.in solu.q.

Quõ obiectum precedit speciem ⁊ quomodo non li.i. di.3.q.7.c.

Quõ realitas ⁊ modus intrinsecus non sunt oba formaliter sed vnũ non ã genus ⁊ differentia ⁊ quõ cognoscens intuitiue videt vtranq;. s. realitatem ⁊ modum li.di.8.q.3.in fine.

De obo primo voluntatis diuine ⁊ secũdario ⁊ quõ probatur q̃ cẽntia ⁊ non suppositũ est p̃mũ obm eius li. i.di.17.q.i.in recitatione.i.opi.

Q̃z idem est obm ⁊ sub eadẽ rõe intellectus dei ⁊ volũtatis li.i.di.13.q.i.in instãtiis que fiunt in sol.argumẽti principalis.

Q̃z deus potest esse obiectum scientie pratice quolibeto q.7.c.

Q̃z obm intellectus nostri terrat intellectionẽ sub rõe absoluta li.i.di.15.in solu.q.i.

Utruz per se obm sensus sit aliquid sub ratione singularis.i.meta.q.6.d.

Nõ scia pratica ⁊ speculatiua non distinguũtur penes obiecta ibidem.c.

Q̃z ens inquantum ens non est primũ obiectũ intellectus nostri.2.meta.q.3.b.

Nõ idem est obiectum intellectus ⁊ voluntatis ibidẽ.

Utruz hõ esse vt hõ distincta a se ipsa vt concepta sub ratione attributali sit obiectum intellectus diuini ⁊ intellectus beati col.q.3.⁊ li.i.di.2.q.2.

Utrum essentia diuina sub eadem ratione formali sit obiectum intellectus diuini ⁊ intellectus beati colla. q.3.g.

Nõ obm non attingit ad cognitionem spẽi in intellectu li.i.di.9.q.2.b.

Nõ potentie distinguũtur p oba ⁊ q̃ duplex est obm li. 2.di.22.in solu.2.argu.principalis.

Nõ intelligitur q̃ obm transfertur de ordine ad ordinem li.4.di.45.q.i.b.

Qõ esse habet obm.5.meta.q.9.b.
Quõ obiectum intellectus precedit actum intelligendi tempore,7.meta.q.5.4.
Qr vnitas obi non arguit vnitatẽ actus li.3.di.14.q.1.in responsione ad.3.argu.

Oculus Quare oculus cecus non est oculus nisi ꝑ quid qli.q.9.c.

Omnipotentia Est potẽtie non passiua sed actiua non quecunqꝫ sed creatiua ⁊ respectu creabilis non productiua in diuinis quoli,q. 7.a.
Qr oipotentia non conuenit deo imediate qr dicit respectum ad extra.ibidem.b.
De duplici omnipotentia vt de ea loquunt sci q est tantum potentia creatiua non respicit actum notionale intrinsecum quoli.q.7.c.⁊li.1.di.20.q.1.in solutione.1. argumenti.
An oipotentiam esse sit possibile rõe nãli cognosci li.1. di.41.q.1.in principio.
Qr omnipotentia põt vno modo cognosci de deo rõe alio modo non ꝺm philosophos ⁊ secũdo modo est tãtum credita ⁊ quomodo secundo modo tolleret oẽꝫ cãlitatem cause secũde ibidem in solu.q;
Quomodo exponuntur auctoritates augustini contra maximinũ si pater non põt generare non ẽ oipotẽs li. 1.di.20.q.1.in solu.1.rationis.

Operatio Quomode ex opatione immatriali ꝛcluditur potentia imateriabil quo li.q.9.c.
Quõ opatio imanens in opante põt intelligi competere alicui dupliciter ibidem.f.
Quõ probatur q opatio beatifica icludit respectũ ⁊ quõ soluitur quoli.q.13.d.
Qr opatio non est ad aliquem terminum accipientem esse per eam ibidem.
Quõ probatur q relatio nõ est opatio precise ⁊ quõ opatio noua non est sine nouitate alicuius absoluti tã ex pte termini oẽꝫ subiecti ⁊ quomodo operatio est proximũ fũdamentuꝫ relationis actualis pertinentis ad obiectũ quoli.q.13.b.
Quõ probatur q opatio ad obm bꝫ necessario relationem realem ibidem.
Quõ potentia opatiua non concludit habentẽ posse operari nisi ꝺm quid.s.quantum est ex parte sui li.4.dis. 49.q.6.arti.1.c.

Oppinio Quare oppiniões contrarie nõ possunt eẽ in aia.4.meta.q.4.b.

Oppositum Si oppositum iperfectum est in entibus.quolibeto.q.6.g.⁊ q.7.d.
Quõ itelligitur regula ꝺ oppsito li.2.di.30.q.1. in fine
Quõ oppositorum. est eadem scia li.1.di.13.e.vel.f.

Opponi An quo differt oppõi alicui contrarie ⁊ opponi priuatiue li.1.di.18.b.

Ordinatio Quõ ordinatio dei est immutabil li.4.di.16.q.2.d.

Ordo Quem ordinem habent essentialia ⁊ notionalia respectu essentie diuine quoli. q.1.c.
Sex sunt ordines essentiales quattuor causati ad causam.quintus eminentie,sext9 causati ad causatum propinquũ qui diuiditur inter duos tractatu de primo principio.c.3.
Idẽ non habet ordinem essentialemad se cum sua ꝓpositionem ibidem.a.
Quẽ ordinem hñt aliqua vbi distinguũtur realiter eẽ idem hñt ordinem vbi distinguũtur tñ ꝺm rationem quoli.q.uestione.1.c.⁊.e.⁊.q.6.e.⁊.q.7.a.⁊ in reportatione.q.1.f.
Quõ ordo originis stat cum simultate nature que est inter relatiua quoli.q.4.a.
Quõ se hñt ordo nature ⁊ durationis ⁊ quõ ordo nãture includit iperfectionem in altero extremo ordo originis non ibidem.
Quõ in eodem ordo ad prius precedat ordinem ad posterius ⁊ quõ non quoli.q.4.c.
Quõ in ordine eẽntiali assendendo semper itur ad vnũ quoli.q.5.c.
Quis ordo conceptuũ scibilium inesse proprietates eẽntiales ⁊ proprietates partiales ⁊ cões relationes quo li.q.6.c.
Qr ex ordine cãlitatis nõ cõcluditur q prima possit in effectũ imediate in quẽ põt scda quoli.q.7.c.
Quõ non tñ est ordo in efficiẽtibus sed in aliis generibus cãrum ibidem.
Quõ oĩa entia tã inter se qꝫ ad vnũ primũ hñt ordinem essentialem quoli.q.6.c.
Quõ se hñt ad inuicẽ ordo nãe originis ⁊ durationis.⁊ quõ sunt in diuinis ⁊ quõ in creaturis li.2.dist.1.q.1.⁊ li.1. di.12.q.2.quoli.q.4.
De ordine productiõis intrinseco ad extrinseca in diuinis quoli.q.8.c.⁊ li.2.di.1.q.1.arti.2.
Quõ ordo in cãndo põt dupliciter itelligi vel vt ẽ ad productũ vel ad producens ibidẽ.f.
Quis ordo eorũ que significãt hoc noieverbũ.q.q.8.g.
Quo ordie mouet eẽntia ad noticiã distinctaꝫ simplicis veritatis intelligibilis complexi necessarii ⁊ complexi contingentis ibidem.
Secũdũ quẽ ordinẽ potẽtia ꝛobm cãnt intellectionem quoli.q.15.b.
De ordine primitatis eẽntialis in sba ⁊ de rõne formali in ea respectu accidẽtis quoli.q.19.c.
Quẽ ordinẽ hñt quidditates create ⁊ veritates conte in eis in cõparatione ad intellectum diuinum.
De triplici ordine intelligibiliũ.s.originis pfectiões. ⁊ adequationis li.1.di.3.in solu.q.2.
Qr totus ordo cõfuse concipiendi est prior toto ordine distincte:cõcipiendi ⁊ quomodo hĩ probatur ⁊ soluitur ibidem.
De duplici ordine perfectionis simpliciter ⁊ secũdum proportionẽ ibidem.g.
De ordine intentionũ transcendentiũ ⁊ quomodo probatur q intentio entis ẽ prima. li.1.d.3.q.5.a.
Quomõ se habẽt p ordineꝫ eẽ ens ⁊ participatio entis li.1.di.2.q.6.c.
Quomõ ordo pfectiones ⁊ generatiões in diuinis et increaturis ꝺrio mõ habẽt ⁊ quare li.1.di.5.q.2.difficultate.3.
De ordine pductionũ diuinarũ ad intra li.1.di.5.1 n solutione.q.1.⁊ li.2.di.1.q.1.
De ordine actionũ intellectus ⁊ volũtatis in patre in diuinis li.1.di.6.difficultate.j.
De ordine actiõis forme ſbalis ⁊ aceidẽtis li.1.d.5. in solutione.q.1.
De ordine pductionis filii ad pductionẽ spũs sancti li.1.di.13.q.1.in soluendo auctoritatẽ ricardi.
Quo ordine cõuenit pri ⁊ filio spirare li.1.di.12.q.2.in solutione.q.
Quis ordo stat cum perfectione vel pater ⁊ quis non li.1.di.19.q.1.
Quo ordine quodam pullulant in essentia diuina relationes cõmunes ⁊ ppie.1.di.26.q.1.in recitatione secunde opini.
Differentia inter essentialiter ordinata ⁊ accidentaliter.5.meta.q.8.a.
Qr duplex põt inteligi ordo indiuinis.s.nature ⁊ originis que sunt alterius rõnis ⁊ in quocũqꝫ gradu vnius ordinis põt totus ordo alius assignari li.2.di.1.q. 1.articulo.2.
Quid ẽ ordo li.2.di.3.q.7.circa finẽ.
Qr nõ est idẽ habere ordinẽ in eẽ obiectiuo ⁊ in obici

Quomodo differũt potentia obiectiua ꝛ subiectiua. ibi dem arti. i. ꝛ quomodo diuidũt ens. ibidem ar. 2. ꝛ. 3 ꝛ li. 4. di. ii. q. 2. a.
Utrum portio superior ꝛ iferior sint distincte potentie li. 2. di. 22. q. i.
Qualiter potentie distinguũtur per obiecta. li. 2. di. 23 q. 2. in solu. secũdi argumenti principalis. ꝛ. i. metb. questione. 5. e.
Qualiter idem põt simul esse in actu ꝛ in potentia. lib. 2. di. 25. q. i. d. ꝛ di. 2. q. i4. e.
Q in mã ad aliã ꝛ aliã formã numero est alia ꝛ alia po tentia numero. 5. metba. q. 7. ꝛ li. 4. di. 43. q. 3. in solu. rõnis contra primũ arg^m.
De infinitis potentiis actiuis. in colla. ibidem.
An eadem potentia in materia possit redire. li. 4. di. 43 q. 3. in solu. primi argumenti. b.
Utrũ differentia quam assignat Aristo. inter potentias rõnales ꝛ irrõnales sit ꝙueniẽs. 9. metb. q. i9.
Utrũ actus ꝛ potentia opponant. ꝛ vtrũ relatio. 9. me tba. q. i. ꝛ 2. ꝛ. 4. li. di. ii. q. 2. a.
Qualiter diuidit potentia. 4. metba. q. 3. ꝛ. 4.
Qualiter distinguunt potentie. 5. metba. q. 5.
Quomodo potẽtia vt opponit actui põt applicari prin cipio actiuo. 9. metba. q. 6.
Utrũ potẽtia ectiua ꝛ passiua inq̃ꝫ p̃or est nãliter p̃nci piato includat aliquẽ respectũ. ibidẽ. q. 7.
Utrũ potẽtia actiua fũdet in quolibet ente. 9. met. q. 8
Utrum potẽtie actiue fundent immediate in aliqua for ma substantiali. ibidez. q. 9.
Utrum aliqua quantitas prime speciei sit forma acti ua. 9. metba. q. io.
Utrum potentia passiua possit terminari ad quodcun q̃. ibidem. q. i3.
Q potentia ad formã stat cum forma. nec tñ oppositа sunt simul. li. 4. di. 43. q. 3. f.
Quomõ dz intelligi illud verbũ de sõno ꝛ vigilia cui^9 est act^9 eius est potentia. i. metba. q. 6. e. ꝛ. g.
Utrum sit in quolibet ente. ibidẽ. q. i2.
Utrũ potentia actiua possit terminari ad quodlibet. ibi dem. q. 5.
Qualiter diuidit potẽtia actiua. ꝛ qualiter passiua. ibi dem. q. i4. i5. i6. ꝛ. i7.
Utruz aliqd sit in potentia respectu suiipsius. ꝛ. 9. me thaphy. q. i9.

Potestas: An potestas vt ponit fundamen tum equalitatis sit in deo ex natu ra rei ꝛ quomodo potestas importat relationem ad possibile. ꝛ quõ est relatio rõnis. q. q. 6. d.

Possibile Q nõ differt possibile logicum a possibili reali. ꝛ qd est vtrũq̃. et quõ aliquo mõ filius in diuinis põt de possibilis. lib. i. di. 2. q. 5. in solu. q. f.
De multiplici possibili ꝛ quid est illud possibile qõ est correlatiuũ potẽtie actiue. li. 2. di. 20. q. i.
Quõ probatur ꝙ possibile obiectiuũ qõ est termin^9 oi potentie differt a necessario ex se. ibidem.
Utrũ possibilitas rei fiende sit ex parte dei vel termi ni factibilis. li. i. di. 43. q. i.

Practicũ Quod extẽsio cognitionis practice consistit in duplici relatione apti tudinali que est illa dupler relatio. li. i. in plogo. q. 5. b.
An ab eodem habeat intellectus ꝙ sit practicus ꝛ ha bitus. li. i. ibidem.
Qõ practicũ ꝛ speculatiuũ nõ sunt dãie eẽntiales scie. ꝛ quõ hoc probatur. ibidẽ. q. 5. g.
Quid est praxis ꝛ cui^9 actus ꝛ cuius potentie. ibidem q. 5. a. b. ꝛ p̃mo metba. q. 7.
Utrũ metbaphysica sit practica. i. metba. q. 7.
Q deus põt esse obiectũ scientie practice. ibidem. c.
Q scia practica sit nobilior speculatiua. i. metba. q. 8

Preceptum. Utrũ oia p̃cepta d̃calogi sint de lege nature stricte loquẽ do. li. 3. di. 30. q. i.
Nõ omnia precepta sint de lege nãe. ibidem.
Que sunt precepta moralia ꝛ cerimonialia. li. 3. di. 30 q. i. in solu. q. ꝛ li. 4. di. 4. q. 5. infine.
Nõ actualiter peccãs mortaliter in aliquo actu põt ac tu implere p̃ceptũ affirmatiuũ. ibidem.

Predestinatio Utrũ predestinatus pos sit dãnari. li. i. di. 40. q. i
Quid dicit predestinatio. ibidem in sol. q. ꝛ li. 3. di. 7. q. 3. in solutione.
Utrũ sit aliqõ meritũ predestinationis ꝛ reprobatio nis. li. i. di. 4i. q. i.
Quid circa cãm predestinationis asserant Aug. ꝛ ma gister si plures alii idẽ inrecitatione op̃. ꝛ post.
Quomõ probat ꝙ p̃destinationis nulla est cã reproba tionis tñ aliqua est cã. ibidem.
Utrũ xps p̃destinatus sit eẽ filiũ dei. li. 3. di. 7. q. 3.
Quomodo differũt predestinatio ꝛ adoptio. li. 3. di. io. q. i. in responsione ad. i. principale.

Predicamentum. Utrũ ens dividi tur in decem prę dicamẽta. 5. metba. q. 6.
Utrum decem predicamenta realiter distinguantur. i. methaphysice. q. 6.
Qui modi variant p̃dicamẽta. ibidẽ in solu. q.
Q fm Auicẽnã non sunt solum decẽ predicamenta. 5. metbaphy. q. 7. b.

Predicatio Quomodo predicatiõe forma li in vna premissa et identica in alia inferre in conclusione predicationẽ formalem cõmittitur figura dictionis. q. q. 5. d.
Nõ si predicatio in concretis est primo modo abstracti ẽt de abstracto est primo modo. q. q. 5. d.
Nõ p̃dicatio eẽntie de p̃re nõ ẽ p se p̃mo mõ. ꝛ quõ re spondet ad instãtias li. i. di. 5. in solu. i. argu. loici.
Q alia est p̃dicatio p̃ generat ꝛ alia p̃ ẽ eẽntia ideo ẽ falacia accidẽtis p̃ est eẽntia. p̃ generat. g eẽntia ge nerat. variat. n. p̃dicatõ. qz p̃ma ẽ idẽptica scõa ẽ for malis li. i. di. 5. q. i. in solutione. i. argumenti.
Q est dare p̃dicationẽ mediã inter p se ꝛ per accidẽs ibidem.
Que sunt illa que possũt p̃dicari tñ formal^r. ꝛ que idẽ tice li. i. di. 5. q. i. in solutione argumentoꝝ.
Quõ p̃dicatio de nominatiua vno modo ẽ media inter vniuocã ꝛ equiuocã alio mõ vniuoca ꝛ equoca sũt im mediata libro primo di. 8. q. 3. imediate ante recitatio nẽ. 2. opi.
Quõ ꝛ qual^r p̃dicatio idemptica nõ reperit i creaturis li. i. di. 8. q. 4. in solu. argumẽti p̃ncipalis.
Que est cã predicatiõis idenptice ibidem.
Q genus nõ ptũr de differẽtia in creaturis. nec in di uinis vna relatio de alia in abstracto ibidẽ.
Qualiter predicatio duoꝝ vltimate abstractoꝝ quo ruz vtrumque vel alterum sit formaliter infinituz est vera per idẽptitatem. sed nõ duoꝝ quoruz neutrum est infinitũ. ꝛ que est cã predicationis idẽptice li. i. di. i3. q. i. in reprobatione. 7. opi.
Quomodo aliquando est predicatio denominatiua p̃i mo mõ aliqñ scõo mõ ꝛ quare in deo nõ cõcedit̃ pre dicatio denominatiua ꝛ quare qua est. q. forme de sus ceptiuo qnodlibeto. q. 3. di. d.
Quomodo predicatio infiniti de quolibet sibi ꝓ possi bili in eodẽ ẽ vera ĩ abstracto quodli. q. 5. d.
Que ẽ causa predicationis affirmatiue vere ꝛ quali ter in diuinis sunt alique predicationes vere in concre to ꝛ alique in abstracto ꝛ solutiones. ibidem.
Qualiter non est vera creatio est conseruatio quodli beto. q. i2.

Predicatum. Quō ponunt plura p̄dicata ḡ.4.ꝛ quō soluit ad philosophū qui videt tm̄ quattuor ponere ꝛ qualiter tot posuit ꝛ non plura.li.i.di.8.q.3.in reprobatōe.2.op̄.
Quomodo aliqū p̄dicatū qđ cōuenit toti primo conuenit oi parti illius totius aliqū nulli parti.ꝛ quō h̄ predicatū q̄ est moueri cōuenit alicui p̄mo ꝛ quō non.li.i.di.10.q.i.in sol.i.argumēti.secūde op̄.pprie.
Qualiter p̄dicatū quemens toti enti etherogeneo primo non conuenit alicui parti.conueniēs aūt toti hōmogeneo cōuenit parti.ibidem.

Premium Nō merentes vsq; ad nunc premiationis in illo nunc premiati sunt.li.2.di.5.q.i.in solone.q.ppōne prima.
Nō meritum precedit p̄mium.ibidē cōclusione.2.

Prepositio Quō ista prepositio .de.cū dicit filius est de substātia p̄is. notat ordinē ꝓsbalitat̄.li.i.di.5.q.2.in solu.q.

Presentia De duplici p̄ntia ad intellectuz .reali ꝛ de intētionali.ꝛ de ordine p̄oris ꝛ posterioris inter eas.li.i.di.3.q.7.in solu.secundi argumēti p̄ncipalis.

Philosophus. Quō intelligit illō ꝓbi. q̄ intelligere p̄.si eēt cātum ab alio extra se tunc nō eēt substātia eius optima ꝛ q̄ continuatio eēt laboriosa.li.i.di.2.q.i.in responsione ad eam.e.
Quō exponit illud ꝓbi q̄ si mouet infinito motu h̄z potentiā infinitā intēsiue ibidē.d.
Quō declarat̄ a ꝓbo q̄ virtus infinita mouet in nō tempore.ibidez.g.

Primitas De duplici primitate.s.cōitatis ꝛ virtutis contēte in obo p̄mo intellectus nostri.li.i di.3.in sol.q.d.
De duplici primitate.s.imediationis ꝛ adeq̄tionis.li.i.di.28.q.3.in solu.

Principium Nō p̄incipia immediata cuidētia ex terminis non p̄nt demōstrari demōstratione q̄ꝛ ꝛ quare h̄.q.q.7.ac
Nō.nō obstāte q̄ p̄incipia sint cāe cognitionis cōclonis nō'tm̄ op̄z q̄ sine cāe imediate cognitionis cuiuscūq; ꝛclusionis.li.4.q.7.e.
Quō probat̄ q̄ principiū formale agēdi nō ē respectus nec includit̄ p se in formali principio sed prim̄ formale est absolutū.q.q.8.d.
De duplici principio actiuo ꝛ naturali.s.ꝛ libero.qō libeto.q.16.f.
Quō a principiis differentibus specie dicūnt act̄ specie differentes ꝛ quō nō.q.q.17.g.
Quō ꝑm aliquos p̄ncipia prima non possunt applicari ad terminos non sensibiles ꝛ quomodo impugnat̄. libro.i.questione.i.
Nō in primis p̄ncipiis non includunt̄ virtualiter oēs cōclusiones habiles.ꝛ quōb̄ declarat̄.ibidem.
Quō aliqd pōt eē principiū pfectissime cognitionis actus ꝛ non simpl'r cognitionis.ꝛ quō tenet si pfectissime est aliqd cā cognitionis.g̃ ꝛ simpl'r ꝛ in qbus non: li.i.di.3.q.2.in solu.secūdi argumēti.
Quō op̄z principia simul esse principia subiecti in se.et quomodo declarat̄.li.i.q.3.d.
Nō accidens reale nō pōt eē principiū entis rōnis.lib. i.di.7.q.i.in reprobatione.2.op̄.
Quō ꝛ qñ principiū quo alicuius opationis si per se est per se potest agere.ꝛ quando non.libro.i.di.13.q.i.in solu.rationis.7.op̄.
Utrum p̄ncipiū vno mō dicat̄ de principio sūpto pſōaliter ꝛ notionaliter ꝛ cēntialiter.li.i.di.29.q.i.
Utrum prima p̄ncipia cōplexa sint nobis naturaliter cognita.2.metha.q.i.
Utrum intellectus paternus sit principiū formale pro ducendi verbū in diuinis.colla.q.2.
Quomodo exponit̄ illa propositio q̄ nō est maior distinctio in principiis ḡ in principiatis.li.i.di.7.q.i.i solu.rationum q̄bus probatur generationem diuinam esse vniuocam.
Nō non sit principiū mediatū per se notū ꝛ q̄ idē pōt esse in potentia ꝛ in actu.li.2.di.25.q.i.d.
Utrū hoc principiū impossibile est idē eē ꝛ non eē sit firmissimū.4.metha.q.4.probatur primum principiuz esse falsum.ibidem.
Qualiter ꝓbat̄ aliqd eē notū p̄mo p̄ncipio.ibidem.a.
Tres cōditiones p̄mi principii.ibidem.
Utr̄ in quolibz genere sint propa p̄ncipia.7.met.q.10.

Principatus Duplex.li.4. distinctione. 15.q.2.a.

Primum. Quō ꝓbat̄ primū effectiuū esse infinitū quattuor viis.ꝛ quō valet rō Aristo.8.phy.ꝛ.12.metha.libro.i.distinctione 2.in solu.q.i.e.f.g.
Quō probat̄ p̄mū effectiuū eē ineffectibile ꝛ incausabile q̄ nō finibile,nec mābile nec formabile.li.i.di.2.q i.in solu.q.ꝛ est conclusio secūda.
Quō ꝓbat̄ q̄ p̄mū efficiēs ꝛ vltimus finis.ꝛ p̄mum fm eminētiā sunt idē.li.i.di.2.q.i.articulo.2.ꝛ sunt due conclusiones.
Quō ꝓbat̄ q̄ p̄mū efficiens est necesse esse ex se.ꝛ ex hī includit̄ tm̄ esse vnū fm nām ꝛ qdditatē.ibidē arti°.3.
Quō ꝓbat̄ q̄ primū efficiēs cāt cōtingēter ꝛ est cognoscens ꝛ volens.ibidē in solu.q.e.
Quomodo probat̄ q̄ eius intētio ꝛ volitio nō differūt ab eius essentia.ibidē.
Nō semper ꝛ distincto actu necessario intelligit qōcunq; intelligibile p̄mo naturaliter ḡ sit illud in se.ibidē.

Primum finem Quomodo probat̄ q̄ est dicere primum finem q̄ nec est finibilis nec necessitate alterius finit.libro.i.di.2.q.i.in solu.q.ꝛ est quarta conclusio.
Q̄ p̄mū finē eē incōicabilez.ibidem conclusione.5.
Quomodo probat̄ p̄m finiti'm esse actu existens.ibidez conclusione.6.

Primum secundus eminē tiam.Quō ꝓbat̄ q̄ p̄ma nā est simpliciter eminēs h̄z pfectionē.li.i.di.2.q.i.in solu.q.conclusione.7.
Quomodo probat̄ q̄ p̄ma nā fm perfectionē est incausabilis.ibidem conclusione.8.
Quō ꝓbatur q̄ est actu existens.ibidem conclusione.9 p̄mi articuli questionis.

Primo: Quomodo aliquid moueri p̄mo pōt dupliciter accipi.libro.2. distinctiōe 2.questione.10.f.
Quod dicitur aliqd conuenire alicui p̄mo ꝛ per se ꝛ nō primo.7.metha.q.13.a.

Prioritas De duplici priozitate essentialis.ꝛ quomodo priozitas essentialis potest esse inter entitates hypostaticas.quodlibeto questione.9.d.
Qualiter in diuinis inter intellectum ꝛ voluntatē non est priozitas nature.libro primo distinctione.2.qōne 6.in solu.q.e.
De duplici priozitate fm causalitatem ꝛ fm consequētiam ꝛ q̄ est prius fm consequentiam non est prius fm causalitatez.libro.i.di.7.q.i.in solu.3.rationis cōtra tertiā op̄.ꝛ li.2.di.2.q.2.g.
De duplici priozitate.s.originis ꝛ adequatiōis.ꝛ quomodo essentia diuina prius origine communicatur filio ḡ notitia actualis.libro.i.distinctione.13.questiōe prima in fine.q.
Quomodo probatur q̄ cum aliqua priozitate stat simultas relatiuoz.li.i.di.2.q.3.

Utrum penitere secundo modo sit virtus, acquisita. ibidem. b.
Utrum per sacramentum penitentie culpa delcatur. libro. 4. di. 14. q. 4.
Que rō nominis pnie ꝛ qd subest rōni nominis. ibidem ar. i. ꝛ. 2.
Q̄ nihil ptinēs ad rōnē pnie pōt aliquo mō a layco dispensari. ibidē arti. 2. b.
Nō doctrina de sacrō pnie subalternat doctrine de iudiciis ꝛ etiam doctrine de sacramentis. libro. 4. distinctione. 14. q. 4. c.
An q magnā partē pnie ipleuit in pctō mortali ꝛ pōite rū penitet de pctō nouo sit sibi iterato iniungēda satisfactio p pctō pmo p quo fecit pniam. li. 4. di. 15. q. i. ar. vltimo.
Utrū ista cōtritio. confessio. satisfactio. sint partes penitentie. li. 4. di. 16. q. i.
Nō pnia potest multipliciter accipi. ꝛ q̄ penitere ē penam tenere. ibidem in solu. q. a. b.
Utrum penitentia in extremis valeat ad salutem. li. 4. distinctione. 20. q. i.
Nō vera penitentia in extremis valet. ꝛ q̄ vix est tūc vera pnia. ibidē ar. i. ꝛ. 2.
Nota q̄ periculosū est diferre pniam. sano psuadēdū est q̄ peniteat. ꝛ q̄ infirmus laboret ad hūdū pniam ordiatā in fine conclusionū.

Penitere. Nō penitere duplex est diffinitio li. 4. di. 14. q. i. g.

Periurium. Utrū oē periurū sit pctū mortale. li. 3. di. 39. q. i.
De rōne iuramēti. ibidē arti. i.
Nō in periurio q̄q̄ est dupler peccatū. s. mēdacium tanquā māle. ꝛ assumptio nominis dei in vanum. ibidem arti. i. in fine.
Dupler periurium assertorium ꝛ promissorium. videz articulo secundo.
Periuriū promissoriū triplex. dolosum. incautū. coactum. ibidem arti. 2.

Perfectio. Quō pbat q̄ nulla pfectio simpliciter est incōpossibilis alteri pfectioni simplr. q. q. 5. c.
Nō perfectio simpliciter cuilibet cōpossibili sibi in eo dē supposito ē eadē realiter ita vt in abstracto vñ alia p̄dicat. q. q. 5. d.
Quod perfectio in actu nō est informare materiam. qō libeto. q. 9. c.
Nō aliqd ē ponēdū in deo qō nō est perfcetio simpliciter ꝛ necessario diceret imperfectionem in deo esse si ibi non esset.
Nō vltima ꝛ sūma pfectio nāe viuētis nō pōt cē aliq̄ relatio p̄cise ꝛ q̄ vltima ꝛ sūma pfectio talis nāe non pōt esse sine relatione reali ad obiectum perfectissimum quodlibeto. q. 13.
De perfectione nāli angeli ꝛ anime. q. q. 14. a.
Nō perfectio simpliciter non cōuenit idētitati q̄ditatiue hypostatice ꝛ qualiter non. q. q. 9. c.
Nō perfectionis est in forma nō distingui ꝛ perficere partes plures. libro. i. distinctione. 3. in soluti. q. 4. b. ꝛ di. 5. q. 2.
An vna perfectio simplr vt sapia ꝛ huiusmodi dicta d̄ deo sint transcendētes. li. i. di. 8. q. 3. in recitatione. 2. op. ꝛ in fine. q.
An aliqd qō nō ē pfectio simpliciter sit pfecti⁹ alio qō est pfectio simplr. libro. i. distinctione. 17. q. i. in solut. rationis p̄ncipalis.
Utrū perfectiones creaturarū virtualiter contēte in essentia diuina sm q̄ bñt ibi esse propriū ꝛ distinctum inter se ꝛ ab ēntia precedāt rōnes ideales. Jac. q. 6.
Nuō erponit illud Anselmi perfectio simpliciter ꝛc. li. i di. 8. in solu. q. i. conclusione. 3.

Utrū potētie aie distinguunt realiter. li. 2. di. 16. q. 1.
Nō duplex est perfectio rei intrinseca forma ꝛ extrinseca. li. 4. di. 21. in solu. q. i. a.
Duplex perfectio prima ꝛ secūda. secūda duplex. li. 4. di. 49. q. 2. ꝛ primo metha. in principio.
Nō inter perfectiones ēntiales est nō idētitas forma lis ex natura rei vt sapia nō est formaliter bonitas ꝛc. li. i. li. di. 8. q. 4. in solu. qōnis primo cōtra op. scōam in recitatione ppie opi. scoti.

Perfectius. Quod aliqd eē pfecti⁹ pōt intelligi dupliciter. s. passiue ꝛ positiue. li. 4. di. 45. q. i. e.
Nō aliqd pōt dici pfecti⁹ positiue ꝛ priuatiue. li 4. dis. 45. q. i. e. in solutione secūdi argumēti p̄ potentiam.

Perse. Quod ex quibuscūq̄ distinctis nō fit p se vnū nisi vnū sit sicut actus. ꝛ alterum sit sicut potentia. quodlibeto. q. i. a.
Nō alia ē pscitas negōnis ꝛ negō pscitatis. li. i. di. 2. q. 4. g. in so. instātiarū ad primū arg^m p̄ncipale qōnis. i.
Nota duos gradus primi modi dicēdi p se ꝛ quis p̄m⁹ 4. metha. q. 2. c.
Quod ois propō per se vera secūdo mō reducit ad aliam per se p̄mo modo. ibidem.
Quod nihil est per accidēs respectu alicuius qō nō ē p se respectu alterius. 6. metha. q. 2. c.

Persona Qualiter persona nō cōponit exp sona in deo ly vna sit in alia. li. i. di stin. 19. q. i. arti. i. 2. ꝛ 3.
An psona dicat aliqd positiuū vltra hāc nām singlem quodlibeto. q. 13. d. ꝛ libro. i. distin. 23. q. i. ꝛ li. 3. di. i. q. i. ar. 3. b.
Utrum persona sit de se indiuidua. vel per aliqd additum. 7. metha. q. 13.
Utrum sint tres persone in essentia diuina. libro p̄mo distinctione. 2. q. 5.
Quō pbatur q̄ pluralitas personarū est cōpossibilis vnitati essentie. li. 3. di. 2. in solu. 4. q. a.
Nō in persona eēntia nō hz rōnē materie nec relatio est actus eēntie. quō ēt hoc deducit ex creaturis. li. i. di. 5. in solu. q. 2. ꝛ i. ꝛ 2. difficultate.
Qualiter pone sunt equales in potentia. libro. i. dist. 20. questione. i.
Utrum persone diuine sint equales sm imaginationem. li. i. di. 20. q. prima.
Utrum persona diuina possit constitui per relationem originis aut repugnet sibi. quodlibeto. q. 4. a.
Que conueniunt diuinis personis sm substantiam nō distinguūtur in eis. q. q. 6. c.
An quelibet persona diuina potest dici artifex ꝛ ars eq̄ actualiter ꝛ eque particularis lz verbum dicatur appropriate ars. q. q. 8. g.
Utrum quelibet persona diuina mutat quamlibet. lib. i. di. 14. questione. i.
Utrum persona sm q̄ dicit aliquid cōmune patri ꝛ filio ꝛ spi. s. dicat aliquid precise secūde intentionis. li. i. distin. 23. q. i. art. 3.
Quid requiritur ad rationem persone. ꝛ q̄ persona dicat duplicem cōmunitatem ꝛ incōmunicabilitatem quomodo arguitur contra. ꝛ quomodo soluitur. libro i. distin. 23. in solu. q.
An persona in diuinis dicat essentiam vel relationez li. i. distin. 25. q. i.
Quod persona est cōmunis personis diuinis non equiuoce. ꝛ qualiter persona non dic relationē ppriam communem. ibidem in solu. q.
Utrum persone diuine cōstituantur in esse per relationes originis. libro. i. distinctione. 26. q. i. ꝛ. qōli. q. 4. a. ꝛ colla. q. 15.
Utrum persona sit idem quod essentia. libro. i. distinctione. 34. q. i.

Utrum ꝑma persona cõstituat in esse personali aliq̃ relatione originis ad secũdam. li. i. di. 28. q. 3.
Quomodo declarat ꝑsonas diuinas ee equales in potentia intẽsiue ꝛ extensiue. li. i. di. 20. q. i. ar. i.
Quõ declarat ꝙ persone diuine sunt equaliter potẽtes ꝛ tamẽ vna non impedit aliã nec põt impedire nec facere eam nulli potẽtẽ sicut potẽtia si ẽnt duo dii. lib. i. di. 20. q. i. in solu. rõnis principalis.
Un persona dicat aliqd positiuũ. ꝛ an dicat ens scõe intentionis. li. i. di. 23. q. i. in medio. q.
Quõ probat persona cõstitui realitate alia relatiua alia absoluta ꝛ quõ impugnat ꝛ quõ cõfirmat. li. i. di. 26. q. i. in recitatione. 4. oꝑ. ꝛ eius improbatione.
Utrum tres persone possint assumere eandẽ naturaz numero. li. 3. di. i. q. 2.
Utrum persona creata fuerit assumpta vel assumi potuit. li. 3. di. 5. q. 2.
Utrum persone diuine sint relatiue. col. q. 15.
Utrum ꝑprietas sit idẽ cum persona. lib. i. di. 33. q. i.
Utrum persona sit idem cum ẽntia. li. i. di. 24. q. i.

Perpetuitas: Un ad beatitudinẽ pertineat perpetuitas. li. 4. di. 49 q. 6. ar. i. a.
Que sit causa perpetuitatis btitudinis temꝑ vel cuĩ ibidem conclu. 2. vel duõ. 2.
Qualiter perpetuitas se habet ad beatitudinem. ibidez conclusione. 3.

Permissio. Utrũ permissio diuina sit aliꝙ quis actus volũtatis diuine. li. i. di. 45. q. i.

Plurificabile. Mullũ plurificabile eiusdẽ rõnis determinat se ad certum numerũ. q. q. 2. c.

Pluralitas. Cuius rationis necessario ꝓexigit pluralitatẽ alterius ꝙm quam determinet. q. q. 6. e.
Quomodo probatur ꝙ pluralitas personarũ est cõpossibilis vnitati ẽntie. li. i. di. 2. in solu. q. 4. a.

Positio. In quo differt positio vt ẽ ꝓdicamẽtum ꝛ vt est spẽs quãtitatis. li. 4. di stin. 10. q. i. f. ꝛ. 5. q.

Posterius Nõ non est posteriꝰ sine ꝓriore. nec ꝑus sine posteriore tractatu de primo principio. c. 2. a.
Quomodo posterius generatione eſt perfectius ꝛ quomodo non. q. q. 13. d.
Quomodo posterius põt esse sine ꝓriore. li. 4. di. 13. q. 3. in solu. i. rationis principalis.

Potentia Nõ eadẽ potentia bñs actum circa idẽ obiectũ in quocũq; suppositoꝭ sic bz eandẽ rõnẽ cãlitatis. q. q. 8. b.
De actiuitate potentie respectu intellectionis. ꝙ quodlibeto. q. 15. b.
Quomodo ꝓbat ꝙ potentia bñs aliqõ obiectũ cõmune ꝑm põt tendere in quodcũq; cõtentũ sub eo. tanq̃ in per se obiectum. li. i. q. i. a.
Qz potentie naturali passiue correspondet potẽtia naturalis actiua. ibidẽ. a. e.
Nõ potentia aliqñ distinguit per nãle ꝛ violẽtum. et violentũ aliqñ per mãm ꝛ agens. li. i. q. i. in solutẽ. q.
Qz aliqua potentia põt cẽ nãliter ordinata ad aliqõ obiectum qõ non põt naturaliꝛ attingere. ibidẽ. g.
Nõ differentie accidẽtales potẽtie productiue sunt actiuũ ꝛ factiuum. li. i. di. 2. q. 5. in solu. q. c.
Que potẽtie distinguunt per obiecta ꝛ que non. li. i. di stin. 2. q. 4. in solu. q. c. d. ꝛ. i. metba. q. 5. d.
Nõ ꝓme potẽtie actiue nõ corrñdet potẽtia subiectiua li. i. di. 5. q. 2. in sol. argumẽtoꝝ.
Utrũ potentia generãdi in patre sit aliqd absolutũ vel ꝑprietas patris. li. i. di. 7. q. i.

Nulla potentia habet suum ꝓmum esse ꝓpriaz operationem. quodlibeto. q. i. d.
Nõ perfectionis est in potẽtia attingere suum ꝓmum obiectũ in se. q. q. 6. b.
Qz nulla potentia beatificabilis põt beatificari nisi in aliquo infinito. ibidem.
Qz potentia est imediatum fundamentũ omnipotentie intellectus vel voluntatis. quodlibeto. q. 7. b.
Iz potentia infinita activa sit oĩpotentia. nõ tñ põt iferri ex positio infinita. q. q. 7. c.
Quõ potẽtia infinita ꝙm mentem Ari. non põt mouere tempore finito. ibidem.
De duplici potẽtia activa. s. creativa ꝛ ꝓductiva ꝛ quõ potentia generativa filii cadit sub omnipotẽtia ꝛ quomodo non. ibidem.
Qz vna potentia non põt habere duo obiecta eque ꝓxima ꝛ ꝙ eadẽ potentia non põt apprehendere duo obiecta infinita. q. q. 7 f.
Nulla potentia ita perfecte apprehendit naturã alterius sicut suam nisi eminẽter contineat eam. ibidem.
De duplici potentia ꝛ que ponit in causato repugnat necessitati ꝛ que non ꝛ potẽtia que est differẽtia entis opposita actui nõ necessario inuenitur in causato. qõ libeto. q. 7. g.
Qz potentia nõ distinguit per actiuũ ꝛ passiuum ꝛ Iz qõ subest respectui sed accipiẽdo potentiã ꝓ respectu quodlibeto. q. 15. c.
Qz indifferenter se bz i creaturis potẽtia activa ꝛ factiua. ꝛ in diuinis operativa ꝛ ꝓductiua. li. i. di. 10. q. i. a
De duplici potẽtia. s. logice ꝛ methaphysice dicta. ꝛ qº modo põt accipi ꝙ respectu vel fundamẽto rõnis. li. i. di. 10. q. i. in solu.
Quõ ꝓbat ꝙ potẽtia generãdi pertinet ad oĩpotẽtiã eadem. q. in recitatione. i. oꝑ.
Qz potentia non extẽdit se ad oẽ ens scia sicut ibidem in solu. rationis principalis.
Qz ꝙ potentia generãdi est potentia activa ꝛ quõ non cadit sub oĩpotentia. ibidẽ in solu. i. argumenti.
Qz potentia eadẽ põt habere duos actus simul vnum adequatũ. aliũ non. li. 3. di. 18. f.
Que potentia activa in deo est oĩpotẽtia ꝛ que nõ. lib. i di. 43. q. i. in reprobatione. i. oꝑ.
Qz potentia logica dicit qd ꝛ quõ non regitur principium actiuum in se. ꝛ quõ ista est in deo. ꝛ de potentia diuisa contra actum que non est in deo. ꝛ de potentia reali ꝛ quomodo hoc nomen potentia nõ est abstractũ vltima abstractione. qz concernit fundamentũ. Iz non obiectũ. li. i. di. 7. in solu. q. i.
Quõ ꝓbat ꝙ potentia generativa ꝓ fundamento ꝓximo non est relatio. ibidem.
Quõ potẽtia ꝛ actꝰ pertinent ad idẽ genus ꝛ de q̃ potẽtia est hoc verũ. li. i. di. 7. in sol. 3. argumẽti ꝑncipal.
Quõ ꝙm Ari. 8. phy. ꝛ 12. metha. potenz a infinita non põt cẽ in magnitudine finita ꝛ quõ ostẽdit rõ sua valere. li. i. di. 8. in solu. i. q. conclusione. 2.
Quõ ꝓbat ꝙ in deo nõ est potẽtia passiua. li. i. di. 27. in solu. ꝑme ꝛ secũde di. in reprobatione. i. oꝑ.
De potentia ordinata ꝛ absoluta quõ distinguuntur nõ in deo tñ. sed in omni agente libere. li. i. di. 44. q i. in solu. q. 2. 2. li. di. 7. q. i. art. 2.
Qz ꝙ quecũq; potentia habet naturalẽ inclinationez ad suam perfectionẽ nec debilitat in ipsa cum habeatur i. methaphy. q. 2.
Un sit in diuinis quasi potentia. colla. 14.
Qualiꝛ ex duobꝰ formaliter distinctis nõ fit vnũ nisi alterum sit actus ꝛ alterũ potentia. ibidem. d.
Utrũ potẽtia que est dãa entis sit obiectiua vel subiectiua. li. 2. di. 12. q. 2. in solutione.
Nõ potentia põt accipi ꝓ respectu vel fundamẽto respectus. ibidẽ. a. ꝛ li. i. di. 7. in solu. q. i. a.

Quid est prioritas nature. li. 2. q. 2. a.
De prioritate cause respectu causati ſm Auicennam 7 quomodo prioritas perfectionis stat cum simultate nature que est correlatiuorum. ibidem.
De duplici prioritate, scilicet immediationis 7 adeq̃ tionis, 7 de correlatiuo vtriusq;. libro. i. di. 28. q. 3. in solu. bene post.

Prius. Quid est p̃us nä. q. q. 2. b. 7. 2. li. di. 1. q. secũda. a.
Quid est cãre prius origine. ibidem.
Nota q; qcqd nõ repugnat p̃ori nisi ſm posterius aliqd non repugnat p̃ori simplr. ibidem.
Q; qñ aliqd ẽ ab aliquo vel ab ipso, p̃us est illud a quo est q; illud qđ est ab ipso. q. q. 4. b.
Nõ prius nõ variat ad variationẽ posterioris. quodl. questione. 10. d. e.
Utrũ b̃ sit ratio p̃oris q; prius est qđ est primo ꝓpinquus. 5. metha. q. 8.
Quõ posterius p̃t eẽ sine p̃ori 7 qualiter destructo p̃o ri destruit posterius. li. 4. di. 13. q. 1. in solu. 1. ar. p̃ncipalis. 7. 9. metha. q. 7. 7 li. primo di. 37.
Q; aliqua sunt priora generatione aliq̃ perfectione. 7 iste prioritates cõiter ecõuerso se habẽt. libro. 4. dist. 16. q. 2. iuxta finem. q.
Quõ exponit q; posteriora sunt simplr p̃ora. s. in eodez genere. li. 4. di. 49. q. 7. b.

Priuatio. De duplici priuatione. li. 1. di. 28 q. 1. in solu. q. arti. 1.
Quõ 7 per qd p̃uatio distinguit a negatione. 7 quomõ p̃uatio in genere 7 negatio sunt idẽ. 7 quõ ponit priua tio in deo 7 quõ nõ. ibidẽ.
Nõ ad vnitatẽ priuationis non sufficit vnitas subiecti vel habitus. li. 4. di. 12. g.

Priuilegium: Nõ priuilegiũ eẽt vanuz vbi aliqd cõferret alter nõ habet. li. 4. di. 13. q. 2. arti. 2. b.

Productio Rerum in esse intelligibili 7 qd est ꝓduci in tali esse. li. 1. di. 36. q. 1. 7. 45. 1. oꝑ.
Quomodo productio filii dicit generatio non ꝓductio s. sancti. ibidem.
An productiones diuine sint vniuoce intẽse. li. 1. dis. 13. q. 1. in solu. secũdi argumẽti principalis.
Quid regrit ad hoc q; ꝓductio sit equiuocã. ibidem in fine questionis.
Quõ ꝓbatur q; productio intrinseca p̃supponit extrin secẽ. ibidem. 7 diffusius li. 2. q. 1. 7. q. 9. 8. d. e.
Quomodo ſm aliquos productio in diuinis p̃ modum nãe est tm̃ similitudinarie 7 vere. 7 quõ hoc improba tur. li. 1. d. 9. q. 1. in reprobatione. 1. 7. 2. oꝑ.
Quomodo sp̃us scus necessario producit ꝓpter du plicem infinitatẽ concurrentẽ in duplici p̃ncipio. s. in voluntate 7 in obiecto. i. in essentia diuina. li. 1. di. 10. in solu. dubiorum. q. prime.
Utrũ in diuinis p̃t esse plures productiones eiusdem rationis. q. q. 2.
Quõ ꝓductio in esse ẽ in genere. q. q. 2. a.
Utrũ in deo possit esse aliqua ꝓductio intrinseca. libr. 1. distinctione. 2. q. 5.
Utrum in diuinis sint tm̃ due ꝓductiones intrinsece. libro. 1. distin. 2. q. 6.
Quõ rõnes alioz quibus nituntr ꝓbare ꝓductionẽ in trinsecã concludunt 7 quomõ ipse ꝓbat instat 7 soluit. li. 1. di. 2. q. 5. a. c.
Quõ ꝓbat modus Hẽrici de gãdauo q° ꝓbat qualitatẽ ꝓductionũ in diuinis. ibidẽ in solu. q. 6. a.
Ex distinctione p̃ncipioz 7 ꝓductoz ꝓbat pluralitas ꝓductoz in diuinis. ibidem.
Quõ 7 qñ ꝓductiões alteri' rõis p̃t terminari ad ter minos eiusdẽ rõnis 7 quõ ꝓductiones nõ semp distin guunt per terminos sed aliqñ per principia 7 de pro portione ꝓductionũ ad terminos. libro. 1. di. 7. q. 1. in solutione rationum q̃bus ꝓbat generationẽ diuinam esse equiuocam.
De ꝓductionibus diuinis quẽ ordinẽ hãt inter se 7 quo modo ꝓbat q; eadẽ ꝓductione producit spũs sanct⁹ a patre 7 filio. li. 1. di. 11. in solu. 1. q.
Qualiter productio actiua nõ est ita cõmunicabilis si cut passiua. ibidem in fine.
Utrũ possibile sit deũ producere aliqd aliud a se sine p̃n cipio. ibidem oꝑ. 1.
Utrũ intellectus paternus sit formale p̃ncipiũ producẽ di verbũ in diuinis. colla. q 2.

Producens. Quõ 7 q̃liter producẽs 7 p ductũ sunt cõpossibilia i ea dem nã non in eodẽ suppposito 7 cã cãtum nec in eadez natura nec in eodẽ suppposito. li. 1. di. 3. q. 8. in sol'. 2. oꝑ.
Nõ producẽtis 7 forme que producit est eadẽ relatio 7 quõ nõ. li. 1. di. 7. q. 1. in solu. 2. rõnis ꝑ. 1. oꝑ.
Quõ declarat q; producẽs productio 7 productũ possũt esse coeua. li. 1. di. 9. q. 1. 7 ibi nota quõ declarat per exẽ plum Aug. si ignis eẽt eternus hz splẽdorẽ coeuum.

Productum. Quomodo productũ ex vi productionis siue est notitia genita 7 quõ nõ. li. 1. di. 13. q. 1. in fine.

Proportio De proportione obiecti ad ha bituz 7 obiecti ad potentiã. q. q 3. b. 7 li. 1. di. 3. q. 4. 7 in prologo. q. 1. c.
Que proportio productionum diuinarũ ad terminos p ductos. li. 1. di. 17. q. 1. in rationibus q̃bus probat ge nerationẽ diuinam esse equocam.
De proportione cõmutatiua 7 in q̃bus tenet 7 in qb⁹ non. 7 quomodo iste modus arguẽdi nõ semp tenet. sed aliquando est fallatia cõsequentis. li. 1. di. 36. q. 1. in solu. rationis. li. 4 di. 43. q. 3. c.
Qualiter dei ad creaturã est proportio 7 q; nõ geome⁹ sed qualis est inter maxime distantia sicut inter perfe ctionẽ 7 perfectibile. li. 4. di. 49. q. ii. b.

Propositio Nõ propositio falsa ex natura extremoz quacũq; reduplica tione facta semp est falsa. li. 3. di. ii. q. 1. in solu. q.
Nõ veritas propõnis nõ est ex veritate extremoz cuz relationibus superadditis sed ex vnitate fundamen torum. quodlibeto. q. 13. f.

Proprietas. Nõ ꝓprietas personalis dz esse oino formalr incõicabil'. 7 primo. qõli. q. 4. c.
Quomodo probat ista distinctio vt ꝓprietas 7 vt re latio. ibidem.
Nõ proprietas vt distincta cõtra paternitatẽ dicit p̃ci se respectum rationis. ibidem. d.
Quare ſm aliquos proprietates in eadem p̃sona diffe runt ex natura rei. q. q. 5. c.
Nõ propetates cẽtiales concludũtur de p̃sonis p̃ pro prietates personales. 7 per proprietates p̃sonales cõ cludunt p̃p quid relationes cões. q. q. 6. c.
Quõ probat q; in propetate cõstitutiua verbi nõ cõclu dit per se aliqs respectus ad creaturã. 7 quõ probat oppo^m 7 soluitur. q. q. 4. f. g.
Nõ proprietas p̃ma incõicabilis cõstitutiua p̃sone di uine per se distinguit per generatiuitatẽ 7 potẽs gnã re 7 p̃nitas. 7 quõ impugnat. q. q. 4. c.
Quomodo proprietas personalis lz non dicat perfecti onẽ simplr tm̃ non est imperfectio. q. q. 19. d.
Nõ proprietas personalis p̃t esse ratio repugnãtie cu iuscũq; perfectionis. 7 tm̃ non esse perfectionem sim pliciter. ibidem.
Quomodo probatur q; proprietas q̃ est ostitutiua secũ de 7 tertie persone non sit formaliter incõicabilis. li. 4. di. 29. q. 1. in reprobatione. 2. oꝑ.

Quomodo probat q proprietas constitutiua nõ habz ab entia incõicabilitatem.ibidem.
Utrũ ppria sit idẽ cũ pson.li.i.di.33.q.i.
Utrũ sit idẽ cum essentia.ibidem.q.2.
Que sit ppetas pstitutiua psõei dinis.li.i.di.28.q.i.7.2

Proximus. Utrũ eodẽ habitu est diligendus proximus quo diligit de? li.3.di.33.q.1.arti.2.
Quare iste habitus quo diligit deus respicit primuz ibidem arti.i.7.2.
Quis sit iste proximus.ibidẽ ar.3.7 di.30.q.i.añ finez.

Prudentia. De cõnexione cuiuscũqz virtutis moralis cum prudẽtia.li.3.distinctione.33.q.i.ar.2.
De prudentia cõmuni 7 ppria cuiuscũqz virtutis.7 de connexione cum vtraqz.ibidem.
Utrum prudentia sit in brutis.i.metha.q.25.b.
Utrũ tñi sit vna prudentia directiua respectu omniuz agibilium.colla.q.26.
Quõ dz intelligi diffinitio prudẽtie.6.metha.q.i.f.7li.i.q.vltima.plogo sententiarum.g.

Punitio. Nõ ad delectionẽ pcti requrit pena vel punitio.li.4.di.14.q.i.ar.3.
Nõ in punitione voluntaria cõtingit multa conseruare ibidem conclusio.2.
Quid est punitio.li.4.di.46.q.4.a.
Q iustitia punitiua est quedã cõmutatiua 7 hz latitudinẽ.li.4.di.18.in solone.q.prime.c.
Utrũ in punitione malox concurrant ex parte dei iustitia cum misericordia.li.4.di.46.q.4.

Purgatorium: Utz mũdus purgãdus sit per ignem.li.4.dis.47.questione.2.

Puer Utrũ etas puerilis possit impedire mrimoniũ.li.4.di.36.q.2.
Utrũ impediat a susceptione ordinũ.li.4.di.25.q.2.

Pũctus Utrũ pũct? dicat aliqd positiuũ ad solã carentiã positiui.li.2.di.2.q.9.d. in rñsione ad scdaz pbõnẽ antis pncipalis ar.

Qualitas Q ql̃tas sit aliud a sba.5.metb. q.6 in solutione.c
Q ꝺ distinctio ql̃itaz in spẽs nõ ẽ ppie gñis in spẽs. sz ẽ tñ mõ ꝑm aliquos modos diuersos.li.4.di.6.q 9.in solutione.b.
Quõ itell̃r illud in predicamẽtis albũ solã qualitatẽ significat.li.4.di.4.q.i.in sol.4.argumẽti principalis
Un ql̃tas sit perfectior ꝙ quãtitas.li.4.di.12.q.2.arguendo cõtra opõ.
Utrũ aliqua qualitas pme spẽi sit potentia activa.9°. methaphy.q.4.

Quãtitas. Q quãtitas virtualis nõ cõuenit nisi quãtitati qdditatiue vt distinguck ꝑ idẽtitatẽ hypostaticã nec ẽt finitas vel ifinitas alr ꝙtitas virtualis nõ cõuenit nisi enti absoluto. qõ libeto.q.6.g.
Q quãtitas nõ est formalis ratio corpori xp̃i essendi b.quodlibeto.q.10.e.
Quõ ꝓbat q in deo est quantitas 7 quõ soluit.li.i.di. 19.q.i.in solu.q.c.
Nõ quantitas realiter distinguit a substantia 5.met. q.9.in solu.q.c.
Nõ mot? 7 tps sunt per se quãtitates.q.q.9.c.
Nõ in quantitate sunt duo numina.5.metha.in sol.5. argumenti questionis.
Utrum ppria rõ quãtitatis ꝑm q generalissimũ est.sit divisibilitas vel rõ mensure.5.metha.q.9.
Utrum quantitas qua motus est quantus formalit sit tempus.5.metha.q.10.
Nota ordinem quattuor passionum quantitatis.5.metha.q.9.c.

Utrum omnis transmutatio possibilis causari ab agẽte creato circa accidentia eucharistia manente necessario requirat eandẽ quantitatẽ manere.li.4.di.13.q.4
Un sit alia quantitas in rarefactione 7 condensatione ibidem.conclusio.i.
Un quantitas sit alia activa.ibidem.
Un alia finita requirat aliã quantitatem.li.4.di.13.q. 4.in solutione.q.a.
Nõ quantitas separata non habet aliquẽ modum positiuum sube sed tñ privatiuũ.ibidem.q.6.in responsione ad primum argumẽtum principale.

Quando Nõ qñ differt a relatione.5.metb. q.6.in solu.q.d.
Quod quãdo est quedã forma successiua per accidẽs.5. metha.q.6.iuxta finem.

Questio De h questione qd est quomodo non semper querit de quidditate, lib.i. di.25.q.i.in solu.q.

Quicũqz Nõ hoc signũ quicũqz non distribuit sicut signum omnis.li.2.distin. 2.questione.6.c.

Quidditas: Q anima non dicit totam quidditatem hominis.li.3. distin.21.q.i.b.
Q mã nõ est extra qdditatẽ rei.ibidem.c.
Utrum ad metha^am pertineat cognoscere qdditates i particulari.i.metha.q.9.
Utrum q quid est sit idem cum eo cuius est.7.methaphysice.q.7.

Quietatio Quomodo aliter quietatur potẽtia per aliquid intra.aliter p aliquid extra.li.i.di.i.q.i.g.
Quod duplex est getatio.li.4.di.49.q.7.2.8.

Ratio Quomodo aliqd est ratio dr.quodlibeto.q.3.d.
De ratiõe philo.7 eius solutione de vacuo ibidem.
Un ois ratio sophistica possit solui.nauturaliter 7 quo mõ ꝓbat q sic 7 q nõ li.i.di.42.q.i.in solutiõe rõis.

Ratio seminalis. Utz beata viro se habuit respectu plis p aliqz rationẽ semialẽ li.3.di.4 in solu.q.i.c.
Utrũ in materia sit rõ seminalis ad formã li.2.di.18. questione.i.
Quid ẽ rõ seminalis.7 quõ 7 ad qd li.2.di.18.q.i.
Un costa ade de qua fuit formata mulier fuerit ratio seminalis ibidem.

Ratio formalis formalis duplex li.4. di.i.q.3.f.

Radius. Q rubor radii transeuntis per vitrũ rubeũ no est spẽs roboris vitri 5.meta.q.7.b.
De radio recto facto 7 reflexo li.2.di.13.q.i.

Raptus quidẽ rapt?.7 quomõ cãtur li.2.di xi.in solutione.q.

Rarum Quomõ cãtur raritas 7 densitas et quomodo quelibet pas rari est rara 7 multa de denso 7 raro li.4.di.12.q.3.c.
Quõ non oẽ quidez raro euenit ẽ ꝓp hoc casuale li.i.di 2.q.7.in solutione.i.argumenti.

Ratihabitio. Q in maleficiis ratihabitio retrotrahit 7 mandato ꝓbat li.4.di.35.q.i.b.

Receptum Q propiũ receptiuum 7 primum intellectionis ẽ forma i^a que est simplex 7 altera pars ꝙpositi 7 quomõ est forma totius qnodlibeto.q.9.d.

Recidiuatio Utrũ pcta dimissa p penitentiam in recidiuãte redeant eadẽ numero li.4.di.22.q.i.
Nõ pctm ꝑus dimissũ reddit tanqz cã circũstãtia agra

uans pctiñ in q̄ recidiuat ibidem articulo.2.
An oz recidiuantē specialiter ꝓfiteri pctā p̄cedētia tanquā circūstātias aggrauātes ibidez.b.

Recordari Utrū aīa sepata possit recordari preteritoz̄ que ipsa nouit coniuncta li.4.di.45.q.5.
Recordari non est cuiuslibet imediate sz vnius alicui⁹ actus qui infuit illi supposito recordātes ⁊ qui fuit in ipso actus humanus cadē.q.b.
Utrū recordatiua potētia bēat actū post tp̄s alioquin ñ esset preteriti vt preteritū est ibidem conclusione .i.
Qz p̄ recordatiua precipit illud qđ est obm recordationis.qū obm recordationis non est pñs in se. sed per spēm p̄ q̄ recordatiua est ꝓseruatiua spēi. ibidē ꝑ.4.
Qđ recordatio est duplici obi vnius vt remoti.s. alicuius circa qđ recordās qñq̄z habuit actū humanū ⁊ proximi.s.actus cognoscēdi preteritū ibidem in solu.q.b.
An recordatio sit act⁹ ptis sēsitiue li.4.di.45.q.3.ar.i.
An recordatio preteriti sit i pte intellectiua ibidē ar.2.
An bti recordētur peccatoz̄ ꝑmissoz̄ in vita ista ibidē in solu.3.argu.principalis.

Redemptio Utrū necesse sit genus humanum reddimi per passionem xp̄i li.3.di.20.q.1.
Qz necesse est boiem reddimi ibidem ar.1.
An potuit redimi sine satisfatiōe ibidē ar.2.

Reddire Qz adnihilatū p̄t reddire idē nūero li.4.di.12.q.6.arguendo ꝑ.2. op̄.
Qđ cōuersum p̄t redire idem ibidē.
Qđ corruptū p̄t redire idē nūero li.4.di.43.q.3.ar.1.

Reduplicatō Quō redduplicatio sumit p̄pissime ibidē.q.s
Quō p̄ istā reduplicationē inquātū p̄t aliq̄ aliquid reduplicari primo mō aliq̄ secūdo mō li.i.di.3.q.6.e.⁊ quoli.q.3.c.⁊.5.met.q.7.in fol.ad.3.ar.p̄ncipale
Qđ propositio falsa cui ā extremoz̄ quacūq̄z reduplicatione facta semper est falsa li.3.di.xi.q.1.in solu.

Regula Qđ regula est duplex li.i.di.3.q. 5.in solu.q.
Qualiter cognoscitur veritas in regulis eternis p̄t intelligi quadrupliciter ibidē.b.c.
Quō bz ista regula veritatem si oppositum est diligēdū eius oppositum est fugiendum.i.meta.q.2.
Quō intelligitur illa regula qđ est propinquius simpliciter tali est magis tale.ibidem.q.10.g.
Quō dupliciter exponit illa regula de secūdo thopicoz̄ qđ denoiarur a genere denoiatur ab aliqua spē. 4.meta.q.4.g.
Quō tz illa regula quicquid est cā cāe est cā cāti qz solū in eodē genere cāe.5.meta.q.2.c.
Quō illa regula non est vera.5.thopicoz̄.qū vnū est equocum ⁊ aliud vniuocū vel ecōuerso totiens dicitur vnū quotiens ⁊ reliquū.5.meta.q.6.a.
Quō exponitur illa regula q̄ per supabūdātiam dicit vni soli.5.meta. q.6.in solu.2.arti.p̄incipalis.
Quō teneat illa regula quecūq̄z vni ⁊ eidem sunt eadē inter se sunt li.i.di.i.q.4.in solu.i.argu.⁊ in reportatione di.2.q.8.g.

Relatio Utrū de deo dicatur aliqua relatio li.i.di.30.q.2.
Quō declaratur q̄ nulla relatio sit in deo ⁊ est opi.gandā.⁊ quō ipugnat li.i.di.30.q.2.in recitatiōe.2.opi.
Quō differunt relationes primi ⁊ secūdi modi a relationibus tertii modi ⁊ quō generaliter probat q̄ nullus relatiuū vt relatiuū terminat dependentiā alterius.nec vnū diffinitur per aliud sed per absolutū li.3.di.30.in solu.q.i.
Quō relatio rōis nouā p̄t poni in deo per actū intellectus nostri ⁊ nullo modo per actum intellectus diuini ⁊ quō hoc probat ibidē.

Re

An relatio fundata mediante relatione creata vel increata.possit esse realis ⁊ quō arguit̄ q̄ sic ⁊ quō soluitur ⁊ de ea cā relationis inter extrema li.i.d.30.in fine.q.2.
Utrū relationes cōes in deo.s.idētitas similitudo ⁊ equalitas sint relationes reales li.i.di.31.q.i.
Que requiruntur ad realē relationē in solu.q. ibidem.
Quō probatur q̄ relatio in diuinis sit infinita ibidem. ⁊ cola.q.7.
Qz relationes originis p̄ius pululāt in essentia q̄z cōmunes ibidem in fine.q.⁊ li.2.di.36.q.i.circa finem
De dupplici relatione quam habet actualis notitia genita a memoria ad ipsum memoriatum li.i. dist.32. q.2.in solu.
Qz relatio tertii modi distinguit̄ a relatiōib⁹ primi ⁊ secundi modi li.i.di.35.q.i.
Quō probatur q̄ nulla relatio rōnis est prioz in intellectu diuino q̄z intelligat quidditates rerum sed est posterioz li.i.di.35.q.i.in solutione argumentoz̄ que fiunt contra.i.opi.
Utrum in deo sint relationes eterne ad omnia scibilia vt cognita quidditatiue li.i.di.35.q.i⁹.
Quomodo super relationes communes possunt fūdari relationes disq̄rātie actiui ⁊ passiui ⁊ quomodo hoc declaratur li.i.distinctione.19.q.i.in solu. rationis principalis.
Quomodo aliquid potest esse relatio rationis ⁊ suum oppositum relatio realis li.i.distinctione.25. questione.i.in fine.
Quomodo ſm aliquos relatio vt proprietas non vt relatio vel ſm aliquos vt origo non vt relatio cōstituit p̄ mā p̄sonā ⁊ quō improbat̄ vtrūq̄z li.i.d.28.q.3.in recitatiōe ⁊ ꝓbatiōe opi.
Quō probat̄ q̄ relatio nō p̄t terminari ad relationem li.i.di.38.q.3.in solutione.4.opi.
De duplici relatiōe quā bz amor ad voluntatez ⁊ ad obm ⁊ quō vna ē mutua ⁊ alia nō li.i.di.32.q.i.i solu.
De relationib⁹ cōibus.s.idēptias similitudis.⁊ eq̄litates ⁊ de fundamētis eaz̄ vt accipit̄ generaliter ⁊ specialr siue ꝓprie li.i.di.19.q.i.a.⁊ li.4.di.6.q.9.arguēdo ꝓ sedam opinionem.
Quō iste relatiōes ꝓueniēs stricte sumpte non dimitit̄ de deo.ibidem.
De duplici relatiōe quā iportat hoc q̄ ē participare et quō ē realis ⁊ alia rōis li.i.di.8.q.2.in fine.
Quō in creaturis tā p̄mus termin⁹ adequatus q̄z formalis terminus relatiōe reali refert̄ ad ꝓducēs.in diuinis aūt relatio ꝓducti adequati ē realis ad ꝓducēs relatio cōmunicati vt formalis terminus ē rōnis lz cōcomitent̄ relatiōes reales originis li.i.di5.q.i.in solutiōe argumentoz̄
Qz relatio creature ad deū ē realis li.i.di.3.q.i.in solutione.q.
Quō relatio actiui ad passiuū est ꝓz relatiōe actiui et passiui ad ꝓductū li.i.di.5.q.2.in recitatiōe.2.opinionis argumento.3.
Qz relatio nō est actus ēntie.sed p̄sone ⁊ quomō nō cōponit cū ēntia.ibidem.in solutione.q.
Quō relatiōi in cōmuni repugnat ē pfectionē simplr et specialiter relationi rōnis.ibidem.
Utrū ista sint ꝓpossibilia relatio cōparata ad oppsituz est res vt cōparata ad ēntiā ē rei tñs quodli.q.3.
Quō relatio originis sit res ī se ⁊ q̄ res quodli.q.3.a.
Utrū rlo ꝓpata ad ēntiaz ꝓstituat p̄sonā qōli.q.3.c.
Quō sedm aliquos ex ordine ad fundamētū lz relatio q̄ fit realis ⁊ ex ordine ad oppositū q̄ distincta ab alia ⁊ quomō illud inpugnatur.ibidem.
Nō relatio nō denominat ēntiā q̄ non sit in essentia ibidem.
Quō relatio in creaturis ē alia res a fundamento.ibidem.f.⁊ li.3.di.8.q.i.in solutione.q.d.

An circūscripta relatiōe originis possit manere ꝑsona diuina constituta ⁊ distincta quolibeto.q.4.
Q; relatio originis prime persone ad scōam multiplicit̄ distinguitur.ibidem.
Nūo alique rōnes oppositē sunt icōpossibiles. aliquē nō i eodē supposito nō in eadē nā li.i. di.3. q .8.in solutiōe.3.argumenti scōe opi.
Nūo ponēdo relationē originis vt relatio ē ꝑstitutiuū ꝑme ꝑsone nihil minus saluaī si multas nāe quā req-rūt correlatiua quoli.q.4.c.
Q; relatio originis ē vnica oīo in distincta in se inter ꝑmā ꝑsonā ⁊ scōam.ibidem.d.
Nūo relatiōe originis sepata a ꝑma persona ⁊ quomō non ibidem.e.
Q; relatio in deo nō ē relatio cēndi sed in communicaliter existēdi .ibidem.f.
Nūo ⁊ qualiter relatio originis non ē formaliter finita nec infinita quoli.q.5.in solutiōe rationis ꝓcipalis.
Nūo ꝓbari pōt ꝙ relatio nō pōt fundari in relatione ⁊ quo vna relatio rōnis vt sunt intentiones icōe pōt fundari in alia ⁊ ratio quare quodlibeto.q.6.d.⁊ li.4. di.6.q.9.c.
Nūo relationes cōmunes ꝓcludunt̄ de ꝑsonis ꝓpter quid per relatiōes originis quolibeto.q.6.e.
Quid sufficit ad hoc ꝙ aliq̄ relatio sit realis quoli.q.6.
Nūo de relatione nō est motꝰ quoli.q.xi.
f.⁊ li.4.di.xi.q.9.arguendo ꝑ rationē ꝓme opi.
Nō relatiōes scōi modi non fūdant̄ sup actionē ⁊ passionē ⁊ di.13.q.1.li.4.di.6.q. vltima.
Qualiter relatio non ē vltima pfectio substantie quodlibeto.q.13.a.
Nō relatio non ē noua loquēdo de relatiōe ꝓꝓie dicta sine nouitate alicuius absoluti ꝓꝓris.ibidem.
Nō operationes necessario ē aliqua relatio realis et qūo ꝓbatur quodli.q.13.b.
De duplici relatione fundata ī actu cognitionis intuitiue quodlibeto.q.13.c.
Nūo in 3· modo relatiuorū relatio includitur in substātia alterius extremi.ibidem.d.
Nūo se hz rlō ad actū itelligēdi ⁊ an sit sibi cēntial'.ibid
Nūo relatio tripliciter se hz ad absolutū ibidem.
Nūo est aliqua ꝓlis relatio ⁊ an illa denominat sbz ac si actu in cēt ⁊ quare quolibeto.q.13.g.
Qualiter includit̄ in fundamento tā in entitate q̄z in cognoscibilitate quodlibeto.q.14.f.
De duplici relatione rationis p actum intellectus qō libeto.q.17.b.li.1.di.45.o.f.g.
Nō ois relatio ē realis vel rationis.ibidem.
Nō ꝓbat̄ ꝙ relationes ꝓducentis ⁊ ꝓducti possunt fundari in eodem supposito lz magis repugnent q̄z relatio mouētis ⁊ moti.i.di.5.q.1.in solu.q.e.
De duplici relatiōe.s.accidētali ⁊ sbali li.i.di.3.q.6. in solutione.q.e.
An relatio.originis sit formaliter necesse cē li.i.di.2.q 4.in fine ⁊ collatione.q.7.
Nūo relatio originis cēntialiter pōt cē in aliquo alia ⁊ alia depēdētia ad scōz li.i.di.3.q.7.ꝑbatiōe.i.op̄.
Nñ ē eadē relatio ⁊ qñ nō ꝓducit̄ forme quā ꝓducūt ad productū li.i.di.7.q.1.ī solu.scōe rōnis ꝑ.i.opi.
Nūo ꝓbat̄ ꝙ relatio nō est p̄ncipiū cēntie respectu productionū diuinaꝝ ibidē i reꝓbatiōe.2.opini.
Quod relatio nunc est absoluta nūc relatiua sed solū ratio faciendi.5.meta.q.7.in solu.ad.2.argu.p̄ncipale
Qualiter relatio nō ē mūl sbiue ⁊ oē aliō cōcausatū li. i. di.8.q.5.in solutiōe.q.
Nūo relatio manet ⁊ trāsit in cēntiā diuinaz ⁊ quomō nō est formaliter diuina cēntia li.i.di.xi.q.2.in fine.
Nūo nō ois relatio ē rei vel rōnis stricte accipiēdo relationē li.i.q.45.q.1.in solutione.
Nūo id actio creature ad deū nō accidēs sed per identitatē est illud cuius est li.2.di.i.in solutione.q.arti. 2.⁊ collatione.q.6.
Nūo est relatio transcendēs nō alicuiꝰ generis determinati.ibidem.
Utrū relatio creature ad deū sit eadē fundamento li.2. di.i.q..5.⁊ collatiōe.q.6.
Nūo potest ꝓbari ꝙ relatio differt ab cēntia vel fundamento in creaturis ibidē in recitatiōe ⁊ reꝓbatione ꝓme opi.
An relatio sit vera an ens rationis vel modꝰ rei ibidē.
Nūo ꝓbat̄ ꝙ relatio nō hz ꝙ sit res p finitū ibidem.
Nūo ad relationē est motus ⁊ quō nō.q.5.in solutione 2.rōnis.i.opi.⁊ li.4.di.6.q.9.arguendo ꝑ scōam rationē opi.⁊ 5.meta.q.7.g.
An plures eiusdē rationis relationes possint fundari in eodē li.di.i.q.2.in solutione scōi argumenti.
Utrū ꝑsone diuine sint relatiue collationibꝰ.q.15.
Utrū formalis rō terminādi vnionē nāe ad verbū sit eius ꝓꝓrietas relatiua li.3.di.i.q.5.
Utrū intellectus possit qtari i aliq̄ relatiōe coll.q.7.
Utrū cū sūma simplicitate ꝑsone diuine possit stare pluralitas relationū realem collatione.q.i.
Nūo relationes iste possūt cē diuerse ⁊ ꝓueniens in hz cōi potentia collatione.q.15.q.
Nūo exponit̄ illud.5.meta.cōmentatoris ꝙ in.3.mō relatiuorū delatio ē in sba alteri ꝰ extremi ⁊ illud aliō idē bis diceret.quolibeto.q.13.d.
Nūo relatio nunq̄z cāt ꝓfectū alicuius absoluti li.i.di. 8.questione tertia.a.
Q; relatio sit aliud a fundamēto.5.metā.q.6.ī solu.c.
Q; actio ⁊ passio qñ ⁊ vbi differūt a relatione.5.meta phi.q.6.in solutione.c.d.
Nō pō ⁊ habitus distinguūtur a relatione ibidem.
Nō relatio nec est absoluta nec relatiua.5.meta.q. 6.in respōsione ad.2.argu de relatione.
Utrū relatio sit aliqua res cui cōuenit modus essendi 5.meta.q.xi.
Nō relatio carecterizatur a fundamēto ibidē.b.
Nō relatio est aliqua res nature ibidem conclu. i.
De relatione rōis ⁊ modo causandi eam.5.meta.q.xi. conclusione.2.
Nō relatio rōis non est cā entis realis li.3.di.8.q.i.in solu.ad.2.argu.i.q.⁊ li.4.di.46.q.3.c.
Mota ibi multas conclusiones de relatione ꝑ ordinez.
Qualiter intelligitur ꝙ relatiuū non est cā sui correlati ⁊ ni li.4.di.13.q.i.in solu.4.argu.contra.i.arti.⁊ li.i.di. 7.q.vnica.

Relatiuum Nō aliqua sunt relatiua que nō relatiue opponuntur.4.meta. questione.3.c.
Nūo non semper vnuz correlatiuū dat intelligere aliō li.i.di.2i.b.
Nō relatiua sunt simul natura ibidem.
Utruz philosophus conuenienter posuerit tres modos relationis.5.meta.
Nō relationes hūt ꝓꝓrias differentias ibidem.a.
An identitas sit relatio realis ibidem.b.
Utrū primus modus dīta secūdo.5.meta.q.13.
Utrū non ois relatio creata contineatur sub aliquo triū modorum.5.meta.q.13.c.
Nō relatio pōt fundari in relatiōe.5.met.q.3.circa finē

Respectus Nō respectus non pōt esse p̄ncipiū actiuū nec inclusuz inpsone ꝓncipio sed abstractum relatiui dicitur cē p̄ncipiū actiuū quoli.q.7.d.
Nūo ꝓbatur ꝙ respectus non pōt esse forma actiua ⁊ tñ ſm illam rationem non concluditur quin possit esse termi nus productionis ibidem.
Q; respectus dei ad creaturā est ens rōis quoli.q.8.f.
Nūo ꝓbatur ꝙ nullus respectus ad creaturas pōt p

se includi in ꝓstitutiuo ꝑsone verbi.
Nō respectus dei ad creaturā nō pōt eē necesse eē ibidē
Nō respectus realis ⁊ rationis nō faciūt per se vnum ēctū quol. q. 8. g.
Nō respect⁹ intrinsecus ⁊ extrinsecus aduenientes ⁊ quo mō ad respectū extrinsecus aduenientē pōt eē mot⁹ ⁊ non ad intrinsecus aduenientē ⁊ quō acquisitio respect⁹ pōt esse successiua quol. q. xi. f.
Utrū idē sit respectus ad deū creantem ⁊ conseruantem quol. q. ix.
Nō in respectu reali creature bñtis esse ad deū concurrunt diuersi respectus rationis ibidē. c.
Quō respectus creationis ⁊ conseruationis sunt respectus rationis ibidem.
De triplici respectus creature ad deū sicut ad triplicem cām ⁊ quō ipugnatur li. i. d. 3. q. 6. in solu. q. a.
Nō vnus respect⁹ pōt fundari sup aliū li. 4. di. ix. q. i. b.
Nō ois respectus creature ad deū est tertii modi tantum ibidem.
Nō respectus vestigalis ponit idē ꝙ actitudo rei ⁊ quo mō hoc probat ⁊ improbatur ibidē li. i. di. 3. q. 6. c. d. f. ⁊ di. 26. q. i. in solu. rationum principaliū.
Utrū respectus creaturā ad deū ut formaliter idē creature ⁊ quō ꝓr ipro⁹ li. i. di. 3. q. 6. d. f.
Quō ꝓr ꝙ respect⁹ actiui ad passiuū ē prior respectu vtriusq; ad productum li. i. di. 5. q. x. in reprobatione. i. opinionis argu. 3.
Quō probat ꝙ respect⁹ dei ad creaturas gēūq; ē cōnis tribus li. i. di. 27. q. 3. in solu. q. circa finem.
Utrū ad intellectionē qua deus intelligit lapidē ⁊ asinum ꝓexigantur respectus diuersi col. q. 17.
Quō distinguūt genera respectiua li. 4. d. 13. q. i. ar. i. c.
Nō super aliquod fundamētum pñt fundari infiniti respectus ⁊ super aliquod non li. 3. di. 14. ꝑ. x. opi.

Reminisci Quō differt a memorari li. 4. di. 45. q. 3. arti. 4. a.

Reminiscētia Arm ꝙ sit impossibile rēminisci li. 4. di. 45. q. 3. ar. 4. a

Repugnare An repugnet spēb⁹ separari puerti in aliqō ꝓpriis quo. q. 10. a
An repugnet termino preexistēti aliquod conuerti ad ipsum ibidem. b.
Quō non eodem mō repugnat inesse essentia finita ⁊ infinita ⁊ finitū corpus ⁊ infinitū li. i. di. 3. q. i.
An repugnēt cā ⁊ cātum in eadē natura ⁊ suppposito producētis ⁊ pducti in eodē suppōsito ⁊ quō repugnātia relationū realiū in eodē producēdo est ad priorē repugnantiam li. i. di. 3. q. 8. in solu. rōis. x. opi.
Qz aliqua repugnāt formaliter ⁊ aliqua virtualiter li. 4. di. 49. q. ix. c.

Repudium Utrum in lege mosaica liceat viro repudiare vxorē li. 4. distinctione. 33. q. 3.

Representare Quō representatio eēntie diuine non est prior in vna intellectione eiusdē que dicit representare ⁊ quō representatio eēntie vt prior intellectione non inuenitur in intellectu paterno quol. q. 14. e.

Res Quomodo dicitur equiuoce quol. q. 3. a.
Quō res pōt dici vel iterari vel ꝓseruari quo. q. ix. c.
Quō res non distinguit apte p respectū rōis. q. q. 17. c.
Que ē differētia iter rē ⁊ realitatē li. 3. di. 22. q. i. c.
Qualiter in eadē re pōt esse realitas ⁊ realitas ñ tū res ⁊ res li. x. di. 3. q. 6. in solu. ad primū principale.
Utrū dñia rerū sint distincta li. 4. di. 15. q. x. arti. x. e. i.
Quō dñia rerum in se transferuntur. ibidem ar. x.
Que ē iniusta occupatio rei alterius siue dānificatio alteri⁹ in re tēporali ibidē ar. 3.

Resistentia Nō aliqua resistentia est cā successionis in mota ⁊ aliqua nō li. x. di. x. q. 9. g.

Restitutio Utrū quicunq; abstulit vel detiet rem alienā teneatur illā restituere ita ꝙ non possit vere penitere absq; tali restitutiōe li. 4. di. 15. q. i. pp quā rōnē est restitutio facienda ⁊ quis teneatur restituere ⁊ quicqd dz restitui ⁊ cui ⁊ qñ ibidē arti. 4. conclusione. 5.
Utrū dānificans aliū in bonis ꝑsoñ puta corporis vel aie teneatur ad restitutionē li. 4. di. 15. q. 3.
Utrū dānificans alium in bono fame teneatur ad restitutionem li. 4. di. 15. q. 4.

Resurrectio Utrū resurrectio generalis sit futura li. 4. dis. 43. q. i.
An simplr corruptū possit reddire idē nūero ibidē ar. i
An iterū possit redire idē numero ibidē.
An redeat eadē numero vnio partiū in resurrectiōe li. 4. dist. 43. q. i. in solu. vltimi argu.
Utrū possit esse notū per rōnē nālē resurrectionē hoiuz generalē eē futurā ibidē. q. 4.
Utrū resurrectio fiat in instāti ibidē. q. 5.
Utrū in quolibet hoie resurget totū ꝙ fuit ō veritate nature humane li. 4. di. 44. q. i.
Nō si rō aliqua concludit resurrectionē oz ꝙ sumat forma specifica hois vel ab operatione ꝓuenīēte homini sm istam formam li. 4. di. 42. q. x. in solu. q. a.
Nota tres ꝓpositiones per se notas quas accipit ad probandū resurrectionem ibidē.
Nō collectio partiū corporis in resurrectione fiet mīisterio angelorū li. 4. di. 43. q. 6. ar. i.
Nō formatio corporis in instāti in resurrectione fiet di uina virtute arti. x.
Quō aiatio corporis erit in instāti ibidē arti. 3.
An in eodē instāti erit oīum resurrectio ibidem. b.
In qua hora diei vel noctis erit resurrectio ibidem. c.
Utrū corpus hominis post resurrectionē erit i passibile li. 4. di. 49. q. 13.

Sacerdos Utrū sacerdos ad dicēdū missā pro vno ⁊ obligatus etiaz ꝑ alio ad dicēdū missā sufficiēter satisfaciat ꝑ ābob⁹. q. q. 20.
An in ptāte sacerdotes sit applicare bonū certe ꝑsone ꝙ debet ecclesie vel alicui in ecclesia virtute sacrificii. quol. q. 20. b. c.
An bonū applicatū ꝑ sacerdotē illi ⁊ illi tñ valet alteri ⁊ sibi sicut si sibi soli applicaret ibidē. d.
An sacerdos curatus plus debeat applicare parrochianis cꝫ parētibus ibidē.
Quibus dz fieri applicatio viuis vel mortuis iustis vel in iustis ibidem. g.
Quō pōt sacerdos obligari ad dicendum missam ꝑ aliquo dicitur ibidē.
Si aūt oīa verba consecrationis sanguinis contingeret sacerdotē mori nunquid venerādus cēt sanguis cōsecratus li. 4. di. 8. q. x. arti. x. b.
Utrū sol⁹ sacerdos possit ꝓficere corp⁹ xpi li. 4. d. 13. q. x.
An missa melioris sacerdotis sit melior ibidē arti. 4.

Sacramentum Utruz hec sit diffinitio sacramēti quā ponit magister li. 4. di. i. q. x.
Utrū ꝓ tpe cuiuscunq; legis date debuit institui aliqō sacramentum ibidem li. 4. di. i. q. 3.
A quo debuit sacramētū istitui ibidē ar. x.
Quō pōt distingui sacramentum ibidem ar. 4.
Utrū possibile sit in aliquo sacramento esse aliquam virtutem super naturalem. q. 5.
Utrū tpe legis nature sit aliquod sacramētū correspondens circūcisioni li. 4. di. x. q. i.
Nō congruū sit legem euangelicam sacramentis perfectissimis adornari ibidem conclusione. i.

De actione diuersa ꝛ effectu sacramentorum. ibidez.
Quō cia instituta sunt in deo ꝓpe huius legis ibidē conclusione. z.
Qz sacramētū hꝫ efficatiā ipsū efficaciter repꝛesentare effectū significatū concomitantē ibidē in solu.
Quare ponit effectum concomitari sacramētum dupliciter ibidem. b.
Quare in collatiōe sacramētoꝝ remediū generi hūano concurrūt mīa ꝛ veritas ibidē. b.
Quō pōt aliquis ꝓcipere sacramētū ꝛ sacramentaliter sed non spiritualiter aliquis sacramētaliter ꝛ spiritualiter li. 4. di. 8. q. 3. a.

Sanguis De verbis consecrationis ꝛ de forma ꝓsecrationis li. 4. d. 8. q. 2. ar. 2.
Quid agēdū qñ ex negligentia ꝓ vino infundit aqua ibidem. q. 3. in solu. q. b.
Utrū solū vinū vitis expꝛessum de vua sit ꝓpriēs mā conuersionis in sanguine li. 4. di. xi. q. 7.

Sapientia Utrū sapientia. scia intellectus et consilium sint habitus intellectuales li. 3. di. 35. q. i.
Quid est formaliter sapiam dicē perfectionem simpliciter col. q. 13. b.
Utrū pō sit sapiens sapīa genita li. i. di. 32. q. 2.

Satisfatio Utrū cuilibet peccato actuali cōꝛespondeat ꝑpa satisfactio li. 4. distinctione. 15. q. i.
Satisfactio vno mō accipitur generaliter alio mō ꝑpe ibidez in solu. q.
Que rō nois satisfactionis ibidem ar. i.
An sit possibile isto mō ꝓ peccato ꝛ in quo consistit ibidem arti. 1. 2. 3.
An vna satisfactio possit sepaꝛi ab alia ibidē ar. vltio.
Qz satisfactio magis ꝟsistit in actibus penalibus ꝛ passionibus voluntatis q̄z in aliis actibus bonis nō penalibus li. 4. di. 15. q. i. ar. 3.
De satisfactiōe stricte sumpta que rō nois ꝛ aliis sicut ꝓius de satisfactione generaliter sumpta li. 4. dis. 15. q. i. parte. 2.

Scia Nō scia non respicit rem ꝓcise vt exīntes est quoli. q. 7. b.
Quō ꝫ intelligit ꝛ quō accipitur ibi exītis ibidem.
Quō scia pōt ee ꝺ coꝛruptibili ꝛ de cotingenti ibidem.
Quō scia pōt esse de vno per accīs li. i. q. 3. c.
Conditiōes quas icludit scia ꝑpe dicta li. i. q. 3. ꝛ li. 3. di. 34. q. 2. in solu. i. opi. ꝛ in reportatiōe. q. i.
An possit esse de contigentibus ibidem.
An scia dicatur ꝓpie ex ordine ad ꝓpriū vt ad finē li. i. q. 5.
Quō scia vna pōt esse pluriū sciarum spē differentium ꝛ qua vnitate erit illa scia vna li. i. di. 3. q. 8. in solu. 3. rōnis ac oppositum 2. i. meta. q. 6.
Quid sit scia simplicis notīcie ꝛ visionis li. 3. di. 14. q. 2. in solu. q.
De scia aīe xp̄i vide in. x.
Utruz de credibilibus possit aliquis simul habere sciaz ꝛ fidem li. 3. di. 24. q. i.
Opinio thome q̄ scia subalterata fiat cū fide ibidem.
Opinio henrici. Quod de credibilibus ē scia in lumine meo ibidem.
Qz scia multipliciter pōt accipi ꝛ quattuoꝛ conditiōes scie ibidem in solu. q.
Qualiter oñditur nobilitas. i. meta in ꝓlogo. b.
De causis scie ibidem. c.
Maxime scibiliū dupliciter ibidem.
Nō meta. consideratur maxime scibilia ibidem.
Nō scia non videt ee solū circa aliquid tanq̄z circa sm̄ principaliter ꝓsideratum sed et circa causas sbi. i. meta. q. i. d.
Nō duppliciter generatur scia. f. per inuentionem ꝛ doctrinam. i. meta. q. 4. a.
Qz scie distinguūtur p obā. i. meta. q. i. f.
Tres opiniones negāte modū ponēdi aristotelis de generatione scie per inuentionē ibidez.
De gradibus in aquirēdo sciam ibidē.
Utrū meta. sit scia ꝓctica. i. meta. q. 7.
Qz deus pōt ee sm̄ scie ꝓctice ibidē. d.
Nō scia ꝓctica ꝛ speculatiua distinguūt penes oba ibi.
Utrū scia speculatiua sit nobilioꝝ ꝓctica. i. q. 6.
Quō scia ꝛ scibile referūt ꝛ simul sunt ꝛ nō sunt. 5. meta. q. 3. g. 7. q. 13. g.
Nō non sufficit ad habēdū sciam de aliquo q̄ effect⁹ hē at cām necessariā. sz oz q̄ sit necessaria habitudo inter cām ꝛ effectum. 6. meta. q. 2. g.
Quō exponit dictū auicēne si de fine eet scia eet scia nobilissima li. i. q. 3. e.
Quō exponit illud augustini q̄ duplex scia quā memoria tenemus gignit in nobis ꝛ ꝑ sciaz nō itelligit hitū sz spēz obi li. i. d. 3. q. 7. in solu. 2. argu. i. opi.
Utrū diuisio scie quā ponit aristoteles. 6. meta. in phisicā mathematicā ꝛ diuinā sit sufficiēs. 6. meta. q. i.
An scia ꝛ intellectus sint vn⁹ hitus sm̄ rē ibidē oꝑ. 2.
Quō oppositoꝝ ꝛ vna scia li. i. di. 23. e. f.
Vide distinctionē scie ibidē in solu. q. sm̄ ꝓpaz opi.
Nota gradus vnitates scie. 6. meta. q. i. b. i.
Nota sufficientiam diuisionis ibidem. k.
An de ente per accīs pōt ee scia. 6. meta. q. 2.
Utrū sit necessariū ꝓ statu isto aliquā sciam supnāliter homini inspirari li. i. q. i. in solu. q.

Scire Qualiter itelligendū ē q̄ oēs hoēs nā scire desiderāt. i. meta. in ꝓlogo. a.
Utrū hec sit vera oēs hoies nāliter scire desiderāt. i. methaphisice. q. 2.
An visus factat' maxime scire ibidem. f.
An possum⁹ hꝫ certitudinē vel certā sciaz de actibus nostris ibidem. b.
De scia dei respectu futuroꝝ li. i. di. 39. q. 5.

Secretū Utrū quilibet teneat ad celādū secretū li. 4. di. 21. q. 2. ꝛ conclusione. 5.

Securitas Utrū ad cētiaz beatitudinis ꝓ tineat securitas li. 4. di. 49. q. 6.
Qz securitati opponit tīmō. ibidem articulo. 2.

Semen Utrū in materia sit rō seminalis ad formā li. 2. di. 18. q. i.
Quid est semen ꝛ seminalis ratio. ibidem. d.
In quo ēr ō seminalis ꝛ ad quid ꝛ quare. ibidem. b. c.
An semen sit actum generationis. ibidem. d.
An sit alteratiuū. ibidem.
An costa ade de qua formata fuit mulier fuerit ratio seminalis li. 2. di. i. q. 14.

Sensus Quare quantū ad pfectionē ad quaz ē in potētia pōt ꝓ agens naturale reducere ad actū nō sic intellectus li. 1. q. i. g.
Quare de mēte posset itellect⁹ ee verus. i. meta. q. 4. c.
Qz cognitio ītuitiua sensus ī nobis sit certio cognitione intellectiua. ibidem.
Quō iudicabit intellectus quis sensus sit verus ꝛ qs erat. ꝛ qs est bene dispositus ꝛ quis nō ibidem. f.
An verū semp bēat iudicari testimonio sensuū pluriū ibidem.
Utrū obz sens⁹ sit aliqd sb̄ rōe singularis. i. meta. q. 6. d
Quō singulare nō sentit a sensu aliquo per se. 7. meta. q. 3. e.

Sensibile. Quō exponitur illō terti de aia sicut sensibilia ad sensuz sit fantasmata ad itellectū. q: nō de quocūq̄z actu sed ꝓmo tm̄ li. i. di. 3. q. i. solutiōe. i. argumenti.

Separatum Qz separatū a materia non pōt transmutare materiam quolibeto. q. 7. c.

Q̃ hec ẽ falsa qtqd sep arãs ab alio in suo eẽ ẽ aliud ab eo realiter li.4.di.26.q.1.e.

Seruitus Utr̃ seruit⁹ impediat matrimoniuz li.4.di.36.q.1.

Utrũ iuste inducta sit seruitus ibidẽ in solu.q.1.

Utrũ seruus põt ꝓbere matrimoniũ inuito dño.ibiđ.b

Dato q̃ seruus nubat cũ volũtate dñi nũqd p̃ seruitutẽ põt impedire ad vtorẽ ibidẽ iusta finem.

Simile Nõ similitudo requirit extrema realiter distincta quoli.q.6.d.

Nũ deducit q̃ similitudo est relatio realis ⁊ de dupli ci similitudine li.1.di.21.1.

Simonia Nũ simonia põt eẽ in ordine vel in benẽficio li.4.d.25.q.1.ar.1.b.

Qualiter incurrit qs dispensat cũ simoniacis ibidem.

Simplicitas Nũ probatur q̃ simplicitas opponit compõi ex partibus quantitatiuis ibidem conclusione.2.

Utrũ cũ diuina simplicitate possit stare aliquo mõ distinctio perfectionũ essentialiũ precedẽs oẽm actũ intellectus li.1.di.8.q.4.

Q̃ iz simplicitas sit perfectio simpliciter non tñ creatura simplicior est perfectior non simplici ibidem.

Nũ cũ simplicitate stat ydemitas formalis attributorum ibidem in solu.q.

Utrũ cuz simplicitate persone diuine stet pluralitas relationum realium col.q.1.

Utrũ deus sit sũme simplex li.1.di.8.q.1.

Utrũ aliqua creatura sit simplex ibidem. q.2.

Utrum cũ simplicitate diuina stet aliquis ꝓceptus vniuocus deo ⁊ creature ibidẽ.

Simul Nũ simul põt aliqd dici creari ⁊ conseruari.quoli.q.12.c.

Nũ exponitur illud philosophi illa sunt simul quorũ non est meritum quoli.q.11.c.

Q̃ cũ hoc qõ relatiua sũt simul ista priozitas originis li.4.di.13.q.1.in solu.4.argu.ꝓtra articulũ p̃mum ⁊ li.1.di.7.

Q̃ aliq̃ simul eẽ i intellectu p̃t intelligi dupl̃r ibiđ prũ p⁹.

Simultas Qua simultate relatiua sunt simul.⁊ quomõ hoc declaratur li.1.di.28.q.3 in solutiõe.q.

Nue ẽ simultas relatiuorũ.ibidem.

Sinderesis Utrũ sinderesis sit in voluntate li.2.di.39.q.1.

Singulare. Q̃ singularitas nõ est rõ agendi in singulari sed ꝺditio agentis li.1.di.3.q.7.in solu.1.argumẽ.p̃ncipalis.ibidem

Nũ actus sunt singulariũ ibidem.

Utrũ actus ⁊ cognitiões sint circa singularia.1. met. questione.6.

Utrũ obz p se sens⁹ sit aliqd ĩb rõe singularis ibidez.d.

Nũ in singularib⁹ est ordo secũm ordinẽ vniuersaliũ li.4.di.8.q.1.articulo.3. cõclusione.9.

Utrũ singulare p se intelligat.7.meta.q.14.

Utrũ singulare sit p se intelligibile.ibidẽ.q.

Sol. De finitis potẽtiis actiuis in sole.5.meta. questione.8.e.

Nũ sol e indeterminat⁹ ad effectus diuersos non tñ cõtradictorie li.1.di.7.q.1.⁊ li.4.di.13.

Solus Q̃ põt teneri catbegorõatice vel sincatbagorematice.li.3.di.9.q.1.i solu. q.3.a.

Sonus Quomõ fit subito successiue.8.meta phi.q.2.c.

Species Utrũ spẽs sit virtus theologica distincta a fide ⁊ charitate li.3.distinctiõe.26.q.1.

Nũ ꝓbat q̃ necesse sit ponere spẽ eẽ virtutẽ theologicam.ibidem.b.c.

Nũ ⁊ p quo necessariũ sit semp ponere duas vires in volũtate.ibidem.d.e.

Species Nũ probat q̃ spẽs nõ est in oculo subiective sz in aere ꝓpinquo quolibeto.q.15.

Nũ põt probari necessitas ponendi spẽm impressam quolibe.q.15.b.⁊ li.1.di.3.q.7.in reprobatiõe.1.opi.

Nũ ꝓbat q̃ sequẽs intelligibilis nõ põt representare vel cũ sit gẽita a singulari ⁊ quo sol cãtur dupl̃r. ibidem in solu.1.argumẽti p̃ncipalis.

Nũ obstãte pluralitate specierz apud intellectũ vnã tñ ⁊ nõ oia intelligim⁹ simul illõ cuius singulare fortius mouet sensũ.ibidẽ.in solu.secũdi.argu.p̃ncipalis.

Nue cã p̃cisa assignat ponẽdi spẽz in sensu nã sensus ẽ potẽtia organica.ididem in sololutione.1.argu.1. opi.

Nũ spẽs intelligibilis ẽ minus delebilis q̃z sensibilis ⁊quare ⁊ quõ ex hoc intellectus dicitur locus specierz ibidẽ.2.arti.in solutione opi.

Nũ spẽs nõ ẽ ipi intellectui rõ receptiua act⁹ ⁊ quez ordinẽ hñt inter se actus ⁊ spẽs.ibidẽ in solutione argumenti.2.opini.

Nũ probat q̃ per nullã spẽz creatã potest representari diuinitas sub rõne ꝓpa diuinitatis quoli.13.q.14.c.

Nũ ꝓbat q̃ spẽs nõ p̃t eẽ partialis cã itellect õis eo mõ quo ponit ⁊ quõ respõdet ad rõnes li.1.di.3.questione.8.in solu.q.

Nũ spẽs intelligibilis põt intẽdi p actũ intellectus li.1.di.17.q.3.in reprobatiõe.1.opi.

Nũ probat per spẽz specialissimã inferiorem spẽ nãe puta q̃ inter hãc spẽm que cãlitas ẽ siue albedo in se est dare aliã spẽm inferiorẽ.puta caliditatẽ in tali gradu ⁊ quõ soluit li.1.di.17.in reprobatiõe.1.opi.rõe.5

Q̃ diffinitio spẽi que est p̃dicari de plurib⁹ ⁊ nõ ẽ scõe intentiões sz p̃me li.1.di.23.in recitatiõe opi.1.

Nũ probat actũ speciei vt formalis cã intellectiõis informare sbiective itellectũ li.1.di.3.q.8.i sol.q.

Nũ secũm aliquos spẽs i intellectu ẽ rõ formalis gignẽdi noticiã genita ⁊ intellect⁹ ẽ tñ materiale ⁊ quomõ improbatur.ibidẽ in solutiõe qnte opi.⁊ post.

Nũ spẽs est instrumentũ intellect⁹ respectu intellectionis li.1.di.3.q.6.in solu.q.

Nõ spẽs cãtur ab intellectu agente sunt a p̃ncipaliori ⁊ a fantasmate sicut a minus p̃ncipali.ibidẽ in soluti. 1.argumenti p̃incipalis.

Quod spẽs accipit tripliciter li.3.di.23.q.1.

Nũ requirit spẽs repsentãs eẽntiã diuinã intellectui angelico li.2.di.3.q.9.in solutione.

Q̃ in obm nõ agit ad cognitionẽ spẽi itellectus li.2.di. 3.pte.2.q.2.b.

Nõ rubor radii trãseuntis per vitrũ rubeũ nõ est spẽs roboris vitri.5.meta.q.7.b.

Nũ sz spẽs multe moueãt intellectũ simul.tñ vna p̃ us alia itelligit.⁊ qd cã hui⁹ li.4.di.45.q.1.d.

Utrũ vnitas spẽi sit aliqua vnitas realis alia ab vnitate reali indiuiduali .7.meta .q.13.⁊.q.18.⁊ li.2.di. 3.q.p̃ma.

Utrũ cõceptus generis sit ali⁹ a cõceptu spẽi.7.meta. q.3.⁊ li.2.di.3.q.1.

Spera An spera prima vicina candele plus vel minus illuminet q̃z secunda distans.q.q.

Spirare. An prius spirare ꝓueniat patri q̃z filio quomodo non li.1.distinctione 12.q.2.in solitione.q.

Utrum pater filius spirent vniformiter li.1.di.13.q.2.

Spiratio Quomodo probatur q̃ spiratio sit posterior intellectione creature quo libeto.q.10.d.

Spirator. Utrum pater ⁊ filius sint vnus spirator vel spiratores li.1.di.

i.q.i.circa medium.
Utrū voluntas concors sit primum formale spirandi spiritum sanctum col.23.

Spiritus Utruz spiritus sanctus sit genitus siue vtrum eius productio sit generatioli.i.di.13.q.i.
Utrū procedat per modum voluntatis li.i.di.17.q.i.
Utrū prdcedat a patre ⁊ filio li.i.di.18.q.i.
Quomodo probatur q spūs sanctus productione cadez producitur a patre ⁊ filio ibidē.in solu.q.
Utrū distingūtur personaliter a filio si non procederet ab eo li.i.di.11.q.2.
Utrum pater ⁊ filius spirent spiritum sanctum in quātum vnum vel inquantum aliquomodo distincti li.i.di.12.q.i.
Quomodo sm aliquos spiritus sanctus producitur voluntati concordi patris ⁊ filii ibidem in recitatione.i.opi.⁊ post.
Quomodo probatur q spiritus sanctus non producit voluntate vt intelligitur sub actu secundo vt est actus primus ibidem.
Quomodo tripliciter potest intelligi spiritum sanctū spirari prositer li.i.d.12.q.i.in sol.auctoritatis ricardi.
Utrū voluntas concors sit principiū formale spirādi spiritum sanctum li.i.di.2.q.2.

Status De triplici statu nature humane quo.q.14.a.
Utrum pro statu isto necessarium sit homini aliquam doctrinam supernaturaliter inspirari ad quā non posit attingere lūie naturali intellectus li.i.q.i.
Utrum in statu innocentie habuisse corpora imortalia li.2.di.19.q.i.
Utrum filii procreati in inocētie statu fuissent statim confirmati in iustitia ibidem.q.2.
Utrū in statu illo fuissent illi soli generati qui nūc sunt electi ibidem.q.3.
Utrū creuissent in corpore ⁊ scientia sicut modo li.2.di.19.q.vltima.
Utrum peccatum primi hominis potuit fuisse veniale li.2.di.20.q.i.

Stella Utrum stella moueatur motu proprio alio a motu sui orbis li.2.distinctiōe.14.questione.2.
Utrum stelle agant in bec inferiora ibidem.q.4.

Substantia Ꝙ substantie ⁊ si iperfecte pōt ꝓpetere motus accidētis ⁊ ecōuerso accidenti motus substantie quolibeto.q.19.f.g.
Quomodo probatur q substantia non potest immediate immutare intellectum nostrum ⁊ quomodo instatur ⁊ soluitur li.i.di.3.q.3.in solu.c.
Ꝙ quidditas substantie materialis non est primū obz intellectus nostri.2.meta.q.3.g.
Nō substantiam est sōm in metaphisica.i.met.q.i.e.
Utrū substantie sepate immateriale possint intelligi a nobis sm suas quidditates ⁊ hoc ab intellectu coniuncto.2.meta.q.3.
Nō substantia materialis de se ex natura sui non sit in diuina vel singularis li.2.dis.3.q.i.⁊.7.metaphisice.questione.13.
Utrum sit in diuidua per aliquid positiuū intrinsecum ibidem.q.2.
Utrum per actualem existentiam ibidem.q.3.
Utrum per quantitatem ibidem.q.4.
Utrum substantia materialis sit hec ⁊ in diuidua p materiam ibidem.q.5.
Utrum per aliquam entitatem positiuam per se determinantem naturam singularem ad singularitatez ibidez questione.6.⁊.7.metaphisice.q.17.⁊.9.me.q.9.
An forma substantialis sit immediatum principium ⁊ prōximū actionum li.4.di.12.q.3.⁊ di.13.questione i.articulo.3.
Nō accīs non pōt esse per se attingēs sbaz vt terminus ibidē conclusione.i.⁊.2.
Nō meta.ꝓsiderat sbam corporeā vt includit principia quantitatis.6.meta.in solu.q.b.
Utrū sba sit primū oium entiū tpe.7.meta.q.2.
Utrū sba sit poz oīe ente congnitione.7.meta.q.3.
Utrū sit primū entiū diffinitione ibidem.q.4.
Utrū forma sbal' suscipiat magis ⁊ minus.8.meta.q.3.
Quid dicit aut quid sit sba māl' li.2.di.3.q.5.
Utrū relatio potentie actiue fundet imediate in aliqua forma sbali.9.meta.q.9.

Subiectum Utrū deꝰ sit sōm in theo.⁊ vtrū sub aliq̄ rōe spāli li.i.q.3.a.b.
Nō aliquid est sōm vnius sm genꝰ ⁊ aliud vniꝰ sm speciem ibidem.
Nō est sōm sm rōem diuinitatis ibidē.c.
Nō ist sōm theoᶜ vt ptinet veritates ibidem.d.
Nō est sbz theo.bz partes subiectiuas ⁊ passiōes ibidē.
Quō sōm scie ptinet ad genꝰ cāe efficiētis nō mālis ibidem.d.⁊.2.meta.in declaratione ꝓpositionis.
Nō intelligit illud verbū boetii forma simplex nō ē sōm ibidez.d.i.g.
Quōn oz principia scibilia cē principia sbi in se ibidē.d.
De sbo meta quō probat q deus non est sōm ⁊ quō ad rōnem cōmenta.ibidem.
Quō ꝓbat q sōm respectu ꝓpe passionis n ē tm cā mālis sz ēt efficiēs li.i.di.3.q.7.in solu.2.rōis.2.opi.
Utrū ꝓpium sōm meta.sit ens sicut posuit auicēna vel deus ⁊ intelligentie sicut posuit comentator vel neutruz.i.meta.q.i.
Qz sōm accidētis accipitur dupl'r ꝑ vltime dependētia terminate vel ꝓprio li.4.di.12.q.i.in solu.
Qualiter accidēs est in sbo ⁊ qualiter sine sbo.ibidē.q.i.⁊.q.2.
Qz ad rōem sbi requirūtur sex ꝓditiones in reportatiōe q.i.b.
Qz tm sunt tria sba specialissima ꝓpe realia.6.meta.q.i.in solu.q.sm.i.opi.
Qz nullū predicamētū est sōm ibidem.
Qualiter sba corporea est sōm ibidem.

Subsistere Quō subsistere est equiuocū ad ꝑ se esse ⁊ icōicabiliter existere quoli.q.4.di.⁊.5.f.
Qz subsistēt per se nō pōt esse forma alicuius.q.q.9.b.
Quid est per se subsistere ibidem.

Subalternatio Quid regrit ad subalternationē li.i.q.3.

Subtilitas Utrū corpus bti per dotē subtilitatis possit eē cū alio corpore li.4.di.49.q.16.
An subtilitas sit aliqua qualitas ibidē in solu.q.arti.3.

Succedere Quō corpus xpi nō dicatur ꝓpe succedere pani ⁊ quid requiritur vt aliquid proprie dicat succedere quoli.q.10.e.
De cā successionis motus qui ē diuersa approximatio mobilis ad motēs ⁊ resistentia mobilis ad motēs li.f:di.2.q.i.g.
An possit eē successio imēsura absq; hoc q sit innouatio imēsurato li.2.di.2.q.i.in argūēdo ꝺ.i.opi.
Nō in motu locali ē successio ex duplici cā. s.ex diuinisibilitate mobilis ⁊ ex indiuisibilitate spacii quarū vtraq; cā per se si eēt per se ꝑ se eēt cā successionis li.2.di.2.q.9.arti.3.
Nō in trāsmutatiōe est successio ⁊ quare.8.met.q.3.

Sūmū Dicit aliqd dupl'r vel qō oia alia excedit vel qō a nullo succedit lz nō oia excedat li.i.di.3.q.i.in solu.q.i.

Superficies Quō probatur q superficies cōcaua celi pōt eē absq; ꝓditiōe

sine aliquo corpe ptẽto ⁊ quomodo istatur ⁊ soluit. qõ libeto. q. ii. c.

Supernaturale. Quõ ⁊ qñ aliq̃ forma dicit naturalis ⁊ qñ ñ libro. i. q. i. d.
Utrũ aliq̃ doctrina supnãlis sit neciaboi viatori. li. i. q. i ⁊ li. 4. di. 10. q. 3. d.
Qõ supernaturale dicitur dupl'r. ibidẽ in solu. q. a.
Utrum doctrina supernaturalis necessaria viatori sit tradita sufficienter in sacra scriptura. li. i. q. 2.

Suppositum Quomodo ad suppositũ potest vltimate terminari dependentia accidentis non obstante ꝙ dicat negationem tm̃. q. q. 19.
Quomodo declaratur ꝙ ratio suppositi cõsistit i dupli ci respectu icõicabilitatis. li. i. di. 23. q. 4. i sol. q. a. b.
Quõ ꝓbat ꝙ ad suppoᵐ diuinũ nõ põt terminari depẽ dentia nature ad verbũ. q. q. 19. d.
Qualiter suppositum diuinum non ponitur constitui per aliqd eiusdẽ generis cum natura. q. q. i. g.
Qõ ad suppositum constituitur per aliqd eiusdẽ natu re aliqnod nõ. ibidem. f.
Qõ ad suppositum non tribuit causalitatem vel ratio nem agendi. sed magis suppositum dicitur agens per rationem agendi. q. q. 8. b.
Utrũ suppositũ creatũ põt sustẽtificare aliquã naturam creatã. li. 3. di. 1. q. 4.
Sustẽtificare põt esse dupliciter effectiue vel formaliter ibidem in solutione qõnis.

Suspensio: Quid est ⁊ qualiter distinguit ab alijs penis canonicis. lib. 4 di. 25. q. 1. articulo.
Qõ quedam suspensio est ab officio. quedam a beneficio. quedam ab ingressu ecclesie. ibidem.

Tempus. An scit poneretẽpus discretum. li. 2. di 2. q. ii. oꝑ. i.
Qõ motus ⁊ tempus sunt per se quantitates. 5. metha phy. q. 10.
Qᵗ nunc eni ⁊ nunc tẽporis sunt idem. ibidem.
Qᵗ verbum põt significare tẽpus vel instans cuiuscũq; temporis. li. 4. di. 8. q. 2.
Qᵗ verbum ꝓsignificare instãs vel tẽpus ꝓprie dictũ siue loquendo de verbo presenti siue de preterito siue de futuro pertinet ad multiplicitatem secũdi modi equocationis qui est ꝑm diuersa assignata dictionis idẽ significantis. ibidem.

Tentio. Qõ tẽtio est quadruplex. libro. 4. dis. 49. q. 6. ante finem.

Theologia Qõ theologia põt eẽ scientia in intellectu viatoris stãte simpliciter statu vie. q. q. 7. b.
Quomodo potest verificari opinio dicens theologiaꝫ esse sciam inter lumen glorie ⁊ lumen fidei. ibidem.
Utrum theologia sit sufficiẽter tradita in sacra scriptura. libro. i. q. 2.
Differentia theologie ab aliis scientijs ꝗ ad cõcordãtiam scribentium. ibidẽ. b.
De auctoritate scribentium theologiã. ibidem. c.
De diligentia recipientium theologiam ⁊ de rõnabilitate contẽtorũ ⁊ irrationabilitate contradicentium. ibidem. d. e. f.
Quõ declarat̃ per octo mãs theologiã eẽ sufficiẽter traditã viatori. li. i. q. 2. diffuse.
Utrũ theologia sit de deo tanꝗ de sbo. li. i. q. 3.
Utrũ sit de deo sub aliqua spãli rõne. li. i. q. 4.
De theologia in se qualis sit cognitio ⁊ de theologia in nobis. libro. i. q. 3. b.
Qõ theologia continet veritates necessarias ⁊ contingentes. ibidem.
Quõ theologia dei eẽ de oib⁹ scibilib⁹ aliter vilesceret ci⁹ intellectus. li. i. q. 3. f.
De theologia btõꝝ ⁊ ẽr nr̃a que bz terminuz ⁊ an sit de omnibus. ibidem.
De theologia an in se sit scientia. li. i. q. 2. g.
An theologia habeat habitudinẽ subalternãtis ⁊ subalternate. ibidem.
An theologia nostra vel beatoꝝ vt est de contingẽtib⁹ possit esse scientia. ibidem.
Utrum theologia sit speculatiua vel practica. li. i. q. 4.
Qᵗ theologia continet verba ⁊ ꝙ sit sufficiens. libro. i. q. 2. iuxta finem.
Utrum theologia sit de omnibus ex attributione eorum ad finem primum. li. i. q. 5.

Terminus Qᵗ non oportet ꝙ terminus ad quem conuersionis habeat eũ dem modum essendi bic quem habuit termin⁹ a quo quodlibeto. q. 10. d.
Quomodo declarat̃ ꝙ aliquid habens idẽ esse qõ ꝑus facta tamẽ aliqua nouitate supaddita ipsi eẽntie põt eẽ termin⁹ conuersionis ⁊ quõ ipugnat̃. q. q. 10. d. f.
Quõ idẽ nulla facta nouitate circa ipsum põt eẽ ẽmin⁹ conuersionis ⁊ actionis noue. ibidem.
Qõ termin⁹ ad quẽ excludit eẽ termini a quo. q. q. 10. f
Quid ẽ rõ formalis depẽdẽtie nãe humane ad verbum quodlibeto. q. 19. b.

Totum. De toto homogeneo ⁊ etherogeneo in comparatione ad partes. libro. i. di. 19. q. 2. in solu. 1. articuli.
An totũ sit aliud a partib⁹. li. 3. di. 2. q. 2. ar. 1.
Qᵗ totũ dic̃ aliã entitatẽ a ptib⁹. ibidẽ. ⁊ li. 3. di. 22. q. 2. f
Totum accipit̃ categorematice ⁊ sincategorematice. quodlibeto q. 10. a.
An entitas totius sit alia forma absoluta ꝗ ẽ ps. ibidẽ.
Qõ simul totũ accipit̃ triplr. li. 3. di. 22. q. 1. e.

Transcẽdens. Utꝝ possit poni aliquod aliud trãscẽdens ab ente ꝑmum obiectũ intellectus nr̃i. li. i. di. 3. q. 4.
Qõ aliquod transcendens est oibus entibus. 2ᵉ aliqõ non. li. i. di. 8. q. 3.

Trãsubstãtiatio Utrum sit possibilis. li. 4. di. ii. q. 1.
An transbatio sit mutatio. ibidẽ ar. 3.
Quid ẽ qõ significat̃ ꝓnomẽ trãsbationis. ibidẽ arti. 1.
Qᵗ põt fieri trãsbatio in corꝑ⁹ rp̃i preexistẽs. li. 4. di. ii. q. 3. articulo. 2. conclusione. 1.
Qᵗ põt eẽ sbm i timio ad quẽ isti⁹ trãsbatõis. ibidẽ. 3ᵒ. 2

Trinitas: Qõ non põt cognosci demõstrati one qr. ⁊ quare. q. q. 10. b.
Quomodo ꝓbat̃ ꝙ circũscripta trinitate remãeat sufficiens principiũ ꝓducendi creaturas. ibidem.
Qᵗ õ trinitas ex nãlib⁹ nõ põt cognosci ꝓp qd. q. q. 14. e
Utrũ intellectuales creature p̃supponãt trinitatez personarũ. colla. q. 10.
Utrũ imago trinitatis in aĩa rõnali cõsistat in trib⁹ potẽtijs distinctis realiter. li. 2. di. 16. q. 1. ⁊ li. 1. di. 3. q. vl.

Tristitia Quid est tristitia ⁊ qd dolor ⁊ vbi est subiectiue ⁊ ꝙ nõ est actio volũtat̃ li. 3. di. 15. q. 1. arti. 1.
De quibus cõtristabat̃ rp̃s. ibidẽ arti. 1. conclusione. 1. b.

Vacuum Quõ exponuntur auctoritates phi per quas ꝓbat vacuuz nõ esse. qõ libeto. q. ii. c.
Qõ vacuũ esse non includit ꝯdictionẽ. li. 4. di. 43. q. 5. c

Vbiqz Utrũ deũ eẽ vbiqz presentẽ ꝑm potẽtiam necessario inferat ipsum eẽ vbi qz ꝑm eẽntiam. li. 1. di. 37. q. 1.

Velle Qõ velle diuinũ est ratio terminãdi habitudinẽ rei creare ⁊ conseruate. q. q. 13. b.
De velle efficaci ⁊ remisso ⁊ nolle tam in nobis qꝫ i deo li. 1. di. 47. q. 1. in solu. ⁊ di. 1. q. 4. f.

Q̃ primū velle est in potestate nr̃a ⁊ nō est ita cauſabi
le ſicut prima intellectio.q.q.ii.e.
Quando ex conditione aliqua nolita aliquis nō ſimpli
citer vult ſed magis vult ſicut patet in proiciente
merces in mari.libro.4.diſtinctione.20.q.i.c.⁊ libro
3.diſtinctione.15.q.vnica.
De velle libero ⁊ deliberatiuo ⁊ quare voluntas poteſt
non velle.⁊ ſi non ſit in eo defectus boni vel aliqd ma
li.li.4.di.49.q.9.in ſolu.c.
Utrum damnati vel quicūq; alii poſſint p̄m rectaz ra/
tionem vellenon eſſe.li.4.di.50.q.i.
Utrū damnati vellent nō eē li.4.di.50.q.2.
Utrū deus ab eterno voluit alia a ſe li.1.di.45.q.i.

Verbum An in deo ſit verbū cēnti ale li.
i.di.27.q.2.in ſolu.q.
An verbū cadē ꝓprietate qua eſt verbū dicat reſpectū
ad creaturā.⁊ quō declarat li.i.di.27.q.3.in ſolutio
ne.q.⁊.quolibeto.q.8.g.
An ſit propriū ꝟbi declarare oia formaliter li.i.diſtin.
32.q.2.in ſolutione.q.
Nūo verbū dr̃ magis ars q̄z p̄.quolibeto.q.i.f.⁊ quo
libeto.q.8.g.
Nūo verbū eſt expreſſiuū oium que ꝓtinent in eſſen
tia.ibidem.
Nūo verbū nō ꝓducitur p actū intelligendi.ibidem et
collatione.q.2.
Nūo ꝟbuz diuinū bēat aliquā cālitatem propriā quoli
beto queſtione.8.
Nūo verbo diuino cōpetit eē exemplar ⁊ berē in ſe ide/
as oium factibiliū quodlibeto queſtione.8.a.
Nūo probat̃ q̄ in verbo ē aliqua ꝓpria rō cāndi reſpe
ctu creature pōt intelligi dupl̃r.ibidem.
Nūo conuenit aliqs modus proprius ⁊ aliquis ordo
ꝓprius i cauſalitate creature.ibidez.
Nūo verbū nō pōt includere reſpectū realez.2.rōnis
ſed vnū ſignificat ⁊ aliud connotat.ibidem.g.
Nūo nō ſolū verbū nō dicit aliquā cālitatez proprias
reſpectu creature in genere cāe efficientis ſed nec for
malē nec finalem.ibidem.
Nūo verbū dicit̃ ars ⁊ noticia ⁊ quare idee ꝺ̄ppropri
ant̃ verbo ꝛz ſintcōmunes cuilibz pſone.ibidem.
De rōe ꝟbi ē q̄ ſit ſimilitudo obi nāliter genita rō bea
tus vidēs deū nō formaꝫ ꝟbuz de deo quoli.q.14.d.
Q̄ pro eodē accipit auguſtinus gigni de memoria ⁊ de
ſcia memorie ⁊ de re nota ⁊ qūo exponitur quolibeto
queſtione.15.c.
Q̄ intellectus creatus pōt habere ꝟbū de creatura co
gnita in genere proprio.q.q.15.f.
An ꝟbū formaꝫ de creatura viſa in cēntia diuina, ibid
Nūo ꝓbat̃ q̄ actualis notitia ē rō gignēdi verbū ⁊ quō
ꝟbum nō eſt magis notitia declaratiua q̄z notitia actu
alis patris que nō eſt verbū.⁊ quomodo verbū ē no
titia de notitia.⁊ quomodo debet intelligi.ibidem.
Quare verbū perducit̃ p dicere ⁊ nō p itelligere.⁊ quō
dicere nō ē act⁹ itelligēdi ꝛz ſit act⁹ intellectus.ibidem
Quare ꝟbū nr̃m non eſt ꝓductiuū amoris ſicut diuinū
libro.i.di.ii.q.i.in fine.q.
Nūo verbū diuinū ſiue filius ex vi ꝓductionis ē noti
tia actualis ⁊ quō nō.li.i.di.23.q.i.circa finem.
Nūo ꝟbū creatū ſit notitia actualis.li.i.di.27.q.i.
Utrū ꝟbū in diuinis dicat ꝓprū pſone genite.libro.i
diſtinctione.27.q.2.
Utrū dicat reſpectū ad creaturas.li.i.di.27.q.3.
Nūo ꝑm aliquos ponit̃ intellectio actualis ⁊ nō q̄cūq;
⁊ quō declarat̃ verbū ē ꝓrimū ⁊ non cēntiale .⁊ quō
iſta impugnat̃.li.i.di.27.in ſolu.q.i.⁊.2.in recitatiōe
i.opi.⁊ poſt.
Nūo ꝓbat̃ q̄ ꝟbū gignit̃ per actualē intellectionez.⁊ q̄
generatio verbi nō eſt neceſſaria iſta cōclo inter ē quaz
ponit Hēricus nec nobis nec in deo.li.i.di.27.in ſol.

i.⁊.2.q.nec in recitatione.i.opē.
Nūo ſecūz verbū inqſitio ꝑma ⁊ quō talis inqſitio nō ē
de rōne verbi.li.i.di.27.in ſol̃.i.q.dubio primo.
Quid ē ꝟbū ⁊ circa hoc ſūt qnq; op̄.li.i.di.27.q.i.i ſol̃.
An volūtas concurrat ad rōnē verbi.ibidē dubio.2.
Que ſunt cōditiones que cōueniūt verbo ſūpte ab Au-
guſtino.ibidem in ſol̃.q.⁊ in ſolu.rationis.2.opē.
Nūo ꝑm aliquos verbū diuinū perficit intellectionem
ēntialē ⁊ quō ipugnat̃.li.2.di.i.q.i.i repro:bōe.i.opē.
An verbū ſignatur de notitia creature.libz.2.q.i.in ſo
lutione articulo.2.
De icarnatione verbi q̄re vnitas aſſumere incarnatio-
nem.libro.3.di.i.⁊.2.
Utrum inter ꝑn⁹ ſit ꝑn̄ formale producendi verbum
in diuinis.col̃.q.2.
Nūo exponit̃ Aug. volēs ꝟbū ſigni de memoria ⁊ ſci
entia in memoria ⁊ de re nota.q.q.15.c.
Utrum per rōnez nāle poſſit cognoſci nō eſſe ꝟbū ēntia
le in diuinis.li.i.di.27.q.4.

Veritas Utrū in collatione neceſſariorūz re
mediorum generi humano adeo cō-
currant miſericordia ⁊ veritas.li.4.di.2.q.i.i ſo.q.b.
Nūo veritates cōtingentes contente in deo poſſint ſci
ri ⁊ quomodo non.q.q.7.b.
De veritate quadruplici ꝓpōnis neceſſarie.q.q.8.d.
An aliqua veritas certa ⁊ ſincera poſſit cognoſci ab in
tellectu viatoris abſq; lucis increate ſpeciali illuſtrati-
one.libro.i.di.3.q.5.
De duplici veritate rei ſm duplicem conformitatem
eius ad duplex exemplar.ibidem.c.d.
Quomodo veritates infallibiles cognoſci in regulis et
nis pōt intelligi dupliciter.ibidem.e.
Tres conditiones pertinent ad veritatē theologicaz.li.
3.di.26.d. vide in precedenti colūna in theo⁹.
Quomodo veritas concluſionis non eſt alia ſed partia
lis reſpectu veritatis p̄incipii.li.i.di.8.queſtione. 5.
in reſponſione.3.
Nūo exponit̃ Aug.cū audis de⁹ eſt veritas.noli que-
rere quid eſt veritas ⁊c.libro.i.di.3.q.4.in ſol.c.

Verum. An verum ſemp̄ habeat iudicari te-
ſtimonio plurium.i.metb.q.4.f.
Quomodo aliqō verum acceptū ab effectu eſt euiden⁹
⁊ verum acceptum a cā non.q.q.7.a.
Quomodo probat̃ q̄ verum non eſt p̄mū obiectum in-
tellectus nr̃i.⁊ quomodo rōnes quibus ꝓbat̃ reducun
tur ad oppoſituz ⁊ ſoluuntur.libro.i.diſtinctione 3.q
4.in ſolu.q.c.d.
Utrum ens verum,ſit de cōſideratione metbaphyſi.6.
metba.q.3.
An verum ſit primū obiectum intellectus.ibidem.
Qualiter ⁊ per quam cōparationem ad intellectuz di
citur res vera.ibidem.a.b.
Nota dr̃iam de verbo ⁊ veritate.ibidem.b.
Quomodo verum non eſt qd nobilius q̄z bonū ⁊ quo-
do cōparantur ad inuicē.li.4.di.49.q.4.d.
Nō vero aliquando opponit̃ falſitas. aliquando igno
rantia.6.metba.q.3.d.

Veſtigium. Utrum veſtigium ſit ratitu-
do rei.col̃.q.17.⁊ li.i.diſ.3.q.
6.c.d.e.f.⁊ di.36.q.i.in ſolutione rōnuz p̄incipalium.
Quid eſt veſtigium,colla.17.a.
Differentia inter veſtigium.imaginē.vmbram.⁊ ſimi
litudinem.ibidem.
Utrū creatura ſit veſtigiū trinitatis.li.i.di.3.q.6.
Que aſſignatur ratio veſtigii in corporalibus ⁊ quomo
do aliter repreſentat veſtigium q̄z imago.libro.i.di.
3.q.6.in ſolu.q.a.
Nūo impugnatur alia ratio veſtigii aſſignata.ibidem
Quomō ſm aliquos rō veſtigii integrat̃ ex trib⁹ reſpe
ctibus quos habet creatura ad deū ⁊ in quo fundatur

ratio vestigii in creatura ꝛ respectu cuius in deo ē vestigium in creatura. ibidē.
Depede ꝛ vestigio ꝛ quō includit cōtradictionē vestigiū fuisse ab eterno. li. 2. di. 1. q. 3. in sol. ratiōis. 1. oꝑ.

Viator. Quomodo viator manens viator pōt habere conceptum de deo eminenter includēs oēs veritates necessarias circa visionem dei. quodl. q. 7. b.
Quomodo ꝓbat ꝙ viator ex nālib⁹ pōt ꝓpter qd cognoscere istā ꝓclonē de ⁹ē omps ꝛ quō solui. q. q. 7. c.

Vinum. Quid agendū est quādo ex negligētia ministri ꝓ vino infunditur aqua in calice ꝛ sacerdos percipiat in ꝓceptione. libro 4. di. 8. questione. 3. b.
Utrum solū vinū vitis expressum de vua sit mā ꝓueniens ꝓuersionis in sanguinē. li. 4. di. 11. q. 7.

Violentum. Duplex violentum. libro 3. di. 16. q. 2. c.
Quō exponit diffinitio violēti. li. 4. di. 29. e. ꝛ. 43. dis. questione. 4.

Vis. An vna potentia distinguat per vires. libro 3. di. 34. q. i. f.

Virginitas Utrum btā virgo cōcepta fuerit in originali peccato. libro 3. di. 3. q. 1.
Quid debet virginitati. li. 4. di. 1. q. 6. d.
Utrū fuerit virgo Maria dī ꝛ hois mr̄. li. 4. di. 4. q. 1.

Virtus Utrū virtutes dona ꝛ btitudines. sint idē bit⁹. li. 3. di. 34. q. 1.
Nota diuisionē virtutum. ibidem. f.
De cōnexione virtutum. li. 3. di. 36. q. 1.
Quō exponit illud phi. 7. phicoꝝ. ꝙ virtus nec est ꝑncipiū motus nec mutationis q: ē ad aliqd. li. 1. di. 17. q. 2. in sol. rationis ꝫ. 3. oꝑ.
Quid est virtus cui ex natura rei cōuenit impare. li. 4 di. 14. arti. 1. q. 2. conclusione. 5.
An penitere vt est actus virtutis regrit ad deletionē peccati. ibidem arti. 2.

Virtus theologica: An virtutes moris sint in volūtate sicut in sba. li. 3. di. 33. q. 1. cōclusio. 1
Utrū virtutes ꝛ dona btitudines ꝛ fruct⁹ sint inter se idem habitus. li 3. di. 14. q. 1.
Utrū virtutes morales sint cōnexe. li. 3. di. 36. q. 1.
Nota quattuor gradus in virtutib⁹ ibidē arti. 1. qd est de cōnexione virtutis moralium inter se.
De cōnexione virtutū moralium cum prudētia. ibidē
De generib⁹ ꝛ spēbus virtutū. ibidē articulo. 1.
Quō declarat ꝙ virtus moralis nihil absolutū addit sup sbam habit⁹. li. 1. di. 17. post recitationē. 4. oꝑ.
Utrū virtus moralis sit aliquo mō ꝑncipiū respectu bonitatis moralis in actu. li. 1. di. 17. q. 3.
An respectus ad o^m sit idētificat⁹ virtuti. ibidē extra. c.

Videre An aīa xp̄i possit pfici visione pfectissima verbi. li. 3. di. 14. q. 1. ar. 1.
An possit videre absq; aliq̄ forma media ꝓ⁹ pficiente ib idem articulo. 2.
Quō ꝫ Aug. aliqñ accipit visio pro actu primo. aliqñ pro actu secundo. q. q. 15. b.
Utrū btī videāt penas dānatoꝝ. li 4. di. 50. q. 3.
Quid est ratio videndi penas illas. ibidem in sol. q. 3.

Vita Quomodo vita dupliciter accipitur. qō libeto. q. 16. g.

Vnctio. Utrū extrema vnctio sit sacramentum noue legis. 4. di. 23. q. 1.
Q extrema vnctio est signū efficax finalis remissionis venialium. ibidem arti. 2.

Vniuocatio Aliud est vniuocū ꝓ ꝓdicari ꝛ aliud vniuoce. li. 3. di. 7. q. 1. in solu. q. arti. 4.

Modus ponendi vniuocationē entis. 4. met. q. 1. c.
Utrum dicat ens vniuoce de oibus. 4. metha. q. 1. et colla. q. 4. ꝛ li. 1. di. 3. q. 1. ꝛ di. 8. q. 1.
Qualiter vitetur fugatio ponendo esse includi in quolibet. ibidem. c.
Utrū ens sit vniuocum. colla. 4. ꝛ. q. 13.
Quō ꝓbatur ꝙ ens nō est vniuocū ꝛ ꝙ vniuocatio nō se extendit ad oia q: nō ad vltimas differentias. nec ad eius passiones. li. 1. dis. 3. q. 3. in solu.
Quō vnitas attributionis ꝫ nō inferat vnitatē vniuocationis tñ est sibi cōpossibilis ꝛ quō hoc declarat. li. 1. di. 8. q. 3. in solu. rōnis. 1. oꝑ.
Q aliqua ꝑnt dici vniuoce denoiatiue de aliqb⁹ q̄ de eis nō dicunt ingt vniuoce. 5. met. in sol. arg⁹ ꝫ. q. 4.
Utrū sit aliqs cōceptus vniuocus deo ꝛ creature. libro 1. distinctione. 8. q. 3.

Vnio Utrū possibile sit nām humanā vniri verbo in vnitate persone. lib. 3. q. 1.
Utrū rō formalis terminandi vnionē nāe humane ad vbū sit ꝓprietas relatiua. li. 3. di. q. 5.
Utrū aliquā naturā vniri verbo ꝛ nō frui includat contradictionē. li. 3. di. 2. q. 1.
Utrū fuerit aliqd mediū istius vnionis. li. 3. dis. 2. q. 2.
Utrū fuerit medium intrinsecū vt anima ꝛ an extrinsecū vt gratia. ibidem.
Utrum vnionē precesserit corporis organizatio. libro 3 distinctione. 3. q. 3.
Utrū natura diuina possit sibi vnire. li. 3. di. 5. q. 2.
Q debeat intelligi per vnionē personalem. libro 3. distinctione. 1. q. 2. arti. 1.
Qualiter vnio sit possibilis ex pte nāe q̄ assumit ita ꝙ ex pte ei⁹ nō inueniat repugnātia. ibidem ar. 2.
Utrum ꝑus videbat ḃ vnio ad verbū vel gloria summa. li. 3. di. 7. q. 3. in solu. 2. dubii.
Q vnio nature ad verbum dicit relationē realē in nā assumpta. q. q. 19. a.
Quō ꝓbat ꝙ vnio nāe humane ad personā verbi ē possibilis ex parte nature assumentis. ibidem. b.
De triplici vnione per informationē aggregationē ꝛ ordinem. q. q. 19. a.
Q non esse vniuersale nō est dīa distinctionis per se angeli ab anima. ibidem. b.
Quō ꝓbat ꝙ vnio semp absolutorū est respect⁹ extrinsecus aduenientes. li. 4. di. 12. q. 1. g.
Quomō in resurrectione pōt eadē vnio redire ꝛ quomō non. li. 4. di. 43. q. 2.
Q vnio est aliqd positiuū in predicatione. li. 3. di. 1. q. 3. d

Vnitas Ens vnum significant eandē naturā. 9. metha. q. 2.
Q oē vnū est de genere quantitatis. ibidem. f.
An vnū dicat aliqd positiuū. 4. metha. q. 2. ar. 1. sed non vnū qd est principiū numeri. ibidem ar. 3.
An vnū conuertat cum ente. ibidē arti. 2.
Q in omni creato vnitas que ꝓuertit cū ente non differt realiter ab vnitate de genere quātitatis. ibidem.
Q vnū trāscēdēs dicat aliā nām ab ente. ibidē arti. 4.
Quō ꝓbatur ꝙ si oīs vnitas realis sit numeralis ꝛē. li. 2. di. 3. q. 1. c. ꝛ. 1. metha. q. 6. d.
Quid intelligit ꝑ vnitatē numeralē. li. 2. di. 3. q. 4. b.
An vnitas sit formale in fundamento equalitatis silitudinis ꝛ idētitatis sicut innuit phs. 5. methap. ꝛ in quodlibeto. q. 6. a.
An posito ꝙ ptineret ad fūdamētū predictarū relationū importet solam negationem. ibidem.
Q vnitas requisita ad fundamētum equalitatis ē realis magis ḡ in aliis. q. q. 6. c.
Q ꝫm Dama. vnitas ꝛ cōitas que est in diuinis est realis. distinctio autem est rationis. econuerso est in creaturis. q. q. 6. c.
Que vnitas ponit materie assumpte ad vbū ꝛ de mul

tiplici vnitate.q.q.19.a.
De pluribus gradibus vnitatis que est minima ⁊ que maxima.⁊ quid est aliqua habere vnitatē formalem li.1.di.2.q.4.in solu.q.c.
Quō vnitas attributionis ly non inferat vnitatē vnionis tñ est sibi cōpossibilis.⁊ quomodo declarat.li.4 di.8.q.3.in solu.rōnis.1.oꝑ.
Qz vnitas nō ē ps discretionis.4.metha.q.3.ar.3.d.
Maxima vnitas dī duplr.li.3.di.9.q.1.g.
De diuisione vnius in vnū numero.gne.spē.⁊ ppor tione.an sit cōueniens.5.metha.q.4.
Qz ois vnitas cāta ab intellectu habet vnitatē in re a q̄ oritur.ibidem.
Utrū ex mā ⁊ forma fiat vnū per se.4.metha.q.4.
Quomodo vnitas in diuinis est cēntialis ⁊ personalis li.1.di.1.q.2.g.

Vniuersale. Utrū vniuersalior a sint nob difficilima ad cognoscendus. primo metha.q.10.
Quid sit vniuersale.li.2.di.3.q.1.in solu.q.
Duplex vniuersale.in potētia ⁊ in actu.1.metb.q.6.d

Vniuersale. Utrū sit in rebꝰ vel in intellectu.7.metha.q.18.

Vnitiue: Nō vnitiue cōtinēs nō numeratur fm illud qō vnitiue cōtinet.4.metha.q.2.arti.4.d.
De cōtinēte vnitiue si cōparet ad multa ad q̄ vnita spā sint cōparantur qualiter cōparant ad ipsa.4.metha.q.3.articulo.4.d.e.

Voluntas: Utrū in xpo fuerint due voluntates tñ.li.3.di.17.q.1.
Et q volūtas nālis ⁊ libera est vna potētia nō due.ibidem in solu.q.
Utrū voluntas possit cōtra dictamē rationis.li.3.di.36.ar.2.⁊ colla.q.32.
Utrū apprehenso in vniuersali fine vltimo volūtas possit non velle ipsum.coll.q.18.⁊.q.32.
Utrum apprehenso per intellectum bono in cōi possit voluntas non velle illud.coll.20.q.
Utrum voluntas creata informata charitate possit nō velle deū visum.col.q.21.
Nō volūtas nō ē ipeccabilis.col.22.⁊ li.2.di.24.q.1.
Utrū necessario velle ⁊ libere velle necessario stent sil. col.q.22.b.⁊ quodlibeto.q.16.
Nō volūtas pōt simul hēre duos actꝰ.li.3.di.26.e.
Utrum voluntas in diuinis vt concors sit principiuꝫ formale spirandi.quodl.q.13.
Utrū beatus videns deū ⁊ amans eum possit nō velle eum ⁊ sic peccare.q.q.2.
Utrum alia a deo sint volita ab eo necessario quantuꝫ ad actum existentie.col.24.
Utrū volūtas creata possit nō peccare.col.q.25.
Utrum voluntas possit mouere intellectū ab vno dictamine in aliud.col.q.30.
Utrum voluntas possit peccare eliciendo cōtra dictamen rationis.col.32.
Utrū volūtas per aliqd aliud a se vt per habitū glorie ⁊ grē possit necessitari vt non possit velle vel nō velle finem vltimū sibi ostensum.col.q.34.
Utrū supposito q̄ voluntas sit actiua ⁊ passiua respectu actus actiui ⁊ passiui fundet super eandem rem. vel super aliam. Jac.q.16.
An voluntas creata sit per se actiua respectu sui actꝰ.li.2.di.24.q.prima.
Nō duplex est volitio.s.absoluta ⁊ cōparatiua vel collatiua.li.2.di.6.q.1.in sol.secūdū argu.⁊.3. argumenti.
Qz voluntas est vis collatiua sicut intellectus.ibidē in solu.3.argu.⁊.q.q.17.b.
Quod voluntas potest velle se non esse actualiter. ibidem in sol.quarti argumenti.
Nō non oportet q̄ si velit antecedēs q̄ velit cōsequēs nisi velit consequentiā.ibidem.
De multiplici actu intellectus ⁊ voluntatis ⁊ ordine eorum.li.2.di.6.q.2.articu.1.a.
Nō voluntas diuina vel intellectus est proxima ⁊ immediata ratio formalis terminandi creaturā.q.q.8.b
Quō ⁊ qualiter voluntas diuina mouet intellectuꝫ diuinum ⁊ nō cēntia diuina ad notitiā veritatum cōplexarum contingentium.q.q.14.d.
Qz si voluntas non esset in deo nihil posset causare ad extra ⁊ qualiter.ibidem.
Qz voluntas diuina pōt eē pncipiū sufficiēs ad mouendum cēntiam vt essentia nō obstāte q̄ sit posterior essentia.q.q.14.e.
Qz voluntas pōt eē principiū cōicādi cēntiā .ibidem.
Quomodo probat q̄ voluntas habet aliquā causalitatem respectu intellectionis.q.q.15.b.
Utrū in voluntate necessitas ⁊ libertas respectu ciusdem obiecti ⁊ actus sint cōpossibilia.q.q.16.
An voluntas necessario velit finem.q.q.16.b.
An voluntas diuina necessario velit aliquod obiectuꝫ ab essentia diuina.q.q.16.c.
Quomodo voluntas est principiū necessario spirandi spiritum sanctum ⁊ quomodo impugnat Henricꝰ fm aliqua.b.ibidem.d.
Nō quando voluntas concurrit cum intellectu in pduction effectus sicut est in productione artificialiuꝫ totus effectus dicitur liber ⁊ quare.q.q.16.f.
Quod si cum voluntate concurrat potentia naturaliter actiua sicut est in potentiis inferioribꝰ totum dicitur liberum.⁊ q̄ si cum voluntate concurrat oᵐ nunquā tamen voluntas erit causa actiua naturaliter.⁊ vnde est q̄ si voluntas agit necessario. non tamen naturaliter.ibidem.
Quomodo potest comparare'⁊ quomodo illa comparatio dicitur relatio rationis ⁊ quomodo non quolibeto.q.17.b.
Nūo voluntas nō hꝫ p̄mū actū a deo ⁊ quid sufficit ad habendū p̄mū actū quodli.q.21.d.
Qz volūtas cā immediata fōtuiti mediata qōli.q.21.d.
Quod voluntas potest mereri aliquo actu quem tamē non habet in potestate sua libro.3.disti.16.q.2.e.⁊ li.4. di.21.q.1.g.
Nūo voluntas respectu artifici aliū dī agere differēt ⁊ respectu sui proprii actus li.1.in reportatione.di.1. questione.1.g.
An volūtas nō habens habitū supnaturalē possit frui obiecto beatifico pñe li.1.di.1.q.4.d.
Utrū cōpetat volūtati dei et creature peccatoris quietari in fine vltimo li.1.di.1.in solutione.q.6.q.8.9.
Nūo probat q̄ in deo ē volūtas ex nā rei ⁊ q̄ in rōe pncipii productiui volūtas ⁊ intellectus nō possunt reduci ad aliqd vnū pncipiū li.12.di.1.q.10.i solutiōe.q.
An volūtas in deo sit pncipiū cōicandi naturā ⁊ an ne cessario pducendi in solutione.1.dubii scdi.
Nūo volūtas habet triplicē actionē.ibidem
Nūo probat q̄ volūtas infinita nō dat amori producto respectu cuiuscunq obi sed tñ infiniti nec obm infiniti dat necessitatē actui respectu cuiuscunq voluntatis li.1.di.10.q.1.in solu.scdi dubii.
Nota cām precisaꝫ necessitatis actus volēdi in deo et qūo probatur q̄ volūtas vt libera nō vt nā velit finē ibidem.
Nūo probat q̄ volūtas diuina vt intelligit in eē sub actu scdo nō est pncipiū pductiuū spūs sci sed vt est actus primus ⁊ quid est obiectum voluntatis diuine pmᵐ li.1.di.12.q.1.in reprobatione.2.opi.
Quomodo probatur q̄ voluntas non est potentia propinqua ad producendum nisi in duobus.ibidem in solutione auctoritatis ricardi.

Vo

Quõ voluntas respectu gr̃e ẽ sicut equus ⁊ pedusecus li.i.di.17.q.i.arti.i. circa finem.
Quõ volũtas p actũ suũ põt remittere itellectionẽ tota lit cõsñdere.ibidẽ.q.4. in reprobatiõe.i.op̃.q̃ ẽ godi.
Quõ ꝓbat̃ q volũtas diuina cũ libera ẽ in filio sicut in patre ly p̃us origine sit in patre q̃z in filio.li.i.di.20.q.i.in solu.rõnum principalium.
An volũtas cõcurrat ad rõnẽ vbi.li.i.di.27.q.i.in solutio.dubii secũdi.
Quõ volũtas põt cãre in obiecto relationẽ rõnis.libro i.di.45.q.i.in solu.q.
Utrũ volũtas bñplaciti dei ipleat̃ semp.li.i.di.46.q.i
De volũtate bñplaciti ⁊ signi.ibidẽ in solu.q.
Utrũ volũtas creata sit bona qũ cõformat̃ volũtati increate.li.i.di.48.q.i.
Utrũ volũtas dina dicat̃ expectare tp̃s in agẽdo.⁊ quõ ñ ⁊ ẽt de volũtate nr̃a sicut ipsamet volũtas.q.q.16.b.
⁊ quomodo hoc intelligit̃.
Quõ exponunt̃ multe auctoritates Ricardi de voluntate cõcordi.li.i.di.12.q.i.
Utrũ deus possit cãre volũtatẽ nãliter ipeccabilẽ.li.2.di.24.questione.i.
Utrũ aliqd aliud a volũtate cãet actũ volendi effectiue in voluntate.li.2.di.25.q.i.
Quõ ipr̃obat̃ de distinctione volũtatis inquãtũ appetit⁹ vel iquãtũ liba.ibidẽ in sol̃.⁊ prões p.i.op̃.
Quõ volũtas cã peti.li.2.di.35.q.i.c.d.
Utrã volũtas creata sit tota cã imediata sui velle.li.2.distinctione.37.q.2.
Utrũ intẽtio sit solus act⁹ volũtatis.li.2.di.38.q.i.
Utrũ synderesis sit in volũtate.li.2.di.39.q.i.
Utrũ scia sit in volũtate.ibidẽ.q.2.corrolario.i.
An iustitia sit in volũtate.li.2.di.42.q.5.a.
Nõ in solo velle sit pctiñ ⁊ in aliis actib⁹ nõ nisi mediante velle.ibidem.
Nõ pctiñ nõ sit nisi in volũtate formalr̃ põt tñ eẽ mãliter in aliis actibus.ibidẽ corrolatio.2.
Quõ nullus act⁹ alterius potẽtie a volũtate esl moraliter malus nisi q2 subest impio volũtat̃.ibidẽ corr⁹3.
Quõ cognatio ẽ ī ptãte volũtat̃.li.2.di.42.ī sol̃.i.q.ar.i
Quõ volũtas vt nã põt dupl̃r ꝓsiderari.li.3.dis.15.f.
Nõ intellectio nr̃a sit in ptãte volũtatis ⁊ quõ volũtas possit mouere ad illã tñ ad nihil mouet nisi ad cognitũ li.2.di.42.in solu.i.q.arti.i.b.
Quõ intẽsiue ⁊ extẽsiue põt volũtas cõplacere in ea et velle.ibidem in solu.articuli ꝓpõne.i.
Nõ volũtate cõplacẽte in aliq̃ intellectione ipsa intẽditur ⁊ firmat̃ nõ placẽte remittit̃.ibidem prꝓpositõe.i
Quõ ſmo ẽ in ptãte volũtatis.li.2.di.42.in sol̃.q.2.
Quõ opationes aliarũ potẽtiarũ sunt in potestate volũtatis.li.2.di.42.in solu.q.3.
Utrũ possibile sit volũtatẽ peccare in spũm scñm.lib.2 di.43.questione.i.
Utrũ volũtas sit simplr̃ passiua.5.metha.q.i.c.
Nõ volũtas põt dupl̃r ꝓsiderari. vno mõ inquantum ẽ elicitiua siue opatiua.alio mõ inquãtum ẽ receptiua passionũ spũaliũ.li.4.di.49.q.7.in solu.q.a.
Nõ volũtas mãlis nõ est aliq̃.li.3.di.17.q.i.g.
Nõ est duplex appetit⁹ in voluntate.s.naturalis ⁊ liber li.4.di.94.in solu.q.4.a.
Nõ appetitus nãlis nõ est aliqs actus elicitus in voluntate.ibidem.
An oẽs boies sũme ⁊ de necessitate velint btitudinẽ. velle libero.ibidem articulo.2.
De voluntate libera ⁊ deliberatiua.ibidem.b.
Nõ falsum est qõ dr̃ q volũtas nõ põt aliqd nõ velle nisi q2 est in ea defectus boni.ibidẽ.b.
Q3 triplex est actus voluntatis.li.i.di.10.q.i.in solu. secundi dubii.
Utrum volũtas bñplaciti semp ipleat̃.li.i.di.46.q.i.

Xpũs

Utrũ pmissio dei sit aliqs act⁹ volũtat̃.li.i.di.47.q.i.

Voluntarium. Quõ aliqd dicitur mere volũtariũ .q.q.18.g.
⁊.li.4.di.14.q.i.arti.3.
Quomodo voluntas causat voluntarie penã que ẽ tristitia.ibidem.b.

Votum. An ad sacros ordines sit votũ continẽtie annexũ li.4.di.47.q.i.
Utrũ votũ ꝓtinẽtie impediat mr̃imoniũ.4.di.38.q.i.
Utrũ votũ põt eẽ publicum ⁊ priuatum simplex ⁊ solẽne.ibidem in solu.q.

Xpũs Utrũ in xp̃o sit aliqõ eẽ verbi aliud ab eẽ ī creato.li.3.di.6.q.i.
Utrum xp̃s sit aliqua duo.ibidem.
Utrum xp̃s sit p̃destinat⁹ eẽ fili⁹ dei.li.3.di.7.q.2.
Utrum in xp̃o sint due filiationes.li.3.di.8.q.i.
Utrum xp̃o debeat̃ latria solũ ſm nãm diuinam.li.3. distinctione.9.q.i.
Utrum xp̃s sit filius dei adoptiuus.lib.3.di.10.q.i.
Utrum xp̃s sit creatura.li.3.di.11.q.i.
Utrum xp̃s ſm q̃ homo sit creatura.li.3.di.11.q.2.
De sanctificatione corporis xp̃i quomodo nõ traxit originale.li.3.di.3.q.2.
Utrum xp̃s inceperit esse.li.3.di.11.q.3.
Utrum potuerit peccare.libro.3.di.12.q.i.
Utrũ xp̃o debuit ꝓferri sũma gr̃a.li.3.di.13.q.i.
Utrum potuit fieri aliqua gratia equalis anime christi.ibidem in solutione.
Utrum de facto fuerit collata anime christi summa gratia possibilis fieri.libro.3.distin.13.q.2.
Utrum possibile sit voluntatem anime christi habere summam fruitionem.ibidem.q.3.
Utrum aia xp̃i potuit sũme frui siue cũ gr̃a.ibidẽ.q.4.
Utrum possibile sit intel^{m} aie xp̃i ꝓmo ⁊ imediate ꝓfici visiõe vbi pfectissima possibili creature.3.li.di.14.q.i.
Utrum aia xp̃i nouit oia in genere ꝓpio.ibidem.3.q.4.
Utrum possibile sit intellectum anime xp̃i videre oia i verbo que videt verbum.ibidem.q.2.
Utrũ in aia xp̃i ſm portionẽ ſuperiorẽ fuerit ver⁹ dolor.li. 3.distinctione.15.q.i.
Utrum in parte sensitiua.ibidem articulo.2.
Utrũ xp̃s habuit necessitatẽ moriendi. li.3.dis.16.q.i.
Utrum in potestate aie christi fuit non mori.ibidem.3.q.2
Utrum in xp̃o sint tñ due voluntates.li.3.di.17.q.i
Utrum in xp̃o sit tñ vna voluntas creata.ibidem.b.
Utrum christus meruit in primo instanti.ibidem.
Quibus meruit.ibidem.c.
Utrum meruit oĩbus gr̃am ⁊ gloriam.lib.i.di.19. q.i.
Quomodo meruit ſm efficaciam.ibidem ar.3.
Utrum necesse sit genus humanũ reparari per passiõem christi.li.3.distinctione.20 q.i.
Q3 oportuit xp̃m satisfacere per mortem.non tamẽ q2 debitor mortis.ibidem articulo.4.
Q3 oia que circa ipsum nõ fuerũt necessaria nisi presupposita ordinatione diuina.ibidẽ in sol̃.ꝑ3 ꝓpriam op̃.
Utrũ corpus xp̃i fuisset putrefactum si non fuisset resurrectio accelerata.libro.3.distinctione.21.q.i.
Utrum xp̃s fuit homo in triduo.libro.3.di.22.q.i.
Utr̃ an aduẽtũ xp̃i fuerit fides necessaria.li.3.di.25.q.i
Utrũ in xp̃o vnitas nãe humane ad ỹbũ sit sola dependentia nãe assumpte ad personam verbi.quodli.q.19.
Nota q̃ si xp̃s oblatus a iudeis p̃i nolẽs siue nõ volẽs non tantũ fuisset acceptus patri sicut posito q̃ ipse spõte se obtulit.quodli.q.20.d.
Utrum xp̃s in forma humana iudicabit.li.4.dis.47.
Utrum christus vt homo habet potestatem eminentissimam cõmissiuam sed non principalem.ibidem in solu.q.ad primũ argumentum principale.

Explicit tabula doctoris subtilis Scoti.

Primus fententiarum de
ctoris fubtilis fcoti

Sapienes alij/ qd de penuria ac tenuita te nr̃a cũ paupcula in ga zophilatiuz dñi mittere ardua scãdere. opꝰ vltra vires nostras agere p̃sũ/ psimus. confumationis fiduciam: laboriſqꝫ mer/ cedem in samaritano sta tuẽtes: qui platis in cura tionẽm semiuiui duobus ꝺenarijs: superro gãti cũcta reddere pfessus est. Delectat nos ỽitas pollicẽtis: ſz terrz imẽsitas laboris. ỽſi deriũ hortatur pficiendi: ſz dehortatur infir/ mitas deficiẽdi. quã vincit zelus domꝰ dei. Quo inardescẽtes: fidem nr̃am aduersus er/ rores carnaliũ atqꝫ aialium hominum: daui dice turris clypeis munire. vel potiꝰ munitã oñdere ac theologicaꝝ inq̃sitionũ abdita ape rire: necnõ ꝛ sacrorꝝ ecclesiasticorũ ꝑ modulo intelligẽtie nostre noticiã tradere studuimus. nõ valẽtes studiorũ fratꝝ votis iure resistere eoꝝ in xp̃o laudabilibꝰ studiis. lingua ac stilo nos seruire flagitãtium: quas bigas in nobis agitat xp̃i charitas. Quãuis nõ ambigamus oẽz hũani eloquii sermonẽ. calũnie atqꝫ ꝓtra dictioni emuloꝝ: semꝑ fuisse obnoxiũ. Quia dissentientibꝰ voluntatum morbꝰ: dissenti/ ens quoqꝫ fit aiorꝝ sensus. vt cũ oẽ dictũ veri rõne pfectũ sit. tñ dũ aliud aliis aut vr̃ aut cõ placet: ỽitati vel nõ intellecte: vel offendẽti: ĩ pietatis error obnitat̃: ac volũtatis iuidia re/ sultet. quã deꝰ seculi huiꝰ opat̃ in ill' diffiden tie filiis: q nõ rõni volũtatẽ subiiciũt: nec do/ ctrine studiũ impẽdũt: ſz his q̃ sõniarũt sapie ỽba coaptare nituntꝫ nõ ỽi ſz placiti rõnẽ se/ ctãtes. Quos iniq̃ volũtas nõ ad intelligẽtiã ỽitatis ſz ad defẽsionẽ placẽtiũ incitat: nõ de siderãtes doceri ỽitatẽ: ſz ab ea ad fabulas cõ uertẽtes auditũ. Quoꝝ ꝓfessio ẽ magis placi ta q̃ docẽda ꝙquirere. nec docẽda desiderare ſz desideratis doctrinã coaptare. hñt rõnẽ sa piẽtie in supstitiõe. qꝝ fidei defectionẽ seqtur hypocrisis mendax. vt sit vel in ỽbis pietas: quã amiserit ꝙsciẽtia: ipãzqꝫ simulatã pietatẽ oĩ ỽborũ mẽdacio ĩpiã reddũt false doctrie inistit utis: fidei sãctitatez corrũpere molientes auriũqꝫ pruriginem sub nouello sui desiderij dogmate aliis ingerẽtes. qui ꝙtẽtioni studen tes: contra veritatem sine federe bellant.

Inter veri nanqꝫ assertionem ꝛ placiti defen sionem: pertinax pugna est: dũ se ꝛ veritas te net. ꝛ se volũtas erroris tuetur. Nor igit̃ do odibilẽ ecclesiam euertere atqꝫ ora opilare: ne virtus nequitie in alios effũdere queant: ꝛ lu cernã veritatis in cãdelabro exaltare volẽtes: in labore multo ac sudore. hoc volumẽ deo p̃ stante ꝙpegimꝰ: ex testimoniis ỽitatis i eter num fundatis: in quattuor libris distinctum

In quo maiorꝝ exempla doctrinãqꝫ repies;i quoꝝ dñice fidei sincerã pfessionez. viperee doctrine fraudulentiã ꝓdidimus: additũ de monstrande veritatis cõplexi. ne piculo ĩpie professiõis inserti: tẽperato inter vtrunqꝫ mo deramine vtentes. Sicubi Vo paꝝ vox nr̃a insonuit. non a paternis discessit limitibus.

Nõ igit̃ debet hic labor cuiq̃ pigro vel mul tum docto videri supfluus. cuz multis impi/ gris: multisqꝫ indoctis: inter quos etiã mihi sit necessarius: breui volumine ꝙplicans pa/ trum snias: appositis eoꝝ testimonijs: vt nõ sit necesse querẽti: librorũz numerositatẽ euol uere. cui breuitas quod queritur offert sine la/ bore. In hoc aũt tractatu: non solũ piuz lecto rem. sed ẽt libeꝝ correctorez desidero: maxie vbi ꝓfunda versatur ỽitatis qõ. queutinam tot hẽret inuẽtores. quot hẽt contradictores. Ut aũt quod queritur faciliꝰ occurrat: titulos qbus singuloꝝ capitula distiguũt̃: p̃miſimꝰ.

Iste liber dictus ẽ sentẽti arũz. co q̃ setẽtias antiquoꝝ patrũ ꝛ doctorũ de catholicis ỽitatibꝰ hincinde collectas sũmariz ꝓhendit. Et p̃ma sui diuiſiõe diuidit̃ in tres partes. ſ. in proemiũ. tractatũ ꝛ epy/ logũ. Prima pars proemialis incipit in p̃ncipio li/ bri. ꝛ extẽdit se vsqꝫ ibi. Ueteriꝰ ac noue. Tractatus vero ab inde vsqꝫ prope finẽ libri vbi dicit̃. Hec de pedibꝰ sedẽtis sup̃ soliũ excelsũ. Epylogus ãt ab inꝺ vsqꝫ ad finez libri totius. Proemiũ inquantũ q̃ re/ stat ad p̃s legẽdũ diuidit̃ in tres partes. In quaruz p̃ma reddit studẽtes beniuolos. Et hoc a p̃ncipio li bri vsqꝫ ibi. Horũ igit̃ deo odibilẽ. In scꝺa reddit eos dociles. Et hoc aloco iã dicto vsque ibi. Nõ igi tur debz hic labor. In tertia facit eos attẽtos. Et hꝺa textu iã vltimo allegato vsqꝫ ad fi. ꝑmij. Et hec ẽ snia mgr̃i in hoc proemio in generali. In spãli ãt eiꝰ snia sũmaria stat in hac ꝙclusiõe tripartita. Sicut p̃ hoc q̃ mgr̃m ad ꝙpilatiõz huius libri cãe attrahen/ tes causis attrahẽtibꝰ plus mouerũt: ipsius libri au/ ditor beniuolus efficit̃. Sic p̃ quattuor causaꝝ eiꝰ as/ signatiõez docilis reddit̃. ac p̃ eiusdẽ vtilitatis exp̃s siõez attentus ꝙstituit̃. Prima pars huiꝰ ꝙclusionis pbat̃ sic. Nullibz bonꝰ discipulus debz tm̃ beniuo/ lentie alicuiꝰ doctrine studio impẽdere q̃tuz mgr̃ su us studet beniuole tradere. qꝝ alis esset ingratꝰ ꝛ per p̃s nõ bonꝰ discipulus. Sed mgr̃ tam beniuolus ad tradictiõez hiꝰ libri doctrie extitit: q̃ cãs retrahẽ tes nõ põderãs vt doctrinã traderet hũc libꝝ ꝙpila uit. Igit̃ p̃ hoc q̃ causis rectrahẽtibꝰ cãs attrahẽtes mgr̃ in huius voluminis edictiõe p̃retulit. quẽlibet studẽtez p̃ suã beniuolẽtiã beniuolũ ad eiꝰ studiũ effi cit. vt intẽdit p̃ma pars huiꝰ ꝙclusiõis. Maiorꝝ huiꝰ rõnis ẽ manifesta. Minorẽ aũt ponit mgr̃ in lr̃a di/ cens q̃ ipm̃ cupientẽ aliquid mittere de penuria ac tenuitate scie ingenij in gazophilaciuz dñi. i. in doc trinã sacre scripture: in quo dẽs scti pr̃es exposuerũt sua opa. attrrahit eũ desideriũ pficiẽdi: sed retrahit eũ defectꝰ scie ꝛ ingenij. vel retrahit eũ alia cã. ſ. alti tudo materie huius opis: ꝛ magnitudo laboris. Et p̃ oppositũ stati subiũgit cãm ꝓriũ mouẽtẽ ꝛ attrahẽ/ tez q̃ est ꝓfidentia diuini auxilij. ꝛ p̃miũ a xp̃o p̃mis/ suz. Sed p̃dictas cãs mgr̃m retrahentes ab huius opis cõpilatiõe vincit amor intẽsus. quẽ mgr̃ hz ad ecclesiã. quo inflamatꝰ opus aggreditur. Et suã intẽ tiõz p̃ncipaliter dicit circa tria versari. ſ. circa fidei

defectiõez. catholice veritatis explanatiõz. ⁊ sacroꝝ manifestatiõz. Secũda pars huius ꝓclusionis ꝑdicte scz ꝙ ꝑ assignatiõez quattuor cãꝝ iste⁹ libꝛi auditoꝛ efficit docilis: ꝓbat sic. Tanto cuiuslibet scie seu doctrine auditoꝛ reddit magis docilis: qnto ipsa scia habuerit cãs. finalẽ fructuosioꝛẽ. efficiẽtẽ ineffabilioꝛẽ materialẽ certioꝛẽ. ⁊ formalẽ aptioꝛẽ. Sz hꝰ libꝛi scia hz cãz finalẽ fructuosissimã. mãlez certissimã efficientez ineffabilissimã. ⁊ formalẽ aptissimaz. ℊ cãrum huius scie assignatio eius auditoꝛib⁹ ẽ docibilitatis ministratio. vt sonat secũda pars ꝓclusionis ꝑmisse. Maioꝛ huius rõnis est euidẽs. sed minoꝛez ponit mgr̃ in lr̃a cũ dicit. Morũ igit deo odibilẽ. ⁊c. Primo ponit cãm finalẽ duplicez. s. destructionẽ erroꝛis ⁊ manifestationẽ veritatis. Secõo ponit causã efficientẽ silr duplicẽ. s. ꝑncipalez sicut est deꝰ. ⁊ minus ꝑncipalẽ seu instralem sicut seipsuz. Tertio materialez. s. auctoritates sacri canonis: sanctoꝝ ꝑm snias. Quarto cãm formalẽ. s. formã tractatus. que ꝓsistit in distinctione huius opis: in libꝛos. distinctiones ⁊ capitula. Et etiam formã tractãdi que est idẽ qõ modus agẽdi. i. diuidẽdi vel exempla ponendi Tertia pars eiusdẽ ꝓclusionis. s. ꝙ ꝑ expõnem vtilitatis doctrine huis libꝛi: discipulus eius attentus cõstituatur. ꝓbatur sic. Quanto maioꝛis vtilitatis existit doctrina alicuius libꝛi seu scientie cunctis eius auditoꝛibus: cosdẽ reddit magis attentos. sed huius libꝛi scia seu doctrina est maxime vtilitatis ℊ ꝑ hmõi vtilitates suos auditoꝛes reddit attentos. Maioꝛ huius rõis ẽ nota. Minoꝛ ꝓbatur ex littera in qua mgr̃ dicit: ꝙ iste laboꝛ nõ est supfluus sed ẽ necessari⁹. eo ꝙ illa ꝙ alibi sparsiz ⁊ diffuse percontant ꝛ ipso breuiter tractant. ita ꝙ nõ fit necesse libꝛoꝝ numerositatez ꝓcurrere: cũ breuitas ea ꝙ collecta sũt in hoc libꝛo ꝓmpte offert quasi sine laboꝛe. Et hec est snia huius ꝓemij in ꝓncipali.

Incipit scriptũ sup ℙrimo sententiaꝝ editũ a fratre Joanne duns ordinis fratrũ minoꝝ doctoꝛe subtilissimoꝛ ⁊ omnium theologoꝝ ꝓncipe.

Quæstes ali/ qd de penuria. ⁊c. Circa plogũ huiꝰ primi libꝛi snia rum queruñ quinqz. ℙrimum de necessitate huius doctrine ⁊ spectat ad genus cause efficiẽtis. Et ẽ qõ vtz necessarium sit hõi ꝑ statu isto aliqua doctrinã spãlem supernãliter inspirari. Secundum spectat ad genꝰ cãe formalis. Et est questio vtrum cognitio supernaturalis necessaria viatoꝛi tradita sit sufficienter in sacra scriptura Tertium spectat ad genus cause materialis. Et est qõ. vtz theologia sit de deo tanqz de sbo primo. Quartum ⁊ Quintum pertinent ad genꝰ cause finalis. Et ẽ quarta qõ: vtrum theologia sit practica. Quinta vero qõ vtz exoꝛdie ad praxi vt ad finẽ dicaꝝ pse scia ꝑtica.

Primo queritur vtrum hõi ꝓ statu isto fit necessariũ aliqua doctrinaz spãlez supnãliter inspirari ad quaz vim non possit attingere lumine nãli intellectus. ⁊ vꝛ ꝙ non sic. Dis potẽtia habẽs aliqd cõe ꝑ primo obiecto naturali potest in quodlibet contẽtuz sub illo sicut in per se obiectum naturale. Hoc patet per exemplum de primo obiecto visus ⁊ alijs contẽtis sub illo. Et ita inductiue in alijs obiectis primis ⁊ potentijs. ℙPatet etiam ꝓrationem qꝛ primuz obiectum dicitur quod est adequatum potentie. sed si in aliquo esset rõ eius. s. primi obiecti vel circa quod nõ posset potentia habere actum naturaliter obm non esset potentie adequatum: sed obectum excederet potentiam. patet ℊ maioꝛ. Sed primum obiectum intellectus nostri naturale est ens inqztum ens. ℊ intellectus noster põt naturaliter habere actuz circa qd cũqz ens ⁊ circa qd cũqz itelligibile ⁊ sic circa nõ ens qꝛ negatio cognoscit per affirmationẽ. ℊ ⁊c. ꝓbatio minoris. Vltimo. ꝓmo metha. c. 5. Ens ⁊ res ꝓma impressiõe imꝓimunt in aiam nec possunt manifestari ex alijs. Si aũt esset aliquid aliud ab istis ꝓmum obm ista possent manifestari per rõnez illius sz hoc est impossibile. ℊ. ℙPreterea sensus nõ indiget alia cognitiõe supnaturali ꝑ isto statu. ℊ nec intellectus. añs pz. ꝓbatio ꝓme Mã nõ deficit in necessarijs z. dõ aia. ⁊ si in impfectis ñ deficit multomagis nec in impfectis. ℊ si nõ deficit in potẽtijs inferioꝛibus qz tuz ad necessaria eis ꝓpter actus suos habẽdos ⁊ finẽ eaꝝ cõsequendum. multo magis nõ deficit in necessarijs potẽtie superioꝛi ad actũ suuz ⁊ finẽ oñdũ. ℊ ⁊c. ℙPreterea si aliqua talis doctrina sit necessaria hoc est quia potentia in puris naturalib⁹ est impꝛoportionata obiecto vt sic cognoscibili. ℊ oz ꝙ per aliquid aliud a se fiat ei ꝓportionata illud aliud aut est naturale: aut supernaturale. si est naturale: ergo totum est impꝛoportionatum obiecto ꝓmo. si supnaturale. ergo potẽtia est impꝛoportionata illi. ⁊ ita sequit ꝙ per aliud oz ei ꝓportionari ⁊ sic in infinitũ cũ ℊ nõ sit ꝓcedere in infinituz ꝛ° metha. oz stare in ꝓmo dicendo ꝙ potẽtia itellectiua sit ex se ꝓportionata oi cogscibili ⁊ ꝑz omnẽ modũ cogscibilis. ꝙre ⁊c.

Ad oppositum ꝛ° Thimo. 3°. Omnis scriptura diuinitus inspirata vtilis est ad docendũ: ad arguendũ ad corripiendũ i iustitia vt pfect⁹ sit hõ dei ⁊c. ℙPretea Baruch. 3. de sapiẽtia dicit. Nõ est qui possit scire vias eius. sed qui scit vniuersa nouit eaz. ergo nullus alius põt habere eaz nisi a sciente vniuersa hoc qztũ ad necessitatẽ eius de facto subdit. Tradidit eã Jacob puero suo ⁊ isrl dilecto suo. hoc quantuz ad vetus testamentũ. ⁊ sequit. ℙPost hoc in terris visus est ⁊ cũ hominibus cõuersat⁹ ẽ. s. quãdo tradidit eam quo ad nouũ testamentũ.

In ista questiõe videt ee cõtrouersia iter ꝓhos ⁊ theologos tenent. n. phi pfectionẽ nature ⁊ negãt perfectionez supernaturalẽ. Theologi vero cognoscũt defectũ nature ⁊ necessitatẽ gre ⁊ pfectionẽ supernaturaliũ. Diceret ℊ ꝓhus ꝙ nulla est cognitio supernaturalis homini necessaria ꝑ isto statu. sed ꝙ omnẽ noticiã sibi necessariã posset acquirere ex actiõe causarũ naturaliũ. Ad hoc adducit simul auctoritas ⁊ rõ phi ex diuersis locis. primo per illud. 3. de aia vbi dicit ꝙ intellect⁹ agens est quo ẽ oia facere ⁊ intellect⁹ possibilis est quo est oia fieri. Ex hoc arguit sic. actiuo naturali ⁊ passiuo debite approximatis ⁊ nõ impeditis necessario sequit actio. qꝛ nõ dependet essentialiter nisi ab eis tanquã a causis ꝓoribus. Actiuũ aũt respectu oim intelligibiliũ est intellect⁹ agẽs ⁊ passiuum ẽ intellect⁹ possibilis ⁊ hec sunt naturaliter in anima. nec sunt simplr impedita ꝓz ergo ꝙ virtute naturali istoꝝ põt sequi act⁹ intelligẽdi respectu cuiuscunqz intelligibilis. Confirmat rõ. omnipotentie passiue naturali coꝛrespondet aliqd actiuũ naturale alioquĩ videret potentia passiua esse frustra in natura si per nihil in natura posset reduci ad actũ. sz intellectus possibilis est potentia passiua ⁊ naturalis respectu quoꝛũcũqz intelligibiliũ ℊ coꝛrespõdet sibi aliqua potẽtia actiua nãlis sequit ℊ ꝓpositũ. minoꝛ ꝓz. qꝛ intellect⁹ possibilis naturaliter appetit cogni

Augu⁹. sup gen. ad lr̃az lõge vltra mediũ cuz sensus ĩtuet id qd ẽ ei⁹ ꝑuatiõe qd ñ sit cognoscit.

Opinio phyſicorum.

tionē cuiuscunq; cognoscibilis. nāliter etiā pficit p quācunq; cognitionē ḡ est naturaliṫ receptiuus cuiuscunq; intellectionis. Preterea. 6. metha. diuidit scientia speculatiua in methaphysicaz ⁊ phyſicaz siue naturalē ⁊ mathematicā. Et ex pbatōe eiꝰ ibidē nō videt possibile plures habiṫ esse speculatiuos. qz i istis cōsiderant de toto ente ⁊ in se ⁊ quo ad oēs ptes eius sicut aūt nō posset esse aliqua alia scia speculatiua ab istis. sic nec practica aliq alia a practicis acqsitis actiuis ⁊ factiuis. ḡ scie practice acquisite sufficiunt ad perficiendū intellectū practicū ⁊ speculatiue acquisite sufficiūt ad pficiendū intellectū speculatiuū. Preterea potēs nāliṫ intelligeṫ pncipiuz pōt naturaliter cognoscere ⁊ intelligere cōclusiones inclusas in pncipio. Hāc pbo. qz scia ꝯclusionū non dependet nisi ex intellectu pncipij ⁊ ex deductiōe conclusionū ex pncipio. sicut pz ex diffinitōe scire pmo posterioꝝ. sed deductio est ex se manifesta sicut pz ex diffinitiōe sylogismi pfecti primo pozū qz nullus est indigens vt appareat euidenṫ necessariꝰ ḡ si pncipia intelligunṫ ⁊ deductio manifesta est ex se habentur oia que sunt necessaria ad sciam cōclusionis pz ergo maior. Sed naturaliṫ intelligimꝰ pncipia pma in quibꝰ virtualiṫ includunṫ omnes cōclusiones scibiles. ergo naturaliter possumꝰ scire omnes cōclusiones istas scibiles. pbatō pme partis minoris. qz termini pmoꝝ pncipioꝝ sunt cōissimi. ergo istos naturaliṫ cognoscimus vt possumus naturaliter cognoscere siue intelligere qz ex pmo phyſi. cōissima a nobis pmo intelligunṫ. qz sunt sicut ianua in domo pmo metha. ergo terminos dictos naturaliter cognoscimus pncipia aūt cognoscimus inquātū terminos cognoscimus primo posterioꝝ ergo pncipia prima possumus naturaliter cognoscer. pba cio ⁊ ptis minoris. qz termini primoꝝ principioꝝ sūt cōissimi. ḡ qñ distribuūṫ distribuūṫ p oībus conceptibus inferioribus. acipiunṫ autē tales termini vniuersaliter in primis principijs. ⁊ ita extendūt se ad omnes cōcept⁹ particulares. ⁊ p ꝯs ad extrema omniū specialiū ꝯclusionū. quare ⁊c.

Contra istam positionez pōt argui tripliciter. Primo sic. omni agēti per cognitionē necessaria est distincta cognitio sui finis. hāc pbo. qz oē agēs ppṫ finez agit ex appetitu finis ⁊ omne per se agens agit propṫ finem. ergo oē per se agens suo mō appetit finē. ergo sicut agenti nāli est necessariꝰ appetitus finis ppter quez dz agere. ita agēti p cognitionē qō etiam est p se agēs er. 2° phy. c. de forma. necessariꝰ ē appetitus sui finis ppter quē dz ageṫ qui seqtur cognitionē. pz ḡ maior. Dz hō non pōt scire ex nālibꝰ finem suuz distincte. ḡ necessaria ē sibi de hoc tradi aliqua cognitio supnāṫ. minor pz. pmo qz pbus sequēs nālem rationem aut ponit felicitatē eē pfectam in cognitione sbarū separatarum acquisita: sicut vī dicere pꝰ ethi. ⁊ x. aut si nō determinate asserit istā eē suprēmā pfectionē nobis possibilem aliquā aliā tū rōne nāli non ꝯcludit: ita q soli rōni nāli innitendo vel errabit circa finē in particulari vel dubiꝰ remanebit. vñ pꝰ ethi. c. 4. dubitādo ait. Siqdez igiṫ ⁊ aliud aliquod deoꝝ est donum hōibꝰ rōnabile felicitatē dei datū esse ⁊ marie hūanoꝝ quātū optimū. 2° pbaṫ eadē minor prōnez: qz nullus sbe finis ppriꝰ cognoscitur a nobis nisi ex actibus eiꝰ nobis manifestis: ex qbꝰ ondit q talis finis fit conueniēs tali nāe: nullos aūt actus exprimur nec cognoscimꝰ ineſſe nāe nostre in statu isto ex quibꝰ cognoscamꝰ visionē sbaꝝ separataꝝ eē ꝯuenientē nobis ḡ nō possumꝰ nāliter cognoscere distincte q iste finis non sit cōueniēs nāe nostre. Hoc saltē certuz ē q quedam ꝯditiōes finis pp quas ē appetibiliores ⁊ feruentius ingrendus nō possunt determinate cōcludi rōe nāli. Et si. n. daret q rō nālis sufficeret ad pbandum q visio nuda ⁊ fruitio dei ē finis hōis: tū nō cōcluderetur q illa ppetuo ꝯuenit hōi pfecto in corpore ⁊ aia sicut dicet in. 4. di. 43. Et tū ppetuitas huiꝰ boni ē ꝯditio reddēs finē appetibiliorē ḡz si eēt trāsitorius. Cōsequi ēt hec bonuz in nā pfecta appetibiliꝰ ē ḡz in aia sepata. sicut pz p Aug. 12. sup Geneſim. Istas ergo ⁊ siles cōditiōes finis necessarium est noscere ad efficaciter inquirēdū finē ⁊ tū ad eas nō sufficit rō nālis: sed requirit doctrina supnāliter tradita. 2° sic. oī cognoscēti agēti ppter finē necessaria ē pma cognitō sui finis. primo quō ⁊ qualiṫ finis acgraṫ. 2° cognitio omniū que sunt necessaria ad finez. 3° ē necessarium cognoscere q oia ista sufficiāt ad talē finē. Primū pz. qz si nesciat quō finis acgraṫ: nesciet qualiṫ ad consecutionē illius se disponat. 2m pbaṫ qz si nesciat oia necessaria ad ipm finem pp ignorātiā alicuiꝰ necessarij poterit a fine deficere. Et tēt ḡz tum ad 3m si nesciat ista necessaria sufficere dubitando se ignorare aliquod necessarium nō efficaciter prosequeṫ illud qō est necessarium. Sed hec tria nō potest viator rōne naturali cognoscere. probatio pmi: qz beatitudo cōfertur tanḡz premiuz p meritis eius quem deus acceptat tanḡz dignū tali premio. Et per ꝯs nulla naturali necessitate sequitur ad actus nostros qualescūq. sed cōtingenter daṫ a deo pp actus aliquos in ordine ad ipsam tanquaz metitorios acceptante. hoc autem non est naturaliter scibile: vt videtur: qz in hō errabāt phi ponentes oia q sūt a deo imediate eē ab eo necessario saltē alia duo mēbra sunt manifesta Nō. n. pōt sciri naturaliter aceptatio volūtatis diuine vt putet tanḡz ꝓtigenter acceptātis talia vel talia digna vita eterna. Et q etiā illa sufficiāt dependet mere ex volūtate diuina circa ea ad que cōtingenter se habet ergo ⁊c.

Contra istas duas rationes instaṫ ⁊. primo ꝯ pmaz sic. Omnis natura creata essentialiter dependet a qualibz p se cā. Et propter talē dependentiā ex cāto cognito potest demōstratiōe qz qlibz eius p se cā cognosci. ergo cuz natura hois sit homini naturaliṫ cognoscibilis. quia nō est potētie cognitiue ipoportionalis sequiṫ q ex ista natura cognita possit naturaliter cognosci finis illius nature. Cōfirmaṫ ratio. qz si ex natura īferiori cognita cognoscitur eius finis nō minus hoc est possibile in proposito: quia nec minor dependentia est finiti in ppposito ad suuz finem ḡz in alijs. Ex hac ēt rōne videṫ q falsa sit ista ppositio. finis substantie nō cognoscitur nisi ex actibus eius que assumebaṫ i probatione minoris: qz ex cognitione nature in se potest finis eius cognosci demōstratione quia. Si autez dicaṫ q rō cōcludit hoiem nāliter posse cognoscere suuz finem nālem: non autem supernaturalē. Contra. Aug. pmo de predestinatiōe sanctoꝝ ca°. 4° p inde inqt posse habere fidē: sicut posse hēre charitatem nāe est hoīum. hēre autem fidem quēadmodū hēre charitatē gratie est fidelium. Si igiṫ natura hominis est naturaliter cognoscibilis homini: naturaliter ēt erit cognoscibilis. ista potētia vt est talis nāe ⁊ p ꝯs ordinabilitas talis nature ad finē ad quez fides ⁊ charitas disponit. Itez homo naturaliṫ appetit finē istum quē dicis supnaturalē. igiṫ ad istū naturaliṫ ordinaṫ. ḡ ex tali ordie pōt ꝯcludi iste finis ex cognitiōe nāe ordīate ad ipm. Itē nāliṫ cognoscibile ē pmū obm itellectꝰ eē ens ꝯz Aug. 3°. metha. ⁊ nāliṫ est cognoscibile in deo perfectissime saluari rationē entis finis autē cuiuscunq; potentie est optimū coꝝ que cōtinenṫ sub eius obo primo: quia in illo solo est pfcā quietatio ⁊ delectatio ex. 10. ethi. igiṫ naturaliṫ

Augu⁹. 18. d. ci. c. 19 pbi nescientes ad quē finē ista referendae sent inter falsa q̄ locuti sūt verū videpotuerunt.

Augu⁹. xj. d. ci. c. ⁊. qd prodest scire qō eūdū sit si ignoṫ tur via q̄ eūduz sit.

cognoscibile est hominē ordinari ꝑm intellectū ad deū tanq̄ ad finē. Cofirmat ratio quia cui natura liter est cognoscibilis potētia aliqua sibi naturaliter est cognoscibile quid sit eius obm primū. Et vlterius pōt cognoscere in quo pfectissime saluat rō istius ꝓmi obi q̄ tale pfectissimū est finis potētie: mens aūt nota est sibi ꝑm Augu. 8. de tri. c. 8. vel. 15. igit notū est sibi quid sit eius ꝓmuz obm. Et nouit deū nō excludi a rōne illius primi obi. q̄ tūc nullo mō esset ab ipsa mente intelligibilis. ergo nouit deū eē optimū in quo saluat rō sui primi obi. Et ita nouit ipsuz esse finē potentie Contra 2ᵐ rationē arguit sic. Si per vnū extremū cognoscit aliō. ergo ⁊ mediū. sed necessaria ad ꝓsequendū finē sunt media inter naturā ⁊ finē suū ꝓsequendū. igit cū ex cognitiōe nature possit cognosci finis nature ꝑm prius ꝓbata. videt q̄ silr possunt cognosci media necessaria ad finē. Cōfirmat ratio. ita. n. in ꝓposito entiū ad finē videt esse necessaria cōnexio ad ipsuz finē sicut in alijs sed ꝓpt talē ꝓnexionē in alijs ex fine cognoscunt illa que sunt ad finē necessaria. sicut p rationē sanitatis ꝓcluditur talia ⁊ talia requiri ad sanitatem. ergo. ⁊c.

Ad primum licet ꝓcedat de fine qui est cā finalis. nō tn̄ de fine attigendo per epationē quoꝝ finiū distinctio dicet infra di. ꝓma. q. 2ª. ⁊ di. 49. q̄rti. q. vtrū natura hūana sit nā infima capax beatitudinis. Potest tn̄ ad istō ⁊ ad sequens de Aug. Et ad tertiū de potētia ⁊ ꝓmo obo dici vnica respōsione. q̄ oīa recipiunt nostrā naturā vel potentiā intellectiuā esse nobis cognoscibilē naturalit. quod falsuz est sub illa rōne ꝓpria ⁊ speciali sub qua talē finē ordinat. ⁊ sub qua capax est gr̄e cōsummate ⁊ sō q̄ hz deū ꝑ pfectissimo obo. Nō. n. cognoscit anima nr̄a a nobis nec nā nostra ꝑ statu isto nisi sub ratōe aliqua generali abstrahibili a sensibilibus sicut patebit infra. di. 3. Et sc̄om talē rationē generalē nō cōuenit sibi ordinari ad talē finē: nec posse capere gratiā: nec habere sic deū ꝓ obo. Tunc ad sōmā cū dicit q̄ ex ente ad finē cognito pōt cognosci finis demōstratiōe q̄. dicendū q̄ nō est vex nisi cognito illo ente ad finē sub illa ꝓpria ratiōe sub qua habet finē istū. Et tunc minor est falsa. Et cū ꝓbatur ꝑ ꝓportionalitatē. dico q̄ hz mens sit eadē sibi non tn̄ ꝑ statu isto est ꝓportionalis sibi tanq̄ obiectum nisi secundum rationes generales que possunt abstrahi ab imaginabilib⁹. Ad cōfirmatationē dico. q̄ nec aliaꝝ substantiaꝝ fines ꝓprij cognoscunt qui scilicet sunt eaꝝ ꝑm rōnes ꝓprias nisi aliqui sint act⁹ manifesti ex quib⁹ ꝓcludat ordo eaꝝ ad talē finē. Et ex ꝟ patet ad illud q̄ adducit ꝑ ꝓbationē minoris q̄ ista ꝓpositio nō est falsa. Non cognoscit modo a nobis finis ꝓprius substātie nisi p act⁹ eius nobis manifestos. Nō enim accipit ꝓpositio illa q̄ nō possit aliter cognosci finis bene. n. est verū q̄ si substantia sub ꝓpria rōne cognosceret ex natura sic cognita posset eius cā p se cognosci demōstratione q̄. sed nō sic cognoscit a nobis aliqua substātia nūc. ideo nullū finez possumus nūc cōcludere ꝓpriuz substātie nisi per actuz euidentē de illa substātia vt sic nō. in vniuersali ⁊ cōfuse. In ꝓposito autē deficit vtraque via. Sed ꝓbatio minoris tetigit vnam viam de ignorantia actus supponendo aliam de ignorantia nature in se. Ad secūduz de Augustino dico q̄ illa potentia hūdi charitatē vt ipa est dispositio respectu dei in se ꝟ ꝓpria rōne amandi conuenit nature hois ꝑm rōnez spālem non cōmunē sibi ⁊ sensibilibus: ⁊ ideo nō est illa potentialitas nāliter cognoscibilis de hoie: sicut nec hō cognoscitur sub illa ratiōe sub qua est eius hec potentia. Et ita respondeo ad illud inq̄tum pōt adduci ad cōclusionē principalē. s. oppositam minori ꝓri merōnis. Sed inq̄tum adducitur ꝓtra illā responsionem de fine naturali ⁊ supnaturali: cōcedo deum esse finem nālem hominis: hz non nāliter adipiscendum. sed supnaturaliter: ⁊ hoc ꝓbat ratio sequens de desiderio naturali quam concedo. Ad aliud neganduz est illud q̄ assimit: scilicet q̄ naturaliter cognoscimus ens eē primum obm itellect⁹ nostri: ⁊ hz ꝑm totā indifferētiā entis ad sensibilia ⁊ insensibilia. Et hoc q̄ dicit Auic. nō cōcludit q̄ sit naturalit notum. Miscuit. n. sectā suā que fuit secta machometi pbicis. Et quedā dixit vt pbica ⁊ rōne ꝓbata. alia vt cōsona sue secte. Unde ipse exp̄sse ponit libro 3° methaphy. sue. animā separatam cognoscere substātiaz imaterialem in se. Et ideo sub obo primo intellectus hz ponere substantiam imaterialem ꝓtineri. Non sic Aristo. sed ꝑm ipm videtur esse primū obz intellect⁹ nostri quidditas rei sensibilis: ⁊ hoc vel in se sensibilis vel in suo inferiori hoc est quidditas abstrahibilis a sensibilib⁹. Q̄ autē additur de Augustino in cōfirmatione illi⁹ rationis. Rñdeo ⁊ dico q̄ dictum Augustini hz intelligi de actu primo sufficiēter ex se oio ad actum suū secūdum. sed tn̄ nunc impeditur ꝓpter q̄ impedimentum actus secūdus nō elicitur nunc a primo. de hoc autē amplius dicetur infra. Si vero obijciat contra ista: homo in statu innocentie vel nature institute potuit cognoscere nāz suam. igitur finem nature ex deductiōe prime rōnis igitur ista cognitio nō est supnaturalis. Item ꝓtra responsionē ad vltimā rationem si ideo nō cognoscitur quid sit obm primū intellectus. q̄ non cognoscitur intellect⁹ sub rōne ꝓpria sub q̄ respicit tale obiectum: ergo non pōt cognosci de quocūq̄ q̄ ipsuz sit intelligibile: q̄ nō cognoscit potētia sub illa ratione sub qua respicit quodcunq̄ vt obiectū intelligibile. Rñdeo. ad primuz requireret dici qualis fuerit cognitio hominis instituti q̄ō vsq̄ alꝰ differatur. saltem respectu viatoris ꝓ statu isto est dicta cognitio supnaturalis. q̄ facultatem eius nālem excedens: nālē dico ꝑm statū nāe elapse. Ad sc̄om ꝓcedo q̄ nō hēt mō cognitio de aia vel ō aliqua ei⁹ potētia ita distincta q̄ ex ipa possit cognosci q̄ aliq̄ō obm tale itelligibile sibi conrñdeat: sed ex ipo actu quē experimur cōcludim⁹ potētiā ⁊ nām cuius iste actus est illud respicere ꝑ obiecto quod ꝓcipim⁹ attigi p actū: ita q̄ obz potētie non concludit ex cognitiōe potentie sz ex cognitione act⁹ quez experimur. Sed de obo supnāli neutrā cognitionem possumus hēre. ideo ibi deficit vtraq̄ via cognoscēdi finem ꝓprium illius nāe.

Ad argumentum cōtra secūdā rōnē patet. q̄ supponit quoddā iam negatū. Ad cōfirmationē illius rōnis dico q̄ quādo finis sequit naturalit ea que sunt ad finē ⁊ naturalit ꝑrigit illa: tunc ex fine possunt ꝓcludi ea q̄ sūt ad finē. hic āt nō ē talꝭ ꝓsecutio nālis. sz tn̄ acceptatio diuine voluntatis compensantis ista merita tanq̄ digna tali fine ⁊ tali ꝓmio.

Tertio arguitur principaliter contra opinio. pbo. 7. metha. cognitio substātiarum separatarum est nobilissima quia ē circa nobilissimum genus. ergo cognitio eoꝝ que sunt ꝓpria eis est maxime nobilis ⁊ necessaria: nam illa ꝓpria eis sunt nobiliora ⁊ perfectiora cognoscibilia q̄ illa in quibus conuenit cum sensibilib⁹. Sed illa ꝓpria non possumus cognoscere ex puris naturalib⁹: ꝓbo. q̄ si in aliqua scia naturaliter possibili traderētur ꝟ ꝓpria. hoc esset in methaphysica. sed in ipsa nō est possibilis naturaliter a nobis haberi de ꝓprijs passionib⁹ istarū substantiaꝝ separatarū vt ꝑz dupliciter ⁊ primo sic: q̄ illa nō includunt virtualiter i primo

subiecto methaphysice. scilicet in ente. Hoc etiaz ē quod dicit philosophus ꝓmo meta. q; oꝑtet sapiē tem oia cognoscere aliqualiē. s. in vniuersali ⁊ nō in particulari. Et sbdit. Qui enī nouit vniuersalia no uit aliqualr oia sbiecta. sapiētē ātvocat methaphysi cū sicut methaphysicā ꝓbat ibi esse sapientiaz. 2° ꝓbo rōne: q; nō cognoscūtur talia cognitione ꝓpter quid nisi cognoscant eoꝝ ꝓpria subiecta: que subie cta includūt talia ꝓpter quid. Sed ꝓpria subiecta eoꝝ nō sūt a nobis naturaliē cognoscibilia. g̃ ⁊c. Nec cognoscunt illa ꝓpria eoꝝ demōstratiōe q; videliczꝫ ex effectib⁹ qō ꝓbat. nā effect⁹ vel relinquūt intelle ctū dubiū quo ad ista vel adducunt illū in erroꝛez qō apparet ex ꝓꝛietatib⁹ ꝑme substantie imaterialis in se. ꝓꝛietas. n. nāe eius est q; sit cōicabilis trib⁹ ſz effect⁹ nō ostendūt istā ꝓꝛietatē q; nō sunt ab ipso in ẽꝫtuz trinus. Et si ab effectibus arguat ad cām magis ducūt in oppositū ⁊ in erroꝛē q; in nullo effectu inuenit vna nā totalr nisi in vno supposito. ꝓꝛietas etiā istius nāe ad extra est cāre ꝓtingent ⁊ ad oppom huius magis deducūt effect⁹ in erroꝛez sicut pz per opiniones ꝓboꝝ ponentiū primū necessario cāre. De ꝓꝛietatib⁹ etiā aliaꝝ substantiaꝝ pz hoc idē q; effect⁹ magis ducunt in sempiternitatē ⁊ eternitatē ⁊ necessitatē eaꝝ ꝙz in cōtingētiā ⁊ nouitatē ꝑm eos. Similr vident ꝓbi ex motibus cōcludere q; numerus istaꝝ substātiaꝝ sepatarū sit ꝑm numerū motuum celestiuz. Similr q; ille substantie sunt naturaliter beate ⁊ impeccabiles ⁊ necessarie sicut philosophi posuerunt que omnia absurdissima sunt.

Contra istā rationē arguo ⁊ ꝓbo q; quecūq; necessaria de substantijs separatis cognoscunt a nobis nūc per fidez siue per cōem vel specialē reuelationē possūt cognosci cognitiōe naturali. Et hoc sic. Quoꝛūcunq; necessarioꝝ reuelatoꝝ terminos naturaliē cognoscimus ⁊ illa possum⁹ naturaliter cōꝓhendere. ſz omniū necessarioꝝ reuelatoꝛū terminos naturaliter cognoscimus. g̃ ⁊c: Probatio maioꝛis. Illa necessaria aut sunt mediata aut imediata. Si imediata: ergo cognoscunt cognitis terminis primo posterioꝝ: Si mediata g̃ cū possum⁹ cog̃scē extrema possum⁹ ꝓcipē mediū inter ea ⁊ tūc ꝓcūgēdo illō mediū cuz vtroq; extremo aut hñt premisse mediate aut imediate. Si imediate: idē qō ꝑ⁹. Si mediate procedem⁹ cōcipiendo mediū inter extrema ⁊ ꝓiungēdo cū extremis quousq; veniamus ad imediata. igit tandē veniemus ad necessaria imediata que intelligemus ex terminis ex quib⁹ sequunt omnia necessaria mediata. g̃ ista mediata per imediata scire poterimus naturaliter. Probatio minoꝛis ꝓncipalis. q; habens fidez ⁊ nō habēs fidē ꝓdicentes sibi inuicē nō ꝓtendūt de nominib⁹ tantū sed de cōceptib⁹. sicut pz cū philosophus ⁊ theolog⁹ ꝓdicunt sibi inuicez de ista deus est trinus ⁊ vnus vbi nō tm̃ idē nomē sed eundē ꝓceptū vnus negat ⁊ alius affirmat. g̃ omnē cōceptū simplicē quē iste hz ⁊ ille habet. Ad illō respōdeo de substantijs separatis sunt alique veritates imediate accipio tunc aliquā veritatē talē primā ⁊ imediatā ⁊ sit. a. in ista includunt multe veritates mediate puta omnes que particulariter enunciant cōmunia ad predicatū de cōmunibus ad subiectū dicant. b. .c ista vera mediata nō habent euidentiā nisi ex aliquo imediato. g̃ nō sunt nata sciri nisi ex isto imediato intellecto. Si igit aliquis intellectus possit imediate intelligere terminos. b. c. ⁊ cōponere eos ad inicē nō aūt posset intelligere terminos. a. nec ꝓ ꝓpꝫs ipsū. a. b. ⁊. c. itellectui supposito neutra Ita ē ō nobis q; ꝓcept⁹ quosdā cōmunes erit habem⁹ de sbstātijs imaterialib⁹ ⁊ materialib⁹: ⁊ istos possum⁹ adinuicē cōponere. Sz iste cōplexiōes nō hñt euidētiam nisi ex veris imediatis que sunt de illis qdditatib⁹ sub rōne eaꝝ ꝓpria ⁊ spāli: sub qua rōne nō concipim⁹ istas quidditates: ⁊ ideo nec scimus illas veritates gnāles. de cōceptib⁹ generalibus. Exemplū: si ipossibile est alicui cōcipere triāgulum sub ꝓpria specie. pōt tm̃ abstrahere rōnem figure a quadrangulo ⁊ eaz cōcipere ipossibile ē etiā sibi cōcipere ꝓmitatē: vt est ꝓpria passio trianguli: q; sic nō concipitur nisi vt abstrahitur a triangulo: tam. pōt ꝑmitatē abstrahef ab alijs ꝓmitatib⁹ puta inumeris. iste intellect⁹ ſz posset conformare hāc cōplexionē aliqua figura ē prima: q; terminos ei⁹ pōt appꝛehendere: tm̃ illa compositio formata erit sibi neutra. q; ista ē mediata inclusa in ista imediata triangulus: ē sic primus ⁊ hāc imediatā nō potest intelligere: q; nec terminos ei⁹. ideo mediatā non pōt scire que ex hac imediata tm̃ habet euidētiā. Per hoc ad argumētum nego maiorem: ad ꝓbationē dico q; illa necessaria sunt mediata. Et cum dicis igitur cuz possumus cognoscere extrema: possum⁹ concipere mediū inter extrema. nego ꝓmtiam. q; mediuz inter extrema quādoq; est essentialiter oꝛdinatuz: puta quod qd est alterius extremi vel passio prioꝛ respectu posterioꝛis passionis: ⁊ tale ē mediū ad cōcludendū vlr vtrūq; extremū de extremo. Cōcedo igitur q; quicūq; intellect⁹ pōt intelligere extrema pōt intelligere tale mediū inter talia extrema: q; intellect⁹ eius includitur in altero extremo: vel est idē alteri extraneo. Si autem mediū sit particulare contetum sub altero extremo: ⁊ non essentialiter oꝛdinatum inter extrema. tunc non oz q; potens cōcipere extrema generalia possit cōcipeꝛ mediuz particulare ad illa extrema gnālia: ita ē hic nam ista quidditas sub rōne ꝓpria ⁊ particulari hns passionem aliquaz sibi imediate inherentē est medium inferi⁹ ad ꝓceptuz sibi cōem de quo dr̃ illa passio in cōi accepta. ⁊ ideo non ē medium cēntiale vel vnilr inferens passionē de cōi. ſz tm̃ particulariter. hoc pz in exēplo illo q; nō oz q; peccātes ꝓcipere figuram in cōi ⁊ ꝓmitatē in cōmuni possit cōcipere triangulū in particulari: q; triangulus ē mediū ꝓtentū sub figura: mediuz inquā ad cōcludendū ꝓmitatez ꝑticulariter de figura. Hec rō tertia q̃ adducta ē ꝓtra opinionē ꝓboꝝ potissime cōcludit de prima substantia imateriali: q; ei⁹ tāq; obiecti beatifici potissimū est cognitio necessaria nobis. Et tūc rnsio ista ad obiectionē contra ipsam supponit vnum q; naturaliter in se non cōcipimus deū nisi in conceptu gnāli cōi sibi ⁊ sensibilibus q̃ inferius di. 3. q. 1. exponetur. si ēt negef illud supposituꝫ adhuc oporteret dicere conceptum qui pōt fieri de deo virtute creature eē impfectum: qui aūt fieret respectu dei ⁊ virtute ipius cēntie in se. eē pfectū: sicut ergo dictū ē de cōceptu generali ⁊ speciali: ita dicatur ꝑm aliā viam de imperfecto ⁊ perfecto conceptu.

Quarto ꝓncipaliter arguitur sic. Oꝛdinatum ad aliquē finem ad quē ex se indispositum necesse ē paulatim ꝓmoueri ad dispōnem respectu illius finis: sed homo oꝛdinat⁹ ad finē supnaturalem ad quē ex se est indispositus. g̃ indiget paulatiz disponi ad habendū illū finem: hoc aūt fit per cognitionē aliquam supnālem impfectā qualis ponitur necessaria. g̃ ⁊c. Si inslet q; agens pfectū potest statim remouere iperfectionez ⁊ statim agere. Rndet q; si posset de potentia absoluta: tunc pfectius est cōicare ꝓsequēde q̃ non communicare: potest autez hō hre actiuitatē aliquā respectu sue pfectiōis finalis. g̃ perfectius est q; hoc sibi cōicetur quod nō pōt fieri sine

S. tho. ꝑ. parte sūe. q. ꝑ. ar⁹ ꝑ. solutione ꝓncipali.

aliqua cognitione imperfecta p̄cedente istā perfectā ad quā ordinat finaliter.

Hen.in sūa guiel.varoli.p̄mo.q.2ª.

Quinto arguit sic. Omne agēs vtēs instrumento in agendo nō pōt per illud instrumentū in aliquā actionē que excedit naturā illi⁹ instrumēti. lumē aūt intellect⁹ agētis est instrm quo anima nūc vtitur in intelligēdo naturaliter. g̃ nō p̄t per illud lumē in aliquā actionē que excedat illud lumē. sed illud de se est limitatū ad cognitionē habitā per viā sensuū ⁊ fantasmatū ergo aīa nō pōt i aliquaz actionē que non pōt haberi per viā sensus. sed multorū aliorū cognitio est necessaria p̄o statu isto nobis q̄ nō possunt haberi p viā sensus. igit ⁊c. Hecrō vī cōcludere p̄tra eū qui fecit eā: p̄m. n. deductionez

Hen.in sūa arti. p̄mo

ista lux increata nō poterit vti intellectu agente vt instrumento ad cognitionē alicui⁹ sincere veritat̄. q̄ talis p̄m eū nō pōt haberi via sensuū sine speciali illustratione. Et ita sequit̄ q̄ in cognitiōe veritatis sincere lumē intellect⁹ agētis nullo mō habeat aliquaz actionē qō videt inconueniēs q̄ ista actio perfectior est omni intellectione: ⁊ per illud quod perfectius est in anima inquātū intellectiua oz cōcurrere aliquo⁹ ad istā actionē. Iste due rōnes vltime nō vidētur plurimū efficaces. p̄ima. n. esset efficax si eēt p̄batū q̄ hō ordinat̄ finaliter ad cognitionē supnaturalē cuius p̄batio p̄tinet ad questiones de beatitudine i. 4 di. 49. Et si cū hoc ostenderet̄ cognitionē naturalez nō sufficient̄ disponere p̄ statu isto ad cognitionē supnaturalē p̄sequēdā 2ª ratio petit duo. s. aliquor cognitionē eē necessariā q̄ nō possūt cognosci p̄ viā sēsuū. ⁊ q̄ lumē itellect⁹ agēt̄ ē ad talia cognoscibilia limitatū. Tres ergo p̄me rōnes p̄babiliores apparēt.

Ad questionem igit̄ respondeo distinguendo p̄imo qualiter aliquid dicit̄ supnaturale. potentia. n. receptiua cōparat̄ ad formā vel ad actū quē recipit. vl̄ ad agēs quo recipit. P̄imo mō ipsa est potentia naturalis vel violenta vel neutra dī naturalis si naturaliter inclinetur. violēta si sit cōtra inclinationē naturalē. neutra si neq̄z inclinat̄ ad istā formā quā recipit neque ad oppositā. In hac aūt cōparatione nulla est supnālitas. Sed cōparando receptiuū ad agēs a quo recipit formā est naturalitas quando receptiuuz comparat̄ ad tale agens quod natum est naturaliter imp̄imere talē formā i tali passo. Supernaturalitas aūt quando cōparatur ad tale agens quod nor est naturaliter imp̄ressiuū illius forme i illud passuz. Ad ꝓpositū dico q̄ cōparando intellectū possibilē ad noticiam actualem i se. nulla est sibi cognitio supernaturalis: quia intellectus possibilis quacunq̄z cognitione naturaliter p̄ficitur ⁊ ad quancunq̄z naturaliter inclinat̄. sed 2° modo loquendo sic ē supernaturalis quia generatur ab aliquo agente quod non est natuz monere intellectum possibilem ad talem cognitionem naturaliter. p̄o statu autem isto p̄m p̄bm intellectus possibilis natus est moueri ad cognitionem ab intellectu agente ⁊ fantasmate. igitur sola illa cognitio naturalis est que ab istis agentibus potest imp̄imi. virtute autē istorum potest haberi omnis cognitio incōplexa que secundum legem cōmunē habetur a viatore sicut patet in istantia contra tertiaz rationem principalem ⁊ ideo licet deus possit per reuelationem specialem cognitionem alicuius incōplexi causare sicut in raptu non tamē talis cognitio supernaturalis est necessaria de cōmuni lege.

De complexis autem veritatibus secus est quia sicut ostensum est per tres rationes p̄imas contra p̄imam opinionem adductas posita tota actione intellectus agentis ⁊ fantasmatuz multe cōplexiōes remanebūt ignote ⁊ nobis neutre. quaz cognitio est nobis necessaria. istaz igit̄ noticiā est necesse nobis supnaturaliter tradi: q̄ nullus eaz noticiā potuit nāliter inuenire: ⁊ eam aliis docēdo tradere: q̄ sicut vni ita cuilibz ex nālibus erunt neutre. Utz autez post p̄imā traditionē doctrine de talib⁹ possit aliqs assentire nāliter doctrine tradite de hoc in. 3° libro di. 23. hec aūt p̄ima traditio talis doctrine dī reuelatio que ideo est supnaturalis: q̄a ēab agente: quod nō est nāliter motiuū intellect⁹ nostri p̄o statu isto.

Aliter ēt posset dici supnālis q̄: ē ab agente supplēte vicem obiecti supernālis. Nam obiectum natuz cāre noticiam: huius de⁹ ē trinus ⁊ vnus vel similium est essentia sub p̄opria rōne cognita. ipa enī sub tali rōne cognoscibilis ē obm nobis supnāle. Quodcūq̄z igitur agens causat noticiā aliquarum veritatum. que per tale obiectum sic cognitum nate sunt esse euidentes illud agēs in hoc supplet vicem illi⁹ obiecti. q̄ si ip̄m agens causaret noticiam perfectaz istarum veritatum qualem ip̄m obiectum in se cognitum causaret: tunc imperfecte supplet vicez obiecti p̄o quanto scilicet imperfecta noticia quam facit virtualiter continetur in illa perfecta cuius obiectum in se cognitum esset causa. Ita in p̄posito. nā reuelans hanc deus est trinus causat in itellectu aliqualem noticiam huius veritatis: lz obscuraz quia causat de obiecto non sub ꝓp̄ria ratione cognito: q̄ obiectum si cognitum esset natum: esset causare noticiam perfectam ⁊ claram veritatis illius. p̄o q̄z to igitur hec noticia obscura in illa clara icludit̄ eminenter sicut imperfectum in perfecto; p̄o tanto reuelans hanc obscuram ⁊ causans supplet vicem obiecti illius clare noticie causatiue p̄cipue cum non possit noticiam alicui⁹ veritatis causare nisi vt sup plens vicem alicuius obiecti nec veritatum taliuz de illo obiecto noticiam causare posset vt supplēs vicem obiecti alicuius inferioris naturaliter motiui intellectus nostri: ⁊ quia nullum tale virtualiter includit aliquam noticiam istarum veritatum etiam nec obscuraz: igitur opor̄tet q̄ in causando etiam istam obscuram aliqualiter suppleat vicem obiecti supernaturalis. Differentia autem istorum duorum modorum ponēdi supernaturaliter noticie reuelate p̄z seperando vnum ab alia: puta si agēs supernaturale cāret noticiaz obiecti naturalis: vt si infunderet geometriā alicui: illa esset supnaturalis p̄mo mō ⁊ nō scōo modo. si aūt infunderet noticiā huius: deus ē trinus vel similiū hec supnaturalis esset vtroq̄z modo: q̄ scōs infert p̄imū: lz non econuerso vbi aūt ē p̄imus tm̄ ibi non ē necesse q̄ sit sic supnaturalis. q̄n nāliter possit haberi: vbi vere est secūd⁹ modus est necessitas vt supernaturaliter habeatur q̄: naturaliter haberi non potest.

Tres rationes prime facte supius ꝑ opi. p̄bor̄ quib⁹ inmittitur ista solutio cōfirmantur per auctoritates. primo p̄ auctoritatē Aug. de ciui. dei. li. 18. c. 41. iuxta finem vbi ait. Philosophi inquit nescientes ad quē finem referēda ista essent inter falsa que locuti sunt verum videre potuerūt. Secōa rō cōfirmatur per Aug. ii. de ciui. c. 2°. Quid p̄dest nosse quo eūdū sit: si ignorat̄ via qua eūduz sit. in hoc enīz errabāt p̄bi q̄: ⁊ si aliqua de virutib⁹ vera tradiderunt: tm̄ falsa miscuerūt p̄m auctem p̄cedentē. Aug. ⁊ p̄z ex eorū libris. Improbat. n. Arri. pollitias dispositas a multis alijs. 2° polliti. sz nec illa Arist. ē irrep̄hēsibilis 7° polliti. c. 7. vbi docet deos eē honorandos. Decet igt cultū exhibēdis. Et ibidez. c. 5. Lex nllū orbatū tradit nutriri. et i eodē li. c. 8. dic̄ q̄ oz fieri aborsum in casu. 3ª ratio confirmatur per. Aug. vndecimo. de ciuitate. capitulo. 2° Que remota

sunt a sensibus nostris que testimonio nostro scire nō possumus de his alios testes requirimus. Et hoc cō firmat totam solutionem p̄ncipalem. q: enim veritates ille de quibus argutum est nobis ipse ex se sunt neutre nullus pōt suo testimonio credere de ipsis: ſz oportet testimonium supernaturale requirere alicuius superioris tota specie humana. Qualiter autem p̄ma reuelatio siue traditio talis doctrine fieri potuerit ⁊ facta sit est dubium an. s. locutione interiore an exteriore: an cum aliquibus signis adhibitis sufficientibus ad cāndū assēsū ad ꝓpositū sufficit q̄ vtroq; mō potuit supn̄aliter reuelari talis doctrina: ſz neutro modo potuit ab homine sine error̄e p̄imo tradi.

Contra istas tres rationes

instatur simul q̄ seipsas destruant: q: quo d ostendit esse necessarium cognoscendum hoc ostenditur esse verum: quia nihil scitur nisi verum. ergo quicquid iste rationes ostendunt intellectui esse necessariuz cognosci: puta q̄ fruitio dei in se est finis hominis quo ad p̄mam rationem. Quod via deueniendi ad ipsā est per merita que deus acceptat vt digna tali p̄mio quo ad secūdam. Quod deus est trinus ⁊ contingenter causans ⁊ huiusmodi quo ad tertiam totum illud ostenditur esse verum. vel ergo ille rationes nō sunt nisi ex fide vel ex ipsis concluditur oppositum eius: qđ probant. ℟espondeo naturali ratione ostenditur necessarium esse scire alteram partem determinate huius contradictionis fruitio est finis. fruitio nō est finis: hoc est q̄ intellectus non fit merē dubi⁹. vel neuter in hoc problemate an fruitio sit finis: quia talis dubitatio vel ignorātia impediret inquisitionez finis. non aūt ostēdit ratione nāli q̄ hec pars sit necessario cognoscenda. ⁊ hoc modo rōnes p̄dicte vt sūt nāles concludūt de altera parte ꝯtradictionis hac vl illa non determinate de hac nisi ex creditis tm̄.

Ad argumenta pro opi.

℣ri. Ad p̄mum dico q̄ cognitio dep̄ēdet ab ania cognoscente ⁊ obo cognito. q: p̄m Aug. 9. de tri. c. vltimo. a cognoscēte ⁊ cognito parit notitia. ſz ergo aīa habeat sufficiens actiuū ⁊ passiuuz intra se q̄ quanto actio respectu cognitionis cōuenit aīe nō tm̄ hz intra se sufficiens actiuū q̄ quāto actio ꝙuenit obiecto q: sic ē vt tabula nuda: vt dicit .3. de aīa. est igit intellect⁹ agens quo est oia facere verū est inquātuz factio siue actio cōpetit aīe respectu cognitionis ⁊ nō inquantuz obiectū est actiuū. Ad p̄firmationē rōnis: dico q̄ maior̄ē q̄ natura q̄q; accipit ꝙ p̄ncipio itrīseco motus vel q̄etis ꝙut describit .2. phy. q̄q; ꝙ p̄incipio actiuo naturali ꝙut natura distinguit cōtra artez siue ꝙpositū ꝙpter oppositum modū p̄ncipiandi: siue sit intrinsecū siue nō dicit mō sit nāle. p̄mo modo nō est vera maior q: nō cor̄ndet oi passiuo nāli p̄incipiū actiuū intrinsecū q̄ sic sit natura q: multa sunt naturaliter receptiua alicuius pfectionis cuius nō habēt p̄ncipiū intrinsecū actiuū. ſcō modo etiā ꝙpositio maior̄ est falsa in quibusdam quādo .s. natura ꝙpter sui excellētiā ordinat naturaliter ad recipiēdum pfectionem ita eminēt̄ q̄ non possit subesse causalitati agētis naturalis secūdo modo dicti. ⁊ ita est in p̄posito cum p̄obatur maior̄ dico q̄ potētia passiua nō est frustra in natura: q: ſz per agens naturale non possit p̄ncipaliter reduci ad actum. tm̄ pōt per tale agēs dispositio ad ipsum induci ⁊ pōt per aliqđ agens in natura. i. in tota coordinatione entium puta per agens p̄mū supnaturale cōp'lete reduci ad actum. Si autez obijciat̄ q̄ illud vilificat naturā q̄ ipsa nō possit consequi pfectionē suam ex nālibus cum natura min⁹ deficiat in nobilior̄ibus ex secūdo celi ⁊ mūdi. ℟n. si felicitas nr̄a p̄sisteret in speculatione illa sup̄ma ad quā possumus nūc naturaliter attingere non diceret pb̄s nām deficere in necessarijs. nūc aūt ꝓcedo illaz posse naturaliter haberi ⁊ vltra hoc dico aliam eminentior̄ē posse naturaliter recipi. ergo in hoc magis dignificat natura q̄z si sup̄ema sibi possibilis poneretur solum ess̄ alla naturalis. ℣lec mirū q̄ ad maiorem pfectionē sit capacitas passiua in aliqua natura q̄z eius causalitas activa se extendat vt p̄z de corpore humano. Illud aūt qđ addit̄ de scōo celi ⁊ mundi non est ad ꝓpositum q: pb̄s loqtur ibidē de organis cor̄ndentibus potentie motiue si ipsa iessent ītellis q̄ natura dedisset eis organa. ⁊ cōcedo vniuersaliter q̄ cui datur potētia que nata est esse organica ei datur a natura organum in non orbatis dico: sed in ꝓposito dico q̄ data est potētia sed nō organica: nō tamen sunt nāliter data oia alia p̄ter potentiā cōcurrentia ad actum: a pho igitur ibi hēri pōt natura ordinata ad aliquem actū vel obiectū naturaliter habz potētiam ad illud ⁊ ad organū req̄situm ad actum. si potentia est organica. sed non sic est de posterioribus requisitis ad actum. Aliter tamen posset dici ad maiorem q̄ ipsa non est vera loquēdo de potētia p. s siua naturali vt passiua comparatur ad actiuam: non autem vt passiua comparatur ad actum receptum. differentia mēbrorū patet in p̄ncipio solutionis istius questionis. minor vero est vera scōo modo nō p̄mo.

℣ posset autē tertio modo facilius dici ad minorez negando q̄ ſz absolute intellectus possibilis sic naturaliter receptiuus talis intellectionis: non tamen ꝓ statu isto causa cuius dicetur inferius distinctiōe ītia

Ad secundum dicitur qđ

S.t.in sū. ꝑte. i q. 1. ar. i i solone p̄. arti.

diuersa ratio scibilis diuersitatem sciarum inducit. eādem enim cōclusionē demōstrat astrologus ⁊ naturalis puta q̄ terra est rotūda: sed astrologus ꝓ medium mathematicum. i. a materia abstractū. naturalis autē per medium circa materiam cōsideratum. vnde nihil ꝓhibet de eisdem rebus de q̄bus ꝑtyce scientie tractant p̄m q̄ sunt cognoscibilia lumine naturalis rationis etiam aliā scientiā tractare p̄m q̄ cognoscunt̄ lumine diuine reuelationis. Contra hoc si de cognoscibilibus in theologia ē cognitio tradita vt possibilis tradi cognitio in alijs scientijs ſz in alio lumine. ergo nō est de eis necessaria cognitio theologica: p̄tia patet in exēplo eius: q: per medium physicum cognoscens terrā esse rotūdam nō indiget cognitione eius per mediū mathematicū tanq̄z simplicit necessariū. Dicta tm̄ rūsio ad secūdum exponit sic q̄. s. habitus ⁊ est habitus ⁊ est forma. in quātuz ē habitus habet distinctionē de obiecto. sed inquātum ē forma potest distingui aꝑncipio actiuo. respectu autem habitus scientifici p̄ncipia sunt cause effectiue: ſz igit vbi est idē scibile: puta q̄ terra rotunda non sit distinctio per obiecta. tm̄ est ibi distinctio per p̄incipia quibus mathematicus ⁊ physicus hoc ostēdunt. ⁊ ita est distinctio habituum inquantum sunt forme ⁊ non inquantum sunt habitus. Contra istud. forma est communis seu consequens ad habitum. q̄ omnis habitus est forma: ⁊ non econuerso. impossibile est autem aliq̄a esse distincta in ratione superioris: ⁊ non esse distincta in ratione inferioris. ergo impossibile est aliqua esse distincta in ratione forme ⁊ tamen esse distincta in ratione habituum. hoc enī esset ac si aliqua essent distincta in ratione animalis ⁊ indistincta in ratione hominis. ℙreterea supponit q̄ p̄incipia sunt distinctiua habitus conclusionis in aliquo alio genere esseꝯ vt p̄incipia effectiua. q: ad falsum est. quia si aliquam rationez causę distinctiue habent ad habitus istos non habent.

S. T. ꝑ maſcōe q. 54. ar. 2. solūcdor̄m artī

nisi rõne cause effectiue. ℙreterea semper stat rõ q; quãtũcũqz posset poni bit⁹ cognoscitiui distincti. nõ tñ saluat necessitas vnius habitus quasi alia cogni- tio sit impossibilis ponẽdo possibilitatẽ alterius ha- bitus vndecũqz distincti. Ideo ad argumẽtum re spondeo q in illis scientijs speculatiuis ꝛ si tractetur de oibus speculabilibus nõ tñ quãtũ ad oia cognosci bilia de eis q; nõ quãtũ ad ꝓpria eoꝝ cognoscibilia. sicut patuit ꝑus in tertia rõne ꝑncipali cõtra opinio- nem pboꝝ.

Ad.iſũ. **Ad tertium respondetur sic** q ꝑma ꝑncipia nõ ꝑnt applicari ad ꝛclones aliquas nisi sensibiles. tum q; termini eoꝝ sunt abstracti a sẽ sibilibus: ꝛ ita sapiũt nãm eoꝝ. tum q; intellect⁹ agẽs ꝑ quẽ debet fieri applicatio limitat ad sensibilia.

Contra. certum est intellectui q illa ꝑncipia ꝑma sunt vera. non tñ in sensibilibus sed in insensibilib⁹ non enim magis dubitatur q ꝓtradictoria non sunt simul vera de eodem ĩmateriali q̃z materiali quare responsio nulla. Et ideo aliter dicit q terminus ꝑ mi ꝑncipij est ens quod diuidit in decẽ genera. ꝛ il- lud non extẽdit se ad obm theologicũ. Hoc nihil valet: q; nõ magis dubitamus: q ꝓtradictoria non sunt simul vera de deo q̃z de altero vt q deus est be- atus ꝛ nõ beatus: verus ꝛ nõ verus q̃z de albo. Illa datur ℟nsio q ex maioribus solum nõ sequunt ꝛclu- siones: sed cum minoribus adiũctis. nũc autẽ mino res nõ sunt naturaliꝝ manifeste que debẽt illis adiun gi. Contra. minores sumẽde sub ꝑmis ꝑncipijs ꝑ dicant de sumptis sub terminos sabiectos ꝑmoꝝ ꝑncipioꝝ. sed notũ est terminos ꝑmoꝝ ꝑncipiorum dici de quolibet: q; sunt cõmunissimi. ꝯ. Ideo re:põ- deo q secũda pars minoris est falsa. hec. ſ. q in pri- mis ꝑncipijs includunt virtualiter oẽs cõclusiones scibiles. Ad pbationẽ dico q sicut termini subie- cti sunt cões: ita ꝛ termini ꝑdicati. q̃n igit termini sb iecti sic distributi accipiunt ꝑ oib⁹ nõ accipiunt nisi respectu terminoꝝ ꝑdicatoꝝ qui sunt cõmunissimi: ꝛ per ꝓñs virtute talũ ꝑncipioꝝ nõ sciunt de inferio ribus nisi ꝑdicata cõmunissima. Hoc ꝑz rõne: q; me dium nõ pot eẽ ꝓpter qd respectu alicuius passionis nisi illa passio includit virtualiꝝ in rõne illius medij. in rõne aũt subi ꝑncipij cõmunissimi non includitur ꝓpter qd aliq̃ passio particularis: sed tñ passio com munissima idez subm nõ pot eẽ mediũ vel rõ cogno scẽdi alia nisi sub illa rõne cõissima. ꝛ per ꝓñs non est rõ cognoscẽdi nisi passiones cõissimas. Sed ꝓter passiones cõmunissimas sunt multe alie passiones scibiles ad quas non ꝑnt rõnes ꝑmoꝝ terminorum ꝑncipioꝝ cẽ media q; nõ includũt illas. ergo sũt mul te ỽitates scibiles que nõ includunt in ꝑmis ꝑncipi- is. Hoc ꝑz ex hoc exẽplo: q; istud oẽ totũ est maiꝰ sua pte ꝛ sil includat istam q̃ternariꝰ ẽ maior binario. ꝛ ali as sil̃es de eode ꝑdicato nõ tñ includit istas. ſ. q̃ter- narius est duplus ad binariũ: ꝛ trinarius se hz in ꝓ- portione sexqualtera ad q̃litatẽ. naz ad ista ꝑdicata oz hẽre media spãlia ꝛcludẽtia ipsa. ℨª ꝓbatio logica est q; hz ꝓtingat descẽdere sub sbo vlis affirmatiue. ñ tñ sub ꝑdicato. multa aũt ꝑdicata ꝓtẽta sub ꝑdicatis ꝑ moꝝ ꝑncipioꝝ sũt scibilia de iferioribꝰ ad sba illoꝝ igit illa ꝑdicata ꝑ ꝑma ꝑncipia nõ sciunt de illis sbis

Varo li. j. q. 2. in solone q̃rti'ar.

Cõtra istud objcit de quolibet affirmatio vel ne gatio ẽ de necte vera: ꝛ de nullo obm sil. sequtur ꝯ ne cessitate hẽ eẽ albũ vel nõ albũ ita q licet ibi descẽdẽ sub ꝑdicato ꝛ sub sbo. ℟n. illõ ꝑnᵐ de quolibz affir- matio vel negatio ꝛc. valet istã de quolibet cuiuslibet ℨdictõis alia ps ẽ vera: altera falsa. vbi dupler ẽ distributio ex pte sbi. ſ. de quolibet ꝛ cuiuslibet, ꝛ sub vtroq̃z distributo licet descẽdere. igit de hꝫ hꝰ ꝑdictõ nis altera ps est vera altera falsa. Sz sub ꝑdicato istã te ꝓfuse tñ nõ licet descẽdẽ. q; nõ sequit de quolibet cuiuslibet altera ps ꝛc. ꝯ hec ps. ꝛ ita ꝛ in alijs ꝑncipi is semꝑ ꝑdicatũ vlis affirmatiue stat ꝓfuse tñ. siue sint ibi due distributiones in sbo siue vna. ꝛ in ꝓpos to exẽplo adhuc pz ꝓpositũ: q; de hoie scibile: verũ ẽ q sit risibilis: numq̃z tñ per hꝰ ꝑncipiũ de quolibet ꝛc. de hoie vero pot plus inferri nisi risibile vel nõ risi- bile. altera igit ps ꝑdicati distincti numq̃z scieꝝ ꝺ subo pꝫ ꝑnᵐ. sed reqrit aliqꝺ ꝑncipiũ spãle. vt diffinitio pꝫ ꝑnᵐ. sed reqrit aliqꝺ ꝑncipiũ spãle. vt diffinitio sói vel passionis qꝺ ẽ meᵐ ꝛ rõ ad sciẽdũ risibile dete- minare de hoie.

Ad argumenta principalia

Vãõ li. j. q. 2.

Ad ꝑᵐ distinguo de obo nãli qꝺ pot accipi vl ꝑ eo ad qꝺ nãliter siue ex actione cãrũ nãliter actiuaꝝ pot potẽtia attingere. vel ꝑ illo ad qꝺ potẽtia nãliter in- clinat: siue possit illud nãliter attingẽ siue nõ possz. ꝯ maioꝝ negari intelligẽdo obz nãle ꝑᵒᵒ q; obm ꝑmũ ẽ adeq̃tũ potẽtie. ꝛ iõ abstractũ ab oib⁹ illis circa q̃ pot potẽtia opari. nõ aũt opz si inteꝰ possit nãliter intelli- gere tale cõe q ꝓ possit nãliter itelligẽ qꝺcũqz ꝓtetũ sub illo: q; intellectio alicuiꝰ ꝓtẽti multo excellẽtioꝝ ẽ in- tellectione ꝓfusa talis cõis: ꝛ sic ꝓcessa minoꝝ ẽ ỽtro q̃z sẽsu ꝛclo intẽta nõ hz. ſ. de nãliter attingibili q; sic maioꝝ fuit falsa. Cõtra hãc ꝛnsionẽ arguo q; cõstru it seipsam. ꝑmũ. n. obm e adeq̃tũ potẽtie ẽt ꝑ ipsũ: et verũ ẽ hẽ q nihil respicit potẽtia ꝑ obo nisi in quo est rõ illiꝰ ꝑmi. ꝛ in quocũqz ẽ rõ illiꝰ ꝑmi illud respicit po tẽtia ꝑ obo: ꝯ ipossibile est aliqd eẽ obm ꝑmũ nãliter qn qꝺlibet ꝓtẽtũ sub illo sit ꝑ se obm nãliter. da enim oppoᵐ ꝛ tũc nõ est adeq̃tũ vniuersaliꝝ siue nãliter sed excedẽs ꝛ aliqd eo inferiꝰ est adeq̃tũ. ꝛ ita ꝓximum. ℟atio aũt que adducit ꝑ ℟nsione fallit ꝑm fallaciam figure dictionis. Iz enim ens vt est qꝺã itelligibile vno actu sicut hõ ẽ intelligibilis vna intellectione: sit nãliter attingibile. illa. n. vnica intellectio entis vt vniꝰ obi ẽ nãlis nõ tñ ens vt ꝑmũ obm. i. adequatuz pot poni ꝑ mũ obm nãliter attingibile nisi qꝺlibz sub eo ꝓtentũ sit nãliꝝ attingibile: q; ẽ ꝑmũ obm vt inclu dit in oibus ꝑ se obis. Cõmutat igit hoc aliqd in q̃le qd cum arguit ens est nãliter attingibile. ꝯ ens vt ꝑ- mum obm hꝫ est adeq̃tũ ẽ nãliter attingibile q; ante- cedens est verũ vt ens est vnũ intelligibile singula- re sicut albũ: sed ꝓñs concludit de ente vt includitur in omni intelligibili nõ vt seoꝝsũ ab illis intellectum Ad argumẽtum igitur est alia responsio realis q mi noꝝ est falsa de obiecto naturali. i. naturaliter attingi bili. vera alio modo de obiecto ad quod nãliter icli natur ꝛ potentia: ꝛ ita debet intelligi auctas Aluicẽ. Quid autẽ sit ponendum obiectũ ꝑmum naturaliter attingibile. ꝺ hoc infra di. z. Confirmat rñsio per Ansel. de li. ar. c. 4. Nullam inquit vt puto habemꝰ ptãtẽ que sola sufficiat ad actũ: ptãtẽ aũt vocat quod nos cõiter dicimꝰ potẽtia: sicut ꝑz ꝑ exẽplũ eiꝰ de sẽsu visus. Nõ ẽ igit inconueniẽs potẽtiã eẽ nãliter oꝛdina tã ad obm ad qꝺ nõ pot nãliter ex causis nãlibꝰ attingẽ sicut q̃libet ex se sola oꝛdinat ad actũ. ꝛ tñ nõ pot ex se sola attingere. Ad scõm argumentũ nego ꝓñtiam ad ꝓbationẽ ꝑz ex dictis ad scõm argᵐ in rñsione ꝑ opi. pbi q ꝓpioꝝa oꝛdinant ad pfectionẽ maioꝝẽ pas siue recipiẽdã q̃z ipsa possint actiue ꝓducere. ꝛ ꝑ ꝓñs istoꝝ pfectio nõ pot ꝓduci nisi ab aliquo agenti super nãli nõ sic ẽ de pfectione inferioꝝ quoꝝ perfectio vl tima pot subeẽ actõi agẽtiũ iferioꝝ. Ad zᵐ dico q ỽritati cõplexe alicui firmiter tenende intellectus possibilis ẽ ꝛproꝑoꝛtionatus: hoc ẽ nõ ẽ ꝓꝑoꝛtiona tum mobili respectu taliũ agẽtiũ q̃ ex fãtasmatibus

ꝛ ex lumine naturali intellectus agẽtis: non possunt cognosci. Cum autem arguis igit̃ fit ꝓportionatus ꝑ aliqd aliud ꝓcedo ꝛ per aliud in rõne mouẽtis q: per mouens supernaturale reuelãs assentit illi veritati ꝑ aliud in rõne forme q: per istũ assensum factus in ipso qui est quasi quedã inclinatio in intellectu ad illud obm ꝓportionãs illud isti cuz vltro de illo alio queris an sit nãle vel supnaturale. dico q supernaturale siue intelligas de agẽte siue de forma. cũ infers ergo intellectus est imꝓportionatus ad illud ꝛ per aliud ꝓportionat. dico q er se est in potẽtia obediẽtiali: sed agens. ꝛ ita sufficiẽter ꝓportionat illi ad h: vt ab ipso moueat. Similiter er se est capax illi⁹ assensus cãti a tali agẽte ẽt nãliter capax. nõ opz g̃ ipsuz ꝑ aliud ꝓportionari illi assensui in recipiẽdo. Dicatur igit̃ in scõdo nõ in ꝑmo: q: vitas istã reuelata nõ est sufficiẽter inclinatiua intellectus ad assentiẽdũ sibi: g̃ ita est imꝓportionale agẽs ꝛ passum sibi ꝓportionale. Sed agens supnaturale est sufficiẽter inclinatiuũ intellect⁹ ad istã vitatẽ cãndo in ipso assensũ quo ꝓportionat huic vitati: ita q nõ opz intellectũ ꝑ aliõ ꝓportionari tali agẽti nec forme ab ipso impꝛsse sicut oportet ipsum ꝓportionari tali obiecto per aliud duplici modo ꝓdicto.

Trum cognitio su/ pernaturalis necessaria viatori sit sufficienter tradita in sacra scriptura videt q nõ: q: cognitio necessaria numq̃ defuit generi humano: sed sacra scriptura nõ erat in lege nãe: q: Moyses ꝑmo scripsit penthateucum nec tota erat in lege mosayca sed tñ vet⁹ testamẽtum. g̃ ꝛc. Itẽ quicũq; auctor sciarum humanarum quãto acutior intellectu rãto plus vitat superfluitatẽ in tradendo. sed in sacra scriptura videtur cõtineri supflua vt cerimonie ꝛ historie multe quaruz cognitio nõ videt necessaria ad salutẽ. g̃ ꝛc. Itẽ multa sunt de qbus nõ cognoscitur certitudinaliter er sacra scriptura vtrũ sint pcã mortalia vel nõ: quorum tñ cognitio est necessaria ad salutẽ q: nesciens illõ eẽ pctũz mortale nõ sufficienter vitabit illud: g̃ ꝛc.

Contra Augustinus ii. de cui. c. 2. loquẽs de scriptura canonica ait. Hinc fidem habemus de his rebus quare ignorare nõ expedit nec per nosipsos nosse idonei sumus. In ista qõne sunt hereses innumere dãnantes sacrã scripturã vel partẽ ei⁹ sicut pz in libris Damasceni ꝛ August. de heresib⁹. Quidã vo heretici nihil de scriptura recipiũt. Quidã nõ vetus testamẽtũ vt manichei sicut in libro Aug. de vtilitate credendi pz dicẽtes vetus testamẽtũ esse a malo ꝓncipio. Quidã vo tñ testamẽtũ vetus accipiunt vt iudei: qdam aũt aliqd vtriusq; vt sarraceni q bus machometus imũdus alias imunditias innumeras imiscuit. Quidã aliqd dictũ in nouo testamento: puta heretici diuersi qui diuersas sententias scripturarũ male intellectas hãtes ꝑ fundamento alias neglexerũt. vbi gratia ad ℟o. 14. Qui infirm⁹ ẽ olera mãducet. Itẽ Jacobi. 5. Cõfitemini alterutz pcã vestra. Ex hoc errarunt circa sacrm pnie qdam dicẽdo illud posse dispẽsari a quocũq; nõ sace rdote: vel alijs huiusmodi auctoritatibus inuitendo male intellectis.

Contra omnes istas hereses in cõi octo sũt vie eas rõnabiliter ꝓuincẽdi que sunt pnũciatio ꝓphetica: scripturarũ ꝓcordia: auctoritas scribentiuz: diligẽtia recipientiũ: rõnabilitas ꝓtẽtoz: irrõnabilitas singuloz erroz: ecclesie stabilitas: miraculorum claritas.

De primo patet q: solus de⁹ potest nãliter ñ ab alio futura ꝓtingẽtia certitudinaliter ꝓuidere. g̃ solus ille vel ab illo instructus põt ea certitudinaliter ꝓdicere talia aũt multa ꝓnũciata in scriptura impleta sunt vt pz ꝓsideranti libros ꝓphetales er qbus nõ est dubiuz quin sequãtur pauca que restãt fm Greg. in omel. ꝺ aduentu. Istã viã tãgit Aug. in. de cui. c. io. vbi ait vera se narrasse preterita ex his que futura ꝓnunciauit cum tanta vitate implentur ostendit.

De secundo scz scripturarũ concordia sic pz. In nõ euidentibus er terminis nec er ꝓncipijs euidẽtiã hãtibus: non ꝓsonãt firmiter ꝛ infallibiliter multi diuersimode dispositi nisi a causa supiore ipsoz intellectus iclinent ad assensum sed scriptores sacri canonis varie dispositi ꝛ diuersis tpibus exĩtes in talib⁹ ñ euidẽtibus oĩno ꝓsonabant. Hãc viã ptractat Aug. in. ꝺ cui. c. 2. iuxta ꝓncipiũ capli. Auctores nri sane pauci esse debuerũt ne multitudie vilescerẽt qõ religione earum ita eẽ oporteret: nec tñ pauci vt eoz nõ mirãda sit ꝓfensio. Neqz enim in multitudine phoz qui labore ẽt litterario monumenta suoz dogmatũ reliq̃rũt facile quis inuenerit q inter cũcta que sensere ꝓuenirent. ꝛ hoc Aug. pbat in exẽplis ibi. maior ẽt assũpta nõ tñ ꝓbat per exẽplum de ꝓphetis vt videt ꝓbare Aug. sed ẽt per rõnẽ: q: cum intellectus quantum ad assensum sit natus moueri ab obiecto euidẽte in se vel in alio nihil aliud ab obiecto videt talem assẽsum posse causare nisi virtualiter includat euidẽtiaz obiecti. nam si nihil tale moueat intellectum remanebit sibi theologia neutra: nihil autẽ est tale de non euidentib⁹ er terminis nisi intellectus supior nro. nihil aũt intelligẽs supius hoie põt hoiem effectiue docere nisi deus. Si aũt dicat hic q posteriores lz aliter dispositi q̃ pores fuerit in alijs tpibus exĩtes: tñ habuerũt doctrinas pcedẽtiũ in scriptis ꝛ acquieuerunt credẽdo sicut discipuli doctrie magroz: ꝛ ita nihil scripserunt dissonũ a poribus lz deus non docerz hos ꝛ illos. Contra hoc videt Aug. obijcere vbi ꝑ us. dicens de phis qui labore litterario monumenta suoz dogmatũ reliquerũt ꝛc. que discipuli legẽtes lz in aliquib⁹ cẽnt assentiẽtes poribus vt discipuli. aliq̃ tñ improbauerũt vt pz ibidẽ de aristippo ꝛ antistone q ambo socratici: tñ in qbusdã sibi ꝓdixerũt. Et qñq; discipuli magro. vt Arri. ꝓplateni. quõ igit̃ nõ cõtradixissent posteriores nri poribus in aliqbus si nõ habuissent doctorẽ cõez eoz intellectus inclinãtẽ ad eadez non euidẽtia. Rñdeo q: nõ euidẽtia tradiderũt priores: ideo posteriores nõ potuerũt eos per rõnes improbare ꝛ noluerũt eis discredere nisi possent rõnem cogẽtẽ ꝑ se habere reuertẽtes eos vt magros vaces sed phi discipuli per rõnem potuerũt magros improbare: q: mã circa quã altercabant potuit habere rõnes sũptas ex terminis. exẽplũ. Nõ ita ꝓdicit discipulus historiographus magistro historiographo sicut philosophus philosopho: quia historie de preterito non possunt esse euidentes vt auertant discipulum a magistro sicut possunt esse ꝓphetice rationes. Cõtra illud. saltem Ezechiel prophetans in Babylone eo tempore quo Hieremias in iudea ꝓphetauit: cum non solum illa dicerent que a Moyse quasi communi eoz magistro habuerunt: sed ꝛ alia multa in ill'po tuissent discordare aut dissentire cum non essent euidentia ex terminis nisi habuissent aliquem cõez doctorem supra intellectum humanum.

De tertio scilicet auctoritate scribẽtiũ sic pz. Aut libri istoz scripture sunt istoz auctoz quoz eẽ dicunt aut non. si sic cũ dãnẽ mẽdatiũ ꝑcipue i fide ꝛ moib⁹

quō est verisimile eos fuisse mētitos: dicēdo hec dic dns si dominus non fuisset locutus. Aut si dicas eos fuisse deceptos nō mētitos vel ppter lucrū mentiri voluisse. Primū improbat ex dicto Pauli. 2. cor. 12 Scio hoiem in xpo ꝛc. ⁊ subdit ibi ỹba archana audisse que nō licet hoi loq. que assertiones nō vident fuisse sine mendacio si asserens nō fuit certus. qz asserere dubiū vel est mēdaciū vel nō longe est a mendatio. Ex ista reuelatione Pauli ⁊ multis alijs reuelationib⁹ factis diuersis scis ꝓcludit q intellect⁹ eoꝝ nō potuerūt induci ad assentiēdū ita firmiter ill' quoꝝ notitiā nō potuerūt habere ex nālibus sicut assēserūt nisi ab agēte supnāli. scōm improbat. s. q nō fuerunt ppter lucrū mentiti. qz pro illis ad que voluerūt homines inducere ad credēdū tribulationes maximas sustinuerūt. Si aūt libri non sunt illoꝝ sed aliorum. hoc videt inconueniēs dicere qz negabit quicūq; libēe illius auctoris cuius dicit esse. quare enim soli isti falso ascripti sunt auctoribus quoꝝ nō erāt. Prete rea aut illi qui ascripserūt libros istos eis fuerūt xpiani: aut nō. Si nō. nō videt q voluerant tales libros ꝓscribere ⁊ alijs ascribere ⁊ ex hoc magnificare secta cuius ꝑriū tenuerūt. Si fuerūt xpiani quomodo illi xpiani mendaciter tales eis ascripserūt cū lex eorum dānet mēdatiū sicut ꝓus. ⁊ ppter idē quomodo assererent deū locutū ee multa que ibi narrant. ⁊ hoc ꝓsonis qbus libri intitulant si talia nō acciderūt illis ꝓsonis. quomodo ēt libri illi fuissent ita auctētici ⁊ diuulgati ee taliū auctoꝝ nisi fuisset eoꝝ ⁊ ipsi auctores auctentici fuissent. de quo Ricar. ꝑmo de tri. c. 2. Certe a sūme scitatis viris sunt nobis tradita. de hoc etiā Aug. ii. de ciui. dei. c. 2. loquēs de xpo dicit sic. Dicit quit ꝓus per ppbetas deinde per seipz postea p apostolos quātū satis ee iudicauit locut⁹ scriptura ꝓdidit que canonica noiatur emīētissime auctoritatis ⁊c. Et Aug. in octaua epla ad Hieronymū. ⁊ habet di. 9. Si ad sacras scripturas admissa fuerint vel officiosa mēdatia qd in eis remanebit auctoritatis. ⁊ idez ad eūdē in eadem epistola. Ego solis eis scriptorum libris qui canonici appellant didici hūc honorez timorēq; referre vt verū auctorē eoꝝ scribēdo errasse audeam credere: aut si aliquid in eis ostēdero qō videat ꝓtrarū vitati nihil aliud existimē q mēdosum ee codicē: vel nō ee assecutū interpretē qō dictuz vel me minime intellexisse nō ambigā. alioꝝ aūt ita lego vt quātalibet scitate quātaue doctrina polleāt nō ideo verū putē. qz ipsi ita senserūt. sed qz mihi p alios auctores vel catholicas vel ꝓbabiles rōnes qō a vero nō abhorreat persuadere potuerūt.

Quartum scilicet recipien/

tium diligētia sic pz. Aut nulli credis de ꝓtingēti qō non vidisti. ⁊ ita non credes mūdū fuisse ante te nec locū ee in mūdo vbi nō fueris. nec istū ee ꝑem tuum ⁊ illā ee mrem tuā. ⁊ talis incredulitas ōstrueret oēz vitā pollitica. Si igit vis alicui credere de ꝓtingēte qō tibi nō est nec fuit euidēs maxime credēdū ē cōitati siue illis que tota cōitas approbat: ⁊ maxime q cōitas famosa ⁊ honesta cū maxima diligētia approbata recepit talis est canō diuine scripture. tāta enim apud iudeos sollicitudo fuit de libris hūdis in canone. ⁊ tāta apud xpianos de libris recipiēdis tanquaz auctēticis q de nulla alia scriptura hūda ꝑ auctētica tanta sollicitudo fuit inuēta ꝑcipue cū tā solēnes cōitates de scripturis istis curauerūt tanq; de ꝓtinentibus necessaria ad salutē. de hoc Aug. de ciui. dei. 18. c. 38. Quō scriptura Enoch de q Judas in epla sua facit mētionē nō recipit in canone ⁊ multe alie scripture de qbus fit mētio in libro Regū. vbi innuit q sola illa recepta sint in canone que auctores nō sicut homines sed sicut ppheta diuina inspiratione scripserunt. Et ibidē. c. 41. Isti israelite qbus tradita sūt eloquia dei nullo modo pseudo ppbetas cum veris ppbetis parilitate sic entie ꝓfuderunt. sed concordes inter se atq; in nullo dissentiētes sacrarum litterarū veraces ab eis agnoscebant auctores.

De quinto scilicet rationa/

bilitate ꝓtētorum pz sic. qd rationabilius q deū tanquam finē vltimū sup oīa diligi ⁊ primū sicut seipm idest ad idē ad qō se ꝼm Grego. in qbus duob⁹ ꝓceptis vniuersa lex pēdet ⁊ ppbete. Matth. 22. Itez Matth. 7. Oia ergo quecūq; vultis vt faciant vobis homines ⁊ vos facite illis. ex istis q si ex pncipiis practicis alia practica ꝓsequunt in scriptura tradita honesta ⁊ rationi cōsona: sicut de eoꝝ rationabilitate patere potest singillatiz cuilibet pertractanti de ꝓceptis ꝓsilijs ⁊ sacramētis qz in omnibus videt ee quasi qdā explicatio legis nāe: que ꝼm Aplm ad Ro. 2. scripta est in cordibus nris. hoc de moribus de hoc Aug. de ciuita. dei li. pmo. 8. ca. Nihil turpe ac flagitiosum spectādū imitādūq; ponit vbi veri dei aut ꝑcepta insinuātur aut miracula narrant: aut dona laudant: aut bñficia postulant. De credibilibus pz qz nihil credimus de deo qō aliquā imperfectionem importet: imo si qō credim⁹ verū ee magis attestatur pfectioni diuine q ei⁹ oppositū: pz de trinitate personarū ⁊ incarnatione vbi ⁊ h⁹i. nihil enī credimus incredibile qz tūc incredibile eet mūdum ea credere sicut deducit Aug. de ciui. dei. 22. c. 5. mūdū ti ea credere nō est incredibile: qz hoc videmus. de hac aūt lege ⁊ honestate xpianoꝝ pz Aug. de vtilitate credēdi. li. 6. c. 8. vulgus mariū ⁊ feminarum ⁊ē.

De sexto scilicet de irra/

tionabilitate singuloꝝ erroꝝ patet sic. Quid pagani pro idolatria sua adducent colētes opera manuum suarū in qbus nihil est numinis sicut satis ostendunt philosophi. Quid sarraceni illius vilissimi porci machometi discipuli pro suis scripturis allegabūt expectantes pro beatitudine qō porcis conuenit. s. gulaz ⁊ coitum quam ꝑmissionem despiciens ꝓbs qui fuit quasi illius secte. Liuic. 9. metha. c. 7. aliumfinem quasi perfectiorem ⁊ homini magis congruentem asserit dicēs. Lex nostra quam dedit machomet oīa dit dispositionē infelicitatis ⁊ miserie que sunt q corpus ⁊ est alia ꝑmissio que apprehenditur intellectu ⁊ sequit ibi Sapiētibus magis cupiditas fuit ad ꝓsequendum hanc felicitatē q corpoꝝ: que quāuis daretur eis non tamen attendūt nec appreciati sunt eā in opatione felicitatis que est coniūcta ꝑme veritati

Quid iudei qui nouū testamētum damnant qō i suo veteri ꝑmittit. vt ostendit apostolus ad Hebr. etiam q insipide sūt eoꝝ ceremonie sine christo xpo etiam aduenisse ⁊ ita nouum testamētum ab eo principaliter ꝑmulgatum sicut auctenticum fore recipi entium ppbete eoꝝ ostendunt. Non auferet ait Jacob. 49. gen. ⁊ ipse erit expectatio gentium. sceptrū nec dux de femore eius ⁊c. ⁊ similiter illud Daniel. 9. c. Cum venerit sanctus sāctoꝝ. Quid asini manichei fabulantur primum malum cum ipsi ⁊ si non primi tamen valde mali essent nonne vident omnes ens inquātum eos bonum esse: nonne etiam in nouo testamēto potuerūt videre esse vetus auctēticuz ⁊ approbatum. Quid singuli alij heretici qui vnum verbum scripture male intellexerūt ꝼm Augu. in libro. 83. questionum. q. 79°. Non potest inquit error oriri palliatur nomine christiano nisi de scripturis si intellectis. ⁊ hiō qz pcedētia ⁊ seqntia si ꝓtulerūt. vii ibidem infra. Solz circūstātia scripturaꝝ illuminare

sententiã:nec etiã alia loca scripturaruz contulerunt vnde hereses orte sũt per se legẽdo que ꝓferendo repulse sunt:qz ꝓferẽtes diuersas sñias adduxerũt que ex se inuicẽ mutuo videri poterãt quõ ꝙliter eẽnt intelligende. Lõtra istos ꝙ illud vbũ Augu. ꝓtra epistolã fundamẽti. Non crederem ingt euangelio nisi ga ecclesie catholice,credo igiꝫ irrõnabile est aliqd canonis recipere ꝙ aliqd nõ.cũ eccliа catholica cui credendo canonẽ recipio recipiat totũ equaliter vt certum. Item doctrine phoꝝ aliqd ꝓtinent irrõnale: put de pollitijs diuersis ordinatis a diuersis phis,pbat Arist.2.polliti.sed ẽt sua pollitia in qbusdã est irrationabilis sicut patuit ex solone.q.precedentis. ipse.n.tradens politiã suã dicit. Expedit te ad temperantiã coitũ facere senibus. Itẽ dicit nm orbatum debere nutriri.silr dicit q; siqs genauerit fes vltra sufficientiã diuitiarũ anteqz sentiaꝫ vita fiat oborsus ponit ẽt;deoꝝ pluralitatẽ tullius de natura deorum.

De septimo sez de ecclie stabilitate pz quo ad caput per illõ Augu. de vtilitate credẽdi quasi in fine si dubitam⁹ nos eius ecclesie credere gremio que vsqz ad ꝓsumationem generis humani ab aplica sede per successiões epoꝝ firmata frustra hereticis circũlatrãtib⁹ culmẽ auctoritatis obtinuit ꝙ par post.qd est aliud qõ tam ingratũ põt eẽ opi atqz auxilio diuino qz tãto labore ꝑ dicte auctoritati velle resistere. vnde Gamaliel actuũ.5. Si est ex oibus ꝓsilium hoc aũt opus dissoluetur. Si vero ex deo est nõ poteritis dissoluere ne forte ꝙ deo videamini repugnare. Et Luce.22. ait dñs Petro. Ego rogaui ꝑ te Petre vt nõ deficiat fides tua.ꝙ tu aliqñ ꝙuersus ꝓfirma fres tuos. firmitas. in ecclie in mẽbris pz per illud Aug. de vtilitate credẽdi:8. vulgus mariũ ꝙ feminarũ ꝛc. Silem sentẽtiaz dicit ꝓ epla fundamẽti. Quis enim tãtam multitudinẽ ad peccata ꝓnam ad legẽ ꝓtrariam carni ꝙ sãguini seruãdam induceret nisi deus. Et ꝓfirmaꝫ: qa secta iudeoꝝ nõ manet in vigore sicut ꝓtra eos obijcit Aug. in ꝑmo sermone de aduentu. Clos inquã cõuenio o iudei. Si obijciꝫ de pmanẽtia secte machometi. Rn. illa incepit plus qz sexcentũ annis post legẽ xpi ꝙ in breui deo coopante finiet que multũ debilitata est anno xpi. m°. ccc. ꝙ eius cultores multi mortui ꝙ plurimi sunt fugati ꝙ ꝓphetia dicitur esse apud eos ꝙ cito finienda est secta illa.

De octauo scilicet de miraculoꝝ claritate sic patet. Non põt esse testis falsus deus. sed deꝰ inuocatꝰ a ꝑdicãte scripturã vt ostẽderet doctrinã eius eẽ veram fecit aliqd opus sibi ꝓprium: vtpote miracula ac per hoc testificatꝰ ẽ illud eẽ verũ qd iste ꝑdicauit. Lõ firmaꝫ hoc per Ricar. ꝑmo de trini. c.2. vbi supra. Dñe si est error a te decepti sumus:naz tantis signis ꝓfirmata sunt,que nõ nisi per te fieri possent. Quod si dicaꝫ miracula nõ fuisse facta aut ẽt ꝙ ipsa nõ testantur vitatẽ qz antixps faciet miracula. Lõtra ꝑmũ adduci põt illa sñia Aug. de ciui. li. 12. c. 5. Si ista miracula facta eẽ nõ credũt hoc nobis vnũ grãde miraculũ sufficit ꝙ iam terrarũ oꝛbis sine vllis miraculis credidit nota valde illud capl'm:qz si qcqd qd̃ credimus dicaꝫ incredibile eẽ nõ minus est incredibile: hoies ingt ignobiles infimos:paucissimos:impios rem tam incredibilẽ:tã efficaciter mũdo ꝙ in illo ẽt doctis ꝓsuadere potuisse vl mundus illud credat sicut iã credidisse videt nisi per illos aliq̃ miracula fierent per que mũdus ad credẽduz induceret vñ subdit ibi, Qui ꝓpterea exiguo numero ignobiliũ infimorũ impioꝝ hoũm credidit. qz in tã ꝓptilibus testibus multo mirabili⁹ diuinitas seipsa ꝓsuasit. Quid eni incredibilius qz vt ad legẽ ꝓuã carni ꝙ sanguini: doctores pauci ꝙ rudi ꝙ pauperes possent plurimos potẽtes ac sapiẽtes puertere qõ ꝓpaliter pz de multis sapiẽtibus ꝓmo fidei rebellib⁹:postea ꝙuersis: vt de Paulo ꝓus persecutore:postea gẽtiũ doctore.ꝙ ꝺ Augustino ꝓus ꝓ manicheos seducto:postea doctore catholico. De Dionysio ꝓus pho postea Pauli discipulo. Et de Cypriano ꝓus mago:postea xpianissimo epo.ꝙ de innumeris alijs ꝙuersis. Lõtra idẽ scõdo dici põt illud Aug. de ciui. dei. li. 10. c. 18. an dicet aliquis ista falsa eẽ miracula. nec fuisse facta sed mẽdaciter scripta. quisqs hoc dicit si de his reb⁹ negat oĩo ꝺ illis lr̃is eẽ credẽdũ. põt ẽt dicere nec deos vllos curare mortalia ꝛc̃. ꝙ ibidẽ Grego. de codẽ. Di libris magicis siue qõ honestius putãt theoricis credunt. qd cãe est cur illis lr̃is nolũt credere ita facta eẽ.

Contra idẽ 3°:qz qdã fcã nõ nisi a nimis ꝓteruientib⁹ negari pũt: vt sunt miracula facta a Siluestro coram Cõstantino tam in curatione lepre eius qz in disputatione eius cõtra iudeos que facta postea tanqz celeberrima mũdum,nõ latuerũt. Contra scõz dici põt ꝙ siqs inuocatus in testẽ signũ ꝓsuetũ testificationis permittat adduci ꝙ pñs nõ ꝑdicat.talis taciturnitas semp nõ stat cũ vitate pfecta. miraculũ autẽ est tale signũ dei vt testis. igiꝫ si ꝓmittat miracula fieri a demonib⁹ nõ ꝑdicẽs annũciãs.s.illa nõ eẽ testimonia sua nõ videt eẽ pfecte verax qõ est ipossibile.ꝙ ꝓ hõ dz ad illud de antixpo q ꝑdixit illa miracula faciẽda nõ eẽ testimonia vitatis.sicut pz Matth.24.ꝙ ad thessal.2. Itẽ ꝑ idẽ est dña miraculoꝝ que fiũt a ꝺo ꝙ q̃ fiũt a diabolo. de qua dña tractat Aug. de vtilitate credẽdi ppe finẽ. Miraculũ ingt voco qcqd arduum aut insolidũ supra spẽm vel facultatẽ mirãtis apparet quedã solũ faciũt admirationẽ: quedã magnã gram beniuolẽtiãqz recõciliãt qualia fuerũt xpi miracula vt ptractat ibi diffuse. Itẽ ꝓtra vtrũqz põt dici ꝙ sunt aliq̃ miracula facta in lege xpiana in quibus nõ põt eẽ deceptio qn sunt facta nec qn sint testimõia vitatis qui a deo facta.s.raptus Pauli ꝙ renelatõ cõtingẽtiũ futuroꝝ. Primũ pz q: impossibile est aliquem decipi in credendo se videre eẽntiam dei. ergo impossibile fuit Paulum credere se illã videre: nisi eam videret.sed hoc asserit de se ad Corin.2.c. 12. ẽm expositionem sanctorum. illud igitur fuit vere factum ꝙ non tñ apparenter. ꝓbatio ꝑmi antecedentis.q: nullus potest decipi circa aliqd̃ principiũ primum credendo se intelligere illud cum non intelligat tale ꝓncipium quia tũc non constaret ex terminis apprehensis qd̃ esset ꝓncipium ꝙ qd̃ non .g multo magis non potest decipi circa deum visum.consequentia ista patet quia plus distat visio dei ab intellectione cuiuslibet obiecti etiam quantum ad pceptionem intellectus indicantis qz distet intellectõ ꝓncipij compleri ab intellectione cuiuscũqz non ꝓncipij. Item qualiter intellectus crederet se quietari si non quietaret nonne poterit se cognoscere,inclinationem suam ad verum qd̃ non videt. Si crederet se videre deum crederet se quietari in deo.si non videt non quietaꝫ. Stultius ait Aug. nihil dici potest qz ꝙ falsa op.anima fit beata.2.de ciui. c.4. ꝑmum s.ꝙ a solo deo fieri potuit est manifestum. quia nulla creatura potest animam beatificare nec simpliciter nec ad tempus. Secũdum patet ex multis ꝓphetis in vtroqz testamento. vnde contra falsa miracula antichristi posset sibi obiici saltem de istis duob⁹ hoc modo. Si tu es deus fac me videre essentiam diuinam inde ꝙ post visionem memoriã certaz habere visionis ꝙ certitudinem habere ꝙ illa fuit visio eẽntie dine ꝙ tũc credã tibi. Itẽ si tu es deꝰ dic mihi qd faciã vl qd cogitabo vl appetã ꝑ tali hora ꝙ hꝰi vie efficaciã ex miraculis innuit saluator Jo. 5. opa

que ego facio ipsa testimoniū phibēt de me. si mihi nō vultis credere opibus saltē credite.

Nono quoq; loco pōt adduci testimoniū eoꝝ qui foris sunt. Josephus in li. 18. antiquitatū pulcherrimum testimoniū ponit de xp̄o vbi inter alia de Jesu ait. xp̄s hic erat. vbi eius verā doctrinam ⁊ resurrectionē ⁊ mortē p̄fitet in his verbis dicēs: fuit antē his tp̄ibus iesus sapiens vir si tñ eum virū nominare fas est. erat enim mirabiliū operuꝝ effector ⁊ doctor hoīum eoꝝ qui libēter ea que vera sunt audiūt: ⁊ multos qdem iudeoꝝ: ⁊ multos ēt ex gētib⁹ sibi adiunxit xp̄s hic erat hunc accusatione eoꝝ nr̄e gentis viroꝝ cū pilat⁹ in crucē agēdum esse decreuisset non desinūt hi qui ab initio dilexerūt eum tertio die itex viuēs ꝑm q diuinit⁹ inspirati p̄phē vel hec vel alia de eo innumera miracula futura eē p̄dixerāt ꝙ in hodiernū diē xp̄ianoꝝ q ab ipso nūcupant ēt nō pseuerat genus. Itē de p̄phetia Sybille nota illud ō ciui. 18. c. iꝙ. Jesus xp̄s dei filius saluator. Itē contra epl̄am fūdamēti nota quomodo singuli heretici de catholicis ingsiti nos ad suos mittūt sed ad veros catholicos quasi ēt illi soli ab omnibus etiaꝙ hereticis catholici nominentur.

Decimo ⁊ vltimo potest adduci q deus nō deest querentib⁹ toto corde salutē multi aūt diligētissime ingrentes salutē ad hanc sectam p̄uersi sūt: ⁊ ēgto feruētiores facti sunt in ingredo: tāto in hac secta amplius p̄firmati subitoq; in ea penitētes de malitia ad bonā vitā mutati sunt. Tertio quoq; p eā plures in magna exultatione spūs persensi sunt q̄nō videnť p̄babilia nisi deus hāc sectam sacre scripture innitentem irrefragabiliter approbaret ⁊ ordinaret ad salutem.

Habito igitur contra hereticos q doctrina canonis est vera. videdū ē secundo an sit necessaria ⁊ sufficiēs viatori ad p̄ndū finem suū. Dico igit̄ q ista tradit qd sit finis hois in pticulari: qz visio ⁊ fruitio dei. ⁊ hoc quātū ad circūstātias ei⁹ appetibiles: puta q ipsa hō post resurrectionem ab hoīe imortali ⁊ in corpore ⁊ in aia simul sine fine. Ipsa ēt determinat que sūt necessaria ad finem: ⁊ q illa sufficiāt qz decē mādata. Matth. 19. Si vis ad vitam ingredi serua mādata. de qb⁹ hō in Exo. Horuꝝ explicatio ⁊ quātū ad credēda ⁊ q̄ntum ad spanda ⁊ q̄ntum ad opanda explicat̄ ex diuersis locis scripture. Proprietates quoq; substātiarū materialiū ītra tradunt q̄ntū possibile est ⁊ vtile viatori nosce. Ista ergo p̄ferendo ad tres rōnes qb⁹ innitit̄ solō. q. precedentis: p̄z q sacra scriptura sufficiēter cōtinet doctrinam necessariā viatori.

Ad primum argumentuꝝ p̄ncipale ad minorē rādeo q lex nāe pauciorib⁹ fuit p̄cēta q̄ memoraliter ad filios p p̄res deuenerūt: illi ēt hoīes magis erāt p̄diti in nālib⁹. ⁊ iō modica doctrina inspirata potuit eis sufficere vel aliter ad illud ⁊ ad aliud de lege moysi pōt dici q ordinat⁹ p̄cessus scripture oñdit eius doctorē ꝑm Aug. 8ꝙ. questionuꝝ q. 58. Ad 2m dico q dulcius capit̄ qō latet sub aliqua sñia l̄rali q̄ si eēt expresse dictū. ⁊ iō ad deuotionē cōferūt illa q̄ exp̄ssa sūt in nouo testamēto sub figura velata fuisse in veteri. hec quo ad ceremonias: sed quo ad hist̄orias in qbus exēpla sunt legis declaratiua: similiter ex toto p̄cessu scripture patet ordinata ⁊ ei gubernatio respectu hoīs ⁊ totius creature. Ad 3m origen. in omel. de archa noe dicit nulla scia omnia scienda explicauit. sed illa ex qbus p̄nt alia sufficienter elici. vnde multe vitates necessarie nō exp̄munt̄ in scriptura. ⁊ si ibi virtualit̄ p̄tineātur: sicut p̄clones in p̄ncipijs. circa quarū inuestigationē vtilis fuit labor expositoꝝ ⁊ doctoꝝ. Et si obijcias multa in actib⁹ humanis sunt dubia vtrū sint pcta mortalia ēt suppositis oībus doctrinis doctoꝝ ⁊ expositoꝝ. R̄n. non est dubia via salutis simplr: qz a talibus tanq̄ a periculosis debet hō sibi cauere ⁊ custodire sene hō dum se exponit piculo incidat in pctm. qō si noluerit querere salutē sed nō curādo exponat se periculo vbi forte de genere actus nō est pctm̄ mortale: tñ peccabit mortaliter se tali periculo exponēdo.

Trum theologia sit

u de deo tanq̄ de subiecto p̄mo. Nō non: arguit̄ duab⁹ vijs. P̄rima est ostendere istā negatiuā in se que p̄bat̄ p̄mo p auctoritatē Boetij p̄mo de tri. forma inquit simplex subiectū eē nō pōt. Itē .2. mā nō coincidit cū alijs causis: neq; idē numero neq; spē ex .2. phisicoꝝ. deus aūt est finis huius scie ⁊ efficiēs. non igit̄ materia. Item tertio ex p̄mo posterioꝝ subiectuꝝ scie hꝫ ptes p̄ncipia ⁊ passiones. deus autem non hꝫ partes integrales cum sit simplex. neq; partes subiectiuas cum sit singulare ex se. neq; habet p̄ncipiuꝝ cū sit p̄mū p̄ncipiū: neq; passiones: qz passio inest subiecto ita q est extra eius eēntiam. nihil autem sic inest deo. Sēda via est ostēdere q aliud est hic subiectū non ergo illud. añs p̄batur multiplr. p̄mo per Aug. de doctrina xp̄iana p̄mo li. c. p̄mo. Dis doctrina vsrerū est vel signoꝝ. igit̄ res vel signa sunt subiectum

Item secdo scriptura hꝫ quattuor sensus. s. anagogicū: tropologicū: allegoricū ⁊ l̄ralem. sed cuilibet scisui cor̄ndet aliq̄ subiectū p̄mum sicut alij scientie habenti vnum sensum cor̄ndet subiectū ꝑm illum sensum. igit̄ hic sunt quattuor subiecta. Item tertio q homo sit subiectū p̄batur auctoritate Cōmētatoris p̄mo ethico. in p̄logo. qz ꝑm eum scientia moralis ē de homine quo ad aīam. medicinalis est de homine quo ad corpus. ex hoc ergo accipit̄ ista p̄positio q omnis sciētia practica habet p̄o subiecto p̄mo illud cui acquirit̄ finis practice ⁊ non ipsum finē. finis aūtem istius scientie acgritur homini ⁊ non deo. ergo nē. Item aliter ⁊ quasi in idem redit: finis sciētie ē per actū suum attingere obiectū p̄mum inducendo in ipsum formā p̄ncipaliter intētam a sciētia. puta i speculatiua inducere in illud eē cognitum: qz cognitio ibi itēdit̄ ⁊ in practica iducē formā ad quā vl finē ad quem ordinat̄ eius praxis. finis autē hic intent⁹: est bonitas moralis quē non intendit̄ induci in deo: sed in homine. igit̄ homo est obiectū p̄mum eius.

Contra Aug. de ciui. dei. 8. c. p̄mo. theologia ē ꝑmo vel ratio de deo.

Ecundo quero utrū

u theologia sit de deo sub aliqua ratione speciali. q sic: arguitur. Hugo de sacramentis in p̄ncipio vult q opera restaurationis sint hic subiectū. ergo si deus ē hic subiectum hoc erit sub speciali ratione. s. inquantum restaurator. Item Cassiodorus super psalmistam vult q xp̄s caput cum membris est hic subiectum. igitur specialiter vt incarnatus ⁊ caput ecclesie erit hic subiectum. Item deus absolute est subiectum methaphysice. igitur si hic est subiectuꝫ hoc erit sub aliqua ratione speciali: p̄tia p̄batur: qz non sub eadem ratione oīno hic ⁊ ibi est subiectum. añs p̄batur per p̄hm. 6. metha. Honorabilissimā sciam oportet esse circa nobilissimum genus: illa ꝑm ip̄m ē huiusmodi hoc etiā cōfirmat̄ qz ibi vocat metha-

phyſicã theologiã. Itẽ ꝓmentat⁹ ꝑmo phyſico ꝙ cõmẽto vltimo dicit ꝙ Aluc. multũ peccauit ponẽdo methaphyſicã probare primã cauſaꝫ eẽ cũ genus ſubſtãtia ꝙ ſeparatarũ ſit ibi ſubiectũ ⁊ nulla ſcientia ꝓbat ſuũ ſubiectũ eſſe. ratio aũt nõ valẽt niſi intelligeret ꝙ ipa eſſet ibi primũ ſubiectũ ergo ⁊c. Item iſta ſcientia eſt honorabiliſſima ergo eſt de honorabiliſſimo ſubiecto ſub ratione honorabiliſſima. huiuſmodi autez ratio eſt ratio finis ⁊ boni. de fine autem ꝓbatur per Aluice. 6. metha. dicentẽ: ſi ſcia eſſet de omnibus cauſis illa que eſſet de fine eſſet nobiliſſima. Ex hoc cõcludit de bono. qꝫ ꝑm phm. 2°. metꝫ. qui ponit infinitatẽ in finibus deſtruit naturã boni qꝫ deſtruit naturã finis. ex hoc ergo accipit ꝙ rõ bõi eſt ratio finis. Cõtra cognitõ cõtracta ꝑſupponit cognitionẽ abſolutã ⁊ abſoluta eſt certior ex primo metha. ſi ergo iſta eſt de deo ſub aliqua rõne ſpeciali alia eſt prior ⁊ certior de deo abſolute talis nõ ponitur ergo ⁊ cetera.

Trum iſta ſcientia ſit de omnibus ex attributiõe ipoꝝ ad primũ eius ſubiectũ Nõ ſic. 4° metha. Eadez eſt ſcia de aliquo ⁊ de attributis ad ipm ⁊ exẽplificat ibi de ſano. ſed omnia alia attribuunt eſſentialiter ad ſubiectũ primũ huius. ꝫ ⁊c. Contra Aug. i 4. de tri. c. primo. neqꝫ huic ſcientie tribuenduz eſt aliquid ꝙ ſciri ab hoie põt in rebus hũanis vbi plurimũ ſuperuacanee vanitatis obnoxie curioſitatis eſt. ⁊c.

Circa ſolutionẽ iſtaꝝ queſtionũ ſic ꝓcedo. primo diſtinguo õ theologia in ſe ⁊ de theologia in nobis 2° aſſignabo rõnem primi ſubiecti. 3. diſtinguã de theologia q̃ſtuz ad partes eius.

De primo dico ꝙ cognitio quelibet in ſe eſt illa notitia que nata eſt haberi deo bo ei⁹ ꝑm ꝙ natũ eſt manifeſtare ſe intellectui ꝓportionato. Cognitio aũt eadẽ in nobis eſt illa que nata eſt haberi in intellectu noſtro de obo illo intellecto. Theologia ergo in ſe talis eſt cognitio qualẽ natũ eſt facere obiectũ theologicũ in intellectu ſibi ꝓportionato. Theologia vo in nobis talis eſt cognitio q̃lem inte⁹ nr̃ natus eſt habere de illo obiecto. exẽplũ ſi aliqs inte⁹ nõ poſſit itelligere geometricalia, poſſet aũt alicui credere de geometricalib⁹ geometria eẽt ſibi fides nõ ſcia. eẽt tñ in ſe ſciẽtia. qa obiectũ geometrie natum eſt facere de ſe ſcientiam in intellectu ꝓportionato.

De ſecundo dico ꝙ rõ primi ſbi eſt ꝓtinẽ in ſe ꝑmo virtualiter oẽs veritates illius habit⁹ cuius eſt. Nõ ꝓbo ꝑmo ſic: qꝫ obm ꝑmũ ꝓtinet ꝓpões imediatas: qꝫ ſbm iſtarũ ꝓtinet ꝓdicatum. ⁊ ita euidentiã totius ꝓpõnis. ꝓpões aũt immediate cõtinent ꝓclusiones. ergo ſbm ꝓpõnum imediatarũ ꝓtinet oẽs veritates illius habitus ad quã inclinant.

Probo idẽ ſcõo qꝫ ꝑmitas hic accipit ex ꝑmo poſteriox ex diffinitione vniuerſalis ꝑm ꝙ dicit adeq̃tionẽ. obm aũt ſe hz ad habitũ ſicut cã ad effectũ. non eſt enim cauſa adequata niſi cõtineat primo virtualiter totum effectũ. igit obm non eẽt adequat⁹ habitui niſi contineret virt⁹ oĩa illa ad que ꝓſiderata habitus talis inclinat. qꝫ aliter talis habituſ excederet obm illud. ꝫ ⁊c. Expono qõ dixi primo virtualiter. qꝫ illud primũ eſt qõ non dependet ab alio ſed alia ab illo. ita ergo ꝑmo virt⁹ continere eſt ab aliis nõ dependere in cõtinẽdo. ſed alia ab ipſo hoc eſt ꝙ per impoſſibile circũſcripto omni alio manẽte itellectu ei⁹ adhuc cõtineret ⁊ nihil aliud cõtinet niſi ꝓpr̃õnẽ eius

Contra iſtud arguit dupl̃r ꝑmo ſic. Sicut ſe habz obm ꝑmũ potẽtie ad potẽtiã: ita obm primũ habituſ ſe hz ad habitũ. ſed obm primũ potẽtie eſt aliqd cõe ad oĩa per ſe obiecta illius potẽtie. ⁊ nõ virt⁹ cõtinẽt illa. ergo primũ obiectũ habitus eſt aliqd cõe ad oĩa per ſe oba eius ⁊ nõ aliqd virtualiter cõtinẽs alia.

Itẽ ſcõo qꝫ in ſciẽtijs aſſignat cõiter ꝓ ſubiecto ꝑmo aliqd qõ eſt cõe ad oĩa illa que cõſiderant in illa ſcia. ſicut in geometria linea: in ariſmetrica numer⁹ in methaphyſica ens. Ad ꝑmum rñdeo ꝙ ꝓportio obi ad potẽtiã eſt ꝓportio motui ad mobile vel actiui ad paſſiuũ. ꝓportio obi ad habitũ eſt ſicut ꝓportõ cãe ad effectũ. Nõcũqz aũt aliqõ agens agit in aliqõ paſſum põt qõlibet agẽs eiuſdẽ rõnis in qõlibet paſſum eiuſdẽ rõnis agere. ergo ꝑma extrema ꝓportionis actiui ad paſſiuũ ſũt cõia ad oĩa per ſe extrema illius ꝓportionis. nã inter illa cõmuniſſima ẽ adeq̃tõ qꝫ in quocũqz eſt rõ vnius illud reſpicit qõlibet contentũ in quo ẽ rõ alterius. ſed ꝑma extrema ꝓportionis cãe ad effectũ nõ ſunt cõiſſima qꝫ inter illa non ẽ adequatio. non. n. ſequtur ſi cõe põt cãre habitũ ꝙ ſpã le poſſit ⁊ ecõuerſo. nõ enim qõlibet cõtentũ ſub illo cõi reſpicit habitũ illũ vt affectũ eius ſz tñ aliqõ primum contẽtinũ qõ virtualr cõtinet oĩa ad que habitus ſe extẽdit. Ad ſcõm rñdeo ꝙ multox habituũ ſpecie differẽtiũ põt eẽ aliquod obiectum cõmune: ſicut ab obiectis eox põt abſtrahi obiectũ cõmune. et hoc modo in ſciẽtijs aſſignat obiectũ cõmune a quo nõ eſt habitus vnus ꝑm ſpẽm ſz tãtum ꝑm genus.

De tertio dico quod theologia eẽntialiter non tñ cõtinet neceſſaria: ſed etiã ꝓtingẽtia. qõ patet qꝫ oẽs veritates de deo ſiue vt trino ſiue vt aliqua ꝑſona diuina vt cõparat ad intra ſũt neceſſarie. vt qõ deus eſt trinus q̃ filius dicit̃ generari a patre ⁊ huiuſmodi. illa vo in qbus cõparatur ad extra ſunt cõtingẽtes vt ꝙ deus creat ⁊ ꝙ filius ẽ incarnatus ⁊ huiuſmodi. oẽs autem veritates de õ vt trinus. ſiue vt de ꝑſona determinata ſunt theologice ſcientie. Similiter veritates cõtingentes quia ad nullam cognitionẽ naturalẽ ſpectãt itaqꝫ prime p tes integrales theologie ſunt due. ſ. vitates neceſſarie ⁊ veritates contingẽtes.

Ex dictis patet reſponſio ad primã q̃ſtionem. Et primo loquendo de theologia in ſe quantum ad veritates neceſſarias ipſius. Dico ꝙ primũ ſubiectũ theologie, i ſe non poteſt eſſe niſi deus qõ ꝓbo per tres rationes

Prima accipitur ex ratione primi obiecti. et arguo ſic. Primũ obiectũ cõtinet virtualiter omnes veritates illius habitus cuius eſt primũ obiectum. ſed nihil continet virtualiter omnes veritates theologicas niſi deus. ergo ⁊c. ꝓbatio minoris. nihil aliud cõtinet eas vt cauſa ſiue vt illud ad qõ habeant attributionem niſi deus: qꝫ deus nulli alteri attribuitur. nec aliquid cõtinet eas vt effectus demonſtratione qꝫ. nam nullus effectus demõſtrat deũ eſſe trinum que eſt potiſſima vitas theologica ⁊ ſimiliã. 2° ſic. Theologia eſt de his que ſunt ſoli intellectui diuino nãliter cognita. ergo eſt de aliquo ſoli deo naturaliter noto. ſed ſolus deus eſt ſibi ſoli nãliter notus ꝫ ⁊c. ꝓbatio ꝑmi. ſ. aũtis ſi iſta ſcia ẽ de aliqb⁹ alicui alij intellectui nãliter notis. ꝫ ꝑter iſta aliq̃ alia ſunt cognoſcibilia nãliter ſoli intellectui diuino qꝫ infinitus eſt: ⁊ ideo plurimũ cognoſcitiuus q̃z intellectus finitus. igitur adhuc alia ſcia eſt ſupior q̃z iſta que erit de nãliter notis intellectui increato. ꝓbatio minoris: qꝫ omnis eẽntia creata alicui intellectui creato poteſt eẽ nãliter nota. ꝫ ſoli itellectui icreato ẽ eſſentia increata nãlit̃ nota. 3° ſic. In nulla ſcia tradit̃ ita diſtincta cognitio de aliquo alio qõ nõ ẽ ſbm ei⁹ ꝑmũ ſicut traditur in illa que eſſet de illo vt de ſbo eius.

ꝑmo qꝛ in nulla scīa tradit ista distincta cognitio de nō per se subō: sicut de ꝑse eiꝰ subo. tūc enim nō eēt rō q̄re illud subm eēt magis subm eiꝰ q̄ꝫ aliud. igit si deus non sit hic sbm tūc nō tradit ita distincta cognitio de deo sicut traderet de eo in aliq̄ alia in qua posset esse sbm. sed pōt eē sbm in alia scīa. igit illa pōt eē ꝑ-ꝛista. ℙꝛeter aūt istas tres rōnes sunt aliq̄ psuasiones. ℙꝛima talis ē theologia ꝑm Aug. i 4. de trinita. c. ꝑmo. ꝙ aliq̄ parte sui est sapīa ꝓ aliq̄ ꝑte sui est scīa. si aūt esset tm̄ de aliquo nō eterno formaliter de illo esset formaliter scīa ⁊ non sapia aliquomodo. qa nec ex ꝑmo subo nec ex attributione qꝛ eterna nō attribuunt tpalibus. Secūda psuasio qꝛ superior portio rōnis hꝫ aliquā perfectionē ꝓꝓriā sibi conuenientem. ista aūt si est de subo non eterno: vt de ꝑmo subo cum eternum nō attribuat ad nō eternū: sequitur q̄ nullo modo est de eternis. ⁊ ita nullo mō ꝑficit portionē supiorem rōms. ⁊ ita eēt aliqs habitus itellectus oīno nobilior isto perficiens istam portionem qō est incōueniēs. Tertia psuasio est qꝛ ꝑm beatuꝫ Aug. i 4. de trini. c. i. vel. 4. ista scīa est de illis qbus fides gignit defendit ⁊ roborat. ergo est de illo eodē subo qō est ꝑmū subm fidei. sed fides est de veritate ꝑma: ergo q̄rta psuasio est qꝛ nobilissima scīa est circa nobilissimū genus ex. 6. metha. ⁊ ꝑmo de anima hec aūt ꝓcedit nobilissima. ergo opꝫ q̄ sit de deo vt de subo ꝓꝛimo.

Et ꝓis dictis respondeo ad scdam. q. ad intellectū cuius pono exemplū. ℍomo intelligit vt aīal rōnale: vt suba. vt māsuetū nā: vt nobilissimū aīaliū in ꝑmo intellectu intelligit ꝫ rōnem ꝙditatiuam ꝓꝓriā in secūdo in cōi: in tertio per accīs. i. in ꝓꝓria passione. in quarto in respectu ad aliud. Sed perfectissima notitia de hoīe non pōt esse in respectu ad aliud. qꝛ ista ꝓsupponit notitiaꝫ absoluti nec de hoie sub rōne passiōis. qꝛ notitia passionis ꝑsupponit notitiā subi nec de hoie in vniuersali qꝛ illa est ꝓfusa. ℊ nobilissima cognitio de hoie ē sm rōnem ꝙditatiuam. Ita etiā posset poni aliq̄ scīētia de deo sub rōne respectus ad extra: vt aliq ponūt sub rōne reparatoris vel gubernatoris vel capitis eccle sie vel possit poni de deo sub aliqua rōne attributali que est quasi passio sicut aliq ponūt de deo hāc sciam eē sub rōne boni vel posset poni de deo sub rōne cōi ⁊ vniuersali vt entis vel entis infiniti vel necesse est vel alicuius talis. Contra istas oēs positiones arguit. ⁊ ꝑmo arguit ꝓtra istam de rōne cōmuni nullus ꝓceptus cōis de deo ꝓtinet virtualiter oēs veritates ꝓꝓrie theologicas pertinētes ad pluralitatē ꝑsonaꝝ nam si sic cum illi conceptus cōes nāliter ꝓcipiant a nobis. ergo ꝓpōnes īmediate de illis ꝓceptibus possent a nobis nāliter ꝓcipi vel intelligi. Et per illas ꝑ positiones īmediatas possemus scire conclusiones ⁊ ita totā theologiā nāliter acqrere. 2° qꝛ ex quo conceptus cōes nō sūt soli deo nāliter noti. ergo nec veritates incluse in illis cōibus conceptibus de qbus ē theologia. ergo si esset de deo sub rōne tali cōi non esset soli deo nāliter nota. cuius oppositū ostēsum est in ꝑma questione. Cōtra aliā positionē de rōne attributali posset argui per eaſdē rōes. Sed adhuc arguo ꝑ alias spāles. ꝑ° qꝛ cognitio eius qō qd est est ꝑfectissima vt dicit plōs. 7. metha. ergo cognitio illiꝰ sub rōne essentie ē perfectioꝛ cognitio de deo q̄ꝫ cognitio alicuius ꝓꝓrietatis attributalis que se habet quasi passio huius nature ꝑm Dama. li. ꝑmo. ca. 4.

Secūdo qꝛ si iste ꝓꝓrietates realiter differrēt ab eēntia: eēntia eēt realiter causa ipsarū. ergo sicut differūt rōne ita eēntia de sua rōne hꝫ rōnem incausati. ille aūt hꝫ per identitatē cum eēntia sint incausate nō tm̄ ꝑm suam rōnem formalē ꝑmo includūt incausatō nem sui. Tertio qꝛ illud ꝑm suam ꝓꝓriam rōnem formalē videt eē actualius in se cui magis repugnat cōicabilitas ad plura ad extra. sed essentie repugnat cōicabilitas ad plura ad extra. ⁊ nulli ꝓꝓrietati attributali nisi quatenus est illius eēntie vel idem illi essentie inquātum infinite. Si vo dicat q̄ quelibet ꝓꝓrietas est infinita. ⁊ ideo incōicabilis ꝓpter infinitatem. Contra infinitas ista est in eis ꝓpter identitatē earum cum eēntia sicut ex radice ⁊ fundamento omnis perfectionis intrinsece. Contra viaꝫ ēt de respectibus ad extra pōt argui sicut ꝓtra alias duas vias. Sed facio rōnes spāles. ꝑmo qꝛ respect ad extra est respect rōnis. sed scia non cōsiderās sb-iectum suum sub rōne reali nō est realis. sicut nec logica est realis hꝫ ꝓsideret de rebus vt eis attribuunt intēciones secūde. ergo theologia nō est realis qō est falsum. Secūdo qꝛ absolutum ⁊ respectiuum non faciunt aliquē vnū ꝓceptum per se. ergo concept ag gregās illa duo inse est ꝓceptus vnus per accidens. nulla autē scientia ꝑma est de ꝓceptu vno per accīs qꝛ talis ꝓsupponit sciam de vtraq̄ parte. ℍ ideo si scienti a subalīnata sit de aliquo vno per accidens ꝑsupponit duas tract ātes de partibus illius toti se paratim. Si igit theologia esset de tali vno p accīs posset eē alia ꝓꝛior ea que esset de ꝓceptu vno per se.

3° qꝛ nullus respect ad extra videt deo necessario conuenire. ergo nihil theologicū necessario ꝓuenirꝫ deo vt est subm theologie. ꝓbatio ꝓntie qō conuenit alicui sub rōne nō sibi necessario inherētis nō ꝓuenit illi necessario. sed ois respectus ad extra est huiusmodi. ergo ꝛē. ⁊ ita nulla veritas theologica necessaria esset. Item hec conclusio ꝓbatur per ꝑmam ⁊ secundam rationes positas ad ꝑmam questionem scilicꝫ de rōne ꝑmi obiecti ⁊ de notis soli deo naturaliter. Concedo igitur quartum membrū. s. q̄ theologia ē de deo sub ratione qua est hec essentia sicut perfectissima scientia esset de homine si eēt de deo ꝑm q̄ homo non autem sub aliqua ratioue vniuersali vel accidentali.

Egi. q° 3. q. 2. ⁊ li. ꝑ°. q. 3. Maro li br. i. q. 6 plogi ℍē. in fūma.

Ad ꝓmā qōnem de theologia nr̄a dico q̄ ꝙn do habitus est in aliquo intellectu habens euidentiā ex obiecto. ꝑmum obiectū illius habitus vt est illius nō tm̄ cōtinet virtualiter illum habituꝫ sed vt notum illi intellectui ꝓtinet ipm̄ habitum ita q̄ notitia obiecti in illo intellectu ꝓtinet euidētiā istius hītus vt in illo intellectu. qꝛ intelle cognoscens tale obiectū pōt elicere oēm cōclusionē huius habit

In habitu vero nō hīte euidētiam ex obiecto: sed tm̄ causatam aliūde q̄ꝫ ab obiecto noto: nō opꝫ dare ꝑmum obiectum eius habēs duas dictas conditiones: imo neutram oportet dare qꝛ pinde est habitui vt in hoc: ac si esset de ꝓtingētibus que neutro modo hīt obiectum ꝑmum. tali ergo habitui non euidenti ex obiecto datur subiectum ꝑmum de quo noto ꝑmo. i. perfectissimo. vel ꝑmo. i. cui immediate insunt ꝑme veritates habitus illius. theologia autem nostra est habitus nō habens euidentiam ex obiecto. etiam illa que est in nobis de theologicis necessarijs nō magis vt in nobis habet euidētiā ex obiecto cognito q̄ꝫ illa que est de ꝓtingentibus: ℊ theologie nostre vt nostra est non opꝫ dari obiectū ꝑmuꝫ nisi ꝑmum notum: de quo noto īmediate cognoscā-tur ꝑme veritates. illud ꝑmum notum est ens infinitum: qꝛ iste est cōceptus perfectissimus quem possumus habere de illo qō est in se ꝑmum subiectum. qō tamē neutrā ꝑdictarū cōditionū habet qꝛ non cōtinet habitū nostrū virtualiter in se: nec multo magis vt nobis notum cōtinet ipsum habitū. tum quia theologia nr̄a de necessarijs est de eisdē de quibus

est theologia in se ideo sibi assignatur subiectū pmū quo ad hoc q est veritates ptinere in se ⁊ hoc idē qđ est primū subiectus theologie in se sed qz illud nō est nobis euidēs iō nō cōtinet istas vt nobis notū imo nō est nobis notū. Si arguis g nō est primus obm nostri habitus. Rñ° verū est nō est pmus subiectus dans euidentiaz sed est subiectū pmū ptinens omnes veritates natū dare euidentiā si ipsum cognosceret ⁊ hec dicta sunt ad duas questiones de theologia necessariox.

Nunc autem videndus est de veritatibus ptingentibus theologicis qd sit pmū subiectū theologie. Et quo ad istas dico q nullū subiectū virtualiter cōtinet veritates nisi necessarias de ipso qz ad ptingētes de ipso equaliter se habet ex se ⁊ ad oppositas. Tū respectu contingentiū est ordo qz aliqua est pma vera cōtingēs ⁊ ita subiectū primū multax veritatū ptingentiū pōt pōi illud de quo pmo. i. immediate dz pdicatū prime contingentis que est quasi primū pncipiū in ordine contingentiuz vel de quo sbo immediate dicunt pdicata pluriū primax cōtingentiū si plures sunt prime ptingentes. Dicit aūt primū subiectū pme veritatis cōtingentis qđ visū vt tale natū est primo videri cōiūgi cū pdicato illo: qz pmum notus in ptingentib⁹ nō est nisi per intuitionē extremox. g primus intuibile cui insit pmū predicatū prime veritatis cōtingētis est primū subiectū oīuz veritatū cōtingentiū ordinatarū. Ex his ad ꝓpositū dico q eēntia diuīa est pm subiectū theologie ptigētis: ⁊ hō mō sūpta quo predictū est ipam esse subiectū pmuz theologie necessarie ⁊ hoc tam huius theologie cōtingentis in se q3 vt ē in intellectu diuino ⁊ beatox. Totius igit theologie in se ⁊ dei ⁊ beatorū pmum subiectū est essentia diuina vt hec cuius visio in beatis est sicut i methaphysica cognitio entis. ⁊ iō beata visio nō est cathegorica sed est quasi perfecta in complera apprehēsio sibi pcedēs nāliter sciaz cathegoricā sbz vero theologie nostre cōtingentis videt idē sbm pmuz qđ est necessarie ⁊ hoc modo supra exposito qz nō vt cōtinens virtualiter in se habitū etiā si intuitiue videret sz vt cognoscibile a nobis proximuz illi cui intuitiue notū esset predicatū pme cōtingenter euidenter ineesse.

Contra videt q verbū sit subiectū adequatuz theologie ptingētiū tā illius ptingentis in se q3 vt est i intellectu diuino qz est pmū subiectū oīuz articulox reparationis nre. Rño. aliqđ cōtingens pōt primo dici de pre ⁊ aliqđ de spiritusācto ⁊ aliqđ de deo trino vt creare. erūt igit plōe q3i ptes subiecti. sicut etiam aliqua necessaria sūt pmo vera de diuersis personis.

Ex predictis apparet improbatio illius opiniōis que ponit xpm esse pmū sbm qz tūc veritates necessarie de pre ⁊ spiritusācto nō essent theologice. puta pater generat. spiritussanct⁹ pcedit. nec veritates ptingentes de eis puta pat creat per filiū. spūs sāctus tēporalit missus est visibiliter ⁊ inuisibiliter nec veritates necessarie de deo trino vt q est oīpotēs imensus. nec cōtingentes vt deus creat. gubernat mūduz. ⁊ remittit peccata. punit premiat. ⁊ hi⁹ plñe oēs pbant qz ad nullā sciam per se ptinet aliqua veritas nisi sit de sbiecto pmo vel de ei⁹ parte subiectiua vel integrali vel essentiali: vel de aliquo essētiali. vel de aliquo essentialit ad subiectū attributo sed patz q pater vl spūs sanctus vel trinitas nō est xps nec ps aliqua aliquox dictox modox nec attributū ad xpm essentialit. tū qz xps cū dicat duas nās ⁊ hoc incōtū est subiectū sm ponētes illud sequit q vt habēs naturā creatā erit eēntialit pox patre vel spiritusctō vel trinitate qz eēntialis attributio nō ē nisi ad essentialit pus. tū qz xps sm diuinitatē ēt non hz aliquā talē prioritatē sm quā posset pat vel trinitas ad christū attribui.

S. Bonauentura li. j. q. j. ar. j.

Contra istā ēt opi. sūt due rōnes vltime posite. s. in solutiōe secōe. q. 2. opi. de respectu ad extra. Contra ideaz est pma rō posita ad solutionē prime. q. qz vitates necessarie de patre ⁊ de spūsancto. ⁊ de trinitate impossibile ē ptineri virtualiter pmo i xpo. qz si verbum icarnatū nō fuisset ille veritates necessarie nihil minus fuissent. Tertia ēt ibidē valet ad hoc qz nō esset tradēda hic aliqua noticia de dono nisi vt includit in xpo hoc est vt de verbo tūc ⁊ ita non ēt distinctissima noticia de deo que tradi posset: igit ēt alia prior requirēda. Ad hō ēt faciunt alique psuasiones ibi posite: qz ista vnitas que ē xpi vt ē suppositū vnū i duab⁹ naturis nō ē vnitas eterna: istā autē oz ponere formalez vnionē primi subiecti: ergo primus subiectū vt pmuz non est aliquid eternū. Illa etiaz psuasio de fide videt ꝓcludere: nō. n. est creditum vl vez theologicū hunc hoiem esse crucifixū non implicando verbū in sbo: qz hunc hominem in cruce potuerunt iudei nāliter videre. Sz creditū ē ⁊ vez theologicū verbū ēt hoiem de virgine natū. verbū esse hominē crucifixū. verbū ēt hominē resurgētē: ⁊ sic d aliis articulis ptinētib⁹ ad humanitatē: ptinētes āt ad diuinitatē pz q non cōueniūt primo xpo vt xps ē. sed aliqui alijs psonis: aliqui trinitati: g obz adequatuz theologie nō est xps: sed aliquid quasi cōe verbo. de quo primo tradūt articli ptinētes ad repationez. ⁊ patri ⁊ spūisancto. s. de quib⁹ sūt alique theologice veritates. Ut igit dicēdū q sicut si i medicina corpus hūanum sit primum sbm de quo considerat ibi vt passio. sanitas ⁊ infirmitas si spēs corporis hūani ēnt corpus sic mixtū: ⁊ sic puta corpus sanguineum ⁊ corpus fleumaticū ⁊c. hoc totū corp⁹ sanguineū sanuz nō ēēt pmū sbm. tū qz nimis particulare: tuz qz includit passionē ꝓsiderādā de sbo que nō pōt esse rō sbi. qz sbm vt sbm ē pus nā passione. ⁊ ita passio esset prior seipa: ⁊ breuiter qquid diceret de aliq medicina tradita. s. q esset de tali particulari ⁊ d ente per accīs saltē ipossibile ēēt pmā sciam de corpore bois esse de corpore hominis sanguineo sano immo siqua esset de ipo alia possz esse prior. s. de corpore bois in cōi qz ip̄m in cōi hz aliquas passiones cognoscibiles de ipo prōnem cōem vt ē prior inferioribus siue de corpore sanguineo cuius rō est nāliter prior corpore sanguineo sano: ⁊ ista rō prior cōtinet virtualit aliqs passiones de corpore bois sanguineo. qz rei⁹ rō precedit corp⁹ sanguineū sanū. Ita in ꝓposito xps dicit vbum hoiem ꝼm Damasc. li. 3. ca. Ante igitur noticiaz que ēēt de xpo vt ve pmo sbo nata ēēt alia ē prior de verbo siqua sibi insit prōnem qua verbū ⁊ añ ista alia de deo q3tū ad illa que insūt sibi per rōnē dei vt ē cōis tribꝰ psonis. Si igit theologiā tenem⁹ fz se ēē primā noticiā ipa nō erit primo de xpo. ⁊ si eq ē de veritatibus cōib⁹ ⁊ ꝓprijs trib⁹ personis ipsa nō erit de aliqua persona vt de subiecto adeqto. sed de deo vt ē cōis tribus psonis. Et tunc saluabit q oīs vitas theologica vel ē de primo sbo: puta que ineest deo prōnē dei vel q3i de parte subiectiua primi sbi. puta q est ꝓpria alicui psone: aut d aliquo quod attribuitur ad sbm pmū vel q3i ptē sbi vt puta de creatura q3tuz ad respectū quē hz ad deū vt de⁹: ⁊ de nā assūpta q3tum ad respectū quē habet ad verbum.

Opinio domini linconiensis.

Aliter tamen ponitur christum ēē sbm pmū ꝼm Linco. in exameron: ⁊ hoc vt xps est vnū triplici vnitate. quax prima est ad pre3 ⁊ ad spm scm. scōa ybi ad nām assūptā. tertia xpi capitis ad mēbra. Et p ista opi. de xpo vr ēē primarō

posita ad ꝑmã. q. Et penultima q; septẽ articulos fidei ꝓtinẽtes ad hũanitatẽ nõ ꝓtinet de⁹ vt ſ̃bm: q; ꝑ nãm diuinitatis nõ ꝓueniũt deo. Illud aũt ſ̃bm ꝑmũ ꝓtinet passionẽ p cui⁹ formã passio ſibi ineſt. xp̃s aũt ⁊ iſtos ꝓtinet. q; ſ̃m hũanitatẽ ſibi inſunt: ⁊ ꝑter hoc xp̃s ꝓtinet realiter alios ptinẽtes ad deitatem. q; ſ̃z diuinitatẽ illa dicũtur ineſſe ſibi. Jtẽ ſ̃ba ptiũ doctrine debẽt ꝓtineri ſub ſ̃bo toti⁹ vel vt ptes ſubiectiue: vel vt quaſi ptes integrales. nõ aũt ꝓtinẽtur ſub ꝺo. ſicut ſ̃ba ptiũ ſacre ſcripture. Nõ ꝓbat ꝑ glo. multas in ꝓncipijs libꝛoꝝ aſſignãtes cãs mãles aliquaſque nõ ſũt aliquid dei. vnde ſup Oſee dicit glo q̃ materia libꝛi Oſee ẽ decẽ trib⁹. Preterea ĩ aliquo libꝛo ſcripture nihil ꝑꝓriũ de deo narrat. q; nullũ ſcim ubi narrat vbi requirat ex pte ꝺi aliquid niſi ifluẽtia tm̃ generalis. g̃ talis liber nõ ẽ de deo. Ad ꝑmũ dico q̃ veritates enũciate ꝓtingẽt de xp̃o in nullo ſ̃bo cõtinent vtualr̃ ſicut ſ̃bm ꝺ̃ ꝓtinere passionẽ: q; tũc ineſſent neceſſario. tm̃ hũt aliqꝺ ſ̃bm de quo immediate enũciant. ⁊ ꝑmo illud ẽ verbũ: nã veritates theologice de incarnatiõe: passiõe: natiuitate ⁊c̃. ſũt iſte: verbũ ẽ fcm̃ hõ verbũ ẽ hõ nat⁹. verbũ ẽ hõ passus. ⁊c̃. Cũ dicis. passio iberet ſz n ĩm hũanitatis. Rn̄°. hũanitas nõ ẽ rõ ꝑmi ſ̃bi: ad qꝺ ſtet reſolutio: ſz ẽ quaſi passio ꝑꝛ mediãs int ꝑmũ ſ̃bm iſtaꝝ vitatũ qꝺ ẽ verbũ. ⁊ alias poſterioꝛes passiões vt nat⁹ ⁊c̃. pz. n. q̃ hũanitatis ñ ꝑt eẽ rõ ſ̃bi reſpectu passiõis ꝑme q̃ ẽ eſſe incarnatuz q; illud ꝺ̃ de verbo nõ ꝑintellecta humanitate ĩ ipo vt in ſ̃bo. Ad. 2m̃ dico q̃ ſufficeret ſcie ſ̃ꝛum partialiũ attributio ad ꝑmuz ſ̃bm qualis attributio ad deũ põt ſalnari cuiuſcũqz mãe aſſignate p gloſas aductas. Aliter tm̃ põt dici q̃ mã cuiuſlibet libꝛi ẽ ꝺus de quo ibi narrat quõ genus hũanum gubernauerit: ſed gens ſeu ꝑſona gubernata ẽ mã remota. ⁊ ita ĩtelligende ſũt gloſe tales. Per hoc pz ad. 3m̃. q; ſz eẽt aliquis liber nullũ dei miraculũ cõtinẽs. tm̃ qlibz cõtinet ꝓuidẽtiã ⁊ gubernationẽ dei circa hoiez in cõi: vel determinatã gẽtẽ vel ꝑſonã: intãtum q̃ ſi candẽ hiſtoriã de Pharaone ſcribat Moyſes in Exo. ⁊ ali⁹ egypti⁹ in chꝛonicis egyptioꝝ ſ̃ꝛz hiſtorie Moyſi eſt deus de quo tradit ibi gubernatio hoium mibi cꝛdit liberãdo iudeos oppꝛſſoꝝ iuſte puniẽdo egyptios oppꝛeſſoꝛes ſapiẽter ꝛdinãdo formã liberãdi cõgruã ad hoc vt populus liberat⁹ legẽ gratanter accipere potẽter ſibi ꝓꝛia ſigna faciẽdo. ſ̃bm vero hiſtorie hiſtoꝛiographi eẽt regnũ vel rex vel populus egyptiacus cuius actiões ⁊ caſũs circa ipos cõtingẽtes ipſe itẽdit ſcribere: ita q̃ incidẽs ẽ ſibi quid deus fecerat. ſ; ꝑncipale quid gens ſua fecerit vel paſſa ſit. ꝑncipale ãt ẽ moyſi qd de⁹ egẽit vl̃ ꝑmiſerit: ſz q̃ſi incidẽs ẽ ſibi circa quã mãz h̃ ꝓtigẽrit. Et dato q̃ alicubi nullã miracu[m] enarret: tm̃ qd de⁹ ꝑmiſerit aſſiſtẽdo ꝙz cõez ifluẽtiã ⁊ ñ ipediẽdo h̃ ꝑncipal̃r itẽdit in li° illo inq̃ztũ ẽ ps ſcripture ⁊ q̃liter illud ꝙuenient ꝛdinatuz ſit ad bonũ alioꝝ ſi fuit ꝛdinabile vel iuſte puniꝛ tuz ſi fuit malũ: hoc frequẽter addit in libꝛo eodẽ vl̃ alio. aut ſi permiſſuz fuit nec hic punitum: non tacet ſcriptura alibi de illo in generali qõ alibi punietur.

Ad ꝑmum argumẽtũ ꝑme qõnis ad Boetiũ dico q̃ loquit ibi ꝺ̃ ſ̃bo accẽptis ⁊ nõ de ſ̃bo ꝓſiderationis. Ad aliud de 2° phy. dico q̃ itelligit de mã ex qua q̃ ipſa ⁊ efficiens nõ coincidũt ⁊ nõ itelligit ꝺ̃ mã in qua vel circa quã.

Vel meli⁹ q̃ ſubiectũ ſcientie ſ̃m veritatem nõ ptinet ad gen⁹ cãe mãlis ſed ad gen⁹ cãe efficiẽtis: ꝺ̃ tm̃ ſ̃bm ſcie mã p quãdã ſilitudinẽ ad factionẽ vbi ſil̃ ꝓcurrũt rõ obiecti circa qꝺ. ⁊ rõ mãe ſuſceptiue. quia factio ẽ act⁹ trãſiẽs extra nõ ſic ẽ de actu ꝓꝛoꝝ ſcie tm̃ itelligit trãſire q; nõ terminat in ſe ſed ad aliꝺ circa qꝺ eſt ſz nõ recipiat in illo circa qꝺ eſt ſz manet in ſciẽte, Et ꝑpter hãc ꝑpetatẽ mãe. ſ. eẽ circa qꝺ ſ̃bm ꝺ̃ mã reſpectu ſcie ⁊ act⁹ ei⁹. q; ⁊ artifex circa aliqd opat. ⁊ in eodẽ recipit ei⁹ factio rõe ꝑmi ꝺ̃ ſ̃bm mã in ſcia nõ rõe ſcõi q; act⁹ ſciẽtis nõ trãſit Ad illud de ꝑmo poſterioꝝ dico q̃ ſ̃bm cuiuſlibz ſcie nãliter i uente ẽ aliqꝺ vniuerſale iõ ſ̃bm talis ſcie oz q̃ habeat ptes ſubiectiuas. iſtius ãt ſcie ſ̃bm ẽ cẽntia hec vt ſingularis q; iperfectiõis ẽ in nã creata vl̃i q̃ i multis ſingularibus diuidat. iſta igit̃ impfectiõe ablata remanz q̃ iſta cẽntia ẽ ſcibilis ſine diuiſibilitae ei⁹ in ptes ſubiectiuas. Cũ poſſet dici q̃ ꝑſone diuie ſũt q̃ſi ptes ſubiectiue ipſi⁹ cẽntie diuie ſz cẽntia i eis nõ numerat. Nõ aũt addit̃ de passionib⁹ dicũt aliq̃ q̃ attributa ſũt q̃ſi passiões huius cẽntie. Sed hoc non valz. q; oẽ attributũ vt hoc ꝑt ꝑpe ſciri theologice ꝺ̃ deo lz aliqꝺ vt ꝓfuſe cognitũ ſit metaphyſice cognituz de ipo. Sicut. n. de⁹ ſic ⁊ ſic. i. vt hic ⁊ vt ꝓfuſe cognitũ ꝓtinz ad theologicũ. ⁊ metaphyſicũ ita ẽt qꝺlz attributũ ſic ⁊ ſumptũ eſt q̃ſi ꝓſideratio attributoꝝ nãliter a nobis intelligibiliũ ẽ ꝓſideratio metaphyſica nõ ſic aũt attributa tm̃ ꝙueniẽtia huic cẽntie vt hec ⁊ nõ ei vt a nobis nũc nãliter intelligit̃. ſ. cõfuſe. Quod aũt addit̃ q̃ passio eſt extra cẽntiã ſubiecit h̃ eſt vera vbi passio eſt realiter cauſata a ſ̃bo. ſed in diuinis illud qꝺ hz rõe passiõis nõ eſt cãtuz q; p idẽtitatẽ trãſit in eſſentiã: tm̃ q̃ztũ ad ſcibilitatẽ ſcit̃ p cẽntie rõnez ac ſi eſſet realiter diſtincta ab cẽntia. Nõ 3° ꝺ̃ ꝺ ꝑncipio ſ̃biecti. dico q̃ nõ opz ꝑncipia ſcibilis eſſe ꝑncipia in ſe ipius ſubiecti q; entis in q̃ztũ ens qꝺ ponit̃ ſ̃bm metaphy. nulla ſũt ꝑncipia q; tũc eſſent cuiuſlibz entis. ſz opz cuiuſlibet ſ̃bi cẽ ꝑncipia p que demõſtrẽt ei⁹ paſſiões ꝺ̃ eo ex qb⁹ ꝑncipijs tãq̃z ex mediis demõſtratiõis formant̃ ꝑncipia ꝓpꝛia ſicut ꝓpoſitiões p ſe note. h̃ mõ cuiuſlibz ſ̃bi poſſũt eẽ ꝑncipia q̃ztũcunqz in ꝑncipiãti reſpectu ſuaꝝ passionũ. Ad alia 2° vie ad ꝑmũ dico q̃ illa auctas exꝑimit mãz bui⁹ ſcie i cõi nõ ſ̃biectũ ꝑmuz formale eẽ res ⁊ ſigna hi⁹ Ad aljud dico q̃ qcunqz ſenſus in vna pte ſcripture nõ ẽ lr̃alis in alia pte ẽ lr̃alis ⁊ iõ lz aliq̃ ps ſcripture habeat diuerſos ſenſus tm̃ tota ſcriptura hz oẽs ſenſus iſtos ꝑ ſenſu lr̃ali. Ad 3m̃ dico q̃ argumẽtũ ẽ ad oppoſitũ duplicit. ꝑmo q; hõ ponit̃ ſ̃bz moralis ſcie vel medicine ꝑ eo qꝺ ꝓtinet virtualit̃ oẽs veritates illi⁹ ſcie. nã corꝑ humanũ cõtinet virtualit̃ rationẽ ſanitatis iõ eniz ſanitas hois ẽ talis q; corꝑus humanũ ẽ ſic ꝓplexionatũ. Sili⁹ aĩa hois ꝓtinet virtualiter rõem felicitatis nãlis hois ſicut pz ex ꝑmo ethi. vbi ex rõne aĩe ꝓcludit̃ rõ felicitatis nãlis hoĩs nõ ſic hõ ꝓtinet rõnez finis hui⁹ ſcie q; finis ſupnãlis vel ob̃m ei⁹ nõ includit̃ in rõne hois: ⁊ iõ nõ põt eſſe ſ̃bm hui⁹ ſcie ꝑmum. 2° ſic hõ ẽ finis vltim⁹ iſtarũ ſciaꝝ ad quẽ tã ſanitas q̃z felicitas nãlis ordinat̃ ꝓbatio: q; ois amoꝛ ꝓcupiſcẽtie ꝑſuppõit amorẽ amicicie ſanitas aũt vel felicitas amat̃ amoꝛe concupiſcẽtie iõ illud qõ amat̃ amoꝛe amicitie a cõcupiſcentẽ ẽ vltimioꝛ finis q̃z aliqꝺ illoꝝ. ſed iſtud corꝑ⁹ ex vna pte ⁊ aĩa ex alia. igit̃ ſi hõ ſm corꝑ⁹ vl̃ aĩaz ẽ ſ̃bz huius ſcie ſequit̃ q̃ finis ẽ ſ̃bm hui⁹ ſcie. Ad 4m̃ ꝺ̃ co q̃ ꝑma ꝓpoſitio ẽ falſa. q; nihil aliud eſt finis ſcie q̃z attingere p actũ ꝓꝑuz ob̃m illi⁹ ſcie. nõ q̃ inducat aliq̃z formã p actũ ſuũ in ob̃m. q; ſcia nõ eſt aliq̃ qualitas factiua.

Ad primuz argumẽtũ ſcõe qõnis qñ argu it̃ ꝑ Hugonẽ ⁊ caſſiodoꝝ ꝺ̃ q̃ loquunt̃ h̃ nõ de formali ſ̃bo ſed de mã prima de q̃ diffuſi⁹ tractat̃ in ſcriptura ꝓpter ꝛdinẽ imediatiorẽ que hz ad finẽ. Ad ſm dico q̃ metha. non eſt de deo tanq̃z de ꝑmo ſ̃bo qꝺ ꝓbat̃. q; ꝑter ſciẽtias ſpeciales oz eſſe aliq̃z cõmunẽ in qua ꝓbent̃ in cõi oĩa q̃ ſunt cõia illis ſpecialib⁹. igit̃ ꝑter ſciẽtias ſpeciales

Aaro li. ꝑ. di. 2. q. 3. articlo 1.

oz eē aliā cōem de ente in qua tradat cognitio passiō nū de ente que supponit i alijs sciētijs specialib⁹. si igit aliqua est nāliter de deo ꝑter istā est alia de ente nāliter scita inquātū ens. Cū vero ꝓbat q est sciētia de deo ꝓ ꝓbm. 6. metha. dico q rō eius sic cōcludit nobilissima scia ē circa nobilissmū genus vl vt ꝑmū obm. vel vt cōsideratū in illa sciētia perfectissimo mō quo pōt cōsiderari in aliqua scīa nāliter acquisita: deus vero ⁊ si nō est sbm ꝑmū in metha. est tn ꝑsideratū in illa scia nobilissimo mō quo ponit in aliq̄ scīa ꝑsiderari nāliter acquisita. Ad ꝓmētatorē p° phy. dico q Auic. cui ꝑdixit bn dixit ⁊ cōmen. male. qō ꝓbatur ꝑmo q: si aliquas substātias separatas esse essz suppositū in scia methaphysice ⁊ ꝓclusz in nāli scīa. g scia nālis esset simpliciter ꝑ totā methaphysica q: ꝓbia nālis ostenderet de subiecto methaphysice si est qō supponit toti cognitioni scientie methaphysice. 2° q: ꝑ omnē ꝓditionē effect⁹ pōt demōstrari de cā q: ē quā ipossibile est inesse effectui nisi cā sit sz multe passiōes ꝓsiderant i metha phyfica quas impossibile est inesse nisi ab aliqua cā ꝑma taliū entiuz. ergo ex illis passionib⁹ methaphysicis pōt demōstrari aliq̄s ꝑmā cām istoz entiuz esse mino: ꝓbat q: multitudo entiū dependētia ⁊ ꝓpositio ⁊ hi⁹ q̄ sunt passiones methaphysice oñdunt alt quod esse actu simplex indepēdens ⁊ necesse eē multo etiā pfecti⁹ oñdit ꝑmā cām esse ex passiōib⁹ cātoz ꝓsideratis in metaphysica q̄z ex passionib⁹ nālibus vbi oñdit ꝑmū mouēs eē pfectio: .n. cognitio ⁊ imediatio: ē de ꝑmo ente cognoscere ipz vt ꝑmū ens vl vt necesse eē q̄z cognoscere ipm vt ꝑmū mouēs.

Ad aliud dico q respect⁹ finis nō est rō nobilissima cognitiōis sed illud quod ē finis sicut rō fundamentalis illi⁹ respect⁹: deitas aūt ē rō fundamētalis respectu finis vt finis ad creaturas. igit de⁹ ē ꝑmū obz qō ꝓcedo ⁊ ita argumētū ē in oppositū. Cū aūt oñdit de bonitate ex 2° metha. dico q si ꝑ aliquā app:opriatiōez bonitas fit fundamentū finis tn diuinitas ē radicale ⁊ ꝑmū fundamentū ipsi⁹ bene aūt sequit si nō ē finis vltim⁹. g nō ē bonū g nō ē bonū aliqō q: si nullū est pfectū bonū: nullū ē bonū nullū aūt bonū est pfectū qō ordinat ad aliud q: qō ē tale hz bōitatē diminutā. Si g qōlibz ordinat ad aliud nihil ē bonū non opz aūt bonitatē eē ꝑpriā rōnez finis sz eētia magis erit ꝑpria ⁊ fundamētalis rō ⁊ ꝑ hec patet ad dictū Auice. 6. methaphy. q nō dz intelligi de fine. sed ō rōne fundamētali respectu ipsi⁹ finis.

Ad. 3. q rñdet p° Henri. qt°. 3°. q. 9.

Ad tertiaz questionem videt ꝓbabilit posse dici q theologia nō ē de oībus scibilib⁹: q: qdditates distincte ab eētia diuina: vt ē hec entia singularis ꝓtinēt ꝑmo multas veritates de se qō ꝑbat: q: ꝑ impossibile circūscripto oi alio: si ille qddi tates eēnt increate adhuc ꝓtinerēt tales veritates: ficut pz de linea ⁊ de numero q̄ztū ad ꝓpōnes imediatas de eis. ⁊ ꝑm h posset poni q i intellectu diuino eēnt hītus distincti scientiales ꝑm rationē: vtpote theologia eēt quā cāret eētia diuina vt hec in itellectu geometria aūt in itellectu eius eēt q̄ virtute linee eēt in itellectu ei⁹. ⁊ sic; de arismetrica vtute nūeri. ⁊ sic de alijs. Contra illō arguit triplicit. ꝑmo q: vilesceret intellect⁹ diuinus: ꝑ eo q ꝑficeret ab aliquo alio obo ab eētia sua. nā in isto instāti nature in quo itelligit linea adhuc eēt q̄si in pō ad veritates cognoscētes exītes i linea ⁊ vtute illius qddirat cognoscit eas. g linea q̄si effective ipzimeret cognitionē istarū veritatū in intellectu diuino: ⁊ ita linea ē motiua itellectus diuini. 2° sic: ois potētie actiabilis a diuersis obis ꝑ se virtute ꝓpria eoz ꝑm obm ē aliqō cōe eis, sz si linea vtute sue cāet vitatē in intellectū diuio: pa-

ri rōne ⁊ alie res cābnt vitatē in itellectu ei⁹: ⁊ ita ꝑ mum obm itellect⁹ diuini eēt ens commune eis: ⁊ nō eētia diuina. singularis: nec oba alia attribuūt ad essentiā suā. ita. n. alia entia attribuūt ad sbaz: ⁊ tn obz itellect⁹ nr̄i ē ens. 3° q: entia sua ē ꝑmū obm: pz ꝙ nō cōitate ꝓdicatiōis: g ē ꝑmū ꝑm vtutē nō aūt eēt ꝑmū obm vtualit si qōlibz aliud vtute ꝓpa imutaret itellectū ei⁹. Jō dico alr. q diuina theologia ē de oībus cognoscibilib⁹. q: obz ꝑmū theologie sue facit oia alia actu cognita in intellectu suo: ita q in ꝑmo signo nature ē eētia sua ꝑmo cognita in intellectu suo ⁊ in 2° signo nature qdditates vtualr ꝓtinētes vitates ꝓpr̄as. in. 3° aūt signo sūt iste vitates vtualr ꝓtēte in illis qdditatib⁹ sibi note: ⁊ nō ē ordo scōi ad ttiū ꝑm cālitatem q̄si ille quidditates causēt aliquid i itellectu ei⁹. sz ē tn ordo effectuū eētialit ordinatorum respectu eiusdē cāe. puta q essentia sua q̄si ꝑus nā cāt illas qdditates sibi notas q̄z vitates de eis fiāt note. Ex⁹ si sol illuminaret aliquā ptē ꝓpinquā sibi: ⁊ alia ps remotior nō eēt illuminabilis nisi a sole ꝓp ei⁹ opationez. sol tn illuminaret ptē alia remotā: nō aūt ps illuminata ꝑmo eēt cā illumiatiōis scōe: eēt tn ordo int ptē ꝓpiquā ⁊ remotā sicut ordo effectuū eiusdē cāe: ⁊ tn nō ē ordo cāe ad effciñ: q: ps illuminata nihil agit in ptē opacā remotā. Jtē in ꝓposito hec eētia dei in intellectu suo facit alias quidditates actu notas ⁊ q̄si posteri⁹ nāliter facit vitates illas in istis cōtētas notas intellectui illi: tn ille quidditates finite nullaz virtutem hnt respectu itellect⁹ diuini mutādi. q: itellect⁹ diuin⁹ nō ē natus ꝑfici ab illis quidditatib⁹ q: ille ē infinit⁹: ⁊ ille quidditates finite: ⁊ infinitū a finito nullo mō ꝑficit. ita q si in ttio instāti nāe: nā diuina nō moueret ad vlteriorē noticiā vitatū nūq̄z intellect⁹ itelligeret eas. q: a nullo alio motiuo illā noticiā posset hīe. Sic g de⁹ de oībus cogñscibilibus solū hz cognitionē theologicā: q: tn vtute ꝑmi obi theologici actuātis intellectū ei⁹. ita q theologia dei nō est tn de oībus: sz ē ēt oīs cognitio possibilis hī a do de eis: ⁊ absolute ipa ē de quocūq̄z oīs cognitio non cludēs aliquā impfectionē ex se: q: ipa sola de quocū q̄z cognoscibili nō icludit limitationē: qlz aūt alia q: est a cā limitata includit necio limitationē. Sed de intellectib⁹ creatis btōz alr ē. q: intellectus eoz nati sunt immutari a quidditatib⁹ creatis ad cognitionē veritatuz inclusaz in eis. ⁊ iō ꝑter istā veritatē theologicā. quā hnt de illis quidditatibus vt oñsis eētia dei ꝑnt hīe nālē cognitionē de eis ex ꝓpa motiōe eaz. theologia igit btōz de quibusdā creatz non ē omnis cognitio possibilis de ipis tali itellectui. Sz dubiū ē an sit de omnibus cogñscibilibus: lz aliq̄ alia sit de quibusdā cogñscibilibus. Hic distinguēdū ē de theologia in se ⁊ vt ē hitus ꝑficiēs intelllectū creatū btñ: ꝑmo mō est de oībus scibilibus: q: oia alia nata sūt sciri vtute ꝑmi obi theologici. 2° modo dico q possibile ē eā eē de quocūq̄z. immo ⁊ de omnib⁹ scibilibus: pz q: scibilia oia nō sunt infinita. De facto aūt nō hz limitationē nisi ex volūtate dei oñdentis aliquid in eētia sua: ⁊ iō actualr theologia eoz ē de tot quot volūtarie deus oñdit eis in eētia sua. De theo⁹ āt nr̄a dico: q ipsa nō ē actualr oīum scibiliū ꝑ statu isto. q: sicut theo⁹ btōz hz tm inū: ita ⁊ nr̄a ex volūtate dei reuelātis: tm minus āt ꝑfitus a volūtate divina q̄ztū ad reuelationē eoz q̄ sūt in sacra scriptura: q: sicut hī in Apoc. vltimo capitlo. Qui apposuerit ad hec apponet ei deus plagas que apponunt in li. isto igit theologia nr̄a de facto nō nisi de bis que cōtinent in scriptura. ⁊ de his que ꝑnt elici ex ipsis.

De possibilitate theologie nr̄e dico q nō pōt esse de omnib⁹: tum ꝓpter defectū intellectus nr̄i nō potentis in spāli ꝓcipere multas qdditates. reuela° autez

ꝫ cōem legē nō est nisi de his quoꝝ tmini naturaliť. pñt ꝓcipi a nobis: tum ꝓpter defectū theologie nr̄e: q; nō pōt esse cū cognitiōe euidēti de eisdē cognoscibilib⁹ ꝑm aliquos ⁊ per ꝓñs de nāliť nobis cognitis nō pōt stare theo⁹ nr̄a reuelata. Tamē ois theologia siue nr̄a siue beatoꝝ siue dei ē de omnib⁹ entibus q̄ꝫ tū ad aliq̄ de eis cognoscibilia. ſ. q̄ꝫtuꝫ ad respectus quos hñt ad cēntiā diuinā vt ē hec cēntia q; r̄spect⁹ nō pōt cognosci sine cognitiōe amboꝝ extremoꝝuꝫ. ⁊ ita respect⁹ qui ē ad hāc essentiā vt b̄ non pōt cognosci sine cognitiōe h⁹ cēntie vt b̄. Sic g̃ vr vere dicatur theologia ē de omnib⁹ ⁊ ē omnis cognitio non includēs impfectionē: iō in itellectu dei q nō pōt habere aliquam cognitionē imperfectā est omnis cognitio. nō tñ intellectui creato ē omnis cognitio simplr q; p̄ter eā pōt haberi alia cognitio de alia quidditate ſpāli mouente intellectū creatū. Ipsa etiā sola ē cognitio de oīb⁹ q̄ꝫtū ad aliq̄ cognoscibilia. ſ. q̄ꝫtū ad respectū eoꝝ ad hāc cēntiā vt b̄ si tñ b̄ cēntia vt b̄ tinet respectū creature ⁊ nō sub rōne alicuius attributi nāliter a nobis intelligibilis. Et ipā ē forte rō vna quare nō possum⁹ scire de intellectu creato qđ ordinať ad hūc finē vt hūc: q; nō possum⁹ cognoscere respectū fundatū in nā intellectuali ad istā essentiā tanquā ad finē ꝓpriū: q; nec extremū ad qđ est respect⁹ iō nec rōem imaginis respectu illius nāe in se sicut scī loquunť de imagine. Ad pmū argumētū dico q; ꝓcludit de theologia nō i se ſz put tradiť i sacra scriptura. ⁊ de hac loquiť Augustinus.

Arta hoc quero vtꝝ thsologia sit scia in se. Et vtꝝ ad aliquā sciaꝫ hēat hitudinē aliq̄ꝫ subalternātis vel subalternate. Ad primā q̄stionē dico q; q̄ttuor icludit scia stricte sumpta pmo q; sit cognitio certa hoc est absq; deceptiōe ⁊ dubitatiōe 2° q; sit de cognito necessario cāta a cā euidēte intellectui 3° q; sit 4° q; cā sit applicata ad cognitū p discursū ſyllogisticū. Hec apparēt ex diffinitiōe scire p⁹ posteriorꝝ vltimū. ſ. cātō scie p discursū a cā ad scitū includit iperfectionē ex pte scie. ſ. q; sit effect⁹ equiuocus: ⁊ etiā potētialitatē ex pte intellect⁹ recipientis. g̃ theologia in se ē scia quātuꝫ ad vltimā ꝓditionē scie: ſz quātū ad alias tres ꝓditiōes est scia in se ⁊ in intellectu diuino. Vtꝝ aūt scia sit quantū ad quartā ꝓditiōem in intellectu btōꝝ dubium ē. ⁊ vī q; nō p augu. xv. de tri. c. xvij. vel. xli. forte asse inquit nō erūt ibi volubiles nr̄e cognitiōes ab alijs in alia eūtes atq; redeūtes. ſz sciētiā nostrā vnico intuitu videbim⁹: g̃ intellect⁹ btōꝝ nō discurret. ⁊ ita nō b̄nt sciam q̄ꝫtū ad istā quartam ꝓditionē scie.

Sed oppositū vī: q; quidditas sbi in quocunq; lumine vī ꝓtinet vtualr veritates quas pōt facere notas intellectui passiuo a tali obiecto. Si igiť q̄ddităs linee visa in lumie nāli pōt notas facere veritates i se inclusas intellectui nostro pari rōne ⁊ vt visa in essentia diuia: sed oīs veritas cāta in itellectu nr̄o per aliquid ꝑius nāliter notū causať p discursuꝫ. q; discursus non requirit successionē tp̄is nec ordinē ip̄ius: sed ordinē nāe. ſ. q; p̄ncipiū discursus sit nāliter p⁹ notum. ⁊ vt sic sit cātum altius extremi discursus. Hic pōt ꝓcedi vz q; btūs vere pōt h̄e sciam theologicaꝫ q̄ꝫtū ad oēs ꝓditiōes scie. que oēs ꝓditiōes scie vere ꝓcurrūt in cognitiōe ei⁹. Aūctas Augusti. non cogit q; loqť dubitative: ⁊ cū forte nec illud itēdit asserere sed q; verbū nostrū nō sit equale verbo dei quātūcūque verbū nostruꝫ sit pfectū. Aliter pōt exponi auctoritas augu. de visiōe btā que respicit tñ eēntialia in deo. Sed aliud dubiū est in ista qōne: q; sicut ad theologiā ptinent necessaria. sic ⁊ ꝓtingentia qō pz de theologia nostra: q; oēs articuli de incarnatione sunt de ꝓtingentib⁹. Jn theologia btōꝝ pz. q; oīa cognoscibilia de deo in respectu ad creaturas extra sunt de cōtingentib⁹ nō videť posse esse scia ex diffinitione scientie. g̃ nō videť q; theologia vt extēdit se ad oīa ista ꝓtenta posset h̄re rōnem scie siue cū discursu siue nō. Hic dico q; in scia pfectiōis est q; sit euidens ⁊ c̄. q; scia est necessario vtus ita q; idē manēs pōt esse qñq; ver⁹ qñq; falsus: sicut nec qñq; sciētia ⁊ qñq; non scia in. 7° metaphi. in necessario ē obm necessarij ita q; necessitas non ē tñ ꝓditio obi. q; autez sit de necessario obo hec est ꝓditio obi nō cognitiōis: q; q̄ꝫtūcūq; scia sit de necessario ip̄a in se pōt cē ꝓtingens. ⁊ p oblitionē deleri. Si igiť aliqua alia cognitio ē certa ⁊ euidēs. ⁊ q̄ꝫtuꝫ ē de se ppetua: ipsa vī ī se formaliť pfectior q̄ꝫ scia q̄ regrit necessitatez obiecti. Sz cōtingētia vt ptinēt ad theologiā nata sūt h̄e cognitionē certā ⁊ euidētē: ⁊ q̄ꝫtum ē ex pte sui euidētiā ppetuā. hoc pz q; oīa ꝓtingētia theologica sunt nata videri in pmo obiecto theologico. ⁊ in eodē nata est videri coniūctio istaꝝ veritatū cōtingentium. visio autem extremoꝝum veritatis cōtingētis ⁊ vnionis eoꝝum necessario causat euidētem certitudinez de tali veritate euidente: quātum est etiam ex parte obiecti theologici ostendentis talia vera nata sunt videri in tali obiecto perpetuo quātum ex se est igitur contingentia vt ptinēt ad theologiam nata sunt hēre perfectiorem cognitionē q̄ꝫ scia de necessarijs acquisita. Sed nūquid eoꝝum cognitio est scientia: dico q; ꝑm illam rationē scientie posītā in primo posteriorum. que requirit necessitatē obiecti nō potest de eis esse sciētia: quia cognoscere contingēs vt necessarium non est cognoscere contigens: tamen ꝑm q; accipit pbus scientiam. 6. ethi. vt diuiditur cōtra opinionem ⁊ suspitionem bene potest esse sciētia de eis q; est hitus quo determinate veruz dicim⁹. Magis tñ proprie potest dici q; theologia ꝑm se est sapia: q; necessarijs contentis in ea ipsa habet euidētiaꝫ et necessitatē ⁊ certitudinem ⁊ obiectum altissimuꝫ et pfectissimum ⁊ nobilissimum. Quantum autem ad contingentia habet euidētiā manifestā de contingentibus in se visis vel in obiecto theologico vt in se visis. ⁊ non euidētiam mendicatā ab aliis p̄ioribus. vnde noticia contingentium vt hētur in ea magis assimilatur intellectui p̄incipioꝝ q̄ꝫ scientie cōclusionum.

Ad secundam questionē dico: q; hec scientia nulli subalternatur q; lz ꝑm eius possit aliquo mō cōtineri sub subiecto methaphysice: nulla tñ ꝓncipia accipit a metaphysico: q; nulla passio theologica demōstrabilis est in ea per ꝓncipia entis vel p rationē sumptā ex rōne entis Nec ipsa aliaꝫ sibi subalternat: q; nulla alia scia accipit ꝓncipia ab ipsa: nā q̄lz alia in genere cognitionis nālis hz resolutionē suā vltimo ad aliq̄ ꝓncipia immediata nāliter nota. Contra. resolo nō stat in cognoscibilib⁹ nisi ad pfectissimū cognoscibile nec ō eodē nisi ad seipsū vt pfectissime cognitū. linea pfectius cognoscit in verbo q̄ꝫ p motionē sui ipsius. ergo resolutio ꝓclusionū de linea nō stat ad quidditatē linee. vel ad ꝓncipia de ipsa nisi vt videnť in verbo. illa aūt hī p verbū visū ergo resolutio vltima quarūcunque ꝓclusionū ⁊ ꝓncipioꝝ stat ad visionē verbi. igiť ista subalternat alias noticias quibus omnibus dat euidentiam. Ad hoc respondeo q; ⁊ si methaphysicus cognoscens distincte quidditatē linee vel totius pfecti⁹ cognosceret aliqđ ꝓncipiū immediatū de linea vel de toto q̄ꝫ geometer tñ cōfuse cognoscens lineā vel totuꝫ. tñ geometro matha^co ē illa ꝓpositio immediata p se nota: nec ꝓbať p istā methaphysici: ſz ex ꝓcepto cōfuso tminoꝝ fit ꝓplexio euidēter vera; ſz

tñ methaphysic⁹ eandē p se notā pfecti⁹ cognoscit. ꝛ ℔ magis eēt euidēs. si tñ p diuersa motiua: vel media cognoscerēt linea a diuersis ꝛ eque distincte ex pte obiecti: ꝫ nō eq̄ clare. Ita in ꝓposito ꝑncipiū immediatū de linea pōt cē euidēs intellectui moto a linea ad notitiā linee ꝛ clari⁹ euidēs ītellectui moto a verbo ad noticiā linee sicut linea clari⁹ vī. tñ ꝑncipium vnomō cognitū nō demōstrat se alio mō notum ꝫ vtroq; mō ē per se notū ꝫ clari⁹ sic vel sic: subalt̄na tiue aūt requirit q̄ noticia ꝑncipioꝝ scie supioris sit cā noticie ꝑncipioꝝ inferioris scie. quō nō ē hic ℔ de theologia in se. Sz qd de theologia nr̄a eēt ne subalt̄na si talis noticia daret alicui vel si ē data. Ad ℔ dicūt qdaz q̄ ē subalt̄nata: subalt̄nat. n. scīe dei ꝛ btō

s. Tho. ꝑma p te sūme

rum. Cōtra ℔ arguit sic. isti alibi ponūt q̄ scīa nō pt stare cū fide: sed vt dicūt q̄ ē subalterna stat cū fide. ḡ stat p̄m eos ꝛ nō stat: igit̄ ꝯdicūt sibi. Preterea scia dr̄ñ pōt eē nisi vna. igit̄ nulla ē sbalt̄nata. Preterea scia p̄m rōnez cāe non depēdet nisi ab obo vel sbo vt lumīe. ꝫ respectu ītellect⁹ viatoris visio btōꝝ nullā ꝫ rōnem. cāe. ḡ ꝛc. Preterea scia subalt̄nās ꝛ subalternata nō sūt p⁹ de eisdē vitatib⁹ vel ꝑdicatis scitis ℔ pz q: vbi subalt̄nata īcipit ibi subalt̄nās desinit. ꝫ hoc pt eē de eisdē de quibus ē scia btōꝝ. ḡ ꝛc. Preterea hñs scīaz subalt̄natā pōt hīe scīaz subalternantē: ꝛ ep⁹. ꝫ in ꝓposito ē ipossibile vtrūq; . ḡ ꝛc. maior pz. quo ad vtrūq; ꝑmo q: hñs ꝑncipia de ꝯclone pōt scire ꝯclonē. Silr pz 2m. q: ꝑncipia subalt̄nātis sūt vlia ora. ꝛ sic ordīe cognitiōis itellectualis p⁹ nota: q: ibi p̄m q⁹ h⁹ nō ꝓcedit a min⁹ notis ꝫ assēsu. mior ēt pz: quo ad vtrūq; membrum: q: sicut viator non pōt clare videre sic btūs nō pōt hēre fidez.

v Trum theologia sit

practica: q̄ nō arguit. Jo. 2°. Hec autez scripta sūt vt credatis: ꝫ credē ē specula tiuū. q: ei succedit visio. ḡ ꝛc. Preter̄a. practica pōit eē circa ꝓtingēs. iij. de aīa. ꝛ. j. ethi. ꝫ obm h⁹ scie nō ē ꝓtingēs ꝫ necessariū. ḡ ꝛc. Itē Boeti⁹ de trini. assignat tres ptes speculatiue quaꝝ vna ē theologia ꝫ eū ꝛ q̄ loq̄t de ista vī q: subdit ibi de sbo illi⁹ q̄ sōm ei⁹ ē ꝑma sba de q̄ dicit q̄ sba dei mā caret. Item oīs practica aliqua speculatiua ē nobilior. nulla aūt ē nobilior ista. ḡ ꝛc. pbō ꝑme: tū q: speculatiua est sui gra practica vero gra vsus: tū q: speculatiua ē certior. j. methaph. Itē hec inēta est oīb⁹ nēcijs exñtib⁹ ꝓpter fugā ignātie qō appet: q: sollicitudo circa necessaria ꝛpedit ab īqsitiōe hui⁹ doctrine. ḡ ipa ē speculatiua. sic. n. arguit phs ꝑmo methaphy. q̄ methaphysica ē speculatiua. Cōtra ad ro. xiij. finis legis ē dilectio

Itē Math. 22. In his duob⁹ ꝑceptis tota lex pendet ꝛ prophete. Item Augu⁹. de laude charitatis. Ille tenet quicquid latz ꝛ qcqd pz in diuis sermōib⁹, qui charitatē seruat in moīb⁹. Hec āt auctoritates p bant q̄ ista scia nō est ꝑcise ꝓpter specular̄i. speculatiua aūt vltra specular̄i nihil requirit ꝫm Aluice. ꝑmo methaphysice.

s Ecundo quero vtꝝ ex ordie ad praxim vt ad finē dicat̄ p se scia practica. arguitur q̄ sic 3° de aīa dicit phs: intellec⁹ extensione fit practicus ꝛ differt a speculatiuo fine Itē ꝑmo metha. practica est minus nobilis q̄ speculatiua q: est gra vsus. hoc arg⁹ non teneret nisi vsus esset per se finis illius habit⁹. Itez. 2. metha. finis speculatiue veritas: practice aūt opus

Cōtra. 6. meta. distinguit phs practicus a speculatiuis penes oba ꝛ nō penes: sicut pz ibi. distinguit. n. sciam tā actiuā q̄ factiuā a speculatiua penes obm Itē. 6. ethi. distinguit rōcinatiuū a scientifico penes obm necessariuz ꝛ ꝓtingēs. Et. 3. de aīa assignat obz practice bonū nō qōcunq; sed agibile ꝛ cōtingens. ḡ scia est practica p se ex obo. nō igit̄ a praxi vt a fine.

Ad istas questiones

soluēdas accipio vnum generale qō ab oīb⁹ ꝓcedit q̄ hītus practicus aliq⁹ mō extendit̄ ad praxim. In spāli igit̄ ꝑmo videndū est qd sit praxis: ad quā dicit̄ cognitio practica extendi. 2° qualit̄ cognitio practica extēdat̄ ad ipam praxi 3° a quo cognitio ꝫ talē extēsionē.

Dico igitur

ꝑmo q̄ praxis ad quā cognitio practica extēdit̄ est actus alteri⁹ potētie q̄ intellect⁹: nāliter posterior intellectiōe: nat⁹ elici ꝓformiter rōi recte ad hoc vt sit act⁹ rect⁹. Prima cōditio apparet: q: stādo p̄cise in actibus intellect⁹ nulla est praxis: q: nulla est extēsio intellect⁹: q: nō extra se tēdit nisi vt act⁹ eius respicit actū alteri⁹ potētie. Et si dicas vnū actū intellectus extēdi ad aliū directū p illū. nō ꝓpter ℔ scōs est praxis vt mō loquimur. ne ꝑmus est cognitio practica quia tunc logica esset practica: q: dirigit in actibus discurrēdi. 2ª ꝯditio ꝫ q: act⁹ non hēntes ordinē ad inteᵐ cuiusmōi sūt act⁹ vegetatiui: aut act⁹ nāliť ꝓcedētes intellectiōez vt act⁹ sensitiui nō dicunt̄ ꝑxes nec dī ad eos extendi notio practica vt sunt ꝑores intellectōe. Silr act⁹ appetit⁹ potētie sensitiue q̄ten⁹ ꝓcedūt actū intellect⁹ non sunt praxes. ℔. n. mō cōiſ ē nobis ꝛ brutis nec respcū istoꝝ actuū ē cognitio practica nisi vt aliquo mō ē moderatia istoꝝ actuū. ꝛ isti act⁹ sequunt̄ itellectōez moderatiuā vt sūt ꝑipaz moderati. Ex his duab⁹ cōditionib⁹ sequit̄ corᵐ q̄ praxis ad quā extēdit̄ hitus practicus nō est nisi actus volūtatis elicit⁹ vel impat⁹. Nō pz. nam nullus alius act⁹ ab actu volūtatis elicito vel impato ē eētialit̄ posterior intellectiōe: q: quicunq; aliuſ deū aliquis eiusdē rōnis cuz illo posset esse p̄or sicut pz discurrēdo p oēs act⁹ aliaꝝ potētiaꝝ. Hoc pz 2° sic: q: praxis ē act⁹ qui est in ptāte cognoscēt̄: qō ꝑbat̄ ex. vj. ethi. q: artifex eget vtute. i. arte ad recte agendū. nō aūt indiget vtute respectu illi⁹: qō nō est in ptāte sua. ḡ artifex in ptāte sua hz factionē. ꝛ multo magis prudens hz in ptāte sua actōem quo est fō malr vtuosus Ex hoc vltra: si oīs praxis ē in ptāte cognoscētis ꝛ nihil ē in ptāte ei⁹ nisi act⁹ volūtatis elicit⁹ vel impat⁹. sequit̄ ꝓpoᵐ vt ꝑus. Cōtra istaz ꝯclonē vī seq q̄ tūc aliq̄ itellectio erit praxis: q: alia q̄ itellectio pōt eē act⁹ impat⁹ volūtatis sicut act⁹ alteri⁹ poᵗ ipat̄ ab ipa. Et tūc vltra. ḡ ꝑma conditio ē falsa. s. q̄ praxis ē opatio alteri⁹ potētie ab intellectu

Rñ⁹ ꝫ speclatio sit quedā opatio: ꝛ ita praxis sic extendēdo nomē. tñ vt praxis dī sola opatio ad quaz intellēs ꝑt extēdi nulla intellectio ē praxis. ꝛ hoc mō accipit̄ qñ ad praxiz cognitio practica dī extēdi. Cū igit̄ aᵗ itellectio ē impata a volūtate ḡ est praxis. ñ sequit̄: ꝫ sequit̄ ḡ est praxis vel practica. ipsa. n. nata ē denoiari q̄si accñtalit̄ a praxi ad quā extēsibilis ē. ñ aūt est termin⁹ talis extēsionis. tñ e⁹uerso bñ ꝓcedit̄ q̄ oīs praxis est act⁹ elicit⁹ volūtatis vel impatus. vnde ex ista scēa cōditiōe inferre oppoᵐ primē est facere fallam ꝓmissis ponēdo cōsequēs. 3ª. cōditio probatur ex dicto phi. 6. ethi. q̄ electio recta necessario regrit rōem rectā q̄ nō tñ vez est de electiōe stricte sūpta: ꝫ pari rōe de q̄lz volitōe recta: q: ipa regrit rōez rectā cui ꝓformit̄ eliciat̄. Dīsāt ꝑmis vel est volitio vel sequēs volitionē vt pz ex correlario p̄cedēte. ergo oīs praxis ad hoc vt sit recta nata ē ꝓformiter elici rōi recte. Itē dicto aug. 15. de tri c. 7. Intellect⁹ intelligit sibi ꝛ alijs. ergo sicut pōt iudicare de actu suo: ita pōt iudicare de actib⁹ aliarū pōrum. ergo de actu nāliter posteriore actu suo pōt

iudicare prius naturaliter anteq̄ actꝰ ille eliciatur. ⁊ per cōsequens si recte iudicet: oportet illum actū cōformiter elici rōni recte, si debeat esse rectus. Ex duab⁹ conditiōibus vltimis praxis sequit̄ q̄ actus impatus a volūtate nō est p̄mo praxis sz quasi p accidēs: q⁹ nec p̄mo ē posterior itellectiōe, nec p̄mo natꝰ elici cōformiter rōni recte. oz igit̄ aliquē aliū actū eē primo praxim: iste nō ē nisi volitio, q⁹ p istā hz actꝰ impatus dictas ꝓditiōes. g̃ prima rō praxis saluat̄ i actu elicito volūtatis. Tūc vltra, q̄cunq; aliqd est p̄ꝰ tale ꝓiūctū cū alio posteriōe si pōt separi ab illo ad huc eēt tale. Si igr̄ actꝰ volūtat̄ pt separi abactu alt̄⁹ potētie seq̄nt̄ separ⁹ ab illo posteriori ille ē prius: separatur aūt circa qd̄cūq; obm circa quod potest esse actus voluntatis circa qd̄ non pōt esse actus inferioris potentie: cuiusmōi sunt omnia īmaterialia. ergo circa omne tale obiectū est actus volūtatis: ⁊ iste solus ē praxis. 2° hoc idē ꝓbatur ex intentiōe phi. iij. ō anima. vbi inquirens p̄im⁹ motiuū postq̄ cōclusit duo esse motiua videlicet appetitū ⁊ rationem. subdit. Intellectus non mouet sine appetitu: voluntas aūt appetitus est. Et consequenter ostendit q̄ appetitus duo q̄q; sunt sibi contrarij. ideo ē ponere quasi vnū mouens specie: q⁹ duobus appetitibus communis est ratio speciei itermedie videlicet ratio appetitus. vult ergo exp̄sse q̄ sicut appetitus sensitiuꝰ habet rationez p̄incipij: motui cū sēsu ⁊ fātasia: ita volūtas hz rōez p̄ncipij motiui cūntellectu ⁊ ratione. igitur sicut actus appetitus sensitiui sine quocūq; transitu ad extra est vera praxis quando sequitur actum intellectus: ita ⁊ actus voluntatis qui ponit eque p̄incipium motiuū est vere praxis. q⁹ semper sequitur actum intellectus. Et hoc etiā si sit solus sine actu imperato: īmo cum actu ī appetitu sensitiuo oppositio illi quem imperaret: q⁹ ipa vt habens appetitum sensitiuum. q̄q; cōtrarium est p̄incipium motiuū ⁊ opatiuū cuius opatio sit praxis.

Ex hoc articulo patet secundus nā illa extensio consistit in duplici relatione aptitudinali: scilicet conformitatis ⁊ p̄ioritatis naturalis. De p̄ioritate naturali patet per illud quod iam adductū est in primo articulo de. 6. ethi. De conformitate autem habetur ibidem vbi dicit. q⁹ veritas considerationis practice est cōfesse se habens appetitui recto. Dixi aptitudinali: quia neutra relatio requiritur actualis. Nō autē praxis actualiter sequat̄ ꝓsiderationem que ꝓformis sit ipi ꝓsiderationi: hoc omnino est accidētale ipsi considerationi: ⁊ ptigens si igitur ab actuali extensione diceretur practica nulla esset necessario practica: sed eadem quandoq; practica ⁊ quandoq; speculatiua quod nihil est, ergo sufficit dnpler aptitudinalis extensio siue aptitudo ad extensionem. Hoc declaratur. quia cōmuniter conceditur cognitionem practicam extendi ad praxim vt directiuam ad directum siue vt regulatiuam ad regulatum. Cognitionem autem esse p̄iorem naturaliter praxi ⁊ conformem non est esse conformatam: praxi quasi priori sed esse conformatiuum praxis q̄si posterioris siue esse cui praxis sit conformanda: qd̄ est cognitionem dirigere ⁊ regulare in praxim. vtrū autem sit dirigere vel ꝓformare sibi praxim sit aliq̄ efficiētia ī cognitiōe respcū praxis. de hoc. xxv. dist. sēdi li. Ex isto sēdo arᵒ pz q⁹ practicū ⁊ speculatiuū nō sunt differentie essentiales scientie vel noticie in cōmuni que est quoddaz absolutū: quia practicuz dicit duplicem respectuz noticie aptitudinalē que est quasi quoddā sm̄ ad praxim vt ad terminum. Speculatiuuz autem priuat illum respectuz duplicē. nec respectus nec priuatio eius ē de eēntia absoluti, sed est quasi diuisio generis per propias passiones specierum: sicut si diuidatur numerus per par ⁊ impar vl linea per rectum ⁊ curuum alicui aūt noticie ꝓuenit practicū p se 2° ex cā intrinseca p̄ti in subiecto alicui vero speculatiuū.

Botif. qt°ꝑ.q xi.

Circa tertium articulus sunt opi. Una ē talis q⁹ ab alio dicit̄ intellectꝰ practicus'. ⁊ ab alio habitus vel actus. Ꝟ ostenditur quia verū operabile ⁊ non operabile sunt obiecta specialia fōrmaliter diuersa: ideo per se distinguunt illa que per se respiciunt ipsa puta habitus ⁊ actus: qui dicuntur practici: q via cira operabile sed intellectus non dicit̄ practicus nisi sit operās qualis nō est nisi illud quod apprehendit ordinet ad opus quod non fit nisi motus ex appetitu finis. Ita q⁹ practicus intellectus includit in suo actu non formaliter vt aliquid de essentia actus: sed cōnotando ordinem necessaꝰ ad desiderium finis explicite ⁊ eorum que sunt ad finem implicite. Qua propter cū speculabile ordinari ad opus accidat speculabili: ꝛz non accidat ei ordinabile esse differentia inter intellectum speculatiuuz ⁊ practicum idem proueniens erit accītalis. ⁊ per respectum ad aliquid extra itellectū: licet differētia habituum ⁊ actuum sit formalis sm̄ differentiam formalem obiecti operabilis ⁊ nō operabilis. vnde in tertio de anima dicitur q⁹ intellectus speculatiuus ⁊ practicus differunt fine. ⁊ ex 6. ethi. obm intellectus practici est verum cōfesse se habens appetitui recto. Exemplū intellectus speculatiuus app̄hendit sanitatem vt obm ꝓueniens. appetitus vero appetit illam: ⁊ sequitur aliquo modo consilium intellectus practici q⁹ sanitas est acquirē⁹ stante itaq̄ desiderio finis intellectus practicus ex h̄ principio. s. illō per quod melius potest acquiri est pcurandū: precedit discurrendo. ⁊ terminat̄ discursus in vltima ꝓclusiōe cōsilij. Et totus ille discursus sicut sumit p̄ncipiū ex app̄hēsione finis desiderati q est primū obm inteꝰ practici ita ē vt ista inuenta ad finem operet̄: ⁊ iō volūtatē finis p̄supponit ⁊ ad electionē sequentē cōsiliū ordinat̄. Contra hāc opi. que vt breuiter dicā in h cōsistit q⁹ distinctionē inteꝰ practici ⁊ speculatiui ponit penes finē qui accidit obo vl qui finis ordinat ad opus. Sz habitus speculatini ⁊ practici dīnt penes obiectoz spāliū drām formalē. arguit̄. Nr de habitib⁹ dī. 2. meta. finis speculatiue ē veritas. practice aūt opus. Similiter tūc habitus practicus eēt in intellectu speculatiuo. nec intellectꝰ illo habitu diceī practicus qō videt̄ incōueniēs. q⁹ oi habitu denoīat̄ hūs sm̄ nām habitus. Rñt ad primū q⁹ scientie practice finis est opus in pō ⁊ apptitudine in quantū eius obm est operabile p se. sed obm operabile cōsiderat̄ sm̄ illū habitū in vli que cōsideratio nō sufficit ad hoc q⁹ subijciat̄ operationi in actu ⁊ in pticulari. ⁊ q⁹ actꝰ ē melior potētia ꝙ bonis iō requirit̄ talis cōsideratio pticularis ⁊ in actu. ista aūt ē p aliū habitū a scia practica. ⁊ iste habitus aliꝰ solū est in itellectu practico. Ad secundū dī q⁹ denominatiue pōt dici practicus nō simplicit̄ sz sm̄ qd. s. itelligēdo denoīationē fieri ab hitu. Cōtra igit̄ hitus ⁊ actꝰ practicus possūt eē in itellectu speculatiuo qa hītus vel actꝰ ex nā sua practicꝰ pōt eē in itellcū sine tali relone ad actū volūtat̄ q̄lē ponit. ꝓns ꝓcedēt sed aliū hītū ponēt posse hāī in itellectu practico ex actibus ñ tñ practicꝰ sz ex actib⁹ inteꝰ practici gnātū. Cōtra hītꝰ practicꝰ gnātꝰ ex actib⁹ practicis sufficēt ad ea ad q̄ ille hītꝰ gnātꝰ ex actib⁹ inteꝰ practici quia volūtas ipans ꝓsideratōi ppt talē finē nō dat aliā rōnē ꝓsideratōi ī dirigēdo. nec p ꝓns hitui generato ex ꝓsiderationib⁹ similib⁹. Itē tūc multa accidentia

eiusdem speciei essent in eodem: non enim propter ordinem voluntatis et non ordinem potest poni differentio specifica actus huius et illius: similiter nec habitus. Item tertio principaliter arguo sic: sum magis denotat a parte perfectionem sui accidentis et essentialis quam accidentali. quia si intellectus potest dici practicus ex conditione accidentali sui habitus: puta ex ordine voluntatis ordinantis actum eius ad aliud: multomagis potest dici practicus ex ordine essentiali actus quo actus dicitur essentialiter practicus, ideo ab eodem vel intellectus dicit practicus, a quo habitus et actus: ita non ita accidentaliter dicat illud de habitu et actu sicut de intellectu respectu cuius est accidens per accidens.

Henri. qt°8. q. prima.

Aliter dicitur quod illud a quo habitus et actus dicuntur practici. e finis et extensio cognitionis practice ad praxim que e extensio ad finem. Pro hac opinione sunt auctoritates posite p°. Arguit et pro rationes sic p°mo: quia aut habitus dicit practicus ab obiecto aut a fine: quod non ab obiecto probo: quia intellectus extensione fit practicus: quod non est verum nisi de eodem intellectu prius speculativo et postea practico extenso ad opus. igitur circa idem obiectum potest esse consideratio practica et speculativa. 2° sic: quia medicina dividit in speculativam et practicam: et tunc ipsa est de aliquo eodem subiecto: vt de sanitate vel de corpe sanabili. Item actus dicitur practicus: quia bonus vel malus moralit. bonitas et malicia moris oppetunt actui ex circumstantiis: et circumstantias ait prima et precipua est circumstantia finis.

Contra istam positionem arguo sic. quero aut habitus et actus dicantur practici propter extensionem actualem ad opus vel propter tm extensionem aptitudinalem: non propter actualem: vt habetur in. 2 arti. et ipsi concedunt: quia tunc faber non actu operans non haberet cognitionem practicam: quod patet extensionem aptitudinale. Sed aptitudo non convenit vni nae que repugnat alteri nisi propter aliquod absolutum in tali na: quia. hec na est talis: ideo sibi convenit talis aptitudo: igit presupponit in ista consideratione aliquam additionem intrinsecam per quam sibi queniat aptitudo talis: ista conditio considerationis in se est ab aliqua causa eius prior: cae aut eius partes sunt intellectus et obm. quod sibi queniat ab aliquo obiecto vel intellectu: non ab intellectu: quia tunc omnis consideratio esset practica cum omnes sint in intellectu et omnium sit vnus intellectus. Si dicatur quod est finis e cas pm Auice. vj. metaph. et ita ab ipso potest esse additio talis nae vt ei queniat talis aptitudo. Contra: finis non est ca nisi inquatus amatus et desideratus movet efficiens ad efficiendum, sed aptitudo dicta queniet consideration sive sit finis amatus sive non. potest. n. in intellectu esse talis cognitio qualitercunque voluntas se habeat: imo et si voluntas non esset coniuncta intellectui: et ita a fine tanquam a finali causa non convenit appetitui ista cognitioni. nihil enim inest ab aliqua causa quod inest illa causa non causante. Si dicas finis aptus natus est amari antequam aptitudo ista insit cognitioni.

Contra. hoc non saluat propositum: quia effectus nihil habet ab aliquo causante: quia illud natum esset causare nisi actu causet: quod cognitio non habet aptitudinem sive naturam istam quam consequitur talis aptitudo a fine aptitudinaliter causante nisi actu causet: non autem causat actu vt causa finalis: nisi vt actu amatus et desideratus moveat efficiens ad agendum.

Preterea aut finis vt elicitus et habitus extra facit habitum esse practicum: aut finis consideratus: aut intentus: non vt elicitus et habitus extra: quia sic est posterior habitu et effectus aliquo modo: effectus autem non distinguit causam. Si vt cognitus: sic habet rationem obiecti. ergo obm distinguit. si aut intentus et amatus: hoc ia e improbatum. quod nali ratione datur est cognitio talis. Preterea si sciaz esse practicam et ordinari ad praxim vt ad finem quaertantur quod moralis scia non est practica consequens est pm i. ethi. c. 2°. et. x. pntia arguit quod finis eius est felicitas que pm ipm. x. ethi. pnstit in speculatione non in praxi.

Si dicatur quod felicitas est finis remotus. sed finis propinquus est praxis. s., dirigere in actum virtutis propter felicitatem. Contra ad dirigere non ordinatur necessario nisi aptitudinaliter nec irio ait est practica quod non erit pm dictam responsionem: quia aptitudinaliter ordinatur ad dirigere: hoc est idem quod directivum esse. igit est practica quia directiva. sed esse directivum et esse practicum idem sunt ex 2° arti. ex dicta igit rnsione sequitur quod ipsa e practica: quia est practica. non nihil e. Item dirigere e actus intellectus, quia est habitus. s. prudentia a quo e iste actus elicitus nullus ait actus intellectus e prius ex p° arti. io dicatur quod finis scie moralis et prudentie e actus virtutis moralis ad que ordinat et ille actus e prius. Contra: non omnis cognitionis practice finis e prius. aliquod. n. e itellectio practica respectu prius posteriori: puta appetitus sensitivi vel motive posterioris, nullus ait actus potentie inferioris e finis actus intellectus quia nihil ignobilius e per se finis nobilioris actus itelligendi e nobilior et perfectior quocunque actu cuiscunque posteriori sensitive. Dico quod licet itellectio sit nobilior i ee nae quod operatio posterioris tm in genere moris: quia melius moraliter e fortiter agere quod cogitare fortiter agere. Contra ib dupliciter: p° quia falsum supponitur, nam actus posterioris non e bonus moraliter nisi. quod formatur rori recte vt regule sue. quod rectitudo rois e ca bonitatis talis in actu isto et non econverso. sic actus ronis ee sic rectum e ipm ee bonum moraliter. sic itellectio pt ee bona moraliter. Confirmatur: quia prudentia e simpliciter nobilior virtute morali vt e i appetitu sensitivo. igit et actus eius vt eius est melior actu illius vt illius. igit iste vt practicus sicut potest intellectio ee practica est melior illo vt practico sive bono moraliter. Ex hoc pz quod pbo de cogitare fortiter age non valet quia. n. quod excellentia vnius ad alterum non dz comparari optimum ad infinitum sic optimum ad optimum vel simpliciter ad simpliciter. sic g e accipe optimum ibi puta fortiter agere ita e accipe i intellectu dictare pm prudentia fortiter agere intra. 2m e meli° etia moraliter et formaliter: quia vt regula hz bonitatem moralem formalem que e rectitudo pprie: aliud. s. fortiter agere ex etiam bonum maliter: quia ex se non e bonum moraliter circumscribendo ordinem ad regulam istam et ad voluntatem iperantem. 2ª responsio non vi ad pppositum. quero. n. vm intellectio sit practica non ia supponendo ea ee practica: potissime cum nec supponat de ipa pma circumstantia que e finis sed inquirat. igit cum quero de intellectione practica et pma circumstantia a qua foret practica: ipa tm accipitur vt est illud quod e in esse nae. igit sic distinguere de ipsa hz bonitate moris et nae nihil aliud e quod psupponere quod quero et distinguere aliquid, put pside ratur pcise sub altero membro distinctionis. Ideo corrigit ista opinio ab alijs: et dicit quod habitus dicit practicus a fine qui e pside ratio practica. ppri°. n. finis cuiuscunque habitus e actus eius. Sed contra illud: si consideratio illa que e finis habitus est practica, quia ipa hz cam ex qua dicat pctica. aut quod finez illius considerationis: et ib ia improbatum est: aut obm: et tunc sequitur quod ipsum obm est prior causa a qua tam habitus dicit practicus quod consideratio ipsa et tunc habet propositum quod ab obiecto tam habitus licet mediate quod actus dicit practicus.

Concedo ergo quod habitus non dicit primo practico ab actu proprio: quia ille est practicus a causa priore: nec cognitio aliqua habitualis vel actualis est per se practica quia ordinat ad praxi vt ad finem potest tamen quandoque habere primam extensionem scilicet

Item hic. i suma.

Aroli libro p° q. 4. Joannes roditon i plogo q. 6. arti. 2° et hac ille ocham

pformitatem ad prarim a fine ipsius praris: non tñ in quantum est finis: sz in q̃stum est pmũ obm. ¶Primus pz. qñq; enī pma principia practica sumũt a fine praris: ⁊ ita ille finis vt cā p̄ in genere isto includit virtualr totā noticiā: ⁊ ita ipsa noticia hz qdditatez suā ⁊ aptitudinez ab illo fine. Scōm pz. ideo. n. finis praris dat talez aptitudinē siue naturam habentem talem aptitudinem: qr vt obiectum primũ includit pncipia. ⁊ mediātib⁹ illis pclones: ⁊ ita totaz noticiā practicā: nō aũt inq̃stuz finil'tuz qr a fine vt finis est nulla nā vel aptitudo nālis hī nisi vt amato ⁊ desiderato: ⁊ sic mouēte efficiēs. pus aũt nā q̃z amet̃ icludit talia pncipia ⁊ pclones: veritas. n. principij practici necessarij nō dependet a volūtate magis q̃z veritas pncipij speculatiui: nec pclones necessario illate ex tali pncipio: tñ qr qōcūq; aliud qō iclude ret virtualit talē noticiā eodē modo daret noticie cō formitatē talē: puta si ipa prarис includeret pmo i genere isto talē noticiā: vel illud circa qō ē talis opatio sicut qñq; cōtigit. sicut fuit tactū i rñsione ad ttiū arm in qōne illa de sño theologie: hō. n. forte ē sóm tā moralis scie q̃z medicine: nō ãt felicitas vel sanitas. qr vtriusq; finis rō includit in rōne illi⁹ circa qō est praris. Si dicat q̄ pncipia pma practica semp sumunt a fine. q̄ semp finis pmo includit virtualr noticiā eoruz. Si p̄cederet p̄ñs tñ staret q̄ nō in q̃stuz finis sed inquantum ē obiectum. Et tunc posset dici q̄ homo est finis tam sanitatis q̃z felicitatis naturalis: vt tangitur in responsione predicta: sed saltem nō est finis prorum⁹ prarис. qō si negaretur p̄ñs negandum. essz añs vniuersaliter sumptū qō particulariter ē verum: vbi scilicet ratio finis non concluditur ex aliquo pertinente ad cognitionem practicam. Vel aliter posset exponi antecedens sic. prima principia. tē. verū est inter illa que sumuntur ex circūstantijs moralib⁹ presupposito actu bono fm genus. quia sic obiectuz nō ē circūstātia. alio⁹ accipiēdo actū vñ ēt sic obiectu est circumstantia. Ex isto vī añs improbatuz. a quo n. sumit̃ pma circumstātia act⁹ nude p̄sideratі. vī ec p̄us quocunq; alio: ⁊ ita obm a quo specificat primo act⁹ vt dicat̃ bonus ex genere circūstationabilr vlterius alijs circumstātijs vt sit plene moralis videt̃ dicio pmũ i cognitiōe practica. de hoc nō oz mō p̄seq an pcludat vel nō. qr in scōo libro hz locū. Breuiter q̄ ad hūc artim dico q̄ scia p̄ctica nō hz p⁹ extēsionē sibi ppetētē a fine inq̃stū finis pp rōes pmo adductas

Ex hoc patet solutio scōe questiōis proposite cuius teneo partez negatiuā: sed primā relationē. s. cōformitatē hz per se ab obo qō vel est rectitudo prarис vel aliqd virtualit includēs ipam rectitudinē: ⁊ iō cognitiōi illi p̄xis est cōformabilis vt sit recta: qr cognitio est talis cogniti. Sed de alia relatione. s. de priozitate est dubiū vnde cōueniat cognitiōi. dico q̄ prarim necessario nāliter p̄cedit aliqua cognitio sicut patet ex pmo articulo: ⁊ fm hoc prari p̄uēit posteriozitas ⁊ cognitioni p̄ozitas ex ratiōe potentiarū ordinataruz naturalit in agendo. s. intellectus ⁊ voluntas sz nō semper ista intellectio prioz est practica: sed tantuz quādo est determinatiua rectitudinis respectu ipsius prarис: ⁊ hoc vel formalit vel virtualiter: q̃z do in appbēsione puia nulla est determiatio formalis vel virtualis de rectitudine prarис sz ibi sit propietas deficit cōformitas: qr ipa non est cui debeat praris cōformari vt sit recta: qr nihil determinatū dic vl' oñdit de rectitudine prarис. Qñ etiā in apprehensiōe puia est determinatio de rectitudine prarис: sz potētia cuius ē prarис nō ē aliquo mō determinabil' alīūde: tūc illa cognitio sz determinatiua nō ē pformatiua p̄xis siue po⁹ p̄cticanz: iō nō hz pformitatē p̄oz ē rōne regule dirigentis: nec sic est plene practica.

¶Potest igit̃ dici q̄ sz absolute ex nā intellect⁹ ⁊ volūtatz sic cognitio poz: tā q̄ cognitio pformis. i. pformatiua sit prioz: hoc ē sil'er obo ⁊ ordie pōz ⁊ rōne potētie sic p̄cticāt̃. i. volūtatz q̄ sit aliquo mō regulabilis aliūde: nā si obm determinat intellectū ad cognitionē rectitudinis p̄us nāliter q̃z volūtas velit ⁊ volūtas sit aliquo⁹ regulabilis aliūde: nō tñ apphēsio p̄cedit prarim. sz apprehēsio pformis. hāt accidit qñcūque determinata rectitudo prarис ē circa cognoscibile necessariū: siue vt pncipiū p̄tellectū: siue vt cōclusio pscia. Qñ ãt rectitudo determinata cōtigēt p̄uēit prior. tūc nō ē obm aliqō determiās intellectū ad cognitionē rectitudinis determinate añ q̃z voluntas velit: ⁊ ī loquēdo de intellectu ⁊ volūtate i cōi. nā illud p̄tigēs nō determiat̃ ad alt̃az ptē añ oēz actū volūtatis: ppadotū in spāli ad intellectū hūc ⁊ volūtatē hāc: ista prima pōt p̄cedere cognitio pformis. quaz p⁹ p̄cedit cognitio determinatiua rectitudinis: ⁊ qñ nō nō. nō pōt ãt p̄cedere in oi intelligēte: sed in illo solo cui⁹ voluntas nō ē pmo determinās rectitudinē illi prarі. Exemplū predictorum: rectitudo huius praris amare deum est necessaria: ⁊ includit̃ virtualiter in ratione dei: hanc prarim in quocunq; non tñs nata est precedere simpliciter apphensio: sed etiaz cōformis apprehensio. cui scilicet prarис est conformanda vt sit recta. Ex obiecto igitur quod est primo ex se determinatiuum intellectus ad noticiā: rectitudinis determinate ipsius prarис: ⁊ ex ordine intellectus ⁊ volūtatis in operando. habetur hec noticia prioz prarі ⁊ conformis: ⁊ ita in qualibet alia cui conuenit necessario rectitudo determinata: sed rectitudo huius prarис scilicet colere deū i sacrificio altaris. ē p̄tigēs q̃q; cuiz est act⁹ rect⁹ vt mō: q̃q; non: vt in veteri testamēto qr nō est aliqō obiectū determinatiuū intellect⁹ ad noticiā hui⁹ rectitudinis ante omnē actū volūtatis: ⁊ iō nec ista p̄cedit vt pformis oēz actum volūtatis: alicui⁹ tñ p̄cedit puta illi⁹ soli⁹ que nō primo determinat rectitudinē huic p̄ri: q̃lis est voluntas humana: hec enī rectitudo determinat̃ a volūtate diuina acceptāte nūc talē cultū ⁊ als nō. ¶Hec aũt q̄ iā dicta sunt de hoc videlz vñ duplex relatio. s. conformitatis ⁊ p̄ozitatis cōueniat noticie practice intelligant geneneraliter nisi oporteat p̄ intellectu diuino aliquid addere: videlicz q̄ potētia practicās cui⁹ prari noticia cōformis ē p̄oz sit aliquo mō determinabilis aliūde sine alij tanq̃z regule cōformabilis in agēdo: qō an requirat̃ ad talē noticiā vel nō: tangēt in rñsione ad q̄rtā obiectionē que fit p̄ solutionē que stiōis pncipalis.

Ys visis respon dēdum ē ad pmaz qonē vbi sunt quinq; vie tenētes partē negatiuā qōnis. Una dicit sic declarando: q̄ duplex ē act⁹ volūtatis. s. vnus p̄ficiēs volūtatē alius qui pficit̃ a volūtate. primus act⁹ est respectu finis: ⁊ est opatio pfecta quā intra se volūtas elicit ⁊ fini vltimo se vnit. Scōus actus ē respectu eoz que sunt ad finē. vñ est actio bona qua volūtas extra se in aliud tendit: sicut ē quelibet actio directiua in finē. In pmo actu nō idiget volūtas directiuo: sz sola obi oñsio suffic̃. i ipo. n. ē speculatio solūmō vt volūtati obz sue opatōis pfecte oñdat vt i ipz stāti pfecta opatōe tēdat. tal'ãt act⁹ ad sciaz simplicit̃ speculatiuā ptiet. In alio ãt actu volūtas idiget directiuo: ⁊ b ad sciaz p̄ctcā ptiet: qr i ipo ē speculatō vt actōez dirigat qō ē ,ppuz p̄ctice. act⁹ ãt q pficit̃ a voluntate non est finis huius scientie nsi finis sub fine. sed alius qui perficit voluntatem. Et ex hoc habet ista scientia perfectissime q̄ sit speculatiua.

q; actus p̃cipaliter intẽtus in ista scia est actus volũ tatis circa finem in quo nõ indiget directiuo: ꝫ tñ oñ sione obi: g̃ nõ ẽ practica scia sed tñ simplr speculati ua cum in actu suo p̃cipali nõ indigeat directiuo.

Pro hac via est auctas Aug. in ꝑmõe de Ja. ⁊ esau Dia ingt opa nra sat vt mũdet oculus quo videat õ us. Jtẽ põt argui sic. nõ regrit directiũ vbi nõ põt eẽ error. scia practica est directiua. igit scia btor nõ ẽ p- ctica: q; bti errare non põt. g̃ nec nra ẽ practica q; est eadẽ cum illa btor. Jtẽ põt argui sic ꝑm intellectũ isti⁹ articuli q; de⁹ nõ hz sciam practicã: sed maxime hz istam vel solus: g̃ ⁊c. Contra hoc sic arguit p̃mo rõnem positionis eor duco oppositũ quadrupliciter p̃mo sic. Et si volũtas non põt errare circa finem in vniuersali ostensum. põt tñ ꝑm eos errare circa finez in particulari ostẽsum. g̃ ad hoc vt recte agat circa fi- nem pticulariter ostẽsum regrit ostẽsio directiua fi- nis. oñsio aũt finis in theologia est finis nõ in vniuer sali sed in particulari q; ad metaphysicuz ptinet illa oñsio in vniuersali. vñ si bti errare nõ põt circa obm theologicũ in aliquo actu. ergo nãliter hñt cognitio- nem directiuã respectu alicui⁹ actus eliciti circa obz theologicũ. Preterea habitus directiuus nõ po- nitur ꝓpter sbam actus. sed ꝓpter circũstantiã: sicut tẽperãtia nõ ponit ꝓpter subam actus comedendi: vel alterius h⁹i sed ꝓpter circũstãtias. ergo hz volun tas eẽt determinata ꝓpter subam act⁹ endẽtis in fi- nem in particulari regrereẽ tñ directio quãtũ ad cir cũstãtiam illius actus ad quã non extendit directio que est circa subam actus. Ex istis duabus rõnibus arguit: q; vbicũq; ptingit in praxi errare ⁊ recte age re ibi est notitia practica necessaria ad dirigẽduz. in ista aũt praxi que est dilectio finis ptinet ad theologi am ptingit errare dupliciter vt ostẽdũt rõnes iste. tñ rõne obi ostẽsi in particulari: tum rõne sbarũ actus: g̃ ⁊c.

Preterea tertio sic. cuius dilectio p̃cipaliter in- tendit extra genus cognitionis eius cognitio p̃cipa liter intẽdit intra genus cognitionis. dilectio vero finis per eos p̃cipaliter intẽdit extra genus cognitõis g̃ cognitio finis p̃cipaliter intẽdit in genere cognitõis sed in qualibet scia p̃cipaliter intẽdit cognitio sui obiec ti p̃mi. g̃ finis est p̃cipale sbm istius scie. a fine autẽ sumunt p̃cipia practica. p̃cipia practica ꝓcludunt ꝓclusiones practicas. igit ista scia que p̃mo intẽdit di lectionẽ finis extra genus cognitionis est practica.

Preterea ad idẽ genus ꝑm praxim vel speculatio nem ptinent p̃cipia ⁊ conclusiones. ꝓclusiones enim practice resoluunt in p̃cipia practica nõ in speculati ua. g̃ cum cognitio finis sit directiua in actibus circa ea que sunt ad finẽ: ⁊ cognitio eor que sunt ad finem sit q̃si ꝑ incluſa in cognitione finis: ⁊ finis sit quasi p̃n cipiũ si cognitio eor que sunt ad finẽ sit cognitio ꝓclu sionũ practicarũ cognitio finis erit cognitio practica q; de p̃cipio practico. Sic ꝓz rñsio ad rõnem ei⁹ p̃mam: q; falsum accipit q̃si volũtas eẽt determina ta ex se: qõ ꝓbant due rõnes p̃me. Silr si volũtas es set determinata adhuc tñ cognitio eẽt practica sicut ꝓbant vltime due rõnes. Ad auctoritatem eorũ dico q; videt ꝓcludere q; visio dei est finis huius sci- entie: qõ ipsi nõ ꝓcedũt. Rndeo igit q; auctoritas lo quit de illis opationib⁹ exteriorib⁹ que sũt ieiunia vi gilie ⁊ oꝛones: tñ act⁹ quicũq; exterior nat⁹ ẽ ꝓformari alicui actui interiori a quo hz suam bonitatẽ ⁊ etiã ad aliquẽ interiorẽ ordinari ⁊ finaliter ad velle. Ad scõm rñdeo q; sicut agens per se intẽdit inducere for mam nec intẽdit remotionez ꝓtrarij nisi per accidẽs ita habitus per se dirigit: per accis aũt excludit erro rem. ⁊ si habitus est perfectus nõ cõpatit secũ errorẽ imo si cõpatit est imꝑfectus. beati igit hz non possint errare nõ sequtur q; nõ habeãt habitũ etiã directiuum q; eo per impossibile circũscripto errare possent. sed eo posito ꝓpter perfectionez eius excludit omnis er ror. Ad tertium dicet infra post solutionem huius questionis prime soluendo q̃rtã obiectionem ꝓ eaz.

Secunda uia ponit quod hz dilectio finis recte possit elici ⁊ nõ recte negat tñ dile ctionem finis esse praxim q; non est circa obm ptin- gens. Dicit aũt cõmẽta. j. ethi. q; praxis est opatio ꝫz electionem: electio aũt est tñ circa ptingẽs ex. ꝫ. ethi co. q; est appetitus ꝑiliatiuus. ꝑilium vero non ẽ ni si de ptingẽte. Ex hoc etiã improbat descriptio pra- xis posita in p̃mo arti. questionis esse insufficiẽs. qa omittit obiectũ precisum. p̃ter dicit hec via nullaz notitiã esse practicam que extẽditur ad volitionẽ vl timi finis tñ q; nõ est verum ptingẽs. Contra istã viam est quarta ratio posita ꝓtra ꝓcedentem. Jtẽ vere praxis est illa operatio ad quã inclinat virt⁹ ap petitiua. q; quelibet talis virtus est habitus electi- uus ex. 2. ethi. electio autem est praxis vt ostendetur ꝓtra tertiã viam statim. sed ad dilectionẽ finis incli nat non tñ charitas sed amor acqsitus habitualis q est virtus appetitiua q; est habitus appetitiuus acq situs ꝑsonus rationi recte. Motiuum vero hui⁹ vie soluetur in solutione secunde rationis p̃cipalis ad p̃ mam questionem. Aug. li. j. q. 4

Tertia uia ponit q; uel uo litio nõ est ꝓprie praxis sed tñ act⁹ ea posterior. vel si ipsa est praxis hoc nõ est nisi in ordine ad actuz ali- quẽ impatũ potentie inferioris: puta appetit⁹ sensiti ui vel potentie motiue vel huiusmodi. Pro hac via tertia arguitur: q; oꝭ praxis sequtur electionem: qõ ꝓbatur per p̃m. 6. ethi. p̃cipium actus est elec- tio: non cuius gratia: sed vnde motus. i. non finale: sed effectiuũ. p̃cipium autẽ effectiuũ naturaliter pre cedit effectum: ergo ⁊c. Preterea habitus practi- cus generat ex praxibus, sed habitus practicus ge- nerat ex actibus sequẽtibus electionez. igit illi sunt praxes. Jtem cõmentator super primo ethicoruz Praxis est operatio ꝑm electionẽ. ergo praxis sequi tur electionẽ. Contra istud. s. q; nõ tñ actus seqns electionem sit praxis ꝓbatur q;. 6. ethi. dicit phs q; non est electio recta sine ratione recta ⁊ habitu virtu tis. ergo virtus per se requiritur ad electionẽ rectaz non requireret autem si eẽt habitus generatus ex ac tibus posterioribus electione. q; tunc non inclinaret per se nisi ad actus istos posteriores electione. Preterea sub alia forma arguitur idem. q; habit⁹ ex eisdem actibus generat ad quos inclinat ex. 2. ethi. sed virtus moralis per se inclinat ad electionem re ctam. quia vt apparet per diffinitionem eius. scõo ethi. virtus est habitus electiuus ⁊c. igit ex electio- nibus per se generat virtus moralis. ⁊ per ꝓsequens non tñ actus electionem sequentes sunt praxes. Eruell brito q li°. j. q. 3 arti°. 4

Preterea nõ solum falsum est negare electionem esse praxim qõ arguitur ratione iam facta. sed sicut ꝓbatum fuit in p̃mo articulo: actus voluntatis elici tus est p̃mo praxis ⁊ impatus non nisi ꝓpter ipsum. ergo si electio sit sola sine ordine ad actum imperan dum: puta ꝓpter defectum actus vel materie exte- rioris: ipsa sola vere erit praxis. hoc declarat sic. nõ habens pecunias cui tamen in fantasmate ꝓsen- tantur pecunie: antequam alicuius actus electio sit p̃cipium effectuum. vel ordinetur ad aliquem actum imperãdum si eligat illas liberaliter distribu ere si haberet quãtũ ad actũ ⁊ habitũ virtutis nõ req rit vlterior ꝓsecutio vel distributio: q; aliquo obꝰ p sentato in fantasmate circa quod põt esse actus libe ralitatis complete habetur electio ex qua generatur

S. bẽr. q°. 5. q. 4. ⁊ q°. 8. q. ꝓma

liberalitas vel que elicit ex liberalitate ⁊ nō sequit vltior pſecutio nec ad aliqd exterius nec ordo ad exterius ſi tū mā actus exterioris deficiat. Prete rea ordo iſte electionis ad actū impandū nō pōt eſſe niſi vt cāe ad cāndum effectū: ſed q causa non ſit in se talis ex ſe vt pōr eſt effectu. ſed tūn q actualiter ordi nat ad efficiēdum videt incōueniēs cum nihil bēat causa ab effectu ex ordine ad ipſum. Tūc ad aucto ritatem. 6. ethi. dico q ibidē pbs ſtatim ſubdit. Ele ctionis aūt appetitus ⁊ ratio que grā alicuius. i. pra ctica ſunt. ſupple pncipium. ad hoc aūt vt electio ſit recta requiritur virtus in appetitu. vnde ſequitur. Neq ſine habitu morali eſt electio. ſ. recta. igit vir tus habet actū elicitū immediatiorē ſibi q ſit ille cu ius electio eſt pncipium vt imperans. pus enim ac tus voluntatis elicit qui eſt electio eſt actio bona q actus exterior imperatus ab electione bona ſit bon? qō pbatur per pbm. ibi enim ſtatim poſt illud. Ne q ſine habitu eſt electio ſubdit. bona actio enim ſine amore non eſt. ſed ſi iſta ſit maior ad pbādum qō pdixit de electione ſumet iſta minor ſub. bona electio eſt bona actio. Concedo igit auctoritatē affirmatiuā q electio eſt pncipiū actus. vnde motus q actus ab ipſa impatus eſt actus moralis. ſed ex hoc nō ſequitur q ſolus iſte ſit actus bonus ſiue prudentis: imo eſt electō por prudentis. ppter quam etiā iſta eſt bona prudentis.

Ad ſcōm ſi maior eſt vera dico q habitus practicus generat ex electionib? ſicut predictum eſt de eligente frequēter liberaliter dare etiam ſine actu imperato ſi facultas nō adſit poſſet in ipſo generari libe ralitas. ⁊ tū quādo illi actus imperati ſunt impoſſibi les voluntas nō cōiter eligit frequēter recte circa ma teriā iſtor actuum. q? qō non credit alicui poſſibile. aut ipſum non vult aut tenuiter vult ſm Aug. iō cōi ter non generat habitus practicus qui eſt virtus ſine pribus impatis ſequentibus electionem: non ta men generat ex illis ſequentibus. ſed ex electiōibus in quibus eſt formaliter bonitas moralis in prudib? autem impatis eſt tū materialiter. Ad tertiū ad cōmētatorem opz q li ſm non ſit ibi nota cāe efficiē tis ſi deſcriptio debet eſſe conuertibilis cum deſcripto vt pbatum eſt per Ariſ. 6. ethi. ſed debet intelligi li ſm effectiue vel formaliter. vel electio accipit ibi p libertate ſiue ptāte diūatiua. vel accipit electio p eli citione actus volēdi qui nō eſt electio vel volitō ali qua: ſed actio de genere actionis ſm iſtam elationez q: ſm pncipiū actiuū eſt oīs prudentis ſiue ſit electio ſiue equēs electionem: q? actio de genere actionis redu cit ad pncipium effectiuum.

Iſte tres uie ponunt theo logiam eē pare ſpeculatiuam non obſtāte q extenda tur ad dilectionem finis ſiue ad illā quaſi volūtas na turaliter determinet precedente oīſione ſiue libere ⁊ contingenter ad illam ſe habeat: non tū circa obm ptingēs ⁊ agibile. ſiue tertio circa quodcūq; obiectuz quomodocūq; ſe habeat non tū operādo ideſt non ta men in ordine ad actum impatū ſed ſiſtendo in pro prio actu elicito. Nō aūt talis extenſio non cōcludat practicum perſuadet: q? tūc quelibet notitia eſſz pra ctica: q? quālibet ꝯcomitat aliqua dilectio vel dele ctatio. Sili?. io. eth. felix eſt dei emātiſſimus. ⁊ tam iſtam felicitatem ponit philoſophus ſpeculatiuaz nō practicam.

Contra hanc concluſionez cōem iſtis tribus viis inſtat. videt ſequi q aliq̄ opa rio eſt in ptāte hois ita q vere ſit actus humanus. et tū nec ſit ppie ſpeculatio nec prudentis. puta amor finis pns vī incōueniēs. Preterea q cognitio directi ua in volitione quacūq; nō ſit practica cū ſit vitas cō feſſe ſe hns appetitui recto vī incōueniēs q? talis vi tas eſt ppriū opus mētis practice ex. 6. ethi. Quod addit de delectatione nihil eſt ad ppoſitū: q? delecta tio eſt paſſio pns nāliter ſopationē pfectā. ⁊ ſiue ſit de lectatio de ſpeculatione ſiue de ſpeculato ppter ex tenſionem ad illā nulla ex iſto ponit cognitio practi ca q nec iſta eſt prudentis ppie loquendo. hoc tanget dis. 25. tertij libri. amare aūt vel deſiderare obiectū cognitū ⁊ hoc ſic vel ſic circūſtantionale ē vere prudis: nec nāliter pns apphenſionē ſed libere recte vel nō recte elicibilis. Nō aūt additur de felicitate q ſit ſpeculatiua q? felix eſt dei amātiſſim?. dico q aucto ritas non cogit: q? logtur paſſiue quaſi maxime ama tus a deo nō actiue ſicut pz ibi. ſubdit. n. Sigdē cura humanoz a diis ſit rōnabile eſt gaudere ipſos ſupple deos optimo ⁊ cognatiſſimo. hoc aūt ē intellect? ⁊ cē. diligentes igit hoc. i. intellectiuū rōnabile erit deos diligentes ſi nullo mō eēt directiua in actu vt circūſtātiōa lis eſt ⁊ vt hi? obi in pticulari. ſed minorē quā ipſe aſ ſumeret ſub. habemus negare in ppoſito. Sz da to q talis neceſſitas ponat in intelligētia ex nā volū tatis amādi deū: nunqd ita poneret in volūtate ho minis ſapiētis quē ipſe nō ponit nāliter felicē. ſi non igit iſte pōt dirigi i tali actu. Sīn. practicā a tali nō negauit niſi q? felicitatem eius dixit eſſe ſpeculatiuā

Quarta via dicit theologiā eē affe ctiuā: qō bñ intel ligi pōt ſi affectiua ponat eē q̄dā practica. ſi aūt affe ctiua ponat eē 3^m mēbrū diſtinctū ꝺ practicū ⁊ ſpecu latiuū ſic eē ꝺ dcā in p° art. vbi oīſū ē dilectionē eē ve rā praxi ⁊ ēt ꝺ auctes multas q̄ ſētiūt pciſe ſcias diſti gui in ſpeculatiuā ⁊ practicā: ⁊ nullū eē ſtiū membrū

Quita via dic theo^am eē mere ꝓtemplatiuaz p qua via adducit Aug. 12. de tri. c. 14. vbi vult q ſapientia eſt reſpectu contemplationis.

S. bon. in p°. q. 3. ⁊ Egid. roma.

Haro li. 1. q. 4. opi. vl.

scia vo respectu actionis. cum igit theologia sit ppe sapia ⁊ non scia ipsa nō erit practica sed ptemplatiua

¶n. Aug. 12. de trin. c. 7. dicit q̄ iste due portiões aie superior ⁊ inferior nō distinguūtur nisi penes offi cia: ⁊ in vtraq; tam in supiori q̄; in inferiori est trini tas. in supiori aūt imago trinitatis increate. ⁊ tm̄ sola supior portio est ptēplatiua q̄ respicit eterna. igit ista ptēplatio de qua loquitur nō determinat̄ ad specula tionē intra gen⁹ scie. ptinet enim illud ptēplatiuū me moriā intelligentiā ⁊ volūtatē: ⁊ ita in ptēplatiuo il lo potest esse extensio extra genus scientie sicut potest esse in actiuo: hoc est in portione inferiori respicien te. palia que etiam hz trinitatē. Si igit ista est ptem platiua vt logtur ibi Aug. nō phibet ppter hoc esse practica si extenditur ad praxim in portiōe superiori

Alia est opinio discordans a p̄cedētibus in ꝯclusione dicit q̄ ista scia est specula tiua ⁊ practica: qō ꝓbatur dupliciter. Uno mō sic: si cut doctrina illa in qua scriberent̄ aliqua de iure: ali qua de phia eēt speculatiua ⁊ practica siue scriberen tur in distinctis libris siue caplis siue intersecaliter: ⁊ cōmixtim: ita in ista doctrina simul speculatiua ⁊ p̄ ctica tractant̄ nō in diuersis libris ⁊ caplis: sed inter scalariter ⁊ cōmixtim: ḡ ipsa est speculatiua ⁊ practi ca. 2° sic ꝓbat̄ q: nulla speculatiua cognitio distincti us tractat de operabilib⁹ q̄; cuy cognitio sit necessa ria ad speculationē: nec aliqua practica distinctius tractat de speculabilib⁹ q̄; cuy regratur cognitio ad cognitionē practicā siue ad praxim ad quā extendit. ista aūt tractat de opabilib⁹ distinctius q̄; cognitō eo rū regrat̄ ad speculationē: ⁊ distinctius de speculabi libus q̄; cognitio cuy regrat̄ ad cognitionē practicaz. igit ipsa est speculatiua ⁊ practica. maior ꝓbat̄: quia speculabilia non cōsiderant̄ in scia practica: nisi ppt ꝯsiderationem practicā: nec operabilia in speculati uam nisi ppter ꝯsiderationē speculatiuā: minor patz q: hic tractat̄ de opabilibus ita distincte: ac si eēt de eis p̄cise ⁊ ēt de speculabilib⁹ ac si eēt de eis p̄cise.

Contra istā opinionē arguit̄ sic: habit⁹ nō habens euidētiam ex obo nō distinguit̄ ſm distinctionē obo rū. tunc enim oporteret ponere duas fidesifusas. iste aūt habit⁹ non hz euidentiā ex obo. igit nō distinguit̄ ſm distinctionē oboy opabiliū ⁊ speculabiliū. igit nō erunt habit⁹ ppter distinctionem opabiliū ⁊ specula biliū. ¶Preterea illa opinio de duob⁹ habitibus q̄; nis possit ꝓbabilitatē aliquā habere de theologia vt tradita est in scriptura: tamē de theologia in se cuius subm p̄mū est eēntia diuina vt hec eēntia: sicut dictū est de sbo theologie nō videt̄ ꝓbabile. nā de isto sbo cum sit verissime vnū cognoscibile nata est hēri pri mo aliq̄ notitia vere vna. si vo det̄ aliqua que nō sit de ipsa eēntia: sed de aliquo alio p̄mo: ista alia nō erit theologia in se. theologia igit erit vnus habit⁹ sim pliciter hz forte cuz ipsa possit in scriptura eē aliq̄ alia notitia que sit de alio subo. Idem pz: q: ordo scia y ſm eminentiā stat ad aliqō vnū tm̄ q: nō p̄nt due eē scie simplr p̄me istam vnā eminētissimā ⁊ solā dico eē theologiā que sola est p̄mo de p̄mo sbo theologie.

¶Preterea deduco rōnē eius ad oppositum. illa co gnitio est practica in qua non determinat̄ de specu labilibus magis q̄; cognitio cuy pertineat ad praxiz vel ad cognitionē practicā. hz cognitio ista nō tractat de speculabilib⁹ distinctius q̄; cognitio cuy requirat ad cognitionē practicā vel praxim dirigēdā: ḡ ꝛc. ꝓ batio minoris. q̄libet cognitio de ꝯditionib⁹ appeti bilitatis finis. ⁊ de ꝯditionibus cuy que sunt ad finē q̄tenus sunt ad finem. ⁊ tertio de conditionib⁹ qbus cūq; horum vel illoy circa quas ꝓtingit potentiā opa tiuam errare nisi dirigat est necessaria ad practicam cognitionē. nulla aūt ē cognitio ꝓb tradita de fine. nec de his que sunt ad finem qn sit talis: ḡ ꝛc. vel saltem circa ista ꝓtingit volūtatem ignorātē errare. sicut di cetur in solone tertie obiectionis ꝓra solonē. q. ꝓnci palē. hz eni trinitas psonarū nō ostēdat finē appetibili orem q̄; si eēt nō trinus: q: est finis inquantū est vn⁹ deus nō inquātū trinus: tm̄ volūtatē ignorātē trinita tem ꝓtingit errare in amādo vel desiderādo finem. desiderando fruī vna psona sola. Silr ignorantez deū fecisse mūdum ꝓtingit errare nō repēdēdo amo rem qualē gratitudo requireret ppter tātā cōicatio nem bonitatis sue ad vtilitatē nr̄am factā ita ignorā do articulos pertinētes ad nr̄am reparationē cōtin git ignorantē errare etiā nō rependendo amorē debi tum ꝓ tanto bñficio. ⁊ ita de alijs theologicis. assum ptum pz q: quecūq; ꝯditiones tradunt̄ de fine magis nate sunt ostendere appetibilitatē finis ⁊ cōditiones eoy que sunt ad finē magis nate sunt ostend ere ea q̄ sunt ordinata ad finē. Ad arm̄ coy patet q̄ minor ē falsa. ad ꝓbationē dico q̄ nō pōt ita distincte tracta ri de fine cognito: ⁊ de his que sunt ad finē qn tota illa cognitio eēt practica intellectui creato qn tota illa co gnitio nata est ostēdere finē sub rōne appetibilis ⁊ ea que sunt ad finē sub rōne ordinis. eoy ad finē. vel cir ca quecūq; posset volūtas non directa errare.

Alia opinio tenet eandem ꝯclusionem. Sed ponit cum hoc theologiā esse sim pliciter vnum habitum. Opio tho. p̄a p te sū. q. j. ar. 4.

Ad questionez igitur respō deo q̄ cū actus volūtatis elicitus sit verissime praxis etiam si non concomitet̄ aliquis actus imperatus. vt patet ex p̄mo articulo. Et extensio cognitionis practice consistat in conformitate ad praxim ⁊ p̄ori tate aptitudinali. hoc pz ex secūdo articulo: sequitur q̄ illa est cognitio practica que est aptitudinalr con formis volitioni recte ⁊ nāliter prior ipsa. sed tota theologia necessaria vel de necessarijs in intellcū creato est sic conformis actui voluntatis create ⁊ p̄ ori tē. ꝓbatio minoris quia primum subiectū theolo gie est virtualiter conforme volitioni recte: q: a rōe eius sumuntur principia p̄ma rectitudinis in voli tione. ipsum etiam determinat intellectū creatum ad notitiā rectitudinis determinate ipsius praxis: quo ad omnia theologicalia necessaria p̄us natura liter q̄; aliqua voluntas creata velit alias nō eet ne cessaria. ḡ ex p̄mo subiecto sequit̄ tam ꝯformitas q̄; p̄oritas theologie ad volitionē. ⁊ ita ertēio ad praxiz qua extensione ipsa cognitio dicēda sit practica.

Confirmat̄ rō ista: q: cum obm theologie sit vlti mus finis ⁊ p̄incipia in intellectu creato sumpta a fi ne vltimo sint principia practica. igit principia the ologie sunt practica. ergo ⁊ conclusiones sunt practi ce. Sed obijcitur quia ex questione precedēte de us non est ꝺ primū subiectum inquantum finis: sed vt hec essentia. p̄incipia autem sumpta a fine vt finis est sunt solum practica. Item cognitio finis vltimi non est immediate conformis. nec nata est esse con formis immediate praxi eliciende. ergo non est p̄ pinqua practica. Item p̄mum obiectum includit virtualiter conformitatem ad praxim rectam. non tamen solam cognitionem sic conformem. alioquin non posset de ipso esse cognitio speculatiua. quod vi detur inconueniens. Qualiter enim est ista veritas practica deus est trinus vel pater generat filium. er go p̄mum obiectum includit aliquam notitiā spe culatiuā. igit ex ꝯformitate illa virtuali p̄mi obiecti ad praxim. non sequit̄ theologiam eē practicam cū multe veritates que sunt maxime theologice: in-

quantū theologia distinguit a metaphysica sint speculatiue. Item tūc scia dei eēt practica q̄ē de eodē subiecto primo. ⁊ etiam videtur q̄ ratio solutionis q̄onis possit applicari ad intellectū diuinū sicut ad creatū. Ad p̄mū dico q̄ respect⁹ finis nō est illud a quo p̄incipia sumunt in aliq̄ scia, sed illud absolutum in quo fundat respect⁹ ⁊ illud est cēntia hec. Ad secundū dico q̄ virtualr p̄tinēs cognitionē p̄formez ē virtualr p̄forme. ⁊ ita cognitio eius est practica: q̄ p̄ clusiones practice hūt p̄incipia practica: prima aut̄ cognitio isti que est de fine est cognitio fruitiōis finis ⁊ ista nata est cē p̄formis formalr p̄rari fruitionis.

Ad 3m dico q̄ p̄mū obm solūmodo includit notitiam p̄formē volitioni recte: q̄ virtute ei⁹ nihil d̄ ipso cognoscit qđ nō sit vel rectitudo volitionis alicuius vel virtualiter includēs notitiā talis rectitudinis. Et p̄cedo q̄ inferē in p̄ñte q̄ de ipso nulla pōt cē scientia speculatiua. necessario eni notitia eius ⁊ cuiuscūq̄ intrinseci per ipsum cogniti p̄formis est p̄rari aptitudinalr ⁊ p̄or si cognitū est necessariū. Cum instatur de illis vitatibus que vident maxime theologice ⁊ nō metaphysice. vt deus est trinus ⁊ p̄ genera filium. dico q̄ iste sunt practice. p̄ma enim includit virtualiter notitiā rectitudinis dilectionis tēdētis i tres psonas: ita q̄ si act⁹ eliceret circa vnā solā personam excludēdo alias: sicut infidelis eliceret cēt act⁹ non rect⁹. scđa includit notitiā rectitudinis act⁹ q̄ act⁹ ē circa duas personas q̄rum vna est sic ab alia. Si obijciat p̄tra h̄ sic: q̄ nihil nisi cēntiale est rō t̄minandi actū illius dilectionis. theologia aūt ē magis p̄pe de psonalib⁹ q̄ de cēntialibus. q̄ cēntialia plurima p̄nt a nobis in metaphysica cognosci. igit theologia vt distinguit a metaphysica quātū ad p̄prissima sibi nō est practica. p̄ma p̄positio p̄bat: q̄ alis cēt aliq̄ rō diligibilitatis in vna psona que nō cēt in alia. qđ falsum ē q̄ tūc nulla btificaret in seipsa. Respondeo essentiale est rō absolute t̄minādi actū amādi: vt p̄pter quā: sed persone termināt vt que amātur. nō aūt sufficit ad rectitudinē actus q̄ hēat rōnē formalē p̄venientem in obo. sed ēt regrit q̄ hēat obm p̄veniēs in quo sit talis rō formalis. p̄ter igit istā notitiā rectitudinis quā includit cēntiale in actu amādi deū. psonalia includunt p̄riā notitiam vlteriorē rectitudinis requisite

Ad quartū p̄cedo q̄ theologia dei de necessarijs sit practica. q̄ in intellectu suo natū est p̄mū obiectū theologicū quasi gignere notitiā p̄formē volitioni recte p̄ponem nāliter ipsa volitione. q̄ cōformē p3. q̄ p̄ponem p̄bat: q̄ p̄us nāliter intellect⁹ intelligit obm p̄mū q̄ volūtas velit illud. igit p̄us nāliter volitione pōt hēre oēm notitiam sufficiēter virtualr inclusam in intellectione p̄mi obi. talis ē quecūq̄ notitia necessaria de p̄mo obo. p̄ñtia supposita p3: tum q̄ ptim possibile excluſa omni volitione posset intellect⁹ habere oēm notitiā sufficiēter virtualr inclusam in intellectione p̄mi obi cum illa intellectio p̄cedat oēm volitionē. tum q̄ intellectus diuin⁹ non discurrit. igit ñ p̄us nāliter intelligit p̄mū obm q̄ aliqđ virtualiter illo inclusum quo ad notitiā. ⁊ si p̄us intelligit p̄mum obm q̄ volūtas velit aliqđ p̄us intelligit quodlibet inclusum quo ad notitiam in p̄mo obo q̄ volūtas velit. hec scđa p̄batio p̄ñtie min⁹ valet. Si tūc obijciat q̄ tūc volūtas diuina nō erit p̄ma regula respectu sui in actibus suis si eius actū p̄cedat notitia cui i agēdo debet cōformari ad hoc vt recte agat. p̄ñs aūt v3 inconveniēs q̄ tollit summā libertatē volūtatis diuine si ab alio t̄mineť: ⁊ nō ex seipa primo quo ad p̄m actum suum si aūt p̄cedit oēm actū suum cognitio p̄cta ab intellectu determinabit ad p̄imum actū q̄ non pōt ei dissentire: tūc enim posset peccare. Item supra dictū est p̄bm bñ dicere p̄ñter si intelligēti a nāliter amat deū visum: q̄ notitia oñdens deum non est practica. fiat aūt similis p̄ñtia de deo naturaliter amā te se. Item dirigēs aliqua cā est respectu directi. igitur est distinctio realis inter ipsa. nō est aūt tal⁹ distinctio intellectionis dei ad velle. Et confirmat rō q̄ intellecto iam velle esse elicitum intellect⁹ non dirigit tñs enim dirigit circa actū eliciēdū quasi p̄or ipso: sed in deo velle suū nō sequit volūtatē esse. igit nunq̄ est ibi q̄si eliciēdū sed semp quasi elicitū. q̄ ⁊ ē.

Dic videtur cōsequēter dictis dicendū q̄ accipiēdo regulam p̄rectificāte in p̄rari p̄ma regula est finis vltimus q̄ virtualr includit p̄mo notitia oīs rectitudinis necessarie cuiuscūq̄ p̄raxis sicut p̄mum subm scīe speculatiue p̄mo virtualiter includit notitiā omnium veritatū speculabilium. hec aūt p̄ma regula q̄ est finis ordinate rectificat intellectū ⁊ volūtatē sicut ipse potētie nate sunt agere ordinate ita q̄ p̄us quasi gignit notitiā p̄formē recte p̄rari q̄ rectificet p̄rax. ⁊ ita potētia practicāte alia erit potētia p̄or ⁊ p̄us recta: ita q̄ p̄mum p̄ñs illatum in p̄ma rōne videt concedēdum. Cum vo improbat posset dici. q̄ sicut vniuersaliter stat cum app̄hensione p̄revia ita sūma libertas stat cum summa app̄hensione p̄uia. apprehensio aut̄ p̄raxis p̄fectissimā includit notitiā cōformitatis quādo ipsa necessario cōuenit p̄rari. Cum vlterius additur q̄ determinate fit aliūde. hoc negandum est loquēdo de determinatione que fit p agens sufficiens. q̄ enim non possit dissentire a notitia rectificatiua p̄raxis ⁊ p̄riori p̄rari. hoc tamē non ē quasi intellectus per notitiā sit causa sufficiēter actiue determinationis determinās ipam ad actū. sed ex p̄fectione volūtatis est q̄ ipsa tñ nata est p̄formiter agere potentie p̄or i agendo quādo illa p̄ior p̄us perfecte agit circa obiectū. hoc est tñ nouit p̄rius quātum posset nosse. quod dico p̄o cōtingētibus quorū intellectus diuinus non habet omnem notitiaz sibi compossibilem ante oēm actum volūtatis: ideo circa illa non oportet q̄ cōformiter agat potentie p̄riori: qa ipsa nō p̄us conformiter nouit tale obiectū. sed semp aliter accidit circa cognoscibilia necessaria ex se. qa ista p̄fectissimam sui notitiam habēt absq̄ actu voluntatis. ⁊ hec responsio videatur euadere argumentum. ⁊ per eam etiam sequētia argumenta possent euadi. tamen aliter posset dici q̄ theologia necessaria in intellectu diuino non est practica: q̄ nō ē p̄ioritas naturalis intellectionis ad volitionē quasi conformatiui ad ipsum conformādum siue directiui ad dirigendum aliquid: q̄ posita notitia quacūq̄ rectitudinis ipsius p̄raxis quāuis ista ex se possit conformare potētiam conformabilem seu rectificabilē. aliūde non tamen voluntatem diuinā respectu sui p̄mi obiecti: q̄ ex se sola rectificat respectu suiipsi obiecti: ita q̄ vel talis naturaliter tendit in illud. vel si libere nullo modo est de se quasi indifferens ad rectitudinem ⁊ quasi aliūde aliquo modo habens eam. ita q̄ notitia determinatiua rectitudinis nō est necessaria p̄or volitione quasi illud volitio requirat vt recte eliciatur. sed tñ p̄exigit ostensionem obiecti. ⁊ aliā notitiam ex se directiuā non p̄exigit vt directiuam: sed tñ vt ostensiuam. ita q̄ si posset p̄cedere volitionem sola ostensio obiecti. ⁊ sequi notitia rectitudinis necessarie ipsius p̄raxis sicut dicetur de p̄raxi circa contingētia eque recte eliceretur volitio tūc sicut nunc. nullo ergo modo intellectio est p̄ior vt p̄formatiua seu regulatiua volitionis. Ad argumēntum igitur p̄bans p̄ioritatem rectitudinis ad p̄raxim rectam. respondeti potest q̄ ly sit aliqua p̄ioritas intellectionis ad volitionem. non tamen est sic p̄ior vt requirat rationem rectā eē p̄or̄ē p̄rari. q̄ talis p̄ioritas est regule ad regulatū q̄lis esse nō potest.

quãdo volũtas est oi modā regula sui in agẽdo. Huius cõtrouersie de scia dei respectu sui an sit practica sũma in hoc pſistit si notitia que de se eẽt directiua in praxi dato q potẽtia practicãs in sciẽte nõ eẽt dirigibilis in agẽdo sit practica ex hõ solo q eẽt sic ex se directiua vel nõ practica ex hoc q potẽtia practicãs i sciẽte non est dirigibilis qui alteram partez tenet dicat consequenter.

Et ex hoc introducatur secũ

dus articulus. q. ſ. de theologia ptingẽtium an sit practica. dico q tm̃ modo in illo intellectu theologia cõtingẽtiũ practica põt eẽ qui hẽre põt determinatiuaz notitiã rectitudinis ipſius praxis añ ipam praxiz elicitã: qz solũmodo ibi theologia ptingẽtiũ põt eẽ pformis praxi 7 põz ea. talis ẽ tm̃ intellectus creatus. qa nullus intelligẽtis creati voluntas p̃mo determinat rectitudinẽ ptingẽtem cõueniẽtem praxi sue. In itellectu igit̃ diuino nõ põt eẽ theologia cõtingentium. practica tenẽdo ista duo. p̃mũ q cognitio practica 7 praxis ad quã extẽdit debẽt esse necessario respectu eiusdẽ suppositi: qz si alti⁹ tũc eẽt practica qz nõ dirigibilis siue determinabilis potẽtie alterius suppositi. ſ. potẽtie suppositi cuiuscũqz. 2m̃ q dei vt opantis nulla sit praxis nisi volitio nõ ponẽdo in ipso potẽtiã tertiam. ſ. executiuã aliã ab intellectu 7 volũtate. nã nulla cognitio pformis volitioni ptingẽti recte precedit ipam volitionez dei: qz p̃mo volitione determinat praxi illi talis rectitudo. Illud p̃mũ est dubiũ. probat̃ tm̃ duplicit̃. nam si cognitio quecũqz de praxi alterius est practica. g̃ cognitio mea de hoc qõ est deũ creare mũdum. vel de hoc qõ est intelligẽtiã mouere celũ erit practica. qõ videt̃ falsum saltẽ hoc videtur ꝓcludere q cognitio practica nõ põt eẽ intelligentis inferioris opante supioze ſm illaz praxim si nihil ſm illa inferius opat̃. pari rõne nec supioris vel eq̃lis si nihil facit ad praxim opantis. si enim aliqd facit iam supioz hz praxim ꝑ ꝓpriã respectu cuius sua cognitio sit practica. Itẽ si cognitio practica habz aliquã cãlitatẽ respectu praxis ad quã extẽdit 7 ñ ẽ nata hẽre talẽ cãlitatẽ p̃mo nisi respectu praxis q̃ sit in intelligẽte videt̃ seq̃ ꝓpositũ. Contra. igit̃ de eodẽ vn⁹ intellect⁹ haberet notitiã practicã alius speculatiuaz. si praxis eẽt possibilis vni intelligẽti 7 nõ alij. Ad hoc põt dici q pfecta rectitudo praxis includit circũstãtiam opantis sicut 7 alias circũstantias. ita q sine ista nõ est rectitudo. Si enim accipiat̃ q deꝰ ẽ amãdus nisi addat̃ a quo puta a volũtate nõ est vere practica cõplete: qz deus a bruto nõ est amãdus. itaqz h verũ perfectũ deus est amãdus a voluntate etiaz in quocũqz intellectu est practicũ. ita 7 istud hoi q̃qz ẽ ieiunãdum: nõ est tm̃ practicũ hoi cognoscẽti. sed etiam angelo 7 deo: 7 ẽt hoi 7 deo est hoc practicũ ab angelo celum est mouẽdũ 7 ꝓcedo illud q p̃ma ꝓbatio infert tanq̃z incõueniẽs. Et si obijciat̃ q nõ saluat̃ poritas practice cognitionis ad praxim. p̃us enim dilectio dei respectu sui est recta q̃z hõ vel angelus possit intelligere q deus est amãdus a volũtate. Rndeo ista ꝓritas dz eẽ ex obo 7 intellectu hoc est q obz natum sit determinare intellectũ ad notitiã determiate rectitudinis praxis. ſ. quãtũ est ex se añ praxiz istaz ita obm̃ natum est quẽcũqz intellectũ determinare ad notitiã istã: deus ẽ amãdus a volũtate quantum ẽ ex se praxim lz aliqs intellectus ex impfectione sui nõ p̃us determinet̃ q̃z potẽtia opans ex perfectione sui operet̃. Ad aliã obiectionẽ dico q sicut volũtas potest eẽ cã supioz hoc est in cedẽ intelligẽte 7 opante respectu praxis. ſ. potentie motiue illius in quo est talis volũtas sic in diuersis põt eẽ: nec opz q in aliquo sit non practica nisi accipiendo stricte practicũ p̃me diate applicabili ad opus quantũ est ex idẽtitate suppositi agẽtis 7 opantis. q̃lẽ imediationẽ denotat infinitus significãs praxim ꝓstruct⁹ cum scire. sic enim ꝓcedit q solus deus scit se infinite diligere lz angelus sciat ipsũ infinitẽ a se diligẽdũ. Quisſic rñdit a p̃ncipio hz ꝓcedere oẽs vitates de praxib⁹ agẽtiũ cãrz cognosci a quocũqz intellectu practice. qz oẽs iste siue ab obo vt necessarie. siue aliũde vt ptingẽtes nate sunt p̃us eẽ ꝓformes praxibus siue p̃us determinare rectitudinẽ praxium q̃z ipse praxes eliceant̃. Oẽs aũt vitates de volitione diuina necessarie sut practice ptingẽtes aũt nõ: qz añ ipam praxim elicitã ad quã extendunt̃ nõ hũt ꝓformitatẽ: qz nullã determinationem rectitudinis: vbi gra. de⁹ practice cognoscit hoi eẽ penitẽdũ 7 angelo eẽ mouẽdũ celũ. sed nõ ẽ q deo volẽdũ hoiem sciñ penitere vel angelũ celũ mouere

Si queris q̃lis est theologia ptingentiũ in se non cõparata sed huic vel illi intellectui. Dici põt q ipa talis est in se q̃lis est ex obo. nõ est aũt ex obo conformis praxi añ oẽm praxim: qz ex obo nulla nata est haberi notitia determinatẽ rectitudinis ptingentis. 1 do ex obo nõ est practica. igit̃ speculatiua si sufficienter diuidũt notitiã. Huic cõgruit q in intellectu diuino vere est speculatiua: in nr̃o aũt practica ẽ. talis aũt videtur res eẽ in se eq̃lis est in pfecto genere illo nõ in imperfecto. Si obijciat̃ q tũc cognitio in se speculatiua ẽ alicui practica puta intellectui creato. g̃ practicũ nõ repugnat speculatiuo. Rndeo q sicut esse ex obo speculatiuũ est per se speculatiuũ. ita eẽ practicũ ex obo sufficienter determinate intellectũ ad notitiã rectitudinis est eẽ p se practicũ. 7 sic opponuntur ista duo practicũ 7 speculatiuũ vt ista duo vt nõ extẽsibilis ad praxim 7 extensibilis ad praxim. Dz esse practicũ aliunde q̃z ex subo: puta a cã extrinseca vt a voluntate determinãte intellectũ ad notitiã praxis ẽ eẽ accidentaliter practicũ. 7 ita ꝓcedo theologiã contingentium eẽ practicã nobis lz in se sit speculatiua.

Contra hoc cui conuenit vnũ oppositoꝝ per se ei aliud oppoſita nec p se nec p accñs cõuenit. igit̃ notitia per se speculatiua nec per se nec per accñs est practica. Rndeo lz añs posset exp̃i de per se p̃mo modo vel secũdo mõ: non aũt tertio modo put dicit idẽ q̃ solitarie. Tm̃ ꝓcedo q nullo modo inhereẽdi iheret oppositũ predicati huius q̃ est per se speculatiuum qz theologia cõtingẽs per se scõo modo est per se speculatiua. ita q inhereẽtia sit per se 7 p̃dicatũ dei minetur per se. Sed per accñs esse practicuz per accñs nõ opponit illi sicut esse nigrũ simplr 7 eẽ albũ ſm quid nõ opponunt̃ ſm q̃d. n. 7 simplr determinant p̃dicata vt denoiantia. Si arguit per se est speculatiua per se. g̃ per se est speculatiua. cõcedit̃ ne huic p̃dicato repugnat hoc p̃dicatuz per accñs practica. Si vo alterũ istoꝝ duoꝝ que tenet ista rñsio nõ teneatur tũc põt ꝓcedi theologia ptingẽs lz nõ in se qz ñ ex obo tm̃ in oi intellectu creato 7 increato eẽt practica p accidẽs: qz vt ipsa est in intellectu diuino põt eẽ cõformis praxi p̃us q̃z praxis illa eliciat̃ volũtate creata: p̃us. n. intellectus dei nouit peccatoꝝ ẽ adultuz in noua lege debere conteri q̃z peccatoꝝ cõteraũ. 7 sic non tenendo p̃mũ istoꝝ cognitio dei per praxi alteri⁹ operãtis est practica. nõ tenendo etiã scõm puta ponendo agere dei ad extra esse praxim eius aliam a volitione formalr lz intellectus dei non p̃us nouit a esse creãdum q̃z volũtas sua velit tam̃ p̃us nouit q̃z creet 7 ita praxim ad extra ꝑcedit notitia ꝓformis lz nõ ex obo sed aliũde ꝓformis. Hoc saltẽ teneo q theologia ptingẽtiũ nõ est per se practica sine ex obo. põt tñ intellectui creato eẽ practica p accñs. 7 hoc in illo intellectu cui⁹ ẽ oparip̃m praxi cui determinat̃ rectitudo a volũtate diua. In vo intellectu diuino sit ꝑctica: pz

tenẽdo illa duo vel oppoſita qd dicẽdum ẽ ꝓ̃ter.

Probabilia tñ videnť hec tria. ꝑmo q̃ practica ẽ rectificatiua in ꝓxi ꝓtingẽtis. ſcõdo q̃ ẽ rectificatiua potẽtie practicãtis aliũde q̃z a ſe rectificabilis. Et tertio q̃ in deo nõ eſt potẽtia practicãs alia niſi volũtas Ex ꝑmo ⁊ tertio ſequiť q̃ ſi diuina notitia eẽt practica ipſa eẽt rectificatiua in volitione diuina. hoc autẽ falſum eſt er ſecũdo iſtox: q̃ volũtas diuina ex ſe ꝑmo recte elicit velle reſpectu ꝑmi obi. reſpectu autẽ illox quox eſt ꝓtingẽter ex ſe ſola determinať nõ per aliquã notitiã determinatiuã rectitudinis ꝓcedẽtez

Ad argumenta princi

a palia ꝑme. q. Ad ꝑmũ rñdeo q̃ fides nõ eſt habit⁹ ſpeculatiu⁹. nec credere eſt actus ſpeculatiuus: nec viſio ſequẽs credere eſt viſio ſpeculatiua ſz practica. nata eſt enĩ iſta viſio ꝓformis cẽ fruitioni ⁊ ꝑus nãliter hãi in intellectu creato vt fruitio recta illi ꝓformiter eliceať. Ad ſcõm dico q̃ ꝓtingẽs circa qõ eſt ſcientia practica eſt finis vel ens ad finẽ. in agibilib⁹ autẽ actio eſt finis vltim⁹ ſm ꝑhm. 6. ethi. g̃ cõtingentia actionis ſufficit ad ſciam practicã vel ad obm ſcientie practice. Contra hoc arguiť ꝑmo q̃ ſcia eſt neceſſariox: g̃ circa ꝓtingẽtia nõ eſt ſcia: añs ꝑz ex diffinitione ſcire. i. poſteri. Silr. 6. ethi. ſcientificũ diſtinguitur a rõcinatiuo penes neceſſariũ ⁊ cõtingẽs. g̃ oẽs habitus ptis ſciẽtifice ſunt circa neceſſariũ. the⁹ autẽ habitus iſtius partis. g̃. Preterea ſi theologia eſt circa ꝓtingẽs agibile. g̃ eſt habitus actiu⁹ cũ rõne vera. hec diff. nitio eſt prudẽtie vt dĩ. 6. ethi. g̃ theologia ẽ prudẽtia ⁊ nõ ſcia. Ad ꝑmũ rñdeo de ꝓtingẽtibus ſñt multe veritates neceſſarie: q̃ act⁹ q̃ ꝓtingẽter elicit ꝓcludit neceſſario debere eẽ talis ad hoc vt ſit rectus. de ipſõ g̃ ẽ ſcia q̃ztũ ad ꝓcluſionẽ demõſtratã neceſſario ſz in ſe ſit ꝓtingẽs inquãtũ elicit a potẽtia ꝑxia. tũc ꝑz ad auctoritatẽ. i. poſteri. ſcia ẽ neceſſarij dicti de ꝓtingẽte. ⁊ ita vitates neceſſarie includunť in vitate ꝓtingẽtis. vel ꝓcludunť de aliquo qõ eſt cõtingens per rõnẽ alicuius ꝑtis neceſſarij. Per idẽ ad anẽtẽ. 6. ethi. q̃ habitus partis rõcinatiue eſt circa actũ inquãtũ ꝓtingẽter elicit. ſed habit⁹ ſcientificus vel ſcia eſt circa idẽ inquãtũ de eo aliqd neceſſario ꝓcludit. Si obijcit q̃ nõ eſt idẽ obm habit⁹ ſciẽtifici ⁊ rõcinatiui. de hoc dicẽť inferi⁹ quõ idẽ obm poteſt eẽ pluriũ habituũ ſz nõ idẽ habit⁹ pluriũ obꝫum

Ad ſcõm dico q̃ eodẽ mõ cõcluderet ſciam moralem eẽ prudẽtiã. nã ſcia moralis eſt habit⁹ actiuus cũ vera rõne: Ideo dico q̃ diffinitio prudẽtie dz intelligi de habitu actiuo ꝓximo q̃lis eſt habit⁹ acqſitus ex actib⁹. vñ ſicut circa factibilia ars ſe hz ad habitum expti: ita circa agibilia ſe hz ſcia moralis ad habituz prudẽtie: q̃ habit⁹ artis ⁊ ſcie moralis q̃ſi ſunt remota ad dirigẽdũ q̃ vlẽs. ſed habit⁹ prudẽtie ⁊ expti ga generati ſũt ex actib⁹ ſunt ꝑticulares ⁊ ꝓpinq ad dirigẽdũ. Iſta expõ eſt neceſſaria aliogn nulla eẽt ſcientia practica: q̃ gcũq̃z eſt habit⁹ actiuus vel factiu⁹ cũ rõne vera, ꝓclo añt eſt incõueniens ⁊ cõtra ꝑhm. 6. metha. ⁊ ꝓtra Aluic. j. meta. ⁊ ꝓtra anẽtes alias.

Ad tertiam rõnẽ dico q̃ Boeti⁹ intelligit ꝑ theologiã metaphyſicã. ⁊ qõ dicit de ſba dei dico q̃ deus ꝓſiderať in illa ſcia quãtũ poſſibile ẽ ipm ꝓſiderari in ſciẽtijs acqſitis. Ad aliud dico q̃ nobilitates eſt in inferiori attingere ſuũ ſuplus ſm ꝑhm. 7. pollit. vnde ſenſitiua hois eſt nobilior q̃ ordinať ad intellectiuam q̃z ſenſitiua bruti. Nobilitatis igit eſt in ſciẽtia ordinari ad actũ nobilioris potẽtie. ſed ꝑhs nõ ponit aliquã ſciam eẽ cõformẽ prari volũtatis circa finem q̃: nõ ponit volũtatẽ circa finẽ hẽre praxim. ſed quaſi q̃zdã motionẽ ſimplicẽ nãlẽ: iõ nullã poſuit poſſe eſſe nobiliorẽ per cõformitatẽ ad finẽ. Si tñ poſuiſſet aliquã praxim circa finẽ nõ negaſſet vt videť ſciaz practicã reſpectu iſtius praxis eſſe nobiliorẽ ſpeculatiua ſcia circa idẽ: puta ſi aliq̃ eẽt ſpeculatiua circa illa circa que eſt ſcia moralis nõ diceret iſtã ſpeculatiuã eſſe nobiliorẽ morali ſcia. Nos aũt ponim⁹ cẽ verã praxi circa finẽ cui nata eſt eẽ cognitio cõformis. ⁊ iõ ponimus cognitionẽ practicã circa finẽ nobiliorez eſſe oi ſpeculatiua. igiť ꝑma ꝓpõnis que videť poſſe ſumi ex ꝑmo metha. q̃z uis eã exꝑſſe nõ dicit ꝑhs negãda eſt. Ad ꝑmã ꝓbationẽ eius dico q̃ ſcia illa ẽ nobilior que eſt ſui gr̃a q̃z q̃ eſt gr̃a alicui⁹ actus inferioris. q̃libet aũt ſcia quã ipſe poſuit practicã ẽ gr̃a alicuius inferioris q̃z ſit cõſideratio ſpeculatiua: q̃ ſaltem circa obm aliqõ inferius q̃z qõ ponit eẽ obm ſpeculatiue. ⁊ iõ q̃lz practica quã ipſe ponit ẽ nobilior aliqua ſpeculatiua. que aũt ẽ gr̃a alteri⁹ actus nobilioris ſuo ꝓꝓio actu nõ eſt ignobilior ꝓpter talẽ ordinẽ. tũc enĩ ſenſitiua nr̃a eẽt ignobilior ſenſitiua bruti. ad ꝓbationem ſecũdã ꝓpõnis negate. Cũ dicit de certitudine dico q̃ q̃lz cognitio ſciẽtifica reſpectu ſui obi eſt eq̃ certa ſm ꝓportionẽ q̃: vtraq̃z reſoluiť in ſua ꝑncipia imediata ſed nõ eque certa ſm quãtitatẽ: q̃: hec ſunt cognoſcibilia certiora illis ſicut oba de gb⁹ ponit ꝑhs ſcias practicas ſunt min⁹ perfecte cognoſcibilia in ſe q̃z iſta de gbus ponit aliquã ſpeculatiuã. iõ aliq̃ ſpeculatiua ſm ꝑhm ponit certior oi practica ſz quãtitatez nos aũt ponimus cognoſcibile opabile hoc eſt attingibile ꝑ opationẽ que ẽ ve praxie in ſe eẽ maxĩe cognoſcibile. ⁊ iõ ponimus ſciam de ipſo nec ſm quãtitatẽ certitudinis ſicut nec ſm ꝓportionez ab aliqua alia põt excedi. Ad aliã rõnẽ de neceſſarijs extrijs⁹ dico q̃ hec nõ ẽ inuẽta ꝓpter neceſſaria extrinſeca. ſed ꝓpter neceſſaria intrinſeca. ſ. ordinẽ paſſionũ ⁊ opationũ ſicut moralis ſcia ſi eẽt inuenta oib⁹ neceſſarijs extrinſecis hitis nõ min⁹ eẽt practica. nõ eſt aũt hec inuẽta ad fugã ignorãtie: q̃: multa plura ſcibilia poſſẽt poni vel tradi in tãta quãtitate q̃z hic tradite ſint.

Sed h̃ eadẽ replicanť frequẽter vt efficatius iducať auditor ad opationẽ eox que ibi perſuadenť

Ad argumenta ſecunde q.

Ad anẽtẽ. z. de aĩa dico q̃ logtur de fine vt cognito. nã intellectus ꝓpter aliqd rõcinãs rõcinať ꝓpter finẽ cognitũ ⁊ vt ẽ ꝑn⁹ demõſtrationis. Ad 2ᵐ de ꝑmo metha. dico q̃ practica nõ ẽ gr̃a vſus vt p ſe finis: tñ aliquẽ hitudinẽ hz ad vſũ: ſic q̃ vſus ẽ p ſe obz eius vel aliqd virtualiter includẽs vſũ q̃le ꝑhs non poſuit eẽ aliqõ ens niſi ens ad finẽ. Et oẽ tale obiectũ ẽ ignobili⁹ obo ſpeculabili. Et iõ talis ordo ad ꝑmũ ꝓcludit ignobilitatẽ practice reſpectu ſpeculatiue.

Ad 3ᵐ de. 2. meta. dico q̃ ſpeculatiua ⁊ practica hñt diuerſos fines loquẽdo de p ſe finib⁹ infra genus cognitionis. ſz illi fines nõ diſtinguũt ꝑmo. ſed ꝑ ẽ diſtinctio ex obiectis ſicut dictũ eſt.

Ad rationes pro opinione

oppoſita. Cum arguit cõtra diſtinctionẽ ꝓ obiecta.

Ad ꝑmã dico q̃ nõ põt eẽ circa idẽ obiectũ hit⁹ ſpeculatiu⁹ ⁊ practic⁹. Cũ ꝓbať oppo ꝑ illũ ꝑhm. z. dõ aĩa q̃: intellectus extẽſione fit practic⁹. dico q̃ Arist. nũ quã dixit q̃ intellectus ſpeculatiu⁹ extẽſione quacũq̃z fit practic⁹, Sz Arist. ponẽs tres gradus intellectus quox ꝑmus ẽ ꝓſiderare ſpeculabilia tñ. Scõs ꝓſiderare agibilia nõ dictãdo de illis ꝑſeq vel fugẽ. Tertius vt dicit q̃ amplius extẽdẽdo ſe habet ꝑſeq vl fugẽ ita q̃ illa extẽſio ẽ ite⁹ impfecte ꝑtici ad ꝓſideratõnẽ ꝑfecte ꝑtice: puta ab appẽſiõe tribiliũ ad dictamẽ cõpletũ de eis ꝑcipiẽdo fugã vel ꝑſecutionem.

Conceſſo tñ q̃ intellect⁹ ſpeculatiu⁹ extẽſione fiat

Dē. q° 6. q. 2. ꝛ q°. iz. q 2.

practicus non est ad propositum quia speculatiuum ꝛ practicum sunt differentie accidentales intellect⁹ lz sint essentiales habituum ꝛ actuum. ꝛ ideo habit⁹ ꝛ actus non extendūtur. Ad illud de medicina dicit quidam q̄ habitus vniuersalis est speculatiuus. sed quādo ex ea acquiritur habitus particularis tunc fit practicus. Contra tunc ex principijs speculatiuis sequeret̄ ꝯclusio practica qđ est inconueniens. iō aliter dicendum est q̄ quando sunt aliqua duo extrema opposita quanto aliquid recedit ab vno oppositorum: tanto magis accedit ad aliud. modo actualissimam rationem practici habet consideratio que nata est immediate esse conformis formaliter prari eliciende. ergo quanto aliquid magis recedit ab isto tāto magis accedit ad speculatiuum. igitur habit⁹ vniuersalis qui non est immediate natus eē conformis prari eliciende potest dici aliquo modo speculatiuus respectu alicuius habitus qui immediate natus est esse conformis prari eliciēde. Ita potest dici ars speculatiua respectu habitus experti. q̄ ars tanꝯ vniuersalior habitus non est ita immediate directiua sicut apparet. j. meta. artifex frequenter errabit: exp⁹tus autem non ita errabit. Ita potest distingui medicina in speculatiuam que. ſ. est de vniuersalioribus causis ꝛ curis que cognitio est remotior a prari eliciēda. ꝛ in practicam que est de particularibus ꝛ ppinquioribus prari ꝛ immediatius conformibus prari eliciende: tamen ꝑm veritatem illam vniuersalior que in comparationē dicitur speculatiua est simpliciter practica: q̄ virtualiter includit illam particularem formaliter conformez prari. Ad aliud de bonitate ꝛ malicia: dico q̄ non omnis actus bonus est p̄mo bonus a circunstantia finis vt finis. immo ē aliquis bonus a circunstantia obiecti: puta vbi finis est oēm ꝛ ibi circūstātia finis vt obi p̄mo tribuit rectitudinem actui. ille enim actus ex obiecto solo est simpliciter bonus: vt amare deum sine alijs circunstantijs est simpliciter bonum. falsum est igit̄ q̄ a fine vt finis est, put. ſ. distinguitur contra oēm accipiat̄ p̄mo bonitas actus moralis. imo secūdo illud est falsum. q̄ actus circa ens ad finem lz habeat pro p̄ma circūstantia finem. tamen ab obiecto est aliqua bonitas p̄ or a qua actus dicitur bonus ex genere. Tertia responsio est directe ad propositum: q̄ etsi circunstātia formaliter circūstet prarim vt sit bona. non tam̄ formaliter circūstat intellectionē practicam. non enim intellectus moderate siue medio modo dictat actuz ita q̄ dictare circunstantionē hac circūstātia medio criter. sed intellectus dictat ꝑm vltimū siue potentie est autem illud dictare rectum a p̄ncipio ꝛ p̄ncipiū sumitur a p̄mo obo. Contra istud arguitur q̄ nō fit distinctio per obiecta: q̄ omne formaliter tale est tale per aliquid sibi intrinsecum. ergo si habitus ē formaliter practicus hoc est per aliquid sibi intrinsecū. sed nō erit oēm: g̃ ꝛc. exēplum. sol non est formaliter calidus: lz sit virtualiter calidus. Preterea oēm nō est distinctiuum habitus nisi vt causa efficiēs: cause autem efficientes nō distinguūt effectus specie: q̄ a causis diuersis specie potest esse ipse effectus spē: sicut calidū idem specie generatur vniuoce ꝛ equiuoce ab igne ꝛ a sole. Ad p̄mum dico q̄ esse practicū dicit aliquid intrinsecum notitie sicut respectus aptitudinalis est intrinsecus fundamento. ꝛ q̄ notitia aliqua sic sit apta nata referri. hoc est per naturam intrinsecam notitie quam naturaz habet ab obo ꝛ a cā extrinseca. dico ergo q̄ habitus est practicus per intrinsecum: vt patet per causam formalem ꝛ per obz vt per causam efficientem. Ad secundum dico q̄ lz a causis essentialiter ordinatis quarum vna ē vniuoca: altera equoca posset esse effectus vnius rationis sicut exemplificatur de calore: tñ quando cāe efficientes prime eiusdem ordinis ad effectum causāt aliqua inquantum ipse cause sunt distincte maxime si vtraqz sit vniuoca effectui siue vniuocatione completa siue diminuta non potest a causis talibus distinctis esse actus vnius rationis vniuocationem completam dico quādo est similitudo in forma ꝛ in modo eēndi forme. diminutam quādo est similitudo in forma lz habeat alium modum essendi: quomodo domus extra est a domo in mente. vnde ꝛ generatōnem istam vocat aliquo modo philosophus vniuocam. 7. metaꝑ. Quia igitur obiectū est causa proxima respectu notitie ꝛ vniuoca lz diminute. sequitur q̄ distinctio formalis obiectoꝝ cum causent notitias inquantum ipsa sunt distincta necessario cōcludat distinctionem formalem notitiarum. De obiecto fruibili querende sunt due questiones de ipso frui in se ꝛ de fruente plures.

Incipit primus liber de mysterio trinitatis.

Di. I.

VEteris ac noue legis cõtinẽtiã diligenti indagine ẽt atq; ẽt considerãtibus nobis ꝑuia dĩ gr̃a inotuit sacre pagine tractatũ circa res vł signa ꝑcipue versari. Ut enim egregius doctor Aug. ait in lib. de doctrina xp̃iana. Dis doctrina: vel rex ẽ vel signorum. Sz res ẽt ꝑ signa discuntur. Proprie aũt hic res appellãt̃ que nõ ad significãdũ aliqd adhibẽtur. Signa vo quorũ vsus est in significãdo. Eorũz autẽ aliqua sunt quox ois vsus ẽ in significãdo nõ iustificãdo. i. qb9 nõ vtimur nisi aliqd significandi gratia vt aliqua sacramẽta legalia. Alia que ñ solũ significãt sz cõferũt ꝙ intus adiuuet sicut euãgelica sacramẽta. Ex quo apte intelligitur que hic appellẽtur signa res. ille videlicet que ad significãdũ aliqd adhibent. Dẽ igit̃ signũ ẽt res aliq̃ ẽ. Dõ. n. nł la res ẽ vt i eodẽ Augu. ait oio nihil est. Nõ aũt eq̃ ois res signũ est. q; non adhibetur ad significãdũ aliquid. Cũ q; his intẽderit theologox speculatio studiosa atq; modesta diuinã scripturã formã ꝑscriptam in doctrina tenere aduertet. De his ergo nobis aditũ ad res diuinas aliquaten9 intelligẽdas deo duce apire volentibus differẽdum est: ꝛ primuz de rebus. postea de signis differemus.

Augu9.

De rebus communiter agit.

Jd ergo in rebns considerandum est vt in eodẽ. Augu9. ait. Quod res alie sunt quibus fruẽdum est. Alie quibus vtẽdum est: alie que fruuntur ꝛ vtũtur. Ille quibus fruẽdum est nos btõs faciunt. Istis quibus vtẽdum est tẽdẽtes ad btitudinẽ adiuuamur ꝛ quasi adminiculamur vt ad illas res q̃ nos beatos faciunt peruenire. eisq; inherere possumus. Res vero que fruuntur ꝛ vtuntur nos sumus quasi inter vtraq; constituti: ꝛ angeli sancti. Frui autez est amore alicui rei inherere propter seipsam. Uti vero id qd̃ in vsum venerit referre ad obtinendum illud quo fruendũ ẽ. al's abuti ẽ nõ vti. Nã vsus illicit9 abusus vel abusio noiari dz. Res igitur quibus fruẽdũ est sunt pater ꝛ filius ꝛ spirit9 scũs. Eadẽ tñ trinitas q̃dã sũma res ẽ cõisq; omnibus fruẽtibus ea. si tñ res dici debet. et non rerum omnium causa. Si tamen ꝛ causa Non enim facile potest inueniri omne quod tante excellentie conueniat: nisi quod melius dicitur trinitas hec vnus deus. Res autem quibus vtendum est mundus est: ꝛ in eo creata. Unde Aug. in eodẽ. Utẽdum est hoc mũdo non fruendus vt inuisibilia dei per ea que

De rebus que fruunt̃ ꝛ vtũtur.

Quid sit frui ꝛ vti.

De rebus qb9 fruẽdũ ẽ

Augu9. de reb9 qb9 vtẽ

facta sunt intellecta conspiciantur. i. vt de temporalibus eterna capiantur. Item in eodem In omnibus rebus quibus ille tãtum sunt q bus fruenduz est que eterne ꝛ incõmutabiles sunt. Ceteris autem vtendum est. vt ad illax ꝑfruitionez perueniatur. Idez Aug. in li. x. de trini. Fruimur cognitis in qb9 ipis ꝑter se delectata volũtas conquiescit. vtimur vero eis que ad aliud referimus quo fruẽdũ est.

dum est

Augu9.

Circa distinctionem p̃mam i qua magr̃ tractat de frui ꝛ vti. q̃ro ꝓmo de obo ipsius frui. ꝛ p̃mo vtrũ per se obm fruitionis sit tñ finis vltimus. Et arguit q9 nõ. q; Augu. 8z. qõnũ. q. 8. Fruẽdum ẽ bonis inuisibilib9. sed plura sunt bona inuisibilia. g̃ non ẽ fruẽdũ tñ vltimo fine Item capacitas fruẽtis ẽ finita: q; nã subiecti est finita. g̃ capacitas illa potest satiari aliquo obo finito. Sed fruẽdũ e quocunq; satiante capacitatẽ fruẽtis: g̃ ꝛc. Itẽ aliqd ẽ maius capacitate aie: vt deus qui sufficit sibiipsi. ꝛ aliqd est minus capacitate eius: vt corpus: g̃ aliqd est mediũ s. eq̃le capacitati eius. illud erit min9 deo: g̃ ꝛc. Itẽ q̃cũq; forma nãlis satiat capacitatẽ mãe. igit̃ qcunq; obm satiat capacitatẽ potẽtie. ꝓtia ꝓbat̃: q; potẽtia per formaz in ipsa receptam respicit obm. ꝛ ita si forma vna recepta satiat appetitũ intrinsece. seqt̃ q9 obm qd̃ respicitur a potẽtia per istã formã etiã satiat appetitũ extrinsece seu terminatiue. añs arguitur. q; si aliq̃ forma nõ satiaret: g̃ ꝑte ista forma materia inclinaret̃ ad aliã naturaliter ꝛ per cõs sub ista qescerz violẽter. Nam qd̃cũq; ꝓhibens aliqd ab illo ad qd̃ est inclinatio nãlis ipsius est violẽtũ sibi sicut appet de quiete grauis extra locũ suum. Item firmi9 assẽtit intellectus alij vero q̃z ꝓmo vero. g̃ a sili intensius põt volũtas assentire alij bono q̃z ꝓmo bono. Ad oppm ẽ Aug. ꝓmo de doc. xp̃iana. c. j. Res qb9 fruendũ est sunt p̃ filius ꝛ spũs sanctus. ꝛ hi tres sũt vna summa res ergo ꝛc.

Jrca distinctionem p̃mam i qua magr̃ tractat de frui ꝛ vti. q̃ro ꝓmo de obo ipsius frui. ꝛ p̃mo vtrũ per se obm fruitionis sit tñ finis vltimus. Et arguit q9 nõ. q; Augu. 8z. qõnũ. q. 8. Fruẽdum ẽ bonis inuisibilib9. sed plura sunt bona inuisibilia. g̃ non ẽ fruẽdũ tñ vltimo fine Item capacitas fruẽtis ẽ finita: q; nã subiecti est finita. g̃ capacitas illa potest satiari aliquo obo finito. Sed fruẽdũ e quocunq; satiante capacitatẽ fruẽtis: g̃ ꝛc. Itẽ aliqd ẽ maius capacitate aie: vt deus qui sufficit sibiipsi. ꝛ aliqd est minus capacitate eius: vt corpus: g̃ aliqd est mediũ s. eq̃le capacitati eius. illud erit min9 deo: g̃ ꝛc. Itẽ q̃cũq; forma nãlis satiat capacitatẽ mãe. igit̃ qcunq; obm satiat capacitatẽ potẽtie. ꝓtia ꝓbat̃: q; potẽtia per formaz in ipsa receptam respicit obm. ꝛ ita si forma vna recepta satiat appetitũ intrinsece. seqt̃ q9 obm qd̃ respicitur a potẽtia per istã formã etiã satiat appetitũ extrinsece seu terminatiue. añs arguitur. q; si aliq̃ forma nõ satiaret: g̃ ꝑte ista forma materia inclinaret̃ ad aliã naturaliter ꝛ per cõs sub ista qescerz violẽter. Nam qd̃cũq; ꝓhibens aliqd ab illo ad qd̃ est inclinatio nãlis ipsius est violẽtũ sibi sicut appet de quiete grauis extra locũ suum. Item firmi9 assẽtit intellectus alij vero q̃z ꝓmo vero. g̃ a sili intensius põt volũtas assentire alij bono q̃z ꝓmo bono. Ad oppm ẽ Aug. ꝓmo de doc. xp̃iana. c. j. Res qb9 fruendũ est sunt p̃ filius ꝛ spũs sanctus. ꝛ hi tres sũt vna summa res ergo ꝛc.

Ad istam questionem primo distinguã de fruitione ordinata ꝛ in cõi sumpta. 2° dicam de obiecto fruitionis ordinate. 3° de obiecto fruitionis in cõmuni: 4° quomodo sit intelligendum fruitionem esse circa finem: siue vere vltimuz vt in secundo articulo: siue non vere vltimum vt in tertio articulo.

De primo dico quod fruitio in cõi excedit fruitionẽ ordiatã: q; quãdocũq; potentia non determinat̃ ad actũ ordinatũ ex se: actus eius in cõi vniuersalior est actu eius ordinato. volũtas aũt nõ determinat̃ ex se ad fruitionẽ ordinatam q̃ patet: q; summa puersitas põt eẽ in ea: vt quãdo vtit̃ fruendis ꝛ fruit̃ vtẽdis ꝑm Aug. 8z. questionuz q. 30. ergo ꝛc. Est autẽ fruitio ordinata qualis nata ẽ esse recta: quãdo. s. ordinatur ꝑm circũstãtias ꝛbitas fruitio autem in cõmuni est siue habeat illas circunstantias siue non.

Quantum ad secundum videt esse opinio Aluicẽ. q9 ordiata fruitio põt circa ali-

c

ud a fine vltimo.qō ꝓbatur ex dictis eius.9.meth. c.4. vbi vult q intelligētia superior per actū suuz intelligendi ꝓducit inferiorē.tunc aūt videt ꝓductuz esse perfectū quādo attingit suum p̄incipiū p̄ductiuum ſm illam ꝓpositionez.35.ꝓculi.q vnūquodq natū est ꝙuerti ad illud a quo ꝓcedit. In tali autez reditu videt esse circulus cōpletus:z ita pfectio.ergo intelligentia ꝓducta pfecte getat in intelligētia ꝓducēte. Contra istud potētia nō getatur nisi vbi est obiectum suum pfectissime z in sūmo obiectū potentie fruētis est ens in cōmuni ſm Aluic.j.metaph.c.5.ergo non quietat potētia fruēs nisi vbi est pfectissimū ens:hoc est summū tm̄. Itē potentia que inclinat ad multa obiecta per se non quieat in aliquo vno pfecte nisi illud includat oia per se obiecta quātuz possunt includi in aliquo vno.sed potētia fruēs non inclinat ad omne ens sicut ad per se obiecta.ergo non getat i aliquo vno ente nisi illō icludat oia alia entia quātum p̄t includi in aliquo vno.p̄t autem tm̄ includi in vno ente infinito.ergo potētia pōt tm̄ quietari ibi in sūmo. Item intelligentia inferior videns superiorem aut videt eam esse finitam:aut credit eā esse infinitam:aut nec videt eius finitatē nec infinitatem. Si credit eaz ee infinitā: ergo nō beatificat in ea:qz stultius nihil pōt dici q falsa op.aia sit btā ſm Aug. 2.de.ciui.dei.c.4. Si autem nec videt ei⁹ finitatez nec infinitatē nō videt eam pfecte nec sic est beata. Si autem videt eam esse finitam igit pōt intellige re aliqd posse eam excedere.ita enim expimur in nobis q possumus apprehēdere aliqd vltra quodcūq bonū aliud qō ostendit maius bonuz:z per ꝓns pōt appetere vel amare illud maius bonū:z ita nō quietat in illa intelligētia. Item duco rōnem eius ad oppositū:qz secūda intelligētia si cōcedat sibi q causat tertiam nō causat eam in virtute ꝓpria:sed virtute p̄me ergo nō finit eam virtute ꝓpria sed in virtute aliena.qō autem finit aliqd in virtute alterius vt vltimus finis nō quietat illud nec quietat nisi i altero.q̄ z̄c. Alij arguunt ꝓtra istā opinionez qz aīa imago dei est.ergo est capax eius ſm Aug.9.de.tri. c.8.vel.15. Eo aīa inqt imago eius est quo ei⁹ capax ē eiusq particeps esse pōt. Ex hoc sic;quicqd est capax dei per nihil minus deo satiat.ergo z̄c. Sed ista rō non ꝓcedit cōtra phos.qz p̄missa assūpta ꝙ imagine est tm̄ credita nō nāli ratione cognita.ratō enim imaginis quam nos ꝓcipimus fundat in anima in respectu ad deum vt est trinus.z ideo nō cognoscit naturaliter:qz nec extremū ad qō est cognoscit a nobis naturaliter. Alij arguūt contra rationem eius:qz aīa imediate creatur a deo.igit in deo immediate quietatur.sed huius rōnis aīs est tātū creditū z negaret ab eis:qz ipse ponit eam immediate creari ab vltima intelligentia z infima. Silr ꝓsequentia hec nō valet:sicut nec etiā similis ꝓpītia facta ꝓpi. Aluice. accidit enim q ꝓiūgant in eodez ratio p̄imi effectiui z ratio finis:nec getat inquātū p̄ncipium effectiuū:sed inquātum obiectū pfectissimum:aliogn anima sensitiua nr̄a que creatur a deo ſm vnā opinionem nō posset perfecte quietari nisi in deo. In ꝓposito igitur idem est efficiēs z finis.qa in efficiente ē plenitudo pfectionis obiecti: non aūt in rōne efficientis vnde efficiēs ē includitur ratio finis vel getatiui. Teneo igitur q̄stuz ad hūc articulū hanc coclusionez q fruitio ordinata hēt tm̄ vltimū finem p̄o obiecto:qz sicut tm̄ assentiēdū est ꝓ intellectū p̄imo vero ꝓpter se ita tm̄ assentiendū est p̄imo bono per voluntatem p̄opter se.

S.Boar⁹.in p⁹ di.p⁹ arti.2⁹ q.3.

S.tho. ꝓm a pte sūme arti.j.q iz.

De tertio articulo dico q obiectū fruitionis in cōmuni est finis vltimus vel verus finis qui scilicet ē finis vltim⁹ ex natura rei. vel appārēs.q scilicet ostenditur a ratiōe errante tanq̄z finis vltim⁹: vel finis p̄stitut⁹.quez scilicet voluntas ex libertate sua vult tāq̄z finē vltimuz duo p̄ima mēbra satis patēt. Tertium p̄obo:qz sicut in potestate voluntatis est velle z nō velle:ita in potestate eius ē modus volēdi.scilicet referre et non referre:qz in potestate cuiuscūq agētis est agere z mod⁹ agēdi.ergo in potestate sua ē aliquod bonum velle p̄opter se:non referendo ad aliud bonū z ita sibi p̄stituendo finem.

De quarto articulo dico q ratio finis nō est p̄opria ratio obiecti fruibilis nec in fruitiōe ordinata neq̄z in fruitione cōmuniter sumpta:q non in ordinata:patet: tuz quia tūc respect⁹ includeret in obiecto beatifico inquātū beatificum tum qz iste respect⁹ est respect⁹ ratiōis tm̄.respectus autē rationis non potest esse per se obiectum fruitionis:tum qz si per impossibile eēt aliud obiectū sūmum bonum ad quod non ordinaret ista voluntas sicut ad finem :adhuc illud obiectuz quietaret in quo tamen per positum non esset ratio finis.respectu ergo fruitiōis ordinate rō finis ſz veritatem cōcomitatur obiectum fruibile .in fruitiōe autem inordinata finis apparentis .ratio finis concomitatur apparēter obiectū fruibile. Et forte i apprehensione p̄cedit fruitionem eliciendaz quasi rō obi:alliciēs sed i fruitiōe finis p̄fixi ratio finis sequitur actum:quia vel dicit modum actus vel modum obiecti vt talis fixus p̄fixus actu terminat ipsum actum:qz volūtas appetendo illud p̄opter se tribuit sibi rationē finis.

Ad p̄imum p̄incipale ar

gumētū dico q frui accipit extēsiue ꝓ amore honesti distincto cōtra amorē vtilis z delectabilis: vel bona honesta dicūtur ibi pluraliter nō p̄opter pluritatem essentiarum sed p̄opter pluritatē perfectionuz in deo fruibilium. Ad secūdum dico q relatio aliqua finita necessario est ad terminū vel obiectū infinitū.qz qō est ad finē inq̄ztum tale est finitū etiā acceptū vt ē oio p̄orimuz fini cū omnibus.s.que sufficiunt ad imediate attingēdum finem vltimuz:z tūc relatio finis ad quē est illud imediate non fundat nisi i infinito:z hoc frequēter accidit i relatiōibus ꝓportionaliuz z non filium:qz ibi ꝓ⁹ extrema sunt maxime dissimilia:ita dico in ꝓposito q inter potētiā z obm non ē relatio silitudinis que tm̄ hbit extrema eiusdē rōnis sed ꝓportiōis:z iō bene pōt capacitas finita i natura eē finita sicut z natura ē finita:z tm̄ eē ad tertium z ad obm simplr infinituz sicut ad suuz correlatiuum.sicut qōcūq ens ad finē quēcunq̄z finituz :nūq̄z tamē ad finē vltimuz refertur nisi illud sit infinitum.

Per idē ad aliud dico q nihil est maⁱ⁹ in rōne obi obo ꝓportionato aīe aliquid tm̄ est maius:hoc ē maiori mō attingibile q̄z posset ab anima attingi.ſz ista maioritas nō ē in obo sed in actu qō declaro i exēplo si ponat aliqō albū visibile ſm decem grad⁹:ponat visus capiēs istā albedinē vel illud album ſm vnū gradum:z alius visus ponat pfectior isto ſm decez gradus iste visus pfecte capiet illud albū quātū ad oēs gradus visibilitatis ei⁹.ita q videbit ipm q̄stū est visibile ex pte obi.z tm̄ si fuerit tertius visus actior isto secūdo perfecti⁹ videbit idē album: vñ non erit ibi excessus ex parte obi visibilis in se vel graduum obiecti:qz idē est simplicit z vniformiter se habens.sed excessus erit tm̄ ex pte actus videndi.

Ad quartū dico q non q̄cūq forma faciat appetitum materie totalit extēsiue.tot.n.fūt appetit⁹ māe ad formas:quot sunt forme receptibiles in materia nulla igit vna forma potest p se faciare omnes appe

titus materie ad formas: sed vna faciat pfectissime s. forma pfectissima. illa tñ nõ satiat oës appetit⁹ materie nisi in illa vna forma oës forme includerẽtur.

Ad pposituꝫ dico q vnũ obz põt includere oia obiecta aliquo modo: ꝛ iõ illud solũ obiectũ pfecte quietat potẽtiã quãtũ põt quietare: sicut fuit argutuz in secũdo articulo p̃. Aluic. nõ tñ est oio simile de quiete intus ꝛ extra: qz quodcũqz receptiuũ quietat intra aliquo finito recepto: ſz extra sine terminatiue nõ oportet q finito getet. qz ad pfecti⁹ extra potest ordinari q̃z possit in se recipere formaliter: qz finitũ nõ recipit formã: nisi finitã. tñ bene bz obiectũ infinitũ. Cũ pro bat: qz quelibet forma getat materiã suã. qz alit sub quacũqz quiesceret violẽter: dico q ges violenta nũ quã est nisi gescẽs determinate inclinet ad oppositũ sicut exemplificat de graui respectu deorsuz vel descẽsus ꝛ qete ei⁹ super trabez: materia añt prima ad nullã formã determinate inclinatur: ꝛ ideo sub quacunqz quiescit non violẽter sed naturaliter gescit pp̃ indeterminatam inclinationẽ ad quãcũqz. Ad. 5m dico q intellect⁹ assentit vnicuiqz vero ſm euidẽtiã ipsius veri. quã natũ ẽ de se facere in intellectu: ꝛ iõ nõ ẽ in ptãte intellect⁹ firmi⁹ vel minus firmiter assentire vero: sed tñ ſm portionẽ ipsius veri mouentis intellectum. in potestate voluntatis ẽ intẽsius assentire bono vel nõ assentire: ſz impfecti⁹ viso: ideo cõsequẽtia non valet de vero respectu intellect⁹ ꝛ de bono respectu voluntatis.

Ecundo quero vtrũ vltimus finis habeat tñ vnã rõnez fruibilis: an in ipso sit aliqua distinctio ſm quã volũtas possit eo frui ſm vnã rõnem ꝛ non ſz aliam. Et q sit in eo talis distinctio p̃z bo: qz primo ebi. c. 7. amplius autẽ qz bonũ equalit̃ dicit ẽti. ꝛc. dicit pbs ꝛ cõmentator q sicut ens ꝛ vnũ sunt in oi genere ita ꝛ bonũ ꝛ spãliter ibi logtur de relõe g̃ relo fiẽ bz p̃p̃riã bonitatẽ. igit̃ ꝛ p̃p̃riã fruibilitatẽ. ꝛ p p̃ns cũ sit ipa in deo alia ꝛ alia. erit i deo alia ꝛ alia rõ fruibilis. Preterea sicut vnũ quertit̃ cuz entẽ ita ꝛ bonũ. g̃ cũ trãsferant̃ ad diuina eq̃liter trãsferent̃ g̃ sicut vnũ est ibi eẽntiale ꝛ psonale: ita bonũ ꝛ bonitas. sicut igit̃ in deo sũt tres vnitates: sic ꝛ tres bonitates. ꝛ p p̃ns bz̃ ppositũ. Preterea act⁹ nõ ẽmiatur ad obm incẽtuz nũerat̃ nisi obz vtẽ formale obz numeret̃. sed actus fruẽdi terminat̃ ad tres psonas incẽtum tres. g̃ obm fruitiõis inquãtũ obm formale numerat̃. pbatio minoris: credim⁹ in deũ inquãtuz trin⁹. igit̃ videbim⁹ deũ inquãtuz trin⁹. qz visio succedit fidei ſm totã eius pfectionẽ: g̃ fruemur deo inquantũ trinus. Ad oppom in omni ordie eẽntiali est tñ vnũ p̃mũ. igit̃ in ordine essentiali finiuz ẽ tñ vnus finis. fruitio añt est respectu finis. g̃ ꝛc. Item primo efficiẽti correspondet vltim⁹ finis: sed est tñ vnum efficiens primũ. ꝛ sub vna rõne. igit̃ tñ vn⁹ finis. Itẽ cõfirmat̃ rõ: qz tãta ẽ vnitas efficiẽtis q non põt efficere vna psona nõ efficiente alia. igit̃ fit̃ tãta erit vnitas finis q non poterit vna psona finire alia nõ finiente: ꝛ sic segtur pposituz. Ista etiã secũda rõ p̃firmat̃ p aug. 5. de tri. c. 17. vel. 34. fatenduz inquit est p̃rem ꝛ filiuz vnũ esse p̃n⁹. spũs. s. ad creaturã vero p̃r ꝛ fili⁹ ꝛ spũs. s. v⁹ p̃n⁹ sicut vnus creator ꝛ vnus dñs. Item sicut i deo ẽ vna maiestas: ita est vna bonitas: ſz ppter vnã eius maiestatẽ debet ei vna tñ adoratio p̃z damas. li. j. c. 9. ita q nõ cõuenit adorare vnã personã nõ adorãdo alias. g̃ etiã nõ contingit frui vna persona nõ fruendo alia vel alijs

Ista questio posset habere quadruplicez difficultatẽ ſm q̃druplicem distinctionẽ in diuinis quaꝝ p̃ma est distinctio essentie a psonis. ꝛ⁰ distinctio psone a psona. ꝛ⁰ essentie ab attributis 4⁰ eẽntia ab ideis. de ꝛ⁰ ꝛ 4⁰ mõ nõ dicã qz nõ est ostensũ qualis sit ista distinctio. nec vtrum ista distincta pertineãt ad fruitionẽ. tñ igit̃ de duab⁹ distinctionib⁹ p̃mis nunc dicenduz est. Et quantũ ad istas distinctiones videndũ est p̃mo de fruitione viatoris quantũ ad possibilitatẽ ei⁹: secundo de fruitione comp̃hensoris. ꝛ hoc loquẽdo de potẽtia dei absolute. ꝛ⁰ de fruitiõe p̃p̃hẽsoris loquẽdo d̃ põ creature. quarto de fruitiõe comp̃hensoris ꝛ viatoris loquendo de facto.

De primo dico q possibile est viatorẽ frui essẽtia nõ fruendo psona. ꝛ hoc fruitione ordinata: qđ̃ pbat̃ qz ſz aug. 7. de. tri. c. j. vel. 2. si essentia relatiue dr̃ nõ est essentia: qz ois essentia que relatiue dr̃ est aliquid excepto relatiõ ex quo p̃cludit ꝛ⁰. c. qua ppter si pater nõ sit aliquid ad se nõ erit aliquid qđ̃ ad alterũ dicat̃. est igit̃ essentia aliqđ̃ obm cõceptibile in cuius cõceptu nõ includit̃ relatio ergo sic põt cõcipi a viatore. Sz essentia sic cõcepta habet rõem sũmi boni. igit̃ ꝛ pfecta rõez fruibilis. igit̃ p̃tingit ea frui etiaz ordinate.

Et cõfirmat̃ rõ qz possibile est cõcludi ex puris naturalibus esse vnũ sumuz bonũ. ꝛ tñ ex illis naturalibus nõ cognoscet hõ deũ vt trinus est ergo circa sũmuz bonũ sic cognitũ põt hr̃e aliquẽ actũ voluntatis ꝛ nõ necessario inordinatũ. igit̃ habebit actũ fruitionis ordinatũ circa eẽntiã ꝛ nõ circa psõas vt nos cõcipimus personas e⁹uerso autem non est possibile q fruat̃ ordiate psõa nõ fruẽdo eẽntia qz psõa irõe sui includit eẽntiã. ꝛ⁰ etiã dico q viator põt frui ordiate vna psona nõ fruendo alia. qđ̃ pbo: qz respectu triuz personaꝝ sunt articuli distincti fidei. põt ergo cõcipi vna psona cui correñdet vnus articulus ne cõcipiendo aliã personã cui correñdet alius articulus: ꝛ tũc in ista persõa p̃cipit̃ rõ sũmi boni. possibile est ergo frui ista psona sic cõcepta nõ fruendo alia. Si dicas q psona est correlatiua. igit̃ si cõcipit̃ ꝛ suũ correlatiuuz cõcipit̃. Rñ⁰ q ꝛ si cognitio relatiui requirat cognitionẽ correlatiui: nõ tñ opz cognoscentẽ ꝛ fruentẽ vno relatiuo cognoscere ꝛ frui suo correlatio: qz possibile ẽ frui deo inquãtũ creatore: nõ fruendo creatura que terminat illã relatiõez. Sili⁹ lz dicat̃ pater relatiue ad filiũ: ꝛ iõ nõ posset intelligi inquantũ p̃r sine filio: nõ tñ dicit̃ relatiue ad spũm. s. inquantũ p̃r g̃ possibile erit cõcipere patrẽ vt patrez ꝛ frui eo nõ cõcipiendo ꝛ fruendo spiritusancto.

De sc̃o articulo dr̃ q nõ est possibile de po⁴ dei absoluta q aliquis cõp̃rehẽsor fruat̃ essẽtia nõ fruendo psona. Et hoc pbat̃ p̃mo de visione q. s. nõ sit possibile absolute aliquẽ intellectũ videre essentiã nõ vidẽdo psonã. pbat̃ p̃mo sic. cognitio cõfusa est impfecta visio añt illius essentie nõ põt esse cognitio impfecta. igit̃ non põt esse cognitio cõfusa. sed si eẽt tamen visio essentie ꝛ nõ persõne eẽt visio cõfusa: qz eẽt visio alicuius cõis ad psonas: ꝛ nõ illarũ personarũ: qđ̃ vr̃ incõuenies. ꝛ⁰ sic: visio est exr̃tis vt exr̃s est ꝛ vt p̃ns est videnti ſm exr̃tiam suaz: ꝛ in hoc distinguit̃ visio ab intellectione abstractiua: qz põt esse nõ exr̃tis: vl̃ exr̃tis nõ ic̃tũ i se p̃ns: ꝛ ẽ in ĩtellectu ista distinctio inter intellectiõez intuitiuã ꝛ abstractiuã sicut in parte sensitiua est distinctio inter actũ visus ꝛ actũ fantasie est g̃ alia cognitio essentie diuine ĩtuitiua ab illa q̃ ẽ cognitio abstractiua que visio est existentie ei⁹ vt exr̃s est ꝛ 2m exr̃tiã ei⁹ p̃ns ỹtuti cognitiue nõ exr̃stit añt essentia diuina nisi in psonis. ergo nõ põt esse visio eius nisi in psona. Itẽ non põt aliquid cognosci cognitõe intuitiua in quo sunt aliqua plura distincta ex nã rei nisi etiã oia illa distincte vi

deant. Ex^m: albedo nō videt distincte nisi videant oēs partes eius que sunt i basi piramidis que partes distinguunt ex nā rei sed persone sūt i essentia ⁊ distinguunt ex nā rei. igit nō distincte vī entia nisi etiaz videant psone. Ex his arguit ad ppositū q̄stum ad secundā distinctionē .s. psonaz int se: qz si nō pōt videri entia nisi in psona: ⁊ nō magis videt in vna psona q̄z in alia: qz eque imediate videt se hīe ad q̄z libet psonā. g̃ nō pōt videri nisi videat in q̄libet psōa ⁊ ita nō videt in vna psona nisi videat in alia. Ulterius etiā arguit ad ppositū q̄stū ad frui: qz volūtas nō pōt magis abstrahere obm suū q̄z intellect⁹ oīdere. igit si intellect⁹ nō pōt distincte oīdere essentiā sine psona vel vnā psonā sine alia. g̃ nec volūtas poteri distincte frui vna sine alia. Hoc etiā cōfirmatur sic: qz volūtas nō pōt habere actū distinctū circa obz ex pte obi: nisi ponat distinctio in obo vel re vel rōne sed si intellect⁹ apprehendit indistincte essentiā ⁊ psonā: nō erit distinctio ex pte obi nec rei nec rōnis. g̃ volūtas nō pōt hīe ibi actū distinctū ex pte distinctiōis i obo pmo. q̄ nō rei pz. q̄ nec etiā rōis pbo: qz intellect⁹ non distincte apprehendit ß ⁊ illō. igit nec distinguit ß et illud. Ex pte fruitiōis arguit sic fruitio getat fruentē. sed vna psona nō pfecte getat sine alia nec essentia sine psona: qz tūc potētia getata i illa nō posset viteri⁹ in aliquo alio quietari: qz vltimate getatū nō est vlterius getabile: ⁊ p ꝓns ista po⁹ nō posset vlteri⁹ getari in alia psona nec frui ea qō falsū ē. Itē si getaret in vna persona sola. ⁊ patz q̄ pōt frui alia, vel igit fruitio isti⁹ psone pōt eē cū fruitiōe alteri⁹ vl erūt incōpossibiles ita q̄ vna no erit cū alia. Si p̄imo mō: g̃ duo act⁹ eiusdē speciei erūt i eadē potētia simul quoz vterqz equat capaciam illi⁹ potētie qō ē impossibile. Si 2° mō: igit neuter act⁹ ē fruitio qz neut act⁹ poterit eē eternus. Itē in aia nra ē nālit imago trinitatis ergo nō pōt getari nisi i trinitate. g̃ nec pōt frui aliquo ordinate nisi deo trino. Quantū ad istū articulū dico q̄ de potētia absoluta dei nō videt ꝯdictio quin possibile sit ex pte intellect⁹ ⁊ volūtatis q̄ vtriusqz actū ēminet entia ⁊ nō psona: vel vna psona ⁊ nō alia: puta q̄ intellect⁹ videat entiā nō psonā: vel vnā psonā ⁊ nō aliā. ⁊ q̄ volūtas fruat entia nō psona: vel vna psona ⁊ nō alia. Hoc pbat sic: p̄ius origine q̄z generat filiū ē pfecte btūs: qz nullā pfectionē sibi intrinsecaz hz a psona ꝓducta beatitudo ē pfectio intrinseca psone beate. ꝯ si in illo pōri ē p̄ pfecte beat⁹. igit in illo pōri hz obm pfecte beatificās. nō videt āt in illo pōri habere entiā cōicatā trib⁹ vt obm: sed vt entiā absolute vel entiā vt ē in vna tm̄ psona p̄cise. g̃ nō ē de rōe entie vt ē obm beatificū q̄ beatificet inq̄ztū ē cōicata trib⁹: ⁊ ita nō videt ꝓtradicto siue q̄ztū ad fruitiōez siue q̄z tū ad visionē. Rñdet q̄ p̄ hz entiā vt in trib⁹ p sonis ꝓ obo: ⁊ tm̄ pmo fm originē: qz ex se hz illā entiā obam sibi: ⁊ hoc ē esse pius origine. nō ē. n. ibi poritas aliq̄ fm quā obijciat sibi entia vt ē in vna psona nō vt in alia: sicut nec ipa in aliq⁹ pōri nāe obicit vni psone ⁊ nō alij: sed tm̄ vni obijcit ex se alij ñ ex se. Cōtra: q̄libet psona itelligit formaliē intellectu vt est in ipa nō vt est in alia nec vt ē in trib⁹ vt patet ex. xv. de tri. c. i8. vel. ix. q̄ quelibet persona intelligit sibijp̄i. igitur ita videt q̄ q̄libet intelligit pfecte per se intelligēdo essentiā vt ē in se formaliē igit pfecta intellectio que ē ibi beatifica nō necessario ex se regrit entiam vt in trib⁹ pbō p⁹ ꝓntie. nō minus ad intellectionē requirit intelligibile q̄z itellect⁹. igit in pfecto intelligēte ex se nō minus regrit q̄ bēat in se obiectū vt formaliter intelligibile q̄z q̄ bēat intellectū vt quo intelligat. Cōfirmat rō: qz si pat intelligat beatifica visione entiaz vt in filio,

igit aliquid q̄si reciperet a filio vel ab aliquo vt in filio. ꝓntia pbat per argumētum phi. 12. metaphysi. quo probat deum non intelligere aliquid aliud a se: qz tunc vilesceret ei⁹ intellectus: qz pfectionē recipe ret ab intelligibili. igit ita h:imo quod est maius in conueniens pfectionem simpliciter puta visionem beatificam q̄si recipet pat a tribus personis vt obiectis: vel ab aliquo vt in tribus. ⁊ tunc vident sequi duo absurda: primo q̄ nō oēz pfectionē hz p̄ a se: et sic nō esset prius origīe. aliud q̄ nō oīs perfectio simpliciter ⁊ essentialis sit aliquo modo po: proprietatibus: sed aliqua quasi posterior ipsis psonis: puta ista que est ab obiecto vt in tribus ⁊c. Modus ponendi est iste: actus omnis habens primum obiectum a quo essentialr dependet ⁊ obz 2^m a quo entia alr nō depēdet, ſz tendit in illud vtute pmi obi. ſz ergo non possit manere idē act⁹ nisi habeat habitudinez ad pmuz obm: pōt tm̄ manere idē sine habitudine ad 2^m obm q: ab eo nō depēdet. Ex^m: idē est actus visionis entie diuine ⁊ aliaz rez in essentia. sed essētia in se est pmum obm res vise secundariuz obm. nō posset aūt manere eadē visio nisi esset eiusdē essentie, posset aūt manere absqz hoc q̄ ent res vise in ea. sicut igit de⁹ absqz ꝯdictiōe pōt cooparī ad actū illū inq̄ztū tendit in pmū obm nō coopando in ipm inquantū tendit in 2^m. ⁊ tantuz est actus idem ita sine ꝓtradictione potest cooperari ad visionem essentie vl fruitionē q: entia hz q̄i rōez pmi obi nō cooperādo eidē actui visionis vel fruitionis inq̄ztū tendit in psonā: ⁊ ita in vnā q̄ nō in aliā: qz psone hnt rōnem obi quasi secūdarij. ℔ per hz ad argumēta. cuz pmo dī de visiōe cōfusa: dico q̄ vle in creaturis diuidit in suis singl'ibus: hoc āt qō est diuidi impfecti onis ē: iō nō cōpetit ei quod ē cōe in deo: imo entia diuina q̄ de se est cōis psonis ē de se hec, ideo igit est cognitio alicui⁹ visa abstracta a singularib⁹ ꝓfusa ⁊ impfecta. q: obm ē ꝓfusuz diuisuz in illis que in ipo ꝓfuse ꝓcipiunt. hec aūt cognitio entie diuie distincta est: qz ē obi qō ē de se hoc: ⁊ tm̄ nō oz in illo distincte cōcepto psonā distincte ꝓcipi: qz illud nō est pm⁹ terminus visiōis vel fruitionis vt dictū est. Ad 2^m cum dī de entia exīte ⁊c. dico q̄ necessariū ē terminū visionis esse exīs inquātū exīs: nō tm̄ oportet q̄ subsistentia. i, incōicabilis exīntia sit de rōne tmini visiōis, entia aūt diuina est de se hec ⁊ actu exīs ſz nō includat de sua rōne icōicabilē subsistentiā: ⁊ iō ipa vt hec pōt terminare visionē absqz hoc q̄ videantur psone. Ex rēplū: albū vī intuitiue inq̄ztū exīs ⁊ pūs visui fm exīntia suā: nō oz tm̄ albuz videri tanq̄z subsistēs vel inq̄ztum hz rōnem suppositi. qz non hz rōnem suppositi. nec suppositū in quo est videt. Ad formā argumēti pz q̄ ſz non sit visio nisi existentis. i q̄ztum exīs est ⁊ non ē exīs nisi in psona: non sequit igit est exīntis inquātū in psona est. sed tm̄ oz inferri q̄ est subsistētis vel exīntis in subsistente. Ad tertium dico q̄ prima ꝓpositio est falsa: nisi qū in illis ex natura rei distinctis ipm primuz visum distinguit sicut pz in exēplo tuo de bassi piramidis: nā albedo ⁊ albū visum distinguunt in ptes in quib⁹ videt. et ideo non distincte videretur album nisi ille partes in quibus distinguitur album visum distincte viderent. In ꝓposito aūt ⁊ si psone ex natura rei distinguant: tamē essentia visa non distinguit in eis. qz ē de se hec: ideo pōt distincte videri sine illis visis q̄ subsistunt in ea. Ad aliā deductionē vlteriorez de voluntate ⁊ si non oporteat respōdere qz añcedens est falsuz. ⁊ iam negatū: tamē quia ꝓntia nō videt necessaria: pōt rñderi: cum dicit q̄ voluntas non plus abstrahit q̄z intellect⁹ ostēdit. dico q̄ intellectus potest ostēdere aliquod obiectum primū voluntati: et

in isto primo obiecto ostendere potest aliquod per se obm sed nō pmū. ⁊ vocat hic obm pmū totū illud ad qō terminat actꝰ potētie. ⁊ obm p se illud qō icludit p se vnitiue in obo termināte pmo vtraqz autez rō ibi ostēsa sufficit ad ꝺ q volūtas habeat actū suuz circa illud. nō enim oz q volūtas velit illud totū primū ostensū: sed pōt velle illud qō ostendit in illo ostēso ⁊ etiā nō velle. Exemplū ponit tale: in episcopatu oñdit sacerdotiū. talis oñsio sufficit ad ꝺ q volūtas habeat velle vel nolle circa sacerdotiū: ita q ex tali ostēsione possit habere velle circa epatuz ⁊ nō circa sacerdotiū: tñ nō est nisi vna ostensio: ⁊ ostensio vnius obi pmi in quo tñ includit aliquid vt p se obz dico tūc q volūtas nō abstrahit vniuersale a particulari vel singulari: sed volūtati ostenduntᵉ plura obiecta p itellectū qē aliquox pariū iclusoꝝ in primo obo quox vtrunqz vt sic ostensuz pōt volūtas velle

Ad cōfirmationē cū dicit: obm aut differt re aut rōne: dico q differt rōne. Et cū pbat q nō qz intellectꝰ nō distincte cōcipit ꝺ ab isto. dico q nō oz ad distinctiōez rōnis q intellectꝰ habeat illa sicut oba distincta. sed sufficit q in pmo obo cōcipiat aliquid aliud.

Ad illud de quietatiōe dico q pater eternus quietat in essentia sua vt est in se: nō g sequit ergo nō pt quietari in essentia vt ē in filio vel spiritusancto imo quietat in eēntia sua vt cōicata ē eis: ⁊ hoc eadē quietatione qua quietat in eēntia vt est in se qō. n. quietat pmo in aliquo obo: quietat in illo in quocunqz ē pm illū modū. ita hic si beatꝰ pmus fruat essentia, postea psona nō quietat vlteriori quietatiōe q pmus quietabat: sed eadē quietatiōe inquantū obiectum quietans termiat vt in aliquo ⁊ prius non terminabat vt in illo. Per hoc ad vltimuz arm dico q nō erūt ibi duo actꝰ: qz quicūqz actꝰ est ibi fruitiōis vel visionis ē obi pmi sub vna rōe formali. sed iste actꝰ vnus pōt esse obi p se virtute pmi obi vel pōt esse tñ ipsius obi pmi. nec ergo erūt duo actꝰ eiusdez speciei simul nec successiue. Ad illud de imagine respōsionē quere.

Quantum ad tertium articuluz de potentia creature dico q intellectꝰ nō pōt de potentia sua nāli videre eēntiā nō videdo psonas: qz cū itellectꝰ de se sit potēta nālis ⁊ nō libera: agēte obo itellectus agit q̄tuz pōt. g si obm ex parte sui agit manifestādo tres psonas itellectui: nō ē in potestate intellectꝰ vt videat aliquid ostensū ⁊ aliquid nō videat. Similiter nō est in ptāte volūtatis ordinate frui sic nō fruēdo sic: qz sicut nō ē i ptāte volūtat ordinate manētis vt nō fruat. si. n. nō frueret ñ ipedita ī ꝺ peccaret ⁊ mereret nō frui. ita nō ē in ptāte volūtatis vt ordinate fruat aliquo ⁊ nō fruat quocunqz pōt frui. ⁊ iō nō est in ptāte volūtatis ordinate manētis sub aliq̄ rōne nō frui sub qua pōt frui. Sed de ptāte absoluta volūtatis ē magis dubiū tñ ibi pōt dici q nō est in ptāte volūtatis frui sic ⁊ nō frui sic: qz licet in ptāte volūtatis sit aliquis actꝰ vt ponat in esse vel non ponat: tñ non est in ptāte eius vt actus positus in esse habeat illā cōditionē vel nō habeat que naturaliᵉ cōpetit actui ex rōne obi. Exemplū: ꝛz in ptāte volūtatis sit elicere actū pcti vel nō elicere: tñ sic actus positus in esse habet deordiationē ex nā sui: nō ē in ptāte volūtatis vt actus sic positus in esse sit vel nō sit deordinatus. actus autē fruitiōis quantū est ex nā sui pmi obi natus est vt sit triū psōarū in eēntia: quia nō ponendo aliquod miraculū ex parte obi erit de se triū. ergo nō videt esse in ptāte volūtatis vt actus positus in esse sit essentie vt in tribus vel nō sit vt in tribus. Si dicas q ista rō concludit q nō est in ptāte dei vt actus sit essentie ⁊ non triū personarū dico q nō sequit. nā actus alicuius elicitus est in ptāte dei quantū ad aliquā conditionē que naturaliter sibi cōpeteret ex obo: ⁊ tñ nō est in ptāte creature quantū ad illā cōditionē. Exēplū: in ptāte dei est vt actus elicitus a voluntate peccante referatur ad deū: quia deus refert illuz actū ad se: nō tamē est in ptāte voluntatis quādo positus est in esse vt illo vtatur ad deuz: quia illo actu fruit creatura. nō pōt aūt simul eodē actu vti ad deū ⁊ frui alio a deo. Exē plū istud nō videt bonū: quia actus iste voluntatis peccātis referᵉ frequēter ab vna potētia nō ab alia Dimittat ergo exemplū illō ⁊ teneat rō: quia accīs necessario ꝓñs actuz positū pōt nō inesse manēte actu: ⁊ hoc subest volūtati diuine nō autē volūtati create eliciēti actū. Ita dicat de cōditione quā actꝰ natus est habere respectu obi secūdarij necessario q̄tū est ex se nō tamē essentialiter: iō subest voluntati diuine vt illa ꝺditio insit vel nō insit.

Quātum ad quartū articulū de facto: dico q de facto erit vna fruitio ⁊ vna visio essentie in tribus personis. hoc dicit aug. pmo de tri. in. c. io. vel. 23. in fine: qz neuter sine altero ostendi potest: ⁊ loquitur de pre ⁊ filio: quod intelligendū est de potētia ordinata de qua locutᵘˢ ē philippus volēs patrez sibi ostēdi quasi potuisset de facto vidisse filiū sine patre. ⁊ Aug. tractat ibi ō verbis philippi ⁊ rñsione xpi. hoc ēt vult august. 15. de tri. c. 17. vel. 41. Dēm inquit sciaz nostrā vno simul ꝓspectu forte videbimꝰ. ⁊ qō dicit forte nō refertur ad obm beatificū sed ad alia vidēda in eo. Similiᵉ dico de viatore q de facto fruitio hitualis ordinata necessario simul est triū psonarz: ꝛz aliqñ nō actualis. nullus. n. viator nec ꝓphēsor ordiate pōt frui vna persona nō fruēdo alia: hoc est nisi hitualiter fruatur alia hoc ē q si in prima dispositiōe fruēdi. alia si distincte hoc cōcipiat ab illo. ⁊ ideo non stat fruitio vnius psone cuz odio alteriꝰ psone: qz sicut dicit saluator in Jo. c. 15. Qui me odit ⁊ patrem meum odit.

Ad argumenta principalia. Ad primum de primo ethi co dico q bonuz vno mō ꝓuertit cū ente. ⁊ isto modo bonū pōt poni in quolibet genere: sed bonū vt sic non habet rationē obiecti fruibilis: ⁊ ideo non oportet q in quocunqz sit bonū hoc modo sumptum q sit ibi propria ratio obiecti fruibilis. ratio. n. boni fruibilis non est ratio boni in cōmuni sed boni perfecti: quod est bonū non habens defectum. vel saltē ꝑz apparentiam est tale. vel ꝺm prefixionē volūtatis qualis nō est relatio. Ad secūdum dicitur q illa q̄ vniformiter respiciunt eēntiam ⁊ personā tñ sunt essentialia: sed que tñ conueniūt personę sunt pcise personalia. que antē sub alia ratiōe respiciunt essentiam ⁊ sub alia ratiōe personaz: sunt ⁊ eēntialia ⁊ personalia primo modo se habet bonū. secundo modo se habet paternitas. tertio modo se habet vnum: quia īdiuisio sub vna ratiōe pertinet ad essentiā: ⁊ sub alia propria ratione pertinet ad personas. Sz contra. quia istius causaz querit argumētum. Arguit. n. cum hec duo videātur esse eque cōuertibilia cuz ente: ⁊ ad diuina trāsferri. q equaliter vtrūqz erit essentiale tñ: vel vtrunqz essentiale ⁊ personale. Ideo ē alia respō sio q obiectū fruitionis oportet q sit aliqua bonitas quidditatiua ⁊ non perfectio suppositi. qz perfectio suppositi vt distinguitur cōtra perfectionez quidditatiuaz: nec est formalis ratio agendi: nec est formalis ratio termini alicuius actiōis: perfectio autē quditatiua nō est nisi pfectio abstracta a supposito que de se dicit vel respicit omne suppositū indifferēter: ⁊ ideo bonitas vt terminat actum fruēdi oportet q sit tñ perfectio quidditatiua: vnitas autez pōt esse

Henri. qt°. j. q. prima.

ꝛ ratio quidditatiua ꝛ rō ſuppoſiti. qꝛ vnitas non dicit de ſe rationē principij actus nec rationē formalē termini alicuius actꝰ. eſt igitur bonū non quomodocunqꝫ ſumptum ſed bonuꝫ quidditatiue ſumptū terminus fruitiōis: qꝛ eſt perfectio qdditatiua que ſicut eſt ratio eſſentialis ꝛ nō ratio ſuppoſiti: ſꝫ vnitas vno modo eſt ratio eētialis alio modo ratio ſuppoſiti. ſecūdo modo nō eſt ratio formalis nec terminꝰ formalis actus fruitiōis. qꝛ nō habet q̄ ſit rō formalis principij vel termini actiōis. Ad tertiuꝫ dico q̄ li inquantuꝫ poteſt ſolūmodo denotare illud quod ſequitur accipi ſm ſuā rationē formalem vel aliquo modo vltra hoc etiā denotare poteſt illud quod ſcilicet ſegtur eē formalē rationeꝫ inherentie predicati ad ſubiectū. ſecūdo modo ſumitur reduplicatio ꝓ primiſſime ſumpta. quia reduplicatū ſiue ſumat ꝓ toto ſeipſo primo. ſiue ꝓ aliquo quod icluditur in intellectu eius accipiendo reduplicationē formaliter: ſemper illud ꝓ quo accipitur notat eſſe formalis ratio inherētie predicati ad ſubiectū. Ad propoſituꝫ ergo dico q̄ ſi reduplicatio illa quātum ad vtrunqꝫ iſtoꝝ accipiat in maiori ipa ē vera ꝛ mior falſa. Si vō ꝓ primo tm̄ ꝛ nō ꝓ ſecūdo minor eſt vera ꝛ maior falſa. Cū probat minor ſm primū modū accipiē di eā: dico q̄ videbimꝰ tres inquantū tres: hoc ē ratio formalis trinitatis videbitur. Sed ipa trinitas non erit ratio formalis vidēdi vel cauſa inherentie predicati ad ſubiectū. ſ. fruitiōis vel viſiōis. ſed vnitas eſſentie. Cum probatur vlteriꝰ p credere q̄ ē trium inquātum tres. dico q̄ nō ē ſimile. quia eſſentia diuina nō cauſat i nobis imediate actū credēdi ſicut cauſabit imediate actuꝫ vidēdi. ꝛ hoc ē propter imperfectionē intellectiōis noſtre ꝓ ſtatu iſto. quia intelligimꝰ perſonas diſtinctas ex creaturis ꝛ diſtinctꝫ actibus: ꝛ ita q̄ꝫtum ad cognitionē noſtrā poteſt modo trinitas eſſe ratio formalis cognoſcēdi. tunc autez erit preciſe cognita ſicut ē ꝛ nō ratio formalis cognoſcēdi: quia tūc videbitur per rationē eſſentie i ſe vt per rationem obiecti.

Ad rationes in oppoſitum

Ad primā dico q̄ ē tm̄ vnꝰ vltimus finis in ſe. tm̄ illud hꝫ in ſe diſtinctas rōnes aliquas q̄ nō ſūt formaliter rōnes vltimi finis: ꝛ ita poſſibile ē frui eo ſb rōne vltimi finis formaliꝫ nō fruēdo illo ſub illis rōnibus Ad. 2ᵐ dico ſicut dictū eſt in p̄cedēti qōne q̄ ꝓ accēs eſt q̄ in eodē cōcurrāt rō efficiētis ꝛ rō finis. tm̄ de facto vna ē rō formalis ipſius finis. ſicut vna ē rō formalis ipſius efficiētis: ſed in illa vna rōne poteſt potētia quietari: ſꝫ non qetetur i ratiōibus ꝑſonalibus que ſunt in illo fine. Ad cōfirmationē cum dr nō poteſt vna perſona creare niſi alia creet: dico q̄ nō ſegtur. ergo vna nō poteſt finire actū fruitionis niſi alia finiat. bene. n. ſequit q̄ vna ꝑſona ex natura rei nō ē finis niſi alia ꝑſona ſit finis: ſed non ſeqt de fine actꝰ vt ē elicitus a potentia: qꝛ finis actꝰ vt eliciti eſt ad quem potentia eliciēs ordinat actū ſuum: ꝛ ꝓpter quē elicit ipꝫ: ſed finis ex nā rei ē bonū ad qd̄ actꝰ ex nā ſui natus ē ordinari nō qdē i rōne obiecti qd̄ attingit ꝓ actū. ſed ſicut oēs nāe create in ſuo gradu ad finē vltimū ordiat. Ad auctoritatē. ꝟ. de tri. ꝑz q̄ ibi loquit de facto ꝛ formali rōe eiꝰ Ad vltimū de adoratiōe dico q̄ vna ē adoratio habitualis triū ꝑſonaꝝ qꝛ qcunqꝫ adorat vnā habitualit ſe ſubijcit toti trinitati. ſꝫ nō ordo q̄ actualit cogitet de alia ꝑſona qñ adorat vnā ꝑſonā ſicut ꝑz de oraāte vnā ꝑſonā oratiōe q̄ ñ dirigit actualit ad aliā. ſicut ꝑz d̄ illo hymno. Veni creator ſpiritꝰ ⁊c̄. ꝛ de multꝫ oratiōibꝰ i eccleſia inſtitutis vñ oratiōes eccleſie frequent dirigunt p̄ri ꝛ i fine iducit filiꝰ ſicut mediator. ꝯ duꝫ aligs refert actualit

itētionē ſuā ad oraādū patrē nō oꝫ q̄ actualit tūc cogitet d̄ filio vel de ſpū ſācto niſi habitualit quouſqꝫ pᵉ iducat filiū in cogitatiōe ſua tanqꝫ. ſ. mediatorem. Et ſicut eſt eadē adoratio habitualis: nō tm̄ actualis: ita ē ea deꝫ fruitio habitualis ſꝫ non neceſſario eadē actualis.

Itē quid iterſit iter frui ꝛ vti aliter q̄ ſupra.

Notandum vero q̄ idem Auguˢ. in li. x. de trini. aliter q̄ ſupra accipiēs vti ꝛ frui. ſic dicit. Vti ē aſſumere aliqd in facultatem voluntatis. frui autem eſt vti cū gaudio: non adhuc ſpei ſed iam rei. Ideoqꝫ omnis qui fruitur vtitur. Aſſumit enī aliquid in facultatem voluntatis cum fine delectatiōis. Nō autem omnis qui vtitur: ꝛ fruitur ſi id quod in facultatem voluntatis aſſumit: non propter ipſum: ſed propter aliud appetit Et attende qꝛ videtur Aug. dicere illos fruitm̄ qui in re gaudēt nō iam in ſpe. ꝛ ita in hac vita non videmur frui ſed tm̄ vti: vbi gaudemus in ſpe. cum ſupra dictum ſit frui eē amore inherere alicui rei propter ſe. Qualiter etiā hic multi adherent deo.

Auguˢ.

Determinatio eoꝝ que videntur contraria.

Hec ergo que ſibi contra/ dicere videntur ſic determinauimꝰ: dicentes nos ꝛ hic ꝛ in futuro frui: ſed ibi proprie et pfecte ꝛ plene vbi per ſpeciem videbimꝰ quo fruemur. Hic autē duꝫ in ſpe ambulamᵉ frui mur quidē. ſed non adeo plene. Unde in lib. x. de trini Fruimur cognitis in quibꝰ voluntas eſt. Idem in li. de doctrina chriſtiana ait. Angeli illo fruentes iaꝫ beati ſunt: quo ꝛ nos frui deſideramꝰ: ꝛ q̄ꝫtum in hac vita iam fruimur: vl̄ ꝑ ſpeculū i enigmate: tāto nr̄aꝫ pegrinationē ꝛ tolerabilius ſuſtinemꝰ. ꝛ ardentiꝰ finire cupimus.

Auguˢ.

Alia determinatio.

Poteſt etiā dici qd̄ qui frui tur ēt in hac vita nō tātū habet gaudiū ſpei: ſꝫ ēt rei; qꝛ iā delectat i eo qd̄ diligit. ꝛ ita iā reꝫ aliquatenus tenet. Cōſtat igit̄ q̄ debemꝰ dō frui ꝛ nō vti. Illo. n. vt ait auguˢ frueris quo efficieris beatꝰ: ꝛ in quo ſpē ponis vt ad id p uenias. De quo idē auguˢ in li. de doc. xp̄iana. Dicimꝰ nos ea re frui quā diligimꝰ pp ſe ꝛ ea re fruēdū nobis eē tātū qua efficimur bti ceteris vero vtēdū. Frequēter tm̄ dr frui cum delectatiōe vti. Cū. n. adeſt qd̄ diligit. ēt delectationē ſecū gerit. ſi tm̄ per eā trāſieris ꝛ ad illud vbi permanēdū ē eā retuleris. vteris ea ꝛ abuſiue nō proprie diceris frui. Si vero inheseris atqꝫ pmāſeris finē in ea ponēs leticie tue: tunc vere ꝛ ꝓprie frui dicēdꝰ ē. Quod nō eſt faciendū niſi in illa trinitate. i. ſummo ꝛ incōmutabili bono.

Auguˢ.

Consequenter quero ꝺ frui in se. ⁊ ꝓmo ſuppoſito ꝙ ſit aliqd volũtatis ꝑciſe.

Quero an ſit aliqs actꝰ elicitꝰ a volũtate vel paſſio recepta in volũtate. puta aliqua delectatio. Nõ ſit delectatio ꝓbo. qꝛ fructus eſt vltiᵐ qꝺ expectaꝺ de arboꝛe. g̃ ſimilr in ſpiritualibꝰ fructꝰ eſt vltimũ qꝺ expectaꝺ de obo. ſed tale ẽ delectatio qꝛ delectatio ſequiꝺ actũ. io. ethi. g̃ ⁊c.

Itẽ ad gall. 5. fructꝰ ſpũs ẽ charitas gaudiũ pax ⁊c. que numerantꝺ ibi videntꝺ paſſiones vt ꝑz de gaudio aut ſaltez nõ ſunt actꝰ ſed ꝓñtes actũ. fructu aũt fruimur ꝑ ſe. g̃ frui ẽ aliqd ꝑ ſe ꝓñs actũ vt vi. Cõtra volũtas actu elicito amat deũ. aut igiꝺ ꝓpter aliud: ⁊ tunc vtiꝺ ⁊ ita ẽ puerſa. aut ꝓpter ſe: ⁊ tũc fruiꝺ ex diffinitiõe de frui. ⁊ ſic frui ẽ actꝰ. In iſta. q. ꝓmo videndũ ẽ de ipſis cõceptibꝰ. 2° de ſignificato nominis.

Quantum ad ꝓmũ dico ꝙ ſicut in intellectu ſunt duo actꝰ aſſentiendi alicui vero cõplexo. Unus quo aſſentiꝺ alicui vero cõplexo ꝓpter ſe ſicut ꝓncipio alicuiꝰ vero quo aſſentiꝺ alicui vero nõ ꝓpter ſe. ſed ꝓpter aliud ꝛ ſicut cõcluſioni ꝓpter ꝓncipiũ. ita in volũtate ſunt duo actus aſſentiẽdi bono vnus quo aſſentiꝺ alicui bono ꝓpter ſe alius quo aſſentiꝺ bono ꝓpter aliud bonũ ad qꝺ illud bonũ referꝺ ſicut cõcluſiõi aſſentiꝺ ꝓpter ꝓncipiũ. ꝓcluſio. n. veritatẽ ſuã hꝫ a ꝓncipio. Iſta ſiliturꝺ accipi põt a ꝓbo. 6. ethi. vbi diciꝺ illud qꝺ in mẽte ẽ affirmatio ⁊ negatio. hoc in appetitu ẽ ꝓſecutõ ⁊ fuga. ⁊ ita vltra ſicut in mẽte ẽ duplex affirmatio ꝓpter ſe ⁊ ꝓpter aliud. ita in appetitu ẽ duplex ꝓſecutio vel adheſio ꝓpter ſe ⁊ ꝓpter aliud. Eſt tñ hic duplex differẽtia. ꝓma qꝛ illi duo aſſenſus intellectꝰ diſtinguntꝺ ex nã obiectoꝝ. ſunt. n. alteri ꝓpter eui dentiã alterã huiꝰ vel illius veri. ⁊ iõ hñt diſtincta oba ſibi coꝛreſpõdẽtia ⁊ ipos cauſãtia. bãt hmõi aſſẽſus nõ ſunt diſtincti ex diſtinctiõe obiectoꝝ. ſꝫ ex diſtincto actu potẽtie libere ſic vel ſic acceꝯtãtis obꝫ eiꝰ. qꝛ ſicut dictũ eſt ꝓius in ꝓtãte eiꝰ eſt ſic vel ſic agere referẽdo vel nõ referẽdo. ⁊ iõ nõ coꝛreſpõdẽt iſtis actibꝰ ꝓꝓria oba diſtincta. ſꝫ qꝺcunqꝫ bonũ volibile põt volũtas habere obm ꝓmuꝫ ſm hũc actuꝫ vel ſm illũ. ⁊ª ꝺ̃ia eſt: qꝛ illi duo aſſenſus intellectꝰ ſufficiẽter diuidũt aſſenſũ intellectꝰ in cõi. nec inter ipſos ẽ aliquod mediũ qꝛ nulla ẽ euidẽtia media ex parte obi a q̃ poſſit accipi aliq̃ alia veritas q̃ꝫ veritas ꝓncipij vel ꝓclonis. Preter ãt iſtos duos aſſenſus volũtatis ẽ aliqs alius aſſẽſus medius. qꝛ volũtati põt oñdi aliqꝺ obm bonũ abſolute apꝓhenſum nõ ſub rõne ꝓpter ſe boni. nec ꝓpter aliqꝺ aliud bonũ. volũtas ãt circa tale ſic oñſuꝫ põt hꝫe aliquẽ actũ ⁊ nõ neceſſario ꝛordinatũ g̃ põt hꝫe aliquẽ actũ volẽdi illud abſolute abſq̃ relatiõe ad aliꝺ. aut abſq̃ fruitiõe ꝓpter ſe. ⁊ vlterius põt imperare intellectui vt inquirat quale illud bonũ ſit ⁊ qualiter volẽdũ. ⁊ tũc illi põt aſſentire ſic vel ſic. Et tota rõ differẽtie hinc ⁊ ide ẽ libertas volũtatis ⁊ neceſſitas nãlis ex parte intellectꝰ. Ex his vltra actꝰ aſſenſus bono ꝓpter ſe ẽ actꝰ pfectus actũ aũt pfectũ cõſequiꝺ delectatio ex. iõ. ethi. g̃ actũ volẽdi bonũ ꝓpter ſe cõſeqꝺ aliqua delectatio. Habemꝰ igiꝺ q̃ſtũ ad ꝓpoſitum quattuoꝛ diſtincta actũ impfectũ volẽdi bonũ ꝓpter aliud qui vocaꝺ vſus. actũ pfectũ volẽdi bonũ ꝓpter ſe qui vocaꝺ fruitio. ⁊ actum neutruꝫ. ⁊ delectationẽ ſequentẽ actum.

De ſecundo ꝓncipali cui. ſ. iſtoꝝ cõueniat iſtꝺ nomẽ frui. ſic põt colligi ex auctoꝛitatibꝰ loquentiũ de iſto vocabulo frui. planũ ẽ ꝙ fruitio nõ eſt actꝰ neutꝛ nec actꝰ vſus ẽ actꝰ fruitionis ſꝫ tñ ẽ altercatio de actu pfecto ⁊ ꝺ delectatiõe ꝓñte actũ pfectũ. Ratio ẽ qꝛ aliq̃ auctoritates videntꝺ dicere ꝙ frui ẽ actꝰ pfectus tñ: aliq̃ ꝙ delectatio tñ. alique ꝙ includit vtrũqꝫ: ⁊ tunc nõ ſignificat aliqꝺ ens ꝑ ſe vnũ. ſed vnũ aggregatum ex duobꝰ entibꝰ vt ens p accidẽs: nec hoc ẽ inconueniẽs ꝙ vnũ nomen ſignificet multa: qꝛ ylion ſm ꝓbm. 7. meta. põt ſignificare totũ bellũ troianuꝫ. Nõ tñ ſit actꝰ vꝛiª auctoꝛitas Augu. dicere. 8ꝫ. qõnum. q. 30. Dis itaqꝫ hũana puerſio eſt qꝺ etiã vicũ vocaꝺ fruẽdis vti velle atqꝫ vtẽdis frui. puerſio vel puerſitas ẽ formaliꝛ in actu volũtatis elicito nõ in delectatiõe qꝛ delectatio nõ ẽ ꝓuua niſi qꝛ actus ẽ ꝓuus: nec ꝺ lectatio eſt in ꝓtãte peccãtis niſi qꝛ actus eſt in ꝓtãte agentis. peccñ aũt inquãtuꝫ peccñ eſt formaliter in poteſtate peccãtis. Hoc etiaꝫ videꝺ manifeſte dicere Augᵘ. ꝓmo de doctrina xp̃iana. c. ꝓmo. frui eniꝫ eſt amoꝛe inhererе alicui rei ꝓpter ſeipſaꝫ. Iſta etiã inheſio videꝺ eſſe ꝑ potentiã motiuam inherẽtis. ſicut in coꝛporibꝰ a quibꝰ trãſlatuꝫ eſt hoc nomẽ inherere: inheſio ẽ virtute inherẽtis. Similiter inheſio alicui ꝓpter ſe nõ videꝺ eẽ per delectationẽ: qꝛ delectatiõis cauſa efficiẽs ⁊ nõ finalis videtur eẽ obiectum delectabile: ⁊ ita nõ tẽdit delectãs in obiectuꝫ ꝓpter ſe: ſꝫ iſta rõ non concludit. ꝓcediꝺ. n. ac ſi obiectum non poſſit eſſe efficiẽs ⁊ finis delectatiõis ⁊ ſolui hẽt a tenẽte in quarto delectationẽ eſſe de eẽntia beatitudinis. Nõ autez frui ſit tñ delectatio videꝺ dicere illa auctoꝛitas Augu. ꝓmo de trini. c. io. vel 23. in fine. hoc eſt eniꝫ plenũ gaudiũ noſtrum quo amplius nõ eſt frui trinitate ſi nõ retoꝛqueaꝺ iſta auctoꝛitas ad cauſalitatem vel ad aliuꝫ intellectũ quẽ nõ ſonant verba gaudiũ ẽ formaliter delectatio. Similiter ⁊ in. 30. queſtione ꝓreallegata. frui dicimur ea re de qua capimꝰ voluptatez: ſi ſit locutio ꝓ idẽptitatẽ vel quaſi diffinitio: tũc capere voluptatẽ ẽ frui eſſentialiter. Nõ autez frui accipiaꝺ ꝑ vtroqꝫ ꝓ actu. ſ. ⁊ delectatiõe ſimul. ꝓbatur ex diffinitiõe illa de frui ꝛ. de trini. c. ꝛ. vel. 23. Fruimur eniꝫ cognitis in qbus volũtas ꝓpter ſeipſa delectata cõquieſcit. ad actuꝫ eniꝫ ꝓtinet cũ diciꝺ fruimur cognitis: quia actui voluntatis põſupponiꝺ actus intellectꝰ in obiectũ cognitum: ſed poſt ſubdit. In qbꝰ volũtas ⁊c. q̃ ſi delectatio acciderit fruitiõi nõ deberet poni in eius diffinitione. Similiter ſi ponaꝺ ad beatitudinẽ pertinere eẽntialiter actꝰ ⁊ delectatio. tunc oẽs auctoꝛitates q̃ dicũt frui eſſe ſũmũ ꝓmiũ vel beatitudinẽ noſtrã: dicũt eam ĩcludere vtrũqꝫ ⁊ actum ⁊ delectationeꝫ illam minoꝛeꝫ dicit illa auctoꝛitas ꝓmo de doctrina xp̃iſtiana. c. 8. q̃ſi in fine. Hec ſũma merces eſt vt ipſa perfruamur. Nõ autẽ ſit magis ꝓꝓrium ſignificatuꝫ vocabuli difficile ẽ ꝓbare: tñ aliquo mõ põt cõijci ex vſu vocabuli. Iſtud. n. vocabulũ frui ꝓſtruiꝺ cuꝫ ablatiuo ſignificãte obiectũ ex vi trãſitiõis. qualis ꝓſtructio appꝛopꝛiaꝺ verbis ſignificãtibus actũ: nõ aũt ꝓſtruiꝺ cum obo in ablatiuo ex vi cauſe. qualꝺ ꝓſtructio debeꝺ paſſiõibus ſignificatis ꝙ verba ꝓmo paſſiua. nõ. n. ita diciꝺ fruor deo ſicut diciꝺ delector deo. vel deꝰ delectat me. ſed dicoꝛ frui deo. tranſitiue. ſicut dicoꝛ amare deuꝫ. ⁊ iſtud videꝺ eſſe magis ꝓꝓriũ ſignificatũ vocabuli. Sed de vocabuli ſignificato non ẽ ꝓtendendũ. qꝛ ſm Aug. ꝓmo retractationũ. i4. Cuꝫ res cõſtat. non ẽ vis faciẽda in noibꝰ. res aũt ꝓſtat ꝙ volũtas hꝫ triplicẽ actuꝫ. ⁊ 4ᵐ. puta paſſionẽ ꝓñtez. ⁊ ꝑz ꝙ duobꝰ actibꝰ nullo mõ cõuenit hoc nomen frui. Sed ꝓ altero aliorum duorum ⁊ ꝓ ambobus ſimul videntur aliqui vti iſto vocabulo: ⁊ tunc erit nomen equiuocum: vel ſi eſt vniuocum oꝛtet auctoꝛitates quaſdã exponere ꝙ loquũtur cauſaliter vel concomitanter.

Ad primum argum. dico q fruct⁹ ē vltimus qđ expectaţ đ arbore nō vt possidēdū corporaliter sed vt hñdū p actū potētie attingētis illud vt ōm: pomū. n. nō ē fruct⁹ in q̄stū expectaţ vt possidēdū: sed inquātū expectaţ vt gustandū: ⁊ actu gustuſ attingēdū: quā gustationē seq̄tur delectatio. Si igit fruct⁹ dicaţ quo fruēduz ē: delectatio nō est fruct⁹ sed illud vltimū expectandum ſz nec delectatio esset frui sed primū quo attigo expectatum vt expectatū est frui: quod videţ probabile: cum fruct⁹ sit expectatum sub illa rōne sub qua expectatur. vt a potētia attingenduz. Ad secunduz: dico q auctas ē in oppo. cū. n. dicat auctas nō act⁹ eē fructus sed potius passiōes. sequit q frui nō est delectatio: q̄ fruct⁹ est obiectum fruitiōis: passio āt non ita eē pōt pmū ōm sui sicut pōt eē pmū ōm actus. iō frui si ē passiōis vt obi vt sonat auctoritas: nō erit passio ſz ē act⁹ aligs potens hēre istas passiones pro obiectis quasi proximis suo primo obiecto. Et cum dī q p se fructu fruimur: nō ē hoc intelligēdum in rōne cāe formalis. vel prōnem principij formalis sic ignis calore calet. sed in rōne obiecti: sicut si diceret q amabile amam⁹: sed in rōne cāe formalis fruitione fruimur. auctoritas aūt nō dicit aliqd cōsequens actū eē fruitionē. ſz fructū. i. fruitionis obiectum.

Dicitur adhuc circa frui de modo eliciēdi actū illū vtrū. ſ. fine apprehēso p intellectū necessario sit volūtatē frui eo. Nō sic Alnic. ⁊. meta. delectatio ē cōiunctio cōuenientis cū cōueniēti finis necessario cōuenit volūtati. g̃ ex cōiunctiōe eius cū volūtate sequit delectatio. g̃ fruitio. Itē finis mouet metaphy. sic efficiēs mouet ppe ſz efficiēs approximatū passo nō ipeditū de necessitate mouet. ppric. g̃ finis approximat⁹ ḥ ē presens volūtati nō impedit⁹ necessario mouet meta. Itez oē mobile pſupponit aliquid imobile. g̃ actus volūtatis varij ⁊ mobiles pſupponūt aliquē actuz imobilē. ſz talis nō est nisi circa finē. g̃ ille ē necessario imobilis. Ad oppositū necessitas nālis nō stat cū libertate. qđ ꝓbo q nā ⁊ volūtas sunt pncipia actiua hñtia oppo. modū pncipiādi g̃ cū mō pncipiandi volūtatis nō stat modus pncipiādi nāe. ſz voluntas libere vult finē. g̃ nō pōt necessitate nāli vel le finē. nec p ꝓns aliquo mō necessario. Assūptuz. ſ. q volūtas libere velit finē ꝓbaţ. q cadē est potētia q̄ vult finē ⁊ illud qđ est ad finē. g̃ hz eandē moduz agēdi. q dinersi modi operādi arguūt diuersas potētias: libere aūt operaţ circa ea que sūt ad finē. g̃ ⁊ circa finē. Qđ aūt sit eadē potētia amboz pz. q actus vtēdi ē per⁹ vnus act⁹ g̃ p se vnius potētie respicientis p se vtrunqz extremū q alias nulla eēt potentia entis ad finē volēdi illud ppter finez. oz. n. illā esse vnā potētiā hñtez actū circa vtrunqz extremū sicut phs arguit de cognitiōe sensus cōis in 2° de aia.

Ista questio pōt intelligi vel de fine obscure apprehenso in vniuersali. sicut cōcipim⁹ beatitudinē in cōi vel de fine obscure apprehenso in paticulari. sicut cōcipim⁹ beatitudinē in deo trino. vel de fine clare viso in hñte volūtatē supnaturaliť eleuatā. vt in hñte volūtatē pfectā p habituz supnaturalē in volūtate. vel quarto ō fine clare viso in nō hñte hītū supnālē in voluntate. ⁊ hoc posito q de⁹ de potētia absoluta ostēderet se intellectui nō dādo habituz aliquē supnaturalē volūtati

Quantum ad istos quattuor articulos dī pmo quātū ad pmū q volūtas de necessitate fruiť vltimo fine sic apprehēso obscure in vli qđ tripliciter ꝓbaţ: pmo p illud scōi phi. Sicut se hz pncipiū in speculabilib⁹ sic finis in opabilib⁹. sed intellect⁹ de necessitate assentit pncipijs pmis speculabilib⁹. g̃ volūtas de necessitate assentit vltimo fini in operabilib⁹. 2° hoc idē ꝓbaţ. q volūtas necessario vult illud cuius participatiōe vlt quicquid vult sed participatione vltimi finis vult qcqd vult. g̃ ⁊c. ꝓbatio minoris. q nihil aliud vult nisi inquātū ē quodā bonū. oē aūt aliud bonū videť eē quedā participatio vltimi finis qđ est sūmuz bonū vt videť ꝓbari p augu. 8. de tri. c. 5. vel. 8. Tolle hoc ⁊ illud ⁊c. ⁊ vide ipsum bonū si potes itaqz deum videbis nō alio bono bonū sed bonū oīs boni. 3° probaţ idē sic. volūtas nō pōt nō velle aliquid nisi in quo ē aligs defect⁹ boni vel aliqua rō mali. in vltimo fine in vli apprehenso nō apprehēdiť aligs defect⁹ boni nec aliq̄ rō mali. igit ⁊c. Itē aug. 13. de tri. c. 3. dicit q quidā minus dixit se scire de multis ciuitibus in theatro quodā quid oēs vellēt. hoc volēs intelligere de beatitudine. ſz nō oēs illi vellent beatitudinē si ꝓtingēter eā vellēt. ergo necessario eā voluerūt. Quātū ad 2^m articulū dī q fine sic obscure apprehenso in particulari pōt volūtas nō frui hoc pōt probari. q pōt frui aliquo qđ ē meō possibile tali fini. sicut pz de peccāte mortaliter. Quātū ad 3^m articulū dī q necessario fruiť fine sic viso propt rationē tertiā ad pmū articulū adductā. q nulla rō mali inuenit in eo. nullus etiā defect⁹ boni in eo reperit ⁊ hoc si videat istuz finē visiōe practica quicqd sit de visiōe speculatiua. Addit ēt huic q ē tāta in cōnexione necessitas istorū actuū intellect⁹ ⁊ volūtatis respectu vltimi finis clare ostēsi q de⁹ de potētia absoluta nō pōt separare visionē a fruitiōe. Quantū ad 4^m dī q impossibile ē volūtatē charitate nō elenataz frui fine ēt clare viso. q agere pſupponit esse. ergo agere supnāle pſupponit esse supernāle. volūtas aūt illa nō hz supernāle. ergo nō pōt hēre actū supnālez.

Itē si sic tūc posset taľ volūtas eē btā sine charitate. ons flm. q tūc charitas nō erit necia ad btitudinē volūtaţ. ꝓbatio ꝓbaţ. q frui fine ī pticulari viso vī eē beatitudo vel includere formaliter beatitudinē.

Contra pmuz articuluz arguo pmo sic. Aug. pmo retractationū. c. 9. ⁊. 22. dicit q nihil ē tā in ptāte voluntatis q̄z ipsa voluntas. qđ ñ intelligit nisi quantū ad actū elicitū. si igit act⁹ volūtatis circa finē est in ptāte volūtatis mediante actu alicuius alterius potētie multo fortius est in ptāte volūtatis imediate. ſz in ptāte volūtatis ē velle vl nō velle finē mediāte actu intellect⁹. ergo hē in potestate eius imediate. minor pz. q ī potestate volūtatis ē auertere intellectū a cōsideratiōe finis quo facto volūtas nō volet finē q ñ pōt habere actū circa ignotū. Cōfirmaţ ista rō ⁊ pōt eē secunda ratio q quodcunqz agens non ipeditum qđ necessitatur ad agendum de necessitate remouet omne prohibens actiōez si pt. g̃ si volūtas nō ipedita necessiteť ex nā sua ad volēdū vltimū finē necio remouet oē phibēs illā volitionē si pōt remouē. phibēs āt hāc volitiōez ē ñ ꝓsidera° finis. ⁊ hāc pt volūtas rēouē faciē do intellectū staī ī ꝓsideratiōe finis. g̃ volēdo finē necio faciet itell^m staī ī ꝓsideratiōe finis: maior h⁹ argu. pz. q qđ ex se necessitatū ē ad agēdū nūq̄z phibeť nisi per aliqd repugnās vicēs vtutē ei⁹ actiuā: sic pz de graui phibeť. n. a descēsu pp aliqd ꝛpugnās vicēs ei⁹ iclīationē. ⁊ pi necitate remouet ipedimētū phibēs si pt q° amoto nō ipeditū descēdit. q ita necio remouet: repugnās effectui. sic pōit effe^m cui illud repugnat. Itē oē necessario agēs de necitate agit ꝑm vlti^m po^e sue. q: sicñ ē ī ptāte ei⁹ actio ita nec itēsio ei⁹. g̃. volūtas ḍ necitate volet finē itēsissime. c⁹ oppo^m experimur. Itē po^a libera pticipationē nō magis tēdit in oēm pfectuz q̄z in aliud obz. g̃ nec potētia libera per

Henri. qt° 3°. q. 17. ⁊ qt°

essentiam. nō aūt ē differentia inter finē volitū ⁊ alia volita nisi ex parte perfectionis obiecti. añcedens patet. q: visus qui est potētia libera per participationem quatenus actus eius subest imperio voluntatis nō necessario magis videt pulcherrimum visibile: ꝙz minus pulchrum: qđ ꝓbo: q: ab vtroqz equaliter auertit ⁊ vtrūqz eque contingēter videt. Contra secundum articulum videtur q rationes p̄mi articuli destruant secundum articulum. nam illa ratio de fine q̄ fine vltimo nō ē defect⁹ aligs boni nec aliqua malitia v̄ eq̄ efficaciter ꝯcludere de fine in p̄ticulari appb̄ēso sicut de fine in vl̄i appb̄ēso vel efficatius: q: in fine vltimo in p̄ticulari appb̄ēdit tota rō finis in vl̄i. ⁊ ita nullus defect⁹ boni nulla ēt malitia.

Silr illa rō scđa p̄ p̄mo mēbro de p̄ticipatiōe pluſ ꝯcludit de fine in p̄ticulari appb̄ēso. nā bona creata ⁊ si sint bona p̄ p̄ticipationē veri⁹ sūt bona p̄ p̄ticipationē vltimi finis in p̄ticulari ꝙz p̄ p̄ticipationē ei⁹ i vl̄i. ꝓbat. nō. n. p̄ticipāt illū in vl̄i: nisi q: participāt ip̄m in p̄ticulari cū p̄ticipās hēat p̄ticipatū p̄ cā vel mensura a q̄ dependet ēentialr. ⁊ dependentia entis realis nō ē nisi ad ens reale ⁊ ita ad aliqđ singulare. Contra 3^m arti^m arguit qđ p̄incipiū elicitiuū nō necessario elicit hns p̄incipiū illud nō necessario elicit sed p̄incipiū elicitiuū eodē mō se hns qđ p̄us eliciebat ꝯtingenter actū mō nō elicit necessario. g̊ nec agēs hns illud p̄incipiū necio hz. volūtas aūt hns eādē charitatē quaz mō hz p̄us cōtigēter eliciebat illū actū fruēdi. mō g̊ nō necio elicit actū illū cū nulla sit fcā mutatio ex pte ei⁹. Ihs ꝙz in raptu pauli si p̄us hūit eādē vel eq̄lē charitatē cū ea quā hūit in raptu illo nulla ēet mutatio ex parte volūtatis nec p̄incipij elicitiui. nulla g̊ necessitas eliciēdi tūc magis ꝙz nūc. nec p ꝯns necessitas agēdi cū saltē potuerit eē eq̄lis charitas añ raptū ⁊ in raptu: g̊ eq̄lis libtas. Itē aut finis mouz ad actū istū. aut pō mouet si finis ꝙz q nō ē necessitas: q: ille finis ad nullū actū creatū necio mouet. Si volūtas ⁊ illa nō hēt dr̄iam ex pte obi nisi approximationē maiorē vel minorē tūc arguo sic. diuersa approximatō passi ad agēs nō cāt necessitatē ꝙz intēsiorē actionē sicut ꝙz de calido respectu calefactibiliū plus ⁊ min⁹ approximatorū. diuersa aūt p̄tia obi cogniti. puta visi ⁊ nō visi nō v̄ eē nisi q̄dā approximatio diuersa ei⁹ circa qđ debet eē act⁹ volūtatis ad volūtatē. g̊ istud nō diuersifi cat necessitatē ⁊ nō necessitatē: ꝙz tm̄ facit intēsiorem ⁊ min⁹ intēsū actū. Itē qđ dicit i isto articulo q impossibile ē oīno actū visionis practice eē sine fruitione in tali agēte. hoc nō v̄ verū. q: quecūqz nāe distincte absolute sic se hnt q p̄or ēentialr nō dependet a posteriori p̄or pōt eē sine posteriori absqz ꝯdictione. actus aūt isti. s. visio ⁊ fruitio sunt due nāe absolute. g̊ sine ꝯdictione visio q̄ ē p̄or nāliter pōt eē sine fruitione q̄ ē posterior. Rndet q maior ē vā de illis absolutis. quoz neutrū dependet ab altero nec ambo a 3°. in proposito aūt ambo dependēt a tertio vt ab obo mouēte ⁊ cānte. Cōtra si nō dependēt a tertio necessario cānte ambo nec ēt necio cānte vnū ꝙz cāet alterū. adhuc maior erit vera q: sine ꝯdictione potit eē p̄or sine posteriore. vel sic arguit: qcqd ē p̄us ēentialiter alio potest fieri ab illo agēte a quo nec ambo ꝓducunt in necessario nec necessario posteri⁹ si p̄us. ista aūt non dependent a tertio necessario simplr cānte ambo pz nec necessario cānte posteri⁹ si cāet p̄us: q: qcqd absolutū pōt nō necessario cāre imediate pōt nō necessario cāre p cām mediā ēt cātā q: illa cā media cāta non necessitat ip̄am ad cāndū effectū illi⁹ cāe medie absolutū. vt pz de sole. igit si nō cāt imediate necessario absolutū posteri⁹ nō cāt necessario illud posita cā prioze si qua sit cā. Cōtra 4^m arti^m q dicit q volūtas non eleuata p̄ habitū supnālē nō pōt frui fine vltimo clare viso. arguo sic. illud quo aliqđ pōt simplr agere illud ē pō. g̊ si volūtas circa finē vltimū visū nullū pōt hre actū ex nālibus suis. hīs aūt charitatē pōt. charitas vel erit simplr pō volitiua circa obm illud vel parē pōe volitiue quoz vtrūqz ē falsum. Itē si obm volibile min⁹ sufficiēter approximatū volūtati sufficiēter pōt terminare actū volūtatis. multo magis si illud ē p̄fect⁹ approximatū siue p̄fect⁹ p̄tatū volūtati. g̊ si aliqđ bonū sub rōne obscura appb̄ēsum pōt esse volitū a volūtate nō eleuata p̄ habitū supnālē multo magis idē obum clari⁹ visum pōt eē aliquo mō actu volitū a tali volūtate. concedo igitur cōclusiōes istarum rationum.

Quantum ad primum arti/

culū dico q volūtas sicut nō necessario fruit̄ his que sunt ad finē sic nec fine obscure appb̄ēso ⁊ in vl̄i. ꝙz tū ad scđm articulū ꝯcordo cum p̄ma opi. q nō necessario fruit̄ fine appb̄ēso in p̄ticulari ⁊ obscure. nec ꝙz ad ꝯclonē argui ꝯ illā. ꝙz q: rōnes posite in p̄mo arti° ꝯcludūt ꝯ scđm si valēt: q̄ s tū nō reputo valere. nec simplr ꝯcludere. ꝙz initēs eis in p̄mo articulo non video quō soluet easdē in scđo articulo. Quātū ad 3^m arti. de fine clare viso dico q volūtas eleuata nō necessario fruit̄ quātū est ex pte sua. Quātū ad 4^m dico q volūtas nō eleuata supernaturaliter potest frui illo fine.

Ad argumenta pro opi. dí/

co ad p̄mū q illud sile ꝯcluderet multa falsa: q: ꝯcluderet q sicut assēt im⁹ necessario ꝯclonі ppt̄ p̄incipia: sic necessario assentirem⁹ illis q̄ sūt ad finē ppter finē q̄ ē falsū. iō dico q sile ē quo ad duo. s. quo ad ordinē istoz ⁊ illoz inter se. ⁊ ēt quo ad ordinē istoz cōparando ad p̄os ordinate tēdētes in illa. ⁊ intelligo sic. q si ēt ē ordo in ista vā sic ⁊ inter illa bona. ⁊ sicut illa vera sūt sic ordinate cognita. ita ⁊ illa bona sūt sic ordinate volita: ꝙz nō ē sile q̄ tū ad ordinē necessitatis in vno ⁊ in alio cōparādo ad p̄os absolute. nō. n. opz q volūtas seruet ūtū ordinē in actib⁹ suis q̄lē nata sūt volibilia hre ex nā sua. nec ē assensus sil̄is hinc inde: quia necessitas est in intellectu ex euidentia obi necessario causante istum assensum in intellectu. nō aūt bonitas aliq̄ obi causat necessario assensum volūtatis: ꝙz voluntas libere assentit cuilibet bono. ⁊ ita libere assēntit maiori bono sicut minori. Ad scđm cum arguitur de participatione dico q maior est falsa. q: nihil volūtas necessario vult. ⁊ iō nō opz q necessario velit illud rōne cuius omnia alia vult si qđ ēt tale. minor etiā est falsa. q. s. virtute ⁊ participatione vltimi finis vult qcqd vult: q: virtute ⁊ p̄ticipatione alicuius volūtatē velle aliqua pōt intelligi duplicit̄ vel virtute ei⁹ vt efficiētis. siue p̄ticipatione ei⁹ vt cōtinētis virtualr vel virtute ei⁹ vt p̄mi obi. ppter quod volitū vult alia. si p̄mo mō intelligat̄ non est ad propositū minor assūpta cū maiori. q: illud cui⁹ vtute vt efficiētis ē aliqđ volitū nō opz eē volitū: sicut illud q ē efficiēs alicui⁹ visi nō opz eē visū. nō. n. opz q p̄mo videā deū oculo corpali si videā colorē q̄ ē q̄dā participatio dei vt cāe efficiētis. Si intelligat̄ scđo mō ꝺ p̄ticipatione vt p̄mi obi voliti tūc minor ē falsa. nō enim virtute dei voliti volo quodcūqz obiectū volitū. quia tunc omnis actus voluntatis esset actualis vsus referendo illud ad p̄mum obiectum volitum.

Ad tertium dico vno modo q ꝙz non sit ibi aliquis defectus alicuius boni vel aliqua malicia. et ideo non posset forte voluntas nolle illud. quia obiectum actus nolendi est malum vel defectiuum. pōt tñ illud bonum p̄fectū nō velle q: in p̄tate voluntatis est non tātum sic vel sic velle. sed velle non velle quia

libertas ei⁹ est ad agẽdũ vel nõ agẽdũ. si. n. põt alias põs impando mouere ad agẽdũ nõ tñ sic ⁊ sic sed ad determinate agẽdũ vel nõ agẽdũ nõ vĩ q minor fit libtas sui respectu sui quãtũ ad act⁹ determinationẽ. ⁊ lb posset oñdi per illud Aug. ꝓmo retractationũ vbi. s. ꝑ ꝓmũ arti^m. Aliter dr ad tertiã rõnẽ ꝓcedẽtẽ q nõ ẽ ꝓbatũ qn volũtas possit bonũ nolle in quo nulla inuenit rõ mali vel defect⁹ boni sicut nõ ẽ ꝓbatũ qn possit velle illud in quo nõ inuenit aliq rõ boni ⁊ lb vel pus in re vel in apprehẽsione pus q illud terminet actum volẽdi. de lb forte alr erit ꝓmo. s. in scdo di. 6. q. vltima. ⁊ in. 4. di. 49. q. 10. Ad anctoritatẽ augu. ix. de tri. c. 3. Oẽs volũt eẽ btĩ igit necessario volunt vltimũ finẽ in quo ẽ btitudo. dico q non intelligit de volitione actuali. vult enĩ q mim⁹ ille ō quo loquit ibi verũ dixisset qd oẽs ꝓcurrẽtes voluere si dixisset oib⁹. btĩ oẽs vultis eẽ. nõ oẽs aũt ꝓcurrentes ad illud spectaculũ habuerũt tũc actualr velle btitudinis: ga nõ actualẽ cognitionez de hoc. loqtur g de volitione habituali ⁊ aptitudinali qua videlicet ipsa volũtas ꝓna ẽ vt statim inclinet ad actũ volẽdi btitudinem si actualr offerat sibi ab intellectu. Silr auctoritas nõ est ad ꝓpositũ: qr si certũ ẽ oẽs velle btitudinẽ hoc nõ ẽ actu amicitie volẽdo. s. bono btifico illud. s. btifi cari siue btñ eẽ: sed actu ꝓcupiscẽtie volẽdo illõ bo^m sibi vt sufficiẽs sibi bonũ: qr nõ est certũ volũtates ordinatas hẽre dilectionẽ ordinatã ꝑmi obi in se: sed oẽs volẽtes siue ordinate siue iordinate hñt volũtatẽ ꝓcupiscẽtie volẽdo sibi bonũ. act⁹ aũt ꝓcupiscentie nõ põt eẽ act⁹ fruitionis: qr oĩs ꝓcupiscẽs concupiscit alij quẽ amat amore amicitie. ⁊ ita act⁹ ꝓcupiscẽtie nõ ẽ act⁹ fruitionis sed solus act⁹ amicitie. Si g lo quat Aug. de actu volẽdi btitudinẽ nõ tñ õ actu amicitie sz ꝓcupiscẽtie: ⁊ ita nõ de fruitione. ⁊ ita nõ ẽ ad ꝓpositũ. Ad ar^m p 4° arti. eox cũ dicit de agere ⁊ de eẽ dico q ille act⁹ nõ eẽt supnãlis sed nãlis: qr actũ aliquẽ põt volũtas elicere nãliter circa obm q̃litercũ q̃ ab intellectu oñsum: ⁊ qr ille act⁹ nõ excedit facultatẽ potẽtie: iõ nec obm vt terminat actũ illi⁹ potentie. Cum dr scdo q volũtas eẽt btã sine charitate. dico q nõ segtur qr ꝑm Aug. de tri. li. ix. c. 5, vel. 15. btũs igit nõ est nisi q ⁊ hz oĩa q̃ vult ⁊ nihil male vult ita intelligẽda est hec diffinitio q btũs ẽ q hz quicqd ordinate põt velle nõ tñ qcqd nũc actu vult, tũc enĩ aliqs viator posset eẽ btũs ꝑ tũc qñ de vno tñ ordiate habito cogitat, põt aũt volũtas ordinate velle hẽre charitatẽ: qr põt velle nõ tñ hẽre sbam act⁹ fruendi. sz põt velle hẽre fruitionẽ deo acceptã. g si nõ hz illud nõ hz qcqd ordinate põt velle. Qualiter etiã charitas regrat nõ tñ ꝓpter gratificationẽ act⁹. sed ꝓpter aliquẽ gradũ ꝑfectionis intrinsecũ actui, de hoc inferius di. 17.

Ad principalia argumẽta respõdet Ad ꝑmum dico q aliqd ẽ conuenies alicui aptitudinalr vel actualr. conueniens aptitudinalr ẽ qõ conuenit alicui ex se ⁊ quãtum ex nã rei ⁊ tale conuenit actualr oi ei in cui⁹ ptãte nõ ẽ q ei actualr conueniat vel disconueniat. ⁊ iõ qcqd cõuenit aptitudinalr appetitui nãli vel appetitui sensitiuo. conuenit ẽt ei actualr si nõ fit defect⁹ ex pte alteri⁹ extra sz in ptãte volũtatis ẽ vt aliqd ei actualr conueniat vel nõ conueniat. nihil enim actualr conuenit sibi nisi qõ actu plz ꝓpter hoc nego minorẽ cũ dr. finis necessario conuenit volũtati: hoc nõ est verũ de conuenientia actuali sed aptitudinali. Aliter dico ⁊ si aptitudinalis sola sufficiat ad delectationẽ: nõ tñ ad fruitionẽ. imo in fruitione opz q sit cõueniẽs actualr siue aptitudinaliter conueniat siue nõ. Si ꝑmũ suppositũ in hac rñsiõe ẽ verũ negãda ẽ ꝓntia delectatio: g fruitio. Ad 2^m dico q alius modus agendi in agere ꝓpꝛie ⁊ metaphorice deficit silitudinẽ q̃tũ ad necessitatẽ. vl alr sicut aliqõ agẽs ꝓpe necessario mouet aliqõ ꝓtingẽter: sic aliqs finis metaphorice necessario aliqõ contingẽter. ille. n. finis q mouet necessario efficiẽs puta agens nãle mouet necessario metaphorice qr necessario amat vel appetit nãliter: qui aũt mouet efficiens ꝓtingenter mouet ꝓtingẽter metaphorice. h aũt efficiẽs ꝓtingẽter efficit ⁊ finis ꝓtingẽter metaphorice mouet. Ad 3^m dico q illud imobile nõ opz esse aliquẽ actũ elicitũ. nõ. n. plures calefactiones varie ⁊ mobiles ꝓsupponũt aliquã vnã calefactionẽ imobilẽ: sz ꝓsupponũt actũ ꝑmũ puta caliditatẽ q̃ sit ꝓncipium eliciẽdi oẽs istos act⁹ varios ita h volitiones nõ ꝓsupponũt aliquã volitionẽ vnã imobilẽ: qr tũc volũtas volẽs aliqd ad finẽ eẽt semp sub duob⁹ actib⁹ aut saltẽ sub vno actu referẽte hoc ad illud sz ꝓsupponũt actũ ꝑmũ puta volũtatẽ que est ꝓncipiũ sufficiẽs vel rõ eliciendi oẽs illas varias volitiones.

Utrum hoibus sit vtẽdũ vel fruendum:

Cum autem homines qui fruuntur ⁊ vtunt aliis rebus res alique sunt. Querit vtrũ frui debeãt an vti. aut vtrunq. Ad qõ sic rñdet aug. in li. de doctrina xp̃iana Si ꝓpter se hõ diligẽdus ẽ fruimur eo. si propter aliud vtimur eo. Videtur aũt mihi propter aliud diligendus. Quod enĩz ꝓpter se diligendũ est in eo ꝓstituitur btã vita. cui⁹ ẽt spes hoc tpe nos ꝓsolatur. In hoĩe autez spes ponẽda nõ est. qr maledictus est qui hoc facit Ergo si liqde aduertas nec seipso qsq̃ frui dz qr nõ se debet diligere ꝓpter se: sed ꝓpter illud quo fruendũ est. Quic aũt ꝓtrariũ videtur quod apls ad Philemonẽ loquens ait: Ita frater ego te fruar in dño. Quod ita determinat aug. Si dixisset tñ te fruamur ⁊ nõ addidisset in dño, videretur finez dilectionis ac spem ꝓstituisse in eo. Sed qr illud addidit in dño se finẽ posuisse eodemqz frui significauit. Cum enim vt idẽ aug. ait. homine in deo frueris. deo potius q̃ homine frueris. Aug⁹.

Ltimo circa distincti onẽ istã ꝑmã q̃rit de fruitione cui. s. vt sbo ꝓueniat fruitio. Et ꝑmo vtrũ deo cõueniat frui, vĩ q nõ. qr fruitio ẽ respectu finis: sz de⁹ nõ hz finẽ: g nõ cõpetit sibi frui. Cõtra de⁹ amat se ⁊ nõ amat se ꝓpter aliud qr tũc vteret se g fruit se, ꝓntia est plana qr si amat se aut vtendo aut fruendo.

Hic queritur an deus fruatur an vtatur nobis.

Sed cũ deus diligat nos vt frequenter scriptura dicit. que eius dilectõnẽ erga nos multũ cõmendat. Querit augu⁹ quõ diligit, an vt vtẽs. an vt fruens. ⁊ procedit ita. Si fruitur eget bono nostro. Quod nemo sanus dixerit. Ait enim propheta. Bonox meox nõ eges. Omne enim bonũ nrm vel ipse est vel ab ipso est: non ergo fruitur nobis sz vtitur. Si. n. nec fruitur nec vtitur nõ inuenio quõ diligat nos. Neqz tñ sic vtitur nob vt nos aliis rebus. Neqz. n. res qbus vtimur Aug. in li. ō doctr. xp̃i.

ad id referimus vt dei bonitate perfruamur. Deus ỹo ad suã bonitatẽ vsũ nr̃m refert. Ille enim miserẽ nr̃i ꝓpter suã bonitatem. nos aũt nobis inuicẽ ꝓpter illius bõitatẽ. Ille nr̃i miserẽ vt se ꝑfruamur. nos ỹo iuicez nostri miseremur vt illo fruamur. Cũ.n. nos alicu / ius miꝛemur ⁊ alicui ꝓsulimus. ad eius q̃dez facimus vtilitatem eãq; intuemur. ſz ⁊ nr̃a fit ꝓfis cũ miſericordiã quã aliis impendimus nõ relinqt deus ſine mercede. Hec autez mer ces ſũma eſt vt ipſo perfruamur. Item qꝛ bo nus eſt ſumus. ⁊ inquãtũ ſumus boni ſumus Porro etiã qꝛ iuſtus eſt nõ impune mali ſu / mus. ⁊ inquãtũ mali ſumus intãtum etiã mi nus ſumus. Ille ergo vſus quo nobis vtitur deus. nõ ad eius ſed ad noſtrã vtilitatem re fertur. ad eius ỹo tãtũmodo bonitatem.

Utrum vtendũm an fruendũ ſit ỹtutibus

Hic conſiderandũ eſt utruz

virtutibus ſit vtendũ an fruendũ. Quibuſdã videtur q̃ eis ſit vtendũ ⁊ nõ fruendũ. ⁊ hoc
Augu⁹. ꝓfirmãt auctoꝛitate Aug. q̃ vt p̃tꝛactatũ eſt di / cit nõ eſſe fruendũ niſi trinitate. i. ſũmo ⁊ incõ mutabili bono. Item dicũt ideo nõ eſſe fruen dum eis qꝛ ꝓpter ſe amãde non ſunt. ſz ꝓpter eternã beatitudinem. Illud aũt quo fruendũ eſt ꝓpter ſe amãdũ eſt. Sz q̃ virtutes ꝓpter ſe amãde nõ ſint. imo ꝓpter btitudinem ſolã ꝑbãt auctoꝛitate augu. q̃ in li. xiii. de tri. cõtra quoſdã ait. Forte virtutes quas ꝓpter ſolam btitudinem amamus ſic nobis ꝑſuadere au / dent: vt ipam beatitudinez nõ amemus. Qd ſi faciũt etiã ipſas vtiqz amare deſiſtimus qñ illã ꝓpter quã ſolã iſtas amauimus nõ ama / mus. Ecce his ỹbis videt̃ aug oñdere q̃ ỹ tutes nõ ꝓpter ſe ſed ꝓpter ſolã beatitudinez amãde ſint. Qd ſi ita eſt ergo eis fruendũ nõ eſt. Aliis ỹo ꝛotra videt̃. ſ. q̃ fruendũ eis ſit. qꝛ ꝓpter ſe petende ⁊ amãde ſunt. Et hoc cõ firmãt auctoꝛitate ambꝛo. qui ait ſup illũ locũ ep̃le ad Gal̃. Fructus aũt ſpũs eſt charitas: gaudiũ: paꝛ: patiẽtia ⁊c̃. hic nõ nominat opa ſz fructus. qꝛ ꝓpter ſe petenda ſunt. ſi ỹo pꝛo pter ſe petenda ſunt. ergo ⁊ ꝓpter ſe amanda. Nos aũt harũ que vident̃ auctoꝛitatũ repu / gnãtiã de medio eximere cupientes dicimus q̃ virtutes ꝓpter ſe petende ⁊ amãde ſunt. et tñ ꝓpter ſolã beatitudinem. Propter ſe qui dem amãde ſunt. qꝛ delectant ſui poſſeſſoꝛes ſincera ⁊ ſancta delectatiõe ⁊ in eis pariũt gau dium ſpũale. Uerũtamen non eſt hic ꝓſiſten dum ſz vltra gradiendũ. Non hic hereat di lectionis greſſus. neqz hic ſit dilectionis ter minus, ſed referatur hoc ad illud ſummuz bo num cui ſoli omnino inherendum eſt. qꝛ illõ ꝓpter ſe tãtum amandum eſt. ⁊ vltra illud ni

hil querendum eſt. illud eſt enim ſupꝛemus finis. Ideo augu. dicit q̃ eas diligimus pꝛo pter ſolam beatitudinem: non quin eas pꝛo pter ſe diligamus. ſed qꝛ idipſum q̃ eam di ligimus referimus ad illud ſummũ bonum cui ſoli inherendũ eſt ⁊ in eo permanendum. finiſqz letitie ponendus. quare virtutibus ñ eſt fruendũ. Sed dicet aliquis. Frui eſt amo re inherere alicui rei ꝓpter ſeipſam vt p̃dictũ eſt. Si ergo ꝓpter ſe virtutes amande ſunt et eis fruenduz eſt. Ad quod dicimus in illa de ſcriptione vbi dr̃ ꝓpter ſeipſam intelligendũ eſt tantũmodo. vt. ſi ametur ꝓpter ſeipſaz tan tũ vt nõ referatur ad aliud. ſed ibi ponatur fi nis vt ſupꝛa oñdit aug. dicens. Si inheſeris atq; permanſeris finem ponens letitie tunc vere ⁊ ꝓpꝛie frui dicendus es quod nõ eſt fa ciendum niſi in illa trinitate. i. ſũmo ⁊ incom mutabili bono. Utenduz eſt ergo virtutibuſ ⁊ p̃ eas fruendum ſummo bono. Ita ⁊ de vo luntate bona dicimus. Uñ augu. in lib. io. de
Augu⁹ tri. ait. Uoluntas eſt p̃ quam fruimur. ita ⁊ p̃ virtutes fruimur nõ eis niſi forte aliqua ỹtuſ ſit deus vt charitas de qua poſt tractabitur.

Epilogus.

Omnium igitur que dicta

ſunt ex quo de rebus ſpecialiter tractauimus hec ſumma eſt. Quod alie ſunt quibus fruen dum eſt. alie quibus vtendum eſt. alie que fru untur ⁊ vtuntur. ⁊ inter eas q̃bus vtendum eſt etiam q̃dam fuut p̃ quas fruimur vt virtu tes ⁊ potentie anime que ſunt naturalia bona Be q̃bus omnibuſañq̃ de ſignis tractemuſ agendum eſt. ac pꝛimuz de rebus q̃bus fruen dum eſt. ſcilicet de ſancta atqz indiuidua tri / nitate.

Uero ſecundo utrũ

q viato: fruat: q̃ nõ vr̃ qꝛ viato: tñ habz actũ deſiderij reſpectu boni abſentis: ſz act⁹ deſiderij nõ eſt act⁹ fruitionis: cui⁹ ꝑbatio ẽ: qꝛ deſideriũ eſt act⁹ ꝓcupiſcẽtie. fruitio aũt ẽ act⁹ amicitie: q̃ ⁊c̃. Cõtra augu. ⁊ hr̃ in lr̃a: frui eſt amoꝛe inherere alicui rei pꝛopter ſe: ſed ſic viato: in heret deo: ergo ⁊c̃.

Uertur tertio utruz

q pctõ: fruat̃. ⁊ vr̃ q̃ nõ: qꝛ qđ nõ initit̃ ali cui bono imobili nõ fruit̃ nec geſcit. ſed pctõ: nõ inutit̃ alicui bono imobili qꝛ in / nitit̃ creature q̃ ẽ mobilis: qꝛ ois creatura vanitati ſb iecta ẽ: q̃ nõ geſcit nec fruit̃. Itẽ qui vult alium vti actu ſuo nõ fruit̃ eo: ſz pctõ: vult deũ vti actu ſuo: q̃ ñ fruit̃ eo. maio: oñdit̃: qꝛ q̃ vult aliũ vti actu ſuo iã nõ ap̃ciat̃ illũ vt ſũmuz bonũ: q̃ non fruitur illo. mino: oſtẽdit̃: qꝛ peccato: vult eſſe actum ſuum. igitur vult ip̃m eẽ a deo cũ nihil poſſet eẽ niſi a deo: ⁊ ſi hoc igit̃ vult deũ vti illo: qꝛ de⁹ vtit̃ oi eo qđ ẽ ab eo. Con / tra aug. 8z. qõ. q. 30. oſitaqz humana ꝓuerſio ẽ qđ vi

ciũ vocat fruendis vti velle atq; vtẽdis frui. ꝯ possibile est peccatorum frui vtendis.

Queritur quarto vtrum bruta fruant. Et vr̃ q̃ sic p Aug. vbi p̃us. 83. q. q. 30. frui q̃libet corporali voluptate nõ absurde estimant ⁊ bestie. Cõtra frui alicui rei amore iherere ꝓpter se. sz bruta nõ habẽt amorẽ q: nõ volũtatẽ nec inherẽt alicui rei ꝓpter se: sed ꝓpter bonum eox: ꝯ ⁊c.

Vltimo queritur vtruz oĩa fruamtur. Qd̃ sic. q: oĩa bonũ appetũt amore nãli. j. ethi. ⁊ aliqd̃ bonũ nõ ꝓpter aliud. Cõtra fruimur cognitis: sed non omnia cognoscunt. ꝯ.

Ad solutionem istarum qõnũ p̃mitto p̃mo qd̃am exẽplũ quõ vz corpa diuersimode getant vltim⁹ ⁊ min⁹ getis grauiũ corpoꝝ cẽtrũ. hunc aũt cẽtro tanq; termino vltimo adheret aliqd̃ corp⁹ graue p se ⁊ p̃mo puta terra q̃ nõ p nãm alteri⁹ corporis adheret alicui a quo pticipet grauitatẽ ⁊ istam adhesionẽ. Aliqd̃ aũt corpus adheret cẽtro ĩmobilr̃ p se sz nõ p̃mo q: adheret p grauitatẽ ⁊ adhesionẽ pticipatã a tra. p se tñ adheret q: p formã intrinsecã ⁊ firmit: vl'imobilr̃ q: ẽ q̃si intrinsecũ terre q p̃mo gescit: vt pote lapides ⁊ metalla in viscerib⁹ tre: ⁊ talia sz nõ primo tñ pfecte gescũt: q: pfecte ꝯiũcta sũt cẽtro mediãte p̃mo gescẽte cui sũt pfecte ꝯiũcta. Aliqd̃ corp⁹ ttio mõ adheret cẽtro mediãte terra cui vnit sz mobilit ⁊ nõ firmit. vt graue aliqd̃ exñs in supficie tre: ⁊ tale sz vẽ gescat ad tps nõ tñ ita determinat ad getẽ sicut corp⁹ gescẽs scdo mõ. Quarto mõ põt aliqd̃ corp⁹ adherere vniformit corpi primo ⁊ respectu illi⁹ quiescere: ⁊ tñ nõ gescere respectu vniersi si illud cui primo adheret nõ vniformit adhereat cẽtro. vbi gra d̃ hoie iacẽte in naui. ⁊ si in ptãte corpis eẽt. p seipm getare illud corpus graue quod seipsum finaliter quietaret in aliqua tali mobili: nõ aũt in cẽtro nec media tenec imediate: inordinate se getaret: q: ⁊ si quãtuz est ex se getaret se ꝓpter suã firmã adhesionẽ tali corpori mobili: tñ nõ adheret illi cui ꝑm naturã suaz adherere deberet vt getaret. Ad ꝓpositũ applicãdo põderi corpis corrndet volũtas in spũalib⁹: q: sicut corp⁹ põdere sic aĩus ⁊ volũtas amore ferẽ quocũq; fert, vt ait Aug. ii. de ci. c. 28. Cẽtrũ qd̃ ex nã sui ẽ vltimate quietatiuũ ẽ finis vltim⁹ ꝑm veritatẽ huic cẽtro volũtas dina p̃mo ⁊ p se: q: nõ pticipatione alic⁹ alti⁹ a se immobilr̃ ⁊ necio adheret: q: ipsa volũtas nõ habitũ nec p actũ differẽtẽ se nec in vtute alic⁹ cause superioris pfectissime amat illud sũmũ bonũ ⁊ necio vñ ait ille sap̃. q. de⁹ ẽ spa itellectualis c⁹ cẽtrũ vbiq; ẽ ⁊ circũferẽtia nusq;. In scõo gradu ẽ volũtas erecta q̃ nõ p̃mo sz pticipãdo a deo p se. tñ q: p formã suaz intrinsecã adheret firmit huic bono. ⁊ h̃ q: fcã ẽ q̃si itrinseca volũtati p̃mo gescẽti q: in ei⁹ bñplacito semper manẽs. In ttio gradu ẽ volũtas iusti viatoris q sz imitat dine volũtati ⁊ mediãte illa sũmo bono i quo gescit ipsa volũtas: tñ nõ firmit adheret illi bono vel bñplacito isti⁹ volũtat̃ vt nũc adheret illi nũc auertit ab illo. sed h̃ ẽ qd̃ã dissile in corpib⁹ ttij mẽbri. quia ibi manẽte forma q̃ corp⁹ gescit põt ipm nõ gescere h̃ ponit formã q̃ gescit destrui sil' cũ auersiõe volũtatis a cẽtro suo. In qrto gradu ẽ peccãs mortalr̃ q sz q̃z tũ ẽ ex pte act⁹ volũtat̃ se getãtis vehemẽter inhereat. alicui vo a deo ita q̃ nec mediãte illo nec imediate inheret deo. tñ ex pte obi nõ põt simplr̃ getari: immo sic gescẽs respectu nauis ⁊ nõ respectu cẽtri ñ gescit simplr̃ q: nõ gescit, respcũ vltimi getãtis in vniuerso. ita volũtas getãs se q̃z tũ põt in aliquo obo alio a deo nõ simplr̃ getat̃: q: nõ respcũ hui⁹ qd̃ vltimate ⁊ pfectissime ẽ in vniuerso getatiuũ voluntatis. Qd̃ ẽt pz: q: ibi volũtas nunq; satiat̃ q̃z tũcũq; firmiter se imergat in illud ꝓpter se amãdo illud.

Ex his ad ꝓpositas qõnes dico q̃ frui vr̃ dicit delectationez vel actũ inherẽdi obo ꝓpt̃ se quẽ ꝯcomitat̃ delectatiõis getatõ siue ges q̃ ẽ ipsa delectatio. h̃ aũt ẽ act⁹ vltimate tmi nãs põm inq; tũ põ seipsaz tminat actu suo: ita q̃ de rõne fruitiõis si dicit ac⁹ nõ vr̃ eẽ q̃ ipsa getet põm: q; tũ ẽ ex pte obi: sz inq; tũ ẽ expte põe alicui obo p se inherẽtis. ita ꝯ dico q̃ volũtas dina fruit̃ simplr̃ ⁊ necessario ⁊ p se ⁊ p̃mo. volũtas aũt creata btã fruit̃ simpliciter ⁊ ꝓpetuo ⁊ p se sz nõ p̃mo. voluntas viatoris iusti fruit̃ simplr̃ ⁊ p se sz nõ imobilr̃: neq; p̃mo volũtas peccãtis mortalr̃ fruit̃ simplr̃ q; tũ ẽ ex pte voluntatis getãtis seipam: qñ getat̃ in obo qõ ꝓpt̃ se amat sz nõ simplr̃ getat̃ q; tũ ẽ ex pte obi nec frui illud requirit: sed q: obm nõ ẽ de se getatiuũ sicut potentia actu suo se getat in ipso iõ ẽ fruitio inordinata. Sz tunc ẽ dubitatio quo obo peccãs mortalr̃ fruitur an. s. actu suo an obo sui act⁹. Rñn. q̃ cõit fruit̃ seipso. q: obm act⁹ sui amat amore ꝯcupiscẽtie. ⁊ p ꝯns aliqd aliõ amat amore amicitie. q: oẽm amorẽ ꝯcupiscẽtie precedit amor amicitie. illud aũt aliud ẽ ipsemet cui vt amato amore amicitie appetit illud obm vñ nõ fruit̃ obo sui act⁹ nec p ꝯns ipso actu sup quẽ nõ oz p̃mo reflecti. hec ẽ sñia aug. de ci. dei li. 14. c. 28. ⁊ sup gen̄. li. 2. ⁊. c. 8. q̃ duas ciuitates fecerũt duo amores. ciuitatẽ diaboli amor sui vsq; ad ꝯtemptũ sui. ergo p̃ma radix ibi est q̃ peccãs fruitur se.

Ad questionem penultimaz dici põt q̃ appetit⁹ sensitiuus sz aliq̃liter alicui inhereat ꝓpter se. i. nõ ꝓpter alterũ negatiue: q: nõ ẽ ei⁹ referre ad aliud. nõ tñ ꝓrie: q: nõ appciat obm vt nõ referibile ad aliud. iõ abusiue dr̃ frui ꝓpter nõ relationẽ nõ tñ ꝓprie: q: nõ irreferibiliter iheret. Silr̃ nec amore inheret: q: ei⁹ ꝓprie nõ ẽ amare. Silr̃ nec ꝓprie inheret q: nõ se applicat obo sz q̃si infigit̃ vi obi. q: nõ ducit se sz ducit̃ ꝑm Dama. li. 2. c. 24. Et in sequẽdo pabolã de getatione corpoꝝ possz dici q̃ appetit⁹ sẽsitiu⁹ similat̃ ferro q̃si adamãti infixo vi adamãtis attracto. ⁊ sic nec in cẽtro mediate vel ĩmediate getat̃ vel in aliquo alio vi illa q̃ esset getatiua in cẽtro vel intrinseca getatiua in aliquo q̃si in cẽtro: sed tñ q̃si vi extrinseci getãtis: ita h̃ vis obi getat. nõ aũt illa intrinseca getatiua in cẽtro: vel q̃si in cẽtro que est sola libertas que appetitui sensitiuo non conuenit.

Ex his pz ad vltimã qõnez. q: si ab appetitu sensitiuo neget̃ frui ꝓprie q tñ magis ꝯuenit cũ volũtate cui⁹ ꝓprie ẽ frui q̃z appetit⁹ nãlis q: act⁹ appetit⁹ sensitiui sequtur actũ cognoscẽdi sicut actus volũtatis: nõ sic aũt act⁹ appetit⁹ nãlis seqũs sit act⁹ ei⁹. sequtur q̃ hñti solũ appetitũ nãlẽ ñ ꝯuenit frui ꝓprie: imonec sic abusiue: sicut competit appetitui sensitiuo.

Ad argumenta ad illud p̃me. q. dico sicut dictũ ẽ. q. p̃ma huius disti. arti. 4. Qd̃ rõ finis nõ ẽ ꝓprie rõ frnibilissz rõ illi⁹ boni absoluti cui ꝯuenit rõ finis sz igit̃ de⁹ ñ sit finis sui tñ respectu volũtatis sue est illud obz cui nata ẽ cõpetere rõ finis q: est sũmũ bonũ. non tñ põt sibi competere ratio finis respectu sui sic nec respectu sui ẽ finis: sz respectu oiuz fruibiliũ q̃lia sũt bona ordinabilia ad aliud. Si obijciat quõ ꝯ de⁹ dr̃ agere ꝓp finẽ. ⁊ ẽt q̃ superioris agẽtis ẽ superior finis. Rñn. respectu nl li⁹ ẽ eã finalis aliq̃ nisi respectu cui⁹ ẽ cã efficiẽs. q: cã

litas cāe finalis ē mouere efficiēs ad agēdū. dei igit̄ effectibilis nihil ē cā finalis: sed illud p^m dictū vulgatū dz intelligi q agit ppt̄ finē effect^9 nō ꝓpter finem sui: q3 nō ē agēs sui. Sil̄r scōm dictū dz intelligi de fine effect^9. q3 agēs supi^9 ordinat nō se sz effectū ad finē vlīorē vel supiorē. ⁊ ita ille finis supior ē agētis non vt finis eius sed ad quem ordinat illud quod agit.

Ad argumentum 2^e. q. dico q; preter actū desiderij q est respectu non habiti quo viator iust^9 appetit deū actu ꝯcupiscētie hz iust^9 aliū actū amicitie volēdo deo in se bn̄ ē: ⁊ hic act^9 amicitie est fruitio: nō aūt ille q ē desiderij. ⁊ iste scōs ppie est charitatis nō aūt p^m q est act^9 desiderij sicut dicet libro tertio. di. 29. maior ergo est falsa.

Ad primum ar^m. 3^e. q. pōt exponi maior q; iberēs mobili non gescit simplr̄ hz q̄ztū ē ex pte sui sic getet se in i°. ⁊ ita ꝓceden dū ē hec ꝓ° q; peccās mortaliṫ nō simplr̄ getaṫ: hz quātū ē ex pte ipsi^9 sic actu suo se getare volētis vltimate se getat in aliquo immobili. Si addaṫ q; nihil fruiṫ nisi simplr̄ getet̄ in illo negādū ē: sz oz addere nisi simplr̄ getet̄ quātū est ex pte ipsi^9 act^9. quo. s. iberet obo: ⁊ ēt q̄ztū ē ex pte obi in fruitione ordinata. nec h̄ dz intelligi getatio fūma: q3 oēm getationē vie seqtur maior p̄ie: hz ꝓpter actū irreferibilē ita acceptātē obm.

Ad scōz pōt maior negari: q3 hz amore ordinato nullus fruaṫ aliquo nisi quo nō vult aliquē vti sz frui: tri amore iordinato bn̄ pōt qs frui aliquo quo n̄ vult aliuz frui sz tm̄ vti. vel illud nullo mō amare sicut pz ō zelotipia iordinata. Ad pbationē maioris pōt dici q; hz fruēs appēciet̄ fruibile tanq̄z sūmuz bonū: nō tm̄ vult illud ab oīb^9 sic appēciari q̄ iordinate sic fruitur nō igiṫ seqtur vult illud eē sūmū bonū vel amat illud q̄si sūmū bonū: g̃ vult alios sic amare illud. Aliter pōt rn̄deri negādo minorē ad pbationē n̄ seqtur vult fruibile eē: g̃ vult illud eē a deo. Nec seqtur ēt vult illud eē a deo: g̃ vult deuz vti illo ⁊ cā defect^9 vtriusq; p̄tie ē q3 nō op3 volētē añs velle p̄ns q̄ p̄ns nō iclud̄iṫ per se in añte sed tm̄ sequitur per locū extrinsecū: ita est in ꝓposito.

Ad auctoritatem augu ad q̄rtā q. pz q3 exponēda ē auctas ei^9 de fruitione abusiua siue extendēdo fruitionē: q3 appetit^9 sensitiu^9 nō refert itelligēdo negatiue nō p̄rie q3 nō inberet obo tanq̄z irreferibili: q3 hz irreferibili a se h̄ ē in potētia nāli in ipso. nō rōne bonitatis obi vē vel in acceptatione potētie. ō dīa istox nō referri negatiue ꝓtrarie ⁊ p̄riuatiue dicetur. 2. lib. di. 41.

Ad argumentum questio nis vltime pz q; hz appetit^9 nālis alicui inhereat ppt̄ se negatiue nō tm̄ p̄rie vt in plīb^9. ⁊ si q̄ñ p̄rie non tam̄ amore iberet sz nec ēt ppie iberet sz ab ipso vāte naturā q̄si ifigit illi obo: nō qdē per actū elicitū aliū a nā sicut ē in appetitu ēt sēsitiuo: hz p̄ inclinationē bitualez nāe. Vñ sicut p̄dictū ē min^9 ꝓuenit sibi frui q̄z appetitui sensitiuo q; actū elicitū q̄si obo iā cognito inberet hz nō libe. appetit^9 aūt nālis sine oi cognitione ppetuo iclinaṫ. Et dicit̄ de frui ⁊ spāliter in qōne. 3. hui^9 distinctionis patere pōt de vti q ē act^9 qdā volūtaṫ imperfector ad frui sic ad actū pfectiorē eiusdē pōe ordiatus

Hsta est secunda pars prin cipalis huius libri. In qua magister determinato p̄emio: incipit suū tractatū in q̄ttuor libros partiales dividere. Cuius rō fm plīm est. q3 scie secant quēad modū ⁊ res de q̄bus sunt. In quoz p̄mo libro magist agit de deo absolute fm rōnē sue nālis perfectionis.

In secūdo agit de eo inq̄ztum eius potētia relucet in effectu creationis. In tertio agit de ipso inquātū claret ei^9 sapia in ope redēptionis. In q̄rto agit de eo in quātum eius bonitas seu clemētia refulget in fructu glīficationis. Quantū igiṫ ad p̄mum libr̄ mgr̄ duo facit. Primo p̄mittit q̄dā generalia quasi totius operis plībamina. Scōo suā intētionē exeqtur. Et hoc i p̄ncipio scde distinctionis que incipit ibi. Hoc itaq; vera. In p̄ma enim huius libri distinctione magist tria facit. Primo determinat suum intentū. Scōo mouet qōnes circa determinata. Tertio determiata breuiter recapitulat. Primū facit a p̄ncipio distictionis vsq; ibi. Cum aūt hoies. Scōm vo ab inde vsq; ibi. Dīa igiṫ q̄ dicta sūt. Tertiū vo ab inde vsq; ad finē distinctionis istius. Et in istis videt̄ stare sententia p̄ntis distinctionis in generali. In spāli vo intētio magr̄i stat in trib^9 ꝓpositionibus. quarū p̄ma ē. Totā sacram paginam ꝓstat spāliter circa res ⁊ signa versari. Et hāc ꝓbat magr̄ auctē bti Augu. sexto capitulo de doctrina xp̄iana dicētis. Dis doctrina vel rerū est vel signox. Et intelligiṫ hic per signa nō terminos significātes ad placitū ipsius instituētis: hz q̄sdam res exteriores ex diuina ordinatione aliquid significātes cuiusmodi sunt sacr̄a cum suis materijs: tam veteris q̄z noue legis. Per res vo intelligit̄ res absolutas per terminos significabiles q̄. s. ita cadunt sub determinatione cōsiderationis sacre scripture. q; vlterius nihil spāliter designāt vt est deus. xp̄s creatura ⁊ h^9i. Sō aūt sacr̄a tā veteris q̄z noue legis aliquid significēt: patet q3 sacr̄a veteris legis significabant inuisibilē gr̄am quam nō cōsercbāt. sacr̄a vo noue legis significabāt gr̄am inuisibilē quā ēt conferūt q̄ztum ex tpe ipsox: vt plenius patebit in quarto huius. Et subdit q; omne signū est res aliqua. q3 qō non est res aliqua oīno nihil est vt dicit Aug. in eodem ⁊ nō ecōtra omis res est signū. q3 aliqne sunt res nihil significātes. Et tādem subinfert q; p̄mo sit determinādum de rebus ⁊ postea de signis. Scōa ergo ꝓpō est hec. Sola trinitate increata est ppie fruēdū. Patz hec ꝓpō variis scōrum doctox auctoritatibus. Et pbaṫ rōne sic. Illo solo est fruēdū qō ꝓpter se ⁊ nullum aliū finē est diligēdum: sed hoc solum est trinitas increata. igitur ea tm̄ ppie est fruēdum. ⁊ per ꝓns ꝓpositio vera. Huius rōnis maior pz per descriptionem fruitionis in littera qua dicit. frui est amori inhere re alicui rei tm̄ ꝓpter seipsam. Minor ꝓbaṫ sic. Sola trinitas increata est nr̄orum beatificatiua. igiṫ ipsa sola est ꝓpter se finaliter diligēdā. Cōsequētia tenet ex verbis bti Aug. dicētis. Dicimus ea re nos frui: quam diligimus ꝓpter se. ⁊ ea nobis fruēdū ē tm̄ qua efficimur bti. Antecedens pz ex textu vbi dicit. Res q̄bus fruēdum est sunt p̄r ⁊ filius ⁊ spūs sanctus ⁊ per ꝓns ꝓpositio vera. Tertia ꝓpō est hec. Usus ⁊ fruitionis distinctionē accipimus penes relatiuam ⁊ absol tam dilectionis inhesionē. Patet hec ꝓpositio in textu per terminox descriptionē. Unde dicitur. frui est rei amore inherere solum ꝓpter seipaz. Sed vti est rei amore inherere: non finaliter ꝓpter seipam: sed inquantū ordinata est ad illaz qua fruendum ē. igiṫ ꝓpō vera. Cōsequēter circa ista tria mouet dubia: quox p̄mum ē. An hoibus sit fruēduz. Et dicēdum est q; nō simplr̄ sed in deo. Et cum dicitur homo fruitur hoie. sed deo fruiṫ in homine. Scōm est. An timor dei ad nos sit vsus vel fruitio. Dicendum est q; nō sit vsus: q3 deus nō diligit aliquid propter aliud a se. sed oīa diligit ꝓpter ipsius ppriā bonitatē. Tertiū ē. An virtutib^9 sit fruēdū. Kndet q; nō nisi instraliṫ: eo q; nō q̄runt ꝓpter se sed propter beatitudinem ⁊ ꝓpter deū. Et in his stat snīa hui^9 distinctionis in speciali.

De mysterio trinitatis ⁊ vnitatis:

Di.2. b Augu⁹.

Oc itaq; vera ac pia fide tenendum est: q; trinitas sit vnus solus ⁊ verus deus: vt ait Augu. in primo lib. de trinitate. scilicet pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus. ⁊ hec trinitas vni⁹ eiusdemq; substantie vel essentie dicitur: creditur ⁊ intelligitur que est summum bonum. quod purgatissimis mētibus cernitur. Ad dētis enim humane acies invalida in tam excellenti luce non figitur nisi per iustitiam fidei emundetur Idem in lib. retractationum. Non approbo quod in oratione dixi. Deus qui nō nisi mūdos verum scire voluisti. Responderi enim potest multos etiam non mundos multa scire vera. De hac re ergo summa ⁊ excellentissima cum modestia ⁊ timore agendum est. ⁊ attentissimis auribus atq; devotis audiendum vbi queritur vnitas trinitatis patris. s. ⁊ filij ⁊ spiritus sancti. q; nec periculosius alicubi erratur. nec laboriosius aliquid queritur. nec fructuosius aliquid invenitur. Proinde omnis qui audit ⁊ legit ea que de ineffabili ⁊ inaccessibili luce divinitatis dicuntur studeat imitari atq; servare. quod venerabilis doctor Augu. Augu⁹. in primo libro de trinitate de seipso ait. Nō pigebit me inquit sicut hesito querere nec pudebit sicubi erro discere. Quisquis ergo audit hoc vel legit: vbi pariter certus est pergat mecum: vbi pariter hesitat querat mecū. vbi errorem suum cognoscit redeat ad me. vbi me cum revocet me. Ita ingrediamur simul caritatis viam tendentis ad eum de quo dictum est. Querite faciem eius semper.

Que fuerit intentio scribentium de trinitate.

Omnes autez catholici tractatores vt in eodem primo libro Augu. ait. qui de trinitate que deus est scripserunt hoc intenderunt fm scripturas docere. q; pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus vnius sint substantie ⁊ inseparabili equalitate vnus sint deus. Augu⁹ Augu⁹. in libr. retractationum. vbi dixi de patre ⁊ filio. qui gignit ⁊ quem gignit vnum est. dicendum fuit vnum sunt. sicut ipsa veritas apte loquitur dicens. Ego ⁊ pater vnum sumus vt sit vnitas in essentia. ⁊ pluralitas in personis. Ideoq; non sunt tres dij sed vnus deus. Iz pater filium genuerit. ⁊ ideo filius non sit q pater est. filiusq; a patre sit genitus. ⁊ ideo pater non sit qui filius est. ⁊ spiritus sanctus nec pater sit nec filius. sed tm̄ patris ⁊ filij spiritus vtriq; coequalis: ⁊ ad trinitatis pertinēs vnitatem. Teneamus ergo patrem ⁊ filium ⁊ spiritum sanctum vnum esse naturaliter deum: vt ait Augu⁹. in hb. de fide ad Petrum. Ne q; tamen ipsum patrem esse qui filius est. nec filium ipsum esse qui pater est. nec spiritum sanctum ipsum esse qui pater est aut filius. Una est enim patris ⁊ filii ⁊ spiritus sancti essentia quam greci homousion vocant. in qua nō est aliud pater: aliud filius: aliud spiritus sanctus quāuis sit personaliter: alius pater: alius filius alius spiritus sanctus.

Quis ordo sit servandus cum de trinitate agitur.

Ceterum vt in primo libro de trini. Aug. docet. primum fm auctoritates sanctarum scripturarum. vtruz fides ita se habeat demonstrandum est. Deinde aduersus garrulos ratiocinatores elatiores magis q; capaciores rationibus catholicis ⁊ similitudinibus congruis ad defensionem ⁊ assertionem fidei vtendum est vt eorum inquisitionibus satisfacientes. mansuetos plenius instruamus ⁊ illisi nequiverint invenire quod queritur: de suis mentibus potius q; de ipsa veritate. vel de nostra dissertione conquerantur. Augu⁹.

Testimonia sanctorum de trinitate.

Proponamus ergo in medium veteris ac novi testamenti auctoritates quibus divine vnitatis atq; trinitatis veritas demonstretur. ac primum ipsa legis exordia occurrant. Ubi Moyses ait. Audi israel dominus deus tuus deus vnus est. Item. Ego sum dominus deus tuus qui eduxi te de terra egypti. non erunt tibi alii dii preter me. Ecce hic significavit vnitatem divine nature Deus enim ⁊ dominus. vt ait Ambro⁹ in p̄ molibro de trinitate. nomen est nature. nomē est potestatis. Item alibi: deus loquens ad Moisen ait. Ego sum qui sum. ⁊ si quesierint nomen meum: vade ⁊ dic eis. Qui est misit me ad vos. Dicens enim ego sum. non nos sumus. ⁊ qui est non qui sumus. apertissime declarauit vnum solum deum esse. In canti co etiam Exodi legitur. Dominus omnipotens nomen eius. Non ait domini. vnitatez volens significare. Personarum quoq; pluralitatem ⁊ nature vnitatem simul ostēdit dominus in Genesi dicens. Faciamus hominem ad imaginem ⁊ similitudinem nostram Dicens enim faciamus ⁊ nostram. pluralitatem personarum ostendit. dicens vero imaginem vnitatē eēntie. Ait. n. dicit aug. in li. de fide ad petrum. Si in illa natura p̄is ⁊ filii: et Ambr. Augu⁹.

spūs scī vna eēt tātū persona: nō dicereť facia
mus hoiem ad imaginē ⁊ silitudinem nr̄am.
Cū.n. dicit ad imaginē. oñdit vnā naturā eē
ad cuius imaginē hō fieret. cū vo dicit. nr̄az:
ostendit eūdem deū non vnam sz plures esse
personas.

Apte oñdit q nec solitudo nec diuersitas
nec singularitas ibi est sed similitudo.

Hyla⁹. Hylarius quoqz in libr.
z. de tri. dicit his vbis significari q in trinita
te nec diuersitas ē nec singlaritas vel solitudo
sz silitudo ⁊ pluralitas siue distinctio. Ait enī
sic. Qui dixit. faciam⁹ hoiem ad imaginē ⁊ si
militudinē nr̄am: iuicē eē sui sles in eo q di-
cit imaginē ⁊ silitudinē nr̄am oñdit. Imago
enī sola nō est. ⁊ silitudo nō sibi ē neqz diuersi
tatē duobus admisceri alterius ad alterū sil'tu
do pmittit. Itē idē in. iiij. li. Absolut⁹ voluit
intelligi significationē hanc nō ad se eē referē
dā tātū: dicēdo faciam⁹ hoiem ad imaginem
⁊ similitudinē nr̄am. Professio.n. ꝯsortij su-
stulit intelligētiā singularitatis. q ꝯsortiū ali-
qd nec pōt eē sibiipsi solitario. neqz rursū soli
tudo solitarii recipit faciam⁹. neqz gsq̄ alieno
a se loqtur nr̄am. vterqz ergo sermo. s. faciam⁹
⁊ nr̄am: vt solitariū eūdēqz nō patiē. ita neqz
diuersū a se alienūqz significat. Solitario ꝯue
nit faciā ⁊ meā. Nō solitario vo cōuenit dice
re. faciamus ⁊ nr̄am. vterqz sermo vt nō soli-
tariū tātū. ita neqz differētē eē vel diuersū esse
significat. Nobis quoqz nec solitarius nec di
uersus ē ꝯfitēdus. Ita ergo deus ad cōem si-
bi cū deo imaginē eādēqz similitudinē hoiez
repiť opari. vt nec significatio efficiētis admit
tat intelligētiā solitudinis. nec opatio ꝯstituta
ad eandē imaginē vel similitudinē patiať di-
uersitatē diuinitatis. In his vbis Hylarius
pluralitatē psonarū. voluit intelligi noie ꝯsor-
tii. atqz ꝯsignificauit noie ꝯsortii vel pluralita
tis nō poni aliqd sed remoueri. Pluralitas
enī vel ꝯsortiū psonarū cū dī. solitudo vel sin
gularitas negať cū dicimus plures eē psonas
significam⁹ q nō ē vna sola. Ió Hylari⁹ vo-
lens ista subtiliter ⁊ sane intelligi ait. Profes
sio ꝯsortii sustulit intelligētiā singularitatis.
Non dicit posuit aliqd. Ita ēt cū dicim⁹ tres
psonas singularitatē ⁊ solitudinē tollim⁹. Et
q pr̄ nō ē solus nec fili⁹ ē solus. nec spūs scūs
ē solus. significam⁹ q nec pr̄ tātū ē ⁊ filius nec
pr̄ tātū ⁊ spūs scūs. nec filius tātū ⁊ spūs scūs
De hoc aūt in seqnti plenius ageť. vbi ēt sm
qd similes dicātur tres plone. ⁊ vtruz aliquo
modo sit ibi diuersitas vel differentia osten-
detur

Quid ex vbis hyla. intelligi ō beat.

Ad idem q ō ceperat redit vt alias aucto
ritates supponat.

Nunc uero ad propositum

redeamus ⁊ ad oñdendū psonarū pluralitatē
atqz essentie diuine vnitatem. alias scōz aucto
ritates inducamus. Moyses dicit. In pnci-
pio creauit deus celū ⁊ terrā. p deū significans
pr̄em. p pncipium filium. Et p eo q apō nos
deus dicitur: hebraica vitas hz heloym. qō
est plurale hui⁹ singularis qō est hel. Quod
ergo nō est dictuz hel qō est deus: sz heloym
quod interptari pōt dij siue iudices ad plura-
litatez psonarum refertur. Ad quā etiaz illud
attinere videtur quod diabolus p spentez di
xit. Eritis sicut dii. p quo ī hebraico hī helo-
ym. ac si diceret. Eritis sicut dīne psone. Ille
etiā maximus ppheta⁹ ⁊ reguz David. q su
az ceteris pfert itelligentiā dicens. Sup senes
itelleri. vnitatez dīne nāe oñdens ait. dñs no
men est illi. non dicit dñi. Alibi etiaz eiusdem
vnitatez ⁊ eternitatem simul oñdens ait ex p-
sona dei. Israel si me audieris nō erit inte de
us recens: neqz adorabis deū alienum. Ali-
ud ho⁹ vt dicit Ambr. in. i. li. de tri. significat Ambr.
eternitatez. aliud vnitatez subē idifferentis vt
neqz posteriorem pr̄e: neqz alterius diuinita
tis filium vel spirituz sanctum esse credamus.
Nā si pr̄e posterior est filius vel spiritus san
ctus recens est. ⁊ si vnius nō est diuinitatis:
alienus est: sz nec posterior est: q recens nō ē:
nec alienus. q ex pr̄e natus est filius. ex pr̄e p
cedit spiritus sanctus. Alibi quoqz distinctio
nem psonaz insinuās ait. Verbo dñi celi fir-
mati sunt. ⁊ spiritu oris eius omnis vtus eo-
rum. Alibi etiā ait. Bñdicat nos deus deus
nr̄: bñdicat nos deus ⁊ metuant eū oēs fines
terre. Trina. n. ꝯfessio dei trinitatem exprimit
psonarū. vnitatē vo essentie aperit cum sin-
gulariter subiungit eum. Esaias quoqz dicit:
se audisse seraphin clamātia. Sāctus sanctus
sāctus dñs deus. Per hoc quod dicit ter sā
ctus trinitatem significat. per hoc q sūdit do
minus deus vnitatez essentie. Dauid quoqz
eternā filii generationem aperte insinuat ex p
sona filii dicens. Dñs dixit ad me. filius me
us es tu ego hodie genui te. De hac generatō
ne ineffabili Esaias ait. Generationem eius
qs enarrabit. In lib. quoqz Sap̄. eternitas fi
lii cum pr̄e mōstratur vbi sapientia ita loqtur
Dñs possedit me ab initio viaz suaruz aūq̄
qcq̄ faceret a pncipio. ab eterno ordinata sum
aūquā terra fieret. necdum erāt abyssi ⁊ ego iā
cōcepta eram. necdum fontes. necdum mōtes
aut colles: ⁊ ego parturiebar. adhuc terrā non
fecerat ⁊ cardines orbis terre. quādo prepara
bat celos aderaz. quando appendebat funda
menta terre cum eo eram cuncta componens
⁊ delectabar p singulos dies ludens corā eo.
Ecce aptuz de eterna genitura testimonium
quo ipa sapia perhibz se añ mundū ꝯceptā eē
parturiri. i. genitam. ⁊ apud pr̄ez eternaliter

existere. Ipsa etiã alibi ait. Ego ex ore altissimi pdij pmogenita ante oẽm creaturã. Idicheas quoqz pphęta eternã vbi generationẽ ꝛ tpalẽ ex Maria simul insinuauit dicẽs. Et tu bethleẽ ephrata puulus es in milibus iuda ex te egredietꝫ qui sit dñator ī israel. ꝛ egressus eius ab initio a diebus eternitatis.

Specialia testimonia de spiritu sancto.

De spiritu sancto etiam ex/

plesa documẽta in veteri test. hẽm⁹. In Gene. n. legit. Spũs dñi ferebat sup aqs. Baruid dicit. Quo ibo a spũ tuo. In li. Sap. dr. Spũs scũs discipline effugiet fictũ. benignus eni est spiritus sapientie. Esa. quoqz ait. Spiritus domini super me.

De testimonijs noui testamenti.

Nunc vero post testimonia

veteris testamẽti de fide scẽ trinitatis ꝛ vnitatis ad noui testamẽti auctoritatẽ accedam⁹ vt in medio duũ aialiũ. i. testõz cognoscatur vitas ꝛ forcipe d altari sumatur calculus quo tãgãtur ora fideliũ. Dñs itaqz ipse vnitatem diuine eẽntie ac personarũ trinitatez apte insinuat dicens apl̃is. Ite baptizate omnes gentes in nomine p̃is ꝛ filij ꝛ spũs sancti. In nomine vtiqz ait vt Ambr. ait in pmo li. de tri. nõ in omnib⁹ vt vnitas essentie oñdatur per nomina tria que supposuit tres esse psonas dclarauit. Ipse etiã ait. Ego ꝛ p̃ vnũ sumus. vnũ dixit: vt ait Ambr. in eodem ne fiat discretio ptãtis nature ꝛ addidit sum⁹. vt p̃em filiũqz cognoscas. s. vt pfectus p̃ filiũ pfectuz genuisse credatur. ꝛ qm p̃ ꝛ filius vnũ sint. nõ confusione psone sz vnitate nature. Joã. quoqz in epistola canonica ait. Tres sunt qui testimoniũ phibent in celo p̃: vbum. ꝛ spũs sanctus. ꝛ hi tres vnũ sũt. Ipse etiã in initio euãgelii sui ait. In pncipio erat vbũ ꝛ vbũ erat apud deuz ꝛ deus erat verbũ. vbi apte ostendit filium semp ꝛ eternal̃ fuisse apud patrem vt aliũ apud aliũ. Apls quoqz apte trinitatez distinguit dicens. Idisit de⁹ spũm filij sui in corda nr̃a. ꝛ alibi. Si spũs ei⁹ q suscitauit iesũ habitat in nobis ꝛc. Itez alibi trinitatez atqz vnitatẽ euidẽtissime cõmendat dicens. Om̃ ex ipso ꝛ p ipsuz ꝛ in ipso sunt omnia ipsi glia Ex ipso ait vt aug. in li. de tri. ait. pp p̃em. p ip̃m dicit pp filiũ. in ipso pp spũm scm̃. Per hoc vero q nõ ait ex ipsis. p ipsos: ꝛ in ipsis: nec ait ipsis glia. sz ipsi. insinuauit hanc trinitatez vnũ deum esse sz qz singule pene syllabe noui testamenti: hanc ineffabilis vnitatis atqz trinitatis vitatez coorditer insinuant inductioni testimoniox sup hac re supsedeamus:

Ambr.

Augu⁹.

ꝛ rõnibus congruisqz similitudinibus ita esse prout infirmitas nr̃a valet ostendamus.

Circa secundaz di

c stinctionẽ qro pmo de his q ptinẽt ad vnitatẽ dei. ꝛ pmo vtrũ in entib⁹ sit aliqd actu exns infinitũ. q nõ sic arguit. si vnũ cõtrariũ eẽt in nã actu infinitũ nihil sibi cõtrariũ eẽt in nã: g si aliquod bonũ sit mali infinitũ nihil mali eẽt in vniuerso. Rndet q maior est vera de cõtrarijs formal̃r. nullus malũ cõtrariat deo formaliter. Contra: siue formaliter siue virtual̃r cõtrietꝫ si ẽ infinitũ nihil patit cõtrariũ sui effectus: qz ppter infinitã virtutẽ destruet oẽ incõpossibile suo effectui: g maior est ita vera de ctrario virtualiter sicut formal̃r. ꝛ ẽ exm si sol eẽt infinite calidus v tual̃r nihil relinqret frigidũ i vniuerso: sicut nec si esset infinite calidus formal̃r. Itẽ corp⁹ infinitũ nullus aliud corp⁹ secũ cõpatit g nec ens infinitũ aliud ens cũ eo: pbõ ꝓmitte. tũ qz sicut repugnat dimẽsio dimẽsiõi: ita vt actualitas actualitati repugnare: tũ qz sicut si eẽt aliud corp⁹ ab infinito faceret cũ illo aliqd maius infinito: ita si eẽt ens aliud ab infinito facẽt aliqd maiꝰ infinito. Preterea qõ ita ẽ h̃ ñ alibi ẽ finitũ respcũ vbi ꝛ qõ ita ẽ nũc qõ nõ al̃s ẽ finitũ respectu qñ. ꝛ ita d aliis: ꝛ qõ ita agit h̃ qõ nõ aliud ẽ finitũ fm actionẽ. g qõ ẽ ita h̃ aliqd q nõ aliud ẽ finitũ fm entitatẽ: de⁹ ẽ summe h̃: qz ex se ẽ q dã singl̃itas: g nõ ẽ infinit⁹. Itẽ. 8. phy. vt⁹ infinita si eẽt mouẽt in nõ tpe: nulla vt⁹ põt mouere in nõ tpe: g ꝛc. Cõtra ibidẽ phs. 8. physico ꝓbat p mũ mouẽs eẽ põe infinite: qz mouz motu infinito. sz hec pclo nõ põt itelligi tñ de infinitate durationis: qz ppt infinitatẽ põe ꝓbat q nõ possit eẽ i magnitudine. nõ repugnat añt magnitudini fm eũ q i ea sit põ infinita fm durationẽ sicut ponit in celo. Itẽ in ps. magn⁹ dñs et laudabilis nimis. Itẽ Dani. c. 4. Est pelagus infinitarum perfectionum.

Ecundo quero an ali

s qõ infinitũ sive an deũ eẽsit p se notũ. q sic pmo. Dam̃. li. j. c. j. ꝛ z. ei⁹ qõ ẽ deũ ẽ cognitio oĩb⁹ ẽ nãlit̃ inserta: sz illud ẽ p se notũ cui⁹ notitia oĩb⁹ inserta ẽ. sic pz ex .2. meta. q pma pncipia q̃ sũt q̃si tanua sũt p se nota: g ꝛc.

Preterea illud quo nihil mai⁹ cogitari põt ẽ p se notũ eẽ. de⁹ aũt ẽ h⁹i fm Anse. p sol. 2. illud aũt nõ ẽ aliqõ finitũ. g infinitũ. pma. ꝓbat. q: oppom pdicati repugnat sbo. si. n. ī re nõ ẽ: nõ ẽ quo mai⁹ cogitari non põt. qz si eẽt i re mai⁹ eẽt q̃s si nõ eẽt in re sz tñ in intellectũ.

Itẽ vitatẽ eẽ ẽ p se notũ: de⁹ aũt ẽ vitas: g deũ eẽ ẽ p se notũ. pbõ maiorꝭ: qz sequit ex suo oppsito. si enĩ nulla vitas ẽ g verũ ẽ nullã vitatẽ eẽ: g vitas ẽ. Itẽ ppões hñtes necessitatẽ fm qd ex tminis hñtib⁹ entitatẽ sz qd sũt p se note: sicut pma pncipia q̃ sũt p se ñ ex tminis hñtib⁹ eẽ in itellectu: g multo magis erit illa p se nota q̃ hz necessitatẽ ex terminis simpl̃r neẽjss q̃lis ẽ ista de⁹ ẽ. Assũptũ pz: qz neẽitas pmoz pncipiorũ ꝛ noscibilitas eoz nõ ẽ ppt exñtiã tminoz in re: sz tñ ppt ꝓnexionẽ extremoz vt sũt i itellectu ꝓcipiente.

Cõtra p se notũ nõ põt ab aliquo negari: sz dixit in scipiẽs ī corde suo nõ ẽ de⁹. g ꝛc. Itẽ Aug̃ice. i. meta. ẽ um eẽ nõ ẽ pnor̃ nec despat̃ cognosci.

S. varro di. 2. ꝛ hi⁹. q. j. soluẽ pm arm.

Quoniam secundum phi/

losophũ. 2. meta. absurdũ ẽ sil̃ q̃rere sciam ꝛ modum sciẽdi. iõ pmo rñdeo ad scdaz qõnẽ q̃ ingrit de mõ cognoscẽdi istã de⁹ ẽ: ꝛ quãtũ ad istã pmo assigno rõnez ppõnis p se note. ꝛ dico sic. cũ dr̃ ppõ p se nota li p se nõ excludit quãlibet cãm: qz nõ excludit terminos ppõnis. i nulla. n. ppõne p se nota ẽ exclusa notitia tmi

no:ũ:q: ꝑnci^a ꝑ^a cognoscim^9 inquantũ terminos cognoscim^9. sed excludit quecũqꝫ cã ꝛ rõ que ẽ extra ꝑ se cõceptũ ꝛminoꝝ ꝓpositiõis ꝑse note. Dicit igit ꝓpoñ ꝑ se nõ que ex terminis ꝓpꝛijs qui sũt aliqd ei^9 vt sũt ei^9 hꝫ veritatẽ euidentẽ ꝛ nõ ꝑ aliqd aliud qð sit extra terminos ꝓpꝛios hꝫ ẽ q: per nullã aliã vtutẽ cõplexã cuiuscũqꝫ alicuius ꝓpositiõis hꝫ euidẽtiã sed ex se tñ vt oẽ totũ ẽ maius sua ꝑte. Ulterius qui sũt illi termini ꝓpꝛij ex quib^9 debet eẽ euidẽs: dico q: quo ad hꝫ alius terminus ẽ diffinitio alius diffinitũ: ꝛ hꝫ siue accipiant ꝛmini ꝓpõis ꝑ vocib^9 significãtib^9 siue ꝑ cõceptib^9 significatis qð ꝓbo ex ꝓmo posterioꝝ: q: qð qd ẽ alterius extremi ẽ mediu ī demõstratiõe: ergo altera ꝓmissaꝝ nõ differt a ꝓclone nisi sicut diffinitũ a diffinitiõe: ꝛ tũ ꝓmissa ẽ ꝓncipiũ ꝑ se notũ: ꝓclo aũt nõ est ꝑ se nota sꝫ demõstrata: ꝯ quãtuꝫ ad rõnez ꝓpositiõis ꝑ se note alius ꝛminus ẽ diffinitio a diffinito vel ali^9 ꝓcept^9 diffinitiõis a ꝓceptu diffiniti quia si esset idem conceptus diffinitiõis ꝛ diffiniti ī demõstratiõe potissima eẽt petitio ꝓncipij. itẽ tũc essent ibi duo termini tñ qð ẽ falsũ. Hoc ꝓbat ꝛ^o sic p arist. ꝓmo physi. q: noĩa sustinẽt ad diffinitiõez hoc qð totũ ad partes. i. q: nomẽ est ꝑus notũ diffinitiõe. nomẽ aũt ꝓfuse importat qð diffinitõ distincte: q: diffinitio diuidit in singularia ꝯ cõcept^9 qdditatis ꝑut importat ꝑ nomẽ ꝓfuse ẽ ꝑus not^9 naturaliter ꝯ cõcept^9 ei^9 vt importat distincte ꝑ diffinitionẽ ꝛ ita alius ꝓcept^9 ꝛ aliud extremũ põt eẽ tot formarũ sic ipossibile ẽ eundez ꝓceptũ eẽ ꝓorẽ ꝛ posteriorẽ ꝛ hꝫi ꝛ nõ hꝫi de eadẽ re: sꝫ idẽ ꝑt cõcipi ꝑus ꝛ^m nomẽ ꝯ ꝛ^m diffinitiõez ꝓmo physi. ꝛ ꝑ ꝓmẽtatoꝝ ꝓmẽto ꝓmo. ꝯ ꝓcept^9 iꝑortat^9 ꝑ nomẽ ꝛ diffinitionẽ nõ ẽ idẽ. Ex duob^9 declaratis ifero ꝓpositũ sic: cũ ꝓpõ sit ꝑ se nõ que ex ꝓpꝛijs terminis hꝫ euidẽtez veritatẽ ꝛ alij termini sũt cõcept^9 quidditatiꝯ distincte vt importat ꝑ diffinitionẽ ꝛ cõcept^9 quidditatiꝯ cõfuse vt importat ꝑ nomẽ. sequit ꝙ ꝓpositio nõ ẽ ꝑ se nõ de quidditate cõfuse accepta que nõ ẽ nõ nisi eadẽ distincte cõcipiat ꝑ diffinitiõez. Hec etiã eadẽ ꝓclo ꝓbat q: alꝫ ꝙlibꝫ ꝓpositõ que ẽ vera ꝓmo mõ vt hõ ẽ aial ꝛ corꝑus vsqꝫ ad sõam eẽt ꝑ se nõ qð tñ nõ ẽ vex. nã si rõ vtriuscꝫ extremi assignat ex rõib^9 extremoꝝ distincte cõcept^9 apparet manifestũ q: vnũ extremũ ĩcludit aliud. Silr alias ꝙlibet ꝓpõ eẽt ꝑ se nota ĩscientijs specialib^9 quã metaphysic^9 possꝫ hãe ꝑ se notã ex diffinitiõib^9 extremoꝝ qð nõ ẽ vex: q: geometer nõ vtit aliquib^9 ꝓncipijs tãqꝫ ꝑ se notis nisi que hñt euidentẽ veritatẽ ex terminis cõfuse cognitis: puta ꝓcipiẽdo lineã cõfuse euidẽs ẽ q: linea ẽ lõgitudo sine latitudine nõ cõcipiẽdo adhuc distincte ad qð genus ꝑtineat linea sicut ꝓsiderat metaphysicus. alꝫ aũt ꝓpositiones ꝙs methaphysicus posset cognoscere puta q: linea ẽ spẽs quãtitatis continue distincta ꝟ superficiẽ ꝛ corꝑ^9 ꝛ hmõi tales ꝓpões non hꝫ geometer ꝑ ꝑ se notis. Patet hꝫ ꝛ^o q: bñ stat ꝺ mõstratio alicui^9 ꝓdicati de diffinito cũ hꝫ q: illud ꝓdicatũ sit ꝑ se notũ ꝺ diffinitiõe: sicut hãe tres ẽ demõstrabile ꝺ triangulo cũ tñ notũ sit ꝑ se de ei^9 diffinitione. q: ois figura plana ꝛc. est igit ois ꝛ sola illa ꝓpõ ꝑ se nõ que ex terminis sic ꝓceptis vt sunt eius termini nata ẽ hãe euidentẽ veritatẽ complexionis

Ex hoc ꝓꝫ q: nõ ẽ distinguere inter ꝓpõnẽ esse ꝑ se notã ꝛ ꝑ se noscibilẽ. q: idẽ sunt: naꝫ ꝓpõ nõ dr ꝑ se nota: q: ab aliquo itellectu cognoscat ꝑ se. tuncꝫ si nullus itellect^9 actu cognosceret nulla ꝓpõ esset ꝑ se nota: sꝫ dr ꝑ se nota. q: ꝯstũ ẽ de nã terminoꝝ nata ẽ hãe euidẽtẽ veritatẽ ꝓtẽtã in ꝛminis ẽti quocunqꝫ intellectu ꝓcipiẽte termios si tñ aliqs itellect^9 nõ cõcipiat terminos ꝛ ita nõ ꝓcipiat ꝓpõez nõ minus ẽ ꝑ se nõ ꝯstũ ẽ de se: ꝛ sic logmur de ꝓpõne ꝑ

Verue usi. ꝓ^o di. 3. articu. 2°.

se nota. Ex his ꝓꝫ q: nulla ẽ distinctio de ꝑ se nota ī se ꝛ in nobis. q: q̃cũqꝫ ẽ in se ꝑ se nota cuicũqꝫ itellectui ẽ ꝑ se nota: lꝫ nõ actu cognita: tñ ꝯstũ ẽ ex ꝛminis ẽ cui dẽter nota. si ꝛmi ꝓcipiãt sic ꝓꝫ de syllogismo ꝓfecto q: nulli^9 idiget vt appeat necius. Itẽ ꝓp idẽ nõ valet illa distictio q: aliqd ẽ ꝑ se notũ sapiẽtib^9 vel isipiẽtibus: q: hꝫ tñ ꝑtinet ad cõceptionẽ ꝛmioꝝ q̃ ꝓsuppõit ad itell^m ꝓpõnis ꝑ se note. lꝫ sic distiguat Boeti^9 de hebdomadib^9. Cõem aĩ cõceptionẽ sꝫ vel nõ ẽ idez ꝓpõ ꝑ se nota. ꝛ cõis ꝓceptio. vel ipe itelligit de cõcepta nõ de ꝓceptibili. Hec illa distin^o valꝫ q: aliq̃ sũt ꝑ se note ꝓmi ordis aliq̃ sc̃di: q: q̃cũqꝫ sũt ꝑ se note ꝑ põnes ꝓceptis ꝛmis ꝓpꝛijs sicut sunt ꝛmini ei^9 hẽnt euidẽtez veritatem in ordine suo.

Tho. ī. pte sum me. q. 2. arti. 1. in soluti õe ꝓncipali T. in. ī. pte sc̃de ptis sũme. q. 9 4. ar. 2. g. varo ꝓmo sẽtentiaꝝ di. 2. q. 8.

Ex his ad qõnẽ dico q: ꝓpõ illa ẽ ꝑ se nota. q̃ ꝓiũgit illa extrema eẽ ꝛ eẽntiã diuinaꝫ vt ẽ hec. siue dũ ẽ eẽ sibi ꝓpꝛiũ. quõ de^9 videt illam eẽntiã ꝛ eẽ sub ꝓpꝛijssima rõne q̃ ẽ ī deo hꝫ eẽ. quõ ñc eẽ a nob ñc itelligit nec eẽntia sꝫ ab ipo deo ꝛ a vtis. q: ꝛ^a ꝓpõ ex ꝛmis suis hꝫ euidẽtẽ vitatẽ. q: illa ꝓpõ nõ ẽ ꝑ se ꝛ^o ꝯ q̃si ꝓdicatũ sit ex rõnẽ sbi: sꝫ ꝑ se ꝑ^o ꝛ ĩmediata: ꝛ ex ꝛmis euidẽs: q: ẽ ĩmediatissima ad quaꝫ resoluũt oẽs ꝓpões enũciãtes aliqd ꝺ deo q̃lrcũqꝫ ꝓcepto. ẽ igit ista de^9 ẽ. vl hꝫ eẽntia ẽ ꝑ se nota. q: ista extrema nata sũt facẽ euidẽtiã de ista ꝓplexiõe cuilꝫ apꝓhẽdẽti ꝑfcẽ extrema isti^9 ꝓplexiõis: q: eẽ nli ꝑfecti^9 ꝙrit ꝯ huic eẽn^t: sic ꝯ itelligẽdo ꝑ nomẽ dei aliqd qð nos nõ ꝑfcẽ cogscim^9 nec cõcipim^9 vt hãc eẽntiã dinã: sic hꝫ ẽ ꝑ se nota. de^9 ẽ. Sꝫ si q̃rit an eẽ insit alicui ꝓceptui quẽ nos ꝓcipim^9 de deo ita q: sit ꝓpõ ꝑ se nõ in qua enũciat eẽ de tali ꝓceptu: puta ī tali ꝑ põne cui^9 extrema ꝑñt a nob ꝓcipi. ꝑt. n. in itellectu nõ eẽ aliqs ꝓcept^9 de deo dict^9 nõ cõis sibi ꝛ creature. puta nec̃io ens vel ens infinitũ vel sũmũ bo^m: ꝛ de tali ꝓceptu possum^9 ꝓbare eẽ eo^9 q^o a nob ꝓcipit: dico q: nulla talẽ ꝑ se nõ ꝑ tria. ꝑ^o q: ꝙlibꝫ talis ẽ ꝓclu^o dmr̃abilis ẽt ꝑ qd. ꝓbatio. qcqd ꝓmo ꝛ imediãte ꝙrit alicui de quolꝫ qð ẽ in eo siue sibi supioꝝ siue iferioꝝ vel ꝺ passiõe põt demr̃ari ꝑ qd ꝑ illũ cui ꝑ^o ꝙnit tãqꝫ ꝑ mediũ. Ex^m. si triãglis ꝓmo hꝫ tres angulos eq̃les duob^9 rectis de quolꝫ cõtẽto in triãgulo pt demr̃ari q: hãt tres anglos demr̃atiõe ꝑ qd ꝑ mediũ qð ẽ triãglis. puta q: aliq̃ figura hꝫ tres ꝛc. ꝺ q̃ libꝫ ẽt spe triãgli q: hãt tres: lꝫ nõ ꝓmo: eẽ aũt ꝓmo ꝙrit huic eẽntie vt hꝫ quõ vi eẽntia diuina a btis. ꝯ ꝺ quolꝫ qð ẽ in hac eẽntia qð põt a nobis ꝓcipi. siue sit q̃si supl^9 siue q̃si passio pt demr̃ari eẽ ꝑ hãc eẽntiaꝫ sicut ꝑ mediũ demr̃atiõe ꝑ qd. sicut ꝑ hãc triãglis hꝫ tres demr̃at q: aliq̃ fig^a hꝫ tres. ꝛ ꝑ ꝓñs nõ ẽ ꝑ se nota ex ꝛminis. q: tũc nõ demr̃aret ꝑ qd. 2° sic. ꝓpõ ꝑ se nota cuilꝫ intellectui ex ꝛminis cognit ẽ euidẽs: sꝫ hꝫ ꝓpõ ens infinitũ ẽ nõ ẽ nota siue euidẽs nrõ itellectui ex ꝛminis. ꝑba^o tales. n. ꝛminos ꝓpꝛi^9 ꝓcipim^9 ꝯ q̃ eaꝫ credam^9 vel ꝑ demr̃ationẽ sciam^9. ꝛ in isto ꝓori non ẽ nob euidẽs. nõ. n. certitudinaliter eã tenem^9 ex ꝛmis nisi ꝑ fidẽ vel demr̃ationẽ. 3°. q: nihil ẽ ꝑ se notũ ꝺ cõceptu nõ simplr simplici, nisi sit ꝑ se notũ ꝑtes illi^9 cõcept^9 vniri. nullus aũt ꝓcept^9 quẽ hẽm^9 de deo ꝓp^9 sibi ꝛ nõ ꝙriẽs creature ẽ simplr simplex. vel saltez nullus. quẽ nos distincte ꝓcipim^9 eẽ ꝑ ꝑꝛiũ deo ẽ simplicit simplex. ꝯ nihil ẽ ꝑ se notũ ꝺ tali ꝓceptu nisi ꝑ^o notũ sit ꝑtes illi^9 ꝓcept^9 vniri: sꝫ hꝫ nõ ẽ ꝑ se notuꝫ ga vnio illaꝝ ꝑtiũ demr̃at ꝑ duas rõnes: maiorẽ mãifesta ẽ ꝑ phm. 5. meta. c. de flo. q: rõi se flã ẽ de oi sbo flã. ꝯ nulla. rõ ẽ. ꝺ aliq^o va: nisi sit in se va. ꝯ ad hꝫ q: cognoscat aliqd esse vum de aliq̃ rõne vel ipsam esse verã ꝺ aliquo oꝫ cognoscere ipsã eẽ verã in se nõ est aũt rõ in se vera nisi partes illius rõnis sint vnite. ꝛ sicut oꝫ scire quantũ ad ꝓdicatiões quidditatiuas ꝙ partes illius rõnis possint vniri quidditatiue puta

q altera cõtineat alterã formaliť. ita quantũ ad veri
tatẽ ꝓpositiõis cnũciantꝫ eẽ oꝛ cognoscere partes rõ
nis ſbi vel p̃dicati vnirí actualiť. Exemplũ quẽad-
modũ iſta hõ irratiõalis ẽ aial, nõ ẽ p se nota loquen-
do de p̃dicatiõe quidditatiua. qꝛ ſbm in se includit
falſũ. qꝛ ꝓpositionẽ icludentẽ in se p̃dictoꝛia. ita iſta
hõ albꝰ ẽ nõ ẽ p se nota niſi p se notũ ſit hoiem ⁊ albũ
actu cõiungi. qꝛ ſi nõ cõiunguntᷣ in actu vel in actua
li exiſtẽtia hec ẽ vera. nihil ẽ hõ albꝰ. ⁊ p ꝓñs ſua con
uerſa ẽ vera nullus hõ albus ẽ aliqd vl eius ℊ ſua cõ
tradictoꝛia falſa hõ albus ẽ aliquid. ꝓbatio minoꝛis
quẽcunqꝫ cõceptũ cõcipim⁹ ſiue boni ſiue veri ſi nõ
cõtrahiť p aliqd vt nõ ſit cõcept⁹ ſimplr ſimplex: vt
dicẽdo ſũmũ bonũ vel infinitũ bonũ vel increatũ vl
imenſũ ⁊ ſic de alijs nullus talis ẽ ꝓpr⁹ ꝓcept⁹ deo
voco aũt cõceptũ ſimpliciter ſimplicẽ qui nõ ẽ reſo-
lubilis in aliquos cõcept⁹ ſimplices quoꝝ qlibꝫ poſ
ſit actu ſimplici diſtincte iſtas cognoſci. Ex iſta ra-
tione vltima pꝫ ad inſtãtias cũ arguiť hec ẽ p se no-
ta neceſſe eẽ ẽ ꝓbatio: qꝛ oppoſitũ p̃dicati repugnat
ſbo ſi. n. nõ ẽ nõ ẽ neᷠe eẽ. hec etiã ẽ p se nota de⁹ ẽ. qꝛ
ſm cõem expoſitionẽ quã ponit Damaſ. li. 2°. c. 9.
de⁹ diciť ab operatiõe actuali fouere vel ardere vel
cõſiderare. ℊ ſcõm cõem opationẽ idẽ ẽ de⁹ ẽ. ſicut
opans actu ẽ. que videť p se nota. qꝛ vt pri⁹ oppoſitũ
p̃dicati repugnat ſbo. ſ. q ſit actu opans ⁊ q nõ ſit.
Diciť q hec ꝓpoſitio operãs actu ẽ põt p̃dicare eſſe
3m adiacẽs vel ſecundũ. ⁊ ita prædicari eſſe vt nũc
vel eſſe habituale. primomodo non eſt per ſe nota
2°° ẽ p se nota. Sed hoc nõ ẽ logice dictũ. qꝛ ſm phꝫ
2° ꝓyer. eẽ nõ p̃dicat 3m niſi qñ 3m adiacet ſibi tanꝫ
p̃dicatũ qñ aũt nullũ adiacet ſibi tertiũ p̃dicat eẽ ꝓp
um qõ ẽ p̃dicariſcõm adiacẽs. hic nihil adiacet ſibi
igiť p̃dicat p̃ciſe qõ in se. eſt ⁊ ita p̃dicať eẽ ſcõm.

Jõ aliť rñdeo ad inſtãtias q nulla iſtaꝝ ꝓpoſitio-
nũ ẽ p se nõ. neceſſe ẽ vel opans actu ẽ. qꝛ nõ ẽ p se no
tuꝫ partes que ſunt in ſbo vniri actualiť cũ dicit op-
poſituꝫ p̃dicati repugnat ſõo dico q nõ ſequiť exꝫ p
põnez eẽ perᵉ notã niſi illa repugnãtia ſit euidẽs. ⁊ ẽt
cũ hoc ſit euidẽs vtrunqꝫ extremũ hᷣe cõceptũ ſim-
plr ſimplicẽ vl cõcept⁹ partiũ vniri ſi nõ ſit cõcept⁹
ſimpliciť ſimplex. Cõtra iſtud ſi oppoſitũ p̃dica-
ti repugnat ſõo vt ſi nõ aial repugnat homini. ſequiť
q ſi hõ ẽ: aial eſt. ℊ ꝓña ẽ bona ponẽdo ſbm in aliquo
añte ⁊ p̃dicatũ in aliquo ꝓñte inferendo ꝓñs ex tali
añte puta. a. ẽ neᷠe eẽ ℊ. a. ẽ qꝛ oppoſitũ ꝓñtis repu-
gnat añti. ſed oĩs ꝓñ⁹ neceſſaria tenet virtute alicu-
ius cathᵉᶜ neceſſarie illa cathegoꝛica eſt q̃ vnit ex
trema rõe quoꝝ tenet ꝓña. ℊ talis ꝓpõ ẽ neceſſaria
puta illa neceſſe eſſe eſt: vel operãs actu eſt. Rñ°
qñ in añte includunť duo oppoſita ⁊ iferť ꝓñs nõ in
ferť rõe alicuius toti⁹ extremi. qꝛ totũ extremũ nul-
lũ vnũ cõceptũ facit. ſed tñ rõne alteri⁹ patris ex-
tremi. puta ſequiť hõ irratiõalis ẽ. ℊ aial eſt. rõ ꝓñe
nõ ẽ hõ irratiõalis qꝛ nullũ vᵐ cõceptũ facit. ſz hõ in
añte infert aial in ꝓñte ⁊ iõ cathegoꝛica p se neceſſa
ria debet formari ex illis extremis que ſunt iſta hõ
ẽ aial. Jta in ꝓpoſito ſi ꝓpoſitio habeat extremũ nõ
ſimpliciť ſimplex cuius partes nõ ſunt pᵉ note vniri
⁊ aliquid inferť rõne talis extremi nõ ſimpliciť ſim
plicis inferť rõne alterius partis que includit illud
qõ inferť in ꝓñte. ⁊ iõ tenet i virtute cathegoꝛice cõ-
iungẽtis illa duo, alterã. ſ. partẽ extmi añtis ⁊ alteraꝫ
partẽ ꝓñtis ita eſt hic eẽ eſt. nõ aũt neceſſe eẽ eſt.

Per idẽ ad aliud ſi nõ ẽ actu nõ eſt operãs qꝛ p oppo
ſitum. ſi eſt operans eſt ens actu. Reſpondeo in ſub
iecto includũtur plura: quoꝝ alterum eſt præciſe
ratio conſequẽtie: nõ autem totum. ⁊ ideo non eſt p
poſitio neceſſaria vniendo totuꝫ extremũ anteceꝺ
tis cum extremo cõſequẽtis.

Ad argumenta principalia. Ad pmũ
. ſ. ad Damaſ. põt ex-
poni de poᵗ cognitiua nãliť nobis data p quã ſtatim
ex creaturis poſſum⁹ cognoſcere deũ eẽ ſaltẽ in rõni
bus gnãlib⁹. ⁊ ibi ſõdit q̃liter cognoſciť ex creaturis
vel de cogmtiõe dei ſub rõnib⁹ cõib⁹ cõueniẽtib⁹ ſi-
bi ⁊ creaturis q̃ cognita perfecti⁹ ⁊ eminẽtius ſunt ĩ
deo q̃ in alijs. q aũt nõ loquať de cognitiõe actuali
⁊ diſtincta dei. pꝫ p hoc qõ dicit ibi. nemo nouit euꝫ
niſi q̃tũ ipe reuelauit. Ad ſecundũ dico q Anſel.
nõ dicit illã ꝓpoſitionẽ eſſe p se notã. qõ apparet. qa
nõ põt inferri ex deductiõe ei⁹ q iſta ꝓpoſitio ſit ve
ra niſi ad minus per duos ſyllogiſmos. quoꝝ alter
iſte eſt oĩ nõ enti ens ẽ maius. ſũmo nihil ẽ maius.
ℊ ſũmũ nõ eſt nõ ens. ex obligs in 2° 2ᵉ. Alius ſyllogiſ
mus ẽ iſte qõ nõ ẽ nõ ens eſt ens. ſũmũ nõ ẽ nõ ens. ℊ
eſt ens. qũo aũt rõ ei⁹ valeat diceť in ſequẽti qõne ar
ticulo. 6. qõ fiet ad infinitatẽ dei. pbandã. Ad pro-
bationẽ maioꝛis dico q maioꝛ nõ ẽ p se nota. cum ꝓ
bať qꝛ oppoſitũ p̃dicati repugnat ſbo. dico q nõ eſt p
se euidẽs oppoſitũ p̃dicati repugnare ſbo nec p se eui
dẽs eſt ſbm habere cõceptũ ſimplr ſimplicẽ vel q p
tes illius cõcept⁹ vniantᷣ in effectu. ⁊ ambo iſta req-
runtᷣ ad hoc q ꝓpõ iſta eſſet perᵉ nota. Ad 3ᵐ dico q
veritatẽ eẽ in cõi ẽ perᵉ notũ. ℊ deũ eẽ. nõ ſequitur. ſz
eſt fallacia conſequentis. Aliter poteſt negari ma
ioꝛ. cum probatur: ſi nulla veritas eſt ℊ nullã vitatẽ
eẽ eſt veruꝫ. ꝓntia nõ valet. qꝛ veritas aut accipitur
p fundamẽto veritatis in re. aut p veritate in actu
intellect⁹ componente aut diuidẽte: ſi autẽ nulla ve
ritas eſt: nec verũ eſt nullã veritatẽ eſſe: qꝛ nec veri
tatem rei. qꝛ nulla res ẽ nec veritatẽ eſſe in ĩtellectu
cõponente ⁊ diuidẽte: qꝛ nullus eſt. bene tñ ſequitur
ſi nulla veritas eſt. ℊ nõ eſt verũ aliquã veritatẽ eẽ.
qꝛ nulla eſt: ſed non ſeqtur vltra. ℊ verũ eſt aliquam
veritatem nõ eſſe. ẽ. n. fallacia ꝓntis a negatiua bñ
te duas cãs veritatis ad affirmatiuã q̃ eſt vna illaꝝ

Ad vltimũ dico q ꝓpoſitiões nõ diciť p se note:
qꝛ extrema hñt maioꝛem neceſſitatẽ in ſe: vel maio
reꝫ in re extra intellectũ: qꝛ extrema vt ſũt extrema
talis ꝓpoſitiõis oſtendunt euidẽter ꝓplexionẽ eẽ cõ-
formez rõnib⁹ terminoꝝ ⁊ hĩtudini eoꝝũ. ⁊ hoc qua-
lecũqꝫ eẽ termini hẽant ſiue in re ſiue in ĩtellectu. eui
dẽtia. n. huius cõformitatis ẽ euidẽtia veritatis in
propõne. quod ẽ ꝓpõnem eſſe per ſe notam. nũc aũt
iſta ens infiᵐ eſt in ĩtelleciu noſtro nõ nata ẽ habeť
euidẽtiã ex tmĩs: ſz iſta oẽ totũ ẽ maiꝰ ſua pte. vl aliq̃
cõſilis ĩ qᵒ cũqꝫ ĩtellectu ꝓcipiẽte tminos nata ẽ hᷣe
talẽ euidẽtiã ex tmĩs. qꝛ ex tmĩs ẽ euidẽs q iſta ꝓple
xio ẽ cõformis hĩtudi ⁊ rõni tminoꝝ q̃lecũqꝫ eẽ tmi
ni hẽant. ⁊ iõ ſz minoꝛ ſit neceſſitas tminoꝝ nõ ſeqť
q ſit minoꝛ euidẽtia ꝓpoſitionũ.

Ad primam queſtionez ſic ꝓceᷣo qꝛ de
ente infinito nõ põt demõ-
ſtrari eẽ demõſtratiõe ꝓp qd q̃ſtũ ad nos. ſz ex nãli termi
noꝝũ ꝓpoſitio eẽt demõſtrabilis ꝓpter qd. ſed q̃ſtuꝫ
ad nos ꝓpoſitio ẽ demõſtrabilis demõſtratiõe qꝛ ex
creaturis. ꝓprietates aũt infiniti entis relatiue ad
creaturas imediatiᵒ ſe hñt ad illa que ſunt media in
demõſtratiõe qꝛ. q̃ſ ꝓpetates abſolute. ita q ꝺ illiſ ꝓpe-
tatib⁹ relatiuis imediatiᵒ põt ꝓcludi eẽ p iª q̃ ſt media
i tali demõſtratiõe q̃ſ de ꝓprietatib⁹ abſolutis. nam
imediate ex eẽ vnius relatiui ſequitur eſſe ſui coꝛre
latiui. iõ pᵒ declarabo eẽ ꝺ ꝓpetatb⁹ relatiuis entᷣ in
finiti. Et. ſcõo de his declarabo eẽ de ente infinito.
qꝛ iſte ꝓprietates relatiue ſoli enti infinito cõueniũt
⁊ ita erunt duo articuli principales.

Quantum ad primum arti
culuꝫ dico q ꝓpetates relatiue ĩfiniti entis ad crea-

T. pª p
te ſũme
q. 2. ar-
ti. pmo
ſoluẽdo
3ᵐ arᵐ

Henri. qli. q. ꝑm a et 2. 7 prima pte summe q. 44. arti. 4.

turas aut sunt ꝓprietates causalitatis aut eminẽtie Causalitatis dupliciter: aut efficientis aut finis. qđ addit̃ de cã exẽplari nõ ẽ aliud genus cãe ab efficiente. qz tũc eẽnt. 5. gnã cãrũz. vñ cã exẽplaris ẽ qđã efficiẽs. qz agẽs ꝓintellectũ distinctũ ꝓ agẽs ꝓ nãm de quo alias. In ꝑmo ģ articulo ꝑncipali tria ꝑncipalit̃ oñdaz ꝑmo videlz q aliqd ẽ in effectu interentia qđ ẽ simplicit̃ ꝑmũ ꝟz efficientiã. 7 aliqd ẽ simplicit̃ ꝑmũ ꝟz rõez finis: 7 aliqd ẽ simplicit̃ ꝑmum ꝟm eminẽtiam. secundo principalit̃ oñdaz q illꝫ qđ ẽ ꝑmũ ꝟm vnã rõez ꝑmitatis idẽ est simplr ꝑmũ ꝟm alias ꝑmitates. tertio oñdaz q ista triplex ꝑmitas vni soli nãe ꝓuenit: ita q nõ plurib⁹ naturis differẽtib⁹ ſpẽ vel qdditatiue. 7 ita in ꝑmo articulo erũt tres articuli minus ꝑncipales. Primꝰ articulus istoz includit tres ꝓclusiões ꝑncipales ꝟm triplicẽ ꝑmitatẽ quelz añt istaz triũ ꝓclusionũ hꝫ tres ꝓclones ex quibus depẽdet. ꝑma ẽ qđ ẽ aliqđ ꝑmũ sic. secõa q illud ẽ incausabile. tertia q illud actu exist̃it in entib⁹. Itaque in ꝑmo articulo sũt nouẽ ꝓclusiões. sed tres ꝑncipales. Prima ꝰ istaz ẽ ista. q aliqđ effectiuũ sit primũ simplr. ita. ſ. q nõ sit effectibile nec effectiũ virtute alteri⁹ a se: qđ ꝓbo sic. aliqđ ens ẽ effectibile aut igit̃ a se aut a nullo. aut ab aliquo alio nõ a nullo. qz nullus est cã illud qđ nihil ẽ. nec a se: qz nulla res ẽ q̃ seipsã faciat vel gignat: aug. ꝑmo de tri. c. j. ģ ab aꝰ effectiuo illđ aliud sit. a. ſi. a. ẽ ꝑmũ hᵒᵒ expoſito: habeo ꝓpositũ ſi nõ ẽ ꝑmũ. ģ ẽ posterius effectiuũ. qz effectibile ab aꝰ vel virtute alterius effectiuũ. ſi. n. neget negatio ponit̃ affirmatio. det illđ alterũ 7 ſit. b. de quo arguit̃ sicut de. a. argutũ ẽ. 7 ita aut ꝓcedere tur in infinitũ quoz qđlibꝫ respectu ꝑoris erit scõm aut stabit̃ in aliquo nõ hñte ꝑus. infinitas ãt ẽ impoſsibilis i ascẽdẽdo. ģ ꝑmitas necẽia. qz nõ hñs ꝑus nullo prioze se ẽ posterius nã circulũ in causis eẽ est icõueniẽs. Cõtra istã rõnez instaẽ dupliꝛ: ꝑmo qz ꝟz philoſophãtes infinitas ẽ possibilis in ascendẽdo sicut ponũt exᵐ de generationib⁹ infinitis vbi nullũ est ꝑmũ sed qđlz scõz 7 tñ hoc ab eis sine circulo ponit̃

Scõo videt̃ q ꝓcedat ex cotingẽtib⁹ 7 ita nõ sit demõſtratio. añs ꝓbaẽ. qz ꝑmisse assumũt eẽ de aliquo cãto. oẽ aũt tale cõtingẽt ẽ. Ad ꝑmã instãtiã excludendã dico q ꝑbi nõ posuerũt infinitatẽ possibilẽ in causis eẽntialiter ordinatis. sed tantũmõ in accitaliter ordinatis sicut ꝟz ꝑ Aluic. 6. meta. c. 5. vbi loquit̃ de infinitate individuoz in ſpẽ. Et ad prõpositũ melius oñdendũ est sciendũ que sũt cãe essentialit̃ ordinate 7 que accidẽtalit̃ ordinate. vbi notã duz q aliud ẽ loqui de causis ꝑ se 7 ꝑ accñs. 7 aliud ẽ loqui de causis eẽntialiter ordinatis. nã in ꝑmo tñ ẽ cõpatio vnius ad vnũ cãe videlz ad causatũ. 7 ẽ cã ꝑ se q̃ ꝟz näz ꝓbaz 7 nõ ꝟz aliqd sibi accñs cãt 7 cã ꝑ accñs. ecõuerso. In scõo ẽ ꝓpatio duaz cãrũz iter se iꝫtuz ab eis est aliquid cãtum Et differũt cãe ꝑ se siue eẽntialiter ordinate. a. per accñs siue actualiter ordinatꝫ in trib⁹. Prima dña est q in causis ꝑ se ordinatis cã scõa inq̃tũ causat dpẽdet a ꝑma. i ꝑ accidẽs nõ. lꝫ in esse vel in aliquo alio depẽdet. scõa est q in ꝑ se ordinatis est causalitas alterius rõnis 7 alterius ordinis. qz superior ẽ pfectior. in accitaliter ordinatis nõ hec sequit̃ ex ꝑma nã nulla cã a cãe⁹ dez rõnis depẽdet eẽntialit̃ in cãndo. qz ī cãtiõe alicui⁹ suffic̃ vnũ vni⁹ rõis. 3ª ẽ q oẽs cãe ꝑ se 7 essentialiter ordinate simlr necessario requrũt ad cãndũ aliqn aliq̃ ꝑ se cãlitas deesset effectui. in accitalit̃ ãt ordinatis nõ sic ẽ. qz nõ requit̃ simultas eaz in cãndo.

Ex his oñdit̃ ꝓpositũ sic. infinitas eẽntialr ordinatoz ẽ impoſsibilis. silr scõa infinitas accitalr ordinatoz ẽ impoſsibilis nisi ponat̃ stat⁹ in eẽntialr ordinatis. ģ oī mõ ẽ impoſsibilis infinitas in eẽntialr ordinatis. 3º si ẽt neget ordo eẽntialis adhuc infinitas ẽ ipoſsibilis. ģ oī mõ ẽ aliqđ simplr ꝑmuz effectiuum. Istaz triũ propositionũ assumptaz ꝓp breuitatẽ prima dicat̃. a. 2ª. b.. tertia. c. Probatio istaz ꝰ a. ſ. q infinitas eẽntialiter ordinatoz est ipoſsibilis. ꝓbaꝰ tum qz vniuersitas cãtoz eẽntialiter ordinatoz̃ est causata. ģ. ab aliqua cã que nõ est aliqd illi⁹ vniuersitatis. qz tũc esſz cã sui. tota. n. vniuersitas ꝺpendentium dependet: 7 a nullo illius vniuersitatis. tũ scõo qz cãe infinite essent simul in actu ex ẽtia differẽtia. ſz ꝑns nullus ꝓbs potuit. Tum 3º qz prius est qđ est primo ꝓpinqui⁹ ex. 5. meta. ģ vbi nullũ est ꝑmũ nihil ẽ eẽntialiter ꝑ⁹. Tum quarto qz superior causa est pfectior in causãdo ex secũda differentia. ģ infinitum superior ẽ infinitum pfectior. 7 ita infinite pfectionis in causando. 7 ꝓ cõsequens non causãs in vtute alterius. qz q̃libꝫ talis in virtute alteri⁹ causãs: est iperfecte cãns. qz ẽ depẽdens ab alia in causãdo. Tum. 5º. qz effectiuũ nullã iperfectionẽ ponit necessario. ģ põt esse in aliquo sine pfectione. sed si in nllo est sine depẽdentia ad aliqd prius in nullo ẽ sine imperfectiõe. ergo effectiuitas indepẽdẽs potest inesse alicui nature: 7 illa ẽ simplicit̃ prima: ergo effectiuitas simpliciter ꝑma ẽ possibilis 7 hoc sufficit quia inferius ex hoc cõcludetur q tale efficiẽs primum si est possibile ẽ in re: 7 sic ꝟz a quiqz rõnibus. v. probatur sic. ſ. q infinitas in accidẽtaliter ordinatis sit impoſsibilis nisi ponat̃ stat⁹ eẽntialiter ordinatoz̃: qa infinitas accidẽtalis si ponit̃ hoc nõ est simul ꝟz sed successiue tñ vt alterꝫ post alterꝫ: ita q si scõm fluat aliquo mõ a prioze nõ tñ depẽdet ab ipo in cãndo. ꝓt enim causare ipo non exñte sicut filius gnãt pie mortuo sicut ipso viuo: talis infinitas successiõis est impoſsibilis nisi continuet̃ vel ꝓpetuetur ab aliqua nã infinite durãte a qua tota successio 7 quodlibꝫ ei⁹ dependeat. nulla. n. diffoꝛmitas ꝓpetuat̃ nisi in virtute alicui⁹ ꝑmanentis. qđ nihil ẽ illius successionis. qa omnia successiua sunt eiusdẽ ratiõis: sed ẽ aliquid ꝑ ꝑus essentialiter. qz quodlibet successiõis dependet ab ipso: 7 hoc in alio ordine ꝺ̃z a causa prima que ẽ aliquid illius successiõis. ꝟz ģ. b. Probatur etiaz c. q. ſ. si negetur ordo essentialis adhuc infinitas est impoſsibilis. ꝓbatio. qz cũ ex prima rõne hic adducta. ſ. q a nihilo nõ potest eẽ aliquid: sequit̃ q aliqua natura sit effectiua: si negetur ordo eẽntialis actiuorum: igitur illa in nullius alteri⁹ virtute causat: 7 ꝟz ipsa in aliquo singulari ponat̃ causata: tamẽ in aliquo erit nõ causata: quod ẽ ꝓpositus de natura. si. n. i quolibet ponat̃ causata statim implicatur contradictio negando ordinem essentialem: quia nulla natura potest poni ī quolibꝫ cãta ita q sit ordo accitalis sub ipa sine ordine essentiali ad aliã naturam sicut ꝟz ex b. Ad scõam instãtiã. supra que dicit q rõ ꝓcedit ex cõtingentib⁹: 7 ita nõ est demõſtratio. Rño q posset sic argui. aliq̃ nã sic ẽ effecta qz aliqđ ſbꝫ ẽ mutatũ 7 ita terminus mutatiõis incipit ẽe ī ſõo: 7 ita ille terminus vel cõpositũ ꝓducit̃ siue efficit̃: ģ aliqđ ẽ efficiẽs ꝑ nãm correlatiuoz: 7 tunc ꝑma rõ eẽt ꝟm veritatẽ ꝓtingentis: ſz manifesta tñ nõ sic arguit̃ ꝓbando ꝑmã cõclusionẽ: sed hoc mõ aliq̃ nã ẽ effectibilis: ģ aliq̃ ẽ effectiua. antecedens ꝓbaẽ: qz aliquod ſubiectum est mutabile qz aliquod entiũ est possibile accipiendo possibile vt diuiditur cõtra necessarium 7 sic ꝓcedẽdo est ex necessarijs: 7 tũc probatio ꝑme cõclusionis procedit vel cõcludit de esse quidditatiuo siue de esse possibili. nõ aũt de exñtia actuali: sed de quo nũc ostendit̃ possibilitas vltra in tertia cõclusiõe actualis exñtia ostendit̃. scõa cõclusio de ꝑmo effectiuo est ista q simplicit̃ ꝑmũ effectiuũ est incausabile: hoc ꝓbaẽ: qz ẽ ineffectibile 7 indepẽdẽ

2ª

effectiuū:ꝛ hec ꝓz ꝑus: qꝛ si sit virtute alteriꝰ causatiuū vel ab alio effectibile:ḡ vel ꝓcedet in infinituz vel erit circulus vel ſtatus in aliquo ineffectibili ꝛ ī dependēte effectiuo illud dico ꝑmū:ꝛ aliud ꝓz qō ñ ē ꝑmū ex datis tuis. Et vlterius cōcludit ſi illō ꝑmū eſt ineffectibile ergo erit incauſabile:qꝛ non finibile nec materiabile nec foꝛmabile nec mutabile. pꝛobat ꝑma ꝓña videlz qꝫ ſi eſt ineffectibile ḡ nō eſt finibile:quia cauſa finalis nō cāt niſi qꝛ methaphoꝛica mouet ipꝫ efficiēs ad efficiēdū nā nō alio mō depēdet ab ipo eēntialiꝛ entitas finiti vt a ꝓze :nihil āt ē cā ꝓ ſe niſi vt ab ipo tanḡz a ꝓze eēntialiꝛ depēdet cātū. due aūt alie ꝓñe videlz qꝫ ſi ē ineffectibile ḡ inmābile ꝛ infoꝛmabile ꝓbant ſil qꝛ cuius nō eſt cā extriſeca eius nō ē cā intrinſeca qꝛ cālitas cāe extrinſece dicit ꝓfectionē ſine ꝓfectiōe. cālitas aūt cāe intrinſece necio requirit impfectionē annexā qꝛcā intrinſeca ē ps cāti:ḡ rō cāe extrinſece ē māliter ꝓꝛ rōe cāe intrinſece:negato ḡ ꝓze negaꝫ poſterius. Aliter ꝓbant eedez ꝓñtie:qꝛ cāe intrinſece ſunt cāte ab extrinſeca vel ſm eē earū vel inquātū cānt ꝓpoſitū vl vtroqz mō:qꝛ cāe intrinſece nō ſeipis ſine agēte cauſant ꝓpoſituz vl cōſtituūt. ex dictis āt ſcḋa cōcluſio ꝓpoſita ſatis ꝓz. tertia cōcluſio de ꝑmo effectiuo eſt iſta. ꝑmū effectiū eſt in actu exñs ꝛ aliqua nā exñs actus ſicut ē effectiua ꝓbatio. cuius rōni repugnat ſimpliciter eſſe ab alio: illō ſi ꝑt eē ꝑt eē a ſe. ꝓz rōni ꝑmi effectiui ſimiliꝛ ꝛpugnat eē ab alio. ſic ꝓz ex 2ª ꝓclone ꝛ ipꝫ ꝑt eē ſicut ꝓz ex. 5. rōne poſita ad a. q̄ vꝫ minꝰ cōcludeꝛ. tñ ꝫ ꝓcludit. alie āt ꝓbatiōes ipiꝰ. a. ꝑñt tractari de exñ⁴ quā pōit ꝫ. 3. pº:ꝛ ſūt iſte ꝓbōnes ex ꝓtigētibꝰ tñ māifeſtis: vel ſi accipiāt ꝺ nā ꝛ qdditate et poſſibilitate ſūt ex necijs. ḡ effectiuū ſimpliꝛ ꝑᵐ ꝑt eē a ſe. ḡ ē a ſe. qꝛ qꝺ nō ē a ſe nō pōt eē a ſe. qꝛ tūc ñ enſp duceret aliqd ad eē qꝺ ē ipoſſibile:ꝛ adhuc idē cāret ſe:ꝛ ita nō erit icauſabile oīo. Iſtud vltiᵐ. ſ. ꝺ exñtia ꝑmi effectiui aliꝛ declaraꝫ. qꝛ icōuenies ē vniuerſo ꝺ eē ſuꝑmū gradū poſſibile i cēndo. Itē iuxta iſtas treſ ꝓnes oñſas ꝺ effectiuo ꝑº nota qꝺdaz coꝛeᵐ qꝺ q̄ſi ꝓtinꝛt tres ꝓnes ꝓbatas. qꝺ ē iſtꝺ. ſ. qꝫ ꝑmū effectiuuz ſit nō cātuz ꝫ mō. 2ª qꝫ eſt priꝰ aliis aliqd eē prius eo icludit ꝛdictionē. ꝛ. ſtia qꝫ ſic inquātū ꝑmū exiſtit ꝓbaꝫ vt ꝓcedēs nā in rōne tal ꝑmi eē maxie icludit icābile: vt ꝓbaꝫ ex ſa. ḡ ſi pōt eē qꝛ nō ꝛdic entitati: vt ꝓbaꝫ ex ꝑma. ſeqꝫ qꝫ pōt eē a ſe:ꝛ ita eſt a ſe.

Iuxta tres ꝓcluſiōes pꝛimas de cā effectiua, ꝓpono tres ſiles ꝓnes de cauſa finali

Pꝛima ꝓº ē aliqꝺ finitū ē ſimpliꝛ ꝑmū. ꝫ ē nō ē ad aliud oꝛdinabile:nec in vt̄ute alteriꝰ natū finire alia:et ꝓbaꝫ qnqz rōnibꝰ ſiſ ꝫ illis ḡ ponebāt ad ꝑmā ꝓº nem de ꝑmo effectiuo. 2ª ꝓº ē hec. pꝛimū finiᵐ ē icābile: ꝓbaꝫ qꝛ ē ifinibile: als nō eēt pꝛimū:ꝛ vltra, ḡ ineffectibile. ꝫ ꝓñtia ꝓbaꝫ. qꝛ oē ꝑ ſe agēs: agit ꝓꝑ finē ex ſcḋo phy. vbi ēt vult ꝫ phs de nā de qua minꝰ vꝫ q̄z de agēte a ꝓpoſito: ſecꝰ cꝰ nō ē aliqd ꝑ ſe efficiēs: illud nō ē effectibile. qꝛ i nullo gnē pōt ꝑ accñs eē pꝛᵐ ſicut ꝓz i ꝓpoſito ſpāliꝛ de cāis agētibꝰ ꝑ accñs q̄ ſūt cauſus ꝛ fortūa que ſm intentionē phi. 2º. phi. reducūtur ad cauſas neceſſario per ſe agentes vt pꝛiores. ſcilicet ad naturam ꝛ intellectum vel pꝛopoſitum. cuiꝰ nullū ē ḡ per ſe agēs. eiꝰ nullū erit agēs: ſz cuiꝰ non eſt finis eius nō ē aliqꝺ ꝑ ſe agēs. ḡ ipᵐ ē ineffectibile. ꝛ tūc vltra vt ſupꝛa oſtēſuz ē ꝺ cā ꝑma effectiua. 3ª ꝓº eſt qꝫ ꝑmū finitiuū ē actu exñs ꝛ alicui nāe neceſſario actu exñti cōuenit iſta ꝑmitas. ꝓbaꝫ ſicut tertia ꝓº ꝺ ꝑmo effectiuo in ꝑma via. Coꝛelariū ſequit qꝫ ꝑmū finitiuū ē ita ꝑmū qꝫ impoſſibile eſt aliqd eē eo ꝑ ius. ꝛ ꝓbaꝫ vt coꝛelatiuū in via pꝛioꝛe de efficiēte.

Conclusionibus tribꝰ de vtroqz oꝛdine cālitatis extri

ſece iā poſitis ꝓpono tres ſiles de oꝛdine eminētie

Pꝛima ꝓº ē iſta. aliq̄ nā eminēs ē ſimpliꝛ ꝑma ꝫ ꝑfectionē ꝫ ꝓz in oꝛdine eēntiali. qꝛ ꝓz ariſ. foꝛme ſe hāt ſicut numeri. 8. meta in ꝫ oꝛdine ſtaꝫ. qꝺ ꝓbaꝫ illis quinqz rōnibꝰ que de ſtatu in effectiuis ſūt ſupeꝛius adducte. Scḋa ꝓclusio ē iſta ſuꝑma nā eſt incābilis. ꝓbaꝫ qꝛ eſt infinibilis. nā finibile excellit a fine in bonitate ꝛ ꝑ ꝓñs in ꝑfectiōe ꝛ vltra igz ē ineffectibilis. ꝛ vltra ḡ incābilis due ꝓñtie vltime ꝓbate ſunt in ſcḋa cōcluſiōe de ꝑmo effectiuo. Itē q ſuꝑma nā ſit ineffectibilis ꝓbaꝫ. nā oē effectibile ꝫ ꝓz aliqua cām eēntialiꝛ oꝛdinata ſicut ꝓz ex ꝓbatiōe ipſius ꝫ. in cōcluſiōe ꝑma de ꝑmo effectio cā aūt eēntialiꝛ oꝛdiata excellit effectū. igꝛ ſi eēt effectibil nō eēt ſuꝑema. Tertia ꝓclſio. ſuꝑma nā ē aliqd actu exñs ꝓbaꝫ ex ꝓcedētibꝰ vt tertia de effectiuo. Coꝛᵐ aliq̄z eē nām eminētioꝛē vel ſuperioꝛē ipa pꝛiᵃ icludit contradictionē. qꝺ ꝓbaꝫ vt coꝛᵐ de efficiēte ꝛ fine.

Quantum ad ſcḋm articulum ꝺico qꝫ iſta triplex ꝑmitas que ē ſparſim ꝓbata de iſta qdditate cōpetit eidē qdditati. qꝺ oñdit duabꝰ cōcluſionibꝰ oñſis. Pꝛima ē iſta qꝫ ꝑmū efficiēs ē vltimꝰ finis. ſcḋa ē qꝫ ꝑmū efficiēs ē ꝑmū eminētiſſimū ita qꝫ iſte articulus ꝫ ꝓz duas ꝓcluſiōes pꝛiᵃ ꝓbaꝫ ſic. qꝛ oē ꝑ ſe efficiens agit pꝛopter finē:ꝛ pꝛiᵒ efficiēs agit ꝓpter finē ꝓꝛe. ḡ pꝛimuz efficiēs agit ꝓpter vltimū finez: ſz ꝓpter nihil aliud a ſe pꝛincipaliter ꝛ vltimate agit: quia nil aliud a ſe poteſt eē finis eius. ḡ agit pꝛopter ſe ſicut ꝓpt vltimum finē: ḡ ꝑmū efficiēs eſt vltimꝰ finis. Scḋa cōcluſio ꝫ articuli ꝓbaꝫ ſic. pꝛimū efficiēs nō ē vniuocū reſpectu illaꝝ nāꝝ effectaꝝ ſz equocū ḡ eminētius ꝛ nobiliꝰ eis. ḡ ꝑmuz efficiēs ē eminētiſſimum.

Quantum ad tertium arti culuz ꝺico qꝫ nō tñ iſta triplex pꝛimitas ſic ineſt eiꝺ nāe qꝫ cui vna ineſt iſunt alie: ſed ēt ē ibi talis idēptitas: qꝫ pꝛimū efficiēs ē tñ vnū ſm qꝺdditatē ꝛ nāz ad qꝺ oñdendū oñdo pꝛimo quādā cōcluſionē ꝓambulā. ſcḋo pꝛincipale. Pꝛeābula ē qꝫ efficiēs qꝺ eſt pꝛimum triplici pꝛimitate pꝛeoſtenſa eſt ex ſe neceſſe eſſe. pꝛobatio, quia eſt penitus incauſabile. nam cōtradictionem includit aliquid eē ꝑᵒ eo in gnē cāe efficientis vel finis: ꝛ per ꝓñs in gnē cuiuſcunqz cauſe. ḡ ē oīo incābile. Ex hoc arguo ſic. nihil pōt nō eē niſi cui aliqd incōpoſſibile poſitiue vl ꝑuatiue pōt ī eſſe. ſed ei qꝺ ē a ſe ꝛ penitᵒ incābile nō pōt aliqd ineſſe qꝺ ſit ei incōpoſſibile poſitiue vel ꝑuatiue. ḡ ꝛc. maioꝛ ꝓz. qꝛ nullū ens pōt deſtrui niſi ꝑ incōpoſſibile ſibi poſitiue vel ꝑuatiue. minoꝛ ꝓbaꝫ. qꝛ illud incōpoſſibile aut pōt eē a ſe aut ab alio. ſi a ſe. ḡ ē a ſe. ḡ duo incōpoſſibilia ſūt ſimul. vel neutrū erit qꝛ vtrū que deſtruit eē alteriꝰ: ſi ab alio. ꝺ. nulla cā pōt ꝺſtruere aliqꝺ ens ꝓpter repugnātiā ſui effectᵘ ad illꝺ niſi ſuo effectui ꝺet ꝑfectiᵘ ꝛ intēſiᵘ eſſe q̄z ſit eē alteriᵘ deſtructibiliꝛ. nulliᵘ aūt entis ab alio ē nobiliᵘ eē a ſua cauſa q̄z ſit eſſe entis a ſe. quia oē cauſatum ꝫ eē dependens. ſed quod eſt ex ſe habet eſſe independens

Ex hoc vltra ad pꝛopoſitum ꝓbatur vnitas nature pꝛime qꝺ eſt pꝛincipale intētuz in iſto ꝛtio arº. ꝛ ad hoc adduco tres rōnes. Pꝛima ē talis: qꝛ ſi due nature ſint neceſſe eē aliqb⁹ rōnib⁹ pꝛopꝛijs realib⁹ diſtinguūtur ꝛ dicanꝫ a. ꝛ. b. iſte rōnes aut ſūt rōnes foꝛmaliꝛ necio eēndi aut non. ſi ſic. ꝛ ꝑter hec illa duo ꝑ illud in quo cōueniūt ſunt foꝛmaliꝛ necia. ḡ vtrunqz duab⁹ rōnibus foꝛmalib⁹ erit neceſſe eē. qꝺ eſt ipoſſibile. qꝛ cū neutra illaꝝ rōnuz per ſe includat aliam vtraqz illaꝝ circūſcripta eēt neceſſe eē per alteram ꝛ ita eēt aliqd neceſſe eē ꝑ illud quo circūſcripto non minus eſſet neceſſe eē. ſi vero ꝑ illas rōnes qb⁹ foꝛ-

maliter distinguunt neutr formaliꝫ sit necesse eē. g̃ illę rōnes nō sunt formaliꝫ rōnes necio eēndi: ⁊ ita seq tur q neutr includit in necesse eē: qz necesse eē nihil includit qō non sit necesse eē vel ratio necessario essendi. qz quecūqz entitas q̃ non ē de se necesse eē est possibilis. sed nihil possibile icludit in necesse eē. g̃ ⁊c. Secūdo p̄obaꝫ idē: qz due nāe seminētissime nō possunt eē in vniuerso. g̃ nec duo p̄ima effectiua p̄batio añcedentis: qz species se hñt sicut numeri ex 8. meta. ⁊ p ꝓns si due nō possunt eē in eodē ordine: multo magis nec due pñt esse p̄me. vel due emi nentissime. Hoc pz tertio p rōnem de rōne finis: quia duo fines vltimi si essent hērent duas coordinationes entiuz ad se ita q illa entia alteri⁹ ordinatōis ad ista nullū ordinē haberēt: qz nec ad finē illoꝝ: naz que ordinarent ad vnū finem vltimū nō possunt ordinari ad aliū: qz eiusdē cāti duas esse cās tōles vel pfectas in eodē ordine est impossibile: tunc. n. esset aliquid in aliquo ordine p se causatum: quo nō posito nihil minus esset id pfecte causatū: ordinata g̃ ad vnum finē nullo modo ordinant ad aliuz nec p ꝓns ad illa q̃ ordināt ad aliū: ⁊ ita ex his ⁊ illis non fieret vnū vniuersum. Hoc ēt confirmaꝫ in cōmuni. qz nulla duo possunt esse terminātia totaliter dependentiā alicuius vni⁹ ⁊ eiusdē: qz tunc illud termiaret dependentiā: quo subtracto nō minus terminaret illa dependētia: ⁊ ita nō esset dependentia ad illud sed ad efficiēs ⁊ eminens ⁊ ad finē dependent alia essentialiter: ergo nulle due nature possunt eē p̄mo terminātia alia entia ſm istā triplicē dependentiam: p̄cise est ergo aliqua vna natura terminās entia ſm istaz triplicem dependētiam, ⁊ ita habens istam triplicem p̄imitatem. ergo. ⁊c.

o **Extenso eē de** pp̄rietatibus relatiuis p̄imi entis. vlterius ad oñendū infinitatē illius p̄mi. ac per ꝓns esse de ente infinito ꝓcedo sic. p̄mo cuz tertia p̄mitas p̄oñsa, que ē mediū ad oñdēdū infinitatē oñendo q p̄imū efficiēs est intelligēs ⁊ volēs ita q sua intellectio ē infinitoꝝ distincte. ⁊ q sua eēntia ē repr̄esentatiua infinitoruz distincte. ⁊ ex hꝫ scdo tāqz ex quodam me⁹ adiūctis tñ ⁊ alijs mediis cōcludit sua infinitas Circa p̄mū quattuor oñdunt p̄mū q p̄mū efficiens sit itelligēs ⁊ volēs q oñdit. p̄mū agēs ē p se agēs cui oi cā p accīs p̄or ē aliq̃ cā p se scdo phiſy. sed oē agēs p se agit ꝓpter finē ex scdo phi. vbi hoc pbus vult ō nā de qua minus videt. g̃ p̄mū agēs agit pp finē. Et ex hoc arguit duplicit. p̄mo sic. oē agēs nāle p̄cise cōsideratū vt nā ex necessitate ⁊ eque ageret si ad nullū finē ageret sicut si eēt indepēdēter agēs. si ergo nō agit nisi ꝓpter finē. hoc ē qz dependet ab agēte amante finē. tale āt a quo dependet tota natura in agēdo nō videt eē nisi p̄imū efficiēs. g̃ ⁊c. scdo p̄incipaliter arguit sic. si p̄imū agēs agit ꝓpter finē aut g̃ finis ille mouet p̄mū efficiēs vt amat⁹ actu volūtatis aut vt tñ nāliter amatus si amat⁹ actu volūtatis habetur ꝓpositū si tñ amatus nāliter hoc ē falsū. qz nō amat naturaliter aliū finē a se vt graue cētrū ⁊ mā formā. tūc n. esset aliquo mō ad finē. qz inclinat⁹ ad illū. si autē tñ amat nāliter finē qui ē ipe. hꝫ nihil ē nisi ipum eē ipsū hꝫ. n. nō videt saluare rōez cāe in ipo. Itē arguit quasi cōfirmādo rōnez iā factā p̄mū efficiēs dirigit effectū suū ad finē g̃ vel nāliter dirigit vel cognoscēdo ⁊ amādo illū finē nō nāliter. qz nō cognoscēs nihil dirigit nisi in virtute cognoscētis. sapiētis. n. est p̄ma ordinatio p̄mo metaphy. sed p̄mū efficiēs in nullius virtute dirigit. sicut nec cāt tūc. n. nō esset p̄mū. g̃ ⁊c Itē tertio arguit sic. aliqd cātur cōtigēter. g̃ p̄ma cā cōtingent cāt. ergo volēs cāt. p̄batio p̄me p̄ne quelz

cā scda māet ⁊ cāt inqꝫtū mouet a p̄ma. ergo si p̄ma necessario mouet ⁊ causat quelibet alia necessario mouetur ⁊ quelibet necessario causatur: ergo si aliqua secunda causa cōtingenter g̃ p̄ma cā contingēter mouebit: qz nihil cāt secūda causa nisi in virtute p̄me cāe inqꝫiū mouet ab ipa. p̄batio secūde cōsequētie nullū ē p̄ncipiū operādo cōtingent nisi volūtas vl aliqd cōcomitās voluntatē. qz qōlibet aliud agit ex necessitate nāe ⁊ ita nō cōtingent. g̃. Contra istaz rationē instatur. si p̄mo cōtra p̄imā cōsequētiā scdo ꝓbam ꝓsequētiā ꝓtra p̄mā arguit sic. qz nostrū velle posset adhuc aliquid cōtingenter causare. ⁊ ita nō requirit q p̄ma causa illud cōtingenter causet. Itez pbs añcedens cōcessit. s. q aliquid cōtingenter causat ⁊ negauit cōsequēs intelligendo de velle dei. s. q p̄ma causa cōtingēter causetur posuit enim nō propter cōtigenter deuz velle cōtingētia i inferioribus sed ex motu qui necessario causatur inqꝫtuz vniformis. sed deformitate sequit i partib⁹ ei⁹ ita p̄tigen⁹

Contra secundam cōsequētiā si causat p̄tingēter. g̃ volens: ista ꝓsequētia nō videt tenere: qz aliqua naturaliter mota possunt ipediri: ⁊ ita oppositum contingent ⁊ violēter pōt euenire. Ad p̄imū dicēdū q si deus est p̄imuz mouens vel efficiens respectu volūtatis nostre idem sequit de ipa quod de alijs. qz siue imediate necessario moueat eā siue aliud immediate ⁊ illud necessario motum necessario moueat voluntatē: qz mouet ex hoc q mouet sequit tandē q p̄imum volūtati necessario moueat voluntatē: etiā si illud p̄imū sit ipsamet volūtas: ⁊ erit volens nēcio ⁊ ita nēcio volet: ⁊ seqt vltr⁹ ipossibile q nēcio causat quodlibz causatum: ⁊ non ē aliqd cōtingens.

Ad scām dico q non voco hic contingēter causatum quodcunqz non necessarium vel non sempiternum: sed cuius oppositum posset fieri qñ illō fit: ideo dixi aliqd ꝓtingēter causat: ⁊ nō dixi aliqd eē ꝓtigēs. Hūc dico q pbus non pōt negare cōsequens saluando añcedens p motū: qz si iste totus motus necessario est a causa sua quelibz pars eius necessario causatur qñ causat ⁊ ineuitabiliter: ita q oppositū nō posset tūc aliter causari: ⁊ vlterius qō causat p quācūqz partē motus necessario causat ⁊ ineuitabiliter. vel igit nihil fit ꝓtingenter. i. euitabiliter causet vel p̄imū sic causat imediate q posset ēt nō causare. Ad tertiū dico q si aliqua causa pōt ipedire istā hoc nō pōt nisi in virtute superioris cause: ⁊ ista superior in virtute superioris: ⁊ sic vsque ad p̄imā cām. que si imediatā cāz sibi necessario mouet vsqz ad istā erit necessitas: g̃ necessario impediet ⁊ per ꝓns nonpōt alia causa nūc causare. Sic g̃ videt triplici via ostēsuz q p̄mum agēs est intelligēs ⁊ volēs quaꝫ p̄ma est q nā agit ꝓpt finē nō nisi qz depēdēs ⁊ directa a cognoscēte finē 2ª est q ipm p̄mum agēs agit p̄opt finem. 3ª q aliqs effect⁹ ꝓtingent fit qñ causat. Hūc vlteri⁹ quo ad ꝓclusiōes p̄ambulas ad infinitatē ꝓbo ſo q ei⁹ intellectio ⁊ volitio nō est aliud ab essentia eius ⁊ p̄mi p̄mo de volitiōe sumpt⁹ vt obiecti sic: causalitas ⁊ causatio cause finalis ē simplr p̄ima ſz Aluic. 6. metaphy. dicentē q si de qualibz causa eēt scia illa que eēt de causa finali eēt nobilissima. ipa. n. qꝫtuz ad cālitatem p̄cedit cām efficientē: qz mouet eam ad agēdum: ⁊ ideo cālitas p̄mi finis ⁊ eius causatio ē penitus incausabilis ſm quālibet causationē in quolibet genere cause: cālitas autē p̄imi finis est mouere efficiēs p̄imuz sicut amatum: idē ē aūt p̄m finem mouere p̄mū efficiēs vt amatū ab ipso: ⁊ p̄imum efficiens amare p̄imū finem. qz nihil aliud ē obm amari a voluntate qꝫ volūtatē amare obiectū: g̃ p̄imum efficiens amare p̄imū finem est penitus incausabile: ⁊ ita ex se necesse eē. ⁊ ita erit idem na-

ture prime: ⁊ quasi cõuertit ratio ex oppoſito cõcluſi onis: qz ſi primuz amare ẽ aliud a natura ꝑma. ꝯ eſt cauſabile: ⁊ p cõſequẽs effectibile. ꝯ ab aliquo per ſe efficiẽte amãte finẽ. ꝯ ꝑmum amare ſe eſſet cauſatũ ſi ab aliquo amore finis prioze iſto cãto quod ẽ impoſſibile. Hoc oñdit ariſtoteles. ix. metaphyſice. de itelligere ꝑmi: ꝑmo qz aliter ꝑmũ non erit optima ſubſtantia: qz per intelligere ẽ honorabile. Secũdo. qa alꝫ eſſet laborioſa eius continuatio: qz ſi nõ ẽ idẽ illi erit in potẽtia ꝓtradictiõis ad illud: ad illã autẽ potẽtiam ſequit̃ labor ſm ipſum. Iſte rõnes philoſophi poſſunt declarari: prima ſic. cum oĩs entis in actu ꝑmo pfectio ei⁹ vltima ſit in actu ſo. quõ ꝓiungit̃ optimo maxime ſi ſit actiuuz ⁊ nõ tñ factiuum. omne autem intellectuale eſt actiuũ: ⁊ prima natura eſt intellectualis exp̃miſſa: ſequit̃ ꝙ vltima ei⁹ perfectio ſit in actu ſecundo. ꝯ ſi ille actus non ſit eius ſubſtantia: ſubſtãtia ei⁹ non erit optima: qz aliud ẽ ſummuz optimũ. Secũda rõ põt declarari ſic: potentia ſolũmodo receptiua ẽ potẽtia cõtradictiõis: cũ ergo hec ſit hmõi. ꝯ ⁊c. ſed ꝓz ariſtotelẽ nec iſta ẽ rõ demõſtratiua ſed tñ ꝓbabilis. Aliter oñdit̃ ꝓpoſituz ex idẽptitate potẽtie ⁊ obiecti in ſe ſic. potẽtia ⁊ obz ſũt idem. ergo act⁹ eſt eis idẽ: ſed cõſequentia non valz inſtãtia. angelus intelligit ſe ⁊ amat ſe ⁊ tñ actus angeli amãdi itelligẽdi nõ ſũt idẽ ſubſtantie eius. Hec cõcluſio ſecũda videlz ꝙ eſſentia dei eadẽ ſit ꝙ voliti⁹ ſuiꝑius: ſecunda ẽ in corrolarijs: nã ſequit̃ ꝑmo. ꝙ volũtas ẽ idẽ prime nãe: qz velle nõ eſt niſi voluntatis: ꝯ illa volũtas cuius eſt velle icauſabile: ẽ icauſabilis: ꝯ ⁊c. Similiter velle itelligit̃ quaſi poſteri⁹ voluntate. ſi tñc velle eſt idẽ illi nature. ꝯ multomagis volũtas. Scõo ſeqtur ꝙ itelligere ſe ẽ idem illi nature. qz nihil amat̃ niſi cognitũ. ergo ſi amare ſe ẽ ex ſe neceſſe eẽ ſequit̃ ꝙ itelligere ſe eſt ex ſe neceſſe eſſe. ⁊ ſimilr intellectio ẽ quaſi ꝓpinquior illi nature ꝙꝫ velle. Tertio ſeqt̃ ꝙ intellect⁹ eſt idẽ illi nature ſicut ꝓus de volũtate ⁊ velle argutũ eſt. Quarto ſeqt̃ ꝙ ipa rõ intelligendi ſe ſit idẽ ſibi: qz neceſſe ẽ rõnez intelligẽdi eſſe ex ſe neceſſe eẽ. ſi itelligere ſit ꝺ ſe neceſſe eẽ. ratio. n. intelligẽdi ſe quaſi ꝑintelligit̃ ipſi itelligere. Oſtenſo de intelligere ſe ⁊ velle ſeipſius ꝑmi ꝙ ſint idẽ eſſentie ꝑmi oſtẽdo ꝓpoſitũ de aliis generali⁹. ſ. de oi intelligere ⁊ velle reſpectu alioruz ꝙ ſint eſſentie ꝑmi idem: ⁊ ſit concluſio iſta tertia ad infinitatem preambula. Nullum intelligere põt eſſe accñs ꝑme nature. probatio. quia de iſta natura ꝑma in ſe oſtenſuz eſt ꝙ ipa in ſe eſt primum effectiuum. ꝯ. ex ſe hz vnde poſſit quodcunqz cauſabile cauſare circũſcripto quocũqz alio ſaltez vt prima cã illius cauſabilis: ſed circũſcripta cognitone illius ñ habz vnde poſſit illud cauſabile cauſare: ꝯ cognitio cuiuſcunqz alterius nõ ſit aliud a nã ſua. ꝓbatio vltimi aſſumpti: qz nihil põt cauſare niſi ex amore vltimi finis velut illud qz nõ põt aliter eſſe per ſe agens qz nec ageret ꝓpter finẽ. ipſi aũt velle alicuius ꝓpter finez ꝑintelligit̃ intelligere illud ꝯ ante ꝑmũ ſignuz in quo intelligit̃ cauſans ſiue volens a neceſſario ꝑ intelligit̃ intelligens a: ⁊ ita ſine hoc nõ põt per ſe efficere: ⁊ ita de aliis 2° probat̃ idẽ qz oẽs intellecti eiuſdez intellect⁹ habẽt ſimilez habitudinẽ ad intellectũ ſm idẽptitatẽ eſſentialẽ vel acidentalẽ: ſicut ꝓz de oĩ intellectu cauſato ⁊ eius intellectionib⁹ qz videntur pfectiões eiuſdẽ generis: iõ ſi alique hñt receptiuũ ⁊ oẽs: ⁊ ſi aliqua ẽ accidẽs ⁊ quelibz: ſed aliqua nõ põt eſſe accidẽs in ꝑmo ex ꝓcedente cõcluſione: qz nõ itellectio ſuiipſius: ꝯ nulla eſt ſibi acciděs

Tertio ſic intelligere ſi põt eſſe acciděs reciperetur in intellectu vt in ſbo: ꝯ ⁊ illo intelligẽ quod eſt idẽ intellectui: ⁊ ita pfectius intelliger̃ erit in potentia receptiua reſpectu impfectioris qõ eſt abſurdũ.

4° ſic: idẽ intelligere põt eſſe pluriũ obiectoꝝ ordinatoꝝ ꝯ ꝙſto pfectius tanto pluriũ. ergo perfectiſſimuz quo impoſſibile ẽ perfectius itelligi erit idẽ oium intelligibiliũ. intelligere ꝑmi ſic eſt pfectiſſimuz ergo idẽ eſt omniũ intelligibilũ ⁊ illud qõ ẽ ſui ẽ idẽ ſibi ex ꝓpoſitione ꝓcedente. ꝯ ⁊ intelligere oĩum eſt idem ſibi. 5° poſſet ſic argui. iſte intellectus nõ eſt niſi quoddã intelligere: ſed iſte intellect⁹ eſt idez oĩuzita ꝙ nõ põt eſſe ali⁹ alic⁹ alti⁹ obi ꝯ nec intelligere aliõ. ꝯ. ẽ itelligẽ oĩuz. Sophiſma ẽ accidentis ex idẽptitate aliquoꝝ inter ſe abſolute cõcludere idemptitatẽ reſpectu tertij reſpectu cuius extraneã tur. vt ꝓz a ſimili intelligere ẽ idẽ qõ velle. ſi ꝯ intelligere ipſum eſt alicuius: ꝯ ipſum velle erit eiuſdez nõ ſequit̃ ſed tñ mõ ſequit̃ intelligere illius rei vel illã rem ẽ ꝙdã velle qõ ꝙdã velle eſt aliquid qõ eſt eiuſdẽ qz intelligere eſt aliꝙd eiuſdẽ: ita: ꝙ diuiſiz inferri põt nõ ꝓiuncti ꝓpter accñs. Itẽ ſic argui⁹ intellectus ꝑmi hz vnũ actũ adequatũ ſibi ⁊ coeternum qz intelligere ſe qui act⁹ eſt idẽ ſibi igit̃ nõ põt hãe aliũ: ſed conſequentia non valet. Exemplum de beato qui ſimul videt deum ⁊ alia etiam ſi videat deum ſecundum vltimum capacitatis ſue ſicut de anima xp̃i ponit̃ ⁊ tñ ad hoc põt videre aliud. Itẽ ſic argui⁹ intellectus iſte hz in ſe ꝑ idẽptitatẽ pfectionẽ mariaz intelligedi ꝯ ⁊ omnẽ aliã. Rño ⁊ iõ differre ab intellectu in cauſabili nõ ſequit̃ qz alia que minor eſt prima põt eẽ cãbilis maria aũt nõ põt cũ ſit incãbilis 4ª cõcluſio ꝑncipalis ꝓambula de intellectu ⁊ volũtate ꝺi ad infinitatẽ ꝓbandã ſit iſta intellect⁹ ꝑmi itelligit ſp ⁊ diſtincto actu ⁊ neceſſario qõcunqz intelligibile ꝑus nãlit̃ ꝙꝫ illud ſit in ſe ꝑma pars ꝓbat̃. ſ. ꝙ poſſit intelligere quodcunqz intelligibile ſic hoc enim ẽ pfectionis i intellectu poſſe diſtincte ⁊ actu cognoſcere qõcunqz intelligibile imo hoc poſſe ẽ neceſſariũ ad intellect⁹ rõnem: qz omnis intellectus eſt totius entis ꝓmũiſſime ſũpti vt declarabit̃ in diſtinctione tertia. nullã aũt intellectionẽ põt habere intellectus ꝑmi niſi eandẽ ſibi ex prima cõcluſione ꝯ cuiuslibz intelligibilis hz intelligere actuale ⁊ diſtinctũ ⁊ hocidẽ ſibi ⁊ ita ſp ⁊ neceſſario ſcõa ps videlicet de ꝓportate ꝓbat̃ ſic. qz quicqd eſt idẽ ꝑmo eſt neceſſarie eẽ ſicut patuit ꝓus: ſed eẽ aliorũ a ſe itelligibiliũ nõ ẽ neceſſe eſſe neẽe aũt eẽ ex ſe eſt ꝓus nã oi ñ necio. Alit̃ ꝓbat̃: qz eẽ cuiuslibz alterius a ſe depẽdet ab ipo ſiĉa-cã ⁊ vt cã ẽ alicui⁹ cãbilis necio ꝑtelligit̃ cognitio ei⁹ ex prie cãe: ꝯ illa cognitio illi⁹ prius eſt nãliter ipſo eſſe cogniti. Prima etiaz pars cõcluſionis ꝓbatur alit̃ qz artifex pfectus diſtincte cognoſcit oĩa agenda añꝯ fiant. aliter nõ pfecte operaret̃: quia cognitio ẽ mẽſura iuxta quam opatur. ꝯ deus reſpectu oĩum ꝓductibiliũ a ſe hz noticiã diſtinctã actualem vel ſaltem habitualẽ prioꝛem eis. Contra iſtam inſtat̃ de arte qz ars vniuerſalis ſufficit ad vniuerſalia vel ſingularia producenda. ꝯ ⁊c.

Egidi. qli. 3. q 10.

Ric. de mediavilla ꝑ° ſniaruz. di. 35.

Oſtenſis igitur his preambulis arguo infinitatẽ quattuor vijs. Primo per viam efficientie: vbi ꝓbat̃ ꝓpoſitũ duplicat̃: primo quia ipſum eſt primum efficiẽs omnium. ſecũdo qz eſt ſic efficiẽs: puta diſtincte cognoſcẽs omnia factibilia. tertio oñditur infinitas ꝑ viaz finis. quarto per viã eminentie. Primã viam ex parte efficiẽtis tãgit ꝓbs. 8. phiſycox. ⁊. 12° metaphiſyce. ⁊ argũt ſic. primũ mouet motu infinito: ergo habet potẽtiam infinitã. hec rõ colorat̃ ꝙꝫtum ad añcedens ſic. ⁊ eque cõcluditur ꝓpoſituz ſi poſſit mouere ꝑ infinituz ſicut ſi moueretur ꝑ infinitũ qz eque oz ipm eſſe in actu. ſz illud poſſe ꝓz de primo quãtum eſt ex ſe. ſz ꝯ ꝑmum

Henri. qli. 4°. q. 3.

nō moueat motu infinito ſicut ariſto. ſtelligit tm̄ ſi accipiat añcedēs illud q̄ quantū ē ꝑte ſua ꝑt ſic mouere habeꝯ añcedēs verū ⁊ que ſufficiēs ad inferēdū ꝓpoſitū ꝓña ꝓbat ſic: qz ſi ex ſe ⁊ nō virtute alteri⁹ mouet motu ifinito g̃ ñ ab alio accipit ſic moueret ſz in virtute ſua actiua hz totū effectū ſuū ſimul. qz idepē dēter: ſed qō ſimul hz in virtute infinitū effectū ē ifinitū: g̃. Aliter ꝓbat ꝓma ꝓpoſitia ſic. ꝑmū mouēs ſimul hz in virtute ſua oēs effectus poſſibiles ꝓduci per motum: ſed illi ſunt infiniti ſi poteſt motus eſſe infinitus: ergo ſi mouet in infinitum eſt infinitum.

S. bona⁷ in ꝑ° di. 33 q. ꝑ⁴. arti. ꝑ°

Contra iſtas declaratiōes rōnis ariſto. iſtat q̄ſd ſit de añcedēte cōſequētia ꝑma nō vī bene ꝓbari: non ꝑmo modo qz duratio maior nihil pfectionis addit nā albedo q̄ vno āno manet non eſt pfectior ꝙz ſi tm̄ vno die maneret: g̃ mot⁹ quātecunq; durationis nō eſt pfectior ꝙz mot⁹ vn⁹ diei. igit ex hoc q̄ agēs bēt in virtute ſua actiua ſimul mouere motu infinito nō cōcludit maior pfectio hic ꝙz ibi: niſi q̄ agēs diutius mouet ⁊ ex ſe. ⁊ ita eēt oñendū q̄ eternitas agētis cōcluderet ei⁹ ifinitatē: alis ex infinitate motus non poſſz ꝓcludi ei⁹ ifinitas. Tūc ad formā illi⁹ argumēti ꝓpō illi⁹ coloratiōis negat niſi ō ifininita⁶ durationis

Scēda declaratio cōſequētie ēt ꝓbat: qz nō maior pfectio itēſiua ꝓcludit ex hoc q̄ agēs eiuſdē ſpēi qō cunq; plura ꝑt ꝓducere eiuſdē ſpēi ſucceſſiue ꝙz diu manet ꝙz ſi tm̄ vnū vel duo ꝓduceret qz qō pōt i tēpore vno i vnū tale pōt eadē vtute ī mille talia ſi in mille tēporib⁹ maneat. nō ē āt poſſibilis apud philoſophos ifinitas niſi numeralis effectuū ꝓducibiliū ꝑ motū. ſ. generabiliū ⁊ corruptibiliū: qz in ſpēbus finitatē ponebāt: g̃ nō magis ſequit infinitas intēſiua in agēte ex hoc q̄ pōt in ifinita numero ſucceſſiue ꝙz ex hoc q̄ in duo tm̄ poſſet tm̄ ē. n. poſſibilis infinitas mālis ſz ꝓbos. Si quis āt ꝓbet infinitatē ſpeciey poſſibilē ꝓbādo aliquos mot⁹ celeſtes eē incōmenſurabiles: ⁊ ita nūq; poſſe redire ad vniformitatē ēt ſi ꝑ infinitū durarēt: ⁊ q̄ infinite cōiūctiōes ſpecie cārēt infinita generabilia ſpē de hoc q̄cquid ſit in ſe: nihil tm̄ ad intētionē philoſophi qui infinitatē ſpeciey negaret. Ultima ꝓbabilitas q̄ occurrit ꝑ ꝓſequētia ariſt. declarāda eſt ita. q̄cquid pōt in aliqua multa ſimul ita pfecte ſicut in qōlibz coy ſeorſū quoy quodlz i cā requirit aliquā pfectionē ſibi ꝓpriā. Illud cōcludit eſſe pfecti⁹ ex pluralitate taliū ex hoc q̄ pōt ſil in plura: ⁊ ꝑ ꝓns infinitū ſi ſimul pōt in infinita: ⁊ vlterius ēt ſi nā effect⁹ nō ꝓmittat ſimultatē coy: tm̄ cā quātū ē ex ſe poſſet ſimul in ifinita adhuc ſequit q̄ ſit ifinita ex pluralitate taliū: ⁊ ita videt de ꝑmo agente eē cōcedendū q̄ ſi poſſet cauſare infinita ſimul q̄ eēt virt⁹ e⁹ infinita ⁊ ꝑ ꝓns ſi ꝑmū agēs ſimul haberet virtutez cauſandi infinitā: ita q̄ ꝙztū eſt ex ſe poſſet ſimul ꝓducere hz nā effect⁹ nō ꝓmittat adhuc ſequit infinitas virtutis eiuſdē. hec ꝓſequentia vltima ꝓbat: qz nō potēs cārē ſimul albū ⁊ nigruz nō eſt minus pfectuz ſi nō pōt ea ſimul cauſare: qz iſta nō ſūt ſimul cābilia qz hec nō ſimultas ē ex repugnātia coy ⁊ nō ex defectu agētis: qz agēs ſimul hz virtutē reſpectu amborū ſi illa ex ſe eſſent cōpoſſibilia. Si igit iſta maior: quodcūq; agēs hz virtutē q̄ ꝙztuz eſt de ſe poſſet in infinita ſimul hz incōpoſſibilitas effectuū impediat iſta ſimlꝫ poni tale agēs eſt infinite virtutis: ꝑmū eſt huiuſmōi: g̃ maior ē declarata iam: qz pluralitas ita ꝓcludit maiorē pfectionē in cauſa que quātū eſt ex ſe ꝑt ſil in illa g̃ infinitas illoy in que pōt ꝙztū eſt ex ſe ſimul ꝓcludit infinitā eius virtutē. Ex iſtis pōt ꝑpoſitū ſic oñdi. ſi ꝑmū haberet omnē cālitatem ois cāe poſſibilis formalit⁹ ⁊ ſimul: hz nō poſſent cābilia ſimul poni in eē eſſet infinitū: qz ſimul ꝙztuz eſt ex ſe poſſet infinita ꝓducere: ⁊ poſſe ſimul plura ꝓcludit

maiorē pōz intēſiue. g̃ ſi hz pfectius ꝙz ſi hāet oēz cālitatē formaliꝫ magis ſequit infinitas intēſiua. ſz hz omnē cālitatē cuiuſcunq; rei ſm totū qō eſt in ipſa. ⁊ ħ eminētius ꝙz ſi eēt in ipo formaliꝫ. g̃ eſt ifinite potētie intēſiue. lz g̃ oipotētiaz ꝓprie dicta ſm intētionē theologoy tm̄⁹ creditā eē ⁊ nō naāli rōne credā poſſe ꝓbari ſicut dicet di. 42. ꝓbat tm̄ infinita po⁹ que ſil ꝙztum eſt ex ſe hz eminenter oēz cālitatē q̄ ſimul poſſet in infinita ſi ſimul eēnt factibilia. Si obijcit ꝓmū nō poſſe ex ſe ſiml in infinita qz lz habet eminētius oēz cālitatē cauſe ſcōe ꝙz ſit in cā ſcōa. tm̄ nō pōt ex ſe ineffect⁹ oiuz cāy ꝓpy qz nō eſt ꝓbatuz q̄ ipm ſiz totalis cā infinitoy. Hoc nihil obſtat qz ſi cā p⁹ haberet ſimul vñ eſſet totalis cā nihil pfectius eēt ꝙz nunc ſit qñ habet vñ ſi ꝑma cā tm̄. tū ēt qz ille ſcōe cāe nō requirunt pp perfectionē addendā in cauſādo qz tūc remotius a ꝑma cā eēt pfectius. qz pfectior ē requirēt cāz. ſed ſi requirunt cāe ſcōe cū ꝑma ſecundū ꝓbos hō ē pp imperfectionē effectus vt ꝑma cū alia cā impfecta poſſit cauſare impfectū qz ꝓpſos nō pōt imediate cauſare. tū ēt qz tote pfectionel cāy ſcōaruz eminentius ſit in ꝑmo ꝙz ſi ipſe formaliter ſibi ineſſent ſi poſſent ineſſe: qō ꝓbat. qz cā ſecūda proxima ꝓxime totā pfectionē cauſatiuā habz a ſola ꝑma g̃ totā pfectionē illā eminentius hz ꝑma cauſa ꝙz cā ſcōa hās formaliter ipſaz. ꝓpōtia pz: qz ꝑ. ma reſpectu illius cāe ſcōe ē totaliꝫ cauſa ⁊ equiuoca. ſiliꝫ arguit de tertia cā reſpectu ſcōe vel reſpectu ꝑme. ſi reſpectu ꝑme hz ꝓpoſitū ſi reſpectu ſcōe ſequtur ſcōam eminenꝫ ꝓtinere totalē pfectionē que eſt formaliter in tertia. ſed ſcōa hz a ꝑma q̄ ſic ꝓtinet pfectionē tertie ex poſitenſis. ergo ꝑma eminētius hz cōtinere eminēter pfectionē tertie ꝙz ſcōa hēat. ⁊ ſic de omnib⁹ cauſis vſq; ad vltimā ꝓcludit ꝑmā hīe eminenter totalē pfectionē cātiuā oīum ⁊ pfectius ꝙz ſi hāet cālitatē oīuz formaliter ſi eſſet poſſibile ⁊ ſic vī dicto mō poſſe cōcludere rō ari. de potētia infinita que fuit. ſ. in ꝑn° h⁹ vie poſita que accipit ex 8. phi. ⁊ iz meta⁶. Juxta iſtā viā efficientie arguitur q̄ ꝑmuz hēat pōz ifinitā qz creaturā. nā inter creatiōis extrema ifinita eſt diſtātia. ſz h° añs ponitur tm̄ creditū. ⁊ vey ē vt nō eſſe quaſi duratiōe ꝓcedit eſſe. vt tm̄ q̄ſi nā ſm viā auic. nō eē ꝓcedit eē. añs oñdit qz ſaltē ꝑma nā poſt ōuz ē ab ipſo: ⁊ nō a ſe. nec accipit eſſe aliquo ꝓſuppoſito. g̃ illud creat: ſed ſic accipiendo ꝑ⁹ nā tā nō eē ꝙz eē nō ſunt ibi extrema mutationis ꝙz cauſet illa vt⁹ nec illud effici reqrit mutari Sz q̄cd ſit de añte ꝓpītia nō ꝓbat: qz qñ int extrema n⁴ ē diſtā⁴ media ſz ipſa dicūt ꝑciſe diſtare rōne extremoy inter ſe tāta eſt diſtātia ꝙz^m eſt maiꝰ extremuz. Ex^m de⁹ diſtat in infinituz a creatura ēt ſupma poſſibili ſiqua daret nō ꝑp aliquā diſtātiā mediā int extrema ſed ꝓpter infinitatē vnius extremi. ita contradictoria nō diſtant p aliq̄ media. qz ꝓtradictoria ſunt imediata: ita q̄ quantūcunq; pay recedit aliqd ab vno extremo ſtatiz eſt ſub alto: ſed diſtāt pp ipſa extrema int ſe. tāta eſt igit iſta diſtātia ꝙz^m eſt illō extremū qō ē pfecti⁹ illō ē fi^m. g̃. Cōfirmat qz poſſz totaliter ſup ter^m poſitū h⁹ diſtātie ē poſſe ſupra diſtātia ſiue ſup trāſitum ab vno extremo in aliud extremum. g̃ ex poſſe ſup iſtū trāſitum nō ſequit infinitas niſi ſequat ex poſſe totaliter ſup tm̄ cui⁹ poſitiuū. tal⁹ termin⁹ eſt finitus. g̃. Qō añt dī cōmuniter ꝺdictoria diſtare in infi^m pōt ſic intelligi. i. indeterminate: qz ſicut n⁴ ē ita pua diſtātia que nō ſufficiat ad ꝺdictoria. ita n⁴ eſt ita magna ēt ſi eēt maior maxima poſſibili qn ad illa ꝺdictoria ſe extēdāt: eſt igit coy diſtantia ifinita. i. idetermiata ad quācūq; magnā vel paruam diſtātiā. ex tali. n. infinitate diſtātie non ſegtur ꝓſequens de infinita potentia intēſiua. ſicut nec ſegt

Henri. qt°. 4. q vltima Et Ri. de media ullaiſa di j. q. 4. arti. j.

ad minimã distãtiã in qua saluat sic infinita distãtia. qõ.n.nõ sequit ad añcedens nõ sequit ad cõsequẽs.

Ostenso proposito per viam ꝑme efficiẽtie ꝓ rõnẽ ꝓbi. qz illa ꝑma efficiẽtia infert infinitatẽ. Seqt 2ª via ex hoc q̃ est itelligẽs distincte oia factibilia vel itelligibilia: vbi arguo sic: intelligibilia sunt infinita ꝛ hoc actu in intellectu oia intelligente g̃ inteꝰ illa sit actu itelligẽs ẽ infinitꝰ talis est inteꝰ diuinus vt.s.ꝓ batũ ẽ in ꝯclusionibꝰ de intelligere ꝑmi huiusmodi entis ꝛ mematis. ꝓbo añs ꝛ ꝓñam. añs sic: quecunq; sunt infinita in põ ita q̃ accipiẽdo alterũ pꝰ alterũ nulluz ꝑñt hñe finẽ illa oia si sint sit actu sũt infinita actu. intelligibilia sũt infinita in poª respectu intellectꝰ creati. satis pz. ꝛ in intellectu increato sunt sit oia intelligibilia intellecta actu q̃ a creato sunt successiue itelligibilia. g̃ sũt ibi actu infinita itellecta. hꝰ sylli maiorem sic ꝓbo. lz satis euidẽs videat: qz oia talia acceptibilia qñ sũt sit exĩtia aut sunt actu finita aut sũt actu infinita. si actu finita. g̃ accipiẽdo alterũ pꝰ alterũ tãdem ꝑñt oia eẽ accepta actu. g̃ si nõ ꝑñt oia actu eẽ accepta si actu sit sũt actu infinita. ꝯñtiã primi enthymematis sic ꝓbo: qz vbicũq; plꝰalitas regrit vl ꝯcludit maiorẽ pfectionẽ q̃z paucitas ibi infinitas nũeral cõcludit infinitã pfectionẽ. exm posse ferre. io. maiorez pfectionez regrit vtutis motiue q̃z posse ferre. ꝟ. iõ posse ferre infinita ꝯcludit infinitã vtutẽ motiuã: g̃ i pposito cũ itelligẽ. a. sit aliq̃ pfectio ꝛ itelligẽ. b. sit aª pfcio nũc̃z idẽ itelligẽ erit ipiꝰ. a. ꝛ. b. eq̃ distincte vt duo itelligere essẽt nisi pfectiões illoꝝ duoꝝ intelligere i illo vno eminẽter icludant. ꝛ sic de triꝰ. ꝛ sic vltra de infinitis. Cõsilr ẽt de ipa rõne intelligẽdi arguet sicut de intellectu ꝛ actu argutũ est. qz maior pfectio ꝯcludit de ipa rõe intelligẽdi ex pluralitate illoꝝ qº ruz ẽ rõ intelligẽdi distincte. qz oz q̃ icludat eminenter pfectões oiuz ppriaꝝ rõum itelligendi quaꝝ q̃lz ꝑm ꝑpaz rõz aliquã pfectionẽ ponit. g̃ infinite ꝯcludũt infinitã pfectionẽ cº iuxta istã viã de itelligere ꝑmi ꝓpm sic oñdo. cã pª cui ꝑm vltimũ siue cãlitaz cã ꝛª aliqd pfectiõis addit in cãndo nõ vr̃ sola posse sine sẽda ita pfectũ effectũ cãre sicut ipa cũ sẽda qz cãlitas sola ꝑme cause diminuta ẽ respectu cãlitaz ambarũ. g̃ si illud qõ natũ ẽ eẽ a cã sẽda ꝛ ꝑma sit sit multo pfectiꝰ a sola ꝑma: cã sẽda nihil pfectionis addit ꝑme. ſz omne finm oi finito additũ addit aliq̃z pfectionẽ. nõ aũt finitũ infinito additũ addit aliquã pfectionez. g̃ talis ꝑma cã ẽ infinita. Ad ꝓpm noª cuiuscũque obi nata ẽ gigni ab ipo sicut a cã prima. ꝛ maxime illa que est visio siue intellectio intuitiua. g̃ si illa alicui intellectui ineſt sine actiõe q̃cũq; talis obi. ſz tñº ex virtute alteriꝰ obi ꝓxis qõ natũ est eẽ cã superioꝛ respectu talis cognitiõis sequit q̃ illud obz superiꝰ ẽ infinm in cognoſibilitate qz inferiꝰ nihil sibi addit in cognoſcibilitate. tale obm supiꝰ ẽ nã ꝑma. qz ex sola pñª eiꝰ apud intellectm ꝑmi nº aº obo ꝯcausãte ẽ nota cuiuscũq; obi in intellectu eiꝰ sicut ꝓbat. s. in cõclusionibꝰ de intelligere ꝑmi. igit nm aliud intelligibile aliqd sibi addit in cognoſcibilitate. g̃ ẽ infinm in cognoſcibilitate: sic g̃ ꝛ in entitate. qz vnũqõq; sicut ad eẽ se hz sic ad cognoſcibilitatẽ ex. 2º metaphi.

Tertia via ex pte finis arguit sic: volũtas nãa oĩfinito aliqd maiꝰ põt apetẽ ꝛ amare sic̃ itelleꝰ itelligẽ: ꝛ qõ plus ẽ vr̃ incliatio nãlis ad sũme amãdũ bonũ infinitũ: nã ide arguit icliatio nãl ad aliqd ĩ voluntate: qz ex se sine hitu ꝓmpte ꝛ delectabilr vult illud volũtas libera: ita vr̃ q̃ exprimur õ actu amãdi bonũ infinitũ. imo nõ vr̃ volũtas i aliº p fecte qetari: ꝛ quõ illõ ñ nãlit odiret si eẽt oppom sui obi: sic̃ nãlr odit nõ eẽ ꝑm aug. de libe. arbi. c. 2º. vr̃ si infinitũ repugnaret bono q̃ nullo mõ volũtas qetaret i bono sub rõne infiniti. nec in illõ facilit tenderet: sic nec ĩrepugnãs suo obo. Confirmat ista rõ in sequẽti via ꝑ simile de intellectu.

Quarta via ex pte eminentie arguo sic eminẽtissimo icõpossibile ẽ aliqd eẽ pfecti? sic̃ ꝓꝰ patuit. finito aũt ñ ẽ icõpossibile aliqd eẽ pfecti? sic̃ ꝓꝰ patuit. q̃re ꝛc. maior ꝓbat. qz infinitũ ñ repugnat enti ſz oi enti. finito maiꝰ ẽ infinitũ. q̃re ꝛc. Alr arguit ꝛ ẽ idẽ: cui nõ repugnat infinitũ itẽsiue illõ ñ ẽ summe pfcñ nisi sit infm. qz si ẽ fim ꝑt excedi vl excelli. si infinitas sibi ñ ꝛpugnat. enti aũt ñ ꝛpugnat infinitas. g̃ pfectim ẽ infm mi. hꝰ ꝯñe q̃ ẽt i ꝑcedẽti argº accipit nõ vr̃ a ꝓxi posse ꝓbari vel oñdi. qz sic̃ ꝯdictoria ex rõi bꝰ ꝓpis ꝯdicũt. nec ꝑt p aliqd mãifestiꝰ hꝰ ꝓbari: ita ñ repugnãtia ex rõibꝰ ꝓpis ñ repugnãt: nec vr̃ posse oñdi nisi explicãdo rões ipoꝝ: ens aũt p nihil notiꝰ explicat. infm itelligim? ꝑ fim: ꝛ hꝰ vulgarit sic expono: infm ẽ qõ aliqõ finitũ datũ ſz nullã habitudinem finitam ꝓcise excedit sed vltra oẽm hitudinẽ assignabilez excedit adhuc: sic tñ ꝓpom suadet sic̃ qõlz ponẽdũ est eẽ possim cꝰ ñ appet ipossibilitas: ita ꝛ ꝯpossim cꝰ ñ appet icõpossibilitas: hñ nl la appet icõpossibilitas qz õ rõe ẽtis ñ ẽ finitas nec appet ex rõe entiz q̃ sit paº ꝯuertibil cũ ẽtẽ. alteꝝ. n. istoꝝ ꝛgrit ad ꝛpugnã. ꝑdcãz paº nes vo ꝓº entz ꝛ ꝯuertibil satz vñr sibi note i eẽ. Itẽ sic suadet: infm suoº ñ ꝛpugnat q̃ztitati. i. i accipiẽdo ptez pꝰ ptẽ: g̃ nec infm suoº ꝛpugnat ẽtitati. i. in pfectiõe sit eẽndo. Itẽ si q̃ztitas vtutz ẽ simplr pfectioꝛ q̃z q̃ztitas molr: q̃r erit possibil infinitas i mole ꝛ ñ i vtute. q̃ si est possibil ẽ ꝛ actu sic̃ ꝑz ex 3ª ꝯne vbi. s. de primitate effectiui. Itẽ q̃re inteꝰ cº obm ẽ ens nullã inuẽit repugnãtiã itelligẽdo aliqõ infm: imo vr̃ pfectim itelligic mixẽ aũt si nlli itellectui talꝯdiº patẽs fiat circa eiusꝑm obm cũ discõdia i sono ita facilr offẽdat auditũ. si n. discõuẽiẽs statim ꝓcipit ꝛ offẽdit. cur nlꝰ inteꝰ ab itelligibili infinito nãlr ꝛfugit sic̃ a ñ ꝯuẽiẽte. imo ita suuz obz ꝑm ꝺstruẽte. p illõ ꝑt colãri iª rõ anſel. ꝺ sũmo cogitabili ꝑ solꝛ ꝛ itelligẽda ẽ eiꝰ ꝺscriptõ sic: ꝺus ẽ qº cognito maiꝰ cogitãi ñ ꝑt sim ꝯdictiõe. ꝛ q̃ addẽõ sit sim ꝯne ꝑz. nã i cº cognitõe icludit ꝯdictõ illõ dz ñ cogic qz tẽ sit. 2. cogitaª oppoª nullo facientia vnũ cogitac: qz neutz ꝺminiat alteꝝ sũmũ cogitabile ꝑdcz sim ꝯdictõe eẽ i re. ꝓbat ꝑº de eẽ qdditativo qz in tali cogitabili sũmo sũme gescit inteꝰ. g̃ in ipo sũmo ẽ rõ ꝑmi obi inteꝰ creati. s. entz. ꝛ hñ sũmo. ꝛ argur vltra q̃ illõ sit loq̃ndo ꝺcẽ erĩtie: qz sũme cogita ñ ẽ tñ i itellectu cogitãte: qz tũc posset eẽ: qz ẽ cogitabile possibile: ꝛ non posset eẽ qz repugnat rõi eius eẽ ab alia cã sicut patuit ꝓꝰ in sẽda ꝯclone de ꝓº effectio maiꝰ igit cogitabile ẽ qõ ẽ in re q̃z q̃ ẽ tñ in itellectu: nõ ẽ aũt hñ sic itelligẽdũ q̃ idẽ si cogiteꝰ ꝓ hñ sit maiꝰ cogitabile est existat: ſz oi qõ in itellectu tñ maius aliqõ cogitabile qõ existit. Vl alit colorat sic maiꝰ cogitabile ẽ qõ existit. i. pfectiꝰ cognoſcibile qz visibile siue intelligibile intellectiõe intuitiua qõ aũt nõ existit nec in se nec in nobiliori cui nihil addit nõ ẽ intellectualit visibile qõ aũt ẽ visibile ẽ pfectius cognoſcibile nõ visibili ſz tñ intelligibili abstractiue: g̃ pfectim cogſcie existit de dĩa itellectiõis ituitiue ꝛ abstractiue ꝛ quõ intuitiua ẽ pfectio: tãgeꝰ: di. 3. ꝛ alꝑ qñ locũ hẽbit. Tho. in 1. scripto dis. 43. q. ꝑma.

Ultimo ostẽdit ꝓpom ex negatiõe cãe intrisece: qz fõr finit ꝑ mãz: g̃ que nõ est nata eẽ in mã ẽ infinita ¶ Nec rõ nihil valet: qz ꝑm ipsos angelꝰ ẽ im mãlis g̃ in nã erit infinitꝰ: nec ꝑñt dicere q̃ eẽ angeli finiret eiꝰ eẽntiã: qz ꝑm eos esse ẽ accidẽs eẽntie ꝛ posteriꝰ nãlit ꝛ sic in ꝑmo signo nẽ esse tia ꝑm se vt ꝓz eẽ vr̃ esse intẽsiue infinita ꝛ p ꝯñs in 2º signo nẽ nõ erit finibil ꝑ eẽ. Breuit rñdeo ad arm nã q̃lz entitas hz itrinsecũ sibi gradũ siue pfectiõis in qº ẽ finitũ si ẽ finitũ. vel infm si ẽ infinitũ si g̃ sit finitũ nõ ꝑ aliõ ens finiat. Aliter arguit si fõr finit ad mãz g̃ si ñ ẽ ad illã nõ finit falla ẽ ꝯñtis corꝑ finit ad coꝛ

pus: ḡ si nō ē ad corp⁹ ē infinitū vltimū celū ḡ erit infinitū. sophisma ē tertij phycor. q: sic p⁹ corp⁹ in se finitur & finiatur per aliud corp⁹ ita sō: finita in se p⁹ finitur: q:. s. est talis nā i entibus q̄ finit & finiat per mām: nā scda finitas ꝓsupponit ꝓmā ⁊ nō cāt eā: ḡ in p° signo nāe ē eēntia angeli finita. ḡ nō finibil ꝑ eē. ḡ i scdo signo nō finit ꝑ eē. Breuit dico vnā ꝓpōnē q̄ cūq; eēntia absolute finita in se ē finita vt ꝓintelligit oi cōparationi sui ad aliam eēntiam.

Ex predictis ꝑz solo. q. nā ex ꝓmo arti° hz q̄ aliqd ens ē simplr ꝑ^m triplici ꝓmitate. s. effi^e finis ⁊ eminētie. ⁊ ita simplr ꝑ^m: qd ē ipossibile aliqd eē ꝑus. ⁊ in hac ꝓbatū ē eē de deo: & tū ad ꝓprietates respectiuas dei ad creaturā vl in quātū determinat respect⁹ ⁊ dependētias creaturarū ad ipm. Ex. 2° arti° hz q̄druplici via q illud ꝑ^m est ifi^m ꝓmo vz q: ꝑ^m efficiēs. 2° q: ꝑ^m cognoscens oia cognoscibilia. ⁊ ꝓpter scdam viā ꝓmittebant ꝓclones q̄ttuor de itelligere ꝓmi. 3° q: finis vltim⁹. 4° q: eminētissimū. Juxta ꝓmā viā exclusa ē q̄dā via inutilis de creatione. iuxta scdam tāgit alia via de pfectione ꝓmi obi in itelligēte iuxta q̄rtā exponit rō Anselmi. pslogiō de quo magis cogitari nō pōt. Vltimo excludit via inutilis ex imālitate iferēs infinitatē. itaq; iunge ꝓclones duor articulor ꝓncipaliū sic aliqd ens triplr. ꝑ^m in entib⁹ existit in actu istud triplr. ꝑ^m in entibus ē infi^m. ḡ aliqd infi^m ens actu existit. ⁊ in hac ꝓbatū ē eē de deo q̄tū ad illud absolutū qd ē ꝓmus pfectiōe oium a nobis ꝓceptibiliū de deo sic dicet. 3. di. ⁊ per ꝓns ꝓbatū ē eē deū q̄tū ad ꝓceptū pfecti^m ꝓceptibilē vel possibilē a nobis hēri de deo.

Ad primū argu^m huius. q. ꝓncipale dico q̄ cā infinita actiua ex necāte nāe nō cōpatit sibi aliqd ōrium siue sit ei ōrium formalr: siue ꝑm aliqd qd ꝓuenit sibi eēntialr siue vtualr siue ꝑz rōne effect⁹ sui quē vtualr icludit. vtroq; n. mō ipediret qdlibz incōpossibile suo effectui sicut argutū est ꝑus. de⁹ aūt ē libe ⁊ volūtarie agēs respectu oiuz q̄ sunt ex ipm: ⁊ iō cōpatit malū. Cōtra. nunqd phi ponētes deū agere ex necessitate nāe nō ponebāt eē aliqd malū i vniuerso. ℞n. sicut patuit ꝓbādo deum esse agēs p cognitionē nō potuerūt saluare aliqd malum posse fieri ꝓtingēter in vniuerso si ꝓmū agēs agat necessario sed tm̄ cum vnus ordo cārū ꝓduceret aliqd qd eēt receptiuū alicui⁹ pfectionis. ali⁹ ordo de necessitate ꝓduceret oppositū illi⁹ pfectionis ita q̄ illa pfectio nō posset tūc induci cōcurrētib⁹ oibus cāis ꝑz absolute ꝓductū ab aliqb⁹ ꝓsideratū ꝑm rōnē sue spēi esset receptiuū illi⁹ pfectionis cui⁹ oppositū nēcio euenit. qd aūt phi pnt dicere de libero arbitrio nostro et malitia moris dicēdū ē als. Ad scdm dico q̄ cōsequētia nō valet ad ꝓbationē ꝓntie dico q̄ nō ē filis in cōpossibilitas dimēsionum in replēdo locū ⁊ eēntiarum insil eēndo. nō enim vna entitas sic cōplet totā nām entitatis q̄n cum ista alia entitas possit stare. hac aūt nō ꝺz itelligi de repletione locali ꝑz q̄si cōmēsuratione eēntiali. sed vna dimēsio replet eūdē locuz ꝑm vltimū capacitatis sue. ⁊ iō aliud nō pōt eē cū eo replēs locū. sed bn̄ posset eē cū eo aliud corp⁹ replens locum: ita q̄ vna entitas sil pōt eē cum alia sicut possz respectu loci cū corpe replēte locū aliud corp⁹ eē non replēs locū. Silr alia ꝓna nō vz. q: corp⁹ infinitū si eēt cū alio fieret totū maior vtroq; rōne dimēsionū: q: dimēsiones alti⁹ corpis eēnt alie a dimēsionib⁹ corpis ifiniti ⁊ eiusdē rōnis cū eis: ⁊ iō totū maior eēt ꝓpter diuersitatē dimēsionū: ⁊ totū nō maior q: dimēsio infinita nō pōt excedi. hec aūt tota quātitas infinite pfectōis nullā recipit additionē in rōne talis quantitatis ex coexistētia alicui⁹ finiti ꝑm talē quātitatē. Ad tertiū argumētū dico q̄ ꝓntia nō valet nisi illud qd demōstratur in aūte a quo alia sepant sit finitū. exēplū. si eēt aliqd vbi infinitū ꝓ ipossibile ⁊ corp⁹ infinitū repleret illud vbi nō seq̄ret hoc corp⁹ ē hic ita q̄ nō alibi: ḡ est finitū ꝑm vbi: q: ꝑz hic nō demōstrat nisi infinitū: ita ꝑm ꝓbm si mot⁹ eēt infinit⁹ ⁊ tēp⁹ infinitū non seqtur. iste mot⁹ ē in hac tpe ⁊ nō a°: ḡ ē finit⁹ ꝑz tps. Ita ad ꝓpo^m oz ꝓbare illd qd demōstrat ꝓ hac eē fi^m. qd si assumat petit. 2° i ꝓmissa. Ad vl^m dico q̄ ꝓbs infert moueri in nō tpe ex hac aūte q̄ pō infinita ē in magnitudine ⁊ intelligit in ꝓnte moueri ꝓprie vt distinguit ꝑ mutationez ⁊ hoc mō ꝓns icludit ꝓdictionē ⁊ ēt aūs ꝑm eū. Qualit aūt teneat hec ꝓna sic declaro. si ē infinita pō ⁊ agit ex necitate nāe ḡ agit in nō tpe. q: si agat i tpe sit illd tps a. ⁊ accipiat alia virt⁹ finita q̄ agat in tpe finito. ⁊ sit illud tps. b. augmētet aūt vt⁹ finita ꝑz ꝓportionē illā q̄ ē. b. ad. a. puta si. a. ē cētuplū vel millecuplū ad. b. accipiat vt⁹ q̄ sit cētupla vel millecupla ad illā vtutē finitā datā. igit illa vt⁹ sic augmētata mouebit in. a. tpe ⁊ ita illa ⁊ infinita mouebūt in eq̄li tpe qd ē ipossibile si vt⁹ infinita mouet ꝑz vltimū pōe sue ⁊ nēcio. Ex hoc igit q̄ vtus illa ē infinita seqtur q̄ si agat ex necitate nāe agit in nō tpe. Ex hac aūt qd ponit in aūte q̄ ē in magnitudine. seqtur q̄ si agat circa corpus qd ꝓpe moueat illud corpus q: vtutē in magnitudine vocat phs vtutē extēsā p accns. talis aūt si ageret circa corpus hz ptes illius corpis diuersimode distātes respcū eius. puta vnā ptē corpis ꝓpinquorē ⁊ aliā remotiorē. hz ēt resistētiā aliquā i corpe circa qd agit. q̄ due cāe. s. resistētia ⁊ diuersa approximatio ptiū mobil ad ipz mouēs faciūt successionē eē in motu ⁊ corpus ꝓpe moueri. ḡ ex hac q̄ in aūte illo ponit vtus in magnitudine sequit q̄ ꝓpe mouebit. ⁊ ita iūgēdo ista duo sil. s. q̄ ē infinitū ⁊ in magnitudine. seqtur q̄ ꝓprie mouebit ⁊ in nō tpe qd ē ꝺdictio. ꝑz istud nō seqtur de vtute infinita q̄ nō ē in magnitudine. ipsa. n. hz in nō tpe agat si necessario agat: q: hac seqtur ad infinitatē. tm̄ nō ꝓprie mouebit: q: nō hēbit in passo illas duas rōnis successionis. nō igit vult phs q̄ infinita pō ꝓprie moueat in non tpe. sicut argumētū ptēdit. ꝑz q̄ infinita pō in magnitudine ꝓprie moueat ⁊ nō in tpe q̄ sūt ꝺdictoria. ⁊ ex hac seqtur q̄ aūs includit ꝺdictoria. s. q̄ vtus infinitiua sit in magnitudine. Dz tūc ē dubitatio cū pōm motiuā ponat infinitā ⁊ nāliter agētē vī seq q̄ necessario ageret in nō tpe hz nō moueat in nō tpe. immo tūc nihil mouebit ꝓprie loquēdo. ⁊ q̄ hac sequat ꝑz: q: istud ꝓus probatū fuit p rōnē pōe infinite nēcio agētis. ℞ndet commē. ix. meta. q̄ ꝑter ꝓmū mouēs qd ē infinite pōe requirit mouēs ꝓiūctū pōe finite. ita q̄ ex ꝓmo mouēte sit infinitas motus. ⁊ ex scdo sit successio q̄si aliter nō posset eē successio nisi ꝓcurreret illud mouēs finitum q: si solū infinitū ageret: ageret in nō tpe. Istud improbabit di. 8. q. vltī. vbi in hac arguet ꝑ phos q ponūt ꝓmū agere ex necessitate qdlibz qd immediate agit sed ꝝ pianis nō est arg^m difficile. q: dicūt deū ꝓtingēter agere. ipsi. n. pnt facilr rndere: q: hz virtus infinita necessario agēs agat ꝑm vltimū sui. ⁊ ita in nō tpe q̄cqd immediate agit. nō tm̄ vtus infinita ꝓtingēter ⁊ libe agēs. sicut. n. in ptāte eius ē agere ⁊ nō agere. ita in ptāte eius ē agere in tpe ⁊ agere in nō tpe. ⁊ ita facile ē saluare ꝓ^m mouere corp⁹ in tpe hz sit infinite pōe: q: nō necessario agit ꝑm vl^m pōe sue q̄tū. s. possz agere. nec in tā breui tpe in quo breui posset agere.

Veritur tertio an sit tm̄ vnus deus

q Et q̄ nō arguit. j. a d Lcē. c. 8. Sigdem sunt dñi multi ⁊ dij multi. Itē sic deus ē ḡ dij sūt. ꝓbat ꝓntia: q: singulare ⁊ plurale idē significāt hz differāt in mō significandi. ḡ includūt idē ꝑdicatū ꝓportionalr acceptum. ḡ sicut singulare includit singulare, ita plurale includit plurale.

Preterea scdo q; sicut de⁹ ẽ quo maⁱ⁹ cogitari nõ põt: ita dij sũt gb⁹ maiores excogitari nõ pñt. illa aũt gb⁹ maiora cogitari nõ pñt sũt in effectu: q; vr̃ q si nõ ẽnt in effectu maiora pñt eis cogitari. Preterea oẽ ens p pticipationẽ reducit ad ens tale p eẽntiã: sed ĩdiuidua in q̃cũq; spẽ creata sunt entia p pticipationẽ aliog̃ nõ eẽnt multa: g̃ reducunt ad aliqd tale p eẽntiã. g̃ ẽ aliqs hõ per eẽntiã ⁊ aliqs bos p eẽntiã. ſz gequid ẽ p eẽntiã nõ p pticipationez ẽ de⁹. g̃ ⁊c. Preterea plura bona sunt meliora paucioribus bonis: ſz q̃cũq; meliora sunt ponẽdo in vniuerso. ergo ⁊c.

Contra Deut. Audi isrl dñs de⁹ tuus vnus ẽ. Et Ysaie. z. Extra me nõ est deus.

In ista questione conclusio

ẽ certa. sed dicũt aliq̃ p hec pclo nõ est demõstrabil. sed tñ̃ accepta per fidẽ. ⁊ ad hoc habet auctoritas rabi Moysi lib. z. c. 6. q; vnitas dei accepta ẽ a lege.

Hoc ẽt arguit per rõnẽ: q; si p rõnẽ nãlez posset cognosci deũ ẽ vnicũ. g̃ possz nãliter cognosci deũ ex se ẽ singularẽ: g̃ posset cognosci nãliter singularitas di ⁊ eẽntia dei vt singularis: qd̃ falsum ẽ ⁊ p̃ pdicta i qõne de sbo theologie. Videt tñ̃ q; ista vnitas possit rõne nãli oñdi ⁊ hoc sumẽdo viã pmo ex infinito intellectu. Secõ ex infinita volũtate. Tertio ex infinita bonitate. Quarto ex rõne infinite potentie.

Quinto ex rõne infiniti sũpti absolute. Sexto ex rõne necesse eẽ. Septimo ex rõne oipotentie.

Prima via ex pte inte⁹ infiniti arguit pmo sic. Intellect⁹ infinit⁹ cognoscit qcũq; intelligibile pfectissime q̃ztũ ẽ itelligibile in se. g̃ si sint duo dij sint. a. ⁊. b. a. g̃ cognoscet. b. pfectissime q̃ztũ. s. b. ẽ cognoscibile. sed hoc ẽ ipossibile. pbõ. q; aut cognoscit. b. peẽntiaz b. aut nõ. si nõ: ⁊. b. ẽ cognoscibile p eẽntiã. g̃. a. nõ cognoscit. b. pfectissime q̃ztũ. s. b. est cognoscibile. nihil eni cognoscibile p eẽntiã perfectissime cognoscit nisi cognoscat p eẽntiã suã vel p aliqd pfecti⁹ includẽs essentiã suã pfecti⁹ q̃z ipsa sit in se. eẽntia aũt. b. in nullo pfecti⁹ includit q̃z in. b. q; tũc. b. nõ eẽt de⁹. si aũt cognosceret. b. per eẽntiã ipsius. b. g̃ act⁹ ipsius. a. ẽ posterior: nãliter eẽntia ipsi⁹. b. ⁊ ita. a. nõ est de⁹. Qd̃ aũt act⁹ ipsi⁹. a. sit posterior ipso. b. pbo: q; ois actus cognoscẽdi q nõ ẽ idẽ obo ẽ posterior obo. neq; n. poz neq; simul nã est act⁹ cũ obo alio ab actu. q; tũc actus posset intelligi sine obo sicut econuerso. Si dicas q; a. intelligit. b. p eẽntiã ipsius. a. que similima est ipsi b. sic q; a. itelligit. b. in rõne spẽi cõis ipsi. a. ⁊ ipsi. b.

Cõtra. Neutra ñsio saluat q; a. itelligat. b. pfectissime. ⁊ p ons nõ est de⁹. q; cognitio alicuius in sili tñ̃ siue in vniuersali nõ ẽ cognitio pfectissima ⁊ intuitiua ipsi⁹ rei in se. ⁊ ita nõ cognoscit. b. intuitiue ⁊ perfectissime qd̃ ẽ ppositũ. Secõ ex pte inte⁹ arguit sic act⁹ aliqs intellect⁹ nõ põt hz̃e simul duo obã adeq̃ta a. ẽ obm adeq̃tũ sue intellectioni. ⁊. b. eẽt adeq̃tuz ei dẽ si idẽ. a. posset intelligere. b. g̃ impossibile ẽ q; a. intelligat vnica intellectione simul pfecte. a. ⁊. b. Si a. hz̃ duas intellectiones realr distinctas g̃ nõ ẽ de⁹. Maior pz: q; aliog̃ act⁹ adeq̃ret alicui obo quo subtracto nõ min⁹ getaret potẽtia ⁊ adeq̃ret. ⁊ ita frustra eẽt tale obm. Quãtũ ad secõam viã arguit sic. volũtas infinita ẽ recta. g̃ diligit qlibet diligibile quãtũ est diligibile. si igit. b. ẽ ali⁹ de⁹ est diligibilis in infinitũ cũ sit bonũ infinitũ ⁊ infinite a volũtate potẽte: sic diligere. ergo volũtas. a. diligit. b. infinite. ſz hoc ẽ impossibile. q;. a. nãliter plus diligit se q̃z. b. pbõ. qlibet. n. nãliter plus diligit eẽ suũ q̃z eẽ alteri⁹ cuius nihil ẽ vt ps vel effect⁹. a. aũt nihil ẽ ipsius. b. nec vt ps nec vt effect⁹. ergo plus diligit. a. se nãliter q̃z ipz b. sed volũtas libera q̃ ẽ recta cõformat voluntati nãli. aliog̃ volũtas nãlis nõ eẽt semp recta. g̃. a. si hz̃

volũtatem liberam rectã actu elicito plus diligit se q̃z. b. ergo nõ. b. infinite. Secũdo sic de voluntate aut. a. fruit. b. aut vti t. si vtitur: ergo. a. habet volũtatem inordinatã. si fruit. b. ⁊ fruitur. a. ergo. a. ẽ beatus in duob⁹ obiectis quoz neutrũ dependet ab alio q; sicut. a. est btũs in se: sic ⁊ in. b. sed ꝓsequẽs ẽ impossibile. q; nihil põt esse beatum actu in duobus obis beatificãtibus totalibus. pbatio q; vtrolibet eorũz destructo nihilominus esset beatus. ergo in neutro ẽ beatus. videtur etiam rationabile. q; illud qd̃ quietat totaliter in vno obiecto adequato non possit ĩ obiecto alio getari. De tertia via. s. de rõne infiniti boni arguo sic. volũtas ordinata põt appetere maⁱ⁹ bonũ. ⁊ magis amare maius bonuz. sed plura bona infinita si sint possibilia plus bonitatis icludũt q̃z vnũ infinitũ. ergo volũtas ordinate posset plus amare plura bona infinita q̃z vnum. ⁊ per consequens in nullo vno bono infinito quietaret. sed hoc est cõtra rõnem boni q; sit infinitũ ⁊ nõ quietatiuũ cu iuslibet volũtatis. Quãtum ad quartam viam. s. de infinita potẽtia arguo sic. nõ possunt esse due causę totales eiusdem effectus in eodem ordine cause. sed infinita potẽtia est causa totalis respectu cuiuslibet effectus in rõne pme cãe. ergo nulla alia potentia põt esse causa in rõne cause pme respectu alicuius effectus. ⁊ ita nulla alia est causa infinita in potentia. p mam ppõnẽ pbo. q; tũc aliqd eẽt cã alicuius a quo illud nõ depẽderet. pbatio a nullo aliquo depẽdet eẽntialiter quo nõ exĩstẽte nihilominus eẽt: sed si. c. habz duas cãs totales. a. ⁊. b. c in eodẽ ordine cãe. vtrolibet eoz nõ exĩstẽte nihilomin⁹ eẽt ipm. c. ab altero eorum. q; nõ exĩte. a. nihilomin⁹ erit. c. ab ipso. b. ⁊ nõ exĩte. b. nihilomin⁹ erit ipm. c. q; ab ipso. a. Juxta idẽ arguit de vnitate cuiuscũq; pmi in q̃cũq; pmitate p̃dicta. nihil. n. excessũ excedit a duob⁹ pmo ipsuz excedẽtib⁹. ⁊ nihil finitũ eẽntialiter ordinat ad duos pmos fines. eẽt. n. aliqd ad finẽ quo nõ exĩte nihilomin⁹ eẽt finitũ vt pus argutũ est. ⁊ eẽt aliqd excessuz eẽntialr ab aliquo nõ exĩte nihilomin⁹ hẽret eẽntiale excedens quo mensuraret eẽntialr ⁊ a quo acciperet suã pfectionẽ eẽntialr. qd̃ est impossibile. g̃ ipossibile ẽ aliquoz duoz finitoz duos fines pmos eẽ. vel duorum excessoz duo pma eminẽtia eẽ. De qnta via dico q; infinitũ absolute nõ põt excedi ⁊ arguo sic.

Quecũq; pfectio põt numerari in diuersis plus pfectionis hz̃ in plib⁹ q̃z in vno. sicut dz̃. 7. de tri. c. iz. g̃ infinitũ in plib⁹ oĩo numerari nõ põt. De sexta via pmo arguo sic. Spẽs plificabilis in indiuiduis nõ determinat se ad certũ numerũ idiuiduoz. ſz q̃ztum ẽ ex se cõpatit infinitatẽ indiuiduoz sicut pz in spẽb⁹ oĩb⁹ corruptibilib⁹. g̃ si rõ necesse eẽ sit plurificabilis in indiuiduis nõ determinat se ad certũ numerum ſz cõpatit infinitatẽ q̃ztũ ex se ẽ. sed si posset eẽ infinita necesse eẽ sũt infinita necesse eẽ ons nõ ẽ falsũ. g̃ añs ex q⁹ segtur. Secõ arguo sic iuxta istã viã. si sũt plura necesse eẽ aliqbus pfectionibus realib⁹ distinguuntur sint pfectiones iste. a. ⁊. b. tũc sic. aut ista duo distincta p. a. ⁊. b. sunt formalr necesse eẽ p. a. ⁊. b. aut nõ. si nõ ergo. a. nõ ẽ formalis rõ necessario eẽndi. nec. b. ergo per cõsequens nec includẽs. a. est necessario pmo: q; includit aliquã entitatẽ que nõ est necessitas formaliter essendi nec necessaria ex se. ⁊ ita p ons de. b. Si aũt illa sint formaliter necesse eẽ p. a. ⁊. b. ⁊ pter hec. vtrũq; ẽ necesse p illud in quo conuenit vnũ cũ alio. ergo vtrũq; hz̃ in se duas rõnes. q̃rũ vtraq; formaliter est necesse eẽ. sed hoc est impossibile: q; neutrũ illarũ ĩcludit alterã. vtralibz igit illarũ circũscripta eẽt tale necesse eẽ p reliquã ⁊ ita eẽt aliqd formalr necesse eẽ

per rõnẽ aliquã qua circũscripta nihilominus eẽt ne cesse eẽ qõ est impossibile. De septima via: s. ō oi potentia videt q illa nõ sit per rõnẽ nãlẽ demõstrabilis. q: oipotẽtia vt alʒ patebit nõ põt cõcludi rõne nãli vt catholici credũt oipotentiã. nec concludit ex rõne infinite potẽtie. tamẽ ex oipotẽtia credita arguitur sic ꝓpositum: si a est oipotẽs ergo põt facere circa qõcũqʒ aliud ipsum esse vel nõ esse. ⁊ ita posset destruere. b. ⁊ ita fieret. b. nullipotẽs. g̃. b. nõ est deus.

Jsta rõnõ valet: q:. b. nõ est obm oipotentie sicut q dam rndent ad eã: q: omnipotẽtia ꝑ obiecto respic possibile cõtingẽs. b. aũt ponebat necessariũ sicut. a.

Jdeo ex oipotentia credita arguit aliter sic declarando rõnem Ric. 2. de tri. c. vlti. oipotens sicut suo velle põt ꝓducere omne possibile. ita suo nolle põt impedire vel destruere omne possibile si iam habʒ esse. a. ergo omnia possibilia põt suo velle in esse ꝓducere: non autem est necesse q. b. velit omnia illa eẽ: sed potest nolle illa esse que. a. vult: q: volũtas. b se hʒ ꝓtingẽter ad illa que vult. a. sicut volũtas. a. ad illa q̃. b. vult si ẽ de⁹. si aũt. b. nolit illa eẽ ergo nulluʒ eoꝝ ẽ. igit si sint duo oipotẽtes vterqʒ illoꝝ facerʒ alterũ nullipotẽtẽ: nõ destruẽdo illũ sed faciẽdo vel ꝓhibẽdo ꝑ suũ nolle eẽ volitoꝝ ab alio. Nõ si dicas somniãdo q concordãt in volũtate sua: q̃uis de hoc nulla sit necessitas: sed quasi fecerũt pacta de concorditer volẽdo. Adhuc ꝓbo q neuter eoꝝ erit oipotens. nã si. a. est omps põt ꝓducere suo velle qõcũqʒ aliud possibile volitũ a se: ex hoc seqtur q. b. nullum eoꝝ põt ꝓducere suo velle. ⁊ ita nõ est omps. Nõ hoc seqtur ꝓz ex q̃rta via. q: impossibile ẽ duas cãs eẽ totales vni⁹ effect⁹. q: ex quo cãtus est ab vna impossibile est q sit ab alia. Argumẽta q̃dam aliorũ ad ꝓclonem ꝓdictã nolo hic adducere qb⁹ nõ opʒ initi: q: sunt solubilia ⁊ eque forsan ꝓcludẽtia vnũ eẽ angelũ in vna specie si angelus ẽ simplex in cẽntia sua. aut si cõcludũt nõ tñ ex naturalr nobis notis. nec opʒ illa adducere vt soluẽda. quia nõ sunt ꝓtra ꝓclusionẽʒ quam teneo. Ad argumẽta tũc ⁊ primo.

Ari. circa me⁹ 8. phisi. vnũ inquit ꝑ⁹ mouẽs meli⁹ q̃ʒ mita oʒ estimar̃ i bijs. n q̃ sũt nãt. i. reb⁹ nãlibus sufficiẽti⁹ ẽ qõ vnũ ꝑ⁹ mouẽs ẽ

Ad illa que sũt pro alia opinione rndeo ad auctoritatẽ Rabi Moysi. dico q deum eẽ vnũ credit in lege. q: ppls iudaic fuit rudis ⁊ ꝓnus ad idolatriã. ⁊ ideo indiguit instrui pleges de vnitate dei lʒ prõnẽ nãlẽ posset demõstrari. ita etiaʒ acceptũ ẽ a lege q de⁹ sit. Exodi. 3. Ego sum q sum vt apls ad Heb. dicit. ii. q opʒ accedẽtem ad deũ credere q: est. ⁊ tñ nõ negat deũ eẽ demõstrabile. g̃ pari rõne negandũ nõ est posse demõstrari deũ eẽ vnuʒ lʒ acceptũ sit a lege. Illa ẽt que põt demõstrari vtile est cõitati tradi per viã auctoritatis ⁊ ꝓpter negligẽtiã cõitatis in ingrendo vitatẽ. ⁊ ꝓpter impotẽtiã inte⁹. ⁊ ꝓpter errores ingrentiũ per demõstrationẽ. q: vitatib⁹ suis multa falsa pmiscent vt dicit Aug. 18. d̄ ci. dei. c. 41. ⁊ idcirco q: simplices seqẽtes tales demonstrationes bñ possent dubitare cui eẽt assentiendum ideo tuta est via ⁊ facilis ⁊ cõmunis. auctoritas certa que non põt fallere nec falli. Ad secũdam rationem de singulari dico. q aliud est singularitatẽ eẽ cõceptam vt obiectũ vel vt partẽ obiecti. aliud est singularitatem eẽ ꝑcise modũ concipiẽdi siue sub quo ꝓcipit obiectũ. Exemplũ. cum dico plurale obiectum cõceptum est pluralitas. sed modus ꝓcipiendi. idest modus sub quo cõcipit est singularitas. ita in intẽtionibus logicis cum dico singulare qd̄ cõcipit est singularitas. sed modus cõcipiẽdi sub quo ꝓcipitur: est vniuersalitas. quia qd̄ ꝓcipit vt concipitur habʒ differentiam ad plura. Jta dico in ꝓposito q eẽntia diuina põt cõcipi vt singularis ita q singularitas sit cõcepta. vel vt obiectũ vel vt pars obiecti. nec tamen sequitur quãtum eẽntia possit cognosci vt singularis ita q singularitas sit modus cõcipiẽdi. cognoscere. n sic aliquid vt singulare: est cognoscere illud vt hoc. sicut album videt vt hoc. ⁊ hoc modo vt ꝓdictũ est: nõ cognoscitur eẽntia diuina sub ratione singularitatis. ⁊ ideo in argumento est fallacia figure dictionis: mutando rem in modum.

Ad rationes principales.

ad ꝓmam dico q apls loqtur de idolis. ⁊ ideo de diis nũcupatiue. ⁊ subdit ibi. Nobis aũt vnus ẽ deus. q: omnes dij gentium demonia. in psal. Ad secũdam dico q ꝓsequentia nõ valet: q: numerus nõ est talis modus significãdi grãmaticaliter: quales alij modi grãmaticales qui ꝓcise dicũt modũ cõcipiẽdi rem absq aliquo reali correspõdente tali mõ concipiendi. vnde nec dicũt aliqd in re a quo moueri posset intellectus ad talem modũ cõcipiendi. sed numerus vere includit rem substratã. vnde sequit homines currũt. ergo plures boes currũt. sed non est sicd̄ aliis cõsignificatis nominis vel verbi. q: non sequitur. deus est generis masculini. ergo deus est masculus. q: ad masculinitatẽ sufficit aliqd in re: a quo iste modus cõcipiendi possit accipi. puta actiuitas. dico igitur q illud subm dij cõceptum sub modo plurali ĩcludit cõtradictionẽ. q: modus cõcipiendi repugnat ei quod cõcipit sub modo. cum igit ꝓbatur cõsequẽtia: q: idem includit singulare ⁊ plurale. dico q singulare includit illud sub modo cõcipiendi conuenienti ipsi ꝓcepto. sed plurale includit illud sub mõ incõpossibili illi ꝓcepto. ⁊ ideo illud singulare includit rõnẽʒ q̃si in se verã ꝓut includit ꝓceptũ ⁊ modũ concipiẽdi plurale aũt ꝓut includit illa duo includit rõnem in se falsam. ⁊ ideo nõ seqtur q plurale sit verũ de plurali sicut singulare de singulari. q: de eo cuius rõ est in se falsa nihil est verum. Per idẽ ꝓz ad aliã ꝓbatõẽʒ quo maius cogitari nõ põt: q: non sunt dij cogitabiles sine ꝓtradictione: q: modus repugnat rei concepte. ⁊ ideo maior est glosanda sicut ꝑus in qõne ꝓcedẽti. Ad vitatẽ aũt ꝓpõnis regit q rõ sbi nõ includit ꝑdictionẽ ſʒ sit in se vã sicut dictũ ẽ in. q. 2. b⁹ disti.

Ad ʒm dico q maior ꝓpõnõ ẽ ꝓma ſʒ reducitur ad istã. oẽ impfectũ reducit ad pfectũ. ⁊ q: oẽ ens ꝑ pticipationẽ ẽ impfectũ ⁊ tñ illud ens ẽ pfectũ qd̄ ẽ ens per cẽntiã. iõ seqtur ꝓpõ illa maior de participatione. hec aũt maior de impfecto sic hʒ ĩtelligi aliqd ẽ impfectũ ſm pfectionẽ simplr q̃ nõ necessario hʒ impfectionẽ ꝓcomitatẽ q: nõ includit in se limitationẽ vt hoc bonum hoc verũ. hoc ens ⁊ h⁹i impfectũ reducit ad pfectuʒ eiusdẽ rõnis. s. bonũ ens verũ. q̃ importãt pfectionem simplr. aliqd aũt ẽ impfectũ ſm pfectionẽ nõ simplr ſʒ ſm pfectionẽ que de rõne sui includit limitationẽʒ ⁊ ideo necessario habet impfectionem annexam vt hic homo ⁊ hic asinus: ⁊ huiusmodi imperfecta non reducuntur ad perfectum per eẽntiam absolute eiusdem rationis sicut ad rationem specificã: q: adhuc includit imperfectionem q: limitationẽ. sed reducũtur ad perfectum ꝓmum quod cõtinet omnia supereminenter ⁊ equoce. quod igitur impfectum est primo modo reducit ad pfectũ simplr ſm pfectionẽ illius rõnis q: aliqd ſm illam rõnem põt eẽ simpliciter pfectum. Quod autẽ est imperfectũ secũdo modo nõ reducitur ad aliquid pfectum ſm pfectionem eiusdem rõnis. q: enim ista impfectionem includit iõ ſm illam nõn potest esse aliquid perfectum simpliciter ꝓpter limitationẽ. sed reducitur ad aliqd pfectũ simpliciter equocum eminẽter includẽs illam pfectionem. ⁊ ideo bonum impfectũ reducit ad pfectũ bonum: sicut lapis qui est impfect⁹ nõ reducit ad lapidẽʒ pfectũ simpliciter: sed ad summum ens ⁊ ad

summū bonū que includūt virtualiter illā pfectiōez

Ad vltimū dicit q plura bona finita meliora sunt pauciorib⁹ bonis finitis. non aūt plura bona infinita

Varo li. j. di. 2 q. 2. i solutione ftij arti culi.

Sed hoc nō videt rīdere ad argumētū. qz q̄cūqz si eēnt eēnt meliora vidētur ponēda i entib⁹ eē. 7 maxime in ente supremo qō est necesse esse. qz ibi qcqd posset eē bonū est 7 necesse est ibi eē. sed plura bona infinita si eēnt eēnt meliora. videt igit q plura bona infinita sunt ponēda in natura sūmi boni. Ad illō rīdeo. q cum dicitur in maiori illa que si eēnt eēnt meliora sunt ponēda ibi: dico q aut per ly si implicatur positio possibiliū: aut positio incōpossibiliū. si primo modo: dico q maior est vera 7 minor falsa. qz implicatio illa in minori nō est possibilium sed incōpossibilium. si aūt ly si implicet positionē incōpossibiliuz. minor est vera 7 maior falsa. que enim non eēnt meliora nisi ex positione incōpossibiliū oīno nō est. sicut nec illud positum est a quo illud dependet.

Arca secundam par

c tem huj⁹ di. q̄ritur p̄mo. vtrū possibile sit cum vnitate eēntie diuine stare pluralitatē personarū. Qō nō: qz que cūqz vni 7 eidē simplr sunt simplr eadē inter se sunt oīno eadē. 7 addit simplr ad excludēdū idētitatē fm quid qz si sunt eadē eidē nō simplr sed fm qd. vel si eidem sunt eadem solū fm qd nō opz illa eē simplr eadem: sed psone diuine sunt simplr 7 oīno idē eēntie diuine que in se 7 oīno est simplr eadē. ḡ 7c. maior pz. tuz qa per eaz tenet ois forma syllogismi pfecti. que forma de se est cuidēs. qz in p̄missis notātur extrema i medio pūgi. 7 ex hoc solū ꝯcludit idētitas extremoz inter se in ꝯclusione. tū qz oppositū p̄dicati destruit fm qz si nō sunt eadē inter se nō sunt simpliciter eadē alicui eidē. minor ēt pz. s. q ipsa eēntia sit simplr eadem psonis diuinis 7 ecōtra. qz ipsa eēntia diuina propter suā sūmam simplicitatē est quicqd hz fm magr̄m di. 8. 7 fm Aug. 18. de ciui. c. ii. Silr alia pars minoris pz qz ipsa est in se oīno simpler 7 indiuisibilis: ergo 7c

Secō sic. eēntiale 7 accītale diuidūt totū ens. quicquid ergo est in aliquo aut est idez sibi eēntialiter aut accītaliter. sed qō distinguit psonas nō est accidētale eēntie: qz nihil sibi accidit: ḡ est eēntiale. ergo ē sibi idē eēntialiter. sed qō eēntialr est idē eēntie multiplicato illo multiplicat eēntia. ḡ si sunt plures psone sūt plures eēntie. Tertio sic. nihil est ponēdum in entibus 7 maxime in sūmo bono quo nō posito nihil pfectionis deficit in vniuerso. sed aliq̄ persona diuina nō erīte in diuina eēntia nihil pfectionis deest i vniuerso. ergo pluralitas taliū nō est ponēda in deo. probatio minoris. Si secūda pson nō eēt quid perfectionis eēt in ea eēt in p̄ma p̄sona. 7 ita nihil pfectionis deesset i vniuerso ēt si ipsa nō eēt. qz si tr̄ sint due psone in eēntia diuina qcqd perfectionis simplr ē in vna ē in alia. ergo abstracta vna 7 manēte alia nihil pfectionis tollit ab vniuerso. Videt q nō sub omni modo qcqd pfectionis ē in vna est in alia. Contra iste modus hr̄di vel eēndi aut ē pfectio aut non. si sic erit igit in deo. 7 per cōsequēs persona p̄ma non erit simplr pfecta que nō hēbit illū modū: si nō ḡ stat argumētū q nō manēte secūda p̄sona manet tota ei⁹ pfectio in p̄sona p̄ma. ergo nihil pfectionis deperdit ab vniuerso amota p̄sona scōa. Jtē. 4. si sunt plra necesse eē quero qbus formaliter distinguunt sunt. a 7 .b. sed q plura sint necesse eē includit ꝯdictionē. qa aut ille rōnes qbus distinguunt sunt necesse eē 7 necessitates eēndi 7 tunc erūt duo necesse eē que etiam ꝑueniūt in necesse eē. 7 per ꝯs per necesse eē non distinguuntur. si aūt ille rōnes sunt possibiles: ergo illa que istis distinguūtur nō sunt necesse eē. Ad oppositū vē illud ē possibile qō nō includit ꝯdictionē: scz nō includit ꝯdictionē q sit vna eēntia in trib⁹ psonis: qz nō ē idētitas 7 trinitas fm idē 7 ꝯdictio ē fm idem. hic aūt nō ē ꝯdictio fm idē: qz hec ē vnitas essentie: 7 pluralitas psonarū relatiuarū: ergo 7c.

Arta hoc quero

i vtrū sint tr̄n tres psone in eēntia diuina. Et arguo q nō. Primo sic. Relationes opposite sunt eq̄lis dignitatis ḡ si rlo p̄mi pducētis tr̄n ꝯstituit vnā psonā cōrr̄ndebit sibi alia relatio tr̄n ꝯstituēs psonam vnā pductā. 7 ita tr̄n erit vna psona pducta. Preterea duab⁹ rl̄onib⁹ pductoz cōrr̄ndēt due pducētiū 7 eque distinguunt̄ ista extrema inter se sicut illa inter se: ḡ si iste due rl̄ones ꝯstituunt duas personas. 7 alie due ꝯstituēt alias duas. 7 ita erūt q̄ttuor psone diuie.

Preterea potētia finita durās in infinitū possz hēre effect⁹ infinitos. sicut pz de sole fm viaz phi. 2. de generatione. ḡ potētia infinita pōt hēre infinita pducta simul. p̄ña pbat. qz q potētia finita simul nō pōt in tot sil in quot successiue hoc ē ꝓpter finitatē ꝓpter quā ꝑ nūc adeq̄tur sibi iste effect⁹. ḡ potētia infinita i quot pōt successiue in tot pōt simul successiue pōt infinita. qz sicut finita pōt sic infinita. Oppositū videtur Mat. vlt. Jn noīe p̄tis 7 filij 7 spūs sci. 7 Joan. 5. Tres sunt qui testimoniū 7c. Augu. de fide ad Petz c. 2. 7 ponitur in littera.

T quia pluralitas

diuinarū psonarū declarat⁹ ex pductō ne. iō ḡro de pductione in nā diuina. Primo in cōi vtrū eēntia dīna possit stare in aliquo 7 ip̄m eē pductū. arguo q nō. p̄mo sic: qz nullū pductū ē ex se necessariū. scz qcqd subsistit in eēntia diuina ē ex se neciū: ḡ 7c. pbō maioris p qnqz vias. Prima qz nihil sil ē ex se necessariū 7 ab alio: scz qō ē pductū si ē necessariū ē necessariū ab alio ḡ nō a se. maior ē hui⁹ syllogismi pbo. qz si ē necessariū ex se. ḡ ē necessariū circūscripto oī alio. si aūt ē necessariū ab alio nō ē necessariū illo circūscripto.

2° pbat maior. p̄ma qz oē pductū possibile fuit pduci. aliqn possibile pduci eēt pductū. ḡ oē pductū aliquā possibilitatē includit. 7 ois possibilitas repugnat necessario ex se. ḡ 7c. 3° sic. termin⁹ pduct⁹ est aliquo mō posterior pducēte: qz nō pōt intelligi pductio sine aliquo ordine p̄ori 7 posteriori. in illo p̄ori in quo pducēs intelligit nō intelligit pductum: qz tūc nō esset p̄us. ergo intelligit in illo p̄ori pductū nō eē: 7 in signo posteriori intelligit eē: ḡ mutatio. 4° pbat: qz eēntia diuina circūscripta pductione nō hz illud productū. habet enī illud productum per productionē. ergo per illā fit eēntia diuina de nō hīte illud hīs. 7 ita mutatio. 5° qz gnātio vī eē eēntialr mutatio sicut spēs eēntialr includit gen⁹. pductio aūt ad esse p modū nāe est gnātio. igit illa nō pōt itelligi sine mutatione. Secō ad p̄ncipale sic. si ē pductū ḡ dependet. p̄ñs ē falsū ḡ añs. pbō ꝯtie: qz si nullo mō dependeret pductū a producēte. ḡ vtrunqz ex quo hēret nāz: 7 exb vltra nō magis p̄rigeret productū ad sui pductionē 7 eē q pducēs p̄hēret suā nām q̄z ecōuerso qō ē ꝯ nām productiōis. 3° p̄ncipalr sic. qz alie mutatiōes q̄ñ ponūt de rōne sui tātā impfectionē q̄ntaz ponit gnātio nō p̄t eē i diuinis: ḡ nec gnātio. p̄ña pz. qz removet a deo qcqd ē impfectōis. pbō añtis. galatio 7 alteratio fm Arī. 8. phy. nō ponūt tātam impfectionē q̄ntā ponit generatio: qz multa entia perfecta p̄t alterari vel localr ferri que nō p̄t gnāri. sed nō

ꝓcedit in deo loci mutatio vel alteratio.ꝑ nec gnātō
Ad oppoᵐ ẽ Aug. 4. de tri. c. 18. vel. ℈ 4. pī ẽ ꝑnᵐ
totius diuinitatis nō nisi per ꝓductionē.ꝑ ⁊c.

Arta hoc quero in

i spāli. Utrū sint ibi tm̄ due ꝓductiones i trinsece. Nō nō arguo sic: qz vniᵒ mãe vī eẽ vnᵒ modus cōicādi ꝑm Aueroyn. 8 phyſicoz. cōmento. 46. ℨ Aluic. qō ꝓbaᷓ per rōnes suas ibidē. Prima qz. ſ. alteriᵒ mãe est altera foꝛma. aliogn nō eẽt hec foꝛma ꝓꝓia huiᵒ mãe. ⁊ tūc qō libet generareᷓ ex quolibet: ⁊ tūc vniuerſaliᷛ mãe eſſent ocioſe: ſed mãe coꝛꝛñdentes diuerſis agẽtibus ⁊ ꝓducentibᵒ sunt alteriᵒ ⁊ alteriᵒ rōnis. qō ꝑz in gnātō ne ꝑ ꝓpagationē ⁊ putrefactionē. qz ꝓpagatū generatur ex semine. aliud nō ſz ex alio coꝛpoꝛe putrefacto. ꝙ alteriᵒ ꝓductionis ẽ altera foꝛma ⁊ sic alteriᵒ foꝛme alterius modus cōicādi. Scō arguiᷓ sic ex oppoſito inferẽdo ꝙ eadē ſpēs tūc eẽt a nā ⁊ a caſu. ex quo ī fert ꝙ hō posset generari a semine aſini ⁊ ex infinitz materijs. ꝓbat aūt ꝑmū ꝓñs eẽ incōueniẽs. qz qō fit a caſu ẽ oppoſitū ei qō fit a nā. ⁊ ꝓterea scō nulla ſpēs ẽ a caſu. qz que eueniūt a caſu sunt mōſtruoſa. hoc totum ẽ manifeſtū per ſe. ſed ſi nā hēret diuerſos moduſ cōicādi: tūc ꝑm vnū modū cōicādi posset aliq̄ ſpēs eẽ a nā. ⁊ ꝑm aliū modū cōicandi posſet eẽ a caſu vel a foꝛtūa. arguiᷓ sic ꝑ cōmẽtatoꝛẽ ex cōmẽto illo. gnābile hᵒ generaᷓ equoce nō ex semine. aut ꝙ ō neceſſitate aut vt in plibᵒ aut raro. ſi generaᷓ equoce de neceſſitate. ꝙ nunq̄z ex semine qō falſū ẽ. Si aūt vt in plibᵒ equoce qz ex putrefactione generaᷓ. ſed q̄cūq̄z vt in plibᵒ accidūt nāliter accidūt. ꝙ nāliter generaᷓ. ⁊ vlterius ſeqtur ꝙ vt raro ꝓpagent ex semine qō falſū ẽ. ſi aūtẽ vt raro generaᷓ equoce. ſed q̄ raro eueniūt a caſu eueniūt ⁊ caſualiᷓ. ⁊ qz caſualia sūt mōſtruoſa ⁊ q̄ sūt hᵒi ñ sūt eiusdē ſpēi nec iō hᵒi nā ẽ cōicabilis niſi vno mō.

Jtē arguiᷓ ꝑ ꝓcłone cōmẽtatoꝛis. qz diuerſoꝝ motuū ſpē sūt diuerſi termini ſpē. ℨ. phyſicoꝝ. ꝙ ſi cōicationes vel ꝓductiones sunt alteriᵒ rōnis: ꝙ ⁊ termini Sz termini nō sūt alteriᵒ rōnis qz vna ẽ eẽntia q̄ẽ termin̄ formalis oiuz ꝓductionū. Qō nō tm̄ sint due ꝓbo: qz ꝓbs. ꝛ. phyſicoꝝ diſtinguit nām ⁊ intellectū: tanq̄z diuerſa ꝓncipia actiua. vtriuſq̄z aūt rō ve inuenit in deo: qz neutrū includit in perfectionē ⁊ ad ītra qz neutrū est ꝓductiuū ad extra. ꝙ ꝑter ꝓductionē volūtatis erūt due alie ꝓductiones ad intra. Hoc ẽt ꝓfirmaᷓ ꝑ ꝓbm. 9. meta. c. z. vbi videᷓ exꝑſſe dicere ꝙ potẽtia rōnalis valet ad oppoſita. qz ſcia ẽ oppoſitoꝝ. ſicut intellectus ex nā ſui est indeterminatus ad oppoſita. ⁊ natura ẽ determinata ad vnuz. ꝙ intelleᵒ hēbit aliā rōnē ꝓncipij q̄z nā. Preterea potẽtia volūtatis ẽ libera. ꝙ ⁊ ꝓductio eiᵒ ẽ libera. ꝙ nō determinaᷓ ad vnū. ſed ex libertate ſua pōt eẽ ad oppoſita. ſz tm̄ creatura ẽ possibilis eẽ ⁊ nō eẽ: nō aūt ꝑſona dīna. ꝙ volūtas ẽ tm̄ ꝓncipiū ꝓducẽdi creaturā nō ꝑſonam diuinā. Ad oppoſitū ſi nō sūt tm̄ due ꝑſone ꝓducte ꝙ vel erūt plures ꝑſone q̄z tres vel pauciores q̄z tres. qō est falſū: ꝙ ille auctes que oñdūt tm̄ tres eẽ ꝑſōas: in diuinis oñdūt ꝙ sunt tm̄ due ꝑſone ꝓducte.

Quia sicut diri pluralitas

declaraᷓ ex ꝓductione. iō ꝑmo rñdeo ad. q. de ꝓductione q̄ẽ tertia in oꝛdine. ⁊ dico ꝙ in diuinis ẽ ⁊ pōt eẽ ꝓductio. qō ꝓboſic. geqd de rōne ſua formali est ꝑnᵐ ꝓductiuū illud in quocūq̄z ẽ a ſe ſine impfectiōe in eo ẽ ꝑnᵐ ꝓductiuū. iſtud totū. ſ. intellectᵒ hñs obm actu intelligibile ſibi ꝑñs ex rōne ſua formali ẽ ꝓncipiū ꝓductiuū notitie generate. ꝙ in quocūq̄z ẽ iſtud. ſ. inteᵒ hñs obm actu intelligibile ſibi ꝑñs ibi erit ꝓncipiū ꝓductiuū notitie generate. ⁊ hoc ꝑm ꝓpoꝛtio nem ſue ꝓfectionis. ſz in deo ẽ illud ꝑm verā rōnem ſui. ꝙ ꝙ ẽ ibi ꝓductio notitie gnāte. Jdē pōt argui ō volūtate. qz volūtas hñs obm actu cognitū ſibi ꝑñta tū ex rōne ſua ẽ ꝓductiua amoꝛis ꝓfecti ꝓducti.

Contra iſtā rōnē inſto vt declareᷓ ⁊ maioꝛē q̄dem rōnis ꝓcedo. ſed ad minoꝛē diceret ꝙ illud totū nō ẽ ex ſe ꝓncipiū ꝓductiuū. ſed tm̄ quando intellectus pōt habere extra ſe notitiā ꝓductā. hoc autē ẽ quādo pōt habere notitiam aliā a ſe qua perficiaᷓ. intellectus autez diuinus nō pōt habere notitiam diſtinctam a ſe qua ꝑficiatur. ⁊ ideo non videᷓ ꝙ ibi debeat poni ꝓncipiū ꝓductiuū. Et confirmaᷓ iſta ratio ꝑmo: qz notitia genita frustra ponit. Secundo qz impoſſibile est eam poni. ꝑmum ꝓbatur. in nobis est neceſſaria notitia genita. qz per eam intellectus ꝑficit qui ſine ea eẽt impfectus. intellectus aūt infinitus ſz habeat obm ſibi ꝑñs. tm̄ nō formaliter ꝑficitur ꝑ notitiā genitam. ſed per notitiā ingenitaz eādem ſibi realiter qua etiā formaliter intelligit. ſcōm ſ. impoſſibilitatē ꝓbo dupliciter. ꝑmo qz ꝓductiuum vel ꝓducens hñs ꝓductū adequatū non potest aliud ꝓducere. ergo cum totū illud intellectus hñs obm actualiter ſibi ꝑñs habeat in intellectu paterno notitiā ingenitam ſibi adequatā quaſi ꝓductā ex ſe. qz aliquo modo ꝑm rōnem intelligendi posteriōr est tali ꝑñtia obiecti videᷓ ꝙ nullā virtutē vlteriorem habeat ad ꝓducẽdam notitiā diſtinctā aliam ab iſta. 2° ꝓbaᷓ qz intellectus est potentia actiua non factiua. vt diciᷓ. 9. meta. igitur ſi pōt ꝓducere ꝓductū pōt ꝓducere in ſe illud ⁊ nō extra ſe. alioquin nō hēret rōnem actiui vt diſtinguiᷓ ꝓtra rōnez factiui. iſte igiᷓ intellectus qui nō pōt ꝓducere notitiam in ſe nō pōt ꝓducere aliquā notitiā vt videᷓ

Jſtas rōnes excludẽdo ꝓfirmo rōnem. ⁊ ad excludendū reſponſionē ad minoꝛē in ſe. dico ꝙ intellectᵒ nr̄ reſpectu genite notitie habet potẽtiam receptiuā ⁊ iſta potentialitas est impfectionis qz est potentialitas paſſiua. nihil autē tale facit per ſe ad rationem ꝓncipij ꝓductiui. qz nulla imperfectio formaliᷛ est de rōne ꝓncipij ꝓductiui. ⁊ maxime q̄ ꝓncipiū ꝓductiuū pōt in ſe eẽ pfectū. ſz ẽt intellectᵒ nr̄ rōnē ꝓncipij ꝓductiui reſpectu notitie genite. ⁊ hoc ẽ ex pfectione eius q̄tenᵒ actus ꝑmus virtualiter ꝓtinet illū actū ſcōm. ꝑmū iſtoꝝ. ſ. recipe intellectionē ꝑz: qz cōuenit intellectu poſſibili. de ſcō nō est ita certuz an ꝓueniat paſſibili vel agẽti. de hoc alᷛ ingreᷓ nūc autem hoc indiſtincte acceptū de intellectu q est ꝓncipium ꝓductiuū notitie genite: ſatis puto verū. ⁊ declarabiᷓ di. ℨ. q. 2. ⁊ intellectᵒ ſic est in deo qz ſz intellectū ꝑm oēm rōnē inteᵒ que nō ponit imperfectiōez tunc arguo ſic. quādocūq̄z in aliquo cōcurrūt duo per accīs. ſ. rō agẽdi ⁊ patiẽdi. vbi illud qō est rō agẽdi est per ſe ſi ſeparet a rōne patiẽdi ⁊ ponaᷓ per ſe nihil minus ẽ rō agẽdi. qō ꝑz er. ꝛ. phy. de medico ſanante ſe ſi ſepet medicina ab infirmitate nihil minᵒ erit rō ſanādi: igiᷓ ſi ſeparent ꝓdicta duo in intellectu ab inuicẽ remanẽte eoq̄ erat per ſe rō ꝓncipij ꝓductiui adhuc erit rō ꝓducẽdi q̄ſtumcūq̄z nō ſit ibi potẽtialitas paſſiua receptiua. Exẽplum huius patet. qz ſi in intellectu noſtro eſſet concreata vel conſubſtantialiſ notitia ſui ꝑm ꝙ quidam intelligunt Auguſtinuz de notitia abdita. i 4. de tri. c. 7. tuncꝛz intellectus non poſſit habere notitiam genitam qua cognoſcat ſe formaliter. tamen in alio intellectu pure angelico vel humano beato in patria poſſet gignere notitiam ratione obiecti: quia ſic gignere competit ſibi. vnde ẽ in actu ſz nō ſit recept̄ ſi tm̄ pōt habere aliqō obm actu intelligibile ſibi preſens pōt aliquam notitiaz gignere in paſſo approximato ſi quod tale ſit. aut per ſe ſtantem: ſi haberet virtutem gignendi aliquid:

Dē. ꝙ° 9. q. 15. Uaroli. j. di. 30. q. j.

pse stās: ergo ab intellectu diuino circūscripta rōne receptiui notitie si remaneat rō pductiui notitie. ꝛ hꝫ p se stātis poterit talis notitia gigni lz nō recipiaꝫ in intellectu q est p̄ncipiū gignēdi. ex hꝫ pz q̄ glosa illius minoris in se nulla ē. Ad ꝓfirmationē illi⁹ glose p frustra dico q̄ in oi ordine agētiū p̄cipue vbi p̄ncipiū actiuū de se nō ē impfectū ē stat⁹ ad aliqd̄ p̄ncipiū actiuū simplr perfectū. qd̄. s. agēs agit ex plenitudine pfectionis. ꝛ dr agēs ex liberalita. p̄m Tuic. 6. metha phy. c. vltimo. Nullū aūt agēs agit liberalr ꝓpter hꝫ q̄ ex actione sua expectat pfici. sicut enim in actibus humanis liberalis ē ille q̄ agit nō expectās redditionem. ita simplr agēs dr liberale eo q̄ nullo mō pficit a pductione vel pducto. Ex hoc arguit sic. in omni genere p̄ncipij pductiui nō includētis pfectionez possibile ē stare ad aliqd̄ p̄mū simplr pfectū. sed intellect⁹ ē tale p̄ncipiū ꝛ volūtas silr. q̄ in isto genere pōt stari ad aliqd̄ simplr perfectū. sed nihil ē simpliciter pfectū agēs qd̄ non agit libaliter p̄m p̄dictū modum. q̄ hꝫ ē aliqd̄ agēs liberalr mō p̄dicto. igit in genere p̄ncipij pductiui est aliqd̄ p̄ncipiū tale qd̄ nullo mō perficit p suā pductionē talis ē inte⁹ hūs obm sic sibi presens. ꝛ nullus ali⁹ ē nisi ille q̄ nō recipit nec pficit p intellectionē quā gignit siue q̄ in vtute ei⁹ gignit. q̄ non opz intellectū oēm pducere notitiā vt ea perficiatur sz opz cē aliquē p̄ore pducentē nō pfectibilē p pductū Et cū dr tūc erit frustra nō sequtur. nam erit sūmū bonū sed nō est pductū a pducēte vt pducēs per ipsum pficiaꝫ. sed et plenitudine pfectionis pducētis. Cuz aūt arguit post de impossibilitate duco ad oppositū: q̄ ꝛ si aliqd̄ obm p̄ns memorie intellectiue p̄ris hēat ibi aliquā notitiā actualē p̄ris q̄si productā non tñ hz notitiā actualē adeq̄tā in p̄re pductā. nulli aūt p̄ncipio productiuo ex se tollit pducere vt est in aliquo nisi intelligaꝫ illud p̄ncipiū pducere vel pduxisse aliqua pductione adeq̄ta virtuti talis p̄ncipij pductiui. ꝛ iō q̄stūcūq̄z memoria vt in p̄re hēat q̄si productū adhuc pōt producere productū. sed verū ē q̄ cū hūerit pductū adeq̄tū nō poterit aliud pducere, Cuz arguit vlterius de actiuo ꝛ factiuo. dico q̄ iste differentie sunt accidētales pōe pductiue. s. actiua vl factiua. vniuersaliter. n. ois potētia ex se pductiua alicuius receptibilis in aliquo in quolibet receptiuo proportionato ꝛ approximato pducit: vel pōt pducere illud producibile. q̄ si pducibile nō sit natū in aliquo recipi potētia pductiua producit illud ꝛ nō in aliquo sed per se subsistēs. si tñ sit potētia productiua sufficiens ad producendū nullo alio p̄supposito. ita ē in proposito q̄ p̄ hz notitiā genitā nō agendo. i. producendo aliqd in se. nec faciēdo. i. producēdo aliqd distinctū cētialr extra se. sed q̄ productū in nullo natum: ē recipi ꝛ intellect⁹ est p̄ncipiū productiuū sufficiens q̄ infinitū iō p̄ducit notitiā genitā in se subsistētem q̄ est p̄sona. Et ita rōnes ad instātias sunt declarationes p̄me rōnis. ꝛ per ꝑs ēt propositi p̄ncipalis.

2° p̄ncipalr ad ꝓbationē p̄ncipalē arguo sic. Obm vt est in memoria producit seipsum vt ē in intelligētia: vel est rō prodncēdi seipsū vt est in intelligētia. q̄ autē obm hēat eē vtrobiq̄z p̄m qd vel ab eis differens: hoc est impfectionis: q̄ si memoria eēt pfecta ꝛ intelligētia pfecta obm eēt simplr vtrobiq̄z idē vtriq̄z. ergo ablata oi impfectione reseruādo illud qd̄ est perfectionis simplr obm idē simplr memorie gignet aliquid in intelligētia cui est simplr idē qd̄ est propositū

Preterea tertio sic. in q̄libet ꝓditione entis q̄ non est ex rōne sua imperfecta necessitas est simplr perfectionis. igit in productiuo q̄ illud nō dicit ex se impfectionē. probatio añtis. q̄ sicut necessariū est ꝓditio pfectionis in ente inq̄ntū ens. ita ēt est perfectionis i quolibet dīuidente ens qd̄ nō est ex se necessario imperfectū siue limitatū. sicut enim quādo ens diuidit p oppositā alterū diuidētiū est perfectionis in ente alterum impfectionis. ita in quolibet qd̄ est perfectionis cuiuslibet diuisionis alterū membrū est possibile. qd̄ est imperfectionis: qd̄ est perfectionis ē necessarium. producēs autē inquātum tale nō includit imperfectionem. ergo nō est producēs pfectū in ratiōe producētis nisi sit necessario producēs. producēs aūt p̄mum non pōt esse necessario producēs aliud a se et ad extra. sicut dicet distinctione. 8. ergo aliq̄ ad intra Silr arguit de productione nāli. q̄ productio nālis est p̄ma productio. & cōpetit p̄mo producēti. nō autē cōpetit p̄mo producēti ad extra vt patebit alꝫs. ergo ad intra. Preterea rōnes oppositе de scōo modo relatiuoꝝ pñt cōpetere eidē nāe limitate. sicut eidez volūtati cōpetit rō motiui ꝛ mobilis q̄ volūtas mouet se. sed relationes producētis ꝛ producti lz magis repugnēt q̄z relationes mouētis ꝛ moti. tñ sunt relatiōes eiusdē mōi p̄m phm. 5. meta. c. de ad aliqd. ibi enī pro exēplo ponit motiuū ꝛ mobile: calefactiuum ꝛ calefactibile. p̄rem ꝛ filium siue genitū ꝛ eum q̄ genuit. ergo relationes producētis ꝛ producti sunt compossibiles in eadē nā. Confirmaꝫ rō q̄: sicut volūtas est quodāmodo illimitata quaten⁹ fundat relatōnes oppositas scōi modi ex hoc q̄ virtualiter cōtinet illud ad qd̄ formalr hñdū est in potētia. ita mlto magis eēntia simplr illimitata pōt simplr fundare relationes oppositas eiusdē modi magis repugnātes: q̄les sunt rōnes producētis ꝛ producti. plus enim excedit infinitas diuine eētie illimitationē qualēcūq̄z cuiuscūq̄z creati q̄z repugnātia quarūcūq̄z rōnum secūdi modi excedat repugnātiam q̄rūcūq̄z earū relationū eiusdē modi. Confirmaꝫ ēt rō q̄: oia relative opposita eq̄liter includūt ꝓtradictionē. sed tūc aliq̄ secūdi modi nō includūt ꝓtradictionē. igit nec alie.

Arguit aliter q̄dam doctor sic. p̄ma p̄sona ꝓstituitur p relationē ad sēdam ꝛ nōnisi p rōnē originis q̄a distinctio nō ē certa nisi per relationē originis. ergo opz ponere in diuinis diuersa suppositа quoꝝ vnuz sit ab alio. p̄ma propō probaꝫ. q̄: p̄ma p̄sona est relatiua ad sēdam. ꝛ si nō ꝓstitueret⁹ p illā relationē. ergo accideret sibi relatio illa q̄: adueniret illi p̄sone ꝓstitute qd̄ est incōueniēs. Scdo arguit sic. virtus sūme actiua sūme se diffūdit sed nō diffūderet se sūme nisi produceret aliqd̄ sūmū qd̄ nō facit nisi cōicando alicui sūmam nām, q̄ ꝛc. Arguūt alij p rōnē boni. q̄: bonū est de se cōicatiuū. q̄ sūme bonū sūme cōicatiuū nō nisi ad intra. q̄: nihil aliud pōt eē sūmū bonū silr arguit de rōne pfecti. q̄: pfectū ē qd̄ pōt producere sibi sile ex p̄mo meta. ꝛ. 4. methau. q̄ p̄mū agens qd̄ est pfectissimū pōt producere sibi simile vniuoce q̄z equoce. q̄: productio equoca est impfecta. q̄ ꝛc.

Iste rōnes nō declarāt propositū p manifesti⁹ neq̄z fideli neq̄z infideli. p̄ma q̄ñ accipit q̄ p̄ma p̄sona cōstituit p relationē si vult psuadere infideli accipit minus notū p̄ncipali proposito. min⁹. n. notū eēt tali. s. ifideli per se subsistēs ꝓstitui p relationē q̄z productionē in diuinis eē: si ēt vult psuadere fideli adhuc procedit ex minus noto. q̄: q̄ productio sit in diuinis ē euidēs articulus fidei. nō aūt est ita euidēs hoc eē articulū fidei q̄ p̄ma p̄sona ꝓstituat p relationez. Et cuz probat. quia aliter illa relatio aduenirет persone cōstitute. ꝛ ita illa relatio esset accidens. probatio non videtur valere: q̄: simili modo posset argui de spiratione actiua de qua oēs tenēt q̄ nō ꝓstituit p̄sonam nec tamen est accidens. q̄: perfecte est eadem fūdamento qd̄ est essentia in persona. Et cum arguit vltra q̄ distinctio nō est certa ibi nisi p relationes originis. hec nō ē ita manifesta stati ex fide sicut conclusio quam intendit ostendere nec etiaz ē necessaria

Dē .q° 6.q.1.

s. boñ. li.1. di.2 q.2. a. Tho.

ad ppositū in cōi: q; ꝛ ſi aliter eēt ibi distinctio posset tñ saluari ordo. Et cū scdo arguit̄ q; sume actiuum est sume diffusiuū sui. Rnsio q; verū ē quātū possibile est aliqd diffundi. Sz oporteret pbare q; possibile eēt aliqd diffundi sine cōicari in vnitate nature

Per idē ad tertiū de rōne boni: q; oporteret pbare q; cōicatio eiusdē rei vel nāe eēt possibilis. q; ad impossibile includēs ꝯdictionē nō est potētia nec cōicatio bonitatis. Silr ad q̄rtū pfectū ē natū pducere summū sibi sile. verū est ita sūmū sibi sile sicut pōt pduci. opz igit̄ pbare q; sume sile vnuoce. i. in vnitate nature eēt producibile.

Tenēdo igitur quattuor ra

tiones p̄mas ꝛ p̄cipue duas p̄mas p̄ponē affirmatiua. q. rñdeo ad argumēta in oppositū. Ad p̄mum negādo maiorē. cū pbat̄ p̄mo per necessariū ex se: et ex alio. dico q; si idē genus cāe importet̄ per hec duo ex se ꝛ ex alio: verū est q; nihil sic est necessarium ex se ꝛ ex alio. si aūt aliud genꝰ cāe iportet̄ puta p illud ex se cā formalis. ꝛ per illud ab alio cā effectiua vel pductiua nō est incōueniēs idē eē necessariū ex se vno mō ꝛ ab aliquo alio alio modo. cū pbat̄ maior pſyllogismi. dico q; illud qđ est necessariū ex se formalr nō pōt nō eē circūscripto quocūq; alio cuꝰ circūscriptio nō includit incōpossibilitatē ponēdo illud eē. sed ex se necessariū formaliter seqtur posse ñ eē circūscripto quocūq; alio per ipossibile. sicut ex vno incōpossibili posito seqtur aliud incōpossibile: ita de filio. hoc declaratur p exēplū. pbi ponētes creaturas necessario pduci hñt dicere q; ipse hērent entitatē qua formalr eēnt necessarie lz in illa entitate depēderent a cā necessario pducēte. filiꝰ aūt hz entitatē formalr necessariam ꝛ eādē cū pducēte. creatura igit̄ si eēt ex se necessaria nō posset nō eē circūscripto oi alio cuius circūscripto nō implicat ꝯdictionē. tñ circūscripta cā alia a se p impōpossibile posset nō eē. filiꝰ aūt nō posset nō eē circunscripto quocūq; alio ſm entitatē a pducto: q; non potest nō eē nisi circūscripta psona pducēte ꝛ pducens nō ē aliud ſm entitatē a pducto. vñ si pꝰ creaturā nāliter pduceret a necessario pduceret eā formalr necessariā. tñ nō eēt tūc necessaria tāta necessitate quanta ē nūc filius necessariꝰ. stat g̃ de filio q; sit a se formaliter necessariꝰ. ꝛ tñ ab alio pcedēte necessarius productiue vel effectiue a quo hz q̄si effectiue eādē entitatē necessariā. Ad scdam pbationē maioris dico q; possibile logicū differt a possibili reali: sicut pz per phm. 5. meta. c. de potētia. possibile logicū ē modus cōpositionis formate ab intellectu illius qdez cuius termini nō includūt ꝯdictionē. ꝛ ita hoc mō possibilis ē hec ppō deū posse pduci ꝛ deū eē deū. sz possibile reale est qđ accipit̄ ab aliqua potētia ī re sicut a potētia inhērēte alicui vel terminata ad illud sicut ad terminū. filiꝰ aūt nō est possibilis possibilitate reali. nec possibilitate inhērēte alicui nec terminata ad ipsum sicut ad t̄minū. q; possibilitas siue actiua siue passiua ē ad aliud in nā sicut pz p diffinitionē potētie actiue ꝛ passiue. 5. ꝛ. 9. meta. q; ē p̄ncipiū trāsmutandi aliud vel ab alio inquātū aliud. tñ filiꝰ ē terminꝰ potētie pductiue q̄ abstrahit a rōne potētie effectiue. ꝛ si illa potētia dicat simplr potētia terminꝰ illiꝰ potētie pōt dici simplr possibile. sz possibilitas illa non repugnat necessario formalr lz possibilitas de qua pbi loquunt̄ de potētia actiua ꝛ passiua pp̄rie repugnat necessitati ex se. Sz duᵐ ē de actiua si poneret̄ aliqō necessariū hīe p̄ncipiū pductiuū. Ad tertiā pbōnem cū dr ibi ē ordo: g̃ intellr p̄ma psona nō ītellecta scōa.

Rn. q; nō necio p̄ma ītellectione itellr scōa psona: cū p̄ma psona si illa p̄ma psona ē absoluta. sz nō sequitur ex ꝟ q; cū p̄ma psona ītellr eē scōa psona intelligat nō eē: sicut nō seqtur illud aīal qđ ē in hoīe intelligit̄ ñ ītellecto rōnali. igit̄ intelligit̄ nō eē rōnale. Cū aūt infers mutationē ex terminis oppositis accipis acsi intelligeret̄ pductū nō eē qñ pducēs est qđ falsum ē. abstractionē igit̄ sine mēdacio q̄ ē nō p̄siderādo illud a quo fit abstractio cōmutas in abstractionē mēdacē q̄ ē p̄siderādo illud nō eē a quo fit abstractio. Ad q̄rtam pbōnē dico q; illa psona nō eēt in eēntia sine productione. hz. n. illā p p̄ductionē. nō seqtur g̃ eēntia de se nō hz psonā. g̃ eēntia de nō hñte fit hñs. sed seqt̄ g̃ eēntia de rōne sua nō hz illā vel nō includit illā psonam. qđ pz si psona ē relatiua pbatio. q; tunc est aliquid excepto relatiuo ſm Aug. 7. de trini. c. 3. vel. 6. q; relatio nō est de ratione absoluti. ipsa autem eēntia hz illam pductionē. sine eēntia illa per pductōez habet psonam in qua subsistit. que tamē persona vl pductio nō est de ratione eēntie. nō aūt seqtur mutatio ex hoc q; aliquid ineſt alicui. qđ non est de ratione eius. sed mutatio regrit q; aliqd insit alicui cui p̄us īfuit oppositū. qđ nō habet̄ in ppōsito. Ad qntam pbationē dico q; in generatione in creaturis concurrunt due rōnes. s. q; ipsa est mutatio ꝛ est pductio. vt est mutatio ē forma sbi mutati. vt ē productio est termini producti in via. Iste rōnes nō includūt se eēntialiter etiā in creaturis. diuersa enim respiciūt p̄mo. ergo sine ꝓtradictione pōt intelligi rō productionis sine rōne mutationis. ꝛ ita generatio trāsfert̄ ad diuina sub rōne productionis lz nō sub rōne mutationis.

Ad scōm p̄ncipale dico q; nō seqtur ē ab alio. g̃ dependēs. cū probat̄. p̄cedo q; eque indepēdēter ē natura in producēte ꝛ producto. cum arguit̄ ex indepēdētia q; nō est p̄exigētia. nego p̄ntiam q; dependētia sequitur entitatē formalē dependētis. alia ab illo a quo dependet. qñ igit̄ hz eādē entitatē nō est ibi dependentia. pōt tñ ibi eē p̄exigētia si vnū supposituꝫ hēat illud ab altero. Ad vltimū dico q; mutationes alie a generatione ex rōne sua formali sūt impfectiones generatione: q; ex rōne terminoꝝ inductoꝝ impfectoꝝ hñt maiores impfectiones q̄z termini generatiōis. tñ alie mutationes q̄stū ad illud qđ p̄supponūt nō requirūt tātam impfectionē in sbo quātam regrit generatio. ꝛ hoc ē mutatio: q; generatio regrit in subiecto entitatē in potētia. ꝛ hoc ad esse simpliciter: alie mutationes non. Ad p̄positū applicādo dico q; gnātio nō transfert̄ ad diuina ꝟ illud qđ p̄supponit generatio: puta subm mutabile qđ est imperfectionis. q; vt est mutatio nō est in diuinis. sed transfertur ad diuina inquantū generatio est p̄ductio sub ratiōe: qua est p̄ductio termini: q; terminus eius est pfectior terminus aliarū mutationū. ꝛ sic bñ potest per generationē accipi eēntia tanq̄z terminus perfectissimus in diuinis lz non possit per alīā mutationē accipi aliquis alius terminus aliarū mutationū. quia hoc concluderet cōpositionē ꝛ impfectionē: q; terminus cuiuslibet alterius mutationis esset accīs cōponibile cum subiecto.

Ad questionem quartaz de

numero p̄ductionū pz vītas. q; sūt tñ due p̄ductiones. hꝰ declarat̄ ab aliqb⁹ sic. actus notionales sūdant̄ sup actꝰ eēntiales: sed tñ sunt duo actus eēntiales manentes intra qui sunt intelligere ꝛ velle. g̃ tñ sunt duo actus notionales q sūt p̄ductiui ītra. Cō firmat̄ rō: q; actꝰ notionales sūdati sup actꝰ eēntiales equant̄ eis. ꝛ iō nō p̄nt plurificari actꝰ notionales sūdati sup eūdē eēntialē. Et modus ponit̄ iste ꝛ colligitur ex multꝫ dictꝫ spūm in plibꝰ locis q; tā inteꝰ q̄z volūtas in quocūq; hñt eē pp̄ sepationē illoꝝ a mā post-q̄z habuerint eē in actu suo p̄mo simplicis intelligentie aut volitionis sūt supra se ꝙuerſiue: ꝛ super actus

Der. in sū. q°6. q. p̄ma.

eoꝝ simplices ⁊ sup oba eoꝝ per actꝰ ꝓuersiuos itelligendi ⁊ volēdi. Intellectꝰ enī nō solū intelligit veruꝫ simplici intelligētia: sꝫ ēt intelligētia ꝓuersiua intelligendo se intelligere ⁊ ꝓuertēdo se sup obm intellectū ⁊ sup actū simplicē intelligēdi ⁊ sup se intelligētē p actū suū ꝓuersiuū: qꝛ notitia scōa q̄ est in vbo nō solū scit ⁊ intelligit rem. sꝫ sic scit ⁊ intelligit eā vt sciat se scire ⁊ intelligere eā. silr volūtas nō solū vult bonū simplici volitione, sed ēt volitione ꝓuersiua volēdo se velle ꝓuertēdo se sup obm volitū ⁊ sup actū volēdi simplicē ⁊ sup se volētē p actū suū ꝓuersiuū. sed ista ꝓuersio partim vno ⁊ eodē mō ꝓuenit intellectui ⁊ voluntati. ⁊ partim alio ⁊ alio modo. q enim ambe se conuertūt: vt sunt nude pure ⁊ sole potētie hoc vno ⁊ eodē mō ꝓuenit eis quantū est ex parte ipsarū se ꝓuertētium. ambe enim se solas ꝓuertunt sua vi actiua que equaliter eis ꝓuenit. sed alio ⁊ alio mō quantū est ex parte oboꝝ ad que se ꝓuertunt. intellectus. n. post q̄ꝫ est ꝓuersus ad illa ad que ꝓuersus est se hꝫ vt potētiale qōdam ⁊ purū potētiale, ⁊ hoc qꝛ intellectꝰ nudus ⁊ purus natus est recipe ab illis sicut ꝑpriū passiuum a suo ꝑprio actiuo nāli. qō quidē actiuū est idez intellectus informatus notitia simplici. ⁊ hoc respectu formationis notitie genite. Volūtas aūt post q̄ꝫ ē ꝓuersa ad illa ad que ꝓuersa est se hꝫ vt actiuū qōdaꝫ ⁊ hoc vt volūtas nuda ⁊ pura nata est exꝑimere de illis sicut ꝑpriū actiuū de suo ꝑprio passiuo cuiusmodi est eadē volūtas informata amoꝛe simplici. ō qua sic informata eadē volūtas vt nuda nata est exꝑimere amoꝛē quēdā incētiuum qui est spūs sanctus in diuinis qui hꝫ cē a ꝑducētibus ipsum nō ꝑ informationē eius de quo est quasi subiectiue nec ꝑ aliam impꝛessionē factam eidē ꝑm modū quo verbū siue filius ꝓcedit a ꝑte per quādam quasi informationem siue impꝛessionē factā intellectui paterno conuerso. vt sit sic notitia declaratiua de notitia simplici. sed per quādam quasi excussionē vel expulsionē aut ꝓgressum. aut magis ꝑprie loquēdo per quādam exꝑessionē ꝓducti de eodē quo subiectiue ꝓducit. Ex ꝑte ergo intellectus causat actus dicēdi a notitia simplici in intellectu nudo ꝓuerso supꝛa se ⁊ supꝛa notitiā suam simplicē: ita q̄ intellectus informatus notitia simplici est ꝑncipiū actiuū ⁊ elicitiuū actus notionalis intellectꝰ. ipse aūt nudus intellectus ꝓuersus non est nisi quasi ꝑncipiū passiuū de quo quasi de māli ꝓducit verbū quasi per impꝛessionē. Ex parte aūt voluntatis cātur actus notionalis ab ipsa volūtate nuda ꝓuersa supꝛa se ⁊ sup amoꝛē suum simplicē ⁊ super ipsam volūtatē informatā amoꝛe simplici: ita q̄ voluntas nuda ꝓuersa est ꝑncipiū actiuū ⁊ elicitiuū actꝰ notionalis volūtatis. ipsa vero volūtas informata amoꝛe simplici est ꝑncipiū quasi passiuum de quo q̄ꝫ si de māli ꝓducit spūs scūs ꝑm quādam exꝑessionē Et hinc apparet differentia intellectus vt intellectꝰ ⁊ intellectus vt natura: qꝛ intellectꝰ vt in ꝑte existēs vt notitia cēntialis. siue qō idem est in actu intelligēdi suā cēntiam. quē actū ipsa cēntia opat in ipso intellectu suo vt est quasi in potentia ad notitiā cēntialem. ꝑm rōnem intelligēdi: fecūdus est fecunditate nāli ad ꝓducēdum de seipso sibi simile ad qō est quasi in potentia per hoc qō est actu sub illa notitia cēntiali. intellectus enim vt est q̄dā notitia cēntialis ꝑm actum: vel per hoc qō est actu sub notitia essentiali. est nā ⁊ ꝑncipiū actiuum quo pater de eodē intellectu vt est intellectus purus ⁊ tm̄ intellectus vt ō puro passiuo formaꝫ notitiā q̄ est verbū. que ꝑm rez est eadē notitia cum illa de qua formaꝫ differēs solum ab ea inquātum ꝓcedit ab ea vt manifestatiua ⁊ declaratiua ipsius. Et per oēm eūdem modum debemus intelligere verbū formari in nobis. obm enim cognitū ꝑmo sui simplicē notitiā impꝛimit intellectui nrō repꝛitando se illi ⁊ pure passiuo. ⁊ sub illa ratione qua est inteꝰ. Inteꝰ aūt sic perfectus simplici notitia per obiectum cognitum qō in se cōtinet: exꝑressiue factus est fecundus ⁊ ꝑncipium actiuū vt natura imꝑimens in seipm vt inteꝰ trm̄ ⁊ ꝑncipiū passiuum ad formāduꝫ in se notitiā declaratiuā de notitia simplici. vt ꝑm hoc quando dicit verbum formari per inteᵐ. ⁊ q̄ inteꝰ sit in formatione eius actiuus hoc itelligit de intellectu actu informato simplici notitia. p quam enim vt per rationē formalē agendi inteꝰ est ꝑncipiū actiuū. ⁊ necessario poꝛ est rō eius vt inteꝰ est passiuus respectu notitie simplicis quā recipit ab obiecto q̄ꝫ ratio eius ꝑm quā est nā ⁊ actiuus per notitiam simplicē inhērētem. ⁊ ideo ordine rōnis ꝑius habet esse vt est inteꝰ q̄ꝫ vt est nā ⁊ fundat actus notionalis quem agit vt nā sup actum eēntialē quem patit vt inteꝰ, ſ. super notitiam simplicem obiecti quā recipit vt est nudus.

Ista opinio ponit tres articulos quos nō credo esse veros. Primus est q̄ inteꝰ vt nudus ꝓuersus supꝛa inteᵐ formatum notitia simplici formaꝫ ab eo notitia genita. Hoc imꝓobo sic. inteꝰ non cōuertitur nisi vt est in aliquo suppposito. qꝛ cōuersio ponit actioꝛ ⁊ actiones sunt suppositoꝝ. Tunc quero cuius suppositi vel cuius persone ē vt cōuertit super inteᵐ formatū. qꝛ si vt cōuertit est ꝑsona filij. ⁊ ꝓcedit ista cōuersio generationē verbi: ergo aī generationē verbi sunt due ꝑsone. qō est hereticū. Si autē vt ꝓuertit super inte formatum est ipsius ꝑris. tunc arguo sic. cuius est vt cōuertit eius ē vt notitia genita informaꝫ vt ꝑbabo. igit inteꝰ vt ē patris formaꝫ notitia genita. ergo notitia genita ē ipsius ꝑsone patris. qꝛ cuius ꝑsone est inteꝰ vt formatus eiusdē est notitia qua formaꝫ. Assumptū ꝓbandum ꝓbo sic. cuius est vt cōuertit sup inteᵐ formatum eius est vt hꝫ inteᵐ formatum ꝑ obiecto actu ꝑsente. ergo eius est vt ab illo obiecto formaꝫ. ꝓbatō huius ꝓsequētie. passiuū ꝓportionatum dispositum ⁊ approximatum actiuo sufficiēti ꝓportionato natū est immediate ꝑfici ab illo actiuo per ꝑbm. 9. metaphi. c. ꝑmo vel secūdo. Quoniā aūt possibile ⁊c. Tūc enim est aliqd in potentia prima q̄ nihil opꝫ addi subtrahi vel minui ad hoc q̄ actus insit. Inteꝰ autē nudus vt ꝓuersus ⁊ hūs inteᵐ formatū vt obiectum ꝑns est passiuū dispositū ꝓportionatū ⁊ approximatum intellectui formato vt obo sufficiēter actiuo. ergo intellectꝰ nudus vt ꝓuersus nulla facta variatiōe circa ipm̄ eē subsistentie vel cuiuscunq̄ entitatis vt sic formaꝫ notitia genita. ⁊ sic ꝓbatur ꝑma cōsequētia. Dic posset poni vna rnsio: q̄ intellectꝰ nudus ꝑ hoc q̄ de seipso actualr formaꝫ illa notitia, siue ex hoc q̄ est quasi materia informata notitia genita habet eē in ꝑsona genita. Sed ꝓtra istā rnsionez sunt duo argumēta que ponētur distinctione. 5. q. vltia. cōtra opi. de quasi materia que ibi spāliter imꝓobabitur. Secūdus articulus ē q̄ intellectꝰ informatus notitia actuali essentiali est ꝑncipium actiuum ⁊ elicitiuū notitie genite. Hoc imꝓobo sic. verbū nō gignitur ab intelligētia sed a memoria ꝑm Aug. 15. de tri. c. ii. vel. 15. ergo hꝫ in parte cōcurrāt memoria intelligētia ⁊ volūtas pater nō gignet verbū formaliter intelligentia vt quo. sed memoria. vt autē hēt notitiā actualē quasi elicitā ⁊ vt actum secūdū est in actu intelligētie cuius est omne intelligere actuale. q̄ vt sic nō gignet vbum: sed vt est in actu memorie idest vt hꝫ obm intelligibile ꝑfis intellectui suo. in hoc enim intelligit actus ꝑmus quasi p̄cedēs actuꝫ secūdum qui est actu intelligere. Secūdo sic. ꝓo

ductõ magis ꝙuenit actui ꝑmo vt ꝑncipio ꝓductiuo
ꝯ actui ſcõdo. qz opatiões ꝓfecte de rõne ſui ſũt fines
ꝛ nõ ſũt gra alioꝝ finiũ. ꝯ intellectio vtẽ opatio ꝑis
nõ ẽ rõ formal ꝓductiua alicui⁹ termini. ſz tm̃ act⁹ ꝑ
mus cui⁹ vtute elicit illa opatio erit ꝑncipiũ ꝓducti
uum. 3° ſic. ſi intellectio ꝑis actualis ẽ rõ formal
ꝓducẽdi verbuz: adhuc oõm vt ꝑſens intellectui
ꝑris vt habẽti rõez memorie erit ꝑncipiũ ꝑus ꝓdu
ctiuũ notitie genite qz in nobis apparet ꝙ illud ẽ na
tũ imediati⁹ gignere ꝯ act⁹ intelligẽdi. ꝯ aliqñ ver
bũ ꝑ⁹ erit genitũ a ꝑre vt a memoria ꝯ vt ab ipa in
telligẽtia noſcente. ℙreterea. vbũ ẽ illius imedi
atius verbũ a quo imediati⁹ exprimit. ꝯ ſi rõ eli
citiua verbi ſit actualis noticia vt in intellectu ꝑis
formato ſequit ꝙ verbũ ſit imediatius verbuz in
tellectiõis ꝑris ꝯ eẽntie patris qñ videt incõueni
ens: qz tũc eẽt aliud ꝑus verbũ qñ eẽt declaratiũ eſ
ſentie patris imediate. vel oppoꝛtebit dicere ꝙ
iſta eẽntia nõ põt imediate declarari ꝑ aliud verbũ
qñ videt incõueniẽs cũ ſm Auguſt. i de tri. q. 15. c.
xi. Mo⁹ formaꝛ ab ea re quã memoria ꝓriem⁹ ẽ vbũ
ꝑmũ. n. oõm memo⁹ dicẽ eẽntia. ℙreterea ſi ac
tualis intellectio patris eſſet genita vel ꝓducta ꝓ
ducereꝯ virtute eẽntie nõ vt iã cognita ſed vt ꝑꝛ oĩ
cognitione. hoc ꝓz tũ ſm veritatẽ: qz alias eſſet ꝓ
ceſſus in infinitũ act⁹ intellect⁹ ante actũ intelligen
di tũ ſm iſtũ q ſupꝛadixit ꝙ in patre actuz intelligẽ
di eſſentiã operaꝯ ipa eẽntia in intellectu ipius. Ex
hoc arguo ſic. actualꝯ noticia eẽntie nõ põt eẽ forma
liꝯ alteri⁹ rõnis ꝑ ſ ꝙ ẽ ab alio cõmunicata ꝛ non ab
alio ſic cõmunicata. qz tũc deitas eẽt formaliꝯ alte
rius rõnis i ꝑſonis qz illã vna hz a ſe ꝛ nõ alia. ꝯ ꝛ ac
tualis notitia eẽntie eſt eiuſdẽ rõnis in ꝑre ꝛ filio qñ
igr̃ natuz ẽ eſſe ꝑncipiũ quo reſpectu vni⁹ ſi eẽt ꝑnci
pabile idẽ erit ꝑncipiũ reſpectu alteri⁹ ſi ꝑncipiaꝯ

Tertius articulus ẽ. ꝙ ꝙerſio ſintellect⁹ nudi ſup
ſe formatũ ẽ neceſſaria ad hoc vt itellect⁹ nudus fo
metur ab intellectu formato. ℕoc non video. qz
intellect⁹ patris hñs oõm ſibi ꝑñs eſt nãle ꝑncipiũ
nõ ſolũ opatiuũ reſpectu intellectiõis patris ſz etiã
ꝓductiuũ reſpectu noticie genite. adhuc ꝯ circũſcri
pta illa reflectiõe eſſet ꝑncipiũ ꝓductiuũ. Secũd⁹
etiã articulus ẽ falſus in nobis. tũ qz notitia cõfuſa ñ
põt eſſe ꝑncipiũ elicitiuũ notitie diſticte ſicut nec ip-
fectũ põt eẽ ꝑncipiũ elicitiuũ ꝓductiõis alicui⁹ perfe
cti. tũ qz illa noticia actualis cõfuſa eſſet ſimul cũ no
ticia actuali diſticta. ꝛ ita duo actus eliciti ſimul vl̃
act⁹ cõfuſus qñ nõ eſſet generaret actũ diſtinctũ. tuz
qz oĩs act⁹ intelligẽdi ſcõs eſt genit⁹ a memoria vt
memoria ẽ in actu ꝑmo ꝓꝓortionalis ſibi puta ꝑfe-
ctus a ꝑfecto imperfect⁹ ab impfecto. ſicut diſtin. 3.
patebit. Tertius articulus etiã eſt falſus in nobis
qz verbũ ꝑfectiſſimũ erit in ꝑria ſz Augu. i5. de tri.
ꝛ tm̃ nõ erit illud verbũ genitũ ꝑ actũ reflexũ ſiue con
uerſiuũ ſup actũ ꝑm vt ꝓ ꝯ illõ verbũ generat⁹ ſit ac
ct⁹ reflexus ſicut iſte dicꝯ ꝙ no⁹ ſa q ẽ in verbo ẽ vt ꝓ
illũ ſciat quis ſe ſcire vel intelligere ꝙ aũt nõ erit no
ticia reflexa ꝑ⁹. qz verbũ ꝑfectiſſimũ creatũ non hz
ꝑ obo ſuo ꝑmo aliqñ creatũ ſz increatũ.

Dico tũc ad queſtionem

ꝙ tm̃ ſunt ibi due ꝓductiones diſtincte ſm rõnes fõ
males ꝓductiõnũ. ꝛ hoc qz ſũt tantũ duo ꝑncipia ꝓ
ductiua habentia formales rõnes ꝓducẽdi diſtin
ctas. Nõ ꝓbo ſic. omnis pluralitas reducit ad vni-
tatẽ ve lad paucitatẽ tantã ad quantã reduci põt. ꝯ
plalitas ꝑncipioꝝ actiuoꝝ vl̃ ꝓductiuoꝝ r̃duceꝯ ad
vnitatẽ vl̃ ad tãtã paucitatẽ ad ꝯtã poteſt reduci ſz
ñ ꝑt r̃duci ad aliqñ ꝑncipiũ vnũ ꝓductiuũ. ꝓbatio.
qz ꝑncipia ꝓductiua que ſunt nã ꝛ volũtas habent

oppoſitos modos ꝑncipiãdi. qz alterũ inclinaꝯ ex ſe
ad agendũ nãliter. alterum libere ꝛ in poteſtate ſua
habet ꝓducere. ita ꝙ ad hoc ex ſe nãliter nõ inclina
tur ſi autem reduceretur ad aliquod vnum ꝑncipiũ
ꝓductiuum illud haberet determinate alterum
modum ꝓncipiandi: vel enim eſſet ꝓductiuum
ex ſe determinato ꝑ modũ nãe vl̃ non ex ſe determi
nate ſz libere: ꝛ ita per modũ voluntatis. Et ideo ñ
ꝑñt reduci ad aliquod ꝑncipiuz ꝙſi tertiuz ab illis. ſ.
ꝙ in ꝓducendo neutrũ iſtoꝝ hz rationẽ. nec vnuz
reducitur ad aliud. qz tũc alterꝝ ſm totum gen⁹ ſuuz
eẽt impfectuz. Quod falſum ẽ. qz cum ex cadẽ perfe
ctione cõueniat vtriqz eoꝝ eſſe ꝑncipium opatiuũ
ꝛ ꝓductiuum: ꝛ neutꝝ ſit ex ſe impfectuz in ꝯtũ opa
tiuum eſt: qz tunc nõ erit formaliꝯ in deo. igit nec in-
ꝯtũ ꝓductiuũ ẽ impfectuz ꝑncipia ꝓductiua ꝯ nõ
poſſunt reduci ad paucitatẽ maiorẽ ꝯ ad dualitatez
principij. ſ. ꝓductiui ꝑ modum nãe ꝛ ꝑncipij ꝓducti
ui ꝑ modũ volũtatis. hec aũt duo ꝑncipia ſm rõnes
ſuas ꝑncipiãdi debẽt poni in ꝓmo ꝓductiuo. qz in
ipo eſt oĩs rõ ꝑncipij qñ nõ reducit ad aliud ꝑncipiũ
ꝓius. igit ſunt tm̃ duo ꝑncipia ꝓductiua alterius rõ
nis in ꝓmo ꝓductiuo. ſ. vnũ ꝓductiuũ ꝑ modũ
nãe ꝛ vnicũ ꝑ modũ voluntatis libere. ℕec autem
ſunt ꝓductiua ad intra. ꝓbõ. memoria ꝓfecta ẽ ꝓdu
ctiua ad intra ꝑ modum nãe ex ſolone ꝓcedente. in-
tellect⁹ ꝓfect⁹ ſicut inꝯtũ eſt potẽtia ꝓfecta opatiua
natus ẽ intelligere obz ꝯtũ ẽ ipm noſcibile. ita inꝯ-
tũ ẽ potẽtia ꝓductiua noticie genite nat⁹ ẽ eẽ ꝑncipiũ
tãte noticie ꝯta põt eſſe obi. Intellect⁹ aũt in ꝓmo
ẽt vt ẽ ꝑncipiũ ꝓductiuuz eſt ſimpl̃ ꝓfect⁹. qñ ꝓz qz
ñ reducit ad aliud ꝑncipiũ ꝓius. ꝛ omne impfectũ
reducit ad ꝓfectũ ꝓius ſe. hoc ẽt oõm ꝓmũ intelle
ct⁹ eſt infinituz intelligibile. ꝯ inte⁹ vt ẽ ꝑncipiũ ꝓ
ductiuum nat⁹ eſt eẽ ꝑncipium ꝓducẽdi noticiã infi
nitam ſilr̃ argu⁹ de volũtate reſpectu amoris obi i-
finiti. nihil aũt finitũ ẽ formaliꝯ niſi de⁹ ex. q. illa vtz
deus ſit. ꝯ iſta ꝑncipia ſunt ꝓductiua aliquoruz in nã
diuina. Ulteri⁹ ſegtur ſi nõ ſunt ibi niſi duo ꝑncipia
ꝓductiua alteri⁹ rõnis. ergo tm̃ ſunt due ꝓductio-
nes numero. ꝓbõ. qz vtrũqz ꝑncipiũ ꝓductiuũ hẽt
ꝓductionẽ ſibi adequatam ꝛ coeternam. ergo ſtan
te illa non põt habere aliam.

Obiicitur contra iſtam de

ductionem ſic. nã ex ſe eſt ꝑncipium determinatum
ad agendum. in diuinis aũt inte⁹. vñ intellect⁹ non
tm̃ vñ eẽ ꝑncipiũ determinatũ ad agẽduz ſz ẽt nã vt
eſt quodãmõ ꝓior intellectu ꝙſi radix ꝛ fundamẽtũ
ſicut eſſentia ꝙlibz vñ eẽ fundamentũ potentie. ꝯ nõ
tm̃ intellectus ſed etiã ipa eſſentia debet poni habe
re rõnem ꝑncipij illius qñ ẽ nã vt diſtinguit̃ ꝑ volũ-
tatem. 2° dubiũ ẽ de iſtis actib⁹ productiuis quõ
ſunt iſtoꝝ principiorum ꝓductiuoꝝ quoꝝ ſunt actus
eẽntiales. cũ. n. actus diſtinguãt potẽtias. 2. de aĩa.
vñ ꝙ iſtis potẽtijs qb⁹ ꝓueniũt act⁹ eẽntiales non cõ
petant actus noticionales ſiue productiui. 3° ꝓ
bo, illa non videtur valere que adducitur ad oſten-
dendum dualitatem in principijs productiuis non
poſſet reduci ad vnitatẽ. nã principiare neceſſario:
ꝛ ꝑncipiare ꝓtingent ſunt oppoſiti modi ꝑncipiãdi ꝛ
diuerſi. ꝛ tm̃ hec dualitas reducit ad vnitatẽ. ꝛ ꝓce-
do ꝙ illud vnũ hz determiare alterꝝ iſtoꝝ duoꝝ mo-
doꝝ. illũ. ſ. ꝙ ẽ ꝓfectior ꝛ ꝓior ita diceret in ꝓpoſito.
ꝙ ad ꝑncipiũ qñ ẽ nã: qz illud ẽ ꝓius in rõne ꝑncipi-
andi: reducit volũtas ꝙz hẽat oppom modũ ꝑncipiã
di. Quarto. ꝯ vltimã ꝓpoſitionẽ ꝓdicte deductio
nis arti. Quero. ſo. vñ ꝓbat̃ illa ꝓpoſitio ꝙ dicit: ꝙ
ſtante vno actu adequato potẽtie: ipa nõ põt ſil̃ hẽre
aliũ ſi intelligat adequatũ ſm extẽſionẽ petit ꝓnci-

plus: si ꝑm intẽsionem vñ falsus. nã ly visio vbi adequeꝫ potẽtie intellectiue aie xp̃i. tñ põt noscere etiaꝫ actu elicito aliud itelligibile a se. pz etiã q; de⁹ nouit se noticia adequata itellectui suo ꝑm intẽsionez: ⁊ tñ nouit alia se: si igit̃ ita est de actu adequato potentie opatiue q; ꝓpatit̃ alium: multomagis vñ de potẽtia ꝓductiua: qꝝ eius productũ vel productio nõ ẽ in potẽtia ꝓductiua: sicut opatio ẽ in potẽtia operatiua.

5° sic. p̃ncipiũ non ẽ p̃incipiũ inq̃ꝫtuꝫ p̃ncipiatuꝫ iam intelligit̃ positũ in esse sed inq̃ꝫtũ est prius p̃nci piato: vt aũt ẽ p̃us principiato nõ aliter se habet per hoc q; principiatum ponit̃ in esse. g̃ si isto non posito posset eẽ principiũ alteri⁹ pari rõne vñ: q; isto posito simul põt eẽ p̃ncipium alteri⁹: qꝝ isto posito principi um inquãtuꝫ principiũ hoc ẽ inquãtũ pri⁹ principia to nullo mõ aliter se hꝫ. Solutio istaꝝ duaꝝ rõnũ vltimaꝝ ⁊ declaratio rõnis illi⁹ ꝓtra quẽ fiunt: ⁊ pro batio cõclusiõis ad quã illa rõ adducit̃. vꝫ q; sunt tñ due ꝓductiones dimittant̃ vsq; ad dist. 7. q. illa an possent eẽ plures filij in diuinis. Ad primũ rñdeo q; hoc totum intellect⁹ hñs obm actu intelligibili si bi p̃s hꝫ rationẽ memorie pfecte in actu primo q̃. s. ẽ imediatũ p̃incipiũ act⁹ secũdi ⁊ noticie genite. In hoc aũt p̃ncipio qõ est memoria concurrũt duo que ꝓstituũt vnũ principiuꝫ totale. vꝫ eẽntiã in rõne obi ⁊ intellect⁹ vt potẽtia quoꝝ vtrũq; per se est q̃si ptia le respectu ꝓductiõis adequate huic totali p̃cipio Cũ igit̃ arguit̃: q; rõ nãe nõ tñ ꝓpetit intellectui sed eẽntie. ℟° q; totale p̃incipiũ includẽs nãm vt obm ⁊ intellectum vt potẽtiã hñtem obm sibi p̃sens est p̃incipiũ productiuũ quod est nã ⁊ principiũ ꝯplectum ꝓducẽdi ꝑ modum nãe. Si. n. essentia vt obm non hẽret rõnem p̃ncipij in ꝓductiõe vbi nõ videre tur ratio quare magis diceret̃ verbuꝫ essentie q̃ la pidis si ex sola ifirmitate intellect⁹ vt principij pro ductiui posset produci verbũ infinitũ quocumq; alio obo p̃te. Ad secũdum dubium dico q; memoria in patre ẽ principiuꝫ operatiuũ patris quo. s. vt actu primo pater formaliter itelligit vt in actu secũdo est etiã eodẽ modo memoria patri p̃cipiũ ꝓductiuuꝫ quo pater exist̃s in actu primo ꝓducit vt in actu 2° noticiã genitam: ⁊ actus p̃mus prior ẽ priozitate ori ginis actu. 2°. nõ fundatur igit̃ actus productiu⁹ sup actũ essentialem qui cõsistit in actu scõo. videlꝫ q; est opatio quasi super rationez formalem eliciẽdi illum actuꝫ secũduꝫ. sed quodãmodo ꝑexigit illũ actum: qꝝ actus p̃mus ꝑexigitur qui ẽ opatiuus ⁊ ꝓductiu⁹. ⁊ ẽ rõ pficiendi suppositũ in actu scõo suppositus qui est operatio suppositi in quo ẽ quodã ordine prius añ q̃ intelligat̃ produci illud quod producitur. operãs. n. ⁊ ꝓducẽs per idẽ p̃incipiũ prius ẽ operãs q̃ produ cens. Exẽplũ. si lucere poneret̃ aliqua opatio in lũi noso: ⁊ illuminare poneret̃ productio luminis a lu minoso. lux in luminoso eẽt p̃ncipiuꝫ quo ⁊ respectu operatiõis que ẽ lucere ⁊ respectu productiõis q̃ est illuminare. nec tñ lucere quod ẽ operatio eẽt rõ for malis illumiationis que ẽ productio. sed eẽt ibi or do quasi effectuũ ordinatoꝝ ad eandẽ causaꝫ cõem amboꝝ a qua imediatius ꝓcedit vnus effect⁹ q̃ ali us. Ita in proposito ad eundẽ actuꝫ primũ qui ẽ me moria patris ordinẽ quẽdam intelligũtur habere in telligere quod est opatio patris. ⁊ dicere quod ẽ pro ducere patris. respectu noticie genite: non talẽ tamẽ ordinẽ q; intelligere patris sit causa vel principium elicitiuum dicere verbi. sed q; imediati⁹ intelligeret̃ sit quasi productum a memoria patris q̃ dicere vl q̃ verbum sit productũ ab eodẽ.. nõ igitur est ibi ta lis ordo qualẽ ponit opinio prior in ratiõe obiecti ꝑ suppositi vel ratiõe p̃cipij formalis agendi: sed tm ordo prior quasi producti ad productũ respectu eiusdem p̃incipij cõis ad quasi productũ ⁊ vere produ ctum. Et tunc ad illud secundi de anima de distinc tione potẽtiaꝝ per actus põt dici q; quasi producere ⁊ producere sunt act⁹ eiusdẽ ratiõis: si. n. illud qõ nõ producit̃ sed quasi producit̃ eẽt realiter distinctum a producente eẽt vere productũ. igit̃ qõ modo sine productiõe insit tñ virtute p̃incipij qõ eẽt producti uum eius si posset distingui ⁊ pro tãto dicatur quasi productum non variat formaliter actũ ab illo quo ꝓduceret̃ si eẽt ꝓducibile. Alia rñsio eẽt ꝺ itellectu agẽte ⁊ possibili. ſz mõ transeo qꝝ nõ dixi adhuc cui itellectui cõuenit ꝓducere noticiã vt p̃ncipio ptiali hoc dicetur infra. sed nunc de intellectu indistincte locutus sum. Ad tertiũ dico: q; qñ duo p̃incipia habent modos oppositos p̃incipiãdi quoꝝ neuter importat aliquã imperfectionez neuter reducit̃ ad alterũ vt ad prius neutra. ly posset ibi esse aliqua pri oritas quasi originis nũc autẽ neutrũ istoꝝ p̃incipi oruꝫ includit aliquã imperfectionẽ non magis inq̃ꝫ tũ ꝓductiuũ q̃ inquantũ operatiuũ. nec g̃ vnũ ad al terũ reducet̃ vt ad prius natura. nec ambo ad terti uꝫ ꝓpter idẽ qꝝ neutrũ est imperfectũ. ⁊ etiã quia il lud tertiũ esset p̃incipiuꝫ ꝑm rõnem alterius istoꝝ quia inter ista nõ est mediũ in principiando. ⁊ ita si ambo reducerent̃ ad tertiũ: vnũ reduceret̃ ad aliõ ⁊ idẽ ad se ipsum. Contra ista instatur. ⁊ primo sic intelligentia ẽ in patre sub propria rõne intelligẽtie ⁊ propria perfectio intelligẽtie: vt intelligentia est verbũ. g̃ verbũ est intelligentia patris vt patris est quod est negatũ. Preterea. August. 15. de tri. c. 13. vel. 37. verbũ est visio de visione. g̃ actualis no ticia est ratio gignẽdi verbũ. Preterea nõ videt̃ differentia inter memoriã ⁊ intelligentiam in pa tre ergo non videtur aliud esse improbare patrem vt intelligentiam esse p̃incipium verbi ⁊ patrem vt memoriã. idẽ igit̃ approbans ⁊ improbans.

Quarta instantia est quare pater isto actu producit noticiã genitã: ⁊ ñ illo nõ videt̃ ratio. cum vterque sit actus secundus ⁊ principiet̃ virtute eiusdẽ actus primi. Ad primũ dico q; pater formaliter est me moria intelligentia ⁊ voluntas. Augusti. 12. de tri. c. 7. siue. 15. de parus. in illa trinitate quis audeat dicere patrẽ nec seipsum nec filiuꝫ: nec spiritũsãctuꝫ intelligere nisi per filiũ vel diligere nisi per spiritũ sanctũ. p se autẽ meminisse tantũmõ vel filij vel. s. s. sequit̃ quis autẽ hoc in illa trinitate vel opinari vl affirmare p̃sumat. si. n. solus ibi filius intelligat nec pater nec spiritus sanctus sibi intelligẽtes ad illam absurditatẽ redit̃ q; pater nõ sit sapiens de se sed de filio hec ille. Intelligit igit̃ q; pater formaliter est memoria sibi intelligentia sibi ⁊ voluntas sibi ⁊ in hoc est dissimilitudo inter personas ⁊ partes ima ginis in nobis ꝑm ipsum cũ igit̃ dicit̃ ꝓprius act⁹ intelligentie ẽ verbuꝫ. nego immo de rõne verbi est q; sit noticia genita cũ dicis sufficit q; sit noticia declaratiua. nego itelligẽdo per declaratiuũ relati onẽ rõnis vtẽ intelligibilis ad intellectũ. talis enim relatio est noticie declaratiue actualis patris: qua pater formaliter intelligit ad noticiã habitualẽ pa tris vt est memoria, ita q; obm p̃s intellectui pa tris declaratur eque pfecte per noticiã actualẽ pa tris. sicut per noticiam actualẽ que est filius ⁊ tamẽ noticia actualis patris non est verbuꝫ. qꝝ nihil põt esse formaliter in patre nisi nõ genitũ. Luꝫ vero dicit̃ scõo q; est noticia de noticia. ℟° q; ipsemet Au gust. exponit se. 15. de tri. c. 13. vel vel. 28. similima est visio cogitationis visiõi scie. ⁊ eodẽ. c. 12, siue. 32. de paruis tunc. n. est verbũ simillimũ rei note de q̃ gignitur ⁊ imago ei⁹ qñ de visiõe scie visio cogita tionis exorit̃, iste cõstructiones sunt intransitiue, nã

ſicut viſio cogitationis nihil aliud eſt q̄ cogitatio. ita viſio ſciētie nihil aliud eſt q̄ ſcia. Idē eſt igit dicere de viſione ſcie naſci viſionē cogitationis qđ ō ſcia naſci cogitationē. ſcia autē eſt forma habitualis pficiens memoriā ꝑm eundem .15. de tri. c. 15. ſiue 48. vbi dicit ſi poteſt eſſe in anima ſcia ſēpiterna. ſempiterna nō poteſt eſſe eiuſdē ſcie cogitatō. illō ſēpiternū ꝑm eū pertinet ad memoriā non ſempiternū; ad intelligentiā. nihil igit aliud vlt dicere viſionem de viſione noticiaꝫ de noticia niſi actū 2m q eſt viſio vel cogitatio in intelligētia naſci de actu primo qui eſt in memoria que eſt viſio habitualis vel ſcia ꝑm eū. Ad tertiā inſtātiā cuꝫ dicit de differentia memorie ⁊ intelligētie. dico q̄ illi aduerſarij nō ponūt differentiā realē inter intellectū ⁊ voluntateꝫ patris ⁊ tamen hūt cōcedere tantā differentiam q̄ alterū pōt eē p̄ncipiū elicitiuū alicuius ꝓductionis cui⁹ alterꝰ nō pōt eē p̄ncipiū elicitiuū formale. filius enīꝫ nō ꝓducit formaliꝫ ꝑ modū voluntatis ſꝫ intellect⁹ igit ſi non differant realiter memoria ⁊ intelligentia patris ē tñ tanta differentia inter illa q̄ alterꝰ poſſet poni p̄mū elicitū alicui⁹ ꝓductionis cuius reliquū nō ponat p̄n^m elicitiuū formale. talis differentia pꝫ ꝑm Aug^m .15. de tri. c. 8. ⁊ vbi prius talis eſt enīꝫ q̄ ſi pater eēt memorialiter noſcēs nō aūt intelligēs nō eēt perfect⁹ ꝑm ꝓbm 12 metaphy. nō obſtante illa identitate memorie ad intelligentiam ſiue recordatiōis ad ītellectionē. Ad 4^am inſtantiā dico q̄ ꝫ eſt imediata ꝓtingens. calor calefacit. ⁊ iſta imediata neēia. calor eſt calefactiuus. quia inter extrema neutrius iſtoꝝ inuenit aliqđ mediuꝫ ita dico q̄ iſta eſt ꝑ ſe opatio inquantū operatio eſt nō ꝓductiua. qr opatiōes ſunt fines ⁊ perfectiones opātis. ꝓductio aūt vt ꝓductio eſt nō ē pfectio ꝓducentis ſed habet terminū ꝓductuꝫ extra eēntiā ꝓducētis vel ſaltē nō includit formaliꝫ in pſona ꝓducentꝫ. Quare igit actus 2⁹ quo pater intelligit vel operatur formaliꝫ nō ꝓducit. R⁹ qr illud intelligere ex ratiōe ſua ē opari patris ⁊ nō eſt ꝓducere ꝓductiōe aūt ſiue dictiōe ꝓducit ſicut aliquid calefactione calefacit formaliꝫ cuius nō eſt alia cā poꝛ. Nō aūt dicit idē eē p̄ncipiū iſtoꝝ duoꝝ actuū nō altercando mō de intellectu agēte ⁊ poſſibili pōt cōcedi q̄ expleni tudine pfectiōis pōt cōpetere alicui q̄ opet ⁊ ꝓducat aliqđ aliud a ſe. magis tñ hoc patebit qñ dicet q̄ dicere nō eſt aliqs act⁹ intelligendi formaliter eſt tamen aliquis actus intellect⁹. null⁹ aūt act⁹ intelligēdi formaliter eſt ꝓductiu⁹. ſꝫ aliqs alius act⁹ formaliter nāliter p̄cedēs vel ſubſequēs pōt eē ꝓductiuus qualis eſt actus dicēdi.

Ad primum argumētū p̄ncipale dico q̄ Auerroys in cōmēto. 46. 3 phy. cui⁹ tertus incipit. vtꝝ aūt vnūquodqꝫ. nō logtur exp̄ſſe niſi de hoie. ⁊ quo ad hꝰ ꝓtradicit Auic. ſic ipe dicit ibidē. impoſuit aūt Auice. q̄ poſuerit q̄ hō potuerit generari equoce. ⁊ tūc ꝯcluſio Auerro. vera ē nihil. n. generabile vniuoce pōt generari equoce niſi ſit ita impfectū q̄ cā equoca ſiue vniuoca ſufficiat ad generationē ei⁹. ⁊ iō impfecta entia p̄nt generari equoce ⁊ vniuoce pfecta aūt nō tñ rōnes Auerrois vident cōcludere nō tñ de hoie ſꝫ de q̄cunqꝫ ſpecie nāliū generabiliū. ⁊ ſi hoc intēdat ꝯcluſio ei⁹ ē falſa ⁊ rationes nō ꝯcludūt. Nō ꝯcluſio ſua ſit falſa pꝫ p aug^m .3. de tri. c. 7. vel. 10. ⁊ rō Aug. ibidē eſt. qr generatū ꝑ putrefactiōeꝫ ꝓpagat alia. ꝓpagantia ātē ſūt vniuoca generatis a ſe. g̃ ꝓpagata ⁊ generata per putrefactionē ſūt vniuoca. qđ ſi negat Auerro. aſſūptū de apib⁹ ⁊ aīalib⁹. nō pōt negare de plātis quia equoce genite hoc ē nō ex ſemine poſtea ꝓducūt vniuoce ſemē ex quo generant plante alie eiuſdeꝫ ſpēi.

Cōtradicit etiā ei Aug⁹. in epla ad deo grās vbi dic̄ multa genera aialiū ſine pentibꝫ ex terra ꝓcreāt que tñ coeundo ꝓducūt ēt ipa ſibi ſimilia nec ꝑ diuerſitate natiuitatis ſucceſſit aliqd ad nām eoꝝ que ꝓcreata ſunt extra ⁊ eoꝝ que ex illis coeūtib⁹ orta ſūt Silr. n. viuūt ⁊ ſimlr moriunt̄ q̄uis diſſimilr nata ſint rōe ⁊ Ambro. de incarnatiōe verbi in fi. Sed ⁊ ipe met ꝯdicit ſibiipſi in alijs locis de hac ꝯcluſione nā de generatōe accidentū equoca pꝫ ꝑ ipum 2^m de ce. ⁊ mun. ꝯmēto. 42. vbi cōcedit q̄ in accidētib⁹ nō ſemp̄ē generatio ab vniuoco. ⁊ ponit exēplū de calore. pꝫ. n. q̄ calor generat equoce ex motu ⁊ concurſu radioꝝ. ⁊ etiā calōe vniuoce. In ſubſtātijs etiā pꝫ. qr ignis generat equoce ⁊ vniuoce. q̄ equoce pꝫ. 3°. de ce. ⁊ mū. ⁊ auerro. ꝯmēto. 50. exit⁹ ignis a lapide ñ ē de ca°. tranſlatiōis ſꝫ de ca° alteratiōis: hoc eſt nō generat ꝑ lationē ſed ꝑ alterationē: generat etiā per motū localē. ex. 12. metha. ꝯmēto. 18. ⁊ p̄mo methauroꝝ de generatiōe impſſionū ignitaꝝ. Item pꝫ de aīalib⁹ q̄ multa generant equoce. 12. metaphy. ꝯmēto. 18 veſpe videt fieri de corpib⁹ equoꝝ mortuoꝝ ⁊ apes de corporib⁹ vaccaꝝ. Nō aūt oīa p̄dcā gnāta equoce ſint eiuſdē ſpēi cū gnātis vniuoce ꝓbat. qr hūt opatiōes eaſdē ⁊ circa eadē oba: ⁊ ab eiſdē ꝓfuātur ⁊ ab eiſdē corrūpunt̄: eoſdē hūt mot⁹: ſiue quātuꝫ ad ſurſuꝫ ſiue quātū ad deorſuꝫ: ſiue quātū ad motuꝫ ꝓgreſſiuū. ⁊ eadē organa motus ꝓgreſſiui: ex vnitate autē motus cōcludit Ariſto. p̄mo de celo ⁊ mūdo vnitatē nature. ⁊ ꝯmētator ibidē cōmento. 8°. mot⁹ vnus nō ꝓuenit niſi ex vnitate nāe: hūt etiā hec ⁊ illa membra eiuſdē ſpeciei: ⁊ mēbra leonis nō differt a membris cerui: niſi qr aīa ab aīa: p̄mo de anima: ⁊ generaliter quecūqꝫ media poſſunt cōcludere vnitatē ſpecificā ſiue ſumptā ex actibus ſiue ſumptā ex operibus concludit ꝓpoſitum de vniuocatiōe generatorum ſic ⁊ ſic. Cōtradicit etiā ſibi magiſter ſu⁹. 7. metaphy. vbi vult q̄ ſicut aliqua eadē fiunt ab arte ⁊ a caſu quādo p̄ncipium eſt ſimile in materia illi qđ eſſet p̄ncipiū motus factionis ſi idem fieret ab arte: ita vult q̄ quedā naturalia fiunt a natura ⁊ a caſu. ⁊ q̄daꝫ non. ⁊ ibidem Auerro. ⁊ incipit tex. ergo ſicut dictuꝫ eſt: vult ibi. q̄ illa poſſunt generari ſine ſemine equinoce in quorum materia poteſt iduci virtute celeſti aliqua virtus ſimilis virtuti ſeminis in propagatis. pꝫ igitur multipliciter oppoſitū concluſionis Auerro. ſi generaliter ⁊ vniuerſaliter itelligat. Rationes etiam ſue nō concludunt. Ad p̄muꝫ reſpōdeo: q̄ materia ꝑm ꝓbm p̄mo phy. ⁊. 5° metha. ē ex qua fit res cum inſit ad differētiam oppoſiti ex quo tranſmutato ⁊ corrupto fit res non aūt in rei facte. ſi ergo accipit q̄ forma eiuſdē rōnis ꝓprie loquēdo de materia que ē ps rei ineriſtēs. ꝯcedo. ſed ſi accipiat māꝫ pro oppoſito ex quo corrupto gnātur oppo^m. nego. ignis. n. eiuſdē ſpēi generat ſiue ex terra corrupta ſiue ex aere corrupto. in ꝓpagatis aūt ⁊ putrefactis ē mā eiuſdē rōnis p̄mo° ſed nō ſcdo°. Ad ſcdm dico: q̄ nō dī aliqđ fieri raro vel vt in plurib⁹ qr ipſum in ſe cōtingat frequēter vel raro: frequētius. n. lapis cadēs frangit caput q̄ luna eclipſet. ſed iſta differentia debet itelligi ꝑ cōparationē alicuius ad ſuā cauſā ⁊ dicit ille effectus euenīēs in maiore pte que habꝫ cauſā determinatā ad ſuū euētum que vt in plurib⁹ ꝓducit effectum. Raro dicitur euenire quando non hꝫ certam cām determinatā ad ſuū euētum ſed tantum ꝓuenit ex aliqua cā ordinata ad alium effectuꝫ impedita tamē ab illo effectu ad quē ordinat: ⁊ tali ex impeditiōe prouenit iſtud raro accipitur etiā raro vel vt in plurib⁹ prout diſtungit inter oppoſita contradictorie. nō put inter diſperata diſtungit. Itē cōtradictio. quia vt in pluribus ⁊ in maiori parte ſi

sol appꝛoximeꝫ tali materie generabitur mus ꝯ nō
Inter diuersa distincta ꝯtū ad diuersas mās eꝑ°. qꝛ
rariꝰ fit mus per putrefactionē ꝯ p generationē. Cū
igitur arguitur generabile hoc si generaꝫ equinoce ꝛ
non ex semine aut igitur ex necessitate aut vt in plu-
ribus vel raro ex necessitate. concedo ꝙ non aut in
maiori parte vel raro. cōcedo ꝙ in maiori parte cō-
parādo ad causam determinatam ꝛ etiaꝫ vt ē distinc-
tio inter cōtradictoꝛia comparando scilicet effectū
equinocuꝫ ad causam equinocā sub disiunctione ad
contradictoꝛia. Iꝫ rariꝰ eueniat ḧ ꝙ generetur non ex
semine ꝯ ꝙ generetꝫ ex semine vt videlicet compa-
rātur inicez duo dispata. Nō aūt pmo mō eueniat
vt in plibus ꝓbaꝫ. ita. n. per se est sol cā ordinata ad
generādū non ex semine sicut pꝛopagās est cā ordīa
ta ad generādū illud ex semine. Si instaꝫ hic ꝙ si 2°
modo raro eueīt. ꝑ a casu non segtur: ꝛ tñ ita arguit
vlterius de casualitate put casualia dicunt illa que
eueniūt tñ ex cā alteriꝰ effectꝰ ipedita: ꝛ ideo vt dic̄
casualia sūt mōstruosa ꝛ non ꝓfecta in aliqua specie:
qꝛ ꝓpꝛie loquēdo casualia non eueniūt ab aliqua cā
ordīnata: sed cā ordīata ad ꝓductionē alteriꝰ impe-
dita ꝓduc̄ casuale. Cū argurꝫ° ō motu ꝛ tmīo. nī°
ꝙ ista ꝓpō motuū differentiū ſpes sunt termi ſpē dif-
ferentes nō est imediate sed depēdet ex alijs duabꝰ
pmaꝫ motuū differētiū specie sunt fluxꝰ differentes
specie vel forme ſ̄ quas sunt fluxus differūt specie.
scḋa ē forma fluēs vel forma ſ̄m quā est fluxus est ei
dem rōnis cuꝫ forma terminās. vbi aūt altera ista
rum duaꝝ ē falsa ꝓpositio assumpta ē falsa. ita ē in ꝓ
posito ꝙ forma iducta p ꝓductionez cuiusmōi ē eēn
nō ē eiusdē rōnis cū forma q̄ ē fluens vel ſ̄ quā ē flu-
xus cuiusmōi ē ꝓductio. Nō aūt sit falsa q̄ alteꝝ illo
ruꝫ ē falsuꝫ: ꝑ qꝛ idē vbi potest acqri p motū circula-
rem ꝛ rectū q ēt motꝰ sūt alteriꝰ speciei ꝛ incōparabi
les ſ̄m phꝫ. 7. physicoꝝ: hoc aūt est: quia forma que
ē ītminus fluxꝰ nō hꝫ distinctionē specificā sicut 1ª for
ma q̄ ē fluēs vel ſ̄ quā ē fluxus. Qualitercūꝫ sit de
exēplo forsan oꝛ ibi exponere phūm ꝛ tenere: ꝙ vbi
fluens ſ̄m circuluꝫ ꝛ lineam rectā sint eiusdē ratiōis
inq̄ntū vbi fluēs. Iꝫ rectū ꝛ circulare q̄ accidunt lince
seu magnitudini sup quā mouent non sunt eiusdē rō-
nis. ꝛ ideo quo ad illa sit icōparabilitas: nō autē quo
ad vbi ꝛ vbi fluens p se. ꝛ ideo nec quo ad motꝰ per
se saltē illud ad quod hꝫ exēpluꝫ adducit: vexꝫ ē ꝙ for
ma fluente existēte alteriꝰ rōnis a forma termināte nō
oꝛ ex distinctione motuū distictionē ꝓcludere ītmino
rum, in ꝓposito ꝓductio ē alteriꝰ rōnis ab essētia ītmi-
nāte, vt a termino formali acceptoꝝ cā: qꝛ ꝓductio
ē relatio eēntia aūt ad se: ꝛ ideo plalitas ꝓductionū
nō ꝓcludit distictionē formalē ītmini iparum. Dꝫ
adhuc vī remanere difficultas istoꝝ argumētoꝝum
Auerr. Iꝫ. n. eadē nā possit cōmunicari vniuoce ꝛ eq
uoce: nō tñ ab aliquo eiusdē ſpēi: sed ab idiuiduo vni
us ſpēi tñ vniuoce cōmunicaꝫ: equoce aūt a cā supi
oꝛe. sed tñ ab aliquo in eadē nā: ꝯ vī ꝙ nā illa nō bē
at cōmunicationē nisi vniꝰ rōnis. ꝟ° nā creata nō
pōt se cōicare nisi cōicatiōe vniꝰ rōis a suppo° illius
nāe: ꝛ rō ē. qꝛ effectꝰ nō excedit cām: effectus aūt cōi
catus tali supposito ē nā. ꝯ oꝛ ꝙ ꝓncipiū cōicandi sit
nā. qꝛ nihil perfectiꝰ ipa nā ē in tali supposito cōican
te. nec aliqd eque ꝓfectū nature. nā aūt ē ꝓncipiū cōi
catiᵐ vnius rōnis. ꝯ supposito agēti virtute nāe cō
petit cōmunicatio tñ vniꝰ rōnis. Oppositū ē in pꝛo
posito: quia suppositū istius nature pōt habere prin-
cipia alteriꝰ rōnis in ꝓducēdo: quoꝝ vtrūq̄ꝫ sit eque
perfectū cū nā: ꝛ ideo vtrūq̄ꝫ pōt eē ꝓncipiū cōicādi
nām: ꝛ ita hic pōt eē duplex communicatio ab illis
suppositis que sunt huius nature. Ulteriꝰ ratio
eius quod supponitur hic de duplici ꝓncipio cōican

di naturā in diuinis. non aūt in creaturis potest esse
talis. Iꝫ in nobis sit duplex ꝓncipū operatiū volūtas
ꝛ itellectꝰ ꝛ ambo sine ꝓfecta ꝛ possint habere perfe
ctas opatiōes sibi adequatas in rōne opatiōis nō tñ
hūt opatiōes adeq̄tas sibi inesse hoc est Iꝫ p intelle-
ctū nostrū possumus habere intellectionē ita ꝓfectā
sicut aliqua pōt nāe nr̄e ꝓpetere. nō tñ itellectio ista
erit ꝓfectū ens vt nā. qꝛ itellectio adeq̄ta itellectui
vt potētie vel obo inesse. Intellectꝰ igit̄ ꝛ volūtas
in creatura ꝛ si sint ꝓncipia ꝓducēdi opatiōes adeq̄
tas sibi in rōne opatiōis nō tñ inesse. ꝛ p ꝓsequēs nr̄
tomagis nec realiter adequatas nāe cuiꝰ sunt intel
lectꝰ ꝛ volūtas ita pōt argui de quibuscūq̄ ꝓncipijs
ꝓductiuis in creaturis quoꝝ distinctio stat in eodeꝫ
suppositio alicuius nāe. in diuinis aūt qꝛ ꝓncipiū opa
tiuuꝫ nō tñ equat nāe in rōne ꝓncipij opatiui: ſ̄ etiā
in essendo. opatio etiā equat ꝓncipio opatiuo ꝛ hoc i
essēdo. ꝛ pꝛs equat nāe simili ꝓnm ꝓductiuū equa
tur nāe in eēndo ꝛ iō p ipsuꝫ pōt cōicari termin° for-
malis ꝓductiōis adequatꝰ sibi ꝛ nāe in eēndo.

Ad argumenta que ꝓbāt ꝙ nō sūt tm̄
in deo duo ꝓncipia ꝓ
ductiua. Cū pmo arguit ō nā ꝛ itellectu ꝙ sūt duo ꝓn
cipia ꝓductiua distincta p phꝫ 2°. phy. ℞°. ꝙ phs pa
rū locutꝰ ē de volūtate vt distinguit ꝓtra intellectuꝫ
ſ̄ cōiter in rōne ꝓncipij actiui ꝓnūxit itellectū. ad vo
lūtatē. ꝛ iō in 2°. physi. vbi distinguit ista ꝓncipia ac-
tiua in nām ꝛ intellectū nō debet intelligi vt intelle
ctꝰ distinguit ꝓtra volūtatē vt patebit statim. sic. n.
ꝓcurrit cū volūtate ꝓstituēdo idē ꝓncipiū respectu ar
tificialiū hoc patebit respōdendo ad instātia phi de
9°. methaphysice. ad quā dico ꝙ intellectus com-
paraꝫ ad suā naturā ꝛ ad suam pꝛopriā opationēcuiꝰ
ē ꝓncipiuꝫ elicituū ꝛ ꝓductiuū aliquo mō. ꝛ cōpara-
tur ad opationes aliarū potentiarū respectu quaruꝫ
ē potētia directiua vel regulatiua si ꝓmo mō accipi
piaꝫ dico qꝛ: ē mere nā ꝛ i eliciēdo ꝛ in ꝓducēdo. que
cunqꝫ. n. actū intelligēdi ꝓducit cū obo ꝑsente: ꝛ me
moria mere naturaliꝫ ꝓducit ꝛ quancūq̄ꝫ opationeꝫ
operaꝫ mere naturaliꝫ opatur. volūtas aūt respectu
operatiōis ꝓpꝛie vt pꝛoductiua hꝫ oppositū modū
ꝓducēdi ꝛ hoc satis apparet p phm 9° methaphy.
c. 4. vbi tractat quomodo potētia rōnalis ꝛ irratio
nalis reducūt ad actū. ꝛ arguit ꝙ pōr atiōalis que ex
se est ad oppoſita: nō pōt ex se exire i actū. tūc. n. simꝫ
exiret in oppoſita. qꝛ simul est oppositoꝝ. ꝛ ex hoc ꝑ
cludit ꝙ ꝑter illā potentiā rationalē. oꝛ ponere aliā
potentiā rationalē determinatiuā p quā determine
tur ꝛ illa determiata pōt exire i actū. ꝛ exꝫ sequit ꝙ
itellectꝰ si ē oppositoꝝ sic ē oppositoꝝ p modū nāe ꝙ
quantū ē de se nēcario ē oppositoꝝ: nec pōt se deter
minare ad alterū illoꝝ. sed regrit alteꝝ determinās
qđ libere pōt exire in alterū oppositoꝝ hoc est appe-
titꝰ ſ̄ eundē vel pꝛo heresis. Erᵐ sol hꝫ virtutē ꝓ-
ducēdi oppoſita. ſ. liquefactionē ꝛ coaugulationē. vñ
si essent duo passa appꝛoximata quoꝝ alterū eēt liq̄-
factibile ꝛ alterū coagulabile sol de necītate nāe ha-
beret elicere illos duos actus in illis. ꝛ si idē eēt ap-
pꝛoximatū qđ simul natū esset recipere oppoſita ista
sol de necessitate fiꝫ ꝓduceret oppoſita vel neu[m] est
ꝯ pō solis mere nālis Iꝫ oppositoꝝ qꝛ est illoꝝ mere
ex se ita ꝙ nō pōt determinare se ad alteꝝ tm̄. talis
potentia est intellectꝰ vt intellectꝰ ē pꝛecise respectu
oppositoꝝ intellectoꝝū. ꝛ nō ē ibi aliqua determina
tio ad alteꝝ tm̄ illoꝝ nō ad reliquū nisi quatenus vo
lūtas cōcurrit. phs aūt cōiter loquitur de intellectu
ſ̄m ꝙ cū volūtate ꝓstituit vnū ꝓncipiū respectu arti-
ficialiū. ꝛ nō vt est nāliter elicitiuus sue operationis
ꝛ iō est ꝙ aliquādo cōtra neutrā distinguit itellectuꝫ

aliquãdo artẽ aliquãdo ꝓpositũ idẽ intelligẽs ꝓ oĩa
Cũ vltio dicit de volũtate. q̃ ẽ p̃ncipiũ respectu cre
aturaꝝ dico q̃ p̃us nãliter volũtas dei ẽ p̃ncipiũ ꝑ-
ductiuũ alicuius producti sibi adequati q̃ꝫ fit ꝑduc-
tiuũ nõ adequati. adequatũ infinito est infinitũ ⁊ ita
creatura ẽ secũdariũ volitũ ⁊ productũ a volũtate dei

Ad secundã questionẽ: cũ queritᷣ de tri
nitate ꝓsonaꝝ in diuinis ſ⁹ q̃ sunt tñ tres ꝓsone in essentia diuina. Nõ ꝓ-
batᷣ sic sunt tñ due ꝑducte. ⁊ tñ vna inꝓducta g̃
tñ tres sunt persone. Circa p̃mã ꝓbo q̃ sint due
ꝑducte. 2° q̃ nõ plures. Ad ꝓbandũ q̃ sunt due ꝓ-
sone ꝑducte p̃mo ꝓbo q̃ est aliqua ꝓsona ꝑducta ac
tu intellectus. ⁊ hoc sic intellect⁹ vt ẽ pfecta memo-
ria. i. habẽs obiectuꝫ actu intelligibile sibi p̃sens ꝓ
aliquẽ actũ sui ẽ ꝑductiuus termini adequati. ſ. infi
niti ex p̃cedẽti questiõe nihil aũt seip̃m ꝑducit p̃mo
de tri. c. p̃mo g̃ q̃ ꝑducit actu intellect⁹ aliquo mõ
distinguit᷑ a ꝑducẽte. eẽntialiter nõ distiguit᷑. qꝛ eẽn
tia diuina ⁊ quecumqꝫ essentialis pfectio intrinseca
sibi ẽ indistinguibilis. ex. q. de vnitate dei igit᷑ disti
guit᷑ ꝓsonaliter ꝑductũ a ꝓducẽte actu intellect⁹.
Cõsimiliter arguit᷑ de ꝑducto actu volũtatis.
Quod aũt ꝓsona ꝑducta actu isto ⁊ illo sit alia ⁊ alia
ꝓbo. qꝛ nõ põt eadẽ ꝓsona ꝑduci duab⁹ ꝑductiõib⁹
totalib⁹ sufficiẽtib⁹. hec aũt ꝓductio alia ẽ ab illa
ex qõne p̃cedẽti. g̃ hac ⁊ illa nõ ꝓducit᷑ eadẽ ꝓsona
sed due. ꝓbõ maiꝛis. si idẽ ꝓduceret᷑ duab⁹ ꝓꝛo
ductiõib⁹ totalib⁹: vtraqꝫ acciperet esse sufficient᷑.
ſꝫ si sufficiẽt᷑ acciperet eẽ a ꝑducẽte hac ꝑductiõe ha
beret eẽ pfecte nulla alia ꝑductiõe posita. igit᷑ ñ ꝑt ac
cipe esse per aliaꝫ ꝓductionẽ qꝛ tũc nõ eẽt sine il-
la. Vlterius q̃ nõ possĩt esse plures ꝓsone ꝓdu
cte q̃ꝫ iste due. ꝓbo sic. nõ ꝑñt esse plures ꝓducti
ones intra qõ aliqualit᷑ suadebat᷑ in qõne p̃cedẽti ſꝫ
differat᷑ vsqꝫ ad distinctionẽ. 7^am finaliter declarã-
duꝫ hoc igit᷑ sit centrũ nũc q̃ tñ sunt due ꝓductio
nes intra nulla aũt istarũ põt terminari nisi ad vnaꝫ
ꝓsonã qꝛ ꝓsona producta est terminus adequat⁹ illi
Henri. ꝑductiõi. g̃ ⁊c. Hũc restat ꝓbare q̃ vna tñ sit nõ
qt°. 6 q ꝓducta. vbi dicit vnus doctoꝛ q̃ illud ostendit᷑ fi
prima. cut ostendit᷑ vnitas dei. hoc etiã ꝓbat ꝑ Hylla^m.
ẽ. de synodo. vbi vult q̃ qui dicit duos innascibiles
cõfiteꝫ duos deos. Preterea arguit sic plura sup-
posita absoluta nõ possũt esse in hac nã. qꝛ nã nõ est
in plurib⁹ suppositis absolutis sine diuisione natu-
re erũt igit᷑ plura suppposita relatiua aut igit᷑ relatio
ne mutua inter se. aut ad alia. sed si plura eẽnt suppo
sita nõ ꝑducta nõ distinguerent᷑ relatiue ad alia sup
posita. qꝛ nõ relatiõe ad alia suppposita producentia
qꝛ nulla sunt ex hypothesi. nec ad producta. qꝛ ad il
la haberent relationẽ eandẽ sicut mõ pater ⁊ filius
habẽt eandẽ relationẽ spiratiõis actiue ad spiritũ sã
ctuꝫ. g̃ relatione inter se distinguerent᷑. ⁊ hoc relatio
ne originis qõ ẽ ꝓpositũ. Contra iste ꝓbatio-
nes nõ vident᷑ sufficiẽtes p̃ma nõ qꝛ vnitas dei ꝓ
batᷣ ex hoc q̃ diuina ifinitas nõ diuidit᷑ in plures es
sentias. nõ aũt ita manifestũ est q̃ ratio ingẽiti vel
inascibilis nõ sit ĩ plurib⁹ suppositis. tũ qꝛ rõ inasci
bil᷑ dic᷑ aliq̃ꝫ pfectionẽ simplr ex q̃ pfcõne simplr
possit ꝓcludi vnitas inascibilis. sic̃ ex pfectiõe infi-
nita cõcluditur vnitas diuine essentie. Similit᷑ au-
ctoritas Hylarij quã adducit dicit q̃ ita ẽ: nõ tamẽ
ꝓbat eẽ ita: ⁊ cũ accipit in ratiõe sua q̃ plures ꝑsõe
absolute nõ possunt eẽ in eadẽ nã. qualiter est hoc no
ti⁹ cõclusiõe. qui enim poneret plures ꝓsonas inge-
nitas nõ diceret eas formalit᷑ cõstitui aliquibus re-
lationib⁹. g̃ accipere cõtra eũ q̃ nõ possũt esse plures
ꝓsone absolute videt᷑ nõ accipere manifesti⁹ ꝓclusio
ne. Cum vltra dicitur q̃ non distinguũtur re-

lationibus inter se. quia hoc non esset nisi per re
lationes originis. hãc p̃ñtiam oꝛ ꝓbare. ꝓcesso. n.
illo q̃ nõ fit distinctio nisi ꝑ relationes originis. cito
hẽretur ꝓposituꝫ. Aliter ꝓuadeo ꝓclusionẽ itentã
sic. q̃ quid põt esse in plurib⁹ suppositis ⁊ non deter-
minat᷑ ad certũ numerũ suppositoꝝ ꝑ aliud a se q̃ꝫtũ
est de se põt eẽ in infinitis. ⁊ si ẽ neẽe eẽ est in infinitis
qꝛ q̃q̃d põt ibi eẽ est. sed ingenitũ si põt esse in pluri-
bus suppositis non determinat᷑ ab aliquo ĩ quot sup
positis sit. qꝛ determinari ab alio ad eẽ in suppposito
vel in suppositis ẽ ꝓtra rõnem ingeniti. igit᷑ de rõne
sua põt eẽ in infinitis. ⁊ si põt eẽ est: qꝛ eẽ ingenitum
est ex se necesse eẽ ꝓñs est ipossibile. g̃ illud ex quo se-
quit᷑. Sc̃õ sic. nũq̃ꝫ pluralitas ponẽda est sine ne
cessitate. nulla aũt necessitas nec ad se intra nec ad
extra cogit ꝓles eẽ inascibiles. g̃ ẽ tñ vn⁹. Tertio
qꝛ eẽntia vna actu existens nõ vr ex se imediate ha-
bere ꝓles modos eẽndi. oppo^m seq^r si ꝓla eẽnt sup-
posita ingenita. nõ aũt seq^r mõ. qꝛ eẽntia diuina nõ
hꝫ ꝓles modos eẽndi ĩmediate sine ꝑductiõe. ſꝫ tñ
vnũ modũ essendi sine ꝑductiõe. ⁊ alios duos me-
diantibus productionibus.

Ad argumenta principalia

sc̃õe. q. Ad ꝓmũ cũ arguit᷑ eque nobiles sunt. g̃ tot
fallacia ẽ figure dictiõis cõmutando qualẽ in quot.
Et rõ defect⁹ p̃ñtie est ista. nõ. n. est ꝓp nobilitatẽ vl̃
ignobilitatem relatiõis vel rõnis p̃ncipij vel ꝓnci
piati q̃ multiplicet᷑ vel nõ multiplicetur: sed de rõne
p̃ncipij est vnitas: ſꝫ in p̃ncipiatis possit esse pluralitas. qꝛ semp̃ reductio plalitatis ad vnitatẽ. ⁊ ideo
stante equali nobilitate põt eẽ multiplicatio vel disti
ctio in relatiõib⁹ ꝑductoꝝ: ſꝫ nõ in relatiõibus ꝑduc-
entiũ a se. Alia est rñsio qꝛ ſꝫ ibi q̃libꝫ relatio vni
us rõnis sit de se. hec tñ a plurib⁹ relatiõib⁹ ꝑducti-
ui põt forsan abstrahi vnũ cõe puta ꝑductiuũ: ⁊ ita a
plibus relationib⁹ ꝑducti põt abstrahi vnũ cõe: pu
ta ꝑductũ. ⁊ si igit᷑ est vna relatio i cõi si est cõe abstra
hibile que dr i cõi relatio ꝓsone ꝓducẽtis. sunt tamẽ
due relatiões producẽtis sic ⁊ sic. sicut due corrñden
tes eis producti sic ⁊ sic. Ad tertiã rõnẽ cõcedo. q̃
relatiõibus ex pte producẽtiuꝫ vel ꝓductiui corrñ
dent relatiões ex pte ꝓductoꝝ ⁊ tot. sed non seq
tur si relatiões producti distinguũt. g̃ ⁊ relatiões ꝓ-
ducentis cuius ratio assignatur: quia relatiões ꝓꝛo-
ducti possunt distingui ꝓpter distinctas ratiões ꝓꝛo
ducendi: que sunt in ꝑducente: ſꝫ sit idẽ suppositum
producens. sicut ꝑductio artificialis ⁊ naturalis di
stinguuntur per p̃ncipia ꝓductiua per artem ⁊ na-
turam. ſꝫ ista cõcurrant in eodẽ suppposito. relatiões
autem producti non possunt ita concurrere in eodẽ
suppposito ⁊ vna persona: sed sunt distincte personali
ter. qꝛ ꝓductum est ꝑ se subsistẽs ⁊ suppo^m. Alia
ratio ꝓꝫ ex supioꝛi ratiõe. quia nõ potest idem ꝓdu
ci duab⁹ ꝓductionib⁹ totalib⁹: ſꝫ idem possit ꝑdu
cere duabus relatiõibus totalibus: ⁊ ideo relatiões
producti non plurificantur in eodem. ſꝫ ratiões ꝓꝛo
ducẽtis possint plurificari in eodẽ. Ad tertiuꝫ po-
tentia finita nõ potest hẽre simul duos termios ade
quatos in ꝓduci. ſꝫ possit habere vnum i ꝓduci
⁊ alium in producto esse. potẽtia autẽ infinita habet
terminum suuꝫ intra se semp in ꝓduci: ⁊ iste ẽ ade
quatus. ⁊ ideo non potest habere plures terminos.

Ad primam questionem di

co q̃ simul stãt vnitas eẽntie ⁊ pluralitas ꝓsonarum
quod apparet ex solutiõe questiõis ꝓcedẽtis. quia
simul est ibi pluralitas cum ista vnitate. Ad hoc
autẽ aliqualiter declarãdum: notandũ est: q̃ sicut re
pugnãtia repugnat ex ꝓꝛ⁹ ratiõib⁹ incõpossibili

um: ita nō repugnātia siue incōpossibilitas ē ex pro-
prijs rōnib⁹ cōpossibiliū. Ad videndū aūt istā cōpos
sibilitatē vidēda est rō extremoꝝ. ſ. nāe ⁊ suppositi
vbi notādū q nā nō se hz ad suppositū sicut vniuersa
le ad singulare qz in accidētib⁹ inuenit singularitas
sine rōne suppositi ⁊ in sōa vt videt nā athoma assū
pta ē a verbo ſm Dam. nō tū suppositū nr̄e nāe. ne-
que se hz nā ad oppositū sicut quo ad qōnaz cuiusqz
quo cognōdet ꝓprium qō vel quis. ⁊ ita sicut nā est q°
ita hz ꝓpriuz qō vel quis qō nō cōtrahit ad suppo-
situ ⁊ sicut suppositū est qō vel quis ita hz suū quo ꝓ-
priū quo subsistit. ⁊ tū suppositū cōcōitant de neces-
sitate ē singulare. ⁊ etiā nō pōt esse q° respectu alteri
us. qz est subsistēs nō potēs ee act⁹ alicuius subsisten
tis. ꝙsistit ꝯ rō suppositi ī duplici incōicabilitate. vbi
sciēdū q cōmunicabile dicit aliquid vel ꝓ idēptita-
tē ita q illud cui cōmunicat sit ipm. vel ꝓ informati
onē ita q illud cui cōmunicat sit ipo non ipm ꝑmo°
vle cōmunicat singulari. ⁊ 2°. forma materie nā igi
tur q̄cunqz ⁊ q̄stū ē ex se de rōne nāe ē cōicabil vtro
que mō vz plurib⁹ suppositis quoꝝ quodlibz sit ip-
sū ⁊ etiā vt quotanqz forma qua singulare vl̄ suppo
situ sit ens quidditatiue vel hnt nām. Suppositū āt
ē icōmunicabile duplici incōmunicabilitate sibi op
posita. Ex his declarat ꝓpositū ⁊ ꝑmo sic nā que
cunqz ē cōmunicabilis plurib⁹ p idētitatē igit nā di
uina est cōmunicabilis hoc etiā pz ex questione ꝓpo
sita. nō est aūt diuisibilis ex questiōe de vnitate dei
igit cōmunicabilis sine diuisiōe. Hoc etiaz arguitur
sic nā diuina ⁊ quicquid inest nāe vt nā ē est pfectio
simplr. oīs pfectio simplr ē cōicabilis plurib⁹. ꝯ ⁊c.
minor ē ꝓbo. pfectio simplr ē que melius est ipm es
se q̄z nō ipm Alnb. mono. c. 15. qō sic intelligit q per
fectio simplr ē melius quocunqz sibi incōpossibili i
quolibz supposito absolute cōsiderato: hoc est nō de-
termnādo in qua nā sit illud subsistens Sed si nā di
uina determinaret se ad subsistētiā i cōmunicabilē
ipa in nullo esset melior quocunqz sibi incōpossibili
nisi i i⁹ sb̄sistētia ad quā se ōtimiaret qz cuilz alij subsi
stētie eēt icōpossibil. igr̄ nō eēt pfectio simplr. Hoc
ēt arguit ex pte rōnis suppositi. qz enīz suppositū de
rōne sui ē incōmunicabile simplr. ⁊ iō rō suppositi nō
ē pfectio simplr mō ꝑdicto nō oz illā rōnez includere
q̄libz rōnez entis ꝓ idēptitatē: ⁊ ita pōt stare alia rō
distincta suppositi. Si aūt possūt stare due rōnes di
stincte suppositi. igit ⁊ duo suppositā distincta. etiā
sine diuisiōe nāe. ꝯ ⁊c. Hoc q̄rto declaratur ex infini
tate que est conditio nature. ⁊ hoc sic. forma que
est aliquo mō illimitata in perficiendo materiā sine
sui distinctiōe ⁊ extēsiōe qualicunqz pōt pficere plu-
res partes materie. exēplū aīa intellectiua que nō
est limitata ad pficiendū hāc partē corporis organi
ci sine sui diuisiōe ⁊ extēsiōe qualicunqz vel ꝓ se vel
per accidēs pōt perficere aliā partē corporis orga-
nici ista. n. ꝓprietas vz q forma nō distinguat. ⁊ tñ
pficiat plures partes corporis vel māe non cōpetit
anime rōne impfectiōis. qz ipa pōit fōma pfectissi
ma int oēs formas nāles. oēs aūt alie impfectiones
carēt isto gradu iperficiēdo oēs. n. limitātur ad pfi-
ciēdū vnū nec pficiūt plures ptes māe sine extēsiōe p
accidēs. ex hoc arguo sic. si talis vnitas sit cū plalita
te. ⁊ nō ex impfectiōe illi⁹ quod ē vnū. igit subtracto
omni eo qō est ipfectiōis ex vtraqz pte pōt stare per-
fecta vnitas cū plalitate. sed q aīa pficiat mām hoc
est impfectiōis in ea. q etiaz illa plā pfecta sint ptes
eiusdē totius hoc ēt est impfectiōis. Si igit tollatur
ab aīa hoc qō est pficere mām. ⁊ a plurib⁹ illis distī-
ctis. hoc qō est eē ptes vni⁹ toti⁹. remanebit forma
hñs perfectā vnitatē. sed nō informās māz ſ; dans
totale esse ⁊ hoc pluribus distinctis q̄ nō erūt partes
vnius totius sed erūt p se subsistētes. ⁊ tunc erit vna
nā dans totale eē plurib⁹ suppositis distinctis. ꝯ essē
tia diuina que ē penit⁹ illimitata a qua aufert quic-
quid est impfectiōis potest dare totale esse pluribus
suppositis distinctis.

Sed hic restat vlteriꝰ dif

ficultas. nō. n. vz intelligibile q eēntia nō plurificet
⁊ supposita sint plura: nisi aliqua distinctio ponat in
ter rōnem eēntie ⁊ rōnem suppositi. ⁊ iō ad saluāduz
istam cōpossibilitatez ꝑdictā oz videre de illa distin
ctiōe. Et dico sine assertione ⁊ ꝓiudicio ſnie melio
ris q rō qua formaliter suppositum est icōmunicabile
⁊ rō essentie vt eēntia: hnt aliquā distinctionem ꝓce
dentem oēm actuz intellect⁹ creati ⁊ icreati. Et ꝓ
bo sic: ꝓmuz suppo^m hz realit entitatez cōicabilem.
aliogn nō posset eā cōicare. hz ēt realiter entitatem
incōicabilē. aliogn non esset positiue ⁊ in entitate re
ali suppo^m. Et intelligo sic realit q nullo° p actuz in-
tellect⁹ ꝙsiderātis: imo q talis entitas eēt ibi ñ nul-
lus intellect⁹ ꝙsideraret ⁊ sic esse ibi si nullus intelle
ctus consideraret hoc. dico esse ante omnē actuz in
tellectus. nō est aūt aliqua entitas añ oēm actū intel
lect⁹. ita q nō p actū itellect⁹ cōicabilis: ⁊ aliqua en-
titas sic de se incōicabilis ita q sibi ꝯdicat cōicari nī
si añ actuz intellect⁹. hē q nō ꝑcise p itelligere sit aliq̄
distinctio int hāc entitatez ⁊ illā. ꝯ ⁊c. Si dicas q
añ oēm actū intellectus ꝓris nō ē aliqua distīctio: ſz
entitas oīo vni⁹ ⁊ eiusdē rōnis. Cōtra. igit entitatez
istam vni⁹ rōnis totā cōicat pater filio: ⁊ ita nullā en
titatē positiuā in se hz pater quā nō cōicat filio. ꝯ cōi-
cat ei paternitatē sicut essentiā. 2° arguit sic. distīn-
ctio vna in intellectu est penes diuersuz modū cōci-
piēdi idē obm formale. ⁊ hoc siue cōcipiēdo grāma-
tice vt hō ⁊ bois: siue logice vt hō ⁊ hūanitas. Alia
maior distinctio ē in itellectu ꝙcipiēdo duob⁹ actib⁹
duo oba formalia. ⁊ hoc siue illis cognōdeāt diuerse
res. vt itelligēdo hoiem ⁊ asinū. ⁊ siue sit vna res ex
tra vt itelligēdo colorē ⁊ disgregationem. Ex hoc ar
guo sic: pater intelligēs se in illo ꝑmo signo originis
aut intelligit eēntiam ⁊ a. ꝓprietatē. vt diuersa oba
formalia aut ꝑcise vt idē obm sub alio ⁊ alio modo
cōcipiendi. 2°° non. qz tūc non est maior differentia
int deū ⁊ relationē q̄z ꝙcipiendo deum ⁊ deitatem:
⁊ ita non ꝙciperet a. ꝓprietatē magis incōmunicabi
lez q̄z deitatem icōicabilē. nā homo nō est incōicabi
lis si hūanitas est cōicabilis nec ecōuerso. ita in ꝓpo
sito similit. tūc non magis eēt itellectus patris in es
sentia diuina btūs q̄z in a. que dicit ꝓprietas ꝑris.
nec magis in a. q̄z in ꝓprietate filij. ⁊ ita in duobus
obis vt in ꝑsonatib⁹ ꝑris ⁊ filij ꝑmo eēt beat⁹. Et si
det ꝑmus modus q paternus intellect⁹ hēat essen
tiam ⁊ a. tā q̄z duo oba formalia: tūc arguo sic. intelle
ctus ille nihil intelligit nisi intuitiue. qz vt patebit
di. 3ª. q. 3ª. omnis intellectio abstractiua ⁊ nō intuiti
ua ē aliquo modo iperfecta: cognitio autez intuitiua
est obiecti. ⁊ obiectū est ꝓsens in existētia actuali:
⁊ hoc in se vel in alio eminēter cōtinente totam en
titatem ipsius. ergo que cognoscūtur intuitiue vt ob
iecta formalia distincta: vel vnum eminenter conti-
netur in alio: vel vtrunqz ꝶz ꝓpriā existētiā termīat
actū vt est eius. nihil aūt intrinsecū ꝑsone diuine ꝓ-
prie cōtinet in aliquo eminēter. qz tūc esset ens per
ticipationē illius cōtinētis. igit quecunqz intrinse
ca sunt diuersa obiecta formalia intuibilia ſm ꝓprī
am entitatem actualē terminat ituitionez vt obiecta
⁊ ita habent aliquā distinctionē ante actū intelligen
di. Si dicas q essentia de se facit vnū cōceptū in
intellectu patris: sed circa illaz potest intellectus pa
ternus facere diuersas rationes ⁊ ꝓcise. 2°. mō di-

Henri. qt°. 8.

stinguunt essentia ⁊ a. in intellectu paterno ⁊ nō p̄mo modo. Contra. quicquid intellect⁹ causat sine actione obiecti circa obiectū precise hoc est virtute p̄pria intellectus ⁊ hoc loquendo de obiecto vt habz esse cognitū in intellectu precise ⁊ de intellectu precise ⁊ de intellectu vt cōsiderans est. illud est precise relatio ratiōis: nunc autē illa ratio quaz facit essentia de se pz q̄ est absoluta aliter nōbeatificaret intellectū patris ergo p̄ter istam rationē absolutā nulla ē alia in re ante actū intellect⁹. habet̄ ꝓpositū. nulla etiā est alia per te in intellectu patris nisi per actū intellectus negotiantis ⁊ nō per impressionē factā ab obiecto. q⁹ nō imprimit per te nisi vnū conceptuz. q̄ quelibz ratio alia a ratione absolute essentie erit precise relatio rōnis. q̄ proprietas patris que ē incōicabilis erit relatio rationis: qō est inconueniens. 2° oz videre qualis sit ista differentia que ponit̄ p̄cedere omnē actū intellect⁹. Dico q̄ tā in rebus q̄z in intellectu differentia maior manifesta est. ⁊ ex illa frequenter cōcluditur differentia minor que est imanifesta sicut ex differentia creaturaꝝ cōcluditur differentia ydearū in intellectu diuino sicut pz p̄ Augu. 8z. questionū. q. 46. in re aūt manifesta ē distinctio rerū. ⁊ hoc dupler. suppositoꝝ. s. ⁊ naturaꝝ. in ītelectu manifesta est differentia dupler modoꝝ. s. cōcipiendi ⁊ obiectorū formaliū. Ex his cōcludit̄ differētia hic intenta que est manifesta quia minima in suo ordine. i. inter omnes que p̄cedunt intellectionē ꝓcludit̄ aūt ex differētia reali sic. distictio diuinorū suppositorū est realis cū igitur nō possit idē eodem formaliter cōuenire realiter ⁊ differre realiter concludit̄ aliqua differētia essentie in qua supposita conueniūt ab illis rationib⁹ quib⁹ supposita distinguūt̄. Similit̄ ex differētia obiectoꝝ formaliū quoruz neutrū cōtinet̄ in aliquo eminenter. ⁊ hoc i intellectu intuitiue ꝓsiderāte cōcludit̄ aliqua differētia ante actū intellect⁹ eorū que cognoscuntur intuitiue Sed nunquid hec distinctio dicet̄ realis? Rñdeo nō est ꝓprie realis actualis intelligēdo sicut cōmuniter dicitur realis actualis illa que est differentia rerū ⁊ in actu q⁹ in vna persona nō est aliqua differentia reꝝ ꝓpter simplicitatē diuinā. ⁊ sicut nō est realis actualis ita non est realis potentialis. quia nil est ibi in potentia quod non est in actu: potestatem vocari differentia ratiōis sicut dicit doctor q dam nō q̄ rō accipiat̄ ꝑ differentia formata ab intellectu sed vt rō accipit̄ ꝑ quidditate rei ſz q̄ quidditas est obm intellect⁹ vel alio mō p̄t vocari differentia virtualis quia illud quod habet talē distinctionē in se nō habet rem ⁊ rem. sed est vna res habens virtualiter siue eminenter quasi duas realitates quia vtriqz realitati vt est in illa re cōpetit illud ꝓpriuz quod ineſt tali realitati ac si ipa esset res distincta ita. n. hec realitas distinguit ⁊ illa nō distinguit: sicut si ista eēt vna res ⁊ illa alia. Vel ꝓprissime dicat̄ sicut possumus inuenire multos gradus in vnitate in primo minima vnitas est vnitas aggregatiōis in 2° gradu est vnitas ordinis que aliqd addit supra vnitatez aggregationis. in 3° est vnitas per accidēs. vbi vltra ordinē est informatio licet accidentalis vnius ab altero eorū que sunt sic vnuz in 4° est vnitas p se cōpositi ex principijs essētialibus per se actu ⁊ per se potētia in 5° est vnitas simplicitatis: que est vera idemptitas. quicqd enim est ibi est realiter idez cuilibz ⁊ nō trī est vnū illi vnitate vnionis. sicut in alijs modis. ita adhuc vltra oēs est idemptitas formalis voco aūt idemptitatē formalē vbi illud qō dicit̄ sic idē includit illud cui sic ē idē in ratiōe sua formali. ⁊ p̄ ꝓsequens p se p̄mo mō. in proposito aūt eēntia nō includit in ratione sua formali ⁊ qdditatiua ꝓprietatē suppositi nec ecōuerso. ⁊ ideo p̄t ꝓcedi q̄ añ oēm actum intellect⁹ est realitas eēntie que est cōicabilis. ⁊ realitas suppositi qua suppo^m est incōicabile. ⁊ ante actuz intellect⁹ hec realitas formaliter nō est illa vel nō est eadem formaliter illi: sicut p̄us expositū ē quid ē formaliter ee idem. nūq̄z igit̄ oz ꝓcedi aliqua distinctio. ſz melio⁹ ē vti ista negatiua. hoc nō ē formaliter idē. q̄z hō ē sic ⁊ sic distinctuz Sed nonne sequit̄. a. ⁊. b. nō sunt idē formaliter. q̄ sunt formaliter distincta. ℟° q̄ nō oz seq. q⁹ formalitas ī añte negatur: ⁊ i p̄te affirmat̄. Breuiter igitur dico ommitendo illa verba de distinctiōe rationis ⁊ de distinctiōe virtuali nō q⁹ sint male dicta. ſz q⁹ nō oz eis vti: dico q̄ in eēntia diuina añ actuz intellectus est entitas a. ⁊ ē entitas. b. ⁊ hec formaliter nō ē illa. ita q̄ intellect⁹ paterno⁹ ꝓsideras a. ⁊ ꝓsideras. b. hz ex nā rei. vnde ista cōpositio sit vera. a. non ē formaliter. b. nō āt p̄cise ex aliquo actu intellect⁹ circa. a. ⁊. b. Ista differētia manifestat̄ ꝑ exēpla. p̄mo si ponat̄ albedo spēs simplex non hns in se duas nās. est tm̄. in albedine aliqd realiter. vnde. hz rōnem coloris ⁊ aliquid vm̄ hz rōnez differētie: ⁊ hec realitas formaliter nō est illa realitas. nec econuerso formalit̄. imo vna est extra rōnē alterius formaliter loquēdo sicut si essent due res. ſz modo p̄ idētitatez iste due realitates sint vna res. hoc exēpluz ſz aliqualit̄ sit simile ad ꝓposituz quantū ad hoc. s. q̄ idētitas realis nō necessario cōcludit idētitatem formalem cuiuslibz quod ē ī sbo eodem ad quodlibet qō ē in ipo. nō tm̄ est oio simile. q⁹ aliqua ꝓpositio ē in albedine ſz non rei ⁊ rei. tm̄ talis qualis nō cōcedit̄ in deo ꝓpter non idētitatē formalem. vbi aūt nō idētitas formalis aliquoꝝ in eodem regrat aliquā compositionez ⁊ potētialitatez ⁊ vbi nō. dicet̄ di. 8ª. q. de attributis. ⁊ in questione illa an de⁹ sit in genere. Posset etiā poni exēpluz ꝺ toto quātitatiuo subtrahēdo illa q̄ sunt impfectiōis ⁊ ponēdo illa que sunt pfectiōis: sed in plurib⁹ esset dissimile q̄z simile. ideo omittat̄. Ista autē distinctio siue nō formalis idētitas q̄ pbata ē p̄ius per duas vel tres rōnes. p̄t etiā ꝓbari ꝑ duas vel tres auctoritates Aug. 7°. de tri. c. 2. ꝺ magnis. vl̄. 6. ꝺ paruis. oīs essentia q̄ relatiue dicitur est aliqd excepto relatiuo. ⁊. c. z. in p̄ncipio. si pater nō est aliqd ad se. non est oio q⁹ relatiue dicatur ad aliqd. Est igit̄ essentia in re ad se. ⁊ non ad aliqd: ⁊ in re pater inq̄ztū pater relatiue dī. nō ē aūt formaliter eadē entitas ad se et non ad se. igit̄ ⁊c. Jtē in eodē. c. 4. vl̄. 12. nō eo verbuz quo sapia. q⁹ vbuz nō ad se dī sed tm̄ relatiue ad eū cuius vbū dī. sicut filio⁹ ad p̄rez. sapia vero ē eo q⁹ eēn⁴. Intelligit q̄ Augu⁹ q⁹ p̄r eo⁹ quo ē p̄r nō eo⁹ ē sapia ⁊ eēntia. ⁊ p ꝓns eodē ē p̄r ⁊ deus. Et ex hoc ꝓcludit̄. c. 14. de minoribus q̄ pp nō. q⁹ p̄r nō ē filio⁹. ⁊ filius nō ē p̄r. aut ille ingenit⁹. ille aūt genit⁹. iō nō ē vna essentia. q⁹ his noīb⁹ relatiua eoꝝ oīdunt̄. vterqz aūt simul vna sapia ⁊ vna eēntia. est igit̄ ꝑm ipm̄ tal̄ nō idētitas relationis ad absolutū in diuinis q̄ si vnuz erit quo respectu alicui⁹. alterum nō erit quo respectu eiusdez. eē autem quo cōuenit alicui ꝑm ei⁹ rationem formalez. q̄ vnū eorum non est de ratiōe formali alteri⁹. ſz extra eam. ⁊ ꝑ cōsequēs non est idem formaliter alteri. sicut supra exposita ē ratio ei⁹ quod ē nō esse formaliter idē: ⁊ tamē ex hoc nō sequitur simpliciter diuersitas vel nō idētitas realis essentie et relatiōis. nō. n. illud quo pater ē pater ē aliud ab essentia. ſz idem ꝑz Aug. xj. li. de ci. dei. c. 10. ideo simplex pater de⁹. quoniam quod hēt hoc est. excepto q̄ relatiue quecūqz persona ad alteram dicit̄ nec ē ipa sicut pater habet filium ⁊ non est filius. sed quicquid habet pater in se ad quod p consequēs nō dicit̄ relatiue illud ē ipe vera idētitate ſz nō formali.

Guiel. varro. li. p̄mo di. 3ª. q. 2ª.

S. bo^ra li. p° di. 5. q. p̄ª

nri. .8.

Ad primum argu^m pncipale dico q̄ maior sic ē itelligēda quecunq; aliqua idētitate sunt eadē alicui illa tali idētitate inter se sic sunt eadē. q; nō potest concludi aliqua identitas extremox inter se nisi ſm illaz idētitatem sunt eadem medio ⁊ medium in se sic sit idem. ⁊ per hāc propositiōem sic intellectam tenet oīs forma syllogistica omissa. n. altera cōditione vel vnitatis medij in se vel extremox ad mediū non est syllogism^s. sed palogism^s accītis. cū accipitur in minori. q̄ quid est in eēntia diuina est idē illi eēntie. nōē veruz itelligēdo de idētitate formali. ⁊ ideo nō pōt ꝓcludi formalis idētitas extremox inter se. q̄diu autē stat formalis distinctio relationū suppositi stat formalis distinctio suppositox. Et si dicas q̄ saltē ex idētitate reali eox ad eēntiam concludā idētitatē realez eorum inſe. dico q̄ eēntia non hz idētitatē talē vnicā ſ. subsistentie. put psone vel psonalia vt extrema vniunt in eēntia. ⁊ iō nō pōt ꝓcludi idētitas subsistentis vel subsistentie prōnem idētitatis eorū in eēntia vt in medio. ℣Per hō pz ad talia sophismata. hic de^s ē pater. filius ē hic de^s. ḡ filius ē pat. qō ꝓfirmat. quia me^o exīte hō aliqd nece ē extre^a ꝓiūgi. &^o q̄ sic i creaturis cōe se hz vt q̄le qd. singulare vt hoc aliqd. ita hic eēntia cōis personis hz rōnem q̄lis qd ⁊ psona hz ratiōez huius alicui^s. mediū ḡ hoc est quale qd ⁊ nō hō aliqd ꝓcludit autē idētitas extremox in ꝓclusiōe. ac si mediū fuisz hoc aliqd. Similr ibi videt esse fallacia accidētis ⁊ pītis. q; hic deus accipit i premissis p alis ⁊ alio suppōsito. ⁊ similit fallacia est figure dictionis cōmutando quale quid in hoc aliqd. Nō si arguas. deitas ē pater filī^s ē deitas. ḡ. ⁊c. &^o hz deitas nō supponat p alio suppōsito in maiori ⁊ in minori. tū ē ibi fallacia figure dictiōis ꝓmutādo quale qd in hoc aliqd. nihil aūt aliud est sic cōmutare q̄z ex vi illatiōis iterp̄tari illud hīe rōnem hui^s alicui^s quod hz rōnez qualis cui^s ita sic īferens suppo^m de suppōsito interp̄tat mediū cōe esse idem ſm rōnez exītie vl subsistētie. qō falsū ē. Nō si saltē arguas extrema realiter esse idem inter se: quia ēt in medio sunt idē concedo q̄ potest inferri idētitas realis vel essentialis non formalis vel suppositiua. ⁊ ideo non debet inferri q̄ filius est pater. quia ibi denotatur ex vi illationis ⁊ sermonis idētitatis formalis. vel hypostatica. sed sic debet inferri filius est idem cuz eo qō est pater. vel filius est id quod est pater. Nō si adhuc confirmetur illa maior argumenti principalis per hoc q̄ negare eam videtur destruere primum principium ponendo scilicet affirmationem ⁊ negationem esse veras de eodem Respondeo de aliquo habente veram idemptitatem sed non tantum vnicam realitatem formalem necesse est idem ratione vnius realitatis vere predicari formaliter de illa ⁊ de alia realitate formali formaliter non p̄dicari: sicut albedo ratione alicuius realitatis quaz habet in se conuenit cum nigredine. ratione alterius non realiter conuenit sed differt. nec affirmatio ⁊ negatio de eodem ratione eiusdem realitatis formaliter dicuntur. Item hō pater ratione essentie est idem quidditatiue filio ⁊ ratione ppietatis non est idē formalit nec hypostatice filio nec dīr affirmatō ⁊ negatio de eodem respectu eiusdez. Et hz daretur affirmatio ⁊ negatio eiusdem identitatis de eodem non tamen ratione eiusdem puta. Si daretur q̄ pater non sit idem filio quidditatiue ratione paternitatis. sed ratione essentie. Si contra hoc arguas. q̄ affirmatio differt ab affirmatione cuius vnius negatio dicitur de alia vel stat cum alia. quia neutruz est verum de affirmatione contradicente illi negationi. ergo si deitas stat cum non paternitate. puta in alia persona scilicet filij: ipsa deitas differt a paternitate que nunquam stat in eodem cum non paternitate. &^o. maior posset concedi de non identitate formali vel de non adequata. quia vnum illorū non determinatur ad alteruz ex quo stat cum eius opposito. vel sub alijs verbis de non identitate conuertibili ⁊ precisa. Sed si maior accipiat distinctionem realem simpliciter neganda est. sicut patet in albedine accipiendo propriam realitatem vnde sumitur genus illi ex se nō repugnat differentia opposita. scilicet nigredinis. tamen realitati vnde sumitur differentia specifica albedinis differentia nigredinis repugnat ⁊ ista responsio debet intelligi quantuz ad secundam partem maioris que dicit q̄ altera affirmatio stat cuum negatione. sed prima pars maioris que accipit negationem de affirmatiōe dicipossit illa maior concedi quo ad illā ptem. si itelligatur de dici necessario ⁊ vniuersaliť ⁊ per rōnem ppriaz huius de quo dicit. ⁊ hoc q̄ñ ꝑdictio illa de q̄ ē ſmo est realis siue rei ad nō rem. nō aūt ratiōis ad nō rationē nā tunc nō sequit nisi distictio ratiōis affirmationis ab affirmatione. Applicando istā primā partē maioris vt vera est ad ppositū: sequit q̄ filius realiter distinguit a patre. nō aūt ſm q̄ deus vel deitas q; de deo nō dicit nō pater necessario ⁊ vniuersaliter. nec p rationē sbi. Iz ſm aliquos dicat particulariter rōnez suppositi illius sbi. Quod si arguas illud quo pater distinguit a filio sit a. inquantū a. aut est idē essentie aut aliud si aliud hoc est incōueniens ppter simplicitatez diuinā si inquantū a. est idē. igitur in q̄ztū distinguit ē idē. ⁊ p ꝓns essētia distinguit &^o ⁊ dico q̄ nec verū est a. inquantū a. est idē essentie. nec a. inquantū a. est aliud ab essentia ⁊ hoc intelligendo illud quod sequit reduplicationē inquantū accipi ſm rationē suā formalē ⁊ cuz hoc etiā esse rationē formalē inherentie p̄dicati. sicut distinxi superius in talib^s sermonibus in questione de vnitate obi fruibilis. respōdendo ad tertiū articulū hoc etiā pz in exemplo hō eniz ⁊ nō hō sunt opposita īmediata. ⁊ tñ formaliter de aliquo cū reduplicatione neutrū dicit sic albū nec inq̄ztū albū ē hō: nec inq̄ztū albū est nō hō. Et tñ dicas. idē ⁊ aliō circa ens ſt immediate oppositā dico q̄ nō sequit sunt immediate opposita. ḡ alterū p̄dicat de quolz cū iq̄ztū. ita q̄ rō subiecti sit formalis ratio inherentie alterius ptis ꝓtradictionis. sed sufficit q̄ alterū ꝓtradictoriū vere insit cuilibet sbo lz nō p se rōne sbi. Si aūt accipiat li inquantuz primo mō vt tñ notet accipi ſm suā rationez formalē dico q̄. a. quocunq; mō acceptū formaliter est idē essentie: lz nō sit formaliter idē esse. sed tūc ñ sequit. a. formaliter acceptum est idem essentie. a. formaliter distinguit. ḡ essētia distīguit. sed est fallacia figure dictionis. commutando hoc aliquid in quale quid. Si adhuc instes. quia. a. inquantū a. est vel res quero que res vel quod ens. si essētia habetur propositū si res ⁊ non essentia ergo alia res. Respondeo. concedo q̄ est ens ⁊ res. ⁊ hoc vtroq; mō accipiendo inquantū. q; si aliquod p̄dicatū p se p̄mo modo ineſt alicui: inerit sibi eodē modo per se siue illud subiectū sit res distincta a quocunq; q̄ est extra rōnem eius siue cōtineatur p idēptitatē in aliquo qō est extra rationē eius. contmentia eniz talis non tolit rationē formalē: nec ea que insunt primo modo per se. Sed cuz queris qō ens. dico q̄ ens qō est. a. sicut si substantia ē per se ens. si queras qō ens descendendo sub ente est per se substantia non aliud. Ultra. si q̄ras ē ne pse eēntia. dcm ēq̄ nō. Si īfers ḡ ē alia res fallacia est p̄ītis. nō est p se nec res. ⁊ est p se res ḡ est alia res. q; in antecedente negatur per se idemptitas in cōsequēte idemptitatis sim

pliciter sūpta ⁊ ita destruit añcedens. Si obijcitur ē p se res ⁊ nō per se eēntia. ergo per se alia res: ⁊ vltra ergo alia res, pbatur prima consequentia. nam circa ens idē ⁊ aliud sunt imediate opposita: ergo si est per se res eadem eēntie. ⁊ ita per se eēntia vel alia res. Secunda consequētia, pbaī: qz per se non est determinatio distrahēs. ¶Preterea, pbaī prima pseqn-tia ⁊ ē ad p̄ncipale. si. n. ē per se res aut p se res que est eēntia. aut p se res q̄ nō ē eēntia si p se res q̄ ē essentia g̃ē p se eēntia. si ē p se res q̄ nō ē eēntia. g̃ē p se res alia ab eēntia. ¶Preterea tertio eēntia ē p se res ⁊ ppetas est p se res. ⁊ nō sūt p eadē res. g̃ sūt p se due res. et ita vtrūqz ē p se res alia ab altera. ¶Ad p̄mū: lz posset pcło p̄mi argumēti distingui qⁿ ibi eēt alietas pseitatis. vel pseitas alietaī. ⁊ p̄mo mō negareī ly p se per negationē inclusā in alietate. 2° mō affirmareī qa p̄cederet viz negationis. ⁊ p ꝓns p̄mo mō pcło p̄me ꝓntie pcederet. sed tūc scōa ꝓntia peccaret ꝑm ꝓns a destructione añtis. 2° mō p̄ma ꝓntia peccaret ꝑm cō sequēs. Tñ qz nō vī bñ logice dictū: q negatio siq̄ includaī in alietate posset aliqd attingere p̄ter termi nū respectus ⁊ formā in qua vel ꝑm quā notaī ee alie tas. nec vī bñ logice dictū q ly p se qō dicit modum inherētie ⁊ p ꝓns determinat cōpositionē possit negari p negationē aliquā in p̄dicato. Jō p̄ōt dici aliter q in ꝓnte p̄me ꝓntie tñ p̄ōt hēri de vi sermonis vn⁹ sensus. s. q hoc p̄dicatū ee rē aliā ab eēntia p se isit p-prietati. ⁊ iste sensus ē falsus: qz sic bñ segtur falsū illō qō infert in scōa ꝓntia: iō simplr nego p̄mā ꝓntiā. cuz due ppones in añte sint ve ⁊ ꝓns falsū. ¶Ad p̄mā p batiōnē ꝓntie dico q idē ⁊ diuersū nō sūt imediate op posita circa qō cūqz p̄dicatū vt p se dictū de sbo. imo nec ꝯdictoria sic sūt imediata. nec. n. hō p se ē albus. nec per se ē nō alb⁹. tñ iter ꝯdictoria absolute sumpta vel absolute dicta de quocūqz nō ē mediū. ita igiī si pprietas ē res eadē vel alia. verū ē qz eadē: sed tunc nō valet ꝓntia: q sit p se eadē vel alia. ¶Ad secūdaz pbationē dico q añs p̄ōt distingui ꝑm cōpōnē ⁊ divi sionē. ⁊ in sensu cōpōnis neutrū dādū est. sicut eni nō est dādū disiūctim q sit per se eēntia vel p se nō essen tia. ita nec alterū mēbrū illius disiūctiue cū accipiī i sensu cōpōnis. Cū dī ibidē sicut res per se agit. g̃ res q̄ ē eēntia aut res que nō ē eēntia. nec ex hoc negant oia ꝯdictoria. qz si accipias de incōpleris hī q neutz illoz dī p se de sbo hoc ꝓcedo. Si aūt vis hīe ꝯdictoria cōplexa dico q erūt ista: aut pprietas ē p se res q̄ ē eēntia. aut nō est p se res que est eēntia ⁊ h̄ negatiua ē va: sed nō infert. g̃ ē per se res que p se nō ē essentia sicut nō segtur hō nō est p se albus: igiī p se ē nō albus In sensu divisionis dāda ē affirmatiua pars disiūcti-ue. s. pprietas ē p se res q̄ est eēntia: sed nō segtur vl-tra: g̃ est p se eēntia. qz ex idētitate reali infert identi tas formalis. nā añs in sensu divisionis tñ notat idē titatē realē p h̄ que ē. ¶Alr p̄ōt distingui: añs p̄dcm vt per iplicationē illā q̄ ē p se intelligaī inherētia for malis vel tñ idētica. p̄mo mō neutra ps est danda. qz neutrū oppositoz p se inest illi rei q̄ per se dicit de pprietate. scōo mō est dāda pars affirmatiua: sed nō segtur vlteri⁹ ppositū ppter p̄nem ꝓntis. ¶Nec se cūda distinctio nō habeī ex vi sermonis. qz illa com positio implicata nō determinaī per aliqd qō notat eā dicere formalē inherētiā ꝛz tñ idētica. ¶Prima distinctio habeī ex vi sermonis. ⁊ lz ibi ly q̄ est nō no tet in sensu cōpōnis formalē inherētiā: tñ ex vnitate extremi vbi ē q̄si specificatiua ⁊ determinatiua con-structio h̄z eēntiā denoiari p se ineesse sbo. Ad terti um p̄z. Ad scōm p̄ncipale dico q accīdentale proprie aut accipiī p extraneo. aut accipiī p eo qō quasi per ficit aliqd accīdentaliter qō preexistit in se perfectū. si se cundo mō dico q nō omne ens omni enti in quo ē est eēntiale vel accīdentale. est enim mediū inter essentiale ⁊ accīdentale. vt cōtrabēs sicut dīa ꝯbit genus q̄ nec est eēntiale nec accidētale accipiēdo hoc mō. ⁊ sic in diuinis nihil est accīdentale sed p̄ter eēntiaz est aliquid nō eēntiale. Si aūt accipiī accīdentale p̄mo modo quic quid nō est de rōne eius formali: ꝛz extraneū lz non p p̄prie sic dicaī accīdentale sicut differentia eēt accīdentalis respectu generis. ⁊ hoc modo accipit phs accīdentale p extraneo in fallacia accīdentis. sic p̄ōt dici accidentale alicui qcqd est ei extraneū vt illud comparaī ad ali-qō tertiū p̄dicatū. ⁊ isto mōnō est inconueniēs distincti-ua ꝓsonarū accidere eēntie. qz sūt extra rōnem eius.

Ad z^m dico q si in maiori p illud si intelligaī cōdi tio possibilis maior ē vera ⁊ minor falsa. nulla enim positione possibili posita p̄ōt deesse scōa ꝓsona in di-uinis qn sūmum bonū ⁊ sūma pfectio deesset si ipa ō esset. Et si pbes q si illa deesset sūma pfectio esset in patre. dico q si illa deesset summa pfectio deesset. ⁊ si illa deesset ⁊ p̄z nō deesset sūma pfectio adesset. ⁊ ñ adesset. ⁊ ita ipsam deesse includit contradictiouem Si aūt in maiori p ly si ponaī positio incōpossibilis. dico q maior est falsa. illud enim ponēdū est in sūmo bono qō nō p̄ōt poni nō ee sine p̄ne incōpossibilis.

Ad vltimū dico q illa rō de necesse ē dz sic intel-ligi qcqd est ex se necesse ē hz ex se ē actualissimum ita q p nihil q̄lecūqz aliud a se expectat aliquā actua litatē eēndi. ⁊ ideo ex se est indiuisibile. qz si posset dī vidi tūc ab illis p q̄ diuideret expectaret aliquā actu alitatē eēndi quā haberet in illis diuisis. ⁊ oporteret tūc illa distinguētia ita ee necesse ē q eēnt formaliī necessitates eēndi qz eēnt vltime actualitates ⁊ ne-cessitates in illis diuisis necesse ē. sine qbus illa nō haberet actualissimam entitatē: qz diuisibile nō ha-bet actualissimā entitatē siue extīntiam actualissimaz anteq̄z intelligaī in aliqbus illoz in que dividitur.

Et p hoc tenet illa rō supius posita in qōne ō vni-tate dei ex ratione necesse ē que etiā tacta fuit in qō ne p̄ma huius scōe di. q necesse ē nō dividiī in plu-ra. qz. a. ⁊. b. si nō eēnt formaliī necessitates eēndi an teq̄z ēt intelligerenī necesse ē in aliquo illoz in qbus necesse esse dividiī cū sint vltime actualitates sine q bus illa actualitas cōis nō eēt necesse ē. qz regreret aliquo mō aliqd aliud a se per qō eēt. Sed hoc nō ꝓcludit de diuersis ꝓsonis in eadem entitate necia. nam illa entitas ex se necessario nō expectat aliquaz actualitatē ab ipsis distinguētibus ꝓsonas. qz non di vidiī per illa distinguētia ꝓsonas. ⁊ ita distinguentia ꝓsonas nō sunt q̄si vltime actualitates qbus talia en tia exiſtūt. Cum ergo arguitur. a. ⁊. b. intelligendo h̄ per ipsas duas proprietates personales aut sunt for-maliter necessitates essendi aut non. concedi potest q non sunt formaliter necessitates essendi. nec sequi tur igitur sunt possibilitates. quia per identitatē sūt illa vna necessitas essendi. sed si. a. ⁊. b. eēnt in diuer sis indiuiduis oportet dicere q. a. ⁊. b. essent forma liter necessitates vel entitates possibiles. quia non possent esse eedem alicui entitati ex se necesse esse. il la enim entitas cōmunis cui eēnt eedem: esset quasi potētialis ad existendum vt preintelligiī ante illaz rationem contrahentem vel dividentem. Con-tra hoc ipsi. a. inquantum. a. aut repugnat posse defi cere. aut non. si sic. a. ergo inquantum. a. est necessa-rium. ⁊ ita cui est forma est ei ratio necessario essen-di. si non. igitur per nihil aliud potest ipsi. a. precise. inquantum. a. repugnare igitur per nihil aliud tolli litur quin ipsi. a. precise inquantum. a. sit compossi-bile deficere. ergo semper precise sumptum est pos-sibile deficeī: ergo repugnant necessario ex se. quere solutionem ad hanc obiectionem. Et h̄ de scōa dist. sequitur tertia.

Hec est secunda distinctio huius pmi libri. In qua magr inqsita ⁊ inuēta materia de qua est agendū in hoc volumine. incipit ꝯz ordinē ꝓmissum in pñti distinctione tractare de rebus Et pmo de rebus fruibilibus in pmo libro. Secūdo de rebus vtilibus in scdo libro. Tertio de illis reb⁹ que vtilia ordināt ad fruibilia. in tertio libro. De signis vo postea agit in quarto. Primus itaqz liber dividit in duas partes pncipales. In quarū pma determinat de re fruibili. s. de deo ꝑm suam pfectionē in eēndo. s. de eēntie diuine vnitate ac psonarū distinctione ⁊ emanatione. In secūda tractat de deo ꝑz suā pfectionē in cāndo. s. de attributis diuinis ⁊ appropatis: scia: voluntate: ⁊ bonitate. In pñti distinctione magr tria facit. Primo enim ostendit modū inuestigandi vnitatem in trinitate ⁊ trinitatem in vnitate Secundo probat vnitatē trinitatis auctoritate veteris testamēti. Tertio declarat eiusdē trinitatis vnitatē per noui testamēti auctoritatē. Primum quidē facit a pncipio huius distinctionis vsqz ibi. Proponamus ergo in mediū. Secundū aūt ab inde vsque ibi. Nunc vo post testimonia. Tertiū vo ab inde vsqz ad finem distinctionis. In spāli enim sentētia magistri in hac distinctione stat in tribus conclusionib⁹ quarū conclusionū pma est hec. Necesse est quēlibet catholicū sola ⁊ esse pia fide eternā trinitatē in sūma vnitate affirmare. Et ꝓbat sic. Hoc opz quēlibz catholicū sola ⁊ pia fide affirmare qō sine fide. vel non nisi credendo pōt sciri vel inuestigari. Sed talis est eterna trinitas in sūma vnitate. igit eternā trinitatē in sūma vnitate oporteret quēlibet catholicū sola et pia fide affirmare. Tenet argumentū. Maiorez ponit magister in pmo capīo hui⁹ distinctionis. Et minorē ꝓbat magr ibidē trāsumēdo auctoritatē bti Augu. pmo de tri. c. 2. dicētis. Trinitas est vn⁹ solus deus pr ⁊ filius ⁊ spūs sanctus. Hec trinitas vnius eiusdem sube vel eēntie dicit credit ⁊ intelligit igit conclusio vera. Secūda ꝓclo est hec. Nulli bono catholico lz in diuinarū psonarū alietate seu distinctiōe vllatenus dubitare. Que ꝓbatur sic virtualr. In illo nullus bon⁹ catholicus pōt ꝓpter māe arduitatem dubitare in quo videt oēs catholicos doctores et intentione vnanimiter cōcordare. Sed talis est diuinarum psonarū alietas vel trinitas in vnitate essentie. ergo nulli bono catholico licet vllatenus distinctionē diuinarū psonarū dubitare. Tenet argūtum. Sed maiorē ⁊ minorē ponit magr in secūdo capitulo huius distinctionis. igit ꝓclusio vera. Tertia ꝓclusio est hec. Non obstat catholicū pluralitatē diuinarū psonarū auctoritatibus scripture vtriusqz testamēti posse cōprobare. Ista ꝓclusio ꝓbatur sic. Nam dicit Beñ. j. faciamus hoiem ad imaginē ⁊ silitudinem nr̄am. In hoc qō dicit. faciamus pluraliter oñditur pluralitas psonarū. Sed per hoc q dicit imaginē singulariter oñdit vnitatē eēntie. Et hāc expositionē cōfirmat magr aucto. Aug. que habet in littera Et hoc idē ꝓbat etiā magr auctoritatibus noui testamenti que patent in textu. Et hec est snīa magrī i spāli huius distinctionis.

Incipit ostendere quomodo per creaturam potuerit cognosci viator.

Di. 3. a' Postolus namqz ait. q̄ inuisibilia dei a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. sempiterna quoqz virtus eius ⁊ divinitas. Per creaturam mundi intelligit homo ꝓpter excellentiam qua excellit inter alias creaturas. vel ꝓpter ꝯuenientiam quam habet cum omni creatura. homo ergo inuisibilia dei intellectu mentis conspicere potuit vel etiam conspexit per ea que facta sunt. i. per creaturas visibiles vel inuisibiles. A duobus enim iuuabatur. s. a natura que rationalis erat. ⁊ ab operibus a deo factis vt manifestaret̄ homini veritas. Ideoqz apostolus dixit. Quia deus revelauit illis. s. dum fecit opera: in quibus artificis aliquatenus relucet indicium.

Prima ratio vel modus quomodo potuit cognosci deus.

Nam sic ait ambrosius. Ambr. Ut deus qui natura inuisibilis ē: etiam a visibilibus posset sciri: opus fecit quod opificem visibilitate sui manifestauit. vt per certum in certū posset sciri. ⁊ ille deus omniu m esse crederet̄ qui hoc fecit quod ab homine impossibile est fieri. Potuerūt ergo cognoscere siue cognouerūt vltra omnem creaturam esse illā qui ea fecit. que nulla creaturarū facere vel destruere valet. Accedat quecūqz vis creatura ⁊ faciat tale celum ⁊ terram ⁊ dicam q: deus ē Sed q: nulla creatura talia facere valet cōstat super omnem creaturam esse illum qui ea fecit Ac per hoc illum esse deum humana mēs cognoscere potuit.

Secunda ratio qua potuit cognosci. vel modus quo nouerunt.

Alio etiam modo dei ueritatem ductu rationis cognoscere potuerūt: vel etiam cognouerunt. Ait enim augu. ait in li. de ci. dei. Viderūt summi philosophi nullum corpus esse deum. ⁊ ideo cuncta corpora transcenderuut querentes deum. viderūt etiam quicquid mutabile est non esse summum bonum deum omniumqz principium. ⁊ ido omnem animam mutabilesqz spiritus trāscēderunt. Deinde viderunt omne quod mutabile est non posse esse nisi ab illo qui incōmutabiliter ⁊ simpliciter est. Intellexerunt ergo eū ⁊ omnia ista fecisse ⁊ a nullo fieri potuisse. Augu⁹. Idēi eodem.

Tertia ratio vel modus.

Considerauerunt etiā quid est in substantijs vel corpus esse vel spiritum. meliusqz aliquid spirituz ee q̄ corpus sed longe meliorem qui spūm fecit ⁊ corpus.

Quartus modus vel ratio:

Intellexerunt etiam corporis speciem esse sensibilem. ⁊ spiritus speci Augu⁹.

em intelligibilem: ⁊ intelligibilem ſpēm ſenſibili prætulerunt. Senſibilia dicimus que viſu tactuq3 corpis ſētiri q̄nt. Intelligibilia q̄ conſpectu mentis poſſunt intelligi. Cum ergo in eorū3 conſpectu ⁊ corpus ⁊ animus magis minuſq3 ſpecioſa eſſent. ſi autez omni ſpecie carere poſſent omnino nulla eſſēt. viderūt eſſe aliquid quo illa ſpecioſa facta ſunt. vbi eſt prima ⁊ incōmutabilis ſpecies. ideoq3 incōparabilis. ⁊ illud eſſe rerum principium rectiſſime crediderunt quod factum non eſſet. et ex quo cuncta facta eſſent. Ecce tot modis potuit cognoſci veritas dei. Cum ergo deus vna ſit ⁊ ſimplex eſſentia que ex nulla diuerſitate partium vel accidentium conſiſtit: pluraliter tamen dicit apoſtolus inuiſibilia dei: q̄ pluribus modis cognoſcitur veritas dei per ea que facta ſunt. Ex perpetuitate nāq3 creaturarum intelligitur conditor eternus ex magnitudine creaturarum omnipotens ex ordine ⁊ diſpoſitione ſapiens. ex gubernatione bon⁹ Hec autem omnia ad vnitatez veritatis pti nent, monſtrandam.

Ambz.

Angu⁹.

dēi eo

em.

Arca tertiam diſt.

Quero primo de cognoſcibilitate dei. Et quero p̄mo. Vtrum de⁹ ſit nāliter cognoſcibilis ab intellectu viatoris. Arguo q̄ nō. pbz. 3. de aia fantaſmata ſe hñt ad intellectū ſicut ſenſibilia ad ſēſuz. igit intellect⁹ nihil intelligit niſi cuius fantaſma pōt per ſenſus appēhēdere. de⁹ aūt nō hz fantaſma. g̃ tē. Itē. 2. meta. ſicut ſe hz oculus noctue ad lucem ſolis. ſic intellectus nr̄ ad ea q̄ ſūt manifeſtiſſima nature ſed ibi ē ipoſſibilitas. g̃ hic. Itē p̄mo phyſicorū. infinitū inquātū infinitū eſt ignotū. ⁊. 2. metha. infinita nō ptingit cognoſcere. g̃ nec infinitū. q: eadē videtur eē ꝓportio intellect⁹ finiti ad infinitū ⁊ ad infinita. q: eqlis exceſſus vel nō minor. q: vtrobiq3 eſt infinitas. Itē Greg. ſup Ezechielē. Quātūcūq3 mens nr̄a in ptēplatione dei ꝓfecerit nō ad illud qđ ipſe eſt ſed ad illud qđ ſub ipſo ē attingit. Cōtra. 9. meta. metaphyſica ē theologia de deo. g̃ tē. Siſr i actu ei⁹ ſ. in conſideratione ei⁹ actuali ſbarū ſeparatarū ponit felicitatē humanam. io. ethicoz.

Arta hoc quero

Vtrū de⁹ ſit p̄mū cognitū a nobis nāliter p ſtatu iſto. Et arguit̄ q̄ ſic vnūqđq3 ſic ē ſe hz ad eē ſic ad cognitionē. 2. meta. ſed de⁹ eſt p̄m̄ ens. g̃ p̄m cognitū. Itē nihil pfecte cognoſcitur niſi deo pfecte cognito. g̃ nihil ſimplr cognoſcitur niſi eo ſimplr cognito. p̃tia appet. q: in his q̄ ſūt per ē ſic ut maximū ad maximū ſic ſimplr ad ſimplicit er⁹ ex. 2. topi. Itē pfectiſſim⁹ act⁹ potētie ē circa obz ſimplr p̄mū. perfectiſſim⁹ autem act⁹ ē circa deū. 4. ethi. g̃ de⁹ ē ſimplr p̄m obm cognoſcibile. Cōtra. oīs nr̄a cognitio oritur a ſenſu p̄mo meta. ⁊. 2. poſte. in fi. g̃ de⁹ q̄ ē a ſenſib⁹ remotiſſim⁹ nō eſt p̄mo cognit⁹ ab intellectu nr̄o. In p̄ma. q. nō ē diſtinguēdū q̄ de⁹ poſſit cognoſci negatiue nō affirmatiue. q: nulla negatō cognoſcit̄ niſi p affirmationem. 2. pier. in fi. ⁊. 4. metha. pz ēt q̄ nullas negationes cognoſcim⁹ de deo, niſi p affirmationes p q̄s remouem⁹ incōpoſſibilia aliqua ab illis affirmationib⁹. ſicut enim remouemus cōpoſitionē niſi q: attribuimus ſimplicitatē vel aliThō in ſū. j. pte ſū. q. 3ª. arti. 3.

qđ aliud. negationes ēt nō tñ ſūme amamus. Siſr ēt aut negatio ꝓcipit̄ p̄ciſe. aut vt dicta de aliquo. ſi p̄ciſe cōcipit̄ negatio vt nō lapis. hoc eque ꝓuenit nihilo ſicut deo q: pura negatio dr̄ de ente ⁊ non ente igitur in hoc nō intelligitur deus magis q̄z nihil vel chymera. Si intelligit̄ nō lapis de aliquo tūc q̄ro ille ꝓcept⁹ ſubtract⁹ de quo intelligit̄ iſta negatio eē vā aut ē ꝓcept⁹ affirmatiuus aut negatiu⁹. Si ē affirmatiu⁹ hr̄ ꝓpoſitū. Si negatiu⁹ q̄ro vt p̄us. aut negatio ꝓcipit̄ p̄ciſe aut dicta de aliquo. Si p̄mo mō hoc eq̄ ꝓuenit nihilo ſicut deo. Si vt dicta de aliquo tunc ſicut p̄us. Et q̄z tūcūq3 ꝓcederet̄ in negationib⁹ vel ñ intelligeret̄ de⁹ magis q̄z nihil. vel ſtabit̄ in aliquo ꝓceptu affirmatiuo q ē p̄m⁹. Nec ſecūdo ē diſtinguēdū de cognitione ſi ē ⁊ q: ē. q: in ꝓpoſito q̄ro ꝓceptuz ſimplicē de quo cognoſcat̄ eē p actū intellect⁹ cōponētis ⁊ diuidētis. nunq3. n. cognoſco de aliquo ſi eſt niſi hēaz aliquē ꝓceptū illi⁹ extremi de quo cognoſco eē ⁊ de illo ꝓceptu q̄rit̄ h. Nec 3° opz diſtinguere ſi ē vt ē q̄ō de vitate ꝓpōnis vel vt ē q̄ō de eē rei: quia ſi pōt eē q̄ō de vitate ꝓpōnis in q̄ eē tanq3 p̄dicatum q̄rit̄ de ſbo ad ꝓcipiēdū vitatē illi⁹ q̄ōnis opz p̄cōcipe terminos illi⁹ q̄ōnis. ⁊ de cōceptu ſimplici illi⁹ ſubiri ſi ē poſſibilis nāliter nūc ē q̄ō. Nec q̄rto valet diſtinguere de cōceptu nāli ⁊ ſupnāli: q: q̄rit̄ de nāli. Nec 5. vz diſtinguē de nāli loquēdo de nā abſolute vel ō nā p ſtatu iſto. q: q̄rit̄ p̄ciſe de cognitione p ſtatu iſto Nec ſexto valet diſtinguere de cognitione dei i creatura vel in ſe: q: ſi cognitio hēatur p creaturā ita q̄ cognitio diſcurſiua incipiat a creatura. q̄ro in quo t̄mino ſiſtitur iſta cognitio. Si in deo in ſe habeo ꝓpoſitū: q: illū ꝓceptū dei in ſe quero. Si nō ſiſtitur in deo in ſe ſed in creatura tūc idem erit termin⁹ ⁊ p̄ncipium diſcurſus. ⁊ ita nulla notitia habet̄ de deo. Et igit̄ mēs q̄ōnis iſta. Vtrū aliquē ꝓceptū ſimplicē poſſit intellectus viatoris nāliter habere in ꝓceptu ſimplici ꝓcipiat̄ deus. Ad hoc dicit q̄dam doctor ſic. q̄ loquēdo de cognitione alicuius diſtingui pōt ex parte obi per ſe vel per accīs. In particulari vel in vniuerſali realiter per accīs non cognoſcit̄ de⁹: q: q̄cq̄d de ipſo cognoſcit̄ eſt ipſe deus: tñ cognoſcēdo aliquid attributū eius cognoſcimus quaſi per accīs q̄d ē. vñ de attributis dicit Dam̃. li. p̄mo. c. 4. q̄ nō nām dicimt dei: ſed que circa nām. In vniuerſali ēt puta in aliquo attributo cognoſcit̄ nō q̄dem in vniuerſali ſm p̄dicationem q̄ō dicat̄ de ipſo in q̄d nullū eſt vniuerſale: q: q̄ditas illa eſt de ſe ſingularis. Sed in vli q̄ō ſibi annoloyce cōe eſt ⁊ creature. tñ quaſi vnum a nobis cōcipit̄ ꝓpter ꝓprietatē cōceptuū lz ſint diuē ſi ꝓcept⁹. In particulari nō cognoſcit̄ ex creaturis: q: creatura eſt pegrina ſilitudo ei⁹ q: tñ ei ꝓportionis eſt quo ad aliqua attributa q̄ nō ſunt illa nā in particulari. igit̄ cum nihil ducat in cognitionē alteri⁹ niſi ſub rōne ſilis. ſequitur q̄ deus nō cognoſcit̄ in particulari ex creaturis. Itē in vli triplr cognoſcit̄. q̄liſſime: generaliter nāliter. Q̄liſſime hz tres gradus. cognoſcendo enim quodcūq3 ens vt hoc ens indiſtinctiſſime concipitur deus q: concipit̄ ens quaſi pars conceptus. ⁊ eſt p̄imus gradus. Almoto hoc ⁊ cōcipiendo ens eſt ſecūdus gradus. Jam enim ens vt conceptum non vt pars cōceptus concipit̄ cōmune anologum deo ⁊ creature. Quod ſi diſtinguatur conceptus entis qui deo cōuenit. puta concipiendo ens indeterminatum negatiue. i. non determinabile a cōceptu entis qui conuenit creature anoloyce. q̄ō eſt ens ideterminatum p̄uatiue. Iam eſt tertius gradus. p̄imo modo indeterminatum abſtrahitur vt forma ab oī materia vt in ſe ſubſiſtēs ⁊ imparticipabilis. ſecūdo modo indeterminatū eſt vniuerſale abſtractū a particularibus ſic: q̄ō non eſt actu participatum in illis

Tho. j. pte ſū. q 3. arti. 3

Dē. iſū. art. 22. q j. 2: ⁊. 3.

ꝓpost istos tres gradus ꝯcipiẽdi generalissime cõcipit deus generalius cõcipiendo qdcũqz attributum nõ simplr sicut ꝑus: sed cũ ꝑeminẽtia sũma. Dnãlit aũt ꝯcipit de⁹ cõcipiẽdo qdcũqz attributũ eẽ idez suo ꝑmo attributo. s. ipsi eẽ ꝓpter simplicitatẽ. nec ꝑ spẽz ꝓpriã cognoscit: qz nihil est eo simplici⁹: sed admo^m estimatiue ꝑ spẽm alienã. sicut. n. estimatiua in brutꝫ sub intẽtionib⁹ sensatis subfodiẽdo cognoscit intẽtiones nõ sensatas nociui ⁊ ꝓficui sicut ouis vel agnus sub intẽtionibus sensatis cognoscit inimicitiã lupi sõ fodiendo. sic intellect⁹ sub spẽ creature q̃ non repũtat nisi creaturã ex suo acumine subfodit ad cognoscẽdũ ea que sunt ⁊ dicunt de deo ꝑ spẽz alienã ex creaturis ⁊ hoc oĩbus tribus modis ꝓdictis.

Quo ad secundam qõnẽ ꝑm istam opinionem distinguẽdũ ẽ de mõ ꝯcipiendi nãliter ⁊ rõnaliter ꝑmo mõ deus est ꝑmum obiectũ intelligibile a nobis ex creaturis. qz nãlis cognitio ꝓcedit ab indeterminato ad determinatũ. Indeterminatũ negatiue est magis indeterminatũ q̃z ꝓpatiue indeterminatũ ergo ꝓ cõcipit illi. ⁊ illud indeterminatũ ꝓpatiue ꝑm cognitionẽ nr̃am precõcipit determinato. qz ens ⁊ res ꝑma impressione impꝑmunt in aĩa nr̃a ꝑm Auicen. s. metha. c. 5. ergo indeterminatũ negatiue omnino ꝑmum est obm nr̃o intellectui ꝑm modũ cõcipiẽdi naturalr. ℟ rõnaliter aũt est deus posterius creatura obiectũ cognitũ ꝑm tres gradus. ꝑmo generalissime. deinde generalius. ⁊ vltimo generaliter: qz ꝑmo concipit hoc bonũ. deinde bonũ vniuersale abstractũ secũda abstractione. puta q est indeterminatũ ꝓpatiue. deinde bonũ ꝑma abstractione abstractũ. qđ. s. est indeterminatũ negatiue. qz via rõcinatiue deductionis ꝑus opz cognoscere illud a quo fit abstractio q̃z abstractũ. Exponit ꝑmum mẽbrũ. s. nãliter quõ est sic cognitũ ꝑmo. qz deus vt est sic ꝑmum cognitũ nõ distinguit ab alijs ꝓpter simplicitatẽ. Et qz non est primum cognitũ nisi tm̃ quo ad duos ꝑmos gradus generalissime ꝯcipiendi. quoꝝ neuter ꝓtingit ad aliq̃z rõnem determinãtem illud attributũ deo. qualiter aũt posset eẽ ꝑmum cognitũ ⁊ nõ distingui ab alijs ꝑ intellectũ cognoscẽtem exẽplificat sicut oculus ꝑmo videt lucẽ sed nõ distincte discernat de ipsa ꝓpr̃ subtilitatẽ: sicut discernit de colore per lucem.

Respondeo aliter ad primam qõnem. Et in qbusdã ꝺdicam positioni prędicte. rõnes enim mee positionis oñdũt oppositũ illi⁹ positionis. Dico ꝑmo q nõ tm̃ haberi põt conceptus nãliter in quo quasi per accñs concipit de⁹. puta in aliquo attributo. sed etiã aliqs ꝯceptus in quo per se ⁊ qdditatiue ꝯcipiat deus. ꝓbo. qz cõcipiendo sapiẽtem ꝯcipit ꝓprietas ꝑm eum: velq̃si ꝓprietas in actu secũdo perficiẽs nãm. ergo intelligẽdo sapiẽtem oportet ꝓintelligere aliqd q̃si subm cui ĩtelligo illud quasi ꝓprietatẽ inesse. ⁊ ita añ ꝯcept⁹ oium passionũ vel q̃si passionũ opz ingrere ꝯceptũ aliquẽ qdditatiuũ cui intelligat ista attribui. ⁊ ille cõcept⁹ alius erit qdditatiuus de deo: qz in nullo alio põt esse status. Scõo nõ assentiẽdo qz nõ cõsonat opioni cõi dici põt q nõ tm̃ in ꝯceptu analogo conceptui creature cõcipit deus qui. s. sit oino alius ab illo. q de creatura dr̃. sed in ꝯceptu aliquo vniuoco sibi et creature. Et ne fiat ꝓtẽtio de noie vniuocationis cõceptũ vniuocũ dico qui ita est vn⁹ q̃ eius vnitas sufficit ad ꝓtradictionẽ affirmãdo ⁊ negãdo ipm̃ de eodẽ. Sufficit etiã ꝑ medio syllogistico vt extrema vnita in medio sic vno sine fallacia equocatiõis cõcludãtur inter se vniri. Et vniuocationẽ sic intellectã ꝓbo triplr. ℙrimo sic ois intellect⁹ cert⁹ de vno ꝯceptu ⁊ dubius de diuersis hz conceptũ de quo est certus aliũ a cõceptib⁹ de qbus est dubius sm̃ icludit ꝓdicatũ. sed intellect⁹ viatoris põt eẽ cert⁹ de õo q̃ sit ens dubitãdo de ente finito vel infinito. creato vel increato. g̃ ꝯcept⁹ entis de deo ẽ ali⁹ a ꝯceptu isto vel illo. ⁊ ita neuter ex se: sed in vtroq̃z illoꝝ includit g̃ vniuoc⁹. ꝓbatio maioris: qz nullus idẽ ꝯceptus est ⁊ cert⁹ ⁊ dubius. igit vel alius qõ ẽ ꝓpositũ. vel nullus. ⁊ tũc nõ erit certitudo de aliquo ꝯceptu. ꝓbo minorem. qlibet phs fuit cert⁹ illud qõ posuit eẽ ꝑmuz ꝑn^m eẽ ens: puta vnus deigne. ali⁹ de aq̃. cert⁹ erat q erat ens. nõ aũt fuit cert⁹ q eẽt ens creatũ vel increatũ. ꝑmũ vel nõ ꝑmũ. Nõ. n. erat cert⁹ q erat ens ꝑ^m. qz tũc fuisset cert⁹ de falso: ⁊ falsũ nõ ẽ scibile. Nec q erat ens nõ ꝑmũ. qz tũc nõ posuisset oppositũ. Confirmat ẽtrõ. nã aliqs videt phos discordare põt esse cert⁹ de quocũqz eoꝝ q qlibet posuit ꝑmũ ꝑn^m eẽ ens ⁊ tm̃ ꝓpter ꝓprietatẽ opinionũ eoꝝ potuerit sil'dubitare. vtrũ sit hoc ens vel illud. ⁊ tali dubitãti si fierꝫ demõstratio ꝯcludẽs vel destruẽs aliquẽ ꝯceptũ ĩferiorem. puta q ignis nõ erat ens ꝑmũ sed aliqđ ens posteri⁹ ꝑmo ente nõ destrueret ille ꝯcept⁹ ꝑm̃ sibi certus quẽ habuit de ente: sed saluaret in illo ꝯceptu ptĩculari ꝓbato de igne. Et ꝓbãt ꝓbat illa ꝓpositio sumpta in vltima ꝓpria rõnis q̃ fuit q ille ꝯcept⁹ q ẽ ex se neut dubioꝝ in vtroq̃z illoꝝ saluat. Qđ si nõ cures de auẽte ista accepta ex diuersitate opinionũ philosophãtiũ. sed dicas q qlibet hos duos cõcept⁹ i intellectu suo ꝓpinquos q ꝓpr̃ ꝓpinqtatẽ analogie vident eẽ vn⁹ ꝯcept⁹. Cõtra ꝺ vr̃ eẽ qz tũc ex ista euasione videret destructa oĩs via ꝓbãdi vnitatẽ alic⁹ conceptus vniuocã. Si. n. dicis hoiem hz vnũ ꝯceptuz ad sortẽ ⁊ plato. negabit ⁊ dicet sũt duo. sed videret vn⁹ ꝓpter magnã sil'itudinẽ. 2ᵒ ꝑncipali rarguo sic. Nullus ꝯcept⁹ realis cãtur in intellectu viatoris nãlit nisi ab his q̃ sũt nãluter motiua intellect⁹ nr̃i: sed illa sũt fantasma vel obm relucẽs in fantasmate. ⁊ itellect⁹ agẽs. g̃ nullus ꝯcept⁹ simplex fit mõ nãlr̃ in intellectu nr̃o mõ nisi q põt fieri vtute istoꝝ. sed cõcept⁹ qui nõ eẽt vniuoc⁹ alicui obo relucẽte in fantasmate sz oĩno ali⁹ ⁊ ꝑoꝝ ad quem iste haberet analogiã nõ possz fieri virtute intellectus agentis ⁊ fantasmatis. vt ꝓbabo: ergo talis ꝯceptus alius anologus qui ponitur naturaliter in intellectu viatoris nunq̃z erit. ⁊ ita nõ poterit nãliter haberi aliqs cõceptus de deo. qđ est falsum. ꝓbatio assũpti. obm qdcũqz siue relucẽs ĩ fantasmate siue in spẽ intelligibili cũ intellectu agẽte vl' possibili coopante ꝑm vltimũ siue virtutis facit in intellectu sicut effectũ sibi adeq̃tũ cõceptũ suũ ꝓpr̃ium qdditatiuũ ⁊ ꝯceptũ oium eẽntialiter vel virtualr̃ iclusoꝝ in eo: sed ille alius ꝯceptus q ponit anolog⁹ nõ ẽ eẽntialr̃ nec virtualr̃ inclusus in isto nec est iste. ergo iste nõ fiet ab aliquo tali mouẽte. Et ꝯfirmat ratõ qz ꝓter ꝯceptũ suum ꝓpr̃iũ adeq̃tũ ⁊ inclusum in ipso altero ꝓdictoꝝ duoꝝ modoꝝ. s. vel eẽntialiter vl' virtualr̃ nihil põt cognosci ex isto obo nisi per discursum sed discursus ꝓsupponit cognitionẽ isti⁹ simplicis ad qđ discurrit. formet g̃ rõ sic. Nullũ obm facit conceptũ simplicẽ ⁊ ꝓpr̃iũ sui in aliquo intellectu ⁊ ꝯceptũ simplicem ⁊ ꝓpr̃iũ alterius obiecti nisi ꝯtineat illud aliud obm eẽntialr̃ vel virtualiter. obiectũ aũt creatum nõ ꝯtinet increatũ eẽntialiter vel virtualiter. g̃ ẽ. Scõa pars minoris. s. q obm creatũ non ꝯtinet virtualiter increatũ. ⁊ hoc sub ea rõne sub qua conceptus creatus cõceptui increato attribuit sibi attribuit vt posterius essentialr̃ attribuit ꝑoꝝ eẽntialter ꝓbat qz eẽ cõtra rationez posterioris essentialr̃ includere vtualr̃ suũ ꝑus. ⁊ ẽt ꝑz q obm creatũ nõ ꝯtinet eẽntialr̃ increatũ ꝑm aliqd oĩno sibi ꝓpr̃iũ ⁊ nõ cõe: nõ facit ergo ꝯceptũ simplicẽ ⁊ ꝓpr̃iũ enti increato.

Tertio arguit sic. Dis ingsitio meta. de deo p:o-
cedit sic. s. considerando formalē rationem alicuius
& auferendo ab illa ratione formali imperfectionez
quā hēret in creaturis: & reseruādo illā rōnē formalē
& attribuēdo sibi oino sūmā pfectionē. & sic attribuē
do illud deo. Exēplū de formali rōne sapiētie vel in
tellect⁹ vel volūtatis ꝓsideraī ꝑmo in se & ꝑm se. & ex
hoc q rō istoz nō includit formalr impfectionē ali-
quā nec limitationē remoueātur ab ipsa impfectōes
que ꝓcomitātur eam in creaturis & reseruata eadem
rōne sapientie & volūtatis attribuātur ista deo perfe
ctissime. ergo omnis ingsitio de deo supponit intel-
lectū habere cōceptū eūdem vnuocū quē accipit ex
creaturis. Quod si dicas nō: sed alia est formalis
rō eoz que ꝓueniūt deo. Ex hoc seqtur incōueniens
s. q ex nulla rōne ꝓpria eoz ꝓut sunt in creaturis pōt
ꝓcludi aliqd de deo. q: oino alia & alia rō est istoz & il
loz. immo nō magis cōcluderē q deus est sapiens
formalr ex rōne sapiētie quā apꝑhēdimus ex creatu
ris q deus est formalr lapis. potest enim cōcept⁹
aligs alius a cōceptu lapidis creati formari ad quē
cōceptū lapidis vt ē idea in deo hz lapis iste attribu
tionem. & ita diceret deus est lapis ꝑm istū ꝓceptuz
anologicū: sicut sapiēs ꝑm illū ꝓceptū anologicum.
Qualis aūt sit vniuocatio entis & ad quāta & ad que
dicet magis inferius in qōne de p:imo obo intelle-
ctus. Tertio dico q nō cognoscit deus naturaliter
a viatore in particulari & ꝓpie. hoc est sub rōne hu-
ius eēntie vt hic & in se. sed ratio illa posita ad hoc in
ꝓcedēti opinione nō ꝓcludit. Cum enim arguitur q
non cognoscit aliqd nisi per simile. aut intelligitur ō
similitudine vniuocationis aut imitationis. Si p-
mo modo igitur nihil cognoscit de deo: q: ꝑm opinio
nem illā in nullo habet deus similitudinē vniuoca-
tionis aut imitationis cum creatura quā deberet a
nobis cognosci ꝑm istū modū Si secūdo modo etiā
creature non tm imitant illam eēntiam sub ratione
gnālis attributi sed etiā hanc eēntiam: vt est hec eēn
tia siue vt nuda & vt in se ꝑm cū q: sic est magis exē-
plar & ydea q̄ sub rōne gnālis attributi est existēs. er
go ꝑm eum ꝓpter talem similitudinē posset creatu-
ra esse ꝓncipiū cognoscēdi eēntiā diuinam in se & in
particulari. Est igitur alia rō huius ꝓclusionis: q
deus vt hec eēntia in se nō cognoscit nāliter a nobis
q: sub rōne talis cognoscibilis est oīm volūtarium:
& nō nāle nisi respectu sui intellect⁹ tm. & ideo a nullo
intellectu creato pōt sub rōne huius eēntie vt hec na
turalr cognosci nec aliqua eēntia nāliter cognoscibil'
a nobis oīdit sufficiēter hāc eēntiā vt hec. nec p simi
litudinem vniuocationis nec imitationis. Uniuoca
tio enim nō est nisi in generalibus rōnibus. imitatio
etiā deficit q: impfecta est. q: creatura impfecte eaz
imitatur. Utrū aūt sit alia rō huius impossibilitatis
s. ꝓpter rationē ꝑmi obiecti vt alij ponūt illud eē qd-
ditatē rei mālis. de hoc in. q. de p:imo obiecto intel
lectus. Quarto dico q ad multos cōceptus ꝓpr:i-
os de deo possumus puenire qui nō ꝓueniunt creatu-
ris cuiusmodi sunt ꝓceptus oīum perfectionū simpli
citer in sūmo. & perfectissimus conceptus in quo qua
si in quadā descriptione pfectissime cognoscimus ō
um est ꝓcipiēdo oēs perfectiones simplr & in sūmo.
tm ꝓceptus pfectio: & simplicio: nobis possibilis ē cō
ceptus entis simplr infiniti. Iste enim ē simplicio: q̄z
ꝓceptus entis boni vel entis veri vel aliquoz fil'iuz
q: infinitū nō est quasi attributū vel passio entis siue
eius de quo dr:z dicit modū intrinsecū illius entita
tis: ita q cū dico infinitū non habeo ꝓceptū quasi per
accns exsbo & passione. sed ꝓceptū per se subiecti ī cer
to gradu pfectionis. s. infinitatis. sicut albedo intēsa
non dicit ꝓceptū per accns sicut albedo visibilis im

mo itēsio dicit gradū intrinsecū albedinis in se. & ita
pr simplicitas huius ꝓceptus. s. ens infinitū. Per-
fectio aūt istius ꝓceptus multiplr ꝓbat. tum q: iste
ꝓceptus inter oēs a nobis ꝓceptibiles virtualr plu-
ra includit. sicut enim ens includit virtualr bonū et
verū in se. ita ens infinitū includit verū infinitū. & oēz
pfectionē simplr sub rōne infiniti. tum q: demōstra-
tione q: vltimo cōcludit esse de ente infinito vel esse
infinitū de aliquo ente sicut apparet ex qōne ꝑma se-
cūde distin. illa aūt sunt perfectiora q̄ vltimo cogno-
scunt demōstratione q: ex creaturis: q: ꝓpter eoruz
remotionē a creaturis difficilimū est ea ex creaturis
cognoscere. Si aūt dicis de sūmo bono vel sūmo en
te q illud dicit modū intrinsecū entis & includit vir-
tualiter aliquos ꝓceptus. Rndeo q si summū intelli-
gatur ꝓparatiue sic dicit respectū ad extra. sed infini
tum dicit ꝓceptū ad se. si aūt intelligat absolute sum
mū hoc est q ex nā rei nō possit excedi pfectio illa ex-
pressius ꝓcipit in rōne infiniti entis. nō enim sūmuz
bonū indicat in se vtrū sit finitū vel infinitū. Ex ꝫ ap
paret impr:obatio illius qd dicit in p:ecēdēti opi. q p-
fectissimū qd possumus cognoscere de deo ē cogno-
scere attributa reducēdo illa in eē diuinū ꝓpter sim-
plicitatē diuinā. cognitio eni eē diuini sub rōne infini
ti est pfectior sub rōne ei⁹ cognitione simplicitatis. q:
simplicitas cōicat creaturis. infinitas aūt nō ꝑm mo
dū quo ꝓuenit deo. Quinto dico q ista q̄ cognoscū
tur de deo cognoscunt per spēs creaturaz. q: siue vni
uersalius & minus vniuersale cognoscant per eādez
spēm min⁹ vniuersalis siue vtrūqz hēat spēm intelli
gibilē sibi ꝓpria saltē illud qd pōt impmere vel cāre
spēm min⁹ vniuersalis in intellectu. pōt etiā causare
spēm cuiuscūqz vlioris. & ita creature que impmunt
ꝓpias spēs in intellectu pōt etiaz impmere species
transcendētiū que cōiter ꝓueniunt eis de deo. Et
tūc intellectus ꝓpria virtute pōt vti multis spēbus
simul ad ꝓcipiendū illa simul quoz sūt iste spēs: puta
spē boni. specie sūmi: specie actus ad ꝓcipiendū sum
mum bonū & actualissimū qd apparet sic per locum
a minori. imaginatiua enim pōt vti spēbus diuerso
rum sensibiliū ad imaginādū cōpositum ex illis di-
uersis: sicut apparet imaginādo mōtem aureum.
Ex hoc apparet impr:obatio illius qd dicit in p:e-
cedenti opinione de illa suffossione q: suffodiēdo nū
quā illud qd nō subest suffossioni inuenit per suffossio
nem. nō aūt subest ꝓceptui creature aligs ꝓcept⁹ vel
species rep:esentās aliqd ꝓpriū deo qd sit oino alte-
rius rōnis ab eo qd ꝓuenit creature vt ꝓbatū ē p se-
cūdā rōnem in secūdo arti. ergo per suffossionē nilius
talis ꝓcept⁹ inuenit. Et qd adducit simile de extima
tiua. dico q videt adduci falsum ad cōfirmationem
alterius falsi. q: si maneat ouis in ꝓpria natura & i eo
dem affectu nāli ad agnū mutaret tm ouis vt esset si-
milis lupo per miraculū in oībus accntibus sensibi-
libus: puta colore. figura: sono: motu: & h⁹i. agnus fu-
geret ouem sic mutatam sicut fugeret lupum & tam
in oue sic mutata nō eēt intētio nociui. sed ꝓficui &
conuenētis. & ita extimatiua agni nō suffoderet ad inue
niendū intētionē ꝓuenientis sub speciebus sensibili-
bus. sed p:ecise ita moueret ꝑm appetitum sensiti-
uum: sicut accidētia sensibilia mouerent. Si dicas
q intētio ibi ꝓuenientis non multiplicat se: q: nō sūt
talia accidentia cōueniētia tali intentioni. & intentio
conuenientis cōmuniter non multiplicatur sine ac-
cidentibus sibi conuenientibus. Hoc nihil est. quia
si agnus hic fugeret lupum p:opter perceptionez no
cui conceptum ab extimatiua & illa non multiplica
tur cum accidentibus istis sensibisibus. q: nō est cuz
eis intētio stāte isto casu. & aut hic est suffossio agni ad
intentionem nociui que nulla est. aut si ꝫ nō fugerz ꝓ

ſuffoſſionem. ergo nec alias.

Ad argumenta ꝓncipalia illi⁹ qōnis. Ad ꝑmū dico q⁹ illa cō paratio ꝓbi ꝺz intelligi q̄ſtū ad ꝓmā motionē intellectus ab obiecto. ibi. n. fantaſmata cū itellectu agente hūt vicē ꝑmi obiecti mouētis. ſed non ꝺz intelligi quātū ad omnem actū ſequētē motionez ꝑmam. ꝑōt enim intellect⁹ abſtrahere obiectū incluſū in aliquo ꝑmo mouente ⁊ ꝓſiderare illud abſtractū nō ꝓſiderādo illud a quo abſtrahit, ⁊ cōſiderādo illud ſic abſtractū ꝓſiderat cōe ſenſibili ⁊ inſēſibili q⁹ in illo ꝓſiderat̄ur ĩſenſibile in vl̄i ſicut ⁊ ſenſibile. Et ꝑōt ꝓſiderare iſtud abſtractū ⁊ aliud abſtractū cū quo fit ꝑꝓriū alt i ſ. in ſenſibili. ſed ſenſus nō ē abſtractiu⁹. ⁊ iō in oi actu tam ꝑmo q̄z ſcḋo regrit aliq̄ō obm ꝑ⁹ mouēs. quō nō ſe hz fantaſma ad inte⁹. Ad ſcḋm dico q⁹ cōmen. exponit illud ſil'e ꝓbi de difficili ⁊ nō ō ipoſſibili. ⁊ rō ſua eſt: q⁹ tūc nā feciſſet ocioſe illas ſbas abſtractas ĩtelligibiles ⁊ nō poſſibiles intelligi ab aliquo itellcū. Sed iſta rō ei⁹ nō vz: tū q⁹ nō eſt finis illarū ſbarū inquātū intelligibiles ſunt vt intelligant̄ ab intellectu nr̄o. ⁊ iō ſi ꝺ nō ꝓueniret eis nō ꝓꝑ ꝺ eēnt fruſtra itelligibiles. tū q⁹ nō ſeqtur nō ſūt itelligibiles ab itellcū nr̄o. q̄ a nullo ꝑnt. n. itelligi a ſeipſis. ⁊ iō ē fallacia ꝑnt̄is. Cū ꝺz multipl'r poſſet exponi auctas ꝓbi. dico tū q⁹ oculus noctue nō hz cognitionē niſi intuitiuā ⁊ nāl̄ē. ⁊ q̄ſtū ad iſtas duas cognitiones ꝑōt exponi auctoritas ꝓbi de ipoſſibilitate. q⁹ ſicut ipoſſibile ē illi oculo ituitiue ꝓſiderare obm illud. ſic intellectui nr̄o ē ipoſſibile nāliter ⁊ ituitiue cognoſcere deū. Ad ꝫm dico q⁹ infinitū potētiale ē ignotū. q⁹ vnūq̄ḋq̄z eſt cognoſcibile inq̄ſtū ē in actu. nō tū ita eſt ignotū q⁹ repugnat ſibi intelligi ab itellectu infinito. ſed nō ꝑōt ifinitū cognoſci ab aliquo intellectu cognoſcēte ipz ſz modum ſue infinitatis. Modus enī ſue infinitatis ē accipiēḋo alterū poſt alterū. ⁊ inte⁹ nr̄ q cognoſceret ꝺ mō alterū poſt alterū cognoſceret ſemp aliq̄ō finitū et numq̄z infinitū. inte⁹ tū infinit⁹ ꝑōt cognoſcere totuz illud ſil'nō ptē poſt ptē. Et cū arguit̄. 2. metha. de infinitis ⁊ infinito. Dico q⁹ nō ē ſil'e: q⁹ cognitio oboz infinitoꝝ numeral'r ꝓcluderet infinitatē potētie cogſcētis. ſicut patuit in .q. ꝑma 2ᵉ diſ. ar. 2. ad infinitatē videlicet: q⁹ ibi pluralitas exꝑte obi ꝓcludit maiorē tatē virtutis in intellectu. ſed intellectio alicui⁹ infiniti intēſiue nō ꝓcludit infinitatē act⁹: q⁹ nō opz actuz hēre talē modū realē qualē hz obm. q⁹ act⁹ ſub ratiōe finiti ꝑōt ee ad obm ſub rōne infiniti niſi eēt act⁹ comprehēſiu⁹. ⁊ ꝓcedēḋo q⁹ talē actū circa obm infinitum nō bēmus nec ē poſſibile nobis habere. Ad Greg. dico q⁹ nō ꝺz intelligi q⁹ ꝓtēplatio ſiſtat ſub deo i aliq̄ creatura: q⁹ hoc eēt frui vtēdis. qḋ eſt fūma puerſio: ſm Aug. 83. q. q. 30. ſed ꝓcept⁹ illi⁹ eēntie ſub rōe ent̄ ē impfectio: ꝓceptu illiuſmet eēntie vt hec eſſentia ē ⁊ q⁹ impfectio: ē iō ē inferio: in intelligibilitate. ꝓtēplatio aūt de lege cōi ſtat in tali ꝓceptu cōi. ⁊ iō ſtat in aliquo ꝓceptu q̄ ē minoris intelligibilitatis q̄z deus in ſe vt ꝺ eēntia. ⁊ iō ꝺz intelligi ad aliud qḋ ē ſub. ſcz deo hoc eſt aliq̄d ſub rōne intelligibilis. cui⁹ intelligibilitas eſt inferio: intelligibilitate dei in ſe vt hec eſſentia ſingularis.

Ad argumenta pro prima opinione cū arguit. q⁹ deus nō ꝑōt intelligi in aliquo ꝓceptu vl̄i cōi vniuoco ſibi ⁊ creaturis. q⁹ ē ſingl'tas q̄dā. Rndeo ꝑntia nō vz. Sortes. n. inq̄ſtū ſor. eſt ſingularis. ⁊ tamē a ſorte plura ꝑnt abſtrahi ꝑdicata. et iō ſingl'tas alicui⁹ nō impedit q⁹ ab eo qḋ ſingulare ē poſſit abſtrahi aliq⁹ ꝓcept⁹ cōis. ⁊ ꝫ q̄d ē ibi in re ſit ſingulare ex ſe in eriſtēdo ita q⁹ nihil ꝺbat aliud ibi ad ſingularitatē. tū illud idē ꝑōt ꝓcipi vt hic in re. vl'

quodaz alio mō indiſtincte ⁊ ita vt ſingulare vel' vt cōe. Nō dicit̄ de cognitione ꝑ accēns nō oz ꝓbare: q⁹ q̄ſi ꝑ accēns cognoſcit̄ in attributo ſz nō ꝑcise ſic. ſic ſupra ꝓbatū eſt.

Ꝺ secundam questio nem dico q⁹ tripler eſt ordo intelligibilium in ꝓpoſito. vn⁹ ē ordo originis vl' ſz gnātionē. alius ē ordo ꝑfectionis. tertius ē ordo adeq̄tionis vel cālitatis ꝑcise. De duabus ꝑmis ꝑmitatib⁹ habet̄. 9. meta. c. 7. q̄ ſunt ꝑora ſm gnātionē ſunt poſteriora ſm ſubam. De tertia aūt ꝑmitate habet̄ ꝑmo poſteriox in diffinitiōe vniuerſalis. q⁹ ꝑmo dicit ibi ꝑcisionē ⁊ adeq̄tionem.

Loquendo igitur de pri/ mo ordine. ſ. originis videḋū ē ꝑmo de cognitiōe actuali. ſcḋo de cognitione habituali. ⁊tio de virtuali.

Quātū ad ꝑmū ꝑmitto duo. quox ꝑ⁹ ē q⁹ ali⁹ ē ꝓcept⁹ ſimpl'r ſimplex. ⁊ ali⁹ ē ꝓcept⁹ ſimplex q nō ē ſimpliciter ſimplex. Cōceptū ſimpl'r ſimplicē voco qui nō eſt reſolubilis in pl'es ꝓcept⁹. vt ꝓcept⁹ entis vel vltime ꝺīe. Cōcept⁹ ſimplex ſz nō tū ſimpl'r ſimplex ē. qcūq̄z ꝑōt ꝓcipi ab intellectu actu ſimplicis intelligētie lz poſſit reſolui in plures ꝓcept⁹ ſeoꝝſū ꝓceptibiles. ſicut ē cōcept⁹ diffiniti vel ſpēi. ſcḋo ꝑmitto q⁹ aliud ē ꝓfuſe intelligere ⁊ aliud ꝓfuſū intelligere. Cōfuſum. n. idē eſt q̄ indiſtinctū. ⁊ ſicut eſt duplex indiſtinguibilitas ad ꝓpoſitū. ſ. toti⁹ eēntialis in ꝑtes eēntiales ⁊ totius vniuerſalis in partes ſubiectiuas. ita eſt duplex diſtinctio duplicis toti⁹ ꝑdicti ad ſuas partes. Cōfuſum igit̄ intelligit̄ q̄n intelligit̄ aliqd indiſtictū altero ꝑdictox modox. Sz ꝓfuſe ꝺr aliqd ꝓcipi quāḋo ꝓcipit̄ ſicut exꝑmitur per nomē. diſtincte vo quāḋo ꝓcipit̄ ſicut exꝑmit̄ per diffinitionē. His preintellectis ꝑmo pono ordinē originis in cognitione eorū actuali q̄ ꝓcipiunt̄ ꝓfuſe. ⁊ quo ad hoc dico ꝑmum actual'r cognitū ꝓfuſe eſt ſpēs ſpāliſſima cui⁹ ſingulare efficaci⁹ ⁊ fort⁹ ꝑmo mouet ſenſū ſiue ſit audibile ſiue viſibile ſiue tāgibile qḋcūq̄z ei indiuiduū fortius mouet ſenſū ei⁹ ipēs ꝑmo cognita ē cognitione cōfuſa. ⁊ hoc ſuppoſito q⁹ ſingulare nō poſſit ſub ꝓpria rōe intelligi de quo alīs. Loquor. n. mō de illis que certū ē poſſe intelligi ſm cōem opinionē. ⁊ ꝓbo ꝓclusionez ꝓpoſitā ſic. Cā naturalis agit ad effectū ſuū ſm vltimū potētie ſue q̄n nō ē impedita. igit̄ ad effectū ꝑfectiſſimū quē ꝑmo ꝑōt ꝓducere ꝑmo agit. oia aūt concurrentia ad iſtū actū ꝑmū intellect⁹ ſūt cāe mere naturales: q⁹ precedūt oēm actū volūtatis ⁊ non ſūt impedite. vt ꝑz. ergo ꝑmo ꝓducūt perfectiſſimū conceptū in quē ꝑit̄. ille aūt nō eſt niſi ꝓceptus ſpēi ſpāliſſime. Si. n. aliqs ali⁹ eēt puta ꝓceptus alicui⁹ cōmunioris ille eēt ꝑfectiſſim⁹ in quē iſta poſſent. ⁊ cuz ꝓceptus illius cōmunioris ſit impfectio: ꝓceptu ſpeciei ſpāliſſime ſicut pars eſt impfectio: toto ſequeretur q⁹ illa nō poſſent in ꝓceptū illi⁹ ſpēi. ⁊ ita numq̄z cārent ꝓceptuz illū. ſcḋo ſic: q⁹ ſz Aui. j. meta. c. 3. metaphyſica eſt vltima in ordine doctrine. q̄ ꝓncipia oīum aliarū ſcientiarū ꝑnt̄ ꝓcipi ⁊ termini illarū añ ꝓncipia metaphyſice. ſed hoc nō eēt ſi oporteret poſt cō cipi actual'r conceptus cōmunioꝝ ſiue ꝑoꝝ q̄z cōceptus ſpecierū ſpecialiſſimarū. tūc enim oportz ens ⁊ h⁹ ipſmo ꝓcipi. ⁊ ita magis ſequit̄ metaphyſicā eſſe ꝑmam in ordine doctrine. q̄ ⁊c. 3° quia ſi oporteret precōcipere ꝓcept⁹ vniuerſaliores añ ꝓceptum talis ſpēi tūc ſuppoſito ſēſu in actu vel ſuppoſito caſu de ſingulari mouēte ſenſū ⁊ inte⁹ erīte ſoluto oporteꝛz ponere magnū tps ante q̄z ꝓcipet̄ ſpēs illi⁹ ſinglis ꝑmo ſēſati: q⁹ ꝑus oportēt̄ ĩtelligē oia ꝑdicata cōia dcā i qd de illa ſpecie ſm ordinē. Ex hoc appet cā q̄re intel

nō q̄d eſt nō ꝓfuſa ⁊ q̄d diſtincta

lectus intelligit ꝓius vnum intelligibile ꝙ̄ aliud ꝫ spēs pluriū sint ibi pītes. hoc enim nō est a volūtate cum tūc nō hēat intellect⁹ actū intelligēdi. ꝫ hui⁹ cā ē q̄r singulare vnius fortius mouet ꝙ̄ singulare alterius. hoc dictū est de cognitōne ꝓfusa. Scō dico ō cognitione actuali distincte ꝓceptoꝝ. ⁊ dico q̄ ē econuerso de ꝓceptu gnāli. q̄r ꝓmū sic ꝓceptū est cōmūissimū. ⁊ que sunt ꝓpinqora sibi sunt ꝓriora. ⁊ que sunt remotiora posteriora sunt. ℔ Hoc sic ꝓbo. q̄r exsecūdo p̄missо nihil ꝓcipit distincte nisi q̄ ꝓcipiant omnia que includunt in rōne eius cēntiali. ens includit qd ditatiue in omnib⁹ ꝓceptib⁹ qdditatiuis inferiorib⁹ ꝙ̄ nullus ꝓcept⁹ inferior distincte ꝓcipit nisi cōcepto ente. ens aūt nō pōt ꝓcipi nisi distincte. q̄r hꝫ ꝓceptuꝫ simplr simplicē: ergo pōt ꝓcipi distincte sine alijs et alij nō sine eo distincte ꝓcepto: ḡ ens est ꝓim⁹ conceptus distincte ꝓceptibilis. ex hoc seqtur q̄ ea que sūt sibi ꝓpinqora sunt ꝓriora: q̄r cognoscere distincte habet ꝑ diffinitionē que ingrit per viā diuisionis incipiendo ab ente vsqꝫ ad ꝓceptū diffinitiuū in diuisione aūt ꝓius occurrūt ꝓcept⁹ cōmuniores deinde genera ⁊ dīe in qbus cōcipit distincte ꝓcept⁹ cōmuniores. Scō ꝓbo idē. q̄r metaphysica ꝑm Auic. vbi ꝓius. ſ. ꝓimo siue metaphysice. c. ꝫ. est ꝓima ꝑm ordinē sciendi distincte. q̄r ipsa hꝫ certificare ꝓncipia aliarū sciarum. ḡ eius cognoscibilia sūt ꝓima distincte cognoscibilia. nec ī hōc dicit sibi Auic. q̄ ponit eā in ordine doctrine vltimā ⁊ ꝓimā in sciendo distincte. q̄r sicut patuit ex q̄one illa de ꝓpositione ꝑ se nota. ꝓncipia aliarū sciētiarū sunt per se nota ex cōceptu ꝓfuso terminoꝝ. sed ex metaphysica scita postea est possibilita s ingrendi qdditatē terminoꝝ distincte. ⁊ hoc mō termini sciētiarū spāliū nō ꝓcipiunt distincte nec p̄ncipia earū intelligunt distincte aī metaphysicaꝫ. sic. n. multa p̄nt patere metaphysico geometre que nō erāt nota p̄us geometre ex ꝓceptu ꝓfuso. Exēplū geometer inquātū geometer nō vtit ꝑ p̄ncipijs ꝑ se notis nisi illis q̄ statim sūt euidētia ex cōfuso ꝓceptu terminoꝝ qualis occurrit p̄mo ex sensibilib⁹. puta linea est lōgitudo ⁊c̄. nō curās ad qō genus ptineat linea. puta vtrū sit ſba vel q̄ztitas. sed mō cognita geometria ⁊ alijs sciētijs spālib⁹ seqtur metb. de ꝓceptib⁹ cōibus ex qb⁹ pōt fieri reditio per viā diuisionis ad ingrendū qdditates terminoꝝ in sciētijs spālib⁹. ⁊ tūc ex illis qdditatib⁹ sic cognitis distincti⁹ cognoscunt p̄ncipia spāliū sciarum q̄ ꝓius cognoscebant. Cognoscunt ēt multa p̄ncipia q̄ nō erāt p̄us nota ex terminis ꝓfuse cognitis. ⁊ hoc mō ꝙ̄ quō metaphysica est p̄ma vel ꝓr⁹ ⁊ quō nō p̄⁹. Sed cōparādo totū ordinē ꝓfuse cōcipiēdi ad totū ordinē distincte ꝓcipiēdi qs ꝓr ē. Dico q̄ tot⁹ ordo ꝓfuse ꝓcipiēdi prior ē. ⁊ iō p̄mū in illo ordine ē simpliciter p̄m. ⁊ hoc probat ex auctoritate predicta Auic. de ordine metha ad alias scientias speciales.

Contra istud obiicitur pri/

mo phy. dī q̄ ꝓfusa. i. magis vlia sūt ꝓius nota nobis qō ꝓbat: q̄r pueri p̄mo appellāt oēs hoīes p̄res. ⁊ feminas mīres. postea discernūt vnūqōqꝫ. ḡ ꝓius cognoscūt p̄rem sub rōne hois q̄ sub rōne huius hois. hoc idē ꝓbat Auic. de eo qō videt a remotis. q̄r ꝓius cognoscit aliqd sub rōne corpis q̄ aialis. ⁊ ꝓius sub rōe aialis q̄ hominis. ⁊ ꝓius hois q̄ huius hois. ℔ Hoc etiam videt q̄r in arguēdo via cōpositiua ē aī resolutiuā. ḡ ita est in intelligibilib⁹ simplicibus. Ad p̄mū dico q̄ sicut ē duplex ꝓfusum. ſ. totū vniuersale ⁊ totū cēntiale. ita vtrūqꝫ in suo ordine est p̄mum. sed simpliciter p̄mū est illud qō est p̄mum in ordine confuse cognoscendi: q̄r ꝓcessus nālis ab imperfecto ad pfectum est per mediū. Confuse aūt cognoscere est qua-

si mediū inter ignorare ⁊ distincte cognoscere. ⁊ iō ꝓfuse cognoscere est ante qōcūqꝫ distincte intelligere Et qō dicit de puero ꝓcedo q̄ spēs p̄intelligit aī singulare. q̄r dixi q̄ spēs est p̄muꝫ intelligibile. sed ratō nō ꝓcludit de genere ⁊ spē. ꝓius. n. nāliter actualr concipit albedo q̄ color in ordine cognitionis ꝓfuse. q̄a color sub rōne coloris nō cognoscit nisi sub maiori abstractione ꝙ̄ sit abstractio albedinis ab hac albedie: ⁊ illa. abstractio aūt maior ē difficilior q̄r ē a minus similibus. Ad Auic. dico q̄ q̄ō obꝫ nō est debite approximatū non mouet ad cognoscēdū se sub perfectissima rōne: sed sub alia impfecta. ⁊ tūc inte⁹ sequēs sē sum talis obiecti opꝫ q̄ sit talis obi vlis: cuius sēsus erat sub rōne singularis: sed q̄ō obm est in debita proportione vt possit mouere sensum sub rōne sua ꝓpria ⁊ pfecta. tunc intellectus sequēs sensum suū hꝫ talez notitiā vel nāe ꝓius sub rōne specifica ꝓfuse q̄ sub rōne generis ꝓfuse. Ad tertiū dico: q̄ vtrobiqꝫ ꝓceditur ab includēte ad inclusum. ita in simplicibus sicut in cōplexis. sed in simplicib⁹ includēs ē inferi⁹ in cōplexis. includēs vo ē p̄n^m respectu conclusionis.

Quantum ad notitiam ha

bitualē siue virtualē: p̄mo ex pono qō intelligo p̄mi nos. ℔ Habitualē notitiā voco q̄ obm sic est ꝓns intellectui in rōne intelligibilis actu vt intellectus statiꝫ possit habere actū elicitū circa illud obiectuꝫ. Voco virtualē q̄ aliqd intelligit in aliquo vt ꝑs intellecti p̄mi. nō aūt vt p̄mū intellectū siue vt totali terminans intellectionē sicut cum intelligit hō intelligitur aīal in hoīe vt pars intellecti nō vt intellectū p̄mū siue totale terminās intellectionē. hoc satis ꝓprie vocat intellectū virtualiter. q̄r est satis ꝓximū intellecto in actu: nō enim posset eē actualius intellectuꝫ nisi eēt ꝓpria intellectione intellectum que eēt ipsius p̄mi vt termini totalis. Quātū ad istā notitiā habitualem vel virtualē dico q̄ cōmuniora sunt ꝓius nota via originis vel generationis qō ꝓbatur: q̄r sicut diuerse forme perficiētes idē perfectibile ordine quodam nate sunt mediatius ⁊ immediatius informare illud vel perficere ita si eadē forma cōtineat in se virtualiter perfectionē illarum formarū ordinataꝝ quasi ꝓsimili ordine nature perficiet illud perfectibile. sicut si forma corporis ⁊ substātie ⁊ cetere alie forme eēnt diuerse ⁊ per ꝓius informaret forma sbstātie ⁊ deinde forma corporis ⁊c̄. ita si vna forma includat virtualiter oēs alias ipsa quasi ꝓius pficiet materiā sub rōne substātie corporis. ⁊ semp in illa via generationis impfectius erit p̄us q̄r procedit a potentia ad actū. ergo sicut conceptus plures cōmuniores ⁊ minus cōmunes habituales vel virtuales nati sūt pficere intellectum via generationis vel originis: ita q̄ imperfectior sit semper ꝓius. ita si vnus cōceptus virtualiter includat omnes istos ꝓius perficiet sub ratione conceptus prioris ⁊ vniuersalioris q̄ sub rōne conceptus particularis hoc de ordine originis siue generationis.

Nunc de ordine perfectio/

nis distinguo q̄ pfecti⁹ a nobis pōt itelligi dupliciter aut simplr aut ꝫ ꝓportionē. Exemplum visio agle ō sole ē simplr pfectior respectu solis q̄ visio nr̄a vꝫ respcū cādele: ⁊ tñ visio nr̄a pfectior ē ꝓportionalr. hō ē plus hꝫ ipsa de rōne visionis ꝫ ꝓportionē ad inuisibilitatē cādele q̄ visio agle hēat de rōne visionis respcū visibilitatis solis. Ista distinctio habet a pho. ii. de aialibus. vbi vult q̄ hꝫ de imaterialibus habeam⁹ minimam cognitionē. q̄ō est intelligēdū ꝓportionaliter. tamen illa est desiderabilior cognitione magna que potest haberi de materialibus. que est magna in

cõparatõne ad illa cognoscibilia. Loquẽdo g̃ de ordine pfectionis simplr dico q̃ pfectissimũ cognoscibile a nobis ẽt nãliter ẽ de⁹: vñ in hoc ẽt ponit phs felicitatẽ nãlẽ. io. Ethi. 7 post ipm spẽs spãlissima pfectior in vniuerso. 7 deinde spẽs prima illi. 7 sic vsq̃ ad vltimã spẽm. 7 post oẽs spẽs spãlissimas genus primũ abstrahibile a spẽ pfectissima. 7 sic semp resoluẽdo. 7 rõ oium istor ẽ q̃ attingere actualius obm ẽ intellectio pfectior simplr. q̃ hz eẽntialẽ pfectionẽ eq̃lẽ ex pte intellect⁹ cũ quacũq̃ alia intellectione vel nõ minorẽ. 7 hz pfectionẽ multo maiorẽ ex pte obi: q̃ duo. s. pfectio potẽtie 7 pfectio obi sunt cã pfectissime cognitionis siue ĩtellectionis. Si loq̃mur de notitia pfectiore ꝑm ꝓportionẽ ad aliq̃d cognoscibile. dico q̃ pfectiora sensibilia 7 sẽsus efficaci⁹ mouẽtia sũt pfectius cognoscibilia ꝑm ꝓportionẽ. q̃ intellectus nr̃ plus attingit ad illa ꝑm gradus cognoscibilitatis eorum. 7 que sunt remotiora ab illis sunt min⁹ cognoscibilia ꝑm ꝓportionẽ siue cognoscibilitatis de tertia p̃mitate. s. adequationis dicetur in sequẽti. q.

Ad argumenta huius questionis.

Ad p̃mũ dico q̃ ꝓñtia nõ valet. s. est p̃mũ ens. g̃ est p̃mũ cognitũ a nobis. hz sequat̃ igit̃ ẽ p̃muz cognoscibile q̃ztũ ẽ de se. 7 ita dz intelligi veritas. de q̃ loqtur phs. 2. meta. sicut res se hñt ad entitatez ita ad vitatẽ ꝓ euidẽtia rei in se siue ꝓ ĩtelligibilitate rei ex pte sui. nõ opz aũt q̃ res sicut se hz ad entitatẽ sic se hẽat ad cognosci nisi intelligat̃ cognosci ab illo intellectu q̃ respicit intelligibilia oĩa ꝑm gradũ ꝓpriũ cognoscibilitatis cor̃ qualis nõ ẽ nr̃ intellect⁹. fz maxime cognoscit sensibilia. Ad sc̃m dico q̃ ꝓñtia nõ valet nisi in causis precisis qõ pz in exẽplo si eclipsis ẽ cognoscibilis ex duplici cã per duas potẽtias. s. per sensũ 7 intellectũ hñtẽ demõstrationẽ nunq̃z cognoscitur perfectissime nisi cognito p̃ncipio demõstratiõis pfectissime nõ tñ segtur. g̃ nunq̃z cognoscit̃ nisi cognito p̃ncipio demõstrationis. hz enim aliã cãm qua cognosci põt: q̃ ista nõ est p̃cisa cã. tñ per aliã nõ põt ita pfecte cognosci sicut p ĩstã. q̃ ista cã. s. demõstratio q̃ põt cognosci ab intellectu est pfectior cã cognitionis sue q̃z alia qua põt cognosci p sensũ. ita ẽ in ꝓposito q̃libet creatura p̃ter cãz cognitionis sue que ẽ essentia diuina hz aliã cãm illius cognitionis. s. eẽntiã ꝓpriaz q̃ nata est gignere notitiã sui. nunq̃z tñ per motionez suã ita pfecte cognoscit̃ res sicut per eẽntiã diuinam. nõ igit̃ segtur ab effectu ad cãm arguẽdo si pfectissime pfectissime. g̃ si simplr simplr. q̃ illud qõ pfectissime sũptũ põt eẽ cã p̃cisa pfectissime effect⁹ in genere sumptũ tñ simplr nõ est cã p̃cisa effectus in genere

Ad tertiũ dico q̃ maior ẽ vera loquẽdo de p̃mitate pfectionis. sed nõ de p̃mitate adequatiõis. Exemplũ. nunq̃z est visio circa aliq̃d sub rõne coloris p̃cise: ita q̃ nõ sub rõne huius vel illius coloris puta albi vel nigri nisi illud videat a remotis vel impfecte visio aũt alicuius sub rõne coloris nõ ẽ pfectissima: sed impfectissima. pfectissima igit̃ opatio potẽtie est circa p̃mũ obm eius verũ ẽ nõ p̃mũ adeq̃tione. sed p̃mũ pfectiõe q̃ vz ẽ pfectissimũ ꝓtẽtor sub p̃mo obo adeq̃to. 7 ideo dicit phs. io. ethi. q̃ delectatio pfectissima ẽ in opatione circa optimũ oĩum eor̃ que sũt sb potẽtia. hoc ẽ circa optimũ ꝓtẽtũ sub obo adeq̃to illi⁹ potẽtie. pbat igit̃ ista rõ q̃ de⁹ est p̃mũ cognitũ hoc ẽ pfectissimũ qõ ꝓcedo sed non p̃mũ adeq̃tum. de quo in sequenti. q.

Quod autem dicit ista opi.

recitata. 7 hoc quãtũ ad secũdã. q. de indeterminato generatiue 7 p̃uatiue si intelligat de p̃mitate originis ꝓdixi in p̃mo mẽbro secũde qõnis. 7 cũ arguit̃ q̃ indeterminatũ negatiue est magis indeterminatũ q̃z ideterminatũ p̃uatiue. nego de interminatione ad ꝓpositũ loquẽdo. qualis. s. est in p̃mo intellecto q̃z ideterminatũ negatiue ẽ singulare. 7 tale nõ ẽ magis indeterminatũ q̃z indeterminatũ p̃uatiue. Indeterminatio aũt negatiua. s. repugnãtia ad determinari 7 si sit aliquo mõ maior q̃z determinatio p̃uatiua. nõ tñ tale indeterminatũ p̃us occurrit intellectui. q̃ tale nõ est ꝓfusum. obz fz distinctũ cognoscibile sicut p̃us dictũ ẽ. Qõ arguit ẽt in secũdo mẽbro q̃ notitia rõnali de⁹ sit vltimũ cognitũ. q̃ p̃us cognoscit̃ illud a quo fit abstractio q̃z abstractũ: hoc nõ ẽ verũ nisi ponẽdo abstractionẽ quẽdã discursũ a notiori ad aliud ita q̃ illud a quo fit abstractio ẽ p̃mo cognitũ ad aliud cognitũ p ipm. 7 si ita intelligat abstractionẽ talis cognitio p abstractionẽ nõ est talis cognitio abstracti. si. n. ita cognoscat̃ deus per creaturã opz aliquẽ ꝓceptũ p̃habere de deo ad quẽ discurrit̃. q̃ discursus p̃supponit aliquẽ ꝓceptũ de termino ad quẽ ẽ. vel igit̃ ꝓpõ quã accipit est falsa. vel si sit vera ꝓcludit deũ eẽ p̃us cognitũ anteq̃z cognoscat̃ rõnabiliter. qõ forte concederetur. Qõ ẽt addit q̃ de⁹ vt est p̃mũ cognitũ a nobis nãliter nõ distinguit̃ ab alijs q̃ nõ concipit̃ in aliquo in quo distinguat̃ a creatura. Jn hoc videt̃ cõtradicere sibiipsi. p̃dixit. n. q̃ est p̃mũ cognitũ ab intellectu nãliter est indeterminatũ negatiue. 7 dicit q̃ in hoc cõceptu distinguitur a creatura quia iste non conuenit creature.

Vrta illud quod ta/

i ctũ ẽ in tertio articulo secũde questiõis. de obo adeq̃to intellect⁹ 7 p̃ciso queritur. vtrũ deus sit obm nãle p̃mũ hoc ẽ adequatũ respectu intellectus viatoris. Arguit̃ q̃ sic q̃z ex p̃cedenti qõne deus est p̃mum hoc est pfectissimũ inter omnia oba cognoscibilia. p̃mũ aũt in quo cũq̃z genere est cã eẽndi aliis in illo genere ex. 2. meta. sicut p̃mũ calidũ est cã caloris in omnibus alijs ergo deus est cã cognoscẽdi omniũ alioz̃. igit̃ est p̃mũ obm intellect⁹. Secõ sic. Vnũq̃q̃z sicut se habz ad eẽ sic se hz ad cognitionẽ. sed nihil est ens ꝑ participationẽ nisi ab ente imparticipato. igit̃ nõ cognoscit̃ nisi p̃ius cognito ente imparticipato. g̃ ens imparticipatum est rõ cognoscẽdi alia. Hoc ꝓfirmat̃ per Aug. 8. de tri. c. 5. de magnis. vel. 8. de paruul. Non diceremus aliq̃d eẽ melius alio cũ vere iudicamus nisi eẽt impressa nobis notitia boni. Videt̃ aũt ibidẽ loqui de bono indeterminato negatiue. ỗ quo in eodẽ. c. dicit vide ipsum bonũ si potes 7 deũ vtiq̃z videbis. q̃ nõ videt̃ verũ nisi de bono indeterminato negatiue. q̃. s. nõ est determinabile. q̃le est p̃mũ bonũ. Contra p̃mũ obm p̃mitate adeq̃tionis recipit p̃dicationẽ omniũ ꝓtẽtoz̃ sub eo. deus autẽ nõ. ergo 7c.

In ista questione ẽ una opi

nio. q̃ dicit q̃ p̃mũ obm intellect⁹ nr̃i ẽ qdditas rei mãlis. rõ ponit̃ ad hoc: q̃ potẽtia ꝓportionat̃ obiecto. triplex aũt ẽ potẽtia cognitiua. Quedã ẽ omnino sepata a mã 7 in eẽndo 7 in opando vt intellectus sepat⁹. Alia ꝓiũcta mãe 7 in eẽndo 7 in opando vt potẽtia organica q̃ pficit mãm 7 nõ opat̃ nisi mediãte organo corporali a quo in opando nõ sepat̃: sic nec in eẽndo. Alia est ꝓiũcta mãe in eẽndo sed nõ vtitur organo mãli in operãdo vt intellectus nr̃. Istis correspõdent obiecta ꝓportionata. nam potẽtie omnino sepate vt p̃me cognoscere dz qdditas omnino separata a mã. secũde singulare omnino mãle tertie g̃ cognoscit̃ quidditas rei mãlis: que 7 si ñt in mã tñ cognoscit̃ nõ vt in mã singulari. Cõtra istud non põt

subſtineri a theolo. qz intellect⁹ exiſtēs eadē potētia naturaliť cognoſcet p ſe quidditatē ſbe immaterialis ſicut pz ſm fidē de aīa beata. potētia aūt manens eadē nō pōt habere actū circa aliquid qđ nō ꝓtineť ſub ſuo ꝓpꝛio obo. Nōſi dicas eleuabꝫ plumē glorie ad hoc ꝙ cognoſat illas ſubſtantias imateriales

Cōtra obm p̄mū habit⁹ cōtineť ſub p̄mo obo potētie vel ſaltē nō excedit: qz ſi habit⁹ reſpicit aliqđ obiectū quod nō cōtineť ſub p̄mo obo potētie ſed excedit tūc ille habit⁹ nō eſſet habit⁹ illius potētie ſed faceret eā nō ee illā potētiā ſed aliaz. Cōfirmať ratio qz cū potētia in p̄mo ſigno nāe in quo eſt potētia habeat tale obm p̄mū ꝓ nihil poſterius nā ꝓſupponēs rationē potētie pōt fieri aliud p̄mū obm ei⁹ omnis aūt habit⁹ nāliter ꝓſupponit potētiā. Si dicas ꝙ hec etiā opi. poneret a pho puta ꝙ intellectus noſter ꝓpter ſui infinitatē inter alios intellect⁹ ꝛ ꝓpꝛiť conuenientiā ſiue cōiunctionē eius cū virtute fātaſtica in ſuppoſito cognoſcente hz ordinē īmediatū ad fantaſiā ſicut fātaſia hz ordinez īmediatū ad ſenſuz cōez ꝛ iō ſicut fantaſtica nō mouet ab aliquo niſi qđ ē obz ſenſus cōis: lz alio modo idē obm cognoſcat: ita diceret ꝙ intellect⁹ noſter nō tm̄ ꝓpter ſtatū aliquē ſz ex nā potētie nō poſſet aliquid intelligere niſi abſtrahibile a fātaſmate. Cōtra hꝫ arguiť triplr. p̄mo ſic. qz deſideriū nāle eſt in intellectu cogſcente effectū ad cognoſcendū cām ꝛ in cognoſcēte cāz in vli eſt deſideriuz nāle ad cognoſcendū illā in particulari ꝛ diſtincte. deſideriū aūt nāle nō ē ad impoſſibile ex nā deſiderātis qz tunc eſſet fruſtra. g̃ nō eſt ipoſſibile intellectui ex parte intellect⁹ cognoſcere ſubſtantiā imaterialē in particulari: ex quo cognoſcit māe quod eſt effect⁹ eius. ꝛ ita p̄mū obm intellect⁹ nō excludit illud imateriale. 2° ſic. Nulla potentia pōt cognoſcere obm aliqđ ſub rōne coīori q̃z ſit rō ſui p̄mi obi. qđ pz p̄mo p rōnez qz tūc illa rō p̄mi obi nō eſſet adequata. Etiā pz per exemplū. Viſus nō cognoſcit aliquid ſb rōe coīori q̃z ſit rō coloꝛis vel lucis. nec imaginatio aliquid ſub rōe coīori q̃z ſit rō imaginabilis qđ ē ſuū p̄mū obz ſed intellect⁹ cognoſcit aliquid ſb rōe coīori q̃z ſit rō entis mālis qz cognoſcit aliquid ſub rōe entis in cōi. alioquin metaphyſica nulla eſſz ſcia itellectui nr̄o. Preterea 3° ꝛ reddit in idē q̃ſi cū 2°. Quicqd per ſe cognoſciť a potētia cognitiua vl ē el⁹ obm p̄muz vel ꝓtineť ſub illo obo. ens aūt vt ē communius ſenſibili per ſe intelligitur ab intellectu nr̄o. alꝫ metaphyſica nō eēt magis ſcia trāſcēdeſ q̃z phyſica. g̃ nō pōt aliquid eſſe p̄muz obiectū intellectus nr̄i qđ ſit particularius ente. qz tunc ens in ſe nullo modo intelligeretur a nobis videtur igitur ꝙ falſum ſupponitur in dicta oppoſitiōe. de obiecto primo. ꝛ hoc loquēdo de potētia ex nā potētie. Ex hoc apparet ꝙ ſi per viaz iſti⁹ opi. ſoluať prima queſtio dicēdo ꝙ quidditas ſenſibilis eſt p̄mū obm intellect⁹: ꝛ ideo nō intelligitur deus vel ens imateriale ſolutio innititur falſo fundamento.

Congruentia etiam illa q̃ adducitur pro illa opi. nulla eſt. Potētia. n. ꝛ obm non oz aſſiliari i mō eſſendi. ſe hñt. n. vt motiuū ꝛ mobile. ꝛ ita ſe hñt vt diſſimilia: qz vt act⁹ ꝛ potentia. ſūt tm̄ ꝓportionata. qz iſta ꝓportio regrit diſſilitudinē ꝓportionatoꝝ. ſicut cōiter dr̄ in oī ꝓportiōe. ſicut pz de mā ꝛ forma. pte ꝛ toto cā ꝛ cāto. ꝛ ceteris ꝓportionalib⁹. igitur ex modo eſſendi talis potentie nō pōt cōcludi ſimilis modus eſſendi in obiecto. Contra hoc obijciť. qz lz agens factiuū poſſit eē diſſilie obiecto quod eſt ibi paſſum. tm̄ operans in cognitiua operatione oz aſſimilari obiecto. circa quod opatur quod nō eſt ibi paſſum. ſed magis agens ꝛ aſſilians. oēs. n. antiqui con

cordant in hoc ꝙ cognito fit p aſſiliationē⁹ nec Ariſt. in hoc eis ꝓtradirit. igiť hꝫ requiriť. non tm̄ ꝓportio ſed ſilitudo. Rñdeo. aliud ē loqui de modo eēndi ipſius potētie in ſe: ꝛ aliud ē log de ipa inquātum eſt ſub actu ſcō. vel diſpoſitiōe ꝓxima ad actuz ſcōz q ſit aliud a nā potētie. Nunc aūt ꝙ potētia cognoſcēs aſſiliatur cognito vez eſt per actum ſuū cognoſcēdi q eſt q̃dam obiecti ſilitudo vel p ſpēm diſponētem de ꝓximo ad cognoſcēdum. ſed ex hꝫ ꝓcludere ipm intellectuz in ſe hēre nāliter modū eſſendi ſimilez modo eſſendi obi vel ecōuerſo eſt fallacia accidentis ꝛ figure dictionis ſicut non ſequitur es. aſſimilať Ceſari qz p figurā iductā aſſimilať igiť es i ſe hz ſililē modū eſſendi mō eſſendi ceſaris. vel magis ad ꝓpoſituz oculus videſ p ſpeciez obi aſſimilať obo g̃ viſus hz ſimilē modū eſſendi obi. ꝛ ita vlterius ſicut quedaz viſibilia habēt materiā que eſt cā coꝛruptiōis ꝛ cōtra dictiōis. vt mixta quedā carēt tali mā vt coꝛpoꝛa celeſtia ita erit quidā viſus in materia tali quidā ſine māli. vel quoddā oꝛganū tale ꝛ quoddā non tale. vl adhuc magis ad ꝓpoſitū. ydea in mente diuina q̃ē ſimilitudo obi ē imālis igiť ꝛ lapis cuius ē ydea eſt imaterialis. igiť ꝓpter illā cōgruentiā nō videť cōguū arrtare itellectuz ex nā potētie ad obiectū ſenſibile vt nō excedat ſenſuz niſi tm̄ in mō cognoſcēdi.

Alia eſt opinio q̃ ponit deuz eē p̄muz obm itellect⁹ cui⁹ rōtiones ſundamētales ſunt ille q̃ adducte ſunt ad p̄ri mam ptem qōnis arguēdo ad p̄ncipiale. ꝛ propter eaſdē ponit deū eſſe p̄mum obm volūtatis. qz hz rōnez volēdi oīa alia ſicut addurit auctez Aug. 8. d̄ tri. c. 1. de magnis. vel. 17. de paruis. cur g̃ alium diligimus quē credim⁹ iuſtuz ꝛ non diligim⁹ vt ꝛ nos iuſti eſſe poſſim⁹ ipam formā vbi videm⁹ quid ſit iuſtus animus an vero niſi iſtā diligeremus nullo° eū diligerem⁹ quē credim⁹ eē iuſtū q̃n ex iſta diligim⁹

Cōtra iſtā opi. arguitur ſic. Primuz obm nāle alicuius potētie hēt naturalem ordinem ad illā potētiam. deus nō hz nālem ordinem ad intellectum noſtrum cuius ē obm ſub ratione motiui. ſz ſub ratione motiui niſi forte ſub ratione alicuius gnālis attributi: ſicut pōit illa opi. g̃ nō eſt obm p̄mū niſi ſub ratiōe illius attributi. vel ſm illam opi. quam prius tenui ꝙ deus non intelligitur niſi ſub ratione entis non habebit naturalem ordinem niſi ſub tali conceptu vniuerſali. ſz pticulare qđ nō itelligiť niſi i aliquo cōi nō eſt primum obiectū itellect⁹ ſz magis illud cōe g̃ ꝛ ē

Preterea. certū eſt ꝙ de⁹ nō hz p̄mitatē adequationis ꝓpter cōitatem ita ꝙ dicať de oī obiecto p ſe intelligibile a nobis. g̃ ſi aliq̃z hz p̄mitatē adequationis hoc erit ꝓpter virtualitatē qz. ſ. virtualiter continet oīa in ſe p ſe intelligibilia. ſz ꝓpter hoc nō erit obiectū p̄mū adequatū intellectui noſtro. qz alia entia mouēt intellectū noſtrū ꝓpria virtute: ita ꝙ eēntia diuina nō mouet intellectum noſtrum primo ad ſe ꝛ ad omnia alia cognoſcibilia cognoſcenda ſicut autem predictum eſt in queſtione de ſubiecto theologie eēntia diuina iō eſt primum obiectum intellectus diuini. quia ipſa ſola mouet intellectum diuinum ꝛ ad cognoſcendum ſe ꝛ oīa alia cognoſcibilia ab ipo itellectu. Per eaſdē rōnes pbať ꝙ nō poteſt poni p̄mū obm intellect⁹ nr̄i ſubſtantia in cōi ꝓpter attributionē oium accētium ad ſbam. qz accētia habent ꝓpriā vtutē motiuā intellectus. g̃ ſba nō mouet ad ſe ꝛ ad omnia alia cognoſcibilia.

Ad queſtionez igitur reſpō deo ꝙ nullus poteſt poni primū obiectum intellect⁹ noſtri naturale propter adequationē talē virtualem propter rationē tactaz contra primitatē obiecti vir

Henri. 15. qt°. 6.

ualis in deo vel in substãtia. vel igitur nullũ ponet primuz obm. vel oz querere pmũ adequatũ ppr cõitatem in ipo: q si ens ponat equiuocũ creato ⁊ increatoꝰbe ⁊ accñti. cũ oia ista fint p se intelligibilia a nobis nullũ vr posse poni primũ obiectũ intellectꝰ nr̃i nec ppter virtualitatẽ nec ppter cõitatez. sed ponẽdo illã põnem quam posui in pma qõne buiꝰ dist. de vniuocatiõe entis põt aliquo mõ saluari aliqd esse pmum obm itellectꝰ nostri. ad qd itelligendũ primo declaro qualis sit vniuocatio entis: ⁊ ad quẽ est. ⁊. 2° ex hoc ad ppositum. Quãtum ad primũ dico q ens non est vniuocuz dictum in quid de omnibus per se itelligibilibꝰ: qr non ẽ de differẽtijs vltimis nec ppr̃ijs passionibꝰ entis. primũ vz de differentijs vltimis duplr̃ ꝓbo pmo sic. Si dr̃ie icludãt ens vninoce dictuz de eis ⁊ nõ sunt oio idez. g̃ sũt diuersa aliquid idem entia. talia sunt ppr̃ie dr̃ia. ex. ς°. ⁊ io. metha. g̃ dr̃ie ille vltime ppr̃ie erũt differentes. g̃ alijs differentijs differẽt. q si ille alie includãt ens qdditatiue arguit de eis sicut de põribꝰ: ⁊ ita erit pcessus in infinitũ in differẽtijs vel stabit ad aliquas oino ñ includẽtes ens qdditatiue: quod ẽ ꝓposituz. 2° sic sicut ens ꝓpositũ in re cõponit ex actu ⁊ potẽtia in re ita ꝯceptus cõpositꝰ p se vnus cõponit ex cõceptu potẽtiali ⁊ actuali siue ex cõceptu determiabili ⁊ determinante: sicut igitur resolutio entiũ cõpositoꝝ stat vltimo ad simplr̃ simplicia. ſ. ad actuz vltimũ ⁊ potentiam vltimã que sunt pmo diuersa: ita q nihil vniꝰ includit aliqd alteriꝰ. alioquin hoc nõ eẽt primo actꝰ nec illud primo eẽt potentia. qđ. n. includit aliqd potentialitatis nõ pmo est actꝰ. ita oz in cõceptibꝰ oẽm ꝯceptuz non simplicit simplicẽ. ⁊ tñ per se vnum resolui in cõceptum determinabilẽ ⁊ determinãtem: ita q ista resolutio stet ad cõceptus simplr̃ simplices ſ. ad cõceptuz determinabilẽ tñ: ita q nihil determinans includat. ⁊ ad cõceptum determinãtẽ tñ. qui. ſ. non includit aliquẽ cõceptuz determinabilẽ: ille conceptus tñ determinabilis ẽ cõceptus ent̃ ⁊ determinans tñ est ꝯceptꝰ vltime dr̃ie. g̃ isti erũt pmo diuersi: ita q vnũ nihil includit alteriꝰ. 2m. ſ. ꝓposituz de passionibꝰ ent̃ ꝓbo duplr̃. primo sic. passio p se 2°° ꝑdicat de sbo. pmo posterioꝝ. g̃ sbm ponit in diffinitione passiõis. sic additũ. ex eodẽ pmo ⁊ 7° methaphy. ens igit in rõne sue passionis cadit vt additum. hẽt n. passiones ppr̃ias. vt pz p phm 4. metha. c. 3. vbi vult q sicut linea incẽztũ linea hz ppr̃ias passiones ⁊ numerus incẽztũ numerus ita sunt alique passiões entis incẽztũ ens sed si ens cadit in rõe boꝝ vt addituz. g̃ nõ ẽ p se pmo mõ in rõe qdditatiua eoꝝ. Hoc ẽt cõfirmat p phm pmo poste. c. de statu pncipiorum vbi vult q ꝑdicatiões per se nõ cõuertunt: ita q si ꝑdicatũ dicat de sbo p se nõ cõuerso dicet subiectũ de ꝑdicato p se sed quasi p accũs. g̃ si est per se 2°° ens ẽ vnũ hec vnuz est ens nõ est p se 2°° sed quasi per accidens: sicut ista ꝓpositio est p accũs risibile est hõ: 2° sic ens sufficienr̃ dividit tanczz in illa que includũt quidditatiue ipsum in ens increatuz ⁊ in. io. ge. ⁊ in partes essentiales. io. generũ saltez nõ videt habere plura dividentia quidditatiue quicqd sit de istis igit si vnũ vel verũ includat quidditatiue ens continebit sub aliquo istorũ sed verũ vel voꝝ nõ est aliquod. io. generũ. pz. nec er se est ens increatũ. qr convenit entibꝰ creatis. igit esset spẽs in aliquo genere vel pncipiũ essentiale alicuius generis sed hoc ẽ falsum. qr ois pars essentialis in quocũqz genere ⁊ ois spẽs cuiuscunqz generis includit limitationez. ⁊ ita qõcunqz transcendẽs esset de se finitũ. ⁊ per ꝓns repugnaret enti ifinito nec posset dici de ipso formalit qđ est falsum. qr oia transcendẽtia dicunt pfectiões simpliciter ⁊ cõueniunt deo in sũmo. 3° argui põt ⁊ in hoc etiaz cõfirmat pma rõ ad cõclusionẽ istam qr si vnũ includitens quidditatiue nõ includit pcise ens. qr illud tunc esset passio suiipsius. g̃ includit ens ⁊ aliquid aliud. sit illud. a. aut igit illud. a. includit ens aut nõ. si sic vnũ bis icluderet ens. ⁊ esset pcessus in infinitũ vel vbicunqz stabit illud vltimũ qđ ẽ de rõe vniꝰ ⁊ nõ includit ens vocet. a. vnuz rõe entis iclusi nõ ẽ passio qr idẽ nõ est passio sui ⁊ p ꝓns illud aliud incluſuz qđ est. a. est primo passio ⁊ est tale quod nõ includit ens qdditatiue. ⁊ ita quicquid est pmo passio entis hoc nõ includit ens quidditatiue.

Quantum ad ſm articulũ principalez dico q ex istis quattuor rõnibus sequit cũ nihil possit esse cõius ente ⁊ ens nõ possit esse cõmune vniuocũ dictũ in qd de oibus per se intelligibilibꝰ qr nõ de differentijs vltimis nec de passionibꝰ suis sequit q nihil ẽ pmuz obiectũ itellectꝰ nr̃i ppter cõitatẽ in quid ipsius ad oẽ per se intelligibile. ⁊ tñ hoc nõ obstante dico q ens est pmũ obiectuz intellectus nr̃i qr in ipo concurrit duplex pmitas. ſ. cõitatis ⁊ virtualitatis. Illã oẽ p se intelligibile aut icludit essentialiter rõez entis vel cõtinet virtualit vel eẽntialiter in icludẽte eẽntialit rõnez entis. Dia enim genera ⁊ spẽs ⁊ indiuidua ⁊ oẽs ptes eẽntiales generũ ⁊ ens increatũ includit ens quidditatiue oẽs differentie vltime includunt in aliquibꝰ istorũ essẽtialiter vel quidditatiue oẽs passiones entis includunt in ente ⁊ in suis inferioribꝰ virtualit. igit illa quibus ens nõ est vniuocũ in quid includunt in illis quibus ens ẽ sic vniuocũ ⁊ ita pz q ens hz pmitatẽ cõitatis ad pma intelligibilia hoc ẽ ad cõceptus qdditatiuos generuz specierũ ⁊ pe indiuiduoꝝ ⁊ partiũ eẽntialiũ oĩum istoꝝ ⁊ entis increati. ⁊ hz pmitatẽ vtualitatis ad intelligibilia icluſa in pmis itelligibilibꝰ hocẽ ad cõceptꝰ qualitatiuos differentiarũ vltimarũ ⁊ passionũ ppr̃iarũ Qđ ât suppoſuit cõitatẽ entis in quid ad oẽs cõceptꝰ quidditatiuos ꝑdictos. ſ pbat ꝺ oibꝰ illꝰ duabꝰ rõnibꝰ positis i ꝑ. q. huiꝰ di. ad pbãdũ cõitatẽ entis ad ens creatũ ⁊ ens icreatuz qđ vt planius pateat ptractato eas aliqlit ⁊ ꝓma sic de quocunqz. n. ꝑdictorũ cõceptuũ quidditatiuoruz cõtingit intellectũ certuz eẽ ipz eẽ ens dubitãdo de differentijs cõtrahentibꝰ ens ad talẽ ꝯceptũ vtꝝ sit tale ens vel non. ⁊ ita cõceptus entis vt conuenit illi cõceptui ẽ alius ab illis conceptibus inferioribꝰ de qbus itellectus ẽ dubius. ⁊. ī. alius. q̃uis icluſus in vtroqz inferiori cõceptu. nã dr̃ie ille ꝯhentes pr̃esupponũt eũdem cõceptuz entis cõem quẽ ꝯtrahũt.

Scõam rõnez ptracto sic. sicut ẽ argutuz q deꝰ nõ est a nobis cognoscibilis nãliter nisi ens sit vniuocũ creato ⁊ icreato. ita põt argui de sba ⁊ ante. cũ. n. sba nõ imutet imediate itellectũ nostrum ad aliquaz intellectionẽ sui. ſz tñ accidens sensibile: segtur q nullum cõceptũ quidditatiuũ habere poterimus de ea nisi sit aliqs talis qui possit abstrahi a ꝯceptu accñt̃. sed nullus talis qdditatiuus abstrahibilis ẽ a conceptu accidentis. nisi cõceptꝰ entis. g̃ ⁊c. Hoc autẽ qđ suppositũ est in rõne ista de sba q non imutat intellectum nostrũ mediate ad actũ circa se. ꝓbat sic. quia quicqd pñtia sua imutat intellectũ: abñtia illiꝰ potest nãliter cognosci ab intellectu qñ nõ imutat. sicut apparet. 2° de anima. q visus ẽ tenebr̃e ꝯceptiuꝰ. qñ. ſ. lux nõ est pr̃esens: ⁊ ideo tũc visus nõ imutatur. igit si intellectꝰ naturaliter imutatur a substãtia imediate ad actum circa ipam sequeret q quãdo substãtia non esset pr̃esens posset naturaliter cognosci non esse pr̃esens: ⁊ ita naturaliter posset cognosci i hostia altaris cõsecrata nõ esse substãtiaz panis. quod est manifeste falsum. nullus igitur cõceptus qdditatiuꝰ habetur naturaliter de substantia imediate causatꝰ

a ſubſtãtia. ſed tm̃ cauſat⁹ vel abſtractus p̃mo ab accidente. ⁊ illud nõ eſt niſi cõceptus entis. ℔ Per idem cõcludit ēt ꝓpoſitum de ꝑtibus eẽntialib⁹ ſ̃be ſi. n. mã nõ ĩmutat intellectũ ad actuz circa ipaz. nec forma ſ̃balis. q̃ro qs cõcept⁹ ſimpler in itellectu habeť de materia vel forma. ſi dicas ꝙ aliqs cõcept⁹ relatiuus puta ꝑtis vel cõcept⁹ ꝑ accidẽs puta alic⁹ ꝓꝓietatis mãe vel forme. quero qs ẽ ꝙceptus qddtatiuus cui iſte ꝑ accñs vel relatiu⁹ attribuiť. ⁊ ſi nullus qddtatiuus habeť nihil erit cui attribueť iſte cõceptus ꝑ accñs. nullus aũt qddtatiu⁹ põt haberi niſi imp̃ſſus vel abſtractus ab illo qõ mouet itellectũ. puta ab accñte. ⁊ ille erit conceptus entis. ⁊ ita nihil cognoſcereť de ꝑtibus eẽntialib⁹ ſ̃be niſi ens ſit cõe vniuocuz eis ⁊ accñtibus. Iſte rõnes nõ cõcludũt vniuocationẽ entis in qd ad dr̃ias vltias ⁊ paſſiões de p̃ma oſtendiť q: ꝯz intellect⁹ ſit certus de aliquo tali qõ ſit ens. dubitãdo vtruz ſit hoc vel illud. tm̃ nõ eſt certus ꝙ ſit ens qddtatiue vel quaſi p̃dicatiõe ꝑ accñs. Vel aliter ⁊ melius. qlibz talis ꝙcept⁹ ẽ ſimpliciť ſimpler. ⁊ ideo nõ põt ſm aliqd cõcipi ⁊ ſz aliquid ignorari. ſicut pz ꝑ p̃hm. 9. metha. in fi. de conceptibus ſimplr ſimplicibus. ꝙ nõ ẽ circa eos deceptio ſicut ẽ circa qddtatẽ ꝯpleroruz. qõ nõ eſt intelligendũ ꝙ intellectus ſimpler formalr decipiať circa intellectionẽ qddtatis: q: in intellectiõe ſimplici ñ ẽ ver vel falſuz ſz circa qddtatẽ cõpoſitã põt intellectus ſimpler vtualiť decipi. ſi. n. iſta rõ eſt in ſe falſa tunc includeret vtualiť ꝓpoſitiõez falſaz. qõ autẽ eſt ſimpliciť ſimpler non includit virtualr nec formalr ꝓpoſitionẽ falſam. ⁊ ideo circa ipam nõ ẽ deceptio. vel. n. totaliter attingiť vel nõ attingiť: ⁊ tunc totaliter ignorať. de nullo igiť ſimpliciter ſimplici cõceptu põt ee certitudo ſm aliqd eius. ⁊ dubitatio ſz aliud: per hoc ēt pz ad ſecũdam rationẽ ſupra poſitam: q: tale ſimplr ſimpler ignotum eſt oio niſi ſz ſe totuz concipiatur. 3° etiã mõ põt rñderi ad p̃mam rationez ꝙ ille cõceptus de quo ẽ certitudo ẽ alius ab illis de quib⁹ ẽ dubius ⁊ ſi ille conceptus certus ſaluať in altero illoꝝ dubioruz vere eſt vniuocus vt cũ altero illoruz cõcipiť. ſed nõ oz ꝙ inſit vtriqz illoꝝ in qd ſed ſic vel ẽ vniuocus eis ſed vt determinabilis ad ad determinãtes vel vt denoiabilis ad ðnoiantes. vñ breuiter ens ẽ vniuocuz oibus. ſz conceptib⁹ non ſimplr ſimplicibus eſt vniuocũ in qd dictuz de eis: ſed ſimpliciter ſimplicib⁹ eſt vniuocus vt determinabilis vel vt denominabilis nõ aũt vt dictũ eſt ð eis in quid: q: hoc includit tõtradictionẽ. Ex his apparet qũo in ente cõcurrat duplex p̃mitas. ſ. p̃mitas cõitatis in quid ad oẽs cõceptus nõ ſimpliciter ſimplices ⁊ p̃mitas virtualitatis in ſe vel in ſuis inferioribus ad oẽs cõcept⁹ in ſe ſimpliciter ſimplices ⁊ ꝙ iſta duplex p̃mitas cõcurrens ſufficiat ad hoc ꝙ ip̃m ſit p̃mũ obm intellect⁹ ꝯz neutrã habeat p̃ciſe ad oia ꝑ ſe intelligibilia hoc declaro ꝑ exemplũ q: ſi viſus eſſet per ſe cognoſcitiuus oĩs coloris ⁊ oĩuz paſſionuz ⁊ differẽtiaꝝ coloris in cõi ⁊ omniũ ſpẽruz ⁊ indiuiduoꝝ ⁊ tm̃ color nõ includereť quidditatiue ĩ differentijs ⁊ paſſionib⁹ coloris adhuc viſus haberet idẽ obiectũ p̃muz qõ mõ hz. q: diſcurrendo ꝑ oia nihil aliud eſſet ſibi obm adequatũ. igiť tũc nõ includereť p̃mũ obiectũ in oĩbus per ſe obiectis quidditatiue: ſed quodlibz ꝑ ſe obz vel includeret ipz eẽntialiter vel includeret in aliquo eẽntialiter vel vtualiť includente ip̃m. ⁊ ita in p̃mo ꝯcurret duplex p̃mitas ſ. cõitatis et parte ſui. ⁊ p̃mitas vtutis in ſe vel in ſuis iferioꝛib⁹. ⁊ iſta duplex p̃mitas p̃mi obiecti taliſ potentie ſufficiet.

Contra iſtam vniuocationẽ entis arguiť multipliciter. ℔ Pri

mo ꝑ ꝑhm 3° metha. q: ſm ip̃m ibi ens nõ eſt genus q: tunc ſm ip̃m ibidẽ differentia nõ eſſet ꝑ ſe ens. ſi añ eſſet cõe dictũ in quid de plurib⁹ ſpecie differẽtib⁹ videť eſſe genus. Idez etiã in 4° metha. in p̃ncipio vbi vult ꝙ ens dicit de entib⁹ ſicut ſanuz de ſanis ⁊ ꝙ methaphyſica eſt vna ſciẽtia: nõ q: oĩa illa de quibus methaphy. eſt dicant ſcõum vnum ſed ad vnuz. ſ. nõ vniuoce ſed anologice ergo ſubiectuz metha. nõ eſt vniuocũ ſed anologũ. Idem 7° methaphy. dicit ꝙ accñtia nõ ſunt entia niſi q: entiſ ſicut logici dicũt nõ ens eſſe ens: nõ ſcibile eſſe ſcibile. ⁊ ſicut vas dicit ſalubre. in oĩbus iſtis exemplis nõ eſt vniuocatio eius qõ dicit de pluribus. Item ℔ Porphy. ſi quis oia entia vocet equiuoce in qd nuncupabit. Itẽ p̃mo phyſico. p̃incipiũ eſt ꝓtra ℔ Permenidez ⁊ ℔ Meliſſuz ꝙ ens multiplr dicit. ⁊ arguit ſi oia ſint vnuz ens g̃ oĩa ſunt vel hoc vnuz ens vel illud qõ nõ ſequereť ſi ens eſſet vniuocũ. ſicut nõ ſequit omnis hõ eſt vnus hõ. g̃ ille vnus hõ vel ille vnus hõ. Itẽ per rõnez ſi ens eſſet vniuocũ ad io. genera. g̃ deſcenderet in iſta ꝑ aliquas differentias ſint igiť due tales differentie. a. ⁊. b. aut igiť iſte includunt ens quidditatiue ⁊ tũc in conceptu cuiuſlbz generis generaliſſimi includit nugatio aut iſta non ſunt entia. ⁊ tunc nõ ens erit de cõceptu entis. Ad p̃imũ argumentuz tertij methaphy. quãuis nõ opz dicere ꝙ argumẽta illa cõcludãt: quia philoſophus intendit ibi arguere ad oppoſitas partes queſtionuz quas diſputat ſicut ipemet p̃mittit in ꝓemio. duo aũt oppoſita non poſſunt cõcludi niſi alterũ argumẽtũ ſit ſophiſticũ. vnde ℔ Cõmẽtatoꝛ eiſ⁹ ꝯmen. 3° in p̃° dicit in p̃mo argumẽto ad p̃mã qõnẽ ibi diſputataz eſſe fallaciã cõſequentis ſi cõtraria ꝑtinẽt ad eandẽ ſciam ergo nõ cõtraria nõ pertinẽt ad eandẽ ſciaz. cz̃ nis etiã 2m argumentũ ſp̃aliter nõ oz tenere ꝙ cõcludat. inferet. n. ibidẽ quare ſi vnũ ẽ genus aut ens nulla differentia neqz vnũ neqz ens erit. Nuero aut itẽ dit inferre ꝙ nõ ꝑ ſe p̃mo° erit dr̃ia ens vel vnũ. ⁊ ſic cõcluſio nõ eſt in cõuenies de vno aut intendit inferre negatiuã abſolute. ⁊ tunc nõ valet ꝯſia. Non. n. ſi rõnale eſt dr̃ia reſpectu aialis ſequiť ꝙ rõnale nõ eſt aial ſed ꝙ nõ eſt per ſe p̃mo° aial. Tamẽ tenendo ꝙ argumentũ valeat cõcludit oppoſituz magis cz̃ poſituz. ℔ Remouet. n. ab ente rõnez generis nõ ꝓpẽ equiuocationẽ imo ſi eſſet equiuocuz ad .io. gña. eẽt io. gña q: idẽ cõcept⁹ quocũqz noie ſignificeť hz eã dẽ rõnẽ generis. ſz rõouet rõnez generiſ ab ẽte ꝓpter nimiã cõitatẽ. q: vz p̃dicať ꝑ ſe p̃° ð dr̃ia aliq̃. ⁊ ꝑ poſſit ꝯcludi ꝙ ens nõ ſit gen⁹. Ad videdũ ãt quõ ſ̃ ſit vnuz cũ tm̃ p̃dcm̃ ſit ꝙ ens nõ p̃dicať ꝑ ſe p̃mo mõ de dr̃ijs vltimis diſtinguo de dr̃ijs. ꝙ aliq̃ põt ſumi a ꝑte eẽntiali vltia q̃ ẽ res va ⁊ nã alia ab illo a quo ſumiť ꝯcept⁹ generis. ſicut ſi ponať formarũ plalitas ⁊ gen⁹ dicať ſumi a ꝑte eẽntiali põi ⁊ dr̃ia ſpecifica a forma vltia. tũc ſic ens dr̃ in qd de illa ꝑte eẽntiali a qua ſumiť dr̃ia taľ ſpecifica. ita dr̃ in qd de tali dr̃ia in abſtracto. ita ꝙ ſicut ſ̃ ẽ in qd aĩa ĩtellectiua ẽ ens. accipiẽdo eũdẽ ꝯceptũ entis ſm quẽ dr̃ de hoie vel ð albedine. ita hec ẽ in qd rõnalitas ẽ ens ſi rõnalitas ſit taľ dr̃ia. ſed nulla talis dr̃ia ẽ vltia. q: in tali ꝯtinẽtur ples realitates aliq°° diſticte tali diſtinctiõe vel nõ idẽptitate qualẽ dixi in. q. p̃ª ſeptis. diſ. ſa eẽ iter eẽntiã ⁊ ꝓpietatẽ ꝑſonalẽ vl maiorẽ ſic als explanabiť. ⁊ tũc taľ nã põt ꝯcipi ſz aliqd. ſ̃ ẽ ſm aliquã realitatẽ ⁊ ꝑfectionẽ. ⁊ ſm aliquã ignorari. ⁊ iõ talis nãe ꝯceptus nõ ẽ ſimplr ſimpler. ſed vltima realitas ſeu ꝑfectio realis taľ nãe a qua vltia realitate ſumiť vltima dr̃ia ẽ oio ſimplr ſimpler. iſta realitas nõ includit ens quidditatiue ſz hz cõceptũ ſimplr ſimplicez: vnde ſi talis realitas ſit. a. ſ̃ nõ ẽ in qd. a. eſt ens. ſz ẽ

q̃si p accĩs.⁊ b̃ siue.a. dicat illã realitatẽ seu dr̃iam i abstracto sũptã a tali realitate, dico igit̃ sic. Diri prius q̃ nulla dr̃ia simplr̃ vltima includit ens qdditatiue.q; est simplr̃ simplex.ʒ alia dr̃ia sũpta a pte ẽntiali q̃ ps est vna in re alia a nã a qua sumit̃ genus.illa dr̃ia non est simplr̃ simplex.⁊ includit ens in qd.⁊ ex h̃ q̃ talꝭ dr̃ia ẽ ens i qd.seq̃t̃ q̃ ens ñ ẽ genꝰ pp nimiã cõitatẽ entꝭ. Nullũ.n.genꝰ dẽ ꝺ aliq̃ dr̃ia iferiõ i qd nec ꝺ illa q̃ sumit̃ a forꝰ nec de iª q̃ sumit̃ ab vltima realitate forme.sicut patebit dis. .q̃ semp illud a qº sumit̃ ꝓceptº generis ꝑm se ẽ potẽtiale ad illã realitatẽ a qua sumit̃ ꝓceptꝰ dr̃ie siue ad illã formã.si dr̃ia sumat̃ a forma. Et si arguas ꝯ istud q̃ si rõnale includit ens qdditatiue.⁊ q̃libʒ dr̃ia ꝓsilis q̃.ſ.sumitur a pte ẽntiali nõ ab vltima realitate eius.g̃.addẽdo talẽ dr̃iaʒ erit generi nugatio eo q̃ ens bis dicetur. Dico q̃ q̃ñ duo inferiora adꝫm sic se hñt q̃ vnuʒ denominat alterꝝ illud cõe pticularit̃ denoiat seipʒ siue nugatiõe.sicut albedo que ẽ inferior ad ens denominat animal qꝺ ẽ inferiꝰ etiã ad ens sine nugatiõe. et ideo sicut ẽ denominatiua ista animal ẽ albũ:ita ens qꝺ ẽ supiꝰ ad albũ põt denominari animal siue ens particulariter sumptũ ꝑ animali.puta si illud ens ꝺ nominatiũ esset entale hec eẽt vera.aliquod ens est entale.sicut.n.ibi concedo denominationẽ accidentalẽ sine nugatiõe nec tñ idẽ oino denominat seipm eodẽ modo conceptũ.ita hic.aial rõnale est sine nugatiõe.nã in animali includit̃ ens qdditatiue ⁊ in rõnali denominatiue.⁊ sicut rõnalitas est ens quidditatiue ita rõnale ꝺnomiat̃ ab ente.igit̃ h̃ eẽt nugatio aial ẽ rõnalitas.nõ autẽ hic aial rõnale.sicut esset hic aial albedo nõ aũt ẽ nugatio hic aial albũ. Ad aliud qꝺ dicit̃ de 4º metha.dico q̃ phs .io.metha. cõcedit ordinẽ essentialẽ inter spẽs eiusdẽ generis. q; ibi vult q̃ in quolʒ genere est vnũ ꝑmuʒ qꝺ est mẽsua alioꝝ mẽsurata aũt habẽt ẽntialẽ ordinẽ ad mẽsurã.⁊ tñ nõ obstante tali attributione quilibʒ cõcederet vnũ eẽ cõceptũ generis.alꝭ genus non ꝑdicaret̃ in quid de plibus differentibꝰ spẽ.si enī genus non haberet cõceptuʒ aliũ a conceptibꝰ spẽꝝ nullus conceptꝰ diceret̃ de plibus in quid sed tñ quilibʒ de seipso.⁊ tũc nihil ꝑdicaret vt genus de spẽ.sed vt idẽ de eodẽ. Cõsimiliter phs dicit in 7º.phyſi.q̃ in genere latent equiuocatiões ꝓpt̃ quas nõ põt fieri cõparatio ꝑm genus. Non.n.ẽ equiuocatio q̃ztũ ad logicũ qui ponit diuersos cõceptꝰ.sed q̃ztũ ad realem phm est equiuocatio:q; nõ est ibi vnitas nãe.ita igr̃ oẽs auctoritates que iunt in metha. ⁊ phiª que ẽnt de hac materia possent expom ꝓpter diuersitatẽ realẽ illoꝝ in quibus est attributio cũ qua tñ stat vnitas cõceptꝰ abstrahibilis ab eis sicut patuit in exẽplo.cõcedo tũc q̃ totũ illud qꝺ accidẽs est attributionẽ ẽntialeʒ habet ad substãtiaʒ.⁊ tñ ab hoc ⁊ ab illo põt cõceptꝰ vnus cõmunis abstrahi. Ad illa que dicunt̃ de 7º metha.dico q̃ littera vltimi paragraphi de illa mã soluit oẽs auctoritates phi ꝓbabitas que incipit ꝓpalã aũt ilud ⁊c.ibi.n. dicit phs q̃ ꝑmo ⁊ simpliciter diffinitio ⁊ qꝺ quid erat esse substãtiaꝝ ẽ.⁊ nõ soluʒ sed aliorũ simpliciter ẽ nõ.tñ ꝑmo ⁊ ꝓbatur hoc ibi.q; ratio significãs idẽ nomi est diffinitio si illud cuius est ratio est per se vnuʒ. vnum vero dicit̃ sicut ⁊ ens.⁊ intellige ꝑ se ens pª ens aũt hoc quidez hoc aliquid aliud q̃ztitatẽ aliud qualitatẽ significat.qꝺ verum est de ente ꝑ se.q; ens per se i .5.li. diuisit in .io.genera igit̃ qꝺlibet illoꝝ est vnuʒ per se.⁊ ita rõ istoꝝ est diffinitio.⁊ hoc cõludit ibi.qua ꝓpter erit homnis albi rõ ⁊ ꝺffinitio alio vero modo albi ⁊ substãtie.q; substãtie ꝑ se ⁊ ꝑmo.albi simpliciter ⁊ ꝑ se sed nõ ꝑmo.albi hominis ꝑm quid ⁊ ꝑ accidens. vnde ⁊ i illo capło tractat ꝑncipaliter de tali

ente ꝑ accidẽs cuiusmodi est hõ albus q̃ eius nõ sit diffinitio. Ens igit̃ vel quid vel diffinitionẽ habere quodcũq; istoꝝ simpliciter dicitur sicut de substãtia de accidente.sed nõ eque ꝓmo ⁊ nõ obstante ordine põt bene esse vniuocatio. Ad ꝓporphyrũ ipse allegat Aristo.dicendo equiuoce inquit .ſ. Aristo. de quo ibi loquitur non inuenitur autẽ vbi hoc dixerit in logica in methaphysica autẽ dicit hoc sicut iã allegatus est expositus.si quis autez vellet pertractare auctoritatez ꝓporphyrij quomodo ratio eius ex auctoritate Aristote. valet ad propositũ suũ posset exponi sed nollo immorari Ad illud quod arguitur de primo phy.dico q̃ ad op.illã ꝓermenidis ⁊ Melissi destruendam principiũ est accipe q̃ ens dr̃ multiplicit̃.nõ equoce.ſz multiplicit̃ hoc est de multis ad inquirendum de quo illoꝝ intelligant: sicut si diceret̃ omnia esse vnuʒ animal:cõtra eos esse distinguere animal ⁊ querere de quo animali intelligunt, aut omnia esse vnũ hominẽ.aut vnum equũ. Itẽ dicit q̃ argumentuʒ philosophi nõ valet contra eos si ens esset vniuocum. Rñdeo q̃ cõsequentia ista de scẽdendo sub predicato stante cõfuse.tñ tñ tenet formaliter sed ẽ fallaª figure dictiõis.⁊ fallaª cõsequentis.tñ si ipsi intellexerunt sicut philosophus imponit eis q̃ omnia sunt vnuʒ non loquẽdo de vno confuse sed de aliquo vno determinato.bñ sequit̃ ad añs sic intellectum q̃ omnia sunt hoc vnũ vel illud vnuʒ.

b **Ssuisis de ente/** stat vlterior dubitatio. Utruz posset poni aliquid aliud trãscendens ꝑmum obiectum intellectus nostri quod videtur habere equalem communitatem cũ ente ⁊ videtur q̃ sic ⁊ hoc vno modo q̃ verum sit obiectũ adequatũ ⁊ ꝑmũ intellectꝰ nostri hic ⁊ nõ ens.qꝺ tripliciter ꝓbat̃. Primo sic, distincte potẽtie habent distincta obiecta formalia.ex scẽdo de anima.sed intellectus ⁊ volũtas sunt distincte potentie.g̃ habent distincta obiecta formalia.qꝺ non videtur posse substinere si ens ponatur ꝑmum obiectũ intellectus.sed si veruʒ ponatur bene pñt assignari distincta obiecta formalia.scẽdo sic ens est cõmune de se ad sensibile ⁊ intelligibile.obiectũ autem proprium alicuius potentie est obiectum eius sub aliqua propria ratiõe g̃ ad hoc q̃ ens sit proprium obiectũ intellectꝰ opʒ q̃ determinetur ⁊ contrahatur ad ens intelligibile per aliquid quod excludatur ens sensibile.sed tale cõtrahens videtur esse verũ qꝺ dicit de se rationẽ manifestatim vel intelligibilis. Item tertio sic obiectum non est ꝓpuz alicuiꝰ potẽtie nisi ꝼz qꝺ ẽ ꝓpuz motiuũ illiꝰ poª nõ monet aũt aliqd potẽtiã nisi ꝼz q̃ hz aliq̃z habitudinem ad eam.ens igitur ꝑm q̃ absolutum ⁊ nõ habens aliquã habitudinem ad intellectũ non est proximum ⁊ immediatuʒ obiectum illud, aut ꝑm q̃ ens formaliter hẽt habitudinẽ ad intellectũ est veritas. q; ꝼz Anſ. de veritate. veritas est rectitudo sola mẽte perceptibilis.

Sed contra istam conclusi onem de veritate arguo sic. Primum obiectũ hoc est adequatum vel adequat̃ ꝑm cõitatez vel ꝼz virtutem vel ꝑm istam duplicem primitatez concurrẽtem. vex autẽ nullo istoꝝ modoꝝ adequat̃ intellectui.ens aũt adequat̃ vt patuit.g̃ ⁊c. ꝓbatio ꝓme partis minoris. verum non dicitur in quid de omnibus per se intelligibilibus quia non dicitur in qd de ente nec de aliquo per se inferiori ad ens scẽa ps minoris probatur cum tertia quia inferiora ad vex licet includant ipsum essentialiter non tamen includunt omnia alia intelligibilia virtualiter vel essenti

aliter quia hoc verum quod est in lapide non includit essentialiter vel virtualiter lapidem. sed econuerso ens quod est in lapide includit veritatez. ⁊ ita de quibuscunqz alijs entibus ⁊ eorum veritatibus. Item verum est passio entis ⁊ cuiuslibet inferioris ad ens: ergo intelligendo ens ⁊ quodcūqz inferi⁹ ad ens precise sub ratiōe veri non intelligit nisi per accidens ⁊ nō ſm rationē quidditatiuā sed cognitio cuiuscunqz secundū rationē quidditatiuā est prima ⁊ pfectior cognitio de eo ex septimo metha. c. i. g̃ nulla cognitio de aliquo pcise sub rōne veri est prima cognitio obiecti ⁊ ita nec veritas est pma rō precise cognoscendi obiectū. Cōfirmat ratio ex scōo prioruz cū scia mule vt mula stat ignorantia hui⁹ mule vt ſ sicut ergo cōparando obiectū ad habituz inferi⁹ extraneat a suo superiori de quo superori ē pmo ille habitus ita multo magis extraneabit subiectū sue passioni ꝓpando siue ad habitū siue ad potentiā. Itez obiectuz habit⁹ naturaliter nō precedit obiectū potentie. sed pmū obiectuz methaphysice que est habitus intellect⁹ est ens qđ est prius naturaliter vero ⁊ nō verum qđ est passio etiā ẽ ſbm metha. g̃ ⁊c.

Ad rationes in oppositū respōdeo ducēdo illas ad oppositū primā sic q: sicut volūtas nō pōt habere acctū circa ignotū ita nō pōt habere actū cira obiectū sub ratione formali aliqua obiecti que ratio est penit⁹ ignota g̃ oīs ratio ſm q̃z aliquid obiciſ volūtati est cognoscibilis ab intellectu. ⁊ ita nō pōt eē pma ratio obiecti intellect⁹ illa que distinguit cōtra rationē volibis. si qua sit talis. Item intellect⁹ ponit dīam inter bonū ⁊ verū ⁊ etiā cōuenientiaz g̃ vtrūqz ⁊c. Hoc etiā ꝓbatur q: de quibuscūqz passionib⁹ entis habet eque distincta notiā ita de bono sub ratiōe boni sicut de vero ſb rōe veri. q: ſz Aluic. 6. meta. c. vlt. si aliqua scia eēt de omnib⁹ causis ia eēt nobilissima q̃ eēt de causa finali cuius rō ſm multos ẽ bonitas nō g̃ oīa obiciūt intellectui sub rōne veri. Ad illō qđ accipit in argumēto de distinctiōe oboz. Rñ⁹ q potētie disperate tripliciter se hñt ad inuicē aut sunt oīo disperate vel subordinate. ⁊ tunc vel in eodez genere sicut cognitiua superior vel inferior vel in alio genere potētiaz sicut cognitiua cōtra suā appetitiuā pmo mō potētie disperate hñt oīo oba dispata: q: nulla eaz ex q⁹ dispate est p se operatiua circa obiectum cira quod est alia tales sunt sensus exteriores inter se. vt visus auditus ⁊c. 2° mō potētie disperate hñt oba pma subordiata ita qđ sicut potentia superior pōt hr̃e p se actū circa quodcunqz circa qđ pōt potētia inferior. ita obm pmuz potētie superioris cōtinet sub se pmum obm potētie inferioris alioquin nō esset illud obm adequatū potētie superiori. vnde pmū obm visus ſm suā cōitatē cōtinet. vt inferius sub pmo obo sensus cōis. 3° mō potētie sic se hñt q si appetitiua adeq̃ret cognitiue in operando circa quecunqz oba idez esset obiectū pmuz vtriusqz ⁊ sub eadē rōne formali ex parte obi. si aūt appetitiua habeat actū circa aliqua cognoscibilia. ⁊ circa aliqua nō tūc obm appetitiue erit inferius ad obm cognitiue. Ad ꝓpositū intellectus ⁊ volūtas cadūt sub 3° mēbro ⁊ si volūtas ponat habere actū circa oē intelligibile ⁊ sub quacūque rōne intelligibiliū ponet idē eē obm tā volūtaz q̃z intellect⁹ ⁊ sub rōe eadē formali si nō: sed q volūtas tiñ habeat actū circa intelligibilia que sunt finis vel entia ad finē ⁊ nō circa mere speculabilia tūc ponet obm volūtatis aliquo mō ꝑticulare respectu obi intellect⁹. ſz semp stabit q ens ẽ obm intellect⁹. Secūdā rōez etiā duco ad oppositum. q: obiectū ꝓportionatuz. potentie superiori est cōe ad obm proportionatum potētie inferiori ex p̄dicta distinctiōe. ⁊ ita

ens ſm q̃ abstrahens a sensibili ⁊ insensibili ẽ vere ꝓprium obm intellectus. q: intellect⁹ tanq̃z potētia superior pōt hēre actum tā circa sensibile q̃z circa insēsibile. vñ ista abstractio q̃ vī esse non appropriatio: est sufficiēter appropriatio respectu potētie superioris. Per hoc rñdeo ad rōnem q cōitas entis ad sensibile ⁊ insensibile est ratio appropriādi ipsum potētie operatiue circa vtrumqz obiectum per se intelligibile. Tertia deductio ad oppositum. q: rōnem obiecti dico esse illam formam ſm quam obiectum est motiuū potētie circa qōcunqz obz p se intelligibile. sicut rō actui vel agēdi dī eē illa forma ſz quā agēs agit. talis aūt rō obi nō pt esse respect⁹ ad potētiaz. ⁊ isto mōlogtur ꝓbus 2° de aīa vbi assignans primum obm visus dicit q illud cuius ẽ visus vt obiecti ẽ visibile nō per se primo modo ſz scōo modo. ita q ipm ponit in rōne visibilis. si aūt formalis rō obi potētie esset respectus ad talē potentiā ⁊ tunc obm pmuz visus eēt visibile p se primo mō q: tūc ipsa visibilitas eēt rō formal' obis. ⁊ tūc facile eēt assignare pma oba q: obm pmū cuiuscūqz potētie eēt correlatiuuz ad tales potētiā. puta visus visibile. audit⁹ audibile. quō ꝓbs nō assignauit p⁹ oba pōrum. ſz sic aliq̃ absoluta'. puta visus colorē. audit⁹ sonū ⁊c. vñ si vez dicat formalē respectū obi ad itellectū de quo al'sequit oppm ꝓpositi. ex h̄. n. sequit q rō illa nō sit rō formal' obi ſz aliqua alia ab ea. pz igit ex dictis q nihil pōt pōi ita cōnēiēt pmū obz itellect⁹ sic ens neqz aliqd vtuale p⁹. neqz aliqđ aliō trāscēdēs. q: de quolz alio trāscēdēte ꝓbat p eadē media p que ꝓbatū est de vero.

Sed restat unum dubiū si ens ſz rōnē suā cōissimā sit pmū obm itellect⁹. ārc nō pōt qōcunqz ꝓtētū sub esse nāli mouere intellectū sicut fuit argutū in pma rōne ad primā. q. in ꝓlogo. ⁊ tunc videtur q deus nāliter posset cognosci a nobis ⁊ sbe oēs imāles. qđ negatuz est. imo negatū est de oībus sbīs ⁊ de oib⁹ sbax partibus eēntialib⁹: q: dictū ẽ q non concipiūtur in aliquo ꝓceptu qdditatiuo nisi in conceptu entis. Rñ deo. obiectuz primū potentie assignat illud qđ adequat potentie in rōne potentie. nō aūt qđ adequatur potētie vt in aliquo statu. quēadmoduz pmuz obiectum visus nō ponitur illud qđ adequat visui existēti in medio illuminato lumine cādele pcise. ſz quod natuz est adequari visui ex se q̃tum est ex nā sui: nūc autē: vt ꝓbatuz ẽ prius cōtra pmam opi. ad. q. de pmo obiecto intellectus hoc ẽ adeq̃to q̃ ponit quidditatē rei mālis esse primū obiectum. nihil pōt adeq̃ri intellectui nostro ex natura potentie in ratiōe pmi obiecti nisi cōissimum. tamē p statu isto ei adequatur in ratione motui quidditas rei sensibilis. ⁊ ideo pro statu isto non naturaliter intelliget alia que nō cōtinentur sub illo primo motiuo. Si queritur que ẽ ratio istius status. Rñ respōdeo. status non videt esse nisi stabilis pmanētia legibus diuine sapiētie firmata stabilitum ẽ autē illis legib⁹ sapientie q intellect⁹ noster nō intelligat p statu isto nisi illa quorum spēs lucēt in fantasmate: ⁊ hoc siue ꝓpter penā originalis peccati: siue ꝓpter nālem cōcordiā potentiaz aīe in operādo ſm q videm⁹ q pō superior operatur circa idē circa qđ inferior si vtraqz hēat opatioēm pfectā ⁊ de facto ita est in nobis q quodcunqz vle intelligimus eius singulare actu fantasiamur. ista tamē concordia que est de facto pro statu isto non est ex natura nostri intellect⁹. vnde intellectus ẽ nec ēt vñ i corpore est. tūc. n. in corpore gl'ioso necessario haberet similē ꝓcordiā. quod falsuz ẽ. vñ cūqz igit sit iste stat⁹ siue ex mera volūtate dei siue ex mera iustitia puniente. quā cām Aug⁹ innuit. 15. de tri. c. vlti. q̃ cā inqt cur ipaz lucē acie fixa videre nō possis. nisi vtiqz in

firmitas ⁊ qs eam tibi fecit nisi vtiqz iniquitas siue inquã hec sit tota cã. siue aliqua alia salt⁹ nõ est pr̃i⁹ obiectuz intellect⁹: vnde potẽtia est qdditas rei mã lis: sed ẽ aliqd cõe ad omnia intelligibilia: lz p̃mum obiectũ adequatũ sibi in mouendo ꝑ statu isto sit qdditas rei sensibilis. Et si dicas dato ꝙ ens cõe sit ei obiectũ adequatũ ꝑ statu isto. nõ tñ mouerent sẽ sepate ꝑ statu isto. nisi in maiori lumine ꝯ̃ sit lumen nãle intellectus agentis. Jsta rõ nulla v̄. tuz qr si tale lumẽ requirit nõ est rõ ex parte itellectus nostri vñ talis potẽtia quare modo non possit hẽre tale lumen. potẽtia. n. ſ. intellectus de se receptiu⁹ talis luminis. alioqn manens idẽ nũc̃ posset illud idẽ recipere. tum qr qñ aliqua duo agentia occurrunt ad aliquem effectuz c̃ẽto vnuz illorum plus põt supplere vicem alteri⁹ tanto minor pfectio requiritur in alio quãdoqz autẽ nulla. si illud supplet totam vicẽ eius. sed ad imutationẽ intellect⁹ possibilis cõcurrit obm ⁊ lux. ꝯ quãto obiectuz ẽ perfectius ⁊ magis põt supplere vicẽ luminis. tãto sufficit minus lumẽ. saltez non regritur maius. sed pr̃imũ intelligibile est maxime lux. ꝯ maxime potest supplere vicẽ luminis obiecti intelligibilis. ꝯ c̃ẽto tum ẽ ex parte illa si cõtineatur sub p̃mo obo adequato intellectui nostro ꝑ statu isto non est defect⁹ ex parte luminis quin possit mouere intellectum nostrum.

Ad argumenta principalia

istius questiõis dico ad pr̃imũ ꝙ non semp pfectissimum est cã respectu impfectoꝝ cõparãdo impfecta ad quodcunqz tertiũ. sicut perfectũ albũ non est causa visibilitatis oĩb⁹ visibilibus. aut si ẽ cã nõ tñ p̃cisa ⁊ adequata. ⁊ si maxime motiuũ nõ tñ p̃cisuz ⁊ adequatuz. primuz aũt obm intellectus de quo loqmur in ista. q. debet esse p̃mum ⁊ adeq̃tuz potẽtie. Ad secundã rõnẽ dico ꝙ si recte agit⁹ dz inferri ꝙ nulluz ens pticipatũ põt cognosci nisi sit ens ab ente impticipato. ⁊ nõ dz inferri ꝙ nõ põt cognosci nisi ꝑ rõnez entis iparticipati cogniti. tũc. n. sunt c̃ttuor termini qr ponit⁹ in ꝓclusiõe eẽ cognitũ ꝑ ens impticipatum qui ẽminus nõ fuit in ꝓpositiõe scõa: ⁊ rõ realis istius defectus assignati in forma dicta ẽ p̃ius in respõdẽdo ad pr̃imũ argumẽtũ ſe. q. hui⁹ di. qr nõ oz ꝙ si cognoscibilitas sequat⁹ ꝓportiõaliter entitatẽ nõ seq̃t eaz in cognosci nisi cõpando ad illũ intellectum q cognoscit quodlibz ſm gradũ siue cognoscibilitatis. ita dico ꝟ ꝙ si entitas pticipata cõcludat de necessitate entitatez iparticipatã ⁊ ita participatuz hẽat cognoscibilitatem ꝑ cognoscibile impticipatũ. non tñ hz cognosci ꝑ cognoscibile impticipatũ vt cognitũ. sed vt cãz dantẽ sibi eẽ. ⁊ ꝟ tactũ est in argumẽto quodã de fruí q. 4. p̃ncie di. Ad illud. 8. de tri. dico ꝙ loquit⁹ ibiõ notícia boni in cõi que nãliter impr̃ssa ẽ. hoc ẽ de facili imp̃rimit⁹ in intellectu a singularib⁹. qr in quolibz intentiones vniuersales facilius occurrunt p̃imo. hoc ꝓbo per ipsum qui eodem li°. c. 6. vbi dicit habemus. n. regulariter infixam humane nature noticiam ſm quã statim quicquid tale aspicimus hoiez esse cognoscimus vel hominis formam. ⁊ sicut ſm istam noticiaz hominis quã dicit infixam nobis regulariter ꝟ est facilr a sensibilib⁹ abstractũ iudicam⁹ ỗ quocũqz vtr̃ sit hõ vel non. ita etiam per idem possemus iudicare eminẽtiã in hũanitate si illa eẽt i occurrentibus sicut iudicamus de occurrẽtib⁹ hoc esse meli⁹ alio. qõ apparet de noticia ip̃ressa albedinis p quã nõ tñ iudicamus occurrẽs esse albuz: sed hoc eẽ albius altero. ita dico hic ꝙ illud bonũ de quo loquitur. c. 5. cui⁹ noticia ip̃ressa est nãliter itellectui ẽ bonuz in cõi. ⁊ p illud iudicam⁹ de occurrentib⁹ hoc illo eẽ meli⁹. Et q loq̃t de bono indeſminato ꝓpatiue

⁊ non de bono indeterminato negatiue i quo bono i determinato intelligit⁹ deus. videt⁹ per hoc ꝙ ibi enumeratis multis particularib⁹ bonis dicit. bonuz hoc bonũ illud tolle hoc ⁊ tolle illud. ⁊ vide ipsuz bonuz si potes. hoc est tolle illa ꝓtrahentia rõnez boni ad creaturas. ⁊ vide rationẽ boni in cõi ⁊ in hoc videbis deũ sicut in cõceptu cõi in quo põt nãliter a nobis videri ⁊ in particulari nõ vt hec entia. Cõsilr intelligendũ est illud qõ p̃emittit. c. 3. vbi dic̃ cũ audis deus est veritas noli querere quid ẽ veritas statim obijciunt se fantasmata hoc intelligendo sic. qñ cõceptus vlis abstrahit⁹ a singulari c̃ẽto est vniuersalior tanto difficilius põt intellect⁹ diu fistere in tali conceptu quia vt p̃dictum est qñcunqz intelligimus vle fantasiamur eius singulare ⁊ illud vniuersale diutius ⁊ facilius possumus intelligere. quod est filius singulari relucẽti in fantasmate. ⁊ qr vltima sunt remotiora ab ipso singulari. ideo difficilius est stare in cõceptu illoꝝ vltimoꝝ. Cõcipiendo ꝯ deũ in cõceptu vltimo noli querere quid est ꝟ est. noli descendere in aliquẽ cõceptũ particularẽ in quo ille vlior saluat⁹. qui particularior ꝓpinquior ẽ fantasmati. descendendo. n. ad talẽ qui magis relucet in fantasmate occurẽti statim amittit⁹ illa serenitas veritatis. vel sinceritas veritatis in qua intelligebat⁹ deus qr statim intelligitur veritas cõtracta que nõ cõuenit deo cui cõueniebat veritas in cõi cõcepta nõ cõtracta. ꝟ Per idẽ ẽt dico ad illud. 8. de tri. c. 5. de bono ⁊ volũtate pudeat cũ alia nõ amẽt nisi qr bona sunt eis inherendo nõ amare bonuz ipm vñ bona sunt. vnde rõ bene ꝓbat ꝙ ipm sũmũ bonũ magis est amandũ c̃ẽto bona participata non tñ ꝓbat ꝙ sit p̃mũ amatũ p̃mitate adequatiõis qr ⁊ si ipsum sit rõ bonitatis in alijs. ⁊ iõ rõ amabilitatis eoꝝ nõ tamẽ ipm vt amatũ est rõ alioꝝ amatoꝝ. põt enim aliquid aliud amari non ipo amato sicut in fruendo vtendis pz ⁊ vtẽdo fruendis. Et ista intẽtio Augustini colligit⁹ ex. 9. de tri. c. 7. vbi tractans de dilectione alicuius qui credit⁹ esse iustus si põt inueniatur nõ esse iustus statim inquit amor ille quo in eũ ferebar offensus ⁊ quasi repercussus atqz ab indigno homine ablat⁹ in ea forma pmanente ex qua euz talez credẽs amauerã. hoc est. si dilexi iustitiã ⁊ ipm quia credidi in ipo eẽ iustitiã si inueniã euz iniust ũ resilit voluntas ab eo sed adhuc stat dilectio ipsius iustitie vt obi. Jstud intelligendũ nõ est de iusticia aliqua ꝑticulari sed de cõi rõne iustitie que amat⁹ ꝓpter se ⁊ quodcunqz in quo est ista ꝓpter illã. Jta etiã pz expositio illius auctoritatis. 8. de tri. c. i. vel. 17. c. cur ergo aliuz diligimus quẽ credim⁹ iustũ ⁊ nõ diligimus ipaz formã vbi videm⁹ qd sit iustus aĩm⁹ vt ⁊ nos iusti eẽ possumus vbi vero nõ diligerem⁹ istaz n° mõ cũ diligẽmus quẽ ex ita dilligimus. ſz dum iusti nõ sum⁹ vnius cũ diligimus c̃ẽtis iusti esse valeamus Jn ista auctoritate forma vbi videbimus quid sit iustus anim⁹ debet intelligi iusticia ipsa in cõi. sicut forma hominis in cõi est illa vbi siue ꝑ quã videm⁹ quid requirit⁹ ad esse hominis vel ad esse hominẽ ẽ ꝓpter quã formã iudicamus illud qõ occurrit esse vel nõ esse hominẽ ſm ipm in eodẽ. c. 7. nisi ꝯ hanc formã iusticie in cõi diligerem⁹ nõ diligerem⁹ illũ quẽ credimus eẽ iustũ quẽ ex ista forma diligimus sicut si nõ diligas formã hominis in cõi nunc̃ occurrẽs ꝓpter formã hominis dilectã diliges. Est igit⁹ hec iusticia indeterminata p̃uatiue ſm quã de mente iusta iudicam⁹ ⁊ ꝓpter quã dilectam diligimus mentez quã credim⁹ iustã esse. ⁊ duz non sum⁹ iusti minus diligim⁹ iusticiã in cõi ꝙ oz. qr diligim⁹ quadã volititione siue cõplacentia simplici que nõ sufficit ad esse iustuz ſz oz eã diligere volitio-

ne⁊ amore efficaci qua vꝫ volēs eaꝫ eligit in se eaꝫ obseruās tanq̄ꝫ vite sue regulaꝫ.

Ultimo quatū ad mām istā de cognoscibilitate. q̄ro vtruꝫ aliqua veritas certa ⁊ sincera possit naturaliť cognosci ab intellectu viatoris absq̄ꝫ lucis increate spāi illustratione.

Et arguo q̄ nō Aug. 9. de tri. c. 6. ⁊. 15. ſz intuentur iquit inuiolabilē veritatem ex qua pte q̄tum possūmus diffiniam⁹. nō qualis sit vniuscuiuscūq̄ⁿ mens bois. ſz diffiniamus qualis esse sempiťnis rōnibus debeat. ⁊ ibidem. c. 6. alijs oīo regulis supra mentē nr̄am incōmutabiliť manentib⁹ vel approbare apud nos metiosos vel improbare q̄uincimur cū aliq̄d recte vel nō recte approbam⁹ vel improbamus. ⁊ ibidē. c. 6. artēq̄ⁿ ineffabiliť pulchrā taliuꝫ figuraꝫ sup aciē mentis simplici intelligētia capientes. ⁊ ibidē. c. 8. vel 18. in illa igiť eterna veritate ex qua tpalia facta sunt omnia formā ſm quaꝫ sumus. ⁊c. aspicim⁹ atq̄ⁿ inde ꝓceptā rez veracem noticiā tanq̄ꝫ verbū apud nos hēmus. Itē. li. 12. c. 2. sed sublimioris rōnis ē iudicare de istis corporalib⁹ ſm rōnes incorporales ⁊ sempiternas. Itē eodē li. c. 14. vel. 32. non aūt solum rez sensibiliū in locis positaꝫ stant imutabiles rōes verūetiā motuū in tēporib⁹ trāseūtium sine tpali trā situ instant ⁊ ipe vtiq̄ⁿ intelligibiles nō sensibiles rationes. Et q̄ intelligat ibi de ratiōibus eternis vere in deo ⁊ nō de primis principijs videtur per hoc quod ibidē dixit. q̄ paucoruꝫ est ad illas peruenire. si autem intelligeret de primis principijs non est paucorum ad illa peruenire sed multorū. quia omnibus sunt nota. Item libro. 14. c. 34. loquens de iiusto quo recte multa laudat ⁊ vituperat in moꝛib⁹ hominum. ait q̄bus ea tandeꝫ regulis iudicāt nisi in quibus vidēt quēadmodum quisq̄ⁿ viuere debeat. ⁊ in fine subdit. vbi ergo scripte sūt nisi in libro illo lucis illi⁹ que veritas dicit. liber ille lucis ē intellect⁹ diuinus. igiť vult q̄ in illa luce iustus videat q̄ sunt iuste agēda. Et q̄ p aliquid impressuꝫ ab illa videť. quia ibidē dicit. vnde oīs lex iusta describiť ⁊ in cor hominis q̄ operatur iusticiam non migrādo sed tanq̄ⁿ imprimendo trāsferť: sicut imago ex ānulo in ceram trāsit ⁊ anulum nō reliquit. igitur in illa luce videmus a qua imprimiť in cor hominis iusticia. illa autem ē lux increata. Itē. 12. confessionū si ambo videm⁹ verū nec tu in me nec ego in te ſz ambo in ea que supra mentē est icommutabili veritate. Multe autē alie sunt auctoritates Aug. in multis locis. ad probandum hāc cōclusionez. In oppositum ad Roma. j. Inuisibilia dei a creatura mūdi per ea q̄ facta sunt intellecta cōspiciuntur. sed iste ratiōes sunt inuisibilia dei: ergo cognoscūtur ex creaturis. q̄ante visionē istarum habetur certa cognitio creaturarū.

Henri. in sum⁴ ar. p°. q scḋa.

In ista questione ē opinio vna talis q̄ inter intentiōes generales est per se ordo naturalis. de duabus que sunt ad ꝓpositū loq̄mur. scilicet de intentiōe entis ⁊ veri. intētio prima ē entis. quod pbatur per illud de causis propositione 4ª. prima rerum creaturaꝫ est esse ⁊ i cōmēto prime propositiōis. eē est vehementioris adherentie Etiā pbatur rōne. q⁊ entitas ē absoluta. veritas dicit respectuꝫ ad exēplar. ex hoc sequitur q̄ ens possit cognosci sub rōne entitatis licet nō sub ratione veritatis. Hec etiā cōclusio pbať ex parte intellect⁹ qa ens pōt cōcipi simplici intelligentia ⁊ tunc cōcipiť illud q̄ō verū est: sed rō veritatis nō cōcipiť nisi intelligentia cōponente vel diuidente. Compositionem aūt ⁊ diuisionē p̄cedit simplex intelligentia. Si igiť in questiōe ꝓposita querať de notitia entis

sine ei⁹ q̄ō ē verū. dicit q̄ itellect⁹ ex puris nālib⁹ pōt sic cognoscere verū. q̄ō pba. q⁊ incōueniēs ē nām esse in expertē ꝓprie operationis scōm Damas. ⁊ hoc magis est incōueni ens in nā pfectiori ⁊ superiori secundū philosophū in scḋo de ce. ⁊ mun. de stellis q⁊ magnū inconueniens esset stealls habere virtutem pgr essiuā ⁊ nō habere instrumenta naturalia ad pgrediendū. igiť cū ꝓpria operatio intellectus sit intelligere verū videť incōueniēs q̄ nā nō cōcessit intellectui illa que sufficiunt ad hanc operationē.

Sed si loquamur de cognitione veritatis: respōdetur q̄ sicut est duplex exemplar creatū ⁊ increatū secundū Platonē in thimeo. p̄mo hoc vꝫ exemplar factuꝫ ⁊ nō factū siue creatū ⁊ nō creatū exemplar creatū ē spēs vl̄is creata a re increatū ē ydea in eēntia diuina ita est duplex cōformitas ad exēplar ⁊ duplex veritas. vna est coformitas ad exemplar creatū. ⁊ isto mō posuit Aristo. veritates rerū cognosci per cōformitatē earū ad speciez intelligibilez. ⁊ ita videť Augu. ponere. 9. de tri. c. 7. vel. 16. vbi vult q̄ rez noticiā specialē generalez ex sensibilib⁹ collectā habem⁹ secūduꝫ quā de quocūq̄ⁿ occurrente veritatez iudicamus q̄ ipsū sit tale vel tale. Sed q̄ per exemplar acquisitū in nobis habeať oīo certa ⁊ infallibilis noticia veritas de re. hoc dicitur esse oīo impossibile. ⁊ ꝓbať triplici rōe ſm illos p̄ma ratio sumiť ex parte rei ō qua exemplar est extractuꝫ scḋa ex parte subiecti in quē est tertia exparte exēplaris in se.

Prima rō ē talis. obm illud a quo abstrahiť exemplar est mutabile. q̄ nō pōt esse cā alicuius imutabilis sed certa notitia alicuius veritatis de aliquo habeť de deo sub rōne imutabilis. ergo nō habeť p tale exemplar. Hec dicit rō eē augustini. 83. q. q. 9. vbi vult q̄ a sensibilibus nō ē exꝑctāda sincera veritas q⁊ sensibilia sine intermissione mutant scḋa rō talis ē aīa de se ē mutabilis ⁊ passiua erroris. ergo p nihil mutabilius ea pōt rectificari ne errꝫ sed tale exemplar in ea est mutabilius q̄ꝫ sit ipsa aīa ergo illud exemplar nō pfecte regulat aīaꝫ ne erret. Regriť igiť spālis influentia supior. Hec dicit eē rō augu. de vera religiōe lex oīuꝫ artificū ⁊c. 3ª rō ē noticiā veritatꝫ certā ⁊ infallibilē nullus hꝫ nisi hēat vnde possit discernere verū a verisimili: quia si non potest discernere verum a falso vel verisimili pōt dubitare se falli. Sed p exēplar p̄dictū creatū nō pōt discerni vez a visimile q̄ ⁊c. pbō minoris. tal⁹ spēs pōt repsē tare se tāq̄ⁿ se. vel aliomō se tāq̄ⁿ obꝫ sicut est in somnis si repꝛesentat se tāq̄ⁿ obm falsitas ē. si se tanq̄ⁿ se veritas est igiť p talē spēm nō hētur sufficiens distinctiuū. q̄ⁿ repñtat se vt se ⁊ q̄ⁿ se vt obm. ⁊ ita nec sufficiens distictiuū veri a falso. Ex istis cōcludiť q̄ certaꝫ sciam ⁊ infallibilē veritatē si cōtingat hoiem cognoscere ℔ nō ꝓtingit ei aspiciendo ad exemplar a re p sensum acceptum quantumcunque sit deputatuꝫ ⁊ vniuersale factuꝫ. sed requiritur q⁹ aspiciat ad exemplar increatum. Et tunc modus ponit iste deus non vt cognitum habet rationez exemplaris ad q̄ō accipiendo cognoscit sincera veritas est. n. cognitū in generali attributo. sed est ratio cognoscendi vt nuduꝫ exemplar ⁊ ꝓpria ratio eēntie create. qualiť aūt possit eē rō cognoscendi ⁊ nō cognitū ponit exemplū q⁊ sicut radius solis deriuať q̄ⁿq̄ⁿ obliquato aspectu a suo fonte quandoq̄ⁿ directo ⁊ eius q̄ō videť in radio p̄mo mō deriuato. ſz sol sit rō vidēdi nō tm vt in se est visus. eius aūt q̄ō videť secundo mō in radio sol est. in radio cognoscendi q⁹ etiā est cognitus. Quādo igiť ista lux increata angelicū intellectū quasi directo aspectu illustrat ⁊ tūc vt visa est rō vidēdi alia in ipsa intellectū atuem nostrum ꝓ statu vie quasi obliquato aspectu illustrat. ideo ē itellectui nostro

ratio videndi. ⁊ nō visa. Ponit aūt qualit bz triplicē rōnez respectu actꝰ videndi. s. lucis acuentis ⁊ speciei immutantis. ⁊ caracteris siue exemplaris. configurantis. ⁊ ex hoc concluditur vltimo quod requiritur specialis influentia. quia sicut illa eētia nō videt a nobis naturaliter in se: ita etiaz vt illa eētia est exēplar: respectu alicuiꝰ creature nō videtur nāliter ſm Aug. de vidēdo deuz. in eiꝰ eni potestate est videri si vult videt. si nō vult nō videt

Vltimo addit q pfecta noticia veritatis̄ qñ due species exēplares concurrūt in mente vna inherēs s. causata. alia elapsa. s. non causata in mente lucēdo de istis aūt duabus spēbus rei pfecta vna rōne ad intelligēdum rem cuius ē mēs concipit verbum perfecte vitaz

Contra istam opinionem

ostēdo primo q iste rōnes nō sunt rōnes fundamentales alicuiꝰ opi. vere nec ꝓz intētionē Aug. sz p opi. achademicorum. Secundo oñdo quomō illa opinio achademicorum q videt ꝓcludi p istas rōnes falsa sit.

Tertio rūdeo ad illas rōnes quatenꝰ minus concludunt. Quarto arguo cōtra conclusionem istius opinionis. Quinto soluo questionē. Sexto ostēdo quomodo iste ratiōes quatenus sunt August. concludunt illā intentionem Augustini. non aūt illā ad quaz hic adducuntur.

Primo iste rationes uidentur

concludere impossibilitatem certe cognitionis naturalis primo sic: qr si obiectū continue mutatur nō potest haberi aliqua certitudo de ipa sub rōne immutabilis: imo nec in quocūqz lumine posset certitudo hēri: qua certitudo nō est quādo obiectuz alio modo cognoscitur q̄z se habet. g̃ nō est certitudo cog̃ scēdo mutabile vt imutabile: pz etiā q añs huiꝰ ratiōis. s. q sensibilia continue mutant falsuz est. Hec n. opinio que imponit Heraclito. 4. metha. Similiter si ꝓpter mutabilitatez exemplaris quod est in anima nostra nō possetē certitudo cum quicqd ponatur in anima subiective sit mutabile etiā ipse actꝰ intelligendi erit mutabilis. ⁊ ita sequitur q p nihil i anima rectificatur anima ne erret sequeretur etiam q ipe actꝰ intelligēdi cū sit mutabilior ipa anima in q̄ ē nūq̄z erit verꝰ nec veritatē ꝓtinebit. qđ ē falsum.

Silr ſm opi. istaz species causata inherens cōcurrit cum specie illa illabente. sed qñ aliqd cōcurrit qđ repugnat certitudini. non pōt certitudo hēri. sicut. n ex alſo de necessario ⁊ altera de cōtingēti non sequitur cōclusio nisi de ꝓtingēti. ita ex certo ⁊ incerto concurrētibꝰ ad aliquā cognitiōez nō seqt ꝓclusio certa. Idē ēt pz ꝺ 3ª rōne qr si spēs iª abstracta a re ꝓcurrat ad omnem cognitionē ⁊ nō potest distincte iudicare. quia quandoque illa representat se tāq̄z se. ⁊ qñq̄z se tanquam obm. g̃ qđcūq̄z aliud ꝓcurrat nō pōt hēri certitudo p quā decernat vez a verisili. Iste igit rōnes videt ꝓcludere oēz incertitudinē. ⁊ ita op. achademicoꝝ. Nō aūt ista cōclusio nō sit ſm mentem Aug. pbo. 2. solilogoꝝ spectamina disciplinarū q̄sq̄z verissima eē nulla dubitatiōe cōcedit. ⁊ Boetiꝰ de ebdomadibus. Cōis animi ꝓceptio est quaz quisq̄z pbat auditā. ⁊ pbs. 2. metha. Prima pncipia sūt oībus nota. sic ianua in domo. qr ianua neminē latet. Iz interiora domꝰ lateāt. Ex his tribꝰ auctibꝰ arguitur sic. Nō ꝓuenit omnibꝰ alicꝰ spēi seqt nām specificā: igit cū q̄sq̄z hēat certitudinē infallibilē ꝺ pncipijs p̄mis. ⁊ vlteriꝰ cuilz est nālr euidēs forma syllogismi pfecti. p̄mo poꝝ. sciētia aūt ꝓclusiōis nō depēdet nisi ex euidētia pncipioꝝ ⁊ ex euidētia syllogistice illationis. igitur cuilibet naturaliter scita potest esse que-

cumqz conclusio demōstrabilis ex p̄missis pse notꝫ.

2° apparet q augst. etiaz cōcedit certitudinē eoruz que cognoscunt per experientiā sensuuz. vnde dicit. 15. de tri. c. 13 vel. 32. absit a nobis q ⁊ ea que didicimus per sensus corporis vera esse dubitem' p eos quippe didicimus celū terrā ⁊ ea que in eis nota sunt nobis quātū ille qui nos ⁊ ipsa condidit innotescere nobis voluit. si. igit nō dubitamus de veritate eoꝝ ⁊ nō fallimur vt pz. ꝺ certi sumus de cognitis p viā sensus. nā certitudo habet qñ excludit dubitatio ⁊ deceptio. 3° etiā pz q Augusti. concedit ibidē certitudinē de actibꝰ nr̄is ibidē. 15. li. c. eodez vel. 32. siue dormiat siue vigilet viuit qr etiā dormire ⁊ in sōnis videt viuentis est. Nō si dicas viuere nō esse actuz sēm sed p̄mū sequit ibidē si aliquis dicat scio me scire falli nō pōt etiā quocie scum que reflectendo supra primuz scitū ⁊ ibidē si quispiā dicat volo esse beatus quomō nō impudēter respōdet forte falleris ⁊ ibi reflectendo i infinitū scio me velle ⁊c. si dicat scio me ſ velle ⁊ hoc me scire scio iam his duobꝰ ⁊ 3ᵐ pōt addē q hec duo sciat ⁊ 4ᵐ q hec duo se scire sciat ⁊ similit in infinitū numeruz pergere. Et ibidē si quispiā dicat errare nolo. nōne siue erret siue nō erret cū errare nolle verū erit. Et alia inquit reperiur que cōtra achademicos valēt qui nihil sciri ab homine posse cōtendūt. Et sequit ibidē sunt inde libri tres nostri p̄mo nostre cōuersionis tempore scripti. quos qui poterit ⁊ noluerit legere lectosqz intellexerit nihil eniz pfecto que ab eis contra perceptionem veritatis argumenta multa inuenta sūt p̄mouebūt. Itē eodē 4°. c. 38. illa que sciuntur vt nunqā excidere possunt ⁊ ad nām ipsius anime ptinēt cuiusmōi est illō qō nos vuere scim? manet eninm hoc q̄z diu aius manet ⁊ qr semper aīmus manēte hoc semper manet. Et sic pz p̄mum q rōnes illi? nō cōcludunt ⁊ q hoc p̄muz sit falsū ⁊ cōtra Augustinum.

Quantum ad secundum articulū

vt i nullis cognoscibilibus locū habeat error achademicoꝝ videduz est qualiter de tribus cognoscibilibus predictis. s. de principijs per se notis. ⁊ de conclusionib' 2° de cognitis p experientiā. tertio de actibus nostris possit nāliter haberi certitudo i fallibilis. Quantū ad certitudinē de principijs dico sic q termini p̄ncipioꝝ p se notoꝝ talē habent idētitatē vt alter notus euidenter necessario alterū includat ⁊ ideo intellectus cōponēs illos terminos ex quo apprehēdit eos hz apud se necessariā causaz cōformitatis illius actꝰ cōponēdi ad ipsos terminos quoꝝ est compositio. et etiam causam euidentem illius conformitatis. ⁊ iō necessario appeteret sibi iª cōformitas cuius causā euidentem appr̄hēdit i terminos igit nō pōt esse in ītellectu apprehēsio terminoꝝ ⁊ compositio eoꝝ quin stet cōformitas illiꝰ compositionis ad terminos sicut nō pōt stare albedo ⁊ albedo quin stet similitudo hec aūt cōformitas cōpositionis ad terminos est veritas cōpositionis g̃ nō pōt stare cōpositio taliū terminoꝝ quiz sit veritas ⁊ i ea nō pt stare pceptio illiꝰ cōpōnis ⁊ pcepᵒ illiꝰ ꝓpōnis ⁊ pceptio t̄mioꝝ qn stet pcepᵒ ꝓformitatis cōpositionis ad terminos ⁊ ita pceptio veritatis qr p̄ma pcepta euidenter iucludūt pceptionē illius veritatis Confirmat ratio ista p simile p pbuz quarto metha. vbi vult q oppositū p̄mi p̄ncipij. s. hoc ē ipossibile ē idē ēe ⁊ nō ēe: nō pt venire i itellectu alicuiꝰ. qr tē eēnt opiniones contrarie simul in mēte. quod vtiqz verū est de opinionibus contrarijs i repugnātibus formaliter. qr opinio opinans ēe ꝺ aliquo ⁊ opinio opinās nō esse de eodem sunt formaliter repugnātes. ita ar

guã in ꝓposito repugnantiam aliquam itellectionẽ i mẽte ꝛ nõ formalem. si. n. stat in itellectui notitia totius ⁊ partis ⁊ cõpositio eorum cuꝛ ista includãt sicut causa necessaria cõformitatẽ compositionis ad terminos si stat in intellectu hec opi. q̃ ista compositio sit falsa stabunt notitie repugnãtes non formaliter. ſꝛ notitia vna stabit cum alia. ⁊ tamen vna erit causa necessarie oppositie notitie ad illam. qõ est impossibile. sicut enim impossibile est album ⁊ nigrũ esse simul. quia sunt cõtraria formaliter. ita impossibile ẽ simul stare album ⁊ illud qõ est p̃cise causa nigredinis ita necessaria q̃ non põt esse sine ea absq̃ contradictione. Habita euidentia vel certitudine de p̃n cipiis p̃mis patet quomodo habetur de conclusionibus illatis ex eis ꝓpter euidentiaꝫ formę syllogismi perfecti cum certitudo conclusionis tantũmodo dependeat ex cercitudine p̃ncipioꝝ ⁊ ex euidentia illationis. Sed nunqd in ista notitia p̃ncipioꝝ ⁊ conclusionũ non errabit intellectus si sensus decipiãtur omnes circa terminos, Respondeo q̃ quãtũ ad istaꝫ notitiam intellectus nõ habet sensus pro causa ſꝛ tñ pro occasione. qꝛ intellectus nõ potest habere notitiam simplicium nisi acceptã a sensibus. illa tamen accepta potest simplicia virtute sua simul cõponere. et si ex ratione talium simpliciũ sit complexio euidẽter vera. intellectus virtute ꝓpria ⁊ terminoꝝ assentiet illi complexioni nõ virtute sensus a quo accipit terminos exterius. exẽplum. si ratio totius ⁊ ratio maioꝛitatis accipiãtur a sensu ⁊ intellectus cõponit istaꝫ Omne totũ est maius sua parte. intellectus virtute sui ⁊ istoꝝ terminoꝝ assentiet indubitãter isti complexioni ⁊ non tantũ. qꝛ vidit terminos coniunctos in re sicut assentit isti. Sortes est albus qꝛ vidit terminos in re vniri. imo dico q̃ si omnes sensus essent falsi a quibus accipiũtur tales termini. vel q̃ plus ẽ ad deceptionẽ aliqui sensus essent falsi. ⁊ aliqui sensus veri. intellectus circa talia p̃ncipia non deciperetur. qꝛ semper haberet apud se terminos qui essẽt causa veritatis. vtpote si alicui ceco nato eẽnt impꝫse miraculose in somnis species albedinis ⁊ nigredinis ⁊ illa remanerent post in vigilia intellectus abstrahens ab eis cõponeret istã. album nõ est nigrum ⁊ circa istam nõ deciperet intellectus: ſꝛ termini accipiant a sensu errante: qꝛ ratio formalis minoꝝ ad quaꝫ deuẽtum est est necessaria causa veritatꝫ huius negatiue.

De secundis cognoscibilibus

bus. scilicet de cognitis per experientiã. dico q̃ licꝫ experientia nõ habeat de omnibus singularibus sed de pluribus. nec q̃ semper: sed q̃ pluries. tamen expertus infallibiliter nouit q̃ ista est: ⁊ q̃ semper. ⁊ q̃ in omnibus. ⁊ hoc per istam ꝓpositionẽ quiescentez ĩ anima quicqd euenit vt in pluribus ab aliqua causa non libera est effectus naturalis cause que ꝓpositio nota est itellectui ſꝛ accepisset terminos eius a sẽsu errante qꝛ causa nõ libera non potest producere vt in pluribus effectum ad cuius oppositũ ordinat. vel ad quez ex forma sua non ordinat. sed causa casualis ordinat ad ꝓducenduꝫ opposituꝫ effectus casualis. vel non ad istum ꝓducẽduꝫ. ergo nihil est causa casualis respectu effectus frequẽter produci ab eo. ⁊ si nõ est libera est causa naturalis. q̃ autem iste effect⁹ euenit a tali causa producẽte vt in pluribus hoc acceptũ est per experiẽtiam. qꝛ inueniendo nunc talem naturã cum tali accũte nũc cum tali inuentũ est q̃ quantũ cũqz esset diuersitas accũtiũ talium semp istã naturã sequebat talis effectus. ꝯ non per aliqõ accidẽs. ꝑ accidẽs illius nãe sed per nãm ipam in se ꝓsequtur talis effectus. Sed vlterius notãdũ q̃ quãdoqz accipit

experiẽtia de ꝓclusione. puta q̃ luna frequẽter eclypsat. ⁊ tũc supposita ꝓclusione q̃ ita est ingritur cã talis conclusionis per viam diuisionis. ⁊ qñqz deuenit ex cõclusione experta ad p̃ncipia nota ex terminis. ⁊ tũc ex tali p̃ncipio noto ex terminis põt cõclusio ꝑi⁹ tñ per experientiã nota certius cognosci. ſ. p̃mo genere cognitionis. qꝛ vt deducta ex p̃ncipio per se noto. sicut est istud per se notum qõ opacum interpositũ inter luminosum videlicet. ⁊ etiam inter perspicuum impedit luminis multiplicationẽ vsqz ad tale ꝑspicuum. ⁊ si inuentũ fuerit per diuisionemꝫ q̃ terra est tale corpus interposituꝫ inter solem ⁊ lunaꝫ sciet certissime demõstratione ꝓpter quid. ⁊ per causaꝫ ⁊ nõ tñ per experientiã sicut sciebatur illa cõclusio ante inuẽtionem p̃ncipij. Quãdoqz autez est experientia de p̃ncipio ita q̃ non cõtingit amplius per viaꝫ diuisionis vlterius inuenire p̃ncipiuꝫ notũ ex terminis. sed statur in aliquo vero vt in pluribus: cuius extrema experimẽtatum est frequẽter vniri. puta q̃ herba talis speciei est calida nec inuenit aliqõ meduꝫ aliud p̃us per quod demonstret passio de subiecto ꝓpter quid. sed statur in isto sicut in p̃mo noto ꝓpter experientiaꝫ. tunc ſꝛ incertitudo ⁊ fallibilitas remoueãtur per illam ꝓpositionemꝫ effectus vt in pluribus alicuius cause nõ libere est naturalis effectus eius. tamẽ iste est vltimus gradus cognitionis sciẽtifice. ⁊ forte ibi non habet necessaria cognitio actualis vniõis extremoꝝ sed aptitudinalis. si enim passio est res alia absoluta a subiecto posset sine cõtradictione separari a subiecto. ⁊ expertus nõ haberet cognitionẽ: qꝛ ita est: sed qꝛ aptũ natum est ita esse.

De tertiis cognoscibilibus

ſ. de actibus nostris. Dico q̃ est certitudo de multis eorum sicut de p̃mis ⁊ de per se notis. vt patet. 4°. meta. vbi dicit ꝓbs de rationibus dicentiũ oia apparentia esse vera. q̃ iste rationes querũt vtrũ nũc dormiamus an vigilemus. possunt autem idez habere omnes dubitationes tales. oium enim rõnem hi dignificant esse: ⁊ subdit rationẽ querũt quoꝝ non est ratio. demonstrationis enim p̃ncipij non est demõstratio. igit̃ per ipsum ibidẽ nos vigilare est per se notuꝫ sicut p̃ncipiuꝫ demonstrationis. Nec obstat q̃ est ꝓtingens. qꝛ sicut dictuꝫ fuit alis ordo est in contingẽtibus q̃ aliqua est p̃ma ⁊ ĩmediata. alioquin vel essꝫ ꝓcessus in infinitũ in ꝓtingẽtibus vel aliquod contingẽs sequeret ex causa necessaria quoꝝ vtrũqz est impossibile. Et sicut est certitudo de vigilare sicut de p se noto. ita etiam de multis alijs actibus qui sunt in potestate nostra. vt de me intelligere. de me audire ⁊ sic de alijs qui sunt actus perfecti. licꝫ enim non sit certitudo q̃ videam albuꝫ extra positũ. vel in tali sbiecto. vel in tali distantia: qꝛ potest fieri illusio in medio vel in organo. ⁊ multis alijs vijs. tamen certitudo est q̃ video etiaꝫ si illusio stat in organo. que illusio in organo maxima illusio videtur eẽ. puta quãdo actus fit in organo ipso non ab obiecto presente qualis natus est fieri ab obiecto presente. ⁊ ita potẽtia haberet actum suum posita tali illusione vel passione. ⁊ vere esset illud ibi quod visio dicitur: siue sit actio: siue passio siue vtrunqz. Si autem illusio fieret non in organo ꝓprio sed in aliquo ꝓximo. quod videtur organum: sicut si nõ fieret illusio in concursu neruoꝝ. sed in ipso oculo fieret impressio speciei qualis nata est fieri ab obiecto. adhuc visus videret: quia talis species vel quod natum est videri in ea videret. quia haberet sufficientem distantiam respectu organi visus: quod est in concursum istoꝝ neruoꝝ. sicut patet per Augusti. vñdecimo de tri. q̃ relige visoꝝ remanẽtes i oclo oculi clausis vident. ⁊ ꝓbꝫ ꝺ sẽsu ⁊

senſato q ignis qui generaſ ex elevatõe oculi violẽta ꝛ multiplicaſ vſq ad palpebꝛam clauſam videtur. ſſte ſunt vere viſiones lꝫ nõ pfectiſſime. qꝛ hic ſũt ſufficiẽtes diſtãtie ſpẽrũ ad oꝛganũ p̃ncipale viſus.

Sꝫ quomodo habeſ certitudo eoꝝ que ſubſũt actibus ſenſus. puta q aliqd̃ extra eſt albũ vel calidum quale apparet. ℟ndeo aut circa tale cognitũ oppoſita apparent diuerſis ſenſibus aut nõ. ſed oẽs ſeuſus cognoſcẽtes illud hñt idẽ iudicium de eo. Si ſecũdo modo tũc certitudo habeſ de veritate talis cogniti p ſenſus. ꝛ per illã ꝓpoſitionẽ pcedẽtẽ qd̃ euenit vt in plurib⁹ ab aliquo illud eſt cauſa naturalis eius ſi non ſit cauſa libera. ergo cum ab iſto pñte euenit vt i pluribus talis imutatio ſenſus ſeqtur q imutatio vl ſpecies genita ſit effect⁹ nãlis talis cãe. ꝛ ita tale ex̃ erit albũ vel calidũ vel tale quale natũ eſt repꝛeſentari p ſpeciẽ genitam ab ipſo vt in pluribus. Si aũt diuerſi ſenſus habent diuerſa iudicia de aliquo viſo extra puta viſus dicit baculũ eſſe fractũ cuius pars ẽ in aq̃ ꝛ pars in aere ꝛ tactus põt experiri ꝓtrariũ. viſus etiam ſemp dicit ſolẽ eẽ quãtitatis minoꝛis q̃ꝫ ẽ. ꝛ omne viſum a remotis eſſe minus q̃ꝫ ſit. in talibus ẽ certitudo quid verũ ſit ꝛ quis ſenſus erret per ꝓpoſitionem qeſcentẽ in aĩa certioꝛẽ omni iudicio ſenſus ꝛ p actus pluriũ ſenſuum cõcurrentes. ita q ſemp aliq̃ ꝓpoſitio rectificat intellectum de actibus ſenſus quid ſit verus ꝛ quis fallat. in qua ꝓpoſitione intellectus nõ dep̃ẽdet a ſenſu ſicut a cauſa ꝛſed ſicut ab occaſiõe. Exemplũ intellectus hꝫ hanc ꝓpoſitionẽ qeſcentem nullum durius frãgiſ ad intellectũ alicuius molliſibi cedẽtis. hec eſt ita per ſe nota ex terminis q etiã ſi eẽnt accepti a ſenſib⁹ errãtibus nõ põt intellectus dubitare de illa ꝓpoſitione imo oppoſitũ includit cõtradictionẽ. ſed q baculus ſit durioꝛ aqua. ꝛ q aqua ſibi cedit hoc dicit vterq̃ ſenſus tam viſus q̃ꝫ tact⁹. ſeqtur igiſ q baculus nõ eſt fract⁹ ſicut ſenſus viſus iudicat ipſum fractũ. ꝛ ita qs ſenſus errat ꝛ qs nõ circa fracturã baculi intellectus indicat per certius oi actu ſẽſus. Dicit ex alia parte q idẽ quantũ applicatũ. quanto oino eſt equale ſibi. hoc eſt notum intellectui quantũcũq̃ notitia terminoꝝ accipiaſ a ſenſu errãte. ſꝫ q idẽ q̃ꝫtum poſſit applicari viſo ꝓpinquo ꝛ remoto ſꝫ dicit tam viſus q̃ꝫ tactus. ergo quãtuꝫ viſum ſiue ꝓpe ſiue a remotis eſt eq̃le. igitur viſus dicẽs ſꝫ eẽ minus errat. ℍec cõcluſio ꝓcludit ex p̃ncipijs per ſe notis ꝛ ex actibus duoꝝ ſenſuũ cognoſcentiũ vt in pluribus ita eſſe. ꝛ ita vbicũq̃ ratio indicat ſenſum errare hoc facit nõ per aliquã notitiã p̃ciſe acqſitã a ſenſibus vt a cã. ſed p aliquã notitiã occaſionatã a ſenſu in qua nõ falliſ etiam ſi oẽs ſenſus fallanſ. ꝛ p aliquã aliã notitiã acquiſitã a ſenſu vel a ſenſibus vt in pluribus que ſciunſ eſſe vera p ꝓpoſitionẽ ſepe allegatã ſ. q euenit in pluribus ꝛc.

Quantum ad tertium arti⁹

culũ ex iſtis ñdẽdũ eſt ad illas tres rõnes. Ad p̃mam. ad illud de mutatione obi. añs ẽ falſum. nõ. n ſenſibilia ſunt in cõtinuo motu ĩmo p̃manẽt eadem in aliena duratione. nec eſt op. Aug. ſed ℍeracliti et diſcipuli ſui Trachili qui nolebãt loq ſed mouere digitũ vt dicit. 4. metha. Et ẽt ꝓña nõ valet dato q añ cedẽs eẽt verũ. qꝛ adhuc ſm Ariſt. põt haberi certa cognitio de hꝫ q oia ꝓtinue mouñ. ℕon ſeqtur etiã ſi oẽm ẽ mutabile. g̃ qd̃ gignit ab eo nõ eſt repñtatiuꝫ alicui⁹ ſub rõne immutabilis: qꝛ mutabilitas in obiecto nõ eſt rõ gignendi: ſꝫ nã ipſi⁹ obi qd̃ ẽ mutabile. genitũ igiſ ab ipſo repñtat nãm p ſe q̃ ẽ per ſe rõ gignendi ipm. igiſ ſi nã vñ nã hẽat aliquã imutabilẽ habitudinẽ ad aliud illud aliud p ſuũ exẽplar ꝛ illa nã p ſuuꝫ exemplar repñtanſ vt inmutabiliter vnita. ꝛ ita per duo exẽplaria genita a duob⁹ mutabilib⁹ nõ inq̃ꝫtum mutabilia ſed inquãtuꝫ nature poteſt haberi notitia imutabilis vnionis coꝝ. ℙꝫ ẽt q per repñtatiuꝫ in ſe mutabile põt repñtari aliqd ſub rõne imutabilis. qꝛ eẽntia dei ſub rõne imutabilis repñtaſ intellectui p aliqd oino mutabile. ſiue illud ſit ſpẽs ſiue actus.

ℍoc pꝫ per ſile: qꝛ per finitũ põt repñtari aliqd ſ̃b rõne infiniti. Ad ſecũdam dico q in aĩa põt intelligi duplex mutabilitas. vna ab affirmatione in negatione ꝛ ecõnerſo. puta ab ignoꝛãtia ad ſciam vel a nõ intellectione ad intellectionẽ. alia q̃ſi a ꝓꝛio in cõtrariuꝫ. puta a rectitudine ad deceptionẽ ꝛ ecõuerſo aĩa aũt quo ad quecũq̃ oba eſt mutabilis p̃ma mutabilitate. ꝛ p nihil foꝛmaliꝛ in ea exñs tollit ab ea talis mutabilitas. ſꝫ nõ ẽ mutabilis ſcda mutabilitate. niſi circa illa ꝓpoſita q̃ nõ hñt euidẽtiã ex terminis. Circa illa vo q̃ ſunt ex terminis euidẽtia mutari non põt ſcda mutabilitate. qꝛ ipſi t̃mini appꝓbãſ ſũt cã neceſſaria cõformitatis cõpõnis ad ipſos terminos. igitur ſi aĩa ẽ mutabilis a rectitudine in erroꝛẽ abſolute. nõ ſeqtur q p nihil aliud a ſe põt rectificari: qꝛ ſaltẽ rectificari põt p illa oba circa q̃ nõ põt inteꝝ errare appꝓbãſ termis. Ad tertiã dico ſi aliquã appentiã hẽret magis ꝓcluderet ꝛ op. illã q̃ negat ſpẽm intelligibilẽ qꝛ illa ſpẽs q̃ põt repñtare ſe tanq̃ obm in ſõnis ẽ fantaſma nõ ſpẽs intelligibilis. igiſ ſi inteꝝ ſolo fantaſmate vtaſ per qd̃ obiectũ ẽ ſibi pñs ꝛ nõ aliq̃ ſpẽ intelligibili nõ vꝫ q per aligd i quo obiectũ ſibi relucet poſſet diſcernere verũ a viſimili. ſꝫ ponẽdo ſpẽm intelligibilẽ in intellectu nõ valet rõ: qꝛ inteꝝ nõ põt vti illa vt per ſe obiecto. qꝛ nõ ꝓtingit vti illa in doꝛmiẽdo.

Si obijcias q fantaſma põt repñtare ſe vel obiectũ. igiſ inteꝝ ꝓpter illũ erroꝛẽ virtutis fantaſtice poteſt errare vel ſaltẽ ligari nõ poſſit opari vt pꝫ in ſomnis ꝛ freneticis. ℙõt dici q ſi ligeſ qñ ẽ talis erroꝛ in virtute fantaſtica nõ tñ errat inteꝝ: qꝛ tũc non hẽt aliquẽ actum. Sed quomodo ſciet intellect⁹ vl erit intellectus cert⁹ quãdo non errat virtus fantaſtica. quã tñ nõ errare regiſ ad hoc vt intellectus nõ erret

℟ndeo iſta veritas qeſcit in in intellectu q potentia nõ errat circa obiectũ ꝓꝓꝛtionatũ niſi indiſpoſita ſit. ꝛ notũ eſt intellectui virtutẽ fantaſticã nõ eẽ indiſpoſitã in vigilia tali indiſpoſitione que facit fãtaſma repñtare ſe tanq̃ obiectũ. qꝛ per ſe notũ eſt intellectui q intelligẽs vigilat. ꝛ ita q virtus fantaſtica non eſt ligata in vigilia ſicut in ſomnijs. Sed adhuc inſtaſ cõtra iſtam certitudinẽ dictã de actibus. hoc modo videſ mihi q videã vel audiã. vbi tamẽ nõ video vel audio. g̃ de hoc nõ eſt certitudo. ℟ſpondeo q aliud eſt cõtra negãtez aliquã ꝓpoſitionẽ oſtendere eam eẽ verã. Aliud eſt alicui admittẽti eã oſtendere quomodo ſit vera. Exẽpluꝫ. 4. metaphy. vbi cõtra negãtes p̃mũ p̃ncipiũ nõ inducit philoſophus illud incõueniens q opiniones contrarie ſimul eẽnt in anima: hoc ipſi cõcederẽt ſicut p̃miſſã ſed inducit eis alia incõuenientia manifeſta eis: licꝫ non in ſe: ſed recipiẽtibus ꝓmuꝫ p̃ncipiũ oſtẽdit quo modo ſit notuꝫ ꝓmũ p̃ncipium. qꝛ ita q oppoſitũ eiꝰ nõ poſſit euenire in mẽte. qd̃ ꝓbat: qꝛ tũc poſſent op. contrarie ſimul ineſſe. talis concluſio eſt magis ſibi inconueniens q̃ꝫ ypotheſis. ita ꝫ ſi cõtendis mecum nullã ꝓpoſitionẽ eẽ per ſe notam nolo diſputare tecũ Conſtat enim q tu es p̃oteruus qꝛ nõ es perſuaſus: ſicut patet in actibus tuis quomodo obijcit phs. 4. metaphy. ſomnians enim de aliquo quaſi de primo obtinendo ꝛ poſtea euigilans non p̃ſequit illud cui p̃ſequeretur ſi ita eẽt p̃orimus vigilando ad illud conſequendum. ſi autem admittas aliquã ꝓpoſitionem eſſe per ſe notam oportet q poſſit cogniſci ꝛ circa q̃ qd̃cũq̃ põt potẽtia indiſpoſita errare ſicut patet in

ℍoẽ. in ſũma.

sõnijs. igit ad ꝟ ꝙ aliq̃ cognoscant eẽ ꝑ se nota. oꝫ ꝙ possit cognosci qñ potentia est dispositꝫ ⁊ quando nõ ⁊ per cõsequẽs põt haberi notitia de actibus nostris ꝙ potẽtia est ita dispositꝫ ꝙ illa sunt per se nota q̃ apparent sibi per se nota. Dico tũc ad formã illi⁹ cauillationis ꝙ sicut apparet somniãti se videre ita posset sibi apparere oppositꝫ vnius p̃incipij per se notis speculabilis. ⁊ tñ nõ segtur qn illud p̃incipiũ sit ꝑ se notũ. ita nõ sequit qn illud sit per se notuꝫ audienti ꝙ audiat: qꝛ circa vtrũqꝫ põt potẽtia indisposita errare, ñ aũt potẽtia disposita. ⁊ quãdo sit disposita ⁊ quãdo nõ hoc est per se notũ. alꝫs nõ posset cognosci aliquã aliaꝫ eẽ per se notam: qꝛ non posset cognosci que esset per se nota intellectui, vtrũ illa cui intellectus sic dispositus vel sic assentiret.

Circa quartum articulum

contra ꝯclusionẽ op. arguo sic. Quero qd intelligit ꝑ vitatẽ certam ⁊ sinceraꝫ. aut veritatẽ infallibilẽ absq̃ ꝫ. ſ. dubitatione ⁊ deceptione ⁊ ẽ ꝓbatũ ꝑus declaratum in scõo ⁊ tertio articu. ꝙ illa põt hẽri ex puris nãlibus. aut intelligit de veritate que est passio entis. ⁊ tũc cũ ens possit nãliter cognosci. g̃ ⁊ verũ cum sit passio eius. ⁊ si verũ. g̃ ⁊ veritas per abstractionẽ. qꝛ que cũq̃ forma põt intelligi vt in subo. põt etiaꝫ intelligi vt in abstracto in se ⁊ in abstracto a sbo. Aut tertio intelligit per veritatẽ cõformitatẽ ad exemplar. ⁊ si ad creatũ ꝓz ꝓpositũ. si aũt ad exẽplar increatũ cõformitas ad illud nõ põt intelligi nisi illo exẽplari cognito. qꝛ relatio nõ est cognoscibilis nisi cognito extremo. g̃ falsum est qõ ponit in op. ſ. exemplar eternum eẽ rationẽ cognoscẽdi nõ cognitũ. Preterea secũdo sic. Intellectus simplex illud qõ intelligit cõfuse põt cognoscere diffinitiue ingrendo diffinitionẽ illi⁹ cogniti per viam diuisionis. hec cognitio diffinitiua videtur ꝑfectissima ꝑtinens ad intellectũ simplicẽ eẽ tali cognitione ꝑuia terminoꝝ põt intellectus ꝑfectissime cognoscere p̃ncipiũ ⁊ ex p̃ncipio conclusionẽ. ⁊ in hoc cõpleri videt notitia intellectualis. ita ꝙ nõ videt cognitio vitatis necessaria haberi vltra veritates p̃dictas. Jtẽ tertio. aut lux eterna cãt aliqd ꝓius nãliter añ actũ aut nõ. si sic. aut ergo i obiecto aut in intellectu. nõ in obo. qꝛ obm inquãtũ hz esse in intellectu nõ habet eẽ reale sed intentionale. igit nõ est capar alicuius accidẽtis realis. Si in intellectu igitur lux increata nõ imutat ad cognoscẽdũ sincerã veritatem nisi mediãte effectu suo. ⁊ ita eque perfecte videtur op. cõmunis ponere notitiã in lumine increato sicut ista op. qꝛ ponit eam videri in intellectu agẽte q̃ est effectus lucis increate ⁊ ꝑfectioꝛ q̃z eẽt illud lumẽ accñtale cãtuꝫ. Si aũt nihil cãt ante actum. aut ergo sola lux causat actũ aut lux cum intellectu ⁊ obiecto. si sola lux. ergo intellectus agẽs nullã habet operationem in cognitione sincere veritatis. qõ videt inconueniẽs. qꝛ ista opatio est nobilissima intellectus nr̃i. ergo intellectus agẽs qui est nobilissimus in anima ꝓcurret aliquo mõ ad istã actionẽ. similr̃ ẽt ꝝ p̃bm. ʒ. de aĩa. intellectus agẽs correspondet in rõne actui possibilis in rõne passiui. ergo qcqd recipit possibilis ad illud aliquo mõ se habz actiue intellectus agens.

Hẽ. in fũma.

Hoc etiã inconueniẽs qõ est illatũ ibi concludit ex op. p̃dicta per aliã viam. qꝛ ꝝ sic opinãtẽ agẽs vtẽs instrumẽto nõ põt habere actionẽ excedentẽ actione instrumẽti. igit cum virtus intellectus agẽtis nõ possit in cognitionẽ sincere veritatis lux eterna vtẽs intellectu agẽte nõ poterit in cognitionẽ vel in actionẽ istius cognitionis sincere veritatis ita ꝙ inte⁹ agens hẽat ibi rõnem instr̃i. Si dicas ꝙ lux increata cũ itellectu ⁊ obo cãet istã veritatẽ sincerã. hec est cõis op. q̃ ponit lucẽ eternã sicut cãm remotã cãre omnem cer

tam cognitionẽ vel veritatẽ. vel igit erit ista op. inconueniens. vel non discordat a cõi op.

Ad questionem igitur dico

ꝙ ꝓpter verba Aug. opꝫ cõcedere ꝙ veritates infallibiles videnṫ aut intelligunṫ seu cognoscunṫ in regulis eternis. vbi p̃mo nota ꝙ põt ly in accipi obiective. ⁊ hoc quadruplr̃. vel sicut in obiecto ꝓximo. vel ñcut in cõtinẽte obm p̃mũ. vel sicut in eo vtute cuius obm p̃mũ mouet. vel sicut in obo remoto.

Ad intellectũ p̃mi dico ꝙ oia intelligibilia actu intellectus diuini habent esse intelligibile. ⁊ in eis omnes veritates de eis relucẽt. ita ꝙ intellectus intelligens ea ⁊ virtute eoꝝ intelligens necessarias veritates de eis videt in eis sicut in obiectis istas veritates necessarias. illa aũt inquãtũ sunt obiecta secundaria intellectus diuini sunt veritates. qꝛ cõformes suo exemplari intellectui. ſ. diuino. ⁊ quidditates sũt lux qꝛ manifestatiue ⁊ sunt immutabiles ibi ⁊ necessarie. sed eterne sunt ꝝ qd. qꝛ eternitas est conditio existentis. ⁊ illa nõ habẽt existẽtiaꝫ nisi ꝝ qd. sic ergo ꝓmo possumus dici videre in luce eterna hoc ẽ in obiecto secũdario intellectus diuini qõ est veritas vel lux eterna modo exposito. secũdus modus patet similiter. qꝛ intellectus diuinus cõtinet istas veritates quasi liber. sicut dicit illa auctoꝛitas Aug. de tri. i4. c. i5. vel. 34. ꝙ iste regule scripte sunt in libro lucis eterne. i. in intellectu diuino inquãtũ continet veritates istas. ⁊ ꝫ ille liber nõ videat videnṫ tamẽ ille qdditates vel veritates que sunt scripte in libro illo. ⁊ eatenus posset dici intellectus m̃ videre veritates in luce eterna. hoc est in illo libro sicut in continente obiectũ. ⁊ hoc ꝝ ʒm mom. vel etiã in illis veritatibus que sunt lux eterna ꝝ quid sicut in obiectis videmus. ⁊ hoc ꝝ p̃mũ modũ. ⁊ alter istoꝝ modoꝝ videt eẽ de intellectu Aug. i2. de tri. c. i4. ꝙ rõ quadrati coꝛporis manet incoꝛruptibilis ⁊ imutabilis ⁊c. non aũt manet talis nisi vt est obiectũ secũdarium intellectus diuini. Contra tũ p̃mũ moduꝫ est dubium. si enim nõ videmus istas veritates vt in intellectu diuino. qꝛ nõ videmus intellectũ diuinum quomodo dicemur videre in luce increata ex hoc ꝙ videmus in tali luce eterna ꝝ quid que habet esse in luce increata sicut in intellectu cognoscẽte. Huic rñdet tertiũ membꝛũ q̃ illa vt sunt obiectum secũdariũ intellectus diuini nõ habent esse nisi ꝝ qd. operatio aũt vere realis nõ cõpetit ꝓcise alicui enti ꝝ quid virtute sui. sed si aliquo mõ competit sibi hꝫ oꝛtet esse virtute alicuius cui competit esse simpliciter. igit istis obiectis secũdarijs non cõpetit mouere intellectũ ꝓcise nisi in virtute intellectus diuini qõ est esse simplr̃. ⁊ per qõ ista hñt esse ꝝ quid. sic igitur in luce eterna ꝝ quid sicut in obiecto ꝓmo videmus. sed in luce increata videm⁹ ꝝ tertiũ modũ sicut. ſ. in cã prima cuius virtute obiectũ p̃mũ mouet. Juxta hoc etiã possꝫ dici ꝙ q̃z tũ ad tertiũ modũ videmus in luce increata sicut in causa prima obiecti in se. nam intellectus diuin⁹ producit ista actu suo inesse itelligibili. ⁊ actu suo dat huic obiecto esse tale ⁊ illi tale. ⁊ per cõsequens dat eis talem rationem obiecti per quã rationẽ ꝓmo mouẽt intellectum ad cognitionẽ talẽ certam. Et ꝙ ꝓpe posset dici intellectum n̄m videre in luce increata quia lux eterna est causa obiecti apparet per simile: quia ꝓpꝛie dicimur intelligere in lumine intellect⁹ agentis. cum tamen illud lumẽ non fit nisi causa actiua. ſ. vel faciens obiectum in actu vel virtute. cuius obiectum mouet vel vtrũqꝫ. ista igit duplex causalitas intellectus diuini qui est vera lux et increata. videlicet quod producit obiecta secundaria

ineſſe intelligibili.⁊ qꝫ ẽ illud virtute cuiꝰ oba ſecundaria etiã ꝓducta mouent actualiter intellectũ. põt quaſi integrare vnũ tertiũ mẽbr̃um de cã ꝓpter quam dicamur ỹe videre in luce eterna. Et ſi obijciaſ ꝫ iſtos duos modos integrãtes tertiũ mẽbr̃um de cauſa. qr tũc magis vꝫ qꝫ diceremur videre in deo volẽte vel in deo vt volũtas eſt: q̃ꝫ in deo vt lux ẽ: qr volũtas diuina eſt ꝑncipiũ imediatũ cuiuſlibet actꝰ ad extra. ℟ndeo intellectꝰ diuinuſ inquãtũ aliquomõ p̃r ẽ actu volũtatis diuine ꝓducit iſta oba in eẽ intelligibili.⁊ ita reſpectu iſtor̃ vꝫ eẽ cã mere nãlis: qr deus nõ eſt cã libera reſpectu alicuiꝰ niſi qꝫ p̃ſuppõit aĩ ſe aliquõ volẽtẽ ſm actũ volũtatis⁊ ſicut ſinteꝰ vt pr̃i or actu voluntatis ꝓducit oba in eẽ itelligibili. ita vt põr cã videt coopari illis itelligibilibꝰ ad eor̃ affectiõnãlẽ. vt. ſ. appr̃ehẽſa⁊ cõpoſita cãent appr̃hẽſiõis conformitatẽ ad ſe. videt igit qꝫ ꝺdictionẽ includat aliquẽ inteᵐ talẽ cõpoſitionẽ formare⁊ cõpoſitionẽ non eẽ cõformẽ terminis ⅋ poſſibile ſit illos terminos ñ ꝓcipe: qr ⅋ deꝰ volũtarie coagat ad ℏ qꝫ inteꝰ tminos cõponat vel nõ. tñ cũ cõpoſuerit vt illa cõpoſitio ſit cõformis terminis hoc vꝫ neceſſario ſeq rõnẽ terminorũ quã hñt ex intellectu dei cãnte illos terminos in eſſe intelligibili nãliter. Ex iſto apparet q̃liter nõ eſt neceſſaria ſpãlis illuſtratio ad videndũ in regulis eternis. qr Aug. nõ ponit in eis videri niſi verã q̃ ſunt neceſſaria ex vi terminor̃.⁊ in talibꝰ ẽ maxima neceſſitas tã cãe remote q̃ꝫ prime reſpectu effectus. puta tã inteꝰ diuini ad oba mouẽtia q̃ꝫ illor̃ obor̃ ad vitatez cõplerionis de eis.⁊ ⅋ ẽt nõ ſit tãta neceſſitas ad perceptionẽ illiꝰ vitatis qꝫ oppoſitũ includat ꝺdictionez tñ neceſſitas ẽ ex parte cãe prime coaſſiſtẽte ſibi cauſa remota. qr termini appr̃ehẽſi⁊ cõpoſiti nati ſũt naturalr cãre cuidẽtiã cõformitatis cõpõnis ad terminos.⁊ ſi ponat qꝫ deꝰ coagat terminis ad iſtũ effectuz influẽtia generali nõ tñ neceſſitate nãli. ſed ſiue ſit influẽtia gnãlis. ſiue qꝫ plus ẽ neceſſitas nãlis influẽdi terminis ad hũc effectũ p̃z qꝫ nõ regrit illuſtratio ſpãlis. Aſſumptũ de intẽtione Aug. p̃z per ipm. 4. ꝺ tri. c. 35. vbi logtur de phis infidelibꝰ nõnulli eor̃ potuerunt aciẽ mẽtis vltra oẽm creaturã leuare.⁊ lucẽ icõmutabilis veritatis quãtulacũq̃ ex parte attingere q xp̃ianos multos ex ſola fide interim ſoli viuẽtes ñ dum poſſibile hoc videre deridẽt. igit qꝫ xp̃iani credita nõ videt in regulis eternis. ſed phi videt in illis neceſſaria multa. idẽ. 9. de tri. 6. c. vel. 15. nõ q̃lis ſit vniuſcuiuſq̃ hoĩs mẽs ⁊c. q̃ſi dicat cõtingẽtia nõ videntur ibi ſed neceſſaria.⁊ in eodẽ. 4. li. c. 14. vl̃. 36. arguit ꝫ iſtos phos. nunqd. n. qr veriſſime diſputant⁊ documẽtis certiſſimis perſuadẽt eternis rõnibus oia tpalia fieri. ꝓpterea potuerũt in ipſis rõnibus p̃ſpicere vel ex ipſis colligere quot ſunt aialiuz genera q̃ ſemina ſingulor̃ in eor̃dijs ⁊c. Quid modus in incremẽtis p̃ortus per etates p occaſus q mot̃ in appetẽdis q ſm nãm ſub fugiẽdiſq̃ ꝫrijs. nõne iſta oia: nõ p illã incõmutabilẽ ſapiam: ſed per locor̃ ac tẽporũ hiſtoriã queſierũt⁊ ab alijs expta atq̃ cõſcripta cr̃ diderũt. ergo intelligit qꝫ p regulas eternas non cognoſcunt illa ꝓtingentia q̃ tñ p ſenſus cognoſcantur vel phiſtorias credunt.⁊ tñ ſpãlis illuſtratio magis regrit in credẽdis ꝓtingẽtibꝰ q̃ꝫ in cognitis neceſſarijs. imo ibi maxime remouet illuſtratio ſpãlis⁊ ſufficit ſola generalis. Cõtra qd igit dicit Aug. 12. de tri. ni. c. 14. vl̃. 32. qꝫ paucor̃ eſt peruenire mẽtis acie ad rõnes intelligibiles.⁊ 83. q. q. 46. non niſi pure anime ad illas pertingũt. ℟eſpõdeo iſta puritas non ꝺz intelligi a vitijs. qr. 14. de tri. c. 15. vel. 34. vult qꝫ iniuſtus videt in regulis eternis quid iuſtũ faciendum ſit.⁊ 4. li. c. ꝓallegato nunc vult qꝫ phi viderũt veritatẽ in regulis eternis ſine fide⁊ queſtione eadẽ vult qꝫ nullus põt eẽ ſapiẽs ſine cognitione ydearum eo modo quo ℙlatonẽ forſan cõcederet eẽ ſapiẽtem Sed iſta puritas debet intelligi eleuãdo intellectuz ad ꝓſiderãdũ veritatẽ vt relucẽt in ſe non tñ vt relucent in fantaſmate. vbi ꝓſiderandũ qꝫ res ſenſibilis extra cauſat fantaſma cõfuſum.⁊ vnũ p accñs in virtute fantaſtica repr̃ſentans. ſ. rem ſm quãtitatẽ figuraz colorẽ⁊ alia accñtia ſenſibilia.⁊ ſicut fantaſma repr̃ſentat tñ cõfuſe⁊ per accñs. ita multi pcipiũt tñ ens p accñs. veritates aũt pure p̃ciſe ſunt tales ex ꝓpria ratione terminor̃ inquãtuz illi termini abſtrahunt ab oibus p accñs ꝓiũctis cu eis. ℳõ enim hec ꝓpoſitio. Dẽ totũ eſt maius ſua parte. ꝑmo vera ẽ vt totũ ẽ in lapide vel ligno. ſed vt totũ abſtrahit ab oibus qbꝰ ꝓiũgitur per accñs.⁊ ideo intellectus qui nunq̃ intelligit totalitatẽ niſi in cõceptu p accñs. puta in totalitate lapidis vel ligni nunq̃ intelligit ſincerã veritatez huiꝰ ꝑncipij. qr nunq̃ intelligit p̃eciſã rõnẽ termini per quã eſt veritas. paucor̃ igit eſt ptingere ad rões eternas. qr paucor̃ eſt hẽre intellectiones p̃ſe.⁊ mlt̃or eſt hẽre ꝓceptꝰ tales p accñs. ſed iſti pauci nõ dicũtur diſtingui ab alijs p̃ſpãlẽ illuſtrationẽ ſed p meliora nãlia qr hñt inteᵐ magis abſtrahẽtẽ⁊ p̃ſpicaciorem vel ꝓpter maiorẽ ingſitionẽ p quã eque ingenioſus puenit ad cognoſcẽdũ illas qditates quas aliꝰ nõ ingrens nõ cognouit. Et in valle q eſt circũdatus actu caliginoſo⁊ deueniẽte iſto mõ intelligit illõ Augu. de videte in mõte⁊ hñte inferius aerẽ nebuloſuz⁊ ſupius lucẽ ſincerã. 9. de tri. c. 6. vel. 40. q eniz tñ intelligit ſemp ꝓceptꝰ per accñs eo mõ quo fantaſmata obiecta talia repr̃ſentant q̃ſi entia p accñs. ipſe eſt q̃ſi in valle poſitus circũdatus aere nebuloſo. ſed q ſeparat quidditates intelligẽdo p̃ciſe eas cõceptu per ſe: q̃ tñ relucẽt in fantaſmate cũ multis alijs accñtibus adiunctis ipſe ℏz fantaſma inferius. ſ. aerẽ nebuloſũ⁊ ipſe eſt in monte inquãtũ cognoſcit illã veritatem:⁊ videt verũ ſupra vt iſtã veritatẽ ſupioꝛẽ in virtute intellectus increati que eſt lux eterna. Et iſto vltimo mõ põt concedi qꝫ cognoſcunt veritates ſincere i luce eterna ſicut in obo remoto cognito: qr lux increata eſt pmũ ꝑncipiũ entiũ ſpeculabiliũ⁊ vltimꝰ finis rerum practicarũ.⁊ ideo ab ipſa ſumunt ꝑncipia taz ſpeculabilia q̃ꝫ practica.⁊ ideo cognitio omniũ tã ſpeculabiliũ q̃ꝫ practicabiliũ p ꝑncipia ſũpta a luce eterna vt cognita ẽ perfectior⁊ purior cognitione ſũpta p ꝑncipia in genere ꝓprio ſicut dictũ eſt in queſtiõe de theologie ſbo.⁊ ẽ eminẽtior alia quacũq̃. Et hoc mõ cognitio oĩum ptinet ad theologũ. Cognoſcere enim triangulũ habere tres vt eſt q̃daz participatio dei⁊ hñs talem ordinẽ in vniuerſo qꝫ quaſi exꝑmit pfectõnem dei. hoc eſt nobiliori modo cognoſcere triãgulũ habere tres q̃ꝫ per rõnẽ triãguli.⁊ ita cognoſcere qꝫ tẽperate viuẽduz ſit ꝓpter beatitudinẽ vltimã conſequẽdam que eſt attingẽdo dei eẽntiaz in ſe eſt pfectius cognoſcere iſtud cognoſcibile practicũ q̃ꝫ per principiũ aliqõ in genere moris. puta per hoc qꝫ honeſte viuendum ſit.⁊ iſto modo loquitur Augu. de luce increata vt cognita. 15. de trini. c. 18. vel. 82. vbi ſeiꝫm alloquens ait. ℳempe ergo multa vera vidiſti eaq̃ decreuiſti ab illa luce qua tibi lucente vidiſti. attolle oculos ad ipſam lucem⁊ eos in eam ſi potes. Sic enim videbis quomodo diſtet natiuitas verbi dei a proceſſione doni dei⁊ paulopoſt. ℳec⁊ alia ſimiliter certa oculis tuis inferioribus lux iſta mõſtrauit. que igitur eſt cauſa cur acie fixa ipſam videre nõ poſſis niſi vtiq̃ infirmitas ⁊c. Ex dictis patet ad omnes auctoritates Augu, in oppoſitum.⁊ ſm aliquem dictor̃ modorum quattuor videndi in luce: exponi poſſunt auctoritates Augu. que occurrunt de iſta materia.

De sexto articulo uiēdū

est quomodo ille tres rōnes facte p̄ro p̄ma opi. aliqd veri cōcludūt inquantū accipiunt ab Aug. lz nō concludant illā cōclusionē falsam ad quā inducuntur.

Ubi sciēdum est q̄ a sensibilibus sicut a causa p se ⁊ p̄ncipali nō est expectāda sincera veritas q̄ notitia sensus est vere aliqd per accns vt dictū fuit. lz actus sensuum aliq sint certi ⁊ veri. sed virtute intellectus agentis qui est participatio lucis increate illustrātis sup fantasmata cognoscit qdditas rei. ⁊ ex hoc habetur sinceritas vera. ⁊ per hoc soluit p̄mū argumētum Henrici. ⁊ fm intētionē Aug. nō plus ꝓcludit. Ad secūdam rōnem Hēnrici dico q̄ aīa mutabilis est ab vno actu desperato ad aliū fm diuersitatē obozuz p̄pter suā illimitationē ⁊ imaterialitatē. q̄ est respectu cuiuslibet entis finaliter ab actu in nō actū: q̄ nō semper est in actu. sed respectu p̄mo⁊ p̄ncipio⁊ quo⁊ veritas nota ē ex terminis ⁊ cōclusionū euidēter deductarū ex terminis nō est mutabilis a ꝓtrario in ꝓtrarium. a vero in falsum. Regule enim in lumine intellectus agētis intellectū rectificāt ⁊ ipsa spēs intelligibilis termino⁊ lz in eēndo sit mutabilis. in repz sentādo tū in lumine intellect⁹ agētis īmutabiliter rep̄sentat. ⁊ per duas spēs intelligibiles cognoscunt termini p̄mi p̄ncipij. ⁊ ita illa vnio est vera ⁊ certa euidenter. Ad tertiū dicēdum q̄ cōcludit cōtra eum: q̄ nō ponit spēm intelligibilē vel fantasma. nō autez ꝓcludit de specie intelligibili repñtante quidditatez

Dicendū aūt q̄ si potētie sensitiue nō sunt impedite species sensibiles veraciter repñtant rem: sed i sōno potētie sensuū exterioz sunt ligate. ideo virt⁹ imaginatiua cōseruās spēs sensibiles fm diuersitatez fluxus humoz capitis appzehēdit eas tanq̄z res quarū sunt similitudines: quia vim rerū hñt fm phz ō motibus aīaliū nō plus ꝓcludit tertia ratio.

Quomodo in creaturis apparet vestigium trinitatis.

Aunc restat ostendere vtrū

per ea que facta sunt aliquod trinitatis vestigium vel indicium exiguum haberi potuerit

Aldgu⁹. Be hoc Augu. in libro. vi. de trinitate ait.

Oportet vt creatorem per ea que facta sunt intellectu conspicientes trinitatem intelligamus

De substātijs iteslige. Huius enim trinitatis vestigium in creaturis apparet. Hec enim que arte diuina facta sunt. ⁊ vnitatem quandam in se ostendunt et speciem ⁊ ordinem. Nam quodq̄z horuz creatorum ⁊ vnum aliquid est: sicut sunt nature corporum ⁊ animarum. ⁊ aliqua specie formātur. sicut sunt figure vel qualitates corporum ac doctrine vel artes animarum. ⁊ ordinem aliquem petit aut tenet sicut sunt pondera vel collocationes corporum. ⁊ amores vel delectationes animarum. ⁊ ita in creaturis preluceret vestigium trinitatis. Ju illa enim trinitate summa origo est omnium rerum et perfectissima pulchritudo. ⁊ beatissima delectatio. Summa autem origo, vt Augusti. ostendit in libro de vera religione intelligitur deus pater a quo sunt omnia. a quo filius ⁊ spiritus sanctus. Perfectissima pulchritudo intelligitur filius. scilicet veritas patris. nulla ex parte dei similis. quem cum ipso ⁊ in ipso patre veneramur. qui forma est omnium que ab vno facta sunt et ad vnum referuntur. Que tamen omnia nec fierent a patre per filium. neq̄z suis finibus salua essent. nisi deus summe bonus esset. qui ⁊ nulli nature que ab illo bona esset invidit. ⁊ vt in bono ipso maneret alia quantuz vellet. alia quantum posset dedit. que bonitas intelligitur spiritus sanctus: qui est donum patris ⁊ filii. quare ipsum donum dei cuz patre et filio eque incommutabile colere ⁊ tenere nos conuenit. Per considerationem itaq̄z creaturarum vnius substantie trinitatem itelligimus. sed vnum deuz patrem a quo sumus ⁊ filium per quem sumus. ⁊ spiritum sanctuz in quo sumus. scilicet principium ad quod recurrimus ⁊ formam quam sequimur. ⁊ gratiam qua reconciliamur vnum. scilicet quo auctore conditi sumus ⁊ similitudinem eius per quam ad vnitatem reformamur. ⁊ pacez qua vnitati adheremus scilicet deum qui dixit. Fiat. ⁊ verbum per quod factum est oē quod substantialiter ⁊ naturaliter est ⁊ donum benignitatis eius qua placuit quod ab eo per verbum factum est ⁊ reconciliatum est auctori vt non interiret. Ecce ostensum est qualiter i creaturis aliquatenus imago trinitatis indicat. non enim per creaturarum contemplationez sufficiens notitia trinitatis potest haberi vel potuit sine doctrine vel interioris inspiratiōnis reuelatōne. Unde illi antiqui philosophi quasi per vmbram ⁊ de longinquo viderūt veritatem. Deficientes in contuitu trinitatis vt magi pharaonis in tertio signo. Adiuuamur tamen in fide inuisibilium per ea que facta sunt.

Euestigio.

Quero vtrū in omni creatura sit vestigium trinitatis. Nō nō. q̄ per vestigiū p̄t inuestigari nāliter illud cuius est vestigiū. ergo per creaturā posset nāliter inuestigari trinitas. qō est falsum. q̄ hoc excedit naturalem rationem. Itē si in natura itellectuali ē imago trinitatis. igit nō vestigiū cōsequētis pz. quia ista hñt oppositas ⁊ distinctas rationes repñtandi. igit non cōueniūt eidē. Itē natura intellectualis. quia nobilioz est habz aliaz rōnem repñtandi q̄z alie nature inferiores vt rōnem imaginis. sed circa naturaz intellectualē sunt materie multe habentes ordinem in pfectione. sicut sunt aīata supza inanimata. ⁊ mixta supza simplicia. ergo in eis erit alia rō repñtandi. ita q̄ ratio vestigij nō erit cōmunis omnibus. Cōtra. 6. de trini. c. vltimo. vel. 28. oportet igit vt ⁊ creatorē per ea que facta sunt intellecta cōspiciētes itelligamus trinitatē cuius in creatura quomodo dictū est apparet vestigium.

In ista questione tria sunt

videnda. p̄mo q̄ fm pbm oēs transferentes fm aliquam similitudinem transferunt. Videndum primo est de ratione vestigij in corporalibus. vnde translatum est nomen eius ad propositum.

Secūdo videndū ē que sit ratio vestigij ſm quā trāſfertur ad ꝓpositū ⁊ in quo cōsistat. ⁊ respectu cuius i deo sit rō vestigij in creatura. Tertio videndū est in quibus fundatur respect⁹ vestigij siue creature ad deū siue ecōuerso cuius dicitur vestigiū.

Tho. in ꝑ°scipti di. 3. ar. 2 Et i. j. pte. q. 45. ar. 7.

Quantum ad ꝓmum dicit ꝙ vestigium est impꝛessio derelicta ex trāsitu alicuius sup vacuum vel plenuz ipz imperfecte repꝛesentās. ⁊ ideo impfecte. q: vestigium repñtat aliquid q: ꝓfuse ⁊ sub ratiōe speciei imago pfecte. q: sub rōne indiuidui sicut per vestigiū distinguit equus a boue ⁊ cognoscit ꝙ transiēs ē equus non bos. nō autē distinguit hic equus ab illo. ſz imago distinguit sub rōne indiuidui. q: imago iouis non repñtat cesarem.

Dē. ꝙ° 9. q. j. ⁊ 2.

Quātum ad secundū articulū dicit ꝙ creatura habet ad deū triplicez relationē sicut ad triplicem cām. ⁊ hoc ſm tres modos relatiuoꝝ quos ponit pbs. 5. metaphy. Quantū ad ꝓimuz modū refert ad deuz relatione fundata super vnum s. relatione similitudinis. ⁊ hoc inquantū creatura ē exēplata ⁊ refert ad deū inquantū est causa exemplaris. Quātum ad secūduz modū. s. potētie refertur creatura ad deum vt ꝓductū ad ꝓducētez. Quantum ad tertiū moduz. s. modū mensure refert ad deum vt ordinata ad ipm sicut ad cām finalem. Isti igit tres respect⁹ integrāt rationē vestigij. q: vn⁹ nō sufficit sine alijs vt colligit ab Augn. 83. q. q. 74. de duobus ouis ⁊c. habet hic. igit in quo consistit ratio vestigij in creatura. Sed respectu cuius est ex parte dei. Respōdeo respectu appꝛopatoꝝ tribus ꝑsonis diuinis. nam creatura per ꝑmū respectū. s. similitudinis repꝛesentat artē exemplantē que appꝛopꝛiatur filio. per secundū repꝛesentat potētiā ꝓducentis que appꝛopatur ꝑi. per tertiū repsentat bonitatem finiētis que appꝛopatur spūi scō. Contra illud quod dicit in ꝑmo membꝛo si tm̄ eēt vnū animal ita ꝙnō eēt aliud possibile in vniuerso adhuc eius vestigiuz non eēt eius imago: q: adhuc nō esset eius vestigiuz similitudo totius sed partis. imago aūt est totius similitudo. ⁊ tm̄ tunc nō repñtaret ipsuz confuse. i. ſm alicꝝ rōnem cōmunem sibi ⁊ alijs.

Quantum ad hoc igitur dico ꝙ vestigiū est similitudo illius partis aialis a qua impmit in aliqd sibi cedens. sed similitudo expꝛessa partis nō est similitudo totius. q: neqz ſm rationem totius in se nec etiā qua totū immediate cognoscitur sed arguitiue tm̄ ex hoc ꝙ cognoscit illud repñtatum esse aliqd illius. ⁊ ideo si illud ꝓpositū sit falsum. puta ꝙ illud impꝛimēs sit separatū a toto. vt si pes amputatus a coꝛpoꝛe impmeret vestigiuz erraret quis circa totū cuius nata ē esse talis pars impꝛessiua vestigii. patet etiam ꝙ si totū coꝛpus eēt ita impꝛessum pulueri sicut modo pes est impꝛessus illa impꝛessio derelicta vere eēt imago ⁊ similitudo totius sic modo vestigiū est similitudo partis. Hoc etiā ad ꝓpositum applicādo nō videt ꝙ ꝑma differentia posita inter vestigiū ⁊ imaginē sit vera: q: nulla creatura repsentat deū nisi ſm cōceptus cōmunes ⁊ nō ſm conceptus spāles. s. speciei specialissime. ergo nō est differentia creature ad creaturā in repsentando deum in rōne cōmuni ⁊ nō cōmuni. Nō etiā dicit in secūdo mēbꝛo ꝙ vestigiū cōsistit in illis tribus relationibus nō videt verū: q: ſz rō vestigij dicat respectū quēad modū similitudo realiter est respectus: tm̄ sicut dicit similitudo eē in respectu ꝑcise. sed in aliquo absoluto in quo fundet ratio similitudinis. ita videt etiā ratio vestigij nō eē in respectu ꝑcise. sed in aliquo absoluto in quo fundat ille respect⁹. ⁊ hoc ꝓbatur sic. quia vestigiū est similitudo vestigiati. ex quo cognito cognoscit illud. ergo vestigiū pōt pꝛecognosci naturaliter ꝙz illud cuius est vestigiū. sed relatio nō pōt ꝑcognosci termino nāliter. ergo ⁊c. Itez qō dicit ꝙ illi tres respectus ptinēt ad illos tres modos relatiuorum. hoc videt falsum: q: ꝓbs. 5. meta. ponēs differentiā duoꝝ modoꝝ ad tertiū vult ꝙ in duobus pꝛimis modis sit mutua relatio. in tertio aūt nō: sed tm̄ vnū dicit ad aliud. q: aliqd est eius. ois aūt relatio creature ad deū est nō mutua. sed tm̄ dicit deus ad creaturā. q: creatura ad ipsum. ꝯ ois respect⁹ creature ad deū est ſm tertiū modū. Quod aūt adducit de pꝛimo modo de silitudine nō valet: q: illa similitudo q̄ est exēplati ad exēplar non est de ꝑmo modo: q: nō ē similitudo vniuocationis sed imitationis. imo pertinet ad tertiū modū sicut manifeste ꝓz per ꝓbm q in tertio mō ponit relationē scie ad scibile. ⁊ vniuersaliter mēsurati ad mēsuram. Exēplar aūt hz rōnem mensure respectu mēsurati vel exēplati. ꝯ ⁊c.

Quantum ergo ad secun dum articulū cōcedo ꝙ ois respect⁹ creature ad deū pertinet ad illum tertiuz modū relatiuoꝝ nec in solis respectibus consistit vestigiū. sed in aliqbus absoluꝝ ⁊ forte in aliquo respectu sicut in tertia sui parte ſz ꝙ assignat Aug. partē vestigij. 6. de trinita. c. vltimo. vbi dicit de creaturis. Hec igit omnia que arte diuina facta sunt ⁊ vnitatē quandā in se ostendunt et speciem ⁊ ordinē. vnitas autē est perfectio absoluta. sicut patet per exempla sua ibi vnuz aliquid est sicut natura coꝛpoꝝ ingenioqz animarum. species etiā seu forma absolutū aliquid est sicut patet per exēpla sua ibidē sicut sunt figure vel qualitates coꝛpoꝝ ⁊ doctrina animaruz. Ordo autem aliquez respectum dicit sed non ad finem vltimū sed ad operationē. vnō dicit aliquem ordinē tenet sicut sunt pondera ⁊ collocationes coꝛpoꝝ ⁊ amoꝛes aut delectationes animarum. quare ⁊c. Hec tria sic sūpta repñtant ſb rōe ꝛnilitudinis tria coꝛꝛespondētia eis in deo. quia vnitas repꝛesentat summaz vnitatē ꝑmi ꝓncipij a quo ē oꝛigo ⁊ quo ad hoc ait. In illa trinitate summa oꝛigo est rerum omniuz. Species in creatura repꝛesentat summam pulchꝛitudinē in deo. vnde ⁊ subdit. ⁊ sūma pulchꝛitudo. Ordo siue operatio in creatura repsentat operationē perfectissimā in deo. ⁊ quo ad hoc subdit. beatitudo est summa btissima delectatio.

Possunt ⁊ alia multa in creaturis assignari q̄ velut similia repꝛesentāt in diuinis aliqua appꝛopꝛiata personis. puta vnū verbum bonuz. Unuz in creatura repꝛesentat vnitatē appꝛopꝛiatam patri. Uerum veritatē appꝛopꝛiataz filio. Bonū bonitatem appꝛopꝛiataz spiritui sancto. Et iste oēs perfectiones substantie sunt absolute ⁊ repꝛesentāt absolutas dei perfectiones personis appꝛopꝛiatas. Aliter multipliciter assignatur vestigium siue in illis que per rationez similitudinis repꝛesentant aliqua appꝛopꝛiata ꝑsonis. siue per rationē ꝓportionalitatis. Dico autez ꝓportionaliter repꝛesentare quādo ratio illius repꝛesentantis non est foꝛmaliter in deo. sed aliquid ꝓꝛoportionale illi rationi sicut de illa assignatione. Modus Species ⁊ ordo: cum qua videt esse eadē illa assignatio. Sapiētie. 2. In numero pondere ⁊ mensura. Modus accipit ꝑ limitatione ⁊ ꝓꝛo eodem accipit mensura in illa assignatione. Sapiētie. 2. Pōdus aūt accipit ibi ꝓꝛo ordine: ⁊ numerus ꝓꝛospecie Numerus siue species ⁊ pondus siue ordo exponāt sicut in ꝑma assignatione. Sed mensura que est idem ꝙ modus non repꝛesentat aliquid sub ratione similitudinis. sed sub ratione ꝓꝛoꝓꝛtionabilitatis. quia limitatio ꝓducti repꝛesentat potentiam illimitatam ꝓducentis. et sic patet: in quibus in

creatura consistit vestigiū ꝛ respectu quorum in diuinis: qꝛ respectu appꝛopꝛiatoꝝ personis diuinis.

Sed quomodo accipiť ratio vestigij in diuinis q̄ sit similitudo partis cum in diuinis nō sit pars.

Respondeo vt trinitas est quasi qȯdam totuz numerale saltem in ꝓceptu intellectus nr̄i. ꝑsona est ibi quasi pars huius totius. ita ꝫ̄t appꝛopātū ꝑsone incō̄tū appꝛopātū est ibi quasi pars eiusdem. qꝛ accipitur pꝛo illo cui appꝛopꝛiat. nec tn̄ ꝫ̄ ꝫ̄t appꝛopꝛiabile lz nō acceptū vt appꝛopātū ꝑsone adhuc est ibi q̄si ps eiusdē: qꝛ eiꝰ rō vt est, ꝛ vt ꝓcipiť cōplete saluať in vna ꝑsona, ꝛ per ꝓ̄ns rō eius nō ponit trinitatē: sed ponit cō comitāter vnitatē alicuiꝰ ꝑsone in qua sit. lz igiť creatura cōiter nō repn̄tet nec personā vt ꝑsona q̄ est in intellectu nr̄o q̄si pars trinitatis. nec appꝛopꝛiatum vt appꝛopꝛiatū. Nō eni sic cognoscit appꝛopꝛiatū nisi cognoscat illud cui appꝛopꝛiat. repn̄tat tn̄ appꝛopꝛiabile in quo saluať q̄si rō partis mō p̄dicto respcū tritaťꝫ.

Nō. q°. 3. q. 9. q°. 5. q. 2. ꝛ q°. 10. q. 7. **Quantum ad tertium arti/** culū dicit ſm Boetiū de ebdomadibus. q̄ diuersuz ē eē quo ē ꝛ id qȯ est: qꝛ illud quo aliqd̄ē dicit ratitudo eius. Quo aūt ipsum est qȯ est eē vel aliqd. dicit aligditas eius. Hoc intellecto dicit q̄ respectꝰ vestigialis in creatura nō fundať in ratitudine rei: ꝫ in aliqditate tn̄ etiā est formaliꝛ ratitudo eius. Modus ponit iste ꝫ Liui. 5. meta. Humanitas ē tn̄ humanitas. sed rō humanitatis nō est res rata. ꝧ oꝛtet q̄ aliquo alio extra rationez formalem humanitatis sit ens ratū. Arguiť etiā q̄ illud quo formaliter est ratitudo eius sit respectꝰ vestigialis, ꝛ hoc primo sic. Quicqd includiť ens in per se intellectu alicuius inquātum tale ē illud quo ipm formaliter ē tale. vel sic qcqd includiť p se in intellectu alicuiꝰ ē illō quo ipsū est tale. sed respectus vestigialis includiť in rōne cuiuslibet entis rati. ergo ꝛc̄. ꝓbatio minoꝛis. qꝛ qȯdam ens est qȯ ē ipm eē sicut eē sicut deus. qȯdam qȯ nō est ipm eē ꝫ cui cōtingit eē. sicut omne aliud extra a deo qȯ nō est de se eē. sed tn̄ est ens cui cōtingit eē ex hoc arguiť sic. Nōcūqz ens qȯ nō est de se eē sed tn̄ cui ꝓtingit eē nō est ens ratū nisi participando ipm eē vel inquātū participat ipsum eē. sed omne aliud a deo ē cui conuenit eē ꝛ nō eē ipm eē. ergo non est ratū nisi inquātum participat eē. ergo illa participatione formaliter est ratū. Secūdo sic. nihil aliō a deo pōt pfecte cognosci sine cognitione oīum cāruz intrinsecarū ꝛ extrinsecarū p̄mo physicoꝝ. Tūc vnūqȯqz arbitramur ꝛc̄. sed si eēntia alicuius talis esset absoluta ꝛ nō includeret eēntialiter respectū ad cām extrinsecā posset pfecte cognosci sine cognitione cāe extrinsece. ergo opz q̄ includat talē respectum. Adducit ad hoc Augu. 8. de tri. c. 5. vel. 8. Videbis bonū ois boni ꝛc̄. Itē Boctiꝰ de ebdomadibus. Si paulisp per intellectū ammoueas ipm p̄m bonuz tūc lz sint bona nō tn̄ in eo q̄ fūt erūt bona. ꝧ auferturꝛ rō boni eis ablato per intellectū p̄mo bono. ꝛ p cōsequēs bonitas formaliꝛ in eis dicit respectū. qꝛ participationē fūmi boni. Si arguiť contra istā opi. per Auer. 1. meta. q̄ relatio ꝫ debilissimū eē. ergo nō ē nec pōt eē formaliꝛ ratitudo entis formaliꝛ rati. Dicit q̄ dupler ē relatio. q̄dam accn̄talis. ꝛ q̄dā substalis ꝛ accipiť ista distinctio relationis a Simplicio sup p̄dicamēta. vbi vult q̄ aliq̄ in nō cōstituūt p̄dicamēta sicut alia ꝓ eo q̄ aliq respectꝰ sunt essentiales siue substales aliqui nō. Dicūt igiť q̄ dictū cōmētatoꝛis verum est de relatione accidētali nō de sbali. Si aūt obijciť q̄ oīs relatio p̄supponit fundamentū in eē rato. igiť nō est ipsa ratitudo fundamēti. Dicitur q̄ verū est de relatione aduenīēte fundamēto. nō autē de pstituēte fundamētū ꝛ huiusmodi ē ista ꝛc̄.

Contra ista ut intelligantur

verba illa distinguo tria ſm opinionē illius doctoꝛis in cuius dictis videť fundari ista opi. Quia ſm ipm res diciť vno mō a reoꝛ reris qȯ est opinari. ꝛ sic ē cōmunis ſm ipsuz figmētis ꝛ nō figmētis. Secūdo mōres diciť a ratitudine. loco istoꝝ vboꝝ accipio vba planioꝛa. ꝓre dicta a reoꝛ reris accipio realitatez opinabilē que cōis est ſm ipm figmēto ꝛ nō figmēto. ꝓre aūt dicta ratitudine accipio ſm intētionem suā realitatē quidditatiuā qꝛ ponit rem qdditatiuā eē rata per hoc q̄ est exēplata qȯ nō ꝓuenit figmētis. vltra ista nō restat nisi realitas existētie actualis. Habemus ergo tria per oꝛdinē realitatē opinabilē qdditatiuā ꝛ existētie. Quero tūc quid itelligit per aligtatem. Si realitatē opinabilē cū illa sit sic cōmunis alicui ꝛ nihilo: ita de se nihil est. igiť si ratitudo fundet in aligtate sic sūpta sicut qdditas vel eēntia in supposito fundať in nihilo. ꝛ qȯ fundať in nihilo nihil ē. qa qȯ nihil est ad se nihil est ad aliud. 7. de trini. c. 3. ergo ratitudo nihil est. igiť tota res cōpōsita ex ratitudine ꝛ aligditate erunt duo nihila. Si aligditas dicať realitas quidditatiua. Quero qd intelligit per ratitudinē aut realitatē quidditatiuā aut realitatē existētie. Si qdditatiuā. igiť dicere ratitudinez fundari in aligtate est dicere realitatē qdditatiuaz fundari in realitate qdditatiua. qȯ nihil est dictu: qꝛ tunc fundaret in seipso ſm idem eē. Si realitatē existētie.

Contra. igitur illi realitati existētie pꝛesupponitur ratitudo: qꝛ res ſm istā opinionez habet vere esse ratum ante esse existētie. ꝛ ita non pōt p̄ma ratitudo eiꝰ esse esse existētie. Si dicas q̄ aliquiditas que ē realitas opinabilis est quid cōmune alicui ꝛ nihilo. alia est aligditas que est ꝓꝓria figmentis. ꝛ alia que est ꝓꝓria rei possibili eē que non competit figmētis. ex qua componiť res habens aliquiditatē ꝛ ex ipo esse sicut ex ratitudine sua. Contra. hoc est dicere: q̄ dupler est aliquiditas. alia alicuius ꝛ nihili. alia alicuius tn̄. sicut si diceret dupler est albedo. alia albi ꝛ nigri. ꝛ alia albi tn̄. Et pꝛeterea de illa aligditate ꝓꝓria entitati possibili quero. aut illa est respectus tātum ꝛ fundať in aliquiditate cōmuni. qꝛ illa sola p̄cedit eam. ꝛ tūc fundabiť in nihilo vt dictū est. ꝛ tūc erit nihil. aut illa aligditas ꝓꝓria est absolutū. ꝛ p eaz distinguiť res habēs eaz a figmētis per te. igitur ista est pꝛima ratitudo rei ꝛ absoluta. ꝛ ita respectus non erit p̄ma ratitudo rei. Pꝛeterea secundo sic. Humanitas aut habet de se conceptuz cui nō repugnat aliquid subesse in effectu. aut cui de se aligd subesse in effectu. non tertio modo ſm oēm opinionē. qꝛ hoc ē ꝓꝓꝛium soli deo. Si detur q̄ de se repugnet sibi aliquid subesse illi conceptui. igitur per illum respectuz aduenīētem non potest ei competere q̄ aliquid possit sibi subesse. qꝛ quod r̄puguat alicui ex parte sui non pōt ei nō repugnare stāte natura eius. ꝛ ita nō fit sibi non repugnans per aliquē respectuz aduenīētez. ergo conceptus humanitatis est talis cui de se nō repugnat aliquid subesse in effectu. sed talis est conceptus entis rati ſm opinionē istius magr̄i. quia conceptui figmēti repugnat aliquid subesse in effectu.

Pꝛeterea pbus. 3. metaphy. c. 10. ex opinione dicentiū omnia apparentia esse vera infert istud impossibile: q̄ omnia erunt ad aliquid. quod non intelligit tn̄ denominatiue. qꝛ sic omnia esse ad aliquid. verum est saltem omnia alia a deo. ergo intendit inferre pꝛo maximo incōuenienti omnia esse eēntialiter ad aliquid. hec autē op. ponit omnia esse eēntialiter ad aliquid. ergo hec cōclusio omnia eē ad aliquid apud philosophū est magis incōueniens ꝙz ista omnia apparentia sunt vera. Respondeť. philosophꝰ

dicit q̄ oīa erunt ad aliqd. ſ. ad opinionē ⁊ ſenſum.

Contra in argumēto ducēte ad impoſſibile. cōclu ſio debet eque vel magis eē impoſſibilis q̄ꝫ p̄miſſa. iſta ꝯcluſio illata quatenus ſic illata nō differt a p̄e miſſa que ponit oīa eē vera ꝓpter apparentiā eoꝝ ſenſui vel opinioni niſi in hoc q̄ infert oīa eſſe ad ali quid. ergo ſi in aliquo hꝫ maiorē impoſſibilitatez q̄ꝫ p̄miſſa eſt illa impoſſibilitas omnia ſunt ad aliquid ſimplr. Quarto ſic. Humanitas inquātū humani tas aut hꝫ tm̄ qd noīs. aut hꝫ quid rei q̄ō repugnat fig mentis. ſi p̄mo mō igit de humanitate inquātuz hu manitas nō plus eſt ſcia q̄ꝫ de chymera. ⁊ per conſe quens metaphyſica que eſt de qdditatibus non ma gis eſt ſcia q̄ꝫ ſi eēt de figmētis nō intelligibilibus ꝓ pter cōtradictionē incluſam in eis. Si vo humani tas inquātū humanitas hꝫ qd rei q̄ō repugnat figmē tis. ergo humanitas vñ humanitas eſt quid ratum. Rndeē q̄ humanitas vnde humanitas hꝫ aliquā dif finitionē: ſed illa nō indicat ens ratū: q̄ figmēta poſ ſunt habere genus ⁊ differētias. ⁊ ita diffinitionē. ſz ad hñdū rōnē cōpletam entis rati opz addere reſpe ctū ad ens imparticipatū. Iſtud nō rndet ad argumē tum gn metaphyſica nulla ſit ſciētia. Similr q̄ō dicē de figmētis: q̄ figmēta hñt gen⁹ ⁊ differentiā falſuz ē q̄: omne tale hꝫ rōnem in ſe falſam ⁊ includētē cōtra dictionē: q̄: vna pars repugnat alteri. ſed tales par tes numq̄ꝫ ſunt genus ⁊ differentia eſt p ſe determina tiua generis. ⁊ per ꝯſ nō repugnat ei.

Secundo contra opinionē

arguit̄ ex dictis eius. p̄mo ſic. Nōlibet ens ē formā liter actiuū ſua rōne. q̄ō pbat̄ q̄: ratitudine eē formā liter in actu. Sed nihil ſm ipſum ē formalr actiuum relatione. q̄: relatio nō ē p̄ncipiū agēdi. g̃ ratitudo nō ē rlo. Itē ſm ipm nulla creatura inquātuz rata dif fert ſpecie ab illo eē q̄ō ē de⁹. ſed ipm eē q̄ō eſt de⁹ hꝫ oēm opinionē eſt abſolutū. quō igit illud q̄ō ē formā liter relatio nō differt ſpē ab eo q̄ō eſt abſolutū. Itē ſm ipſum ens rōnis participat ens ratū. nō tm̄ forma liter eſt res rata. g̃ pticipatio talis non eſt formaliter ipſa ratitudo. g̃ ⁊c.

Quantum ad iſtū articu

lum. dico q̄ nullus reſpect⁹ ē ratitudo: ſiue illud quo aliqd ē firmū ens vel verū ē vel certū ens in quacun q̄ entitate. q̄: ois reſpectus aliqd hꝫ in quo fundat̄. q̄ō ſm ſe nō eſt ad aliud. ⁊ illud p̄mū in quo eſt ē eēnti aliter ens ad ſe ſi nō eſt eēntialiter ens certū: aut ens firmū nō erit capar alicuius reſpectus per quem fiat ens ratū. q̄: ens nō ratū ſi fiat ratū aut fiet ratuz er ſe. q̄ō includit ꝯdictionē. q̄: quicqd eſt er ſe aliq̄le eſt ne ceſſario tale. aut ab ab aliquo cānte fiet ratuz ⁊ ſi hoc p̄us nāliter abſolutū aliq̄ō p̄t terminare illā cauſatō nem q̄ꝫ reſpectus. q̄: formalis rō cuiuslibet termini p̄ mi ꝓducti non eſt neceſſario reſpectus.

Ad rationes pro opinione

oppoſita quantū ad iſtū tertiū artim̄. Ad illud Aluic. de humanitate dico q̄ per hoc q̄ dicit q̄ eqtas ē tm̄ eqtas. ly tm̄ nō ercludit illa que ſūt de per ſe rōne eq tatis cuiuſmodi ē entitas rata. ſed excludit illa q̄ ſunt p ſe paſſiones entis vt vnū act⁹ ⁊c. ſicut pz ibi p ſām ſuā. Ad ſcōm tā maiorē falſa q̄ꝫ minor. maior quia al's ineſt per ſe hoi ⁊ eēntialiter inquātū homo. nō tm̄ aīalitas eſt qua formalr homo ē hō. Sed ſi ad dat̄ in maiori qcqd p ſe includitur in intellectu alicuj⁹ tanq̄ꝫ vltimū in eo. vera eſt. ⁊ ſic minor eſt falſa. cum ꝓba tur per aliū pſyllogiſmū. creatura ē cui ꝓuenit eē ⁊c. dico q̄ maior illi⁹ pſyllogiſmi falſa eſt ſi per ly inquā tum intelligat̄ reduplicari aliqd p ſe p̄mo mō. vel ſi accipiat̄ in maiore participādo gerūdiuū ꝓut expōi tur p q̄: ſi per ly q̄: intelligat̄ cālitas pertinēs ad p̄m modū p ſe: maior eſt falſa eodē mō. q̄: per ſe p̄mo mo do participatio ipſa nō eſt quo ens ē formalr ratum. ſi aūt intelligat̄ per ly inquātū cālitas ptinēs ad ſcōz modū per ſe qualis eſt in ſbo reſpectu ꝓprie paſſiōis ſic cōcedo q̄ tale ens inquātū tale ens puta lapis in quantū lapis pticipat eē. nō tm̄ eſt ꝓprie vera ecōuer ſio. ſ. q̄ inquātū participat eſt ens. Exēpluz hec ē falſa ꝓprie loquēdo hō inquantū riſibilis ē homo etiaz in telligendo per ſe ſecūdo mō. ⁊ multo magis per ſe p̄ mo mō. tm̄ hec ē vera hō inquātū homo eſt riſibilis ſe cūdo modo. ſic in ꝓpoſito. iſta nō eſt ꝯcedēda: lapis inquātū participat eē ē ens ſumēdo inquātū vt ſupra dictū eſt ſecūdo mō: tm̄ p̄t cōcedi aliquo mō illa p̄i ma ſecūdo mō q̄ lapis inquātū lapis participat ipm eē ita q̄ lapis poſitus in entitate rata de neceſſitate. ⁊ per ſe ſecūdo mō hꝫ reſpectū participationiſ ſine q° ipſum eſſe includit ꝯdictionē. ſicut ſubm eē ſine ꝓpa paſſione vel fundamētū neceſſariū relationis eē ſine relatione poſito termino illi⁹ relationis. Tunc intel ligo ſic. q̄ in p̄mo inſtāti nāe eſt ens q̄ ē ipſum eē. ſ. de us. in ſecūdo lapis eſt ens ratū abſolutū q̄ō nec intel ligit̄ tūc vt participās necnō participās. in tertio eſt ipſa pticipatio ⁊ reſpect⁹ qdam ꝯſ ad ipſum lapidē

Ad arg^m de p̄mo phyſicoꝝ de cauſis dico q̄ aliud eſt relationē eē ponem cognitione cāti cogniti p cām. ⁊ aliud ipſam includi in rōne cāti. ſz enim p̄us lapis hēat reſpectū ad deū q̄ꝫ lapis cognoſcat̄. ⁊ ideo nō eo gnoſcit̄ perfecte niſi cognito deo. tm̄ lapis cognoſcit nō cognito reſpectu ad deū. ⁊ ex hoc ſeqtur q̄ ille re ſpectus non eſt de eēntia lapidis. q̄: nihil pfecte coḡ ſcit̄ niſi cognito eo q̄ō eſt de eēntia ſua. Ad Augu. dico ⁊ ꝓcedo q̄ q̄ōcūqz aliud bonū eſt per participatō nem bonū. ſed nō vult auctas q̄ participatio ſit ō eſ ſentia illius boni. Ad Boetiū dicēdū eſt q̄ auctoritas concludit oppoſitū: q̄: ibi ponit ſubtractionem p̄mi boni per intellectū. ⁊ hoc poſito per intellectum ⁊ hoc poſito loquēdo de eē earum ſz ſint ⁊ bona ſint. ſi tm̄ inquātū ſunt bona ſunt. ſic igit ipſe ſubtrahens ſm intellectū p̄mū bonū loquit̄ de creaturis ſm eē crea turarū. ſed ſi eē creaturarū eēt reſpectus ad ſummuz bonū nō ſolū eēt ꝓtradictio ſubtrahere p̄mū bonū. et ſic loqui de eſſe creaturarū. ſed etiam nō eēt intelli gibile ponere reſpectū ſubtrahēdo terminū reſpect⁹ igitur intellectus q̄ eē creaturarū ſit abſolutū. ſed bo nitas apud eum dicit quēdā fluxū a p̄mo bono. ⁊ ve rū eſt q̄ iſte fluxus dicit reſpectū. ⁊ ideo nō p̄t cōpe tere rei abſolute. ſi ergo res ſm eē ſuum nō eēnt a p̄i mo bono non eēnt bone inquantū ſunt. q̄: inquātū ſūt nō fluerent a p̄mo bono. eēnt tm̄ bone per accidēs: ſi ſm eē aliud fluerēt a p̄mo bono. ſicut lapis ſi nō eſſet ſm ſe a volūtate p̄mi boni: ſed tm̄ ſm duriciē inq̄ꝫtū durus eēt bon⁹. q̄: a bonitate p̄mi boni eēt inquātuz durus. ſz nō inquātū lapis vel inquātum ens. pz igit q̄ accipit̄ bonū ꝓ reſpectu fluxꝰ a p̄mo bono. ⁊ hoc ēt mō bonitas in alijs entibus a deo nō ē niſi q̄: ſūt a bo nitate p̄mi boni: ſed iſta nō eſt pfectio abſoluta ⁊ intri ſeca creature. ⁊ iō bonitas ſm aliā rōnē abſolutā non dicit reſpectum ad creatorem: ſz bonitas vt accipit ibi dicat.

Ad primum argumentum

p̄ncipale dico q̄ per veſtigiū diſtincte inueſtigat̄ il lud cuius eſt imago. ſ. pars totius. ſed totū cuius non eſt imago nō inueſtigatur niſi indiſtincte. ⁊ arguitur ſicut totū cognoſcit̄ et parte. ita in ꝓpoſito per creatu ram inueſtigatur appropātū. nō tm̄ inquātū appropri atū ſed ipm q̄ō ē appropriabile cuicūqz pſone. ſed nō ꝓpria pſonarū. ⁊ ideo trinitas cuius conceptus ē in

intellectu quasi totalis inuestigat per similitudinez partis. Ad secundū dico q̄ quelibet cētia creata inquantū talis essentia creata est fm determinatuz exemplar. ⁊ iō quelibz representat deū sub ratione vestigij. nā aūt intellectualis iquantuz habet in se essentiā vnā ⁊ operationes multas inter quas est oz do originis representat trinitatē ratione omniū istoruz concurrentiū in tali nā. ita q̄ nā intellectualis ñ eodē est vestigiū ⁊ imago. sic̄ patebit magis in questione de imagine. Ad vltimū dico q̄ nō est in essentijs creaturarū ꝓpter ordinē ipsarū alia ratio representādi q̄z rō vestigij. sed q̄ in aliqua natura cōcurrūt multa representantia vnitatē ⁊ trinitatē ideo illa nā talis habz rationē imaginis sicut nā intellectualis. talis aūt concursus nō ē in aliqua natura inferiori nā intellectuali. ⁊ iō omnes nāe alie inferiores habent p̄cise ratonē vestigij ⁊c.

Quō in anima sit imago trinitatis.

Nunc uero ad eaz iam per
uenimus disputationē: vbi in mente hūana
Augu⁹. que nouit deū vel possit nosse trinitatis imaginez reperiamus. Ut. n. ait August. in. xiiij. lib. de trinita. lz humana mēs nō sit eius nature cuius deus ē. imago tñ illius quo nihil melius est: ibi querēda ⁊ inueniēda est quo natura nostra nihil hz meli⁹. i. i mēte. In ipa etiā mente añq̄ sit ꝑticeps dei eius imago repitur. ⁊ si. n. amissa dei ꝑticipatiōe deformis
Tria oñ dit ēe in aia q̄ relatiue dicūtur ⁊ eq̄lia sc̄. f. memoriaz itelligētiā ⁊ dilectiōez Augu⁹. sit. imago dei tñ permanet. Eo enim ipso imago dei ē mens quo capax eius est eiusq̄ particeps eē pōt. Jam ergo in ea trinitatez que deus est inquiramus. Ecce enim mens meminit sui. intelligit se. diligit se. hec si cernimus cernimus trinitatē nondū quidem deū sed imaginem dei. Hic. n. quedam apparet trinitas. memorie. intelligentie. ⁊ amoris. Hec q̄ tria potissimum tractemus. memoriā. intelligentiam: voluntatem. hec ergo tria vt Augusti. ait in lib. x. de tri. nō sunt tres vite. sed vna vita. nec tres mentes sz vna mens. vna essentia.
Subtilissima ⁊ ꝑgrua similitudo Memoria vero dicitur ad aliq̄d. ⁊ intelligētia ⁊ volūtas: sicut dilectio simpliciter ad aliquid dicit̄: vita vero dicitur ad seipaz: ⁊ mēs ⁊ eētia. Hec ergo tria: eo vnū sunt quo vna vita. vna mēs vna eētia. ⁊ q̄quid aliud ad seipa singula dicūtur etiā simul nō pl'aliter sz singulariter dicuntur. Eo vero tria sunt quo ad se. inuicem referuntur.

Quomodo equalia sunt quia capiuntur a singulis omnia ⁊ tota.

Augu⁹. Hic oñ dit qūo oia a singulis capiunt **Equalia etiam sunt nonso**
luz singula singulis: sz etiā singula omnibus Aliogn non se inuicez caperent: se aūt inuicē capiunt. Capiūtur enim ⁊ a singulis singula ⁊ a singulis omnia. Memini enim me habere memoriam ⁊ intelligentiaz ⁊ volūtatem: ⁊ intelligo me intelligere ⁊ velle atq̄z meminisse. volo me velle ⁊ meminisse ⁊ intelligere.

Quō tota illa tria memoria capiat.

Totāq̄z meam memoriam
⁊ intelligentiā ⁊ voluntatem simul memini. Quod enim memorie mee non memini. illō nō est in memoria mea: nihil autem tā in memoria est. q̄z ipa memoria: totā ergo memini Item quicquid intelligo. itelligere me scio. ⁊ scio me velle quicqd volo: qcqd aūt scio memini. Totam ergo itelligentiam totamq̄z voluntatem meam memini.

Quō illa tria tota capiat intelligentia.

Similiter cum hec tria in
Augu⁹. telligo. tota simul intelligo: neq̄z enim quicq̄ intelligibilium est quod non intelligam: nisi quod ignoro. Quod autem ignoro: nec memini nec volo. Quicquid ergo intelligibiliū non intelligo: consequenter etiam nec memini nec volo. Quicquid ergo intelligibilium memini ⁊ volo consequenter intelligo.

Quomodo illa tota capiat volūtas.

Voluntas mea etiaz totaz
Augu⁹. intelligentiam totamq̄z meam memoriam capit. dum vtor toto eo quod intelligo ⁊ memini. Cum itaq̄z inuicem singulis ⁊ omnia ⁊ tota capiantur. equalia sūt tota singula totis singulis. ⁊ tota singula simul omnibus totis. et hec tria vnum. vna vita. vna mens vna essētia. Ecce illius summe vnitatis atq̄z trinitatis. vbi vna est essentia ⁊ tres psone. imago est humana mens licet impar. Mēs autē hic pro animo ipso accipitur. vbi est illa imago trinitatis. ꝓprie vero mēs dicitur vt ait aug. non ipsa anima. sed quod in ea est excellenti⁹ qualiter sepe accipitur. Illud etiam sciēdum est q̄ memoria non solum est absentium ⁊ p̄teritorum. sed etiam p̄sentiū. vt ait Aug. xiiij. li. de tri. Alioquin non se caperet.

Ex quo sensu illa tria dicantur esse vnum ⁊ vna essentia queritur.

Hic attēdēdū est diligēter
ex quo sensu accipiendum sit quod supradixit illa tria. s. memoriam. intelligentiam ⁊ voluntatem esse vnum. vnam mentem. vnam essentiam. quod vtique non videtur esse verum iuxta ꝓprietatem sermonis. Mens enim i. spiritus rationalis essentia est spiritualis ⁊ incorporea. Illa vero tria naturales ꝓprieta

tes seu vires sunt ipsius mentis. ⁊ ase inuicē differunt. quia memoria nō est intelligentia vel voluntas nec intelligentia voluntas siue amor.

Quod etiā ad se inuicem dicūtur relatiue.

Et hec tria etiam ad se ipsa

Augu⁹. referūt. vt ait Aug. in ix. li. de tri. Mens. n amare seipaz vel memisse nō pōt nisi ēt nouerit se. Maz quō amat vel meminit qō nescit. Miro itaqz modo. tria ista iseparabilia sunt a seipis. ⁊ tñ eoz singuluz ⁊ simul omnia vna essentia est. cum ⁊ relatiue dicantur adinuicez. Mic aperitur qō supra querebatur. s. quō hec tria dicantur vnum.

Sed iaz uidenduz est quo

modo hec tria dicantur vna substātia. Jō qz s. in ipa anima vel mente substātialiter existūt r̄ō sicut accidentia in subiectis: que pñt adeē

Augu⁹. vel abesse. Unde Aug⁹ in. ix. li. de tri. ait. Ad monemur si vtcūqz videre possumus. hoc i animo existere substātialiter nō tanq̄ in subiecto: vt color in corpore: qz ⁊ si relatiue dicuntur ad inuicē singula tñ substantialiter sunt in substātia sua. Ecce ex quo sensu illa tria dicantur eē vnū vel vna substātia. Que tria vt au-

Augu⁹. gu⁹ ait in. xv. lib. de tri. in mēte naturaliť diuinit⁹ istituta qsqs viuaciť pspicit: ⁊ q̄ magnū sit in ea: vñ pōt ēt sēpiterna inmutabilisqz natura recoli. cōspici. cōcupisci. remiscitur. n. per memoriam. ituetur p intelligētiam: amplecti tur p dilectionem: profecto repperit illi⁹ summe trinitatis imaginem.

Qō i illa similitudine est dissimilitudo.

Uerumtamen caueant ne

hanc imaginez ab eadem trinitate factā: ita ei cōparet: vt omnino existimet. similez sz poti⁹ in q̄licūqz ista similitudie magnaz quoqz dissimilitudinem cernat.

Prima dissimilitudo.

Quod breuiter ostendi po

test. Nō vnus p ista tria meminit itelligit diligit. q nec memoria ē. nec itelligētia. nec dilectio: sed hec hz. vn⁹ ḡ hō ē: q hz hec tria: non ipe est hec tria. In illius vero sūma simplicitate nature q̄ deus ē. q̄ uis vn⁹ sit deus: tamē tres psone sūt. pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ spūssc̄us. ⁊ he tres p sone sūt vnus de⁹. Aliud ē itaqz trinitas res ipa: aliud imago trinitatis i re alia ꝓpter quā imaginē ēt illud in quo sūt hec tria. imago dr̄ s. hō. Sicut imago dr̄ ⁊ tabula ⁊ pictura q̄ est in ea. sz tabula noie imagis appellatur ꝓpter picturam que est in ea.

Nō ꝓpter illa tria hō dr̄ imago.

Altera dissimilitudo.

Augu⁹. **Rursus ista imago que**

est hō hīs illa tria: vna pson̄a ē. Illa vero trinitas nō vna psona ē: sz tres psone. pr̄ filij: et filius pr̄is: ⁊ spūs cūs pr̄is ⁊ filij. Itaqz in ista imagine trinitatis nō hec tria: vn⁹ hō: sz vni us hois sūt. In illa vo sūma trinitate cuius hec imago est. non vnius dei sunt illa tria. sz vnus deus: ⁊ tres sunt ille persone non vna persona. Illa enim tria non homo sunt sed hominis sūt vel in hoie sūt. Sed nunquid possumus dicere trinitatem sic esse in deo: vt aliquid dei sit nec ipsa sit deus. Absit vt hoc cr̄ damus. Dicamus enim ī mente nostra imaginem trinitatis. sed exiguam qualencuq; que esse que summe trinitatis ita gerit similitudinez. vt ex maxima parte sit dissimilis. Sciendum vero est q̄ hec trinitas mentis vt ait Augu. in. xiiij. li. de tri. non propter ea tm̄ imago dei est. quia sui meminerit mens ⁊ intelligit ac diligit se. sed quia potest etiam meminisse ⁊ itelligere ⁊ amare illū a quo facta est

Alia assignatio trinitatis in anima. s. mens noticia amor.

Potest etiam alio modo

aliisqz nominibus distingui trinitas in aīma que est imago illius summe ⁊ ieffabilis trinitatis. Ut enim ait augusti. in. ix. li. de trinitate mens ⁊ noticia eius ⁊ amor tria quedā sūt. mēs enim nouit se ⁊ amat se. nec amare se potest nisi etiam nouerit se. Duo quedam sunt mens ⁊ noticia eius. Item duo quedam sunt mens ⁊ amor eius. Cuz ergo se nouit mens ⁊ amat se. manet trinitas. s. mēs ⁊ amor ⁊ noticia. mens autem hic accipitur non ꝓ anima sed ꝓ eo quod in anima excellētius est. Hec autem tria cum sint distincta a se inuicem. dicuntur tamen esse vnum. quia in animo substantialiter existunt.

Quō ea dicant eē vnuz

Quia mens vice patris. noticia filii amor spiritus sanctus accipitur.

Itez in eodem

Et est ipsa mens qua si

parens. ⁊ noticia eius quasi proles eius. mēs enim cum se cognoscit noticiam sui gignit ⁊ est sola parens sue noticie. Tertius est amor qui de ipsa mente ⁊ noticia procedit dū mēs cognoscit se ⁊ diligit se. non enim posset se diligere nisi cognosceret se. Amat etiam placitam prolem. i. noticiam suaz. ⁊ ita amor quidam complexus est parentis ⁊ prolis.

Augu⁹ in lib. de fid ad pet

Quod non est minor mente noticia nec amor vtroque.

Nec minor est proles pa

rente. dum tantam se nouit mens quanta est. nec minor est amor parente ⁊ prole. i. me nte ⁊ noticia. dum tantum se diligit mens quantuz se nouit ⁊ quanta est.

Quod hec tria in seipsis sunt.

Sunt etiam hec singula in seipsis. quia ⁊ mens amans in amore est: et amor in amantis notitia: ⁊ notitia in mente noscente est. Ecce in his tribus qualecūq; vestigium trinitatis apparet.

Quō mēs p ista ꝓficiat ad intelligendū deū.

Mens itaq; rationalis considerans hec tria: ⁊ illam vnam essentiam in qua ista sunt: extendit se ad contēplationem creatoris: ⁊ videt vnitatem in trinitate: ⁊ trinitatē in vnitate. Intelligit.n. vnum deū eē: vnam essentiam vnum principium. Intelligit enim q̄ si duo eēnt: vel vterq; insufficiēs esset: vel alter superflueret. q̄ si aliquid deesset vni quod haberet alter: non esset ibi summa perfectio. Si vero nihil vni deesset quod haberet alter. cum in vno essent omnia: alter superflueret Intellexit ergo vnum esse deū omnium auctorem: ⁊ vidit q̄ absq; sapientia nō sit quasi res fatua. ⁊ ideo intellexit eum habeꝝ sapientiam que ab ipso genita est. ⁊ q̄ sapientiam suam diligit intellexit etiā ibi eē amorē.

Hic de summe trinitatis vnitate.

Augu⁹. Qua propter iuxta istaz cōsiderationez vt ait Augustin⁹. in. ix. libro de trinitate. Credamus patrem ⁊ filium ⁊ spiritum sanctum vnum eē deum: vniuerse creature conditorem ⁊ rectorem. nec patrem eē filiū nec spiritum sanctum. vel patrem eē vel filiuz sed trinitatem relatarum ad inuicem personarum. Augu⁹. in libro de fide ad petr. Ut enim ait ipse in lib. de fide ad petr. Una est natura siue essentia patris ⁊ filii ⁊ spiritus sancti. non vna persona. Si enim sic essz vna persona sicut est vna substantia patris et filii ⁊ spiritus sancti. veraciter trinitas non diceretur. Rursus quidem trinitas eēt vera: sz vnus deus trinitas ipsa non esset: quēadmodum pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus personarum sunt ab inuicem proprietate distincti: sic fuissent quoq; naturarum diuersitate discreti. Fides autem patriarcharum prophetaruz atq; apostolorum vnum deuz predicat trinitatem esse. In illa ergo sancta trinitate vnus est deus pater qui solus eēntialiter de seipso filium vnum genuit. ⁊ vnus filius est qui de vno patre solus eēntialiter natus: ⁊ vnus spiritus sanctus qui solus eēntialiter a patre filioq; procedit. Hoc autem totū non potest vna persona. i. gignere se ⁊ nasci de se ⁊ procedere de se. Ut enim ait Augustinus in .j. libro de trini. Nulla res est que seipsam gignat. vt sit.

Circa tertiā partez distinctionis. s. de imagine. Quero p̄mo ō memoria. vtr in parte intellectiua proprie sumpta sit memoria proprie. i. habens speciē intelligibilē priorez nāliter actu intelligendi. Et videt q̄ nō. q̄ omnis spēs impssa ab obo representat illud sb illa rōne. sb qua imprimitur ab eo ⁊ si imprimit ab alio adhuc representat sub eadē rōez sub q̄ representāretur si ipsa imprimeretur ab obiecto. alioquin nō esset vera species eius sed spēs q̄ imprimitur ab obo impmitur ab eo vt singulare est q̄ actio est singularis. g̃ species impressa a quocunque nō p̄ōt representare vle quale representat intellectui. g̃ nulla spēs impressa representāt intelligibile sub rōne intelligibilis vel vlis. scōo sic. p̄tia obi ē cā p̄tie speciei ⁊ nō cōtra nō. n. quia spēs est in oculo iō obm est presens. sed ecōuerso. g̃ p̄ma representatio obi nō est per speciē g̃ superflue ponit species ꝓpter potentiā obi. tertio sic. quelibet spēs si esset in intellectu eēt forma nāliter agens ad intellectionē. sz multe possunt esse in intellectu simul si vna ponitur. ergo omnes ille nāliter agerent ad intellectiones sibi correspondentes ergo simul eēnt plures intellectiōes i intellectu correspondentes illis pluribus specieb⁹ si enim aliqua illaruz ageret nāliter. tū nō esset intellectio sm eā sequeret q̄ nunq; possit eē intellectio sm eā. q̄ cā naturaliter agens q̄ agit: agit sm vltimuz potētie sue. sed si tunc nō p̄ōt habere effectuz: nunq; habebit pluralitas aut ista specierū que segr ex ypothesi improbat p illā rationē Algazel. 4. metaphi. q̄ sicut vnum corpus nō p̄ōt simul figurari diuersis figuris. ita nō videt idē intellect⁹ posse figurari simr diuersis obiectis. qō tū sequeret ponēdo simul plures spēs intelligibiles quarto sic. quia tūc videt seq̄ intellect⁹ nō patiet ab intelligibili inquātū intelligibile. sed tm̄ patiet passione reali recipiendo quandam formam que erit sicut perfectio eius realis recipit enim speciez illaz vt sbz recipit accidens reale ⁊ ita non patiet intellect⁹ inquantuz intellect⁹ ab intelligibili inquantū intelligibile. ⁊ ex hoc sequit q̄ intelligere nō erit mot⁹ rei ad animā. imo omnis intellectio erit actio eius absoluta sicut forma stans nō habens aliquez terminū extra. Ad oppositū sic. Intellectus quandoque est in potentia ꝓpinqua ⁊ accidentali ad intelligendū qui prius fuit in potentia essentiali ⁊ remota. istud aūt nō est in intellectu nisi p aliquā mutationē nō obi p3. q̄ in obo tm̄ est relatio rationis. ergo ipsius intellectus. igit ista mutatio q̄ fit ad talē potentiā ꝓpinquā videt esse ad aliquā formaz p quā obm intelligibile est presens intellectui que forma erit prior naturaliter actu intelligendi quia prior est nā potētia ꝓpinqua qua quis est potēs intelligere q̄z fit act⁹ intelligendi illa autē forma p quam obm est sic presens vocatur spēs ergo i intellectu est ponere speciē intelligibilem. Aliter deducit ar^m. q̄. aliter se hz inte⁹ qui ē in potētia essentiali ante intelligere ⁊ aliter qui in potētia accidentali ante intelligere obiectuz autē nō se habet aliter sed eodē mō intellect⁹ ergo se habet aliter per hoc q̄ est mutatus sz ois muta⁹ terminat ad aliquā formā g̃ aliq̄ for^a p̄cedit actuz intellectionis ⁊ istam nō voco nisi speciez

Hen. q̄ li. 5. q. 14. q̄li. 4. q. 7. ⁊. 2.

In ista questione sunt multi modi dicēdi i vno mō negat omnis species intelligibilis precedens naturaliter actuz intelligendi propter rationes positas ad ꝓmā partem questionis. Modus autem ponendi est iste habita impressiōe speciei sensibilis in organuz sensus. ⁊ toto illo processu vsque ad virtutez fantasticam intellect⁹ agens abstrahit ab ipso obiecto in fantasmate ⁊ imutat intellectuz possibilē ad simplicē apprehensionē essentie ita tamē q̄ intellect⁹ possibilis nullam speciem impressam recipit a fantasmate. nec est obiectū p̄ns intellectui: nisi quia p̄ns est in imaginatiōe. ⁊ hoc probat ex ista deductione sensus enim recipit spēm ab actu vel quia organū est eiusdem rationis cum me

Hen. q̄ li. 4. q. 8. ⁊. 12. q̄ 5. q. 14

dio. vel quia species illa recepta est dispositio ppin qua ab actu sentiendi recipiendū neutrū istoꝝ cōcurrit in itellectu. est enim intellectus virtus nō organica. ⁊ de se sūme dispositā ad actū intelligendi. igit intellect⁹ nullā speciē recipit prioꝛē actu. ¶Hoc dicitur esse intētio Aristo. 3°. de anima. vbi cōendat antiquos dicentes animaꝫ esse locū specierū nō totam sed intellectiuā hec aūt distinctio Aristote. nō videt esse bona intelligendo ꝙ alie partes nō habent species. sunt enim species in parte sensitiua sed qꝛ alie partes non habēt species vt loca sed vt. ſba habent accidentia intellect⁹ aūt hꝫ eas vt locus. qꝛ vt formā exp̄ſſā nō impꝛessā. ¶Dic etiā accipit qđ dicit 3° de aia. ꝙ speculamur qđ quid est in fātasmatibus. ⁊ ꝙ fantasmata se habent ad intellectū sicut sensibilia ad sensuꝫ. ⁊ ꝙ nihil intelligimus sine fantasmate. ⁊ plura similia dicit. ¶Ex his concludit ꝙ nullam ponit spēz intelligibilē. qꝛ si ipa poneret intellect⁹ non specularet qđ qd est in fantasmatib⁹ sed in specie intelligibili. similiter nō oporteret intellectū cōuerti ad fantasmata sed sufficeret spēs intelligibilis i qua haberet obm̄ pꝛesens ad qđ cōuerteret. ¶Si arguitur cōtra hoc. quia per philosophū ibidē ꝙ necesse ē ꝙ aut res sint in aia aut species eaꝝ: ⁊ res non sunt ꝯ species eaꝝ. ¶Dicit ꝙ ex parte intellect⁹ est species impꝛessa que est habit⁹ vel act⁹ vel species exp̄ſſa que est species in fantasmate vel quidditas, que quidditas relucens in fantasmate est species respectu singularis. ¶Non enim hic lapis est in anima, sed quidditas que est species respectu hui⁹ lapidis.

¶Nec etiā ponit intētio augu. qui vult ꝙ verbuꝫ gignit nō exꝑspecie sed ex habitu dicit enim. 15. de tri. c. ii. vel. 24. ꝙ ex ipa scietia quā memoria tenemus nascit verbū. ⁊ ex eodē. iꝫ. gignit verbuꝫ de scia que manet in aīa. Idez poni t doctoꝛ quidā negando speciē intelligibilē ⁊ ptractat illaꝫ rationē de organo q̄ gotifre. qli. 9. q 19. ⁊ qli 21. q. 3. tacta ē in positione ista. ¶Ponit etiā aliā rationē talē, quia quecunqꝫ potētia ē in potētia p̄mo ordinata ad aliquem actuꝫ p̄mo pficit ſm talē actū ab agente p portionato p̄ñte. sed potētia apprehēsiua est potētia p̄mo ordinata ad hunc actū. ſ. apprehēsionē. ergo ab agente proportionato p̄mo potētia pficit ſm actum istuꝫ qui est apprehēdere.

Contra istam opnionem arguo sic. siue intelligat singulare siue nō: non est cura ad ppositu. certū est enim ꝙ vl̄e pōt āb itellectu intelligi. ⁊ magis ponitur a phīs ꝙ intellect⁹ est potētia distincta a potentia sensitiua propter intellectionē vl̄is ⁊ propter cōpsitionē ⁊ diuisionē ⁊ ppter ſyllogizationem q̄ꝫ propter cognitionē singularis sipos set intelligere singulaꝝ. Ex hoc igitur manifesto ꝙ intellectus pōt intelligere vl̄e accipit hāc ppositionē Intellectus pōt habere obm̄ actu vl̄e pfecte sibi pꝛesens in rōe obi p̄us naturaliter quā actu intelligat ex hoc sequit ppositū ꝙ in illo poꝛi hꝫ obiectum sibi p̄sens in specie intelligibili ⁊ ita hꝫ speciē intelligibilem prioꝛem actu. Ad⁹ assumptū videt satis manifestum quia obm̄ in rōe obiecti ē p̄us nāliter actu igit vl̄itas que est ppꝛia cōditio obiecti inquantuꝫ obiectū pꝛecedit actuꝫ inteiligendi ⁊ ſb illa rōne oꝫ obiectū esse p̄ns qꝛ pꝛesentia obiecti pꝛecedit nāliter actum intelligendi. Cōsequētiā pbo p̄mo ex pte vl̄itat⁹ obi. ſcō ex pte p̄ntie. ex pte vl̄itat⁹ obi. arguo sic vis quarū due p̄me sumunt ex pte fantasmatis rep̄sentatis. ⁊ due ex parte intellect⁹ agētis. ⁊ due ex pte cōioris ⁊ min⁹ cōis. ¶Primo arguo sic species ex hoc ꝙ talis species hꝫ talem rōnem repꝛesentādi: ⁊ hoc respectu obiecti sub tali rōne rep̄sentabilis. ꝯ cadeꝫ species manēs nō hꝫ duas rōnes repꝛesentatiuas, nec est respectu duarum rationuꝫ repꝛesentabilium sed repꝛesentare obm̄ sub rōne vl̄is ⁊ singularis requirit duplicem rōneꝫ repꝛesentatiuā: ⁊ est respectu duplicis rōnis repꝛesentabilis formaliter. igit idē manens idem non repꝛesentat sic ⁊ sic. ꝯ fantasma qđ ō se rep̄sentat obm̄ sub rōne singularis nō potest ipſuꝫ repꝛesentare sub rōne vl̄is. ¶Rñdetur. ꝙ species eadem sub alio ⁊ alio lumine repꝛesētat obiectum sub alia ⁊ alia rōne: sicut nocte lucentia in lumie diei repꝛesentāt se sub ratiōe coloꝝ in lumine aūt noctis ſb ratione lucentium. sic in ppōsito p lumen intellect⁹ ⁊ fantasie eadē spēs pōt repn̄tare oppōsita i obo. Cōtra repn̄tatiuū p̄i⁹ nāliter ē aliqd in se q̄ꝫ in tali lumine vl̄i tali rcpn̄tet. qꝛ. n. est talis spēs: ideo cōgruit sibi lumen in quo repn̄tet vnuꝫ ⁊ non aliud. alioquin posset poni ꝙ eadē spēs repn̄tare colorē ⁊ sonū. quia spēs illa vt in aere tremulo rēpn̄taret sonū vt in aere illūinato repn̄taret colorem. ⁊ ita non posset oñdi aliqua distinctio repꝛesentatiuoꝝ. in illo igit p̄oꝛi oꝫ intelligere vnitatē spēi in se: quā ꝓsegt vnitas repꝛesentatiōis ⁊ obi rep̄sentabilis. ¶Per ipam inquantū p ipam repn̄tat. ⁊ ita aliqd qđ ē idez in isto p̄rioꝛi nō pōt hīe diuersaꝫ rōnē repn̄tādi nec pōt repn̄tare idē sub alia ⁊ alia rōne repn̄tabilis. Cōfirmat. qꝛ lumen nō repn̄tat formā. nec ē rō formal repn̄tādi. ſz tm̄ ē i quo aliqd repn̄tat. vñ ⁊ ꝙ q̄ꝫto lumē ē pfecti⁹ tāto in ipo p̄cisius ⁊ distincti⁹ relucet id qđ repn̄tatiuū rep̄sentat. Nec exēp̄m valet ad ppo̅m: immo ē ad op̅m tm̄ vel qꝛ due q̄litates sūt in tali cōpoꝛe vt lux ⁊ coloꝛ quaꝝ alta multiplicat se i lumie maioꝛi p̄te alia i minoꝛi q̄m nihil aliō ad effectū efficati⁹ mouēs mouꝫ vſq; qꝛ sil vſq; mouet i luce maioꝛi ſz effcūs mouēs tm̄ p cipit. ⁊ min⁹ efficacit mouēs n̄ pcipit sic stelle ō die multiplicāt radios suos ſz n̄ vident, qꝛ aliud luminosius efficacius mouet visum. vel si vna ē qualitas sensibilis in tali coꝛpoꝛe ipsa virtualiter ꝓtinet duo repꝛesentatiua. coloꝛ. n. quodāmodo cōtinet lucē cū sit lux in coꝛpoꝛe terminato. ⁊ ideo in alio ⁊ alio lumine cāt diuersa repꝛesentatiua. aliud. ſ. in maioꝛe ⁊ aliud in minoꝛe: ⁊ ita semp̄ stat ꝙ nō sit idez repꝛesentatiuū obiecti sub diuersa rōne repꝛesentabilis quātūcunqꝫ aliud lumen ⁊ aliud cōcurrat. Si rñdeat ꝙ idem ſm eandē qualitatem pōt esse simile diuerſ⁹. sicut vnū albū ſm eandem albedinē est simile diuerſ⁹ albis. hoc nihil ē ad ppositū: qꝛ in relatiōibus oꝛdinis cēntialis non pōt esse alia ⁊ alia dependentia i aliquo ad duo in eodē oꝛdine. vtputa eiusdez mensurati ad duas mensuras in eodē oꝛdine. nec eiusdē participantis ad duo participata. nec eiusdē effect⁹ ad duas cās totales in eodē oꝛdine. sicut pbatum est in quōne de vnitate dei. ꝯ in ista relatiōe vbi nō est tm̄ modo similitudo sed imitatio ⁊ exemplatio passiua impossibile ē idē absolutū referri ad diuersa: ⁊ ita n̄ pōt eē eadem species in rōne repn̄tatiui diuersoꝝ sub rōne diuersoꝝ. Secūdo ad istud p̄muꝫ membꝛum arguo sic. qꝛ repꝛesentatiuū ſm totā virtutem suā rep̄sentās obiectū aliquod sub vna ratione nō potest simul rep̄sentare idem vel aliud sub alia ratiōe obiecti. sed fantasma in eodē instanti in quo intelligit vl̄e ſm totā virtutē suam repꝛesentat obiectum vt singulare virtuti fantastice. quia tunc ē actualis imaginatio illi⁹ obiecti in singulari. ⁊ pz ꝙ ſm totaꝫ virtutem fantasmatis. qꝛ alſ virtus fantastica non posset habere p fantasma ita perfectuꝫ actum circa obiectum sicut obiectum natū est rep̄sentari per illud fantasma, igit tūc non pōt repꝛesentare obiectuꝫ sub alia ratione repꝛesentabilis. Ex alio membꝛo arguo sic. Intellectus agēs est potentia mere actiua ſm phōs. qꝛ est illud quo est oīa facere. sicut possibil' est quo est omnia fieri: ⁊ ſm philosophum ē sicut ars ad materiam, i. ita cōparat ad intellectū possibilez.

ſicut ars ad materiã. omnis autẽ actio realis habet aliquez vnum terminum realẽ. ille aũt terminus realis non eſt in fantaſmate. qz intellect⁹ agens nihil cauſat in fantaſmatib⁹. qz illud receptum eẽt extenſiuuz: ⁊ ita intellect⁹ agẽs non tranſferret ab ordine in ordinẽ. nec illud eẽt magis ꝓportionatuz intellectui poſſibili ꝙ fantaſma. ergo ẽ in intellectu poſſibili. qz nihil recipiẽ in ĩtellectu agẽte. illud autẽ ꝑmuz cauſatũ nõ põt poni actus intelligendi. qz ꝑmus terminus actiõis intellect⁹ agentis eſt vle in actu. vle aũt in actu ꝓcedit actum intelligendi ſicut predictũ eſt in añte. qz obiectũ ſub rõne obiecti ꝓcedit actum

Et ꝓfirmaẽ rõ. qz intellectus agentiſ eſt facere de nõ vniuerſali vle. vel de intellecto in potentia intellectũ in actu. ſicut dicũt auctoritates phi ⁊ cõmentatoris. vnde cõmentator 3° de aĩa. cõmẽto. 18. dicit. ꝙ ſi eſſentie rez eſſent abſtracte. ⁊ actu vniuerſales ſicut poſuit ꝑplato. nõ indigerem⁹ ꝑm ipz intellectu agente. cum aũt vle inquãtuz vniuerſale nihil ſit in exĩtia. ſed tñ ſit in aliquo vt repzeſentãte ipſum obiectum ſub tali ratiõe. Iſta verba nulluz intellectuz habent niſi qz intellect⁹ agens facit aliqd repſentatiuum vlis de eo ꝙ fuit repñtatiuum ſingularis. quõcunqz illud de intelligaẽ maturaliẽ vel virtualiter. hoc realiter eſt facere repſentatiuũ ſub rõne vniuerſalis hec actio realis nõ terminaẽ niſi ad repñtatiuũ obiecti ſub rõne vniuerſalis. ꝯ realis actio ĩtellect⁹ agentis terminaẽ ad formã aliquã realem in exĩtia que formaliẽ repñtat vle inquãtum vle. qz aliter nõ poſſet mutari actio eius ad vle ſub rõne vlis. Itẽ ſcõo ꝑm iſtã viã ſic. Intellect⁹ agens ſub rõne actiui nõ excedit poſſibilẽ in rõne paſſiui. ꝯ qcqd cauſaẽ ab intellectu agẽte recipiẽ in poſſibili. ꝯ ꝓim⁹ ẽminus actiõis intellect⁹ agẽtis recipiẽ in intellectu poſſibili. ⁊ ita cum prima actio intellect⁹ agẽtis ſit ad vle i actu. illud vle vel illud quo ipm hz eſſe tale recipieẽ in ĩtellectu poſſibili. Scõm tertiã viaz arguiẽ ꝑ° ſic. Habit⁹ minus vlis ⁊ magis vlis ſunt diſtincti habit⁹ ꝓprij. aliogn methaphy. vt methaphyſica ñ eẽt habit⁹ diſtinctus ĩtellect⁹: qz eẽt de vliſſimo obo ad oĩa alia oba. habitu aũt vlioꝛi ꝓtigit vti nõ vtendo aliquo alio hĩtu minus vli. ꝯ ꝓtingit hẽ actũ circa vlius eo mõ quo reſpiciẽ ab hĩtu illo vlioꝛi nõ habẽdo actũ circa min⁹ vle. ſed non hĩ actus ĩtelligẽdi circa vlius niſi ipm ſub tali rõne ſit pñs ĩtellectui ſb rõne pñtis. ſed nõ hĩ act⁹ intelligẽdi circa ipm ĩ rõne pñtis niſi ſub rõne vlis. ꝯ vlius põt eſſe pñs intellectui abſqz preſentia alicuius minus vlis. ſed ſi ꝑciſe intelligereẽ obm in fantaſmate nunqz eſſet vle pñs niſi in minus vli. qz nunqz niſi in ſingulari fantaſiabili. ꝯ eſt pñs in ſpecie ĩtelligibili exĩte in intellectu Itẽ vltio quoad hanc viã arguo ſic. vlius nunqz apꝛehẽdiẽ quãtum ad ſuã indriam totã qñ apꝛehẽditur in ſuo ĩferioꝛi. tota. n. indria vlioꝛis eſt ꝑm ꝙ ipz vt ꝓceptũ ẽ idẽ cuilz inferioꝛi. nũqz aũt cõius vt ꝓceptũ tñ in inferioꝛi aliquo ẽ idẽ cuilz inferioꝛi ſuo. ſed ꝑciſe illi in quo ꝓcipiẽ. ꝯ qõcũqz vle ſic ꝓceptũ in ſingulari vel cõius vt minus cõi nõ cõcipiẽ ꝑm totam ſuã indriam. põt aũt ĩtellect⁹ ꝓcipere illud ꝑm totaz ſuã indifferẽtiã. ꝯ non ꝓcipiẽ ꝑciſe cõius in min⁹ cõi. vel vle in ſingulari. ⁊ ita nõ ꝑciſe cõcipiẽ vle in fantaſmate. fantaſma. n. nõ eſt ꝓprie niſi ipſi⁹ ſingꝭris ⁊ hoc inquãtum ẽ ſingulare ſpẽi ſpãliſſime. ⁊ ꝫ ſi fantaſma ſit ſibi ipreſſum ab aliquo debite ꝓpinquato.

De ſcõo mẽbꝛo. ſ. pñtia obi. ꝓbaẽ illa ꝓñtia ꝑma. ꝑmo ſic. qz aut ĩtellect⁹ põt hẽ obm ſibi pñs vt rõne obi ĩtelligibilis abſqz hoc ꝙ ſit pñs alicui potẽtie ĩferioꝛi aut nõ. ſi nõ: igiẽ nõ põt hẽ aliquã opationẽ ſibi ꝓpriã ſine potẽtijs inferioꝛib⁹. qz ſi nõ põt hẽ obm ſuum ſibi preſens ſine eis non poteſt habere operationem ſine eis: igitur nec eſſe ſine eis ꝑm argumẽtũ philoſophi in proemio libꝛi de aĩa. vñ non cõtingeret intellectus ſeparari a coꝛpoꝛe ſicut ꝓpetuũ a coꝛruptibili niſi poſſet habere operationẽ propriã non dependentẽ a parte ſenſitiua ſi aũt põt habere obm pñs abſqz eius pſentia potentie inferioꝛis. ergo hz ꝓpoſitum ꝓbatur. qz agentia talis preſentie obi. ſ. fantaſma ⁊ intellect⁹ agens ſunt ſufficienter appropinquata intellectui poſſibili ⁊ agunt p modũ nãe. ⁊ ita cauſant neceſſario in illo pñtiam cuius eſt receptiu⁹ mõ obm nõ eſt pñs intellectui poſſibili in cognitione abſtractiua ante actũ elicitũ niſi per aliqd repꝛeſentatiuuz qd voco ſpeciẽ. ⁊ ſic habeo ꝓpoſitũ. Secundo ſic. alie potẽtie cognitiue habẽt obm preſens eis nõ ſolũ pñtialitate ſecũdaria. ſ. quia illa ſunt pñtia alijs potẽtijs inferioꝛibus ſed ꝓpꝛia pñtialitate ſicut ſenſus cõmunis habet colorẽ ſibi preſentẽ nõ tñ inquãtuz eſt preſens viſui ſed qz hz ſpẽm eius pñtem in oꝛgano ſenſus cõis. ergo cũ hoc ſit pfectionis in potentia cognitiua. ſ. poſſe habere obm ſibi preſens ſub ratione qua ẽ obm talis potentie ſequiẽ ꝙ intellect⁹ ñ tñ põt habere obiectũ ſibi pñs qz pñs eſt virtuti ſẽ taſtice. ſed ꝓpꝛia pñtialitate inquantũ. ſ. relucet ĩtellectui p aliquod qd eſt in ĩtellectu. Itẽ 3° potentia nõ potens habere actum niſi circa obiectum ſibi preſens ſi non poteſt habere illud preſens niſi per aliqz aliaz potentiã cui cõiũgiẽ cõtingenter depẽdet ĩ operatiõe ſua a tali potẽtia ſibi cõtingẽter ꝓiuncta ⁊ ita ẽ imperfecta. intellectus certũ eſt ꝙ nõ põt habere operationẽ niſi circa obm ſibi preſens. ⁊ per te nõ poteſt habere obm preſens ſibi niſi in virtute fantaſtica. virtus aũt fantaſtica contigenter cõiũgiẽ intellectui inquantũ potẽtia eſt. igiẽ intellect⁹ in operatione ſua dependet ab illa potẽtia cui cõtingenter coniungiẽ ⁊ ita hec poſitio ponit in ea impfectiõez potẽtie cognitiue. nulla aũt imperfectio eſt ponẽda in aliqua nã niſi neceſſitas appareat in tali nã. ergo impfectio talis nõ eſt ponenda in intellectu. Si obijcias pluralitas nõ eſt ponẽda niſi vbi eſt neceſſitas hẽ aũt nõ eſt neceſſitas. cũ ita bene poſſit poni intellectuz habere actũ ſine ſpecie ſicut cũ ſpecie. ergo non eſt ponenda talis ſpecies. Reſpondeo. neceſſitaſ eſt qñ perfectio nãe hoc requirit. hz aũt hoc ſuppoſitũ qd eſt hõ poſſet habere obm ſibi preſens in fataſmate. qz hõ eſt tamẽ nã intellectualis hominis vt intellectualis eſt nõ hz obm ſufficienter ſibi preſens ſi nõ hz ipz niſi in pſentia mendicata a virtute fantaſtica hẽ igiẽ multũ vilificat naturam intellectiuã vt intellectiua eſt. quia remouetur ab ea illud quod eſt perfectionis in potentia cognitiua. ⁊ inueniẽ in potentia ſenſitiua vt in virtute fantaſtica. ponit igiẽ hec pluralitas ꝓpter neceſſitatẽ. qz ꝓpter pfectionez nature pfectioꝛis ſaluandã maioꝛez ꝫ ſit nãe impfectioꝛis vel ſaltẽ equalem.

Ad queſtionem ergo dico ꝙ ẽ neceſſe põere in itellectu ſpeciez intelligibilez prioꝛẽ naliter actu intelligendi ꝓpter rõnes iam poſitas ex parte obiecti inquantum vniuerſale: ⁊ inquantũ preſens intellectui. que due cõditiões vniuerſalitas. ſ. ⁊ preſentia precedũt naturaliter intellectionẽ. Hec etiaz videt intẽtio Ariſt. qui 3° de aĩa volens ꝙ anima ſit quodaz mõ oĩa ꝗſi ꝓbando exponit ſe ꝙ eſt ſenſus ſenſibilia ⁊ per intellectũ vel ſcientiã ſcibilia qd aliqui exponunt ꝙ nõ loquiẽ vniformiter hz ⁊ ibi qz de ſenſu loquiẽ quantum ad ſpeciez impreſſaz de intellectu aũt quantũ ad habitũ ſcientie. Sed hec expoſitio nõ videẽ eſſe ad intentionẽ philoſophi qz ſicut antiqui poſuerunt animaz eſſe oĩa realiter vt oĩa cognoſceret. ſic philoſophus ponit eã eẽ omnia nõ realiter ſed per quandã

Henri. qli. 4. q. ꝑma.

Henri. ⁊ Bot.

similitudinē. Si aūt per sensus esset sensibilia ppter similitudines impressas ⁊ p intellectū esset intelligibilia. aut hoc esset ppter scientiā que est in intellectu. ⁊ ita nō esset scibilia ppter similitudinē. qz scientia de se nō est similitudo intelligibilis circūscripta omni alia specie obiectum representante. aut ppter aliqō fantasma representās obm intelligibile. ⁊ tūc nō esset intellectus intelligibilia omnia p speciē. sed alia cēt oia per fantasma. nihil enim esset ibi representans intelligibile nisi fantasma tantū scōm positionē istā. Expressius tamē est ad istud intentio Aug. qō deduco sic. Nihil enim sufficiēter natū est gignere notitiā actualē nisi ipm habeat obiectū prius naturaliter ꝙz actū pns sibi in se vel in aliquo representāte ipm ⁊ hoc prius nāliter. Sed negādo speciē intelligibilē tota pars intellectiua nō hz ante actū intelligēdi obm sibi pns in se nec in aliquo representate. ꝯ negādo speciē intelligibilē nihil in intellectiua parte erit sufficiens natū gignere actuz intelligendi. Et ita nihil in parte intellectiua erit sufficieter memoria respcū taliū itellectionū vl gignitionū. qō negat Augu. 2. de tri. c. 14. ⁊ 15. c. 11. Si respondeas q memoria est in parte intellectiua, pprie sumpta per hoc q intellect⁹ fact⁹ est in actu primo intelligendi ⁊ sic est actiuus respectu secūdi act⁹ intelligendi ita q habens notitiā primā cōfusaz actiuus est respectu notitie secūde distincte. Contra hoc est cōtra opi. istā ⁊ cōtra Augu. Contra opinionē. qz ponit q vniuersale vt in fantasmate est ibi quasi in memoria vt aūt mouens ad actuz intelligēdi est ibi pns quasi in intelligētia. ergo per istā opinionē nullus act⁹ intelligendi est memorie ꝛz intelligētie. Est etiā hoc contra Augu. vt apparet. 9. de tri. c. 22. Intelligētie tribuentes cogitatiōis formationē. ⁊ li. 15. c. 15. vel. 7° Nihil intelligimus nisi p intellelligētiā. Similit tūc rōe. qz act⁹ ille quo memoria est in actu primo. aut est idē cū illo actu intelligentie. ⁊ tūc idē erit rō gignendi se. aut erit alius. ⁊ tunc vel erit sīmul cū illo actu intelligentie. ⁊ tūc duo act⁹ intelligēdi erūt simul aut nō. ⁊ tūc memoria formalit gignet qñ non erit. est enim memoria formaliter p te per illud qō nō est qñ gignit act⁹ secūdus. Si etiā dicas q memoria est memoria p habitū scientialē hoc non stat cū op. qz dicit q p habitū nō est obiectū pns nisi in fātasmate. ⁊ iō habentē habitū oz recurrere ad fantasma, ad hoc vt actu intelligat. ergo nō est obm pns p habitū scientialē ꝑcise sed per fantasma. qō nō est in parte intellectiua. ⁊ hoc magis patebit rndendo ad auctoritates Augu. ponentis scientiā i memoria. ⁊ nō speciē impressam i itellectu sicut arguit ex vbis ei⁹.

Henri.

Ad primū argumentū pncipale. In oppositū primo apparet q illud argumentū nō cogit. qz si valeret: concluderet cōtra omnē op. q nullo mō possit intelligi vniuersale qcquid enim sit illud per qō vniuersale repsentat similit repsentabit sicut si esset impressū ab obiecto. sed si imprimeret ab obō imprimeret a singulari. qz act⁹ est singularis sicut argumentuz dicit. Ideo rndeo q alia est ratio agendi. ⁊ alia ratio agentis singularitas est cōditio agentis nō rō agendi. sed ratio agendi est ipsa forma existēs i singulari scōm quaz singulare agit. Cū ꝯ accipit q qcunqz species gignit ab aliquo representat ipm ꝛz illā rationez secunduz quā gignitur ab eo si intelligatur de ratione gignentis: fala est. si de ratiōe gignendi cōcedi pōt. ⁊ tūc nō sequit q representat eum sub ratiōe singularis. sed sub ratione nature. qz ratio nature est ratio gignendi. Sed ista respōsio nō videtur sufficere. qz ita videt q species in sensu representaret vle ⁊ nō singulare: qz ratio gignendi speciez in sensu nō est singularitas: sed ratio nature. Ideo generaliter respōdeo q qñ species gignit ab aliquo sicut a totali cā repnat ipz sub illa rōne sub qua gignit loquēdo de rōne gignēdi: ⁊ ēt repnat ipm ꝓcomitāt sub rōne gignētis. aut saltē nō sub rōne opposita rōni gignēti: ⁊ ideo spēs in sensu nō repnat obm sub rōne vlis q ē ꝓditio opposita rōni obi singlaris: sed in ꝓposito obm nō est cā totalis gignēs respectu spēi intelligibilis. qz cū ipo agit intellectus agēs sicut partialis cā. ⁊ ideo genitū ab istis duab⁹ cāis pōt representare obm sub opposita rōne singularitatis q est rō gignentis. Ad 2^m de pntia ista. dico q obm respectu potētie hz ꝑmo pntiā realē. s. approximationē talez vt possit gignē speciē talē in intellectu. q ē ratio formal intellectiōis. Secūdo p istā spēm genitā que ē imago gignētis, est obm pns sub rōne actus cognoscibil sine representati: ꝑma ꝑsentia ꝓcedit nāliter scōam qz ꝓcedit nālit impssionē speciei p quā est formalit secunda ꝑsentia. qñ igit accipit q spēs in itellectu ñ est causa presentie obiecti. dico q falsum est de presentia sub ratione cognoscibilis saltez in cognitione abstiactiua de qua modo loquimur. ⁊ cuz probatur qz prius ē obm ꝑsens qz spēs ibi. hoc ē verū de pntia reali qua agens est pns passio. ⁊ itelligo sic q in ꝑmo signo nature est obm in se vel in fantasmate pns intellectui agēti i secūdo signo nāe in quo illa sūt pntia intellectui possibili vt agentia passo gignit spēs i intellectu possibili. ⁊ tunc in ltio p spēz est obm pns sub rōne cogscibilis. Ad terium Aug. de trini. 14. c. 6. ponit memoriā eē multoz simul cognitoz habitualiter. sicut pz ibi de perito multaz disciplinaz. ⁊c. ꝯ pz sm oēz op. ponere multa cognita in memoria habitualiter. ⁊ illa vt sūt ibi aliquo mō cā respectu noticie genite. sm Aug. ⁊ nō nisi cā nālitatis quatenꝰ ꝓcedunt actū volūtatis. igit si argumētū valet sm omnē op. cōcluderet actualē cognitionē simul pluriū. Ideo 8° sicut dictū ē de primo cognitor^a. q. huius ltie di. qz cuiuscūqz spē single sorti⁹ primo mouet sensuz ei⁹ fantasma efficati⁹ impmit ⁊ ꝑmo mouet intellectū ⁊ quo ad istū primū actum nō est in ptāte nra qn intelligamus sm Aug. 3° de libero arbi. nō est i ptāte nostra qn visis tāgamur. Sz isto actu posito i ptāte nra est cognitio actual cuiuslibz habitualit noti. de hoc di. 6. dicet. Cu igit dicit aut pōt monerī ista species ad intellectionē aut nō. dico q pōt. sed si alia spēs sorti⁹ mouz. ista impedit ne modo moueat: pōt aūt postea p imperiū voluntatis iperātis mouere ad cognitionem istius ⁊ cuiuslibz alterius obi habitualiter cogniti. Ad Algazelem dico q silitudo nihil valet. qz ꝺ tollitur illud qō ē ibi ratio impossibilitatis. qō ꝓbat p Aristo. ⁊ cōmentatorē. 7°. metha. vbi volūt q rōnes oppositorum nō sunt opposite i itellectu. Silit spēs intelligibiles nō sunt sicut fige sed forme simplices sm cōmentatorē. 6. metha. Ad 4^m dico q nō tm itellectus patit ab obō reali impmēte talē spēm realem. sed ab illo obo vt relucet in spē itelligibili patit passione itētionali. ⁊ illa passio ē receptio itellectiōis que est ab itelligibili inquātū intelligibile est relucēs in specie intelligibili. ⁊ istud pati ē itelligere. sicut patebit in qōne prima. Cū vltra deducis q tunc intellectio nō est motus rei ad aiam nō sequit. qz impssio spēi ē qdā motus rei ad aiam quatenus res hēt esse in illa spē: intellectio etiā sequēs spēm ipssam ē motus rei ad aiam q̄tenus p intellectionē obm hz eē in anima actualr cognitū quod prius tm habuit eē habitualiter cognitū ⁊c.

Ad rationes alterius opiniōis. Cū ꝑmo arguit in prima op. q recipere spēm venit sensui p̄cise. qz potētia organica. dico q hoc est falsū. qz illud nō ē p̄cisa cā, sed p̄cisa causa cuiuscūqz potentie hūdi

ſpēm pñtez repñtantē obiectū ſuū eſt. qz ipa eſt cogni
tiua. ⁊ natura dedit ſibi. vt poſſit hēre obm p̄us näli
ter ſibi pñs q̄z cognoſcat. Dz potētie organice dedit
vt obm ſit pñs nō i potētia ipſa ſz in organo. hoc ē in
parte corporis quā pficit potētia organica ⁊ illa p̄ſē-
tia ſufficit. qz totū ꝓpoſitū ex pte corporis ſic mixta.
ex potētia erit organū. ⁊ huic toti ſufficiēter obm ē p̄-
ſens q̄n ſpecies eſt in illa parte corporis. cū igit̄ itel-
lectui nihil pfectiōis auferat inq̄ſtuz potētia cogniti
na eſt ex hoc q̄ nō eſt organic⁹. imo magis addit̄ ſibi
pfectio. ſeq̄t q̄ ſibi poſſit ee obm pñs ante actū ſicut
alijs potētijs. ſed illa p̄ſentia nō erit p aliqd impſſuz
organo. qz nō hz organū. ḡ erit per aliqd impſſum il
li potētie. tale aūt impſſuz repſentans obm p̄cedēs
in potētia intellectiua actuz intelligēdi voco ſpeciē
intelligibilē. Breuiter igit̄ dico q̄ ſenſus hz obiectū
p̄eſens in illa pte corporis q̄ dī organū illius ſenſus
ſed intellect⁹ tā illā p̄ſentiā ponē actu q̄z ipm actuz hz
rōnem eiuſdē receptiui. ⁊ ideo falſuz accipit̄ q̄ ſpeci
es talis nō ē niſi p̄ciſe ꝓpter organuz. Natura. n. cāt
talez ptē talis corporis ſic mixtā vt ſit pfectibilis a
tali potētia aīe ⁊ cōgruat opationi eius. qz mā ē ꝓpt̄
formā. ⁊ nō ecōuerſo. ex. 2° phiſy. ⁊ cōmentator p̄mo
de aīa. Mēbra leonis nō differūt a mēbris cerui. ni
ſi qz aīa differt ab aīa. nō igit̄ forma ē ꝓpt̄ mäz. ſz ecō-
uerſo. ⁊ ideo talis pars facta ē talis ſpēi receptiua vt
p talē ſpēm ſit obm p̄ſens toti cōpoſito q̄ē toti cōpo
ſito q̄ē eſt totū organū. vnde p̄ma cā pñtie obi in ſpē
nō eſt talis diſpoſitio corporis. ſed p̄or cā eſt vt potē
tia apprehēſiua hēat obm actu cognoſcibile ſibi p̄ſēs
vel in ſeipa vel in aliquo quod ē ps ipſius organi in
tali opatione. Ad aliud de pho. 3°. de aīa. q̄ itelle
ctus ē loc⁹ ſpēz. pōt exponi q̄ intellect⁹ dī locus ſpēz
ſaluās. ſicut dī q̄ ipius loci eſt ſeruare locatū. ⁊ orga-
na ſenſitiue potētie nō ſūt loca. qz nō ita ſaluant ſpēs
receptas in eis. ſpecies quippe itelligibiles nō vidē
tur deleri ſicut ſpēs ſenſibiles. qz ſpēs ſenſibilis ita ē
in organo q̄ pōt corrūpi p cōtrariū formaliter vel p di-
ſpoſitionē in ſuſceptiuo diſcōuenientē tali forme tal̄
potētie. ſicut pz per obm de memoria ⁊ reminiſcen
tia. Senes ⁊ iuuenes. i. pueri ſunt male reminiſciti
ui ꝓpter abūdātiam humoz nimiā ⁊ ēt ꝓpter indi-
ſpoſitionē ⁊ leſionē organi. iſto vtroq̄z modo non eſt
ſpēs intelligibilis in intellectu vt p ſe deleat̄ p aliqd
cōtrarium ad ipam ſeu p indiſpoſitionez receptiui.
alie multe cōgruētie poſſent aſſignari circa illud vo
cabulū locus circa qd̄ non oz multū imorari. Ad ad
dit̄ de pho q̄ ſpeculamur qd̄ qd eſt in fantaſmatibuſ
⁊c̄. p̄o oibus talib⁹ auctoritatib⁹. dico q̄ talis ē con-
nexio iſtaruz potētiaꝝ. ſ. fantaſie ⁊ intellectus p ſtatu
iſto q̄ nihil itelligimus in vniuerſali niſi cui⁹ ſingu-
lare fantaſiamur. nec eſt alia cōuerſio ad fantaſma-
ta niſi q̄ intelligēs vniuerſale imaginat̄ ſingulare ei⁹
nec itellectus videt qd̄ quid ē in fantaſmatibus ſiē
ratione videndi. ſed intelligēs qd̄ qd eſt relucens in
ſpē intelligibili vt relucet i ſpē itelligibili videt illd̄
in ſuo ſingli ri viſo p vtutē fantaſticam in fātaſmate.
Ad adducit̄ de Augu. q̄ nō ponit ſpeciē intelligibi-
lez in memoria ſed ſcientiā. Rñdeo. dico q̄ vbi po-
nit ſcientiā ſtatim ponit aliqd qd̄ icludit ſpeciē intel
ligibilē. Iz nō vtaſ iſto vocablo. qz. 15. de tri. c. ii. cuz
p̄miſiſſz q̄ ee ipa ſciētia quā memoria tenem⁹ gigni
tur verbū ſubdit q̄ formata cogitatio ab ea re quam
ſcim⁹ verbū ē. vidē de tri. i 5. c. 13. Cū p̄remiſſiſſet q̄ ſi
milima ē viſio cogitatiōis viſioni ſcientie. ſubdit
q̄n ergo qd̄ ē in notitia h̄ eſt in verbo. tūc eſt verū v̄
buz ⁊ eodē. c. 13. in fine. tūc. n. ē verbū ſimilimū rei
note de qua gignit̄ ⁊ imago eius q̄n de viſiōe ſcien-
tie viſio cogitatiōis exorit̄. ſubdit nec intereſt q̄n id
didicerit qui quod ſcit loquitur. ſimiliter. c. 12. vel.

65. qñ ad memōiā meā aciē cogitatiōis mee aduer
to ac ſi in corde meo dico q̄ ſcio ⁊c̄. Exiſtis oibus
apparet q̄ illud qd̄ Augu. tribuit memorie in rōne
ſcientie vt gignenti exponit ſe ſemp de obo p̄ſente i
memoria. nō eſt aūt obm p̄ens in memoria vt me-
moria intellectiua eſt p ſciam vt ē habit⁹ diſtinct⁹
a ſpē. ḡz q̄ illā p̄ſentiā eſſe intelligat p ſpeciē intelli
gibilē ⁊ ſub illa rōne ſub qua diſtinguit̄ ab habitu ſciē
tie. ppie ſumpte. ⁊ h̄ mō etiā dz accipi illud vbū phi
3°. de aīa qui cū p̄remiſiſſet q̄ aīa ē quodamō oia ſub
dit q̄ p ſenſū eſt ſenſibilia ⁊ p ſcientiā ſcibilia. ſciētia
quippe ibi tā apud Augu. in locis p̄dictis accipitur
p ipa p̄ſentia habituali obi in memoria intellectiua
que p̄ſentia habitualis ē virtualit̄ ſcia. qz in obo ſic p̄
ſēte ꝓcipit̄ vtualit̄ tota ſcia d̄ tali obo. Hec ſpēs ē illa
ſcia q̄ reducit itellectū de potētia eſſētiali ad accidē-
talē ſcōm Ariſto. 8. phiſy coz. ⁊ 2°. de aīa. Nō aūt il-
la q̄ ꝓprie dicit̄ ſcia quedā derelicta ab actib⁹. nā an
te iſtā ad p̄muz actū ꝓſiderādū requirit̄ q̄ ſit iā redu
ctus intellect⁹ de potentia eſſentiali ad accidentalē
alioquin nō operet̄ tūc magis q̄z p̄us vñ in cognitio
ne ſpēs in qua relucet qdditas dicit̄ ſcia nō tñ virtu
aliter q̄ totam cōtinet. ſed formalit̄ pōt dici habit⁹
cognitiuus. qz ē qualitas manſiua in itellectu diſpo-
nens ipm actū. ⁊ ex hoc habet̄ argumetū p ſpeciē i
telligibili. qz nō videt̄ quō aliq̄ ſcia tota dici poſſit
vna rōne p̄mi obi niſi quaten⁹ illa ſcia cōtinet̄ virtu
aliter in illo p̄mo obo intelligibili. non enim tota illa
ſcia dicit̄ vna ab obo quatenus relucet in fantaſma
te. qz illa nō eſſet vnitas alicuius habit⁹ intellectua
lis ſed alicui⁹ imaginabilis. Nō arguit̄ p⁹ in 2ª. op.
q̄ potētia que eſt ad aliquē actū ordinata actuat̄ pri-
mo ſm illū actū. Dico q̄ quelibz potētia apprehēſi-
ua vt apprehēſiua eſt. eſt in potentia ad apprehēdet̄
p̄mo primitate pfectiōis. lz nō primo primitate via
generatiōis. ⁊ q̄ñq̄z primo p̄mitate geneneratiōis
q̄ñ. ſ. obm in ſe eſt p̄ns tali potētie vt actu cognoſcibi
le ab ea. tūc nō oz ante actū in potētia aliqd aliud fie-
ri in quo ipm obm ſit pñs. ſz p̄m qd̄ fit ab eo ē act⁹. q̄ñ
aūt obm nō eſt natū in ſe eſſe pñs ſub rōe act⁹ cogno
ſcibilis a tali pō. tūc quelz pō appbēſiua ē i po⁹ ad ap
pbēſionē ⁊ ad illud in q° cognoſcibile erit pñs ⁊ p̄⁹
ordine originiſ eſt in potētia ad habendū iſtā p̄ſentiā
q̄z ad habendū actū. ⁊ ita ē in propoſito. ſenſibilia. n.
nō ſūt nata in ſe eſſe p̄ſentia itellectui ſub rōne actuū
intelligibiliū. ſz tñ in ſpecie intelligibili poſſūt ſic eſ
ſe p̄ſentia ⁊ hoc quantū ad intellectionē abſtractuaz
de qua eſt ſermo i ꝓpoſito. ⁊ ideo potētia apprehēſi
ua reſpectu taliū eſt in potētia ad duplicē actuz ⁊ ab
agente approximato p̄us ordine originis recipiet p̄-
or ē actū q̄z poſteriorez. nec tñ intelligo ita iſtos actuſ
ee ordinatos q̄ p̄or ſit rō recipiendi reſpectu poſteri-
oris. ſicut. ſ. ſuperficies ē rō recipiēdi albedinē. tūc eni
intellect⁹ reſpectu nulli⁹ intelligibilis recipere poſ-
ſet actū ſecōz qui ē intellectio niſi p̄us haberet actū p̄
muz vt ſpeciē eiuſdē obi. ſz intelligo q̄ intellectus d̄
ſe ē rō immediata recipiendi vtrumq̄z actū ipſi act⁹ tñ
inter ſe ſunt ordinati q̄ñ obm nō eſt natū ee p̄ns in ſe
q̄ tūc oz p̄us naturalit̄ ee illū actū quo obm ē pñs vt
intelligibile q̄z illū qui elicit̄ circa obz itelligibile vt
pñs. Si inſtet ꝑ iſtā ſolutionē. qz numq̄z pluralitas ſē
ponēda niſi ꝓpter neceſſitatē p̄mo phiſy coz. ⁊ h̄ āt
nō videt̄ neceſſitas. qz obm videt̄ ſufficienter pñs
in fantaſmate. ḡz nō eſt ponēda iſta ſpēs in intellectu.
Rñdeo q̄ neceſſitas ē ſemp dignificare näm nobi-
lē q̄ñ nō apparz aliqd mäifeſte repugnäs. ſz magna
vilificatiōe näe intellectiue vt intellectiua eſt. vide
tur ee q̄ nō poſſit habere obm ſuū ſibi pñs in ſe abſq̄z
mendicata pñtia a potētijs inferioribus cū q̄bus cō
tingēter conūgit̄ in rōne potētie. ⁊ tñ q̄ potētie alie

inferiores possit hẽre obm sibi pñs vt in se. ⁊ si intellectus possit hẽre obm sibi pñs in potẽtia inferiori. nõ tñ sũma pſentialitate possibili p̃cedere actũ itelligendi. ⁊ sicut alijs potẽtijs cognitiuis. ita multomagis ista potẽtie debet concedi obiectũ esse sũme pñs quantum potest eẽ pr̃esens añ actũ cognoscendi. ⁊ h̃ non saluaẽ nisi in specie intelligibili. nõ etiã ponit̃ p fectio sũma possibilis potentie cognitiue nisi ponaẽ eam posse conseruare speciẽ intelligibilẽ p̃ter actum ⁊ ita hẽre obiectũ suũ pñs cõseruatũ sine actu. q⁹ hoc p̃ceditur sensitiue. ⁊ pfectionis est in cognitiua potẽtia q̃ nõ dep̃deat ab aliquo in cognitione sua: sed q̃ possit habere obiectũ pr̃esens sine dep̃dẽtia ad aliam potentiam.

Ecundo quero ꝺ̃ noticia genita q̃ sit cã gignẽs vel rõ gignẽdi ea⁊. Et quero vt⁊ pars intellectiua ꝑp̃rie sumpta. vel aliqd eius sit cã totalis gignẽs notitiam actualẽ vel rõ gignẽdi. Et arguit̃ q̃ nõ. q⁹. 2° de aĩa ꝓbat pbs sensu⁊ eẽ passiuum nõ actiuũ. p hoc q̃ si esset actiuus semp ageret. sicut si cõbustibile esset cõbustiuũ semp cõbureret. ita arguit̃ in ꝓposito. si pars intellectiua eẽt actiua respectu itellectiõis semp̃ intelligeret. ⁊ ita sine obo qꝺ̃ ẽ falsu⁊. Sed̃o sic 3° ꝺ̃ aĩa. Intellectus possibilis est quo ẽ oĩa fieri. sicut intellectus agẽs est quo ẽ omnia facere. g̃ intellect⁹ possibilis saltẽ nõ erit cã actiua respectu cognitiõis. sicut potẽtia passiua nõ ẽ actiua respectu act⁹. Tertio sic. actiones distinguunt̃ penes distictionẽ p̃ncipioꝝ actiuoꝝ. si igit̃ intellectus q̃ ẽ indistictus sit p̃n^m actiuũ oĩs intellectiõis. tũc oẽs intellectiões eẽnt eiusdem speciei. ⁊ si oẽs itellectiones. g̃ ⁊ oẽs hĩtus. ⁊ ita cõsequenter oẽs scientie essent eiusdẽ spẽi. Ad oppp^m Auicẽ. 9. metha. Immãlitas est rõ intellectiui sicut intelligibilis. igit̃ intellect⁹ sine pars intellectiua ex imãlitate sua se sola est actiua respectu intellectiõis sicut receptiua. Itẽ si obm vel aliqd eius eẽt ratio formalis agẽdi. g̃ intellectiões obiectoꝝ diuersoꝝ⁊ spẽ eẽt diuerse spẽ. qꝺ̃ est falsu⁊. ꝓñtia ꝓbat̃ q⁹ actus differũt spẽ q̃ sunt a causis diuersis spẽ. falsitas ꝓñtis ꝓbat̃. q⁹ tũc de qualibet spẽ spãlissima eẽt ꝑp̃ria scia ⁊ ita de pluribus spẽbus spãlissimis nõ posꝝ eẽ vna sciẽtia. Probat̃ ẽt idẽ per pbꝝ p̃mo ethi. vbi vult q̃ intelligẽtie ẽ ꝑp̃ria opatio hois ꝑm q̃ hõ. vnius autẽ spẽi ẽ vna opatio ꝑm spẽm. g̃ non pñt eẽ plures intellectiones distincte specie.

In ista questione est vna opinio q̃ attribuit totam actiuitatẽ respectu intellectiõis ipi aĩe. Et ponitur Augu. q dicit. 12. sup Ben̄. c. 24. q̃ q⁹ imago corporis ẽ ispũ q ẽ pstãtior corpore. iõ ẽ pstãtior imago corporis in spũ q̃ ipm corpus i sua sba. ⁊ seq̃t. c. 29. nec sane putãdũ ẽ corpus aliqd agere in spũ tanq̃ spũs corpori faciẽti materie vice subdat̃. oi. n. mõ pstãtior ẽ res q̃ facit illa re de q̃ facit: nec vllo pstãtius ẽ corpus spũ. imo spũs corpe. q̃ius g̃ incipiat imago corporis eẽ i spũtñ eãdẽ imaginẽ nõ corp⁹ i spũ. ⁊ spũs in seipo fac̃ q̃dã celeritate mirabili. ⁊ seq̃t. Cui⁹ imago. vbi mor vt oculꝰ visũ fuerit in spũ videt̃ sine intẽpositiõe formaẽ. Itẽ. 10. ꝺ̃ tri. ca. 5. vl. 15. Alia q̃uoluit⁊ rapit imagies corpoꝝ fcãs i semetipa⁊ ꝺ̃ semetipa. dat n. eis formãdis quãdã sbe sue. seruat aũt aliqd quo libere de spe iudicet taliũ imaginũ. h est mẽs. i. rõnaẽ intelligẽtia q̃ seruaẽ vt iudicet. nã illas anime ptes que informãt̃ corpoꝝ silitudinib⁹ ẽt cũ bestiis communes nos habere sentimus. igitur ipsa anima in se format imagines ipsorum cognitorũ vt dicit ista auctas. ⁊ exꝑss⁹ ꝓallegata. Pro ista op. arguit̃ p rõnes sic. effect⁹ nõ excedit cãm i pfectiõe. melius ẽ

Henri. qt° 4. q 7.

Henri. qt° 5. q. 5.

aũt omne viuũ nõ viuẽte sñi Augu. de ci. dei g̃ opatio vitalis nõ põt eẽ nisi a p̃ncipio agẽdi vitali vel viuo iste operatiões cognoscẽdi sũt opationes vitales g̃ sũt ab ipsa anima sicut a ratione gignẽdi. 2° sic Quãto forma est pfectior tãto est actualior. ⁊ p̃ sequens actiuior q⁹ actiuũ esse cõuenit alicui inquantũ est in actu. sed anima intellectiua inter oẽs formas est actualissima. ergo maxie actiua. igit̃ se habz i rõne actini. ⁊ se sola seipsã monet in operatiõe sua cum etiã h̃ possint forme impfectiores sicut ꝑz de formis elemẽtoꝝ. ⁊ quorũdã mixtorũ 3°. sic pbus. 2° phisycoꝝ⁊. 9. metha. distinguit int̃ actionez⁊ factiõz. ⁊ vult q̃ actio ꝑp̃rie dicta mãet i agẽte. sic̃ explicat ibi ꝺ̃ speculatõe itellectio igr̃ ꝑp̃rie est opatio manẽs in agẽte. manet aũt in pte intellectiua vt dicit pbus. 9. metha. g̃ erit ab ea vt ab agente. 4. ⁊ ẽ q̃ si idẽ. Actio ꝑp̃rie dicta vt distinguit̃ cõtra factionẽ denominat agẽs. intelligere aũt denominat hoiem ſm partẽ intellectiuaz g̃ est actiue a pte intellectiua. vel ab hoie ſm partẽ intellectiuã. Cõtra istã op. q̃ nõ sit intẽtio Augu. Apparet. 9. de tri. c. vlti. ⁊ 3. de paruis liquido tenẽdũ est q̃ oĩs res quã cognoscim⁹ q̃ generat in in nobis notitiã ui ab vtroq̃ eniz parit notitia a cognoscẽte. s. ⁊ cognito. Idẽ. 2. de tri. c. scꝺ̃o vel. 5. ex visibili ⁊ vidẽte gignit̃ visio. Itẽ. 15. de tri. c. ii. vel. 24°. vt ꝺ̃ictuz ẽ formata quippe cogitatio ab ipsa re quã simus verbũ est g̃ intendit attribuere aliquã cãlitatẽ obo. Hoc etiã arguit̃ rõne sic q⁹ tñ sit quattuor genera causarũ p se sicut apparet ex secũdo phisycoꝝ⁊. 5. metha. g̃ illis exñtib⁹ in se perfectis ⁊ non impeditis ⁊ sufficiẽter approximatis sequetur effectus ex illis si sint cause naturales vel poterit saltem esse si sint cause libere agentes. ⁊ quia aliqua forma habet esse aliquo modo per productionem rei in esse. ⁊ finis sequitur productionem rei in esse aut si precedit est inquantum mouet efficiens ad agenduz. ideo quando due cause priores ipsa re. s. efficiens ⁊ materia sunt in se perfecte ⁊ approximate ⁊ nõ impedite sequitur effectus vel saltez potest sequi. ergo si anima est totalis causa actiua noticie genite ⁊ ipsa est materia disposita siue subiectuz receptiuũ vel susceptiuum respectu eiusdẽ. ⁊ ipsa est semper actu pr̃esens. cuz sit causa naturalis: semper erit actualis intellectio in ea cuius ipsa est causa de se. non enim potest poni imperfectio alicuius cause in se retenta prima ypothesi. necnon approximatio nec impeditio. quia nihil videtur tunc impediens figure tunc ad causam sine qua non. que requiritur ad h̃ vt notitia gignaẽ. h̃ẽ dicere q̃ oẽs per se cause nõ sunt sufficiẽtes cause. sed requiritur aliquid aliud a quo res causanda dependet essentialiter. ergo non erunt tantũ quattuor cause siue quattuor genera causarum sed plura vel aliquid dependebit essentialiter ab aliquo p quod nõ est causa eius. Per h̃ etiaz improbant̃ diuersi modi ponẽdi tenentiũ istaz opinionẽ. siue enim ponaẽ obiectum necessariuz in ratione cause sine qua nõ. vel in ratione termini. vl̃ in ratione excitantis. si non detur sibi aliqua per se cãlitas tũ ipe p se cãe sint pfecte i se ⁊ appriate ⁊ cuz sẽp anima in se perfecta ⁊ passiuo approximata oẽ impedimentuz de nouo remotũ nullo modo saluabitur q̃ ipsum necessario requiraẽ nisi ponẽdo quinqz genera causaruz.

Alia est opinio que totaliter est in alio extremo que dicit. sicut colligit̃ ex diuersis locis sic opinantis q̃ anima intellectiua vt intellectiua est: nihil habet actiuitatis vel causalitatis respectu intellectionis. Non enim habet talem causalitatem intellectus possibilis siue informatus specie intelligibili quam ipsi negant siue nudus. q⁹ scꝺ̃m eos ni-

Goti. qli. 7. ⁊ qli. 8. q. 2. ⁊ qli. 9. q. 19. ⁊ qli. 13. q. 3.

bil idē pōt agere in seipm. qō ꝓbāt: qz cū agēs fit tale in actu qle passum est in potētia vt appet. 3. phys. 7 pmo de generatione. sequtur tūc ꝙ idē eēt in potētia 7 in actu. qō pmo vī eē oppositū pmi pncipij metaphysici noti per rōnē actꝰ 7 potētie. 7 tūc ēt idē eēt efficiens 7 mā. qō videt eē ꝺ pbm. 2. phy. mā 7 efficiens nō coincidūt. tūc etiā idē referret ad se relatione reali. qō videt impossibile. 5. meta. ppter oppositionē taliū relationū. tandē ad ꝫ deducūt ꝙ poneret qōlibet in se agere 7 movere se. vtpote ꝙ aer ad pntiam solis illuminaret se 7 nō sol. 7 lignū ad pntiam ignis calefaceret se 7 nō ignis. nec eēt rō quare nō esset aliqd nāliter sic cātiuū cuiuscūqz noui in se qz non eēt vnde ꝓbiberet qn qōlibet eēt cātiuū cuiuscunqz noui in se. Ex istis ꝓpōnibꝰ dicūt ꝙ agēs 7 patiēs distincta sunt sbo. 7 dicūt ꝙ q̄cūqz difficultates accidūt in aliq̄ mā nō sunt ppter eas negāda ista pncipia methaphysica: qz tūc tollit oīs inqsitio vitatis ꝙ talia pncipia negata. qua enī rōne negant in vna materia 7 in alia. Propter idē dicūt ꝙ intellectꝰ agēs nō pōt aliqd cāre effective in intellectu possibili: qa nō distinguit ab eo subo sed q̄si formalr ipm lumine uo perfundēdo vel pficiendo huius illustrationem facit sicut cū pducit ꝙ corꝰ luminosum in quo sunt ste dne perfectiones. s. dyaphanitas 7 ipsa lux. dicitur ꝙ lux hoc corꝰ perspicuū facit luminosū nō transmutādo ipam a potētia pcedēte actū ad talē actū. sz totū fil factū ē ꝑm rōnē cāe efficiētis ab agēte extrinseco pducēte corꝰ tale ad eēt tale. sed iō dr lux facere illud corꝰ luminosum. qz ē formaliter pficiēs illud corpus ita ē in ppōsito. intellectꝰ agēs in rōne cāe efficiētis nihil agit in intellectū possibilē: sed q creauit aīam per modū cāe efficiētis ipse in ea hāc illustratōnē secit ipsas potētias simul in eadē suba pducendo

Silr ponūt ꝙ intꝰ agēs nullā opationē hz respcū intellectionis nisi q̄tenꝰ hz actionē circa obm intelligibile. q̄tenꝰ. s. agit ad ꝫ vt illud hēat rōnē movētis 7 obi in actu. ꝫ ad ipaz intellectionē ppter ista duo intellectꝰ agens nullam actionē imediate habebit.

Quid igit cābit effective intellectionē. Rndēt ꝙ obiectū idē ꝑm rem efficit intellectionē 7 volitionem 7 ꝫ inq̄tū relucet in fantasmate illustrato ab itellcū agente nō effective sz q̄si formalr cōcurrēte respectu intelligibilis. Qualiter aūt sit possibile fantasma movere intellectū possibilē cū tū virtꝰ fantastica 7 intellectus possibilis sint in eadē suba aie. 7 fantasma nō distinguit subo ab intellectu possibili. Dicunt ꝙ aīa pōt ꝙsiderari dupliciter. vel ꝑm eēntiā vel ꝑm potētias. Primo mō est totū in q̄libet parte corpis: nec est pncipiū alicuius opationis. Secūdo mō aliq̄ potētia determinat sibi aliquā ptē corꝑis vt organica aliqua nō vt intellectiua. qz ipa sub rōne tal potentie nō est in ista pte corꝑis nec in illa: qz in nulla ē. qz per se nec in toto nec in aliq̄ parte. sicut nec opationes q̄ per eā exercent. sicut ergo potētia que eēt in alia pte corpis q̄z ē fantasia posset imutari ab eo qō ē in fantasia. ita potētia que nō est determinata ad ptē in q̄ ē fantasma. sed ē extra illā sic ꝙ nō est ibi plus q̄z in pede poterit imutari ab eo qō ē in fantasia. ita ē in ppōsito. qz ille potētie nō sunt alligate 7 immerse māe sicut alie 7c.

Contra istaz opi. intellectus

agēs ꝑm eā nihil cāt qō sit formalr in fantasmate. sz solū fit remotio ꝓhibētiū ꝙ quēdā ꝓtū spūalē huiꝰ lucis ad fantasmata. q̄ remotione facta virtute intelꝰ agētis fit informatio intꝰ possibilis. Et ex hoc sequit ꝙ nihil qō ē in intellectiua vt intellectiua comprehēdit agētē 7 possibilē hēbit aliquā rōnē actiui sue vt agētis siue vt rōnis agēdi respectu cuiuscunqz intellectionis siue respectu obi intellectionis. et ita tm fantasma effective se hz ad intellectionē. vl si sit ibi efficiētia aliq̄ per quā effective fiat irradiatio vel illustratio sup fantasmata illa efficiētia erit ꝓcise ipsius dei q creauit tale lumē in intellectu possibili. vel ꝙ deꝰ agit imediate ad itellectionē quācūqz vl tm fā tasma erit cā oīuz actionū itellectiue ptis tā itellectōnum q̄z volitionū. Jtē secūdo ex ista opinione sequtur ꝙ angelus in quo nō pōt dici talis distinctio i subiecto nullam intellectionē posset habere nouā quantūcūqz habeat obiecta multa pntia habitualiter. immo nullā pōt habere effective nisi a deo: qz opposito posito intellectus mouebit a se agēs 7 patiēs erūt indistincta subiecto. hoc videt ipse concedere. quia ponit ꝙ angelū posse habere nouaz intellectionē est mere creditū. Tertio si fantasma causat omnez intellectionem effective 7 causa naturalis nō agit nisi ꝑm naturaz illā qua est actu. fantasma numq̄z causabit aliquaz intellectionē in intellectu nisi conformē fantasmati. 7 ita nunquā causabit compositionē falsam repugnantē rationi extremoꝝ quoꝝ fantasmata sunt in virtute fantastica. aut si quodāmodo pōt: sicut respondēt ꝙ per vnuz oppositum cognitum potest suum oppositū cognosci. hoc nō est nisi per vnaz compositionē veraz potest cognoscere oppositā esse falsam. Sed nunquā idem fantasma causabit aliq̄z intellectionē falsam tanq̄z verā vel eōuerso.

Et si dicas ꝙ fantasma false repsentat obiectum: ideo causat intellectionē falsam in intellectu. sequit ꝙ idē fantasma manēs idez nunquā potest causare assensum oppositū. 7 ita nō poterit intellectus eādez complexionē apprehēdere nunc vt veraz nūc vt falsam. Jtem quādo dicit ꝙ intellectio ꝑm philosophū est ratio manēs intra. Respondēt ꝙ intelligere ꝙz modū significādi grāmaticalē significat actiue 7 intelligi passiue. tamē ꝑm rem intelligere est passio. 7 qō intelligitur est agēs. Quid autez intelligere habeat de ratione actionis. dicūt ꝙ intelligere non significat aliquid vt habet esse in subiecto in se et absolute. sed quasi tendēs in alterum siue vt in obiectū siue vt in terminuz. 7 quia actionis est procedere ab agente 7 tendere in passum. ideo tales pfectiones q̄ in re sunt passiones hoc est manētes in eo qō denominatur ab eis per modū actionis dicunt esse actiones immanētes. Contra. philosophus distinguens actionez a factione. secūdo phyſicoꝝ 7 sexto ethicorum. 7 nono methaph. assignat diuersa principia propria actioni 7 factioni. quod non oporteret si intelligeret ꝙ illud qō assignat esse actionez esset passio. quia tunc non oporteret assignare sibi principiū actiuum ppriū. non enim oporteret prudentiam esse actiuam. sicut ars est habitus factiuus: si actio nihil esset nisi quedaz forma recepta in alio vt in eo quod dicitur agēs. Jtem habitus non ponitur pcise ad patienduz. 7 maxime in passiuo summe dispposito ad formaz. non enim oportet illud facilitari ad recipiendū quod in se est summe dispositus ad recipiendum. sed intellectus est summe dispositus ad quācunqz intellectionem. qz nihil habet cōtrarium ergo nō oporteret ponere aliquē habitum in intellectu si precise esset passiuus respectu intellectionis. probatur ꝑma ꝓpositio. qz habitus est quo vtimur cuz volumus 7 habitus hñtē pficit 7 opus eius bonum reddit ex. 2. ethi. oia ista ttribuūt aliquā actuitatez habitui . Jtem quō intellectus discurret syllogizā do vel argmētando si fantasma causat oēz intellectionē. Nō. n. videt itelligibile quomō fantasmata occurrentia causant oēm discursuz. Jtē quomodo cābunt intentiones logice vel relatiōes rōnis. si. n. fantasma cāt oēm intellectionē q̄cūqz cāta ab eo erit

realis.qz illa dicit eē realis intētio q̄ causat imediate a re vel a spē repntāte rem in se,g̃ nulla intellectio cābit intētiones logicas vel relationes rōnis.qz intellect⁹ nullo actu suo poterit cōferre obm ad aliud que collatio cāt relationē rōnis vel intētionē scōam in obo. Jtē quō reflectet inte⁹ supza actū suū,z hoc quō erit in ptāte potētie reflectētis.si,n.fāta sma causans aliquā intellectionē hz nāliter cāre reflexionez sup istā actionē pari rōne z reflexionē reflexionis.et sic i infinitū.vt dicit Aug.15.de tri.c.13.Si aūt nō hz cāre reflexionē sed tm̄ actū absolutū,z postea occurrat aliud fantasma nō videt posse assignari quomō posset eē aliq̄ reflexio sup aliquē actū. Jtē quō illō nō vilificat aiam q̄ oēm actionē suā nālē q̄ ē pfectio nālis tā pfecti entis effectiue eēt fantasmatis.nullā.n. pfectionē vi posse cāre fantasma in intellectu q̄ excedat nobilitatē ei⁹:qz effectus equocus nō pōt excedere cām equocā:sed deficit:igit nihil pcise causat a fātasmate sic atota cā actiua:sicut ponit ista positio de intellectione q̄ pōt eē perfectius fantasmate:sz imp fectius eo.z ita nulla perfectio erit in hoie maioz ipso fantasmate.qō est absurdissimū z̄.

Dē.q° 5.q.4.

Tertia opi ponit q̄ intelligibile vt simplr pūs intellectui nō per spēm intelligibilē sed p fantasma vt illustrat ab intellectu agēte ē sic simplr pūs est in intellectu possibili vt in memoria est vt imutat ad actū intelligendi est in eo vt in intelligētia cuius notitia terminat in ipsū obm.Et q̄z tum ad ista duo intellect⁹ē passiuus,videlicet inq̄z tū est memoria hūs obm simplr pūs z inquātū intelligētia ē ab obo sic pūte ad pmū actū intelligēdi.

Sed intellect⁹ factus in actu pmo nāli acumine suo pōt suffodere z discutere in vnoquoq̄ qd sit componēdo diuidēdo z ratiocinādo.z sic inquirere quid respectu intellectus simplicis.z ppter qd respectu cōpleri vt respectu pclonis scibilis.Et in isto discursu intellect⁹ inquātum discurrit est actiuus.inquātū tū ꝯcipit est passiuus. Jste idē.istā positionē de passione respectu notitie pme simplicis z cōfuse z actōne respectu notitie distincte inuestigate videt retractare z corrigere alibi,vbi ingrens de pncipio actiuo actionū vitaliū.s.sensationis z intellectionis.ponit q̄ illud pncipiū est aliqd in ipso aīato z non obiectū extra,sicut z in sensu ponit q̄ spēs impssa in organo tm̄ inclinat z inclinādo excitat potētia z q̄si euocat ad ppriā opationē.Jta fantasma in virtute fantastica inclinat intellectū ita q̄ intellect⁹ inclinat⁹ fit in vltima dispositione ad eliciēdū intellectionē tanq̄z suā ppriā opationem.Et pro ista opinione adducit ibi vnā rōnē pro istis actionibus q̄ sint vitales.quia nulla actio trāscendit perfectionē agētis. Et aliaz de actione manēte in agēte.z iste sunt ppie actiōes z denomināt ppie ipm agēs.sicut lucere se habz ad ipsum lucēs nō illuminare. Ad hoc cōcordat ratō Aug.q̄ aīa format in se imagines cognitoz q̄ tres rōnes adducte fuerūt pus pro prima opinione.

Hē.q° 3.q.14.

Contra neutra istarū opinionū nec retractata nec retractās videt esse vera. Non retractata:qz aut intellect⁹ fact⁹ in actu sz notitiā pmaz cōfusam est actiu⁹ virtute sui respectu intellectionis secūde.aut virtute illi⁹ notitie pme confuse.Si virtute sui nō videt rōnabile q̄ aliq̄ cā possit eē actiua respectu pfectōnis in aliq̄ spē z nullo modo possit eē cā actiua respectu impfectionis eiusdem rōnis.Intellectio aūt ꝯfusa z distincta alibi vident eē intellectiones eiusdē rōnis qz eiusdē obi.g̃ videt incōueniēs q̄ intellectus de se possit esse cātiuus respectu secūde intellectionis que est pfectior z non respectu pme. Si aūt dicas q̄ respectu secūde est actiuus virtute actus pmi. Contra actus impfectior nō pōt eē rō formalis cāndi actū pfectiorē.qz tunc nō eēt vn̄ posset pbare deū eē pfectissimū ens si effectus posset excedere cām suā totalē in perfectiōe.cognitio aūt distincta est nobilior cognitione cōfusa.g̃ illa cōfusa nō est formalis rō eliciēdi vel cāndi illam distinctā. Opinio ēt retractās nō videt eē vera qz quero qd intelligit per inclinationē.aut q̄ aliq̄ forma que sit in intellectu p quā inclinet aut nihil.Si nihil igit nō magis inclinat nūc q̄z pus inclinabat.Si aliqua forma aut act⁹ intelligēdi z tūc oppositū op.eoz qz obm cābit actū,aut aliqd pus actu intelligēdi vt spēs quā ipsi negāt.& q̄ nec est act⁹ nec habitus nec spēs.sed est qōdā 4ᵐ.Cōtra q̄z̄ hoc statim videatur incōueniens tm̄ arguo sic sit illud 4ᵐ.a.aut sine isto.s.a.ē in intellectu tota virt⁹ activa respectu intellectionis hi⁹ aut nō.Si sic g̃ sine illo pōt inte⁹ in hāc intellectionē z in oēm determinationē regsitā quia hec vt hec est determinatissima z ista ꝓpter nihil.a erit necessariū.Si non ergo.a.dat dat virtutē activā vel totā vel particularē ipsi intellectui z ita n̄ erit actio ab intra vt a totali pncipio actiuo. Jtē in causis eēntialiter ordinatis inferior nō inclinat superiorē. sed ecōuerso.respectu aūt intellectionis semp parz intellectiua est cā superior q̄z̄ species alicuius obiecti vt patebit in sequenti questione.ergo obiectum non inclinat intellectum.

S.th. 1.pte sū. q.85.arti.2.

Quinta opi. ponit quod spēs obiecti in intellectu vel ipm obm in se pūs ē gignēs vel est rō formalis gignēdi notitiā actualē in intellectu.Et ipse intellect⁹ tm̄ mō se habet tanq̄z māle ibi informatus illa specie vel per obiectū supplēs vicē speciei. Ad hoc arguit sic.Cōmētator.3.de aīa cōmēto.5.Intellect⁹ se habet ad formas vniuersales sicut materia pma ad formas indiuiduales. Et alibi anima nra est infimū in genere intelligibilium sicut mā in genere entiū corpaliū.Et.2.de aīa.z 8.phi.Intellectus aūt habitū ē in potētia eēntiali.sicut mā ante formā.Et.3.de aīa.Intellect⁹ nihil ē eorum q̄ sūt aūt intelligere. Ex oībus istis cōcluditur potētia intellect⁹ respectu intelligibilis eē pure potētialis:sed qō ē pure potētiale nō pōt eē pncipiū actiuum alicui⁹ act⁹ nisi informatū aliq̄ forma.inte⁹ igit non pōt esse pncipiū actiuū alicuius act⁹ nisi informatus.z tunc pncipiū formale erit forma. Arguit vlterius q̄ ipsa forma q̄ est pncipiū agēdi sit similitudo siue species obiecti:qz sicut factio est formaliter p forma qua faciēs assimilat factor:ita actio videt eē formaliter per illā formā qua agēs assimilat obo.z ita illa similitudo erit formalis ratio agēdi. Ad hoc etiā adducit q̄ agens indeterminatū nō pōt in actō nē determinatā vel circa obm determinatū nisi determinet intellectus de se est indeterminat⁹ ad oē intelligibile z ad oēm intellectionē.g̃ ad h̄ q̄ intelligat aliqd regrit determinatio aliq̄ illa nō ē nisi p spēz intelligibilē.igit illa spēs intelligibilis regrit vt pncipium determinatiuum.

S.tho. 1.pte sū. q.85.arti.2.

Sexta op.q̄ redit in idē q̄z̄tū ad pclonē huius q̄nte op.est q̄ ipsa notitia actualis genita siue in sensu siue in intellectu est spēs.Et tūc sicut rō formalis gignēdi spēm actualē q̄ dicit notitia actualis ē rō obi vel spēs obi in memoria.ita seq̄t quo ad ppom q̄ rō formalis gignēdi notitiā actualē ē ipsū obz vel aliq̄ spēs in vtute obi. Et h̄ ita q̄ q̄n obz ē in se pūs ab eo egredit vel generat spēs q̄ ē intellectio.cū aūt nō ē in se pūs sz p spēz i memoria tūc p illā spēm vel vtutē illius spēi gignet alia species que est intellectio. Pro ista opinione q̄tenus dicit speciē

Hē. q° 3.qōib⁹ 12.13.14

intelligibilem esse notitiaz actualē adducit Aug. ii. de tri. c. 2. vel. 4. vbi ingt. illa tñ informatio sensus que visio dicit a solo impmit corpore. qđ videt. qđ aūt impmit vel gignit a solo corpore est spēs. g illa species est visi oēm Aug. Hoc idem secūdo pbatur per pbm. 2. de anima. qui vult q idē sit sonatio ꝛ auditio. qr idē est actus actiui ꝛ passiui per pbz. 3. phy sicoꝝ. sed sonatio in actu causat spēm soni in aure. g illa spēs cāta est idem cū additione. ꝛ ita spēs sensibilis ꝛ sonatio idem.

Conclusio istarum duaruz opi. vltimarū improbat per quedā argumēta facta cōtra opi. secūdā. Nam effectus equocus nō pōt excedere in pfectione cām equocā. sed deficit necessario ab ea. Intellectio eēt effectꝰ equocus spēi intelligibilis si ab ea sola cāret. ꝛ ita simplr eēt impfectior specie intelligibili qđ nō est verū. Silr habitus non videt necessarius sicut argutū est ibi qnta ratione. Silr secūdo quō fieret discursus. tertio quō reflexio. qrto quō cārent relationes rōnis siue intētiones logice. qnto quō eēt falsa cōplexio cui assentiret tanq̄z vere. si sola spēs intelligibilis genita a fātasmate esset rō formalis ois intellectionis. sexto quō est actio imanēs. Adducit ēt. 3ª metha. ꝓtra istas duas opiones nō multū pōderāda. pmē q tūc spēs esset magis potētia intellectiua q̄z intellectus. ꝛ ita ipsa separata haberet eundē actū: sicut calor separatꝰ calefacerz sē cūdū. Silr tūc intelligere nō videret ꝓpria pfectio ipsius intellectꝰ: qr nihil videt ēntialiter ordinari ad illā opationē ad cuius pncipiū se hz in potētia cōtradictionis sicut ad accns per accns. sicut calefieri nō videt ꝓpria pfectio ligni ex quo lignū se hz ad calorē sicut ad accidēs per accns. sed ita se haberet intellectus ꝑm istā opi. ad spēm intelligibilē que esset pncipiū intellectionis. igit ꝛc. tertiū. Silr tam in sēsu q̄z in intellectu posito eodē repñtante maior attentio vel conatus facit actū perfectiorē. Idem eni habens eandē spēm intelligibilē vel fantasma pfectꝰ intelligit illud ad cuius intellectionē magis conat ꝛ minꝰ intelligit qñ minꝰ cōicat. Ita in sensu eodez obiecto pñte ꝛ in eodē lumine ꝛ in eadē distātia pfectꝰ videt aliqd per maiorē attētionē in vidēdo. Patz etiā ex ꝟ q magis qñqz ledit visus ꝓpter maiorem attētionē. imo ceteris paribus vnus oculus magis attētus posset multum offendi in visione alicuiꝰ in qua minus alius offendit sicut patet per expientiaz Patet etiam ꝑm Augu. 2. de trini. c. 5. q in attento multū remanēt species post visionē que non remanent in oculo nō attendētis. Sed ꝓtra secūdā opinio. istarū duarū vltimaruz arguit spāliter q ipsa sit falsa tam in sensu q̄z in intellectu. In sensu: qr si species ista que est visio sit eiusdē rōnis cum illa que est ī medio. illa in medio erit formaliter visio. ergo mediū formaliter habēs eaz erit formalr videns. Si autem ꝓter hāc spēm in visu q ponit visio sit alia alterius rōnis ab ea. ꝛ alia eiusdē rōnis cū illa que est ī medio habet ꝓpositū. s. q ly ꝛ illud qđ est visio dicatur spēs. tñ est aliqd aliud ꝓus eo in oculo. ꝛ alterius rōnis ꝛ illud vt cōiter dicit ē spēs. Et ita spēs ꝓpria dicta differret ab actōe. Si dicas q spēs in medio differt a spē in oculo ꝓpt diuersa recipiētia. hoc nihil ē qr sicut albedo ē eiusdē rōnis in lapide ꝛ equo. ꝛ ideo vtrūq̄z ē formalr albū ꝑm eādē rōnē albi. ita si illa q̄litas q̄ dicit spēs sit eiusdē rōnis in oculo ꝛ in medio si illa de se sit visio formalr. visio formalr erit i vtro q̄z ꝛ in quocūq̄z ē formalr visio illud formalr ē videns Principale ēt ꝓpm pz. qr in oculo ceco manēte: tñ sic mixto vt ꝓus cātur spēs. Silr in oculo dormiētis als nō excitaret ab excellēti sensibili ꝓnte. Nō etiaz alr aliqs excitaret a sono excellēti nisi spēs eēt in aure. tñ in istis nō est visio. Ita ēt in oculo bñ dispositō recipit aliq̄ spēs eiusdē rationis cū illa que est in medio ex hoc q ipm organū est silis dispōnis cū medio ꝓpter pspicuitatē vtriusq̄z ꝛ dyaphanitatez ex. 2. de aīa. ꝛ ista nō erit formalr visio: qr siq̄ sit illa erit alia ꝛ ꝓr visione. Nō ēt hoc de intellectu sit falsuz: pz ꝓiūgendo aliq̄ dicta sic opinātis. posuit enim nullaz eē aliā spēm ab eēntia diuina in visione beata ꝛ beatitudinē eēntialiter cōsistere in sola visione. Coniunge istud dictū q visio formalr ē spēs. ꝛ segtur q beatitudo nra erit formaliter eēntia diuina. pbatio. btūdo formalr ē visio ꝑm eos. visio formalr ē spēs ꝙz eos spēs ē formalr eēntia diuina. g eēntia diuina est formalr btitudo nra. Sz hec ꝓclo ē inconueniēs aut negēt ista ꝑmissa q visio ē spēs: aut ponāt q eēntia diuina hz aliā spēz a se. aut btitudinē eēntialr in alio q̄z in actu visionis.

a **Ad questionem** rñdeo ꝛ dico q intellectio actualit ē aliqd ī nobis nō ꝓpetuū sz hñs eē post nō eē sicut expimur. Istius g opz ponere aliquā cām actiuā ꝛ aliquo mō in nobis. alioqn nō eēt in ptāte nra intelligere cū volumꝰ qđ ē ꝓ pbz. 3. de aīa. Appet ēt hoc ꝓ oz ꝓcurrere aīaz ꝛ obz pñs ꝛ hō in spē intelligibili sicut dictū ē in ꝓcedēti. q. qr alio mō nō ē pñs vt actu intelligibile loquēdo de sēsibili obo ꝛ māli. Dico g tūc q istius itellectiōis nō ē totalis cā actiua obz nec in se nec in sua spē. sicut appet p rōnes ꝓ scōaz qntā ꝛ sextā opiniones. Et ēt qr tūc nō possz saluari imago ī mēte vt mēs ē. qr nihil ipsiꝰ mēt hēret rōnē parēt. Nec tota cā itellectiōis ē aīa itellectiua vel aliqd eiꝰ formaliter ꝓpter rōnē de q̄ttuor causis q̄ exēplificat rōnez phi in. 2. de aīa de q̄ tāgit a secūdo ad pncipale ad pmā ptē adducunt ad hoc alie ꝓbationes. ꝓma qr tūc actꝰ nō eēt silitudo obi nec distingueret eēntialr ꝓpt distinctionē obi. qr eēntialis distinctio nō ē ab eo qđ nō est cā nec eēt simplr pfectior intellectio pfectioris itelligibilis posito eq̄li conatu hincinde ex pte intē ꝓbatio. qr posita cā totali efficaciꝰ opante segtur pfectior actio. ꝛ ita si aīa eēt cā totalis vbicūq̄z ipsa ex pte sui pfectius ageret ex maiori conatu pfectiorē itellectionē ꝓduceret. ꝛ ita intellectio dei nō eēt pfectior intellectione musce. qđ est ꝓ phm. 10. ethi. ponētē felicitatē in speculatione obi perfectissimi. videt etiam q tūc eēt infinita actiuitas in intellectu inquātū est actiuus respectu oium intellectionū qr ad vnam intellectionē regritur aliq̄ pfectio in causa illius itellectionis ꝛ ad aliā intellectionē alteriꝰ rōnis regrit tanta perfectio vel maior. ergo hñs hāc ꝛ illā ē pfectius q̄z hñs illā tñ. ꝛ ita hñs infinitas tales vt totalis cā est infinitū in pfectione. Silr nō videret quomodo aliq̄ tota scia cōtinet virtualr in obo in sola aia intellectiua haberet cālitatē respectu actꝰ ꝛ habitus Si ergo nec aīa sola nec obm solū sit cā totalis intellectionis actualis. ꝛ ista sola videt regri ad intellectionē. segtur q ista duo sūt vna cā integra respectu notitie genite. Et ista est snīa Augu. 9. de tri. c. vltimo. Sicut allegatū fuit arguēdo ꝓ ꝑmā opinionē. liqdo tenēdū ē ꝛc. Qualr aūt ꝟ sit distinguo de plibꝰ cāis ꝓcurrētibꝰ ad eūdē effectū. Quedā. n. ex equo cōcurrūt sic aliq duo trahētes aliqđ idē corpꝰ. Quedā vo nō ex equo sz hñtes ordinē eēntialē. ꝛ ꝟ duplr vel sic q superior moueat inferiorē ita q inferior nō agat nisi qr mouet a superiore ꝛ qñqz cā talis hz a superiore vtutē seu formā istā q̄ mouet. Qñqz aūt ñ sz formā ab aliquo alio ꝛ a cā superiore solā motionē nālez ad probandum effectum. Quādoqz autē superior nō mouet inferiorem nec dat ei virtutē q̄ mouet. sz superior de

se habet virtutē perfectiorē agendi: ⁊ inferior habet impfectiorē virtutē agendi. nec tñ recipit virtutem istā impfectiorē a supiori que est pfectionis virtutis.

Exēplū p̄mi mēbri huius secūde diuisionis. de potentia motiua que est in manu ⁊ baculo ⁊ pila. Exēm secūdi mēbri, si mater ponat virtutē actiuam habere in generatiōe prolis illa ⁊ potētia actiua patris cō currunt vt due cāe partiales ordinate quidē. qr altera perfectior, reliqua non tñ impfectior recipit suam causalitatē a causa pfectiore. nec tota illa causalitas ē eminēter in causa perfectiori. sed aliqd addit causa imperfectior intātum q̄ effectus pōt esse perfectior a causa perfectiori ⁊ imperfectiori simul: q̄ꝫ a causa sola perfectiore. Ad ꝓpositū. obiectum intelligibile presens in se vel in specie intelligibili ⁊ pars intellectiua non cōcurrūt vt cause ex quo ad intellectionem qr tunc alterum haberet causalitatez talez impfectā ⁊ reliquū suppleret eam. ⁊ si alterū eēt perfectū posset habere in se, vno existēte totam causalitatem amboruꝫ. sicut si virtus motiua vnius eēt perfecta supplere virtutē alterius. ⁊ tunc species esset quasi quidaꝫ gradus intellectiuitatis supplēs graduꝫ intellectualitatis deficientē intellectui. ⁊ tūc si fieret pfectior intellectus p̄m gradū talez posset sine specie ⁊ sine obiecto habere actū intelligendi. qō est falsum. Cōcurrunt ergo ista duo vt habētia ordinem cētialem: nō tamē p̄mo modo: qr nec intellectus dat obiecto vel speciei rationez sue causalitatis. Non enim obiectū natum est in se vel in specie sui facere intellectionez per aliqd qō recipit ab intellectu: sed ex natura sua: nec intellectus recipit suaꝫ causalitatē ab obiecto vl̄ specie obiecti. sicut ꝓbatuꝫ est cōtra quintā ⁊ sextam opinionē in ista questione. Sunt igit̄ cause essenti aliter ordinate vltimo modo. scz q̄ vna est simpliciter pfectior altera. ita tamen q̄ vtraq̄ in sua partiali causalitate est perfecta nō dependens ab alia. Si arguit̄ cōtra istud q̄ in causis talibus cētialiter ordinatis neutra est pfectio alterius. ergo species intelligibilis nō erit forma ipsius intellectus. Similiter ad idem si sit perfectio intellectus ⁊ totū hoc sit ratō agēdi. ergo vna operatio vtpote intellectio nō habebit vnam formalez rōnem agendi. sed ab ente p accidens quale est hoc totuꝫ intellectus habens speciem qō est incōueniēs. qr quicquid nō est per se ens nō per se est ratio formalis agendi. Respondeo ad p̄mam. accidit speciei inquantū est causa partialis respectu actus intelligendi cuꝫ intellectu vt cū alia causa partiali q̄ ipsa perficiat intellectuꝫ. quia ⁊ si perficiat eum nō dat tamen intellectui aliquā actualitatē pertinētez ad causalitatez intellectus. Ex̄pluꝫ. potentia motiua in manu potest vti cultello inquantuꝫ acutum est ad diuidendū aliqō corpus. ista acuties si esset in manu vt in subiecto posset manus vti ea ad eandez operationē. ⁊ tamē accideret manui inquantum in ea est potentia motiua: q̄ in ea acuties esset ⁊ ecōuerso: qr acuties nullā perfectionez daret manui pertinentē ad potētiā motiuā: qō apparet: qr eque pfecta est potētia motiua sine tali acutie: ⁊ ita eodē modo vtit̄ ea quando est in alio coniūcto manui vt cultello sicut vteret̄ ea si esset in manu. Ita in ꝓposito. si species posset esse inexistēs intellectui absq̄ inherentia per moduꝫ forme si isto modo inexistens eēt sufficienter cōiuncta intellectui, possent iste due cāe partiales intellectus ⁊ species cōiuncte sibiinuicem in eandē operationez in quam modo possunt quādo species informat intellectū. qō etiam apparet ponendo aliquod intelligibile presens sine specie. illud enī obiectum est causa partialis ⁊ non informat intellectū vt est altera causa partialis. sed iste due cause partiales approximate absq̄ informatione alterius ab altera per solam approximationē debitā causant vnuꝫ effectum cōmunē. Per idez patet ad secundū. qa in vno quoq̄ ordine cāe oportet ponere respectu vnius effectus vnā per se causam. ⁊ vnam per se rationem causandi. ita intellectus in suo ordine causalitatis est vnus. ⁊ habet vnam formalē rationez causandi ⁊ species vel obiectuꝫ in suo ordine causādi ē vna causa ⁊ habet vnaꝫ rationem causandi. sed non oportet talem causam, put cōplectitur omnes causas partiales habere vnaꝫ rationez causandi nisi vnitatem ordinis. qr si cum vnitate ordinis cōcurrat vnitas p accidens hoc accidit. sed vnitas ordinis est per se.

Exemplū sol in suo ordine causandi habet vnam rationē causandi respectu prolis. ⁊ pater in suo ordine causandi est vna causa vnius rationis. sed cā totalis que complectitur patrez ⁊ solem nō habet aliquā vnam rationē formalē causandi sicut nō est vna causa nisi vnitate ordinis. ⁊ si ꝓtingat causas sic ordinatas p̄eter vnitatē ordinis habere vnitatē per accidens inquātū. s. vna accidit alteri. hoc nō ꝓuenit eis per se inquantū sunt cause ordinate.

Ad argumenta opinionum

per ordinē. p̄mo ad auctoritates Aug. dico q̄ imago que ponit̄ ab eo eē in spū opz q̄ intelligat̄ eē in ania: vel in aliquo aie vt in subiecto. ⁊ nō p̄cise in corpore sic mixto. aliter nō cōcluderet̄ illam imaginē esse nobiliorem omni corpore sicut dicit ipse. ix. sup Gene. qō autē est in anima vel in aliquo aie vt in subiecto nō est illa species que cōiter dicit̄ species. sed illa recipit̄ in parte organi que est corpus sic mixtum. sz illud qō recipit̄ in anima vel potentia anime ē actꝰ cognoscēdi. ergo per imaginez intelligit ipse talē actum. Ista glo. arguit̄ ex dicto eius. ii. de trini. c. j. vel 5. vbi vult q̄ informatio sensus que fit a solo corpore dicitur. illa aūt informatio est ꝓpria species que recipitur in parte organi. s. in corpore sic mixto. hoc patz ex hoc qō dicit q̄ gignit̄ a solo corpore qō videtur. Sicut ergo illud qō est ꝓprie imago dicit̄ visio. ita ecōuerso visio pōt dici imago ⁊ multo verius. qr visio p̄m veritatem est quedā qualitas. ⁊ talis qualitas est quedam similitudo obiecti. ⁊ forte pfectior q̄ illa similitudo p̄or que dicit̄ visitate species. Hoc itelecto faciliter patet ad auctoritates eius. concedo. n q̄ istam imaginē que est sensatio nō causat corpus in spiritu vt totalis causa. sed anima causat in se mira celeritate: non tñ vt tota causa sed ipsa ⁊ obiectū. vñ dicit ibidez. ix. q̄ mox vt visum fuerit ⁊c. Innuens q̄ p̄esentia obiecti regrit̄ in ratione visibilis vt anima faciat in se visionē ⁊ nō requirit̄ nisi vt aliquo modo causa partialis sicut ipsemet exp̄mit. ii. de tri. c. 2 vel. 5. q̄ a videte ⁊ visibili gignit̄ visio. Istaz cōclusionē sic intellectā ꝓbat ratio sua in auctoritate p̄allegata. qr illa ratio siue ꝓpositio. s. q̄ agens est p̄stātius patiente nō est immediata: sed dependet ex istis tribus. s. agens est p̄stantius effectu. ⁊ effectꝰ agētis ē actꝰ ⁊ forma patiētis ⁊ actꝰ ē nobilior potētia. q̄ agēs inducēs hꝰ i formā est nobilis patiēte. Vbi igit̄ iste ꝓpones sunt vere ibi ꝓpō Aug. quā accipit ee va Ista aūt q̄ agēs ē p̄stātior effectu nō ē va nisi de cā totali. Pōt. n. aliq̄ ee cā partialr agēs ad aliquē effectū nobiliorē se sicut elemētū in vtute corpoz celestiū potest agere ad gnātionē mixti qō est nobilis ipso elemēto agēte vt ptiali cā. Per istud pz ad scōaz auctez Aug. io. de tri. c. 5. vel. 15. format. n. aīa in se imaginem. hoc est sensationem. ⁊ de se. hoc est ipsa ē in potentia naturali ad sensationem ⁊ in potentia neutra sicut superficies ad albedinē ē in potentia neutra ⁊ non naturali. ⁊ istaz naturalitatē ostendit cuꝫ dicit̄ de se. Et loquit̄ ibi tñ ō sēsatiōib⁹ vt appet. qr dic ibidē q̄

illas partes alę que corpoꝛ similitudinibus ſformãtur habemus cõmunes cum beſtijs. hoc verũ eſt de illis que informãtur imaginibus. hoc eſt ſenſationibus extẽdendo nomen imaginis ad ſenſationem.

Ad rõnem ꝑmam ꝓ illa opinione dico ꝙ concludit ꝑ me. qꝛ cognitio cum ſit operatio vitalis nõ ẽ a non viuo ſicut a totali cauſa. poteſt tamẽ non viuum eſſe cauſa partialis alicuius viui vel effectus vitalis ſicut ſol nõ viuus eſt cauſa partialis cũ ꝓ̃ie ad generãdum filium viuũ. ⁊ multo magis in ꝓpoſito eſt poſſibile: qꝛ hic cauſa ꝑncipalioꝛ eſt viua ſicut patebit i ſequẽti qõne. Cum arguit poſt de forma ꝑfecta hoc concludit ꝙ aliquã actiuitatẽ habeat reſpectu ꝓ̃prie opationis. Sed qꝛ videt cõcludere totã cãlitatẽ in ea reſpectu ſue ꝓ̃prie operationis. Reſpondeo ꝙ iſta forma ex ꝑfectione ſua ordinat ad habẽdã aliquã opationem circa totũ ens. vt dicit. 3. qõne huius di. qꝛ vero nõ eſt ſimpliciter ꝑfecta qꝛ nõ eſt infinita. iõ non põt in ſe habere totũ ens. ex eius ergo ꝑfectione cum ſua impfectione cõcludit ꝙ aliquã actiuitatem habeat nõ tñ ſufficiẽtem. qꝛ nõ poſſet habere totalẽ cauſalitatẽ cognitionis reſpectu totius entis niſi haberet in ſe totũ ens. ⁊ ideo dico ꝙ forme impfectiores bene poſſunt eẽ cauſe totales reſpectu ſuarũ operationũ. qꝛ operationes earũ ſunt limitate ad res reſpectu quarũ rerum habere totalẽ actiuitatẽ nõ concludit aliquam ꝑfectionẽ actiuam niſi limitatã. Sꝫ in iſta forma perfecta que ordinat ad totũ ens nõ poteſt poni totalis cãlitas reſpectu cognitionis totiꝰ entis. tũc enim poneret in ea virtus actiua illimitata. Sed tñ põt poni cãlitas partialis in ea ⁊ partialis in obiecto vt ſic ipſa poſſit cooperari perfectioni ſue circa quodcũqꝫ obiectũ. ⁊ obiectũ etiã quodcũqꝫ cooperari ſibi magnũ obiectũ ad magnã perfectionẽ eius: et paruũ ad paruã. Alia duo argumẽta de actione vt diſtinguit cõtra factionẽ ⁊ ꝙ actio denoiat agẽs. cõcedo. pono enim actum intelligẽdi vere manere in agẽte. qõ eſt cauſa partialis. ſ. in ſuppoſito agente: ita ꝙ non trãſeat extra ſuppoſitũ. ſed nec trãſit extra partem intellectiuã in ſenſitiuã: nec extra intellectiuã in appetitiuã. nec extra ꝑncipiũ eius actiuũ in aliã potẽtiã. ſed manet in parte intellectiua que eſt cauſa partialis eius. Nõ autẽ oportet actionẽ ꝓ̃prie dictã manere in ſua cauſa totali: ꝫ ſufficit ꝙ maneat in ſua cauſa partiali.

Ad argumenta ꝓ ſecũda

opinione quãuis poſſet ibi tangi vtrũ iſta cãlitas que attribuit parti intellectiue ꝓueniat ꝓ̃prie intellectui agẽti vel poſſibili. tamẽ illã difficultatẽ dimitto vſqꝫ alꝫs. Cum ꝓbat ꝙ poſſibilis nõ põt habere illaꝫ cauſalitatẽ. qꝛ nihil idẽ agit in ſe. Rndeo ꝙ illa ꝓpoſitio nõ eſt vera niſi de aliquo agẽte vniuoco. nec iſta ꝓbatio eius ꝙ tũc idem cẽt in actu ⁊ in potẽtia cõcludit: niſi quãdo agẽs agit vniuoce. hoc enim inducit in paſſum formã eiuſdẽ rõnis cum illa per quam agit. Si enim aliqd ſic ageret in ſe: ſequeret ꝙ ſimul haberet formã eiuſdẽꝫ rõnis ad quã mouet. ⁊ dũ moueret ad illã cauſaretur illa. igit ſimul haberet illam ⁊ nõ haberet ſaltẽ hoc ſeqtur de duabus formis eiuſdẽ ſpeciei vel de eadẽ. In agẽtibus autẽ equinoce. i. in illis agẽtibus que nõ agũt per formã eiuſdẽ rõnis cum illa ad quã agũt. ꝓpoſitio illa ꝙ nihil mouet ſe ñ hꝫ neceſſitatẽ: nec ꝓbatio eius ꝙ aliqd ſit in potentia ⁊ in actu reſpectu eiuſdẽ aliqd concludit. nõ enim ibi agẽs eſt tale formaliter in actu quale paſſũ eſt formaliter in potẽtia. ſed agẽs virtualr eſt tale in actu qualiter formaliter eſt in potẽtia patiẽs. ⁊ ꝙ idẽ ſit virtualiter tale in actu ⁊ formaliter tale in potẽtia nulla eſt cõtradictio. Iſta glo. de agẽtibus vniuocis ⁊ equinocis neceſſaria eſt. qꝛ ꝓbs poſuit motũ nõ tñ in genere qualitatis ſed quãtitatis ⁊ vbi. In quãtitate autẽꝫ ⁊ vbi nullũ eſt agẽs vniuocũ. qꝛ in genere quãtitatis ⁊ vbi nulla eſt forma que ſit ꝑncipiũ inducẽdi ſimilẽ formã. ĩmo vt generaliter dicat qcũqꝫ motꝰ ẽ ad formam non actiuam nõ eſt ab agẽte vniuoco. qꝛ ex quo forma talis terminans nõ ẽ actiua nulla eiuſdem rõnis eſt ꝑncipiũ agendi. Sunt igit apud ꝓbum multi motus ab agente nõ vniuoco ſed equoco. ⁊ ibi agens ẽ vtualr tale in actu ql̃e patiens formalr in põ. Si arguas ergo in oĩbus poſſet idem eſſe in actu virtuali ⁊ in potentia ad actũ formalẽ. ⁊ ſic qõlibet põt mouere ſe. Rndeo ꝙ in iſta illatione ẽ nõ cauſa vt cauſa. nam ex gnãli rõne actus virtualis ⁊ potẽtie ad actũ formalẽ nulla eſt repugnãtia: qꝛ ſi ex iſta rõne eẽt repugnãtia tũc ⁊ in quolibet eẽt repugnãtia. tñ i aliquo cum actu virtuali ꝯcurrit aliqd aliud ꝓpter qõ repugnat ſibi qñqꝫ eẽ in potẽtia vel actu formaliter tale. Exemplũ eẽ calidũ virtualr in actu ⁊ formaliter ĩ potentia de ſe non includit ꝯdictionẽ vel repugnãtiam ⁊ ideo in nullo ſubiecto includũt repugnãtiaꝫ ꝙ ꝓpter hoc non poſſunt eſſe ſimul: nec alterũ eſſe ibi qꝛ alterꝫ Tamen ſol qui eſt calidus virtualiter nõ põt eſſe calidus formaliter. tamẽ hoc non eſt ꝓpter repugnãtiaꝫ iſtorum. ꝑbꝫ qꝛ ſaturnus eſt frigidus virtualiter. et tamẽ nõ põt eẽ calidus formaliter. ergo actus virtualis nõ erat in eo cauſa repugnãtie ſed aliqd aliud qõ eſt cõmune Soli ⁊ Saturno. puta ꝙ iſta ſunt corpora incorruptibilia. ⁊ caliditas eſt ql̃itas corporis corruptibilis. Sed ſi obijcias ꝙ talia ꝑncipia metb. ex quo ſunt generabilia nõ debẽt negari ꝓpter aliqs difficultates ſpeciales. Reſpondeo ꝙ nulla ſũt ꝑncipia metaphyſica que multa habẽt ſingularia falſa. intelligendo autem ꝙ nihil eſt in actu virtualiter et in potentia ad actum formalẽ. ⁊ ꝙ iſta repugnãtia accipiat ex parte vel ratione actus ⁊ potẽtie nõ eſt ꝑncipium methaphyſicũ. qꝛ multa ſingularia ſatis patẽter ſunt falſa. ex quo patet ꝙ illud nõ eſt ꝑncipiũ methaphyſicũ. ſed ꝙ nihil eſt in actu formali ⁊ in potentia reſpectu eiuſdẽ actus formalis. verũ eſt ꝙ ſic nihil eſt in actu ⁊ in potentia. Et ſi omnino contendas ꝙ etiam loquẽdo de actu virtuali ⁊ potentia ad formalẽ actum ſit ꝓ̃principiuꝫ methaphyſicum.

Quomodo alij erant ita ceci ⁊ iſte ſolus videẽs vt rationem cõmuniũ terminoꝝ metaphyſicoꝝ non poſſent cõcipere ⁊ ex eis apprehẽdere veritatem talis complexi qõ ipſe ponit ꝑncipium methaphyſicũ qõ non tñ ab alijs ponit ꝑncipium immo in mlt̃is falſum ⁊ nunqꝫ neceſſarium in ratione terminoꝝ

Cum arguitur ſecũdo phyſicoꝝ de cauſa materiali ⁊ efficiente ꝙ nõ coincidunt verum eſt de materia que eſt in potentia pura. ſed nõ de materia ſm qui d: qualis eſt ſubiectũ reſpectu accidentis. Neceſſe ẽ enim aliquid idem quãdoqꝫ eſſe materiam ⁊ efficiens reſpectu eiuſdẽ. qõ apparet quia talis paſſio nõ predicaretur per ſe ſecũdo modo de ſubiecto. quia ſi predicaretur de ipſo ſecũdo modo eſſet eius cã materialis ſicut materia eſt in accidentibus. qꝛ ponitur in diffinitione eius vt additus ſi etiaꝫ eſt predicatio per ſe. igitur ⁊ neceſſaria. ſed qõ eſt ſola cauſa materialis reſpectu alicuius non habet neceſſitatemꝫ reſpectus eius. ergo oportet ꝓter cauſalitatemꝫ materie ponere i ſubiecto cauſalitatemꝫ efficiẽtie ad ſaluãdũ neceſſitatẽ

Quod arguit poſtea de relationibus realibus oppoſitis. Dico ꝙ alique relationes oppoſite ſunt incõpoſſibiles in eadem natura: alique in eodem ſuppoſito. alique nec in eadem natura nec in eodem ſuppoſito. vnde ex ratione relationũ realiũ in cõi nõ poteſt ꝯcludi repugnãtia earũ in eodẽ. Exẽpla ꝑdcõrũ cã ⁊ cauſatũ in eadẽ nã ſiue ſuppoſito repugnant: quia ſi

non tūc idē depēderet a se. pducēs ⁊ pductum nō repugnāt in eadē natura. q; nā potest cōmunicari sine diuisione sui qualis est nā diuina. repugnat tm̄ in eodez suppōsito. mouēs aūt ⁊ motū nec in eadē natura nec in eodē suppōsito repugnāt: q; hic nō ponitur dependētia eēntialis qualē ponūt relationes cāe ⁊ cāti. nec per idē ponit̄ q; idē sit anteq̄z sit qđ ponere videtur rō pducti ⁊ pducētis. sed tm̄ ponit̄ h̄ q; idē depēdet a se quātū ad actū accītalē. sicut motū a mouente dependet quātū ad actū accītalē quē recipit ab eo.

Incōpossibilitatē igit̄ alīq̄rū ralationū realiū opz pducere ad aliquā incōpossibilitatē pōz̄ ⁊ vbi ista pōz nō inuenit̄ ibi nec illa incōpossibilitas relationū oppositarū cōcludet̄. Hoc ēt amplius declarat̄. q; sicut iste relationes pducētis ⁊ pducti que sūt repugnātes tm eodē suppōsito pñt fundari in eadē nā illimitata sicut in eēntia diuina. ita iste relationes mouētis ⁊ moti q̄ multo minoz̄ hñt repugnātiā fundari pñt in eadez nā aliq̄liter illimitata. Quicqd aūt est in potentia ad aliquē actū formaliter. ⁊ cū hoc hz eādē actualitatez virtualr̄. sicut cum idē mouet se est aliqualr̄ illimitatū. ponit̄. n. nō tm̄ capar illius perfectionis: sz vtcausans eā. ibi igit̄ ppter illimitatione aliqualē hñ cōpatiunt̄ se iste relationes oppōsite. Ad achillē eoz̄ q; qōlibet moueret se. Dico q; sicut argutum est ꝓtra pmā opinionē in excludēdo cām sine qua nō. q; nihil est cā totalis ⁊ pfecta nālis effectiua alicuius effect⁹. qn ipm approximatū totali receptiuo ⁊ nō impeditū cāet illud. lignū aūt semp est approximatū sibiipsi. et sufficiēter ⁊ nō pōt poni aliqō perpetuū impediēs qñ ignis nō est pñs sibi. q; si ponat̄ hoc impediēs amoueat̄ illud ⁊ nō erit impeditū. si aliud amoueat̄ illud ⁊ sic discurrēdo per singula hēbit̄ sibi pñs lignū ⁊ nullo mō impeditū. igit̄ si ipsum eēt causa actiua totalis respectu calozis. ⁊ ipm ē ēt totalis cā receptiua. igit̄ semp eēt calidū. nō aūt semp est calidū sicut bzutū potest semp sentire. ergo cū non posset poni nō causalitas totalis ppter impedimētū nec ppt approximationē. nec ppter receptiuū cōcludet̄ q; in ligno nō est cālitas actiua totalis qđ ē ppositū. sic igit̄ nō oia mouebūt se vt cāe totales. q; nulle tales nāe que nō hñt semp actū: sunt cāe nāles totales illius act⁹. Sed dices dicā lignū eē cāz ptialē vt pñte igne coagat ad calefactionē sui in rōne effectui vel actiu partialis.

Nec ista cauillatio valet. q; cāe due ptiales nō ponunt̄ respectu eiusdē effect⁹ qñ altera p̄cise hz totum effectū in virtute sua vniuoce vel equoce. pbo. si enī altera haberet in virtute sua totū effectū. segtur q; totū pōt pducere. igit̄ alia cā partialis nihil pōt pducere. vel idē bis pduceret̄. ignis aūt q; ex p̄cedēti argumēto cōclusus fuit hēre actiuitatē respectu calefacere in ligno hz in se virtualr̄ totū calozē ligni. ꝯ lignum hic nullā hz cālitatē partialē. Ad ppositū igit̄ quia aia nō semp est in actu respectu cuiuscūq; intellectionis. cū tamē ipsa sit receptiua respectu cuiuscūq; ītellectionis. ⁊ ipsa sit sibiipsi approximata ⁊ nō semp impedit̄. ꝯcludit̄ ipsam nō eē cām actinā totalē. sed aliquid aliud regrit̄. illud aūt aliud cōcludit̄ eē obiectū q; eo p̄sente segtur effectus. eo nō p̄sente nō pōt haberi effect⁹. Cōcludit̄ ergo pmo cālitas aliq̄lis in obiecto nec totalis. q; oīm ppter sui impfectionē non pōt habere in virtute sua totaliter intellectionē p̄opter suā perfectionē. ⁊ iō cōcludit̄: q; cū obo requirit̄ aliq̄ alia cā actiua partialis. nō aūt alia ab intellectiua. q; ipsa ꝯcurrente cū obo segtur intellectio. sic ergo cōcludit̄ hic duas eē cās partiales actiuas. ⁊ tamē in alijs multis est q; nihil idē mouet se vel cāt sic nec totaliter nec partialr̄. Istud ēt qđ habet̄ p Achille ñ videt̄ multū efficax argumētū. hoc enim videt̄ esse cautela quedā diuertēdo a parte opponētis ad partē respondētis. q; ppter defectū argumēto ꝛ induūt tales formā respōdentiū vt trīdētes faciāt argumenta ad pbādū vnū necessariū. s. q; lignū nō calefaciat se.

Protertia ⁊ quarta opinione non sunt argumenta adducta ad que opz respōdere. qui vult credere ō actu suo simplici. ⁊ de sēdo distincte cognoscēdi. vel illud dictū secūde opi. q; spēs inclinat credat nō credenti. trīm nō sit articulus fidei nisi per rōnem ostēdat Iste trīm due opi. s. tertia ⁊ q̄rta q̄ vident̄ inter se oppōsite ꝯcordant̄ ad inuicē ⁊ ꝓfirmant̄. ⁊ hoc sic. ad agendū regrit̄ rō formalis agēdi ⁊ rō agētis. agēs ē suppositū. rō agēdi est forma elicitiua actionis. In pma igit̄ actione in intellectū possibile agēs est fantasma sed qđ quid ē splēdens in fantasmate est rō agendi ipm. ⁊ hoc inquātū illud qđ qđ est stat in lumine intellect⁹ agētis ⁊ penetrat̄ ab illo lumine ⁊ ambit̄ ab ipo agente. ⁊ hac rōne agēdi pmū impressū in intellectū possibilē est inchoatio habit⁹ scialis q̄ inchoatio nō ē spēs intelligibilis nec forma mouēs ad actū intelligendi. q; oīm ē in se pñs q̄ten⁹ relucet in fantasmate q; fantasma pñs est intellectui q; vbiq̄z pñs ē in corpore. igit̄ nō regrit̄ aliq̄ alia spēs p quā oīm sic sit pñs. nec aliqd aliud tenēs vicē obi vel repñtās ipm cum ipsa impssio pma hēat rōnē ⁊ quo ⁊ qđ respect⁹ intellectionis quo. q; p ipam est intellect⁹ in potētia ppinq̄ ⁊ accītali ad actū intelligēdi sicut p grauitatē est corpus in potētia ad vbi ⁊ ēt ē quo quātū ad hoc q; manet in intellectu impedito ab actuali intellectione. ē ēt qđ q; sibi pmo occurrit sicut ꝓm Auic. pmū sensatū ē spēs nō vt oīm terminās. sed vt quasi qđā deducēs non per collationē sed per cōtinuationē in oīm. Sic igit̄ concordat̄ pma opi. ⁊ secūda quo ad hoc q; pma negat spēm. ⁊ secūda cōcedit inclinationē p̄cedentē actū. Quo ad hoc autē q; pma opi. ponit intellectū eē passiuū respectu pmi actus. ⁊ actiuū respectu secūdi act⁹. ⁊ secūda opi. videt̄ ponere q; aia seipsa eliciat actū. hoc cōcordat̄ sic. q; facta tali impssione pma in intellectuz possibilē ipse inte⁹ occurrit tali passioni: q; oē passiuū occurrit agenti inq̄ztū passiuū nititur saluare suuz esse. hoc etiā vult Aug. 6. musice vbi loqtur de illis numeris occursorijs ⁊ de alijs in isto occursu intellect⁹ imbibit̄ illā intellectionē cōfusam ⁊ trāsmittit ad intima sua. ⁊ tūc recepit eā a se intimius q̄z possit eā recipe ab obo. illi ēt impssioni sic intimate occurrit intellectus secūdo. ⁊ in illo secūdo occursu imergit se illi penetrādo illā ⁊ in hoc ē distincta ⁊ pfecta cognitio intellectus.

Quicquid sit de opinionibus illis q̄s iste medi⁹ nitit̄ exponere. arguit̄ ꝯ multa hec dicta q; pmo ponit. s. q; qđ est relucēs in fātasmate eē rōnē agēdi formalē fātasmati. Cōtra quō aliquid est ratio agendi alicui in quo nō est formalit̄ aut si quoquo modo qđ quid est ponat̄ in fantasmate cum istud sit esse eius ꝼm quid. q; ꝼm eē representati ⁊ non ꝼm aliqđ esse existentie quomodo ipsum qđ quid est ꝼm istud eē erit ratio formalis agendi aliq̄z actionem realez. ⁊ ita cum istud fantasma per quod connenit sibi istud esse non sit p̄ncipalis causa agendi ꝼm eos. ergo nec quod quid est ꝼm q; existit in eo est p̄ncipalis ratio agendi qđ est ꝓtra eos. Preterea preter hoc quero qđ qđ est stare in lumine intellectus agentis si nihil aliud est nisi intellectuz agentem esse in anima ⁊ in fantasia eiusdez anime esse fantasma. ergo perpetuo quando fantasma est in virtute fantastica fit ista penetratio ⁊ ambitio. ⁊ ita erit in frenetico ⁊ dormiente quod negat ille cuius opinio exponitur si aliqd aliud ē q̄z illa duo eē sil̄ ⁊ sit aliq̄ actō noua det̄ igit̄ ei⁹ termin⁹ nouus. nō erit in fātasmate. igit̄

erit in intellectu possibili. ꝑ qꝰ qd est nō agit p aliquā penetrationē que penetratio p̄cedit actionē qꝰ qd est sed tm̄ modo qꝰ qd est cū intellectu agēte coagit cāndo aliquā impssionē nouā in intellectu possibili. h̄ dicit opi. alia. Si dices alia opi. ponit spēm intelligibilē impressā. ista nō ponit spēm talē sed inchoationem habit⁹ scialis. Contra ista opi. ponit istā impssionē eē p̄mū quo intellect⁹ est in potētia accītali cuz tm̄ p̄us cēt in potētia cēntiali. sed si p istā impressiōez nō est obiectū intelligibile pīs nunc magis ꝙꝫ p̄us. nō magis est nūc in potētia accītali ꝙꝫ p̄us si est p̄sens aliquo mō nūc quomō nō fuit p̄us pīs illud quo nunc ē pīs est spēs intelligibilis. hoc etiā magis appet ex hoc qꝰ p̄mo ei occurrit tāꝙꝫ oīdēti obiectū ꝓpter nālē cōtinuationē ad ipm̄. hoc nō posset eē nisi obiectuz reluceret in eo ⁊ ita hēret rōnē spēi. Silr hoc qꝰ dicit inchoationē habit⁹ scialis p̄cedere actū nō ē verū q: habit⁹ ꝓprie loquēdo vt phs logtur. 2. ethi. generat ex aliquo actu elicito. ⁊ sicut vltim⁹ gradus habitus generat ex vltimo actu. ita p̄m⁹ ex p̄mo. ita qꝰ q-cūꝙꝫ gradus habit⁹ est posterior aliquo actu. ꝑ illō qꝰ est simplr p̄mū in intellectu possibili nō ē aliqd ipsius habitus. Hoc ꝓfirmat ꝫm opinionē illius doctoris ꝙ exponit. q: ponit istā inchoationē eē cēntiā habitus totā. Ad vlteri⁹ dr̄ de occursu illo. Nndeo occursus nō bñ assignat nec ad intētionē Aug. patiēs enim occurrens agēti nitit saluare se ⁊ ꝓtra agere agēti cōrūpenti se. hoc sic intelligēdū est. hic istud agēs agit ad pfectionē ⁊ salutē passi. ꝑ non occurrit ei ꝓpter illam rōnē vt saluet istā: nec ista est intētio Aug. vult enim qꝰ aīa occurrens passioni facte ab aere in aure vehemētius agitat illū aerē. ⁊ sic cāt magis auditionez ꝙꝫ solus son⁹ cāret. hoc igit occurrere est ei coagere.
Et tūc rndeo breuiter ad Aug. de impssione spēi sensibilis facta in organo vel spēi intelligibilis facta in intellectu. aīa per potētiā talem occurrit. i. cū illa spē impssa coagit ad actū aliquē pfectiorez ꝙꝫ posset illa spēs de se sola cāre. Et cū vltra addit de illo duplici occursu p̄mo occurrit passioni q̄si tangenti illum ⁊ post passioni imbibite. q̄ro qd significēt ista ꝛba metaphorica. si significēt qꝰ per scōm occursū cātur aliquid pfectius ꝙꝫ per p̄mū: ⁊ illud intim⁹ pficit. sic dicit mā intimius pfici a forma pfectiori que magis actuat eam. ergo in secūdo occursu nō trāsmittit passio illa ad intima magis ꝙꝫ prius. sed aīa coagēs illi passioni cāt aliqd pfectius qꝰ est intimius in aīa ꝙꝫ illa passio prius cāta.

Ad auctoritatem phi. 3. de aīa qꝰ intelligere est pati. q̄ adducit p. 5. opi. hic tm̄ nō determinādo dico qꝰ philosophus locutus ē cōiter de potētijs aīe inquantum sunt qb⁹ formaliter sumus in actu scōo. puta de sensu inquātū est quo formaliter sentim⁹ de intellectu inquātū est quo formaliter intelligim⁹. formaliter aūt intelligimus intellectū inquātū recipit intellectōez q: si cāret eam actiue nō tm̄ dicor intelligere intellcū inquātū cāt: sed inquātū hz intellectionē vt formam hēre enim q̄litatē est esse quale. ⁊ ita intellectū habere intellectionē siue recipe qꝰ idē est. est ipm̄ eē intelligentē. nos igit intelligim⁹ intellectu inquātū recipit intellectionē. iō phs loquēs sic de intellectu necesse habuit dicere eū esse passiuū. ⁊ qꝰ intelligere est qꝺam pati. hoc est qꝰ intellectio inquātū est qꝺaz quo formaliter intelligim⁹. ⁊ forma q̄dā recepta in intellectu. nō aūt intelligim⁹ ea inquātū est qd cātū ab intellectu si causat ab eo. nā si de⁹ cāret ⁊ eam in intellectu nr̄o impmeret nō min⁹ ea intelligeremus. sicut dixi de intelligētia actualiter. ita dico de scire habitualiter. qꝰ inte⁹ est quo scimus habitualiter inquātū recipit habitū. nō inquantū istū cāt si illuz cāt. dico igit qꝰ oēs auctoritates que sonāt passibilitatē intellect⁹ possibilis p̄nt exponi de eo inquātū cognoscimus habitualiter: vel inquātū cognoscimus actualr. ⁊ isto mō p̄cedo qꝰ est passiuus. ⁊ si sit actiuus nō tm̄ ꝫm istā rōez sed accidit ei qꝰ sit actiuus ꝫm istā rōnē. affirmāt ergo iste auctoritates de intellectu qꝰ verū est qꝰ sit passiuus nō loquētes de intellectu sub rōne actiui sed assērentes ipm̄ hēre rōnē receptiui lz ipm̄ nō dicat nō eē actiuū. locus aūt ab auctē nō tenet negatiue. Et p idē rndet ad illud de potētia accītali ⁊ cēntiali. nō. n inte⁹ est in potētia cēntiali qz deficiat sibi aliqua ratō cālitatis ꝙꝫ tū est ex pte sui. sed intellectus est in potētia cēntiali qm̄ alia cā partialis nō eēt sibi pīs quam opz eē pītē ad hoc qꝰ sequat actio. ⁊ qm̄ illa cā partialis est approximata est in potētia accītali siue ꝓpinq̄ ad agēdū. Sed illa auctoritas que dicit qꝰ intellectus possibilis nihil ē eoz q̄ sūt aī intelligere requirit aliā expōnē quā in tm̄ pertractāt aliq vt dicāt intellectū possibilē eē in pura potētia in genere intelligibilium sicut mām p̄mā in genere corpaliū que nō ē intentio phi. qz potētia ad accns numq̄ fundat nisi in suba in actu. intellectio aūt siue spēs intelligibilis nō ē forma substātialis ꝙꝫ accītalis. igit qꝰ est imediatū receptiuū illius est aliqd in actu substātiali. aut saltē qꝰ ē mediate receptiuū. ⁊ tūc qꝰ imediate recipit erit aliquis act⁹ accītalis. sicut se hz superficies ad albedinez. intellect⁹ igit possibilis ꝫm qꝰ est illud qꝰ recipit spēcies intelligibilis vel intellectio vel illud ꝫm qꝰ spēcies recipit in aīa nō erit pnrū potētiale. sed erit aliquid in actu p̄mo lz iste respect⁹ potētie nō sit aliqd in actu. cum. n. loquor de potētia receptiua albedinis: non loquor de potētia q̄ dicit respectū ad albedinem ille. n. respect⁹ nō est aliqd in actu. sicut nec albedo ad quā est est aliqd in actu. sed illud in quo est ista potentia ē aliqd in actu vt superficies q̄ est receptiua albedinis. ita hic lz aī intellectionē potētia aī actū que ē respect⁹ ad iniellectionē nō sit aliqd in actu sicut nec intellectio ad quāē. tm̄ illud in quo est ista potentia qꝰ ē fundamentū istius respectus est aliqd in actu ⁊ illud est intellectus possibilis. nō est igit apud phm intellectus possibilis nihil in actu sicut isti accipiūt. ꝙz oporterent illā auctoritatē. hoc mō nāliter intelligim⁹ p̄mo illa que p̄mo occurrūt ex fantasmatibus sicut dictum est in. q. 2. huius dis. nihil igit possumus potentia ꝓpinq̄ intelligere aī intellectionē alicuius imaginabilis. ideo nō possum⁹ intelligere intellectū aī intelligere alterius intelligibilis. ꝑ nec intellectus pōt intelligi a nobis aī intelligere alterius intelligibilis ergo nō est intelligibilis aī intellectionē alicuius alterius. sicut p̄mum aīcedēs est verū sic ⁊ cōsequens ideo sic intelligēdum est ipm̄ nō esse aliqd eoz q̄ sūt ante intelligere. s. intelligibiliū. non qz anteꝙꝫ intelligat nihil sit in actu. sed qz non est aliquid qꝰ possit potentia propinqua intelligi a nobis ante intelligere alterius ꝓpter intellectionē nr̄am naturalē incipientem a fantasmatibus mō. Et cum post arguitur de illa similitudine qꝰ sit ratio tam faciēdi ꝙꝫ agendi. Dico qꝰ in faciēte bene forma est ratio faciendi in q̄ forma faciēs assimilat sibi factum. sed in agente nihil est productū nisi ipsa actio. actio enim est vltim⁹ terminus nec habet alium terminū. ⁊ ideo nō opz qꝰ in agente rō agēdi sit aliquid in quo assimilet agens alicui alteri ꝓducto. Sed dices saltē illa est ratio agendi in qua agens assimilat sibi productum. scilz actionem ipsam bene cōcedo qꝰ species illa que est similitudo obiecti ⁊ per quam intellectus assimilatur cognitioni producte est aliqua ratio agēdi. sed nō tota rō nec ēt rō p̄ncipal. sic patebit in seq. q. ꝙz qñ dnc cāe ꝓcurrūt sufficiēt ꝓpinquare silitudo formal ⁊ remotiore virtual siue silitudo equoca ⁊ ita inte⁹ q̄si cā supior

T. i. pte sū. q. 67. ar. i. ⁊ Egi. q°. 1. q. 3 ⁊ q°. 2. q. 3.

equoce ⁊ virtualr assimilar cognitioni vel intellecti
oni. spēs aūt q̄si cā ꝓpingor q̄si vniuoce ⁊ formaliter
assimilar ei. Cum arguir post de indeterminatio
ne intellect⁹ ad diuersos act⁹ ⁊ obia. ℟ndeo q̄ alia
ē indeterminatio mālis ꝓpter defectū act⁹. alia ē in
determinatio agētis ꝓpter illimitationē virtutis ac
tiue sicut sol est indeterminat⁹ ad multa generādum
p̄mo indeterminatū nō agit nisi determinef p aliquē
actū. qr alr nō est in actu sufficiēte sed in potentia. se-
cūdo mō indeterminatū nulla forma alia a se deter-
minar. sed er se determinar ad ꝓducēdū quēcūq; ef
fectū ad quē er se est indeterminatū. ⁊ hoc p̄nte passo
receptiuo sicut sol p̄nte passo generat q̄libet genera
bile ex quo ip̄m natū est generari. ita in ꝓposito ide-
terminatō intellect⁹ nō est indeterminatio potētiali
tatis passiue in ordine cālitatis. sed est indetermina
tio actualitatis q̄si illimitate. ⁊ ideo non determina
tur per formā que sibi sit ratio determinate agēdi. ꝫ
tm̄ modo per p̄ntiā obiecti circa q̄ determinatū na
ta est esse determinata intellectio. Vel aliter posset
dici q̄ sicut cā supior determinar ad agēdū cōcurrēte
aliq̄ particulari cā inferiori sicut sol ad generādū ho-
minē cōcurrēte hoie agēte. ⁊ bouē cōcurrēte boue. nō
aūt per aliquā formā sibi receptā. ita intellect⁹ q̄ ē cau
sa supior ⁊ cā illimitata determinar ad hoc obm con
currente cā particulari determinata. puta ad agēdū
circa hoc obm ꝓcurrēte hac spē. nō enim istud deter-
minās determinat effectiue cām supiorē indetermi
natā neq; formaliter sicut rō agendi. sed sic determi
nat hoc est virtus actiua supior indeterminata pōt i
determinatū effectum tali virtute inferiori determi
nata cōcurrere.

Ad argumenta principa

lia. Ad p̄m dico q̄ ar⁹ phi. 2. de aīa bñ ꝓcludit q̄ sen-
sus nō est cā totalis respectu sensationis: q̄ cōcedo.
⁊ ita argutū ē supra cōtra pmā opi. q̄ aīa nō est cā tota
lis actiua ad intellectionē. ⁊ hoc ꝓcedo. sed nō cōclu-
dit q̄n sit partialis cā. sed nō seqtur ex hoc q̄ semp sit i
actu nisi q̄n reliqua cā ptialis cōcurrit. Ad sēm nō
tractādo illā difficultatē. vtrū actiuitas illa cōpetat
intellectui agenti vel possibili. dico q̄ intellect⁹ pos-
sibilis ſm q̄ phs loquit de eo est illud quo formalit
sumus intelligētes. ⁊ eo mō p̄cise est quo est oia fieri.
qr vt dicebar p̄us sum⁹ eo formalr intelligētes inq̄-
tum recipit nō inquātū agit ꝫ agat. qr hoc accidit si-
bi inquātū est quo intelligimus. Ad ꝫm ꝫ p̄ntia nō
sit necessaria. qr sol pōt ee cā multor differentiū spē:
ꝓpter distinctas virtutes in ipso que sufficiūt in rōe
cāe effectiue ad distinguēdū effect⁹. tñ ad ꝓpositum
pōt ꝓcedi p̄ntia. ꝓcludit enim q̄ aīa non est cā totalis
oīum intellectionū. qđ ꝓcessum est.

Ad primum in oppositum

ꝓcedo q̄ aīa qr īmālis est: est receptiua cuiuslibet in-
tellectionis. ipsa ēt est actiua cuiuscūq; intellectiōis
obi alteri⁹ a se vt cā ptialis ⁊ actiua intellectionis de
se vt totalis cā. qr vt cognoscēs ⁊ vt cognita ſm Aū-
gu. 9. de tri. c. vl. sed talē intellectionē nō hēmus p
statu isto. sed er īmālitate eius nō seqtur q̄ ipsa sit to-
talis cā obiecti alterius ab ipsa. Ad sēm concedo
ꝓclusionē q̄ cognitiones diuersaruꝫ spērū ꝓprie. s. vr-
tute ipsarū habite differūt spē. qđ ꝓbo. qr ad indiui-
dua eiusdē spēi nō regrir totalis cā diuersa spē. vl aliq̄
id in totali cā diuersū spē ab eo qđ est in totali cā al-
terius indiuidui. nūc aūt ad intellectionē albi ⁊ nigri
necessario regrunt aliq̄ diuersa spē puta albū ⁊ nigrū
vel aliq̄ includēti a ipsa. g̃ ista duo magis differūt q̄ꝫ
indiuidua vnius spēi: ergo differūt spē. Cum argu
is vltra q̄ tunc oēs habit⁹ taliū differrent spē. ꝓcedo
de habitibus qui habent virtute ꝓpria taliū obor̄.
Et cū dicis quomodo tūc eet vna scia de plurib⁹ spē
bus spālissimis. ℟ndeo q̄ vna spēs spālissima po
test includere multas alias spēs virtualiter sive pas
siones earū: sive per modū cāe: sive per aliū ordinez
eētialē. ⁊ tūc habitus ille qui ē formalr illi⁹ obi p̄mi
includentis. alia est virtualiter alioꝫ obiectoꝫ ꝫ nō
formaliter ⁊ p̄mo est igit ille habitus vn⁹ ab vnita-
te p̄mi obiecti virtualiter cōtinētis oīa que ꝓtinent
in illo. nō est aūt ꝓprius cuicūq; virtualiter ꝓtēto i p̄-
mo obiecto. sed qui eēnt ꝓprij illis eēnt distincti sicut
illa sunt distincta.

Vero de compara

q tione istaꝫ duarū cārū partialiū que cau
sant notitiā genitaꝫ. Vtrū p̄ncipalior cā
notitie genite sit obm in se vel in se p̄ns
vel ipsa pars intellectiua aie. Nō obm. ꝓbatio q̄r il-
lud est p̄ncipalius mouēs qđ mouet motū. sicut appa
ret in oībus cāis eētialiter ordinatis. obm aūt mo-
uet nō motū sicut habet a phō. ꝫ. de aīa intellect⁹ aūt
nō mouet nisi mot⁹. g̃ ⁊c. Itē agēs assimilat sibi ef-
fectū quātū pōt. ergo illud est p̄ncipalius agēs qđ ma
gis assimilat vel cui magis assimilar effect⁹. act⁹ au
tē magis assimilar obo q̄ꝫ intellectui. g̃. Item vni
tas scietie assignat penes vnitatē obi virtualr ꝓtinē
tis eam. nō aūt attribuit intellectui talis ꝓtinētia vi-
tualis respectu habit⁹ cōtinere aūt virtualiter cōue-
nit cāe actiue. g̃ p̄ncipalior cā illius habit⁹ erit obꝫ q̄ꝫ
intellectus. ⁊ si cā habitus. igit ⁊ act⁹. Ad op⁹ ar-
guit sic. q̄to aliqd est actualius tāto formalius ⁊ tāto
actiuius. g̃ anima que est forma actualior multis ali
is causis ꝓcurrētibus erit actiuior. ⁊ ita qñ concurrit
cū eis in agēdo erit p̄ncipalius agēs. sed in intellecti
one ꝓcurrit cū obo tanq̄ cā ptialis. igit in intellectio
ne erit cā p̄ncipalior q̄ꝫ obm. Itē enti ſm quid nō
cōuenit act⁹ simplr. sed qñ hꝫ eē tale ſm qđ per aliud
simplr ens tūc p̄ncipalius ꝓuenit illi enti simplr si il-
lud aliquomodo sit actiū respectu eiusdē. obiectum
aūt a nobis nāli modo intellectū hꝫ eē ſm qđ tñs in
tellectu nr̄o ꝓpter eē simplr ipsius partis intellecti
ue. qr obiectū in ea est sicut cognitū in cognoscente. ꝫ
illius actionis ad quam ista duo concurrūt non erit
obiectū habēs tale eē p̄incipalis cā sed pars intelle
ctiua ꝓpter quā obm habet tale esse.

℟espondeo q̄ pars intellectiua hꝫ p̄ncipalio
rem cālitatē respectu cognitionū. modo nobis nāli-
ter cōuenientiuꝫ. ꝓbo p̄mo. qr qñ cārū ordinatarū al
tera est indeterminata ad multos effectus ⁊ q̄si illi-
mitata. altera aūt quasi ſm vltimū virtutis sue de-
terminata ad certū effectu illa q̄ ē illimitatior ⁊ vni
uersalior videt esse p̄ncipalior ⁊ pfectior. Exēplum
de sole ⁊ de particularibus generātibus. intellectus
autē habet virtutē quasi illimitatā ⁊ indeterminatā
respectu oīum intellectionū. obiecta aūt a nobis nāli
ter cognita habēt virtutē determinatā respectu de-
terminatarum intellectionū que sunt ab ipsis. ⁊ hoc ſm
vltimū sue virtutis. sicut qōlibet ad intellectionem
sui. ergo intellectus est cā vniuersalior ⁊ p̄ncipalior i
tellectionis q̄ꝫ obiectū p̄z statu isto. Secūdo qr il
la est p̄ncipalior cā qua agēte alia causa coagit ⁊ ñ ecō
uerso. intellectu aūt nr̄o agēte ad intellectionē obm i
se vel in sua specie cogait est enim in ptāte nostra in
telligere: qr intelligimus cum volumus. 2. de aīa
hoc autē nō est ꝓpter spēm p̄ncipaliter que est forma
nālis. sed ꝓpter intellectū quo vti possumus cuꝫ vo
lumus. p̄ncipalē aūt actionē intellectus: seqtur actio
speciei que nata est ee semp vniformis ex parte spe-
ciei. Tñ aliq̄ obiectū excedēs multū facultates ptis

intellectiue puta obm beatificū vt clare visuz posset poni habere totā causalitatez respectu visionis aut pncipaliorē ꝙ pars intellectiua. ꝛ hoc ppter excellentiā talis obi: ꝛ propt defectū partis intellectiue Sed de hoc in. 4. li. De obis aūt que mō nāliter cognoscimus ꝑma pars solutionis vī esse vera videt enī intelligibiliū naturaliter a nobis intellectoꝝ spēs in intellectū esse quasi instrumentum ipsius intellect⁹ nō motū ab intellectu vt agat quasi .s. aliquid recipiat ab intellectu sed quo intellectus vtitur ad suam actionē vtputa qñ intellect⁹ agit species illa tāꝙ minus pncipalis agēs coagit ad idē vt ad effectū cōem.

Ad primuz argumetū dico ꝙ duplex est actus intellect⁹ respectu obiectoꝝ que non sunt presentia in se qualia sunt illa que mō naturaliter intelligimus p⁹ act⁹ est spēs qua obm ē ꝑ ns vt obm actu intelligibile ꝛ⁹ cuius act⁹ est ipa intellectio actualis ꝛ ad vtrunqz actū agit intellect⁹ nō mot⁹ ab eo qđ ē cā partialis secū cocurrēs ad illā actionē lz vnū actū intellect⁹ precedat motio ei⁹ ad aliū actū. ad pmū aūt actū agit intellect⁹ agēs cū fantasmate. ꝛ ibi intellect⁹ agēs est pncipalior cā ꝙ fantasma ꝛ ambo integrant vnā totalē cām respectu spēi itelligibilis . ad scōum aūt actū agit pars intellectiua siue intellect⁹ agēs siue possibilis ñ curo mō ꝛ spēs itelligibilis sicut due partiales cāe. ꝛ ibi agit pars intellectiua nō mota a spē sed est pus mouēs. s. agens vt spēs sibi coagat.

Cuz igit dicit obiectū mouet nō motum. Dico ꝙ in vtraqz motiōe obiectū ē scōario mouēs lz nō sit motuz. i. aliquid recipiēs in se a pncipali siue pori mouēte. Cū dicis ꝙ intellect⁹ nō mouet nisi mot⁹. Dico ꝙ nō mouet ꝛ⁴ motione nisi mot⁹ priori motione. ḃ igit ē ꝓparatio duaꝝ motionū intellect⁹. nō āt duaꝝ causaꝝ partialiū ꝓcurrentiū in vna motione Si aūt ꝓpares cās partiales in vtraqz motiōe. dico ꝙ intellect⁹ vtrobiqz mouet nō mot⁹ a cā partiali concurrente in eadē motione. Ad ꝛᵐ arᵐ dico ꝙ effect⁹ formaliter magis assimilat cāe prime iferiori ꝙ remote ꝛ principali ꝛ pfectiori sicut apparet ō filio respectu patris ꝛ solis. vñ illud arᵐ est ad oppositū. qz probat ꝙ act⁹ intelligēdi sit ab obo vt a cā prima. qz magis sibi assimilat formaliter ita etiā spēs intelligibilis magis formaliter assimilat fantasmati ꝙ intellectui agenti ꝛ tñ minus pncipaliter est a fantasmate ꝙ ab intellectu agente. Contra cum agens intendat assimilare sibi passū quō pncipale agēs nō magis assimilat sibi formaliť. ꝛᵒ. pncipalius agens cōiter est equiuocū ꝛ eminentius lz in se pfectionē effect⁹ ꝙ cā vniuoca ꝛ iō nō magis assimilat sibi formaliť qz hoc eēt imperfectionis in cā sic assimilari effectui sed assimilat magis actiue hoc est dat magis formā equoce effectui p ꝙ sibi assimilat equoce ꝙ dat agēs pticulare ꝛ ista assimilatio ē ex pfectiōe cāe. lz nō sit magis assimilatio formaliť silr cā pfectior magis assimilat effectū ei cui ē assimilabiľ ꝙ inferior magis. n. cāt effectū ꝙlis ē cābilis ꝛ assiłabiľ. assimilabilis āt est effectus formaliť cāe ppinqz. iō ipa cā remotior magis assimilat effectiue ipm effectum cāe proxime ꝙ ipamet cā prima sibi. Nō. n. formaliť filius ē filis pāt ß: magis ē a cā remota assiłante filiū pāt effectiue ꝙ ab ista cā ppinqua. qz ꝙ plus dat formā ꝙ assimilat plus dat effectie assimilationē Ad ȝᵐ dico ꝙ vnitas scie assignat penes obm qz illud ē penes qō scie distiguit nō penes itellectū. qz itellect⁹ vn⁹ ē respū oiuz sciaꝝ ꝛ bᵒ distinguēdo scias illa ē vna ꝙ ē vni⁹ sbi ꝑmi ꝙten⁹ obm p⁹ᵐ hz ꝓtinē sciaz illā ẏtualiť lz ß nō ē nisi vt cā ptialis ꝑter. n. ß itellect⁹ ē alia cā ptialis ꝓtinēs illā nō ē igit aliud reducere sciaz ꝑ mā ad obm pmū: ꝙ ī altera cā ptiali hñte i suo genere ordinē eēntialē recurrē ad ꝑᵐ ibi simplr ꝛ ab ipo assignare vnitatē effectus iꝙᵐ effect⁹ ē ab eo. ſ cuz hoc stat ꝙ multo pfecti⁹ ꝓtineat in reliqua cā ptiali.

v **Ultimo circa** istam ptē dis. quero vtꝝ in mēte sit distincte imago trinitaţ. Qđ ñ arguo. qz imago repsentat illud distincte cuius est imago: igit mēs distincte repsentat trinitatē. ḃ est falsū. pbatio. Tū qz tūc nāli cognitiōe posset ꝓcludi trinitas ex mente nāli nota. tū qz nulla creatura in repūtando excedit pfectionē sue idee. Idea aūt mētis nō repūtat deū inquātuz trin⁹. qz idea est dei inꝙtū ē cā: ꝛ ē cā inquātū vnus. Item nihil in mēte plus repsentat vnā psonā ꝙ aliā. ḡ nec tota mens repūtat totā trinitatē. pbatio añtis. 15. ō tri. c. 7. vel i 4. pī est memo⁴ intelligen⁴ ꝛ voluntas ꝛc. ḡ pī ita formaliť ē itelligen⁴ ꝛ volūtas sic memo⁴: ꝛ fili⁹ silr. igit memo⁴ nō ē magis distincte repūtat pīem ꝙ filiū. Itē ttio in trinitate due psone sunt pducte in imagine aūt nihil ē pductū vt pbato. ḡ imago nō ē repūtatiua pductiōis. pba° assūpti. in aīa nō sē nisi vel act⁹ pmi vel act⁹ scdi. actus pmi nō sūt originati a se inuicē. qz sunt ꝓcreati ipsi aie. nec actus scdē sunt originati. pbatio qz actiōis nō ē actio nec vt sbi nec vt ēmini. ſ. phyſi. qz tūc eēt pcessus in infinitum. istoꝝ igit actuū vt ēminoꝝ nō ē actio. qz sūt formaliť actiones. pᵒ sūt. n. act⁹ secūdi ꝛ nō pmi. lz si nō eēnt actiones eēnt actus pmi. Itē ex ipsis gnāť bit⁹. actio. ꝙ gnāť aliꝙ for⁴ ē actio de gnē actiōis. igit isti act⁹ scdi sūt exactiones de gnē actionis. Ad opp^m Aug⁹. 14. de tri. c. 8. ibi qrēda ē imago ꝛ ē inuenienda vbi nā nostra nihil habet melius.

Hic primo videndum ē qd sit rō imaginis i corpalib⁹. vñ trāslatū ē vocabulū ad ꝓpositū 2° respectu cui⁹ in trinitate sit imago. 3° in quo i nobis ē imago. Quātuz ad pmuz sicut dictū ē in. q. ō vestigio. dico ꝙ imago ē rpūtati^m toti⁹. ꝛ ibi ḃ differt a vestigio qđ ē repūtatiuū pīs. si. n. totū coꝛp⁹ eēt ipsum plueri sic pes ē impssus. illud ōrelictū eēt imago toti⁹ sic istud ē imago pꝙ ꝛ vestiguz totius. sed ista ꝓformitas expssiua totius non sufficit lz requiť imitatio. qz ꝑm Aug. 83. q. q. 74. Quātūcumqz duo oua sunt similia. vnū nō est imago alterius: qz nō est natuz imitari ipsum: ꝛ ideo requiriť ꝙ imago nata sit imitari ipsum cuius ē imago ꝛ exprimere illud.

De secundo sciendum ꝙ cum ꝓcept⁹ vni⁹ psone i intellectu nr̄o sit ptialis respectu ꝓcept⁹ trinitatis. illa creatura ꝙ ducet nos in cognitionē trinitatis p modū imitatiōis repūtabit trinitatē ꝙtuz ad illū totalē ꝓceptuz quē intellect⁹ nr̄ pōt bre de ea. repūtabit igit distinctionē triū psonaꝝ vnitatē eēn^e ꝛ ordinē originis. qz illa distinctio realis in diuīs est p originē. hēbit etiā imitationē eēntialē ad ipam trinitatem quam repzesentat.

De tertio. primo videndū ē de illꝫ que sunt manifesta eē in mēte. 2° in quib⁹ nō ꝓsistit imago. 3° in quib⁹ cōsistit. Quātū ad pmū exprimur in nobis esse actuz intellectiōis ꝛ actū volitiōis. ꝛ istos act⁹ aliquo mō eē in ptāte nr̄a qñ obm ē ꝑns. ḡ oz ī nobis ponere aliquo modo pncipia actiua ad istos actus ꝛ potētias. qb⁹ sum⁹ potētes respū istoꝝ duoꝝ actuū scdariorꝝ. Nō pōt aūt i dē sub eadē rōne formali eē pn^m istoruz duoꝝ actuuz scdoꝝ. qz isti act⁹ scdi sequirūt oppositā rōnē pncipiādi ī suis pncipijs. ḡ oz hīe aliquā distinctionē actuū pmoꝝ: ꝛ ḃ ꝓportiōaliť corrñdētez distinctiōi actuū secūdoꝝ. De 2° i isto articulo dico ꝙ nec in actib⁹ primis solū: nec in actib⁹ secūdis solum est imago qđ apparet duplr. pmo qz ꝛ hi sunt duo trñ: ꝛ

illi duo tñi. ℊ tñi eĉt imago dualitatis nõ trinitatis.
Scõo q: in p̃mis actib⁹ lz sit ibi ꝑsbãlitas nõ tñ ẽ ibi distinctio realis rei ꝫ rei, nec o:do o:igis. In actib⁹ secũdis ẽt lz sit distictio ꝫ o:igo aliquo mõ nõ tñ ꝑsbalitas. Ex his seqt̃ 3ᵐ q̃ imago ꝑsistit in actib⁹ p̃mis ꝫ secũdis simul. ꝫ hoc intelligo sic. aia hz in se aliquã pfectionẽ p̃m quã formaliť est actᵘ p̃mᵘ respectu noticie genite: ꝫ hz in se aliã pfectionẽ ꝑz quã recipit formaliter noticiã genitã: ꝫ hz in se aliã pfectionem p̃m quã recipit formaliť volitionẽ: iste tres pfectiões dicũť memoª itelligenª ꝫ voluntas. vel aia inq̃ztũ hz ipas. aia igiť inq̃ztũ hñs actũ p̃mũ totalẽ respectu intellectiõis vel aliq̃d. f. aie ꝫ obm sibi pñs in rõne itelligibiľ dr̃ memoª. ꝫ h̃ o:r memo:ia pfcõ icludẽdo taz itellectũ q̃z illud qº obz ẽ sibi pñs. ipa eadẽ aia inq̃zᵐ recipit noticiã genitã dr̃ intelligẽª. ꝫ itelligentia pfcã vt est sub illa noticia gẽita. volũtas ẽt dr̃ pfecta iq̃ztũ ẽ sub illo actu pfecto volẽdi. Accipiẽdo igiť ista tria ex pte aie vt sũt sub tribᵘ actib⁹ suis. i istis inquã trib⁹ ẽ ꝑsbalitas rõne illaꝝ triũ realitatũ q̃ sũt ex parte anime. lz ẽ distictio ꝫ o:igo rõne istarũ actualitatum receptarum in aia p̃m istas realitates. in anima.

Sed hic occurrũt duo dubia. Primũ q: tẽ vr̃ eẽ q̃ternitas in imagie. nã actᵘ p̃mus respectu volitiõis nõ ꝑcurrit i aliqº triũ i imagine. nõ cũ ttia pte pz: q: idẽ nõ ẽ p̃nᵐ sui. nec cũ scõa mãifestũ ẽ. q: actualis noticia nõ ẽ volũtas. nõ ẽt cũ pª q: memoª dic̃ ppꝛie p̃nᵐ pductiuũ notiᵉ genite ñ volitiõis. ℊ volũtas erit 4ᵐ cũ istis. 2ᵐ dubiũ. ga ñ vr̃ h̃ saluari o:do o:igis sicut ẽ in diuis. ibi n. p̃ª ꝑõa originat paz. ꝫ due ttiaz. h̃ pª ps imagis nr̃e ẽ cã scõe lz nec p̃ma nec ꝑa ẽ cã ttie. ℊ. Ad p̃mũ dico q̃ imago põt dupliť assignari p̃m q̃ eaz dupliť assignat Augu⁹. vnoº. 9. de tri. c. 4. ꝫ. 5. ꝫ deiceps mẽs notiª ꝫ amo:r Allioº sic eã assignat io de tri. c. ii. ꝫ deinceps memoria intelligẽtia ꝫ volũtas. ꝫ de ista duplici assignatione imagis loquẽs Augu. i5. de tri. c. 3. dic̃ q̃ illa q̃ posita ẽ in. xº. ẽ euidẽtio:. Dico igiť p̃mo ptractãdo p̃maz assignationẽ q̃ p mẽtẽ possumᵘ intelligẽ actum p̃m ꝑfectũ respectu vtriusq̃z actus scõi. f. fecũditatez ad gignẽdũ ꝫ ad spirãdũ. ꝫ h̃ mõ mẽs hz rõnẽ pfcẽ parẽtis. q: includit pfecte vtrãq̃z fecũditatẽ: ꝫ tunc illa alia duo. f. amo:r ꝫ noticia sũt duo ꝓducta ab aĩa lz o:dine quodã. ꝫ tũc nõ erit q̃ternitas. q: i parẽte hñte pfectã rõnẽ parẽt̃ ꝓcurrit actus p̃mus dupleꝝ. ꝫ istoº est i diuis. q: in p̃ꝛie nõ solũ ẽ fecũditas ad gnãndũ sed ad spirãdũ ꝫ h̃ a se. q: si p̃ nõ hẽret fecũditatẽ a se. ad spirãdũ lz hẽret eã derelictã sibi ex ꝓductiõe filij sicut q dã dicũť. seqt̃ vt vr̃ h̃ impossibile. q̃ p̃ nũq̃z hẽt illam fecũditatẽ. nullã. n. realitatẽ siue absolutã siue relatiuaz hz p̃ aliº p ꝓductionẽ quã añ nõ hũit. ꝫ iõ quãcũq̃z realitatẽ nõ hz in p̃mo signo o:igis inq̃ztũ. f. p̃in telligiť o:dine originis filio: illã nũq̃z hẽbit. igiť si illam secũditatẽ dupliceẽ nõ hz a se in isto p̃mo sig̃ o:iginis nũq̃z hẽbit illã. si ãt mẽs accipiať p̃cise vt actᵘ p̃mᵘ hñs solũmoº fecũditatẽ respcũ noticie gẽite hº impfecte assignať imago. q: hº mẽs nõ hz rõnẽ pent̃ pfecte. ita dico de alia assignatiõe q̃ si memo:ia accipiať p̃cise p parẽte respcũ noticie gẽite ẽ impfecte parens. parens autem pfecte nõ tñ hz rõnez vñ generet. lz vñ spiret. q: nõ põt illud hr̃e ab alio. ꝫ oz illud hr̃e in toto. ꝫ iõ oz vt hẽať in parẽte a se. si aũt accipiať mẽoª ꝓ tota aĩa vt hz habitualr in actu pº fecunditatẽ istã dupliceẽ. hº habet pfecte rationẽ parentis Sz lz memo:ia sit euidentio: parens sicut opo:tet concedere p:opter verba Augusť. i5. de trini. c. 3º. quatenº. f. magis exp̃mit habitudinẽ gignẽtis ad genitũ q̃z mẽs. tñ mẽs nr̃a videť pfectiº ipo:tare rõnẽ parẽtis si accipiať vt ieludit vtranq̃z fecũditatẽ. hr̃e uiť ℊ quocunq̃z assignať trinitas in imagine vel sic vr̃ sic nõ ẽ q̃ternitas. q: dupleꝝ cõcurrit habitudo fecũditatis in parẽte si ẽ pfecte parẽs. Ad 2ᵐ dico q̃ in nobis in h̃ nõ põt eẽ similitudo imaginis ad ꝓthotipom. notitia. n. genita in imagine creata accñs quoddaz ẽ cui nõ cõicať fecũditas illa ad ꝓducẽdũ amo:rez q̃ formaliť ẽ aliqd ꝓductiuũ amo:is accñs. n. tale non ẽ natũ eẽ formaliť intelligẽs vel volẽs. ꝫ iõ memo:ia signẽs notitiã actualẽ accipiẽdo memo:iã vt est pfecte signẽs nõ pt cõicare genito illã pfectã fecũditatẽ quã p̃us habuit. q: nõ cõicat sibi eãdez nãm ſz ꝓducit eamdẽ equoce in alia nã. p̃ aũt generãs filiuz coicat ei eandẽ nãm ꝫ eãdez fecũditatẽ spirãdi amo:ẽ que nõ intelligiť in generatiõe filij hr̃e terminũ adequatũ. ꝫ iõ filiº p eãdez fecuditate hñs põt ꝓducere sicut p̃. pz igiť rõ quare nõ põt ista ꝓductio saluari in partibus imaginis sicut in ꝑsonis trinitatis q: nõ põt esse eadẽ fecunditas in duabᵘ p̃mis partibᵘ imaginis põt eẽ aũt ꝫ ẽ eadẽ in duabᵘ ꝑsonis respectu tertie.
Similiť si notitia genita eẽt alicuⁱ ꝓductiua aliqº mõ hoc nõ eẽt nisi p modũ nãe ꝫ nõ liber̃. Est tñ hic aliqs o:do inter scõaz partẽ magis ꝫ tertiã. q: tertia p̃supponit secũdã nãliť lz nõ sit ab ea. etiã illud exp̃imit Augu. i5. de tri. c. 17. velut parentẽ ꝫ plez volũtate ingente quã quidẽ volũtatẽ dicit 2ᵉ cognitione ꝓcedere ꝫ subdit statim ꝫ exponit quõ intelligat nemo. n. vult q̃ oio quid vel quale sit nesciat nõ tñ esse 2ᵉ. pz igiť q̃ istuz o:dinẽ o:iginis p̃cise ponit ꝓpter nãlez o:dinẽ volitionis ad intellectionẽ. nõ aũt q: intellectio sit causa respectu vltiõis pz igiť p̃m intẽtionẽ Augu. q̃ volũtatẽ p̃m q̃ ẽ 3ª ps imaginis accipit ibi ꝓ actu volẽdi sicut hic acipit cũ subdit quã volumtatẽ ꝓcedere 2ᵉ. qõ nõ est verꝝ de volũtate vt est potentia. sed si verꝝ sit hoc ẽ de actu volẽdi. Ulterius i spãli cũ oia istã p̃dicta reperiant̃ in itellectu vel i mẽte respectu cuiuscunq̃z obi notandũ ẽ q̃ pfectissima ꝫ vltima rõ in magis ẽ qñ ista cõcurrũt in mẽte respectu dei vt obi q: tũc aĩa nõ hz tñ similitudinẽ ecp̃sinã quantũ a p̃dicta ex rõe coꝝ in se. sed ea etiã rõne qua actus ipsi cõformant̃ obo. ẽ. n. actus vere similitudo obi. sicut dictũ ẽ in p̃cedenti qõne. ꝫ iõ qñ isti actᵘ sic sunt in mente q̃ nõ tñ hñt ꝑsubstãtialitatez ꝫ similitudinẽ distinctionẽ ꝫ o:iginẽ. sed etiã hñt vlteriorẽ assimilationẽ ad õz ex rõne obi circa qõ sunt ẽ pfectio: similitudo. minus aũt pfecta qñ aĩa hz se ꝓ obo. q: lz tũc ñ habeať similitudo ab ipo do immediate tanq̃z ab ipso obo ꝓrio habeẽ tñ aliqualiter in q̃ztũ in mẽte vt in imagine cognoscit deº. Et istã dupliceẽ trinitatẽ assignat Au. illã que ẽ respectu dei i2º. de tri. c. 4. dicẽs. In eo solo qõ ad cõpletationẽ ptinet eternoꝝ nõ solũ trinitas ẽ sed etiã imago dei in hoc aũt qõ deriuatũ ẽ in actiõe tpaliũ: etiã si trinitas possit nõ tñ imago dei numeri põt hoc intelligendũ est de exp̃siua imagine quantũ ad sumã exp̃ssionẽ siue similitudiez. De eadẽ etiã. i5. de tri. c. ii. vñ põt sempiterna atq̃z inmutabilis nã recoli cõspici cõcupisci reminiscit̃ p memo:iã intue:ᵉ p itelligẽtiã amplectit̃ p dilectionẽ oz ꝓfecto reperit illiº sũme trinitatẽ imaginẽ. ad quã reminiscendã videndã diligẽdã totũ debet referri qõ viuit. De alia imagine loquit̃. i4 de tri. c. 8. vel. i4. Ecce iquit mẽs memini sui: intelligit se. diligit se. hoc si cernimus: cernimus trinitatẽ. nõdũ qdẽ deũ. ſz iã imaginẽ dei. Ista aũt ꝫ auctas vr̃ ꝺicer̃ p̃me nisi. intelligať mõ p̃dicto. ꝫ tũc pz quõ respectu oiuz obo ꝝ inferioꝝ a mẽte nõ põit imaginẽ in mẽte. q: nullũ aliõ obm ẽ imago dei respectu cº potissime ꝫ respectu imaginis eiº se cũdario ẽ imago in mente q̃zᵐ ad illã silitudinẽ q̃ hr̃ ab obo. Ex istis appet corrᵉ q̃re in pte sẽsitiua non est imago. p̃mo q: ibi nõ ẽ ꝑsbalitas operãtiũ siue totorũ illoꝝ sumptoꝝ cũ suis operationibus q: p̃ncipiuz

sentiẽdi nõ tñ est aliqd anime sz totũ ꝓpositũ ex anima ⁊ pte corꝑis sicut mixta qõ ẽ totũ organũ. similit ꝑncipiũ appetẽdi appetit⁹ sensitiui nõ ẽ aliqd anime tñ sz silr ẽ cõpositũ. Ista aũt duo quoꝝ sũt iste opationes nõ sũt ꝓsbalia. qz sz iste potẽtie anime sint in eadẽ ẽntia ⁊ fortasse idẽ ẽntie anime. nõ tñ sunt totales cãe opatiõis puta tota ipa organa. qz ptes corꝑis nõ sũt ꝓsbales nec int se nec potẽtijs anime. Silr in pte sensitiua nõ est duplex modus originãdi. qz sicut sensus nãlit sentit. ita appetit⁹ sensitiu⁹ nãliter appetit. vñ ꝑm Jo. damñ. li. 2. c. 28. bruta in suis actiõibus nõ agunt sed aguntur.

Ad ꝓmũ arᵐ ꝑncipale ꝓcedo ꝙ q̃lz ẽntia creata in q̃ztũ hec ẽntia ꝓducta ꝑm talẽ ideã nõ repñtat deũ sub rõne tmi sz sub rõne vni⁹. qz non cãtur nec ideaf a ðo. sub rõne tmi sz sub rõne vni⁹. sz tñ anima sub rõne ẽntie sue ⁊ multoꝝ ꝓcurrẽtiũ i ea tã q̃z vnũ totũ aggregatũ põt eẽ repñtatiuũ trinitaf. ⁊ coꝝ q̃ apꝑhendũt i trinitate. tale qd ẽ mẽs accepta in se ⁊ cũ opatiõibus suis. qz ibi ẽ vnitas ⁊ distinctio. ⁊ ordo originis. tale aũt ẽt q̃z ad talẽ ꝓcursũ nihil est ꝙ scit inferi⁹ mẽte. sicut patuit in pte sensitiua. Sed cũ arr. ꝙ si eẽt imago posset trinitas cogĩsci ꝑ cognez mẽtẽ. &c° ista cõcurrẽtia in mẽte valẽt credẽti trinitatẽ ad pstructãdũ ⁊ pstruadẽdũ quõ possit eẽ. ñ aũt nõ credẽti. ꝓcludũt eã eẽ. qz tota ista aggregatio plriũ i mẽte i qb⁹ ꝓsistit imago possz eẽ ⁊ ẽab vna psona. ⁊ iõ ex ipa nõ ꝑt demõstratiue ꝓcludi ipaz eẽ imaginẽ trinitatẽ. ðs Aug. 15. de tri. c. 25. vel. 7o. q̃ videt suã mentẽ ⁊ in ea trinitatẽ istã nec tñ credũt eã eẽ imaginẽ ði speculũ qdẽ videt: sz nõ videt ꝑ speculũ eũ nec ipz qõ videt sciãt eẽ speculũ. q̃lr ãt valeat deductio ad ostẽdẽdũ tres psõas ex rõe inte⁹ ⁊ volũtatis i diuinis dictũ fuit di. 2. q. ð duab⁹ ꝓductionib⁹. Ad 2ᵐ dico ꝙ illð arᵐ vz efficax si poneret ꝑez gignere inq̃ztũ intelliᵃ sic põit vna opi. supi⁹ ꝓbata. 2. di. q. ꝑdicta. q̃ põit actualẽ noticiã ꝑris hñe aliqᶜᵒ rõnez ꝓducẽtis respectu gignitiõis filij. ⁊ rõnẽ formalẽ ꝑncipij ꝓductiui. sz ꝑm aliã viã quã ibi tenui ꝙ ꝑ inq̃zᵐ hz ẽntiã sibi ꝑtẽ sub rõne act⁹ itelligibil qõ cõuenit patri inq̃zᵐ ẽ memoria. ðᵒ ꝑ gignit nõ cũ inq̃zᵐ itelligẽs sic ibi fuit declaratũ. tuc falsũ ẽ añs. qz memoᵃ magis repñtat ꝑez q̃z filiũ nõ quo ad ð ꝙ sola memoria sit in ꝑre. ⁊ sola itelligẽtia sit in filio: sz qᵒ ad hoc ꝙ ꝑ gignit filiũ iq̃ztũ ꝑ hz rõnẽ memorie. nõ aũt vt ꝑ hẽt rõnẽ intelligẽtie vel volũtatis. Ad 3ᵐ dico ꝙ act⁹ scõi sunt ꝓducti. cũ ꝓbas ꝑ ꝑbm. 5. phy. arᵐ ẽ ꝑ mecũ. n. actio nõ sit tiᵑ actiõis ⁊ ista ve tminãt actiõez ñcut Aug. dicit. 9. ð tri. c. vl. ꝙ noticia gignit vere ⁊ volitio ꝓcedit. vt dicit. 15. de tri. c. 27. g̃ ista ñ sũt actiões de gnẽ actiõis. sz sũt forme absolute ð gnẽ q̃litatis. Cñ ꝓbas ꝙ sũt actiões ꝓꝑe q̃ sũt actus scõi. Dico ꝙ q̃dã forme hñt eẽ firmũ nõ depẽdẽs ꝓtiue a sua cã q̃ in fieri sicut calor in ligno. q̃dã hñt q̃si ꝓtinuã ꝺpẽdẽtiã ad suã cãm. sicut lumẽ in medio ad solẽ ⁊ ð dicit Aug. 8° sup Gen. ad lram dicẽs. ꝙ aer nõ ẽ factꝰ lucidus ꝑme forme. ꝓꝑ suã indepẽdẽtiã in eẽ nõ hñt rõnẽ actiõis nec mot⁹ scõe ꝓꝑ ꝓtinuã suã depẽdẽtiã magis videt hñe eẽ i fieri q̃z in facto eẽ. vz ꝑm vitatẽ nõ sit in eis actio ⁊ passio. qz sũt tote simul in eẽ ⁊ nõ ꝑs ꝑs ꝓtẽ acqrif. actio aũt ꝓꝑe nõ ẽ ad aliquã formaz nisi eᵒ ꝑs pᵒ ꝓtẽ acqrif. ð scõo mõ se hz intellectio. qz ipa ẽ in ꝓtinua ꝺpẽdẽtiã ad ꝑntiã sue cãe. qz alr nõ hẽret eẽ sic ꝓz ꝑ aug. ij. de tri. cz. cũ aũt cogitãtis acies auersa ide fuerit atq̃z illð qõ in memoria cernebaf ðstiterit intueri. nihil forme q̃ ipsa erat in eadẽ acie ꝛmanebit. ñ. n. manet actꝰ intelliᶜ. absq̃z tali ꝑntia cãe q̃si cõtinue influẽtis. Sz istud solũ nõ ꝓcludit ipaz eẽ actũ 2ᵐ. ita. n. ponẽt lumẽ in medio eẽ actꝰ 2ᵖ. ⁊ ideo cuz ista ẽ alia ꝓditio vltior vz ꝙ iste forme ð rõne sui trã

seãt in aliqd vt in tiᵐ. ⁊ ð siue illud aliud sit intra operãs siue extra non curo. non est enim intelligibile ꝙ sit intellectio vel volitio. ⁊ ꝙ non sit alicᵘ ⁊mi ð aũt cõuenit actioni ꝓprie dicte vt transeat in aliquid. vt in tiᵐ ꝓpter igit istas duas ꝓditiones concurrentes in istis formis dicũt iste forme esse actꝰ scõi cũ vere sint forme manentes. Ad aliã probationez cũ dicit ꝙ actꝰ talis ẽ generatiuꝰ habitꝰ. &c° ꝙ argumentũ ẽ in oppositũ. qz actio de genere actionis nõ põt eẽ eiusdẽ rationis nisi ti sint eiusdẽ rõnis vel nõ habeat eundẽ tmum sicut calefactio nõ est eiusdẽ rationis nisi calor tminãs sit eiusdẽ ratiõis g̃ si actꝰ generaret habituz vt actio de genere actionis terminata ad habitũ vt ad tiᵐ nõ posset eẽ actꝰ eiusdẽ rationis cũ altera nisi ille eẽt ꝑ se generatiuꝰ hir⁹. ymo ꝺdictio videf ꝙ esset actio eiusdẽ rationis ⁊ nõ alicuius ti qz nõ ꝑt esse actio de genere actiõis ni si alicuius ti nec aũt aliquis actꝰ intellectionis vl voliti onis põt eẽ eusdẽ ratiõis. sz nõ sit alicuiꝰ ⁊mi ꝓducti ergo actꝰ isteno est generatiuus vt generatio siue vt actio sz vt forma qua formaliter generaf iste habitus Tunc dico breuit ꝙ actus est generatiuus habitus sic forma aliq̃ que est cã vl rõ cãndi aliã formã sic lumẽ solis in medio est rõ gignẽdi ibi calorẽ. nõ est ãt talis actꝰ generatiuus vt actio. sed tali actiõe gignitur tã q̃z ꝓprius habitus vt terminꝰ talis actiõis ⁊ ad signãdũ genitionẽ talẽ que ẽ actio de genere actionis dicimꝰ potẽtiã elicere actũ intelligẽdi.

Ysta est distin. 3. huiꝰ ꝑmi libri. In qua mgr ostẽsa in ꝑcedẽte distinctione psonaꝝ trinitate ⁊ eẽntie vnitate ꝑ scripturas. Ostendit hoc idẽ ꝑ rõnes ⁊ creaturas. Et circa hoc quattuor facit Primo enim ondit ꝓpatiões nãles diuine eẽntie vnitatẽ. Scõo inquirit ꝑ similitudinẽ vestigij diuinaꝝ psonaꝝ pluralitatẽ. Tertio ostẽdit vtrũq̃z ꝑ assimilationẽ imaginis mẽtis create. Quarto manifestat oẽs assimulatiões creaturaꝝ ad deũ ꝑ insufficiẽtiã ⁊ inequalitatẽ. Primũ facit a ꝑncipio distinctiõis vsque ibi. Nunc restat ostendere. Scõm facit ab inde vsq̃z ibi Nũc vero ad ea. Tertiũ vero subiũgit ab inde vsq̃z ibi. Verũtñ caueat ne hãc imaginẽ. Quartũ vero facit ab illo vsq̃z ad finẽ huiꝰ distinctiõis. Et ð ẽ sententia magistri hui⁹ distinctionis in generali. In speciali sentẽtiã magistri in hac distinctiõe stat in q̃tuor ꝓpositionib⁹. quaꝝ ꝑma est hec. Unitas diuine eẽntie põt ꝑ rões nãles quodẽmõ indagari. Ista ꝓpositio ꝓbat ꝑmo auctoritate apli dicẽtis. ꝙ inuisibilia dei a creatura mundi ꝑ ea que facta sunt intellecta cõspiciunt. Et exponit ꝙ ꝑ creaturã mundi notat hominẽ ꝓpter nãe dignitatẽ ⁊ ꝓuenientã quaz hz cũ oi creatura. Uñ ꝓponit ꝙ hõ auxilio nãlis rõnis ⁊ inspectiõe creaturaꝝ in cognitionẽ dei ꝓuenire ꝑt Scõo ꝓbat vnitatẽ diuine eẽntie quattuor rõnibꝰ quarũ ꝑma sic formari põt. Quicũq̃z fec ꝙ nulla creatura facere põt ille ẽ potẽtissimus. Sed qz fecit celũ ⁊ terrã ex nihilo fecit ꝙ nulla creatura facere põt. ille igit est potẽtissimꝰ. sed nullus fecit celũ ⁊ terrã ex nihilo nisi solus deꝰ. igit solus deꝰ ẽ potẽtissimꝰ. Hãc rõez cõfirmat mgr auctoritate Ambrosij dicẽtis. Deus q nã inuisibilis est vt ẽt a visibilibꝰ posset sciri. opꝰ fecit qõ opifice visibilitate sui manifestauit. vbi in ꝑmo. c. huiꝰ disti. intellectũ rõnis ꝓdicte apte explicat. Scõa rõ. Qui fecit oia mutabilia imutabilissimus ẽ. sed qui fecit corꝑa ⁊ spiritus mutabiles ille fecit oia mutabilia. igit ille imutabilissimus est sed ex quo ð nullus fecit nisi deꝰ sequit ꝙ solus deꝰ sit imutabilissimus. Istã rõnez cõfirmat mgr auctoritate beati Augu. in li. de ciui. dei dicẽtis. Uiderũt sũmi phi nullũ corꝑ eẽ deũ ideo cũcta corꝑa trãscenderũt querẽtes deũ. Uiderũt etiã nullum imutabile

posse eē sūmuz bonū oīumqz p̄ncipiū. sz qōlibet tale oz eē ab alio. Tertia rō formaī sic Qui fecit oīa bona ⁊ meliora optimus ē. sz qui fecit oīa spūalia ⁊ corporalia ē hmōi. igiī ille est optim⁹. sed nullus fecit ea nisi solus de⁹. sequiī g̃ q ipe solus de⁹ sit optimus ¶Hāc rōnez magister cōfirmat ex ppr̄is i. z. c. disti. Quarta rō ē. Qui fecit oīa pulchra ⁊ pulchriōa. pulcherrimus ē ipe. sed qui fecit oīa corporalia ⁊ spūalia ē hmōi. igiī ille ē pulcherrimus. sz nullus hoc fecit nisi solus de⁹ igiī solus de⁹ ē pulcherrimus. ¶Hāc rōnez ponit mg̃r fundamētaliī in quarto ca. hui⁹ distin. Et ex his quattuor rōnib⁹ mg̃r nitiī arguere ⁊ probare vnitatē diuine eēntie. qō ptz sic. ¶Hā ipe quattuor rōnes deū eē ꝯcludūt. potētissimū: imutabilissimum. optimū ⁊ pulcherrimū. sz ipossibile est q̄ sint plēs potētissimi: vl plēs imutabilissimi: optimi aut pulcherrimi q̄z solus de⁹. q: si eēnt duo tales: vnus eēt superflu⁹. ⁊ alī diminut⁹: quoz vtrūqz ē incōueniēs ¶Relinqī igiī ex his rōibus q̄ nō sit nisi vn⁹ de⁹. ⁊ p̄ns p̄ma ppō va. Secūda ppō ē hec. Trinitas diuinaz psōaz pōt p vestigiales similitudines a nobis q̄dam mō inuestigari. ¶Hāc ppōnē ponit mg̃r sm̃ialiter i. 5° c. huius dis. vbi trāsumit dictū Aug. 6. de tri. dicēs Dz vt creatorē p ea q̄ facta sūt intellectu ꝯspiciētes intelligam⁹. h⁹. n. trinitatis vestigiū appet. ¶Hec. n. q̄ arte diuina facta sunt ⁊ vnitatē q̄ndā in se oīdūt. ⁊ spēm ⁊ ordinē: q̄ trib⁹ psonis appropriant. ¶Hā quodlibet hoz creatoz ⁊ vnū aliqd ē: sicut sunt nāe corpora z ⁊ aiaz. Et aliqua spē formāī: sicut sūt figē ⁊ q̄litates corpoz: ⁊ doctrine ac artes aniaz. Et ordinē aliquē petit ⁊ tz: sicut sunt pōdera. collocatiōes corpoz ⁊ amores vel delectatiōes aiaz. hec āt tria trib⁹ psonis appropriant: ⁊ ita ī creaturis relucet vestigium trinitatiz. Ex q̄bus pz p̄dictā ppōnez eē veram. Subdit q̄ p creaturaz cognitionē sufficiēs trinitatis cognitio hāri nō pōt. sine inflorationis inspiratiōis reuelatione. Tertia ppō ē hec. Diuine eēntie vnitatē: ac psonaz trinitatē p imaginē create mētis possum⁹ expī se ꝓtēplari. q̄ probaī sic. Quecūqz pōt in imagine creata cognosci: illa ēt de imagine increata pōt ductu luminis rōis nālis speculari. Sz in mēte nr̄a q̄ztuz est imago deitatis possum⁹ cognoscē q⁹dāmō vnitatē in trinitate: ac trinitatē in vnitate. igiī i mēte nostra possum⁹ expī se ꝓtēplari trinitatē in vnitate. ⁊ econuerso: vt dicit ppō. Tz argu⁹ ⁊ maior. Sz minorē probat mg̃r diffuse sic dicēs. Sicut in deo ē diuīa eēntia ⁊ tres psōe int̄ se distincte. ⁊ sicut iste tres psōe distinguūtur sm̃ varias earz pcessiones. q: p̄ intelligēdo se formaī vbū. ⁊ sic q̄ modū intellectus pducit filiū. ¶Pater āt cū filio diligēdo seipos mutuo p modū volūtatis: sil spirāt spūsanctū. Ita ēt mēs nr̄a cū seipam actualiter intelligit: ex memo⁹ pducit intellectū. ⁊ tādē ex memoria ⁊ intellectu pducit volūtatē. Et sicut psōe diuine inter se sūt eqles. ita q̄ vna nō ē minus q̄z oēs: neq̄z oēs sūt magis q̄z vna: sic q̄libz harz potētiarz capit oēs tres. ⁊ oēs tres capiūt vnāquāqz iparz. ⁊ sic de similib⁹. ⁊ sic ppō va. Quarta ppō ē h. Nō nulla imago trinitatis create ē sine magna dissimilitudine trinitatis increate repsentata. Et pbaī sic. Inter q̄cunqz ē realis dūia cū notabili dissimilitudine: int̄ ea nō pōt eē similitudo sine magna deformitate. Sz int̄ oēz imaginem trinitatis create ⁊ trinitatē increatā ē realis dūia cū notabili dissimilitudie. Igr̄ int̄ ea nō pōt eē dissimilitudo sine magna dēformitate. ⁊ p̄ns vna nō pōt eē alterius adeq̄te repr̄sentatiua. vt asserit ppō. pbāda. Tz arm ⁊ ēt maior ppō. Sz minorē pōuit mg̃r in textu. assignās duas diuersitates. in q̄bus trinitas creata differt a trinitate increata. q̄z p̄ma ē. Nō dus trinitas q̄ ē p̄ fili⁹ ⁊ spūssanct⁹: cui hō sm̃ has tres psonas assimilaī p tres vires anime sue. cuiusmōi sūt memo⁹:

intellect⁹ ⁊ volūtas. ille tres psōe sūt vn⁹ deus eēn⁹ liter. ⁊ ep⁹. vnus dus ē iste tres psōe. sz hō qui p tres istas vires aie imago dei dr̄: nō est iste tres potētie: sz dr̄ eas hīe cuiusmōi deus trinitas ē. tres persone. Secūda dissimilitudo ē. s. q̄ p̄ ⁊ filius ⁊ spūssc̄us sūt tres psone. sed memoria. intellectus. volūtas. non sunt psone. sz bn̄ sūt tres potentie vnius persone. igiī ⁊c.

¶Hic queritur vtrū concedendum sit q̄ deus se genuerit.

Jc oritur questio sa tis necessaria. Cōstat. n. ⁊ ineffabiliter verū ē: q̄ de⁹ pater genuit filiū Ideo querīt. vtrū concedendū sit q̄ deus genuit deū. Si enī deus genuit deuz videtur q̄ aut se deū. aut aliū deū genuerit. Si vero aliū deū genuit. non est tantū vnus deus. Si aūt seipsū deū genuit: aliqua res seipsā genuit. Ad q̄d respōdentes dicimus sane ⁊ catholice cōcedi. q̄ vnus vnū genuit. ⁊ q̄ deus deū genuit. q: deus pater deū filiuz genuit. In symbolo quoqz scriptū ē. lumen de lumine. deū verū de deo vero. Quod vo additur. g̃ genuit se deū vel aliū deū. neutrū concedēdū ē dicimus Quod aliū deū nō genuit: manifestū ē q: vnus tantū de⁹ ē Quod āt seipsuz nō genuit. ostēdit Aug. in. i. li. de tri. dicēs. Qui putāt eius potētie eē deū vt seipsuz ipse genuerit eo plus errant. q̄ nō solū deus ita nō est sed nec spiritualis neqz corporal' creatura. ¶Nulla. n. res ē que se ipsā gignat vt sit ⁊ ideo nō est credendū vel dicendū q̄ de⁹ genuit se.* Di. 4.

Soluō

Alia questio de eodem

Sed adhuc opponunt garruli ratiocinator s dicentes. Si deus pater genuit deuz. aut genuit deū q̄ est deus pater. aut deū q̄ nō ē deus pater. Si genuit deū qui nō est deus pater. ergo de⁹ ē q̄ nō est deus pater. nō ergo vnus tantū deus est. Si vero genuit deū qui ē deus pater. ergo genuit se ipm Ad quod respondemus determinātes istā propositionē qua sic ꝓponūt. Si deus pater genuit deū. aut deū qui ē deus pater. aut deū q̄ nō ē deus pater. ¶Hoc. n. sane ⁊ prauе intelligi pōt. ⁊ iō respōdēdū est ita. Deus pater genuit deū qui ē ipe pater. ¶Hoc dicimus eē falsuz. ⁊ cōcedimus alterā. s. genuit deū qui nō est pater. nec tamē genuit alterū deū. nec ille q̄ genitus ē alius deus est quā pater. sed vnus deus cū patre. Si vero. additur. genuit deuz q̄ non ē deus pater. hoc distinguimus q: dupliciter pōt itelligi. Genuit deū qui nō est deus pater sz deū filiū q̄ filius nō ē pater qui deus ē hic sēsus verus ē. Si vero intelligatur sic genuit deū q̄ nō est deus sī idest q̄ nō ē deus q̄ pater ē hic sensus falsus ē. Unus enīz ⁊ idē deus est pater ⁊ filius ⁊ spiritussanctus ⁊ e cōuerso pater ⁊ filius ⁊ spiritussanctus vnus ē deus.* Respō sio.

Opinio quorundā dicētiū tres personas esse

vnum deuz vnã substantiã sed nõ econuerso
sz vnũ deũ vel vnã substãtiã esse tres psonas

Arca 4. dis. qro vtz ista sit va. deus gnãuit aliũ deũ. vi qp sic deus gnãuit deũ: aut ĝ se deũ. aut alium deũ. nõ se. Aug. pmo de tri. ĝ aliũ. ꝺo sic gnãns distiguit a gnãto. sz deus genuit deũ. ĝ deꝰ genitꝰ distinguit a deo gnãnte. ꝛ p ꝓns deus genuit aliũ deũ. 3° sic. deus gnãt alsm. aut igit deuz ꝛ sic hꝫ ppoᵐ. aut nõ deũ. qꝺ falsuz est. qz sic genitꝰ non eẽt deꝰ. 4° sic. deus gnãt aliũ hñtẽ deitatẽ. qz aliã psonã subsistẽtẽ in deitate. ĝ genuit aliũ deũ ꝓñª pz p Dama. 5. c deus ẽ diuinã hñs nãm. hõ hũanã. ꝺ. ñ ẽ aliꝰ deus. ĝ nõ genuit aliũ deũ: añs pz Deut. 7 Audi isrl dñs. d. t. vnꝰ est. ꝛc. qz cuilibz entitati formali conꝛnidet adeqte aliqꝺ ens vel aliqs ens entitate formali. ista ãt deitas q ẽ entitas formalissima qz se tota est forma nõ hz sic sibi adeqte conꝛnidẽs ni si deũ pz inducẽdo. deitas aũt ẽ de se hꝫ. ĝ deus ẽ de se hꝫ. illi ãt qꝺ ẽ de se hꝫ vel hꝫ. repugnat ñ idẽtitas ĝ ꝛ alietas q includit ñ idẽtitatẽ. ĝ nõ pt eẽ aliꝰ ꝺus. ĝ deus nõ genuit aliũ ꝺum. qz ñ genuit qꝺ ñ pt eẽ: ꝛ hꝫ q̃ᵐ ad rẽ. q̃ᵐ ad logicã dº q hꝫ tria dñnt. a. ẽ aliꝰ a deo. a. ẽ alius deitate. a. ẽ alius entitate sicut ꝛ hec tria dñnt forꝛ. ẽ alius ab hoie. forꝛ. ẽ alius hũanitate. forꝛ ẽ alius i hũanitate. in pª cũ dr forꝛ. ẽ alius ab hoie negatur vlr forꝛ. hõe idẽtitatẽ tũ tmino p negationẽ iportatã in ly alius. qz aliud icludit nõ idẽtitatẽ. igit tminꝰ ꝓdicatus negat p quolz sui. sz nõ negat nisi neget respectu cuiuscũqz tmini. ꝛ iõ tminꝰ alietat ꝓfũdit ꝓfuse ꝛ distributiue. iõ segt forꝛ. ẽ aliꝰ ab hoie. igit ẽ aliꝰ ab isto hoĩe ꝛ ab isto. ꝛ sic de oibꝰ. sic ẽt segt. a. ẽ alius a deo igit ẽ alius a qlz psõa dina. Jn. fa cũ dr. forꝛ. ẽ alius humanitª. hũaitas signat eẽ formalis rõ dñie. sic nõ ẽ in pª qz in ipa hõ signat eẽ tinus dñie. in hac ãt fa nõt eẽ formalis rõ dñie vlr sic qp in nullo idiuiduo illius nãe. ꝓuenit aliq nõ pticipata hũanitate p illã formaz p quã hꝫ dr̃t ab illo. vñ nõ. qp lz rõ formal alietat stet vlr q̃ᵐ ad negationẽ iclusã. vñ segt forꝛ. ẽ hũanitate alius ab brunello. igit in nullo indiuiduo st idẽ. nec ꝓueniũt in hũanitª: tũ illa rõ formalis dñie nõ stat vlr q̃ᵐ ad illã affõnẽ ibi inclusã. vñ ñ segt forꝛ. dr̃t a brunello hũani. ĝ dr̃t ab illo hac hũanitate. s. pla. qz añs ẽ verꝫ. ꝛ ꝓns flñ. qz i ꝓnte significat qp hũanitas pla. sit formal rõ dñie q̃ forꝛ. dr̃t a brunello. Jn. 3ª. cũ dr̃ forꝛ ẽ aliꝰ ihũani. alietas ibi nõt suũ ꝺtinabile eẽ cõe vtriqz extrẽo ꝛ distigui sine dĩdi in ipis extremis. ꝛ iõ hꝫ ñ ẽ va. forꝛ. in hũanita. ẽ aliꝰ a bru. qz ñ didit hũaitas in eis. nec ẽ cõe eis. sz hꝫ ẽ va forꝛ. in aialitate ẽ aliꝰ a bru. qz aial cõe ẽ eis. ꝛ dicit in eis vñ in hac 3ª ꝓpositiõe alietas ꝓnotat aliquã ꝓueniẽtiã extremoz in suo ꝺtẽ minabili. ꝛ tñ nõt aliquã nõ idẽtitatẽ eoz in eoꝺ ꝺetminabili. Ad ppoᵐ igit quã ista vtz triũ significat hꝫ locutio. filiꝰ ẽ. aliꝰ deꝰ. Dico qp nec pma nec fa. ñ pma qz nõ seᵗ forꝛ. ẽ alius hõ. ĝ ẽ alius ab hoie. añs ẽ vꝰ et ꝓns flñ. nec fa qz ꝛ si forꝛ. ẽ alius hõ a pla. nõ tñ seᵗ. ĝ ẽ alius hũani. a pla. qz hũanitas ñ ẽ rõ formalis dñie forꝛ. a pla. sz significat ẽtij. vñ bñ seᵗ forꝛ. ẽ aliꝰ hõ a pla. ĝ forꝛ. ẽ alius a pla. in hũani. ꝛ eꝰ. ꝛ idẽ ẽ cũ dr̃ filiꝰ est aliꝰ deus a pñe. qp filius genitus ẽ aliꝰ ꝺ a pñe gnãnte. ita qꝺ aliꝰ põt suũ p se signatũ circa extrẽoz ꝛ sui ꝺtminabil ꝺnotãs ipa int se eẽ distincta: ꝛ illud cõe eẽ vtriqz extremo alietat: ꝛ tñ distigui i eis qꝺ nõ ꝓuenit deo. ꝛ hꝫ ẽt signat in ẽtia ppõne pdcã pp qꝺ idẽ st. erq° segt cũ hꝫ sit fla. filiꝰ ẽ aliꝰ deꝰ genitꝰ vt nũc ꝺclaratũ ẽ. erit hꝫ fla. deꝰ genuit aliũ deũ

Ad primum argumẽtũ dico qp hoc añcedẽs ẽ verꝫ deus genuit deũ qz termini in cõcreto possunt supponere p suppositis

respcũ pdicatoz ñpcũ q°z ñ extraneat supposita aliter. ꝛ ideo sicut hec ẽ vera deus pater genuit deũ filiũ. ita hec deus genuit deũ sz ꝓntia nõ valet vñ nõ sequit ĝ deus genuit se deũ aut aliũ deũ. pmum non sequit qz nõ ẽ intelligibile qp idem pducat se. nec 2m sequit qz sicut dictũ ẽ cũ dicit deus genuit aliũ deũ alietas notat suũ determinabile distingui in extremis qꝺ nõ significat in añcedẽte. vñ sicut ppositio ẽ falsa vbi alietas addit determinabili qꝺ nõ est commune suis extremis. sicut hec est falsa sol est animus ꝛ ideo nõ sequit si igit sol generat murem. igitur se murem: aut alium murem sed generat animum qui est mus. ita in proposito. proposito est falsa in qua alietas addit determinabili qꝺ nõ distingui tur in extremis. sic hꝫ ẽ falsa. pr̃ i deitatẽ ẽ aliꝰ a filio. ꝛ iõ nõ segt deꝰ pr̃ genuit deũ. aut igit se deũ. aut aliuz deũ. sz segt qp gẽuit aliũ q ẽ deꝰ. sicut expõit magr i lra. qp si pbet illa ꝓna sic. si generat deuz. aut igit eũdẽ deũ aut diuersuz deũ. qz idẽ ꝛ diuersũ immediate diuidũt qꝺlz ens ex io. metꝫ. igit si eũdẽ vel diuersum. igit se deũ vel aliũ deũ. Rndeo. põt cõcedi qp genuit eũdẽ deũ. qz sicut alietas põit suũ significatuz circa suũ determinabile denotãs ipz disponi alit et distingui in suis extremis qbꝰ ẽ cõe. ita p oppoᵐ idẽ titas ponit suũ significatũ circa suuz determinabile cõis i extremis denotãs ipz nõ distingui nec diuidi in eis. ꝛ ideo hec est vera. deus pater genuit eundẽ: deum. quia filium qui est idem deus sed non sequit ex hoc. ĝ genuit se deũ. qz prꝰ nomẽ recipr̃ocũ denotat actũ tmiari ad idez suppositũ a quo procedit ille actꝰ. antecedẽs aũt nõ est recipr̃ocũ. vñ ꝓns nõ solũ refert eundẽ in essentia sed eundẽ in rone suppositi. nõ tñ aũt por p añs sed soᵐ q genuit eundẽ in ẽẽdeitatis ꝛ iõ est fallacia cõsequentis ꝛ figure dictionis. Ad 2ᵐ dicendũ qp ista deductio reducenda ẽ ad duos syllogismos quoz pmus ẽ iste generãs distingui tur a genito deꝰ est generãs ĝ deus distinguit a genito. Illius ẽ iste genitũ est deus. deus distinguit a genito. ĝ deꝰ distinguit a deo. in vtroque syllogismo est fallacia accñtis nã in pmo syllogismo maior est vera ꝓpter formalẽ oppositiõez extremoz. sic ãt extraneat mediũ vtriqz extremo in quo extrema sũt vnũ sine idẽ. vñ fallacia accñtis ẽ nisi maior extremitas dicat de medio fmillã rõez fm quã mediuz dicat ꝺ extremis. vt pz si sic arguit albũ distiguit a dulci lac ẽ albũ. ĝ lac distiguit a dulci. ꝛ codẽmõ peccat alius paralogismus. vñ i vtroque syllogismo ex distinctione formali que est inter ista relatiue opposita generãs ꝛ genitũ ꝓcludit distinctio ẽntial ꝛ iõ nõ segt ꝓclo

Ad 3ᵐ cũ dicit deus genuit aliũ. igit aliũ deũ vel aliũ nõ deum dicendũ ẽ qp neutrũ ꝓcerneret ppr̃ rõez ꝺictionis. Dicendũ qp ꝓtradictio ista ẽ tam in ꝓpleris q̃ᵐ in cõpleris. ꝛ loquendo de cõtradictorijs ꝓpleris semp verꝫ est qp altera ẽ vera ꝛ altera falsa. sz sic ẽ in ppõsito. hec ẽ falsa deꝰ genuit aliũ deũ. ꝛ hec vera deꝰ nõ genuit aliũ deũ. que est sua ꝓtradictoria ꝛ nõ ista deꝰ genuit aliũ nõ deũ. Et si arguat deꝰ nõ gẽuit aliũ deũ ĝ genuit aliũ nõ deũ. qz ex negatiua de pdicato finito segt affirmatiua de pdicato infinito sicut sequit hõ nõ est iustus. ĝ est nõ iustus. Respõ deo dicendũ qp q̃zuis illa regula sit vera sicut põt pr̃o bari p naturã cõtradictiõis numq̃ tñ tenet in ꝓdicatis cõpositꝫ nõ. n. segt lapis nõ ẽ lignũ albũ. ĝ lapis ẽ lignũ ñ albũ: qz affirmat lignũ i ista qꝺ ñ affirmabat i pma. Et si arguit in ꝓtradictorijs incõplexis. dico qp lz de quolibz dicat alterũ illoz: nõ tñ dicit de quolz quodcunqz pdicatũ determinatũ p altez illoz̃: quia nec ipz determinabile dr̃ de qlz ꝛ iõ lz deus vl ñ deus dicat de quolibz: nõ tñ aliud siue aliud sic determi-

natū p deū vel p nō deū. ꝛ iō ḡuis de⁹ gēuit aliū: nō tñ aliū deū: nec aliū nō deū. nec est hic ꝑdictio. Concedo igit ꝙ sequt genuit aliū ergo deū vel nō deū. sed nō sequit genuit aliū ꝛ deū ergo genuit aliū deū ꝓpt variationē alietatis. Ad 4ᵐ dicendū ꝙ nō sequitur genuit aliū hñtem nām diuinā ergo genuit aliuz deū: qz in añte subijcit vt substātiñ huius adiectiui habēs qō substātiñ idē significat qō ꝓsona. ꝛ circa illud li alius ponit suū significatū in ꝓnte ponit li alius suū significatū circa significatū dei ꝛ sic cōmutat hoc aliqd in quale. ꝛ arguit ab inferiori ad suū superius cū negatiōe quā importat alius. Ad ꝓbationem ꝙ Damas. dico ꝙ descriptio sua ē quedā explicatio nominis. nō aūt expressio ꝙ se significati: qz nomē ꝓcretū de per se significato nō importat hoc: qō ē habens siue habere: sed tñ de mō significādi: in quo distinguitur ab abstracto. solū. n. cōcretū iportat ipsaz formaz qz albū solā qualitatē significat bñ hꝫe importat hoc qō est habēs: qz concernit suppositū hñs suū significatū tñ idē significat cōcretū ꝛ abstractū lz modus significandi sit ali⁹. ꝛ ideo in huius etymologijs ꝛ descriptionib⁹ nō oz ꝙ quicqd pōt vere cōiungi cuz descriptionibus ꝛ descriptis possit cōiungi.

Quidā tamen veritatis aduersarij ꝓcedūt pr̄em ꝛ filiuz ꝛ spūm scm̄. siue tres psōas eē vnū deū. vnā sbam. lz tñ nolūt ꝓcedere vnū deū siue vnā sbaz eē tres psōas dicētes diuinā sbam p̄dicari de trib⁹ psonis nō tres psonas de sba diuia. Fides āt catholica tz ac p̄dicat ꝛ tres psōas eē vnū deū. vnā sbam siue eēntiam siue nām diuinā. ꝛ vnum deū siue eēntiā dinā eē tres psōas. Añ Aug. i ꝑmo li. de tri. ita ait. Recte ipe de⁹ trinitas itelligit btūs ꝛ solus potēs. Ecce ꝙ exp̄sse dixit. ipe de⁹ trinitas vt ostēderet ꝛ ipm deū eē trinitatē: ꝛ trinitatē ipm deū. Itē i eodez. In vbis ingt illis apostoli qb⁹ de aduētu xp̄i agēs dicit. Quē oñdit btūs ꝛ solus potēs: rex regū ꝛ dns dnantiū. q solus hz imortalitatez ꝛc. Nec p̄ ꝑpe noiat⁹ ē: nec fili⁹ nec spūsc̄s lz btūs ꝛ solus ꝛ potēs. id ē vn⁹ ꝛ solus deus ver⁹ q ē ipa trinitas. Ecce hic apte dicit vnū solū vnz deū eē ipam trinitatē: ꝛ si vnus deus trinitas ē: q vn⁹ de⁹ ē tres psone. Itez i li. v. de trini. Nō tres deos. lz vnū deū dicim⁹ eē ipam p̄stātissimā trinitatē. Itez i lib. de fi. ad pe. in expositiōe symboli. Satis ē xp̄iano rez creatarz cām visibiliū siue inuisibiliū nō nisi bonitatē credere creatoris: qē deus ver⁹ ꝛ vnus: nullāq eē nām: q nō aut ipe sit: aut ab ipo: eūq tritatē eē p̄ez. s. ꝛ filiū ꝛ spm̄scm̄ Itē Aug. in sermōe de fide. Credim⁹ vnū deuz vnā eē diui nois trinitatē. Idē in. vj. li. d tri. Dicim⁹ deū solū eē ipam trinitatē. Ecce his ꝛ aliis plurib⁹ auctib⁹ euidēter oñdit dicēdū eē ꝛ credēduz. ꝙ vn⁹ de⁹ ē trinitas. ꝛ vna sba tres psōe. sicut ecōuerso trinitas dr eē vn⁹ deus: et tres psone dicuntur eē vna substantia.

Induc̄ ꝛ eos auctorita-tes Augustini.

Augu⁹.

Augu⁹.

Redit ad p̄missam q̄onē. s. an de⁹ pater se deum an aliū deum genuit.

Nūc ad p̄missā questionē reuertamur vbi q̄rebat. an de⁹ p̄ genuerit se deū. an aliū deū. Ad qō dicim⁹ neutrū fore ꝓcedēdū. Dicit tñ Aug⁹. in epistola ad maximinū: ꝙ deus p̄ se alterz gēuit. his verbis. Nō vt hērz filiū de seipo nō minuit seipm. sz ita genuit de se alterz se. vt totus māeret i se ꝛ eēt i filio tātus quātus ꝛ solus. Nō ita itelligi pōt. i. de se alterz a se genuit: nō vtiqz alterz deū. sed alterā psonā. vel genuit se alterz. i. genuit alterz q hoc est quod ipe. Nam ꝛ si alius sit pater ꝙ filius: nō ē tñ aliud sed vnū.

Augu⁹.

Arca secundaz partez. 4. di. quero ō veritate huius. de⁹ est pater filius ꝛ spiritussanct⁹. videt ꝙ nō sit vera: qz eius cōtradictio videt eē vera nullus deus ē pater filius ꝛ. s. s. qz quelibet singularis est vera qz nec pater nec filius nec. s. s. Preterea cuiuslibz propositionis vere indifinite aliqua singularis est vera sed nullā est dare verā singularez huius indefinite. igit ipa nō est vera. Cōtra. hec: pater. f. s. s. sunt vn⁹ deus est vera. g ꝛ eius cōuertēs. añs pz ꝑ Augustī. de tri. in multis in locis. Rñ⁰ ꝙ ꝑpō est vera: qz terminus subiect⁹ qō ꝑmo significat hoc ꝑmo ponit in oratione. ꝛ si illi aliud extremū qō ꝑdicat sit idē ꝓpō affirmatiua denotās talē identitatē: vera ē deus āt significat nām dinaz vt est nata ꝑdicari de suppposito ꝛ illud significatū ē idē trib⁹ psonis igit ꝓpositio hoc significās est vera. Verū est tamñ ꝙ in eius ꝓuersa ē magis ꝑdicatio formalis: qz ibi intelligit quasi supius vel quasi cōmune ꝑdicari de per se suis suppositis ꝑdicatio aūt formaliō est qñ cōe ꝑdicat de vnitatib⁹ ꝓ econtra. Sed numqd eadē ē veritas illi⁹ ꝛ hui⁹ deitas ē pat fi. ꝛ. s. s. Rñ⁰. sicut ꝑdicatio in diuinis distinguit in verā formaliter ꝛ verā p identitatē hoc ē ꝙ illa sit formalis qñ ꝓdicatū cōuenit formaliter sbo p identitatē vero qñ ꝓpter simplicitatē diuinaz ꝑdicatū ē idē sbo lz nō formalit. ita hec pz. f. ꝛ. s. s. sūt deus: vera est formaliter. ꝛ hec per identitatem: ꝛ pat. f. s. s. sūt deitas: nō aūt formalit. ergo ꝛ ista deus est pater ꝛc. hz aliquā veritatē loquēdo de ꝑdicatione formali quā nō hz ista deitas est pater ꝛc. Sed ꝓ quib⁹ supponit deus intelligēdo istā eē verā quasi ꝑdicatiōe formali: Rn⁰ vnicuiqz quo corrñdet ꝓpriñ qō vel quis: ꝛ iō deitati vt deitas est corrēspōdet qō vel quis: qz illud qō vel quis est ꝑmo deitate ens vt deitas est ꝛ sicut deitas est de se hoc: ita deus qui deus est deitate ē de se hic ꝛ in isto cōceptu nō includit incōicabilitas nec ratio persone: quia deitas cōicabilis est ꝛ iō deus vt deitate est deus nō includit aliquid incōicabile formalit. Isti āt ītmino sicut intellecto absqz ꝓceptu psonaꝝ seu psonaliū ꝓprietatū ve possūt cōpetere aliqua ꝑdicata realia que videlicet nō cōpetūt nāe vt in existenti in rōne suppositi sz vt existenti in hac nā inquantū exñs in ea. hoc mō forte est ista vera deus creat. ꝛ similes. intelligendo sbm ꝓ hoc deo exñte in nā diuina nō intelligēdo aliquod suppositū videlz aliqd incōicabile in illa nā: qz illa incōicabilitas nō est rō taliū actuū: ꝛ ita pōt poni ꝙ ista deus est pater ꝛ fili⁹ ꝛ. s. s. est vera quaten⁹ deus stat pro hoc deo in quantum est ꝓ se ens deitate. nō autē ꝓ aliquo suppposito ꝓprie dicto i quo est nā diuina. qz qñ est veritas ꝓ primis significatis terminoꝝ nō oportet ponere veritatem in aliis in quibus induduntur ista significata. sicut qñ ꝓns habet ꝓpriā veritatē nō oportet querere veritatem eius p̄cise pro aliquo añte. Exemplū hui⁹: color hic singularis existēs nō determinat sibi rēem suppositi qz rō suppositi ꝓpre nō reperitur in accidētibus ꝛ licet sit i suppo

fito substãtie tñ intẽctũ itelligit absq; illa sñsistẽtia in suppositо: vt hic color exñs põt eẽ pncipiũ opationis real' sic si eadẽ albedo eẽt exñs i trib⁹ suppositꝫ vel superficieb⁹ haberet actũ realẽ. s. vnã rõnẽ disgregãdi ⁊ si q̃ras a me de veritate hui⁹ ppositionis hic color disgregat p quo suppõit ibi ly color. dico q̃ suppo nit p pmo significato suo puta p hoc colore exñte. ñ aũt p aliquo colore iferiori ad hũc colorẽ: puta p hoc colore in hac supficie vel in illa. q̃ ista contrahentia colorẽ nõ cã sũt veritatis hui⁹ ppositiõis. sz ẽ vera pp pma extrema multo magis eẽt hꝰ vex si hic color vt hic eẽt p se exñs deitas aũt ẽ p se ens ⁊ iõ de⁹ intẽctũ ẽ de⁹ deitate ẽ p se ens. q̃. 7. de tri. c. 4. Augu. dicit pat eodẽ ẽ quo de⁹ ẽ lz nõ eodẽ sit et pat ⁊ iõ huic dõ nõ intelligẽdo aliq̃z rõnem suppositi siue pſone imo rõi hui⁹ dei põt attribui: p. ⁊. f. ⁊. s. f. Ad pmũ argu mẽtũ in oppositũ dico q̃ illa no est p̃cisa ei⁹ ꝓdictoria si p̃cise fiat distributio p pſonis: q̃ tũc nõ negat qõ p⁹ affirmat in affirmatiua. si aũt illa neget p̃dicatuz a pmo significato dei sez ab hꝰ deo. falsa ẽ illa ⁊ hoc ẽ qõ vsitate dr̃ q̃ talis vlis negatiua nõ ꝓtradicit ter mino hñti suppositionẽ simplicẽ: lz ꝓtradicat tmino habẽti suppositionem pſonalẽ. hoc ãt videt pbabi le si illa maxima sophisticarũ ẽ vera qñ in aliqua dic tiõe officiabili vl' sincathegorematicha icludũt duo ad nihil referẽt vnuz ad qõ nõ altex in hꝰ ãt signo nul lus includunt duo. s. negatio ⁊ distributio: q̃ cũ distri butio p̃cise respiciat suppositа talis nãe negatio p̃ci se erit p eisdẽ. ⁊ tũc illa negatiua vlis ẽ vera. sz nõ ẽ ꝓtradictoria pme sed ista de⁹ nõ ẽ pr̃ fili⁹ ⁊ spiritus scũs vbi idẽ negatur qõ p⁹ affirmabat. ⁊ ista falsa p eodẽ sõo p quo affirmatiua ẽ vera. Ad euidẽtiam secũdi argumẽti ẽ sciẽdũ q̃ sicut dictũ ẽ i qõe p̃ceden ti cuilibz vnice nãe adequate correspõdet vnũ sin gulare quod singulare vel est incommunicabile si cut in creaturis vel est cõicabile sicut in deo. nã aũt diuina vnica ẽ oio iplurificabilis ⁊ innumerabilis: q̃ ei adequate correspõdet vnũ singulare qõ exp̃mit noie dei qõ näli intelligẽtia itelligit añ quãcũq; ppe tatẽ pſonalẽ: ⁊ si cõsideret illõ singulare vt qõdã ens ad se cui cõueniũt oẽs ppetates eẽntiales ⁊ pfectiões añ oẽm ppetatẽ pſoax. qõ qdẽ ẽ ad se ens ⁊ p se nullo mõ plurificabile vel numerabile lz cõicabile sit in suppositis plurib⁹ q̃ cõicatio itelligit p ppetates no tionales. ⁊ sicut ẽ illa vera deus ẽ pr̃ fili⁹ ⁊. s. s. ita ista hꝰ de⁹ ẽ. p. f. ⁊. s. s. Exẽplũ iã tactum ẽ: q̃ si eẽt vn⁹ co lor in trib⁹ supficieb⁹ ille color: puta albedo disgrega ret ⁊ haberet oẽs pfectiões albedini ꝓpetẽtes. sz nõ vt pmo ẽ in illa vel i illa supficie lz ꝑz se lz illas habe ret exist̃es in illis supficieb⁹ nõ tñ pmo. sic ãt ẽ hic.

Hec est quarta distinctio hui⁹ pmi libri i q̃ mgr̃ oñso q̃ vnitas eẽntie ⁊ trinitas pſoax i diuis pt inuestigari seu ꝓuici q̃ dãmõ ex vtriusq; testi scripturis. ac p vestigiuz ⁊ imaginẽ reptas in creaturis. Incipit dẽtmiare d̃ p sõax origine ⁊ distinctiõe. Et q̃ctũ ad hꝰ pñs dist. diui⁹ i tres pres. In q̃x p⁹ dẽtmiat q̃ndã qõnẽ. In ꝑa oppo nit ꝓ dẽtminata ⁊ soluit obiectionẽ. In 3ª reprobat q̃n daz ꝓriã opi. Primũ agit a pn⁹ di. vsq; ibi. Sed ad huc opponũt. 2m vo facit ab inde vsq; ibi. Quidã tñ vitati aduersarij. 3m vo subiũgit ab inde vsq; ad finẽ dist. Et hꝰ ẽ snia hꝰ dist. in gnãli. In spãli vo snia mgr̃i stat in trib⁹ ppõib⁹. q̃x p⁹ ẽ hꝰ. Deũ seipm genuisse. vel a se aliũ dũ eẽntialr gnãndo pduxisse. oio ẽ negã duz. Et pbat sic. Illõ ẽ simplr apõ fideles negãdum quo ꝓcesso seq̃ret idẽ gnãsse seipm. vel plẽs eẽ deos ꝑz deũ se. vel a se eẽn⁹ lr aliũ deũ genuisse ẽ hꝰ i. igit̃ p positio vã. Tz arg⁹. ⁊ maior ẽ euidẽs. sz minor ẽ pro bat mgr̃ in lr̃a q̃rẽs an hꝰ sit vã. De⁹ gẽuit deũ. ⁊ dicit q̃ sic. q̃ de⁹ pr̃ gẽuit deũ filiũ. ⁊ tñ nõ se⁹. q̃ gẽuit se de

uz vel aliũ deũ. s. aliũ in deitate. sz aliũ in pſõalitate seu in pſona. 2ª ppõ ẽ hꝰ. Deũ pr̃em originasse i eter nitate vnicũ deũ filiũ a se pr̃e aliũ sola pſõalitate ẽ af firmãdũ. Et format rõ p hui⁹ pclonis pbatione sic. Istud ẽ affirmãdũ apõ xp̃ianos q⁹ negato seq̃ret in deitate plẽs eẽ deos. sz deũ pr̃em originasse in eẽnita te vnicũ deũ filiũ a se pr̃e aliũ sola pſonalitate ẽ hꝰ i. q̃ hꝰ ẽ affirmãdũ. ⁊ p ꝓns ppõ vã. Arg⁹ appet bonuz: ⁊ maior ẽ euidẽs. sz circa minoris pbõnẽ ꝓcedit mgr̃ in lr̃a sic. Et supposita determinatiõe qõnis p̃missе: q̃ dicebat q̃ deus genuit deũ ⁊ tñ nec se nec aliũ deuz. Arguit. Si deus gẽuit deũ. aut igit̃ deus pr̃ genuit deũ q̃ ẽ deus pr̃. ⁊ sic idẽ genuit seipm. aut deus pat genuit deũ q̃ nõ ẽ deus pr̃. ⁊ sic erũt plẽs dij. Ad illõ mgr̃i rñdẽdo dicit: q̃ ista ppõ Deus pr̃ genuit deuz q̃ nõ ẽ deus pr̃. duos põt hãe sensus. Un⁹ ẽ. De⁹ genu it deũ q̃ nõ ẽ de⁹ pr̃. i. filiũ q̃ nõ ẽ pr̃ q̃ de⁹ ẽ: ⁊ iste sẽsus ver⁹ ẽ. q̃: ibi nõ notat alietas eẽntie. sed solũ pſone. Alij⁹ ãt sensus ẽ. De⁹ genuit deũ q̃ nõ ẽ idẽ de⁹ cũ dõ pr̃e. ⁊ sic ẽ fl̃a. q̃: sic in ipa denotat alietas eẽntie seu nãe ad quã seq̃t plẽs eẽ deos. qõ ẽ impossi⁹. Tertia ppõ. Qõ tres p⁹ sũt vna deitas. ⁊ q̃ vn⁹ de⁹ sit trini tas. ẽ a q⁹ lz catholico firmissime tenẽdũ. Et pbatur rõne. Illud ẽ firmissime tenẽdũ. q⁹ dubitato eẽt in fi de ⁊ scõx auẽtib⁹ hesitãdũ: sz tres pſõas eẽ vnã deita tez ⁊ vnũ deũ eẽ tres pſõas vel trinitatẽ ẽ hꝰ i. Arg⁹ ẽ bonũ. ⁊ maior ẽ vã. sz minoris euidẽtiã põit mgr̃ in textu. pponẽs q⁹ rũdã opi. dicẽtiũ. q̃ nomẽ eẽntiale in diuinis. c⁹ mõi ẽ hꝰ nomẽ de⁹. possit p̃dicari d̃ noie pſõali cuiusmodi ẽ pr̃: dicẽdo pater ẽ de⁹ nõ tñ econ uerso nomẽ pſonale possit p̃dicari de noie eẽntiali: dicẽdo. de⁹ ẽ pr̃. Un cõcedebãt istã tres pſone sẽ vna de⁹. sz negabãt istã. vn⁹ ẽ tres pſõe. Istã opi. r̃probat mgr̃ in lr̃a dicẽs: q̃ ꝑm fidẽ catholicã vtraq; istax est vera ⁊ cõfirmat dictũ suuz auctoritab⁹ sanctox. vt ꝑz in lr̃a. igit̃ ⁊ ẽ.

Hic queritur an pater genuit diuinã eẽntiam. vel ipsa filiuz. an essentia genuit eẽntiam. vel ipsa nec genuit nec genita est.

Ost hec queritur vtx ꝓcedẽduz sit q̃ pr̃ genuit dinaz eẽntiã. vel q̃ diuĩa eẽn tia gẽuit filiũ vl' eẽntia genuit eẽntiã. an oino nõ gẽuit nec gẽita ẽ diuĩa eẽn tia. Ad q̃d catholicis tractatorib⁹ cõsẽtiẽtes dicim⁹. q̃ nec pr̃ gẽuit dinã eẽntiã. nec diuĩa tẽntia gẽuit filiũ. nec diuina eẽntia gẽuit eẽn iã. Hic ãt noie eẽntie itelligim⁹ diuinã nãm q̃ cõis ẽ tribus pſõis. ⁊ tota in singlis. Jõ nõ ẽ dicẽdũ q̃ pr̃ genuit diuinã essentia. q̃: q̃ pr̃ diceret genuisse diuinã eẽntiã. diuina essẽtia relatiue diceret ad pr̃ez. vl' p relatiuo ponere tur. Si ãt relatiue diceret. vel p relatiuo põe ret. nõ indicaret eẽntiã. Ut. n. ait Aug. in. li. de tri. Q̃d relatiue dr̃ non indicat substatiã.

Rõ pri ma q̃re it̃ sit.

Augu⁹.

Secunda ratio.

Jtẽ cũ deus pater sit diuĩa essentia: si eius sit genitor. esset vtiq; genitor eius rei que ipse est. ⁊ ita eadẽ res seipsam ge nuisset. quod Aug. negat. vt supra ostendimus.

Tertia ratio ⁊ potior.

Jtem si pater est genitor es

sentie diuine: cū ipe essentia diuina sit. ⁊ deus sit. eo ḡ qp gnāt ⁊ ē. ⁊ de⁹ est. Ita ḡ nō illud qō gnāt ē a pre de⁹. sz pr eo qp gnat ⁊ ē. ⁊ de⁹ est ⁊ si ita ē. nō genito gignēs. sz gignēti genituz causa est. vt ⁊ sit deus sit. Simili ratione pro-
Augu⁹. bat Augu. in libro septimo de trinitate Qō pater non est sapiens sapientia qua genuit. qz si ea sapiens est ea est. hoc enim est sibi esse qō sapere. Quod si hoc est sibi esse quod sapere. non per illam sapientiaz quā genuit pater sapiens est. Quid enim aliud dicimus cuz dicimus hoc illi est eē quod sapere, nisi eo ē quo sapiens est. ergo que causa illi est vt sapiens sit etiaz ipsa illi causa est vt sit. Si ergo sapientia quam genuit illi causa est vt sapiēs sit. ⁊ causa illi est vt sit. Sed causa patri qua sit a patre genitā: nullo modo quisquaz dixerit sapientiā quid eniz est insani⁹. Ita ergo si pater genuit essentiaz qua est essentia quā genuit, cā ē illi vt sit. Non ergo ipsam qua est essentiam genuit Nam in illa simplicitate inquit August. qz non est aliud sapere quam esse eadem est ibi sapientia que essentia Ideoqz quod de sapiētia hoc de essentia dicimus Sicut ergo non genuit sapientiam qua sapiens est ita nec essentiam qua est. Ut enim sapientia sapiens est ⁊ potentia potens ita ⁊ essentia ipse est. Eadem que sapientia est ⁊ potentia que essētia. Patet itaqz ex predictis: quia pater essentiaz diuinam non genuit.

Hic aduersare videtur August.

Hic autez videtur contra /
riū quod Augu. ait in libro de fide ad petruz
Augu⁹. Deus cum verbum genuit id quod ipse est genuit nec de nihilo nec ō aliqua iam facta cōditaque materia. sed de seipso id qō est ipse. Item deus pater qui verissime se indicare animis cognituris ⁊ voluit ⁊ potuit. hoc ad seipsum indicandū genuit. quod ē ipse qui genuit. Ecce aperte dicit his verbis deum patrē genuisse illud quod ipse ē. Illud aūt quod ipse ē nō ē nisi diuina eēntia. vī ergo diuinā essentiam genuisse. Ad quod respondemus illa verba sic intelligenda esse dicentes. Pater de seipso genuit illud quod ipse est id est filiū qui est illud quod pater est. Nam quod pat est. ⁊ filius hoc est. sed non qui pater est ⁊ filius hic est.

Alias partes questionis exequitur.

Ita etiam non est dicendū
qp diuina essentia genuit filium quia cum filius sit diuina essētia iam esset filius res a qua generatur. ⁊ ita eadē res seipsam generaret. Ita etiam dicimus qp essentia diuina non genuit essentiam. Cum enim vna ⁊ summa quedaz res sit diuina essentia. si diuina essentia eēntiaz genuit eadē res seipsam gēuit quod oino esse non potest. sed pater solus genuit filium ⁊ a patre ⁊ filio procedit spiritussanctus.

Que videantur predictis esse contraria.

Predictis aūt videtur con
trarium esse quod dicit Aug. in li. vii. de tri. Augu⁹.
Hoc inquit est deo eē quod sapere. vnde pater ⁊ filius simul sunt vna sapiētia. qz vna eēntia. ⁊ sigillatim sapientia de sapientia. sicut essentia de essentia. Ecce his verbis apte dicit Aug. sapiētiā de sapientia. ⁊ essentiā de essentia. vbi videtur significare qp sapientia sapiētiam ⁊ essentia genuerit essentiam. Idez in li. de fide ad petrum ait. Sic christum dei filiuz i. vnam ex trinitate personā deum vex crede vt diuinitatem eius de natura patris natam esse non dubites. Hic videtur dicere qp natura filii sit nata de natura patris. Idem in lib. Augu⁹.
xv. de tri. ait. Dicitur filius consiliuz de consilio. ⁊ volūtas de volūtate. sicut substātia de substantia. sapientia de sapiētia: Et vic videt dicere qp substantia sit genita de substātia. ⁊ sapientia de sapientia. Sed hoc ita determinamus. sapientia de sapiētia. ⁊ substātia de substantia est. i. filius qui est sapientia. qui est substantia est de patre qui est eadem substantia ⁊ sapientia. ⁊ filius qui est diuinitas. natus est de patre q ē natura diuina. Et vt expssi⁹ dicamus: dicimus filium sapientiam eē de pre sapiētia. ⁊ dicim⁹ filiū sbam eē genituz de pre ⁊ a pre sba. Qō aūt ita intelligi debeat. Augu. Determinatio eorū q̄ vident cōtraria. Augu⁹.
ostēdit in li. vii. ō tri. dicens Pater ipe sapia ē: ⁊ dr fili⁹ sapia patris. quomō dr lumē pris i. sicut lumē de lumie: ⁊ vterqz vnū lumē. sic intelligatur sapia de sapia. ⁊ vterqz vna sapiētia ⁊ vna eēntia. Itē iō xpus dr virt⁹ ⁊ sapia di: qz de patre virtute ⁊ sapiētia ēt ipe virt⁹ ⁊ sapiētia ē. sicut ipe lumē de patre lumie ē. ⁊ ipse fons vite ē apud deū patrē fōtē vite. Filius ḡ sapiētia de patre sapiētia ē. sicut fili⁹ lumen de patre lumine. ⁊ de⁹ filius de deo pre. vt et singulis sit lumē ⁊ singulis de⁹. ⁊ singulis sapiētia. ⁊ singulis vnū lumen. vn⁹ de⁹, vna sapiētia. Ecce manifeste his verbis apit Aug er quo sensu accipiēda sint pdicta vba ⁊ his similia. s. cū dr sba de sba. vel sba genuit sbaz.

Quod vī pdicte expositiōi contrarium.

Huic vero etiam in contra
riuz vī quod Hylarius ait in lib. de tri. Nihil inqt nisi natuz hz filius: ⁊ geniti honoris admiratio in honore generātis ē. Cū ergo filiⁱ⁹ eēntiā hēat. tota. n. in eo ē diuia eēntia. vī qp ipsa diuina essentia nata sit. Item. in. v. lib. ait. Natiuitas dei nō pt eam ex qua puecta ē non tenere naturaz. nec. n. aliud q̄ deus subsistit quod nō aliūde de deo sbsistit. Ecce h dicit natiuitatē dei puectā ex nā: ⁊ ita vī ex his Hylari⁹

verbis atq; prēdictis natura dei ⁊ genita ⁊ genuisse. Nō aptius dicit in libro.ix. de trinita. Nos ingt vnigenitū deuz in forma dei manentez in natura di māsisse ꝓfitemur. nec vnitatem forme seruilis in naturā diuine vnitatis refundimus. nec rursum corporali infirmatione patrem in filio predicamus. Sz ex eo eiusdem generis genitā naturā naturaliter in se gignentez habuisse naturā que in forma nature se gignentis manens formā nature ⁊ infirmitatis corporalis accepit. Non enim defecerat dei natura ne esset. sed in se humilitatez terrene natiuitatis manens sibi dei natura susceperat generis sui potestatem in habitu assumpte humanitatis exercens. Ecce hic apte dicit ⁊ naturā genuisse ⁊ naturam genitā ⁊ naturam assumpsisse naturā. quod a plerisq; negatur. Item in eodez. Nunqd vnigenito dō contumelia est patrem sibi innascibilem deū esse cum ex innascibili deo natiuitas vnigenita in naturam vnigenitā subsistat. Ecce ⁊ hic dicit vnigenitam naturam.

Hyla⁹. Nō nā dei i forma sua manens formaz nāe ⁊ infirmitatis corporal' accepit.

Quomodo sint intelligenda premissa verba Hylarij.

Hyla⁹. **Sed quia hec uerba sane** vult intelligi ipse idem dicit in.iiii.li. Intelligentia dictoruz ex causis est assumenda dicendi: qz nō sermoni res: sed rei est sermo subiectus. Hec ergo verba ita intelligi possūt. Nihil habet filius nisi natum. i. nihil habet sz ꝙ deus est nisi quod nascendo accepit. ⁊ ipe nascendo patris in se subsistentem naturam habuit. Unde idem Hylarius addit in. v. libro Hyla⁹. Eādem naturam habet genitus quā ille q genuit. ita tamen vt natus non sit ille qui genuit. Nam quomodo erit pater ipse cum genitus sit. Sed in his ipsis subsistit ille qui genitus est. in quibus totus est ipse qui genuit. qz non est aliunde qui genitus est. ⁊ ideo non refertur ad aliud quod i vno subsistit vt ex vno Exp̄ōnē ꝓfirmat p v̄ba eiusdez Acsi in generatione filii ⁊ naturam suam. vt ita dicam. seqtur indemutabilis deus idemutabilem deum gignens nec naturam suaz deserit ex indemutabili deo indemutabilis dei perfecta natiuitas. Subsistentem ergo in eo dei naturam intelligamus cum in deo deus insit. Nec preter eum qui deus est quisq̄ deus alius sit qz ipse deus ⁊ in eo deus. Nature ergo dei patris veritas in deo filio esse docetur cum in eo deus intelligit esse qui deus est. Est enim vnus in vno: ⁊ vnus ab vno.

Arca quintam c dis. quero vtruz essentia diuina generet vel generetur Nō sic. Augu. 7. de tri. c. 4. Idē dici accipiamus cuz dicit verbū acsi dicatur nata sapia vt in vno eoz eo q nata ē ⁊ verbū ⁊ filiꝰ accipiat ⁊ in his olbus noibus nō oñdatur essentia

que ad se dicit ac in altero qō est sapiētia demōstret essentia. ac per hoc ad se dicit ergo expresse vult q sapientia vt est sapientia ⁊ ad se dicat nata vt nata est ꝓprium filij. Secūdo sic Ric. 6. de tri. ca. 12. videt expresse loq cōtra magrm sentētiarū. Multi inquit tēporibus nostris surrexere qui nō audent dicere sum mā sapiam genitā qn semper potius qō ē periculosius ⁊ contra sanctoz auctoritates audēt negare ⁊ modis oībus conantur refellere q substantia gignat substātiam. ptinaciter negātes qō oēs sancti affirmant. ad illud qō ipsi dicūt auctoritatē inuenire ñ possunt. ad hoc qō dicimus auctoritates multas etiam ipsi adducūt in morez Bolie ⁊c̄. Et qz magister exponit illas auctoritates quas adducit cōtra se. iō Ric. subdit idē de eo. Bene dicūt patres q substantia substātiā gignit. vestra autē expositio ad hoc cōtēdit q credamus q substātia substātiā nō gignat. o fidelis expositio ⁊ omni acceptione digna. qz hoc qō sancti patres clamant cō tendit falsum esse. ⁊ qō nemo sanctoz asserit contēdit verū ēt hec ille. Videt deridere magistrū qui cōtra intentionē patrū expōit auctoritates quas adducit cōtra se. ⁊ videt asserere oppositum illius qō tenet magister esse de intentione sanctoz. Itē per rationē essentia cōmunicat. ergo producit. antecedens pz per Aug. 15. de trini. c. 27. Essentiā prestat filio sine initio generatio. pbatio cō sequētie. tum qz cōmunicare ⁊ cōmunicari sunt relatiue opposita. ⁊ non dicunt nisi relationē originis. nō enim dicūt relationes cōmunes. patet igitur dicūt relationes originis oppositas. igitur idem qō ꝓducere ⁊ ꝓduci. tum qz si sint duo correlatiua si vnū extremū vnius sit idem vni extremo alterius. ⁊ reliquū reliquo. Exemplum si. a. ⁊. b. essent duo correlatiua. ⁊. c. ⁊. d. correlatiua. si. a. ⁊. c. sunt idem. b. et. d. erunt idem. ꝓbatio. qz alioquin diceret idē ad plura correlatiua sicut. a. qō idem ē quod ipsum. c. diceretur correlatiue ad. b. ⁊. d. que per te sunt diuersa. hec est vna cōbinatio correlatiuoz producens ⁊ productū. ⁊ hec alia cōmunicans ⁊ cōmunicatum. sed cōmunicans ⁊ producens idem sūt. ergo ⁊ extrema eis correspondentia sunt eadem. Item per argumenta logica: quādo predicatum p̄dicat per se ō subiecto potest supponere pro eo. patet de superioribus ⁊ inferioribus. sed essentia predicat per se de patre. qz pater est essentia. ergo pōt supponere pro eo. igit sicut illa est vera: pater generat. ita videt esse vera essentia generat put supponit p patre. ꝓbatio minoris: qz non per accidēs: qz nec vnuz accidit reliquo. nec ambo tertio. ⁊ isti sunt duo modi vnitatis p accidens qui ponunt. 5. metha. c. de vno. Itē essentia est pater: ergo essentia generat. añcedēs patet p cōuersionem simplicem. ꝓbatio cōsequentie: ō quo cūqz predicat subiectū ⁊ ꝓpria passio. ⁊ hoc ꝓbatur. qz subiectū est mediū ad demōstrandum propriam passionē suam de eo cui non ꝑmo cōuenit illa passio generatore autez videtur ꝓpria ratio vel passio patris. ergo consequentia est bona. Item essentia est p̄ filij. g̃ eēntia generat. ꝓbō añtis. p conuersionē p̄ filij ē eēntia. igit eēntia ē p̄ filij. ꝓbō ꝓñe. eēntia ē p̄ filij. g̃ filiꝰ ē filiꝰ eēntie. ꝓbō istiꝰ ꝓñe. qz in relatiuis est ꝓña mutua. si. a. ē p̄. b. g̃. b. ē filiꝰ a. g̃ si eēntia ē p̄ alicuiꝰ ille erit filiꝰ eēntie. Itē vltimo genitū inq̄tuz genitū ē aliqd qz gnātio nō terminat ad nihil. ⁊ iter nihil ⁊ aliqd nō ē medium. sed nihil in diuinis ē aliquid nisi sit eēntia. g̃ filius inq̄tū genitus ē eēntia. g̃ eēntia generat. Contra ē magr̄ in littera.

In ista questione errauit abbas ioachim cuius est ratio recitata: errat de summa trini. ⁊ fide catho. c. damnamus. Dixit enī

magr̃m ℙetrum esse hereticū: qz dixit rem eē in diuinis que nec ꝓducit nec ꝓducit. ex hoc enim intulit ioachim ꝙ petrus poneret quaternitatē in diuinis. posuit enim tres res. rem generātez. rem genitam. rem spiratam. ⁊ posuit rem nec generātem nec genitā nec spirātez nec spiratam. ergo quattuor res. hoc igit̄ incōueniens qō sequi videbat̄ vitādo posuit Joachim ꝙ nulla res vna est pater fi. ⁊ s.s. sed tm̄ dixit personas illius esse vnaz rem. sicut multi fideles dicūtur vna ecclesia ꝓpter vnaz fidem ⁊ charitatez. ⁊ istud ꝓbauit per illud saluatoris in Jo. orantis patrem ꝓ suis fidelibus vt sint vnū ingt sicut ⁊ nos. intulit igit̄ Joachim cuz fideles non sint vnū vnitate nature. ergo nec filius est vna res cū patre.

Istud secūdum in opinione Joachim est hereticū scilz ꝙ pater ⁊ filius ⁊ s.s. non sint aliqua vna res. qz sicut arguit̄ ca. preallegato: pater gignēdo dedit eēntiam suaz filio. nullaz enim aliā potuit dare qua filius esset deus. ⁊ simili ratione ambo dederūt eēntiā suam spiritui sancto. non autē erat ista cōmunicatio partis eēntie. qz essentia est simplex ⁊ indiuisibilis. ergo totius essentie: ergo tota eadez essentia que ē in patre est in filio ⁊ spiritu sancto. ⁊ ꝓpter simplicitatem diuinaz quelibet ꝑsona est illa res ⁊ tres personе sunt illa res. Quod autē arguit de euāgelio soluit̄ ibi. Nam saluator intelligit in oratione sua ꝙ s. illi fideles sint vnuz vnitate sibi ꝓportionabili sicut pater ⁊ filius sunt vnū vnitate sibi ꝓportionabili hoc ē ꝙ sicut pater ⁊ filius sunt vnū vnitate charitatis q̄ē natura eorū. ita fideles sint vnuz charitate participata. Et ista expositio probat̄ ibi per simile dictum saluatoris Mat. 5. dicēris discipulis suis. Estote ꝑfecti sicut ⁊ pater vester celestis perfectus est. s. eēntiali vnitate. vbi non monuit ꝙ simus perfecti naturaliter ex nobis. sicut pater ex se naturaliter ē beatus vel perfectus. sed vt essemus ꝑfecti ꝑfectōe nobis cōpetente. s. gratie ⁊ virtutum.

Quantum autem ad pri

mum articulū in quo Joachim dixit magistrū ℙetrum esse hereticū contradicit sibi papa. ℕos autē sacro approbāte cōsilio credimus ⁊ confitemur cuz ℙetro. s. ꝙ vna summa res est essentia vel natura diuina que nec generat nec generat̄ ⁊ tamen non se quit̄ ꝙ sit quaternitas. qz ille tres pater filius ⁊ s.s. sunt vna res. quaternitas aūt esse non posset nisi eēt quartum realiter a tribus distinctum. ℙro ista igitur opi. magistri sic soleniter approbata adducit̄ talis ratio. ℝes generans generat aliam rem ⁊ realiter distinctaz: qz nulla res seipsam gignit vt sit primo de tri. c. j. essentia autē in diuinis est penitus indistincta. ergo nec generans nec genita: qz qua ratione generans ⁊ genita. Ad hoc adducūtur ratiōes magistri in littera. qz sequit̄ ꝙ essentia referret̄ ad se ⁊ distingueret̄ a se. Secūda ratio est: qz pater eēt formaliter eo ꝙ generat: qz pater est formaliter ipsa eēntia que est in filio ꝓpter in distinctionē ipsius essentie. ⁊ si ipsam generaret nō esset formaliter ipa essentia: qz illa esset distincta realiter ab eo vt posteriori origine. Adducit̄ etiam alia ratio qz in creaturis forma non generat nec generat̄. sed composituz deitas autem se habet quasi forma in persona. ergo ipsa non generat nec generat̄. ista ratio minorez habet euidētiam hic q̄z in creaturis. qz ibi forma nō ē aliquid per se existēs vt possit esse operās. hic autez deitas non cointelligendo ꝓprietates personales ē de se ens in actu. Tamen cōfirmat̄ ratio sic. quia operatio que est necessario distincti operantis nō potest esse eius quod est vt forma. sed deitas est vt nō forma. qz ipsa est per se indistincta in tribus. talis au-

tem operatio est personalis que est generare.

Hec quantum ad realita

tem huius questionis dicta sint. sed loquēdo de logica causa quare non potest hec esse vera. eēntia generat vt essentia supponit ibi ꝓ persona sicut ista ē vera deus generat: qz deus supponit ꝓ patre. ⁊ tamē deus non distinguitur a se nec deus est formaliter is qui generat̄ ꝛz deus generet deum. ℝespondeo: quandocūqz ē subiectuz abstractuz vltimata abstractione ⁊ predicatum ex ratione sua non potest predicari nisi formaliter. non pōt ꝓpositio esse vera nisi sit per se ꝑmo modo. subiectum hic est abstractum vltimata abstratione ⁊ predicatum hoc de ratione sua non est natuz predicari nisi formaliter. ergo ꝓpositio non posset esse vera nisi per se ꝑmo modo. sic autem nō est vera hec. qz predicatū non est de per se intellectu subiecti. omne enim qō dicit̄ ad aliquid: est aliquid ꝓter relationē. 7. de trini. 2. c. ita ꝙ relationon est intra conceptuz illius absoluti huius syllogismi maiorem declaro sic abstractio vltia est quādo formalis ratio alicuius cōsiderat̄ ꝑm se ꝑcise qō libet quod non includit̄ persone in illa. vnde si ratio alicuius precisissime accipit̄ nihil illi forme conuenit persone in illa ratione includat̄ ꝙ in substātiistm̄ est abstractō a supposito ꝓprie nature: qz cōmuniter non sunt nate concernere aliqd alterius nature. iō ibi ista abstractio est maxima. abstrahēdo enim naturam humanā a suppositis que sunt illius nature sicut abstrahit̄ cum cōcipit̄ humanitas non remanet vlterius abstractio alia. ⁊ ideo illud vt sic cōceptuz ꝓcise est ipsummet ꝑcise qz cuilibet alij extraneuz sicut dicit Auic. 5. methaph̄. ꝙ equinitas est tm̄ equinitas ⁊ nihil aliud. Sed in accidētibus quāto plura possunt ꝓcernere: tāto plures possunt fieri abstractōnes. cōcernunt quidem accidētia suppositа alterius nature. ⁊ ꝛz ab his abstrahant̄ concernunt tamē indiuidua ꝓprie nature: sicut album cōcernit lignum ⁊ ꝛz ab hoc abstrahat̄ albedo tamē adhuc concernit albedinez hanc ⁊ illam que sunt indiuidua sua. ꝛz vlterius est abstractio quidditatis a supposito qualis dicta est fieri in substātijs. ⁊ illam circūloquimur ꝑ hoc ꝙ dicimus quidditas albedinis. ⁊ illa non concernit aliqō suppositū nec eiusdem nature nec alterius. In relationibus etiaz que plura concernūt: adhuc plures possunt eē abstractiones. concernit. n relatio suum ꝓprium indiuiduuz. fundamētū ⁊ subiectam. ⁊ ꝛz abstrahat̄ a posteriori nō tamen a ꝑori. in quibus relationibus possunt fieri tres abstractiones ꝑm ꝙ tria cōcernunt. Exemplum. hoc cōcretuz qō est causa dicitur de igne qui causat calorem in ligno de subiecto: sed abstrahēdo a subiecto remanet adhuc cōcretio ad fundamētū: puta si dicat̄ potētia causandi calorem. non tamen ignis est potētia causandi illum: adhuc pōt fieri vlterior abstractio ad ꝓpriū genus: vt puta si dicatur causalitas. ⁊ tūc nec ignis nec calor recipit predicationez istius. tm̄ hec ē vera b cālitas ē causalitas. vltima abstractio qualis ē in substātijs ē per hoc qō dicimus qdditas cālitatis ⁊ hec de nullo ꝑdicat̄ alio. Ex istis narratis apparet que sit vltima abstractio. qz qdditat̄ absolutissime sūpte ab omni eo qō ē quocūqz modo extra rationē qdditatis. Circa aliuz terminū maioris. s. ꝙ ꝑdicatū de quocūqz dicit̄ de necessitate formalr̄ ꝑdicatur. notādū ē ꝙ substātiua pñt dupliciter ꝑdicari ī diuinis: qñqz formalr̄. qñqz per idētitatē. sed adiectiua si ꝑdicant̄ de necessitate formalr̄ predicant̄. ⁊ ꝫ quia sunt adiectiua. nam ex hoc ꝙ sunt adiectiua significant formam per modum informantis. ⁊ ideo de nullo dicuntur vere nisi de eo ad qō se habent. 2

Augu⁹.

modū informātis de quo videlz formalr dicunt. talia sunt nō tm̄ noīa adiectiuū. sed omnia participia ⁊ verba. ¶Dis intellectis patet illa maior assumpta quando aliqd est abstractū vltimata abstractiōe. ita q̄ est abstractū ab oī eo qđ est extra rōnē eius. ⁊ predicatū eius non predicat de aliquo nisi formalr nō est vnio vera taliū extremoꝝ nisi sit formalis ⁊ p se primo modo: qz istud p̄dicatū precise natuz est p̄dicari formaliter. iō nō pōt saluari vnitas per idētitatē tm̄ ⁊ qz subm est sūma abstractione abstractū nō pōt stare p aliquo q̄litercūqz alio a se sed p̄cise p se formaliter: ⁊ iō oporteret q̄ sua rō p̄cisa formalis eēt idez illi p̄dicato qđ nō posset eē nisi ista rō precisa includeret illud predicatū. pz igit illa maior. ¶Pz etiā illa minor q̄ talia sunt ita extrema eēntia generat vl dītas generat: qz deitas est abstractū vltimata abstractione. generat aūt est vbū iō nō pōt p̄dicari nisi formaliter. non sic aūt abstrahit vltimata abstractiōe hoc nomē deus. ⁊ ideo pōt supponere p psona: vt cū dicit deus creat deus generat.

Ad argumenta in oppositum.

Ad p̄mā auctoritatē Aug. rñdeo: sapīa lz abstrahat a sapiēte qđ est habens: tñ adhuc significat potentiā opatiuā vel p̄ncipiū opatiuū. ⁊ iō nō abstrahit sūma abstractione: qz potētia opatiua aliquo mō concernit aliqd: ⁊ ppter talē cōcretionē aliqualē aliqualiter cōcedit q̄ sapīa est nata: nullo aūt mō q̄ essentia sit nata. Ad aūt Aug. dicit aliqñ filiū eē eēntiā de essentia hoc exponet in se. cōne q̄ hoc nō ꝓbat eēntiaz eē genitā vel generātē. sed eē illud de quo filiꝰ generet. Ad dictū Ric. si intēdit rephendere magrm ibi sicut ex vbis eius appet cū doctrina magri ⁊ p̄cipue ista auctēticet p concilīū generale in. c. pallegato nego Ric. tenendū magrm. ⁊ q̄ dicit magrm adducere multas auctoritates cōtra se magr bñ exponit eas sicut patebit in se. q. nullā aūt habet p se auctoritatē sz hz illā vlis eccl'ie. c. pallegato. que maxima est: qz dicit Aug. in libello cōtra epl'am fūdamēti. Euāgelio non crederē nisi eccl'ie catholice crederem. que eccl'ia sicut determinauit qui libri bñdi sūt in canone biblie. ita etiam determinat qui libri bñdi sunt auctētici in libris doctoꝝ. sicut pz in canone. ⁊ post istā auctoritatē canō. nō inuenit in corpe iuris scriptū aliqđ ita auctēticū sicut scriptū magri. c. pallegato. Ad rōnem illā de cōmunicare dico q̄ productio hz ꝓductū p termino suo p̄mo ⁊ dico b p̄muz terminū terminū adeqtū. ⁊ hoc mō dicit phs. 7. metha. q̄ cōpositum p̄mo generat: qz est qđ p̄mo hz eē p productionē. bē adequate. in cōposito tm̄ forma ē formalis terminus generationis: nō aūt terminus per accns. sicut apparet per phm. 2. physicoꝝ. vbi pbat formā esse naturā per hoc q̄ generatio est naturalis. qz est via in nāz. est autē via in formā. ergo ⁊c. que rō nulla esset si forma esset tm̄ terminus per accidens generationis. ⁊ in eodem etiā vult q̄ forma ⁊ finis coincidūt in idem: qđ nō est verū de fine geniti sed generationis. ergo terminus formalis generationis vere est ipsa forma. ipsum igit generās vnaz habet habitudinē ad p̄mū terminū qui dicit productus siue genitus. ⁊ aliam habitudinē habet ad formalē terminū: ⁊ in creaturis vtraqz habitudo est realis. qz vtraqz habitudo habet terminos realiter distinctos ⁊ realis dependētia est vtriusqz ꝓducti ad ipsum ꝓducens. in ppōsito autē ꝓducens ad p̄muz ꝓductum habet rōnez realē q̄ distinctionē realem ⁊ realē originē. ad terminū autem formalē in producto non habet relationē realē q̄ non distinctionē realē sine qua nō est relatio realis. ꝓducere igit in diuinis dicit relationē realez: cōmunicare aūt dicit relationē originis ⁊ quasi rationis cōcomitantez illam realē. cum igit dicit q̄ iste sunt relationes oppositę. s. cōmunicare ⁊ cōmunicari. dico q̄ sunt relatiōes rationes oppositę fm̄ ꝓprias rationes suas lz necessario cōcomitent aliquas relationes reales oppositas s. ꝓducere ⁊ produci. sed iste relationes ⁊ ille nō sunt eorūdem relatoꝝ formaliter. ¶Per idem ad aliā probationē. p̄ñe dico q̄ nullum extremū vnius correlationis est idem formaliter cum extremo alterius correlationis cōmunicans enim ⁊ producens lz cōcurrant in eodē suppōsito: qz natura nō dicit ꝓpe cōmunicās se sicut dicit cōmunicata tamē cōmunicās non dicit formaliter eādem relationē quā dicit ꝓducens vt producēs. cōmunicari autez ⁊ produci nec eandem dicunt relationē nec idē p̄mo denominant

Ad argumenta logica.

cuz p̄mo arguit de predicatione per se: dico q̄ eēntia nō p̄dicat per se primo modo de p̄ñe neqz formaliter. Cum ꝓbas qz nō per accidēs: dico q̄ sicut in creaturis non ois predicatio est per se vel per accidēs accipiēdo p accidens ꝓprie: vt quādo accidēs predicat de subiecto. nō enim genus per se predicat de differentia. nec sic per accidens: qz neutrū neutri accidit nec ambo tertio. sed est ibi mediū extraneum siue inferius cōtrahens aliud quod inferius potest dici accidēs superiori. i. extraneuz. sed non ꝓprie accidens. in diuinis aūt non omnia sunt per se eadez. idest formaliter. nec tamen est aliquid alicui per accidens ꝓprie sed aliquid est idē alicui absoluta idētitate. ⁊ ita est ī ppōsito. Ad aliud dico q̄ ista essentia est pater potest distingui qz pater pōt sumi adiectiue ⁊ substantiue. secūdo modo significat psonam cuius est paternitas. ⁊ cōcedo eam esse veraz per identitatē: quia substantiuū potest predicari de aliquo per identitatem. p̄mo modo significat ipsam ꝓprietatē denominatiue. ⁊ hoc modo exponit magister dis. 27. qz idez est patrē esse ⁊ genuisse. hoc modo ista est falsa. essentia est pater: qz significat patrez formaliter predicari de essentia. quādo igitur arguis de subiecto ⁊ passione dico q̄ quādo passio pōt predicari de p̄dicatione eiusdez rationis cum illa qua predicat subiectuz vel quādo habet similē modum predicādi potest ex subiecto inferri passio. quādo nō non hoc subiectuz si sit substantiuū pōt predicari per identitatez: passio si est passio non pōt: sed tm̄ formaliter qz est adiectiuū

Ad aliud: essentia est pater filij: quidā doctor repetit opiniones aliorūz. p̄ma magistri Alexandri q̄ distinguit istam: essentia est pater filij sicut iaz dicta est illa precedens. s. essentia est pater: q̄ pater potest sumi adiectiue vel substātiue. p̄mo modo dicit ipaz esse falsam: sed cōsequentiaz non valere. secūdo modo veraz. Alia magistri prepositiui qui dicit eam simpliciter esse veraz. ad qđ habet duas rationes. vnaz per cōuersionem. qz si ꝓuertens est vera conuersa erit similiter vera. sed hec est vera. pater filij est eēntia. ergo essentia est pater filij. Aliam habz rationē. qz hec est simpliciter vera: essentia est pater. aut igit alicuius. aut nullius. si nullius: ergo omnino nō est pater. si alicuius ⁊ non nisi filij. ergo essentia ē pater filij. Contra magistruz Alexandrum arguit sic ⁊ probat q̄ ly pater tm̄ tenetur adiectiue. quoniā nomina que imponūtur a potentia actiua ⁊ passiua: vt sunt magister ⁊ discipulus. pater ⁊ filius edificator ⁊c. sumuntur tm̄ in significatione adiectiua. ⁊ hoc in respectu quem habent ad aliud qđ respicit potentia a qua imponuntur. sed quādocunqz aliquid habet rationem adiacētis vel adiectiui ex respectu ad aliud quanto magis ē determinatus eius respectus tanto magis hz rōnem adiacētis vel adiectiui. ⁊ tā

to minus quãto magis est indeterminat⁹ sicut pz de respectu mõi infinitiui quẽ grãmatici dicũt posse supponere magis q̃z alios modos. qz illi dicũt finitã iclinationẽ ad suppositũ. ille vo infinitã inclinationẽ ad suppositũ. infinitiuus aũt ⁊ adiectiuũ in neutro genere potius substãtiuant q̃z in genere masculino vl̃ femininо. g̃ cũ ly pr̃i filij hẽat finitã ⁊ expressã habitudinem. nõ sic aũt cũ p se ponit ly pr̃. iõ lz posset teneri sõ stantiue dicẽdo eẽntia est pr̃ nõ tñ tenet nisi adiectiue dicẽdo eẽntia est pr̃ filij. ⁊ sic simplr̃ ista ẽ falsa: essentia est pr̃ filij. Et si obijciat eẽntia est pr̃ ⁊ nõ est pr̃ nisi filij g̃ est pr̃ filij aut nõ est pr̃. ℟ndeo q̃ est fallacia figure dictionis qz in p̃ma ꝓpositione pr̃ p se supponit p tota psona. in secũda aũt cũ dr̃ q̃ est pater et filij copulat ꝓprietatẽ tñ circa subm. ℔z etiaz q̃ non valet argumẽtũ p̃mũ ꝓpositiui. pater filij ẽ eẽntia. ergo essentia est pater filij per cõuersionẽ: qz debet sic conuertere. ergo aliqd qõ est essentia est pat filij. sicut ista indiuiduum est homo non sic cõuertit ergo homo est indiuiduum. sed sequitur aliquid qõ est homo est indiuiduum. Similr̃ secunda ratio nõ valet cã arguit eẽntia est pater. aut igit alicui⁹ aut nullius. Dicendũ q̃ nõ segtur ꝓpter fallaciã figure dictionis qz statim cum addit alicuius vel nullius aliter copulat q̃z p̃us supponebat. Et dicenduz ẽ q̃ nullius est pater. i. non alicuius est pater. ⁊ non sequit ex hoc q̃ nõ sit pater ꝓpter figuram dictionis: sed segtur tñ. ergo non conuenit ei ꝓprietas paternitatis. Contra modũ eius dicẽdi arguo sic. qõ icluditur eẽntialiter in ꝯceptu alicuius sicut pars cõceptus nõ põt ab eo excludi sub quocũq̃z modo cõcipiat. si enim sub aliquo modo cõcipiat ⁊ illud excludat. tũc ille modus repugnat rationi cõceptus q̃ concipit. cum ergo in ꝯceptu relatiui ex hoc q̃ cõceptus relatiuus nõ vt hoc modo cõceptus. vel illo necessario includat relatiuũ vt terminũ eius: qz non põt eẽ nec intelligi sine eo sicut nec sine termino. hoc ẽ eniz esse eius. ergo quocũq̃z modo cõcipiat sive adiectiue sive substãtiue semp includeret correlatiuũ vt terminus. ⁊ ita nullo mõ põt intelligi vt absolutum.

Jtẽ tunc ista eẽt incõgrua: pater filij est essentia. qz adiectiuuz ⁊ non substãtiuũ nõ supponit ibi congrue ꝓ subo. ibi quippe in subiecto determinat pr̃ per filium ad quẽ hz determinatũ respectum. Jdeo teneo opi. alerãdri distinguẽdo sicut ipse distinguit q̃ substãtiue est vera adiectiue falsa. Ad rõnes ꝓpositiui dico q̃ ꝓuersa est vera substãtiue: adiectiue incõgrua. qz masculinũ non põt substantiuari. Ad secũdam eius rõnem dico q̃ eẽntia est pater igit alicuius. ⁊ cõcedo q̃ est filij. sed cum arguit in rõne p̃ncipali si eẽntia est pater filij. ergo filius est filius essẽtie. nego cõsequẽtiã cum ꝓbat ꝑ illã ꝓñtiã mutuã in relatiuis. dico q̃ illa ꝓñtia mutua tenet in illis relatiuis q̃ sunt p̃mo relatiua. tenet etiã in his q̃ referuntur ꝑ relationes si tñ dicant formalr̃ relationes ō eis sicut si formaliter soꝛ. est pater pla. ecõuerso formaliter pla. est filius soꝛ. in his tñ que nõ referunt p̃imo nec etiã denominant formaliter ab ipsis relationibus. sed relatio predicat de altero eoꝛ per identitatem nõ valet ꝯsequẽtia. qz ibi in cõsequente plus significat q̃z in añcedẽte. in añcedente enim notat idẽtitas relationis ad aliquid de quo dicit. sed in consequente significat illud aliud referri ad illud formaliter. cum enim dicit filius est filius eẽntie ex vi ꝯstructionis significat eẽntiam eẽ ꝓprium correlatiuum eius qõ est filius. ⁊ ita filiũ eẽ formaliter filium essentie. añcedens aũt non significat relationem paternitatis formaliter cõuenire eẽntie sed tñ per identitatem. Ad vltimum dico cum accipis genitũ in quãtum genitũ est aliquid. nego. ⁊ cum dicis non est nihil. dico vt sepe predictũ est q̃ inter contradictoria est medium cum ly inquãtum ita q̃ neutrum inest cum inquãtum. sicut nec homo inquãtum homo est albus neq̃z inquantum homo est nõ albus. tamẽ non sunt duo contradic⁹ complexa simul falsa. ista. n contradictoria est vera: homo non inquatum homo est albus. ita hic genitum nõ inquãtum genitus est aliquid: qz ratio gignitionis nõ est formalis ratõ inherentie predicati. ita. s. q̃ ly inquãtum dicat rõnẽ formalẽ geniti lz genitũ in se formaliter sũptũ sit per idẽtitatẽ eẽntia. Quid igit dicet de genito inq̃ztũ genitũ: põt ꝓcedi q̃ genitũ inquãtũ genitũ ẽ ꝑsona vl̃ subsistẽs. sz nõ segtur vlteri⁹. g̃ inq̃ztũ genitus ẽ aliqd accipiẽdo aliqd ꝑ eẽntia ꝓpter nõ idẽtitatẽ formalẽ rõnis psonalis cum eẽntia.

Quod legitur pater de sua substãtia genuisse filium substantie patris.

Dicitur quoq̃z ⁊ frequẽter in scriptura sacra legitur. pater de sua substãtia genuisse filium. Unde Augu. in libro de fide ad ℙetrum ait. ℙater deus de nullo genitus deo. semel de sua natura: sine initio genuit filium deum sibi equalem. ⁊ eadẽ qua ipse naturaliter eternus est diuinitate coeternum. Augu⁹. Ecce hic dicit Augustin⁹ filium genitus de natura patris. Augu⁹. Est autem vna natura patris ⁊ filii ⁊ spiritus sancti. Si ergo de natura patris genitus est filius genitus ẽ de natura filii ⁊ spiritus sancti. immo de natura trium ꝑsonarum. Jdem quoq̃z Aug. in li. xv de trinita. dicit xp̃m esse filium substantie patris. ⁊ de substantia patris genitum tractans illud verbum apostoli loquentis de deo p̃e sic. Qui eruit nos de potestate tenebrarum. ⁊ trãstulit in regnũ filii charitatis sue. Quod dictum est inquit: filii charitatis sue nihil aliud intelligatur q̃z filii sui dilecti. q̃z filii substãtie sue. Charitas quippe patris que in natura eius est ineffabiliter simplici. nihil est aliud q̃z ipsa natura atq̃z substantia. vt sepe diximus ⁊ sepe iterare nõ piget. ac per hoc filius charitatis eius nullus alius est quã qui de substantia eius est genitus. Ecce hic aperte dicit Augu. filium esse genitum de substantia patris. ⁊ filium substantie patris. Jdem quoq̃z Augu. in li. ij. contra hereticum Adariminum: substantiam dei genuisse filium ⁊ filium genitum de substantia patris asserit dicens. Carnalibus cogitationibus pleni substantiã dei de seipsa gignere filium non putatis nisi hoc patiatur quod substantia carnis patitur quãdo gignit. Erratis non scientes scripturas ne q̃z virtutem dei. Nullo enim modo verum dei filium cogitatis. si eum natum esse de substantia patris negatis. Nõ enim iam erat hominis filius. ⁊ deo donante factus est dei filiꝰ ex deo natus. gratia non natura. An forte ⁊ si nõ hominis filius erat. tamen iaz aliqua erat qualiscunq̃z creatura. ⁊ in dei filium deo mutante conuersa est. Sed nihil horuz est. g̃ aut

de nihilo.aut de aliqua substãtia natus ẽ. Ꝛ ne crederem⁹ vos putare de nihilo eẽ ꝺi filiũ affirmastis non vos ꝺicere de nihilo eẽ ꝺei filium .Ꝺe aliqua ergo substantia est. Et si ñ de substãtia patris ꝺe qua sit ꝺicite sed nõ inuenietis. Jam ergo vnigenitum ꝺei filiũ Jesum christũ de patris esse substantia:non vos nob iscum pigeat confiteri . Jdem in eodem Utrigz legimus vt simus in vero filio eius iesu christo.Ꝺicite quoqz nobis .vtrum iste verus ꝺei filius ab eis qui gratia filij sũt quadam proprietate ꝺiscretus: de nulla substantia sit an de aliqua. Non ꝺico inquis de nulla.nec ꝺicam de nihilo.ergo de aliqua substãtia est. Quero ꝺe qua. Si non ꝺe patris substantia est:alia quere. Si aliã non inuenis patris agnosce substantiam ; ⁊ filium cum patre homousion confitere. Jdem in eodem. Confiteor ꝺeum patrem omnino incorruptibiliter genuisse.sed quod est ipse genuisse. Jtem ꝺico ꝙ sepe ꝺicendum est.aut de aliqua substantia est natus ꝺei filius.aut de nulla. Si ꝺ nulla.ergo de nihilo.quod vos iam non ꝺicitis.Si vero de aliqua nec tamen de patris substantia non est verus filius.Si vero ꝺ patris substantia vnius eiusdemqz substãtie sũt pater ⁊ filius. Uos autem nec filium de substantia patris genitum vultis . ⁊ tamen eum nec ex nihilo nec ex aliqua materia.sed ex patre esse conceditis nec videtis ꝙ necesse sit vt qui non ex nihilo nec ex aliqua alia re:sed ex ꝺeo nisi ex ꝺei substatia esse non possit.⁊ hoc esse quod ꝺeus est ꝺe quo est .i. ꝺeus ꝺe ꝺeo natus est qz non alius prius fuit:sed natura coeterna ꝺe ꝺeo est.

Augu⁹.

Augu⁹.

Augu⁹.

Colligens summam predictorum apiter quo sensu accipienda sint.

Ꝺis uerbis premissis in / nui videtur:ꝙ ꝺiuina suba filiũ genuerit.⁊ ꝙ filius sit genitus ꝺe substantia patris. ⁊ ꝙ ꝺe ꝺeo est natura coeterna.⁊ ꝙ pater id quod ipse genuit. Jd autem quod ipse est ꝺiuina ẽntia est.⁊ ita putari potest ꝺiuinam essentiã genuisse.Uehementer mouent nos hec verba que quomodo intelligenda sint mallem magis ab aliis audire ꝙ tradere . Ut tamen sine preiuꝺicio atqz temeritate loquar ex hoc sensu ꝺicta possunt accipi . Natura coeterna ꝺe ꝺeo est.i.filius coeternus patri ꝺe patre ẽ .ita ꝙ est eadem cum eo natura vel eiusdem nature.Quem sensum cõfirmat Aug.ibidem subiiciens ⁊ quod ꝺixerat quasi explanans.Ꝺicto enim natura coeterna est ꝺe ꝺeo addidit. Non est aliud filius ꝙ illud ꝺe quo est.i. vnius eiusdem substantie est. Deinde apertius talẽ intellectũ ex predictis verbis fore habenduz aperit in eodem libro contra Maximinum ꝺi. Trinitas hec vnius eiusdẽqz substantie ẽ qz non de aliqua materia vel de nihilo est filius.sed de quo est genitus . Jtemqz spiritus sanctus nõ de aliqua materia vel de nihilo ẽ sed inde est vnde procedit.Ꝺis vtiqz vbis aperte ostendit ea ratione ꝺici filium esse ꝺe substantia patris qui est de patre genitus .ita ꝙ est eiusdem substantie cum eo.⁊ spiritũ sanctum esse de substãtia patris ⁊ filii.qz ab vtroqz procedit ita ꝙ est eiusdem substantie.

Augu⁹.

Quod nec filius nec spiritus sanctus ẽ de nihilo sed de aliquo.non tamẽ de matia .

Ostenditur quoqz ex illis verbis filium ⁊ spiritum sanctum non esse ꝺ nihilo sed de aliquo.nec tamen de aliq̃ materia.Unde etiã Hylarius in.vii.li.de triui.ait Unigenitus ꝺeus cum natus sit patrem testatur auctorem cum ex manente natus est nõ ẽ natus ex nihilo.⁊ cum ante tempus natus est omnez sensum preuenit nascendo. Hic aperte ꝺicitur ꝙ filius nõ est natus ex nihilo . Similiter ⁊ spiritus sanctus non est ꝺicẽꝺus eẽ vel procedere ex nihilo.qz filius de substãtia patris natus est .ideſt a patre est. cuz quo eiusdez substantie est ⁊ eadẽ substantia. Ex quo sensu accipiendum etiam est illud. Pater genuit id quod est ipse. ideſt filiuz qui ẽ hoc qꝺ pater.Et hoc ita ꝺebere intelligi Augustinus aperit ꝺicens in primo libro contra Maximinum.Hoc genuit pater quod est. alioquĩ nõ est verus filius si quod est pater non est filius. Jtem substantia ꝺei genuit filium.ideſt pater substantia genuit filium qui est eadem substantia ⁊ eiusdem substantie. Quod sic esse intelligenduz Augustinus ostendit ꝺicens ad Maximinum. Sicut ꝺicis spiritus spiritum genuit.ita ꝺic spiritus eiusdem nature vl substantie spiritum genuit. Jtem sicut ꝺicis: ꝺeus ꝺeum genuit.ita ꝺic . ꝺeus eiusdem nature vel substantie ꝺeum genuit. Hoc si crediderit ⁊ ꝺixeris nihil ꝺe hac re vlterius accusaberis. Hic enim verbis aperit quomodo predicta ꝺebeant intelligi Similiter filius natus est ꝺe substantia patris vel pater genuit filium ꝺe sua natura siue essentia.ideſt ꝺe sua natura ⁊ essentia genuit filium eiusdem nature ac essentie.⁊ qui est eadem essentia ac natura. Similiter expone illud .filius substantie patris ⁊ filius patris substantie.ideſt qui est substantia cum quo et filius eadem substantia est qz cõsubstantialis est patri filius. Et hic sensus adiuuatur ex verbis Aug. qui in libro qnto ꝺe trinitate ait. Tres personas eiusdez essentie. vel tres personas vnam essentiam ꝺicimus. Tres aũt personas ex eadẽ ẽntia nõ

Hylar⁹.

Augu⁹.

Augu⁹.

dicimus quasi aliud ibi sit q essentia est. aliꝺ quod persona. ¶His verbis ostenditur nō es se, dicendum personam esse ex essentia nisi ex sensu predicto. Qui sensus confirmatur ēt ex eo quod in li. xv. de tri. idez ait. Sicut nostra scientia scientie dei. sic ⁊ nr̄m verbum qꝺ na scitur de nostra scientia: dissimile est illi ẏbo dei quod natum est de pr̄is eēntia. Tale ē au tem ac si dicerem. de pr̄is scia de patris sapia vel qꝺ est expressius de pr̄e eēntia. de pr̄e. sa pētia. ¶ hoc itaq; itellectu verbū dei patris vnigenitus filius per omnia patri similis et equalis recte dicit deus de deo lumen de lu mine. sapiētia. essentia de essentia. quia hoc ē omnino quoꝺ pr̄ non tamen pater. quia iste filius iste pater.

Quare verbum patris dicatur filiꝰ natu re.

Inde est quod solus uni/ genitus dei dicitur natura filius. q; eiusdem nature est ⁊ eaꝺē natura est cū pr̄e. Aū ¶Hila
Hyla⁹. ri in li de tri. de christo loquens. Natura fili us est. quia eandem naturam quam ille genu it habet.

Secundo quero de se

s cunda parte dis. vtrū filiꝰ generet de sb stātia partis. q nō. q; 7. de tri. c. ii. tres psonas ex eaꝺē eēntia nō dicimꝰ. sba aūt vr̄ vniformiter se hēre ad quālibet pso nā. ḡ nulla pson̄a est de alteriꝰ sba. Jtē cōstructō ali cuiꝰ cū suo genitiuo nō notat maiorē distinctionē con structibiliū q; ꝓpositio cū suo casuali qñ addit eidez ꝓstructibili. ḡ nō maior distinctio notat h: filiꝰ eēntie pr̄is q; filiꝰ de eēntia pr̄is. sed nō cōcedit q sit filiꝰ es sentie pr̄is: q; tūc eēntia pr̄is generaret filium. ḡ.

Jtē cum dr̄ filiꝰ est de sba pr̄is aut ly denotat distī ctionē aut nō. si sic. ꝓpō falsa est: q; eēntia nō distīgui tur realiter a filio. si nō. igit hec est vera pr̄ est de eēn tia filij vel de eēntia pr̄is. qꝺ nō conceꝺit. Oppm 25. de tri. c. 20. Aug. tractās illud ad Colo. transtu lit nos in regnū filij charitatis sue qꝺ dictū ē. ait filij charitatis sue nihil aliud est q; filij sube sue. ḡ ē de sb stantia pr̄is. ¶Preterea ad hoc est auctas Aug. cō tra Maximinū ⁊ ponit in lr̄a. nullo mō verū filium dei cognoscitis si hunc de sba pr̄is eē negatis. Jtē filiꝰ in creaturis nō est nisi q gignit de sba pr̄is. iō in aīatis nō est pr̄nitas nec filiatio. q; generatū est de mā aliena: sicut ignis generat ignē de mā aeris. ḡ ñ est vera filiatio nisi vbi vera suba pr̄is vel aliqd de suba pr̄is est materia respectu filij. sed filiꝰ in diuinis est v̄e filiꝰ patris. ergo de suba patris est tanq; mā

In ista questiōe dicitur qꝺ

hē. i sū. ar. 54. q. 3. ⁊ in qlibeꝯ qº. 8. q. 9. sicut in suba creata generabili aliqd est potētiale qꝺ supponit gnātioni vt mā ⁊ aliqd inductū p generatō nem vt forma. ⁊ ex eis est ꝓductū qꝺ est genituz. ita cor̄ñdent ꝓportionaliṫ q;si tria in diuinis cōsilia. pso na qppe est quasi cōpositū ⁊ relatio q;si forma ⁊ essen tia quasi mā. est igit filius genitꝰ de suba pr̄is sicut q; si de mā. Istud pbat per rōnē Aug ꝯ maximinuz: q; ponit in lr̄a. filius. n. nullo mō est de nihilo neq; ne, gatiue vt aligs dicit log de nihilo qñ nō logtur neq; affirmādo ly de nihilo vt ly desit nota mālitatis vl q;si mālitatis. q; nihil nō pōt eē materia alicuiꝰ neq; affirmādo ly de originaliter sine ordinaliter. i. post nihil. quos tres modos intelligēdi aliqd eē de nihi lo ponit Anſ. monologiō. c. 8. si nullo mō filiꝰ ē de ni lo. ergo de aliquo. ergo cum nō possit eē de alio q; de suba pr̄is. pz q; est de suba pr̄is. Et si rñdeat sic vi deꝺ magr̄ rñdere in lr̄a q; est de suba pr̄is. i. de patre q; est suba. Arguit q; ista expō nō sit sufficiēs: q; tm̄ ex ponit de vt notet rōnē ꝓncipij originātis vel efficiē tis. ⁊ posito q; hoc mō sit de pr̄e adhuc restat questio vtrū de aliquo vel de nihilo sicut de materia vel ō q;si mā. ⁊ cū non sit de nihilo sic q; hoc modo crea tura est de nihilo. ḡ de aliquo ⁊ stat argumētū. Ad ꝟ etiā adducit auctoritas Aug. 7. de tri. ca. 4. vel. 18. q; filiꝰ est sapia genita vel nata. Si arguitur cōtra istā positionē q; actꝰ purus nō pōt eē q;si mā respcū ge nerationis: q; nullo mō est in potētia. ¶Preterea p rōnē magr̄i cū ut vna eēntia triū personarū generare tur filiꝰ de eēntia triū. Rndent ad pm̄ dicendo q; ali quid est in potētia ad aliqd qꝺ est absolutū: ⁊ differt ab ipso re vel intentione ⁊ vadit de potētia ad actuz per motū ⁊ per transmutationez rei vel rōnis. Alio modo aliqd est in potētia ad aliqd qꝺ est respectꝰ tm̄ ⁊ differt ab ipso sola rōne nunq; vadēs p trāsmutatō nem quācūq; de potētia ad actū sed semp naturaliṫ est ꝓiūctū actui. ¶Primo mō in creaturis mā ē in po tētia ad formā tanq; ad differēs re ab ipsa ⁊ trāsiens de potētia in actū per realē trāsmutationē in matia. ⁊ sil̄r forma generis est in potētia ad formā differen tie tanq; ad aliquid differens ratione vel intentiōe ab ipsa ⁊ transiens de potentia ad actū per trāsmuta tionem rōnis vel intentionalē nullo tali mō diuina eēntia est in potentia ad aliqd. ⁊ de ista potētia habz veritatē mediū in argumēto: q; illa repugnat actui puro. non sic est de potentia secūdo mō. q; de natura forme diuine inquātū est actus purus est etiam q; sit secūdo modo in potētia ad plures respectus. Breui ter igit ꝓductio diuina sūme differt a ꝓductiōe na turali q; in ista itur per trāsmutationē ād perfectōez ⁊ ibi distat potentia ab actu: in ista aūt nequaquam. Differt etiā ista specialiter a ꝓductione naturali q; ē generatio. q; illa est de imperfecto substātialiṫ. ista vō est de perfecta substātia in quo plus cōuenit cū ꝓ ductione que est alteratio q; in illa subm qꝺ ē in po tenti a fm quid est aliquid existēs in actu. sed differt in hoc q; subiectū in alteratione est in potētia ad ali quid reale absolutū realiter differens ab ipso. in ꝓduc tione autē diuina nequaq;: ⁊ in hoc diuina ꝓductio connenit plus cum ꝓductione speciei ex genere ꝙ differt q; in hac ꝓductione genus est sicut subiectuz ⁊ materia. ⁊ est in potētia ad aliqd absolutū vt ad dif ferentiā que tamen sola intētione differt ab ipso. hic autē subiectū est solum in potētia ad aliqd respectiuū quod differt ab ipso sola ratione. Et ita ꝙ ista ꝓ ductio speciei ex genere sit magis similis diuine q; alia. in multis tamē differt q; ꝓductio speciei ex ge nere ꝓcedit ab esse incōpleto ad esse completū assu mendo completi determinationē per differentiam vt fm aliud ⁊ aliud descendat in aliam ⁊ aliā spēm. ⁊ erit tm̄ vnum cōmune fm rōnem. in ꝓductiōe au tem diuina subiectum nō est aliqd incōpletū determi natum per assumptaz ꝓprietatē. sed vnū ⁊ idē re sin gulare totaliter habet esse per ꝓductionem in diuer sis ꝓprietatibus relatiuis qꝺ est cōmune nō fm ra tionē vel fm cōmunicationez. Ad secūdam dicit q; non est de substātia inquātum est triuz sed vt ē pa- Both. tris substantia. ¶Huic opinioni addit ab alijs: q; es- qu. 9. sentia diuina dicit gnāri subiective, qꝺ. n. subijcitur

generationi pōt dici subiectiue generari p ppbum. 5. phy. vbi arguit q gnātio nō ē mot⁹. p hoc argumētū quod moueť est: qō generať nō est: ergo qō generaťn moueť. accipit aūt qō moueť p sbo mot⁹ nō p termino: qz dum mot⁹ est terminus nō est. si enim acciper qō generať p termino generationis nō p3o subo argumētū non valeret: qz dū mot⁹ ē terminus motus nō est. ergo opz q accipiat ibi generationē p eo quod subijciť generationi. Idē pbať per cōmētato: ē ibidē cōmēto. 8. t. 9. ℙro ista opi. adducunť ratiōes tales illud vere dicit generari subiectiue siue esse sm generationis qō manet idē sub vtroqz termino generationis. eēntia aūt diuina manet eadē in patre t filio. g̃ ipsa erit vere sm ipsius. Confirmať ratō qz in eodē est terminus t transmutatio: sicut dispō t forma ad quā disponit. g̃ cū in eēntia sit relatio que ē q̃si termin⁹ generationis in ipsa etiā erit ipsa generatio. ℙreterea oī potētie actiue cor̄ndet aliq̄ potētia passiua. ergo fecūditati p̄is quasi actiue cor̄ndz aliq̄ potētia quasi passiue de qua pōt pducere.

Ultimo arguit sic. si ignis generaret ignē de substātia sua adhuc suba ignis generātis ita eēt in potentia ad formā ignis generādi sicut mō est mā aliena: de qua generať. sic igit in ppposito: essentia p̄is de q̃ pater generat erit quasi materia respectu gnātionis

Contra istā opi. arguo p̄i/

mo sic. essentia est formalis termin⁹ pductionis et generationis filij. igit nō quasi mā. pbatio añcedentis. Jo. io. ℙať qō dedit mihi maius est oīb⁹. maiº aūt oībus nō est nisi aliqd infinitū. hoc nō est nisi eēntia. g̃ illam dedit. hoc etiā vult Aug. 15. de tri. c. 27. sicut filio ingt p̄stat eēntiā sine initio generatio sine vlla mutabilitate nāe de patre generatio. ita spiritui scō p̄stat eēntiā sine vllo initio tp̄is sine vlla mutabilitate nāe de vtroqz ꝓcessio. nō aūt cōcedit forma3 aliquā dari pducto sine cōicari vel p̄stari p generationē nisi illa forma cōicata sit formalis terminus talis pductionis. ℙrobať etiā illud añs prōnē ℙrimo qz nulla entitas formaliť vniuoca simplicit pfectio: termino formali pductionis habeť p pductionē. eēntia diuina est formaliť infinita. relatio aūt nō. g̃ si relatio eēt formalis termin⁹ pductionis p̄sona nō haberet eēntiā per pductionē. Secūdo qz i creaturis nā ē termin⁹ formalis gnātionis nō aūt p p̄rietas indiuidualis vel ypostatica. sicut p3. 2. phy. vbi dī q gnātio est nālis siue dei nā. qz est via in nāz s. in formā. naz igit siue eēnti a est p se terminus gnationis t nō nisi termin⁹ formalis. Tertio qz alias ista gnātio ñ eēt vniuoca. qz rō formalis termini ei⁹ nō eēt rō ꝓueniētie generātis cū genito. p̄is ē incōueniens sicut tāgeť dis. 7. Silr als nō eēt ista p̄ductō gnātio. sed magis eēt mutatio ad relationē. qz pductio ponit in genere vel in spē ex suo termino formali. sicut p3 ex. 5. physi. sicut alteratio ponit in genere q̃litatis: qz ibi est forma accītalis q̃ ē formalis t̄minus alterationis. g̃ si formalis termin⁹ bui⁹ pductōnis eēt relatio ista pductio poneret in genere relatōnis t nō eēt gnātio. sed magis vt ita loquar adaliq̄tō ℙrobo ꝓmā p̄mi entimematis. p̄mo qz illud qō ē mā in generatione est in potētia ad terminū formalē. t qō est q̃si mā est quasi in potentia. eēntia nec vere nec q̃si est in potētia ad seipsam. ergo t̄ē. Silr p̄o bať eadē ꝓna. qz vna p̄sona trīa vno mō hñdi hz eēntiā. saltē istis duob⁹ modis nō habet eā. s. vt terminū formalē pductionis. t cū hoc vt quasi mām t subm generationis. pbatio isti⁹ qz si hēret eam ex vi pductionis vt terminū formalē haberet eam circūscripto oi alio mō. g̃ nō hz eā vt quasi mām subiectā generationi. nō enim hz deitatē aliquo mō quo circunscripto hēret eam pfecte t eēt ver⁹ de⁹. videť ēt seq q̃ hēret bis eēntiā. qz eēntia hī a filio vt a termino generationis t silr sm istos hī vt mā quasi de q̃ fit gnātio. g̃ filiº silr hz eēntiā. t p ꝓns q̃ fit bis de⁹. qz habē eēntiā est eē deū. t q̃ hēat p̄us eā nāliter q̃z hēat eā: sicrō quasi māe p̄cedit aliquo mō rōnē formalē termini gnātionis. seq̄reť q̃ cū hīe eēntiā diuinā sit p̄stituē siue eē deū q̃ filiº nāliter eēt de⁹ ante q̃z genit⁹. Jtez si filiº hz eēntiā quasi mām ipsiº p̄stat q̃ nō isto mō hēt eē per pductionē qz iam eēt in termino. g̃ filiº nō hz eē per natiuitatē q̃ est impossibile sm hylariū. g̃ p3 ꝓna t añs. Jtē qnto eēntie vt de ea generať filiº ne cesse ē assignare aliqō eē: qz p̄incipiare aliqō verum ens in quocūqz genere p̄ncipij nō cōuenit alicui nisi realiter enti. quero igit qō eē ꝓuenit eēntie vt ipsa ē de quo p impssionē generať filiº aut p̄cise hz eē ad se eē. s. qō est eēntie vt eēntia est. t tūc filiº est de eēntia vt eēntia. t hoc mō est triū p̄sonarū. aut vt ꝓuenit sibi eē in aliqua subsistētia. t tūc q̃ro in qua: aut in ingenita. t si hoc cū in intellectu ei⁹ qō est eē de quo aliqd pducit includať hoc qō ē eē illud in quo forma inducit t in intellectu ei⁹ qō ē eē in quo sic includať habere illud qō est in eo: t per ꝓns ē formaliť per ipm. g̃ si eēntia vt est in p̄e sit de qua filiº generať. t p impssionē sm eos segtur q̃ ipsa vt in patre erit illud in quo notitia genita impmiť. t ita eēntia vt in p̄e erit formaliter verbū siue noscēs notitia genita qō est incōueniēs. Si aūt eēntia vt in alia subsistētia a patre ē de qua generať filius t inq̃ntū est de qua p̄cedit aliquo mō terminū generationis. g̃ añ terminū generationis sūt due subsistētie qō est incōueniēs. Si autem dicas q̃ ecōtra vt ē de qua generať filiº nullam hz exīstiā in p̄sona sicut t mā inq̃ntū est de qua generatur genitū nō hz eē in potentia in suppposito generando. hoc nihil est q: vt dictū est p̄incipianti realiter aliquod ens in quocūqz genere p̄ncipij oportet tribuere aliquod reale esse: t ideo materie vt p̄incipiat cōpositum hz sibi nō competat esse cōpositi qō est eiº participatiue tamen cōuenit sibi esse suū p̄priū quod esse est p̄us naturaliter q̃z sit pars cōpositi. ita igitur hic oportet eēntie inquantū est de qua generať filius dare esse vel in suppposito vel esse eēntie sm se. et sic stat argumētum. Si dicatur aliter q̃ inquantum eēntia est patris est illud de quo generať filius. t tamen per generationē inquātū quasi actu informatur notitia genita est actu alterius suppositi. hoc imp̄robatū est in argumento q: in intellectu eiusqō est esse de quo per impressionē includit esse in quo. t ita est formaliter tale sm impressum illud. Similiter tūc cōmunicatio eēntie alteri supposito p̄cederet sm intellectum p̄ductionez: ita q̃ cōmunicatiō fieret per p̄ductionē sed fieret quasi ante terminū p̄ductionis sicut illud qō est quasi materia generationis p̄eintelligit aliquo modo ipsi termino. Similiter hz aliquid qō non est de esse alicuius suppositi sicut materia que nō est actu alicuius suppositi fit per generationē aliquid suppositi: tamen q̃ illud qō est vnius suppositi fiat alterius suppositi p̄cise p hoc quod est materia videť impossibile absq̃ actione q̃ fit ad ipsum. ℙreterea, tertio quando ad pductionem effectus cōcurrunt actiuum t passiuum p̄ior est naturaliter respectus actiui ad passiuū q̃z vtriusq̃ ad p̄ductum. probatio huius. qz isti respect⁹ actiui ad passiuum t eiusdez ad p̄ductū non ex equo conueniunt actiuo. nec ille respectus ad pducēduz est p̄ior. ergo est posterior. Jtem oportet causas diuersas eiusdem p̄ius naturaliter approximari adinuicem q̃z producant effectum. t patet per exemplū de igne calefactiuo t ligno calefactibili de calore genito, antecedēs huius entimematis q̃tū ad vtranq̃

partē simul ꝓbat. qꝛ actiuū agit in passiuū se solo in rōne cāe: nō aūt ꝓducit ꝓductū nisi alio cōcurrēte in rōne cōcausantis. Et si omnino neges pōritatē respectus ad respectū nō potes negare qn necessario sit respectꝰ actiui ad passiuū nō posteriōꝛ respectu vtriusq; ad ꝓductū. pz ēt pr̄ōnes qꝛ oꝛ diuersas cās eiusdem p̄us nāliter appꝛopinq̄ri ad inuicē q̄z ꝓducant effectū. ⁊ pz per exēplū de igne calefactiuo ⁊ de ligno calefactibili ⁊ genito caloꝛe. igit si in patre est fecunditas actiua ⁊ aliqd q̄si mā cōcurrēs ad ꝓductū pōꝛ est respectus patris vt ꝓductiui ad aliud q̄si mām: q̄z sit vtriusq; coꝛ ad filiū: aut saltē erit necessario cōcomitās. Et ex hoc vltra cū res non pr̄exigat naturaliter nec necessario simul regrat illud qđ est pr̄ecise ens actionis. segtur ꝙ ista relatio que naturaliter p̄exigit quasi actiui ad passiuū sit realis. ⁊ ita in patre erit relatio realis ad aliqd in ipso pōꝛ relatione eius ad filium. vel saltē alia ab illa qđ videt incōuenies

Jtē a secūdo ad p̄ncipale potentia p̄ma cātiua effectiua se sola effectiue cāt excludēdo oēm aliā causam eiusdē generis ⁊ alteriꝰ generis in rōne cāe materialis. ⁊ rō est: qꝛ cālitas cāe mālis nō dicit perfectionē simplr. ⁊ iō iz reductio fiat ad aliqđ p̄mū in illo genere: illud tm̄ nō est simplr p̄mū: sed totū illud genꝰ reducit ad aliqđ p̄mū in alio genere qđ nō includit imperfectionē: puta ad aliqd p̄nm in genere efficiētis. patet etiā hoc añs per hoc ꝙ potētia creatiua per se sine alio p̄ncipio mālī ꝓducit ꝓductū. ex hoc infert a fili ꝙ ꝓductiua potētia p̄ma seipa sola ꝓducit ⁊ sine alio p̄ncipio ꝓductiuo ꝓcurrēte. ⁊ ita sine alio quasi materia. filis enim rō videt de p̄ncipio ꝓductiuo ⁊ creatiuo. qꝛ si poneret aliqđ p̄ncipiū q̄si māle nō eēt p̄ncipiū inquantū tale est sūme perfectionis. ⁊ ita videret reducēdum in rōne p̄ncipij ad p̄ncipiū ꝓductiuū actiue. nec obstat si dicat oīs cālitas cāe secūde reducit ad ꝓsilem cālitatē in p̄ma cā sicut efficiēs ad deū vt ad p̄mū efficiēs ⁊ finis ad ipm̄ vt ad vltimū finē: ⁊ forme ad exēplarm̄ siue ad ydeā iudeo. ergo ꝓsimiliter cālitas māe reducit ad aliqd sile iudeo. ℟ndeo ꝙ nō est simile qꝛ mā de se includit imperfectionem. vñ semp ei est annexa p̄uatio. ⁊ ideo a nullo pbo iudeo ponebat ⁊ ideo theologia que est de deo siue nālis siue supnaturalis nō determinat de cā mālī: p̄m cōmē. p̄mo phy. cōmē. p̄mo. Jtē. 4. c. p̄m Aug. cōtra Maximinū li. 3. c. 15. spūs. s. nō est de aliq̄ materia: vel est de nihilo. sed inde est vñ ꝓcedit. ita igit ꝓcedit spūm. s. nō eē de nihilo sed de suba p̄ris ⁊ filij sicut cōcedit filiū eē de suba p̄ris. ⁊ sili mō relatio spiritus. s. est in deitate sicut relatio filij. sed cēntia non se hz respectu relationis spūs sci quasi mā receptiua eius vt videt p̄m istā opi. qꝛ ponit vbū generari per impressionē in illud de quo gignit. spūm. s. aūt quasi p expressionē vel ex sufflatione sui de volūtate forma de qua ꝓducit. qđ enim ꝓducit per expulsionem de aliquo nō hz illud de quo ꝙ materia in ꝓductione sui: qꝛ ois mā cuiuscūq; ꝓductionis ⁊ ꝓducti est in q̄ recipit forma ꝓducti quod nō est in expulsione de illo. est g̃. s. s. non de nihilo nec tm̄ ē de suba ꝓducentis sicut de. q. mā siue ꝓductionis. igit ꝓpter hoc qđ est filiū non eē de nihilo vel relationē eius fundari in essentia: non opz cēntiam vt est de qua filius generat esse quasi mām respectu generationis filij.

Hōē. q⁹ 6. q. j.

Jdeo tenendo cum doctoribꝰ antiqs q oēs a tpe Augu. vsq; ad istū nō sunt ausi in diuinis noiare mām nec q̄si mām cū tm̄ oēs cōcorditer dicāt cum Aug. ꝙ filiꝰ generat de suba p̄ris. dico p̄mo ꝙ filius nō generet de suba p̄ris sic de mā vel q̄si mā. Secūdo ꝙ siue glosa vere ⁊ ꝓpie filius est de suba p̄ris. Primū declarari pōt sic. Generatio in creaturis duo dicit: ꝓductionē et mutatōnem. ⁊ istoꝛ rōnes formales alie sunt ⁊ sine ꝙdictōe separabiles ab inuicē. ꝓductio aūt formaliter est ipsius ꝓducti qđ est cōpositū. 7. metha. ⁊ accidit sibi ꝙ fiat cum mutatione alicuius cōpositi. mutatio formaliter est actꝰ mutabilis qđ qdē de p̄uatione transit ad formam. cōcomitat aūt mutatio ꝓductionē in creaturis ꝓpter impfectionē potētie ꝓductiue que nō pōt dare eē totale termino ꝓductionis. sed aliqd eiꝰ ē p̄suppositū qđ transmutat ad aliā partē ipsius ⁊ sic ꝓducit cōpositū. ⁊ ideo indiget aliquo p̄nciꝑ passiuo in sua actione vt faciat de nō tale tale ⁊ per p̄ns ꝓducat ꝑsone tm̄ generationis. s. cōpositū. si enim generans creatū cēt pfectū agēs ⁊ nō exigeret māteriā de qua vel in quā ageret vt posset ꝓducere effectū suū completiuū. sed hoc posset facere per se ⁊ ex se tūc eēt ꝓductio sine mutatione. igit sine ꝙdictione p̄t separari ⁊ realiter separant cōparando ad potētiā productiuā perfectā. hoc appet etiā in creatione vbi ꝓpter pfectionē potētie ꝓductiue ponētis p̄mo totū in esse vere est rō ꝓductionis inquātū per eā termin⁹ ꝓductus accipit eē: sed nō est ibi rō mutationis inquātuz mutatio dicit aliqd sb̄stractū aliter nūc se habere q̄z p̄us ex. 6. phȳsicoꝝ. in creatione aūt nō est aliqd substratū. Ad ꝓpositum. cum in diuinis nihil imperfectionis sit ponēdū: sed totū perfectionis. ⁊ mutatio ō rōne sui dicat imperfectionē: qꝛ potētialitatē ⁊ hoc i mutabili ⁊ cōcomitāter etiā dicit imperfectionē potentie actiue in mutāte: qꝛ talis necessario regrit cām concausantē ad hoc vt ꝓducat. cum igit nō sit ibi aliq̄ imperfectio nec q̄lis est potētie passiue: nec etiā aliq̄ imperfectio potētie actiue sed sūma pfectio nullo modo ponet ibi generatio sub rōne mutationis nec q̄si mutationis: z tm̄ generatio vt ē ꝓductio inquantū s. aliqd per eam capit eē ponet in diuinis. ⁊ ideo generationi vt est in diuinis nō assignabit mā nec quasi mā sed tm̄ terminus. ⁊ hoc vel totalis siue p̄mus i. adequatꝰ qui p̄mo ꝓducit in eē vel terminꝰ formalis ꝑm quē terminus p̄mus formaliter accipit eē.

Secūdo dico ꝙ negata omni mālitate ⁊ quasi mālitate: vere tm̄ filiꝰ est de substātia patris sicut dicūt auctoritates adducte in lr̄a: vbi per ly de nō tm̄ notat efficiētia vel oꝛigo. Si enim tm̄ efficientia denotaret. tunc creature eēnt de suba dei. nec notat per illō de tm̄ cōsubalis: qꝛ tūc pater eēt de substātia filij sed notat simul originatio ⁊ cōsubstātialitas. vt. s. in casuali huius p̄positionis de denotet cōsubstātialitas sic ꝙ filius hz eandē subam ⁊ quasi formā cū patre ō quo est originaliter. ⁊ per illud qđ cōstruit in genitiuo cum isto casuali notetur p̄incipiū originās. ita ꝙ totalis intellectus huius sermonis filius est de substantia patris est iste filius est originatus a patre vt consubalis ei. Et isto mō exponit magister auctoritates in littera adductas nō p̄ecise per cōsubstantialitatē nec per originē p̄ecise sed per vtrūq; sicut cōmuniter apparet de patris suba. hoc est de patre q̄ eadē suba. per p̄mū originatio. per secūdum consubstantialitas habet. Et ꝙ ista sit intentio augu. in auctoritatibus eius contra Maximinū que ponuntur in littera apparet ex fine auctoritatū. nam in vna auctoritate ponit Aug. Si aliā nō inuenis patris agnosce substātiam ⁊ filiū cum patre omonsion confitere hoc igit intelligit per filiū eē de substātia patris filiū sic esse de substātia patris vt sit omonsion cum p̄e.

Jtē alia auctoritate dicit. Si vo de patris substātia tunc est eadē substātia patris ⁊ filij. Ad intellectum huius affirmatiue qua dicit filius de substantia patris ꝑm intellectū p̄dictū. dico ꝙ intellectꝰ iste ve saluat ꝙ filius nō sit de nihilo. vere etiā saluat ꝙ filius est de substātia p̄ris sicut regrit ad filiationez,

primū declaro: qr creatura genita nō ē de nihilo: qr aliquid eius prexistit vt mā. igit cū forma sit aliquid cōpositi ⁊ aliquid eius pfectius ꝯ̄ fit mā ⁊ forma, alicui⁹ p̄existeret ⁊ mā de nouo aduenerit ⁊ informaret illa forma p̄existente: ipm̄ pductū nō esset ō nihilo: qr aliqd eius p̄existente: ipm̄ pductū nō esset de nihilo. qr aliqd eius p̄extitisset: immo aliquid ei⁹ perfectius ꝯ̄ mā que p̄existit cōmunit igit si filius ñ diceret eē de nihilo quia essentia eius ꝟ̄ ordinē originis p̄fuit in patre: ⁊ hoc si illa essentia esset q̄si mā generationis filij: multo magis filius esset de nihilo si illa eētia p̄us origine existēs in patre sit q̄si forma cōicata filio. Secūdū declaro. s. q̄ istud de sufficiat ad rōnez filiatiōis: qr in aiatis vbi ē paternitas ⁊ filiatio: videamus quis sit ille act⁹ p quē generās dicit fōmaliter pater ille vtiqz̄ ē act⁹ decidēdi semē ⁊ si esset pfectū agēs ita q̄ tūc quādo decidit semen posset imediate decidere, plē: vere eēt pater ⁊ multo pfecti⁹ ꝯ̄ mō sit vbi requirunt tot mutatiōes int medie: sed nūc in in isto actu decidēdi semē illud qō erat substātia eius vel aliquo mō aliquid eius: nō ē mā sed ē quasi terminus formalis, pductus siue cōmunicatus p istū actū sicut eēt proles si imediate decideret a patre igit q̄ aliquid substātie generantis fit terminus actiōis siue qua ē pater hoc vere saluat pductū simile in nā eē de substātia eius: sic q̄ ipsum de vere sufficit ad rationē patris ⁊ filij: ⁊ q̄ illud deciſū vt terminus sit mā sequentiū trasmutationuz ꝟ̄ accidit ipi de vt cōuenit patri ⁊ filio. igit pater eternus nō decidendo aliquid sui sed totā essentiā suā cōmunicādo ⁊ hoc vt formalē terminū illi⁹ productionis verissime, pducit filiū de se: eo mō quo esse detinet ad patrē ⁊ filiū. ⁊ ꝟ̄ esset ibi essētia de qua sicut de quasi mā illud de nō faceret ad ratiōez patris: sicut nec in creaturis si generās haberet suū semē, p terminō formali⁊ pro mā sue actionis nō eēt pater inquantū suū semē esset mā subiecta sue generatiōi vl̄ actiōi. sed inquantum eēt terminus illius actiōis: quemadmodum etiā si pater creatus immediate decideret a se filiū vere esse parer. qr illud qō eēt de se vere eēt termin⁹ actiōis: nullo aūt modo mā.

Tertio principaliter ad solutionē huius questiōis videndū ē quomō relatio ⁊ essētia p̄nt esse in eadem persona: quin eētia sit materiale respectu relatiōis. cū nullo mō relatio sit materiale respectu eius. Et sunt hic quattuor difficultates. Prima difficultas qualit̄ psona diuina erit vna nisi hoc sit actus. illō vero potētia. Ad quod dico sic q̄ sicut qdditas creata ē quo aliqd est ens qdditatiue. ⁊ hoc non est impfectiōis. cōpetit. n. qdditati ex rōne qdditatis. Secūdo ipa qdditas puta humanitas qr ē impfecte actualitatis. ideo diuisibilis est p illud qō cōtrahit ipam ad indiuiduum: puta per proprietatez indiuidualē quecūqz̄ sit dicatur. a. ⁊ recipit ab a. aliquā actualitatē sicut ⁊ vnitatē siue indiuisibilitatez quem ꝟ̄ in induiduo ⁊ nō habet ex se. ita q̄ illud contrahens vt. a. nō tñ ē formaliter in for. quo for. formaliter est for. sed ē aliquo modo formale respectu nature. ⁊ natura ē aliquo modo potentiale respectu eius vnde natura contrahitur ⁊ determinatur per ipsum. a. Tertio, humanitas in for. est aliquis actus: ⁊ precipue accipiendo humanitatem ⁊. a. distinguēdo cōtra se: humanitas ē perfectior actus ꝯ̄ sit ipsum. a. ꝟ̄. a. sit magis proprius act⁹ ⁊ aliquo modo actus nature inquantum determinat naturam.

Applicando hec tria ad diuina: relinquatur illud quod est imperfectionis. Quo ad primuz deitas de se est qua deus ē deus. ⁊ qua subsistens siue persona cuius proprium t̄ē. a. est formaliter de⁹: qr esse quo ꝟ̄ modo nō est imperfectionis in creatura sed cōpetit quidditati: vnde quidditas est. Quo ad secundum est dissimile: quia deitas ipa per proprietatem personalem non determinat̄ nec cōtrahitur nec aliquo modo actuatur. qr hoc erat iperfectiōis ⁊ potētialitatis in nā creata. similit deitas de se ē hec: ⁊ ita sicut ꝟ̄ vltimā vnitatē de se. ita ⁊ actualitatē. est igit proprietas psonalis ita proprius actus psone q tñ non est actus ipi⁹ nature diuine aliquo mō pficiēs vel informans eā. Quo ad tertiū ē aliquo mō simile: qr relatio ⁊ si sit proprius actus psone ⁊ eētia nō sit proprius actus persone. ſ̄ cōis actus: tñ eētia est formaliter actus infinit⁹. relatio aūt nō est actus infinit⁹ ex rōne sua formali. ergo relatio ꝟ̄ sit proprius actus psone. nō tñ ip⁹ actuat eētiaz: cui⁹ p̄riū est i creaturis: vbi. a. qō est in for. actus actuat aliquo modo nām que est actus pfectior. Ꝟ̄ quō p̄nt isti duo act⁹ p̄currere ad p̄stitutionē vni⁹ si neutrū sit act⁹ alteri⁹. oꝟ enim vnū eē in alio. qr si nō igit ē p se subsistēs. ⁊ j. nō erit in eodē p se subsistēte. Sil̄r vnitas q̄liter cūqz̄ distincton nō vī p̄m Aristo. esse nisi p̄ōiem actus ⁊ potētie. Rñdeo. vnitas cōpositi necessario est ex ratione actus ⁊ potētie: sicut assignat phs. 7. ⁊. 8. meta. cap. vlti. sed psona in diuinis nō ē cōposita nec quasi cōposita sed ē sibi simpler sibi: ⁊ ita vere simpler sicut est eētia ipa p̄m se p̄sideratā nullaz hūs cōpositionē nec quasi cōpōnem in se. ⁊ tñ formalis rō essentie diuine nō est formalis rō relatiōis. nec ecōuerso. sicut dictū est sup̄a dis. 24. p̄ma de trini. in solutiōe qōnis Qualiter aūt stat q̄ rō relatiōis in se non sit formaliter eadē rationi eētie. ⁊ tñ in eodem concurrentes non constituunt cōpositum vel compositionem hoc est qr ista rō est eadē perfecte illi ppter. n. infinitatē vnius rōnis quicquid pōt esse cuz ea est idez perfectē sibi. perfectio. n. idētitatis excludit omnem cōpositionē ⁊ quasi cōpositionem. que idētitas est pp infinitatem. ⁊ tñ infinitas nō tollit formalit̄ rōnes quin hec formaliter non sit illa. nō est igitur ex istis quasi compositū. ⁊ ideo nihil est ex eis q̄si ꝯ̄positū ex acru ⁊ potētia: ſ̄ est vnū simplicissimū ex istis. qr vna ratio est pfecte immo pfectissime eadē alteri: ⁊ tñ nō est formaliter eadē nō enim ſ̄equitur: sunt pfecte eadē etiā identitate simplicitatis: g̃ sunt formalit̄ cadez sicut tactū est di. 2. in qōne p̄alegata: ⁊ tanget̄ inferi⁹ dis. 8. ⁊ eadē pfecta identitas excludit omnē aggregationē qr idē nō aggregat cū seipso. Et q̄ addit q̄ vnū oportet eē in alio ꝯcedo vt rlo ē infinito siue radice ⁊ ꝟ̄ nō est vt act⁹ in pō sed poti⁹ vt ydēptice contentū in pelago infinito. Secunda difficultas est quō relatio posset esse distinguēs personā ⁊ essentiaz non distinguens quin relatio habeat rationē actus: quia actus est distinguere. 7. meta. Rñdeo: cōcedo relationē esse actū psonalē nō actū qdditatiuū: quia p̄soliter distinguit ⁊ nō quidditatiue eētia aūt est act⁹ quidditatiuus ⁊ quiditatiue distinguēs. actus autē quidditatiuus est simplicit̄ pfectus qr infinitus: nō sic aūt est actus psonalis de se formaliter infinitus. Et si dicit q̄ act⁹ distinguēs ē actus eius quod nō distinguit: falsū est nisi illud quod nō distinguit distinguatur per actū distinguentem sicut in in creaturis humanitas distinguitur in for. ⁊ pla. per. a. ⁊. b. ⁊ ideo ibi act⁹ distinguēs etiā indiuidualiter ē act⁹ eō qō nō distinguit: qr act⁹ ille distinguēs distinguit illā nam que nō distinguit: nō ita ē hic qr p̄prietas p̄sōalis nō distinguit essentiā nec cōtrahit nec determinat. Tertia difficultas est qumō potest esse relatio nisi requirat proprią rōnem fundamēti. fundamentū. n. videt esse p̄ius relatiōe ⁊ quasi pfectibile per eam: nō ecōuerso. relatio. n. nō videt perfici a suo fundamento: qr tūc p̄supponeret suo fundamento ergo

cū essentia sit fundamentū istarū relationū videtur
ee quasi mā illax. ℟ndeo q̄ in creaturis ordo ge
nerationis ⁊ ordo perfectionis sunt cōtrarij sicut pz. 9.
metaph̄. q̄ illa q̄ sunt p̄ora generatione sunt posterio
ra pfectione: ⁊ ratio ē q: creature ꝓcedūt de potētia
ad actuz: ⁊ ideo de impfecto ad perfectum: ⁊ ideo p̄
us peruenit via generationis ad impfectū q̄z ad per
fectum. sed eūdo ad simplr primū oportet q̄ idem
fit simplr p̄mū ⁊ origine ⁊ pfectiōe ēt ſm ph̄m ibidē
q: tot⁹ ordo origis r̄ducit ad aliqd p̄mū pfectionis sic ad
p̄m origis totalis. i diuinis igit simul debēt intelligi
ordo generationis ⁊ ordo pfectionis. sicut igitur in cre
aturis si concurrerent isti duo ordines semp̄ vnifor
miter: nō quereremus p̄mo mām que substaret for
me: ⁊ secūdo formā sed q̄reremus primo formā que
nata eēt dare actum mae. ⁊ secūdo quererem⁹ māz
que nata eēt recipere ee p illā formā: vel supposituz
quod natū esset subsistere p illā formam. Ita in diui
nis incipiēdo a primo signo nae. scio primo occurrit
essentia diuina vt est ee p se: de se. quod nō ꝓpetit ali
cui nae create: q: nulla natura creata hz ee p̄i⁹ nāliz
q̄z in supposito. Ista aūt eētia ſm Augu. 7. de tri. ē q̄
p̄r est ⁊ qua fili⁹ est. hz nō sit qua p̄r est p̄r. ⁊ qua fili⁹ ē fi
lius. Isti igit eētie abstractissime cōsiderate vt p̄or
oīb⁹ psonalib⁹ ꝓuenit ee p se: ⁊ in isto p̄ori occurrit nō
vt aliqd receptuū alicui⁹ pfectiōis. sed vt infinita p
fectio potēs in secūdo signo nae cōicari alicui non vt
forma informās mām: sed vt qdditas cōicatur sup
posito tanq̄z forma existēti. per eā: ⁊ ita pullulāt vt q
dam dicūt relatiōes ex ea. ⁊ psone in ea ⁊ ex ea. non
quasi quedam forme dātes ee sibi vel quasi quedaz
supposita in quib⁹ recipiat ee quod sit simplicit ens.
sed quib⁹ suppositis dat ee. vt quo formalit illa sup
posita sunt ⁊ quo sunt deus: ⁊ ita relatio illa pullulās
cum sit per se subsistēs ipsa pullulat nō vt forma eēn
tie hz vt nata esse deus ipa deitate formaliter. hz nō
vt informāte ipam sed vt existēte eadem sibi perfe
ctissima idētitate: nullo autez modo econuerso rela
tio est essentia: vt quo formaliter essentia est deter
minata vel cōtracta vel aliquo modo actuata per
ipam: q: hec omnia repugnāt infinitati eētie: vt p̄i
mo occurrit q̄ sub rōne act⁹ infiniti. Cōcedo tūc q̄ eēn
tia est fundamentū istaz relationū. sed nō fundamē
tū quasi potentiale recipiēs istas sed fundamentū q̄
si p modū forme in qua iste forme nate sunt subsiste
re. nō quidē per informationē sicut similitudo est in
albedine. hz sicut subsistens dicit esse in nā sicut for.
dicit subsistere in humanitate: q: for. humanitate ē
hō nō enim ex rōe fundamēti habebit rōnez potētie
vel quasi potētialitatis essentia diuina sed p̄cise ha
bebit rōnez forme vt qua relatio fundata in eo sim
pliciter est deus. Exemplū huius pōt accipi in crea
turis ponēdo ibi quedā p impossibile, augmētatio
modo fit per hoc q̄ alimentū aduenies corporicor
rumpitur ⁊ mā ei⁹ recipit formā carnis: ⁊ sic informa
tur ab anima ponatur q̄ eadez materia manēs na
ta sit recipere p̄mo vnā partē forme post aliaz sicut
ponit in rarefactōe tūc mā remanet vna que prius
fuit formata ⁊ noua forma informat. ipsa tū formā
liter est vere mutata: q: de priuatiōe transit ad for
maz ponamus ex alia pte q̄ anima eadez p̄mo per
ficere vnā partez corporis vt cor. postea adueniret
alia pars corporis organici pfectibilis ab anima: ip
sa perficeret istā partē aduenientē de nouo ⁊ tū non
mutaret: q: nō esset in ea p̄mo priuatio ⁊ postmodū
forma priuatio. n. ē carentia in apto nato recipere.
alia cui p̄⁹ ñ iformās ⁊ p⁹ea iformās nō ē nata aliqd
recipe hz dare in vtroq̄z igit istoū exemploū vere
esset ꝓductio alicuius ꝓducti sed in primo mutatio
in secūdo nō. Aptiꝰ exemplū videtur si ponam⁹

materia cōdis animati posse eandē cōicari diuersis
formis: puta mānus ⁊ pedis ⁊ hoc virtute actiua cor
dis animati ꝓducētis ꝓposita ista ex materia sua cō
municate ⁊ ex formis istis. hic vere esset ꝓductio to
toz habentiū eandē mām ⁊ esset cū mutatiōe illius
materie. Sed si ex alia parte ponam⁹ animā ꝓpter
sui illimitationez in rōne act⁹ ⁊ forme posse cōicari
multis ⁊ virtute anime in corde ipsam cōicari ma
nui ⁊ pedi ꝓducit a corde aiato hic esset ꝓductio mlt
torū cōsubstātialiū in forma absque mutatione illi⁹
forme. In vtroq̄z exemplo ponātur ꝓducta esse per
se subsistentia ⁊ nō partes eiusdē q: partem esse est
imperfectiōis hoc posito secundus modus in vtro
que exemplo qui est de cōicatione forme ipi ꝓduc
to pfecte repzesentat productionē in deo. nō primus
modus in vtroque exemplo qui est de cōicatiōe ma
terie: ⁊ adhuc hoc addendo in positione q̄ anima in
corde ⁊ manu ⁊ pede nō sit forma informās q: cōpo
nibilitas includit impfectionē sed sit forma totalis
qua ista subsistentia sint ⁊ aiata sint. Ita intelligitur
deitas nō cōicari quasi materia. sed relationibus sb̄
sistentib⁹ si pzsone ponātur relatiue cōicatur deitas p
modū forme nō informātis sed qua relatio vel re
latiuū subsistēs est deus: nec igit eētia informat re
lationē nec econuerso sed est pfecta identitas. sed es
sentia hz modū forme respectu relationis sicut natu
ra respectu supppositi inquantū ipa ē qua relatio sb̄
sistens ē deus econuerso aūt nullo mō relatio est act⁹
essentie q: sicut dicit Damas. relatio non determi
nat naturā sed ypostasim ita nō est actus nature: sed
ypostasis. Similiter q̄n relatio informat fundamē
tū suppositz dicit relatū per se secundo mō ſm illō
fundamentū. sicut sz. ē similis ſm albedinē vel al
bedine pater aūt nō est pater deitate ſm Augu. 7.
de tri. c. 4. igit hic nō est talis modus relationis ad
fundamentum qualis est in aliis q: hic fundamen
tum nō actuat p relationē. sed illa est tātū actus sup
positi vel ē suppositū. Dico igit breuiter q̄ relatio
⁊ essentia ita sunt in pzsona q̄ neutra ē forma iformās
alterū. sed sunt perfecte idem hz nō formaliter vt tñ
non sunt formalit eadē relatio nullo mō pficit essen
tiam nec ē terminus formalis recept⁹ in essentia: sz
essentia hoc mō est forma relationis. q: est qua rela
tio est ⁊ similiter qua est deus eētia. etiaz est forma
lis terminus generationis. sicut in creaturis natura
est formalis termin⁹ generatiōis. nō autem act⁹ in
diuidualis. Cōtra istud obijcitur q: termin⁹ forma
lis generatiōis cōmunicatur. igitur pzsuppōit illō
cui cōmunicatur. essentia aūt non pzsupponit rela
tionē. hz econuerso. q̄ eētia non cōicatur relatiōi. Et
pōt esse quarta difficultas: q: aliqd ibi cōicatur. ⁊ il
lud erit ibi formalis terminus ⁊ illud pzsupponit il
lud cui cōicat. essentia aūt nō potest pzsupponere re
lationem cui cōmunicetur. ergo econuerso. ⁊ ita re
latio cōmunicatur essentie: ⁊ tunc relatio erit termi
nus formalis productiōis ⁊ essentia quasi materia.
℟espondeo. ꝓductio quia est alicuius termini p̄mi
idest adequati includētis aliquid in ratiōe formalis
termini ipius ꝓductiōis ⁊ aliquid in ratiōe subsistē
tie in totali termino: ideo cōtradictio est respectu p
ductionis hec separari. s. terminuz formalem ⁊ rati
onem subsistentie inq̄ztum. s. productione habēt ee
hz absolute priozitas eēt vnius ad alterū etiam q̄ztū
ad separari sine contradictione pzsiderādo ipsa abso
lute nō inq̄ztū p productionē habent ee: hz etiā eēt ibi
priozitas perfectionis qua altez eēt altero pfectius
q: nā perfectioz est rōne subsistentie etiam in creatu
ris. ⁊ ex hoc sequit q̄ nā est terminus formalis pdu
ctionis. q: nulla entitas simplr pfectioz formali ter
mino productionis potest esse per productionem

Tunc ad formam argumẽti dico q̃ cõmunicatur in quãtum ꝓductiõe cõmunicat nõ ꝓsupponit illud cui cõmunicet: nec ecõuerso. qr ista cõmunicatio nõ est alicui iã existẽti sicut ẽ in alteratiõe: ꝫ est alicui vt simplr sit. ideo nec natura cõicatur ante ꝓductionez suppositi. qr tunc cõmunicaret non producto. nec ẽt econuerso suppositũ est anteq̃ nã cõmunicet. Iz absolute cõicatũ sit prius ratione ꝓpria suppositi priori tate pfectionis: ⁊ etiã prioritate essendi ꝟ q̃ in deo essentia est formaliter infinita. relatio autem non.

Ad argumenta pro opi. Ad primuz de Augu. contra Maximinũ. pz quomõ filius nullo mõ est de nihilo. sed ẽ vere de substãtia patris. Sed si q̃ras posita originatione ⁊ cõsubstantialitate adhuc q̃rit sicut de mã. vel ꝺ q̃si mã de quo est filiꝰ. Rñdeo q̃ nõ est ibi mã. ⁊ ideo non est ibi de aliquo sic: ⁊ vltra. igit de nihilo nõ sequit. ꝫ sequit. g̃ de nulla materia. Sed dices tũc est creatura: dico q̃ falsum est. qr creatura est post nihil. id est post nõ esse sui ⁊ cuius cunqz in ea. non ita filiꝰ. non tñ qr suuz esse ẽ eternũ. sed etiam qr sicut est secũda ꝑsona sic priꝰ origine est suum eẽ formale in prima persona. Ad aliud Augu. de tri. 7. c. 4. hoc nihil valet ad ꝓpositum: sicut in q̃one precedente expositũ est. Nõ alij arguũt essentiã subiectiue generari: et falso inferũt falsuz. Ad argumẽta eoz. ad primũ dico q̃ ꝟ non sunt termini aliqui correspondentes generationi vt mutatio ẽ. qr nihil est hic quasi aliquo modo prius sub priuatione ⁊ postea sub forma. Generatiõis vero termini sunt priuatio ⁊ forma vt generatio ẽ mutatio. gnãtio aũt vt ẽ productio tñ hz ipm ꝓductũ. nõ ãt gnãtio vt sic hz tinũ a qꝰ nihil toq̃ndo ꝺ ꝑnꝰ ꝓductꝰ ⁊ sic tini gnãtionis sunt producẽs. ⁊ ꝓductũ. ⁊ ex hoc non seq̃t q̃ aliquid sit quasi sõm sed sequitur ex hoc si generatio ẽ vniuoca q̃ aliquid sit cõe gignẽti ⁊ gẽito: ⁊ hoc ꝓcedo: sed nõ cõe vt mã sed vt forma vel actꝰ in vtroqz. Cũ arguit ꝑmus de generatiõe ⁊ termino. pz rñsio q̃ relatio nõ est in essentia sicut forma in mã: sed si ꝑsona est ibi relatiua tũc relatio est in eẽntia sicut ꝓprietas suppositi est in nã nihil infert de esse m. vt forma in mã. Iz q̃ nã est imperfecta ꝓprietas individualis aliquo mõ informet natura sicut dictũ fuit in 3ꝰ arti. solutionis in ꝑma difficultate. Cũ tertio arguit q̃ oi potẽtie actiue correspõdet potẽtia passiua ẽ. Ratio ꝑme potẽtie actiue nõ correspõdet aliqua potẽtia passiua. sicut pz de potẽtia creãdi: ⁊ ꝟ loquendo ꝓprie de potẽtia passiua vt in qua vel de qua aliquid ꝓprie ꝓducit potẽtie tñ actiue correspõdet aliqua passiua quã ipi vocãt potentiã obietiuã que ẽ potẽtia ꝓducibilis: ⁊ hoc modo ꝓcedo si pater est secũdus actiue q̃ filius est ꝓducibilis sed ex hoc nõ sequitur aliq̃ potẽtia quasi materie. sicut nec sequit in creatione. Cũ vltimo arguit de igne dico q̃ si ignis generaret de se ⁊ cõicaret ⁊ genito suã formã: vt forma alẽ terminũ generationis nõ aũt eẽt substatia sua in potentia ad formã ignis generãdi sed ipe ignis esset pfecte ꝓductiuũ: tunc eni nõ requirerz aliquã cãz cõcausantẽ ita ẽ in ꝓposito ꝑᵐᵃ ꝑncipiũ nec aliud ꝑncipium in eodem genere principij necin alio requirit cõicans secunad principandũ. Cũ arguit ad ꝑncipale per Augꝰ. 7. de tri. c. ii. Rñꝰ q̃ pꝰ Auguꝰ. subdit ibidẽ quasi aliud sit ibi essentia ⁊ aliud ꝑsona.

Similiter cõcedo q̃ nõ ꝓprie dicit aliqua ꝑsona eẽ de essentia absolute. ꝫ addendo cũ substãtia aliquaz personã originãtez vñ bene dicit q̃ aliqua ꝑsona originata est de substãtia illius ꝑsone ita q̃ hec filius est de essentia diuina nõ est ita cõcedenda sicut hec filius est de ſba patris: qr per secundã exprimitur consubstãtialitas ⁊ originatio ꝓpter genitiuuz constructũ cũ cãli ꝓpositionis. per primã aũt nõ notatur aliquid originãs. Ad aliud dicendũ quod Iz Augiꝰ dicat filiũ eẽ filiũ substantie patris. 15. de trini. c. 19. vel. 4o. ⁊ doctor quidã dicat illaz eẽ ꝓpriã tñ videt ꝓbabiliꝰ q̃ quandocũq̃ relatiuũ cõstruit cũ aliquo i in tali habitudine cãli in qua aliquid natũ est terminare illaz relationẽ: vt correlatiuũ: tũc cõstruit cũ illo ꝓcise vt cũ correlatiuo. Exemplũ pat cõstruit cum suo correlatiuo in habitudine genitui. sile in habitudine datui manus in habitudine ablatiui ſm cõez sermonẽ: ⁊ iõ videt q̃ cũquocunq̃ cõstruit tale relatiuũ erꝑsso in tali habitudine cãli illud notat esse correlatiuũ huiꝰ relatiui nõ eniz dicimꝰ iste canis est filius hominis quia est filius ⁊ est hominis vt dñi. ita q̃ ly homis construat cum ly canis ex vi possessoris vel possessionis. sed videt ſignificare q̃ cõstruat cũ ly canis rõne relatiui vt patris ita igit ista filius esse tie videt accipi essentia vt correllatiuũ eiusrelatiui cũ quo cõstruit: ⁊ tũc auctoritas Augu. de trini. 15. c. 19. debz exponi sicut ipse exponit filij charitatis sue i. filij sui dilecti. Et tũc ad argumentũ ibidẽ cũ arguitur q̃ ad illã eẽ de essentia sequi ista q̃ est essẽtie nego ꝓñaz. qr cõsequẽs notat relationẽ esse inter filiuz ⁊ essentiã sicut suũ correlatiuũ: qõ nõ notat aũs: sed tñ cõsubstãtialitatez in essẽtia cũ originatione notat in illo q̃ cõstruit cũ eẽntia. Ad vltimũ dico q̃ de nõ tñ notat idẽptitatẽ: sed notat idemptitatẽ sui cãlis ⁊ hoc in rõe forme cũ distinctione illius qõ addit suo cãli vt ꝑncipij originãtis: sicut dictũ est ꝑius.

Ad argumẽta in oppositũ ad aliud de. 15. de tri. responsuz ẽ. ad illud ꝓtra q̃Maximinũ pz etia ex dictis Ad vltimũ de filio in creaturis q̃ est de substãtia patris pz respõsio ex dictis in solutiõe q̃is qr illud de qõ ꝓtinet ad rõez filiatiõis nõ dicit circũstãtiam cãe mãlis ꝫ magis sufficit si illꝺ de quo ẽ filius sit vt forma cõis ꝑri ⁊ filio ⁊ sit ñ sbz generatiõis ꝫ terminus formalis eiusdem.

Ista ẽ distinctio 5. in q̃m mgr̃ ostendo q̃ in diuis sit gnãtio ingrit an eẽntia sit gnãtiõis ⁊minꝰ. Et circa hꝫ tria facit. nã pꝰ mouet ⁊ ꝺtmiat q̃nẽ. 2ꝰ iducẽ instãtiaz̃ obiectionẽ. Et tertio q̃rũdã subdit auctoritatuz expositionẽ. Primᵐ agit a ꝑn. dist. vsqz ibi. Predictis ãt vi eẽ ꝑri usꝰ 2ᵐ ab inde vsqz ibi. Ondit quoqz ex illis. 3ᵐ vo ab inde vsqz ad fi. totiꝰ dist. In spãli vo sntia mgr̃i stat i tribꝰ ꝓpoibꝰ. q̃z ꝑma ẽ hꝫ. Diuia eẽntia nõ ẽ gnãns neqz gnãta. Et ꝓbat sic. Illud nõ ẽ ꝓcedẽduz. quo cũ cesso seq̃ret eẽntiã dinaz nõ eẽ eẽntiã. vel eãdẽ rẽ generasse seipaz. vel eẽ a seipa genitã. ꝫ eẽntiã dinã originare seu eẽ gẽnitã ẽ hꝫ i. igit tz argᵐ. ⁊ maioꝛ ẽ nota ꝫ mioris ꝓbõnẽ mgr̃ in lra introducẽ sic q̃rẽdo. An hꝫ i ꝓpones sint ꝓcedẽde. Pr̃ gẽuit dinaz eẽntiã. Diuia eẽntia gẽuit filiũ. Diuia eẽnª nõ ẽ gnãta. nec creata. Et rñdẽdo dic itẽtũ suũ. s. q̃ diuia eẽnª nõ sit gẽita nec gnãt. qõ ꝓbat tribꝰ rõnibꝰ. q̃z ꝑª ẽ talis. Dẽ qõ gnãt relatiue dr̃. igit si essenª diui. gnãt. relatiue dr̃. qõ falsuz ẽ. qr tũc nõ significaret absolute ſbaz. Scõa rõ talis ẽ. Pr̃ ẽ diuina eẽntia. si igit pr̃ gẽuit dinã eẽntiam. tũc gẽuit seipm. ⁊ illꝺ itez stare nõ ꝑt. 3ª rõ talꝫ ẽ. Pr̃ ꝑ dinã eẽntiã hz eẽ. si igit pr̃ gẽuit dinã eẽntiaz. tũc pr̃ hꝫet eẽ ꝑ illꝺ qõ ẽ gnãtũ ab ipõ. qõ flz ẽ: qr gnãtuz a gnãnte hz eẽ. ⁊ nõ gnãtꝰ a gẽito. Addit ẽt mgr̃ q̃ fili mõ ꝓbat Augꝰ. q̃ pr̃ nõ ẽ sapiẽs sapia genita. si. n pr̃ eẽt sapiẽs ꝑ illã sapiaz quã gẽuit. cũ idẽ sit ei sape ⁊ eẽ. seꝛ q̃ hꝫet eẽ ꝑ illud ⁊ ab illo. qõ gẽuit. qõ nõ põt stare. Scõa ꝓpõ. Quãcq̃ filiꝰ ⁊ spũssãctꝰ nõ sint aliud q̃z ipa diui. eẽntia. tñ ꝓducti sũt ãbo realr. Hãc ꝓpõnez mgr̃ inuestigat obiciẽdo. ꝫ hꝫ qõ dictũ ẽ. s. q̃ pr̃ nõ gẽuit dinaz eẽntiã. Hã dic. pz genuit illud qõ ip ẽ ẽ. est diuina eẽntia. igit gẽuit diui. eẽntiaz. Et mgr̃ rñdet q̃

lla: pr genuit id qđ ipe ē. sic dz itelligi. i. pr gēuit filiū eo q eēntialr ē idē cum ipo. Tādē oñso q nō ē pcedē duz q eēntia gēuit filiū. eo q seqret idē gnāsse seipm mgr expōit auctes scōz. s. Augu. t Hylarij q vident pdictj obuiare di. q eēntia filij sit de eēntia pris. Hec auctes sē sic exponēde seu itelligēde. Filiꝰ q ē eēntia ē de pze q ē eēntia. t sic de alijs. Tertia ppō ē. b. filiꝰ t spūssc̄us sūt pdueti. nō tm de nihilo sz de aliquo. Iz nō de aliqᵒ mālr. Hāc ppōnē pbat mgr exponendo auctes dicētes pzez de sua sba filiū gēuisse. Et dicit q hꝰi auctes sē sic exponēde. Pr gēuit filiū ō sua sba t nō gēuit eū de nihilo. sz gēuit talē q ē eiusdē nāe cuz ipo. Hāc expositionē mgr confirmat per multas auctoritates que patent in littera. igit̄ ꝛc.

Utrum pater volūtate genuit filiū an necessitate. t an volens vel nolens sit deus.

Di. vi.

Reterea queri solet. vtr pr gēuerit filiū voluntate an nec̄itate. De hoc Dro si⁹ ad Augu. ita ait. **Volūtate gēuit pr filiuz: vel nec̄itate. sed nec volūtate. nec nec̄itate. qr nec̄itas i deo nō ē. pire volūtas sapiaz nō potuit. Quocirca vt** Aug. ait i. xv. li. de tri. **Ridēda ē dialetica Eu**

Augu⁹. Opi. cuiusdā hereticī.

nomij. a quo eunomiāi heretici orti sūt. Qui cū nō potuisset itelligē nec credeꝛ voluisse vni gēitū dei filiū vbū dei eē nā. i. de sba pris genitū nō nāe vel sbe dixit eē filiū. sz filiū volūtatis dei. volēs astereꝛ accedētē deo voluntatez q gignēt filiū sic nos aliqñ aliqd volum⁹ qđ añea nō volebam⁹. pp qđ mutabil̄ itelligitur nra nā. qđ absit vt i deo eē credam⁹. Dicam⁹ g vbū dei eē filiū dei nā. nō volūtate. Ut docet Aug. in. xv. li. de trini. vbi quēdaz catholicū hereticō rndēte commēdat dicēs. Acute sane qdā rndit heretico vsutissime interrogāti. vtr deꝰ filiū volēs vel nolēs gēuerit. vtr deꝰ filiū volēs vel nolēs gēuerit. vt si diceret nolēs, absurdissima di missia seqreꝛ. Si āt volēs. otinuo q dē itēdebat cluderet. s. nō nāe eē filiū sz volūtatis. At ille vigilātissime vicissiz āsiuit ab eo. Vtr deꝰ pr volēs aut nolēs sit deꝰ. vt ī rndēret. nolēs sequereꝛ grādis absurditas t miseria. quā de deo credere magna ē isania. Si āt diceret volens: rndereꝛ ei. g t ipe volūtate sua deꝰ ē. ī nā. Quid g restabat nisi vt obmutescēt sua itērogatiōe obligatū idissolubili vinculo se vidēs. Ex pdictis docet nō eē cedēdum q deꝰ volūtate vel nec̄itate. vel volēs vel nolēs sit deꝰ. Itez q volūtate vel necessitate vel volens vel nolens genuerit filium.

Oppositio contra predicta.

Sed cōtra hoc opponitur

sic. Volūtas dei ē nā siue eēntia dei. qr nō est aliud deo eē. aliꝺ velle. t iō sicut vna ē eēntia triū psōaꝝ. ita t vna volūtas. Si g deꝰ nā deus ē. t volūtate deꝰ ē: t si vbū dei nā filiꝰ dei ē. t volūtate filiꝰ dei ē.

Respō sio

Hoc āt facile ē refellē. nā t pscia dei siue scia q scit vel pscit bōa t mala. diuīa nā siue eēntia ē. t pdestiatō siue volūtas eiꝰ eadē diuīa eēntia ē. nec ē aliud deo scire t velle q pr eē. t cū sit vnū t idē scia vel volūtas. ī tm dr de volūtate qcqd dr de scia t econuerso. nec oia illa sua voluntate deꝰ vult. q sua scia scit. cū sua scia nouerit tā bōa q mala volūtate āt ī velit nisi bōa. Scia qppe dei. t pscia de bōis ē t malis. volūtas vo t pdestinatio de bōis ē tm. t tm vnū t idē i deo ē scia t volūtas t pscia t pdestinatio. Ita cū vnuz sit nā dei t volūtas. dr tamē pr genuisse filium nā nō volūtate. t eē deus natura non volūtate. Qualr itelligēda sit illa vba: pr nec nolēs nec volēs deꝰ ē. nec volēs nec nolēs gēuit filiuz.

Hylaꝰ. i li. ō synodis. Eos q dicūt ō nō exstātibꝰ esse filiū dei silr q dicūt q neque cōsilio neq volūtate pr genuerit filiū anathematizat sācta ecclesia. Itē si qs nolente patre dicat natū filiū: anathema sit. Nō enī nolente pre coactꝰ pr vl nāli necessitate ductꝰ cuz nollet genuit filiuz. sz mor vt voluit sine tē poze t impossibilit ex se vnigēitū ōmō strauit.

Predicta tamen verba quibus prudēter dcm ē. q deꝰ pr nec volēs nec nolēs ē deꝰ. nec nolēs nec volēs gēuit filiuz sine volūtate siue necessitate. ex tali sensu vnr accipiēda. vt volūtatē pcedētē vel accedētem intelligam⁹ qlr Eunomiꝰ intelligebat. Non n. ipe deꝰ ē volūtate pcedēti vel efficiēti: vel volēs pusq̄ deꝰ. nec volūtate pcedēti. vel accedēti genuit filiū. nec pꝰ volens q gnāns genuit filiū. nec pꝰ gnāns q volens genuit filiū volens tm genuit. sicut potens genuit. t bonꝰ genuit filiū. t sapiens genuit. t hꝰi. Si. n. pr sapiens t bonꝰ dr genuisse filiū. cur nō t volens. cū ita sit deo idez esse volentez qđ est esse deum. sicut idez est esse sapientez qđ est esse deū. Dicam⁹ ergo qr pr sicut sapiens. ita volens genuit filiū. sz nō volūtate pcedenti vel accedenti. Quez sensū apit aug. t confirmat ita dicens sup epl̄az ad eph̄. De filio dei. i. dño nr̄o Jesu xp̄o scriptū est. qr cū pr̄e semp fuit t nūquā eū vt esset paterna voluntas precessit. t ille quidem natura filius est.

Jrca distinctionē sertā quero. vtr deus pr genuit deū filiū volūtate. Nō sic. Ricar. 6. ō trini. c. 27. post alia tractata de pductione psonaꝝ dicit vltimo sup his q supius iā diximus audire verbū abbreuiatū ingenitū velle habere de se sibi cōformē atq cōdignū. idē mihi videt q gignerē filiū: t tam genitū q ingenitū velle habere cōdilectū idem videt q producere spiritū sanctum. sed si patrez velle habere conformem est gignere ergo sicut voluntate vult habere conformem: a voluntate genuit. Ex eadē auctoritate arguit aliter sic. Eodez modo cōtendit q velle patris se hz ad gignere sicut velle vt ē pris t filij se hz ad spirare. nūc aūt spiritus sanct⁹ spirat volūtate formalit vt ē pris t filij: g t ē. ✠ Itē Aug⁹. cōtra Maximinū. li. 3. c. 1. t ponit dis. 20. pater si nō genuit sibi filiū equalem. aut non voluit aut nō potuit si nō voluit igit̄ inuidus fuit ex hoc sic inuidia nō ptinet nisi ad illa que volūtate subtrahunt t volūtate possunt cōicari sicut nō sū inuidus si nō facio te sapientē: qr nō possuz facere sapientiā i alia tua igit̄ pater volūtate generat filiū sibi equalē. qr hz auctoritatē pdictā esset inuidus si nō generaret filiū eq lē. Itē. 5. metha. c. de necessario: omne inuolūtariū ē triste sz nihil ē triste in diuinis: g nihil inuolūtariū: g filius volūtate generat. Itē verbū ē amor: pz t ē pduct⁹: qr nihil nisi natū sm Hylariū hz filius

p̃ncipiū aūt amoris ꝓducti ē volūtas: igit ⁊c. Si dicaī q̄ cōcomitanī ē amor quia p̃mo est notitia ꝓducta. Cōtra quia idē est p̃ncipiū respectu p̃mi termini formalis ⁊ cuiuscunq̄ cōcomitanī illū terminuz

Cōtra. Dam̃. li. i. c. 8. Generatio ē op⁹ nā. ⁊ magister in littera. ⁊ Augu. ad Dorosiū p̃ire scientiā volūtas nō pōt ḡ cū filius sit sciētia vl̄ sapiētia patris nō generaī voluntate.

Henri. in sūma arti. 58. q. 2. ⁊ goti. qt° 5 q. 4.

In ista questione videnī eē due difficultates vna qualiter pater generat filiū volēs. Alia quō saluet q̄ pater nō generat filiū volūtate vt p̃ncipio ꝓductiuo.

Quantū ad p̃mū dicit q̄ nō generat volēs: ꝙ tm̃ necessitate nāli sicut ignis calefacit ꝙ actu generādi q̃si iā posito volūtas p̃ris q̃si cōplaceat in illo: Hic arguitur sic intellectio p̃ris p̃cedit aliquo aliquo mō volitionē p̃ris. ꝙ intellectio p̃ris vt patris videt esse gignitio vbi vel filij: ḡ gignitio filij vt filij p̃cedit q̄cunq̄ volitionē p̃ris prima ꝓpō ē euidens ex. 15. de tri. c. 27. pbo secundā. q: eiusdē potētie non sunt duo actus q: potentie distinguūtur p act⁹. 2. de anima. gignere aūt filiū siue dicere verbū qō idē est in deo est actus potētie itellectiue ⁊ intelligere similr̄ ḡ dicer̄ est formaliter aliqō intelligere: ⁊ nō nisi p̃ris vt p̃ris ḡ intellectio patris vt p̃ris ē gignitio. Ista rō innititur minori false. ſ. de idētitate intelligere ⁊ gigner̄ vel dicere: ⁊ ex ipa seq̄t ꝯclo falsa. ſ. q̄ p̃ nō ꝓpe volens dicit. p̃mo ḡ oēdo falsitatē minoris. ꝙ q̄ illō p̃ris falsū seq̄tur. tertio rādebo ad pbōez minoris false. quarto quō debeat vitari illud p̃ris falsū. ⁊ oppo⁹ teneri qō ē p̃ncipale in isto art°. De p̃mo ꝙ illā opi. ō idētitate intelligere ⁊ dicere arguo sic. Intelligere ē pfectio simplr̄. dicere nō. ḡ nō sūt idē formaliter: probatio prime: pater quantum ad intellectum est formaliter beatus intellectiōe. ⁊ q̄tū ad volūtatē volitione. non est autez btūs nisi pfectiōe simplr̄. ergo intelligere ē pfectio simplicit̄. ꝓbatio secunde. q: si dicere eēt pfectio simpliciter: tūc filius ⁊ spūssanctus nō essent simplr̄ perfecti. q: nō dicūt accipiēdo hoc mō dicere. quod ē exp̃mere verbū. 2° sic: q: sicut in creaturis rō actiōis ⁊ rō factiōis formaliter distinguūtur q: actio ē vltim⁹ terminus. factiōis aūt est alius terminus ꝓductus p ipam factionē: ita in diuinis operatio: qua formalr̄ p̃ operat̄. vl̄ distingui a ꝓductione q̄ formaliter ꝓducit. ⁊ hoc vl̄ q: opatio hz obz q̄si p̃suppositum. ꝓductio aūt hz terminū ꝓductum p ipam. ergo intelligere: quod ē opatio patris nō ē formaliter dicere qō ē ꝓductio filij a patre. hāc ꝯclusionem cōcedo. ⁊ hui cōfirmatio est. q: alis non bene saluaretur. quō pater gignit filiū volens sicut argutū ē in p̃ncipio in pede qōnis. nisi q: nāli gignēs p̃us vellet istā gignitionē sicut in intellectu nro habēte nāliter p̃mā intellectionē. que nō ē in ptāte nostra pōt p⁹ ea voluntas nra cōplacere in illa intellectiōe iam posita: sed ꝓprie loquēdo nō dicimus illā actionē volentes sed eam elicitaz volumus eē. ita sequeret̄ si formaliter dicere eēt intelligere: q̄ pater non gigneret filiuz formaliter volēs. ꝙ patri ipsa gignitio quasi aliquo mō posteri⁹ coplaceret. Dico igit q̄ hoc modo p̃ gignit volēs. q: in p̃mo signo originis p̃ intelligit formare. ⁊ tūc ēt pōt hīe actū volēdi formare. in ꝙ signo gignit filiū. nec tm̃ istā gignitionē volitiōe sequēte illā gignitionē ꝙ volitiōe habita in illo p̃mo signo originis qua p̃ vult formare. p̃supponēdo aliq⁹⁹ intētionē qua p̃ formare intelligit. nō aūt gignitionez verbi. Sic ḡ dico q̄ pater volens gnāt nō tm̃ volente p̃ñte sed añte. De. 3°. ad argumētū illud de distinctiōe potētia⁹ per actus dici posset q̄ illud verū ē de actibus adequatis ⁊ aliter nō. q: potētia illimitata eadem manēs potest hēre plures actus. Aliter dicit quidā doctor q̄ intellect⁹ vt intellectus hēt illuz actum qui ē intelligere. ꝙ aūt hz istum actum qui ē dicere p̃m q̄ iam fact⁹ est in actu p intelligere. ꝙ illō est improbatū di. 2. vbi argutum ē q̄ ille actus intelligēdi primus nō est rō formalis gignēdi verbuz. et ideo ad illā pbationē po⁹ distinguūt̄ p actus. Aliter rādeo sic: q̄ actio in creaturis vno modo accipit̄ p actiōe de genere actiōis. Alio mō ꝓ actu scdo. qui est qualitas absoluta sicut expositum est prius disti. 3. q. vltima. in resp̄sione ad tertiū argu^m p̃ncipale vnius ḡ potētie tm̃ ē vnus act⁹. loquēdo ō h̄ actu tm̃ vel illo tm̃. vnius tm̃ potētie pōt bene eē duplex actus quorū vnus sit de genere actiōis ali⁹ de genere qualitatis sicut intellect⁹ noster p actiōe de genere actiōis hz gignere verbū. hz tm̃ aliū actū de genere qualitatis. ſ. illā noticiā genitā. ita in ꝓposito intellectus diuinus hz vnū actū correspōdentē intellectioni nostre que est qualitas quo. ſ. actu intellect⁹ p̃ris formaliter intelligit hz etiā actū correspondentē actui de genere actiōis quo. ſ. exp̃rimit verbū.

Henri. q^t°. 6. q 2. s. tho. p^a pte sū me. q. 34. ar. primo.

Quantum ad secundū articulū videt: q̄ pater nō ꝓducat filiuz voluntate tanq̄ p̃ncipio ꝓductiuo: q: p̃ncipiū ꝓductiuū vnius rationis in diuis nō pōt habere duas ꝓductiones vnius rōnis nulla. n. ꝓductio ibi est vnius rōnis nisi vnica: q: adequata. ḡ cū spiritus. ſ. producaī p modū volūtatis vt p̃ncipij ꝓductiui filius nō sic ꝓduceī. Sed in isto articulo videt esse difficultas ꝓpter verbū augu. qui videt attribuere genitionē volūtati in nobis vt p̃ncipo ꝓductiuo. 9. de tri. c. 9. vel. i 9. Verbū amore cōcipit̄. ⁊ eodē li. c°. 10. vel. 27. noticia placita digneq̄ amata verbū est ⁊. 11. de trini. c. 3. vel. 9. volūtasq̄ ipa quō foris corpori obo formādū sensū admouebat: formatūq̄ iungebat sic aciē recordanti animi ad memoriā cōuertit. ⁊ in eodē li. c. 4. vel. 11. volūtas vero illa que hac atq̄ illac facit atq̄ refert aciē formandā cōiungitq̄ formatā ⁊ dicit multa cōsimilia. ḡ vult q̄ voluntas habeat rōnē cōuertentis aciē añ genitionē ⁊ retinentis eā in actu. Ita igit videt in trini. cuius imago est in aia q̄ volūtas habeat ibi aliquā nō ē p̃ncipij respectu ꝓductiōis vel genitiōis vel rōez alicui⁹ superioris applicātis p̃ncipiū p̃ximū ad actū sicut in nobis. Hoc etiā arguit̄ in nobis: q: si gignitio nra eēt mere nālis nullo mō eēt in potestate volūtatis. ⁊ ita semp haberemus idē verbū de eodē obo forti⁹ mouente intellectū. Quantū ad istū articulū: ⁊ si aliq̄ distinguāt q̄ li volūtate pōt teneri aduerbialit̄: vt sit sensus voluntate genuit. i. volūtarie genuit ⁊ tūc est vera aut pōt teneri ablatiue. ⁊ tūc notat cām ⁊ p̃ncipiū elicitū respectu genitiōis. ⁊ tūc est falsa. Quicquid sit de ista distictione nō videt dicēdo q̄ pater filiuz genuerit voluntate ita q̄ voluntas sit p̃ncipiū primū vel remotuz. q̄ nō primū ꝓbatū est: q: p̃ncipiuz vnius rōnis nō ē nisi p̃ncipiuz vnius ꝓductionis. Quod etiā nō remotuz: p̃z: q: sicut voluntas vt est p̃ncipium operatiuū aliquo modo posteri⁹ operatur q̄z intellect⁹: ita vt est p̃ncipiū productiuū aliquo modo posterius producit q̄z intellect⁹ ⁊ ita non erit cā superior neq̄ prior in productiōe que est proprie intellectus. Propter istas tm̃ auctoritates augu. intelligendū est q̄ in nobis nō ē tm̃ vnicus actus intelligēdi accipiēdo actū de genere qualitatis neq̄ vnicus actus gignēdi: accipiēdo actū p actione de gnere actionis q: si eēt tm̃ vnicus actus iste: ⁊ tm̃ vnicus ille. ⁊ ille ⁊ iste eēnt idē: tunc volūtas nostra nullā causalitatē haberet in rōne actus intelligēdi qui est de genere qualitatis neq̄ rōne act⁹ gignēdi qui ē de genere actiōis i diuinis igit̄ cū nō sit i patre nisi vnicus act⁹ intelligēdi respectu illi⁹ act⁹ vo

Jo. rodili. p̃mo di. 6.

lũtas patris nõ habebit aliquã rõnez p̃ncipij vel cãe cũ etiã nõ sit nisi vnicus act⁹ dicẽdi respectu illius volũtas nõ habebit rõnez p̃ncipij: q; volũtas sicut operãdo ita ⁊ producẽdo vel p̃ncipiãdo sequit aliq⁹ mõ intellectuz. act⁹ igit dicẽdi p̃cedit omnẽ p̃ncipiationẽ volũtatis potest tñ volũtas vt cõplacẽs: nõ vt principians habere actũ respectu illi⁹ genitõis ex ꝟ q; voluntas vt operãs in patre ñ p̃supponit genitionẽ: sed tñ modo itellectionẽ illã qua pater formaliter intelligit in nobis aũt vere sũt auctoritates aug. q; volũtas mouet aciẽ ad actũ intelligẽdi vel cognoscendi: ⁊ tenet eã in cognitiõe: q; posito p̃mo actu nostro siue de genere qualitatis siue de genere actiõis possum⁹ habere alios act⁹ posteriores ex iperio volũtatis in patre aũt volũtas nõ admouet intelligẽtiã p̃is vt formãdaz a memoria patris: q; in patre non est nisi vnica intellectio formaliter: que p̃cedit aliquo modo pductionẽ verbi. neqz admouet memoriã ipsi obo vt gignat verbũ. Cõtra istud arguit q; aug. nõ tñ intelligit in nobis sz etiã in deo: q; augu. nũqz videt assignare actũ volẽdi volũtati vt ẽ tertia ps imaginis: nisi illũ qui est p̃iungere pentez cũ ple. ⁊ ꝟ mõ habet causalitatẽ aliquã respectu genitõis plis ergo ista pars vt est pars imaginis nihil repñtabit ĩ ptotipo: nisi voluntas diuina habeat aliquo mõ sic cõiungeri. ℞ñ⁰ ⁊ si frequẽter assignet volũtati actũ illũ vt est pars imaginis. tñ aliquãdo sibi assignat aliuz videlz dilectionẽ eiusdẽ obi: qõ est obm memorie ⁊ intelligẽtie sicut apparet. i5. de. tri. c. 2i. vñ põt inquit sempiterna inmutabilisqz nã recoli cõspici cõcupisci que auctoritas posita est supra distincti. 3. q. vltima vbi. n. exp̃sse ponit trinitatẽ in memoria intelligẽtia ⁊ volũtate: vt habet tñ actũ circa obm idez s. veritatẽ increatã similiter. li. i4. c. 8. ponit trinitatẽ in mente inquantuz meminit sui intelligit se ⁊ diligit se. vtrunque ẽt actũ tangit simul. i5. õ tri. c. 3. mẽs ⁊ noticia q̃ se nouit et amor q⁹ se noticiãqz suã diligit. ⁊ bñ cõcurrũt isti duo act⁹ ĩ volũtate nr̃a q; ipsa amans obz amat etiã noticiã obi eiusdẽ ⁊ ex amore obi mouet intelligentiã ad intelligẽdũ illud copulans ipaz mẽorie de q̃ ipa formet. ⁊ tenẽs eaz in tali cõiunctione. ⁊ per hoc in actuali intellectiõe vnius obi. Istorũ aũt duox actuũ voluntatis in nobis p̃ncipalior est ille qui est dilectio obi q; ille ẽ cã quandoqz dilectionis act⁹ tñ alius. s. dilectio actus ẽ vtior: q; respectu obi mali diligimus actũ cognoscẽdi: sz non obm sicut dicit Augusti. 9. de trini. c. 9. diffinitio intẽperantiã: ⁊ hoc est verbũ ei⁹ placet mihi diffinire sz nõ placeat mihi in ꝓtinẽtia vel intẽperãtia volũtas igit in nobis vt est pars imaginis repñtat voluntatẽ in deo nõ quãtũ ad istuz actuz copulãdi qui ẽ voluntatis nr̃e. sz q̃tum ad alũ actuz inquantuz. s. voluntas nr̃a est p̃ncipiuz pducẽdi actuz circa idez obm qõ fuit memorie ⁊ intelligẽtie nr̃e: q; voluntas in diuinis est p̃ncipiuz pducendi amorẽ adequatuz ẽntie diuine que est obm p̃mum memorie diuine intelligẽtie ⁊ voluntas ⁊ ille amor pduct⁹ est spũs. s. cui correspõdet in nobis dilectio pducta: que dilectio frequent ab augu. vocat voluntas. sed voluntas ppie in nobis que est potẽtia nõ correspõdet spiritui. s. sed vi spiratiue que est in p̃re ⁊ filio ⁊ ꝟ fm illuz actuz quo voluntas in nobis est p̃ncipiuz pducẽdi amorẽ obi intellecti. nõ aũt p̃mo inquantũ habet pducere amorẽ noticie genite nullo aũt mõ inquantũ est causa superior noticie genite sic quidẽ vis spiratiua ẽ p̃ncipiũ pducẽdi spiritũ sãctũ. s. in diuinis q; ẽ amor ẽntie diuine: ⁊ ẽt amor noticie gẽite. sz forte fz aliquẽ ordinẽ s. nõ ẽ vis illa spiratiua aliq⁹ modo p̃ncipiũ pductiuũ noticie genite: q; etsi p̃ in p̃mo signo originis sit volẽs ⁊ in scõdo gignat. tñ voluntas p̃is nõ hz rõnẽ p̃incipij respectu illi⁹ gignitiõis verbi. sic igit̃ pz quõ pater volẽs generat filiũ: ⁊ tñ non volũtate vt p̃ncipio formali elicitiuo gnãtiõis. Tñ q̃tum ad intẽtionẽ Augu. de dilectiõe copulãte parentẽ cum ple. dicit qdã doctor q; illa dilectio copulans loquẽdo respectu actus sentiendi est inclinatio scã in potẽtia p sp̃em sensibilez. vñ ista qnqz p̃epõit ille doctor. vz obiectuz sensibile: speciez. inclinationez factã. potentiã sentiendi. ⁊ actuz sentiendi. ℙro bat p vnã auctem Augu. 6i. de trini. ca. 2. vel. iiij. cũ enumerat Augu. quedã ad suũ ppositum facientia ĩ fine sic sensum ingens detinet oculoz animi intensio: ecce ait ille tertiũ. qõ enim detinet sensum nõ est nisi illa excitatio per dictã inclinationem. vocat aũt eã aug. fm euz intentionez animi cãntis: q; p ipsam fit sensus animi intent⁹ ad p̃cipiendũ obm. Sz istõ nõ est ibi ad intentioem Augu. q; ibidẽ distinguens ea ab inuicez de intentiõe dicit q; tertiũ soli⁹ anime est. igit̃ fm eũ illa intentio q̃ erat tertiũ nõ est illa iclinatio vel excitatio p speciem. similit̃ illud tertiũ attribuit̃ volũtati illi de qua dicit inferi⁹ q; voluntas hac atqz illac refert aciẽ mẽtis. ⁊c. qõ non vr̃ verum de inclinatiõe sz tñ mõ ꝺ volũtate ⁊ potẽtia anime.

Ad argumenta p̃incipalia

Ad p̃m cũ dicit ℞icar. ꝟ mihi vr̃ ⁊c. ñ ꝟ vr̃. Aug. q; velle p̃is sit formalit̃ gignere. q; dic. 5. ꝺ tri. c. i4. vl. 3. q; spũs sanct⁹ p̃cedit quõ dat⁹ ñ quõ nat⁹. i. per modũ volũtatis libere: nõ per modũ nãe: ⁊ iõ oportet exponere ℞icar. q; ipse intelligat concomitant.

Ad aliud dico q; inuidia nõ solũ ẽ in subtrahẽdo illa bona que possunt cõmunicari actu volũtatis immediate. sed q̃cunqz volens põt cõmunicare ⁊ non cõicat. pat aũt volẽs sz nõ sicut p̃ncipio elicitiuo vel pductiuo generat vt dictum est. ⁊ ideo tenet argu⁹ Augu. de inuidia. Ad tertiũ dico q; nihil est ibi inuolũtariuz: ⁊ ideo gnãtio filij nõ ẽ inuoluntaria. cõcedo sz tñ non segtur vltra: g̃ est volũtate vt p̃incipio elicitiuo. multa. n. facim⁹ sine volũtate p̃cedẽte siue cõcomitãte quox p̃cipiũ immediatũ nõ ẽ voluntas.

Ista est distinctio secta

In qua mgr̃ oñ so q; essentia ⁊ inia nõ possit esse termin⁹ generatiõis incipit agere de potẽtia generãtis. Circa qõ tria facit ℙrimo oñdit quõ pater nec volũtate nec necitate filium genuit. Secũdo ꝺ illud replicãdo rõne quadaz obijcit. Tertio post digressionẽ ad p̃incipale intẽtuz redit. ℙrimũ istox facit a p̃incipio dis. vsqz ibi. Sz ꝓtra hoc opponit. Secũdũ vo ab inde vsqz ibi. ℙre dicta tñ vba. ⁊c. Tertiũ ab inde vsqz ad finez distin. In spãli mgr̃i sntia in hac distin. stat in trib⁹ ppõnib⁹ quax p̃ma ẽ h. Mõ ẽ catholice sentiẽdũ deũ p̃em genuisse filiũ necitate cogẽte. aut volũtate p̃cedẽte. Et pbat sic. Illud nõ ẽ catholice sentiendũ quo posito sequit deũ aut eẽ misex aut mutabilẽ: ⁊ filiuz dei nõ eẽ nãlem filiũ: sed p̃em genuisse filiũ necitate cogente aut volũtate ante est hmõi. illõ nõ ẽ sentiẽdũ. Arg⁹ est notũ ⁊ maior. sed minorẽ ponit mgr̃ in tertio. rñdẽdo ad qõnez istam. Utx p̃ genuit filium et necitate aut volũtate. Mgr̃ rñdẽdo dicit. Nec genuit eũ necessitate. q; si sic tũc genuerit cũ nõ potuit eũ non generare. tũc necitas coactiõis caderet in deũ. qõ nõ ẽ dicẽdũ. cũ ipse sit sũme liber. Nec volũtate. s. aũte. s. q; p⁹ vellet filiũ gnãre q̃z ipm gẽuit: vt si staret ĩ ei⁹ libera ptãte vt generaret si vellet. ⁊ nõ generaret si nollet. q; sic caderet mutabilitas in deũ: qõ est inconueniens. Ista patẽt in lr̃a aũcte. b. Augu Scõa. ppõ ẽ h Ex diuine nãe ⁊ volũtat̃ idẽtitate argui nõ põt filiũ nã eẽ filiũ volũtate. Istã ppõnez. pbat mgr̃ in lr̃a soluẽdo argu⁹ hereticox. qõ faciũt in ista mã dicen

tes. In diuinis idē sunt nā ⁊ volūtas. Si igīt pr̄ gēu it filiū nā. vr̄ēt ꝙ genuit ipm volūtate. Ad quod ma gister rñdēdo dicit. Et quo ī diuinis nā ⁊ volūtas dif ferūt rōne vel cōnotato. iō nō obstat ꝙ sint idez idēptitate absoluta. nō tñ sūt idē idēptitate formali. qz aliqō pōt cōuenire nāe qō nō cōuenit volūtati. ⁊ per ꝓns non est incōueniēs filiū eē filiū nā ⁊ nō volūtate

Et confirmat hoc per simile. Naz volūtas di ⁊ scia ei⁹ sunt idē. ⁊ differūt rōne vel connotatione. qz scia cōnotat aliquid eē in deo qō nō cōnotat volū tas. ⁊ econtra. quia ratione scientie sue ꝓuenit deo scire ⁊ cognoscere malū. nō tñ rōne volūtatis sue cō uenit sibi velle ⁊ approbare malū. ⁊ ita est in ppo sito igīt ppositio vera. Tertia ppositio. Solū neces sitas incōmutabilitatis ac volūtas cōmunicabili tatis cōcurrūt ad eternā filij dei generationē. Ista p positio probat sic. Illa necessario cōcurrūt ad eternā filij dei ꝓductionē: sine qb⁹ impossibille ē deū eē deū. sed deus necessario ē deus necessitate incōmutabi litatis ⁊ volūtate cōicabilitatis. igīt ista duo ad ꝓ ductionē filij dei cōcurrūt. Tenet argumentū ⁊ ma ior. sed minorē ponit magister in textu saltē sm̄aliter vbi reprehendit quēdā hereticum qui dixerat patrez generasse filiū volūtate p̄cedēte vel añcedente vel effectiue. ⁊ sic p̄us fuisse volens ꝙz generans. quod fallū ē. igīt propositio apparet vera.

Hic queritur an pater potuerit vel voluerit gignere filiuz.

Dij.17. Sic solet queri a quibusdam vtr̄ pr̄ potuerit vel voluerit gnāre filiū. Si. n. in quiūt potuit vel voluit gene rare filiuz. ergo potuit aliqd. ⁊ voluit. quod nec voluit nec potuit filiꝰ. Nā fi liꝰ nec potuit nec voluit generare filiuz. Cui versutie facile rñdem⁹ dicētes. posse vel velle gnāre filiū. nō ē aliqd posse vel velle sb̄m po tentie vel volūtati. Est tñ aliqua potētia vel volūtas. s. posse vel velle gignere filiū. ⁊ iō di stinguenda ē intelligētia p̄positi v̄bi. posse vl̄ velle gignere filiū. vel posse vel velle aliquid. Neqz. n. gnātio filij aliqd eorr̄ est. q̄ sba sūt di uine potētie ⁊ volūtati. nec est aliqd inter oia vel de oib⁹. sz super oia ⁊ añ oia. Non. n. añ voluit vel potuit q̄ genuit. sicut nec añ fuit q̄ genuit. qz ab eterno fuit ⁊ ab eterno gēuit. Ex simili quoqz hoc videre possum⁹. Pr̄. n. pōt eē pr̄: ⁊ vult eē pr̄. filiꝰ aūt nec pōt nec vult esse pr̄. q̄ pr̄ pt vel vult eē aliqd qō nō pōt. vl̄ vult eē filiꝰ. nō seq̄t qz eē pr̄ez nō ē eē aliqd. sz pōt eē ad aliqd. vt ī sequenti ostendetur.

Ponit quedam verba Augustini vnde p° test moneri auditor.

Sed vehementer nos mo uet quod Aug. ait in. j. li. otra maximinū. q as serebat pr̄em potētiorē esse filio. eo q̄ filiū ge nuit deū creatorē. filiꝰ aūt nō. dicebatqz pr̄em Augu⁹. potuisse gignere nō filiū. ⁊ ideo potētiorē esse filio. Ad qō rñdens Augu. dicere vī. q̄ filius

ēt potuit gignere. volēs oñdere pr̄em esse nō potētiorē filio his verbis. Absit vt ideo potē tior sit pater filio sicut putas. qr̄ creatorē genu it pr̄. filiꝰ aūt nō genuit creatorē. neqz. n. ñ po tuit: sz non oportuit. Vide ⁊ diligēter attēde hec v̄ba. nō. n. nō potuit. sz nō oportuit. Aī Augu⁹. n. dicere q̄ filiꝰ potuit gignere. sz nō oportuit ⁊ ita potuit qō nō optuit. Quare aūt nō opor tuit. subdit dicēs. Immoderata. n. eēt diuina q̄ātio si genitꝰ filiꝰ nepotē gigneret pr̄i. qr̄ ⁊ ipe nepos nisi auo suo ꝓnepotē gigneret. sm̄ vr̄az mirabilē sapiaz. ipotēs diceret. Silr̄ ēt ille si nepotē nō gigneret auo suo: ⁊ ꝓnepotez ꝓauo suo. nō a vob appellaret ops. nec iple ret gnātiōis series. si sp alt er altero nasceret. nec eā pficeret vllus. si nō sufficeret vnꝰ ops. Itaqz oipotētē gēuit filiū pr̄is nā nō fecit.

Opponitur predictis verbis augustini.

Hoc autez uidetur quibus dam non posse stare. s. q̄ filiꝰ potuerit gignē. Si. n. potuerit filiꝰ gignere potuit eē pater: et si potuit eē pr̄. potuit q̄ eē pater vel sui vel pa tris vel spūssci. vel alicuiꝰ alius. Sz aliꝰ non qr̄ nullus alius sp fuit. Nec pr̄is. qr̄ pr̄ ē inge nitꝰ ⁊ inascibilis. Nec sui. qr̄ nulla res seipaz gignere pōt. Nec spūssci. qr̄ nasci nō potuit. Si. n. nasci potuit: potuit eē filiꝰ. ⁊ ita mutabi lis eēpotuit.

Hic queritur quomodo intelligēda sint.

Quō ergo accipietur quod supra dictū est. nō. n. nō potuit gignere. sz nō oportuit quasi potuit. sz nō oportuit. Nō est nobis pspicuū apire quomō sit hoc verr̄. ⁊ iō sub silētio potiꝰ eēt ptereūdū: nisi me sup hoc aliqd loqui cogeret instantia querētiuz.

Hic aperitur ex quo sensu accipienda sint.

Potest ergo sic intelligi. Non. n non potuit. sz nō oportuit. i. nō ex i potētia sui fuit q̄ filiꝰ nō genuit: sz ei nō ꝓue niebat. sicut deꝰ filius non est deus pater. nec tamē hoc ex impotentia sui ē. Nam ⁊ pater si militer non est filius. nec hoc est ex impoten tia patris. Sz querit Adarriminus arrianorr̄ ep̄s. Usī ergo ē q̄ pater nō pōt eē filius vel fi lius pater. Nō vtiqz ex impotentia. sed pater proprietate generatiōis pater ē. q̄ oportet eū nō esse filium. ⁊ filiꝰ proprietate natiuitatis fi lius est. qua oportet eum non esse patrez. de q bus ꝓprietatibus postea plenius tractabitur.

Utrum pater natura sit potēs gignere filium ⁊ an hoc sit aliqua potentia que sit in filio.

Item queritur a quibusdaz Si pater potens sit natura gignere filiū: ꝛ an hec sit aliqua potentia que sit in filio. Ad qđ dicimus. quia pater non est potens nisi natura. eius enim potentia natura est vel essentia. At inquiunt illi. Si potens est gignere: habz ergo potentiaz gignendi. Filius autem non habet potentiaz gignendi si non potest gignere. habet ergo aliquam potentiam pater quaz non habet filius. Non sequitur. Eandem. n potentiam habet penitus filius quaz ꝛ pater qua pater potuit gignere. ꝛ filius gigni potuit. Eadem enim potentia est in filio: qua potuit gigni que est in patre qua potuit gignere.

Oppō. Sed contra hoc opponitur. Aliud est posse gignere aliud est posse gigni: quia aliud est gignere: aliud gigni. Hoc distinguendum est. Si enim cum dicitur. aliud est posse gignere aliud posse gigni: aliam significes potentiam qua pater potens est gignere: ꝛ aliā qua filius potens est gigni: falsus est intellectus Si autem dicas patrem posse habere aliam proprietatem siue notionem qua genitor est. ꝛ filiuz aliam qua genitus est: verus est intellectus. Aliam enim habet pater proprietatem qua pater est: aliam filius qua filius est.

Quomodo sit intelligenduz filius habet vel non habet potentiam generandi.

Item etiam cuz dicitur filius non habet potentiam generandi quam pater habet. dupliciter intelligi potest. Si enim dicatur. non habet filius potentiam generandi quam et pater. scilicet qua potens sit ad generandum: id est vt genuerit vel vt generet sicut pater: verum est. Si vero intelligatur sic: non habet potentiam qua possit gigni. vel genitus esse qua eadem pater potens est vt genuerit vel vt gigneret. falsum est. Sicut dicitur pater habet potentiam qua potest esse pater. Filius vero non habet potentiam qua possit esse pater. ꝛ econuerso. Filius habet potentiam qua potest esse filius: pater vero non habet potentiam qua possit esse filius Habet ergo aliquam pater quam non habet filius: ꝛ econuerso. Absit: quia eadem est potentia patris qua potest esse pater: ꝛ filij qua potest esse filius. Item etiam eadem est voluntas: qua pater vult esse pater non filius: ꝛ filius vult esse filius non pater: ꝛ eadem est volūtas filij qua vult esse genitus ꝛ patrem genuisse. ꝛ patris qua vult esse genitor ꝛ filium genitum esse.

Tho. pª pte sum me. q. 93. ar. 5

Arca distinctionem septimā quero vtrum potentia generandi in patre sit aliquid absolutum vel proprietas patris ꝙ proprietas patris probo. Augustꝰ. 5. de. trinita. ca. 6. eo. pater est quo est ei filius. ergo est eo pater quo generat probatio consequentie quia generatione est ei filius: sed paternitate est pater. ergo paternitate generat vel si deitate generat: ergo deitate est pater. Item per rationem actus proprius est a propria forma agentis sed generare est proprius actus patris. ergo ꝛc. probatio maioris: tum quia propria forma dat esse igitur ꝛ agere. tum quia si forma communis ꝛ effectus communis quia causat effectus correspondent sibi inuicem vniuersalis vniuersali: particularis particulari. 2. physicoruz. ꝛ 5. meta. c. de causa. Item medium est eiusdem generis cum extremis. sed suppositā que sunt extrema sunt relatiua. igitur illud quo supppositum agit quod est medium inter ea est relatiuum. Item potentia est eiusdem generis cum actu immo in diuinis sunt idem. sed actus generandi est relatio vel relatiuum. ꝗ ꝛ principiū erit relatio vel relatiuū. Contra Damaſ. li. pº. c. 4. generatio est opꝰ nature vt generantis. quia natura non generat. ergo est opus nature vt principii generandi. Item Boetius de trinitate. c. 5. Ex virtute nature in eandem naturaz natiuitate subsistit filius. Itez magister in littera Pater non est potens nisi natura ꝛ loquitur đ potētia generandi. ergo ꝛc.

Hic est opinio talis ꝙ illud quo pater generat ē essentia ꝓpter hāc rōnē: qz gener ās assimilat sibi genitū i forma qua agit: filius autē assimilat patri in eēntia nō i ꝓprietate: ꝗ ꝛc. ꝛ ōclarat rō: qz sic in creaturis ꝓprietas indiuidualis nō est ratio agēdi sed nā in qua indiuidua cōueniunt: ita in diuinis ꝓprietas psonalis que correñdet proprietati indiuiduali in creaturis nō erit rō agēdi vel gignendi. Contra istud arguit multipliciter primo sic: oīs forma sufficiens elicitiua alicuius actiōis si ꝑ se est per se agit iª acctiōe. Exem si calor ē sufficiēs cā calefactiua calor seperatus calefaceret. ꝗ si deitas sit potētia generatiua ꝛ cōstat ꝙ sufficiens sequit ꝙ si per se sit deitas ꝙ ꝑ se generabit: deitas aūt ꝓus est in se aliqº modo cꝫ intelligat ē in psona: qz deitas vt deitas ē per se eē ita ꝙ tres psone ipa deitate per se sunt non econuerso. 7. de trini. c. 8. oīs creatura ad se subsistit cꝫ to magis deus. Et infra: hoc est deo eē qđ subsistē. ꝗ in isto ꝓmo signo nāe in quo itelligit deitas in se anteꝯ itelligat i psona generabit: ꝛ ita deitas sic considerata distinguet a genito Si dicatur ꝙ deitas non habz per se esse nisi in persona: ꝛ ideo nonper se agit sed persona: per se agit. Contra: argumentum probat oppositum: quia sic calor habens esse participatū ꝛ per miraculū esset per se: posset operari per seilla operatione cuius est ꝓncipiū quo elicitiuū in suppposito. ꝗ ipa diuina essentia que est per se esse ex se ñ autē per se participat esse poterit per se esse agēs illa operatiōe cuius est ꝓncipiū quo elicitiuū in suppposito: ꝛ stat argumentū. Itez 2º sic: ꝓducentis ꝛ forme qua ꝓducens producit eadē est relatio ad productū ꝫ accipit a ꝓbo. 2. physico. ꝛ 5. meta. vbi vult ꝙ ad idem genus cause ꝛ ꝓncipij pertinet ars ꝛ edificator. ergo ad idem genus principij pertinent ꝓducens ꝛ illlud quo producens producit ꝛ ita si essentia sit qua pater generat habebit essetia relationem realem ad genitum. hoc falsum est ergo ꝛ cetera. Item tertio: forma inquantum est in qua assimilantur generans ꝛ genitum: non habet vnitatem nisi rationis: sicut accipitur a Damasceno. libro primo capitulo octauo ergo nec entitatem nisi rationis. ergo secūdū hoc nō est ꝓncipiū elicitiuū actiōis realis.

Item quarto: forma non ē ꝑn^m agēdi nisi inquātū agens est in actu p eā. nō est aūt in actū p ipam nisi inquātū est in ipso. nō est aūt in ipso vt ē hec. ergo vt est hoc est ꝑncipium. Itē qnto: ꝓductio per ꝑus ē distinctiua ꝯ assimilatiua. qō pz: qz ois ꝓductio est distinctiua: nō aūt ois est assimilatiua. ergo forma que est ꝑncipium ꝓductionis ꝑus est ꝑncipiū eius inquātum forma est distinctiua ꝯ inquātum est assimilatiua. ipsa aūt est distinctiua inquantū hec assimilatiua inquantū forma. ergo ꝑus est ꝑncipiū ꝓductiuū inꝯtum hec ꝯ inquātū forma. Itē instatur ꝓtra ꝓbationē argumēti positionis. tum qz brutū generāt brutum assimilat ei in specie. ꝛ tñ forma specifica bruti nō est ꝑncipiū generādi sed potētia vegetatiua. igit maior videt esse falsa. tum qz in augmētatione carnis calor est ꝑn^m actiuū ꝑm phz. 2. de aia. et tñ illo generat caro aiata filis gnāntiū forma vegetatiue.

Dē. q° 3. q. 3. in fū. arti. 57. q. 7

Aliter dicitur ꝙ generatio

nis in diuinis opz dare aliquod ꝑncipium positiuz qz actio est positiua. non sunt autē positiua in diuinis ꝑsonis nisi essentia ꝛ relatio. relatio autē nō potest esse ꝑncipium illius ꝓductionis. qz relatio nō est principium nec terminus motus ex. 5. physicoꝝ. ergo essentia. sed essentia ꝑm se cōsiderata est indeterminata ad plures ꝑsonas ꝛ ad actiones pluriū ꝑsonarum. ergo oportet ꝙ ad hoc ꝙ ipsa sit ꝑncipiū determinate actionis ꝙ determinet. determinat autem per relationē. ꝛ ideo relatio ponit ꝑncipiū non eliciti uum sed determinatiuū. Ad hoc etiam adducitur cōfirmatio ex creaturis. vbi eadem forma dat actū ꝑmum ꝛ secundū. sed determinat ad hūc ꝛ illū ex diuersis respectibus. qz ad ꝑmū determinat ex respectu ad ſbm ꝛ ad ſcm ex respectu ad obiectum.

Cōtra: indeterminatio est dupler. Quedā est potentie passiue vt indeterminatio materie. ꝛ quedaz potētie actiue illimitate ad plures effectus. Exem^m sicut sol est indeterminatus ad ꝓducēdū multa animalia: non ꝙ aliquā formā recipiat vt agat: sed qa habet virtutē productiuam illimitatam. qō autem est indeterminatū indeterminatione materie oportet ꝙ recipiat aliquā formam ad hoc vt agat: qz non est in actu sufficiēte ad agendū. sed qō est indeterminatum indeterminatione potētie actiue ex se sufficienter determinatū ad producendū quēcūqz istorum effectuum. ꝛ hoc si passum disposituz sit approximatum vbi requirit passuz: vl ex seipso vel nō requirit passum. ꝓbatio si tale actiuū esset de se determinatū ad vnū effectū posset de se sufficiēter ꝓducere illum sed si est indeterminatū ad hoc ꝛ ad illō ex tali illimitatione nulla tollit perfectio causalitatis eius respectu talis effect^ꝝ: sed tñ causalitas addit respectu alterius. igit ita pōt ꝓducere istud ꝛ illud. sicut si esset tñ istius. ꝛ ita nō requirit aliquod determinās ad ꝓpositum. essentia diuina nō est ꝑncipium indeterminatū indeterminatione māe. igit si est indeterminatum in determinatione alterius quasi ꝑncipij actiui erit simplr determinatū determinatione que requirit ad agēdum: ita ꝙ nō requirit aliqd aliud. Cōfirmat qz talis indeterminatio ꝑncipij actiui licz sit ad disparata non tñ est ad cōtradictoria: sed determinate ad alterā partē cōtradictionis respectu cuiuslibet istoꝝ disparatoꝝ. nulla autem indeterminatō ꝓhibet ex se determinate agere nisi que aliquo modo esset ad ꝓtradictoria vt ad agere ꝛ nō agere. ergo ꝛc.

Item secūdo qñ aliqō ꝑncipiū actiuū est indeterminatū ad aliquos duos effectus: nō ex equo sed ꝑm ordinē nālem ex se sufficiēter determinatū est ad ꝑmū illoꝝ: ꝛ posito ꝑmo ad scm. eēntia autē diuina nō ē indeterminata ad istas duas ꝓductiones ex equo. sed per ꝑus se habet ad generationē. igit est ex se sufficienter determinata ad vtrūqz: qz ex se ꝑmo ordine originis ad primā. ꝛ illa posita est determinata ad secūdam. ꝛ ita in nullo signo originis est indeterminata ad vtrāqz quasi tunc eliciendā. Itē tertio rō est rō ſuppositi agētis. igit si est determinatiua principij quo habebit duplicē rationez principij respcū generationis. vnā inquātum est ratio agentis. ꝛ aliam inquātuz est ratio determinatiua principij agendi. ꝛ sic ipsa mediabit inter seipam ꝛ actionē. Itez quarto sic: natura vt natura ponit ꝑncipiū eliciti num istius actionis. ipsa autē vt natura nō est determinabilis ꝑm Dam. li. 3. c. v. ꝓprietates determinant hypostases nō naturā vt natura. igit nullum est determinatiuū principij quo vt est principiū quoz tñ principij agentis. Item qnto relatio ꝑm istum magrm tñ ratione differt a fundamēto. ergo nō potest eē principiū determinatiuū ad actum realē aliquo modo distinctū ab essentia: qz nihil cōcurrit ad rationē alicuius principij respectu actionis realis nisi reale. Itē sexto qō dicit de relatione determinatiua in creaturis videt esse falsum: qz calor ex se nō per aliquē respectum, mediū est fundamētum huius respectus potentie calefactiue! non oportet etiā ꝙ determinatio ad actuz primū ꝛ secūdum fiat p respectus. qz eadem forma absoluta dat actū primuz absolutum ꝛ nō respectiuū. ꝛ ꝑncipiū agendi ē absolutum ꝛ non respectiuum.

Ad questionem igitur re

spondeo distinguēdo de potētia. Uno mō dicit potētia logica que dicit modū cōpositionis facte ab itellectu. ꝛ ista notat nō repugnātiam extremoꝝ de qua dicit phs. 5. metha. c. de potētia. Illud est possibile cuius cōtrarium nō est de necessitate verū. ꝛ si hoc modo queraf de potētia generādi in diuinis. dico ꝙ ipsa est possibilis ibi comparādo generationē ad quēcunqz actum non repugnantē generationi: ꝛ tūc potentia vel possibilitas est patris vel dei ad hoc ꝑ dicatū qō est generare. qz isti termini nō repugnant impossibilitas aūt est qfilius vel ſpūs scūs generēt. qz isti termini repugnant. Et si queritf qd est potētia generādi in diuinis isto mōdo: non oportet dare aliqō ꝑncipiū quo aliqs sit potēs generare: sufficit enim sola nō repugnātia terminoꝝ. sicut si ante mūdi creationem mundus nō solum non fuisset. sed per impossibile deus non fuisset ꝛ incepisset a se eē ꝛ tūc fuisset potens creare mundum si fuisset intellectus aliquis ante mundi creationem componens hanc: mundus erit. hec fuisset possibilis qz termini nō repugnarēt: non tamē ꝓpter aliqō ꝑncipiū in re possibili vel actiuū sibi correspondēs. nec etiā modo illa mūdus erit fuit possibilis formaliter loquēdo ō potentia dei. sed potētia que erat nō repugnātia istoꝝ terminoꝝ. qz isti termini nō repugnarent lz istā non repugnātiā cōcomitaret potētia actiua respectu huius possibilis. Alio° dicit potētia diuisa ꝑ actū. ista nō ē in deo. Relinquit igit potētia realis q dr ꝑnci^m agēdi vel patiēdi vt ꝓprimū fundamētū rlonū. qa ꝛ nomē potētia nō ē abstractū vltimata abstractione sz ē ꝓcretū cōcretione ad fundamētū lz nō ꝓcretione ad ſbm. de qua multiplici abstractione in relatiuis dictū ē supra di. v. q. j. arti. 2. Dicaūt tñ mō qrit de potētia agēdi. ꝛ tūc distinguit ꝙ hoc nomē potentia pōt sumi vel ꝑ eo qō ꝑ se significat rlonē. vel ꝑ eo ꝙ ꝓnotat qō est ꝓprimū fundamentum talis relationis Po° accipiēdo dico ꝙ pō significat rlonē sic pōlitas: vel ꝑncipiatio. ꝛ ꝛ mō qō nō hz difficultatē. qz pō generādi ī diuinis dic eēntialr rlonē. Scdo mō ē difficultas qōnis qrēdo qd sit illud absolutum quod est

fūdamētū p̄xīmū istius rōnis. ⁊ tūc loquēdo sem per p̄cise de potētia actiua siue ꝓductiua de q̄ē mō p̄mo. distiguo vlteri⁹ de potētia denoīatiue sūpta q̄ aliq̄ sumit ꝑ suo fūdamēto p̄cise. aliq̄ aūt p̄xo ipso cū oīb⁹ alijs q̄ ꝯcurrunt ad h̄ vt possit elicere actum. que. ſ. req̄runtur ad rōnem potētie ꝓpīque cuiusmo di sunt in creaturis appxorimatio passi ⁊ impedimē ti remotio. Ista distinctio vltima potētie actiue ac cepte ꝑ fundamēto p̄cise vel ꝑ ipso cū alijs omnib⁹ concurrētib⁹ accipit a pbo. 5. ⁊. 9. metha. diffinitio autē potētie actiue quā ponit. 5. ⁊. 9. metha. est potē tie actiue p̄mo modo sumpte. potētiā aūt secūdo mō sumptā exp̄mit ipse manifeste. 9. metha. c. 4. Quo niam ingt aliq̄d potētiale ⁊ q̄n ⁊ quō ⁊ quecunq; alia necesse est adesse in diffinitione ⁊ subdit. Tales po tētias. ſ. xrōnales necesse ē vt possint q̄n passiuū ⁊ ac tiuū appxopinquant hoc q̄dē facere illud vero pati.

Et si obijciat contra eū q̄ iste potētie irrōales pos sint impediri hoc excludēdo dicit: nullo nāq; exteri oxū ꝓhibēte adiūgere nihil ad hoc opx. potētiā enim hx vt est potētia faciēdi. est aūt non oīno se habētiuz aliquo mō in q̄bus excludunt̄ que exterius ꝓhibent remouēt enim hec eoxq̄ in determinatione appo nunt q̄dā. vult dicere q̄ q̄dā pertinētia ad diffinitō nem potētie actiue ⁊ possibilis nō excludunt impe dimētū. ergo potētia actiua ibi ſm eū accipit cū oī bus cōcurrētibus ad possibilitatē ꝓpinquā agendi.

Loquendo tunc de potēn

tia. i. de ꝓmo fundamento isti⁹ rōnis p̄cise sūpto. dico q̄ potētia generādi p̄xis nō est rō sed aliq̄d absolutū. ℙdarte negatiuā pbo. p̄mo: q̄ ois relatio vī eque nāliter respicere suū ꝓp̄riū correlatiuū. ergo re latio spirātis eq̄ nāliter respiciet suū ꝓp̄riū correlati uum sicut rō generātis suū. nō distinguūtur aūt in di uinis ꝓductiones p modū nāe ⁊ volūtatis: nisi quia p̄n̄ a quo ꝓducēs ꝓducit aliter ⁊ aliter se hx ad pro ductionē ⁊ ꝓductū. q̄ nāliter hui⁹ liber. ſ. nō eēnt tūc due ꝓductiones formalr distincte per modū natu re ⁊ volūtatis. Secūdo q̄ tūc eadē rō hx alr noīa ta eēt p̄ncipiū suiipsi⁹: q̄ in p̄xe nō est nisi vnica rela tio ad filiū. ⁊ illa est p te quo respectu gnātionis. que ſ. generatio est eadē rō hx aliter noīata. ſ ⁊c. 3° ga tunc p̄n̄itas eēt simplr pfectior filiatione. pbō ꝓmie duplr. ℙxīmo q̄ illud quo ꝓducēs ꝓducit si non est eiusdē rōnis cū ꝓducti forma cōtinet eā virtualiter ⁊ est perfectior ea. ſ si p̄n̄itas est quo p̄xis agit ⁊ nō est eiusdē rōnis cū filiatione ꝯtinet filiationē virtualiter ⁊ est perfectior ea. Secō q̄ filiatio nō dat filio q̄d agat. nihil enim nec ad intra nec ad extra ꝓducit fi lius filiatione. ergo si p̄xis p̄n̄itate agit formaliter pa ternitas erit aliq̄d perfecti⁹ filiatōne. ℙdarte affir matiuā solōnis ꝓbo. p̄mo sic. q̄d est pfectionis in p̄n cipio ꝓductiuo nō tollit ab illa rōnē p̄ncipij ꝓducti ni. sed cōicare se in idētitate numerali ⁊ adeq̄ta com municatione sibi ponit pfectionē in p̄ncipio ꝓducti uo. ſ hoc nō tollit ab aliquo rōnē p̄ncipij ꝓductiui. hx si de⁹ p impossibile generaret aliū deū ⁊ ille alius. 3ᵐ deitas poneret p̄nᵐ ꝓductiuū alteri⁹ ⁊ nō rō. ⁊ tunc deitas nō cōicaret se idētitate numerali. nec cōmu nicaret se cōicatione adeq̄ta sibi in rōne p̄ncipij ꝓduc tiui. q̄ deitas posset eē p̄ncipiū alteri⁹ cōicationis: puta facte p impossibile a secūdo deo. ſ cū mō deitas cōicet in identitate numerali ⁊ cōicatione adequa ta sibi. ita q̄ cū deitate nō p̄ōt eē alia cōicatio nume ro eiusdē rōnis cū ista. sequtur q̄ multo magis modo ponet absolutū eē p̄ncipiū ꝓductiuū hx tūc poneret. Exēplum istius ē si calor in igne cōicaret se eūdē nu mero ligno ⁊ cōicatione adeq̄ta. ita q̄ iste calor non posset eē p̄ncipiū alterius calefactionis nō negaret

calorē ignis eē p̄ncipiū ꝓductiuū caloris in ligno cū modo de facto ponat calor eē p̄ncipiū illius. ⁊ h̄ cuz duplici impfectione opposita duplici pfectioni sum pte: q̄ nūc est ibi diuersitas caloris cōicati. ⁊ cōicatō nō ē adeq̄ta. hic aūt eēt idētitas caloris ⁊ cōicatō ad equata. ⁊ tū illa hypostasi posita lignū calore nō possz calefacere. nō enim se q̄ accipit calorē calefactione que est ab hoc calore. ⁊ tūc p̄xis haberet calorē q̄z ha beret calorē. nec aliud: q̄ ista calefactio ligni ponit adeq̄ta illi calori in rōne p̄ncipij actiui. Ita intelligē dum ē in ꝓposito q̄ illud q̄d poneret eē p̄ncipiū alte rius cōicationis si cōicatio fieret in diuersitate nūe rali ⁊ nō adeq̄ta illud idē debet mō poni p̄ncipiū q̄i fit cōicatio eiusdē ⁊ adeq̄ta p̄ncipio ꝓductiuo. Se cundo ꝓbo idē sic: aliq̄d absolutū est termin⁹ forma lis gnātionis. ergo aliq̄d absolutū est ratio formalis qua agēs agit. aīs ꝓbatū ē distin. 5. q. 2. p̄ma ratio ne cōtra p̄mam opinionē. probo cōsequentiam quia impossibile est agens cōmunicare terminū formalē ꝓductionis nisi agat forma eque perfecta si agit vni uoce vel perfectior si equoce. in diuinis autē nihil ē pfecti⁹ absoluto. q̄ absolutū est formaliter infinituz relatio aūt nō. ſ ⁊c. ℙuic rōni istat q̄ ꝑsōtia trīs vz in generatione vniuoca. hec aūt ꝓbat eē equoca. tuz er pte personarū. tum er ꝓductionibus. tū er ratiōe differentie specifice. ℙxīma via sic. p̄n̄itas ⁊ filiatio differūt specie. ergo persone ꝑstitute per eas. aīi cedēs ꝓbatur. q̄ differūt ꝟz qdditates. ⁊ talis ē dīa specifica. tū q̄ sunt puri act⁹. dīa aūt act⁹ et forme est specifica. cōsequentia ꝓbatur p̄mo. q̄ non maior distinctio est in p̄ncipijs q̄z p̄ncipiatis. Secundo q̄ eadē est differentia formaliū cōstituētiū ⁊ cōstitu toxq. Tertio q̄ eadē est dīa eoxum ſm que p̄recise aliqua differūt ⁊ ipsoxum differentium. Quar to q̄ relationes sunt idem essentie diuine sicut ꝑso ne. igit̄ propter istud nō negabit differētia specifica personarum sicut nec relationū. Secūda via de ꝓductionibus arguitur sic in diuinis ꝓductiōes differūt specie. ergo ⁊ producta. antecedēs patet: q̄ in diuinis non est ꝓductio vnica nisi vnius rōnis consequētia ꝓbat. tū q̄ aliter non esset ꝓportio ꝓductionū ad producta. tum secūdo: q̄ ꝓductio nes sunt eiusdē rationis cum productis. tum tertio. quia potentie alterius rationis requirūt obiecta al terius rationis. ergo si producerent sua obiecta pro ducerent ea alterius rationis. ergo sicut intellectus ⁊ voluntas p̄supponunt bonum ⁊ verum formali ter distincta: ita ꝓducerent terminos formaliter distinctos vel erunt quibus termini sic distincti ꝓ ducuntur. Tertia via de differentia specifica ar guitur sic. differentia specifica videtur esse perfecti oz q̄z differentia numeralis. quod ꝓbat. q̄ distin ctio specierum est de perfectione vniuersi: non au tem distinctio indiuiduoxum: ergo differētia specifi ca sicut perfectior videtur esse ponenda in diuinis

Ad ista: siue generatio ponatur equiuoca siue vni uoca: ratio nō infringitur. q̄ in equiuoca generatio ne oportet p̄ncipium ꝓductiuū esse perfectius for ma terminante. nihil autem in deo est perfectius ab soluto. ⁊ specialiter nulla relatio pfectior. absurdissi mum enim videt dicere q̄ relatio contineat virtu aliter essentiam diuinā. cōclusio tamē ad quam in ducūt iste rationes. ſ z de generatione equiuoca vi detur esse falsa. q̄ cum in p̄mo termino generatio nis. ſ. in ipso termino concurrant duo. natura ⁊ rela tio ꝓpria ipsius ꝓducti qua est hec. aut generatō dicitur equiuoca vel vniuoca termino communi formali generationis aut a formali ꝓprio ipi sup posito producto. Si p̄mo mō cū nā que ē terminus formalis hui⁹ ꝓductionis sit eadem in ꝓducēte ⁊ ꝓ

Aro.

ducto: sequitur vniuocatio. q; pfectissima similitudo. Si secūdo mō: g̃ nulla gnātio est vniuoca. quia nullū genitū in sua forma indiuiduali assimilatur gignēti. Hoc ēt arguit alio modo ꝛ ē idē quasi. q; generatio ꝛ est distinctiua ꝛ ē assimilatiua. pfectio; aūt ratio in ea est q̄ sit assimilatiua q̄z distinctiua. qđ apparet: q; sic est a forma sub rōne forme nō sub rōne qua hec: ꝛ rō forme est pfectio; in supposito ista differentia indiuiduali. si enim pfectius est in generatōe ipam esse assimulatiuā. ergo ꝑm hec generatio dicitur esse vniuoca vel equoca. Si enim diceret talis vel talis inquātum est distinctiua quelibet esset equoca: q; q̄libet distinguit. ꝛ hec est impfectio; ratio in generatione q; puenit impfectissime generatiōi. g̃ p hanc nō distinguit vniuoca ab equoca. ergo ad ꝓpositū cū generatio sit assimilatiua quatenus eadē natura cōicat distinctiua quatenus est geniti distincti a generāte distincto sequtur q̄ penes nām gignentis ꝛ geniti sit vniuocatio ꝛ nō penes distinctionem eo;. s. gignētis ꝛ geniti. Secūdo applicat ad ꝓpositū: q; si ille due differētie indiuiduales q̄ sunt p̄mo diuerse cōstituunt ꝓducta nō p̄mo diuersa sed inter que est generatio vniuoca ꝓpter similitudinem in natura si iste differētie indiuiduales eēnt spēs alterius generis adhuc nō cōstituerent distincta tanta distinctione quāta eēt earum in suo genere. q; tunc differentie indiuiduales cōstituerēt p̄mo diuersa.

Qđ aūt cōstituta mō nō sunt p̄mo diuersa. hoc est ꝓpter nām in qua nā indiuidua cōueniūt. ita etiam tūc cōuenirēt in eadē nā lz differentie cōstituētes essent spēs alterius generis. igit tūc ꝓstituta eēnt eiusdem speciei sicut modo.

Ad argumenta igitur in oppositum. Ad p̄mū dicēdū q̄ nō est ibi ꝓprie gen⁹ nec spēs nec differentia specifica. sed bñ cōcedo q̄ paternitas ꝛ filiatio sunt relationes alteri⁹ spēi ꝛ alteri⁹ rōnis q; sunt oppōsite ꝛ nō fundate supra vnitatē imediate sicut similitudo vel eq̄litas. magis etiā distinguitur paternitas a filiatione q̄z p̄nitas a p̄nitate. Sz cum infers: g̃ cōstituta sunt alteri⁹ rōnis q̄si specifice nego p̄ntiā. Et ꝓpter ꝓbationē cōsequētie notandū est q̄ aliq̄ dicunt aliqū magis distingui ꝓpter eorum minorē ꝓueniētiā in aliquo genere aliq̄ ꝓp̄ maiorē repugnantiā vel incōpossibilitatē eo;. sicut contraria magis dicunt distingui vt albū ꝛ nigrū q̄z disparata: vt homo ꝛ albū. sed hoc mō nō ē ꝓprie dictū aliq̄ magis distingui. plus enim ꝓprie distinguunt. q̄ min⁹ ꝓueniūt in aliquo genere. ꝛ ita distincta genere generalissimo plus distinguunt q̄z ꝓtraria que sūt eiusdē generis lz ꝓtraria magis repugnent. vñ vniuersaliter quāta ē distinctio. i. repugnātia cōstituētiū vel formaliter distinguētiū tāta ē ꝛ constituto;. q; si albū ꝛ nigrū sunt incōpossibilia ꝛ ꝓstituta ꝑ ea sunt incōpossibilia. ꝛ ita ē in ꝓposito. quāta enim ē incōpossibilitas p̄nitatis ꝛ filiationis ꝓpter quā paternitas nō ē filiatio. tanta ē ꝛ p̄ris ꝛ filij ita q̄ p̄ nō est filius.

Sed secūdo modo accipiēdo nunq̄z distinguētia cōueniūt tātum quātū ꝓueniunt que ꝑ illa distinguunt: sicut p̄z per oia distinguētia discurrendo. differentie enim specifice nō includunt genus in quo cōueniant spēs autē distincte per eas includūt genus in quo cōueniūt. ꝛ ratio est. q; distinguētia aliqd ꝓsupponūt in ipsis distinctis qđ ipsa distinguētia nō includūt in suo intellectu. distincta tñ per ea includūt illud. ideo distincta cōueniūt in illo. distinguētia aūt ea non conueniūt in illo. ꝛ per hoc p̄z ad argumēta ꝛ ad ꝓbationes cum dī de p̄ncipijs ꝛ p̄ncipiatis. Dico q̄ maior distinctio. i. maior nō cōueniētia hoc est in paucioribus cōuenientia pōt esse p̄ncipio; q̄z p̄ncipiato;um sicut differētie specifice que sunt p̄ncipia spēi nō cōueniūt in genere in quo ꝓueniūt ipse spēs. ꝛ ita etiaz ē de differētijs indiuidualib⁹ ꝛ indiuiduis respectu nāe specifice. ꝑ idē apparet ad illud de formalibus cōstitutiuis ꝛ de p̄cise distinctiuis. in oibus. n. est falsum q̄ quāta est distinctio vel dīa formalium ꝓstituentiū tanta sit differētia cōstituto;. Sz adhuc ꝓpondero argumētū: q; iste relationes in ꝓposito sunt subsistētes. igit tātam dīam hñt inquantū subsistētes quātam hñt in rōnibus ꝓpriis. subsistentes aūt sunt ꝑsone. igit tantā dīam hñt ꝑsone: quātā hñt relationes. Et p̄terea aliq̄ dīa formali differūt ꝑsone ꝛ nō nisi dīa illa que ē rōnū: q; nullā aliā habēt q̄z ista q̄que est relationum. ista autem que est relationum est specifica. ergo ista erit specifica vel nulla.

Ad ista respondeo ad p̄mam. q̄ lz relationes sint subsistētes: tñ ꝑsone nō tñ includūt relationes: sed ipam nāz in qua subsistūt. rōnes aūt nō includūt formaliter ipam nām. in aliquo igit formaliter cōueniūt persone in quo nō ꝓueniūt relationes formaliter. ꝛ idō hic nō est tāta distinctio sicut ibi. Ad scām dico q̄ nō sequtur istis p̄cise ꝑsone distinguunt. ꝛ ista distinguuntur specie sicut nec de differētijs indiuidualib⁹ respectu indiuiduo;. Et cū dicis tunc nulla erit differentia distinctio; cum nō sit illo; illa que ē distinguētiū nec aliq̄ alia ꝑ illa. Dico q̄ ꝑ ista pōt cē distinctio distinctio; ꝛ aliq̄ alia q̄z sit illa distinctiuo; vel distinguētiū ꝛ minor: sicut ꝑ dīas indiuiduales ē aliqua distinctio ipso; indiuiduo; alia q̄z ipsarū differētia tum: q; differētie indiuiduales sunt p̄mo diuerse. sz distincta nō sunt p̄mo diuersa. sed tñ sunt distincta numero in eadē specie. ita hic in ꝓposito per relationes distinctas in spē vel q̄si genere q̄bus tñ inquātū sunt distincte accidit distingui specie p̄ñt alia distingui ꝑsonaliter tñ in eadē specie siue in eadē natura.

Ad secūdā viā de ꝓductionib⁹ nego p̄ntiam. q; ꝑ ex pfectione isti⁹ nāe p̄ñt esse aliqua p̄ncipia ꝓpria alterius rōnis cōicatiua tñ ipsius entie: qđ nō ꝓtingit in aliq̄ nā impfecta ꝛ ꝓpter distinctionez istо; p̄ncipio; formaliū p̄ñt ee ꝓductiones alteri⁹ rōnis. ꝛ tamen ꝓducta vnius rationis ꝓpter vnitatē termini formalis. s. nāe que cōmunicat. Cum probat illa cōsequentia p̄ma per ꝓportionez. Dico q̄ ꝓportio illa ꝓductionis ad terminū formalē q̄ per ipsam cōmunicat terminus formalis sed nō requirit talis ꝓportio q̄ ꝓductio sit vnius rōnis si terminus formalis sit vnius rationis: q; ꝓductiones p̄ñt distingui p rōnes suas formales aliter q̄z ex terminis formalibus sicut hic ex p̄ncipijs formalibus. Exēplum huius ē q; quādocūq̄z forma eadē pōt acqri mutationib⁹ alterius rōnis. sicut idē ybi per motū localē super magnitudinem rectā ꝛ circularē: qui motus ita sunt alterius rōnis q̄ non sunt cōparabiles ꝑm phm. 7. phyſico;. ita eēt si eadē sanitas posset iduci immediate ab arte ꝛ immediate a natura. Cum pbat illa ꝓntia secūdo per hoc q̄ ꝓductiones sunt eiusdem rationis cum ꝓducti. Dico q̄ quo ad hoc sūt eiusdē rationis. q; sicut ꝓductiones sunt relationes. ita ꝓducta sūt relatiua: sed ꝓducta sunt subsistētia in aliqua vna natura. ꝛ ꝓductiones formaliter nō sūt ꝓpositа subsistentia in illa natura. ideo ꝓducta possunt habere vnitatē aliquā in natura formaliter cōmunicata eis per ꝓductiones quam non habēt formaliter ꝓductiones. Cum arguitur tertio de potentiarum distinctione ꝛ obiectorum distinctorum q̄ similis ē distinctio obiectorum ad potentias. patuit responsio dist. 2. q. 4. Utrum in diuinis sint tñ due ꝓductiones ꝛc. De tertia via. sz de perfectione differentie specifice. dico q̄ differētia specifica nō est perfectio; identitate specifica in diuinis: lz i creaturis est

perfectionis. posita enim limitatione creaturarum nō pōt eē tota pfectio in creaturis absq; distinctione specifica. sed si in aliq̄ nā creata eēt perfectio infinita. ibi distinctio specifica nō regreret ad pfectionez simplr. in creaturis igit̄ differētia specifica ē pfectō supplēs impfectionē. in diuinis aūt vbi vna natura ē simplr pfecta nō opz ponere talē pfectionē supplētē impfectionē. q; nulla ē ibi impfectio que supplea tur. Exēplū generatio in creaturis ē pfectio supplēs impfectionē in corruptibilib⁹ que sine gnātione non possent cōseruari nec idē numeraliter nec idē specie in diuinis aūt nō opz ponere talē pfectionē supplētē impfectionē aliquā que sit ibi in aliquo eterno.

Ad formam autem questionis qua querit̄ de potētia generādi an sit aliqd absolutū rndeo gerūdiuū cōstructū cum potētia notat actum vt egrediētē ab eodē suppositō cui attribuit̄ potentia. simili eē de scia ⁊ volūtate quādo cōstruūtur cum gerūdiuo notāt actū vt egrediētē vel potētem egredi ab illo suppositō cui attribuit̄ scia vel voluntas. ppter qō nō ita ꝓcederet ista: filius hz sciaz: vel volūtatē generādi quomodo cōcederet illa: filiꝰ scit gnātionē p̄is vel vult eā. imo vident̄ ille negande sicut iste: filius scit generare vel vult generare. quia idē videt̄ velle agere ⁊ habere volūtatē agendi. sed nō idē istis videt̄ eē velle actionē q; hec nō includit eam velle vt actionē volūtatis quod alia videntur significare.

Ad argumenta primo ad p̄ncipalia. Primo ad Aug. dico q; itelligit eo formaliter nō eo fundamētalr̄ sed cāliter. Exēplū dicimus q; sortes est sil is silitudine formalr̄. sed dicit̄ similis albedine fundamētalr̄ sed cāliter. ita in ꝓposito pater generat generatione formalr̄. sed hoc mō nō q̄rimus hic quo generat. sed q̄rimꝰ ḃ quo generatio elicit̄ vt p̄ncipio formali elicitiuo qō. s. sit fundamentū primū istiꝰ rr̄onis. intēdit igit̄ Aug. q; eo ē p̄ quo est ei filius. i. illa notione. hoc est q; p̄ nō dicitur ad se p̄ sed ad filiū: nō aūt intelligit ibi quo p̄ sit p̄ siue generet vt p̄ncipio elicitiuo gnātōnis sicut pz ibi exīsa sua. Ad secūdū dico q; duplex pōt itelligi cōitas formē. Una que est vlis q̄ est per identitatez ad multa inferiora quoz qōlibet est ipm: sicut vniuersale cōicat̄ singularibꝰ. Alia q̄ est ad multa quoz qōlibet est ipso sicut forma cōicat̄ māe sed nō ē ipsum sicut dictū est de duplici cōicatione formē dis. 2. q. 7. tūc dico q; a forma cōmuni p̄mo modo est opatio cōmunis. q; si formā aliquā in vniuersali acceptā ꝓsequat̄ aliq̄ opatio in vli qūlibet formā singularē sub illa cōsequtur opatio singularis eiusdez rōnis nisi aliq̄ forma singularis sit impfecta. si aūt loq̄mur de secūda cōitate q̄ est formē respectu participātiū ipsā. dico q; nō opz q; forma cōis sit p̄ncipiū opatiōis cōmunis. ⁊ maxime qñ habeēt a plurib⁹ suppositis pz ordinē. ita q; vni cōicat̄ ab alio ⁊ hoc cōicatione adequata. sicut fuit declaratū in exēplo adducto in p̄ma rōe ad partē affirmatiuā qōnis. Ad ꝓpositū: dico q; maior ē falsa. opatio ꝓpria ē a forma ꝓpria loquēdo de appropriatione secūdo mō q̄lis est appropriatio ista vel saltē nō alia pōt intelligi in ꝓposito. Et cū pbat̄ p̄ma ppō p̄mo: q; ꝓpria forma dat eē. ergo dat agere. nego ꝓnt̄iā. multe enim sunt formē dātes esse q̄ nō sunt actiue. ⁊ ita nullo mō dant actū secūdum. ⁊ talis est p̄nitas sicut ⁊ filiatio. Que aūt sit rō q̄re quedam formē sūt actiue ⁊ q̄dā nō difficile est assignare rōnē cōem: q; aliquę formē subales sunt actiue ⁊ aliq̄ q̄litates sunt actiue. aliq̄ aūt formē subales nō sūt actiue. ⁊ aliq̄ q̄litates non sunt actiue. ⁊ tū plus cōueniūt q̄litates ⁊ q̄litates in aliquo cōcepto cōi q̄ q̄litatez ⁊ q̄litates in aliquo cōcepto cōi q̄ q̄litatez ⁊ subē. Silr̄ aliq̄ formē subales impfectiones sunt actiue sicut elemētares ⁊ pfectiones nō sunt actiue sic mixtoz sicut forma lapidis ⁊ alioz̄ inaiatoz. aliq̄ etiam mixtoz ⁊ impfectoz sunt cōicatiue sicut aiatoz. aliq̄ tū pfectiones nō sunt cōicatiue sui sicut formē corporum celestiū ⁊ formē angelice. nō igit̄ videt̄ rō quare aliq̄ formē in cōi sunt actiue ⁊ aliq̄ nō sicut in spāli nō videt̄ aliq̄ rō quare calor est calefactiuus. ita etiā videt̄ q; oēs formē de genere quātitatis ⁊ oēs relationes de qbus est modo sermo nō sunt actiue. et de oībus talibus nō valet ꝓnt̄ia si dāt actū p̄mū. ergo et secūdū. Cum ꝓbat̄ secūdo ꝓnt̄ia p̄ phm. 2. phy. et 5. metha. dico q; loqtur de vniuersali ⁊ particulari loquendo p̄mo modo de cōi. nō aūt accipiēdo secundo modo. s. put eadē forma numero est cōis participātibus eā. ista enim cōitas nō est in creaturis. nec cōitas vlis nec participātia sine cōitate vlis p̄mo mō dicta. Ad 3ᵐ cū arguit̄ de medio ⁊ extremis: dico q; qōdā est mediū per participationez vtriusq; extremi sicut fuscū qō est mediū inter albū ⁊ nigrū: qō est mediū ex nā rei. ⁊ de tali verū ē q; est in eodez genere cū extremis sicut ꝓbat phs. io. metha. aliud est mediū aliquo alio mō accūtalr̄ sumptū sicut opatio inter opans ⁊ terminū. istud nō opz eē einsdē generis cū extremis: q; quādo aīa intelligit se intellectio eiꝰ est q̄litas. ⁊ tū opans ⁊ sūm sunt subē. tale aūt mediū accipit̄ in ꝓposito. vz ipm quo inter suppositū generās ⁊ generatū. Vel pōt dici q; ipm quo nō est mediū ꝓprie sed tenet se ex parte alteriꝰ extremi s. generātis. ꝓprium aūt mediū si qō det̄ pōt dici generatio ⁊ de illa verū est q; est einsdē rōnis cū extremis q; ipsa crīo sicut extrema sunt relatiua. Ad 4ᵐ de potētia ⁊ actu dico q; equocat̄ de potētia. vera est. n maior vt potētia est dīa entis cōdiuidēs ens ⁊ actum. q; sic ens in cōi nō tm̄ diuidit̄ per actū ⁊ potētiam. sed ēt qōcūq; genus entis ⁊ quecūq; spēs ⁊ individuū q; sic eadē albedo p̄mo est in potētia ⁊ postea in actu. ⁊ hoc modo ad idē genus ptinēt act⁹ ⁊ potentia. hoc modo ꝓprie loquēdo nō ē potētia generādi in diuinis ꝓprie. s. q̄ opponat̄ actui: q; illa generatō est simplr in actu ⁊ necessaria. ⁊ iō nō ē in potētia vt potentia repugnat actui. sed hic ē sermo de potentia vt est p̄ncipiū. ⁊ hoc mō ista ꝓpositio est falsa que dicit q; potētia est einsdē generis cū actu. pōt. n. forma subalis esse p̄ncipiū actionis de genere actionis ⁊ actionis de genere q̄litatis. sicut tactū est supra di. 3. q. de notitia genita. q; subm est per se cā ꝓprie passiōis

Quia autem aliqua argumenta cōtra p̄mam opinionē sunt ꝓtra me. ſ. n. ad illa. Ad p̄mū dico q; illa ꝓpō maior hz hic maiorē ꝓbabilitatē q̄ in creaturis. q; ista forma sic per se ē q; illi conꝛndet ꝓprium qō potēs agere puta ḃ deus. q quodāmodo p̄cedit relationes. ⁊ sic agit. pz q; sic p̄mo intelligit ⁊ vult. igit̄ videt̄ q; posset in oēm actō nē cuiꝰ sum quo ē ꝓprium p̄ncipium formale: ⁊ ita ḃ deus generat p̄mo. ⁊ iō illa maior de p̄ncipio elicitiuo falsa ē qñ p̄nᵐ elicitiuū si p se existat nō pōt eē ꝓpinq̄ rō ad opandū. Exēplū spēs si ponat̄ p̄nciᵐ elicitiuū opationis videndi in oculo si p se existeret nō posset eē p̄ncipium illiꝰ opationis. ⁊ rō ēēt: q; nō posset eē in potentia ꝓpinq̄ ad agēdū q; nō posset hz̄e passū appropriatū. q; approximatio vt dictū est p̄us regrit̄ ad rōnē potētie ꝓpinque. sicut aūt approximatio in creaturis vel amotio impedimētoz ita dictū est q; in proposito requirit̄ suppositū ꝓueniēs ad agēdū. q; forma q̄ ēēt p̄nᵐ actōis i suppositō distincto ꝓueniēti gnātōi ⁊ ēēt suppositū nec p̄ncipiū distinctū nec in suppositō distincto ꝓuenienti generationi ⁊ ex quo illud suppo

sitū regrit ad potētiā ꝓpinquā agēdi nō poterit talis forma per se agere. eēntia aūt si per se existat i aliquo instāti nāe anteq̄ intelligat eē in supposito vel psona in illo ꝓpri nō est suppositū agēs in potētia ꝓpinq̄ ad agēdū. ista. n. actio distinctionē regrit aliquor in ista nā q̄ nō pōt eē nisi suppositor: ḡ suppositū ꝓuenies huic actioni ē suppositū distictū eriis in ista nā. in nullo tali ē nā imq̄tū intelligit p se eē si p se sit aliquo mō añ q̄ in psona. ⁊ iō nō poterit p se agere ista actione.

Ad aliud dc qō ⁊ quo dico q̄ illud dictū phi ē verus in cā ⁊ cāto. q; ibi ē distinctio realis cāe ⁊ pncipij quo cāt ab ipso cāto: dependentia ēt eēntialis ē cāti ad pn cipiū cātiuū sicut ⁊ ad cām. ⁊ rō ē ibi. q; pn^m cātiuum nō ē nisi vnicū in vno suppositū. In ꝓposito aūt ē. op positū q; suppositū ꝓducēs est distinctū. quo aūt ꝓduc it ē indistinctū. ⁊ iō ꝓductū nō realiter refert ad pn cipiū quo. sicut refert ad pn^m qō ꝓducit. Et iō i ꝓpo sito nō ē rō realis pncipij ꝓductiui ad ꝓductū. sꝫ p ducētis ē rō realis pncipij aūt ꝓductiui ē rō rōnis: sicut pus dictū ē de nā cōicāte ⁊ cōicata di. 5. q. pma

Ad tertiū dico q̄ forma ꝑm qō ē illud in quo assi milat generās gnāto nō ē tm̄ ens rōnis sed hꝫ aliq̄ vnitatē p̄cedentē oēm actū intellect^. q; nullo actu i tellect^ expte ignis generaret ignē ⁊ corrūperet aq̄. ⁊ hoc ꝓpter sui similitudinē nāle h ⁊ ꝓprietatē ibi. hoc au tē magis patebit in. q. de individuatōne. Ad Da ma. dico q̄ intelligit de cōitate alicui^ vni^ ꝑm nām ⁊ ꝑm numerū sicut eēntia diuina ē cōis trib^ psonis. sed ꝫ mō nulla ē cōitas realis i creaturis ē tm̄ vnitas alicui^ vni^ vnitate minori q̄ sit cōitas numeralis.

Ad aliud cū dicit forma ē pncipiū agēdi inquātuꝫ ē in hoc includit ꝓ me: q; illud absolutū qō est pīs po tentia generādi nō est potētia generādi filio. Luꝫ arguit q̄ generatio pīs pus est distinctiua q̄ assimi latiua. ⁊ q̄ ex hoc forma sit pus elicitiua vt hec q̄ vt forma. Rndeo q̄ pus ꝑm ꝓpriā nō semp ē pus ꝫ cā litatē. Exē^m segtur. ignis igit calidus ⁊ nō econuerso igit calidū ē pus ꝑm ꝓpriam. ⁊ tm̄ ignis ē pus ꝑm cā litatē ipso calore. ⁊ ita cōcedo q̄ distinguere est pus i gnātione q̄ assimilare ⁊ cōmunius. q; multa distin guūt q̄ nō assimilāt. sed distinguere nō ē pfecti^ in ge neratione q̄ assimilare q; cōuenit generationi etiā impfectissime inquātū est a forma vt hec. Assimi lare cōuenit sibi inquātū est a forma absolute. ⁊ per fectior ē rō forme q̄ rō singularitatis. Lōcedo tm̄ arg^m ꝓtra opinionē ponētē tm̄ distinctionē rōnis. et nō includit ꝓtra me sicut patebit in sequēti dis. Insta tia pma de calore ⁊ vegetatiua nō valet. q; ibi com municat vtraq̄ forma. ⁊ forma pncipalis actiua ⁊ i mediata. Est enim caro genita aīata ⁊ hns calorem genitū aliqualē nālem. vtraq̄ etiā forma est pncipi um generationis ꝫ vnū mediatū aliud imediatum Sed illa alia instātia de generatione bruti difficili or videt si sensitiua nō habeat ibi aliquā opationem sed vegetatiua tm̄. ⁊ de hoc in secūdo libro quādo fi et sermo de rōnibus seminalibus quō pōt eē generā tio vniuoca in animalibus.

Ista est septima distinctio

In qua magr ostenso q̄liter pr genuit filiū quo ad vir tutē seu potētiā intellectualem. hic oñdit de potētia ei^ generandi nāli. Et circa hoc tria facit. Primo i quirit an potētia generādi sit in filio. Secūdo oñdit q̄ nō generare nō sit impotentia in ipso filio. Tertio reddit rōnem de suo dicto. Primus facit a pncipio distinctionis vsq; ibi. Sed vehemēter nos mouet Secūdū subiūgit ab inde vsq; ibi. Itē q̄ritur a gbus dā. Tertiū vo ab inde vsq; ad finē distinctionis. In spāli sntia magri sūmarie stat in trib^ ꝓpositionibus. quarū pma est hec. Nō est ampliꝰ gd. ꝫ ē ad aliquid

pīem posse aut velle filiū generare. Istā ꝓpositionē ꝓsequtur magr q̄rens an pr potuit ⁊ voluit filiū gene rare. si sic. ergo pr voluit ⁊ potuit aliqd qđ nō potuit nec voluit fili^. Vel opꝫ etiā filiū posse ⁊ velle gene rare. qđ eēt incōueniēs. Vel opꝫ dicere q̄ fili^ sit im porēs. Huic difficultati rndet magr di. ⁊ dato q̄ pa ter posset generare ⁊ nō fili^. adhuc nō sequeret prꝫ aliqd posse qđ nō posset filius. q; posse ⁊ velle pīem generare nō est ꝓprie aliqd sed ad aliqd. ḡ nō posse ⁊ non velle generare nō arguit impotētiā in filio vt as sumit in questione ꝓdicta. Pro hui^ argumēti evi dentia sciēdum est q̄ qcqd ē in diuinis est eēntia vel relatio. ⁊ ergo qcquid cōuenit deo hoc conuenit sibi vel relatione eēntie. ⁊ tūc est cōe tribus personis vel rone relationis. ⁊ tūc non opꝫ q̄ qōlibet tale sit cōe trib^ personis. Cum ergo posse generare nō sit aliqd in diuinis. i. nō est aliqd spectans ad eēntiaꝫ. sed pōtius ad aliqd spectās. i. pertinēs ad relationē. s. pater nitatē. nō est incōueniens q̄ nō cōueniat filio. q; illa ꝓprietas. s. paternitas nō spectat ad filiū. ⁊ per hec ꝓpositio pma est va. Secūda ꝓpō est hec. Nō fi lius nō pōt nec vult generare. Hoc nō debemus sibi ad impotētiā sed potius ad cōditionis ꝓprietatē im putare. Hanc ꝓpōnez ꝓbat magr auctoritate beati Aug. dicētis q̄ filius potuit generare. sed nō opor tuit ipm generare eo q̄ tūc inordinata ⁊ superflua fuis set diuina generatio: si filius genitus nepotez gene raret patri. Et dicit postea magr q̄ ista verba Aug. sic sunt intelligēda. nō enim nō potuit sed nō oportu it. i. nō ꝓueniebat ꝓprietati eius qua ē filius ⁊ nō pa ter. q̄ ꝓprietas desineret q̄ cito generaret. Et cōclu dit q̄ sicut nō arguit impotētiam in pīe q̄ nō pōt esse fili^. ita ecōtra nō est impotētie in filio q̄ nō pōt eē pr Tertia ꝓpō est hec. Unam ⁊ eandē ⁊ equalē potētiā generādi fore in patre ⁊ filio possumus affirmare. Istam ꝓpōnem magr inuestigat ingrendo. an poten tia generādi in patre sit aliq̄ potētia in filio. Et rndet q̄ vna ⁊ eadē sit potētia qua pr pōt generare. ⁊ qua fi lius pōt generari cū in pīe ⁊ filio nō sit nisi vna sapiē tia natura ⁊ potētia. Vel sic rndet magr q̄ potētia ge nerandi cum natura dicit ꝓprietatē. referendo igit intellectū ad ꝓprietatē non est potētia generandi in filio. q; sic est aliud posse generare ⁊ posse generari. referendo vero ad naturam idem sunt. igit.

De veritate ⁊ proprietate ⁊ incommutabi litate ⁊ simplicitate essentie dei.

n **Hanc de ueritate** siue ꝓprietate ⁊ incōmutabi litate atq; simplicitate diuine nāe vl sbe siue eēntie agenduꝫ est. Est itaq; de^s vt ait aug. in v. li. de tri. sine dubitatione sba. vl si melius hoc appellat essentia quā greci vsiā vocant. Sicut. n. ab eo qđ est sapr dcā est sapientia et ab eo qđ est scire dcā est sciētia. ita ab eo qđ est esse dcā est essentia. Et q; magis est q̄ ille qui dixit famulo suo ego sū q̄ sū ⁊ dices filiis isrl q̄ est misit me ad vos. Ipse ve ac ꝓprie dicit essentia cuius essentia nō nouit ꝑteritū vl futurū. Unde Hiero ad Marcellā scribens ait. Deus solus q̄ exordiū nō hꝫ vere essentie no men tenuit: q; in eius cōparatione qui ve est q; incōmutabilis est: quasi nō sunt que mu tabilia sunt. De quo enim dr fuit. nō est et de quo dicit erit: nondum est. Deus aūt tātum

Exo. 3.

Augus^.

Hiero^

est qui nō nouit fuisse vl futurum eē. Solus ergo deus vere est. cuius eēntie cōparatū nostrū esse nō est.

Qualiter intelligēda sint verba Hieronymi querendum est.

Hic diligenter aduertēdū

est: quomodo intelligi debeāt illa verba hieron. s. deus tm̄ est ⁊ nō nouit fuisse vel futurum eē. tanq̄ nō possit dici de deo fuit vl erit sed tm̄ est cum de eo scriptum frequēter reperiamus fuit ab eterno fuit semp ⁊ erit in secla. ⁊ huiusmodi. Unde videtur q̄ nō est tm̄ dicendum de deo fuit vel est vel erit. Si enim diceretur tātum fuit putaretur q̄ desierit esse. Si diceretur tātum est putareē q̄ nō semper fuerit sed esse ceperit. Si tātum diceretur erit putaretur nō eē modo. Dicatur ergo q̄ semper fuit est ⁊ erit. vt intelligatur q̄ nec cepit nec
Augu⁹. desit nec desinit nec desinet eē. Be hoc Augu. super Joannem ita ait. Cum de sempiterna re, ppie dicatur est. fm nos bene dicit fuit ⁊ erit: fuit q̄ nunquā desiit. erit q̄ nunquā deerit. est q̄ semper est nō preteriit: quasi qđ non maneat. non orietur: quasi quod nō erat. Cum ergo nostra locutio per tempora varietur de eo vere dicuntur verba cuiuslibet tēporis qui nullo tempore defuit vel deest vel deerit. ⁊ ideo non est mirum si de spiritu veritatis veritas loquens dixit per futurum. Quecunq̄ audiet loquetur. Audiet. s. ab eo a quo procedit. Audire illius est scire. idest etiaz eē. A quo ergo illi est essentia. ab illo audientia. idest scientia que non est aliud q̄ essentia. Audiet ergo dixit de eo q̄ audiuit ⁊ audit. idest quod semper scruit ⁊ scit ⁊ sciet. Ecce hic dicit Aug. verba cuiusslibet temporis dici de deo sed tamē ppie est. Illud ergo quod Hiero.
Hic aperit q° mō sint intelligenda. dicit ita intelligendum est. Non nouit fuisse vel futurum esse. sed tātum eē idest cum dicit de deo q̄ fuit vel erit non est intelligendū q̄ preterierit vel futurus sit. sed q̄ existat simpliciter sine aliquo temporali motu. Uz enim vba substantiua diuersoꝝ temporum de deo dicantur. vt fuit: erit: est: erat: non tamen temporales motus eē distinguunt. s. preteritū vl futurum imperfectum vel preteritum pfectū vel preteritum pluſquāperfectum: sed eēntiā siue existentiam siue diuinitatis simpliciter insinuant. Deus ergo solus ppie dicitur essentia vel esse. Unde
Hyla⁹. Hylarius in. vii. li. de tri. ait. Esse non est accidens deo sed subsistēs veritas ⁊ manens causa ⁊ nālis generis ppetas.

Hic de incōmutabilitate.

Dei etiam solius essentia in

commutabilis dicitur proprie q̄ nec mutaē. nec mutari potest. Unde Augu. in. v. libr. de Augu⁹. trinitate. Alie inquit essentie vel substātie capiunt accidentia quibus in eis fiat vel magna vel quantacūq̄ mutatio. Deo autem aliqd huiusmodi accidere non potest. ⁊ ideo sola substantia vel essentia que est deus incōmutabilis est cui pfecto maxime ac verissime competit esse. Quod enim mutatur non seruat ipm veraz esse. ⁊ quod mutari potest etiam si non mutetur potest quod fuerat non esse. Ideoq̄ illud solum quod non tātum nō mutatur verūctiaz mutari omnino non potest verissime dicitur esse. idest substantia patris ⁊ filii ⁊ spiritus sancti. Ideoq̄ apostolus loquēs de dō
Augu⁹. Que sit vera imōtalitas q̄ in solo creatōe est. ait. Qui solus habet immortalitatem. Ut enim ait Augu⁹ in libro p̄mo de trinita. Luz anima quodāmodo immortalis esse dicatur ⁊ sit. non diceret apostolus. solus deus habet immortalitatem. nisi q̄ vera immortalitas incommutabilitas est quam nulla potest habere creatura quoniam solius creatoris est. Unde Jacobus ait. Apud quem non est trāsmutatio nec vicissitudinis obumbratio. Et Jacob⁹. David. Mutabis ea ⁊ mutabuntur. tu autē idez ipse es. Ideo Augusti. super Gene. dicit. q̄ deus nec per loca nec per tempora mouetur. creatura vero per loca ⁊ tempora. Et per tempora mouer est p affectiones cōmutari. Deus autem nec loco nec affectione mutari pōt: qui per prophetam ait. Ego deus ⁊ non mutor qui est immutabilis solus. vnde recte solus dicitur habere immortalitatem. In omni enim mutabili natura vt ait Augu. contra Maximinum. Nonulla mors est ipa mutatio: q̄ facit aliquid in ea non esse quod erat. Unde ⁊ ipsa anima humana que ideo dicit immortalis. q̄ fm modum suum nunquam desinit viuere. habet tamen quandam mortē suam: q̄ si iuste viuebat ⁊ peccat moritur iustitie. si peccatrix erat ⁊ iustificatur moritur peccato. Ut alias eius mutationes taceam de quibus modo longum est disputare. Et creaturarum natura celestium mori potuit: q̄ peccare potuit. Nam ⁊ angeli peccauerunt ⁊ demōes facti sunt quorum est diabolus p̄nceps. ⁊ qui non peccauerūt peccare potuerūt. ⁊ cuicunq̄ rationali creature prestatur vt peccare nō possit. non est hoc nature proprie sed dei gratie. Et ideo solus deus vt ait apostolus habet immortalitatem. qui non cuiusquā gratia sed natura sua. nec potuit nec potest aliqua conuersione mutari. nec potuit nec poterit aliqua mutatione peccare. Proinde vt ait augu. in primo lib. de trinitate. Substantiam dei sine vlla cōmutatione mutabilia facientem, ⁊ sine vllo suo temporali motu temporalia creantez intueri ⁊ nosse. licet sit difficile oportet. Uere ergo ac proprie immutabilis est sola di-

uinitatis essentia. que sine mutatione sui cunctas condidit naturas.

Hic de simplicitate.

Eademq; sola proprie ac vere simplex est. vbi nec partium nec accidentium, nec quarūlibet formarum vlla est diuersitas siue variatio vel multitudo. Vt autem scias quomodo simplex sit illa substantia. te docet Aug. in. vj. libro de trinitate. Animaduerte primo quare omnis creatura sit multiplex ⁊ nullo modo vere simplex. ⁊ primuz de corporali postea de spirituali creatura. Corporalis vtiq; creatura ex partibus constat ita vt sit ibi alia minor. alia maior. ⁊ maius sit totum q̄ quelibet pars. ⁊ in vno quoq; corpore aliud est magnitudo. aliud color. aliud ē figura. Potest enim ⁊ minuta magnitudine manere idem color ⁊ eadem figura. ⁊ colore mutato manere eadem figura ⁊ eadem magnitudo. Ac per hoc multiplex esse conuincitur natura corporis. simplex autem nullo modo.

Quare creatura sit multiplex et nō simplex.

Hic de corpali ondit q̄ re sit multiplex.

Hic de spirituali creatura ostendit quō sit multiplex ⁊ non simplex.

Augu⁹. **Creatura quoq; spiritualis** vt est anima. in cōparatione quidē corporis est simplex. sine comparatione vero corporis ē multiplex ⁊ nō simplex. Que ideo simplex dicitur respectu corporis. q; mole non diffūditur per spacium loci. sed in vno quoq; corpore ⁊ in toto tota est ⁊ in qualibet eius parte tota est. Et ideo cum sit aliquid in quauis exigua particula corporis quod sentiat anima. q̄uis non fiat in toto corpore. illa autem tota sē tit. quia totam non latet. Sed tamen nec ipsa anima vere simplicitas est. Cum enim aliō sit artificiosum esse. aliud inertem. aliud acutū aliud memorem. aliud cupiditas. aliō timor: aliud letitia. aliud tristitia. possūtq; hec ⁊ alia huiusmodi innumerabilia in anime inueniri natura. ⁊ alia sine alijs. ⁊ alia magis. alia min⁹ Manifestum est non simplicem sed multiplicem esse naturaz. Nihil enim simplex mutabile est. omnis autem creatura mutabilis est. nulla ergo creatura vere simplex est. Deus vero ⁊ si multiplex dicatur. vere tamē ⁊ summe simplex est. Dicitur enim magnus: bonus: sapiens: beatus. verus: ⁊ quicquid aliud nō indigne dici videtur. sed eadem magnitudo ci⁹ est que sapientia. Non enim mole magnus est. sed virtute. ⁊ eadem bonitas que sapientia ⁊ magnitudo ⁊ veritas. ⁊ non ē ibi aliud ipm btm esse ⁊ aliud magnum. aliud sapiētem. aliud verū. aut bonum esse aut omnino eē.

Quō ds simplex

Qualiter deus cum sit simplex: multiplex tamen dicatur.

Hic diligenter notandum est cum dicat Augu. solum deuz vere simplicem. cur dicat eundem multipliciter dici. Sz hoc non ppter diuersitatem accidentium vel partium dicit: sed ppter diuersitatem ac multitudinem nominum que de deo dicuntur. que lz multiplicia sint vnum tamen significāt scz diuinam naturam. hec enim non ita accipiunt cum de illa incommutabili eternaq; substantia incomparabiliter simpliciore q̄ est humanus animus dicuntur: quemadmodum cum de creaturis dicuntur. Unde Augu. in vj. libro de trinitate. Deo inquit est hoc esse quod est fortem esse. vel sapientem esse. vel iustum esse. ⁊ si quid de illa simplici multiplicitate vel multiplici simplicitate dixeris quo substantia eius significetur. Humano autem animo non est hoc esse quod est fortez eē. aut prudentem. aut iustū. Pōt enim eē aius ⁊ nullaz istarum habere virtutem.

Augu⁹.

Tanta est dei simplicitas q̄ nulli predicamentorum subiicitur.

Quod autem in natura di/ uina nulla sit accidentium diuersitas. nullaq; penitus mutabilitas. sed perfecta simplicitas. ostendit augu. in. v. li. de trini. dicēs. Intelligamus deū quātū possumus sine qualitate bonum. sine quantitate magnum. sine indigentia creatorem. sine situ presidentē sine habitu omnia continentem. sine loco vbiq; totum. sine tempore sempiternum. sine vlla sui mutatione mutabilia facientē. nihilq; patientem. Quisquis deum ita cogitat. ⁊ si nōdum potest omnino inuenire quid sit. pie tamē caueat quātum potest aliquid de illo sentire qō non sit. Ecce si subtiliter intendas ex his atq; predictis aperitur illa predicamenta artis dialectice dei nature minime cōuenire que nullis est subiecta accidentibus.

Augu⁹.

Qō de⁹ nō ppie sz abusiue dr substātia.

Unde nec proprie dicitur sba vt Aug. oñdit in li. vii. ō tri. Sicut ab eo quod ē eē appellat ēntia. ita ab eo quod ē sbsistere sbaz dicim⁹. si tñ dignū ē vt de⁹ dicat subsistere. Doc. n. de his reb⁹ recte itelligit in gb⁹ sbis sūt ea q̄ in aliquo sbo eē dicunt. sicut i corpe color aut forma. Corp⁹. n. sbsistit ⁊ iō sba ē. Res vo mutabiles neq; simplices ppe dicunt sbe. De⁹ aūt si subsistit vt sba ppe dici possit inest in eo aligd tanq; in subiecto. et nō est simplex. Nephas aūt est dicere vt subsistat deus. et subsit bonitati sue. atq; illa bonitas non substantia sit. vel potius essentia. Neq; ipse deus sit bonitas sua. sed in illo sit

Augu⁹.

tanquam in subiecto. Unde manifestum est deum abusiue substantiam vocari. vt nomine vsitatione intelligatur eẽntia. quod vere ac proprie dicitur. ita vt fortasse solum deũ dici oporteat eẽntiam. Est enim vere solus. qr incõmutabilis est.

Quod nõ est aliqd in deo quod nõ sit deꝰ

Huius autem eẽntie simplicitas ac sinceritas tanta est qꝫ non est in ea: aliquid quod non sit ipsa. sed idem est habẽs ꝫ quod habetur. Unde Hylarius in. vii. lib.

Hylaꝰ. de trinita. ait. Non ex compositis deus qui vita est subsistit. neqꝫ qui virtus est ex infirmis continetur. neqꝫ qui lux est ex obscuris coaptatur. nec qui spiritus est ex disparibus formalis est totum quod in eo est vnum ẽ. Idẽ

Idem. in. viii. libro de tri. Non humano modo ex compositis deus est vt in eo aliud sit quod ab eo habetur ꝫ aliud sit ipse qui habeat. sed totũ vita est natura scilicet perfecta ꝫ infinita ꝫ nõ ex disparibus constituta: sed viuens per totum ipa. De hoc eodem Boetius in pmo

Boetiꝰ libro de tri. ait. Quo circa hoc vere vnum est in quo nullus numerus nullum in eo aliud pter id quod in eo est. neqꝫ enim subiectum fieri potest. Augu. quoqꝫ in libro de fide ad pe-

Augu⁹. trum dicit. In dei substantia non est aliquid quod non sit substantia quasi aliud sit ibi substantia. aliud quod accidit substantie. Sꝫ qc quid ibi intelligi potest substantia est. Ueruꝫ hec dici possunt facile ꝫ credi. videri autẽ nisi puro corde omnino non possunt. Itez Augu in. xv. lib. de trini. Sic habetur in natura vniuscuiusqꝫ trium. qꝫ qui habet hoc sit quod habet. sicut immutabilis simplexqꝫ substãtia

Isidorꝰ Unde Isidorus ait. Deus simplex dicitur siue nõ amittendo quod habet. seu non aliud habet quod non est ipe. ꝫ aliud quod in ipo ẽ Et cum tante simplicitatis: atqꝫ sinceritatis sit natura diuina est tamen in ea trinitas personarum. Unde Aug. in libro. xi. de ciui. ait Non ꝓpter hoc naturam summi boni simplicem dicimus qr est pater in ea solus. aut filius in ea solus. aut spũs sanctus in ea solus. idest qr est sola ista noium trinitas siue substãtia personarum. sicut sabelliani putauerunt. Sed ideo simplex dicitur. qr est hoc qd hẽt. excepto qꝫ relatiue queqꝫ persona ad alteram dicitur nec est ipsa. Nam vtiqꝫ pater habet filium ad quẽ relatiue dicitur nec tamen ipe est filius. ꝫ filius habet patrem. nec tamen ipse est pater. In quo vero ad semetipm dr non ad alterum. hoc est quod. sicut ad seipm dr. viuus habendo vitam. ꝫ eadem vita est ipe. Propter hoc vtiqꝫ natura hec dr simplex: qd non sit aliud habens. ꝫ aliud id quod habet. sicut in ceteris rebus est. Non enim habẽs liquorem liquor est nec corpus color nec anima est sapia. Ecce quãta est idẽtitas. quãta est vnitas. immutabilitas. simplicitas. puritas diuine substãtie iuxta infirmitatis nostre vanitudinem assignauimus.

Circa distinctiõez

c 8. quero. Utruꝫ deus sit sũme simplex ꝫ pfecte talis. Nõ nõ. qr simplicitas nõ est simplr piectionis. ꝫ nõ est ponenda in deo vt eẽntialis. ꝓbo añs: qr si eẽt simplr perfectionis. ꝫ qlibet hns eã eẽt simpliciter pfectior nõ hñte. ꝫ ita mã ꝓma eẽt pfectior hoie. imo generaliter i corruptibilibus ꝫ generabilibus cõpositiora sunt perfectiora. Itẽ pfectõis est forme posse dare eẽ lz imperfectionis sit dependere a mã. ꝫ si ꝓma rõ separatur a secũda: qr nõ vr eẽ cõtradictio in tali separatione põt eẽ deitas forma dans esse: lz ipsa nõ depẽdeat ab ipso cui dat esse. ꝫ ita põt ibi poni sine imperfectione cõpositio mãe ꝫ forme vel saltẽ cõponibilitas dei vt forme. Itẽ qd vni est nõ ſba nulli est ſba ex ꝓmo phyſico. ex. sed sapia in nobis ẽ accns. ergo i nullo est substãtia vel nõ accidẽs. sed in deo est sapia ſm candẽ rõnem ſm quam est in nobis. igit est ibi accidẽs. ꝫ ita compositio subiecti ꝫ accntis. Cõtra. 6. de tri. c. 7. vel. 11. deus vere ꝫ sũme simplex est.

Ad questionem respõdeo

ꝫ ꝓmo ꝓbo simplicitatẽ diuinã ꝑ media qdã particularia. Secũdo ex mediis cõmunibus. ſ. ex infinitate ꝫ necessitate eẽndi. Primo mõ ꝓcedẽdo oñdo ꝓmo simplicitatẽ oppositã cõpositioni ex ptib⁹ essentialib⁹. Secũdo oppositã cõpositioni ex ptibus ſ quãtitatiuis. Tertio oppositã cõpositioni ex subo ꝫ accnte. Primũ sic. cãlitas mãe ꝫ forme non est simplr ꝓma. necessario enim ꝑsupponit causalitatẽ efficiẽtis ꝓxẽ. ergo si ꝓmũ eẽt cõpositũ ex mã ꝫ forma ꝑsupponeret cãlitatem cause efficiẽtis. non aũt huiusmodi: qr istud nõ efficit se cõiũgendo mãm suam cũ forma. ergo alicuius efficientis ꝓxis. ergo ꝺus nõ esset ꝓmum efficiens cuius oppositũ ꝓbatur ꝑ dis. 2. q. 2. ꝓbatio ꝓme ꝓpositionis. cãlitas mãe ꝫ forme includit impfectionẽ: qr rõnez partis causalitas efficiẽtis ꝫ finis nullã impfectionẽ includit sed pfectionẽ. oẽ aũt impfectũ reducit ad perfectũ sicut ad ꝓus se eẽntialiter. ergo cãlitas mãe ꝫ forme nõ ẽ simpliciter ꝓma. Idẽ ꝓbo sic. materia de se est in potentia ad formã ꝫ ꝺ impotẽtia passiua ꝫ cõtradictionis quãtum est de se. ergo nõ est ex se ſub forma aliq sed fit ſub forma per aliquã aliam cãm reducentem ipsam mãm ad actũ forme. ista aũt causa reducens nõ potest tñ dici forma inquãtũ forma. qr sic nõ reducit mãm nisi actuando formaliter ipsam mãm. ergo opz ponere aliqd reducẽs effectiue ipsam materiã ad istã actualitatẽ. ergo si ꝓmũ eẽt cõposituz ex mã ꝫ forma eẽt aliqꝺ efficiẽs per cuius efficientiaz esset materia eius ſub forma. ꝫ ita ipsum nõ eẽt primum efficiẽs vt ꝓus. Tertio sic. ois entitas vna causata habet aliquã vnã cãm a qua est eius vnitas qr nõ põt poni vnitas in cãto sine vnitate in causa. vnitas igitur cõpositi cum sit causata requirit aliqz vnaz cãm a qua fit illa entitas causata: illa cãnon est entitas mãe nec forme. qr vtraqz est entitas diminuta respectu entitatis cõpositi. igitur ꝑter illas. ſcz materie ꝫ forme oportet ponere aliquã aliã illa erit efficiẽs. ꝫ ita redit idẽ qꝺ ꝓus. qr omni cõpositoex materia ꝫ forma erit aliquid ꝓus. Secũdum vi

delicet carẽtia cõpositionis quãtitatiue vł phs probare. 8. physicoꝝ. ꝛ. 12. metᵒᵉ. qꝛ p̃mũ est potentie infinite. potẽtia aũt infinita nõ est i magnitudine. ꝛ hoc pbat. qꝛ maiꝛ potentia est in maiori magnitudine ꝛ ita infinita potentia nõ põt eẽ nisi in magnitudine infinita. nulla est aũt magnitudo infinita. ḡ nec aliq̃ infinita potẽtia in magnitudine. Sed istud argumẽtũ videt deficere. qꝛ qui poneret potẽtiã infinitã eẽ i magnitudine diceret ipsam esse eiusdẽ ratiõis in q̃libet parte magnitudinis ꝛ in tota magnitudine ꝛ ita in maiori ꝛ in minori. sicut aĩa intellectiua est tota i toto ꝛ tota in qualibꝫ parte coꝛporis. nec maiꝛ in maiori ꝛ minꝛ in minori coꝛpore. nec maiꝛ in toto coꝛpore q̃ꝫ in patre. ꝛ si animã istãcõsequeret infinita potẽtia intelligendi: ipa potentia eẽt in magnitudine finita ꝛ ita in parte sicut in toto: ꝛ in parua parte sicut in magna. Ita diceret in proposito q̃ potentia infinita in magnitudie finita esset eiusdẽ rõnis in toto ꝛ in parte. Declarando ḡ rõnem Aristo. dico q̃ cõclusio sua ẽ ista q̃ potẽtia infinita nõ est in magnitud ine finita extẽsa per accidẽs ad extẽsionẽ magnitudinis ꝛ hoc pbat rõ sua hoc modo quecunq̃ potẽtia est extẽsa per accidẽs ceteris paribꝰ maiꝛ. i. efficaciꝛ est in maiori magnitudine lꝫ non sit maiꝛ. i. foꝛmaliter intẽsiꝛ. qꝛ parruus ignis põt plus habere intensiue de caloꝛe q̃ꝫ magnus si sit multũ rarus ꝛ aliꝰ dẽsus. ideo addit i maiori ceteris paribꝰ. Exemplũ de caloꝛe i igne qui lꝫ sit equalis intẽsionis in parte ꝛ in toto. tamẽ maiꝛ ignis maioris est potẽtie. i. efficatioris est potẽtie in toto q̃ꝫ in parte. ꝛ ex hoc seqꝫtur q̃ omnis talis potẽtia extensa per accidens quãdiu ẽ in magnitudine finita põt intelligi creſcere in efficatia per augmentũ magnitudinis. sed quãdiu i telligit̃ posse creſcere in efficacia non est infinita secundum efficaciam. ꝛ ex hoc sequit̃ q̃ omnis talis potentia extensa per accidẽs quãdiu ẽ in magnitudine finita est intensiue finita ꝛ nõ infinita. quia infinitas intensiue nõ põt esse sine infinitate in efficatia. ꝛ ex hoc sequit̃ q̃ potentia infinita in efficacia non ẽ in magnitudine finita. nec etiã potentia infinita intensiue. Et tunc vltra cũ non sit aliqua magnitudo i finita. patet q̃ nõ est aliqua talis potentia infinita in magnitudine. Sed quid hoc ad propositũ q̃ omnino talis potentia nõ sit in magnitudine. Reſpõ deo. coniungendo hunc illã conclusionẽ quã prius p bauit philosophus q̃. ſ. tale potens est sine materia sequit̃ propositũ. qꝛ omni extensione aliquid extenditur: vel si extensio erit aliquid per se existẽs aliq̃ eẽt forma informans extẽsionẽ extẽsa p accidens. ḡ si potentia ista infinita ponat̃ in magnitudie quero quid est quod est extensuꝫ ipa magnitudie vel quid ẽ extensuꝫ ipa extensiõe magnitudinis. nõ ipa potẽtia infinita sicut pbatũ est. nec ipa pficit ipam sicut forma materiã. qꝛ nõ est in mã ex cõclusione põstensa. ḡ oꝫ ponere materiã extensã ista magnitudine: q̃ materia perficeret̃ potentia infinita sicut mã nostra vel coꝛpus nostrũ extendit̃ magnitudine per se extẽsa: ꝛ perficit̃ p animã intellectiuã nõ extensã. sed nulla materia est in habente talẽ potentiã ex preostensa ꝯclusiõe a pho. ex illa igit̃ imaterialitate põstesa p phm ꝛ mõ oñsa in ista cõclusione habet ista rõ efficaciã. 3ª cõclusio specialis. pbat̃ ex istis. qꝛ. n. deus ñ ẽ materialis nec quãtus. ideo nõ est capax accidentis alicuiꝰ mãlis ꝯueniẽtis rei mãlis sicut ẽ qualitas rei mãlis ḡ tñ ẽ capax illoꝝ q̃ ꝯueniũt spiritualibus puta intellectiõis ꝛ volitionis ꝛ habituũ illis correspondentiũ. sed talia nõ possũt esse accidentia illi nature. sicut probatum est distinctiõe secũda. q̃ intelligere eius ꝛ velle sunt substãtia eius ꝛ habitus et potentia.

Secundo probo generaliter ꝓpositũ. Primo ex ratione necesse est. qꝛ si p̃mũ sit compositũ sint componentia. a. ꝛ. b. quero de. a. si sit foꝛmaliter ex se necesse eẽ aut non. sed possibile eẽ. Alterũ. n. hoꝝ oporteꝛ dare in qua cũq̃ re siue naturaꝛ ex quo aliqd cõponit̃ si ẽ ex se possibile eẽ. ḡ necesse eẽ ex se cõponit̃ ex possibili esse. ꝛ ita nõ erit necesse esse ex se. si autẽ. a. est ex se necesse esse. igit̃ ẽ ex se in vltima actualitate. ꝛ ita cum nullo facit p se vnuꝫ. similiter si. a. ẽ ex se necesse esse cõpositũ erit necesse esse p. a. ꝛ pari ratiõe erit necesse eẽ per. b. ꝛ ita erit bis necesse esse. erit etiaꝫ cõpositũ necesse esse p aliquid. quo sublato nihil minus erit necesse eẽ qõ est impossibile. Secõ oñdo generaliter proꝓpositũ p rationẽ infinitatis. ꝛ p̃mo q̃ deus nõ sit componibilis p hoc q̃ omne cõponibile potest esse pars alicuiꝰ totiꝰ compositi. quod ẽ ex ipo ꝛ alio cõponibili. omnis autẽ pars potest excedi contra rationẽ autẽ infiniti est posse excedi. ergo infinitũ non est cõponibile sed deꝰ est infinitꝰ. ergo non est cõponibilis. Et cõfirmat̃ ratio ꝛ quasi idez est. quia omne cõponibile caret perfectiõe illius cũ quo componitur. ita q̃ illud aliud cõponibile non habet in se omnem pfectionẽ ꝛ omnimodã idẽtitatẽ cum illo. quia tũc nõ posset cum illo cõponi. nullũ aũt infinitũ caret eo cum quo potest aliquo modo eẽ idez. immo omne tale hẽt in se ſm perfectã idẽtitatez. quia alꝫ posset intelligi pfectiꝰ: puta si hẽret illud in se sicut cõpositũ habet. ꝛ istud infinitũ non habꝫ. contra ratiõez autẽ infiniti est simpliciter q̃ ipm possit intelligi pfectius vel aliqd pfectius eo. Et ex hoc seqꝫtur vlteriꝰ q̃ sit omnino incõpositꝰ. quia si sit cõpositus aut ex finitis aut ex infinitis. si ex infinitis. nullũ tale ẽ cõponibile ex pbatis. si ex finitis ipm nõ erit infinitũ. ga finita non reddunt aliqd infinitum in perfectione sicut modo loquimur.

Ad primum argumentum

dico q̃ simplicitas ẽ simpliciter pfectiõis q̃ꝫ q̃ excludit cõponibilitatẽ vel cõpositionẽ ex actu ꝛ potẽtia: vel ex perfectiõe ꝛ impfectione. sicut dicẽt in se. q. non tamẽ sequitur q̃ omnis creatura simplex sit pfectioꝛ creatura nõ simplici. qꝛ aliqd quod ẽ simplicit̃ perfectiõis põt repugnare alicui nature limitate: et ita illa nõ eẽt simpliciter ꝛ perfecte talis natura si hẽret illud qõ repugnat sibi. ita canis nõ esset simpliciter canis pfectus si eẽt sapiẽs. qꝛ repugnat sibi sapia. Similiter alicui nature limitate põt repugnare aliqua pfectio simpliciter ꝛ aliqua non ꝛ tũc non sequitur illã naturã esse perfectioꝛem: cui cõpetit talis pfectio q̃ꝫ cui repugnat marime quãdo illi cui ista repugnat cõuenit alia pfectio simpliciter. que forte est simpliciter perfectioꝛ illa alia repugnãte. Exemplũ actualitas ẽ pfectio simpliciter ꝛ simplicitas ẽ perfectio simpliciter. composito aũt conuenit maiꝛ actualitas. lꝫ nõ maiꝛ simplicitas. materie autẽ lꝫ cõueniat simplicitas. non tamen tanta actualitas quanta competit composito. simpliciter autẽ actualitas est pfectioꝛ simplicitate. ꝛ ita simpliciter perfectius potest esse illud cui cõuenit actualitas sine simplicitate. q̃ꝫ illud cui conuenit simplicitas sine actualitate. Sed hic videntur duo dubia. Unum quomodo perfectio simpliciter erit que non erit perfectio vbi cunq̃ eum de ratione simpliciter perfectionis sit q̃ ipsum sit simpliciter melius q̃ꝫ non ipm in vno quoque ſm Anſelmum. mono. 15. Secundum dubium est quomodo vna perfectio simpliciter est perfectioꝛ alia absolute. Ad primum dico q̃ illa descriptio debet intelligi q̃ perfectio simpliciter est melius non tantũ suo contradictoꝛio. ita enim quodcũq̃

positiuū est: melius ⁊ simpliciter perfectius sua negatione: īmo nulla negatio ē perfectio aliqua formaliter: sed intelligitur sic, esse melius ipm' q̄ non ipm id est quolibet suo incōpossibili, ⁊ tūc debet intelligi hoc quod dicitur in quolibet est meli⁹ cōsiderando quodlibet p̄cise inquantū suppositum nō considerando in qua natura illud suppositū subsistat, considerādo enim aliquod inquātum subsistit in aliqua natura potest aliqua pfectio simpliciter eē non melior sibi. quia incōpossibilis sibi vt est in tali natura, q⁹ repugnat tali nature, tamē ei inquantum p̄cise subsistens nō repugnat. sed si hoc modo cōsideret illā habere erit simplicit pfectius ens q̄ si hēret quodcūq; sibi incompossibile. Ad secundū dubiū dico: q⁹ requirit declarationē quis sit ordo perfectionū simpliciter: ⁊ modo breuiter supponat q⁹ aliqs ordo perfectionis sit inter eas. ita q⁹ vna ex ratiōe sui est perfectior alia p̄cise supta. Iz quādoq; quelibet est in sūmo sint tunc omnes eque perfecte, qa infinite. ⁊ quelibet tunc ē infinita: de hoc alīs dicetur. Ad secundum p̄incipale dico q⁹ dare alicui ē formaliter, necessario ponit limitatiōem: q⁹ sic dans esse nō includit per idētitatem illud cui dat eē: nec potest separari a sic dare esse impfecto. quia nec limitatio nec ēt dependentia omnimoda. Iz enīz separetur ab eo dependentia ad materiam semper tamē manet depēdētia ad efficiens vtute cuius forma iformat materiam. Et insteē de verbo quod dat esse nature humane. dico q⁹ nō est dare eē formaliter: sicut patebit libro tertio, distinctiōe p̄ima. Ad tertium dico q⁹ sapiētiā ſm illam rationē ſm quam est ſpecies qualitatis ⁊ accidēs in nobis nō est eiusdem rationis in deo. sicut melius patebit in qūestiōe illa, vtrum deus sit in genere distinctio. i⁹ta octaua.

Dicta hoc quero.

Utrum aliqua creatura sit simplex. Et arguit q⁹ sic. cōpositum componitur ex partibus ⁊ ille nō ex alijs. igitur partes ille in se sunt simplices. Oppositū huius ē. 6. de trinit. ca. 6. vel 18. ⁊ 19. vbi dicit Augustin⁹ q⁹ nulla creatura est in se simplex. Hic dicitur q⁹ quelibet creatura est cōposita ex actu ⁊ potētia. q⁹ nulla est pura potentia, qa tunc non eēt nec purus actus, quia tunc esset de⁹. ergo q̄libet creatura est composita ex actu ⁊ potētia. Preterea, quelibet creatura est ens per participationē: ergo est cōposita ex participāte ⁊ participato. Contra istam conclusionez arguo sic, quia si in quolibet sit cōpositio ex re ⁊ re. accipio illā rem cōponētē ⁊ q̄ro si est simpler aut cōposita. si simpler habeē ꝓpositū. si cōposita erit ꝓcessus in infinitū in reb⁹. Cōcedo igit̄ q⁹ aliqua creatura ē simpler bē nō cōposita ex reb⁹: tn̄ nulla creatura ē perfecte simpler q̄n aliquo mō sit cōposita vel componibilis. Et quomodo ātē sit cōposita declaro sic. q⁹ hz entitatem cū p̄rinatiōe alicui⁹ gradus entitatis, nulla. n. creatura hz entitatē ſm totā pfectionē que nata est esse entitatis in se: ⁊ ideo caret aliqua pfectiōe que est nata cōpetere entitati in se. ⁊ ideo p̄rinat̄ sicut talpa dicit esse ceca, q⁹ nata ē hz visu ſm rōnem animalis nō ſm rōnem talpe, ſm pbm. 5. metha. ca. de ꝓpatiōe cōponitur igitur nō ex re ⁊ re positiuis, sed ex re positiua ⁊ ꝓpatiōe, i. ex entitate aliqua quā hz ⁊ ex carentia alicuius grad⁹ pfectiōis entitatis cuius ipm non est capax. tn̄ ipm ens est capax sicut talpa ſm se non ē nata videre. Iz ſm q⁹ animal nata ē videre, nec tamen ista cōpositio ex positiuo ⁊ ꝓpatiuo est in essētia rei. q⁹ p̄riuatio non est de essentia alicuius positiui.

S. Th. p⁹ pte sūme, art. quarto.

Ad istā etiā sequit. cōpositio actus ⁊ potētie obiectiue, quicq̄d enim est ens ⁊ caret aliqua pfectiōe entitatis est simpliciter possibile ⁊ terminus potentie simpliciter cuius terminus non potest esse ens infinitū q⁹ est necesse esse. Est etiā quelibz creatura cōpossibilis quod pz de accidente q̄ō est cōpossibile cū sbo, in substātia etiā pz tam de sba forma q̄z de sb stantia mā de substātia etiā per se generabili ⁊ corruptibili pz q⁹ est receptiua accidentis nō igit̄ esset non receptiua nisi ꝓpter perfectionē sui. sed perfectissima intelligentia cē receptiua accidētis. q⁹ capax est sue intellectionis ⁊ volitionis que nō est sba sua. Probatio. q⁹ tūc esset formaliter beata se ipa. cui⁹ oppositū ꝓbatū est di. ꝑma. Tū q⁹ quelibet intelligē tia pōt intelligere infinita. q⁹ omne intelligibile. q̄ si intellectio sua esset sua eēntia posset habere eēntiaz infinitā. q⁹ haberet vnā intellectionē infinitor ⁊ tum q⁹ intellectio sua nō depēderet ab aliquo obo nisi a quo depēdet suū esse. ⁊ ita nihil inferius se nec etiā se posset intelligere in genere ꝓp⁹io. sed tn̄ in obiecto superiore mouente immo nihil posset aliqua intelligentia intelligere nisi in in deo. q⁹ ab alia intelligentia nō causatur suū eē q̄ nec fuit ei⁹ intellect⁹. tū q⁹ vbum angeli eēt psonaliter dictū ab angelo ⁊ idē sibi eēntialiter ꝑ⁹ sicut ꝫ distin. 2. de verbo diuino. Ad argumentū p̄ncipale Augu. cōcedo q⁹ nulla creatura est vere simpler q⁹ cōpositā mō predicto ex positiōe ⁊ ꝓpatione: actu ⁊ potentia obiectiua. ⁊ cōponibilis alij creature. Et per idez pz ad argumenta ꝑ opi. ꝑma. nō enim est actus purus qui caret aliquo gradu actualitatis. sicut nō est lux pura que caret aliquo gradu lucis: Iz cū illa luce impura nō misceat̄ aliqua alia entitas positiua: sed tn̄ carētia pfectionis grad⁹ lucis. Ad 2^m de participare: dico q⁹ participare ē idē q⁹ partē capere. ita q⁹ duplicē relationē importat ⁊ ptis ad totū ⁊ capiētis ad captū: ꝑma est teal': nec tn̄ sumit̄ ibi pars ꝓp⁹ie p⁹o eo quod est aliquid rei: sed extēsiue p⁹out omne minus dicit̄ pars maioris omne aūt finitū tale est simpliciter minus tale: si aliquod tale ē simpliciter natū esse infinitū quelibet āt pfectio simplicit̄ nata est eē infinita simplicit̄ ergo vbicunq; est finita ipa est minor. alia perfectiōe simpliciter: ⁊ ita pars extensiue. Secunda vero relatio. s. capientis ad captū est relatio rōnis sicut inē dans ⁊ datuz. Tripliciter tn̄ pars capit̄. aut pars capit̄ sic q⁹ totū captū est pars capientis: sicut ſpecies participat genus quantū ad partes essentiales generis nō subiectiuas. Aut sic q⁹ pars capti est pars capti est pars capientis. Aut 3° modo sic q⁹ pars capti sit ipm totū capiens. Primis duob⁹ modis relatio capientis ⁊ capti pōt concedi esse realis. 3° mō nō. Iste aūt tertius modus est in ꝓposito. q⁹ omnis pfectio limitata que tn̄ nō determinat̄ se ad limitationē que est pars capta: est ipa tota limitata bene aūt ibi distingui pōt suppositum capiens ⁊ nāl capta sed nō est sic distinctio realis.

Secundo quero

scilz. vtz cū simplicitate diuina stet q⁹ deus vl' aliquid formaliter dictuz de deo sit in genere. Nō sic. quia deus formalit̄ est ens, ens aūt dicit cōceptū dictū de deo in quid ⁊ iste cōcept⁹ nō ē ꝓp⁹ius deo sed cōis sibi ⁊ creaturis sicut dictū fuit di. 3ª ergo oz ad hoc q⁹ fiat ꝓp⁹ius q⁹ determinetur ꝑ aliquē cōceptū determinantē ille determinās se habet ad conceptū entis sicut concept⁹ qualis ad cōceptū quid ⁊ per cōsequens vt cōceptus differentie ad conceptū generis. Preterea. Aristo. 2° metha^e. c. p̄mo ens in subiecto: ⁊ ens nō in subiecto nō habent mediū ⁊ videt loqui ſm q⁹ ens nō in subiecto est ratio substantie: ⁊ ens in subiecto est ratio accidentis'. deus igitur cū sit ens formaliter ⁊ nō ens

in subiecto. ergo est ens formaliter non in subiecto. ergo substātia. substātia autem vt substātia est genus

Preterea vbi est spēs ibi est gen⁹ ꝑm porphy. qa sunt correlatiua. sz natura diuina est species respectu diuinarum psonarū ꝑm Damas. li. j. c. 50. ergo deus est in genere. Item sciētia formaliter dicit de do. ⁊ hoc ꝑm eandem rationē ꝑm quā dicit de nobis. qz illę rationes que dicte sunt distinctiōe. tertia q̄stione prima. de vniuocatiōe entis concludūt de vniuocatione sapiētie. igitur ꝑm illā rationem ꝑm quā sapientia dicitur de deo est spēs generis. ⁊ hoc ꝓbatur per dictum antiquoꝝ doctorum qui dicūt q̄ spēs transfertur ad diuina: quia dicit perfectionez licet nō genus: quia dicit imperfectionem. vt scientia transfertur ad diuia. lz non qualitas. Contra est magr̄ in littera ⁊ adducit Augu. ⁊ ostendit per eū q̄ remouentur adeo illa p̄dicamenta artis dialectice.

Henri. in sūma ar. 24. q sexta.

Hic sunt due opi. extreme

vna negatiua que dicit. q̄ cum simplicitate diuina nō stat q̄ aliquis sit cōceptus cōmunis vniuocus do ⁊ creature. de qua dictum ē supra distinctione tertia questiōe p̄ma. Ad hoc ponūtur quedaz rationes p⁹ nō tacte. Prima ē ista. illis que sunt totaliter immediate sub extremis cōtradictionis nihil e cōmune vniuocū. deus ⁊ creatura sunt totaliter ⁊ immediate sub extremis cōtradictiōis. s. dep̄dere nō dependere. causatum ⁊ nō causatuz. eē ab alio ⁊ non ab alio ergo nihil ē eis cōmune vniuocū. Item secūdo sic ⁊ est cōfirmatio alteri⁹ rationis. Omnis conceptus cōmunis est neuter respectu illoꝝ quibus est cōmunis. sed nullus ē cōceptus neuter respectu contradictoriorū: qz ē alter eoꝝ. ergo ⁊c. Itē tertio sic. qz primo diuersa in nullo cōueniunt. lz de⁹ ē primo diuersus a quacunq̄ creatura. aliogn haberet quo conueniret ⁊ quo differret. ⁊ ita non esset simpliciter simplex. ergo deus in nullo conuenit cum creatura. ⁊ ita nec in aliquo cōcepto cōmuni. Itē quarto sic: vbi tñ est vnitas attributiōis non potest eē vnitas vniuocationis. sz oportet ponere vnitatē attributionis creature ad deū in ratiōe entis. ergo in hoc nō ē vniuocatio. Ad hoc adducitur intētio Diony. de diuinib⁹. qui pōit tres gradus cognoscēdi deum. s. per eminentiam. per causalitatem. ⁊ per abnegationem. ⁊ ponit illam cognitionem per abnegationem esse vltimaz quando remouentur a deo omnia illa que sunt cōmunia creaturis. ergo non intelligit ipse q̄ aliquis conceptus qui est abstract⁹ a creaturis remaneat in deo ꝑm q̄ fuit cōmunis creature. Ad hoc etiam est Augustinus. 8. de trinitate. c. 5. vbi io. Cum itaqz inquit audis bonum hoc ⁊ bonum illud que possunt alis dici etiā non bona si potueris sine illis que participatione boni bona sūt perspicere ipm bonū cuius participatiōe bona sunt: simul. n. ⁊ ipz intelligis cum audis hoc aut illud bonū. si ergo potueris illis detractis per seipm perspicere bonum perspexeris deum. ⁊ si perspexeris deū. ⁊ si amore adheseris continuo beatificaberis. hec ille igitur vult dicere q̄ intelligēdo hoc bonum ⁊ illud bonum. intelligendo illud bonum cuius participatione illa sunt bona. hoc autem est bonū infinitum. ergo nō habeo tñ ibi conceptum boni in communi sed etiam boni per essentiam. Contra istam positionem sunt due rationes que tacte sunt superius distinctiōe tertia questione prima. vna quia tunc non posset conceptus ille proprius deo causari in intellectu nostro quicqd enim est naturaliter mouens intellectum nostrum pro statu isto siue intellectus agens siue fantasma. siue species rei itelligibilis hēt ꝓ effectu adeq̄to cāre in nobis conceptum illius quidditatis ⁊ eoꝝ que

continent in tali quidditate essentialiter vel virtualiter conceptus autē ille ꝓprius deo neutro mō cōtinet in tali quidditate nec essentialiter nec virtualiter Quod nō essentialiter ꝓz qz negas vniuocationem Quod nō virtualiter ꝓbo qz p̄fectus nunq̄z continet in minus p̄fecto g̃ nunq̄z habet in via cōcept⁹ ꝓprius deo qō falsū ē ergo cōcept⁹ vniuoc⁹ deo ⁊ creatur̄ pōt haberi. Henri. qli. 10. q. 2. ⁊. 7 Responsio aliquoꝝ ad hanc rōnem ē q̄ ens ratū facit noticiaz ō se inquantū ens ratū ē. ꝑ est inquantū est relatū ad primū ens. ⁊ ita cōcipere illud sub rōne illa nō est cōcipere illud sub ratiōe absoluta. sed sub ratione relata ad primū ens relatio aūt habet cāre i intellectu cōceptū correlatiuū siue relationis correspondētis ⁊ cū nō concipiat vt in se subsistens relatio correspōdens concipiet aliquo mō virtute istius fundamentū illi⁹ relationis. Cōtra istō argumentū videt stare. qz si est dare aliqō adequatuz obiecto a nobis nāliter cognoscibili ⁊ intelligibili qualitercunq̄z fit p̄sēs intellectui nr̄o pōt facere cōceptū de se ⁊ de his que includit eētialit vel virtualiter. ⁊ ꝑm iam dicta nullo modo includit illō absolutū qō est fundamentū relatiōis in deo. vt ꝓbabo. g̃ seq̄t q̄ nullo mō fiat i nobis cōcept⁹ illi⁹ absoluti ⁊ ita nullū cōceptū alicui⁹ absoluti poterim⁹ de do habere nāliter. ꝓbatio assumpti. qz lz dicta respō sio supponat q̄ relatio in creaturis ꝑus nāliter cōcipiat q̄z relatio sibi correspondēs vel fundamentuz relationis correspōdentis. quod credo esse falsuz qz terminus relationis naturaliter ꝑintelligit relationi sicut ⁊ fundamentū. lz etiā supponat q̄ res creata rata nō intelligit a nobis nisi iquantū relata. qō improbatū est distinctione. 3ª questione de vestigio ⁊ videt esse cōtra Augustī. 7° de trinitate. c. 8. vel 3z° omnis res ad se subsistit quanto magis de⁹. Logꝝ autē ibi de subsistentia vt in qua naturaliter est res creata ⁊ naturaliter in se subsistit. alioquin non esset argumentū. si omnis res ad se subsistit quanto magis deus si idez non accipiat in p̄missa ⁊ in cōclusione. His inquam obmissis que forte ab aduersario negarentur. arguo sic. Relatio in creatura licet habeat in virtute sua causare cōceptū relationis sibi correspondētis tñ illa relatio correspondens sibi nō includit in se aliquē cōceptū absolutuz in quo fundet. qz relatio dei ad creaturā que est tñi rōnis ñ includit in se essentiā diuinā vel aliquā perfectionē absolutā in deo. que perfectio realit est ipsa essentia quā tñ eētiā vel perfectionē absolutā oz ponere eē fundamentū relatōis dei ad creaturā. ⁊ ita nō posset p̄ relationes istas cāri in nobis aliquis cōcept⁹ de p fectiōib⁹ absolutis nisi relatio altera haberet in se vtualiter illud absolutū: qō est ꝓpria pfectio dei. qō ē impossibile. Istud etiā ꝓbat. qz ꝑm eos essētia diuina nō est nata facere de se nisi cōceptū vnicū reale in intellectu. ergo nō est nat⁹ habere de ea nisi vnic⁹ cōcept⁹ realis. hec cōsequentia ꝓbat. qz omnē cōceptū realē natū haberi de ea q̄z tū ad intelligentiā simplicē ipa nata est facere in intellectu. hoc enim cōpetit obiectis imperfectioꝝ. Ulterius infero. ergo quodcunq̄z obm natū est facere de illa essentia aliquē coceptū realez natū est facere illū vnicuz qui natus est haberi de ea qz si nō illū tunc nullū de ea. sed nulla creatura pōt illū vnicū cāre. qz tūc ex creatura posset cognosci sub rōne q̄ ē hec eētia singularis ergo per nullā creaturā ꝑm illā opinionē pōt haberi aliquis cōcept⁹ singularis de essentia diuina. Secunda ratio tacta in questione p̄dicta erat de cōceptu vno certo ⁊ duob⁹ dubijs qui certus est cōmunis illis. Henri. Respondet ibi tripliciter. Primo q̄ aliquis cōcept⁹ idez est certus ⁊ dubius. vt cōcept⁹ Sortis ⁊ Plato. dubius est conceptus alicuius bo

minis certus: ⁊ tñ iste ⁊ ille est idez'. ℔Hoc nihil est quia licet conceptus idez posset diuersificari penes modos grãmaticales ⁊ logicales, grãmaticales vt penes quoscunqz modos significã di logicales vt penes quoscunqz modos cõsiderandi diuersos, sic ſpẽs vniuersale ⁊ particulare, vel penes explicite ⁊ implicite explicite sicut diffinitio exp̃mit, implicite sicut diffinitũ exp̃mit, ⁊ per istas differentias possunt poni non tantuz certitudo ⁊ incertitudo, sed etiã veritas ⁊ falsitas cõgruitas ⁊ incõgruitas tamẽ q̃ idẽ conceptus eodẽ modo conceptus quantũ ad istos modos sit certus ⁊ dubius hoc est idem omnino affirmare negare, g̃ sic cõcept⁹ ō ente ẽ cert⁹ ⁊ p̃cept⁹ ō ente creato ⁊ icreato ẽ dubi⁹: nõ ẽ ꝟ, ppt̃ modos significandi diuersos grãmaticales nec penes diuẽsos modos concipiendi logicales, vel igit̃ erit simpliciter alius cõceptus ⁊ alius qõ est p̃positũ, vel cõceptus diuersificatur penes modũ concipiendi particularis ⁊ cõmunis quod est etiã p̃positũ ℔Alit̃ dicitur q̃ sunt duo cõceptus p̃opinqui tamen ⁊ p̃pter istã p̃opinquitatẽ vide nt esse vnus ⁊ est cert⁹ de vno hoc est de illis duobus cõfuse conceptis vel certus est de illis sub vnitate cõceptis dubi⁹ est ãt de illis duob⁹ distincte cõceptis. ℒContra quando non possunt aliqui conceptus concipi sub vnitate nisi simul vel p̃us naturaliter concipiantur sub distinct. ꝓpria sibi que supponit̃ illi vnitati nõ potest intellectus esse certus de eis inquantũ habent illaz vnitatẽ ⁊ dubius de eis inquantum sunt distincti sed intellect⁹ cipiẽs ens dcm̃ ō deo ⁊ creatura si sint duo conceptus non potest habere ꝯceptus istos secũduz aliquã vnitatem nisi p̃ius naturaliter habeat eos vel simul sub ratione distinctorũ, ergo non posset eẽ certus de eius sub ratione vnius dubitando de eis sub ratione multoꝝ p̃obatio maioris ⁊ q̃ si ceritudo esset de aliquo conceptu vel de aliquibus conceptibus dubitando de, a. ⁊. b. vel cum dubitatione ō a. ⁊. b. ille vnus vel illi duo cõceptus conciperent p̃ius naturaliter sub ea ratione sub qua certitudo ō illo vel de illis d̃z cõcipiant̃, a. ⁊. b, ergo per oppositũ si nõ põt cõcipi aliquid de. a. ⁊. b. nisi sub distinctione sibi ꝓpria concipiantur nõ põt intellect⁹ esse certus de eis sub ratioꝺ alieuius vnius: ⁊ dubius sub rõne distinctionis ꝓbatio minoris ens in deo ⁊ ens in creatura si sunt duo conceptus habentes attributionẽ nõ possunt ꝯcipi inquantu habẽt vnitatẽ attributionis nisi p̃ius nã vel saltẽ simul cõcipiat̃ iste ⁊ ille inquantũ distincti puta iste sub p̃opria ratione ⁊ ille sub p̃opria ratione, q̃a isti sub p̃opꝛijs rationibus sunt fundamenta vnitatis ordinis ⁊ attributionis. ℒCõfirmatur istud per argumentũ ꝑbi. 1°, de anima, de sensu communi quez concludit esse cõmunem per cognitionez differentie albi ⁊ nigri ex cui⁹ differentie cognitione concludit q̃ cognoscit extrema. Si enim posset cognoscere ista sub ratione bui⁹ respectus qui est differentia absq̃ hoc q̃ ea cognosceret sub ꝓpria ratione tunc argumentuz suum nõ valeret ergo similiter in p̃posito non possunt simul cognosci. a. ⁊. b. sub ratione istius relationis. ſ. vnitatis ⁊ ordinis nisi cognoscatur a. sub p̃opria ratione ⁊. b. sub p̃opria ratione cum per te nihil sit eis commune. ⁊ ita quicunque intellectus concipit istos duos cõceptus sub vnitate ordinis concipit eos necessario vt distinctos in se. 3° modo rñdetur q̃ nõ est certitudo de conceptu aliquo vno ⁊ dubitatio ō duobus, sed ẽ certitudo de duob⁹ disiunctis ⁊ dubitatio de alterutro illoꝝ, vtputa certus sũ q̃ hoc ens ẽ substãtia vel accidẽs dubitãdo tñ determinate vtrũ sit hoc ens vt sba. vel illõ ens qõ est accidens. ℒCõtra. ista certitudo entiz diuisi p̃cedit oẽm apprehẽũo-

nez quoꝝũcũq̃z diuidẽtiũ ipm̃ ens, ergo p̃cedit certitudinẽ de toto disiuncto. añs ꝓbat̃ q: non oz in p̃ma apꝓhẽsione qua scit̃ hoc eẽ aliqd: vl ens apprehẽdere a se vel ab alio p se vel i alio. ⁊ sic de alijs disiũctis.

ℒContra illud etiã est tertium argumẽtum superi⁹ dictum, quod erat de ingsitione intellectus quaz habemus de deo per naturalem inuestigationẽ in qua illas rationes creature que dicũt iperfectionẽ de se separamus ab impfectione cuz qua sunt in creaturis ⁊ eas ſm se acceptas cõsideram⁹ vt indifferentes. ⁊ eis attribuimus pfectionem summam. ⁊ sic acceptas in summo attribuimus eas creatori vt ꝓpias sibi. ⁊ ita arguit ℭAugustin⁹. 15. de trinitate. c. 4. vel 6. ac per hoc, quoniã reb⁹ creatis creatorem suum sine dubitatiõe p̃enouimus, oportet eũ ⁊ summe viuere ⁊ cuncta sentire atq̃z intelligere: hoc ꝓbat ipe ex hoc q̃ dixit ante ca° 5. q̃ vuẽtia non viuentibus sẽsu p̃edita nõ sentiẽtibus: intelligẽtia non intelligentib⁹, immortalia mortalibus, bona malis, incorruptibilia corruptibilib⁹: imutabilia mutabilibus: inuisibilia visibilib⁹, icorporalia corporalib⁹, beata miseris p̃referenda videam⁹. Quod argumẽtuz nõ videtur valere si talia vt p̃feruntur in creaturis non essent eiusdez rationis cuz illis que talia in summo attribuũtur deo. ℒCõsimilia argumẽta frequent habentur a doctoribus ⁊ a sanctis. ita. n. formaliter ponitur in deo intellect⁹ ⁊ volũtas, ⁊ nõ tñ absolute ſz cum ifinitate. ita ⁊ potẽtia, sapientia ⁊ libez arbitrium ponitur in deo. ⁊ ℭAnsel. de libero arbitrio ca. p̃imo reꝓhendit illã diffinitionẽ de libero arbitrio q̃ est ptãs peccandi. q: ſm eum tunc ſm hoc non eẽt in deo libez arbitrium, quod ẽ falsuz, que ip̃probatio nulla eẽt si ſm aliã rõnem oio diceret̃ arbitriũ de ō ⁊ creatura. ℔Hec ẽ etiam via ℭDiony. quia quando in tertio gradu pueniẽ ad istam cognitionẽ per remotiones quero an p̃cise cognoscat̃ ibi illa negatio. ⁊ tunc nõ plus cognoscit̃ deus q̃z chimera, q: illa negatio est cõis enti ⁊ nõ enti, aut ẽt ibi cognoscit̃ aliquid positiuũ cui attribuit̃ illa negatio: ⁊ tũc de illo positiuo q̃ro quõ ꝯcept⁹ ei⁹ habetur in intellectu, si enim non habetur in intellectu per viaz cãlitatis ⁊ eminentie aliqs cõceptus p̃us cãtus in intellectu nihil oio positiuuz cognoscetur cui attribuat̃ ista negatio. ℒCõfirmatur etiã ista ratio, q: nõ dicimus dcũ formaliter lapidẽ, sed formaliter sapiẽtem: ⁊ tamẽ si p̃cise consideretur attributio cõceptus ad conceptum: ita põt formaliter lapis attribui ad aliqd in deo vt ad ideã suam sicut sapiẽtia. Et si dicas q̃ de deo cõcludim⁹ aliquid per rationez effectus: vbi sufficit tñ ꝓportio ⁊ non similitudo. ℔Hoc non respondet sed confirmat argumentum, quia cõsiderando deuz sub ratione cause ex creaturis bene cognoscit̃ ꝓportionaliter, sed hoc modo non cognoscitur aliqua perfectio de deo que est in creatura formaliter ſz causaliter scilicet q̃ de⁹ sit causa talis perfectiõis, attributa autẽ sunt perfectiões simpliciter dicte de deo formaliter ergo talia cognoscuntur de deo nõ solum per viam p̃oportiõis sed etiaz per viam similitudinis: ita q̃ oportet ponere aliquẽ conceptum communem in talibus deo ⁊ creature, qualis non est cõmunis in p̃ima via cognoscendo deum per viam causalitatis.

℔Ad istud ẽ auctas ꝑbi 2°. metha. qui arguit p̃incipia sempiternoꝝ esse verissima. ⁊ probat hoc p̃ istaz maiorem, quia vnũquodq̃z est maxime tale per qõ alijs inest vniuocatio ⁊ exemplificat de igne. ⁊ ex h̃ concludit q̃ sempiternoꝝz p̃incipia necesse est esse verissima. ista consequentia non valet nisi virtute istius minoris, q̃ p̃incipia illa sempiterna sunt causa vniuoca veritatis in alijs. si. n. accipitur in minori q̃ illa p̃incipia sunt p̃incipia equiuoca vel analo

ga erũt quattuor termini in ſyllogiſmo philoſophi. quod non eſt veriſimile.

Ad argumenta opi. poſite

Ad pmũ ãt itelligit i maiori q illa ſũt ſb extremis ꝺdictiõis totaliter. hoc ẽ q pciſe ſũt illa extrema ꝺdictõnis. ⁊ ſic minor eſt falſa. deꝰ. n. nõ eſt precise hoc. ſcilz nõ ab alio. qr iſta negatio dicit de chimera nec creatura eſt pciſe iſta negatio ſcilicet non neceſſe eſſe. qr hoc etiam cõuenit chimere. ſed tã deus q creature eſt aliquid cui cõuenit alterum extremuz cõtradictionis: accipe tũc maiorem q quecunq ſunt talia quibus cõueniunt extrema cõtradictiõis ipa non vniuocant ĩ aliquo: iſta maior ẽ falſa. nã omnia per ſe diuidẽtia aliquod cõmune ſunt talia. q de ipſis dicũtur extrema cõtradictionis ⁊ tamẽ vniuocantur in ipſo diuiſo. ita in proposito poſſunt iſta ſm ſe tota recipere predicationẽ cõtradictionis. ⁊ tamen poſſunt habere aliqd ſubſtractũ illis extremis illiꝰ cõtradictionis quod ẽ cõmune ambobꝰ. Ad cõfirmationẽ de neutro dico q cõceptus cõis duobus eſt neuter formaliter. ⁊ ita cõcedo cõcluſionẽ q cõceptus entis nõ eſt formaliter cõceptꝰ creati nec increati. ſi aũt intelligatur q iſte cõceptus eſt ita neuter q neutrũ cõtradictoriorꝫ dicat de eo falſuz ẽ. ita eſt in rationali ⁊ irratiõali q cõceptus aialis neuter ẽ formaliter ⁊ tamẽ illud quod cõcipit non ẽ neutruz ſz vere ẽ alterꝫ iſtorꝫ alterum. n. cõtradictoriorũ dicit de quolibet. ⁊ tamẽ non oportet quẽlibet cõceptum eſſe formaliter alterum conceptuz ꝓtradictoriorꝫ. Ad tertiuz patebit in ſecũdo articulo q deꝰ ⁊ creatura nõ ſunt primo diuerſa in ꝓcetibus tũ ſunt primo diuerſa in realitate quia in nulla realitate cõueniunt. ⁊ quõ eſſe poſſit cõceptus cõis ſiue ꝓuenientia in re vel in realitate in ſequenti q. dicetur. Ad aliud de attributiõe dico q attributio ſola nõ ponit vnitatem vniuocatiõis. qr vnitas attributiõis minor ẽ vnitate vniuocationis ⁊ minor vnitas non cõcludit maiorez. tũ minor vnitas põt ſtare cũ maiore vnitate: ſicut que ſunt vnum gnẽ ſunt vnũ ſpe. lz vnitas generis ſit minor q̃z vnitas ſpei. ita hic cõcedo q vnitas attributiõis non ponit vnitatẽ vniuocatiõis. põt tũ ſtare cũ ea lz hec formaliter nõ ſit illa. Et rẽplũ. ſpẽs eiuſdẽ generis hẽnt eẽntialez ordinẽ ſiue attributionẽ. ad pmũ illiꝰ generis er. 4. metha. ⁊ tũ cũ hoc ſtat vnitas vniuocationis. ſ. rõnis generis in ipis ſpecieb⁹. ita ⁊ multo magis oz eẽ in ꝓposito. q in rõne entis in q̃ ẽ vnitas attributiõis attributa hẽant vnitatẽ vniuocatiõis. qr nũq̃z aliqua cõparant vt mẽſurata ad mẽſurã. vel excedẽs. niſi in aliquo vno cõueniant. ſicut. n. cõparatio ſimplr ẽ in ſimplr vniuoco. 7. phy. ita oĩs cõparatio eſt in aliqualit vniuoco. qñ. n. dz ꝺ eſt pfectius illo. ſi q̃rat in quo ẽ qd pfectiꝰ oz ibi aſſignare aliqd cõe vtriq̃z. ita q oĩs cõparatiõis determiabile. cõe ẽ vtriq̃z extremo ꝓparatiõis. nõ. n. hõ ẽ pfectior hõre q̃z aſinus. ſz pfectius aial. ⁊ ita ſi aliqua cõparant in entitate in q̃ eſt attributio vniꝰ ad alterꝫ hoc pfectiꝰ eſt illo qd pfectiꝰ ens pfectiꝰ. g̃ oz entitatẽ eẽ aliquo modo cõmunem vtriq̃z extremo. Ita etiam poſſet argui de numero vel de diſtinctione. qr omnia numerata vel diſtincta habent aliquid commune. ſicut vult Auguſtinus. 7. de trinita. c. 7. vel. 26. tres pſone cõe ẽ eis illud qõ ẽ pſona. ita q determinabile termini nũeralis ſemp ẽ cõe oĩbꝰ numeratis q̃z Aug. Et cũ arguit de Diony. pz prius in 3° articulo q intentio Diony. eſt ad oppoſitũ. qr in tertio gradu nõ ſtat in ſola negatiõe. ſed in aliquo poſitiuo cõceptuz a nã accepto cui attibuit illa negatio. Ad Augm. rñdeo q illud bonũ cuius participatione alia bona ſunt qõ intelligit intelligendo hoc bonũ vel illud vl põt poni vle ad oĩa bona. ⁊ tũc eius participatiõe ſt alia bona ſicut ſpecies participant genus: velaliqõ in ferius participat ſuperius: vel põt intelligi bonũ per eẽntiã cuius vt cãc participatiõe alia bona ſunt ⁊ tũc verũ eſt q intelligendo illõ bonũ itelligo bonuz per eẽntiaz in vniuerſali ſicut intelligendo hoc ens intelligo ens in vli vt partẽ cõceptꝰ ⁊ in ente intelligo qõcunq̃z ens in vli Et cũ ſubdit. ſi potes illud p ſe noſſe dico q ly per ſe ſi refert nõ ad actũ cognoſcẽdi ſed ad obm puta q cognoſcat illõ bonũ qõ cognoſco in vli cũ iſta determinatione p ſe. ſ. q cõciperẽ bonuz cũ tali determinatione q ſit bonũ nõ dependẽs ⁊ bonũ p eſſentiã intelligo deũ: nõ tantũ tũc in conceptu cõmuni ſed in cõceptu ꝓpꝛio. Et tũc p hoc q dicit per ſe cõtrahit bonũ qõ erat cõe ⁊ fit ꝓpꝛiũ deo. ⁊ iſti inherẽdo p fruitionẽ eſt beatitudo loquẽdo de beatitudine vie. qr iſte cõceptꝰ eſt pfectiſſimus quẽ poſſumus habere in via cõcipiendo deũ nãliter.

Et iſta apparet eẽ intentio Aug. de li. arbi. c. 3. vbi dicit q de veritate. Noli quirere quid ſit veritas. ſtatim enim ſe opponent caligines imaginũ corporaliũ ⁊ nubila fantaſmatũ ⁊ pturbant ſerenitatem que pmo ictu dilurit tibi cũ dicerẽ veritas qõ nõ eſſet verũ ſi omnino eſſet alius cõceptꝰ entis vel bonis in deo acõceptu illorũ in creatura tũc enim bene eſſet querendũ quid veritas. qr tũc eſſet veritas querenda q̃ ẽ ꝓpꝛia ꝺo nec obijcerent ſe illi fantaſmata perturbãtia conceptũ veritatis vt ẽ ꝓpꝛia deo. qr iſte cõceptꝰ nõ habet fantaſmata ſibi correſpondẽtia pturbant enim conceptũ veritatis vt cõuenit loquendo de veritate in cõmuni ſicut alias expoſitũ eſt.

Si aũt aliqui ꝓtruiant vnũ eſſe conceptũ entis et tũ nullũ eſſe vniuocũ iſti ⁊ illi. Iſtud nõ eſt ad intẽtionez iſtius queſtionis. qr q̃tũcunq̃z illud qõ cõcipit ſit ſecundũ attributionẽ vel ordinẽ in diuerſis ſit tũ de ſe cõceptꝰ vnus eſt ita q nec habet aliaz rõnem ſm quã dicit ꝺe hoc ⁊ de illo cõceptus ẽ vniuocus.

Si etiaz alio modo proteraiat aliquis q conceptꝰ denominatiuus nõ eſt vniuocus. qr rõ ſbi nõ eſt rõ ꝑdicati. Hec videt inſtãtia puerilis. qr vno modo ꝑdicatũ denominatiuũ eſt mediũ inter ꝑdicatũ vniuocũ ⁊ equiuocũ Allio mõ vniuocũ ⁊ equiuocũ ſunt immediata apud logicũ. Primũ verũ eſt: accipiendo ꝑdicatũ vniuocũ ⁊ qõ vniuoce ꝑdicat. hoc eſt. ſ. q rõ eius ſit ratio ſbi ⁊ iſto mõ denominatiuũ nõ eſt vniuocũ. 2m etiaz verũ eſt: intelligendo de vnitate rõnis eius qõ predicat ſic vniuocũ eſt cuius ratio ẽ in ſe vna: ſiue illa ratio ſit ratio ſbi: ſiue denominet ſbm ſiue per accidẽs dicat de ſbo equiuocũ aũt cuiꝰ rõ eſt alia quomodocunq̃z illa rõ ſe habeat ad ſbm. Exem. animal eſt vniuocũ nõ tm vt dicit de ſpecibus ſuis ſed vt determinet p differentias ſuas. qr hz vnũ cõceptũ determinabilẽ p eas. ⁊ tm non dicit de differentis vniuoce ẽ ſb eſt in qd ita q ratio eius ſit ratio differentiarũ quomõ vniuoce dicit de ſpecieb⁹. Iſta etiã altercatio nihil ẽ ad ꝓpoſitũ qr ſi ens dicat ſm vnũ conceptuz ſui de deo ⁊ creattura: opz dicere q rõ entis ſit rõ ſbi dicet enim de vtroq̃z in qd ⁊ ita erit vniuocũ vtroq̃z modo.

Alia eſt opinio affirmatiua in alio extremo que ponit deum in genere. ⁊ habent p ſe auctoritatẽ Dam̃. in elemẽtario. c. 10. ſ. 2ẽ: Itẽ Boetij i libello ſuo ꝺ tri. vbi vidꝫ dicere q duo genera manẽt ĩ diuiſ ſb nõ pt itelligi tm̃ q̃z moduz aliquem ſimilem predicandi. quia 15. de trinitate. c. 5. dicit Auguſtinus ſic. ſi dicam eternus: immortalis: incorruptibilis immutabilis viuus. ſapiens. potens: ſpecioſus. iuſtus. bonꝰ. beatus. ſpiritus. horum omnium nouiſſimum quod poſui tm̃ quaſi vr̃ ſignificare ſubſtantiam. cetera vero

Opini. quorumdã antiquoꝝ ⁊ hãc ſeruabat albertꝰ de ſaxonia.

huius substãtie qualitates. Item idem. 5. de tri. c. ii videtur dicere q actio pprijssime conueniat deo: ergo non tñ manent modi predicãdi similes duobus istis generibus. ⁊ ita videtur q oporteat intelligere Boetium de illis duobus generib⁹ in se q mancãt.

Tertio ad hoc videt auctoritas Auerrois. x. methaphy. cõmento 7°. ⁊ incipit text⁹ ibi philosophus dicit aliquã esse vnã pmã substãtiaz que sit mensura aliarũ. Cõmentator vult q ille sit prim⁹ motor. ergo sicut in alijs generib⁹ primũ est aliquid illi⁹ generis. ita primus motor est aliqd de genere sbe. Ad hoc ratio prima ponit talis. q: potest cõcipi substantia creata ⁊ sba increata. ⁊ neuter conceptus ẽ simpliciter simplex. ergo resoluẽdo rem anebit ratio substantie indifferẽs ad vtrũq; contrahẽs. ⁊ sic indifferenter accepta videt esse ratio generis. Secũda ratio est. quia multa entia simplicia ponũtur in genere sicut angeli fm ponẽtes eos cẽ imateriales: accñtia etiã fm ponentes ea cẽ simplicia. ergo simplicitas dei non excludit ab eo rationem generis.

Teneo opinionem meam

mediã q cũ simplicitate dei stat q aliqs sit cept⁹ cõmunis sibi ⁊ creature. non tamen cõmunis vt genus. q: nõ conceptus dictus de deo in quid nec quali tercũq; dictus formali p̃dicatiõe de eo est pse in aliquo genere. Prima pars pbata est arguendo contra primam opinionem. Secundã partez probo per Augustinum. 7. de trinitate. c. 8. vel. 32. Manifestuz est deum abusiue substantiam vocari. ratio sua ibi ẽ quia substantia dicitur quod substat accidẽtibus. absurdum vero ẽ q deus alicui accidẽti substet: hec ratio sic tenet. Non enim intelligit q ratio substãtie sit substare accidẽtibus vt substãtia est genus. q: pmi sit ibi quod absurdũ est q substãtia relatiue dicat. Sed substantia vt est genus est limitata sicut statiz postea probabitur. omnis autẽ substãtia limitata capax est accidẽtis. ergo substãtia quecunq; que est in genere. potest substare alicui accidenti. deus nõ. ergo ⁊c. Itẽ arguit Auic. 8°. metha. c. 4. q deus nõ est in genere quia genus est pars. deus autem simpler est non habens partem ⁊ partem. ergo deus non est in genere. Iste due probatiões sunt simul per auctoritatẽ ⁊ per rationẽ. nunc ostẽdo propositum duob⁹ medijs. Et declarantur ex his que sunt propria deo. Primo ex ratione infinitatis. Secundo ex ratione necesse esse. Ex primo arguo dupliciter. Primo sic. cõceptus habens indifferentiam ad aliqua ad que non potest cõceptus generis esse indifferens. nõ potest esse conceptus generis. Sed quicquid dicit cõmuniter de deo ⁊ creatura est indifferens ad finituz ⁊ infinitum loquendo de essentialibus. vel saltez ad finitum ⁊ non finituz loquendo de quibuscũq;. quia relatio diuina nec est finita nec infinita. nullum autẽ genus potest esse indifferens ad finitum ⁊ infinituz. ergo ⁊c. Prima pars minoris pater: quia quicqd est in deo perfectio essentialis est formaliter infinitum in creatura vero finitum. Secundam partẽ minoris probo. quia genus sumit ab aliqua realitate. que fm se est potentialis ad realitatem a qua accipit dña. sz nullũ ifinitũ est potẽtiale ad aliqd. vt pz ex dictis in questione precedenti. Assumptum hoc patz auctoritate Arist̃o. 8. methaphy. c. 5. oz terminũ. i. diffinitionẽ esse orationẽ longã. q: significat de aliquo. ita q oz illud esse materiaz: ⁊ illud formã. Apparet etiã per rationẽ. q: si illa realitas a qua accipit gen⁹ esset vere tota quidditas rei. solũ genus cõplecte diffiniret genus etiã ⁊ differentia ñ diffinirent. quia ratio ex eis nõ indicaret pmo idem diffinito. vnaq; enim res est semel ipa. Et iõ illa ratio q

bis exprimeret eã non indicaret pmo idẽ diffinito vel quidditati illius rei. Hãc rationẽ aliqualit̃ p tractando intelligo sic. q in aliquib⁹ creaturis gen⁹ ⁊ differentia accipiunt ab alia ⁊ alia realitate. sicut ponẽdo plures formas in homine animal accipit̃ a sensitiua. ⁊ rõnale ab intellectiua. Et tũc illa res a qua accipit̃ genus vere est potẽtialis ⁊ perfectibilis qua accipit̃ differentia. Aliter quãdo ibi nõ sunt res ⁊ res sicut in accidẽtib⁹. saltẽ in vna re ẽ aliqua prima realitas a qua sumit̃ genus. ⁊ alia realitas a qua sumitur differentia dicatur pma. a. seda. b. a. fm se est potẽtiale ad. b. ita q precise intelligendo. a. ⁊ precise intelligendo. b. a. vt intelligit̃ in primo instanti nãe in quo precise est ipsũ. a. pfectibile eẽt. a. per. b. sicut si esset res alia. Sed q nõ pficit̃ realiter per. b. hoc est propter identitatez. a. ⁊. b. ad aliquod totũ cui realiter primo sunt eadez. qõ quidẽ totũ primo pducit̃. ⁊ in ipo toto ambe simul iste realitates pducunt̃. si tamen altera istarũ sine altera pduceret̃ vere essz potentialis ad eaz ⁊ vere esset imperfecta sine alia. Ista aũt compositio realitatũ potẽtialis ⁊ actualis mima est que sufficit ad rationez generis ⁊ dñie. Et ista compositio non stat cũ hoc q q̃libet realitas in aliquo sit infinita. Realitas enim si esset de se infinita quãtuncunq; p̃cise sumpta nõ eẽt in potentia ad aliquã realitatẽ. igit̃ cũ in deo quecũque realitas essentialis sit formaliter infinita: nulla est a qua formaliter possit accipi ratio generis.

2°. ex eodẽ medio arguo sic. Conceptus speciei non ẽ tñ cõcept⁹ realitat̃ ⁊ modi intrinseci eiusdẽ realitat̃ q: tũc albedo posset ẽe gen⁹ ⁊ grad⁹ intrinseci albedinis possent esse differẽtie specifice. illa aũt p que cõmune aliquod cõtrahit̃ ad deũ ⁊ creaturã sunt finitũ ⁊ infinitũ que dicunt gradus intrinsecos ipsius. ergo ista cõtrahentia nõ possunt esse vere differentie nec cũ contracto cõstituũt. ita cõpositũ cõceptũ sicut oz cõceptũ speciei esse cõpositũ. imo cõcept⁹ ex tali contracto ⁊ cõtrahente ẽ simplicior q̃ possit esse conceptus speciei. Existis medijs de infinitate habet euidentiã ratio alia Augu. superius tacta de subsistere accidenti. Habet etiã euidentiaz ratio Augu. 8. methaphy. de partialitate generis supra tacta. quia nunq; est genus sine aliqua partiali realitate in specie que nõ põt esse in vere simplici. Arguo ergo 3° ex 2° medio. s. ex ratiõe necesse esse. Et ẽ argumentũ Auice. 8. methaphy. c. 4. Si necesse esse hz genus ergo intẽtio generis vel erit ex se necesse esse vel nõ. Si primo mõ tũc nõ cessabit quousq; sit ibi differentia. Hoc intelligo sic: q genus tunc includeret differentiã. q: sine illa nõ est i actu vltimo ⁊ necesse esse ex se est in actu vltimo. Si aũt gen⁹ includat totã differentiã tunc nõ est genus. Si dest̃ 2m membrũ sequit̃ q necesse eẽt cõstitutũ ex eo qõ non est necesse esse.

Quo ad illud

qõ addit̃ i questione de q°cũq; formalit̃ dcõ dedo dico q nihil tale ẽ genere pp idẽ. q: nihil dicitur de deo formaliter quod est limitatum. quicquid autem est alterius generis quomodocunq; sit illi⁹ generis est necessario limitatum. Sed tunc est dubium qualia sunt illa predicata que dicuntur de deo formaliter vt sapiens. bonus. ⁊c. Respondeo q ens prius diuiditur in infinitum ⁊ finitum. q; in decem genera. quia alterum istorum scilicet ens finitum est commune ad decem genera. ergo quecunq; conueniunt enti vt indifferens ad finituz ⁊ infinitũ. vel vt est proprium enti infinito conueniunt sibi nõ vt determinatur ad genus sed vt prius. ⁊ per consequens vt est transcendens ⁊ extra omne genus. quecunq; ergo sunt cõmunia deo: ⁊ creature iunt talia

que conueniunt enti vt est indifferens ad finitum ⁊ infinitum. vt enim conueniunt deo sunt infinita. vt creature sunt finita ergo illa per prius conueniūt enti quam ens diuidatur in decem genera. ⁊ per consequens quodcunque tale est transcēdens.

Sed tunc est aliud dubiū quomō ponitur sapientia trāscendens: cum nō sit cōmunis omnibus entibus ⁊ trāscendentia videnť cōmunia omnibus. ꝛ°. si de ratione generis generalissimo non est in se habere plēs sō se species sed nō habeť aliqō superueniens genus sic hoc predicamentū quando quia nō habet superuēiēs genus ē generalissimū: ꝫ paucas habeat species aut nullas ita trāscendens quodcunque nullū habet genus sub quo contineať vñ de ratione transcēdentis est nō habere predicamētū superueniens nisi ens. Sed q ipsū sit cōmune ad multa ⁊ ferioꝛa hoc accidit. ꝫ ꝫ er alioꝛ: q ens nō tm̄ habet passiones cōuertibiles simplices sicut vnū verꝫ bonuꝫ ⁊c. Sed habet aliquas passiones vbi opposita distinguunť ꝓtra se sicut neče esse vel possi' actus vl' potentia ⁊ hi⁹. Sic añt passiones cōuertibiles sūt transcendētes q cōsequūť non ens inquantuꝫ determinatur ad aliquod genus. ita ⁊ passiones disiuncte sunt transcendentes ⁊ vtruꝫ membruꝫ illius disiuncti est transcendens. quia neutruꝫ determinat suum detetminabile ad certum genus ⁊ tamen vnuꝫ mēbrum illius disiuncti est speciale formaliter non cōueniens nisi vnienti. sicut neče est in ista diuisione neče vel possi' ⁊ infinituꝫ in ista diuisione finituꝫ vel infinitū ⁊c. Ita etiaꝫ potest sapientia esse transcendens ⁊ quodcunqꝫ aliud quod est cōmune ⁊ deo ⁊ creature. licet aliquod tale dicatur de solo deo ⁊ ō nulla creatura. aliquod autē de deo ⁊ creatura aliq̄ Mō oportet autē transcēdens vt transcendens dici de quocunqꝫ ente: nisi sit cōuertibile cū primo transcendēte, ſ. cū ente.

S.t. p̄ pte sum me arti 5. q'. 3.

Alii probāt quarto modo deuꝫ non esse in genere. quia cōtinet i se perfectiones omniuꝫ generū. Sed istud argumētuꝫ nō valet. quia continens aliquid continet illud per modum sui. Substātia enim que modo est genus generalissimū vt accipitur pro omnibus speciebus inferioribus cōtinet virtualiter oia accidētia. ita q si ō ns sola indiuidua sb̄aruꝫ causaret: illa haberēt in se vtutem vñ causarēt oia accidētia. Et tm̄ nō propter ꝫ negātur substātie create esse i genere quia cōtinet virtualiter accidētia per modū sui nō per modū accidētium igiť ex hoc solo q deus cōtinet perfectōes oīuꝫ generum nō sequitur ipsum nō esse in genere. quia sic cōtinere nō excludit finitatem ista enim virtualiter cōtinere ñ ē esse infinituꝫ Sed ex absoluta infinitate dei hoc sequitur sicut prius dictum est. Sed cōtra hoc instatur q infinitas simpliciter nō cōcludit propositum quia philosophus. 6. topichoꝛuꝫ increpat diffinitionem lineę recte. hanc scilicet. Linea recta est cuius medium nō erit extrema. per hoc q si infinita linea esset: recta esse posset nō autē haberet tunc medium nec extrema siue fines nō est autem aliqua diffinitio icrepāda quia nō cōuenit illi quod impossibile est esse in genere. ergo nō est impossibile lineam ifinitam esse in genere. Et per cōseqns infinitas nō necessario excluditur a genere Respondeo p° ad intentiōeꝫ auctoritať q linea recta ē q°dā totū p accns. t Et si ꝫ totū diffiniať assignabiť vñ diffinitio coꝛꝛespōdens linee. ⁊ alia coꝛꝛespōdens recto. illud quod coꝛꝛn̄debit recto loco diffinitiōis nō contradicet foꝛmaliter infinito. quia rectum non cōtradicit foꝛmaliter ifinito. ⁊ cuicūqꝫ repugnat foꝛmaliter diffinitio eideꝫ repugnabit ⁊ diffinituꝫ. Nō autē in diffinitione illa quā increpat pbus assignatur

tāq̄ diffinitio recti ē hoc habere mediū inter extrema. istud foꝛmaliter repugnat infinito. ergo oporꝛtet q si diffinitio ista eēt bona q rectuꝫ foꝛmaliter repugnaret infinito. Sꝫ hoc est falsum ꝫ vtualiter repugnet infinito. quatenꝰ sōm suū scilicet linea foꝛmalit repugnat infinito. nō ergo intendit dicere plus q linea infinita pō esse in genere: sed q rationi recti non repugnat foꝛmaliter infinitas. Et ideo illa diffinitio cui repugnat foꝛmaliter ifinitas nō est recti inq̄ꝫtum rectum. nō enim increpasset istaꝫ. Linea recta est longitudinis sine latitudine cuius extrema sunt duo pūcta eque ꝓtensa. qꝛ hic eēt aliqd repugnans infinitati. sed illud assignareť tāq̄ ratio linee non tāq̄ ratio recti: ⁊ tūc bene assignareť q̄ tūc ipi linee repugnet infinitas. ⁊ ideo bene assignareť diffinitio sibi coꝛꝛespōdens. cui repugnat infinitas. Sed alia ē difficultas ad rem. vtrū linea infinita possit eē in genere quātitatis. ⁊ si sic. non videntur valere due rationes sumpte ex infinitate. Respondeo. nunquā ad summum i inferioꝛi sequitur summū in superioꝛi nisi illud inferius sit nobilissimum contentum sub illo superioꝛi. Sicut non sequitur perfectissimus asinus. ergo perfectissimum animal. sed gratia materie sequitur perfectissimus homo. ergo perfectissimum animal. quia homo est perfectissimuꝫ animalium. igitur non sequitur optimum siue perfectissimum ens ad perfectissimum aliquid eoꝛum que cōtinentur sub ente. nisi illud sit simpliciter perfectissimum sub ente. quantitas autem non est tale nec aliquid alicuius generis. quia quodlibet est limitatum imo nihil est tale nisi quod est perfectio simpliciter quod ex se potest esse infinitum. ⁊ ideo non sequitur perfectissima quātitas. ergo perfectissimū ens. nec etiam sequitur de aliqua re alicui⁹ generis sed tamē sequitur perfectissima veritas vel bonitas. ergo pfectissimum ens. Ita ergo ⁊ cum infinito quod nō tātum dicit perfectionē sūmam. sed etiā non possibilē excedi. non sequitur infinitum ens nisi ꝓcise ad infinitum tale: quod est perfectissimum in quo est ratō entis. quod. ſ. dicit perfectionem simpliciter. Et iō ꝫ esse quantitas infinita in ratione quantitatis. cuꝫ tamen quantitas non sit perfectio simpliciter. nō sequitur q sit infinitum ens. quia non sequiť q sit ens quod non potest excedi in perfectione. esset igitur infinita linea in genere quantitatis. quia esset limitatum ens simpliciter ⁊ excessum a simpliciter perfectioꝛi ente. sed infinitum ens simpliciter non potest esse in genere. Et ratio est quia ꝓma infinitas non tollit ommem potentialitatem quaꝫ requirit ratio generis. sed tm̄ ponit infinitatem ſm quid alicuius imperfecte entitatis in qua. vt illa est. bene potest eē compositio in quocunqꝫ gradu illa ponatur. sed secūda infinitas necessario tollit omnem potentialitatē sicut ꝓius declaratum est. Contra ista obijciť. qꝛ tunc ponuntur contradictoꝛia concedēdo conceptuꝫ communem dictum in quid de deo ⁊ creatura: ⁊ negando deum esse in genere. Omnis enim conceptꝰ dictus in quid si est conceptus cōmunis: vel est conceptus generis vl' diffinitionis. alioquin erunt plura ꝓdicata q̄ docuit Aristo. in ꝓmo topicoꝛum.

Ad istnd dico q nō sunt cōtradictoꝛia quod patet auctoritatib⁹ Aug. 7. de tri. c. 8. vbi ꝓi⁹. vbi negat deum esse sb̄am. ⁊ tamen concedit q ꝓꝓrie ⁊ vere est essentia. sed si esset cōceptꝰ aliquis equiuocus essentie vt cōuenit deo ⁊ creature. ita posset esse conceptus equiuocus substātie ⁊ posset deus dici substātia sicut essentia. Similiter Auice. 8. metaphysice. c. 10. vbi negat deuꝫ eē in genere concedit ipsuꝫ ibi esse substātiam. i. ens nō in alio. Et q accipiat ens nō equiuoce ab illo conceptu secundum quem

dicitur de creatura videtur per ipsum primo meta phy. vbi dicit q ens in se non habet principium q propter scientia non inquiret principia entis absolute. sed alicuius entis. Si autem ens haberet alium conceptum in deo ⁊ creatura bene entis esset principium secundum se quia entis secūdum vnuz conceptum esset ipsum ens principium alium conceptum. Cum autem arguis si est dictum ngd igitur est genus vel diffinitio. Respōdeo Ari stote. octauo metaphysice docet qualem predicatū dictum in quid sit diffinitio. inducit enim ibi contra ydeas platonis dicta antiquorum quos in hoc approbat dicentes terminum esse rationem longaz

Et post subdit quare substantie est cuius contingit esse terminum ⁊ rationem puta composite siue sensibilis fuerit siue intellectualis primorum autez ex quibus hoc non est supple diffinitio Et subdit rationem. Si quidem aliquid de aliquo significat ratio diffinitiua. hoc debet intelligi virtualiter non formaliter sicut alias dictum. Et subdit oportet hoc quidem esse vt materiam. illud vero vt formam. Ex quo videtur ibi arguere q ydea si poneretur nō esset diffinibilis ⁊ si ratio sua aliquo modo valeret propter simplicitatem ydee. multo magis negaret ipse diffinitionem a deo cuius est summa simplicitas. sequitur igitur ex auctoritate eius, quod nihil est dictū in qd ō ōo vt diffinitio. Ex eodē sequitur q nihil omnino dicitur de deo in quid vt genus quicquid enim habet genus potest habere differentiam ⁊ diffinitionem quia septimo meta. capitulo. vigesimotertio aut genus nihil est propter species. aut si est. est quidem vt materia. ⁊ tunc cuius est genus illius oportet ipsum ponere posse habere differentiaz tanquam formam. si igitur aliquid est dictum de deo in quid. arguendo ex auctoritate Aristo. constructiue non ōstructiue. sequitur q illud non sit genus nec diffinitio sed cum infers est genus vel diffinitio quia Aristote. nō dixit esse aliqua predicata in quid dicta ergo non sunt alia. arguis ab auctoritate destructiue. ⁊ est fallacia consequentis. Sed dices tunc Aristo. non tradidit sufficienter omnia predicata in quid dicta. Respōdeo philosophus in primo thopicoruz. cum distinxit predicata propter distinctiōem probleumatum. quia diuersa pbleumata habent diuersum modum terminandi ex diuersitate predicatorum. non ergo enumerat ibi omnia p̄dicata. qui non differētiam specificam licet differē tiam generalez collocauerit sub genere ⁊ tamen differentia specifica habet propriam rationem predicandi Spēs etiam habet propriam rationem predicati aliam a diffinitione alioquin male poneret porphy. quinqz vniuersalia Non igitur insufficiēter distinxit ibi Aristo. predicata quia distinxit omnia de quib⁹ probleumata querenda requirunt speciale artem terminandi: quam ibi intendebat tradē transcendentia autem non sunt talia predicata quia nō sē de eis spālia pbleumata pbleuma. n. p̄supponit aliquid certum ⁊ querit dubium ex septimo meta. capitulo vltimo. Ens autem ⁊ res imprimuntur in anima prima impressione secundum Auice. primo metha. capitulo quinto. ⁊ ideo de cōceptib⁹ illis communissimis non sunt probleumata per se terminabilia. Non. n. igitur oportuit ea videlicet numerari int predicata probleumatum. Sed nunquid Aristoteles. ista predicata generalia nusquam docuit. Respondeo ex octauo metha phy. docuit nihil dici de deo vt genus ex auctoritate preallegata. Et tamē docuit vniuoce dici de deo ⁊ creatura veritatem secundo metha. sicut supra allegatum est. principia sempiternorum esse verissima: ⁊ in hoc docuit entitatem vniuoce dici de deo ⁊ creatura. quia subdit sibi secundo methaphysice. q sicut vnumquodque se habet ad esse sic ad veritatem. patet etiam secundum eum q si ens dicatur de deo q hoc erit secūdum quid. ergo in istis docuit implicite aliquod predicatum transcendens dici in quid. ⁊ non esse genus nec diffinitionem. ⁊ aliqua p̄dicata trascendentia dici in quale vt verum. ⁊ non esse propria: nec tamen accidentia secundum quod ista vniuersalia competunt speciebus aliquorum generum. quia nihil quod est species alicuius generis conuenit deo aliquo modo. Docuit etiam idem aliquo modo quarto thopicorum. in fine si sequitur inquit aliquid semper ⁊ non conuertitur. difficile est separare quod non sit genus ⁊ subdit potest vti eo vt genere quod semper est consequens cum non cōuertatur quasi dicat hoc expedit opponenti. ⁊ subdit. deinde. alio autem protendente non in omnibus obedire. quasi dicat hoc expedit opponēti. ⁊ subdit dei de. alio autem protendente non in omnibus obedire. quasi dicat hoc expedit respondenti nō concedere omne consequens non conuertibile esse predicatum vt genus. Et si non loqueretur de predicato dicto in quid non haberet apparentiam illud quod ipse docet opponentem vti tali vt genere. ergo innuit ibi quod aliquid est commune predicatum dictuz in quid. quod non est genus. Et quod loquitur de predicatione in quid. videtur per exempla sua. tranquilitas est quies. predicatio enim in abstractis nō est predicatio in quale. vel denominatiua. ergo. etcetera.

Ad argumenta Pro secunda opi. Ad Damas. respondeo. ly multa verba dicat in diuersis locis que videtur dicere deum esse in genere: vnum tñ verbū quod dicit in elementario cap. 4. soluit oia. ibi. n. dicit sic. Substātia que cōtinet sup substantialiter increatam veritatem cognoscibiliter autem ⁊ contentiue omnez creaturā genex ē gen⁹. nō igit dicit sbaz que ē genus continere ptētiue deitatē sicut ptinet creaturam. sed supsubstātialiter. hoc est accipiēdo illud qō ē pfectionis in substantia p̄m q est genus ⁊ relinquēdo illud qō ē impfectiōis. quō dicit Auic. 9. metha. deū cē ens p se. Ad Boetium dico q nusqz inuenitur dicere in libello illo q duo genera manent in diuinis. nec breuit gnā nec dōia genex. nec ēt modi eorum. nec rōnes eox manēt ibi. quia sicut genera ⁊ ea q̄ in eis sūt limitata sūt: ita ⁊ modi ⁊ rōnes eox loqndo de rōib⁹ p̄me intētiōis q̄ fūdāt in istis. q in limitato nō pōt aliqd fūdari nisi limitatū. dicit tñ Boeti⁹ i libel. suo de tri. ca. p̄mo. q enumerat p̄dicat̄ p̄ sigs i diuinā p̄dicationē querterit oia mutāt̄ q̄ mutari p̄sūt ad aliqd vo oio ñ mutat̄ ibi. Et. j. cēn⁹ ptinz vnitatē relatio multiplicat trinitatez. Et ex istis accipit q innuat sbam relationez māere i diuinis. Sz exp̄sse dicit ibi q nec sba q̄ est gen⁹ nec aliqd ei⁹ manere ibi dicit. n. cuz dicim⁹ deus sbam significare videmur sed eā q̄ sunt vltra sbam quomodo Dam. sbam dixit sbaliter. Intēdit ergo q duo modi predicandi sūt in diuis. scilicet predicati relatiui ⁊ eēntialis. quos modos Aug. magis exp̄mit. v. ō tri. ca°. 6. vel. io. ad se ⁊ ad aliud: ⁊ oia predicata formaliter dicta de deo sub altero istorū membrorum ptinentur. Sed sb p° mēbro cōtinent multa p̄dicta q̄ hūt simile modū p̄dicādi q̄litatē ⁊ q̄ntitati nō aūt sola illa q̄ hūt similē modū p̄dicādi ill⁹ q̄ sūt de p̄dicamēto sbstātie sb sc̄o aūt mēbro cōtinent oia q̄ hūt simile modum p̄dicādi qbuscunqz relatiuis siue sint relatiua pp̄e siue nō. Sz āre oia eēntialia dicant p̄cise p̄dicari scōum sbam ⁊ p̄ ea distinguant p̄dicata dicta ad ali

q̄d cũ tñ illa p̄dicata dicta ad aliqd trãseãt p̄ identitatẽ in sũbam sicut ⁊ alia. R̄ō assignabit in sequẽti q̄one de attributis. dubitatione secũda ꝑ solonẽ p̄n cipalẽ. Ad Auer. dico q̄ nõ vī hẽre intẽtionẽ magistri sui Arist. q̄: Ari. in. c. 4. illi⁹ decimi q̄rit an in sũbijs sit aliqd vnũ qõ sit mẽsura alio⁹. an hoc sit ipsum vnũ. Et p̄bat ex intẽtione ꝑ P̄latonẽ. q̄ non sit ipsuz vnũ. sed aliqd cui ꝓuenit ipm vnũ sicut ẽ de oib⁹ alijs generib⁹ loquẽdo de vno ⁊ de oib⁹ alijs mẽ suratis in illis generib⁹. Et cõcludit in fine q̄re siqui dẽ in passionib⁹ ⁊ q̄litatib⁹ ⁊ quãtitatib⁹ ipm vnũ aliquid vnũ. sed nõ hoc ipsi⁹ sẽ bẽ sz in substãtijs necesse ẽ silr se hẽre. silr. n. se hz in oib⁹. Sup quã ꝛam põit cõ mẽtato⁹ vba p̄allegata. Sed si p̄m⁹ moto⁹ poneret mẽsura ipsi⁹ generis sẽ bẽ ipsũ vnũ poneret mẽsura. q̄: p̄mus moto⁹ ꝓpter simplicitatẽ suã multo vi us eẽt hoc ipsum vnuz q̄z ydea ꝑplatonis. Quid igit̄ est mẽsura p̄ma ipsi⁹ generis. R̄ndeo aliq̄ sba illi⁹ generis p̄ma cui cõuenit vnitas. nõ est aũt p̄mus moto⁹ mẽsura intrinseca illi⁹ generis sicut nec alio⁹ quaten⁹ tñ ẽt est mẽsura extrinseca oĩum aliquo mõ ⁊ immediatius mẽsura sũbarũ que sunt perfectio⁹a entia q̄z accñtium que sunt remotio⁹a ab ipsa. nulli⁹ tñ generis est mẽsura intrinseca. Ad p̄mã rõnem dico q̄ si sũbam abstrahas a creata ⁊ increata nõ accipit sũba vt est cõcept⁹ generis generalissimi. q̄: in creata repugnat sũbe hoc mõ. q̄: sba hoc mõ includit limitationẽ. Sed accipit ibi sba p̄ ente in se ⁊ nõ ente in alio cui⁹ cõcept⁹ p̄o⁹ est ⁊ cõmunio⁹ cõceptu sũbe vt est gen⁹. sicut patuit per Aui. vbi. s. Ad aliam rationẽ ꝓcedo q̄ cõpositio rei ⁊ rei non regrit̄ in ente in genere. sed regrit̄ cõpositio realitatis ⁊ realitatis quarũ altera p̄cise sũpta in p̄mo signo nãe est in potẽtia ad alterã ⁊ perfectibilis per alterã. talis aũt cõpositio nõ põt eẽ realitatis infinite ad realitatẽ infinitã oĩs aũt realitas in deo ẽ infinita formaliter. sicut sup̄ declaratum est. ergo ⁊c.

Ad primum argumentum

p̄ncipale cõcedo q̄ iste cõcept⁹ dict⁹ de deo ⁊ de creatura intẽditur per aliquos cõceptus: dicẽtes q̄le: ꝑhentes. Sed ipse ꝓcept⁹ dict⁹ in qd nõ est cõceptus generis: nec illi cõcept⁹ dicẽtes q̄le sunt cõcept⁹ differentiarũ. q̄: iste cõcept⁹ qdditatiuus ẽ cõis ad finituz ⁊ infinitũ q̄ cõitas nõ põt eẽ in conceptu generis. Isti ẽt ꝓcept⁹ ꝑhẽtes dicũt modũ intrinsecũ ip̄i⁹ cõtracti ⁊ nõ aliquã realitatẽ perficiẽtẽ illam. differẽtie autẽ nõ dicũt modũ intrinsecũ realitatis alicuius generis q̄: in quocũq̄z gradu intelligat̄ aialitas nõ ꝓpter hoc ũenit̄ rõnalitas vel irrõnalitas eẽ modus intrinsecus aialitatis. sed adhuc itelligit̄ aialitas in tali gradu vt pfectibilis a rõnalitate vel irrõnalitate. Sed hic est vnũ dubiũ. quõ põt cõcept⁹ cõis deo ⁊ creature realis accipi nisi ab aliq̄ realitate eiusdẽ generis. ⁊ tunc videt̄ q̄ sit potẽtialis ad illã realitatẽ a qua accipit̄ cõcept⁹ distinguẽs vel dic̄e sicut ꝓus argutum ẽ de ꝓceptu generis ⁊ dic̄e. ⁊ tũc stat argumẽtũ supius factũ p̄ p̄ma opi. q̄ si eẽt aliq̄ realitas distinguẽs i re ⁊ alia distincta vī q̄ res sit cõposita q̄: hz aliqd quo ꝓueniat ⁊ differat. R̄n. q̄ q̄ intelligit̄ aliq̄ realitas cũ mõ intrinseco suo ille cõcept⁹ nõ est ita simplr simpler q̄n possit cõcipi illa realitas absq̄z mõ illo. sz tũc ẽ ꝓcept⁹ impfect⁹ illi⁹ rei põt ẽt ꝓcipi sub illo modo. ⁊ tũc ẽ cõcept⁹ pfect⁹ illi⁹ rei. Exẽm si eẽt albedo sub io. gradu intẽtionis q̄z tũ cũq̄z eẽt simpler oĩno in re. posset tñ ꝓcipi sub rõne albedinis tãte ⁊ tũc pfecte cõciperet̄ cõceptu adeq̄to illi rei vel posset cõcipi precise sub rõne albedinis. ⁊ tũc cõcipiet̄ cõceptu imperfecto ⁊ deficiẽte a perfectione rei. ꝓcept⁹ aũt impfect⁹ posset eẽ cõis illi albedini ⁊ alij. ⁊ cõcept⁹ pfect⁹ ꝑti

us eẽt. regrit̄ igit̄ distinctio inter illud a quo accipit̄ cõcept⁹ cõmunis ⁊ illud a quo accipit̄ cõcept⁹ ꝑtiꝰ nõ vt distinctio realitatis ⁊ realitatis. sed vt distinctio realitatis ⁊ modi ꝑtij ⁊ intrinseci eiusdẽ. q̄ distinctio sufficit ad hñdum pfectũ cõceptũ vel impfectũ de eodẽ quoꝛ impfect⁹ sit cõis ⁊ perfect⁹ sit ꝑtius. sed cõcept⁹ generis ⁊ dic̄ie regrunt distinctionem realitatũ nõtñ eiusdẽ realitatis pfecte ⁊ impfecte cõcepte. Istud põt sic declarari. si ponam⁹ aliquẽ intellectũ pfecte moueri a colore ad intelligẽdũ realitatem coloris ⁊ realitatẽ dic̄ie quãtũcũq̄z hẽat pfectum ꝓceptũ adeq̄tũ p̄me realitati. non tñ hz in hoc conceptum realitatis a quo accipit̄ differentia. nec econuerso. sed̃ habet ibi duo obiecta formalia: quia nata sunt terminare conceptus proꝛios distinctos.

Si autem tñ esset distinctio in re sicut realitatis ⁊ sui modi intrinseci rei non posset intellectus habere ꝑtium conceptũ illius realitatis. ⁊ non habere conceptum illius modi intrinseci rei saltẽ vt modi sub quo conciperet̄ hz ille modus non conciperet̄ sicut de singularitate concepta ⁊ mõ sub quo dicit̄ cõcipi vt patet alibi. Sed in illo perfecto conceptu haberet vnũ obiectum adequatum illi. scz realitati sub modo. Et si dicas saltem conceptus cõmunis est indeterminatus ⁊ potentialis ad specialem conceptum ⁊ realitas ad realitatem vel saltem nõ erit infinitus. quia nullum infinitũ est potentiale ad aliquid. Concedo q̄ conceptus ille cõmunis deo ⁊ creature est finitus. hoc est non est de se infinitus positiue ita q̄ de se includat infinitatem: q̄: si esset infinit⁹ non esset cõmunis de se finito ⁊ infinito. nec est de se finitus positiue. ita q̄ de se includat finitatem: q̄: nõ tunc competeret infinito. sed est de se indifferens ad finitum ⁊ infinitum ⁊ ideo est finitus negatiue. i. nõ ponens infinitatem. ⁊ tali finitate est determinabilis per aliquem cõceptum. Sed si arguas ergo realitas a qua accipit̄ est finita non sequitur. non enim accipitur ab aliqua reali realitate vt conceptus adequatus realitati sine vt perfectus conceptus illi realitati adequatus sed vt diminutus vel impfectus intantũ etiam q̄ si illa realitas a qua accipitur videretur perfecte ⁊ intuitiue. intuens ibi non haberz distincta obiecta formalia. scilicet realitatem ⁊ modũ sed idem obiectũ formale: tamen intelligens intellectione abstractiua ꝓpter intellectionis illius imperfectionem potest vnũ habere proꝛ obiecto formali hz nõ habeat alterum. Istud etiã põt vlterius dec̄larari si cuiuslibet vniuersalis ponit̄ esse ꝑtiuz indiuiduum aialis ꝑtium indiuiduum hominis: ⁊c. tunc non tñ conceptus generis est potẽtialis ad conceptum differentie sed ꝑtium indiuiduuz generis est potẽtiale ad ꝑtium indiuiduum differentie. si autẽ aceipiamus ꝑtium indiuiduum huius conceptus ens quod indiuidũ est in deo. ⁊ proꝛiũ indiuiduum huius quod est infinitum. idem indiuiduum est nec est potentiale ad seipsum. Sed saltem queres quare entitas non habet ꝑtium indiuiduum in re quod sit in potẽtia ad indiuiduum determinantis vt p̄mo intelligatur hoc ens q̄z infinitũ

R̄espondeo q̄ quando aliquid de se esse ⁊ non tãtum capar illius esse. tunc etiam est de se habens q̄z libet condutionem necessario requisitam ad eẽ. ens autem vt conuenit deo. scilicet ens per essentiam ẽ ipsum esse infinitum ⁊ non aliquid cui tñ ꝓuenit ipsum esse. ⁊ ideo ex se est hoc ⁊ ex se infinitũ vt q̄si per ꝓus intelligatur aliquo modo infinitas esse modus entitatis per essentiã q̄z ipsum intelligat̄ hoc esse. et ideonõ oporꝛtet querere quomodo hoc ens sit infinitum quasi per ꝓus cõueniat sibi singularitas q̄z ifinitas. ⁊ ita est vniuersaliter in his que p̄nt esse entia ꝑ

ēntiā nō per participationez tale ꝑmo determinat̄ exse vt sit tale per ēntiā. ⁊ vt sit infinita tale ⁊ vt sit hoc de se. Et si arguis induiduū includit indiui-duū. g̃ cōmune includit cōmune. ergo si hoc ens iclu dit infinitatē hanc. ⁊ ens in cōmuni includet infinita tem in cōmuni. ℟ndeo cōsequentia nō valet. qz indi uiduū includit pfectionē aliquā quam nō includit cō mune ⁊ ꝓpter illam pfectionē pōt formaliter inclu-dere infinitum. ⁊ tū cōmune ex rōne cōcept⁹ cōmūis non includit illū vt ꝯceptū inclusuz. sed ē aliquo mō determinabile per ipsum. Ad Aluic. 2. metha. pz per ipsum. 8. metha. vt dictū est. Ad Dam̃. 5. patz p magr̃m distin. 19. qz ponit ibi specie paliqua simi litudine speciei ad indiuidua. est tñ maior dissimili tudo ſm Augu. ⁊ ideo Augu. de trini. negat ibi spe-ciem ſicut ⁊ genus. Unde illa diffinitio ℙporphy rij. species dicitur que predicat̄ de pluribus in quid debet intelligi q̄ in illis pluribus plurificet̄ species ſm naturam. in personis autez diuinis nō plurifica-tur natura diuina. Species etiam ſm se habet re alitatē correspondētem sibi potētialem ad ꝓpriaz re alitatem indiuidui. eēntia diuina nullo modo est po tentialis ad relationem sicut dictuz fuit supra distin ctione. 5. q. secūda. Ad vltimū de sapiētia. dico q̄ non est species generis vt transfertur ad diuina. nec ſm illam rationē transfert̄. sed ſm rationē sapientie vt est trāscendēs. quomodo aūt tale pōt eē transcen-dens dictuz est superius in 50. p̄ncipali articulo. 3.

Dubiū tñ est de hac sapientia que ē in nobis. vtz sit indiuiduū sapiētie transcēdētis ⁊ qualitatis an al terius tñ. q̄ nō vtriusq; videt̄. qz nihil idem contī-netur sub diuersis predicatis dictis in quid de eodē non sub alternis. sapia autē trāscendēs ⁊ qualitas nō sub alterna sunt ergo ⁊c. Itē sapia transcēdens est pas sio entis. ergo ens nō dicit̄ de ea in qd nec econuerso. ex di. 3. igit̄ nec aliqd in quo includit̄ sapiētia trāscē-dēs includit ens in qd qz tūc illō eēt ens per accidēs includeret enim eēntialiter rōnem subiecti ⁊ passio nis que nō faciūt aliqd vnū per se sed tñ per accñs.

Si hec argumēta valēt vnū videt̄ dādū. s. q̄ sapi entia in nobis vel sit tñ indiuiduū sapiētie trāscēdē tis vel tñ generis qualitates nō videt̄ dādū scōm. qz tunc non esset in nobis pfectio simplr̃ qō videtur cōtra Aug. 15. de ciui. c. 3. oīs circa nos creatura cla-mat ⁊c. Si p̄mū detur. ergo nō oīs habit⁹ formalit̄ ē in genere qualitatis. sed oēs sunt transcēdētes q̄ im portant perfectionem simpliciter.

Ad ero vtrum cū sim

q plicitate dei possit stare aliquo mō di-stinctio pfectionū eēntialiū p̄cedens ali quo mō oēm actū intellect⁹. Arguo q̄ ñ Aug. 15. de tri. c. 3. Mō sicut in creatura sapia ⁊ iustitia sūt due q̃lītates ita in deo. sed que iu-stitia ipsa est ⁊ bonitas. Ex hoc arguo p̄dicatio in ab stractis nō est vera nisi p se p̄mo mō. g̃ista sapia ē vi tas ē p se p̄mo mō. Et ita nullo mō ē distinctio inter ſōm ⁊ p̄dicatū. sed ſubm p se includit p̄dicatū. qz hoc ptinet ad p se p̄mo mō. g̃ ⁊c. Cōtra Dam̃. li. j. c. 4 si iustū si bonū si qd tale dixeris nō nām dicis dei. ſz q̃ circa nām. dicis aūt aliqd qō p̄cedit oēz actū inte⁹ g̃ ante opus ⁊ actū intellect⁹ est aliqd in deo qō nō est formaliter natura.

In ista questione sunt mul

te opi. quas nō oēs intēdo recitare. ſz due sunt tenen tes cōclusionem negatiuaz que tñ inter se differunt: vel ꝯdicunt. quoz vtraq; ponit q̄ cum simplicitate dei non stat distinctio attributoz aliqua nisi tñ rōis

Sed p̄ma ponit q̄ nec illa pōt haberi nisi p respe-ctum ad extra. Secūda ponit istā distinctionē rōnis posse haberi absq; respectu ad extra. ℙrima initi tur isti rationi. quādocūq; in vno extremo est differē tia rōnis cui correspōdet in alio extremo dūa realis distinctio vel dūa rationis sumitur per cōparatiōez ad distincta realiter. Exemplū de distinctione ꝛz ra tionē dextri ⁊ sinistri in colūna que sumit̄ per respe-ctum ad distinctionē realē eoz in aīali. sīr de distin ctione rōnis in puncto vt est p̄ncipiū ⁊ finis. que di-stinctio sumit̄ per respectū ad lineas realiter diuer-sas. Sed attributa diuina hūt in creaturis aliqua re distincta sibi correñdentia. vt bonitas bonitatē. sapi entia sapiam. ⁊ alia que ve dicuntur attributa per q̄ excludunt̄ quedam ꝓprietates diuine. vt sempiter nitas ⁊ eternitas que ꝓprie nō sunt attributa. g̃ ⁊c. S.tho. j. scpto. di. 2. Both.

Adherentes huic rationi tenēt q̄ sic distinguunt̄ at-tributa p respectū ad intellectū nostruz: in tñ q̄ illis correspondentibus in creaturis circūscriptis non ni-si vnicus conceptus ⁊ simpler posset formari ō es sentia diuina que vnico nomine exp̄meret̄. naz alia nomina si imponerent̄ aut essent nomina synōima. qz idem re ⁊ ratione esset eis correspōdens. aut va-na qz nihil eis correspōderet. Modus eorum po nēdi est talis. oībus rationibus attributoz que. s. di-cunt perfectionē in deo ⁊ in creaturis. conñdet i deo vnitas eēntie nō ſm eē qō absolute hz vt dictū ē. ſz ſm respectū quē hz ad creaturā nō in gēnere cāe effi-cientis. sic enim nullū sumit̄ attributū vt sapia qz sa pientiā facit. nec ēt ad remouēdū aliqd a deo. quos duos modos vident̄ dicere Aluic. ⁊ Rabi moyses. Sz inquantū eēntia diuina cōparat̄ ad creaturas ꝛz rōnē cāe formalis integritatē oīs perfectionis i se cō tinens que disperse ⁊ imperfecte est in creaturis. et per hoc est eēntia illa ab omnibus diuersimode imi tabilis. Ultra ista opi. dicit q̄ pluralitas perfecti onum attributaliū vt est in eēntia diuina est quasi in potētia. vt aūt est in cōceptu intellectus est q̃si i actu Exempluz de vniuersali in re ⁊ in intellectu ſz diuer simode habent esse ista plura in diuersis intellecti-bus. In diuino qdem ⁊ beato creato ex plenitudine perfectionis illius eēntie simplicis: ipsa concipitur ſm diuersas rationes. ⁊ ex hoc p̄uenit multitudo conceptuuz ſm actū in intelligentia. sed ab intellcū lumine naturali intelligente cōcipiunt̄ a posteriori inquantū ex pfectionibus realiter diuersis in creatu ris format cōceptiones ⁊ perfectiones correspōden tes in deo ꝓportionales. nullus tamen intellect⁹ si-ne respectu ad illa ꝓportionalia eas actu intelligit. siue ab illis ꝓportionabilibus intelligat eas vt tertī us intellectus. siue nō: sed ex essentia vt p̄imus intel lectus ⁊ secūdus. limitate aūt pfectiones inquantū actu in intelligentia sunt dicunt̄ rationes. ⁊ dicit̄ hic ratio conceptio perfectionis determinate ex respe-ctu ad determinatā sibi in creatura correspondētez. Herue⁹ natalis

Alij declarāt istā positionē sic. q̄ sicut intellect⁹ di uinus apprehendēs suam eēntiaz ſm rem vnam ⁊ simplicē. virtualiter tamē omniū perfectiones quā tūcūq; limitatas ⁊ determinatas absq; limitatione ⁊ defectu continētem ꝓpter quod est imitabilis a q̄ buscūq; rebus quascūq; perfectiones limitatas im portantibus: intelligendo illā eēntiam vt vnam ꝛz rem. intelligit tamē illam aliquo modo multiplicē rationē. vel intelligit in vna re multa ſm rationez. inquantum apprehendit eam sub alia ratione imi-tabilem a leone ⁊ sub alia ratione ab asino. ⁊ hoc in-quantuz asinus ⁊ leo ſm diuersas perfectiōes diuer sorum graduum ipsam perfectionem diuinam sunt participantes ⁊ imitantes vel apti imitari. Ita in tellectus diuinus suam essentiam secundum rem simplicem. virtute tamen eoruz omnium entium Bot. q̄ li. 7. q. j.

pfectiones ſimplices ⁊ abſolutas abſq; limitatione ⁊ defectu ꝓtinētē apprehēdens vt ꝓpter eminētiam ſue perfectionis eiſdem perfectionibus eminēti⁹ eſt pfecta intelligit illā eēntiā vt vnā ſm rez ⁊ multipli ci perfectione ſm rōnem differēte perfectā. Et ſi nō apprehenderet q̄ creatura diuerſis perfectionibus realiter differētib⁹ perficeret inquātū eſt bona ⁊ ſa-piens ſiue q̄ iſte diuerſe perfectiones importātur in creatura nō apprehēderet ſe ſub alia ratione pfectuz ſapīa. ⁊ ſub alia rōne perfectū bonitate. Nec appḧen deret differentiā rōnis inter ſuā ſapiam ⁊ ſuā bonita tem niſi apprehenderet differentiā ſm rem ſapien-tie ⁊ bonitatis in creatura, aliogn ab vno eodē mo-do ſe habēte ſm rez ⁊ ſm cōceptū ſumeret vnitas ⁊ pluralitas. Cum igit eēntia diuina vt in ſe ꝓſiderat nō ſit niſi aliqd indiſtinctū oīno ſimplex re ⁊ ratione non pōt dici abſq; cōparatione eius ad aliq̄ in quib⁹ inuenit diuerſitas rei vel rōnis q̄ talis diſtinctio eē poſſit quia cū apprehēdit illud qō eſt oīno ſimplex et vnicū ſub ratione qua ſibi competit ſm ſe ⁊ abſq; hi tudine ad aliqd in quo fit aliq̄ diſtinctio. ſicut appre-henſum nō eſt niſi vnū ſm rem. ita nō pōt apprehen di niſi ſm vnā ſimplicē rōnez. Nec etiam illa. ſ. itel-ligibile ⁊ intelligēs pōt circa eēntiam ſuaz apprehē-dere vt differentia quedā ex comparatione eox ad inuicē: vel vt mutuo ſe reſpiciētia niſi iam in ſua dif ferentia exiſtere ſupponant: ſiue quādam differenti am importātia. Que enim apprehēdunt vt quedaz differētia mutuo ſe reſpiciētia. ⁊ que etiaz operatiōe intellectus vt differentia ad inuicē cōparātur. iaz in ſua differētia exiſtere ſupponunt. Que autē ex opera tione rationis vl' intellectus habēt ⁊ q̄ ſint quedam entia ſm rōnem ⁊ ad inuicē ratione differentia: non poſſunt dici cōſtitui in tali ſuo eſſe ⁊ habere differen tiam hāc ſm rationē ex comparatione eox inter ſe p operationē rōnis vel intellectus. imo iſta ſecūda ope ratio p̄maz neceſſario p̄ſupponit. ita q̄ p̄mo per ope rationē vnam rōnis in tali eſſe diſtincto cōſtituunt ⁊ ſecūdo per aliā operationē intellectus ſic diſtincta ad inuicē cōparātur. ſicut enim cum res vere abſo-lute cōparantur ad inuicē ſupponūt habere eē diſtin ctū ſm rem. ſic etiā cum res rōnis ad inuicē compa-rant ſ̄ p̄ſupponunt habere diſtinctū eſſe ſm rationez igit ſi intellect⁹ diuinus apprehēdit eēntiā ſuam vt differentē ſm rationē ab attributis. ⁊ ēt apprehēdat ipſa attributa vt differentia ſm rōnem. ⁊ ſub hac dif ferentia iſta ad inuicē cōparat in ipſa ſm ſe actualit̄ ſunt illa vt ſic differētia. ⁊ ſub ſua actuali diſtinctiōe quā ſic habēt ſm ſe mouent intellectū diuinū vt ipſa ſic diſtincta concipiat ⁊ ad inuicē cōparet hoc autem nō videt cōueniēs. Dcōo rō iſta confirmatur. q̄-cūq; enim differūt aut hūt differētiā ſm ſe vel ex ſe-ipſis formaliter per illud qō ſunt ſm ſeipſa abſq; cō-paratione ad aliqua realiter differētia. ⁊ iſta differūt ſm re m. alia aūt ſunt que hūt pluralitatē ſiue differē tiam ex cōparatione ad aliqua realiter differentia. ⁊ iſta differūt rōne. ⁊ hoc p̄z in creaturis. Nam ſuppo ſita vnitate forme ſpecifice ſm rem in illa diſtinguit intellectus rationē generis ⁊ differētie que dicūtur non diuerſe res ſed diuerſe rōnes. Sed hec diuer ſitas non poſſet accipi in illa re vna ſola ⁊ ſimplici ni ſi per intellectū cōpareť ad aliqua realiter differen-tia. ⁊ ſm quēdam ordinem illi vnice rei cōueniētia. vñ ⁊ idē etiā nō haberet diuerſas rationes veri ⁊ bo ni niſi intelligere ⁊ velle illud vnū ⁊ idem ſbo eſſent alicubi actus realiter diuerſi ⁊ ad inuicem ordinati. Hoc ēt p̄z in deo. q: circūſcripta cōparatione oīmo-da ad diuerſas eēntias creaturarū realē diuerſitatē importātiū eēntie diuina non apprehenderet ab in tellectu diuino ſub rōne diuerſarū ydearum vel for-marū ſola rōne differētiū. ſed ſub vna rōne ſimplici oīno indiſtincta. Et hec ē intētio cōmē. iz. metha. cōmē. 39. vbi loquēs de mā hac dicit q̄ vita ſapien tia ⁊c. dicunt ꝓprie de deo: q: de⁹ dī. ꝓprie ⁊ vere vi uēs ⁊ ſapiēs ⁊c. talia aūt ⁊ ꝓſilia q̄ ſignificant ꝓ modū diſpōnis ⁊ diſpoſiti in reb⁹ imālib⁹ reducunt ad vnū in eē ⁊ ad duo in ꝓſideratione. inte⁹ enim nat⁹ ē diui dere adunata in eē. ſed in reb⁹ cōpoſitis cū diſpōit cō poſitū per formā: aut cū diſpōit hūtē formā ꝓ formā itelligit vtraq; adunata aliquo mō ⁊ dīa aliquo mō cū aūt fuerit ꝓſiderata diſpō ⁊ diſpoſitū in reb⁹ imāli bus tūc reducunt ad vnā intētionē oīb⁹ modis ⁊ nul lus modus erit quo p̄dicatum diſtinguat a ſbo ex i-tellectū. ſ. in eē rei: ſz nullā dīaz itelligit ire⁹ inter ea in eēndo niſi ſm acceptionē. ſ. q: idē accepit diſpoſi tū ⁊ diſpōnē vt duo quox ꝓportio ē ad inuicē ſicut p portio p̄dicati ad ſbm. inte⁹. n. pōt intelligere idē his duob⁹ modis. ſ. ſilitudinē ad ꝓpōnez cathegoricā in rebus cōpoſitis. ſicut intelligit multa p ſilitudinem.

Contra iſtam poſitionem

p⁹ arguit ſic. Quicqd ē pfectionis ſimplr in creaturis ꝓncipali⁹ ē in deo ex ſe ⁊ nō ex reſpectu aliquo attri-butū ē ſimplr pfectiōis in creatura. ita q̄ ſimplicit ē meli⁹ ipm q̄z nō ipm. g ⁊c. ꝓbō maioris. pfectū ſim-plr ē indepēdēs ab impfecto ſicut impfectū depen-dēs a pfecto. attributalis aūt pfectio in deo ē pfecte in creatura impfecte. Diſtr nō eēt infinite pfectionis ſimplr niſi eēt cōtinēs oēm pfectionē ſimplr ſine re-ſpectu ad extra. Minor declarat ſic. q: eniz qōlibet creatū in eē qdditatiuo ē limitatū ⁊ q̄libet pfectō ei⁹ ſibi eēntialis. iō a nulla tali ſumit attributū. pari. n. rōne a q̄libet eēntia creata aſſumeret attributū. ſed ab illo qō eſt pfectio accītalis creature ſiue in bū eē ei⁹ ſumit attributū qō dicit pfectionē ſimplr in ſub-iecta ſba: q: iz vt nā q̄dā hēat gradū limitatū: tū vt p ficiēs aliud in bū eē ei⁹ nullā limitationē importat ⁊ ſic ē attributū. ſic ēt in deo nō notat pfectionē ꝓpriaz ſed q̄ſi accītalē in bū eē Aug. 15. de tri. c. 5. ſi dicim⁹ ſapiēs ſpecioſus potēs ſpūs box qō nouiſſimū poſui videt ſignificare ſubam: cetere vē hui⁹ ſbe q̄litates.

Itē. 2. ſic. illa nō diſtinguūtur p reſpectū ad ex quo rū q̄libet ꝓtinet eēntiā diuinā ſm oēm rōnē ydealē ſz q̄libet attributū cōtinet eēntiā diuinā ſm oēm rō nem perfectionis ydealis. g ⁊c. minor ꝓbat. q: ratō ydealis cozrīdet pfectioni creature inq̄ntū ea pficit in eſſe quidditatiuo. ⁊ per ꝓſ ſub rōne illa q̄ eēntia il la ē limitata. vñ ⁊ ſm diuerſos gradus limitationis diſtinguūtur. nō autē inquātū iſta eēntia ē perfcā ſim pliciter. q: ſic cozrīdet omnibus vnū attributū in deo vt bonitas aut pfectio ſimplr. Et ex hoc apparet ꝓ batio minoris. q: eni q̄libet attributū eſt perfectio ſimplr ex declaratione minoris ꝓbationis p̄me ſeq tur q̄ quodlibet eſt imitabile ab omni gradu limita to. ꝓbatio maioris. tum q: cōtinēs oēm ydeaz equa liter videt reſpicere omne ydeatū. ⁊ ita p reſpectuz ad nullū pōt diſtingui ab alio. q: ſilr reſpicit q̄libet vñ ſapientia attributū nō magis reſpicit ſapiētiam ydeatā q̄z calorē ydeatū: q: vtrūq; eq̄ eſt limitatum nec ab vno magis ſumit attributū q̄z ab alio. Itez 3°. ſic. diſtinctio inte⁹ ⁊ volūtatiz attributox fūdamūtū ē reſpcū diſtinctionis emanationū ꝓſonaliū: q: fili⁹ p cedit nālit naſcēdo tanq̄z vbū ꝓceptū in intellcū ſpūs ſcūs ꝓcedit lib. alit ſpirādo tanq̄z amor ꝓcept⁹ in vo-luntate. ⁊ nō vt verbū qō non pōt eē niſi eſſet aliqua diſtinctio intellectus ⁊ volūtatis ad intra ſiē ꝓducto perſonarum ad nihil extra neceſſario cōparat. g ⁊c.

Item. 4. ſic. deus intelligit eēntiā ſuam inquātuz vera nō inquātū bona. ⁊ vult eam inquātū bona nō i quantū va. ab eterno etiā intellexit ſe intelligere eēn

tiã;ꝛ velle eam.ſilr ſine reſpectu ad eã.qꝛ iſte actꝰ cõ ſequit imãlitatẽ nãlẽ.ḡ ſine tali reſpectu icludit eſſẽ tia ſua rõnẽ veri ꝛ boni.ꝛ ñlr rõnẽ itelligẽtis ꝛ intelle cti q̃ſolẽtis ꝛ voliti formaliter diſtinctas.ergo ꝛc̃.

Jtẽ.ſ.ſic beatitudo diuina cõſiſtit in eius actibus ꝑfectis intellectꝰ ꝛ volũtatis.ſed oĩa attributa diuĩa ſeſe mutuo reſpiciũt in ꝑficiẽdo actus illos vt patẽ bit.beatitudo autẽ dei a nullo reſpectu dependet ad extra.ergo ꝛc̃. Cõtra rõnem eius maiozẽ eſt falſa. tũ qꝛ ita diſtinguit eẽntia diuina rõne ab attributo. ſicut vnũ attributũ ab alio.nunqd ſequtur.ergo eſſen tia vt eẽntia nõ eſt ibi niſi ex reſpectu ad extra. Tum qꝛ bonũ ꝛ verũ in creatura diſtingnũtur diſtinctione rõnis.a qbus igit re diſtinctis ſumit hec diſtinctio a nullis.ſed a vero ꝛ bono in deo que rõne differunt Tum tertio.qꝛ vbi eſt mera diſtinctio rõnis non re qnirit reſpectus ad aliqd extra ſicut eſt in diffinitio ne ꝛ diffinito.ꝛ talis eſt diſtinctio in attributis: q̃lia ſunt oba intelligẽtie diuine dĩa rõne lz ſint vnins ac tus intelligendi in deo. Quãdo enim regrit reſpectꝰ ad extra tunc diſtinctio partim eſt ab intellectu:ptiz aliũde.ꝛ hoc vel a diuerſis circũſtãtibꝰ extra diuerſi mode. vt pz in exẽplis adductis de colũna ꝛ puncto vel ab eodẽ diuerſimode circũſtãte vt in ſecũd a in ſtãtia pz cõtra maiozẽ. Jtẽ ꝓtra minozẽ illius rõui ſ arguit ſic.cũ oĩa attributa pertineant ad intellectum ꝛ volũtatẽ que ſunt ꝓncipia emanationũ ad ꝑsõas di ſtinctas realiter põt reduci diſtinctio attributoꝝ.ita ꝙ illa que ptinẽt ad intellectũ hñt reſpectum ad gi gnitionẽ vbi.que aũt ad volũtatẽ hñt reſpectum ad ſpirationẽ.ſ.ſ. vt ſicut intellectꝰ creature nãlis nõ di ſtinguit hec ꝛ illa niſi ex reſpectu ad aliq̃ in creaturis ad quas reflectit oẽm ſuũ intellectũ ſic intellectꝰ di uinus ꝛ beatꝰ ex reſpectu ad perſonas ad q̃s dirigit oẽm ſuum intellectum.

Alia eſt poſitio que dicit ꝙ

eẽntia diuina abſolute ꝯſiderata inq̃ntũ nã aliq̃ vl eſ ſentia nullã hz diſtinctionẽ rõnis niſi q̃ſi in potentia cõmẽta.iz.metha.cõmẽ.35.multiplicitas rõnum i deo nõ eſt niſi in intellectu tñ nõ in re. ꝯſiderata aũt nõ in ſe ſed inq̃ntũ veritas ꝓut.ſ.hz eẽ in intelligẽtia põt dupliꝛ accipi.aut inquãtũ mouet intellectũ quaſi ſimplici intelligẽtia:ꝛ ſic adhuc cõcipit per rationez ſue ſimplicitatis nec hz aliquã pluralitatẽ niſi quaſi in potẽtia.aut inquãtũ intellectꝰ poſt iſtã apprehẽſio nem negociat circa ipam pluralitatẽ attributoꝝ: q̃ſi reducẽdo ipſa de potẽtia ad actũ.ꝑmo modo itel lectꝰ nãlis ad ipſam pluralitatẽ attributoꝝ nõ pertin git ſed ꝯcipit ipam particulatim in attributis conce ptis ex creaturis ſm iſtam opi. Secũdo mõ intel lectꝰ beatus q̃ſi ꝑma actione intelligẽdi capit eam.

Tertio mõ q̃ſi intellectus idẽ cõponẽs ꝛ diuidens ꝛ intellectꝰ diuinus vnico ꝛ ſimplici intuitu diſtigu it rõnes cõtẽtas in eẽntia que ex ſua ꝑfectione ſũma oẽs perfectiones ſimplr ſola ratione vel opatione i. tellectus diſtinctas ꝯtinet. Jſte rõnes attributoꝝ quas intellectꝰ de ſimplici eẽntia ſm diuerſos cõce ptus format nõ ſunt niſi reſpectu fundati in eſſentia qꝛ cõceptũ pluriũ abſolutoꝝ intra eam impedit ſim plicitas.ꝛ ſunt cõceptus plures ne ꝯcept ſint ſynoni mi:ꝛ in eẽntia ne ſint vani ſed nõ ſunt reſpectus ad extra vt ꝓbatũ eſt:ſed ad intra. ſic attributa diuina ptinent ad intellectũ vel volũtatem.que ad intelle ctũ mutuo ad intra ſe recipiũt.ſilr q̃ ad volũtatẽ mu tuo ſe reſpiciũt.inquãtũ hec ꝛ illa cãnt cõgruẽtiaz ſub apprehẽſione intellectꝰ qui intellectꝰ ꝑmo ſimplici i telligentia cõcipit eẽntiã vt eẽntia ẽ:deinde negoci ando circa eã ꝯcipit videlicet eã vt intellecta ẽ.ꝛ vt intelligẽs ꝛ vt rõ intelligẽdi. Jta ꝙ eẽntia inquãtum

eẽntia reſpicit alia vt in qua enim ſunt fundata .vt vo eſt cõcepta ꝛ monẽs intellectũ ad intelligendum dĩ vitas cuiꝰ ꝓꝛia ratio ẽ vt reſpiciat eẽntiã vt eẽn tia eſt.ſicut illud cuius ẽ declarativa ꝛ intellectũ .vt cui hz declarare ꝛ reſpicit actũ intelligẽdi vt quo hz declarare.ꝛ ſapiam vt habitũ quo intellectꝰ habilis ẽ vt ſibi declaratio fiat. Jpſa vo eẽntia vt per actum intelligendi ẽ cõceptiva ſuiipſius eſt intellectꝰ et re ſpicit verũ vt per qõ manifeſtaf eẽntia que concipi tur ſimilr de actu ꝛc̃.ꝛ ſic ẽt de ptinẽtibꝰ ad volũtatẽ Jſũma vnitate eẽntie ordinate ſm modũ cõcipien di ꝑmo cõcipiũtur diuerſe rõnes attributoꝝ:ꝛ inter illa adhuc eſt ordo ſm quẽ mediatius vel imediati us ordinant ad emanationes:deinde cõcipiũtur e manationes ꝛ ibi eſt ſtatus ad intra.deinde ſequun tur omnes reſpectus ad extra qui ſunt per accidens ſicut autẽ diſtinctio relationũ realiũ ad ſua correſpõ dentia ſic relationũ rationaliũ ad ſua corrñdentia et totum ad intra ſm illud argumentum quod fuit ꝓ hac parte.

Contra iſtam opinio.argu

itur per rõnes illas quas adduri cõtra ꝑmam opi.

Primo ꝑ tertiã qꝛ ſm eos diſtinctio perfectionũ attributaliũ eſt fundamẽtũ reſpectu diſtinctionis e manationũ ſed diſtinctio emanationũ eſt realis. pz nulla aũt diſtinctio talis ꝑrigit neceſſario diſtinctõ nẽ que tñ ẽ rõnis.ſicut nec aliqd qõ ẽ pure reale ꝓꝛe exigit aliud qõ ẽ mere ens rõnis.ḡ diſtinctio attribu toꝝ nõ ẽ tñ rõnis ſed aliquo mõ ex natura rei. Aſſũ ptum ꝓbatur:qꝛ ens reale qõ diſtinguit cõtra enſra tionis eſt illud qõ ex ſe hz eſſe circũſcripto oĩ tpe in tellectus vt intellectus eſt.qcqd aũt depẽdet ab en te rõnis vel neceſſario ꝑrigit illud nõ põt hẽre ſimz eẽ circũſcripto omni ope intellectꝰ vt intellectus eſt ergo nihil qõ ꝑrigit ens rationis eſt vere ens reale Cõfirmatur iſta ratio:qꝛ qõ ẽ poſterius nãliter non põt eſſe ꝑfectius ens ente ꝓꝛi nãliter.ſed ens reale eſt perfectus ens q̃z ens qõ eſt tñ rõnis.ꝛ diſtinctõ emanationũ eſt realiſ ꝛ poſterioꝛ.ḡ nõ fundaf niſi in ente reali ꝛ diſtincto. Nec rõlz ſufficiat cõtra op ponentez tñ opz eaz ꝓfirmare ꝓpter cõcluſionẽ in ſe Dicit ad eam ꝙ attributa nõ ſũt fũdamẽta emana tiõuz diſtictarũ imo eſſẽtia ſola cum relatiõibus ꝓn cipiat diuerſas emanatiões.tñ itellectus poſtea po teſt ꝯſiderare ipam eſſẽtiã vt cũ relatiõibus ꝓꝛincipi at hãc ꝛ illã.ꝛ tũc põt ꝯſiderare rõez nãe ꝛ volũtatis ꝛ tñ nõ ꝓcedũt ex nã rei. Cõtra ĩ illo iſtãti oꝛigis in quo gñaf filius.q̃ro aut ꝓncipiũ ꝓductiuũ eius: alio mõ ſe habet ad ipz q̃z ꝓncipiũ ꝓductiuũ ſpũs.ſ.ſe ha bet ad ipm.aut ñ alio mõ.ſi ñ alio mõ.ḡ nõ magiſ eſt filiꝰ imago pãris ex vi ꝓductõis ſue q̃z ſpũs ſcũs ſi ſic igit i illis ſignis oꝛiginis añ oẽm actum itellectꝰ ha betur aliq̃ diſtictio ꝛ nõ idẽtitas formalis. Nec valet attribuere iſtam diſtictiõem relatiõibus .qa ois relatio eque nãliter reſpicit ſuũ correlatiuũ.ergo eſſẽtia vt ſub ratiõe ſpiratiui eque nãliter reſpicit ſu um ſpiratũ ſicut ſub rõe gñatiui reſpicit generatũ vt nõ igit poſſet ibi ſaluari alius ꝛ alius modus ꝓdu cẽdi naturaliter.ſ.ꝛ libere ꝓpter relationes .ſed tñ ſi illud abſolutum quo ꝓducens ꝓducit ſit alterius rationis. Hoc etiam arguitur contra iſtam poſi tiõez ꝛ exalia rõe eoꝝ de obis vi ꝛ bõi.q̃ſi ab eſſno ꝺ ꝺ us ex ſui imãlitate itelligit ꝛ vult ſe.ꝛ hñ ſub rõe boni ꝛ vi.ḡ ibi ẽ diſtictio vi ꝛ boni rõnũ formaliũ in obis añ oẽm actũ circa talia oba. Hoc ẽt ꝓfirmaf ꝑ arm eoꝝ ꝺ btitudie q̃ ꝓuenit deo ex nã rei añ oẽz actũ ite negociatiui qꝛ actꝰ negociãdi nõ ẽ formalr btificus. illa aũt btitudo vt dicit regrit ꝓꝛiã rationem obiec cti ꝛ potẽrie ꝛ opationis.ergo ꝛc̃.

xxx.i.ſñ. ar.37.

Iſta tamen poſitio exponi tur ſic ꝙ poſſumus loq̃ de ratione quã obiectũ facit in intellectu de ſe vel de illa quã intellectus põt facere circa obiectũ negociãdo ſi loq̃mur de p̃ma illa eſt vnica ſicut ⁊ vnica eſt in re. ⁊ h̃ dicit in ſe opi. ꝙ vt ẽ intellecta per actũ intelligẽtie ſimplicis habet omnino rõnem indiſtincti. ſi ſecundo mõ ſic intellectus põt formare circa illã vnam rationẽ obiecti multaſ rationes diſtinctas conferendo hoc ad illud. ⁊ hoc ſimiliter dirit illa opi. ꝙ obiectũ vt eſt in intellectu negociante habet diſtinctas rationes q̃ſi formatas circa ip̃m. Addit tamẽ iſta expoſitio ꝙ opinio in ſe non videtur dicere ꝙ illa vna ratio in ſe ẽ formaliter bonitas ⁊ veritas ⁊ q̃libet pfectio ſimplr. ⁊ ꝙ illa vna ratio que fit intellectu virtute obiecti eſt etiã rõ formaliter bonitatis ⁊ veritatis ⁊c. op. tamẽ in ſe videtur dicere ꝙ iſta dicunt diuerſos reſpectus fundatoſ in eſſentia.

Quia igitur diuerſimode põt intelligi dicta op. preter argumenta iam fcã appono alias rationes ſpeciales. ⁊ p̃mo oñdo ꝙ formaliter veritas ⁊ bonitas ſint in re. ⁊ hoc q̃ quelibet pfectio ſimplr ante omne opus intellectus. Quia q̃libet perfectio ſimpliciter eſt formaliter in ente perfecto ex nã rei. veritas formalr eſt pfectio ſimplicit ⁊ bonitas ſilr. g̃ ⁊c. maior patet. tum q̃ aliter nõ eſſz deus ſimplr perfectũ. q̃ nõ eẽt quo maius excogitari nõ poſſet cogitareť maius ſi eẽt ſic ⁊ ſic perfectum Tum q̃ aliter pfectio ſimplr in nullo eẽt pfecte. non enim eſt aliqua perfectio in creatura pfecte: q̃ ibi ẽ finite nec in deo eſt perfecte ſi nõ ſit in ipſo vt exiſtẽs ſed tñ vt quid cognitũ q̃ eẽ cognitũ eſt eſſe diminutum vt diſtinguiť ꝓtra exiſtens. Tum tertio: q̃ tunc pfectio ſimplr in aliquo eẽt formalr per participatõnem ⁊ nõ formalr in eo a quo participaret eam. immo pfectio talis in participãte non eſſet per participationẽ illius perfectionis in cauſa. q̃ nihil ẽ a quo fit participatio exiſtẽtis cui exñs. q̃ illata oĩa videnť abſurda. Minor apparet: q̃ aliter Anſel. nõ ponerz talia eẽ in deo. q̃ ſm eũ monolo. 15. nihil tale ponẽdũ eſt in deo qõ nõ eſt melius ipſum q̃ nõ ip̃m. ac p hoc perfectio ſimplr. Pbz etiã eadẽ minor. q̃ qõlibz tale põt eẽ formaliter infinitũ. infinitaſ repugnat cuicunq̃ qõ nõ eſt perfectio ſimplr. g̃ ⁊c. Ulterius pbo ꝙ tales perfectiones ex nã rei añ opus intellectuſ nõ hñt idẽtitatẽ formalẽ. q̃ intellectus actu ſuo non põt cãre niſi rlonẽ rõnis. Ex hoc. l. ꝙ eſt virtus collatiua potẽs cõferre hoc vt cognitũ ad illud. Quero igiť vtrũ veritas dicat p̃ciſe illã perfectionẽ que eſt in re formaliter. aut p̃ciſe illã relationẽ factã ab ĩtellectu. aut vtrũq̃z ſi p̃ciſe relationẽ rõnis. ergo nõ eſt pfectio ſimplr. q̃ nulla relatio rõnis põt eẽ infinita pfectio añt ſimplr põt eẽ infinita. ſi enim relatio realiſ vt p̃nitas nõ eſt formaliter infinita. quãto magis illa relatio rõnis. Si ambo cũ illa nõ ſint vnũ niſi p accñs. q̃ relatio rõnis cum ente reali nunq̃z facẽ vnũ p ſe. qõ pz q̃ multo minus facit vnũ cum ente reali. ens rõnis q̃z paſſio cuz ſubiecto. paſſio enim ꝓſequtur ſubiectũ ex ratione ſubiecti. nullũ autẽ ens rationis ꝓſequtur ens reale ex ratione ſui. ſepara igiť iſta duo q̃ concurrũt in iſto ente p accidẽs. ⁊ ſequtur tũc ꝙ vitas ſemp dicat preciſe illã perfectionẽ in re ⁊ bonitas ſimiliter. ⁊ tũc vltra cũ nulla ſit diſtinctio in re ſiue ſz opi. ſiue ſm expoſitionẽ opi. ſequtur ꝙ bonitas ⁊ vitaſ ſint formalr ſynonima. qõ ipſi negãt. q̃ dicerent eã dẽ perfectionẽ vt pfectio in re eſt vt pbatũ eſt ⁊ ſine oĩ diſtinctione rei ⁊ rõnis. Preterea intellectꝰ intuitiuus nullã hz diſtinctionẽ in obo niſi ſm ꝙ exñs eſt. q̃ ſicut nõ cognoſcit aliqõ obiectũ niſi ſm ꝙ exñs ita nõ cognoſcit aliq̃ diſtincta formaliter in obiecto niſi vt exñs. Cum igiť intellectꝰ diuinꝰ nõ cognoſcat eẽntiã ſuã niſi intuitiua intellectione quecũq̃z diſtinctio ponať ibi in obo ſiue ſit diſtinctoꝝ oborũ formaliũ ſiue vt rõnũ cãtarũ per actũ intellectꝰ. ſequiť ꝙ iſta diſtinctio erit in obo vt actu exñs eſt. ⁊ ita ſi iſta ẽ oboꝝ formaliũ diſtinctorũ in obiecto erunt iſta formaliter diſtinctat ⁊ habeť tunc ꝓpoſitum ꝙ diſtinctio talis obiectoꝝ formaliuz p̃cedit actũ intellectꝰ. ſi autem ſit relationũ cãtaruz per actũ intelligendi. igiť intellectus diuinus cauſabit aliquã intentionez in eſſentia vt relationem rationis vt exiſtẽs. qõ eſt abſurdũ. Item arguiť cõtra illã expoſitionẽ. q̃ ſi õ aliquo obiecto tñ natus eſt haberi vnus conceptus realis nihil facit aliquem cõceptum realẽ illius obiecti niſi faciat illũ vnum. de eſſentia añt diuina ſm eos tñ natus eſt haberi vnus cõceptus realis. q̃ illa tñ nata eſt facere vnũ cõceptuz realem qui de ipſa haberi põt. alioquin eẽt impfectus itelligibile q̃z fit aliqõ intelligibile creatũ qõ quidẽ eſt cauſatiuum omnis cõceptus realis poſſibilis haberi de eo. igiť nihil faciet in intellectu aliquẽ cõceptuz de deo niſi faciat illũ vnicum. ⁊ ita cum creatura non poſſit cãre in intellectu illũ conceptũ. q̃ ille cõceptus ẽ eſſentie vt eſt hec in ſe ſub ꝓpria ratiõe. ſequtur ꝙ p nullaz actionẽ creature poſſit haberi aliqs cõceptus nãlis de deo in iſta vita. Preterea cõtra cõcluſionem in ſe: q̃ ſi iſta q̃libercũq̃z diſtinguanť ratione non diſtinguanť ex nã rei ſine actu intellectus vel volũtaz

Ex hoc arguo diſtinctio p̃cedẽs rationẽ p̃mi diſtinctiui nõ eſt per tale diſtinctiuũ. ſed diſtinctio nature ⁊ intellectus vel volitionis ⁊ intellectionis p̃cedit intellectionẽ ⁊ volitionẽ que eſt p̃mum diſtinctiuũ eorum que diſtinguunť ſm rationẽ. ergo illa diſtinctio nature ⁊ intellectionis vel volitionis ⁊ intellectionis non erit per intellectũ. aſſumptũ patz. ſi enim illa diſtinctio eoꝝ p̃cederet nõ magis iſta diſtinguerenť iſta intellectione q̃z natura vel volitiõe quicqd autem diſtinguiť intellectione vt eſt omnio indiſtincta a natura etiã diſtinguiť natura. Et ſi dicitur quaſi contẽnendo iſtud argumẽtum forte ad cautelam ꝓpter defectũ riſionis ꝙ ſi p̃ impoſſibile eſſz ſola intellectio p ſeipſa diſtingueret. nõ añt natura vl volũtas. Dec rñſio nõ ſufficit q̃ quãtũcũq̃z aliq̃ p impoſſibile ſeparenť ſi eis ſeparatiſ aliqd competat vni ⁊ non alteri hoc nõ põt eẽ niſi ꝓpter allquam diſtinctionem formalez rationis iſtius a ratione illius ſi igitur iſtis ſeparatis cõpeteret diſtinctio huius et illius etiam quãdo non ſint ſeparata. Separa enim per impoſſibile albuz ab albo non poteris habere ꝙ album ſit cauſa alicuius quin albũ ſit cauſa eiuſdem q̃ nulla eſt diſtinctio inter albũ ⁊ albũ. vñ nunquam eſſet h̃ fallacia accidẽtis. iſta intellectione diſtinguuntur. iſta intellectio eſt natura. ergo natura diſtinguuntur niſi ratio intellectionis extraneareť rationi nature inquantũ comparãtur ad tertiuz. ergo illa extraneatio preuenit aliquã diſtinctionem ratiõis ab illa inquantũ comparãtur ad tertiũ. ⁊ ita p̃uenit diſtinctionem rationum inter ſe.

Ad queſtionem reſpõdeo ⁊ dico ꝙ inter perfectiones eſſentiales non eſt tãtuz differentia rationis. hoc eſt diuerſorum modorum concipiẽdi idem obiectum formale. talis enim diſtinctio eſt inter ſapiens ⁊ ſapiẽtiam. ⁊ vtiq̃z maior inter ſapientiam et veritatem. nec eſt ibi tantum diſtinctio obiectorum formaliuz in intellectu. quia vt argutum eſt prius illa nunquam eſt in cognitione intuitiua niſi ſit in obiecto intuitiue cognito.

Jsta etiã duo mẽbra pbant p rõnes factas ꝺ pcedẽtem opi. Est ergo ibi distinctio tertia pcedẽs inter oium quo. Et ẽ ista ꝙ sapia ẽ in re ex nã rei. ⁊ bonitas est in re ex natura rei, sapientia aũt in re formaliter nõ ẽ bonitas ĩ re, qꝺ pbaf qr si infinita sapientia esset formaliter infinita bonitas ⁊ sapia in cõi eẽt formaliter bonitas in cõi, infinitas enim nõ destruit formaliter rõnẽ illi⁹ cui addit. qr in quocũq; gradu intelligatur eẽ aliq perfectio: q tñ gradus ẽ gradus illi⁹ perfectionis non tollit rõ formalis isti⁹ pfectionis ppt istũ gradũ. ⁊ ita si nõ includit formaliter vt in cõmuni i cõi, nec vt infinitũ in finitũ. Nõ aũt nõ includat formaliter vt in cõi: hoc declaro. qr includere formaliter est includere aliqd in rõne sua eẽntiali ita ꝙ si diffinitio includẽtis assignaret inclusum esse diffinitio vel pars diffinitionis. Sicut aũt diffinitio bonitaf in cõmuni nõ hz sapiam in se, ita nec infinita in finitam. Est igit aliq rõ nõ idẽtitas formalis sapie ⁊ bonitatis inquãtũ earũ eẽnt distincte diffinitiones si essent diffinibiles. diffinitio aũt nõ tñ indicat rõnem cãtam ab intellectu. sed qꝺditatẽ rei. est g̃ nõ idẽtitas formalis ex parte rei. Et intelligo sic: ꝙ intellect⁹ cõponẽs istã. sapia nõ est bonitas formaliter nõ causat actu suo collatiuo veritatẽ isti⁹ cõpositionis: sed in obo inuenit extrema ex quoꝝ cõpositione fit act⁹ verus. Et istud arg^m de nõ formali idẽtitate dixerunt antiq docto. ponẽtes in diuinis aliquã eẽ pdicationẽ verã p idẽtitatẽ q̃ tñ nõ eẽt formalis ita cõcedo per idẽtitatem vitatẽ eẽ bonitatẽ in re: nõ tñ formaliter veritatez eẽ bonitatẽ. Jsta ẽt op. ꝓfirmaf auctoritate Dam̃. 4. c. pallegato. ⁊ c. 9. vbi ipse vult ꝙ inter oĩa nomina de deo dicta ppriissimũ ẽ q est: qr eẽ dicit qꝺaz pelagus infinite sbe. cetera aũt vt dixi. c. 4. sunt illa que circũstant nãm. Jstud nõ vr verũ nisi eẽt aliqua distinctio ex pte rei. nõ. n. ẽ pelag⁹ infinite sbe. ppter hoc ꝙ multe rlones rõnis pñt circa ipm cãri. ita eni pñt p actũ inte⁹ circa qõlibet cãri. Cõfirmaf p Augu. 8. de tri. c. j. vbi pbat ꝙ nõ est aliqd maius due psone q̃ꝫ vna. qr nõ aliqd veri⁹ q̃ pñtia eẽt ista si tñ esset distinctio rõnis inter sapiam ⁊ vitatẽ ⁊ magnitudinẽ nõ videret aliud arg^m q̃ꝫ si pbaret sapia g̃ sapiens vel ecõuerso. Ad qꝺ ẽt doc. q tenẽt oppositaz opi. implẽt tot gnternos oñendo vnũ attributuz ex alio si nõ est inter ea nisi ꝺ̃ia relationũ rõnis tñ. mõ ita enim pfecte videret deus cognosci q̃ꝫtũ ad oẽm cognitionẽ realẽ vel pceptũ realẽ vt cognoscit sub attributo vno. sicut si cognoscaf sub rõne oium attributoꝝ. qr cognitio plurũ rlonũ rõnis. Silr iuxta Auctoritatẽ Dam̃. pꝺcãz adqd assignãt ipsi ordinẽ attributoꝝ q̃si eẽntia sit fundamẽtũ ⁊ q̃ꝺã sunt ppinqora eẽntie q̃ꝺã ppinqora emanationibus si tñ sunt rlones rõnis. qs etiã ordo per cõparationẽ ad emanatões. Similiter Aug. cõtra Maximinũ si potes ꝺ̃ um patrem cõcedere simplicẽ ⁊ tñ eẽ sapiẽtem bonũ ⁊ numerat ibi multas tales perfectiones quãto magis vnus deus põt esse simplr. ⁊ tamẽ trinitas. ita ꝙ tres psone nõ sunt partes vnius dei. arguit enĩ ibi ꝙ si in eodẽ sine cõpositione ⁊ partialitate possunt esse multe perfectões simplr. ergo multo magis possunt eẽ tres persone in deitate sine cõpositione ⁊ partialitate. Quod arg^m esset istud si attributa tñ different per relationes rationis ⁊ persone distinguerẽtur realiter. non enim seqtur si relationes rõnis non faciunt compositionẽ in aliquo, ergo nec relationes reales. Jdẽ etia. Aug. 15. de tri. c. 3. dicit oĩa ista esse equalia. nihil enim est pprie sibiipsi eq̃le. Quid enim est dicere ꝙ aliqd sub vna relatione rationis: sit sibi eq̃le sub alia relatione rõnis. Hyl. etiã. 12. ꝺ̃ trini. c. 5. alloqnẽs deũ patrem ait sic. perfecti dei qui ⁊ verbũ tuum ⁊ sapia ⁊ veritas absoluta generatõ ẽ q in his eternarũ pprietatuz noĩbus natus est. dicit igit ꝙ iste pprietates sunt eterne ⁊ in his natus est filius ꝺ̃ patre ẽ q̃si pater ꝓhabẽs ista cõicet eã filio. si autẽ eẽnt tñ distincta rõne nõ viderent pus eẽ in patre origine q̃ꝫ pduceret filius. qeqd est eniz ibi pductũ in esse rõnis per actũ intellect⁹ videt eẽ pductũ a tota trinitate. ⁊ ita nõ eẽ in pẽ vt pcedẽs origine filiuz quasi necessario pcedens origine. Jsta aũt non idẽ titas formalis stat cum simplicitate dei: qr hanc differentiã necesse est ponere inter eẽntiam ⁊ pprietatem sicut supra dis. 2. q. vl. ostensum est. ⁊ tñ ppter ꝺ nõ ponit cõpositio in psona. silr ista distinctio formalis ponit inter duas pprietates in mẽte innascibilitatem. s. ⁊ paternitatẽ que ꝑm Aug. 15. de tri. c. 6. nõ sunt eadẽ pprietas: qr nõ est eo pẽ quo ingenit⁹. ergo si in vna psona pñt eẽ due pprietates sine compositione multo magis vel saltẽ equaliter pñt esse plures perfectiones essentiales in deo nõ formaliter eedez sine cõpositione. qr ille pprietates in patre nõ sunt formaliter infinite. eẽntie aũt perfectiones sũt infinite formaliter. g̃ quelibet eadẽ cuilibet.

Contra istam solutionem

sunt tria dubia. ꝑmo. n. videtur ꝙ ñ saluet simplicitas diuina: qr ex quo ponit essentia quasi fundamẽtũ ⁊ ista quasi circũstãtia eẽntiaz videt ꝙ ista se habent vt act⁹ ⁊ forme respectu eẽntie diuine. Scõz dubiũ: qr Aug. 7. de tri. c. 4. de magnis. ⁊ iz. de paruis vbi negat idẽtitatẽ ꝺcitatis ⁊ pñitatis. nõ eo inquiens pater quo deus. sicut nec eo verbũ quo sapiẽtia ita cõcedit idẽtitatẽ magnitudinis ⁊ bonitatis ⁊ pfectionum eẽntialiũ: qr dicit ꝙ eo magnus quo deus ⁊ẽ. ergo sicut ibi idẽtitatẽ negat ita cõcedit hic. non aũt negat ibi nisi idẽtitatez formalẽ. ergo illã ꝓcedit hic. 3^m qr sicut nõ eẽt bonitas realiter infinita nisi esset realiter eadẽ sapiẽtie. ita videt ꝙ rõ bonitaf nõ sit infinita formaliter nisi sit formaliter eadẽ rõni sapiẽtie. g̃ ppter eãdem rõnẽ ppter quã ponis verã idẽtitatẽ inter ista deberes ponere idẽtitatẽ formalez rõnis ad rõnẽ. Ad ista ad ꝑmã: ꝛndeo ꝙ forma i creaturis hz aliqd impfectionis dupliciter. s. qr est forma informãs aliquid ⁊ pars cõpositi. aliqd etiã hẽt qꝺ nõ est impfectionis: sed ꝓfectur eã ꝑm suã rõnem eẽntialẽ sine formalẽ. s. ꝙ ipsa sit quo aliqd ẽ tale. Exemplũ sapia in nobis ẽ accñs hoc ẽ impfectionis. sz ꝙ ipsa sit quo aliqd ẽ sapiẽs hoc nõ ẽ impfectionis sꝛ eẽntialis rõnis sapie. In diuinis autẽ nihil ẽ formaliter ꝑm illã duplicẽ rõnem impfectionis. qr nec informãs nec ps ẽ tñ ibi sapia inquãtũ ẽ quo illud in quo ipsa ẽ est sapiẽs. ⁊ hoc nõ per aliquã cõpositionem sapie ad aliqd q̃si subm nec q̃si sapia illa sit pars alicuius compositi. sed per veram idẽtitatez qua sapientia illa sit pars alicuius compositi. sed per veram identitatẽ qua sapientia ꝓpter sui infinitatem perfectam pfecte est idem cuilibet cum quo nata est esse. Sed obijcies quomodo est aliquid formaliter sapiens sapientia si sapientia non est forma eius. Respondes corpus est animatum quasi denominatiue. quia anima est forma eius. homo dicit animatus non denominatiue: sed essentialiter. qr anima est pars eius. vt aliquid eius. non igit requiritur aliquid esse formam informãtem aliquid vt ipsum sit tale per ipz: quia forma non est forma informãs totum quod tamen dicit formaliter tale per ipsam. si igitur verior identitate esset aliqua forma idem alicui q̃ꝫ sit idẽtitas eius ad informatum; vel ad totum cuius ẽ ps sufficeret illa vera identitas ad ꝺ ꝙ illud tali forma esset tale: ita est in proposito. Et tũc si queres vtꝝ a ꝑmo actu posset esse aliq̃ abstractio formę. Dico ꝙ nõ ẽ ibi abstractio forme vt informãs vel vt ptis alia

ab iformato ⁊ a toto. ſz ẽ ibi abſtractio formę inq̃ntũ per eã aliqd eſt tale p̃cise accepte nõ ꝓſiderãdo idẽtitatẽ eius ad illud qõ eſt tale p ipſum. Ad ſcõm dubiũ qõ videt habere difficultatẽ ex v̈bis Augu. dico q̃ dupl̃r vel trr̃pliciter eodẽ de⁹ eſt ſapiẽs ⁊ magnus ⁊ tñ nõ ſic eodẽ eſt de⁹ ⁊ p̃. vno modo q⁹ ſapia ⁊ magnitudo ſunt pfectiones eiuſdẽ rõnis hoc ẽ qdditatiue. q⁹ qcqd perficit̃ iſtis pfectionibus pficit̃. non vt rõnibus ſuppoſiti: ſed vt rõnibus qdditatiuis. nõ ſic autẽ p̃nitas ⁊ deitas ſunt eiuſdẽ rõis. Sũt etiã alio modo eiuſdẽ rõnis ſapia ⁊ bonitas. q⁹ perfectiones ſimpl̃r. nõ ſic autẽ p̃nitas ⁊ deitas ſecũdo mõ: quia magnitudo eſt eadẽ deitati in quolibet. paternitas nõ ſed tñ in vno ſuppoſito. Tertio modo q⁹ bonitas ⁊ magnitudo ⁊c. huiuſmodi ſunt eadẽ q̃ſi idẽtitate mutua. q⁹ vtrũq̃ eſt formal̃r infinitũ ꝓpter quam infinitatẽ vtrũq̃ eſt idẽ alteri. ſed p̃nitas ⁊ deitas ñ ſunt eadẽ ſic mutuo. q⁹ vnũ eoꝝ nõ ẽ formal̃r infinitũ ſed tñ deitas ẽ formal̃r infinita. ⁊ ꝓpter iſtã ifinitatẽ p̃nitas eſt ſibi idẽ nõ ecõuerſo ſic. Ad formã ergo cõcedo q̃ eo mõ eſt bon⁹ quo ſapiẽs quõ nõ eodez ẽ de⁹ ⁊ p̃. q⁹ eodez eſt bonus ⁊ ſapiẽs eodẽ. ſ. in quolibet ſuppoſito. ⁊ eodẽ quaſi idẽtitate mutua. nõ ſũt autem ſic eadẽ in quolibet p̃nitas ⁊ deitas eodẽ ſimiliter. i. perfectione eiuſdẽ rõnis eſt bon⁹ ⁊ ſapiẽs. q̃ qdditatiue eſt bon⁹ ⁊ ſapiens nõ ſic eodẽ eſt de⁹ ⁊ p̃. q⁹ nõ ẽ vtrũq̃ quo ibi ẽntialis pfectio illi⁹ cui⁹ẽ: q̃ ꝛz qdditas p̃nitatis maneat ibi: tñ illa qdditas nõ ẽ rõ qdditatiua ſimpl̃r ſuppoſiti alicui⁹ ſed rõ pſonalis eiuſdẽ. Ad ꝛᵐ ꝓcedo q̃ rõ ſapiẽ ẽ infinita ⁊ rõ bonitatis ⁊ iõ hec rõ eſt illa p idẽtitatẽ: q⁹ oppᵐ nõ ſtat enz ifinitate alteri⁹ extremi. tñ hec rõ nõ ẽ formal̃r illa. nõ ſequtur ẽ v̈e idẽ alteri. q̃ formal̃r idẽ eidẽ. ẽ eni vera idẽtitas. a. ⁊. b. abſq̃ hoc q̃. a. includat formalit̃ rationem ipſius. b.

Ad argumentum principa

le qõ ſumit̃ de auẽre Aug. i5. de tri. Rn. q̃ in creatura nõ ẽ aliq̃ v̈a p̃dicatio in abſtracto ꝓ idẽtitatẽ q̃ non ſit formalis. ⁊ iõ nunq̃ fuit tradita logica in creaturis de p̃dicatione alia formal̃r p idẽtitatẽ. In diuinis ãũt ẽ v̈a p̃dicatio per idẽtitatẽ in abſtracto ⁊ tñ nõ eſt formalis. Rõ hui⁹ dr̃ie ẽ iſta vt puto: q⁹ cõcipiendo abſtractũ vltima abſtractiõe cõcipit̃ qdditas abſq̃ habitudine ad qõcũq̃ qõ ẽ extra. ꝓpriã rõnẽ qdditatiſ ſic igit̃ ꝯcipiẽdo extrema nulla erit v̈itas vniẽdo ea niſi ꝓciſe qdditas vni⁹ extremi ſit eadẽ qdditati alterius extremi. hoc ãũt nõ cõtingit in creaturis. q⁹ ibi abſtrahẽdo illas realitates q̃ ſunt in eodẽ puta realitatẽ generis ⁊ dr̃ie. ⁊ cõſiderãdo eas p̃ciſiſſime vtraq̃ ẽ finita ⁊ neutra pfecta eadẽ alteri. nõ enim ſũt mõ eadẽ inter ſe niſi ꝓpter ᵐ cui ſunt eadẽ. ⁊ iõ ſi abſtrahãtur a tertio nõ remanet cã idẽtitatis eoꝝ. ⁊ iõ nec cã v̈itatis ꝓpõnis vniẽtis extrema illa. hec igit̃ ẽ falſa aialitas ẽ rõnalitas ⁊ ecõuerſo. ⁊ hoc quacũq̃ p̃dicatione. q⁹ nõ tñ extrema ſũt formal̃r eadẽ ꝛz nec v̈e eadẽ. qdditas. n. hec p̃ciſe ẽ potẽtialis ad qdditatez illã ⁊ nõ ẽ eadẽ illi niſi ꝓpter idẽtitatẽ ad tertium: a quo abſtrahunt̃. q̃ abſtractio illa tollit cãz v̈itatis affirmatiue vniẽtis ea. Oppoᵐ ẽ in deo. q⁹ abſtrahendo ſapiam a quocũq̃ qõ ẽ extra rõnẽ ſapie ⁊ bonitatẽ ſil̃r abſtrahendo a quocũq̃ qõ eſt extra ei⁹ rõnem formaliter remanet vtraq̃ qdditas p̃ciſe ſũpta formaliter infinita ⁊ ex hoc infinitas ẽ rõ identitatis extremoꝝ facta tali abſtractione p̃ciſiſſima remanet ratio idẽtitatis extremoꝝ. nõ. n. hec erãt eadẽ p̃ciſe ꝓpter idẽtitatẽ eoꝝ ad tertiũ a quo abſtrahunt̃ ſed ꝓpter infinitatẽ formalẽ vtriuſq̃. Et q̃ iſta ſit rõ p̃dicationis per idẽtitatẽ ſig̃ᵐ ẽ ex hoc q̃ nõ cõcedit̃ iſta p̃nitas i⁹ diuinis ẽ ſpiratiꝯ actiua neq̃ vt v̈a formaliter neq̃ vt vera per idẽtitatẽ neq̃ p̃nitas ẽ innaſcibilitas ⁊ ecõuerſo. ſicut iſta cõcedit̃ p̃nitas eſt deitas ⁊ ecõuerſo. ⁊ rõ v̈i q̃ abſtrahẽdo p̃nitatẽ ⁊ innaſcibilitatẽ ab ẽntia ſiue a ſuppoſito: neutrũ ẽ formalit̃ infinitũ. ⁊ iõ neutrũ in ſua rõne ſic abſtractũ includit rõnẽ idẽtitatis ei⁹ ad alterũ. ⁊ iõ neutrũ ſic abſtractũ de altero v̈e p̃dicat̃. ſed ſic abſtrahẽdo deitatẽ ⁊ paternitatẽ q̃ſtũcũq̃ remanet adhuc alterũ extremũ formaliter infinitũ. q̃ infinitas ẽ rõ ſufficiẽter idẽtitatis extremoꝝ: ⁊ iõ remanet rõ idẽtitatis eoꝝ. ⁊ per ꝓns rõ veritatis cõpoſitionis affirmatiue. In iſta ãũt deitas ẽ bonitas remanet infinitas nõ tñ in vno extremo ſz in vtroq̃. ideo cẽt hic veritas ꝓpter idẽtitatẽ inclusam virtualiter in vtroq̃ extremo. Ex iſto ⁊ reſpõſione ad dictũ Aug. p̃us adductũ in ſecũda dubitatione p̃z illud qõ ſupponebat̃ p̃us in qõne de genere in rñſione ad argumẽta ſecũde opi. quõ. ſ. maneãt tñ duo modi p̃dicãdi in diuinis. q⁹ ⁊ ſi per idẽtitatẽ relationes tranſeãt in ẽntiã ſiue ſubſtãtiã tamẽ nõ ita ſicut p̃dicta ẽntialia: q⁹ oĩa eſſentialia magis dicũt pfectiones ſimpl̃r qdditatiuas. rõ ãũt pſonalis nõ dicit pfectionẽ qdditatiuã. ⁊ iõ ẽntialia magis reducunt̃ ad vnũ modũ p̃dicandi inter ſe. q̃ pſonalia reducant̃ ad vnũ modũ p̃dicãdi cũ eis. Et ꝑm ꝫ p̃nt dici duo modi p̃dicãdi manere in diuinis: nõ tñ propter modos cõcipiẽdi ipſa p̃dicata. ſed aliquo mõ ꝓpter realitatẽ eorum que p̃dicant̃.

£ imutabilitate dei

de qua tractat magiſter in ſecũda parte di. 8. que⁹ tñ v̈i poſſe cõcludi ex ſimplicitate dei de qua queſitũ ẽ ſupra. Quero vtrũ ſolus de⁹ ſit imutabilis. q̃ non. q⁹ ſi eẽt immutabilis. ergo imutabiliter ſe hz ad illõ ad qõ imediate ſe hz. ergo illud a⁹ind ẽ imutabile. p̃batio p̃me cõſequẽtie. q⁹ imutabile qõ ẽ ex ſe p̃mum agẽs non põt diuerſimode ſe habere ad effectũ ſumz q⁹ ſi q̃q̃z agat q̃q̃z nõ videt̃ eẽ ex mutatione ſui. nõ enim hoc põt poni ꝓpter nouã appr̃oximationẽ paſſi vel ammotionẽ impedimẽtoꝝ. q⁹ actio p̃mi agentis non regrit iſta. p. ſcõe p̃tie. ad qõcũq̃ neceſſarium neceſſario ſe hz illud eſt neceſſariũ. Opp. Augu. 7. de tri. c. 6. oĩs creatura mutabilis: ſolus deus imutabilis. ⁊ ad Thy. vl. ſolus deus hz imoꝛtalitatem. qõ Aug. exponẽs de tri. li. j. c. ꝛ. dicit q̃ vera imoꝛtalitas imutabilitas eſt.

Huius excluſiue de qua

queritur pars affirmatiua p̃batur a phyloſopho. 7. phy. per hoc q̃ omne quod mouetur mouet̃ ab alio quod p̃obatur quia quieſcente parte quieſcit totuz ⁊ non eſt p̃cedere in infinitum in mouẽtibus ⁊ motis ab alio. q⁹ tunc poſſet fieri ex eis vnum infinituz mobile quod moueretur tempoꝛe finito. quod ẽ impr̃obatum. 6. phy. ⁊ p̃us dis. ꝛ. q. p̃ma in reſponſione ad vltimum argumẽtum. opoꝛtet igitur ſtare ad aliquod mouens quod non mouet̃ ab alio. ⁊ per conſequens omnino non monetur. ℔ p̃obatur etiam a b co. 8. phyſicoꝛum. illa concluſio per diuiſionem mouentium ⁊ motoꝛum naturaliter vel̃ violenter ⁊ qõ vltimo opoꝛtet ſtare ad aliquod mouens quod non monetur ex ſe per ſe ⁊ p̃imo. ⁊ vlterius etiam opoꝛtet ſtare ad aliquid ſimpliciter immobile. Sed p̃ceſſus iſti qui ſunt p̃incipales in duobus lib. ſcilicz 7. ⁊. 8. phyſicoꝛum indigent maioꝛi expoſitione: ad hoc: vt rationes ille oſtendantur valere. et ſi forte valeant tamen diminute concludunt. ſicut alias oſtendetur. forte non plus concludunt. niſi quod p̃imum non mouetur vt coꝛpus vel vt virtus in coꝛpoꝛe: vel ſicut anima mouetur per accidens in

corpore moto. Ideo nō insistēdo mō circa declaratō nem illarū rōnū ostendo breuiter istā ptē eē veraz ex simplicitate dei, qz si deus ē pfecte simplex vt pbatū est ex infinitate, ideo nō pōt mutari ad aliquā formā q̄ in ipso recipiat. qz ēt est necesse eē vt pbatuz ē ex pmitate efficiētie di. 2. q. j. iō nō pōt mutari ab eē in nō eē vel a nō eē in eē q̄ mutatio dicit versio a Dama. Di igit̄ imutatione siue sbali siue accītali dicit deus simpliciter imutabilis.

Sed pars negatiua illius exclusiue. s. q̄ nihil aliud a deo bēat imutabilitatez habeat maiorē difficultatē. Circa istā partē phy. a theologis discordāt 7 ecōuerso. Ad qō ꝓsideraduz pmo oz videre que fuerit intētio phi 7 q̄ motiua p̄o eis 7 que sunt rōnes ꝓ eos. Quātū ad pmū spāliter de intentione Ari, 7 Auic. dicit q̄. 10. modis pōt aliquid se hēre ad eē. sed ad ppositū sufficiant tres modi. pōt enim aliqd aliud a deo puta intelligētia alia a pma tripliciter poni eē immutabilis 7 necessaria. vno modo q̄ ex se formalr sit necesse eē. sed ab alio cāliter. Secō mō q̄ ex se formalr sit necesse, sed ab alio dependēter: sic q̄ ppter ordinē eēntialē ꝓdictō esset scōm eē sine pmo 7 nō ecōuerso. 7 silr tertiuz sine secūdo sed nō ecōuerso. 7 est ordo iter pfectiō 7 minus pfectū nō inter cām 7 cātū. tertio mō aliqd hz eē ex se formalr possibile necessario autē ab alio ē. qz illō aliud necessario cāt. Istoz triū modoz pmus modō includit ꝓtradictionē vt dicit. 7 illū nō posuit phūs. qz nō videt verisile cōtradictoria posuisse q̄ icludat ꝓtradictionē p̄z: qz qō est cāliter ab alio ē ex se nō ens 7 de se est possibile aliter impossibile cāret. Sed qō ē necesse eē nullo modo est possibile. ḡ incōueniēs ē dicere Ari. hunc modū posuisse de subijs separatis, pter ꝓdictionē inclusam, q̄ ēt negauerit tertiū modū pbat qz ēt includit ꝓtradictionē. Confirmat etiā hoc: qz cōmētator. 12. meta. i q̄one Joānis grāmatici vult q̄ motus cum sit de se possibilis pōt ab alio perpetuari qz hz eē ab alio. suba aūt possibilis nō est ppetuari. ḡ suba perpetua nō est necessaria ab alio. Item vt dicit cōmē. p. ce. 7 mūdi sup illud. impossibile est vt non generabile cadat sub corruptione exponēs illud dicit q̄ si inueniret aliqō generabile eternū. possibile eēt vt natura possibilis trālmutaret in necessariā. Ulterius imponit phi. q̄ voluit ibi p̄. celi et mūdi q̄ q̄libet suba hz suū eē ex nā sua hec semp hec q̄q: ita q̄ hec necessario semp ē. hec necessario q̄q non est nec aliter posset esse nisi vna natura mutaret in aliā. vel q̄ due nāe ꝓtrarie sunt simul in eodez vt in eodē li. pmo de ce. 7 mū. 12. metha. deducē Arist. 7 cōmē. Itē ex istis. s. pmo ce. 7 mū. 7. 12. metha. oñdit q̄ negauit pmū modū supra. qz eē sbe separate vel necessarie attribuit nāe eius intrinsece. 7 ita nihil ppetuū ponit cātū nisi motū in celo 7 mediāte illo indiuidua guābilia 7 corruptibilia fieri que nō sūt necessaria: hz spēs eoz sint necessarie. Ex quo posuit aliquē ordinem rerū cōcludit q̄ hoc est p̄m scōm membrū vel p̄m modū scōm, sed in corruptibilibus dixit species necessario eē in vno indiuiduo: sed in corruptibilibus species dixit necessario eē in pluribus indiuiduis 7 diuersis q̄ spēs de se sunt necessario incorruptibiles. tñ per accīs corruptibiles sicut elemēta p̄m se tota ponit incorruptibilia tota: sed p̄m partes corruptibilia.

Ab hē. q°. 7. q 9.

Contra istam opi. que im/ ponit ista Arist, arguit p̄mo: q̄ nō negauerit p̄mum motū hoc videt ex intentione eius. 2. metha. vbi dicit q̄ sempiternoz p̄ncipia verissima eē necesse ē qz aliis sunt cā vitatis, vnūquodq̄ aūt sic se hz ad eē sicut ad veritatē. pz. etiā p̄m ipm: q̄ oē sempiternum est necessariū ex p̄mo ce. 7 mū. 7. 9. metha. c. penul. Item. 5. metha. nihil phibet quoz̄dā necessarioz̄ eē alteras cās. c. de necessario. si tm̄ de rōne cāti esset possibilitas repugnās necessitati sicut arguit dcā op. contradictio eēt alicui? necessarij eē aliquā causam.

Item. 12. metha. cōcludit vnitatē vniuersi ex vnitate finis. ergo oē aliud ab isto fine est ad ipsuz vt ad finez. sed cuiuscūq̄ est cā finalis eius est cā sufficiens ergo 7c. pbatio vltime ppositionis. finis non ē causa nisi inquantū mouet efficiēs ad dādum eē mouet inq̄ntū vt amatū 7 desideratū. hoc pz ex rōne finis. 5 metha. c. 3. ppter quē finē agens agit, ppter quē. s. finem amatū agēs dat esse alij ad ipm ordinando.

Itē cōmē. 12. metha. cōcedit q̄ ē ibi causa 7 cātum sicut intellectū est cā intellectionis. 7 Aristo. dicit q̄ mouet sicut amatū 7 desideratū balneū vt in mente mouet fm cōmētatorē effectiue. Itē saltē obm q̄ztuz ad intelligere mouet effectiue. ergo 7 ad eē. qz impoñit phō q̄ posuit vnāquāq̄ substātiarum istarū eē suuz intelligere. Itē Auic. expresse ponit necessariū ab alio cāliter. ḡ si nō in hoc vidit cōtradictionē quare dz negari ab Aristo. ppter cōtradictionē quam ponis. Item cōmen. de suba orbis. c. 3. corpus celeste nō indiget virtute mouēte in loco tm̄. sz ēt vtute largiente in se 7 in sua suba pmanētiā eternā 7c. et seq̄tur post de opi. Arist. dixerūt qdā ipsum nō dicere cām agentē totū: sed cām mouētez tm̄. 7 illud fuit valde absurdū eis. Videt ab eis q̄ qui ponūt fūdamenta falsa ex rationibus verisilibus: vt Ari. cōtra platonē ponētez oppositū cōtingut q̄ post modum contradicāt eisdem ex rōnibus veris. Contra oñ disti Arist. negare p̄mum modū qz videt includere cōtradictionē: 7 tūc cōcedis ipz sibiipsi cōtradicere sed rōnabilius videt sibi nō imponere contradictoria sed q̄ dicat ꝓsequēter ad antecedēs falsum cōcedendo ꝓsequēs falsuz. Itē q̄ nō posuerit secūdum modū quē imponis ei. videt, ppter rōnabilitatē illius modi, pbo. nihil dependet ab alio in eēndo a quo non habet eē. 7 ita nec in pmanēdo ab alio a quo nō habet pmanentiā. qz ab eodē habet esse 7 permanētiaz. Hec est sile de figuris 7 numeris. qz ibi porz sī sit causa effectiua posterioris. est tm̄ causa materialis sicut pars que est potētia in toto. in ppōsito autē non pōt poni cālitas nisi efficiētie 7 finis fm Ari. Quod ēt imponit Ari. de necessitate spērum in corruptibilibus in diuersis indiuiduis nō est verum. qz intellexit necessitatē motus celi eē. 7 ita pductionē indiuiduoz q̄ñ eēt talis vel talis approximatio agētis ad passum. necessitas. n. est cōditio existētie. nō igit̄ conuenit speciei nisi in indiuiduis. nec est simile de elemento fm totū 7 fm partē. naz elementū totū est singulare per se existēs 7 p̄ncipalis pars vniuersi. Nō etiaz imponit sibi q̄ nulla substātia est ab alio effectiue videt manifeste falsum de gnābilibus. generatō enim est ad subaz. ergo ipsa generatione sba accipit esse que p̄us nō fuit. 7 ita eius qō pducit est causa efficiēs. nihil enim seipm̄ pducit ad eē. Itē si corruptibile ex causa intrinseca q̄ñq̄z necessario non sit vt sibi imponit. ergo a se corrumpet sine corrūpēte exterioz. Imponit etiā Auic. tertius modus 7 pbat ex 6. metha. vbi dicit q̄ causatū quātū ex se inest ei vt nō sit. q̄ztuz vo ad suā cāz est ei vt sit. qō aūt est ei ex se apud intellectū p̄us est non duratione eo qō est ei ex alio. Et hoc apud sapiētes vocat creatio dare scz eē rei post nō esse absolute. Cōtra ipm arguit qz iste modus includit cōtradictionē. qz si per impossibile ponit nō esse segtur nō tm̄ falsum sed etiaz impossibile fm ipsum. s. causam necessariam non necessario cāre 7 dare esse.

De intentione istorum

plꝫoꝝ Aristo. ⁊ Auic. nescio. sed nolo eis imponere absurdiora q̃z ipsi dicãt: vel q̃z ex dictis eoꝝ necessario sequitur. et ex dictis eoꝝ volo rõnabiliorem intellectuꝫ accipere quẽ possum. Rñdeo igitur q̄ Aristo. simul ⁊ Auic. posuerũt deũ necessario se habere ad alia extra se. et ex hoc sequitur q̄ qõlibet aliud necessario se hꝫ ad illud ipsum qõ quasi imediate cõparatur ad ipm vel non mediãte motu q̄ tñ vniformitate in toto põit diffoꝛmitatez in ptibꝰ: mobilis. ⁊ mediãte motu generabilia ⁊ coꝛruptibia diffoꝛmiter ꝓparant ad ipm Tenẽdo illud falsuꝫ fundamẽtũ. ſ. Aristo. ponẽdo ipꝫ eẽ cãm neciam nõ vi ꝺicere sibi ponẽdo cãtum necessariũ vt vult. ϛ. metha. c. de necio. q̄ quoꝛũdam necessarioꝝ ẽ alta cã. ⁊. 8. phi. ⁊. 2. methaphy. sempiternoꝝ p̃ncipia sp eẽ verissima neẽe est vt argutum ẽ. ⁊ ita nõ ponit nõ tñ scõm modũ sed ẽt p̃mum modum. Auicen. ãt vi statiz ꝺicere sibiꝑi ponẽdo illõ esse possibile. q̄ tũc necessaᵐ non necessario ꝓpatur ad illud. Dꝫ arguit̃ ꝑ Auicen. si ẽ ab alio. g̃ cõceptu qꝺditatiuo eiꝰ nõ cadit eẽ. g̃ est de se possiᵉ eẽ ⁊ nõ ex istẽs: sicut hũanitas nõ ẽ de se vna nec plures. Lõcedit̃ de isto mõ possibilitat̃. q̃. ſ. possibilitas nõ ẽ nisi q̄ ordine nature hoc est, causa hoc ẽ capax huiꝰ ⁊ ñ est illud qꝺditatiue. Et ex hꝫ pꝫ rñsio ad argᵐ factum ꝺ auic. quasi ꝺicat sibi q̄ nõ seq̃t posse non esse. nec põt põi ineẽ. sicut nec ens nõ esse vnuꝫ. Et sic Arist. ꝓcederet possibile quod ẽ necessariuꝫ ab alio. ſꝫ possibile põ añ actuꝫ improbat p̃mo. ce. ⁊ mun. Itaq̄ concordant Aristo. ⁊ Auic. in sequentibus ex vno p̃ncipio falso in quo cõcoꝛdãt q̄ deus necessario se habet ad quodlibet quod est extra se ad quod immediate vel mediante immutabili cõparat̃. Ad illa que adducebant̃ priꝰ ad ꝓbãdum qõ aristo. negaret p̃muꝫ moduꝫ. ad p̃mũ qõ nitit̃ probare ꝺictionez forte diceret aristo. possibile obiectiue non repugnare necessario si ꝓducens necessario ꝓducit non. n. requiritur q̄ realiter posset esse non tale. ſꝫ q̄ ordine nãe p̃ intelligebatur. p̃intelligẽdo non tale. Hoc ꝓbat̃ ꝑ cõfirmationem argumenti qõ adducebat̃ ab henrico. q̃ est q̄ de essentia diuia quasi de potentia subiectiue ſm ipm gnãt filius. certũ est. n. q̄ ista potẽtialitas q̃si subiectiua non ꝓhibet necessitatẽ nec quasi potentia obiectiua filij. quia generãs necessario generat. Ad illud quod adducebat̃ de p̃imo celi ⁊ mũdi. qõ vna nã mutaret̃ in aliam põt ꝺici q̄ ſba hꝫ esse ꝑmanens. ⁊ ideo nõ ꝺat̃ sibi semp nouuꝫ. ⁊ nouũ eẽ. g̃ a cã necessario cãte ſm eũ ꝺatur sibi nã necessaria formaliter. ⁊ si posset nõ eẽ mutaret̃ eius natura. Per idẽ pꝫ ad illud. i2. metha. de motu. q̄ cũ sit de se possibilis. nõ solũ põt ꝓpter hoc ab alio ꝑpetuari. q̄ ab alio ẽ. sed q̄ cũ hoc sẽper hꝫ esse nouum. ⁊ ita nũq̄z fõmã que ẽ necessitas lꝫ necessario semp sit. q̄ mobile totum necio vniformiter se hꝫ ad ꝺans eẽ vniformiter necessario ſm istos. Et hec habitudo necessario vniformis mobilis ad mouẽs ẽ cã motũ necio fieri lꝫ motꝰ nũq̄z hẽat eẽ formaliter necessarium. Est ẽt hic neeessitas ineuitabilitatis sine nẽcitate ꝛmutabilitatis in motu. ſꝫ ex necessitate imutabilitat̃ in causis ipsiꝰ motꝰ. ita q̄ vtraq̄z auctas ꝑ hoc soluit̃. sed ꝑmanens si ẽ nẽcium sit hꝫ esse quo est formaliter necium. et ita si sit coꝛruptibile ꝺictio erit non sic motus. Vel argᵐ aristo. ꝺ plato. p̃. celi ⁊ mũ. ꝓcedit ex suppõne necij agẽtis. ⁊ tũc sic deducto si celum põt ꝑpetuari ⁊ ab agẽte necio. g̃ necio ꝑpetuabit̃. huic aũt necio ꝛpugnat actus iste coꝛrũpet̃. g̃ ⁊ potẽtia ad illũ actuꝫ. qa cuicũq̄z necessario repugnat actꝰ eidẽ necessario repugnat potentia ad illum actũ. lꝫ nõ cuicũq̄z cõtingẽti g̃ nõ stat potẽtia ad coꝛrũptionẽ nisi stet potẽtia ad

oba fil'. ⁊ ꝑhꝫ illa ꝓña de possibili positoꝝ eẽ. nã expõne possibilis ineẽ nõ sequitur impossibilitas: nec noua impossibilitas alicui necessario.

Quãtum ad secundum p̃incipale ꝑ ista conclusione que ꝺicta est esse intentio amboꝝ Aristote.. ⁊ Auice. arguo sic in omi differentia entis necessitas est perfectioꝛ cõtingentia, ꝓbatio quia necessitas est perfectio in ente in se ergo in omni differentia entis. ergo in illla differentia entis que est causa necessitas est perfectioꝛ contigentia. perfectitissima igit̃ causa necessario causat Respondeẽ q̄ necessitas est ꝑfectioꝛ cõdictio vbi ẽ possibilis est aũt incõpossibilis rationi cause vt causa. quia sic loquimur ⁊ nõ de eo qõ est cã. Lõtra hꝫ in multis diuisionibus entis alterũ diuidens est pfectuꝫ altexim perfectũ. ⁊ extrema illa que sunt perfecta in diuersis diuisionibꝰ aut necessario cõcomitantur aut cõpatiunt̃ se. Exempluꝫ si diuidat̃ ens ꝑ finitũ ⁊ infinitũ. ꝑ necessariuꝫ ⁊ possibile ꝑ potentiam ⁊ actũ act̃ necessitas infinitas aut necessario se cõcomitantur aut cõpatiunt̃ se g̃ cuꝫ in diuisione enti p cãm ⁊ causatũ cã sit ꝑfectiꝰ extremũ. cõcomitabitur cũ eo qõcũq̄z ꝑfectiꝰ diuidẽs ens au poterit stare cũ eo ⁊ p̃ñs necessitas. Preterea si p̃mũ causans nãliter cãret. causaret necẽssario ⁊ tũc ꝺaret necessitatẽ suo causato. ſ. nulla ꝑfectio tollit̃ a causato ꝓp modũ causandi ipsius causantis eque ꝑfectuꝫ causare autẽ voluntarie nõ est modus causandi minus ꝑfectus q̃z causare nãliter. g̃ ꝓp hoc quod est cãre volũtarie non tollit̃ necẽio aliqua perfectio effectiui. g̃ causa causans volũtarie põt ꝺare necessitatem effectui. Lõfirmat̃ rõ. q̄ si cãret nãliter posset ꝓducere plures ꝺias entis. ſ. possibile ⁊ necessariũ si ergo causans voluntarie nõ posset causare nisi tñ ens ꝓtingẽs vi eẽ cã imꝑfecta q̄ tũc cãlitas eiꝰ nõ se extẽꝺeret ad tot effectꝰ ad qᵒt se extẽꝺẽt si nãliter cãret. Item aliq̄ cã necio causat g̃ p̃ma causa necessario cãt suum causatũ. añs videẽ manifestũ ꝓpter multas causas nãles que necẽssario causant suos effectus cõsequentiaz ꝓbo quia in essentialiter ordinatis posteriꝰ nõ põt habere necessitatẽ nisi p̃ius habeat esse necessariuꝫ. conneriones aũt causatoꝝ ad suas causas sunt eẽntialiter ordinate. vt ergo nulla talis connerio est necessaria nisi illa que est p̃mi causati ad suaꝫ causaꝫ sit necessaria.

Contra istam conclusionez

in qua cõmuniṫ cõcoꝛdant ꝓbi q̄ p̃ma cã necessario ⁊ naturaliter causat p̃mũ causatuꝫ. arguit̃ sic Primum enim agens nullo mõ perficit̃ aliquo alio a se. agens naturale aliquo mõ ꝑficitur sua ꝓductione vel ꝓducto. ergo ⁊c. minoꝛ ostendit̃. quia naturale agit ꝓpter finẽ ex secũdo phy. ſꝫ nihil videt̃ agere ꝓpter finez quo nullo mõ perficiat̃. Sed ad istud p̃mo respondetur secundũ intentionem Auic. 6. metha. c. vltimo q̄ agens perfectuꝫ agit ex liberalitate. hoc est nõ expectans perfectionẽ a ꝓducto ficut exposita est intentio liberalitatis. dis. 2ª. q. de ꝓductionibus. Negandũ igitur videtur q̄ assumitur. ſ. q̄ agens naturale perficit̃ eo quod ꝓducit̃ quia hoc non est nisi in agentibus naturalibus imꝑfectis. ⁊ cum adducit̃ q̄ agens naturale agit ꝓpt finem non oporꝛtet ſm phos agens p̃muꝫ naturale agere ꝓpter aliud q̃z ꝓpter se: sed ꝓpter seipm vt ꝓpter finez nec oporꝛtet ipsuꝫ perfici illo fine. ſꝫ esse naturaliter illum finem. Alia etiã rñsio habetur ab Auic. q̄ sicut aqua ex se ipa est frigida cõseqt̃ autẽ eam q̄ infrigidet aliqꝺ a se ita p̃mum agens si ponatur naturale agens secundum eos ex se ipso erit perfectum sed perfectionem eius consequit̃ ꝑ

ducere perfectionez i alio ita tamē q̄ illa p̄ductio perfectionis in alio nō sit finis eius sicut nec finis aq̄ est infrigidare. Rō nīsionis reducit cōtra istas responsiones q̄ si aque nō posset stare infrigiditate sua absq̄ hoc q̄ aliqd frigefaceret nō esset sume perfecta in frigiditate q̄ aliquo modo dep̄deret ab alio in frigiditate sua ita igit hic de p̄ima causa in entitate sua respectu entitatis p̄mi causati. Sed ista reductio nō multū cogit q̄ si aliqua posset p̄ducer frigiditatez per se stantē diceret aliq̄. q̄ quātūcūq̄ nō posset esse i se frigida absq̄ hoc q̄ frigefaceret nō esset ꝓpter hoc dependentia infrigiditate sua sed p fectō cōpletia frigiditatis ex qua necessario ꝓduceret vel frigus in in alio vel frigus per se stans ⁊ ita poneret de p̄mo ente respectu ꝓductionis in alijs. Ultimo vr̄ q̄ ista ratio posset sic declarari oē agens nāle aut actione sua perficitur in se aut in suo simili aut in toto aut p̄ suaz ꝓductionē nā eius accipit esse in alio. hoc. n. apparet inductiue in omnib⁹ intellectus enīz agens nāliter perficit sua actione. ignis naturaliter agēs pficit in simili ⁊ natura sua hz cē i alio in quo posset illa nā cē etiā igne generante corrupto ⁊ ita vr̄ necessitas generationis incorruptibilis p̄m illud scd̄i de anima generatio est perpetua vt saluetur esse diuinū sol generat vermē. qui lz nō perficiatur in se nec etiā natura sua accipiat esse in alio. tñ p̄ficit i suo toto inq̄tū ē pars vniuersi cui⁹ vniuersi aliqua ps producit ⁊ perfectio totius videt cē aliquo modo perfectio partis. deus pater nāliter producēdo filiū licet non perficiatur in se nec in toto cuius sit pars q̄ nl'lius est pars tamē sua nā accipit esse i alio suppōsito. vel aliō suppositū accipit esse nāe. Patet igit inductiue i sta maior diuisim lz difficile sit assignare ꝓpter qd isti⁹ maioris. Sed si deus nāliter ꝓduceret creaturā nullū istorū cōtigeret. nec. n. perficeretur in se ex tali ꝓductiōe nec in simili nec in toto nec nā sua accipiet cē in ꝓducto. ergo nec creatura nāliter ꝓducit. 2ª ratio opponit ꝓtra p̄bos. q̄ potentia respiciens aliquod obm̄ p̄ se ⁊ eēntialiter non necessario respicit illa que nō hnt ordinez essentialē sed accidentalē ad aliud p̄imū volūtas diuina respicit p̄mo bonitatē diuinā ad quā creature hnt ordinē cōtingentē ⁊ nō necessariū quia volens finē nō ꝓpter hoc vltime necessario aliud esse cuius esse nō ē necessariū ad ꝓsequendū finē vel ad intelligendū finē nō sūt necessarie ad p̄ducz istā bonitatē nec augēt eā. ergo volūtas diuina istas creaturas nō necessario respicit. Sed ista rō lz sit in se aliqualr apparēs tñ vr̄ dicere aliqb⁹ dicz argumentz. q̄ ponit q̄ volūtas diuina vt respicit res i cē gdditatiuo necessario vult qc gd vult ⁊ tñ res i cē gdditatiuo nō magis hnt necessariū ordiez ad bonitatē diuinā q̄z res in cē exīe.

Henri. qli .5. q.4.

Videt ēt rō hr̄e aliā instatiā q̄ sic volūtas diuina hz eēntiā suā p̄o p̄mo obo. ita ⁊ intellect⁹ diuin⁹ ergo ⁊ itellect⁹ diuin⁹ accētaliter respiceret qcgd aliud ab eēntia diuia r̄spiceret p̄ obo. ⁊ ita videret seq̄ q̄ de⁹ nō necessario sciret aliō itelligibile a se sic nō necessario vult aliō volibile a se. Primā istātiaz: q̄ nō ē p̄ vitatē sz p̄ opinātē ꝓcedo. Secōaz excludēdo cō firmo rōez q̄ volūtas q̄ determinat ad finē nō determinat ad aliqd eoz q̄ sūt ad finē nisi q̄ten⁹ p̄ syllogismū p̄cticū ꝓcludit ex fine necessitas illi⁹ entis ad finē. s. vel necessitas e⁹ in cē vl' hāi ad h̄ q̄ finis sit vl' habeat vl' acqrat. vl' necessitas e⁹ i diligi ad h̄ vidēmus in oīb⁹ volūtatib⁹ q̄ sūt ipsi⁹ finis q̄ nō oz p̄p finē eas determinatas cē alicui⁹ entis ad finē si tale ens nō ꝓcludat p̄ syllogismū p̄cticū cē necessariū aliq° isto rum modoꝝ ad finem. ergo cum intellectus diuinus nō cognoscat aliō a se cē necessariū ad finē vltimū q̄ocunq̄z. volūtas illa ex h̄ q̄ ē necessario finis non oz q̄ sit necessario alteri⁹ a fine Nō instatur de intellectu nō est sile. q̄ intell'm esse necessario respectu alicuius obi nō ponit illud esse aliqd in entitate reali: aliud a p̄mo obo q̄ esse cognitū ab itellectu diuino non p̄ōit illud esse in se. sed intellectu p̄tialiter nō sic esse volitū. imo ponit tūc cē possibile ⁊ p̄iter illud hr̄e aliud esse a volūtate: ⁊ hoc loquēdo de volitione efficaci. q̄ quod sic volitū est a deo aliq̄n est in effectu. nō est igit intellectus diuin⁹ ita se hīs ad intelligibilia alia a se. sicut volūtas ad alia volibilia. quia ille intellect⁹ p̄ōt esse necessario oīum intelligibilium quatenus sunt sibi p̄sentia: nec per hoc ponitur aliquid aliud a deo formaliter necessarium in esse reali: voluntas autem non posset esse necessario aliquoꝝ alioꝝ volibilium nisi illa alia essent aliquando necessaria in aliquo esse reali alio ab esse diuino.

Istis rationibus cuiuscūz

doctoris aliqualr sic fortificatis. addo rationes alias. Et arguo p̄mo sic. qō est ex se necessariū perfecte q̄tum potest cogitari aliquid cē necessariū non p̄ōt non esse quocunq̄z alio a se nō exīte. deus ē summe necessarium p̄m illum intellectū p̄acceptū. g̃ quocunq̄z alio a se non exīte nō propter hoc sequitur ipz non esse. Sed si necessariam haberet habitudinem ad primum cātum. illo causato non existente non esset. ergo non habet ad illud necessariam habitudinē Maior̄ ꝓbo. quia ex minus impossibili non seq̄ impossibilius. sicut nec ex minus falso sequitur falsius. Et hoc ꝓbo quia si falsius habeat duplicem rationē falsitatis ⁊ min⁹ falsum tñ vnicā circūscribamus a falsiori illam rōnem falsitatis in qua excedit minus falsum stante alia: ⁊ a min⁹ falso illam quam hz. tūc falsius erit falsuz: ⁊ minus falsum non erit falsuz. q̄ circūscripta est rō falsitatis minus falsi. g̃ hoc posito falsius erit falsū ⁊ min⁹ falsum. erit verum: ⁊ tūc ex vo sequit falsuz. Ex hōc pz tūcq̄ ex minus impossibili nō sequit impossibilius. Sz tale necessarium quale descriptū est: est magis necessa^m q̄z quod cunq̄z aliud necessariū ab eo etiam p̄m oēm opi. ꝓbo rum. g̃ ex non ē cuiuslibz alteri quod est minus impossibile non sequit nō ē istius qō est impossibilius ꝓbo aliud assūptū. s. q̄ si necessariū hēret habitudinez. ⁊ c. quia habens necessariam habitudinem ad aliquid non est illa habitudine non existente. nō existente autem extremo non existit illa habitudo non existēte. igitur extremo habitudinis non existit fundamētum. Cōtra istam rōnem instatur. q̄ p̄icipiū destruit destructa ꝓclusione. ex p̄mo poz. ⁊ tñ p̄incipiū ex se vr̄ esse formaliter necessariū. cōclusio aūt nō est necessaria nisi ex p̄incipio. g̃ ⁊c. Nec instantia nulla est. q̄ stat ꝓbatio maioris q̄ ex min⁹ impossibili non sequit impossibilius. sed nec cē simile ad propositum. q̄ cōclusio non est nisi quedā veritas partialis p̄incipii. quod habet quasi totalez veritatem. sicut singulare est quedam veritas partialis respectu vniuersalis. In entibus autem ens causatum non est quedam entitas quasi partialis cause sed est omnino alia entitas dependens ab entitate cause. ⁊ si ergo aliqua conclusione destructa destruatur p̄incipium: non tñ ita erit de entitate in causa et causato. Ad hoc autem vt istud de p̄incipio ⁊ cōclusione intelligatur melius: possunt poni exempla. p̄ima conclusio geometrie q̄ ille linee trianguli sic constituti sunt equales. nō videtur esse nisi quoddā particulare istius vniuersalis. omnes linee ducte a centro vsq̄z ad circūferentiam sunt equales. ⁊ ita in multis alijs conclusio non videtur esse nisi particulare vel vnius vniuersalis vel multoꝝ ex quib⁹

simul infertur. sicut si iungamus isti istam vniuersa
lem. quecunq; eidem sunt equalia inter se sunt equa
lia. ⁊ lz predicatum primo conueniat subiecto ipsius
vlis. i. adequate non tñ conuenit primo tali ꝑmi-
tate sbo minus vlis nec ꝓpter istã primitatẽ in prin
cipio ⁊ nõ ꝑmitatez in cõclusione est talis causalitas
inꝑncipio respectu ꝯclusionis ꝙlis est in entitatiꝑ
vnius entis respectu alteriꝰ ita ꝙ illa causalitas in
ꝑncipio ponat veritatẽ aliã formalr a veritate ꝯclu
sionis. sicut in entibꝰ entitas cãe est formalr alia ab
entitate cãti. ꝑmitas aũt ꝑdicatiõis est ꝓpter ꝑmita
tatẽ terminorũ ⁊ termini speciales lz nõ sint adeqti
illiꝰ ꝑdicatis. tñ attributio predicati illis terminis
specialibꝰ particulariter sumptis includit in attri-
butiõe eiusdẽ predicati terminis cõibus vlr sum
ptis. includit inquantũ sicut aliquid illius veritatis

2° arguo sic aliquid fit cõtingenter in entibꝰ ergo
ꝑma cã ꝓtingent cãt. añs ꝓcedit ꝓbi. ꝓmitaz ꝓbo sic
si ꝑma cã necessaꝰ se hz ad cãm ꝓximaz sit illa. b. b.
igit necario mouet a ꝑ4 cã. b. aut eodẽ mõ qꝰ mouet
a ꝑma cã. ꝓxima sibi igr. b. necessario cãt mouendo
c. ⁊. c. mouendo. d. ⁊ sic in omnibꝰ causis ꝓcedendo
nihil ꝓtingẽter erit. si ꝑma cã necessario cãt. Ista ra
tio ptractata est dis. 2ª. qõne ꝑma de infinitate dei
ꝓbando ꝺuz eẽ formaliter infinitũ ⁊ iõ nõ oz hic am
pliꝰ imorari. ¶Preterea ⁊ redit in idẽ aliqꝺ malum
fit in vniuerso: g̃ deꝰ nõ necessario cãt añs cõcedunt
phi ꝓbo ꝓmitiã. qz agẽs necessario ꝓducit effectũ suũ
i susceptiuo q̃ztũ põt ꝓduci in eo effectꝰ ꝑmi ẽ boni-
tas ⁊ pfectio. g̃ si necessario agit ꝓducit bonitatẽ in
quolz q̃ztũ ipm susceptiuũ põt recipere. sz habemus
bonitatẽ tantã q̃zte ipm ẽ capar nullã hz maliciã. g̃
⁊c. Et si istud argumentũ posset euadi de malo in
nã. sicut tactũ ẽ dis. 2ª. q. preallegata. tñ de malo cõti
gent facto qꝺ. s. est vez vituperabile nõ vr possibilr
euasio quin si aliqꝺ tale malũ eueniat qꝺ. s. fit vitupa
bile ac ex hoc sequit ꝙ cõtingent eueniat cã ꝑma nõ
necessario cã sicut oñdit ista deductio. Itẽ omnis
cã necessario agens agit ꝑm vltimũ potẽtie sue qz si
cut nõ est ipotestate sua agere ⁊ nõ agere: ita nec intẽ
se ⁊ remisse agere. ergo si ꝑ4 cã necessario cãt: cãt qꝺ
quid põt cãre põt aũt cãre ex se omne causabile vt ꝓ
batio. ergo causat oẽ causabile ergo nulla cã scꝺa ali-
quid causat istã scꝺam ꝓmitiaz ꝓbo: qz cã ꝓz ꝓus nã-
liter respicit causatũ q̃z cã posterioz ex prima ꝓpoſi-
tiõe de causis ergo in illo ꝓri si totaliter cãt totũ illꝺ
qꝺ in scꝺo signo deberet cãri a cã scꝺa in 2° signo in
quo deberet cã scꝺa cãre nulla ẽ possibilis actõ cãe
scꝺe. qz iã ꝓintelligit totus effectꝰ cãt a cã ꝑ4. ¶Assũ-
ptũ in argumento ꝙ possit causare oẽ cãbile ꝓbo. qz
hz potentiã cuiuscunq; cãe scꝺe totã etiã que est in
causa scꝺa. quãtuz ad quodlibet perfectionis cãntis
qꝺ est in quacunq; causa scꝺa: sicut deductuz ẽ in que
stione prius allegata de infinitate via prima sũpta
de efficiẽtia nõ regrit ãt cũ cã efficiente aliq imper-
fectio sz tñ perfectio qz cãre sic effectiue est pfectio
nis simplr. ergo primũ habens in se causalitatẽ om
nẽ cãe scꝺe q̃ztũ ad quodlibz qꝺ est pfectiõis põt ime
diate causare ex se oñe causabile sicut ⁊ cũ cã scꝺa.
Et si ꝙsequens vltimuz ꝙ. s. cãe scꝺe ꝓuenit actioni
bus suis nõ habeat ꝓ incõuenienti ꝺuco a ꝺ maiꝰ
incõueniens ꝙ causabit ⁊ omnia ⁊ vnum solum.
ita ꝙ oĩa erũt tñ vnũ. qz sicut cãbit oĩa causabilia
ꝓpter hoc ꝙ causat omnia q̃ põt cãre ita etiaz in
quacunque causatione cãbit q̃ztum potest causare
⁊ ita perfectissimuz: ⁊ ita oĩa illa erunt illud vnũ cau
satum. ⁊ tunc omnia erũt vnum. ¶Per idẽ mediũ ex
necessitate causandi ⁊ vltimata causatione sequit ꝙ
mouebit in nõ tẽpore. aut saltez mutabit celũ in non
tpe. ita ꝙ celũ nõ ꝓprie mouebitur. ¶Nec valet illa

responsio tacta supra. q. preallegata de infinitate. qz
ista virtꝰ infinita hz oẽm ꝑfectionem cãe efficienti
in se quã ipa hz cum causa secũda ꝓxima. ⁊ ideo sequ
ꝙ immediate potest causare omnez illũ effectum in
celo per se quẽ potest cãre cum intelligentia. ergo et
causat si necessario agit qcquid potest. ⁊ vltra si cau-
sat illud immediate. g̃ mutat illud ⁊ in nõ tẽpore. qa
potentia infinita agens ꝑm vltimuz potentie sue nõ
põt agere in tempore. si autẽ aliquis motus celi põt
esse in non tempore ab isto mouente igit est ⁊ si hoc
ergo nulla est gnãtio ⁊ corruptio in istis inferioribꝰ.
que sunt contra philosophos. igitur illa ex quibus se
quũtur ista sun tfalsa ꝑm philosophos.

Ad questionem quantum

ad exponentem negatiuã istius exclusiue. rñdeo con
cedendo conclusiones istaz rõnum quarum lz forte
alique nõ conuincerẽt philosophos quin possent rñ-
dere. sunt tñ ꝓbabiliores illis que adducuntur ꝓ
philosophis. ⁊ forte alique necessarie. Dico tñ q̃ztũ
ad istã partem ꝙ nihil aliud a deo ẽ immutabile lo-
quendo de mutatione q̃ est versio quia nihil aliud ẽ
formaliter necessarium. quodlibet etiam aliud est
mutabile subiectiue: nisi ꝓpter imperfectionez ne-
gatiuam. puta vltimum accidens quod nulliꝰ perfe
ctionis est capar ꝓpter sui imperfectionẽ. vt puta
si sit aliqua relatio non est mutabilis subiectiue. ga
non potest esse subiectuz alicuius. hoc est quia est im
perfectum negatiue. i. non capar alicuius perfectio
nis. sed nihil alius a deo ꝓpter perfectionem sui ẽ
immutabile. quia si aliquid est tale. hoc maxime es
set prima intelligentia: sed illa ẽ mutabilis ab intel
lectione ad intellectionem. probatio. potest enim ha
bere intellectionem cuiuscunq; intelligibilis: quia
hoc potest intellectus noster habere. non autem vni
cam omnium. quia tunc illa esset infinita ex distinc.
secunda. q. prima. nec infinitas simul omniuz intel-
ligibilium. quia tunc intellectus habens in actu si-
mul distincte videtur esse infinitꝰ. ergo post intelle
ctionem vnius intelligibilis habere post alterius
intelligibilis intellectionem. g̃ ẽ mutabilis.

Ad argumenta

¶Pro opinione philo-
sophorum posita. ¶Ad illud quod arguunt de mutatione primi. si nõ neces-
sario se habet ad proximum sibi. ¶Respõdeo ꝙ vo
luntate antiqua potest fieri nouus effectus sine mu-
tatione voluntatis: sicut ergo volitione mea cadez
continuata qua volo aliquid iam fieri. faciam illud
tunc ꝓ quando volo illud facere: ita deus in eterni
tate voluit aliquid aliud a se esse ꝓ aliquo tempo-
re: ⁊ tunc illud creauit ꝓ quando voluit illud esse.
Et si obijcias ꝑm Auerro. 8. phisy. ꝙ saltez expecta
bit tempus si non statim ponat effectum in esse quã
do vult illum esse. Et preter hoc ꝑm eundem alibi i
determinatum contingentia ad vtrũlibet. talez in
determinationem ponit ꝙ sic indeterminatum nõ
potest ex se exire in actum vt videtur. ergo si in deo
erit talis contingentia ad causandum non videt pos
se determinari ad causandum. ¶Ad primuz respõ
deo existens in tempore ⁊ volens aut vult efficacis-
sima volitione non respiciendo tps ꝓ quo vult il
lud eẽ. aut vult illꝺ eẽ ꝓ aliquo tpe certo si ꝑmo mõ.
statim ponet volitum in esse si voluntas sua sit per-
fecte potens si secundo modo posito ꝙ voluntas eiꝰ
esset simpliciter potens non statim poneret rem in
esse sed ꝓ tunc quando vult illud esse expectaret
igitur tempus quia est ens in tempore sed applican
do ad deum auferendo imperfectiones. si enim vo
luntas eius potens est tamen voluntas eius nõ ha-
bet esse in tempore vt expectet tempus ꝓ quo ꝓ

ducat volitū qō vtrīque non vult necessario tūc esse quando vult sed esse tempore terminato quod tamē nō expectat quia operatio voluntatis eius non est i tempore. Et cū dicis 2° de indeterminatione cau se cōtingent cānt dictū ē alias de duplici īdeīmiatiōe s. po^e passiue ⁊ po^e actiue illimitate. de^o ñ ē ideīminat^o p^a indeīminatiōe ad causandū. sz seōa. ⁊ hoc nō tm̄ ad plura disperata ad quoruz quodlibz esset nāli ter determinat^o sicut sol se habet ad multos effectus suos in quos pōt sed indeterminatus ad cōtradicto ria ad quoꝝ vtrūlibz poterat er liberalitate sua deī minari. ⁊ ⁊ voluntas nostra est indeterminata hoc modo indeterminatione virtutis actiui ad vtrūli bet ꝓtradictoriorū ⁊ ex se pōt determinari ad hoc vl ad aliud. Et si queras quare igit voluntas diuina magis determinat ad vnū contradictoriorum quaz ad alterū. Respondeo indisciplinati est querere omniuz causas ⁊ demonstrationē p̄m p̄m. 4. me tha. principij. n. demōstrationis non est demonstra tio imediatū autē principiū est voluntatē velle hoc ita q nō est aliqua causa media iter ista. sicut imedia tum est calorez esse calefactiuū. licet h̄ sit naturalitas ibi autē liberalitas ⁊ ideo huiusmodi quare volun tas voluit hoc. nulla est causa nisi quia volu ntas sic h^o causa est quare color est calefactiuus nulla est cau sa nisi quia calor est calor quia nulla est prior causa.

Et si dicas quomodo hic potest esse imediatio cū sit cōtingentia ad vtrūlibet. dictū est aliasin questio ne de ſbo theo. q in cōtingentibus est aliquid primū quod est imediatuz ⁊ tamen contingens quia non statur ad necessarium. nō enīz ex necessario sequit contingens. ⁊ ideo hic oportet stare ad istaz volun tas dei vult hoc que est cōtingens ⁊ tamen imedia ta quia nulla allia causa prior ratione voluntatis q̄ re ipsa sit huius ⁊ non alterius Per hoc apparet ad illud qō Aluic. adducit q actio sua est in eo p̄ēnti am ⁊ nō est in eo accidentalis. veruz est quia suum velle est sua essentia. tamē cōtingenter transit supra hoc oīm vel illud sicut infra de futuris contingētibus dicetur. Per idem apparet ad argumentuz principale quia cum necessitate dei stat q illud ad qō imediate se habet sit mutabile quia imediate ab immutabili est mutabile sine mutatione im mu tabilis quia contingens habitudo est immutabilis ad proximum sibi. ⁊ ideo extremum illius habitu dinis est contingens ⁊ mutabile licet fundamentū sit immutabile.

Ad argumenta posita prop̄bis ad p̄mū de illis dividen tibus ens. dico q necessarium conditio perfectior in omni entitate q̄ possibile cui conditio necessita tis est cōpossibilis non est autem perfectio in illa en titate cui nō est compossibilis quia contradictio nō ponit aliquaz perfectionē. ⁊ p̄ nō est ex ratione iuī sz expositione illius entis cui repugnat ⁊ ita dico q ne cessitas repugnat omni respectui ad posteriuſ. quia ex quo omne posterius est non necessarium primuz non potest habere necessariam habitudinem ad a liquod eorum. Et cuz dicis q omnia dividentia perfectiora cōcomitantur se. dico q hoc est verum de dividētibus que dicunt perfectionem simplici ter ⁊ ad se vt actus ⁊ infinitas ⁊ huiusmodi. Non autem de illis que dicunt respectum ad aliquid po sterius: quia habere necessariam habitudinem ad aliqd tale nō ē pfectiōis. q nō stat cū pfecta necessi tate illius qō dicitur habere talem habitudinem. Hoc ꝓfirmat q talis habitudo non est formaliter i finita cū tm̄ infinitas sit nobilius extremū in diuisiōe entis. Ad aliud cū dr si nāliter causaret necessario cāret. ⁊ tunc daret necessitatem producto. ⁊c. dico q

tunc sequitur q̄ necessario cāret sicut ex antecedente includente icōpossibilia sequit p̄ns includēs incom possibilia. in ancedente repugnat enīz quod est cāre modus illie q est nāliter. q causare dicit ꝓductionez diuersi in esse. ⁊ ita ꝓtingenz nāliter dicit modū cān di necessariū. ⁊ ita respectu necessarij. ⁊ ideo sequit consequens includēs simul duo opposita rōne cātio nis ⁊ modi causandi. hoc modo primo ꝓpō est vera et cum addis nulla pfectio tollit a cāto propter mōz perfectionem causandi ipius cause. concedo nec mo dus causandi volūtarie tollit aliquā perfectionez a causabili sibi possibilez Sed tollit a cābili necessita tem que est in se pfectio. sed incompossibilis cābili. ⁊ dat pfectionē causato cōpossibilē sibi. sicut volunta rie in cātione dicit modum incōpossibilem causatio ni. Per hoc apparet ad confirmationem de plu ribus differentijs entis producibilibus. dico q ens causabile nō pōt habere dr̄as istas necessariuz ⁊ pos sibile: sz omne ens causabile est tm̄ possibile. ⁊ i deo non est imperfectiōis in causa nō posse causare istas differentias. quia ad impossibile nulla est potentia. Similiter si per impossibile naturaliter causaret. et ideo necessario non ꝓduceret plures differētias en tis. q tm̄ produceret necessaria non contingentia. Ad vltimum dico q nulla est connexio causati ⁊ cau se simpliciter necessaria. nec aliq causa secūda cau sat necessario simpliciter sed tm̄ p̄m qd prima pars apparet quia quelibet dependet ab habitudine pri me cause ad causatum. Similiter nulla causa secun da causat nisi prima causa concausante causatum ei^o ⁊ hoc prius naturaliter q̄z ipa causa proxima causat. p̄ma aūt nō causat nisi ꝓtingēter. cā g̃ seōa simpli citer contingēter cāt. q depēdet ab ipa causatione primi que simpliciter contingens est. secūda pars. s. de necessi tate p̄m quid pz q multe cause nāles q̄ztum est ex p te eaꝝ non p̄nt nō cāre effectus. ⁊ ideo necessitas est p̄m quid q̄ztum. s. est ex parte eaꝝ ⁊ nō simpliciter. si cut ignis quātum ex parte sui nō pōt non calefacere. tm̄ pōt absolute non calefacere. deo non cooperante sicut perfecte apparuit de tribus pueris in camino.

Ista est distictio octaua hu ius primi libri. In qua ostenso quid tenēdū sit de ve ritate gignenti. agit de nā cōicata p actū gnātiōis. Et q̄ztum hoc ꝓcernit mām p̄tis distin. tunc diuiditur in tres partes. In p̄ma ondit diuine essentie vitatē. In secūda eius nature immutabilitatem. In tertia eius simplicitatem. Primū facit a principio distin. vsq ibi. Dei ēt solius eēntia. Secūdū ab inde vsq ibi. Et adēq̄ sola ꝓprie simpler est. Tertiuz ab inde vsq ad finē distin. Et hec est snīa magistri in gnāli. In speciali vero sentētia in hac distin. sūmarie con tinetur in tribus ppōnibus. quaꝝ prima ē hec. Dūtaxat deus ꝓprie hz eēntie veritatez sine alicui^o non actualitatis admixtiōe. Et p̄bat sic. Illud hz prope eēntie vitatē sine alicuius nō actualitatis admixtio ne. cui^o eē reptū est sp eē. i. eternalr. ētq̄ ē sine p̄teri tione ⁊ futuritiōe. sed solus deus ē h^o. i. igit ipe solus hz essentie veritatem sine alicui^o nō actualitatis ad mixtione. Tenet p̄ñia ⁊ maior. sed minorem probat magr in littera p h̄ q eēntia a verbo eēndi nomen p̄ prium habet. Essentia. n. deriuatur a verbo sum es est. Et confirmat p hoc q esse diuinum non nouit p teritum neq̄ futuꝝ. Secūda ppō est. Solus deus hz eterne permanentie stabilitatem absq̄ cuiusuis mutabilitatis variatione. Et probatur sic. Illud vtualiter habet eterne permanentie stabilitatē quod est ipm suuz esse: ⁊ quod impossibile est aliter ipsum disponi q̄z est: quacunque etiam dispositione. sed so lus deus est huiusmodi. ergo propositio vera. Argu

mentū appareret bonū: ⁊ maior vera. Et circa minoris probationē procedit magister in textu sic. Et preponit primo dei eē omnino esse mutabile quod probatur primo per hoc q̄ diuinū eē est verissimus quod nō esset si posset mutari. Secūdo per hoc q̄ in deo nō sunt accidentia per que mutatio in rebus cōtingit. Tertio per comparationē dei ad creaturas. Nam omnis creature mutatio fit per loca vel per tēpora: vel p affectiones, sed neuter istorū modorum cadit in deo. vt p̄z per diuersas sanctorū auctoritates i textu. igitur suus esse est omnino immutabile. Tertia propositio est. Quod deus habet simplicitatē essentie sine cuiuscunq̄ multiplicitatis cōpositione. Et p̄batur sic. Illud habet eēntie simplicitatē sine cuiuscūq̄ multiplicitatis cōpositiōe q̄ nō solus corporum vel spirituū aut p̄dicamētorū multiplicitati nō subiicit. sed etiā met est quod in eo est: seu in eo esse dicit. ſz de⁹ē huiusmodi. igit ipse habet simplicitatē sine cuiuscq̄ multiplicitatis ꝓpositione. Argumentū patet, ⁊ maior. Et minorē exequēs magister i littera proponit: q̄ diuina essentia vere ⁊ proprie simplex est. eo q̄ in deo nulla est diuersitas partium accidentiū. formarū. Scōo probat idē per cōparationē ipsi⁹ ad multiplicitatē creature spiritualis. i q̄ licet nō sit diuersitas partiū sicut in creatura corporali propter ei⁹ multiplicitatē: cuz tota sit vbicunq̄ sit sicut alia rationalis d̄z esse tota i toto corpore. ⁊ tota in qualibet ei⁹ parte est tamē in ea diuersitas accidentiū. sicut magister declarat per exemplū de diuersis aie affectionib⁹. Postea ostendit q̄ huiusmodi simplicitati nō repugnat multiplicitas nois quę de ipso dicunt: eo q̄ omnia vnuz significant. . Et q̄ nulla accidentia in ipso ostendit discurrendo per singula predicamenta accidētis. Et etiā q̄ substantie i proprie d̄z de deo ostendit. q̄ acciddenti substat ipa substantia. Et addit q̄ ipsa dei simplicitas personarum pluralitatē nō excludit. Et q̄ nō sit aliquid i deo q̄ nō sit deus. igitur. ⁊c.

De distinctione personarum.

Di. ix. Augu⁹. **Hanc ad distictionez personaꝝ accedam⁹. Teneamus q̄ vt docet Augu. in in. li. de fide ad petruz. Pater ⁊ filiuz ⁊ spūmscūz vnū eē deuz. näliter. nec tñ ipm p̄rem eē q̄ filius ē. nec filiū esse ipm qui pater ē nec spūmscūz eē ipz q̄ p̄ ē aut fili⁹. Una. n. est eēntia patris ⁊ filij ⁊ spūsci. In qua nō ē aliud pater. aliud fili⁹ aliud spūsanct⁹. q̄uis psonaliter alius sit p̄. alius fili⁹. alius spiritussanctus.

Hic de eternitate filij cum patre.

**Venitus est enim a patre filius: ⁊ ideo alius nec tñ añ fuit pater q̄ filius. Coeterne. n. sunt ibi tres persone.

Argumentatio arrianorum.

Ambr. **Sed contra hoc inquit hereticus: vt refert Ambro. j. li. de trini. Omne

q̄d natū ē p̄ncipiū hz ⁊ ideo q̄ filius natus ē principium hz: ⁊ esse cepit. q̄d hereticorū ore sic dictū est. Nam ipe arrius: vt meminit august. in. vj. li. de trini. dixisse fertur. Si filius ē natus est: si natus est erat q̄n non erat filius. Responsio augustini catholica.

Augu⁹. **Qui hoc dicit non intelligit ēt natū esse deo. sempiternūq̄ eē vt sit coeternus p̄i filius sicut splendor qui gignitur ab igne atq̄ diffunditur. coeuus est illi. ⁊ esset coeternus si ignis esset eternus.

Oppositio Augu. ꝓ tra hereticum.

**Item si dei filius inquit august. virt⁹ ⁊ sapia dei est. nec vnq̄ fuit de⁹ sine virtute ⁊ sapia. coetern⁹ ē deo patri filius. Dicit autē apostolus x̄pm eē dei virtutem ⁊ dei sapientiaz. Aut ergo nō fuit quādo non fuit filius. aut aliquādo deus nō habuit virtutem ⁊ sapiētiam: quod demētis est dicere. Constat enim q̄ semper habuit sapientiam. semper ergo habuit filium.

Respōnio ambrosij ad idē auctoritate fulta.

Ambr. **Eidez quoq̄ arrianice questioni Ambr. in hūc modū rñdet. Ego iquā filiū eē natuz cōfiteor: q̄d reliquū est impietatis: horresco. Scriptū est. n. in veteri testamēto. vt vel vnū e plurib⁹ dicā. Añ me nō fuit ali⁹ de⁹. ⁊ post me nō erit. Quis ḡ hoc dicit: p̄ an fili⁹: Si filius ante me inquit nō fuit alius de⁹. Si p̄. p⁹ me inqt nō erit. hic priorez ⁊ ille posteriorē nō hz. Invicē. n. in se: ⁊ pater i filio. ⁊ filius i patre cognoscitur. Cū. n. patrē direris: eius etiā filiū designasti. quia nemo ipse pater ē sibi. Cū filiū nominas: etiā patrē fateris. q̄ nemo ipe sibi fili⁹ ē Itaq̄ nec filius sine patre. nec pater pōt eē sine filio. Sēper ergo pater. semper ⁊ filius.

Ratiōe vtitur Ambr. cōtra hereticuz.

Invectio Ambrosij cōtra hereticuz.

**Item dic inquam mihi heretice. Fuit ne quādo oīpotēs de⁹ pater non erat ⁊ de⁹ erat Nā si pater eē cepit. deus ergo p̄mo erat. ⁊ postea pater fact⁹ est. Quomodo ergo imutabilis deus ē. Si. n. ante deus: postea pater fuit: vtiq̄ generationis accessione mutatus ē sed auertat deus hāc amentiaz.

Ineffabile ē quomō filius sit ⁊ nō habeat patrē priorē. sicut modus generationis intelligibilis ⁊ ineffabilis.

Ambr. **Sed queris a me inquit ambro. quō si filius sit: nō priorē habeat patrē q̄ro itē abs te. q̄n vel quomō filiū putes eē generatū. Mihi. n. ipossibile ē generatiōis scire se certū. Mēs deficit. vox silet nō mea tm

ſed ⁊ angelorū ſupra poteſtates. ⁊ ſupra angelos. ⁊ ſupra cherubin. ⁊ ſupra ſeraphī ⁊ ſupra omnē ſenſuz ē. qz ſcriptū eſt. ℙax xpi ſupra omnē ſenſuz ē. Et ſi pax xpi ſupra omnē ſenſum ē. quō nō eſt ſupra oēm ſenſuz tanta generatio. Tum ergo ori manū admoue ſcrutari nō lz ſupna myſteria. Licz ſcire q natus ſit nō lz diſcutere quō natus ſit. Illud mihi negare nō lz hoc querere metus eſt. Ineffabilis eniz ē illa generatio. Unde Eſa. Generationē eius quis enarrabit.

Quidā preſumūt diſcutere generationis ſeriem.

Quidam tamen de ingenio ſuo preſumentes dicūt illā generationez poſſe intelligi ⁊ alia hmōi. Inherentes illi auctoritati ℍiero. ſup Eccleſiaſten. In ſacris ſcripturis quis ſepiſſime nō p impoſſibili. ſz p difficili ponit vt ubi Generationē eius qs enarrabit. Sed hoc nō dixit. ℍiero. ideo q generatio filij eterna plene intelligi vel explicari poſſit a quoq mortalium. ſed qz de ea aliquid intelligi vel dici pōt. Quidā tñ hoc accipiūt dictū de tpali xpi generatione.

Utrū debeat dici ſemper gignitur vel ſemper genitus eſt filius.

ℍic queri poteſt cum generatio filii a patre: nec principiuz hēat nec finez. qz eterna eſt. vt p debeat dici filius semp gignitur: vel semp genit⁹ eſt. vel ſp gignetur.

Greg⁹. De hoc Gre. ſup Job. ait. Dñs deus ieſus in eo q virtus ⁊ ſapiētia dei eſt. de pē añ tpa natus ē: vel poti⁹ qz nec cepit naſci. nec deſinit dicam⁹ verius ſp natus. nō añt poſſum⁹ dicere ſp naſcitur ne impfectus se ē videatur. At ℣o vt eternus deſignari valeat ⁊ perfectus. ⁊ ſemp dicamus ⁊ natus. q̄tenus ⁊ natus ad pfectionē pertineat. ⁊ ſēper ad eternitatē. q̄uis p hoc ipm q perfectū dicimus. multū ab illi⁹ veritatis exp̄ſſiōe deuiamus. qz quod fcm̄ nō eſt: nō poteſt dici ꝓprie perfectū ſed balbutiēdo vt poſſumus excelſa dei reſonemus. Et dñs nr̄e infirmitatis verbis ꝯdeſcēdēs. Eſto te inqt perfecti ſicut ⁊ p̄r̄ veſter celeſtis perfectus ē. Sup illū locū ēt p̄s. Ego hodie genui te. De hac gnātione filii ita loquitur Auguſt.

Augu⁹. Quā q̄ per hoc q dicit hodie. poſſit ēt intelligi dies ille quo xp̄s fm̄ hoiem natus ē. tñ qz hodie p̄ſētiā ſignificat. atq in eternitate. neq preteritū q̄quā eſt: quaſi eē deſierit neq futuruz q̄ſi nōdū ſit. ſed p̄ñs tm̄. qz q̄quid eternū ē ſēper eſt. diuini⁹ tamē accipitur de ſempiterna gnātiōe ſapiētie dei. Ecce his verbis oſtēdit Aug. q generatio filii ſēper eſt: nec p̄teriit nec futura ē: qz eterna ē. Ideo dixit genui ne nouū putaretur ſez ne videret icepiſſe. hodie dixit. ne preterita gnātio videret. Ex his ergo verbis pphete: vt ait Joānes chry. nihil aliud manifeſtatur: niſi qz ex ipſa eſſentia patris ſemper genitus eſt filius.

Origenes videtur dicere contrariū. ait enim q ſemper generatur filius a patre.

Origenes vero ſuper hieremiam dicit. q filius ſemper generatur a patre his verbis. Saluator noſter eſt ſapientia dei ſapientia vero eſt ſplendor eterne lucis. ſaluator ergo noſter ſplendor eſt claritatis. Splendor autem non ſemel naſcitur ⁊ deſinit ſed quotiens ortum fuerit lumen ex quo ſplendor oritur totiens oritur etiam ſplendor claritatis. Sic ergo ſaluator ſemper naſcitur. Unde ait in libro Sap̄. Ante omnes colles genorat me. Non vt quidam male legunt genera uit. His verbis aperte oſtendit Origenes ſa ne dici poſſe ⁊ debere filius ſemper naſcitur Quod videtur contrarium illi verbo Gregorii premiſſo. ſ. non poſſumus dicere ſemper naſcitur.

Auguſ⁹. in. libro lxxxiij. q̄ſtionū d ſēp nato differēs ait Melior ē ſēp nat⁹ q̄z q ſp naſcit q̄ q ſēp naſcitur nōdū eſt natus. ⁊ nūq̄z nat⁹ aut nat⁹ erit ſi ſp naſcitur. Illud eni ē naſci aliud natū ee. ac p hoc nūq̄z fili⁹ ē ſi nūq̄z nat⁹ ē fili⁹ aūt ē. qz natus eſt. ⁊ ſp fili⁹. Semp igit nat⁹ eſt.

Exponit premiſſa verba gregorii ne putetur inter doctores eſſe contrarietas.

Sed ne tanti auctores ſibi contradicere in re tanta videantur: illa verba Greg. benigne interpretemur. Dominus inquit ieſus ante tempora natus ē de patre. vel potius. qz nec cepit naſci. nec deſinit. dicamus verius ſemper natus. Sed quomodo vi⁹ dicitur: hoc. ſ. q filius ſemper natus ē. quā illud. ſ. q de patre ante tēpora natus eſt. Illud eniz ſincera ⁊ catholica fides tenet ac predicat vt iſtud. Quare ergo ait. dicamus verius. cū vtrūq̄z pariter ſit verum. niſi quia volebat intelligi hoc ad maiorem euidentiaz ⁊ expreſſionem veritatis dici quā illud. His ⁊ eniz verbis omnis calūniandi verſutis hereticis obſtruitur aditus: quibus chriſti ſm deitatē generatio ſine initio ⁊ ſine fine eſſe ac pfecta mōſtratur. Non autez adeo aperte manifeſtatur veritas cum dicitur. filius ante tempora genitus eſt de patre. vel filius ſemper naſcitur de patre. Et ideo dicit Gregori⁹. q non poſſumus dicere ſemper naſcitur. Non inquaz ita conuenienter. non ita congrue ad explanationem veritatis. Poteſt tamen dici ſi ſane intelligatur. ſemper enī naſcitur filius de patre: vt ait Origenes. non q quotidie iteretur illa generatio: ſz quia ſemper eſt: ſemper ergo naſcitur. id eſt natiuitas eius ſempiterna eſt.

Questio de ipſis verbis gregorii Hic ſoluit.

Q̄ d filius ſemper generatur: confirmatur ex dictis Hylarii.

Hylarius quoq dicit filiuz

näſci ex patre in li. vii. de trinita. his verbis. Viuens deus ⁊ nature eterne viuentis pote ſtas eſt. ⁊ quod cum ſacraméto ſcientie ſue ex eo naſcitur. non potuit aliud eẽ quã viuens. Nam cum ait. Sicut miſit me viuens pater ⁊ ego viuo ꝓpter pr̃em. docuit vitã in ſe per viuentem patrẽ ineſſe. Ecce hic habes quia filiꝰ naſcitur ex patre ſ. Item in eodem, Cuꝫ dicit xp̃s. Sicut pater habet vitam in ſe. ſic ⁊ filio dedit vitam habere in ſemetipo. omnia viua ſua ex viuente teſtatus ẽ. Quod autem ex viuo viuum natum eſt: habet natiuitatis perfectuꝫ ſine nouitate nature. Non enim nouum eſt quod ex viuo generatur in viuuꝫ. qꝛ nec ex nihilo eſt: ⁊ vita que natiuitatẽ ſumit ex vita: neceſſe eſt per nature vnitatem et perfecte natiuitatis ſacramentum. vt ⁊ in viuente viuat: ⁊ in ſe habeat vitã viuentem. Ecce ⁊ hic habes quia generatur ex viuo viuens filius. Item in eodem. In deo totum quod eſt viuit: deus enim vita eſt: ⁊ ex vita non poteſt quicquam eſſe niſi viuum: neꝙ ex deriuatione: ſed ex virtute natiuitatis eſt. Ac ſi dum totum quod eſt viuit: ⁊ dum totum quod ex eo naſcitur virtus eſt: habet natiuitatem filiꝰ non demutationem. Et hic dicit qꝛ naſcitur Item in. viii. li. de trinita. Donat pater filio tantum eſſe quantum eſt ipſe: cui innaſcibilitatis eſſe imaginem ſacramento natiuitatis impartit: quẽ ex ſe in ſua forma generat. Hic dicit qꝛ generat pater filium.

Item in eodem.

Attẽde totũ qõ in eodẽ eſt viuit

Breuiter docet quid de hoc concedendũ ſit.

Dicamus ergo filiuꝫ natũ de patre ante tempora: ⁊ ſemper naſci de patre: ſed congruentius ſemper natum: ⁊ eundẽ fateamur ab eterno eſſe ⁊ patri coeternum: id eſt auctori. pater enim generatione auctor filii eſt vt in ſequenti oſtendetur. Ut ergo pater ẽ eternus: ita ⁊ filius eternus eſt. ſed pater ſine auctore. filius vero non quia pater innaſcibilis. filius natus. Et vt ait hylariꝰ in .xii. li. de trini. aliud eſt ſine auctore ſemper eſſe eternũ aliud patri ideſt auctori eſſe coeternum. Vbi autem pater auctor eſt ibi ⁊ natiuitas eſt. quia ſicut natiuitas ab auctore eſt. ita ⁊ ab eterno auctore eterna eſt natiuitas. Omne autem quod ſemper eſt etiam eternum eſt ſed tamen non oẽ quod eternũ eſt etiam innatũ eſt. qꝛ qõ ab eterno naſcitur: habet eternum eſſe quod natum eſt. Qõ autem non natum eſt. id cũ eternitate non natũ eſt quod vero ex eterno natuꝫ eſt: id ſi non eternũ natũ eſt iam nõ erit pater auctor eternus. Si quid ergo. ei qui ab eterno patre natus eſt ex eternitate defuerit: idipſuꝫ non eſt auctori ambiguuꝫ defuiſſe. Quia ſi gignenti eſt infinitum gignere. ⁊ naſcẽti etiaꝫ infinitũ naſci eſt. Medium enim qõ inter natiuitatẽ dei filij ⁊ generationẽ dei patris: nec ſẽ ſus admittit. qꝛ ⁊ in generatione natiuitas eſt ⁊ in natiuitate generatio eſt. quia ſine vtroqꝫ neutrũ eſt. vtrunqꝫ ergo ſine interuallo ſui eſt

Argumentatio heretici.

Sed inquiet hereticus Omnme quod natum eſt non ſemper fuit. quia i id natum eſt vt eſſet. Nemo ambigit quin ea que in rebus humanis nata ſunt aliquando non fuerint. Sed aliud eſt ex eo naſci quod ſemper non fuit. aliud ex eo natum eẽ quod ſemper eſt. Ibi nec ſemper fuit qui pater eſt. nec ſemper pater ẽ ⁊ qui non ſemper pater eſt: non ſemper genuit. vbi autẽ ſemper pater eſt: ſemper filius eſt. Quod ſi ſemp deo patri proprium eſt qꝙ ſemper eſt pater. neceſſe ẽ filio ſemper proprium eſſe qꝙ ſemper eſt filiꝰ Quomodo ergo cadet in intelligentiam noſtram vt nõ fuerit ſẽper: cui proprium eſt ſemper natum eſt. Natum ergo ⁊ vnigenitum õ um confitemur. ſed natum ante tempora nec ante eſſe qꝙ natum. nec ante natum qꝙ eẽ. quia naſci quod erat. iam non naſci eſt. ſed ſeipſuꝫ demutare naſcendo. Hoc autem humanum ſenſum ⁊ intelligentiam excedit mundi. Nõ hoc capit ratio humane intelligentie. ſꝫ prudentie fidelis profeſſio eſt.

Riſio hylarij.

Quid ſit ꝓpꝛium patri ⁊ filio.

Ira diſtinctionem nonam quero. vtrum generatio filij ſit eterna in diuinis. Nõ non. qꝛ vbi idem eſt ⁊ duratio. ſi aliqd eſt ꝓncipiũ eẽ ⁊ durationis: ſꝫ pater ẽ ꝓncipiũ eẽ filij. qꝛ ꝓncipium diuinitatis ſm Augu. 4. de trini. ca. 17. vel. 54. g̃ ꝓncipiũ durationis filij. Preterea Aug. 15. de trini. c 15. vel. 40. Impfectionis ẽ i vbo nr̃o qõ ẽ formabile añqꝫ formet. g̃ impfectionis videt in verbo qõ ẽ formari. hoc igitur nõ ꝑpetit verbo diuino. Preterea. ſi generatio filij eſt ſemp eterna: g̃ filiuſ ſemp generatur. g̃ filius nunqꝫ genitꝰ eſt: ⁊ ita nunqꝫ eſt filius. hec due ꝓntie ꝓbant̃ per augu. 8ꝫ. q. q. 3. qui ſemper naſcitur nũqꝫ natus eſt. g̃ ſi filius ſempet naſcitur nunqꝫ natus eſt vltra quod nũquã natuꝫ eſt nũquam eſt filius. g̃ ſi filius ſemper naſcitur nũquã eſt filiꝰ. Oppoꝫ Ambro. j. de tri. c. 6. ⁊ ponit̃ in lr̃a. ſi pater ꝓriꝰ erat deus: ⁊ poſtea genuit generationis acceſſione mutatꝰ eſt, auertat deus hanc amẽtiã: ſemp igitur hũit filiũ.

Silr auctas Hylla, in lr̃a, int̃ gignere ⁊ gigni nullũ ẽ mediũ. ſ. durationis, ſi igit̃ ꝓpriũ eſt patri ſemper genuiſſe: proprium eſt filio qꝙ ſemper genitus eſt.

Ad queſtionem dico qꝙ ſic quia generatio nõ eſt ibi ſub rõne mutationis. ſic̃ dcm̃ ẽ di. 5. q. 2. iõ nõ hꝫ t̃minos conn̄ dẽtes rerminis generationis mutationis. ſ. eẽ pꝰ ñ eẽ. i. ſic ſe hr̃e alr̃ qꝫ pꝰ propter quos terminos repugnat generationi mutationi eternitas. qꝛ nõ pñt ſimul eſſe ſed alteruꝫ ante alterꝫ. ergo nõ eternitas. ſed tñ eſt ibi generatio productio in eſſe ſbe per modũ nature. Ex hoc oſtendo qꝙ ſit eterna qꝛ agens oio ſufficiens hoc eſt in nullo õpendens ⁊ producẽs per modũ nãe. habet ꝓductionẽ ſibi coeuã ⁊ ẽt productũ perfectũ ſi nõ agit per motuꝫ. ſed pater generãs producit per moduꝫ nãe ⁊ eſt agẽs oio ſufficiens in nullo dependẽs igit̃ hꝫ generationẽ ſibi coeuã. igit̃ ⁊ genitũ: qꝛ nõ ꝓducit per motuꝫ. maiꝰ apparet. qꝛ qꝙ producens precederet ſuaꝫ

pductionē hoc nō posset esse vt videt nisi quia vel in ptāte eius eēt agere ⁊ nō agere vel qz si ex se determinaret ad agendū tñ posset impediri ppter defectū alicuius a quo dependet in agendo hec oia excludunt ea que posita sunt in maiore. s. esse agens sufficiens ⁊ pducere naturaliť. si ēt istis positis procederet pductū hoc esset qz pducēs produceret p motuz igit istis amotis motu nō tñ pductio est sibi coeua pducenti: sed etiā productū. minor apparet q̄ztum ad oēs conditiones. qz generās nāliter generat. ⁊ est pducens oio primū igit a nullo alio dependet in producendo ⁊ nām suaz nullo mō coicat per motū: qz nō pōt esse motus in nā illa. ℣ Per istā rōnem tenet illud exemplū Augu. 6. de tri. c. j. de magnis vel 2° de paruis de igne ⁊ splēdore q̄ si ignis esset eternus haberet splēdorē sibi coeuū ⁊ coeternū. Istud exemplū declaro sic q̄cūq̄z cōcurrut i aliq° rō coioris ⁊ min⁹ cōis. qcqd i illo seqť p se rōez coioris sequit ēt cā vbi inuenit abstq̄z rōne minus cōis ꝥ apparet in oib⁹ coib⁹ habentib⁹ proprias passiones ⁊ cozū inferioribus igitur si in creatura cōcurrat ratio cāntis nāliter ⁊ rō producētis nāliter quicqd sequit creaturaz rōne huius coioris qō est producere nāliter sequit etiā eam vbi inuenit sine causatione nāliter: sed q̄ ignis habeat splendorē sibi coeuū hoc nō sequit ipsiz precise per ꝥ qō est causans nāliter: sed ex hoc q̄ est producens naturaliter. qz si per impossibile nō cāret illū sed produceret ita q̄ splēdor esset eiusdē nature cū igne. adhuc non minus sequeretur coeuitas. igit vbi est vere rō pducentis nāliter sine ratiōe causantis naturaliter sicut est in diuinis ibi vere sequitur producens habere productuz naturaliter sibi coeuū. Ista solutio etiā confirmatur accipiendo illud quod reperitur p fectionis sparsim in generationibus diuersaz creaturaz ⁊ reliquēdo ea q̄ sūt i'pfectōis i generatiōib⁹. n. successiuoz hoc ē pfectionis in eis q̄ dum fiunt sunt i perfectionis in eis q̄ non manent sed habent esse tantum in fluxu partis post partem. In generatione permanentiū hoc est perfectionis q̄ manet ⁊ iperfectionis q̄ non sunt dum fiunt. quia hoc ponit imperfectionem in faciente. quia non est perfectuz faciēs similiter in facto quod necessario habet esse post nō esse in indiuisibilibus successiuoz. hoc est perfectionis q̄ dum fiunt sunt ⁊ tota simul sunt. sed imperfectionis q̄ raptum transeunt. Aggregando igitar perfectiones habebitur genitum quod simul generabitur ⁊ erit ⁊ permanenter erit. hoc est genitum generari ⁊ perfecte esse in nunc perfecte stante quod est nunc eternitatis hoc est propositū. Ad primum argumentum dico q̄ principium dicitur multipliciter sicut apparet. 5. metha. de pncipio. c. j. ⁊ si accipiatur eodem modo bene potest concedi q̄ si sit p̄cipium alicuius q̄ sit principium illius quod est idē ipsi sed principium non consuenit construi cum hoc quod est durationis pro principio originis. sed tantum pro principio quod sit quasi terminus illius durationis a quo. sicut instans dicitur principium temporis ⁊ siue hoc sit ex vsu sermōis vel ex vtute ℣monis nō cōcederetur ista pater est p̄ncipiū durationis filij sine determinatione. sz bñ cōcederet ista pater est principium originatiuū eternitatis filij. Nō igit arguis per identitatez esse ⁊ durationis: quia quicquid est principium vnius ⁊ alteri⁹ cōcedo si p̄ncipium vniformit accipit respectu esse ⁊ durationis. sed ly principiuz non construit cum li durationis in ratione talis principii in ratione q̄lis p̄ncipij cōstruit cuz li eē. qz respectu eē ē p̄ncipiū originatiuū. Et ideo nō sequit sed est fallacia equocationis vl' amphy⁹ sed ad hoc vt p̄ntia teneat oportet determinare principiū in p̄nte p̄ꝥ qō ē originās vl' originale sic p̄ ē p̄n cipiū originale durationis filij. qō cōcedo vt dictū est

Ad secūdum dico q̄ verbum nostrum est dupliciter in fieri. Uno modo ē in fieri quod est ppria gignitio ipius verbi. Ullo modo est in fieri. qz est propria inquisitio precedēs illā gignitionē. quā inquisitionē Aug. vocat cogitationē volubilem. q̄ verbū nostrū sit in fieri hoc secundo modo hoc est imperfectiōis. ⁊ ex parte verbi quia ponit nouitatē ⁊ ex parte intellectus nostri: qz ponit imperfectam causalitatem. ⁊ hoc modo verbum diuinuz nō est in fieri. ⁊ ideo concedit Aug. verbum nostrū cogitatiōe formari: ita q̄ prius sit formabile q̄ztū formatū in illa inqsitiōe p̄ma sed q̄ verbum nr̄m sit in fieri q̄ztum ad suā gignitionem non ē iperfectiōis in eo. imo ē necessarium ad per se rōnem verbi. ⁊ erit etiā in patria. ⁊ ita nō est iperfectiōis in verbo eterno semper esse in fieri. i. gigni absq̄z omni inquisitione p̄uia. Ad tertiū dico q̄ Aug. videtur negare filium semper nasci in questione preallegata. cum tñ origenes dicat opposituz sicut allegat magister in littera super illō Iere. 10. i uenta est. ⁊ Gregorius moraliuz. 29. super illud Job 38. Sciebas quando nasciturus. Nunquid igitur illa sibi contradicunt. Respondeo. Augustinus in illa questione videtur dicere aliqua quibus possunt ista dicta concordari. non possumus inquit dicere. q̄ semp nascitur: ne imperfectum aliquid videatur ne inquit aliquid videatur imperfectum: non dixit imperfectio est si dicatur semper nasci. sed videtur significari imperfectio. hoc est iste sermo semper nascitur non significat generationem esse ita perfectaz sicut sermo iste significat eandem esse perfectā semper est natus. ista enim semper est natus. magis exprimit veritatem. q̄z ista semper nascitur. ꝛz vtraq̄z sit vera. Ad cuius intellectum sciendu est q̄ verba cuiuscunq̄z temporis dicūtur de deo vere siue significent actus personales siue essentiales: sicut patet per Augustinum super Joannem Omel. 99. super illud. Joan. 16. Non enim loquetur a semetipo. sed quecunq̄z audiet loquetur. Audiet inquit Augustinus de spiritu. quod vtiq̄z audiuit ⁊ audit. qz spiritus scilicet audire est a patre filioq̄z procedere. ⁊ per consequens quod audiet: audiuit ⁊ audit: sicut quod scit scinit ⁊ sciet. igitur vult ipse dicere q̄ verba omnium temporum vere dicuntur de deo. ⁊ illud apparet per illud quod adducit magister in littera distinctione. 8. c. 2. Sed quid significant ista verba diuersorum temporum cum dicuntur de deo. Respondeo magis proprie possunt dici consignificare nunc eternitatis q̄z differentias temporis. non tamē illud nūc absolute quia nō esset variatio nūc diuersoruz modorum temporis significandi. sed inq̄z tum coexistit partibus temporis vt cum dicitur deus genuit consignificatur nunc eternitatis vt sit sensus deus habet actum generationis in nunc eternitatis inquantum illud nunc existebat preterito. deg generat hoc est habet actum in nunc eternitatis inquantuz nunc eternitatis coexistit presenti: ⁊ ex hoc patet q̄ cum illud nunc vere coexistat cuilibet differentie temporis vere dicimus de deo differentias omnium temporum. Expressius tamen secundum beatum Gregorium significatur diuine generationis veritas per hunc sermonem semper natus est. q̄z per istum sermonem semper uascitur. quia per li natus significatur natiuitas vt perfecta. sed cum li semper significatur vt perfecta cū omni parte temporis coexistere: ⁊ ita non tantum significatur omni parti temporis coexistere sicut significatur per istaz semper gignitur. sed significatur etiam omni parti temporis coexistere sub ratiōe perfecta. et in hoc videtur expressiue significari. vitas hui⁹ processiōis.

Jsta est distinctio nona

In qua magister postꝫ egit de natura cõmunicata per generationẽ. tractat de coeternitate genitoris ⁊ geniti. Et tria facit. Nam p̃mo ostendit patris ⁊ filij coeternitatẽ. Secũdo soluit instantie difficultatem Tertio dissoluit incidẽtis questionis ambiguitatez Primum agit a p̃ncipio distinctionis vsqꝫ ibi. Sz queris a me inquit Ambro. Scõm facit ab inde vsqꝫ ibi. Hic queri põt. Tertium ab inde vsqꝫ ad finez distinctionis. Et hec est sentẽtia magistri in hac distinctione in generali. In speciali ñia magri stati tribus ppositionibus. quarũ p̃ma est hec. Dei filius ab eterno a patre genitus est simpliciter patri coetern⁹ Et pbat sic. Illud est deo coeternũ sine quo deus nũquã fuit nec esse potuit. sed hic est fili⁹ genitus a patre igitur ipse est patri coeternus. Argumentum videt valere ⁊ maior est vera. Sed minorem probãs magister in littera ꝓponit p̃mo q̃ tres persone in diuis idem sunt in natura sed distincte in personalitate. Unde infert q̃ lz filius sit alius a patre cum sit ab eo genitus. nõ tamen ante fuit pater q̃ filius cum persone diuine sint sibi inuicem coeterne. Postea excludit errorem alicuius Arrij dicentis: q̃ si filius natus esset p̃ncipium haberet. ⁊ per consequens etern⁹ nõ existeret. Hunc errorem excludit per auctoritatẽ augu. dicentis. Si filius non esset coeternus patri: pater fuisset aliquando sine sapientia: eo q̃ filius sit sapientia patris. Vel pater fuisset aliquando sine filio. ⁊ postea habuisset filium que stare non possunt. Relinquitur ergo propositio vera. Secunda propositio ẽ hec. Filij eterna generatio est ineffabilis. Et probat sic. Illud est ineffabile quod omnem sensum superat non solum hominum sed ⁊ angelorum. sed eterna generatio filij a patre est huiusmodi. igit̃ ipsa est ineffabilis. Tenet argumentum ⁊ maior. sed minor patet in textu. vbi magister diuersis auctoritatibus sãctorum insinuat q̃ patrem non esse priorem filio omnẽ intellectum creature excellit. q̃uis quidam male p̃sumant ipsum posse per intellectum creatum cõprehendi. Tertia ꝓpositio est hec. filius in diuinis congruentius dicitur semper natus q̃ nasci. Et probat sic. Illud de generatione filij in diuinis potius affirmandum q̃ perfectionem sine imperfectione exp̃mit: q̃ illud quod imperfectionem de se non excludit: sed filium semper esse natum perfectionem sine imperfectione exprimit. Et filium semper nasci de seipso non excludit imperfectionem. igit̃ potius est affirmandum ipsum semper esse natum q̃ semper nasci. Argumentum apparet euidens ⁊ maior ⁊ minor possunt haberi ex littera cuius tota sententia potest stare in isto: q̃ expressio generationis per verbũ preteriti perfecti temporis cuiusmodi est ly natus ꝺ nominat actum generationis transisse ⁊ terminum eius actualiter in completo stare. Sed expressio generatiõis per verbum presentis temporis cuiusmodi est ly nascitur denominat actum generationis adhuc fieri. quod de se imperfectionem non excludit. Et per consequens propositio vera.

Hic de spiritu sancto agitur. prius q̃ sit amor patris ⁊ filii dicitur.

Di.10. **Hanc post filii eter**nitatem de spiritu sancto quãtum deo donante videre conceditur differamus. Spiritus sanctus amor est siue charitas

sine dilectio patris ⁊ filii. Unde Aug. in. xv. lib. de trinita. ait. Spiritus sanctus nec patris est solius: nec filii est solius sed amborum. et ideo communem qua inuicem se diligunt p̃ ⁊ filius nobis insinuat charitatem. Augu⁹.

Quod spiritus sanctus proprie dilectõ dicatur. ⁊ tamen trinitas sit dilectio.

Joannes autem in epistola canonica ait. Deus charitas est non dixit spiritus sanctus charitas est. Quod si dixisset: absolutior esset sermo ⁊ non parua pars questionis decisa. sed quia dixit. deus charitas ẽ incertum est. ⁊ ideo querendum est vtrum deus pater sit charitas. an filius. an spiritus sanctus. an deus ipsa trinitate: quia ⁊ ipsa nõ tres dij: sed vnus deus est. Ad quod Augustin⁹ in eodem libro ita dicit. Nescio cur sicut sapientia ⁊ pater dicitur ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus ⁊ simul omnes non tres sed vna sapientia nõ ita ⁊ charitas dicatur pater ⁊ filius ⁊ spirit⁹ sãctus. ⁊ simul omnes vna charitas. Non ideo tamen quisq̃ nos incõuenienter estimet charitatem appellare spiritum sanctum. quia ⁊ deus pater ⁊ deus filius potest charitas nuncupari. sicut proprie verbum dei etiam sapien ⁊ tia dei dicitur cum ⁊ pater ⁊ spiritus sanctus sit sapientia. Rabi.

Sicut verbum dei proprie dicitur sapientia. ⁊ tamen tota trinitas dicitur sapientia ita ⁊ spiritus sanctus proprie dicitur charitas. ⁊ tamen pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctas dicitur charitas.

Si ergo proprie aliquis horum trium charitas nuncupari debet. quis aptius q̃ spiritus sanctus. vt scilicet in illa summa simpliciq̃ natura non sit aliud substantia ⁊ aliud charitas. sed substantia ipsa sit charitas. ⁊ charitas ipsa sit substantia. siue in patre: siue in filio siue in spiritu sancto. ⁊ tamen spiritus sanctus proprie charitas nuncupat. Ecce his verbis aperte dicit Augustinus: q̃ in trinitate charitas aliquando refertur ad substantiam: que communis est trium personarum. et tota in singulis aliquando specialiter ad personam spiritus sancti. sicut sapientia dei aliquando pro substantia diuina. aliquãsto pro filio accipitur. et hoc in multis fieri reperitur.

Exemplis firmat eadem nomina proprie ⁊ vniuersaliter accipi.

Pluribus enim exemplis

ꝺoceri pōt multa rerū vocabula ⁊ vniuerſaliꝛ poni ⁊ ꝓpꝛie ꝙbuſdā rebꝰ adhꝫberi. ſicut legis nomine aliqñ ſimul oía veteris inſtrumēti ſignificantur eloquia. aliquando autē ꝓpꝛie vocatur lex que ꝺata eſt per Moyſen. Multa alia ſuppetunt exempla. ſed in re aperta vitanda eſt longitudo ſermonis. Sicut ergo vnicū ꝺei verbum ꝓpꝛie vocamus nomine ſapientie cum ſit vniuerſaliter ⁊ ſpiritus ſanctus ⁊ pater ipſa ſapientia. Ita ſpiritus ſanctus ꝓpꝛio vocabulo charitas nuncupatur, cum ſit pater ⁊ filius vniuerſaliter charitas.

Auctoꝛitatem ponit ꝙ filius ꝓpꝛie ꝺicatur ſapientia.

Sed ꝺei verbum ideſt

vnigenitus ꝺei filius aperte ꝺictus eſt ꝺei ſapientia: oꝛe apoſtoli ꝺicentis chꝛiſtum ꝺei vꝫtutem ⁊ ꝺei ſapientiam. Spiritus autem ſanctus vbi ſit ꝺictus charitas inuenimus. ſi ꝺiligenter Joannis apoſtoli eloquium ſcrutemur. qui cum ꝺixiſſet. Diligamus inuicem. qꝛ ex ꝺeo eſt ꝺilectio adiunxit. Et omnis qui ꝺiligit ex ꝺeo natus eſt. qꝛ ꝺilectio ꝺeus eſt. Hic manifeſtauit ſe ꝺixiſſe eam ꝺilectionem eſſe ꝺeum quam ꝺixit ex ꝺeo. Deus ergo ex ꝺeo eſt ꝺilectio. ſed qꝛ ⁊ filius ex ꝺeo patre natus eſt. ⁊ ſpiritus ſcūs ex ꝺeo patre pꝛocedit. quem potius eoꝝ hic ꝺebeamus accipere ꝺictum cē ꝺilectionem merito queꝛitur. Pater enim ſolus ita ꝺeus eſt vt non ſit ex ꝺeo. ⁊ ideo ꝺilectio que ita ꝺeus eſt vt ex ꝺeo ſit nō ipſe pater eſt: ſed aut filius aut ſpiritus ſanctꝰ Sed in conſequentibus cum ꝺei ꝺilectionez commemoꝛaſſet Joannes qua ꝺilexit nos. ⁊ hinc hoꝛtatus eēt vt nos inuicem ꝺiligamꝰ atꝙ ita ꝺeus in nobis maneat: qꝛ vtiꝙ ꝺilectionem ꝺeum ꝺixeꝛat. ſtatim volens ꝺe hac re apertius aliquid eloqui inquit. In hoc cognoſcimus qꝛ in ipſo manemus: ⁊ ipſe in nobis qꝛ ꝺe ſuo ſpiritu ꝺedit nobis. Spiritus itaqꝫ ſanctus ꝺe quo ꝺedit nobis facit nos in ꝺeo manere ⁊ ipſum in nobis. hoc autem facit ꝺilectio. Ipſe eſt ergo ꝺeus ꝺilectio. Deus ergo ſpiritus ſanctus qui pꝛocedit ex ꝺeo: ſignificatur vbi legitur. Deus ꝺilectio ē: ⁊ ꝺilectio ex ꝺeo eſt. Ecce his verbis aperte ꝺicit Aug. ſpiritum ſanctum eſſe charitatem pꝛis ⁊ filij. ⁊ intantum quoꝫ ſermonem pꝛoꝺuxit vt videatur ꝺixiſſe ſpiritum ſanctum non ſolum eſſe ꝺilectionem patris ⁊ filij qua ſe inuicem ⁊ nos ꝺiligunt. ſed etiam qua ꝺiligimus ꝺeum. Sed vtrum ipſe ſit charitas qua nos ꝺiligimus ꝺeum in ſequenti explicabitur.

De ſpū ſcō teſtimoniū qꝛit ⁊ inuenit vbi ꝺicat eſſe chāitas

Redit oſtendere quod pꝛopoſuꝛat. ſcilicet ꝙ ſpiritus ſanctus ſit amoꝛ quo pater a filio ⁊ filius a patre ꝺiligitur.

Nunc uero quod icepimus

oſtendere curemus. ſ. ſpiritum ſanctum ꝺilectionem eſſe ſiue amoꝛem patris ⁊ filij. quo. ſ. pater ꝺiligit filium ⁊ filius patrem. De hoc Hiero. Hiero. ſuper. xiiij. pſal. ait. Spiritus ſanctus nec pater eſt nec filius. ſed ꝺilectio quam habet pater in filium ⁊ filius in patrem. Augu. quoꝫ in ſexto lib ꝺe trinita. ait. In omnibus equalis eſt patri filius ⁊ eſt vnius eiuſꝺemqꝫ ſubſtantie. Quapꝛopter etiam ſpiritus ſanctꝰ in eaꝺē vnitate ſubſtantie ⁊ equalitate ꝓſiſtit.

Quid ſit ſpiritus ſanctus hic aperitur.

Siue enꝫ ſit unitas amboꝝ

rum. ſiue ſanctitas: ſiue charitas. manifeſtum eſt ꝙ non aliquis ꝺuoꝝ eſt quo vtꝛoqꝫ cōiungitur: quo genitus a gignente ꝺiligat. genitoꝛemqꝫ ſuum ꝺiligat. ſintqꝫ non participatione: ſed eſſentia ſua: neqꝫ ꝺono ſuperioꝛis alicuius. ſed pꝛopꝛio ſuo ſeruantes vnitatem ſpiritus in vinculo pacis. Ecce hic habes ſpiritum ſanctum eſſe quo filiuſ ꝺiligitur a patre ⁊ pater a filio. ⁊ quo illi ꝺuo ſeruant vnitatem pacis. Spiritus ergo ſanctus vt ait Auguſ. in eoꝺem. commune eſt aliquid patris ⁊ filii: quicquid illud eſt. At ipſa communio cōſubſtantialis ⁊ coeterna eſt que ſi amicitia conuenienter ꝺici poteſt ꝺicatur ſed aptius ꝺicitur charitas: ⁊ hec quoꝫ ſubſtantia. quia ꝺeuſ ſubſtantia eſt. ⁊ ꝺeus charitas eſt. Tꝛia ergo ſunt ⁊ non amplius: vnus ꝺiligens eum qui ꝺe illo eſt. ⁊ vnus ꝺiligens eum ⁊ ipſa ꝺilectio. Que ſi nihil eſt: quomoꝺo ꝺeus ꝺilectio eſt. Si non eſt ſubſtantia: quomoꝺo ꝺeus ſubſtantia eſt.

Quod ſpiritus ſanctus ſicut communis ē patri ⁊ filio: ita commune nomen hꝫ ꝓpꝛiuꝫ.

Hic notanꝺum eſt quoꝺ ſicut

ſpiritus ſanctus in trinitate ſpecialiter ꝺicitur charitas que eſt patris ⁊ filii vnio. ita et nomen tenet pꝛopꝛie quoꝺ patri ⁊ filio communiter quoꝺammoꝺo cōgꝛuit. Unde Augu. in. xv. libꝛo ꝺe trinitate. Si charitas inqt qua pater ꝺiligit filium ⁊ patrem ꝺiligit filius ineffabilem communionem ꝺemonſtrat amboꝝ. quiꝺ conuenientius ꝙ vt ille pꝛopꝛie ꝺicatur charitas: qui ſpiritus eſt communis ambobus. Hoc enim ſanctus creꝺitur et intelligitur: vt non ſolum ſpiritus ſanctꝰ charitas ſit in illa trinitate. Sed non fruſtra pꝛopꝛie charitas nūcupeē ꝓpter illa que ꝺcā fūt ſicut nō ſolus i illa trinitate vel ſpūs ē vl' ſcūs qꝛ ⁊ pī ſpūs ⁊ filius ſpiritus. ⁊ pater ſanctus: ⁊ filius ſanctus. ⁊ tamē ipſe non fruſtra ꝺicit Augu⁹.

ſpūs ſanctus. Qui enim eſt cōmunis ambobus id vocaī ipſe ꝓprie qō ambo cōmuniter Alioquin ſi in illa trinitate ſolus ſpiritus ſanctus eſt charitas. profecto ⁊ filius non ſoli⁹ patris ſed etiam ſpiritus ſcī filius inuenīt. Ait enim apl's de deo patre. Tranſtulit nos in regnum filii charitatis ſue. Si ergo non ē ī iſta trinitate charitas dei niſi ſpiritus ſanctus: filius ē etiā ſpūs ſcī. Sz qz hoc abſurdiſſimū eſt reſtat vt nō ſolus ibi ſit charitas ſpiritus ſcūs ſed propter iſta de quibus ſatis diſſerui proprie ſic vocatur.

Jrca diſtinctōem

decimā quero: vtrū ſpūs ſcūs ꝓducaī per modū volūtatis. ꝙ nō. gana eſt vis inſita reb⁹ ex ſimilibuſſimilia ꝓcreās ſm illā cōem deſcriptionem nāe. ſpūs ſcūs eſt filis producēti. igiī ꝓducīt per nām ⁊ nō per volūtatē. Jtē Auerro. 8. phy cōmēto. 46. vbi vult ꝙ vnius nāe eſt tm vnus modus cōmunicādi. igiī ſi diuina natura cōicaī ꝓmo⁹ nature nō cōmunicabiī per actum vel modū voluntatis. Jp̄eterea volūtas eſt potētia actiua in creaturis: nō igiī factiua. ⁊ ita a ſili deo volūtas ſi ē potētia opatiua nō videī eē potētia ꝓductiua. ꝓbatio ꝑme ꝓtie. qz ſicut in creaturis ſe hūt actiua ⁊ factiua ita in deo ꝓductiua ⁊ opatiua. ſicut enim in creaturis actiua hz actū īmanentē ⁊ obiectū ꝑſuppoſitum. factiua habet obiectū ꝓductū ⁊ actū tranſeūtem. ita in diuinis actus opatiue īmanet actus ꝓductiue nō īmanet. operatiua etiam ꝑſupponit obiectū. productiua autem nō ꝑſupponit terminū. Jtem nihil ꝓduciī actu volūtatis niſi p̄cognitū ex. 5. de tri. c. 2. ergo ſi ſpūs ſcūs ꝓducatur erit p̄cognitus anteq̄z ꝓducaī. ⁊ tūc a patre cognoſceret ⁊ filio cognitione intuitiua qz nulla alia in diuinis videī eē ponēda cum alia ſit imꝑfecta. ſed cognitio que eſt eius inquātum cognoſciī anteq̄z ꝓducaī non videī eſſe intuitiua: qz cognitio intuitiua nō eſt rei niſi vt eſt in ſe p̄ſens ⁊ exiſtēs ergo ꝛc. inconueniens autem eſt ſpiritum ſanctuz ante a patre ⁊ filio cognoſci non intuitiue. Cōtra Aug. 5. de tri. c. 7. vel. 32. ſpiritus ſanctus exiuit a patre ⁊ filio nō quomodo natus: ſed quomodo dat⁹ exire per modū dati vel doni conuenit ꝓduci per modum voluntatis. cuius eſt ex liberalitate ſua dare: vel donare.

Ad queſtionem dico ꝙ ſic

qz in deo eſt volūtas ſicut apparuit di. 2. ⁊ etiaz ex q̄ſtione de attributis di. 8. patet etiam ex hoc ꝙ deus ex natura ſua eſt beatus. beatitudo nō eſt ſine voluntate vel actu voluntatis eſt etiā in eo volūtas ſub rōne p̄ncipij ꝓductiui. qz p̄ncipia ꝓductiua ex quo deſe nō dicūt imꝑfectionē reducunt ad aliqd vnuz pfectum vel ad aliqua pfecta in tāta paucitate ad quantam reduci p̄ñt. nō poſſunt autē oīa reduci ad vnicū p̄ncipiū productiuum vel actiuum. qz illud vnicum haberet modū determinatū agendi alterius iſtoruz ſ. nature vel volūtatis: qz inter modos iſtos producendi eſt nō aliquis modus medius. igiī nō poſſunt hic reduci ad minorē paucitatez q̄z ad dualitatem. ſ. p̄ncipij ꝓductiui per modū nature ⁊ per modū voluntatiſ. ⁊ cum illa ad que tanq̄z ad perfecta ſtat tota reductio p̄ncipioz ſint ſimpliciter pfecta ambo iſta p̄ncipia ſub ratione ꝓpria ſua ponētur in deo vt ē p̄ncipium ꝓducens. Et ex his vltra probo concluſionē p̄ncipalem. in quocūq̄z eſt p̄ncipiuz aliquod qō extra tione ſua eſt p̄ncipium productiuū illud erit in eo p̄ncipium ꝓducendi ſi eſt in eo ſine imꝑfectione. ⁊ non intelligaī p̄habere aliquod ꝓductum ſimplr adeq̄tum. in deo autem vt ꝓbatum eſt ē formaliter voluntas ex natura rei. ⁊ hoc ſub ratione p̄ncipij productiui liberi reſpectu amoris. ⁊ patet q̄ eſt ibi ſine imperfectione. igiī erit in deo p̄ncipiū ꝓducendi amorem. ⁊ hoc ſm ꝓportionez perfectionis ſue in cōparatione ad obiectum p̄ñtatuz. ita q̄ ſicut volūtas creata eſt p̄ncipiū ꝓducēdi amorem creatū tantū quāto amore ipſa pōt amare obiectū qui dicīt amor adequatus. ita illa volūtas eſt p̄ncipiuz ꝓducēdi amorem tm̄ quāto ipſa nata eſt amare obiectū infinitum natura eſt autem amare obiectū infinitū ifinito amore. ergo nata eſt eſſe p̄ncipiuz producēdi amorem infinitū. nihil eſt autem infinitū niſi ſit ipſa eēntia diuina. ergo ille amor eſt eēntia diuina. ille autē amor ꝓductus non eſt natus eſſe forma inherens: qz nihil ē tale in diuinis. igiī eſt per ſe ſubſiſtēs ⁊ nō idem ſubſiſtēs cum ꝓducēte. qz nihil ꝓducit ſe p̄mo de trin. c. j. igitur eſt perſonaliter diſtinctū. hanc perſonā dico ſpiritum ſanctū: qz filius non ſic ꝓducīt vt ꝑz diſ. 6. ſed per actum nature ſiue intellectus.

Hic tamen ſunt tria dubia. p̄mum quomodo voluntas poteſt eſſe p̄ncipium cōmunicandi naturaz cum ita nō ſit in creaturis. ſecūdo quomodo volūtas poſſet eſſe p̄ncipium neceſſario ꝓducendi: ⁊ que neceſſitas requirīt in iſta productione. tertio ſi ꝓductio ſit neceſſaria quomodo nō eſt ꝓmodum nature ſed diſtincta contra illam ⁊ libera.

Quantū ad p̄mum dubium dicīt: ꝙ natura dicitur in diuinis quadrupliciter. vno modo appellaī natura ipſa eēntia diuina in qua tres perſone diuine cōſiſtunt ⁊ dicitur natura ſic pure eſſentialiter. ſecūdo modo dicīt natura p̄incipiuz actiuuz naturale ⁊ natura ſic dicta eſt vis productiua ſimilis ex ſimili. ⁊ ſic potētia generandi actiua in patre eſt natura. ⁊ ſic eſt eſſentiale contractum ad notiale: qz eſt ipſa natura diuina dicta. primo modo. natura enim que eſt ipſa eſſētia diuina vt eſt ſub ꝓprietate paterna determinata ad actum generādi eſt potētia generādi actiue in ſolo patre exiſtēs. Et iſtos duos modos nature tāgit Hilr. 5. de trini. c. 17. dicens de filio ꝙ ex virtute nature ē eadem nā natinitate ſubſiſtit. Tertio modo dicitur natura quelibet vis nāliter exiſtens in natura ꝓmo modo dicta: que ſcilicet vis ⁊ ſi ſit libera: tamē hoc modo poteſt dici natura. ⁊ ſic voluntas in deo dicīt natura. qz. ſ. eſt naturalis potētia exiſtēs in nā diuina naturaliter. Quarto modo dicitur nā incommutabilis neceſſitas circa aliquem actum: ⁊ ſic natura iſto quarto modo dicta non eſt niſi conditio et modus circa actuz elicituz. Ex hijs ad propoſitum dicitur ꝙ natura tertio modo eſt p̄incipiū ſpirandi: qz voluntas eſt vis elicitiua ſpirationis vt eſt libera liberalitatis agens quarto modo. Conuenit etiā cuz natura primo modo non elicitiue ſed ſ̄biue cum ſecūdo modo non conuenit omnino. Ex his ad ꝓpoſituz dicitur ꝙ nec intellectus nec voluntas ratione qua ſimpliciter intellectus ⁊ volūtas ſunt p̄incipia elicitiua actuum notionalium per quos producitur ſimile in forma naturali ipſi producēti qz in quocūq̄z eſſent: eſſent p̄incipia productiua vel elicitiua actuum ſimilium quibus produceret ſimile in forma. quod falſum eſt in creaturis. ſunt enim ſolum modo ibi p̄incipia elicitiua actuum naturalium notionalium vt ſunt in natura diuina, ⁊ vt ſic per illam habent in ſe naturalitatem quādam ad ꝓductiones notionales. ſm hoc enim diximus in qōne quadaz de emanationibus in generali ꝙ inter ⁊ volūtas vt ſūt

simplr intellect⁹ ⁊ volũtas. modo. ſ. intellectuali et volũtario agẽtes tñ ſunt p̃ncipia elicitiua actuũ eẽntialiũ qui ſunt intelligere ⁊ velle ȝ hoc ſit paſſiue ex pte itellect⁹ ⁊ actiue ex pte volũtatis. vt aũt ſunt nã ⁊ p̃ncipia actiua nãliter eliciẽtia act⁹ ſunt p̃ncipia actiua elicitiua actuũ notialiũ q ſunt generare ⁊ ſpirare ⁊ hoc neceſſitate nãlitatis: qr̃ impoſſibile ẽ deũ p p̃ncipia q̃ ſunt nã in ipſo h⁹i act⁹ nõ elicere. Ad cui⁹ declarationẽ ſciẽdũ q h⁹i nãlitatẽ hñt a nã diuina i qua ſunt intellect⁹ ⁊ volũtas. ſed aliter ⁊ aliter qñ intellect⁹ diuin⁹ hȝ ipſam coĩcidẽdo in rõnem nãe q̃ eſt rõ p̃ncipalis elicitiua act⁹ notionalis. ⁊ hoc intra mo^m nãe p̃dictũ vt oĩno nãlitas iſta ſit p̃uia. ⁊ rõ intellect⁹ ſit cõcomitãs vel q̃ſi cõcomitãs : ꝓpter qõ non niſi modo nãe ⁊ nãli impetu actũ ſuum notionalẽ eliciat vt magis ꝓpr̃ie dicaẽ p̃ generare natura intellectuali q̃ȝ nãli intellectu: vt intellect⁹ potius intelligatur quaſi determinare nãm q̃ȝ ecõuerſo. ⁊ ſm hoc ratio qua p̃ductũ eſt nã eliciẽte dicit fili⁹ eſt p̃ma. ⁊ ratio qua dicit̃ vbũ eſt reſpectu illi⁹ quaſi ſecũda. Volũtas aũt hȝ nã ipam nõ vt coincidẽdo in rõnem nature ſecũdo mõ dicte. ſed hñdo annexã ſibi quãdã vim nãe p̃mo mõ dicte ex hoc q̃ fundaẽ in illa: vt nãlitas iſta in volũtate nullo mõ ſit p̃ueniẽs eius libertatẽ : nec ratio eius eſt rõ elicitiua act⁹ eius notionalis penes ſcm modũ nãe. hoc enim eſſet oĩno cõtra ipam libertatẽ. ſed potius vt ſit cõſecutiua ⁊ annexa libertati. ⁊ hoc nõ vt aliquid quo volũtas ſuũ actũ notiõalem eliciat p̃ncipiatiue. ſed vt aliqd quo aſſiſtẽte volũtati volũtas ipſa ex vi quã hȝ ex eo qõ eſt volũtaſ ⁊ libera põt elicere actum ſuũ notionalẽ quẽ ſine illo aſſiſtente oĩno elicere non poſſet.

Quantum ad ſecundũȝ du

biũ dicit̃ q triplex eſt actio volũtatis. p̃ma q̃ ẽ elicita a volũtate vt ẽ volũtas ſimplr abſqȝ oĩ naturalitate ⁊ neceſſitate vt eſt illa q̃ ꝓcedit a libertatis arbitrio. ſiue in deo ſiue in creatura intellectuali ⁊ in nobis tendit ſolũmodo in bonũ amatũ qõ eſt circa ſummũ bonũ. Secũda q̃ eſt elicita a volũtate vt eſt ſimpliciter volũtas ⁊ hoc cũ ſola naturalitate neceſſitatis imutabilis annexa illi actioni vt ẽ illa que ꝓcedit a libertatis arbitrio. ⁊ tẽdit in ſummũ bonũ amatũ ⁊ apte viſum. Tertia que ẽ elicita a volũtate ñ vt ẽ volũtas ſimplr. ſed vt ẽ nã nãlitate ſibi annexa iſto mõ dicto vt ẽ illa q̃ ꝓcedit a volũtatis libertate i ſolo deo ⁊ tẽdit nõ ſolũ in bonũ ſummũ amatũ ⁊ viſum ſed ẽt in ipſum amorẽ procedẽtẽ quo incẽtiue amaẽ ȝ diuerſimode tẽdat in vtrũqȝ. ⁊ hoc ſm aliã ⁊ aliaȝ neceſſitatẽ imutabilitatis annexã ipſi actioni. inquãtum enim actio ordinaẽ in amatũ ſummũ ab ipa ſola volũtate ratione qua eſt libera ꝓcedit neceſſitas imutabilitatis in actione eius ſecũda ⁊ in actiõe ei⁹ tertia. inquãtum vo actio ordinaẽ in amorẽ ꝓductũ tendẽtẽ in amatũ terminatiuũ voluntatis. ſic ab illa nãlitate annexa volũtati ꝓcedit neceſſitas imutabilitatis circa ſolũ actũ notionalẽ elicitũ a volũtate vl̃ potius ab ipſa libertate volũtatis vt ei talis naturalitas eſt annexa.

Contra dicta primo quan

tum ad hoc q̃ ponit de illa aſſiſtẽtia nature ipſi volũtati vt volũtas vi illius aſſiſtẽtie poſſit cõicare nãm Quero qd eſt iſta aſſiſtẽtia videẽ q̃ nõ ſit neceſſaria ad iſtã cõicationẽ: qr̃ habito ſuppoſito perfecto agente ⁊ ꝓueniẽte actioni ⁊ p̃ncipio quo agẽdi ꝑfecto non vr̃ eẽ aliqd aliud neceſſariũ ad agẽdũ. ſed ꝑte ſola volũtas eſt p̃ncipiũ quo reſpectu actus notionalis . et cõſtat q̃ ſuppoſitũ agẽs eſt perfectũ ⁊ ꝓueniẽs actiõi igit̃ nõ videẽ illa coaſſiſtẽtia eẽ neceſſaria ad talẽ ac

tionẽ. Preterea qñ aliqua ſic ſe hñt q̃ ȝ p̃us ⁊ poſterius cõcurrũt ad aliquã actionẽ illud qõ eſt p̃us p̃ncipalius cõcurrit ad illã actionẽ. ſed eẽntia q̃ eſt natura ꝑut accipiũt nãm p̃mo modo in qua tres p̃ſone diuine ꝓſiſtũt eſt p̃or volũtate. igit̃ ſi natura iſto modo ꝓcurrat ad actionem vt aſſiſtẽs volũtati neceſſario erit p̃ncipalius vt in iſta ꝓductione. igit̃ cõtradictõnẽ includit q̃ cõcurrat vt aſſiſtẽs cõcomitãs volũtatẽ ⁊ nõ p̃ueniẽs vt ipſi dicũt. Preterea q̃ ponitur vnita neceſſitas in volitione. ſ. libertatis ⁊ duplex ſpiratione ſ. libertatis ⁊ nãlitatis videt̃ eẽ cõtra ipȝ ⁊ ꝓtra veritatẽ: qr̃ ipſe ponit actus notionales fundari ſuper eẽntiales vel in eẽntialibus. ⁊ oẽs cõcedunt cõiter q̃ act⁹ eẽntiales aliquo mõ p̃cedũt actus notionales. nõ videt̃ aũt q̃ in fundato poſſit eẽ aliq̃ neceſſitas formaliter maior q̃ȝ in eo in quo fundaẽ. vel q̃ duplex neceſſitas ſit in fundato ⁊ vnica in fundamẽto. ꝓbo: qr̃ tũc per impoſſibile vel incõpoſſibile ſepata vna neceſſitate ab altera adhuc remanebit illd̃ fũdatũ neceſſariũ. nõ aũt remanebit illud in quo fũdatur neceſſariũ. qr̃ nõ habuit niſi illã vnicã neceſſitatẽ q̃ circũſcribit̃ a fundamẽto. igit̃ poſſet illa põne poſita neceſſitas eſſe in fundato ⁊ non in illo in quo fũdatur. Ex hoc ad ꝓpoſitum. qr̃ ſi actus ſpirãdi habȝ neceſſitatẽ ex libertate voluntatis ⁊ p̃ter hoc ex illa naturalitate annexa voluntati eſt actus dilectiõis ſimplicis nõ hȝ niſi tñ p̃mam neceſſitatem. ergo circũſcripta p̃ma neceſſitate circũſcriberet̃ tota illa neceſſitas que erat in fundamẽto: ⁊ adhuc tñ remanebit alia neceſſitas in ꝓductione illa. ſ. illa q̃ eſt ex naturalitate. Preterea videt̃ q̃ tota naturalitas nõ conſequaẽ actũ volũtatis: qr̃ iſta competit voluntati p ipſam ex hoc q̃ fundatur in eſſentia diuina. igit̃ cum p̃us ſit ratio eẽntie diuine ratione voluntatis quicquid ꝓſequitur rationem eẽntie diuine: vel volũtatem ratione eſſentie cõſequitur eam per prius q̃ȝ illud qõ ſequit̃ voluntatẽ vt voluntas eſt. ⁊ ita videtur q̃ naturalitas illa precedat aliquo modo ipſaȝ libertatem. ⁊ per cõſequẽs impediet ipſam libertatẽ

Preterea cõtra opinãtem q̃ argumẽtum eſſet illud qõ ipſe facit ſi intellectus ⁊ volũtas eẽnt p̃ncipium cõmunicandi naturã vnde tales potentie. igit̃ creaturis eſſent tales potentie p̃ncipia cõmunicandi naturam ſi omnino eſſet alia rõ formalis intellectus ⁊ voluntatis in deo ⁊ in creaturis. Et ſimiliter que eſt neceſſitas diſtinguendi inter voluntatẽ quaȝ ponit p̃ncipium eliciendi actum ⁊ naturam quã ponit coaſſiſtere voluntati elicienti ſi tãtum eſt iter iſta diſtinctio rationis. ſicut videt̃ alibi ſentire de diſtinctione atributoȝ in diuinis.

Aliter dico q̃ voluntas põt eſſe p̃ncipium cõmunicãdi naturaȝ ⁊ non voluntas vt cõmuniter ſumpta ad creatam ⁊ increatam. ſed voluntas vnde infinita eſt. eſt enim infinitas ꝓprius modus voluntatis diuine ſicut et cuiuſcũqȝ alterius perfectionis eẽntialis hoc patet ex ratione poſita p̃us ad ſolutionem queſtionis. qa voluntas eſt p̃ncipium amoris ſibi adequati. hoc eſt tanti amoris quanto ipſa nata eſt amare obiectũ nata eſt autẽ amare obiectũ infinitum infinito amore. igitur ⁊ eſt productiua infiniti amoris. qcquid eſt infinitum ſormaliter eſt eẽntia diuina. ergo ipa voluntas eſt p̃ncipium cõmunicandi eſſentiam diuinam amore ꝑducto. Et ſi queras a me de coaſſiſtentia nature aliquo modo dico q̃ nõ opȝ voluntati vt eſt p̃ncipium cõmunicandi naturam aliquo modo ſpeciali aſſiſtendi ponere naturam coaſſiſtere ſi natura poſſit eſſe p̃ncipium cõmunicandi naturam ⁊ non volũtas niſi poneret̃ aliqua ꝑfectõ minor voluntatis q̃ȝ nature nulla ẽ aũt talis impfectio

q; simplr ita est pfecta volũtas infinita sicut nã infinita. Ad scõm dubiũ de necessitate p3 p idẽ: q; p̃n cipiũ pductiuũ perfectũ põt dare pducto oẽm pfecti onem q̃ sibi nõ repugnat. volũtas infinita ẽ p̃ncipiũ pducẽdi perfectũ. igit põt dare pducto suo pfectõez sibi cõpetẽtẽ. nõ aũt repugnat sibi necessitas. imo cõuenit necessario sibi q; nullũ infi^{m} põt eẽ possibile nõ necessariũ. igit istud p̃ncipiũ qõ ẽ volũtas infinita erit sufficiẽs p̃ncipiũ dãdi necessitatẽ huic pducto. si aũt ẽ p̃ncipiũ quo põt dari necessitas pducto. igit datur q; nulli qõ nõ ẽ necessariũ põt dari necessitas ex se: ꝛ vltra se est p̃n^{m} quo dat necessitas pducto. igit ꝛ pductioni. pductũ eni capit eẽ pductione. nõ põt autẽ aliqd cape eẽ necessariũ per pductionẽ nõ necessariã Istud arg^{m} q̃si a posteriori vi cõcludere necessitatez pductionis ex necessitate pducti. sed q̃rit ratio a po ri siue cã qd sit p qõ volũtas ista dat necessitatẽ isti p ductioni. ℟ndeo q; nec volũtas infinita ex se sola dat necessitatẽ amori pducto: cõparãdo ipam ad qõ cũq; oẽm nec solũ oẽm amatũ qõ ẽ finis cõparatum ad quãcũq; volũtatẽ dat necessitatẽ actui volẽdi vl pductioni amoris. p̃mũ pbo. q; volũtas nõ est p̃nci piũ necessariũ pducẽdi aliquẽ amorẽ alicuius oẽi ni si sit necessariũ p̃ncipiũ amãdi illud obiectũ. volũtas aũt infinita nõ est necessariũ p̃ncipiũ amãdi obiectuz nisi infinitũ. q; tunc de^{o} necessario amaret quãlibet creaturã immo ꝛ omne amabile. g̃ nec ẽ necessariuz p̃ncipiũ pducendi amorẽ suũ cõparãdo illud ad qõ cũq; oẽm. 2^{m} pbatũ est de frui. di. j. q. 4. q; volun tas ex rõne volũtatis in cõi nõ necessario tẽdit i finẽ

Et si rñdeas q; volũtas põt cõsiderari vt volũtas vel vt nã cõparãdo ad finẽ vel ad ea que sũt ad finez vt cõparat ad ea q̃ sunt ad finẽ est volũtas. vt autez cõparat ad finẽ est nã. ꝛ sic mere necessitas illud im probat ꝛ auctoritate ꝛ rõne. rõne q; non sunt eiusdez potẽtie actiue oppositi modi agẽdi: ꝛ maxime isti nã liter ꝛ libere qui p̃distinguũt potẽtiã actiuam: quia si volũtas cõparat ad finẽ per modum nãe. ꝛ ad entia ad finẽ p modũ libertatis ipsa nõ erit potẽtia actiua vna respectu istoꝝ. ꝛ tũc nulla potẽtia erit que eligat ens ad finẽ ppter finẽ. nulla enim potẽtia eligit b̃ ppter illud nisi velit vtrũq; extremũ sicut nulla poten tia cognitiua cognoscit cõclusionẽ ppter p̃ncipiũ ni si eadẽ cognoscat p̃ncipia ꝛ conclusiones sicut arguit phi. ꝛ. de aia de sensu cõi. Auctoritas ẽ Aug. in ench. c. 73. vel. 88. vel. c. 86. ꝛ ponit a magro li. ꝛ. di. 25. c. 5. neq; enim culpãda ẽ volũtas aut voluntas nõ est aut libera dicẽda est qua bti sic eẽ volum^{o} vt eẽ mise ri non solũ nõ velimus sed nequaq; velle possimus. vult igit dicere q; volũtas illa qua volum^{o} btitudinẽ est libera. sed nullũ finẽ magis necessario respicit volũtas q; btitudinẽ in cõi. igit nullũ finẽ necessario respicit. Itẽ ista rñsio poneret spũm scñ spirari nõ libere: sed per modũ nãe q; ei^{o} p̃ncipiũ eẽt volũtas nõ vt libera sed vt nã. ita dico q; necessitas huius pductionis amoris adeq̃ti sicut ꝛ necessitas dilectionis qua formaliter h̃s volũtatẽ diligit ẽ ex infinitate volũtatis: ꝛ ex infinitate bonitatis obi q; neutrum sine altero sufficit ad necessitatẽ. Ista aũt duo sufficiunt b̃ mõ q; volũtas infinita nõ põt nõ esse recta nec põt ñ eẽ in actu: q; tũc eẽt potẽtialis. igit necessario ẽ in actu recto. nõ aũt oẽ velle est p̃cise rectũ q; est ab illa vo luntate recta solũ q̃si nihil sit volẽdũ ex se sed tm̃ q; ẽ volitũ ab illa volũtate recte. eẽntia eni diuina que ẽ p̃mũ obiectũ illi^{o} volũtatis est ex se volẽda. igit vo luntas illa de necessitate ẽ in actu recto volendi illõ oẽm: qõ est ex se recte volẽdũ. ꝛ sicut ex necessitate ẽ p̃ncipiũ volendi ita ex necessitate est p̃n^{m} pducendi amorẽ illi^{o}. ꝛ tũc dico q; nec sola volũtas infinita p̃ci se nõ determinãdo obz cui^{o} sit nec solũ bonũ infinitũ nõ determinãdo quã volũtatẽ respiciat vt ẽ oẽm cu ius sit nec solũ bonũ infinitũ nõ determinãdo quam volũtatẽ respiciat vt est oẽm ẽ totalis cã necessario diligẽdi nec etiã necessario pducẽdi amorẽ adeq̃tuz sed infinita volũtas h̃s tale obiectũ qõ est ex se re cte amãdũ pfecte p̃ns ẽ rõ necessario tã volẽdi illud bonũ q̃z spirãdi amorẽ illius boni ꝛ talis volũtas ha bẽs tale oẽm p̃ns ẽ p̃ncipiũ c[illegible]icãdi nãm diuinã. qa p̃n^{m} pducendi amorẽ infinitũ pductũ. talis. n. amor pduct^{o} ppor̃ionat tam potẽtie q̃z obiecto. nõ ẽ autẽ ita q̃ volũtas infinita respicit bonũ amabile finituz q; lz ibi act^{o} sit infinit^{o} quãtũ ẽ ex pte volũtatis diuine nõ tñ ẽ infinit^{o} quãtũ ẽ ex pte obi. Sz vtrũ volũtas infinita sit p̃n^{m} ifinitũ. nõ tñ amãdi bonũ infinitũ: sz finitũ ꝛ pducẽdi amorẽ talis boni. ꝛ hoc vel eadẽ p ductione fm rẽ q̃ producit spũs scũs. alia tñ fm rõnez vel oino alia vel nulla de hoc als: q; silez hz difficul tatẽ cũ pductione vbi vtrũ inte^{o} diuin^{o} sit p̃ncipium pducẽdi verbũ eẽntie diuine vel vbũ alicui^{o} alteri us intelligibilis ꝛ tũc vel pductione eadẽ fm rẽ cu ius p;oductione verbi diuini. alia tñ fm rõnem vel alia tam fm rẽ q̃z fm rõnem.

Ad tertium dubium dicitur

q; nã agit p impssionẽ sicut inte^{o} non volũtas.

Ad argumenta principalia

Ad p̃mũ dico q; illa diffinitio nãe pbat q; spũs scũs nõ pducit vt silis ex vi pductionis sue ꝛ verũ ẽ q; ñ ẽ imago p;is sicut fili^{o} q; ex vi p;oductõnis sue proce dit vt silis p̃i. Ad scõm rñsum ẽ alias diffuse di. ꝛ. q 4. ꝛ in illa qõne qua q̃rebat vtrũ possent plures eẽ p ductiones in diuinis. Ad tertiũ dicẽdũ ẽ sicut dcñ ẽ di. ꝛ. q. de p;oductionib^{o} q; dr̃ie accñtales potentie. s. actiuũ ꝛ factiuũ nõ sunt dr̃ie p;oductiue potẽtie gnã liter enim tali p̃ncipio producit illud cuius ẽ tale p̃n cipiũ p;oductiuũ vel in eo in quo ẽ si natũ ẽ illud reci pere vel in alio vel in nullo. si in nullo q; nihil natuz ẽ recipe illud tũc producit per se subsistẽs si potentia p;oductiua sit pfecta respectu subsistẽtis ita ẽ in pro posito. volũtas qua p;oducẽs producit nec agit i sup posito p;oducẽdo in quo ẽ: nec facit p;oducẽdo i alio sed p;oducit terminũ p se stantẽ vt personam que in nullo recipit subiective. Aliter est respõsum distin. 6. vbi dictum est q; p;oductio nõ est intellectio fo;maliter. ꝛ quomodo tũc intellectus põt esse p̃ncipiũ non tñ intelligendi sed etiaz dicẽdi. Ad vltimuz di cendum est q; necesse est ad actum amandi. siue ad actum amoris amatũ esse p;ecognitũ hoc dicit bea tus Aug. i5. de tri. c. 27. sed nõ opz ipsam dilectionẽ esse p̃cognitã: puta si offert mihi aliqõ bonũ honestũ non op;tet q; anteq̃z possem habere illũ actũ aman di circa illud qõ. s. p̃cognoscam illũ actum. Ita in p̃posito op;tet esse eẽntiam diuinã cuius amo; spira tur esse p;ecognitã patri ꝛ filio ad hoc vt spirent. sz non op;tet in isto instanti o;iginis concedere spũm scũm qui est amo; spiratus esse p;ecognitum patri ꝛ filio. lz in instãti eternitatis sit tota trinitas nota cui libet persone in trinitate q; distinguẽdo inter instan tia o;iginis nõ distinguit inter durationẽ ꝛ duratri cem. sed tñ a quo quis sit. Aliter posset dici q; in illo p;i signo o;iginis anteq̃z intelligat spiritus san ctus spirari pater ꝛ filius cognoscũt spiritum sanctũ vt intuitiue lz non vt existentem in se q; cognoscunt essentiam diuinam que est ratio cognoscendi intui tiue quodcũq; obiectũ intelligibile. sicut trinitas co gnouit creaturam ẽt intuitiue anteq̃z p;oducat. qa eẽntia sua quã ituet ẽ rõ pfectissime cognoscendi oia alia ꝛ p;̃ns est ratio cognoscẽdi intuitiue qõlibet co gnoscibile lz nullum existeret in se.

Jsta est distinctio decima

In qua magr̃ post͛ꝫ egit de generatione filij ⁊ p̃ie. incipit agere de ꝓcessione spũs sci ab vtroq;. s. a p̃re et filio. Et circa hoc tria facit. Primo enī oñdit spm̃ sanctum amore eẽ p̃ris ⁊ filij. ⁊ p̃ spũs ꝓcedere ꝑ modu; volũtat;. Secũdo subiũgit q̃ amor ꝓueniẽter appropriat͛ ꝑsone spũs sci. Tertio ꝓcludit q̃ ẽt spũs scũs cõueniẽter noiat͛ noie cõi. s. ꝓueniẽti tã p̃i ꝙꝫ filio. quor glibet ẽ ⁊ põt dici spũs scũs. Primuꝫ facit a p̃ncipio distinctionis vsq; ibi. Hic mãifestauit se dixisse. Secundũ subiũgit ab inde vsq; ibi. Hic notãdũ ẽ. Tertiũ subiũgit ab inde vsq; ad finẽ distin. In spãli sentẽtia magri stat in trib⁹ ꝓpõnib⁹ q̃rũ p̃ma ẽ. Charitas seu amor eẽntialis spũi scõ appropriat͛ẽ cõis toti trinitati. Et ꝓbat͛ sic. Sicut se hꝫ sapia ad totã trinitatẽ ⁊ ad filiũ. ita se hꝫ amor ad trinitatẽ ⁊ ad spũm scm̃ sed sapia eẽntialiter dicta cõuenit toti trinitati. ⁊ tamẽ appropãt filio. igit͛ charitas seu amor põt ꝓuenire toti trinitati. ⁊ tm̃ appropãri spũi scõ vt astruit ꝓpõ Arg^m ꝓꝫ ⁊ maior. sed minorẽ ꝓbãs magr̃ in tex. ꝓpõit p̃mo q̃ spũs scũs sit amor vl dilectio p̃ris ⁊ filij. qđ ꝓbat auctoritate. b. Aug. i 4. de tri. dicẽtis. q̃ spiritus scũs nec p̃ris ẽ soli⁹ nec filij est soli⁹: sed amboꝝ Et iõ cõe quo inuicẽ se diligũt p̃ ⁊ fili⁹ nobis insinuat charitatẽ. Postea remouet magr̃ quãdã dubitatõnem exortã ex dicto. i 4. c. p̃mo canonice siue vbi dic̃ Deus charitas ẽ. Di. aliqs si spũs scũs ẽ amor: siue dilectio ⁊ charitas. Cur tũc Joãnes nõ dixit. spiritus scũs charitas ẽ. sed dixit. de⁹ charitas ẽ. relinquẽs nobis sub dubio: an intẽdat ibi de tota trinitate loq aut de aliq̃ ꝑsona in spãli. Ad qđ rñdet magr̃ q̃ charitas dilectio seu amor hꝫ sit cõis toti trinitati. tñ q̃ꝫ appropãt ꝑsone spũs sci. sicut ẽt sapia cõis est oĩb⁹ ꝑsonis. tñ spãliter appropãtur filio. Etiã q̃ꝫ nomẽ legis cõe fit toti veteri testõ. appropriat͛ tñ legi moysi. ex qb⁹ sil supꝫtis ꝓꝫ ꝓpõnẽ eẽ verã. Secũda ꝓpõ ẽ hec. Charitas seu amor ꝑsonalis nulli alteri ꝓprie cõuenit q̃ꝫ solius spũs sci ꝑsonalitati. Et ꝓbat͛ sic. Illi⁹ solius ꝑsonalitati. ⁊ nulli alteri charitas siue amor ꝑsonalis ꝓprie cõuenit qui solus ꝑ modũ dilectionis procedit. hꝫ talis ẽ spũs scũs. igitur charitas seu amor ꝑsonalis spũi scõ ꝓprie soli conuenit. Tenet ꝓpũtia. ⁊ maior. sed minorẽ ꝓbãs mgr̃ in textu inducit tale dubiũ. Btũs Joãnes dicit in sua canonica vbi supra q̃ dilectio ex deo ẽ. Cũ ergo taꝫ filius q̃ꝫ spũs scũs sit ex deo. vn⁹ ꝑ natiuitatẽ: alt⁹ ꝑ processionẽ dubitat͛ꝫ illoꝝ dilectio vocat͛. Et rñdet q̃ spũs scũs. ⁊ hoc probat ꝑ textũ sequẽtẽ in eadẽ canonica. vbi postq̃ꝫ dixit Dilectio q̃ nos facit in deo manere in deo ẽ: subiungit. In hoc cognoscimus q̃ in deo manem⁹ ⁊ ipse in nobis: q; de spũ sco dedit nobis. Scũs itaq̃ꝫ spũs de quo dedit nobis facit nos in deo manere. Insinuãs ꝑ hoc spũm scm̃ facere illã dilectionẽ que ẽ ex deo. Et ista confirmat magr̃ p auctoritates scoꝝ q̃ patẽt in littera. igit͛ propõ vã. Tertia ꝓpõ est hec. Spũs sanctus rõne cõis originalis p̃ncipij est noie spũs scũs noiat⁹ nõ obstãte q̃ illud nomẽ sit cõe oĩbus tribus ꝑsonis: Et ꝓbatur sic. Qđcunq̃ꝫ cõiter ⁊ eq̃liter hꝫ originez a duob⁹ ꝓueniẽtissime noiat͛ noie cõueniẽti ambob⁹ hꝫ spũs scũs hꝫ cõez a p̃re ⁊ filio originẽ. igitur ꝓuenienter hꝫ denoiationẽ eis cõem vt p̃tẽdit propõ p̃dicta. Arg^m appet clarũ cũ maiore. sed minorẽ probat magr̃ in lra auctoritate. b. Aug. igit͛ ⁊c.

Qđ spiritus sanctus procedit a pfe ⁊ filio.

Jc dicendum est

spiritum sanctum a patre esse ⁊ filio ⁊ procedere a patre et filio: quod multi heretici negauerunt. Quod autem de vtroq; procedat. multis diuinorum eloquiorum testimonijs comprobatur. Dicit enim apostolus. Misit deus spiritum filii sui in corda vestra Ecce hic dicitur spiritus filii. Et alibi. Qui autem spiritum christi non habet hic non est eius. Ipse etiã filius de spiritu sancto dicit in euangelio. Quem ego mittam vobis a patre Patris autem spiritus dictus est vbi legit͛. Si spiritus eius qui suscitauit christũ a mortuis habitat in vobis. Et ipse x̃ps dicit. Nõ enim vos estis qui loquimini. sed spiritꝰ patris vestri qui loquitur. Et in alio loco. Quẽ mittet pater in nomine meo. Et alibi ipse filius de spiritu sancto ait. De patre ꝓcedit. Hiſ ⁊ aliis auctoritatibus pluribus ostenditur q̃ spiritus sanctus a patre ⁊ filio procedit.

Quod greci non concedunt spiritum sanctum procedere a filio.

Greci tamen dicunt spiritum sanctum procedere tãtum a patre ⁊ nõ a filio. Quod ideo dicũt quia vitas in euangelio fidem integram cõtinente: de processione spiritus loquens solum patrem cõmemorat dicens. Spiritus qui a patre procedit. Et etiam ideo: q; in principalibus conciliis q̃ apõ eos celebrata sunt: ita simbola eorum subiunctis anathematibus sancita sunt vt nulli ꝺ trinitatis fide aliud docere. vel aliter predicare q̃ ibi continetur liceat. In quibus qdem simbolis cum spũs sanctus cõmemoretur procedere a patre ⁊ non a filio. Quicunq̃ꝫ inquiunt a filio eum procedere addunt. anathema incurrunt. vnde ⁊ nos arguunt anathematis reos Addunt etiam ad assertionem sue opinionis ⁊ in testimonium nostre damnationis ꝺ simbolo fidei. q̃ ꝺ secũdum traditionẽ predictoꝝ conciliorum Leo tertius rome transcriptuꝫ in tabula argentea post altare beati pauli posita posteris reliquit ꝑ amore: vt ipse ait: ⁊ cautela fidei orthodoxe. In quo qdem simbolo in processione spiritus solus cõmemorat͛ pater his verbis. Et in spiritũ sanctũ dñm ⁊ viuificatorem ex patre procedentẽ. cum patre ⁊ filio coadorãdum ⁊ glorificandum ⁊c. Illꝺ est simbolũ quod in missa cantatur editũ i niceno concilio. in fine cuius subiunctũ ẽ. Qui aliud docuerit vel aliter predicauerit anathema sit. Jdeoq; greci nos anathematizatos dicunt. q; dicimus spũm sanctũ a filio procedere: quod ibi non cõtinet͛. Quod enim secũdũ nos ibi dicitur qui a patre filioq; procedit. alterum a latinis est additum. s. filioq;.

Quare dicat͛. P^a cã. ⁊ª causa

⁊ª causa

Responsio vbi determinantur predicta.

Nos autem illa uerba ita determinamus. Qui aliud docuerit vel aliter predicauerit vel contrarium docuerit vel cōtrario modo predicauerit anathema sit. Aliud ergo posuit pro oppositio qualiter ꝛ apostolus in epistola ad Gal. Si quis aliud euāgelizauerit. i. contrarium anathema sit. Non dicit. siquis addiderit. Nam si illud diceret. sibiipsi vt ait Aug. preiudicaret qui cupiebat venire ad quosdam quibus scribebat. sicut ad Thessa. vt suppleret que illorum fidei derāt. Sed qui supplet quod minus erat addit. nō quod inerat tollit. Qui autem pretergredit fidei regulam non incedit in via: sed recedit a via. Ad illud autem quod de euāgelio oppo nunt respondemus ita. quia cum dicat in eo veritas spiritum sanctum a patre procedere. non addit solo. ꝛ ideo etiam a se procedere nō negat. sed ideo patrem tantū nominat. qꝛ ad eum solet referre etiam quod ipsius est. quia ab illo habet.

Quod greci sensu nobiscum conueniūt ꝛ si verbis differant.

Sciendum est tamen quod greci cōfitentur spūm sanctum esse filiū sicut patris qꝛ ꝛ apostolus dicit. Spūm filii ꝛ vitas in euangelio. spūm veritatis. Sed cum nō sit aliud spūm sanctum eē patris vel filii q̄ esse a patre vel filio etiam in hoc in eandem nobiscum fidei sententiam cōuenire videnť ꝛ ī vobis dissentiant.

Auctoritatibus grecorum ostendit spiritum sanctum procedere etiam a filio.

Unde etiam quidam eorū catholici doctores intelligentes vnā eādemq̄ fore sniam p̄dictoꝝ vborum qbus dicitur spiritus sanctus procedere a filio ꝛ esse filii p̄fessi sunt spiritum sanctuꝫ etiā ꝓcedere a filio

Athaᵑ. Unde athanasius in symbolo fidei. Spūs sanctus a patre ꝛ filio nō factus. nec creatᵑ nec genitus sed procedens. Ecce spūm scūm ap-

didimᵑ te dixit ꝓcedere a patre ꝛ filio. Didimus etiam eoꝝ maximus doctor in li. de spū sancto spūm scūm a filio ꝓcedere dicit. Saluator inquit qui est veritas. Nō enim loquetur a semetipso. hoc est nō sine me ꝛ sine meo ꝛ patris arbitrio. qꝛ inseparabilis est a me ꝛ a p̄ris voluntate. qꝛ ex se non est. sed ex patre ꝛ me est. Hoc enim ipsum q̄ō subsistit ꝛ logtur a p̄re ꝛ a me illi est. Itē. Spūs scūs q̄ ē spūs vitatis. spūsq̄ sapie nō pōt audire a filio loquēte q̄ nescit cū hoc ipsum sit qō ꝓferť a filio. i. ꝓcedēs deus de deo. Spūs vitatis procedens a vi-

Jo.chr. tate. ꝑsolator manās ex ꝑsolatione. Itē Ly-

rillus eps in epistola Nestorio directa ait. Spūs intelligitur per se scōm q̄ spūs ē. ꝛ nō filiᵑ. sed tm̄ nō est alienus ab eo. Spūs enī vitatis noīať ꝛ profluit ab eo sicut ex deo patre

Joā. quoq̄ chry. in omel. quadā de exp̄one symboli sic ait. Iste est spūs procedens de patre et filio qui diuidit dona ꝓpa prout vult Idē in alia omel. Credēdū est spūm scūz patris eē ꝛ filii. Istū spūm scūm dicimᵑ p̄ī ꝛ filio coequalē ꝛ procedētē de p̄re et filio. Hoc credite ne colloqa mala corrūpāt bonos mores. Ecce a doctoribᵑ grecoꝝ apta hēmus testimonia qbᵑ spūs scūs a p̄re ꝛ filio procedeť oñditur. Dis ergo lingua cōfiteatur spūm sānctum procedere a pātre ꝛ filio.

Jrca distinctiōem

c vndecimā. Quero vtrū spūs scūs ꝓcedat a p̄re ꝛ filio. Dō nō. Dañ. li. i. c. 7. a p̄re ꝓcedētē ꝛ in filio gescentē spūm scm̄ dicimus. Itē capitulo. 8. spūm sanctū dicimus ex patre ex filio nō dicimus. Itē idē in epistola de trisagio ad iordanē archimedritā in fine p̄iem ꝛ verbū ꝛ spiritus scūs. ꝛ subdit ex p̄re qdē filij aūt ꝛ nō ex filio. sed spūs oris dei. Item per rōnē grecoꝝ nihil tenēdū est vt articulus fidei nisi qō cōtinet in euangelio qō cōplete cōtinet fidē aut saltē in scriptura noui testāmti. sed nō videť exp̄ssum in nouo testō q̄ spūs scūs ꝓcedat a filio. ergo ꝛc. Itē dilectio in nobis nō ꝓcedit a vbo qꝛ notitia nō hz cālitatē respectu volitiōis. igiť silr nec in prothotipo. Itē spiratio passiua ē ꝓpria vni persone in diuinis. igiť ꝛ actiua. ꝓbatio cōsequentie. vtraq̄ enim vī eq̄ perfecta ꝛ eque incōicabilis. Cōtra in symbolo niceno ex patre filioq̄ ꝓcedit. ꝛ athanasiᵑ ēt in symbolo spiritus. s. a patre ꝛ filio.

In ista questione dicūtur greci a latinis: vt videnť auctoritates Dañ. sonare sed de ista discordia dicit Lincol. in notula q̄daz sup finē epl̄e de trisagio q̄ snia grecoꝝ ē q̄ spūs scūs ē spūs filij sed non ꝓcedēs a filio hz a solo p̄re ꝓ filiuz tm̄. ꝛ vī hec snia p̄pria nr̄e qꝛ dicimᵑ spūz. s. a p̄re ꝛ filio ꝓcedētē. Sed forte si duo sapiētes vnᵑ grecᵑ ꝛ alter latinᵑ vterq̄ verᵑ amator vitatis ꝛ nō ꝓprie dictōis vī ꝓpria ē. de hac visa p̄rietate disgrerēt paterz vtiq̄ tādē ipsā p̄rietatē nō eē vaciter realē sicut ē vocalis. aliqn vel ipsi greci vel nos latini sumᵑ vē hereticī. Sz qs audet hūc auctorē Joānē. s. dam̄. ꝛ btōs. s. Basiliū Greg. theologū Greg. nicenū. Cirillū et sīmiles p̄es greco s arguere hereseos. Quis iterū argueret hereseos. b. Hiero. Aug. ꝛ Ambr̄. Hyla. ꝛ cōsiles latinos. visile igiť ē q̄ nō sbe dictis vbis p̄ris ꝓrioꝝ scōꝝ snia. multiplr. n. dr̄ sicut hoc huiᵑ. sic ḃ ex illo vel ab illo q̄ multiplicitate forte itellecta ꝛ distincta pateret p̄rioꝝ vboꝝ nō discors snia. Quicqd sit ō eis ex quo eccl̄ia catholica declarauit hoc eē tenēdū sicut de sba fidei. sicut pz extra de sūma trī. ꝛ fi. cat. c. firmiter. tenēdū ē q̄ spūs scūs ꝓcedat ab vtroq̄.

Ad hoc ē rō talis hūs p̄ncipiū pfectū ꝓductiuū p̄us q̄z intelligať hēre ꝓpositū pōt illo p̄ncipio ꝓducere eqñ. s. p̄ncipium est ita perfectū q̄ nō dep̄det a passiuo nec pōt per aliquid impediri. sed filius hz volūtatē que est p̄ncipiū productiuū amoris adeq̄ti ꝛ habet eam vt preintelligiť ꝓducto actu volntatis. ḡ pōt ea ꝓducere. igitur ꝛ ea producit. ꝓbo minorem.

generatio ⁊ spiratio habēt aliquē ordinē inter se. ita q aliquo mō generatio est pus spiratione. in illo pori cōmunicat genito ois pfectio diuina q̄ sibi nō repugnat. ⁊ ita volūtas ergo hz tunc volūtatē vt prioꝛez pducto per actū volūtatis. qꝛ adhuc non itelligitur pductio aliq̄ facta per modū vel actum voluntatis

Assumptū etiā de ordine istarū pductionuz hz videat esse manifestū ex ordine potētiarum. pbat tamen per hoc q qñ actus pmi hūt ordinē in aliquo. si vterqz sit perfecte actiuus. habebūt etiā silem ordinem in eliciēdo suos actus: addidi aūt perfecte actiuus ad excludēdā formam substātialem ⁊ qualitatē in coꝛporibus vbi hz forma subalis sit actiua ⁊ q̄litas similiter ⁊ forma substātialis sit poꝛ q̄litate: tamē q̄litas habet actum suū pus. sed hoc ex impfectiōe actiuitatis forme substātiali. in patre aūt intellectus ⁊ volūtas sunt pfecte ꝓncipia actiua ⁊ hūt ordinē quēdam quia fecunditas intellectus cōstituit ipm pꝛem non aūt fecunditas volūtatis. ergo ista fecūditas intellectus aliquo mō pus hēbit actū suum q̄z fecunditas volūtatis actū suum. Dē. q° 6. q. j. Probāt alij istū ordinez pductionis ad pductionē per hoc q sicut intelligere ad velle ita dicere ad spirare. Sed ista pbatio videtur deficere. velle enim pſupponit intelligere. quia per illud intelligere obiectū illud circa qō dicit esse dilectio est sufficiēter pſens volūtati vt possit velle ⁊ absqz illa intellectione nō esset sufficiēter pns volūtati vt posset velle. sed per actum dicendi nō est pꝛesens volūtati pcise obiectuz cuius amoꝛ spirat. qꝛ si pater volūtate spirat vt in eo tm̄ non habet obiectuz pꝛesens formaliter per notitiā genitā. qꝛ nihil nouit notitia genita: vt dicit Augu. 7. de tri. sed intellectione sibi ingenita hz obiectum sibi pns. ⁊ ista est notitia que pꝛesupponit actui spirandi. ergo non est simili necessitas q generatio pſupponat spiratiōi sicut q intellectio pſupponat volitioni. Concedo q in stātia bñ pbat q nō est silis necessitas. sed inter itellectionē ⁊ volitionē est ordo ꝓpter duo. vnū ē ꝓpter pnitiam iam dictā. aliud est ꝓpter istarū potētiarum ordinē in opando qꝛ iste potētie tales sunt q vna est nāliter ordinata posterius opari q̄z alia. pma rō non est ratio poꝛitatis generationis ad spirationē sed secunda. sicut enim inquantū sunt potētie opatiue ē aliquis ordo nāliter inter opationes earū ita inquātuz sunt potentie pductiue est aliqs ordo pductiōis earum hz nō sit ordo necessitatis ꝓpter pnitiam obiecti talem hūdaz. Exēpluz huius est. si in igne caloꝛ ⁊ siccitas sint cāe vel potētie actiue nate tamē ordinate elicere actus suos ita q siccitas non possit deficcare nisi caloꝛ pus calefaciat ista necessitas ordinis nō est qꝛ per calefactionē fit obm deficcabile pns ficco vt desiccet. sed ꝓpter nām istarū potentiarū actiuaruz ⁊ si in illo pori in quo calidū caloꝛe calefacit cōmunicaret calefactio vel pduceret in calefacto nō tm̄ caloꝛē sed ēt siccitatē quā habuit. calefactū eadē siccitate deficcaret cum calefaciēte. qꝛ in illo instāti nāe in quo est desiccatio illa siccitas ē in calefaciēte ⁊ calefacto. Ita intelligendū est h q in illo signo originis in quo pꝛ pducit actū volūtatis. pncipiū pductiuū idez est in patre ⁊ filio. ⁊ iō filius eadez pductione pducit spiritum sanctū cum patre.

Ad auctoritates Dama. ui

det posse rñderi per notulā illā lincol. de qua dictuz ē. pma tm̄ auctoꝛitas eius posset, exponi. si loquat de volūtate ⁊ nō de spū scō. qꝛ tunc posset dici q volūtas q̄ est pncipiū spirādi ipsa est a patre in filiū qꝛ pater cōicat eam filio ⁊ quiescit in filio. hoc est nō vlterius cōicatur sub rōne pncipij fecūdilz eadē volūtas cōicetur spūi. s. in se. sed littera Dam̄. ibidē videtur loq de persona. s. s. ⁊ non de volūtate qua spiratur.

Ad rationē illam de euāgelio dico q xp̄m descendisse ad inferna non docet in euāgelio. ⁊ tunc tenendum est sicut articulus fidei qꝛ ponit in symbolo apostoloꝝ. ita multa alia de sacramētis ecclesie nō sunt exp̄ssa in euangelio ⁊ tamē eccl̄ia tenet illa esse tradita certitudinaliter ab ap̄lis ⁊ periculosū eēt errare circa illa que nō tm̄ ab ap̄lis descendūt per scripta. sed etiam que per cōsuetudinem vl̄is ecclie tenēda sunt. nec xp̄s in euāgelio docuit oia pertinentia ad dispēsationē sacꝝoꝝ. dixit enim discipulis suis in Joanne. adhuc habeo multa vobis dicere. sed non potestis poꝛtare modo. cum autem venerit ille spūs veritatis docebit vos oēz vitatē. multa igit docuit eos s. s. que nō sunt scripta in euāgelio ⁊ illa multa q̄dam per scripturā quedā per cōsuetudinē tradiderunt. simul diuersa symbola diuersis tp̄ibus sunt edita contra diuersas hereses de nouo oꝛientes: qꝛ qñ insurgebat noua heresis necessariū erat declarare veritatē contra quam erat illa heresis. que veritas ⁊ si p̄ius erat de fide non tm̄ erat pus tm̄ declarata sicut tunc contra erroꝛē illoꝝ qui eam negabāt. Ad aliud de verbo nr̄o dico q illud impfectionis est in imagine creata. qꝛ verbo nr̄o non cōmunicat eadem natura cum mente. ⁊ ideo nec libertas formal̄r ⁊ simplicit: verbo aūt diuino cōicat natura p̄is ⁊ eadē volūtas cum patre. ⁊ ideo habet eam vt fecundam respectu pductionis. s. s. qꝛ intelligit ordine originis pꝛebere illa anteqz. s. s. spiret. Ad vltimū dito q non sequitur qꝛ nō pōt natura diuina pluribus pꝛoductiōibus haberi in vna persona sicut patebit in sequenti questione. qꝛ vtraqz pductione haberet naturaz ⁊ neutra haberet. tamen vna p̄sona pōt pluribus pductōnibus cōmunicari nām ⁊ plures persone possūt vna pꝛoductione pducere personam. ⁊ ideo si passiua sit tm̄ in vno nō segtur q etiā actiua sit tm̄ in vno.

Ecundo quero vtrū

si spūs scūs non ꝓcederet a filio posset stare distinctio realis ipsius a filio. q nō qꝛ sm̄ Boe. de trini. eēntia cōtinet vnitatē relatio multiplicat trinitatē. q̄ nulla p̄sona distinguit ab alia nisi q̄ refert relatiue ad illam. sed si spūs sanctus nō ꝓcederet a filio non posset stare distinctio realis ad ipsuz: qꝛ nō refert ad ipsum igit ⁊c. Preterea aug. 7. de ci. c. io. sed iō simpler dicit suppler de° : qm̄ qō hz hoc ex excepto q relatiue queqz personaz ad alterā dicitur sicut pater habet filium ⁊ non ē filius spūs scūs. igit si nō ꝓcederet a filio eēt filius. qꝛ tunc nō relatiue diceret ad eum.

Contra. 5. de tri. c. 17. vel. 32. apparet q spūs scūs non est filius. ⁊ si exeat a patre qꝛ exit non quomodo natus: sed quomodo datus.

Sot. d. fōtibus q°. 7. q. 4.

Dic dicitur q questio nulla est: qꝛ positio includēs incōpossibilia nō pōt poni nec sustineri qꝛ in ea statim includit redargutio. qō ē incōueniēs vltimū ad qō pōt rñdens deduci. tali. n positione posita nulla regula disputationis pōt saluari. s. concedēdo sequēs ⁊ negādo repugnās. qꝛ statim opz concedere repugnātia que includunt in posito.

Quod aūt istud positum qō ponit sit tale. pbat qꝛ summo necessario repugnat summū impossibile. q quid est in deo ad intra est sūme necessariū. ergo repugnās sibi est sūme impossibile. ergo positio supponens spūm scm̄ nō ꝓcedere a filio est summe impossibile: qꝛ oppositus est summe necessariū. s. ip̄m ꝓcedere a filio. ⁊ impossibile includēs incōpossibilia videtur esse magis impossibile q̄z impossibile talia non includens. ergo ⁊c. Contra istam positionē ē

hoc q̄ ista positio vī esse fuga questiōis mouet enim questio vt inquirat quid sit primū distinctū reale filij a spiritusancto: vtrū filiatio an sola spiratio actiua q: si filiatio igit̄ per quodcunq; incōpossibile circunscripta spiratione actiua adhuc remanebit ratio distinguendi. Preterea licet positio que statim ex intellectu suo includit cōtradictoria nō possit admitti tñ illa que ex intellectu suo tñ vnū cōtradictoriū includit ⁊ aliud nō nisi per consequentiā accidentalez vel per locos extrinsecos bene videt posse admitti q: tali positione posita possunt sustineri regule disputationis potest enim cōcedi sequēs cōsequentia essentiali. ⁊ negari repugnās. si aūt inferat aliud repugnans sequens per locū extrinsecuz vel consequētia accidentali negandū est illud sequi: q: propositio illa per quā talis cōsequētia teneret destrueret ex positiōe nūc aūt spiratio actiua nō est de per se intellectu filij vt persona est: sed quasi passio cōis patri ⁊ filio: igit̄ circunscripta illa ponēdo filiū in esse filij nō ponunt cōtradictoria ex primo intellectu positi: sed tñ alterū. s. q̄ filius sit filius: ⁊ reliquuz nō nisi ex consequentia accidentali ⁊ per locū extrinsecū ex remotione quasi passionis remouendo. q. subiectū: igit̄ ista positio non sic includit opposita quin possit admitti. Item si aliquid essentialiter iclusum in aliquo ponat remoueri ab eo q̄ō tñ nō sit ratio inherentie p̄dicati bene pōt queri an isto vel illo circūscripto isit tale predicatū vel nō: etiā quantūcunq; positū includat contradictoria: nō tñ repugnat huic ꝓposito qui altera pars huius quesiti sit determinate danda: puta si circunscribat ab homine aialitas q̄ō tñ includit incōpossibilia: ⁊ querat vtrū hoc circūscripto possit hō distingui ab asino videt determiate posse respōderi q̄ sic: q: nō per aimalitatē conueniebat homini sic distingui: sed per rationalitatē. igit̄ ꝛ spiratio actiua esset de rōe filij. adhuc tñ ipsa circūscripta queri pōt vtrū filius distinguat a spiritusancto vel non quia nō queritur nisi vtrū predicatū circunscriptū fuit p̄cise causa distinctiōis vel aliud predicatū nō circunscriptū. Preterea aliud est ponere aliquid ⁊ illo posito vlterius querere de aliquo ꝓposito. aliud est querere de veritate alicui⁹ cōdictionalis. q: quere re de aliqua condictionali ad nihil obligat: ⁊ si igitur aliquā probabilitatē haberet opinio dicendo posito q̄ spirit⁹ sanctus nō procederet a filio ⁊c. nullam tñ probabilitatē habet quādo questio sic est proposita sicut eā ꝓposui: vtrū si spiritussanct⁹ non procederet a filio. posset stare distinctio realis ipsius a filio ibi enim quero de conditionali quadam scilicet si spiritussanctus. s. nō procederet a filio sequat essentialiter ipsuz nō distingui ab eo ita q̄ oppositū consequentis nō possit stare cū antecedente loquendo de formali intellectu eorū. Contra istā opinionē etiaz sunt multe auctoritates vna aug. 5. de tri. c. 6. vl. iz si pater non esset innascibilis: nihil prohiberet eum genuisse filium: ⁊ tamē ista positio cōcomitāter includit incōpossibilia. s. q̄ pater non sit innascibilis ⁊ Ricardus. 3. de trinita. c. 16. si sola vna persona in diuinitate eēt nihil prohiberet eā habere plenitudinem sapientie vel intellectus: cū tamē concomitanter ad plenitudinem sapiētie vel intellectus sequat pluralitas personaꝝ. Itē etiam philosophus. 4. phy sicorum arguit posito q̄ eēt aliquod spacium ⁊ nō haberet corpus sed sonuz vel colorem: querit vtruz esset vacuum. ⁊ respōdet q̄ si natum esset recipere corpus esset vacuū: si non. nō. ḡ tali posita positione que tamen per ipsum ponit incōpossibilia. quia accidēs vt sonum ⁊ colorez esse sine subiecto potest queri de aliquo an sequatur scilicet intelligēdo de naturali cōsequentia. quia ⁊ si positū includat incōpossibilia nō tamen omnia incōpossibilia naturali cōsequentia: sed ad ipsum potest sequi aliquod cōtradictoriuz naturali ꝯsequentia ⁊ aliquod aliud nullo modo. nisi sicut ad impossibile quodlibet.

S. tho. p̄a pte sū me. q. 36. ar. 2. Et Egi. qt° p̄o. q. 6.

Ideo admittendo questionem est vna opinio que dicit q̄ si non procederet ab eo. nullo modo distingueretur ab eo: ⁊ habet pro se duas rationes: vna ratio ē ista. relatio in diuinis aut distinguit ſm quidditatē aut ſm esse: non ſm esse q: sic transit in essentiā vel substātiam. igitur ſm quidditatem: sed ſm quidditatē tñ respicit oppositum. igitur tñ distinguit ab opposito: sed posita illa hipothesi nō essent in filio ⁊ spiritu sancto relatiōes oppositе. ḡ ⁊c. Secūda ratio est talis. si relatiōes disperate possent sufficiēter distinguere personas. ergo cū tales due sint in patre vt generatio actiua ⁊ spiratio actiua. pater esset due persone. Cōfirmatur ratio q: tātam distinctionē videtur habere iste relatiōes spiratio actiua ⁊ generatio actiua quantam habent eoruz relatiua vel correlatiua: igitur ita possunt hec distinguere sicut illa. Auctoritas adducitur Anſel. libro suo de possessione spiritusancti. Sed quia ipz adducunt vterq; pro se ⁊ fit altercatio magna de intentione eius que fuerit: ideo hic nolo multum circa intentionem eius imorari.

Contra istaz opinionez sunt rationes que sumuntur ex duobus medijs. primuz medium est ex ratione formali constitutum. Secūdum medium est ex distinctione emanationum. Ex primo horum arguitur sic: quocunq; formaliter aliquid cōstituitur in esse eodem distinguitur. quia eodem est aliquid ens ⁊ vnum vnitate conueniēti tali entitati: ⁊ si vnum igitur in se est indistinctum ⁊ ab alijs distinctum: sed filius cōstituitur in esse personali filiatiōe: ergo ⁊ ea formaliter distīguitur ab omni alia persona: igitur per impossibile vel incompossibile circūscripto quocunq; alio ⁊ maxime posteriori filiatione remanebit filius filiatiōe distinctus personaliter a quacunq; persona: assumptum patet: quia filius non cōstituitur in esse p̄sonali spiratiōe actiua: q: illa est cōmunis patri ⁊ filio: ⁊ nō sunt in eo p̄prietates positiue alie q̄z generatio passio ⁊ spiratio actō ergo ⁊c. Respondetur q̄ formali cōstitutiuo nō distīguitur aliq̄d a quocunq;: sed tñ ab illis cū quib⁹ maxime cōuenit ⁊ a quib⁹ nō distinguitur aliquo modo nisi illo formali constitutiuo. Exemplum. homo rationalitate non distinguitur a lapide sed a speciebus animalis cum quibus conuenit maxime: ⁊ a quibus in pauciſſimis videtur distingui: a lapide enim distinguitur animalitate que non est formale constitutiuum eius: quia lapis est inanimatus. ita dicitur in proposito. q̄ filius cum patre conuenit in spiratione actiua. ⁊ in hac distinguitur a spūsancto. p̄p̄rio āt suo formali. s. filiatione distinguit̄ a patre cū quo maxie conuenit. q̄re ⁊c. Cōtra istud. ⁊ p̄mo q: quodlibz hns aliquod esse distinguit̄ distinctiōe conueniēte illi esse a quocunq; alio per aliquod q̄ō est de ratiōe eius inquantū habet tale esse filius igit̄ personaliter distīguit̄ per aliquod q̄ō est de ratiōe eius in quantuz est persona. spiratio actiua nō est de rōne eius inquantuz persona: sed filio iā posito est quasi p̄prietas adiectiua. Ex hoc patet q̄ exemplū adductuz non est ad propositum: quia ⁊ si homo distinguit̄ a lapide nō per rationale primo distinguitur tamen per aliq̄d quod est de essentia sua ita q̄ inconueniens esset ipsuz per nihil quod est de essentia sua a lapide distingui sed tantuz per risibilitatē ita est ergo in proposito. Ex hoc etiaz patet q̄ exempluz concludit propositū

homo enim no distingueretur essentialiter a lapide inquantū animal si animal nō esset de essentia eius qō tm̄ est licet nō vltimū constitutiuū ei⁹ sic autē arguitur in p̄posito: quodcunqz distinguitur ab alio per se: inquantū tale distinguit̄ per aliquod qō est per se de ratiōe eius inquantū tale filius per se distinguit̄ a nō filio. igit̄ per aliquod qō est de essentia eius sed hoc nō est vis spiratiua cōsequit̄ enim p̄prietatez cōstitutiuā eius g̃ ꝛc. 2° sic formale cōstitutiuū distinguit̄ cōstitutū ab omni alio etiā si per impossibile qō cunqz aliud ab illo circumscribatur. q; per illud distinguitur primo. i. adequate ab omni nō tali: sed quodcunqz nō habēs illaz formā constitutiuā est non tale igitur per illam distinguit̄ ab omni alio nō habente illā. Ista ratio declarat̄ q; licet homo nō tātū per rationale distinguat̄ a lapide: sed etiā per animalitatez. nō etiā p̄mo distinguit̄ per rationalitatē. i. nō adequate: quia tūc quodlibet distinctū a lapide essz rōale: sed adequate in genere corporis p̄mo distinguit̄ a lapide per animatuz tamen circumscribēdo per intellectū ab homine quodcunqz aliud a rōali p illud solū distinnguere⁊ essentialiter a quocunqz nō rationali ⁊ ita lapide qui nō est rōnalis. nō igit̄ tm̄ illud distinguit realiter qō distinguit adequate: sed etiā illud qō solū si poneret esset incompossibile illi a quo distinguit̄. Cōfirmat̄ ista ratio p̄ncipalis sumpta ex ꝓprio cōstitutiuo: q; si p̄ per impossibile nō spiraret sed filius. adhuc tm̄ pater paternitate distingueretur a filio ⁊ spiritussancto sicut paternitate cōstruit̄ in esse personali. Ex secundo medio. s. ex distinctione emanatorū arguit̄ sic: generatio distinguit̄ a spiratione ⁊ hoc per impossibile circumscripto oi alio a rōe generationis ⁊ spiratiōis aut saltez circumscripto hoc: q; spiratio actiua essz a filio: dum tamē staret distinctō p̄ncipiorū generandi ⁊ spirādi: g̃ ⁊ quolibz tali circumscripto: staret distinctio filij ⁊ spiritussancti. ꝓbatio ꝓntie: q; impossibile est vnā personā duabus ꝓductionibus totalib⁹ accipe esse. nulla enim ꝓductione aliquid accipit esse per impossibile circumscripta nō minus acciperet esse: sed si ꝓductiōe hac ⁊ illa acciperet aliquid esse vt vtraqz cōplete: q; vraque esset perfecta: igit̄ vtraqz circumscripta haberet esse per alteram: complete: ⁊ ita neutra ⁊ vtraque acciperet esse. Ad istā rōnem ponunt̄ alique responsiones ad antecedēs: ⁊ q; de hoc tractabit̄ di. ix. modo nō insisto. ꝓclusiones istarū rationū concedo ⁊ magis patebit ꝓposituz declarata illa distinctiōe emanatōnum. Ad auctoritatē boetij cōcedo q; relatio multiplicat trinitatez: ⁊ tamē nō tm̄ distinguit a relatione oppositā: sed a qualibet relatiōe disperata: cui formaliter nō est idē q; sicut in genere qualitatis albedo nō tm̄ distinguit ab altera qualitate cōtraria sz etiā ab oi alia disperata: q; nō est albedo dulcedo fō maliter nec ordo ⁊ si aliqua disperata eēt incompossibilis alteri disperate in eodē suppposito nō tm̄ distinctio suppositorū ita aliqua relatio disperata ab alia relatione disperata distinguitur absqz aliqua alia in compossibilitate. alique autem non tantū habēt distinctionē sed etiam incompossibilitatē siue in compossibilē ratiōnē in eodē suppposito quales sunt relationes disperate accipiendi naturam: quia persona que disperatis modis accipet naturam non vnico modo haberet naturam ad augu. de ciui. dei dico q; quelibet persona hoc est q; habet nisi q; relatiuum habet correlatiuum ⁊ nō est illud. posita autem illa ypotasi spiritussanct⁹ nō hꝫet filiū vt correlatiuum ⁊ spirantem. ⁊ ideo nō sequitur q; spiritussanct⁹ est filiꝰ q; nō haberet filiuz. nec sicut intrinsece: nec sicut correlatiuū originans. excipit autez Augusti. q; illud qō habetur nō est habēs qū hēt̄ vt correlatiuū: nō igitur accipit augusti. nisi qō habet. vl eo modo quo dicitur filius hēre diuinitatem: vel quo modo dicitur habere patrem. vnus modus est hābendo formaliter vel essentialiter. aliꝰ modꝰ est habendo correlatiue vel originaliter.

Ad rationes p̄o prima opinione

ad p̄mam dico q; tam ſm qdditatem q̃z ſz eē manet ibi relatio. quocunqz enim mō manet: ſm qdditatem manet. ſm eiꝰ esse qō est esse ad aliud. quia qdditas relationis nō pōt eē sine esse ad aliud. q; intelligendo relationē sine esse ad aliud nō intelligitur relatio: sed absolutū: q; ſm Augusti. 7°. de trini. c. 8. vel. 6. si est ad aliud nō est substātia: ⁊ si ē substātia sine ad se iā nō est relatio. quocūqz etiā modo trāsit eē trāsit ⁊ qdditas. q; sicut esse ad aliud qō est eē relationis. vere est idē esse eēntie. ita ⁊ quidditas relationis est idē essentie. nihil. n. est ibi quod nō est idez. manet igit̄ ⁊ qdditas ⁊ esse. q; relatio nō est formaliter essentia diuina. q; sicut dicit Aug. 7°. de tri. c. 4. vel. 12. non est verbū quo sapiētia. transit aūt vtrūqz q; cum hoc q; nō est formaliter idem. ē vere idez. sicut sepe dictuz est. Cum igitur dicis: aut distigui tur ſm esse aut ſm quidditatem: dico q; ſm quidditatem ⁊ ſm esse ad aliud. Et cū dicis sic trāsit. g̃ non sic distinguit ꝓsequētia nō valet. q; trāsit ſm idētitatem ⁊ manet ſm formalitatē. ⁊ q; nō oz verā idētitatem esse formalē: q; formalis rō huius transeuntis non est formaliter rō illiꝰ eēntie in quaz transit. ideo huic rōni formali competit quod est huic ꝓprium est autem ei ꝓprium distingui realiter ab omni relatione tam opposita q̃z disperata ei incōpossibili: et ideo cum hoc quod vere trāsit vere manet q̃tuz sufficit ad distinctiōem realē tam ab opposita relatiōe q̃z etiam a relatiōe disperata sibi incōpossibili. Ad secundam cum dicitur de duabus ꝓprietatib⁹ i patre respōsuz est distin. secunda parte secunda tertia q. non. n. oportet tantam esse distinctionez vel incōpossibilitatem. productionum actuarum: quanta ē productionum passiuarū: quia impossibile est idem duabus productionibus oppositis produci ⁊ accipere esse. non autem est incompossibile idem duab⁹ ꝓductiōib⁹ actiuis cōicare esse distinctis personis.

Hec est distinctio vndecima.

In qua mgr̃ postq̃z egit de mō quo spūssc̃us ꝓcedit: agit de p̄incipio a quo ꝓcedit. Et tria circa hoc facit. Ma primo oñdit qd circa hmōi p̄incipiū latini sentiant.. Secūdo subdit in quo greci ab ipsis discrepāt. Tertio subiungit in quo greci. simul ⁊ latini consentiant. Primuz facit a p̄incipio distinc. vsqz ibi. Greci tm̄ dicunt. Secūdū ab inde vsqz ibi Sciēendum tm̄ est. Tertiū vero ab inde vsqz ad finē dist. Et hec est sn̄a mgr̃i in generali. In speciali vero sententia mgr̃i stat in trib⁹ ꝓpositionib⁹. quaꝝ p̄ia est. Veritas approbat euāgelij patrē ⁊ filiū simul p̄oduxisse spiritum sanctū. Que ꝓbat sic. Illud ſm veritatem euangelicam debet teneri: qō ipsa approbat ex auctoritatibus noui testamēti. Sed patrez ⁊ filium simul spiritūsanctuz ꝓducere est hmōi. vel ipm spiritumsc̃um ꝓduci ab vtroqz. quod idē est. igit̄ ꝓpositio vera. Tenet arg^m. ⁊ maior. sed minorē ꝓbat magister i textu. Et p̄mo quo ad hoc q; filius spm̃sc̃m ꝓduxit. vnde dicit scriptura. Misit deus spūm filij i corda vestra. ⁊ itez. Qui aūt spūm xp̄i nō hꝫ: hic nō est eius. Preterea euāgeliū Joānis dicit. Paracletus autem spiritussanctus quem ego mittam vobis a patre. Secundo probat idem quo ad hoc q; etiam spiritussanctus procedit a patre. Unde christus ait i euangelio: Non enim vos estis qui loquimini. sed

Argum̃tatio hereticī.

ſpiritus patris veſtri qui loqnit in vobis. Et alibi dicit. Quē mittet pater in nomie meo. ⁊ iterū. Qui a patre ꝓcedit. Scđa ꝓpoſitio eſt. Greci falſo motiuo inducti: ſpiritūſanctū a filio ꝓcedere negauerunt. Et qō negantes negandi motiuū male intellexerūt. ſed ſpiritūſanctū negare ⁊ procedere a filio eſt hmōi. igiť ꝓpoſitio vera. ſ. ꝙ greci falſo motiuo decepti negauerūt ſpiritūſanctū a filio ꝓcedere. Argumentū eſt apparens. ⁊ maiorē ſuppono veraz ſed minorē ꝓducendo in textu ꝓponit primo errorez grecorū: qui eſt ꝙ ſpirituſſanctus a filio nō ꝓcedit Quod primo ꝓbant per illud euangelij Joh. xv. Qui a patre ꝓcedit. Et idē cātat in miſſa in ſymbolo fidei: vbi agiť de ꝓceſſiōe ſpūſſancti. ⁊ tū nulla fit ibi mētio ō filio: ⁊ ꝙ ibi loqť ō filio: Latini apposuerunt. propter quā quidē opinionez greci dicunt nos anathematizatos. qz Leo papa tertius ſm traditionē conciliorū apud eos celebratorum: anathematizauit oēs aliud dicentes de trinitate q̄ in eorū cōciliis extitit determinatū. qō dicūt atteſtari tabulā argenteaz rome retro altare ſācti Petri ⁊ pauli poſitā. In qua poſt ſymbolū habeť in ea ſcriptū. Qui aliud docuerit vel predicauerit: anathema ſit. Magiſter vero nos ſaluādo dicit. Nos autez dicimus aliud illi cōtrariuz: ſed ſolum ſanctorū doctrinā explicamus. Et iē ꝙ xp̄us dicit in euangelio ſpiritūſanctū a patre ꝓcedere. nō ideo hoc dicit ꝙ non ꝓcedit a filio. ſed moris ſui fuit ad patrē referre quicqd habuit. Et iō qz nō dixit ſpiritūſanctū a ſolo patre procedere: non negat euz etiā a ſe procedere. Ex quibus patet ꝓpoſitionez eſſe verā. Tertia ꝓpoſitio eſt hec. ex quo greci cōcedūt ſpiritūſanctū eſſe ſpirituz filij nō ſenſu ſed verbis a nobis differūt. Iſtā ꝓpoſitionē expreſſe ponit magiſter i textu Athanaſiū. didimū. Cyrillū ⁊ Joannez chryſ. qui fuerūt doctores eorūz: ſenſiſſe qui omnes aperte dixerunt ſpiritūſanctuz a patre ꝓcedere ⁊ filio vt patet ex eorūz auctoritatibus. igitur ꝓpoſitio vera.

Utrum ſpirituſſanctus prius vel plenius ꝓcedat a patre q̄ a filio.

Di. iz. **Tem queritur cuz** ſpirituſſanctus a patre procedat ⁊ a filio. vtz prius vel magis ꝓceſſerit a p̄re q̄ a filio. qō nititur hereticꝰ oñdere ita dicens. Si ꝓceſſit vtiqz ſpūſſcūs a patre. ꝓceſſit vtiqz aut nato iā filio: aut non nato filio. Si vero iam nato filio proceſſit: ante natꝰ eſt filius quā proceſſerit ſpirituſſanctus. Proceſſit ergo natiuitas filij proceſſionem ſpiritꝰ ſancti. Si autem proceſſit a patre non genito filio: ante proceſſit quā filius genitus fuerit.

Arguñ tatio beretici.

Reſponſio Auguſtini ad id quod primo q̄rebatur. ſ. an prius a patre quā a filio ꝓceſſerit

His ⁊ huiuſmodi queſtionibus magis laboriosis quā fructuoſis reſpōdet Auguſt. in. xv. li. de trini. dicens. In illa ſumma trinitate que deus eſt: interualla temporum nulla ſunt per que poſſet oſtēdi aut saltem requiri: vtrum prius de patre natus ſit filius: ⁊ poſtea de ambob⁹ ꝓceſſerit ſpirituſſanctus. Nunquid ergo poſſumus querere vtz iam proceſſerat de patre ſpirituſſanctus quando natus eſt filius. ante nondum proceſſerat ⁊ illo nato de vtroqz proceſſit. Non poſſunt prorſus ibi iſta queri: vbi nihil ex tēpore inchoatur. vt ex conſequēti perficiatur in tempore. Ideo qui poteſt intelligere ſine tempore generationem filij de patre. intelligat ſine tempore proceſſionez ſpiritusſancti de vtroqz Ecce his verbis abſoluta eſt queſtio illa qua querebatur. vtrum prius proceſſerit ſpirituſſanctus a patre quā a filio.

Hic agitur de eo quod ſecundo querebatur ſcilicet an plenius vl magis proceſſerit a p̄re q̄ a filio.

Nunc tractandum eſt quod ſecundo querebatur. ſ. an plenius vel magis procedat ſpirituſſanctꝰ a patre quā a filio. Ad quod dicimus. qz ſicut non ante procedit a patre quā a filio. ita nō plenius vel magis ꝓcedit a patre quaz a filio. Auguſtinꝰ tamē in xv. li. de trinita. dicit. ꝙ ſpirituſſanctus principaliter procedit. de patre. Non fruſtra inquit in hac trinitate non dicitur verbum dei niſi filius. nec donum dei: niſi ſpirituſſanctꝰ nec de quo genitum eſt verbuz. ⁊ de quo procedit ſpirituſſanctꝰ principaliter niſi deus pater. Ece audiſtis quia ſpirituſſanctus principaliter procedit a patre. Sed ne te hoc turbaret: ipſe continuo ex quo ſenſu dixerit aperit dicens. Ideo addidi principaliter. quia et de filio ſpirituſſanctus procedere reperitur. ſed hoc quoqz illi pater dedit non iam exiſtēti ⁊ nondum habenti. Sed quicquid vnigenito verbo dedit: gignēdo dedit. Sic q̄ eū genuit: vt ēt ō illo donū cōe procederet. ⁊ ſpirituſſanctus ſpiritus eēt amborum. Ece expoſuit i pſemet quomodo ſpiritus principaliter procedat a patre: nō quia prius vel magis ꝓcedat a patre q̄ a filio. ſed quia cum procedat a filio: hoc ipſum habet filius a patre.

Qđ aug dicit ſpiritūſanctū ꝓcedere a patre.

Ex eodem ſenſu etiam dicitur ſpirituſſanctꝰ proprie procedere a patre.

Ex quo ſenſu dixerit principaliť ꝓcedeř a patre.

Ex eodem ſenſu etiam dicitur procedere ꝓprie de patre. Unde Hiero in expoſitione catholice fidei. niceniqz ſymboli ait. Credimus in ſpiritumſanctum. qui de patre procedit proprie. Item ſpiritumſanctū verum deuz inuenimus in ſcriptura: ⁊ de patre eſſe proprie. Et ita de patre filius. ⁊ ſpiritꝰ ſanctus proprie ⁊ vere de patre procedit. Ece aperte dicit ſpiritumſanctuz proprie eſſe de patre: ⁊ proprie procedere a patre. Quod nō

Hiero

est ita itelligẽdũ tãq̃ ꝑus vel pleni⁹ a ꝑre ꝓcedat quã a filio. ſz qz hoc hz ꝑ a ſe nõ ab alio vt de ipſo ſit ⁊ procedat ſpũſſcũs. Filio ãt nõ a ſe ſz a ꝑre hoc hz. vt de ipo ſit ⁊ procedat ſpirituſſanctus.

Ex eodem ſenſu dicitur ſpirituſſanctus eſſe ⁊ mitti a patre per filium.

Forte etiam iuxta hanc in/

telligẽtiã dr̃ ſpũſſcũs mitti pfiliũ. ⁊ a ꝑre eẽ p filiũ. Vñ hylarius ad deũ ꝑez de ſpũſcõ ⁊ fi/
Hilari. lio loq̃ns i. xii. li. de tri. ait. In ſpũſcõ tuo ex te profecto ⁊ p eũ miſio. Itẽ añ tpa vnigẽit⁹ tuus ex te natus manet ita q̃ ex te p eũ ſpũſſcũs tuus ẽ. qõ ⁊ ſi ſẽſu nõ ꝓcipiã. tũ teneo i cõſcia. In ſpũalibus. n rebus tuis hebes ſũ. Itẽ in eodẽ. Cõſua hãc ozo fidei mee religionẽ: vt qõ in regnãtiõis mee ſymbolo ꝓfeſſus ſũ ſẽper obtineã te ꝑez. ſ. ⁊ filiũ tuũ vna tecũ ado rez: ſpm̃ſcm̃ tuũ q ex te per vnigẽitũ tuũ ẽ ꝓ/
me rear. Ecce aperte dicit ſpm̃ſcm̃ a ꝑre p fili uz: ⁊ mitti ⁊ eẽ. qõ nõ é itelligẽdũ q̃ſi a ꝑre p fi liũ mioꝛẽ mittat̃ vel ſit. ſz qz ex ꝑre ⁊ filio ẽ. et mittitur ab vtroque. ſed hocip̃z habz filius a patre. vt ab ipſo ⁊ ſit. ⁊ mittatur ſpirituſſanct⁹.
Hilari. Hoc ꝯ voluit ſignificare Hylari⁹ diſtinctio nẽ faciẽs in locutiõe: vt oſideret i ꝑre eẽ aucto ritatẽ. Inde ẽ ẽt q̃ veritas oſidens patrẽ eſſe auctoꝛẽ ꝓceſſiõis qua ꝓcedit ſpirit⁹ a filio. di xit i euãgelio. De ꝑre ꝓcedit. cũ de patre filio ꝓcedat ſpirituſſanct⁹. Vñ Aug. in. xii.
Qõ cur filius dixit õ ſpũ ſancto a ꝑre ꝓcedere cũ ab vtroque ꝓcedat. li. de tri. querit. ſi de patre ⁊ filio ꝓcedit ſpi/ rituſſanct⁹ cur filius dixit de ꝑre ꝓcedit. Cur putas niſi qz ſolet ad eũ referre. ẽt qõ ipſius ẽ de quo ⁊ ipe ẽ ſicut ait. Mea doctrina nõ eſt mea: ſed eius qui miſit me. Si ꝯ hic intelligit eius doctrina quã tñ nõ dixit ſuã: ſz patris. quantomagis illic itelligendus ẽ ſpirituſſãct⁹ de ipo ꝓcedere vbi ſic ait. de patre ꝓcedit vt nõ diceret de me nõ ꝓcedit. A quo añt hz filius vt ſit deus. ẽ. n. deus de deo. ab illo vtiqz hz vt ẽt de illo ꝓcedat ſpirituſſanctuſ Et iõ ſpirituſſanctus vt etiã de filio ꝓcedat ſicut ꝓcedit õ patre: ab ipo hz ꝑre. Qua pro pter q̃ põt intelligere i eo qõ ait filius. Sicut hz ꝑ vitã in ſemetipo. ſic dedit ⁊ filio vitaz habere in ſemetipo. nõ ſine vita exiſtenti iã fi/ lio vitã patrẽ dediſſe. ſz ita euz ſine tẽpoꝛe ge/ nuiſſe: vt vita quã ꝑ filio gignendo dedit coeterna ſit vite patris qui dedit. Intelligat ẽt ſicut hz pater i ſeipo. vt de illo ꝓcedat ſpi rituſſanctus ſic dediſſe filio: vt ẽt de iſto ꝓ/
cedat idẽ ſpirituſſanctus. ⁊ vtrũqz ſine tem/ poꝛe. Ita ergo dictũ ẽ ſpiritũſanctũ de patre ꝓcedere vt intelligat̃ q̃ ẽt ꝓcedit de filio de patre eẽ ⁊ filio. Si. n quicqd hz de patre habet filiꝰ. de patre hẽt vtiqz vt ⁊ de illo ꝓ/ cedat ſpirituſſanct⁹. ſed nulla ibi tpa coꝯitanẽ que habeãt ꝑus ⁊ poſteri⁹. qz ibi oõ nulla ſt

Irca diſtinctionem

i2. Quero vtz ꝑ ⁊ filiꝰ ſpirẽt ſpũm ſcũm inq̃ſtũ olo vnũ. vel iq̃ſtũ aliquo⁹ diſtincti Qõ inq̃ſtũ diſtincti. Aug. 6 de tri. c. 5°. vel. i6. ſpũſſcũs ẽ cõis vnio ꝑis ⁊ filij. ex hꝫ accipitur cõiter q̃ ẽ nexꝰ amboꝝ: nexꝰ ãt nõ ẽ aliquoꝝ: niſi iq̃ſ/ tuz ſũt diſtincti. ẽ ãt nexꝰ eoꝝ inq̃ſtũ ꝓcedit ab eis iq̃ſtũ ſũt diſtincti. Itẽ actio ẽ ſuppoſiti: igit̃ duoꝝ ſuppoſito ruz nõ ẽ vna actio: ſpũſſcũs ãt ꝓducit̃ actiõe ꝑis ⁊ fi/ lij vt agẽtiũ: igit̃ inq̃ſtũ diſtincti. Itẽ ſi ꝓducũt iq̃ſtũ oio vnũ: aut inquãtũ vnũ i eẽntia: aut iquãtũ vnũ i p/ ſona. aut inquãtũ vnũ in vi iſpiratiua: nõ inquãtum vnũ in eẽntia. qz tũc. ſ. ſ. ꝓduceret ſe. qz ẽ vnũ in eẽn⁴ cũ ꝑe ⁊ filio. nec ſo⁹ inquãtũ vnũ in ꝓſõa: qz ſic nõ ſũt vnũ. nec ʒ⁰⁰. inquãtũ ſũt vnũ in vi iſpiratiua: qz tunc ſeq̃r q̃ ꝑ eẽt duo ꝓnci⁴ reſpectu filij ⁊. ſ. ſ. pp duas vi res ꝓductiuas i ipo reſpectu eoꝝ. Cõtra. 5. de tri. c. i7. vel. 34. ꝑ ⁊ filiꝰ ſũt vnũ ꝓnciᵐ ad. ſ. ſ. ſic ꝑ. ſ. et ſ. ſ. ſũt vnũ ꝓncipiũ ad creaturã. creatura añt eſt a tri/ bus inquãtum vnũ nõ inquãtũ diſtincti. ꝙ ⁊ c.

Inſta qõne planũ ẽ q̃ ꝑ ⁊ filiꝰ ſũt vnũ ꝓnciᵐ ſ. ſ. hꝫ ꝺclaratũ ẽ in ꝓcilio gnãli lugduñ. ſub Grego. io. xp̃ianiſſimo. ſicut pz̃ eẽ de ſum. tri. et fi. catho. ⁊ ẽ hodie in. vi. lib. decretaliũ. Rõ ãt hꝰ vitaꝫ ẽ iſta. qz vt dcñ ẽ diſt. 2ª. ꝑ ꝓ⁹ origine hz actuz fecũditaꝫ inteꝰ q̃z volũtaꝫ. in illo ꝓri cõicaꝫ filio fe/ cũditas eadẽ q̃ ẽ in ꝑre: qz in illo ſigno oꝛigis in q° fi/ liꝰ. ꝓducit̃ p fecũditatẽ inteꝰ cõicaꝫ ſibi a ꝑre q̃cqd ei nõ repugnat. ⁊ ita fecũditas volũtaꝫ: igit̃ in alio ſigº oꝛigis q̃ ꝓducit̃ ꝓſõa p actũ fecũditaꝫ ſcõe. ſ. volũta tis ꝓducitur a ꝑre ⁊ filio oio vt ab vno ꝓncipio ꝓ/ pter vnam fecunditatem ꝓncipij ꝓductiui in eis.

Sz ẽ difficultas alia. cũ. n. volũtas iſta ſit vna i duo bꝰ ſuppoſitis. q̃ ſuppoſita ꝓcoꝛdit volũt iſta volũtate ⁊ ꝓcoꝛdia ꝓnotet aliquã diſtinctio. ſuppoſitoꝝ cõcoꝛ dãtiũ vtz ꝑ ⁊ filiꝰ ꝑ ſe magis ſpirẽt hac volũtate iq̃ſ tũ vna vel inq̃ſtũ ꝓcoꝛs. Hic dr̃ ſic q̃ ſuppoſita ꝓduc/ cẽtia ſũt diſtincta ⁊ ꝓp illã diſtinctio. nullo⁹ ꝓcederẽt ſpirare inquãtũ ꝑles. hũt. n. vnã viz ſpiratiuã. Sed vlteriꝰ illa vna vis ſpiratiua nõ oio ſb rõne vnitaꝫ ſue ẽ pri⁴ ꝑn⁴ fecũdũ ad ſpirãdũ: ſz ſub rõe ꝓcoꝛdis volũtaꝫ vbi ꝓnotat̃ aliq̃ diſtictio. ⁊ ꝓp iſtã di. ꝓnota/ tã ex parte ꝓncipij quo põt ꝓcedi q̃ ſpirãt inquantuz ſunt diſtincti. Iſta opi. cõfirmat̃ per Ricar. 3. de tri. q̃ñ intellectꝰ perfectã fecunditatẽ hẽ põt ad ꝓ/ ductionẽ verbi vt exiſtit in vna ſola perſona. volun tas añt ad ꝓductionẽ ſpirituſſancti perfectã fecũ/ ditatez habere nõ põt niſi ſit in gemina perſona: ⁊ hꝫ qz fecunditas intellectus cõſiſtit in plenitudine pfe/ cte ſapientie que põt eẽ in vnico dicente ricar. de tri ni. li. 3. c. i6 nihil diffinit̃ ꝓtrariũ nẽ ſi plenitudo ſapi entie dicat̃ poſſe ꝓſiſtere in ſingularitate ꝓſone. naz quantũ vr̃ etiã ſi vna ſola ꝓſona in deitate eſſet: nihi lomin⁹ plenitudinẽ ſapientie habere poſſet. fecun/ ditas añt volũtatis ꝓſiſtit in plenitudine veri amo ris: qui nõ põt eſſe niſi in duobus ad minus: dicen/ te eodẽ ricar. c. 3. nõ põt amoꝛ eẽ iocũdus ſi non ſit ⁊ mutuus quare cũ in amoꝛe eẽntiali fecũditas volũ/ tatis nõ poſſit eẽ niſi ſũme pfectus ⁊ iocũd⁹ ſit amoꝛ oz q̃ volũtas ſi ſit fecũda q̃ ſit amoꝛ mutuus. vt ſit ꝑm eũ ibidẽ qui amoꝛẽ impẽdat ⁊ ſit q amoꝛẽ repen dat. Quia vt dicit. c. 7. ſũme diligẽti nõ ſufficit ſi ſũ me dilect⁹ ſũmaz dilectionẽ nõ repẽdit: ⁊ ꝑm hoc vt ſupꝛa dictũ ẽ ad hoc q̃ cõmunis volũtas patris ⁊ fi lij ſit fecũda ad ſpirãdũ ſpiritũſanctũ nõ ſufficit q̃ ſit vna volũtas cõmunis amboꝝ ⁊ amoꝛ eẽntialis in ipa cõis q̃ ambo ſimul amãt ⁊ volũt: ſz oz q̃ ſit volũ tas cõcoꝛs ⁊ mutua duoꝝ qua vnꝰ ſũmuz amoꝛẽ al teri impendat ⁊ ille viceuerſa eundẽ repẽdat. quo

exiſtẽte.ſecũda ẽ volũtas vt ex ipſa neceſſe ſit ema-
na re amorẽ qui ẽ ſpiritus ſanctus dicẽte ricar. vbi
ꝑus.c.xj.q in amore mutuo multũq; feruẽte nihil ꝑ
clari⁹ q; ab eo quẽ ſume diligis ⁊ a q⁹ ſume diligeris
aliũ eq̃ diligi velis. In illꝰ itaq; vt dicit ſic mutuo di
lecq; vtriuſq; pfectio vt ꝓſumata ſit exhibite dilecti
onis ꝓportẽ eq̃ rõe reqrit ⁊ h̃ ꝑ vim ſpiratiuã q̃ ẽ ꝓpor
volũtas i mutuo amore ꝓducẽdo. ſ.ſ. nõ ſolũ vt ſint
vnũ i volũtate illa ſiue amore: ſz vt ſũt plures inẽ ſe
diſtincti q̃ diſtinctio ꝓnotat ꝑ h̃ q volũtas dr̃ eẽ ꝓcors ⁊
amor mutu⁹ q nõ põt eẽ niſi ſit pluriũ ꝟz q plures ſũt
inſepabiles. nã hec ꝓpoſitio cũ aſſociatõez ipoꝛtat q̃
nõ ẽ niſi pluriũ diſtinctoꝝ ⁊ pp h̃ bñ dr̃ q pr̃ fili⁹ ⁊ ſ.ſ. ſũt
tres coetni: cũ tñ iſta negẽt pr̃ fili⁹. ſ.ſ. ſit tres etni: ꝑ h̃
ẽtq volũtas ꝓcors ẽ amor mutu⁹ duoꝝ ſz ſit vnus ⁊
idẽ: tñ nõ ẽ eadẽ rõ ei⁹ vt ẽ a pr̃e i filiũ ipenſus ⁊ eꝓuer
ſo vt ẽ a filio ad pr̃em repẽſus qñ ꝟz ricar. li. z. c. 2. qñ
duo mutuo ſe diligũt ⁊ ſũmi deſiderij affect⁹ iuicẽ re
pendũt ⁊ iſti⁹ in illũ: ⁊ illi⁹ i iſtũ affect⁹ diſcurrerit ⁊ q̃
ſi in diuerſa tẽdit ⁊ ꝑ h̃ q̃ q̃ſi in diuerſa tẽdit qdam⁰⁰
rõe diuerſus ẽ: ſz iſta diuerſitas ẽ in amore vel volũ
tate eẽntiali q̃ nõ obſtãte fecũditas ẽ penit⁹ vna ⁊ ea
dẽ in volũtate illa ꝓcordi ⁊ amore mutuo in q̃ fecũdi
tate pr̃ ⁊ fili⁹ ſũt penit⁹ vnũ: ⁊ vniformit ſpirãt. ſ.ſ. q a
duob⁹ ꝓcordit diligit: vt duoꝝ effect⁹ tertij amoris
icẽdio in vnũ cõferat. vt dicit ibidẽ ricar. ⁊ ꝟz h̃ ſpi
ratiõe. ſ.ſ. dupliẽ ꝓſiderãda pr̃is ⁊ filij diſtinctio vno
mõ vt exꝑmunt ſicut eliciẽtes actũ alio⁰ vt itelligũt
eẽ ꝓcordes i amore mutuo ⁊ i volũtate circa rõez eli
ciẽdi actũ: ⁊ ex diſtinctiõe ei⁹ ꝑmo mõ: ꝓſiderate nul
lo mõ dicẽdi ſũt ſpirare vt plures. ſz. n. ſint plures q
ſpirãt nõ tñ ꝓpꝓlalitatẽ q̃ ꝓncipalit ẽ in illis ſpirãt: ſz
ſolũ ex diſtinctiõe eoꝝ. 2⁰. mõ ꝓſiderata ⁊ ſic pr̃ ⁊ fili⁹
nõ ſpirãt. ſ.ſ. inquantũ ſũt plures in eliciẽdo actionẽ
ſz ꝓcurrãt i vnã rõez ꝟz quã elicit actõ ſz vt ſũt plures
i vna volũtate q̃ ẽ rõ eliciẽdi actũ ꝓcordãdo ⁊ amorẽ
ſuũ in illa mutatiõe mutuãdo.

Contra iſtã opi. arguit ſic: ſi pr̃ ⁊ fili⁹ ꝓducãt
ſ.ſ. volũtate inq̃ſtũ ꝓcordit amãtes
ſe ea: igit ẽ ali⁹ ſpirit⁹. ſ. ꝑus ꝓduct⁹: ꝓns ẽ iconueniẽs
ꝓbatio ꝓntie: ꝑmo qꝛ i quocunq; ſigno nãe vel origi
nis ẽ ꝓncipiuz ꝓductiuz pfectũ i ſe ⁊ in ſuppoſito cõ
ueniẽte actiõi i illo ſigno ꝑt eẽ tali ſuppoſito rõ ꝓducẽ
di: ſe volũtas ifinita vt volũtas ifinita intellecta añ
oẽ velle h̃ns ifinitũ obm ſibi pr̃ns ⁊ ſufficiẽs ꝓnci⁹ ꝓ
ductiuũ ſpirati amoris ifiniti: ⁊ pr̃ ⁊ ſ.ſ. ſũt ꝓſõe ꝙuẽien
tes actiõi vel ꝓductiõi. g̃ volũtas vt in pr̃e ⁊ ſ.ſ. nõ in
tellecta vt q̃ formaliꝛ volũt: ſz vt volũtas ifinita h̃ns
eẽntiã diuinã pñtẽ ſibi ꝑ actũ intelligẽtie. ẽ pr̃i ⁊ ſ.ſ. ꝓn
ci⁹ ꝓductiuũ. ſ.ſ. ⁊ ita ſi. ſ.ſ. ꝓducat ꝑ volũtatẽ inq̃ſ⁹
volẽs ſiue inq̃ſtũ ea pr̃ ⁊ ſ. diligũt ſe actu ſeq̃ret q añ
ſ.ſ. ꝓductũ volũtate volẽte erit. ſ.ſ. ꝓductus volũta
te vt ẽ act⁹ ꝑmus qđ ẽ inconueniẽs. Iſta rõ de volũ
tate q̃ ſit ꝓn⁹ ſpirãdi vt volũtas ẽ. nõ ãt vt ẽ actu vo
lẽs ꝓfirmat duplr: ꝑ⁰ ꝑ formalẽ rõnẽ volũtat⁹ in ꝓn
cipiãdo q̃ ẽ libtas q̃ nõ ita ꝙuenit ipſi velle. 2⁰ ꝑ ſile ð
intellectu. De ꝑ⁰ arguit ſic: volũtas vt in nob eſt
actus ꝑmus libã ẽ ad h̃ndũ actũ volẽdi. ñ ãt ipe act⁹
volẽdi lib ẽ ſiue ꝓn⁹ libex ꝓducẽdi aliqd libe q: ac-
tus volẽdi ẽ q̃dã q̃litas nãl: ⁊ ſi ẽ ꝓn⁹ h̃ituſ vr̃ eẽ ꝓn⁹
nãle eius nõ libuz ſic ẽ ſi ex tali h̃itu gnãret h̃itus appe
titiuus nãliꝛ gnãret: ita q nõ ẽ in ptãte act⁹ gnãtio ta
lis h̃itus vt vr̃. g̃ magis vr̃ q ſaluat. ſ.ſ. ꝓduci libe ſi
ꝓducat volũtate vt ẽ actus ꝑmus q̃ſ ſi ꝓducat volũ
tate vt actu volẽs. vt. ſ. intellr ſ̃ actu 2⁰. Ex ſo ar
gu⁹ ſic: filius ñ ꝓducit intellũ pñno: vt actu intelligẽs
ẽ. ita q actual intellectio ſit formaliꝛ q̃ pr̃ gnãt filiũ:
ſic oñſũ ẽ ſ. di. 2. g̃ a ſili volũtas vt actu volẽs nõ erit
ꝓn⁹ ꝓducẽ di. ſ.ſ. ſz volũtas vt actus ꝑmus. 2⁰ ꝓbo
q̃ntiã ꝓncipalẽ ſic. accipiẽdo eandẽ maiorẽ ſic ꝑus. ſ.-

in q⁹ cũq; ſiq̃ nãe vel origls. ⁊ c̃. addẽdo hãc minorẽ
q̃ diuina volũtas h̃ns obm ꝑ⁹ ſibi pñs ẽ rõ ꝓducen
di amorẽ adeq̃tũ illi pfecti⁹ q̃ h̃ns obm ſcõariũ ſibi
pñs: vel ſaltẽ nõ min⁹ pfecte. g̃ cũ eẽn⁹ diuina ſit ꝑmũ
obm volũtat⁹ diuine. nõ pr̃ vt pr̃. nec filius vt. ſ. ga
tũc pr̃ eẽt formaliꝛ btũs in plibus obiſ diſtict⁹. g̃ volũ
tas h̃ns eẽntiã diuinã pñtẽ ſibi ſiue vt amabilẽ ſiue
vt amatam non curo in iſta ꝓductione ſecũda ma
gis eſt ꝓncipium ꝓducendi amorem adequatũ
illi q̃ vt habet patrem vt pater: vel filium vt filiuſ
ꝑ obiecto vel ſaltẽ nõ min⁹: ⁊ ita cũ volũtas ꝑus hẽ-
at eẽntiã ꝑ obo q̃ pr̃ez vt pr̃ẽ ꝑus ſpirabit. ſ.ſ. volũta
te vt ẽ eẽntie diuine tãq; ꝑmi obi q̃ volũtate vt ẽ pa
tris ⁊ filij tãq; obi ſcõi. Cõfirmat iſta rõ qꝛ eẽn⁹ di
uina ẽ formaliꝛ infinita pñitas vt pñitas ñ ẽ forma
liter infinita: g̃. ſ.ſ. q ẽ amor infinitus ⁊ h̃ non tñ rõne
volũtat⁹ infinite ſed etiã rõne obi infiniti vt dcñ eſt
di. 10. magis ſpirabit volũtate vt ẽ eẽntie diuine. q̃
ẽ obm infinitũ. q̃ſ vt ẽ pr̃is vt pr̃is vel filij vt filij vt
obi. Si dicat eẽntiã nõ eẽ ꝑmũ obm volũtat⁹ diuine
ſz rõnẽ formalẽ in ꝑ⁰ obo qđ ẽ ꝓſona. Hoc ſlm eſt:
tũ qꝛ vnũ ẽ ꝑmũ obm volũtat⁹: tũ qꝛ rõ formalis obi
amati ꝑus amat ⁊ ꝓcedit vel ꝓcludit ꝓpo⁰⁰: qꝛ tẽ ſic
erit rõ formalis ſpirãdi eo mõ q⁰ ꝑ⁰⁰ obm ꝓcurrit ad
ſpirare. Ex iſtis duab⁹ ꝓbõnib⁹ ꝓcludit q ꝑ ñ ſpi-
rat. ſ.ſ. inq̃ſtũ diligit filiũ. ꝑ⁰ nec fili⁹ inq̃ſtum diligit
pr̃em: ſed. p. ⁊. f. inq̃ſtũ h̃nt eẽntiã diuinã pñtẽ vt obz
ꝑ⁰⁰ volũtat⁹ ſue: ⁊ h̃ ꝑ ꝟz ꝓbõnẽ ꝓñie principalis. filr
ſpirãt inq̃ſtũ h̃nt eẽntiã pñtẽ ⁊ nõ inq̃ſtũ amatã actu.
ſ. inq̃ſtũ amabilẽ pñtatã actu intelligẽtie eoꝝ ꝑ ꝑmã
ꝓbõnẽ ꝓñie. Et ſi obijcias ꝑ ꝑmã ꝓbõnẽ ꝓñie nõne
ꝑus pr̃ ⁊ fili⁹ ſũt amãtes eẽntiã in ſe q̃ſ ſpirãt ſpñſcñ
Rñperi põt ſicut ꝑus dcñ ẽ di. 6. ð ꝓductiõe filij q⁰⁰
pr̃ aliq⁰⁰ ꝑus origine intelligit q̃ſ filius ſit generatus
⁊ tñ nõ ſic q intellectio actual pr̃is ſit rõ gignẽdi filiũ.
ſz memoria in pr̃e: ita ꝑt dici de dilectiõe q̃ pr̃ ⁊ filius
diligũt ſe ꝓformit ⁊ formaliꝛ ⁊ de actu ſpirandi. 2⁰
ſic. ꝑn⁹ eq̃ pfectũ in vno ſuppo⁹ ſic̃ i duob⁹: eq̃ ẽ ꝑn⁹
agẽdi in vno ſic̃ in duob⁹. qꝛ ad actionẽ nõ vr̃ req̃ri
niſi ꝑn⁹ pfe⁹ quo ⁊ qđ ſuppo⁹ agẽs pfe⁹: ſz volun-
tas eq̃ pfecta ẽ in vno ſuppoſito ſic̃ in duob⁹ ⁊ vnum
ſuppo⁹ eq̃ pfe⁹ ẽ pfectiõe req̃ſita ad ſuppo⁹ agẽs ſi
cut duo. g̃ volũtas eq̃ põt ꝓncipiũ ꝓducẽdi eẽ i vno
ſic̃ in duob⁹: ita q illa mutuatio ñ ſit aliq̃ rõ ꝓducẽdi
ex ꝑte ꝓncipij ꝓductiui. prima ꝑs minoris ꝓbat: qꝛ
ꝓncipiũ quo nõ accipit pfectionẽ ſibi ꝓpetẽtez a ſup-
poſito ſz dat ſuppoſito: qꝛ eo ſuppoſitũ ẽ pfectũ vt poſ
ſit agere: g̃ nõ eſt tale ꝓncipiuz pfecti⁹ in plibus q̃ſ in
vno q̃ ẽ idẽ ꝓncipiũ in plurib⁹ ⁊ in vno. Et ſi di-
cas q illud ꝓncipiũ nõ ẽ in vno vt ꝓncipiũ ꝓductiũ
eſt: ſed tñ ſic ẽ in duob⁹. ⁊ tñ derelinquit in patre ge
nito filio. Hoc vr̃ abſurdũ qꝛ omnẽ realitatẽ tã ab
ſolutã q̃ſ relatiuã ꝑmo ſigno originis nullã g̃ hz filio
genito quã nõ pr̃e intelligat habere ꝑus originẽ q̃ſ fi
lijs generet: quare ⁊ illã fecũditatẽ ſiue illa fecũdi-
tas ponat relatio ſiue aliqđ abſolutũ. Itẽ ſi in patre
ẽ pfecta volũtas p: q in eo ẽ ꝑius origine q̃ſ in filio
nõ tñ eſt ꝓncipiũ ſpirãdi pfectũ p te: quero quid intel
ligit addi huic ꝓncipio vt ſit ꝓncipiũ ſpirãdi pfectũ
nõ aliud ſuppoſitũ qꝛ illđ nihil addit ꝓncipio quo: ſz
tñ illo hz q poſſit agere. ſi dilectio mutua p te hui⁹
in illũ ⁊ ecõuerſo: g̃ relatio duplex rõnis erit vltima
ta actualitas ꝓncipij ſpirandi qđ ẽ impoſſibile ꝓpt
duo. ꝑmo qꝛ nulla relatio rõnis ꝑexigit ꝓductiõi di
uine: vt ꝓbabit di. 8. ꝓtra opi. ponentẽ intellectũ ⁊
volũtatẽ in deo diſtingui tñ rõe. 2⁰ qꝛ tũc eẽnt duo
ꝓncipia formalia prima ſpirãdi. ⁊ ita duo ſuppoſita
nõ ſpirarẽt ꝑciſe ineuantũ vnũ qđ eſt cõtra Augu. 5.
de tri. c. 17. ſicut allegatũ ẽ in opponẽndo Itẽ ſi habe
rẽt duas volũtates poſſent cõcordes eẽ in tali mu-

tuitate & inquantū cōcordes spirare nō est vt vnū pn cipiū spirādi qz nec vt vnū suppositū nec vt vnuz q° inquantū cōcordes. Jtē aut pr̄ volūtate ꝛ volitiōe vt in ipo cū ista relatiōe ad filiū dilectū ē totale pnci piū spirādi, ant nō, si sic sequit̄ q filius nō spiret. qz ñ hz idē quo inquātū hz relatiōez e conuerso, nō, n. spirat inquantū diligēs quo diligere circūscripto nihil mi nus spirare. s. s. sed circūscripta relatione e conuerso. s. relatio ad pr̄ez dilectū nihil minus spirare. a pr̄e. s. s. vt totali pncipio p suū velle vt tēdit in filiū. Si vet̄ in pma diuisiōe q nō sequit̄ q vterqz inquantū amās alterꝝ ē diminutū pncipiū ꝛ ambo sil̄ sūt vnū pncipiū q̄si p aggregatiōez vt duo trahētes naui non aūt vnū pncipiū p identitatē pncipij pfecti. hēt ipro bat̄ p aug. 4. de tri. c. 18. vel. ℔ 4. pr̄ est pncipiū toti us deitat̄. ꝛ p ipm in auctoritate ꝓallegata. ℔. de tri c. 17. vel. 34. pz q sūt vnū pncipiū. s. s. oio vnū ꝛ vni formiter sicut tres pſone sunt vnū principiū creatu re. nō āt oio vniformit̄ spirarēt si fili⁹ stati in suo signo originis hīet fecunditatē spirādi ꝛ pr̄ nō hīet in pri mo signo suo oio oēm fecunditatē sed hīet solū in se cundo signo filio genito. Et si inst̄ de potētia cre andi q illa nō sit in patre ante ꝓductionez filij ꝛ. s. s. patebit resp̄sio partim hic exponēdo intentionē ri car. ꝛ amplius i qōe de ordine ꝓductionū intrinseca rū ad extrinsecas i scō di. pma. q. pma. Preterea ꝫ illas rōnes quas inuit ricar. ꝓ se. s. q amor mutu us sit iucūdissimus. ex hoc sequit̄ q pr̄ eēt formalit̄ tali amore beat⁹. qz amor quo est beat⁹ ē iucundissi mus. ꝛ tūc pr̄ nō eēt formalit̄ beat⁹ in se sed in filio obiective qō ē hereticū. Jtē scō ꝫ illā rōnē arguo sic. i nobis amor mutuus ē iucūdior. qz p talē mutui tatē hī in dilecto amplior ratio diligibilitatis. qui cunqz. n. dilect⁹ potēs diligere si rediligat amabili ior ē. qz nō tm̄ bonitas quecunqz sit in eo ē rō diligi bilitatis sed redamatio ē aliq rō diligibilitatis. ꝛ ꝓ pter hoc ipe habēs illā bonitatē q̄ est pma rō diligi bilitatis. ꝛ simlit̄ redamationē ē amabilior. igit̄ op positū erit in diuinis vbi ista rō maioris amabilita tis nullo mō poterit inueniri nec poni nō. n. fili⁹ est amabilior patre qz redamās patrē q̄ꝫ pp eēntiā diui nā ppter q̄ꝫ pmo amat̄ nec ista redamatio est alia rō amabilitatis in filio. Preterea amor mutuus in nobis nō est iucundior nisi sciat̄ sicut nō amat̄ boni tas: nisi cognita sic nec amatur redamans inquan tum redamans nisi cognoscatur eius redamatio: sed si hoc modo deberet poni in diuinis amor mu tuus iucundior. ꝛ ppter hoc tali amore spirari. s. s. tūc pr̄ ꝛ fili⁹ nō tm̄ inquātuz redamantes sed inquā tuz amantes se ꝛ scientes se redamari spirarēt. s. s. ita q cognitio redamatiōis videt̄ tūc eē formalius ꝛ imediati⁹ pncipiū spirādi. s. s. q̄ꝫ amor ꝛ ita forma lius ꝛ imediatius erit. s. s. ꝓductus p intellectū q̄ꝫ p volūtatē. Preterea cōtra opinatē qz tenet q. s. s. pos set distingui a filio ꝛ si nō ꝓcederet ab eo ppter eius distinctum modum procedendi a patre. si autem fecunditas volūtatis ad spirādū spiritū sanctū nō ē nisi vt formalit̄ volūtas ē in duobus nō posset spiri tui sancto competere suus modus ꝓcedendi alius a modo ꝓcedendi filij nisi esset a filio ergo videt̄ sibi ipsii cōtradicere.

Quantum ad istum articulum cedo q pr̄ ꝛ filius spirāt. s. s. volūtate inq̄ꝫtum oīno vna. qz ad rō nez pncipij ꝑcise vt pncipiū nō regrit̄ nisi perfectio eius in se. ꝛ q hēat̄ in pſona añq̄ꝫ intelligat̄ hīe termi num adequatū: volūtas aūt omnino vna ē in pr̄e et filio ꝛ añ ordinē originis intelligit̄ in eis q̄ꝫ intelliga tur hīe terminū adequatū: qz ambo sūt spirativi: ꝛ iō volūtas vt in eis ē idē pncipiū ꝓductiuū r̄spectu. s. s.

Sz pp vba Ric. intelligēda distinguo. q mlt̄ipl̄r ꝑt intelligi volūtas cōcors aut cōcordās in aliquo actu secūdo elicito. puta amādo idē obm. ꝛ tñe vel eēntiā vel. s. s. vel amādo se ꝛ redamādo. puta q pr̄ diligat eq̄ filiū ꝛ ecōuerso. vel pōt intelligi cōcors quasi hītu aliter inq̄ꝫtū actus ꝑmus natus ē hīe quasi actum se cūduz: duob⁹ ꝑmis modis nō vr̄ q pr̄ ꝛ filius spirēt spiñ volūtate cōcordi: vt ꝓbatum ē in prima rōne p duas ꝓbōnes: nec. n. dilectiōe eēntie vt ꝓbatuz est in prima ꝓbōne: nec suiimicē vt tactū ē in secūda p batione formalit̄ spirāt. ℊoz q intelligat̄ tertio modo volūtate cōcordi. i. volūtate inq̄ꝫtū est actus primus in quo nati sunt cōcordare in actu secō ꝓcorditer pro ducēdo amorē. tali inquaz volūtate spirāt: ꝛ magis vna q̄ꝫ cōcordi: qz vt intelligit̄ actus ꝑmus intelligi tur vna volūtas in eis. ꝛ nō habere cōcordiam nisi isto modo loquendo. quia iste ꝓsone intelligūtur pos se cōcordari in actu quasi secūdo. cōcorditer spirādo

Saluādo tm̄ aliqualiter verba Ric. dico q q̄ñ in aliquo eodē sunt duo principia ordinate actiua: illō nō est in potētia proxima ad agēdū principio secūdo nisi ꝑintelligatur in actu ꝑmi principij: ex⁹ de intel lectu ꝛ voluntate in aīa. igit̄ pr̄ nō est omnino fecun dus potētia propinq̄ ad spirādum qō est actus volū tatis ꝛ principij quo. nisi intelligat̄ in actu pncipij ꝓ oris quod ē inte⁹: ꝛ per ꝓñs volūtas nō ē principium proximū nisi vt ē in duobus. Hoc sequtur. qz p illam productionē priorē sine qua nō est ista potētia propin qua. volūtas est in duobus. qz per actuz prime fecū ditatis cōicatur ꝓsone producte secūda fecūditas. s. s. fecūditas volūtatis respectu spiratiōis. s. s. non tam̄ est alia fecūditas in duobus q̄ꝫ in vno. sed eadē ꝛ in producēte ꝛ in producto. Exemplū istius ē aliqualit̄ in nobis. anima enim nō ē fecūda potentia propinq̄ ad hñdum actū volēdi nisi sit in actuali intellectiōe Iz illa actuali intellectiōe nō formaliter producat ac tum amādi. sed voluntate vt ē actus primus q ꝑti sit in aīa añ intellectionē. Iz nō in potētia ꝓpinq̄ oio ad agēdū. si tūc aīa ꝓducēs intellectionē cōicaret si bi fecūditatē volūtat̄ nō eēt volūtas in poten⁹ ꝓpin qua ad ꝓducēdū amorē nisi ꝑus eēt ꝓductū vbum: ꝛ ita cōicata sibi volūtate fecūda. ꝛ ita nūq̄ꝫ eēt volun tas prime fecūda nisi in duob⁹. nō tm̄ ita q illa fecū ditas regrat de rōne sua eē in duob⁹ quasi ipa nō pos set eē in vno. immo ipa eadē ia ꝑmāneret in ipa mē te: Iz pp ordinē fecūditatū in ꝓducēdo necio qz secun daz fecūditatē q̄ñ est in potētia proxima eē in duob⁹ Pōt igit̄ ꝓcedi q pr̄ ꝛ filius voluntate vna q̄ ē in eis spirāt q̄ ē pfecte fecūda in duob⁹ suppositis exīs. q: ꝑus intell̄r cōicari genito ꝛ ita e ē in duobus q̄ꝫ q ꝑñs s. ea ꝓducat. Iz quō dilectiōe mutua spirat. s. s. Rñdeo dilectiōe. i. volūtate qua pr̄ ꝛ filius vt actu ꝑin o nati sunt se mutuo diligere. Hac inquā volūta te vt exīte in eis vt ē nata tal̄ eē q̄ diligūt se mutuo spirat. s. s. nō āt aliquo actu secō q̄ñ dilectiōis actual̄ impēse ꝛ repēse. Si istō ñ sufficiat ad intētionē Ric exponat eū q poterit: qz nō vr̄ q eius determinatio bñ possit stare cū dictis Aug. q attribuit patri ꝛ filio pfectā rōnem vnius principij respectu spūsci. sicut trinitati respectu creature si ꝫdicat ꝑdictis. Qualit̄ aūt Augu. dicat q pater ꝛ filius diligunt se spū. s. q̄ñ fit mutua dilectio pr̄is ꝛ filij. sicut vr̄ loqui de tri. lib. 6. c. 5. exponet̄ dis. 32. vbi magister tractat de illa q stione vtrū pr̄ ꝛ fili⁹ diligūt se spiritu sancto.

Jurta questionē istā est vna difficultas quasi grāmatcalis vtrum pater ꝛ filius pos sent dici vnus spirator vel duo spiratores. Ubi mul tiplicit̄ dicit̄. sed quia. vis est designatio nominis non multū īmor videtur enim⁹ q tale nomen ver bale significet principiū agēdi vt illud natū est de-

nominare ſuppoſitū actiuum. ſicut enim lectio ſignificat qdditatiue actū per modū habitus ⁊ getis: ita lector ſignificat ꝑncipiū huiꝰ actus p modū habitus ⁊ getis. vt eſt denominatiuū ſuppoſiti actiui. ſpirator igit̄ ſignificat viz ſpirādi ⁊ ꝓcernit ſuppoſitū: ⁊ quia vna ē vis in patre ⁊ filio ⁊ ſmin⁹ nūeralis appoſitꝰ alicui determinabili ponit ſuū ſignificatū circa illud. ſō nō vī ꝓcedendū de vi ſermōis q̄ ſint duo ſpiratores. q̄ tunc vis ſpiratiua videret nūerari in eis. Et ſi obijciat. ſūt duo ſpiratores. ḡ duo ſpiratores. ꝑtia ꝓbat. q̄ ſicut ſingulare infert ſingulare: ſic plurale infert plurale. ℟. dico q̄ ꝑtia nō valet q̄ ꝓticipiū ſignificat actū vt in fieri. cōſignificat. n. tps ſicut verbū. ⁊ ita ſicut ꝓcedit ꝑ filius creat: ita q̄ ſint creatores nō aūt cōcedit q̄ ſint duo creatores ſed vnꝰ creator: q̄ nomē verbale nō ſignificat actū per modū actus ⁊ in fieri. ſed p modū habitꝰ ⁊ getis. Sz quē rō quare terminꝰ numeralis cōcedit poſſe apponi ſmmis adiectiuis ⁊ nō ſubſtātiuis: pōit iſta rō: q̄ adiectiua adiacēt ſuppoſitis ⁊ ſignificāt formā in adiacētiam ad ſuppoſita. ⁊ ideo ꝑnt numerari ad numerationē ſuppoſitoꝝ. ſed ſubſtātiua nō ſignificāt formā in adiacētia ad ſuppoſita ſz ſignificāt aliquo mō abſoluto a ſuppoſitis: ⁊ iō nō ꝑnt ſic numerari. q̄ ſic ſignificaretur ibi numeratio forme: ⁊ iō nō cōcedit duo dij. ſic̄ concedit duo hītes deitatē. Sz iſta rō nō vī ſufficer. q̄ ſmmus nūeralis ponit ſignificatū ſuū circa ſignificatū determinabilis. ſignificatū aūt ſubſtātiui ⁊ adiectiui idē ē: nō differūt aūt niſi in modo ſignificādi. iō vī q̄ terminus nūeralis ꝑmo ponat ſignificatū ſui circa idē. ⁊ ideo ſi ſignificet numeratio forme dēminabilis ex vna ꝑte ⁊ ex alia. nec ꝓpter illā adiacētiā ad ſuppoſitum q̄ conuenit vni ⁊ nō alij nō rōne ſignificati ſed rōne modi ſignificādi: poterit eē veritas i vna ⁊ falſitas in alia. Aſſigno aliā rōnem talē. oē depēdens depēdet ad aliquid oīno ⁊ ſimplr indepēdens nullūq̄. n. depēdētia alicuius ſufficienr dēminat niſi ad aliqd omnino indepēdens: ⁊ ideo q̄ duo eque dependēt neutrū eſt natum terminare alteruz ſed vtrūq̄ dependet ad z^m. indepēdēs: adiectiuum eſt depēdens ad ſubſtātiuū. q̄ igitur adiectiuum additur ſubſtātiuo ſaltez inuenit indepēdens ad quod terminatur eius depēdentia. q̄ autem duo adiectiua adduntur ſibi mutuo. neutrū ad alteruz depēdet. quia neutrum terminat ad alterum. ſicut neutrum terminat dependentiaz alterius. ſed depēdet ad aliquod tertiū q̄ō terminat ſufficienr depēdētiam eoꝝ amboruz: igitur quādo terminus numeralis addit̄ ſubſtantiuo ſicut ſi dicatur duo ſpiratores ſtatim terminus numeralis adiectiuus hz ſubſtantiuum terminans. ⁊ quia adiectiuum determinat illud quod eius dependentiam terminat. ideo denotatur ſignificatum ſui ſubſtantiui nūerari: q̄ aūt addit̄ adiectiuo vt cū dicit̄. duo ſpirātes. vtrūq̄ eſt depēdens. et ideo neutꝝ determinat alteꝝ ſicut neutrū terminat depēdentiā alterius: ſed ambo dependent ad z^m q̄ō terminat eoꝝ dependētiam ⁊ determinat̄ per ipſa. Et hoc in ꝓpoſito ē aliqui vel ꝑſone. quaſi dicat tres aliq vel tres ꝑſone creātes. q̄ hz vſitate adiectiuum maſculinum nō ſit ſubſtātiuū ſed tm̄ neutrū ſit ſubſtātiuum. tm̄ in diuinis q̄ adiectiuū maſculinum ponitur per ſe tunc intelligit̄ ibi ē ſubſtātiuum vt qs vl̄ perſona: vt cū dī pater ⁊ filius nō ſunt vnus ſicut dicunt auctoritates: hz ſint vnus deus. q̄ vnus abſolute poſitꝰ ſignificat adiectiue ⁊ intelligitur habere ſuum ſubſtātiuum. ſ. quis. vnde ſignificatur q̄ pater ⁊ filius ſint vnus quis vel vnus aliquis vel vna perſona. q̄ō ē fl̄z. tūc ad illā q̄ſtiā ſūt duo ſpirātes. ḡ duo ſpiratōes nego eā. ⁊ cū ꝓbaſ q̄ ſic̄ ſinglr infert ſinglr ita plr plurale plurale. dico q̄ nō oz q̄ ſi ad aliquod añs ſequat aliquod ꝑnſ q̄ ad diſtinctiōez añtis ſequat diſtictio ꝑntis niſi qñ ꝑnſ illud diſtinguit̄ in antecēdētibus ſicut genus diſtinguit̄ in ſpeciebus. In ꝓpoſito autē ad ſuppoſitū ſpirās ſequit̄ ſpirator ſed illud ꝑnſ nō diſtinguit̄ nec numerat̄ numerato añte. ⁊ iō arguendo ſpirās ergo ſpirator. duo ſpirantes ḡ duo ſpiratores. eſt fallacia ꝑntis arguendo a diſtinctione añtis ad diſtinctionē cōſequētis. ⁊ ſi aliqñ inuenit̄ a doctoribꝰ. q̄ pater ⁊ filiꝰ ſunt duo ſpiratores. debent exponi eorum auctoritates ⁊ ſane intelligi. multe enim auctoritates ſanctoꝝ que nō ſunt vere de virtute ꝓmonis exponēde ſunt ſm magiſtrū. di. 12.

Ad argumenta ℟ndetur. Ad ꝑmum cū arguit̄ de nexu. dico q̄ pater ⁊ filius nectunt̄ in ſpiritu ſancto ſicut in cōmuni producto. ⁊ que ſic neuter i cōi ꝓducto licz ſint diſtincta. alioquin nō cōnecterent̄. tamē nō habent cōe ꝓductū inquantum diſtincta ſed inquantū vnum vnde producētū vnuz eſt ab eis inquantū ſunt vnū ꝓducens. ⁊ ita auctoritas illa ē in oppoſituz. Ad 2^m dico q̄ actio eſt ſingularis per ſe exiſtis. non oportet aūt eſſe alicuius ſingularis incōicabilis per ſe exiſtis ſicut dictū eſt di. 4. ſicut hec eſt vera deus creat vel deus eſt pater filius ⁊ ſpiritusſanct⁹. ita ponit̄ hic q̄ ē aliquis ſpirator ſingularis cui ꝑmo cōuenit. i. adeq̄te ſpirare qui ꝓintelligit̄ aliquo mō in patre ⁊ in filio quib⁹ cōuenit actus ſpirādi. q̄ vterque eſt hic ſpirator. ⁊ tūc diceret̄ q̄ illius ꝓ ſe exiſtis q̄ō eſt quaſi cōe quoddā in re ad patrē ⁊ filiū eſt vna actio hz illud nō ſit vnū ſuppoſitū. i. incōicabile. ſicut nec trinitas eſt vnū ſuppoſitū vna tamē creatione creat. Iſtud nō videt̄ hic ꝓbabile ſicut ibi deus creat quia nō vī detur hic aliquis ꝑ ſe exiſs cōmunis patri ⁊ filio ⁊ nō ſpiritui ſancto. q̄ tunc illud ſingulare per ſe exiſs licz nō incōicabilit̄ realiter tm̄ referret̄ ad ſpiritū ſanctuz ⁊ eſſet aliquid realiter relatuz ad intra ꝓius aliquo mō q̄z intelligeret̄ eſſe perſona. ita q̄ non omnis relatio realis ad intra eēt ꝑſone q̄ō nō videt̄ ꝓbabile.

Aliter pōt dici q̄ actio nō denominat vltima denominatione niſi ſuppoſitū vel habentē modū ſuppoſiti. dico modū ſuppoſiti ꝑ aīma ſeparata ⁊ ꝑ accidentib⁹ ſeparatis per miraculū que denominat̄ ab actione vltima denominatiōe q̄ per ſe exiſtūt licz nō incōicabilit̄ q̄ nata ſunt coicare ſe ſuppoſitis duz tamē nihil cōicant illis nihil denominat̄ ab actiōe eorū: niſi ipſa vltima denominatione. ſed omnis fōma exiſs in alio vt forma ſicut dat cē illi ita dat illi aliquo mō denominari a ſua actione. ⁊ licet forma in ſuppoſito denominet̄ ab actione ſua nō tamē vltima denominatione ſed vlterius denominaret̄ ſuppoſitū ab eadē actiōe ſi tū aliqua forma ꝑ ſe exiſs nata eſſet habere aliquā actionē ꝓpria ſi ipſa daret idē eſſe plurib⁹ exquo ſuppoſita nō denomināt̄ actione forme niſi q̄ hēnt eē per formā nō denominarētur ab eadē actiōe ſicut haberent idē cē illius forme actiue. Et remplū ſi vna albedo eſſz in duab⁹ ſupficiebuſ vna īmutatiōe imutarēt. igit̄ cū volūtas fecunda ſit vnū ꝓncipiū ſpirādi q̄cquid denominat̄ ab iſta actione ꝑ hoc q̄ hz eſſe iſta forma denominatur eadē actiōe. Quando igit̄ dicitur actio eſt ſuppoſiti ḡ pluriū ſuppoſitoruz plures actiones nego ꝑntiam niſi quando plurificatur in eis illud q̄ eſt ratio agendi: ꝑ q̄ō iſta dicunt̄ denominatiue agere. Et ſi obijcias. ab vna aīma hominis ſunt multe opatiōes ſenſitiuarū partiū. vt diſtincte vt intelligere ⁊ velle ⁊ etiā videre audire ⁊ talia multa. ⁊ ſi partes ille eſſent ſuppoſita eſſent eoꝝ agentiū plures actiones

Dico q̄ nō ſemper ſi vnica res eſt. eſt eius vnica ratio agendi imo vnica res pōt includere in ſe plures rationes agendi. ſicut dicetur d̄ aīma reſpectu

suarum potētiaꝝ ⁊ si de hoc fiat questio. dictum autē est in ista rōne iam hīta de vna rōne simpliciter agē di. qualis vna rō est in patre ⁊ filio respectu pductionis, vel ad pducēduꝫ spiritūsanctū. Ad tertiū dico ꝙ pater ⁊ filiꝰ spirāt spiritūsanctū inq̄ꝫtū sunt omnino vnū: ⁊ nō inquātū sunt vnū in cētia. nec inquātum vnū in persona: sed inquātuꝫ sunt vnū in vi spiratiua. Et cum infert ḡ pater esset duo principia productiua, ppter duplicem secūditatē in eo. nego ꝓnti am. q; ad hoc ꝙ dicatur plura pducentia requiritur numeratio suppositoruꝫ. non enim dicitur aliqs plures sciētes ly habeat plures scientias: sed oporteret esse plura suppositа ad hoc ꝙ sequeretur. de hoc i 3° libro. vbi queret vtrum si plures nature assumētur a verbo esset vnus homo vel plures.

Ecundo quero vtrū pater ⁊ filius spirēt oīno vniformit spiritum sanctū. Qđ nō. Aug. 15. de trini. c. 17. spūssanctus principaliter procedit a patre. non igitur principaliter a filio. ḡ nō vniformiter oīno. Itē hiero. epistola. 88. Spiritussanctus ꝓprie a patre, pcedit per filiuꝫ. ergo non procedit ꝓprie a filio. Itē hyllarius de trini. 22. Spiritumsanctuꝫ qui a te per vnigenituꝫ est promerear. igit est a patre per filium. ergo nō vniformiter ab vtroq;. Itē Ricar. 6. de trini. spūssanctus procedit a patre mediate ⁊ imediate. a filio autē imediate tm̄. ḡ ꝛc̄ Itē omnis causa prima plus agit q̄ꝫ secūda. ex prima ꝓpositiōe de causis ⁊ patet ex dicto phi p̄mo posteriorum. ⁊. 2. metaphy. necessariorum principia esse verissima semper oportet q; sunt aliꝭ causa veritatis ergo omne prius procedens plus ꝓducit q̄ꝫ secūduꝫ producēs. pater videtur plus producere cum det filio producere. ḡ. ꝛc̄. Cōtra. vno principio inquātum omnino vnuꝫ in eis spirāt spiritūsanctum ex questione p̄cedente. ḡ oīno vniformiter.

Respondeo actus potest ꝑsiderari triplr. vel in se vel iquātū ē timini vel inq̄ꝫtuꝫ ꝓparat ad suppositа agētia. p̄mis duobꝰ modis ē oīno vniformitas vl potiꝰ vnitas. q; vltime vna actio ⁊ vnꝰ timinꝰ pductꝰ. 3°ꝰ loquēdo sic ipa vis spiratiua cōicat filio a ꝑe ita ēt ꝙ filiꝰ spiret ly hꝫ a ꝑe. ⁊ ita pater spirat a se. filiꝰ aūt nō a se. Cōtra igit pater ꝑius spirat spiritūsanctū q̄ꝫ filius spirat spūsc̄m: quia in illo primo signo originis in quo pater habet a se esse habet spirare a se. ⁊ tunc filius nō spiraret quia si spūssc̄us ꝓcintelligitur habere prius ēē a patre q̄ꝫ a filio. tūc filius pduceret spiritumsanctū iā ꝑmittez. Confirmatur q; quodcūq; p̄ncipiū pductiuū in supposito priori intelligitur habere terminum adequatum non potest esse principium producendi in posteriori supposito: sic ē in proposito. ergo ꝛc̄. Ro. de istis ordinibus siue originis siue nature ⁊ de multis ordinibus prioritatis ⁊ posterioritatis alꝭ dicetur. ſz q̄ꝫtum ad propositum dicenduꝫ: ꝙ non est consimilis ordo inter patrē generantē ⁊ spirantē sicut inter patrē spirantē ⁊ filiū spirantē. vnde istud nō est intelligēduꝫ ꝙ pater spirat anteq̄ꝫ filius spiret. sicut eius origine pater generat q̄ꝫ spiret, ppter ordinē principioꝝ in pducendo. q; tunc filius nō spiraret vt argumentū deducit quēadmodū spiritꝰ sāctus nō pōt generare filiū iam p̄intellectū generari. Sed est iste ordo ꝙ in patre est p̄mo vtraq̄ꝫ fecunditas a se. 2° est in patre actus p̄me fecunditatis. ⁊ tunc in filio est 2ª fecūditas. 3° est actus secūde fecūditatis simul a ꝑe ⁊ filio habentibus tunc simul illā fecunditatē adhuc tm̄ cū aliquo ordine. q; ille actus est patris a se. filii autē nō a se sed ad patrē. sicut nec in scō signo est illa fecū

ditas filij a se, sed patris est a se nō est ergo ordo originis inter spirationem patris ⁊ filij quasi spiret pater in aliquo signo originis in quo non spiret filius sed in eodem signo originis simul spirant. est tm̄ ibi ordo spirantiū in spirando q; pater in 2° signo originis spirat a se filius aūt non a se. Ad confirmationē dico ꝙ maior nō est vera si illō principiū posterius nō habeat terminū adequatū anteq̄ꝫ aliud suppositū producat cui coicat illō principiū ſm totā eiꝰ fecunditatē. ⁊ sic est in ꝓposito de vi spiratiua quam pater cōicat filio anteq̄ꝫ habeat terminū adequatuꝫ ſ. spiritū sanctum.

Per idē patet ad oēs auctoritates adductas. q; propter hoc dicit Aug. p̄em principaliter spirare exponit. n se ideo principaliter dixi q; ꝙ filius spirat hoc habet a patre. Dicit tamē quidā doctor ꝙ pater spirat principaliter ⁊ principalius filius autē tm̄ ꝑncipaliter spirat. q; respectu. ſ. ſ. habet filius sub auctoritatē licꝫ pater habeat auctoritatē respectu filij ⁊ respectu. ſ. ſ. inq̄ꝫtū spirat. Alius aūt doctor contradicit sibi ꝙ non est ibi aliqua cōparatio ꝓprie dicta in aliqua forma vna sed tantum est ibi compatio in voce sicut michael dicitur sanctior demone vbi est tantū cōpatio ſm vocez ⁊ nō ſm aliquā formā cōem in vtroq;ꝫ extremo sed illa forma ē tm̄ in vno extremo ⁊ nō in altero. ita p̄ncipalitas est in patre vt idē sit patrē ꝑncipalius spirare ⁊ ꝑncipaliter spirare. Ad aliud de Hiero. dico ꝙ ꝓprietarius tm̄ dī ille qui hīdo rem nullo mō dependet ab alio vsurarius autē qui in vtē do re depēdet ab alio nō est ꝓprie ꝓprietarius. pater igit qui vim spiratiuaꝫ habet a se recte dicit ꝓprie spirare. filius non sic ꝓprie. ſ. a se spirat licꝫ ꝓprie. i. nō improprie vl imperfecte spiret. Per idē pz ad hylariū qñ dicit ꝙ spiritꝰ sanctus est a ꝑe p filiū distinguit tm̄ ꝙ aliquid determinatū p hāc ꝓpositionē p cuꝫ suo causali aliqñ cōparat ad verbū trāsitiuū vel intransitiuū. si ad transitiuum tunc notat in casuali huius ꝓpositiōis p filiū auctoritas vt pater creat p filiū si ad absolutū vel intrā sitiuū tūc notat in cāli huius ꝓpositiōis auctoritas ⁊ hoc vel efficientie sicut hō viuit p deū vel cāe formalis vt hō sapit p sapientiā. Et idē pz ad ricar. pater. n. eadē fecunditate imediate spirat spiritū sāctuꝫ. sed inquantū dat filio illā virtutē spirādi qua filius spirat: pōt dici mediate spirare. nec ē hic difformitas aliq̄ pfectionis ⁊ imperfectiōis siue aliquid quod ponat diuersitatem in actu sed tantum alius modus habendi eandem virtutem. pater a se sed a patre. Ad vltimum dico ꝙ illa propositio est vera de causa ⁊ causato propter hoc ꝙ in causis ordinatis est alia virtus causandi ⁊ principalior in priore non autem in principio quod non est causa. quia ibi non est alia virtus principiandi. ita est in proposito. ⁊ ideo non plus principiat primum principium principians quam secundum sicut nec causa superior plus causaret quam causa secunda si eadem virtute causatiua causaret cum causa secunda.

S. bōaventu. li. ꝑmo disti. ix Alexā. de alexā dria di. p̄ti. Marro. distinct p̄ti.

Ista est duodecima distinctio. In qua mgr̄ p' q̄ꝫ egit de p̄ncipio a quo spūssanctus ꝓcedit: agit de ordine processiōis eius. Et tria circa hoc facit. Nam primo excludit ordinē temporum. Secundo excludit ordinē dignitatis. Tertio ponit ordinē naturalis originis. Primū facit a principio huius distinctiōis vsq̄ ibi. Nūc tractandum est quod secūdo q̄rebatur Scōm ab inde vsq̄ ibi. Augus. tm̄. xv. li. de trinita. Tertium ab inde vsq̄ ad finē distinctiōis. Et hec ē sētētia magistri in gnāli. In spāli sentētia mgr̄i statꝫ tribus ꝓpōnib⁹. quaꝝ prima ē. Spūssanctꝰ duratione tpis nec prius nec posterius ꝓcessit a ꝑe q̄ꝫ a filio

nec ecõuerso. Et ꝓbat sic. Ubi penit⁹ nullũ interuenit tps. ibi tpis duratione neq̃ ẽ ꝑus neq̃ posterius sed in ꝓcessione spũs scĩ a ꝑe ⁊ filio nullũ oĩno interuenit tps. igit̃ spũs scũs nõ ꝓcedit a ꝑe ꝑus neq̃ posterius a filio. neq̃ ecõtra. ⁊ p ꝓñs ꝓpõ vã. Tenet ꝓñtia ⁊ maior nota ẽ. Et minor ẽ magr̃ exequẽs in lr̃a q̃rit. Ain spũs scũs ꝑus aut magis ꝓcedat a ꝑe q̃ a filio. Et arguit ad qõnẽ sic. Mã spũs scũs ꝓcedit a patre. Uel q̃ ꝓcedit iam nato filio: vel nõdũ nato filio. si nato filio. igit̃ natiuitas filij ꝑcessit ꝓcessionẽ spũs sci. si nõdũ nato filio. igit̃ ꝓcessio spũs sci ꝑcessit generationẽ filij. ⁊ per ꝓñs spũs scũs ꝑus processit a patre q̃ a filio. Huic qõni magr̃ rñdet per remotionẽ tpis ab hoc mã ita dicẽs. Hanc qõnẽ in proposito nõ habere locũ: q⁹ in diuinis oia sunt eterna. igit̃ nullus põt ibi eẽ ordo tpis vel ꝑioritatis durationis. qõ probat auctoritate Aug. in li. de tri. que ꝓ in textu. Scõa propositio ẽ hec. Non maiori pfectione dignitatis. nec pleni⁹ spũs scũs procedit a ꝑe q̃ a filio: Hãc propõnẽ magr̃ probat in. ⁊. c. hui⁹ dis. q̃rẽs. Utrũ spũs scũs pleni⁹ aut magis pfecte procedat a ꝑe q̃ a filio. Et rñdet. Sicut nõ añ procedit a ꝑe q̃ a filio: ita ñ magis procedit nec pleni⁹ procedit a ꝑe q̃ a filio. igit̃ propositio vã. Tertia ꝓpõ ẽ hec. Spũs scũs q eq̃ perfecte simul a ꝑe ⁊ filio ꝓcedit ꝑncipalr̃ ⁊ ꝓꝑie a ꝑe p filiũ mittit̃ auctoritatis originatiõe. Que probat̃ sic Spiritus scũs ab illo ꝑncipalr̃ ẽ ⁊ mittit̃ q hoc hz a se ⁊ a nullo alio q ipm̃ mittit. ⁊ q ab ipso procedat. sed h⁹i est solus ꝑ. igit̃ propõ vã. Tenet argumẽtuz ⁊ maior. q̃ minorẽ probat magr̃ in textu per multas auctes q̃ videtur sonare: q ꝑ plus bẽat in processione q̃ fili⁹. ⁊ spũs scũs procedit a ꝑe p filiũ. Quas auctoritates magr̃ dicit debere intelligi. non q spirit⁹ sanctus minus plene vel minus perfecte procedit a filio q̃ a patre. sed q filius nõ hz hoc a seipso q spũs sanct⁹ ab ipso procedat eque plene ⁊ pfecte vt a ꝑe. sed hoc habet a patre. igit̃ propositio vera.

Quare spiritus sanctus cum sit de substantia patris nõ dicat̃ genitus vel filius. sed tm̃ procedens.

Di. iz. Osthec cõsiderãdum est quantum a talibus q̃les nos sumus intelligi potest cum spiritus sanctus procedat de substãtia patris cur nõ dicatur esse natus sed potius ꝓcedere. ⁊ cur non dicatur filius. Quare autem spiritus sanctus non dicatur vel sit natus ⁊ ideo non sit filius:

Augu⁹. Augusti. ostendit in. xv. lib. de trini. ita dicẽs Si spiritus sanctus filius diceretur amborum vtiq̃ filius diceretur. quod absurdissimum ẽ Filius quippe nullus est duorum nisi patris ⁊ matris. Absit autem vt inter deum ⁊ patrẽ ⁊ deum filium tale aliquid suspicemur. Absurdissime ergo filius diceretur amborum. i. patris ⁊ filij. Ambor̃ enim filius diceretur. si eũ ambo genuissent. quod abhorret omnium sanorum sensus. Non ergo ab vtroq̃ est genitus. sed procedit ab vtroq̃ ambor̃ spiritus. His verbis ostenditur cur spiritus sanct⁹ cuz sit de patre nõ tm̃ dicat̃ genit⁹ vel filius.

Cum spiritus sanctus non dicatur genit⁹ cur filius dicatur ꝓcedere.

Cum autem spiritus sanctus non dicatur genitus: sed tm̃ procedens. queri solet cur filius non dicitur tm̃ genitus. sed ⁊ procedens. Sicut ipse in euãgelio Joãnis ait. Ego ex deo processi vel exiui ⁊ veni in mundum. Non ergo tm̃ spiritus sanctus procedit a patre: sed etiam filius. Ad quod dicimus q cum vterq̃ procedat a patre dissimiliter tamen. Nam spiritus sanctus vt ait aug in. v. li. de trini. procedit a patre: non quomodo natus sed quomodo datus vel donũ. Filius autem processit nascendo. exijt vt genit⁹ Ac per hoc illud eluceſcit vt potest. s. cur spiritus sanctus etiam nõ sit filius cum ⁊ ipse a patre exeat. Ideo. s. non dicitur filius: q⁹ neque natus est sicut vnigenitus. neq̃ factus vt per dei gratiam in adoptionem nasceret̃ sicut nos

Augu⁹.

Quod non potest distingui a nobis inter generationem filij ⁊ processionem spũs sci.

Inter generationẽ uero filij ⁊ processionem spiritus sancti dum hic viuimus distinguere non sufficimus. Unde augu. Adarimino premissam questionem refricanti. s. querenti cur spiritus sanctus non diceretur filius cuz de patris eẽt substantia rspõdens sic ait. Queris a me ſi de substantia patris est filius. de substantia patris est etiã spiritus sanctus. cur vnus filius sit. ⁊ alius non sit filius. Ecce respondeo siue capias siue non capias. De patre est filius. de patre est spiritus sanctus. sed ille genitus est. iste procedens Ideo ille filius est patris de quo est genitus. Iste aũt spiritus est vtriusq̃ quoniã de vtroq̃ procedit. sed ideo cum de illo loqueret̃ ait. De patre procedit: quoniam pater processionis eius auctor est qui talem filium genuit. et gignendo ei dedit vt etiam de ipso procederet spiritus sanctus. Nam nisi procederet etiam de ipso non diceret discipulis. Accipite spiritum sanctum. eũq̃ insufflando daret vt a se quoq̃ procedere significans aperte ostenderet flando quod spirando dabat occulte. Quia ergo si nasceretur nõ tm̃ de patre. nec tãtum de filio sed de ambobus vtiq̃ nasceret̃ sine dubio filius diceretur amborum. Ac per hoc q⁹ filius amborum nullo modo esset non oportuit nasci eum de ambobus Amborum est ergo spũs sanctus procedendo de ambob⁹

Nõ maximini.

Hic dicit q nõ valet ĩter illa duo distiguẽ.

Aug. Nõ pt ẽ auctor processionis filiorum.

Quid autem inter nasci et procedere intersit. de illa excellentissima natura loquens explicare quis potest. Non

oē qđ ꝓcedit nascitur: q̄uis oē ꝓcedat qđ nascit. Sicut nō oē qđ bipes ē homo ē q̄uis bipes sit omnis qui homo est. Hoc scio. distinguere autem inter illam generationem ⁊ hāc ꝓcessionē nescio. nō valeo. non sufficio. ac per hoc q̄ ⁊ illa ⁊ ista est ineffabilis sicut prophe/ta de filio loquens ait. Generationem ei⁹ qs enarrabit. Ita de spiritu sancto verissime dicitur. processionem eius quis enarrabit. Satis sit ergo nobis q̄ non est a seipso filius. sed ab illo de quo natus est. non est a seipso spiritus sanctus: sed ab illo de quo ꝓcedit. Et ga de vtroq; procedit sicut iam ostendim⁹. De spiritu sancto quomodo ipe de deo sit. nec tamen ipse filius sit. quoniam procedendo non nascendo legitur esse de deo. iam superi⁹ quā tum visum est disputauimus.

An spiritus sanctus debeat dici ingenit⁹.

Hunc cōsiderandum est cuz spiritus sanctus non sit genitus: vtrum debeat dici ingenitus. Ad quod dicimus spiritū sanctum nec genitum nec ingenitum debere dici. Unde Augusti. ad Orosium ait Spiri/
Augu⁹. tum sanctum nec genitum nec ingenitum fi/des certa declarat. quia si dixerimus ingenitum: duos patres videbimur affirmare. Si autem genituz duos credere filios culpamur Sicut enim solus filius dicitur genitus. ita ⁊ solus pater dicitur ingenitus eo q̄ ab alio nō
Augu⁹. sit. Unde Augu. in. xv. libro de trinita. Pater inquit solus non est de alio. Ideo solus appellatur ingenitus. non quidem in scripturis sed in consuetudine disputantium. ⁊ de re tanta ser monem qualem valuerint proferentiuz Filius autem de patre natus est. ⁊ spiritus sā/ctus de patre principaliter ⁊ communiter de vtroq; ꝓcedit. Ideoq; cum spiritum sanctuz genitum non dicamus. dicere tamen ingenitum non audemus. ne in hoc vocabulo: vel duos patres in illa trinitate vel duos qui nō sunt de alio quispiam suspicetur. Ecce his vbis aperte ostendit spiritum sanctum nec genitum nec ingenitum debere dici.

Quod Hieronymus dicit spiritus sanctum ingenitū. qđ videtur p̄dictis aduersari.

Hiero⁹ **Hieronymus tamen in re/** gulis diffinitionum cōtra hereticos dicit spiritum sanctum ingenitum esse his verbis. Spiritus sanctus pater non est. sed ingenitus atq; infectus. Pater non est: quia patris est. ⁊ in patre est. processionem habet ex patre: et non natiuitatem. Filius autem non est. quia genitus nō est. Ecce his verbis dicitur spiritus sanctus esse ingenitus. qđ videt aduersari premissis verbis Aug.

Determinatio scōm diuersas acceptiones dicit eos locutos.

Sed ut istaz que uidetur re pugnantiam de medio abigamus. Dicimus q̄ Hieronymus aliter accepit nomen ingeniti. ⁊ aliter Augusti. Accepit enim Augu⁹. ingenitum qui vel quod de alio non est. ⁊ scōz hoc de solo patre dicitur. Hieronymus vero ingenitum dicit non genitum. ⁊ scōm hoc de spiritu sancto potest dici cum spiritus sanctus non sit genitus.

Ex verbis Hieronymi ostenditur ex quo sensu dixit spiritum sanctum ingenitum.

Quod autē Hieronymus ita acceperit ostenditur ex verbis suis quibus in eodem tractatu vtitur faciens talem diuisionem. Omne quod est aut ingenitum est. aut genitum. aut factum. Est ergo quod nec natum est nec factum. et est quod natum est ⁊ factum non est. ⁊ est quod nec natum est: nec factum est ⁊ est quod factum est ⁊ natum non est. ⁊ est quod factum est ⁊ natum est ⁊ renatū est. ⁊ est quod factum est ⁊ natum est ⁊ renatū non est. Hunc propositorum singulis rebus subsistentiam destinemus. Quod ergo nec natum nec factum est pater est. non enim ab aliquo est. Quod autem natum est ⁊ factum non est. filius est. qui a patre genitus est non factus. Quod iterum nec factum nec natum ē spiritus sanctus est qui a patre procedit. Qđ etiam factum est ⁊ natum non est celum ⁊ terra cetera q̄z insensibilia sunt. Quod autem factum ⁊ natum ⁊ renatum est homo ē. Quod vero factum est natum est ⁊ renatum non ē animalia sunt. Ecce his verbis ostendit Hieronymus se ingenitum accipere nō genitum Aliter enim nō esset premissa diuisio vera. s. omne quod est: aut ingenitū est. aut genitum aut factum. Atq; ī diuisionis huius psecutōe in assignatōe igeniti vbiq; ponit nō natum.

Diuisio hec notā da ē dili genter.

c **Circa.iz distinctio** nem quero vtrū spūs scūs sit genitus: siue vtrū ꝓductio spūs. s. sit generatio vl' distinguat ab ea. Qđ sit generatio ꝓbo. q̄ generatio ī creaturis per hoc distinguit ab alijs mutationib⁹ q̄ est ad sbam. vel per hoc q̄ ea ꝓducitur aliqd in eē subē spiratione ꝓducit. s. s. in eē diuino sicut generatione ꝓducit filius. & ꝓductio. s. s. est generatio. Confirmatur rō: q̄ mutationes ⁊ motus distinguunt̄ p terminos formales eoz fm phm. 5. phy. sed formalis terminus spirationis. s. s. est idem cum formali termino generationis: q̄ essentia communicatur vtriq;. ergo spiratio est generatio. Preterea quecunq; vni ⁊ eidem sunt eadem inter se sunt eadē. igitur

que eidē sunt vniuoca. inter se sunt vniuoca. generatio ⁊ spiratio sūt vniuoce productiones cōparādo ad idem tertiū vt ad pīem. qz sicut dictum est supra di. 7. ꝙ vtraqz productio ē vniuoca in se. igit iste due erūt vniuoce ꝓductiones inter se. ⁊ ita viu⁹ rōis. ℙreterea differentia realis nō dependet a differētia rōnis qz est perfectior. Sed dīa pncipioꝝ istarum produ ctionū sunt nā ⁊ volūtas que differūt tm̄ ſm rōnem quia differentia realis absolutoꝝ nō videt posse stare cum simplicitate diuina. ꝯ distinctio istarū ꝓductionum que ꝑexigit istā erit tm̄ rōnis. ꝓbat etiā minor aliter dupliciter. ꝑmo qz als inter intelligere ⁊ intellectū in deo erit relatio realis. ⁊ ita distinctio realis. ꝑmitia ꝓbatur: qz vbicūqz intellect⁹ ex natura rei distinguit ab intelligere intellectus recipit intelligere vel ē ratio recipiēdi ipm: ⁊ ita ibi erit relatio realis recipiētis ad receptuz. Et cōfirmat: qz si intellectus in deo nō sit ratio recipiēdi intelligere nō magis ꝓprie dicet de⁹ intelligere intellectu ꝙz volunta te: ita ēt pōt argui de relatione ꝑoris: qz pncipiū est ꝑ us illo cuius ē pncipium. Secūdo ꝓbatur minor qz absolute intellectus ē pncipiū quo respectu intellectionis ⁊ in eliciendo ⁊ recipiēdo. igit eodem addito vtrobiqz intellectus infinitus erit sic pncipiuz respectiu intelligere infiniti. ⁊ ita erit ibi relatio realis

Contra Aug. 5. de tri. c. 14. vel. 32. spūs scūs procedit a patre ⁊ filio. non quomodo natus. sed quomodo datus.

Hic sunt multe vie ponendi ⁊ multi modi ꝙbus distinguunt iste productiones.

Egi. di. pnti. ar. 2. Uāro ꝑ pnti di.

Uno modo ponit istas ꝓductiones distingui per formales terminos q sunt psone producte. Et ꝓfirmat ista positio p illō ꝓbi. 5. phy. vbi dicit ꝙ mot⁹ distinguūtur per terminos vt videt: qz alius termin⁹ est alterius motus. ⁊ lz iste ꝓductiones nō sunt motus: nec mutationes sunt tm̄ quasi vie q̄daz ad personas. igit per istas distinguunt. Contra. emanationes non būt esse per terminos. igit nec distinctionem. añcedēs patet. qz termini nō habēt ex se esse formaliter. ꝓmitiam ꝓbo. qz ab eodem habet ee ⁊ distictio

Jtē illud de. 5. phy. est ad oppositū. non enim motus distinguūtur penes terminos: nisi qz forme fluētes sunt eiusdē rationis cum formis terminātibus. sed hic nō est fluxus eiusdē rationis cum termio nec ēt via q̄si fluxus est eiusdē rōnis cuz terminis formaib⁹: qz termin⁹ formalis est eēntia. illa aūt ꝓductio que est q̄si via ē relatio.

ſ. Tho. ipte sū. q 36. ar. 2 i solone arti. vl.

Ultio modo ponit istas ꝓductiones distingui per hoc ꝙ vna ꝓductio ē ab vna ꝑsona alia a duabus personis. Contra hoc: quia si idē sit pncipiū formale ꝓducēdi aliqd ꝓpter ee eius in hoc supposito vel in illo nō erit pncipiū ꝓductōis alterius rōnis: qz albedo in lapide ⁊ in equo est pncipiū mutationis visus eiusdē rōnis: ita ēt si eadez albedo eēt in duobus ⁊ in vno eēt pncipiū immutatōnis vnius rōnis. iste aūt ꝓductiones ita distinguunt ꝙ nō sunt eiusdem rōnis. ergo opz istius distinctiōis assignare aliā rōnez ꝙz vnitatē vel dualitatē suppositoꝝ agentiū. Jtē ſm istā viam pōt poni infinite ꝑsone in diuinis. posset enim poni q̄rta ꝑsona a tribus ⁊ qnta a q̄ttuor personis. nec eēt aliq̄ ratio trinitatis in ꝑsonis diuinis si tm̄ eēt distinctio per vnitatē suppositi agentis ⁊ pluralitatē ⁊ nō eēt distinctio p rōes ꝓducendi. Jtem oīs distinctio reducit ad aliqua ꝑmo diuersa q̄ eēnt distincta si per impossibile eēnt ab oībus alijs separata. ergo illa distinctio est p aliq̄ talia que eēnt distincta oībus alijs per impossibile p termissis que etiā seipsis sunt ꝑmo diuersa. talia non sunt vnitas vel pluralitas suppositoꝝ agentiū si non fit aliq̄ alia distinctio in ꝑncipijs agendi. ergo ⁊c. cir cūscripto enim omni alio ab vnitate vel dualitate suppositoꝝ nō videt ꝙ ista vnitas vel pluralitas sit ꝑma rō distinguēdi ꝓductiones. Aliter ponit istas ꝓductiones distingui qz vna est cū alia ⁊ cū oppositoeius: ita ꝙ rō distinctionis rōnum dispatarū est distinctio oppositarū relationū quatenus. ſ. vna relatō dispata secū cōpatit duas alias relationes oppositas sicut vis spiratiua stat cum generatione actiua ⁊ passiua. ⁊ ideo distinguit ab vtraqz illarū. Cōtra istud pōt sic argui sicut cōtra opi. p̄cedentē. nō enī assignat ista positio q̄re nō pōt esse ifinite persone: qz semp posterior relatio posset stare cum oppositis relatiōibus pōrib⁹. ℙreterea nō eēt ꝑmo diuersitas iter hanc ꝓductionē ⁊ illam nisi per hoc ꝙ ista ꝓductio eēt cū vna ⁊ sua opposita ⁊ alia nō stat cum sua opposita. et ita ista nō esset ꝑma ratio dis. qz ꝑma rō di. est aliqua ratio ꝑmo distinctoꝝ. Contra istā viam ⁊ aliaz p̄cedentē simul arguo sic. quero q̄re spiratio actiua potest stare cum generatione actiua ⁊ cum generatione passiua. ⁊ generatio actiua non pōt stare cum generatione passiua. nulla ē ratio nisi ꝓpter distinctionē spirationis actiue a generatione actiua. ideo enim aliquid est cōpossibile vel incōpossibile alicui. qz ipsuz est tale in se ⁊ nō ecōuerso: qz veritas negatiue firmatur ⁊ fundat sup veritatem affirmatiue. ideo enī homo nō est asinus: qz homo est homo. 2. pier. in fi. ⁊ 4 metha. ꝑus igit est aliqua distinctio generationis actiue ⁊ spirationis actiue ꝓpter quā est incōpossibilis generationi passiue generatio actiua ⁊ nō spiratio actiua q̄z sit ista cōpossibilitas vel incōpossibilitas. ergo ista cōpossibilitas ⁊ nō cōpossibilitas nō ē ꝑma ratio distinctionis ꝓductionum. ℙreterea iste ꝓductiones distinguunt: qz altera ē per modū nature altera per modū volūtatis. hec aūtē distinctio ꝓductionū non tm̄ ē a suppositis ꝓducentibus. nec qz vna stat cum aliqua ⁊ altera nō stat cum illa. sed sumit ex distinctione pncipioꝝ ꝓductiuorum qui habent oppositos modos pncipiandi. ergo ⁊c. ℝespondet sic opinās ꝙ ꝓductio ibi ē vna per modū nature. et altera per modum volūtatis. nō qz vna ꝑsona ꝓducat naturaliter ⁊ alia nō: sed qz productio vna ē similis ꝓductioni naturali. ⁊ alia ē similis ꝓductioni voluntarie. naturale enim agēs ꝓducit non ꝓsupponens aliā ꝓductionē. ⁊ hoc in cōmuni loquēdo lz per accidens vnū naturale agēs ꝑsupponat aliqd producens ꝑus ipso. ita tm̄ ꝓductio filij ē per modū nature. qz non ꝓsupponit aliam ꝓductionē. ꝓductio volūtatis ꝓsupponit aliam ꝓductionē illam vz que est per modū nature ⁊ intellectus. ⁊ ita productio spiritus sancti est per moduz voluntatis: qz. ſ. l. producit simili modo illi productioni quc ꝓprie dicitur esse ꝓductio voluntatis. scz ꝓsupponendo aliam productionem. Jsta expositio non videtur esse ſm intentionem sanctoꝝ attribuentiū istas ꝓductiones ꝓprie intellectui ⁊ voluntati. qz si tm̄ debeant intelligi distingui per hoc ꝙ vna ꝓsupponat aliam ꝓductionem ⁊ alia productio nullam ꝓsupponit. nō videtur ratio ex productionibus quare filius sit magis filius vel verbum ex vi productionis sue ꝙz. ſ. ſ. nec ꝙ. ſ. ſ. ex vi productionis sue magis sit amor ꝙz filius quod videtur absurdum. Jtem multe alie productiones possunt esse vel ꝓsupponētes vel nō ꝑsupponentes aliquam ꝓductionem: sicut productio ꝑ modum artis videtur aliam productionem ꝓsupponere. ſ. productionē verbi interioris in mente artificis. ergo. ſ. ſ. posset dici produci per modum artis. quod est falsum. Et ꝓter hec sicut est argutum di. ⁊ io. ex quo in deo ꝓprie est intellectus ⁊ volūtas. ⁊ vtrūqz ē sufficiēs ꝓductiuū cū oībo sibi pōte vere ꝓducet ꝑsona ꝑactū intellectus vt ꝑncipij ꝓductiui et

alia ꝑsona per actum volũtatis vt ꝑncipij ꝓducti ui. ⁊ nõ tñ metbapho^e ꝓpter talẽ ſiḿ. tudinẽ extraneam. ſ. ꝓduci alia ꝑſuppoſita vel nõ ꝑſuppoſita. Aliter dicit̃ q̃ iſte emanationes diſtinguunt̃ per relatõnes oppoſitas. ſ. ꝑoris ⁊ poſterioris q: vna ẽ ꝑo: alia

S.tho. 1.pte ſũ. q.27. ar 11.3. ſolũmodo vltimo ar

quã aliã cãm quare vna eſt nãliter ꝑo: alia. nec ẽ alia ratio niſi vel q: iſta eſt ꝓductio talis ⁊ illa talis: vel ex parte ꝑncipioꝝ ꝓductiuoꝝ vel ex parte ſuppoſitorum agẽtium. Preterea relatio nõ diſtinguit̃ primo ⁊ precíſe a relatione per relationẽ: q: relatio non refertur ꝑmo. ergo cum iſte emanationes ſint relatõnes non diſtinguunt̃ ꝑmo ab inuicem per alias relationes. ſ. per relationes ꝑoris ⁊ poſterioris. ⁊ patz q̃ iſte relationes ſunt alie a relationibus originis quia ſunt inter alia extrema. nam relatio originis eſt iter ꝓducens ⁊ ꝓductũ. relatio ꝑoris ⁊ poſterioris eſt iter originem ⁊ originem.

Idẽ. iſũ. ar. 37. q ⁊.

Aliter dicit̃ q̃ emanatõnes diſtinguunt̃ penes ꝑncipia formalia elicitiua q̃ ponũtur eſſe relationes perſonarũ agẽtiũ puta viſ generatiua ⁊ ſpiratiua. Sed iſtud eſt improbatuz dict. 7. ſiue intelligat̃ de ꝑncipio elicitiuo ſiue de ꝑncipio determinatiuo. Et ꝓter hoc quõ diſtinguant̃ iſte relationes vt per eas diſtinguerent̃ relationes oppoſite. ille enim vident̃ miñ diſtincte q̃ oppoſite. qa ille ꝓſit cõcurrere in eadẽ perſona puta in ꝑſe iſte nõ ꝓſit: q: nulla eadẽ ꝑſona duob^9 modis ꝓducit̃. manifeſtius eſtigit̃ iſtas emanationes diſtingui q̃ relatõnes oppoſitas eis ex parte ꝓducti ꝑncipij. igit̃ aſſignare iſtarũ diſtinctionẽ ꝑ ex illas eſt aſſignare diſtinctionẽ manifeſtã ꝑ diſtinctionẽ minus manifeſtam: ⁊ etiam nõ per intrinſeca: q: relatiua nõ ſunt intrinſeca ſuis correlatiuis.

Idẽ hẽ. vt. ſ. et q^o 5. q. j

Aliter ponit̃ q̃ diſtinguunt̃ penes ꝑncipia diſtincta ſm rõnez: puta penes nãm ⁊ voluntatẽ que hñt ꝑncipiare diſtinctas emanationes ⁊ tñ ipſa in cẽntia nõ diſtinguũtur niſi ſola ratiõe ſicut ꝓbatur in. q. de attributis. di. 8. Cõtra iſtud diſtinctio realis nõ ꝓcerigit neceſſario diſtinctõem rõnis. ſed diſtinctio illarum emanationũ neceſſario ꝟexigit diſtinctionẽ ꝑncipioꝝ elicitiuoꝝ. igit̃ illa ſi ẽ realis nõ eſt tñ per illam que eſt rõis tñ: maior iſtius rõnis ab aliqbus negat̃ ⁊ ponit̃ inſtãtia de ydeis que differũt tñ ratione ⁊ creature realiter differunt ⁊ tamẽ diſtinctio creaturarũ realis neceſſario ꝓſupponit ⁊ iſtinctionem ydearũ rõnis. Contra iſtud arguitur. ⁊ ꝓmo ꝓbat̃ maior. ſecũdo excludet̃ iſta inſtantia. maior ꝓbat̃ ſm iſtum intellectuz q̃ differentia rationis in cauſa nõ erit ꝓpria ratio diſtinctionis realis in effectu. Quia ſi ſic ſit. a. cauſa ⁊ diuerſe rationes ſub quibus cauſa ſint. b. c. cauſata ſint. d. e. tũc ſic ſi. b. c. ſunt rationes ꝓprie ipſius. a. inquãtuz cauſat. d. e. ergo. a. inquantum eſt ſub. b. ⁊ c. ẽ ꝓpria cauſa ipſius. d. ⁊ e. nam ſi nõ: non ẽ magis illa differẽtia rõ cauſandi diſtincta: q̃ ſi ipſa differẽtia nõ ineſſz q: neutra ratio ẽ ꝓpria appropriãs cauſam ad hunc effectum: qui igit̃ concedit q̃. a. cauſa inquãtum eſt ſub. b. ⁊ c. cauſat. d. ⁊ e. habet concedere q̃ vtraque ratio ſit ꝓpria ratio cauſe reſpectu ſui ꝓprij effectus ſed illud cõſequens eſt falſum q̃ videlicet. a. inquantum ẽ ſub. b. eſt cauſa ipſius. d. q:. a. inquãtuz eſt ſub b. qõ eſt tñ ens rationis tñ habet eſſe in intellectu. q: ens rationis nõ cauſatur ab obiecto niſi inquãtuz cognitũ. ⁊ vt ſic nõ habet eſſe niſi in intellectu quod eſt ens diminutuz ex. 6. metha. nihil autẽ ſm q̃ ens diminutum eſt: ẽ ꝓpria ratio entis veri. ⁊ ꝓpria cauſa entis ꝑfecti. Et iſtud ꝓbatur: q: omne cauſans verum ens oportet q̃ habeat aliqõ eſſe exiſtẽtie inquãtum ẽ cauſa. ens autẽ diminutũ qõ. ſ. eſt ens cognitum nõ habet eſſe realis exiſtẽtie. ergo nec inquãtũ tale põt eſſe cauſa ꝓpria alicuius realis entis. Et ſi dicas q̃ ꝛz non habeat eſſe exiſtẽtie ſui: tamen habet eſſe exiſtentie intellectus in quo eſt. q: eſſe intellectus participat inquãtum habet eſſe in ipſo intellectu. Contra. ex hoc ſequit̃ q̃ nulla cauſatio competit enti cognito inquãtuz tale niſi virtute exiſtẽtie actualis ipſius intellectus in quo habet eſſe exiſtentie actualis ſm quid. ⁊ vltra volũtas nõ erit ꝑncipium ſpirãdi niſi inquãtum participat rationẽ intellectus ⁊ tũc intellectus diuinus erit magis ratio ſpirandi: q̃ voluntas. ⁊ ita ſequitur vltra q̃ intellectus reſpectu generationis verbi erit dupler ꝑncipium. ſ. immediatum inquãtuz eſt ꝑncipium productiuũ ⁊ mediatuz inquantũ ipſum eſt ꝑncipiũ operatiuuz per cuius operationẽ ipſum habet eẽ inquantuz ꝓductiuũ ſicut cognitiuuz inquãtum cognituz habet eſſe participatum per actuz ipſius cognoſcẽtis. Quod ſi nõ attribuas talẽ actionem realez ipſi intellectui exiſtenti ſed obiecto habenti eẽ diminutuz in intellectu. ſequit̃ q̃ actio realis erit ipſius qõ nihil minus eſt tale ſi illud nõ eſſet omnino. nam nõ repugnat alicui q̃ ſit ens cognitum ꝛz nullũ verum eſſe reale in ſe habeat. Si dicatur q̃ hic intellectus diuinus nihil cognoſcat niſi intuitiue, ⁊ ita illud qõ habet eſſe cognitum in hoc intellectu inquãtum tale habet vere eſſe exiſtẽtie. non autẽ tale eſſe qõ habet eſt cognitũ intellectione ⁊ cognitione abſtractiua qualis eſt intellectio mea de roſa non exiſtẽte modo que nõ eſt intuitiua.

Contra. illa ratio que ponitur ꝓpria ꝑmo ꝑncipio ſ. deo inquãtum ꝑncipiat ponit̃ cauſari per actum intellectus in obiecto cognito. intellectus autem diuinus nihil cauſat in cẽntia diuina vt exiſtẽs ẽ: ſicut cõcedunt illi de opi. oppoſita: q: nulla eſt ibi differentia rationum in cẽntia diuina vt eſt exiſtens. ſed tñ vt cognita eſt ⁊ per ſe patet: q: quicq̃d eſt in eſſentia vt exiſtẽs eſt eſſet in ea realiter etiaz ſi per impoſſibile nõ eẽt intellectus negocians circa ipſam. Pretera ſecũdo cẽntia diuina vt in filio ⁊. ſ. ſ. habet naturaliter prioritatem aliquaz ad intellectionem ſimplicem iſtius eſſentie. ſicut enim ipſa vt eſt in patre nata eſt mouere intellectum patris ad ſimpliceꝝ ſui intellectionem: ita etiaz vt in filio nata eſt mouere quẽcumq; intellectum ad ſui intellectionem ſimplicem: q: ſm Augu. 15. de tri. c. 14. oia videt deus ꝑ in filio ſicut in ſemetipſo. ſed ſi cẽntia vt in filio talez habet ꝑioritatem circa talez intellectionez ſimplicẽ ſui. igitur ipſa vt in filio naturaliter ꝑcedit omnẽ rationez quam poteſt intellectus negocias fabricare circa ipſam. igit̃ nulla ratio fabricabilis circa eam naturaliter precedit eaz vt in filio. alioquin eẽt circulus in prioritate naturali. q: ⁊ ratio cauſata per intellectum naturaliter ꝑcederet eſſe eius in filio ⁊ ecõuerſo. Si autem dicas q̃ cẽntia in patre precedit naturaliter oẽm rationez ꝓducibilem circa ipſum. ſed vt in filio ſequitur rationez iam ꝓductam per actum intellectus paterni: ⁊ tũc non eſt circulus einſdẽ ad idem ſm eadẽ extrema: ſiue ſm exñtiaz in eodez q: eſſentia ſm exiſtẽtiaz in vno ſuppoſito precedit ⁊ in alio ſequit̃. Contra iſtam reſponſionem arguitur ſic ꝑmo vnius cauſe in vno ordine cauſandi eſt vna per ſe ratio cauſandi. ergo multo magis in diuinis vbi eſt ꝑmitas principiãdi oportet ponere vnã rationem per ſe ꝑncipiãdi. ergo ratio ꝑncipiãdi generationem verbi erit aliqua vna realis ratio per ſe. res autem ⁊ ratio nõ faciunt vnum per ſe. q: nec paſſio aliqua cõſequens rem ex natura rei poteſt facere vnũ per ſe cũ ſubo cuius eſt effectus: g̃ nec multo magis rõ: q: nõ ſequtur rem ex nã rei: ſed tñ cõſequtur eã p actũ intellectus. g̃ alterũ iſtoꝝ erit ꝑciſe ꝑn^m quo ipſi patri ꝓducẽti nõ ratio ſola quia ipſa non eſt formaliter infinita. probatio: q: nulla ꝛlo realis eſt

formalr pfectio infinita. pbō. q: tūc pſona aliqua in diuinis nō hēret oēm perfectionē infinitā formalit. ergo nec multo magis ens rōnis pōt eſſe formalr infinitū. ⁊ per ꝓ̄s nec eſt p̄ncipiū ꝓducēdi quo ſuppoſitum infinituz. g̃ ſola res cui attribuit illa rō eſt p̄ncipiū p̄ducēdi ſuppoſitū infinitū. ſed in quocūqz eſt p̄ncipiū quo reſpectu alicuius ꝓductionis ei eſt p̄ncipium ꝓducēdi ſi illud ſuppoſitū cōueniat tali p̄ductioni. ꝓueniēs aūt ſuppoſitū in diuinis ad ꝓducēdū talem pſonā in diuinis eſt q̄ nō hēat talē nām ꝓductione iſta nec aliq̄ p̄ductione p̄ore iſta. talis autez eſt p̄. ergo ſola res erit ſibi p̄ncipiū quo ꝓducit ⁊ nullo modo ratio iſta. ¶ Preterea. 4° in diuinis q̄ nō eſt formalr idē alicui nō eſt vere idē ſibi niſi vl vtrū qz ſit formaliter infinitū vel alterū vel ſaltē vtrūqz ſit vē idē alicui formaliter infinito. ſed iſte rōnes que ponunt quaſi appꝛopꝫantes p̄ncipiū ꝓductiuū duarū pſonarū nō ſunt formalr eedē: q: tūc nō eēnt diſticte rōnes nec ſunt vere eedē alicui formalr infinito. qa tunc eēnt formalr in iſto infinito ex nā rei. ſicut ſapia eſt in diuinitate dei formalr ex nā rei. nec altera iſtarum ē formalr infinita. ſicut ꝓbatū eſt in p̄cedēti rōe ergo nulla iſtarū eſt vere eadem alteri aliquo modo ergo eo modo quo ambe ſunt ibi ita ſunt vere diſtincte q̄ vident obuiare ſummę ſimplicitati q̃litercūqz ponat entitas earū. q: nihil pōt poni ibi eē ꝑz quā cūqz entitatē q̄ ſit nō ſimplr idem alteri ꝓpter ſimplicitatē illius eēntie. ¶ Illā inſtātiaz excludo. p̄mo q: videt eē ad oppoſitū. ſi enim diſtinctio creaturarum neceſſario p̄ſupponeret diſtinctionē ydearū. ac per hoc deus ſub rōne vnius ydee eēt cauſa ⁊ p̄opꝛia rō reſpectu vnius ydealis hoc ideo eēt q: eē diminutū dei. ſ. eſſe cognitū eſſet ſimplr perfectius et p̄ius nāliter eē perfecto ydeati: q: ydeata ſunt reſpectu dei artificialia. ⁊ eē cognitū artificis vel exēplaris in quo artificiatū hz eſſe eſt ſimplr p̄ius p̄mo eſſe exīntie ipſius ydeati: ſed illa ratio oīno deficit in pſonis diuinis: q: eē cognitum eēntie nō pōt eē p̄i⁹ naturalr perfecto eſſe eēntie in ſe. ⁊ ideo hz illa p̄ma maioꝛ falſa eēt: ad cuius ꝓbationē appoſite ſunt quattuoꝛ rōnes: in agente artificiali nō tn eſſet falſa in ꝓductione nāli vbi eſſet cōicatio eiuſdē nāe ſicut eſt in poſito: q: ibi nō videt q̄ aliq̄ eē cognitū poſſet naturaliter p̄cedere nāle eſſe ipſius nature. ¶ Preterea inſtātia illa ſumit falſum de ideis: q: illa diſtinctio rationis in deo nō neceſſario p̄ſupponit ipſis ydeaz diſtinctis: nec deus ſub rōnibus ydearū eſt ꝓpꝛia cā diuerſoꝝ ydeatoꝝ. ſicut patebit inferius diſt. 35. de ydeis. ⁊. 45. de volūtate. Alia eſt opi. ad qōnem q̃ ponit q̄ eēntia ſub rōne vna oīno indiſtincta eſt p̄ncipiū iſtarū ꝓductionū: q: ſicut duo limitata pōt eſſe p̄ncipia duoꝝ actuū ita idē illimitatū cōtinēs in ſe virtualr ipſa plura pōt eſſe p̄ncipiū ꝓpꝛiū eoꝝdē actuū etiā ſub ratione nulla vna diſtinctione in eo. ſz ex ſola illimitatione ſui ipſius vt indiſtinctū eſt. ſicut patet de ſole reſpectu multoꝝ generabiliū in iſtis inferioꝛib⁹. Et cōfirmat iſta poſitio: q: opz ponere eſſentiā diuinā imediate habere ſapiam ⁊ bonitatem ⁊ eſſe quodāmodo quaſi radicē ⁊ p̄ncipiū illarū perfectionū attributaliū ⁊ ſine omni diſtinctione in ipſa eſſentia diuina. alioqn ꝓcederet in infinitū. igitur ita videt poſſe poni imediatū p̄ncipiū duarū ꝓductionum. Contra hoc q: actio volēdi in nobis non eſt formalr libera: ſed ipſa volūtas q: actio illa eſt q̃dā q̃litas ⁊ q̃dam forma nālis in ſe ⁊ nō aliq̄d intellectuale hns inclinationē ad oppoſita. ideo nō eſt libera. ita igit in diuinis ipſa ꝓductio ſpūs ſci vt ipſa iā poſita eſt in eſſe nō videt formalr eē libera. ſed p̄ciſe libtas videt eē in p̄ncipio huius ꝓductionis inquātuz eſt h⁹i. ſed ſi nulla diſtinctio p̄cedat ꝓductionē filij ⁊ ſpūs ſci p̄ma diſtinctio q̃ eſt huius ꝓductionis ⁊ illi⁹ eſt vt ſunt poſita in eſſe ab illo p̄ncipio: ergo nō ē vna ꝓductio in diuinis per modū intellect⁹ ſiue nature: ⁊ alia per modū libertatis q: nullū p̄ncipiū p̄cedit qō ex ſe aliter ſe habeat ad hanc ꝓductionē q̃z ad illā ⁊ ille ꝓductiones in quibus eſt diſtinctio p̄mo omnino in ſe vniformes ſunt in naturalitate vt iam poſite ſunt in eſſe. Aſſumptū de volitione ſz poſſet multis vijs ꝓbari: patere tamē pōt per hoc: q: gcqd generat ipſa volitio generat ⁊ nāliter. vnde habit⁹ appetitiui virtute actuū appetit⁹ ita generant naturaliter ex eis ſicut habitus intellectuū generant naturaliter ex intellectionibus. Ex alio ēt apparet. qa tūc formaliter poſſet aliqs gaudere ⁊ triſtari libere. inquātū. ſ. gaudiū ⁊ triſtitia ſunt paſſiones cōſequentes velle ⁊ nolle: q: illa q̃ ſunt imediate cāe iſtaꝝ paſſionum ponerent formaliter libere. ꝓ̄s tn de paſſionibus videt ſatis manifeſtū incōueniēs. q: nō videtur eē in ptāte volūtatis alicui⁹ gaudere niſi q: in poteſtate eius ē velle illud ad qō ſeqtur gaudium. ⁊ ita nec triſtari niſi q: in ptāte ei⁹ eſt nolle illud ad qō ſeqtur triſtari. ⁊ ideo triſtatus de aduētu alicuius rei nociue ſiue diſplicibilis ſi vult amouere triſtitiā opz q̄ deſinat nolle illud qō noluit. nō autē expedit ad hz deliberate vt ſtante nolitione ⁊ cuētu noliti nō ſequatur triſtitia. ¶ Preterea ſēdo ſi eēntia vt oīno indiſtincta eēt p̄ncipiū duplicis ꝓductionis. ergo cuz intellectus ſub rōne infiniti ſit ſufficiēs p̄ncipium ꝓductiuū ⁊ ſufficiēs rō p̄ncipiādi verbū infinitū ⁊ voluntas ſub ratione infiniti ſit p̄ncipiū p̄ductiuuz amoris infiniti ⁊ anteqz intelligat intellectus infinitus ⁊ voluntas diuina infinita formaliter diſtincta p̄intelligit eēntia vt eēntia infinita. ergo per ipſam vt p̄ intelligit erit duplex ꝓductio intrinſeca. iterū etiam qñ poſterius intelligit ibi intellectus formalr infinitus ⁊ voluntas formaliter infinita erūt due perſone infinite p̄ducte virtute illoꝝ duoꝝ p̄ncipioꝝ ergo erunt quattuoꝛ perſone p̄ducte infinite. Nō ſi dicatur nunqā ibi eſſe infinitum intellectum nec infinitam volūtatem ex parte rei: ſed tn eſſe ibi illaz vnam naturā omnino indiſtinctaz ex natura rei. et ex eius ratione eſſe tres pſonas ⁊ intellectū ⁊ voluntatem eſſe ibi p̄ciſe per conſiderationez intellect⁹ ⁊ ita non eſſe ibi p̄ncipia ꝓductiua perſonarū realiū ex natura rei diſtincta. Cōtra ſi aliqua ſit ibi diſtincta per actum intellect⁹ ſint. a. ⁊. b. tūc quero aut illa ex natura rei ſunt diſtincta aut non. ⁊ ſi ſic cōtradicis tibiipſi. ſi nō ſed per intellectum. ergo intellect⁹ ſub ratione intellectus ⁊ nō ſub ratiōe nature diſtinguit aut igitur ante diſtinctionē iſtoꝝ eſt ibi intellect⁹ ſub ratione intellectus ⁊ habet ꝓpoſituz: q̃z eſt ibi ex nā rei aut nō: ſed ipſe intellect⁹ ſub ratione intellect⁹ eſt ibi ꝓductus per actū intellectus negociātis ⁊ diſtinguētis. ⁊ tūc erit q̃rere de illo intellectu quo actu ꝓducit aut ē ex nā rei. aut ex intellectu vt intellectus eſt ⁊ ꝓcederet in infinitū vel vbicūqz ſtabit ibi erit intellect⁹ inq̃z tū inte⁹ ⁊ ex nā rei vel p̄ma diſtinctio q̃ pōtur ibi erit ex nā rei cui⁹ oppo^m ponis. ¶ Preterea de us ē ex nā rei formalr btūs ⁊ nō formalr in rſonibus rōnis. btītudo aūt ei⁹ ē formalr i intellectione ⁊ volitione. g̃ inte⁹ ⁊ volūtas q̃ ſunt p̄ncipia iſtoꝝ ibi ſunt ex nā rei. Cōfirmat iſta ratio per phyloſophum. ix. methaphyſi. qui ꝓbat q̄ ſi deus nō ſit actu intelligens nihil onerabile inerit ei. ſe habebit enim vt dormiens. ergo ſm ipſum non eſt formaliter perfectus ex natura rei niſi ibi eſſet formaliter intellect⁹ ex natura rei. ⁊ per conſequens eſt ibi intellectus diſtincte ex natura rei. q: nō poteſt intelligi actualis intellectio formaliter ſine intellectu formalr. ¶ Preterea ſi intellectus nō ē ibi formaliter ex nā rei: ſed

Opi. no mialiū vz Ade i p°di. 6 q. j. ar. 2

fundamētalr.ꝫ intellectus formaliter nō est pfectio simplr: qz non est ibi melius habere ipsuz formalit: ꝫ nō habere ipum. immo per te in essentia illa que optima est nō habet formalr sed tm̄ oppositō mō habendi. ergo nō pōt cōcludi ibi esse intellectū qz est pfectio simplr sed magis videt seq oppositū. Quid igit dicit Anselmus monologion. 15. q̄ qcqd est in deo: meliꝰ est ipm ꝫ nō ipm sicut est de sapiēte ꝛ Aug. 15 de trini. c. 4. vel. 5. neqꝫ n. diuinoꝝ librorꝝ auctoritas tātūmodo eē deum p̄dicat sed ois q̄ nos circumstat natura pclamat habere se pstātissimū cōditorez q nobis mētē rōnēqꝫ nālē dedit qua viuētia nō viuētibus p̄dita sensu insentiētibꝰ. intelligētia intelligentibus: imortalia mortalibus. impotentibꝰ potentia. iniustis iusta. bona malis. incorruptibilia corruptibilibus. imutabilia mutabilibꝰ. invisibilia visibilibus: incorporalia corporalibus. btā miseris p̄ferenda videamus. Sic per hoc qm̄ rebus creatis creatorem sine dubitatione p̄ponim̄. opz euz ꝛ summe viuere ꝛ cuncta sentire atqꝫ intelligere ꝛ parū post. iustissimū speciosissimū optimū ꝛ btissimū fateamur: ꝛc. quere ibi Aug. q̄ p̄tia eēt illa si rō nālis dicit beatum esse meliorez misero. ꝯ deus est btūs si ipsuz qō in creaturis melius est suo oppositō hoc ē ꝓpter eius realitatē ꝛ in deo ex natura rei nō est aliquo modo realitas illa: sed tm̄ fundamentū cuz oppositō mō formalitatis huius. Nō aūt intellectus q̄ pbat ibi cē ex nā rei sit infinitꝰ. probo. intellectꝰ. n. vt inteꝰ entiaz diuinam cōprehēdit vt oēm formalr infinitū. nihil aūt cōprehendit oēm formalr infinitū nisi ipm comprehendēs sit formalr infinitū. ꝯ ꝛc. Preterea intellectus diuinus vt inteꝰ intelligit simul infinita intelligibilia ꝑm Aug. 12. de ci. dei. c. 18. ita nec numeros ꝓpter infinitatē nescit omps deꝰ. ꝛ si vsqꝫ ad q̄ꝫ daz summā numeroꝝ scia dei puenit ꝛ ceteros ignorat qs hoc vel demētissimꝰ dixerit. ꝛ subdit parum post. infinitas itaqꝫ numeri q̄ꝫuis infinitoꝝ numerorum nō sit numerus: nō tm̄ est incōprehēsibilis ei intellectui cuius sapiētie nō est numerꝰ. Et si dicas intellectꝰ non est formaliter infinitꝰ inquantū intellectus sed inquantū est idē eēntie diuine infinite. ꝛ iō nō hz inquātum intellectus q̄ fit p̄ncipium productiuum alicuius psone infinite. ꝛ ita nō erūt secūde psone diuine. Cōtra hoc arguo. qz hoc mō posset dici q̄ paternitas est formaliter infinita: qz est idē eēntie infinite. ꝛ tūc nō eēt magis incōueniēs finitū nō esse formalr intelligentē q̄ꝫ ipsum nō esse formalr p̄iem. qō est manifeste absurdū. Probat etiā ex alio. qa illa que non sunt formaliter infinita in diuinis si accipiant in abstracto nō predicant de se invicē etiā per identitatē sicut nec formalr. hec enim nō cōcedit p̄nitas est innascibilitas. cuius rō dicta est di. 8. q. de attributis. qz illa abstractio tollit illud qō fuit cā veritatis. s. idētitatē extremoꝝ: qz vt p̄cise sumūtur neutrum est formaliter infinitū. ꝛ ideo neutrū vt precise abstractiue sumptum includit q̄ sit idē alteri. hz ista est vera intellectus est p̄nitas ꝛ intellectus est filiatio hz nō fit formalis predicatio: ꝯ intellectus hz infinitatē formalē qualē nō hz filiatio vel p̄nitas vel innascibilitas. Et si queras est ne inteꝰ oīno infinitꝰ formalr ex se sicut eēntia. Rndeo pōt dici q̄ sicut distinguendo res ab invicē aliq̄ res ē infinita a se et i se sicut p̄ ꝛ p̄ma psona in diuinis aliq̄ res ē in se infinita: sed nō a se sicut filiꝰ ꝛ spūs scūs. aliq̄ aūt res est ex se finita ꝛ in se simplr finita sicut creatura. Ita cōsiderādo aliq̄ q̄ nō sunt formaliter eadē pōt aliqd accipi tāꝫ infinitū in se ꝛ oīno a se. sicut eēntia diuina q̄ est radix ꝛ fundamētū que infinitatē suaz a nullo hz. vnde Jo. Dam̄. c. 9. eē dei est velut pelagus sube infinituz ꝛ indeterminatū aliqd aut est infinitū per se ꝛ in se: hz non oīno a se tanꝫ p̄ma radix ꝛ fundamētum oīs infinitatis sicut attributa diuina q̄ ꝑm eūdē Dam̄. c. 5 dñe aliqd quasi circa eēntiā ꝛ bñ p̄dt eē talia formaliter infinita ꝛ in se ꝛ per se: sed radicaliter in eēntia sicut in fundamēto cui sunt eadē. vlterius aliqd ē: qō nec in se formaliter ē infinitū nec idem formalit infinito sicut personales ꝓprietates. Sed q̄ rō q̄re ista nō hnt formalē infinitatē aliā ab eēntia sicut inteꝰ hz hoc alꝰ poterit patere.

Ad argumenta pro opi. ista nūc vltimo improbata cum dicit infinitū ex se oīno indistinctum pōt eē p̄ncipiū distinctoꝝ. verum ē vbi illa distincta non requirūt ex rōne sui distinctionē p̄orem in p̄ncipijs. talez aūt requirit productio libera ꝛ naturalis. qz ad illa nō pōt esse p̄ma distinctio: sed p̄exigitur aliqua distinctio in p̄ncipijs que oppositō modo hnt p̄ncipiare sicut naturaliter ꝛ libere psonas diuinas. Et per hoc pz ad cōfirmationē illā q̄ꝫ addu cit. ibi q̄ eēntia hz sapiam bonitatē ꝛ eēs alias perfectiones attributales añ oēm ꝓsiderationē intellectꝰ ꝛ hoc absqꝫ omni distinctione p̄suppositā in essentia: verum est qz ille pfectiones attributales nō regrunt oppositū modū p̄ncipiandi nec distinctionez in p̄ncipijs. ita enī eēntia nāliter ē inteꝰ sicut est volūtas. similit illa attributa nō sunt ꝓprie p̄ncipiata ab essentia diuina lz eēntia diuina cōcedat aliquo mō habere rōnem perfectionis radicalis ꝛ fundamentalis respectu eoꝝ.

Ad questionem respondeo q̄ pductiones seipsis formalr distinguuntur. generatio enim formalr seipsa ē generatio. Et spiratio seipsa ē formalr spiratio. Et ex rōnibꝰ formalibꝰ eoꝝ impossibile ē generationē eē spirationē circūscripto per impossibile quocūqꝫ alio. Ita q̄ nō opz querere q bus distinguunt. qz tota rō formalis vnius est nō eadem toti rōni formali alterius. Hoc apparet ꝑ Aug. 15. de tri. c. 27. vbi dicit. Sic enim videbis quomodo vel qd distet natiuitas verbi a ꝓcessione doni. Et paulo post volūtatē de cognitione ꝓcedere nō tm̄ esse cognitionis imaginez ꝛc. quere totū vbi vnit ex ꝓcessionū distinctione cōcludere distinctionē psonarum ꝓcedētiū. Silr. v. de trini. c. 9. vel. 32. cur spūs scūs nō fit filius cum tm̄ a p̄re creat. Et solut dicens. erit enim nō quomodo natus sed quomō dat. Solut ergo ibi qōnem de distinctione psonarū ꝑ distinctas earuz emanationes. Et si obijcit q̄ emanationes nō sunt a se. ergo nō distinguunt a se. consequētia ꝓbat: qz a quo aliqd habet entitatē ab illo hz vnitatē. 2. metha. qz dicūtur ad cōuertentiam ens ꝛ vnum. Respondeo differentie specifice non sunt a se effectiue ꝛ tamē sunt seipsis p̄mo distincte formaliter. ab eo tamen sunt distincte effectiue a quo habent esse effectiue. distingui autem p̄mo formaliter non est distingui per aliquod inclusum i vno aliquo ꝛ in aliquo conuenire. sed se toto formaliter distīgui etiam si per impossibile omne aliud a ratiōe sua circunscribatur. Ita dico q̄ si differentie vltime oppositē essent: se totis distinguerentur ꝛ se totis essent p̄mo diuerse formaliter. Ita dico in proposito q̄ si per impossibile iste persone distincte vel productiones possent esse imprincipiate se totis essent formaliter distincte ita q̄ nihil formaliter inclusum in vna esset formaliter inclusum in altera. Et tamen sicut principiata sunt ita p̄ncipiatiue seu originatiue distinguuntur a suis principijs intellectu scilicet ꝛ voluntate. que non tantum distinguuntur ratione. sicut argutum est contra penultimam opinionem: sed intellectus formaliter non est voluntas ex natura rei.

Et cum infinitas addita alicui nō variat rōnem ei⁹ formalē. intellectus infinitus formalr nō est formaliter voluntas infinita. Et ꝛz nō necesse sit distinctionem illā formalē reducere ad aliā inquātū est formalis. tñ qō est formale in p̄ncipiatis reducit ad istam distinctionē p̄ncipiorum.

Ad argumenta principa/

lia. Ad p̄mū dico q̄ videt cōcludere cōtra eos q̄ ponūt q̄si sōm generationis eē eēntiam diuinā. Nā cum in creaturis generatio sit nālis ex inclinatione p̄ncipij passiui. nō aūt ex rōne p̄ncipij actiui: q; si voluntas mea generaret ignē de mā illa. generatō passiua eēt nālis ꝓpter inclinationē potentie passiue ad formā ꝛz p̄ncipiū actiuū eēt liberū. q̄re videt si diuina eēntia eēt quasi sōm in diuinis respectu ꝓprietatum personaliū cum eque nāliter inclinaret essentia ad ꝓprietatē spūs sci sicut ⁊ filij. ⁊ per cōsequēs ꝓductio spūs sci. ſ. passiua eēt eque naturalis sicut ⁊ filij: ꝛz ab alio p̄ncipio actiuo eēt hec ꝓductio ⁊ illa. Sed ꝓtra me non concludit. q; nego ibi generationē sub ratione mutationis. ⁊ ideo oīno q̄dcūq; passiuum respectu actus sicut patuit di. 5. Sed p̄cise pono ibi generationē sub rōne ꝓductionis cuius termini sūt ꝓducēs ⁊ productū. p̄cise igit dicet illa generatio naturalis: q; illa habitudo inter producēs ⁊ productū est nālis ⁊ nālitas huius habitudinis est ex parte naturalitatis ipsius ꝓducētis: q; producit p̄mo naturaliter inclinatio ad agendū. ⁊ hoc modo nō spirat pat.

Allio modo dicit q̄ generatio sumit vno modo ꝓ generatione subē vel alio modo spāliter ꝓ ꝓductione viui ex viuo. ⁊ hoc modo dicit aial generari ⁊ nō ignis. Et ibi cōiter ꝓcurrit ex parte agētis inclinatio nālis siue forma naturalis que est p̄ncipiū generādi ⁊ hoc modo vltimo videt esse generatio in diuinis

Prima rīsio forte est melior. Ad 2ᵐ dico q̄ quando cōparant duo ad tertiū illimitatū fit illud tertiū nō sequtur ex vnione eoꝝ in tertio vnio eoꝝ inter se.

Exēplum si ego sum cū deo hic. ⁊ papa cum domo me: g̃ ego sum simul cū papa. nō sequtur: q; deus ē illimitatus ſm p̄tiā: q; est p̄s oībus locis. Ita et nō sequit ego sum cū eternitate: ⁊ Abrahā fuit cum eternitate. g̃ ego sum vel fui simul cum Abrahā. q; de⁹ est eternus ⁊ eternitas eius sunt illimitata. Ita dico in ꝓposito q̄ pater ꝛz in se duplicē fecunditatē pfecte. vtraq; aūt ꝓductio corrūdet p̄cise vni fecūditati. ⁊ iō pater respectu duarū ꝓductionū ē q̄si illimitatū vel q̄si indeterminatū cōparatū ad determinata. ⁊ ideo nō sequtur q̄ si vtraq; ꝓductio sit vniuoca: in tertio tali. q̄ ille ꝓductiones sint vniuoce inter se. Cōtra istō arguit sic. Si ꝓductiones nō sunt vniuoce: sed sunt alterius rōnis: ergo ⁊ termini ꝓductionum erūt alterius rōnis. ex. 5. phyc. igit cum in terminis ꝓductis reqrant talē distinctionē formalē termini nō erūt vniuoci alicui tertio. g̃ ex opposito si termini sunt vniuoci alicui tertio ⁊ ꝓductiones erūt vniuoce inter se.

Preterea intellect⁹ ⁊ volūtas ꝑut sunt poᵉ opatiue reqrunt distinctionē formalē in obis. ⁊ si respectu obiectoꝝ eēnt potētie ꝓductiue talē ꝓducerēt distinctionē in obis. g̃ cū termini ꝓductiui reqrāt talē distinctionē formalē termini nō erūt vniuoci. Preterea. ꝓductū per intellectū ex vi ꝓductionis sue ē notitia genita. ꝓductum aūt p modū volūtatis ē amor ꝓcedens. sed notitia vt notitia ⁊ amor vt amor vident alterius rōnis formalr: g̃ ⁊c. Ad p̄mū dico q̄ illa ꝓpositio de motib⁹ ⁊ terminis q̄ adducit ad ꝓpositū nō ē vera: nisi q̄ alie due sūt ve. ſ. q̄ forma fluēs ſm quā ē mot⁹ ē eiusdē rōnis cū forma terminate. ⁊ motus ē eiusdē rōnis cū forma fluente. Ad ꝓpositum igit applicādo. ꝓductio illa nō est fluxꝰ aliqs neq; forma fluēs: neq; ē eiusdē rōnis cū forma q̄ ē terminus formalis ꝓductionis. q; formalis terminꝰ ꝓductionis ē aliqd eēntiale. ꝓductio aūt ē rō formalr. ⁊ iō ñ opz ex distinctione ꝓductionū ꝓcludere distinctiōez formalē oboꝝ vel terminoꝝ. Exᵐ huiꝰ q̄d dictū ē de motibꝰ ꝑz ex. 5. phy. q; idē vbi pōt acqri p motuz rectū et p motū circularē q̄ sunt oīno alteriꝰ spēi. sicut ꝑbat ex. 7. phy. q; nō sūt cōparabiles. ꝛz hec forma ꝑz quā ē fluxus in motu si ē eiusdē rōnis cū termino non est ex ꝛb distinctiua rōnis motuū. Ista rīsio tacta ē. s. di. 2. q. de productionibꝰ pro argumēto cōmētatoris

Et si obijcias saltē p̄mi termini. ſ. termini formales erūt nō vniuoci ex quo ꝓductiones nō sunt vniuoce. ⁊ ita ꝑsone q̄ sūt p̄mi termini erunt nō vniuoce inter se. ⁊ ita neq; erāt vniuoce in 3°. Rndeo ꝓductio nō includit formalr eēntiā diuinā. ꝑsona aūt includit formalr eā. q; ꝑsona nō ē tñ ꝓpetas siue rō ꝛz hypostasis subsistēs in nā diuina. sicut ſor. nō tñ includit ꝓpetatē individualē. sed et nām humanam ꝛz. n. p̄mi termini sint eiusdē rōnis cū ꝓductionibꝰ q̄ztū ad hoc q̄ p̄mi termini includūt rōnes ⁊ ꝓductiones sint rōnes nō tñ sūt eiusdē rōnis q̄si adequate: q; p̄mi termini nō tñ includūt rōnes ꝛz et absolutum. ⁊ tūc nō opz eas tñ distingui sicut ꝓductiōes distinguunt: q; q̄ includūt aliq̄ distinctiua non oz tñ distingui sicut illa vt dictū ē. s. di. 7. ⁊ 8. q. illa. vtrū deꝰ sit in genere: q; dīe sunt p̄mo diuerse. nō tñ ꝛcludētia eas sunt p̄mo diuersa. Ad aliud de potentijs dico q̄ vt sūt potētie opatiue nō reqrunt distinctum obm formale. imo illud idē qō ē p̄mū obm formale inteꝰ diuini ē et p̄mū obm ⁊ formale volūtatis dine. ita q̄ vtraq; potētia btificat in eodē obo p̄mo ſm eā dē rōnē formalē p̄mi obi. nulla. n. ꝑfectio q̄si radicata in ipsa eēntia diuina ē p̄mo btificatiua inteꝰ vl volūtatis diuine. sed ipsa eēntia diuina sub oīmoda p̄ma rōne. vt. ſ. ē fūdamentū oīs ꝑfectionis in diuinis ita q̄ argᵐ ē ad oppoᵐ: q; sicut non requirit distinctio formalis in obiectis vt sunt potētie opatiue. ita nec in potētijs vt sunt productiue. Ad tertium dico q̄ non est ad ꝓpositū: q; tenentes in diuinis generationem esse equocam in se haberent dicere eaz in se equocam eē ꝓpter equiuocationem termini ꝓducti a ꝓducente. Similiter habent dicere spiratōnem in se esse equiuocam ꝓpter differentiam spirātis a spirato. non igitur sufficeret eis ad istam cōclusionem q̄ genitum ⁊ spiratum essent equiuoca. Argumentum autem in se si quid probet non probat nisi distinctionem geniti ⁊ spirati. vel formalium terminorum generationis ⁊ spirationis. ⁊ ita non ꝓpositum eorum. Sed contra arguo sic. non enim notitia vt notitia ⁊ amor vt amor sunt alterius rationis. sed etiam notitia vt notitia actualis est alterius rationis a memoria. Et amor vt amor est alterius rōnis a voluntate vt est actus primus. ergo si concedatur distinctio formalis in terminis productionum. ſ. notitie ⁊ amoris ⁊ q̄ producantur isti termini. ſ. notitia ⁊ amor virtute memorie ⁊ voluntatis oportet concedere distinctionem formalem p̄ncipij ꝓductiui a termino formali ꝓducto. ⁊ ita equinocationē in vnaquaq; ꝓductione. Respōdeo potest dici q̄ illud assūptū. ſ. q̄ genituz ex vi ꝓductiōis siue. ſ. generationis sue sit notitia actualis pōt distingui de p̄mitate originis ⁊ p̄mitate adequationis. Si intelligat de primitate originis potest negari: q; tūc nō eēnt tres ꝑsone vniformit deꝰ. eēntia enim in p̄ie p̄rꝰ q̄si intelligit eē in eo q̄si p̄nᵐ ⁊ fūdamētuz cuiuslibet perfectionis. Et tūc si in filio p̄intelligitur notitia añ eēntiā. filiꝰ tūc nō hꝫet eēntiā añ quodcūq; aliud in se. sicut nō ante notitiā ⁊ ita nō eēt vniformiter deus cū p̄ie. Quātū igit ad istam primitatem

ꝫ non sit originis corrñdet tñ p̃mitati originis pluri um pfectionũ in vna creatura. põt dici q̃ p̃mũ i qua cũq; persona est cẽntia. qz qñ aliqd cõtinet in se plures pfectiones cõicabiles cõicans illud vnũ cõicat oẽs pfectiones in eorco ordine quo nate sunt eẽ in illo vno. Exemplũ tam in distinctione rerũ ꝙ non rerum tñ ex parte rei. p̃mũ quidẽ. si ignis generaret totũ ignem ⁊ pduceret tam mãm ꝙ formã p̃us origine cõicaret mãm ꝙ formam eo ordine. s. quo illa sunt in generante. Exẽpluz secũdi. ignis est substãtia corporea inaĩata ⁊ elemẽtũ sicut tũc sunt ista per ordinẽ i igne generãte ita cõicãtur simili ordie igni genito. ⁊ tñ p̃mus terminus ſm adeq̃tionẽ est ignis vt ignis. qz hoc est qõ p̃ncipaliter intẽdit ignis generans ⁊ in quo perfectissime sibi assimilat ignis genitus. s. ignis vt ignis. Ita põt dici in ꝓposito q̃ ꝫ cẽntia diuina in q̃libet p̃sona sit oĩno p̃muz qnasi fundamentũ cuuslibet pfectionis cẽntialis. p̃ma tñ persona appꝛopꝛiate ꝫ memoriã: ⁊ virtute illius p̃ncipij pductiui pducit p̃ma pꝛoductione adeq̃te scdam psonam. ⁊ scda psona quan adequate p̃ncipio pductiuo pducit vt notitia actualis: ⁊ spũs scũs q̃si adeq̃t⁹ suo p̃ncipio pductiua pducit vt amor actualis. Sz adhuc videt stare argumẽtum: qz vniuocatio vl' equocatio magis videt cõcludi ex p̃mitate adeq̃tiõis: q̃ ex p̃mitate originis. ꝫ enim sol sit suba ⁊ vermis sit suba: nõ ꝓpter hoc dicit generatio vniuoca vmis a sole qui nõ assimilat sibi terminũ in forma specifica. Ita igit hic videt equocatio ex quo p̃mus terminus pductus adeq̃tus nõ est oĩno vniuoce eiusdem rõnis cum p̃ncipio pductiuo. Rndeo ⁊ dico q̃ nõ est equoca pductio si p̃ncipiũ pductiuũ non est eiusdem rõnis cum termino formali pducto loquendo de termino formali p̃mo pducto ⁊ de p̃ncipio p̃mo pductiuo. sed reqrit q̃ illud qõ est p̃ncipiũ pductiuũ nõ cõicet eiusdẽ rõnis genito. ⁊ q̃ illud qõ est terminus formalis in pducto non sit eiusdẽ rõnis in producente. opposita aũt istoꝝ sunt in ꝓposito: qz memoria est formaliter in notitia genita actuali ⁊ notitia ẽ formaliter in persona generãte ꝫ neutrũ istoꝝ sit pꝛima ratio pducendi ⁊ p̃ma rõ terminandi pductionem.

Hec est distinctio tredecima.

In qua magr̃ postq̃ egit de modo pꝛincipio et ordine ꝓcessionis spũs sci. Agit de dñia pꝛocessionis ⁊ generationis in diuinis. Et tria circa hoc facẽ. Nã p̃mo oñdit q̃ spũs scũs nõ ꝓcedit a pꝛe ⁊ filio vt eoꝝ filius. Secũdo subdit diuersitatẽ inter generationẽ ⁊ ꝓcessionẽ. Tertio subiũgit q̃ spũs scũs non debeat dici genit⁹. Primũ facit a p̃ncipio distinctionis vsq; ibi. Cum aũt spũs scũs. Scdum ab inde vsq; ibi. Nunc ꝓsiderãdũ est. Tertiũ vsq; ad finem distin. Et hec est sñia magistri in generali. In spãli vo in hac distinctione sentẽtia magr̃i stat in tribus ꝓpositiõib⁹: quarũ p̃ma est. Spũs scũs ꝓcedens simul a patre et filio nullatenus illoꝝ filius est dicẽdus. Et ꝓbat sic. Illud a nullo catholico est dicendũ ad qõ sequeretur tanta absurditas. s. inter deum aliqd nasci a duobus vt a patre ⁊ matre. sed hoc sequeret si spũs scũs filiꝰ pꝛis et filij diceret. igit hoc non est dicendũ. Tenet ꝓtia ⁊ maior. sed minorem ꝓbat magr̃ in textu per auctoritatẽ bti Aug. qua rñdet ad istã qõnem. s. Cur spũs scũs nõ dicit eẽ natus vel filius cũ tñ procedat de sba pꝛis ita bñ sicut filius. Rndendo dicit q̃ si spũs scũs filius diceret amboꝝ vtiq; filius diceret. Filiꝰ qppe nullus est duoꝝ nisi pꝛis ⁊ mr̃is. Absit aũt vt iter deum pꝛem ⁊ iter deũ filiũ tale aliqd suspicemur Amboꝝ enim filius diceret si ambo eũ genuissent. qõ abhorret oĩuz scõꝝ sensus. Scda ꝓpõ ẽ hec. Modus quo filius ꝓcedit a solo pꝛe distinguit a mõ quo spũs scũs ꝓcedit ab vtroq;. Istam ꝓpõnẽ ꝓbãs magister in lr̃a querit. Cum filius non tñ dicit genitus sed etiã ꝓcedẽs. Unde Jo. 8. dicit in p̃sona filij. Ego a patre ꝓcessi. q̃re spũs sanctus dicit tñ ꝓcedẽs ⁊ nõ genitus. Ad quod rñdens dicit. q̃ ꝫ vterq; ipsoꝝ tam filius q̃ spũs scũs ꝓcedit a patre. hoc tñ ẽ diuersimode. Nam filiꝰ ꝓcedit per modũ nãe. ⁊ ideo dicitur ⁊ genit⁹ ⁊ pꝛocedẽs. qz omne qõ generat ꝓcedit. sed nõ ecõtra. Spũs scũs vo pꝛocedit per modũ voluntatis sicut datus ⁊ non natꝰ. Cum ꝙ nõ omne qõ donatur ab aliquo nascit ab ipso. ideo spũs scũs dicitur tñ ꝓcedens ⁊ nõ natus. Illiã rõnem diuersitatis filij ⁊ spũs sci assignat que est. q̃ filiꝰ ꝓcedit a solo patre. ⁊ spũs scũs ab vtroq;. s. patre ⁊ filio. Et addit etiam q̃ creatura nõ sufficit ad significãdum pfectã differẽtiã generationis ⁊ ꝓcessionis. qz vtraq; ineffabilis est. Tertia ꝓpõ est hec. Nõ est catholice cõcedendũ spũm scm esse genitũ vel ipsum eẽ ingenituz. Et ꝓbat sic. Illud nõ est cõcedẽdum catholice: quo ꝓcesso seqr̃et aut duos eẽ pꝛes aut duos eẽ filios i diuinis esse cõcedendũ. sed hoc ẽ spũm scm eẽ genituz vel esse ingenitũ. igit nõ est cõcedẽdũ. Tenet argumentum ⁊ maior: sed magister minorẽ ꝓbãs in textu q̃rit. Cum spũs scũs non sit genitus an debeat dici ingenitꝰ. Et rñdet auctoritate bti Aug. q̃ nec genitus nec ingenitus dici debeat. Nõ ingenitus: ne duo patres in diuinis eẽ videant. qz ingenitus ſm cõsuetudinẽ disputãtiũ accipit solũ ꝓ p̃sona pꝛis. Genitꝰ vo dici nõ dz eo q̃ natꝰ nõ sit. Cõtra qõ replicat p auctoritatẽ bti Hiero. dicẽtis spũm scm ingenitũ posse dici. Et rñdet q̃ ingenitũ aliter sumit a btõ Hiero. et aliter a. b. Aug. Nam b. Aug. accipit ingenitũ ꝓut ingenitũ dicit ens nõ ab alio. ⁊ sic ꝓuenit soli patri et nõ spũi scõ. Btus aũt hiero. accipit ingenitũ ꝓut dicit ens ab alio non per generationẽ. ⁊ sic solum cõuenit spũi scõ. Et q̃ sic accipiat. b. Hiero. ingenitũ: pꝛobat per aliã auctoritatẽ eius quam recitat in vltimo capitulo. igit ⁊c.

Quod gemina est pꝛocessio spũs sancti.

Di.14 p

Reterea diligenter annotandum est. q̃ gemina est pꝛocessio spiritus sancti. eterna videlicet ineffabilis est qua a patre ⁊ filio eternaliter ⁊ sine tempoꝛe pꝛocessit. ⁊ temporalis qua a patre ⁊ filio ad sanctificandam creaturam pꝛocedit. Et sicut ab eterno cõmuniter ac simul pꝛocedit a patre ⁊ filio: ⁊ ita in tempoꝛe cõmuniter ⁊ simul ab vtroq; ꝓcedit ad creaturam nõ diuisim a patre in filium: ⁊ a filio ad creaturã Unde Aug. in. xv. li. de trini. ait. Spiritꝰ sanctus non de patre pꝛocedit in filiuz. ⁊ de filio ꝓcedit ad sanctificandam creaturam. ꝫ simul de vtroq; ꝓcedit. q̃uis hoc filio pr̃ dederit, vt sicut de se: ita etiam de illo pꝛocedat. Augusꝰ.

De temporali pꝛocessione spãliter agitur.

De temporali autem processione Beda i omelia dominice p̃me post ascẽsionem ita loquitur. Cum gratia spiritus sci dat hoibus: pꝛofecto mittitur spũs a pr̃e.

mittitur ⁊ a filio. procedit a patre. procedit et a filio. q⁊ eius missio est ipa processio. His verbis apte ondit donationem gratie spūscī dici processionē vel missionē eiusdē. Sed cū donatio vel datio nō sit nisi tēporalis: cōstat q⁊ hec ꝓcessio siue missio tēporalis est. Hāc quoq; tēporalē spūssancti processionē: Aug. in. xv. lib. de tri. insinuat dicens spūmsanctū ꝓcessisse a xpō qui post resurrectionē insufflauit in discipulos his verbis. Cū resurrexisset xps a mortuis: ⁊ apparuisset discipulis. insufflauit ⁊ ait. Accipite spūmsanctum: vt etiā eū de se procedere ostēderet. ⁊ ipe ē virtus que ꝺ illo exibat: vt legit in euāgelio: ⁊ sanabat oēs Et vt oīderet hāc ꝓcessionē spūssancti non eē aliud q̄ donationē vel dationem ipius spirituscti. addit. Post resurrectionē dns Jesus bis dedit spiritūsanctum. semel in terra ꝓpter dilectionē proximi: ⁊ itez de celo ꝓpter dilectionē dei: q⁊ p ipm donū diffundit charitas i cordib⁹ nris: q̄ diligim⁹ deū ⁊ primū

Qꝺ aliqui dicunt ipsuz spiritumsanctuz nō dari sed dona eius.

Sunt autē aliqui qui dicūt

spiritūsanctum ipm deū non dari. sed dona eius que nō sunt ipe spūs. ⁊ vt aiūt: spūscūs nō dr dari: cū gra ei⁹ que tū nō est ipe: datur hoib⁹. ⁊ hoc dicūt Bedam sensisse in supioribus verbis. quib⁹ dicit spūmscūm ꝓcedere cū ipius gra dar hoibus. tāq̄ nō ipemet der: sz gra eius. Sed q ipe spūssct⁹ q deus est: ⁊ tertia in trinitate psona der. apte dicit aug. in xv. lib. ꝺ tri. ita dicēs. Eūdē spūmsanctū datuz cū insufflasset Jesus. de quo mox ait. Jte baptizate oēs gētes in noie pris ⁊ filii ⁊ spiritusci. ambiger nō debem⁹. Jpe ē g̃ qui ēt de celo datus est die pēthecostes. Quō ergo deus nō ē q dat spūmscūm. imo quātus ē de⁹ q dat deuz. Ecce his verbis aperte dicit spūm sanctum ipsum. s. deum dari hominibus a patre ⁊ a filio. Et q ipse spiritussanctus qui de⁹ est. ac tertia in trinitate persona nobis detur. nostrisq; infundatur atq; illabatur mentib⁹. apte oīdit Amb. in. i. lib. de spirituscto dicens. Sz multi dicantur spirituscti. quia legitur Qui facit angelos suos spūs. vnus ē tamen dei spūs. Jpm g̃ vnum spiritum: ⁊ apostoli ⁊ prophete sunt consecuti: sicut etiam vas electionis dicit. q⁊ vnū spūm potauimus quasi eū qui non queat scindi. sz infūdatur animis. ⁊ sensibus illabatur. vt secularis sitis restringat ardorem. qui spūssanctus non est de substantia rerum corporalium. nec de substantia inuisibilium creaturarum. His verbis aperte dicit spūmsanctum ipsum qui creatura nō est: infundi mētibus nostris. Item in eodem Qis creatura mutabilis est: sz nō mutabilis spirituscti⁹. Quid āt dicē dubitez q⁊ dat⁹ ē ⁊ spirituscti⁹: cū scriptū sit. Charitas dei diffusa ē in cordibus nostris ꝓ spiritū sanctū qui datus ē nobis. Qui cū sit inaccessibilis nā. receptibilis tū ꝓpter bonitatē suā nobis ē cōplexus virtute omnia. sed qui solis pticipetur iustis. simplex sba opulens vtutibus. vnicuiq; pns. diuidēs de suo singulis ⁊ vbiq; tot⁹. Incircūscript⁹ g̃ ⁊ infinit⁹ spūssanct⁹ qui discipulox sēsus sepatox fudit. quē nihil potest fallere. Angeli ad paucos mittebāt. spūs sanctus aūt populis infundebatur. Quis ergo dubitet. quin diuinū sit quod infunditur simul pluribus nec videt. Unus est spiritus sanctus qui datus est omnibus. Iz sepatus apostolis. Et hic aperte dicit Ambro. q̄ spirituscts qui est suba simplex cū sit vnus datur pluribus. Alia quoq; auctoritate hoc idem astruitur. s. q̄ spirituscts qui ē equalis filio hominibus detur. ait. n. Augu. de verbis apostoli. sic. Charitas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritūsanctuz qui dat⁹ est nobis. a quo datur ab illo qui dedit dona hominib⁹. que dona spūmsanctū: qui tale dat donuz qualis est ipse. Qꝺ magna est misericordia eius. donū dat sibi equale. quia donum eius spirituscts est. Premissis alijs pluribus auctoritatib⁹ apte mōstratur q̄ spirituscts equalis patri ⁊ filio nobis datur. nec ideo tamē minor est patre ⁊ filio. Unde aug⁹ in quarto li. de trini. ait. Non ideo inquit minorē spiritūsanctum. q⁊ eum pater misit ⁊ filius arbitrandū est.

Augu⁹.

An viri sancti ⁊ ecclesie prelati dent vel dare possint spiritumsanctum. q̄ non dāt hic ostendit deus.

Hic queritur vtruz ⁊ sancti

viri dent vel possint dare alijs spiritumsanctum. Quem si alijs dant cum eius donatio supra sit dicta processio: videtur ab eis procedere spirit⁹sanctus vel mitti. Sed creatora creatura non mittitur vel procedit. Restat ergo vt spiritumsanctū ipsi non dent nec possit dare. Unde augu. in. xv. li. de trini. Non aliquis discipulorum christi dedit spiritumsanctum. Orabant quippe vt veniret in eos qui busmanum imponebant: non ipsi eum dabant. Quem morem in suis prepositis etiam nunc seruat ecclesia. Denique ⁊ Simon magus offerens apostolis pecuniā non ait. Date mihi ⁊ hanc potestatem vt dem spiritumsanctuz. sed cuicunq; impt imposuero man⁹. accipiat spiritumsancrum. Qꝛ nec scriptura supius dixerat. Uidens autez Simon q⁊ apostoli darēt spūmsanctuz. sed dixerat. Uidens aūt Simon q⁊ p impositionē manuū apostolorū dareť spūssanct⁹. Ecce his verbis ostēdit Augu. nec apostolos nec alios ecclesie plātos dedisse vel dare spiritūsanctū.

Dis. 14

Augu⁹.

Qꝺ ipe spūscūs q deꝰ est detur et mittit. Augu⁹.

Ambr.

Quod nō possunt dare spūmsanctuz. hic docet.

Et quod plus est non posse etiā dare dicit in eodē libro subdēs. De xpō scriptū ē q acceperit a patre pmissionē spūssācti. ⁊ effuderit. in quo vtraqs natura monstrata est humana. s. ⁊ diuina. Accepit quippe vt homo. effudit vt deus. Nos autē accipere q̄dem hoc donū possumus p modulo nostro Effundere vero sup alios nō vtiqs possum⁹ sed vt hoc fiat: deū sup eos a quo id efficitur inuocamus. His verbis expresse dicit nos spūmsanctū nō posse super alios effundere. i. alijs dare.

Quod videtur contrarium.

Sed huicuidetur cōtrariū quod aplūs ad Galathas. de se loquens ait Qui tribuit vobis spiritū ⁊ operatur virtutes in vobis. Ecce euidenter dicit se tribuisse spiritū. Sed intelligendū ē hec dixisse apostolum. non quia haberet potestatē ⁊ auctoritatē dandi spiritūsanctuz. sed quia ministerium habuerit in quo dabatur a deo spiritus sanctus. Ait enī augu. super eundē locū exponens illud apostoli verbuz. Ab apostolo predicata est eis fides. in qua predicatione aduētum ⁊ pīsentiā spūssancti senserant. sicut illo tēpore in nouitate inuitationis ad fidē etiā sensibilibus miraculis pūtia spūssancti apparebat. vt in actibus apostolorz legitur. Aperte hic ostendit quomō illis spiritum sanctū apostolus tribuerit. Nō vtiqs ipsum mittēdo in eos sed predicādo eis fidē xpi. quā illis recipientib⁹ q̄ spūssanctus in eis esset aliquibus signis visibilibus mōstrabat. Non ergo homines quantumcunqs sancti dare pīt spiritū sanctum.

Determiatio.

Ista est distinctio quartadecima. In q̄ magr̄ post q̄s egit de pcessione spūssācti eterna: incipit agere d̄ pcessiōe eius tpali. Et circa hoc duo facit. Nā pmo ostēdit spūmsanctuz a patre ⁊ filio simul tēporaliter pcedere. Secūdo q̄ spūssanctus datur psonaliter in suoz donorum cōmunicatiōe. Tertio q̄ a nullo alio nisi a deo datur instrumētali opatione. Primū facit a principio distinctiōis vsqs ibi. Sunt autē aliq. Secundo ab inde vsqs ibi. Hic queritur vtz ⁊ viri sācti. Tertiū vero ab inde vsqs ad finē istius distinctionis. ⁊ hec ē sīa magistri in hac distinctiōe in generali. In speciali sentētia magistri stat in trib⁹ propositiōibus. quarū prima est. Spūmsanctum a patre et filio simul pcedere tēporaliter cōceditur cuz in creaturaruz sanctificatiōe mittitur. Et pbatur sic. Nūdocūqs gratia spūssancti hoibus daf. tunc spūssanct⁹ a patre ⁊ filio mittit. ⁊ pcedere videf. sz omnis datio spūssancti creature facta ē tpalis. igit q̄n sic spūssanct⁹ daf vel mittit pcedit tēporaliter. vt dicit proposito pbāda. Tenet argu^m ⁊ maioz: sz circa minoris probōnem magr̄ sic pcedit in textu. Et pmo pōit geminā spūssācti eē processionē. s. eternā ⁊ tēporalē. Eterna ē q̄ ineffabilis ē qua a pīe ⁊ filio eternaliter ⁊ sine tpe pcessit. Tpalis ē q̄n spūssc̄us mittit ad sanctificādū creaturā rōnalez. Et subdit q̄ q̄n mittit ad sāctificādū creaturā: tūc pcedit a pīe ⁊ filio simul in illa eterna processiōe. Et hoc confirmat aucte Augustin. in fine pmi capli. Nō aūt gr̄e spūssancti collatio sit eius missio a pīe ⁊ filio tpalis vel ei⁹ tpalis pcessio: patz aucte Bede que hz in pncipio secūdi capli. Et tādez pcludit ex verbis beati augustini. q̄ dns bis spīmsācto dedit. semel post resurrectionē cuz insufflauit et dixit. Accipite spūmsāctū vt pz Joh. xx. capi. Secōdo post suā ascēsionē. s. in die penthecostes. Et hoc ad significādū duplicē dilectionē. s. dei ⁊ primi: quā. s. s. in nobis operat. Secūda ppō ē hec. Spūs daf psonaliter cuz suoz donoz distributiōe. Et pbatur sic. Ita spūssc̄us mittit ⁊ daf sicut in sacra scriptura hz exp̄ositionem sanctorum doctorum mitti ⁊ dari manifeste affirmatur. sed in sacra scriptura manifeste affirmatur dari cū donis. igitur propō vera. Tenet argumentū ⁊ maioz. sed minorē probās magr̄ in littera dicit quosdā errātes dixisse spūmsanctum nūqs personaliter dari hominibus. se d tm̄ gr̄am ⁊ dona ei⁹. Quod oñdit eē falsuz: inducens ad hoc auctoritates b. augustini ⁊ ambrosij. quibus aperte oñditur. quō spūssanctus tertia psona in diuinis per se in suis gratiaruz donis hominib⁹ mittit ⁊ daf. Tertia ppō ē hec. Spūssanctus a nulla creatura quātūcūqs fulgeat sanctitate cōferri pōt nisi instrumentaliter. Et pbatur sic. Si aliqua creatura quātūcunqs sancta ⁊ plata posset spīmsanctum conferre sequereī creatoreż a creatura pcedere. Patz hec seq̄la p hoc q̄ spirit⁹ sancti datio non ē aliud q̄z eius pcessio. vt dicit pma ppositio. Sz consequēs est falsuz ⁊ impossibile. igit illud ex quo sequit. sz hoc ē oppositū huius propositionis. igitur hec vera. Istaz rōnem magister insinuans in littera q̄rit. An viri sancti pīt dare spūmscm̄. Et dicit q̄ nō. qz si sic. tunc spūssc̄us procederet a creatura. quod confirmat per hoc q̄ nullibi legitur in p̄mitiua ecclesia: quādo viri erant sāctiores: q̄ dedissent spīm̄ sanctum. sz leguntur bene orasse p aligbus vt in quibus manus imponebant: recipent spūm sāctum. Et iō soluit obiectionē quādam quā vba apostoli videtur sonare ad Gal. iij. Qui tribuit vobis spīmsanctū. ⁊ opatur virtutes in vobis vel videtur aplūs dicē se spīmscm̄ tribuisse. q̄d magr̄ soluit dicēs. q̄ ad eius p̄dicationē datus fuit spūssanctus: ⁊ hoc nō est nisi instrumētaliter. vnde reliquit ppō tāqs vā.

Utrum spiritussanctus a se ipso detur.

Ic cōsiderādum est: cuz spūssanctus detur hominib⁹ a pīe ⁊ filio quod ē ipsuz tpaliter pcedere ab vtroqs vel mitti. vtrū ēt a seipso det. Si datur a se ⁊ pcedit vel mittit a se. Ad q̄d dicimus. q̄z spiritus sanctus. ⁊ deus est: ⁊ donum siue datum. ⁊ ideo dat ⁊ datur. Dat quidem inquantum deus. ⁊ datur inquantum donuz. Cum autē donatio siue datio spirit⁹ sancti sit operatio dei. ⁊ cōmunis sit ⁊ indiuisa opatio trium personaruz. donatur itaqs spiritussanctus nō tantuz a patre filio. sed etiam a seipso Unde august. in. xv. li. de tri. dicit. q̄ seipsum dat. Sicut inquit corpus carnis nihil est aliud q̄ caro. sic donum spiritussancti nihil ē aiud q̄ spiritussanctus. In tantum ergo donum dei est: in q̄ntum datur eis quib⁹ Di. xv. Augu⁹.

datur. Apud se autē deus est. ⁊ nemini datur qz deus erat patri ⁊ filio coeternus antequaz cuiq̄ daret nec qz illi dant ⁊ ipse datur: ideo minor est illis. Ita enī datur sicut dei donuz vt etiā seipsū det sicut deus. Non enim dici potest non esse sue potestatis. de quo dictū ē Spiritus vbi vult spirat. Ecce aperte dicit q̄ spiritussanctus seipsuz dat. Si enī spūssanct⁹ se ipsuz dare nō potest. ⁊ euz pater dare pōt ⁊ filius. pōt itaq̄ pater aliquid ⁊ filius: quod non pōt spiritussanct⁹. Item. Si pater ⁊ filius dāt spiritūsanctuz. nec ipse dat aliquid. ꝯ pr̄ opatur ⁊ filius: quod nō opat̄ spiritussanctus Dat ergo spiritussanctus seipsū. Si autē seipsuz dat. tunc ⁊ a seipō ꝓcedit ⁊ mittit̄. Quod vtiq̄ verum est. Nā ꝓcessio temporalis spiritussancti vel missio ipsius est donatio ⁊ ipa dei opatio. Procedit ergo spiritussanctus temporaliter a se: ⁊ mittit̄ a se qz dat̄ a se.

Non ē mirū si spiritussanctus dicit̄ mitti vel ꝓcedere a se. cū ēt filius dicatur mitti a se.

Ne autē mireris quod spiritusanctus dicitur mitti vel procedere a se. Nā ⁊ de filio dicit Augu. in. ij. li. de trini. q̄ nō tm̄ a patre missus ē sed ēt a seipso ⁊ a spiritusancto. querēs quō filius vel spiritussanct⁹ sit missus. cum vterq̄ sit vbiq̄ tanquā deus Naz vterq̄ inquit Augu. legitur missus. De spiritusancto. n. legit̄. Quē mittet pater in nomine meo. Et iteruz. Si abiero mittaz euz ad vos. Et filius de se dicit. exiui a patre ⁊ veni in munduz. Et apostolus dicit. Misit deus filiū suū. In ꝓpheta aūt scriptuz ē ex psona dei. Celū ⁊ terra ego ipleo. Itaq̄ vbi q̄z deus ē. vbiq̄z ergo ē filius: vbiq̄z ēt ē spiritussanctus. Illuc ꝯ missus ē filius ⁊ spiritussanctus vbi erant. Augu⁹.

Quō intelligenda sic missio vtriusq̄.

Quocirca querendum est quomodo intelligatur missio filii vel spūsancti. Pater enim solus inquit Augu. in codē nusquam legitur missus, sed filius ⁊ spūssanctus. Et de filio primo videamus quomodo missus euz apostolus dicat. Misit deus filium suum factum ex muliere: vbi satis ostendit eoipso missum filium quo factum ex mulere. Proinde mitti a patre sine spiritusancto non potuit. quia pater intelligitur misisse euz cum fecit ex femina. quod vtiq̄ non fecit sine spiritusancto. Ecce hic dicit filium missum a patre ⁊ spiritusancto. Augu⁹. ꝓ⁹ d̄ missiōe filij

Di. xv.

Augu⁹.

Quō a spiritusancto filius sit missus auctoritatibus confirmatur.

Et q̄ a spiritusancto filius sit missus. vt ait Augu. in eodem. auctoritatibus confirmatur. Ipē xp̄s dicit per Esaiam Nūc misit me dn̄s ⁊ spūs ei⁹. De hoc Ambro. in. lib. ij. de spūsancto. ita ait. Quis est q̄ dicit. Me misit dn̄s ⁊ spūs eius: nisi q̄ venit a pr̄e vt saluos faceret peccatores. i. xp̄s. ergo ⁊ pater filiū misit ⁊ spūssanct⁹. Idē in eodez. Datus ē a patre. vt Esaias dicit. Puer natus ē nobis: ⁊ filius datus ē nobis. Dat⁹ est audeo dicere ⁊ a spū. qz ⁊ spū missus ē. Dicit enīz filius dei. Spūs dn̄i sup me. propter qd̄ vnxit me: euāgelizare paupib⁹ misit me: predicare captiuis remissionē ⁊c. Quod cum de libro Esaie legeret. ait in euāgelio. Hodie cōpleta est hec scriptura in auribꝫ vr̄is. vt de se dictū esse signaret. Bene autem dixit sup me qz quasi filius hominis. ⁊ vnctus ē ⁊ missus ad predicādum. Nam scd̄m diuinitatē non sup xp̄m est spūs sed in xp̄o. Ecce his verbis ostendit Ambro. filium esse missum ⁊ datuz nobis. non tm̄ a patre. sed etiā a spūsancto. Ambr. Idem i eodem.

Qd̄ filius sit datus etiam a seipso.

Deinde ostendit esse datū etiam a seipō: ita dicens in eodē libro. Cū nō diffinitum fuerit ꝑ prophetā a quo datus est filius: ostenditur datus gratia trinitatis: vt ēt ipse filius se dederit. Ecce hic dicit q̄ filius se dedit: qz trinitas cum dedit. Si autem filius a se datus est: a se ergo missus est: ⁊ a se processit. Et hoc vtiq̄ verum est ⁊ concedi oportet: cuz eius missio sit diuina operatio.

Quod filius sit missus a se.

Quod autem a se mittatur Augu. astruit in li. ij. de tri. dicēs. Forte aliqs cogat vt dicamus etiaz a seipso missū eē filiū qz ⁊ Marie cōceptus ⁊ partus opatio trinitatis ē. Sed ingt aliquis quomodo pater eū misit. si ipē se misit. Cur respondeo querēs vt dicat quomodo eū pater sanctificauit. si ⁊ ipē se scificauit. Utrūq̄z. n. dominꝰ ait. Quē pater inquit sanctificauit ⁊ misit in hunc mūdum. Et alibi. Ego ꝓ eis sanctifico meipsuz Itē quero quomodo pr̄ eū tradidit: si ipē se tradidit. Utrunq̄z enī legit̄. Credo q̄ respondebit sī ꝓbe sapit qz vna voluntas ē patris ⁊ filij ⁊ inseparabilis opatio. Sic igit̄ intelligat illam incarnationē ⁊ ex virgine natiuitatē in q̄ filiꝰ intelligitur missus. vna eadēq̄z opatiōe patris ⁊ filij inseparabiliter eē factā non īde separato spiritusancto. ꝯ a patre ⁊ filio missus est idez filiꝰ. qz a patre ⁊ verbo eius factuz est vt mitteretur. id est incarnatus hominibus ap- Augu⁹.

pareret. Non enim missus est mutãdo locũ: quia in mũdo erat. Quapropter ⁊ pater inuisibilis vna cum filio secum inuisibili: eundez filium visibilem faciendo misisse eum dictus est. qui si ita visibilis fieret. vt cuz patre inuisibilis eẽ desisteret. i. si substãtia inuisibilis verbi in creaturam visibilem mutata ⁊ transiens verteretur: ita missus a patre intelligeretur filius: vt tantum missus non etiam mittens cũ patre inueniretur. Cuz vero sic est accepta forma serui. vt maneret incommutabilis forma dei. manifestum est q̃ a patre ⁊ filio nõ apparentibus factum sit. quod apparet in filio. i. ab inuisibili patre cum inuisibili filio: idẽ ipe filius visibilis mitteretur.

Sũmatim colligit que ex predictis astruunt

Ex predictis aperte non

stratur q̃ filius missus est a patre: ⁊ a spiritu sancto. ⁊ a seipo: ⁊ que sit ipa missio. s. incarnatio. i. q̃ factꝰ est homo: per quod visibilis apparuit: quod est opus commune patris ⁊ filii ⁊ spiritussancti.

Questio cur dicit a meipso non veni.

Sed ad hoc opponitur. Si

filius a seipo missus est: cur ergo ait: a meipo non veni. Ad hoc Augu. respondet in. ii. li. de trini. dicens. hoc dictum eẽ scõm formam serui. scõm quam non venit vt mitteretur. i. non est operatus incarnationem sed secundũ formam dei.

solutio.

Utrum semel tantũ missus sit filius an sepe.

Hic queritur vtrum semel

tãtum missus sit filius. an sepe mittatur. Si enim missio filii ipsius tantum incarnatio est cum semel tantum incarnatus sit: ⁊ semel tantum videtur missus. Ac si sepe mittitur: est ⁊ alia eius missio q̃ incarnatio. Sed que est illa. Nunquid eterna genitura missio eius dicẽda est: an etiam alia missio querenda est.

Qõ duobus modis dicitur filius mitti.

Ad quod dicimus q̃ duo

bus modis dicitur filius mitti preter illã eternam genituram que ineffabilis est. secundum quam etiam missus posset dici vt videtur quibusdam. sed melius ac verius secundum eam dicitur genitus. Preter eam ergo duobus modis dicitur mitti. s. vel cum visibiliter mũdo apparuit. carne indutus. vel cum se in animas pias sic trãsfert: vt ab eis percipiatur ac cognoscatur. Hos duos missionis modos aperte Augu. distinguit in. iiii. lib. de trinita. dicens. Non eoipo. q̃ de patre natus est missus: dicitur filius. sed vel eo q̃ apparuit huic mundo: verbum caro factũ. Aũ dicit. A pre exiui: ⁊ veni in mundum: vel eo q̃ ex tempore cuiusdam mente percipitur. sicut dictuz est

Augu⁹.

de sapientia. Emitte illam de celis sanctis tuis ⁊ sede magnitudinis tue: vt mecuz sit: ⁊ mecuz laboret: id est doceat me laborare. Et tũc vnicuiq̃ mittitur: cum a quoq̃ cognoscitur. atq̃ percipitur: quantum cognosci ⁊ percipi potest. pro captu vel proficientis in deum vl̃ perfecte in deo anime rationalis.

Qõ fm alterũ semel: fm alteruz sepe. sit missus: ⁊ fm alterum vt sit homo ⁊ fm alterum vt sit cum homine.

Ecce dissicti sũt duo modi

missionis filii: ⁊ scõm alterum semel. tm̃ missus est dei filius. secundũ alteruz sepe missus ẽ. ⁊ mittit̃ quotidie. Nã scõz altez missus ẽ vt sit hõ. qõ semel tm̃ factum est. Scõm alterum vero mittit̃ vt sit cũ hoie quomõ quotidie mititur ad sanctos ⁊ missus est etiam ante incarnationẽ ad oẽs sanctos q̃ ante fuerunt ⁊ etiã ad angelos. Unde augu. de filio. i. de sapientia patris loquens in. iiij. lib. de trinitate ait. Aliter mittitur sapientia visit cũ homine aliter missa est vt homo In animas enim sãctas se transfert. ⁊ amicos dei ⁊ prophetas cõstituit sicut implet etiaz sanctos angelos. Sed cũ venit plenitudo temporis: missa est non vt impleret angelos. nec vt esset angelus. nec vt esset cũ hominibus vel in hominibus vt antea in patribus erat ⁊ in prophetis. sed vt ipsum verbum fieret caro. i. homo.

Augu⁹.

Quod secundum alterũ modum dicitur missus in mundũ. secundum alterum non.

Pretereanotandumestqd

cum his duobus modis mittatur filius fm alterũ dicitur missus in mundũ. secundũ alterũ vero non. Eo enim modo missus dicitur in mundum quo visibilis mundo apparuit. Aũ augu. in eodẽ li. ait Cum ex tempore cuiusquã mente percipit̃. mitti quidez dicitur. sed non in hunc mundũ. non enim sensibiliter apparet. i. corporeis sensibus p̃sto est. Nã ⁊ nos secundum q̃ mente aliquid eternum capimus: non in hoc mundo sumus. ⁊ omniuz iustorum spiritus etiam in carne viuentium inquantum diuina sapiunt non sunt in hoc mundo. Ex predictis liquet: q̃ preter ineffabilem genituram duobus modis mittitur filius. s. cum visibiliter apparuit vel inuisibiliter ptrcipitur mente.

Augu⁹.

Cur pater non dicitur missus cum ab aliquo cognoscitur vt filius.

Hic queritur cur pater non

dicitur missus: cum ex tempore a quoquam cognoscitur sicut filius. Ad quod dicimus:

quia in eo est principij auctoritas: que nõ habet de quo sit. a quo filius est ⁊ spiritussanct⁹.

Augu⁹. ¶Pater enim est vt ait August. in eodez libr. principium totius diuinitatis: vel si melius dicitur deitatis. q̃ principium est filii ⁊ spiritussancti. ¶Nam vt ait aug. in eodem. Si voluisset etiam deus pater per subiectam creaturã visibiliter appareret: absurdissime tamen aut a filio quem genuit. aut a spiritusancto qui de illo procedit: missus diceretur. Congruenter autem ille missus dicitur qui in carne apparuit. misisse autẽ ille q̃ in ea nõ appparuit.

¶Putauerunt quidam filium ⁊ spiritumsanctuz minores fuisse patre. quia missi dicũtur.

¶Ideoqz putauerũt quidaz hereticiꝫ cum pater non sit missus. sed filius spiritussanctus patrem eẽ maiorem: ac filium minorem eẽ ⁊ spiritumsanctum. atq̃ patrem quasi maiorem misisse vtrunq̃ quasi minorẽ

Augu⁹. ¶Quod aug. improbat in. iiij. libr. de trinitate illis contradicens. ¶Non ideo inquit arbitrãdum est minorem esse filium q̃ missus est a patre. nec ideo minorem spiritumsanctum. q̃ ⁊ pater eum misit ⁊ filius. Siue enim propter visibilem creaturam: siue potius propter principij auctoritatem vel commendationem: nõ propter inequalitatem vel imparilitatem vt dissimilitudinem substantie in scripturis hec posita intelliguntur. ¶Non ergo ideo dicitur pater misisse filium vel spiritumsanctum q̃ ille eẽt maior ⁊ illi minores. sed maxime propt auctoritatem principij commendandam: et quia in visibili creatura non sicut ille apparuit. Ecce ostensum est que sit missio filii: ⁊ quibus modis mittatur.

¶Reterea diligenter ⁊c. Circa istam. i. 4. distinctionem ⁊. i5. vbi magister agit de ꝓcessione tẽporali spiritussancti queritur vnũ Utrum quelibet persona diuina mittat quãlibet psonaꝫ ⁊ mittatur. Videtur q̃ sic. quia quicquid est essentiale in diuinis conuenit tribus. ¶Missio taꝫ actiua q̃ passiua est quid essentiale deo quia dicit respectũ ad creaturas. respectus autez ad creaturam cõmunis est tribus. Quod autem tam mittere q̃ mitti dicat respectũ ad creaturam probatur quia dicitur de deo ex tempore nihil autez dicit de deo ex tempore nisi quod dicit respectum ad creaturam. Item in Joh. de patre dicit saluator ⁊ de seipso. ad eũ venim⁹ ⁊c. g̃ pr̃ẽt venit tpaliter ad aliquem ꝫ venire dic aliquẽ effectum trinitatis. ergo videtur q̃ pater possit mitti a tribus personis sicut filius ⁊ spiritus sanctus. Item secundum Augu. ad dardanum quelibet persona dat ⁊ datur. ergo pari ratione mittit ⁊ mittitur. Contra. Augu. 4. de trini. c. 20. Sed pater cuz ex tempore a quoq̃ cognoscitur non dicitur missus non enim habet de quo sit aut ex quo ꝓcedat. Adhoc etiam adducit magister auctoritatem Augu. in littera.

¶Inista questione videtur esse opinio magistri q̃ mitti non conueniat tribus sed tantum duabus personis procedentibus. quia secũdum Augu. nulla persona mittitur nisi que habet aliam de qua sit secundum hoc mitti dicit respectum ad creaturam tamen connotãdo respectum processionis eterne. sed mittere est cõmune tribus secundum magistrum. quod probatur per auctoritatem Augu. 2. de trinitate capitulo. 8. vel. 2. vbi dicit Augu. de filio proinde mitti a patre sine spiritusancto nõ potuit. Et probat quia pater intelligitur misisse euz secundum q̃ fecit eumer femina quod non fecit pater sine spiritusancto. ergo spiritus sanctus missit filium. Et constat q̃ seipsummet misit: sicut habetur ab Augu. in eodem capitulo ergo mittere conuenit cuicunq̃ persone. Et hoc probat magister per rationem. quia alias aliquid efficeret vna persona trinitatis quod non alia. cum mittere sit effectum aliquem extra creare. Contra istam opinionem potest argui. Si mitti importat aliquo modo duplicez respectum eternum ⁊ temporalem cum non dicat respectum nisi ad eum cui mittitur vel ad mittentem patet q̃ primus est communis tribus. quia est respectus rationis ad extra. secundus aut est realis aut rationis. si rationis g̃ potest eẽ in p̃ie respectu sui sicut p̃ põt dari ⁊ dare. ¶Nõ. n. repugnat p̃ri mitti ꝓpter respectũ rationis tñ. Si mittti dicat respectũ realẽ tñ ad mittentẽ puta ꝓcessionẽ a mittente igit mittere non est eẽntiale. quia tunc spiritus sanctus nõ mitteret filiũ cũ nõ ꝓducat euz. ¶Preterea. mittere ⁊ mitti videnť idẽ significare diuersimode quantũ ad modos grãmaticales igit si vnũ ꝓnotat aliquẽ respectũ ad intra reliquũ ꝓnotabit. Si igit mitti ꝓnotat ꝓduci. igit mittere ꝓnotat ꝓducere. Et ita neutrũ est mere eẽntiale. vel si vnũ nõ cõnotat respectuz ad intra nec reliquũ sed tñ respectũ ad aliquid extra. Et ita vtrũq̃ erit cõmune trib⁹. Et hoc ẽ q̃ sic breuiter põt argui. Si mitti icludit ꝓduci. g̃ mittere icludit ꝓducere g̃ spirit⁹ sanct⁹ nõ mittit filiũ. q̃ nõ ꝓducit eũ. ¶Preterea mittere ⁊ mitti videnť dicere relatiões oppositas. g̃ si mittere nõ icludit ꝓducere nullo mõ correlatiuũ icludit correlatiuũ ꝑña ꝑz ꝑ ꝫ q̃ acceptis duab⁹ correlatiõib⁹ sicut p^{m} se hz ad z^{m} ⁊ 2^{m} se hz ad 4^{m} ⁊ e⁹ sz mittẽ ⁊ mitti dñt correlationẽ ⁊ ꝓducẽ ⁊ ꝓduci g̃ si p^{a} q̃ mittit ꝓducat mittere erit ꝓducere.

¶Videtur ergo aliter posse dici ad qõem. ¶Manifestũ est. n. ꝑm intentionẽ Augu. 4. de tri. c. i7. q̃ pat nõ dr̃ missus g̃ oz q̃ mitti cũ hoc q̃ dicit respectu ad extra cõnotet ꝓcessionẽ ad ad intra. Et tũc rõnabile vr̃ ꝓsimiliter dicere de mittere q̃. sz dicat ꝓncipaliter respectũ actiõis actiue ad extra tñ cõnotat respectũ ꝓductiõis actiue ad intra. ⁊ sic neutrũ est mere eẽntiale sz mitti tñ cõuenit psone ꝓducte ⁊ mittere tñ psone ꝓducẽti. Et ita sũt due psone mittẽtes. s. pr̃ ⁊ filius. ⁊ due tñ misse. s. filius ⁊ spiritus scũs. ¶Nec aliq̃ psona seipsaz mittit nec ꝓducta ꝓducentẽ. ¶Qui⁹ simile põt hr̃i in alio nã pr̃ dr̃ per verbũ creare. Et posset cõcedi filiũ creare per. s. s. nõ aũt sic e⁹. vbi creare p filiũ nõ dicit absolute actiõez ad extra. sz actiõez auctoritate. ⁊ in ꝫ ꝓnotat ꝓductionẽ actiuã in operãte respectu illius psone per qnã q̃si auctoritatiue operať. Ita posset dici q̃ mittere personam ẽ opari per eam. ⁊ ita opari effectum cum illa persona p modũ auctoris dantis illi psone actionez: quod tñ cõuenit ꝓducẽti respectu persone ꝓducte. Et mitti diceret idẽ quod ẽ sub auctoritatiue operari virtute persone mittẽtis: qõ non est nisi quando psona operans accipit ab alia virtutem agẽdi. Et tunc ad illud quod m gr̃ adducit ꝓ se. de augustino. q̃. s. s. mittit filium: ⁊ q̃ filius mittit se. posset exponi primo primuz de filio incarnato nõ de filio vt incarnãdo. quõ Ambrosi⁹. in. z. li. de. s. s. c. 2. vel. 3. dicit q̃ spũs domini misit filiũ sicut legitur Esaie. 6i. Spũs domini super me. ⁊c. bene dicit Ambro. spiritus do-

mini misit me ad ꝓdicādū: q; quasi filius hominis est missus ⁊ vnctus. nā ꝑm deitatem non super xp̄m est spiritus. s. sed in xp̄o. ergo illa auctoritas esa. que dicit xp̄m esse missuz a. s. s. intelligit de xp̄o hoie nō aūt de missione verbi eterni incarnandi. Silr possz exponi illa auctoritas que dicit q̄ filius misit se. Ad argumentū etiā magistri posset dici q̄ ꝑña nō valet q; ꝓmutat qualiter in quid. nō. n. sequit fili⁹ nō opatur per filiū sicut pater ꝑ filiū. g̃ pater aliquid operat qō non filius. sed sequit g̃ aliquo mō alio operat pat quō non operatur filius. q; auctoritative: est ⁊ hoc verū. Jta etiā si pater mittat filiuz ⁊ nō filius se debet inferri q̄ auctoritas agendi effectū in creatura ē in patre ⁊ nō in filio. ⁊ hoc est verū.

Licet aūt hec via videat ꝑbabilis tñ quia auctoritates Augu. videnť sonare nō tñ de xp̄o hoie misso sz̄ ō verbo eo misso: quia incarnando sicut ipse dicit. intelligitur missio ip̄i incarnatio ideo pōt teneri opinio magistri. hoc mō ꝑm Augu. 4. de tri. c. 17. vel. 20. cum ex tempore cuiusq̄ ꝑfectus mente cōcipiť mitti quidē diciť. Et planius ībidē paulopost. mitti est filio cognosci q̄ a ꝑre sit. Jta spūm sanctū mitti a filio est cognosci q̄ ab illo ꝓcedat mitti g̃ manifestari personā ꝓcedere ⁊ ꝓnotat personā ꝓcedere nec ꝓuenit oibus ꝑsōis. q; nō oēs ꝓcedūt ⁊ mittere ē manifestare ꝑsonā ꝓcedere ⁊ cōuenit oibus hoc. n. manifestare ē mere cōe. q; tota trinitas manifestat personā ꝓcedentē ꝓcedere sed manifestari personā ꝓcedere cōnotat personā ꝓcedentē.

Et si ista sūt tibi significata istoꝝ vocabuloꝝ. q; significata accipiēda sūt ex vsu auctorū: sequit q̄ mittere sit mere eēntiale ne ꝓnotat respectū realē etnū in mittēte. Sz mitti ꝓnotat respectū realē etnū i ꝑsona missa quatenꝰ manifestat eiꝰ ꝓcessio eterna. Et posset quidē aliō vbū imponi qō significaret manifestare ꝑsonā ꝓducere. ⁊ eiꝰ passiuū qō significaret manifestari ꝑsonaz ꝓcedere ⁊ illō acctiuū cēt cōe tribꝰ ꝑsonis. passiuū tñ ꝓpterz duabꝰ ꝑsōis q̃ ꝓducūť. Scōz ībad argumēta q̃ sūt ꝯ opi magistri. Ad ꝑmū dico q̄ mitti dicit respectū rōnis ad mittētez formaliter sed ꝓnotat respectū eternū. nō qdē ad mittētez q; mittēs sz ad aliquē idistincte vñ hec ꝓpō ē negāda q̄ mitti nullū respectū dic̄ nisi ad eū cui mittiť vl ad mittētē si intelligatur inquantuz mittens ⁊ hoc tam de ꝑncipali significato q̃z de ꝓnotato. dicit enim cōnotādo respectū ꝓcedentis ⁊ hoc ad ꝓducens non inquantum mittens. q; etiā aliqua persona mittēs pōt esse ñ ꝓducēs lz sp ꝓducens sit mittēs. Ad ⁊ᵐ ꝓcedo q̄ actiuū ⁊ passiuū significāt idē sub alio ⁊ alio mō grāmaticali sed aliquid idez potest esse cōnotatuz in vtroq̄ qō non diuersificatur penes istos modos. Manifestare quidez ⁊ manifestari que ꝑncipaliter importantur diuersificanť penes illos diuersos modos sed nō ita hoc qō ē ꝑsona ꝓcedere: illud. n. ē qō cōnotať vnifor̄miter tā ꝑ actiuū q̃z per passiuū. Exemplū huius in alijs. scio ignē calefacere ⁊ sciť ignē calefacere. lz hec sit variatio grāmaticalis q̃z tū ad scire ⁊ sciri nō tñ q̃z tuz ad illō qō notať eē terminus ipsius scire. illud enī vnifor̄miter se habet vtrobiq̄z. Et si poneret vnū actiuuz ad significādū hoc totū scire ignez calefacer̄ suū passiuū nō cōnotaret sciri ignē calefieri sz tñ ipm sciri ꝑ modū passiui ⁊ illud aliud ꝓnotaret ꝑ modū actiui. Et ībꝰ ad illā cōfirmationē mittere ⁊ mitti sē correlatiua q̃z tū. s. ad formalia significata. ⁊ vtrūq̄z dic̄ ꝑ se respectū rōnis tñ vnū istoꝝ ꝑt includer̄ vt ꝓnotatū aliqō extremꝰ relatōis ⁊ reliquū nō includere correlatiuū illiꝰ sicut in exēplo posito apparet q̄ illud vbū sic ipositū includeret calefacere ⁊ tamen verbū passiuuz correspondens sibi non includeret hoc quod est calefieri

Ad argumenta ꝑncipalia. Ad ꝑmū dico q̄ non oē dictum de deo ex tpe est cōe tribus qñ importat nō tñ respectum ad creaturā: sed cū hoc ꝓnotat respectū intrinsecū sicut ē de mitti. Ad ⁊ᵐ ꝓcedo q̄ ꝑ venit innuisibiliť ⁊ inhabitat. sz tñ nō dr̄ mitti. q; nō hz de quo fit. nō. n. manifestať ꝓcedere nisi ꝓcedat. tñ mānifestari pōt absolute vel manifestari q̄ ꝓducat. sed manifestari sic nō notať per mitti. Ad ʒᵐ cōcedo q̄ quelibet ꝑsona dat quālibet q; dare est liberaliter cōicare. quelibz aūt ꝑsona seipam cōicat. liberaliter voluntate vt sui est. Nec sequitur ex hoc q̄ quelibz mittat quālibet. qō iam ꝑz q; dare non includit talē respectum intrinsecum. qualem includit mitti.

Jsta est distinctio quīdecima. In qua magr̄ post qz̄ egit de ꝑncipio tpalis ꝓcessionis. s. qua datur a patre ⁊ filio. ⁊ suo modo a viriš sanctis. Nic inquirit vtruz a seipso deť vel mittať. Et circa hoc tria facit. Nam ꝑmo inqrit. vtrum spiritussanctꝰ a seipo mitti dici debeat. Scōo qualiter mitti a filio ꝓuenit: determinat. Tertio ꝑcz nō posse dici missuz insinuat. Primuz facit a ꝑncipio vsq; ibi. Quocirca querēduz ē. Scōm ab inde vsq; ad fīnē distinc. Et hec est sentētia magistri in generali. Jn spāli sentētia mgr̄ stat in tribus ꝓpōnibus. q̃z ꝑma est. Spūssanctus sāctificandō creaturā nō solū a ꝑre ⁊ filio. sz̄ et a seipso tpaliter mittiť ⁊ ꝓcedit. Et ꝓbatur sic. Opera trinitatis. s. patris ⁊ filij ⁊ spūssancti. adextra sūt indiuisa sed ꝓcessio ⁊ missio ad sāctificandū creaturā est opus trinitatis adextra. g̃ est a tota trinitate. ⁊ ꝑ ꝓns nō solus a ꝑre ⁊ a filio sed ēt a spūsancto. s. a seipo vt dicit ꝑ positio. Huius rōnis sniam magr̄ explicat in textu q̃ rendo. an spūssanctus ēt mittitur ⁊ dať a seipo. Et dicit q̄ sic. Nam ipe spūssc̄us deus est ⁊ donū ē. ⁊ ideo dat ⁊ dať. dat inquātum deꝰ. ⁊ dať inquātū donū est Et postea cōfirmat sentētiā. s. q̄ spūssanctus mittať ⁊ detur a seipo tripliciter. Primo per hō q̄ opa trinitatis adextra sunt indiuisa. Secūdo ꝑ hoc q̄ qcquid pōt facere vna ꝑsona adextra: pōt ⁊ alia. si g̃ pōt pater dare ⁊ mittere spñscūm: sequit q̄ ipe spūssanctus ēt seipm pōt mittere ⁊ dare. Tertio ꝑ simile de filio de quo dicit beatus Aug. in. ij. de tri. q̄ non tñ missus a patre ⁊ filio. sed ēt a seipo. igit ⁊c. Secūda ꝓpositio est hec. Nec filius nec spiritus sanctus est minor patre. nō obstante q̄ pater nō potest dici missus. qualitercunq; etiaz mundo appareat. Et ꝓbatur sic. Ille nunquā conuenienter missus dici poterit qui nunq̃z ab alio ꝓcedit: sed omnis ꝓcessionis est auctor ⁊ principium sed ex quo talis est pater in diuinis: patet veritas ꝓpositionis. Jstam rationem explicās magister que-

rit quare pater nō dicitur missus. Et nīdet q̄ ꝓpter auctoritatē fm quā pater a nullo est: ideo nec mitti potest. Et per hoc excludit errorez quorūdam hereticorum dicentium filium ⁊ spiritumsanctum eē inferiores patre: eo q̄ illi duo mittuntur ⁊ pater non. Nō probat esse falsum auctoritate beati augustini. Et sic terminatur sententia huius distinctionis.

De missiōe spirituſſancti que fit duob⁹ modis. visibiliter ⁊ inuisibiliter.

Di. 16.

Hanc de spiritu sā

cto videndus est pter illā mesfabilez ⁊ eternam ꝓcessionem qua ꝓcedit a patre ⁊ filio. ⁊ nō a seipō: q̄ sit ei⁹ tpalis ꝓcessiō: que dr̄ missio siue datio. Ad quod dicimus: quia sicut filius duob⁹ modis dr̄ mitti: vno quo visibiliter apparuit. altero quo inuisibiliter castis mētibus ꝓcipitur. Ita ⁊ spūſſanctus a patre ⁊ filio aca seipō duobus modis procedere siue mitti siue dari dr̄. vno visibiliter. altero inuisibiliter. Datus est enim visibilis creature demonstratione. sicut in die penthecostes aliisq̄ vicibus. ⁊ datur quotidie inuisibiliter illabendo mentibus fidelium.

Prius de illo modo missionis qui fit visibiliter agit.

Et primo agamus de illo

missionis modo q̄ fit visibili specie. De hoc

Augu⁹. Augu in. ii. lib. de trinita. ita ait. In ꝓmptu est intelligere de spūſcto: cur missus ⁊ ipe dicatur. Facta est. n. quedaz creature species ex tempore in qua visibiliter oſtderetur spūſſanctus siue cum in ipm dñm corporali specie columbe descēdit. siue cū in die pēthecostes factus ē subito de celo sonus q̄si ferret̄ flatus vehemēs. ⁊ vise sūt illis ligue diuise sicut ignis q̄ ⁊ isedit sup vnūquēq̄ eor. Hec opatio visibiliter exp̄ssa ⁊ oculis oblata mortalibus: missio spūſci dicta ē: nō vt apperet eis ipsa sba. q̄ ⁊ ipse inuisibilis ⁊ incōmutabil'ē: sicut p̄ ⁊ filius: sz vt exterioribus visis corda hoīum cō mota a tpali manifestatiōe veniētis: ad occultaz eternitatez semp p̄ntis cōuerterent̄. Ecce his ỹbis apit augst. illū modū missionis q̄ visibiliter exhibeb̄. cū tñ ipe spūs in sui nā nō videatur. q̄ nec in illis creaturis magis erat q̄ in aliis: sed ad aliud. In illis enī erat vt p eas ad homines veniens oſtderetur eē in illis ad quos ille creature venieb̄t. Nō. n. spūſcūs tpali motu tūc venit vel in homines descēdit sz p tpalez motū creature significata ē spūalis ⁊ inuisibilis spūſci infusio. Et vt aptius dicā p illū modū missionis spūſci corporaliter exhibitū. monstrata est spūalis ⁊ interior missio sanctispūs. siue donatio de qua agendus est. Cū filius sit minor p̄e scdz formā creatā i qua apparuit: cur nō ⁊ spūſcūs similiter.

Sed prius querendum est.

cum filius dicatur minor patre secundz missionē quam in forma creat apparuit cur ⁊ spiritusſanctus non dicatur ſimilit minor patre cum in forma creata apparuit. Nam de filio q̄ minor sit patre: secūdum formam qua missus apparuit aperte ostendit Augustinus in quarto li. de tri. dicēs. Audiſſit de⁹ filiuz suum factum ex muliere. factum sub lege. vsqz adeo paruum vt factum eo itaque missum: quo factuz. Fateamur ergo factum minorem. ⁊ in tā tum minorem inquantum factum. ⁊ in tantū factum inquātum missum. Ecce habes: quia filius inquantum est missus id est factus. minor est patre. Cur ergo spirituſſanctus nō dicitur patre minor: cum ⁊ ipse creaturā assum pserit i qua appuit. Quia aliter spiritus assūpsit creaturam in qua apparuit. aliter filius. Nam filius accepit per vnionē. spiritus vero non. Filius enim accepit hominem ita vt fieret homo. Spiritus vero sanctus non ita accepit columbam vt fieret columba. De hoc augu. in. ij. li. de tri. ita ait. Ideo nuſquam scriptum est q̄ deus pater maior sit spiritu sancto: vel spirituſſanctus minor patre. quia non sic est assumpta creatura in qua appareret spirituſſanctus. sicut assumptus est filius hois. in qua forma ipſius dei verbi persona presentaretur. non vt haberet verbum dei sicut alij sancti sapientes. sed q̄ ipsum verbuz erat. Aliud est enim verbum in carne. aliud verbum caro i. aliud ē verbum in homine. aliud verbuz homo. Caro enim pro homine posita est in eo q̄ ait verbū caro factū est. Non ergo sic assūpta est creatura in qua apparuit spiritus sanctus: sicut assumpta est caro illa ⁊ humana forma ex virgine maria. Non enim columba vel illum flatum vel illum ignem beatificauit. sibiq̄ in vnitatez persone cōiunxit in eternum. Ex predictis aperte ostensum est secūdum quid filius dicatur minor patre ⁊ quare filius dicatur minor patre. ⁊ nō spūſcūs.

de filio probat.

Augu⁹.

Augu⁹.

Quod filius secundum q̄ homo factus ē non modo patre. sed spirituſancto. ⁊ etiā a seipso minor est.

Notandum autē quod filius secundum q̄ homo factus est: non tantū patre: sed spirituſancto ⁊ etiaz seipso minor dicitur. Et quod etiam seipō minor dicatur secunduz formam serui: August. ostendit in primo li. de tri. dicens: Erauerunt homines ea que de xp̄o secundum hominem dicta sūt ad eius substantiaz que sempiterna est transferētes. sicut illud quod de ipo dominus ait. Pater maior me est. quod propter formaz serui veritas dicit secundum quem moduz etiam seipso minor est filius. Quō enim nō etiaz seipso minor factus est q̄ seipm exina-

Augu⁹.

niuit formam serui accipiens. Non enim sic accepit formam serui. vt amitteret formam dei. in qua erat equalis patri. Jn forma ergo dei vnigenitus patris equalis est patri. Jn forma serui etiam seipso minor ē. Nō ergo in merito scriptura dicit vtrūq; .s. & equalem patri filium & patrem maiorem filio Illō enim propter dei formam. hoc autem per formam serui intelligitur. De hoc eodem in secundo li. de trini. augu. ait. Dei filius ē equalis patri secundum dei formam in qua est & minor patre secundum formaz serui quam accepit in qua non modo patre sed etiaz spiritu sancto. nec hoc tantum: sed etiā se ipso minor inuentus est. Propter quod vt idem in li. cōtra Maximinum ait. Non tantum patre: sz etiam seipso & spiritusancto minor factus est & etiam minoratus paulominus ab angelis. Est ergo dei filius. vt ipse ait in .j. li. de tri. deo patri natura equal' habitu minor .i. in forma serui quam accepit. His auctoritatibus ostenditur aperte filius secundum formā serui minor patre & seipso & spiritusancto.

Hilarius aliter dicit. .s. q; pater sit maior nec filius tamen minor.

Hylarius autem dicerevidetur q; pater sit maior filio nec tamen filius minor patre. Pater enim dicitur maior ppter auctoritatez. quia in eo ē auctoritas generatiōis: secunduz quam dicit. pater maior me est Et apostolus. Donauit ei nomen qd̄ est super omne nomen. Cuz ergo ait. Pater maior me est. hoc est ac si diceret donauit mihi nomen. Si ergo inquit Hylarius in .ix. li. de trinitate donantis auctoritate pater maior est. nūquid per doni confessionē filius minor est. Maior itaque donans est sed minor iā non est cui vnuz esse donatur. Ait enim. Ego & pater vnuz sumus. Et non hoc donatur iesu vt cōfitendus sit in gloria dei patris: minor patre est. Si autez in ea gloria dei donatur esse qua pater est. habens & in donātis auctoritate. quia maior est & in donantis confessione. quia vnū sunt. Maior itaq; pater filio est. & plane maior. Cui tantū donat eē q̄ tus est ipse. cui innascibilitatis eē imaginem sacrō natiuitatis impartit. quā er se in forma sua generat. Audisti lector quid super hoc dicat hylarius. cuius verba vbicunque occurrerint: diligenter nota. pieque intellige.

Jrca distinctionem 16. queritur vtrū cōueniat spirituisancto missio visibilis. videt q; nō. Aug. 4° de trini. ca. 9. & ponitur in lra. fateamur filiū minorez factū: & intantuz minorē inq̄tuz factū: & intantū factū inquātum missuz. igit filius est hic qui est sic missus visibiliter. q; de illo ibi loqtur. q; sic est minor: igit si spūssc̄us sic mitteret a patre et filio esset minor patre & filio. qō non cōceditur. Itē si spūssc̄us mitteretur visibiliter: aut cōcurrit cuz ea missione reuelatio interior aut nō: si non. frustra fierz missio exterior in aliquo visibili signo. q; tunc ad nihil esset vtilis. Si autez cōcurrat reuelatio interior tunc frustra fieret missio vel apparitio exterior visibilis. q; tale signum sensibile exterius distraheret a reuelatione interiori: cū occupatio circa exteriora distrahat intellectū ab interiori cōsideratiōe. Cōtra est magister in lra: & allegat Aug. & Joānem .14. ca. Cū venerit ille paraclytus veritatis. Et iterū ibidē si enim abiero mittā vobis eū vbi loquit̄ de missione tpali. Respondeo. cū psonā mitti sit eaz manifestari pcedere: vt pz alibi qōne precedēte & missio passiua visibilis est. cū signo sensibili cognosci personaz procedere: quod qdem signuz oportet eē cōueniens ad manifestandū suā processionē. q; cuz spūssanctus pōt manifestari procedere signo sensibili cōueniente sue processiōi. sequit̄ q; spūssanct⁹ poterit visibiliter mitti. De missiōe vero sensibili filij que fuit p incarnationē dicetur in tertio libro. Ad primam rationem dicendū q; non ē simile. q; spūssc̄us non vnit sibi nām signi sensibilis quo ipsi⁹ pcessio manifestetur & ideo nō oz q; illa que cōueniūt nāe talis signi q; conuēiāt spūsc̄ō. sz fili⁹ vniuit sibi nām hūanaz in vna psona. & ideo que dicūtur de ista natura vere dicūtur de diuino supposito substantificante illam naturam vnde filius potest dici minor patre ratione nature assumpte: non sic autem spiritussanctus. quia nō habet in tali natura esse speciali mō nisi sicut in signo. Et concedo q; frustra essz reuelatio exterior nisi concurreret illustratio intēior & reuelatio talis. quia illa apparitio exterior non ē nisi quoddam signum simile representans tale significatum in institutione humana ad placitum & non ex natura que eque posset quantum est ex se aliud significare sicut illud si placeret nisi instituenti. & si non esset reuelatio interior non cognosceretur per talem apparitionem exteriorem. non enim potest signum sensibile ex institutione cognosci quod significet ex ratione representantis vel representati. nisi cognoscatur representatum per representatiuū. Ad pbōnē dico q; intellect⁹ distrahat̄ ab intelligēdo qū occupat̄ sēs⁹ circa sua sēsibilia: alia a suo intelligibili. q; tūc paz intelligit. q; sic pot̄ seinuicē impediūt. nec mutuo se iuuāt: in actibus tū qū sēsus occupāt̄ circa singlre sēi⁹ cui⁹ vle p ipēz intelligit: vt vz qū sēsus sētit illō obz qō fātasiat & intel⁹ intelligēs ñ distrahit̄ tūc intel⁹ maxime ꝓfortat̄. q; tūc po⁵ circa idē obz sibi admīstrāt eius pūtiā vt a q̄libz fm ei⁹ ꝓportionē apphēdat̄. h pz in ex⁹ qū volumus colere xp̄z & passiōez ei⁹ ꝓpati facilius cā ꝓtēplamur si imaginē crucifixi frequēti⁹ intuemur. & ex tali intuitiōe talis spes & fantasia generat̄. & hoc totū cit mō propter ordinē naturalē potētiarum primaz in agendo propbete non erāt distracti per sensibilia vt eos sensibilia multū iuuarēt ad pphetiam: q; nō erāt eis cōuenientia: nā talia parum faciunt ad reuelationez q̄ē de his que nec oculus vidit nec auris audiuit &c. q̄ omnibus enarrare nō licet fm apostoluz circa tū aliquod sensibile eis pūens in imaginatiōe cōiter erant prophete intenti. q; vt cōiter omnes prophete erāt multum imaginarij. patet per Aug. 12. super Geñ. &c. Quare. &c.

Jsta ē distinctio sedecima

In qua mgr̄ postq̄z egit de pcessiōe spūssancti tpali. incipit agere de missiōe ei⁹ visibili. Et circa h tria facit. Nā primo oñdit spūsc̄ūm esse visibiliter missum. Secūdo subdit qualiter visibiles missiones filij & spūssancti se habeāt ad inuicez. Tertio subiūgit

qualiter filius ⁊ spūs scūs ꝑm istas missiones se habeant ad ꝓiem. ℙrimū facit a ꝓncipio distinctionis vsqz ibi. Sz ꝑus querendū ē. Scōā ab inde vsqz ibi ℍylarius aūt dicere videt. Tertiū vo ab inde vsqz ad finē distinctionis. In spāli vo sīa magri stat i tribus ppōnibus. q̄rū ꝓma est hec. Spūs sanct⁹ ad modum filij ē missus dupliciter. s. visibilr ⁊ inuisibilr. Et ꝓbatur sic. Spūs sci tpalis missio ē creature sanctificatio. sed creature scificatio duplr fit. aliqū cum apparētia alicuius visibilis signi. qnqz vo effectu solū interiori sine visibili signo. igitur missio spūs sācti est duplex. s. visibilis ⁊ inuisibilis. Istā rōnem intendit magr in textu. vñ ꝓponit ꝓmo. Sicut filius dupliciter ē missus. s. in carnē visibilr ⁊ in castas mentes inuisibilr. Sic spūs scūs visibiliter apparuit in die pēthecostes in spē linguarū ignearū: aliisqz vicibus in specie colūbe: ⁊ quotidie illabit mētib⁹ fideliū inuisibilr. Et subdit postea q illa visibilis spūs sci missio nō fuit nisi q̄dā ipsi⁹ appentia vel manifestatio in corporali creatura tanqz in signo manifestationis vt magr inducit in textu ex aūcte. b. Aug. Secūda ꝓpō est hec. Spūs scūs nō dr minor realr tota trinitate ꝓpter ipsi⁹ visibilē missionē sicut filius propter suā. ℍāc ꝓpōnē magr insinuās q̄rit. Quare spirit⁹ scūs rōne sue visibilis missionis nō dr minor patre sicut filius rōne sue incarnationis seu visibil missionis dr minor tota trinitate. Et rndet q spūs scūs nō assūpsit colūbā vt eēt colūba sz vt in ea apparerz ⁊ vt p eā designaret inuisibilis missio. filius aūt assūpsit humanā nām. nō solū vt in ea apperet: sz ēt vt esset hō. Et iō filius ꝑm illā suā visibilē missionē dicit minor. non solū ꝑ se sed ēt seipso ⁊ angelis vt pz ibi. Minuisti eū paulomin⁹ ab angelis ⁊c. Ad qō magr adducit multas aūctes vt pz in lra. Tertia ꝓpō ē h ℙr auctoritate donationis ē maior filio sibi eēntialiter eqli. ℍāc ꝓpōnē ꝓbat magr auctoritate ℍyla. 9. de tri. dicētis. Donātis auctoritate ꝑē maior. nū quid p doni cōfessionē fili⁹ ē minor. ℳaior itaqz donās est. sed minor iam nō ē cui vnū eē donat. Unde pz hanc ꝓpōnem esse veram.

De missione spiritus sancti qua inuisibiliter mittitur.

Di. 17.

Amnunc accedamus ad assignandam missionem spiritus sancti qua inuisibiliter mittitur in corda fidelium. Nam ipse spiritus scūs qui deus est ac tertia in trinitate ꝑsona vt supra ostēsum est a patre ⁊ filio ac seipso temporaliter procedit. idest mittit̄ ac donatur fidelibus. sz que sit ista missio siue donatio vl quo modo fiat considerandum est.

ℙremittitur quiddam ad hāc ostensiōez necessarium. scilicet q spiritus sanctus ē charitas qua diligimus deum ⁊ proximum.

ℍoc autem vt intelligibilius doceri ac plenius ꝑspici valeat premittēdum est quiddam ad hoc valde necessarium. ℳictum quidem est supra ⁊ sacris auctoritatibus ostensum. q spiritus sanctus amor est patris ⁊ filij quo se inuicem amāt ⁊ nos. ℍis autem addendū est q ipse idem spiritus sanctus est amor siue charitas qua nos diligim⁹ deum ⁊ proximum: que charitas cum ita est in nobis vt nos faciat diligere deū ⁊ ꝓximū. tunc spūs scūs dicitur mitti vel dari nobis. ⁊ qui diligit ipsam dilectionē qua diligit proximum in eo ipso deum diligit: q ipsa dilectio deus est. i. spiritus sanctus.

Auctoritatibus ita esse confirmat.

Ne autez in re tanta aliquid de nostro influere videamur. sacris auctoritatibus qđ dictum est corroboremus. ℳe hoc Aug. in. viij. lib. de trinitate. ait. Qui ꝓmū diligit: consequens est vt ipsam precipue dilectionem diligat. ℳeus autē dilectio est. cō sequens ergo est vt ꝑcipue deum diligat. Itē in eodem. ℳeus dilectio est vt ait Joannes apostolus. Ut quid ergo imus ⁊ currimus i sublimia celorū: ⁊ ima terrarū querentes eum qui est apud nos si nos esse apud eum velim⁹ ℙemo dicat nō noui quid diligaz. diligat fratrem ⁊ diligat eandem dilectionem. ℳa gis enim nouit dilectionem qua diligit q̄ fratrem quem diligit. Ecce iam potes notiorem deum habere q̄ fratrem. ℙlane notiorē qa pr esentiorē q̄ interiorem q̄ certiorez amplectere dilectionem deū ⁊ dilectione amplectere deum. Ipsa est dilectio que omnes bonos angelos ⁊ oēs dei seruos consociat vinculo sācti tatis. Quāto ergo sanctiores sumus a tumore superbie: tanto sumus dilectione pleniores ⁊ quo nisi deo plenus ē qui plenus est dilectione. ℍis verbis satisostendit Augu. q dilectio ipsa qua diligimus deum vel ꝓmū deus est. Sed adhuc apertius in eodē libro subdit dicens. ℳilectionem quam cōmendat ioannes apostolus attendamus. Qui diligit inquit fratrem in lumine manet ⁊ scandalū in eo nō est. ℳanifestum est q iustitie perfectionem in fratris dilectione posuerit. Nam in quo scandalum non est vtiqz perfectus ē. Et tñ videtur dilectionem dei tacuisse quod num q̄ faceret nisi q̄ in ipsa frna dilectione vult intelligi deum. Apertissime enim in eadez epistola paulo post ait. Ita dilectissimi diligam⁹ inuicem q̄ dilectio ex deo est. ⁊ omnis qui diligit ex deo natus est ⁊ cognouit deum. Qui non diligit non cognouit deum q̄ deus dilectio est. Ista contextio satis aperte declarat eā dem ipsam fraternam dilectionem. Haz fraterna dilectio est qua diligimus inuicem. non solum ex deo. sed etiam deum esse tanta auctoritate p̄dicari. s. ioannis. Cum ergo de dilectione diligimus fratrem. nec fieri potest vt eandem dilectionem non precipue diligam⁹ qua fratrem diligimus quoniaz deus dilectio est.

Augu⁹.

Idem.

Item qui non diligit fratrem non est in dilectione. ⁊ qui non est in dilectione non ē i deo qz deus dilectio est Ecce aperte dixit fraternam dilectionem deum esse.

Qō fraterna dilectio cum sit deus nō ē pz vel filius: sed spūs sanctus mī.

Cum aūt fraterna dilectio

sit deus nec pater est nec filius: sed mī spiritus sanctus: qui proprie in trinitate dilectio vel charitas dicitur. Vnde augu. in. xv. lib. de trini. Si in donis dei nihil est maius charitate. ⁊ nullū est maius donum dei q̄ spiritus sanct⁹ qd consequentuis est q̄ vt ipse sit charitas q̄ dicitur ⁊ deus ⁊ ex deo. Ita enim ait Joānes Dilectio ex deo est. Et paulopost. Deus dilectio est. Vbi manifestat eam se dilectionem dixisse deum quam dixit ex deo. deus ergo ex deo est dilectio. Itē in eodem. Joānes volens de hac re apertius loqui. In hoc inqt cognoscimus: qz in ipso manemus ⁊ ipse in nobis. qz de spū suo dedit nobis. Spūs itaque sanctus de quo dedit nobis facit nos in deo manere ⁊ ipsum in nobis. hoc autē facit dilectio. Ipse est ergo deus dilectio. Ipse igitur significatur vbi legitur. deus dilectio ē. Ex his apparet q̄ spūs sanctus charitas est.

Augu⁹.

Quod non est dictum per causam illud deus charitas est: sicut illud .tu es patiētia mea ⁊ spes mea.

Sed ne forte aliquis dicat

illud esse dictum per expressionem cause deus charitas est. s. q̄ charitas sit ex deo ⁊ nō sit ipse deus. sicut dicitur. deus nostra patientia ē ⁊ spes. non q̄ ipse sit ista. sed qz ista ex deo sūt Occurrit Augu. ostendēs hoc non esse dictū per causam sicut ilia in. xv. lib. de trini. ita dicens. Non dicturi sumus charitatem non propterea esse dictam deum q̄ ipsa charitas sit vla substātia que dei digna sit nomine. sz q̄ donum sit dei sicut dictum est deo. Tu es patiē tia mea. Non vtiqz ideo dictum est. tu es patientia mea. q̄ dei substantia est nostra patientia. sed qz ab ipso nobis ē. Vnde alibi. Ab ipso est patientia mea. Hunc enim sensum facile refellit scripturarum ipsa locutio. Tale ē enī Tu es patientia mea. quale est. Domine spes mea ⁊ deus meus misericordia mea. ⁊ multa similia. Non est autem dictum. Domie charitas mea: aut tu es charitas mea. aut de⁹ charitas mea. Sed ita dictum est deus charitas est. sicut dictum est. deus spiritus est. Hoc q̄ non discernit intellectum a domino. non expositionem querat a nobis. Non apertiꝰ qcquam possumus dicere. deus ergo charitas ē

Ex predictis clarescit q̄ spiritus sanctus charitas est qua diligimus deum ⁊ proximum. vnde facilius est nobis ostendere quomō spiritus scūs mittatur siue detur nobis.

Quomodo spiritus sanctus mittatur vel detur nobis.

Tunc enīz mitti uel dari di

citur cum ita in nobis est vt faciat non diligere deum ⁊ proximum per quod manemus in deo ⁊ deus in nobis. Vnde Augu. hūc missionis modum insinuans in. xv. lib. de tri. ait Deus spiritus sanctus qui procedit ex deo: cum datus fuerit homini: accendit euz ad diligendum deum ⁊ proximum. ⁊ ipse dilectio est. Non enim homo vnde diligat deum nisi ex deo. Ecce quomodo datur vel mittit nobis spiritus sanctus: sm q̄ dicit datum siue donum. Quod donum cōmendat Aug. explanans apertius quomodo detur in eodem li. Dilectio inquit dei diffusa est in cordibus nostris. vt ait apostolus per spiritum sanctū qui datus est nobis. Nullum ē isto dono di excellētius. Solum est quod diuidit inter filios regni ⁊ filios perditionis. Dantur ⁊ alia per spiritum munera. sed sine charitate nihil prosunt. Nisi ergo tantum impartiat cuiq̄ spiritus sanctus vt eum dei ⁊ proximi faciat amatorem a sinistra non transfertur ad dexteraz. Neq̄ spiritus sanctus proprie dicitur donum nisi propter dilectionem quam q nō habuerit. ⁊ si loquatur omnibus linguis ⁊ habuerit prophetiam ⁊ omnem sciētiaz ⁊ omnem fidem ⁊ distribuerit substantiam suam. ⁊ tradiderit corpus suum ita vt ardeat nō ei prodest. Quantum ergo bonum est sine quo ad eternam vitam neminem tanta bona pdūcunt. Ipsa vero dilectio vel charitas. nā vnus rei nomen est vtrunqz perducit ad regnuz Dilectio ergo que ex deo est. ⁊ deus proprie spūs sanctus est per quem diffundit in cordibus nostris deus charitas per quam nos tota inhabitat trinitas. Quo circa rectissime spiritus sanctus cum sit deus vocatur etiam donum dei. Qō donum proprie quid nisi charitas intelligendum est que perducit ad deū ⁊ sine qua quodlibet aliud dei donum non pducit ad deum. Ecce hic aperitur quod supra dictum erat. scilicet q̄ charitas sit spiritus sanctus ⁊ donum excellēti⁹. ⁊ quomodo hoc donum. idest spiritus sanctus detur nobis. scilicet cum ita impartitur alicui. idest ita habet esse in aliquo vt eum faciat dei ⁊ proximi amatorem. Qō cum facit tūc aut dari dicitur siue mitti alicui. ⁊ tunc ille dicit̄ ꝓprie habere spiritum sanctum.

Augu⁹.

Quō spirit⁹ scūs dei hic notatur

Predicte auct̄ colligit summā

Utrū concedēdū sit q̄ spūs scūs augeat̄ in hoie vel magis vel min⁹ hēatur vel detur.

Hic quēritur si charitas spūs scūs est cū ipsa augeatur ⁊ minuatur i homine. ⁊ magis ⁊ minus per diuersa tpa hēaī vtrū cōcedendū sit q̄ spūs scūs augeatur vel minuatur in hoie: ⁊ magis ⁊ minus habeaī. Si enim in homine augeretur. ⁊ magis vel minus datur ⁊ habetur mutabilis eē videtur. Deus autē oīno imutabilis videtur. Videtur ergo q̄ vel spūs sanctus nō sit charitas vel charitas nō augeatur vel minuatur in homine. Itē charitas ⁊ nō hūti datur vt habeat ⁊ hūti vt plen⁹ hēat. Si ergo spūs sanctus charitas est ⁊ nō hūti datur vt habeat ⁊ hūti vt plenius hēat. Sed quō datur nō hūti cuz ipse vt de⁹ sit vbiq̄ ⁊ in oībus creaturis tot⁹. Et quomodo plenius datur vel habetur sine sui mutatione.

Am spūs scūs detur hūti ⁊ nō hūti

Responsio ad primam questionem.

Hic ponit illi⁹ dubij solutionez

His itaq̄ respondemus dicentes q̄ spiritus sanctus siue charitas penitus imutabilis est nec in se augetur vel minuitur. nec in se recipit magis vel minus: ſz in homine vel potius hoī augetur ⁊ minuitur. et magis vel minus datur vel habetur. sicut deus dicit̄ magnificari ⁊ exaltari in nobis: q̄ tñ in se nec magnificaī nec exaltatur. Vñ ꝓpheta. Accedat hō ad cor altū ⁊ exaltabit̄ deus. Sup quē locū ait auctoritas. Deus non in se sed in corde hois grādescit. Si ergo spūs sanctus hoī datur: ⁊ datus amplius datur. i augetur. ⁊ magis ⁊ minus habetur. ⁊ tamen immutabilis existit.

Responsio ad secundam.

Cunq̄ ubiq̄ sit et in omni creatura totus. sunt tñ multi qui eū non hūt. Nō enim oēs spūm scm̄ habēt in quibus est aliogn ⁊ irrōnabiles creature haberent spūm scm̄. q̄d fidei pietas non admittit.

Auctoritate confirmat vtrāq̄ rōnem.

Hic ponit ꝓfirmatōez ꝓdcē cōclusiōis

At autem certus fiat qd diximus auctoritate confirmamus. Q̄d spiritus scūs magis ac minus ꝓcipiatur ⁊ hōini augeatur. ⁊ non hūti detur ⁊ habenti vt plus habeatur Aug. oñdit super Joā. dicēs. Sine spū scō cōstat nos xpm nō diligere ⁊ ei⁹ mandata seruare non posse ⁊ id nos posse atq̄ agere tāto minus quāto illū percipimus minus Tāto vo amplius quāto illū ꝓcipimus amplius. Ideoq̄ nō solū nō hūti. verūetiā hūti nō incassū ꝓmittitur. Non habēti qdem vt hēatur. hūti autem vt amplius habeatur. Nā si ab alio minus ⁊ ab alio amplius nō haberetur. sanctus Helyseus sancto Helye non diceret. Spūs qui ē in te duplo sit in me. Christo autē qui est dei filius non ad mensurā datus est spiritus. Neq̄ enī sine gratia spūs scī ē mediator dei ⁊ hoium hō xp̄s. Q̄d enim ē vnigenitus dei filius cōlis p̄ri nō est gr̄e: sed nature. Q̄d aūt in vnitatem persone vnigeniti assumptus est homo. gr̄e est non nature.

Ceteris aūt ad mensuram datur ⁊ datus additur donec vnicuiq̄ ꝓ modo siue ꝓfectōis ꝓpria mēsura compleatur. Ecce exp̄resse hēs q̄ spiritus sanctus magis ⁊ minus datur vel accipitur ⁊ homini datus augetur. ⁊ hūti ⁊ nō habēti datur: q̄ spiritus scūs ē charitas que non habēti datur. ⁊ in habēte augetur ⁊ proficit. Immo vt verius ⁊ magis ꝓpie loquar: homo in ea perficit ⁊ deficit, aliquādo. ⁊ tunc ipsa dicitur proficere vel deficere: que tamen nec ꝓficit nec deficit in se q̄ deus est. Unde Aug. in omel. ix. super epl̄am Joā. ait. Ꝺ̄ro bet se quisq̄ quantū in illo profecerit. Ubi q̄ si charitas deus est nec deficit nec ꝓficit. Sicergo in te proficere dicitur charitas: q̄ tu in ea proficis. Ecce quomodo intelligendū sit cum dicitur spiritus sanctus augeri in nobis. quia nos in eo. s. proficimus sic ⁊ alia huiusmodi. Augu⁹.

Q̄d aliqui dicunt spiritum sanctum nō cē charitatem qua diligimus deum ⁊ proximū

Supra dictum est q̄ spiritus scūs charitas est patris ⁊ filij qua se inuicem diligunt ⁊ nos. ⁊ ipse idem est charitas q̄ diffunditur in cordibus nr̄is ad diligendum deum ⁊ proximum. Horum alterum omnes ḡtholici concedunt. s. q̄ spiritus scūs sit charitas patris ⁊ filij. Quod autem ipse idem sit charitas qua diligimus deum ⁊ proximum, a pleriscq̄ negatur. Dicunt enim. Si spiritus sanctus charitas est patris ⁊ filij ⁊ nostra. eadem ergo charitas est qua deus diligit nos. ⁊ qua nos diligimus eum. Hoc autem sanctorum auctoritates negare videntur. Dicit enī Augu. in lib. de spiritu ⁊ littera. Unde est dilectio nisi vnde ⁊ ipsa fides. i. a spiritu sancto. Non esset enim in nobis nisi diffunderetur in cordibus per spiritum. Charitas aūt̄ dei dicta est diffūdi in cordibus nostris. nō qua nos ipse diligit. sed qua nos facit dilectores suos. Sicut iustitia dei dicitur qua nos iusti ei⁹ munere efficimur. ⁊ domini salus qua nos saluat ⁊ fides christi qua nos fideles facit. His verbis videtur monstrari distinctio īter charitatem qua nos deus diligit: ⁊ qua nos diligimus. Et sicut iustitia nostra dicitur dei. nō q̄ ipse sit ea iustus. sed quia ea nos iustos facit. Similiter et fides et salus. sic videtur dicta dei charitas que est in nobis. non q̄ ipse ea diligat. sed quia ea nos diligere facit. De hoc etiam idem Augusti. in lib. xv. de tri. ait. Aucte q̄ videt̄ p eiſſacere. Augu⁹. Augu⁹.

Cū Joānes cōmemoraſſet dei dilectionem nō qua nos eū ſz qua ipſe dilexit nos .ꝛ miſit filiū ſuū liberatorē ꝓ ꝑctis nr̄is. Ecce ꝛ hic videt manifeſte diuidere dilectionē qua noſ diligimus deum ab ea qua ipſe diligit nos.

Ex vbis auctum argumētādo ꝓcedit.

Si ſingunt ſpūs ſcūs dilectio eſt qua de⁹ diligit ꝛ qua nos diligim⁹ duplex dilectio ē. imo duo diuerſa eſt .qđ abſurdū ꝛ a veritate longe eſt. Nō eſt ergo dilectio qua diligim⁹ ſed qua deus tm̄ diligit nos.

Rnſio ad p̄dicta determinās auctoritates

His reſpondemus predi/ctarū auctoritatum verba determinātes hoc mō. Charitas dei dicta ē diffundi in cordibus nr̄is. nō qua ipſe nos diligit: ſz qua nos diligere facit ꝛc. His verbis nō diuidit nec diuiſa oſtdit charitas qua deus nos diligit: ab ea qua nos diligim⁹: ſz potius cū ſit vna ꝛ eadem charitas ꝛ dicat ipſa dei charitas ꝛ diuerſis de cauſis ꝛ rōnibus dei charitas appellari in ſcriptura oſtdit. Dicit enim dei charitas. vel qr deus ea diligit nos. vel qr nos ea ſui dilectores facit.

Determinatio p̄me auctoritatis.

Cumergo ab apoſtolo dicit charitas dei diffundi in cordibus noſtris nō ē dicta charitas dei qua diligit noſ. ſz qua facit nos diligere. i. non ibi appellat charitas dei eo q⁹ de⁹ nos ea diligit ſed eo q⁹ nos ea ſui dilectores facit. Et q⁹ ea rōne poſſet dici charitas dei. qr nos ea diligere facit ex ſimili genere locutionis oſtdit ſicut dicatur iuſtitia dei qua nos iuſtificat. ꝛ dn̄i ſalus qua nos ſaluat ꝛ fides x̄pi qua nos fideles facit.

Determinatio ſecunde.

Similiter ꝛ aliam exponimus auctoritatē vbi ait dilectionem dei commemorari nō qua nos eū: ſz qua ipſe dilexit nos. ac ſi diceret cōmemorat dilectionem dei non ſcōm q⁹ ea nos diligimus deuz. ſed ſecūdum q⁹ ipſe ea diligit nos.

Aliud obijciunt.

Sed aliud eſt inquiunt qđ magis vrget. dixit .n. ſupra Aug⁹ q⁹ dilectio eſt a ſpū ſcō a quo fides. Sicut ergo fides nō ē ſpiritus ſcūs a quo ē ita nec charitas. Quō ergo ſpūs ſcūs eſt ſi ab ipſo eſt. Nā ſi ab ipſo eſt ꝛ ipſe ē. g̊ ſpūs ſcūs a ſeipſo eſt. Ad qđ dicimus. Spūs ſcūs qdē a ſeipſo nō eſt: ſed tm̄ a ſeipſo datur nobis vt ſupra dictū ē. Dat enī ſeip̄m nobis ſpūs ſcūs. Et ex hoc ſenſu dcm̄ ē: q⁹ charitas ab ipſo eſt in nobis. ꝛ tm̄ ipa ſpi/

Rnſio.

ritus ſcūs ē. Fides autē eſt a ſpū ſancto ꝛ non eſt ſpiritus ſanctus: qr donū vel datū ſolum modo eſt non deus dans.

Quod alias inducunt rationes ꝛ auctoritates ad idem probandum.

Alias quoq; inducunt rationes ad idem oſtendēdum. ſ. q⁹ charitas non ſit ſpūs ſcūs: qr charitas affectio mētis eſt et motus animi. ſpūs ſcūs vero non eſt affectio animi vel motus mētis: qr ſpūs ſanctus immutabilis ē ꝛ increat⁹. Non ē ergo charitas.

Quod charitas eſt mot⁹ vel affectio ai.

Quod autem charitas ſit affectio animi ꝛ mot⁹ mētis auctoritatib⁹ cōfirmāt. Dicit .n. Augu. in .iii. lib. de doctrina xp̄iana. Charitatē voco motū animi ad fruēdū deo ꝓpter ipſum. ꝛ ſe ac ꝓximo ꝓpter deum. Idem in lib. de moribus eccleſie catholice tractās illud verbū apoſtoli. Nec mors nec vita poterit nos ſepare a charitate dei. Charitas dei ingt dicta eſt virt⁹ que ai noſtri rectiſſima affectio ē que cōiūgit nos deo qua eum diligimus. Ecce his verbis exp̄mitur ſq⁹ charitas ē affectio ꝛ motus animi. ac per hoc non videtur eē ſpiritus ſanctus.

Augu⁹.

Reſponſio determinans auctoritates.

Ad quod dicimus hoc ita dictum eē ſicut dicitur. de⁹ ē ſpes noſtra ꝛ patiētia noſtra qr facit nos ſpare ꝛ pati. Ita charitas dicitur eē mot⁹ ſiue affectio ai. qr ꝑ eam mouet ꝛ afficitur aīus ad diligēdū deū. Nō aūt mireris ſi charitas cū ſit ſpūs ſcūs dicatur mot⁹ mētis cū ēt in li. Sap̄. dicatur de ſpiritu tu ſapie q attingit a fine vſq; ad finē. q ē actus mobilis: cert⁹. incoingnat⁹. Qđ nō ideo dicitur q⁹ ſapia ſit mobile aliqd vel act⁹ aliqs ſz qr ſui imobilitate oīa attingit. nō locali motu ſed vt vbiq; ſit ꝛ nuſq̄ inclusa teneatur. Si g̊ charitas dr̄ mot⁹ aī. nō q⁹ ipſa ſit mot⁹ vel affectō vel virt⁹ ai. ſed qr per eā quaſi eēt virt⁹ afficitur mēs ꝛ mouetur. Sz ſi charitas ſpūs ſcūs ē q opatur in ſingulis ꝓut vult cū ꝑ eū mens hois afficiatur ꝛ moueatur ad credēdum vel ſpandū ꝛ h⁹i ſicut ad diligendū. Quare non ſic dicitur charitas motus vel affectio mētis ad credēdū vel ſpandū ſicut ad diligēdū. Ad qđ ſane dici pōt: qr alios actus atq; mot⁹ virtutū opatur charitas. i. ſpūs ſcūs mediātibus virtutib⁹ quarū actus fūt. vtpote actū fidei. i. credere fide media. ꝛ actuz ſpei. i. ſpare media ſpe. Per fidē enī ꝛ ſpez p̄dcōs opatur actus Diligēdi vo actū p ſe tm̄ ſine alic⁹ vtutis medio opat̄. i. diligere. Aliter ergo hūc actū opatur alios virtutū act⁹. Jōq; differēter de hoc

ꝛ de aliis logtur scriptura que istū spāliť charitati tribuit. Est ergo charitas vere spūs sā
Augu⁹. ctus. Añ Aug. premissum verbū apli tractāſ in eodē li. charitatē dicit eē bonum quo nihil meli⁹ est. ꝛ p hoc ipsam eē deum significat dicens. Si nulla res ab eius charitate nos separat. qd eē non solū melius sed ēt certi⁹ hoc bono pōt. Ecce dicit qꝛ charitate nihil melius ē Charitas ergo spūs sanctus ē qui est deus ꝛ donū dei siue datum. q diuidit singulis fidelibus dona nec ipe diuiditur sed idiuisus singulis dať. Añ aug. vbi Joānes dicit. nō ad mensuram christo dari spiritum ait. Ceteris vero diuiditur. non quidem ipe spiritus. sed dona eius.

An concedendū sit q p donū dētur dona

Hic queritur cuꝛ spūs sanctus per quem diuiduntur dona ipe sit donū vtrum concedenduꝫ sit q per donum quod est spiritus sanctus singulis ꝓpria diuidunť ꝛ ipm cōiter omnes boni habent. Unde augu. in. xv. lib. de tri. ait Per donum quod est spiritus sanctus in commune omnib⁹ mēbris christi multa dona que sunt quibusq ꝓpria diuiduntur. Non enim singuli quique habent omnia. sed hi illa. alii alia. quāuis ipsum donum a quo cuiq ꝓpria diuidunť omnes habeant. i. spiritum sanctum. Aperte dicit per donum dona donari.

Arca distinctionē

17. quero. Utrū necesse sit ponere charitatē creatā formaliť inherētem nāe btificabili. Qđ nō Aug. 8. de trini. ca. ii. vel. zi. Nul diligit ꝓximū. nīs est vt ipsam pcipue dilectionē diligat. dilectio aūt est deus. nīs igit est vt diligat deum. Quero quomodo accipit dilectionem in minoꝛe si formaliter habeo ꝓposituꝫ. si effectiue tunc erunt q̄ttuoꝛ termini qꝛ maioꝛ nō est vera nisi de dilectione formali qua diligit ꝓximus. Si ēt dicas q pter istam dilectionē que est spiritus sanctus est alia dilectio formaliter. ergo fallacia ꝓsequētis est in argumēto arguendo sic. diligit dilectionez formaliter. ergo hāc: qꝛ antecedēs potest verificari ꝓ alia. si ergo argumētum debeat tenere opz q deus sit formaliter dilectio que est formaliter in diligēte respectu ꝓximi. Item de trini. 15. ca. 19. vel. 49. nullū est usto dei dono excellētius. supple qđ est charitas. sed nullum donū dei est excellētius spū sancto. g spiritus sanct⁹ est charitas. Istud argumētum similiter nō valeret nisi esset de charitate formali. et q spūs sanctus pcise erit illa. Si dicať ad istas auctoritates q spūs sanct⁹ dicať charitas causaliť. Obuiat in hac lra magr adducēs aug^m q ipse intelligat formaliter, dicit enim in. 15, de tri. c. 17: vel. 18. neqz enim dicturi sumus non ꝓpterea deum dictum eē charitatē q ipsa charitas sit vlla sba q̄ dei digna sit noie, sed q donū sit dei sicut dictū est de deo. quoniam tu es patientia mea. nō vtiqz ꝓpterea dictum est qꝛ dei sba est nra patiētia, sed q ab ipso nobis est: sicut alibi legiť. qm̄ ab ipso ē patientia mea. hūc qppe sensum facile refellit scripturarū ipsa locutio. tale enim est tu es patientia mea: quale ē dñe spes mea ꝛ deus meus misericoꝛdia mea. ꝛ multa filia. nō est aūt dictū. dñe charitas mea: aut tu es charitas mea sed ita dictum est. deꝰ charitas est. sicut dictū est deus spūs est. Ꝓterea per rōnem ois creatura potest intelligi non bona: qꝛ est bona per participationem. sed charitas non pōt intelligi nō bona. videť enim bona per eēntiam. g ꝛc. Contra Aug. d moribus eccl̄ie. 4. c. ptractās illud ad Romanos. 8. Quis nos separabit a charitate xpi ꝛc. Charitas ingt dei hic dicta est virtus que animi nostri rectissima est affectio.

Arta istam questio /

i nem aliā in generali ꝓpone de habitu
Utrū sit necesse in habitu ponere rōnem ꝓncipij actiui respectu actus.

Qđ sic. habitꝰ est quo hīs vtiť cum voluerit ꝑm cōmentatoꝛē. 3. de aīa sup illud. opz vt in ea sit intellectus. hoc inq̄z est distinctio intellectus vt habitu intelligat illud qđ est ꝓpriū sibi vel ꝑm se ꝛ qñ voluerit absq̄z eo q indigeat in hoc aliquo exti inseco. sed vti cōpetit agēti. nam patiens ꝓncipio passiuo non vtiť

Ꝓterea q̄ttuoꝛ cōditiones attribuimus hīti habitum: ꝓmo q operať delectabiliť: faciliter: ꝛ expedite ꝛ ꝓmpte ex qualibet pōt argui ꝓpositū. Ex ꝓma: qꝛ actus qui fuit ꝓpus disconueniēs agēti nō fit ibi ꝓueniens nisi ipm inquātum agens aliter se habeat. igitur p istū habitū per quez cōuenit sibi sic opari fit conueniēs sibi, ꝛ ita delectabile seipsum hz inquantum agens. Ex secūda ꝓditione arguiť. qcqd est ex se sūme dispositū ad patiendū nō indiget facilitari vt patiatur. sed potētia habitualis sicut volūtas ꝛ intellectus est ex se summe dispositus ad recipiendū actus qꝛ nō hz cōtrariū. ꝛ ꝓpter hoc non indiget motu ad hīt agat. ergo habitꝰ p quē facilitať disponit ipsā ad agendū non ad patiendū. Ex tertia conditione arguitur. Quia cui competit impediri ei cōpetit expeditio sed impediri conuenit agēti qñ virtus eius actiua deficit ꝛ ab alia superať. igitur habitus per quē cōuenit alicui expedite opari est ipsius vt actiuū est

Ex q̄rta conditione arguiť: qꝛ cuius est tarde ꝛ nō ꝓmpte opari eius est etiā ꝓmptitudo. sz nō ꝓmpte opari cōuenit agenti inquantū actiuum nō passiuuz. g ꝛ ꝓmptitudo quam tribuit habitus ptinet ad agēť inquantū agēs. Ꝓterea ad ꝓncipale habitꝰ iclinat potentiā ad actum. duplex aūtē est inclinatio scz potentie passiue ad formam ꝛ potētie actiue ad agere. habitus nō inclinat ꝓmo modo. nā actus recipiť in potentia īmediate. aliogn actus pfectus ꝛ impfectus nō haberēt idem susceptiuū. ergo inclinat secūdo modo vt ꝓncipiū actiuū ad agere. qđ est ꝓpositū

Ꝓterea ꝑm phm. 8. phy. ꝛ. 2. de aīa. anima ante sciētiā ē in potētia eēntiali. hīs aūt sciētiā ē in potētia accītali. qđ aūt reducit de potētia eēntiali ad accītalē respectu operationis videť eē ꝓncipiū actiuū respectu eius qꝛ est quo hīs opať. vñ phs vult. 2. de aīa: q sicut scientia ē q̄ scim⁹. ita anima ē qua viuimus ꝛ sentim⁹ ꝛc. Et per ꝓns sicut anima ē quo agimus, actꝰ vitales. ita sciētia est quo actu speculamur

Ꝓterea aliqs habitꝰ est practicus ꝛ talis ē actiuus vt prudētia aliqs factiuꝰ vt ars rō practici in cōmuni ꝛ spāliter factiui videť ꝓcludere in tali habita rōnē ꝓncipij actiui. Cōtra. relatio nō est ꝓncipiuz actiuū nec aliqd eēntialiter includēs relationez. habitus autem est ad aliquid ꝑm phm. 7. phy. g ꝛc.

Cōfirmať rō: qꝛ nō min⁹ regriť entitas realis absoluta in ꝓncipio motꝰ q̄z in termino motꝰ. Si g ba-

bitus caret entitate absoluta que sufficiat ad terminandū motum ſm phz. 5. vel. 7. phy. multo magis caret ea que regrit in ꝓncipio actiuo. ℙreterea. ꝛ vni⁹ actionis videt ee vna potētia actiua. 5. phyſi. cōmēto. 7. ſed nō ſolū habit⁹ est potētia actiua respectu opationis: q⁊ tūc ipse habit⁹ eēt potētia: q⁊ potentia est qua ſimplr possum⁹: ꝛ nō eēt illud quo ſimplr ꝓficit potētia. ergo ſolū illud qđ ꝓficit per habitū est ꝓncipiū actiuū actionis. ℭonfirmatur ista rō: q⁊ vna rō regrit ꝓncipiū formale quo eliciat per se vnū. aggregatiuū aūt ex potentia ꝛ habitu ē vnū p accīs. nō p se. igit totū nō pōt ee quo respectu opationis per se vni⁹. ℙreterea accīs nō ē ꝓm agēdi in ſom ꝓpr ium. ſed opatio ad quā ponit habit⁹ recipit frequenter in potētia cui⁹ est ille habit⁹: ꝯ respectu iſti⁹ nō est habit⁹ ꝓncipiū actiuū. ℙreterea aliq habit⁹ ſūt in potētijs ſenſitiuis appetitiuis: ꝛ ille appetit⁹ non est actiuus: q⁊ ſm ℑoan. ſenſus nō ducit ſe ſed ducitur. ꝯ nec forma. i. habit⁹ eius pōt ee ꝓncipiū actiuū: q⁊ ſi eēt oporteret q ⁹ curreret cū potētijs in agendo.

ℭ iſtam ſecundam

a qōnē dicit q aliter est de habitu acqſito ꝛ aliter de habitu infuſo. nam ab alio ē act⁹ bois nāl⁹ ꝛ ab alio est expeditio actus ꝓpter indeterminationē quā habet natura respectu iſtius act⁹. Et ideo virt⁹ acqſita est perfectio nāe ¦ ſuppoſite in iſto ee cui cōuenit talis actio tunc ipſa tm facilitaret nām ſicut virt⁹ acqſita. ſed hoc ē falſum. imo ab eodē est ee gratuitū ꝛ ſimplr elicit actio gratuita ſm illū gradū. Ita q virt⁹ acqſita est virtus ſm illā rōnem virtutis q ponit. ꝛ. ethi. virt⁹ ē q hītē perficit ꝛ opns eius bonū reddit. ſed virt⁹ theologica nō ſic ſed ē virt⁹ ſm illā rōnē virtutis q ponit ꝓmo de celo. q. ſ. virtus est vltimū de potētia.

ℭōtra iſtā opi. ſi ſic intelligat q habit⁹ ſupnaturalis est ſimplr ꝓncipiū respectu act⁹. ℳrguo ſic. quo qſ pōt ſimplr opari illud ē potentia. ſed habit⁹ ſupnāl⁹ p te est hi⁹. igit habit⁹ ſupnālis erit potētia. añs patz q⁊ potētia est qua ſimplr ꝛ ꝓmo possumus agere.

ℙreterea ex hoc ſequtur vlteri⁹ q nō plus erit volūtas bona ſi opet per habitū charitatis q̄ lignū perficit in agēdo ſi agit p calorē ſibi accītalr inherentē. illa enim actione nō ꝓficit ſm forma p se cui⁹ forma le ꝓn^m actiuū ē act⁹ per act⁹ illius ſbi per ex^m. nam ſicut ex hoc nulla cōuenit actio ligno per formā ligni: ſz tm illi accīti qđ recipit in ipo. ita etiā videt q actio illa q cōpeteret charitati vt ꝓncipali ꝓncipio nullo modo cōpeteret volūtati vt volūtas. Ex hoc ſequtur vlteri⁹ q ſicut calor ſi eēt separat⁹ eque caleſaceret: ita charitas ſi eēt ſeparata eque ageret. naz ois forma que est ꝓncipiū totale agendi vt est in ſbo: ſi p se est pōt per ſa opari. Et ita ſequtur euidēter ꝓpositū: q habit⁹ est potentia. ℙreterea opatio nō elicitur libere cuius ꝓncipiū actiuū ē mere nāle ꝛ agēs p modū nāe. Sed habit⁹ eum nō ſit formalr volūtas nec p ꝓns formalr liber ſi est ꝓncipiū actiuū erit mere nāle. ergo operatio eius nō erit libera. ꝛ ita nullū velle erit liberū ſi eliciat ab habitu vt a totali ꝓncipio actiuo. ℙreterea tunc hō hns ſemel charitatē nunq̄z posſet peccare mortalr: qđ est incōueniēs. pbatō ꝓntie: q⁊ hns formā aliquā actiuā ſibi ꝑdominātem ſibi nunq̄z pōt moueri ꝫ inclinationē illius forme ꝑdominātis. ſicut nunq̄z corpus mixtū graue pōt aſcēdere ꝓtra inclinationē terre ꝑdnantis. ſed charitas ſi est ꝓncipiū actiuū totale ꝑdnatur ipſi volūtati q̄ non pōt in actū illū. ergo voluntas ſemp ſequtur inclinationem charitatis in agendo. ꝛ ita nunq̄z peccabit.

ℙreterea actus nō est meus q nō est in ptāte mea ſed actio ipſius habit⁹ non est in ptāte mea. q⁊ ipſe ſi est actiuus nō erit liber ſed ꝓncipiū nāle. ergo illō dī ligere nō erit meū nec potero dici agere iſta opatōe. ꝛ ita actiones meritorie nō ſunt volūtatis nec ſuppoſiti volētis qđ est incōueniens.

Alia uia poſſet dici q uirtu

tes acqſite ꝛ infuſe nō differūt modo ꝑdicto. ſed eodē modo cōparant ambe ad ſbam act⁹. Et tūc est vnus modus dicēdi. q actus hz ſbam a potētia. ſed intēſionē talem vel talē habet ab habitu. ita q quaſi duobus in actu. ſ. ſbe ꝛ intēſioni correſpondeāt duo in rōne ꝓncipij vel cāe. ℭontra iſtud arguo ſic. qa intenſio actus non est aliqd extrinſecuz accīs actui. ſed gradus intrinſec⁹ actui. ita q actus intēſus ē qđ dam p se vnū. ſicut hoc indiuiduū in ſpecie. nō ergo pōt ee aliud ꝓncipiū ſube huius actus ꝛ intenſionis ſue. q⁊ a quo est hoc indiuiduū ab eodē est gradus intrinſecus ꝓpr⁹ huic indiuiduo. nō enim pōt recipere nām ab aliquo ꝛ hāc ſignatam qn recipiat eam in certo gradu. Juxta hoc quaſi ex eodē medio poſſet argui ſicut ꝑus argutū est ad ꝓncipale. q⁊ cū actus intēſus ſit per se vnum ꝛ aggregatū ex potētia ꝛ habitu ſit vnū per accīs nō pōt totū hoc ee ꝓncipiū illius. Sed iſta forma arguendi non cogit vī poſtea ſolueī. ſed ꝓmum cogit q⁊ vī est hoc vnū inde habet certum gradū intrinſecū huic. ℙreterea ſecū do qñcūq̄z ꝓncipium actiuū nāl⁹ ꝯcurrit cum cauſa libera agente cauſa illa libera agente opz q illud ꝓncipium naturaliter coagat quantū pōt. Exemplum de voluntate ꝛ potentia inferiore naturaliter agente quātū est de ſe tale enim hz impediatur ab agendo quādo liberum non agit. tamē libero agēte ipſuz q⁊ per modū nature quantū est de ſe agit coagit illi libero quātū pōt. ergo ſi habit⁹ determinatus in volūtate det intenſionē determinatā actui tunc voluntate operāte ad ſubſtātiā actus neceſſario dabit habitus illam intenſionem ſibi correſpondentē. Et ita quantumcūq̄z ex modico conatu volūtas operet ſemper eſſet actus eius eque intenſus: q⁊ ipſa cauſante ſubſtantiā actus habitus quia agit per modum nature cauſaret quod ſinz est neceſſario. ℙreterea ſi habitus det intenſionē actui hoc erit in aliquo gradu finito. ſignetur iſte gradus ꝛ ſit. a. volūtas igitur cum habitu illo poteſt habere actum intēſum in hoc gradu fiat aliqua alia voluntas perfectior iſta voluntate ſm ꝓporꝛtionem. a. gradus ad actū in infimo gradu: puta ſi. a. eſt gradus 4⁹ in actu fiat volūtas excedens primaz volūtatē in. 4. gradib⁹. iſta igitur voluntas ſine habitu poſſet habere actum eque intēſum ſicut illa voluntas cum habitu. ergo nō preciſe est ſubſtantia actus a potentia ita q⁊ non intenſio.

ℙreterea ſola volūtas infinita circūſcripta omni ratione habitus poteſt habere actum infinitum. ergo voluntas in quocūq̄z gradu nature poteſt in actū determinati gradus antecedēs patet. q⁊ voluntas infinita non est receptiua alicuius habitus: q⁊ nō deficit ſibi aliqua perfectio poſſibilis voluntati. conſequentia probatur: q⁊ ſicut ſum mū ad ſummum: ita ſimpliciter ad ſimpliciter ꝛ quilibet gradus ad gradum ſibi correſpondentez.

Tertio modo attribuendo

bitui aliquo mō rōnē ꝓncipij actiui reſpectu actus pōt dici q hit⁹ est cā ptialis actiua cū quo ai potentia q ēt ē cā ptialis reſpectu actus pfecti pcedētis a potentia ꝛ habitu ſz ipſa poſſet ee totalis cā impfecti precedentis generationē habit⁹. Et tūc de diſtinctione illarum cauſarū partialiū. Et etiam quomodo faciant vnā per ſe cām totalē. dicendū eēt ſicut dcm ē ſupra di. 3. in qōne de cā notitie genite. Sed tūc

est dubitatio cum illa duo non sint cā eiusdē ordinis vel rōnis: sicut duo trahentes nauim qō eox hz rōnem cāe pōris. videt q habit⁹: qz cāe pōris ē determinare secūdā nō ecōuerso. habit⁹ aūt determiat potentiā ad agendū ꝛ nō ecōuerso ꝛ inclinat eam. Inclinare aūt est supioris respectu inferioris nō ecōuerso.

Sed oppositū huius videt: qz potētia vtit habitu non econuerso. ꝛ qō vtit alio est p̄ncipalius in agendo ꝛ illud quo vtit quasi instrm vel causa secūda respectu eius. Silr secūdo potētia est illimitatioz in agendo q̄z habit⁹ eo q ad plura se extendit. sed superioz causa videt esse illimitatioz extēsiue. ergo ꝛc.

Preterea tertio sic. habit⁹ est causa nālis. igitur si ipsa est causa p̄ncipalis mouēs potentiam. moueret eam per modū nature. ꝛ per cōsequēs cum potētia agat eo modo quo mouet ageret per modum nature. Nam agēs qō agit inquātum mouet si mouet per modū nāe agit etiā vlterius per modū nature. ꝛ ita ois actio potētie habitualis eēt nālis ꝛ nulla libera. qō incōueniēs est. Item quarto habit⁹ eēt potētia. qz eēt illud quo p̄mo hūs pōt operari. Preterea qnto: qñ sunt due cāe ordīnate quarū vna est causa alterius illa que est cā alterius est supioz causa. sed potentia est causa habitus saltē mediātibus actibus ꝛ nullo modo ecōuerso. Concedo igit ꝓpter istas rōnes q tenendo habitū esse causam partialē respectu actus erit causa secūda ꝛ nō p̄ma. sed ista potētia erit causa p̄ma ꝛ absolute non indiget habitu ad operandū. Minus tñ perfecte opabitur sine habitu: q̄z cum habitu ꝛ opposito equali conatu ex parte potentie. Quia qñ due cause concurrūt ad aliquē effectum vna sola nō potest ex se in ita perfectuz effectuz sicut ambe simul. Et hoc modo saluat quare actus est intensioz a potētia ꝛ habitu q̄z a potētia sola. nō quidez q potētia sit causa subē actus. ꝛ habitus sit causa intensionis quasi duobus causatis coꝛrńdent due cause. sed q ambe cause cōcurrētes p̄nt ꝓducere effectū perfectioꝛem q̄z altera sola. qui tū effectus ꝑm se totum ꝛ vt per se vnus est a duabus causis. sed ī diuerso ordine cāntibus. Contra istā opi. arguit sic. nulla distincta specie sunt equoce cause sibiinuicē agentes habitus ꝛ actus distinguunt spē. ergo non sūt sibiinuicē cāe equoce agentes. sed actus necessario ē causa equoca in generatione habitus: acqsiti saltem ergo nō ecōuerso. ꝓbatio maioris: qz causa equiuoca eminēter cōtinet in se perfectionē effectus. nō autē p̄nt duo distincta specie se inuicē eminēter cōtinere.

Preterea cōparando ad eādem cām p̄mam duos effectus videt q alter istoz habeat determinatū ordinē mediatū vel īmediatū pōrem vel posterioꝛē ꝛ hoc loquēdo de tota specie alterius istoz duorum effectuum. hoc apparet inductiue in passionibus cōsequētibus idem sm̄ in quo est necessario determinatus ordo: qz vna imediatius seqtur sm̄ q̄z altera ꝛ hoc ꝑm totā spēm: ita q ille ordo nō variat in qbuscunq; indiuiduis spēi. igit respectu potētie que ē cā cōmunis ꝛ habit⁹ habebūt isti duo effectus ordinem determinatum. qz vel necessario act⁹ ꝑm totaz spēm precedit habitū vel ecōuerso. Et cum aliquis actus de necessitate precedat habitū vt causa ei⁹. habitus oīno nō precedet aliquē actum vt eius cā per se.

Preterea si habit⁹ sit causa partialis respectu actus ꝛ equoca. igit causa huius cāe erit pfectioꝛ causa equoca eiusdē actus. cōsequentia patet: qz in causis equiuocis causa cāe perfectioꝛ causa est q̄z causa primioꝛ causato. sed actus est causa generationis habitus. igit si potentia cum habitu pōt in actum pfectū multo magis fuisset sub actu generatiuo habit⁹ posset in eūdem actū perfectū qō videt inconueniens. qz duo actus pfecti non p̄nt esse in eadem potentia.

aut saltem si possunt nō videt q ynum istoꝛum possit eē aliquo modo p̄ncipiū actiuū respectu alterius.

Preterea si habitus est q̄si causa secūda supplēdo aliquē gradum causalitatis qui deest potentie. posz igit fieri habitus ita pfectus q suppleret vicē totius potentie. ꝛ ita aliqs habitus solus sine potētia posz esse causa sufficiens ꝛ in rōne habitus ꝛ in rōne potētie. Et vniuersaliter in agētibus eiusdem rōis vī q ita possit intēdi virtus vnius qō equabitur duobus

Preterea si teneret q in motu intēsionis ꝛ remissionis induiduū p̄ristēs coꝛrūpatur necesse eēt ponere habitū non esse cām actus: qz coꝛrumpit illo actu quo intendit: causa autē non est causa qñ coꝛrūpit qz quod non est nullius est causa.

Qui vellet tenere conclusio

nem istarum rōnū posset negare ab habitu oēm rōez p̄ncipij actiui. Et diceret q habitus tñ inclinat ad opationē q̄si actus pōr cōueniens cū actu secūdo ꝛ determinās ad actū illū. sicut grauitas est actus pōr determinās ꝛ inclinās ad determinatū vbi: lz ꝑm antiquos grauitas nō sit p̄ncipiū respectu esse i illo vbi ꝛ illud videt ꝓbabile: qz nulli dz attribui causalitas respectu alicuius nisi talis cālitas sit euidēs ex natura rei vel cāe vel causati. nulli etiā cāe negāda est pfecta cālitas nisi manifeste appeat impfectio causalitatis in ea: qz nullā nām negādum est pfectionē hēre q̄ nō est euidēs eam carere. nulla aūt videt necessitas ponere aliquā cālitatē actiuam in habitu respū actus: qz sine hoc saluabunt oēs cōditiones que cōiter attribuunt habitui: nulla est ēt necessitas auferēdi a potētia pfectā rōnem cālitatis: vt attribuatur potialis cālitas potentie. ergo non est aliq̄ habitui attribuenda. assūptū pz: qz ille q̄ttuoꝛ cōditiones que habitui attribuunt videlz q ē quo hūs facilr opat: delectabilr: pmpte: ꝛ expedite saluant ꝓpter solā inclinationē habit⁹ quā tribuit potētie vt receptiua ē opationis. delectatio qdem est ꝓpter cōditionē recipiētis cui cōuenit opatio recepta ꝛ obm circa qō ē operatio. numq; enim delectatio ē in factione q̄ p̄cise est factio: lz qz actio ē in agēte pōt eā actio delectabilis ꝓpter ꝓuenientiā agētis ad obm. hāc aūt ꝓuenientiaz pōt tribuere habitus ex hoc q inclinat ad actionem ꝛ obm. q̄z delectabilitas nō includit rōnem p̄ncipij sed tñ ꝓueniētiaz p̄ncipij passiui ad potētiā ꝛ obm. ꝛ hoc q̄tum est ad actionem que est de genere qualitatis non que est de genere actionis. de qua differētia actionum dictum est supra di. 3. q quedam ē operatio que est q̄litas. ꝛ illa conuenit potētie habituate que per habituz inclinat ad talem actum ꝛ ad obm terminās talē opationem. non habituate autem nō sic conuenit nec talis forma nec tale obiectū. Similiter quo ad conditionē secūdam difficultas in opatione accidit ex hoc q receptiuū opationis nō est dispositum ad recipiendum ꝛ nō solū ex defectu virtutis actiue. ergo si receptiuum sit dispositum erit facilitas in agendo inquātum agens agit circa tale passū

Similr de expeditione ꝛ ꝓmptitudine. nam impeditio ꝛ retardatio agētis in agendo pōt esse ꝓpter indispositionē ipsius passi potissime quādo idem est agens ꝛ patiēs vel recipiēs: ita qz iō̄m non operabitur ꝓmpte qz est indispositum ad operādum. hec ēt indispositio non est ad agēdum actione de genere actionis. sed ad hūdū actionem de gñe qualitatis. Nihil enim dicitur formalr operari inquantū elicit operationem. sed inquantum recipit eam in se. Qualiter autem omnia alia habitui attributa saluantur attribuendo totā actionē potētie ꝛ nullā habitui patebit soluēdo argumēta ad p̄ncipale. Sic igit pz q̄liter duab⁹ p̄mis vijs de habitu tanq; inconueniētibus

derelictis due vltime tanq̃ pbabiles pñt sustineri
s. tertia ⁊ quarta attribuẽdo ſm tertiã aliquã cãlita-
tem habitui nõ solũ rõne pncipij passiui. Vel ſm q̃r-
tam negando ab habitu rõnẽ actiui. ⁊ q̃ sit tanquam
forma inclinãs ad aliquã formã vlteriorẽ recipien-
dam lz nõ sit rõ recipiẽdi respectu eius. sicut grauí-
tas inclinat deorsum lz nõ sit rõ receptiua eius qõ est
deorsum. sed corpus inquãtũ est receptiuũ alic⁹ vbi
Argumẽta que sunt ꝓtra istas duas vias vltimas:
qr vtraq̃ põt pbabilr sustineri postea soluentur ſm
alterutram istam.

Dc tenendo de actu

b quo ad subam act⁹ sine quo ad gradum
intrinsecũ. Restat ingrere vlteri⁹ de bo
nitate accñtali act⁹ q̃lis est bonitas mo-
ralis ⁊ de habitu morali. Utrũ habit⁹ moralis in
quãtũ virt⁹ sit aliquo modo pncipiũ actiuũ respectu
bonitatis in actu. Nõ sic videt qr per Arist. 2. ethi. v
tus est que hñtẽ perficit ⁊ opusei⁹ bonũ reddit. Et nõ
reddit bonũ illud in rõne pncipij passiui. qr nõ est rõ
recipiendi. ergo in rõne pncipij actiui. Preterea
virtus est dispõ pfecti ad optimũ ex. 7. phy. nõ ẽ aũt
dispõ passiua: qr vt ꝑus nõ est rõ recipiendi g̃ actiua
Cõfirmat rõ: qr sic se hz optimũ ad optimũ. sic bo
nũ ad bonũ. sed cum optima rõ sit pncipij actiui. er-
go ſm istã rõnem virtus perficit potẽtiã. ⁊ ita ad agẽ
dum. Preterea virt⁹ ẽ moderatrix passionũ. non
moderat aũt per rõnẽ pncipij passiui. qr obm ex quo
ẽ cã nãlis cãt actũ ſm vltimũ potẽtie sue. ergo quan
tum põt si nõ impediat per aliqd ꝓtraagẽs. igit agẽs
impediẽdo obm sic sũme agere in repmendo passio
nem moderat eam per rõnem pncipij actiui. Pre
terea. 4. sic dicit phs. 2. ethi. q nõ hñs iustitiam ⁊ si
possit opari iusta nõ tñ iuste. ⁊ ita de alijs actibus. bo
nitas aũt moralis regrit opari iuste vel fortiter. ⁊ sic
de alijs. ergo virtus est tale pncipiũ act⁹ inquãtũ bo
nus. qr sine ea non posset esse actus bonus.

Sed oppositum huius ar/

guit per hoc q bonitas moralis in actu nõ dicit nisi
relationẽ. qr actum ee circũstãtionatũ debitis circũ-
stãtijs nõ est aliqd absolutũ in actu sed tñ cõparatio
debita actus ad illa qb⁹ debet cõuenire. g̃ illud non
hz aliqõ pncipiũ actiuũ ppriũ: sicut nec aliqs respe-
ctus. Preterea si habitus inquantũ virt⁹ eet pnci
piũ actiuũ bonitatis moralis in actu cum habit⁹ nõ
sit virtus nisi ex respectu. s. ex cõformitate ei⁹ ad pru
dentiã. est enim habit⁹ electiu⁹ medij vt determia-
tur a recta rõne. ergo aliqua rõ respectiua in habitu
eet rõ pncipij actiui qõ est impossibile.

Quantuz ad istuz articuluz

dici põt q sicut pulchritudo nõ est aliq̃ qualitas abso
luta in corpore pulchro. sed est aggregatio omnium
ꝓueniẽtiũ tali corpori puta magnitudinis figure et
coloris. ⁊ aggregatio oĩum respectuũ q sunt istor ad
corpus ⁊ ad se inuicẽ. Ita bonitas moralis act⁹ ẽ qua
si qdem decor illius act⁹ includẽs aggregationẽ de-
bite ꝓportionis ad oĩa ad que dz act⁹ ꝓportionari.
puta ad potẽtiã: ad obm: ad tps: ad finẽ: ad locuz: ad
modũ. ⁊ hoc spãliter vt ista dictant a recta rõne de-
bere cõuenire actui. Ita q oĩbus possumus dicere q
ꝓuenientia actus ad rõnem recta est qua posita act⁹
est bon⁹: qr nõ posita qbuscũq̃ alijs ꝓueniat nõ est bo
nus: qr quãtũcũq̃ actus sit circa obm qualecũq̃ si nõ
sit ꝑz rõnẽ rectã in opante puta si ille non habeat re-
ctã rõnem in opando. nõ est bon⁹ actus. pncipalr igi
tur cõformitas actus ad rõnem rectã plene dictan
tem de circũstantijs oĩbus debitis illius act⁹ est bo-

nitas moralis actus. hec aũt bonitas nullũ hz pnci-
piũ actiuũ sicut nec aliqs respectus. maxime cum il
le respectus cõsequat extrema posita ex nã extremo
rum. impossibile enim est actũ aliquẽ poni in esse ⁊
rõnem rectã in esse qn ex natura extremor cõsequat
in actu talis conformitas ad rõnem rectã. rlr autez
ꝓus extrema necessario non hz cãm ppriã aliam ab
extremis. Quãtum igit ad istã ꝓditionẽ actus accñ-
talẽ que est bonitas moralis nõ opz aliquẽ habitum
hẽre aliquã rõnẽ ppij pncipij actiui nisi inquãtũ ha
bet rõnem pncipii actiui respectu sbe actus qui act⁹
natus est ꝓuenire cõpleto dictamini prudẽtie. Et ad
illũ actũ in se inclinat habitus aliquis ex natura ha-
bitus. Et ex hoc ex ꝓñti inclinat ad actũ qui sit cõfor
mis recte rõni si recta rõ insit operanti. Sicut dictũ
est de bonitate morali actus. Ita ꝓportionabilr di-
cendũ ẽ de habitu q virt⁹ moralis nõ addit sup sbaz
habitus vt est forma de genere q̃litatis nisi ꝓformi
tatẽ habitualẽ ad rationẽ rectã. Idem enim habitus
in nã qui generaret ex actibus abstinẽtie elicitis cũ
rõne erronea in eliciẽte manẽs post cum rõne recta
eet post virtus abstinẽtie. ⁊ ꝑus nõ fuit habit⁹ virtu
tis q̃diu nõ fuit rõ recta abstinẽdi. nec tñ aliqd mu-
tatum est circa istũ habitũ in se sed tñ nunc cõiungit
prudẽtie ꝑus nõ. Coniũgi igit prudẽtie attribuit ha-
bitui vt ẽ forma de genere q̃litatis eẽ virtutẽ. quan
do iste habit⁹ ex nã sua natus est eẽ ꝓformis prudẽtie
Et ita nihil aliud in entitate absoluta dicit habit⁹ q
virt⁹ moralis ab illo qui est talis in nã ⁊ nõ virt⁹ si sit
sine prudẽtia. ⁊ per ꝓñs nullam aliã cãlitatẽ põt hẽre
vt est vtus q̃z vt ẽ talis q̃litas nãlis: nisi qr vt cõiun-
git prudentie natus est eẽ cã secũda quasi directa a
prudẽtia respectu effect⁹ cõis amborz. vt aũt est sine
prudẽtia nõ põt eẽ cã secũda respectu eiusdẽ effectus
sicut visus in frenetico nõ põt eẽ potẽtia libera p pti
cipationẽ: qr ille nõ põt habere vsum volũtatis que
est potentia libera per eẽntiam. In sano aũt hz vsus
potentie libere per participationẽ ⁊ est cã quasi secũ
da respectu voluntatis. Sed adhuc quãdo est causa
se cũda respectu prudẽtie cãlitatẽ ppriã cõuenientez
sibi in suo ordine cãndi hz ꝓcise ex hoc q est talis for-
ma vel q̃litas quedã in nã. non autẽ per respectũ cõ
formitatis vel ꝓueniẽtie ad prudentiã sed nec vt cã
secũda põt aliquã cãlitatẽ habere respectu actus nisi
ratione nãe absolute in ipsa. ⁊ nõ ex tali ꝓiũctiõe pru
dentie: qr lz causa secũda cõiuncta ꝑme aliter agat q̃z
sine ea: non tñ hz virtutẽ ppriam actiuã ex ꝓiunctio
ne tali. sed ex nã sua absoluta. ergo nec ex parte actus
inquantũ est bonus moraliter. nec ex parte habit⁹ in
quantũ est virtus moralis potest inueniri rõ specia-
lis ſm quã virtus vt virt⁹ sit pncipiũ actus vt bon⁹
moraliter nisi ista que est ex parte habitus ⁊ act⁹ quã
tum ad nãm eorz. Istam ergo igntam viã de actio
ne virtutis moralis respectu act⁹ vt est bonus mo-
raliter non opz pertractare quasi aliã ab illis que tã-
gunt de suba habitus ⁊ suba actus. Et ita breuiter q̃z
tum ad totã qõnem istã opz tenere vel tertiã vel q̃r-
tam viam de omni habitu.

Tenẽdo tertiam viam que

videt plus attribuere habitui põt dici sic. q si cut si
eet in lapide grauitas aliqua q nõ eet sufficiẽs pnci-
pium actiuũ respectu descẽsus deorsum. eet tñ par-
tiale pncipiũ actiuũ sicut dicet in secũdo lib. de gra
uitate sufficiẽte q est totale pncipiũ actiuũ respectu
descensus. Ista inquã grauitas diminuta cũ alia po
tentia motiua pncipaliter mouẽte ad descensuz pos
set diminute agere ita q potentia alia motiua ex eq̃
li conatu agente descẽsus esset velocior qui cãret ab
ista potẽtia motiua ⁊ grauitate diminuta intrinseca

mouẽte q̃ ille q cãretur a sola po[a] motiua extrinseca cũ equali conatu mouẽte. potẽtia tñ motiua extrinseca posset cũ tanto conatu mouere corp[us] neutrũ cuius nulla eẽt grauitas nec leuitas sicut illud corpus moueretur ꝛ a grauitate intrinseca ꝛ a potẽtia motiua extrinseca remisse agente. Ita in ꝓposito habitus mouet potẽtiã quasi quoddã põdus qui tñ ex se nõ sufficit ad eliciendum actiue ipsam operationez. Sufficit autẽ sola virtus potentie actiue sine tali pondere ꝫ qñ ambo ꝯcurrũt ita tñ q̃ nõ minor vl̃ maior sit conatus ex parte potentie nũc q̃ ꝫ prius pfectior operatio elicitur q̃ posset elici ab ipsa potẽtia sola. Et videt ꝓ ista via esse experientia cõis qua quis põt experiri se habituatũ ex equali conatu posse habere pfectiorem operationẽ q̃ ꝫ posset habere nõ habituat[us] que pfectio actus nõ posset attribui habitui si eẽt tantũ ꝑncipium passiuũ inclinãs q: saltẽ vt videtur in priori instanti nature in quo elicitur prius q̃ ꝫ recipiatur in po[a] esset equalis rõ principij actiui in eliciẽdo. ꝛ ita eque perfecta operatio eliceret equali conatu a potẽtia habituata sicut a nõ habituata.

Hanc uiam tenẽdo ad argumenta prin cipalia respondeo. Ad p[m] q̃uis dicat habitum non esse formã absolutã ꝓpter illa verba phi. 7. phys. tamen tenẽdo omnẽ qualitatem esse formã absolutaz. ꝛ cũ qualitas prime speciei nõ est minus qualitas q̃ ꝫ alterius speciei. põt dici q aliquid cui relatio est eadem põt esse principiũ actiuum licet relatio nõ sit principium actiuum. nec etiã illud idem cui relatio est eadẽ per rationẽ relationis est principium actiuum. sed per rationẽ absoluti cui relatio est eadem distinctio istorum. s. relationis ꝛ essentie põt patere ex multis etiaz alijs vijs dictis supra. vbi cum identitate pfecta reali ponit nõ identitas formalis ꝛ ꝫ magis patebit i 7°. dist. i. vbi dicet q creature ad deũ relatio est eadem essentie absolute rei create ꝛ tñ nõ formaliter eadẽ pro tanto igit̃ potest exponi phs qui dicit habitũ esse ad aliquid. q: ꝓ identitatẽ inclupit respectum. ꝛ tñ nõ est tantũ respectus sed est quoddã absolutũ. ꝛ ideo põt ibi cõpetere actio tanq̃ ꝑncipio agendi. Ad cõfirmationẽ rationis posset dici q maior absolutio requiritur i termino motus q̃ ꝫ in ꝑncipio agẽdi q: nihil põt terminare motũ quod habet relationẽ eandez sibi. non sic de ꝑn[o] actiuo. Vel q magis est ad rẽ põt dici q illa ratio phi nõ cõcludit ꝓpo[m] nisi diminute. ꝛ ad habendũ cõclusionẽ suam quam intẽdit habere oportet eam aliomõ ptractare q̃ ꝫ verba primo sonãt. circa qõ nolo mõ immorari. vel oporteret alias rõnes ipsius declarare ad dictã cõclusionẽ probãdam. de hac questione vtrum. s. habitus sit aliquod absolutũ dicet̃ alias. Ad ꝛ[m] argu[m] dico q vnius actionis est vnũ principium p se. ꝛ hoc i vno ordine principiandi. tamẽ ꝑnt esse multa ꝑncipia in diuerso ordine ꝑncipiandi quorum nõ sit vnitas nisi vnitas ordinis licet quandoq̃ cum vnitate ordinis concurrat vnitas accidẽtis ꝛ subiecti inter hec ordinata. ꝫ hoc accidit Ita etiam in proposito habitus ꝛ potẽtia sunt duo ꝑncipia alterius ordinis. ꝛ vtrunq̃ in suo ordine ẽ vnũ per se. ꝛ cum ista vnitate ordinis cõcurrit vnitas accidẽtis ꝛ subiecti inter hec ordinata. sed hoc accidit. q: si ita posset coniungi causa prima cũ secunda sine informatione tali vnius ab altera. sicut coniunguntur quãdo informat̃ vna ab altera. eodẽ modo possent habere vnitatem sufficientem ad causandum vnuz effectum. Quando igitur dicitur q vnius actionis per se est vna causa actiua. concedo in vno ordine. ꝫ in alio ordine principiandi bene põt esse alia ꝛ alia causa. ꝛ hoc siue hec ꝛ illa constituant vnuz per accidens siue nõ sed tantũ vnũ vnitate ordinis. Et licet sit ibi vnitas per accidens adhuc tamen semper saluatur vnitas ordinis principij ad principiũ. Per hoc apparet ad illã confirmationẽ de vnitate ꝑncipij formalis. ꝓcedo talez vnitatẽ in illo qõ est ꝑncipiuz quo in vno ordine principiandi. Ad aliud dico q accidens bene põt esse ꝑncipiuz alicuius effectus receptibilis in suo sbo. sicut species intelligibilis est ꝑncipiũ intellectiõis recepte in intellectu possibili. ꝛ ita forma põt esse ꝑncipiũ quo respectu transmutatiõis sui sbi. Ad aliud de appetitu sensitiuo dico q iste ꝫ rationẽ ꝑncipij actiui aliquo mõ ꝫ nõ actiue libere ꝛ hoc est quod Dam̃s. intelligit q nõ ducit sed ducit. non dñat̃ actioni sue qõ est ducere sed respectu actionis sue determinat̃ ab agente ad certã operationẽ. ꝛ hoc est duci q autẽ appetitus sensitiuus ꝫ non sit liber sit aliquo mõ actiuus ꝛ ẽt sensus dicet̃ alias

Ad argumenta que facta sunt cotra 2[am] viaz ponentẽ habitũ eẽ ꝑncipiũ actiuũ in actu intellectionis videnr̃ eẽ ꝓtra istã viã pro tanto q: ista ponit actũ elicitũ ab habitu ꝛ potentia agente cũ equali conatu eẽ intensiorẽ q̃ ꝫ elicitũ a potentia sola discurrendo per illa ostendo q nõ repugnant huic vie. De ꝑmo ꝓz. q: nõ pono duo distincta in actu habentia duo ꝑncipia distincta. sed idez actus per se vnus: ꝫ duo ꝑncipia in diuerso ordine principiãdi. Ad 2[m] ꝓcedo qõ inferr̃. s. q potentia operante ex equali conatu semper act[o] sit intẽsior habitu coagente q̃ ꝫ non coagente. sed ex hoc nõ sequit̃ illud inconueniẽs qõ sequit̃ cõtra aliã viã vz q potẽtia ex quocunq̃ conatu agente actus sit eque intensus semper. hoc ibi sequitur. q: tota intensio attribuit̃ habitui sed non hic q: intensio attribuit̃ duabus cãis. ꝛ potẽtie quidem ex maiori vel minori conatu habitui aũt semper eq̃liter quantũ est de se. Ad ꝫ[m] ꝓcedo q ꝓ posset fieri voluntas in puris nãlibus que actũ intẽsiorẽ eliceꝛ q̃ ꝫ alia voluntas cũ hitu. hoc non est inconueniens ponendo ista duo eẽ ꝑncipia ordinata sicut esset inconueniẽs attribuendo totã intensionẽ hitui ꝛ nõ potentie per illud Ad 4[m].

Ad argumenta que facta sunt cõtra ꝫ[am] opi. que est 4[a] in ordine. Ad ꝑmum oz negare maiorẽ. q: oz dicere q duo distinctarũ speciez ꝓnt esse sibi inuicẽ cãe equinoce partiales ꝫ nõ totales. Ad probationẽ ei[us] q̃ est peminẽtiã cãe equoce. 8° ista probatio tenet de cã totali. ꝛ nõ pono circulũ in cãis equocis totalibus. Ad aliaz probationẽ dico q duo effectus ꝓparati ad vnã cãm cõem eorũ possunt habere ordinẽ mutuũ ad se inuicẽ in rõne cãe partialis sicut spẽs intelligibilis ꝛ intelligere ꝓparando ad intellectũ agẽtẽ ꝛ possibilẽ. q: respectu intellectionis ptialis cã est spẽs ꝛ possz poni ītensio eẽ aliq̃ cã spẽi ꝑ quanto intendit eã. Ad illud põt dici q nõ oz omnez actũ generatiuũ habitus esse rationẽ agendi quo respectu actus cuiuslibz. sicut habitus genitus põt esse ratio quo quẽadmodũ virtus solis nõ põt eẽ ꝑncipiũ quo respectu omnis act[o] respectu cuius forma genita a sole põt esse ꝑncipiũ quo. Luz vero dicit̃ q quicquid est cã cãe ꝛc. verũ est sicut remotũ quo. ꝫ nõ sicut immediatũ quo. Ad 4[m] dico q in quantocunque gradu habitus nõ posset supplere totã vicẽ potentie. q: ꝛ si cãlitas ei[us] sit diminuta ꝛ cãlitas potentie diminuta tamẽ alterius rõnis est cãlitas habit[us] q̃ ꝫ cãlitas potentie. q: ex rõne sui habit[us] est cã 2[e]. quia s. potẽtia põt vti ꝛ ita si in infinitũ augeret̃ nunquaz possz fieri ꝑncipiũ vtens sicut virt[us] generatiua patris quantũcunq̃ augeret̃ nõ possz fieri virtus solis Nõ igit̃ eiusdẽ rõnis est cãlitas habitus cuz cãlitate potentie nec illa intẽsa posset ascendere ad istaz sed sunt semꝑ alterius rationis. ꝛ tñ hec causans cũ illa cãt actum perfectionem q̃ ꝫ si solum causaret̃ ab vna

eaz. Ad vltimū illud ſuppoſitum negabitur i ma teria ſequenti de augmento charitatis ꝛc̄.

Quivult tenere quartā viā que ē. 5. in ordi ne pōt reſpōdere ad rationes p̄nci pales adductas p;o p̄ma parte. Ad p̄muz potētia vel potēs vtiť habitu q; ipſe eſt quedā iclinatio ad operationē nō quidē vt potētia actiua ſz ad agere vt forma p;ior inclinat ad formā poſterioꝛē. ſicut grauitas ad deorſuz. Ad illas cōditiones quattuoꝛ dicetur ꝙ electio eſt ex cōuenientia operationis ad potētiā ꝛ obi circa qō eſt operatio que cōuenientia eſt obiecti ad potentiā inquantū recipit actionē ꝛ nō inq̄ꝝtum elicit eā. q; factio ſola vt factio numq̄ꝝ eſt delectatio. Et ideo ꝓpter delectationē numq̄ꝝ oz ponere rationē p;incipij actiui. Similiter facilitatio expeditio ꝛ pmptitudo pōnť rōne paſſi. q; paſſuz poteſt difficulter recipere quando nō eſt diſpoſitū. ꝛ impedite ꝛ tarde vel nō ꝓmpte. Et ratione indiſpoſitionis paſſi eſt ibi difficultas tarditas ꝛ idiſpoſitio ergo agens pōt expedite ꝓmpte ꝛ faciliter agere ꝓpter diſpoſitionē paſſi ꝛ hitus eſt talis diſpoſitio in paſſo Q̄ñ igiť dicitur ꝙ nō eſt difficultas ad patiendū q; paſſuz eſt ſūme diſpoſitū. ℟ndeo ꝙ per abnegationē cōtrarij ē diſpoſitū. ſed nō per rationē diſpoſitionis cōuenientis. Exemplū de ligno ſicco ꝛ neutro lignū quidē neutruz eſſet ſumme diſpoſitū ad calorē p;iuatiue. ſ. per carentiā cuiuſcunq; diſpoſitionis oppoſite. nō aūt ſūme diſpoſitū poſitiue per poſitionez diſpoſitionis cōuenientis. qualis eſt ſiccitas. Et ſi iſta cōuenientia eſſet cū ſenſu lignū ſiccū delectabiliter calefieret. nō ſic lignū neutrū q; nō ſic ſimpliciť ſibi cōuenit forma recepta. Ad aliud de inclinatione poſſet dici ꝙ iclinat ſicut forma p;ior ad ſuſceptionē forme poſterioꝛis. ſicut grauitas inclinat ad eſſe deorſū. etiā ſm eos qui dicunt grauitatē reſpectu deſcenſus nō eſſe p̄ncipiū actiuuz. nec oz ſic paſſiue iclinans eſſe rationez recipiendi formā ad quā inclinat ſicut nec grauitas eſt p̄ncipiū receptiuū vbi. Ad aliud de ſcientia dico ꝙ ſcientia per quaz anima reducit de potentia eſſentiali ad accītalez eſt ſpecies intelligibilis ipſius obi. ꝛ de illa cōcedo ꝙ ipſa eſt p̄ncipiū actiuū reſpectu cōſiderationis. ſed illa ſpēs nō eſt hītus de quo loquimur qui eſt qalitas derelicta ex actib⁹ frequenter elicitis iſta enim ſpēs p;ecedit naturaliter p̄muum actū elicitū circa obm circa qō eſt Et licet iſta ſpecies poſſet eſſe radicata in intellectu ꝛ cū fuerit radicata poſſet dici habitus. nō tn̄ eſt iſte habitus ꝙ generať ex actibuſ frequentib⁹ ſicut dictū eſt. ideo oīa verba que loquūť de ſpē tanq̄ꝝ de hitu n̄ ꝓcedūt ad intellectū huius qōnis. nec etiaz illa que accipiunt ſcientiā p;o iſta ſpē. diſtinctio iſtoꝛ hītuz ſcilicet habitus qui ē ſpēs intelligibilis ꝛ habitus intellectiui p;opꝛij dicti patebit in 2° li. di. 3ª. q. 4.

℣per ħ apparet ad illud qō adducit de eſſe quo dico qō ſcientia ſtricte accipiendo ꝓ habitu acquiſito ex ſpeculationib⁹ nō ē ꝓp;ie quo ſpeculamur ſz quedā inclinatio ad facilit ꝛ delectabiliter ſpeculandū illō ät quo vt p̄ncipio actuo ex pte obi ſpeculamur ē ſpēs intelligibilis . Ad aliud dicit ꝙ hītus intellect⁹ p̄ctic⁹ dici pōt q; iclinat ad p;axim. ñ ꝙ illa p;axis ſit ei⁹ vt p̄ncipij actiui ſz q̄ſi terminās iclinatiōez ei⁹ ſic aut vel ipſius potētie vt p̄ncipij actiui ſicut. elicito recta p;actice actiue elicit a volūtate ꝛ nō a prudētia q̄ tn̄ ē hit⁹ p̄ctic⁹ reſpectu iſti⁹ electiōis q; iclinat ad eā: lz nō ſit p̄ncipiū actiuū eius.

Ad argumēta Allia adducta ꝓ 5° opi. q̄ eſt 6ª in ordine q̄ videť oſtēdere ꝙ hītus moralis inquantum ē virt⁹ ē p̄ncipiū actiuū act⁹ inq̄ꝝtū ē moralis. ℟° ꝙ bōitas moralis in actu vt p;edictuz eſt: eſt integritas omnium cōditionum in actu ꝛ circūſtā-

tiarum: ꝛ hoc p;eciſe vt ille cōditiones dictantur a recta ratiōe debere ineſſe actui: ſimpliciter ergo eſt neceſſarium ad bonitatē actus moralis ꝙ eam p̄cedat dictamen completuz ratiōis cui certo dictamini conformetur tanq̄ꝝ mēſuratum menſure: ſed non oportet iſtud dictamē eſſe ab habitu intellectiuo aliquo modo puta prudentia: nec iſtum actum conformem dictamini elici aliquo modo ab habitu moꝛali appetitiuo. Simpliciter enim dictamē rectū p;ecedit prudētia: quia per ipſum generatur p;ius gradus prudentie: ꝛ ita ſimpliciter recta electio p;ecedit habitum moralem: quia per ipſam electionem generať vt⁹ moralis in p° gradu. tunc igiť in p° actu recte qs dictat ſine prudētia gnāta ꝛ rē moraliť eligit ſine virtute morali generata. tn̄ prudētia ex p̄mo actu vel ex alijs plib⁹ rectis dictamibus gnāta: magis iclinat ad ꝙſilia dictamia eliciēda. i. ad recte cōcludēdū ꝙcluſiōes ſyllogiſmoꝛ p;acticoꝛ de oīb⁹ circūſtātijs q̄ debēt eē in actu eliciēdo. Siīr virt⁹ moralis gnāta poſt p̄m actū magis inclinat ad act⁹ eliciendos ſiles illis ex quib⁹ ē gnāta. Intelligēdū aūt ꝙ illud qō gnāť de virtute moꝛali ē q̄dā q̄litas de e⁹ rōne vt ē abſolute talis q̄litas nō eſt cōformitas ei⁹ ad prudētiā: poſſet. n. eadē q̄litas gnāri ex actib⁹ ſilibus in eadē ſpē eliciētis ſine prudentia: imo cū rōne erronea ſi ineſſet. ſz iſta qualitas q̄ gnāť ex iſtis actibus ſm ſpēz nāe nō eſt virtus ex ħ qō ē q̄dā q̄litas: ſz ad ħ nēcio requiriť ꝙformitas ei⁹ ad prudentiā. vel qō ē exp̄ſſi⁹ ip̄i⁹ coexn̄tia cū prudētia in eodē opante. ſp qdē ſine prudētia inſit ſine nō: ſp hītus iſte ē natus eē ꝙformis prudētie ſi ineſſet: ſicut hītus abſtinendi gnāt⁹ ex actibus factis ex rōne erronea ſp q̄ſtū ē ex se nat⁹ eſt eē cōformis prudētie lz prudētia nō inſit quē admodū ali⁹ hit⁹ gnātus ex actib⁹ exceſſiuis nō ē natus eē cōformis. q̄ñ igiť q̄litas q̄ nata eſt eē ꝙformis prudētie coeriſtit cū ea: tūc nō ſolū hz cōformitatē aptitudinalē ſed actualē ad prudētiā: q; ad ſiīia inclīat vterq; hit⁹: ꝛ act⁹ elicit⁹ ſm incliationē iſtoꝛū duoꝛū hītuū ē bon⁹ moraliť. q ſi cēt elicit⁹ ſm iclinationem illius ſoli⁹ q̄litatis q̄ ē mālir virtus moralis prudētia nō coexn̄te in eodē opāte nec inclināte ad actū illum nō eēt act⁹ ille bon⁹ moraliter. Sic igiť pz ꝙ iſta q̄litas q̄ ē mālit virt⁹ moralis q̄ p ħ hz cōpletiue rōnez virtutis moralis: q; coeriſtit prudētie ſe hz ad prudentiā q̄ñ ieſt ſicut cā. 2ª ad p̄mā. ꝛ ħ reſpectu eiuſdē effectus cōis eliciēdi ab eis: tūc. n. prudētia ē q̄ſi cā poꝛ ꝛ hit⁹ moralis ē q̄ſi cā poſterioꝛ. Iſte aūt due cāe ſil cōcurrētes ad actū eliciēdū. p̄nt ei tribuere bonitatem moralē quā nō poſſet ſolus hītus ſecūdus tribuē ſi eēt ſine prudētia vel ſine rōne recta tribuere quidē moralē bonitatē ē tribuere ꝙformitatē ad rōnez rectam ꝛ ħ tribuit qualitas illa nō ex hoc ꝙ q̄litas ſolū. ſz q; i cāndo cc exn̄s prudētie ſil inclināti: p; igiť ꝙ iſta q̄litas q̄ eſt vt⁹ ex ħ ꝙ ē vt⁹ nō hz cālitatē ſpālē reſpectu bonitatis moralis in actu: ſed tn̄ ex hoc ſeq; ꝙ ē vt⁹ q; virt⁹ hz coexn̄tiā cū quadā alia cā eiuſdez actus: q̄ cā ſimul cōcurrens ad eliciendū actū tribuit illi actui bonitatē moralē. q; ꝙformitatez moralez ſibipſi. ſed adhuc tn̄ habit⁹ iſte nullā cālitatez hz reſpectu actus ex iſta rōne que eſt coexn̄tia eius cū prudētia: ſed tn̄ ex rōne nāe ſue vnde ē hec q̄litas . Et ideo nullo mō eſt cōcedenda cālitas aliqua ſpālis hītus vnde moralis vltra illam que cōcediť ſibi vnde eſt iſte habitus. Et ē aduertenduz ꝙ iſta bonitas vt attribuitur prudētie ſic inclināti ſicut dictum eſt in p̄ncipio non neceſſario cōuenit habitui prudentie nec ſoli ſz actui illi qui natus ē eſſe actus prudētie qui eſt dictamen rectum. ſi enim illud miſit ꝛ ſm euz tanq̄ꝝ ſm menſurā appetit⁹ appetat rectus eſt actus moraliter. Et ſi illud dictamen rectuz non ineſſet: tn̄ prudentia in-

esset ꝺm quaꝫ intellectus posset recte dictare: adhuc actꝰ elicitus sine dictamine recto nō esset pfecte bonus. Itaq; prudētia qñ non inest sufficit ad actuꝫ moraleꝫ dictamen rectū: qñ aūt prudentia inest ipa non sufficit sine actu suo elicito: ⁊ ita istā rectitudinē quaꝫ tribuit prudētia actui morali tribuit mediante actu proprio prudentie.

Ad illas igitur auctes adductas p. 5ª. via que vident sonare q; virtus vnde virtus effective cāt bonitatē moralē actus et primo ad illā de. 2° ethi. opus eius bonum reddit. ideo q; vel reddit inclinādo: ⁊ hoc sibi cōpetit in eo q; hec qualitas in spē nature. vel q: hoc non sufficit. sic. n. inclinaret sine prudētia. reddit igit vñ virtus ē. i. vnde coexīs prudētie. reddit qdeꝫ in suo gnē cāe. q: vt cā scōa. ⁊ hoc virtute cāe superioris. q̄ est prudētia. Si igit teneaī 3ª via puta ꝺ actiuitate hītus. tūc redit actiue sed vt cā partialis et scōa. Si aūt teneaī 4ª via tunc reddit p modū inclinationis ⁊ hoc nō ex ꝺ solo q; ipsa inclinat sed ex hoc q; ipa vt cū prudētia virtue inclinat. Ad aliud de moderari dico q; virtus moralis non moderaī actiue passionem quasi eā factā ab obiecto faciat eē minorē. obm n. delectabile prius nāl'r mouet ꝺm vltimū sui. sꝫ habitus pōt facere obm min⁹ pueniēs potētie hītuate. q̄ꝫ poꝰ nō hītuate; sicut graui discōueniēs ē sursuꝫ magis q̄ꝫ corpori neutro. lꝫ grauitas nō eēt p̄nᵐ actiuuꝫ descēsus. Ita potētie ꝺm se pueniēs eēt aliqꝺ delectabile excessiuū. potētie aūt hītuate p habitū inclinātē ad actus moderatos ē discōueniēs vel nō ita ē cōueniēs illud delectabile excessiuū. ⁊ p tanto q̄si p repugnātiā formalē vel virtualē ad habitū habit⁹ disconueniēs vel excedēs moderaī ne delectabile imoderate delectet. Et ex ꝺ nō sequiī aliqua actiuitas hīt⁹ sicut nec hūiditas in ligno. lꝫ ipsa moderet ne ignis ita imoderate calefaciat vel vehemēt sicut corp⁹ sicciꝫ. Aliter pōt dici q; virt⁹ moderatur passionem nō iaꝫ factā sed fiendaꝫ pro quāto inclinat potētiam. ⁊ hoc cū prudētia coexistēte: vt fugiat imoderata delectabilia que nata sunt inferre delectatiōes imoderatas ⁊ non admittat nisi delectabilia que nata sunt moderate delectare. ⁊ in hoc moderatur non quidē delectationeꝫ inexistētem minuendo: sed imoderatam que inesset precauendo. Ad aliud q; sine iustitia non potest quis operari iuste: dico q; in primo actu quādo est dictamē rectū gnātiuū prudētie. ⁊ ꝓformaī illi electio alicui⁹ iusti ibi nō tñ est iustū sꝫ iuste opaī eligēs. sꝫ ꝺꝫ itelligi q; nō iuste sine iustitia opaī ꝺm oēm pfectionē ꝺm quā posset aliqs iuste operari quaꝫ vna ē delectabilitas ⁊ facilitas in opando. qꝺ nō cōpetit potentie nō habituate sicut habituate.

Ꝺ primam questionem vī eē opi. mgrī q; solus spūssc̄us inexīs sine aliquo hītu medio informante volūtatem mouet ipam ad actuꝫ meritoriuꝫ aliter q̄ꝫ moueat aiam ad credere ⁊ sperare mouet mediātibus hītib⁹ fidei ⁊ spei. ⁊ ita ꝺ negasse oēm charitatē creatā. Pro hac ꝓclusiōe pōt argui duab⁹ vijs: p̄ⁿ accipiī ex imperfectiōe forme vel hītus vel nō necītate ad mouēdū.

Ubi arguo p̄° sic. sicut se hꝫ actꝰ nālis ad nālē hītū sine acqsitū: ita vī se hꝫe actus hit⁹ infusi ad hītū ifusū sꝫ hit⁹ acqsit⁹ tñ facilitat ⁊ tribuit delectabiliī opari nāt dat ipaꝫ sbam actꝰ: sic pꝫ in. q. p̄cedēti. ḡ sil' hītus ifus⁹ tñ tribuēt delectabiliī opari. aut saltē illō tribueret si inesset. sꝫ peccatoꝛ iā iustificat⁹ p̄° nō ꝺlectabiliī elicit actū diligēdi deū: ita. n. vī ei difficil'resistē[a] vitijs ⁊ ꝓtiuatio bonoꝝ opuꝫ sic qñ erat i pcis. vl' nō multo facilioꝛ q°usqꝫ ꝓpugnā ⁊ victoriā passionū acq sīēit aliquē hītū p̄ᵐ. ⁊ tūc ꝺlectabiliī opaī: igiī ū ē ali quis habitus infusus illi iustificato. quia illo delectabiliter operaremur si inesset. Preterea si ostenderet bonū supnaturale volūtati i puris naturalib⁹ volūtas illō sufficienī amabit q: sufficiēter hꝫ obꝫ proportionatū ⁊ approximatū. ḡ nō regriī aligs habit⁹ infusus ad diligendū bonū supernaturale. Assumptuꝫ probaī q: si minus. bonū ostensū volūtati nude pōt diligi. ḡ ⁊ maius bonū. ergo si ex puris naturalib⁹ voluntas pōt aliquid diligere pōt diligere sūmuꝫ bonū si sibi ostendaī. Preterea actus ille diligēdi qui esset illi⁹ habitus supernaturalis esset etiā supernaturalis: ⁊ ita crearet īmediate. supernaturalia eniꝫ nō ꝓducunī ineſſe p aliquā mutationē de aliquo sꝫ tñ p creationē. si creaī actꝰ igiī nō ꝓsupponit aliqd sue creationi. Preterea. habitu cōtingit vti cū habens voluerit. ꝓmenta. ꝫ. de anima ꝓmento. 7. sed experiī quis se posset illo habitu vti cū voluerit. nō eniꝫ cū voluerit pōt faciliter ⁊ delectabiliter elicere actus feruentes amandi deū. sicut patet de cōtemplatiuis qui qñq; experiunī se magnā deuotionē habere quādoq; etiā cū equali conatu minorē vel nullā

2ª via accipiī ex hoc q; spiritus sanctus sufficiat mouere sine habitu vbi arguiī p̄mo sic p̄ma causa pōt per se illud qꝺ pōt scōa que scōa est tantū° causa coagens vel accipiī. maioꝛ cā p̄ma pōt per se quecū que pōt scōa que nō est de essētia rei hoc addo propter formā ⁊ materiā in cōposito ⁊ enim deꝰ nō pōt facere cōpositū sine partib⁹ intrinsecis cōponentib⁹ sed habitus si ineſſet nō haberet causalitatē necessariā respectu actꝰ nisi aliquo modo in rōe cause agentis. saltē ꝓꝫ q; nō formalis nec materialis de qua igitur causalitas eius erit extrinseca. igiī quicquid pōt s.s. cū hītu cāre in actu hoc pōt sine hītu. pluralitas sine necessitate nō videī ponenda q: superfluit. ḡ ⁊c.

Preterea volūtati hīti habitū ad hoc q; agat ꝺm illum oꝫ. s.s. cooperari alioquin nō esset cā p̄ma in oī actione creature nō aūt cooperaī quia voluntas habet istū habitū q: tūc voluntas creata vteret spū sancto vt causa 2ª ⁊. s.s. nō esset cā p̄ma sed quasi cā scōa respectu volūtatis habentis habitū q: determinaret p habitū volūtatis ad coagendū volūtati ḡ econuerso. q: cooperaī volūtati. nō volūtas ꝺm illū habitū operaī. sed eque pōt spūs cooperari volūtati in illo primo instanti nature voluntate non habente charitatē sicut hīte ḡ ⁊c. Preterea. fili⁹ dei sic ē vnit⁹ nre nature q; operabaī opera illius nāe. itaq; illi actus vere dicebant esse filij dei vt suppositi agentis. Et tñ nihil p hoc derogaī assumpte nāe quin ipa esset p̄ncipiū suaꝝ operationū. ergo a simili spirit⁹ sanct⁹ pōt aliquo mō vniri volūtati vt ipe agat opera volūtaꝫ. nec per hoc derogaī nāe volūtatis i aliquo vt p̄ncipij operatiui qñ ipa posset esse p̄ncipiū suarū operationū. Preterea intellect⁹ ē magis passiuus q̄ꝫ volūtas ⁊ minus actiuus igiī magis indiget aliquo actuante ad hoc q; possit in actū suū sꝫ ponitur posse i visionē beatā absq; omni forma informante ex hoc solo q; ēentia dei est sibi presēs quasi p modū forme ergo multo magis volūtas pōt in oēm actū suū sine forma informante per hoc q; spirit⁹ sanctus sit sibi quasi forma ad diligēduꝫ.

Contra istaꝫ cōclusionē siue sit ꝺm intentiōꝫ magistri siue nō arguiī duab⁹ vijs

Prima accipiī ex iustificatione peccatoris sine acceptatione diuina. ⁊ hoc absq; actu elicito. Secunda ex rōne actꝰ meritorij. Ex p̄ma via arguiī sic peccatoꝛ ante penitentiā est iustus. sicut scriptura cōiter vocat peccatoꝛē iniustū ⁊ liberatū a peccato iustū. Ex hoc argniī iustitia cū sit formaliter p̄uatio nō pōt aufferi ab aliquo nisi ei detī habitus oppositus. quia p̄uare p̄uationem est habitum ponē-

re. q3 sunt immediate opposita circa aptũ natũ 4°. meta. anima est apta nata recipere iustitiã ergo ille iusti ficat9 qui factus est de iniusto iustus recipit habituz oppositũ illi priuatiõi. si enim nihil inesset sibi formaliter nũc ꝙz pus nõ magis careret priuatione ꝙz prius caruit. ℙreterea peccator añ penitentiã est indignus vita eterna post penitentiã est dignus. nõ est aũt dignus nisi per aliquid formaliter sibi inherens cui ꝙz regulas diuine iusticie iudicat vita eterna reddenda ⁊ nil tale prius habuit. igit aliquid positiuz ẽ formaliter in isto per qõ est dignus vita eterna.

℔reterea: deus nõ acceptat peccatorẽ ad vitã eternã: iustũ tñ acceptat. ℨuero quid ẽ acceptare ad vitã eternã hoc nõ est velle volũtate beneplaciti beatificare pro tunc. q3 tũc beatificaret statim ꝑ hoc ẽ velle istũ ꝑm dispositionẽ ꝑm quã nũc habet esse dignũ tali premio quem pus nõ voluit eẽ dignũ. Ista diuersitas nõ põt poni vt videat in voluntate diuina. q3 nihil ẽ ibi nouũ q3 immutabil'. nõ igit hoc erit nisi ppt diuersitatẽ a parte illius. q3 illo eodẽ mõ se habente voluntas diuina eodẽ mõ vult ipm se habere. ℒonfirmat ista ratio q3 volitio diuina que est oio vnus actus in se hz rationẽ oppositorũ actuz siue distinctorũ absq; omni distinctione obiectorũ cõnotatorũ hoc eni velle diuinũ nõ est velle quorundã bene placiti vel nolle. nisi illa oba distinguant alioquin cõtradictoria erũt vera absq; omni distinctione causante istã veritatẽ ergo cũ deus velit istũ iustificatũ ad aliquid ad qõ nõ vult peccatorẽ ppter quã diuersitatẽ dicit diligere iustos ⁊ odire peccatores in scriptura

Sequit: q3 ista distinctio secõm rõnẽ ex parte voluntionis diuine necessario requirat distinctionẽ actuale ex parte ipsorũ obiectorũ. aliter igit se hz iste in se quando dicit dilectus a deo vel acceptus ad vitaz eternã aliter qñ oditus. Vltimo ꝑm istã viã arguit sic: q3 si nihil aliud est in anima illi9 post penitentiaz ꝙz añ. nõ videt q3 aliq° alio mõ se hẽat ad deũ nec deus ad ipm q3 nõ videt ibi eẽ alietas ppter mutationẽ aliquã ex parte dei factã. ergo si cõcedat sicut videtur necessarium q3 aliquo modo aliter se habet ad deum ⁊ econuerso hoc est propter mutationẽ ipsius. ⁊ ita aliquid infiet sibi formaliter de nouo nõ ãt infinitũ ei de nouo fides ⁊ spes q3 manẽt ista i peccatore. ꝙ charitas. ℙosset argui ꝑm istã viã. q3 deo offensus peccatori pus ⁊ postea penitẽti remittit offensaz hoc nõ est per mutationẽ aliquã voluntatis diuine sicut in me põt eẽ qñ remitto offensã. igit hoc est ppter hoc q3 ille cui remittitur offensa aliter se hz in se. Sed istud argumentũ nõ ꝓcludit sicut patebit in 4° dis. 16. q. 2. vbi dicet q3 pus natura deus remittit offensã peccatori ꝙz det ei gratiã. Vnde argumenta si qua valent ꝑm istaz viã accipienda sunt ex iusta acceptatione passiua ordine siue dignitate ad vitã eternã que cõuenit iustificato ⁊ nõ peccatori sicut argutũ ẽ prius nõ aũt ex sola remissione offense qõ secõm se est minus ꝙz iustũ eẽ. Ex scõa via arguit sic. nihil dicit formaliter agere aliqua actione nisi pncipiũ illius actionis sit forma agentis. hz accipit ex scõo de anima vbi ex hz q3 aia ẽ quo viuimus ⁊ sentim9 ꝓcludit q3 aia est act9 ⁊ forma sic agẽtis. igitur cũ opatio meritoria sit volũtatis vel hominis per voluntatez operantis sequitur q3 illud quo meritorie agit sit forma eius. hoc autem quo meritorie agit non potest esse pura natura. quia ex solis naturalibus posset meritorie agere. quod vi error pelagij. igit requirit aliqd supnãle: non fides vel spes p3 quia manẽt in peccatore. ꝙ charitas. ℙreterea nulla actio est in ptãte agẽtis nisi ipm hẽat formã ꝑ quã possit agere. Si. n. per aliqd tñ extrinsecũ coassistẽs sibi qõ nõ est in ptãte eius possit agere talis actio non ẽi ptãte eius sicut nec coassistẽtia illi9 extrinseci ẽ in potestate ei9. sed spiritũsanctum coassistere volũtati nõ ẽ in ptãte volũtatis sicut nec vir actio cãe superioris est in ptãte cãe inferioris: igit si ex sola tali coassistentia possit agere. ⁊ nõ hẽat in se formã qua sufficiẽt posit exire in actũ meritoriũ: segtur q3 actus meritorius non erit in ptãte ei9. qõ vi inconueniẽs. ℙreterea si spũssanctus moueat spãliter volũtatẽ in actionem meritoriã: segtur q3 illa motio est creatio alic9 in ipa volũtate. ⁊ respectu illius volũtas non hẽbit aliquã causalitatez. sed tñ receptionẽ passiuã. igit vel illud ẽ act9 diligẽdi. ⁊ ita segtur q3 act9 diligẽdi nullo° est a volũtate vel istud ẽ aliqd nãl'r p̃cedẽs actũ diligẽdi ⁊ illud voco hitũ. q3 pfectio prior actu q̃ accipit in potẽtia hituali vi eẽ hitus. ℙreterea. 4° nõ minor idẽtitas ẽ pris ad filiũ ꝙz posset eẽ quecũq; vnio .s.f. ad volũtatẽ. q3 in eadẽ nã. sed pp illã idẽtitatem nõ dr pater opari aliqd filio. sicut p3 ꝑm Aug. 7. de tri. c. j. vel. 4. q3 pater nõ sapit sapiẽtia genita. ergo nec multomagis volũtas dicet aliquid operari propter vnionẽ spiritussancti cooperantis ad ipsam.

✎ **Solutionem** hui9 questiõis tria sunt videnda: primo si debeat poni aliqs habitus supernaturalis gratificãs naturam beatificabilem. Secõo si simpliciter sit necessarium talem habitum poni ad hoc q3 talis natura beatificetur. Tertio qd circa hoc senserit magister propter tria que sibi imponuntur. Quantum ad primum articuluz potest dici q3 ex nullo actu quẽ experimur: quia nec ex substantia actus. nec ex intensione actus nec ex delectatione siue facilitatiõe i operando neꝙz ex bonitate siue rectitudine morali act9 possumus ꝓcludere aliquẽ talẽ hitũ supnãlem inesse quia quocũq; istoz dato posset aliquis habẽs charitatẽ cognoscere certitudinaliter se eẽ in charitate ex hoc. s. q3 actuz illũ sibi experiret ineẽ: vel actuz sic intẽsum sibi intẽse: vel sic delectabiliter vel facilit ineẽ vel recte rõni psonũ eẽ. ℜõ aũt q3 nõ põt ꝓcludi ex actu vel ex aliqua ꝓditiõe ipi9 act9 talis hit9 inesse est. q3 vel actus põt ex sola potentia habere oĩa p̃dicta ꝓcurrẽte rõne recta sicut tenẽdo q3tã viaz in p̃cedẽti solutione positã. vel si cõcurreret hitus aligs ppter aliquã cõditionẽ predictaz possz iste eẽ aligs habit9 acqsitus. posset. n. amicitia acqsita tãtã intẽsionẽ actui dare sicut cã 2ª cũ potẽtia vt potẽtia cũ charitate posset ẽt tãtaz facilitatẽ ⁊ delectationẽ tribuere. posset ẽt habitus ita cõsonus eẽ rõni recte q3 actus elicitus nullã ꝓditionẽ euidẽter apparẽtẽ hẽret ex qua necessario cõcluderet ipm elici ꝑm hitũ supnãlez. Nõ si dicas subito mutat volũtas vt itẽse ⁊ facilit ⁊ delectabilit opetur. ⁊ h̃ modo ꝓsono supnãli rõni. hoc ẽ ad dictamẽ fidei. ⁊ ñ põt ita subito acquirẽ hitũ amicitie ordinate cõsonũ fidei. igit hz habituz aliquẽ nõ acquisitũ quo ad sbito agẽdũ inclinat. ℜñdeo. voluntas põt satis subito mouere ꝙz tuz ad actus nãles q subsũt totaliter ptãti ei9: q3 sicut dicit Aug. p° retractationũ. c. 22. nihil tã ẽ in ptãte volũtatis ꝙz ipa voluntas: igit ex tali subitatiõe nõ põt cõcludi ppositũ.

℔ico igit q3 vltra oẽs cõditiones p̃dictas: vz vltra intẽsionẽ act9. delectationẽ facilitationẽ in agendo rectitudinẽ siue bonitatẽ ⁊ cõformitatẽ rõni recte siue recte ꝑm dictamẽ prudẽtie siue ꝑm dictamen fidei: vltra inquã hec oĩa credit eẽ vna cõditio i actu. vz q3 ẽ acceptabilis deo nõ quadã cõmuni acceptatione solum modo quatenus acceptat omnem creaturam. vel quo etiam modo vult actum subtractum peccato. alioquin nõ esset ab ipo. sed acceptatiõe spãli. q̃ ẽ in volũtate diuia ordinatio hui9 actus ad vitã eternã tãꝙz meriti ꝓdigni ad p̃miũ hoc mõ credim9

etiã nãm nostram beatificabilẽ instaz esse bitualiter acceptã hoc ẽ ꝙ qñ nõ actualr operaꝛ adhuctñ volũtas diuina cã ordinat ad vitã eternã tanc̃ dignã tãto bono ꝫ dispositionẽ quaz hz bitualiter in se ꝓpter hanc acceptationẽ nature beatificabilis bitualez ẽt qñ nõ opaꝛ :ꝛ ꝓpter acceptationẽ actualẽ actꝰ eliciti a tali nã, oz ponere vnum habitũ supnãlẽ quo bẽs formaliter acceptet a deo:ꝛ quo actus elicit⁹ ei⁹ acceptet tanc̃ meritorius: sic enĩz non videt acceptari nã vel actus sine aliquo habitu informãte: qꝛ sicut argutũ est nõ vꝫ de⁹ aliã volitionẽ ꝫm rõnem habeꝛ de obo nullo modo diuersificato: nec etiã actꝰ vt acceptabilis deo videretur esse in sui potestate agenꝫ nisi illud quo formaliter ageret sic esset forma eius. Sed dubium est qualiter habitus iste sit ratio acceptandi naturam ꝛ actum. Ratio quidez acceptãdi naturam videtur esse sicut quidam decoꝛ nature complacens volũtati diuine. Jta ꝙ sive ponatur habitus iste actiuus sive nõ actiuus ex hoc solo ꝙ est talis forma decoꝛans ꝛ ornans animam potest esse ratio acceptandi naturam: sed ad actus acceptationez plus requritur c̃ꝫ ꝙ agens habeat hunc decoꝛez spiritualem: alioquin habens talem habitum non posset habere actum indifferentem aliquem nec peccare venialiter: quod est inconueniens. consequentia patet quia neutrum istoꝝm tollit istum decoꝛẽ operantis: ꝛ ita vtrũqz esset acceptum si actus acceptaretur ex solo decoꝛe operantis. Oportet igitur dicere ꝙ iste habitus ꝓter hoc quod est decoꝛ spiritualis etiam est inclinans ad determinatos actus: et hoc sive non actiue ꝫm quartam viam positaz in solutione ꝓcedentis questionis: sive quod magis videtur actiue ꝫm tertiam viam que probatur primo quia alioquin videretur ꝙ sine isto posz haberi actꝰ intensissimus diligendi deum. ꝛ hoc tam in via c̃ꝫ i patria: ꝛ ita beatitudo: quia in illo instanti nature in quo elicitur actus a principio actiuo si sola voluntas esset principium actiuum. ipa esset principium inc̃ꝫtum actiuum eque perfectuz sine isto habitu sicut cũ isto. ꝛ ipsa potentia posset equali conatu agere vt patet. ergo perfectissimus actus diligendi sine habitu tali haberi posset. Secundo probatur idẽ quia alioquin non videretur verum esse quod dicit Aug. de libero arbitrio: ꝙ gratia se habet ad liberuz arbitriũ sicut sessoꝛ ad equuz. quia sessoꝛ actiue regit ꝛ mouet equum qualiter vult: nec etiam illud quod dicit in epistola ad sirtum. voluntate inquit concomittante non ꝓcedente. pedisequa non domina. non autẽ eẽt voluntas pedisequa gratie si ipa gratia nullam causalitatem haberet. Sed tũc est vlterius dubium de isto bitu cõparato ad potentiam operantem que videlicet istaꝫ debeat dici prima causa ꝛ que secunda. Videt enim ex dictis ꝙ gratia est causa ꝑma. Sed opposituz ostẽditur. primo qꝛ potentia vtitur habitu ꝛ non econuerso. Et secundo quia actio non esset libera si gratia esset prima causa. voluntas enim naturaliter moueretur. quia gratia naturaliter moueret: ꝛ sicut volũtas nõ libe moueret. ita nec libe ageret. cũ nõ ageret nisi qꝛ mota. Tertio: vt videtur voluntas semel habens gratiã nunc̃ posset peccare. quia causa secunda semper sequitur motionem cause ꝓme. nec potest moueri ad oppositum illius ad quod prima causa mouet. Quarto voluntas est illimitatioꝛ ad actus quam ipse habitus. illimitatio autem ad plures effectus videtur competere cause superioꝛi. Hic potest dici ꝙ in actu meritorio de quo est sermo duo considerare oz: vz illud quod precedit rationẽ meritorij: ꝛ in hoc gradu includitur ꝛ intentio actus ꝛ substãtia actꝰ ꝛ rectitudo moralis. vltra ꝫ cõsidero ꝛ ipsaz rationẽ meritorij qõ est sic ẽe acceptuz

a diuina volũtate in ordine ad primũ vel acceptabile eẽ sive dignũ acceptari. Hoc 2m membꝝ veriꝫ esset si actꝰ esset cõplete meritorius per aliquid qõ esset in merente. acceptare enĩz nõ est in ipso: sed est actio diuina. actio aũt diuina nõ videt per se requiri ad meritũ: qõ etiã probaꝛ quia respectu huius acceptari videt esse meritũ. nã aliquis actus dignus est acceptari aliquis alius nõ: igit anteq̃ intelligaꝛ acceptatus est aliquid in actu quo dignus sit acceptari: g̃ tũc est in ipso ratio meriti saltẽ respectu acceptationis. Contra ratio meriti nõ habeꝛ cõplete nisi habeaꝛ ratio digni vel digne ordinabilis ad premiũ quod est beatitudo ꝛ ꝛ hoc digne ꝫm iusticiaz cõmutatiuã sive retributiuã: sed quicunqz actus ex solis intrinsecis agenti nõ habet hũc ordinẽ tunc enim deꝰ nõ posset ei qui sic operatus est nõ retribuere beatitudinez nisi iniuste cã sibi ꝑtraheret hoc aũt est falsum. ergo talis ordo ꝫm iusticiã est ex sola voluntate diuina gratuite ordinãte: ꝛ ita ratio meriti cõplete erit ex ordinatione volũtatis diuine illius actus ad premium. Et quod adducitur ꝓ secundo membꝛo ꝙ actio diuina non est de ratione meriti.

Respondeo. relatio in actione merentis ad actionẽ diuinã ẽ de ratiõe meriti: q̃ relatio nõ est sine actione diuina. Si dicas ꝙ tunc nõ ẽ i potestate merentis mereri: sicut nec in potestate eius est illa actio diuina. Similiter ꝑncipalius erit dei mereri c̃ꝫ mei qꝛ ꝑncipalius in merito est ex actione diuina

Ad ꝑmũ dico ꝙ actꝰ qui est meritũ est in potestate mea ꝓposita influentia generali si habeo vsuz liberi arbitrij ꝛ ꝛ gratiã sed cõpletio in rõne meriti nõ est in potestate mea nisi dispositiue: tamen sic dispositiue ꝙ ex dispositione diuina semp sequit̃ istud cõplectiuũ ad agere meũ sicut semper sequit̃ animatio ad organizationẽ factã a causa naturali. ꝑ idẽ dico ad 2m. qꝛ licet ꝑncipali⁹. i. vltimũ ꝛ ꝛplectiuz in merito sit a deo non sequit̃ tamẽ ergo deus meretur qꝛ meritũ ẽ actus potẽtie libere ꝛ scõm donũ gratie elicitus acceptus a deo vt premiabilis beatitudine ꝛ ita mereri est sic agere: deus aũt non sic agit.

Contra: saltẽ ꝑncipalius in merito ẽ in deo Rñdeo si ꝓncipalius dicaꝛ vltimũ cõplectiuum cõcedaꝛ si dicaꝛ ꝓma realitas vel perfectio realitas negaꝛ. qꝛ actus est absolutũ quid ꝛ ꝓus natura ista acceptatione passiua ꝛ magis ens ea. Ad illud qõ scõo adducit̃ ꝓ scõo membꝛo ꝙ actꝰ mereretur acceptari. Respõdeo in hoc est ratio meriti ꝫm quid quia non est ordinatio actꝰ ad beatitudinẽ vt ad premiũ iustũ iuste reddendũ ꝑ tali actu. ꝛ cõcedit̃ ꝙ acceptatio ꝑ passiua divina nõ includit̃ in ratiõe meriti ꝫm quid sicut nõ requirit̃ in ratiõe meriti de cõgruo. quõ attritus mereꝛ iustificari. Et qõ ꝑ dictũ est: ẽ intelligendũ de acceptatiõe eterna qua deus ab eterno ꝓuidens hunc actũ ex talib⁹ principijs eliciendũ voluit ipsuz esse ordinatũ ad premiũ ꝛ ita actu volũtatis sue ordinãdo ipsũ ad premiũ voluit ipsum eẽ merituz q tũ scõm se cõsideratꝰ absqz tali acceptatione diuina ꝫm strictã iustitiã nõ fuisset dignus tali premio ex intrinseca bonitate quã haberet ex suis principijs. qõ ꝓz qꝛ semper premiũ est maius bonũ merito ꝛ iustitia stricta non reddit melius ꝓ minus bono. ideo bene dicit̃ ꝙ semp deus premiat vltra merituz condignũ. vl᷑ quidem vltra dignitatem actus qui est meritũ quia ꝙ ille actꝰ sit cõdignũ meritũ hoc est vltra naturã ꝛ bonitatẽ actꝰ intrinsecã ex mera gratuita acceptatione diuina. Et forte adhuc vltra illud ad qõ de cõmuni lege esset actus acceptandus quandoqz deus premiat ex mera liberalitate. Ulterius sicut in actu meritorio sunt duo predicta. s. ſba actus cũ rectitudine ꝛ ratio meriti sic habitus gratie est q̃

dam qualitas ꝛ preter relationē illā quam habet ad
rōnem rectā inquantū ēst habit⁹ bonus formaliter
habet specialē relationē ad volūtatē diuinā acceptā
tem ipsum vel subiectū habēs ipsuz habitus ille ꝑm
substātiaz inclinat actiue ad actū ꝑm substantiā. Et
hoc actiue vt causa partialis tenendo tertiā viā in p̄
cednti solutione ꝓncipali. ꝛ in hac causalitate habit⁹
est causa sēda. ꝛ potentia cā p̄ma. sicut dictū est in so-
lutione precedēti de habitu cōiter ꝛ potentia ponen
do habitū actiuū. ꝛ hoc ꝓbant ratiōes nūc adducte.
Sed accipiendo actū sēm rationē meritorij potest
dici ꝙ ꝓncipaliter illa conditio cōuenit actui ab ha-
biiu ꝛ minus ꝓncipaliter a volūtate magis enim ac
ceptaꝫ actus vt dignus premio. qz est elicitus a cha
ritate q̄z quia est a voluntate libere elicitus quāuis
vtrunq̄z necessario requiraꝫ. Exemplū huius ꝑt po-
ni de diuisione alicuius corporis mediāte cultello.
ipsa quidez diuisio absolute magis est a potētia mo-
tiua diuidente q̄z a cultelo. ꝛ iō potentia motiua for-
tior velotius diuidit. sed tamē in inquantū hec diui
sio cōparaꝫ ad visuz sub ratione acceptabilis vt cui
placeat. magis attribuiꝫ cultello qz leuitas partiuz
diuersarū que placet visui magis est ex acutie instru
menti q̄z ex efficatia virtutis ꝓncipaliter diuidētis
Similiter sonus magis est ex pcussione corporis se-
nātis. q̄z expcussiōis ordie. ꝛ tm̄ vt acceptabiliꝫ auditui
magis est ex ordine percussionis q̄z ex efficatia potē
tie percutientis: imo posset esse efficatior vis percu
tientis. ꝛ tm̄ omnino nō acceptareꝫ auditui qz nō eēt
sonus armonicus. Aliud exemplū: si enim pater est
causa ꝓncipalis respectu filij. ꝛ mater minus princi
palis. tm̄ ipsa pōt esse causa principalior filij inquan-
tuz dilecti vel diligibilis alicui hoc est ꝙ filius ma-
gis diligaꝫ. qz est matris vt gignentis q̄z ē patris
vt gignentis. Ita de⁹ pōt ordinasse aliquem actum
acceptare tanquam dignū tali premio vel accepta
bilē vel acceptandū esse. quia ad illū actuz inclinat
habit⁹ aliquis vt principium actuum eius partia-
le ꝛ ꝙ principalius per hoc acceptēt vel acceptabiliꝫ
sit q̄z quia est a reliqua cā partiali sēm igitꝫ hoc pōt
exponi illud Augu. charitas est sicut sessor ad equū.
Et illud etiā ꝙ voluntas respect⁹ gratie pediss equa
est nō premia. hoc quidē verū est respectu act⁹ inquā
tuz meritorius est. sed nō inquantū est iste act⁹ in sb-
stantia. Et primū exemplū esset oīo idem vel simile
si equus esset liber ꝛ sessor per modum nature esset
dirigens equuz ad certū terminū magis placere pos
set hoc alicui ordinate volūtati cursus equi ex hoc ꝙ
est sēm inclinationē nālez ipsius sessoris ad certū ter
minuz q̄z ex hoc ꝙ equus vi sua motiua velociter cur
reret tūc etiā posset equus ex sua libertate sessorē de
icere vel preter eius directionē in terminuz aliū se
mouere. ꝛ in primo quidē fieret equus omnino non
acceptabilis quia non haberet sessorez propter quez
acceptaretur a tali voluntate In sēdo licet equus ta-
lis esset acceptabilis nō tamen cursus eius accepta
retur. quia non esset secundum directionē sessoris.
Hoc modo in proposito: voluntas enim est quasi
equus liber. ꝛ gratia quasi sessor per modum nature
inclinans ad obiectum per modum determinatuz
secundum huius inclinationem cursus voluntatis
placeret aliter non placeret sicut quando est pecca-
tum veniale vel actus indifferens. quando autem
sessor abijcitur. quod fit per peccatum mortale om-
nino ipsa voluntas fit displicens. hoc etiam mo-
do volūtas cē pedisse qua. qz nō ex se ita determina-
te inclinat ad terminū pp quā inclinationē act⁹ acce
ptatur sicut gr̄a incliat ꝛ volūtas pōt illud pticipare
a gr̄a. qz cōpetit gr̄e magis per cēntiā q̄z sibi. ꝛ in hoc
ipa erit cā sēda tm̄ in eliciēdo actū volūtas hz primā
rōnē motiui. ita ꝙ in cāndo aliqd intrinsecū actui nō
fit volūtas sēda cā. sz in eēndo pp qd̄ actus acceptaꝫ.
qd̄ dicit respectū eius ad extrisecū. satis qppe possit
est pp cām ꝓncipaliorē effect⁹ ꝓpetere illi effectui ali
quā relationē ad extra minus ꝓncipaliē q̄z pp cāz ei⁹
minus ꝓncipalē: sicut pz in exēplis supra positis. Hz
aūt ꝛ hītus ille sicut ꝛ qlibet alius habit⁹ moralis in-
clinare determinate ad obm siue ad finem ex virtu
te obi quā aliquo⁹ participat. nā sicut hīt⁹ itellectual'
hz aliquo⁹ in se obm pñs tāq̄z sub rōne obi intelligibi
lis. Ita hīt⁹ moralis hz quodāmō obm in se sub rōne
boni diligibilis: ꝛ ita sicut ille hz virtutez obi quodā
modo agere ad pñtiam obiecti: ita iste virtute obie-
cti suo modo cōtenti hz inclinare in obm. Et ex hoc
apparet quomodo habitus magis determinate in-
clinat ad obiectū q̄z potētia. qz determinatius inclu
dit obiectuz. Et ꝑm hoc esse posset dici ꝙ illa cālitas
partialis que attribuitur habitui conuenit sibi ex ea
parte qua obm dicitur actiuū respectu actiōis ꝛ non
ex ea parte qua po⁹ dicit actiua qz magis hītus viz
suā hz ex obiecto q̄ determinate includit q̄z ex ipsa
potētia. Et si tunc arguatur sicut argutum fuit in pre
cedenti solutione ꝙ habitus determinat ꝛ inclinat
potentiam. ꝗ ē cā prior. ſ. nō⁹ queraꝫ alibi.

De secundo articulo dico

ꝙ deus de potentia absoluta bene potuisset accepta
re nām brificabilē acceptatiōe spāli p̄dcā exītē in pu
ris nālibus. Et silr actū ei⁹ ad quē eēt iclinatio eius
mere nālis potuisset acceptare vt meritoriuz. Sed
nō creditur ita dispositisse ꝙ nām purā vel act⁹ eius
sic acceptet. qz actū ex puris nālib⁹ eē meritoriuz ap
propinquat errori pellagij. ideo verisimilius creditꝫ
ꝙ acceptet nām ꝛ actū eius tāq̄z meritoriū p̄ habitum su-
pernālez. Sed ē duplex dubitatio. vna quō aliqd in
nā creata possit eē rō quare acceptaꝫ a volūtate diui
na vel absolute vel tali mō cū nihil in creatura sit rō
act⁹ diuini nec in se nec vt tēdit sup tale obz. Alia
qz circūscripto oī dono supnāli est distinguere inē ami
cum ꝛ inimicū vt inimicus dicaꝫ in quo ē peccatum
non deletū. ꝛ ideo manet offēsa nō inimic⁹ dī in quo
nō ē offēsa. sz añ collationē oīs boni supnāl' posset ali-
cui inimico dimitti offēsa. sicut dicetur in 4° dist. 3.
Ad ista nīdeo quere ibi. Quātū igitꝫ ad illū articulū
nō ē necessariū ponēr habituz supnālē gratificātē loquē-
do de necessitate respiciēte potētiā dei absolutā. p̄ci-
pue cū possit dare btitudinē sine oī merito p̄cedēte.
Iz sit necessariū loquēdo de necessitate q̄ respicit po-
tētiā dei ordinatā. quā ordinationē colligim⁹ ex scri
ptura ꝛ ex dictis sāctoꝝ vbi habemus ꝙ peccator ē
indignus vita eterna. ꝛ iustus dignus.

Quantum ad tertiuz articulū posset di
ci ꝙ mgr̄ nō negat oēz hi
tuz supnālē. ipse qppe dis. 37. c. j. illud quoq̄z mirabi
le adducit Augu. ad dardanū dicētē. ꝙ ad tēplū dei
ptinēt pueri scificati q non valēt cognoscere deuz. ꝗ
deus inhitat puulū q tm̄ nō pōt hēre actū elicitū circa
deum. Ista inhitatio q̄ cōpetit paruulo regenerato ꝛ
nō alij nō pōt esse sine oī hitu supnāli in ipo paruulo.
nec. n. pōt pōi ꝓpter actū. qz talē actū non hz nec hīe
pōt. nec ꝓpter naturā sōlā. quia nō inhītat aliū paru
lum nō regnātū. cū in eo sit cadē nā. silr 2ª distin. lib.
scōi videt ponere nr̄am creatā in aīa. Itaq̄z pōt dici
ꝙ mgr̄ posuit vnū hītū quo informāte aīam spūsscūs
inhītat: ꝛ vt inhītans quasi pficit potētias habitib⁹
supnālibus: duas quidē intellectū ꝛ voluntatē fide ꝛ
spe ad credēdum ꝛ sperādū. sz volūtatē nullo alio ha
bitu ad amāduz q̄z isto per quē dī inhītar. qz act⁹ iste
amandi ē ita pfectus ꝙ pōt attribui imediate illi hī-
tui quo formal'r iherēte spūsscūs inhītat tāq̄z pfectis

simo habitui: nō sic pōt actus credēdi ⁊ sperādi attribui immediate illi habitui p quē. s. s. inhītat pp iperfectionē istoꝝ actuū. ⁊ pfectionē illius hītus q°. s. s. inhītat mētes. iste. n. dz eē ita pfect⁹ q nec in pria euacuet qñ aīa erit tēplū dei. tūc. n. nō manebūt credere ⁊ sperare. Et hoc mō auctes Aug. faciūt p mgrō. nō q nullus sit hītus supnālis formalr gratificās aiam. sz q nō alt⁹ ab isto p quē. s. s. inhabitat aīam co° q° habit⁹ credēdi ⁊ sperādi alt⁹ ē ab habitu quo inhabitat ⁊ hoc patebit soluēdo rōnes q̄ adducūt p pmā pte. q

2m hoc igit non vī mgr discordare ab alijs nisi qa vel ponat gratiā aliū habitum eē a charitate vel saltem dicat istū habituz qui realr est gra formalr eē in volūtate ⁊ nō in essentia anime. qz tūc non inhabitaret. s. s. p habitū vnū quasi radicalez respectu fidei et spei vt pmo infuerit. sz inhabitaret p habitū formaliter informantem voluntatez qui quodam ordine nature eēt posterior fide ⁊ spe. Dz tenendo eundem habitum esse realiter charitatez ⁊ gratiaz: vtruz iste habit⁹ informat essentiā anime primo. ⁊ sic a. s. s. inhabitante essentiam anime fluāt virtutes informātes potentias vel sit in voluntate formaliter iam p̄ suppositis fide ⁊ spe in potentijs. de hoc in secūdo libro distin. 27. saltem charitas non videtur alius habitus realiter ab isto per quem spirituſſanctus inhabitat animam. ⁊ ita non sic spirituſſanctus per habitum medium alium ab illo quo inhabitat mouet ad diligere sicut mouet ad credere ⁊ sperare

Ad argumenta principalia

Ad pmū dico q argu. Aug. sic tenet omnis diligens primū diligit dilectionē suā formalr si cōuertit se super illā. omnis aūt diligēs dilectionē suā formaliter diligit spūm sanctuz. 2ª ppō in ordine q̄ tñ erit maior in syllogismo disponēdo: pbatur sic. qz ois ordinate diligens minus bonuz magis dz diligere aliud maius bonuz: pcipue qñ in minori nō est ratio diligibilitatis nisi a maiori bono. dilectio autē mea formalr est min⁹ bona q̄z dilectio illa bona p eēntiam que est spūſſanctus: ⁊ pcise ab ista dilectione illa habet rationem diligibilitatis. Ratio ergo augu. hz reduci i duos syllogismos: sic diligens dilectionem actu diligit dilectionem per essentiam. Dz diligens proximuz diligit dilectionem actu: g̃ diligens primuz diligit dilectionē per essentiam. Dz deus est dilectio p eēntiam. g̃. ꝛc. Istud g̃ argumētum augu. pbat deū eē diligendum. ⁊ nō tamē q sit dilectio mea formaliter. nec quia non sit in me alia dilectio formaliter debēt qppe intelligi duo syllogismi in argu° aug. quoꝝ vn⁹ ē iste. diligēs frēm diligit dilectionē q̄ formalr diligit. ista āt ē dilectio pticipata. g̃ diligit dilectiōez pticipatā. Ulti⁹ alt⁹ syllogism⁹: diligēs dilectionem pticipatā dz diligē dilectionē p eēntiā: de⁹ ē dilectio per essentiaz. g̃ ꝛc. De 2° argu° ei⁹ vz de dono excellētissimo dici pōt q argm sic tz: nullū donū creatū est excellēti⁹ charitate creata. g̃ charitas ē pfectio simplr: ⁊ nō ex rōne sui includēs limitationē: pña ista p̄bat: qz in oi dono qō nō ē pfectio simplr eminēti⁹ est aliud donū in creaturis qō formalr ē pfectio simplr: vlti⁹ ois pfectio simplr formalr ppetit. s. s. ex h̄ q ipz ē donū simplr excellētissimuz ac p h̄ de⁹ qz de⁹ pt dare seipm. ⁊ ita excellētissimū donū ei⁹ ē de⁹. igit. s. s. ex h̄ q ē donū excellētissimū simplr: ē ois pfectio simplr. sz cū h̄ stat q ista pfectio simplr in nobis sit pticipata. ⁊ alia eēntialr ab ipa persona diuina q̄ ē pfecta hac pfectiōe simplr. Absolute g̃ argu⁴ aug. p̄suppo nunt vnū verū q de⁹ sit formalr dilectio ⁊ formalr charitas ⁊ nō tm effectiue: sicut dī spēs vl po⁴ mea: qz efficit patiētiā tanq̄z nō pfectionē simplr: ⁊ iō ñ cōueiētē sibi formalr sz charitatē effici i aia ⁊ dilectiōez tāq̄z pfectionē simplr: ⁊ ideo sibi formaliter q̄uenientē quēadmodū alio modo facit bonitatē alio modo humanitatē ex hoc quippe q facit humanitatē nō seq̄t q sit formaliter hō sed tm causa effectiua hōis sed ex hoc q efficit bonitatē sequit q sit formaliter bonitas ⁊ ratio est qz ois pfectio simpliciter que est in causato reducit ad causā formaliter habentē istā perfectionē nō sic de pfectōe limitata Dz qd faciūt iste auctoritates sic intellecte ad ppositū magistri. Rño qz ille habitus quo inclinat anima ad diligendū meritorie est perfectio simpliciter in tm vt ista pfectio simpliciter cōueniat formaliter spiritui sancto: segtur q̄ iste habitus possit esse imediatus habitus respectu dilectionis que est perfectio simpliciter: ⁊ per h̄ spirituſſanct⁹ vt inhabitās per istū habitū imediatius causat illuz actuz q̄z credere vel sperare respectu quoruz nō potest esse aliqua causa proxima que sit p fectio simpliciter. Sed cōtra istā rnsionē arguo sic: videt primo q̄z propositio sit falsa cui initit vz q ois perfectione nō simpliciter in creaturis eminentior sit siue perfectior aliqua perfectio simpliciter videt enim habere istantiā de essentia supremi angeli que non est perfectio simpliciter: ⁊ tamen nulla res nobilior illa videtur esse in tota creatura. Preterea male videt ratio ⁊ intentio aug. adduci ad itētionē magistri: quia ex prima ratione habet q spirituſſanctus est formaliter dilectio per essentiam. Ex 2ª habetur si quid vz q spirituſſanctus est formaliter charitas per essentiā: quō g̃ ex hoc infert q non est in nobis aliqua dilectio habitualis siue charitas alia ab isto habitu per quem spirituſſanct⁹ dī inhabitare Iste quippe habitus quo spirituſſanctus inhabitat vel nō est perfectio simpliciter: sed aliqua limitata vel si est nō sequit quin alius habit⁹ ab isto posset poni proximuz p̄ncipiū eliciendi actū meuz diligendi meritorie. nā iste actus est limitatus ⁊ perfectio limitata. Aliter potest dici de ratione aug. ad prō positū magistri. Ad aliud pz quomodo charitas ē bona per partipationē ex. di. 8. q. 2. vbi exposituz est quō forma simplex participat causam suam.

Ad argumenta pro opinione que imponit magistro que vz negat habitū supernaturalē gratificantez. Ad primū dico q iste habitus simpliciter dat acceptabiliter operari ⁊ etiā dat aliquā actiuitatē respectu actus sicut aliqua cā 2ª respectu eius sed nō dat delectabiliter neq̄z faciliter que cōueniūt habitui acquisito inquantū distinguit ab infuso per hoc q acquirit ex frequenter agere. Ad 2m q̄uis aliqui dicant voluntatez in puris naturalibus nulluz actum posse habere circa obiectū spernaturale visū tamē hoc improbatū est di. j. q. 4. Concedo igit q posset habere actū circa tale obiectū oñsum siue nude siue p actū fidei: sed iste actus circa obiectū ostensum a fide nō esset meritorius qz nō esset fm inclinationē illius habitus fm quē solus de⁹ disponit acceptare actū. nec etiā in pria esset beatitudo qz nō eēt ita perfectus sicut posset haberi a tali potentia si essz perfecta proportionaliter habitui supernaturali.
Et si obijcias q ille actus circa diuinā essentiaz visā posset eē ita pefectus q totaliter quietaret voluntatē qz eliceret fm totū conatum eius ⁊ per cōsequens esset beatificus. Quod etiā videt qz talis voluntas haberet quicquid vellet ⁊ nihil vellet male. hoc autez est eē beatuz fm aug. 13. de tri. c. 5. vel. 15. Rño q non solum illa voluntas non esset beata quia non haberet quicquid vellet eo modo quo deberet velle: deberet enim velle acceptabiliter diligere ⁊ hoc ñ haberet: sed etiam non esset beata quia non haberet actum ita perfectum sicut competeret sibi in gradu nature sue: nulla enim potentia habitualis potest ha

bere actum ita perfectum sine habitu sicut cum habitu. imo q̄sto potētia ē pfectior: tāto minus pōt hīe actus ꝓportionabilē sue pfectioni si careat oi habitu q: ex quo ē filis ꝓportionalitas geometrica duaꝝ potētiaꝝ inequalium ad habit⁹ proportionaliter perfectos erit aliqua proportio arithmetica: ꝛ ita simpliciter magis deficiet potentia perfectior si nō perficiatur per habitum q̄s potentia imperfectior. Quod etiam additur q: habet quicquid vult. ſc⁹ non tanta volitione quanta potest ordinate appetere illud obiectū potest enim ordinate appetere habere illud tanto actu q̄st⁹ ꝓpeteret sibi ex nā potētie ꝛ habitus ꝓportionalis sibi ꝛ non tm̄ ita pfecto actu sicut ꝓpetit sibi ex puris nālib⁹. nō aūt hēret p̄mo mō: sz tm̄ 2°. Contra illud vī q tūc nulla volūtas eēt btā q̄ nō hēret charitatē maximā cui⁹ eēt capax. Preterea sicut argutus fuit in p̄cedēti. q. ex rōne q̄ po⁴ ē pfecta in sūmo gradu po^c pōt in sup̄mū gradū seu sup̄mū actus: ita q̄ nihil deficit sibi ex defectu habit⁹: q̄ volūtati in quocūq̄ gradu nihil deficit in isto gradu pp̄ defectū habit⁹.

Ad p̄imū rn̄deo q̄ nō pōt ordinate velle hīe obz btificū maiori actu q̄s corrñdente meritis suis. talis nō ē maxim⁹ cuius ē capax. sp̄tī ē maior illo quē posset hīe erīs in puris nālibus. Ad 2^m dico q̄ volūtas infinita ꝓtinet in se eminēt p̄ idētitatē totā perfectionē habit⁹. ꝛ iō nullā pfectionē minorē dat actui. q: nō intelligit informari habitu. sed potētia finita nō includit p̄ identitatē habitū ꝓportionalē sibi. ꝛ iō pōt deficere a pfectiōe sibi cōueniente in agēdo: si nō pficiatur habitu. Ad 3^m dico q̄ actus iste nō creat loquēdo ꝓpie de creatiōe. tm̄ q: respectu eius cōcurrit aliqua cā sēda actiua. creatio aūt est soli⁹ agētis p̄mi sine cā sēda. tm̄ q: h̄ p̄supponit aliqd̄ receptiuum ip̄i⁹ actus. puta volūtas. in creatione aūt nihil suscipit p̄mū p̄suppōit. q̄n igit̄ dr̄ q̄ oē sup̄nāle creat si cōcedat de oī actu p̄° sup̄nāli. nō oz ꝓcedere de sup̄nāli q̄ ē act⁹ sēds. q: ad ip̄m cōcurrit potētia creata ꝛ in rōe actiui aliq^o. ꝛ in rōne receptiui: tm̄ pōt dici sup̄nālis rōne forme siue habit⁹ ꝓcurrētis ad ei⁹ ꝓductionez. Iz nō immediate creet. Vlt̄ pōt dici q̄ act⁹ nō ē ꝓpe sup̄nālis: q: ꝛ si habit⁹ p̄suppositus sit a cā sup̄nāli immediate. tm̄ iste posit⁹ in ee ē cā nālis respectu sui act⁹: et iō act⁹ q̄ ꝓducit p̄ talē habitū non ē ꝓpe sup̄nālis. ita n. nāliter pōt se hīe ad actū suū forma q̄ sup̄nāliter ꝓducit sicut se hz ad actū suū forma q̄ ē mere nālis. ita q̄ dīa in ꝓductiōe formaꝝ nō causat nec ꝓcludit distinctionez eaꝝ in ꝓpatiōe ad suos effect⁹. Ad 4^m dico q̄ ē in ptāte volūtatis nō impedite vti isto habitu. ꝛ q̄n cū eq̄li conatu opat volūtas: habit⁹ eq̄liter sibi coopat q: hīt⁹ ex pte sui agit p̄ modū nāe: nec tm̄ sp̄erit eq̄lis delectatio p̄ns actū elicitū. delectatio q̄ppe ē ab obo qd̄ attigit p̄ actū. ꝛ nō tm̄ ab ipa potētia agente circa obm. nūc aūt q̄n obm nō ē p̄ns in se sz in enigmate p̄t ab obo delectatio diuersimode cāri. nūc plus. nunc minus. Iz actus circa ipsum ꝛ eque intensus semper eliciatur ex equali conatu. Quod igitur dicitur ō contemplatiuis verum est de deuotione. hoc est de delecctatione consequente actum. non autez de ipo actu amandi elicito. qui quandoque est intensior. et magis meritorius. licet ipsum sequatur minor delectatio vel quasi nulla. ꝛ quandoque minorem actuz ꝛ in se ꝛ in acceptatione diuina concomittatur maior delectatio ad alliciendum paruulos vt auidius sequantur illud cuius dulcedinem p̄regustarunt.

Ad primum de secūda via

concedo q̄ sp̄irituſsanctus potest actum causare immediate in voluntate ꝛ tanquam a se creatum acceptare tāq̄s dignū vita eterna. sed nec tūc iste act⁹ eēt volūtas vt i ptāte ei⁹. nec credim⁹ ip̄z talē actū acceptare: q: disposuit actū liberi arbitrij ꝛ qui eēt in potestate eius acceptare. Ad 2^m dico q̄ sp̄irituſsanctus cooperari igni ad calefaciendū nō est miraculū cooperari aūt aque frigide ad calefaciēdū. si tm̄ sine ꝓtradictione posset sibi cōpetere aliqua causalitas respectu calefactiōis hoc eēt miraculū Ita dico in proposito q̄ sp̄irituſsanct⁹ cooperari volūtati habituate ad actū eliciendū p̄m illū habitū hoc ē de cōi lege q̄ deus astitit cāe 2^e ad suū actū. sed ipsuz cooperari voluntati nō habituate eēt miraculū si tm̄ volūtas ipsa posset operari. Dico q̄ sp̄irituſsāctus cooperat voluntati habēti charitatē nō quidē q: hz charitatē ita q̄ qualitas eius sit cā p̄ior monēs sp̄m̄sanctū ad cooperandū: sed q: sp̄ūſsanct⁹ oi cāe secūde generaliter cooperat ad aliū actū ad quē p̄m formā suā ordinat quō est diligere in volūtate habituata. Cū igit̄ dicit q̄ p̄us cooperat sp̄ūſsanct⁹ q̄s volūtas hēat charitatem falsuz ē nisi intelligat de p̄ozitate eminentie sic cā superior simul quippe cooperat sp̄ūſsanctus volūtati habenti charitatē ꝛ ipa operat. aut si ꝓcedat q̄ prius cooperet sp̄ūſsanct⁹ q̄s habeat charitatē nō sequitur q̄ eque posset cooperari volūntati nō habenti charitatez quia nō ita cooperat non habēti formā ad agenduz sicut habēti. Ad 3^m dico q̄ ꝛ si per cōiacionē idiomatū operationes humane vere dicant de verbo: tū actus p̄prii verbi in natura diuina non erant in potestate illius hois: vt ipe iquantū homo posset mereri actib⁹ illius non enim christus in hoc nobis meruit si filius dei dum erat in carne creauit animas cuz parte ꝛ spiritusancto. Et ita ad propositum non merebitur voluntas mea si. s. l. quōcunq̄ cōiunctus ei causet in ea actū diligendi. Ad vltimū dico q̄ licet illud faciat difficultatē tenentib⁹ speciē esse actuz p̄muz respectu intellectus per quē intellectus potest in actum secundum sicut lignuz calidum calefacit calore quia si hoc esset verum esset difficile saluare q̄ intellect⁹ nō informatus aliq̄ forma posset in operatiōes. tm̄ q̄z illā viā quā diri di. 3. huius p̄mi q̄ oēm sine in se sine in spē est sicut cā p̄tialis concurrens cū intellectu ad cānduz itellectionē nō facit aliq̄s difficultatē q: oēm in se p̄ns quō erit in prima sufficit absq̄ oi informatiōe ad cāndū visionē vel ex se solo cū intellectu. Et si arguit q̄ sine hītu informāte potest esse visio perfecta: ergo ꝛ fruitio perfectissima. Respondeo nullus negat cōmuniter in gloria habitum luminis glorie in intellectu. Et iste ex parte intellectus potest poni correspondere charitati ex parte volūtatis.

Hotif. qli. ii. q 3. ꝛ i qōibus ordinarijſ

Arca augmētū charitatis. Supposito q̄ charitas possit augeri: p̄m illud aug. ad bonifaciū. Charitas meret augeri vt aucta mereat ꝛ pfici. Et p̄m illud augu. 6. de tri. c. 7. vel. 8. In reb⁹ incorporeis idē est melius ee quō maius esse aliqua aūt charitas est melior altera: q: ei correspondet maius p̄miuz ecntiale: q̄ aliqua charitas est mta ior alia. Quero de mō augmēti charitatis: ꝛ p̄mo vtrū tota charitas p̄ceptis corrumpat ita q̄ nulla realitas eadē numero maneat in charitate maiōe ꝛ minore. Nō sic arguo: q: alias ipa forma augeret sbiective: quia ipsa eadem manens transmutaretur de minori ad maius: hoc est falsum: quia forma simplex subiectum transmutationis esse non potest: secundum auctoritatem sesto. principiorum: ergo non potest charitas sic augeri. Contra primo de generatione auctum oportet manere: ergo ꝛ in augmēto quocunque non est corruptio p̄existentis.

Hic dicit q̄ nihil charitatis p̄ceptis manet idē nūero in charitate aucta: sed totum quod p̄fuit corrumpit ꝛ aliō idiuiduū p̄fecti⁹ illo generat.

Ad hoc ponit rō: q3 termini motꝰ sunt incōpossibiles ex. 5. physicoꝝ. igit̄ huiꝰ motus vel mutationis quo charitas auget̄ termini erūt incōpossibiles: ergo illud qō est terminus ad quē simplr ē incōpossibile termino a quo. g̈ nō includit idē numero. Cōfirmat̄ ista rō: q3 sicut in spēbꝰ ponit̄ magis ⁊ minus ꝓpter ordinē ēntialiū spērū. ita vī ponēdū suo mō in īdiuiduis eiusdē spēi. sed spēs pfectior q̄ dō maior est simplr alia nā ab impfectione ita q̄ nihil idē numero nāe inferioris manet in supiore. imo supior ē in se simplicior ꝙ̄ inferior: q3 inferius actualior ē pfectior ⁊ perfectior actualior ⁊ simplicior ꝙ̄ in formis sb̄stātiarū sēpatarū. vñ deꝰ ē simplicissimꝰ. g̈ in indiuiduis eiusdē spēi nihil impfectionis idē numero manet impfectioni q3 tūc pfectior eēt cōpositior impfectione. 2° firmat̄ q3 sili modo videt̄ ponēdū magis ⁊ minus. in suba si ibi sunt in eadē spē ⁊ in accīte i eadē spē p̄cipue in illo accīte. sed qō nō ē motꝰ ſ̄ ꝓpter ō fectū motꝰ in illa suba ponit̄ ibi magis oīno ad indiuiduū nō hns in se minꝰ q̄si aliqd sui. ſ̄ eque simplex vel simplicꝰ ꝙ̄ ipm minꝰ. g̈ silr ponet̄ in charitate ſm quā nō est motꝰ. g̈ ⁊c. Contra istā positionē arguit̄. 6. vis quarū p̄ma sumit̄ ex ꝓsuppositione forme in augmēto illiꝰ forme: ⁊ ſm istā viā arguo ꝑmo sic: ſ̄ nō necesse sit deū augere charitatē in illo instanti in quo elicit̄ actꝰ meritoriꝰ quo meret̄ charitas augeri: tū p̄t tūc augere charitatē ita q̄ augmētū qō gs meret̄ simul tpe deꝰ q̄ actꝰ elicit̄. Ex hoc arguo. iste actꝰ q̄ meret̄ augmētū charitatis ē meritoriꝰ. igit̄ ꝓsupponit charitatē in isto instāti in quo elicit̄: quero quā nō istā nouā partē q̄ acqrit̄: q3 ista sequtur actus sic p̄miū meritū. g̈ ꝓsupponit istā q̄ p̄existebat: ⁊ p ꝓns nō corrūpit̄ illa in illo instāti: q3 si nūc tūc in illo instāti nō posset actꝰ meritoriꝰ elici in quo tū quis meret̄ augmentū charitatis. Si aūt ḃ ꝓterniat quis q̄ deus nunq̄ſ auget charitatē in instanti in quo habet̄ actus meritoriꝰ respectu augmēti. sed semp posterius durat̄ione p3 eo q̄ nō auget ꝓpter actū inquātū elicit̄: sed inquātū est in acceptatione diuina. ⁊ hoc modo manet post instās in quo elicit̄. ⁊ tūc post ipm cōfert̄ augmētū. ſ̄ ista rnsio oīno sit improbabilis ꝓ eo q̄ nō euadit difficultatē in alijs. ꝑmo qdē q3 in virtutibus moralibꝰ ⁊ intellectualibꝰ virtꝰ auget̄ ꝓ actum elicitū. ⁊ nō q̄ actꝰ ille nō ē. q3 qō nō ē nihil cāt: g̈ q̄ actus ille nō est tūc est rō augēdi habitū. ergo si tunc generet̄ nouū indiuiduū ⁊ corrūpit̄ indiuiduū qō p3 fuit sequtur q̄ actꝰ augmētatiuꝰ habitꝰ nō eliciet̄ ab habitu sed a sola potētia: qō videt̄ incōueniēs: q3 tunc ſm dicta in p̄cedēti. q. actꝰ augmentatiuꝰ habitꝰ essꝫ impfectior ꝙ̄ alius nō angmētatiuꝰ habitꝰ elicitꝰ ab habitu. Et si etiā cōcedat cōclusionē q̄ augmētatiuꝰ habitꝰ acqsitꝰ elicit̄ a sola potētia q̄ꝫ is hoc videat̄ icōueniēs: nō tū euadet hāc difficultatē sp̄ālē si ponat̄ spēs intelligibilis augeri per actꝰ intelligēdi q3 non p̄t ille actꝰ elici a sola potētia circūscripta spē. quia sic patuit dist. ʒ. huiꝰ p̄mi nō sufficit intellꝰ sine spē ad actū intelligēdi eliciēdū. ergo non p̄t aliqua intellectio augere spēm q̄ elicit̄ a sola potētia. illa igit̄ intellectio augmētatiua spēi p̄supponit spēm ⁊ nō illō indiuiduū qō generat̄. ergo indiuiduū perist̄ēs nō corrūpit̄. Ad ſ̄ neget̄ intellectionē augere spēm intelligibilē. Ultima instātia ad ꝓpositū est ista. volūtas ꝓ actū suū p̄t remittere actū intelligēdi qō ꝓbat̄ quia p̄t totalr corrūpere intellectionē ⁊ amouere intellectū ab hoc actu: ⁊ tū volitio illa remissiua intellectionis p̄supponit nec̄ intellectionē nō aliquā nouā q̄ seq̄tur ipam volitionē. p3 igit̄ aliquā p̄cedētē ipam volitionē. ⁊ p ꝓns intellectio p̄ exns nō corrūpit̄ per ea3 secūda via ē ex pfectione illiꝰ forme q̄ inducit̄ per augmētū. vbi arguo ꝑmo sic. In actibꝰ augmētalibꝰ habit̄ actꝰ decimꝰ p̄t ē impfectior ꝑmo. ⁊ tū ꝓ istum actū decimū auget̄ habitꝰ ad aliquē gradū ad quem nō potuit ꝑmo augeri ꝓ ꝑmū vel ſcōm actū. qō non posset ē si totū p̄existēs corrūpat̄: q3 pfectio ꝑmi vel secūdi actꝰ in se erat maior. ⁊ p ꝓns indiuiduū cuiꝰ generationē potuit ꝑmꝰ actꝰ potuit ē pfectiꝰ illo indiuiduo in qō potuit decimꝰ actus. g̈ ꝙ̄ pfectiꝰ sit illud qō sequtur decimū q̄ꝫ ꝑmū nō erit q3 nouū indiuiduū generat̄ virtute decimi. sed q3 p̄exnti generato ꝓ actus p̄cedētes aliqd addit̄. ⁊ ita manebit p̄exns. Si dicat̄ q̄ p̄cedētes actꝰ eliciti a charitate maneāt i acceptatione diuina ſ̄ nō in se nec in alio impressio a se vl̄ ab eis. nō soluit̄ arg̈m in acqsitione habituū nāliū intellectualiū. ſ. ⁊ moraliū. ꝑma rō nō soluit̄ in agētibus nālibꝰ. pono. n. q̄ alicui calido in nouē gradibꝰ adueniat aliqō calidum in gradu minori illud p̄t aliquo mō intēdere calidū illud nouē graduū. ⁊ per ꝓns illō qō ē in termino actionis ē pfectiꝰ caliditate q̄ꝫ fit ipsum agēs aduenies ⁊ augmētās. hoc eēt impossibile si eēt indiuiduū nouū generatū p actū illiꝰ calidi iam p̄exns. Nec p̄t euadi hoc per ordinē graduū puta q̄ agēs p̄t reducere ad gradū pfectionē illō passum qō p̄fuit sub aliquo gradu qō nō potuit in p̄ncipio reducere sicut agēs p̄t alāre passum qō p̄us fuit organicū: ⁊ tū nō organicū nō p̄t reducere ad pfectionez tātam. ⁊ hoc ꝓpter ordinē formarū vel graduum in forma. ꝓpter quē ordinē existens sub impfectiori p̄t statim ꝓduci ad pfectius nō sic si nō eēt sub illo gradu. Nō valet inquā hec rnsio q3 si calidū. 8. graduꝫ intēdat caliditatē nouē graduū. ⁊ ista intēsio fiat per caloris corruptionē p̄exnti ⁊ generationē noui indiuidui. igit̄ in illo instāti in quo generat̄ calidū. 10. graduū genitū excedit in pfectione ipm generās qō est impossibile. igit̄ nō fit sic augmentatio. tertia via sumit̄ ⁊ accipit̄ in nālibus ⁊ in actione cōtrarij ꝓ̄ꝫ calidū enim agēs in frigidū anteq̄ſ corrūpat tot alit̄ frigidū remittit ipsum. si in ista remissione generat̄ indiuiduū. q̄ro a quo generāte si nō fugiat̄ ad agens vl̄e que fuga est hic irrationabilis nō p̄t assignari aliqō ꝓticulare generās huius indiuidui: q3 caliduꝫ remittēs frigidū nō p̄t per se generare aliqō indiuiduū frigidi. igit̄ nec nouū remissum. Quarta via sumitur ex hoc q̄ phs concedit eo mō motū in accidēibus quo negat̄ in sb̄ijs. ⁊ per ꝓns magis ⁊ minꝰ in accīte sicut regrunt̄ ad motū nō sic in sb̄ijs. si aūt nō eēt augmētū in accīte nisi p corruptionē p̄exnti ⁊ generationē noui ⁊ tali mō p̄t inueniri magis ⁊ minus in subijs: igit̄ nō saluat̄ magis motꝰ q̄ꝫ ibi.

Quinto arguit̄ per hoc q̄ nā sub determinato gradu magis vel minus eēt spēs ad indiuidua. ⁊ ḃ spēs inferior ꝓ̄ta sub specie nāe. ⁊ ita nulla spēs nāe intēsibilis vel remisibilis erit indiuidua seu specialissima. ꝓ̄tia ꝑma ꝓbatur. q3 quicqd dicit̄ per se in qd de indiuiduis ⁊ est per se vnū est species eoꝝ. naꝫ in determinato gradu tali vel tali dicit̄ in quid de indiuiduis ⁊ est per se vnū q3 tota natura ſm hūc gradum ēntialiter est eorum que habēt nām in tali gradu. ⁊ gradus nihil addit qō accidat nāe: patꝫ ergo q̄ natura in tali ḡradu est species. p3 etiā q̄ natura i tali gradu est minus cōmune specie nature in se: igitur erit species nāe i ordine nāe. Sexto ⁊ vltimo arguit̄ q̄ si ratio adducta ꝓ positione valeret cōcluderet eodē modo de quāto molis sicut de quāto virtutis: ⁊ ita q̄ſ quātum molis augeret̄ nihil ꝓprie maneret idē. g̈ in argumētatione ꝓprie dicta quantitas molis aucta nō remaneret ſm quantitatē p̄exist̄ē tē qō vī icōueniēs. Rndet̄ p3 ista positōez ꝓcedēdo ꝓclonē q̄ ita ē nouū idiuiduū q̄ſti molis q̄ſ aliqd ē maius sic aliqd ūtēsi ē aliō idiuiduū q̄litaſ ⁊ q̄ſtitaſ ꝙ̄ tual a remisso. Sz ꝯ ḃ arguit̄ q3 duo videt̄ seq̄ incō-

neniẽtia: ꝑmo q̃ si rarefiãt ſpẽs vini erit quãtitas molis maior q̃ ꝑius q: rarefactionẽ concomitat maior quãtitas. g̃ iſta quãtitas q̃ fuit vini nõ manet poſt rarefactionẽ: igit nec manet ibi ſanguis q: non tenetur cõiter ibi ſanguis manere niſi q̃diu manẽt accẽtia que affecerũt vinũ cõuerſum. Aliud incoueniens q: tũc videret q̃ talis rarefactio nõ poſſet eẽ virtute agentis nãlis. vel q̃ ageret agẽs nãle non p:ſuppoſita mã aliqua vel ſubo. ꝑz q: ibi non p:ſupponit materia ſbalis. q: ibi nõ eſt ſuba alterabilis. nec etiam p:ſupponit ibi quãtitas eadẽ numero manens p te ⁊ tñ agens nãle põt vt videt ſic rarefacere vel cõdenſare iſtas ſpẽs. igitur agẽs nãle põt agere non p̃ſupponendo aliqd in ſua actione. Ad iſta incõueni entia reſpondet ad ꝑmum q̃ q̃diu manẽt accidentia ſilia illis que affecerũt vinũ manet ſanguis. ſz autem maneant eadẽ manẽt tñ ſilia poſt rarefactionẽ.

Ad aliud ꝓcedit q̃ virt⁹ nãlis põt agere nullo manente cõi ſub terminis. nõ tñ creat q: ꝓ poſteri⁹ nãli ordine ſequtur ꝑius ita non eſt in creatione. Contra iſtas rñſiones arguit q: cum quãtitas illa noua numero differat a ꝑexiſtente ⁊ nõ alio mõ differat quãtitas aque a quãtitate vini niſi numero tñ. q: nõ ſpẽ ꝑz. ſequtur q̃ ꝓpter talẽ permanẽtiã accẽtiũ ſpecie nõ numero nõ plus manet ſanguis ſub quãtitate iſta noua q̃ manẽt ſub quãtitate aque ſi ibi eẽt. ꝑcipue cuz iſta quãtitas noua nõ magis inclinet ad afficiẽdum vinum cuius quãtitas fuit ꝑor q̃ ad afficiẽdũ aquã.

Contra aliã Rnſionẽ videt eẽ incõueniẽs q̃ virt⁹ nãlis actiua non ꝑſupponat in actione ſua ſubiectuz.

Preterea quero quõ vnũ iſtoꝝ ſequtur ad reliquũ aut ſine actione nãlis agentis ⁊ hoc ẽ manifeſtũ incõueniens: q: tunc agens nãle fruſtra ageret q: ſine eo illud ꝓſus adeſſet. ergo non ſequtur niſi p actionem nãlis agẽtis. ſed tale agẽs non põt ponere effectũ in eſſe ſine cã mãli niſi poſſet creare q̃ repugnat nãli agenti. Preterea ſm hoc poſſet dici q̃ agens nãle effectiue inducit aĩam intellectiuã q: ipſa naturali ordine cõſequtur ad organizationẽ corꝑoris: ꝓſus habetur cõiter ꝓ incõuenienti.

Ad queſtionem igitur pro

pter rõnes improbãtes iſtã opinionẽ ⁊ ꝑcipue duas vel tres ꝑmas teneo cõcluſionẽ oppoſitã q̃ realitas illa poſitiua que erat in charitate minore manet eadem realiter in charitate maiore. qualiter autẽ hoc ſi patebit in ſolutionibus ſequẽtiũ queſtionum.

Ad argumẽtum in oppoſitum dico q̃ nõ ſequitur manet forma eadẽ in idiuiduo perfecto ⁊ impfecto: g̃ ipſa mutat ſubiectiue q: nõ manet ſicut mã ſb forma: ſed ſicut natura in indiuiduo ſupra quã quodlibet indiuiduum aliqd addit. Et rõ defectus cõſequtie eſt: q: illud quod eſt ſbm vnius indiuidui nature. eſt etiã ſubm alterius indiuidui: ⁊ illud etiam eſt poſſibile ⁊ mutabile ab indiuiduo in indiuiduũ. ipſa autẽ forma ſicut vnius indiuidui nõ eſt ſbm: ita nec alterius: ⁊ per ꝓns nec mutabilis de vno ad aliud.

Apposito q̃ charis

s tas ꝓr nõ corrũpat q̃ augumẽtat charitas eſt qõ ꝓpter aliã opi. de augumento charitatis. vtrũ illud poſitiuũ charitatis ꝑexiſtẽtis qõ manet in augumẽto ſit tota eſſentia charitatis intẽſe. ita q̃ ſi poneret charitas intẽſa ſine ſubo nullã realitatẽ haberet poſitiuã in ſe eẽntialiter aliã ab iſta q̃ ꝑfuit in charitate remiſſa. Et q̃ hoc modo realitas charitatis ꝑexiſtẽtis ſit tota eẽntia ⁊ realitas charitatis aucte. ꝓbat ꝑmo: q: 8. meta. forme ſunt ſicut numeri quo ad hoc q̃ ſicut numerus glibz addit⁹ numero numerũ variat: ita glibet gradus in

forma additus variat ſpẽm. ergo in eẽntia hui⁹ forme nõ pót addi aliqd manẽte eadẽ ſpecie. Supponit q̃ intẽſa eſt eiuſdẽ ſpeciei cũ remiſſa. ergo nõ additur ibi aliqs gradus vltra realitatẽ ipſius forme.

Preterea. io. metha. c. penul. dicit ꝓbus q̃ differentie formales mutant ſpẽm differẽtia graduũ i eſſentia forme ſi eẽt differentia formalis. g̃ ⁊c. Preterea porphyrius dicit q̃ differẽtia formalis non recipit maius nec minus eẽ ingt vniuſcuiuſq̃ vnum ⁊ idẽ eſt neq̃ intẽſionem recipiens neq̃ remiſſiõez

Preterea auctor. 6. ꝓncipioꝝ. forma eſt ſimplici ⁊ inuariabili cõſiſtens eẽntia. Preterea ſi realitas aliqua aduenit ꝓexiſtenti. ergo charitas aucta non erit in ſpecie: q: includet aliquid accidentale nature ſpecifice: vel ſi ipſa ſit in ſpecie ꝑ ſe nihil includit niſi ptinẽs ad nãm ſpẽi. ⁊ ita charitas minor que nõ icludit illũ gradũ non erit in ſpecie. Contra ſi charitas maior non plus realitatis habẽt q̃ charitas minor tunc charitas cuiuſlibet beati eẽt equalis in natura charitatis charitati xꝑi. ⁊ ſm hoc Augu. 6. de trini. c. 7. In rebus incorporeis idẽ ſit maius eẽ qõ meli⁹ eſſe. charitas cuiuſlibet beati eẽt eque bona ⁊ meritoria cum charitate anime xꝑi. ⁊ ita foret glibet eq̃ eẽntialiter beatus cum xꝑo q: ꝑmiuz eẽntiale corrñ det quãtitati charitatis qõ eſt impoſſibile.

Opinio innitens argumentis factis: ad ꝓi mã partẽ videt dicere q̃ ꝑcindendo formã a ſubiecto nõ eſt magis ⁊ minus in forma ſm ſe per realitatẽ additã. ⁊ q: ſm auctoritates ſanctorũ oz ibi ſalutare aliquo mõ magis ⁊ minus oportet ibi ponere magis ⁊ minus ſm ineſſe ipſius accidentis ipſi ſbo: qõ quidẽ ineſſe eſt ibi eſſe ⁊ iſta maioritas accidẽtis quantũ ad ineſſe attribuit̃ vel maiori diſpoſitiõi ſubiecti: vel maiori amotioni oppoſiti indiſponẽtis. Contra iſtã opinionẽ arguo ſic: ꝓtraria in ſũmo ſunt incõpoſſibilia in eodẽ. in gradibus vo remiſſis nõ: hoc nõ eſt niſi q: aliquid eſt in cõtrario intenſo qõ non eſt in remiſſo que eſt in intenſo nõ eſt repugnãtia minor remiſſi ad remiſſiuz q̃ intẽſi ad intẽſum. ſed illa incõpoſſibilitas nõ eſt habitudo ad ſubm. nec ex habitudine aliqua ad ſbm. ꝓr. n eſt incõpoſſibilitas formarũ in ſe q̃z ſit formarũ in ſbiecto recipiente: quia enim ſunt incompoſſibiles in ſe. ideo nõ poſſunt recipi in eodem nõ ecõuerſo. ergo iſtud quod eſt ratio incõpoſſibilitatis in formis intẽſis oppoſitis in ſummo eſt aliquid poſitiuũ in eis ꝑz ſe non tñ in ordine ad ſubiectũ. Preterea idem non põt bis produci hoc ſuppono. Item ſuppono q̃ impoſſibile eſt eſſe motum vel mutationẽ realez ſine termino reali. Ex hoc ar. ſic in augumentatione charitatis charitas minor eſt terminus a quo ⁊ charitas. maior eſt terminus ad quem ⁊ iſta eſt ꝓductio realis. ergo neceſſario eſt ad aliquem terminum realem ſm ſecũdam ſuppoſitionem. ſed ſm ꝓmaz ſuppoſitionem nõ eſt ad realitatẽ que precedit preciſe. quia idem non poteſt bis ꝓduci realiter etiam precedẽs fuit terminus alterius productionis. ergo ad aliam realitatem. ⁊ per conſequens non poteſt aliqua realitas habita per aliquam mutationem acqri. ergo iſta realitas que acquiritur per modum vel mutationem intẽſionis nõ eſt eadẽ poſitiue cũ iſta q̃ ꝑfuit. q: tũc illud qõ ꝑexiſtit realr acqreret. Preterea ſi forma eſt indiuiſibilis dat ſbo eẽ idiuiſibile ⁊ indiuiſibilr. nõ. n. ſbm ẽ tale ſm formã niſi q: forma ẽ talis. q: n. forma ẽ talis. ꝛõ hñs eã ẽ tale ſm eã igit̃ ſi forma ſit idiuiſibilis ꝑz ſe ipoſſible ẽ ſbm poſſe dici mai⁹ ꝑz eã. ꝓdictio. n. ẽ q̃ forma ſit indiuiſibilis in ſe. ⁊ tamen q̃ ſubiectũ ſit diuiſibile ſm eam.

Preterea ꝓtra iſtos modos q̃bus ponit̃ magis ⁊ minus in forma ꝑmo ꝓtra iſtũ modũ de diſpõe ad

maius ⁊ minus. si enim est eadē dispositio. i. ꝑm rationem vnius dispōnis ad magis ⁊ min⁹: ⁊ ista ē forma. segtur ꝙ in aliq̄ forma ast magis ⁊ min⁹. Si autem ad aliquā formā est dispō nō ꝑm rōnē vnius dispositionis ad magis ⁊ min⁹ sicut volunt aliq dicere ꝙ in aere humiditas est dispositio ad minorē caliditatē aeris. ⁊ siccitas in igne est dispō ad maiorē caliditatē. ⁊ ideo nō est ista maioris nr̄a vna dispositōe. Contra hoc arguo. vna spēs ꝑm se totā videt habere in susceptiuo rōnē vnius dispōnis sicut sbm susceptiuū spēi est vnius rōnis ⁊ vnius dispōnis. vñ oia i diuiduā vnius dispōnis accūtis hñt dispositionem vni⁹ rōnis sicut ⁊ formā vnius ⁊ eiusdē rōnis. ℊ circūscripto omni alio qō nō est dispō, ppria pōt esse magis ⁊ min⁹ in indiuiduis eiusdē spēi. ⁊ ita intēsio et remissio ꝑm formā illius spēi absq̄ hoc ꝙ p̄cedāt tales dispōnes cōtrarie ⁊ opposite in sbis. ⁊ tūc queritur vt p̄us quare est aliqd nunc magis dispositū q̄ p̄us: vt p̄us argutū est. ¶ Preterea si p̄cedāt tales dispositiones ad magis ⁊ min⁹ tūc nō erit motus vn⁹ ab intenso ad remissum nec ecōtra. nihil enim mouet ad remissum nisi quaten⁹ hz dispōnē istā cōueniētē receptioni remissionis. intēsum aūt non hz dispōnē istam cōueniētē remisso. ergo oz ad hoc ꝙ possit moueri ad remissum qō moueat ad dispōnem cōueniētem gradui remisso. Et ita opz ad hoc vt ex intēso fiat remissum ꝙ p̄us fiat motus a dispositione que ē in intenso ad dispōnem cōueniētez: gradui remisso q̄z ex intenso fieret remissū ⁊ ecōuerso: qō est impossibile q⁹ tunc numq̄z eēt vn⁹ motus ab intēso ad remissum nec ecōtra. q⁹ nō hñt idē susceptiuū imediatum cōueniēs vtriq̄z dispōni. Illa via que dicit de indispōne siue de amotione cōtrarij indisponētis videtur improbari per hoc ꝙ in angelis in statu innocentie non erat aliqua indispositio maior vel minor ad charitatē. ergo oēs recepissent charitatē eqlē qō non tenetur. Tertia etiam via que tenet a qbusdā de radicatione forme in sbo videt improbari q⁹ illa radicatio aut est aliqua forma absoluta ⁊ habet ꝓpositū q⁹ in tali est magis ⁊ minus. aut non. si non sz tm̄ respectus videtur tunc ꝙ nō posset habere magis ⁊ minus nisi per magis ⁊ minus in fundamēto. sicut absoluta non conueniūt in respectu nisi per fundamentum. Tunc etiam non ꝓprie saluatur forma intensior. q⁹ aliquando forma minus radicata in subiecto potest esse in se intēsior. sicut rubor qui est ex verecūdia qne est passio in tertia specie qualitatis pōt quādoq̄z eē intēsior rubore qui est qualitas passibilis magis radicata in alio subito.

Egi. vt s. ⁊ hēr. q°. i 4. q. 3.

Egi. q° 3. q. 9.

Ad istam questionem con/

cedo p̄cipue ꝓpter tres p̄mas rōnes contra istam opinionē adductas ꝙ realitas positiua que p̄existit i charitate minore nō est tota realitas positiua que est in charitate maiori imo si eēnt charitas maior ⁊ minor separate a subiecto maior haberet in se realitatē positiuā minoris. ⁊ aliā supadditā eē si per impossibile tolleret omnis habitudo ad sbm sicut quātitas molis si poneretur separata a subiecto etiā si per impossibile non haberet inclinationē ad subm. vna tamen eēt maior alia. ⁊ ista haberet in se totam realitatem positiuam minoris ⁊ aliqd additum. Ad argumenta in oppositum. Ad p̄mum de numeris dico ꝙ ꝓcedit ex defectu intellectus ꝓpri. cōparat q⁹dem ibi quidditates ad numeros inquantū sunt diffinibiles eo modo quo plato loq̄batur de qdditatib⁹ ponendo qdditates separatas. sbē qdē hoc mō accepte. i. quidditates rerum cōparant numeris ꝓz ista⁹ quattuor ꝓprietates. quarū vna est ista ꝙ qōlibz additū variat speciē ⁊ intelligo sic ꝙ de vna specie faci

at aliam. vel de nō specie faciat spēm. quelibet differentia addita diffinitioni vt indicat quidditatem aut spēm aliā a p̄existēte cōstituit. aut si p̄existēs fuerit ratio generis determinat ad rationem spēi que nō habebat ante additionē differentie. Ex⁹ de itel lectiua addita vt differētia aīe sensitiue. dico igitur ꝙ additū qdditati accepte ꝑm rationē quidditatis: alterat spēm altero dictor̄ modor̄. sed qō additur qdditati non vt qdditas est non mutat spēm. gradus aūt indiuidualis quicūq̄z sicut ⁊ differentia indiuidualis contrahēs ad esse hoc siue vnitas vel pluralitas indiuidualis ⁊ breuiter quecūq̄z conditio indiuidualis addita nāe specifice non addit sibi quantū ad rationē qdditatiuam. ita ꝙ ꝑm istā rationem determinat eam ⁊ ꝓpter hoc non mutat speciem qdditatis cui addit. nihil enim pōt neq̄z aliquam speciem p̄existentem mutare in aliā speciem neq̄z de non specie in aliquaz spēm nisi ipsuz addituz sit ratō speciei ⁊ tale non est aliqua cōditio indiuidualis.

Ad formā argumenti tūc dico ꝙ si adderet aliqd ꝙ esset pars quidditatiua qdditati p̄existēti mutaret spēm sicut si addatur aliqd qō ē pars numeri numero p̄existēti mutat species numeri. si aūt addat aliqd quod non est natum esse pars numeri puta aliquod accidens vel pars numeri mālis: puta si intelligeretur vna vnitas ternarij intēsior fieri nunc q̄z p̄us i se non mutaret spēs. sed ꝑm aliquez gradū indiuidualem augumētaret. ita in ꝓposito: quecūq̄z differētia indiuidualis vel gradus additus quidditati nō est nata esse pars quidditatis. ¶ Per idem pz ad porphyriū qui simili modo loquit de differētia inquantum est per se pars diffinitionis. ⁊ hoc modo cōsistit in indiuisibili hoc est accipiēdo ꝑm illam indifferentiā ꝑm quaz abstrahitur ab indiuiduis que indifferentia totalis est gradus eius vt est differentia specifica sic nō recipit magis ⁊ minus. q⁹ quecūq̄z magis ⁊ minus pōt competere ⁊ concurrere in indiuiduis. ⁊ hoc modo vt sunt oia intra istā indifferentiā differentie specifice ⁊ non addunt differētie ꝑm hāc indifferentiā. Ad illud de io. metha. potest respōderi per idem vocādo differentiā formalē differentiam specificā ⁊ qdditatiuā pōt etiā dici ad formam ꝙ non ois differētia formarū est formalis loquēdo ꝓprie de formali, put vz differentia formalis ē differentia ꝑm formas. sicut non ois differētia hoium est differētia in humanitate. cuius ratio assignatur realiter ⁊ logice. ¶ Realiter sic. possūt duo homines habere humanitatē ⁊ differre lz nō per humanitatē. et ita in humanitate non differūt: ita pōt pure forme differre. ⁊ tū nō per formalē differētiā differūt. ⁊ ita neq̄z differre formaliter. q⁹ idē est differre formaliter, ꝓprie loquēdo ꝙ differre in forma vel ꝙ formaz logice, pbat sic. q⁹ intelligit terminus differentie p negationē inclusam in dīa respectu illi⁹ negationis pōt accipi cōfuse ⁊ distributiue. ita ēt illud qō denotatur esse ratio formalis differētie quale est illud qō cōstruitur cum differre vt in quo vel ꝑm quod denotatur ꝙ posset cōfundi a negatione. nunc autē ad negationem inferioris non segtur negatio supioris. sed est destructio antis ⁊ fallacia p̄sequētis. Ad aliud de. 6. p̄ncipijs dico ꝙ sicut ꝓbat simplicitatē forme ita p̄cedēda ē sibi ꝑ°. ꝓbat autē simplicitatē oppositam quantitati molis. q⁹ ipsa addita non facit maius ꝑm molē. forma enim posita in subiecto non est aliquid maius q̄z p̄us fuit. cōcedatur igitur simplicitas forme oppositā quātitati molis. sed hoc nihil cōtra intensionem forme ꝑm maius que pertinent ad oppositum scilicet ad quantitatem perfectionis ⁊ virtutis. Ad rationem aliam dico ꝙ hoc ꝙ dicitur ꝙ aliquid accidere nature speciei potest intelligi

duobus modis. vno mō sic q̄ sit extra rōnē q̄ditatiuā speciei quō dicit dūia accidere generi. ⁊ sic accipit accūs in fallacia accūtis p extraneo qō est extra rōnem alterius. alio modo dicit accūs qō nō facit p se vnum cum eo cui accidit. sicut albedo in corpore ꝓmo mō dico q̄ albedo intēsa aliq̄d hz q̄ō accidit nāe speciei. alīs nō ꝓhereꝯ natura speciei. secūdo modo dico q̄ albedo intēsa nō hz aliq̄d q̄ō accidit nature speciei. q̄ iste gradus qui intelligit addi fm se nature facit vnū per se cum natura: sicut q̄cūq̄z differētia indiuidualis addita nature facit vnū per se cum nā. Nō igit dicis si intēsum ⁊cludit aliq̄d q̄ō accidit nāe speciei. igit remissum q̄ō nō includit istud nō est in specie. dico q̄ ꝓntia non valet loquēdo de accidere ꝓmo modo sumpto quomodo ⁊ non alio antecedens est verum.

Ista est distinctio decima

septima. In qua magr̄ postq̄z egit de missione spiritꝰ sci visibili sub spēbus creatis. agit de missione eius inuisibili p infusionē charitatis. Et tria ꝓncipalit facit. Primo enim ondit qd charitas fm eēnti ā dicatur. Secūdo subdit quō in nobis augeat. Tertio cōcludit quō actū dilectionis in nobis operat. Primū facit vsq̄z ibi. Hic queritt si spūs scūs charitas est.

Secūdum ab inde vsq̄z ibi. Supra dictū est q̄ spūs scūs est charitas. Tertiū vō vsq̄z ad finē distinctiōis ⁊ hec in generali. In spāli sniā magri stat in tribus ꝓpositionibus quarū ꝓma est. Spūs sanctus existens charitas qua deū ⁊ primum diligimus: tūc nobis ī uisibilis mittitur vel datur cum talē dilectionez in nobis efficit vel opatur: Et ꝓbat sic. Sola charitas que facit nos in deo manere ⁊ deū in nobis est maximum dei donuz. spūs scūs qui est maximū dei donum facit deum esse in nobis ⁊ nos manere in deo. igit solus spūs scūs est charitas. Hanc sniam magr̄ ponēs in lra dicit. q̄ spūs scūs qui tēporaliter missione dat inuisibili est charitas qua deū ⁊ primū diligimus. Et tūc inuisibilr mittit vel dat cum huiusmodi dilectione dei ⁊ primi in nobis occulte opatur. Et hoc ꝓbat magr̄ beati Aug. auctoritate. Postea magr̄ excludit instātiam qua posset dici deū eē charitatē. ⁊ hoc debere intelligi p cālitatē sicut etiaz dicit. deus est patiētia nr̄a ⁊ spes nr̄a quia patientiā ⁊ spem in nobis opatur ⁊ cāt. sic etiā dici debeat deū eē charitatē. idest charitatē in nobis causans. sz hoc remouet magr̄ ⁊ dicit q̄ hoc nomen consonat sacre scripture in qua bñ reperit. Deus patientia mea et spes mea. sed nullibi inuenit dictū. Deus charitas mea vel aliq̄d taliū. sed simplr dicit. Deꝰ charitas est. q̄ō nō fieret nisi eēntialiter charitas eēt. Secūda ꝓpositio est hec. Spūm sanctum qui charitas est in nobis augeri vel minui fm q̄ in ipso ꝓficimus vl' ō ficimus nullatenus catholice est negandū. Et ꝓbat sic. Illud catholice de deo non negatur quod cōueni enti similitudine in sacra scriptura concessum communiter repitur. sed spūm sanctū in nobis augeri vl' minui fm q̄ in ipso ꝓficimus vel deficimus est huiusmodi. igitur illud catholice non negat. Argumētum apparet euidens ⁊ maior. sed minoris ꝓbationem magr̄ ponit in textu vbi obiicit ꝓtra sniam in ꝓma ꝓpōne. s. q̄ spūs scūs sit charitas: segtur q̄ sicut charitas augeret in hoīe: ⁊ non bñti daret vt eā habeat ⁊ habenti vt plenius eam habeat. sic etiā spiritus sanctus augeret ⁊ minueret in homine ⁊ daret non habenti que oia sunt incōuenientia vt apparet: eo q̄ videret ponere mutationē in deo. ⁊ ipsum non eē vbiq̄z. Ad quā magr̄ respondet di. spūs scūs geha

ritas sine omni mutatione augeri vel minui ⁊ dari non bñti dicitur q: non recipit magis aut minus in se eēntialiter sed in homine. ⁊ non augef neq̄z minuit tm sibi sed potius ipsi hoi. vel in ipso homine a quo magis vel minus habef. sic dicit etiā in nobis magnificari vel exaltari lz tñ in se magnificef vel exaltetur. Dicit etiā dari nō bñti. non q̄ alicubi veniat vbi ꝑus non fuit. quod esse non pōt cum sit vbiq̄z. sz q: alio modo alicubi esse incipit qualiter ibi ꝑus nō fuit. Postea adducit plures auctoritates q̄bus probat spūm scīm ab aliq̄bus magis ⁊ ab aliq̄bus minus haberi exemplificās illud per Helyseū prophetam q̄ duplicē Helye petijt spūm. Per alias etiā auctoritates ꝓbat: q̄ virtꝰ dicit ꝓficere. eo q̄ hō in ea ꝓficit. Tertia ꝓpositio est. Spūs scūs actū diligēdi per seipsum sine virtute media in nobis opatur. Et probat sic. Et eodē argumēto arguit cōtra ꝑus dicta. s. q̄ spūs scūs dicit charitas ⁊ arguit sic. Dilectio qua nos diligimus deū non est dilectio qua deus diligit nos. igitur charitas qua nos dlligimus deū non est spūs scūs. ꝓntia tenet ꝓ tanto q̄ dilectio qua nos diligit deus est spūs scūs. ⁊ ergo illa qua nos diligimꝰ deū nō est illa qua deꝰ diligit nos. segtur nr̄am charitatē nō esse spūm scīm. Assumptū vō ꝓz per auctoritatem. b. Aug. que habef. 9. c. huius distinctionis.

Ad argumētum rñdet magr̄ negando antecedens. Ad auctoritatē. b. Aug. rñdet magr̄ q̄. b. Aug. noluit dicere illis vbis q̄ alia eēt charitas qua deus diligit nos. ⁊ alia qua nos diligimus deū. Sz nolut dicere q̄ nomen charitatis cōuenit deo. non solū q: ipse diligit nos. sed etiā q: nos per ipsam sui delectores facit. Secūdo obiicit ꝓtra idē. Nihil est a seipso sed charitas est ab ipso spiritu sancto. igit charitas nō est ipse spūs scūs. Minorem ꝓbat magr̄ auctoritate Aug. dicentis. q̄ dilectio qua deū diligimus ē a spū sancto sicut fides qua in deū credimus. Ad q̄ō respōdet magr̄ dicēs q̄ nō est inconueniēs idē esse a seipso: nō simplr: sed q: a seipso dat nobis. Et quātū ad hoc dicit. b. Aug. q̄ charitas a spū scō est. ⁊ ipsa charitas est spūs scūs. fides autē q: nō est deꝰ dans. sed aliq̄d a deo datū. Tertio obiicit. Nulla affectio ē eēntialiter spūs sanctus. sed charitas qua nos deū diligimꝰ est affectio animi. igit nō est spūs scūs. Minorē. b. Aug. dicētis. Charitatē voco motū animi ⁊c. Et respondet magr̄ dicēs. q̄ charitas ideo dicit motꝰ animi. q: nos ad diligēdū effectiue mouet. Nec miruz est q̄ charitas que spiritus sanctus est dicit motꝰ animi cum de ipsa diuina sapientia dicat q̄ sit nobilior omnibus mobilibus. Istis autē sic positis magister soluit duas questiones. Quarum vna sumitur ex responsione iam vltimo dicta. Nam ex quo charitas mouet mentē ita bene ad credendū ⁊ ad sperandum sicut ad diligendum quare non ita bene dicitur affectio mentis ad credendum ad sperandum sicut ad diligendum. Respondet magister q̄ hoc non potest fieri ideo. quia charitas siue spiritus sanctus alios actus ⁊ motus virtutum operatur mediantibus habitibus infusis vtpote credere mediante habitu fidei sperare mediante habitu spei. sed actum diligendi per se sine quocūq̄z habitu operatur. Alia questio. Utrum per donum quod est spiritus sanctus dētur alia omnia dona. Et respondet q̄ sic. ⁊ tamen non omnes qui habent spiritum sanctum habent omnia dona. sed aliqui illa. aliqui ista. ⁊ sic de alijs. Et p̄dicta opinio magistri non tenetur. nec debite soluit obiectionem. igitur ⁊c.

Utrum eadem ratione spiritus sanctus dicatur donum ⁊ datum siue donatum.

Di.18. Reterea diligen/ter considerandum est cuz spiritus sanctus dicat donum 7 datum vtrum eadem ratione vtrūqz nomē ei cōueniat qđ vtiqz videri pōt

Quare ita esse videtur.

Cum enim idem sit spirituz sanctum dari 7 spiritum sanctū donari ex eadem ratione videt spiritus sanctus dici datū 7 donum. Hoc etiam videt Aug. significare in.xv.lib. de trini. cum ait. Spiritus sanct⁹ intātum donū dei est inquātum datur eis q/bus datur. apud se autem deus est 7 si nemini datur. Ecce aperte dicit spiritum sanctuz donum appellari qz datur. Si autem ex eo tātū appellatur donum qz dat non ab eterno fuit donum qz nō datur nisi ex tempore. Aug⁹.

Responsio quare datum siue donatuz dicatur spiritus sanctus.

Ad quod dicimus qz spiritus sanctus 7 donū dicitur 7 datum siue donatum. sed datum siue donatū ex eo tātū dicitur. qz dat vel donat qđ hz tātum ex tēpore.

Hic quare donum.

Donum vero dicitur non ex eo tātum q donetur. sed ex ꝓprietate quā habuit ab eterno. vnde ab eterno fuit donuz. Sempiterne enim donum fuit. non qz datur. sed quia processit a patre 7 filio. Unde augu. in.iiii. libro de trinitate ait. Sicut natum esse est filio a patre esse ita spiritui sancto donū dei esse est a patre ꝓcedere 7 a filio. Hic aperte ostenditur q spiritus sanctus eo donum ē q procedit a patre 7 filio. sicut filius eo ē a patre q natus est ab eo. Non enim idem est filio ē a patre 7 spiritui sancto. idest non ea proprietate filius dicitur esse a patre qua spiritus sanctus. Nam filius dicitur esse a patre qz genitus est ab eo. Spiritus sanctus vero dicit esse a patre 7 filio. qz spiritus sanctus est donum patris 7 filii. idest quia procedit ab vtroqz. Eo enim dicitur spiritus quo donum. et eo donum quo procedens. Unde Aug⁹. in v. libro de trin. ait. Spiritus sanctus qui nō est trinitas sed in trinitate intelligitur: in eo q proprie dicitur spiritus sanctus relatiue dicitur. cum 7 ad patrem 7 ad filium refertur quia spiritus sanctus 7 patris 7 filii spiritus est sed ipsa relatio non apparet in hoc nomine. Aug⁹. quid sit filio esse a pre et spūi scō. Aug⁹. Eo dicitur spūs.

Apparet autem cum dicitur donum dei. Donum est enim patris 7 filii. quia 7 a patre ꝓcedit 7 a filio. Ecce his verbis aperte ostenditur eadem relatione dici spiritum sanctum et donum. Donum autem quia procedit a patre 7 filio. Proprietas ergo qua dicitur spiritus sanctus vel donum processio ipsa est đ qua post plenius agemus cum aliis. Cuz ergo ab eterno processerit ab vtroqz 7 ab eterno donum fuit. Non ergo spirit⁹ sanctus eo tātum dicitur donum quia donatur. Nam et ante fuit donum q̄ donaretur. Unde Augusti. in. v. libro de trinitate. Semper spirit⁹ sanctus procedit. 7 non ex tempore sed ab eternitate procedit. Sed quia sic procedebat vt eēt donabile iam donum erat aliquā esset cui donaretur. Aliter enim intelligitur cum dicitur donum. aliter cum dicitur donatum. Nam donum potest esse etiam antequaz detur. Donatum autem nisi datum fuerit nullo mō dici potest. Sempiterne ergo spiritus est donum. temporaliter autem donatum. His verbis aperte ostenditur q sicut spiritus sanctus ab eterno procedit. ita ab eterno donum ē: nō quia donaretur a patre filio vel a filio patri sz qz ab eterno processit donabilis. scūs quo donū. et eo dōuz quo pcedens. Aug⁹. Qđ sēper pcedit. s. s.

Queritur cui donabilis.

Sed queritur cui donabilis. vtrum patri 7 filio an tantum nobis: qui nondum eramus. Si autem non erat donabilis patri 7 filio sed tantum nobis. 7 ex eo donum erat. quia sic donabilis procedebat. videtur q filius semper eadem ratione donum fuerit. quia ab eterno processit a patre donabilis nobis in tempore. Nam 7 de filio legitur q datus est nobis. Ad quod dicimus. quia spiritus sanctus nobis tantum non patri vel filio donabilis processit. sicut et nobis tantuz datus est. Et filius vere datus est nobis. 7 ab eterno processit a patre non vt donabilis tantum. sed vt genitus qui et donari posset.

Processit ergo vt genitus et donabilis sz spiritus sanctus non procedit vt genitus. sed tantum vt donum. Donum autem semper fuit. non solum quia donabilis. sed quia ab vtroqz processit 7 quia donabilis fuit. Unde Augusti. in. v. libro de trinita. ait. Eoipso q daturus erat eum deus: iam donum erat etiā antequam daretur. Et ideo donabilis est. sed aliter donabilis q̄ filius. Nam 7 aliter datus 7 aliter processit q̄ filius. Filii enim processio genitura est vel natiuitas. Spiritus sancti vero processio natiuitas non est. vtraqz vero ineffabilis est. Nō filio⁹ pcessit vt genit⁹ 7 dōabilis et s. s. vo vt dōuz 7 dōatū 7 qz pcedit ab vtroqz 7 qz dōabilis est

Quod sicut filius nascendo accepit nō tantum vt esset filius. sed etiam essentia. ita 7 spiritus sanctus procedendo accepit non tantum vt esset donum sed etiam vt esset essentia.

Et notandum q̄ sicut filius nascendo accepit non tm̄ vt filius sit. sed omnino vt sit. ⁊ vt ipsa substantia sit ita ⁊ spiritus sanctus a patre ⁊ filio procedendo accepit. nō tm̄ vt spiritus sanctus sit vel donū, sed etiam vt omnino sit. ⁊ vt substantia sit quod vtique non accepit ex eo quo datur. Nam cum non detur nisi ex tempore si hoc haberet ex eo qđ datur accepisset ergo ex tempore vt esset. Un de Augu. in. v. lib. de tri. Filius non hoc tā tum habet nascendo vt sit filius: sed omnino vt sit. Queritur ergo vtrum spiritus sanctus eo q̄ datur habeat non tantum vt donum sit sed omnino vt sit. Quod si non est nisi q̄ datur. i. si non habet esse nisi eo q̄ datur. Sicut filius nascendo habet non tātuz vt sit filius qđ relatiue dicitur. sed omnino vt sit ipsa substā tia. quomodo iam spiritus sanctus erat ipsa substantia cum non prius daretur q̄ esset cui daretur. Non ergo eo quod datur sed procedendo habet vt sit donum ⁊ vt sit essentia. sicut filius non eo q̄ datus est. sed nascendo accepit: non tātum vt sit filius sed vt sit essentia Unde Augu. in. xv. li. de trinita. ait. Sicut filio prestat essentiam sine initio temporis. sine mutabilitate nature de p̄ generatio. Ita spiritui sancto prestat eēntiam sine vllo initio tē poris. sine vlla mutabilitate nature ve vtro q̄ que processio.

Augu⁹.

Augu⁹.

Questio ex predictis videtur q̄ filius nō tantum sit filius natiuitate sed etiā eēntia. de simili ⁊ spiritus sanctus processione.

Hic oritur questio. Si fili us nascendo habet. non tantū vt sit filius. sed vt sit essentia. ⁊ spiritus sanctus procedendo non tantū vt sit donum: sed vt sit essentia. ergo ⁊ filius natiuitate essentia est. ⁊ spiritus sanctus processione est essentia cum alibi dicatur q̄ nec pater eo pater est quo deus. nec filiꝰ eo filius quo deus spiritus sanctꝰ eo donuz quo deus. Quia vt ait Augu. in. vij. lib. de trini. His nominibus relatiua eorum ostendunt. non essentia non vt post plenius agemus.

Augu⁹.

Benfio. Ad quod breuiter respondentes dicimus q̄ nec filius natiuitate essentia est sed tātum filiꝰ Nec spiritus sanctus processione eēntia ē. sz donum tantum. ⁊ tamen vterq̄. ⁊ ille nascendo ⁊ iste procedendo accepit vt eēt eēntia.

Hyla⁹. Non enim vt ait Hylarius in. v. li. de trini. per defectionem aut protensionē aut deriuationem ex deo deus est. sed ex virtute nature in naturam eandem natiuitate subsistit filius ⁊ ex virtute nature in naturam eandem ꝓcessione subsistit spiritus sanctus.

Exponit verba Hylarij.

Quod ita intelligi potest Ex patre qui est virtus ingenita naturā quaz habet eandem filius natiuitate. idest nascēdo ⁊ spiritus sanctus processione. idest procedendo habet. Unde ipse idem apertius eloquēs qđ dixerat aperit dicēs. Natiuitas inquit di non potest non eam de qua ꝓfecta est tenere naturam. Non enim aliud q̄z deus subsistit quod non aliunde quā de deo subsistit. Ecce his verbis aperitur quomodo intelligenduz sit illud. de patre generatio prestat eēntiam filio. ⁊ de vtroq̄z processio prestat eēntiam spiritui sancto. Non quia ille essentia sit filius. ⁊ iste eēntia sit spiritus sanctus. immo ꝓprietate personali: sed q̄ ⁊ ille nascendo ⁊ iste procedendo eēntiam habet eandem ⁊ totam que in patre est.

Quod spiritus sanctus dicitur donum et donatum secundum duos predictos modos processionis.

Ex predictis patet q̄ spiri tus sanctus sempiterne donum est. ⁊ temporaliter datum vel donatum. Ex quo apparet illa distinctio ḡmine processionis de qua supra egimus. Nam scōm alteram processiōez dicitur donatum vel datum. scōm alteraz vero dicitur donum.

Secudum hoc quod donum est referr̄ ad patrem ⁊ filium scōm q̄ datum ad eum q̄ dedit ⁊ ad eos quibus dedit.

Et secundum hoc q̄ sempi terne donum est refertur ad patrem ⁊ filium. scōm hoc vero quod dicitur datum vel donatum ⁊ ad eum qui dedit refertur. ⁊ ad eos q̄ bus dat̄ ⁊ eiꝰ dicit̄ ē qui dat ⁊ illorum q̄bus datur. Unde Augu⁹ in. v. libro de trini. ait. Quod datum est ⁊ ad eum qui dedit referr̄. ⁊ ad eos quibus dedit. Itaq̄z spūs scūs nō tā tum p̄is ⁊ filii qui dederūt. sed etiam nr̄ dicitur qui accepimus. Spiritus ergo ⁊ dei est q̄ dedit ⁊ noster q̄ accepimus. ille spiritꝰ noster quo sumus. q̄ ipse est spūs hoīs qui in ipso ē quāuis ⁊ illum spūm qui hoīs dicitur vtiq̄z accepimus. sed aliter iste. sīliter ille noster dicitur. Aliud est enim quod accepimus vt essemus. aliud quod accepimus vt sancti essemus. Quod autem spūs sanctus noster dicatur scriptura ostēdit. Scriptum est enī de Johanne q̄ in spiritu Helye veniret. Ecce dictus est Helie spiritus quem accepit Helias: scilz spiritus sanctus. Et moysi ait dominꝰ. Tollam de spiritu tuo ⁊ dabo eis. idest dabo illis de spiritu quem iam dedi tibi. Ecce ⁊ hic dictus est spiritus Moysi. Patet igitur quia spiritus sanctus noster dicitur spiritus. sed

Augu⁹.

Qđ alr f. f. dr nr alr nālr

Hec qō nō solui tur hic: ſz differ tur in se quētib⁹

quia nobis datus. ⁊ datus vtique ad hoc vt sancti essemus. Spiritus vero creatus ad hoc est datus vt essemus.

An filius cum sit nobis datus posset dici noster vt spiritus sanctus.

Hic queritur vtrum ⁊ filius / us cum sit nobis datus dicatur vel possit dici noster. Ad quod dicimus: qz filius dicit noster panis noster redẽptor ⁊ huiusmodi. sz non dicitur noster filius: qz filius dicitur tm̃ relatiue ad eum qui genuit. Et ideo noster filius non potest dici sed patris tm̃. In eo autẽ qꝺ dicitur datus ⁊ ad eum qui dedit. ⁊ ad eos quibus datus est refertur vt spiritus sanctus qui etiam cum in scriptura vt supra dictum ẽ dicatur spiritus noster vel spiritus tuus. vel illius. vt de Moyse ⁊ Helia dictum est. nusqꝺ tamen in scriptura occurrit ita dici: spiritus sanctus noster vel tuus vel illius. sed spiritus sanctus noster vel tuus vel illius. qz spũs sanctus eo dicitur quo donum. ⁊ vtrũqꝫ relatiue dicitur ad patrem ⁊ ad filium. ⁊ hoc sempiterna relatione. Si tamen aliquando dicitur donum nostrum accipitur donum pro donato: vel dato. Cum vero donum accipit̃ eo modo quo spiritus sanctus donum patris ⁊ filij dicitur non hominis. Ita ⁊ filius sub hac appellatione non potest dici noster vt dicatur filius noster. sicut nec dicitur spiritus sanctꝰ noster. ⁊ tamen de filio dicitur panis noster. ⁊ ꝺ spiritu spiritus noster. Ille noster panis qui nos reficit nobis datus. iste noster spiritꝰ. qui nobis inspiratur a patre ⁊ filio ⁊ in nobis spirat sicut vult. Unde Aug. in. v. libr. de tri. ait. Quod de patre natum est ad patrem solũ refertur cum dicitur filius. Et ideo patris est. et non nr̃. Dicimus tamẽ ⁊ panem nostrum da nobis. sicut dicimꝰ spiritum nostrum.

Qꝺ non dicitur spũs scũs nr̃ sz spũs sanctus

Augꝰ.

Utrum spũs sanctus ad seipm̃ referatur.

Post hec queritur. utrum spiritus sanctus ad seipsum referatur. hoc. n. videtur ex predictis posse ꝓbari. Si enim qꝺ datur refertur ad eum qui dat ⁊ ad eum cui datur. ⁊ spiritus sanctus datur a seipso vt predictum est. ergo refertur ad seipsum. Huius questionis determinationem in posterũ differimus donec tractemus de his que relatiue dicuntur de deo ex tempore. in quibus datus ⁊ donatum continentur.

Hec qꝺ nõ solui tur hic: sz differtur in sequẽtibꝰ

Circa distinctionem c 18. vbi magr̃ querit. 5. qõnes: quarũ vna est que cõprehẽdit in virtute illas. 5. Utrũ donũ dicat ꝓprietatem ꝑsonalẽ spũs sci. Qꝺ nõ videt aug. 15. de tri. c. 19. spũs scũs intm̃ donum dei est inquantum datur eis qbus datur. apud se autẽ deus est. et nemini datur. sed nõ ex hoc habz ꝓprietatẽ ꝑsonalẽ qz datur eis qbus datur. qz hoc habet ex tpe. ergo nõ habet qꝺ sit donũ ex ꝓprietate personali. Hoc sit quantũ ad illã qõnem qua magr̃ querit an. 5. 5. eadez ratione dicat̃ donũ ⁊ datum. Preterea secũdo sic si. 5. 5. dicat̃ ex ꝓprietate ꝑsonali cum. 5. 5. diuidãtur dona. igitur per donũ diuidunt̃ dona. sed hoc nõ videtur possibile: qz donũ includit rationẽ donabilis igitur si includeret rõnem donãtis includeret oppositas rl̃ones. 5. dãtis ⁊ dati. Hoc sit quãtũ ad questionẽ secũdã magr̃i an. 5. per donũ donant̃ dona.

Itẽ tertio sic si. 5. 5. ex ꝓprietate personali sit donũ igit̃ est donabile ex ꝓprietate sua: qz omne donum est donabile. quero cui sit donabile non patri ⁊ filio certũ est. igit̃ creature sed hoc est falsum qꝺ dicat̃ donum ab eterno ex ꝓprietate ꝑsonali: qz donabil̃ creature: qz filius eadẽ rõne donũ diceret̃: qz filiꝰ ab eterno a patre ꝓcessit donabilis nobis in tpe. Unde Isidorus. ix. c. filius datus est nobis. igit̃ ⁊c. Hoc qꝫ tuz ad tertiã questionẽ qua magr̃ querit an. 5. 5. sit donabilis patri ⁊ filio tm̃ vel nobis. Itẽ quarto si sic ꝓprietas per se ꝓcedentis dicit ꝓcessionẽ qua accepit eẽntiam. igit̃ si donũ sit ꝓprietas personalis. 5. 5. donũ dicet ꝓcessionẽ qua. 5. 5. accipit eẽntiam. sz donum non dicit nisi donationẽ que non competit. 5. 5. ab eterno cum nõ ꝑus daret̃ qꝫ esset cui daretur. ergo spiritus scũs non haberet ꝓcessionẽ ab eterno qꝺ falsum est. Item qnto sic qua aliqua ꝑsona accipit eẽntiam habet essentiã. sed ꝓcessione. 5. 5. accipit eã dez essentiã. ⁊ si hoc. igit̃. 5. 5. ꝓcessione est eẽntia. qa si. 5. 5. habet essentiã est essentia: ergo eodem addito vtrobiqꝫ ad hoc segtur eo habet essentiã. igit̃ eo ẽ essentia. igitur si donum sit ꝓprietas. 5. 5. qua procedit segtur qꝺ. 5. 5. dono sit eẽntia quod falsum est. qz pater quo deus nec eo filius quo deus nec. 5. 5. eo donũ quo deus dicente Aug. 7. de trini. ca. ii. bis nomnibus plura ex̃ ostendunt̃ nõ eẽntia igit̃ ⁊c. Itẽ sexto sic donũ habet relationẽ ad illud cui datur. igit̃ spiritꝰ scũs ex processione sua haberet qꝺ sit donũ creature. ⁊ per ꝯsequens qꝺ sit spiritus creature. sed hoc videt falsum: qz cum filius sit datus nobis eadẽ ratione. tunc diceret̃ filius creature. ⁊ hec ratio innuit̃ in. 4 qõne magistri. vtrum filius cuz sit datus nobis possit dici noster sicut. 5. 5. dicit̃ noster. Item septimo sic. inter dãtem ⁊ datum est relatio: sed. 5. 5. dat donũ ergo spiritus sanctus ex ꝓprietate sua esset donum. spiritus sanctus refertur ad se ſm rationem donantis ⁊ doni. sed nulla relatio personalis est alicuius p se ad seipsum. igitur ⁊c. Hoc quantũ ad vltimam questionem magistri qua q̃rit vtrũ spiritus sanctus ad ſseipsum referatur. Contra Aug. 4. de trini. ca. 20. ⁊ ponitur in littera sicut natuz est esse filio a patre esse. ita spiritui sancto donum dei esse est a patre ⁊ filio ꝓcedere. ita mitti est cognosci qꝺ ab illo procedit. igitur spiritus sanctus eo donum quo a patre et filio procedit. ⁊ per cõsequẽs donum est ꝓprietas. 5. 5. personalis. Item Aug. 5. de trinita. c. 9. ⁊ ponitur in littera spiritus sanctus qui nõ trinitas sz in trinitate intelligit̃ in eo qꝺ ꝓprie dicitur. spiritus sanctus relatiue dicitur cum ad patrem ⁊ filium refertur. qz spiritus sanctus patris ⁊ filij spiritus est. sed ipsa relatio non apparet in hoc nomine. apparet autem cum dicitur donum dei. donum enim ẽ pris et filij. quia a patre ⁊ a filio procedit. igitur ꝓprietas. 5. 5. ſm quam a patre ⁊ a filio procedit donum est.

Op. gan. ponẽtis donũ ⁊ donabile ipoꝛtãs rl̃ones aptitudinalem ad creaturã eẽ ꝓprietatẽ ꝓstitutiuã. 5. 5. ⁊ eiꝰ improbationẽ querẽ eodẽ. Rndeo ꝑmo ad rẽ

in se ⁊ secūdo ad intentionē aug. Dico enim p̄mo q̄ per nullum respectū ad creaturā aliq̄ psona cōstituit nec aliq̄ psona diuina ex ꝓprietate sua qua cōstituit dicit respectū ad creaturā. imo tota trinitas ē absoluta ab oi respectu ad posteri⁹ in quocūq; eē siue reali siue intelligi ita q̄ si p̄ ipossibile nihil aliud posset eē i aliquo eē nihil min⁹ i deo eēt qcqd ē eēntiale siue notionale ⁊ personale q⁊ p̄us itelligit tota trinitas in esse psonali q̄z creatura intelligat ꝑm aliqō eē: q⁊ qōcūq; eē attribuit creature siue reale siue diminutū illō ē a tota trinitate. ⁊ ideo nihil intrinsecū in diuinis iecludit respectū ad posteri⁹. Quantū igit ad intrinseca persone nullus respect⁹ intelligit per donū cuz ille sit respectu creature: q⁊ non est donū nisi respectu illius cui datur ⁊ nō dat p̄i ⁊ filio nec in ꝓprietate psonali. f.s. Sed dico q̄ ꝓprietas eius psonalis est spiratio passiua qua accipit eēntiā a patre ⁊ filio. ⁊ signatur ꝓprie noīe. s.s. in sensu compositionis quāuis Aug. 5. de tri. c. 12. videat dicere q⁊ rō quā importat magis appareat in nomine doni q̄z in nomīe spiritus sancti. vt patet in auctoritate supius allegata. Dico tū q̄ ꝓprietas constitutiua illius persone tertie ꝓprie signatur noīe spūs sancti non intelligendo per spūm tm̄ nām intellectualē vel spūalez: q⁊ si cōe est nomē. s.s. tribus personis sed accipiēdo. s.s. p̄ spirato volūtate casta ⁊ sancta patris ⁊ filij habēte ebz infinitum diligibile sibi p̄ns vt superius dictū est ꝑ ꝑncipio quo ꝓducit spūs scūs. ¶ Propter tū auctoritatē augustini est sciēdum q̄ donū pōt multiplicit accipi. vno modo donū pōt dici quodcūq; liberaliter ꝓductum. ⁊ sic dare non est nisi liberaliꝫ ꝓducere ⁊ sic etiam datum est eē liberaliter ꝓductū: ⁊ si spiritus sanctus ab eterno pōt dici donum ⁊ datum. qa ab eterno spiratus ⁊ productus. ⁊ sic donū non diceret nisi ꝓprietatē eternā. ab eterno enim. s.s. ē spiratus in se non alteri. Unde sic dare ⁊ dari nō sūt aliud q̄z spirare ⁊ spirari. sed sic de dono non loquuntur sancti q⁊ concedūt. s.s. esse donuz ab eterno: sed non datū ab eterno. q⁊ ipsum dari ab eterno includit ipsam creaturā cui dat formaliter ab eterne. Alio modo pōt intelligi per donū amor concors p̄is ⁊ filij quo pater pendit ⁊ filius repēdit quomō loquitur Richar. 3. de tri. de amore. nec sic intelligit hic Augu. loquendo de dono dei.

Ideo dico q̄ donum unuz per se significat ⁊ aliud cōnotat. donū enim nō per se significat ꝓprietatē alicuius persone sed eam cōnotat. per se autē significat respectū rationis ad creaturaz. ⁊ ideo nō per se significat eēntiale: sed connotat eēntiale: vt supernus dictū ē de hoc qō est dari.

Uel si dicat q̄ donū vtrūq; per se significat tūc est equocatio non significās vnum p̄ se. Dz supponēdo q̄ significat aliqd per se. Dico q̄ p̄mo significat respectū donabilitatis ad creaturā vel donatiui vel donati ꝓut tripliciter pōt accipi respectu creature: vt dicit p̄ma opi. ⁊ in hoc bene: sed tū cōnotat ꝓprietatē tertie ꝑsone ꝓcedētis a patre ⁊ filio. q⁊ inter oīa dona p̄mū donum est amor quem dans posset dare amato: q̄n nihil hz rōnem doni nisi inquantū cadit sub actu amatorio volūtatis. Nec enim cultellus nec aliqd aliud donū meretur nomen doni: nisi qa cōicatum per actū volūtatis. Et ideo omnia dona dicūtur talia rōne amoris. Spūs aūt sanctus ex vi productionis sue est p̄mus amor ꝓcedens p actū liberalitatis. Et ideo donū importās respectum ad creaturā cōnotabit ꝓprietatē illius persone q̄ amor ē ꝓcedens liberaliter. ⁊ sic intelligende sunt auctoritates Aug. per cōnotationē. non ꝑm p̄ncipalē significationē doni. Hoc autē per exēplum declarat per nomen datoris non significat p̄mo respectuz virtutis spiratiue p̄is ⁊ filij. sed p̄mo significat respectuz rationis ad creaturam connotando respectum tī v̄ tutis spiratiue per quā producit p̄mus amor qui est p̄mum donū. Jtē econuerso donum nō p̄mo significat ꝓcessionē passiuam spūs sancti seu ꝓprietatem psonalē. sed p̄mo respectū rōnis ad creaturā cnotādo ꝓprietatē p̄mi amoris qui est. f.s.

Ad rationem primam prin cipalē patet rnsio q̄ donū non p̄mo significat ꝓprietatē psonalē q⁊ intātum est donū inquantū datur eis qbus datur. ⁊ sic accipit donum vt dicit respectum ad creaturā ꝑm vnam significationē qua aliquid dicitur habere visum quādo videt. Ad secūdū concedo q̄ per donū dona dantur. ⁊ ad ꝓbationem dico q̄ non est oppositio in relatiuis nisi accipiāt respectu eiusdem. Non enim opponitur p̄ vnius ⁊ filius alterius. q⁊ idē sic potest esse pater ⁊ filius.

Spūs sanctus vo est donū a patre ⁊ filio. sed ē donum quo dant dona respectu creature. Unde est creator respectu creature. Ad tertiū dico q̄ donabile vno modo dicit qō est aptum natū dari vel dōari. Et alio modo qō est possibile dari. ⁊ ista nō sūt idem aliqd enim est possibile aliquale q̄ nō est aptū natum eē tale. lapis enim pōt ferri sursum ⁊ tamen non hz aptitudinē vt ferat sursum. Uel si acciperet corpus neutrū. Nunc autē nulla alia ꝑsona a. s.s. ex ꝓcessione sua ⁊ ꝓprietate personali habet aptitudinem vt detur. sed tm̄ possibile est dari sicut filius dicitur donabilis hz non ex vi ꝓcessionis sue. Ad q̄rtum ꝓcedo q̄. s.s. p̄stat eēntiaz sine vllo tpis initio de patre ⁊ filio ꝓcessio: sicut dicit Aug. 15. de tri. ⁊ q̄ illa ꝓcessio includit in nomine doni non vt ꝑncipale significatum sed vt cōnotatum. Ad quintum dicendum: q̄ hec est falsa quo persona habet eēntia. eo est deus. quoniam filius natiuitate habet eēntiam. nec tamē filius natiuitate est deus sic de spiritu sancto. Et quando arguitur habere essentiam ē esse deus. igitur eo habere essentiam est eo esse deus.

Dicēdū q̄ est fallacia figure dictionis. Naz ablatiuus q̄n cōstruit cum vbo cōstruitur vel in rōne p̄ncipij actiui vel in rōne actionis ⁊ fieri. vt cum dico hoc calidū vt lignū hz esse calidū calore. ignis q̄ calefacit cōstruitur in rōne ꝑncipij effectiui. Cum vo dicitur q̄ lignum habet esse calidū calefactione. ibi ablatiuus cōstruit in ratione actionis ⁊ fieri. Dz q̄n ablatiuus cōstrnitur cum verbo substantiuo construitur in ratione ꝑncipij formalis eēndi. Ut cum dico lignum est calidū calore. Jta in ꝓposito spūs scūs habet essentiam ꝓcedendo ꝓcessione vt quasi quedam via ⁊ quasi in fieri. Sed cum dicitur igitur ꝓcessione est eēntia significatur ibi q̄ ꝓprietas sit formalis ratio qua est deus. qō nō est verum. ideo ē fallacia figure dictionis penes p̄mum moduz ex simili terminatione. nō q⁊ hz similē in voce: q⁊ hoc nihil est: sed q⁊ cū tali simili terminatione alio ⁊ alio mō cōstruitur. Ad sextū dicitur q̄ spūs scūs est donuz creature ⁊ spūs nr̄ ꝓpter illū respectum quē importat ad creaturam. nō sic aūt filius nec quantū ad ei⁹ ꝑncipale significatum. nec quantū ad connotatū: qa ex modo suo ꝓcedēdi ꝓcedit quomodo natus. non enim cōnotat respectū ad creaturā: sicut spūs scūs cōnotat respectum doni qui ē respectu creature.

Ad septimum patet responsio q̄ spūs scūs sanct⁹ est datiuus sui quantū ad extra. nec ille respect⁹ doni est ꝓprietas psonalis vt dictum est: sed tātum connotatum.

Apposito charitatē

posse augumẽtari. qꝛ ꝑm aug. 6. de trini. c. 7. In his que nõ mole magna sunt hoc est maius eẽ qꝫ melius eẽ queritꝫ de mõ augmẽtationis. Et ꝓmo vtrũ in augmentatiõe charitatis charitas ꝑexistens corrũpat cũ noua inducit. Qꝫ hic. qꝛ si nõ corrũperet. tunc forma charitatis mutaret de minori ad maius. hoc ẽ falsum. qꝛ forma simplex sm̃ transmutatiõis eẽ nõ põt. Contra ꝓmo de gnãtiõe oportet auctũ manere. gꝫ charitatez ꝑexistentem auctam per nouum gradum charitatis sequentis oportet manere ꝛ non corrumpi.

Hic dicitur qꝫ in omni intẽsione cuiuscũ qꝫ forme de nouo aduenientis gradus forme ꝓcedens corrũpitur in aductu alterius gradus sequẽtis. qꝛ termini motus sunt incompossibiles gradus iste ꝑexistens ꝛ ille de nouo aduenies in illa mutatiõe augmẽtatiõis forme sunt termini illius mutatiõis. gꝫ non sunt simul. igit vna corrumpit in aductu alterius. gꝫ ꝛ ẽ. Huic opiniõi addo duas cõfirmatiões. ꝓma sit ista. Eodez modo se habent maius ꝛ minus in eadẽ specie quõ se hñt ꝓportionabiliter maius ꝛ minus in diuersis spẽbus sed in diuersis spẽb⁹ qꝫto vna spẽs est pfectior alia tãto pfectius ꝓtinet eam ꝛ mõ simpliciori. ita qꝫ secunda spẽs contenta ab ea non facit additionẽ ad ipsam igit cuz simplicitas sit perfectio in oibus formis: videt etiã qꝫ in eadẽ spẽ forma simplicior sit pfectior ñ hñs gradũ vel formã ꝑtitem sibi additã. Itẽ consimili mõ se hñt maius ꝛ minus in formis accñtalib⁹ quõ se hñt in formis sbalib⁹ si in sba esset maius ꝛ minus. Sz fz omnes ponẽtes mai⁹ ꝛ minus in forma sbali sba pfectior ꝛ in eadẽ spẽ ẽ simplicior alia nõ faciens additionẽ cũ minus pfecta: fz ꝓtinens aliã mõ simplici vt ponit de aia xꝑi qꝫ nõ fuit cõpositior ania petri sed simplicior: ꝛ tñ pfectior in eẽntia anie: igit eodem mõ de forma accñtali. Contra istã opi. arguit sic: supposito qꝫ possibile sit deũ augere charitatem in illo instãti quo elicitur act⁹ meritor⁹. ponat igit in esse qꝛ tũc augeat. quero tunc a qua charitate dr̃ actus iste meritor⁹: qꝛ necessario ab aliqua charitate elicit vt ꝓus oñsum est nõ a charitate infusa de nouo q̃ augebat charitatẽ in illo instãti in quo fuit sub actu. qꝛ est ꝑmuz talis act⁹ ꝛ fegt aliquo ordie actũ illum meritoriũ: nec elicit a charitate ꝑexñte: qꝛ ꝑm te illa corrũpitur. nã in infusione posteriozis charitatis corrũpit prior. igit in illo instanti in quo charitas auget est actus meritor⁹ ꝛ tñ a nulla charitate qõ ẽ impossibile. Dices qꝫ de⁹ non auget charitatez in illo instanti quo elicit actũ meritorium. sed act⁹ charitatis trãsit ꝛ stat i acceptatiõe diuina tãꝫ qõdã remunerabile: ꝛ tũc deus acceptando actum meritoriuz dat post augmentationem charitati prexistenti vt quoddã ꝑmiũ actus nõ dat simul in eodẽ instãti ꝑmiũ cũ merito: sicut nõ dedit angelis bonis in ꝓmo instãti nãe posteriori. Cõtra. Iz istõ posset dici in ꝓposito de virtutibus infus: nõ tñ põt dici in augmẽtatione virtutũ nãliũ moraliuz ꝛ intellectualium ꝛ maxime moraliuz. Mã virtus moralis auget ꝑ act⁹ morales sicut generat ex eis 2°. ethi. actus igit q augmentat ꝛ auget virtutem moralem non auget nisi quando est quando igitur auget: quero vtrum ab aliqua virtute vel non. si sic a qua virtute non precedente. quia illa corrumpitur nec a gradu quem nunc facit. quia ille est posterior sicut effectus sua causa. igitur quãdo auget virtutem non est ab aliqua virtute. sed hoc est impossibile. quia tũc non esset virtuosus ꝛ tamen generaret virtutem quod est contra phm 2°. ethi. ꝛ cõtra oẽz intelle^m. qꝛ ex similibus actib⁹ siles act⁹ gnãnt.

Eodẽ mõ posset argui de actu itelligẽdi. nam duz actus speculandi augmentatur habitus intellectualis

vel speculatiuus. qꝛ quando nõ est nihil facit. sed ille actus nõ est ab habitu ꝓcedẽte. qꝛ tũc nõ ẽ talis hit⁹ sed corrumpit in illo instanti in quo est augmentatus nec a gradu sequenti. qꝛ ille sequit igitur nõ põt dici qꝫ talis aliquo mõ augeat. qꝛ nullus est termin⁹ aliunde per quẽ fiat augmentatio. Itez voluntas põt remittere actũ intelligendi. qꝛ põt eio per suum velle actũ eius corrumpere auertendo ipm̃ a consideratione omnis obi secundarij ne ipm̃ determinare consideret. sed omnẽ actũ volũtatis nãliter ꝓcedit act⁹ intellectus Jn illo igit instanti in quo voluntas remittit actũ intellectus per actũ suũ impatũ oz intellectũ esse in actu suo nõ in actu intenso ꝑexistente. qꝛ ille actus nõ manet intensus qñ voluntas sic euz remittit per positũ nec in actu remisso. qꝛ ille naturaliter sequtur actũ volũtatis: igit si actus remissus nõ sit aliqd realitatis actus intensi. sequit qꝫ in illo instãti in quo volũtas est in actu suo respectu alicuius obiecti qꝫ respectu illius obiecti nõ sit nãliter ꝓz⁹ intellectus in actu ꝛ tunc volũtas vult incognitũ qõ est impossibile: 2° arguit sic. supposito qꝫ act⁹ secundus vel tertius possit intendere hituz licet nõ sit pfectior nec intẽsior ꝓmo actu tũc arguo si actus posterior intendit habitũ ꝛ tñ nõ est necessario intẽsior nec perfectior actu quocunqz ꝓcedente. non igtur generat nouum individuũ charitatis pfectius qõ est contra te. pbõ ꝓmitie qꝛ act⁹ generãs hitũ ñ ꝑt ipm̃ gñare nisi ꝑ ꝓportõez sue virtutis. si igit iste act⁹ qui est imperfectior ꝓmo actu gñat individuũ charitatis ꝛ perfectius h̃. vel erit in virtute actuũ ꝓcedentiũ ꝛ tũc manẽt ꝛ nõ corrũpunt sicut ponit opi. vel virtute ꝓpria ꝛ tunc effectus erit perfectior sua causa totali in virtute quod est falsũ. 3° sic. calidũ corrumpẽs frigidũ ꝓus remittit frigidũ. cũ eniz sint duo motus simul intẽsio ꝛ augmentatio in calore ꝛ remissio in frigiditate motus ſ. intensionis caloris ꝛ remissionis frigiditatis. igit �fm hãc opi. generat nouũ individuũ frigidi. Quero tunc terminũ a quo istius motus ad frigidtiatez non põt dici qꝫ frigiditas maior ꝓcedẽs qꝛ illa frigiditas corrumpit nec sequẽs gradus frigiditatis remissior. qꝛ tũc effectus excederet suã cãm i entitate ꝛ perfectione qõ nõ est intelligibile �fm Augu. sup gene. ꝛ. 8z. q. q. ꝛ. Itez omne qõ mouet duz mouet partim est in termino aquo ꝛ partim in termino ad quẽ 6. phi. si igit calidũ agat in frigidũ in toto motu frigidũ hz aliqd de termino ad quez. ſ. de calido. si igitur in toto motu nõ remittat frigidũ anteqz corrumpat sequit qꝫ ꝓriũ in sũmo ꝛ nõ remissiuz fit cũ aliquo gradu sui cõtrarij. ꝛ cũ nõ habeant iste forme latitudiez sequit qꝫ cõtraria in sũmo pñt eẽ simul remittit igit frigidũ. igit �fm hanc opinionẽ generat aliquid suppositũ frigiditati. sed illud nõ generat ex frigido ꝓcedente. qꝛ illud corruptũ est. igit generat ex calido. ꝛ ita calidũ generaret frigidũ qõ est impossibile.

Itẽ quarto sic si semper corrumpit forma ꝓcedens. sequit qꝫ nõ possit esse motus �fm gradus forme qualitatis. qꝛ statim qñ recedit a termino a quo generatur alia forma: igit tñ erit mot⁹ in qualitate �fm gradus mobilis. sed hoc est falsuz. qꝛ tunc esset mot⁹ cõtinuus cuius tñ partes nõ copularent ad aliquẽ terminuz cõem. qꝛ mutatio copulans quero in quo est aut est in aliquo diuisibili aut in aliquo indiuisibili ñ in parte diuisibili qꝛ nulla pars tota simul alteratur ſz pars ante partẽ �fm istã opi. igit esset ista mutatio in indiuisibili ꝛ ita punct⁹ fieret calidus. Itẽ sequitur etiã qꝫ oẽ calefactibile dum calefit infinitis calorib⁹ calefiat qꝛ si fiat mot⁹ ꝑcise �fm gradus mobilis successiue cũ infinite partes sint in mobili vt in calefactibili saltez in potẽtia ꝛ nulla pars mobilis in eodez gradu caloris calefieret cũ alia. sed alio caloze ꝛ ſ

alio gradu sequit q totū fiet calidū infinitis gradib⁹ caloris qđē ipossibile. Preterea rō nō valet. quia tunc nō ꝓcluderet vlr de omni augmēto: ⁊ ita in augmento corporali terminus p̄cedēs ⁊ grad⁹ augmentans eēnt incōpossibiles qđ est destruere augmentū Rñdet ſm istā viā ꝓcedēdo ꝓclusionē. q ita ē nouꝫ indiuiduū quāti molis qñ aliqd fit maⁱ⁹. sicut quādo aliqd fit intēsius ſm virrutē fit nouum indiuiduū intēsionis. Sec⁹ꝫ b vident seq duo iconueniēcia. p̄mū q si rarefiāt spēs vini i sacro altaris erit quātitas ei⁹ maior ſm molē q̄ꝫ p⁹. qr talē rarefactionē cōcomitatur maior quātitas q̄ fuit vini: post rarefactionem aūt nō manet ibi sed corrūpit ſm istā opi. igit nō manet ibi sanguis post rarefactionē spēi vini. qr non tenet ibi sanguis post rarefactionē spēi vini. qr non tenet cōiter q sanguis ibi manet: nisi qꝺiu manēt accidentia ⁊ spēs accidētiū q̄ affecerūt vinū cōuersum in sanguinē. Aliud incōueniens seqt: qr tunc videretur q talis rarefactio nō posset eē virtute agētis nāl vel q agēs nāle ageret de nihilo. nulla mā vel ſba p̄ supposita qđ vī impossibile. ꝓnia pꝫ. qr ibi non p̄supponit in tali rarefactiōe mā ſbalis: qr ſba non ē ibi alterabilis nec p̄supponit etiā p te eadē q̄ꝫtitas numero manēs ante rarefactionemꝫ: ⁊ tamē agens nāle pōt istas spēs sic rarefacere ⁊ cōdēsare: ⁊ ita agēs nāle potest agere nihil p̄supponendo sue actiōi. Rñdet ad ista inconueniēcia. Ad p⁹imū q q̄ꝫdiu manēt accidētia silia que affecerūt vinū manet sanguis. lꝫ autē non maneat eadē: manent tū similia post rarefactionem. Ad aliud cōceditur q virtus nālis pōt agere nullo manente cōmuni sub terminis. non tamen creati. quia h posterius naturali ordine seqt p⁹i⁹ nō est ita in creatiōe. Cōtra istas rōnes arguitur qr cū q̄ꝫtitas illa noua numero differat a p̄exīte ⁊ non alio mō differat q̄ꝫtitas aque a quātitate vini nisi numero tñ. qr nō spē. pꝫ. seqt q ꝓpter talē p̄manētiā accīdentium eorūdē spē nō numero. nō plus maneat sāguis sub quātitate illa noua q̄ꝫ maneret sub quātitate aq: si ibi p̄cise eēt. cū ista quātitas noua nō magis inclinetur ad afficiendū vinū cuius q̄ꝫtitas fuit p⁹ior q̄ꝫ ad afficiendū aquā. Cōtra iecūdāꝫ rñsionē quero quō vnū istoꝝ seqtur ad alteꝝ: aut sine actiōe agētis nāl. ⁊ hoc est manifestū inconueniens: qr tunc agens nāle frustra ageret: qr sine eo illud ꝓsequēs esset. igit non seqt nisi per actionē agētis nālis. sed tale agēs non potest ponere effectū in esse sine cā māli. igit per distinctā vel istā ꝓsecutionē in eē nō phibet creatio vl actio talis q̄lis repugnat agēti nāli. Preterea ſm hoc posset dici q agēs nāle effectiue inducit aiaꝫ intellectuā. qr ipa nāli ordine cōsequit ad organizationē corporis. ꝓñs hꝫ cōiter p̄ncōuenienti. Cōcedo q̄ꝫ cōclusionē istaꝝ rōnū. ⁊ q illa realitas positiua que ē in charitate minore. manet eadē realiter in charitate maiore. nec corrūpit nisi quātū ad esse qđ hūit p⁹ p se ⁊ manet in alio vt pars in toto. ex⁹ de mā per se vel forma p se que nō corrūpunt vt sūt in toto. ſꝫ manēt p̄fecti⁹ in toto q̄ꝫ qñ habuerūt esse per se. hoc pꝫ ī quātitate molis qñ augmentatur. Ad rōnem illi⁹ opinionis dico q termini motus p se cuiusmodi sūt priuatio ⁊ forma sunt incompossibiles. sed forma remissa ⁊ ipsa augmentata non sunt termini per se huius motus. quia forma remissa non est priuatio. non tamen oportet q forma que per accidens cōcomitatur terminū a quo p se corrūpat. Ad p⁹imā ꝓfirmationē dico q est ad oppositū. qr ordo spērum est ꝫ spēs ⁊ qdditates. ⁊ iō vna nō ꝓtinet eēntiaꝫ ⁊ qdditatem alterius. sed ordo ſm grad⁹ eiusdē forme est ſm partes māles q̄ pōt eē sil ⁊ forma q̄ꝫto ē sub talib⁹ plib⁹ gradibus forme tāto ē intensior ⁊ perfectior. oppōsito igitur modo est hic ⁊ ibi. Ad aliā ꝓfirmationē dico q ē ad oppositum: qr pbs eo modo quo concedit

maius ⁊ minus in accidentibus negat in substantijs maius ⁊ minus hic aūt. s. in substantia non negat ꝫ partes molis. imo sic concedit ibi. igit isto modo negat maius ⁊ minus in accidentib⁹. s. ſm partes molis. negat aūt in substantijs maius ⁊ minus ſm gradus forme. igit isto modo cōcedit in accidentib⁹ vñ quia ponit formā substantialē in se indiuisibilē. ideo nullus gradū forme ponit cū alio oppōsito modo in accidentibus. quia forma accidētalis est diuisibilis ſm gradus. ideo quilibet gradus cōpatitur aliū ⁊ p̄ficitur eo. Ad rationē p̄incipalē dico q forma non est subiectum mutationis sed se habet respectu diuersorum graduum eius sicut species ad duo indiuidua que de nouo habent esse speciei. quia cum multiplicant indiuidua de nouo species modo esse incipit in vno indiuiduo ⁊ modo in alio. vndenō est motus forme ſm istos gradus: sic quia sunt accidentia superaddita nature forme. sed sunt modi intrinseci dimidentes certum gradum quantitatis virtualis illius forme ⁊ē.

Ista est distinctio decimaoctaua. In qua magister postq̄ꝫ tractauit de p⁹ocessione spiritussancti tempoꝛali tam visibili q̄ꝫ inuisibili. agit de ꝓp⁹ietate ꝫ quā ꝓuenit spiritussancto tēporaliter p⁹ocedere. s. de p⁹opꝛietate doni. Et circa hoc tria facit Mā p⁹imo ostendit q spiritussanctus donū ⁊ datū dicat. Scō subdit vnō ipsum donum esse singulariter sumat. Tertio excludit q ſm rationes doni ⁊ dati diuersimode referat. P⁹imū facit a p⁹incipio distinctionis vsq̄ꝫ ibi. Et notādū. Secundū ab inde vsq̄ꝫ ibi. Et secundū hoc q sempiterne. Tertiū ab inde vsque ad finē distinctionis. Et lꝫ in generali. In speciali sñia magistri in tribus p⁹opositionibus. quarū p⁹ima est. Spiritussanctus dicit donū ex sua eterna p⁹ocessione. ⁊ datū ex tēpoꝛali. Et p⁹obat sic. Illud ꝓp⁹ie de spiritusancto dicit ex eterna p⁹omissione quod sibi conuenit ante omnes creaturā. ⁊ illō ex tempoꝛali quod ꝓnotat vel coegit creaturarū exīti⁹aꝫ. sed esse donū cōuenit sibi añ omniū creaturarū existentiā. igit pars cōclusionis p⁹obande vera. Istam rationē inuestigat magister in textu querendo. An spiritussāctus eadē ratione dicat donū ⁊ datū. Et arguit q sic. qr donuꝫ ⁊ datū sī eiusdeꝫ rōnis. eo q vtrunq̄ eorū dicit a datione. Et respondet magister q spiritussanctus alia ratione dicitur donū ⁊ alia ratione dicit datū. Maꝫ dicit donuꝫ eo q ab eterno fuit donabilis nobis que futuri eramus in tempoꝛe. Et dicit datus sed datū ab actuali datione eo q tempoꝛaliter nobis dat. Ex istis mouet dubiuꝫ. Quare etiā fili⁹ nō dicat donū vl datuꝫ cū etiā ab eterno ꝓcessit donabilis nobis qđ pꝫ ex hoc q tempoꝛaliter datus est nobis. Iuxta illud Esa. filius dat⁹ est nobis Ad quod rñdet. Licet filius tempoꝛaliter ⁊ eternaliter ꝓcessit vt donabilis nobis. nō tamen dicit donū. qr filius nō solū p⁹ocedit vt donabilis. sed etiā vt genitus. Spiritus vero sanct⁹ ꝓcedit vt donabilis: ⁊ nō vt genitus. Secunda p⁹opositio est hec. Non ex quacunq̄ ꝓcessione habet spiritussanctus q p⁹opꝛie dicit donū sed soluꝫ a ꝓcessione eterna qua ꝓp⁹ie ꝓcedit a patre ⁊ filio. Et ꝓbatur sic. Sicut filius se habet ad natiuitateꝫ. ita ⁊ spiritussanctus habet se ad ꝓcessionē. sed filius eternaliter nascēdo a patre recepit q sit fili⁹. igitur spiritussāct⁹ recepit eternaliter ꝓcedēdo a pr̄e ⁊ filio q sit spiritussanctus. Cū igit spiritussanctus ex inde habeat q sit donū vñ habet q sit spiritussanctus. hoc nō hꝫ ex quacunq̄ ꝓcessione sed tm̄ de p⁹ocessione eterna: qua p⁹ocessit a patre ⁊ filio. igit ex eodem habet q sit donum. Tertia ꝓpositio est hec. Quod spiritussanctus secundum q datum est possessiue re

fertur tam patrẽ ꝙ ad filiũ ꝙ etiã ad nos. ⁊ sicut dicitur spiritussanctus patris ⁊ filij: sic etiam dicit spiritussanctus noster. Hanc propositionẽ probat magister in. ir. c. huius distin. sic dicens ꝙ spiritussanctus ſm hoc ꝙ sempiterne donũ est refertur ad patrẽ ⁊ filiũ. ſm hoc vero ꝙ dicit datũ vel donatũ refertur ad eum qui dedit: ⁊ ad eos quibus dat. Hec cõfirmat magister auctoritate beati Augu. li. v. de tri. que patent in textu. igitur. ⁊c.

Hic de qualitate trium personarum.

Di. 19.

Nunc postꝙ coeternitatez triũ personarum ꝑ modulo facultatis nostre insinuauim⁹: iã de earũdẽ equalitate aliquid eloqui supest. Fides. n. catholica sicut coeternas: ita ⁊ coequales tres psonas asserit. Equalis est. n. in oib⁹ patri filius. ⁊ patri ⁊ filio spũssanctus. Quia vt ait Augu. in li. de fide ad petrum. breuiter aperiẽs quõ intelligat equalitas docet. Nullus horum aliũ aut ꝓcedit eternitate aut excedit magnitudine: aut supat potestate: qꝛ nec filio nec spũisancto quantum ad nature diuine vnitatẽ pertinet: aut interior aut maior est pater filio. nec filius spũsancto. Eternum quippe ⁊ sine initio est: ꝙ filiꝰ de natura patris extitit: ⁊ eternum ac sine initio est: ꝙ spũssanctꝰ de natura patris filijꝙ ꝓcedit. Ob hoc ergo tres vnũ recte credimus ⁊ dicimus deuz: qꝛ vna ꝑsus eternitas vna imẽsitas: vna näliter est triũ psonaꝝ diuinitas. Ecce breuiter assignauit Augu⁹: in quo trium psonarũ consistat equalitas. s. quia alia aliã non excellit aut eternitate: aut magnitudine. aut potestate.

Augu⁹.

Qð eternitas ⁊ magnitudo ⁊ potestas i deo sunt vnũ: ꝫ ponantur quasi diuersa.

Cunꝙ enumerẽtur ista quasi diuersa: in deo tñ vnũ ⁊ idẽ sũt. s. eẽntia diuina simplex ⁊ icõmutabilis. Vñ aug. in. vij. lib. de tri. Nõ alio magn⁹ alio deus ẽ: sed eo magn⁹ quo de⁹: qꝛ nõ ẽ illi aliud magnũ esse aliud deũ eẽ. Eadẽ qppe ei⁹ magnitudo est ꝙ virt⁹: ⁊ eadẽ eẽntia ꝙ magnitudo. Patet ꝗ ⁊ filiꝰ sit vna eẽntia ⁊ vna magnitudo. Ita ẽt et potẽtia dei eẽntia diuina ẽ. Vñ aug. in. vij. lib. Cõfessionũ. Voluntas ⁊ potẽtia dei deꝰ ipe est. Eternitas quoꝙ di eẽntia diuina ẽ. Qð aug. ostẽdit sup illũ locũ psal. In gnätiõe ⁊ gnätiones ãni tui. Est gnätio gnätionũ ꝙ non trãsit collecta de oĩb⁹ gnätiõib⁹. i. sãcti. In illa erũt ãni dei q nõ trãseũt. i. eternitas dei. Nõ. n. aliud sũt ãni dei. aliud ipse. ſz anni dei eternitas dei ẽ. Eternitas vo ipa dei sba ẽ nihil habẽs mutabile. Incõcusse ꝗ teneam⁹ ꝙ vnũ ⁊ idẽ ẽ. s. eẽntia diuina, dei eternitas; potẽtia, magnitudo. ⁊ tñ cõsueuit scriptura hec ⁊ his silia ꝗsi distincte ponere. In his ꝗ vbis triũ psonarũ eꝗlitatez breuiter cõplexus ẽ augu⁹. qꝛ alius aliũ nec eternitate nec magnitudie nec potentia supat. Qð aũt eternitate aliqua triũ psonarum aliã nõ excedat supra oñsuz ẽ. vbi coeternitas trium personaruz insinuata est.

Augu⁹.

Qð magnitudo est de essentia.

Qð potẽtia di de⁹ est.

Qð eternitas di deus est

Supra egit ð eternitate.

Hic de magnitudine ꝙ ea aliqua ꝑsonaꝝ aliam non excedit.

Nunc igitur superest ostendere ꝙ magnitudie vel potẽtia aliuꝰ aliũ non excedat: ⁊ prius de magnitudine videamus.

Qð nõ ẽ maior vna ꝑsona alia: nec maiuꝰ aliquid due ꝙ vna: nec tres vel due ꝙ vna.

Sciendum est ergo qꝛ pater non est maior filio: nec pater vel filius maior spũsancto. nec maius aliqd due ꝑsone sit sũt ꝗz vna: nec tres simul maiꝰ aliqd ꝗz due: nec maior ẽ eẽntia in tribꝰ ꝗz in duabꝰ: nec in duabꝰ quã in vna: qꝛ tota est in singulis. Vñ Joan. dama. ait. Cõfitemur deitatis naturã oẽm ꝑfecte eẽ in singula suaꝝ hypostaseon. i. ꝑsonaꝝ: oẽm in patre: oẽz in filio: oẽm in spiritu sancto. Ideoꝙ ꝑfectꝰ deus pater: ꝑfectꝰ deus filius: ꝑfectus deus spiritussanctus.

Jo. Damasce.

Circa distinctionẽ. i9. quero primo vtrũ ꝑsone sint equales secũdum magnitudinẽ. Quod nõ: quia in predicamentis dicit ꝙ quantitati proprius est ſm eã ꝙ aliquid equale vel inequale dicat. quantitas nõ est in deo secundũ augu. 5. de tri. c. 5. deus est magnus sine quantitate ⁊ bonus sine qualitate. ergo ⁊c. Itẽ nihil est ponenduz in deo qð dicit imperfectionẽ. equalitas est huiusmõi probatio. qꝛ repugnat ꝑfectioni in creaturis qð patz ꝑ augu. 83. q. q. xj. Si oĩa inquit essent equalia nõ essent omnia. igit perfectio vniuersi nõ posset stare cũ equalitate. equalitas igitur nõ est in omnibus melior suo opposito. igit nõ erit perfectio simpliciter igitur nõ erit in deo tanꝙz essentiale vel tanꝙz cõe trib⁹ ꝫ sic ꝑfecta equalitas ẽ mutua hic nõ ẽ mutua ꝫz auguſt. 6. de tri. c. vltimo vel. 7. imago si perfecta est equatur ei cuius est imago non illud sue imagini.

Oppositũ in symbolo athanasij per⁹ coeterne sibi sit ⁊ coequales Et magister in littera probat hoc specialiter per augustinum de fide ad petruz capitulo. ⁊

Hic primo videndũ est de equalitate proprie sumpta. ⁊° de ipsa generaliter sumpta. Et ꝫ° qualis est equalitas in proposito. Et 4° ostendendum est ꝙ hoc modo in diuinis personis sit vere ⁊ perfecte equalitas. De primo phs. 5. meta. c. de relatione distinguit tres relationes fundatas super vnuz. s. idem simile ⁊ equale ⁊ loquendo de istis stricte ⁊ proprie appropriantur diuersis generibus. vt identitas substantie equalis ꝙtitati ⁊ similitudo ꝗlitati. ⁊ ita forte possent alie relationes proprie fundari super res aliorum generum: sicut proportionalitas super relationem siue similitudinem duarum ꝓportionum. Et hoc videtur auic. dicere saltem de bis tribus relationibus communibus quas expres-

se ponit phs dico tamen q fundamentum remoꝝ istarum relationum est res illius generis. puta equalitatis fundamētum est res de genere quātitatis. similitudis ē res ō genere qualitatis idētitatis ē res de gnē sbe. prim tū fundamētū vel rō prima fundādi est vnitas talis rei: q: sup rem talis generis vt diuersa ē fundantur relatiōes disperate ⁊ nō cōmūes.

De secūdo dico q qōcūqz ens est in se gd: ⁊ hz i se aliquē gradū determinatū in entib⁹: ⁊ est forma vel hns formā. Et sm hoc sicut pōt tripliciter cōsiderari quodcūqz ens ita ēt super ipz pōt fundari triplex relatio cōiter sumpta: q: idētitas super quodcūqz ens inquātum est qd ⁊ equalitas vel inequalitas sup qōcūqz ens inquātum hz magnitudinē aliquam perfectionis que dicitur quātitas virtutis. de q dicit aug. 6. de trini. c. p⁰. q in his que nō magna mole sūt idē est melius ee qō maius ee. Similitudo aūt vel dissimilitudo potest fundari super quodcūqz ens inquantuz est quale ⁊ eēntialis qualitas quedā. de hoc mō qualitatis loquit. phus. 5. meta. c. de qualitate. q vnus modus qualitatis ē differentia substantie. i. differē tia sōalis. ⁊ hoc modo indiuidua eiusdez spēi sūt eēntialiter similia inquātum habent eandē differentiā specificam. que est vt qualitas essentialis ipsoꝝ. Et hoc modo cōiter ⁊ non stricte accipiēdo istas relationes cōmunes dicit phs. io. meta. q omne ens oi enti comparatum est idez vel diuersuz. ita q omne ens omni enti cōparatum est equale vel inequale: sicut igitur fundamentum idētitatis equalitatis ⁊ similitudinis hoc modo cōiter sumptarum est ens in comuni comparatū ad quodcunqz ens in cōmuni: ita ⁊ ille relationes sunt transcendentes: hz nō cōuertibiles cum distinctione diuidētes ens sicut diuiditur in necessm ⁊ possibile. De tertio dico q sicut nullus gen⁹ nec aliquid alicui⁹ generis dr de deo formaliter: ita nec passio alicui⁹ generis. ⁊ p ons nec aliqua relationū cōium sm q stricte sumuntur. vt. 5. sunt passiones generuz determinatoꝝ. sed q: ens dicit formaliter de deo ⁊ quecūqz passio conuertibilis cum ente et passionū non conuertibilium sed distinctarum semp extremū nobilius. Ideo hoc modo illud extremum dicetur de deo qō vel dicit nobilitatē vel non repugnat nobilitati. sed reliquum repugnat. De 4⁰ dimittēdo nunc de idētitate ⁊ similitudine de quibus nūc nō est questio: dico de equalitate q ipa est perfecte in personis diuinis. Et hz equalitas aliquoꝝ entiū causatoꝝ posset sumi sm quātitatem cōtinuam siue discretaz. ⁊ sm continuam vel permanentē vel successiuā. ac p hoc posset queri vtrū in psonis diuinis esset equalitas sm numez. si ibi eēt perfectus numerus. ⁊ an ibi eēt perfecta equalitas hz durationem vel sm eternitatem que correspondet quantitati successiue in creaturis: primum tamen non pertinet ad distinctionem istam: sed ad distinctionem 24. nec de hoc tangit hic aliquid magister. q: nō ponit ibi numerum positiue. sed forte in illa distinctione tāgetur. de secundo aliqualiter tangit magister. ⁊ adducit aug. de fide ad petrum. ⁊ probatum est distinctione. 9. De tertio est questio scilicet de equalitate sm magnitudinem. ⁊ q ista sit perfecta in diuinis. probatur tum ex fundamēto remoto scilicet magnitudine. tum ex ratione proxima fundamenti scilicet vnitate primum patet ex hoc q magnitudo virtutis non est perfecta nisi sit infinita: quia non repugnat sibi infinitas: ⁊ nihil est perfectuz cui non repugnat infinitas nisi sit infinitum. omnis autem alia magnitudo virtutis finita est. sola ista est infinita sicut patuit distinct. 2. De 2⁰ probatur ppositū q: in oibus alijs equalibus est diminuta vnitas magnitudinis hz quā equales dicūt. q: illa magnitudo numerat in ipis equalibus. hic aūt est perfecta vnitas magnitudinis. ⁊ tū cū hoc distinctio sufficiēs relationū que requirit ad relationē realē. Hz hic est vnuz dubiū q: cū magnitudo transeat in essentiaz nō vr q relatio fundata super magnitudinē sit alia a relatione fundata sup essētiā vt ē quid. ⁊ ita nō videt differre equalitas ab idētitate. Aut si equalitas ⁊ similitudo possent attēdi in illis que vident quasi passiones essentie nō attendit in eis nisi inquantū habent magnitudinē virtutis. ista aūtē magnitudo nō est aliud attributū a perfectione tali. q: dicit mo⁹ intrinsecū illius sicut sepe supra dictū est. g si similitudo sit sm tale proprietatē. equalitas sm magnitudinez illius pprietatis nō differret a similitudine sm istā proprietatem. ⁊ videtur q equalitas secūdū q equalitas non sit hic ponenda quia neque vt distinctum ab identitate loquendo de equalitate infinite essentie. neque vt distinctum a similitudine loquēdo de equalitate que est in magnitudine perfectionū attributaliuz. Est etiā aliud dubiuz quia vident ponē de equalitates personarū infinite si possent esse infinite perfectiones attributales. quelibet enim habz magnitudinē suaz tanqz mo⁹ intrinsecū sui secundū suaz relationē propriam. g quot sunt perfectiones attributales tot magnitudines erunt ⁊ equalitates. Et vult cū magnitudo in diuinis sit de se vnius rationis in diuinis nō erit de se hec. tunc ratio ista nō valet superi⁹ di. 2. quare nō possūt esse i diuinis plā suppositā eiusdez rationis q: qōlibet est de se b. ⁊ etiaz quelibz productio est de se hec eius aūt cōtrariū videt de magnitudine ⁊ de equalitate in diuinis. Ad ista quere responsiones di. 3i.

Ad argumenta principalia. Ad primū dico q non est ibi quantitas molis sed virtutis. Et si nomē quantitatis appropriat ad magnitudinez molis magnitudo aūt nō appropriat ad magnitudinē molis tūc pōt pprie ibidē cōcludi q est magnitudo ibi sine quantitate ⁊ illa magnitudo vere est fundamentū equalitatis transcendentis q: hoc mō omne ens est magnuz vel paruū equale vel inequale. licet magnitudo ista nō sit fundamētuz equalitatis prout est passio quantitatis que est genus. Sed cōtra istud arguit. q: nō videt verū q aliquid possit dici de deo nisi illud qō est de intellectu illius dicat de eo. g cuz de intellectu magnitudinis sit quantitas magnitudo nō pōt cōcedi in deo ⁊ negari ibi quantitas. Itez querenti ḡtus est deus bene respondet q est immensus. si aūt nō esset ibi quantitas questio nulla esset. Itez passio cōis toti generi nō conuenit alicui per dām specificaz. equalitas est passio cōis toti generi quantitatis ergo nō cōuenit alicui per aliquā differentiā specificaz de genere quantitatis. ⁊ ita nō posset poni in deo aliqua differentia de genere quantitatis negando ibi genus quantitatis ⁊ q per talē differentiā sit ibi equalitas. Ad primū respondeo q magnitudo est equiuocū sm q est species quantitatis distincta contra multitudinē. 5. meta. ⁊ sm q opponit paruitati ⁊ eius cōcretū qō est magnū opponit paruo. Ista di. satis habet a pho. 5. metha. ⁊. 10. c. 8. simili de lōgo ⁊ breui. multo ⁊ pauco: multo ⁊ vno p⁰ mō nō trāsfert magnitudo ad deū nec differentia eius nec aliquid eius sicut pz ex distin. 8. q: tunc transfert genus q includit in eo. Hec etiā secdo mō vt magnū proprie sumitur ⁊ dicit passionē quantitatis. q: etiā ppria passio nō est sine suo proprio sbo. Sed alio mō magnitudo est passio entis diuisa cōtra paruuz. ⁊ sic in omni ente est alteruz extremū hoc pz per phm. 5. meta. c. de quāto. Sūt aūt ⁊ magnū ⁊ paruū ⁊ maius ⁊ minꝰ ⁊ sm se ⁊ ad inuicē dicta quanti passiones sm se trāf-

ferunt etiã ꝛ ad alia hec nomina. q. d. ꝓprie sumpta dicũt passiones ꝓprias quantitatis communiter sumpta dicunt passiones cõmunes entis Ad aliõ q̃ꝫ tus ẽ de⁹. negãda ẽ questio eẽ rõnabilis si negeꝝ i do q̃ꝫtitas: si antẽ cõcedaꝝ questio erit rationabilis. sed tunc cõcedenda est eẽ quantitas virtutis non molis

3ª ratio nõ ꝓcludit nisi q̃ equalitas vt est passio generis q̃ꝫtitatis non ꝓuenit deo per aliquã dr̃iam generis q̃ꝫtitatis nec trãsferr̃ ad diuina. ꝛ ꝓcedo q̃ nulla dr̃ia de genere q̃ꝫtitatis cõuẽit deo nec aliqua passio illius generis cõuenit deo. sed passio transcendẽs Ad 2ᵐ ꝑncipale dico q̃ perfectionẽ simpliciter. i. q̃ formaliter posset eẽ ifinita nõ dicit nisi aliquid qđ ꝑt eẽ essentiale in diuinis ꝛ ad se ꝛ tale aliquo mõ ꝓcintelligit relationib⁹ originis cuiusmõi sũt sapiẽtia bonitas ꝛc̃. equalitas aũt nõ ꝑintelligit relationib⁹ originis: nec põt esse ad se: pr̃. n. nõ est equalis sibi sed filio. ꝛ iõ equalitas hoc mõ nõ dicit pfectionẽ simpliciter. dicit tñ pfectionẽ que ẽ i oi nã ꝓpando ad aliqd eiusdẽ nãe. ꝛ sic melior ẽ suo opposito. q̃ oppoᵐ eius de necessitate dicit impfectionẽ. nõ. n. ẽ ieq̃litas in eadẽ nã nisi altex indiuiduũ impfecte hẽat illã nãm ex quo igit̃ relatio põt eẽ inter suppositа ista nã impfectionis eẽt inequalitas in eis q̃ i altero poneret pfectionẽ dimãutam, eq̃litas ãt nõ ẽ ibi ipfectiõis: imo magis ꝑexigit pfectionez simplicit̃ q̃ ꝓexigit nãm perfectã ꝛ perfecte in vtroq̃ relato: ꝛ hoc ẽ qđ dicit augu. li. de q̃ꝫtitate aie loquẽs ad discipulũ eq̃litatẽ inquit inequalitati iuri ꝓponis: nec quenq̃ exti mo humano sensu ꝓditus cui nõ illud videaꝝ. Hoc vtiq̃ verũ ẽ ꝓparando aliq̃ in eadẽ nã: ꝛ simpliciter quib⁹ cõpossibilis ẽ equalitas magis ꝑñt eẽ pfecte q̃ꝫ illa quib⁹ equalitas nõ est ꝓpossibilis: q̃ illox aliqđ necessario est impfectũ. Tunc cũ ꝓbas de perfectione creature. ꝛᵒ q̃ aliqua sunt necessaria ad pfectionẽ creaturarũ que tñ nõ dicũt pfectionẽ simpliciter: ꝛ hoc est q̃ creature de se imperfecte sũt ꝛ sine illis nõ ꝑñt hẽre perfectã pfectionẽ q̃ꝫta ꝛ qualis ẽ eis possibilis ꝛ iõ illa aliq̃liter supplẽt imperfectionẽ creaturarũ: sicut dictũ ẽ supra di. 7. vbi negatũ ẽ q̃ differentia specifica alicuius sit perfectio simpliciter. Ita dico q̃ pfectio limitata nõ ꝑt eẽ tanta in vna nã limitata sicut põt eẽ in plurib⁹ naturis ordinatis: ꝛ iõ ibi ordo nãe hoc ẽ pfectiõis ieq̃lis necessari⁹ ẽ ad maximã pfectionẽ eis ꝓpossibilẽ. nõ aũt ẽ simplicit̃ necessari⁹ ad pfectionẽ maximã: q̃ illa ꝑt eẽ in nã pfectissima illimitata sine ordine pfectionis inequalis. Et si arguas q̃ ordo ẽ pfectionis: ꝛ ordo vr̃ requirere inequalitatẽ. Rño dico q̃ ordo originis stat cuꝫ pfectione. ordo aũt inequalitatis nõ stat cũ perfectiõe. nõ igitur oĩs ordo ẽ perfectionis. sed aliqs stat cũ pfectiõe in eadẽ nã: ꝛ aliquis nõ. Ad 3ᵐ dico q̃ aliquãdo super aliq̃ꝫ relationẽ cõem fundanr̃ relatiões oppositе disquipãtie: sicut si dicaꝝ assimilãs ꝛ assimilatũ. ista dicũt relationẽ actiui ad passiuũ fundatã sup hãc relationẽ cõem que ẽ similitudo. assimilãs. n. ẽ causans similitudinẽ sicut dealbãs est causans albedinẽ: ꝛ assimilatũ est cãtuꝫ ꝑm similitudinẽ sicut dealbatũ est causatũ ꝑm albedinẽ. est igit̃ hic relatio actiui ꝛ passiui i assimilãte ꝛ assimilato sic̃ vr̃ i dealbãte ꝛ dealbato. q̃ꝫ i dealbãte illõ i qº fũdaꝝ relatõ actiui ẽ absolutũ i ꝫ ãt. s. in assimilãte illõ i qº fundaꝝ relatio actiui ẽ relatio eqperãtie. Et tale nomẽ qđ ꝓportat duas relationes tales vnã cõez: ꝛ aliã disqperãtie sic̃ assimilans q̃ꝫtũ ad illã cõez relatiõez mutuitatẽ hz ad correlatiuũ illi⁹ relatiõis. ñ ãt mutuitatẽ hz ad correlatiuũ ꝑz relatiõẽ disqperãtie. Ita ẽt ꝫ coeq̃ri ꝓportat relatiõez coeq̃ti ad coequãs: ꝛ illa equalitas mutua ẽ. fili⁹. n. q coeq̃t pr̃i ẽ eq̃l pr̃i ꝛ eꝰ. q̃ꝫ alia ꝛlatio ꝑ modũ passiui .s. accipẽ eq̃litatẽ ab alio illa ñ ẽ mutua q̃ꝫ ꝓpetit ꝑcise filio ꝛ relatio opposita disqperãtie. s. coeq̃re cõuenit pr̃i. i. dare eq̃litatẽ filio. ẽ igit̃ imago eq̃lis ꝛ eꝰ: q̃ꝫ sola imago coequaꝝ itelligẽdo duas relationes p̃dcãs.

Quõ dr̃ eẽ deus pr̃, in filio. ꝛ filius in patre. ꝛ spũsc̃ũs in vtroq̃: ꝛ singulus in singulis.

Et inde est q̃ pater dicitur eẽ in filio. ꝛ filiꝰ in pr̃e: ꝛ spũsc̃ũs in vtroq̃: et singulus in singulis. Aũ augu. in libr. de fide ad petrũ. Propter vnitatẽ naturalem totus pater in filio ꝛ spũsc̃ũ est. Nullus horũ extra quẽlibet ipsorũ ẽ ꝓpter diuine nature vnitatem. Ecce hic aperit aliquatenꝰ. Nõ. n. plene põt tñ ab hoĩe reserari archanuꝫ: ex qua intelligẽtia dicaꝝ singula psonarũ tota eẽ i alijs. Unde etiã Hylarius ista interius perquirẽs in libr. iiii. de trini. ait. Affert pleriq̃ obscuritatem sermo dñi cũ dicit. Ego in pr̃e ꝛ pater in me est: nec immerito. Natura. n. intelligentie humane rõnem dicti huius nõ capit. nec exemplũ aliqđ rebus diuinis cõparatio bũa na ꝓstabit. Sed quod nõ intelligibile est hõi: deo possibile est. Cognoscẽduꝫ itaq̃ atq̃ itelligendũ est quid sit illud. Ego i patre ꝛ pater in me est. Si tñ cõphendere hoc ita vt est valebimus. vt qđ natura rerũ pati nõ posse estimatur: id diuine veritatis rõ cõsequaꝝ. Patrem ergo in filio: ꝛ filiuꝫ in patre esse. plenitudo in vtroq̃ diuinitatis perfecta ẽ: q̃ plenitudo diuinitatis in filio: quod in pr̃e hoc ꝛ in filio est: quod in ingenito ẽ. hoc in genito: alter ab altero: et vterq̃ vnuꝫ. Is. s. qui est nihil habens quod non sit etiam in eo a quo est: non duo vnus: sed alius in alio. q̃ nõ aliud i vtroq̃: vt vnum sint in fide nostra vterq̃ nõ vnꝰ nec eundem vtrunqꝫ: nec aliud cõfitemur: q̃ deum ex deo natum. nec eundem natiuitas: nec aliud esse permittit. Eandem ergo in vtroq̃ ꝛ virtutis similitudinẽ: ꝛ deitatis plenitudinẽꝫ cõfitemur. q̃ veritas dicit. Ego in pr̃e ꝛ pater in me est. Omnia. n. filiꝰ accepit a patre. Nã si pater eiusdẽ qui genuit accepit: neuter ergo ꝓfectus est: deest enim ei vnde decessit. nec plenitudo in eo erit qui ex p[illegible]rtione cõstiterit. Neuter ergo perfectꝰ est. si plenitudinem suaꝫ ꝛ qui genuit amittit: nec qui natꝰ ẽ consequitur. Fateamur ergo q̃ pater ẽ in filio ꝛ filius in patre: ꝛ deus in deo. vt idẽ Hylarius ait in. vii. lib. de trini. Non per duplicez conuenientium generum coniunctionez: nec per insitiuam capationis substantie naturam. sed per nature vnitam similitudinem: per natiuitatem viuentis ex viuente natura duꝫ res non differt: dum naturam dei non degenerat natiuitas: duꝫ non aliud aliquid ex deo q̃ deus nascitur. dum nihil in his nouum est. nihil alienum: nihil separabile. Ecce his verbis ꝓout humana permittit infirmitas: aperitur ex quo sensu christus dixerit se esse i pa-

Augu⁹.

Hyla⁹.

Hyla⁹. Hec vba diligẽter attende.

tre:ꝛ patrez in se. Et eodem etiam sensu intelligitur spiritussanctus esse in vtroqz.ꝛ singula personarum in singulis.quia scilicet in singulis est eadem plenitudo diuinitatis:ꝛ vnita similitudo nature.quia non est maior diuina natura in aliqua harꝫ personarꝫ:sed vnius ꝛ indifferētis nature sunt he tres psone. Ideo qꝫ altera in altera eē dr. vt pdictum est. Unde
Ambr. Ambro.pdictorꝫ verborꝫ sniam nobis apperiens sup epla.j.ad Corin.ait. Per hoc intelligitur pater esse in filio.ꝛ filius in patre. qr vna est eorꝫ substātia. Ibi.n.est vnitas vbi nulla diuersitas. Ecce tribus illustriū virorū testimoniis.s. Aug. Hylarii. Ambr. in idem cōcurrentibus:reuelatiōe spūssancti in eis loquentis:pie credere volentibꝰ ostenditur: tm quasi per speculum ꝛ in enigmate: qualiter accipiendum sit cum dicitur pater in filio eē. vel filius in patre. vel spiritussanctus in vtroqz.

Ad id quod ceperat reddit.scilicet vt ostēdat qꝫ magnitudine alius alium non superat.

Sed iā nunc ad propositum redeamus.ceptoqz insistamus.ostendētes qꝫ magnitudine nulla triū personarū aliā supat. qr nulla maior aliis nec maius aligd sūt due qꝫ vna.nec tres qꝫ due.nec maior deus qꝫ singuli horꝫ.qr singulus horum perfectus ē.nec est quo crescat illa perfectio.

Nō nulla psonarum pars est in trinitate.

Nec est aliqua trium personarum pars dei vel diuine essentie.quia singula harum verus ꝛ plenus deus est.ꝛ tota ꝛ plena diuina essentia est.ꝛ ideo nulla istarum in trinitate ps est. Aū Aug. in lib.ii cōtra maximinum hereticū sic ait. Putas deum pr̄ cū filio ꝛ spūsancto vnū deū esse non posse.times.n.ne pater sit pars vnius dei q cōstet ex tribus. Noli hoc timere.nulla.n.fit partium in deitatis vnitate diuisio. vnus ē deus pr̄ ꝛ filius ꝛ spūssanctus.i.ipa trinitas vnus ē deus. Ergo inquis deus pater est pars dei.absit. Tres enim persone sunt pater ꝛ filius et spiritussanctus.ꝛ hi tres quia vnius substantie sunt.vnum sunt.ꝛ summe vnum sunt. vbi nulla naturarum nulla est diuersitas voluntatum. Si enim natura vnum essent ꝛ consensione non essent.non summe vnum essent. Si vero natura dispares essent.non summe vnum essent. Ni ergo tres quia vnum sunt propter ineffabilem coniunctionem deitatis qua ineffabiliter copulantur vnus deus est. Pars ergo trinitatis esse non potest quicunqz vnus est in tribus. In trinitate ergo que deus est ꝛ pater deus est.ꝛ filius deus ē.ꝛ spiritussanctꝰ
Augu⁹.

deus est:ꝛ simul hi tres vnus deus. Nec huius trinitatis tertia pars est vnus.nec maius aliquid duo quaz vnus est ibi. nec maius aliquid sunt omnes quaz singuli.qr spiritualis non corpalis ē magnitudo. Qui pōt capere capiat.qui autem non potest. credat.ꝛ oret vt quod credit intelligat. Uerum est enim qđ per ppheta dicitur. Nisi credideritis nō intelligetis. His verbis aperte ostendit indifferētem magnitudinem trium psonarꝫ. Jtē in eodem. Tu nempe dixisti vnuz deū non ex partibus esse compositum.ꝛ hoc de patre tm vis intelligi. Ille inquis virtus est ingenita simplex ꝛ tamē in hac simplici virtute multa videris cōmemorare cuz dicis. Deus deum genuit.bonus bonum genuit sapiens sapientem clemens clementē potens potentem Nunquid ergo bonitas ꝛ sapiētia ꝛ clēmētia ꝛ potentia:partes sunt vnius virtutis quam simplicem esse dixisti. Si dixeris partes sunt Simplex ergo virtꝰ ex partibꝰ ꝓstat. Et simplex ista virtus te diffiniente vnus est deus ergo deum ex partibus compositū esse dicis Non dico inquis.nō sunt partes. Si ergo i vna persona patris ꝛ illa inuenis que plura videntur.ꝛ ptes nō inueneris.qr vna virtꝰ simplex est. Quanto magis pater ꝛ filius ꝛ spūs sanctus.ꝛ propter indiuiduaz deitatē vnꝰ deus.ꝛ propter vniuscuiusqz proprietatē tres psone sunt.ꝛ propter singulorꝫ perfectionē ptes vnius dei non sunt. Uirtus est pater virtus est filius virtus est spiritussanctus. Hoc verꝫ dicis. Sed qꝫ virtutez de virtute genitam.ꝛ virtutem de virtute procedentē:nō vis eandē habere naturam. hoc falsum dicis. hoc contra fidem rectā ꝛ catholicā dicis. His verbis aperte docetur:qꝫ tres persone ille non sunt ptes dei vel diuine essentie. Nullaqz illarum trinitatis pars dicēda est nec vna maior aliis.

Argum tatio augusti. ꝙ hereticos q̄ ondit pr̄ez ꝛ filiū ꝛ spiritūsc̄m non esse partes i trinitate.

Cum dicimus tres personas esse vnam essentiam.nec vt genus de speciebus. nec vt speciem de indiuiduis predicamus. quia nō est essentia genus ꝛ persona species. vel essentia species ꝛ persone indiuidua.

His adiiciendum est qꝫ tanta est equalitas trium personarum atque indifferens magnitudo:qꝫ cum dicamus tres psonas vnam esse essentiam vel substantiam neque vt genus de speciebus:neque vt speciem de indiuiduis predicamus. Non enī eēntia diuina genus est. ꝛ tres persone species. Vel essentia diuina species ꝛ tres persone indiuidua. Quod Augu. rationibus probabilibus atque irrefragabilibus aperte demōstrat in libro. vij. de trinitate dicens. Si essētia genus est species aut persona. vt nonnulli sentiunt. oportet appellari tres substantias: ut ap-
Augu⁹. Pr̄ꝰ p bat qꝫ nō illud dr vt genꝰ ō spēb⁹.

pellantur tres persone. Sicut cum sit animal genus ⁊ equus species appellantur tres equi idemq; tria animalia. Non enim ibi species pluraliter dicitur ⁊ genus singulariter: vt si diceretur: tres equi sunt vnū animal. sed sicut tres equi speciali nomine. ita tria animalia nomine generali dicuntur. Cū ergo tres personas vnā fateamur esse essentiā: nō tres eēntias cū tres equi tria animalia dicantur non vnuz Patet noīe eēntie non significari genus. nec nomine persone speciem.

Hic probat q̄ nō dicitur vt species de individuis.

Si vero dicūt nomine per
sone non speciez significari. sed aliquid singulare atque individuū. ⁊ nomine essentie speciem intelligi: vt persona non dicatur sicut hō sed quomodo dicitur hic homo velut abraaz Isaac. Jacob. vel quis alius qui etiam digito p̄s demonstrari possit. Sic quoq; illos eadem ratio cōfutabit. Sicut enim dicuntur abraaz isaac. iacob. tria individua. ita tres homines ⁊ tria animalia. Cur ergo pater ⁊ filius ⁊ spiritussanctus. s. si p̄m genus ⁊ speciem ⁊ individuū ista differimus. nō ita dicūtur tres eēntie vt tres persone.

Alio modo probat idem.

Augu⁹. **Alio quoque modo idem**
probat Augu. s. q̄ essentia diuina non est genus. nec persone species. vel essentia non est species. nec persone individua. Una inquit essentia nō habet species. sicut vnum animal non habet species. Pater ergo ⁊ filius ⁊ spiritussanctus non sunt tres species vnius essentie. Diuina ergo essentia genus non est. sed nec species est essentia diuina. ⁊ persone individua: sicut homo species est. Individua aūt abraam. isaac ⁊ iacob. Si enim essentia species est vt homo. sicut non dicitur vnus homo esse abraam isaac ⁊ iacob. ita non dicetur vna essentia esse tres persone. Non itaq; secunduz genus ⁊ species ista dicimus.

Nec secundum materialem causam dicuntur tres persone. vna essentia.

Idem. **Notandum etiam q̄ essen**
tia diuina non est materia trium personaruz vt Augustinus in eodem libro docet tanquā secūdum cōmunem eandemq; materiaz tres persone dicantur esse vna essentia. sicut ex eodem auro si fierent tres statue. diceremus tres statuas vnum aurum. Non autez sic trinitatem. i. tres personas dicimus vnam eēntiam. ⁊ deum vnuz tanq̄ ex vna materia tria quedam subsistant. In statuis enim equalibus plus auri est tres simul q̄ singule. ⁊ minus auri est vna q̄ due. In illa vero eēntia trinitatis nullo modo ita est. Non ergo p̄m materialez causam tres personas vnaz dicimus esse substantiam vel essentiam: sicut tres statue dicuntur vnum aurum.

Nec ita dicuntur tres p̄sone vna essentia: vt tres homines vna natura vel vnius nature.

His quoq; addendum est
q̄ tres personas nō ita dicimus esse vnā eēntiaz. vt Augu. in eodē ait. vel vnius essentie. Augu⁹. sicut dicimus aliquos tres homies eiusdem sexus: ⁊ eiusdē temperationis corporis. eiusdēq; animi vnā eē naturam vel vnus nature Nam in his rebus nō tm̄ est vnus hō quātū tres homines simul. ⁊ plus aliqd sūt homies duo q̄ vnus homo. sicut in statuis eē dicim⁹ ac in deo nō est ita. Non. n. maior essentia est pater ⁊ filius simul q̄ solus pater vel solus filius. sed tres simul ille persone equales sunt singulis. Ex premissis patet q̄ tres persone dicuntur diuina essentia. nec p̄m materialē cām vt tres statue vnū auz. nec p̄z complexionis similitudinem. vt tres homines vnius nature. nec vt genus predicatur de speciebus. vel vt species ⁊ individuis. i. continens de cōtentis. maius de minoribus.

Que videntur aduersari predictis.

His autez videntur aduer
sari: que quidam sacre scripture tractatores catholici in suis scriptis tradiderūt. In quibus significare videnť q̄ essentia diuina sit quoddam cōmune ⁊ vniuersale velut species: tres vero persone sunt tria particularia: tria īdiuidua numero differētia. Unde Jo. damas. in ter doctores grecorum maximus. in lib. quē de trinitate scripsit. quem ⁊ papa Eugenius transferri fecit. ait. Communia ⁊ vniuersalia predicantur de subiectis sibiipsis particularibus. Cōmune ergo substantia est. particulare vero hypostasis. id est persona. Particulaŕ autem dicitur non quod partez nature habz. sed particulare numero. vt athomus. i. individuum. Numero enim ⁊ non natura differre videntur hypostases. Item in eodem. Substantia significat communem ⁊ circumplexiuam speciem homoydeon. i. similium specie. hypostaseon. id est personarum. vtputa deus homo. Hypostasis autem individuū demōstrat. s. patrem filium ⁊ spiritumsanctuz. Petrum Paulus. ⁊ huiusmodi. Ecce aperte di Jo. da.

cit substantiam ee vniuersale hypostasim vo particulare: t q deus est species vt homo: t q pater t filius t spiritussanctus sunt indiuidua: sicut Petrus t Paulus: eo q numero differunt. que premisse sententie Augustini penitus cõtradicere videntur. Quid ergo dicemus ad hec? Hoc vtiq dicere possumus atq debemus: q ea que aug. tradidit superius sine omni hesitatione tenenda sunt.

Verba augustini tenẽda dic.

Qõ sane pñt intelligi que ioãnes dicit: t quo modo ostendit.

Hec autem que hic dicun/

tur: lz in sermõis superficie aliquid a fide alienum resonare videãtur: sane tamẽ intelligi q unt. piũq lectorẽ atq; intellectorem plurimuz efflagitant. In quorũ explanatiõe mallẽ silẽs alios audire: q̃ loquẽdo malignolis detrahendi occasionẽ prestare. Videtur tamẽ mihi ita posse accipi cũ ait Substãtia est commune. t hypostasis ẽ particulare. Nõ ita hoc accepit cum de deo dicãtur vt accipiuntur in philosophica disciplina. Sed p similitudinẽ eorũ que a philosophis dicũtur locutus ẽ. vt sicut ibi cõmune vel vniuersale dicitur quod pdicatur de pluribus. particulare vero vl indiuiduum quod de vno solo. ita hic essentia diuina dicta est vniuersale. quia de omnibus personis simul: t de singulis separatim dicitur. Particulare vero singula quelibet personaz quia nec de aliis communiter: nec de aliqua aliarum singulariter predicatur. Propter similitudinem ergo predicationis substantiaz dei dixit vniuersale: t personas particularia vel indiuidua. Propter hoc idem etiam eandem diuinam essentiam dixit esse speciez cõmunem t circumpletiuam similiuz specie personarum. Quia sicut hec species homo de suis predicatur indiuiduis: velut de Petro et paulo t alijs: nec ista specie differunt. sed conueniunt. Ita deus de tribus predicatur personis: que in diuinitate non differunt: sed per omnia conueniunt. Hanc ergo similitudinẽ inter res sempiternas t res temporales perpendens Joannes: vniuersalitatis t particularitatis nomina: que rebus temporalibus proprie conueniunt: ad res eternas trãstulit. Augustinus vero maiorem videns dissimilitudinem quã similitudinem inter res predictas ab excellẽtia trinitatis predicta nomina remouit.

Ex quo intellcũ dixẽit q ſba di sũt spẽs vel vle t psone indiuidua

Ex quo sensu dixerit personas differre numero.

Od ãt ioãnes dicit hypo/

stases differre nũero non natura Jn eo q nõ differre natura ait] verissime t scrupulo loqui

tur. Quod vero dicit differre numero: cauendũ est quomõ intelligatur. Diuersis enim modis dicuntur aliqua differre numero.

Quibus modis dicantur differre numero. t secundum quem modum possit conuenire personis.

Dicũtur enĩ aliqua differre

numero: quando ita differunt. vt hoc non sit illud nec aliquid quod illud est: vel in ipso est qualiter differunt. Socrates t plato. t hmõi q̃ apud philosophos dicuntur indiuidua vl particularia. Juxta quem modum non possũt dici tres persone differre numero. Dicũtur quoque differre numero: que in enumeratione siue computatione non sibi adiũguntur: sed a se inuicem discernuntur. vt cum de aliq bus rebus loquentes dicimus. vna. due. tres t secundum hunc modum forte dixit Joannes: hypostases. i. personas differe numero Possumus enim dicere. pater ẽ vnus. t pt filius sunt duo. t pater t filius t spiritussanctus sunt tres. Et idem. Hec persona est vna t hec t illa sunt due. t hec t illa t alia sunt tres Conuenientius tamen tres ille persone proprietatibus tantum distingũt dicunt de quarum distinctione secundum proprietates in sequenti tractabitur. Nunc vero ad inceptuz redeamus: que dicta sunt repetens: vt sepius versando familiarius innotescant.

Argumtatio augusti. ꝙ hẽticos q̃ odit pẽz t filiũ t spiritũsc̃m non esse partes i trinitate.

Quod vna persona non est maior alia. nec tres simul q̃ vna. t hoc ratione ostendit catholica.

Sciendum est ergo tantam

equalitatem esse in trinitate: vt ait augustin9 in. viij. libro de trinitate. vt non solum pater non sit maior q̃ filius sed nec pater t filius simul maius aliquid sunt quã spiritussanctus aut quelibet persona minus aliquid sit quam ipsa trinitas. Quod autem ita sit: aliquo modo si fieri potest demonstrandum est Quantum ergo ipse creator adiuuat attendamus Jnquit Augustinus in eodem quomodo in hac trinitate due vel tres persone: non sunt maius aliquid quã vna earum.

Augus.

Ratione vtitur subtilissima ad ostendendum q̃ ita sit.

Quod ibi magnum dicitur

aliunde magnum non est. quã eo quo vere ẽ quia ibi magnitudo ipsa veritas est. t veritas essentia. Non ergo ibi maius est quod verius non est. Non autem verius est pater t filius simul quã pater solus vel filius. Non ergo maius aliquid vtrunque simul quam singulis eorum. Et quia eque vere est etiam spiritussãctus. ideo pater t filius simul nõ sũt aliquid maiꝰ q̃ ipe: qz nec viꝰ sũt. Jtẽ in eẽntia vitatis hoc est verus eẽ. quod est esse: t hoc est esse

qđ ẽ magnũ eẽ. Hoc ẽ ergo magnũ eẽ qđ verũ eẽ. Qđ igit ibi eque verũ est ⁊ eq̃ magnuz ẽ. Qđ ergo ibi plus vitatis nõ bz: nõ habet plus magnitudinis. Plus aũt vitatis non bz qđ veriꝰ nõ ẽ. Nõ ẽ aũt verius vna perso na quã alia vel due quã vna vel tres sil' quaz singula. Nõ ergo plus vitatis bz vna quam alia. vel due quã vna. vel tres simul quam sin gula. Sic ergo ⁊ ipsa trinitas nõ ẽ maius ali-quid quã vnaquęq; ibi psona. sed taz magnũ quã singula. Non enim ibi maior ẽ que veri or nõ ẽ vbi ipsa vitas ẽ magnitudo. Ecce mo do ꝓueniẽti ⁊ rõne catholica oñsum ẽ quõ in-differens sit magnitudo trium personarum. q: nec vna maior est alia. nec due vna. nec tres simul maius aliquid quã singula.

Qđ deus non ẽ dicẽdus triplex sz trinus.

Preterea cum deus dica- / tur trinus: nõ tñ debet dici triplex. Ibi enim non est triplicitas vbi summa est vnitas ⁊ in differens equalitas. Unde Augustinus in libro. vi. de trinita. ait. Non quoniam deus trinitas est ideo triplex putandus est. alioquí minor esset pater solus vel filius solus quam simul pater ⁊ filius. Cum itaq; tantus est pa-ter solus vel solus filius vel solus spiritus sã-ctus quantus ẽ simul pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus. nullo modo triplex dicendus est de-us. Non enim pater cuz filio ⁊ spiritu sancto maior deus est quã singuli eorum. q: non est quo crescat illa perfectio. Perfectus autez est pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus. ⁊ perfectꝰ di-citur deus singulus eoꝝ. Et ideo trinitas po-tius quã triplex dici debet.

Quod non est ita in rebus corporeis vt in trinitate.

In rebus corporeis nõ tan- tum est vna quantum tres simul. ⁊ plus sunt due quã vna res. In trinitate vero summa tã tum est vna persona quantum tres simul. ⁊ tã tum sunt due quantuz vna et in se infinite sũt quia non est finis magnitudinis earum. Ac per hoc aperitur quod superius dictuz ẽ quo modo singula sunt in singulis ⁊ omnia in sin gulis ⁊ singula in omnibus ⁊ omnia in omni bus. ⁊ vnum in omnibus est ⁊ vnuz omnia. Ecce iam ostendimus sufficienter qualr̃ i tri-nitate aliq̃ psona alią nõ supet magnitudine:

Ecundo quero de circũcisione diuinarũ psonarũ. Utrũ quelibet psona diuina sit in alia. Et ar-guit̃ q nõ: q: si qõlibet eẽt in quolibet ſz opi. anaxa. eẽt maxima cõfusio. g̃ si psone diuine es-sent in se inuicẽ cõfuse essent. qđ est ꝓ illud athanasij:

nec ꝓfundẽtes psonas nec subam separãtes. Et ꝓfir-mat̃ rõ: q: indiuisibile nõ distinguit̃ ab indiuisibili: nisi sit extra illud qđ ꝓbat̃ ꝑ phm. 6. phy. q: duo in-diuisibilia sil' posita nõ faciũt mai' q: sic eẽnt vnũ in diuisibile. igit̃ cũ psone diuine sint indiuisibiles si sũt sil' nõ sũt distincte. Preterea si cũ psonã eẽ in psõa eẽt distinctio aliq̃. g̃ ⁊ cõpõ. pbatio ꝓntie: si aliqd eẽt in deitate qđ nõ eẽt ipsa tũc deitas eẽt cõponibil' vel cõposita. qđ pz ꝑ Aug. de ciui. dei. io. ⁊ ponit̃ dist. 8. Ideo simplex ẽ deꝰ: q: ẽ illud qđ bz excepto q psona dr̃ relatiue ad aliã ⁊ nõ ẽ ipsa. g̃ si psona bz aliqd in se qđ nõ ẽ ipsa ipsa ẽ cõposita vel cõponibilis. qđ ẽ falsũ ⁊ ꝑus improbatuz. Item in eodẽ in quo ẽ filiꝰ ẽ fi-liatio in pr̃e ẽ filiꝰ per positã circũcessionẽ. ergo in pa tre ẽ filiatio. Et vlterius illud in quo ẽ filiatio ẽ filius g̃ pr̃ eẽt filiꝰ. Preterea si pr̃ ẽ in filio ⁊ filiꝰ ẽ in patre g̃ pr̃ ẽ in se. ꝓntia ꝓbat̃ ꝑ phm. 4. phy. Si aer ẽ i igne ⁊ ignis in celo. g̃ aer ẽ in celo. igit̃ a sili hic. Et con firmat̃ ꝑ illud phi in ꝓdicamẽtis qcqd sequtur ad ꝓdi catũ sequtur ad sbm. Et ꝑ istas maximas quicqd seq̃ ad ꝓñs. sequtur ad añs. ⁊ qcqd añcedit ad añs añcedit ad ꝓñs. ⁊ qđ ẽ ꝑus ponẽ ẽ ꝑus posteriorẽ. ⁊ qcqd ẽ cau sa cãe est eã cãti. Itẽ si pr̃ ẽ in filio ergo deꝰ ẽ in deo vlteriꝰ g̃ deꝰ distinguit̃ a deo. Itẽ qđ exit ab alio nõ ẽ in eo. sed filiꝰ exit a pr̃e vt dr̃ Jo. 16. Exiui a patre.

Contra Jo. io. c. 14. Ego in pr̃e ⁊ pater in me ẽ. Et magister adducit auctoritatem in littera Amb. Aug. ⁊ Hylarij.

Istius questionis veritas ẽ plana ⁊ certa ex auctẽ saluatoris in Jo. ⁊ alibi i mul-tis locis ⁊ ẽt scõz exponẽtiũ. Sz vt aliq̃liter possit in telligi tria sũt videnda. Primo de mõ quo psona ẽ in psona. Secõdo q̃ sit rõ istiꝰ ieꝝntie. Tertio si iste modus eẽndi in posset reduci ad modũ aliquẽ essen di in repto in creaturis loquẽdo de illis modis quos ponit phs. 4. phy. vel vtrũ posset declarari per ali-quẽ modũ qui possit in creaturis inueniri.

De primo dicitur sic qđ duobꝰ modis põt intelligi aliqd eẽ in alio ꝑmo. i. ſm totũ sicut vinũ est in amphora vel ſm ptẽ. ⁊ hoc du-pliciter: q: vel ita q ps sit in alio ⁊ nihil eius sit. vt pes auis in laqueo ⁊ nihil eiꝰ ẽ. ⁊ ꝑ hoc auis tota dicit̃ eẽ in laq̃o vel q ps eiꝰ sit in alio ⁊ sit aliqd eiꝰ. ⁊ ꝑ hoc il lud cuiꝰ ẽ ps dr̃ eẽ in illo in quo ps illiꝰ dr̃ eẽ. sic si ali-qđ mõstrũ hñs duo capita ⁊ duo corpa bz tñ duos pe des. tũc vnũ diceret eẽ in alio ꝑ pedẽ eiꝰ q ẽ ps alteri us. Ad ꝓpositũ dr̃ q pr̃ nõ est in filio ꝑmo mõ qđ ꝑ bat̃ duplr̃. ꝑmo q: illud qđ ẽ in alio ꝑmo q̃libet pars eiꝰ est in eo eque ꝑmo. sicut si terra ꝑmo ẽ in cẽtro q̃-libet ps terre ẽ eq̃ ꝑmo in cẽtro quãtũ ẽ ex se. igit̃ si pr̃ ꝑmo mõ ẽ in filio q̃libet pars pr̃is ꝑmo erit in filio. ⁊ ita pr̃itas ẽ eq̃ ꝑmo sicut deitas in filio. Et ex hoc vl tra sicut deitate filiꝰ ẽ deꝰ ita pr̃itate filius erit pr̃ qđ ẽ falsũ. Secũdo q: illud in quo ꝑmo est aliqd vide tur q̃si ambire illud ⁊ penetrare ⁊ cõtinere. idẽ autez respectu eiusdẽ cõtinere ⁊ ꝓtineri ambire ⁊ ambiri nõ. est intelligibile. ergo ⁊c. Oportet igitur q sicut i crea-turis dicit̃ aliqd ſm partẽ in alio ⁊ nõ ꝑmo. ita vna psona dicatur esse in alia ſm aliqd sui. non est autem ſm aliquid sui qđ nihil sit eius in quo est. q: illud eẽt relatio personalis persone existẽtis. ⁊ istud nõ est ra-tio qua psona est in psona sicut patebit in. 2. arti. i quo ꝓcordo secũ. g̃ illud est eẽntia que ita ẽ aliqd existẽtis quod est aliquid eius in quo coexistit. Et q ꝓpter istam existentiam filij inexistentem patri: q filius sit in patre. probatur. quia et vbicunq; est fundamen-tum relationis alicuius: sic etiam ibi est relatio fundata in eo, ergo et vbicunq; est essentia: in qua

Hde. iii. ar. i. q. 6. q. 2.

fundat filiatio ibi ẽ filiatio. Diſtinguit tñ de pſona que eſt in alia ⁊ in qua eſt alia. qz lz perſona que ẽ in alia ponat in ea non p̃mo ſed per aliqd ſui. i. p eſſentiã ſuã. tñ pſona in qua eſt alia eſt in qua p̃mo eſt alia. i. ſe tota. qz ſe tota hz aliquo ḡſi rõnẽ ambiẽtis ⁊ ꝓtinẽtis deitatẽ que lz nõ ſit ps pſone ineriſtẽtis. ẽ tñ aliqd pſone. Contra illud p̃mo ee in: nõ dicit aliqd a ſe ſm oẽm opinio. qz pt̃ ſic eẽt in ſe. igit rlo pſone ad pſonã. nõ eſt aũt rlo originis. qz illa nõ eſt eiuſdẽ rõis in extremis. pſone aũt vniformiter ſunt in ſe inuicez ſm iſtos. ḡ dicit rlonẽ cõem. ſed rlo cõis ſm eãdem rõnẽ fundamẽti eſt in ſuppoſito qõ refert ⁊ in ſuppoſito ad qõ refert. ſicut ſilitudo regrit eãdẽ rõnẽ albedinis in ſili qõ refert ⁊ in ſili ad qõ refert. igit ſi illõ aliud ad qõ refert pſona ineriſ ſit tale p̃mo q̃ in ipſo ſit pſona illa. ſeqtur q̃ pſona ineriſ p̃mo erit p ſe relata illa relatione ⁊ nõ per aliqd ſui p̃ciſe. ſecũdo ſic. q tãdo aliqd dicit ee in alio ſm ptẽ. eodẽ mõ eſt in iſto hz partẽ quõ iſta ps eſt in iſto p̃mo. Exẽplũ ſi hõ ſit in terra per pedẽ ſicut pes eſt in terra localr. ita hõ ẽ in terra localr per ptẽ. nõ aũt ſi pes ẽ ibi q̃ſi in loco hõ erit ibi ſicut forma in mã. ita ẽt ſi albedo eſt in homie hz partẽ qz hz faciẽ eo mõ eẽndi i quo eſt in facie p̃mo pta vt accns in ſbo. eo inquã mõ ẽ in hoie p partẽ qz ſicut in ſbo. ḡ ſi filiꝰ ẽ in p̃ie per eẽntiã q̃ formalr ẽ in patre ſeqtur q̃ filius erit in p̃ie quaſi formalr. lz ſm aliquid ſui qõ nõ eſt eẽ in ſm circũmceſſionẽ. Rndet q̃ maior eſt vã loquẽdo de illo qõ ẽ rõ prima alicuiꝰ eẽndi in. nõ aũt de rõne remota. eẽntia aũt vt eſt formaliter in p̃ie nõ eſt rõ prima filij eẽndi in p̃ie ſed remota rõ. prima aũt eſt vt eſt ſub ꝓprietate pſone ineriſtẽtis. Contra hoc cõcedit ꝓpoſitũ qz illud dicit cõuenire alicui p̃mo. qõ nõ cõuenit ei ſm aliquaz partẽ ſui. ſed ſm q̃ ex oibꝰ partibꝰ ſuis intrinſecis. igitur ita hic cũ nõ ſit in pſona ſm iſtos niſi rlo ⁊ eẽntia. qcqd ꝙuenit pſone nõ p̃ciſe rõne alteriꝰ iſtoꝝ hz rõne eẽntie cũ rlone ſimul vel e cõuerſo hoc ꝙuenit ſibi p̃mo: qz hoc dicit pſonã ſm ſe totã. Preterea ꝓprietas perſone vt eſt incõicabilis nõ cõuenit formaliter eẽntie ſicut eẽntia nõ generat nec generat nõ diſtinguit nec refert. nec ẽt ecõuerſo ꝓprietas q̃ ẽ eſſentie vt cõicabilis ꝙuenit pſone: qz iſte ẽ ꝓpriꝰ modus eẽntie vt diſtinguit a pſona. qz eẽntia eſt vna in tribꝰ. pſona aũt nullo mõ nec p̃mo nec ſm aliqd ſui ẽ vna in tribꝰ. igit iſte modus eẽndi in quo eẽntia ẽ in p̃ie vt q̃ſi forma puta vt qua p̃ eſt deꝰ nullo mõ cõuenit perſone: qz iſte eſt proprius modus eẽntie ſm q̃ diſtinguit a perſona.

Quantum ergo ad iſtuz articulũ dico q̃ ꝑdicatũ ꝙuenit alicui toti pº vt p̃mo diſtinguit ꝫ illud qõ ẽ ſm ptẽ vt dr. 5. phy. in p̃ncipio. qõ nõ cõuenit ei p̃ciſe qz parti illiꝰ ꝙuenit. ⁊ p oppoſitũ nihil dr ꝙuenire alicui toti ſm partẽ niſi qõ ꝙuenit parti ⁊ per illã ptẽ dr de toto ſicut pz per phz. 5. phy. in eius exẽplo. Sanat hõ qz torax eius ſanat dicitur de torace ⁊ p̃mo ⁊ per ꝓns per hoc de toto cuiꝰ totius torax ẽ ps tale ꝑdicatũ p̃mo inherẽs alicui toti aliq̃ nulli parti ipſiꝰ totiꝰ ieſt. aliq̃ aũt cuilibet patri ineſt Exẽplũ p̃mi. triãgulus p̃mo hz tres angulos ⁊c. ⁊ tñ nulla pars triãguli loquẽdo de partibꝰ integralibus hz hoc ꝑdicatũ. ſ. habere tres. Silr hõ p̃mo ẽ riſibilis. ⁊ tñ nulli parti eius p̃mo ieſt hec paſſio. ⁊ cõpoſitũ generat p̃mo lz nulla pars eius generet p̃mo. loquendo de iſto mõ eius qõ eſt generari. ⁊ ita vniuerſaliter in omnibus ſubis etherogenijs ⁊ paſſionibus eox. ⁊ rõ eſt iſta: qz nã talis ſubi adeq̃ta eſt tali ꝑdicato. quã adeq̃tionẽ notat talis p̃mitas. ſicut pz ex diffinitione vniuerſalis p̃mo poſte. ⁊ nã illius toti adeq̃ta in nulla parte ſaluat. ⁊ ideo eius paſſio nulli pti cõ

uenit. Exẽplũ ſecũdi ẽ: ſi ignis ẽ p̃mo calidus quelibet pars ignis eſt p̃mo calida. Ita ẽt phs. 7. phyſi. arguit q̃ nullũ corpus põt a ſe moueri p̃mo. qz tunc geſceret ad qtẽ partis. nõ enim p̃mo mouet niſi motus ineſſet cuilibet pti eiꝰ. ſi enim alicui pti eius non ineſſet motus tũc toti p̃mo nõ ineſſet ⁊ ita ẽ vniuerſaliter in ſbis homogenijs ⁊ paſſionibus eox: qz natura iſta cui p̃mo. i. adequate ꝙuenit talis paſſio ipſa ẽ eiuſdẽ rõnis in parte ⁊ in toto. igit predicatũ adequatum tali nãe conuenit cuilibet in quo eſt ipſa natura. ⁊ ita cõuenit parti. nõ igitur ꝓpter rationẽ p̃mitatis oportet predicatum qõ cõuenit toti nature cõuenire parti. imo nunq̃z ꝓpter hoc opz q̃ cõueniat parti. ſed p̃ciſe quãdo natura totius eſt eadẽ in toto tali ⁊ in pte eius. Ad propoſitũ dico q̃ iſte modus eẽndi in nõ eſt per illũ modũ quo natura eſt in ſuppoſito. vel forma in mã. ſed ſicut ſubſiſtẽs eſt in ſubſiſtẽte. ſm Boyma. 7. de tri. c. 8. vbi dicit ſic. ineſſe nõ vt aliud in alio vt corpº in corpore: ſed ſic in eſſe ac ſi ſubſiſtere i ſubſiſtẽte inſit. ita vo in eſſe vt ipſe ſubſiſtat. Subſiſtere aũt. i. incõicabiliter per ſe eẽ cõuenit pſone p̃mo. nõ enim de pſona dicit q̃ de eẽntia vel de relatione dicitur, ſicut etiã agere in creaturis vel produci p̃mo conuenit ſuppoſito toti. i. non ſibi qz parti. ergo ⁊ ſubſiſtere in eſſe p̃mo conuenit perſone. lz enim natura primo inſit patri vt natura in ſuppoſito. illa tamen non eſt ſubſiſtẽtia vel ineriſtẽtia ſubſiſtẽtis in ſubſiſtente: lz p̃ciſe illa ineriſtẽtia qua totus filius ineriſtit p̃ſentialiter ⁊ intime in toto patre cui alludit illud Ambroſij in hymno. In patre totus filius ⁊ totus in verbo pater. Et tunc ad argumẽta dicte opi. cõtra iſtud membrum. Ad p̃mum dico q̃ illa maior eſt dupliciter falſa. p̃mo qz non oportet illud predicatum qõ p̃mo cõuenit toti conuenire alicui parti vt ex determinatis ſatis patet quãdo eſt p̃mitas adequationis. ſecũdo qz ſi alicui parti conuenit vel toti ratione alicuius partis nõ oportet alteri parti competere ratione cuiuſcũq̃z partis. ⁊ ita non oportet vt equaliter ꝙueniat partibus q̃ſi p̃mo ineſt toti qz partes in toto non ſunt equaliter cauſe paſſionis. ⁊ maxime quãdo ille partes nõ ſunt eiuſdem rationis in integrando totum. ſicut ſi homo eſt p̃mo rationalis qz differẽtia ſpecifica ficut rationale p̃mo dicit de ſpecie. primo etiã homo habet actũ illum qui cõuenit animali rõnali inquãtũ rõnale. ſ. intelligere vel rõcinari. et tñ nõ equaliter cõuenit iſtud ꝑdicatũ vtriq̃z parti hominis. ſ. aĩe ⁊ corpori. forte enim formalr põt dici d aĩa ⁊ nullo mõ de corpore. nõ tñ dicit de hoie qz de aĩa qz tũc cõpeteret hoi ſm partẽ. ſicut eẽ longuz cõpetit hoi ſm partẽ qz ſm corpº. Et ſi etiaz intelligere neutri parti cõpeteret ita q̃ nõ poſſet dici de ea: nõ tñ eq̃liter ſe habet vtraq̃z pars ad inherentiã ꝑdicati totius. nõ enim eſt ita corpus ratio inherentie huius ꝑdicati ſicut aĩa: ⁊ hoc qz ille partes. ſ. corpus ⁊ anima non ſunt ptes eiuſdẽ rõnis in integrãdo totũ. ſed altera mã altera forma. materia enim nõ eſt ratio opandi ſicut forma ipſi toti p̃mo opanti. Ita igit in ꝓpoſito ꝓpter patrez p̃mo eẽ in filio non opz concedere diuinitatẽ eſſe in filio vel paternitatẽ illo modo eſſendi in: ſi tamẽ cõcederet non oportet adhuc cõcedere ex equo qz non ſunt eiuſdẽ rationis in pſona que iludit eas. Et vlteriꝰ cũ arguit ſi eq̃ eẽnt in patre. ḡ ſi vnum formaliter ⁊ reliquũ non valet. ſed eſt fallacia equocationis. qz in antecedẽte accipiẽdo illud eſſe in patre accipitur eſſe in ſubſiſtẽte vt p̃ntialiter. et in conſequente infertur alius modus eſſendi in: q non eſt ille modus formaliter lz preſupponatur illi modo eſſendi in. vnde ex hoc modo eẽndi in per p̃ntiaz concluditur modus eſſendi in p informationem.

Ad 2m dico q̃ illud nõ eſt tñ contra mẽbrũ iſtud de

esse in ꝑmo, sed etiã ꝑ pclonẽ ꝑncipalẽ. Ita ẽt videt esse impossibile in creaturis q̃ idẽ respectu eiusdẽ cõtineat ⁊ ꝓtineat vel rõne ptis ꝓtineat ⁊ rõne totiꝰ cõtineat sicut q̃ idẽ ꝑmo ꝓtineat ⁊ cõtineat. Et iõ rñdeo ad argm ⁊ dico q̃ iste modus eẽndi in non dicit cõtinentiã sz pñtiã subsistẽtis in subsistẽte. ⁊ ita ẽ vniꝰ rõnis in vtroq; qr sicut hoc subsistẽs est ꝓsens illi: sic illud isti.

Quantum ad secundum ar-

ticulũ dico q̃ nec eẽntia sola est rõ huius inexñtie nec relatio sola. Primũ ꝓbo: qr tũc ꝑ eẽt in se. qõ est falsum eo mõ quo intelligit saluator ꝑem eẽ in filio: ⁊ filiũ in ꝑe. qr sic ineſſe regrit distinctionẽ realem.

2m ꝓbo. tum qr rlones originis nõ sunt eiusdẽ rõis in psonis relatiuis. ⁊ ita si ille eẽnt formales ratiões eẽndi psonarũ in se inuicẽ nõ eẽnt pſone in se inuicem vniformiter. qõ est ꝓtra ꝓdicta. tum secũdo: qr si ꝑ impossibile ipse deꝰ ꝓduceret aliũ deũ nõ eẽt iste deꝰ in illo: qr ꝓm Dam̃. c. 5. si eẽnt duo dij nõ possent eẽ sil. ⁊ ita neuter eẽt imẽsus ⁊ ita nec deꝰ. tñ ve eẽt relatio ꝓducẽtis ad ꝓductũ. Tũz 3o qr si ꝑ impossibile due pſone eẽnt sine origine sed tñ hẽrent eãdẽ eẽntiã cuz distinctione reali eẽnt in se inuicẽ: qr nõ posset eẽntia vnius pſone eẽ in alia nisi ipsa rlo que oĩno eadem ẽ illi eẽntie eẽt in ea lz alio modo eẽndi in: qr in quo ẽ fundamẽtũ ⁊ rlo q̃uis nõ eẽt vna ab alia origine. ergo ꝓprietas relatiua nõ ẽ in cã. Tum. 4o: qr in creaturis sunt vere rlones originis ⁊ ꝑncipiatis ⁊ ꝑncipiati. ⁊ tñ ibi ꝓpter diuersitatẽ nãe in ipsis relatiuis neutrũ ẽ in alio. Et ex his segtur cum nõ sit in pſona nisi eẽntia ⁊ rlo ꝑm cõem opi. q̃ ambo erunt totalis rõ inexistẽtie. Et ad intelligẽdũ quõ hoc sit potest accipi exẽplũ in creaturis de similitudine. nihil enim ẽ ibi sile ꝑm Dyla. ⁊ ponit di. 31. sz alteri. simili tudo tñ fundat sup vnitatẽ in qualitate ꝑm phm. 5. metha. c. de ad aliqd. nec igit sola diuersitas relatiuoꝝ nec sola vnitas fundamẽti sufficit ad silitudinẽ sed ambo regrunt per se sicut vna cã totalis ita hic: nec distinctio persone inexñtis ⁊ in qua ẽ alia nec vnitas eẽntie q̃ quã sunt in se inuicẽ ẽ tota rõ inexñtie: sz ambo sil. sicut tñ in silitudine est ꝑncipalior rõ vnitas fundamẽti q̃z distinctio relatoꝝ ibi fundamẽtorum. ⁊ silr imediatior. ita hic põt poni imediatior ⁊ ꝑncipali or ratio inexñtie istius vnitas eẽntie q̃z distinctio personarum.

Quantum ad tertium

articulum dico q̃ iste modus eẽndi in nõ ẽ aliqs istoꝝ modoꝝ formaliter quos ponit phs. 4. phỹsi. formalr dico: q̃ oẽs illi modi sunt ꝑ hoc q̃ ꝓtẽtũ est aliqd cõtinẽtis et nõ ecõuerso. vel ꝑ hoc q̃ aliqd cõtẽti ẽ aliqd ꝓtinẽs ⁊ nõ ecõuerso. neutra illarũ rõnum est in ꝓposito. qr diuersitas est ibi maior rõ eẽndi in q̃z vnitas. ꝓtrariuz est in ꝓposito. ideo bñ dicit Dyla. 3. de tri. ⁊ ponit in lra. nã intelligẽtie humane rõnẽ huius dicti nõ capit nec exẽplũ aliqõ rebus diuinis cõparatio humana ꝑ stabit. Colligẽdo tñ ea que sunt pfectionis in creatura toliẽdo ea que sunt impfectionis pñt poni aliq̃ exẽpla hꝰi eẽndi in: lz hẽri pfecte nõ possint tñ impfecta exẽpla impfecte repñtãdi istũ modũ eẽndi in pñt adduci. Primo qdẽ de illapsu eẽntie diuine respectũ creaturarũ ad quẽ illapsũ cõcurrũt sil imẽsitas nature diuine ⁊ eius manutenẽtia circunscribat. ergo ab illapsu rõ manutenẽtie ita q̃ reseruet rõ pñtie ꝑpter imẽsitatẽ absq; rõne ꝓseruationis sine rõne potentie actiue ptinẽtis ad manutenẽtiã. hoc circũscripto sic deꝰ qr imẽsus pñs ẽ omni creature. ita tũc intelligeret pñs alicui absq; hoc q̃ illud manuteneat. ⁊ tunc si ponat vna nã in pñte ⁊ in illo cui est pñs, ꝑ quam nãm vnã oporteat ipm eẽ pñs. erit exẽplũ ad ꝓpm de illo mõ eẽndi in. Aliud exẽplũ est de aia nõ informante corꝑ pñte tñ corpori sicut in instãti mortꝭ aut de angelo nõ informãte corꝑ ipi tñ pñte. aut de corpore glioso pñte corpore nõ glioso. vel melꝰ exẽplũ si posset corꝑ glioſum inexistere alij corpori glioso eque subtili. In his oĩbus eẽ in ẽ subsistẽtis ⁊ pñtis nõ ꝑ informationẽ nec ꝑ modũ partis. Et si in istis addat vnitas nãe q̃ de necessitate nãe exigat talẽ pñtiã ẽ pfectiꝰ sile. Aliud ẽt est exẽplũ de potẽtijs aie que si ponant differre ex ꝑte rei et cũ hoc tñ eẽ realit idẽ eẽntie aie de necessitate vna erit in alia: quia in alia ẽ eẽntia anime cui illa potẽtia ẽ eadẽ. igit distincta aliquo mõ realiter erũt indistincta. Sz si duo corpora intelligant eẽ in eodẽ loco in se inuicẽ si vtrũq; istoꝝ eẽt ꝑ se subsistẽs distinctũ erit in subsistẽte pñti aliter. ⁊ erit exm eẽndi in ꝓ omnib⁹ istis exẽplis.

Et ad declarationẽ duoꝝ articuloꝝ ꝓcedẽtiũ põt addi q̃ in isto mõ eẽndi in vtrũq; extremũ ꝑm eãdẽ rõnẽ est in alio: qr hic notat pñtia mutua nõ cõtinentia extremi ab extremo. sicut si intelligat corꝰ eẽ in loco hoc est sicut contẽtũ in cõtinẽte. nõ enim est hoc mõ. Sed si intelligant duo corpora eẽ in eodez loco in se inuicẽ hoc ẽ ꝑm eãdẽ rõnẽ qr sunt sil. ⁊ simultas dicit rlonẽ cõem vniꝰ rõnis in extremis. ⁊ si ꝑ impossibile circũscribat locus ⁊ ponat simul pñtia corporꝝ erit relatio vnius rõnis in extremis ⁊ vtrũq; in altero sine ꝓtinentia vel vnius ab altero vel amboꝝ a tertio.

Ad argumenta principalia

Ad ꝑmũ dico q̃ cõfusio eẽt si qõlibet eẽt in filio sz opi. anax. qr sic qõlibet eẽt in alio sicut pars eius sic vi phi imponere sibi sz pſona nõ est in pſona sicut ps eiꝰ ⁊ iõ nõ segtur cõfusio. Cum ꝓfirmat rõ ꝑ illd. 6 phỹsi. de indiuisibili bꝰ. Rndeo q̃ aut illud est falsum q̃ indiuisibilia quantitatis nõ sunt distincta nisi differãt situ de quo alꝭ in. 2. aut si ẽ verũ nihil est ad ꝓpositũ: qr rõ ista q̃ eẽt ibi nõ eẽt in pſonis diuinis q̃ bus nõ cõuenit situs. Ad 2m dico q̃ deitas est rõis omni subsistẽti in nã diuina ⁊ ẽ aliqd subsistẽtis in nã diuina. ⁊ iõ nõ posset realr distingui ab aliquo nisi esset aliquo mõ cõponibile cũ isto: qr nõ ẽ intelligibile q̃ in aliquo subsistẽte sint plura nisi vnũ sit coponibile cũ altero. pſonã aũt nõ ẽ aliqd cuiuscũq; subsistẽtis in nã ista. ⁊ ideo lz pſona sit in pſona nõ tñ opz q̃z sit ipsa vel cõponibilis ipsi sicut oporteret dicere de deitate. Ad tertiũ dico q̃ qñ abstractũ dr eẽ in aliquo aut de virtute sermonis denotat eẽ in. sicut forma informato. sicut cũ dr color est in lapide nõ significat eẽ in sicut ps in toto: sz sicut forma in iformato. ⁊ tũc ista ꝓpõ est negãda filiatio est in ꝑe: ⁊ tũc ꝑma ꝓpõtia nõ valet. Aut hoc nõ habet de virtute ꝑmonis sz ex vsu sicut dicimus colorez esse in luce nõ sicut in subiecto. ⁊ tũc cõcedi põt ista filiatio ẽ in patre accipiendo eẽ in ꝓ inexñtia intima: sicut iam dictũ est. nec segtur vltra igitur pater est filius: sed est fallacia equocationis inferendo ex añcedẽte quasi in accipere tur ibi per modũ forme. Ad quartũ dico q̃ iste modus arguẽdi tenet vbi vã est talis ꝓpõ per quã tenet talis modus arguẽdi. tenet aũt generalr per talez ꝓpositionẽ q̃cquid habet aliquã habitudinẽ ad aliqd hz silez habitudinẽ ad illud ad qõ aliud habet habitudinẽ talẽ: ista ꝓpõ frequẽter vã est in relatiuis suppositionis ⁊ suppositõis: nõ tñ ẽ vlr vã. Sz de isto nõ dico mõ q̃ argumẽtũ hoc ꝓcedit de eẽ in: qõ vt sumit in ꝓposito notat rlonẽ cõez. Quãtũ igit ad rlones cões dico q̃ ista ꝓpõ ẽ vlr falsa. puta q̃q̃d est sile sorti ẽ sile omni sili sorti. hoc enim includit q̃ aliqd sit sile sibiipsi: qr illud cadit sub ista distributione oi sili

sed ad hoc q̄ sit v̄a opz addere specificationē istaz oi alij a se. ⁊ tunc virtute talis ꝓpōnis specificātis tenz talis modus arguēdi nō ꝓcedēdo nō ꝙuertēdo: puta non segtur sortes est filis platoni: plato est filis sorti. igit̄ sortes ē filis sorti: q̄z ꝓpō ista ē falsa: qcqd ē simile sorti est file oi filī sorti nisi addat̄ oi filī sorti alij a se ⁊ tūc nō includit̄ sor. sub ista distributione. nec pōt argui ꝙuertēdo ad sortē: sed tm̄ ꝓcedēdo. Dz adhuc talis additio nō sufficit ad veritatez talis ꝓpōnis nec ad efficaciā talis argumētationis. Dz opz addē: q̄ mediū ad q̄ō cōparant̄ extrema sit limitatū ꝑm talē rōnem: q̄z nō segtur qcqd est fil' cū. a. est fil' cū oi alio eo cum quo. a. est fil omni inq̄z alio a se si ipm. a. sit illimitatū q̄z tūc existēs parisius eēt simul cū exīte rōe q̄z fūt fil' cū deitate imēsa ⁊ illimitata ad illos. nec ēt oia ista sufficiūt nisi addat̄ q̄ mediū nō variet̄ vt cōparatur ad extrema. Ad ꝓpositū ꝙ dico q̄ argumentū nō valet q̄z arguit̄ cōuertēdo nō ꝓcedēdo: ⁊ ꝓpositio ꝓfirmās talē modū arguēdi falsa est. argumētum tm̄ phy. 4. phys. tz q̄z arguit tm̄ ꝓcedēdo ⁊ accipiendo mediū limitatū ⁊ nō variatū: sed argumētū ē in relatiuis suppositionis ⁊ suppositionis. vñ nō mlt̄z ē ad ꝓpositū de eē in ꝓposito vt dicit relationē cōez. Ut tm̄ de relatiuis disq̄perātie breuiter dicat̄. dico q̄ talis modus arguēdi nāliter nō tz nisi p rōnē ꝓioris et posterioris: qō fere est cōe oibus talib⁹ relatiuis. qcquid enim est ꝑus ꝓiorē ꝑus posterioze. Et vt generalius dicat̄ qcqd bz ordinē ad aliqd bz sil'em ordinez ad qōlibet aliud ad qō illud bz ordinē talē. ista ꝓpō ē v̄a in ordine eēntiali nō intelligēdo cōditionē ꝑālez ordinis puta mediationez vel imediationē ꝓpinq̄tatē vel remotionē. Quia igit̄ eē in ipsi⁹ aeris in igne dicit ordinē eēntialē ⁊ sil'em modū dicit eē in. ignis i celo tenet illa ꝓpītia ꝓcedendo: ⁊ hoc q̄z ꝓceditur ꝑz rōnem generalē ordinis nō specificādo ordinē mediatū vel imediatū. ꝓpinquū vel remotū. vñ nō sequitur. a. est ꝑi. b. b. ē ꝑi. c. ꝙ. a. ē ꝑi. c. vt ꝑi denotat imediatū ordinez ad. c. vt ad filiū. sed bñ segtur vt pater notat ꝓncipalitatē in cōi ꝓut ꝑi extēdit̄ ad aiā vel ꝓ aumi ⁊c. Ad aliud ꝓcedo q̄ de⁹ est in deo. ⁊ hoc cōcedit Hyla. 7. de tri. Sed cū infert̄ ꝙ de⁹ distinguit̄ a deo. nego ꝓpītiā ꝓpter fallaciā ꝓpītis. h eni ꝓpositō in nō notat v̄tutē cōfundēdi suū casuale. nec hoc habz ⁊ iō pōt casuale ei⁹ stare ꝓ supposito aliquo determinato indeterminate. Distingui aūt distribuit terminū hui⁹ rōnis ꝓfuse ⁊ distributiue ꝓpter negationē ītellectam. ⁊ ideo casuale hui⁹ ꝓpositionis in nō infert ēminum hui⁹ rōnis. sicut nō segtur deus generat deum ꝙ de⁹ distinguit̄ a deo ꝓpter sil'em rōnē. Ad vlti^m dico q̄ exit⁹ filij a ꝑe ē ꝓcessus ꝓducti a ꝓducēte nō aūt diuersitas in nā talis exitus nihil ꝓhibet ꝙn exiens maneat in eo a quo exit: q̄z recipit eandem nām cum eo a quo ꝓcedit.

Ista est distinctio decima nona.

In qua magr̄ post̄q̄z egit de diuinarū ꝑsonarum distinctione ⁊ origine. hic incipit agere de earūdem equalitate. Et tria circa hoc facit. Nam ꝑmo ondit qd regrat̄ ad eq̄litatē in cōi. Secūdo subdit applicationes illoz ad ꝑsonas diuinas. Tertio infert ex illis ꝙclonē intētā. Primū facit a ꝓncipio vsq̄z ibi. Dziā nūc ad ꝓpositū. Secm̄ ab inde vsq̄z ibi. Sciēdū est ꝙ. Tertiū ab inde vsq̄z ad finē distinctionis. In ꝑāli vosnia magr̄i stat in trib⁹ ꝓpōnibus. q̄rū ꝑma ē hec. Persone diuine quo ad eternitatē magnitudinez ⁊ potētiā sunt eq̄les. Et ꝓbat̄ sic. In illis ꝑsone diuine sunt eq̄les in qb⁹ se inuicē nullaten⁹ fūt excedētes. h⁹i fūt eternitates magnitudo ⁊ potētia. ꝙ in his tribus sibi ꝑsone diuise fūt eq̄les vt dicit ꝓpō. Argumētuz ē euidēs ⁊ maioz. sed minoꝛ̄. s. q̄ in bis trib⁹ eterni-

tate magnitudine ⁊ potētia ꝑsone diuine nō sunt seiuicē excedētes. ꝓbat per hoc. s. q̄ ista tria. s. eternitas ⁊c. sunt in diuinis ꝑsonis vna essentia tz sint diuersimode noīata. ꝓpter quā ēt vnitatē ⁊ ꝑsubalitatē vna ꝑsona dicit̄ ee in alia vt magr̄. ꝓbat diuersis scōrum auctoritatib⁹. igit̄. Secūda ꝓpō est hec. Diuine ꝑsone sunt nulli⁹ eēntialis diuersitatis. Quam ꝓbat sic Persone diuine sic sunt idez in diuina eēntia: q̄ nec differūt situalr̄ vt partes integrales in toto integrali. nec localr̄ vt ꝑtes subiectiue in toto vli: nec māliter sicut diuerse aq̄ cōicāt in vna mā. Nec formalit̄. sicut q̄ conueniūt in forma. igit̄ nulla ē inter eas eēntialis diuersitas seu differētia. ꝓpītia tz ex sufficiēti diuisione. Sed magr̄ aīs in textu ꝓbat per ordinē. Et ꝓmo q̄ in diuinis nō sit diuersitas ptiū sicut in toto integrali. ꝓbat per hoc q̄ in diuinis est sūme nāe vnitas cui repugnat q̄lisc̄uq̄z partiū diuersitas. Secundo ꝓbat q̄ ibi nō sit diuersitas pluriū sicut in aliquo toto vli. Mā si talis diuersitas eēt ibi illa attenderet penes cōparationē eēntie ad ꝑsonas: vt si eēntia eēt quasi qōdā totū vniuersale respectu ꝑsonarū qō non est verū. Qō ꝓbat̄ sic. Nam vbi ē totū vle pluralit ꝑdicat̄ de plurib⁹ partib⁹ suis ⁊ nō ē idē numero i eis Mā hō est qōdā vle totū respectu sortis ⁊ platonis ⁊ ꝑdicat̄ pluralr̄ de eis dicēdo. Sortes ⁊ plato sūt homines. ⁊ ēt humanitas nō est eādē numero in sorte ⁊ platone. Cum ergo eēntia diuina nō ꝑdicat̄ pluraliter de diuinis ꝑsonis q̄z hec est falsa. ꝑ. ⁊ fili⁹ sūt eēntie. Rō est: q̄z eēntia est vna ⁊ eadē in eis ambobus ideo essentia diuina nō bz se vt totū vle in diuinis. Tertio ꝓbat q̄ tres persone diuine nō conueniunt in vna eēntia sicut in toto materiali ita q̄ vna eēntia sit materia triū ꝑsonarū: sicut aurū multoz vasoꝛum Et arguit sic. Illa que cōueniūt in vna materia plus est de mā in pluribus eoz q̄ꝫ in vno. sicut plus est in anulis gnq̄z de auro q̄ꝫ vno. saltē si anuli sunt in pondere eq̄les. Cum ꝙ nō plus sit de eēntia diuina i tribus ꝑsonis q̄ꝫ in vna tm̄. ꝑz q̄ eēntia nō habet se adp ꝑsonas sicut totū māle. Quarto oīdit q̄ due ꝑsone nō conueniūt in eēntia sicut in ꝓprietate formali. sicut cōueniūt multi homines in vna cōplexione: qui etiaz ꝓpter hoc dicunt̄ vni⁹ nāe. Nam in tali ꝓprietate formali duo sunt aliqd magis q̄ꝫ vnū ⁊ tres q̄ꝫ duo. In diuinis aūt tres ꝑsone in eēntia cōueniētes nō fūt aliqd magis q̄ꝫ due. ⁊ due nō magis aliqd q̄ꝫ vna. ⁊ ꝓ pōs nō cōueniūt in eēntia vt plura. Cōtra hec posstea obiecit auctoritate Dam̄. di. q̄ diuina eēntia est vlis ⁊ cōis. sed tres ꝑsone sunt tria particularia. Posstea rūdet magr̄ ad hoc ⁊ dicit q̄ vba Dam̄. nō ꝓprie sed silitudinarie sunt ꝓintelligēda. Sūt enz aliq̄ ibi q̄ silitudinē tenēt rei cōis ⁊ aliq̄ rei particularis. Silitudinē qdē rei cōis tenet eēntia. ⁊ rei particularis silitudinē tenent ꝑsone. vñ dicit ꝑsonas numero differre sicut particularia alicuius nāe cōis. Ad qō rūdēdum est q̄ aliqua differūt numero dupl̄r. Uno mō sic q̄ vnū non fit aliud. seu aliqd aliud ab alio. sicut sortes ⁊ plato dicunt̄ numero differre. q̄z sortes nō ē illud qō est plato. Et alr̄ diuine persone nō dicūtur differre numero. q̄z vna est illō quod alia. Alio modo dicuntur differre numero que in enumeratione seu computatione a se inuicem discernuntur. vt cuz numeramus aliquas res dicimus: vna due tres. ⁊ fm hunc modum diuine persone dicuntur differre numero. quia possumus catholice dicere. pater est vnus. ⁊ pater ⁊ filius sunt duo. et pater ⁊ fili⁹ ⁊ spūs scūs sunt tres. Tertia ꝓpositio est hec. Quod omnes persone diuine simul non sunt maioris deitatis q̄ꝫ vna. et vna non maioris nec minoris q̄ꝫ omnes. Et ꝓbatur sic. Omnes ꝑsone diuine sunt eq̄lis magnitudinis ⁊ veritatis ita q̄ oēs tres nō sunt

maioris magnitudinis nec minoris vitatis ꝫ vna er quo magnū eē ⁊ verū eē in diuinis sūt idē. ℙz qa sicut oēs psone diuine sūt eqlis magnitudinis ⁊ vitatis. ita ēt sūt eqlis deitatꝭ. Nō ꝓbat magr auctoritate. b. Aug. q ēt vlteri⁹ ꝯcludit. q ꝫuis de⁹ sit trinus nō tn pōt dici triplex. eo q triplicitas ineqlitatē pandit. ℙña vbi ē triplicitas ibi tria sūt aliqd mai⁹ ꝫ duo ⁊ duo aliqd maius ꝫ vnū. hec Aug. igit ⁊c.

Ostenso q aliqua personarum aliam non supat magnitudine. nunc ostendit q alia non excedit aliam potentia.

Di.10. **Nec ostéderere/** stat quomodo aliqua harum personarum aliam non excellat potentia. vt sicut vna ⁊ indifferens est magnitudo triuꝫ ita vna ⁊ indifferens monstretur potentia trium. Sciendum est ergo qr non est potentior pater filio. nec filius vel pater spiritu sancto. ℕec maiorem potentiā habent duo vel tres simul q̄ꝫ singulus eorum. quia nec plus pater potest simul ⁊ filius quā solus spiritus sanct⁹ ℕec bi tres simul plus possunt quā singulus eorum. quia omnipotentiam quam habet pater ⁊ filius accepit nascendo ⁊ spiritus sanctus procedendo. Quod Augustin⁹ rationibus ⁊ auctoritatibus probabiliter astruit in libro contra Maximinum. qui dicebat patreꝫ meliorem ac potentiorem filio.

Augu⁹.

Quod non potest minus filius quā pater

Hic ponit falsā traditionē hereticī. **Nihil inquit patre minus** habet ille qui dicit. Omnia que habet pater mea sunt. Nam si minus habet in potestate. aliquid quā pater: non sunt eius omnia que habet pater. Sed eius sunt omnia que hꝫ patur. tantam ergo habet potestatem filius quā tam pater. Equalis ergo est patri. Non eniꝫ potest qui accipit inequalis esse ei qui dedit. Tu autem hoc de potentia sapis q potens sit filius. sed potentior pater. vt ꝑm doctrinam vestram potens potentem potuerit generare vel gignere ⁊ non omnipotens omnipotentem. Habet ergo pater omnipotentiam quaꝫ non habet filius. ⁊ si hoc est falsum est qđ ait filius omnia que habet pater mea sunt.

Hoc verum fatebatur hereticus ex quo p grediebatur ad falsa.

Sed inquis pater a nemine potentiam accepit. filius autez a patre. Fatemur ⁊ nos filium accepisse potentiam ab illo de quo datus est potens. patri vero potentiam nullus dedit. quia nullus eum genuit. Gignendo eniꝫ dedit pater potentiam filio. Sicut omnia que habet i substātia sua gignē do dedit ei quem genuit de substantia.

Questio Aug. qua artat hereticum.

Sed queritur utruꝫ ei tan: tam quanta ipsi est potentia pater filio dederit an minorem. Si tn non solum potentem sed etiam omnipotentē genuisse omnipotēs intelligitur. Si vero minorem. quomō omnia que habet pater filii sunt. Si patris omnipotentia filii non est. nō omnia proculdubio que habet pater filii sunt. At omnia filii sunt: omnipotentia ergo patris etiā est filii. Nō ē ergo pater potentior filio.

Aliter probat filium equalem patri.

Item alio modo probatfi lium equalem patri contra Maximinuꝫ ita dicens. Tu dicis q pater genuit filium miorem seipso in quo ⁊ patri derogas. qui si filiū vnicum minorem genuit. aut non potuit. aut non voluit gignere equalem. Si dicis qr nō voluit eum unicum esse dixisti. Si autez nō potuit vbi est omnipotentia dei patris.

Si aūt pr nō potuit vel nō voluit gignē eqlē filiuꝫ infirm⁹ vel inuidus inuenitur Augu⁹.

ℙrorsus ad hunc articulum res colligit. vt deus pater equalem sibi gignere filium aut ñ potuerit aut noluerit. Si non potuit infirm⁹ Si noluit: inuidus inuenitur. Sz vtrūꝫ hoc falsum est. ℙatri ergo filius verus equalis. est. Genuit ergo pater sibi equalem filium. ⁊ ab vtroꝫ procedit vtriꝫ equalis spiritꝰ sanctus. Si enim formam suam vt ait Aug. contra eundem. pater in vnico filio plenam gignere potuit. nec tamen plenam genuit sed minorem. cogimini patrem inuidum dicere. ℙlenum ergo deum ⁊ equalem sibi genuit filiuꝫ

ℙer simile ostendit quod non minorem pater filium genuit.

Hoc autem persimilitudi: nem humanam ita esse demonstrat inquiēs Homo pater si potuisset equalem filium genuisset. Quis ergo audeat dicere qđ hoc omnipotens non potuit. Addo etiam. Si posſz homo maiorem meliorēꝫ seipso gigneret filium. Sed maius vel melius deo quicquam esse non potest. deus ergo cur non equaleꝫ vt ais filiuꝫ genuit: cui nec anni necessarij fuerūt per quos adimpletur equalitas: nec omnipotentia defuit. An forte noluit: ergo quod absit inuidit. Sed non inuidit: equalem ergo genuit filiū. Credamus ergo filiū ei eē equalem

Oppinionem heretici ponit vt destruat.

Hic soluit obiectionez

Sed forte dices eoipso pa

ter est maior filio: quia de nullo genitus. genuit tamen equalez. Ad quod cito respondebo immo ideo non est pater maior filio qr equalem genuit. Originis enim questio est ista qs de quo sit. Equalitatis autem qualis aut quātus sit. quod est dicere. Ad originem pertinet questio qua queritur. quis de quo sit. ad equalitatem vero illa qua queritur qualis aut quantus quis sit. Nec cum dicitur filius a patre genitus. ostenditur inequalitas substantie sed ordo nature. non quo alter prior est. et altero. sed quo alter est ex altero. Non ergo scdm hoc qp pater genuit ⁊ filius genitus est. vl spiritus sanctus ab vtroqꝫ procedit equalitas vl inequalitas ibi existit qr non fm hoc alia persona alij equalis vel inequalis dicitur. Ecce equalitas trinitatis ⁊ vna eadēqꝫ substantia. quantum breuiter potuimus demōstrata est in superioribus. qualiter. s. aliqua trium personarum quālibet aliam nec eternitate nec magnitudine nec potentia excellat.

c

Arca distinctionez

20. quero vtrū tres persone sint eq̄les in potentia. Arguo qp non. qr tunc sicut pater potest generare ita filius posset generare. ꝓbatio huiꝰ ꝓnātie. tum qr Aug. cōtra Maximinū li. 3. c. 13. si pat nō potest generare sibi filium equalē est impotens. ḡ ecōuerso: si nō est impotēs sed omnipotēs potest generare filiū. ⁊ per cōsequens posse generare filium ꝑtinet ad omnipotētiam. ⁊ ita si filius non pōt generare non est eque potens vel equalis potētie cum ꝑre. tum qr filius non erit omniscīēs si non sciret generationem patris. nec igit omnipotēs si non possz i istā generationē. Preterea Ricar. 5. de trini. c. vltimo. ꝓbat qp non possunt esse plures omnipotentes. qr tunc vnus posset facere aliū nullipotentē. ergo a simili videt argui in ꝓposito si ponant plures persōe diuine eque potentes. ⁊ sicut ista cōsequētia Ricar. fuit declarata di. 2. ⁊ per duas vias cōsimilibus viis etiam declaro in ꝓposito de duabus personis. ꝓmo qr vna ꝑsona posset suo velle producere omnia possibilia ⁊ eis ꝓductis in esse persona alia non posset eas producere. eadem enim non possunt bis totaliter produci. Et confirmatur ista ꝓbatio qr pater p̄us ordine originis p̄us habet velle creaturarum qꝫ filius. qr filius fm Dyla. est potens per se lz non a se. igitur p̄us origine qꝫ filius producat intelligit pat ꝓduxisse. ⁊ ita in isto signo in quo filius intelligit debere ꝓduxisse. nulla sunt ibi possibilia. Secūdo qa omnipotens pōt suo velle impedire omnia possibilia alterius omnipotentis si esset: quia non est necesse voluntates eorum cōcordare in omnibus alijs a se: qr ista omnia ꝓtingēter volunt ita ꝫ non videt necessarium esse qp voluntas vnius persone cōcordet in actu volendi alterius persone. qp si dicas eandez esse volūtatem eoꝝ ⁊ ideo concordare in alijs volēdo eandem. Contra, forma que est p̄ncipiū agendi si est in pluribus eodem modo est p̄ncipiū agendi vnicuiqꝫ eorum sicut si eēt in vno tm̄. sicut si albedo esset in duabus superficiebus esset eis p̄ncipium disgregandi eodem modo sicut si eēt in vno tm̄. lz si voluntas esset in solo filio esset p̄ncipium volendi contingenter lapidem esse vel nō eē: ita qp illa voluntate posset filius velle eque lapidem esse vel non esse igitur posito qp sit in patre erit p̄ncipiuz in filio cōtingenter volendi vel non volendi lapidem. ⁊ ita quicquid ponatur in patre filius potest eque velle lapidē esse vel non esse. ⁊ ita si pater vellet lapidem esse et filius non. vnus omnipotēs facit alium nullipotentem impediēdo omnia possibilia volita ab eo.

Item prima causa plus causat qꝫ secūda fm auctorem de causis in p̄ma eius propositione. ⁊ 2. methaphy. ⁊ primo posteriorum. sed pater dat filio virtutem creandi ⁊ non econuerso. ergo pater plus potest

Contra magister dist. 19. istius in littera. Et adducit August. de fide ad petrum. c. 2. Item Augus. contra Maximinū libro. 3. probat istam conclusionem triplicīter. p̄mo auctoritate saluatoris in euangelio Joānis. Omnia que habet pater mea sunt. secundo per rationem: quia si non potuit dare potētiam eq̄lem fuit impotens. si noluit ⁊ potuit fuit inuidus: tertio si per simile qr pater corporalis generaret sibi filium equalez si posset vel maiorem. ergo multo magis in proposito.

Respondeo omittēdo po-

tentiam logicaz que dicit modum cōpositionis ab intellectu facte ⁊ potentiā methaphorice dictam qualis est in geometricis fm qp ipsi geometre imaginantur punctū esse in potentia ad lineam ⁊ lineaz ad superficiem. hic ista potentia sumitur ꝑprie. vno modo sicut dictum est di. 7. prout est differētia entis opposita actui. Alio modo fm qp significat idem quod principium sicut loquitur de ea philosophus. 5. metha. c. 9. Et potētia isto secundo modo sumpta diuidit in potētiam actiuam ⁊ passiuam. ⁊ si vtrolibet modo sumatur potest intelligi aut pro ipsa relatione principij quam significat. aut pro fundamēto ꝑimo istius relationis. Ad propositum planū est qp in deo opz ponere potentiam actiuam cum sit principium effīciēs ex distinctione secūda. ⁊ de ista loquit magister di. ista. Et huiusmodi equalitas potest intelligi dupliciter. aut fm extensionem obiectorum possibiliū ad que se extendit potentia. aut fm intēsionem illius potentie in se. Exemplum potentia calefactiua dicitur equalis alteri extensiue. sicut si ad equalia calefactibilia se extendat. sic omnis charitas est equalis: qr extendit se ad omnia diligibilia ex charitate fm intentionem si eque perfecta sit potentia ⁊ in eque perfectum actum possit lz non tot possibilia sibi subcēnt sicut subessent alij potentie vt patet posito illo casu qꝫ ponitur di. 7. qp calor calefactione sibi adequata produceret aliquem calorem. ⁊ iste due equalitates frequenter concomitantur se inuicem: potest tamen intelligi vtralibet sine altera. Loquēdo autem de eq̄litate extensionis non est difficultas nisi de actibus notionalibus ⁊ de terminis istarum actionuz: quia illi duo termini non sunt ꝓducibiles ab omnibus ꝑsonis. sed filius a solo patre. ſpūs sanctus autē a patre ⁊ filio. Unde quo ad hoc dicitur sic qp potēcia generandi ꝑtinet ad oīpotentiam in patre non in filio. Egid. ⁊ Varro

Quod declaratur dupliciter. p̄mo qr omnipotentia est ad omne qō non includit contradictionez. lz patrem generare non includit contradictionē. filiuz autem generare includit contradictionem. ergo ⁊c.

Preterea. 2. quia aliter est de actionibus transeūtibus ad extra. ⁊ aliter de imanētibus intra. possibilitas actionis trāseūtis indicat ex ratione actionis in se in termino eius. possibilitas aūt actionis imanentis nō indicat ex his ꝓcise. sed cum hoc in comparatione ad agēs in quo manet talis actio. cum igitur generatio sit actio immanēs possibilitas eius indicāda est. nō tm̄ ex seipsa in se ⁊ cū hoc et termio ei⁹

sed q: compossibilis illi supposito agenti in quo debet manere: est autem cōpossibilis generatio patri: ⁊ nō filio. igitur idem quod prius. Tertia declaratio additur quia potens dicitur quod potest in omne illud ad quod habet formam. ⁊ nō dicit impotēs si non potest in illā actionem ad quam nō se extēdit sua forma. sicut ignis non dicit impotēs q: non potest frigefacere. q: non habet potentiā ad frigefaciēdum. pater autem habet formā cōuenientem generationi ⁊ filius nō. igitur pater nō est omnipotens si non potest generare. non autem filius est impotens si nō pōt generare. ⁊ ita posse generare pertinet ad potētiam patris ⁊ non ad omnipotētiam filij.

Contra istud non cōparando generare ad aliqō suppositū. quero aut illud vt est genniti tanq̄ termini est aliquid ad quod nata est esse aliqua potentia actiua aut nō: si sic ergo in quocūq; nō est potētia ad illud non est in eo omnipotētia. hoc est non potētia ad omne illud ad quod nata est esse potētia. si non ergo i nullo est potentia ad illud. ⁊ ita non pertinet ad omnipotentiam patris. Confirmationes etiā nō valent. ꝓma non: q: omnipotens potest in omne illud qō est terminus potētie simpliciter. ⁊ hoc producēdo illud in eo in quo natū est produci: si natum est produci in aliquo vel ꝑducendo ipsum in se subsistēs si non est natum produci in aliquo. non autem opz q̄ posset ꝑducere omne tale formaliter in se. sicut potest producere cur… animalis in aiali vt in homine vel asino in quo natus est esse cursus. sed deus non potest ꝑducere in se nec potest formaliter currere. q: tūc per illud verbum neutrum significaret q̄ talis forma esset in ipso formaliter. Iz igitur filius non possit formaliter generare vt generatio sit in ipso nec possit principiare formaliter generationem in seipso. tamen si istud sit terminus omnipotētie oportet dicere q̄ filius possit ꝓncipiare generationē in eo in quo nata est ēē. nullo autē modo potest terminus ꝓncipiare generationem in se nec in illo in quo non nata est esse: tamen omnipotēs est ⁊ potest illam actionē causare in illo quod potest eam accipere. sicut nō esset omnipotens si non posset causare intellectionē in intellectu potentie recipere eam. generare autem non potest aliquo modo esse a filio vt in filio. igitur si generare est terminus omnipotentie simpliciter filius nō erit omnipotens. Secunda nō valet q: qō habz formam limitatam ad agendū nō est omnipotens ad agendum. Iz enim ignis sit potens ignire ⁊ calefacere si non possit frigefacere nō esset simpliciter omnipotens: q: forma eius limitata ad vnum actuz concludit ipsum non esse simpliciter omnipotentē. ergo filium non habere formam cōuenientē illi actioni quam actionē nata sit potentia simpliciter respicere. cōcluderet filium nō esse simpliciter omnipotentem. Item ista via nō saluat quomodo pater ⁊ filius sint eque potentes: q: pater potest in actuz generationis quin per te est terminus potētie simpliciter in quem actū non potest filius. ⁊ ita non erunt eq̄ potentes quantum ad extensionem.

Quantum ergo ad istum articulum. dico aliter q̄ potentie actiue ꝓmum correlatiuum est possibile nō cōmuniter sumptum vt opponit impossibili: q: hoc modo possibile est deuz ēē ⁊ tamen illud possibile nō est terminus alicui⁹ potētie actiue. ergo oportet q̄ possibile vt est potētie actiue correlatiuum sumatur determinatius. hoc autē nō videtur nisi ꝑm q̄ Aluic. accipit possibile. 6. metaphy. ⁊ alibi frequenter ꝑut opponitur ei quod est necessarium ex se. ⁊ tunc cum quodlibet intrinsecuz deo sit in se formaliter necessarium vel per identitatem cum essentia que est formaliter ex se necessaria nihil intrinsecum deo erit terminus potentie ꝑprie dicte. ⁊ si hoc est cum ad omnia alia ab essentia diuina eādem rationē ꝓncipij habeant tres persone q: ꝓus intelligitur ꝓncipium illud ꝑducendi creaturas cōmunicatum tribus q̄ possit habere actum ꝑducendi ista alia. seqtur q̄ equalis erit potentia triū personarum quantum ad numerum possibilium. Assumptum autem declaratur in. q. illa de ordine productionum extrinsecarum ad intrinsecas. 2. lib. q. j. Et breuiter patet ex hoc q̄ si sit ꝓncipium necessarium respectu vnius productionis ⁊ contingens respectu alterius productionis ꝓus est ꝓncipium ꝑducendi necessarium q̄ contingēs quicquid autem sit ꝓncipium producēdi personas necessario se habz ad productionem illarum. contingenter autem se hēt ꝓncipium producēdi creaturas ad ipsas creaturas. ꝓus igitur cōmunicatur tribus personis q̄ possit habere actum respectu possibiliū extra. Ex hoc apparz q̄ potentia est equalis in personis diuinis nō tm̄ q̄tum ad extēsionem: sed etiam quantū ad intēsionez siue enim potētia accipiat̄ pro absoluto qō est fundamētum relationis ꝓncipij patet q̄ illud ꝑm eandem magnitudinem est in tribus non tm̄ ꝑm eandē magnitudinem ꝑm quid: sed simpliciter sicut dictuz est in. q. precedente de qualitate magnitudinum. sine accipiatur pro relatione fundata super illud absolutum eadem relatio est triuz ⁊ si quam habet magnitudinem eadem est magnitudo illius relationis in tribus. ⁊ ita omni modo est equalitas potētie et ꝑm extēsionem ⁊ ꝑm intēsionem. Quod autem dictū est de ꝓmo correlatiuo potentie actiue q̄ sit possibile intelligendum est de possibili obiectiue. s. q̄ ē terminus potentie nō de possibili subiectiue: q: illō nō est correlatiuum cōuertibile respectu potentie actiue. Nō enim omnis potētia actiua hz aliquod sic possibile sibi correspōdens. sed solum illa potētia actiua que est transmutatiua. Equat̄ igitur possibile obiectiue vt correlatiuū potentie actiue: nō autez possibile subiectiue: ⁊ tale est illud possibile de quo adductus est Alui. qō opponitur ex se necessario formaliter. Quod autem istud possibile differat a necessario ex se formaliter siue a producente possit cōfirmari per philosophuz. 5. metaphy. vbi vult q̄ ꝓncipiū ⁊ causa cōuertuntur realiter. omne autem causatuz est aliud a causa: ergo ⁊ possibile hoc est ꝓncipiatum est aliud ꝑm eum a ꝓncipio. Confirmat̄ etiaz per rationē potentie actiue positam in. 5. meta. q̄ ipsa ē ꝓncipium transmutandi aliud inquantum aliud. ergo multomagis est ꝓncipium producendi aliud: qa non potest causatum ita esse idem causefieri sicut actiuū potest esse idem passiuo in creaturis. Sed tūc restat dubitatio quomodo potētia generandi dicat̄ potentia cum non sit respectu alicuius possibilis ꝑm p̄dicta. Respōdeo possibile potest sumi adhuc magis extendendo nomen q̄ vt opponatur necessario ex se dicēdo illud esse possibile quod opponit̄ necessario esse a se. ⁊ hoc modo oē originatū est̄ possibile

Sz nec sic videnī scicōiter loqui nec ēt plbi: ⁊ hoc mō posset ꝓcedi filiū ēē possibilē: q: originatū. et ita potētiā cōmūdentē actiuā huic termino ēē potētiam

Uerius tm̄ ꝓcedit̄ filium esse ꝓncipiatum ⁊ nō possibilē: in pie tm̄ cōceditur potentia actiua generādi: q: potentia actiua in creaturis aliquam dicit perfectionē. possibilitas autē sibi correspondēs que repugnat necessitati ex se dicit imperfectionem. trāsfertur igitur nomen vnius qō significat pfectionez. nomē aūt alt̄i⁹ correlatiui qō dicit imꝑfectōez nō transfert̄ i se sz̄ i aliquo cōiore se vt sic ex pte ꝑducēt̄ dicat̄ ēē potētia; ⁊ tm̄ ex pte ꝑducti n̄ dicat̄ ēē possibilitas sz

Garõis di. pñti q. vnica ar. 3.

tñi rõ ꝑncipiati. Ex hoc apparet irrõnabilitas illi⁹ dicti q̃ sub oi potẽtia de virtute sermonis ꝓtineat potẽtia generãdi. nõ aũt ꝑm vsũ scõz: qz et si aliq̃ sãcti vel doctores dicãt potẽtiã generãdi eẽ potẽtiam et gnãri eẽ terminũ potẽtie: tñ de virtute ꝑmonis neutra est vera simpliciter loquẽdo de potentia ꝓut respicit terminũ possibilẽ ꝫ tñ applicãdo rõnẽ potentie ad rõnem ꝓncipij ꝓut in cõi respicit ꝓncipiabile.

Opi. magri.

Hoc modo loquẽdo ad q̃stionẽ de eq̃litate potentie in diuinis psonis. Rndeo ⁊ dico q̃ etiã si sũt eq̃les: qz ꝑm magrm di. 7. hui⁹li. Et adẽ est potẽtia qua pater põt generare ⁊ filius põt generari. Sz tũc ista eq̃litas potẽtie nõ est ad idẽ sicut si poneretur eq̃litas potẽtie in colore ad imutãdũ visum ⁊ in sapore ad imutãdũ gustũ. eẽnt qdem ista duo eq̃lis potẽtie. non tñ haberent eãdem potẽtiam: nec ad idẽ ita in ꝓposito loquẽdo de potẽtia hoc modo extẽsiue ad actum notionalẽ equales sunt pater ⁊ filius in potẽtia extẽsiue ⁊ intensiue: qz potẽtia que est in patre ad actum generãdi est eq̃ ꝑfecta sicut in filio ⁊ ad eq̃lia obiecta non tñ est hoc modo oĩno eadẽ potẽtia sicut potẽtia eẽ eadẽ que est respectu eiusdẽ possibilis. ⁊ hoc mõ ꝓcedẽdũ est q̃ in filio nõ est oi potẽtia vel nõ est in eo ois potẽtia ad oẽ possibile accipiendo sic potẽtiã extẽsiue lz in ipso sit oi potẽtia que dicit potẽtiam ad oia possibilia. Et si queras si idẽ absolutũ est in ꝑe ⁊ filio super qõ fundat potẽtia eq̃lis ꝑm extẽsionem ⁊ intẽsionẽ etiã illa que est ad intra q̃re nõ est potẽtia oi⁹ eadẽ in vtroq;. Rndeo dico q̃ si idẽ absolutũ qõ est potẽtia sit in ꝑe ⁊ filio. nõ tñ sub rõne potẽtie quantuz ad actũ notionalẽ est in vtroq;: qz nõ eẽ sub rõne ꝓtis ad illũ actũ ⁊ potẽtia siue ꝓncipiũ regrit ordinẽ ꝓtis ad terminũ.

Ad argumenta principalia

Ad ꝑmũ dico negãdo illã ꝓñtiam ꝑmã. ⁊ quantuz est ex forma ꝓñtie. Cum ꝓbat⁹ per Augu. ꝓtra maximinũ. rñdeo q̃ illud argumẽtũ Aug. nõ tenet per locum intrinsecũ quasi per locũ a toto in quãtitate ad ꝑtem totius in quãtitate quasi posse generare sit aliqõ posse. sed tenet per multas ꝓpositiones subintellectas ⁊ hz illud argumẽtũ reduci ad multos syllogismos. hoc modo cõcessit maximinus patrẽ filiũ generare: sed nõ equalẽ. Contra Aug. arguit sic. si genuit ⁊ ñ potuit generare filiũ eq̃lẽ sibi. g̃ fuit impotẽs. ꝓbatõ huius ꝓñtie. ex quo dedit filio deitatẽ etiã ꝑm maximinũ. qz aliter nõ eẽt generatio ꝓprie ꝫ deitatẽ minorẽ ꝑm eum deitate ꝑris: g̃ deitas nõ est infinita ex se: qz infinito non potest esse aliqd maius nec infinitũ põt minui: ⁊ si deitas nõ est infinita: g̃ habẽs eam nõ est oi potẽs. nihil enim est omnipotẽs cum omnipotẽtia requirit potẽtiã infinitã nisi habeat infinitaz cẽntiam. Non igit tenet ꝓñtia qz est omnipotẽs. ergo potẽs generare quasi sub isto vniuersali cõtineat istud singulare. sed qz istud vniuersale qõ est omnipotens re concomitatur infinitas eẽntie. ⁊ ita cõicabilitas in eq̃litate. Et silr sequit si pater non potest intelligere pater non est omnipotẽs. sed non segtur per locum intrinsecum quasi intelligere patris sit terminus omnipotẽtie: sed per istas ꝓpones subintellectas qõ non põt intelligere nõ habet oẽz perfectionẽ simpliciter. ⁊ tunc nõ eẽ infinite eẽntie: ac per hoc nec omnipotẽs. Cum arguit postea de omnisciente. dico q̃ scientia nõ regrit ordinẽ determinatũ ad scibilia nec ordinẽ ꝓtis nec ordinẽ posterioris: qz sciẽtia põt esse siue respectu ꝓtis vt obiecti siue posterioris. potentia aũt regrit determinatũ ordinẽ ad terminũ vt ꝓtis ad posterius. ⁊ ideo sciẽtia de necessitate extẽdit se ad omne ens. qz omne ens est scibile. potẽtia autẽ non extẽdit se vt ad obz ad omne ens: sed tñ ad ens possibile qđ quomocũq; sumẽdo possibile natum est esse posterius. ⁊ ideo non ad illud quod est natũ eẽ in ꝑsona infinita idẽ illi ꝑsone. Cum postea arguitur per Ricar. dico q̃ argumẽtuz valet si ponerent duo dij per impossibile sicut declaratũ est di. 2. non autẽ de duabus personis eque potẽtibus. Cum ꝓbatur ꝓmo per hoc q̃ vna persona eẽt omnipotẽs ⁊ posset facere aliã nullipotẽtem volẽdo omnia possibilia ⁊ ponendo ea in esse. dico q̃ nõ põt velle illa nisi alia persona volente illa ⁊ ita nõ ponerent in esse ab vna ꝑsona alia ꝑsona nõ volẽte ⁊ ea in eẽ ponẽte. Sed sicut in eodẽ instãti nature intelligunt tres ꝑsone hẽre ꝓncipiũ sufficiẽs ponẽdi ea in eẽ: ita in eodẽ instãti intelligunt habere actũ quo ponũtur ista ineſſe. Sz si ponerent duo dij vnus ꝑpria actione posset omnia ponere in esse ⁊ alius nõ posset ꝓducere ista eadem ꝓductione: ergo vel ista eadẽ non posset ꝓducere illa alia actione: ⁊ ita idem posset bis accipe esse quod est impossibile. Ad secũdam ꝓbationẽ qõ vnus omnipotẽs posset impedire omnia volita ab alio. dico q̃ illa ꝓbatio bona est de duabus voluntatibus: qz per impossibile habens suam voluntatem posset vti ea cõtingẽter ad qõlibet aliud obiectũ a se non sic aũt est de duobus hãtibus eãdem volũtatez qz ꝓpter eãdem necessitatẽ est vnus vsus volũtatis ꝓpter quã voluntas est vna. Et ideo nõ põt illa vna ꝑsona ista volũtate velle ⁊ alia nõ velle sicut non potest vna ꝑsona habere istã volũtatẽ ⁊ alia nõ habere illã. Cum obijcit ꝓtra istã rñsionẽ de forma que ẽ in duobus q̃ sit ꝓncipiũ opandi eodẽ modo vtriq; sicut si eẽt in vno solo: cõcedo q̃ filius non quasi naturaliter vel coacte vult volũtate ista: quasi pater volens ꝑdeterminauit filiũ ad volendũ idem ⁊ non sit in potestate filij idẽ velle sicut erat in potestate ꝑis. Sed in eodem instãti nãe pater ⁊ filius intelligunt habere volũtatem ⁊ eque libere quẽlibet actũ volẽdi habere vt est illius obiecti sicut si alius nõ haberet istam volũtatẽ. Est igit illa forma cuilibet habẽti ꝓncipiũ vniformiter opandi sicut si ille solus haberet eam: sed non est alicui hãti ꝓncipiũ opandi. ⁊ alij ꝓncipiũ non opandi opatione que est eadẽ illi voluntati sicut ista non est eadẽ voluntas ⁊ nõ volũtas. vnde necessitas illius ꝓsequẽtie si pater vult hoc filius vult hoc. nõ est ꝓtra libertatem volitionis filij. sicut nec cõtra libertatẽ volitionis mee est ista cõsequentia si volo volo. ita nec ibi si pater vult. a. filius vult a. qz idem velle est patris ⁊ filij. Ad aliud de causa ꝑma ⁊ secũda responsum est di. 12. q̃ ista ꝓpositio veritatẽ habet ꝓpter aliam virtutẽ siue vim causãdi in causa ꝓtis ⁊ posteriori ⁊ illa que est ꝓtis est principalior. ⁊ hoc fallit in ꝓncipio ꝓtis ꝑm originẽ ⁊ posteriori in q̃bus est eadẽ vis vel virtus causandi respectu tertij cuius vis est in ꝓposito. ⁊ ideo in ꝓposito non valet.

Ista est distinctio uicesima

In qua magr ostẽsa eq̃litate magnitudinis diuinarũ ꝑsonarũ in eẽndo: ostendit eq̃litatẽ ꝓtatis earũdem in opando. Et diuidit in tres partes ꝑm tres rões q̃bus ꝓbat intẽtum. Prima pars est a ꝓncipio distinctionis vsq; ibi. Item alio modo ꝓbat. Secũdum ab inde vsq; ibi. Hoc aũt per similitudinẽ. Tertiuz vo vsq; ad finẽ distinctionis. In spãli sentẽtia magri stat in vnica ꝓpositione. Patrẽ tamen ⁊ filiũ ⁊ spũm sanctũ in omnipotẽtia coequari tribus rõnibus põt catholice ꝓbari. Quãrũ rõnũ ꝑma fundat sup auctoritate euangelica. Secũda super diuina diuisione imediata. Tertia super similitudine in generatione humana. Prima ratio fundat super auctoritate Johannis. 17. vbi dicit. Omnia dedit mihi pater. i. q̃

quid pater habz dedit mihi.sed pater hz omnipotẽ-
tiam.igit dedit eã filio.ꝛ p ꝓsequens ꝓsone sũt equa
lis potẽtie:ita ꝙ oẽs tres nõ sunt plus ꝙz quelibz ea
per se. Scõa rõ fũdat sup diuisiõe imediata sic. Si
pater nõ gnãsset filiũ sibi eqlez in oipotẽtia: aut ꝯ eẽt
qz potuit:sed nolnit:aut quia volnit sed non potuit.
sed vtrunqz istorum est falsum.igitur illud ex quo se
quit.Et hoc ẽ oppo^{m} ppõnis pmisse. igit ꝓpositio
pmissa ẽ vera. Tenz argumẽtũ ꝛ maiorem. Sed mino
rem probat magister in textu sic. Mã si de^{9} potuit fi-
liuz generare sibi equalẽ ꝛ noluit:tũc inuidus fuit nõ
dãdo filio quod nãtis ꝓprietas reqsiuit.si voluit ꝛ ñ
potuit:tũc ipe pr infirm^{9} fuisset ꝛ nõ oipotẽs.seqtur ꝯ
ꝙ pr voluit ꝛ potuit imo gnãuit filiũ in oipotẽtia sibi
equalẽ. Tertia rõ fundat sup filitudine in gnãtiõe nã
li repta.ꝛ ẽ ista. De^{9} pater ẽ.ꝛ nõ minus cõicatiuus
gnãndo filiũ deũ ꝙz hõ gnãndo filiũ hoiem.sed hõ pa
ter si potuisset.eqlem sibi filiũ genuisset.igitur deus
qui summe potuit:eqlem sibi filium genuit.igit.ꝛc.

Queritur quomodo posset dici solus pa-
ter vel solus filius vel solus spiritussanctus:
cum sint inseparabiles.

Di.21. Hic oritur questio trahens originem ex predictis Dictum est enim supra ꝙ tan tus est solus pater.vel solus fi-
lius.vel solus spiritussanctus quantum simul illi tres.ꝛ ꝙ due vel tres per
sone simul non sunt maius aliquid quã vna
Augu^{9}. persona sola.Ideo querit augusti.i. vi. libro de trinitate.Quomodo hec sane dici possint cum nec pater sit solus.nec fili^{9}.nec spiritussã
ctus.ed semper ꝛ inseperabiliter.ꝛ filius cum patre.ꝛ pater cum filio ꝛ spiritussanctus cum vtroque.Inseparabiles enim sunt be tres p-
Rñsio. sone.Ad quod ita respondet augustinus in
Augu^{9}. eodem.Solum deum patrem dicimus.non quia separatur a filio vel a spiritusancto. sed hoc dicentes significamus.quia illi simul cuz eo non sunt pater Solus enim pater.pater est quod non dicitur quia ipse sit solus.i.sine fi lio vel spiritusancto.sed per hoc filius vel spi ritussanctus a paternitatis consortio excludũ tur. Ita ꝛ cum dicitur solus filius. filius est. vel solus spiritussanctus. spiritussanctus est ñ diuiditur filius a patre.vel spiritussãctus ab vtroque. sed a consortio filialis proprieta-
tis excluduntur pater ꝛ spiritussanctus.ꝛ a cõsortio processibilis proprietatis:pater ꝛ fi-
lius. Cum ergo dicitur:tantus est solus pater quãtum simul illi tres. ℔ per hoc ꝙ dicitur so lus:non separatur pater ab alijs.sed hic est sẽ-
sus. Solus pater id est pater qui ita pater est.ꝙ nec filius nec spiritussanctus est ꝛc. Si-
militer intellige cum dicitur.solus est filius: vel solus est spiritussanctus. Solus ergo pa-
ter dicitur.vt ait Augustinus in eodem.quia non nisi ipse ibi pater est:ꝛ solus filius:quia ñ nisi ipse ibi filius est: ꝛ solus spiritussanctus:

quia non nisi ipse ibi spiritussanctus est.

Utrum possit dici.sol^{9} pater est deus: solus filius est deus.vel solus spiritussanctus est de us.vel pater est solus deus.vel filius est solus deus.vel spiritussanctus est solus deus.

Post hec ꝗritur vtruz sicut dicitur.solus pr est pater:vel solus fili^{9} est fili us:ita possit dici:solus pater ẽ deus:vel sol^{9} filius ẽ deus:ita ꝛ de spũsancto.Aut pater est solus deus:filius est solus de^{9}. Ad quod di cimus.qz pater ꝛ filius ꝛ spiritussanctus dici tur etiã vnus deus:ꝛ hec trinitas simul pro-
prie dicit esse solus deus:sicut solus sapiens solus potens. Sed non videtur debere dici a nobis verbis nostris vtẽtib^{9}.nisi vbi sermo auctoritatibus occurrit:solus pr est deus. vel Augu^{9}.
pater est solus deus.ita de filio ꝛ spirituscto dicimus. Unde aug.in vii.li: de tri.ait. Qm̃ Nõ non dr solus pr de^{9} ẽ.
ostẽdimus quomodo possz dici solus pater: vel solus filius ꝓsiderãda est illa sentẽtia qua dicitur. Nõ esse solũ patrem deum veruz so lum:sed patrem ꝛ filium ꝛ spiritũsanctuz. Ec Nõ pr̃ñ ẽ idẽ so-
ce habes quia nõ solus pater dicendus est eẽ lus dus
ver^{9} de^{9}. Item in eodem. Siquis iterrogat, ꝙz trini-
pr sol^{9} vtz sit de^{9}. Quõ rñdebimus nõ eẽ. ni tas.
forte dicamus ita esse quidem patrem deum sed non eum esse solum deum. Esse autẽ solũ deum dicamus patrem ꝛ filium ꝛ spiritum sã ctum. Ecce ꝛ hic habes.quia pater non debet dici solus deus atqz hoc solum in parte subie-
cti tantum accipere quidam volunt. In parte vero predicati si sic concedunt ꝙ pater ẽ solus deus. Sed ex verbis augustini videtur ostẽ-
di: ꝙ proprie solus deus dici debeat tota tri nitas. Et hec trinitas vt ait aug. ꝓra Adari nimũ itelligit cũ apostolus dicit. Beatus ꝛ solus potens.ꝛ ibi. Soli sapienti deo.ꝛ ibi. Inuisibili soli deo. Non ẽt de solo patre hec accipienda sunt. vt cotendebat maximꝰ ꝛ alij heretici.sed de trinitate. Sicut ꝛ illud. Solus habet immortalitatem.quia secundũ rectam fidẽ ipsa trinitas est vnus solus deus beatus potens.potens sapiens inuisibilis.
Unde Augustinus in eodem. cum vnus Augu^{9}.
deus sit trinitas.hec sit nobis solutio questio nis: vt intelligamus solum deum sapientem solum potentem patrem ꝛ filium ꝛ spiritum-
sanctum.qui est vnus ꝛ solus deus.

Quomodo dicitur trinitas solus deus.cũ ipsa sit cum spiritibus ꝛ animabus sanctis.

Sed iterum queritur quo-
modo ipsam trinitatem dicimus solum deũ cum sit cum spiritibus ꝛ animabus sanctis.
Ad quod respondet augustinus in.vi. libro Augu^{9}.

de trinitate ita dicēs. Trinitatem dicimus deum solum: quanuis semper sit cum spiritibus ꝛ animabus sanctis. sed solum dicimus quia non aliud quam ipsa trinitas deus est. Non enim illi cum illa deus sunt vel aliqua alia. sed ipsa trinitas tantum non illi vel alia deus est.

Et si de patre solo predicta dicerentur. non tamen excluderetur filius ꝛ spiritussanctus.

Augu⁹. **Verumtamen vt ait augustinus.** ꝛ si de solo patre predicta dicerentur: non tamen excluderetur filius vel spirituſſanctus.quia di tres vnum sunt sicut in Apocal. de filio legitur.q̄ habet nomē scriptuꝫ quod nemo scit nisi ipe. Non enim inde separatur pater vel spiritussanctus. Et cum dicitur nemo nouit patrem nisi filius. non inde separatur pater ꝛ spiritussāctus;quia inseparabiles sunt. Aliquando etiam nominantur pater ꝛ filius.ꝛ tacetur spiritussanctus. vt veritas ad patrem loquens ait. Ut cognoscant te ꝛ quez misisti Jesum christum esse vnum verum ō
Augu⁹. um. Cur ergo inquit augustin⁹:tacuit de spū sancto. Quia consequēs est vt vbicunque nominatur vnus sicut pater ꝛ filius tanta pace vni adherens intelligatur etiā ipsa pat. quāuis non commemoretur. vno ergo istorum nominato etiam reliqui intelliguntur. quod in pluribus scripture locis concurrit.

Circa distinctionez 21.quero. Utruꝫ hec sit vera: solus pater est deus. Nō sic:solus deus qui est pater est de⁹.ḡ solus pater est de⁹. antecedēs patet.qz solus deus qui est pater est deitas.ꝓnia probaꝫ per sile.qz sequiꝫ soluꝫ aīal quod est hō currit:ḡ solus hō currit. Itē solus deus est pz:ḡ solus pater ē de⁹.añs pz per exponentes. ꝓnia pbaꝫ per conuersionē exclusiue. Itē solus deus est deus.ḡ solus pz est deus.ꝓnia pbatur.tū qz añte stat psonaliter qz est indefinita. Siliter pbatur ꝓna. qz añs infert vtranꝫ exponentem ꝓsequētis.ꝛ q̄ inferat exponentē affirmatiuā.probo:qz sequiꝫ solus deus est deus.ḡ ois deus est deus.ꝛ ita pater est deus. ḡ sequitur affirmatiua exponēs ꝓns. Sequitur etiaꝫ solus deus est deus.ꝛ vltra.ḡ nō alius a pre est deus probatio hui⁹ ꝓntie hic videt fallacia cōsequētis alius a deo.ergo aliꝰ a patre.ergo arguendo negatiue eodem ordine erit bonū arg^m.probō assumpti quia si alius a deo inferret aliuꝫ a patre hēret ppter distributionē termini relationis diuersitatis:sed non distribuitur.probatio.qz tunc eēt cōis propositio falsa. vbi predicaret relatiuū diuersitatis de aliquo.puta quecūqz talis homo ē diuersus vel aliud.datur enim hic intelligi correlatiuū pmuꝫ huius relatiui.ꝛ p ꝓsequens sequeret q̄ homo est ali⁹ ab alio.Et si terminus relationis distribuatur:seqtur q̄ sit alius a quocūqz alio.igit ali⁹ a se. Oppo^m patꝫ per Augu.6.de trinitate.8.c.

Ad questionem potest fieri distictio sicut distinguitur cō muniter ꝛ bene q̄ solus potest teneri cathegorematice ꝛ syncathegorematice.solus qppe significat idez quod non cum alio sicut pz per philosophum primo elenchorum. Ista autem negatio associationis potest intelligi determinare aliquid in se ex natura rei. vel determinare aliquid vt est extremum cōpositionis in habitudine ad aliud extremū.puta negādo associationem alterius ab isto in recipiendo predicationē talis predicati. Primo modo nō admittit in diuis hoc nomē solus.qz nihil ē ibi solitariuꝫ.2° modo concedit qñcūqz non associat sbo aliqd de quo dicat idē p̄dicatuꝫ.ita nō est p̄dicando eēntiale de psonali: qa essentiale cōuenit alij ab isto incluso:ꝛ ideo talis propositio negatur. Declaratio istorū.s.qualiter syncathegorema disponit extremū intellect⁹ cōponētis ꝛ diuidentis respectu alteri⁹ extremi. Et quō differat sincathegorema ab intētione scōa.ꝛ quō diuerse determinatiōes sincathegorematice inter se differūt.longū tractatuꝫ requireret:ꝫ non oꝫ hic imorari ppter alia magis necessaria. Probatur etiam falsitas dispositiōis proposite per illaꝫ cōem regulam in sophismatib⁹ affirmatiua exclusiua infert vniuersalem affirmatiuam de terminis transpositis. igitur ista solus pater est deus.infert istaꝫ.omnis deus est pater. vel omnis persona diuina est pater. Regula ista probatur ex ratione exclusionis que videlicet notat precisionem in illo cui additur respectu alteri⁹ extremi siue precisam commensurationem. scilicet q̄ alterum extremum non excedat illud.ꝛ hoc notat ista vniuersalis affirmatiua de terminis trāspositis.ꝛ maxime in terminis communibus. vbi positis.ꝛ utrunqz extremum accipi vniuersaliter. Probatur etiam logice per vnam propositionem.que exprimit totum intellectum exclusiue. Ista enim tñ homo est risibilis. ꝫ ponatur communiter habere duas exponentes.sufficienter tamen exprimitur p istam.nullus non homo est risibilis.ex qua sequitur nullum risibile est non homo per conuersionem. Et vltra igitur nullum risibile nō est homo.per illud secundi perhyarmenias ex negatiua de predicato infinito sequitur affirmatiua de predicato finito ꝛ negatiua de predicato negato. Quod probatur p p̄mū principium de quolibꝫ affirmatio vel negatio ꝛc̄.et hoc in predicatis simplicibus.quia negando istam consequentiam negantur vtraque opposita ab eodem.ꝛ vltra ergo omne risibile est homo per equipollentiam a primo ꝛc̄. Dic aliqui instant q̄ vno correlatiuo incluso aliud non excluditur. quia vnum est de intellectu alterius.quia posita se ponunt ꝛc̄.ꝛ sunt simul natura. Sed hoc est contra intentionē philosophi primo phy.arguentem ibi si tantum principiū est principiatum non est.ergo correlatiuum non est de intellectu correlatiui sicut aliquid eius: puta pars essentialis vel integralis.sed sicut aliqd ad quod terminatur intellectus eius.ꝛ tale est sufficienter diuersum ab incluso quanta diuersitate requiritur ad hoc q̄ ipsum excludatur.

Ad primuꝫ argumentum antecedēs distinguitur secundum compositionem ꝛ diuisionem sicut ista omnis homo qui est albus currit sensus compositionis falsus est.quia ibi deus determinatur ad standum pro patre per istam implicationem qui est pater.sicut determinatur homo ad standum pro homine albo in sensu compositionis ibi homo qui est albus.ꝛ tunc consequentia tenet. Sensus tamen diuisionis verus est. quia tunc enunciantur duo predicata de eodem subiecto. de quo ambo sunt vera.s. de deo esse patrem ꝛ esse deum quasi enunciarentur ista duo in duabus propositionibus cathegoricis copulatis sibi inuicem quarū neutra specificaret alteram.ꝛ tunc consequentia non

valet ab inferiori ad suum superius cum exclusione

Et si obijciturꝙ similis consequentia tenet in creaturis in sensu diuisionis ⁊ compositionis. Respondeo si comune idez non numeratum possit competere pluribus inferioribus non teneret illa consequentia in sensu diuisionis. tenet enim precise quia illud animal quo est rationale diuidendo non est aliud ab animali quod est rationale in componendo. In proposito autem ratio illa non tenet. quia iste idem deꝰ qui est pater in sensu compositionis non est filius qui distinguit a pte. Et ita deꝰg est patri sensu diuisionis potest dici ver e de aliquo de quo non dicit in sensu cõpositionis nõ sic aũt de animali qõ est homo. quia illud in sensu diuisionis de nullo vere predicatur de quo vere non predicaꝫ idẽ in sensu cõpositionis vel eꝑ° Et ideo predicaꝫ ibi indifferẽter non sic hic cuz non sit idẽ antecedens secundum compositionẽ ⁊ diuisionez. Aliqui etiam distinguũt principalez ꝓpositionẽ quasi ista solus pater est deus possit haberi sensum compositionis falsuz ⁊ sensum diuisionis veruz adducentes illud prisciani 2° constructionũ inter exigens ⁊ exactũ cadit aliquid medium Sed istõ nõ est logice dictuz nec grãmatice. logice non quia tunc non posset aliquid contrahi vel determinari p aliquaz contractionẽ vel determinationẽ. quantuncunqz enim immediate adderetur alicui determinatio cathegorica vel syncathegorica vt homo albus currit vel omnis homo albus currit adhuc restaret distinguere sicut hic in sensu ꝓpositionis ⁊ diuisionis ⁊ in vtroque sensu restaret viterius distinguere. ⁊ sic in infinitũ. nec posset aliquis sensus determinate exprimi. nec docuit philosopbus in talibus multiplicitatez secundum compositionẽ ⁊ diuisionẽ. sed tantũ in illis vbi eadẽ materialia composita ⁊ diuisa diuersum sensum faciunt. ista autẽ materialia omnis homo currit vel omnis homo albus currit composita ⁊ diuisa nullũ alium sensuz faciunt secus est hic iste videt nunc me currere. cõponendo nunc aduerbiuz cũ verbo precedente vel sequente. Nec etiam est dictũ grãmatice quia exigens ⁊ exactũ dicuntur constructibilia quorũ alterũ dicitur a pueris regere alterũ ex vi aliꝙ nõ ẽ ãt syncathegoreãticũ cõstructibile respectu cathegoreãtici qñ vnũ regat aliud ex aliqua Et ideo licet hic cadat medium vel implicatio media cappa soꝛ. i. cappa que est soꝛ. non tamen hic homo albus ⁊ omnis homo albus. Ad istud 2ᵐ dr ꝙ exclusiua nõ cõuertit̃ pbs vo hoc non ostendit quia determinat de ꝓpositionũ simpliciũ conuersionibus que pertinẽt ad syllogismũ cathegoreumaticũ ⁊ simplicẽ patet per predicta. Aliter dico ꝙ illa non est sua conuersa nec illa consequentia tenet sed est fallacia consequentis. quin sicut probatuz est in solutiõe quẽstionis exclusiua affirmatiua est conuertibilis cum vniuersali affirmatiua de terminis transpositis. ergo inferre exclusiuam ex exclusiua de terminis transpositis equipolleret illatiõi vniuersalis affirmatiue ex vniuersali affirmatiua de terminis transpositis. In tali autem illatione vniuersalis ex vniuersali est fallacia consequẽtis. omnis homo est animal. ergo omne animal est homo. a superiori ad suum inferi°. affirmando. Ita est in proposito. Et probatur quia semper ex vi sermonis proceditur ab inferiori ad superius cum distributione. Predicatum enim vniuersalis affirmatiue non notatur esse conuertibile: sed stat ꝙ sit superius ad subiectum. ergo ex distributione subiecti vniuersalis nõ sequitur distributio ꝑdicati respectu eiusdem. nec potest sequi distributio predicati respectu inferioris ad aliquid: si non sequitur distributio predicati respectu superioris ad illud arguendo ergo sic. omne. b. est. a. ergo omne. a. est. b est fallacia consequentis. quia ex distributione eius quod notatur esse inferius non sequitur distributio superioris. ⁊ hoc respectu predicati quod notat eẽ inferius ad predicatum superius: sed est fallacia consequentis sicut si argueretur omnis homo est animal: ergo omne animal est soꝛ. Sed cum probatur iª consequentia per conuersionem propositiõis exclusiue. Rñ°. non omnis illatio in terminis transpositis notat tantam vnionem extremorum quãta haberi potest virtute pᵉ. vnde vniuersalis negatiua non conuertitur in particularem negatiuaz in terminis trãspositis. Iz inferat eam. Ad propositum dico ꝙ illa de terminis transpositis que tñ capit de intellectu exclusiue affirmatiue quantum aliqua potest capere de terminis transpositis ẽ vniuersalis affirmatiua sicut probatum est in secunda ratione ad solutionem principalem: ergo talis exclusiua affirmatiua conuertitur in vniuersalem affirmatiuam ⁊ pari ratione ecõuerso vniuersalis affirmatiua in exclusiuã affirmatiuam. Et si obijcias ergo Aristo. male docuit ⁊ insufficienter conuersiones non docendo vniuersalem affirmatiuam conuerti in exclusiuam affirmatiuam. Rñ° ꝙ conuersiones docuit propter proficiendam imperfectionem imperfectoruz syllogismorum. non autem exclusiua alium locum teneret ĩ perficiendo syllogismum imperfectum qz aliqua indiffinita non exclusiua: quia non aliam conclusionez inferret qz prius inferebatur in syllogismo imperfecto. Et ideo bene ⁊ sufficienter docuit conuersiões quantum necessarium sibi fuit ad propositum. Ad tertium dico ꝙ ex negatiua exponente antecedẽs nõ sequitur negatiua exponens consequens. Cum probatur quia non sequitur alius a deo. ergo alius a pte nego qª iª ꝑª est bona. Et cũ vlteriº probaꝫ ꝙ tmin° huiº alietatis nõ distribuit: qª tũc eẽt impossibilitas enunciãdi taleꝝm de aliquo. Rᵉ° ꝙ in oibº relatiuis eqperãtie cõe ꝝm se acceptũ vt cõe est non referr̃. qª ex quo vt cõe est abstrahit̃ ab oibº relatiuis siue terminis relationũ. qª ꝛo realis nõ ẽ nisi distincti ad distinctu: ꝛz si vle vt sic referret̃ oporteret ibi dare terminũ sibi relatũ distinctũ. Et iõ non referr̃ ad aliqd eiusdẽ rõnis cũ relato. ꝛz referr̃ ad aliqd alteriº rõnis igit̃ tale telatiuũ tñ ꝑ suo inferiori sicut sile nõ referr̃ ꝑ sili in cõi ad sile ꝛz ꝑ aliquo inferiori qõ põt distingui a sili ad qõ referr̃. ita ẽt est de differẽti. non. n. referr̃ ad differẽs in cõi qñ ad pᵐ correlatiuũ. qñ eẽnt duo extrema pª relatiõis. ⁊ vtrũqz cõissimũ ad oẽ differens: sed differẽs ẽ differẽs ab bꝰ differẽti. Et si obijcias ꝙ relatiuũ dat ꝑmo intelligẽ suũ correlatiuũ cõe Rᵉ° nõ ẽ tale correlatiuũ eiº vt cõe nisi ipz vt sũptũ ꝑ aliquo inferiori ꝑ quo distingui põt a correlatiuo. Exemplũ huius est ĩ rebus. quia si tota natura ignis eẽt in vno indiuiduo illud indiuiduz nõ posset generare. quia si sic tunc generaret alium ignem in quo esset tota natura ignis ⁊ essent qñ due species ignis qõ est impossibile. Et tamẽ nũc in vno indiuiduo natura ignis est ratio generandi. qª habet vnitatez sufficientẽ pro ꝑncipio actiuo ⁊ distinctionez sufficiẽtem. Ita hic similitudo bene est ratio alicui referẽdi vel terminandi relationẽ. sed nec referr̃ nec terminat nisi accipiatur pro distincto in quo sit ita ꝙ nec vnitas nec distinctio est per accidens sed vtrunqz per se respectu talis relationis. sicut dictũ est in. q. d circumicessione. Non enim sequitur non alius a deo ergo non alius a patre. sed in affirmatiua est bona consequentia ratione distributionis termini huius relationis propter negationem inclusam in rõe alietatis. Ad aliã tñ ꝓbationez cũ dr solus deus ꝙ solus pater vel solus filiº. Rñdet̃ ꝙ sm exclusiue põt ꝓparari vel ad exclonẽ vel ad ꝑdicatũ. ꝑᶜº hz suppõnem

Barro. li. 3. di. 7. q. unica ⁊ S. bo. dubio. 3. Brali.

simplicē. qz exclusio fit ab eorōne significati p̄dicati
2° mō bz suppositionē personalem: qz p̄dicatuz attri
buitur sibi p̄ supposito. Cōtra istud. vnū extremū
in vno actu cōponendi vel diuidēdi bz rōnem vnā
ſm quam accipitur respectu alterius extremi. qz di
uerse rōnes accipiendi idē extremū respectu eiusdē
termini. nō videt stare cū vnitate actus cōponendi

Et si dicatur q̄ respectu exclusionis supponet sub
vna rōne: ⁊ vt accipitur sub exclusiōe respectu p̄dica
ti supponit sub alia rōne. Cōtra subiectū non suppōit
respectu sue dispositiōis sed respectu p̄dicati. ⁊ ita p̄
eise habz illam suppositionē quā intelligit hīe respe
ctu p̄dicati vt accipitur sub vna dispositiōe. Ideo
dico aliter q̄ subiectum affirmatiue exclusiue suppo
nit confuse tm̄ sicut ⁊ p̄dicatū vniuersalis affirmati-
ue. qō p̄batur ex p̄uertibilitate earuz: ⁊ sub termino
sic stāte cōfuse tm̄ nō licz descendere. Posset tm̄ dici
in p̄posito aliter q̄z in creaturis: vz q̄ deus sub exclu
sione stat p̄ hoc deo q̄ cōmunis est tribus personis:
que respōsio tacta est di. 4. pro quo stet ibi subiectuz
deus ē pater ⁊ filius ⁊ spūssanctus. ⁊ posset etiā vale
re di. 12. quid est illud subiectū cui p̄mo cōuenit ageꝝ
respectu creaturarum. qa ꝺ deus vt est hec deitate
deus non intellō aliquā personalem proprietatem
lz omne p̄dicatū quod est verum de hoc sōo p̄mo ve
rum sit de patre per se: sed non de solo patre, sz de fi-
lio ⁊ spiritusancto.

Ista est distinctio uicesima

prima. In qua quidem distinctione magister postq̄z
declarauit equalitatem magnitudinis diuinaruz p̄-
sonarum in essendo: ⁊ similiter equalitatem potesta
tis in operando. Consequenter declarat qualiter di
ctiones exclusiue dicuntur de deo. Et tria circa hoc
facit. Quz primo inquirit an termini personales de
personalibus cum dictione exclusiua dicantur. Se-
cundo an termini essentiales de personalibus cum
exclusione vere dicantur. Tertio dat quendam mo
dum generalem: quomodo p̄dicta sanius intelligā-
tur. Primum facit vsq̄z ibi. Posthec queritur. Se-
cundum vsq̄z ibi. Verūtamen vt ait Augu⁹. Tertiū
vsq̄z ad finem distinctiōis. In speciali sententia ma
gistri stat in tribus propositionibus: quarum prima
est. Concedende sunt propositiōes in quibus termi-
ni personales de personalibus terminis cū dictione
exclusiua sumptis predicantur. Istā propositionem
magister probando inquirit. Cum dictū sit q̄ tātus
sit solus pat vel solus filius. quanti sunt illi tres. quo
modo est intelligendū cum dicitur solus pater; vel
solus filius: cum non sit pater sine filio: nec filius sine
patre. Respondetur: q̄ per hoc nō excluditur vna p̄
sona ab alia. sed proprietas relatiua notatur ibi con
uenire vni: ita q̄ non alteri. Unde sensus est. Solus
pater id est qui ita est pater q̄ non filius. Similiter
solus filius. id est qui ita est filius: q̄ nulli alteri con-
uenit filiatio diuina. Secūda p̄positio est hec. Ne-
gande sunt propositiones in quibus de terminis p̄so
nalibus termini essentiales cum exclusione affirmā
tur. Hanc probans querit de istis propositionibus.
Solus pater est deus. vel spiritussanct⁹ est solus de
us: nec etiaz ista est concedenda. Pater est solus de
us: vel filius est solus deus: quia esse solum deum to
ti conuenit trinitati. ⁊ non solum vni persone. Ter-
tia propositio est hec. Persone diuine sunt tante co-
herentie q̄ vna earum non exprimitur: nisi alie coin
telligantur. Hanc propositionem probat magister
auctoritate. b. Augustini. igitur. ⁊c.

De nominuz differentia quibus vtimur lo
quentes de deo.

Di. 22.

Ost predicta no-
p bis differendum videt de no
minum diuersitate: quibus lo
quentes de vnitate ac trinita-
tate ineffabili vtimur Deun-
de demonstrandum est quibus modis de ea
aliquid dicatur. Illud ergo precipue tenea-
mus quedam esse nomina distincte ad sin-
gulas personas pertinentia. vt ait augu. in. xv. Augu⁹.
libro de trinitate que de singulis tantū dicun
tur personis. Quedam vero vnitatem essen-
tie significantia sunt que ⁊ de singulis singi-
latim. ⁊ de omnibus cōmuniter dicuntur.
Alia vero sunt que translatiue ac per similitu
dinem ⁊ de deo dicuntur. Unde ambrosius. Ambro
in secundo libro de trinitate ait. Quo purius
niteat fides: tripartita videtur deriuanda di-
stinctio. Sunt enim nomina quedaz que evi
denter proprietatem personāqz deitatis ostē
dunt. Et sunt quedaz que perspicuam diuine
maiestatis exprimunt veritatem. Alia vero
sunt que translatiue ⁊ per similitudinem de-
deo dicuntur. Proprietatis itaque indicia
sunt. generatio. filius verbum ⁊ huiusmodi.
Unitatis vero eterne sapientia virtus ⁊ veri
tas ⁊ huiusmodi. Similitudinis vero splen
dor. character. speculum. ⁊ huiusmodi.

Premissis addit quedā esse nomina que
tēporaliter deo conuenīūt et relatiue dicūtur.

His adiiciendum est quedā

etiam nomina esse vt augustinus ait in. v. li. d
trinitate que ex tempore deo conueniunt. ⁊ re
latiue ad creaturam dicuntur. quorum quedā
de omnibus dicuntur personis. vt dominꝰ Augu⁹.
creator. refugium. Quedam autē non de om
nibus. vt donatus datus. missus.

De hoc nomine trinitas addit.

Preterea est vnum nomē

quod de nulla persona singilatim dicitur. sed
de omnibus simul. i. trinitas. quod non dici
tur secundum substantiam. sed quasi collecti-
uum pluralitatem designat personarū.

De aliis nominib⁹ que temporaliter deo
congruunt. ⁊ nō relatiue dicuntur.

Sunt etiaz quedaz nomina

que ex tēpore deo conueniunt. nec relatione
dicuntur. vt humanatus. incarnatus. ⁊ huius
modi. Ecce sex nominum differentias assi-
gnauimus: quibus vtimur loquētes de deo
de quibus singulis agendum est.

Quod illa nomina que ad singulas perti
nent personas proprie relatiue dicunt ea ve-
ro que vnitatem essentie significant ad se di-
cuntur. ⁊ de singulis ⁊ de omnibus commu-
niter dicuntur personis. ⁊ singulariter non
pluraliter i summa accipiuntur.

Sciēdū est ergo qđ illa que proprie ad singulas per sonas pertinent: relatiue ad inuicem dicuntur. sicut pater ⁊ filius ⁊ vtriusque donum spiritussanctus. Ea vero que vnitatem essentie significant ad se dicuntur ⁊ ea que ad se dicuntur substantialiter vtique dicuntur. ⁊ de omnibus cōmuniter. ⁊ de singulis singilatim dicuntur personis. ⁊ singulariter non plurariter accipiuntur in summa. vt deus. bonus potens. magnus. ⁊ huiusmodi. Que autem relatiue dicuntur: substantialiter non dicuntur. Unde augustinus in. v. li. de trinitate ait. Quicquid ad se dicitur: prestantissima illa ⁊ diuina sublimitas substantialiter dicitur. Quod autem ad aliquid dicitur non substantialiter dicitur sed relatiue

Augu⁹.

Tantaque est vis eiusdem substantie in patre ⁊ filio ⁊ spiritusancto. vt quicquid de singulis ad seipsos dicitur: non pluraliter in summa: sed singulariter accipiatur. Dicimus enim. pater est deus. ⁊ filius est deus spiritussanctus est deus. quod secundum substātiam dici nemo dubitat. Non tamē dicimus hanc trinitatem esse tres deos: sed vnum deū Ita dicitur pater magnus. filius magnus. ⁊ spiritussanctus magnus. non tres magni sed vnus magnus. Ita etiam omnipotēs pater omnipotens filius. omnipotens spiritussanctus. Non tamen tres omnipotentes: sz vn⁹ omnipotens Quicquid ergo ad seipsum dicitur deus. ⁊ de singulis personis similiter dicitur ⁊ simul ō ipsa trinitate: non pluraliter sz singulariter dicitur. Et quoniam non est aliud de deo esse. ⁊ aliud magnum esse sed hoc idem est illi eē: quod est magnum eē. Propterea sicut non dicimus tres essentias: sicut non dicimus tres magnitudines. sed vnam essentiam ⁊ vnā magnitudinem.

Quod deus magnus est ea magnitudie qua deus est sic de bonitate ⁊ de omnibus que secundum substantiam dicuntur.

Deus enim nō est magnus ea magnitudine que non est quod ipse vt qua si particeps eius sit alioquin maior esset illa magnitudo quam deus Deo autem non est aliquid maius. ea ergo magnitudie magnus est qua ipse est Ideoque nec tres magnitudines dicimus: sed vnaz magnitudinē. nec tres magnos sed vnum magnuz quia non participatione magnitudinis deus magnus est sed seipō magno magnus est. quia ipse est sua magnitudo. Ita ⁊ de bonitate ⁊ eternitate ⁊ oīpotentia dei dicendum est. ⁊ de omnibus oīno que de deo possunt pronunciari substantialiter quibus ad seipsum dicitur. non translatiue ac per similitudinem. sed proprie si tamen de illo proprie aliquid ore hominis dici pōt Ecce aperte docuit qđ nomina vnitatem diuine maiestatis significantia. ⁊ ad se dicuntur de deo. i. sine relatione. ⁊ de omnibus personis communiter. ⁊ de singulis diuisim dicuntur nec pluraliter sed singulariter in summa accipiuntur. Illa vero nomina que proprie ad singulas pertinent personas: relatiue non substātialiter dicuntur. Quod enim proprie singula in trinitate persona dicitur. vt ait augustin⁹ in eodem nullo modo ad seipsam. sed ad aliā inuicem vel ad creaturam dicitur. Et ideo relatiue: non substantialiter dici manifestuz est.

Augu⁹.

Irca distin. 22. quero vtz deus sit nominabilis a nob via torib⁹ aliquo noīe significāte eēntiaz diuinā vt h̄. Dic dicit qđ sicut de⁹ itelligit a nobis: ita pōt ⁊ a nobis nominari ſm igit qđ diuersimode aliq asserūt de cognitiōe dei ab intellectu viatoris: ita ꝓnter dñt diuersimode de possibilitate ēt nominādi deum: et qui negat cōceptum vniuocū deo ⁊ creature: ⁊ ponit duos ꝓceptus analogos: quorū. s. alter q est creature attribuitur alteri illi. s. qui est dei dicit ſm hoc ꝓnter qđ deus est nomiabilis a viatore nomine exprimente i^m cōceptuz analogū. Sz ꝓ istaz pōem specialiter arguo. Quia omnis cōcept⁹ realis possibilis haberi de essentia diuina nat⁹ ē fieri in intellectu virtute i⁹ ēntie ꝓbat: qr qōcūqz obm itelligibile mini^m natū ē facere i intellectu ꝓceptū oēz realē possibilē h̄ri de eo: sz ſm istos tm̄ vnic⁹ ꝓcept⁹ real' nat⁹ ē h̄ri ō eēn^a diuina vtute ei⁹: ergo itellectus negocians possit plures ꝓceptus causare ⁊ fabricare circa idem obiectum: ergo quodcunque obiectum potest facere conceptum realem in intellectu de deo potest facere illū vnicuz quem conceptuz illa essentia eēt nata de se facere: sz ille vnicus est h⁹. ēntie vt est hec. g. quodcūqz obiectuz faciat aliquaz noticiam de deo in intellectu nostro faciet ſm opi. istam cōceptuz eius vt est hec ēntia. ⁊ ita nominabilis ē a viatore no^c significāte hāc essentiam. vt hec.

Potest dici breuit ad qōnem qr ista ꝓpō cōis multis opi. qđ. s. fīēres intelligit ita ⁊ nomiat falsa ē si intelligat ꝓcise: qr distinct⁹ pōt aliquid significari qz intelligi. qō vī persuaderi ex hoc qr cum sba nō sit intelligibilis a viatore nisi in cōceptu cōi entis sicut ꝓbatuz est di. 3. si non posset distinctius significari qz intelligi nulluz nomē imposituz a viatore significaret aliquā rez de gnē substātie. sz sic ꝓcise intelligit: concipit enim ab intellectu viatoris aliqua ꝓprietas a qua iponitur nomen q̄ proprietas cōiter exprimit ꝑ etbimolo^m nomis ita ꝓcise talis ꝓprietas significaret ꝑ nomen puta ꝑ hoc nomē lapis non significaret aliqd de gnē sbe sed tm̄ aliqd de genere actiōis: puta lesio pedis quā exprimit etbimo^a h⁹ nomis lapis: ⁊ fuit rō a qua imponebat nomē. ita pōt argui de omnib⁹ alijs nominib⁹ impositis reb⁹ de genere sbe qr nullū eox significat aliqd nisi ꝓprietatem accidētalē aliquā q̄ intelligebat ab iponente: vel oportet dicere qr ipe distinct⁹ nomiabat substātiam quam intellexit. Qualiter autē hoc sit possibile potest intelligi sic ſm viā augu. 6. de trini. c. 6. qua probat compōnem in omni creatura. nā concipiunt ab aliquo multa accidētia concurrentia in codez. puta talis qualitas ⁊ talis quantitas. ⁊ probatur neutz illoz eē alterum. quia vtrumque illorum manet sine altero. probat etiam secundo vterqz illoruz aliquid aliud esse subiectum commune: quia vtrumlibet illoruz potest destrui non destructo altero. ergo aliqd concluditur esse subiectum vtriusqz vt quantitati ⁊

qualitati. illud autem quod subest non concipitur in conceptu quidditatiuo nisi entis vel huius entis. Et tamen frequenter accidit q talis qualitas ⁊ talis quantitas coniunguntur in aliquo ⁊ alibi non coniũguntur: ⁊ hoc non est ex natura qualitatis ⁊ quãtitatis: vt prefertur ẽ supra. concluditur igitur q hoc est ex natura illi⁹ tertij: in quo fundãtur ambo ista: non autem coniunguntur talia in isto tertio qualia in illo Ex quo etiam diuersimode coniungũtur in diuersis concluditur subtractus istis esse diuersum a subtracto illius: ⁊ ex hoc concluditur tertiũ illud esse aliud ab alio tertio: ergo cognoscitur aliud tertiũ cẽ subtractum. ⁊ similiter q sit aliud a subiecto alterius. Nec ꝙ. n. cogſco distincte qd sit in se: nisi q sit ens vel res affecta talib⁹ accidentibus: vnde vlterior cõceptio quã possunt de illo hꝫ quid sit est res aliqua habens talia accidentia ⁊ relationes. Ad propositus ergo non accidẽtib⁹ sed isti alij sic distincto quicqd sit qđ est: cum istis accidẽtib⁹ coniunctis que intelliguntur imponitur nomẽ aliquod. illud videtur cẽ proprius signus huius sub ratiõe qua hoc. ita q imponens nomen intendat illã essentiam de genere substantie significare: ⁊ sicut intẽdit significare ita nomen quod imponit est signum: ⁊ tamen ipse non intelligit illud distincte quod distincte intendit significare per hoc nomen vel per hoc signũ. ⁊ sic forte post lapsum impositа sunt nomina. Exemplus esset etiaz siquis imponeret characteres hebreos nesciẽs voces hebreas in particulari sciẽs tamẽ q aliqua vox est prima aliqua secũda ⁊ aliqua tertia imponeret sic: aliqua ẽ prima ⁊ quecũqz sit illa volo q significet tali nomie vel tali charactere: illi characteres eẽnt signa illaꝝ vocũ hebrearuz: quas aliquis hebre⁹ distincte cognosceret obiectis sibi talib⁹ signis: nõ hebreus autem ⁊ si cognosceret qd significaret per istas figuras: non tamẽ illud quod significatur distincte cognosceret: ſz tñ in ratiõe pme vocis vel secũde. Breuiter igit dici põt q ad minus noia multa iponũtur que significant deũ in cõi. qr sic nãlit põt ꝓcipi a simplici viatore vt pz di. iij. vel si vex est q distincti⁹ põt significari q̃z cocipi põt deus nomiari a viatore nomine signficãte hanc eẽntiam. Quicqd sit de istis opinionibus verisile est deũ nominari tali nomie. ⁊ hoc siue illud nomẽ sit impositũ ab ipso deo vel ab angelo cognoscẽte ipm deũ. vel a viatore. visile est. n. q multa nomia sint in sacra scriptura distincte illã eẽntiaz significãtia sicut iudei dicũt de nomie dei qđ vocãt tetagramaton. Et vi de⁹ dicere exo. 3°. hec dices filijs isr̃. qui misit me ad vos. hꝫ nomẽ mihi ẽ in eternuz. Et ca. 6. Ego dñs q apparui abrahã. ⁊c. nomen meũ adonai nõ indicaui eis. Est q̃ de⁹ noiabilis a viatore noie significãte ꝓpaz eẽntiã vt ẽ hꝫ eẽntia. qr viator põt vti illo sig̃tãq̃z noie ⁊ intẽdere ⁊ exꝑmere significat ũ illi⁹ signi. siue ipe iposuerit illud signuz siue ali⁹ qcũqz q cognouit significatũ: ⁊ tali ẽt signo põt viator vti tãq̃z nomie: ſz nõ potuerit illud imponẽ tãq̃z sig^m. Si ãt ista ꝓpõ eẽt vera q nullũ nomẽ ꝑt alicui iponi distincti⁹ q̃z intelligaꝫ: hec tñ ẽ fl̃a q nullus põt vti noie distincti⁹ significãte rẽ quã ipe possit intelligere. Et iõ simplr̃ ꝓcedẽdũ ẽ q multis noib⁹ vti põt viator exꝑmẽtib⁹ eẽntiã diuinã sb rõe eẽntie diuine.

Ista est distinctio uicesima

scda. In q̃ mgr̃ pacto tractatu ỏ diuis reb⁹: icipit agẽ de diuis noib⁹. Et circa hꝫ duo faĉ. nã p° ponit dr̃ias diuiox noinũ. 2° subdit reglas ꝓdicatiõis eox. Pri mũ faĉ a pn^o dist. vsqz ibi. Sciẽdũ ẽ g̃. 2^m ab ide vsqz ad finẽ dis. In spãli vo snia mgr̃i stat i vna ꝓpõne. cui mgr̃ ãnectit duas reglas. Propõ est hꝫ. Noia de deo dcã inuẽiunt in leptuplici dr̃ia. Hãc mgr̃ deducẽ exẽ

plariter dicens. q quedã sunt notionalia: seu proprietates personales exprimentia. vt generatio. verbuz. donũ pater filius spiritussanctus. Quedã essentialia seu vnitatẽ essentie referentia. vt deus. deitas sapientia potentia bonitas magnitudo. virtus ⁊ substantia. Quedã transsumptiua. i. secundũ similitudinem de deo predicata. vt splendor. candor. lux speculuz. leo. agnus. ⁊ similia. Quedã temporalia seu deo solũ ex tempore cõuenientia. ⁊ hoc dupliciter vl̃ in respectu ad creaturã relatione extrinseca. vt dominus creator refugiũ. redemptor. saluator. ⁊ huius modi. Vel in respectu ad creaturas. relatiõe tñ intrinseca. vt incarnat⁹. humanatus. Est aliud nomen quod solum de omnibus personis simul ⁊ de nulla singulatim dicitur. qđ secundũ relationẽ dicit intrinsecaz. qr in se claudit terminos sue relatiõis. vt hoc nomẽ trinitas. Huiusmodi nominũ diuinorũ septuplicẽ dr̃itiaz ponit magister in textu. vt dicit propositio predicta. quã verã esse reputo. Prima harũ regularũ est q nomina ppria ad singulas personas pertinentia: nõ substãtialiter sed relatiue dicuntur Patet qr nõ potest dici. pater est filius. aut filius est pater aut pater ⁊ filius sunt spũs sãctus. ⁊ecõuerso. que ẽ ꝓdicatio absolute eẽntialis ⁊ substãtiua. Sed bñ dicitur pater est filij pater. fili⁹ est patris filius. q̃ est ꝓdicatio relatiua. Scda regula est q nomina ad vnitatẽ essentie spectãtia. vt sapientia. bonitas. potentia. virtus magnitudo. et hmõi. de singulis psonis singillatim. ⁊ de omnibus simul. nõ relatiue sed substãtialiter in singulari ⁊ nõ in plurali affirmantur. Nam bene dicitur. Pater ẽ deus. sapientia. potentia. bonitas. magnitudo. virtus. Et similiter de filio ⁊ spiritu sancto et de omnib⁹ simul. Unde bene dicit. Pater. filius et spiritussanctus sunt deus. sapientia. potentia etc. Nõ autem pluraliter dici potest. Pater ⁊ filius et spiritus sãctus sunt dij. sapiẽtie. potẽtie. bonitates. virtutes igitur ⁊c.

De hoc nomine quod est persona quod cum secundum substantiam dicatur tamen pluraliter non singulariter in sũma accipitur.

Di. iij.

Redictis adicien

dũ est: q cũ oia nomina que secundũ substantiã de deo dicũtur. singulariter ⁊ nõ pluraliter de omnib⁹ in sũma dicanẽ psonis: vt supra ostensũ est. Et tamẽ vnũ nomen. s. psona. qđ secundũ substantiã dicitur de singulis personis. ⁊ pluraliter nõ singulariter in sũma accipitur. Dicimus enim pater ẽ persona. filius ẽ persona. spiritussanctus est psona. ⁊ hoc secũdum substantiam. Nec tamẽ dicitur pater ⁊ filius ⁊ spiritussanct⁹ sunt vna persona: sed tres persone. Hoc ergo nomẽ excipit̃ a predicta regula nominũ: que secunduz substantiã de deo dicuntur. qr cũ hoc ad se dicat̃. ⁊ secundũ substantiã. pluraliter tamẽ non singulariter in sũma accipitur.

Auctoritas q persona ad se dicatur. ⁊ secunduz substantiam.

Quod autez persona secun

duz substantiam dicatur Aug. ostẽdit in. vii. ii. de tri. dicẽs Nõ ẽ aliud deo esse. aliud per-

Augu⁹.

ſona eſſe ſed oīno idez. Item in hac trinitate cum dicimus perſonā patris: non aliud di/ dicimus q̄ ſubſtantiā patris. Quocirca vt ſb ſtantia patris ipſe pater eſt. nō quo pater eſt ſz quo eſt. Ita ⁊ perſona patris nō aliud q̄ ipſe pater eſt Ad ſe quippe dicitur perſona. nō ad filiū vel ſpūmſcūm: ſicut ad ſe deus dī. ⁊ magnus. ⁊ bonus. ⁊ iuſtus ⁊ hmōi. Et quemadmodum hoc illi eſt eſſe quod deū eſſe. qō magnuz eſſe qō bonū eſſe. ita hoc eſt illi eſſe qō p ſonaz eē. Ecce expreſſe habes q̄ perſona hm ſubſtantiam dī: vt cū dicīt. pater ē pſona. hic ſit ſenſus. ꝑ pater ē diuina eſſentia. Similiter cum dicitur. filius eſt perſona: ſpirituſſanctus eſt perſona. id eſt eēntia diuina.

Cur pī ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūſſanctus non dicātur vna perſona ⁊ vna ſubſtantia ⁊ vnus deus.

Jō oritur hic queſtio diffi/

cilis quidem: ſed non inutilis. qua queritur. Cur non dicantur hi tres vna perſona: ſicut vna eſſentia: ⁊ vnus deus. Quam queſtionē
Augu⁹. Auguſtinus diligenter tractat atq̄ congrue explicat in. vii. libro de trinitate ita dicens. Cur non hec tria ſimul vnam perſonam dici/ mus ſicut vnam eſſentiam ⁊ vnum deum. ſz dicimus tres pſonas. cuz tamē tres deos: aut
Solu⁹. tres eēntias non dicamus. Quia volumus vel vnum aliquod vocabulū ſeruare huic ſi/ gnificationi qua intelligīt trinitas: ne oīno ta
Augu⁹. cerem⁹ iterrogāti. qd tres eēnt: cū tres eſſe fa/ teamur. Cū ꝙ querīt qd tres: vt ait Augu. in v. li. de trini. Magna ꝓſus inopia hūanuz laborat eloquiū: dictū eſt tī tres pſone: nō vt illud diceret: ſz ne tacereī oīno. Nō. n. rei in/ effabilis eminētia hoc vocabulo explicari va let. Ecce oñdit q̄ neceſſitate dicaī pluraliter p ſone. videlicz vt hoc vno noīe querētibuſ de tribus reſpodeamus.

Qua neceſſitate dictū ſit tres pſone a latinis ⁊ a grecis tres hypoſtaſes vel ſubſtantie.

Qua neceſſitate non ſolum

a latinis ſermo: ſed etiam grecus eadez pene ſuper hac re laborans nominum penuria co/ artatur. Aū Augu⁹. quid a grecis vel latinis neceſſitate de ineffabili trinitate dictuz ſit: ape riens in. vij. lib. de tri. ait. Loquendi cā de in effabilibus vt fari aliquo modo poſſem⁹ dictum eſt a grecis: vna eēntia. tres ſubſtātie. i: vna vſia: tres hypoſtaſes. Aliter enim greci accipiūt ſubam q̄ latini. A latinis autem di/ ctum eſt vna eſſentia vel ſubſtātia: tres pſone q̄ non aliter in ſermone noſtro. i. latino eſſen tia q̄ ſuba ſolet intelligi. Et vt intelligatur sal tem in enigmate: placuit ita dici. vt cum q̄re/ retur quid tria ſint. aliqd diceret. que tria eē fi des vera pronunciat. Cum ⁊ patrem non di cit eſſe filium: ⁊ ſpiritumſanctum. ſ. donum dei. nec patrem dicit eſſe filium: Cum ergo queritur quid tria vel quid tres conferimus nos ad inueniendum aliquod nomen quo complectamur hec tria. Neque occurrit animo quia ſupereminentia diuinitatis vſi/ tati eloquii facultatem excedit. Verius. n. cogitatur deus quā dicitur: ⁊ veriuſ eſt quaz cogitatur.

Qō de⁹ veri⁹ co gitatur. q̄ dicaī ⁊ veri⁹ ē q̄ cogi tatur.

Quid hoc nomine tres ſignificatur.

Pater ergo ⁊ filius ⁊ ſpiri/

tuſſanctus. ſ. quoniam tres ſunt. quid tres ſūt queramus quid commune habeant. Non enim poſſunt dici tres patres. quia tantum pater ibi pater eſt. nec tres filij: cum nec pater ibi ſit filius nec ſpiriritusſanctus. nec tres ſpi/ rituſſancti. quia ſpirituſſanctus propria ſigni ficatione qua ⁊ donuz dei dicitur. nec pater. ē nec filius. Quid ergo tres. Si tres perſone eſ ſe dicuntur. commune eſt eis id quod perſo/ na eſt. Certe enim quia pater eſt perſona ⁊ fili us eſt perſona. ⁊ ſpirituſſanctus eſt perſona. ideo tres perſone dicūtur. Propterea ergo dicimus tres perſonas. quia cōmune eſt eis id quod perſona eſt. Ex predictis aperte intel ligi poteſt: qua neceſſitate dictum ſit a latinis tres perſone cum perſona ſecundum ſubſtan/ tiam dicatur. Unde ⁊ tribus commune eſt id quod perſona eſt. i. hoc nomen perſona.

Quare non dicimus tres deos eſſe patrez ⁊ filiū ⁊ ſpiritum ſanctum vt dicimus tres p/ ſonas. cum id quod deus eſt ſit eis cōmune quia pater eſt deus. ⁊ filius eſt deus ⁊ ſpiritus ſanctus eſt deus.

Sed queritur hic cum di/

camus patrem ⁊ filium ⁊ ſpiritumſanctū eſſe tres perſonas. quia cōmune eſt eis quod per/ ſona eſt. i. quia pater eſt perſona ⁊ filius ē per ſona ⁊ ſpirituſſanctus eſt perſona. cur non di/ camus ſimiliter tres deos. cum ⁊ pater ſit de⁹ ⁊ filius ſit deus. ⁊ ſpirituſſanctus ſit deus Ut ſ. illud ſcriptura contradicit. hoc autem ⁊ ſi nō dicit non tamē contradicit. Unde Auguſti/ nus hanc mouens queſtionem atq̄ diffiniēs in li. vii. de tri. ita ait. Si ideo dicimus patrē ⁊ filium ⁊ ſpiritumſanctum eſſe tres perſonas quia cōmune eſt eis id quod perſona eſt cur nō etiam tres deos dicimus. Certe vt predictū eſt: quia pater eſt perſona. ⁊ filius eſt perſona ⁊ ſpirituſſanctus eſt perſona. ideo tres perſo/ ne dicuntur. Quia ergo pater eſt deus. ⁊ fi/ lius deus. ⁊ ſpirituſſanctus deus cur non di/ Augu⁹.

cantur tres dii. ecce proposuit hanc questionem. Attende quid respondeat subdens. An ideo non dicuntur tres dii q3 scriptura ñ dicit tres deos. Sed nec tres personas alicubi scripture textus cõmemorat. An iõ licuit loquẽdi disputãdiue necessitate tres psonas dicere. non q3 scriptura dicit. sed quia scriptura non contradicit. Si autẽ diceremus tres dos: contradiceret scriptura dicens. Audi israel. deus tuus deus vnus est. Ecce absolutio questionis: quare potius dicamus tres personas quã tres deos. q3 .s. illud non contradicit scriptura.

Alia questio cur non dicimus tres eẽtias vt tres personas cũ scriptura nõ contradicat

Verum ¶ hic alia emergit questio quã Augu consequenter annectit dicens. Cur inquit ¶ tres essentias non licet dicere. quod similiter scriptura sicut non dicit: ita non contradicit. At si dicis q3 propter vnitatẽ trinitatis non dicuntur tres essentie: sed vna eẽtia. quero cur non propter eandem vnitatem trinitatis dicatur vna persona ¶ nõ tres persone. At enim est illis cõmune nomẽ essentie. ita vt singulus quisq3 dicatur essẽtia sic illis cõmune est persone vocabulũ. Quid igitur restat: vt fateamur loquendi necessitate a grecis ¶ latinis orta hec vocabula aduersus insidias vel errores hereticorũ. Cumq3 conaretur humana inopia loquendo pferre ad hominum sensus quod in secretario mentis de deo tenet. siue per piam fidem. siue per qualẽcunque intelligentiaz: timuit dicere tres essentias. ne intelligerẽ in illa summa equalitate vlla diuersitas. Rursum non poterat dicere non esse tria quedã. Quod quia dixit sabellius in hereſiz lapsus est. Quesiuit ergo: quid tria diceret ¶ dixit tres personas siue tres substãtias secundum grecos.

Sicut nos dicimus tres personas ita greci tres substantias quas dicunt hypostases. aliter accipientes substantiaz quã nos.

Quod enim de personis secundum nostram. hoc de substantiis secundũ cõsuetudinẽ gecorum oportet intelligi. Sic enim illi dicunt tres substantias vnam essentiam idest tres hypostases vnam vsiam. quẽadmodm nos dicimus tres personas vnam essentiam vel substantiam. Quaq3 ¶ illi si vellent sicut dicunt tres substantias tres hypostases. possent dicere tres personas tria prosopa. Illud autem maluerunt dicere quia fortasse secundum lingue sue consuetudinem aptius dicitur.

Qs in trinitate non est diuersitas nec singularitas vel sollicitudo. sz vnitas ¶ trinitas ¶ distinctio ¶ identitas.

Jã sufficienter vtputo ostẽsum ẽ: q3 necessitate dicam9 tres personas: et quare non similiter tres deos vel essentias: quia scilicz in altero obuiat scriptura. in altero diuersitatis intelligentia: quia ibi nulla penitus est diuersitas: sicut nec singularitas vel solitudo: sed vnitas ¶ trinitas. Vnde augustin9 in libro. vij. de trinitate ait. Humana inopia querens quid diceret tria: dixit tres personas vel substantias. Quibus nominibus non diuersitatem voluit intelligi: sed singularitatem noluit. vt non soluz ibi vnitas intelligatur ex eo q3 dicitur vna essentia. sed trinitas ex eo q3 dicuntur tres persone. Hylarius quoque in libro septimo de trinitate ait. Dominus dicit. Qui me videt. videt ¶ patrem. Cum hoc dicitur: excluditur singularitas. atq3 vnici. id est solitarij intelligentia. Nam nec solitariuz sermo significat. ¶ indifferentem tamen naturam professio docet. Visus est enim in filio pater per nature vnitam similitudinem. Vnum sunt enim natus ¶ generans. vnum sunt neq3 vnus. Non itaq3 solitarius filius est: nec singularis. nec dispar. Item in eodem. Sicut in patre ¶ filio credere duos deos impium est: ita patrem ¶ filium singularem deum predicare sacrilegum est. Nihil in his nouum. nihil diuersum. nihil alienum: nihil separabile est. De hoc etiam Augustinus in libro questionum veteris ac noue legis ait. Vnus est deus. sed non singularis. Item Ambrosius in libro de trinitate ait. Quod vnius est substantie separari non potest: ¶ si non sit singularitatis sed vnitatis deus vnus cum dicitur. nequaquam. deitatis trinitatem excludit. Et ideo non quod singularitatis: sed quod vnitatis est predicatur. Ecce ex predictis ostenditur: quia nec singularis. nec diuersus. nec vnicus vel solitarius confitendus est deus. quia singularitas vel solitudo personaruz pluralitatem excludit: ¶ diuersitas vnitatem essẽtie tollit. Diuersitas inducit separationem diuinitatis. Singularitas admittit, distinctionem trinitatis. Ideo Ambrosius in primo libro de trinitate ait. Non est diuersa nec singularis equalitas. Nec iuxta sabellianos patrem filiumq3 confundens. Nec iuxta arrianos patrem filiumq3 secernens. Pater enim ¶ filius distinctionem habent: separationem vero non hñt. Itẽ in eodẽ. Pater ¶ filius diuinitate vnum sunt: nec ẽ ibi substantie dria. nec vlla diuersitas. Alioquin quomodo vnũ deuz dicimus. diuersitas enim plures facit. Constat ergo ex p̃dictis: quia in trinitate nulla ẽ diuersitas, si tamẽ aliqñ in scriptura inue-

Augu9.

Hylar9.

Ambr.

Ambr.

Diuersa dicũtur aliqñ pñe

.i. distinctæ. nitur dictum tres diuerse persone ⁊ huiusmodi: diuersas dicit distinctas.

Qđ non debet dici deus multiplex.

Et sicut in trinitate non est diuersitas. ita nec multiplicitas: ⁊ ideo non est dicendus deus, multiplex. sed trinus ⁊ simplex. Unde Ambrosius in primo libro de trini. ait. Est in patre ⁊ filio non discrepans, sed vna diuinitas. nec confusum quod vnum est nec multiplex esse potest quod indifferens est. Multiplex itaq; deus non est.

Ambr.

Circa distinctiõem 23. quero vtrũ psona ꝑm q̃ dicit aliquid cõe pãi ⁊ filio ⁊ spũi sc̃o dicat p̃cise aliqd sc̃de intẽtionis. Qđ nõ pbo. q: psona ẽ termin⁹ pductionis realis ⁊ adorat. secũda aũt intẽtio nõ terminat pductionẽ realẽ nec adorat. g̃ ⁊c. Preterea trinitas in diuinis nõ est tm̃ cõceptuũ sed rerũ ꝓtra errorẽ sabelli. Contra. omne cõe pluribus vniuocũ ⁊ distinctũ ⁊ plurificatũ in eis dicit de eis ꝑm aliquã rõnem vniuersalis. psona est cõmune vniuocũ pãi ⁊ filio ⁊. s. s. et plurificatũ in eis ẽt ꝑm Augu. 7. de trini. c. 4. vl. 6. g̃ dicit de eis ꝑm aliquã rõnẽ vlis. Et si dicat aliquã intẽtionẽ secũdã vere ẽ in diuinis aliq̃ rõ vniuersalis qđ videt incõueniens. si vo dicat intẽtionẽ ꝑmã erit in diuinis vniuersale reale cõe. ⁊ ita aliqua realitas potẽtialis qđ videt incõueniẽs. Hic dicit q̃ psõa tm̃ dicit intẽtionẽ secũdã: q: sicut indiuiduũ ẽ in omni natura: ita suppositũ in nã ꝟbali ⁊ persona in intellectuali. sed indiuiduũ ⁊ suppositũ dicũt tm̃ rem secũde intẽtionis. ergo ⁊ persona dicit tm̃ rem secũde intentionis. Confirmat rõ q: natura in qua sunt ista vt ẽntia nõ de per se rõne istoꝝ. ponit enim in diffiniti one istorum vt additũ. igit nõ variat rõnes formales istoꝝ. Item omne cõe dictũ de pluribꝰ dicit de eis ꝑm rõnem alicuius vniuersalis. ergo si psona significet rem ꝑme intẽtionis cõem tribus illa dicet de eis sub rõne generis generalissimi. aut alicuius generis intermedij. aut ꝑm rõnem spẽi spãlissime. quoꝝ opposita sunt manifesta q̃ nõ sit spẽs specialissima manifestũ est. q: tũc seq̃ret q̃ due erũt quasi spẽs specialissime respectu earũdẽ personarũ. deitas enim ꝑm Damas. c. 5. notat quasi spẽm circũplectiuã hypostaseon. ⁊ persona etiã notabit spẽm spãlissimã respectu earũdem. g̃ ⁊c. Addit huic opinioni q̃ ly psona dicat aliquid secũde intẽtionis nõ tm̃ dicit illud in abstracto sz in cõcreto. ⁊ iõ põt p̃dicari de re ꝑme intẽtionis ⁊ supponere ꝑ ea. Exẽplũ spẽs est intẽtio. ibi accipit spẽs ꝑ ipsa intẽtione in se. ⁊ spẽs p̃dicat de pluribꝰ differẽtibꝰ numero. ibi accipit spẽs ꝑ re quã denotat. nõ enim predicat hic hec intentio species de pluribus. vt videtur. sed homo vel asinus de quibus dicit hec intẽtio. Contra istud. ⁊ ꝑmo contra opinãtem. quãdocũq; a formalibus cõstitutis aliquoꝝ põt abstrahi aliquod cõmune ꝑme intẽtionis pari ratione vel maiori potest abstrahi aliquid cõmune a constitutis p illa. persone aũt diuine ꝑm istos cõstituũtur per relatõnes formaliter. ab illis autem constitutis potest abstrahi aliquid cõmune reale ꝑme intẽtionis. paternitas est enim relatio ⁊ filiatio est relatio ⁊ est p̃dicatio in quid. nulla vero secũda intẽtio predicat in quid ꝺ re ꝑme intentionis. ⁊ hoc vniuoce sumendo relationem: q: potest ee certitudo de cõceptu relationis ad

frãcis. i ꝑ⁹ di. pñ tũ sequitur hũc modum dicẽdi.

hẽ. ⁊ egidius.

intra de quolibet cõceptu speciali. ⁊ talis sic certꝰ nõ tm̃ habet certitudinẽ de voce sed de cõceptu aliquo ergo conceptus ille de relatione in cõmum alius est a cõceptu illius in speciali. ergo multo magis a constitutis per illas relationes poterit abstrahi aliq̃ res ꝑme intẽtionis. assũptũ aũt de vniuocatione relationis magis patebit inferius in ista. q. Contra opi. in se. q: omnis intẽtio secũda est relatio rõnis sed q̃cunq; sed ptinẽs ad extremũ vel actũ intellectus cõponẽtis vel diuidẽtis vel saltẽ cõferẽtis vnũ ad alterum hoc patet. q: intẽtio secũda ꝑm oẽs causaꝝ per actum intellectus negociantis circa rem ꝑme intẽtionis q̃ nõ põt cãre circa obm nisi tm̃ relationẽ rõnis vel rõnes rõnis. psona aũt nõ dicit rõnem rõnis ⁊ ꝑcipue nõ dicit relationẽ ptinẽtẽ ad actum intellectus cõponẽtis. Nõ aũt nõ dicat aliquã rõnem rõnis videtur. q: tunc saltẽ necessario coerigeret correlatiuuz ad qđ referret: q: impossibile est intelligere relationẽ ⁊ nõ esse ad aliquẽ terminũ ⁊ correlatiuũ. sicut ois intẽtio secũda requirit correlatiuũ ad qđ referẽ: vt spẽs respicit genus ꝑ suo correlatiuo. ⁊ particulare vlc ꝑ suo correlatiuo. ⁊ sic de alijs patet de idea q̃ est relatio rationis nec põt intelligi nisi respectu alterius. persona aũt nõ dicit aliquius persona vel saltẽ non dicit extremum intellectus cõferẽtis. Item duco rationẽ eorum ad oppositũ sumẽdo eandem maiorẽ ⁊ ᵐ mi. q̃ indiuiduũ importans diuersitatem indiuisibilez dicat rem ꝑme intentionis. q: vnitas est passio entis. sicut patet. 4. metha. ⁊ per ꝓsequẽs cõsequit rem ex natura rei. ⁊ maxime est verum de illa vnitate que ẽ vera vnitas cuiusmodi est vnitas indiuidui. ergo talis vnitas nõ dicit intẽtionem secũdam. ⁊ sicut non vnitas in cõmuni. ita nec vnitas in natura itellectuali. si igitur persona dicat vnitatẽ in natura intellectuali sicut indiuiduum in cõmuni segtur oppositũ conclusionis eorum. Preterea contra rationẽ secũdã Augu. de doctrina xp̃iana. ⁊ ponitur in littera di. 1. et di. 25. ꝑmi libri. dicit q̃ res q̃bus fruendũz est sũt pater filius ⁊ s. s. vnde ꝑm ipsum tres psone sunt tres res tres aũt nõ videt dicere secũdam intẽtionẽ. ⁊ tm̃ ẽ cõe tribus personis ⁊ numerat in eis. ergo nõ oportet dicere personã significare secũdam intẽtionẽ que est cõmune numeratũ in multis. magister etiam di. 25. c. 8. exponit tres personas per tres subsistẽtias. subsistẽtia aũt nõ videt significare rem secũde intẽtionis. et tamẽ est cõmune tribus ⁊ numerat in eis. Dicuntur enim tres subsistẽtie tres subsistẽtes tres res tria entia. Itẽ p̃dicta opi. q̃rit quomodo psona possit vniuoce predicari de pluribus indiuiduis nisi sit vniuersale. sed eandẽ difficultatẽ patit de relatione ⁊ eodẽ modo sequit. magis enim videt q̃ a cõstitutis possit abstrahi cõmune q̃z a cõstituẽtibus. sed quomõ potest abstrahi aliqđ cõmune ꝑme intẽtionis. ⁊ tm̃ non vlc reale dicet di. 25. Preterea cõtra additũ arguo sic adiectiuum non determinat aliqd nisi illud ad quod terminat eius dependentia. sed adiectiuũ nõ potest terminare dependẽtiam alterius adiectiui. quia eq̃liter dependent ⁊ ambo sunt eque dependẽtia. ergo neutrum determinat alterum. ergo si hoc nomen psona sit tale cõcretũ nõ põt terminare dependentiam alterius cuiusmodi est ille terminus numeralis tres. igit nec per ipsum determinat vnde non bñ diceret q̃ sunt tres persone nisi intelligendo ãliqđ substãtiuũ quod determinetur per vtrũq; adiectiuum. sed non est dare aliquod substãtiuum tale subintellectũ. g̃ ⁊c.

Ad questionem respõdeo q̃ accipiendo diffinitionem persone quam ponit Ricar. 4. de trini. c. 22. q̃ est intellectualis nature incõmunicabilis existentia per quam diffinitionem exponẽ. vel corrigitur diffinitio Boetij dicẽtis q̃ persona est

rōnalis nāe indiuidua ſuba: qz ſic ſeḡret animā eē ꝑ
ſonā qđ eſt incōueniens. Dico ꝙ nihil ꝓpꝛie ē in hac
diffinitione ℟ic. qđ ſignificet intētionē ſcđam. qz ex
nā rei ſine oi operatione intellectus eſt in ꝓpꝛie nā intelle
ctual⁹ entitas icōicabil. Iſta aūt icōibilitas dupler ē
qđ pōt itelligi ex dictis in di. 2. q: cōicabile pluribus
dr̄ dupliꝛ. Uno mō dr̄ cōicabile plurib⁹ qđ ē idē cuili-
bet eoꝝ. ita ꝙ qđlibet ſit ipſum. ſicut vle dr̄ cōicari ſuis
inferioꝛib⁹. Alio mō cōicaſ aliqd vt forma q: aliqd
ē: ſed nō eſt ipſum vt aīa cōicaſ coꝛpoꝛi. ⁊ vtroqꝫ mō
deitas ē cōicabilis. ⁊ neutro mō ꝑſona ē cōicabilis.
Et ita duplex ē incōicabilitas ꝓtinēs ad rōnē ꝑſōe pp
qđ aīa ſepata lꝫ hēat ꝑmā incōicabilitatē nō tn̄ ē per-
ſona qz nō hꝫ ſcđam: ⁊ vtraqꝫ incōicabilitas regritur
ad rōnē ꝑſone ⁊ ē in re ex nā rei. ⁊ ita nihil de rōne ꝑſo
ne dicit intētionē ſcđam. Cōtra iſtud pōt obijci qz
ꝑm iſtud vr̄ ꝙ ꝑſona tn̄ ſignificet duplicē negationeꝫ
duplicis cōicabilitatis. Et ſi hoc ſit verū tūc vr̄ dubi
um quō negatio poſſit eē cōis trib⁹ ꝑſōis niſi affirma
tio aliq̄ ſit eis cōis. ꝓpter quā inſit eis talis negatio.
qz negatio nō vr̄ trib⁹ ꝓuenire niſi cōſeq̄tur affirmati
onē cōem. nō ē aūt deitas iſta affirmatio: qz ipſa non
numerat⁹ in trib⁹. ḡ nō opꝫ dare aliqđ cōe poſitiuum
ꝑius ab eis abſtractū q̄ ſit negatio talis. ⁊ tūc habetur
ꝓpoſitū. Si ēt dicat ꝑſona talē negationē ꝑcipe nō vr̄
dicere totā rōnē ꝑſonē qz ꝑſona dicit rē ad dignitatem
vel ad ꝑfectionē ꝓtinētē. negatio aūt nullā dignitatē
vel ꝑfectionē ponit. Uideſ ēt ꝙ dicat rōnē rōnis ꝑ
ꝙ ſuū oppoſitū. ſ. cōicabile tn̄ dicit rōnē rōnis in eſ-
ſentia diuina. ē enim eēntia cōicabilis filio ⁊ tn̄ eſſen
tia nō referr⁹ realr ad filiū: ḡ incōicabile dicit rōnem
rōnis. Ad ꝑmū iſtoꝝ dico ꝙ ab vltimis diſtinctiuis
⁊ ꝓſtitutiuis ꝑſonarū nihil pōt abſtrahi cōe dictuꝫ de
eis in qđ: qz illa ſunt ꝑmo diuerſa. i. nihil idē realiter
includēntia. tūc enim eēt ḡrere de eis ꝙ qđ diſtingue-
renť. ⁊ iō oē cōe abſtractū ab eis vel ē ꝓcept⁹ oio nega
tiu⁹ vel ſaltē nō eſt qđditatiu⁹ ꝓcept⁹ vni⁹ rōnis: cer-
tū ē aūt ꝙ aliq̄ negatio cōis pōt abſtrahi ab illis vlti-
mis. ⁊ hoc vni⁹ rōnis. qz negatio eſt vni⁹ rōnis ꝓ hoc
ꝙ repugnat affirmationi vnius rōnis. qbuſcūqꝫ igit̄
repugnat affirmatio vni⁹ rōnis cōuenit negatio vni⁹
rōnis. ⁊ ita trib⁹ ꝑſonis ⁊ ēt diſtinctiuis illarū vltimiſ
pōt cōpetere negatio aliq̄ cōis ſi illa dicaſ eē incōica-
bilitas. ⁊ ſi ponaſ incōicabilitatē ſolā eē de ꝓ ſe ratio
ne ꝓſtitutiui ꝑſone ita ꝙ ꝑſonalitas ſit incōicabilitas
ſubſiſtētis in nā intellectuali. ⁊ ita oīa alia ꝑter ꝑmuꝫ
ſint addita in rōne ꝑſone. tūc ꝑſona ꝓpꝛie nō diceret
aliquē cōceptū ꝓpꝛie poſitiuū. Sꝫ tn̄ non diceret ali-
quē cōceptū ſecūde intētionis. Dis enim cōceptus ē
intētōnis ꝑme q natus eſt fieri imediate a re ſine ope
vel actu intellect⁹ negociātis q̄lis ē cōcept⁹ nō tn̄ po
ſitiu⁹ ſed negatiu⁹. Tn̄ dubitaſ quō pōt negatio eē
cōis ſine poſituo cui inſit. ℟ndeo quātūcunqꝫ di-
uerſis ſi nihil ēt cōe hēret pōt cē negatio cōis. ſicut n̄
ſoꝝ. ē cōe vnitiocū ad oīa alia a ſorte entia ⁊ non entia
Et lꝫ illa qb⁹ negatio ē cōis hēant aliqđ poſitiuū cōe.
nō tn̄ opꝫ ꝙ per illud cōe inſit eis negatio cōis. nō rō-
nalitas enim ꝓuenit vltime differētie aſini ⁊ eq ⁊ nō
ꝑ aliqđ cōe in illis qb⁹ ꝓuenit iſta negatio. qz vel ni-
hil ē cōe differētijs vltimis vel ſi entitas ei⁹ cōe ē nō
ꝓpter entitatē ꝓuenit eis talis negatio. ſicut nec ꝓꝛo
pter entitatē repugnat eis talis affirmatio. Et ſic di
cēdū ꝙ maioꝝ ē falſa qz negatio ē vni⁹ rōnis qz appo-
nit affirmationi vnius rōnis ⁊ nō qz ꝓſequtur affirma
tionē vni⁹ rōnis. nō homo enim eſt vni⁹ rōnis. qz hō
cui opponit ē vni⁹ rōnis: ⁊ nō qz ꝓſequtur affirmatiōeꝫ
vni⁹ rōnis. nō hō enim cōe ē enti ⁊ nō enti qb⁹ nihil af-
firmatiuū ſiue poſitiuū ē cōe. Cū ſecūdo obijcit ꝙ
negatio nō dicit aliqđ ad dignitatē ꝓtinēs. ⁊ ad ꝫ eti
am ꝓpt adduci rōnes ad ꝓncipale: qz negatio nō ado

raſ nec ēt ē termin⁹ actionis realis. Poſſet dici ꝙ
negatio in genere differt a negatione extra gen⁹ ⁊ a ꝓ
natione. ꝓuatio qppe regrit ſubm aptū vel ꝑm ſe ſi eſt
ꝓuatio ꝑm ſe vel ꝑm genus ſi eſt ꝓuatio ꝑm genus
ſicut talpa dicitur ceca. ℣. methaphyſice. c. de ꝓuta
tione. Negatio extra genus abſolute nihil requi-
rit. qz equalr dicit de ente ⁊ de nō ente. Negatio aūt
in genere quaſi mediat qz regrit ſubm de quo dicaſ.
nō tn̄ aptitudinē ad formā. talē forte negationē ipoꝛ-
tat diuerſitas de quo alꝫ qz negat idētitatē vel notat
nō idētitatē talē in ente. ḡ talem pōt noiare incōicabi
litas vt importaſ in ꝑſona: qz notat negationē dupli
cis cōicabilitatis in nā intellectuali. nec tn̄ dicit apti
tudinē ad aliquā cōicabilitatē ſed negationē illā i na-
tura poſitiua intellectuali. ⁊ ita dicit aliqđ ꝓtinēs ad
dignitatē nō rōne ſignificati ſed rōne cōnotati ⁊ ſubie
cti. ⁊ ſic poſſet ꝓcedi ꝑſonam generari ⁊ adoꝛari ſicut
cecus ambulat vel amatur. non ꝙ cecitas ſit rō am-
bulādi. ſed ꝙ illud in quo ē talis ꝓuatio ſit ſ̄m reſpe-
ctu talis ꝑdicati. Cum arguiť de cōicabili ⁊ incōi-
cabili dico ꝙ vnū oppoſitū pōt eē rl'o rōnis ⁊ alterum
rl'o realis. vel ſaltē negatio vel ꝓuatio realis alicuiuſ
relationis. ſicut idē ꝑfecta idētitate dicit relationem
rationis. ℣. metha. c. de eodē. ⁊ tn̄ diuerſum qđ ne-
gat iſtā idētitatē ꝓuenit rei abſq̄ actu rōnis ⁊ intelle-
ctus. ⁊ ratio eſt qz lꝫ aliqđ nō cōueniat rei niſi ex ope
vel actu intellectus tn̄ pōt repugnare rei ex ſe ſine ac
tu intellect⁹. ſicut ſorti vniuerſalitas repugnat. q̄ ta-
men non cōuenit homini niſi per actum intellectus
opantis ⁊ negociātis circa hoīeꝫ. Et ſi igit̄ cōicabili
tas dicat tn̄ relationē rationis in eſſentia tamen po
teſt repugnare perſone ex aliquo qđ eſt in re: ⁊ ꝓpter
idem poteſt ſibi incōmunicabilitas competere.

Iſta igitur via ſuppoſita ſicut certa ꝙ a perſonis po
teſt abſtrahi aliquis cōceptus negatiuus negationis
in genere. ⁊ hoc non ſolum a perſonis quaſi conſtitu-
tis. ſed etiā a formalibus conſtitutiuis earuꝫ. Eſt du
bitatio vlterioꝝ vtrum tale commune ſolūmodo ſit
abſtrahibile ab eis vel aliquod cōmune poſitiuum.

Et videtur ꝙ oporteat ponere aliquod poſitiuum
poſſibile abſtrahi ab eis ꝓpter verbum Augu. ō doc-
trina chriſtiana ⁊ verbum magiſtri in littera di. 25
que adducta ſunt cōtra opinionem. Poteſt dici ꝙ
ab indiuiduis nō tn̄ poteſt abſtrahi ſpecies que di-
cit quidditatem indiuiduoꝝ: ſed etiam aliqđ qua
ſi ꝓpꝛium.

Iſta eſt diſtinctio uicesi / matertia.

In qua magiſter poſtquā egit de nomi-
nibus diuinis generaliter. agit de hoc nomine ꝑſona
ſpecialiter. Et tria circa hoc facit. Nam ꝑmo ꝛcipit
hoc nomen perſona de regula ꝓdicta que de his q̄
ſubſtantialiter ꝓdicantur dabatur. Secūdo oſten-
dit ꝙ hoc nomen perſona non ſingulariter ſed plura
liter de omnibus perſonis ꝓdicatur. Tertio cōclu
dit ꝙ in diuinis nec diuerſitas eēntialis nec ſingula
ritas perſonalis ꝓpꝛie dicatur. Primum facit vſ
q̄ ibi. Ideo oꝛitur. Secundum ab inde vſq̄ ibi. Iaꝫ
ſufficienter. Tertium vero ab inde vſq̄ ad finem di
ſtinctionis. In ſpeciali ſentētia magiſtri ſtat in tribuſ
ꝓpoſitionibus quarum ꝓma eſt. Hoc nomen per
ſona nō ꝑſonaliter ſed ſubſtantialiter dicitur de diui-
nis. Probatur ſic. Omne nomen quod de diuinis ꝑ
dicatur non relatiue ſed abſolute. hoc eſt nō perſona
liter ſed ſubſtātialiter dicetur. ſed hoc nomē perſona
eſt huiuſmodi. igitur ꝓdicatur non perſonaliter ſꝫ
ſubſtantialiter. Tenet argumentum ⁊ maioꝝ. ſed mi
noꝝ ꝑbat magr̄ in ter. excipiēs ꝫ nomē ꝑſona a regla
ꝑius dicta. Secunda ꝓpō eſt hec. Hoc nomen ꝑſona
ꝑ omnibus diuinis perſonis ſimul: nō ſingl'iter ſed

pluralr ꝓdicaꝝ. Et ꝑ hoc excipiꝝ a regula data supius in ꝓcedẽte distinctione de noib⁹ q̃ subaliter dicuntur in diuinis vbi dicebaꝝ q̃ noia q̃ subaliter dicuntur i diuinis. vel q̃ spectãt ad vnitatẽ eẽntie de q̃libet pso na singulati: ⁊ de oib⁹ sil dicunt in singulari. vt sic dicendo. pr̃ ⁊ fili⁹ ⁊ spũs scũs sũt tres pſone q̃ est va. Sꝫ hec ẽ falsa. pr̃ ⁊ filius ⁊ spũs scũs sunt pſona. Tertia ꝓ positio ẽ hec. In diuinis nec diuersitas subalis nec singularitas pſonalis ẽ ponẽda ⁊ cõcedẽda. Et ꝓbaꝝ rõne sic. Illa in diuinis nõ sũt cõcedẽda qb⁹ cõcessis tolleret eẽntie vnitas ⁊ personaꝝ diuersitas. Sꝫ diuersitas subalis ⁊ singlitas pſonalis sũt huiusmodi. igit nõ sũt in diuis cõcedẽda: vt dicit ꝓpõ ꝓbãda. Arg^m tenet ⁊ p̃missas ꝓbat magr̃ in textu. igit ⁊c.

Quid significetur his noibus vnus vel vna. duo vel due. tres vel tria. trinus vel trinitas. plures vel pluralitas. distinctio vel distincte cum his vtimur de eo loquentes.

Jc diligẽter inqui

D.24 b

ri oportet. cum in trinitate nõ sit diuersitas vel singularitas. nec multiplicitas vel solitudo quid significetur his nominibus. scilicꝫ vnus vel vna. duo vel due. tres vel tria. trinus vel trinitas. plures vel pluralitas. distincte vl' distinctio cum dicitur vnus deus. due persone vel tres persone. plures persone distincte sunt persone. vel cum dicitur distinctio personarũ pluralitas personarum. trinitas personarum ⁊ huiusmodi. Videmur enim hoc dicentes numerorum quantitates ⁊ rerum multitudinem vel multiplicitatẽ in deo ponere. Quid ergo ista ibi significẽt ipso de quo loqmur apiente insinuare curemus.

Magis illa dicuntur ad excludendum ea que non sunt in deo q̃ ad ponendum aliqua.

Si diligenter premissis au

ctoritatum verbis intendimus. vt dictorum intelligentiam capiamus. magis videtur horum verborum vsus introductus ratione remouẽdi atqꝫ excludẽdi a simplicitate deitatis que ibi non sunt: q̃ ponẽdi aliqua.

Quid per vnum significetur cum dicitur vnus deus.

Cum enim dicitur vnus de

us multitudo deorum excluditur. nec numeri quantitas in diuinitate ponitur tanquã diceretur deus est nec multi sunt vel plures dii. Ambr. **Unde Ambro. in lib. de trini. ait. Cum vnũ dicimus deum vnitas excludit numerum deorum. nec quantitatem in deo ponit. quia nec numerus nec quantitas ibi est.**

Quo sensu dicitur vnus est pater vel vnus est filius.

Similiter cũm dicitur unus

est pater vel vnus est filius ⁊ huiu modi. ratõ dicti hec est. q̃ non sunt multi patres vel multi filii. ita et de similibus. Exq̃ intelligentia dicãtur pſone plies. Hylari⁹ **Item cum dicimus plures esse personas: singularitatẽ atq; solitudinem excludimus nec diuersitatem nec multiplicitatem ibi ponimus. quasi diceretur. Sine solitudine ac singularitate personas confitemur. Unde Hylarius in. iiii. libro de trinita. sic ait. Dixit deus. Faciamus hominez ad imaginem ⁊ similitudinem nostram. Uero nunc an solum deum sibi locutũ existimes an hunc sermonem eius intelligas ad alterum extitisse. Si solum fuisse dicis: ipsius voce argueris dicentis. Faciamus ⁊ nostraz. Sustulit enim singularitatis ac solitudinis intelligẽtia m professio consortij. quia aliquod consortium esse non potest ipsi solitario. neq; solitudo solitarii recipit faciamus. nec alieno a se diceret nostram. Attende lector his verbis ⁊ vide: quia nomine consortii pluralitatem significauit. Professio ergo ꝓsortii est professio pluralitatis quam professus est dicens. Faciam⁹ ⁊ nostram pluraliter enim vtrũq; dicit. Sed hac professione pluralitatis non diuersitatem vel multitudinem posuit. sed solitudinem et singularitatem negauit. Sic ergo cum dicim⁹ plures personas: vel pluralitatem personarum: singularitatis ⁊ solitudinis intelligentiam excludimus.**

Quid per ternarium significetur cum dicitur tres persone.

Jta etiam cum dicimus

tres personas nomine ternarii non quantitatem numeri in deo ponimus vel aliquam diuersitatem sed intelligentiam. non ad aliuz nisi ad patrem ⁊ filium ⁊ spiritum sanctum diriigendam significamus. vt sit huius dicti intelligentia. Tres persone sunt. vel tres sũt pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus. nec tñ pater nec tñ filius. nec tñ pater ⁊ filius in deitate sunt. sed etiam spiritus sanctus ⁊ nõ alius ab his. Similiter non tñ est ibi hec persona. vel illa. vel hec ⁊ illa. sed hec ⁊ illa ⁊ illa ⁊ non alia. Et hoc fore ita intelligendum Augu⁹ satis ostendit vbi dicit. q̃ illo nomine nõ diuersitatẽ intelligi voluit. sed singularitatem noluit. Augu⁹.

Quid per duo cum dicitur due persone. vel pater ⁊ filius duo sunt.

Similiter cum dicitur duo

sunt pater ⁊ filius non dualitatis quãtitatem ibi ponimus. sed hoc significamus q̃ non est tñ pater. nec tantum filius sed pater ⁊ filius ⁊

hic non est ille. ita ⁊ de alijs huiusmodi. Ita etiam cum dicimus pater et filius sunt due p/sone. hoc significamus q̄ non tantum pater ē persona. nec tantum filius est persona. sed pa/ter est persona. ⁊ filius est ꝑsona. et hec nō ē illa

Ex quo sensu dicitur in personis distictio vel persone distincte.

Cum autem dicimus distinctę sunt persone. vel distinctio est in personis confusionem atque permixtionem excludi/mus. ⁊ hanc non esse illam significamus. Cū q̄ addimus distincte sunt persone proprieta/tibus: siue differentes proprietatibus aliam esse hanc personam. ⁊ aliam illam suis propri etatibus significamus. Et cum dicimus a li/am ⁊ aliam non diuersitatem vel alienationē ibi ponimus. sed confusionem sabellianam excludimus.

Quomodo ibi accipiatur discretio.

Ita etiam dicuntur discre/te persone. vel cum dicitur discretio in perso/nis esse eandem intelligentiam facimus. Eo/dem enim modo ibi accipitur distinctio quo discretio. Et congrue dicitur ibi esse discretio vel distinctio. non diuersitas vel diuisio siue separatio. Unde Ambro. in. j. lib. de tri. Nō est ipse pater qui filius. sed inter patrem ⁊ fili um expressa distinctio est. Ambr.

Quomodo trinitas ibi accipiatur.

Cum uero dicitur trinitas idq̄ significari videtur quod significatur cum di/citur tres persone. vt sicut non potest dici: pa/ter est tres persone. vel filius est tres persone. ita non debet dici pater est trinitas vel filius est trinitas.

Hoc videtur contrarium ē̄ predictis.

Hic non est pretermitten/dum. q̄ cum supra dictum sit deum nec singu larem nec multiplicem esse confitendum. idq̄ sc̄orum auctoritatibus sit cōfirmatū. In con/trarium videtur sentire Ysido. dicens. Disti guendum est inter trinitatem ⁊ vnitatem. Est enim vnitas simplex ⁊ singularis. trinitas ve ro multiplex ⁊ numerabilis q̄ trinitas est tri um vnitas. Ecce vnitatem dicit esse singula/rem. ⁊ trinitatem multiplicem ⁊ numerabilem Sed ad hoc dicimus q̄ singulares accepit si/cut ⁊ alii accipiunt vnum. multiplicem vero ⁊ numerabilem sicut alii dicunt trinum. Ysidor.

Ira distinctiōem

24. q̄ro. Utrum in diuinis sit ꝑprie numerus. Rndeo aut ponitur q̄ numerus hēat vnitatē formalem

respectu cuius formalitatis vnitates sunt materia/les ⁊ sicut materia illius forme. Aut ponit q̄ nume/rus est tm̄ vn⁹ aggregatione vnitatū sicut acerv⁹ la pidū dr̄ vn⁹ aggregatione lapidū. Nō hoc verum sit alias videbit. qñ tractabit de numeris. Primo mō dico q̄ in diuinis nō est numer⁹. q̄ libet ꝑsona dini na est infinita. ⁊ q̄libet ꝓprietas ꝑsonalis est eadē in finito. Sz nihil qō ē ex se formaliter infinitū vel idez infinito ē potētiale vel ps alicui⁹. q̄ tūc eēt aliqd ma ius infinito. q̄ totū eēt mai⁹ infinito si tm̄ ps ei⁹ esset infinita. Et ideo illā positionē tenēdo nō erit nume/rus in diuinis. sed si secūda positio vā est. s. q̄ nume/rus est tm̄ vn⁹ aggregatione vnitatū cum aggregata sint simplr diuersa ita q̄ nō faciūt nec sunt aliqd per se vnū imo sūt min⁹ vnū q̄s illa que sūt vnū per accīs ⁊ que sunt in diuinis sūt idē alicui vni nāe qō est eēn/tia sequtur q̄ nulla ē aggregatio ibi rei ad rē. Et ita nul/lus est numer⁹ ꝑm illā secūdam positionē. Si tm̄ nu/merus hēat eē in intellectu tm̄ sil' ꝓcipiēte plura vna vel plures vnitates cū intellect⁹ aliqs possit ꝓcipere tres vnitates sil: vel vnā solā nō cōcipiēdo tres ꝑso/nas ⁊ nō sit ꝓcept⁹ ita ꝑfect⁹ ꝓcipiēdo vnā ꝑsonā sicut ꝓcipiēdo tres ꝑsonas. vñ aliq distincti articuli fidei respiciūt distinctas ꝑsonas posset poni q̄ ibi est vn⁹ numer⁹ q̄si vn⁹ ꝓcept⁹ totalis trinitatis in intellectu Sed omittēdo de numero an sit in intellectu ⁊ loq̄n do de numero in re dico q̄ numer⁹ simplr nō ē in di/vinis tenēdo alterutrā illarū duarū opi. ꝑmarū/con/cedit tm̄ ibi numer⁹ ꝑm qd. s. cū hac determinatiōe ꝑsonarū: q̄ ibi fit abstractio illi⁹ a numero qō nō dic̄ impfectionē. s. distinctionē ab eo qō notat impfecti onē aut in vtroq̄ numerator aut saltez in altero. s. a potētialitate si numerus est vn⁹ ꝑm formā vel a di/uersitate si numer⁹ est vn⁹ per aggregationē vnitatū pluriū. bñ tm̄ ibi cōcedit distinctio sine diuersitate vl' potētialitate vel ēt aggregatione. q̄ dicūt impfecti onem aliquā in vnitate.

Ista est distinctio vicesimaquarta. In qua ma gister oñsa significatione hui⁹ nois ꝑsōa: ꝓut sumit ꝑse: agit de significatione eiusdē ꝓut sumi tur cū terminis numeralib⁹ sibi adiūctis. Et circa h̄ tria facit. Nā ꝓmo oñdit q̄ ꝑ terminos numerales i diuinis excludit multiplicitas sb̄alis. Secūdo q̄ per ipsos remouet solitudo ꝑsonalis. Tertio q̄ ꝑ eorum distinctionē secludat cōfusio ꝑsonalis. Primū facit a ꝓncipio distinctiōis vsq̄ ibi. Itē ēt cū dicim⁹. Se cūdū ab inde vsq̄ ibi. Cū aūt dicim⁹ distincte. Ter tiū ab inde vsq̄ ad finē distinctionis. Et tm̄ in gene/rali. In spāli sntia magr̄i stat in tribus ꝓpōnib⁹: quar ꝓma ē hec. In diuinis per noia numeralia ad vnita tē ēntie spectātia solā multiplicitatē excludimus. Hanc magr̄ inuestigat q̄rendo qd per terminos nu/merales ⁊ noia ꝓtinētia ad pluralitatē seu multitudi nē seu distinctionē in diuinis significet. Nā si vera dicunt de deo vident suū significatū ponere in deo. Ad qō rñdens magr̄ dicit q̄ significatio taliū noūm vel terminor̄ nō admittit in diuinis ad aliqd ponē dū sed poti⁹ remouēdū. qō declarat exēplo. Nā cum dicim⁹ de⁹ vn⁹ vn⁹ pr̄ tm̄ per illū terminū numera lē vn⁹ nulla quātitas vel numer⁹ in deo ponit: sz tm̄ deor̄ vt alior̄ excludit pluralitas. Scōa ꝓpō ē hec. Per noia numeralia pluralitatē exprmētia i diuinis singularitatē ⁊ solitudinē excludim⁹ ꝑsonalē. Hanc magr̄ ꝓbat ꝑ hoc q̄ dicit q̄ cū dr̄ pluralitas ꝑsonarū nō multitudo ponit. sed singlitas ⁊ solitudo excludit seu tollit. Cū eni dicim⁹ tres negam⁹ ibi eē solū duas Et cū dicim⁹ duas negam⁹ ibi eē solū vnā. Tertia ꝓ positio ē hec. Cū eni ꝑsonas diuinas distinctas esse dicimus: tūc earū cōfusionē ⁊ ꝑmixtionē cōtra Sa/bellianū excludimus. Hanc ꝓpositionem magister

probans dicit q̄ in nomine trinitatis ꝛ discretionis non diuersitas in deo ponit̄. sed cōmixtio ꝛ confusio negatur. igitur ꝛc̄.

Quid significatur cum dicitur pluraliter tres persone vel due persone.

dl.25. **Reterea conside/** randum est cum hoc nomen p̄sona vt predictū ē scōz subam dicat̄ que sit intelligētia dicti: cū pluraliꝛ p̄fert̄ tres p̄sone vl̄ due p̄sone. ꝛ cum dr̄. Alia ē p̄sona p̄ris. alia ē p̄sona filij. alia ē p̄sona spūs sci. Si enim i his locutionib⁹ p̄sone vocabulū eēntie intelligentiā facit plures eēntias cōfiteri videmur. ꝛ ita plures deos. Si vō eēntie significationez ibi nō tenet. Alia est hui⁹ nois rō cū dicit̄. Pater ē p̄sona. vel filius ē p̄sona. ꝛ alia cū dicitur. Pater ꝛ fili⁹ ꝛ spūs scūs sunt tres p̄sone. ꝛ cū dr̄. Alia est p̄sona p̄ris. alia filii ꝛ huiusmodi.

Qō videt̄ scōz eēntiā dici. alia ē p̄sona patris. alia filij. siue tres persone. vt cum dicitur. pater ē p̄sona. filius est persona.

Persona enim vt supra ait

Augu⁹. Aug. ad se dicit̄. ꝛ idē est deo eē p̄sonā q̄ eē. sicut idē est ei eē q̄ deū eē. Ūñ manifeste colligit̄ q̄ eēntiā diuinā p̄dicam⁹ dicētes. Pr̄ ē p̄sona. fili⁹ ē persona. spūs scūs ē p̄sona. i. essentia diuina. ꝛ oīno vnū ꝛ idē significat̄ nomine p̄sone. i. diuina eēntia cū dr̄. p̄r ē p̄sona ꝛ fili⁹ ē p̄sona. q̄ significat̄ noie dei cū dicit̄. p̄r ē de⁹. fili⁹ ē de⁹. Ita ēt idē significat̄ cū dr̄ Deus ē de⁹ ꝛ de⁹ ē p̄sona. Utroq; enim noie eēntia diuina intelligitur. q̄ vtrūq; scōz subꝛstātiā dicitur. Cū vō dicitur. p̄r ꝛ fili⁹ ꝛ spūs scūs sūt tres p̄sone. qd noie p̄sone significam⁹ an eēntiā. Hoc eni vr̄ si supra posita vba Augu. diligēter scrutemur Supra enim dixit q̄ ideo tres p̄sonas dicimus. q̄ id q̄ō persona ē cōe est tribus. Et itē q̄ pater ē p̄sona. ꝛ filius ē p̄sona. ꝛ spūs scūs ē p̄sona. ideo tres persōe dicūtur. Uidetur ergo eādē tenere significatiōnē hoc nomē p̄sona cū dicitur tres p̄sōe quāꝛ cū dicitur. Pr̄ ē p̄sona. fili⁹ ē p̄sona. spiritus scūs est persona. Quia vt oñdit aug. hoc dr̄. i. tres p̄sone ꝓpter illud. q̄ id q̄ō persona ē cōe est eis. Id ergo quod cōe est eis. i. patri ꝛ filio ꝛ spūi scō videtur significari noie persōe cum dicitur tres persone.

Qō nomine p̄sone id significat cum dr̄. p̄r ē p̄sona. q̄ō significatur noie dei cuꝛ dr̄ p̄r est deus.

Aliter etiam videtur posse ostendi q̄ secūdum essentiam dicatur: etiam cum pluraliter profertur.

Aliter etiam uidetur posse

ostēdi q̄ ibi nomine persone significetur eēntia cum dicitur tres persone. Ut enim supra dixit Augu. Ea necessitate dicimus tres personas vt responderemus querentibus qd tres vel quid tria. Cum ergo queritur quid tres: vel quid tria. conuenienter respondetur cum dicitur tres persone. At cuꝛ queritur. qd tres vel quid tria. Ꝑer quid de essentia queritur Non enim inuenitur quid illi tres sint nisi essentia. Si ergo questioni recte respondemus oportet vt respondendo essentiam significemus. alioquin non ostendimus quid tres sint Si vero respondentes essentiaz significam⁹ ipsam essentiam persone nomine intelligim⁹ cum dicitur tres persone.

Opinio quorundam qui putant essentiaz significari nomine persone cum dicimus tres personas.

Quibusdam uidetur q̄ no

mine persone significetur essentia cum dicit̄ tres persone. Propterea quia Augu⁹. dicit ideo dici tres personas. quia commune ē eis id quod est persona. vt sit talis intelligentia. Pater et filius et spiritus sanctus sunt tres persone. idest sunt tres id habentes commune quod est persona. idest tres sunt: quorum quisq; est persona. idest essentia. Sed quomodo iuxta hanc intelligentiā dicetur. alia est persona patris. alia filii. Et hoc etiam ita volunt intelligere. scilicet alius est pater. ꝛ alius est filius. id tamen cōmune habentes quod ē persona. Et hoc confirmant auctoritate augusti. qui in. vii. lib. de trini. ait. Tres personas eiusdem essentie. vel tres personas vnā eēntiam dicimus. Tres autem personas ex eadem essentia non dicimus quasi aliud ibi sit quod essentia est. aliud quod persona est. Hac auctoritate ꝛ premissis conantur asserere in p̄dictis locutionibus nomen persone essentiam significare. Sed quid respondebūt ad id quod ipse augu. in libro de fide ad Ꝑetrum dicit. scōz q̄ alius est pater in persona siue personaliter. alius personaliter filius. ali⁹ personaliter spiritus sanctus. Quomodo enim alius persōaliter pater. alius personaliter filius. alius personaliter spiritus sanctus. si ineſſe personā oīno conueniunt i. si persona essentie tm̄ intelligentiam facit. Ideo nobis videtur aliter hoc posse dici congruentius iuxta catholicoꝝ doctorum auctoritates.

Augu⁹.

Augu⁹.

Quod hoc nomen persona tripliciter i trinitate accipitur. ꝛ hec est vtilis ꝛ catholica doctrina de persona ꝛ personis.

Sciendum est igitur q̄ hoc

nomen persona multiplicē intelligentiam fa-
Hyla⁹. cit non vnam tm̄. Et vt Hilarius ait in libro
iiii. de trinitate. Intelligētia dictoꝝ ex causis
est assumenda dicendi: quia non sermoni res
sed rei sermo subiectus est. Discernētes ergo
dicēdi causas huius nominis. s. psona signifi
cationem distinguimus dicentes q̄ hoc no-
men. s. persona proprie ꝑm substantiam dici-
tur ⁊ essentiam significat. sicut supra oñdit Au
gu. cum dicitur. Deus est persona. pater ē p-
sona. Quadam tamen necessitate vt supra di
Augu⁹. xit Augu. translatum est hoc nomen vt plura
Quid si liter diceretur tres persone cum quererē. qd
gnificet tres. vel quid tria. vbi non significat essentiaz.
cū dicit ideſt naturam diuinam que cōmunis est tri-
tres ꝑsone bus personis. sed subsistentias vel hipostases
tres subsiste seū grecos. Greci quippe: vt supra dixit au
tie vel gusti. aliter accipiunt substantiam. i. hiposta-
tres en sim aliter nos. Nos enim substantiam dici-
tes non mus eētiam siue naturam. Personas autē
tres, es- dicimus sicut illi dicunt substantias. ideſt hi-
sentie. postases. Si ergo nos ita accipimus persōas
vt illi accipiunt substātias vel hipostases. At
illi accipiunt hipostases q̄ nos substantiā. ali
ter ergo nos accipimus personas q̄ substanti
am. Cuz ergo dicimus tres personas nō ibi
persone nomine essentiaz significam⁹. Quid
ergo dicimus. Dicimus quia tres ꝑsone sūt
i. tres sbsistētie. s. tres entes. ꝑ quo greci dicūt
tres hipostases.

Ostendit verba Augustini conuenire hu
ic sententie.

Et hic sensus adimatur ex

verbis Augusti. premissis si interius intelli-
gantur. Quia cuz pater est persona. ideſt eēn
tia. ⁊ filius est persona. ⁊ spiritus sanctus per-
sona. Ideo dicūtur tres persone. ideſt tres sb
sistentie tres entes. Non enim possunt dici
tres subsistentie vel entes nisi singulus eorum
esset persona. ideſt essentia. Quia ergo eis cō
mune est id quod est persona. ideſt essentia.
Ideo recte dicuntur tres persone. ideſt subsi-
stentie vel subsistentes. vt sicut essētia que eis
est communis vere ac proprie est. ita illi tres
Augu⁹. vere ac proprie subsistentie vel entes intelligā
tur. Ideoq̄ Augu⁹ causas dictorum discer-
nens. dicit tres personas esse vnam essentiaz
vel eiusdem essentie. non ex eadem eētia: ne
aliud intelligatur ibi esse persona. aliud essen-
tia. Tres enim persone ideſt subsistentie vna
sunt eēntia ⁊ vnius eēntie. Non autē sūt vna
persona vel vnius persone ꝛpersona secūduz
substantiam dicatur aliquando. Nam si hoc
diceretur cōfusio fieret in personis.

Obiectioni illorum hic respondet qua ni-
tuntur probare personas scōm eētiam acci-
pi. quia respondemus querentibus quid tres
vel quid tria.

Ad hoc autem quod illi di

cunt cum queritur quid tres vel quid tria. de
eētia queritur. quia non inuenitur quid illi
tres sint nisi eētia. per hoc volentes nos in-
ducere vt nomine persone eētiam intelliga-
mus cum respondemus tres personas ita di
cimus. Indubitabiliter verum est q̄ non in
uenitur vnum aliquid quod illi tres sint nisi
eētia. Unum enim sunt illi tres. ideſt eētia
diuina. Unde ⁊ veritas ait. Ego ⁊ pater vnū
sumus. Uerūtamen cum queritur quid tres.
vel quid tria. Non de eētia queritur nec ibi
quid ad eētiam refertur. Sed cum fides ca-
tholica tres eē profiteretur. sicut Joannes in
epistola canonica ait. Tres sunt qui testimo-
nium perhibent in celo. querebatur quid illi
tres eēnt. ideſt an eēnt tres res. ⁊ que tres res
⁊ quo nomine ille tres res significarentur. et
ideo loquendi necessitate inuentuz est hoc no
men persona ad respondendum. ⁊ dictuz est
tres persone.

Quid tres res ⁊ quid vna res hic dicitur.

Non autem te moueat qd

diximus tres res. Non enim hoc dicētes di
uersarum rerum numerum ponimus in trini
tate: sed ita tres res dicimus vt eaſdē eē vnaz
quandam summaz rem confiteamur. Unde Augu⁹.
Augusti. in primo libro de doc. christiana sic
ait. Res quibus fruēdum est nos beatos faci
unt. Res ergo quibus fruendum est sunt pa-
ter ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus. Eademq̄ trini
tas vna quedam summa res est. cōmunisque
fruentibus ea. si tamen res ⁊ non rerum omni
um causa sit. Non enim facile potest inueniri
nomen quod tante excellentie conueniat nisi
quod melius dicitur trinitas hec vnus deus
Sicut ergo tres res dicuntur et he sunt vna
res: ita tres substantie dicuntur. ⁊ he sunt vna
eētia. Ecce ostensum est que sit intelligenita
huius nois ꝑsona cū dicimus tres ꝑsonas.

Ex quo sensu dicaꝫ alia est persona patris
alia filii. alia spiritus sancti.

Nunc inspiciamus vtrum

scōz eādē rōnē ⁊ cām dicaꝫ. alia ē ꝑsona ꝑis
alia filii. alia spūs sci. Qd vtiq̄ sane intelligi
pōt vt sit sensus talis. Alia ē subsistētia vel hi
postasis ꝑis. alia subsistētia filii. alia subsistē-
tia spūs sancti. Et alia subsistētia pater. alia fi-
lius. alia spiritus sanctus.

Quō hec intelligaꝫ. alius in persona pa-
ter. alius filius. alius spiritus sanctus.

Deinde queritur utrum se-
cūdum eandē rōnē accipiat cū dī. Ali⁹ē pī i
pſona. ali⁹ in pſona fili⁹. alius in pſona ſpirit⁹
ſcūs. ſiue ali⁹ pſonaliʒ pī. ali⁹ pſonaliter filius.
alius pſonaliʒ ſpūs ſcūs. Ad qō dicim⁹. qa
ꝛ ſi poſſit eodē mō accipi. cōgruēti⁹ tī ex rōe
dicti alia variaī intelligētia. vt hic pſone no-
mine ꝓprietas pſone intelligaī. vt ſit ſenſus
talis. Alius eſt in perſona vel perſonaliter pa
ter. i. ꝓprietate ſua pī alius eſt q̄ fili⁹ et filius ꝑ
prietate ſua ali⁹ q̄ pf. Similiʒ. ii. ꝓprietate di
ſtinguiī hypoſtaſis patris ab hypoſtaſi filij.
ꝛ hipoſtaſis filii filiali ꝓprietate diſcernitur a
patre ꝛ ſpūs ſcūs ab vtroq; proceſſibili ꝓprie
tate diſtinguitur.

Quod ſm hunc modum etiam in p̄dictis
locutionibus poteſt accipi.

Hoc etiam modo ſane po-
teſt accipi perſona in p̄miſſis locutionib⁹ cuz
dī. Alia ē pſona pr̄is. alia filii. i. aliaē ꝓprietaſ
qua pr̄ eſt pī. alia qua filius ē fili⁹. alia qua ſpi
ritus ſcūs ē ſpūs ſcūs. Ita ēt noīe pſone qdaz
ꝓprietates intelligere volūt cū dicunt tres p
ſone. ſed meli⁹ ē vt ſubſiſtētias vel hipoſtaſes
itelligam⁹ cū dicim⁹ tres pſonas. Et pre-
dictis colligiī q̄ nomē pſone in trinitate tri-
plicem tenet rationem. Eſt enim vbi facit in-
telligētiā eēntie ꝛ ē vbi facit intelligentiaz hi-
poſtaſis. ꝛ ē vbi facit itelligetiā ꝓprietatis.

Auctoritatibus ſcōrum oſtendit qō dixit

Quod autem ſecundū ſub-
ſtantiā dicaī ꝛ eēntiā aliq̄ ſignificet ſupra ex
dictis aug. apte oſtdim⁹. Qō vo ꝓ hipoſta-
ſi atq; ꝓprietate accipiatur ex auctoritatibus
ſcōꝝ oſtdi opz ne ꝺiecturis nr̄is aliqd auſi di
cere videamur. De hoc Diero. in exp̄one fi-
dei catholice ad Alippiū ꝛ aug. ep̄os ita ait.
Nō eſt ꝓſus aliq̄s in trinitate gradus nihil
q; qō inferi⁹ ſupiuſue dici poſſit. ſed tota di-
uinitas ſui pfectione eq̄lis ē vt exceptis voca
bulis que ꝓprietatē indicāt pſonarū. qcqd ō
vna pſona dicīr de tribus poſſit digniſſime
itelligi. atq; vt cōfutātes arriū vna eādēq; tri
nitatis dicim⁹ eē eēntiā vel ſubam. ꝛ deum
vnū in trib⁹ pſonis fatemur. Ita ēt impietatē
Sabellii declinātes tres pſonas exp̄ſas ſub
ꝓprietate diſtinguimus nō ip̄m ſibi pr̄eʒ ip̄z
ſibi filiū. ip̄z ſibi ſpūm ſcūm eē dicētes. ſz aliā
p̄is aliā filii aliā ſpūs ſci eē pſonā: Nō enim
noia tm̄ mō. ſz ēt noiuz ꝓprietates. i. pſonas:
vt greci exp̄munt hipoſtaſes. i. ſubſiſtētias cō
fitemur. Nec p̄ filii vel ſpūs ſci pſonā aliq̄
excludit. Nec filius vel ſpūs ſcūs p̄is nom̄

Qō alr ꝑ accipi tur pſona q̄. ſ. ꝑ ꝓprie tate ac cipitur.

Sūmā decōruz colligit.

Diero⁹

pſonāq; recipit. ſed pr̄ ſemp pf. ꝛ filius ſemp
filius. ꝛ ſpūs ſcūs ſemp ſpūs ſcūs. Itaq; i ſub
ſtantia vnū ſunt ſed pſonis ac noībus diſtin
guuntur. Ecce apte dicit Diero. ꝓprietates
eē pſonas ꝛ pſonas eē ſubſiſtētias. Ꝝ manı
feſtū fit qō dixmus. ſ. pſone noīe ſignificari:
ꝛ hipoſtaſim ꝛ ꝓprietatez. Joan. etiam Da- Jo. da.
ma. perſonas dicit eſſe hipoſtaſes ꝛ eas dicit
entes ita inquiens. In deitate vnam naturaz
confitemur ꝛ tres hipoſtaſes ꝛm veritatē en
tes. i. perſonas.

Irca diſtinctiōem
25. quere vtrū perſona in diuinis
dicat ſbam vel rōnē ſine argumē-
tis. Rndeo perſona nō dicit rō-
nem ꝓpriā: qz hoc nomē pſona ē cō
mune trib⁹ ſm Aug. 7. de trini. c. 7. ſi tres pſone ſūt
cōe ē eis hoc qō ē pſona ꝛ nō cōitate equocationis. ſi-
cut hic hō ē cōis ſorti ꝛ platoni. hoc qdē ē equoce. qa
ꝓnomē hoc qō demōſtrat hoc ſignificat. Nō ita hic
qz equocū nō numeraī in equocatis. Nō enim dicū
tur piſcis ꝛ ſydus duo canes: qz numeratio alicuius
in aliqbus regrit vniuocationē eius in eis. perſonaē
ſic cōis q̄ numeraī in eis. Nec dicit rōnē cōem. qō
ꝓbaī per Aug. 7. de tri. c. 7. vel. 34. q̄ pater nō eſt p
ſona filij nec ecōuerſo. Et iſta rō pōt deduci ſic. ad qō
cūq; dī relatiuū inferi⁹ ad idē dī relatiuū ſupius ſz nō
p̄mo. Et rēplū. ſi duplū ē duplū dimidij. ꝛ hoc p̄imo
duplū ē multiplex dimidij ſz nō p̄mo. Et nō ſolū hoc
ſed ēt vſq; ad generaliſſimū ē relatiuū dimidij ſz nō
p̄mo. i. adeq̄te. ergo ſi pſona diceret relationē cōem.
tunc pater ſicut eſt pater filij p̄mo. ita pater eēt pſona
filij per ſe: ſz non p̄mo qō eſt falſum. Nec pſona dī
cit ſubam ſcōam. i. qdditatē qz illa nō numeraī i tri-
bus pſonis. perſona aūt numeraī. q̄ ſm duas opi. ta
ctas in. q. de perſona di. 23. Quia ſm vnā opi. perſo
na dicit negationē in genere cōem tribus. ꝛ ſic nō ſi-
gnificat ſbam nec relationē. cōnotat tī aliquid poſi-
tiuū. ꝛ p̄mo connotat illud de quo p̄mo p̄dicaī: puta
p̄rem filiū ꝛ. ſ. ſ. nō quaſi ex p̄mo intellectu ſuo. ſed ſi-
cut cōe cōnotat inferius p̄o quo ſupponit. ſecūdo cō
notat relationē qua patri cōueniat talis negatio cōis
ꝛ filio filr. tertio ꝛ vltimo cōnotat eēntiā q̄ ſz ſit in p̄ri
mo ꝓnotato. nō aūt eſt in eo ratio iſtius negationis.

Si autē teneaī alia opi. in. q. illa de pſona. ſ. q̄ per
ſona dicat aliqd poſitiuū abſtractū a tribus vt q̄ſi ꝓ-
prium nō vt ſpēs: tunc dici pōt q̄ ſignificat qd poſiti
uum. ſed nec ſubam nec relationē ꝛ hoc extēdendo ſb
ſtātiā tam ad p̄mā q̄z ad ſecūdā. ſed aliq̄ō poſitiuū in
differēs ad vtrāq; rō enim ſubſiſtētis indifferēs eſt
ad abſolutū ꝛ relatiuū tenēdo pſonas diuinas eē rela
tiuas p̄mo. Exp̄ſſiti tī dat intelligere ſicut ſupius ſuū
inferi⁹ illud ꝑ quo acciꝑiī relatiuū ſupius de quo di-
cīr pſona puta p̄rem filiū ꝛ. ſ. ſ. Ex ſecūdo ipſas relatō
nes ꝛ tertio eēntiā. Ita q̄ vtraq; opi. poſita. 23. ꝓce-
ꝺat in hoc q̄ perſona de p̄ma rōne ſua nō dicit relatō
nem nec ſubam. ꝛ hoc nec p̄mam nec ſecūdā. ſed ꝑz
vnā opi. dicit tm̄ conceptum negationis in genere
cōmunē tribus. ꝛ ita dicit cōceptū negationis cōmu
nis tribus qui diſtinguiī in eis ſm aliā opi. dicit con
ceptum poſitiui cōis ꝛ diſtincti in eis. Et ſm vtraq;
opi. tale cōmune ſiue poſitiuū ſiue p̄riuatiuū connō-
tat ſicut ſuum inferius illud de quo formaliʒ dī. puta
patrem filiū ꝛ. ſ. ſ. Et quaſi ſcōo ꝓnotat formalia di-
ſtinctiua in eis. Et tertio eēntiam cōem in eis.

Sz obijcit q̄ ꝑsona significet ſubam ſcd̄am. i. qdditatē̄ ꝑ hoc qđ dicit Aug. 7. de tri. c. 9. vel. 7. ꝑ hoc q̄ eſt tres ꝑſone. ℟ndet ad. q. illā qua q̄rit in diuinis qd tres. qd aūt cōuenit eēntie. ℙreterea dicit Au. 7. de tri. c. 5. vel. 9. q̄ non eſt aliud deū eē ⁊ ꝑſonā eē. ꝙ ꝑſona eſt mere eēntiale. ⁊ per ꝓ̄s significat ſb ſtantiā ſecūdā. i. qdditatē̄. Ad p̄mū rndeo q̄ quid. qñq̄z q̄rit diffinitionē̄. qñq̄z q̄rit illud de quo aliqd dr̄ p̄mū ꝓ̄z ex p̄mo topicor̄. Diffinitio ē oratio indicās qd ē cē rei. Secūdū ēt ꝓ̄z per ꝑhm. 4. metha. totalit̄ querēdū eſt qd vnū quē ad modū ⁊ qd ens tanq̄z non ſufficiens: qr hoc ipſum iſti⁹ nā. Intēdit dicere nō ſufficit dicere ipſū vnū eē p̄ncipiū ſicut aliq ꝑhi ipz vnū eē p̄ncipiū dicebant ſicut platonici. ſed aliqd de quo dicit vnū. Et ꝓ̄m hoc qđ iſta qd eſt elemētū. dupliciter ꝓ̄z rn̄ſionē̄ vnā aſſignādo elemēti diffinitionē̄. aliaz aſſignādo illud de quo dicit elemētū. puta ignis eſt elemētum. ℳūc aūt catholicis cōfitētib⁹ tres ꝓ̄m canonicā epl̄am Joā. 5. c. queſierūt heretici qd tres nō interrogātes huius nois diffinitionē̄. ſed querentes qd eēt illud ſubſtātiuū qđ determinaret per illud adiectiuū tres. ſiue de quo diceret. ⁊ ad hoc bñ rndetur per hoc qđ eſt ꝑſona. Cum igitur accipit̄ q̄ qd q̄rit ō eēntia nō eſt verū generalr̄ nec ſpāliter in ꝓpoſito.

Ad ſecūdū de Auguſtino patebit di. ſequēti. q̄ ꝑſona eſt ad ſe tam in ſe q̄z in ſuis inferioribus. ꝛ nō ita ſit ad ſe ſicut eēntia eſt ad ſe. Et hoc ſi ponit̄ diuinas ꝑſonas eē cōſtitutas in eē perſonali ꝑ aliqua abſoluta Si aut̄ hoc ponat̄ difficile videt̄ exponere auctem beati Aug. ſed de hoc dicet̄ ibi.

Iſta eſt diſtinctio uiceſima

quinta. In qua magr̄ poſtq̄z egit de nois⁹ ſignificantibus vnitatē̄ ⁊ pluralitatē̄ in diuinis. incipit agere ō quodā noie qđ hoc recipit additionē̄. ſ. de hoc nomine ꝑſona. Et circa hoc tria facit. ℳam p̄mo oſtēdit. qd ſignificet cum dr̄ tres ꝑſone vel due ꝑſone. Secūdo qd importat̄ per hoc cum dicit̄. alia ꝑſona patris alia filij. alia ſp̄ūs ſci. Tertio qd denotet cum dicit̄. ℳius ē in ꝑſona p̄r. ali⁹ filius ⁊c. ℙrimū facit a p̄ncipio diſtinctionis vſq̄z ibi. ℍic incipim⁹. Secūdum ab inde vſq̄z ibi. Deinde querit̄ vtrū. Tertium vero vſq̄z ad finē̄ diſtinctionis. In ſp̄āli ſnia magr̄i ſtat in tribus ꝓpōnibus q̄rū p̄ma eſt hec. q̄ hoc nomē̄ ꝑſona q̄ñq̄z ſtat. i. ſupponit ꝓ eēntia. ℍāc ꝓpōnē̄ magiſter inueſtigās querit cū dr̄ ꝑ pluraliter p̄r ⁊ filius et ſp̄ūs ſcūs ſunt tres ꝑſone. vel cuz dr̄ ſingulariter. ℳia ē ꝑſona p̄ris. alia ꝑſona filij. ⁊ alia ꝑſona ſp̄ūs ſci. qd ibi ſignificet nomē̄ perſone. Si enī eēntiā ſignificet igitur variatur ſignificatio perſone in ſingulari ⁊ in plurali. qđ videt̄ muſitatū. ℙoſtea obijcit ad alterā ꝑtē̄ dicēdo q̄ tam in ſingulari q̄z plurali eēntiā ſignificet. ℵđ aūt in ſingulari eēntiaz ſignificat. ꝓbat ex his que iā dixerat. Et q̄ in plurali eēntiā ſignificet. ꝓbat duabus rationibus. ℙrima eſt. b. Aug. dicētis. Cū dicimus tres ꝑſonas ſignificam⁹ illud qđ cōe ē p̄ri ⁊ filio ⁊ ſp̄ūi ſcō. ſed nihil eſt cōmune eis niſi eēntia. igitur noie ꝑſone pluraliter ſumpto ſignificat̄ eſſentia. Secūda rō talis eſt. Quid q̄rit̄ de eēntialibus interrogātibus. qd eſt eēntia. rn̄demus tres ꝑſone. igitur hoc nomē̄ perſona in plurali ſignificat eēntiā. Secūda ꝓpoſitio eſt hec. ℍoc nomē̄ ꝑſona capit̄ q̄ñq̄z pro hypoſtaſi vel ſubſiſtētia. ℍāc magr̄ ꝓbat ponendo opinionē̄ ꝓp̄riā di. q̄ ꝛ nomen ꝑſone de ſe ſignificet ſubam. tn̄ trāſfertur q̄ñq̄z ꝓpter penuriā vocabulor̄ ad ſignificādū ſuppoſitū vel hypoſtaſim. vn̄ ſenſus ē ℙater filius ⁊ ſp̄ūs ſcūs ſunt tres ꝑſone. i. tres hypoſtaſes vel tres ſubſiſtētes. Tertia ꝓpō eſt. q̄ hoc nomen ꝑſona multotiēs ſupponit ꝑ ꝓp̄rietate ꝑſonali ſub eius differentia. ℍāc magr̄ putchre ꝓbat i tex

tu per auctoritates ⁊ exempla. igitur ⁊c.

De proprietatibus perſonarum. ſed p̄us de hoc nomine hypoſtaſis.

Hanc de proprie- Di. 26.

tatibus perſonarum quaſ frequēter in hoc tractatu commemorauimus: aliquid loq nos oportet. Sed p̄mu⁊ audiam⁹ quid de hoc nomine hypoſtaſis ℍiero. dicit. Ait enim ſub hoc nomine venenum latere. ſed hoc dicit ſm q̄ heretici eo vtebant̄ vt ſimplices ſeducerent. ſ. pro perſona ⁊ pro eēntia. vt ſiue dicerē̄ vna tm̄ hypoſtaſis ſiue tres minus peritos ad inconuenies deducerēt. cuz non erat hoc nomen ita apud catholicos vulgatum. nec ita eius ſignificatio determinata vt modo. Et ideo ℍiero. dicit hoc nomine non vtendum fore ſine diſtinctione vel expoſitione. tunc. ſ. quando cum hereticis contendebatur ita ſcribens de fide catholica ad ℙamaſum papam. Arrianorum preſule hypoſtaſion nouellum nomen a me homine romano exigitur. Interrogamus quid tres hypoſtaſes arbitrentur intelligi. Tres perſonas ſubſiſtentes aiunt ℜeſpondemus nos ita credere. ℳon ſufficit eis ſenſus. Ipſuz nomen efflagitant. qr neſcio qd venenu in ſyllabis latet. Clamam⁹. Sigs tres hipoſtaſes. i. tres ſubſiſtentes perſonas non confitetur anathema ſit. Si quis autem hipoſtaſim vſiam intelligēs nō tribus ꝑſonis vnā hipoſtaſim indicit alienus a chriſto ē q̄. ſ. tres hipoſtaſes dicēs ſub noie pietatis tres naturas conat̄ aſſerere. Sufficiat nobis dicere vnam ſubſtantiam ⁊ tres ꝑſonas ꝑfectas equales. taceamuſ tres hipoſtaſes ſi placet. nomen hoc non bone ſuſpitionis eſt cū in eodē̄ ℣bo ſenſus diſſentiūt. Aut ſi rectum putatis tres hipoſtaſes cum interp̄tationibus ſuis debere nos dicere non negamus. Sed mihi credite. venenuz ſub melle latet. Tranſſigurat enī ſe angelus ſathane in angelum lucis. ℍis verbis non negat vtendum eſſe nomine hipoſtaſis: ſed hereticos eos prauе vſos oſtendit contra quos cautela opus erat in diſtinctione ſignificationis. alioquin ſibi contradiceret qui ſupra tres hipoſtaſes confitetur. Hiero⁹

De proprietatibus perſonarum ⁊ de noibus earum relatiuis.

Jaz de proprietatibus per

ſonarum videamus que etiam notiones ſiue relationes in ſcriptura plerūq̄z dicunt̄. In illa ſancta trinitate que ideo a nobis repetitur vt cordi noſtro tenacius infigatur. Ait Aug. Augu⁹.

inli. de fide ad ℙetrū. aliud ē genuisse quaz natum esse. aliudqz est procedere quā genuisse vel natuz eē. Unde manifestum est qz alius ē pater. alius filius. alius spiritussanctus. Et ē ꝓpū soliꝰ patris nō qz nō ē natꝰ ipe sz qz vnū filiū genuerit. ꝓpriūqz solius filii. non quia ipse non genuit. sed quia de patris essentia natꝰ est. ℙroprium vero spiritussancti. non qz nec natus est ipse nec genuit. sed qz solus de patre filioqz procedit. Ecce breuiter assignauit tres proprietates trium personaruz: quaruz vna non est alia. ℍoc. n. significauit cū dixit. Aliꝺ est genuisse quā natū esse. aliudqz procedere i. alia ꝓprietas siue notio ē generatio ⁊. alia natiuitas. alia processio. que aliis nominibꝰ dicuntur paternitas filiatio. ℍas proprietates designant nomina personarum. s. pater ⁊ filius. ⁊ spiritussanctus: que relatiua sunt. ad se inuicem dicuntur. quia notant relatiões que non sunt deo accidentales. sed in ipsis psonis ab eterno sunt immutabiliter. vt nō appellationes relatiue. sed etiam relationes siue notiones in rebus ipsis. i. in personis sint.

Quid sit ꝓpū patris.

Quid sit ꝓpū filij.

Quid sit ꝓprium spiritussancti.

ℍic de nominibus relatiuis q̄ notāt ipsas relatiões

Quod non omnia que de deo dicuntur secundum substantiam dicuntur quedā enim secūdum relationem dicuntur. nihil tamē secundum accidens.

Quo circa sciendum est

non omne quod dicitur de deo dicitur dici secundum substantiam. quia quedam dicuntur secundum relationem qui non est accidens. quia est mutabilis. Unde Aug. in. v. li. de tri. ait. Nihil in deo secunduz accidens dicitur. qz nihil ei accidit. Nec tamen omne quod dicitur secundum substantiam de deo dicitur. In rebus creatis atqz mutabilibꝰ qꝺ non secundum substantiam dicitur: restat vt secundū accidens dicatur. In deo autem nihil qdem secundum accidens dicitur quia nihil in eo mutabile est aut amissibile. Nec tñ omne quo dicitur secundum substantiam dicitur. Dicitur enim ad aliquid sicut pater ad filium: ⁊ filius ad patrez. quod nō est accidēs quia ⁊ ille sempiter est pater. ⁊ ille semper ē filius. ⁊ ita semper quia semper natus est filius nec cepit vnquam esse filius. Quod si aliquando esse cepisset. aut aliquando desineret eē filius. secundum accidens diceretur. Etqz pater non dicitur pater nisi ex eo qꝺ est ei filius ⁊ filius non dicitur filius nisi ex eo qꝺ habet patrem. non secundum substantiam hec dicuntur: sed adinuicem ista dicuntur. neque tñ secundum accidens. quia ⁊ qꝺ dicitur pater: ⁊ qꝺ dicitur filius. ⁊ eternum atqz incōmutabile est eis. Ecce aperte his verbis ostenditur quedam dici de deo secundum substantiam. quedam secundum relationē. nihil tamen secundum accidens. Ostenditur etiam proprietas patris esse quod habet filium ⁊ proprietas filii qꝺ habet patrem. Ideoqz cum dixit eternum ⁊ incommutabile eē quod pater dicitur ⁊ quod filius dicitur. ita intelligi volnit. i. proprietas qua pater est pater. ⁊ proprietas qua filius est filius: eterna est ⁊ incōmutabilis. qz ⁊ pater semper pater. ⁊ filius semper filius.

Augu⁹.

ℍyla⁹. ꝓpetates pñs ⁊ filij determinat.

ℍylarius autoritate cōfirmat solutionē ℙaperta distinctiō inter deū filiuz. ⁊ hoiuz filios. qa ille natꝰ filiꝰ: hi fcī filij.

Unde hylarius proprietates personarum assignans in. xii. li. de trinitate ait. Si semper patri proprium est qꝺ semper est pater necesse est semper filio proprium eē vt semper filius est. Ubi enim semper pater est: semper filius est. ergo qui non semper pater est. non semp genuit. Item in eodem. ℕato deo: manifestum est proprium esse quod filius est.

Quare dicatur esse proprium vnigeniti qꝺ ē filius dei: cum etiam homines sint filij dei.

ℍic queritur quomodo dicatur proprium nato deo quod est dei filius

vel genitus ex deo: cum etiam homines filii dei dicantur ⁊ sint: secundum illud. Filii excelsi omnes. Et ad ℳoysen ō populo israel dominus ait. Filius meus primogenitus israel. Sed magna est distantia. ℍomines enim filii dei sunt factura: non natiuitatis ꝓprietate. Deus autem filius originis propriam proprietate filius ē: ⁊ veritate natiuitatis: nō factura vel adoptione: ⁊ illi quidem ante sunt qꝺ filii dei sunt. Fiunt enim filii: non nascuntur filii dei. Unde ℍylarius solum deuz natum originis proprietate dei filium ostēdēs inter ipsum ⁊ homines filios dei euidentissime distinguit in. xii. libro de trinitate ita dicens. Uero deo patri qui ex deo nascitur vere filius est: ⁊ nos quidem filii dei sumus: sed per facturam. Fumus enim aliquando filii tracundie: sed filii dei per adoptionem effecti sumus potiusqꝺ nascimur: ⁊ qz omne quod fit ante qꝺ fiat non fuit. ℕos cum filii non fuissemus: efficimur. Ante enim filii non eramus: sed per gratiam facti sumus: non nati neqꝫ generati. sed acquisiti. Acquisiuit enim nos deus sibi: ⁊ per hoc dicitur nos genuisse. Genuisse enim deum filios. nunquā cuz proprietatis significatione cognoscim⁹ dici. Ex adoptione enim homo factus est filius dei. nō ex generatione neqꝫ ei proprietas est: sed nuncupatio. ac per id non vere filius est: quia nec ꝓprie natus dicitur: nec semp fuit filius. Unigenitus autem deus nec fuit aliquando nō filius: nec fuit aliquid ante qꝺ filius. nec quicqꝺ ipse nisi filius. Atqz ita qui semper est filius. nascibilitatis proprietate ac veritate filiꝰ eiꝰ qui genuit pater ipsius est. quia sicut ille filius origine. ita ille pater generatione.

Qꝺ homo dicitur filius trinitatis. ⁊ trinitas

potest dici pater hominum.

Homo uero qui filius dei est factura: non tm̃ patris sed et filij ⁊ spiritus sancti: filius ē. i. totius trinitatis. ⁊ trinitas ipa pater eius dici potest. Unde Augu. in. v. lib. de trinitate dicit. Nō potest dici trinitas pater: nisi forte translatiue ad creaturaz. propter adoptionem filiorum. Quod enim scriptum est. Audi israel. dominꝰ deus tuus deꝰ vnꝰ est. Non vtiqz excepto filio aut spiritusancto oportet intelligi: quem vnum dominum deum nostrum recte dicimus: etiam patrem nostrum per gratiam suam nos regenerantē. De hoc etiam Hylarius in sexto libro de trinitate ait. Omnibus per fidem deus pater ē quibus est pater. per eam fidem Jesum christum dei filium confitemur. Ecce ostensuz ē: quare proprium dicatur esse dei nati qꝫ filius est: quia sꝫ ipse solus natus proprie dicitur. Unde Hylarius in libro. iij. de trinitate ait. Dominus dicens clarifica filium tuum. nō solo nomine contestatus est se esse filium. sed ⁊ proprietate. Nos filii dei sumus: sed nō talis hic filiꝰ. Hic enim verus ⁊ propius est filius origine. non adoptione: veritate non nūcupatione. natiuitate non creatione.

Augu⁹. Hylaꝰ.

Nō spiritusanctus proprie dicitur donum dei: quia proprietate est donum: vt filius natiuitate ⁊ vtroqz modo dicitur relatiue ⁊ sm eandem relationem.

Ita etiam de spiritusancto dicendum est qui proprie dicitur donuz dei. cuz tamen ⁊ alia plura sint dona dei. Sed spiritussanctus ita proprietate mutabili ⁊ eterna donum est: sicut filius proprietate est filius. Eo enim dicitur donum quo spiritussanctus ⁊ vtroque vtiqz nomine relatiue dicitur. Eadem relatione dicitur spiritussanctus ⁊ donū sꝫ ipsa relatio non appareat in hoc nomie spiritussanctus: sicut in hoc nomine donum.

Augu⁹. Unde augustinus in quinto libro de trinitate ait. Spiritussanctus qui non est trinitas. sꝫ in trinitate intelligitur. in eo qꝫ proprie dicit̃ spiritussanctus relatiue dicitur: cum ⁊ ad patrem ⁊ ad filium refertur: spiritussanctus ⁊ patris ⁊ filii spirituꝰ est. Sed ipsa relatio non apparet in hoc nomine. Apparet autem cum dicitur donum dei. Donum est enim patris ⁊ filii: quia ⁊ a patre procedit ⁊ a filio ergo spiritussanctus ineffabilis quedam patris filiiqz communio est. Et ideo fortasse sic appellatur vt iam diximus nec iterare piget. quia patri ⁊ filio potest eadem appellatio conuenire. Nā hoc ipe. ppe dicitur: quod illi cōiter. Quia etiam pater spūs. ⁊ filius spūs. ⁊ pater

Quid sit spūs sanctus

sanctus: ⁊ filius sanctus. Ut ergo ex nomine quod vtriqz conuenit vtriusqz communio significetur. vocatur donum amborum spūsā ctus. Ecce habes quare spiritussanctus proprie dicatur donum. ⁊ qꝫ relatiue dicitur. siue donum. siue spiritussanctus. Et qꝫ nomen sibi proprium tenet: quod cōiter patri ⁊ filio cōuenit. sed diuisim. Et est sciendum: quia cum pater vel filius dicitur spiritꝰ siue sanctus neutrum relatiue dicitur. sed secundum substam.

An pater vel filius vel trinitas ipa possit dici spiritussanctus.

Hic queri potest utruz pa/ter vel filius: vel etiam ipsa trinitas possit dici spiritussanctꝰ. sicut disiunctim dicitur ⁊ spiritus ⁊ sanctus. De hoc Augustī. in. v. li. de trinita. sic ait. Trinitas nullo modo potest dici filius spiritus vero sanctus potest quidem vniuersaliter dici secundum id quod scriptū est. quoniam deus spiritus est. Itaqz pater ⁊ filius ⁊ spiritussanctus. quoniam vnus deꝰ est ⁊ vtiqz deus sanctꝰ est potest appellari trinitas ⁊ spiritussanctus. Sed tamen tunc spiritussanctus relatiue non dicetur. sed secunduz eēntiam. quia proprie spiritussanctus qui nō est trinitas. sed in trinitate dicitur relatiue.

Augu⁹.

Quidam putāt spiritumsanctum non dici relatiue ad patrem ⁊ filium. quia non vicissim respōdent sibi vocabula sed falso.

Quidam tamen putant spi/ritumsanctum vel donum non dici relatiue ad patrem vel ad filium. Si enim inquit hec relatiue ad se dicuntur: suis inuicē sibi respōdent vocabulis. vt sicut dicitur pater filij patꝰ ⁊ filius patris filius ita dicatur pater spiritussancti vel doni pater. ⁊ spiritussanctus vel donu m patris spiritus vel donum. Sed non ita est in oibꝰ relatiuis. Nō. n. omnia que relatiue dicunt̃: suis ad se inuicē respondent vocabulis. Unde Augustinus horuz elidēs opinionem in quinto libro de trinitate. Non te moueat inquit quoniam diximꝰ spiritum sanctum non ipsam trinitatem: sed eum qui est i trinitate relatiue dici licet non ei respondeat vicissim vocabulum eius ad quem refertur. Dicimus enim spiritumsanctum patris sed non vicissim dicimus patrem spiritussancti ne filius eius intelligatur spiritussanctus. Item dicimus spiritum sanctum filii sed nō dicimus filium spiritussancti. ne pater eius intelligatur spiritussanctus. In multis enim relatiuis hoc contingit: vt non inueniatur vocabulum quo sibi vicissim respondeant. Cum ergo dicimus donum patris ⁊ filii. nō qdē

Augu⁹.

Opi. positi

possumus dicere patrem doni aut filiū do ni. Sed vt hec vicissim respondeant di / cimus donum donatoris ⁊ donatorez doni quia hic potuit inueniri vsitatum vocabulu illic non potuit. Bonum ergo donatoris. et donator doni cum dicimus: relatiue vtrūq ad inuicem dicimus. donator tamen non fu it deus nisi ex tempore: cum spiritussanctus sit donum etiam ab eterno.

Ira distinctionem. 26. quero. Utrum persone constituan tur in esse personali per relationes origi nis. Quod relationes originis sunt al terius rationis. sicut relationes specie differentes in creaturis quod apparet. plus enim differt paternitas a filiatione q filiatio a filiatione vel paternitas a paternitate. ergo constituta per eas formaliter differunt specie: persone igitur differūt specie ⁊ ita generatio est equiuoca in diuinis que im probata sunt distinctione. 7. Item qua ratione re lationes originis constituunt personas eadem rati one relationes communes constituerent eas. ⁊ ita eadem persona constitueretur duplici formali con stitutiuo. quod est inconueniens consequentia pro batur per hoc quia relationes communes equalem distinctionem requirunt in extremis sicut relatiōes originis ⁊ eodem modo stant cum vnitate essentie. ergo equaliter distinguūt. Preterea. relationes opposite de secundo modo relatiuorum possunt fun dari in eodem. sicut voluntas mouet se. relatio au tem mouentis ⁊ moti pertinent ad secundum mo dum relatiuorum. ergo pari ratione relationes pro ducentis ⁊ producti que pertinent ad eundem mo dum possunt esse in eodem. ⁊ ita per eas non distigū tur suppositа. Confirmatur ratio per Boetium q in fine libri sui de trinitate dicit q relatio ista est qua si eiusdem ad se. ergo relationes iste non distinguūt. Contra Boetius ibidem substantia continet vnita tem relatio multiplicat trinitatem.

Opi. p̄ positiui **Responsio** opin. quorundam ē sicut pre positiui q persone seipsis di stinguūtur. Et ita non est querere quo formaliter di distinguunt vel quibus costituuntur quia non habēt costitutiuum. Confirmatur positio ista quia perso na diuina est eque simpler sicut essentia: essentia au tem propter sui simplicitatem seipsa distinguitur a quocunq. igitur ⁊ persona. Item abstractum ⁊ con cretum idem significant ergo paternitas ⁊ pater. er go dicere patrem distingui paternitate est dicere ip sum seipso distingui.

Contra istud arguitur sic. Quecunq non sunt primo diuersa aliquo sui distinguūt q: q̄ se totis distigunt si p° diuersa sin. nō si p° diuer sa ꝛ aliquid idē entia tūc non eo distinguntur quo sē idem. sed aliquo sui quo non sunt idem. Sed perso ne diuine non sunt primo diuerse. quia sunt eiusdem essentie. ergo adhuc est querere quo distinguūtur.

Item plures proprietates sunt in eadem persona sicut i patre innascibilitas. ⁊ generatio actio. ⁊ distigu untur hec secundum Augustinum quinto de tri. ca. 6. vel. 13. vbi vult q si pater non esset ingenitus posset tamen esse pater ⁊ econuerso. ergo ⁊ si per im possibile vna non distingueret patrem ab aliquo: posset alia distinguere ⁊ ecōuerso: ergo semper ē ali quid quo distiguitur pater a filio: ita q non primo se toti diuersa. Itē in patre est generatio actiua ⁊ spira tio actiua: ⁊ spiratio actiua nō distinguitur a filio: qa illa est in filio: ergo pater non seipso toto eque primo distinguitur. sed aliquo quo est in eo. Itē in prefatio. de trinitate dicitur. in personis proprietas: non au tem persona est in seipa: hoc modo sicut proprietas intelligitur esse in persona: ergo aliquo modo perso na dici potest distingui proprietate formaliter quo modo non distinguitur seipa primo.

Arguitur etiam ab aliis ali ter contra ipsum quia si pater se toto distiguitur a filio pari ratiōe ⁊ a spiritu sancto. ⁊ si eodez distinguit ab vtroq: ergo eandē habitudinem habet ad vtrunq igitur ⁊ econuerso. vterq habet ad ipsum eandē habi tudinem eiusdem: ratiōis: sicut si Paulus est simi lis Petro ⁊ Lino: ergo petrus ⁊ linus habēt simili tudinem eandem ⁊ relationez eiusdem rationis ad paulum. Et tunc filius videtur distingui a patre re latione eiusdem ratiōis cum ea. qua distinguitur spi ritussanctus a patre. Sed forte istud argumentū non cōcludit: quia quocunq pater cōstituitur in esse personali: eo distinguitur primo personaliter a filio ⁊ spiritusancto nō tamen sequitur econuerso. q filius ⁊ spiritussanctus distinguerentur aliquo eiusdem ra tionis a patre.

Alia est opinio communis que dicit personas ꝓstitui per relatiōes. Pro hac opinione allegatur auctoritas xp̄i in euāgelio Mat thei vlti. sicut postea tāgetur infra cōtra tertiā opi nionem. Adducitur ad hoc Boetius de trinitate qui multa videntur tangere de hoc. Et Augustinus similiter. 5°. de trinitate. c. 10. vel. 19. qua propter il lud precipue teneamus: quicquid ad se dicitur pre stantissima illa ⁊ diuina subūmitas substātialiter di ci. Et paulo post. Quicquid ad se ipos de singulis di citur non pluraliter in sūma sed singulariter accipi tur. Et ibidem. i. de paruis. Quicquid ergo ad se ipsum dicitur deus de singulis personis similiter di id est patre filio ⁊ spiritusancto. Et ibidē ca. primo. vel. 14. q autem proprie singula in eadem trinitate dicūtur nullo modo ad seipsa sed ad inuicem: aut ad creaturam dicūtur: ⁊ ideo relatiue: non substantiali ter ea dici manifestum est. In his expresse videtur haberi: q omne dictum ad se conuenit tribus: ⁊ est commune tribus ⁊ quicquid non est commune tri bus est relatiuum vel relatio: constitutiuum autem ⁊ distinctiuum persone non est cōmune tribus. ergo est relatiuum vel relatio. Item augustinus. xj. de ciuitate dei. ca. xj. deus est quicquid habet excepto q vna persona dicitur ad aliam ⁊ non est ipsa: nam habet pater filium: nec tamen est ipe filius. ⁊ filius habet patrem. nec tamen ipse pater. Item Boetius de trinitate in fine. Ita igitur substantia conti net vnitatem. relatio multiplicat trinitatem. Et multa alia verba ibidem ad hoc. Item Damascenus ca. octauo. Et quoniam pater ⁊ filius ⁊ spi ritussanctus secūdum omnia vnum sunt preter in generationem ⁊ generationem ⁊ processionem. Et ibidem. ca. 10. In enim solis hypostaticis proprieta tibus ab inuicem differunt he sancte tres hypostа ses. Item Damascenus tertio de trinitate ca. 5°. Differentia autem inquit hypostaseon. id est perso narum in solis tribus proprietatibus. anetio. id est icausabili ⁊ patnali ⁊ etiaci. i. causabili ⁊ filiali ⁊ cau sabili ⁊ processibili cognoscimus. Item videtur Ric. dicere de trinitate tertio. Qđ persone non di stinguuntur in diuinis nisi per alium ⁊ alium modū habendi eandem naturam. ergo. Item Anselm. ō processione spiritussancti. dicit q in diuinis omnia sunt vnum vbi non obuiat relationis oppositio.

s. Tho. p̄a pte sū me. q. 36

Jtem per rationem quia si per absolutum constitutur persona in diuinis: ergo absolutum additur absoluto. sed absolutum additum absoluto necessario facit compositionem. Sed si in absoluto aliquo conueniunt persone diuine. constat q̄ nō eodem absoluto quo cōueniunt distinguntur personaliter ergo absoluto alio. ergo est ibi absolutum et ergo compositio hoc non sequitur de relatione. quia relatio nihil addit supra suum fundamentum nec facit compositionem cum eo. Aliter confirmatur ista positio. ⁊ ista ratio. quia relatio vno modo pōt transire in substantiam ⁊ per hoc non facere compositiōem cum absoluto alio modo potest manere per ꝓpationē ad oppositū. ⁊ ita distinguit realit sed iste due rationes nō videnť cōpetere absoluto. quia absolutum vel omnino manet vel omnimode transit Si omnimode transit non distinguit. sicut nec essētia in q̄ transit. Si omnino manet ergo compositio

Jtem eadē nā nō pōt eē in diuersis suppositis absolutis nisi distinguatur in eis licet enim possit esse i diuersis suppositis relatiuis quia idem illimitatum potest esse fundamentum plurium relationū in diuersis suppositis non tamen in diuersis suppositis absolutis videretur posse esse nisi distinguatur ⁊ numeratur in eis. Si enim sunt duo suppositā absoluta videtur q̄ quicquid est in vno sit aliud a quocunq; quod est in alio ergo essentia diuina numerare tur in deo si persone diuine costituerentur inesse personali per absoluta. Jtem secundum omnes relationes sunt in personis diuinis ergo si non constituunt personas videntur sequi duo inconuenientia. primo q̄ erunt ibi quasi accidentales ⁊ aduenticie personis constitutis. quod videtur esse contra simplicitatem diuinarum personarum. secō q̄ tales relatiōes que sunt proprie personis erūt relationes rationis. quia relatio de ad creaturam. ideo non est realis qui presupponit diuinam personam inesse perfecto. ⁊ non dependentem ad creaturam. nec naturaliter vel necessario coexigente eam ad suum esse personale. igitur a simili idem videtur in proposito. si persona prima sit absoluta non dependebit ad secundā. patet quia etiam preintelligitur perfecta in sua habitudine personali ante secundam personam. ⁊ per presens non necessario coexigit personam secundam ad suum esse personale. ergo habitudo eius ad secundam personam erit tantum relatio vel habitudo rationis

Preterea. si proprietas absoluta aliqua constituere non esset tantum virtualiter in deo quia tunc nō esset magis tali proprietate hec persona q̄ asinus. Includit enim deus virtualiter perfetionem asini in se ergo oportet q̄ sit ibi actualiter. ergo est ibi vt actus ergo dans esse. ergo in diuinis essent tria esse absoluta Preterea. proprietas illa absoluta si faciat vnum cum essentia. alterum est actus alterum vero potentia ⁊ alterum perfectio alterius. essentia nō perficit illud personale quia non presupponit illud sed magis econuerso. ergo absolutum personale erit perfectio essentie. Et sequuntur duo inconuenientia. Primum q̄ essentia secundum se non sit perfecta omnino Aliud q̄ vna persona non sit omnio perfecta quia non habet absolutum alterius persone quod est perfectio ex preostensis. Et confirmatur qz secundum Anselmum mono. 13. preter relationes omne aliud aut est simpliciter melius ipsum q̄ non ipsum aut non sed in aliquo melius non ipsum q̄ ipsum: quod secundo modo se habet non est in deo secundum ipsum. ergo omne aliud a relatione quod ē in deo est simpliciter melius ipsum q̄ non ipsum ergo erit perfectio simpliciter. Et ex hoc sequitur q̄ nulla persona erit simpliciter perfecta. quia nulla habet absolutum alterius. Sequitur etiam q̄ duē sint quid perfectius q̄ vna quod est contra Augustinuz 8. de trinitate. c. primo vel. 3. Preterea tertio multiplicato aliquo absoluto multiplicatur omne aliud absolutum circunstans illud. Exemplum multiplicata quantitate multiplicabitur albedo. ⁊ econuerso: ergo si sic sint distincte proprietates absolute que circunstant essentiam diuinam distinguerent etiaz essentiam diuinā. Et confirmat maior: q̄ plura eiusdē spēi nō pñt eē in eodem. iste si ponuntur erunt eiusdē speciei: quia si non erunt igitur alterius speciei: ⁊ tra oportebit querere per quid alterum istorum sit incommunicabile. sicut enim ponitur paternitatem que differt specie a filiatione non posse esse de se incommunicabilem. ita sequitur de .a. in patre. si sit absonum ⁊ .b. in filio si differant specie q̄ neutrum erit de se incommunicabile ⁊ oportebit stare ad aliqua propria eiusdem rationis. Confirmatur ista ratio saltem quia non sunt plura eiusdem rationis in eodem perfecto. sicut in diuinis nō sunt plura verba neq; plures partes: quia hoc videtur esse imperfectionis: q̄ in aliqua natura possint esse plura omnino similia: ergo in natura diuina simpliciter perfecta non erunt plura absoluta eiusdem ratiōis. Quarto si proprietas absoluta a. exprimatur vel pullulat ab essentia ⁊ similiter b. ⁊ expressum est in eodez supposito cum eo a quo exprimitur secundum istuz modum exprimendi qui ponitur, ergo a. ⁊ .b. erunt vna persona ⁊ ita nulla psona originabitur ab alia: quia, p pria earum erunt in eadem persona: imo sequitur q̄ non erit distinctio personalis. Quinto sequitur q̄ non sit ibi origo. quia persona originata per originē capit essentiam. sed persona si est absoluta precedit ipsam relationem originis: igitur secunda persona precederet in essendo ipsam originem passiuam: et ita non haberet esse per eam.

De modo igitur ponendi

qualiter possit relatio constituere personas: ⁊ easdez distinguere: declaratur per hoc q̄ producens necessario distinguitur a suo opposito realiter: quia idem non producit seipsum secūdum Augustinum primo de trini. c. j. ergo erit aliqua relatio realis: ⁊ distictio realis aliquorum que sunt in essentia diuina. Non autem possunt ibi esse aliquo modo per informationem propter simplicitatem diuinam: ergo erunt p se subsistentia in illa natura. ergo erunt persone realiter distincte. Qualiter autem ex hoc non sequatur distinctio essentie in qua subsistunt declaratur. quia idem illimitatum potest esse fundamentum relationum oppositaruz: ⁊ tunc illa relatio dicitur vnomodo manere ⁊ alio modo transire. Et circa hoc fiunt multe altercationes secūdum quam rationem relatio distinguatur. Sed breuiter posset dici secunduz istam viam q̄ relatio secundum q̄ relatio nō est formaliter essentia. quia secūdum Augustinum. 7. de trinitate. ca. secūdo vel. 15. Si essentia est ad aliud. iam non est essentia. Et potest argui similiter econuerso. Si relatio formaliter est entitas ad se: igitur non est relatio. Ipsa etiam ex hoc q̄ est relatio est oppositi necessario vt termini: ita q̄ comparare eā ad essentiam non includendo habitudinem ad oppositum non est comparare relationem ad essentiaz

Et ex hoc q̄ est oppositi necessario distinguitur realiter ab illo: ⁊ tamen non oportet essentiaz realiter distingui. quia essentia non formaliter est relatio distincta. Nec oportet ibi esse compositionem: quia lz relatio maneat: sic q̄ non est formaliter essentia: tamen relatio propter infinitatem essentie transit i eam secundum perfectam identitatem ad eaz: ma

net igit formaliter relatio. quia ratio eius secundū quam est formaliter relatio: non est ratio essentie ꝛ transit propter perfectam identitatem ad essentiaꝫ Iꝫ non in identitatem formalem. ꝛ illud manere sic sufficit ad distinctionem formalem ꝛ realem sine aliqua distinctione essentie. Et ex hoc ꝙ essentia ista simplex est ista distinctio non erit informantiuꝫ sed subsistentium. Et ex hoc ꝙ illa essentia est infinita istud manere formaliter est sine compositione.

In speciali autem ponitur vlterius ꝙ non quecūqꝫ relationes etiam reales constituunt personas diuinas nec eas distinguunt sed relationes originis: quia ille primo pullulāt in essentia diuina: quia primo in essentia diuina est duplex fecunditas. In quātum est intellectus infinitus ꝛ voluntas infinita. Et mediantibus istis statim pullulant relationes originis pertinentes ad communicabilitatem nature: q̄ natura vel essentia diuina communicatur secundum istam duplicem fecunditatem iam dictam: quibus iam preintellectis pullulant cōmunes relationes semper presupponentes istas. Et ideo tales relationes cōmunes ꝛ si sint reales: non tamē distinguunt nec constituunt personas.

Contra istam conclusionez

arguitur quadruplici via. Primo comparando relationem ad relatum. Secundo comparando relationem ad originem. Tertio ex propria ratione ipsi⁹ constitutiui. Quarto per auctoritates.

Quantum ad primam viaz

argnitur sic. primo relatione aliquid refertur formaliter sicut albedine aliquid albatur: nō autē ipsamet relatio refertur: quia secūdum beatum Augustinuꝫ septimo de trinitate. c. 2°. omne relatiuum est aliqd excepta relatione. ꝛ in principio tertij capituli. Si pater inquit nō est aliquid ad se non est quod refert. ex hoc videtur ꝙ relatio nō refertur: ꝫ illud quod refertur est aliquid ad se. quod etiam probatur quia illud quod refertur relatiōe non est aliquid posterius ea: nec simul natura: ergo est prius naturaliter: ꝛ ita est ad se. Sed essentia diuina nō refertur realiter: qz non distinguitur realiter. ergo tantum suppositus refertur: ergo prius ē ibi realitas suppositi naturaliter q̄z relatio. nō igitur primo suppositum distinctuꝫ cōstituitur in esse suppositi per relationem. Probatio istius vltime consequētie: omne compositum necessario preexigit partes ꝛ partium vnionem. Et hoc non tantuꝫ in composito per se. sed in composito per accidens vno. sicut enim essentia hominis preexigit esse corporis ꝛ esse anime ꝛ vnionem eorum ita esse hominis albi preexigit esse hominis ꝛ albedinem ꝛ vnionem eorum: ergo esse alicuius relati quod dicitur referri primo secūdum ꝙ est quasi totum quoddam preexigit relationem vt formam. ꝛ illud quod refertur relatione quasi subiectum ꝛ vnionem istorum. Prius igitur aliquid informatur relatiōe q̄z sit aliquid relatiuum quasi compositum quod dicatur referri primo. Illud autem prius informatum relatione potest dici referri: quia omne informatum aliqua forma potest dici tale: ergo nihil in diuinis potest dici referri nisi aliquid sit quasi totum quod denominatiue dicatur referri. illud nō constituetur relatione formaliter tanquā per se inclusa in ipō patet quidez ex differentia relati primo ad illud quod denominatiue dicitur referri. Et illud non potest esse nisi suppositum vt primo ostensum est: ergo. Confirmatur ista ratio in simili: qz sicut homo non ē animatus primo: nisi corpus esset per se quasi informatuꝫ anima: ita vt videtur in ꝓposito ꝙ nihil erit relatuꝫ primo quod cōstituitur formaliter in esse. primo relatione nisi aliquid prius sit relatum quasi denominatiue per denominationem realē a relatione. Juxta hoc posset argui sed minus efficaciter sic. Si relatio nō refertur nec essentia diuina patet igitur ꝙ tm̄ persona refertur. Sed quod refertur prius est ad se. probo ꝫm Augustinum. 7°. de trini. c. 3. vel. 6. quapropter si ꝛ pater non est aliquid ad seipsum non est omnino qui relatiue dicatur. hoc etiam probat̄ ratione: qz quod refertur non ē simul natura cuꝫ relatione: nihil n. simul ē cum relatiōe nisi relatio. igitur illud quod referr̄ ē relatio ꝛ ita relatio referret. Nec posterius ē relatione. qz quod ē quale qualitate nō ē posterius qualitate. Similiter de quantitate ꝛ aliis formis: ḡ a simili de relatiōe. ḡ oportet dare tertiuꝫ membrum. ſ. ꝙ illud quod refertur ē prius relatiōe ꝛ tunc videtur sequi ꝙ sit absonū: qz nihil vē prius relatiōe nisi absolutū. Itē 2° relatio realis p̄exigit extrema realia. vl distinctiōeꝫ realē extremoꝝ. ḡ nulla rō realis cāt p̄mo distinctionē realē extremoruꝫ. ḡ. nꝫ hic. probō antecedentis pbs. 5. methaphy. c. de eodem probat identitatem non esse relationem realē quia non preexigit realem distinctionem extremoꝝ

Si dicatur ꝙ illa relatio non est realis que nec preexigit nec facit distinctionem realem extremoꝝ

Contra. ergo istud argumentum extrema non sūt distincta realiter. ergo non est relatio realis non valeret. aut enī accipit̄ in antecedente ꝙ extrema nō sunt distincta realiter distinctione precedente relationem ꝛ tunc non sequitur ergo relatio non est realis quia sic posset accipi i ꝓposito. aut accipitur in antecedente ꝙ extrema non sunt distincta distinctione facta hac relatiōe si sic accipis iō nō ē fctā distictio realis extremoꝝ p illā. qz illa nō ē relatio realis. ḡ inferre ex antecedente sic sumpto relationem non esse realem est inferre. quia non est realis ideo non est realis. quod nihil est. Aliter dicitur ꝙ maior est vera de accidentali relatione que aduenit extremis iam distinctis. talis non est ista sed est constituens suppositum formaliter distinctum per ipsam. Contra istud relationi vnde relatio est commenit ꝙ sit ad aliud. quia si non est ad aliud non est relatio alioquin posset dici ꝙ paternitas posset esse relatio realis absqz filio si non oporteret aliquo modo extrema relationis esse distincta sicut nec extrema identitatis aut ergo hec paternitas ē ad aliō distictū sola filiatione. aut ad aliud distinctum distinctione priori q̄z illa que esset a filiatione. Si secundo modo habetur ꝓpositum. si primo mō ḡ arguendo paternitas non est ad aliud distinctum ergo non est realis est arguere sic huic relationi non est relatio realis oppositа ergo non est realis. Sed hec videtur esse manifesta petitio principij. quia antecedens non videtur esse manifestius consequente nullum igitur argumentum haberetur in multis relationibus ad concludendum eas non esse reales per hoc ꝙ non sunt inter extrema realiter distincta. sed esset communiter petitio principij. Item tertio sic omnis relatio primo terminatur ad absolutum. primus autem terminus relationis in persona est alia persona ꝛ non essentia. ga sicut essentia non refertur ita non terminat relationem. Ita enim terminus relationis distinguitur sicut relatum. ergo persona inquantum est distincta ab alia ꝛ terminans relationem eius ad se est absoluta maior declarabitur distin. 30. questione de relatiōe dei ad creaturam.

Ex secunda via arguitur primo ex ordine quem necessario requirit originatio qui videtur duplex. Nam principium originans videtur prius originato. videtur etiam pri

us origine. Ex prima priorítate arguítur primo sic originans eſt prius originato. relatiuum nullo modo eſt prius ſuo correlatiuo. quia ſunt ſimpliciter ſimul ergo ꝛcetera. Confirmatur ratio quaſi ex poſito concluſionis ſic. ſi perſone non ſunt abſolute ſed primo relatiue. tunc non erit aliud patrem originare filium & patrem habere filium correlatiuum ſed patet q̄ pater ex ſe eo q̄ pater habet filium correlatiuum qui in nullo inſtanti nec nature nec originis pōt intelligi p̄ ſine filio: vel niſi intelligat̄ hīe filium igit̄ p̄ ex ſe ſine origine hz filiū. & nō originat eū ſi nihil originat̄ niſi ſuū correlatiuuz. Hoc manifeſtius ſic arguit̄: illud nō originat̄ qđ poſito inaſcibili ꝛ circūſcripta oi actione hz ſuū totū eē tale ē correlatiuum inaſcibilis: q; ex ſola nā relatiōis que ē actus p̄mus circūſcripta oi actiōe ſiue actu. 2° corrlm inaſcibilis eſt inaſcibili erñte. & ꝛc. Preterea relatio nō pōt originari niſi in aliquo abſoluto pri⁹ originato ꝛ hoc aut in relato aut in termino: ſicut nec motus pōt eē in ad aliqd p⁹ niſi p accēns. q; ē p ſe ad aliqd abſolutū in ſbo vel in t̄mino rl'onis vt pz. 5. phyſi. & ꝑſona diuina q̄ p̄mo originat̄ nō pōt eſſe tñ rl'o ſubſiſtēs: ſed oz ponē aliqđ abſolutū qđ p̄mo originet̄. Cōfirmatur iſta rō marime ſi negeť eēntiā eē formalē terminū huius ꝓductiōis: tūc. n. nec originatū erit ad ſe nec formalis t̄min⁹ gnātiōis vl' originatiōis qđ vī icōueniēs. Preterea. 3°. oē relatiū eq̄ nāl'r reſpicit ſuū correlatiuū: & eq̄ nāl'r ſpirās reſpicit ſpiratū ſicut gnāns gnātū: igit̄ ſi ꝓductū vtraq; ꝓductiōe ſit tñ relatiuū vtrūq; eq̄ nāl'r ꝓducit̄: ꝛ ita nō erit in diuis duplex ꝓductio. ſ. p modū nāe ꝛ volūtat̄. tūc. n. eq̄ vē pōt dici q. ſ. ſ. ꝓducit̄ p modū nāe ſic ꝛ fili⁹. qđ ē ꝫ oēs. Itē 4°. tūc nulla ꝓductio i diuis erit gnātio: q; gnātio ē ad p̄mā ſbam vt ad t̄minū ꝓductū. h aūt ponit̄ relatio vl' relatiuū p̄mū ꝓductū: & erit ꝓductio in gnē rl'onis ꝛ nō gnātio. Itē ex ſcḋa via ſecūde vie ſic. Suppoſituz aliquo⁹ p̄intelligit̄ actiōi q; p⁹ intelligit̄ vnūqđcūq; p ſe eē q̄ p ſe agat: ꝛ tūc in illo p̄ori ſi eſt ſuppo⁹ ad ſe hēt̄ ꝓpoſituz. ſi nō eſt ſuppo⁹ ad ſe ſed ad aliud vt ad filiū: & ſimul intelligit̄ fili⁹: ꝛ ita filius nō eſt terminus gnātiōis. Et cōfirmat̄ q; quacūq; p̄oritate vnuz correlatiuū p̄intelligit̄ alicui eadē priorítate p̄intelligitur reliquū eidē pp ſimultatē relatiuoꝝ. Juxta ꝟ poſſet argui de 3ª p̄oritate. ſ. relatiōis ad ꝑſōam: que pbat̄ p pbz. 7° metaphy. c. 2. forma. n. eſt p̄or ꝓpoſito ſm phm ibi. & paternitas ē prior ꝑſona prima. ꝛ p ꝓñs relatio oppoſita p̄nitati erit prior ꝑſona prima: igit̄ ipa nō hz a 2ª ꝑſona p actionē prime ꝑſone. ꝓñtia de relatione oppoſita probatur per ſimultatem correlatiuorum.

Quantum ad tertiā viā arguit̄ p̄mo sic Quicqđ cōſtituit formaliter i aliq⁹ p⁹ eē ꝛ in vnitate corrñdēte tali eē ſe toto repugnat diſtin. oppoſite illi vnitati ꝛ eſſe. Exēplū ſi rōnali primo cōſtituit hoiem in entitate ꝛ vnitate ſpecifica ſe toto primo repugnat diſtinctiōi ſpecifice: ita q̄ circūſcribendo p impoſſibile vel poſſibile quodcūq; aliud a rationali quod non ē de intellectu eius ſtā te ſolo intellectu rationalis repugnabit ſibi diuiſio i diuerſas naturas ſpecificas. Et probatur iſta propoſitio: quia ſi toti conſtituto repugnat talis diſtinctio ergo per aliquid ſuiſibi repugnat ſit illud a. ſi ipſi. a. ſe toto repugnat habetur propoſitum: ſi non ſz repugnat ipſi. a. per. b. erit proceſſus in infinitum: vl' vbi cunq; ſtabitur illud erit vltimum conſtituens in tali vnitate: ꝛ illi ſe toto repugnabit diſtinctio oppoſita tali vnitati: igitur ſi paternitas conſtituat primum ſuppoſitum in eſſe perſonali ſub ratione incommunicabilis: ergo oz q̄ paternitati p̄mo ex ratione ſua repugat cōicabilitas. ſz hoc vī falſuz multipliciter

Tum primo q; ſecūdū illos qui tenent hanc opinio. nulla quidditas de ſe eſt incōmunicabilis. ergo nec paternitas. Tum 2° q; paternitas nō eſt de ſe hec circunſcripto omni eo qđ nō eſt de formali rōne paternitatis circunſcripta. n. deitate que nō eſt de formali ratione paternitatis ſm Aug. 7. de tri. c. 7. 2. ꝛ. 4. vbi dicit q̄ nō eo pater quo deus paternitas nō eſt ō ſe formaliter infinita ꝛ per conſequens non eſt de ſe hec. pbat̄ hec ꝓña cōtinens p identitatez aliquid qđ eſt extra ei⁹ rationē ꝓpriaz vel primā ē quodāmodo illimitatū & cōtinens formaliter tale hoc ē ſimpliciter illimitatū vel infinitū. cōtinentia enī formalis requirit maiorē pfectionē cōtinētis. Ex hoc vltra ſi paternitas non eſt de ſe hec vz ſingulare nec multo magis erit de ſe incōicabilis. q; incōicabilis p̄ſupponit ſingularitatem. Tū tertio q; quelibet relatio diuina originis ē eque eadez eēntie diue. & ſi ex illa cōtraheret aliquā incōícabilitatē quelibet equaliter eā cōtraheret. ſz hoc eſt falſuz q; ſpiratio actiua licz ſit hec nō tñ incōicabilis ē. q; eſt in duobus patre. ſ. ꝛ filio. Ex hoc autē 4° pbat̄ q; cū oppoſita relatiua videant vniformiter ſe habere ad incōicabilitatez ꝛ ſpiratio actiua nō ſit de ſe ſic incōicabilis. & nec ſpiratio paſſiua ſibi oppōita. & nō p̄ſtituet. ſ. ſ. ineſſe p̄ſonali qđ eſt falſū. ſi ponat̄ relationē cōſtituere. Tū 5° quia ēt ſi ponerent̄ quecunque pōnes impoſſibiles vel incōpoſſibiles ſtante intellectu rōnalitatis repugnaret ſibi diuidi in plures naturas ſpecificas. puta ſi ponat̄ q; rationale eſſet differentia ſpecifica coloris ꝛ q; ille color poſſit cauſare ſubſtantias de nihilo vel quecūque talia: poſita aūt hac poſitione impoſſibili q; prior eſſet productio volūtatis q̄z intellectus ſaluata ratione generationis ꝛ ſpiratiōis ſpiratio actiua eſſet in vno ſuppoſito ꝛ generatio actiua. tunc eſſet in duobus. quia tunc ſpiritui ſancto in primo inſtanti in quo ſpiratur cōicaretur vis generatiua. ergo modo generationi actiue in ſe non repugnat formaliter cōicabilitas. Ad iſtud argumentū de primo incōicabili reſpondetur dupliciter. vno modo q; paternitas licet nō ſit incōicabilis vñ paternitas tñ paternitas diuina ſiue vnde diuina ē incōicabil Aliter dicit̄ q; paternitas ſubſiſtens qualis eſt iſta q̄ ē in deo eſt incōicabilis ſed nō paternitas inherēs q̄lis eſt creata. Contra primā rñſionē ſz cōcludant vltime tres rationes vel probationes. tñ arguo aliter dupl'r. p̄mo ſic qñ duo cōſtituūt p ſe aliquod tertiū neutrū illoꝝ habet ab altero illā ꝓditionē que eſt p pria ſibi inquantū ꝓſtituit ſ. vtrunq; habet ex ſe primo verbi gratia mā ꝛ forma ꝓſtituunt p ſe compoſitū ꝛ mā nō hz a forma potentialitatē q̄ eſt ei⁹ ꝓditio in cāndo cōpoſitū. Nec forma habet a materia aliq; actualitatē que eſt eius ꝓditio in cauſando cōpoſitū ita ꝛ i diffinitiōe gen⁹ nō hz a dīa ꝓceptū determinatū vel determinabilē nec dīa hz a genere ꝓceptum ſpecificū indiuiſibilē in plura ſecundū ſpeciē. & ſi perſona ꝓſtituat̄ ex eſſentia ꝛ ꝓprietate incōicabili neutrū habebit ab altero qđ eſt ſibi propriū ſz ſicut eſſentia nō habet cōicabilitatē a proprietate ſed ē ex ſeipa cōicabilis circūſcribendo per intellectū ꝓprietatez ita ꝓprietas nō habebit ab eēntia incōicabilitatem ſz erit ex ſe p̄mo talis circunſcripta p impoſſibile eſſē tia. Preterea 2° eſſentia nō dat incomunicabilitatem patri vt mere eſſentia eſt. q; ipſa eſt cōicabilis. & vt ipa intelligit̄ habere virtualiter paternitatez in ſe. Et ita idē vt virtualiter tale in eēntia erit ratio icōmunicabilitatis ſui ipſius vt formaliter tale qđ ē incōueniens. Tuz q; de illo vt ē virtualiter in eſſentia queram aut eſt cōicabile aut incōicabile Si cōicabile non erit ratio incōicabilitatis paterni tati vt formaliter in ſe. Si incōmunicabile ꝛ ab

essentia secundū illā responsionē iterū arguit q̄ non ab essentia vt mere essentia sicut prius. ⁊ sic infinitū aut cōmunicabile aut incomunicabile. Tum q̄ nulla vnitas verius vel intensius cōuenit alicui vt est vnū virtualiter tm̄ q̄z vt est vnū formaliter. ⁊ hoc loquēdo d̄ vnitate ꝑpa illi ⁊ h̄ pz sic̄ de entitate ꝑpa

Tum q̄ q̄d̄ est in aliquo est in eo per modū eius. ꝯ q̄d̄ est in essentia virtualiter vt p̄cise est in ea nō est ibi vt incōicabile. Contra illud q̄d̄ respondet postea de relatiōe subsistente: q̄ ipa est incōicabilis quero cū prius oporteat intelligere aliquid esse h̄ q̄z subsistens. quero ꝑ quid paternitas sit h̄ nō de se cuz nō sit formaliter infinita. ergo nec multo magis ē de se subsistens. ergo nec de se est incōicabilis.

Secundo principaliter arguit sic q̄stū ad istā viā. ab vltimis distinctis ⁊ cōstitutis aliquoꝝ non pōt abstrahi aliquod cōe dictū in qd de eis. probo. quia si est aliquid cōe eis illo cōmuni nō distinguerentur primo sed aliquo ꝓtrahēte distinguūtur ⁊ ita nō sunt primo distinctiua. Si igitur sunt p̄mo distinctiua nihil est eis cōe dictū in quid de eis: a paternitate aūt ⁊ filiatione abstrahitur hoc q̄d̄ est relatio que videt eis cōmune ē ⁊ vniuoce. pōt. n. intellectus certus ē. de relatione ⁊ dubius de hac relatione vel illa igit̄ ⁊ ista a quibus abstrahitur nō sunt primo distinctiua. Respōdet negādo minorez dicēdo q̄ relationes diuine sunt primo diuerse. Contra hoc est argutū frequenter ⁊ pōt vnū mediū iterari. q̄ tūc sciēs vnā originē i diuis. ⁊ nesciens vtrū illa originatio esset generatio vel spiratio nullū cōceptū haberet nisi de voce vna igit̄ essēt illa problemata que fiunt de generatione siue de ꝓductione in cōi ⁊ solunt̄ per ꝑpria media añquā queratur de productionib⁹ in speciali.

Tertio principaliter sic primū cōstitutuz suppositi in aliqua natura videtur facere ꝑ se vnū cū illa nā. q̄ nō videt q̄ aliquod vnū per accidens possit ē primū simpliciter in aliquo genere ſm p̄hm. 2. phy. primū aūt de quo nā dicit̄ per se ē eius ꝑpriuz suppositū ꝯ ⁊c̄. Sed sicut in creaturis relatio est alterius generis ab absoluto. ⁊ ideo nō facit ꝑ se vnū cuz eo. ita ī diuinis nō videt cōceptus vn⁹ esse per se absoluti ⁊ relationis. ergo si ꝑsona ista duo includat essentialiter. essentiā. s. ⁊ relationē nō videt esse suppositū per se ⁊ primū talis nāe. sed quasi suppositū ꝑ accidens. Et ita videt q̄ possit dari aliquid pri⁹ cōstitutū per se suppositi in illa nā. Confirmatur ratio sic prima identitas videt ē prime nature ad ꝓpriū suppositū ergo illa identitas nec est per accidens nec quasi per accidens. sz omnino per se ꝯ suppositū nō includit aliquid quasi alterius generis a natura. Confirmat̄ scō. q̄ aliter maior per se esset identitas nāe create ad suppositū suū q̄z nāe diuine ad suuz. q̄d̄ videt inconueniens. Confirmat̄ 3°. q̄ scōa substātia dicit totū q̄d̄ quid est prime substātie. ꝯ in p̄ma sba nō cōcurrit aliqua quidditas distincta a quidditate scōe substātie. ꝯ nec quidditas relatiōis que est distincta quidditate essentie ptinet ad rōez prime substātie. Si. n. prima substātia icludit per se quidditatē distinctā a quidditate substātie secūde. ergo nō magis ē per se suppositū substātie q̄z illius qdditatis alterius ⁊ ita neutrius vel vtriusq̄z Nec vz hoc. &c°. q̄ h̄ quidditas est illa ꝑ identitatez ⁊ iō idē ꝑ se vnū pōt ee ꝑ se suppositū vtriusq̄z qdditatis hoc. n. saluat ꝑ se vnitatē suppositi q̄ suppositum ponit̄ ꝑ se suppositū qdditatis accepte ſm suā formalez rationē: nō aūt ꝓpter identitatē realē ⁊ nō formalez ipsius ad aliā. Tūc. n. ꝑ se suppositū entis esset ꝑ se suppositus vnius ꝓpter veraz idētitatem vnius ad ens: itaq̄z suppositum per se vnū est tm̄ per se suppositus quidditatis per se vnius formaliter. Et per consequens nullius formaliter distincta ab illa. Et ꝑ consequēs nullam formaliter distinctā includet per se primo: q̄ nō esset ratio quare nō esset per se suppositum illius quidditatis distincte quaz si per se p̄mo modo icluderet. Si instetur hic de attributis nō est simile: quia nullus attributum cōstituit per se suppositum deitatis. sed est quasi passio ſm Dama. li° 4°. ca°. 9°. Et non est inconueniens quasi passionez cum quasi subiecto quasi per accidēs esse idem ⁊ etiam cū supposito subiecti. lz sit inconueniens primuz suppositum primi subiecti esse in se ens per accidēs.

Ad istam tertiam rationez que procedit ex per se vnitate suppositi nature diuine. Respondetur. q̄ relatio cōstituit vt transit in eētiam: ⁊ ita non vt est alterius generis: nec ꝓpter hoc sequit q̄ absolutum sit cōstitutū. quia relatio seruat illud quod est ꝓpriuz sibi: bn̄ tn̄ conceditur q̄ illud q̄d̄ derelinquit ꝑ relationē est absolutū. q̄ illud derelictū est eētia diuina. Contra istā rn̄sionez arguitur sic. Et quero aut relatio constituit vt ē idez eētie formaliter. siue qdditate aut nō Si sic sequūtur duo icōueniētia: vnū q̄ relatio nō erit relatio: q̄ ſm Aug. 7. de tri. Si est ad alterz formaliter iā nō ē ſba: ⁊ pari rōne si est formaliter substātia iā nō est ad aliud. Similiter aliud quicqd cōstituitur aliquo inquātuz est formaliter absolutuz ē formaliter absolutū: ⁊ ita suppositum cōsti[m] eēt formaliter absolutū. Aut cōstituit relatiōe inquātuz transit siue est i dē essentie nō formaliter sed realiter ⁊ cum hoc stat q̄ cōstituat relōne ꝓprie vt relō ē: q̄ relatio nullo mō pōt cōsiderari in diuinis quin sit realiter eadē essentie. Si igit̄ ſm aliquē modū cōsiderata constitueret supposituz nō ꝓhiberetur cōstitutū ee ens per accidēs: dato q̄ sic cōstitueret: cū ſm oēm modū ꝯsiderata est realiter eadē eētie lz nō formaliter: sequit̄ q̄ ex hoc q̄ ipa vt realiter eadem essentie constituit nō ꝓhibetur cōstitutū esse ens ac per accidens. nō autem pōt cōstituere vt magis idē essentie q̄z realiter nisi vt formaliter idē sed nō est idē formaliter. Preterea. q̄d̄ dicit̄ relatiōem derelinquere ee absolutū: hoc videt repugnare sibiipi: quia forma nō derelinqt aliud esse a se sicut albedo non derelinqt aliud in albo quo est albū q̄z seipsaz: ergo ꝓprietas cōstituēs si cōseruat hoc quod ē sibi ꝓpriū ⁊ nihil aliud. Silr quomō esse absolutū posset derelinqui a ꝓprietate relatiua si precederet eam in persona.

Quarto principaliter arguitur ſm istā tertiā viam sic: prima sba est maxime sba ſm p̄hm in p̄dicamentis: ⁊ hoc mō est imperfectionis: ergo videt q̄ hoc mō posset poni p̄ma sba in diuinis. vz persona cui maxime competat subsistere. i. per se ee. relatio aūt nō videt posse formaliter ꝓstituere aliqd subsistens: nec ꝑ cōsequens primā sbam.

Cōfirmatur ēt. q̄ cū 2ª sba nō includat aliqd quod nō est formaliter sba: igit̄ nec p̄ma sba que est maxie sba includet: q̄ substantia nō est ex non substātia. Cōfirmat̄ iterū ratio. q̄ si oporteat in his que sunt ad aliqd in diuinis nō tm̄ ponere quidditatez puta nō tm̄ paternitatē: sed ēt hanc paternitatē ⁊ vltra hāc etiaz sub ratiōe incōicabilis: ⁊ hec oia cōpetere sibi inquātum ē ad aliud: ⁊ vt nō est formaliter. illud quod est ad se: quare non potest ita in eo quod est ad se non per illud formaliter quod est ad aliud haberi hoc quod est incommunicabile. Et confirmatur illud vltimo. quia in substantia creata lz imperfectionis sit limitari ad vnam substantiam vel subsistentiam siue ad vnum esse perfectissimum quod nullo modo est determinabile vel contrahibile: nec potest esse aliqd alicuius tamen q̄ nā ipsa sine alio alterius generis

possit habere vltimuz esse actuale ꝑm quod non est natum ab aliquo alio cõtrahi: hoc non est imperfectionis. qz hoc est cõe substãtijs ⁊ cõcedit substãtijs: ⁊ negat ab accidẽtibus ꝓpter eoz imperfectionẽ: ꝫ videt qꝫ nã diuia vt est ad se. hẽbit vltimũ esse actuale ⁊ vltimã vnitatem absqz limitatiõe ad esse substãtie vnius. Rñdet ad hanc rõnem quartaz: que procedit ex rõne prime substantie: dicẽdo qꝫ relatio habet vim ꝓprietatis incõmunicabilis ꝑme substãtie: ⁊ ideo habet vim cõstituendi hanc primã substãtiam vel suppositũ scõe substãtie. Quod cõfirmat per hoc. quia que sparsa sunt in inferioribꝰ vnita sũt in superioribus: ⁊ ideo lz alio conueniat alicui in creaturis esse ad aliud ⁊ subsistere: vl esse quo ⁊ subsistere: tamen ista possunt eodem competere deo vel ꝓsonis diuinis. Cõtra istud arguitur sic. quero quã vim intelligis: aut vim cause efficientis aut formalis. Si efficientis quasi causabit ibi quandam realitatem absolutam que formaliter constituet ibi primam substantiam: ⁊ ita conceditur propositum: qꝫ substantia constituitur aliqua realitate absoluta: ⁊ cũ hoc additur vnum aliud impossibile qꝫ relatio possz causare illam realitatem absolutam. Si secũdo modo scilicet formaliter. cum nulla forma habeat vim constituendi aliquid formaliter nisi tale quale natuz est esse a tali forma. sicut albedo nõ habet vim constituendi aliquid nisi album: ⁊ que includuntur in albo: sequitur qꝫ relatio que est essentialiter habitudo ad aliud non habet vim constituendi aliquid a se.

Confirmatio illa nihil videtur valere: ideo enim fit talis vnio in deo ꝓpter infinitatem essentie diuine: que in se includit vnitiue omnem perfectionẽ simpliciter ⁊ omnem etiam realitatem sibi compossibilem: ꝓprietas autem non est infinita formaliter: ergo non oportet in ea vniri omnem realitatẽ ⁊ maxime non illaz que videtur sibi formaliter repugnare. aut non posse in ea includi quasi maiorem perfectionem diceret formaliter qz ista vel omnino non minorem.

Et quarta uia arguitur per

auctoritatem augustini. 7°. de trinitate. ca°. p°. vel secũdo vel sexto. omne relatiuuz est aliquid excepta relatione: ergo sicut deduxit prima ratio videtur cõcedere qꝫ illud quod refertur est aliquid ad se. Itẽ in eodem. ca°. 4°. vel. 32°. omnis res ad se subsistit. quantomagis deus: ⁊ loquitur de subsistere quod cõuenit substãtie. put greci accipiũt sbam: accipiũt aũt ipi ꝫm eum sbam sicut nos psonaz: ergo subsistere qõ ꝙuenit psone inquantũ persona numerat in trib⁹ ꝓut. s. dicunt tres subsistẽtes illud est ad se ꝫm eũ ⁊ vz dicere: qꝫ incõueniens est psonã diuinã subsistere ad aliud ꝟ modo accipiẽdo subsistere. Itẽ 3° oia que ponũt i diffõe p° siue a Boetio ꝺ duabus nãis siue a Ric. 4. de tri. c. 22. ⁊ 23. sũt absoluta ita qꝫ nullũ illoz includit relationẽ essentialiter: ⁊ diffinitio ꝺz exprimere intrinsecã rõnez diffiniti. ꝫ ⁊c. Ad auctoritates Augu. iã adductas hic in quarta via: rñdetur qꝫ Augu. loquit de formali significato huius nois persona. nõ de mãli: formaliter aũt significat hoc nomẽ persona aliquid indistinctũ in se ⁊ ab alio distinctũ in nã intellectuali: accidit aũt huic significato formali ꝑ qd sit talis distinctio: tñ in aliq nã necesse ẽ illud distinctiuũ esse absolutũ sicut i natura creata: i aliq aũt relationẽ sicut i ꝓposito. Cõtra hãc rñsionẽ arguo. Aut august. intelligit in illo significato formali psone indistinctũ in se. ⁊ distinctũ ab oi alio ꝫz eẽntiã. ⁊ tũc ñ magis hẽret ꝓcedẽ qꝫ sint tres p° qz tres eẽn° siue 3ª distincta ꝫz eẽntiã. qõ vz mãifeste ꝺ intẽtionẽ suã: vbi vult qꝫ alr vtimur nos noie sbe qz greci. ipi. n. sba vtũt ꝓ ꝑ° sbstan-

tia. ⁊ concedunt tres substantias eo modo quo nos tres personas. ergo nos proprie secundum eum concedimus tres personas. aut intelligit indistinctum in se secundum substantiam incommunicabilem ⁊ sic distinctum ab alio. ⁊ tunc si illud secundum formale significatum est ad se habetur propositum.

Tertia opinio est concor/

S. bon hac, di,

dans rationibus ⁊ auctoritatibus adductis contra secundam opinionem. que ponit diuinas personas esse absolutas quod ne videatur nouum ⁊ extraneuz adducitur dictum cuiusdam antiqui doctoris distinguentis aliquid dici dupliciter secundum substantiã. dicit. n. sic intelligendũ est qꝫ sicut dicit. Ricar. de sancto victore dici secundũ substãtiã ẽ dupliciter vno quidem modo indicando substantiam secundum naturã cõez ⁊ sic dicit homo secũdũ substantiã alio mõ indicando substantiã ⁊ suppositũ certuz. vt quiddã hoc ꝑmo° dicere substantiã est dicere quid 2°. dicere substantiã est dicere aliquid dicit vlteri⁹ qꝫ hoc nomẽ substantia vel eẽntia dicit scõz substãtiã qz indicat nãz cõmunem sed hoc nomẽ persona dicitur secundũ substantiã qz indicat suppositũ certũ ⁊ distinctũ. nã aũt cõis nõ multiplicat nec refert. ⁊ iõ qõ dicit substãtiã secundũ naturã cõmunez: ita dicit ad se qꝫ nullo mõ põt dici secundũ relationẽ ⁊ hoc mõ diudit ex opposito contra ad aliquid suppositũ autem siue ꝙpostaz natũ est plurificari ad aliud ꝓparari ⁊ ita referri. ⁊ qõ sic dicit secundũ substãtiã nihil impedit rationẽ relationis superaddite dici secũdũ relationẽ ⁊ hoc vult dicere Ricar. de sancto victore. secundũ hoc igit poneret qꝫ persone diuine distinguerent per aliquas realitates icõicabiles absolutas ñ tamẽ illa cõstituentia ⁊ distinguentia essent absoluta ꝑmo° sed 2° mõ. qz ⁊ si nõ essent formaliter relationes cõstituta tñ per ipas essent referibilia. Et si obiciat quo mõ tũc saluabit cõis sentẽtia sãctoꝝ dicentiũ psonas distingui ꝓrelationes. Ad hoc põt accipi quoddã dictũ eiusd doctoris. idẽ. n. i qõe illa an ꝓpetates distinguãt psonas. dic qꝫ ꝫz qꝫ sũt hitudines nõ distinguũt personas sed secundum qꝫ sunt origines. quod verbuz: licet forte ipse non sic intelligat potest exponi qꝫ origines non distinguunt personas formaliter sed quasi principatiue sicut motus in creaturis. ⁊ mari me si esset in mouente ⁊ non in moto nõ distingueret terminos talis motus formaliter sed effectiue. eo qꝫ pertineret ad genus cause efficientis. quenadmodum etiam si natura humana poneretur in vno homine ⁊ ipsa non posset multiplicari nisi per generationem posset dici qꝫ generatio multiplicat homines non quidem formaliter quasi homines distinguerentur formaliter generationibus vt sunt generationes sed quasi effectiue. quia generatio reducitur ad genus cause efficientis. ita posset dici in proposito qꝫ natura diuina non communicatur suppositis nisi per origiẽm ⁊ ita origine distinguũtur persone in natura: quasi principiatiue reducendo ad ipsum principians: quod distinguit non formaliter sed quasi correspondenter distinguenti effectiue in creatura. Et tunc posset poni exemplum. qꝫ sicut si anima intellectiua primo perficeret vel constitueret coz in esse ſuppositi ⁊ secundo coz animatum posset producere manum in esse suppositi. non tamen essent aliqua distincta in natura animati nisi per origines ⁊ tamẽ formaliter essent aliqua absoluta quorum vnum producitur per alterum in ipsis tamen vere essent relationes producentis ⁊ producti. non enim minus saluantur relationes: sed magis vt videtur si ponantur aliqua absoluta que possent referri quam si non ponantur aliqua talia absoluta.

Per ista duo dicta. primum de duplici absoluto secundum de origine distinguẽte quasi correspondẽter p̃mo principio effectiuo in creatura, non formali possunt multe auctoritates exponi que videntur in contrarium. Contra istam opinionem potest obiici q̃ ipsa nõ videtur stare cum fide. p̃mo: q̃ saluator exprimẽs Matth. vi. Totam vitatẽ suaz que de trini. tenẽda est noiat tres psonas noib⁹ relatiuis. In nomine ingt p̃is ⁊ filij ⁊ spũs sci. Silr Joa. in canonica sua p̃ma. c. 5. tres sunt q̃ testimoniũ dãt in celo. pater vbum ⁊ spũs scũs. Et generalr vbicũq̃ scriptura catholica loqtur de psonis diuinis exponit eas noib⁹ relatiuis: videt igit̃ q̃ ponere eas eẽ absolutas ꝓtradicat scripture ⁊ ita ẽt fidei. Secũdo q̃ eccl̃ia vel qcũq̃ exp̃imit vitatẽ tenẽdã de tri. exp̃mit psõas noibus relatiuis: sicut pz in symbolo apl̃oz: in symbolo athanasij. ⁊ in symbolo niceno. ⁊ in alijs quibus cũq̃ auctẽticis declarationib⁹ fidei p ecclíaz vniuersalem. ergo oppositũ repugnat fidei vt ipa ẽ ab ecclesia declarata. Tertio quia sancti ⁊ communiter doctores catholici de isto articulo tractantes tantum ponũt ⁊ saluant trinitatem personarum relatiuarũ. quorum doctrinã saltem multorum auctẽticauit ecclesia vniuersalis. sicut patet in canone distin. 15. Sancta Roma. igitur dictis istorum sanctorum cõtradicere ẽ contradicere ecclesie auctẽticanti dicta eorum. Si dicatur ad istã obiectionem q̃ dicta opinio. nõ solum fidei non repugnat sed q̃ magis est scripture sancte cõcordat. Primum ostenditur dupliciter. p̃mo sic: q̃ quicquid ẽ trinitate sacra scriptura tradidit vel ecclía declarauit. vl̃ doctor auctẽticus manifeste asseruit. hec dicta opi. cõcedit vz q̃ tres psone congrue exp̃munt̃ noibus p̃ris ⁊ filij ⁊. s. s. q̃ ꝓcedit ibi ṽ rl̃ones originis: q̃ cõcedit verã originationẽ vni⁹ psone ab alia q̃ est generatio. ⁊ ita pso na generãs est p̃ ⁊ psona genita ẽ filius. ⁊ ꝓcessionez tertie a duab⁹ ⁊ ita ꝓcedẽs est. s. s. ⁊ spirat̃ voluntate casta ⁊ scã. sed nõ dicit scriptura nec vniuersalis ecclesia alicubi declarãdo q̃ psone solũ his rl̃onib⁹ distinguunt̃: sicut nec dicit q̃ distinguunt̃ ꝓprietatib⁹ absolutis. Nũc aũt lz tenẽdum sit p vero qcqd tradidit auctoritas nõ tñ est negãdũ esse verũ qcqd ipsa ñ tradidit multa ingt ille xp̃i secretari⁹ Joã. opa. ⁊ si nõ hic fecit ihesus que non sunt scripta in libro hoc. Joã. vult certe ⁊ alicubi: q̃ addidit. existimo mũdũz non posse cape libros. Logice etiã loquẽdo pz: q̃ locus ab auctoritate negatiue nõ tenet. Secũdo sic. nihil ẽ asserendũ de vitate fidei nisi q̃d tradit̃ in scriptura. vel ab vl̃i declarat̃ eccl̃ia in scriptura. vel ex altero istoz sic tradito vl̃ declarato necessario ⁊ euidenter infert̃ tale nõ videt̃ eẽ psonas nullis ꝓprietatib⁹ absolutis distingui. igit̃ ⁊c. Prima pl̃ minoris videtur plana: q̃ scriptura nusquam hec tradidit: quia relationes affirmat absolutas ꝓprietates nusquam negat. secunda pars patet: quia quecunq̃ tenenda ecclesia circa articulos de trinitate. de claraſſe inueniuntur continentur in symbolo apostolorum: vel athanasij vel niceni. vt extra de sũ. tri. ⁊ fi. ca. caplis. firmamus ⁊ dãnam⁹. que duo capla edita fuerũt in cõsilio generali sub innocẽtio tertio celebrato. vel ex̃ de sũ. tri. ⁊ fide ca. fideli. ⁊ est hodie in. 6. li. q̃ d caplz editum fuit in ꝓsilio lugdunẽsi generali sub Greg. io. celebrato. uõ inueniũtur plura scripta auctẽtica declarationẽ ecclie circa articulũ de tri. ꝓtinẽtia. nec ĩ aliquo istoz declarat̃ psonaz q̃ ꝓprietates relatiuas cõstitui. pz intuenti tertia pars minoris. pbat̃ q̃ rõnes que fiũt ad inferẽdũ ꝓpositũ ex tradito per scripturã vel declaratio per ecclíam vident̃ oẽs esse solubiles sicut postea rñdebit̃ ad eas. Scõm. s. q̃ hec opi. scripture ꝓcordat ondit̃ per illud puer. 30. vbi post

multas qõnes motas de deo querit salomõ qđ nomen eius ⁊ qđ nomẽ filij eius si nosti. ex hoc arguit sic. ois questio aliqd certũ supponit ⁊ aliqđ dubiũ q̃rit ex. 7. metha. c. vltimo. hic igit̃ est certũ filium eẽ ⁊ querit̃ qđ est nomẽ eius. ⁊ pari rõne per naturaz relationis supponit̃ illud cuius est filius eẽ. s. pñz. ⁊ q̃ritur qđ est eius nomẽ: igit̃ hoc exñte certo. s. hunc esse filiũ ⁊ hũc pñem. dubium est q̃ nomẽ hui⁹ ⁊ qđ illius sed si iste persone primo constituantur in esse personali per paternitatem ⁊ filiationem. proprium nomen huius est pater. ⁊ proprius illius est filius. ⁊ ita esset certitudo de filio ⁊ non dubitatio quod nomen esset eius. ergo salomon videtur intendere q̃ non p̃mo constituantur filiatione ⁊ paternitate sicut q̃ nec filius sit proprium nomen eius. sed scito q̃ sit filiꝰ ad huc restat querere ſm ipsum quod nomen eius.

Hoc breuiter sic arguitur ad impossibile deducẽdo dato q̃ proprium nomen persone que est filius sit filius quod sequitur si primo constituatur relatione vel filiatione. igitur idem querit salomon ⁊ suppõit supponit enim proprium nomen persone ⁊ querit qđ est nomen eius. Sed si dicto modo respondeatur ad obiectionem de fide factam contra tertiaz opinionem.

Contra hanc responsionez

arguitur p̃mo sic. quare voluit saluator personas nominibus relatiuis exprimere si sunt absolute. et absoluta si sint non latuissent eum. ⁊ congruuz videtur baptismum dare inuocando personas diuinas proprijs nominibus ipsarum. Secũdo sic. articulus quando traditur a christo conueniens est illum accipere ſm illum intellectum qui maxime potest haberi a christo talis est de personis relatiuis ⁊ nullo modo de absolutis. Tertio sic. consequentie sanctoꝝ ⁊ doctorum supponẽde sunt esse necesse. sed illis vtẽdo vel similibus concluditur ex manifeste credito: q̃ persone non sunt absolute sicut patet in multis deductionibus magistrorum.

Ad primum forsan diceret

aliquis ⁊ ꝓpter duo saluator sic exp̃ssit personas cõgrue. p̃mum quia nos docuit sicut eramus capaces si autem sunt proprietates absolute: vidit eas nos non posse concipere vel saltem non concipere ita faciliter sicut per relatiões: quia nec per viã cãlitatiz et eminẽtie pñt cognosci a nobis cũ nõ sint perfectões simpliciter nec per aliqd simile in creatura. sicut forte possum⁹ ꝓcipe relationes ex relationib⁹ originis creaturis: q̃ illis incõicabilib⁹ absolutis si sint nulla sunt sibia in creatura. imo nec alicui icõmutabili creato est aliqd sile: q̃ qõlibet tale p̃mo est diuersum a quocũq̃ alio: ⁊ hanc impossibilitatẽ vel difficultatẽ cognoscẽdi illas absolutas ꝓprietates si sint possz q̃ concipere ex p̃missa questiõe salomonis. Exẽplum huius patet in cõmuni modo loquẽdi vbi exp̃ssius ⁊ frequentius exp̃imimus personas aliquas nominibus relatiuis q̃z absolutis. q̃ illa nomina sunt notiora. tamẽ cõstat personas quas intẽdimus illis nominibus exprimere esse in absolutas. vbi gratia. Hoc fecit papa vel eps vel rex. non ita sepe dicim⁹. Petrus vel Joannes. quia officia sunt notiora personis absolutis. ita posset esse hic q̃ originem persone possumus concipere proprietatem absolutam si habet: vel non possumus. vel non ita faciliter. Secũdo quia si sint proprietates absolute ⁊ ſm hoc psone possent nominare nominibus absolutis. si tamẽ nominando eas non exprimitur illis nominibus tantum de veritate fidei q̃tũ istis p̃ filiꝰ ⁊ spũs scũs. q̃ istis nõ tñ exp̃mit̃ distinctio psonaz sẽt origo q̃ est in eis

ꝛ aliquo mō exp̄ti vnitas eēntie. quia in tali oꝛigine perfecta est cōicatio eiusdem essentie. ꝓ tria noia absoluta nō sic exp̄merētur hec oia. Ad secundum forsan aliqs diceret p̄mo ꝙ ille intellect⁹ quē xp̄s expꝛessit. ſ. ꝙ sint p̄sone relatiue est absq; dubitatiōe tenēdus. sed de eo qđ tacuit. ſ. an sint absolute nō ē magis ꝓtra intellectū articuli vna pars q̄z alia nisi ostēdat repugnare intellectui quē expꝛessit. Secūdo diceret ꝙ articulū fidei restringere ad intellectū spāle ꝙ tū tradit⁹ est in generali q̄si nō possit intellect⁹ generalis eē verus nisi spālis sit verus hoc videt articulū reducere ad incertitudinē. videt enim incertum qđ nō pōt sine incerto teneri saltē maioꝛ reuerētia videt fieri articulo in vniuersali tradito si dicat intellectū eius vniuersalē posse eē verū quocūq; spāli posito vel negato qđ nō est traditū vt tenenduz q̄z ꝙ nō possit eē ver⁹ nisi aliqđ determinatū spāle sit verum. Exēplū huius in alijs articulis. creatoꝛ celi ꝛ terre nō oz hoc artare ad hoc ꝙ nisi oīpotētia in deo aliquo mō distinguat a volūtate nō potuit creare. et ita de pte opposita. sil̄r vbū factū est homo nō opz artare ad multa spālia nec ad aliqđ illoꝝ cum quoꝝm quolibet: ꝛ etiā eius oppositō pōt stare hoc verum.

Aptius exēplū videt si iudeis erat traditū vt crederent deū eē vnū. ꝛ de trinitate eē explicite. non solū minoꝛ reuerētia sed irreuerētia ꝛ falsitas eēt asserere hunc articulū nō posse eē verū nisi eēt vn⁹ personal̄r sicut ē eēntial̄r. ꝛ tū hoc videret tūc eē magis cōsonū vbis articuli eis traditi q̄z oppositū. sicut igitur illi tūc neutrā partē debuerūt asserere eē necessario tenēdā. sed vtraq; posita necessario tenendū eē illud qđ in generali fuit eis traditū. ita videt ꝙ circa articulos nobis in vli traditos nō debeam⁹ asserere sine declaratione ecclie necessario hoc spāle vel illud eē tenēdum cum quoꝝ vtroq; p̄t articuli stare vt traditi sunt. nō enim de⁹ q scit in spāli istā vitatē sine cātū ſm intellectū vlem tenēdā de fide tradidit ꝛ nec ad hūc modū spālē nec ad illū tanq̄z ex fide tenēdum artauit. Tertio qꝛ in ꝓposito nō videt ꝓpter reuerētiā istarū personarū dicēdū ꝙ sint tū rlones in eēntia nisi h̄ certissime traderet. ꝛ hoc ꝓpter modicam entitatē rlonis respectu entis absoluti. Ad tertiuz diceret forsā aliqs ꝙ p̄cise ꝓpter rōnē solubilē a quocūq; fiat nō est tenēdū aliqd eē de sba fidei. nec forsan ꝓpter cōclonē talis rōnis quaten⁹ p̄cise est per illam rōnē cōclusa sic arguēs se exponeret morti. nec aliqs ſm rōez rectā se deberet exponere. oz igit̄ hz̄e maiorē auctoꝛitatē ad hoc vt aliqd teneat eē de fide: q̄z ꝙ scūs aliqs sic arguat. sepe enim qs arguit ꝙ non oīno asserit lz illud qđ scūs auctēticus ab eccl̄ia quantum ad doctrinā asserit eē tenēdā sit certū. tū alie auctoꝛitates dubie p̄nt exponi ꝛ multo magis alioꝝ minus auctēticoꝝ scribētiū. Isto modo diceret aliqs nihil ī ueniri cōtra opi. p̄dictam.

Ad illa que secundo modo

vident eē ꝓtra eam. Rnderet discurrēdo p ordinem

Ad illas auctoꝛitates ꝛ rōnes que cōtra eam vl̄ p secūda opi. superius sunt inducte. Ad p̄mū de euāgelio videt iam supꝛa rm̄sum. Ad auctoꝛitates augu. 5. de tri. Rndet per distinctionē positam in p̄ncipio opi. ꝙ Aug. loqtur de his que sunt ad se: ita ꝙ nec sunt relatiua nec referibilia: sed ēt opposita relationi sicut patet per exēpla sua. videt enim ipsemet dicere ibi ꝙ aliqd est ad se lz sit referibile ad aliō, sicut expꝛesse vult Aug. 7. de tri. c. 8. vbi tractās quomodo greci dicūt tres eē sūbas vult ꝙ subsistere ſm ꝙ comperit sūbe illo mō sumpte sit ad se. subdit enim ibi. si aliud est deo esse ꝛ aliud subsistere sicut aliud est deū eē ꝛ aliud p̄iem eē. relatiue igit̄ subsistit sicut relatiue gignit. Et ex hoc infert ꝙ sūba iaz nō erit sba: qꝛ relatiuū ꝛ infra. absurdū est aūt vt sūba relatio dicat. ois enim sūba ad se subsistit quāto magis de⁹ qđ expꝛessius q̄z sūba ſm ꝙ greci accipiūt eā. ſ. pro p̄sona. ſ. sba p̄ma nō secūda sit ad se ꝛ ad se subsistat illo subsistere qđ cōpetit sube sic dicte. Et si obijciat ꝙ ista verba Aug. de sūba ꝛ p̄sona non debēt magis accipi de eēntiali. qꝛ dicit ꝙ eodē dicit de⁹ ꝛ p̄sona. Rndeo eodē. i. aliquo dicto ad se distinguēdo illud qđ est ad se ꝓtra illud qđ est ad aliud eo ꝙ p̄ nō est p̄sona filij. sicut nec est deus filij quēadmodū forꝝ. nō est forꝝ alicuius. sicut nec hō alicuius. ſ. intelligēdo vt coꝛrelatiuū sed nō opz ꝙ oīno eodē sit de⁹ ꝛ p̄sona ita ꝙ p̄sona oio ad se dicat sicut de⁹ dī ad se vel deitas: qꝛ tūc sicut nō sunt tres deitates: ꝛ per hoc nec tres magnitudines ſm eum: qꝛ magnitudo dicit̄ ad se sicut deitas. sic nec eēnt tres p̄sone. qđ ipse negaret. que igit̄ oīno sūt ad se nō numerant̄: que oīno ad alterū nō sunt cōmunia tribus. que aūt ad se sed nō oīno ad se sed referibilia: qꝛ non repugnat eis referri nō sunt cōia lz numerant̄. aut p̄t dici ꝓpꝛia a qb⁹ p̄t abstrahi aliqđ commune numeratū. Ad Aug. 11. de ci. dei. c. 10. cōcedo ꝙ pater est qcqd hz̄ excepto relatiuo qđ hz̄ ꝛ nō est ip̄m. hz̄ quidē coꝛrelatiuū sicut p̄ hz̄ filiū. ꝛ ideo cōcedo ꝙ p̄ma p̄sona est qcqd hz̄ ad qđ nō refertur. non ē aūt secūda p̄sona quā hz̄ vt coꝛrelatiuū lz ista relatiōe nō p̄mo cōstitueretur. Ad Boetiū qñ dicit ꝙ relatio multiplicat trinitatē ꝛc. dico ꝙ doctoꝛ ille accipit r̄ōnē ꝓ origine. ꝛ sic itelligēdo accipitur multiplicare nō ꝓpꝛio formal̄r distinguere. lz q̄ñ p̄ncipiatiue coꝛrespōdenter p̄ncipio effectiuo. ꝛ hoc qdē nō est exto⁹ quere vba. multiplicare. n. ē multa facere sicut xp̄us ve multiplicauit panes oꝛdeaceos. ꝛ tū ipse non fuit forꝝa illa q̄ formal̄r multiplicabantur panes illi. et deus creās multiplicat animas. nō tū est ipse forꝝa qua formal̄r aie ipse distinguuntur. Ad Jo. Dam. dico ꝙ vna ei⁹ auctas soluit aliā. qꝛ. c. 8. p̄cise pōit ingenerationē. ꝛ in li. 3. c. 51. ponit p̄nalē ꝓpꝛietatē iste aūt due ꝓpꝛietates distinguuntur ſm Aug. 5. de tri. c. 6. igitur excludēdo oīa alia in p̄ie in. c. 8. ꝓpꝛeter ingenerationē inteligit ꝓpꝛeter per ingenerationem omne personale patris. ꝛ ita vbicūq; excludit ab aliqua ꝓpꝛietate alicuius suppositi omne aliud. per illam ꝓpꝛietatem inclusam includit omne aliud p̄sonale. ꝛ ita includeretur ibi realitas absoluta si qua esset. ꝛ maxime ibi includeretur vt videtur. quia in creaturis incluso accidēte non excluditur subiectuz. ꝛ ita inclusa relatione in persona diuina non excluditur illud quod refertur ea. sicut si diceretur ꝙ sola paternitas est non ꝓpter hoc excluderetur pater q̄ paternitate esset pater. Ad Ricar. dico ꝙ modus existentie alius est ꝓut pertinet ad origine. sed ex hoc non sequitur ꝙ originatum non sit aliquid subsistens ad se distinctum aliqua realitate personali absoluta alia ab originante. Ad Anſel. similiter dico ꝙ omnia sunt vnum ꝛ eadem vbi non obuiat relatiōis oppositio vel formaliter sicut relatiuum obuiat alicui relatiuo. vel sicut natum referri relatione opposita ꝛ isto modo persone si eēnt absolute distinguentur qꝛ in eis sunt relationes p̄ncipiantes.

Ad rationes pro secunda

opinio. respondetur. Ad p̄imam potest dici: ꝙ si realitas absoluta aliqua constituat personas non tamen faciet compositionem cum essentia diuina. sicut nec relatio constituens faceret: quod confirmat̄ per locum a maiori. quia realitas ꝓpꝛie subsistētie in creatura non facit compositionem cum fundamēto in creatura. rlo aūt in creaturis facit cōpōnē cū fundamento vt alias declarabit̄. ꝙ si hec rlo potest non

facere cõpõnẽ cũ eẽntia multo magis nec realitas supp
positi faciet cõpõnẽ cũ realitate nãe. Et cũ ꝓfirma
tur rõ qꝛ absolutũ aut manet oio aut trãsit oino, dico
sicut dictũ ẽ declarãdo scõa ȝ rõnem qꝛ rio manet ex
hoc qꝛ eius rõ nõ est formaliꝛ ratio eẽntie ꝛ trãsit quia
ꝑm pfectã idẽtitatẽ ẽ essentia, ita dici põt qꝛ realitas
absoluta si cõstituat psonã trãsit qdẽ ꝓpter perfectaȝ
idẽtitatẽ ad eẽntiam, manet tñ qꝛ non est formaliter
realitas eẽntie. Et cõfirmaꝯ ista rñsio: qꝛ pfectiones
attributales videntur eẽ absolute ꝛ nõ relatiue sicut
dictũ est supꝛa di. 8. q. de attributis. ꝛ tñ ẽt manẽt et
trãseunt ita qꝛ nõ faciũt cõpositionẽ nec sunt idez for
maliter ipsi eẽntie. ꝛ si aliqua illarum ꝑz rõnẽ forma
tem hẽret distinguere realiter ab altera illa distinctio
eẽt per eam formaliꝛ ꝛ nõ per eẽntiam ꝛ tñ nõ eẽt cõ
positio. Ad secũdũ articulũ dico qꝛ ponẽdo psonas
relatiuas opȝ ponere eas vere subsistẽtes ꝛ in eis eẽ
candẽ nãm indiuisam. hoc nõ põt poni ꝓpter aliquã
imꝑfectionẽ personaȝ in subsistẽdo. qꝛ ponunt ita vẽ
subsistẽtes sicut si eẽnt absolute. ergo oꝑtet qꝛ pona
tur ꝓpter infinitatẽ eẽntie que est in subsistẽtibus. ꝑz
eadẽ eẽt infinitas eẽntie si psone eẽnt absolute. ꝯ non
opȝ tũc nãm diuidi sicut nunc si ꝓprietas cõstitutiua
sit ꝓprietas relatiua. ꝓbat igit ista omnis nã cõmu
nis suppositis absolutis distinguitur in eis. hec qdẽ
vera est in creaturis. sed in ꝓpositopetit conclusio-
nem ꝑncipalẽ. Ad tertiũ instãdo dicit qꝛ patri con
stituto in eẽ psonali quasi adũẽtitia est ꝓprietas spi-
ratio actiua ꝑm aliquos. ꝛ tñ nõ ẽ quasi accñtalis ꝑm
eos. nec etiam relatio rationis. ꝙre igit nõ posset in
telligi in ꝓposito personã cõstitui in esse psonali rea
litate absoluta ꝛ ei quasi ꝓstitute ī eẽ tali realitate ad
uenire ꝑz modũ intelligendi relationẽ ꝛ nõ tñ eẽ nec
accñtalẽ nec rõnis. Et cũ ꝓbat qꝛ fit relatio rõnis:
ꝓ sile de relatione ad creaturã. dico qꝛ nõ est sile. illa
enim relatio ad creaturã non est ex necessitate natu-
re fundamẽti sicut est hic. Quarta rõ initꝫ ꝓpositio
ni huic. ſ. oẽ absolutũ ẽ actꝰ. ꝛ ꝓ ꝑns dãs eẽ. hec ꝓba
batꝫ multiplir. tum qꝛ in creaturis, vbi maxime vi-
deꝫ hẽre ꝓbabilitatẽ hȝ instãtiã de ꝓprietate ypoc4:
qꝛ illa non est actꝰ dãs eẽ: qꝛ tũc nã humana in xꝑo nõ
hẽret idẽ eẽ qõ haberet dimissa. Silr actꝰ dãs eẽ:
dat opationẽ. ꝓprietas hypostatica in creaturis non
dat opationẽ. qõ ꝑz ꝑ Dam. li. ȝ. c. 8. Mãles ꝛ nõ hy-
postaticas dicimꝰ volũtates ꝛ opationes. Si. n. hy-
postaticas. i. psonales dabimꝰ eas etherotheleas. i.
aliud volẽtes. ꝛ etherouergeas. i. alitr opantes. tres
hypostases scẽ trinitatis dicere cogemur. vbi ipe ex
hoc qꝛ psone diuine nõ hñt tres opationes cõcluditꝙ
opatio nõ est hypostatica. ꝛ hoc in cõi siue de ꝓprieta
te absoluta siue relatiua. ꝓterea. ȝ°. in oi eo qõ
aliquo mõ hȝ eẽ aliquo ꝑter illud qõ dat sibi eẽ ẽ ali-
quid rõne eiꝰ recipit eẽ. ꝑz de cõposito ex mã ꝛ for-
ma ꝛ oibus alijs cõpositis ex actu ꝛ potẽtia. igit in oi
hñte eẽ ꝑ aliqd dãs eẽ est aliqd qõ nõ est actꝰ dans eẽ
ſz rõ recipiẽdi eẽ. ꝛ ita videꝫ in suppposito nãe. qꝛ cuȝ
suppositũ hẽat eẽ ꝛ nã det esse ꝓprietas hypostatica
erit rõ recipiẽdi eẽ. Ad arm tũc põt dici qꝛ cum du
pliciter sit rõ entitatis qdditatiue. ſ. ꝛ hypostatice si
cut qdditatiue est dare eẽ qꝛ ipsa est de se cõicabilis.
ita hypostatice est vt nõ sit actꝰ dãs eẽ. qꝛ de se ẽ incõ
municabilis vt quo: ꝛ ſz in creaturis ꝓprietas indiui
dualis det eẽ: qꝛ est alicuius gradus entitatis positi-
ue vltra entitatẽ qdditatiuã nãe. tñ vltra entitatẽ sin
gularẽ ꝓprietas suppositi nullã entitatẽ dat. imo nul
lum positiuũ addit ex ꝑma. q. ȝ. lib. ꝛ ſz illud adderet
tñ nõ eẽt rõ dãdi eẽ sed tñ cõicabile. qꝛ hec nã exis ī
qua includent nã ꝛ entitas singularitatis ẽ eẽntialis
rõ dãdi eẽ. ꝛ ita qcqd intelligaꝫ aduenire siue positi-
uum siue ꝑuatiuũ siue absolutũ siue respectiuũ nõ da
bit eẽ: qꝛ per illud qõ iam ꝑintelligit dar eẽ. ſz igit in
diuinis nõ sit ꝓprietas psonalis tñ necessario. ſz ali
qua ꝓprietas vel entitas positiua. tñ qꝛ nã diuina ẽ
de se hec ꝑ se exis ipsa hẽbit totã rõnẽ dãdi eẽ sicut ꝛ
in creaturis. ꝛ ſz nã exis det totaliꝛ eẽ nõ ꝓpter hoc qꝛ
ꝓprietas aduenies est tñ ne°imo si aduenire ꝓprie
tas positiua nihil tolleret ab hac nã exĩte. ita igitur
nec in diuinis tollet ab hac nã que est de se exis qꝛ
dabit totaliꝛ eẽ psone ſz in psona intelligaꝫ ꝓprietas ꝑ
sonalis positiua. Ad arm igit cum ꝓbat qꝛ sit actus
cum nõ sit ibi potẽtia tñ virtualiꝛ ſz actualiꝛ. dico qꝛ
ibi fallacia equocationis. vno mõ enim actꝰ ẽ differẽ-
tia opposita potẽtie. ꝛ hoc mõ diuidit oẽ ens. Allio
mõ actꝰ cũ potẽtia ꝓstituit aliqd totũ. sicut logtur ꝓbꝫ
de potẽtia. 8. metha. de potẽtia ꝛ actu qõ nõ est verũ
de potẽtia opposita actui: qꝛ illa nõ manet cuȝ actu.
ista igit ꝓprietas nõ tñ est virtualiꝛ in eẽntia diuina
sicut ẽ asinꝰ qꝛ tñ ẽ in potẽtia añ actũ: ꝛ ꝑ ꝑns hec ꝓ-
prietas ẽ actu ibi ꝓut actꝰ opponit tali potẽtie. ſz nõ
ſeqtur ꝯ est actus dans eẽ. ad hoc enim regreret qꝛ es
set actꝰ formalis. hoc enim mõ materia daret eẽ: qa
ẽ in cõposito in actu nõ in potẽtia añ actũ. Secũda
rõ videꝫ deficere. tum qꝛ istud nõ hȝ se ad eẽntiã vt
pfectio ad perfectibile vt diffuse declaratũ ẽ ẽt de ꝓ
prietate relatiua psone di. 5. hiꝰ ꝑmi. vbi dictũ ẽ qꝛ ꝑ
sona nõ cõponit ex eẽntia ꝛ ꝓprietate sicut ex q̃si potẽ
tiali ꝛ actuali. imo eẽntia hȝ magis rõnez actꝰ. si igit
ista ꝓprietas itelligaꝫ q̃si posterior aliquo mõ eẽntia
nõ: tñ ẽ pfectio eiꝰ. ibi enī est idẽ ordo originis ꝛ perfe
ctionis: ꝛ ideo ꝑus origine ẽ ꝑus pfectione sicut fuit
tunc declaratũ diffuse. Ideo dato qꝛ aliquo modo
se hẽret ad eẽntiã vt informãs ipam nõ tñ eẽt pfectõ
simplir. qꝛ ꝑm Anſ. rõ pfectionis simplir ẽ qꝛ sit ī quo-
libet meliꝰ ipsum q̃ꝫ nõ ipm. qõ ẽ impossibile de ꝓ
prietate hypostatica: qꝛ illa de rõne sui repugnat q̃di
ctorie cuilibet alij ab illo cuius est. ꝛ ita nõ põt in quo
libet alio eẽ meliꝰ ipm q̃ꝫ nõ ipsum. qꝛ cuilibet alij re
pugnat. sic igit ad rõnẽ ꝑz qꝛ falsũ assumit si accipiaꝫ
qꝛ istud absolutũ perficiat eẽntiã. nec ꝓbatio huiꝰ va
let per hoc qꝛ aliquo modo seqtur ꝛ non precedit. qa
in diuinis sicut potest poni precessio actus ꝛ forma ẽ
primum. Secũdo dato qꝛ haberetur hoc qꝛ infor-
mat: non sequitur qꝛ sit perfectio simpliciter nec illa
que inferuntur: ꝓpter hoc sunt minus perfecta. vn-
de non sequitur qꝛ eẽntia diuina non sit simpliciter ꝓ-
fecta in se. ꝓterea ista ratio melius conclude-
ret contrarium de relatione: quia ꝓbabilius vide
tur qꝛ relatio possit esse perfectio q̃ꝫ ꝓprietas hypo
statica sit perfectio quia nulli ꝓprietati hypostati-
ce conuenit esse perfectionem nec in creaturis: nec
in alijs. alicui tamen relationi ꝑm ꝓpriam rationez
conuenit esse perfectionem. aliqua enim ẽ perfectio
altera. vt patet de equalitate respectu inequalitatis
quia ꝑm Aug. de quãtitate anime. c. ꝑmo. Inequa
litati equalitatẽ iure ꝓponis, nec quisq̃ꝫ omnino ẽ vt
opinoꝛ humano sensu ꝓditus cui nõ id videꝫ. hoc
autem nõ est tñ a fundamẽto. põt enī inequalitas
fundari in fundamẽtis perfectionibus q̃ꝫ equalitas
patet etiam qꝛ si eẽt tñ ex fundamento Aug. face-
ret petitionem ꝑncipij. intẽdit enim concludere ex-
cellẽtiam puncti circuli ad figuras rectilineas. et hoc
facit ex equalitate ꝛ inequalitate: qꝛ si illa excellẽtia
non esset nisi ex fundamẽtis ꝛ ex illa excellẽtia fũda
torum concluderet circulum faceret. Si dicatur
qꝛ dictum Aug. verum est ratione fundamentoꝝ
primoꝝm non remotoꝝ. proximum autem funda
mentum equalitatis est paritas. Hoc falsum est
et nihil ad. b. quero autem aut par dicit aliquid a se.
ꝛ tũc põt intelligi aliqd eẽ par absq̃ꝫ hꝰ qꝛ sit alicui par
ꝛ silr tũc vñ pfectionẽ hẽbit pitas hꝰ respcũ iparitaꝫ

in trlangulo. vel enim paritas diceret ẽẽtitatẽ. ⁊ tũc vel eadẽ cũ illa que cõiter ponit fundamẽtũ eq̃litat. ⁊ tũc nõ erit distinctio aliq̃ alia ẽẽ rõnis inter fundamẽtum primũ ⁊ remotũ vel aliã. ⁊ tũc in isto equali dicet eẽ duas quãtitates vel fingas aliquẽ modum aliũ quo paritas possit eẽ absolutũ pfectius imparitate ⁊ aliud a quãtitate. Si aũt dicat rlonẽ sicut videtur manifestũ. ergo relatio fundabit ꝑ se in relatiõe. imo vide ꝙ dicere eandẽ rlonẽ ẽẽ eq̃litas. ẽẽtũ enim est par quanto ⁊ eq̃le quãto. ad illud Alnsel. mono. iz rñdet ꝙ loqtur tñ de qdditatib⁹ nõ de ꝓprietatibus hypostaticis. qõ ꝓbat ꝓmo per exẽpla eius de sapia ⁊ vitate ex vna parte. auro ⁊ plũbo ex alia pte. Secundo per rõnẽ: qz solũ illud est pfectio simplr qõ potest eẽ in aliquo formalr infinitũ: solũ illud erit in aliquo melius nõ ipm ẽẽ ipsum qõ ex se est finitũ vel nõ infinitũ hec ꝓueniũt tñ qdditati. s. eẽ finitũ ⁊ infinitũ non aũt ꝓprietati hypostatice: qz ꝓprietas psonalis diuina qualiscũq̃ sit nec est infinita formalr nec finita. Silr ꝓprietas hypostatica repugnat cuilibet prete rẽẽ vni illi cuius est. ergo nõ põt eẽ cuilibet melior ipsa ẽẽ nõ ipsa: sed nec alicui alteri. excludit aũt Alns. ab vniuersitate qdditatũ rlonẽ ꝑm qdditatẽ. ⁊ tunc ois qddtas absoluta vel est pfectio simplr vel limitata. sed nõ segtur ex hoc ꝓpositũ de ꝓprietate hypostatica absoluta. Tertiã rõ hz maiorẽ falsã in oibus ordinatis eẽntialr ex formali ẽẽ gra mãe q̃q̃z sit vera ⁊ silr in oibus nõ eque limitatis. in nullo enim ordine eẽntialr ex ordine ꝑoris ⁊ posterioris opz ipsa comultiplicari. sed põt stare multiplicatio posterioris sine multiplicatione ꝑoris: sed nõ ecõuerso. silr quando cũq̃ aliqua duo cõparant ad aliqd tertiũ qõ est illimitatum eo modo quo illa duo non sunt illimitata: nõ opz cõdiuidi in eis. Exẽplũ. aia intellectiua cõparat ad ptes: qz quodãmodo est illimitata eo mõ quo ptes sunt nõ illimitate. ⁊ ideo nõ opz aiam distingui in distinctis partibus. illa igit maior est falsa dupliciter ad ꝓpositũ. ꝓmo qz eẽntia eo modo quo est ibi posterioritas in ꝑsona ꝑor est aliquo mõ ipsis ꝓprietatib⁹ nõ ecõuerso ꝑm eos. igit nõ opz eẽntiam distingui ad distinctionẽ istarũ ꝓprietatũ. ⁊ secũdo qz essẽtia est formalr infinita. iste aũt ꝓprietates nõ sunt formaliter infinite. ⁊ nõ opz infinitũ formalr distingui ad distinctionẽ eorum que nõ sunt formalr infinita. Si etiam maior accipiat generalr de qbuscũq̃ absolutis circũstãtibus idẽ habet instãtiam manifestam de aia ⁊ potẽtijs que potẽtie multiplicant nõ multiplicata aia. Sed si h̃ euadãt specificãdo maiorẽz de his que sunt eiusdẽ speciei sicut accipit illa ꝓma confirmatio maioris. nec tũc ꝓpõ est vã vniuersaliter ĩ relationibus. patebit enim di. 8. tertij libri. plura etiam eiusdẽ speciei in absolutis eẽ in eodẽ absoluto nõ est ꝓtradictio si aliqd illoz nõ sit act⁹ alteri⁹ adequatus ei in quo est. Cum aũt maior declarat per ĩductionẽ fit fallacia ꝓnũtis. qz accipiunt aliqua singularia nõ filia ꝓpositi. puta in qbus distinctio ꝑorũz cõstituit distinctionẽ posterioz vel in qbus est cõsimilis limitatio vtrobiq̃. ⁊ nõ illimitatio in vno respectu alterius. ex his enim põt ꝓpositũ inferri vniuersaliter qz falsa est vbi deficiũt ꝑdicte ꝓditiones sicut in ꝓposito. Ꝛz ad illud vltimũ additũ ad ꝓfirmationẽ maioris ꝑ idẽ ꝙ in eodẽ simplr pfecto non pñt eẽ plura eiusdẽ rõnis. posset dici ꝙ sicut simplr perfectũ idẽ numero est cõicabile plurib⁹ suppositis eiusdem rõnis ita ꝙ nõ repugnat sibi ex hoc ꝙ est pfectio simplr: ſz ꝓuenit sibi ꝙ ipm sit in pluribus suppositis eiusdẽ rõnis. ita ex pfectione ei⁹ sibi põt cõpetere: ꝙ plura eiusdẽ rõnis pñt eẽ in eo sicut suppositа in nã. ⁊ ꝓ ꝓñs sunt in eo plures ꝓprietates hypostatice eiusdẽ rõnis. ſz nõ põt ita eẽ de alijs de qb⁹ exẽplificat. puta

de ꝑre ⁊ vbo eo ꝙ pfectio diuina regrit ꝙ q̃libet ꝑdu ctio hẽat terminũ adeq̃tũ. nõ aũt ita regrit ꝙ aliq̃ ꝓprietas hypostatica sit adeq̃ta illi nãe in cõstituendo suppositũ. Per illud posset dici ad illã ꝑmã cõfirmationẽ maioris applicãdo eam ad ꝓpositũ qẽ ibi fallacia equocationis. maioz enim si eẽt vera deberet intelligi de esse in. sicut actus est in eo ꝙ informat. sed minor nõ est vera. ꝓprietas aũt nõ est in eẽntia: vt informãs eam sed vt cõstituẽs suppositum in ea.

Posset tñ ad vtrãq̃z cõfirmationẽ dici ꝙ iste ꝓpetates nõ sunt eiusdẽ rõnis formalr sicut in creaturis ꝓprietates indiuiduales sunt ꝑmo diuerse ⁊ nõ eiusdẽ rõnis. ⁊ si ex hoc inferat ꝙ sũt alterius spẽi. siue ꝙ vtraq̃ earũ hz rõnẽ alterius spẽi. ⁊ per hoc opz ipaz ꝑ aliud determinari ad incõicabilitatẽ nõ segtur sic nec in ꝓprietatib⁹ indiuidualib⁹ in creaturis ſz non sint eiusdẽ rõnis in aliquo tñ nõ est entitas qdditatiua ⁊ cois sed quelibet est de se hec. Quarta rõ ẽt ꝑcedit ex falsa imaginatione ꝙ iste ꝓprietates exprimunt ab eẽntia quasi per originẽ qõ nõ sunt dictũ. ſz sicut aliq̃ ꝓcedũt ꝙ rlones pullulãt in eẽntia si tñ hoc ꝓprie dicat ẽẽ qsi posset ꝓ eos ꝓcedi ꝙ iste ꝓprietates absolute si sint pullulãt in eẽntia. ⁊ ſz q̃libet sit ĩ eodẽ supposito cũ illo ex quo pullulãt: qz eẽntia ẽ in oĩb⁹ psonis. nõ tñ aliqua est eadẽ ꝑsona cũ illa a q̃ hz ꝑ veram originẽ nec repugnat vã originatio ꝑsone hñti vnã a ꝑsona hñte aliã ſz oẽs iste non originent ſz aliquo mõ pullulẽt in eẽntia sicut alij hñt dicere ꝙ dicũt suppositus ꝓstitui ꝑ relationẽ ꝙ filij⁹ pullulat a ꝑre ꝑ originem ⁊ tñ filij⁹ a quo mõ pullulat in eẽntia siue ab eẽntia diuina. Quinta rõ vi deficere: qz difficili⁹ videt sustinere originẽ ponẽdo extrema tñ eẽ relatiua formaliter ẽẽ ponẽdo ea esse absoluta. nã si tñ sint relatiua nihil aliud erit ꝑsonã originare ꝑsonã ẽẽ corre^m habẽ corre^m ſz re^m positũ sine oi actiõe alia vi hñe corre^m si aũt ponant absoluta nõ videt tãta difficultas quõ vnum suppositũ gignat ab alio cum in creaturis ẽẽ eos sint suppositа absoluta ⁊ tñ non negat originatio vnius ab alio cum arguit tũc ꝙ absolutũ ꝓcedit relationẽ ⁊ ita originationẽ. Rndeo dictũ fuit ꝙ originatio pertinet ad genus cause efficientis nõ formalis: ⁊ sicut in creaturis terminus nõ habet esse originatione formaliter sed quasi effectiue. nec ex hoc ꝙ non est formaliter illo sequitur ꝙ ꝓcedat illud. ita posſz dici in ꝓposito: nec videt maior difficultas de ꝓioritate absoluti et respectiui in creaturis ẽẽ h̃.

Tenendo opinionem secũ

dam que est magis cõis põt rñderi ad rõnes ꝓ eam.

Ad ꝑmã ꝓcedit ꝙ relatio nõ refert: sed aliqd qõ ĩ est tñ relatio refert rlone nõ qdẽ eẽntia refertur sed suppositũ. qz suppositũ nõ ẽ tñ rlo. sed tñ ẽ relatiuum nõ ab^m. ⁊ ita ꝓceditur tota deductio vsq̃z ad vltimã ꝓñtiã que negatur. ⁊ ad ei⁹ ꝓbationẽ qñ accipitur ꝙ oi cõposito opz plus intelligere partes ⁊ vnionẽ partiũ. Tenẽtes ꝙ relatio est in eẽntia quasi actus in susceptiuo opz ꝙ dicãt ꝙ in ipsa ꝑsona que est quasi tota nõ opz preintelligere informationẽ quasi partis a quasi parte per denominationẽ anteq̃z intelligat totum: sed si ꝓintelligatur quasi talis informatio nõ tñ intelligitur quasi per modũ forme denominãtis. IIdẽ. q° 8. q. 9.

Sed melius videtur dicẽdũ ꝙ relatio non ẽ quasi forma vel actus respectu eẽntie sicut tactum ẽ di. 5. sed magis videtur eẽntia esse quasi forma ⁊ actus qua relatio subsistẽs est deus. ⁊ hoc videtur ꝓbari ex hoc: qz quãdocũq̃ fundamẽtum est potẽtiale ad relationẽ ꝑus nãliter informatur fundamẽtum rlone ẽẽ suppositũ. ꝓcedit ẽt ibi relatũ ee aliqd formalr ipo fũdamẽto siue ẽm ipz fũdamẽtũ. sicut ꝓcedit sortẽ ee filez albedie vl ẽz albedinẽ. neutr ãt vi ee dãdum in

ppoſito. nec q̄ pīnitas p̄us inſit eēntie q̄z pī. nec q̄ pater deitate ſiue fm deitatē ſit formaliter pī. q̄ hoc videt Aug. 7. de tri. c. 4. vel. 9. vel. 3 4. negare dicendo quo circa vt ſuba pīs ipſe pī eſt nō quo pater eſt ſed quo ē. q̄ fm ipſum alio eſt de⁹ alio pī. ſed ē de⁹ deitate formalr. igit nō eſt pī deitate formalr ſz alio fm Aug. Ideo alr dici pōt tenēdo ſcām opi. q̄ ſi ptes p̄rigant̄ toti ⁊ vnio ptiū ⁊ q̄ſi ptes ⁊ q̄ſi vnio ptiū p̄rigant̄ q̄ſi toti. tm̄ vbi nō ē ptialitas nec q̄ſi ſz pfecta idētitas coꝝ q̄ alſ eēnt ptes niſi alterū illoꝝ eēt infinitū nō opz preintelligi toti vnionē taliū ſz pfectā idētitatē vni⁹ ad alterū. ⁊ ita videt in ppoſito: q̄ pīi q̄ dicit̄ p̄mo referri p̄intelligit̄ aliquo mō pfecta idētitas rlōnis ad eēntiā ſed nō vnlo q̄ſi forme alicui q̄ſi māe vel q̄ſi potētiali. nec tm̄ talis perfecta idētitas ē rō ppter quā eēntia formalr denoiet̄ a rlone. Cū p̄firmatur rō p hoc q̄ nihil eſt quātū p̄mo ⁊ per ſe niſi aliqd ſit quātū per ſe ⁊ nō p̄mo ſed denoiatiue. dicit̄ q̄ ſi quātitas poſſet eē eadē alicui q̄ alſ eēt ſuſceptiuum eius ⁊ ita eadē q̄ nō informaret illud. bn̄ poſſet eē aliqd quātū p̄mo ⁊ tm̄ nihil quātū per informatōez nec hoc videt mirabile. q̄ p̄mū videt poſſe ſeparari ab eo q̄ō eſt per ſe ⁊ nō p̄mū. igit̄ pōt aliqd poni primo relatū ſz nihil ſit relatū nō p̄mo ſed p ſe quaſi iformatū rlone. Ad illud q̄ō arguit iuxta hoc negatur illa ppō. q̄ō refert p̄us ē aliqd ad ſe ad p̄mā pbationem que accipit̄ ab Aug. Rndeo q̄ illud q̄ō aliqd refert̄ eſt aliqd excepto relatiuo. hoc eſt includit aliq̄ ab^m q̄ō eſt fundamētū rlōnis. ⁊ ideo ſi p̄ nihil eſt ad ſe nec includit aliqd abſolutū nō erit p̄ ad aliō. ſz nō intelligit Aug⁹. q̄ oē relatiuū eſt formalr ad ſe aīq̄ ſit ad alterū per relationē. Ad ſecūdam pbationē negat̄ ppō quā nitit̄ pbare. ſ. q̄ illud q̄ō referē ē p̄us rlone. ſiue q̄ idē eſt q̄ oīs relatio p̄ſupponit illō q̄ō referē. hec enī ppō falſa eſt in rlone cōſtituēte ſuppoſitū. ⁊ vera eſt in alijs. Cum pbat̄ per diuiſionem dico q̄ ſi debeat dari aliq̄ iſtoꝝ triū mēbroꝝ diuiſionis magis dare⁊ q̄ relatio eſt p̄oz ſicut forma ē p̄oz ente p formā. nec ſegtur ſuppoſitū eſt quaſi poſteriuſ rlone. igit̄ ipm eſt rlo. ſed ſegtur. igit̄ eſt rlo vel relatiuū cōſtitutū per relationē. ⁊ ſic ſcām eſt verum.

Ad ſcām dico q̄ ſicut q̄libet forma ſeipſa eſt talis forma nec eſt alia rō intrinſeca q̄re ē talis forma. ita ēt rlo aliq̄ ſeipſa eſt formalr realis ⁊ aliqua ſeipſa formaliter eſt tm̄ rlo rōnis. tm̄ hui⁹ vel illi⁹ aliq̄ū fūt cāe extrinſece effectiue vel māles. aliq̄ū ēt aliq̄ cauſata: vel aliqua ſigna poſteriora ſunt ex q̄bus p̄it hec iferri demōſtratione. q̄ dico tūc q̄ idētitas: q̄ idētitas ē rlo rōnis. nec eſt alia rō formalis ppter q̄d. p̄intas ēt q̄ p̄intas eſt relatio realiſ. nec etiā ē alia rō formalis ppter q̄d. tm̄ q̄ relatio realis eſt nata hēre cauſas extrinſecas cāntes eam cōiter loquēdo in creaturis ſegtur ibi q̄ relatio que nō hz tales cās nō eſt realiſ ſicut ad deſtructionē cāe ſegtur deſtructio cāti. Similiter rlo aliq̄ realis ſi nō hz talē diſtinctionē cārū porem ſaltē cāt diſtinctionē. ⁊ tūc exremotione taz cauſe q̄z cāti quoꝝ alterū correſpondet relationi reali pōt concludi aliquam relationē nō eſſe realē. ita q̄ ſequetur. hec relatio nō preexigit extrema diſtincta nec faciea eē diſtincta. igit̄ nō eſt rlo realis. ⁊ vnde p̄miſſe ſunt ve opz querere media pbātia. Sed p̄ntia eſt bona ſicut ex deſtructione cāe ſegtur deſtructio cāti. ⁊ ex remotione cāti ſegtur remotio cāe demōſtratione ga. aut ſaltē alterū eoꝝ opz cōcurrere ad relationē realē: ita q̄ vbicūq̄z vtrūq̄z remouet̄ ſegtur p̄ntia per extrinſeca remotio rlōnis realis. Cum dicit̄ vlteri⁹. ergo iferre rlonē nō eē realē: q̄ nō eſt inter extrema realiter diſtincta eſt inferre nō eſt realis. q̄ nō eſt real. dico q̄z nō: q̄ lz nō ſequat̄ nō diſtinguit extrema. igit̄ nō eſt relatio realis: quaſi arguēdo a cā ad cātum: tm̄ ſegtur: nō diſtinguit: g̃ nō eſt realis: ſicut a cauſāte ad cām. ⁊ hoc addito iſto q̄ nō p̄rigit̄ diſtincta. q̄ tunc p̄currūt ibi. ⁊ negatio cauſe relationis realis: ⁊ negatio ſigni er q̄bus p̄currētib⁹ perfecte infert̄ negatō relationis realis. ſed quādoq̄z diſtinctione p̄cedēte relationes reales quādoq̄z non: ſed tm̄ formaliter cauſata per ipſas relationes. ſicut non tm̄ eſt relatio realis volūtatis ad volitionē: ſed etiam voluntatis vt actiua eſt ad ſeipſam vt paſſiua. ⁊ vniuerſalr effect⁹ dependēs a p̄ncipio actiuo ⁊ paſſiuo neceſſario requirit relationē realē. ⁊ tm̄ volūtas que eſt fundamētum iſtarū relationū oppoſitarū mouētis ⁊ moti denoiat̄ ab vtraq̄z earum. dico q̄ oportet p̄cedere ad inferēdum cōcluſionē q̄ nec extrema ſunt diſtincta diſtinctione p̄cedēte relationē. nec diſtinctione facta prelationē. ſ. diſtinctione pertinēte ad genus relationis ſicut nec ſegtur dicunt̄ de eodem. ergo non ſunt reales. i. non ſunt ex natura rei ſine actu intellectus. vnde bn̄ pōt p̄cedi ſi tm̄ illa ſint p̄bata p̄ntia eſt bona. ſz oportet vltimo deuenire ad hoc p̄miſſo eo q̄ō eſt de diſtinctione extremoꝝ. ſtatim enim ſegtur ſi relatio nō cōſtituit ex natura rei nō eſt realis oporteret exponere añs q̄ extrema nec diſtinguunt̄ diſtinctione p̄cedēte rlonē. Ad tertiū dici pōt q̄ bene abſolutoz pōt terminare relationē. p̄mo ſemp terminat in rlonibus mēſurati. ⁊ hoc p̄ncipaliter ſoluit̄ di. 30. q̄ rlones creaturarū terminant̄ ad deū inquātū abſolut⁹ eſt. Sed aliter loquēdo nō oportet cōcedere terminum rlonis eſſe abſolutū niſi in relationibus diffinibilibus de q̄bus arguit̄ ibi. que. ſ. ſunt in genere quales nō ſunt diuine vel de termino formali. ſ. ratione cuius p̄mus terminus terminat. nō autē de p̄mo termino quēad modū enim in relato fundamentum eſt abſolutum. ſed non ſemp illud q̄ō refertur fm iſtam opinionem. ita ēt illud q̄ō eſt ratio terminādi relatōnem ſemp abſolutum eſt ⁊ p̄exigitura patre termini relationis ſicut fundamentum ex parte relati.

Ad primum ⁊ ſecūdum de

ſecūda via ſimul dico q̄ p̄rem originare filiū eſt p̄z habere filium pro correlatiuo nō quocūq̄z. ſz tali originato correlatiuo. ⁊ q̄ talis corre⁹ eſt relatio originis: ideo vnum extremum poteſt eſſe p̄us origine alterolz ſint ſimul natura. hec reſponſio ſimiliter ē ad ſecūdum de p̄oritate ſuppoſiti ad actionez ſicut ōclarabitur di. 28. Ad tertium dico q̄ falſa eſt illa propoſitio q̄ relatio non pōt eē terminus formaliſ generationis vel originis ſiue actionis vel mutationis ſicut patebit in materia de incarnatione. ⁊ quicquid ſit de termino formali ſaltem relatiuum poteſt eſſe terminus p̄mus p̄ducus ita q̄ eſſentia que eſt ad ſe in relatiuo ſit per ſe formalis terminus ⁊ hoc modo poſitum eſt in di. 5. q. 2. in productione perſone. cuz igitur dicitur relatio non originatur niſi abſolutum originet ſi intelligas originari ſicut p̄mus terminus generationis vel productionis poſſet cōcedi de relatione non de relatino. Si autem intelligas de originari ſicut formalis terminus p̄mus poſſz ſimpliciter concedi. ⁊ neutro modo eſt contra propoſitum. quia nec pōnitur relationem p̄mo originari: ſz ſuppoſitum. nec ponitur relationem eſſe terminum formalē productionis: ſed eſſentiam ſimpliciter abſolutam. Ad quartum videtur eis difficile reſpōdere qui dicūt perſonas eē relatiuas: ⁊ cum hoc relationes eē p̄ncipia agendi. quia tūc nec ex pte agentis nec ex parte p̄incipij agendi poteſt eſſe libertas: ſed ſz teneatur opi. ſecunda quantum ad p̄mum dictuz. ſecundum tamen negaui diſtinctione ſeptima.

Ad quintum dicit̄ q̄ eſt generatio. quia iſta relatio habet vim conſtituendi ſcām p̄ſonā vel p̄nam

ſbam in nā diuina. ſaltē opz dicere tenēdo iſtā viam q rlō iſta pōt eē ꝓprietas ꝑſonalis ſubſiſtētis in natura diuina ſicut ſi eēt aliq̄ ꝓprietas ꝑſonalis abſoluta. ⁊ ita ei⁹ ꝓductio erit ꝓductio ſubſiſtētis in nā ſbe. ⁊ iō generatio. q⁹ generatio ē gnātio ex formali t̄mino q eſt nā cōicata ꝓducto. nō autez ex indiuiduali ſiue incōicabili ꝓprietate ꝓducti. ſicut vlr oīs mot⁹ recipit ſpēm a formali termino mot⁹.

Ad aliud de tertia via dico

q pīnitas eſt de ſe formalr incōicabilis. nō tn iſte cōcept⁹ q ſm dicta alis pōt abſtrahi a pīnitate diuina ⁊ creata. Sed iſta realitas que eſt in diuinis que nō ē formalr eēntia ipſa eſt formalr incōicabilis. ⁊ nō q̄ſi per determinationē extrinſecā puta q⁹ diuina. rō eni incōicabilitatis eius eſt iſta: q⁹ ſicut eēntia eſt actus vltim⁹ ⁊ iō nō pōt per aliquid determinari reſpectu cui⁹ ſit ipſa q̄ſi potētiale. ita qcqd eſt in ea eſt vltimū in vltima actualitate ſibi poſſibili. ita q̄ in illo inſtāti nāe in quo ſapia pullulat in eēntia diuina ipſa pullulat ſm vltimā determinationē quā pōt habē. vnde ⁊ iſta realitas que eſt ſapia formalr eſt nō determinabilis. ⁊ ſilr qcqd pōt eē incōicabile in ꝑmo inſtanti nāe in quo pullulat in nā pullulat vt incōicabile. et nō ꝑus cōicabile: q⁹ tūc eēt determinabile per aliqd̄ p qd̄ fieret incōicabilis. Et ſi dicas q⁹ tūc paternitas nō eſt incōicabilis niſi q⁹ eſt in eēntia diuina. hec enim realitas nō habet vt ex ſe ſit vltimate determinata niſi q⁹ eſt in eēntia diuina. Dico q̄ q̄ſi originalr vel fūdamētalr qcqd eſt intrinſecū in diuinis eſt ab eēntia: q⁹ ſm Dam̄. li. j. c. 9. eēntia ē pelag⁹ q̄dam infinite ſōe: ſed tn̄ illa alia hūt formalr rōnes ſuas et ſe ipſis ſunt ꝑmo talia formalr. ita q̄ ſapia lz ab eſſentia quaſi fundamentalr ⁊ originalr hēat q̄ ſit ꝓfectio ſimplr. ē tn̄ formalr ꝓfectio ſimplr ⁊ in ſe formaliter infinita. ita q̄ in eodē inſtāti nāe in quo ſapia iā actu eſt in eēntia ſi circūſcribat̄ per impoſſibile ipſa eēntia ⁊ remaneat intellectus ſapie erit intellect⁹ perfectionis ſimplr infinite. Ita in illo inſtāti nature i quo intelligit̄ paternitas in eēntia ipſa ſeipſa eſt incōicabilis formalr circūſcripta tūc per impoſſibile ipſa eſſentia. nec eſt hic ꝓtradictio q̄ aliqd quaſi originalit̄ vel cāliter hēat ab aliquo hoc q̄d ſibi cōuenit formaliter ſicut calidū formalr ꝓtrariat̄ frigido. lz cālit̄ ſit ab igne cui ignis nō ꝓriat̄ formalr. ita eſt in aliis: q̄ illa entitas qua cōſtituit aliqd in eē ſpecifico ex ſe formaliter eſt indiuiſibilis in plures ſpēs etiā dato per impoſſibile q̄ eēt incāta lz modo iſta in diuiſionez habeat cāliter vñ eſt cāliter. Et ſi obijcias q̄re aliqua entitas originat̄ in eēntia cōicabilis ⁊ aliq̄ incōicabilis. Rndeo q⁹ hui⁹ nō ē rō formalis alia niſi q⁹ hec entitas eſt hec. ⁊ illa entitas eſt illa. ⁊ hec entitas qa hec eſt cōicabilis. ⁊ illa q⁹ illa eſt incōicabilis ita q̄ō iſta originari nō poſſet niſi incōicabilis formaliter oriret̄. nec illa niſi formalr cōicabilis oriret̄. Ratio aūt iſti⁹ extrinſeca q̄ſi fundamētalis vel originalis ē q⁹ eēntia eſt radicalr infinita ex qua oriri pīt intrinſece nō tn̄ perfectiones ſimplr ⁊ cōicabiles. ſed etiam ꝓprietates ꝑſonales incōicabiles. q̄libet tn̄ quā do originat̄ originat̄ in ſūma determinatiōe ſibi poſſibili. Et per hoc pz ad oēs alias ꝓbationes q̄ oīdūt pīnitatē ex ſe nō eē incōicabilē. cum enim dicis q⁹ nō ē de ſe hec. falſū ē intelligēdo formalr de realitate illa q̄ eſt pīnitas: nō de cōceptu cōi huic pīnitati ⁊ illi q⁹ ſicut expoſitū ē di. 8. ⁊ di. 29. expōat̄ pōt eē cōcept⁹ aliqs abſq̄ ordine realitatū intra. quaruz vna fit ꝓtractiua vel determinatiua alteri⁹: pīnitas tn̄ b i. illa realitas nō eſt de ſe b q̄ſi fundamētalr. ſz ab eēntia. ⁊ ab ipſa eadē eēntia eſt pīnitas incōicabilis q⁹ pius b q̄z incōicabilis ⁊ poſtea q̄ſi facta incōicabilis p

aliud determinās. ſed ſine oī ordine ſingularitat̄ ad incōibilitatē in iſta realitate orit̄ realitas ſume determinata in ꝑmo inſtāti nāe in quo orit̄. Nec illa ꝓpoſitio eſt vera q⁹ois qddas eſt cōicabilis. ſed tn̄ qddas que eq̄ ꝓfectio ſimplr: aut diuiſibilis. ꝑma enī cōmunicat̄ in vnitate nāe. ſecūda cōicat̄ cū tui diuiſione. hec qddas nō ē perfectio ſimplr nec diuiſibilis. q⁹ eſt in nā perfecta ſimplr. Nec illa ꝓpō ē vā. q⁹ relationes oppoſite ſunt eque cōicabiles ex ſe. immo ſpiratio actiua eſt cōicabilis duob⁹. nec vnq̄ poteſt fieri incōicabilis per aliqd̄ determinās. ſpiratio autem paſſiua ex ſe formalr in eodē inſtāti in quo eſt in diuinis eſt incōicabilis. Ad etiā dicis ad ꝓbationē qntā q⁹ quacūq̄z poſitione facta poſſibili vl'im poſſibili ſtāte rōne ſua ipm̄i remanet incōicabile. Cōcedo ſtāte rōne eius ⁊ nō poſito aliquo repugnante rōni ſue. q⁹ ſi ponat̄ rōnē eius manere ⁊ aliquid repugnare tunc ex oppoſitis in añcedēte ſequūtur oppoſita. ſ. q⁹ ipſum ſit incōicabile ex ſe formalr poſſit cōicari. ⁊ ita in ꝓpoſito ſi ponat̄ ſpirationez ꝓcedere generationē actiuā ponit̄ aliqd incōpoſſibile pīnitati pīs: ⁊ tn̄ rōnē pīnitatis manere. ⁊ ita ſequitur paternitatē eē incōicabilē ex ꝑmo. ⁊ tn̄ incōicabilitatez ex cēdo. vñ formaliter ꝓtradictio eſt generationē eſſe ſecūdā ꝓductionē in diuinis. pīnitas igit̄ in diuis qa diuina eſt incōicabilis ita q⁹ ly q⁹ ſit circūſtātia ꝓncipij originalis ſiue fundamētalis. nō aūt ꝓtrabētis ſiue determinātis eo mō quo ꝓtrahit̄ albū cum dicitur hō albus ⁊c. vel albedo humana. h enim albedo intelligit̄ in ſe exiſtēs ⁊ vt ſic eēt indeterminata ⁊ ō terminabilis vt ſit hois ⁊ ad hoc determinat̄ cū dicit̄ albedo humana. nō aūt q⁹ albedo oriat̄ ex natura hois ⁊ in illo inſtāti ipſa de ſe ſit indeterminata. ita q⁹ oppoſitū in ꝓpoſito: q⁹ ſicut cauſa nō cāret effectuz niſi daret ſibi eē ꝓximēs effectui nec ꝓduceret iſtuz effectum niſi produceret aliquid qō natum eſſet habere talē effectum: puta nulla cauſa cauſaret triāgulum formaliter niſi produceret aliqd quod neceſſario haberet tres ⁊c. ⁊ ſi poſſet producere aliqd quod non neceſſario haberet tres nō ꝓduceret iſtum effectum ſed aliū. Nec eſt alia ratio hui⁹ niſi quia formalis ratio triāguli eſt vt ſit triāgulus. ita dico q⁹ ōnis non eſſet ratio fundamētalis alicuius realitatis intrinſece niſi ipſa oriret talis vt in ꝑmo inſtāti i quo eſt ſi ſit determinata vltima determinatione. ſi igit̄ produceret aliquid determinabile per aliquā realitatē quaſi ſibi aduenientez iam productū nō eſſet aliquid intrinſecū in diuinis ſi etiā ꝓduceret aliquid cōmunicabile non ꝓduceret ꝓprietatē perſonalem: lz aliquid aliquo modo aliud ab illa. Ad aliud dico q⁹ lz aligs ꝓceptus cōis poſſit haberi qui dicat̄ in qd de generatione diuina ⁊ ſpiratione diuina. imo forte q dicat̄ in quid de paternitate diuina ⁊ creata. tamen nulla realitas pōt eē in diuinis aliquo mō diſtincta ex parte rei a qua ſumat̄ iſte ꝓcept⁹ dict⁹ in quid que realitas ſit determinabilis per aliam realitatē ſicut ꝓceptus cōmunis eſt determinabilis in intellectu per aliquē ꝓceptū alium ⁊ potētialis reſpectu huius ⁊ ratio ſatis tacta eſt. dico igitur q⁹ paternitas et filiatio non ſunt duo ꝑmo diuerſa quantum ad intellectum quin poſſit intellectus abſtrahere ab eis aliquem conceptuz realem cōmunem. ſed ſunt primo diuerſa quantum ad realitatē ⁊ realitatem ita q⁹ nullum vnum gradum realitatis includunt qui ſit qua ſi potentialis ⁊ determinabilis per ꝓprias differētias ſpecificas vel quaſi per ꝓprias. ſicut albedo et nigredo includunt realitatem aliquam eiuſdem rationis determinabilem per ꝓprias differentias ſpecificas earum. ſiue realitates a quibus ſumuntur earū differētie ſpecifice. ⁊ tūc illa ꝓpō maior q⁹ ꝑmo.

distincta sunt ꝑmo diuersa. tñ ꝺz intelligi de ipis realitatib⁹ q̄ ꝑmo ꝓstituūt qnātū ad nō ꝙuenietia in aliq̄ realitate vna formali ꝯz formaliter includāt ambo.

Ad aliud de supposito ꝑ accñs dicēdū ꝙ alio modo de per accñs loqtur meta. ⁊ aliter logic⁹. metaph̄. n. dicit esse ens per accñs qō includit in se res duorum generū sicut ꝓz. 5. metha. c. de ente ⁊ vno. logicus dicit ꝓpōnem esse per accñs cuius subm nō includit rationē inherētie p̄dicati. ⁊ si ex duob⁹ talibus fiat vnus ꝙcept⁹ quoꝝ neuter est per se determinatiuus alterius dicit illū ꝙceptū cē vnū ꝙceptū per accñs. Et rēpluz nō est in creaturis de ꝙceptu vno per accñs logico nisi cui cozñdet vnū per accñs metaphysice. qz et si ḃ sit per accñs rōnale est aīal. tñ iungendo vnū ꝙceptuz alteri vnus est per se determinatiuus alterius. ⁊ ideo totus cōceptus nō est vnus per accñs sed tñ aliquis aggregās ꝙceptus duorum generū est vnus per accñs ⁊ ei semp cozrespōdet vnū per accñs apud metaphȳsicū. Ad ꝓpositū ḃ pōt ꝙcedi per accñs. paternitas est deitas: qz subiectū vt subijcit non includit rōnē inherentie p̄dicati vt p̄dicati: qz subz nō est formaliter p̄dicatū. iungēdo ēt cōceptū sbi cōceptui p̄dicati. sic deus pater vnus cōceptus nō per se determinat alterum: qz ꝝm Dama. ꝓprietates determināt hypostases nō nām. Iste igit cōcept⁹ nō est in se ⁊ per se vnus. ⁊ ita nō dicit ꝙceptū per se suppositi respectu alicuius qō enim nō est in se ⁊ per se vnū respectu alicuius per se suppositū. ⁊ sicut nec in reb⁹ sic nec in cōceptib⁹. sic igit logice loquēdo posset ꝙcedi ꝙ pater nō est ꝑ se suppositum dei. Sed cōtra hoc arguo qz ꝑma idētitas nō pōt cē per accñs. ⁊ sicut nec in rebus sic nec in conceptibus. ꝑma aūt idētitas in p̄dicatione videt cē p̄me nāe ad suuz suppositū. igit illa nō est per accñs sed per se. ℟ndeo ꝑma idētitas p̄dicationis est cuinscū qz ad se vt homo est hō. deus est deus. sed cōparādo hic deum ad suppositū ⁊ q̄rendo ibi idētitatē ꝺico: ꝙ realiter loquēdo ꝝm metaphysicū cum hic nō sint genera nec aliqd alicuius generis ex dis. 8. nihil erit hic ens per accidēs: nec segtur est suppositū per accidēs logice. ergo est suppositū par accidēs metū. qz esse suppositum dicit habitudinē alicuius vt subiecti sed aliquid vt ad p̄dicatū. ⁊ ita pōt dici suppositū per accñs ꝓpter accñtalē ex parte inherētie non extremorum.

Et si obijcit ꝙ hic ꝙcedit esse res quasi duoꝝ generum. s. substātiue ⁊ accñtis vel rōnis. ℟ndeo ꝓprietas rō rerum quantū ad genera vel q̄si genera nō facit totum esse ens per accñs: sed habitudo rei ad rem puta nō idētitas simplr. nunc aūt q̄z ꝓprietas ratio relationis que manet ibi nō includat formalr rōnem essentie. tñ vnū in re verissime est idē alij ꝓpter quam identitatē nō est habitudo realitatis ad realitatez q̄ lis regritur coꝝ que ꝓstituūt ens per accñs. Si obijciat ꝓtra ꝑmū membrū cum in creaturis possit cē ꝑ se suppositū nāe quare nō ḃ. ℣Posset ꝺici ꝙ absolutuz impfectū pōt esse incōicabile vel aliqd cōtrabēs per se in aliquo genere pōt esse incōicabile sicut aliqd cōmunicabile. ⁊ ita in quocūq̄ creato qō pertinet ad genus aliqō pōt cē aliqd illius generis cōstituēs incōicabile sicut aliqō cōicabile simplr perfectū nō pōt cē incōicabile neq̄ aliqd eiusdē rōnis quale ꝝm istā viam est oē absolutū in diuinis. ⁊ ideo nihil quasi eiusdē generis cum eēntia pōt cōstituere suppositū ibi. sed tñ aliqd qō fit quasi alterius generis. Exēplum si qōlibz de genere sbe vsqz ad vltimū inclusiue quo constituitur hec suba esse pfectio simplr. ⁊ per ꝓns cōmunicabile nō posset hec sba vlterius per aliqd cōtrahi in se qz qō est hoc nō est vlterius determinabile in se si tamen posset per aliqd de genere qualitatis vel quātitatis ꝓstituere in hac sba aliquid incōicabile: qz quātitas vel qualitas nō ēēt pfectio simplr. tūc illud constitutum ex suba ⁊ quātitate necessario ēēt suppositus ꝑ accñs si nulla illarū realitatū nō ēēt pfecte eadē alteri. ita ponit in ꝓposito ꝙ eēntia est pfectio simplr. ⁊ qc quid est eiusdē rōnis cum eēntia gcgd. s. est ad se. ⁊ iō qōlibet tale est cōicabile ⁊ de se hoc ⁊ vltra illud qō ē de se hoc nō pōt ꝓtrahi vlterius esse hoc. sed tñ pōt ineo qō est hoc ꝓstitui aliqō incōicabile per aliqd qō nō est pfectio simplr. ⁊ ideo nec eiusdē generis cū eēntia sed quasi alteri⁹. ℣Per istud pōt ꝺici ad aliā ꝓfirmationē qua infert ꝙ verior ēēt idētitas sbe create ad suum suppositū ꝯz nāe diuine ad suū. hoc nō sequit si intelligat ex parte rei. qz entitas indiuidualis in creaturis per se determinat nām ⁊ faciat per se vnū cuz ea. tñ illud vnū est cōpositū aliqua cōpositione etiam reali. relatio aūt lz nō per se determinat nām diuinā tñ ita ve est idē ei ꝙ nulla fiat ibi cōpositio. ⁊ ideo realiter siue meta. loquēdo multo ē verior idētitas suppositi diuini ⁊ in se ⁊ ad naturam diuinā ꝯz suppositi creati in se vel ad suā nām. logice tñ loquendo bñ pōt ꝙcedi ꝙ suba creata formalr dicit de suo opposito. qa per se ꝑmo modo nō sic deus de ꝑe qz pr nō ḃz ita pse vnū ꝙceptū in intellectu sicut ꝙz. Si inferas igit p̄dicatio hec verior ē ꝯz illa negari pōt ꝓtia: qz aliqua p̄dicatio nō formalis vel nō per se pōt esse verior ꝯz illa formalis ⁊ per se si tñ maior est idētitas extremorum in re in quoꝝ ꝙceptu est minus formalis iclusio vel inherētia. Ad vltimā ꝓfirmationē pōt concedi ꝙ logice loquēdo neutri⁹ qdditatis est per se suppositum. realiter aūt est suppositū nāe non relationis qz relatio est ibi ꝓprietas incōicabilis nā nō. silr relatio transit in eēntiā nō ecōuerso ꝓpter infinitatē essentie

Ad quartū ꝑma suba in creaturis aliqd ḃz pfectionis. s. vltimā vnitatē ideo est indiuisibilis. ⁊ hoc ꝙse quit vltimā actualitatē ꝓpter quā cōpetit sibi per se esse ⁊ duo opposita his ꝙueniunt sube secūde que ⁊ est diuisibilis ⁊ nō ḃz esse nisi in ꝑma substātia istas conditiones ꝑme substātie ḃz eēntia diuina ex se ⁊ nō per rōnem formalr. est enim de se hec ⁊ ex se subsistit. i. ꝑ se est. vel saltē est totalr rō subsistēdi. ideo ꝝm Aug. 7 de tri. c. 1. ⁊ 4. pater nō eo est quo est pater: sed quo ē deus vltra hoc ꝑma substātia creata: qz limitata non habet cōmunicabilitatē qz idē numero limitatū non est cōmunicabile. hec ꝓprietas ꝑme substātie nō conuenit eēntie diuine. ℣Per hoc patet ad ꝑmum ibi tactū: qz concedo ꝙ ꝑma substātia in diuinis quo ad hoc qō est maxime esse substātiam ⁊ per se subsistere non constituit formaliter relatione sed deitate. Similiter ad secūdū ꝙ ꝑma substātia nō includit nō sbstantiam verū est ꝓpter ꝙditiones pfectionis ꝙuenientes ei. s. ꝑme substātie. ⁊ ideo vbicūq̄ saluant ille ꝙditiones non erunt per non substātiā. sed in qua natura nō pōt esse per substātiam illa cōditio que est impfectionis in ꝑma substātia creata. s. incōmunicabilitas sicut ponit in deo. vbi quodlibet ad se ponit ꝑ simplr perfectū. ⁊ ita cōicabile. ibi verū ē ꝑmam substantiā quātū ad illā ꝙditionē habendā includere non substātiam. Ad tertiū ibi tactū respōdeo ꝙ paternitas ⁊ ḃ paternitas: ⁊ ḃ paternitas incōmunicabilis quicquid sit de istis in conceptu in re oīno sunt idem. ita ꝙ nulla est ibi distinctio realis nec formalis. res enim in illa in ꝑmo instanti in quo est siue pullulat in essentia est ibi sub ratione vltime determinationis sibi possibilis. alioquin in illo instāti esset potentialis ad determinationē. qz igit relationi nō repugnat determinatio ad incōmunicabilitatē. ideo ipsa non tñ est quidditas ⁊ ḃ sed incōmunicabilis. ⁊ iō non ꝓprius est in se ḃ ꝯz incōmunicabilis. Sed deitas est cōmunicabilis ita ꝙ repugnat sibi per aliquid quasi sui generis ꝝm istam opinionem esse incōmunicabilem.

Nego igitur consequentiam. in relatione est

qdditas.ꝛ hec eſt incõicabilis inquãtũ eſt relatio. igi tur hec pñt inueniri in eo qõ eſt ad ſe. qz vltimũ repu gnat cuilibet ad ſe in deo ſm iſtã opi. nõ relationi. et ideo ſtatim relatio hz eam. Ad quartũ ibi tactum dico ꝙ per ſe eſſe cõuenit huic eẽntie vel deo vñ de⁹. ſed nõ poſſe eẽ quo formaliꝫ aliqd p ſe ſit hoc conuenit nãe create ex limitatione ꝓpter quã ẽ incõicabilis et vt qõ ꝛ vt quo. de qua duplici incõicabilitate dictuz eſt di. 3. verũ eſt igiꝫ ꝙ ſuba creata hz per ſe eẽ non p accñs. ꝛ hoc cõpetit ſubẽ ex pfectione. ſed ꝙ nõ poteſt illud per ſe eẽ cõicare alicui in quo ſit. hoc eſt limitationis. Hic igiꝫ ꝓcedo eẽntiã determinari ex ſe ad p ſe eẽ ſiue vt qõ ſiue vt quo. ſed tñ cũ hoc eẽ cõicabilez perſone relatiue vt quo ipſa perſona relatiua habeat idem per ſe eſſe.

Ad illa de quarta via reſpondeꝫ.

Ad ꝑmũ de aug. rñſum ẽ ſupra poſt reſpõſionẽ ꝑmi argumenti cõtra ſecũdam opi. Ad ſecun dam auctoritatẽ eius rñdeo. Aug. ibi in ſeipſo a ꝓncipio ſexti libri. c. 23. inquirit quomodo eſt dictũ vna eẽntia. ꝛ a grecis tres ſubẽ. a latinis añt tres ꝓſone. et in illa littera que adducitꝫ que accipitꝫ er. ca. 8. vel. 7i. ꝙ ſuba eſt ad ſe. ꝛ ꝙ nõ ꝓꝓrie dicunt tres ſubẽ: qz ſba ſicut cõcedit in diuinis eſt ad ſe. ꝛ iõ eadẽ eſt eẽntia ꝛ ſba ꝛ ita ingt nõ dicẽde ſunt tres ſbe vt nõ dicant tres eẽntie. Nõ igiꝫ intẽdit ipſe ꝙ ſubſtãtia ſicut accipiunt greci eſt idẽ. ſ. ꝓ ꝓſona ſit ad ſe. ſed ꝙ ipſi nõ ꝓꝓrie cõcedũt tres ſubas ſed tñ ꝓpter neceſſitatẽ loquẽdi vn de. c. eodẽ videt ꝑferre modũ loquẽdi latinoꝝ ꝙ ſũt tres ꝓſone. ſed ꝛ illud ꝓbat ꝓñter nõ eſt ꝓꝓriũ oñdens ꝓſonã ſimpliꝫ dici ad ſe ſm eẽntiã. finalẽ ergo cõcluſionem eius de hac materia accipe. c. 9. ſiue. 35. volumus inquit vel vnũ aliqõ vocabulũ ſeruire huic ſignificationi qua intelligitꝫ trinitas ne oĩno tacerem? interrogãti quid tres dicendo igiꝫ ſiue tres ꝓſonas a latinis ſiue a grecis tres ſubas diceret Aug. impro ꝓrie dici ꝛ tñ ꝓpter neceſſitatẽ loquẽdi. nõ igitur ex eius intentione habetur ꝙ aliquid ſignificãs ſubſiſtẽs incõicabile in diuinis ſit ad ſe. ſed tm ꝙ illa noĩa que ab alĩ quibus accomodata ſunt ad exꝑmendũ tale icõ municabile ſunt ſm ſe noĩa abſoluta. ita ꝙ eẽntialia. oporteret enim ꝑmum habere ab ipſo ad hoc ꝙ habe retur ꝓpoſitũ in iſta queſtione ꝓ tertia opi. que põit in re hoc ſubſiſtens incõicabile eſſe ad ſe. ꝛ non tãtum poſſe exꝑmi aliquo noĩe eẽntiali accõmodato ex vſu vel neceſſitate loquẽdi. ꝛ per hoc ad oĩa que adducũtur ꝓ opi. de aug. Ad tertiũ de Ricar. ꝛ Boe. dico ꝙ ſicut ab aliquo abſoluto ꝛ reſpectiuo loquẽdo quidditatiue põt abſtrahi aliqõ cõmune qdditatiue. ita ẽt ab incõicabili tali ꝛ tali abſtrahitꝫ aliqõ cõmune quod nec eſt de ſe incõicabile abſolutũ nec incõmunicabile relatiuũ tale quid ſcribit Ricarꝺ. ꝛ Boe. hoc addito ꝙ illud ſit in nã intellectuali. ita ꝙ ſicut deſcriptio ſuperioris nõ ꝺz includere ꝓꝓriam rõnem alicui⁹ inferioris. ita deſcriptio perſone que ſit incõicabilis i natura intellectuali nõ ꝺz includere aliqd ꝓꝓrie ptinens ad incõicabile abſolutũ nec ꝓꝓrie ad incõicabile relatiuũ. ſed ꝺz eẽ indifferẽs ad vtrũqz. ꝛ ita deſcribit vẽ qz perſonã. Concedo igiꝫ ꝙ nec in diffinitione perſone aſſignata a ricar. nec a boe. ponitꝫ aliqõ relatiuum ꝛ ita dico ꝙ nec ponitꝫ vnde diffinitũ exꝑimatꝫ eẽ abſolutũ ſed eſt indifferens ad vtrũqz. ita ꝙ ſicut in aliq̃ natura nõ inuenitꝫ ratio illa in cõi aſſignata niſi in abſoluto ꝛ in rõne abſoluti ſicut in creatura. ita in nã diuina non inuenitꝫ niſi in relatiuo.

Ad argumenta principalia

Ad ꝑmũ ꝑz quõ perſone non differũt ſpecie. neqz eui ꝓductio perſone a ꝓſona eſt equoca vt tactũ eſt de ꝺ

di. 7. Ad ſecũdum dicitꝫ ſm tenẽtes ſecũdã opi. ꝙ relõnes cões nõ ꝑmo pullulãt i eẽntia: ſed ꝓus pullulant in earlones originis. ꝛ ideo ꝑme cõſtituũt ꝛ non alie: qz quaſi aduenĩũt perſonis cõſtitutis. Dñ non videtur hoc poſſe ſtare ſed oppoſitum: qz magnitudo magis pertinet ad eẽntiã vt intelligitꝫ abſtracta a ꝓſonis ꝙz actio vel paſſio que nõ eſt niſi ſuppoſiti. ergo relationes ꝓñtes magnitudinẽ cuiuſmodi eſt relatioeq̃ litatis magis ꝓñt intelligi in eſſentia vt e ẽntia videtur abſtracta a perſona ꝙz relationes originis. Conſimiliter põt ar. in ꝓpoſito ꝛ e ſimilitudine que ꝓſequitur eẽntiam vt habet rõnem forme in qua ſuppoſita aſſimilant. ergo nõ ꝓus pullulant iſte ꝙz ille. ꝙ ſi relationes cõmunes eque ꝑmo vel ꝓus pullulant. et iſte ꝓñt cõſtituere vt ꝓbat ratio. ergo cõſtituũt. nõ eſt enim ibi poſſibilitas ad aliqd qõ non eſt in actu. nec forma aliqua poteſt ibi cõſtituere ꝓſonã niſi actu cõſtituat ſi illa forma actu eſt vt videt. ſicut nec forma aliq̃ poteſt actu cõſtituere aliqd in ſpecie qn ipſa ſi ſit ꝛ nõ habeat impfectũ eẽ cõſtituat aliqd in ſpecie. Ad iſtud poteſt dici ꝙ ſicut quelibet eſſentia creata hz ipa ſit qdditas ꝛ quãta ita ꝙ in certo gradu perfectionis qualitatis eẽntialis ſicut tangit di: 31 ꝓus tamen eſt quidditas ꝙz quãtitas vel qualitas. ꝛ ideo ꝓus ẽ in individuo ratio identitatis ad aliud indiuiduũ ꝙz equalitatis ꝛ ſilitudinis. ita ẽt eſt ꝓus eſt ſuppoſito ratio agendi ſi eſt forma actiua ꝙz ratio equalitatis vel ſimilitudinis. non enim poſterius ꝓſequitur ipſum indiuiduum in diuinis ratio actiui ꝙz ratio idẽtitatis. In diuinis ergo cum cõicare ſit actio cuius formale ꝓncipium eſt eſſentia vt quid quodãmodo ꝓus in ea erũt relationes pertinẽtes ad cõicationem ꝙz alie equalitatis vel ſimilitudinis que fundanꝫ in ipſa ratiõe quãtitatis virtualis ꝛ qualitatis eẽntialis. Per hoc ad argumentũ dico ꝙ nec actio nec equalitas poteſt intelligi in eadẽ natura ad intra niſi ſint ſuppoſitoruz vt relatiuoꝝ. tñ erũt nature vt fundamẽti vt ꝓus eſt eorum actio ꝙz equalitas cõſequaꝫ ſicut ipa actio ꝓus cõſequitꝫ fundamẽtũ rõne cuiuſ eſt ſuppoſitoꝝ ꝙz eq̃litaſ cõſequaꝫ. Contra hec rñſio videt ſupponere eſſentiam mere vt eſt quid eſſe rõnẽ cõmunicãdi in diuis cuius oppoſitũ determinatũ eſt di. 13. Rndeo eſſentia vt quid eſt ratio cõmunicãdi eẽntiam. nec ſolũ hoc ſed cum hoc eẽntia vt eſt intellectus ꝛ vt eſt voluntas eſt ꝓncipiũ ꝓductiuũ perſone ꝛ cõmunicatiuum eſſentie ſicut dictum eſt ibi ꝛ diſt. 2. huius primi Nunc autem ſicut eẽntia intelligitꝫ ꝓus ratio cõmunicandi ſe ꝙz intelligaꝫ eſſe quãta vel qualis: ita etiã intelligitꝫ eſſe ratio operãdi ꝓus ꝙz ſit quãta vel qualis non enim poſterius cõuenit eẽntie eſſe ꝓncipiũ opatium reſpectu opationũ ꝓꝓriarũ tali nãe ꝙz ſibi conueniat eſſe ꝓncipiũ actuũ. ꝛ ꝺ ſiue ꝓductiuũ reſpectu producibilium in illa nã ſiue cõmunicatiuũ ipſi⁹ nature. eẽntia autẽ diuina eſt ꝓncipiũ opationũ ꝓꝓriarum tali nature in quãtũ natura eſt intellect⁹ ꝛ volũtas. qa intelligere ꝛ velle ſunt ꝓꝓrie opationes illi⁹ nature. ideo ꝓus eſt eẽntia nõ tñ eẽntia: ſed etiã intellectus ꝛ voluntas ꝙz ſit quãta vel qualis. ꝙnis igiꝫ ꝓductõ nõ cõueniat ſoli eẽntie vt eſſentia eſt tanꝙz ꝓncipio ꝓductiuo vel opatiuo. ſed etiã intellectui ꝛ volũtati tãquã ꝓncipio ꝓductiuo. tamẽ cum eſſentia inquãtuz eẽntia adhuc ſtat ꝙ relatio ꝓducẽtis ꝛ ꝓducti ꝓus pullulat in eẽntia ꝙz relatio equalitatis vel ſilitudinis

Contra er iſta rñſione videtur ſeq ꝙ intellect⁹ ꝛ voluntas non ſint attributa: qz attributũ quaſi ꝑficit in eſſe ſecũdo aliqd quaſi ꝑſuppoſitũ in eſſe ꝑmo. ergo nihil qõ ꝓtinet ad eẽntiã ꝓus ꝙz intelligaꝫ quãta vel q̃lis eſt attributũ. Similiter er hoc videt ꝙ intellect⁹ ꝛ volũtas non diſtinguãtur ibi ex natura rei. ꝓſequẽs eſt cõtradicta di. 13. ꝓñtia ꝓbatur. qz illud qõ in deo

p:ecedit rationem quãtitatis ⁊ qualitatis ẽ tñ quic quid aũt vt quid nõ distinguitur in deo ex natura rei q: tunc nõ esset quid ens simpliciter. Ad ista. ad primum dico q̃ si in substantia creata potẽtia siue il lud quod est p:incipiũ p:prie operatiõis ꝓuenientis tali nature non est aliquid ptinẽs ad genus qualitaꝫ sed vel est mere ipa substantia cui cõpetit operatio: vel ẽ aliqua pfectio identice cõtenta in substantia. et hoc ptinens ad ipam substãtiam. vt substãtia ẽ: non autẽ quasi quedã qualitas circũstans ipam substanti am: quomodo cẽt ponẽdum de potẽtijs ponẽdo ali quam distinctionẽ realez inter ipas ⁊ tñ ipas non cẽ accidẽtia: multomagis essentia diuina circũscripto omni eo qõ ẽ quasi q̃litas hz in se vt eẽntia ẽ illa que sunt p̃ncipia p:prie operatiõis conuenientis deo h⁹ sunt intelligere ⁊ velle. cõcedo igitur q̃ p:prie vocã do attributa illa sola que quasi qualitates pficiunt in esse secũdo rẽ p̃supposita in perfecto esse: p:imo. s. q̃z tum ad rõnez que cõuenit rei vt est sũa. hoc mõ intel lect⁹ ⁊ volũtas nõ sunt p:prie attributa: imo sũt q̃daz pfectione intrinsece in eẽntia vt p̃intelligit oĩ quan titati ⁊ quasi qualitati. Istud declaratur: q: sicut ab aliquib⁹ cõceditur: q̃ vita vel viuere nõ sit attribu tum: q: dicit tale esse nõ q̃litate quasi accẽtali. sed q̃ si p se ꝓtrahẽte rẽ sicut hõ est animal tale: q: ẽ rõnale. eodẽ modo cũ intellectus sit q̃dã vita ⁊ volũtas que daz vita nõ erũt p:prie attributa. Vel aliter declara tur ⁊ melius: q̃ hec essentia vt hec essentia p̃cedens omnem quasi qualitatem est intellectualis ⁊ voliti ua essentia: ita q̃ sicut rationabilitas non est attribu tum homini: sic nec ẽ intellectualitas huic essentie. Istud patz per simile de infinito quod als negaui cẽ p:opr:ium attributuz: quia dicit modum intrinsecuz cuiuslibz in deo tam substantie q̃z cuiuslibet attribu ti: ita intellectualitas dicit modũ intrinsecũ h⁹ eẽntie: p:prie aũt attributa sũt sapiẽtia ⁊ charitas. ⁊ alio mõ trãscẽdentia: puta veritas ⁊ bonitas. Ad secũduz dico q̃ quid dei simplex nõ est punctualiter simplex: quasi vnicaz solam perfectionem in se cõtinens: sed hec est essentia simplex ⁊ illimitata: non tñ intẽsiue in vna ratione sz in oib⁹ q̃ sũt p̃ncipia p:priarum ope rationum dei: sicut natura creata est quodãmodo il limitata: quia idẽtice est quodlibet p̃ncipiũ tale ope randi: cũ hac tñ illimitatione eẽntie diuine quasi ex tẽsiua stat simplicitas: imo ex infinitate sequitur sim plicitas. quia infinitũ nulli est componibile vt pars parti: sz tñ põt esse realiter idẽ lz non formaliter cuili bet infinito. Ad tertiũ responsuz est dz. q̃ quedã sunt relatiões secũdi modi incõpossibiles in eodem supposito: q̃. s. dicũt ordinem eẽntialez vel ordinem originis: quedã autem eiusdem modi non sunt incõ possibiles: que. s. dicunt accidentalem ordinẽ vt mo tiens ⁊ motũ: non enim dependet motum a mouen te nisi p accẽs. quo. s. ad illũ actũ quẽ recipit ab eo. s. mouere. ⁊ iõ lz volũtas possit mouere se: nullũ tñ idẽ supposituz põt pducere se: ⁊ ideo rl'ones pducẽtis ⁊ p ducti sufficiẽt distinguũt realit supposita. Ad Bo etiũ rñdeo q̃ intelligit de rl'one idẽtitatis fm nãz nõ formaliter: q̃si diceret q̃ q̃daz rl'ones necessario exi gũt diuersitatẽ nãe in extremis: ista aũt rl'o: que ẽ re latio originis nõ ita exigit sed cõpatitur secum iden titatem nature: ⁊ ideo est quasi eiusdez ad se p:opter identitatem relatorũ in natura: lz sit distincti ad di stinctum: loquẽdo de distinctiõe suppositorum.

Ad argumenta pro opinio

ne p̃positiui: dico ad p:imum q̃ verum est q̃ perso na est simplex sicut essentia: persona tamen includit aliqua quorum vnum non est formaliter alteruz: nõ ita includit eẽntia: ⁊ ideo se tota distinguit: lz psona nõ se tota distinguat ꝓpter eẽntiã q̃ cõis ẽ. sufficit. n. talis idẽtitas nõ formalis in aliquo ad h̃ vt vno di stinguat filiꝰ ⁊ nõ altero. Ad 2m dico q̃ ꝓcretũ siue si gnificet siue cõnotet saltẽ dat intelligere subsistẽs in forma vel nã. abstractũ ãt p̃cise dat intelligere formã ⁊ si hoc sit alicui dubiũ de cõcreto adiectiuo saltẽ hoc vi certũ de sõstãtiuo ꝓcreto: qõ vl'signat vel necessa rio ꝓnotat subsistẽs in nã q̃ ipo:taꝫ p abstractũ ei⁹. ab stractũ aũt p̃cise dat intelligere formã. in proposito ãt subsistẽs hñs paternitatẽ cũ h̃ẽt hz eẽntiã diuinaz que nõ ẽ formaliꝫ p̃nitas: nec eꝰ: ꝓut dz. 7. de tri. c. 2. ⁊. c. 4. ⁊ iõ p:ẽm distingui p̃nitate accipiẽdo pa trẽ nõ adiectiue sz sõstantiue ꝑ hypostasi sicut acci pit magr̃ dz. 27. ñ ẽ dicere patrẽ se toto distigui p̃mo sz aliquo qõ ẽ i eo dãs tñ itelligere totũ. nõ ãt oi eodẽ mõ p se ẽcludit p̃ vt subsłat accipiꝫ: ⁊ p̃nitas ditatẽ.

Ista est distinctio

vicesima sexta. In qua magister peracto tractatu de diuinis nominibus: incipit age re de p:opr:ietatibus ipsarum personarum: a quib⁹ nomina imponuntur. Circa quod tria facit. Nam p:imo ostendit p:opositum. s. que sit illa p:opr:ietas ⁊ Secundo monet questionẽ quandam circa dicta. soluit eã. Tertio p:oponit aliam questionem quam discutit. Primũ facit a p:incipio distinctionis vsqz ibi. Hic queritꝰ quomodo. Secunduz ab inde vsqz ibi. Hic queri põt. Tertiuz vero ab inde vsqz ad finẽ distinctionis. In speciali sñia magistri stat in tribus p:opositionib⁹. quarũ p:ima est. Nomina p:opr:ie tates personales significantia numq̃z accidentaliter sed tantum relatiue p:edicant. Huiusmodi vero no mina sunt paternitas. filiatio. ⁊ ꝓcessio: genuisse na tuz esse generatio. natiuitas. pater. filius ⁊ spiritussã ctus. ⁊ huiusmodi. Hanc p:opositionẽ magister p:o bans: p:emittit p:imo q̃ hoc nomen hypostasis in p:imitiua ecclesia a catholicis illibenter in vsum ō diuinis assumebaꝫ. nõ quia diuinis non conuenie bat. sed quia summptum p:o supposito subsistente in natura diuina optime congruit. sed eo q: heretici abutebanꝫ: sumentes ipm p:o essentia. ⁊ sic simpli ces per ipsum decipiebant. Scõo subdit que sint p:opr:ietates personales de quibus vult agere dicens q̃ q: nõ est p:opr:ietas patris inquantũ pater q̃ ipse nõ sit natus. sed certe q̃ generat. Et p:opr:ietas filij est nõ q̃ nõ generat. sz certe q̃ sit generatus vel genitus Et p:opr:ietas spiritussancti est nõ q̃ ipse sit natus vel q̃ generat. sed q̃ a patre ⁊ filio p:ocedat. Unde p:opr:ietas personalis patris est generare. filij genera ri. spiritussancti p:ocedere vel spirari. Hec aũt p:opr:ieta tes sunt relationes quedam: quibus persone ad se i uicem relate distinguũt. ⁊ illis nomnib⁹ nominant paternitas. filiatio. spiratio. ⁊ nomina personarũ sic pater ⁊ filiꝰ ⁊ spiritussanctꝰ a seipsis sumunt. Tertio oñendo nomẽ p̃dicationis hoꝝ nominũ: subiungit ꝓbationẽ ꝓpositionis p̃dicte dicens. q̃ huiusmodi tñ relatiue ⁊ nõ accidentaliter p:edicant eo. q̃ sem per ad aliquid eterne ⁊ incõicabiliter dicunt. Et h̃ p:obat magister auctoritate beati Aug. ꝙ habet. iij. ca. huius distinctionis. Secunda p:opositio est hec. Sola secunda persona in deitate p:opr:ie dicit filius dei ⁊ tertia p:opr:ie dicitur donum dei. Hanc p:opositionem magister insinuans in textu querit: Quomodo hoc sit verum q̃ esse filium dei solum sit p:opr:ium secunde in deitate persone: cum tamen se pius inueniatur in scriptura q̃ homines nominent filij dei. Ad quod respondet magister. q̃ licet inue niat scriptũ q̃ homines sunt filij dei. hoc tñ nõ est ni si per gratiã vel per gratuitam adoptionem. ⁊ non per generationẽ naturalem vt homines sunt filij so lum per tempo:alem factionem: non per generatio

nem. sicut est secunda persona in deitate. Et est etiã alia dr̃tia. Nã cũ dicit̃ q hõ sit fili⁹ dei ibi. ly de⁹ nõ supponit solũ p:o persona patris. Similiter dicit de spiritusãcto. q esse donũ sit spiritussancti p:opr:iuz. q: licet multa sint dei dona. nulli tñ illoz cõuenit esse donũ etrnũ. sicut spiritui sancto bene conuenit: qui est donũ dei eterna ꝓcessione. sicut filius dei eterna generatione. ⁊ sicut fili⁹ per generationẽ refertur ad patrẽ. ita spirituss̃anct⁹ per p:ocessionẽ referr̃: seu relatiue dicitur ad patrem ⁊ filium: que quidem relatio licet nõ apparet aperte in hoc nomine. s. spirituss̃anct⁹ manifeste tñ apparet in hoc nomine donũ.

Tertia p:opositio est hec. Quãuis hoc nomẽ. s. spiritussãctus tertie plone dimine specialiter app:opriat̃ eo tñ oẽs tres persone nũq; ꝓmuniter nominant̃.

Hanc p:opositionẽ p:obãs magister querit Utrum sicut quelibet personaz põt dici spirituss̃anct⁹ an etiam ita tota trinitas põt dici spirituss̃anct⁹. Et resp̃ondet ad hoc auctor:itate beati Augu. dicentis. q tam pater q̃ fili⁹ q̃ etiã tota trinitas posset dici spirituss̃anct⁹. cũ quelibet istarũ sit spiritus ⁊ sanctus. ⁊ etiã tota trinitas sit spirit⁹ ⁊ sancta. Sed quando aut pater aut fili⁹ aut tota trinitas dicit̃ spirituss̃anctus. tũc spirituss̃anct⁹ nõ est nomẽ ꝓp:ium personale neque relatiuũ. Pro quo notandum q spiritus potest accipi dupl:r. Uno modo ꝓut dicit̃ a spiritualitate. ⁊ tũc dicit̃ essentialite. ⁊ conuenit cuilibet persone: ⁊ etiaz trinitati. Allio modo vt dicit̃ a spiratione. ⁊ tunc dicit̃ relatiue. ⁊ cõuenit solum tertie persone. Similiter ly spirituss̃anct⁹ põt accipi p:o duabus distinctionib⁹ distinctis. ⁊ tunc cõuenit tam patri q̃ filio ⁊ spiritui sancto. ⁊ etiaz toti trinitati. Uel põt accipi p:o vna sola dictione. ⁊ sic conuenit soli tertie persone in trinitate. Ultimo magister excludit errorez quorũdam dicentiũ: q isti termini spirituss̃anctus ⁊ donũ nõ sunt nomina personalia tertiã personã in diuinis significantia. eo q nõ dicerent relatiue ad hos terminos. s. pater ⁊ filius. Quod p:obãt per hoc. quia ñ põt dici. pater est spirituss̃anct⁹ pater ⁊ similiter non põt dici. fili⁹ est spirituss̃anct⁹ fili⁹. q: alias sequeret̃ spiritum sanctũ filium genuisse. quod falsum ẽ. Magister respondet non obstante q pater ⁊ spirituss̃anctus seu donum sibi inuicẽ non respondent vocabulis. nihilominus dicuntur relatiue. q: in his oportet magis accipere vocabula secundum sensum relationis q̃ secundum sonum vocis. vt sic dicat̃. Spirituss̃actus est spiratoris spirituss̃act⁹. ⁊ donum ẽ datoris donum sicut etiam dicit̃ in creatis. caput ẽ capitati caput. ⁊ ala alati ala. igitur ⁊c.

An eas̃dem p:opr:ietates assignent Augustinus ⁊ hylarius: ⁊ an iste sint que dicuntur paternitas ⁊ filiatio ⁊ p:ocessio.

Di.17.

Jc queri põt utrũ ꝓp:ietates quas hylarius supra assignauit. s. q pater semp est pater: ⁊ filius semp est filius sint ille eedez ꝓp:ietates quas August. superius distinxit: dicẽs p:opriũ ee patris q genuit filium: ⁊ ꝓp:ium fili q genitus est a patre: ⁊ spũss̃ancti q ab vtroq; procedit: ac deinde: vtrum ⁊ iste sint ille que dicũt̃ paternitas: filiatio. p:ocessio. Uidetur q nõ

Qõ nõ vident eedẽ p-

est ergo patri eẽ patrem: ⁊ genuisse filium. q̃ vtiq; quidam concedunt. Si autem hoc est: cui ergo conuenit vt sit pater: ei cõuenit genuisse filium. Natura ergo diuina si pater est genuit filium. Si vero nõ genuit: pater nõ est. Sed quis audeat dicere: aut q ipa genuit filium. aut q ipa pater no sit. Si autez ipa pater est. nec filium genuit. Non est ergo dicere aliquid esse patrez. ⁊ gignere filium. Et ita nõ videtur vna eademq; eẽ ꝓp:ietas.

petates q̃s põit hylariꝰ ⁊ augu⁹

Resp̃onsio vbi ostendit easdẽ eẽ ꝓp:ietates

Ad q̃ sine p:eiudicio alio rum dicimus. q eas̃dez p:opr:ietates notaut vterq; l;z diuersis verbis. Q̃ñ. n. hilarius ait ita intelligi debet. Propriũ patris est q semper pater est: id ẽ ꝓp:ietas patris ẽ qua semp pater est. Semp vero pater ẽ. q: semper genuit filium. Ita ⁊ p:opriũ filii est q semper filius est. i. p:opr:ietas filij est qua semper filius est. Fili⁹ vero semp est: q: semper genitus est Ergo ꝓp:ietas qua pater est. est q: semper genuit. Et hec eadez dicitur paternitas vel generatio. Et ꝓp:ietas qua filius semp est fili⁹ q: semper genitus est a patre: ⁊ hec eadem dicitur filiatio vl genitura. vel natiuitas. vel origo. vel nascibilitas. Sic ⁊ ꝓp:ietas qua spiritussanctus est spirituss̃anctus. vel donum. est q: procedit ab vtroq;: ⁊ hec eadẽ dr̃ ꝓcessio. In p̃missis ẽ locutionib⁹ eedẽ significate sunt p:opr:ietates.

Quõ sit itelligẽda p̃dcã vba hylarij.

Quõ non est omnino idẽ dicere eẽ patrez et genuisse vel habere filium ita ⁊ de aliis.

Nec tamen videtur nobis oĩno eẽ idẽ dicere aliquid esse patrez ⁊ genuisse filiuz. vel aliquid eẽ filium: ⁊ hẽre p̃ez. vel esse sp̃ũmsanctum ⁊ p:ocedere abvtroq;. alioquin pater nõ eẽt nomẽ hypostasis. id est persone. sed ꝓp:ietatis tñ. similiter filius ⁊ spiritussanctus. Et ita non per tria nomina significarentur tres persone. Ideoq; dicim⁹: q: patris nomen nõ tñ relationẽ notat sz etiam hypostasim. i. subsistentiã significat: ita ⁊ filius ⁊ spirituss̃anctus. Relationũ vero vocabula. s. paternitas. filiatio. p:ocessio. vel gignere vel gigni. ꝓcedere ipsas tñ relationes. nõ hypostases significant. siue habere filium. ⁊ habere patrem: vt verbi gratia. Cum dicimus deus est pater. nomine patris ⁊ relationem notamus ⁊ diuinã hypostasim significamus: vt sit intelligentia talis. Deus vel diuina eẽntia est pater. id est ille qui genuit. i. hypostasis que hẽt filium. Similiter deus est filius. i. hypostasis genita vel habens patrem. Ita etiam deus ẽ spirituss̃anctus. id est hypostasis procedẽs ab vtroq;: siue ille qui p:ocedit. Cuz vero nomina relationum ponimus in p:edicatis: notio

Nec nomia pat ⁊. i. ⁊. s. s n tñ rõnes. sed ẽt hypostases significãt

Nomiñ vo nocabla sit p:o nitas. filiatio. p cessio. nec pse nas signi ficant.

Quid v telligat cũ dr. s. deꝰ ẽ pr ⁊ deꝰ ẽ fili⁹. ⁊ deus ẽ spirituss̃actꝰ

Quid i- telligat

cñ dr 8ª gñit: et de⁹ geni tus est.

nes ipsas tñs significam⁹ non hipostases: vt cum dicimus. deus genuit. i. habet filium. et deus genitus est. id est habet patrem. Et tunc oportet intelligi in subiectis hipostases tãtũ: non eẽntiam que illis ꝓprietatib⁹ dꝫminẽt

Qđ ꝓprietates determinant hipostases non substantiam: id est naturam.

Ille enĩ proprietates singu

le singulis ꝓprie cõueniunt personis: ꝙ eas persone determinãtur ꝙ a se inuicẽ differunt. Jo. da. ſz a se nõ secedũt. Unde Joãnes damascenus Non differunt ab inuicem hipostases ſz substantiam sed ꝑm characteristica idiomata: id est determinatiuas proprietates. Characteristica vero. i. determinatiua sũt hipostaseon ꝙ non nature. ꝙ enĩz hipostases determinant. Item esse quidem intẽporaliter ꝙ eternaliter dicimus diuinam verbi hipostasim simplicem: omnia habent que habet pater: vt eius homousion. i. consubstantialem: natiuitatis modo ꝙ habitudine a paternali hipostasi differentem. nũq̃ vero a paternali hipostasi secedentem. Idez aptius exprimens personales proprietates in eodem ait. Differentiaz hipostaseon. i. personaruz: in tribus proprietatib⁹ id est paternali ꝙ filiali ꝙ processibili recognoscimus. Insecessibiles autẽ ipsas hipostases ꝙ indistabiles inuicem: ꝙ vnitas quidẽ inconfusibiliter. Tres. n. sunt ꝙ si vnite. diuisas autem indistanter. Et. n. singula perfecta est hipostasis ꝙ propriam proprietatem. s. existẽtie modum proprium possidet. sed vnite sũt substantia: ꝙ non distant neq̃ secedunt a paterna li hipostasi. Ecce hic habes distinctas tres illas proprietates que supra diuersis significate sunt modis.

Hic dis tinguũt ꝓprietates apte

Qđ sunt alia noia psonaruz easdẽ proprietates notãtia. s. genitus. genitor. ẏbũ. imago.

Hic non ẽ pretermittẽduz

q̃ sicut pater ꝙ filiꝰ ꝙ spũssc̃us nomina psonaruz sũt: ꝙ ꝓprietates psonales designãt: ita ẽt sunt ꝙ alia noia psonaꝝ. i. que ipas psonas significãt. ꝙ earum proprietates denotãt: ꝙ easdez quas ꝙ noia p̃dicta. Unde ꝙ relatiue dicũtur. s. genitor. genitus. verbuz. imago. Unde Augu⁹. Augustin. in. v. libr de trini. ait. Uidendũ ẽ inquit hoc significari cum dr gen tꝰ. quod significatur cum dicit filius. Ideo enĩ filius. quia genitus ꝙ q̃ filius vtiq̃ genitus. Sicut autez filius ad patrem: sic genitus ad genitorem refertur: ꝙ sicut pater ad filiuz. ita genitor ad genitum. Idem in sexto libro de trinitate. Uerbum quidem solus filius accipitur: nõ simul pater ꝙ filius tanquã ambo sint vnũ ẏbum. De no. Sic. n. verbũ dicitur quomodo imago. non autem pater ꝙ filius simul ambo imago. ſz filius solus est imago patris: quemadmodum ꝙ filius. Idem in. vi. libro de trinitate. Uerbum secundum q̃ sapientia est ꝙ essentia. hoc est quod pater. secundum q̃ verbũ: nõ hocẽ qđ pater. quia verbum non est pater. ꝙ verbũ relatiue dicit. sicut filius. Item in eodem.

mie verbit imaginis.

Sicut filius ad patrem refertur. ita ꝙ verbum ad eum cuius est verbum refertur cum dicitur verbum. Et propterea non eo verbũ quo sapientia dicitur quia verbum nõ ad se dicitur. sed tantum relatiue dicitur ad eum cuius est verbum. sicut filius ad patrem. Eo quippe est filius quo verbum. ꝙ eo est verbuz quo filius. Sapientia vero quo essẽtia. ꝙ ideo quia pater ꝙ filius sunt vna essentia ꝙ vna sapientia. Item in eodem. Non est pater ipse verbum sicut nec filius nec imago. Quid aũt absurdius q̃ imaginem ad se dici. Idem in v. Dicitur relatiue filius. relatiue etiam dicitur verbum ꝙ imago. ꝙ in omnibus his vocabulis ad patrem refertur. nihil autem horuz pater dicitur.

Qđ nõ eo ẏbũ dr quo sapiẽtia

Quo dr ẏbuz. et quõ filiꝰ

Breuiter summam colligit intelligentie predictorum.

Aperte ostẽsum est q̃ sicũt

filiꝰ vel genitus relatiue dicit̃ ad patrem, ita verbum ꝙ imago. Et q̃ eo dicitur verbum siue imago quo filius. i. eadem proprietate siue notione dicitur verbum ꝙ imago qua filius. sed non eo quo verbum dicitur sapientia vel essentia quia non notione qua dicitur verbuz dicitur sapientia. Nam sapientia dicitur secũdum essentiam. non secundum relationem.

Generalis regula eorum que ad se. ꝙ eoruz que relatiue dicuntur. quicquid enim ad se simul ambo dicuntur. sed non ita in predictis relatiuis.

Et est hic aduertenda q̃dã

generalis regula eorum que ad se. ꝙ eorũ que relatiue dicuntur de patre ꝙ filio. Quicquid enim ad se dicuntur. vt ait Aug. in. vi. libro d trinita. nõ dicitur alter sine altero. id est quicquid dicuntur quod substantia eorum ostendat: ambo simul dicuntur. Ergo nec pater est deus sine filio. ne filius sine patre. sed ambo simul deus. sed non ambo simul pater. nõ ambo simul filius: vel verbum vel imago.

Augu⁹.

An secundum substantiam dicatur deus de deo. ꝙ huiusmodi.

Hic queritur cũ dicitur dus

de deo, lumen de lumine. ꝙ huiusmodi. vtrũ

dicantur scom substantiã. Nã scoz relatiõez cõstat ista nõ dici. Si vero sm substãtiam dicũtur simul ambo. s. pater ⁊ filiꝰ. possiunt dici deus de deo lumen de lumine scom ꝓdictaz regulam. Sed qõ dicimꝰ: qz lz deꝰ scom sbaz dicaꝝ: ⁊ lumẽ ⁊ sapia. ⁊ hmõi. ⁊ nunquã relatiue accipiaꝝ. aliquãdo tñ pro relatiuis. i. pro personis: sed nõ relatiue accipiuñ. vt cuz dicitur. deus genuit deum. alterum pro patre: alterum pro filio ponimus. similiter cum dz deus de deo. lumen de lumine. In aliis quoq; locutionibꝰ sepe repiũtur nomia eẽntie ad significationẽ personaruz deducta: vt cũ dicitur: deus natꝰ. deus mortuus: deus passus. vbi filius tãtum significatur. Ita ⁊ de solo filio intelligitur cuz dicitur deus de deo. ⁊ hꝰi

Nõsio. vbi nomia sbe dicũtur aliqñ pponi p personis.

Augu⁹. Unde Augustinus. querens quomõ hmõi dicanẽ in. vij. li. de trini. ait. Quomodo deꝰ de deo. lumen de lumine dicitur? Non enim simul ambo deus de deo: sed solus filius de deo. s. patre. Nec ambo simul lumen de lumine. sed solus filius de lumine patre.

Qõ tãtum scom nomẽ substantie dicit illud de illo. non secũdũ nomina personarum.

Et est sciendum q; secundũ nomina sbe tantũ dicit illud de illo. lz ibi illa nomina sbam no significent. Secundum vero eadez nomina psonarum: nunq; dicitur illud de illo. sicut verbũ de verbo. vel filius de filio. qz hmõi nomia diuersis psonis ꝓueniũ non possunt. Quod Augꝰ lz obscure in eodẽ lib. ita dicit. Hoc solum de eis dici nõ potest illud de illo quod simul ambo nõ sunt. i. illo solo nomine nõ possumus vti ad ostendendũ vnuz de vno. qõ simul ambobus non conuenit. Sicut verbũ de verbo dici nõ potest. qz non simul ambo verbum. nec imago de imagine. nec filiuꝰ de filio. qz nõ simul ambo filiꝰ vel imago. Et sicut nomia substatie aliqñ intelligentiam personarum distincte faciunt. ita etiam interdum totius trinitatis simul. Unde Augu. in eodẽ libr. ait. In patris nomine ipe pater per se pronunciatur. In dei vero nomine ⁊ ipse pater ⁊ filius ⁊ spiritussanctus: vt cũ dicitur. Nemo bonus nisi solus deus. qz trinitas est vnus deus.

Augu⁹.

Qõ nomia sbe aliqñ trinitatẽ intelligentiã significant.

Jrca distinctionem

c 27. quero de verbo. Et primo de verbo intellectus creati. Utrũ verbum creatum sit intellectio actualis. q; nõ. Augu. x. de trini. ca. x. vel. 24. fantasia carthaginis in memoria mea. hoc est verbũ ei⁹. fantasia autem quod est verbũ ibi sumitur proprie pro specie non pro actuali imaginatione: g; eodẽ modo verbum intellectuale est species intelligibilis ⁊ non intellectio actualis. Item aug. 15. de tri. c. xi. vel. 25. proinde verbũ quod foris sonat signuz ẽ eiꝰ verbi quod intꝰ lucet. verbũ antẽ exterius ẽ signum

rei ⁊ nõ intellectiõis. alioquin quelibet affirmatiua eẽt falsa: in qua nõ ꝓdicat idẽ de se. qz intellectio subiecti nõ ẽ intellectio ꝓdicati lz res sit res. ergo verbũ ẽ obz ⁊ nõ actualis intellectio. Preterea aug. 9. de tri. c. viti. verbũ ẽ ples ⁊ genitũ a memoria actio aũt nõ gignit: sed ẽ quo aliud gignit. g; verbũ est aliquid formatũ per actuz intelligendi ⁊ nõ ipse actꝰ. Contra ibidẽ vocat aug. verbũ noticiaz. ⁊. 15. de trinita. c. 15. vel. 37. est visio de visione: ⁊ scientia de scientia.

Ecundo quero de verbo diuino. Un verbũ in diuinis dicat propriũ persone genite q; non. Aug. 9. de trini. c. 4. vel. 5. verbũ est cũ amore noticia hic aũt omnia posita i

s

diffinitiõe verbi sunt essentialia ergo verbũ non dic proprium persone genite sed eẽntiale. Preterea. 15 de trinitate. c. 7. de magnis vel. 15. de parvis. sicut pater intelligit sibi vt vult sibi ⁊ meminit sibi. ita filius ⁊ spiritussanctus: actus aũt proprius intelligentie vt intelligentia est ponit esse verbũ. ergo sicut in patre est formaliter intelligentia vt intelligẽtia: ita in eo est verbuz vt verbũ assumptũ probaꝝ per hoc q; illa trinitas quã assignat augusti. 9. de tri. c. vltimo mens noticia ⁊ amor que noticia est verbũ secũduz eũ ibidẽ. ⁊ illa assignata secundũ euz. io. de trini. memoria intelligentia ⁊ volũtas correspondent sibi inuicẽ. prima pars prime parti ⁊ secũda secõe ⁊ tertia tertie. ergo sicut non est perfecta voluntas sine amore formaliter. nec mens perfecta sine memoria formaliter ita nõ est perfecta intelligentia vt videt sine verbo formaliter. Jtez non sunt duo ppia vnius persone quia vnius cõstituti in esse est vnuz formale constitutiuũ filiatio est proprietas constitutiua persone genite. secundum augu. de fide ad petrũ. c. 2. nõ g; verbũ. non enim videnꝝ illa dicere proprietatem eandez. qz nõ omnis filius est verbũ. nec oẽ verbũ est filius. Oppositũ augꝰ. 7. de trini. c. 4. eo verbum quo filius ⁊ vtrunq; relatiue dicit.

Ertio queritꝰ Utrũ verbũ diuinuz dicat respectũ ad creaturaz

t

q; sic. Aug. 6. de trini. c. vlti. verbuz est ars omnipotentis dei plena omniũ rationũ viuentiũ. ars dicit respectũ ad artificatũ. ergo ⁊ verbũ ad creaturas. Oppoᵐ aug. 7. de trini. c. 4. per idẽ q; ꝑus filius non dicit respectũ ad creaturas. ergo nec verbũ: qua eo verbum quo filius.

Ad primam questionem dicit q; verbũ est intellectio actualis ⁊ nõ quecunq; sed declaratiua. Ad qõ intelligendũ ponitur sic intellectus primo recipit intellectionẽ simplicem ab obo qua impressione recepta intellectꝰ vt activus est. cõuertit se supra se: ⁊ super actũ suum ⁊ obiectuz intelligendo sed intelligere. 2ᵒ sequit impressio noticie declaratiue in intellectũ nudũ puersũ. ⁊ hoc ab intellectu informato noticia. simplici ita q; intellectus informatus tali noticia est ratio imprimendi noticiã declaratiuã ⁊ intellectus nudus cõuersus est proprii receptiũ. ⁊ inter has duas intellectiones pma scilicet que est ratio imprimendi. ⁊ secundam q; ẽ impssa ẽ habitudo media que ẽ actio de genere actionis. que notat per h qõ est dicere. est. n. dicere illud exprimere vel imprimere noticiã declaratiuã noticie simplicis ⁊ ista noticia declaratiua impressa in intellectũ nudũ cõuersũ ⁊ terminãs illũ actũ dicendi est verbũ nõ igr quecunq; intellectio actualis ẽ verbũ. sz illa q; ẽ declaratiua: que ꝑsupponit intellectionẽ actualẽ simplicẽ ⁊ puersiõz actualẽ sup illã. ⁊ gignitur actu dicẽdi cuiꝰ pncipiũ actiuũ ẽ noticia simplex

Hen. in suma q. li. 6. q. pᵃ.

ꝛ receptiuū ẽ intellect⁹ nud⁹ ꝙuersus. ℳuic ꝓformit respõdet ad sc̃am questionẽ ꝙ intellect⁹ p̃is ꝓmo informat quasi noticia simplici ẽntie ad quã fuit q̃ si mere in põ passiua. ꝛ fact⁹ in actu isto noticie simplicis vt nud⁹ cõuertit supra se ipm sic informatuz ꝛ in ipm ꝙuersũ q̃si in passiuũ dispositũ sic imꝓmit notitia declaratiua vtute noticie actualis simplicis q̃ noticia declaratiua ꝛ termin⁹ act⁹ dicendi ẽ vbũ. ꝛ secundũ hꝝ ꝙ vbũ ẽ termin⁹ generatiõis sicut ꝛ filius ꝛ ita erit ꝓprium 2ᵉ ꝓsone ista oꝑ. recitata ẽ supra. d. 2. q. de duabus ꝓductionibus.

Contra istã opini. q̃stũ ad ꝓmaz. q. arti. ꝓmo q: irrationabile vi ponere eandem põm eẽ actiuã respectu vni⁹ actus sui ꝛ passiuã respectu act⁹ alteri⁹: q: ex hoc vi ꝙ nõ ẽ po⁴ eiusdẽ rõnis quecunqz. n. põ vnius rõnis importat silem habitudinẽ potẽtie ad obm. visus. n. nõ est actiu⁹ respectu vni⁹ act⁹ videdi ꝛ passiu⁹ respectu alteri⁹. vñ qcũqz act⁹ vni⁹ potẽtie hꝝ simulẽ hitudinẽ potẽtie ad obm igit si itellect⁹ ẽ tñ passiu⁹ respectu noticie simplicis lapidis ꝛ pfecte actiu⁹ respectu ꝙuersionis q̃ ẽ actus secund⁹ quo itelligit se itelligere lapidẽ: non erit vt vi vna po⁴. ℳi ẽt inconueniẽs ꝙ nõ possit hꝫ aliq̃ actiuitatẽ respectu act⁹ iperfectioris: ꝛ tñ possit eẽ totale actiũ respectu act⁹ pfectioris: ponit aũt a qbusdã ꝙ cõuersio illa ẽ act⁹ pfectior itellectiõe simplici.

Nõ postea addit ꝙ itellectio actualis ẽ rõ gignẽdi notitiã declaratiuã: hꝫ vi eẽ iconueniẽs in nobis: q: forma impfectior nõ põt ẽe rõ pfecta gignẽdi pfectã: illa ãt ꝓpria noticia in nobis ꝓsupꝓsita ẽ ꝛ ipfectior noticia distincta. q̃ ꝛẽ. ℙreterea: si noticia ꝓpria ẽ rõ gignẽdi secundã: aut hꝫ ẽ qñ ꝓpria nõ ẽ: ꝛ tũc nõ ens erit rõ agẽdi: aut qñ ẽ: ꝛ tũc aut sũt eiusdez rõnis aut alteri⁹. si 2° mõ: ꝛ p⁹ ẽ impfectior ꝛ⁴. nõ igit ẽ ꝓncipiũ gignendi sc̃az: q: imperfectius non est principiuz ꝓducẽdi pfectuz vñ i ꝓductione equoca semp cã ẽ pfectior effectu. si ꝓmo°: tũc duo act⁹ intelligẽdi eiusdẽ speciei sunt simł in eodẽ siue in eadẽ potẽtia q: memoria ꝛ intelligentia sunt vna potẽtia ꝛ respectu eiusdẽ obi ꝛ in eodẽ instanti. Itẽ tũc nõ poneret trinitas in mente ꝑm ꝙ mens ẽ: q: mens nõ hꝫ aliq̃z actuitatẽ ꝓpriã ꝑm ꝙ mens ẽ: hꝫ ꝓcise ꝓ accñs qđ ẽ noticia simpler fiẽ nec ligniũ hꝫ aliq̃z actuitatez respectu calefactionis que attribuit sibi ꝓ calorẽ q est accñs ei⁹ ꝓ accñs: ꝛ ita vi Aug. frustra quesiuisse in mente ꝑm ꝙ mens ẽ parentẽ ꝛ prolẽ: quia rõ parẽtis nõ vi cõpetere aie hꝫ aliqd sibi eẽntiale: sed ꝑm aliqđ accñs ꝓcise qđ imprimit ei ab obo. ℙreterea gignere verbũ nõ est actus intelligẽtie sed memorie ꝑm aug. 15. c. 4. ois aũt intellectio actualis ẽ intelligẽtie nõ memorie: ꝑm eum i 4. de tri. c. xvij. q̃ nulla actualis intellectio ẽ rõ gignẽdi verbũ. ℙreterea qđ dicit de ꝙuersione ꝙ illa sit necessario ꝓpria gignitioni verbi vi eẽ ꝺ Augu. xv. de trini. c. 18. vel. c. 21. vbi vi dicere ꝙ verbũ pfectissimũ nrm erit in ꝓpria respectu obi beatifici: ꝛ tñ ibi ille act⁹ nõ erit ꝙuersiu⁹: q: visio beatifica non hꝫ aliquid creatũ pro obiecto immediato. omnis aũt act⁹ ꝙuersiu⁹ in nobis hꝫ aliqd creatũ ꝓ obo immediato: nec illa visio ꝑsupponit ꝙuersionẽ q: si illa visio ẽ effect⁹ soli⁹ essentie diuine: aut intellectus cooperãtis diuine eẽntie ꝓcedit mãliter ꝙuersionẽ intellect⁹ super suũ intelligere. Qđ ẽt dicit ꝙ vt conuertit ẽ mere acctiu⁹ ꝛ tñ vt cõuersus ẽ mere passiuus respectu noticie genite que ẽ verbũ: vi valde irrationale ꝙ idẽ sub rõne q̃ ẽ actiuũ sit tñ passiuũ respectu act⁹ eiusdẽ rõnis: ꝛ inquãtũ ẽ mere passiuũ sit actiuũ respectu act⁹ eiusdẽ rõis intellect⁹ aũt inq̃ztũ recipiẽs noticiã simplicẽ ẽ tñ passiu⁹: ꝛ inquantum ẽ ꝙuertẽs ẽ tñ actiu⁹ igit videt ꝙ inconueniens sit ꝙ inquantum cõuersus sit passiu⁹ respectu genera-

tõis verbi: ꝛ inq̃ztũ hñs noticiã simplicẽ sit actiu⁹ respectu eiusdẽ generationis.

Contra etiam illud qđ dicit ad sc̃ũdaz q. vi posse obiici ꝓidem q: intellect⁹ p̃is vt ꝙuertit est mere actiu⁹ ꝛ vt hñs noticiaz simplicẽ est mere passiuus ꝑm eũ: igit vi in cõueniẽs ꝙ vt cõuersus sit illud de quo gignitur verbum ꝛ vt noscẽs noticia simplici sit rõ gignẽdi vbiz quasi actiue. ℙreterea. alig dicunt ꝙuersionẽ istã intellectus p̃ni esse quasi dispõnem mãe: qđ vi inconueniẽs q: materie dispositio non est perfectior neqz eque pfecta cũ forma actiua agẽtis: hec ãt cõuersio ẽ actus eq̃ pfect⁹ cũ notitia simplici vel perfectior. q̃. ℙreterea. ista ꝙuersio ẽ respectu ꝓmi act⁹ vt obi. igit ẽ noticia declaratiua illi⁹ act⁹: sicut ois noticia õ clarat obm cui⁹ est. igit aĩ gignitionem verbi q̃ segt ista ꝙuersionẽ ꝑm eũ hẽ notitia declaratiua ꝓmi act⁹ ꝛ ita verbũ aĩ verbũ. Itẽ ista opi. q̃stum ad hoc ꝙ ponit intellectionẽ p̃is eẽ rõnez gignẽdi verbũ improbata ẽ. s. di. 2. q. de ꝓductiõib⁹. Et q̃stuz ad hꝫ ꝙ ponit intellectũ p̃is eẽ illud de quo gignit verbũ improbata est ibidẽ. ꝛ ẽt di. v. Et repeto vnuz arᵐ ibi tactũ. q: intellect⁹ vt ꝙuersus est alicui⁹ suppositi cõuersio. n. ista ꝑm cũ est quedã actio intelligẽdi: act⁹ aũt fũt suppositoꝝ. q̃ ꝙuersio ista est alicuius suppositi Quero cui⁹ suppositi est vt ꝙuertit: si vbi: ꝛ vt ꝙuertitur ꝓcedit gignitionẽ vbi hꝫ eũ: igit ꝓcedit vbũ: ꝛ ita verbũ ẽ aĩ verbũ. si p̃is ẽ ista cõuersio ꝛ cuius est vt ꝙuertit ei⁹ ẽ. vt de quo gnãt filius ꝓ impressionẽ ꝑm eũ ꝛ cui⁹ ẽ vt de quo gnãt aliqd ꝓ impressionẽ eius ẽ vt illud impressuz sit in illo: ꝛ ꝓ ꝓns ei⁹ ẽ vt hꝫ illud ipressũ. q̃ a ꝑ° ad vltimũ seqt ꝙ itellectus p̃is vt p̃is hꝫ formaliter noticiã genitã impressaz sibi: ꝛ ita p̃ formaliter itelliget noti⁹ genita qđ ẽ ꝺ Augu. 7. de tri. c. iij. ℝndet ꝙ sicut in generatiõe in creaturis ẽ distinguẽ tria signa nãe. pᵐ instãs ẽ in quo mã est sub forma corrũpẽda. 2ᵐ instãs vt in quo ẽ mã sub nulla forma ꝛ quasi nuda ꝛ in ꝓria po° ad formã gnãndã. ꝛ 3ᵐ instans in quo eẽ sub forma geniti: ita corrñdenter põt dici in diuinis ꝙ intellect⁹ in ꝑ° sig vt est in ꝓe. sic ꝙuertit super se: ꝛ ista cõuersio est q̃si dispõ mãe ad gnãtionez: ꝛ in 2° sig in quo ẽ q̃si nulli⁹ ꝓsone: tũc ẽ in potẽtia ꝓprima ad terminũ gnãtiõis, ꝛ in 3° sig in quo est sub ꝓpetate pᵉ genite est tũc illi⁹ ꝓsone. Exᵐ ponit: si vinuz sit in ꝓprima potẽtia ad acetũ: ita ꝙ forma vini ꝓexigit ordine nãli i mã ad hꝫ ꝙ sit in potentia ꝓprima respectu acceti: ꝛ cũ hꝫ mã vini esset illimitata ad istas duas formas: ꝛ ꝓ ꝓns neutra iducta expelleret aliaz ꝛ si cũ hꝫ vtraqz eẽt hypostatica dãs esse ꝓsonale: tũc acetũ gnãret de mã vt fuit vini q̃si de mã dispositã dispõne ꝓpria necario ꝓcedente forma istã: sed si q̃reret cui⁹ ẽ illa mã vt immediate acetũ gnãt de ea. ℝndeo nulli⁹. sed gnãt de ea immediate vt mã ẽ sub neutra forma hypostatica. ℙer hoc ad formã argumẽti: hic in ꝓposito cõcedit ꝙ ẽ p̃is sicut mã ẽ vini vt ẽ dispositã ad formã aceti: ꝛ cũ arguit: vt igit ẽ p̃is. recipit noticiã genitaz: negat ꝓna. imo phꝫ ꝙ recipit noticiã genitã est alteri⁹ subsistẽtie ꝛ ẽ de quo immediate generat verbũ nõ vt p̃is sz vt ꝙuersus. Et si ꝺ hꝫ obijcit ꝙ nõ magis gnãt de intellectu vt ẽ p̃is q̃ de intellectu vt ẽ filij. vel. s. f. negat ꝓna: q: est ibi duplex vt vnũ qđ notat rõnẽ immediati ꝓncipij de quo: ꝛ sic generat de eo vbũ vt nulli⁹ q̃si de immediato ꝓncipio suscepti⁹ aliud ut ẽ ibi qđ notat rõnẽ immediati ꝓncipij dispositũ ad formã illã q̃ ẽ tmin⁹ hꝫ non sit rõ immediati receptiui. absolute igit verbũ gnãt ꝺ intellectu vt nulli⁹ vt tñ prefuit p̃is ꝛ ꝓus exñs in ꝑfecta ꝙ neutra reduplicatio ẽ ꝓcise sine altera: ꝛ tñ per hꝫ ꝙ vbũ generat de eo nõ ẽ i subsistẽtia vbi neqz p̃is neqz vlli⁹. Addit aũt ꝙ decipiũt alig arguẽtes ꝺ

ista opi. de quo ꝙsi de mā vel ꝙsi mā ꝙsi imaginātes ibi esse distinctionē quasi potētie passiue ab actu: qđ non ē vex sicut tenet gnāliter a qbusdā de attribuꝯ sz tm̄ sicut ē ibi sapia formaliꝫ ⁊ bonitas formaliter sine distinctiōe: ita ponit ibi q ē vere impssio ⁊ vere impmens: ⁊ omnia q̄ dicūtur ibi esse sine distinctione: distinctio aūt istox nō est nisi p actum intellectus negociātis circa idē vnū qđ est in re. Cōtra ista. generatio in creaturis vi esse formaliter mutatio p eo q materia vt nulli⁹ pri⁹ postea intelligit sub forma geniti. pbz. n. itelligit trāsmutari a ꝓuatiōe ad formā q̄ trāsmutatio ē formaliter gnātio: mutatio igit si sb hac rōne ponat potētia passiua in diuinis: erit tunc in diuinis vera mutatio saltē in intellectu negociāte: ⁊ ita erit necario impfectio: vel si tm̄ p actū intellectus negociātis fiat ista cōuersio ⁊ gignitio verbi: verbum non erit psona realis sed tm̄ rōnis ⁊ intētionalis. Cōfirmat rō in cox exēplo. qz si vinū nō corrūperet in generatiōe aceti: ve tm̄ illa generatio erit mutatio a ꝓuatiōe ad formā: lz nō cōcurreret ibi alia mutatio a forma ad ꝓuationez: sic accidit mō cōiter qn̄ vnū generat ⁊ aliud corrūpit. tūc. n. ꝯcurrunt ibi cōiter due mutatiōes ⁊ qttuor termini. due forme ⁊ due ꝓuatiōes. sz circūscripta altera mutatiōe ⁊ tmi⁹ ei⁹ nihil min⁹ eēt reliqua mutatio. q̄ ita erit in ꝓposito q illud inq̄stū ē p⁹ nulli⁹ ⁊ ita sub ꝓuatiōe tmini ad quē ⁊ post sub illo tmino mutat. Preterea si p⁹ ē patris. 2⁹ nulli⁹. 3⁹ ē filij. p hoc q recipit noticiā illā impssaz. q̄ pbz q ē filij ē quasi potētiale recipiēs formale tmini: ⁊ ē filij vt ē tmin⁹ formalis cōicat⁹ filio p gnātionē: sicut ostēsuz ē di. 5. q̄ filio⁹ q̄si dupliciter mō hñdi hēbit intellm: ita q vtrolibz istox duox modox circūscripto nihil min⁹ hēret alio mō hñdi: sicut modo in creaturis cōpositū hz mām aliqd sui: ⁊ vere hz lz ñ sit tmin⁹ formaliꝫ gnātiōis. idē ēt ꝓpo⁹ hz fōz vt aliqd sui ⁊ ve hz lz ñ sit sbz gnātiōis. ꝓñs ām illatū. s. q filius duplici mō hñdi hēat essentiā siue intellm videt impossibile tā in re q̄z in cōsideratiōe intellect⁹ negociātis. pbaꝫ ēt p lz qđ ē matiale generatiōis est in potētia ad formalē terminū eiusdē: idē. n. sub eadē rōne nec in re nec in mēte nec in potētia ad se. q̄ nec intellect⁹ erit sic simul potētia receptiua ⁊ terminꝰ formaliꝫ eiusdē generatiōis. Et qđ addit de duplici vt expte materie q̄si ad illud vt: qđ ē rō primi susceptiui necario ꝓexigit illud vt qđ ē eiusdē vt sub forma ordinata ad formā generādā vi nō eē p se in creaturis: qz si poneret mā illa q̄ ē sub forma vini absq̄ omni forma: ⁊ agēs creatū posset agere in illud sic a forma denudatū. ipm eēt primū susceptiuū cuiuscunq̄ forme nate impmi in mām purā ⁊ ab agēte sufficiēte q⁹ cūq̄ possz talis forma induci. igit 2m vt sufficit ꝓcise in creaturis ad potētiam primā: lz frequēter mō cōmitet ille ordo illud vt: qz nūq̄ mā est sine forma ⁊ vt ē sub forma nō trāsmutat indifferēt a q̄cunq̄ ad quācunq̄ p agēs creatū sz a determinataz. Istud pbaꝫ: qz qn̄ intelligit vt nulli⁹ tūc nō ē sub forma priori q̄ pōit q̄si dispō ad formam generādi. tūc igit ordo ei⁹ ad formā illā pozē nō est nisi rō posterioris ad ꝓius: q̄ forte nō ē relatio positiua: qz fminus ad quē tūc nō ē ens rōis: aut si ē rō realis nō vi eē rō ꝓpria in mā recipiēdi formā inducēdā. Ex his ad ꝓpm vi q lz oporteat itellm eē ꝓius origine in ꝑe q̄z in filio: tm̄ si pōaꝫ receptiu⁹ noticie genite poneret talis nō eēntialiꝫ pp aliquē talē ordinē ad eēntiā in ꝑe: sz p̄m q nulli⁹ ē ꝑcise: ⁊ p̄m q ipi dicūt q̄si nulli⁹. Qđ aūt addit ad excludēdū deceptionē vi eē dictū decepti: qz illud dcm̄ vi in se absurdū ⁊ seipm interimere ꝓm pbaꝫ p lz qz tūc ita ve ex na rei intellect⁹ ē potentia passiua: ⁊ ita ve recipit sicut de⁹ ex nā rei ve ē act⁹ ⁊ sapiēs ⁊ bon⁹. qđ vi absurdū: qz illud qđ in creaturis necario hz impfectionez annexā: vel ē ipfectio sicut rō po⁹ passiue: qz sp dicit ipfectionez. put diuidit ens contra potentiam actiuam ponatur ita veraciter in deo sicut illud quod est perfectum simpliciter

Et si dicas immo potentia passiua dicit perfectionem lz non distinctam ab actu etiam hoc videt esse fictio: qz nihil pfectiōis est in creaturis inferi⁹ rōne potētie passiue inquatū passiua ē. hec. n. rō vere cōpetit materie p̄me que ponit infimū entiū ergo veriꝰ pōt dici q sit formaliter lapis q̄z potētia passiua si ꝓpter pfectionē aliq̄z in rōe potentie passiue debet poni formaliter potentia passiua. 2m pbo. s. q ibi ponit formaliter potentia passiua. pbo: qz ñ vi itelligibile q ibi sit relationes oppositē: qn sic sūt rōes oppositē ita sit relatiōes distincte: si reales realiter. si rōnis rōne distinguunt. ergo si ibi est ex nā rei imprimēs ⁊ qđ imprimit ⁊ illud cui imprimit que nō pōt intelligi sine relatiōe: erit ibi distinctio ex nā rei: qz ponere ibi ista ex nā rei sine oi distinctione ē cōtradictio si sunt ex nā rei: si nō ex nā rei qualiter debēt poni.

Ad questiones istas igit aliter rūdeo ad ꝓmaz. qz rō verbi ꝑcipue accipit Ab augusti. li. de tri. suppōnēda sunt quedā certa que ꝑm ipm cōuenit verbo. 1⁰ p diōez remouēda semper i⁴ ab oi eo qđ nō est verbū sicut facit pbs z. ethicox ad ingrēdū gen⁹ virtutis diuidāt i⁴ que sunt in aia potentiā passionez ⁊ hītū 3⁰ ill fmoꝫ q̄ ñ ꝓuēiūt ei ō qđ igrit. ex ill inuestigādū ē quid ē illud in itellectu cui potissime cōuenāt illa ⁊ illud ponendū est verbuz. Verbū igit ꝑm ipm ē act⁹ intelligentie: vt patet ꝓpādo trinitatē quā ponit 9. de trinitate. capitu. vltimo. trinitati quam ponit c. io. li. io. vel. xiij. noticia. n. corrēspondet intelligētie. verbū etiā nō est sine actuali cogitatione sicut pz xv. de tri. c. xv. vel. c. xxxviij. verbū etiā genitū est ō memoria vel de sciētia in memoria. vel de obo relucente memoria siue in scientia: sicut patet per ipm xv. de tri. c. x. vel. 38. formata quippe cogitatio ab ea re quā scim⁹ verbū est. ⁊ c. xiiij. vel. xxxvj. verbū nostrū de nra scientia nascit: ⁊ vbū dei de patris sciētia natū est. ⁊ ista oia sunt eadē: qz ꝑm ipm. ix. de tri. c. vltimo vel. xxx. a cognoscēte ⁊ cognito pariter noticia que duo sunt vna causa integralis respectu noticie genite sicut dictū est di. iij. q. 3. verbū etiā ab eo inquirit per imaginē in mente: ⁊ ponit sēda pars imaginis. s. ples sicut patet per ipsum. ix. de tri. c. vltio vel xxxij. est igit queda imago trinitatis ipsa mens ⁊ noticia eius que est ples eius ac de seipa verbuz eius ⁊ amor tertius. Posset igit describi verbū q v bū est actus intelligētie ꝓductus a memoria perfecta nō habens esse sine actuali intellectione repzesētans verbū diuinū. ꝓpter illud. n. Aug. inquisiuit ō verbo nostro. Ex his apparet q verbū nihil est pertinens ad voluntatē neque ad memoriā: qz est secūda pars imaginis nec prima nec tertia: ⁊ per consequens nō est species intelligibilis nec habit⁹ nec aliquid pertinēs ad memoriā est igit aliquid pertinēs ad intelligentiā: in intelligentia aūt nō videt esse nisi actualis intellectio vel obm terminās illā intellectionez. vel ꝑm alios species genita in intelligētia de specie in memoria: que species in intelligentia precedit actū intelligendi vel ꝑm aliquos est aliqd per actū intelligendi formatū vel secundū alios ipa met intellectio vt passio quasi causat a a se vt actio: ⁊ secundū hec quinq̄ possunt esse quinq̄ opiniones ō verbo prima de specie vt sit species. Non est autem verbum species in intelligentia prior actu intelligendi: quia talem speciem superfluum est ponere: ipsa. n. nō repzesentat pfectius obiectū q̄z spēs in memoria: ⁊ sufficit hēre vnū pfecte repzesentās obiectū ante actuz intelligēdi. Nō aūt nō pfectius pba

tur p Aug. xv. de trini. c. ix. vel. 35. Nihil plus in p̄le q̄z in parēte: tūc etiam due essent species eiusdem ratiōis in eadem potētia. q; iste due species sūt eiusdem ratiōis. ⁊ ipe intellect⁹ vt memoria: ⁊ vt intelligentia est vna potentia: quia idē est actus p̄imus ⁊ q° hūs opat̄ siue q° hūs actum p̄ma ēi actu scdo: tūc etiā habit⁹ nō eēt immediatū p̄ncipiū act⁹ nec hūs habituz eēt in potētia accidētali ad agendū ſm illū habitū: q; requireret forma p̄ior ipsa operatione alia ab habitu. nec ista species i intelligentia posset poni gigni nāliter si nunq̄z posset eē sine actuali intellectione: q; actualis intellectio subest imperio volūtatis nec ēt posset dici gigni libere vel ei⁹ gignitionē subesse imperio volūtatis: vt videt si ponat forma p̄ior ipa operatione: q; vī q ꝑmū pertinēs ad intellectū q est in potestate nostra ē actualis intellectio. Nec ipm obm pōt poni verbū sicut dicit alia opi. q; obz ſm se nō est aliqd ꝓductū virtute memorie: sine alicuius in mente quale est verbū. nec ipm obm vt in memoria ꝓducit virtute memorie: vt pz ipm aūt obm vt in intelligentia nō gignit. nisi q; aliqd p̄⁹ gignit in quo obm hz eē q; sicut dictū ē di. 3. iste actiones ⁊ passiones intētionales nō cōueniūt obo: nisi per aliquā actionē vel passionē realē sibi intentionalē que cōuenit ei in quo obm hz eē intētionale. Nec etiā ē terminus aliquis product⁹ per intellectionez q; intellectio nō est actio ꝓductiua alicui⁹ termini tunc. n. incōpossibile esset eaz intelligere ⁊ nō eē termini sicut incōpossibile est intelligere calefactionez eē ⁊ nō esse calorē ad quem fit calefactio. nō āt impossibile intelligere intellectionez in se nō intelligēdo q̄ sit alicui⁹ termini vt ꝓducti p ipam. Confirmatur etiā q; operatiōes tales dicunt esse act⁹ vltimi ex p̄mo etibi. ⁊. 9. metha. de hac materia dictuz est supra di. 3. qualiter ē quedā actio de genere actionis ⁊ alia que ē q̄litatis cuiusmodi est intellectio. Improbatur etiam hec ⁊ sequens de intellectiōe passione p̄dē mediū: q; tūc intelligētia gigneret verbū ⁊ nō memoria q̄ est ꝯ aug. inte⁹. n. ꝓduceret illū ſminū actiōis intelligēdi si quis esset. ⁊ intelligētia ꝓduceret intellectionē passionē si qua esset. Ista etiā via de intellectione actione ⁊ pass. iōe nō vī rationabilis. q; intellectio ē forma vna que hz posset cōparari ad agens a quo est ⁊ ad ſbm in quo recipit tm ipsa ex h nō hz talē distinctionē vt possit eē quasi cā sui vl eē terminus actionis ſm hoc ⁊ nō ſm illud: q; si est terminus actionis hoc ē ſm se nec ſm istū respectu nec ſm illū: sed eaz cōcomitant isti respectus. Sequit igit per viā diuisiōis q̄ verbū ē actualis intellectio. Et hoc cōfirmat̄ p aug. xv. de. trini. c. xv. vel 40 cogitatio quippe nr̄a pueniens ad illud q̄ simus atque inde formata verbū nostrū est. Idē ēt h̄ ab eodē xv. de trī. c. 4. vel. 24. formata qppe cogitatio. ⁊c. verbū ē sicut supra dictū ē. Et cōfirmat̄ istud per simile de verbo vocali ⁊ imagiabili. format̄ enim verbū vocale ad ſignificādū ⁊ declarandū illud q̄ intelligit sz q̄ vox nō statī formaī ab intelligente inquātū intelligēs. sed per aliquā potentiā mediā puta motiuā. hoc est imperfectionis in intellectu. si igit statim gigneret vel formaret vt expressiuū illius q̄ latet in intellectu. hoc virtute intellectus intelligentis non minus esset verbum. obiectum autem habitualiter cognitum latet in memoria. si igitur virtute eius statim causaretur aliqua intellectio actualis que genita exprimet ⁊ declaret illud obiectum ibi latens vere est ibi verbum: quia expressiuum latētis ⁊ genitū vtute ei⁹ ad exp̄mēdū ipsū. Sz restat dubitatio vlteri⁹ vtr q̄lz itellectio actualis sit verbuz Ad hoc dī q; nō: sz oz addē q̄si dīaz specificā q̄ ē declarativa. Cōtra h arguit: q; in p̄ie ē noticia declarativa formalis: nā intellectio q̄ ē p̄is inc̄ztū ē intelligētia ē declarativa p̄is inc̄ztū est memoria ita pfecte: sicut actualis intellectio: vt in filio declarat habitualem vt in memoria filij. in p̄ie tri nō ē verbū formalis: sicut dicet in solutiōe q̄onis. Silr verbum declarat se. ſm Aug. 7. de tri. c. 5. vel. 16. si ingt h verbuz quod nos ꝓferim⁹ tpale ⁊ seipm oñdit ⁊ ipm de quo loquimur: q̄sto magis verbū dei p q̄d facta sūt oia ⁊c. supple seipm oñdit: declarare igit nō dicit relationē realez nec p p̄is relationē geniti: verbū aūt nō est nisi itellectio genita. aliogn posset poni in p̄ie formaliter.

Alia dicitur q̄stuz ad istū arti. q; verbū ē noticia actualis q̄ ē termin⁹ inqsitiōis: q̄d oñdit p Augu. 9. de tri. c. vlti. vbi dī. q; verbū ē partuz siue p̄oles: ē āt partū q; ē reptū: nō ē aūt reptuz nisi q; inqsitū: vī vult q; partū istuz mēs p̄cedit appetit⁹ impellēs intellectū ad inquirenduz Idē vī velle. xv. de tri. c. xv. vel. 37. Tūc fit verbū q̄n illud q̄d nos dixim⁹ volubili motiōe iacta re ad illud q̄d scimus puenit atq; inde formaī ei⁹ oimodā filitudinē capiēs: vt quō res queq; scit: sic etiaz cogitet: ista aūt volubilis cogitatio ē inqsitio qualis nō erit i p̄ia: sicut inuit ca. 14. vel. 16. fortassis ēt nō erūt ibi volubiles cogitatiōes nr̄e ⁊c. pōt tunc q̄ post noticiā cōfusā seq̄t inqsitio p diuisionē ⁊ augmentationē: ⁊ vltimo deuenit ad pfectaz noticiā que q̄si gignit ipa inqsitiōe: ⁊ illa pfecta noticia q̄ ē terminus inqsitiōis ē verbū. Cōtra istō arguit sic. si de rōne verbi sit sic gigni inqsitiue. igit de⁹ nō hz verbuz. 2° igit angls non hz verbū de nātr sibi cognitis. 3° igit btūs nō hz verbū de eētia diuina: nec de aliquo p̄fecto cognito sine inqsitione. 4°: igit hūs pfectū scie hituz statiz opans p illū habitum nō potest habere verbum: que omnia videntur absurda.

Ideo istis opi. obmissis quo ad istum arti. dico q; nō q̄libet itellectio actualis ē verbū: sicut ꝓbat ꝯ istā viā q̄ ponit declarativū esse ꝓp̄riū verbi: sz tm noticia genita: nō in p̄ie nō ē verbū formaliter: quelibet aūt noticia genita quā augu. vocat plē ē verbū: nō tm eo mō quo aug. pōt verbū pfectū q̄d. s. repr̄tet verbū diuinuz. Primū istoz declaro: q; q̄libet intellectio actual gignit de memoria. imp̄fecta aūt de imp̄fecta sicut pfecta de pfecta. igit q̄libet noticia est ꝓles ⁊ exp̄ssiua parēt̄ ⁊ genita ad exp̄mēdū parēte. Et istud cōfirmat̄ p Aug. 9. de tri. ca. 4°. vel. 9. Dē q̄d natū ē verbuz dī animo imp̄ssuz q̄stdiu de memoria diffiniri ⁊ ꝓferri pōt. Itē. 15. de tri. c. ix. vel. xi. igit nec interest q̄n illuū didicerit q; q̄d scit loquit. aliq̄n. n. statim vt discit hoc dicit: ⁊ breuit q̄cūq; dīa inueniat inf noticiā p̄mā genitā imp̄fectā ⁊ illā q̄ seq̄t inqsitionez nō ē dīa formalis pp quā hec possit dici verbū: ⁊ ista nō vt videt. 2^m dclaro sic. s. q; intellect⁹ noster non statim habet pfectā noticiā obiecti: q; ſm phy. j. phyſi. innata ē nobis via ꝓcedēdi a cōfuso ad distinctum: ⁊ ideo p̄ius ordine originis imp̄rimit nobis noticia obiecti cōfusa q̄z distincta. ⁊ ideo necessaria est inqsitio ad hoc vt intellectus noster veniat ad distinctaz noticiā: ⁊ ideo necessaria ē inquisitio p̄uia verbo pfecto: q; nō est verbū perfectuz nisi sit noticia actualis perfecta per viā diuisionis dīarum conuenientium illi. Sic igit intelligenduz ē q; cognito aliq° obiecto cōfuse sequit inquisitio p viā diuisionis dīarum cōuenientiuz illi: ⁊ inuentis oībus illis dīis cognitio diffinitiua illi⁹ obiecti ē actualis cognitio pfecta ⁊ pfecte declarativa illi⁹ habitual noticie q̄ p° erat in memoria: ⁊ ista distincta noticia pfecte declarativa est pfectū verbū. hoc dic Augu. 9. de trini. c. x. vl xxxiiij. placet mihi quod diffinio quid sit intemperantia ⁊ hoc est verbum eius ⁊ ibidem p̄emisit in

eodem capitulo augustini quod iam superius positum est ꝗdiu de memoria pferri ⁊ diffiniri pōt. i. distincte ⁊ diffinite actualiter cognosci virtute eiꝰ qđ ē in memoria. nō igit de rōne verbi ē gigni post ingsitionem: sed necessarium est intellectui impfecto: qz nō potest statiz hēre noticiaz diffinitiuam obi. hz. n. noticiā talem post inquisitionē: ⁊ ideo verbuz perfectum nō est in nobis sine inquisitiōe: ⁊ tamē qñ verbum pfectū sequit talē ingsitionē: illa inquisitio non ē gnātio ipsius v̄bi formalī sed ꝗsi p̄uia ad hoc vt generet verbū. qđ bñ innuit aug. in ancte p̄allegata li. xv. de tri. c. 3ᵒ hac atqz illac volubili quadā motione iactamus: cū a nobis nūc hoc nūc illud sicut inuentū fuerit vel occurrerit cogitare: ⁊ tūc fit verum verbū qñ ad illud qđ scimus puenit atqz inde formaī verbum eius ⁊c. innuēs q̄ illa iactatio. i inquisitio non est gignitio verbi formaliter: sed eaz sequitur gignitio verbi de eo qđ scimus. i. de obiecto in memoria habitualiter cognito. Et tunc si obiciaī ad quid tūc iquisitio esset necessaria. ℔Dosset dici ad istud q̄ motus ē necessarius ad hoc vt inducatur forma perfecta que non posset statim in principio motus induci vel inductio multaꝝ formaꝝ ordinataꝝ ad īductionem vltime forme ⁊ absqz illo ordine formaruz nō posset vltima forma induci statim: ⁊ sic ꝑm hoc ponitur iste ordo ita q̄ primo est habitualis noticia confusa: secūdo actualis intellectio confusa: tertio inquisitio ⁊ in inquisitione multa v̄ba de multis noticijs habitualibus virtualiter cōtentis in memoria: quā inquisitionem sequitur distincta ⁊ actualis noticia primi obiecti cuiꝰ cognitio inquiriī que noticia actualis distincta imprimit habitualem in memoria pfecta: ⁊ tunc est primo memoria perfecta ⁊ assimilaī memorie in patre: vltimo ex memoria perfecta gignitur verbum perfectum sine inquisitione mediāte inter ipam ⁊ verbuz: ⁊ illa gignitio assimilatur gignitiōi verbi diuini perfecti ex memoria paterna perfecta: nullum igitur verbum est perfecte representans verbum diuinum quod potissime inuestigat Aug. nisi illud quod gignitur de memoria pfecta sine inquisitiōe media inter talem memoriaz ⁊ tale verbuz: hz nec illa memoria possit haberi in nobis propter imperfectionem intellectus nostri nisi p̄cedat inquisitio. Ultimū dubiū istius op. est vtz ad rōnē v̄bi p̄currat volūtas: puta vtz de rōne eiꝰ sit q̄ sit noticia voluntate genita vel voluntate agente vel copulante eam memorie: ꝑm Augustinū in multis locis. Istā. q. mouet Aug. 9. de tri. c. 9. vel. 24 recte ꝙ inquit queritur vtrum oīs noticia sit verbuz an tantum amata noticia: nouimus enim ⁊ ea q̄ odimus. sed nō cōcepta nec pata dicenda sunt anio q̄ nobis displicent. Et rñdet q̄ nō omnia q̄ quoqꝰ mō tangūt cōcipiūī: hz aliq̄ vt tñ nota sint ñ tñ v̄ba dicāī: sic illa de qbꝰ nūc agimꝰ. alr. n. dicūī v̄ba q̄ spacia tpoꝝ syllabis tenēt: aliī oē qđ notū ē v̄bū dī ꝗdiu ō memoria proferri vel diffiniri potest ꝗuis res ipsa displiceat. ⁊ subdit postea. Uerūtamen cum illa que odimus recte displicent rectez ip̄obāī: app̄obaī eoꝝ ip̄obatio ⁊ placet ⁊ v̄bū ē notiª nob non displicet ita q̄ de rōne verbi nō ē gigni amore obi cogniti: hz nec etiā gigni amore notitie que ē v̄bū: tñ p̄comitaī pfectum verbū dupler actꝰ volūtatis vnꝰ p̄mus quo iperaī actus ille ⁊ inquisitio p̄uia sine q̄ non perueniretur ad verbum pfectuz: sicut patet. 9. de tri. vlti. c. ⁊ alius quo intellectus quiescit in intellectuali noticia iam habita: nō igitur actus volūtatis est de essentia verbi: nec formaliter nec vt causa: sed concomitatur necessario ad generationem eius in nobis propter inquisitionem eius preuiam ⁊ ad continuationem eiꝰ similiī ꝓpter hoc q̄ si intellectꝰ volūtati

nō ꝓplaceret in ista noticia non pmaneret in ea: ⁊ ita ista noticia ñ hēt ronē v̄bi pmanēt̄: ista tñ pmanētia nō est de rōe perfecti verbi intēsiue: qz nō minus pfecta est albedo vnius diei ꝗz vnius āni. voluntas aūt recipiens oīm cuius est verbuz non pertinet ad rationem verbi nisi stricte sumendo verbū quo mō aug. pertractat. c. p̄all'. Nemo potest dicere dominꝰ iesus nisi in spiritusancto hoc dicere includit acceptratione obiecti dicti: ⁊ aliquid vltra rationem verbi absolute.

Ad argumenta huius. q. Ad p̄muz pz q̄ illa auctoritas indiget expositiōe dicit. n. ibi ipa fātasia eiꝰ. s. chartaginis in memoria mea verbū est. pz aūt ꝙz ip̄m. xv. de trini. c. xxx. q̄ verbū nō est formaliter in memoria. ergo oz q̄ intelligaī cāliter nō formaliter. Ad 2ᵐ hz magna altcatio fiat ō voce vtrū sit signū rei vl cōceptꝰ: tñ breuiter ꝓcedendo q̄ illud qđ significaī p vocē ppie ē res: sunt tū signa multa ordinata eiusdē significati: līa: vox: ⁊ cōceptus sicut sūt multi effectꝰ ordinati eiusdē cāe quoꝝ nullus est cā alterius: vt pz de sole illumināte plures partes medij: ⁊ vbi est talis ordo causatoꝝ absqz hoc q̄ vna sit cā alterius ibi est imediatio cuiuslibz respectu eiusdē cause quoruz nullus est cā alteriꝰ: excludendo aliud in rōne cause nō āt excludēdo aliō i rōe imediationis: ⁊ tūc possz ꝓcedi aliquo modo effectū ꝓpinquioꝝ ēē causā respectu effectꝰ remotioris nō ꝓprie sed propter ꝓprietatez illā que est inter tales effectus ad cām: ita pōt cōcedi de multis signis eiusdē significati ordinatis q̄ vnū aliquo modo est signū alteriꝰ: qz dat intelligere ipm: qz remotiꝰ nō significaret: ⁊ tñ propter hoc vnū ꝓprie no est signū alterius: sicut ex alia parte ō causa ⁊ causatis. Ad 3ᵐ cōcedo q̄ noticia est proles ⁊ vere genita: sed productio illa nō ē actualis intellectio: qz vt dictū est supra actualis intellectio non est actio de genere actionis: hz est qualitas nata terminare talē actionē que significaī p hoc qđ ē dicere vl in cōi per hoc quod est elicere. nō igit verbū est aliqd ꝓductuz actiōe que est intellectio: qz ipsa intellectio nō est ꝓductiua alicuiꝰ sed ipsa est ꝓducta actiōe que est de genere actionis: sicut dictū est supra.

Ad scōam. q. dico q̄ idē per se significat abstractū ⁊ cōcretū hz alio modo significandi sicut filius ⁊ filiatio: qz sicut filiatio significat relationez de genere relatiōis ita ⁊ filius per modū tñ denominātis suppositū relationū: ⁊ si accipiaī substātiue idez significat cū tali subsistente ita igit idē significat verbuz ⁊ abstractū eiꝰ. abstractū aūt eiꝰ si eēt nominatū esset ꝙbatio qđ notat relationē formaliter: idē. n. significat q̄ exp̄ssio passiua alicuiꝰ de intellectu. sed sicut filius cōnotat naturā viuentē in qua ē talis relatio ita verbū connotat actualem noticiaz cuius est talis exp̄ssio. igit cū in diuinis intellectualiter exp̄imi sit ꝓprietas 2ᵉ persone sequit q̄ verbū sit ibi mere personale ⁊ significet p̄prietatē personalē. ℔Patet etiā q̄ ratio gignendi verbū non est pater vt actu intelligens. sed pater vt memoria pfecta. s. vt intellectus hīs oīm actu intelligibile sibi p̄ns: sicut declaratuz ē supra di. 2. q. de ꝓductionib⁹. ℔Patet ēt q̄ verbū nō pōt hre aliquid de quo ꝓducaī ex dis. 5. qz si p̄ncipiū ꝓductiuū habet virtutē sufficientez ad producēdū per se subsistens ꝓducit tale ⁊ maxime si tale nō sit natū alicui inherere. noticia aūt ista exp̄essa non est nata alicui inherere. igit est nata p se subsistere ⁊ p̄ncipiū ꝓductiuū eius est sufficientis virtutis qz ē infinitū. igit ⁊c

Ad argumenta cū p̄mo arguiī ꝑm aug. de tri. xv Uerbū est cū amore noticia. dico q̄ per hoc q̄ dicit cum amore circumloquitur in nobis noticiū

am genitã: q; amo; nõ hz cãlitatẽ respectu v̄bi nisi vt impat intellectui gignitionẽ ipsius sicut dictũ ẽ. q. p̄cedẽte in diuinis aũt v̄bũ ẽ notitia nãliter exp;essa q; q; volũtas in nobis hẽat cãlitatẽ respectu v̄bi gignẽdi per impiũ ei⁹ hoc ẽ impfectionis in intellectu: qa nõ statim hz v̄bũ pfectũ: ⁊ de hoc quõ differẽter volũtas se hẽat in deo ⁊ in nobis dictũ ẽ di. 6. Ad aliud de. 15. de tri. cõcedo in p̄re eẽ intelligẽtiã formaliṫ: sz nego istã q; ois act⁹ intelligẽtie formaliṫ est v̄bũ: q; h non est verũ nisi de intelligẽtia illa q̃ põt hz̄e aliquez actũ genitũ vel notitiã genitã talẽ actũ nõ põt intelligẽtia hz̄e vt p̄ris ẽ: q; p̄ ẽ a se ⁊ nihil habet p generationẽ: tñ põt cõcedi q; intellectio actualis p̄ris ẽ quasi genita v̄tute memo;ie vt in patre: sed nõ v̄e genita: q; nõ distincta. Ad tertiũ dico q; non sunt duo p;opria: sed idẽ: q; eãdẽ r̄lionẽ p se significãt fili⁹ ⁊ verbuz hz alĩa cõnotẽt: q; fili⁹ nãm viuẽtẽ in cõi: ⁊ v̄bũ notitiã intellectualẽ actualiṫ exp̄ssã. ista ꝓnotata nõ semp sũt eadẽ: sed relatio passiua significata semp est eadem.

Ad tertiam questionem di

cit q; sic ꝓpter auctẽ Aug. 8z. q. q. 63. ibi. n. loquens de ꝓnci. euãgelij Joã. ait qõ grece logos dr̃ latine ⁊ v̄bũ ⁊ rõnẽ significat. sz hoc loco meli⁹ v̄bũ interp̄tatur vt significeṫ nõ solũ ad p̄rem respect⁹ sz ad illa ẽt que p v̄bũ facta sunt opatiua potẽtia. Addit ẽt q; v̄buz dicit p;iũ respectũ ad creaturas: q; v̄bũ ex ratione sui est notitia declaratiua. q̃ cõpetit sibi ex rõne sui declarare. app;opaṫ ẽt filio r̄lo ad creaturas. app;opatio aũt nõ fit nisi ꝓpter ꝓuenientiã talis app;opati ad p;oprietatẽ p̄sone cui illud app;opaṫ. Et declaraṫ istõ p filie de dono. ⁊ silr̃ mõponit sicut ibi q; donũ vt cõnotat r̄lionẽ aptitudinalẽ ptinet ad p;oprietatẽ spũs sãcti ita v̄bũ vt dicit r̄lionẽ aptitudinalẽ nõ actualẽ nec habitualẽ ptinet ad sc̃am p̄sonã. Cõtra istud põt argui sicut supra argutũ ẽ de dono. q; nullus respect⁹ ad creaturã ẽ ꝓprietas p̄sone diuine nec p se intrinsece iludiṫ in aliq̃ ꝓprietate p̄sone diuine sicut improbaṫ ibi: ita põt hz̄ improbari. qõ ꝓcedo. tũc nõ ẽ vis nec ptentio de re nec de aliquo intrinseco p̄sone diuine. sz solũ de hoc noie v̄bũ. formaliṫ eni respect⁹ notitie exp;esse ad exp̄mẽtẽ ali⁹ ẽ a respectu illi⁹ ad creaturã declaratã: q; ad aliũ terminũ: ⁊ nõ solũ hoc sz ẽt respect⁹ v̄bi exp̄ssi ad exp̄mẽtẽ ⁊ respect⁹ eiusdẽ vt declarãtis ad eũdẽ vt declaratũ sunt duo respect⁹. quoz p̄m⁹ realis ⁊ scõs rõnis. isti aũt duo nõ faciũt aliqd vnuz p se: ga res vera ⁊ ens rõnis nihil vnũ p se cõstituũt: iõ si ambo isti respect⁹ vno noie significenṫ nõ ꝓpter hoc faciunt vnũ p se ꝓceptũ: sz alterũ eoz p̄cise ẽ ꝓprietas secũde p̄sone. s. exp̄ssio illa passiua q̃ ẽ respect⁹ realis. alter aũt. s. respect⁹ declaratiui ẽ respect⁹ rõnis tñ: siue sit ad p̄rem declaratũ siue ad creaturã declaratã: qõ aliq̃liter tactũ ẽ supra p auctoritatẽ Aug. 7. de tri. c. 5 vbi vult q; v̄bũ declarat se. ⁊ idẽ. 15. de tri. c. 15. vel 35. pinde imqt tanq̃z seipm dicẽs p̄r ⁊c. hoc ẽ seipsum pfectissime declarãs ⁊c. Ex qb⁹ duab⁹ auctib⁹ patz q; idẽ põt ad se referri vt declarãs ad declaratũ: ⁊ p ꝓns nõ est r̄lo realis. Sz posito hoc de istis respectibus in se q; alter sit ꝓprietas ⁊ alter nõ: qd dicẽt de hoc noie v̄bũ nunqd significat vtrũq; vel alterũ. Dr̃ qdẽ q; v̄bũ significet p se respectũ istũ realẽ ⁊ p̄mo: q; ei⁹ abstractũ vt dictũ ẽ ꝑus significat eũdẽ: sed q; connotat notitiã pfectã q̃ notitia hz respectũ rõnis ad cognita p eã: iõ ẽt cõnotat q̃si adhuc remoti⁹ rõnẽ declaratiui ⁊ ita v̄bũ significabit ꝓprietatẽ p̄sonalẽ secũde p̄sone hz ꝓnotet aliqd absolutũ in illa p̄sona qõ ẽ q̃si termin⁹ formalis ꝓductionis illi⁹ p̄sone ⁊ mediãte illo quasi remoti⁹ cõnotat q̃si respectũ ad oẽ illud ad qõ illõ absolutũ põt hẽre respectũ rõnis. s. ad oia declarata.
Ad aug. 6. de tri. ꝓcedo q; fili⁹ ẽ ars: ita ẽt dr̃ sapia pa

tris ⁊ v̄t⁹: ⁊ tñ sicut p̄r formaliṫ ẽ sapia ⁊ v̄t⁹. ita ẽt formaliṫ ẽ ars. si aũt p̄r formaliṫ creat ⁊ hoc vt artifex creatura rõ formaliṫ ẽ in p̄re: ⁊ ita ille respect⁹ artis ad creaturas vt ad artificiata ẽ cõis trib⁹ hz app;opeṫ filio: sicut sibi app;opaṫ sapia ꝓpter ꝓuenientiã cũ ꝓductione sua. Ad illõ p opi. de. 8z. q. q. 63. põt dici q; meli⁹ interp̄taṫ logos grece p illud qõ est verbũ latine q̃z p illud qõ ẽ rõ: q; rõ nõ ita significat respectũ ad p̄rez sicut verbũ: nec ẽt ita cõnotat respectũ ad declarata sicut v̄bũ. nõ aũt vult aug. dicere q; verbũ dicat eẽntialiter r̄lionẽ ad creaturã sub rõne declaratiui: q; dicit vt significeṫ nõ solũ ad p̄rem respect⁹ sed ad illa ẽt q̃ p verbũ facta sunt opatiua potẽtia. verbũ aũt nõ dr̃ opatiua potẽtia p̄ris: nisi sicut dr̃ sapia p̄ris ⁊ ars p̄ris q̃ nõ sũt ei⁹ nisi fm app;opationẽ: aut si aliṫ. i. intẽdat q; hoc nomẽ verbũ vtrũq; respectũ significet tũc nõ signat p̄cise ꝓprietatẽ sc̃de p̄sone. sz cũ h aliũ respectũ app;opatũ. ⁊ tũc ꝓgrua ẽ interp̄tatio logos in verbuz ⁊ nõ in rõnẽ: q; rõ nec respectũ ꝓpriũ nec app;opatuz signat nisi vt interp̄tatio ẽ in verbũ q̃uis plus dicat q̃z ꝓprietate p̄sone. nec aug. dicit interp̄tationẽ eẽ in aliqd qõ signat ꝓprietatẽ secũde persone. Cum addit̃ postea q; verbũ dicit respectũ ad creaturas ꝓpriũ sibi. h videṫ multo falsius q̃z conclusio opposita ei quã teneo: q; nõ tñ ad creaturã relatio nõ includitur in rõne eẽntiali alicui⁹ p̄sone sed nec aliquo modo põt ptinere ad aliquã p̄sonã qn vniformiter ptinet ad totã trinitatẽ: q; tota trinitas vniformiter se hz ad oẽ aliud a se fm qõcũq; eẽ siue fm eẽ in re. siue q̃z eẽ intelligibile. ⁊ cum ꝓbaṫ p declaratiuuz dico q; intellectio actualis p̄ris ẽ declaratiua nec declaratiuũ est ꝓpria ratio verbi sed notitiam exp;essam concomitatur declaratiuum: quia illa exp;essio est notitie actualis vel in notitia actuali: ⁊ ideo sibi app;opatur declaratiuum hz non sit ꝓpriũ eius. Cuz additur postea q; app;opriatio non fit nisi ꝓpter conuenientiam cum ꝓprio. non sequitur ex hoc q; appropriatum sit ꝓpriũ. sed oppositum. ⁊ concedo q; ꝓpriũ filij quod est exp̄mi habet conuenientiã cum sapientia ⁊ declaratiuo ⁊ cum arte pro eo q; ista exp;essio est alicuius per modum intellectus ⁊ virtute intellectus: ⁊ talis exp;essio est notitie actualis: cuius est declarare notitiam habitualem de qua exp;imitur. Sed tamen h est difficultas melio; q̃z sit ista de ratione declaratiui. scilicet vtrum verbuz exp̄matur virtute intellectus paterni: non tñ de essentia diuina quasi de obiecto p;esente intellectui patris: sed de aliis intelligibilibus vt sic habeat respectum ad creaturas non vt in se sunt sed vt habẽt esse in intellectu paterno p̄us origine vt videṫ q̃z v̄bũ exp;imaṫ. ⁊ tunc haberet ad illam relationem exp;essi esset enim tunc verbum exp;essum non tñ de essentia dei vt obiecta intellectui patris: sed etiam de aliis intelligibilibus. ⁊ de hac difficultate: alĩs in qõne de vniformi habitudine trinitatis ad alia a se.

Ista est distinctio vicesima

septima. In qua magister postq̃z egit de tribus p;opr̃etatibus personalibus. scilicet paternitate: filiatione ⁊ spiratione: fm q; significatur nominibus p;op;iis agit de eisdem fm q; significantur nominibus alienis. Et tria circa hoc facit. q; p̄mo agit de his prout significantur terminis equiualentibus personalibus. Secundo agit de eis prout significantur terminis essentialibus. ⁊ Primum facit a p̄ncipio distinctionis vsq; ibi. Hic non est pretereundum. Secundus vsq; ibi. Et est hic aduertenda. Tertium ab inde vsq; ad finem huius distinctionis. In speciali vero sententia magistri stat in tribus propositionibus. quarum p;ima est hec. Omnia vocabula alicui persone

ppria significet nisi vnã ppietatem ex parte rei qua illa psona ppie distinguit ab alijs psonis determinatiue. ⁊ pbat sic. Eadem est ppietas q̃ significat istis noib⁹: pr̃nitas: generatio actiua respectu pris. Et istis fili⁹ filiatio generatio passiua respectu filij. Et ist spūs sci spiratio passiua ⁊ pcedere ab vtrisq; respcū spūs sci. Sed istis ppietatib⁹ psone ppie distinguūtur ab inuicē determinatiue. igit oia vocabula alicui psone ppie tc̃. Jstã sniaz magr ponēs querit an eadē ppietas sit que importat noie pris pr̃nitatis generationis actiue. Et silr an eadē sit q̃ importat noie filij ⁊ filiationis generationis passiue. Quã qōnē magr ponēs sub his vbis q̃rit. Utrū sit idē eē prem ⁊ genuisse filiū. Et vtrū idē sit eē filiū ⁊ natū a pre. Ad qō magr rndēs dicit q̃ iz eadē ppietas significet istis noibus eē prem ⁊ genuisse filium. seu pr̃ ⁊ pr̃nitas. hoc tñ ē sō diuersis rōnibus. Nã noibus psonarū cuiusmodi sunt pr̃ filius ⁊ spūs scūs significat non proprietas tñ sed hypostasis. Sed nominibus ppietatū cuiusmodi sunt pr̃nitas ⁊ filiatio: significant ipse ppietates ꝛm se vel act⁹ ipsarū ppietatū vt generare nasci vt generari. Scda ppō ē hec. Hec nomina genitus vbū imago nō sbalit nō ex pte rei seu ad se iz ad prem dicunt relatiue. Et pbat sic. Illa noia q̃ ppie filio ꝓueniūt ⁊ ei⁹ psonalē ppietatē poīse exp̃mūt nō sbaliter: iz respectiue respectu pris dici pāt. sed ista noia. vbū imago genit⁹ sunt h⁹. g̃ nō sbalr ex pte rei seu ad sedicuntur iz relatiue ad prem. Argumētū tenet ⁊ maior. Siz minor ꝓbat in tex. auctoritate. b. Aug. q dicere itēdit q̃ genit⁹ dicit genitoris genit⁹. ⁊ vbū dicētis vbum. ⁊ imago imaginati imago. q̃ oia soli filio ꝓueniunt respectu pris. g̃ minor vā. ⁊ p ꝓns ppō ꝓbanda. Tertia ppō est hec. Solū eēntialia de plib⁹ sil⁹ ⁊ de se ipsis affirmant. Et pz p hoc q̃ bñ pōt dici pr̃ ⁊ filius ⁊ spūs scūs sūt de⁹ vel potētia diuina scia ⁊ bonitas diuina sunt de⁹. Sed nō pōt dici q̃ pr̃ ⁊ fili⁹ sunt pat vel sūt fili⁹. Ubi pz q̃ solū eēntialia pñt sil ⁊ plib⁹ dici. vt dicit ppō ꝓbāda ēt illa solū dicunt de se vt lumē de lumine. de⁹ de deo. qō nō pōt dici de noibus relatiuis. nō. n. pōt dici pr̃ de pre: aut fili⁹ de filio. Nō ꝓbat auctoritate. b. Aug. 7. de tri. c. 5. dicētis. Hoc solum de eis dici non potest. illud de illo. qō sil ambo non sunt. i. illo nomine nō possumus vti ad ostēdendum vnum de vno. qō simul ambobus non conuenit. sicut verbum de verbo. qō non simul ambo verbum. nec filium de filio: qō non simul ambo. Et subiungit magister: q̃ sicut illa eēntialia nomina aliquā do intelligentiam distinctionū personarum faciunt ita ⁊ interdum totius verba simul. qō probat auctoritate Augu. li. de trini. c. 3. dicētis. In patris nomine ipse pater pnunciatur per se. In dei autem nomine ⁊ ipse ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus. vt cum dicit. nemo beatus nisi solus deus q̃ trinitas est vnus deus Et hec est sententia magistri in hac distinctione in speciali.

Quod non tñ tres predicte ppietates sunt in personis: sed etiam que alijs significãtur nominibus vt ingenitus.

Di. 28. Reterea considerari oportet q̃ nō tñ tres p̃dicte ppietates siue notiones ipsonis sunt. verũ etiam alie q̃ alijs notantur nominib⁹. Nã etiam hoc nomen ingenitus relatiue dicit de patre tñ ⁊ aliam designat notionem q̃ pr̃ vel genitor. Non est enim idem eē patrem ⁊ eē i

genitum. i. non ea notione pater dicitur qua ingenitus. Pater enim vt predictum est dicit̃ secm proprietatem generatiōis. Ingenitus autem secm proprietatem innascibilitatis. Differt ergo pater a filio auctoritate generationis differt etiam proprietate innascibilitatis. i. q̃ ingenitus. Unde Augu. distinguēs inter ppie qua pater dicitur. ⁊ illam qua dicitur ingenitus in. v. lib. de trini. sic ait. Non est hoc dicere ingenitum quod est patrem dicere. q̃ ⁊ si filium non genuisset: nihil prohiberet dicere eum ingenitum. Et si gignat quisq; filium nō ex eo ipse est ingenitus. q̃ geniti homines gignunt alios. Non ergo ideo dicitur pater: q̃ ingenitus. Ideoq; cum de deo patre vtrūq; dicatur alia notio est qua intelligitur genitor. alia qua ingenitus. Genitor enim dicitur ad genitum ideſt filium. Cum vero ingenit⁹ dicitur: non quid sit. sed quid non sit ostenditur Hoc exemplis planum faciendū est. Qō dicitur ingenitus hoc ostenditur q̃ non sit filius. sed genitus ⁊ ingenitus cōmode dicunt̃ filius autem latine dicitur. Sed vt dicatur in filius: non admittit loquendi consuetudo. nihil tamen intellectui demitur si dicatur non filius. quemadmodum etiam si dicatur nōgenitus: p eo q̃ dicitur ingenitus: nihil aliud dicitur. Ideo non est in rebus considerandū quid vel sinat vel non sinat dici vsus fermōis nostri. sed quis rerum ipsarum intellectus eluceat. Non ergo iam tantum dicamus ingenitum: sed etiam nōgenitū. qō tñ valet. Nūquid ergo aliud dicimus q̃ non filiū. Negatiua porro particula nō id efficit vt qō sine illa relatiue dicitur eadem propositā substātialiter dicatur: sed id tātum negatur qō sine illa aiebatur sicut in aliis predicamētis. cum dicim⁹ homo est substātiam designamus. Qui ergo dicit non homo est. non aliud genus predicamenti enūciat sed tātum illud negat. Sicut ergo secm subam aio. homo est. sic secm subaz nego cum dico non homo est. At si tantuz valet quod dicit̃ genitus: quātum valet qō dicitur filius. Tantūdem ergo valet quod dicit̃ nongenitus quātum valet quod dicitur non filius. Relatiue autem negamus dicendo nō genitus. Ingenitus porro quid est nisi nōgenitus. Non ergo receditur a relatiuo predicamento cum ingenitus dicitur. Sicut enī genitus non ad se dicitur. sed q̃ ex genitore non sit ostendatur. Utrūq; tamen relatiue dicitur Quod autem relatiue pronunciatur non indicat substātiam. Quānis ergo diuersum sit genitus ⁊ ingenitus tamen nō indicat diuersaz substātiam. q̃ sicut filius ad patrem. ⁊ nō fili⁹ ad nonpatrem refertur. ita genitus ad genitorē ⁊ nō genit⁹ ad genitorē referat necesse ē. Ecce euidēter ondit q̃ igenit⁹ relatiue dī ⁊ de solo pr̃e accipitur. Aliaq; notio ē qua dicitur in

Augu⁹. De ingenito plana assignatio. qō relatiue, dr aliā ē notio q̃ dr ingenitus aliā q̃ pr̃

Explicit ad hoc ondendum.

Qō tñ valet ingenitus q̃tū genit⁹ ⁊ tātudē nō filius.

Nota q̃ oē igenitū ē non genituz sz nō e⁹.

genitus alia qua pater. Atq; tãtũ valet cũ dr genitus quãtum nõ genitus vel non filius.

An sicut solus pater dicitur ingenitus dici debeat non genitus vel non filius.

Ideo solet queri vtruz sicut solus pater dicitur ingenitus: ita ipse solus debeat dici nõgenitus vel nõ filius. vt nec ẽt spiritus scũs possit dici nõ filius vel nõgenitus

Oplo quoꝝdam. Quibusdam videtur q̃ pater solus debeat dici nõgenitus vel nõfilius. Spũs ꝟo sanct9 sicut non dicitur ingenitus: ita inqunt nõ est dicẽdus nõgenitus vel nõfilius. Debet qdẽ dici ⁊ credi spiritus sanctus non esse genitus: vel nõ esse filius. sed non debet dici esse nõ ge

Aliorum opinio. nitus vel non filius. Alijs autem videt: q̃ cum spiritus sanctus non possit dici ingenit9 potest tamen dici nongenitus vel non filius. Qd autem Augusti. supra ait tãtũ valere cuz dicitur ingenitus quantum cum dicitur non genitus vel non filius ethimologiam nominis ostendendo eum hoc dixisse dicunt. non ratione predicationis.

Que sit proprietas ꝑsn quam dicitur pater ingenitus.

Si autem vis scire que sit ꝓprietas scdm quam dicitur pater ingenitus

Hylar9. audi Hilarium ipsam vocantem innascibilitatem in. iiii. lib. de trini. ita aientem. Est vn9 ab vno. s. ab ingenito genitus proprietate videlicet in vno quoq; ⁊ originis ⁊ innascibilitatis. Significata ergo in scripturis personarum intelligentia ⁊ distinctio innascibilitatis natiuitatisq; sensu. solitarius deus nõ est opinandus. Discretio ergo vel distinctio personarum in scripturis posita est. in nullo autem nature distinctio.

Arriani nitebantur ꝓbare alterius sube patrem. alterius filium. q̃ ille ingenitus. iste genitus. quibus respondens Ambrosius dixit se hoc nomen in scripturis nõ legisse diuinis.

Illud etiam taceri nõ oporet. q̃ arriani ex eo ꝓbare nitebanr̃ alteri9 substãtie esse patrem. alterius genitum. q̃ ille ingenitus. ⁊ iste genitus dicit̃. cum diuersum sit esse ingenitum ⁊ esse genitum. Unde ambr. eo-

Ambr. rum questioni respondens dicit se in diuinis scripturis hoc nomen. s. ingenitus non legisse ita inquiẽs in. iiii. lib. de spiritu sancto. Cum dudum audierint quidam dicentibus nobis filium dei qui generatus est patri, qui generauit inequalem esse non posse. q̃uis ille generatus sit. iste generauit: q̃ generatio est nature.

aduersus quidem illam questionem vocem sibi arbitrantur accusam. sed intergiuersatione damnabili in eodem loco vestigiũ vertũt: vt putent mutationem fieri questionis mutatione sermonis dicentes. Quomodo possunt esse ingenitus et genitus vnius nature atque substantie. Ergo vt ꝛespondeam mihi ꝓpositę questioni: primo omnium in diuinis scripturis ingenitus nusq̃ inuenio non legi ñ audiui. Cuius ergo mutabilitatis sunt hoies huiusmodi vt nos dicant ea vsurpare que nõ sunt scripta, cum ea que sunt scripta dicamus. ⁊ ipsi obiciant quod scriptum non sit. Nõne ipsi sibi aduersantur ⁊ auctoritatem calumnie sue derogant. Attende lector quoniaz hoc nomine ingenitus nolebat vti ambrosius ꝓpter hereticos. Ita ⁊ nos subticere quedam oportet propter calumniãtium insidias que catholicis ac piis lectoribus secure credi possunt. Sunt etenim quedam que nõ tãte sunt religionis ⁊ auctoritatis vt eis nõ oporteat semper ꝓfitendo ac recipiendo inseruire verũ silentio aliquãdo preteriri queunt. nec illius tñ fũt peruersitatis quin cum opportunum fuerit eis vti liberum habeamus.

An diuersum sit esse ꝑem ⁊ esse filium.

Preterea queri solet cum sũ ꝓa dictum sit. q̃ aliud est dicere ingenitũ. aliud patrem. Et q̃ diuersum sit genitus ⁊ ingenitus. vtrum similiter diuersum sit eẽ patrem ⁊ esse filium. an idem. Ad quod dicim9 ga

Ñisi vbi dic̃ eẽ diuersũ eẽ patrẽ ⁊ esse filiũ sz ñ ꝑ esse ⁊ filiũ eẽ

ex eodem sensu quo dicitur diuersum genit9 ⁊ ingenitus. ⁊ quo dicitur non esse idem dicere genitum ⁊ ingenitum. Potest dici non eẽ idem. sed diuersum esse patrem ⁊ esse filiũ vel esse spũm sanctum. q̃ non ea notione pater est pater qua filius est filius. vel qua spiritus sanctus est spiritus. Ideoq; ex hoc sensu percedimus. q̃ aliud est eẽ patrem. ⁊ aliud est esse filiũ q̃ alia notio est qua pater est pater. alia qua filius est filius. Sed si transponas vt dicas aliud est patrem esse. aliud filium esse. variat̃ intelligentia. ⁊ ideo non conceditur. Est enĩ sensus talis. ac si dicat̃: aliud ẽ quo ꝑ nõ gdẽ pater. sed ẽ. aliud quo filius est. nõ quidẽ filius: sz ẽ. qd penit9 falsũ est. Eo enĩ ꝑ ẽ quo ꝑ deus ẽ. i. ꝓpẽtiã vel naturã. Ac filius eo de9 est quo ꝑ ẽ de9. Eo g̃ fili9 ẽ quo ꝑ ẽ. Et ita idẽ ẽ ꝑem esse ⁊ filiũ esse. sz nõ ẽ idẽ eẽ ꝑem ⁊ esse filiũ. Aũ aug. in. v. li. de tri. ait. Quãuis diuersũ sit eẽ ꝑem ⁊ eẽ filiũ. nõ ẽ tñ diuersa sba. qa nõ hoc ꝓsn sõam dr: sz scdz relatiuũ. qd tñ relatiuuz non est accidens. q̃ nõ est mutabile. Ecce diuersum eẽ dicit eẽ ꝑem ⁊ eẽ filiũ. qd iuxta rõnem ꝓdictam accipi oportet. q̃. s. alia notio ẽ qua est pater. alia qua ẽ filius. Non enim

Augu9.

scom essentiam pater dicitur pater. vel filiꝰ filius. sed secūdum relationem.

Quomodo dicatur sapientia genita vl nata. an secūdū relationē an secūdū substātiam.

Sciendum quoq; est quod sicut solus filius dicitur verbum vel imago. ita etiam ipse solus dicitur sapientia nata vel genita. Et ideo queritur vtrū hoc relative dicatur. ⁊ si relative dicitur. an secūdū eandē relationē qua dicitur verbū ⁊ imago. De hoc Augus. Augusꝰ in. vii. libro de trinitate ait. Id dicit accipiamus cum dicitur verbum. ac si dicat nata sapientia vt sit filiꝰ ⁊ imago. Ecce hec duo cum dicuntur. i. nata sapientia in vno eorum. eo q; est nata ⁊ verbum ⁊ imago ⁊ filius intelligatur. Et in his omnibus nominibus non ostēdatur eēntia q; relative dicūtur. Ān in altero quod est sapiētia etiam eēntia demōstretur quoniā ⁊ ad se dicitur. seipsa enim est sapiens. Et hoc est eius esse quod sapere. Ān pater ⁊ filius simul vna sapientia q; vna eēntia.

Qualr intelligēda sint pmissa vba augusti.

Cauēt lector qualiter hoc intelligas qđ hic dicit Aug. Videtur enim dicere q; cum dicit nata sapientia: ibi sapientia eēntiam significet ⁊ nata relationē notet. Quod si ita ē cogimur dicere eēntiam diuinam eē natam quod superioribus repugnat. Sed ad hoc dicim⁹: q; in altero. i. in eo quod nata est eadem notio intelligatur que notatur cum dicitur verbum ⁊ imago. In altero vero. s. sapientia demonstratur essentia. i. demonstratur q; filius sit essētia q; sapientia secūdū eēntiā dicit. Et ideo cum dicit nata sapia intelligat q; ipse qui natus ē eēntia est. ibi tamen sapiētia nō p eēntia. sed p hypostasi facit intelligētiā. vt sicut qñ dicitur verbum vel filius intelligitur hypostasis cuz sua pprietate. Item cum dicitur nata sapiētia idē intelligitur. i. genita hypostasis. Ideo vigilāter ait idem esse intelligendū cum dicit verbum: ⁊ cum dicitur nata sapientia. i. eadē relatio eadēq; hypostasis cui inest illa pprietas. Et er hoc adiuuatur illud quod supius diximus. s. cum dicitur pater vel filius vel spiritꝰ sanctus. non tātū ille proprietates significantur cum dicitur pnitas filiatio. sed etiā hipostasis cum suis proprietatibus.

Quō dicat sapientia genita vel nata et an ſm relationē an ſm substam.

Quod imago aliquando dicitur secunduz essentiam.

Illud etiam sciri oportet q; cum supra dictum sit imaginem relative dici de filio sicut verbum vel filius. interdum tamen reperitur secūdum substātiam dici. Unde augus. in libro de fide ad Petrum dicit q;

Augusꝰ.

vna est sancte trinitatis eēntialiter diuinitas ⁊ imago ad quam factus est homo. Hilarius Hylaꝰ. etiam in. v. lib. de trini. ait. Hoc fit ad cōmunem imaginem. Nomen non discrepat. natura nō differt. Una est enim ad quam hō creatus est spēs. Ex his verbis ostenditur q; imago aliqñ essentie intelligentiam facit ⁊ tunc ad se dicitur ⁊ non relative.

Circa distinctiōez

c 28. in qua magr agit de pprietatibꝰ substitutis. Primo qro vtrū ingenitum sit pprietas ipsius pris. q; non pmo sic. hoc pbat per rōnē: nulla proprietas dicit formalr de eēntia: q; tunc ipsa distingueret. pz etiam exēplo sicut eēntia non dicitur formaliter generans nec genita spirans nec spirata. sed essentia vt videt est formalr ingenita. ergo ingenitus non est pprietas alicuius persone. spiritus sanctꝰ etiam est ingenitus formaliter: vt pbabo. ergo esse ingenitum non est pprietas patris. pbatio assumpti: q; eēntia est non genita. ergo non est genita. ptia patet per phm. i. periermenias. q; negatiua de predicato infinito ⁊ econuerso cum cōstantia subiecti. ⁊ vlterius ergo est ingenita. hec cōsequētia pbatur per Augu. 5. de tri. c. 8. vel. 17. dicit q; idem est ingenitum. ⁊ non ingenitum. Consimiliter argui potest ō spū sancto si non est genitus. ergo est nō genitꝰ ⁊ vltra igitur est ingenitus. Preterea omnis pprietas personalis est relativa: q; quicquid ad se dicitur cōmunetribus ex. v. de tri. ingenitum aūt nō dicit relationez vt probabo ergo ⁊c. pbatio minoris. q; si sic igit oē. ingenitum est relatum. hec etiā est vera oē genitum est relatum q; relativa sunt sub eodem genere. hanc conuerto per cōtrapositionē. ergo omne non relatuz est non genitum. tunc arguo omne non genitum ē relatum omne non relatum est nō genituz. ergo omne non relatum est relatum. cōclusio impossibilis. ergo aliqua premissarum non ista que segtur ex vera p cō uersionem per cōtrapositionem. ergo alia. Item si innascibilitas eēt pprietas patris: ergo inspirabilitas esset notio patris ⁊ filij: ⁊ ita essent sex notiones: qđ negatur cōmuniter. Preterea Amb. 4. de spiritu sancto noluit vti hoc nomine ingenito sicut magister dicit in littera. Opposituz aug. ad orosiū. 2° nō duos esse ingenitos certa fides declarat.

Ecūdo queritur vtrū

f innascibilitas sit pprietas cōstitutiua pme psone in diuinis. q; sic. Dama. lib. i. c. 2. Dia sunt vnum preter ingenerationem ⁊ generationem ⁊ processionē. cōstat q; nō excludit oēs pprietates psonales: q; tunc in patre nō esset aliqua pprietas nisi innascibilitas. igit excludit oia alia in rōne pprietatis personalis cōstitutiue. ꝑ vult oēs istas ⁊ solas esse tales relationes. igitur ingeneratio est pprietas cōstitutiua persone. Oppositus sicut secūda persona se habet ad filiationē sic pma persona ad paternitatem: sed filiatione ꝓstituit scōa pona. ergo ⁊ paternitate prima.

Ad primam questionem dico q; duo sunt videnda. pmo qualiter ingenitum soli patri conueniat. Et secundo quomodo possit eē pprietas cū videat tm negationem importare.

Quantum ad primum di.

co q̄ oē expositum seu oīs dictio cōposita ex multipli
ci ⁊ pticula ꝓuatiua est dupl̄r multiplex tū ex multipli
citate affirmationis oppositę.tū ex multiplicitate ꝓ-
uationis.sicut ꝓz per ꝓbm. ℣.met.c.de potētia. vbi
impotētiam distinguit ꝑm multiplicitatē potētie.⁊ ꝑ
ter hoc ꝑm multiplicitatē ꝓuationis que ponit.c.de
ꝓuatione eodē. ℣.⁊ ita hoc nomē ingenitū est multi-
plex ⁊ multiplicitate eius q̄ est genitū ⁊ multiplici-
tate particule ꝓuatiue. Quātū ad p̄mū:genitū dici
tur ꝓp̄rie ꝓductū per gnātionē vt p̄m⁹ termin⁹ exten
dēdo aūt genitū dr̄ genitū cōicatū per generationem
q̄ est termin⁹ formalis termin⁹ gnātionis. sicut dic̄
Hill.q nihil nisi natū ꝯz filiꝰ.tertio mō extēdit geni
tū ad ꝓductū siue ad ꝑexigēs generationē:ꝯz ipm i se
nō sit termin⁹ generationis nec p̄m⁹ nec formalis.

Formatio ēt ꝯz multipl̄r possit distingui in ꝓuatōez
ꝓp̄rie dictā:puta q̄n aliq̄d caret eo q̄ natū ē hēre.et
q̄n ⁊ vt opz ⁊c.⁊ in ꝓuationē cōiter dictā.s.q̄n aliquid
caret illo q̄ natū est hēre nō tn̄ ꝑm cōditiones p̄dcās
⁊ adhuc cōius q̄n caret illo q̄ ipz natū ē hēre non ꝯz se
sed ꝑm gen⁹:sicut talpa dicit̄ ceca:q̄ visio qua ꝓuat
p cecitatē nō repugnat talpe ꝑm gen⁹ suū q̄ est aīal.
ꝯz repugnat talpe ꝑm se.⁊ in isto mō tāto generalius
⁊ min⁹ ꝓp̄rie dr̄ ꝓuatio quāto habit⁹ cui⁹ est ꝓuatio na
t⁹ē cōpetere cōiori cōueniēti ipsi ꝓuato:puta cōius di
ceret ꝓuatū aliq̄d q̄ nō hēret illud q̄ natū est sibi cō
petere ꝑm rōnē corpis q̄ꝫ cui natū eēt cōpetere ꝑm rō
nem corpis aīati.⁊ adhuc cōius q̄ natū eēt hēre ꝑm rōnē corpis ⁊ com
munissime si natū eēt hēre illud ꝑm rōnē entis. exē⁹
p̄mi.si lapis dicit̄ eē inaīat⁹ ⁊ ꝓuari aīa q̄ ꝓuenit sibi
ꝑm rōnē corpis cui⁹ aīatū est dr̄ia. exēplū secūdi sicut
angelus dicit̄ incorpore⁹. exēplū tertij sicut oīs crea-
tura dr̄ impfecta nō q̄ nata sit hēre oēm pfectionem
nisi in suo genere.sed q̄ hēre oēm pfectionē nō repu-
gnat enti:q̄ vni soli enti cōuenit eē simpl̄r pfectum.

Negatio etiam distinguit̄ per negationē extra ge
nus que ꝓtradicit affirmationi simpl̄r.⁊ ista vā est ō
quolibet de quo falsa est affirmatio siue de ente siue
de nō ente.alia est negatio in genere:⁊ ista p̄supponit
nām generis de qua dicat̄.⁊ ista pōt intelligi multi-
pliciter ꝑm multiplex gen⁹ cōius ⁊ min⁹ cōe. Ad ꝓ
positū igit̄ loquēdo de multiplicitate importata per
hāc particulā in ꝯz fiat altercatio vtrū ipoꝛtat negatō
nē in genere vel ꝓuationē.tn̄ videt̄ q̄ idē sit in propo
sito accipiēdo negationē ꝑm gen⁹ cōissime si natū est
hēre illud ⁊ ꝓuationē ꝑm gen⁹ cōissime q̄ negatio in
apto nato ē ꝓuatio ꝑm ꝓbm. 4. metha. ita q̄ nihil ad
dit ꝓuatio vltra negationē nisi q̄ regrit nām aptā in
qua fit.igit̄ negatio in genere quocunq̄z mō accipiat̄
genus cū sit in apto nato aliquo mō ꝯz nō ꝑm se apto:
ipsa erit ꝓuatio aliquo mō ꝑm genus ꝯz nō ꝓp̄rie inta
li ꝑm q̄ tale. Et si obijcias cōtra hoc:q̄ nulla est ꝓ
uatio in diuinis:q̄ oē ꝓuatū ē impfectū. Respon-
deo q̄ ꝫ ꝓcludit de ꝓuatiōe ꝑm rōnē ꝓp̄riā subi ꝓuati.
si enim ipsum carēs aliquo natū eēt ꝑm se hēre illud
impfectū eēt.alꝫ nō oporteret ⁊ hoc si natū fit habe-
re illud ꝑm rōnem generis. Nō aūt hoc mō multe ꝓ-
uationes accipiant̄ in creaturis ꝓz non solū per illud
ꝓbi de talpa.ꝯz ēt p cōem diuisionē cōis in habitū ⁊ ꝓua
tionē.sicut aīal inrōnale ⁊ irrōnale lyrōnale qdez di
cit ꝓuationē in boue eius q̄ natū est haberi: non ꝑm
spēm:ꝯz ei⁹ q̄ natū ē hāi in eo ꝑm q̄ ē aīal.gen⁹ qdē q̄
si cōe habitui ⁊ ꝓuationi ē illud cui⁹ ꝓuenit aptitudo
ad vtrūq̄z. In ꝓposito aūt extēdēdo illō q̄ ē gen⁹ siue
intelligam⁹ de ꝓuatione siue de negatione ꝯz gen⁹ p
q̄ ambo idē intelligo.possum⁹ ꝫ accipe q̄si gen⁹ ꝫ q̄ ē
ad tres ꝓsonas vt ꝓsona siue subsistēs.⁊ tūc dicamus
p̄iem ꝓuari aliquo ꝑm gen⁹. vel q̄ in p̄re dicat̄ nega
tio aliq̄ ꝯz gen⁹ alicui⁹ q̄ natū ē cōpetere:nō tn̄ enti:

ꝯz supꝓposito q̄ē cōe p̄ri ⁊ filio.⁊ tūc ꝫ nomē ingenit⁹:
poterit ad ꝓpositū q̄dr̄upl̄r accipi. vno mō ꝓp̄rissi-
me ꝓut significat carētiā ꝓp̄riā ei⁹ q̄ imꝓoꝛtat ꝓpe
ꝓ hoc nomē genitū vt ꝓduci p gnātionē.⁊ ꝫ mō nō ē
in diuinis:q̄ ibi nihil caret eo q̄ sibi natū ē inesse.se
cūdo mō ꝓut signat cōiter carētiā ei⁹ q̄ significat ꝓ
p̄rie ꝓ genitū.si tūc ꝓnotat ꝑsistēs siue ꝓsonā.⁊ signat
carētiā geniti ꝓp̄rie sūpti.⁊ ꝫ mō v̄r cōpetere de ꝑtu
te ꝑmonis p̄ri ⁊ spūi scō:q̄ vterq̄z ē subsistēs ⁊ nō est
genit⁹.nō sic ꝓuenit eēntie.q̄ ipsa ꝯz sit ens ⁊ nō gen
ta.nō tū ē ꝓ se subsistēs ⁊ ꝓsona.tertio mō vt dicit ca-
rētiā ꝯz gen⁹ ⁊ ꝫ gēiti ⁊c sūpti.s.ꝓ cōicato ꝓ generatō
nē.⁊ hoc mō eēntia nō dicit̄ ingenita remouēdo apti
tudinē ad cōicationē ꝯz vt in p̄re pōt dici nō cōicata.
⁊ ita ingenita si hoc mō sumat̄ ingenitū.q̄rto mō si-
gnificat carētiā ꝑm gen⁹ geniti cōissime sūpti.⁊ tunc
idē ē ingenitū q̄ subsistēs nō ꝓductū.⁊ hoc mō accipit̄ in scis ita q̄ idē ē in diuinis q̄ ꝓductū ꝓp̄e dcīn
q̄ ꝓz ꝓ Aug.15.de tri.c.26.vel.38.p̄.n.solus n̄ē ab
alio iō solus appellat̄ ingenit⁹:⁊ idē vult ad Orosiuꝫ
scō dicēdo igit̄ q̄ ingenitū ꝑm vsū scōꝝ ꝓut.s.signat ne
gationē geniti cōissime sūpti.s.ꝓducti cōnotādo subsi
stēs in nā diuina sic ꝓuenit soli p̄ri.sicut ꝓz ꝓ auctoꝛita
te m Aug.iam p̄allegatā.

De secundo articulo di/

cūt aliq̄ q̄ cū ingenitū dicat tn̄ ꝓuationē in genere vl
tn̄ negationē.⁊ ꝓ ꝓnſ ex rōne sua formali n̄ dic̄ aliquā
dignitatē nec aliq̄d ad dignitatē ꝓtinēs.⁊ nihil possit
poni ꝓp̄rietas ꝑsone diuine nisi sit aliq̄d ꝓtinēs ad di
gnitatē:g̃ opz q̄ ingenitū ꝓnotet aliq̄d positiuū:rōne
cui⁹ ꝓnotati sit ꝓp̄rietas.ꝫ aūt positiuū ponit̄ ab eis
eē fontalis plenitudo q̄ ē in solo p̄re in quo ē oīs fecun
ditas tā ad intra q̄ꝫ ad extra. Sz ꝓ istud arguit̄ p̄m
mo:q̄ ista fontalis plenitudo nō intelligit̄ ad extra:
q̄ talis fecūditas ē cōis trib⁹.ꝯz ad intra nō est in p̄re
nisi duplex fecūditas.s.ad generādū ⁊ spirādū.ꝫ aūt
fecūditas nō ē aliq̄d vnū positiuū in p̄re nisi essentia
eēntiā aūt nō ꝓnotat vt ꝓp̄ter hoc dicat̄ eē ꝓp̄rietas
p̄ris. Nō aūt ista fontalis plenitudo nō sit aliqua po-
sitiua rīo vna in p̄re ꝓz:q̄ tūc in p̄re eēnt tres relatio
nes positiue.s. gnātio actiua:spiratio actiua.⁊ illa re
latio quā circūloqmur ꝓ hoc q̄ ē fōtalis plenitudo fe
cūditatis ꝯz sit innominata.⁊ tūc eēnt sex notiones.
q̄ nō ꝓcedit̄ cōiter saltē non ꝓcedunt̄ in p̄re tres pro
p̄rietates relatiue positiue. Preterea ingenitum
nō v̄r cōnotare illam fontalē plenitudinē:q̄ non p̄ī
mam fecūditatem:q̄ ꝑm Aug.9.de tri.c.6.⁊ si p̄r fi
liū nō genuisset nihil ꝓhiberet eum dici ingenitum
igit̄ ingenitū pōt p̄cedere gnātionē actiuā siue eē sine
ea:multo magis ēt nō cōnotat aliquā aliā fecūditatē
q̄ si ꝓ impossibile nō posset eē ꝓductio ꝓ modū volū
tatis adhuc tn̄ eēt stat⁹ in generatione ad aliquā ꝑso-
nā ingenitā ꝫb ꝓp̄aroñe.g̃ v̄r q̄ illa fontalis plenitu
do q̄ nihil dicit nisi dupliceē fecūditatē nō pōt ꝓnota-
ri ꝑ ꝫ qō ē ingenitū. 3°q̄ rō eoꝝ nō v̄r valere.q̄si ꝓ
p̄rietas ꝑsone diceret dignitatē simpl̄r.igit̄ alia ꝑsō a
q̄ nō ꝯz illā nō hēret omnem dignitatē simpliciter:qō
est inconueniens.

f. Bon. di.27.q 2.⁊ dist. 28.q.j.⁊ di.13.q. 4.

Ideo videtur dicēdum qō

ingenitū ꝫ ꝓp̄a rōne sua vt significat nō hāe genitoꝝ
ē ꝓp̄etas p̄ris ⁊ sufficiēter importat dignitatē.i.nō i
dignitatē.ꝫ.n.suffic̄ ad ꝑsonalē ꝓp̄rietatē q̄ nō fit idē
gnitas sic̄ ⁊ ꝑsonalia i diuinis n̄ dr̄ eē impfectōes.n̄ tn̄
pfectōes simpl̄r.i. vlr i q̄olꝫ meli⁹ ipm q̄ꝫ nō ipsum.

Et si oio fiat altcatio q̄ oio opz ꝓp̄rietatē dicē di-
gnitatē nō absolutāꝯz ꝑsonalē. Potest dici q̄ ingeni-
tum inquantum negat habere genitoꝝ dicit di-
gnitatem personalem p̄me ꝑsone in diuinis.q̄ sicut

dignitatis est in secūda psona hēre pncipiū originās ita est dignitatis in pma psona nō hēre. ⁊ tn ista dignitas nō opz q sit dignitas formalr alicui⁹ positiui p:o p:ij ꝓnotati per hoc qō est ingenituz. vñ negatio pōt dici cē dignitatis in aliquo ꝑ quāto indignitatis essz si oppositā affirmatio poneret in eo.

Ad argumenta huius que

stionis. Ad p^m nego minoꝛem: cū pbaī per phm. 2. piermenias. dico q illa ꝓpītia phi tenet p virtutez pmi pncipij hui⁹. s. a quocūqz remouet vnū ꝯdictoꝛio rum de eodē dr reliquū: vt sic aūt nō pōt ꝓcludi affirmatiua de p̄dicato infinito seq ad negatiuā de p̄dicato finito nisi vbi illud p̄dicatū infinitū signat negationem extra gen⁹ cōtradictoꝛiā affirmationi: q negatō in genere nō ꝓtradicit affirmationi. ⁊ tūc nō sequitur nō est genitū. g est nō genitū nisi in negatione extra genus. ⁊ hoc mō nō genitū nō cōuertit cū ingenito lz cō uertat in accipiēdo nō genitū ꝓut dicit negationē in genere quomodo intelligit Augu⁹. Ad secūdū concedo q nulla ꝓꝛietas persone pm viam cōem dicit aliqd ad se. nec tn opz oēm ꝓꝛietatē dicere rlonem positiue. sed sufficit q vel positiue vel negatiue. si. n rlo sit psonalis ⁊ ꝓꝛia alicui⁹ p^e negatio ēt rlonis erit psonalis ꝓꝛia alij psone. ⁊ ita nō ad se nec cōis trib⁹ ⁊ hoc modo. s. negatiue ingenitū dicit rlonē. sicut pz per Aug. 5. de tri. c. 8. ⁊ tūc ista est falsa: oē non genitū ē relatū. ⁊ tn nō seqtur. g nō genitū dicit aliqd ad se. sz seqtur q vel dicat aliqd ad se vel negationē ꝓꝛie relationis siue rlonē negatiue. ⁊ sic cōcedit cōclusio: q oē nō relatū sit relatū positiue vel negatiue. Ad 3^m dicit q inspirabile nō dicit aliquā dignitatē sicut dicit ingenitū ⁊ ita nō est notio. Sed h vr eē falsum i se q: equalis dignitatis est in p̄e ⁊ filio nō spirari sicut i patre nō generari. ⁊ ēt ad ꝓpositū nō videt valere q: non videt necessariū ad ꝓꝛietatē siue ad notionē dicere ꝓꝛie dignitatē. Aliter pōt dici q ingenitum dicit nō ꝓductū sicut expositū est in pmo ar. 5o lōnis. ⁊ hoc modo inspirabile: q: cōtinet in eo nō est alia notio ab eo. seqtur enim nō ꝓductū ergo nō spiratū ⁊ nō ecōuerso. g non est alia notio. Contra. ingeneratō est tn in p̄e inspiratio aūt est in p̄e ⁊ filio, ergo h notio non est illa. Si ista ꝓpītia sit cōcedēda erūt sex notiones nisi alia rō assignet q̄re inspiratio nō sit notio.

Et si videat absurdū ponere sex notiones: q: cōiter non ponunt tot posset dici q locus ab auctoꝛitate nō tenet negatiue. tpe aūt Amb. nō vident fuisse vsitate tres notiones in p̄e: q: hoc nōie ingenit⁹ vti. tempoꝛe ēt Anſ. non vident fuisse vsitate due notiones positiue in p̄e: q: nō vtit ipse vi spiratiua: sed pro illa accipit deitatez cōem p̄ri ⁊ filio. ⁊ sic tn a pncipio fuerūt note tres ꝓꝛietates notionales. s. paternitas filiatio ⁊ spiratio. ⁊ hoc ex ꝓbo saluatoꝛis in euāgelio. ⁊ Jo. in canonica sua. tn postea per inuestigationez innotuerūt alie notiones ⁊ ꝓꝛietates que ꝑus erāt in se lz nō ꝑus note. ⁊ ita sicut posterioꝛes cōcesserūt plures notiōes q̄z poꝛes. nō tn poꝛes eas negauerūt lz nō eas direrint. ita nō videt incōueniēs de posterioꝛibus ad illos doctoꝛes duas addere dū tn possint concludere illas ex dictis poꝛ. Ad vlti. de Amb. pz p magr̄m q illud vocabulū ingenit⁹ nō erat tpe suo ita notū vel ita necessariū ad exp̄ssionē fidei q oporteret eēm catholicū eo vti. ⁊ ꝑmā psonā illa ꝓꝛietate exp̄mere erat occasio simplicib⁹ fidelibus erroꝛis q: videt dicere aliqd ad se: q: ita nō manifeste importat rlonē: sicut importat genitū. ⁊ ideo secuꝛuz ⁊ cautum erat simplicib⁹ fidelib⁹ n vti illo vocabulo pp hēticos malignātes lz h vocabulū in se ꝓpe ⁊ p^e cōpetat p̄ri.

Ad questionem secundam

videt posse q sic hoc mō intelligēdo. eēntia enim diuina anteq̄z intelligat cōicata p ꝓductionē vr in aliquo intelligi nō cōicata actu vt in pma psona. ppter p̄mitatē eius nō qdē nō cōicabilis: q: nō est nō coicabilis sed nō actu cōicata: q: nō vr posse cōicare alicui q si passiue nihil ꝑhabeat in aliquo nō cōicata sibi quasi passiue. ⁊ hoc mō in isto pmo signo in quo tn intelligit eēntia in aliquo. ⁊ ista negatio nō cōicata actu vr hēri inte⁹ alicui⁹ incōicabilis. si enim eēntia vt non cōicata actu nō eēt incōicabilis: igit ipsa vt nō cōicata posset eē in plurib⁹. ⁊ tūc possent cē plures ingeniti ⁊ plures pme psone in q̄bus eque pmo eēt eēntia. et non eēt ei⁹ ratⁿ in aliquo pmo. sed si habet aliqs incō municabilis subsistēs in nā diuina tūc hz psona pma g añ oēm intellectū ꝓꝛietatis positiue intelligendo solā eēntiā ⁊ ingenitū. hē nō cōicatū p gnātionē hz aliqs subsistēs in nā diuina q est ingenit⁹ accipiēdo ingenitū ꝓꝛie sicut pōt accipi in diuinis. Cōfirmatur ista opi. p Aug. 5. de tri. c. 8. vbi vult q si pr̄ nō genuisset nihil eū ꝓhiberet dici igenitū. g pōt intelligi aliqs ingenit⁹ nō intelligēdo ipm generasse. intelligēdo aūt ingenitū intelligit suppositū incōicabile subsistēs g vr q ꝑus ꝓstituit ibi psona p ingenitū q̄z per aliquā ꝓꝛietatē positiuā. Preterea in omni oꝛdine cēntiali negatio oꝛdinis ad ꝑus vr immediati⁹ ꝓseq ipsum pmū q̄z oꝛdo ei⁹ ad scōm: q: illa negatio videt immediate seq ipm inq̄ntū tale. pbaī per ꝯdictionē. igit silr i oꝛdine psonarū ꝑus itelligit cōuenire negatio oꝛdinis ad poꝛē q̄z oꝛdo ad scōam psonā. g ꝑus intelligit ingenita q̄z generās ⁊ in illo pōri intelligit psona incōicabilis in nā diuina. Preterea si ꝑm imaginationez pboꝛ nō eēt in diuinis nisi vnū suppositū absolutū cōstitueret per eēntiā absq ꝓꝛietate positiua. ⁊ si aliq ꝓcurreret nō eēt nisi illa negatiua q eēt nō eē ab alio. g vr q cū oꝛgo posita in diuinis nihil auferat ipsi eēntie. nec eēt huic ꝓꝛietati negatiue nō eē ab alio. g ipa poterit mō aliq psona cōstitui per ingenitum. Et si obiiciat quō sola negatio poterit cōstituere psonā diuinam. Rndetur q psona includit eēntiam diuinam que est cōicabilis. ⁊ cum hoc aliquid qō est incōmunicabile per hoc q habet nām in se habet in se omnē pfectionē positiuā que pōt poni in ipsa. per negatōez aūt cointellectā pōt habere rōnem incōicabilis. et h maxime si incōicabilitas non dicit nisi aliquā negationē in genere. Contra istā viam arguit sic. nulla negatio est de se incōicabilis: q: sicut nō est de se vna neq̄z indiuisibilis aliq idiuisione. sic non est de se hec ⁊ incōicabilis. sed tn per affirmationē cui ꝑmo repugnat diuidi. ⁊ per hoc negationi cōuenit nō diuidi. et ideo negationi vnde negatio nō cōuenit ꝑmo non diuidi. ita ēt videt de incōicabili: q: cōicari n repugnat negationi de se: sed tn per aliquā affirmationē cui ꝑmo ꝓuenit talis incōicabilitas. g negatio nō erit pma rō incōicabilitatis. Preterea nulla negatio ē ꝓꝛia alicui sbo nisi p aliquā affirmationē ꝓꝛiam ei quā seqtur talis negatio. g ꝑme psone nō est ꝓꝛia ista negatio nō eē ab alio nisi q: eidē ꝓꝛia ē aliq affirmatio poꝛ quā ꝓseqtur ista negatio ista affirmatio poꝛ nō pōt eē eēntia. g aliqua ꝓꝛietas positiua. Preterea si ꝑma persona sit incōicabilis formaliter negatione ⁊ secūda est incōmunicabilis relatione positiua. s. filiatione. ⁊ tertia silr spiratione passiua. ergo non vniformiter se habēt iste psone in ratione personalitatis neq̄z sunt eque positiue persone. nec eque perfecte in quātum persone. q: nō est eque perfecta personalitas negatio ⁊ ꝓꝛietas aliqua positiua. Iste rōnes lz forte non ꝓuincerēt aduersariū qn possent solui: tn q: nō videt ꝓbabile psonā pꝛimā ꝓstitui sola negatione formaliter vel negatione formaliter esse persona. ideo potest concedi conclusio istarum rationum.

Ad argumentum in oppositum dico sicut dictū est di. 26. q li p̄eter non excludit aliq̄ psonalia sed excludit eēntialia ⁊ includit in proprietate in ea inclusa omne psonale illius psone. vñ ⁊ in ingeneratione includitur tā paternitas q̄z spiratio actiua vt est in patre: ⁊ oia personalia que cōueniunt patri. Nō etiam ꝓbatur per eum alibi vbi noiat aliter tres ꝓprietates psonales ꝓstitutiuas p̄nitatē filiationē ⁊ ꝓcessionē. g nō intēdebat in p̄mo loco solas illas tres esse ꝓprietates psonales. nec ēt intēdebat illas tres cōstitutiuas eē personales. per illas intēdebat oēs alias. ⁊ q oia eēntialia q̄ excludunt p li p̄ter sunt vnum in tribus.

Ad argumenta pro opini. p̄ma q̄ arguit per Aug. de p̄oritate ingeniti ad p̄nitatē. Rndeo aliq̄n p̄uatio nō cōnotat affirmatiōem ⁊ tñ nunq̄z ineſt formaliter p̄uatio vt ꝓpria nisi p̄uato ſit formaliter talis affirmatio. Exēplū cecus nō connotat nisi oculū qui est cōe ſbm cecitatis ⁊ visionis. et tñ nunq̄z ineſt oculo p̄ſolā rōnē oculi. ſed per aliquaz aliā entitatē positiuā quā ꝓsequitur ista p̄uatio puta p talē mixtionē in oculo cum qua non possit stare visio. Ita p̄t dici hic: q̄ lz ingenitū nō cōnotet nisi aliquaz psonā subsistētē in eēntia diuina. tñ ista affirmatio nō est tota rō inherētie hui⁹ negationis que est ingenitū ſed opz in re aliā ꝓprietatē positiuā aliquomō p̄cedere ingenitū p quā insit lz nō cōnotet per ingenitū tanquā aliud ꝓpriū ſubm. ⁊ ſm hoc dictū Augu. dz intelligi q̄ ingenitū quātū est de se p ſe rōne ingeniti nō cōnotat p̄rez. nō tñ p̄t ieſſe ꝓprie in re: nisi affirmatio ista v el aliq̄ alia absoluta vel relatiua sit quasi rō inherētie eius. Ad secūdū dicit q̄ ista ꝓpō est ꝑa de primo in ordine qō est ad se. cuius. ſ. eſſe non est eſſe. ad tertiū ita nō est in ordine psonarū hūtiū eādem nām in habitudine tali vt in ꝓposito. q̄ hic p̄mam personam esse est ordo eius ad secūdam. ⁊ ideo ordo eius ad secūdam quasi p̄cedit negationez p̄ncipij sicut cōstitutiuū formale alicuius entis. positiui p̄cedit in eo negationē alicuius entis sibi repugnātis. Ad tertiū dicēdū q̄ si eēt ita ſm imaginationē ꝓborū gētiliū. tūc eēntia diuina eēt determinata ex se ad hanc subsistētiā. et ꝓstitueret hanc nō p aliquā negationez sed seipsa ſm eos: q̄ eēt oīno determinata ad hāc. sicut in creaturis hec nā est oīno limitata ad hoc suppositum. nūc aūt ponēdo ibi esse originē opz essentiā nō esse oīno determinatā ad vnā personā. ⁊ ideo non ꝓstituere p se aliquā personā. Et cū dicit ponere originem nihil aufert eēntie. nec illi q̄ per se cōstituit verum est q̄ nihil aufert sed ponit oppositū illius hypothesis ꝓpter quā eēntia de se cōstitueret psonā. ſ. determinationē eēntie ad vnicā subsistētiaz que hypothesis auferret eēntie perfectionē: q̄ videret ponere limitationē. sed oppositū illi⁹ hypothesis ponens originē non aufert pfectionē. aufert tñ modū incōpossibilē ꝓstitutiuū psone qui eēt verus ex hypothesi.

Ltimo hic quero vtrū p̄ma psona cōstituat in eē personali aliq̄ relatione positiua ad aliquā psonā. q̄ no arguit p̄mo: q̄ p̄ma psona p̄ intellr in eē psonali anteq̄z gignat agē n. suppositi ē. igit p̄intelligere eē suppositū ēt anteq̄z agat. si aūt ꝓstitueret rlone ad secūdā tūc cointelligeret cū ipsa exīte secūdam psonā eē. ⁊ per ꝓns secūda psona cointelligeret eē anteq̄z p̄ma gigneret. ⁊ ita secunda psona nō eēt termin⁹ illius gnātionis. Confirmat rō: q̄ q̄cūq̄z sunt sil nā quocūq̄z vnū est p̄us ⁊ alterum relatiua sunt sil nā. g si p̄ma psona formaliter cōstituitur in eē psonali p rlōnē ad secūdam quocūq̄z p̄ma psona p̄ or est in eē psonali eo ⁊ secūda. sed generatione q̄ē actio p̄me psone vt p̄ma psona eē p̄or in eē personali. igitur ⁊ secūda. ⁊ vt p̄us tūc nō erit terminus formalis generationis. Preterea in oi ordine p̄mū vt eē absolutissimū sicut apparet ꝓducēdo in q̄buscūq̄z ordinibus. g ita erit in ordine psonarū q̄ p̄ma erit absolutissima ⁊ ita nō ꝓstituet per rlōnē ad secūdam. Contra. prima psona nō ꝓstituit in eē personali ditate: q̄ nō ē incōmunicabilis: nec ſpiratione actiua: q̄ cōis ē sibi ⁊ filio nec innascibilitate ex. q. p̄cedēte. g per viā diuisionis aliq̄ rlone positiua ad secūdam psonā.

Hic cōmuniter conceditur ps affirmatiua qōnis. sed ꝓpter difficultatē p̄mi arguēti distinguit de ipsa rlone cōstituēte p̄mā psonā. Uno mō q̄ ipsa p̄t ꝓsiderari vt ꝓprietas vel vt rlo vt ꝓprietas p̄cedit generationē: vt rlo sequitur. ⁊ tunc ſm q̄ ꝓstituit secūdam psonā nō opz ipsam fil eē cum p̄ma lz vt ē rlo q̄si p̄ns gnātionē oz secūdam fil eē cuz ea. S. Tho. i pte ſū. q 40. ar°. 4:

Contra istud. proprietas vt ꝓprietas ē aliq̄ entitas. aliogn nō constitueret aliqd ens. aut igit entitas ad se: aut ad alterū. aut ad neutr. entitatē eni aliquā eē singularē que nec sit entitas ad se nec ad aliud nō v eē itelligibile. g oz q̄ ista entitas formaliter vel sit ad se. ⁊ tūc ꝓstituit psonā absolutā vel ad alterū. ⁊ tūc vt ꝓprietas erit relatio. ⁊ tūc nō euadet difficultas lz alia rō sit ꝓsiderādi eā vt ꝓprietas ⁊ vt rlo. Et cōfirmari p̄t rō per exēplū. q̄ ⁊ si albedo possit ꝓsiderari vt albedo vel vt qualitas. ⁊ si cōsideret vt albedo hoc est ſm ꝓpriā rōnem specificaz suam. si autem vt qualitas hoc est ſm rationē imperfecti sui generis. tamē quicqd cōstituit albedine vt albedo est non constituit aliqua entitate que non sit qualitas: q̄ albedo etiam vt albedo includit eēntialiter qualitatē. ⁊ est eēntialiter qualitas ita q̄ albedo non potest cōstituere album vel aliqd in eē qualitatiuo. ⁊ ita videt in ꝓposito de ꝓprietate relatiua sic et sic ꝓsiderata. Preterea ille dicit alibi q̄ in diuinis nō p̄t eē ordo: q̄ nec eēntie ad relationes nec relationum inter se: q̄ relatiua sunt sil nā: q̄z si ꝓprietas possit ꝓsiderari eo mō quo nō eēt rlo. ⁊ hoc mō nō opz q̄ hēret correlatiuū simul nā. arg^m eo⁹ nō valeret.

Aliter distinguitur de relatione vt rlo ē et vt origo est. ⁊ ponit q̄ cōstituat vt origo: nō aūt vt relatio: q̄ rō originis aliquo mō p̄cedit ⁊ in ea q̄si fundat relatio. p̄ma aūt psona cōstituit per p̄mā rōnē ibi per quā quasi distinguit. S. B. li. ſ di. 26. q 3.

Contra hoc obiicitur quia origo vt origo nō est ꝓpria forma nec psone in q̄ ē nec psone ad quā ē: lz ē q̄si via: ⁊ tūc neq̄z p̄me psone ē forma lz q̄si p̄supponit eā. nihil aūt ꝓstituit aliqd i aliquo eē nisi inq̄ntū ē forma ei⁹. Si tñ ista via itelligitur de distinguere q̄si p̄ncipiatiue corrūdent cāe effective in creaturis sicut expositū est dis. 26. ⁊ non per modum principij formalis. tunc ista positio possz hēre veritatem. nec hoc argumētū eēt cōtra eam.

alio modo dicitur q̄ sicut eade actio p̄t diuersimode intelligi inq̄ntū aptitudinalis: inquātū p̄lis: inq̄ntū futura. inquātū actu. ⁊ inquantum preterita: ita relationes fundate sup actionem possunt diuersimode accipi vt sit relatio fundata super generationem quasi aliquo modo preteritam: alio modo vt quasi presentem: alio modo super eam vt quasi futuram: alio sup eā vt quasi potētialez ⁊ vlterius vt quasi aptitudinalē: dicit autē q̄ relatio D. ē. ſū. ⁊ q°. 9. ! q. ſ. ⁊. 3.

sub ꝑma ratione ꝓstituit ꝑmam psonã. ꝑma autez rõ est rõ aptitudina lis: qz illud segtur ad aliud ñ ecõ uerso. ergo generatio tali modo cõstituit ꝓem. ⁊ hoc modo ſi gnificat ꝑ hoc q̃ est generatiuitas.

Contra istud prima perso

na nõ cõstituit in eẽ ꝓprietate hñte minus perfecte eẽ positiuũ q̃z hẽat ꝓprietas ꝓstitutiua secũde psone: qz tũc nõ videret esse eque pfecta in eẽ psonali. secũda aũt psona ꝓstituit ſm istos filiatione vt filiatio est q̃ ꝑma psona nõ cõstituet rõne potẽtiali q̃ min⁹ perfectũ eẽ habet de rõne relationis q̃z ꝓprietas secunde psone. sed relatio generatiui ad generabile quaz ponunt eẽ ꝑmam ⁊ cõstitutiuã est relatio potẽtialis. ergo non cõstituit ita perfectã personã actualẽ sicut secũda. ꝓbatio assumpti: nullũ eẽ actuale exigit ens potentiale: qz ens potẽtiale est minus pfectũ q̃z actuale dũmodo sint eiusdẽ rationis. relatio autem generatiui regrit generabile qõ dicit relationẽ potẽtialem ex parte filij. q̃ ista relatio generatiui in patre nõ est relatio actualis. ℙreterea ꝓtra istã opi. ⁊ cõtra duas ꝑcedentes: relatio ſi ꝓstituat ibi ꝑmã personã hoc non est nisi ſm q̃ est in re: aliogn non cõstitueret personaz realẽ. nõ est aũt in re nisi vnica rõne psone ꝑme ad secundã: nec est ibi nisi sub rõne actualissima quomodocũqz possit diuersimode accipi. q̃ sub illa rõne actualissima cõstituet illã ꝑmam personã. ⁊ sub ea ratiõe corrñdet sibi relatio in secũda psona. nõ est aũt in secũda aliqua nisi vt actualissima. frustra igit querit distinctio quasi potẽtialis vel aptitudinalis ibi a rõne actui: qz ista distinctio in modis cõcipiendi nihil facit ad ꝓstitutiuũ ꝑme persone qn ꝑma psona semp exigat secũ simul secũdam: ⁊ tñ ꝓpter hanc difficultatez s. ne poneret psonã ꝑmã habere sil secũ secũdaz queritur. ista distinctio relationũ aptitudinaliũ actualium ⁊ potentialũ ne filius ponat ꝑcedere generationem ꝑris eodẽ modo posset argui cõtra ꝑmam opi. ⁊ secũdam: qz illa relatio quomocũqz cõcipiat nõ est ibi nisi vt vnica. ℙreterea ꝓtra oẽs tres opi. qz etsi pater generat filiũ per hoc q̃ actione patris relatio filij est in eẽntia diuina ⁊ actione sua ſm istas opi. paternitas vt p̃nitas est in eẽntia diuina: qz ſm eos paternitas vt p̃nitas tũc ꝑmo est qñ filiatio est vt filiatio: ꝛz ꝑus ꝑcesserit aliqd vt origo vel generatiuitas vel ꝓprietas ꝑme ꝓsone. igit pater ita generabit se ꝑez sicut generabit filiũ. aut saltẽ ita erit paternitas i patre per generationẽ sicut filiatio in filio qõ videt absurdũ. ℙreterea ꝓtra oẽs opi. alia est difficultas: quomodo eẽntia determinet ad psonã ꝑmã vel ꝓprietatẽ. sic ex se nõ videt cõis alijs personis. qz quã docũqz aliqd determinat ad aliud ex se vbicũqz ẽ hz illud. ⁊ tunc eẽntia vbicũqz eẽt haberet personalitatem ꝑme persone. ſi aũt ab alio determinat. hoc videt eẽ cõtra rõnem ꝑme persone: qz tunc videret eẽ originata vel aliquo modo posset ab alio poni in tali subsistentia.

Aliter ponitur tenendo con

clusionẽ oppositã istis trib⁹ opi. s. q̃ ꝑma psona nõ cõstituit relatione aliqua ad secũdam personã. ꝑ hoc loquẽdo de ꝑmo cõstitutiuo illius psone in eẽ personali sed aliqua realitate absoluta nõ quidditatiua. sicut tactũ est in opi. 4. di. 26. ℙro hac opi. arguit ſpãliter de ꝑma psona ſi ingenitũ ꝓintelligit paternitati: ⁊ ingenito videt ꝓintelligi aliqua realitas ꝓpria ꝑme persone. igit cũ illa nõ possit eẽ relatiua erit aliq̃ absoluta ꝓpria illi persone. ꝓbatio assũpti. tum ꝑ Augu. 5. de trini. c. 6. Si pater nõ genuisset nihil ꝓhiberet cum dici ingenitũ. tum qz fecunditas ad aliq̃z ꝓductionẽ in diuinis nõ intelligit quasi potẽtia ꝓpria nisi vt est non in habẽte illã fecũditatẽ per actuz illius fecunditatis sicut volũtas nõ intelligit fecũda ad spirandũ vt in aliq̃ persona nisi vt in qua sit vt nõ cõicata per fecunditatem volũtatis. ⁊ ideo cõmuniter videt cõcedi q̃ vt spiratiua in patre ⁊ filio ꝓintelligitur non habere voluntatem per spirationẽ. ergo a simili huic fecunditati generandi vt quasi potẽtia ꝓpinqua videtur ꝓintelligi innascibilitas que notat eam haberi per actum fecunditatis intellect⁹ s. generationis. ꝓbatio secũdi sequit ex improbatõne opi. in. q. precedẽte. ℙreterea nulla relatiua ꝑmo referuntur ad inuicem ita q̃ relatum vt relatuz ꝑmo terminet relationem. patet in creaturis: qz relatum vt relatũ requirit illud ad qõ refert ad sui esse ⁊ ad sui diffinitionẽ. ergo illõ ad qõ refertur ẽ aliquo modo ꝑus relato vt relatum. ſi igit ecõuerso ipsuz vt terminãs refert: q̃ pari rõne regrit illud ad qõ refert ꝓpter sui esse ⁊ sui diffinitionẽ. ergo circulus eẽt in necessario coexigendo. ⁊ hoc ita q̃ vtrũqz exigeret alterum sicut ꝑus eẽntialiter se vt diffiniẽs se. sed circulum eẽ in ꝓoritate eẽntiali est ipossibile. ergo impossibile est relatiuũ vt relatiuũ esse sine eo ad qõ dependet: dependet a correlatiuo vt ad terminum esse terminum dependẽtie alterius correlatiui. ⁊ a ſili videtur in proposito q̃ relatiuum nõ refertur ꝑmo ad relatiuum vt ad terminũ huius relationis. ergo secunda persona ſi referatur ad psonam primã oportet ponere aliquod absolutũ vt terminũ huius relationis. non est aũt illud absolutũ eẽntia: qz illa sicut non refertur ita nõ terminat relationẽ qz non distinguit. ergo est absolutũ personale per qõ potest distingui a secunda persona. ℒontra istam opi. arguit q̃ esset hereticа sed tacta sunt argumenta ⁊ solutiones di. 26. ideo modo transeo.

Ad questionem istaz cui nõ

placet vltima opi. de personis absolutis põt dici tenendo cõem viã supponẽdo. s. personas esse relatiuas ⁊ q̃ ꝑma psona ꝓstituit relatione positiua ad secũdaz psonam. qz nec aliquo alio sicut argutũ est ad oppom per viam diuisionis. nec opz distinguere qualiter illa relatio ꝓsideret vt est cõstitutiuũ. quomodocunqz enim variet ſm ꝓsiderationem. eadẽ tñ est in re: ⁊ ꝛz q̃ est in re cõstituit psonam realẽ. ℍec est difficultas alia nisi quomõ regrit secũdam psonam simul secum cum tñ precedat. vbi tñ breuiter dico q̃ similtas relatiuoꝝ qua dicunt esse simul nã est ista. s. nõ posse esse sine se inuicem sine cõtradictione ſi sint relatiua mutua. nam vna relatio potest eẽ sine termino. qz ſi posset esse sine eo eẽt ens ad se. pari ratione nec relatio alia sibi correspondens põt esse sine isto termino. qz tunc esset ad se. igitur iste due relationes quando sunt mutue nõ pñt esse sine se inuicẽ absq̃z cõtradictione. omne aũt ꝑus nã põt eẽ sine cõtradictione sine posteriore: ita q̃ ſi ponatur hoc esse sine illo nõ est cõtradictio sicut ꝛz per ꝓhm. 5. meth. c. de prioze. isto modo cõcedo personã ꝑmam ⁊ secũdam non posse esse sine se inuicem absq̃z ꝓtradictione. ⁊ nõ est cõtradictõ ex aliquo extrinseco sed ex formali rõne istarũ personarum: ⁊ tñ cum hoc stat poritas originis q̃ vna sit ab altera. ℚõ declarat ꝑmo: qz ſi ſor. sit pater platonis. ſor. nõ intellect⁹ vt subm p̃nitatis: sed vt sub paternitate: ⁊ plato intellectus vt sub filiatione ista sunt ſimul nã: qz sic intelliguntur vt correlatiua: ⁊ tamẽ vt sic ſortes est ꝑus origine q̃z plato: qz sic intelligitur sb paternitate que est formaliter poritas originis. ergo videtur q̃ eodẽ quo aliqd est ꝑus origine in creaturis est simul natura cum eodẽ eo modo quo simultas nature regritur ad correlatiua. ℍoc secũdo sic persuadet: qz poritas nãe vno mõ est prioritas ſm pfectõez

ita q̄ p̄ior dicunt perfectior ſm naturā. 9. meta. c. 7. nūc aūt cū ſimultate correlatiuorum ſm nām vī poſſe ſtare p̄ioritas ſm pfectionē in vno reſpectu alterius: q̄ ſi genus relatiōis diuidat̄ p̄ p̄rias dīias oppoſitas ſicut alia genera vna differentia diuiſiua erit dignior ⁊ alia indignior: q̄ due ſpecies nō ſūt eq̄les. 8. metaphy. ⁊ per cōſequēs ſpecies p̄ſtituta minus nobili differētia erit minus nobilis. ⁊ tm̄ due ſpecies cōſtitute ex duabus dīijs oppoſitis poſſunt referri ſibi inuicē: q̄ cuiſ relatio diſquiparantie eſt ad aliqd alei⁹ ſpeciei: igit̄ relationū ſibi correſpōdentiū altera pōt eſſe p̄ior. i. perfectior alia: ⁊ tamē ſimil nāq̄tum ad h̄ q̄ō eſt non poſſe eē ſine ſe inuicē: ḡ multo magis vī ēt p̄ioritas originis ſm quā. ſ. vnuz extremum in natura nō excedit aliud extremū ſed ē a quo aliud poſſit ſtare cū iſta ſimultate relatiuoz. Ad hoc ēt adducitur auic. 6. metaph̄. vbi vī velle q̄ cā inq̄ſtum cauſa p̄ior ſit cauſato inquātuz cauſatū: ⁊ tamē cauſa inquātum cauſa ē ſimul cuz cauſato ſimultate requiſita ad correlatiua. iſta autē p̄ioritas nature q̄ eſt cauſe ad cauſatuz vī magis repugnare ſimultati nature correlatiuoruz q̄ p̄ioritas originis tm̄. Tūc breuiter p̄ima perſona cōſtituitur in eſſe perſonali per relationē poſitiuā ad ſecundaz ⁊ econuerſo: ⁊ impoſſibile ē eſſe ſine ſe inuicem: ⁊ tamen ipa perſona p̄ma conſtituta in tali eſſe eſt p̄ior origine perſona ſecūda: ita q̄ p̄ima perſona cōſtituta in tali eſſe eſt a q̄ originata eſt ſecunda: ⁊ ita p̄ioritas origis non repugnat ſimultati relatiuorum.

Sed tunc eſt aliud dubium

quod tactū eſt contra iſtas tres opiniones. ſ. quomō eſſentia determinat̄ ad primaz ſubſiſtētiam. Ad hoc dico q̄ q̄ñ aliquid eſt illimitatuz in aliqua rōne cauſe ita q̄ correñdent ſibi plura in altero extremo vl̄ aliquod vnuz cōtinēs plura ſi inter illa plura ē aliqs ordo vel abſolute vel in ſe habēdo ad illud illimitatum tūc non eſt idez p̄imum reſpectu talis illimitati: ⁊ hoc loquēdo de p̄imitate adequatiōis ⁊ p̄imuz p̄imitate imediatiōis. Exempluz huius p̄imo in cā efficiente vbi eſt manifeſtius: ſi ſol vt cā illumiet medium totū: ⁊ tm̄ ē quaſi agens illimitatuz cui correſpōdent plures partes medij illumiate: ⁊ inē iſtas ptes ē ordo aliquis. q̄ p̄us illuminat̄ ps p̄pinquior q̄ remotior: p̄mū correñdēs ſoli vt illuminati ē totuz mediū vt includit oēs partes: primo inq̄ſtum adequatum: tamē nō ē p̄imū vt immediatū: ſed pars p̄pinquior ſoli imediatius illuminat̄ q̄ pars remotior: ita etiā in forma accipiēdo animā intellectiuam que ē forma aliquo⁹ illimitata correñdet ſibi p̄ primo pfectibili corpus organicū ſz ſe totū includens in ſe multas partes pfectibiles. p̄muz igit̄ pfectibile aie intellectiue. i. adequatū ē totū corpus organicum: ſz q̄ in partib⁹ huius totius eſt ordo originis vel in ſe vel in hēndo animā: q̄ primuz eſt cor: deinde alie ptes. 6. de animalib⁹: ideo iſta forma nō primo. i. nō eque immediate perficit totum: ſed ſic primo perficit cor immediate ⁊ mediante ipſo alias partes: ſi igitur aia eſſet tota eſſentia cordis ⁊ manus p̄ identitatē: ⁊ tm̄ daret eis eē diſtinctū quale mō dat eis ſz in toto ⁊ cū h̄ cor ⁊ man⁹ non eēnt ptes eiuſdē totius: q̄ h̄ eēt iperfectiōis: ſz hec eēnt ſuppoſita diſtincta eēt adhuc aia p̄ſ ſui illimitationē hns corp⁹ organicū p adeq̄to pfectibili ſiue hns oia illa ſuppoſita que mō ſunt ptes corporis p vno adequato: ⁊ tm̄ hēret vnuz illorum qō. ſ. eſt primuz origie p̄primo ⁊ immediato perfectibili: ita pōt dici vniuerſalr in omni illimitato cōi correñdent plura inter que ē aliquis ordo propter quē vnum illorū imediatius reſpiciat ab illo illimitato q̄ alterum. ita in p̄poſito eēntia diuina nō habet aliquā ſubſiſtentiā vnā p̄imā. i. adequatū ſibi: q̄ tunc non poſſet eē in alia ſed ſic adequant tres ſubſiſtentie illi nāe: tm̄ in iſtis trib⁹ eſt ordo in habendo natura: ⁊ iō eſſentia vna p̄imitate. ſ. imediationis reſpicit p̄mū illorū ordinatoruz: ita q̄ ſicut eſſētia ex ſe p̄imo eſſet in trib⁹ ſi eſſet in eis ſine ordine. ⁊ h̄ tam p̄imitate adequatiōis. q̄ p̄imitate immediationis: ita nunc ex ſe eſt in tribus p̄imitate ordinis imediationis: ſed p̄ius in p̄mo illorū ⁊ virtute illi⁹ in alijs quib⁹ cōicat̄ ab illo p̄imo. Cū igit̄ queris per quid ē eſſentia in p̄ima perſona. dico q̄ ex ſe. ⁊ ſi adhuc velis dicere q̄ nō: ſed per p̄prietatē determinātē: eadez queſtio eēt per quid determinaret̄ ad p̄prietatē determinantē ſiue per quid p̄imo pullulat in eſſentia illa p̄p̄rietas: ⁊ tūc vel oz procedere in infinitū vel oportet ſtare q̄ eēntia que de ſe eſſet p̄imo. i. adequate in trib⁹ eēt de ſe immediate in tribus ſi nō haberet ordinē q̄ ipa eſt de ſe imediate in primo iſtorū triū habentiū ordinez. Et ſi quaeras vnde determinat̄ eēntia ad p̄imā perſonā. ⁊ ſi ex ſe determinat̄. ḡ nō pōt eē in alia. Reſpōdeo determinatio duplex eſt oppoſita duplici indeterminationi vna indeterminatio eſt ad oppoſita cōtradictoꝛie: ſicut materia eſt indeterminata ad formā ⁊ ad p̄riuationē. alia ē ad diuerſa poſitiua q̄ tm̄ ſtat cū determinatione ad alterā partez vtriuſq̄ contradictionis. Exemplū huiꝰ ſcōi: ſicut ſol ē indeterminat⁹ ad producendū vermē ⁊ plantā tanq̄ a diuerſa poſitiua: cū tm̄ ex ſe ſit determinatus ad alterā partē contradictionis tā huius q̄ illi⁹: ſicut vt ſi eſſet agens particulare tm̄ natū ꝓducere vnicū illorum tm̄ dico tunc in p̄poſito q̄ eſſentia de ſe determinatur ad p̄imam perſonam determinatione oppoſita indeterminationi p̄me que eſt ad cōtradictoria: nō tm̄ determinatione oppoſita 2ᵉ indeterminationi: quia illa nō ſtaret cuz illimitatiōe ad plura. Et per hoc patet ad arᵐ: ſi ex ſe determinat̄ ad iſtā igit̄ nō pōt eſſe in alia cōſequentia tenet loquendo de determinatiōe 2ª q̄ opponit̄ illimitatiōi ad plura: ⁊ hoc mō nō determinat̄ eēntia ad vnaz ſed ad tres ſubſiſtentias: q̄ illa determinatio eſt ad p̄m adequatū: nō tamē tenet cōſequentia loquēdo de determinatione p̄mo mō: q̄ illa eſt ad p̄mū immediatū nō adequatū: ⁊ ſtat cū illimitatiōe indeterminati ad plura.

Ad p̄imū argumētū p̄ncipale patet ex dictis: quia p̄muz ſuppoſitū p̄cedit ſcōm origine ⁊ tamē ſunt ſil natura ſicut requirit̄ ad relatiua. Et cū arguis q̄ p̄mū ſuppoſitū p̄cedit generationez. igit̄ ⁊ ſecūdū. Rño. q̄ ante pōt intelligi generatio actiua ⁊ paſſiua ſi generatio actiua nego. imo p̄muz ſuppoſitū eſt generatio actiua ſubſiſtens q̄: quomōcūq̄ intelligat̄ illa relatio nō eſt dīa in re dicendo patrez ſubſiſtere vel generationem ſubſiſtere vel generantez ſubſiſtere. Si aūt intelligat̄ in antecedente de generatione paſſiua cōcedo q̄ p̄ma perſona ſicut origine p̄cedit filiū: ita p̄cedit origine generationez paſſiuā. Et cuz arguit̄ ſic ergo filius p̄cedit eandē generationē paſſiue quia eſt ſimul cuz patre. iſta conſequentia ñ valz: quia nō eſt iſto modo ſimul cum patre quo pater eſt p̄ior generatione paſſiua. filius. n. eſt ſimul cū patre natura ſicut pertinet ad correlatiua. pater autez p̄cedit generationē paſſiuā non ſic ſed origine. Nunc autez iſta p̄poſitio q̄cunq̄ aliq̄ ſunt ſimul quocunq̄ eſt vnum p̄ius ⁊ reliquū falſa ē niſi intelligat̄ de ſimultate eiuſdez rationis cum illa p̄ioritate ⁊ poſterioritate ſicut iſta eſt falſa. ſi aliq̄ ſunt ſimul tempoꝛe quicquid eſt p̄ius natura vno ⁊ reliquo. Sed iſta eſt vera: ſi iſta ſunt ſimul tempoꝛe quicquid eſt p̄ius tempoꝛe vno ⁊ altero. Ad ſecūdum argumentum dico q̄ vera eſt illa maioꝛ in oꝛ-

dine essentiarum: qr ibi intelligit in pfectionib⁹ qdditatiuis ⁊ status est ad perfectionez qdditatiuā infinitam que ē absoluta. Sed in psonis habentibus eā dem uām distinctam tm̄ per origine: sicut oportet intelligere in ꝓposito ꝑm cōem opi. propositio maior est falsa: quia ibi primum precise est illud: quod ē formaliter precise ad secūduz.

Ista est distinctio vicesima octaua. In qua mgr̄ postq̄z actū ē d̄ ppietatib⁹ personalibus: incipit agere de ppietatibus nō personalibus. Et tria circa hoc facit. Primo ostendit quō se habeat hoc nomē ingenit⁹ ad alias notiões. Secundo subdit quō ista duo se habeāt adinuicē, s. patrē eē ⁊ filiuz eē. Tertio ostendit quomodo hoc nomē imago tenetur essentialiter, quādoq̄z personaliter. Primū facit a principio hui⁹ distinctiōis vsq̄z ibi. Preterea queri solet. Secundū ab inde vsq̄z ibi Illud taceri nō oportet. Tertiū ab inde vsq̄z ad finē distinctiōis. Et tm̄ de finia magistri in hac distictiõe in generali. In speciali sententia magistri stat in tribus ꝓpositionibus: quarum prima ē hec. Ingenitus est notitio solius patris: alia tamē a paternitate qua pater refertur ad filium. Hanc propositionē probās ꝓponit q̄ preter tres ppietates personales. s. paternitatem. filiationē ⁊ ꝓcessionem: sunt alie proprietates aliis nominate nominibus: de quorū numero ē hoc nomē ingenitus quod spectat ad patrē: ⁊ importat alia proprietatem q̄z hoc nomen paternitas: qđ ꝓbatur p hoc qr esse ingenitum non ē de rōne patris eo q̄ aliquis pōt esse pater absq̄z hoc q̄ sit ingenitus qr multi geniti genuerūt. Secūda propositiō ē hec. Idē est patrē eē qđ ⁊ filium esse. q̄uis eē patrem ⁊ eē filium careant identitate. i. non sunt idem. Quod probat per hoc q̄ sensus propositionis scz patrez esse sit idem quod filiuz eē est iste. i. idez est quo pater ē: ⁊ id quo filius ē. qr. s. vna diuina eētia est id quo vterq̄z ipsorum est: ⁊ iste sensus est verus. Sed termis trāspositis sic dicendo. Esse patrē est idem quod esse filium. tunc sensus est. Eadem est ppietas qua pater est pater: ⁊ qua filius est filius. ⁊ iste sensus est falsus, qua paternitate pater est pater ⁊ filius filiatiōe est filius. Tertia ꝓpositio est hec. Hoc nomen imago relatiue dicitur de solo filio: sed essentialiter de tota trinitate. Quā probat magister quo ad secundam eius partē sic. Imago quādoq̄z essentialiter accipit: vt qñ accipitur pro ipo exemplari nature diuine: ad cuius imaginem factus ē homo: ⁊ hoc ꝓbatur auctoritate Augustini ⁊ Hylarij quo ad primam partem sententia probata sunt. Et hec est magistri sentētia in spāli.

De principio quod relatiue dicitur. ⁊ multiplicem notat relationem.

Di. 29.

Et preterea aliud nomen multiplicem notans relationem. s. principium. Dicitur enim principium semp ad aliquid. ⁊ dicitur pater principium ⁊ filius principium ⁊ spiritussanctus principium. sed differenter. Nam pater dicitur principiū ad filiū ⁊ ad spiritūsanctuz

Augu⁹. Unde Augu. in. iiii. libro de tri. ait. Pater est principium totius diuinitatis. vel si melius dicitur deitatis. quia ipse est a nullo. Non habet de quo sit: vel de quo procedat. sed ab eo filius est genitus. ⁊ spiritussanctus proce-

Quō ꝓpr̄ principium toti

dit. Non ergo dicitur principium totius deitatis. q̄ vel sui vel diuine essentie principiuz sit. sed quia principium est filii ⁊ ⁊ spiritussancti. in quibus singulis tota diuinitas est. Filius ad spiritumsanctum dicitur principium. Spiritus vero sanctus nō dicitur principiū nisi ad creaturas. ad quas pater etiam dicitur principium ⁊ filius. ⁊ trinitas ipsa simul. ⁊ singula personarum principium dicitur creaturarum. Pater ergo principium est sine principio. Filius principium de principio. Spiritussanctus principium de vtroq̄z. i. de patre ⁊ filio.

Quō filius ⁊ ad qd dicatur ꝓncipium. ⁊ spiritussanctus ⁊ ēt trinitas.

Quod ab eterno pater est principiuz ⁊ filius ⁊ spiritussanctus non. immo cepit esse principium.

Et pater ab eterno principium ē filij. ⁊ pater ⁊ filius principium spiritus sancti: quia filius est a patre et spiritussāctus ab vtroque. Spiritus vero sanctus non ab eterno principiuz est. sed esse cepit quia nō dicitur principium nisi ad creaturas. Cum ḡ creature esse ceperunt. ⁊ spiritussanctus esse cepit principium earum. Ita etiam pater ⁊ filius esse cepit cum spiritusancto vnū principium creaturarum quia creature eē ceperunt a patre ⁊ filio ⁊ spiritusancto. ⁊ dicantur hi tres non tria: sed vnum principium omniū creaturarū quia vno eodemq̄z modo principium rerum sunt. Non enim aliter sunt res a patre. ⁊ aliter a filio. sed penitus eodem modo. Ideo appostolus intelligens hanc trinitatem esse vnum principium rerum ait. Ex ipso. per ipsum ⁊ in ipso sunt omnia. Cuz vero audiuimus omnia eē ex deo. vt ait Augusti. de natura bona omnes vtiq̄z naturas intelligere debemus. ⁊ omnia que naturalia sunt. Non enī ex ipso sunt peccata: que naturam non seruant. sed viciant. que ex voluntate peccantium nascuntur.

Quō hi tres sūt creatur̄ ꝓncipiū

Quō accipiēdū sit oia eē ex deo. Nō pat̄ ab eterno ē ꝓncipiū fili. ⁊ pater ⁊ filius spūsā cti. Augu⁹.

Omnium ergo que naturaliter sunt: vnū principium est pater cum filio ⁊ spiritusancto ⁊ hoc ē eē cepit. Ab eterno autem pater principium est filij generatione. ⁊ pater ⁊ filius vnū principium spiritussancti. Unde Augu in. v libro de trinitate ita ait. Dicitē relatiue pater idemq̄z relatiue dicitur principiuz. Sed pater ad filium dicitur: principium vero ad oia que ab ipso sunt. Et principium dicitur filius. Cum enim diceretur ei. Tu quis es: respondit principium qui ⁊ loquor vobis. Sed nūquid patris principium est. immo creatorem se voluit ostendere: cum se dixit esse principium. sicut ⁊ pater principium est creature quia ab ipso sunt omnia. Cum vero dicimus: ⁊ patrem principium ⁊ filium principium nō duo principia creature dicimus quia pater ⁊ filius simul ad creaturā vnum principium est sicut vnus creator. Si autez quicquid in se

Dic adūgit de spūsctō q̄ ipe ꝓncipiū fit.

manet ⁊ gignit vel operatur aliquid principi
um est eius rei quam gignit: vel eius quam
operatur. non possumus negare etiam spiritū
sanctū recte dici principium. quia non eum
separamus ab appellatiõe creatoris. quia scri
ptum est de illo q̄ operetur. ⁊ vtiq; in se ma
nens operatur. Non enim in aliquid eorum
que operatur ipse mutatur ⁊ vertitur. Unum
ergo principium ad creaturam cum patre ⁊ fi
lio ē spiritussanctus. nõ duo vel tria principia
Ecce aperte ostendit Aug⁹. patrem ⁊ filium
⁊ spiritumsanctum esse vnum principium re
rum creatarum. i. vno eodemq; modo esse
principium. ⁊ illum modū satis aperuit. quia
s. operantur omnia. ⁊ quia similiter operãtur
hi tres. ideo vnum principium eē dicuntur.

Hic ostendit quomodo pater sit principi
pium filij. ipse ⁊ filius principiū spūssancti.

Deinde in eodem libro cõ

tinue ostendit quomodo pater dicatur prin
cipium ad filium. ⁊ ad spiritumsanctum ipse
filius. dicens ideo esse patrem principium fi
lij. quia genuit eum. ⁊ patrem ⁊ filium esse pri
cipium spiritussancti. quia spiritussanctus p
cedit vel datur ab vtroque Ait enim ita. Si
gignens ad id quod gignit principium est pa
ter ad filium principium est. q̄ genuit eum.
Utrum autem ⁊ ad spiritumsanctum princi
pium sit pater. quia dictum est de patre proce
dit. non parua questio est. Quod si ita est non
iam principium eius tantum erit rei quam
gignit vel facit. sed ⁊ eius quam dat. ⁊ que p
cedit ab ipso. Si ergo quod datur vel quod
procedit: principium habet a quo datur vel
procedit fatendum est patrem vel filiuz vnū
principium esse spiritussancti. non duo prin
cipia. Sed sicut pater ⁊ filius ad creaturā re
latiue vnus creator ⁊ vnus dominus dicit ur
sic relatiue ad spiritumsanctū vnū principi
um. Ad creaturam vero pater ⁊ filius ⁊ spiri
tussanctus vnum principium: sicut vnus cre
ator ⁊ vnus dominus. Ecce habes q̄ pater
principium filii dicitur quia genuit eñ. Qua
ergo notione est pater: ea principium filii di
citur id est generatione secundum quam etiaz
dicitur auctor filii. Unde Hylarius in. iiii.
li. de tri. ita ait. Ipso quo pater dicitur eius
quem genuit auctor ostẽditur. id nomem ha
bens quod neq; ex alio perfectum intelligat
⁊ ex quo is qui genitus est subsistisse doceat
Novit ecclesia vnum innascibilez deuz. No
u it vnigenitum dei filium. Confitetur patrē
ab origine liberum confitetur ⁊ filii originez
ab initio: nõ ipz abinitio sz ab initiali. nõ p se
ipz sz: ab eo q̄ a nemie ē natum ab eterno. nati
uitatem scilicet ex paterna eteruitate sumentē
Edita est hic fidei professio: sed pfessionis rõ

Ex his colligit q̄ pater eo ē pn cipium filij quo pr̄ gene ratiõe. s ⁊ eodez ēt auctõ filij.

Hylari.

Nota q̄ dic̄ filiũ nõ eē ab initio sz abinitia bili.

nõdum exposita est: ⁊ ideo queréda. s. quõ in
telligẽdũ sit q̄ ait filij originem eē ab initio: ⁊
non ipm esse ab initio: sed ab initiabili. Hoc
vtiq; subdens: determinauit quõ accepit in
tium. inquiens originẽ filij esse ab initio. Ac
si diceret. Nõ ita intelligas originẽ filii esse ab
initio: quasi ipe filius bẽat initium: sed q̄ ipe
est ab initiabili. i. a patre a quo sunt oia. Nam
ꝛ filius sit principiuz de principio: non est ta
men concedendum q̄ filius habeat principi
um. Eũq; filius sit principium de principio.
⁊ pater p̄incipium non de principio. Non ē
p̄incipium de p̄incipio: p̄incipium sine princi
pio: sicut filius non est pater. Neq; tamẽ duo
p̄incipia sed vnum: sicut pater ⁊ filius nõ duo
creatores sed vnus creator.

Apit ex quo sen sit illa direxit Hyla⁹.

Cum pater ⁊ filius sint vnum principiuz spi
ritussancti: queritur an eadem notione.

Unum autem principium

sunt pater ⁊ filius. non tantum creaturarum:
vt dictum est supra: sed etiam spiritussancti.
Jõ q̄ri solet vtruz eadem notione pater sit p̄n
cipium spiritussancti ⁊ filius: an sit alia notio
qua pater dicatur principium spiritussancti: ⁊
alia qua filius. Ad quod dicimus. cum pa
ter dicatur principium spiritussancti ⁊ filius:
quia spiritussanctus ꝓcedit vel datur ab vtro
q̄z. nec aliter procedit vel datur a patre q̄ a fi
lio. Sane intelligi potest patrem ⁊ filium ea
dem relatione vel notione principiuz dici spi
ritussancti. Si vero queritur que sit illa no
tio quam ibi notat principium. Nomen eius
non habemus. sed non est ipa paternitas vel
filiatio immo notio quedam que patris est ⁊
filii: q̄ ab eterno pater ⁊ filius vnum princi
pium est spiritussancti. Donator autem vt p̄
dictum est dicitur pater vel filius ex tempore
sicut spiritussanctus donum vel donatum.

Rñsio.

Querit q̄ sit no tio q̄ pr̄ ⁊ filij⁹ dr̄ p̄ncipiũ spũsci.

Circa distinctionez

29. quero vtrũ p̄n^m vno mõ dicat de
principio sumpto psonaliter ⁊ notiõa
liter ⁊ sũpto etiã essentialiter. q̄ nõ: q̄
si p̄ncipiũ esset vni⁹ rationis hoc mõ
tripliciter sumptũ. ergo principiata eẽnt vni⁹ rõnis
hoc est falsum: q̄ nec filius nec spũssanctus principi
atur vno modo. nec creatura eodẽ modo cũ eis. Cõ
tra. sequit creans igit̄ principians: generãs igit̄ pr̄
cipians: ⁊ spirans igitur principians. ⁊ non econuer
so. g̃ pñs est cõe ad omnia antecedentia.

Ad istam questionem dico

q̄ p̄incipium nõ dicit̄ vniuoce de principio essen
tialiter ⁊ notionaliter ⁊ psonaliter sumpto. ⁊ hoc lo
quẽdo de relatione que p se significat̄ hoc nomẽ p̄nci
pium: ⁊ accipiẽdo p̄ncipium ꝓ p̄incipiatiõe: nõ p̄o
eo q̄ p̄ncipiat siue ꝓ p̄ncipio q̄: ⁊ nõ quo: ⁊ rõ est q̄
principiũ essentialiter sumptuz nõ dicit nisi relatio
nem rõnis non realez: q̄ non ē realis relatio dei ad
creaturã: vt ex dis. sequẽti patebit: vt aũt accipit ad

intra notiõ aliter vel pſonaliter dicit relationẽ realẽ relationi autẽ reali ꝛ rõnis nõ eſt cõe aliquid idez qđ eſt in vno rei: ꝛ in alio rõnis: qz ei qđ eſt ſm quid tale: ꝛ ei qđ ẽ ſimplr tale inquãtum tale nõ eſt cõe vni nocũ illud qđ accipiť in eis ſm quid ꝛ ſimplr: relo ãt realis ẽ ſimplr relo: ꝛ relatio cõis ẽ ſm quid relatio: qz ſicut ee in rõne eſt ee ſm quid: ita referri ſm rõnẽ ſiue cõparari a rõne eſt referri vel cõparari ſm qd: ꝯ nõ eſt ꝑi^m vniuocuz iſtis. Si aũt loq̃mur de ꝑn^o ad intra vt eſt pſonale ꝛ notionale vł qꝫ eis poſſit ee ꝑn cipij rõ cõis vniuoce ſicut paternitati ꝛ filiationi ꝑt hoc qđ ẽ relatio originis ee cõe vniuoce ſicut tactuz ẽ. ſ. di. 23. de cõi vniuoco perſonis inquãtũ perſone.

Ad argumenta. primuz pro

bat qꝫ nõ eſt ꝓncipium vnius rõnis ibi notionale ꝛ pſonale. Rñdeo qꝫ in creaturis aliqua duo diſtincta ſpecie dicuntur eſſe alteri^9 rationis: ꝛ tamen poteſt abſtrahi ab eis v^m cõmune vnius rõnis ſicut gen^9. ita in ꝓpoſito iſte productiones generatio ꝛ ſpiratio ſunt alterius rõnis: loquẽdo de ꝓꝑijs rationib^9 eaz tñ põt aliquod vnum cõe abſtrahi ab eis: ꝛ eodẽ modo de hoc cõmuni qđ eſt principium: ipm poteſt eſſe cõe vnius rationis: lz illa de quibus dicitur ſint alterius ratiõis: loquendo de ꝓꝑijs ratiõibus eorum: ꝛ ſi obijciatur contra hoc qꝫ tunc eſt vle in diuinis: de hoc tactum eſt. ſ. di. xxiij. Ar^m ad oppoſitum probat cõtratem huiuſ quod eſt ꝓncipium ad tale ꝛ tale ꝓncipiũ ſicut ꝑbat vniuocationẽ ad principiũ intra ꝛ extra. ideo poteſt reſponderi qꝫ nõ ſequitur creans: ꝯ principians ꝛ generans ꝯ principians. accipiendo principians pro aliquo conceptu vniuoco ſimplicit qz principians quod infertur ad hoc quod eſt creans vt dicitur de deo: dicit tñ relationez rationis ꝓncipiãs ãt qđ infertur ex gnãnte dicit relationẽ realẽ.

Iſta eſt diſtinctio viceſima

nona. In qua mgr poſtq̃z egit de innaſcibilitate ꝑut ſignificatur hoc nomine ingenitus. Egit de cõmuni ſpiratiõe prout ſignificatur hoc nomine principium Et diuidit in tres partes. In quaruz prima oſtendit qualiter tota trinitas per hoc nomen principium ſe habet ad creaturas. In ſecũda: ſubdit quomodo per idem nomen. ſ. principium perſone ſe habẽt ad inuicem. In tertia ſubiungit cõcludendo qꝫ non ſit aliqđ cõmune nomẽ quo exprimatur relatio patris ꝛ filij ꝛ ſpũſſancti: ſicut ꝙ nomen principium exprimit relatio patris ad ſpiritũſanctum. Primuz facit a principio diſtinctionis vſq̃z ibi. Deinde in eodem libro. Secũduz ab inde vſq̃z ibi. Vnũ autem principium Tertiũ facit ab inde vſq̃z ad finẽ diſtinctiõis. Et tñ in generali. In ſpeciali ſnia magiſtri ſtat in tribus ꝓpoſitiõibus: quaꝝ prima ẽ hec. Pater ꝛ filius ꝛ ſpũſ ſanctus ſunt vnũ ꝓncipiũ creaturarum tẽporaliter. Hanc ꝓpoſitionẽ mgr probans dicit. qꝫ hoc nomen principium ꝛz qꝫ relatiue dicit: in diuinis importat tñ relationem dei ad creaturas: vel relationez pſonarum ad inuicem. Et poſtea dicit qꝫ quelibet pſona ꝛ tota trinitas dicitur principiũ creaturarum ꝛ eoꝝ que naturaliter eſſe habent: non autem peccatoruz: quia naturam viciant: ꝛ hoc eſt ratione creationis: propter quam creationem relatio intelligitur inter deum ꝛ creaturas. Sunt enim omnes perſone vnũ principium reſpectu creature: ꝛ hoc ex tempore non ab eterno: propterea dicit qꝫ vna perſona eſt principium alterius. Nam pater eſt principium filij: quia ipſum genuit: ꝛ pater ꝛ filius ſunt principiuz ſpiritus ſancti. ꝛ hoc nõ ex tempore ꝛ eſſentialiter: ſed notionaliter. Secunda propoſitio eſt hec. Pater eſt principium filij. pater ꝛ filius ſunt vnum principiuz ipſi

ius ſpirituſſancti. Hoc magiſter ẽclarat auctoritate beati Auguſtini que ſententialiter premiſſa eſt. Tertia propoſitio eſt hec. Relatio qua pater ꝛ filius referuntur ad ſpiritum ſanctũ non habet aliquod nomen proprium vſualiter. Hanc propoſitionem magiſter probans querit. vtrum pater ꝛ filius ſunt eadem notione vnum principium ſpirituſſancti. Et reſpõdet qꝫ ſic: lz non habeamus nomen illam notionem exprimens. Nam nomen illud ſcilicet cõmunis ſpiratio quo doctores illam notionem nominant tempore magiſtri nondum fuit in vſu. nec adhuc muẽtum. Poſtremo notandum eſt qꝫ hoc nomen principium transiens in predicationem diuinorum: non ſemper ſumitur vniformiter. Nam quandoq̃z accipitur perſonaliter. vt cum dicitur principiuz de principio: ꝛ quandoq̃z notionaliter. vt cum dicitur. Pater ꝛ fili^9 ſunt vnũ principiũ ſpirituſſancti: quãdoq̃z eſſentialiter: vt cum dicitur. Pater ꝛ filius ꝛ ſpũſſ̃s ctus ſunt vnum principiuz creature. Et tñ in ſpãli.

De his que tempoꝛaliter de deo dicuñ ꝛ relatiue ſecundũ accidens quod non deo ſz creaturis accidit.

Ant enim quedã que ex tempoꝛe de deo dicuntur. eiq̃z tempoꝛaliter conueniunt ſine ſui mutatione. ꝛ relatiue dicuntur ſecundũ accidẽs non quod accidit deo: ſed quod accidit creaturis. vt creator dominus refugium. datum vel donatum. ꝛ huiuſmodi. De his Augu. in. v. li. de trini. ait. Creator relatiue dicitur ad creaturam ſicut dominus ad ſeruum. Itez non aliquem moueat qꝫ ſpirituſſanctus cũ ſit coeternus patri ꝛ filio. dicitur tamen aliquid ex tempoꝛe. veluti hoc ꝑm quod donatum diximus. Nam ſempiterne ſpirituſſanctus ẽ donum tempoꝛaliter autem donatum. Et ſi dominus nõ dicitur niſi cum habere incipit ſeruum: etiã iſta apellatio relatiua ex tempoꝛe eſt deo. Non enim ſempiterna creatura eſt cuius ille dominus eſt. ergo dominum eſſe ñ ſempiternum habet. nec cogamur etiam creatura ſempiternaz dicere. quia ille ſempiterne non dominaretur: niſi etiã iſta ſempiterne famularetur. Sicut autem non poteſt ee ſeruus qui non habet dominum. ſic nec dominus qui non habet ſeruum.

Di. 30.

Auguſ.

Oppoſitio qꝫ non ex tempoꝛe ſit domin^9 quia eſt dominus temporis quod non eſt ex tempoꝛe.

Qñ tꝑuſ cepit deus cepit eẽ dñs. nec ante tꝑuſ fuit dñs. ſed ſic ẽ tpe nõ ex tꝫ poꝛe vel i tpe. qz nõ an fuit ꝯ tpe dñs: ſz ſimul.

Sed hic aliquis dicet qꝫ

non ex tempoꝛe competit deo hec appellatio qua dicitur dominus. quia non eſt tantum dominus rerum que ex tempoꝛe ceperunt. ſz etiam illius rei que non cepit ex tempoꝛe. i. ipſius temporis. Quod non cepit ex tempoꝛe quia non erat ante tempus quã inciperet. Et

ideo non cepit esse dominus ex tempore.

Ri°. Ad qđ dici pōt. quia licet nō cepit ex tempore dominus esse temporis. cepit tamē esse dominus temporis. quia non semper fuit tempus. ⁊ ipsius hominis ex tempore cepit esse dominus.

Augu°. De hoc Augu. in eodem libro cōtinue ita ait. Quisquis extiterit qui eternum deum solum dicat. tempora vero nō esse eterna propter varietatem ⁊ mutabilitatem. sed tamen ipsa tempora non in tempore esse cepisse. quia non erat tempus antequā tempora inciperent. Et ideo non in tempore accidit deo vt dominus esset. quia ipsorum temporum dominus erat. que vtiqz non in tempore esse ceperunt. Quid respondebit de homine qui in tempore factus est. cuius vtiqz dominus non erat ante quam esset. Certe vt dominus homis esset ex tempore accidit dō ⁊ vt omnis amoueatur cōtrouersia: certe vt tuus dñs eēt vel meus qui mō eē cepim⁹: ex tempore habuit. Quomodo ergo obtinebimus nihil secundum accidens dici deum nisi ipi⁹ qz nature nihil accidit quo mutetur: vt ea sint accidentia relatiua: que cum aliqua mutatione rerum de quibus dicuntur accidunt. sicut amicus relatiue dicit. Non enim amicus esse incipit nisi cum amare ceperit. Fuit ergo aliqua mutatio voluntatis vt amicus dicatur. Numus vero cum dicitur pecium relatiue dicitur nec tamen mutatus est cum esse ceperit pecium nec cum dicitur pignus. ⁊ huiusmodi. Si ergo numus potest nulla sui mutatione totiens dici relatiue vt neqz cū incipit dici neqz cū desinit aliquid in eius natura vel forma qua numus est mutationis fiat. quanto facilius de illa incommutabili dei suba debemus accipere qp ita dicatur relatiue aliquid ad creaturam: vel quāuis temporaliter incipiat dici. non tamen ipsi suбe dei accidisse aliquid intelligatur. sed illi creature ad quam dicitur. qualiter etiam refugiū nostruz dicitur. Refugium enim nostrum dicitur deus relatiue ad nos enim refertur. ⁊ tunc refugium nostrum fit cum ad eum refugimus. Nunquid tunc fit aliquid in eius natura qđ antequā refugeremus ad eum non erat. In nobis ergo fit aliqua mutatio: qui ad eum refugiendo efficimur meliores. In illo autem nulla. Sic ⁊ pater noster esse incipit. cum per eius gratiam regeneramur. qui dedit nobis potestatem filios dei fieri. Substantia ergo nostra mutatur in melius. cum filij eius efficimur. Similiter ⁊ ille pater noster esse incipit sed nulla sue cōmutatione substantie. Quod ergo temporaliter dici incipit deus: quod antea non dicebatur: manifestū est relatiue dici. non tamen secunduz accidens dei qp aliquid ei acciderit sed plane secundum accidens eius ad quod dici aliquid deus incipit relatiue.

Sum. Ex his aperte ostenditur: qđ quedam de deo temporaliter dicuntur relatiue ad creaturas sine mutatione deitatis. sed non sine mutatiōe creature. ⁊ ita accīs ē i creatura nō i creatore. ⁊ appellatio qua creatura dicitur relatiue ad creatorem: relatiua est. ⁊ relationez notat que est in ipsa creatura. Appellatio vero illa qua creator relatiue dicitur ad creaturam: relatiue quidem est. sed nullaz notat relationem que fit in creatore.

Hic soluitur questio qua querebatur vtrū spiritussanctus dicatur datum relatiue ad se cum ipse det se.

Hic potest solui questio superius proposita: vbi querebatur cum spiritussanctus datum dicatur vel donatum. Quod autem datur refertur ad eum qui dat ⁊ ad illum cui datur. ⁊ spiritussanctus det seipsum. vtrum ad seipsum relatiue dicatur cū dicitur dari vel donari. Cui questiōi respōdentes: dicimus spiritumsanctum dici datuz vel donatum relatiue. ⁊ ad dantem ⁊ ad illuz cui datur. Bans autez siue donator est pater cum filio ⁊ spiritusancto. Nec tamen dicim⁹ spiritumsanctum referri ad se. sed appellatio dati vel donati refertur ad dantez ⁊ ad recipientez. quia non potest aliquid dici datuz nisi ab aliquo ⁊ alicui detur. Cuz autez spirituscs tus dari a se vel datus a se dicitur relatiue qđez dicitur ad illuz cui datur. ⁊ est appellatio relatiua. ⁊ in illo cui datur. Mutatio fit nō in dante.

matī p̄dictorū itelligētiā perstringit.

Solutio.

c **Arca distinctionez** 30. primo quero vtrū de deo dicatur aliqua relatio ex tpe: qp nō. qz quicqd de deo dr̄ ē deus. igit est eternum: nō igit nouū: nec per ꝯsequēs ex tempoz

Preterea nihil eternū dicit de tpali: ergo nec ecō uerso. Preterea. factio nō v̄ esse sine mutatione. ꝯ deus qui ē imutabilis nō fit aliquid: sed si aliqua relatio noua diceretur de eo posset dici fieri ꝑm istam relationem. Oppositum patet per Aug. 5. de tri. c. vlti. ⁊ per rationem: qz relatiua sunt simul natura. ergo relationib⁹ in creaturis ex tēpore ad deum: coz respondent relationes in deo ex tēpore.

Secundo quero vtrū dei ad creaturam possit esse aliqua relatio realis. qp sic. qz de⁹ ex natura rei absqz cōsideratione intellectus est omnipotens ⁊ omniscīēs. ista. n. ponuntur in deo sicut attributa dicētia in deo perfectionem simpliciter: ⁊ oē tale est ibi ꝑm naturā rei: ꝑm Aug. mon. c. xv. ista autē dicunt respectum ad creaturā potentialem ⁊ scibilē: ꝯ. ⁊c. Preterea de⁹ ab eterno voluit omne creādū eē ꝑ eo tēpore pro quo postea creauit. ⁊ istō velle creaturā includit relationē. ⁊ tñ nō rōnis. ꝓbo. qz p⁹ potuit velle creaturā qz intelligere se velle eam. nō. n. qz sciuit creaturā iō voluit eā: ꝯ qz voluit eā iō sciuit eā se velle. igit ista relatio eterna voluntatis dei ad creaturā est realis: qz nō ē in voluntate per actuz alicuius intellect⁹ cōparātis eam ad aliqd. Preterea relatiōes fundate sup quātitatē sunt rōnes reales ex. 5. me tapb. igit ineqlitas dei ad creaturā funda

ta sup quātitatē virtutis in deo.s.sup infinitatē magnitudis ei⁹:7 sup magnitudinē virtutis in creatura.s. magnitudinē finitā creature erit relatio rālis. Cō firmat rō q⁹ magnitudo in deo est fundamētū eqlitatis que ē realis relatio ad intra magnitudo etiā creature ē fundamentum relatiōis realis in creatura.ḡ cōparādo hanc magnitudinē ad illā videt qp habitudo fundata sup ista sit realis. Preterea:relones secūdi modi relatiuoꝝ que.s.fundant sup actionez 7 passionem.sunt relatiōes reales:sed tales sunt relationes dei ad creaturaz inquātuz cā efficiēs. igit. Si dices nō est verū nisi in agētib⁹ naturaliter. Contra igitur voluntas creata nō hēbit habitudinē realem ad suum effectū. Preterea,sicut forma ē in aliquo ita denominat illud:ḡ si nō ē aliqua relatio in deo ad creaturā realiter:deus nō est realiter creator creatu re.qō videt absurdum. Cōtra.relatio realis ē ad terminū fm eē eius reale.ſz terminus necessario exigitur ad relationem realē.ḡ si de⁹ referatur realiter ad creaturam:creatura fm esse reale fuisset eterna.

Eua° durādi i pñti di.

Henri. qt°.9.q 1.

Ad primam questionem dicit qp nulla est in deo noua relatio:q⁹ sicut actio ē eadem ſz diuersimode cōsiderata:vt in aptitudine:vt in potentia:vt presens:vt pterita:vt futura:ita relatio fundata sup actionē sic 7 sic cōsiderata est eadem relatio:ita qp dicit alibi qp sūt eadē relatio fm rōnē:differētes tm fm aliā 7 aliā noiationez que ē dita minor:7 h⁹i noiatio alia ē pp passionē nouā in creatura.eandē igit relationē dicit in deo ipsū eē creatiuū 7 creantē:sed eternalit sunt creatiu⁹.ḡ cū dr creas nō est in eo relatio noua sed noua appellatō relatiua. Hō confirmatur p Aug,5.de trini.c.vlti. vbi pot⁹ vr nouā appellationē dicere qꝫ relationez.

Henri. vt.s. qt°3.q. 4.

Ad secūdaz.q.dicit qp illud qō realiter ē relatuz:ē nāliter ordinatū. sicut albedo q ē rō referendi realit ad aliā albedinē ē nālit ordinata ad illā p eo qp aliqꝫ pfectionē hz ista ab illa inqꝫtuz in eis ē nā pfectior sit qꝫ in altera earū.oē aūt nāliter ordinatū dependet ab illo ad qō nālit ordinat p quāto.s.expectat illud vt i ipo fundet relatio ad illud:7 si dependet.igit ē mutabile:q⁹ dependētia nō est sine potētialitate ad actū: et si mutabile igit impfectū:q⁹ carens illa pfectiōe ad quā mutat:7 si impfectū igit illimitatū.ḡ de p° ad vltimuz si realiter relatuz:ergo limitatuz. Et q⁹ posset instari qp tūc nō eēt relatio realis in diuis:iō vr exponēda illa positio de relato ad aliō in nā.si.n. realiter referat ad aliqd qō est idez realiter ei in nā.nō oportet qp dependeat:q⁹ nō expectat aliqd aliud a se in nā vt in eo fundet relatio, Tūc ad ppositū:cū de⁹ nō sit impfectū nec mutabile,nec dependens ꝛc.ḡ non ē relatū ad aliquid aliud a se:igit nō relatū ad creaturā.

Contra istam opinionē qꝫtū ad illud qō dicit ad primaz qōnem:si relatio actualis 7 aptitudinalis sint eadē relatio 7 pter hoc nō sit aliqua relatio noua actualis dei ad creaturā.ḡ pari rōne non ē aliq relatio noua creature ad deū.q⁹ aptitudinali in deo cor⁹ndebat aptitudialis. in creatura;sicut actuali actualis:7 tūc si erāt eadem in deo aptitudinalis 7 actualis pari rōne aptitudialis illa in creatura erit eadē cuz actuali.7 ita nulla noua in vno extremo sicut nec in alio:ꝓ̄is vr absurduz fm viratē:q⁹ tūc nulla eēntia esset noua.nec aliqd absolutū nouū.impossibile est.n.fūdamētū esse nouū 7 relationez esse eternā fm illud fundamentū. Et tēt sequitur impossibile fm eos:q⁹ tūc cū oia sint illud quod sunt p respectū ad deū vel ad cām exēplarem vel vt ad cāz effectiētez:segt qp oia sūt etna 7 nihil nouuz;q⁹ si nō respect⁹ nec absolutū.qa nullus respect⁹ pōt esse eternus sine eternitate fūdamēti.nec nouus sine nouitate fundamenti. Spāliter etiā vr ꝓ̄is inconuenies

fm istos q dicūt esse extīe dicere respectū ad causā efficientē vt efficiēs est:7 illud esse vel respect⁹ erit nouū vel nihil erit nouū per creationē:7 tñ ille respectus in creatura est in cōparatiōe ad deū ergo nō obstante relatiōe aptitudinali p̄cedēte vt aptitudinal' est:pōt actualis eē nona tanꝫ alia ab illa aptitudinali. Preterea:nō pōt eē cadē relatio nisi sit inter eadē extrema.nūc aūt intellect⁹ diuinus nō tm ab ē no intellexit aīaz xp̄i vt possibilez p tanto tempore anteꝫ crearet :ſz intellexit eā vt actu extītem p illo instāti creationis p quo existet.istud aūt intelligibile vr eē distinctū ab isto intelligibili in rōne intelligibilis:q⁹ vr aliō intelligibile eē pōtentiale 7 actuale aie:q⁹ pñt eē duo act⁹ intelligēdi circa illa:q⁹ vtrūque pōt intelligi cū opposito alteri⁹.ergo respectu intellect⁹ diuini sunt intelligibilia fm duos act⁹ secūdum rōnem rōnez.igit intellectio diuina que ē vnica pōt habere ista p̄o obiectis distinctis vnici act⁹ secundū rem distincti secundū rationē sicut possunt esse obiecta distincta duorū actuū intellect⁹ nostri:7 per ꝓ̄is diuinus intellect⁹ ꝓparans se ad p̄incipiuz extremū vt creatiuū ad creabile:7 ad aliud extremū vt creans ad creatū vr in eēntia sua quasi producere duas relationes rōnis ad distincta extrēa 7 ita relatio creatiua 7 creātis nō est vna relatio rōnis sic nec extrema ad que cōparat sunt ibi idē. Confirmatur ista ratio:in quocūqꝫ genere illud qō est in potētia tale nō ē nisi secunduz quid:tale ergo nō est simpliciter et idē illud qō est actu tale:7 per ꝓ̄is si intelligatur hoc vt in potentia 7 illud vt in actu:erit aliud extremū intelligibile simpliciter. Preterea qō dicitur de noua appellatiōe videt irrationabile:quia in quocunqꝫ eadē forma hz idē esse vr eodez mō posse appellari ab illa quia eniz forma talis est 7 in tali iō tale appellat ab ipsa 7 non econuerso.ergo si relatio erat eadez 7 vniformiter ad creaturā ex parte dei:nō vr quare nō posset deus semper vniformiter ab ea appellari.q⁹.n. forma sit in aliq° 7 tamē qp nō possit denominari ab ea vt dicat hūs formaz cōtradictio est q⁹ nō differūt abstractū 7 cōcretuz in forma nisi in sola denominatiōe subiecti.ergo qp creatio.ac⁹ sit in deo 7 tñ qp nō possit denominari ab ea est contradictio. Contra illud qō dr ad sedam.q.vr qp illa q ponunt ibi cōnexa nō sunt cōnexa.p̄mo quidē si ponant duo albissima illa erūt perfecte similia. qō declarat:q⁹ mō pfecta similitudo 7 equalitas est in personis diuinis.nō.n.tollit pfectio similitudinis ꝓpt infinitatē fundamenti:sed magis ponit:7 si per impossibile eēnt ibi duo fundamēta eēt similitudo real q⁹ mō nō ponit eē rōnis nisi ꝓpter intellectū compantē illā magnitudinē vnā igit ibi esset pfectissima similitudo:7 tñ neutrū ordinaret ad alterū vt a quo haberet pfectionē. Si dicas qp nā specifica est pfectio⁹ in ambobus qꝫ in vno hoc nō est vnuz istorū ordinari ad alterū q⁹ vnū illorū nullā perfectionem dicit vel hz per hoc qp ad alterū est siue nā sit perfectius in ambob⁹ simul qꝫ in altero siue nō nec sequit ad inuicē ordinant:ergo dependēt ad inuicē. Preterea agens creatū nāle nō agit inqꝫtū ē impfectuz: q⁹ agere sibi competit inquantum est in actu : 7 agere sūme ꝓpetit deo:7 tñ agēs tale inqꝫtū sic agens ponit habere relationē realē ad creaturā ergo nō est necesse realiter oē relatū inqꝫtū tale dependere ad aliud.ſz.n.agens creatū ad aliquid dependeat:nō tñ vr dependere ad aliquid qō creat:nec inqꝫtū potētiale 7 mutabile 7 imperfectū cāt illud sed inqꝫtū est in actu.tūc sic:agēs agit inqꝫtū perfectuz.sed inqꝫtuz est agēs rerert realiter ergo nō oē relatū inqꝫtū realiter relatū est imperfectū. Preterea:si.a.inqꝫtū refert ad.b.realiter dependet ad ipm:pari rōne si relatio

nes mutue sunt. b. depẽdet ab. a. inq̃ztũ referẽ ad. a. ⁊ ita erit dependẽtia circularis. a. ad. b. ⁊ econuerso qđ vi impossibile. qz in nullo ordine eẽntiali est circul⁹

Varro. li. pᵒ di. pñti ⁊ li. 2° i 4°. i mã de hidẽ. q. vlti.

Aliter dicit ad primã. q. q in deo nõ est aliqua relatio ex tempore ad creaturã sed in sola creatura ẽ relatio ex tempore ad deũ: ⁊ sicut illa relatio qua deus dicit ad creaturã ẽ tñ in creatura nõ ẽ in deo: qđ vi accipi ab augu. c. preall. ⁊ a magistro in lra. Cõfirmat: actio est in patiẽte ex. 3. phỹsi. ⁊ tñ non denotat patiẽs sz agẽs. sic de⁹ denotat a relatiõe illa que ẽ in creatura. Ad scdaz qõnez dr q nulla relatio talis põt eẽ realis. qz relatio realis nõ est sine ordine: de⁹ ãt nõ hz ordinẽ realẽ ad creaturã: qz est supra ordinẽ.

Contra primũ qz tunc relatio eẽt in eo i quo nõ est fundamẽtuz. fundamentũ. n. relatiõis qua de⁹ dr ad creaturã si dicat ad eaz non ẽ in creatura: qz potẽtia q fũdat reloez nõ ẽ i creatura sz in deo. g relatio illa ñ erit i creatura. Preterea: opposite relatiões cãe ⁊ cãti nõ pñt eẽ in eodẽ: qz magis repugnãt q̃z relatio pducẽtis ⁊ pducti: q̃ tñ nõ pñt eẽ in eodẽ supposito lz sint i eadẽ nã. Et si dicat q hic sũt relatiões oppositę in eodẽ suppoſito: nõ tñ denominãt ipm: hoc vi oio irrõnabile q aliq̃ forma sit in aliquo sbiecto: ⁊ tñ sbm nõ posset dici tale quale natũ est pstitui p illã formã. Rõ que ponit ad scdam q. vi petere pncipiũ ⁊ peccare sm ꝓns pbatio primi qz cũ de⁹ sit poz creatura multiplici primitati vi hñe ordinẽ ad ipam extendẽdo nomẽ ordinis non tñ q dicat posterius ordinatũ ad pus sz ẽt pus ad posteri⁹ lz alio mõ oporteret ẽt pbare q ista pozitas q põt dici ordo nõ sit relatio realis in deo. hoc g petitur nec sequit ex isto noto q de⁹ sit supra ordinẽ accipiẽdo ordinẽ put est posterioz ordinatorũ ad pus. ex hoc. n. nõ sequit nisi q nõ sit posteri⁹: ⁊ ex hoc nõ sequit q ñ habeat ordinẽ generalit accipiẽdo ordinẽ Nõ aũt rõ peccet sm ꝓns probat: qz ordo est q̃dã relatio: nõ aũt oñis relo ẽ ordo: qz nõ relatio cõis fundata sup vnũ vt relatiões equiparantie: sz sole relatiões disquiparantie dicũt ordinẽ. arguẽdo igit a negatiõe ordinis ad negationẽ relatiõis est arguere ac ñ pmo negaretur antecedẽs ⁊ postea ꝓns.

Respondeo igit ad pmã. q. q relatiões creaturarũ ad deũ sunt mobile ⁊ ex tpe nec pp istas inq̃ztũ sunt ad eũ vt ad terminũ necesse ẽ ponere aliquas relationes in deo ex tpe ẽminãtes istas qđ pbo: qz hz phm. 5. meta. c. de aliquid tertij modi dicunt relatiua que dicunt ad aliquid qz alia sunt eoz. itaq hec est per se differentia duorũ primoz modorũ a tertio: qz in primis duob⁹ modis ẽ relo mutua: in tertio aũt nõ est relo mutua sz alterũ pcise referẽ sz tñ aliqd ẽ ei⁹ oẽs aũt relones creature ad deũ ptinent ad tertiũ modũ relatiuorũ igit qualescunq̃ sint ille que sunt in vno extremo nõ oz alterũ extremũ sm aliq̃z relationẽ in eo terminare illas relones: sed põt terminare pcise sub rõe absoluti ⁊ istud ẽt pbat ex itentiõe phi. 9. meta. c. 7. vbi pbat q act⁹ est poz potẽtia diffinitione: qz potentia diffinit p actũ. si aũt act⁹ referẽ ad potentiã: tunc etiam econuerso actus diffiniretur per potẽtiaz: sic dicit. Poz. c. de specie q in relationibus mutuis necesse est in vtrunq̃ diffinitionibus vtriusq̃ vti. Tunc arguitur sic actus diffinit potentiam vt terminat relationem eius. aut ergo terminat relationem eius vt abᵐ. ⁊ hi ppoᵐ aut vt correlatiuuz: ⁊ sic poᵃ diffinit actũ: igit vt actus ẽ poz diffinitiõe ẽ ẽt posterior diffinitiõe. g vel diffinit actus põm sicut econuerso: vl ita diffinit actus põm q econuerso nõ diffinit p ipaz: ⁊ per ꝓns actus nõ referẽ ad põm: sz ẽ mere absolutuz. ⁊ hoc sub ea rõne sub qua diffinit potẽtiã: diffinit aũt põm inq̃ztũ potẽtia ẽ ad ipm vt relo ad terminuz: g. actus sm q mere absolutus: ẽ ẽmin⁹ hᵒ relonis q̃liscunq̃z sit illa relo siue simplex siue sm qd. Hoc ẽt pbat gnali⁹ p omnia relatiua: qz nullũ relatiũ pᵒ refert ad correlatiuũ vt ad ẽminũ in creaturis: pbo. relatiuũ inq̃ztuz relatiũ pᵒ diffinit p ẽminũ ad quẽ refert. g ẽmin⁹ vt ẽmin⁹ poz ẽ diffõne relatiuo vt relatiuũ. ꝓntia pz. 7. meta. vbi cõparat accns ad sbam: ⁊ p phm. 9 meta. vbi ꝓpat potẽtiã ad actũ. si econuerso ẽmin⁹ inq̃ztũ terminꝰ refert ad relatũ inq̃ztũ fuit relatũ. g inq̃ztũ terminꝰ hz illud qđ fuit relatũ ad ipm p diffiniente: ⁊ p ꝓns p poze sm diffõnez: g pi eẽt poz filio sm diffõnez ⁊ econuerso. impossibile ẽ aũt circulũz esse in positate essentiali quacũq̃z. g impossibile ẽ pmz pᵒ referri ad filiũ inq̃ztũ filius pᵒ refert ad pẽm. g refert pᵒ ad illud abᵐ qđ ẽ primũ fũdamẽtũ relonis: ⁊ illud abᵐ ẽ pri⁹ pẽ vt pi ẽ: ⁊ econuerso fili⁹ vt fili⁹ refert ad absolutũ qđ ẽ primũ fundamẽtũ pnitatis: vt illud abᵐ pus ẽ filiatiõe ⁊ filio inq̃ztũ fili⁹: nec sz hñ ẽ circulus aliqs. s. q pẽ inq̃ztũ pi pus sit. a. qđ ẽ abᵐ. ⁊ primũ fundamẽtũ relonis filiatiõis: ⁊ q filiatiõe inq̃ztũ filiatio ẽ pus sit. b. qđ ẽ fũdamẽtũ primũ relonis pnitatis. nõ. n. ex hoc segt nisi q ista duo absoluta sũt poza istis duab⁹ relonibus. ⁊ hoc ẽ verũ immo ambo absoluta sũt poza vtraq̃z relatiõe: qz q̃libet relatio notũ pexigit fũdamẽtũ sz ẽt ẽminũ vt ẽmin⁹ est. Si igit qñ sũt relones mutue accidit ibi ẽmino inq̃ztũ ẽmin⁹ est vt eꝫ referat. possibile est igit aliqd referri ad absolutũ: ⁊ ita vi hñ rõnabile ponere in deo q maxime hz rõnem absoluti vt creature sũt ad eum. Preterea. lz intellectus possit negociari circa terminũ alicuius relatiõis tertij modi: ⁊ in illo tertio causare relationem ratiõis: tñ illa nõ est ratio terminãdi: lz. n. intellectus aliquis cõferat quadraturã circuli ad scientiã vt quoddaz scibile causando in isto absoluto relationem ratiõis q̃ ẽ scibilitas: tñ ista nõ est ratio terminã di relationem sciẽtie ad ipsum. ista enim relatio ratiõis non est in hoc absoluto. nisi dũ actu consideratur ab intellectu: scientia autem realiter refertur ad scibile: non tñ vt cõsideratur ab intellectu: g illa relatio rationis inscibili non fuit ratio terminãdi relationem scientie. Hoc etiã potest declarari in ppoſito ꝺ eo q essentia diuina lz possit cõpari ad creaturã ⁊ hꝺ tã p actũ inteᵒ creati q̃z increati. ⁊ sic in ea cãre relatiõez rõnis. tñ ista relo nõ ẽ rõ ẽminãdi relonez creature ad ipm. nõ quidez illa q̃ cãtur p actũ intellectꝰ causati. pbo. qz tũc nullo intellectu creato considerãte cõparando deum ad lapidem si deus produceret lapidem in esse: non esset in lapide relatio realis ad ipsum quod ẽ falsum quare nulla relatio in deo correspondet relationi creature: nec etiã illa quam causat intellectus diuinꝰ in eẽntia sua. pᵒ. qz si p impossibile deus nõ esset nã intellectualis sicut aliqui posuerũt solem esse pmũ principium vt produceret lapidem: lapis referẽ realit ad eũ. ⁊ tñ tũc nõ esset relo realis ad ipm. Absolute igit dico: q propter terminationem relationuz creaturarum ex parte ad deuz non oz ponere aliquam relationem in deo nec nouã nec antiquam que sit ratio terminandi relationem creature. põt tñ in deo poni aliq̃ relatio rõnis. noua qdez sicut illa q̃ cãtur in eo p actũ intellectꝰ nostri cõsiderãtis ipm. sed nõ noua aliqua p actũ inteᵒ sui: qđ pbo qz nũq̃z ẽ trãsitꝰ a ꝺictorio ad ꝺictũ sine mutatiõe: pz ex diffinitiõe mutatiõis. si. n. nulla mutatio esset in aliquo non esset ratio quare magis vnum ꝺictoriorum posset modo esse verum q̃z reliquum. nec quare magis 2ᵐ falsum q̃z primum ⁊ ita vel ambo simul falsa vel ambo simul vera. sed si in deo posset esse noua relatio per actum intellectus sui tunc alicuius contradictionis alteruz extremum modo

esset verum de aliquo de quo prius non erat verus qz mō cōsideraf sb aliq rōne sb qua p9 nō cōsiderabatur ab itellectu diuino igr aliq mutatio in aliquo est nō in cētia diuina cognita. nec in obo cōsiderato. qz nōdū ē nec i aliq° ad qd cōparaf p itelle^m suū nisi ponaf mutatō in ipo itellectu ppāte qz sic i obm ppatū 7 illd ad qd ppaf inēxtū talia ñ hñt eē nisi i itelligi: ita ñ pñt hīe alīd eē nec alit eē nisi sit alit itelligi vl alit itelligi eoz ñ sz alit itelligi eoz ñpt eē sine aliq mutatōe itellect9 diuini igr nulla relatio noua pōt cē in deo p actū intellect9 sui ppando cētiā suā ad aligd tpale. Sed istud nō ē pp hoc q relatio actual 7 potētialis sit vna sicut dicit pma opi, improbata, sz pp hoc q itellectus diuin9 ad qdcunq cōpat cētiā suā in eternitate ppat. Iz nō p eternitate vñ sicut in eternitate ppat volūtatē suā vt creaturā ad aiam aīxpi: vt possibile p aliquo tpe. ita ppat in eternitate volūtatē suā vt creantē ad aiaz aīxpi vt actualit exītez p illo nūc p quo vult creare illā animā. 7 iste qdez fūt due relatiōes rōnis ad duo extrema, sz vtraq eterna Iz nō p eterno. Et per hoc apparet R°. ad istaz obiectionez si nulla pōt eē relatio noua in deo p actū intellect9 sui igit si intellect9 creat9 eēt possibilis 7 deus posset creare lapidē nō posset itelligere se creantē lapidē sicut intellect9 creatus pōt itelligere ipm creantē lapidez qñ ipm creat. ppns vī incōueniēs. qz qcqd ē cognoscibile a nobis multo magis 7 ab ipo. R°. de9 posset se cognoscere creantē lapidē p. a. sz nō posset nouiter cognoscere se creantē lapidē sz in eternitate cognoscit se, p. a, creantē lapidē sicut in etnitate cognoscit se 7 nō p eternitate creatarum lapidē. hoc ē dictū in eternitate cognoscit relationē actualez ei9 ad illd qd p. a. instāti erit. sicut cognoscit relationē sui qsi potētiale rōnis tm p aliquo tpe. Breuit g pz: qp nulla est relatio noua in deo p se terminās nouā relationē creature ē tm aliq noua per actū intellect9 creati nulla āt noua p actū suuz. Sed ꝺ istd membrū p^m vī dubiuz quō ponaf de9 nō eē dns. sm Aug. 5. de tri c. vlti. R°. sola relatiōe noua q est in creatura ad ipm ipe denominat dns. nō quidē qp in creaturis sint due relationes opposite qua altera ipe denoiet sed vna tm q ē ad ipm vt absolutū. 7 ppt hoc q sic absolutū ē termin9 illi9 relatiōis denoiaf qsi eēt in eo noua relatio corrñdens quēadmodū op9 factū ab hoie dī humanū nō pp aliqd humanitatis qd sit formalit in opere sz propt humanitatē que ē formaliter in hoīe ad quē opus hz habitudinē. Et hoc vī intētio mgri exponēntis in lra cōcludētis ex verbis Augu. arguit. n. sic appellatio qua creatura relatione ad creatorē dicit relativa ē 7 relationē notat que ē in ipa creatura. appellatio aūt ista qua creator dicit ad creaturā relatio quedā est sed nullā relationē ponotat que sit in cretatore 7 hoc idē videt Augu. dicere. 5. de tri. c. i9. sz q magister adducit eū. q ipaliter incipit dici dominus q antea nō dicebaf manifestū ē relative dici: nō tamē sm accidēs dicit ita q ei aliqd acciderit sz plane secundum accidens eius ad quod incipit dici domin9 relative.

Ad argumēta prime questionis.

Ad p^m ꝓcedo q qcqd ē i deo ē et nū p idētitatem sz nō opz q qcqd pdicaf de eo p hoc q alid hz hitudinē ad ipz sit etnū formalit. qz nihil alid hz hitudiez eternā ad ipz. sicut si de9 sit etern9 7 diligit tpaliter a volūtate creata dī qdē dilect9 a nobis sz nō dilectus etnalit. Ad 2^m. ꝓña nō tz qz cū extrema sit alteri9 rōnis pp hoc. n. q vnū excedit alterū nō opz similē eē coassistentiā vnius ad alterū ecōuerso. sicut non sequit qdūqz etnū ē cū totatoto tpe. g tpale est cuz etnitate. prima vera est rōe imēsitaf, etnitaf, 7 illd defficit

in altero extremo: 7 ideo non potest esse concomitātia econuerso: qualis est b. ita b eternuz potest eē terminus noue habitudinis ad ipsum. qz eternalit existens potest aliquid de nouo producere: 7 potest d eo aliqua appellatio dici extempore sed temporale nō potest ita habere habitudinem alicuius eterni ad ipsum. Vel potest concedi q temporale etiaz potest denotari ad habitudinem eterni ad ipsum: sicut lapis nō tantum vt ideatum sed vt existens est eternaliter scitus a deo. Ad tertiuz dico q quando fieri non determinatum per aliquid: puta quando predicatur secundum adiacens notat factionem simpliciter eius de quo dicitur: vt si dicatur homo fit denotatur factio simpliciter in esse homini. Si autem pdicatur tertium adiacens sicut homo fit albus: non notat fieri nisi secūdū qd eius scilicet q specificat ipz 7 ita concederet forte aliquis de deo q deus fit dominus notando factionem secundum quid: puta factionem secundum aliquam relationem rationis: vel secundum terminationem alicuius relationis, magis tamen concederetur q incipit esse dominus, quia hoc non signat imperfectionez sicut fieri: nullo modo tamen conceditur nec fieri nec incipere absolute.

Ad secundam questionem

respondeo. q in deo non est aliqua relatio realis ad creaturam cuius ratio accipitur ex perfecta simplicitate 7 ex perfecta necessitate: quia enim deus perfecte simplex est: nihil est in eo quod non est ipsum secundum Augustinum. xj. de ciuitate dei capitulo p°. deus simplex est. quia hoc est quod habet: perfecta eius necessitas ē etiam ex se esse tale quod nō variabitur ei9 eē quacūqz hypothesi posita siue possibili siue impossibili circa aliud a se: qz alia nō fūt necia nisi secundario. ex his segtur q nulla ē in eo realitas que necessario coerigat aliud a se. tale. n. necessario coerigēs aliud a deo nō esset illo coeracto non exīte, 7 p ꝓña aliqd qd pfecte eēt idē deo nō essz aliquo alio qd nō est necessariū ex se nō exīte. relatio aūt realis d necitate coerigit ad suū eē tminū illi9 relonis: g i deo nō ē relo realit ad aliud a se, Cōtra istā rōnez instatur p mo: qz Iz creatura nō sit necessaria in eē actuali: tñ vī q aliqd aliud a deo sit necium in eē possibili: qz ipm possibile eē ē necariuz. qd ꝓbaf ex hoc. qz pus vī aliqd possibile possibilitate enī in se q̄z sit relo dei ad ipm: nā nō est potētia in aliquo nisi respectu possibil in se. qz ad ipossibile nō ē potētia. g relatio dei ad creaturā inēxtū possibilis nō coerigit aliqd qd nō ē sub illa rōne necessarium sub qua termiat: relatio aūt i deo ad creaturā vt possibilez vī eē eadē cum relone eius ad creaturā vt actualē per illā deductionē positaz p prima opi. ad pmā questionez g aliqua relatio potest esse in deo stante necessitate eius simpliciter ad creaturā vt possibilem: 7 eadem etiam est cū illa que ē ad creaturā vt actualem. Itē si creatura habet eē gd ditatiuum inquātū hēt esse exemplatū sm vnaz positionē istud esse creature ē necessarium. igit respectus ad istud vt sic videt posse esse absqz possibilitate cuz eo in quo est talis respectus. Itez si pbi ponerent aliqua alia a deo producta eē formaliter necessaria. sic dictuz est de opi. Aristo. 7 Auic. di. 8. tunc respectus ad illa posset esse idem deo: 7 tamē staret necessitas entitatis diuine: qz terminus illius relatiōis sm illā positionem esset necessarius: ergo tenēdo positionem philosophorū qui tamen negabant in deo relationem realem: ista ratio iam posita ex simplicitate 7 necessitate dei nō videtur sufficiens. Item quarto. tūc i nulla creatura magis necia dbēt pōi respūs real ad min9 neciuz: 7 ita i coporib9 celestib9 non eēt

respectus realis ad gnābilia ⁊ corruptibilia. Ad ista q̄uis ad duo p̄ma possit rn̄deri q̄si vno mō. Ad p̄m p̄ hoc q̄ cē possibile nō ē nisi cē ſm qd. q̄ hoc cē non est simplr cē creature. sicut nec cē hoiem mortuū est cē hois. nec plus ponit ista possibilitas in re q̄z cecitas i oculo. ⁊ iō ad ipm nō ē aliq̄ rō simplr ſz ſm qd. Ad 2m̄ sili mō q̄ cē exp̄latū nō est cē nisi ſm qd: ⁊ iō habitudo ad talē terminū nō ēet realis sicut ⁊ termin⁹ nō ē realis. Tn̄ pōt dici vna rn̄sione gnāli ad oēs istas instātias q̄ necessariū ex se vt dictū est nō mutabitur ſm aliqd pfecte idē sibi quacunq̄z positione possibili vel impossibili facta circa aliud a se. qcqd aūt ē imp fecte simplici ē idē sibi pfecte & necessariuz ex se. igit nihil in eo pōt mutari quocūq̄z posito circa aliud. nihil aūt aliud a deo est ita formaliter necessariū sicut deus ſm quācūq̄z positionē: q̄ si poneret aliqd formaliter necessarium nō tn̄ sine oi dependētia ad p̄mū necessarium ⁊ ideo non ex se necessariū. igit nulla realitas in p̄mo mutabit ꝓpter pōnē quācūq̄z circa aliqd tale qō non est ex se formaliter necessariū. fieret aūt mutatio in aliq̄ realitate in p̄mo ꝓpter mutationē i alio a se si aliqua realitas in ipso necessario exigeret aliqd aliud a se. Et tūc ad duas instātias de cē possibili ⁊ ēs se qdditatiuo ſm aliquos. ſn̄deo p̄mo nō ē illud possibile ex se necessarium in tali cē ēt necessariū, possibile formaliter sicut ē de⁹ ex se act⁹ necessari⁹. Secūdo nec ille qdditates sunt ex se necessarie, in illo cē qdditatiuo sed per participationē sūt sic necessario entes nec tertio creature si eēnt necessarie, ſm pbos essent ita necessarie sicut p̄mū: ſz hērent necessitatē tn̄ participatā. ⁊ ideo ponere ista nō cē nō ēēt ita impossibile sicut aliquā realitatē in p̄mo non cē: q̄ nullū istorū est ita necessariū sicut q̄cūq̄z realitas in p̄mo ē necessaria. ⁊ tūc ex hac positione minus impossibili videret seq̄ impossibilius. nō igit ad aliqō istoz̄ ſz aliquo mō necessariū nō tn̄ ex se necessariū posset cē aliq̄ realitas in necessario ex se necessario. Ad quartuz dico q̄ si aliqd magis necessariū ēet etiam simplex hoc est non cōpositum nec cōponibile cum aliqua realitate nō necessaria magis necessariū non haberet relationem ex se ad minus necessariū. sed istud supposituz est falsum q̄: ſz aliqō corpus celeste poneret in se esse necessarium. non tn̄ est sic in se simplex q̄n possit recipere aliquā realitatem nō necessariam aliā a se. deus aūtē sicut non potest esse illud qō est in ordine ad aliquid non ex se necessariū. ita non pōt habere aliquaz realitatem in ordine ad aliquid tale, quia illa realitas esset ipsum.

Ad argumenta secūde que-

stionis. Ad illa de oipotētia ⁊ oiscientia ⁊ volūtate futuroꝝ dicēt in cōnibus specialibus de eis. Ad aliud de actione ⁊ passione pbs non dicit q̄ ille rōnes sunt reales. sed dicit q̄ sūt mutue. ⁊ in hoc p̄cise distinguunt p̄mus ⁊ secūdus modus relationis a ftio mō rōnis. sed qcqd sit de dicto pbi, ꝓpō nō est vniuersaliter ỹa vel de se ỹa q̄n agēs est ex se necessariū ⁊ pfecte simplex. sicut dictū fuit in soluēdo. Sed q̄ re igit sunt rōnes q̄ fundant sup actionē ⁊ passionez in creaturis. Quāuis quātū ad hoc nō oporteat dicere ꝓpter solonē argumēti. tn̄ dicit q̄ hoc est verū de agēte nāli: q̄ ipm ex forma quā hz qua est actuū nāliter inclinat ad effectū producēdum. agens aūtē liberum non inclinat nāliter ex forma quā habet ad effectum. ⁊ tunc cum deus sit agens libere seqtur vt sup actionem eius non fundetur relatio realis. Cōtra pbi cōcedentes deū nāli necessitate producere res: negauerūt relationem realem eius ad istas. igit ista non est p̄cise ratio. simili volūtas creata videt habere relationē realem ad suum effectū ꝛz sit libera.

opi. du radi di. pūti.

Preterea effectus ſua entitate absoluta nō necessario requirit cām p̄mā z. posset enim eadem entitas absoluta esse a causa p̄ma. ⁊ tn̄ quādo ꝓducitur a causa p̄xima habet relationē realē ad eam. igit nō regritur ad relationē realē q̄ natura illa absoluta in qua fundant necessario inclinet ex se ad alterū extremum. Item similitudo est relatio realis in duob⁹ albis. ⁊ tn̄ vnum album p̄cise consideratum unq̄z tum est fundamētū relationis non videtur inclinari ex entitate ſua que est fundamētum ad alteruz extremum. maxime summa albedo si ponat ad aliam albedinem summam. sicut argutū fuit cōtra p̄mum argumētum ad istam questionem. Item si ante relationem realem semp oporteret ponere in fundamēto inclinationem nāliem ad terminū. ergo ante relationem realem semp est relatio realis. q̄ illa inclinatio ad alterum est relatio realis. Ideo b̄r uiter nō videt necessarium ad relationē realē q̄ illud absolutum qō est fundamentū vnius rōnis ex se inclinet ad reliquū. sed q̄ ipsū sit tale q̄ posito termino ad ip̄z ⁊ ad terminū sequat talis habitudo ex nā extremoꝝ ita q̄ quecūq̄z relatō conseqtur ad extrema ex natura rei sine cōsideratione intellectus est realis. ⁊ tunc dico q̄ oē agens creatū tale est q̄ posito aliquo effectu p̄ ipsum ad ip̄m vt ad fundamētum ⁊ ad ꝓductiuū vt ad terminum cōsecutiuum habitudo eoꝝ. ratio aūt quare relatio realis actualiter cōseqtur nō est nisi quia hoc est hoc ⁊ illud est illud. sicut ratio quare albedine ⁊ albedine positis sequit̄ relatio realis actualis vt si militudo nō est nisi hec albedo ⁊ illa albedo ⁊ binarium ⁊ ternarium posita in esse q̄re seqtur maioritas ⁊ minoritas realis non est alia ratio nisi q̄ h̄ est binarius ⁊ ille ternarius. sed tn̄ ratio potētialitatis in fūdamento ⁊ termino q̄re. s. possit sequi habitudo realis: possit assignari generalis. quecūq̄z enim possunt esse partes alicuius totius sunt possibilia ad formam illius totius. ⁊ sicut etiam si possunt esse partes alicuius totius vnius per se possunt esse possibilia ad formaz illam qua illud est per se vnum. sicut p̄z de partibus corporis organici respectu anime intellectiue ⁊ etiaz si possunt esse partes alicuius vnius vnitate ordinis possunt esse possibilia ad formam illius a qua illō totum est vnum ſm ordinem ⁊ generaliter patet ꝓpositio de potētialitate partium ſm p̄bm. 5. methap. vbi vult q̄ partes sunt sicut materia respectu totius omnia autem creata quia limitata nata sunt esse partes totius vniuersi quod est vnum vnitate ordinis. sicut patet. 12. metha. ⁊ ideo quodlibet illorum ē potentiale ad istam formam que est ordo vt. s. hēat ordinem ad aliam partem. ⁊ hoc vel ſm eminentiam que est in naturis diuersis in vniuerso: vel ſm equalitatē. q̄ ordo est parium disparium̄q̄z rerum dispositō ſm Aug. de ci. dei. li. 19. vel ſm actionē ⁊ passionem siue ſm cālitatem. ⁊ ideo qōcūq̄z agens creatum producēs effectum ita potētiale est q̄ ad ipsum ⁊ ad effectum ꝓductū pōt cōsequi ordo inter ea nō sic inf agēs illimitatū ⁊ ei⁹ effectū. q̄ illud agēs nō ē potētiale nec ad formā absolutā nec relatiuā ꝓpter ei⁹ infinitatem

Per idē pōt rn̄deri ad ar^m de q̄ntitate q̄ oē creatū quantum siue mole siue virtute ad aliud quantū creatum ⁊ si ponatur posse habere relationem realē ꝓpter hoc q̄ ordo a quo est vnitas vniuersi pōt attēdi inter alia quāta tamē quāti infiniti nulla potest cē habitudo realis ad quantum finitū. Et cum confirmatur ratio per equalitatem: que est respect⁹ realis in diuinis ⁊ in creaturis. ſn̄. q̄ in diuinis est realis, quia est habitudo ex natura rei ⁊ stat cum simplicitate ⁊ necessitate relati in se. quia non refertur ad aliud quod est minus necessarium formaliter: quam ipsum relatum in creaturis ē relatio realis ꝓpter ipaz

potentialitatem quātorum relatorū.cōparando autē illam quantitatem infinitam ad istā finitam: vtraq; ratio destruitur: qz iam tollitur simplicitas ⁊ necessitas in vno extremo: ⁊ tollit potētialitas ⁊ limitatio in altero. ℟ Ad aliud dico q realitas aliqñ determinat cōpositionem. ⁊ tunc nihil aliud est ꝙ illud qđ vere est. sicut ista propositio est realiter falsa. hoc est vere est falsa. si autem realitas accipiatur put determinat predicatum. hoc est deus est dominus realiter ly possit negari ista. tñ potest cōcedi ꝟm q dominus nō notat relationem aliquam in deo. sed qz deus termiat relationem realem creature vt dictum est in questione precedenti.

Jsta est distinctio tricesima

huius p̄mi libri. In qua magister postq; egit de inscibilitate ⁊ communi spiratione. agit incidentaliter de quibusdam relationibus que conueniunt deo ex tempore. Et tria facit. Nam p̄mo ostendit deum ad creaturam ex tempore referri. Secundo subdit deū per talem relationem non mutari. Tertio exemplificat hoc per spiritum sanctum ⁊ dicitur temporaliter dari. Primum facit a p̄cipio distinctionis vsq; ibi Quomodo ergo obtinebimus. Secundum ab inde vsq; ibi Dic potest solui. Tertium abinde vsq; ad finem distinctionis. Et hec est snia huius distictiōis i gnāli. In speciali sententia magistri. stat in trsbus propositionibus. quarum p̄ma est hec. Constat deum ad creaturas ex tempore referri. Hanc propositionem magister probans dicit: q illa que dicuntur de deo relative temporaliter dicunt de seipso ꝟm accidens non ꝟm accidens qđ in deo sit sed qđ in creaturis est ⁊ exemplificat hoc per huiusmodi nomina. creator. dns: refugium: ⁊ similia que non possunt deo conuenisse ab eterno cum ab eterno non habuit creaturam ad se refugientem seu seruum sed incepit habere ex tēpore. Contra quam magister obiciens dicit q deus non icepit esse dominus tēporis qz non incepit in tempore nec ex tempore. Ad qđ magister respōdens dicit q deus incepit esse dns tēporis qñ tēpus incepit esse. Unde sicut tempus non incepit eē in tempore seu ex tempore. ita deus non incepit esse dominus temporis in tempore seu ex tempore. sed cum tempore. Secūda propositio est hec. Deus per relationem qua refertur ad creaturam non mutatur. Huius propositionis rationem veritatis assignat magister dicens q ipsa relatio est solum in creatura realiter: ly tñ ei⁹ appellatio est in deo respectu creaturarum. Qđ exēplificans dicit: q sicut munus fit precium seu incipit esse precium sine sui mutatione. ita deus sine sui mutatione fit creator. Tertia ꝓpositio est hec; q spiritus sanctus sine sui mutatione puris mētibus dat. Hāc ꝓpositionem magister probat soluendo questionē suam. quam superius distinctione. 18. reliquerat insolutam. Utrum. s. spūs sanctus dans seipsum possit referri ad seipsum. Et respondet q cum spūs sanct⁹ dicit dat⁹ vel missus a se: tunc relative dicit ad eum cui datur. ⁊ est relatio ꝟm nomen ⁊ nō ꝟm rem. ⁊ fit mutatio in illo cui datur. nulla mutatione facta in ipo donante. Et tñ de sententia magistri in hac distinctione in speciali.

Quō dicatur filius equalis p̄ri an scōm substantiam an scōm relationē ita ⁊ similis.

Di.zi. ## Reterea cōsidera

ri oportet cum tres persone coequales sibi sint. vtrum relative hoc dicatur: an scōm substantiam. ⁊ si relative: vtrum scōm relationem: an scōm essentiā cōsiderāda sit equalitas. Deinde quid sit ipa equalitas. Ad quod dicimus: qz sicut simile nihil sibi est. Similitudo enim vt ait Hilarius sibiipsi non est. ita ⁊ equale aliquid sibi nō dicitur. ac per hoc sicut simile: ita ⁊ equale relative dicitur. Dicitur ergo relative filius equalis patri. ⁊ vtriq; spiritus sanctus. Est tamen equalis patri filius ⁊ vtriq; spiritus sanctus. p̄pter summam simplicitatem essentie ⁊ vnitatem. Equalis est ergo filius patri scōm substantiam non scōm relationem. Unde Augu. in quinto libro de trinita. ait. Querimus scōm quid equalis sit patri filius. non secū duz hoc q ad patrem dicitur filius equalis ē patri. Restat ergo vt secūdum id equalis sit quod ad se dicitur. Quicquid autem ad se dicitur secūdū substantiam dicitur. Restat ergo vt secūdū substantiam sit equalis. Eadem ergo est vtriusq; substantia. Item in. vi. libro. Satis est videre nullo modo filium equalem esse patri. si in aliquo. s. quod pertineat ad significandaz eius substantiam inequalis inuenitur. In omnib⁹ ergo equalis est patri filius ⁊ est eiusdem substantie. Equalis est etiam spiritus sanctus. et in omnibus equalis propter summaz simplicitatem illius substantie. Ex his perspicuū fit q secūdū substantiam filius est equalis patri. ⁊ vtriq; spiritus sanctus ⁊ appellatio tm̄ relativa est. Equalitas ergo patris. filii non ē relatio vel notio sed naturalis vnitas ⁊ idētitas

Hyla⁹.

Augu⁹.

Quidsit

Dic quomodo dicatur similis ⁊ quid sit similitudo.

Hocidem etiam dicimus

de simili ⁊ similitudine. Cum enim dicitur filius similis patri relative quidem dicitur. sed filius est p̄ri ꝓpter vnitatē eētie. Est ergo appellatio tm̄ relativa. Similitudo vo in differētia eētia. Un̄ qbusdā nō indocte vī noie equalitatis vel ſmilitudinis nō aliqd poni sz remoueri vt ea rō dicat fili⁹ equalis p̄ri qz nec maior ē eo nec minor. ⁊ hoc ꝓpter vnitatē eētie Ita ⁊ silis dicit qz nec diuersus nec alien⁹ nec aliquo dissilis. Et hoc ꝓpter eētie simplicitatē. Nō g̃ secūdū q filius ē genitus a patre. equalis vel inequalis est patri. nec similis vel dissimilis sz equalis ⁊ similis secūdū substam.

Quibusdā vī q noie eq̄litatis vel ſilitudis nō ponitur aliquid sz remouetur.

Ex quo sēsu itelligēda sūt vba hyla. b docet aug. ⁊ pus q̄ re p̄ri et nitas tribuat.

Hyl. in li. de synodis.

Jmago ei⁹ ad q̄

De sententia sancti Hilarii qua in trinitate personarum propria ostendit.

Non est igitur hic pretermit

tēdū q vir illustris hila. ꝓprietates psonarū assignās dicit in patre eē eternitatē. spēz imaginē. vsum in munere. Que tante difficultatis sunt verba: vt eorum intelligentia: atque explanatione vehementer laborauerit Augustinus. vt ipse ostendit in sexto libro de

imagia' tur spēs indiffe- rēs est. Nec̄z. n ipse sibi quisquā imago ē sz cuz c⁹ imagoē nece est vt ima- go ōmō stret. Imago ḡē ri ad rē coeq̄z dam et imagia, ta ⁊ idif creta si militu° Est ḡ pr̄ ē ēt fili⁹. qz ima- go pr̄is ē fili⁹. Et qz ima- go ē vt rei ima go sit spēz ne- cesse ē ⁊ nām et eēntiaz sm̄ q̄ imago ē i se hēat auctōis Nō non mō illa ẏba hy- la. sz ex- planatō aug. sup his ob- scurissi- ma est. Hyl. in li. syno. Siqs i nascibi lē ⁊ sine initō di cat filiū q̄si duo sine p̄n- cipio. et duo ina scibilia: ⁊ duo in nata. di cēs duos faciat ō os ana- thema sit. Ca- put eni q̄ p̄n^m oiuz fili⁹

tri. ita dicens. Quidam cum vellet breuissime singularum in trinitate personarum insinuare propria. Eternitas est inquit in patre. spēs in imagine. vsus in munere. Et quia non mediocris auctoritatis in tractatione scripturarum ⁊ assertione fidei vir extitit. Hec enim Hylarius in libris suis posuit. Horum verborum. i. patris ⁊ imaginis ⁊ muneris eternitatis speciei ⁊ vsus abditam scrutatus intelligentiam quantum valeo non eum secutuz arbitror in eternitatis vocabulo: nisi q̄ pater nō habet patrem de quo sit. filius autem de patre est vt sit atq̄z vt illi coeternus sit. Imago enim si perfecte impleret illud cuius imago est ipa coequatur ei non illud imagini sue: in qua imagine speciem nominauit. Credo propter pulchritudinem vbi tanta est congruentia ⁊ prima equalitas ⁊ prima similitudo nulla in re dissidens ⁊ nullo modo inequalis ⁊ nulla ex parte dissimilis sed ad idētitatem respondēs ei cuius imago est vbi est prima ⁊ summa vita cui non est aliud viuere ⁊ aliud esse. sed idem ⁊ p̄mus ac iumminus intellectus: cui non est aliud viuere ⁊ aliud intelligere. sed idē boc est vnuz tanq̄ verbum perfectum cui non desit aliqd. ⁊ ars quedam omnipotentis ⁊ sapientis dei: plena omnium rationum viuentium incommutabilium ⁊ omnes vnū in ea sicut ipa vnū de vno cum quo vnum. abi nouit omnia de⁹ que fecit per ipsam.

Hic de spiritu scō quare vsus dicatur.

Est autem ineffabilis quidā complexus patris ⁊ imaginis qui non est sine perfruitione: sine charitate. sine gaudio. Illa ergo dilectio delectatio felicitas vl̄ beatitudo si tamen aliqua humana voce digne dicitur: vsus ab illo appellata est breuiter. ⁊ est in trinitate spiritus sanctus non genitus sed genitoris genitiq̄z suauitas ingenti largitate atq̄z vbertate perfundens omnes creaturas p̄ captu earum. Itaq̄z illa tria ⁊ a seinuicem determinari videntur ⁊ in se infinita sunt. Qui videt hoc vel ex parte vel per speculum in enigmate: gaudeat cognoscens deum ⁊ gras agat Qui vero non videt tendat per pietatem ad videndum. non per cecitatem ad calumniandum. quoniam vnus est deus. sed tamen trinitas. Ecce habes qualiter verba Hylarii premissa accipienda sunt sz tante sint profūditatis: vt etiam adhibita expositione vix aliq̄ tenus ea intelligere valeat humanꝰ sensus cū ⁊ ipsa eorum explanatio quam hic Augusti. edidit plurimum in se habeat difficultatis et ambiguitatis..

Quod scōm hanc expositionem non distinguuntur ibi proprietates psonarum tres.

Non enim secundum premissam expositionem distinguuntur hic tres ille proprietates superius assignate. sed ipe hypostases distincte ab inuicem monstrantur. Eternitatis tamen nomine eadem videtur designata proprietas quam notat hoc nomē ingenitus. Sed videamus quid sit quod ait. Imago si perfecte implet cuius imago ē. ipsa coequatur ei non illud sue imagini. Videt. n. dicere q̄ filius qui est imago patris patri coequatur non pater filio. cum ⁊ filius dicat equalis patri in scriptura. ⁊ pater filio. sed filius hoc habet a patre vt sit ei equalis. pater autem nō habet a filio. ⁊ tñ filius plene ac perfecte equalis est p̄ri. i. imago ei cuius est imago.

Quare dicatur hilarius propria personarū assignasse in verbis predictis cum ibi nō sint expresse proprietates.

Propria ergo personarum in predictis verbis assignasse dicitur hilarius quia relatiua nomina personarum posuit. sz patris imaginis ⁊ muneris que relatiue dicuntur de personis ⁊ proprietates notantur: quibus distinguuntur persone. Ita enim dicitur spiritus sanctus munus relatiue sicut donum Ueruntamen ipsas proprietates aliis tribus nominibus non significauit. iuxta predictam Aug. expositionem nisi solo nomine eternitatis quo nō ipam p̄nitatē sed eā voluit intelligi notionem qua dicit genitus.

Quod earūdem personarū distinctionem notat Aug. aliis ẏbis sine expressione trium proprietatum.

Illud etiam sciri oportet q̄ earūdē trium personarū distinctōnē Aug. oñdere volēs sine exp̄sione illarū triū proprietatū supius cōmemoratarū in p̄mo li. de doctr. xp̄i. sic ait. In p̄re ē vnitas. in filio equalitas. in spū scō vnitatis equalitatisq̄z p̄concordia. Et hec tria vnū oia ꝓpter p̄rez. equalia oia ꝓpter filiuz. cōnexa oia ꝓpter spūm scūm. Itaq̄z p̄r ⁊ filius ⁊ spūs scūs: ⁊ singulus q̄sq̄z horū deus est ⁊ sil'oēs vnus deus ⁊ singulus q̄sq̄z horū plena substātia est ⁊ simul oēs vna substātia. pat nec filius est nec spiritus scūs. ⁊ filius nec p̄r ē: nec spiritus sanctus. Spiritus sanctus nec pater est nec filius. sed pater tm̄ pater. ⁊ filius tm̄ filius. ⁊ spiritus sanctus tm̄ spiritus sanctus. Eadem tribus eternitas. eadem incommutabilitas. eadem maiestas: eadem potestas. In his verbis aperte insinuatur personarum trium distinctio.

caput ät q̄ ē p̄n^m xp̄i de⁹. Sic. n. ad vnuz inuisibi le oīum initiū ꝑ filiū vni uersa re ferim⁹ñ liu inna scibilē? siterum pussi^m ē Jā. n. nō crit vn⁹ d⁹ q: dū vnū p̄di cari nā vni⁹ ina scibil' di exigit. Cū g̃ d⁹ vnus sit duo ina scibiles, eē ñ p̄t cū ideir co deus vn⁹ sit, cū ⁊ p̄r d⁹ sit ⁊ fili⁹ dei d⁹ sit: q: in nascibilitas so- la penes v^m sit fi- li⁹ ät id- circo d⁹ q: ex ina scibiliet ētia na t⁹ existat Caput n. oiz filiꝰ ē sz ca put filii, de⁹ ē et ad vnuz deū oia ꝑ gradu ⁊ hac cō fessiōe r̄ ferūt cū ab eo su mat vni uersa p̄n cipiū. cū ipe p̄n^m sit. ꝺdē i eodem. Dib⁹ cr̄ aturis ꝑ stātia v o lūtas di attulit. sz nāz d dit filio

exinascibili ac nata sba pfcā natinitas. Talia. n cūcta cr̄ ata sūt q̄ lia d⁹ eē voluit. fili⁹ autē natus er deo sbsi stit tal' q̄ lis de⁹ ē Nec dis silez sui edidit nā jnām ez ec sba di gēit⁹ nāe sm origine attulit ñ ez crāturas vo lūtatz es sentiaz. Hyl. in li. de synodis. Minus forte ex pisse vr̄, d idiffe rēti silitudie patris ⁊ fi lij fides locuta est seq̄ cū de pr̄e ⁊ fi° ⁊.s.s. ita sēserit si gnificatā in noi b⁹ ꝓpaz vnuscu insq̄ no miato⁹ sbaz ⁊ or dinez et gliā vt sc̄q̄ dē per sbaz tria p ꝓsonā tiam vo v^m. Vo lēs g̊ ꝓgr̄ gata sc̄o rū synod⁹ ipieta tē eā pi mē que vnitatē p.⁊.fi. ⁊ s.s. noiz nūero il ludēt vt ñ sbsistē tecā vni

Quare patri attribuat̄ vnitas. ⁊ filio eq̄litas

Sed plurimos mouet q̄ patri attribuit vnitatem. filio equalitatem. Ez enim vnitas dicatur sm substantiam; nō tm̄ in patre est: sed etiam in filio ⁊ in spū sancto. ⁊ equalitas vna est patris ⁊ filii ⁊ spiritus sancti. Cur ergo patri attribuitur vnitas ⁊ filio equalitas. Forte eadem ratione attribuitur patri vnitas sm Aug. qua supra eidem eternitas sm Hylariū: q̄ videlicet pater ita est vt ab alio nō sit Et q̄ filiū genuit vnū secū deū. ⁊ spūs sanct⁹ ab eo procedit vnus cum eo deus. Unitas ergo in patre eē dicitur: q̄ nec est aliquid aliud a quo sit. Non enim ab alio est nec ab eo aliquis vel aliquid est ab eterno quod vnum cū eo non sit. filius enim ⁊ spiritus sanctus vnuz sunt cum patre. Unde veritas ait. Ego ⁊ pater vnum sumus.

Quare pater ⁊ filius dicantur esse vnū vel vnus deus sed non vnus: q̄ res eiusdem nature recte possunt dici vnum simpliciter eē et cum adiectione. Res vero diuerse nature nō p̄nt dici vnum nisi dicatur quid vnum.

Hic dici oportet qđ pater ⁊ filius ⁊ spiritus scūs recte dicant̄ eē vnū et vnus deus. sed nō vnus. Res enim due vel plures recte possunt dici vnum esse si sint vnius entie ⁊ earum vna sit natura. Unus autez vel vna non potest dici de diuersis rebus nisi addatur quid vn⁹ vel vna. Quo addito recte potest dici de rebus ⁊ vnius ⁊ diuerse substantie. Unde Augu. in. vj. lib. de trini. sic ait. Nescio vtrum inueniat̄ in scripturis dictum vnum sunt quorum est diuersa natura. Si autem ⁊ aliqua plura sunt eiusdez nature ⁊ diuersa sentiant non sunt vnum inquātum diuersa sentiūt. Cū ergo sic dicitur vnū vt non addatur qđ vnū, ⁊ plura vnum dicunt̄ eadem natura atq̄ essentia non dissidens neq̄ dissentiens significatur. Unde paulus ⁊ apollo qui et ambo hoies erant ⁊ idem sentiebāt vnum eē dicuntur cum dicitur. Et qui plantat ⁊ qui rigat vnum sunt. Cum vo addit̄ quid vnum p̄t significari aliqd ex pluribus vnum factuz q̄uis diuersa natura. sicut aia ⁊ corpus nō possunt vtiq̄ dici vnum. Quid enim tā diuersū nisi addatur vel subintelligatur quid vnum. i vnus homo. Unde apostolus. Qui adheret inquit dño spūs vnus est. Non dixit vnus ē vel vnum sunt. sed addidit spūs. Diuersi sūt enim natura spūs hominis ⁊ spūs dei. sed inherendo fit spiritus hois vnus spiritus cum deo. q̄ particeps fit vitatis ⁊ beatitudis illius Si g̊ ꝺbis q̄ diuerse sbe sūt recte dr̄ q̄ sint vn⁹ spūs. q̄to magis q vni⁹ sbe sūt recte dr̄ vnus de⁹ eē. P̄ ig̊ ⁊ fili⁹ vnū sūt vtiq̄ sc̄dz vnitatē eēntie ⁊ vn⁹ de⁹. In quo ⁊ arriana heresis dānat̄ q̄ pr̄ez ⁊ filiū ⁊ spūm scm̄: vt ait Aug⁹. i li. de heresi: nō vult eē vni⁹ eiusdēq̄ sube atque nāe vel vt exp̄ssi⁹ dicat̄ eēntie que grece dicit̄ vsia. sz filiū eē creaturā. Necnō ⁊ sabelliana q̄ vt ait Aug. i eo. li. dicebat xp̄m eūdē ip̄m ⁊ patrē ⁊ spūm scm̄ eē vt eēt trinitas nois sine sb sistētia p̄sonarū. Utrāq̄z pestē: vt ait aug⁹. sup Joā. elidit vitas dicēs. Ego ⁊ p̄r vnū sum⁹. Utrūq̄z audi ⁊ aduerte ⁊ vnū sum⁹. ⁊ a carybdi ⁊ a scilla liberaberis. Qđ enī dixit vnum liberat te ab arrio. q̄ dixit sum⁹ liberat te a Sabellio. Si vnū: g̊ nō diuersū. si sum⁹ g̊ p̄r ⁊ filius. Sum⁹. n. nō diceret de vno. nec vnuz de diuerso. Erubescāt ergo sabelliani q̄ dicūt ipz eē p̄rem q̄ filiū. cōfundētes p̄sonas. q̄ ⁊ dicti sūt p̄rpassiani. q̄ dicūt p̄rem fuisse passū. Arriani vo dicūt aliud p̄rem eē. aliud filiū nō vnā sbam sz duas. p̄rem maiorē. filiū minorem. Noli hoc dicere tu catholice. In medio g̊ natuga. vtrūq̄z piculosū lat⁹ deuita ⁊ dic. P̄r p̄r ē: ⁊ fili⁹ fili⁹ ē. Ali⁹ p̄r ali⁹ fili⁹: sed nō aliud. immo hoc ip̄m. q̄ vn⁹ de⁹. Ecce oñsū ē q̄ re vnitas in p̄r eē dicat̄ cum tres vnū sint.

Quare dicitur esse equalitas in filio cuz sit vna equalitas trium.

Nūc videamus quare equalitas dicatur esse in filio cum vna ⁊ summa eq̄litas sit triū. Hoc ió forte dictū ē q̄: fili⁹ genitus ē a p̄re equalis gignēti ⁊ dono q̄ ab vtroq̄ p̄cedit. ⁊ ió illa tria dicunt eē equalia ppter filiū. Fili⁹. n. hz a p̄re vt sit ei equalis ⁊ spūs sancto. ⁊ spūs scūs ab vtroq̄ hz vt sit equalis vtriq̄. Hoc aūt sine assertiōis supcilio ⁊ maioris intelligētie p̄iudicio dicim⁹ malētes in aptione tam clausoz sermonū peritiores audire q̄ aliquid alius influere.

Quare in spū sancto dicitur eē vtriusq̄z cōcordia vel connexio.

Quod autem in spiritu sancto dicitur esse vtriusq̄z concordia. ⁊ per eum omnia connexa facilioz est intelligentia nobis premissa ad mentem reuocantibus. Supra enim secundum auctoritates sanctorum: dictum est q̄ spiritus sanctus amor est quo pater diligit filium ⁊ filius patrem. Recte ergo spiritus sanctus dicitur connexio vel concordia patris ⁊ filij. ⁊ per eum omnia connexa. Unde Augustī. in. v. libro de trinita. Cōmunio quedā cōsubalis patris ⁊ filii est amboz spūs scūs. Idem in. vii. li. de tri. Spūs scūs est summa charitas vtrunq̄z coniungēs nosq̄z subiungens.

uscuiusq̄z nois triplex nūcupatio obtinerz sub falsitate noiz vnionē ⁊ pr̄sol⁹ atq̄z vn⁹ idē ⁊ ipe bē ret ⁊.s.s. neñ ⁊ filii. Idcirco tris sbas eē dixerūt sbsistētiaz pſoāl sz p sbaz edocentes nisi sbaz p̄r ⁊ filii diuersitate dissimil' cēntie sepa rātes. Nō aūt deñ est vt sint q̄ dēp sba tria p cō senātiā vo vnū ñ hz ca lūniā q̄ cognoscatio spū. i paclyto ꝓsonātie poti⁹ q̄z cēntie p silitudinē sbe p dicari ꝓ uēit vnitatē. Itē i eodez. Cū deū p̄rez ꝓfi temur ⁊ xp̄z dei filiū p̄dicam⁹ ⁊ iter b di uortiuz duoz sit irreligiosa ꝓfessio ñ p̄t ez nacī driam ⁊ nomēi differēs nō vnuz

eē i eēntie gnātione quorū essentie nomīnū licz eē nisi vnū n. n. religiosa vnitas nois differētg nāe eēntie cōstitutā psonā geīte ademit essentie vt vnica ac singularis dei sba p vniōz nois intelligaf cū vtriusqz eēntie nominū. i. vn⁹ de⁹ ob indiscretein vtroqz nāe idiosilez sbā fdicef. Dē. q° 5. q. j.

Jrca distinctiōem

31. quero. Utrū idētitas ꝛ similitudo ꝛ equalitas sint rōnes reales in deo Dō nō. Aug. 5. de tri. c. 5. vel. 25. cū q̄rit ꝑm quid eqlis sit pī filius. ℟ndet nō ꝑm hoc q̄ ad pīem dicit filius ē equal pī. restat igit vt ꝑm illud qđ ad se dī dicat eqlis ꝛ infert restat igit vt ꝑm sbam sit eqlis. igit eqlitas nō dicit ibi ꝑm rōnē. ℙreterea forma eiusdē spēi non numerat nisi per mām. pbo. ois forma separata a mā bz totā spēm ꝑm aliquos. ergo equalitas in diuinis cū sit forma eiusdē rōnis ꝛ sine mā nō plurificat nec distinguit. ergo nō est alia equalitas in pīe ꝛ filio ꝛ p ꝓns nō est realis in pīe: q⁹ tūc regreret rōnē distinctā cōmūdētē in filio. ℙreterea si in pīe ē alia eqlitas: ab ea que est in filio. pari rōne ꝛ alia ab equalitate q̄ ē in. f. f. ꝛ tūc equalitati i filio ꝛ equalitati i. f. f. cōmūdebit alia ꝛ alia equalitas in pīe. q⁹ correlatiua cōmultiplicant. igit in pīe erūt due eqlitates qđ vī incōueniēs. ℙreterea si iste sunt rōnes reales. igit eque realiter sunt distincte sicut rōnes originis. ꝛ per ꝑs ita pnt cōstituere personas diuinas sicut ꝛ ille origis. ꝛ si pnt ꝓstituere igit ꝓstituūt: q⁹ nō est ibi potētia sine actu. Oppo⁹ ℙyla. 3. de trinitate. similitudo sibi ipsi non est.

Ad questionem videtur di

cendū q̄ ad rōnez realē tria sufficiūt. f. pmo q̄ fundamētū sit reale ꝛ termin⁹ realis. Secundo q⁹ extremoꝝ sit distinctio realis. Tertio q̄ ex nā extremorum. f. fundamēti ꝛ termini sequaf ipsa talis rō absq̄ ope alteri⁹ potētie cōparātis vnū extremū alteri

Quantum ad primaz con

ditionē rōnis realis negaf hoc eē fūdamentū reale. q⁹ dī q̄ magnitudo q̄ est fundamētū equalitatis transit in cēntiā ꝑm Aug. 5. de tri. c. 8. ꝛ alibi in multis locis. ꝛ ita nō manet sub rōne magnitudinis nisi ꝑz rōnem. Sed ꝑ istud eēntia diuina vt ē pmū obm ipius inte⁹ diuini visa pma cognitione intuitiua añ oēz negociationē cuiuscūqz inte⁹ est obm beatificū illius intellect⁹ q⁹ ille non btificaf p actū negociatiuū. igit ex se absqz oi negociatione inte⁹ ē formalr infinita ga nihil btificat nisi formalr infinitū. g̃ ē ibi magnitudo virtutis imo infinitas magnitudinis ex natura rei.

Jtē inte⁹ anteqz intelligaf aliqd intelligere vel negociari ē cōprehensiu⁹ illi⁹ eēntie vt pmi obi. ꝛ ita ex hoc vi negociationis circa illud potēs ē reducere oēs rōnes in actū que pnt circa illā eēntiā ꝓsiderari. igit ex nā rei ille inte⁹ est infinit⁹: igit ꝛ eēntia in qua fūdatur. ℙreterea rō illoꝝ nō valet: q⁹ lz quātitas accidētalis dicat aliqd additū nāe subi. ꝛ iō ipa nō possit manere sub rōne sua formali ꝛ trāsire in eēntiā ꝑz idētitatē. tū magnitudo virtutis in oi ente trāsit in illud cui⁹ est per idētitatē ēt in creatura. pbo. si. n. angelus bz aliquā magnitudinē virtutis. de qua dicit Augu. 6. de tri. c. 7. vel. 12. in his. n. q̄ non mole magna sūt bē mai⁹ eē q̄z meli⁹ si ista magnitudo pfectionalis nō sit idē eēntie circūscribaf ab ipsa eēntia: ipsa essentia remanēte. q̄ro quē gradū pfectionis tz in ente vel in entib⁹. nihil enim ē nisi aliquē gradū determinatuz pfectionis bēat inter entia. g̃ adhuc manet in ipsa essentia magnitudo virtutis q̄ dī sic vel sic pfectū ens ista igit quātitas in oib⁹ trāsit per idētitatē ꝛ cum hoc manet in oib⁹ ꝑm rōnez ꝓpriā inquātū est fundamentū equalitatis vel inequalitatis pfectionalis in entibus. nā p istā viā vnū ens est equale vel inequale alteri ꝑm pfectionē: q⁹ rō talis quātitatis ē dicere modū intrinsecū illi⁹ pfectionis cuius ē: ꝛ ex hoc q̄ dicit modū manet. ex hoc aūt q̄ dicit intrinsecū p idētitatem trāsit in eēntiā cui⁹ ē. Dico igit q̄ est fundamentū equalitatis reale ex nā rei nō tm̄ remotū qđ est essentia. sed ꝓpinquum qđ est magnitudo. siue spāli us. qđ est infinitas.

Secundum principale sci

licet q̄ ista rō regrat extrema realiter distincta ꝑz p ℙila. vt dictū ē opponēdo. Et p aug. 6. de tri. c. 9 q̄ in filio est pma equalitas qđ nō est verū si aliqua p sona posset dici equalis ad se. tūc enim pī pius eēt eqlis. sed q⁹ equalitas nō pōt intelligi sine distinctione ꝛ pma distinctio ē inter pīem ꝛ filiū. pducto filio. iō ē in eo pma equalitas terminatiue ꝛ quasi sbtiue accipiēdo illā equalitatē qua fili⁹ ē equalis pī. ℙoc etiā pbaf p hoc q⁹ rōnes originis ponunt reales ꝛ tm̄ nō ꝑigūt distinctionē extremoꝝ: ꝛz quasi formalr cānt eam. iste aūt relationes illā distinctionē quasi cātam p relationes originis ꝓsupponūt. sicut cōiter ponit q̄ iste nō pnt pullulare in eēntia nisi iā ꝑexistitibus relatōnibus originis in ea. igit ista videtur magis regrere distincta extrema q̄z relationes originis vel saltē nō min⁹. Et si obijcias q̄ iste nō sunt alteri⁹ rōnis sicut ille originis: hoc nō cōcludit nisi q̄ nō distinguunt spē in creaturis aūt nō tm̄ relationes suppositionis ꝛ superpositionis sunt reales vbi extrema differūt specifice. sed ēt relationes cōes sūt reales in extremis vbi extrema differūt numero. g̃ ꝫ sufficit distinctio realis numeralis in extremis ad realitatē rōnū cōium sic ad distinctionem relationum originis que quasi specie differunt.

Quātū ad tertiam conditio

nē: vī q̄ ista relatio cōsequaf ꝓsonas ex nā rei sine oi cōparatione per aliquā potētiā extrinsecā cōparātem q⁹. n. pī gnāndo cōicat filio ꝓfecte suā eēntiā. iō cōicat sibi eādē magnitudinē infinitā. sicut dicit aug. ꝑ mari⁹. li. 3. c. 3. vel. 19. vel. 18. Si dicas ingt eoipso pī maior est filio. q⁹ pī genuit: Cito rñdebo imo ideo pī nō ē maior filio: q⁹ equale genuit. nō vī igit eē aliqua rō quare equalitas pīis ad filiū non debeat poni rōnis realis. Cōsilr pōt dici de similitudine sicut in creaturis ē duplex similitudo. f. eēntialis ꝑm drīam specificā ꝛ accītalis ꝑ m aliquā quatitatē accītalē. lz prima negeī in ꝓposito. q⁹ deus nō bz aliquā drīaz specificā: tm̄ q⁹ si illud qđ est drīa specifica in creatura eēt tota eēntia indiuidui nihil min⁹ eēt forma respectu i diuidui. iō nihil minus eēt respectus similitudinis: tūc q̄z mō. Jō vī ibi ꝓprie posse cōcedi similitudo ꝑz eēntiā nō inquātū qđ ꝑz inquātū est act⁹ ꝛ quasi forma qua ꝓsone sunt de⁹: ꝛ ēt similitudo ꝑm attributa oia q̄ sūt quasi ꝓprietates bui⁹ nāe: sicut dicit Damñ. c. 5. ñ nām ꝑz q̄ circa nāz sūt dicūt. ꝛ tūc sic ex nā rei ē fūdam equalitaf ꝛ distictio realis extremoꝝ. ꝛ ita ē rō sine ope ite⁹ ita ē de similitudie. De idētitate ēt dici pōt q⁹ ipa dupliī accipiī in diuīs: vno⁹ eiusdē p⁹ ad se sic paī ē idē sibi. alio⁹ vni⁹ ꝓsone ad aliā. sicut pī ē idē filio et e⁹ de pma idētitate al's. de 2ª pōt dici sic de alijs q̄ē realis: q⁹ ibi est va vnitas ex nā rei ꝛ sufficiēs distictō extremoꝝ. nec vī necessaria cōparatio inte⁹ ad eē huius idētitatis. Et si idētitas eiusdē suppositi ad se in creaturis sit rō rōis tm̄ tū nunq̄z ē va ꝛ pfcā idētitas nisi i deo tm̄. nā sortis ad se ñ ē pfcā idētitas q⁹ rōis tm̄ ꝛ ita ois talis ens ꝑz q.d. nec sor. ad platonē ē pfcā idētitas q⁹ ñ fūdaī i pfcā vnitate. b ät pīis ad filiū idētitaf ē pfecta quātū ad fūdamētū: q⁹ pīis ad filiū ē perfecta vnitas ꝛ pfecta realis idētitas q⁹ realis distinctio et sufficiēs extremoꝝ. Sz de eqlitate sunt duo dubia ꝓmo enim vī q⁹ nō ē rō distincta ab idētitate ꝛ similitudine. q⁹ sicut dictū est al's infinitas nō ē spāle attribu-

tū. ſz dicit modū intrinſecū cuiuſlibet attributi, ꝛ pari
rōne magnū qō quaſi dicit indiſtincte qō infinitū di-
cit diſtincte. ſ magnitudo cēntie nō diſtinguit ab eſ-
ſentia: nec ēt illa diſtinctione q̄ ē inter attributa. et p
ꝫis eq̄litas ſm illā magnitudinē nō diſtinguit abidē
titate que ē ſm cēntiā. ſilr magnitudo ſapie nō diſtin
guit a ſapia illa diſtinctione que ē inter attributa. er
go eq̄litas ſm magnitudinē ſapie nō diſtinguit a ſili-
tudine ſm ſapiam, ois aūt magnitudo eſt vel cēntie
ſm quā ꝓprie eſt idētitas vel attributi ſm quā ē ſili-
tudo, ſ nō vī ꝓprie eq̄litas cē in diuinis diſtincta ab
idētitate ꝛ ſilitudine. Ꝓterea ſi ēt qōlibet attri-
butū ſz ſuā magnitudinē ꝓpriā ſm quēlibet videtur
fundari eq̄litas, igit tot erūt equalitates pſonarum.
quot ſunt attributa. Ad pmum pōt ꝯcedi q̄ ſicut i
creaturis pōt cē ſilitudo ſine equalitate ſicut remiſſū
albū ē ſile intēſo albo ſz nō pfecte. nō aūt ecōuerſo po
teſt cē ſine ſilitudine equalitas. ꝛ hoc in forma illa in
qua aliqua nata ſunt aſſimilari. ſō cōparādo aliq̄ in
forma ſm quā nata eſt cē ſilitudo. eq̄litas vī q̄ſi dēt̄-
minare ſilitudinē ꝛ fundamētū ſilitudinis. ſ. ita pōt cō
cedi ſ q̄ equalitas nō ita diſtinguit ab idētitate ꝛ ſili
tudine ſicut illa inter ſe. ſed q̄ ipſa dicat ꝓpriū modū
fundamēti vtriuſq̄ illarū duarū rſonū. ꝛ q̄ſi ēt modū
ꝓpriū vtriuſq̄ rſonis. ſ. q̄ tam idētitas q̄ſ ſilitudo ſit
pfecta: q̄ ſi p impoſſibile pater hēret deitatez maiorez
ꝛ filiꝰ minorē ēēt aliq̄ idētitas: ſz q̄ fundamētū iden
titatis nō hēret eādē magnitudinē nō ēēt idētitas p
fecta q̄ nec cū eq̄litate. ſimilr ſi per impoſſibile paꝰ
hēret maiorē ſciam ꝛ filiuſ minorē ēēnt aliquo modo
ſiles: ſed q̄ deficeret modus ille fundamenti. ſ. ma-
gnitudo perfecta. ideo nō ēēt ſilitudo pfecta. Hūc au
tem magnitudo q̄ eſt quaſi modus fundamēti idēti-
tatis ꝛ ſilitudinis fundat equalitatē que ē quaſi mo-
dus fundamēti ſimilitudinis ꝛ idētitatis q̄ dic vtrā
q̄z illaꝝ vt perfectā. Ad ſecūdū pōt cōcedi, q̄ quot
ſunt pfectiones in deo ſimplr tot ſunt ēt magnitudi-
nes ꝛ tot equalitates: ſicut tñ ille oēs ſunt ſimpliciter
vna res. ita ꝛ equalitates ſm eas ſunt ſimplicit vna
res. Ex hoc ꝑz quomodo magr bñ aſſignat di. 19. eq̄
litatē perfectā in tribus ſm Aug. de fide ad Petruz
c. 2. ſ. magnitudine ptāte ꝛ eternitate. per magnitudi
nem quidē intelligit fundamētum oīs equalitatis ad
intra ſm quācūq̄z perfectionē ſimplr in oīb⁹ attribu-
tis accipiendo magnitudinē nō ꝓ aliquo attributo
diſtincto ſed vt ē eōe magnitudini cuiuſlibet attribu
ti. ꝛ per poteſtatē notant pſone cē equales ad oba ex-
tra. ꝛ hoc ſeqtur: q̄ equalitatē valoris in forma in ſe
ſeqtur equalitas vigoris in rōne actiui ad extra. Et p
eternitatem notat equalitas eē in eis quaſi ſm dura
tionē. Equalitas aūt ſm quātitatē diſcretā non queri
tur ibi. quātitatibus autē cōtinuis in creaturis q̄ ſunt
quātitas permanēs ꝛ ſucceſſiua correſpōdēt ibi ma-
gnitudo ꝛ eternitas. ptās autem ſiue potētia non eſt
tertia quātitas ſed reſpectus magnitudinis ad extra
vt ꝓdictum eſt ſtatim.

Ad primum argumentum

dico q̄ album ꝛ albū dīr ſilia ſm albedinē. ꝛ ſ ꝓut
ly ſm notat ſuū determinatiuū eē fundamētū primū
rſonis ſilitudinis. dicunt ēt ſilitudine eē ſilia forma
liter. ita dico q̄ pr̄ ꝛ filiꝰ ſunt equales ſm cēntiā vt ly
ſm notat fundamētū ꝓpriū equalitatis: q̄ iſte relatō
nes cōes fundant ſup aliqd qō eſt cōe vt cōe. nihil au
tē cōe vnū eſt in pſonis niſi cēntia vel cēntiale. Et
ſi obijcias tūc poſſet dici pr̄ filii ſm cēntiā. q̄ cēntia
eſt fundamētū pr̄nitatis, qō tñ nō cōcedit. Iſtō ar-
gumētū ſz alīs fecerim ad ꝓbandū q̄ relatio originis
nō ſit actꝰ cēntie. Tñ tenēdo cōem viā pōt aſſignari
rō quare ſm cēntiā dicit pr̄ equalis filio ꝛ nō pater ſi

lij: q̄z ſz cēntia ſit fundamētū vtriuſq̄ non diſtinctuz
in tribꝰ nec per iſtā nec per illā. eſt tñ fundamētū ꝓpri-
mum relationis cōis inquātum vnū in tribꝰ. nō aūt
inquātū ſic vnū eſt fundamētū relationis originis ſz
in ſe ſit vna. cū aūt dico ſm cēntiā ſunt equales ibi eſ
ſentia vt cēntia nō accipit niſi ꝓut eſt vna formaliti i
tribꝰ ideo dicit equalis cē ſm cēntiā ꝓpter hoc q̄ eſ
ſentia vt vna eſt ꝓprimū fundamētū iſtiꝰ relationis.
nō aūt dicit ſm deitatē cē pater: q̄z deitas vt vna nō
eſt rō fundamēti huius: ita q̄ vnitas ſit relatio fūdā-
di: ſic notaret ſi diceret ſm deitatē eſt pr̄. Ad ſecū
dū argumm dico q̄ maior� ꝓpō eſt falſa: imo vbi forma
diſtinguit in mā: mā nō eſt rō ꝓncipalis huiꝰ diſtincti-
onis. q̄z in quacūq̄z diſtinctione eſt rō ꝓncipalis diſti
guendi qō eſt rō ꝓncipalis cēndi in illo cē. de hoc alīs
in. q. de induiduatōne. Ad tertiū cōcedit q̄ in pa
tre ſit alia equalitas ad filiū ꝛ alia ad ſpūm ſcm̄, ſicut
ſi pr̄genuiſſet ſpūm ſcm̄ ēēt in eo alia pr̄nitas ad filiū
ꝛ alia ad ſpūm ſcūm. ꝛ de iſto dicto generaliter erit
ſermo in. z. li. vtrū in vno relato ad plures ſint pluresꝰ
relationes. Ad quartū videt difficile argumētuz
illis qui ponūt pſonas cē relatiuas ſicut fuit argutum
cōtra eos di. 26. ꝓpo. i. tertia. tñ tenendo cōmunem
viam opz dicere q̄ ꝓpter pullulant in cēntia relatiōes
originis q̄ cōes. ꝛ iſte ꝓmo pullulantes diſtinguunt
ꝛ cōſtituūt perſonas nō aūt ille cōes q̄: ſunt quaſi a d-
uentitie perſonis: ſicut ponitur q̄ ſpiratio actiua nul
lam pſonā cōſtituit. q̄: intelligitur quaſi aduenire pa
tri ꝛ filio iam cōſtitutis in cē perſonali. ꝓma enz ibi
pullulantia que poſſunt perſonaliter diſtinguere di-
ſtinguunt perſonaliter ꝛ cōſtituūt.

Iſta eſt diſtinctio. zi. huiꝰ ꝓmi libri. In q̄ ma
giſter poſtq̄z egit de ꝓprietatib⁹ pſo
narū ꝓpriis. incipit agere de appꝛopatis Et tria fa-
cit. Nā ꝓmo oñdit quedā noia cōia appꝛobabilia ali-
quib⁹ pſonis. In ſcō oñdit ſignificationē quorūdam
nolum cōium ſed appꝛopabiliū ſm Hylariū. Tertio
aſſignat rōnē appꝛopatorꝝ ꝓpꝰ dictorꝝ. Ꝓmū facit
vſq̄ ibi. Nō ē ꝓteteūdū. Scōm vſq̄ ibi. Hic dici oz
Tertiū vō ab inde vſq̄z ad finē diſtinctionis. Et h eſt
ſnia magrī in gnāli. In ſpāli ſnia magrī ſtat in tribus
ꝓpōnib⁹ quarū ꝓma ē hec. Equalitas ꝛ ſilitudo ſūt in
diuinis rſones tñ ſm rōnes. Et magr hāc ꝓpōnē ꝓ
bās q̄rit tres qōnes. Et ꝓma ē. Vtrū h nomē equale
in diuinis dicat ſbam vel rſonē. Et rñdet q̄ relatiue
dr̄. eo q̄ ſicut nihil ꝓprie dr̄ ſibiipſi ſile, ita ēt non pōt
dici equale ꝓprie. Scōo q̄rit. Vtrū equalitas ſz cēn
tiā vel rſonē attēdat. Et rñdet q̄ ſm cēntiā nō ſm re
lationē. Nō ꝓbat auct̄e. h. Aug. dicētis. Querim⁹ ꝑz
qd ſit equalis pr̄i filio: nō ſm h q̄ ad pr̄em dr̄ filio ē eq̄
lis pr̄i. Reſtat g̃ q̄ ſm h equalis ſit qō ad ſe dr̄. q̄ed
aūt ad ſe dr̄ ſm ſubam dī. reſtat g̃ q̄ ſm ſbam ē equal
Tertio q̄rit qd ſit ipſa equalitas in diuinis. Et rñdet
q̄ ſit qdā rſo ſm nomē ſolum. i. rſo rōnis ꝛ realr nihil
aliud ē q̄z idētitas virtutis diuinarū pſonarū. Et ad
dit q̄ idē dicēdū ē de ſilitudine in diuīs. ſ. q̄ dicat et
attēdat ſm ſubaz ſeu vnitatē cēntie. Et q̄ ſit relatiuū
ſm nomē. Et poſtea ex pdictis appꝛobat opi. quoꝝ
dā dicētiū. ſ. q̄ ſile ꝛ equale in diuīs nō dīr poſitiue:
ſz negatiue eo q̄ equalitas excludit differētē magni-
tudinē. Silitudo aūt excludit oēz diuerſitatē. Scōa
ꝓpō ē h. In diuīs ſm appꝛopationem affirmant de
pr̄e etnitas ꝛ vnitas. de filio imago ꝛ equalitas. de
ſpū ſcō amboꝝ nexꝰ ꝛ charitas. Hāc magr̄ iſinuat ex
vbis Hylā. atq̄z reddēs rōnē ex dictis. h. Aug. q̄ dic̄
eternitatē pr̄i appꝛopari. q̄z cū eternitas ꝓuenit prin
cipiū. ideo cōuenit pr̄i: q̄ ꝓpter ꝓncipii ꝓuationem
innaſcibilis affirmat. Imaginē: equalitatē: ſpeciem
ꝛ pulchꝛitudinez dicit appꝛopari filio ꝓpter pfectam
ꝛ ꝓportionatam repr̄itationez patris. Repr̄itat enz

filius cū summa filitudine ⁊ eqlitate. Munus autez ⁊ nerū charitatis ⁊ vlum ascribit spūi scō: eo q̄ p ipm ⁊ ab ipso omnia nobis donant ⁊ infundūtur ad nr̄am vtilitatē. Tertia ppō est hec. Quamuis pater ⁊ filiꝰ ⁊ spiritus sanctus vnum sunt non tamen dici debent vnus nisi cum additione vt dicatur vnꝰ deus vnus creator. Cuius ratio est q: neutrū genꝰ refert ad eēntiam. ideo cum dicit pater ⁊ filius ⁊ spūs scūs sūt vnū intelligit eēntialiter vel aliqd taliū. Masculinuz vero genus refertur ad personaz seu hypostasim: ⁊ non cū dicitur. pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus sunt vnus nisi fieret additio vt diceret vnus deus vel vnꝰ potens vel vnꝰ sciēs tolleret distinctio psonarū vel poneret ipsarū cōfusio. Et tm̄ de hac in speciali.

Utrum pater vel filius spiritusancto diligat cum diligere idem deo sit quod esse.

Dif.32. Hic oritur questio ex predictis deducta. dictū est enim supra atq; sanctorum auctoritatibus ostēsum q̄ spūssanctus ē cōio p̄tis ⁊ filii et amor quo pater ⁊ filius seinuicē diligūt. Ideo queritur. Utrum pater vel filius per spiritumsanctum diligat. Qđ vtiq; videtur oportere dici p̄m auctoritates suprapositas quibus ondit̄ spūm sanctum eē quo genitus a gignente diligatur genitorem q; suum diligat. Sz ecō tra si p̄ vel filius dicat̄ diligere per spūm sanctum: videtur esse per spiritū sanctū. q: nō est aliud a deo esse ⁊ aliud diligere. sed idem: ga Augu⁹. vt ait Aug. in. xv. li. de trinita. Quicquid p̄m qualitates in illa simplici natura dici videtur scōm essentiam est intelligendum. vt bonus: magnus: immortalis: sapiens: diligens ⁊ huiusmodi. Ideoq; si pater vel filius diligit per spiritum sanctum: per ipm̄ spūm esse videtur neq; tm̄ essentia sua diligit sed etiam dono.

Hec questio insolubilis est humanum superās sensū in qua auctoritates sibi occurrūt.

Huic questioni cum altitudinem nimie ꝓfunditatis contineat id solum respondemus qđ Augu⁹ significare videtur s. q̄ pater ⁊ filius se diligant ⁊ vnitatem seruēt non solum eēntia sua: sed suo dono proprio. qđ lz supra positum sit iterare tamen nō piget Augu⁹. q: sic excedit. Ait ergo Augu. in. vi. lib. de tri. ita. Manifestum est q̄ non aliquis duorum est quo vterq; cōiungitur quo genit⁹ a gignēte diligatur genitorēq; suum diligat. sintque nō participatōne sed eēntia sua neq; dono superioris alicuius. sed suo ꝓprio seruantes vnitatez pacis. Ecce hic dicit q̄ eēntia sua ⁊ dono seruant vnitatem. Idem in. xv. lib. de tri. ait. In illa trinitate quis audeat dicere patrez nec se nec filium nec spiritū sanctū diligere nisi per spiritum sanctum. Hic apte ostendit patrem non tantū per spiritumsanctum diligere Non autem simpliciter dicit patrem nō diligere per spiritumsanctum. Apte dicit q̄ p̄ ⁊ filiꝰ essentia et dōo suo diligūt

ser pacē seruant.

Utrum pater sit sapiens sapientia quaz genuit: sicut diligit amore qui ab ipo procedit.

Preterea diligenter inuestigari oportet vtruz pater sapiens sit sapientia quam genuit que tm̄ filius est. Quod videt a simili posse probari. Si enim p̄ diligit amore qui ab ipo procedit cur non et sapientia vl intelligentia quam ipe genuit sapit vel intelligit. Hanc questionem vrgere videtur: vt ait Augu. in. vi. lib. de trini. qđ scripsit apostolus dicens christi dei virtutem ⁊ dei sapientiam Ubi queritur vtrum ita sit pater sapientie ⁊ virtutis sue vt hac sapientia sapiens sit quā genuit. ⁊ hac virtute potens qua genuit. Sed absit vt ita sit. q: si hoc est ibi eē quod sape. non per illam sapientiam quam genuit sapiens dicit̄ pater. aliogn non ipa ab illo sed ille ab ipa est

Si enim sapientia quam genuit causa est illi vt sapiens sit etiam vt sit ipa illi cā est. qđ fieri non potest nisi gignendo eum aut faciendo sed nec genitricem nec cōditricem patris nullo modo quisq; dixerit sapientiam. Quid enī est insanius. Ergo pater ipa sapientia est qua sapiens est. Filius vero dicitur sapientia patris ⁊ virtus patris non q: pater per eum sit sapiens vel potens. sed q: filius sapientia ⁊ virtus est de p̄e scia ⁊ vtute. Ex his ergo patet: q̄ pater non est sapiens sapientia genita. sz seipo sapientia ingenita.

Utrum filius sit sapiens sapientia genita vel ingenita.

Posthec queri solet a quibusdam. vtrum filius sit sapiens sapientia genita vel ingenita: Si enim non est sapiens sapientia genita nec seipso sapiens est. Si vero sapientia genita sapiens est. non videtur sapiens eē sapientia ingenita. ⁊ ita non videtur eē sapiens a patre cum a patre habeat omnia. Ad quod dicimus q: vna est sapientia patris ⁊ filii ⁊ spūssancti sicut vna eēntia. q: sapientia in illius nature simplicitate est eēntia. ⁊ tamē filius tātum est sapientia genita. ⁊ pater tātuz est sapientia ingenita. Et cum ipe sit ibi eē qđ sapientem esse. relinquitur vt sapientia genita sit sapiens de sapientia ingenita. Non ergo filius dicitur sapientia dei tanq̄ ipe solus intelligens sit vel sapiens sibi ⁊ patri ⁊ spiritui sancto. quia vt ait Augustinus in. xv. libro de trinitate. Si solus ibi filius intelligit et sibi ⁊ patri ⁊ spiritui sancto. ad illam reditur absurditatez vt pater non sit sapiens de seipo sz de filio

Hic ostendit dicēs p̄ez ⁊ filiū eē sapientez sapientiaq; genuit. Aug. in li. 84. q. Cū sapiēs dr̄ sapientia sapiēs dr̄ sine q̄ eū vel fuisse aliqn̄: l eē posse ne phas est credē. ñ pticipatōe sapie sapiens dr̄. sicut aīa q̄ et eē ⁊ ñ eē sapiens p̄t. sz qđ ipe eam genuēit q̄ sapiēs dr̄ sapiē tiā. aīad nerte lector: patrē dici sapiētez genita sapia. q̄ n. aliis obuiat testiōnibus. Dex li⁹ augu⁹ corrigit i li. p̄tra. ingens. Dixi in li. 84. q de p̄e: q̄ eā genuit q̄ sapiens dr̄ sapiam Sz melius ista. q i li. p⁹ea de tri. tractaui

Nec sapientia sapientiaz genuerit. sed ea sapientia pater dicaē sapiēs cē quā genuit. Ubi. n no ē intelligētia nec sapīa pōt cē. Jōqz si pr̄ nō intelligit ipse sibi. fz fili⁹ intelligit pr̄i. pfecto filius pr̄em sapiētē facit. Et si hoc ē deū cē qō sapere. ⁊ ea illi ē cēntia q̄ sapia nō filius a pr̄e qō verū ē: fz a filio poti⁹ pr̄ hz cēntiā. qō absurdissimū atqz falsissimū ē. Est ergo de⁹ pr̄ sapiēs. ea q̄ ipse ē sua sapia. ⁊ fili⁹ sapia pr̄is ē sapiens de sapia que est pr̄ de quo ēgenit⁹ fili⁹. Ita et pr̄ est intelligēs ea que ipse ē sua intelligentia. Non enim eēt sapiēs qui nō eēt intelligens. Filius aūt intelligētia pr̄is de intelligētia genit⁹ē que est pr̄ de qua ⁊ intelligēs est. Proīde pr̄ ē sapia ⁊ fili⁹ sapia ⁊ vterqz vna ē sapientia. ⁊ tm̄ solus pr̄ ē ingenita sapia. ⁊ fili⁹ solus ingenita sapia. nec tm̄ alia sapia dar̄. alia sapia filius. sed vna eadēqz ē sicut pr̄ ē de⁹ ingenit⁹. et fili⁹ē deus genitus. neqz de⁹ genitus ē deus ingenitus. nō ideo tm̄ alius deus est pr̄ alius filius. sed vnus deus vterqz nō aūt vnus. Aliuz est enim genitus: alius ingenit⁹: sed nō ali⁹ deus. imo vterqz vnū siue vnus deus. Ita nō ē sapia genita sapiētia ingenita. sed alia ē sapiētia genita: alia ingenita. non tm̄ est alia sapiētia sed vna eadēqz sapientia.

Pr̄ē sapiēs ea sapia q̄ ipse ē ⁊ō ea fili⁹ ē genit⁹ ⁊ sapiēs illa igenita ⁊ vna tm̄ sapia

An filius sit sapiens seipso vel per seipsum

Ex predictis constat q̄ filius nō est sapiēs a se neqz de se. sed de patre ⁊ a patre. Queri autem solet vtrū filius sit sapiēs seipso vel per seipsum. Quidam dicūt multiplicē hic fieri intelligētiā ⁊ ideo distinguendū esse ita vt cum dicit filiū ee sapientē seipso vl̄ per seipsum. Si sui natura ⁊ ēntia sapiētē intelligas verus sit intellectus. Si vo a seipso vl̄ de seipso sapientē esse intelligas falsitati subiectā habes intelligētiam. Alij vo simpliciter ⁊ absqz determinatione cōcedūt huiusmodi locutiones. filius est sapiēs per se. sed non a se vel de se. filius ē deus per se ⁊ est per se. fz nō a se vel de se. Hoc cōfirmātes vbis Hilarii qui filiū non a se sed p se agere in lib. ix. de trinit. Nature ingt cui ⁊tradicit hereticē hec vnitas est, vt ita per se agat fili⁹ ne a se agat. ⁊ ita ñ a se agat vt per se agat. Intellige filiū agentem ⁊ per eū patrē agētem. Non a se agit cum pater in eo manere mōstratur. Per se agit. cum fm̄ natiuitatē filii agit ipse que placita sūt. Infirmus sit non a se agēdo nisi a deo ipse agit. nō sit vero in vnitate nature si que agit ⁊ in q̄bus placet non per se agit. Sicut ergo inquiūt filius per se agit sed non a se. Ita ⁊ filius debz dici sapiēs per se sed non a se. Sic ⁊ ipse per se deus est vel esse dicēdus est vt aiunt sed non a se vel de se.

Solos fz quosdā

Alios ⁊ termīatio.

Hyla⁹.

An vna tm̄ sit sapientia patris.

Post hec a quibusdam que ri solet. vtrum vna tm̄ sit sapiētia patris. Qō non esse nituntr̄ probare hoc modo. Filius inquiunt est sapientia patris genita qua pater sapiens non est. Est igitur aliqua sapientia patris qua sapiēs nō est. Est autem ⁊ sapiētia patris ingenita. ⁊ ea pater sapiēs est. Est ergo q̄dam sapientia patris qua sapiens est. ⁊ ipa nō est illa sapientia patris qua pater sapiens non est. Non est ergo vna tm̄ sapientia pr̄is. Jtē sapientia ingenita est sapientia patris. ⁊ sapientia genita est sapientia patris. Nō est aūt sapientia ingenita sapia genita. Non est igit̄ vna tm̄ patris sapientia. Hec ⁊ his similia tanquā sophistica ⁊ a Vitate longinqua. cūctisqz i theologia peritis patentia abijcimus responso indigna aduertentes. Jd tamen adiicientes: qa vna est tm̄ sapia patris sed nō vno modo dicitur. Nam sapientia patris dicit̄ illa quā genuit. ⁊ sapientia patris dicit̄ ea qua sapiens est. Diuersa est ergo rō dicti. Illa enim dicit̄ patris q⁊ eam genuit. ⁊ ea dicitur sapia patris q⁊ ea sapit. Una est tm̄ sapientia patris: q⁊ sapientia genita est eadem sapia ⁊ ea qua sapiens est siue ea qua sapiens est intelligatur psona pr̄is siue essentia patris. q⁊ persona patris que intelligitur cum dicitur sapientia ingenita. ⁊ psona filii que significatur cum dicitur sapientia genita vna eademqz sapientia est que essentia diuina intelligitur cōmunis tribus personis.

Quō nitūr q̄daz pbare: q̄ vna tm̄ est sapientia pr̄is.

Qō rnsi one indigna sint ⁊ his silia.

Quod in trinitate est dilectio que est trinitas ⁊ tamen spūssanctus est dilectio que nō est trinitas. nec ideo due sunt dilectiones. ita et de sapientia.

Et sicut in trinitate dilectio est que est pater filius ⁊ spiritussāctus que est ipa essentia deitatis. ⁊ tamen spūssanctus dilectio est q̄ nō est pater vel fili⁹ nec ideo due dilectiones sunt in trinitate q⁊ dilectio que prope spūssanctus est: est dilectio que trinitas est: nō tamen ipa trinitas est. sicut spūssanctus est eēntia que trinitas est non tamen ipse trinitas est. Jta in trinitate sapientia est que est pater ⁊ filius ⁊ spiritussanctus que est essentia diuina. et tamen filius est sapientia que nō est pater vel spūssanctus. Nec ideo due sapientie ibi sunt quia sapientia que ppie est filius est sapientia que est trinitas ipsa tamen non est trinitas. sicut filius est essētia que est trinitas ipse tamen non est trinitas.

Dila

Qua ratione pater non dicitur sapiens ea sapientia quam genuit eadem videtur debere dici q̄ non sit diligens pater vel filius dilectione qua ab vtroqz procedit.

Preterea diligenter notan

dum est q ea rõne qua pater non dicitur sapiens ea sapiẽtia quã genuit: videtur fore dicẽdum q pater nõ diligat filiũ vel filius patrẽ ea dilectiõe que ab vtroq; procedit. s. que pro prie spũs sanctus est. Sicut. n. idem est deo sapere quod esse: ita est eidem diligere quod esse. Ideoq; sicut negatur pater eẽ sapiens sapia quam genuit. q si ea diceret sapiens. non ipsa ab eo sed ipe ab ea intelligeretur eẽ. Ita videtur nõ debere cõcedi q pater vel filiꝰ diligat dilectione que tantum spiritus sanctus est. q si ea diligit pater vel filius: nõ spũs sanctus videtur eẽ a patre ⁊ filio sed pater ⁊ filius a spiritu sancto. q idez est ibi diligere quod esse. Ut supra dictũ ẽ: atq; aucte Augu. sãctũ q i trinitate tria sũt vnꝰ diligẽs eũ q de illo ẽ ⁊ vnꝰ diligẽs eũ de quo ẽ: ⁊ ipa dilectio. ⁊ ñ ẽ aliq; duoruz quo genitus a gignẽte diligitur: ⁊ genitorem suũ diligit. Quibus verbis aperte significatur patrẽ filiũ. ⁊ filium patrem diligere. ea s. dilectione que non ẽ aliquis eorum. sed tãtũ spũs sanctus. Cum idem ergo sit ibi diligere quod esse. quo modo dicit pater vel filiꝰ non esse ea dilectione qua alter alteruz diligit. Cũ ideo pater negetur sapere sapientia quam genuit ne ea esse intelligatur.

Qd ⁊ hec questio inexplicabilis est que excellit infirmitatem hominis.

Difficilez mihi fateor hanc questionem precipue cum ex predictis oriat̃ que similem videtur habere rationem. quod mee itelligẽtie attendens infirmitas turbat̃. cupiens magis ex dictis sanctorum referre q̃ afferre. Optimus. n. lector est inquit hylariꝰ in. j. li. de trini. qui dictoz intelligentiaz expectet ex dictis potiꝰ q̃ imponat. ⁊ retulerit magis q̃ attulerit. neq; cogat id videri dictis cõtineri quod añ lectionẽ pfũpserit intelligẽduz Cũ g̃ de rebꝰ dei sermo ẽ: pcedamus deo sui cognitionẽ dictisq; eiꝰ pia veneratiõe famulemur. Inuestiget g̃ diligẽter pius lector rationem dictorum si forte dictorum aliquam valeat reperire causam qua nota ipsa premissa q̃stio aliquatenus explicari valeat. Ego autez hanc questionem non absoluens: sed errorez excludens profiteor non esse dictum patrem diligere filium vel filiumm patrem. ea dilectione que ab vtroq; procedit: que nõ ẽ aliquis eorum sed tantum spiritus sanctus tanquã ea dilectione pater sit vel filius. Sed si ea pater diligit filium ⁊ filius patrez. vt ẽt pater per se ea que ipse est dilectione diligat. sic ⁊ filiꝰ: nõ autem sic vt pater per se non diligat ⁊ filius: sed per eam tantum. Quis hec in illa trinitate inquit Augu. opinari vel affirmare presumat Eam tñ qõnẽ lectorum diligẽtie plenius diiudicandam atq; absoluendam relinquimus ad hoc minus sufficientes.

Hilariꝰ

Arca distinctionẽ. 32. quero vtr pater ⁊ filiꝰ diligant se spiritu sancto. q nõ. q aut diligere sumitur eẽntialiter aut notionaliter. Nõ eẽntialiter. q qõlibet eẽntiale ineſt formaliter cuilibz psone nõ per alterã. si notionaliter. igit pater ⁊ filiꝰ spirãt spiritu sancto. qõ est faliz. Probat idẽ 2°. q nullus actꝰ notionalis est puersiuus in idẽ agẽs a quo ẽ vel procedit pp distinctionẽ quã talis actꝰ regrit inter agẽs ⁊ terminũ. g̃ si ille actꝰ est puersiuus nõ sumit notionaliter. Preterea si pater ⁊ filiꝰ diligãt se spiritu sancto. g̃ pater diligit se spiritu sancto. q eodẽ vz pater diligere se ⁊ filiũ. sed pclusio vz inconueniens. q pat diligit se in pmo signo originis in quo spiritꝰ sanctꝰ nõ intelligit spiratꝰ. Preterea eodẽ diligũt se ⁊ creaturã sed spiritus sãctꝰ nõ videtur esse quo diligũt creaturã. q tũc sicut spiritus ex necessitate pductionis sue ẽ amor. ita ex necessitate eẽt amor creaturarũ ⁊ ita necessario deus amaret creaturas. Cõtra. 6°. de tri. c. 8. vl. 15. Spiritus sanctꝰ ẽ qꝰ genitꝰ a generãte diligit genitorẽq; suũ diligit.

Ecũdo querit vtr pater sit sapiens sapia genita. q sic pr̃ dicit verbo. fm Augu. 7. de tri. c. i. vel 2°. sz fm Anſ. mõ. 64. nihil aliud est sũmo spũi dicere q̃ quasi cogitãdo intueri. igit pater intuet verbo. ⁊ ita sapit verbo. Contra. Augu. 7. de tri. c. 4. eo est quo sapit. q idẽ est sapere ⁊ ee. g̃ si saperet verbo eẽt etiã verbo.

Pmaz questionẽ magister reputat difficilez ⁊ dimittit eã insolutã. Aliqui negauerũt istã ppositionẽ. pater ⁊ filiꝰ diligũt se spiritu scõ: ⁊ dixerũt eã ab Aug. retractatã in simili pmo retractationũ. c. 26. vbi retractat istã. pr̃ est sapiens sapientia genita. cui ista videt assimilari. ⁊ iõ istã retractatã dicũt in illa. Cõtra nõ solũ diuersas mãs retractãdas Augꝰ. seorsũ retractat. sed etiã eandem mãz que in diuersis libris ponit. que tamen est retractanda. Augꝰ. pluries retractat qñ. s. facit mentionez de illis libris diuersis. g̃ multo magis istaz retractaret seorsũ si eẽt retractanda. Itẽ Aug. nõ retractat dicta aliox sanctox vt Hiero. sup ps. 13. qui vident istã cõcedere.

Opini. gotifre. pictariẽ lis.

Alu dixerũt q ppositio est exponenda. ita qõ ly spiritu sancto accipiat in rõne signi. ita q pater ⁊ filiꝰ diligãt se spiritu sancto vt signo dilectionis cõis. Contra. ita põt dici q diligũt se creatura. q creatura est signũ dilectionis eorum.

Simõ torna tã tũ i sum ma.

Alu dicũt q diligũt se amore appropriato spũi sancto. ⁊ iõ dicunt se diligere spiritu sancto per appropriationẽ nõ per proprietatẽ. Cõtra igit ita eẽnt boni spũ. s. q bonitas appropriat spũi sancto.

Alex. ó ales p^a pte sum me.

Alter dicit q ablatiuus iste ꝑstruit in rõne effectus cause formalis. qõ declarat̃ pº sic. sz nõ omnis res sit forma tũ omne illud a quo aliquid denominat̃ q̃stũ ad hoc. bz habitudinẽ forme. vt si dicat̃. iste est indutꝰ indumẽto iste ablatiuus indumento cõstruit̃ in habitudine cãe formalis sz nõ sit forma hominis. Cõtingit aũt aliquid denominari per illud qõ ab ipo pcedit non solũ sicut agens ab actione. sed etiã sicut termio actiõis qui est effectus qñ ipe effectus intellectu actõnis icludit̃. dicimus n. q ignis ẽ calefaciens calefactione quãuis calefactio nõ sit calor qui est forma ignis. sed actio que ab igne procedit. Et dicimus q arbor est florens floribus: quanuis flores non sint forma arboris. sed quidam effectus ab ipsa procedentes. fm hoc igitur dicendũ: q cum diligere in diuinis dupliciter sumat̃ s. essentialiter ⁊ notionaliter. secundum q essentiali

S. t. in p^a pte sũme. q. 3. 3. ar. 2°

ter sumitur sic pater ⁊ filius non diligunt se spiritu sā
cto sed essentia sua. Unde Augu. 4. de trini. c. 7. vl
15. Ut vero inquit in illa trinitate quis audeat dice
re patrē nec seipsū nec filiuz nec spiritū sctū intellige
re nisi per filiū. vel diligere nisi per spiritū sctū ⁊ sic
pcedunt pme opi. ꝑm aūt q notionaliꝫ sumit sic dili
gere nihil aliud est q3 spirare amorē. sicut dicere est
verbū producere. ⁊ florere ⁊ flores producere. sicut ig̃
arbor dr florēs floribꝫ. ita pat̃ dr dicens verbo vel fi
lio se ⁊ creaturā. ⁊ pat̃ ⁊ filius dicunt diligentes se ⁊
nos spiritu scō vel amore pcedente. Contra. edi-
ficare distincte iportat terminū qui est edificiū nō tñ
cōcedit q edificator edificat edificio. ⁊ in ꝓposito ēt
spirare distinctius importat spīm sctū q3 diligere ⁊ tñ
nō cōcedit q pr ⁊ filiꝰ spirēt spū scō. Itē ⁊ si talis p-
dicatio cōcederet nō tamē est cōuersiua sup agēs.
qr nō concederet de igne dici aliquid qō termina-
retur ad ipm ignē aliquo producto a se. Preterea.
in cōstructione transitiua numq3 effectus vt effectus
cōstruit cū ablatiuo. diligere aūt est verbuz transiti-
uum vñ exm cui immutant nō est ad ꝓpositū: sz ad op-
positū. florere. n. est verbū neutrū ⁊ nō significat for-
maliꝫ producti3 alicui. Omnē quippe verbū neu-
trū vnū ⁊ idē significat cū nomine adiectiuo si esset
nomē impositū. nisi q nomē id significat per modū
huius ⁊ quietis. verbuz autē quasi significat in fieri
sicut idez significat calidū ee quasi in quiete ⁊ calere
quasi in fieri. ⁊ sicut tale nomē denominatiuū posset
dici de aliquo cū ablatiuo denotante illō a quo subie
ctū denoiat̃ tali denomiatiōe. ita verbū neutrū pos
set cōstrui cū ablatiuo in eadē habitudine forme de
nominātis. ita enī ignis calet calore sicut est calidꝰ
calore. ⁊ vtrunq3 est in rōne forme a qua est ista deno
minatio per moᵐ quietis in vno. ⁊ per moᵐ fieri in
altero. ista aūt forma in aliquo aliquādo est inherēs
vt qualitas aliquando se hz p modum forme ab ex-
tra denominantis sicut est de genere habitꝰ vel ad
modū illiꝰ. ⁊ vtroq3 mō pt fieri denominatio. Et si
cut aliquid denominat̃ nō tñ a forma sed ab aliquo
extrinseco qñq3. ita denominatiuū posset dici de eo
cū illo extrinseco ablatiue sumpto. ⁊ hoc siue illud de
nominatiuū significet noialiter siue verbaliter. Sicut
enī posset dici iste est ornatus vestimento ꝓut orna-
tus significat aliqd ꝺgenere habitꝰ ita possz dici iste
nitet vestimēto vl aliqᵒ alio vbo neutro qō signifi
carz cū isto denomiatiuo. s. ee ornatū. ⁊ ita ē i ꝓposito
qr arborē florere ñ significat formaliter arborē ꝓduce
re florē. si. n. ponat̃ verbū actiuū qō sic significet pu-
ta florificare si eēt in vsu hec eēt falsa arbor florificat
floribꝰ hec aūt vera arbor floret floribꝰ. qr ꝓ istō ver
bū neutrū significat̃ qd denominās sbm q3i ꝓ modū
habꝰ. qr lz nō sit ꝓprie habꝰ ē tñ in animatis quia pro
prie habitus est tantum in animatis possūt tñ deno
minari ab aliquo adiacente qō inq3tū ē aliquo mo-
do ornamentū vel tegmentū eoz ꝑt reduci ad genꝰ
bitus ⁊ tunc sicut diceret arborē florida floribꝰ: ⁊ ab
latiuus cōstrueret in rōne illiꝰ a quo sbm denominat̃
q3 talē denominātiōez. ita ēt cōstruit̃ ly floribꝰ cū hz
vbo florē exm igit̃ ē ad oppositū loquēdo de vbo actu
uo: ⁊ nihil ad ꝓpositū. vt verū ē de vbo neutro.

Ad istā questionē soluēdā. qr illa q̄ sūt i intellectu
sūt manifestiora. ꝑmo rndendū ē ad 2ᵐ qō-
nez. Et ꝑmo videamꝰ de intellectu nr̄o. ubi. n. me
moria gignit noticiā actualē q̄ ad memoriaz hz du-
plicē habitudinē vel relationē. vz geniti ad gignēs. ⁊ h
ē de 2ᵒ mō relatiuoz ⁊ mutua. ⁊ alia ē declarāt̃ ad de
claratū ⁊ hec tertij mōi relatiuorū ⁊ nō mutua. sic āt
noticia gēita declarat̃ formaliter obz latēs i memoria
ita illō qō ꝓducit noticiā actualē ⁊ dat illi istā viz de-
clarādi ꝑt dici dēclarat̃ ista noticia q3i effectie. Si. n.

aliqs ꝓducat speculū ⁊ i eo imagines relucētes. hoc
speculū formaliter dēclarat illa relucētia. ⁊ tñ illō ꝓdu-
cēs: speclz effectie dēclarat. Et istō magis apparet si
actus aie qui nō sunt vere factiōes significarēt ꝑ vō-
ba neutra non actiua. nunc autem significantur per
verba actiua ꝓp illā habitudinē quā habent ad oba i q̄ trā-
seūt q3i in fminū: lz nihil caussēt in illis obis: tūc. n. si
eēnt neutra significarēt formaliter illā realitatē a q̄ im
ponūt in eē ꝙbo: ⁊ tūc possēt talia vba actiua iponi ab
eisdē formis q̄ significarēt ꝓductionē taliū: ⁊ tūc no-
ticia gēita foialiter eēt declaratiua obi: sz ꝓducēs dice
ret effectiue cārē formā: sicut als dictū est q̄ filitudo
ꝑt eē illud i quo fundat̃ relo actiui ⁊ passiui: ita q̄ sic
assimilās ē dās filitudinē: ita tūc declarās actiue sū-
ptū eēt efficiēs ipaz declarationē formalez i ipo actu
aie sue ipsius illiꝰ actꝰ. Ad ꝓpositū verbū dicū a pie
expmit: ⁊ hec expssio ē rlo origis. huic. n. expssio cōi-
cat̃ ex vi ꝓductiōis sue noticia infinita q̄ ex hꝰ est decla
ratiua oīs declarabilis. hz igit̃ relonē realē ad expi
mētē a quo gignit̃: sz aliā. s. declarāt̃ hz nō tñ ad ipz:
sz qr ē infinitū hz respectū declaratiui ad se ⁊ ad ipm:
⁊ ad oīa alia: ⁊ ista ē tñ relorōnis: qr nō tñ ē ad crea-
turā sz ad seipm. Et si nulla relo realis ē ipi ad crea
turā ex dis. 30. multo magis igit̃ nō eiusdē ad se ē rlo
realis sz istud declarare cōpetit formaliter verbo: ꝓdu
cēti aūt ꝙpetit ꝓncipiatiue sicut in nob ꝙpetebat me-
morie effectiue: ⁊ tūc vbū formaliter declarat oē declara-
bile ꝑ ät vbo declarat nō formaliter sz ꝓncipiatiue. in-
q3tū sibi cōicat noticiā actualē infinitā q̄ vbū actualiter
declarat. Applicādo igit̃ istā realitatē ad illud voca
bulū qō ē dicē: dico q dicē vnoᶜ eēntialiter accipit̃:
vt p Anſ. mon. 12. c. 64. ⁊ sic nō logit̃ augu. qr ꝑm ipz
ꝑ ⁊ filiꝰ ⁊ s. s. sūt vnū dicēs: ⁊ q̄libz psōa formaliter dic
⁊ nulla dicit alia ablatiue. Allioᶜ accipit̃ psonaliter et
sic denotat̃ significare illā relonē origis q̄ ē gignētis
ad genitū: ⁊ hꝰ mō logit̃ Ric. 6. de tri. c. ix. qr solꝰ ꝑ di
cit. Et augu. dū vbū i quo oīa disposuit. Allio mō pōt
significare istā habitudinē rōnis q̄ ē declarare: ⁊ hoc ꝓ-
ut declarare cōuenit alicui formaliter: ⁊ sic vbū dic oīa
declarabilia ⁊ seipz seipo formaliter. ⁊ de hoc loquit̃
Augu. 7. de trini. c. 3. vel. 16. Si. n. hoc vbū qō nos
ꝓferim. tpale ⁊ trāsitoriū ⁊ seipm onī ⁊ illud de quo
loqmur q3to magis vbuz dei p qō facta sūt oīa: ⁊c. et
sic est eēntiale ⁊ appropriat̃ vni psone. nā q̄libz psōa
declarat̃ sua itelligētia q̄ in ipa ē: appropriat̃ tñ filio:
vt patebit ex dubitatiōe sequēte. 4ᵒ significare
ꝑt istā eandē habitudinē declarātis ꝓut cōuenit alicui
nō formaliter sz ꝓncipiatiue. ⁊ hꝰ mō dr de ꝑie qō dic
verbo. ⁊ isto mō logit̃ aug. 15. de trini. c. 9. vel. 2. q ꝑ
dicit verbo. hēt mō loquit̃ augu. 15. de tri. c. 14. vel
25. q ꝑ seipz dicēs genuit filiū sibi equalē p oīa. vbi
accipit dicere ꝓ ꝓncipiatiue declarare: lz nō addat
ibi illud ꝓncipiatiuū quo ꝑ dicit: ⁊ sic ꝓncipale signi
ficatum eē eēntiale cōnotat tñ notionale vt supra di-
ctū est de dono. In q̄ igit̃ habitudine ꝙstruit dico q si
dicere sic sūptū eēt idē q cārē denotaret hāc rōnē ꝓn-
cipij actiui subauctoritatiui. sz qr nō sūt idē lō dico q
denotat̃ hāc rōnem formalē ꝓncipij subauctoritati-
ui. ⁊ in habitudine talis ꝓncipij cōstruit̃. Sz tūc ibi ē
vnū dubiū. vtrū declarare formaliter oē declarabile
sit ꝓpriū verbi. Dicūt aliq q sic. qr ex vi ꝓcessiōis
sue hꝰ sibi ꝙpetit. sz de hoc dictū ē supra di. 27. q. 3. Et
gnāliter tñ istud verbū declarare dicit relationē rō-
nis: ⁊ nulla talis ē ꝓpria alicui psone. nec includit̃ in
proprio alicuius sicut ꝓbatuz est di. 18. de dono. hoc
manifestare non ē ꝓpriuz vbo: nec includit̃ in eiꝰ ꝓ-
prio: sz tñ ē ei appropatū ꝑ eo q vbū ex vi ꝓductiōis
sue hz noticiā actualē sibi cōicatā: ꝑ aūt lz hēat eādē
noticiaz: tñ ex ea vi q̄ ꝓducit ē memoria ⁊ nō ꝓducit
inq3tū actualis noticia. Noticie. n. actuali vñ actua

Henri. qt°. 6. q. 1.

lis ꝓuenit ꝺclarare. ⁊ iꝺ ꝺeclarare magis ꝓuenit cuꝫ ꝓꝓrio filijꝫ cū ꝓꝓrio aliaꝫ ꝑsonaꝫ ⁊ ita magis sibi appꝛopꝛiat: vere tm̄ est in oī alia ꝑsona: qꝛ q̄libet hēt actualē ꝺeclarationē. inq̄ꝫtuꝫ ē actualis noticia ⁊ eq̄ ꝺeclaratiua realiter sicut ē illa noticia actualis que ē vꝺ̄: ꝺeclarat igit̄ formaliter ꝑ oia seipso sicut filiꝰ formalr̄ oia seipo: ⁊ spūssc̄us oia seipo ꝺclarat: ꝺclāt ēt ꝑ̄ ⁊ filiusꝰ spūsancto ꝑncipiatiue: ꝫ isti modi accipiendi ꝺclarare formaliter ⁊ pricipiatiue nō sint ita vsitati sicut illi qbꝰ verbū ꝺicit̄ ꝺeclarare formaliter ⁊ pr̄ ꝑncipiatiue verbo: ⁊ rō maiꝛis vsitatiōis istoꝝ verboꝝ ē ꝓp appꝛopatiōnē noticie actualis ad vꝺ̄.

Ad secundam questionē ꝓcedo negatiuā ptē questionis ꝓp rōnem augu. 7. de tri. c. 4. cuiꝰ ꝺeclaratio ē ista Actꝰ eēntialis nō pōt ee alicuiꝰ suppositi mediāte aliquo ꝑncipio vt quo: nisi illud sit tali ꝑsone ꝑncipiū essendi formale: vt ꝑ̄ sapit sapiētia ingenita: vel sit ꝑncipium sibi essendi ꝑncipiatiuū. quō mgr̄ cōcedit q ꝙ filius sapit sapia ingenita a qua habꝫ q ꝙ sapiat: vel sit ꝑncipiū subauctoꝛitatiuū respectu talis actꝰ quō concedit̄ q ꝑ̄ creat verbo. ſꝫ filiꝰ siue sapiētia genita nō ē ꝑ̄ ꝑncipiū eēndi formale: nec ꝑncipiatiuū nec ꝑncipiū actiuū subauctoꝛitatiuū respectu actus eēntial̄ qꝛ nō ꝓducit istū actū in se. ſꝫ cōicat̄ sibi a patre ⁊ ꝑncipiū actiuū subauctoꝛitatiuū hꝫ rōnē ꝓducētis actꝰ respectu cuiꝰ ꝺ̄ ꝑncipiū tale. quomō ꝓcedit̄ q ꝑ̄ creat verbo: sape aūt ē actus eēntialis. ꝙ ꝑ̄ nō sapit eēntia genita. cōcedit aūt magr̄ ⁊ bene q ꝑ̄ est sapiēs sapientia ingenita sicut formali ꝑncipio. filiꝰ aūt sapit sapiētia ingenita sicut principio principiatiuo.

Ad argumentū in oppositum dico q Anſel. accipit ibi dicere mere essentialiter. ſ. ꝓ actualiter intelligere sic̄ exꝑ̄sse vult. c. eoꝺē. vbi vult q ꝙ sunt vnꝰ dicēs: sicut sunt vnꝰ intelligēs: ⁊ ꝫ qlibꝫ ꝺicat etiā quēlibet: tamē sunt vnꝰ in rōne ꝺicentis ⁊ ꝺicti sicut sūt vnꝰ intelligēs ⁊ vnū intellectū: ⁊ iste modꝰ ē valde extēsiuꝰ huius nomis qō ē ꝺicē. qꝛ nec significat illā relonēꝫ oꝛiginis nec ꝓnotat eā. sicut nec itelligē vel sape: ⁊ hm̄ mō nō ꝺic̄ aug. q ꝑ̄ ꝺicit vbo. Sꝫ quō ꝓcedit̄ q spūs scūs ꝺicit vbo. Rñdeo sicut itelligit vbo: ſꝫ nō ꝓ exꝑ̄ mere nec ꝓ ꝺeclarare: nisi accipiat̄ formaliter. qꝛ spūs scūs formaliter ꝺeclarat oē ꝺeclarabile: nō aūt ꝓ ꝺeclarare ꝑncipiatiue: nisi forte respectu creature: qꝛ loq̄ndo de mānifestatiōe creature: qꝛ illā efficit tota trinitas: ⁊ qꝛ absolute sup manifestationē formalē vbi nō ꝓpando ad creaturā: spūssc̄us nō hꝫ aliq̄ꝫ rōnē ꝑncipij: qꝛ nō ꝺat verbo illud qꝰ formaliter vbū ē manifestatiuū: iō nō vr̄ aliqᵒᵒ ꝓcedēdū. nec Anſ. ꝺicit q. ſ. ſ. ꝺicit vbo ꝫ videat oīa in vbo ita ēt q ꝫ btūſ videt oīa in vbo. ⁊ q̄ ꝫ ꝑsona videt in quālibꝫ ꝑꝫ aug. i ſ, de tri, c. 4, ſꝫ ꝺicere vbo vr̄ importare aliq̄ꝫ auctem ꝺicitis vbo respectu verbi inq̄ꝫtū est ꝺeclaratiuū formaliter.

Ad aliam questionē de spūscō ꝓcedēdū ē eo mō q in ꝑce. q. ꝓcessuꝫ ē et ꝑ̄ de volūtate nr̄a vbi ꝺico q amoꝛ in nobis vt ꝓducꝰ hꝫ ad volūtatē vt ꝓducētē relonē scōi mōi. ⁊ iª forte est mutua. hꝫ ēt aliā relonē ad oīm ptinētē ad. ꝫᵐ mōm relatiuoꝝ: ⁊ illa nō ē mutua: qꝛ sic̄ sciētia refert̄ ad scibile ⁊ non eꝰ: ita amoꝛ ad amabile ⁊ non eꝰ. ⁊ sicut amoꝛ hꝫ formalr̄ hitudinē aliq̄ꝫ ad oīm: ita illud qō ꝓducit amorē possꝫ ꝺenominari ab illa habitudine si eēt verbū impositū ꝫ significās actiue. Ita ꝺico in ꝺiuinis q spūssc̄us ex vi ꝓductiōis sue nō qdē ꝑpe ſꝫ appꝛopatē ē amoꝛ ois amati necio. ⁊ iō hꝫ aliq̄ꝫ rlonē rōis soꝛalr̄ ad sic amatū. ꝓducēs āt ipꝫ ꝑt ꝺnoīari ab eadem habitudine quasi pꝛincipiatiue ꝺenominans importatur per hoc verbum ꝺiligere: quando ꝺicuntur pater ⁊ filius ꝺiligere se spūsancto. hoc qꝑ pe ē patreꝫ ⁊ filiū ꝓducere amoꝛē qui est ꝑ̄s ⁊ filij sicut patrē ꝺicere se vbo est ꝓducere verbū qō est ꝺeclarās ipm̄ patrē.

Ad primū ꝺico q nec mere eēntialr̄ nec mere notionalr̄ tenet̄ sed cōnotat notione. ſ. ꝓductionē spiritussancti. ⁊ significat illā habitudinē cōsequentē spm̄scm̄ ad amatū nō quidē formaliter ſꝫ ꝑncipiatiue. ⁊ rōe istiꝰ habitudinis ꝑ̄tis eēntiale est q̄ꝫtū ad terminū illius habitudinis. qꝛ terminꝰ ille nō tāꝫ est spiritussanctꝰ ſꝫ etiā oē necessārio amabile. ⁊ quo ad illō fit cōuersio nō aūt quo ad notionale cōnotatū. Per ꝫ patet ad 2ᵐ ⁊ istud posset manifestari in exemplo ꝺe ꝺicere. qꝛ eo mō quo cōcedit̄ ꝑ̄ꝫ ꝺicere verbo ꝺicere nō ē mere eēntiale neq̄ꝫ mere notionale. ſꝫ cōnotat notiōale. ſ. gnitionē ⁊ importat in genito hitudinē ꝺeclaratiui que est ad oē ꝺeclarabile. ſimile hui ꝰ ꝫ nō ita ꝑfecte pōt haberi in hoc qō est mittī qō cōnotat i ꝺiu inis ꝓcessionē ꝫ significꝫ ꝑncipaliter effectū tpalē. ⁊ q̄ꝫtū ad illō qō significat tota trinitas opat̄ effectū illū sed q̄ꝫtū ad nationē illā nō respicit totā trinitatē in rōne ꝑncipii: filiꝰ. n. pōt mitti a spirituscō ꝫ nō sit a spirituscō. Ad ꝫᵐ ꝫ posset fieri vis i ista ꝓpōe q ly se posset cōstrui trāsitiue vel recipꝛoce. ꝺe qua ꝺuplici cōstructione habet̄ ab illo Petro helie sup Priscianū ꝺ ꝛstructione ⁊ ꝑꝫ in illo sophismate. isti pugnāt vt vincāt se. ⁊ vr̄ ꝑm aliquos magis cōcedēꝺa ꝓpositio ꝓut se cōstruit trāsitiue q̄ꝫ recipꝛoce. pꝛo eo q spiritussanctꝰ scōm eos spirat a patre ⁊ filio volūtate concoꝛꝺi. inq̄ꝫtū. ſ. pater impēdit amoꝛē filio ⁊ filius rependit ꝑm Richardū ꝺe trinitate tamē ꝺicendo cōsequēter his que ꝺicta sunt ꝺi. iꝛª. ꝺe ista materia q ꝑ̄ ⁊ filiꝰ spirāt formaliter volūtate inquātū vna ē: nō aūt ipsa relatio cōcoꝛꝺie ꝑ̄s ad filiū. ⁊ ecōuerso est formalis. ratio spirandi. qꝛ nō vr̄ i q̄ꝫtū ꝑ̄. ⁊ filiꝰ inq̄ꝫtū hnt respectū oꝛiginis ad spm̄ scm̄ habeāt mutuā relatiōeꝫ ad inuicē. tūc. n nō haberēt tm̄ mutuā relationē oꝛiginis ꝑmutatꝫ ⁊ filiatiōis. hoc in quā ꝺicēꝺo q ꝫ hntes vnā volūtateꝫ ꝓcoꝛꝺēt in ea formaliter tm̄ cōcoꝛꝺia nō ē per se rō ſꝫ volūtas vna. ⁊ q fecūꝺitas plena sit ita in vna sicut in ꝺuabꝰ iō tm̄ ꝺuo spirāt qꝛ ꝑintelligit̄ illa fecūꝺitas vna eē in ꝺuobꝰ anteq̄ꝫ habeat terminū. Pōt tm̄ cōcedi ꝓña. q eadeꝫ est veritas accipiēꝺo ly se sic vl̄ sic. ⁊ tūc cōcedo ꝓña q pat̄ se ꝺiligit spiritu sancto. ⁊ cū ꝺicit ꝺiligit se in pꝛimo signo oꝛiginis ꝓcedo. sed tunc ꝺiligit se volūtate vt in ipo est formalr̄. spirando aūt spm̄ scm̄ q necessario ē amoꝛ eiꝰ ꝺiligit se spiritu sancto q̄ꝫ ꝑncipiatiue quō ēt ꝺiligit filiū spiritu sancto. Ad vltimū ꝺico q nō oꝫ ꝓcedere ꝑ̄em ⁊ filiū ꝺiligere creaturā spū scō sicut ꝺiligūt se spū scō. qꝛ iste modus ꝺiligēꝺi vt sumit̄ ꝑncipiatiue vr̄ esse ꝑmo illius termini ꝺilectiōis cuius ipa ꝺilectio ē formaliter ex hoc q ē ꝑncipiata. sic enī ꝺiligere obꝫ ē ꝑncipiare amoꝛē q vt ꝑncipiatꝰ est formalr̄ illiꝰ obi. spiritus aūt sanctꝰ ex vi ꝑncipiationis sue neq̄ꝫ ꝑmo neq̄ꝫ cō comitanter ē amoꝛ creature. qꝛ creatura tm̄ cōtingēter amat̄ a ꝺeo. ꝫ aūt ex vi ꝓductiōis sue pꝛimo sit amoꝛ eēntie. tm̄ cōcomitanter pōt ꝺici amoꝛ filij qꝛ ille ꝑsone sunt in nā ꝑmo amata ex necessitate illius nature. ⁊ ita posset ꝓcedi q ꝑ̄ nō ꝺiligit creaturā spiritu scō eo mō quo filiū. qꝛ nō vt ꝓducit amorē ex vi ꝓductionis sue fit amoꝛ creature. imo ꝛpleta pꝛoductione necessaria illiꝰ amoris ad huc est cōtingentia vt iste amoꝛ sit creature. ⁊ hoc est in potestate nō trīs ꝓducentis hunc amorē: ſꝫ ēt istiꝰ amoris ꝓducti. qꝛ ita cōtingenter amat spiritꝰ sanctꝰ creaturā sicut ꝑ̄ ⁊ filius.

Ben. in sūmā ar ti. 54.

Hec est ꝺistinctio tricesima secunda huius pꝛimi libꝛi. In qua magister posꝫ assignationeꝫ quoꝛunꝺā appꝛopꝛiatoꝝ ꝺeterminauit. quas

dam dubitatiões ex assignatione hmõdi emergẽtes determinat. Et tria facit. Nã pmo determinat qualit psone cõpant sm ppriũ ⁊ appropriatũ. ss. Secundo quõ circa appropriatũ filij. Tertio quõ circa vtrũ qꝫ simul. Primũ facit a principio distinctiõis vsqꝫ ibi Preterea diligent est inue. Secundũ abinde vsqꝫ ibi. Preterea diligenter est notandũ Tertiuꝫ vero abinde vsqꝫ ad finẽ distinctiõis. Et tñ de sententia magri stat in trib⁹ ppositionib⁹ quarũ pma hec. Pat ⁊ filius diligũt se mutuo. ff. ab ipsis procedente. Nãc magr pbãs querit. An pr ⁊ filius diligũt se. ff. ab ipis procedente. Et arguit q non. Naꝫ diligere ⁊ esse in diuinis sunt idem. si ergo pat ⁊ filius diligunt se. ff. ẽ. videt ipos habere esse per spiritumsanctũ. quod absurdum est. Et magister respondet q pater ⁊ filiꝰ diligunt se capiendo diligere notionaliter. s. put idẽ ẽ quod cõmunis spiratio. ⁊ sic differt diligere ab eẽntia secundum rationem ⁊ per cõsequens factum argumentum pro illa parte non concludit. Secunda propositio est hec. Nec pater nec filius sapit sapientia gẽita vel nascente. Hanc propositionẽꝫ magister probans tres determinat questiones. Prima est. Utrum pater dicitur sapiens sapientia quam genuit. Et arguit q sic. quia pater diligit amore qui ab ipso procedit ideo videtur quod etiã sapit sapiẽtia eadem quã genuit. Et respondet q ista non est concedenda. pater sapit sapientia genita. seu pater sapit p illam sapientiam quam genuit. ne filius qui est sapientia genita videatur esse causa sapiẽtie in patre ⁊ hoc cõfirmat auctoritate beati Augusti. Secunda questio est. Utrum filius sit sapiens sapientia genita vel ingenita. Et respondet magister dicens. q filiꝰ debet dici sapiens sapiẽtia ingenita : eo quod ipse sit sapiens sapientia genita sicut pater. Circa quod notãdũ q iste due propositiones. s. pater est sapiens sapientia ingenita ⁊ filius est sapiens sapiẽtia ingenita. sunt ambe vere. sed differunt secundum q hi ablatiui in eis positi diuersimode cõstrui possunt. Uno modo in habitudine principij formal' ⁊ secundum illum modum pater est sapiens sapientia ingenita. ⁊ huius propositionis est sensus. quia sapientia ingenita est ipse pater. ⁊ sic seipso sapiens est formaliter. cum sit idem sibi esse ⁊ sapere ⁊ secundũ istum sensum intellectus est falsus. filius est sapiens sapientia ingenita. quia designat filium formaliter esse sapientem patre. ⁊ per cõsequẽs patrem formaliter esse filium propter identitatem sapientie ⁊ esse in filio. Alio modo potest ille ablatiuus construi in habitudine principij effectiui. ⁊ sic ista est falsa. pat est sapiens sapientia ingenita. quia significat patrem esse de sapientia ingenita. ⁊ sic esset a seipso quod falsum est. Illa vero filius est sapiens sapientia ingenita isto modo est vera quia sensus est q filius sit de sapientia ingenita. ad illum intellectum conceditur a magistro in littera. Tertia questio. Utrum filius possit dici sapiens sapientia genita seu seipso. quod idem est. Et respondet q aliqui concedunt istam propositionem. filius est sapiens sapientia genita vel seipo non tamen filius est sapiens a seipso. quod intelligi debet filius est sapiens sapientia genita vel a seipso qõ idem est. verum est formaliter: sed non effective. Tertia propositio est hec. Tantum vna ⁊ eadem est sapientia patris ingenita ⁊ genita secundũ rẽ. differunt solum secũdũ rationẽ. Nãc magister pbãs qrit Utrũ tm vna sit sapiẽtia patris ⁊ filij. Et arguit q ñ. qr alia ẽ sapia genita ⁊ ingenita: ⁊ ergo nõ est tm vna Et magr rñdet argumẽtũ nõ valere. eo q ibi cõmittit fallacia figure dictionis: qr qñ sapia sumit cũ his terminis genita ⁊ ingenita: trahit ad standũ p psõa. Sꝫ qñ simplicit stat sine additiõe: tũc supponit pro eẽntia. Et subdit. sicut in deitate ẽ dilectio q est pr et filius ⁊ spũsscũs. s. ipa diuia eẽntia. ⁊ tm spũssanctus ẽ dilectio que nec ẽ pat nec filiꝰ: nõ tm sunt due dilectiones in deo sꝫ vna tm. Sic in deo ẽ sapiẽtia q ẽ pr ⁊ filius ⁊ spirituscũs. s. diuina eẽntia. ⁊ sapiẽtia genita que nec est pater nec spũssanctus sed filius. nõ tm sunt plures sapiẽtie: sꝫ vna tm: ⁊ per cõsequẽs sapiẽtia ingenita dicatur sapiẽtia patris: eo q p eaꝫ formaliter sapit: sapientia ẽt genita dicit sapientia patris: non tm q ea formaliter sapiat: sed q eã genuit: non tm segt q sint due sapiẽtie: sꝫ tm vna que ẽ diuina essentia. Secũda questio ẽ. Cur pat nõ dicat sapere sapiẽtia genita vel ab ipo procedẽte: sicut dicit diligere dilectiõe ab ipo pcedẽte: cũ tm idẽ est ibi sapere ⁊ eẽ: et similiter idem diligere ⁊ eẽ. Ad quod rñdet magr q diligere põt capi essentialiter: ⁊ tũc tam sm rez qꝫ ẽt sm modũ significandi absolute diligere nõ est aliud qꝫ esse ⁊ qꝫ diuina eẽntia: ⁊ capiendo diligere. pater nullo modo potest se diligere spiritusancto seu amore procedente a se. Alio modo potest capi notionaliter pro spiratione passiua: ⁊ sꝫ sic non est aliud qꝫ eẽntia diuina sm rem. non tamen sm modum significãdi est idem quod essentia diuina seu esse: quia essentia seu esse dicitur absolute. diligere autem relatiue Et ideo non sequitur pater spiritusancto vel amore diligit. igitur spiritusancto vel amore procedente ẽ. Sicut nõ sequit pater paternitate est pater: ergo pater paternitate est. Sic nõ segtur homo diligit hõinem amore ab ipo procedente: igitur homo amor ẽ Cum ergo sapere in diuinis semp sumatur essentialiter ⁊ nunquã notionaliter sicut diligere: igit patrem sapiẽtia genita sape: seqretur ipꝫ esse sapiẽtiã genitã. Ad diligere aũt nõ semp sequit diligere dilectiõe pducta: ⁊ p ꝓns sꝫ pr nõ dicat saper sapiẽtia genita: potest tm dici diligere dilectione pcedente seu pducta Et hec est sentẽtia magistri in speciali.

Utrum proprietates personarum sint ipe psone vel deus. id est diuina essentia. Di. 33.

Est supra dicta interiꝰ cõsiderari atqꝫ subtiliter inquiri oportet. Utrũ proprietates personarum quibus ipe persone determinãtur sint ipe persone: ⁊ sint deꝰ. i. diuina eẽntia. an ita sint in personis. vt nõ sint persone: ac per hoc nec diuia eẽntia. Qõ. n. in psonis sint ppietates nemo ificiari audet: cũ apte clamat auctoritas q in psonis ẽ ppietas: ⁊ in eẽntia vnitas. Supiꝰ quoqꝫ multis scõr testimõiis astruim⁹ psõas p ppetates distigui atqꝫ determiari: ipasqꝫ ppetates tres. s. ppriis erpssimus vocabulis. Cũ g ppetates ipe ab eterno fuerint: qb⁹ ipe psõe determiant ⁊ differũt: quõ eẽnt si in eis nõ eẽnt: ⁊ quõ in eis eẽnt: ⁊ ipse psone nõ eẽnt quin ibi eẽt multiplicitas. Quo circa sicut ppietates eẽ in psonis: ita ⁊ eas psonas eẽ ꝓfitemur. sic̃ supra aũcte Hiero. vt ñ pigeat revocare ad mentẽꝫ. protestati sumus in expositione fidei ita dicentis. Sabellij hereśim declinantes: tres personas expressas sub proprietate distinguimus. Non enim nomina tantummodo, sed etiam nominum prope

Nõ ppetates sũt psone

Hiero⁹ breui tẽ tangit q̃ s. posita sit vt aliud addat.

tates.id est personas.vel vt greci exprimunt hypostases hoc est subsistentias confitemur. Ecce aperte dicit personas proprietatib9 distingui:7 ipsas proprietates esse personas.cuius hic verba perstringimus:q3 supra latius posuimus.

Q3 proprietates sint diuina essentia.

Cumq3 de simplicitate dei

tatis supra dissereremus auctoritatib9 sancto ruz scilicet Augu. Hyla. Ysido. necnō 7 Boecii. euidenter monstrauimus. deum hoc esse omnino quod in se habet. excepto q3 pater hz filium: nec est filius:7 filius habet patrez: nec est pater:7 sic esse in natura triuz. vt qui habet hoc sit quod habet:7 totū quod ibi est vnum esse vnam vitam esse:quod modo non iteramus:ne fastidium lectori ingeramus. Si ergo proprietates ibi sunt:singula earuz est id in quo est:7 vnuz eademq3 vita singule sunt. Fateamur ergo 7 proprietates esse in tribus psonis:7 ipsas eē psonas atq3 diuinam eēntiā

Exp̄dictis concludit p̄petates eē ps̄onas 7 vnam eēntiaz.

Auctoritate astruit q3 proprietas sit natura.

Q3 enim proprietas etiaz

Hilari9 diuina natura sit:ostendit hylarius dicēs natiuitatem filii esse naturam. Unde in. vii. lib. de trini. ait. Utriusq3 natura non differt: vnū sunt pater 7 filius. Habet ergo hoc sacramenti natiuitas vt compleatur in se 7 nomen 7 naturam 7 potestatem: quia natiuitas nō potest non esse ea natura' vnde nascatur filius. Idem in vi. Natiuitas proprietas est. veritas est. Idem in. vii. dicit: q3 nature natiuitas sit intelligenda esse in natura dei. Supra eniz dixit q3 proprium patris est q3 semper pater ē 7 proprium filii est q3 semper filius est: significans q3 proprietas patris est pater: 7 proprietas filii est filius. His aliisq3 pluribus auctoritatibus aperte significari videtur: q3 proprietas filii filius sit: sic 7 deus: ita 7 proprietas patris 7 proprietas spiritussancti.

Quidam negant scilicet proprietates esse personas 7 diuinam naturam 7 quare.

Hoc autez aliqui negant dicentes q3dē ꝓprietates in ps̄onis esse. sed non eē ps̄oas ipas. q3 ita dicūt eē in ps̄onis vel in eēntia diuina: vt nō sint interi9 sicut ea sunt q3 secundum substantiam dicuntur de deo. vt bonitas. iusticia. sed extrinsecus affixa sunt. atq3 ita esse rationibus probare contēdunt. Si enim inquiunt proprietates sunt persone: nō eis persone determinantur. Cōtra quod di-

Obie.

cimus quia etiam seipsis persone differunt sicut sup̄ Hiero. loquēs d̄ pr̄e 7 filio 7 spiritu sancto dicit Substantia vnum sunt sed personis ac nominibus distinguuntur. Sed iterū addunt. Si proprietates ipse diuina essētia sit cum essentia non differant tres persone: nec proprietatibus differunt. Quomodo enim differt pater a filio: eo q3 diuina essētia est cum in essentia vnum sunt.

Obiectio contra p̄petates eē p̄sōas 7 vnam eēntiaz. Secunda obiectio.

Responsio ad premissa auctoritate nitens.

Horum doctrinis nouis 7 humanis cōmentis verbo Hylarii respondeo: Immensuz est quod exigitur 7 incōprehensibile: extra significantia est sermonis. extra sensus intentionem. non enunciatur. non attingitur. non tenetur. verborum significantiam rei ipsius natura consumit. Sensus contemplationem inperspicabile lumen obcecat intelligentie capacitatem q3 fine nullo ꝓtinetur excedit. Ubi ergo in sensu labes est. in intelligentia stupor est. In sermone vero non iam infirmitatem fed silentium confitebor. piculosum nimis est de rebus tantis ac tam reconditis aliquid vltra prescriptum celeste proferre vt vltra prefinitionem dei sermo de deo sit. forma fidei certa est. Non ergo aliquid addendum est. sed modus constituendus audacie. quicquid vltra queritur non intelligitur.

Quomodo improbi heretici insistant alia addentes.

Ceterum hereticorum improbitas instinctu diabolice fraudulentie excitata nondum quiescit. sed in tanta rerū questione addit. Si paternitas 7 filiatio in deo sue in diuina essentia sunt. eadem ergo res sibi pater est 7 filius. Nam in quo paternitas est pater est. 7 in quo filiatio est filius est. Si ergo vna eademq3 res habet in se paternitatem 7 filiationem. ipsa generat 7 generatur quod dicentes in sabellianam heresim pertrahuntur extendentes patrem in filium: cum ipsum sibi filium. ipsum proponant 7 patrem. Si vero negauerint in vna dei essentia paternitatem esse 7 filiationem. quomodo ergo dicunt esse deum. His atq3 aliis argumentorum aculeis vtuntur in sue opinionis assertione vt veritatis formaz dissecēt.

Obiectio tertia.

Responsio contra hanc eorum opinionem: vbi traditur q3 proprietates non penitus ita esse in dei essentia sicut in hypostasib9 dicūt.

Quoruz audacie resisten/

tes atq; ignorantie prouidentes audebimus aliquid super hoc loqui. ℙPaternitas ⁊ filiatō non ita esse omnino in diuina substantia dicū tur: sicut in istis hypostasibus. in quibus ita sunt q eas determinant vt ait Job. damas. Caracteristica idiomata sunt id est determiatie ꝓpietates hipostaseos ⁊ ñ nāe: ⁊. n. hipostasiz det̄miant ⁊ nō nám. Ideoq; licet paternitas ⁊ filiatio sint in diuina essentia cum eam non determinent non ideo potest dici: q diuina essentia ⁊ generet ⁊ generetur. Vel q eadem res sit sibi pater ⁊ filius. Ita enim proprietas determinat personam: vt hac proprietate hy postasis sit generans. ⁊ illa alia hipostasis sit genita. ⁊ ita non idem generat ⁊ generatur. ꝫ alter alterum.

Queritur quomodo proprietates possunt esse in natura. nec eam determinent.

Sed forte queres cū hę pro

prietates non possunt esse in personis quin eas determinent: quomodo in diuina essen tia esse possint: ita vt non eam determinent. Respondeo tibi ⁊ hic cum Hilario Ego ne scio non requiro. ⁊ consolabor me tamen. ar changeli nesciunt. angeli non audierunt. secu la non tenent. propheta non sensit. apostolus non interrogauit. filius ipe nō edidit. Esset ergo dolor querelarum. non putet homo sua intelligentia generationis sacramentum pos se ꝯsequi. Absolute tñ intelligendus est pater ⁊ filius ⁊ spiritussanctus. Stat in hoc fine itel ligentia verborum. Est filius a patre qui est vnigenitus. ab ingenito. progenies a paren te. viuus a viuo non natura deitatis alia ⁊ alia. quia ambo vnum. Hoc credendo incipe percurre. pesiste. ⁊ si non per venturum in sciam tamen gratulabor profecturum. Qui .n. pie infinita prosequitur. ⁊ si non contingat. ali quando tamen proficiet prodeundo. Sed ne te inseras in illud secretum ⁊ archanum inopi nabilis natiuitatis ne te immergas summam intelligentie comprēhendere presumens. sed intellige incomprehensibilia eē. His aliisq; multis euidenter ostenditur nobis nullaten⁹ licere maiestatem perscrutari. ius ponere pote stati. modum circumscribere infinito.

Quibus auctoritatibus opinionez suam. s. q proprietas patris vel filii non sit deus muniant.

Veruntamen nonduz de

fistunt impatientie spiritu agitati: sed opinio nem suam etiam sanctorum auctoritatib⁹ mu nire conātur. quibus oñdere volūt propēta tem qua pater est pater: ⁊ ꝓprietatē qua filius

est filius: nō esse deuz. ad hoc inducētes ẏba Aug. super illum locū psal. Et nō est substan tia: ita dicentis. Deus enim quedam substan tia est. Unde etiaz in fide catholica sic edifica mur: vt dicamus patrē ⁊ filium ⁊ spiritumsā ctum vnius eē substātie. Quid est vnius sub stātie. Quicquid est pater quod deus. hoc ē filius. hoc ē spiritussanctus. Cum autem pa ter est. non illud est quod vel quo est. ℙPater enim non ad se sed ad filium dicitur. Eo igit̄ quod vel quo deus ē: substātia est. Et q; eius dem substātie ē filius: proculdubio ⁊ filius ē deus. At vero quod pater ē: q; nō substantie ē sed refertur ad filiuz: nō sic dicim⁹ filiuz pa trem eē sicut dicimus filium deū esse. Ex his verbis significari dicunt. q proprietas pīs vel proprietas filii non sit deus vel eēntia di uina. Cum enim dicit: eo q deus ē ẏba est: sed q pater est: substantia non est. aperte inquiūt ostendit id esse substantiaz quo deus est. Id vero quo pater est: non esse substantiam. Itē cum ait. pater non illud ē quod ē: ostendit euz non esse patrem eo q substantia ē. Non enz simpliciter dixit. ℙPater nō est illud quod est sed ait. Cum pater est. non illud est quod est. significans quo pater est. non esse illud quo ē. id est eēntiam. Hec illi ita exponentes sua cō menta simplicibus ⁊ incautis vera videri fa ciunt. Nos autez aliter forze ita intelligēda dicimus. Dicens. n. eo q de⁹ est: substātia ē. sed q pater est: substantie non est: hoc intellu gi voluit. quia essentia deus est: ⁊ deitate sub stantia est. Eo. n. substantia est quo deus est. ⁊ econuerso. cuius ea est deitas que est substā tia: ⁊ substantia que deitas: sed q pater est nō est substantie. id est nō quo pater est eo substā tia est. quia proprietate generationis pater est qua substantia nō est. Ipsam tamē proprieta tem substātiam esse non negauit. Ita etiam il lud intelligendum est quod ait. Cum pater est. non illud est quod est: id est non illo pater est. quod vel quo ipe est. id est essentia. sed no tione.

Qualit̄ ſtorq̄nt ẏba au gusti. ad ſuā pra uitatez.

Qđ alit itelligē da ſūt il la ẏbaꝫ dicunt.

Aliis etiam verbis Augustini vtuntur: vt asserant quod dicūt: scilicet proprietates per sonarum nō esse dei substātiam.

Item illis verbis augustini

vehementer insistunt superius positis. scili cet q verbum secundum q sapientia est ⁊ es sentia. hoc est q pater secundum q verbum non hoc est quod pater. Si inquiunt verbuz non est hoc quod pater secundum hoc quod est verbum. Id ergo quo verbum est non est illud quo pater ē. ℙProprietas ergo quo ver bum est: non est id quo pater est. non est igit̄ diuina essentia. Ad quo dicimus. quia licet secundum q verbum non sit: hoc quod pater

Rñsio.

est:ea tamen proprietas qua verbuz est.est id quod pater id est diuina essentia.sed non est hipostasis patris.

Jsta est distinctio tricesima

tertia huius primi libri. In qua magister postq̃z egit de propijs ꝛ appropriatis:incipit agere de differẽtia cõmunium ꝛ proprioꝝ. Et tria facit. Maz primo determinat vnitatem. Secundo respondet ad contrarias rationes. Tertio ad cõtrarias auctoritates. Primũ quidem facit a principio distinctionis vsq̃z ibi. Hoc autem aliqui negant. ꝛc. Secundum ab inde vsq̃z ibi. Verũtamen non desistunt. Tertiũ ad finem. In speciali sententia magistri stat in trib⁹ propositionibus.quaruz prima est hec. Proprietates personales sunt idem cum personis ꝛ natura diuina. Hanc magister probans querit. Vtrum propetates sint ipe persone:ꝛ vtrum sint ipa diuina essẽtia. Postea soluit dicens. q̃ proprietates tripliciter sunt in personis:iuxta illud beati Grego.in prefatione dicentis. Et in personis proprietas:ꝛ in essentia vnitas:proprietates.n.fuerunt ab eterno:ꝛ non potest dici q̃ fuerũt sine subiecto:igitur videtur fore dicendũ q̃ fuerunt in psonis. Secundo ostendit q̃ proprietates sunt ipe psone. Maz propetates sunt in psonis:sed in psonis nulla ẽ diuersitas.igit̃ pprietates sunt ipe psone. Et hoc confirmat auctoritate beati Hiero. Tertio ondit q̃ proprietates sunt ipa diuina eẽntia seu natura:qd̃ probat sic. Propt diuinã simplicitatem deus est quicquid habet vbi non repugnat relatiua oppositio:sed diuina eẽntia hẽt proprietates: ergo pprietates sunt diuina eẽntia seu natura. Hãc rationem magister confirmat auctoritatibus diuersorum auctorum:que patent in textu. Secunda propositio est hec. Errant qui ex hoc q̃ proprietates personales sunt diuina essentia inferunt diuinam essentiam posse generare. Hãc probans magister ponit errorem quoruñdaz dicentiũ:q̃ liz sint proprietates i personis:nõ tñ sunt ipse persone:sed sunt quasi extrinsecus affixe. Postea ꝓm hunc errorem inducunt tres rationes. Quarum prima talis est. Si proprietates sunt persone:ergo non distinguunt neq̃z determinãt personas:cõsequentia patet ex hoc q̃ nihil distingui tur neq̃z determinatur seipso. Respondet magister negando consequentiam. Ad probationez dicit nõ esse inconueniens idem distingui seu determinari seipso.quod probat auctoritate.b.Hieronymi. Secundo sic. Si proprietates sunt diuina essentia: ꝗ sicut persone dicuntur conuenire in essentia:ita etiaz debet dici personas conuenire in pprietatibus:qd̃ falsum est. Respondendo magister dicit istam materiam propter nimiam sui altitudinem humanuz excedere intellectum:quod probãt auctoritate hylarij. Tertio sic: In quocũq̃z est paternitas in diuinis: hoc generat:sed in essentia est paternitas:ergo generat. Et similiter arguit de filiatione. Et respondet magister per distinctionem dicens.q̃ proprietates esse in aliquo potest intelligi dupliciter. Uno modo illud in quo sunt determinando ꝛ distinguendo. Et isto modo sunt in personis.ꝛ in quocunq̃z isto modo est paternitas hoc potest generare. Alio modo illud in quo sunt non determinando neq̃z distinguendo:ꝛ sic dicuntur esse in diuina essentia:ꝛ in quocũq̃z sic ẽ paternitas:illi non cõuenit generare;nec illi in quo sic est filiatio conuenit generari.cum ergo proprietates sunt in diuina essentia non determinando eam: patet argumentum ad propositum non concludere Contra solutionem magister insistit querendo. Si proprietates non possunt esse in personis nisi eas determinent:quomodo tunc possunt esse in essentia eã

non determinando. Et respondet q̃ hoc exprimere est super intellectum humanum:quod cõfirmãt magister auctoritate.b.Hylarij. Tertia propositio ẽ hꝫ. Fallunt qui ex idẽtitate paternitatis ꝛ essentie arguunt seu concludunt paternitatem patrem esse deuz. Huius ratio est:q̃ pprietates sunt in diuinis vt determinantes ꝛ distinguentes:cuiusmodi sunt in personis. Et confirmatur auctoritate.b. Augu. Et tñ ꝺ sententia magistri huius distinctionis in speciali.

Opinio quorundam non idem esse personam ꝛ essentiam vel naturam dicentium ꝛ eãdem essentiam non posse esse patrem ꝛ filium ꝛ spiritumsanctum.

Redictis aũt adũ ciendum ẽ.q̃ quidam peruersi sensus homines in tantam prosiluerunt insaniam. vt dicerent non idem esse naturam dei ꝛ personam siue hypostasim. dicentes eãdem essentiam non posse esse patrem ꝛ filium sine personarum confusione. Si enim unquam ea essentia que pater est:filius est idem sibi pater est ꝛ filius. Si hanc rem dicis esse patrem:aliam quere quam dicis esse filium. Si vero aliam non quesieris:sed eandem dixeris idem genuit ꝛ genitus est. Propter hec ꝛ huiusmodi inter naturam ꝛ personam diuidunt ita. vt non recipiant vnam deitatis naturam ꝛ simplicem esse tres personas. Dist. 30 iij:

Auctõitatez q̃ peis facere videꝺ pont ꝺ hilarij

Jdq̃z testimonio Hylarij defendere nituntur:qui in.vii.libro.de trinitate. querens vtrum apostolus spiritum dei nominans et spiritum christi: idem significauerit. vtroq̃z verbo inquit ita. Genitum predicator volet nature vnitatem in patre ꝛ filio docere ait. Spiritus dei in vobis est. Si quis autez spiritum christi non habet:hic non est eius. Si autem spiritus eius qui suscitauit Jesum ꝛ cetera. Spirituales omnes sumus si in nobis ẽ dei spiritus.sed ꝛ hic spiritus dei est ꝛ spirit⁹ xpi. Et cũ xpi spirit⁹ i nobis ẽ ei⁹ spũs i nobis ẽ q̃ suscitauit christũ. Et cũ ei⁹ q̃ suscitauit christum in nobis est spiritus.ꝛ spiritus in nobis ẽ xpi. Hec tñ nõ ꝺi ẽ spus q̃ in nobis est. Discerne ergo o heretice spiritum christi a spiritu dei.ꝛ excitati a mortuis spiritus christi.a spiritu dei christũ a mortuis excitantis. Cum qui habitat in nobis spiritus christi:spiritus dei sit.ꝛ spiritus christi a mortuis excitauit spiritus dei tñ sit christũ a mortuis excitantis. Et quero nunc in spiritu dei. vtrũ naturaz an rem nature significata existimes. Non est enim idem natura quod res nature sicut non idem est homo:ꝛ quod hominis est.nec idem est ignis ꝛ quod ipsius ignis est ꝛ secunduz hoc non est idem deus ꝛ quod ꝺi est. Huius dicti occasione prefati heretici dogmatizauerunt non idem esse personam ꝛ

questio hylarij. vtrũ in in spiritu ꝺi natura vel res nãe significata sit idẽ Nõ non ẽ nã qd̃ res nãe

Ostēdit quē sensum trahāt ex illis vbis

naturam dei:asserentes naturam dei non esse tres personas. Intelligentes in his premissis verbis Hylarii per rem nature personaz ⁊ nomine nature diuinam naturam. Et iō dicunt Hilarium interrogasse hereticuz. vtz per spiritum dei putaret significatam esse naturam an rem nature. vt sic ostenderet distinguendum esse inter naturam ⁊ rem nature.i. personam.

Hic docet quomodo eis obuiat ipsius scripture circunstantia. ⁊ qualiter predicta intelligi debeant ⁊ q̄ spiritussanctus est res vnius nature patris ⁊ filii ⁊ est ipsa natura.

Hoc quidem dicunt non intelligentes pia diligentia scripture circūstātiam. qua considerata percipi potest quomodo premissa dixerit Hilarius. Subsequenter enim in eadem serie ostēdit in spiritu dei aliquando significari patrem. vt cum dicitur. Spiritus domini super me. aliquando significari filium vt cum dicitur. In spiritu dei eicio demonia. nature sue potestate se demones eicere demōstrans. aliquando spiritumsanctū vt ibi. Effūdam de spiritu meo super omnem carnem. Quod dicit consummatum fuisse: cum apostoli spiritussancto misso omnibus linguis locuti sunt. Deinde quare hanc distinctionem fecerit. ⁊ q̄ in superioribus per verba apostoli idem spiritussanctus fignificatus sit. ⁊ q̄ ipse sit res vnius nature patris ⁊ filii aperte ostendit inquiens ita.

Verba hylarij ponit q̄bus premissoz itelligētia apit.

Hec idcirco sunt demōstrata: vt quacunque parte heretica falsitas se contulisset. finibus veritatis cōcluderetur. Habitat enim in nobis christus. quo habitante habitat deus ⁊ cum habitat in nobis spiritus christi: non aliud habitat quam spiritus dei. quod si per spiritumsanctum christus in nobis inteligitur esse. hunc tamen ita spiritum dei vt spiritum christi esse noscendum est. et cum per naturam dei natura ipsa habitat in nobis. indifferens natura filii creditur esse a patre. cum spiritussanctus qui est spiritus christi ⁊ spiritus dei: res nature demonstretur vni⁹. Quero nunc ergo quomodo non ex natura vnum sunt. A patre procedit spiritus veritatis. a filio mittitur a filio accipit. Sed omnia que habet pater filii sunt. Idcirco qui ab eo accepit dei spiritus est. ⁊ idem spiritus christi est. Res nature filii est sed ⁊ eadem res ⁊ nature patris est ⁊ dei excitantis christum a mortuis spiritus est. ⁊ idem spiritus christi est a mortuis excitati. In aliquo differt christi ⁊ dī natura. ne eadem sit si prestari potest. vt spiritus qui dei est: non sit etiam christi. Est ergo in nobis spiritus dei: ⁊ est in nobis spiritus christi: ⁊ cum spiritus christi inest: inest spiritus dei. Ita cum quod dei est ⁊ christi est: ⁊ quod christi est dei est: nō potest quid aliud diuersum christus esse q̄ deus est. Deus igitur christus est vnus cum deo spiritus. secundum illud. Ego ⁊ pater vnum sumus. In quo docet veritas vnitatem esse nature: non solitudinem vnionis. Ecce si hec verba diligenter attendas: inuenis spiritumsanctum rem nature dici patris ⁊ filij: ⁊ eundem dici esse naturam dei: vbi dicitur per naturam dei natura ipsa habitat in nobis. si per spiritumsanctum christus est in nobis. Itaq; in trinitate non ita distinguendum est inter naturam ⁊ rem nature: sicut in rebus creatis: quia vt ait Hylarius: comparatio terrenorum ad deum nulla est: ⁊ siqua comparationum exempla interdum afferuntur: nemo ea existimet absolute in se rationis perfectionem continere. Nō enim humano sensu de deo loquendum est.

Discutit p̄dicta vba ⁊ ñ ita esse diliguēduz in trinitate sic in creaturis.

Q̄ propter res creatas illud dixerit. non idē est natura ⁊ res nature.

Ad naturaz ergo rerum crea turarum respiciens. inquit. Non idem est natura quod res nature: subiiciens exempla de ipsis creaturis. Inde ostendens erroris esse sub mensura creaturarum metiri creatorez. addit ⁊ secundum hoc non idem est deus et quod dei est. ac si diceret. Si ad instar creaturarum de creatore sentis. cogeris fateri. ga non idem est deus. ⁊ quod dei est. quod dicere impium est. cuz spiritus dei deus sit. ⁊ dei filius sit deus.

Q̄ō non aliud est deus ⁊ que sua sunt: ita vt insint: alia enim sunt que insunt alia q̄ nō insūt.

Non ergo sc̄m corpora/ les modos: vt in eadem subdit serie: accipienda sunt hec que de deo dicūtur: vbi euacuās opinionem eorum qui ita putant aliud deum esse: ⁊ aliud quod dei est: aliudq; naturaz dei ⁊ rez nature: vt est in creaturis. Aperte docet non aliud esse deum ⁊ que sua sunt: ita vt ísint illi sic dicens. Homo aut aliquid ei simile cuz alicubi erit: alibi non erit. quia id quod est: illic continetur vbi fuerit in forma. vt non vbi q̄ sit qui insistens alicubi sit. Deus autem immense virtutis viuens potestas: que nusquam non assit nec desit vsquam: que se omnem per sua edocet. ⁊ sua nō aliud q̄ se eē significat: vt vbi sua ísint ipe eē p sua itelligat. Nō autem corporali modo cum alicubi sit: nō etí

am vbiqz esse credatur cum per sua in omnibus esse non desinat. Non autem aliud sunt: qz qd est ipse que sua sunt. Et hec propter naturę intelligentiam dicta sunt. His verbis aperte significatur si tamen intelligis heretice. quia diuina natura non aliud est ab his que sua sūt ita vt insint. ⁊ per illa in omnibus suis est que non insunt. Sua enim sunt etiam que non insunt. idest omnes creature. ⁊ sua sunt que insūt vt tres persone que sunt eiusdem nature ⁊ eadem natura. sicut supra Augustini testimonio firmauimus: dicentis tres personas esse eiusdem essentie vel eandem essentiam. sed nō ex eadem essentia ne aliud intelligatur essentia. aliud persona. Non tamen diffitemur aliquam distinctionem habendam fore secundum intelligentie rationem cum dicitur hypostasis. ⁊ cum dicitur essentia. quia ibi significatur quod est commune tribus. hic vero nō. Est tamen hipostasis essentia et econuerso.

Nō aliq̄ ēi rōe intelligentie distinctio cuz dr hypostasis et cū dr essentia. Aug. super ps.

Fateamur ergo vnum atque idem esse tres personas secundum essentiam. differentes autez proprietatibus. Unde Augustinus super locum pretaxatum psal. ait. Queris quid sit pater. respondetur deus. Queris quid sit filius. respondetur deus. Queris quid sit pater ⁊ filius respondetur deus. De singulis interrogatus deum responde. De vtroqz interrogatus non deos sed deum responde. Non sic in hominibus. Tanta enim est ibi substātie vnitas vt equalitatem admittat. Si ergo tibi dictum fuerit cum dicis filium esse quod pater ē profecto filius pater est. Respondes secundum substantiam tibi dixi hoc esse filium quod pater est. non secundum id quod ad aliud dicit̄. Ad se enim dicitur deus. ad patrem dicit̄ filius. Rursumqz pater ad se dicitur deus. ad filium dicitur pater. Quod pater ad filiuz dicitur non est filius. quod dicitur filius ad patrem non est pater. Quod dicitur pater ad se filius ad se. hoc est pater ⁊ filius. i. deus.

Utrum ita possit dici deus trium personarum. vel tres persone vnius dei. vt dicitur. vna essentia trium personarum. ⁊ tres persone vnius essentie.

Hic considerandum est. cum deus sit diuina essentia. et ita dicatur vn⁹ deus esse tres persone: sicut vna essentia dicitur tres persone. vtrum ita valeat sane dici. vnus deus trium personarum. vel tres persone vnius dei. sicut dicitur vna essentia triuz personarum. ⁊ tres persone vnius essentie.

Usum scriptur̄ i his sequēduz

In his locutionibus scripture vsus nobis emulandus videtur. vbi frequenter reperitur ita dictum. Una est essentia trium. ⁊ tres

sunt persone vnius essentie. nusquam autem occurrit legisse vnum deum trium personarum. vel tres persone vnius dei. Quod ideo puto sanctos doctores vitasse. ne ita forte acciperetur in diuinis personis. vt accipit̄: cum de creaturis simile quid dicitur. Dicitur enim deus Abraam Isaac ⁊ Jacob. ⁊ deus omnis creature. Quod vtiqz dicitur propter principium creationis vel gratie priuilegium ⁊ creature subiectionem vel seruitutem. Cuz ergo in trinitate nihil sit creatum vel seruiens vel subiectum. non admisit fides in trinitate talem locutionis modum. Ita etiam econuerso non dicitur de dei essentia qz ipsa sit essentia Abraam Isaac ⁊ Jacob. vel alicuius creature ne creatoris vel creature naturam confundere videamur.

tradit.

Quare nō ꝓsueuerat scriptura dicere vnuz deū triū psonarū ⁊ econuerso. ⁊ cuz dicat vnāeētiā triuz psonarū

Quod licet potentia. sapientia. bouitas. de deo secūdum substantiam dicantur in scriptura. tamen solent hec nomina distincte ad personas interdum referri.

Ex predictis constat quod sicut essentia. ita potentia. sapientia. bonitas ō deo dicuntur secundum substantiaz. Que autem secundum substantiam de deo dicuntur. tribus personis pariter conueniunt. Una est ergo potentia. sapientia. bonitas patris et filii ⁊ spiritus sancti. et hi tres eadem potentia. eadem sapientia. eadem bonitas. Unde aperitur in trinitate summa esse perfectio. Si enī ibi deesset potentia vel sapientia: vel bonitas non esset summum bonum. Sed quia ibi est perfecta potentia. infinita sapientia. incomprehēsibilis bonitas. recte dr̄ ⁊ credit̄ sūmū bonū Cunque vnum ⁊ idem penitus sit in deo potentia. sapientia. bonitas. in sacra tamen scriptura frequenter solent hec nomina distincte ad personas referri. vt patri potentia. filio sapientia. spiritui sancto bonitas attribuatur. quod quare fiat non est ociosum inquirere.

Quare id fiat scilicet qz patri potentia. filio sapientia attribuatur.

Id ergo sacri eloquii prudentia facere curauit ne dei immensitatem similitudine creature metiretur. Dixerat enim scriptura sacra. Quia deus pater est. ⁊ qz deus filius est. ⁊ audiuit hoc homo. qui hominem patrem viderat deum patrem non viderat et cogitare cepit ita esse in creatore. vt viderat esse in creaturis a quibus hec nomina translata sunt ad creatorem. In quibus pater est prior filio filius est posterior patre. ⁊ ex antiquitate in patre defectus ex posteritate in filio imperfe-

ctio sensus solet notari. Ideo occurrit scriptu
ra dicēs patrem potentez: ne videatur prior fi
lio. ⁊ ideo minus potens. ⁊ filium sapientem.
ne videatur posterior patre: et iō min⁹ sapiēs.

Quare spūi sancto bonitas attribuatur.

Dictus est etiam spiritus sā
ctus deus. et dictus est habere spiritum deus
⁊ videbatur hoc quasi nomen inflationis et
tumoris Unde humana conscientia ad deuz
pro rigore ⁊ credulitate accedere metuit. Ido
scriptura temperauit sermonem suum spiri
tum bonum nominans ne crudelis putaret: qui mitis erat. non q̄ pater solus sit potēs vel magis potens. ⁊ filius solus sapiēs vel magis sapiens. ⁊ spiritus sanctus solus bon⁹ vel ma gis bonus. Una est ergo potentia. sapiētia. bo nitas trium sicut vna eēntia. Ideoq̄ sicut dici tur filius homousios. i. cōsubalis patri. ita et coomnipotens.

De hoc nomine homousion. vbi in auctoritatem receptū sit ⁊ quid significet.

Hic non est pretermittēduz
quod Augustinus in libro secūdo contra Maximinum dicit de hoc nomine homousion: quo latini tractatores frequenter vtunt. Pater inquit ⁊ filius vnius sunt eiusdemq̄ substantie. Hoc est illud homousion. quod in cō cilio niceno aduersus hereticos arrianos a catholicis patribus veritatis auctoritate firmatum est. Quod postea in concilio ariminensi propter nouitatem verbi minus q̄ potuit intellectam. quam tamen fides antiqua peperat multis paucorum fraude deceptis. hereti ca impietas sub heretico imperatore Constā tino labefactare tentauit. Sed post non lōguz tempus libertate fidei catholice prevalēte post q̄ vis verbi sicut debuit intellecta est: homo usion illud catholice fidei sanitate longe lateq̄z defensum est ⁊ diffusum. Quid enim est homousion nisi vnius eiusdemq̄z substantie. Quid est inquam homousion; nisi ego ⁊ pater vnum sumus. Nō ergo inter ppbanas vocum nouitates hoc vitandum est.

De nominibus que translatiue ⁊ per similitudinem de deo dicuntur.

Preterea sciendum est q̄ in
assignatione distinctionis nominū inter alia que supra diligenter executi sumus. quedam diximus translatiue ⁊ per similitudinem de deo dici. vt speculum: splendor. character. figura ⁊ huiusmodi. de quibus breuiter pio lectori breuiter trado quod sentio. vt. s. rōe simi

litudinis cōsiderata ex causis dicēdi dictorum intelligentiam assumat sed catholicam.

Nihil dignum excellentia ineffabilis trinitatis se tradidisse dicit ad alia transiturus.

De sacramento vnitatis at
que trinitatis summe ⁊ ineffabilis multa iam diximus. Nihil tamen eius ineffabilitate dignum tradidisse profitemur. sed potius ex nobis mirificam eius scientiam nec potuisse nos ad illam peruenire.

Ista est distinctio tricesima
quarta huius p̄mi libri. In qua post̄q̄ egit de cōparatione pprietatū ad personas. agit de cōparatione p prietatū ad eēntiā. Et tria facit. Nam p̄mo agit de p sone ⁊ eēntie diuersitate. Secūdo tractat de essentie ad psonas cālitate. Tertio recapitulat de attributor̄ pgruitate. Primū facit a p̄ncipio dis. vsq̄ ibi. Hic p siderādū est. Scōm vsq̄ ibi. Ex predictis p̄stat. Ter tiū ab inde vsq̄ ad finē dist. Et trāt̄ de sīa in generali. In spāli sīa ma. stat in tri. ppo. quarū p̄ma est hec Nos catholici tenemur personas diuias asserere eē idem cum diuina eēntia ⁊ eas solū ratione differre. Hanc ppōnē pponit p̄mo; quomodo qdā heretici dixerūt eēntiā ⁊ personā nō eē idem. q; si eēt eadem essentia p; que fili⁹. ergo eadē res generat ⁊ generatur. Et istud p̄firmat auctoritate Hylarij dicē. q̄ res nāe ⁊ nā nō sunt idē. sed persona diuina ē res diuine nature. eēntia aūt dicit ipsa nā. q̄ differūt. Rndeo q̄ vbiz Hylarij in creaturis intelligendū est non in diuinis. vbi nā ⁊ res nāe sunt idē. qō p; auctoritate Hylarij di. q̄ de⁹ nō est aliud ab his que insūt. i. attributis ⁊ p sonis. Postea magr̄ rndet ad rōnē di. q̄ p̄m rōnē differunt eēntia ⁊ hypostasis. ⁊ dicit q̄ generās ⁊ generatum cōueniūt in sba. non tn̄ cōueniūt in personalitate. Secūda ppō est hec. Quāuis tres psonas vnius eē eēntie debeam⁹ dicere. non tn̄ vnum deū trīū personarū vsitata locutione debemus asserere. Hāc ppositionē magr̄ pbās querit. Ex quo de⁹ sit diuina eēntia. vtrū ita dicat vn⁹ de⁹ tres persone. ⁊ vtrum ita valeat sane dici vnus deus trīū personarum. vl tres persone vnius dei. sicut dr̄ vna eēntia trīū personarū ⁊ tres persone vnius eēntie. Et rndet q̄ non. q; sic deus significaret in aliqua habitudine p̄ncipij respectu personarū. Nec est simile de eēntia. q; aliud est modus significādi noie dei. ⁊ alius nomie eēntie. Cuius rō est q; ly deus significat in rōne p̄ncipij effectui. eēntia vo nō. Tertia ppositio est hec. Attribuamus p̄ri potētiā. filio sapiam. ⁊ spūi scō bonitatē non obstante q̄ omnibus eque essentialiter sine distinctione sil cōueniūt. Hanc magister pbans dicit q̄ attribuamus patri potentiā: eo q̄ in creaturis p̄ribus ie s se p̄suevit debilitas. Sciam filio. eo q̄ in creaturis filij solent esse ignari. Et bonitatē spūi scō. eo q̄ in creaturis spūs tumorē ⁊ inflationē importat. Postea dicit q̄ hoc nomen homousion ab antiqs p̄mo fuit concessum. tn̄ ppter malū vsum hereticor̄ fuit dānatus ⁊ phibitū. sed finaliter ppter veritatē rei iterato fuit receptum. Demuz dicit de nominibus translatiue. ⁊ non vult aliud dicere nisi q̄ assignāda est rō p̄m quaz transferuntur. Et trāt̄ de sententia huius distinctiōis in speciali.

De qbusda q̄stionibus subālibus de deo dr̄ q̄ spā lē efflagitāt tractatū. s. ō scia. ⁊ p̄scia. ⁊ puidētia. ⁊

dispositione.ꝑdestinatiõe.volũtate.ꝛ potẽtia

Di.35. **Ange supra dixe**
ruerimus ac plura dixerimus de his cõmuniter que secũdũ substãtiam de deo dicunt̃.eorum tamen quedam specialẽ efflagitant tractatum de quibus ammodo tractandum est.i.ō scientia.prescientia.prouidentia.dispositione predestinatione.voluntate ꝛ potentia. Sciendum ergo est ꝙ sapientia vel scientia dei cũ sit vna ꝛ simplex.tamen propter varios rerũ status ꝛ diuersos effectus plura ac diuersa sortitur nomina. Dicitur enim non tñ sciẽtia sed etiam prescientia vel prouidentia.dispositio.predestinatio ꝛ prouidentia.Et est prescientiꝙ siue prouidẽtia non de futuris tãtum.sꝫ de omnibus de bonis.ſ.ꝛ de malis.Dispositio vero de faciendis. Predestinatio de omnibus saluandis ꝛ de oĩbus bonis quibus et hic liberantur ꝛ in futuro coronabũtur. Predestinauit enim deus ab eterno homines ad bona eligendo ꝛ predestinauit eis bona ꝑparando.Quod hominꝫ predestinauit apostolus ostendit dicens. Predestinauit quos prescisciuit fieri conformes imaginis filii sui.ꝛ alibi Elegit nos ante mundi constitutionem: vt essemus sancti ꝛ immaculati.Quod autem bona eis preparauerit ꝑpheta Esaias ostẽdit dicens.Oculus non vidit deus abs te que preparasti diligentibus vel expectantibus te.Ergo ab eterno predestinauit quosdam futuros bonos ꝛ beatos.i.elegit vt essent boni ꝛ beati. ꝛ bona eis predestinauit.i.preparauit. Prouidentia autem est gubernandorum: que vtiqꝫ eodem modo videtur accipi quo dispositõ Interdũ tamen ꝓuidentia accipitur ꝑ prescitia.Sapientia vero vel scientia que de omnibus est.ſ.bonis ꝛ malis.ꝛ de ꝑsentibus ꝓteritis ꝛ futuris.ꝛ non tãtum de temporalibꝰ sed etiam de eternis.Non enim ita scit deus ista temporalia vt seipsum nesciat sed ipe solus se ipm perfecte nouit.cuius scientie cõparatione omnis creatura sciẽtia imperfecta est.

Sõ sapientia ꝓ cum sit vna.tñ ꝓpr varios statꝰ rerũ ꝓla sortitur vocabula.

De qbꝰ sit ꝑscia vel ꝓuidẽtia.

De qbꝰ dispõ.

De qbꝰ ꝑdestinatio.

Sõr homines ꝑdestinãtur ad bona et bõa hoĩbus.

De qbꝰ ꝓuidẽa.

De sapientia vt scia ꝛ de gbus.

Utrum scientia vel prescientia vel dispositio.vel predestinatio potuerit esse in deo si nulla fuissent futura.

Hic considerari oportet vtrum scia vel prescientia vel dispositio vel ꝑdestinatio potuerit esse in deo si nulla fuissẽt futura.Cum enim prescisciẽtia sit futurorum ꝛ dispositio faciendorum.ꝛ predestinatio saluãdorum.si nulla essent futura.si nihil esset factꝰ deus vel aliquos saluaturus.non videt̃ potuisse in deo eẽ prescientia vel dispositio vel ꝑdestinatio. Potuit autẽ deus nulla prescire futura.potuit non creare aliquid:vel non saluare aliquos. Potuit ergo in deo non eẽ prescisciẽtia vel dispõ vel predestinatio. Ad hoc autem ita a quibusdam opponitur. Si inquiũt potuit prescientia dei nõ esse in deo ab eterno ꝛ potuit non esse cum prescientia dei sit eiꝰ scientia.ꝛ scientia sit eius eẽntia. Potuit ergo nõ eẽ ab eterno id quod est diuina eẽntia. Ita ꝛ de dispositione ꝛ predestinatione que est diuina eẽntia obiciunt.Addũt quoqꝫ ꝛ alia ita loquẽtes.Si potuit ꝛ eus nõ prescire aliqua: cum idẽꝫ sit deo prescire quod scire.ꝛ scire qd̃ eẽ.potuit ergo non eẽ. Item. Cum idẽ sit deum prescium eẽ ꝛ deum eẽ.si non potuit esse prescius potuit non esse deus. Potuit autẽꝫ nõ esse prescius si potuit nulla prescire. At potuit nulla prescire qꝛ potuit nulla facere.

Oppõ.

Responsio qd̃ prescisciẽtia ꝛ dispositio ꝛ predestinatio quasi relatiue dicuntur ad futuras res vel faciendas.

Ad hoc iuxta modulum no stre intelligentie ita dicimus. Prescientia et dispositio vel predestinatio ad aliqd dici videntur.Sicut enim creator ad creaturam relatiue dicitur.ita prescientia vel prescius ad futura referri videtur ꝛ dispositio ad facienda.ac predestinatio ad saluanda.Verũtamen creator ita relatiue dicitur vt essentiam non significet. Prescientia vero vel prescius ꝛ in respectu futurorum dicitur ꝛ essentiam designat. Ita etiam dispositio ꝛ predestinatio. Ideoqꝫ cum dicit̃.Si nulla eẽnt futura non eẽt i deo prescientia vel non esset deus prescius.Quia varia est ibi causa dicendi distingui opꝫ rationem dicti.Cum ergo dicis.Si nulla eẽnt futura non eẽt in deo prescientia vel non eẽt prescius.Si in dicendo hanc causam attendis.ſ. qꝛ nulla essent subiecta eius prescientie: vnde ipsa possit dici prescisciẽtia vel ipse prescius.qd̃ vtrunqꝫ dicitur propter futura verus est intellectus.Si autem ratione id dicis quod nõ fit in eo sciẽtia qua prescit futura vel quod ipse non sit deus qui est futurorum prescius falsa est intelligentia.Similiter ꝛ ille locutiones d̃ terminande sunt. Potuit non esse prescientia dei vel potuit non esse prescius.ꝛ potuit deus non prescire aliqua.ideſt potuit esse qd̃ nulla futura subiecta essent eius scientie.ꝛ ita non posset dici prescius vel prescire.vel scientia eius prescientia.non tamen eo minus ipse esset vel eius scientia.Sed nõ posset dici prescius vel prescire vel prescientia si eius sciẽtie futura nulla forent subiecta.Similiter de dispositione ꝛ predestinatiõe vel prouidentia. Hec enim vt dictum est ad temporalia referuntur ꝛ de temporalibus tantum sunt.

Quod scientia dei non tantum est de temporalibus sed etiam de eternis,

Sciẽtia vero uel sapientia nõ tãt ũ de tpalibus sed ẽt de eternis ẽ. Jdeoqz ꝛ si nulla fuissent futura eẽt tñ in deo scia eadem que modo est nec minor eẽt quã modo, nec maior est quã eẽt. Sciuit ergo de⁹ ab eterno eternũ. ꝛ oẽ qđ futurũ erat ꝛ sciuit ĩmutabiliter. Scit quoqz nõ min⁹ ẽterita ꝛ futura q̃z ẽntia ꝛ sua eterna sapientia ꝛ imutabili scit ipe omnia que sciũtur. Dis enĩ rõ supne ꝛ eterne sapiev t ait Ambr. in eo ẽ: qꝛ oẽm sapiam ꝛ scientiam capit sua imensa sapientia.

Quare omnia dicantur esse in deo ꝛ quod factum est habet vitam esse in eo,

Propterea omnia dicũtur esse in deo ꝛ fuisse ab eterno. Añ Aug. super Geñ. Hec visibilia inquit antequã fierẽt nõ erant quomodo ergo nota deo erant que non erant. Et rursus. Quomodo ea faceret que sibi nota non erant non enĩ quicquã fecit ignorãs. Nota ergo fecit ñ facta cognouit. Proinde antequã fierent ꝛ erant ꝛ non erãt. Erãt in dei scientia non erant in sua natura. Ipsi autem deo non audeo dicere alio modo innotuisse cũ ea feciss̃et. quã illo quo ea nouerat vt faceret. Apud quem non est trãsmutatio. nec vicissitudinis obũbratio. Ecce hic habes qꝫ hec visibilia antequã fierẽt di sciẽtia erãt. Et hoc ergo sensu omnia dicunt̃ esse in deo, ꝛ oẽ qđ factũ est dicit̃ vita eẽ in ipso; non ideo qꝫ creatura sit creator. vel qꝛ ista tempora alia eẽntialiter sunt in deo. sed qꝛ in eius scientia semp̃ sũt que vita est.

Aug. super Geñ.

Quod eadem ratione dicunt̃ oĩa ei pñtia.

Jnde est etiam qꝫ omnia dicunt̃ ei pñtia eẽ. nõ solũ ea que sunt. sed etiã ea que preterierũt ꝛ ea que futura sunt secũdũ illud. Qui vocat ea que nõ sũt tanquã ea q̃ sũt

Ambr. Quia vt ait Ambro. in libro de trinitate. Jta cognoscit ea que non sunt vt ea que sunt. ꝛ hac ratione omnia dicuntur eẽ in eo vel apud eũ siue ei presẽtia. Añ Aug. sup illũ locũ psal. Et

Augu⁹. pulchritudo agri mecũ est. Jdeo ingt mecũ ẽ. qꝛ apud deũ nihil ẽterit nihil futurũ ẽ. Cuz illo sunt oĩa futura ꝛ ei non detrahunt̃ iam ẽterita. Cũ illo sunt oĩa cognitione quadã ineffabili sapiẽtie dei. Ecce hic apit Aug. ex qua intelligẽtia accipienda sunt huiusmodi verba. omnia sunt deo presentia. in deo sunt oĩa vel cum deo vel apud deum vel in eo vita qꝛ ineffabilis omniũ cognitio in eo est.

Jrca distinctionem 33. quero sine argumentis. Primo: vtrũ ppꝛietas sit idẽ cũ persona. Et secũdo sine argumentis. vtrũ ppꝛietas sit idem cum essentia.

c **Jrca distinctionez.** 34 sñ argumentis, An persona sit idem cum essentia.

Circa istas tres questiones nõ opz imorari qꝛ earũ solo pz ex dictis alibi dis. 2. q. illa. vtrũ cũ vnitate eẽntie stet pluralitas psonarum vbi onsũ est q̃liter ppꝛietas psonalis nõ ẽ idẽ formaliter cũ eẽntia di. ẽt. 26. Ꝑpositiuũ onsũ ẽ q̃liter ppꝛietas nõ est idẽ formaliꝛ cũ psona. Illud ẽt qđ dictũ ẽ de nõ idẽtitate formali ppꝛietatis cũ eẽntia ꝓcludit qꝫ psona nõ ẽ idẽ p̃mo formaliꝛ cũ eẽntia. Et qꝫ aliq distinguũt inter oĩa ista qꝫ tñ differãt rõe ipꝛobatũ ẽ di. 2. ꝛ di. 8. in ꝓsilĩ de attributis. ꝛ di. 13. de distinctione emanationũ in diuinis ꝛ alꝫs. ꝛ tñ cũ hoc qꝫ istud nõ ẽ idẽ formaliꝛ illi stat qꝫ ẽ ꝛ simpliꝛ sit idẽ sibi. ĩmo ẽ est necessariũ ꝓpter pfectã simplicitatẽ diuinã q̃ sequit ex pfecta infinitate illi⁹ eẽntie ꝓpt̃ quã simplicitatẽ et infinitatẽ nõ põt ista eẽntia eẽ in aliquo cũ aliq realitate in eodẽ nisi illa realitas sit pfecte cadẽ sibi, ꝛ isto dictũ ẽ ꝓfirmatũ ꝓ cõe dctñ antiquoꝝ q ꝓcesserũt mltas p̃dicationes eẽ vas in dñis p̃ idẽtitatẽ nõ formaliẽ. qđ nõ vꝫ intelligibile nisi p hoc qꝫ p̃dicatũ erat ẽ idẽ cũ sbo: ꝛ ex ẽ erat ppõ affirmatiua vꝫ per idẽtitatem ꝛ tñ p̃dicatũ nõ erat idẽ formaliꝛ cũ sbo. ꝛ ꝓpter hoc ñ erat ibi p̃dicatio formalis. Et q̃ sit distinctio idẽtitatiꝫ formalis ab idẽtitate simpliꝛ tactũ ẽ di. 8. q. de attributis. ꝛ alꝫs frequẽter: ideo nũc trãseo.

c **Jrca distinctiõem** 35. q̃ro vtrũ in deo sint rones eine ad oĩa scibilia vt qdditatiue cognita. Qđ sic. Aug. 83. q. q. 48. Jdee st forme eterne ꝛ imutabiles in mẽte diuina ꝛ nõ absolute. ꝫ respective ꝛ nõ nisi ad alia a se vt qdditatiue cognita q̃re distinguunt̃ ꝑm distinctionẽ istoꝝ. Itẽ Aluiẽ. 8. metha. c. 7. ꝓcedit in deo eẽ rationem dei vt intelligẽtis ad formas intellectas. Itẽ de⁹ nouit distincte alia a se, ꝫ p aliq̃s distinctas rões cognoscẽdi ꝛ ille nõ p̃nt eẽ absolute: ꝫ relatiue. Preterea ꝑm Aug. 5. sup Geñ. c. 7. oĩa in deo sũt vita. et idẽ vꝫ dicere sup Jo. ome. 74. in ipso vita erãt. nõ vita eterna creata sz creatrix. hoc nõ ẽ verũ loquẽdo de ipsis obis formaliꝛ in se. igit̃ de ipsis rõnib⁹ formalibus qb⁹ cognoscunt̃. Cõtra. igit̃ ille rones eẽnt reales qđ ẽ ꝓ dictũ in di. 30. pbõ p̃ntie. qꝛ de⁹ pus intelligit alia a se ꝫ intelligat se intelligere illa. qꝛ act⁹ reflex⁹ p̃supponit actũ rectũ. ꝫ ille rones q̃ eẽnt in deo; ad alia eẽnt in deo ex nã rei ꝛ nõ per actũ itellect⁹ cõsiderãtis illã intellectionẽ. sed qđ ẽ ibi ex nã rei ꝛ nõ in obo vt cognitũ ẽ: ẽ reale. Preterea q̃ rõne eẽnt rones eine in deo ad oĩa cognita pari rõe ꝛ ad oĩa volita vt volita. ꝛ tũc ille relationes essent reales qꝛ pus vult alia eẽ ꝫ intelligat se velle illa, ꝛ ita relatio volũtatiꝫ ei⁹ ad alia erit realis qꝛ nõ in aliquo vt cog^m est.

Supposito qꝫ de⁹ sit volẽs ꝛ itelligẽs ex di. 2. ꝛ qꝫ eẽntia sua sit p^m obz rõe sui ex. q. de sbo. p⁹ theo. ꝛ qꝫ ite⁹ su⁹ sit oiuz intelligibiliũ ñ qdẽ de põ sz actu ꝛ sit ex di. 2. ꝛ ẽ distincte qa impfectõis ẽ in intelligẽte ꝓfuse intelligẽ. Circa istã q. nõndũ ẽ qꝫ ad intellectõez alic⁹ tria vident̃ ꝓcurrẽ vz obm cognoscibile inte⁹ ipse ꝛ rõ cognoscẽdi. In intellectu añt vt potẽtia ẽ nõ opz ponere distinctionem

ad hoc vt distincte intelligat: qz ēt intellect⁹ nr̄ vt vi
oino indistinct⁹ ꝑm rōnē potētie pōt plura intelligere
igit̄ si est distinctio q̄rat̄ in obo vel rōne cognoscendi
s. Tho. j obm vel in ipsa intellectione. ponunt̄ igit̄ r'ones esse
pte. sū. q eternas in deo ad alia a se cognita simplici itelligen
50. ar. 2 tia. ⁊ ꝙ iste r'ones sint in eēntia vt ē rō cognoscēdi: p
pter hoc ꝙ nihil est rō cognoscēdi plura nisi vt illa rō
appꝛopꝛiat̄ aliquo mō illis plurib⁹ obis cognitis.
Ad ēt cōfirmat̄ ꝓ hoc ꝙ cognitio fit ꝑ sile. g̃ opz rōnez
cognoscendi habere aliquā rōnē ꝓpꝛiā silitudinis ad
ip̄m obm cognitū. ꝓpter igit̄ istā determinationem
⁊ istā assimilationē rōnis cognoscēdi aliqō obz ponū-
tur r'ones eterne tanq̄z rōnes determinates eēntiaz
vt rō intelligēdi ⁊ qbus ipsa essentia sit distincte silis
obiectis cognitis.

Ḥē. qr. 9. q. 2. ⁊ qr. 8. q. j. ⁊ 8. et qr. 7. q. 3. ⁊ q. 5 q. 3.

Aliter ponitur ꝙ iste relatio

nes sunt in eēntia diuina vt ē obm cognitū intelligit
enim ipsa oino ꝑma intellectione vt penit⁹ indistin-
cta. sed ad hoc vt postea creatura intelligat̄ intellect⁹
cōparat ip̄am ꝑme cognitā ad creaturā sub rōne imi-
tabilis. ⁊ tunc intelligēdo eēntiā vt imitabilē intelli
git creaturā per illud obm ꝑmū sic sub tali r'one rōis
ꝓsideratū. Et differt h̄ opi. a ꝑma sicut isti duo mo
di dicēdi. quoꝝ vn⁹ poneret spēm eādē eē rōnem co
gnoscēdi ꝑn^m ⁊ ꝓcr'onē. nō tm̄ nisi vt sub distinctis r'o
nib⁹ rōnis cozrādētib⁹ istis cognitis sub ꝓpꝛiis rōni-
bus alius diceret ipsuz ꝑn^m sic cognitū eē rōnē cogno
scēdi ꝓcr'onē. ⁊ hoc nō vt ꝑn^m absolute intellectū. ꝫ in
cōparatione siue in r'one ad cōcr'onē. Tertia opi. pōit
ideas siue rōnes tales in actu intelligēdi ⁊ hz talē rō-
nem. Intelligere nr̄m ꝑm pbm. ꝫ. metha. hz scōm
ad intelligibile sicut mēsuratū ad mēsurā. g̃ intellige-
re infinitū sicut diuinū hēret scōm ad infinita intelli-
gibilia. qz aūt finit⁹ est hz scōm ad vnū intelligibile.
igit̄ cū intelligere diuinū sit īfinitū in ip̄so intelligere
suo erūt infinite r'ones ad infinita intelligibilia.

Contra conclusionē in qua

ꝓcordāt iste opi. s. ꝙ iste r'ones rōnis sūt necessario po
nēde in deo distincte ꝑm rōnē ad hoc vt intelligāt̄r
creature distincte in deo in rōne obox. Arguit̄ pri
mo sic. iste rōnes sunt cognoscibiles ab intellectu di-
uino. quero qua rōne cognoscēdi si alijs rōnib⁹ deter
minantib⁹ eēntiā vt est rō cognoscēdi vel determi-
nātib⁹ eēntiā vt ē ꝑ^m obm respectu obiectoꝝ secūdo
rum. ꝓcedit in infinitū qz iterū ad istas alias rōnes i
telligendas precedēt alie. ⁊ sic nunq̄z iste alie ratiōes
sunt intelligibiles a deo qz oportebit ip̄sum ante ip̄as
intellectas intelligere alias infinities finitas. g̃ opor
tet dare ꝙ iste rōnes ꝑūt intelligi a deo per eēntiā vñ
eēntia ē vt nude acceptā siue vt ꝓrōnez siue vt iste co
gnoscant̄ per ipaz vt per ꝑ^m obm cognitū absolute. et
q̄ rōne ista poterūt cognosci per eēntiā. vñ eēntia nu
de pari rōne ⁊ ipsa oba scōaria alia. qz vident̄ iste rō
nes hēre rōnes distinctoꝝ oboꝝ sicut ⁊ alia. Dz di
cees ꝙ iste r'ones cognoscūtur ab intellectu diuino per
ipsa obiecta ad q̄ sūt. ita ꝙ eēntia sub rōnib⁹ istis ē rō
cognoscēdi obiecta alia ⁊ alia. ⁊ illa cognita simul cū
eēntia sub diuersis rōnib⁹ sūt rō cognoscēdi istas rōes
sicut extrema r'onis vident̄ eē rō cognoscēdi r'onez.
Hoc videt̄ vilificare inte^m diuinū qz tūc eēt passi
uus respectu alioꝝ obiectoꝝ cognitoꝝ per istas rōes
ꝙ que actuabit̄ ad cognitionē istarū rōnū. Preterea
secūdo cuiuscūqz obiecti rō aliq̄ cognoscēdi determi
nate pōt eē aliqd limitatū ad illud eiusdē pōt esse ali
quid illimitatū ⁊ ad illud ⁊ ad aliud. sed si eēntia essz
limitata respectu alicuius vn⁹ determinati cogno-
scibilis ipsa eēt determinate rō cognoscēdi illud abs-
q̄ oi respectu rei ⁊ rōnis. igit̄ si ipsa sit illimitata rō re
spectu pluriū cognoscibiliū pōt eē ex se rō cognoscēdi
q̄cūq̄z illoꝝ. ⁊ oia alia sine oi r'one rei ⁊ rōnis. pba
tio maioris. illimitatio nō ꝓprie aufert ab aliquo ali
quā ꝑfectionē. sed ſtāte perfectione q̄ erat ad aliquid
q̄si ponit sil'em ꝑfectionē ad aliud. ⁊ ideo sicut dictū
fuit di. 7. ⁊ di. 28. indeterminatū ex illimitatione. s.
qō est indeterminatū ad plura positiua ex seipso ē de
terminatū ad qōlibet illoꝝ determinatōne repugnā
te indeterminationi ad ꝓdictoria. ꝓbō minoris. eēn
tia ponit̄ ꝓpꝛia rō cognoscēdi seipsā. ⁊ hoc siue vt ob
iectū ꝑmū. siue vt rō cognoscēdi obiectū. ⁊ istud cōpe
tit eēntie mere sub rōne absoluta sine oi respectu rei.
qz respect⁹ realis nō est in e adē ꝑsona ad se sine oi etiā
respectu rōnis. ꝓbo. qz ista intellectio nō est collatiua
vel cōparatiua nec negociatiua. igit̄ per eā nulla r'o
rōnis cātur in ea. Preterea tertio vni⁹ opatōis oz
dare vnū ꝓncipiū quo ꝑ se vnū ⁊ obm ꝑ se vnū. ⁊ hoc
marime in simplr̄ ꝑma opatione q̄lis ē intellectō di
uina. r'o aūt rōnis ⁊ ens reale nihil vnū ꝑ se faciūt qz
nō pōt etiā habere per se vnitatē secūdi modi per se:
q̄ minoz est q̄z eēntialis vnitas. nō enim pōt r'o rōis
ꝙseq̄ rem extrā rei. ⁊ ideo nō pōt eē passio ei⁹. g̃ eēntia
siue vt obm siue vt rō intelligēdi. ⁊ illa r'o rōnis non
sunt vnū ꝑ se obm nec vna rō intelligēdi. g̃ opz dare
alterū ꝓcise in rōne ꝑmi obi vel vt rōne quo ꝓcise.
nō aūt illā r'onē rōnis. qz ipa nō est ꝑmū obiectum co
gnitū quo cognito cognoscat̄ aliqd aliud ad qō est ille
respect⁹. nec ē ēt rō q̄re inte⁹ diuin⁹ hēat intellectiōez
hui⁹ obiecti. s. lapidis qz intelligere lapidem est ꝑfe-
ctio simplr̄ ita ꝙ intellect⁹ diuinus nō eēt oīno per fe
ctus si non intelligeret lapidē. nulla aūt r'o rōnis vi-
deť esse ratio inherētie alicuius perfectiōis simplr̄.
g̃ oportet dare ꝓcise eēntiā que subest isti r'oni tanq̄z
ꝑmum obm quo cognito cognoscat̄ lapis. vel tanq̄z
rōnez formalē intelligendi lapidē. Et ex hoc vltra
oñdit̄ ꝙ frustra ponit̄ talis relatio determinās ip̄am
eēntiā. nam ipsa sub respectu rōnis ē formaliter infinita
qz intellectus quōcūq̄z cōparet eēntiā. ⁊ per hoc cāet
in ea relationē rōnis nō cōparat eā nisi vt est formali
ter infinita. ⁊ ita vt est sub tali r'one formaliter ē infini-
ta. ⁊ per ꝓns ita ideterminata vt est sub illa rōne: sic
ꝑm se. ⁊ ita vt est sub vnaratione potest fundare aliā
ꝓpter sui finitatem sicut ꝑm se potest. igit̄ per r'onez
rōnis non determinat̄.

Contra opinionem primaz

specialiter videtur sequi ꝙ iste relationes erunt rea-
les. qz ratio intelligendi vt est ratio ꝓcedit naturali-
ter intellectionem. ⁊ per consequēs quo ad nihil qō
ē eius vt est rō intelligēdi cātur per intellectionē nec
sequitur intellectionē. Si igit̄ sub r'one rōnis ē rō intel
ligēdi lapidē illa r'o nō ꝓducit̄ in eēntia intellectiōe
lapidis qz ꝓcedit nāliter illā intellectionē. g̃ alia ꝓ
ducerēt̄. sed istā nō ꝓcedit nisi illa que est essentie vt
essentia. hac autem nō ꝓducit̄ qō cōcedit ab eis vbi
minus videt̄ de ꝑsonis diuinis ⁊ de ꝑncipijs ꝓducē
di eas. igit̄ ista r'o erit in eēntia vt ē rō ⁊ nō aliquaz
actionē inte⁹. Preterea ꝑm aliquos istoꝝ ad disti
ctionē realē in ꝑncipiatis: sufficit distinctio rōnis in
ꝑncipijs. g̃ ista distinctio rōnis vt est rō intelligēdi. a
⁊ b. sufficiēs ē ad distinctionē realē ipsi⁹. a. ⁊ b.
Preterea res extra īmediate intelligent̄. qz tota di-
stinctio q̄ ponit̄ intra ꝓcedit intellectionē. nihil igit̄
intra intellectionē terminat q̄si oīm secūdarium.

Contra secundam positio /

nē ſpāliter sic. ois r'o rōnis q̄ē in obo er hoc ꝙ cōpara
tur ꝑ intellectū ad aliud ē in eo ꝓcise vt est ens dimi-
nutū hns eē in intellectu vt cognitū in cognoscente.
⁊ posset esse in eo si per impossibile illud nō hēret eē

entie dū tñ haberet filiū mō esse in intellectu cōparā te. igit iste rlones erūt in eēntia diuina pceise vt hz eē diminutū in intellectu cōparāte eēntiā ad creaturaz ⁊ nō vt eēntia ē aliqd in se. ⁊ vltra eēnt in eēntia si p impossibile illa eēntia nō eēt dū tñ ab aliquo intellectu intelligente cōpararet ad eosdē terminos. ⁊ vltra si p impossibile eēnt duo dij eēnt in intellectu huj⁹ dei cōparāte istū deū ad creaturas ⁊ non in isto deo in se.

¶Preterea de⁹ pus nāliter ē imitabilis a creatura q̄z intelliget imitabilis. qz enim est imitabilis ideo vē cōparat vt imitabilis a creatura vt videt ⁊ nō econuerso. igit ad istā cōparationē factā per intellectū eēntie vt imitabilis est in eēntia imitabilitas. sz p̄m aliquos istius vie rlo aptitudinalis est eadē cū actuali; ꝓpter quā idētitatē in deo dicūt non esse aliā rlonem nouā ⁊ antiquā nec ēt aliam creatiui ⁊ creantis: g̈ iste rlones in eēntia vt obiecto cōparato nō erūt p̄me ad extra. sed erūt alie pozes ⁊ reales vt vr̄: qz ad oēz actum inte⁹ cōparātis. ¶Preterea ⁊ si eēntia vt cognita sit rō deueniēdi in noticia lapidis: tñ vr̄ postea q intellect⁹ diuin⁹ possit cognoscere lapidē in se ⁊ nō pceise p hoc q cōparat eēntiā suam ad lapidē: qz sic sine tali cōparatione alterius ad ip̄m possum⁹ nos intellige re lapidē in ista intellectione lapidis q̄ro in quo ē rlo ad lapidē nō in eēntia vt in obo cōparato: qz i isto obiecto vt sic nō est intelligere vt obm cōparatū. g̈ opz q̄rere eam in intellectione vel in ratione intelligēdi ⁊ redibit ad aliquā illaz opinionum.

Potest dici ad questionem q rlones tertij modi differūt per se ab alijs duorum modoz. qz in tertio modo nō est mutuitas sicut i aliis duob⁹ modis. ⁊ ex hoc segt̄ sicut deductū est in di. 30. q. j. q terminus rlonis est absolutū vt absolutum sicut igit obiectū intellectionis nr̄e terminat rlonez ipsius inquātū mere absolutū. ⁊ sic ipsa ē mēsurata p ip̄m. ita vr̄ q cū inte⁹ diuina sit simplr mēsura oīum aliorz a se intellectorz. segtur q alia pceise referātur ad intellectionē diuinā ⁊ ipsa terminabit relationez istā sub rōne mere absoluti. ¶Hoc confirmat qz oio p̄ma intellectio diuina que btifica est ē eēntie vt eēntia ē sine oī respectu rei vel rōnis. ⁊ hoc ꝓpter pfectā idētitatē realē inte⁹ ad eēntiā obam. nō opz igit propter intellectionē alicuius obi pceise q̄rere rlonē. nec in vtroq extremo nec in altero. g̈ opz aliqd aliud addere ꝓpter qō sit rlo in vtroq extremorz vel in altero. illud aūt nō vr̄ eē nisi vel mutua coexistētia si ē relatio mutua vel dependētia ab altero extremo. si nō ē mutua b aūt q̄n de⁹ intelligit aliqd aliud a se non pōt poni mutua coexistētia in vtroq extremo vt videt. g̈ pceise sufficit ponere rlonē in altero extremo vbi ē dependētia illud est obm vt cognitū. ¶Preterea volūtas amādo ⁊ volēdo finē non ꝓducit aliud ab ipso in esse volito amādo finē in ordine ad aliud sine cōparādo ip̄m ad aliud amabile. sed magis cōparādo aliud amabile ad istū finē: ita q rlo cāta per cōparationem volūtatis videt eē in aliquo alio amato ad finē. nulla aūt cōparatio per volūtatē videt eē in fine amato g̈ a filī in intellectu cognoscēte p̄mū obm ⁊ ex illi⁹ cognitione cognoscēte obm secūdariū nulla videt relatio ꝓduci in illo p̄mo obo ad scōm obiectū sed econuerso. ¶Preterea sicut argutū est nō vr̄ posse poni quo actu inte⁹ ista relatio produceret. p̄mo nō ꝓpter pfectionē absolutā illius act⁹. si scōo: g̈ nō est p̄ncipiū illius actus secūdi etiā in illo secundo actu pfecte cognoscit creatura. ergo in nullo actu erit talis rlo quasi rō p̄oz creatura in rōne obiecti. Cōcedi pōt ꝓclo triuz rōnum factarū ꝓtra duas opi. cōes supius recitatas: ⁊ cōcedi p̄nt iste rōnes b iam facte. ⁊ p̄m hoc pōt ꝓcedi q sunt ibi rlones in deo eterne ad obiecta cognita

sed nō p̄oz es nāliter ipsis cognitis in rōne obiectorū

¶Hoc pōt poni sic. deus in p̄mo instāti intelligit eēntiam sub rōne mere absoluta in secūdo instāti producit lapidē in eē intelligibili ⁊ intelligit lapidez. ita q̄ ibi est relatio in lapide intellecto ad intellectionē diuinā: sed nulla adhuc intellectione diuina ad lapidē sed inte⁹ diuina terminat rlonē lapidis intellecti ad ipam. In tertio instāti forte inte⁹ diuin⁹ pōt cōparare suā intellectionē ad q̄cūq intelligibile ad quod nos possum⁹ cōparare. ⁊ tūc cōparādo se ad lapidē inte⁹ pōt cāre in se rlonē rōnis. Et in quarto instāti pōt q̄si reflecti sup istā rlonē cātaz in tertio instāti. ⁊ tunc illa rlo rōnis cognita erit, sic igit nō est rōnis necessaria ad intelligēdū lapidē tanq̄ p̄oz lapide vt obum. imo ipsa vt cāta est posterioz. qz in tertio instanti ⁊ adhuc posterioz erit ipsa vt cognita qz in quarto instāti. Et ista via pōt tenere istā ꝓpōnem que videt ꝓbabilis qz relatio nō nāliter cognoscit nisi cognito termino. sed nec inte⁹ cōparat ad aliqd nisi nāluter pus cognito termino. quā ꝓpositionē non pōt alia via tenere. qz opz q dicat q illa relatione qua cōparat ista intellectionē cōparet eēntiam ad aliqd non pus cognituz naturaliter. Ista potentia de relationibus alioruz a deo vt intellectoz ad ipsum intellectū diuinū vt absolutum ꝓsimiliter cōfirmat ⁊ intelligit sicut illa supi. 30. creaturarū relatarū in se ad deū.

Contra istud arguitur. vide tur enī q̄ destruat intētionē aug. 83. q. q. 46. vbi dic. siqdē in ideis tanta vis cōstituit vt nisi eis intellecti sapiēs eē nemo possit. ſm aūt istā positionē sapia pfecta dei ad creaturas erit in secūdo instāti ⁊ p̄cedit nāliter tam eē idearū q̄z cognitionē earz. Ibidē et iaz dicit: q istarū visione fiet aīa btissima. q̄ō non eēt verū de visione p̄ma que est in creatore. nec de visione secūda q̄ est in creaturis. ¶Preterea arguit. illa q̄ sūt diuisa in inferioribus que sunt alterius rōnis nō reducunt ad aliqd vnū in superiori: sicut ꝛ potētie cognitiue in nobis reducant ad vnā potētiā cognitiuā in angelis ꝓpter vnitatē rōnis oīum potētiarū cognitiuarū tñ inte⁹ ⁊ volūtas q̄ sūt in nobis alteri⁹ rōnis nō reducunt ad vnā potētiā in angelis. erit igit in deo inte⁹ sub tali rōne talis potētie distinct⁹ a volūtate sub rōe talis potētie. ⁊ per ꝓns inte⁹ vt in deo est passiu⁹. ergo opz sibi dare aliquā formā anteq̄z opet actu. ⁊ per ꝓns ad hoc vt hēat distinctā operationē oportebit sibi dare distinctā formā nō aūt pōt h dari distincta forma aliq̄ si idee ponunt cōseq creaturarū intellectōez

¶Preterea si ꝓpter illimitationē eēntie diuine ponat ipsa vt oīno absoluta eē ratio cognoscēdi omnes creaturas cum ita sit illimitata inquātum obiectum sicut inquantū rō. sequitur q ipsa sola cognosceret sub ratione obiecti. aut si ponatur pluralitas ex parte obiectorum non obstante infinitate vnius obiecti pari ratione videt posse poni ex parte rōnis intelligendi

Ad ista sententia Augu. in ista. q. pōt colligi in ista descriptione idee idea ē rō eterna in mēte diuina ſm quaz aliqd ē formabile ex ſm ꝓpriā rōnē ei⁹. pbō p̄me pticule. de⁹ oīa cāt vel cāre pōt. nō irrōnabilr g̈ rōnabiliter. igit hz rōnē ſm quā formal. nō aūt eadē oīum. g̈ singula ꝓpriis rōnib⁹ formal. nō aūt rōnib⁹ extra se. qz nō eget in efficiēdo aliquo alio a se. igit rōnib⁹ i mēte sua. nihil aūt in mēte sua tale ponit nisi qōdaz ſm istā descriptionē ē nisi incōmutabile: g̈ oē formabile pōt formare ſm rōnē ꝓpriā sibi eternā in mente sua. nihil aūt in mēte sua tale ponit nisi idea ſm istaz descriptionē. igit videt q lapis inte⁹ possit dici idea. ipse eni habet oēs istas ꝓditiones. qz ipse ē rō factibil extra ꝓpria sibi. sicut arca in mēte pōt dici rō respū

arce in mã. ⁊ ẽ ꝓpria rõ ꝑm quã arca in mã formal. ⁊ ista rõ est eterna in mẽte diuina: vt cognitũ in cognoscẽte p actũ iuteꝝ diuini. qcqd aũt ẽ in deo ꝑm qõcũqz eẽ siue rei siue rõnis p actũ iuteꝝ diuini ẽ eternũ: sicut declaratũ fuit supra di. 30. q nulla rõ põt eẽ noua in deo p actũ inteꝝ sui. Istud videt cõsonare cũ dicto Platonis a quo accepit Aug. nomen idee. ipse enim posuit ideas qddam rerũ p se qdẽ exãtes ꝑm Ari. ⁊ male ꝑm Aug. in mẽte diuina ⁊ bñ. vñ aliqñ loquit de mũdo intelligibili ꝑm eũ. sicut igit ponerent idee ꝑm illã impõnẽ Ari. qddam rerũ ita ponuntur ꝑm Pla. ⁊ dicũtur qddam bñtes eẽ cognitũ in intellectu diuino. Hoc posito nõ opz laborare circa relationes aliqs formaliꝝ: siue in eẽntia vt obm: siue i eẽntia vt rõ. siue in eẽntia vt intelligere diuinũ. q rõnes dicant idee. imo ipsum obm cognitũ est idea ꝑm istõ ⁊ tunc ꝓcedi pñt auctoritates Aug. adducte. q nisi cognitis ideis sapiẽs nemo eẽ possit. q̃tum. s. ad omnẽ plenitudinẽ sapie. Iz. n. deꝰ principaliꝝ sit sapiẽs sapientia eẽntie siue vt obi: tñ nõ oĩmodo si nõ sapet creaturã que creatura vt intellecta ab ipso ẽ idea. ⁊ ita nõ intellectis ideis sapiẽs omnino eẽ nõ põt. ponit aũt eẽ sapiẽs pfectissime in ꝑmo instãti. sed nõ sapiẽs omnino in ꝑmo instãti absq; secũdo. Si aũt idee ponerentur q̃dã rõnes rõnis in deo nõ videt formaliter esse sapiẽs in intellectione earũ: q; ẽt ibi eẽnt vt rationes intelligendi antequã ipse intelligerent. Silr alia auctoritas aug. haruz visione fit anima beatissima.

Si idee ponunt eẽ qddam vt cognite tũc exponenda est de beatitudine q̃ põt haberi in creaturis vt in obis. q; certũ est q nõ est pfectissima beatitudo in creatura absolute ꝑm ipsum. S. pfessionũ. Beatꝰ est q te ⁊ illa nouit nec ꝓpter illa beatior. sed est intelligẽdum beatissima: hoc est totali beatitudine possibili bt̃o. non qdem in eis formaliꝝ: sed in obo: cuiꝰ cognitõ ꝓsupponit istis. ⁊ quasi cõcomitanter in istis in qbus aliq̃ beatitudo ẽ Iz nõ ꝓma. Et si aug. aliqñ loquat aliter de ideis q̃si sint rõnes cognoscẽdi aliqd. cũ tñ hic dicat ipsas eẽ nisi rõnes ꝑm qs formant q̃ formãtur põt inquã exponi illud dictũ eius si alibi dicat non q ly ꝑm notet rõnẽ formalẽ intelligendi. sed ꝑm q̃s vt sunt oba nõ ꝓma nec mouẽtia intellectũ: sed ꝑm obiecta secũdaria terminãtia intellectũ. Ad tertiũ q̃liter inteꝝ est passiuꝰ in se. ⁊ q̃liter est passiuꝰ respectu intellectionis dictũ ẽ di. 3. sed posito q̃ sit passiuꝰ in nobis ⁊ q̃si passiuꝰ in deo. ⁊ q debeat hic assignari forma vel q̃si forma vt qua coopet. põt dici q illud ẽ essentia sub rõne qua eẽntia. que sub rõne absoluta ẽ rõ cognoscẽdi nõ tñ ipsũmet sed oẽ aliud sub quacumqz rõne cognoscibilis. ⁊ hoc isto mõ intelligẽdo. p hoc. n q intellectꝰ diuinꝰ est in actu p eẽntiã suã vt ẽ rõ intelligendi Iz ꝓmũ actũ sufficiẽtẽ ad ꝓducẽdũ oẽ aliud i eẽ cognito. ⁊ producẽdo illud in eẽ cognito ꝓducit ipz vt Iz dependentiã ad ipmmet vt ad intelligẽtiã. ⁊ p hoc q intellectio ipsius est ei illud dependet ad istam intellectionẽ vt ad absolutũ. sicut ẽt in alijs dicet: q cã sub rõne mere absoluta est actus ꝓmus a quo ꝓcedit effectꝰ. ⁊ effectꝰ ꝓductꝰ Iz rõnẽ ad cãm. q̃qz vt ad absolutũ. q̃qz aũt mutuo est rõ effectꝰ ad causam ⁊ econuerso. nunqz tñ ex parte cãe regrit relatio porz q̃z sit effectꝰ ponit in esse. Nõ nũc breuiter suadet: q; nihil bñs pfectiꝰ eẽ in aliquo genere ad illud q̃ Iz minus perfectũ eẽ in genere tali dependet. ergo rõ actualis nõ dependet ad aliqd q̃ tñ est ens potẽtiale ⁊ nõ actuale. omnis igit actualis rõnis terminꝰ ẽ aliq̃ ens actu. in quocũqz igit instãti nãe cã refert actu ad effectũ. tũc est in termino esse actuale. põt aũt illõ absolutũ terminãs eẽ sine respectu ad ipm. igit ita ẽ sit cũ isto respectu q ẽ ꝓus nãliter eo. g̃ nõ põt ee aliq̃ rõ in cã nãliter anteq̃z absolutũ sit ad q̃ Iz eẽ ista relatõ

Et ita intelligo q in ꝓmo instãti ẽ. a. sub rõne absoluti in scõo ẽ. b. sub rõne absoluti bñs eẽ p. a. in tertio. b refert ad. a. sub rõne absoluti si ẽ rõnõ mutua. vel. a ⁊. b. referunt rõnib⁹ mutuis. Ita g̃ b in ꝓmo instãti intellectꝰ ẽ in actu p eẽntiã vt mere absoluta tanqz in actu ꝓmo sufficiẽti ad ꝓducẽdũ q̃libet in actu intelligibili. In secũdo instãti ꝓducit lapidẽ inesse intellecto ita q termin⁹ iste ẽ ⁊ Iz respectũ ad intellectionez diuinã. nullus aũt respectus ecõuerso in intellectu dinino. q; respectꝰ ei⁹ nõ est mutuꝰ istud q̃ dictũ est rõnẽ ꝓus nõ eẽ in cã q̃z in cãto Iz instãtias deabus alis.

Ad 4m de obo illimitato. Rn. obm in q̃ztũ motim ⁊ in q̃z m ꝓmo terminatiuũ. ⁊ p ꝓns vt dupliciter necessario regsitũ vel coexactũ ad actũ ẽ eq illimitatũ. ⁊ ideo nihil aliud ẽ sic obm. tñ aliud ẽ obm secũdario terminãs. nec opz obm illimitatũ eẽ ꝑcise terminans quõcũqz actũ sicut ꝑcise est mouẽs ⁊ rõ actꝰ q; aliqd põt sequi terminũ ꝓmũ ⁊ eẽ terminꝰ secũdus. nihil aũt põt eẽ sẽdarie mouẽs ad actũ. rõ est q; oẽ mouẽs aliqualiter precedit actũ nõ aũt quõcũqz terminans ꝑcedit nec coexigit ad actũ. sed secũdario terminans sequit actũ sicut mẽsuratũ ⁊ cãtũ: sicut intellectio in nob sequitur obiectum.

Ad argumenta principalia

Ad illud de. Rz. q. patet quõ loqtur de idea. Ad Auic. ꝓcedo q in deo põt eẽ rõ intelligẽtis vel put lꝫ q̃ ẽ intelligẽs terminat relationẽ intellecti. sicut dominũ eẽ est appellatio relatiua ⁊ significat terminare rõnẽ sui. vel put intelligẽs dicit rõnẽ rõnis positiue. sed tũc nõ est in hoc ꝓmo instãti nec in secũdo Iz in tertio. Ad aliud pz ex dictis q eadẽ rõ intelligẽdi illimitata põt eẽ ꝓpria rõ intelligẽdi q̃cũqz eorũ ad q̃ ẽ illimitata sicut si eẽt limitata ad aliud solum ⁊ maxime respectu istius actꝰ q̃ ẽ intelligere in quo nõ semp regrit vniuoca rõ vel assimilatio cũ cognito. aliogn nihil posset cognosci p cãm nec ꝓcõ p ꝓncipiũ sed sufficit ratio eminẽtie ꝓtinẽs pfecte filitudinẽ virtualem cogniti.

Et quod arguitur pro pri/ma opi. q oporteat illã rõnẽ indeterminatã determiari. dico q ipsa ẽ ex se determinata determinatiõe opposita indeterminationi q̃ est ad ꝑdictoria. Iz non sit ex se determinata determinatione limitationis. nec ex ho copz ad hoc vt pipam obm determinate intelligat. Et si dicat quãtũcũqz eẽntia sit excedẽs medium nõ ẽ rõ intelligẽdi hoc in particulari nisi determinatur ad illud per aliquid aliud. Rndeo semp ab añte ad ꝓns arguendo cum distinctiõe est fallacia cõsequẽtis ex forma. tenet autẽ gratia mere q̃ ꝓns illõ non põt esse nisi numeret in pluribus. ⁊ per hoc tenz illa forma arguẽdi Aug. 7. de tri. Si duo homines et duo animalia. sed hoc est ex impfectione ⁊ limitatõne ꝓsequẽtis ad añs. vnde nõ sequit. si pr̃ ergo deꝰ. si filius igit deus. igit si pr̃ ⁊ filius sunt duo. igit duo dij ita dico q ad intellectionẽ bui⁹ oz dare rõnem qua intelligatur ⁊ ꝓpriã vel formaliꝝ vel eminenter continentem quicquid est perfectionis in propria ratiõe ⁊ ad intelligendum illud opz habere ꝓpriam ⁊ determinatam rationem. sed inferẽdo. ergo ad intelligẽdum aliud ⁊ aliud oportet habere aliam ⁊ aliam rationem determinatam est fallacia consequentis: qa hoc cõsequens. s. rationem esse intelligendi illimitatum est ad alia antecedentia. Nõ additur ibi etiã pro illa prima opi. q ratio intelligendi est similitudo intelligibilis. Rndeo no est filitudo formalis sed vel illa vel aliud simile analogice. hoc est cõtinens perfecte similitudinem formalem ꝑm omne illud perfectionis qõ est in quãtum ipsa est ratio intelligendi sic est in proposito.

Jsta est distinctio tricesima

quinta huius pmi libri. In qua magr postq̃ egit d̃ dō ꝛ ꝓditionib⁹ eius que ipsū ꝓcernūt i eēndo. incipit agere de ipso pm ꝓditiones q̃ ipm respiciūt in opando. Et tria circa hoc facit. Nā pmo oñdit quō mltiplici ter accipiat scīa dei. Scdo ingrit an scia dei dependz a reb⁹ scitis. Tertio ingrit que sint a deo scita ꝛ q̃lit. Primū facit a pncipio vsq; ibi. Hic ꝓsiderari oportet. Scōm vsq; ibi. Preterea oia dicunt. Tertiū vo vsq; ad finē distinctionis. Et hec est snīa magri in generali. In spāli snīa magri stat in trib⁹ ppōnib⁹. quarum pma est hec. Unica ꝛ invariabilis est dei scia: q̃ ppter varios rerū stat⁹ diuersis nomiat vocabulis. Hanc magr phās dicit q scīa dei que est vna de attributis eēntialib⁹ spāle egrit tractatū ꝛ nō solū scientia: sed ēt pscia: dispō: pdestinatio: ꝛ puidētia. Prescientia enim dicit respectu oīum futuro⁹ siue bonorū siue malo⁹. Dispositio vo respectu fiēdo⁹. Predestinatio ē de boib⁹ saluādis ꝛ de bonis qb⁹ hic a malo liberant ꝛ in futuro coronabunt. Prouidētia ē de gubnandis: ꝛ silr dispō. sed differūt, qr dispō ad fieri ꝛ ee rei, puidētia aūt spectat ad bñ bñtē ꝛ ad rei ꝓseruatōnem. Interdū tñ puidētia accipit ꝓ pscientia. Scientia vo siue sapientia dicit respectu omniū vniuersaliter: siue psentiū. pteritoꝝ. futuroꝝ. bonorū ꝛ malorū. ꝛ non solum respectu tpalium. sed etiam respectu eternoꝝ. Secūda ppositio ē hec. Nō si nulla essent futura tūc respective in deo scia nō diceret. Hāc ppōnem magr inuestigās querit. Utꝝ si nulla eēnt vel fuissent futura: an adhuc pscia. dispō. pdestinatio i deo fuissent. Et arguit pmo q nō. Nā oia ista dicunt respectū ad futura. ergo si nulla eēnt vel fuissent futura ista in deo locum nō habuissent. In ꝓtrariū arguit sic Predestinatio dei dispō ꝛ pscia sunt idē qd scīa dei. sed scia est idē qd eēntia. g̃ a pmo ad vltimū pscientia dei ē idē qd eēntia. Sz eēntia dei eet dato ēt q nullū futurū eet. g̃ pscia dei fuisset in deo circūscripto omni futuro. Et rndet magr q si nulla fuissent futura tolleret pscientia dei quātū ad respectū ꝛ añcessionē quam importat ad futura. sed nō q̃tū ad eēntiā q̃ tali respectu subijcit. pscientia enīz scientiā dicit cū respectu ablato vo respectu scientia manet q deo ab eterno cōpetit ꝛ ppter creaturarū existētiā vel differētiā in nullo auget vel minuit. Tertia ppō est hec. De⁹ oē pteritū ꝛ oē futurū vt sibi pntia intuet. Et pbat sic. Dē illud de⁹ tanq̃ pns intuet qd in eius eēntia actualr ꝓtinetur: sed omnia pterita pntia ꝛ futura sunt ꝛ fuerūt ab eterno in dei eēntia. g̃ de⁹ omne pteritum ꝛ futurum tanq̃ sibi actualiter pntia intuet. ꝓsequētia tenet sed maio⁹ ꝛ minor sunt magistri in textu. ergo ppō vera Et tñ de sentētia ꝛc.

Utrum concedendum sit omnia esse in dei essentia vel in eo per essentiam vt omnia dicūtur eē in dei cognitione vel pntia.

Di.36. Olet hic queri cuz omnia dicātur eē in dei cognitione seu presentia vel in deo p cognitionem: ꝛ eius cognitio vel pntia sit diuina eēntia vtꝝ concedendum sit omnia eē in diuina essentia

Rñsio. vel in deo p eēntiā Ad quod dicimus. q̃ dei cognitio eius vtiq; eēntia est ꝛ eius presentia in qua sunt omnia ipsius cognitio est.

nec tamen omnia que sunt in eius presentia vl cognitione in eius eēntia esse dici debent. Si enim hoc diceretur intelligerentur eē eiusdez cum eo eēntie. Jn deo enim dicitur eē per eēntiam quod est diuina essentia quod est deus. Habet ergo deus apud se in psentia sua que nō habet in sui natura. Unde Aug⁹. de verbis apostoli ita ait. Elegit nos ante mundi constitutionem. Quis sufficit hoc explicare. Eligūtur qui nō sunt nec errat qui eligit nec vane eligit. Elegit tñ ꝛ habet electos quos creaturus ē eligendos quos habuit apud semetipsum nō in natura sua. sed in pntia sua nondum erant q bus promittebatur sed ꝛ ipsi promissi sunt q bus promittebatur. Ecce hic aperte dicit deū apud semetipsum habere electos ante mūdū non in natura sua sed in presentia sua cum tamen eius presentia non aliud sit q̃ eius natura qr ipsius pntia eius est notitia. Potest tamē ad electos referri cum ait. Jn natura sua idest illorum. illos quippe habuit ab eterno apud se non in natura sua idest illorum qr nondum erant sed in sua presentia quia eos ita nouit ac si essent. Aug⁹.

Utrum mala debeant dici esse in deo vbi sūt omnia bona cum vtraq; sint in eius cognitione ꝛ presentia, oīa enim cognoscit.

Post predicta queritur cuz omnia dicantur eē in deo non per eēntiaz nature sed per cognitionem scientie ꝛ deus sciat bona ꝛ mala. vtrum concedendū sit simpliciter mala esse in deo siue eē in deo per cognitionem. Scit enim deus ꝛ sciuit semper omnia: tam bona q̃ mala eciam antequā fierent. ꝛ prescium ab eterno ea futura. Jdeoq; cum omnia bona dicimus eē in deo propter presentiā cognitionis. eadem ratione videt dicenduz oia mala eē in eo cum ea semper nouerit ꝛ per cognitionez ei presentia fuerint. Precognouit enim deus ab eterno quosdaz futuros malos ꝛ eorum maliciam vt ait Aug. prescium sz nō preparauit. Cum ergo peccata omnium sciat. nunqd intelligendū est ea includi in illa generalitate locutionis qua dixit apostolus oia eē in deo. Ex ipo inquit ꝛ per ipsum ꝛ in ipo sūt omnia. Sed quis nisi insanus dixerit mala esse in deo. Illa enim eē in deo intelliguntur que ex ipso ꝛ per ipsum sunt. Ea vero q̃ ipm sunt ꝛ ex ipso quorum auctor est: sed non ē auctor nisi bonorum. Non ergo ex ipso ꝛ q̃ ipz sunt nisi bona. ita ergo non in ipso sunt nisi bona. Non ergo mala in deo sunt: qr lz ea noscat non tamen ita oīno noscit vt bona. mala quasi de longe cognoscit vt ait propheta. Et alta a longe cognoscit. i. superbiam. Et alibi ad deū loquens de malis ait. De abscōditis tuis ad

Que intelligāt eē i deo

impletus est venter eorum. Quod exponēs Augu. Abscondita inquit peccata sunt que a lumine tue veritatis absconduntur. Sed quo modo peccata a lumine veritatis diuine abscōduntur cum a deo sciantur. Si enim non sciret. quomodo de illis iudicaret. ⁊ pro illis malos dāmaret. Alibi propheta. Quia neq; ab oriente neq; ab occidente deest. Quod exponens Cassiod̄. inquit. Neq; a bonis neq; a malis deest deus. sed omnibus presens et cognitor est. Cognoscit ergo deus ⁊ bona et mala per scientiam sed bona cognoscit etiam per approbationem ⁊ per bene placitum. mala vero non. Unde Cassiodorus super psal. dicit. Peccata abscondita deo sunt. quia non nouit. i. non approbat. Et ex eo sensu Augu. dixit ea abscondita a lumine dei. Qui etiam in li. ad Heluidium insinuat cognitionem dei variis modis accipiendam inquiens. Si ad scientiam referas non ignorat deus aliquos vel aliqua. qui tamen in iudicio quibusdam dicet. Non noui vos sed eorum improbatio hoc verbo insinuata est Ecce non cognoscere dicitur deus que non approbat. que ei non placent. Apparet itaq; verum esse quod diximus. s. quia quodammodo cognoscit deus bona non cognoscit mala. Pariter quidem vtraq; eodemq; modo nosci quantuz ad noticiam. sed bona etiam approbatione ⁊ beneplacito cognoscit.

Qđ non oia ita cogŝcit đ⁹ mala vt bōa. q; nīi p sciaz: bona vo p ꝓbationez ⁊ bñ placitū.

Hic aperit quare bona tantum dicantur esse in deo ⁊ non mala.

Et inde est q⁹ bona tantum

dicuntur esse in deo non mala. ⁊ illa prope hec longe. quia licet in deo aliqua dicantur esse propter cognitionis presentiam. ⁊ deus bona ⁊ mala cognoscat. mala tamen non cognoscit nisi per noticiam. bona vero non solum per scientiam. sed etiam per approbationem ⁊ beneplacitum Et ob talem cognitionem aliqua dicuntur esse in deo. scz quia ita ea scit vt etiam approbet ⁊ placeant. i. ita scit vt eorū sit auctor.

Quod idem est omnia esse ex deo. ⁊ per ipsum ⁊ in ipso.

Proinde si diligenter inspiciamus: idem videtur esse omnia esse ex deo.

Ambr. ⁊ per ipsum ⁊ in ipso. Unde Ambro. in secūdo li. de spiritusancto. Hec tria ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia vnum esse supra diximus. Cum dicit per ipsum esse omnia. nō negauit i ipō ee oia. Eandem vim hñt oia hec. s. cum ipso et i ipso et per ipsum. et vnum in his atq; cōsimile: non contrarium intelligitur. Ecce habes quia ex eadem intelligentia scriptura dicit omnia esse in ipo: ⁊ per ipsum ⁊ ex ipo vel cum ipso. Cum ergo ex eadem ratione omnia dicantur ee ex deo vel per ipm. non solum q; scit: sed etiaz quia eoz auctor ē. consequitur vt eadē ratione ita esse in deo dicantur. s. quia scit ⁊ eorum auctor esse dicitur. quia in illo viuimus ⁊ mouemur ⁊ sum⁹. ga eo auctore sumus: mouemur ⁊ viuimus. Cū ergo non sit auctor nisi bonorum: merito sola bona in eo ee dicuntur sicut ex ipo ⁊ per ipm. Cum ergo in eius cognitione vel pſentia sint omnia. s. bona ⁊ mala. in eo tamen non dicūtur esse: nisi bona quoz auctor est. Unde Augu. in lib. de natura boni. Cum audimus inquit ex deo ⁊ per ipsum ⁊ in ipo ee omnia omnes vtiq; naturas intelligere debemus: ⁊ omnia q̄ naturaliter sūt. Neq; n. ex ipo sunt peccata que naturaz non seruant. sed viciant q̄ ex voluntate peccantiuz nascuntur omnia. Hic aperte dicitur q⁹ in illa generalitate locutionis bona tm̄ continentur.

Augu⁹.

Qđ omnia ex patre ⁊ per patrē ⁊ in patre sūt ita de filio ⁊ de spiritusancto est dicendum. lz propter personas fiat distinctio.

Preterea sciendum est. q⁹ licet ibi indicetur distinctio personarū cum dr ex ipo ⁊ per ipm ⁊ in ipso. omnia tñ ex patre: ⁊ per patrem ⁊ in patre sunt. Silr đ filio ⁊ spiritusācto accipiendū ē. Unde Augu. in. i. lib. de trin. Non confuse inquit accipienduz est quod ait apls: ex ipo ⁊ per ipm ⁊ in ipo. Ex ipo dicens ꝓpter patrē: p ipsuz ꝓpter filium. in ipso ꝓpter spiritūsanctum. Vigilanter aūt attende. ne quia patrem volēs intelligi dixit ex ipo. sic intelligas oia esse ex patre: vt neges omnia esse ex filio vel ex spiritusancto. cuz ex patre ⁊ per patrem ⁊ in patre omnia esse sane dici possunt. similiter ⁊ de filio ⁊ de spiritusācto dicendum est.

Augu⁹.

Qđ non omnia que ex deo sunt etiaz de ipo sunt. sed econuerso.

Illud etiam hic annectendum est: q⁹ nō omnia que dicūtur esse ex deo etiam de ipo esse dici debeāt. Quia vt ait Augustinus in libro de natura boni. Non hoc significat penitus ex ipso quod de ipso. Quod enim de ipo est potest dici esse ex ipso. sz non omne quod ex ipso est: potest dici esse de ipo quia non est de sua substantia. Ex ipso enim sunt celum et terra: quia ipse fecit ea: non autē de ipo. quia non de substantia sua: sicut aliqs homo generat filium vel faciat domum. Ex ipso est filius. ex ipo est ⁊ domus. sed filius de

Augu⁹.

ipso. domus vero de terra ⁊ ligno nō de ipo.

Que dicta sunt summatim colligit

Ex premissis apertū est qđ in dei cognitione siue p̄sentia sunt omnia. i. bona ⁊ mala. sed nō omnimodo sunt ibi mala quo bona. ⁊ q̄ in deo bona tm̄ sunt: sicut ex ipo ⁊ per ipsū. non mala. Et ex quo sensu hec accipienda sint: assignatum est. Et q̄ de ipso dicitur eē p̄prie quod aliud est ab ipso. Ex ipo aūt eē dicūt omnia que ex eo auctore sūt.

Circa distinctionē 36. quero vtrum creatura inq̄ntum ē fundamētū relatiōis eterne ad deum vt cognoscētem hēat vere esse eēntie ex hoc q̄ est sub tali aspectu. Nō sic. homo nō est ex se ens ratū: q̄ tunc eēt de⁹: ergo p aliquid aliud ē ens ratum formaliť: nō nisi per respectū ad p̄imuz p̄ncipium ratuz ex se. nō aūt per respectum ad illud vt ad efficiens: q̄ cū diffinitio sit entis rati: ⁊ efficiēs inquātum efficiens p̄ducat exīs in actu si hō non hēret eē ratuz nisi ab efficiente inq̄ntum efficiēs diffinitio nō esset eius nisi vt exīs: ⁊ ita diffinitio terminaret qōnē an est: quod ē inconueniens: g̃ est ens ratū inquantuz participat p̄mum vt exēplar: hoc ē inquātuz hz relationem eternam ad deū vt scientē ⁊ exemplantem. g̃ ⁊c. Preterea correlativa sūt simul nā deus: g̃ simľ nā deus est intelligēs lapidē ⁊ lapis intellect⁹ ab eo. g̃ cū lapis intellect⁹ ab intellectu diuino itelligať inquātuz ē aliud ab eēntia diuina. Et ita scia dei erit realis ⁊ metaphysica nō logica: ergo illud qō termina uit istā intellectionē erit vera res. Opposituz magister in lra. c. i. huius di. exponens auctez Augu. 5. super Gen. ad litterā istam. s. erāt in dei scia non exīa in sui nā: dicit sic. illos s. electos habuit ab eterno deus apud se nō in natura sui. i. ipsorum qui nōdum erant: sed in sua p̄sentia. q̄ illos ita nouit ac si essēt.

Opinio hen. in sūma ar ti. 2°. 25. q. ⁊. 24. ⁊ qu. 8. q. 9. i fine ⁊ qli 9. q. 1. ⁊ 2. ⁊ qōli. 11. q. 3.

Hic quidam dicunt q̄ sic. Pro hac opi. arguitur potissime per illud qō dictuz est in i° articulo principali de scia dei eterna: ⁊ obiecto reali eterno.

Additur ad hoc q̄ p̄portio est passio entis: obiecti autem cogniti in eternitate p̄portio est aliqua ad cognoscentē: ⁊ hoc talis. q̄ impossibile eē non est sic p̄portionatū. Preterea. sicut se habet ens ad nō ens. ita possibile ad impossibile. g̃ permutatiz. sicut ens ad possibile ita non ens ad impossibile: sed oē ens ē possibile. g̃ oē qō est purum non ens ē impossibile.

Confirmať rō: q̄ si aliqō puruz nō ens siue nihil eēt possibile ⁊ aliqō puruz non ens siue nihil eēt impossibile: vnum nihil eēt magis nihil alio. quod videtur absurdum. g̃ possibile nō est oīno nihil sed aliqō ens.

Preterea Aug. de nā boni. c. 8. si bonitas est forma aliqua nō nullū bonum est capacitas forme. g̃ nō nullum bonum ē possibilitas ad bonitatem actualem.

Item super Jo. omeľ. i⁸. eaſdē litteras formar eoz q̄ manus: ſz aliter ⁊ aliter. g̃ p̄rius facte sūt a corde q̃ a manu. Et auic. 8. metha. c. vlti. vult idem de duplici fluxu rez a deo.

Additur aūt ab istis q̄ distinctio ista eēntie ab esse existētie sufficit ad compositionem p̄o eo q̄ ipa essentia intellecta vt habens esse essentie adhuc est in potentia ad esse existentie quod recipit ab efficiente inquantum efficiens est: ⁊ tunc est compositio ex potentia ⁊ actu.

Contra ista arguiť p̄mo: q̄ creatio est p̄ductio de nihilo. sed si lapis p̄habuit eē

verū reale. igiť q̄ñ p̄ducitur ab efficiente nō p̄ducitur de nihilo. Silr 2° si nō p̄ducitur nisi p̄m respectuz tm̄ nouū ad efficiens nō vr eē p̄ductio ad eē simplr sed tm̄ ad eē p̄m quid ⁊ minus erit creatio p̄ductio ad eē simplr q̃ sit alteratio vbi est p̄ductio saltē alicuius q̃tū ad eē absolutū. 3° p̄m eandez viā arguitur. q̄ candē relationē ponit actualē ⁊ apptitudinalē ex parte dei. ⁊ p̄p hoc nō posse eē aliquā nouā actualē in deo p̄p apptitudinalē antiquā. g̃ silr ex parte eius qō refertur ad deū eadē est relatio actualis ⁊ apptitudinalis. ⁊ nō erit actualis noua p̄pter apptitudinalē relationē antiquā. g̃ cū relō apptitudinal' ad eē existentie fuerit sp in ente hūte esse eēntie. nulla ē in ea relatio actualis noua inq̃tū existēs est. Et 4° p̄m eandā viaz. q̄ in fundamēto codē ⁊ termino imutabili nō p̄ot eē respect⁹ nouus. sz hoc fundamentū idē est. i. eē eēntie ⁊ termin⁹ imutabilis. s. deus. g̃ nullus respect⁹ nouus p̄ot eē ad talē terminū qualis respectus ponit eē. eē existentie. Et. 5°. p̄m idē medium ō creatiōe. q̄ p̄ductio rei p̄m illud eē eēntie verissime est creatio. ipsa. n. est mere de nihilo vt de termino a quo ⁊ ad verū ens vt ad t̄minuz ad quē. ⁊ p̄ductio ista p̄m eos ē eterna. g̃ ⁊ crea° est eterna cuius opposituz nitiť ostendere ⁊ dicit se habere demonstratiōes 6°. p̄m eandē viā per oppo^m de annihilatiōe sequiť q̄ nō possit aliqd annihilari. sicut. n. p̄ducit de ente p̄m eēntiā ita videť redire in ens p̄m eēntiā ⁊ non in nihil. Preterea 1° principaliť ille rōnes que tacte sunt di. 8. cōtra Dnic. q̄ nihil aliud a deo sit formaliť necessariū p̄ot fieri cōtra istā. q̄ ita p̄cludunt de esse qdditatiuo si sit verū esse sicut de eē exīe: nō. n. volūtas magis necessario vult aliud a se in eē quidditatiuo q̃ velit aliud a se ineē exīe. q̄ eadē est rō vtrobiq̄ ⁊ ita de alijs mediis. Preterea 3°. res p̄m eē eentie aut est termin⁹ rlōis idee quā ipsi ponūt i deo aut nō sed p̄m aliud eē cognitū. si 2°° g̃ frustra ponuntur res in isto eē eēntie ñ. n. videnť pp aliud ponī nisi vt sint termini rōnū idealiū que eternaliť sunt in deo si p̄mo° ergo aliqd est in deo per actū intellectus diuini p̄m q̄ deus p̄ot aliter se habere siue mutari cui⁹ oppo^m p̄batū est dis. 30. p̄batio vltime p̄ñtie. q̄ si p̄te omne aliud eē a deo est formaliter necessarium ex se ponať igiť 1z per impossibile istud ens quidditative aliť se habere. sequiť q̄ illa entitas in deo siue rei siue rōnis que habet istud esse p̄o tet mino aliter se hēbit. ⁊ sic ex pōne alicuius circa aliud a deo. mutari poterit aliqd qō est in deo per actū intellect⁹ sui qō est ipossibile. Preterea 4°. q̃ cā est perfecta ⁊ independens nāliť in cāndo ⁊ agit nāliť vr posse p̄ducere imediatiora sibi perfectiora. q̄ producit p̄m vltimū potētie siue intellectus diuinus vt intellect⁹ p̄cise p̄m istaz viā p̄ducit in deo rōnes ideales ⁊ ipsas essentias in rōne eēntie ⁊ quasi per p̄us in se rōes ideales q̃ rōnes illas in isto esse sūt. n. per hoc q̄ erē plate sūt. ergo ille idee hūt verius eē cū sit naturaliť aēgs q̃ ipa ideata: nō causat aūt ideas nisi eēntia rōnis ⁊ nō in aliquo eē reali. g̃ necdat aliqō eē reale ipsis ideatis que sunt cāta quasi remotiora. Preterea 5° si istas eēntias p̄ducit in eē aut vt cognoscens aut non. si sic. ergo sunt cognite antequam sint in isto esse. ⁊ ita frustra ponuntur iste entitates p̄pter cognitionē dei eternā si nō igiť p̄ducit eas mere nāliť sicut ignis calefacit. qō vr valde absurdū de quocunq̄ p̄ducto a° a se in nā. imo ēt filiū p̄ducit vt intellect⁹ licet nō vt intelligens formaliter. sicut aliaſ expo^m est. Preterea. 6. q̄ attribuit aliū effectuz cāe exemplari ⁊ aliuz cāe efficienti nō videť p̄babile. quia causa exemplaris non est nisi quoddā efficiens efficiens eniz dividitur in efficiens per intellectum siue p̄positum ⁊ efficiens per naturam p̄m plz. 2°

phi. sicut igit cā nālit̄ pducens. nō ē a[a] cā ab efficiēte ita nec exēplaris nec exēplarit̄ pducēs ⁊ ita idē ē esse ctū ⁊ exēplariter pductū alicui⁹ intelligētis inq̄ntū est intelligēs ⁊ inq̄ntū exemplās. Nō etiā addit cōpositionē eē in creaturis per istā potentialitatē ad actū nō vī rōnabile q⁹ nihil vī eē ibi qō cuz alio cōponat si. n. tota albedo p̄existat in potētia vt termin⁹ potentie. ⁊ postea ipamet sit in actu nō est ꝓpter hoc aliq̄ cōpositio rei ⁊ rei. igit si p̄existat res ꝑm eē ēntie ⁊ ipsa pducat ꝑm eē exīstie qō nō ē aliō ꝑm istos ab esse essentie sicut nec generalit̄ rl̄o est aliō a fundamēto ꝓpter qō nō ponūt rl̄onē ⁊ fundamētū facere ꝓpositionē nō erit res cōposita ꝓpter ista duo. Et istud posset esse ⁊[in] argu[m] ꝑm p̄mā viā ad ip̄robandū creationē ꝓpt̄ identitatē rl̄onis cū fundamēto ⁊ eēntie cū eē. q⁹ eadē res nō p̄t esse reali noua ⁊ nō noua. ergo si eē exīstie dicat rl̄onez que ē eadē cū eēntia n[a] creatura erit simpl̄r noua.

Concedo cōclusionē istarū rōnuz. s. partez negatiuā qōnis. Ad qō vī spāliter eē hoc q⁹ nō ē eternū essentie fūdat ad deū rl̄onez talē. sz ēt esse exīstie q⁹ ꝑm aug. 5°. sup̄ gen̄. 7. c. nō aliter nouit feā q̄z fienda. p̄cognouit igī eē exīstie sicut esse essē tie. ⁊ nō ꝓpt̄ istā rl̄onē fundatā nō ꝓcedit aliqs esse existentie fuisse verū tale esse ab eterno. q̄ patet rōne nō est ꝓcedendū de esse eēntie. Dīa ēt motiua que adducunt de intellectu diuino vident ēt posse adduci de intellectu nr̄o. q⁹ si aliqd nō sit p̄t nō a nobis intelligi. ⁊ hoc sine essentia ei⁹ sine existentia ei⁹. ⁊ nō non ꝓpt̄ intellectionē nr̄am ponit q⁹ illō bēat verū eē exīstie vl̄ esse essentie. nec ēt est dīa aliq̄ quo ad hoc ⁊ vī int̄ intellectū diuinū ⁊ nr̄z nisi q⁹ intellect⁹ diuinus pducit illa intelligibilia in esse intelligibili p̄imo. nr̄ non pducit p̄mo. sed si istud eē nō est ex se tale qō regrit esse simpl̄r pducere illud in talli esse nō est pducere illud in aliquo esse simpl̄r ⁊ iō vī si istud esse intelligibile ꝓpando ad intellectuz nostrum non requirit esse simplicit̄. ꝓpando ēt ad diuinū intellectū pducentē in isto esse nō erit esse simpliciter. q⁹ si eē albū nō est nisi esse qualitatiuū pducere in esse albo nō est pducere in eē sbē vel simplicit̄. sed tm̄ in isto esse qualitatiuo. Sil̄r intellect⁹ nr̄ agens pducit rez in esse intelligibili iz sit pducta p̄us. ⁊ tm̄ pp. illō pducere intellect⁹ nostri agentis nō ponit̄ res sic pducta habere esse simpliciter.

Contra istud obijcitur quia omne fundamētuz relationis qn̄do fundat relationem ⁊ ꝑm illud esse secunduz qō fundat. alit̄ secundū illud esse nō fundaret. sed lapis secundū verū esse essentie fundat istam relationē eternā ad deū vt scientez ⁊ hoc in eternitate. q̄ lapis est in eternitate ꝑm illud esse probatio mi. secundū illud esse fundat relationem ad deū vt scientē ꝑm qō esse eius vt obm cognoscit̄ a dō. cognoscit̄ āt a deo vere sb̄ rōe eēntie ⁊ nō sb̄ rōe eēntie diminute q⁹ p[a] intellectio lapidis a dō nō ē reflexiua. ¶Preterea p[a] pducio nō ē tm̄ alicui⁹ relatōis q⁹ relatio non est nisi in absoluto. ergo cū concessū sit in precedenti. q. deuz producere res in esse intelligibili secundum q⁹ res cognita dicitur esse idea sequit̄ q⁹ in illo instāti 2° oportet ponere aliquā entitatez absolutā rei producte. ita q⁹ in ente absoluto habēte talez entitatem fundetur relatio ad pducens.

Ad primum dico q⁹ distractum respectu distrahētis nō est distractū: sed respectu tertij ad qō cōparat sub rōne distrahentis: q⁹ ꝑm p̄bm 2° phyermenias p̄dicād̄o de aliquo hōine hoc quod ē hō mortuus est oppositū in adiecto: ad qō sequit̄ p̄dictio: q̄ cōparādo p̄cise determinabile ad determinationē. determinabile nō est distractuz respectu determinatiōis sz incindit p̄dictionē ad ipm: sed respectu tertij de quo dī: mortuuz est determinatio distrahens ⁊ illud qō determinat̄ per ipm distrahit̄ ita q⁹ illud aliud nō dicit̄ nisi sz quid. de isto ita dico q⁹ diminutū respectu diminuētis nō est diminutum sed respectu tertij ad qō coparat̄ ipsum sub determinatiōe diminuēte: sicut cū dico iste est alb⁹ ꝑm dēte non diminuit album sz accipit̄ ꝓ albo simpliciter respectu huius determinationis: aliogn esset fugatio: vt aūt accipit̄ sub ista determinatione dī de 3°. s. de ethiope tanq̄z diminutū. Ad ꝓpositū. hec determinatio esse in opinīoe est determinatio diminuēs ꝑm p̄bm vbi p̄i⁹: ⁊ sicut eē in opinioue: ita ⁊ eē in intellectione siue eē exemplatū siue eē cogni[m] siue rep̄sentatum: que omnia equalēt: sz igit̄ istud quod cōparat̄ ad aliqō istorum vt cōparat̄ ad ipm non sit diminutum: tū vt sub aliquo istoz cōparatur ad tertium est diminutuz. esse. n. homeri simpliciter ⁊ nō diminutum ē obm op̄. sed istud eē simpliciter vt in op̄. est esse ꝑm qd: ⁊ ideo nō sequit̄ homerus est in op̄. g̃ homerus est. nec etiā homerus ē exīs in op̄. g̃ est exīs sed est fallacia ꝑm qd ⁊ simpl̄r. Ita hic ꝓpando ad intellectionē diuinā lapidē in eternitate: lapis qdē simpl̄r ꝓparat̄ ad intellectionē illā ⁊ b nō tm̄ ꝑm eē eēn[e] lapidis: sz ꝑm eē exīstie ⁊ qōcunq̄z ꝓpabile. tm̄ illud vt acceptū sub ista cōpatiōe ad scientiā dei diminuit̄. nō quidē distrahit̄ quasi nō possit stare ens simpl̄r cum tali respectu. sz diminuit̄ ita q⁹ talis respectus nō ponit necio finuz determinabile eē ens simpl̄r. Tunc ad formā argumēti fūdamētū rel̄onis ē sz illud esse. ꝑm qō fundat rel̄onez: vez ē qm̄ rel̄o illa fundata nō est simpl̄r diminuēs eē fundamēti. Et rō real̄ istius ꝑm qd ⁊ simpl̄r vī eē ista: q⁹ p̄ma distin° ens vī eē in ens extra aiam ⁊ ens in aia: ⁊ illud extra aiaz pōt distingui in actū ⁊ pōm eēntie ⁊ exīstie. ⁊ quodcūq̄z istorum eē extra animā p̄t hīe esse in anima ⁊ illō ens in anima aliud ē ab omni eē extra animā: ⁊ iō de nullo ente nec de aliquo eē sequit̄ si hz esse diminutum in anima: q⁹ ꝓpter hoc bēat esse simpliciter: q⁹ illud eē est ꝑm qd absolute qō tm̄ accipitur simpl̄r inquātum cōparat̄ ad animā vt fundamētū illi⁹ esse in anima.

Ad 1[m] dico q⁹ pductio ista in eē ē alterius rōnis ab omni eē simpl̄r: ⁊ nō ē rl̄onis tm̄: sed ēt fūdamēti absoluti: nō qdez ꝑm eē eēntie vel exīstie qō nō ē vez eē sed ē eē ꝑm qd ēt entis absoluti. q⁹ tm̄ ens absō[m] ꝑz istud eē diminutū cōcomitat̄ relatio rōnis. Exēpluz hui⁹ si cesar eēt ānihilat⁹ ⁊ tamē eēt statua cesaris. cesar eēt repūtatus p statuā. illud eē repūtatū ē alterius rōnis ab omni eē simpl̄r siue eēntie siue exīstie. nec ē eē diminutuz cesaris quasi aliqd cesaris bēat hō eē ⁊ aliqd non sicut ethiops est diminute albus: q⁹ aliquid eius est vere az[m] aliquid nō. sz toti⁹ cesaris eē a cā sua ē vez eē exīstie ⁊ eēntie: cuius totius ꝑm totale esse suuz est istud esse ꝑm quid: ⁊ in ipso ꝑm istud esse ꝑm quid potest esse aliqua relatio ad statuam: et iz posset poni calūnia in exemplo: non tamen ita in ꝓposito de intellectione ⁊ obiecto quin obiectum totum ꝑm etiam totale esse suum diminutum eē habeat in actu. Et si velis querere aliquod esse verum huius obiecti vt sit nullum est querere nisi ꝑm quid. nisi dicatur q⁹ istud esse ꝑm quid reducit̄ ad aliquod esse simpliciter. quod est esse ipsius intellectionis: sz istō esse simpliciter non est esse formaliter eius qō dicitur esse secundum quid sed est eius terminatiue vel p̄incipiatiue ita quod ad istud verum esse illō esse secundum quid reducitur. ita q⁹ sine isto vero esse istius non esset illud esse secundum quid. ex hoc āt apparet quoddam dictum superius distin. 3. de cognitione in regulis eternis. videlicet q⁹ motio intellectus nostri a quidditatibus intelligibilibus redu-

citur ad ipsum intellectum dī uinum per cuius esse simplicit ista oba hūt esse ſm quid .ſ. esse obm .ſm qō esse mouēt intellectū nr̄m ad cognoscendū veritates sinceras.ꝛ pp motionē earuz dī intellect⁹ ille mouere sicut ista hūt suū esse ſm qd pp simpliciter esse illius.

Ad primū ꝓncipale.dico ꝙ ens ratū aut appellat illō qō hz ex se firmū ꝛ verū esse siue essentie siue exīstie.qz vnū nō est sine alto qualitcunqz distinguunt aut ens ratū dī illud qō primo distinguit a figmētis.cui.ſ.nō repugnat esse verū eētie vel exīstie. Si ꝓmo mō accipiat ens ratuz dico ꝙ hō nō est ex se ens ratū sed ab efficiente a quo hz esse verū ꝛ eētie ꝛ exīstie.Et cū dicis igr̄ nunqz ē ens ratū nisi sit effctū exīs.ꝓcedo hoc mō.ꝛ qñ est effectū est exīs g̃ nunqz est ens ratū nisi sit exīs ꝓcedo g̃ nō est eius diffinitio nisi sit exīs nego istā ꝓmissā. qz diffinitio est distincta cognitio diffiniti ſm omnes ei⁹ ptes eētiales:distincta aūt cognitio pōt esse alicuius hz ipz nō sit ens ratū.nō.n.oz nisi qō ens ratuz ꝛminet cognitionē diffinitā.ꝛ nos sequit ens ratum diffinitiue intelligitur:ergo ens ratum est. Si secūdo modo intelligat ens ratuz dico ꝙ hō est ex se ens ratū.qz formalr̄ ex se nō repugnāt sibi ee sicut.n.cuicunqz repugnat aliquid ꝓmo ei repugnat formaliter ex rōne eius.ita cui nō repugnat aliqd formalr̄ nō ei repugnat pp rōnez ipsius.ꝛ si homini de se repugnat esse p nullū respectū aduenientē possz nō repugnare sibi ee.Et si tūc ex hoc inferas hō est ex se ens ratuz hō mō.g̃ est de⁹.ꝓña nō vz.qz de⁹ nō est tñ cui nō repugnat ee:sed est ex se ipm̄ ee. Qō aūt dī hic ꝙ hō est ens formalr̄ ratū aliqua relatiōe q̃ est ratitu⁹ eius hō improbatū est di.3ª qōne de vestigio.ꝛ vī valde absurdū.qz �somm Aug.7.de tri.c.2° vel.6°.si est nihil ad se nihil est ad aliud.ꝛ hoc ipi ꝓcedūt ꝙ relatio nō pōt fundari in relatione sz in absoluto.quero igr̄ de fundamento talis relonis que dī ratitudo dicat a.si est ad se formalr̄ g̃ nō includit eētialiter in suo intellectu per se respectū.quia nihil eētialit includens respectuz est ad se formalr̄ itez istud a.inquantū ē ad se aut est ratū ꝛ habeo ꝓpositū.aut nō est ratū ꝛ tūc ille respect⁹ fundabit in ente nō rato.ꝛ respect⁹ p eos est idē fundamento.g̃ respect⁹ ē idē enti nō rato.ꝛ maxime est ꝓñs incōueniens si accipiat ratū ꝓ illo cui nō repugnat esse quia tūc sequit ꝙ ratitudo illa fundabitur in nō rato qō est nihil ꝛ ita ille respect⁹ eēt nihil.ꝛ tūc ens ratū erit ex duob⁹ nihilis. Ad 2ᵐ ar̄ᵐ cōcedo ꝙ de⁹ ab eterno intellexit lapidē ꝛ nō vt idez sibi ꝛ illa intellectio fuit methaphysica ꝛ realis non aūt logica.nec tamē plus sequit ex hoc de lapide ꝙ sit essentia q̃z exīstia.nec magis compando ad intellectuz diuinū q̃z meuz.sequit quidē igr̄ res semper fuit intellecta.sed arguendo.g̃ res fuit in aliquo esse reali. dico ꝙ ē fallacia ſm quid ꝛ simpliciter.

Per idem ad illud quod adducit ꝓ opi. de proportione ad intellectuz dico ꝙ ista proportio est relatio cogniti ad cognoscentem.ꝛ hec est diminuēs ens in quo fundatur.sicut dēclaratum est. relatio autem diminuens ens non oportet ꝙ requirat secum entitatem simpliciter illius entis quod determinat. Et cum dicis non est talis proportio impossibilis ad intellectum diuinū dico ꝙ bene potest esse ꝙ omnino niger non sit alb⁹ nec tamen propter hoc albus secundum dentes est simpliciter albus.ita potest esse ꝙ omnimoda improportio sit ipossibile ad inteᵐ diuinū:ꝛ aliq̃lis proportio sit possibil ad inteᵐ ei⁹ nō tñ ad ee simplicit Ad illud de permutata ꝓportiōe:dico ꝙ ille modus arguendi ortum habet ab euclide ꝓclone.16.5.si inquit quattuor quātitates ꝓportiōales fuerit ꝓmuta-

tim ꝓportiōales erūt.q̃ ꝓbat per.15.ꝓcedentē:eadē est ꝓportio multipliciū ꝛ submultipliciū.ꝛ ista ꝓmutatione certa ꝛ nota in q̃titatibus vtunt aliqui in argumentis.phs aūt vlus ē in duab⁹ regulis.2° ꝓpoñ. si a.ꝛ.b.cōuertunt.ꝛ.c.ꝛ.d.cōuertātur.ꝛ.a.ꝛ c.cōtradicant b.ꝛ d.ꝑdicunt:ꝛ econuerso.ꝓñtia est nēcia.qz alterū ꝑdictoriox dī de quolibet.ꝛ qz cōuertibile cuz vnum ꝑdictoriox nō recipit ꝑdicationez alteri⁹ nec ecōuerso.ideo altex conuertet cum reliquo cōtradictorio.ꝛ generaliter vbicūqz potest haberi aliqua proportio correspōdens illi.15ᵐᵉ euclidis vera per quam tenet ista permutatio correspondens.19ᵐᵉ.tunc permutatio est bona:ꝛ quando non nō. Ad propositum igitur dico ꝙ generaliter nūqz tenet talis ꝓmutatio. comparādo extrema ad inferi⁹ ꝛ superius:imo ē fallacia consequentis:quia extrema duarum contradictionum ad inuicez ꝓparata hēnt consequēs ꝓportionale in inferendo ꝛ non eādem:oppositū enim cōsequentis infert oppositum antecedētis:ꝛ non ecōuerso:ꝛ ideo arguere ita inferendo sicut ꝓmum ad tertium:ita secūdum ad quartum faciūt fallaciam consequentis sed econuerso.dicitur argui sicut primuz ad tertiuz inferendo ita quartum ad secūdum. Ita in ꝓposito si omne ens est possibile:ergo omne ipossibile est non ens.sed nō econuerso:ergo omne non ens est impossibile.Et quod additur ibi:ꝙ tunc vnuz nihil magis est nihil q̃z aliud nihil. Responsio ꝙ tripliciter ineſt negatio alicui:quādoqz non propter repugnantiam alicuius positiui ad affirmationem illius negationis:sed propter solam negationem cause non ponentis illum effectum:sicut si aliqua superficies esset neutra:esset quidem nō alba non propter repugnantiam superficiei ad affirmationem oppositā huic negationi:sed propter solaz negationē cause nō ponentis albedinem inesse superficiei. Quādoqz autem ineſt negatio p. ſitiui propter repugnantiam ei⁹ ad affirmationē ꝛ oppositum illius negatiōis.ꝛ hoc dupliciter.quādoqz autem ꝑcise est talis repugnantia ꝓpter aliquid vnū de intellectu vtriusqz:sicut in specieb⁹ vltimis eiusdē generis proximi negatiōes earuz mutue dicūtur de se propter repugnātiā earuz q̃ est ꝓpter solū vnum inclusum in intellectu vtriusqz ſ.ꝓpter dīam vltimā cōpletiuam. Quādoqz aūt pp plura inclusa in intellectu vtriusqz vel alterius:sicut si accipiant spēs spālissime duox generū generalissimox repugnant quidē sibi inuicez affirmatiōes pp multa inclusa in eis tot.ſ.quot sunt ꝑdicata dicta in quid de vtroqz in suo genere.nihil.n.dicit in quid de albedine ꝙ non sit medium ostendendi hanc hō non est albedo:nihil ēt dicitur de homine in quid qō nō est medium ostēdendi eandē:ꝛ ideo ista hō nō est albedo vera est pp repugnātiā extremorum simplr̄ siue propter multa inclusa in intellectu repugnantium quorum quodlibet ex vtraqz ꝓparte esset sufficiens ratio talis repugnantie,ꝛ tamen in omnibus istis inherentijs negationuz:sz ex diuersis causis insint:non tamē dicitur aliquid magis vel minus negatum.sed quodlibet simpliciter nō tale,ita.n.ē simpliciter sapor nihil albedinis sicut homo,ꝛ simpliciter superficies nihil habet albedinis posito iº casu et ratio est quare nō magis est hec negatio q̃z iª:qz quelibet negatio negat totam affirmationem sibi oppositam ex quacunqz ratione sit talis negatio siue propter vnam rationē siue per plures. Ita in proposito homini in eternitate ineſt nō esse aliquid ꝛ chimere non esse aliquid.sed homini non repugnat affirmatio que est esse aliquid.sed tñ ineſt negatio propter negationem intellectus vel cause non ponentis in esse.chimere autem repugnat quia nulla causa pōt in ea causare esse aliquid.ꝛ quare homini non repu-

gnat ⁊ chimere repugnat ratio est. quia hoc est hoc. ⁊ illud est illud. ⁊ hoc in quocunq; intellectu cōcipiente quia sicut dictū ē quicquid repugnat alicui formaliter ex se repugnat ei. ⁊ qđ nō repugnat formaliter ex se nō repugnat nec est hic fingēdū q; hoi nō repugat. q; est ens in potētia ⁊ chimere repugnat quia nō est ens in potentia. imo magis ecō quia hoi nō repugnat eē ideo possibilis est potētia logica. ⁊ quia chimere repugnat ideo est impossibilis impossibilitate oppositā. ⁊ istā possibilitatē ꝓsequit possibilitas obiectiua ⁊ hoc supposita omnipotentia dei que respicit omne possibile dūmodo illud sit aliud a se tm̄ illa possibilitas logica absolute ratione sui posset stare. lz per impossibile nō oipo eā respiceret pma igit omnino rō ⁊ nō reducibilis ad aliam quare hoi non repugnat eē est q; hō formaliter ē hō. ⁊ hoc siue i re realiter siue i intellectu cōceptibilit. Si prima rō quare chimere repugnat eē est chimera inquātū chimera. Illit igr inest ista negatio nihileitas hoi in entitate ⁊ chimere ⁊ tm̄ nō ꝓpt hoc ē vnuz magis nihil alio. Vel et posset dici q; ab homine remouet tm̄ illud eē ⁊ non aliquid cōsequens ad eē qō est possibile eē a chimera aūt remouet esse ⁊ suū ꝓns. iō ꝓpter plura negatur eē a chimera q̄z ab homine. nō tm̄ magis ē ista negatio in vno q̄z in alio. Sed prior rō. videt esse realiō

Ad aug. capacitas formeꝑm eū est mā qua habz aliquā entitatez verā ⁊ nō tm̄ qualē habet anima antichristi anteq̄z creetur. de hoc in li. 2° di. 12. Ad ip suz super Io. concedo q; quando sunt due cāe subordinate ambe causant effectū sed aliter ⁊ aliter. q; superior plus causat. ⁊ ita si cor sit cā superior ⁊ manus inferior respectu litterarū vtrunq; causat tam cor q̄z manus nec tamē prius cor q̄z manus producit litteras si aliq° vno eē ⁊ postea man° addit eis quēdā ꝑspectū. Ad vltimū de Aluic. loquit de fluxu formaz a deo in q̄z tū intellecte sunt. ⁊ de fluxu hominis eius qō est. hoc est rei in vero eē, ⁊ concedo q; sicut aliud esse est intellecti inquātū intellectū abeē vero quod ē effectuarū extra animaz, ita est fluxus iste ⁊ ille alius ⁊ alius ⁊ vtroq; fluxu fluit res a deo. nō sic in nobis: q; res preexistunt extra animā vel in se vel in cā ad hoc vt moueant intellectuz nostrum ad actū intelligendi. nō aūtē dicit Aluic. istuz fluxum inesse intellecto esse fluxuz in esse quidditatiuo. q; eē in intellectu est eē distinctuz ꝑ totum esse realetam quidditatiuum q̄z existentie

Hic est distinctio tricesima sexta huius pmi libri. In qua magister posq̄z egit de scientia dei ꝑm se. agit de cōpatione rerū scitaruz ad scientē. Et tria facit. Mā primo ostendit q; nō omnia sunt in dei essentia sicut sunt in dei scientia. Secundo subdit qualiter se habeat scientia dei ad bona ⁊ mala. Tertio cōcludit q; nō omnia que sunt ex deo patre possunt dici de ipso. Primū facit a principio distinctionis vsq̄z ibi. Post predicta queritur. Secundum vsque ibi Illud etiā hic aduertendū. Tertium vero vsq̄z ad finē distinctionis. In speciali sententia magistri stat in tribus propositionibus, quarum prima est hec. Quod licet omnia sint in dei scientia non tamen omnia sunt in eius essentia. Hanc magister probat respondens ad hanc questionez. Utrum omnia que deus cognoscit possunt dici esse i eius essentia: sicut dicuntur esse in eius scientia, que idem est qō sua essentia. Et respondet q; non omnia que sunt in essentia diuina sunt eiusdem nature cuz deo. Ea autem que sunt in eius scientia: non sunt eiusdez nature cum deo. Ideo omnia cognita a deo possunt dici esse in diuina scientia. licet non possunt dici esse in eius essētia. Secūda propositio est hec. Stat deum aliqualiter cognoscere bona qualiter non cognoscit mala. Hanc magister probans querit. Utrū mala que cognoscūtur a deo possunt dici esse in deo. Et respondet q; non. quia illa solum dicūtur esse in deo: ad que deus se habet ratione principij. non autez sic se habet deus ad mala. Tertia propositio est hec. Licet omnia que sunt de deo possunt dici ex ipso nō econuerso omnia que sunt ex ipso possunt dici ꝺ ipso. Hec propositio patet per hoc: q; esse de deo dicitur ab ipo ꝑm substantialitatez. Sed esse ex deo denotat generalem principationem. Unde patet q; nihil de deo proprie dicitur: nisi quod est de eius substantia. Sz ex deo dicūtur esse omnia que quouis modo sunt ab ipso principiata. Si ergo omne illꝺ quod ē ex deo dicitur esse de deo, omnes creature dicerentur esse substantiales ipsi deo, quod falsum ē: sed solum persone filij ⁊ spiritussancti que sunt de patre possunt dici ipsi consubstantiales. Et tm̄ in speciali.

Quibus modis dicatur deus eē in rebus.

Et quoniaz demō stratuz est ex parte: quomodo omnia dicantur esse in deo ad dendum videtur hic: quibus modis dicatur deus esse in rebus: si tamen id humana mens. vel ex pte digne valeat cogitare: vel lingua sufficit eloqui. Di. 37.

Sciendū ergo est q; deus incōmutabiliter sempr se exñs. ꝑsentialiter: potētialiter: eētialiter ē in oi natura siue eētia sine sui diffinitione. ⁊ in omni loco sine circūscriptiōe: ⁊ in oi tpe sine mutabilitate. Et p̄terea in sanctis spiritibus ⁊ animabus est excellētius. s. per gr̄az inhabitās: ⁊ in homine xp̄o excellētissime. in quo plenitudo diuinitatis corporaliter hītat vt ait apostolus. In eo. n. deꝰ hītauit nō per gr̄am adoptionis. sz p gr̄am vnionis. Hec aūt ista q; capacitatē hūane intelligentie excedunt: fidēitatis arguere aliqui p̄sumāt: sc̄ōz auctoritatibus munienda mihi videnē. Beatus Grego. sup cātica canticorū inquit. Lz deus cōi mō omnibꝰ rebꝰ insit ꝑsentia: potētia sēa: tm̄ familiariori mō p gr̄am dr̄ esse in illis q mirificētiā operū dei acutius ⁊ fideliꝰ ꝓsiderant. De hoc. n. eodē Aug. ad Bardanū in lib. de ꝑsentia dei ait. Cū deus sit natura incorporea ⁊ incommutabiliter viua: eterna stabilitate in seipso manens, totus adest rebus omnibus: ⁊ singulis totus. sed in qbus habitat: habent euz pro sue capacitatis diuersitate: alii amplius: alii minus: quos ipse sibi dilectissimum templum gratia sue bonitatis edificat Hylarius quoq; in. viii. lib. de trini. apertissime docet deū vbiq; eē. Deus ingt immēse virtutis viuēs ptās q̄ nusquā non assit: nō desit vsq̄: se oēm p sua edocet vt vbi sua sint ipe eē intelligatur. Non autē corporali modo cū alicubi sit. non ēt vbiq; esse credatur: cum ⁊ in omnibus esse non desinat. Ambro. in lib. i. ꝺ spūsancto. Spiritum sanctum probat non eē creaturam: quia vb. q̄z est: quod est proprium

Qō deꝰ i oi ē eētia potētia. sz in scis per gr̄az in hoie ⁊ i xp̄o per vnionē ꝑsone.

Auctorita ta cē ꝑfirmat

Gregorius.

Augusꝰ.

Hylaꝰ.

Ambr.

diuinitatis ita dicens. Cum omnis creatura certis nature fue sit circūscripta limitib⁹. quō quis audeat creaturā appellare spiritum scm̄ qui non hēat circūscriptā determinatāq; virtutez: qui ⁊ in omnibus ⁊ vbiq; semp ẽ. quod vtiq; diuinitatis ⁊ dīnationis est ꝓpriū. Idē in eodem. Dīni est omnia ꝯplere. q dicit. Celum ⁊ terrā ego compleo. Si ergo dīns est qui celum complet ⁊ terrā. quis q̄ potest spūmsā ctum iudicare dīnationis ⁊ diuine ptātis exor tem qui repleuit orbem. Et quod plus est re ⁊ pleuit ⁊ iesum totius mundi redemptorem.

Ex his aliisq; pluribus auctoritatibus ap te mōnstratur: q̄ deus vbiq; ⁊ in omni creatura essentialiter. presentialiter potētialiter est

Nō in sanctis non modo est. sed etiā habitat qui non vbique est habitat.

In sanctis vero etiam ha/

bitat in quibus est per gratiā. non. n. vbicūq; est ibi habitat: vbi vero habitat ibi est. In solis bonis habitat: qui sunt templū ei⁹ ⁊ sedes eius. Unde per Esaiam dīns ait. Celū mihi sedes est. terra aūt scabellum pedum meorum. q̄ in electis qui sūt celū habitat de⁹ ⁊ regnat qui eius volūtati deuoti obtemperant. Mala vero q sūt terra: iudicii districtione calcat Unde ⁊ in lib. Sap. dī. Thronus sapientie anima iusti. q̄ in iustis spālius est q̄ in aliis rebus: in quibus tñ omnibus totus ẽ. Quen admodū anima: vt ait Augu⁹. in epistola ad Augu⁹. Hiero. de origine anime: per oēs particulas corporis tota adest simul. nec minor in minoribus. nec maior in maioribus: sed tñ in aliis intensius. in aliis remissius operat: cuz in singulis ptīculis corporis essentialiter tota sit. Ita ⁊ deus cum sit in omnibus essentialiter ac totus: in illis tñ plenius esse dicit quos inhabitat. i. in quibus ita est vt faciat eos templuz sum: ⁊ hi tales cum eo sunt iam ex parte: sed in beatitudine perfecte. Mali vero ⁊ si ibi sint vbi ipse est qui nusquā deest: non tamen sunt cum eo. Unde Augu. sup Jo. Non satis fuit dicere vbi ego suz ⁊ illi sint. sed addidit mecum: q̄z miseri possunt esse vbi ⁊ ille est: qui nusquam deest. Sed beati sunt cum illo: quia nō sūt beati nisi ex eo q̄ cū illo sūt. q fruunt eo ⁊ vident illū sicut est. Mali vero non sunt cū illo: vt ceci in luce. nō sūt cum luce nec bōi. ita nunc sunt cum eo vt videant per speciem. ⁊ si sunt aliquo modo cū eo per fidē. Quomodo autez deus habitet in bonis. ex illis aliquatenus intelligere valebis que supra dicta sunt: cum de spiritussancti processione temporali ageretur. vbi licet ex parte exponī. ex pte. n. cognoscimus ⁊ ex parte prophetamus: quomodo spiritussanctus habitet in nobis. qui non sine patre ⁊ filio inhabitat.

Ubi erat vel habitabat deus ante quā essz creatura.

Si autem queris vbi habi/

tabat deus anteq̄ sācti essent. Dicimus quia in se habitabat. Unde Augu. in libro contra. Maximinum. In templo inquit suo habitabat deus. s. in sanctis qui sunt templū dei modo secundum fidem ambulantes. ⁊ templum dei erunt aliquando secundum speciez qualiter etiam nunc templum dei sunt angeli Sed dicet aliquis. antequā faceret deus celuz ⁊ terram. antequam faceret sanctos vbi habitabat. In se habitat de⁹. apud te habitabat. ⁊ apd se ẽ. Nō q̄ sancti sic sūt domus dei vt ea subtracta cadat deus. Immo sic habitat deus in sanctis. vt si ipse discesserit: cadant. Augu⁹.

Multa hic breuiter docet que cōfirmant predicta.

Sciendum est etiam quiavt

ait Augu. in libro ad Dardanum. Dici nisi stultissime nequit. spiritumsanctum nō habere locum in nostro corpore: quod totum anima nostra impleuerit. Stultius etiaz dicitur angustijs alicubi impediri trinitatem. vt pater ⁊ filius ⁊ spiritussanctus alicubi simul esse non possunt. Uerum illud est multum mirabilius: q̄ cum deus vbique sit totus. non tamen in hominibus habitat. Quis porro audeat opinari: nisi inseparabilitatem trinitatis penitus ignorat. q̄ in aliquo possit habitare pater ⁊ filius in quo non habitet spiritussanctus. Aut i aliquo spiritussanctus in quo non habitet pater ⁊ filius. Fatendum est ergo vbique esse deum per diuinitatis potentiam sed non vbique per inhabitationis gratiam. Propter hāc enim habitationez gratie non dicimus pater noster qui es vbique. cum et hoc verum sit sed qui es in celis. i. in sanctis: in quibus est quoddam excellentiori modo.

Quod deus habitator est quorūdam non dum cognoscentium deum. ⁊ non quorundā cognoscentium.

Illud quoq; mirabile est

Quia vt ait augusti. in eodez. Deus est inhabitator quorundam nondum cognoscentiuz deum ⁊ non quorundam cognoscentium deum. Illi enim ad templum dei non pertinēt qui cognoscentes deum non sicut deum glorificant. Ad templum dei pertinent paruli sanctificati sacro christi ⁊ remunerati spiritu/sancto: qui nondum valent cognoscere deuz Ergo quem potuerunt illi nosse nec habere. isti potuerunt habere aīq̄ nosse. Beatissimi Augu⁹.

autem sunt illi quibus est deum habere quod nosse. Dic aliquatenus aperit Augusti. quomodo deus habitet in aliquo. id est habeatur cum vicz ita est in aliquo vt ab eo cognoscatur ⁊ diligantur.

Quomodo deus totus vbique sit per essẽtiam non potest intelligi ab humano sensu.

Ex predictis patet ꝙ deus vbiqz totus est per essentiam. ⁊ in sanctis habitat per gratiam. Cunqz superius licet tenuiter ostensum sit: qua ratione dicatur habitare in quibusdam. effiagitaret ordinis ratio id ẽt assignari quomodo vbique per essentiam et totus sit nisi huius cõsiderationis sublimitas atqz immensitas humane mentis sensum omnino excederet. Chryſ. Ut enim ait Chryſ. super epistolaz ad Hebreos. Sicut multa de deo intelligimus que loqui penitus non valemus. ita multa loquimur que intelligere non sumus idonei. Verbi gratia. Quod vbique deus est scimus ⁊ dicimus quomodo autem vbique sit intellectu nõ capimus. Item Quod est in corporea quedam virtus: que omnium est cã bonorum scimus. quomodo autem vel que ista sit penitus ignoramus.

Quorundam opinio qui presumunt ostendere quomodo deus vbique sit per essentiam potentiam. presentiam.

Quidaz tamen immensa ingenio suo metiri presumentes: hoc ita fore intelligenduz tradiderunt. ꝙ deꝰ vbiqz p essentiam eẽ dicitur: non ꝙ dei essentia proprie sit in omni loco ⁊ omni creatura: sz qz omnis natura atqz omne quod naturaliter est in quocũqz loco sit: per eum habet esse: ⁊ omnis locus in quo illud est. Idem etiam dicunt ideo deũ vbiqz dici esse per presentiam vel per potentiam: quia cuncta loca sunt ei presentia: ⁊ que in eis sunt: nec in eis aliquid opari cessat. Nã ipsa loca: ⁊ quic quid in eis est. nisi ipse conseruet manere non possunt In eis ergo per substantiam deus esse dicitur vt aiunt. quia p virtutem proprie substantie sue facit. vt etiaz loca sint ⁊ omnia que in eis sunt. Sed lz hec vera sint que asserunt in erplanandis intelligentiis predictorum. In illis tamen verbis quibus dicitur deus vbiqz esse per eẽntiam plus contineri credenduz est: quod homo viuens capere non valet.

Qõ deus cum sit in omnibus rebus. non tamen sordibus rerum inquinatur.

Solet etiaz ab eisdez queri

quomodo deus substantialiter insit omnibus rebus: ⁊ corporalium sordium inquinationibus non contingatur: quod tam friuolum est vt nec responsione sit dignum: cum etiam spiritus creatus sordibus corporeis etiam leprosi vel quantumcunque poluti inquinari non possit. Sol quoqz radios suos sine sui polutione effundet super loca ⁊ corpora. non solum munda: sed etiam immunda: ac sordib⁹ fetentia. quorum contactu homines ⁊ alie q̃dam res inficiuntur. Solis vero radii impoluti ⁊ incontaminati ea contingentes existũt Non est ergo miranduz si eẽntia diuina omnino simplex ⁊ incommutabilis omnia replet loca. ⁊ omnib⁹ creaturis eẽntialiter ineſt: nec tamen cuiusq̃ rei sordibus contaminatur vel contingatur. Unde Augu. in libro de natura boni. Cum in deo inquit sint omnia que condidit: non tamen inquinant eum illi qui peccant. De cuius etiam sapientia que attingit a fine vsqz ad finem fortiter. dicitur. Attingit omnia propter suam munditiam: ⁊ nihil inq̃natum in eam incurrit. Nostremo respõdeant. quid potius de deo respondenduz existiment: vel ꝙ nusquam per essentiam sit. vel vbiqz. vel ꝙ alicubi ita ꝙ non vbiqz. Sz qs audeat dicere ꝙ nusquam diuina essentia sit: vel ꝙ alicubi ⁊ non vbiqz sit. Si enim ita est alicubi ꝙ nõ vbiqz: ergo localis est. Est ergo vbiqz tota que continet totum. ⁊ pene erat totum. que nec pro sui simplicitate diuidi nec p sui puritate maculari: nec pro sui immensitate vllo modo comprehendi potest. Unde Augusti. Deus vbiqz est: cui non locis sed actionibus propinquamus.

Qõ deus vbique sit ⁊ in omni tempore: non tamen localis est: non circũscriptibilis: nec loco nec tempore mouetur.

Per similitudinem ostendit Augus. de agone xpiano. Timẽt quidã ꝙ fieri nõ pẽt s. ne humana carnevitas ⁊ sbstãtia dignet: et tñ predicãt istaz visibilẽ solẽradios suos posse fetes ⁊ sordes spãgẽ: ⁊ eos mũdos ⁊ sinceros fuare. Sic visibilia munda a visibilibus imũdis ptigi posse ⁊ nõ ingnari ꝙ to magis inuisibil ⁊ icõmutabil vitas.

Lumqz diuina natura veraciter ⁊ essentialiter sit in omni loco: ⁊ in omni tempore. non tamen mouetur per loca vel per tempora. nec temporalis nec localis est.

Per incõueniens ostẽdit deũ vbique esse.

Localis non est. quia penitus non circumscribitur loco quia nec ita est in vno loco ꝙ non sit in alio Neque dimẽsionem habet: sicut corpus cui secundum assignatur principium medium ⁊ finis. ⁊ ante ⁊ retro. dextera ⁊ sinistra. sursum ⁊ deorsum. quod sui interpositione facit distantiam. Duobus namque his modis dicitur in scriptura aliquid locale siue circumscriptibile ⁊ econuerso. s. vel quia dimẽsionem capiens longitudinis. ⁊ altitudinis ⁊ latitudinis distantiam facit in loco. vt corpus vel quia loco diffinitur ac determinatur. quoniam cum sit alicubi non vbique inuenitur. quod non solum corpori. sed etiam omni creato spiritui congruit. Omne ergo corpus om-

Quibus modis aliqd dicat locale vl circumscriptibile.

nimodo locale est. Spiritus creatꝰ quodamo
do est localis. ⁊ quodammodo non est loca/
lis. Localis quidem dicitur. quia diffinitio/
ne loci terminatur. quoniam cum alicubi pre/
sens sit totus: alibi non inuenitur. Non autē
ita localis est: vt dimensionem capiens distā
tiam in loco faciat. Diuina ergo sola essentia
omnino illocalis ⁊ incircunscriptibilis est. que
nec locis mouetur aliquo modo. s. vel deter/
minatione finita. vl' dimensione suscepta. nec
temporibus. s. affectu ⁊ cognitione. Dis enī
duobus modis. s. loco vel tempore fit muta/
tio creature: que longe est a creatore. Unde
Augustinꝰ super Gene. Deus inquit omni
potens in commutabili eternitate. voluntate
veritate semper idem mouet per tempus cre/
aturam spiritualem: mouet etiam per tempus
⁊ locum creaturam corporalem. vt eo motu
naturas quas condidit administret. Cum er
go tale aliquid agit non debemus opinari eiꝰ
substantiam qua deus est temporibus locis
que mutabilem. siue per tempora ⁊ loca mobi
lē. cūsit ipse ⁊ interior omni re. qꝛ in ipso sunt
omnia. ⁊ exterior omni re. quia ipse est super
omnia. ⁊ antiquior omnibus. quia ipē idem
est ante omnia ⁊ nouior omnibus. quia ipse
idem est post omnia. s. post omnium initia.

De spiritu creato qꝛ ꝑz alteruz modus nec local' nec circunscriptibil' ē. ꝑz alteruz vēo est. corpus ꝓ oīno locale ⁊ circunscriptibile. deus illocalis et incircūscriptibilis.

Augꝰ.

Qđ deus ē iterior. antiqor et nouior omnibꝰ

Ecce hic aperte ostenditur: qꝛ nec locis nec temporibus mutatur vel mouetur deus.

Spiritualis autem creatura per tempus mouetur. corporalis vero etiam per tempus et locum

Quid sit mutari secundum tempus.

Mutari autem per tempus est variari secundum qualitates interiores vl' exteriores que sunt in ipsa re que mutatur. vt quando suscipit vicissitudinem gaudij doloris. scientie. obliuionis. vel variationem formē. siue alicuius qualitatis exterioris. Hec enim mutatio que fit secundum tempus. variatio est qualitatum que fit corporali vel spirituali creatura. ⁊ ideo vocatur tempus.

Opinio quorundam qui dicunt spiritus creatos non moueri loco nec esse locales.

De mutatiōe vero loci magna inter conquirentes disceptatio versatur Sunt enim qui dicunt nullum spiritum aliquo modo posse mutari loco ab omni spiritu locum vniuersaliter remouere volentes: quoniā secundum dimensionē tantum ⁊ circumscriptionem locum constare asserunt. atqꝫ id soluz esse locale: vel in loco esse dicunt quod dimensionem recipit ⁊ distantiaz in loco facit. Et hoc dicunt Augustinum sen

Aug. vꝫ

sisse mutationem temporis tantum spiritua/ li creature tribuentem: loci vero ⁊ temporis corporee.

ba p̄dicta p se facere, dicunt.

Hic respondetur eis.

Sed vt supra diximus du/pliciter dicitur res esse localis vel circumscriptibilis. scilicet vel quia dimensionez recipit ⁊ distantiam facit: vel quia loci termino diffinitur: quorum vtrunqꝫ conuenit corporee creature: alterum vero tantum spirituali. Nam vt supra diximus corporalis creatura ita ē localis vel circumscriptibilis qꝫ determinatur diffinitiōe loci. ⁊ quod dimensionem recipiens distantiam facit. Spiritualis vero tantū diffinitione loci concluditur: cum ita sit alicubi qꝫ non alibi. Sed nec dimensionez recipit: nec distantiam in loco facit. quia si multi eēnt spiritus hic: non eo coangustarent locuz: quominus de corporibus contineret. Ideoqꝫ augustinus attribuit mutationem loci corpori: non spiritui: quia licet spiritus transeat de loco ad locum: non tamen ita vt dimensionibꝰ circumscriptus: interpositione sui faciat distātiam circumstantium sicut corpus.

Conclusio ex predictis qꝫ spiritus creati sunt locales ⁊ circumscriptibiles quodāmō. Spūs vero dei omnino incircunscriptibilis.

Sunt ergo spiritus creati in loco. ⁊ transeunt de loco ad locum. ⁊ quodāmodo locales ⁊ circūscriptibiles: sed nō omni eo modo quo creature corporee. Spiritus autem increatus qui deus est in loco quidem est: ⁊ in omni loco: sed omnino illocalis ⁊ incircumscriptibilis. Unde Beda super Lucam. ait. Cum ad nos angeli venīūt: sic exterius implent ministerium: vt tamen ante deū interius per contemplationem assistant. quia ⁊ si angelus est spiritus circumscriptus: sūmus tamen spiritus qui deus est: incircūscriptus est: intra quem currit angelus quocūqꝫ mittatur. Ecce hic dicitur. quia spiritus angelicus circumscriptus est. Spiritus autem qui deus est incircumscriptus. Alibi etiam Ambrosius distantiam ostendens inter spiritum increatum ⁊ spiritum creatum dicit seraphin de loco ad locum transire inquiens ita in lib. de trinitate Dixit esaias. quia missus est ad me vnus de seraphin. Et spiritus quidez sācti dicitur missus: sed seraphin ad vnu m spiritus vero ad omnes. Seraphin mittitur in ministerio. spiritus operatur ministerium Seraphin de loco ad locum transit. Non n. complet omnia. sed ipse repleē a spiritu. Hic aperte ostenditur qꝫ angeli quodammodo locales sunt.

Beda.

Amb.

Cum repetitione superiorum cōfirmat auctoritatibꝰ deū eē vbiqꝫ sine locali motu.

Fateamur itaqz diuinā na/
turā pro immēsitate sui nusqꝑ deesse. eāqz solā
oino illocalē ⁊ oino incircūscriptibilē nullo cō
cludi loco sed a fine vsqz ad finē attingere. nō
tñ spaciosa magnitudine nec locali motu. sed
imēsitate a tqz imobilitate sue ēentie. Añ Au
gu. ad Bardanū ait. Augu⁹. Nō quasi spaciosa ma/
gnitudine opinemur deū per cūcta diffundi.
sicut sum⁹ aut lux ista diffundit. sed potius si/
cut in duob⁹ sapiētibus quoz alter altero' coz
pore grandior est sed sapiētior nō est vna sapi
entia ē nec est in maiore maior nec in minore
minor. nec minor in vno q̄ in duob⁹. ita de⁹
sine labore regēs ⁊ ꝓtinēs mūdū i celo tot⁹ ē i t
ra tot⁹ ⁊ i vtroqz tot⁹. ⁊ nullo cōtētus loco. sz
in seipso vbiqz totus. Idē quoqz sup psal. ait.
Ad verbū dei ptinet nō ee in pte sed vbiqz eē
p seipsū. Nec enim ē sapia dei q̄ attingit a fine
vsqz ad finē fortiter nō tñ motu locali sz imo-
bilitate sui. velut si moles aliq̄ sarea impleat ali
quē locū. dicit̄ q̄ attingit a fine illi⁹ loci vsque
ad fi ē cū tñ alterū nō deserat alterū occupan-
do. Nō ergo hz motū localē verbū illud. ⁊ sa
piētia illa solida ē ⁊ vbiqz Ex p̄dictis inote-
scit q̄ de⁹ est ita vbiqz p ēentiā q̄ nec spaciosa
magnitudine diffundit. nec vno deserto loco
aliū occupat q̄ localē motū non hz. Jōqz au
gu. volēs p̄scindere a dei puritate oēm localez
motū ⁊ localē circūscriptionē poti⁹ dicit oia es
se in illo q̄ ipm eē alicubi. nec tñ ipm eē locū q
nō ē in loco in li. lxxxiii. q. ita ingens. De⁹ nō
alicubi ē. qđ alicubi ē cōtinet̄ loco. qđ ꝓtinet̄
loco corp⁹ ē. Deus aūt nō ē corpus. nō ergo
alicubi ē. ⁊ tñ q̄ ē et in loco nō ē in illo sūt poti
us oia q̄ ille alicubi. nec tñ ita in illo vt ipse sit
locus. Locus enim in spacio est qđ longitudi
ne ⁊ latitudine ⁊ altitudine corporis occupat̄.
nec deus tale aliqd ē: ⁊ oia ergo i ipō sūt ⁊ loc⁹
ñ ē nec in loco ē. Loc⁹ tñ dei sz ip̄roprie dī tē/
plū dei ñ q̄ eo cōtineat̄: Jd aūt nihil meli⁹ q̄z
aīa mūda itelligit̄. Ecce hic dicit deū nō eē in
loco sz intelligēdū ē eū nō eē i loco locali. s. q̄
nec circūscriptionē nec localē motum habet.

Oppō qua vī pbari q̄ de⁹ muteť loco.

Ad hoc autem solet oppo
ni sic. Quotidie fiūt creature q̄ añ ñ erāt ⁊ i eis
de⁹ ē cū añ ñ eēt i eis. ē g̃ vbi añ ñ erat. iōqz mu
tabil' eē vī. Sz lz quotidie icipiat eē in creatu
ris in q̄bus añ ñ erat q̄ ille nō erāt. hoc tñ fit si
ne sui mutatiōe qualr in mūdo cepit eē quē fe
cit tñ sine mutabilitate. ⁊ silr desinit eē in q̄bus
añ erat sine sui mutatione. nec tamē ipse dserit
locū sz locus desinit esse.

Epilogus vbi exponit̄ quare in p̄dictaz
venerit disceptationem.

Jā sufficienter demonstra
tu eē vī quō omnia dicāt̄ eē in deo ⁊ deus

in ōmnibus. quā disceptationē quasi Inciden
ter suscepimus q̄ id videbať postulare res cir
ca quā nr̄ ỽsabatur sermo. Differebamus. n.
de sciētia siue sapiētia dei ⁊ cū doceremus dū
scire omnia q̄situ ē vtz ppter cognitionē quā
de omnibus hz dicēt̄ omnia eē in deo. an
alia rōe hoc diceret scriptura. Huius ergo qō
nis occasio in p̄missā nos deduxit disputatōz

c

Jrca distinctiōez
37. q̄ro vtrū deū eē p̄tē vbiqz ꝑz po
tētiā necessario iferat ipm eē vbiqz
p̄m ēentiā. hoc ē vtrū oipotētia ife-
rat imēsitatē. Nō sic. oē agēs ē p̄s
passo ꝑz pbz. 7. phy. ⁊. 5. ⁊ hoc imediate si imediate
possz agēi illō vl' mediate. omps ē si āt agāt i illō me
diate pōt agere in qōlibet imediate. g̃ ē p̄s cuilz im
mediate. Oppm pz. pōt enim cāre aliqd extra vni
uersū. ⁊ tñ ibi nō ē p̄m ēentiā. ergo ⁊c.

Respondeo agēs creatū pōt agere vbi
nō ē. tñ cōiter oz q̄ sit im/
mediatū cuilibet sui proximo passo in qđ agat. lz qñ-
qz nō agat in illud passū actione eiusdē rōnis actioni
q̄ agit in remotū. vt piscis mortificās manū piscato-
ris nō mortificat rethe. Nōqz aūt in primū passū nō
agit eadē potētia actiua q̄ agit in remotū: lz agat alia
pō actiua. sicut corp⁹ celeste generās minerā in visce
rib⁹ terre vel aliqđ mixtū aiatū vel inaīatū. hic infe
rius agit sua forma sb aliqz nō sba ñ pōt generare sbaz
nec accīs aliqđ in medio pōt eē rō gnāndi sbaz. ē igit̄
forma corpis celestis pō actiua in remotū absqz h̄ q̄
forma ista agat in primū p̄m eādē pōm actiuā ꝑz quā
agit in remotū lz agat in ppinquū p̄m aliā potētiā ac
tiuā. sed hoc accidit vel ppter p̄iūctionē istarū potē-
tiarū secūdarū actiuarū in eodē quaz vtraqz ē actiua
⁊ vna hz primū passū p passo pportionato: ⁊ alia pō
actiua hz reliquū passū remotū pportionatū vl acci-
dit ppter imꝑfectionē ipsi⁹ agētis in quo ē defect⁹ vir-
tutis actiue ppter quē defectū pus agit p̄m formā i-
perfectiorē q̄z p̄m pfectiorē sicut generās corruptibi-
le pus alterat q̄z generat ppter illius agētis imperfe
ctionē a quo pus origine ē imꝑfecti⁹. Si igit̄ p̄mo
tollam⁹ talē duarū potētiarū p̄cursū ab agēte creato.
⁊ scō tollam⁹ ab eo istā imꝑfectionē q̄ non oporteat
cū pus pducere imꝑfecti⁹. nō vī aliq̄ rō q̄re non erit
p̄s remoto p̄m pōm p̄m q̄ ē mō p̄s sibi in rōne pōe
actiue. ⁊ tñ nō aget in ppinquuz nec illa pō sicut nec
mō nec alia. ⁊ hoc maxime si illa potētia p̄m quā agit
in remotū sit simplr pō actiua pfecta. quāto enim p-
fectior forma ē in creaturis tāto vī rō agēdi in remo
tius. Ex his ad oppm vī q̄ oipotētia q̄ ē simplr p
fecta pō actiua nō regrat actionē in vnū passū pus q̄z
in aliud nec ppter diuersas pōs p̄currētes in agente
nec ppter pōrē generationē imꝑfectionis effect⁹: vī
g̃ q̄ talis oipotētia sit rō agēdi in qōcūqz ⁊ pducendi
qōcūqz possibile lz pipossibile ipm cui⁹ ē oipotētia nō
eēt vbiqz. ⁊ p̄m hoc videť tenēda negatiua ps qōnis

Cōfirmať. si enim oipotētia ē volūtas ad ē⁹ velle
sequtur rē eē cū volūtas possit eq̄ velle distās: sicut p
pinquū. vī q̄ si omps eēt p impossibile in aliquo loco
determinato. ⁊ nō vbiqz posset velle aliqd eē in alio
loco cui nō repugnaret eē. ⁊ p p̄s suo velle illud ha-
beret eē in illo loco. ⁊ per p̄s illud fieret ab oipotēte
absqz hoc q̄ oipotēs eēt ibi p̄s p̄m ēentiā. Confir
maťr ēt q̄z añ mūdi creationē nō ē imaginādū vacuū
imm⁹ q̄si ibi fuerit pus p̄s de⁹ p̄m ēentiā añqz pducēt
mūdū; imo ñ vt alicubi p̄s de⁹ ꝑz ēentiā fuit potēs fa
cē mūdū. sic igit̄ ibi p̄tia imēsitať ñ exigebať p̄tie

potētie sue vt pō ē. imo q̄si potētia p̄us habuit termi
nū suum q̄z eēt p̄ntia ꝑm eēntiam suā. ita vī mō q̄ nō
oporteat p̄intelligere deū in aliqua pte vniuersi vt
ibi aliqd cāet. sz magis ecōuerso p̄us sit ibi ꝑm potē-
tiā vbi p̄us aliqd cāet. ⁊ tūc lz ꝑ ipossibile non eēt ibi
p̄ns ꝑm eēntiā posset tñ ibi causare.

Ad argumentuz in oppoſi. tum dici pōt q̄ illud dictū phi verū ē de agētib⁹ nāli
bus q̄ agūt p qualitates nāles vel formas nāles acti
uas q̄ nō sūt p̄ncipia agēdi in remotū nisi sint alie for
me p̄currētes q̄ sūt p̄ncipia agēdi in ꝓpinquū. ita aūt
nō ē de volūtate qua ōipotens agit.

Iſta est distinctio. 37. huius p̄mi libri. In qua
magr̄ postq̄z egit quō res sint in deo. hic
incipit agere quō de⁹ ē in reb⁹. Et tria circa hoc facit
Nā p̄mo oñdit modos veros qb⁹ ē in reb⁹. Secūdo
remouet falsos modos gbus nō ē in ipsis. Tertio oñ
dit q̄liter de nouo incipit eē ⁊ desinit eē in creaturis.
Primū facit a p̄ncipio distinctionis vsq̄z ibi. Cūq̄z
diuina natura. Secūdū ab inde vsq̄z ibi. Ad hoc au
tē solet. Tertiū vsq̄z ad finē distinctionis. Et tñ i ge-
nerali. In spāli sñia magr̄i stat in trib⁹ ppōnibus qua
rum p̄ma ē hec. Quālis deus sit in oībus creaturis
nō talis ter potētialiter ⁊ eēntialiter: in solis iustis ē tā-
quā in ppria habitatione. Hāc magr̄ ꝓbās ꝓponit ō
um esse in oībus rebus. Uno mō cōiter per potētiaz.
p̄ntiam ⁊ eēntiā. In omni natura ⁊ eēntia sine sui di-
stinctione. In omni loco sine sui circumscriptione. In
omni tpe sine mutabilitate sui. Alio mō specialiter ē
in sanctis quos per gr̄am inhabitās tēplum suū ipos
est efficiēs. Tertio modo dicit spāliſſime eē in homi
ne xp̄o: in quo plenitudo diuinitatis corporaliter ha-
bitat per gr̄am vnionis. ⁊ hunc tertium modū magi
ster dimittit eo q̄ pertineat ad tertiū librum senten-
tiarum. Postea magister p̄dicta affirmat per aucto
ritates. Et subdit postmodū q̄ q̄uis deus sit in reb⁹
oībus: non tñ credendū est diuinā puritatem quouis
modo posse maculari per hoc q̄ in rebus inmūdis
p̄ns extitit. sicut nec spūs humanus per vnionē ipsi⁹
ad corpus leprosum ingnat. nec sol q̄ suis radijs fe-
da attingit defedat. Et iustos inhabitare dicit deus
quādo tpaliter ⁊ ad nos in eos processit. Secunda ꝓ
positio est hec deus solus vbiq̄z exñs nō variat qua-
licūq̄z loco vel tpis mutatione. Hec ꝓpositio propo
nit p̄mo q̄ diuina natura sit in loco. nō tñ circūscribi
tur vel diffinit a loco. Nō ostēdit per hoc: q̄ duplex
mutatio inuenit in natura. Creatura enim corpora-
lis loco diffinit ⁊ circūscribit. spūalis aūt solum dif
finit. Iē corporalis creatura per tps ⁊ locū mouet ur
spūalis aūt per tēpus: aut ꝑm tēpus mutari pōt ꝑm af
fectiones tēpori subiacentes. Postea querit. Utruz
mutari per locū cōueniat spūi. Et tñdet q̄ trāsire de
loco ad locū circūscriptiue eis nō p̄uenit. Deinde ad
dit q̄ locabile ⁊ circūscriptibile ⁊ donabile deo non
conuenit. Tertia ꝓpositio est hec. Deus sine sui mu
tatione de nouo incipit vel desinit esse in creaturis.
Ista ꝓpositio patet in tex. in penul. ca. huius dist. cir
ca finē. Et tñ in speciali.

Hic redit ad p̄positū repetēs supius di-
cta vt addat alia.

Di. 38. **Nunc ergo ad pro**
positum reuertētes cepto insi
stam⁹. Supra dictū ē q̄ p̄sciē-
tia dei futurorū tñ ē. sz oīuz tā
bonor̄ quā malor̄. Scia vo

vel sapia nō mō de futuris sz ēt de p̄ntib⁹ ⁊ fu
turis. nec tñ de tpalib⁹ sz ēt ō eternis. q̄ seipz
nouit de⁹. Dicit q̄ nō ñ dissimulāda vtz
s. scia vel p̄scia sit cā rerū. an res sint cāe scie vel
p̄scie dei. Ad. n. p̄scia dei cā eē eorz que ei sbsūt
ac necessitatē cueniēdi eis facere q̄ nec aliq̄ fu-
tura fuissent nisi de⁹ ea p̄sciss: nec p̄ūt ea euenī
re cū de⁹ ea p̄sciuerit. Si aūt ipossibile ē ea nō
euenire q̄ p̄scita sūt. vī ergo ipsa p̄scia qua p̄e
scita sūt eis eē cā cueniēdi. Impossibile ē ea ñ
euenire cū p̄scita sint. q̄ si nō euenirēt cū p̄esci
ta sint falleret dei p̄escia. At dei p̄esciētia fal
li nō pōt. Impossibile ē ergo ea nō euenire cū
p̄escita sūt. Sic ergo p̄esciētia cā eorz eē vī q̄
p̄escita sūt. Hoc idē ⁊ de sciētia dī. s. q̄ q̄ de⁹
aliqua nouit iō sint. Cui sentētie Aug. atte
stari vī in. xv. li. ō tri. sic di. Nō ista ex aliquo
tpe cognouit de⁹. sed futura oia tpalia atq̄z in
eis ēt qd ⁊ q̄ñ ab illo petituri fuerām⁹. ⁊ quos
⁊ de q̄b⁹ rebus vel exauditurus vel nō exau-
ditur⁹ eēt sine initio añ p̄sciuit. Uniuersas au
tē creaturas ⁊ spūales ⁊ corporales. nō q̄ sūt
iō nouit: sz iō sūt q̄ nouit. nō enim nesciuit que
fuerat creaturus. q̄ ergo sciuit creauit ñ q̄ cre
auit sciuit. nec aliter sciuit creata quā creanda.
Nō. n. eius sapie aliqd accessit ex eis sed ill'ex
stētibus sicut oportebat ille ⁊ q̄ñ oportebat nā
sit vt erat. Añ in ecclesiastico. Antequā crea-
rent̄ oia nota sūt illi sic. ⁊ post q̄z ꝑfumata. sunt
Ecce bis verbis vī aug. innuere sciētiā vel p̄
sciētiā dei cām eē eorz que fiūt. cū dī iō ea esse.
q̄ de⁹ nouit. Idē quoq̄z in. vi. li. dicere videt
Cū ingt decedāt ⁊ succedāt tpa nō decedit ali
quid vel succedit sciētie dei: in qua nouit oia
que fecit p ipsā. Nō. n. hec que creata sūt iō sci
unt a deo q̄ fcā sūt: sz potius iō facta sūt q̄ im
mutabiliter ab eo sciunt. Et hic ēt significare
vī dei sciētiā cām eorz eē que fiūt. dices nō iō
deū ea nouisse q̄ facta sūt. sz iō facta sūt q̄ no-
uit ea de⁹. Ideoq̄z vī dei scientia vel p̄escien-
tia causa eē eorum que nouit.

Inconuenientia ostendit que sequerētur
si diceretur scientia vel p̄esciētia causa omniū
rerum que ei subsunt.

Quod si ita est est ergo cau
sa omnium malorum cum omnia mala scian
tur ⁊ p̄sciantur a deo q̄d longe est a veritate
Si enim dei scientia vel p̄escientia causa esset
malor̄ esset vtiq̄z deus auctor malorū. q̄d pe
nitus falsum est. Non ergo scientia vel p̄esci
entia dei cā est omniū que ei subsunt.

Quod res future nō sunt causa scientie vel
p̄escientie dei.

Neq̄z etiaz res future causa

Nō an scia vel p̄scia sit cā rerū. vel res sint ca p̄ sciētie. Quare, scia vel p̄scia vī cā reruz

Aug. au ctoritates ꝓponit q̄ vi dent̄ h asserere

Augu

sūt dei ꝓscie. Iz. n. nō eēnt future nisi ꝓscirent̄ a deo. nō tū iō ꝓsciūtur qz future sūt. Si. n. hoc eēt tūc eiꝰ qđ eternū ē aliqđ existeret cā ab eo alienū. ab eo diuersū. ⁊ ex creaturis pēderz scia creatoris. ⁊ creatū cā eēt increati. Origenes tū sup epl'am ad Romanos ait. Nō ꝓptereā aliquid erit. qz id scit deꝰ futurū. Iz qz futurū ē. iō scitur a deo anteq̄ fiat. Hoc videt̄ ꝓmissis vbis au ⁊. obuiare. Dic enim significari videt̄: q̄ res future cā sint ꝓscie. Ibi vero q̄ prescientia cā sit rerum futurarum.

Hoc ꝓdictū vꝝ ꝛium.

Quid ex predictis tenendū sit cū determinatione auctoritatum.

Hanc igitur que uidetur repugnantiā de medio tollere cupientes. dicimus res futuras nullatenus cām eē prescītie vel scie dei. nec ideo ꝓscīri vel scīri: qz future vl' facte sūt ita exponētes qđ ait Orig. qz futurū eū. iō scit̄ a deo anteq̄ fiat. i. qđ futurū ē scitur a deo anteq̄ fiat: neq̄ sciretur nisi futurū esset: vt nō notetur ibi cā nisi sine qua nō fieret. Ita ēt dicim⁹ sciam vel ꝓsciam dei nō eē cām eoꝝ que fiūt nisi talē sine qua nō fiūt si tū sciam ad notitiaz tm̄ referam⁹. Si vero noie scie includitur ēt bn̄placitū atq̄ dispō. tūc recte pōt dici cā eoꝝ que deꝰ facit. Hōis. n. duob⁹ modis. vt supius ꝓtaratū ē accipitur cognitio vel scia dei. s. ꝑ notitia sola vel ꝑ notitia sīl ⁊ bn̄placito. Hoc mō forte accepit Aug. dicēs. Iō sūt qz nouit. i. qz sciēti placuit ⁊ qz sciēs disposuit. Et hic sensus ex eo adiuuatur. qz de bonis ibi tm̄ agit. Aug. s. de creaturis de his que deꝰ facit. q̄ oia nouit. nō soluz scia: sz ēt bn̄placito ac dispōne. Sic ergo ibi accipitur dei cognitio. vt nō mō notitiā. sed ēt bn̄placitū dei significz Mala vero scit deꝰ ⁊ ꝓscit anteq̄ fiāt. sed sola notitia nō beneplacito. Presc̄it. n. deꝰ ⁊ tđicit ēt que nō ē ipse factur⁹. sicut ꝓsciuit ⁊ ꝓdirit infidelitatē iudeoꝝ sz nō fecit. Nec iō qz ꝓsciuit ad pctm̄ infidelitatis eos coegit. nec ꝓsciſſet vel ꝓdiriſſet eoꝝ mala nisi eēnt ea bituri. Un̄ aug. sup Jo. Deus inqt futuroꝝ ꝓscius p prophetā ꝓdirit infidelitatē iudeoꝝ sz nō fecit. ne qz ꝓsciſſz mala eoꝝ nisi eas habēnt. Nō. n. iō quē quā ad peccādū cogit. qz futura hoium pctā ꝓ nouit. Illoꝝ. n presciuit pctā non sua. Iōqz si ea que ille presciuit ipsoꝝ nō sūt nō vera ille ꝓ sciuit. Sz qz illius presc̄ia falli nō pōt sine dubio nō alius. sz ipsi peccāt quos deus pctōres eē presciuit. Et iō si nō malū sz bonū facere voluiſſēt nō malū facturi preuiderētur ab eo q̄ nouit qđ sit q̄squā factur⁹. His verbis apte ostēditur si diligēter attēdamus presc̄iam dei nō eē cāz malorꝝ que presc̄it. qz nō ea presc̄it tāq̄z facturus nec tāquā sua. sz ēt illoꝝ q sūt ea facturi vel bituri. Presciuit ergo illa sola notitia nō beneplacito auctoritatis. Unde datur intelligi qđ deus ecōuerso presc̄it bona tanquā sua.

Augu⁹.

tāquā ea q̄ facturus ē vt illa presciēda sīl' fuerit ipsius notitia ⁊ auctoritatis beneplacitum.

Circa distinctionē

c 3. circo vtrū scia dei respectu factibiliū sit practica. Nō nō. 2. metha. finis practice ē op⁹ nihil aūt extra deum ē finis ei⁹. Cōtra. 6. de trini. c. vlti. Est ars q̄dā oipotētis atq̄z sapientis dei plena oium rōnū viuētiū incōmutabiliū. ars ē habit⁹ practic⁹ q̄ ⁊c. Silr. 85. q. q. 46. idec sūt rōes ꝑm q̄s formaf oē formabile: ⁊ multe alie auctoritates sī ad h̄.

Supra in questione de the

ologia vtrū sit practica vel speculatiua multū dictū ē de cognitione practica ⁊ speculatiua. Breuiter attē nūc aliq̄ applicādo ad ꝓpom̄ pōt dici q̄ de rōne hab⁹ practici sūt duo. s. ꝓformitas ad praxim quā cōformitatē hz ex obo circa qđ ē. ⁊ ꝓximitas ei⁹ nālis ad eandē praxim. qz praxis vt ab ea dr̄ opatio practica est. opatio q̄ distinguit a speculatione. nulla aūt operatio alia a speculatione ē in ptāte speculātis nisi sit vel eē possit nāliter posterior intellectione vel speculatiōe cognitio aūt nōponit practica in aliquo vt ē ei⁹ nisi respectu praxis q̄ ē in ptate ei⁹. Et ex hoc sciēdū vlterius q̄ hz cognitio practica actualissima ⁊ ꝓxima praxi sit aliq̄ scia de praxi eliciēda: puta iudiciū de cōclone syllⁱ practici q̄ cōclo finis ē mot⁹ itelligētie. sz ab ea incipit opatio. tū nō solū ista cognitio ē practica q̄ sic ē ꝓxime practica. sz ēt cognitio practicoꝝ ꝓncipioꝝ q̄ virtualr includit istā ⁊ ēt cognitio qdditatiua terminoꝝ q̄ includūt ꝓncipia practica sicut ibi dictū ē. qcūq̄z igitur inteꝰ nō pōt hēre aliquā talē cognitionē dictatiuā de opando nāliter pozē dictātē illā praxim quā respic̄ talis cognitio nec pōt hēre cognitionē ꝓncipioꝝ ex q̄ bus inferat talē cognitionē dictatiuā opandoꝝ. nec pōt hēre cognitionē qdditatiuā terminoꝝ in q̄bus ex cludunt̄ talia ꝓncipia. talis inteꝰ nō vr̄ posse hēre cognitionē practicā ꝓprissime sūptā ꝑm illas duas cōditiones ꝓdictas. s. cōformitatē ad obm ⁊ ꝓximitatez. sed inteꝰ diuinus cōparādo cognitionē eius ad actum volūtatis eius nō ꝓbabet cognitionē dictatiuā aliq̄z de aliquo faciēdo. nec cognitionem alicuius ꝓncipij nec cognitionē qdditatiuā termi includētē ꝓncipiuz practicū. q̄ nō hz aliquā cognitionē ꝓformē ⁊ ꝓximē tali praxi. ꝓbō minoris. Si añ actū volūtatis diuine posset inteꝰ diuin⁹ aliquā talē cognitionē hēre: habēt eā mere nāliter ⁊ nec̄io. qz ois cognitio p̄cedēs ibi actū volūtatis ē mere nālis ⁊ p eēntiā vt ipsa ē rō mere nālis intelligēdi de nec̄itate. q̄ cognosceret hoc eē faciendū. ⁊ tūc volūtas cui hoc offert nō posset nō velle istud qz tūc posset eē nō recta. qz volūtas potēs discordare a rōne practica pōt eē nō recta de necessitate q̄ volūtas diuina vellet hoc opandū. ⁊ ꝓ ꝑs oia. qa q̄ rōne eēt de vno eadē rōne ⁊ de alio. Dic instaf ꝓmo: qz ꝓ istā rōnē inteꝰ diuinus nō hēret aliquam cognitionē speculatiuā. aut. n. volūtas nec̄io vellet illū inteᵐ speculari: ⁊ tūc nō eēt libertas ꝑma ex pte volūtatis. aut posset nō velle illū intellectū speculari. et tūc posset esse non recta. Et ꝓterea si ꝓmo offerat intellectui diuino aliq̄ lex vl'is puta oē glificādū eē gratificādū ⁊ istā acceptat volūtas diuina. ⁊ ex hoc statuit aliq̄ lex sapie. ⁊ 2° offerat intellect⁹ volūtati Petrū eē beatificādū. si volūtas istā acceptet vr̄ ex h̄ intellectū cognoscere Petrū eē gratificādum. ⁊ hoc cognitione dictatiua non accepta in se formaliter a voluntate hz volūtas verificauerit ꝓmissas ex q̄bus intellectus istam habet. Ad ꝓmum istorum. intellectus diuinus ex necessitate nature est speculatiuus. ⁊ non est ad hoc formaliter libertas: licet non sit sine

volũtate cõplacẽte. deꝰ eni necio ẽ sciẽs nõ aũt volũta te ẽ sciẽs ꝑprie sicut necitate nõ volũtate ẽ deꝰ. quan do igiꝫ arguis si volũtas nõ possit nõ velle inteᵐ specu lari. g nõ ꝫ sume libera. nõ segtur qꝫ libertas eiꝰ nõ ẽ ad intrinseca g qsi ꝑcedũt actũ eiꝰ. sed libertas eiꝰ ẽ ad oia factibilia. ꝛ iõ ẽ necesse ponere determinatio nẽ ꝑmã in volũtate respectu factibiliũ. nõ sic aũt essz si inteꝰ practicꝰ ꝑdeterminaret. imo nec ꝑprie libtas posset saluari in volũtate respectu factibiliũ. sz nec cõ tingẽtia aliq: qꝫ inteꝰ necessario ꝑdeterminaret eam mera necessitate nãli. ꝛ volũtas necessario ꝓformaret se intellectui. qõ aũt necessario ẽt necessitate ꝑprie ẽ cõforme necessario nõ põt ee ꝓtingẽs. Ad 2ᵐ dico q inteꝰ diuinꝰ nõ sic cognouit aliq discurrẽdo sicut ꝑcedit arᵐ. sz distinguẽdo de instãti nãe in ꝑmo app hẽdit qõcũqz opabile: ita ista q fuit ꝓncipia opabiliuz: sicut opabilia particularia. Et in scõdo signo offert oia ista volũtati quoꝝ oiũm altq acceptat tã ꝓncipioruz practicoꝝ qz ꝑticulariũ opabiliũ. ꝛ tũc in tertio signo inteꝰ scit eq immediate illa ꝑticularia sicut illa vlia. et ita nõ acgrit cognitionẽ illoꝝ ꝑticulariũ ex ꝓncipijs ꝑ determinatis ꝑ volũtatẽ. hoc magis patebit in qõe de scia dei respectu futuroꝝ ꝓtingentium.

Ad auctoritatem august. di

co q ars ẽ habitꝰ cũ vã rõne factiuꝰ ex. 6. etoy. ꝛ ꝑt cõplete accipit diffinitio artis intelligit rõ recta hoc ẽ directiua siue rectificãs põm illã cuiꝰ ẽ opari ſm artẽ diminute aũt ars ẽ habitꝰ cũ vã rõne qñ ẽ tñ habitꝰ appre hẽsiuꝰ rectitudinis agẽdoꝝ ꝛ nõ habitꝰ directiuꝰ siu e rectificatiuꝰ in agẽdis hoc secũdo mõ põt ꝓcedi ars ideo, qꝫ posita determinatione volũtatis eiꝰ respectu quoruũcũqz opandoꝝ inteꝰ eiꝰ cognoscit istũ ordine m opandoꝝ. ꝛ tũc ẽ ibi recta rõ. hoc ẽ cognoscẽs rectit u dinẽ. nõ tñ recta rõ hoc ẽ directiua ipsiꝰ potẽtie opan tis. ꝛ hoc maxime si ponaꝫ potẽtia illa opans extraes se volũtas illa ꝛ nõ aliq alia potentia executiua alia a volũtate videt ibi posse saluari recta rõ alio mõ se h a bẽs respectu illiꝰ potẽtie opantis ſm eã quã possit mõ saluari respectu volũtatis. Per idẽ pz ad illud au gu. qꝫ idee sũt obiecta scõaria cognita sicut dictũ ẽ ꝑ ius. ſm que fiũt aliq extra. nõ tñ ipsa includũt aliquaz notitiã dictatiuã de opando vel de nõ opando, sz ipa repñtẽt opabilia. sed cognitio opabilis ꝑprie nõ ẽ sciẽ tia practica nisi virtualr includat ꝓncipiũ vel ꝓclo nem practicã. sicut nõ ẽ de ideis in intellectu diuino.

Contra hoc quod dictum est prescietiam dei non posse falli. oppositio.

Ad hoc autez quod supra

Oppõ, dictũ e. s. ꝑsciam dei falli nõ posse solet a quꝰ dam ita oppoꝛi. deꝰ ꝑsciuit hũc lecturũ vel aliqd huiuſmodi. sz põt eẽ vt iste nõ legat. er go põt aliter eẽ quã deus ꝑsciuit. ergo põt fal li dei prescientia. quod omnino falsũ ẽ. Põt equidẽ nõ fieri aliquid. ꝛ illud tñ prescitũ ẽ fie ri. Nõ iõ tñ põt falli dei prescietia: qꝫ si illud ñ fieret nec a deo ꝑscitũ eẽt fieri. Sed adhuc vꝛ gẽt qõnẽ dicẽtes. Aut aliter põt fieri quã deꝰ ꝑsciuit. aut nõ aliter. Si nõ aliter. ergo necessa rio cũcta eueniũt. Si vero aliter põt ergo dici ꝑscietia falli vl mutari. Sed põt aliter fieri. qꝫ põt aliter fieri quã fiat: Ita aũt sit vt prescituz ẽ. aliter ergo põt fieri quod ꝑscitũ ẽ. Ad qd
Rñsio, dicimꝰ illã locutionẽ multiplicẽ facere intelli-

gẽtiã. s. aliter põt fieri quã deꝰ ꝑsciuit ꝛ huiuſ modi vt potest non eẽ quod deus prescit. ꝛ impossibile ẽ non eẽ quod deꝰ prescit. ꝛ im possibile ẽ non eẽ ꝑscita omnia que fiũt ꝛ hꝰi. Sñt enim hec ꝙiũctim intelligi vt ꝙditio sit implicita ꝛ disiũctim. Si enim ita intelligas: non potest aliter fieri quã deꝰ ꝑsciuit. i. non po test vtrũqz simul ee. s. q deꝰ ita prescierit fieri ꝛ aliter fiat verũ intelligis. Si aũt ꝑ disiũcti o nem intelligas. vt dicas hoc aliter non posse euenire quã euenit. quomodo futurũ deꝰ pre sciuit falsum ẽ. Hoc enim aliter potest euenire quã euenit. ꝛ tñ deꝰ hoc modo futuruz prescia uit. Similiter ꝛ alia determinatio. s. impossi bile ẽ illud non euenire quod deꝰ prescuit vel cũ deꝰ prescierit. Si coniũctim intelligas: ve rũ dicis. Si disiũctim: falsum. Ita ẽt ꝛ illud. Impossibile ẽ non eẽ prescitũ oẽ quod fit. i. ñ potest eẽ vtrũqz simul. s. vt fiat ꝛ non sicut prescia tũ. hic sensus verꝰ ẽ. Si vero dicis deũ ñ po tuisse non prescire oẽ quod fit falsum est. Ꝛ o tuit enim facere vt non fieret. ꝛ ita non eẽ pre scitum.

Ista est distinctio triceſi

ma octaua hui ꝑmi libri. In q magr posteq egit de sci entia dei ſm se ꝛ de cõparatione rerũ scitarũ. incipit agere de cõparatione scie ad res scitas. Et tria facit. Ifã ꝑmũ qrit. Utrũ scia dei sit cã rerũ scitarũ. Secũ do subdit determinationẽ qõnis mote. Tertio mo net ꝛ soluit dubitationẽ ex determinatione qõnis mo te emergẽtẽ. Primũ facit a ꝓncipio distinctionis vſ qz ibi. Hãc q que vr. Secũm ab inde vsqz ibi. Ad h aũt qõ supra dictũ ẽ. Tertiũ ab inde vsqz ad finẽ distin ctionis. Et tñ de sntia in hac distinctione in generali In spãli sntia magri stat in trib ꝑponib qrũ ꝑma ẽ h. Deꝰ scia appropriationis nõ ẽ cã simpliciũ oium futuro rũ ꝓtingẽtiũ. sed tñ bonoꝝ. Hãc magr ꝑbãs querit. Utrũ scia dei vel ꝑscia sit cã rerũ scitarũ vel ecõuerso Et ꝑbat q ꝑscia dei sit cã rerũ. qꝫ nec aliq futura eẽnt nisi deus ꝑsciuisset. ꝛ q ꝑsciuit ipossibile ẽ ea nõ euenire. Et ad hoc ꝑbandũ magr adducit multas auctori tates q patẽt in ter. Postea obiecit in ꝓriũ sic, Si scia dei eẽt cã rerũ scitarũ. seqret deũ eẽ cãm maloꝝ. eoq mala sũt ab eo scita ꝛ ꝑscita. sed illud ꝓns ẽ falsũ. g ꝛ cõ clusio ex qua seqr. Nec ẽt res sũt cã scie dei. qꝫ sic tpa le ꝛ creatũ eẽt cã eterni. quod stare nõ põt. Et rñdet magr q res scite a deo nullaten sũt cã scie vel ꝑscie di nisi forte eã sine q nõ. ꝛ sic ẽt itelligẽ de sũt scoꝝ auctori tates qbꝰ oppoᵐ dici vr. vz q res nõ sũt aliter cã pre sciẽtie dei sine cã nisi q nõ. i. sine qbꝰ nõ diceret ꝑscia. Et ꝓnter notat talẽ distinctionẽ de sciẽtia dei q scien tia dei vel cognitio dei põt accipi ꝑ sola simplici no titia. Et dr scientia simplicis notitie. ꝛ sic accepta nl lus rei ꝑprie ẽ cã nisi forte cã sine q nõ. Nõ enim deꝰ quẽcqz cogit peccare per hoc q ꝑscit eũ peccaturũ. Ut põt accipi ꝑ notitia sil ꝛ bñplacito. ꝛ sic accepta ẽ cau sa rerũ. Ex his patet solutio ad argumentum, scilz de malo. Nam deus nõ nosci malum; nisi scientia sim plicis notitie. Cum ergo ſm hanc cognitionem non sit causa rerum vt patet ex predicta distinctione, er go nõ valet argumẽtũ cũ arguit. Deꝰ cognoscit ma lũ. g ẽ cã mali. Ex ꝑdictis sil ꝑmissis ꝛ signãter ex distin ctione ꝑdicta infero secũdam ꝓpositionem que ẽ. In effabilis dei ꝑscientia est causa sine qua non omniuz

bonoꝝ ⁊ maloꝝ. Et pz ex p̄missis. Tertia ꝓpositio ē hec. Cum ineffabili dei p̄scia stat indifferēs vel liba futuroꝝ effectuū ꝓtingētia. Hāc magr̄ inuestigās argguit: q̄ scia dei sit fallibilis. ⁊ h̄ sic. Futurū ꝓtingēs est p̄scitū a deo. vel g̃ p̄t aliꝛ euenire q̄z scitū ē vel nō. Si nō g̃ scia de reb⁹ scitis necessitatē ip̄onit. ⁊ p ꝑs ꝓtingētiā tollit. Si g̃ p̄t aliꝛ euenire q̄z p̄scitū ē. ponat̄ i ē q̄ aliꝛ eueniat. ⁊ seqtur statim sciam dei ē fallibilē ⁊ incertā. Istud magr̄ soluit p sensū cōpositū ⁊ diuisum. dicēs q̄ ſi tales ꝓpō. impossibile ē nō euenire q̄ de⁹ p̄scinit euēturū. ⁊ possibile ē nō euenire q̄ de⁹ p̄scinit enēturū. ⁊ ꝑtes intelligātur cōiūctim in sensu cōposito: tūc sunt falsę. Jō q̄ ipossibile sit p̄sciam dei esse de āliq̄ re eueniēti sil'cū ꝓximo euētu. Si aūt tales ꝓpōnes intelligant diuisim in sensu diuiso. tūc ve sūt ⁊ possibiles ꝓut ꝓsiderant sine respectu ad dei p̄scientiam. ⁊ tm̄ in speciali.

Utrū scia dei possit augeri vel minui vl' aliquo mō mutari. vtrūq; enim vi posse ꝓbari.

Di. 39. Retera queri solet. vtrū scia dei possit augeri: vel minui. vtrūq; eni vi posse ꝓbari. Q̄ d diuina scia possit augeri vel mutari hoc mō ꝓbat̄ q2 p̄t de⁹ scire q̄ d nunq̄ scit. Est. n. aliq̄s q̄ ñ ē lectur⁹ hodie. ⁊ tm̄ p̄t eē vt legat hodie. p̄t eni hodie legere. Nihil aūt p̄t fieri q̄ d non possit a deo sciri. Jp̄ōt ergo de⁹ scire hunc lecturū hodie. p̄t ergo aliq̄d scire quod nō scit. ergo p̄t eius scia augeri vel mutari. Eadēq; vi posse minui. Est. n. aliq̄s hodie lecturus: quē de⁹ scit lecturū. At p̄t eē vt nō legat. ergo p̄t de⁹ nō scire hūc lecturū. p̄t ergo nō scire aliq̄d quod scit. ergo p̄t minui eius scia vel mutari. Ad quod dicim⁹ q2 dei scia oīo immutabilis ē nec augeri p̄t vel minui. Nam vt ait Aug. in. xv. li. de tri. Scia dei est ipsa sapiētia. ⁊ sapia est ipsa eēntia siue suba dei. q2 in illius nature simplicitate mirabili nō est aliud sapere boc est ⁊ eē. Jdeoq; nouit oia verbū que nouit p̄ſ. sed ei nosse de p̄re ē sicut eē. Nosse eni ⁊ eē ibi vnū ē. Et iō p̄ſ sicut eē nō ē a filio. ita nec nosse. Jp̄ronde tanq̄ seipsū dicens. Jp̄ genuit verbū sibi equale p oīa. Nō eniz seipm integre pfecteq; dixisset ñ aliq̄d minus aut ampli⁹ eēt in ei⁹ verbo q̄ in seipso. Jdoc ē ergo oīno verbū quod p̄ſ. nō tm̄ ē p̄ſ: q2 iste filius ille p̄ſ. Sciūt ergo inuicē p̄ſ ⁊ filius. sed ille gignēdo. iste nascēdo Et oia que sūt in eoꝝ scia. in eoꝝ sapia. in eoꝝ eēntia vnusquisq; eorū simul videt nō ꝑticulatim aut singulatim. velut alternāte cōspecta hinc ⁊ illinc. ⁊ ide huc ⁊ rursum inde vel inde in aliud atq; aliud: vt aliqua videre nō possit nisi nō videēs alia. sed oia simul videt: quoꝝ nullū ē quod nō semp videat ⁊ sciat. Eius itaq; scia inamissibilis et inuariabilis ē. Nra vo scia ⁊ amissibilis et receptibilis ē q2 nō hoc est nobis eē quod scire. Jp̄ropter hoc sicut nr̄a sciētia illi sciētie dei dissimilis ē. sic ⁊ nr̄m verbū q̄ nascit̄ de sciētia nr̄a dissimile ē illi verbo quod natū ē de patre sciētia. Ex hac auctoritate clare oñdit̄ sciētiaz dei omnino inuariabilē eē sicut ipa eēntia dei omnino inuariabilis ē. ⁊ q̄ p̄ſ ⁊ filiꝰ cū spū scō simul omnia sciūt ⁊ videt. Sicut ergo nō p̄t augeri vl minui diuina eēntia. ita nec diuina sciētia. ⁊ tm̄ cōcedit̄ posse scire quod nō scit. et posse nō scire quod scit. q2 posset aliq̄d eē sōm eius sciētie quod nō ē. ⁊ posset nō eē sb̄z aliq̄d quod ē sine mutatione ipsius scientie.

Oppositio an deus possit nouiter vel ex tē poze scire vel p̄scire aliquid.

Hic opponitur a quibusdā ita. Si deus p̄t aliq̄d scire vel p̄scire quod nūq̄ sciuit nec p̄sciuit. Jp̄ōt ergo ex tpe aliq̄d scire vl' p̄scire. Ad quod dicim⁹. Jp̄ōt q̄dē de⁹ scire vel p̄scire oē quod p̄t facere ⁊ p̄t facere quod nunquā fiet. Jp̄ōt ergo scire vel p̄scire quod nūquā fiet nec est nec fuit. nec illud scit vel nesciuit. neq; p̄scit vel p̄sciuit. q2 sciētia eius nō est nisi de bis q̄ sūt vel fuerunt vel erūt. ⁊ p̄sciētia nō est nisi de futuris. Et iz possit scire vel p̄scire quod nunquā ē vel erit. non tm̄ p̄t aliq̄d scire vel p̄scire ex tpe. Jp̄ōt vtiq; scire vel p̄scire quod nunquā ē nec erit. nec illō scitū vel p̄scitū ē ab eterno. Nec tm̄ p̄t incipe: scīr̄ vel p̄scire illō. iz ita p̄t mō scire vel p̄scire. sicut p̄t scisse vel p̄scisse ab eterno. Si enim dicas eū mō posse scire vel p̄scire quod ab eterno non sciuit vel p̄sciuit. i. ita q̄ ab eterno nō sciuerit vel p̄sciuerit quasi vtrūq; simul eē possit falsum est. Si vero dicas eum posse modo scire vel p̄scire quod ab eterno non sciuit vel p̄sciuit. i. habere potētiam sciendi vel p̄sciendi ab eterno ⁊ modo aliquid. nec tm̄ illud p̄scitum est vel futurū verū est. Non potest ergo nouiter vel ex tempoze scire vel p̄scire aliquid. sicut non potest nouiter vel ex tempoze velle aliquid. ⁊ tamen potest velle quod nunquam voluit. Rñsio.

Rñsio cūdeterminatōe

Utrum deus possit scire plura quā scit.

Item a quibusdam dicitur deus posse plura scire quā sciat. q2 p̄t scire oia que scit. ⁊ p̄t aliqua facere que nunquā erunt ⁊ illa potest scire. non eniz aliqua incognita facere p̄t. Si vero omnia eēnt que modo sunt ⁊ alia quedam faceret que non sunt nec erūt. et illa omnia sciret. Jp̄ro certo plura sciret quaz modo sciat. nec tamen eius scientia augeri p̄t q2 hoc totū fieri possz sine mutabilitate sciētie Cōstat ergo dei sciam oīno eē imutabilē nec augeri posse vel minui. sed ei subiectā.

Qd videt aduersū illi ſnie qua ſupra dictū est deū semp ⁊ simul scire omnia.

Si vero qd predictum est s. q deus oia semp videt ⁊ simul videt obuia re qd ait Diero. in expositione Abachuc. Ab surdū est ingt ab hoc deducere dei maiestatez vt sciat per momēta singula: quot culices nascantur quot ve moriantur. quota pulicum et muscarū sit multitudo. quot ue pisces natēt in aqs ⁊ similia. Non simus tā fatui adulatores dei: vt dū puidētiā eius ēt ad ima retrudim⁹ in nosipsos iniurioſi sumus. eādē irrationabiliū ⁊ rōnabiliū puidētiā eē dicētes. Dic videtur dicere Dierony. q deus illoz inimicorum sciam siue puidētiā nō habeat. qdſi hoc est tūc non oia simul scit ⁊ semp. Ex tali ita q̄ sensu illud dictū eē nouerimus vt deum ulla alternatim vel particulatim scire neget'. nec p diuersā tempoz momēta sic illa cognouit sicut per varia momenta illoz quedam deficiūt quedā incipiūt. Neq illis aliſq irrationabilibus ita puidet quēadmodū rōnabilibus. Nunqd enim. vt ait apostolus: cura est deo d bobus, ⁊ sicut non est cura deo de bobus. ita nec de aliis irrationabilibus. Dicit tamē scriptura. q ipſi est cura de oibus. Prouidentiā ergo ⁊ curam vniuersaliter de cūctis que condidit hz vt hēat vnūq̄dq̄ quod sibi debeē ⁊ conuenit. Sed specialem puidentiā atq̄ curā habet de rationabilibus quibus p̄cepta tradidit. eiſq̄ recte viuendi legem p̄scripſit ac p̄mia p̄misit. Hanc prouidentiam ⁊ curam de irrationabilibus non habet. Ideo dicit apostolus. q non est cura deo de bobus puidet tñ oibus ⁊ curat. i. gubernat oia. q omnib' solē suum facit oriri ⁊ pluuiam dat. Scit itaq̄ deus quanta sit multitudo pulicum culicū ⁊ muscarū ⁊ piscū. ⁊ quot nascant quot ve moriantur, sed non scit hoc per momenta singula. immo simul ⁊ semper oia. Neq̄ ita scit vt candē habeat prouidentiā irrationabiliū ⁊ rōnabilium. idest vt eodem penitus modo puideat irrationabilibus ⁊ rationabilibus. Rationabilibus enim ⁊ p̄cepta dedit ⁊ angelos ad custodiam delegauit.

Quō p̄missa vi, p̄allDie. sit intelligenda.

Breuis summa p̄dictoz cum additione quorundam.

Simul itaq̄ ⁊ immutabiliter scit deus oia que fuerūt ⁊ sunt ⁊ erūt tā bona q̄ mala. p̄scit quoq̄ oia futura tam bona q̄ mala.

A secunda parte hui⁹ di. 28 i tractat magr̄ de infallibilitate scie dine Et di. 39. tractat de īmutabilitate scientie dine. q̄stū igit ad istā mām put scientia dīna respicit simplr̄ exñtias rerū q̄ro gnq̄. Prio: vtrū de⁹ hēat notitiā determinatā oīum quātum ad oēs ꝑditiones exñtie. 2° vtrū hēat certā notitiā ⁊ infallibilē omniū q̄m ad oēs ꝑditōes exñtie. 3° an hēat īmutabilē noticiā de oib⁹ q̄m ad oēm ꝑditionē exñtie 4° an necio sciat oēm ꝑditionē exñtie oīum. ⁊ 5° vtrū cū determinatiōe ⁊ certitudine scie sue possint stare aliqua ꝑtingētia ex pte rerū in essentia. ⁊ hec fit' queri p̄t q̄ per eadem simul soluuntur.

Ad primam. q. arguo q nō: q̄ ſm pl̄m. 2. pier. In futuris ꝑtingētib⁹ nō ē determinata vītas. g̃ nec scibilitas determinata. g̃ nec. i. tel⁹ hz notitiā de eis determinatā. Cōfirmat rō p p̄bationē suā ibidē q̄ tē nō oportēt ꝑsiliari ne q̄ negocia ri ita vr̄ si ē aliq̄ determinata notitia d aliquo futuro ꝑtingēti ñ oz negociari n p̄cōsiliari. q̄ siue ꝑsiliemur siue ñ hb̄ eueniet. Preterea pō dei si eēt limitata ad vnā ptē eēt impfcā. q̄ si de⁹ ita posſz hb̄ qd ñ posſz eius opp^m eēt pōe limitate ⁊ ñ oipōe. g̃ eodē mō si ita sciat vnā ptē q̄ nō aliā eēt limitat⁹ ſm sciam ⁊ nō oisciens.

Cōtra heb. 4. oia nuda ⁊ apta sūt oculi ei⁹. ⁊ gl. ibidē dic. i. ex oi pte plene visa. igit hz certā ⁊ determinatā notitiā de oib⁹ q̄m ad oē cognoscibile in eis.

Ad 2dam. q. arguo q ñ. q̄ segr̄ de⁹ nouit me sessurū cras ⁊ ñ sedebo cras. g̃ decipit. g̃ a fili segr̄ dō nouit me sessurū cras ⁊ possū nō sedere cras. g̃ de⁹ pōt decipi. p^a illatio ē manifesta. q̄ credēs illō qd ñ ē ire decipit'. pbo ex hb̄ q̄ ꝓña teneat q̄ sic ad duas de ineē segr̄ ꝓclo de ineē. ita ex vna de ineē ⁊ alia de possibili segr̄ ꝓclo de possibili. Preterea si de⁹ scit me sessurū cras ⁊ possi^e ē me ñ sedē cras pōat ineē ñ sedebo cras segr̄ q̄ de⁹ decipit'. sz ex pōne possibil' ineē ñ segr̄ ipos' igit' ista deū decipi ñ erit ipossibil'. Ad opp^m Heb. 4. vt. s. dcm̄ ē. Itē i p° oio pfectissimo nl'la ē impf° sz si ds nullā talē no^am hēt eēt impfectius. g̃ ⁊c.

Ad 3^am. q. arguo q ñ a ꝺdictoꝛio ad ꝺdicto^m ñ pt eē trāsit⁹ sine aliq̄ mutatōe. q̄ si nulla sit oio mutatio ñ vr̄ aliquo⁹ q̄ illō qd fuit ꝓus vex sit mō flz igit' si de⁹ scies a. pōt nescire. a. hb̄ vr̄ p aliquā mutatōz possibilē ñ nisi in ipo. a. vt scitū a do: q̄ multū eē hz nisi in sciētia dei. ⁊ p ꝓñs ei⁹ mutatio ñ pōt eē sine mutatiōe sciētie dei qd ē ꝓpo^m. Preterea q̄cqd ñ ē a. ⁊ pōt eē. a. pōt incipe eē. a. q̄ ñ vr̄ eē intelligibile q̄ affirmatio negōnis q̄ ñ ineſt possit ineē nisi incipiat eē. g̃ si ds ñ scit a. ⁊ pōt scire. a. pōt incipe scire. a. g̃ pt mutari ad scire. a. Preterea. 3. si de⁹ ñ scit. a. ⁊ pōt scire. a. q̄ro q̄ ē ista pō aut ē passiua ⁊ tūc ē ad formā. ⁊ segr̄ mutatio aut ē actiua ⁊ p3 q̄ nāliſ. q̄ inte⁹ vt inte⁹ ñ ē lib ſz nāl'r agēs. tal' āt pō ñ pōt agē posterq̄ ñ egit nisi mutet'. igr̄ vt ꝓus segr̄ mutatio. Oppo^m p3. s. ex di. 8. q̄ nihil est in eo mutabile.

ad 4^am. q. arguo q fic. q̄ de⁹ imutabil'r scit. a. g̃ necio p. a. it elligat' añrp̄z fore. pbō ꝓñtie p° q̄ ñ pōit' in do necitas nisi imutabilitat'. g̃ qcqd ē in eo imutabil'r necio ē. 2° q̄ oē imutabile vr̄ eē neciū fore mal'r. sic oē possibile qd repugnat necio vr̄ eē mutabile. oē. n. tale possibile ex se nō ē eē ⁊ ab alio pōt eē. ip3 āt eē post nō eē siue ordine durationis siue ordine nāe ñ vr̄ posse eē sine aliq̄ mutabilitate. Preterea qcqd pt eē in deo pōt eē idē deo. ⁊ p ꝓñs de⁹. sz qcqd pōt eē ds de necitate ē de⁹: q̄ de⁹ ē imutabil'. g̃ qcqd pōt eē i do de necitate ē de⁹. scire aūt. a. pōt eē in do. g̃ de necitate ē de⁹. ⁊ p ꝓñs simplr̄ necio scit a. Preterea ois pfectio simplr̄ absoluta de necitate ineſt deo. scire aūt. a ē pfectio simplr̄. q̄ alioqn nō eēt de⁹ pfect⁹ si nesciret a. formal'r q̄ nō ē impfect⁹ nisi pp carētiā pfectionis simplr̄ g̃ necio scit. a. Opp^m si de⁹ necio sciret a. g̃ a. eēt necio scitū. g̃ necessario verū. ꝓñs falsū. g̃ ⁊ añs.

ad 5^am q. arguo q ñ q̄ segr̄ de⁹ scit a. g̃ necio erit añs ē neciū. pbō ꝓñtie: q̄ act⁹ rōal' ñ distrahit pp māz fr̄ quā trāsit sic log ñ distrahit si trāseat' fr̄ hoc qd ē me nihil log. segr̄ enī dico me nihil dicē. g̃ aliqd dicō g̃ a fil' scire ñ distrahit pp mām sup quā trāsit. g̃ cuz

scire dei sit simplr necessariū nō distrahit ab hac necessitate ꝓpter hoc qō trāsit super cōtingēs. Ꝑreterea oē scitū a deo fore necessario erit. a. est scitū a dō ḡ tē. maiorē vā ꝓut ē de necessario qr ꝑdicatū de necessitate inest ſbo. ⁊ minorē de iesse simplr: qr ꝑ eternitate vā. ḡ seqtur ꝓclō de necessario. Oppom̄ens dividit in necessariū ⁊ ꝓtingēs. ḡ inteꝫ intelligēs ista ꝑm rōnes suas ꝓprias intelliget hoc vt ē necessariū. ⁊ illud vt ꝓtingēs. aliogn non intelligeret ista vt sunt alia entia. ⁊ per ꝑns illa scia nō tollit ꝓtingentiā ab eo quod est scitum.

S.B.I ꝑmo di. 55.

Circa istas questiones po / nit certitudo divine scie respectu oīum quātū ad oēs ꝓditiones exīntie ꝓpter ideas q̄ ponunt in intellectu divino. ⁊ hoc ꝓpter perfectionē earū in repītādo. qa repītāt illa quox sunt nō solū ꝑm se totū sed ēt ꝑm oēz rōnē ⁊ hītudinē extremox. ⁊ ita in intellectu divino st rō sufficiens nō tm̄ simplr apprehēdēdi illa ideata: sz ēt apꝑhēdēdi oēm vnionē illox ⁊ oēm modū ipsoruz ideatox ptinētē ad exīntiā eox. Cōtra rōnes cognoscēdi terminos alicui⁹ cōplexionis nō sufficiēter cānt notitiā illius cōplexiōis nisi illa nata sint cognosci ex terminis. cōplexio aūt cōtingēs nō ē nata cognosci ex tmīs. qr tūc nō tm̄ ēt necessaria sz ēt ꝑma ⁊ imediata ḡ rōnes cognoscēdi terminox quātūcūq; ꝓfecte repīt tent eos nō sūt sufficiētes cāe cognoscēdi illā cōplexionē ꝓtingētē. Ꝑreterea idee mere nāliter repītāt illud qō repītāt ⁊ sub rōne sub q̄ aliqd repītant. qō ꝑ bat ex hoc. qr idee sunt in itellectu dīno aī oēm actū volūtatis divine ita ꝙ nullo mō sūt ibi ꝑ actū volūtatis dīne. sed qcqd nāliter ꝓcedit actū volūtatis ē mere nāle. accipio igit duas ideas extremox q̄ repītantur in eis puta hois ⁊ albi. q̄ro aut iste ex se repītāt cō positionē istox extremox aut divisionē aut vtrunq;. Si tm̄ cōpōnē ḡ nāliter cognoscit illā. ⁊ ita mō necessario. ⁊ per ꝑns nullo mō cognoscit divisionē. eodem mō si tm̄ repītant divisionē. si vtrūq;. igit deꝫ ꝑ istas nihil novit: qr scire ꝓdictoria ē vel ē vā nihil ē scire

Ꝑreterea eodē mō sūt idee possibiliū nō futuroꝝ sicut futurox. qr dīa ista possibiliū nō futurox a futuris non ē nisi per actū volūtatis divine. ḡ idea futuri possibilis nō magis repītat ipm̄ de necessitate futurum inesse q̄z idea possibilis nō futuri. Ꝑreterea: nō magis repītabit idea futuri ipsum ponēdū esse in hoc nunc q̄z in illo.

s.T.i.ꝑ te sū. q. 40. ar.° 9. ⁊ 13.

Aliter ponitur ꝙ certaz no / ticiā hz deꝫ de futuris ꝓtingētib⁹. ꝑ hoc ꝙ totꝰ fluxꝰ tē ponis ꝑns ē eternitati, ⁊ oia q̄ sūt in tpe. qō ꝑbat per hō qr eternitas ē imēsa ⁊ infinita. ⁊ ꝑ ꝑns sicut imēsū est simul ꝑns oi loco, ita eternū ē sil ꝑns toti tpi. Et declarat ꝑ exēpla. vnū qdē ē de baculo fixo in aq̄ quē baculū ⁊ si totꝰ fluuiꝰ fluat successiue ⁊ sic fit ꝑs baculus successiue oib⁹ ptib⁹ fluuij. nō tm̄ baculus ē imēsus respū fluuij: qr nō ē sil ꝑns toti. ḡ eodē mō si eternitas eēt qō dā stās sicut baculus iuxta quā flueret tps ita ꝙ nunq̄z eēt sil sibi ꝑns nisi vnū instās tpis. sicut nec baculo sil ꝑns ē nisi vna ps fluuij, eternitas nō eēt imēsa respū tpis. Confirmat ēt istud. qr nūc eternitas vt ē cum nūc tpis nō coequat sibi. igit vt ē cū isto nunc excedit ipm̄. nō aūt excederet ipm̄ nisi vt ē cū isto nūc essz sil cū alio. Cōfirmat ēt hoc. qr si totū tps posset sil eē extra nunc eternitatis eēt sil ꝑns toti isti tpi. sed lz tpi repugnat ꝓp eiꝰ successionē sil eē: nihil tm̄ ꝓpt hoc ꝓfecti onis tollit eternitati. ḡ ipsa eternitas mō ē eq̄ ꝑns toti tpi ⁊ cuilibet exīnti in tpe. Cōfirmat ēt istud ꝑ aliō exē plū de cētro in circulo. qr si ponerēt tps fluēs eē circū ferētiā circuli ⁊ nūc eternitas eē cētrū q̄stūcūq; eēt fluus in tpe. tm̄ totꝰ fluxꝰ ⁊ q̄libet ꝑs eiꝰ eēt semꝑ ꝑns cen tro. Ita in ꝓposito. oia in q̄cūq; ꝑte tpis hītia exīstere. sive sint i hō nūc tpis sive ipsa sint ꝑterita sive ꝑntia vel futura. oia ꝑntia sūt respectu nūc eternitatis. ⁊ ita qō ē in eternitate videt ea ꝑntialr ꝓpter talē coexīti am. sicut ego possū videre ꝑntialr illud qō in isto istā ti video. Cōtra istud arguit ꝓmo reducēdo cōtra eos qō ibi adducūt de imēsitate. qr posito qꝙ locꝰ possit crescere ꝓtinue in infinitū ita ꝙ sicut tps ē in cōtinuo fluxu ita deꝫ augeat locū in fieri. im̄ imēsitas tm̄ dī nō eēt sibi rō coexistēdi alicui loco in aliquo nunc nisi exīstēti. nō. n. deꝫ ꝑ imēsitatē sui coexistit alicui in loco nisi qō ē in illo lz posset cāre locū extra vniversū. ⁊ tūc ꝑ imēsitatē suā coexisteret illi. si igit im̄ imēsitas nō ē rō coexīndi loco nisi actuali ⁊ ñ pōli qr nō ē pari rōe eternitas nō erit rō coexistēdi alicui nisi exīnti. ⁊ hō ē qō arguit: qꝙ illō qō nō ē nulli pōt coexistere qr coexistere dicit rlonē realē: sz rlo nō ē realis cꝰ fūdamētū nō ē reale

Itē si effectꝰ hz eē in seipo respectu cāe ꝓme simplr ē in se qr respectu nulliꝰ alteriꝰ hz veriꝰ eē. vñ illud qō dī tale respectu cāe ꝓme simplr pōt dici tale in se. si ḡ aliqō futurū sit in actu respectu dei. ḡ simplr ē in actu ḡ ipossibile ē postea ipm̄ poni in actu. Ꝑreterea si sessio mea futura nō tm̄ q̄ztū ad entitatē quā hz in eē cognoscibili. sz q̄m ad eē in eē exīntie ē nūc ꝑns eternitati. ergo nunc est ꝓducta in illo esse a deo. nam nihil aliud a deo habz eē in fluxu tpis nisi sit ꝓductū a dō ꝑm illud eē. sz ista sessionē deꝫ ꝓducet ad aīaz antirꝑi qō idē ē. ḡ illud qō ē ab ipso ꝓductū ē iterū ꝓducet in eē. ⁊ ita bis ꝓducet in eē. Ꝑreterea ista potētia nō vī iuvare ad illud pp qō ponit. s. ad hñdā certā notitiam futurox. ⁊ ꝓmo qdē: qr ista sessio ꝓter hō qꝙ ꝑns est eternitati hz qꝙ ē in aliq̄ ꝑte tpis ipsa tm̄ ē futura in se. et hz hō igit qꝙ futura ē ⁊ a deo ꝓducēda. q̄ro vtrū hēat cē tā notitiā hꝰ vel nō. si sic igit hō nō ē ꝑ hō qꝙ iā exīns ē. sz hz qꝙ futura ē. ⁊ istā certitudinē opz ponere ꝑ aliqd aliud. ⁊ illud sufficit ad oēm cognitionē certā de exīntia hꝰ rei si nō novit ipam certitudinalr sic futurā. ḡ ꝓducit ipam nō ꝓcognoscēs ipam. cognoscet aūt certitudinalr ipam cū fuerit ꝓducta. ḡ aliter novit facta q̄z fiēda. qō ē ꝑ Aug⁹. 5. sup gen̄. 2° qr inteꝫ divinꝰ nullā certitudinez accepit ab obo aliquo alio ab eēntia sua: tē eni vilesceret. vñ nūc ēt de sessiōe mea q̄ ē nūc in actu posita nō hz inteꝫ divinꝰ certitudinē tātā i ipso ab ipsa sessione. nō enim̄ movet sessio inteⁿ ei⁹: ḡ eodē mō oia tpalia si sint in exīntia sua ꝑntia eternitati ꝑm illas exīntias eorum nō faciūt certitudinē in intellcū divino de eis. sed oz ꝑ aliud de eis hīe certā notitiaz de exīntijs. ⁊ illud aliō sufficit nobis. Ꝑreterea isti ponūt ꝙ cuī angeli ē oīno simplex coexīns toti tpi. ḡ angelus q̄ ē in euo ꝑns ē toti fluxui tpis ⁊ omnib⁹ eius ꝓtibus. ḡ vī hz illā rōnē eox ꝙ angelus possit naturaliter cognoscere futura cōtingētia.

s.T. vt ꝙ.1 got. de fontibus.

Tertia positio dicit ꝙ lz aliq̄ respcū scie dine sint nēcia. tm̄ nō sequit qn respectu cāx primax possint eē ꝓtigētia. Et ꝓfirmat ꝑ Boetiū. 5. cōsolationū. c. vlti. sive psa. 6ª vbi dicit sic. Si dicas q̄z euēturū deꝫ videt illud nō evenire nō possit. qō aūt nō pōt non evenire illud necessitate cōtingē: meq̄z ad hoc nomē necitatis astringas. Rndebo. idē futurꝫ cū ad divinaz noticiā refert eē nēciuz. cū in sua nā ꝓpēdit libex prorsus ē ⁊ a vinculis necitatꝫ absolutū. Ꝓro hō ēt arguit. qr ipfectio pōt iesse effcūi a cā ꝑfecta ⁊ ñ a cā remota sive ꝑori. sic ō formitas ē i actu a volūc cāta. ñ aūt inq̄z mē a volūtate dīna. iō ꝓctm̄ ñ reducit i deū vt in cāz sz tm̄ iputat volū creata. lz ḡ q̄stū ē ex ꝑte dei q ē cā remota ēt necessitas rerū. tm̄ ex cāis ꝑxis earū pōt eē ꝓtigētia i eis

Cōtra ista argutū ē di. 2. vbi ꝓbatū ē deū esse intelligentem ⁊ volētem alia existere ꝓtingenter per contingentiā rerum: qr nulla contingentia potest esse in

ẽtione alicuius cãe respectu p̃mi effect⁹ nisi p̃ma cã ꝓtingẽter se hẽat ad cãm ꝑmã sibi vel ad suũ effectũ. Dõ nũc ꝓbat breuiter ex hoc q̃ cã mouẽs inquãtum mota si necessario mouetur necessario mouet, quelibet igit causa secunda que ꝓducit inquantum mota a p̃ma si necessario mouetur a p̃mo necessario mouet ꝑmã sibi vel ꝓducit suũ effectũ. tota g̃ ordinatio cãrũ vsq; ad vltimũ effectũ necessario ꝓduceret si hitudo p̃me cãe ad sibi ꝑmã cãm sit necessaria. ¶Preterea cã ꝓpr⁹ pus nãliter simplr respicit effectũ suũ q̃ cã posterior. g̃ in illo pori si hz necessariaz hitudinẽ ad ip̃m habit sibi eẽ necessariũ. In secundo aũt instãti nãe nõ põt cã ꝓpinq̃ dare sibi eẽ ꝓtingẽs q; iam ꝓintelligit hẽre a p̃ma cã eẽ repugnãs ꝓtinentie nec põt dicere q̃ in eodẽ instãti iste due cãe dãt eẽ cãto. q; sup illud esse non posset fundari necessaria hitudo ad illã cãm ꝑfecte dãtẽ eẽ ⁊ ꝓtingẽs hitudo ad aliquã aliã cãm. ¶Preterea qcqd ꝑducit a cãis posteriorib⁹ põt immediate ꝑduci a p̃ma. ⁊ tũc hẽret eãdez entitatẽ quã mõ hz. ⁊ tũc eẽt ꝓtingẽs sicut ⁊ mõ est cõtingẽs. hz g̃ cõtingẽtiã suã ẽt mõ a cã p̃ma ⁊ nõ tm̃ a cã prima. ¶Preterea de⁹ multa ꝑdurit immediate ⁊ ꝑducit sicut creaut mũdũ ⁊ nũc creat animas. ⁊ tamẽ oia contingenter.

Contra solutionez istaruz qõnym sic ꝓcedendũ ẽ. p̃mo videndũ ẽ quo ꝓtingẽtia sit. ℣ Secũdo q̃liter cũ hoc stet certitudo ⁊ ĩmutabilitas dicine scie de eis.

Quantum ad primá dico q̃ istud disiũctũ necessariũ vel possibile est passio entis circũloquẽs passionẽ ꝙuertibilẽ cũ ente. sicut sunt multa alia illimitata in entib⁹. passiones aũt entis cõuertibiles vt cõius imediate dicunt de ente. q; ens hz ꝓcem simplr simplicẽ. ⁊ iõ nõ põt eẽ mediũ aliquid ĩter ip̃m ⁊ suã passionẽ q; neutri⁹ ẽ diffõ q̃ possit eẽ mediũ si ẽt sit aliq̃ passio entis nõ p̃ma difficile ẽ videre per quã rõnẽ ꝓrẽ vt per mediũ possit ꝓcludi de ente q; nec facile est videre ordinẽ passionũ entis. nec si ille ordo cognoscerẽt viderent ꝓpões assũpte ab eis ꝑ p̃missis eẽ multũ euidẽtiores ꝓclonib⁹. In passionibus aũt disiũctis hz illud totũ disiũctũ nõ possit õmõ strari. de ente tm̃ cõiter supposito illo extremo qđ est min⁹ nobile de aliquo ente põt cõcludi aliđ extremũ qđ ẽ nobili⁹ de aliquo ente sicut sequtur si aliquid ens est finitũ. g̃ aliquid ens ẽ infinitũ. ⁊ si aliquid ens est cõtingẽs g̃ aliquid ens ẽ necessariũ. q; in talib⁹ nõ posset enti particulariter iesse impfecti⁹ extre^m nisi alicui enti inesset pfecti⁹ extre^m a quo dependeret. Sed nec isto mõ vr posse cõcludi extre^m impfecti⁹ talis disiũctionis. nõ enim si pfecti⁹ ẽ in aliquo ente necesse est impfectius eẽ in alio ente. ⁊ hoc nisi illa extrema disiũcta essent correlatiua sicut cã ⁊ cãtũ. igit nõ põt oñdi de ente ꝑ aliquid pus mediũ disiũctũ hoc necessariũ vel ꝓtingẽs nec ẽt ista ps disiũcti qđ ẽ ꝓtingens posset oñdi de aliquo supposito necessario dici đ aliquo. ⁊ iõ vr ista aliquid ens ẽ ꝓtingẽs eẽ va p̃mo ⁊ nõ demõstrabilis ꝑpt qd. vñ phs arguẽs ex necessitatẽ futuroꝝ nõ deducit ad aliquid impossibili⁹ hypotesi. hz ad aliquid ipossibile nobis manifesti⁹. s. q̃ nõ oportet nec ꝓfiliari nec negociari. ⁊ iõ negãtes talia manifesta indigẽt pena vel sẽsu. q; ꝑm Aristo. j. metha. negantes p̃mũ p̃n^m sunt vapulandi vel exponendi igne quousq; concedant q̃ nõ est ibi cõburi ⁊ nõ cõburi: vel vapulare ⁊ nõ vapulare. ⁊ ita ẽt isti qui negant aliquid ens cõtingẽs exponendi sunt tormẽtis quousq; concedant q̃ possibile ẽ eos nõ torq̃ri. Supposito ergo isto tanq̃ manifesto vo q̃ aliquid ens ẽ ꝓtingẽs ingrendo quõ possit saluari cõtingentia in entib⁹. Et dico q̃ ꝓpter p̃mã rõnẽ factaz ꝓtra tertiã opi. q̃ magis explicita ẽ di. 2. in qõne de esse dei q̃ nulla cãtio alicui⁹ cãe põt saluare ꝓtingentia nisi p̃ma cã ponat immediate contingẽter cãre. et hz ponẽdo in p̃ma cã perfectã cãlitatẽ sicut catholici ponunt. p̃mũ aũt esse cans per intellectũ et volũtatẽ. ⁊ si ponat tertia potẽtia executiua alia ab istis non iuuat ad ꝓpositũ. q; si necessario intelligat ⁊ velit necessario ꝓducit. opz g̃ cõtingẽtiã istã q̃rere in volũtate diuina vel in intellectu diuino. non aũt in intellectu vt hz actũ p̃mũ añ oẽm actũ volũtatis: q; qcqd intel⁹ intelligit hoc mõ intelligit mere nãliter: ⁊ necessitate nãli. ⁊ ita nulla cõtingẽtia põt eẽ in sciẽdo aliquid qđ nõ scit: vel in intelligẽdo aliquid qđ nõ intelligit tali intellectione p̃ma. ¶Primã g̃ ꝓtingẽtiã opz q̃rere in voluntate diuina q̃ vt videat qualr sit ponẽda p̃mo voluntas diuina q̃ vt videat qualr sit ponẽda p̃mo vidẽdũ est in volũtate nr̃a ⁊ ibi 3ª. p̃mo ad q̃ fit libertas volũtatis nr̃e. secũdo q̃liter istã libertatẽ seq̃tur possibilitas siue ꝓtingẽtia. Et tertio de logica distinctiõe ꝓpõnũ quõ exprimit possibilitas siue ꝓtingẽtia ad opposita. Quãtũ ad p̃mũ dico q̃ volũtas inquantuz ẽ act⁹ p̃mus libera est ad oppositos act⁹. libera ẽt est mediatib⁹ illis actib⁹ oppositis ad opposita oba in q̃ tẽdit ⁊ vlteri⁹ ad oppositos effect⁹ quos ꝑducit. prima libertas hz necessario aliquã impfectionẽ annexã. q; potẽtialitatẽ passiuã volũtatis ⁊ mutabilitatẽ tertia libertas non est p̃ma: q; ⁊ si per impossibile nihil efficeret extra adhuc inquãtũ volũtas posset libere tẽdere in oba. ℣Media aũt rõ libertatis ipsa ẽ sine impfectione immo necessaria ad pfectionẽ. q; omnis potẽtia pfecta põt tẽdere in oẽ illud qđ est natũ eẽ obm talis potẽtie. ergo volũtas perfecta põt tẽdere in omne illud quod natum est esse volibile. libertas igit p̃ma sine iperfectiõe inq̃ntũ libertas ẽ ad oppositos act⁹ ꝑducat. ¶De 2° dico q̃ istã libertatẽ cõcomitatur vna potẽtia ad opposita manifesta hz. n. nõ sit in ea potentia ad sil velle nõ velle. q; hoc nihil ẽ. tm̃ in ea est potentia ad velle posit nõ velle siue ad successionem oppositoruz actuũ. ⁊ ista potẽtia est manifesta in omnibus mutabilibus ad successionẽ oppositoruz in eis. tm̃ est ⁊ alia non ita manifesta absq; omni successione. ponendo enim volũtatẽ creatã tm̃ habere esse in vno instãti. ⁊ q̃ ipsa in illo instãti hẽat hanc volitionẽ nõ necessario tũc haberet eam. ꝓbatio. si enim in illo instãti haberet eam necessario cũ non sit cã nisi in illo instãti qm̃ cãret eam. ergo simplr volũtas quãdo cãret eam necessario cãret. nõ enim mõ est cõtingens cã q; periistebat ante istud instãs in quo causat ⁊ tunc vt periistẽs potuit cãre vel nõ cãre. q; sicut hoc ens qm̃ est: est necessariũ vel ꝓtingẽs. ita causa quãdo cãt tunc cãt necessario vel ꝓtingẽter. ex quo igit i isto instanti causat hoc velle ⁊ nõ necessario. ideo cõtingẽter. est ergo potẽtia huius cãe ad oppositũ eius qđ cãt sine successione. ⁊ ista potẽtia realis est potẽtia ꝓpris nãliter vt actus p̃mi ad opposita que sunt posteriora nãliter vt actus secũdi. actus enim p̃m⁹ cõsideratus i illo istãti in q̃ ẽ ꝓr nãlit actu 2° ita ponit illũ i eẽ tanq̃ efficiñ suũ ꝓtingẽtẽ q̃ vt ꝓr nãlr posset eq̃ ponere aliđ oppo^m in eẽ. ¶Hãc ẽt potẽtiã realẽ actiuã ꝓrez nãlr ipso qđ ꝑducit; ꝓcomitat potẽtia logica q̃ ẽ nõ repugnãtia tm̃inoꝝ. volũtati. n. vt ẽ act⁹ p̃m⁹ ẽt qm̃ ꝑducit hz velle nõ repugnat oppo^m velle tũ q; cã ꝓtingẽs respectu sui effect⁹. ⁊ iõ nõ repugnat sibi oppo^m in rõne effect⁹. tũ q; vt sõm ẽ ꝓtingent se hz ad istũ actũ vt iformat. q; sbo non repugnat oppo^m sui accñtis q̃ accñs. libertatẽ igit volũtatiz nr̃e inq̃ntũ est ad oppositos act⁹ cõcomitat potentia tã ad opposita successiue q̃z ad opposita ꝑ eodẽ instãti. hoc ẽ q̃ alterutruz possit inesse sine altero. ⁊ ista potẽtia secũda ẽ cã realis actus p̃us nãliter logica. sed q̃rta potẽtia nõ cõicatur

istam.s.ad oppoſita ſimul. quia illa nulla eſt. Et iſto 2° patet 3m.s. diſtinctio huius ꝓpoſitionis voluntas volēs a. pōt non velle. a. hec enī in ſenſu ꝓpoſitionis falſa eſt vt ſignificet poſſibilitas huius ꝓpoſitionis voluntas volens. a. non vult. a. vera autē eſt in ſenſu diuiſionis vt ſignificet poſſibilitas ad oppoſita ſucceſſiue. quia voluntas volens pro. a. pōt non velle pro. b. Sed ſi etiā accipiamus ꝓpoſitionē de poſſibili vnientē extrema pro eodē inſtanti. puto iſtā voluntas nō volens aliquid pro. a. pōt velle illud pro. a. adhuc iſta eſt diſtinguenda ſm ꝓpoſitionem ⁊ diuiſionē, ⁊ in ſenſu compoſitionis eſt falſa s. ꝙ ſit poſſibilis ꝙ ipſa ſit ſimul volens ꝑ. a. ⁊ nō volens pro. a. Senſus vero diuiſionis eſt verus. s. vt ſignificet ꝙ illi voluntati cui ineſt velle pro. a. poſſit ineſſe nō velle pro. a. ſed nō ſic ſimul ſtabit. s. iſta nō velle. a. q; tūc iſtud velle. a. nō ineſſet. Et ita ad intelligendū iſtā ſecundā diſtinctionē que eſt obſcurior dico qđ in ſenſu ꝓpoſitionis eſt vna cathegorica cuius ſōm ē iſtō volūtas nō volens pro. a. ⁊ predicatū volens pro. a. tunc tm̄ attribuit hoc predicatū ſ̄bo ſ̄bo cui repugnat ⁊ per ꝓns impoſſibiliter ſibi cōuēnit quod notat poſſibiliter ſibi ꝓuenire. In ſenſu diuiſionis ſūt due propoſitiones cathegorice enūciantes de voluntate duo predicata in vna propoſitione de ineſſe enunciat de voluntate hoc predicatū non velle. a. que cathegorica intelligit per ꝓpoſitionē implicitā. in alio autē cathegorica de poſſibili enunciatur poſſibiliter velle. a. ⁊ iſte due propoſitiōes verificant pro. a. quia ſignificant predicata ſua attribuere ſ̄bo pro eodē inſtanti. ⁊ hoc quidē verū eſt. naꝫ voluntati iſti in eodē inſtanti cōuenit nō velle. a. cū poſſibilitate ad oppoſitū pro. a. ſicut ſigāt i3 de in eſſe cū i3 de poſſibili. Exemplū hui9 diſtinctionis eſt in iſta omnis homo qui eſt albus currit poſito iſto caſu ꝙ oēs homines albi currant ⁊ nō nigri nec medij vera eſt in ſenſu compoſitionis ⁊ falſa in ſenſu diuiſionis. in ſenſu cōpoſitionis eſt vna. ꝓpō habēs vnū ſubiectū determinatuꝫ per hoc ꝙ eſt albus in ſenſu diuiſionis ſunt due propoſitiones enunciantes duo predicata de eodeꝫ ſubiecto. Conſimiliter in iſta oīs hō qui eſt albus neceſſario eſt animal. que in ſenſu ꝓpoſitionis eſt falſa q; predicatū nō neceſſario ꝓuenit toti huic ſ̄bo. In ſenſu vero diuiſionis vera eſt q; de eodē ſ̄bo notant dici, duo predicata alterū neceſſario alterū abſolute ſine neceſſitate ⁊ ambo cōueniūt. ⁊ ambe ille cathegorice vere ſunt.

Sed contra iſtā diſtin. arguit tripliciter ꝙ ipſa nō ſit logica. nec ꝙ pō aliqua ſit pro aliquo inſtāti ad oppom ei9 qđ ineſt in illo inſtanti. Primo per iſtam ꝓpoſitionē ꝑmo per hyer. oē qđ ē qñ eſt neceſſe eſt eſſe. 2° per illā ream artis obligatorie poſito falſo cōtingenti de pñtiin inſtāti negandū eſt ipm̄ eē quā regulā ꝓbat ille ꝓ hoc ꝙ illud poſitū ſuſtinendū eſt tanqꝫ verū. g̃ ſuſtinendū eſt pro aliquo inſtanti pro quo eſt poſſibile non autem eſt verum poſſibile pro illo inſtanti pro quo eſt poſitum quia ſi eſſet poſſibile pro illo inſtanti. g̃ poſſet eſſe verū. ⁊ tūc vel per motū vel mutationē, ſꝫ neutro mō q; mot9 nō ē in inſtāti nec mutatio ē in aliq° in inſtāti ad oppom ei9 qđ tūc ineſt q; ſimul ſunt mutatio ⁊ termin9 mutatiōis. Preterea tertio ſi ꝑ aliquo inſtanti ſit potētia ad aliquid cui9 oppom ineſt aut iſta eſt potētia cū actu aut ante actū nō actu patꝫ nec ante actū. q; tūc eſſet ad actū ꝑ alio inſtāti quaꝫ ꝑ quo ineſt illa potētia. Ad ꝑmū reſpōdeo ꝙ illa ꝓpō Arī. pōt eſſe cathea vl hypotha. ſicut ⁊ iſta aial currere ſi hō currit ē neceſſariū hec qdez ſecundū qđ cōditionalis ē. eſt diſtinguenda ſecundo qđ neceſſarium pōt dicere neceſſitatem ꝓntie vel ꝓntis: ꝑmo mō eſt vera: ſcđo mō ē falſa. ſm aūt ꝙ ē cathea ſenſus ē hoc totū currere ſi hō currit ꝓdicaī de animali cū modo neceſſitatiꝫ ⁊ cathea eſt vera: q; ꝓdicatū ſic determinatum neceſſario ineſt ſ̄bo ſ̄bo lꝫ nō ꝓdicatū abſolute: ⁊ ideo tunc arguere a predicato ſic determinato ad ꝓdicatum abſolute ſumptū ē falſa ſm quid ⁊ ſimpliciter. Ita dico hic ꝙ ſi iſta ꝓpoſitio Arist. accipiatur vt eſt hipathetica tpalis neceſſitas aut notat neceſſitatē cōcomitantie vel cōcomitātis vt concomitantie vera eſt: vt concomitantis falſa. Si autez accipiatur vt eſt cathegorica: tunc hoc quod eſt: quando eſt non determinat compoſitionem implicitam in hoc quod eſt ſed cōpoſitōez principalē ſignificatā ꝑ hō qđ eſt eē. ⁊ tūc predicatum hoc eſſe quādo eſt denotatur dici de ſubiecto quod eſt cum modo neceſſitatis: ⁊ ſic eſt propō vera: nec ſequitur ergo neceſſe eſt eſſe: ſed eſt fallacia ſm quid ⁊ ſimpliciter ſicut in alio patet. nullus igitur ſenſus ver9 buius ꝓpoſitionis denotat ꝙ eſſe aliquid in inſtāti in quo ē ſit ſimpliciter neceſſarium ſed tm̄ ꝙ ſit neceſſarium ſ̄bo lꝫ quid. ſcilicet quando eſt. ⁊ cum hoc ſtat ꝙ in illo inſtanti i quo eſt ſit ſimpliciter contingens: ⁊ per conſequens ꝙ i illo inſtanti poſſet oppoſitum illius ineſſe. Ad ſecundum illa regula eſt falſa ⁊ probatio eius non valet. quia lꝫ poſitum debeat ſuſtineri: ſicut verum: poteſt tam en ſuſtineri pro illo inſtanti non negando illud inſtans eſſe ꝑ quo eſt falſum: quia non ſequitur eſt falſum pro illo inſtāti: ergo eſt impoſſibile. ſicut innuit illa probatio: ⁊ cuꝫ dicit ſi poteſt eſſe verum pro inſtanti pro quo eſt falſuꝫ aut poteſt verificari pro illo inſtanti ⁊c. dico ꝙ nec ſic nec ſic: quia iſta impoſſibilitas ad veritatem eius non eſt poſſibilitas aliqua cum ſucceſſione vt alterum poſt alteruꝫ in fit: ſed eſt potentia ad oppoſitum huius quod ineſt alicui inquantum eſt prior naturaliter illo actu. Ad tertium dico ꝙ eſt potentia ante actum non ante durationem. ſꝫ ante ordinē nature: quia illud quod precedit naturaliter iſtum actum vt precedit actum naturaliter poſſet eſſe cuꝫ oppoſito illius actus: ⁊ tunc negandum eſt ꝙ omnis potentia eſt cum actu vel ante actum intelligendo ante pro prioritate durationis: vera autem eſt intelligēdo ante ꝑ prioritate nature. Quarto obijcitur contra illud. quia ſi poteſt velle a. pro hoc inſtanti. ⁊ non vult a. pro hoc inſtanti. ergo poteſt velle ⁊ non velle a. pro hoc inſtanti. q; ad illaꝫ de ineſſe ſequitur illa de poſſibili ⁊ tunc videtur ſequi ꝙ poſſit velle a. ⁊ non velle a. ſimul pro eodem inſtanti. Ad iſtud reſpondeo ſm philoſophum. 9. metaphyſice. ꝙ habens potentiam ad oppoſita ſi faciat vt faciendi habet potentiam non autem vt potentiaꝫ habet faciendi: ita ꝙ modus refertur ad terminum potentie non autem ad potentiam ipſam. quia ſimul habeo potentiaꝫ ad oppoſita ſed non ad oppoſita ſimul. tunc dico ꝙ nō ſequitur poteſt velle hoc in inſtantia: ⁊ poteſt nolle hoc in a. ergo poteſt velle ⁊ nolle in a. quia poteſt eſſe potētia ad vtrumqꝫ oppoſitorum diſiunctim pro aliquo inſtanti: ⁊ ſi non ad ambo illa ſimul: quia ſic eſt poſſibilitas ad vnū illorum: ita eſt ad non eſſe alterius: ⁊ ecōuerſo. ſicut ad reliquum ita ad non eſſe iſtius. non igitur ſimul ad eſſe huius ⁊ iſtius oppoſiti: quia poſſibilitas ad ſimultatem nō eſſet niſi eſſent ambo ad concurrentia in eodem inſtanti. quia non habetur per hoc ꝙ ad vtrumqꝫ diuiſim eſt potētia pro iſto inſtanti. Exempluꝫ huius apparet in permanentibus hoc corpus poteſt eſſe in hoc loco in. a. inſtanti: ⁊ aliud corpus poteſt eſſe in eodem loco in a. inſtanti. igitur iſta duo corpora eſſe poſſunt ſimul in a. inſtanti non ſequitur. Ita enim hoc corpus poteſt eſſe ibi ꝙ poteſt illō corpus non eſſe ibi. ⁊ econuerſo. Et ideo non ſequit ſi potentia eſt ad vtrumqꝫ pro eodem ſiue in inſtanti ſiue in loco: ergo ad ambo ſimul: ſed fallit quandocūqꝫ vtrumlibet illorum duorum excludit alterum: ita etiam non ſequitur poſſum tota die portare iſtum lapidē: ſicut portabile aliquid adequate virtuti mee: ⁊ poſſum tota die portare ali

tum lapidem: ergo possuꝫ simul portare ambos: non sequi
tur quia ꝺ vtrunqꝫ ad quod est potentia diuisim excludit
reliquum. simultas autem nunquã posset inferri ex sola
identitate illius vnius instantis vel loci: sed oportet cuꝫ
hoc habere coniunctionem istorum duorum respectu ter-
tij que dicuntur esse simul.

Iurta predicta de uolũta-

te nostra videnda sunt quedam de voluntate diuina: et
primo ad que sit libertas eius: secundo que sit contingen
tia respectu volitorum. tertium scilicet quantum ad distin
ctionem logicam. propositio[m] proportionabiliter est ibi
et hic. Quantum ad primum dico ꝙ voluntas diuina
non est indifferens ad diuersos actus nolendi et volendi
quia hoc in voluntate mea nõ erat sine imperfectione vo
luntatis. voluntas enim nostra erat libera ad oppositos
actus ad hoc vt esset libera ad obiecta opposita: et hoc pro
pter limitationem vtriusqꝫ actus respectu sui obiecti: er
go posita illimitatione eiusdem volitionis ad diuersa ob
iecta non oportet propter libertatem ad opposita obiecta
ponere libertatem ad oppositos actus. ipa etiam volun-
tas diuina libera est ad oppositos effectus: sed hec non est
prima libertas sicut nec in nobis. remanet ergo liber tas
illa que est per se perfectionis et sine imperfectione: scilicꝫ
ad obiecta opposita ita ꝙ sicut volũtas nostra potest di-
uersis volitionibus tendere in diuersa volibilia. ita illa
volũtas potest vnica volitione simplici illimitata tende
re in quecunqꝫ volibilia. ita ꝙ si voluntas illa vel illa vo
litio esset tantum vnius volubilis et nõ posset esse oppo-
siti quod tamen est de se volibile: hoc esset imperfectionis
in voluntate sicut deductum est prius de voluntate no-
stra. Et lꝫ in nobis posset distingui voluntas vt est rece
ptiua vt est operatiua et vt productiua: ipa enim est pro
ductiua actuuꝫ: et ipa est qua habens operatur formaliter
volendo, et ipa est receptiua volitionis sue, tamen liber-
tas videtur esse eius inquantum est operatiua: inquan-
tum scilicet habens eam formaliter potest per eaꝫ tendere
in obiectum. Ita igitur ponitur libertas in voluntate di
uina per se: et primo inquantum est potentia operatiua:
lꝫ ipa non sit receptiua nec productiua volitionis sue: et
tamen potest saluari in eo aliqua libertas inquantum .p-
ductiua est. lꝫ enim productio in esse existẽtie nõ concomi
tetur necessario operationem eius: quia opatio est in eter
nitate et productio esse existentie est in tempore: tamẽ ope
rationem eius necessario concomitat productio in esse vo
lito: et tunc non potest potentia illa voluntatis diuine p-
mo quidem esse vt productiua: sed sm quid. scilicet in eẽ
volito. et ista productio concomitatur eam vt operatiua.

Quantum ad secũdum articulum dico ꝙ voluntas di-
uina nihil aliud respicit necessario pro obiecto ab essentia
sua ad quodlibet igitur aliud contingenter se habet: ita ꝙ
posset esse oppositi: et hoc cõsiderãdo ipam vt est prior na
turaliter ipa tendẽtia in illud obiectuꝫ: nec solũ ipa vt vo
luntas prior ẽ naturaliter suo actu sed etiã inquãtum ẽ
volẽs: qr sicut voluntas nostra vt pr naturaliter suo actu
ita elicit actũ illum ꝙ possit in eodẽ instanti elicere oppo-
situm. ita voluntas diuina inq̃tum ipa sola vnica voli
tione est prior naturaliter tẽdentia tali ita tendentem illud
obiectũ contingenter ꝙ in eodem instanti possit tendere
in oppositũ obiectum et hoc tam de potentia logica que ẽ
non repugnantia terminorum sicut dictum est de volũ-
tate nostra: q̃ de potentia reali que prior est naturaliter
actu suo.

Diso de contingentia rerũ

q̃tũ ad existentiã et hoc cõsiderãdo respectu volũtatis di-
uine. restat videre secũduꝫ principale qualiter cũ hoc stat
certitudo sciẽtie eius hoc potest poni dupliciter vno mõ
ꝙ hoc ꝙ intellectus diuinus videndo determinationem
voluntatis diuine, videlicet illud fore pro a. quia volun-

tas illa illud determinat fore pro a. scit enim illam volũ
ntatem esse immutabilem et non impedibilem. Vel
aliter quia ista via videtur ponere quendam discur
sum in intellectu diuino quasi ex intuitione determi
nationis voluntatis et immutabilitatis eius conclu
dat hoc fore. potest poni aliter ꝙ intellectus diuinus
aut offert voluntati simplicia quorum vnio est con
tingens in re aut si offert complexionem offert eam
sicut sibi neutram. et voluntas eligens vnam partẽ
scilicet coniunctionem istorum pro aliquo nunc in
re facit illud determinate esse verum hoc erit
pro. a. hoc autem existente determinate vero
essentia est ratio intellectui diuino intelligendi istõ
verum. et hoc naturaliter quantum est ex parte essẽ-
tie. ita ꝙ sicut naturaliter intelligit omnia principia
necessaria quasi ante actum voluntatis diuie. quia
eorum veritas non dependet ab illo actu et esset co-
gnita ab intellectu diuino si per impossibile non es-
set volens et ita essentia diuina est ratio cognoscen-
di ea in illo priori instanti nature. quia tunc sunt ve-
ra. non quidem ꝙ illa vera moueant intellectum
diuinum nec etiam terminum eorum ad apprehendẽ
dum talem veritatem. quia tũc intellectus diuinus
vilesceret quia pateretur ab alio ab essentia sua. sed
sicut essentia diuina ẽ ratio cognoscẽdi simplicia ita
et complexa talia tunc autem non sunt vera contin-
gentia quia nihil est tunc per quod habeant verita-
tem determinatam. posita autem determinatione
voluntatis diuine iam sunt vera videlicet pro illo
secundo instanti. et hoc idem erit ratio intellectui di
uino quod erat in primo intelligendi ista que sunt tã
vera in secundo instanti. et fuisset cognita in primo
instanti si tunc fuissent in primo instanti. Exempluꝫ
sicut si oculo meo potẽtia mea visiua sit semp ratio
videndi obiectum: si ab aliquo representante nunc
sit iste color presens nunc ille oculus meus videbit
nunc hoc nunc illud et tamen per eandem visionem
tantũmodo erit differentia in prioritate et posteriori
tate videndi propter obiectuꝫ prius et posterius pre
sentatum. Et si vnus color fieret naturaliter presẽs
et alius libere non esset differentia formaliter in visi
one mea quin ex parte sua oculus videret naturali-
ter vtrumqꝫ tamen contingenter posset videre vnũ
et necessario aliud inquantum sibi vnum sit presens
contingenter et illud necessario vtroqꝫ istorum mo-
dorum ponatur. intellectum diuium cognoscere exi
stentias rerum patet secundum vtrumqꝫ ꝙ est deter
minatio intellectus diuini ad illud existens ad qõ
determinatur voluntas diuina et certitudo infallibi
litatis quia non potest voluntas determinare quin
intellectus determinate apprehendat illud quod
voluntas determinat et immutabilit qr tã volũtas
q̃ intellectus sunt immutabiles ex distinctione .8.
Et hoc quantum ad tres questiões primas. et tamẽ
cum istis stat contingentia obiecti cogniti quia vo-
luntas volens hoc determiate. contingenter vult
hoc ex primo articulo.

Quantum ad quartam questionem vi-
tur fortasse distinguendum ꝺ
ista deus necessario scit. a. secundum compositionẽ
et divisionem vt in sensu compositionis notetur ne
cessitas scientie vt trãsit sup istꝺ obꝫi sẽsu diuisiõis
notetur necessitas scie absolute q̃ tñ transit super lꝫ
obiectum. primo modo est falsa. secundo modo ve
ra. Tamen talis distinctio non videtur logica. quia
quando actus transit super obiectum non videtur
distinguendum de i° actu absolute vel vt transeun
te supra obiectum puta si dicam video sortem ꝙ di
stinguatur de visione prout transit in sortem. vel ꝺ
visione absoluta que tamen est sortis. et sicut non est

ibi distinctio in ꝓpositione de ineē. ita nec in ꝓposito videt distictio. sed tantū videtur necessaria si actus trāsit in obiectū necessariō ⁊ ita videt ista simpliciter neganda de⁹ necessario scit. a. ꝓ eo ꝙ hoc ꝑdicatū sit determinatū non necessario conuenit huic subiecto lz predicatū non determinatum cōueniat. Contra hoc obijcit qz actus rationalis non distrahitur per materiam supquā transit. ita. n. est simpliciter dicere quod transit super me nihil dicere sicut quod transit super me aliquid dicere ⁊ ideo ita sequitur dico me nihil dicere. ergo dico. sicut sequit dico me aliquid dicere. g̃ dico. g̃ in deo scire non distrahitur per materiā super quā transit quin sit equalis necessitas. Ad istud dicendū ꝙ lz non distrahitur ꝙ stet secundū quid. tamen non potest esse necessitas eius vt significatur transire super materiā lz sit necessitas eius in se ⁊ hoc maxime si sit actus potēs respicere diuersa obiecta. sicut si habere actū loquē di eundez virtuti motiue ⁊ ille act⁹ possit transire sup diuersa obiecta cōtigenter. licet necessario habere actū sicut potentiā non tamen necessario haberem actuz vt transeuntē super tale obiectum nec tunc sequereē necessario. dico g̃ necessario dico istud imo posset eē necessitas dcōis in se cū contingentia respectu huius obiecti ⁊ tñ dictio huius obiecti esset simpliciter dictio. ita ꝙ nō dictio secundū quid.

Ad argumenta ꝑncipalia per ordinez. Ad primum ꝓ prima. q. dico ꝙ non est simulis veritas in illis de futuro. sicut in illis de presenti ⁊ de preterito. In presentibus quidez ⁊ preteritis est veritas determinata ita ꝙ alteruz extremum est positum. vt intelligit positū non est in potestate cause vt ponatur vel nō ponat. quia licet in potestate cāe vt prior naturaliter est effectu sit ponere effectū vel nō ponere: non tamē vt effectus intelligit iam positus ineſſe talis autē non est determinatio ex parte futuri. quia lz alicui intellectui sit vna pars vera determinata ⁊ etiaz vna pars sit vera in se derminate lz eā nullus intellectus apprehenderet nō tñ ita quin i potestate cause est prior i⁹ instanti ponere oppositū. ⁊ ista indeterminatio sufficit ad consiliandū ⁊ negotiādum. si autem neutra pars esset futura: non oporteret negotiari vel consiliari, ergo ꝙ altera pars sit futura dū tamen reliqua possit euenire. non prohibet cōsiliatiōem ⁊ negotiationē. Ad secundū dico ꝙ scientiaz esse vnius partis ita ꝙ nō possit esse alterius ponit imperfectionez in ea. Similiter ⁊ in voluntate ponere eaz esse vnius obiecti ita ꝙ non possit esse alterius obiecti volibilis ponit in ea imperfectionē. tamen scientiam esse vnius ita ꝙ non sit alterius ⁊ voluntati similiter nullā imperfectionem ponit sicut ⁊ potentia est vnius oppositi in actu determinate quod producit ⁊ nō alterius. Dissimile tamen est de potentia ⁊ scientia ⁊ voluntate per hoc ꝙ potentia videt dici esse vnius obiecti tantū. quia tantū possit in illud. ⁊ sic scientia ⁊ voluntas ita ꝙ tā tum sciat vel velit illud. Sed si acipiatur similimodo ex vtraqz parte equalis est determiatio ex vtraque parte quia quodlibet istoz̄ est actu vnius oppositi nō amboz̄ quodlibet etiaz istoz̄ potest esse vtriusqz. sed potētiā esse alicuius h̄ vī significare potentialem habitudinem eius ad illud. Scientiam vel voluntatez esse eius videtur significare actualē habitudinez ad illud nihil tamē mali sequit si similimodo accipiat hinc ⁊ inde. quia tunc sicut ad scientiam scire. ⁊ ad voluntatē velle: ita ad potentiā producere nō āt posse ꝓducere. ⁊ sic̄ ad potētiā posse ꝓducere ita ad sciaz posse scire ⁊ ad volūtate posse velle

Ad primum argumentū scōe. q. dico ꝙ lz ad duas de ineſſe sequi

tur conclusio de ineſſe non quidē silogistice. qz est oīo nō sylo⁹ reducibilis in syllogismos multos. tamē ex vna de ineſſe ⁊ altera de possibili nec sylloᵉ nec necessario sequit ꝯ⁹ de possibili rō est qz falli ē rem opinari aliter eē q̃z sit ꝓ tūc pro qñ creditē eē. Istud autē includit in illis duab⁹ p̄missis de ineē quaꝝ altera sigāt istū credere h̄. ⁊ reliqua negat hoc esse. ⁊ hoc p eodē instanti. ⁊ iō sequit ꝯ⁹ de falli. Nō sic autem ex alia pte. qz illa de ineſſe affirmat vᵐ oppositum pro illo instanti illa de possibili affirmat potentiam ad alteꝝ opposituz nō pro eodem instāti ꝓiunctim sed diuisim. ⁊ ideo nō sequit ꝙ ꝑ aliquo instāti ꝙ possit eē coniūctio oppositi in re ad illud qō creditur: ⁊ ideo nō sequitur possibilitas deceptiōis q̄ includit istā cōiunctionem. Similis ē rō in mixtione de cōtingēti ⁊ de ineſſe quare illa non teneat nisi sit ēt maior de ineſſe simpliciter. Ista etiā ratio ꝓz qz si ex opposito cōclusionis arguat cum illa de possibili nō infert oppositum nisi alicui⁹ de necessario. ⁊ ita oporteret maiorē esse realiter eandez cū illa de necessario ad hoc vt inferat cōclusionē. nō. n. sequitur deus non pōt decipi ⁊ a. potest non fore. g̃ deus non scit a. fore. sed sequitur ꝙ non necio sit a fore. qō appet. qz si inteꝯ me⁹ semꝑ sequeretur mutationē in re: ita ꝙ te sedēte opinarer te sedere: ⁊ te surgēte opinarer te surgere: nō possem decipi: ⁊ tñ ex istis scio ꝙ tu sedes ꝑ a. ⁊ nō possuz decipi. nō sequit nisi g̃ necessario scio te sedere ꝑ a. Ita in ꝓposito lz intellectus diuinus nō sequat res sicut effectus cām. tñ ꝯcomitantia est ibi ꝙ sicut res potest non eē ita intellect⁹ diuinus potest nō scire: ⁊ ideo nunq̄z sequit ꝙ intellect⁹ diuinus cognoscat rem aliter q̄z est. Et ideo nūq̄z possūt simul stare illa que requiruntē ad deceptionē. sed sicut res scita pōt non esse: ita deus potest eaz non scire: ⁊ sicut res scita potest non esse ita deus potest eā nō scire: ⁊ si nō erit non sciet. Ad secūdaz de illa positione possibilis ieſſe: dico ꝙ ex tali positiōe in esse nūq̄z sequitur aliquod ipossibile tamē illa de ineſſe cum qua ponit aliqua de possibili potest repugnare alicui cui nō repugnat illa de possibili posita in esse. quia antecedens potest repugnare alicui: cui nō repugnat ꝯsequēs: ⁊ tunc ex antecedēte ⁊ suo repugnāte potest cōsequi aliquod impossibile quod nō sequit ex cōsequēte simpliciter ⁊ eodem: qz nō ē sibi incōpossibile. Nec mirū ē si ex incōpossibilibus sequat impossibile. quia ſm philosophuz secūdo priorum in syllis ex oppositis sequitur cōclusio impossibilis: dico tūc ꝙ posita ista ineſſe possibile est me nō sedere: ex ista sola nihil ipossibilis sequit. lz ex ista ⁊ alia. s. de⁹ scit me sessuꝝ sequitur impossibile. scilicet deum falli: ⁊ illud impossible non sequitur ex impossibilitate eius quod ponitur ineſſe: nec etiam ex impossibilitate aliqua que est absolute in ea: sed ex ipsa et quodam alio simul. quod est incompossibile. nec hoc ē inconueniens ꝙ illud quod est impossibile sequatur ex aliqua de ineſſe in qua ponitur alia de possibili ⁊ aliqua de ineſſe: quia cum ista ego sedeo stat ista possibile est me stare: illa tamen de ineſſe in qua ponitur illa de possibili repugnat illi alteri de ineſſe: ⁊ ex illis duabus de ineſſe sequitur impossibile: ista scilicet stans est sedens. nec tamen sequitur. ergo illa que ponebatur de possibili in esse fuit falsa vel illa fuit falsa sed vel alia cum qua sua de ineſſe accipitur est incōpossibilis siue de ineſſe.

Ad primum argumentum

tertie questionis concedo maiorez: ꝙ non est transitus sine mutatione: sed in minori dico ꝙ hic nullus est transitus nec esse potest: quia transitus non potest esse sine mutationis successione: ita ꝙ oppositum succedat opposito: talis autem non potest esse in ꝓposito. sicut enim non possunt simul stare scire ⁊ non scire: ita non potest simul stare ꝙ aliquando sciat ⁊ ꝙ aliquando non sciat: sine quo transitu ab opposito in oppositum successiue non ē mutatio. Et si queras saltem si potest nō scire b. ꝙ scit ali-

quid aliter se habere: quero quid est illud. dico q̄. b. inc̄ incognito: nō tamē aliter q̄z prius se habuit: sed aliter q̄z nunc se habet: ita q̄ istud aliter esset non alicui⁹ succedentis oppositi ad oppositum: sed esset alterius oppositorū quod in eodem instāti posset inesse in quo suus oppositū inest. ⁊ hoc non sufficit ad mutationez. Ad secundum dico q̄ ista consequentia non valet. non sciens. a. potest scire a. ergo pōt incipere scire a. ⁊ hoc quando est potentia p̄cise alicuius prioris naturaliter ad oppositū posterioris pro eodē instanti ꝑ quo ⁊ in quo hz hoc posterius ꝓtingē ter esse: sicut est in proposito: tz tamen gratia mere in creaturis vbi est possibilitas ad opposita successiue. sed lz illa non esset adhuc tū esset possibilitas ad vtrumq illorū ꝑ vno instāti. Ad 3m pōt cōcedi quantū ad istud arm q̄ ista pō ad opposita sit potētia actiua: puta q̄ inte⁹ diui⁹ imēstuz ⁊ actu p̄ cētiā ⁊ per actualē intellectionē infinitā fit potētia actiua respectu quorūcūq obiectorū que ꝑducit inc̄ intellecto. Et cum dicis igitur ipsa non potest agere circa aliquid circa quod prius non egit nisi prius mutetur: dico q̄ ꝓtia nō vz qñ agēs regrit obiectum circa qd̄ agat sicut in agentibus creatis nō oz q̄ agens si de nouo agat q̄ mutet̄ si de nouo appropinquet̄ sibi passum ī qd̄ agat. Ita in proposito volūtas diuīa determinans forte aliquid ostensiuz ab intellectu facit cōplexionē talē esse vaz ⁊ ideo intelligibilē: ⁊ ex hoc istud ē pns intellectui ī rōne obi. ⁊ sicut volūtas pōt facere istud volitū ⁊ nō facere, ita posset ee verū ⁊ nō vez: ⁊ ita pōt cognosci ⁊ non cognosci ab isto intellectu nāli nō qdem ꝓpter aliquā cōtingentiā que qdē sit pri⁹ in isto agēte nāli: sed pp ꝓtingētiā ex parte obi qd̄ cōtingēter ē verū pp actū volūtatis verificāt̄.

Et si obijcias q̄ adhuc nō pōt esse sine mutatiōe saltē in obo intellecto: sicut nec illa approximatio passi nālis ad agēs nāle pōt esse sine mutatiōe passi. ⁊ forte ipius agēt̄ approximātis. Rñdeo q̄ obm istud nō mutat̄ in isto esse q: nō pōt esse successiue sub oppositis cōtingenter: tm est in isto ee: ⁊ hec cōtingētia est a parte volūtatis ꝑducētis ipsum in tali esse: ⁊ ista cōtingētia volūtatis pōt esse sine mutatione volūtatis sicut declaratū est in primo articulo solutionis.

Ad argumenta q̄rte. q. Ad primū nego ꝓntiam. Ad p̄mā ꝓbationez dico q̄ si nō sit in deo necessitas alia q̄z imutabilitatis hoc est non ali⁹ mod⁹ necessitatis illorum quos assignat phūs in. 5. metaphysice. nisi 4⁹ sm q̄ est nō cōtingere aliter se bēre. q: alij modi necessitatis regrūt imperfectionē: sicut necessitas coactionis ⁊ ceteri. tamē nō est ibi sola necessitas imutabilitatis: sic q̄ imutabilitas ex se sit necessitas. q: imutabilitas ex se non priuat nisi possibilē successionez oppositi ad oppositum. Necessitas autem simpliciter p̄uat absolute possibilitatē hui⁹ oppositi ⁊ nō tm̄ successionē hui⁹ oppositi ad hoc ⁊ nō sequitur oppositus non potest succedere opposito. g̃ oppositus non potest inesse. Ad secūdam ꝓbationem dico q̄ lz oē esse cētie possibile forte sit mutabile ponendo creationē sm intem Vnic. ēt ab eterno esse mutationē: tm̄ in esse itellecto siue volico qd̄ ē cē sm qd nō oz q̄ ois possibilitas q̄ repugnat necessitati ex se formalr cōcludat mutabilitatē. q: illud eē nō ē cē reale. sed reducit̄ ad esse alicui⁹ reale sm se necessarij. pp cui⁹ alteri⁹ necitatē nō pōt ee hic mutabilitas: ⁊ tm̄ illi⁹ alti⁹ necitas ex se nō ꝙuenit huic formaliter: ⁊ iō istō nō est ex se formalr necūz. q: nō hz ee extremi qd̄ respicit realr. nec tm̄ ē mutabile. q: sm illud ee diminutū respicit extremū imutabile. ⁊ mutatio in aliquo inquātū respicit aliud nō pōt ee sine mutatiōe in illo. Ad 2m argm dico q̄ aliqd pōt iesse deo dupliciter vel formalr denoiatiue vl iesse subiectiue siue relatiue sic logice p̄dicatū qd̄cūq dr̄ ī ee sbo. p̄o cōcedo maiorē. q: oē tale ē de⁹: ⁊ idē deo necessario. Secundo modo nō sicut appellatio relatiua potest inee deo hz q̄ d⁹ dr̄ dns ex tēpore. ⁊ tm̄ ista appellatio nō significat aliqd idez d'ita q̄ nec̄io sit idem deo vel idem qd̄ ipse deus. q: tūc nō eet ex tempore ℳodico q̄ de

um scire. b. rōne hui⁹ qd̄ est scire absolute est scire fō maliter ⁊ ē in deo formaliter. sed rōne scire vt est h⁹ termini nō inest deo nisi secūdo mō est. n. h⁹ termini q: hoc scitū hz respectū ad scientiaz diuinā ⁊ per ꝺ aliqua appellatō relatiua inest deo sicut predicatuz subiecto. Ad 3m dico q̄ nulla pfectio simpliciter in deo dependet a creatura nec ēt necessario simpliciter coexigit creaturā inquocumq ee ⁊ iō deū scire. b. prout intelligit nō tm̄ scire absolute: hz etiā pro ut trāsit super ipsuz. b. nō est pfectio simplicit̄. sed p fectio simpliciter. tūc addito qd̄ necessario cōcomitat̄ perfectionē simpliciter tūc dico q̄ maior illius argumēti est vera de perfectione illi⁹ scientie absolute sumpta sic aūt minor est falsa. ⁊ probatio eius non ꝓbat nisi qd̄ ad perfectionē simpliciter cōsequit̄ necessario q̄ sit talis obi. q: cōsequit̄ necessario q̄ habeat aliquē talē respectū ad talē perfectionē simplicit̄ cū tamē nec ex tali respectu alterius ad ipm nec ex appellatione relatiua ei⁹ est pfectio simplicit̄ in eo.

Ad argumenta quinte questionis. Ad p̄mū dico q̄ aūs non est necessariū simpliciter ⁊ cum ꝓbat̄ q: act⁹ rōnalis nō distrahit̄ pp māz super quaz transit ⁊c. Responsū ē ad illā ꝓpōez in ar⁹ cō ꝑ soluti onē quarte questionis. Ad 2m dico q̄ illa mixtio ū valet nisi illa minor sit de iesse simpliciter. ⁊ hoc nō tantū q̄ sit vera ꝑ oī tempore lz q̄ sit necessario, vera ⁊ forte oz q̄ significet sumptū sub per se ꝓtineri sub medio lz sufficit ad ꝓpositū q̄ oz eaz necessario esse verā ⁊ q̄ hoc requirat̄ pz in ista instātia oē quiescens de necessario nō mouet̄. lapis in centro terre est quiescens. g̃ de necessitate nō mouet̄. ꝓclusio nō sequit̄ ⁊ tm̄ minor semp̄ est vā nō tm̄ necessario vera. ita ē in ꝓposito lz illa minor de inesse sit simplicit̄ vera n tm̄ est necessario vera pōt. n. deus nō scire. a. sicut pt nō velle. a. ꝓpter ꝓtingētiaz que p̄mo ē in volūtate ad oba secūdaria ⁊ ex hoc ē cōcomitant in intellectu sicut prius expositū est.

Ad argumēta ꝑ secunda opi. Ad p̄mū cōcedo q̄ imensitas est p̄sens oi loco lz nō oi loco positibili sed cuz actuali sicut argutū est in p̄ma rōne ꝺ istā opi. ⁊ ita nec eternitas pp suā infinitatē erit p̄sens alicui tpi nisi exīti. Per hoc pz ad exēpluz illud de baculo ī fluuio. q: n. baculus nō hz vñ possz esse pns oibus ptibus aque: iō non ē imensus respectu illaꝝ sed nūc eternitas hz q̄ztū est ex pte sua q̄ p̄sens esset oibus ptib⁹ tpis si eēnt. Ad aliud exm de centro ⁊ circunferentia simplicit̄ est ad oppm. q: si imaginemur lineā rectā hñtē duo pūcta terminantia. a. ⁊. b. sit. a. punct⁹ imobilis. ⁊. b. circūducat̄ sicut est de pede circinni vno imobili alio mobili. b. circunductū cāt circūferentiā sm imaginationē geometraꝝ qui imaginant̄ pūctū fluens cāre lineā. hoc posito si nihil remaneat de circūferentia ꝑ fluxū ipsius. b. lz tm̄ in circunferentia sit punctus iste ita q̄ qñcunqz punctus iste desinet ee alicubi tūc nihil circūferentie erit ibi tūc nunq̄z circunferentia eēt pns sit centro. lz tm̄ aliquis punct⁹ in circunferentia. si tm̄ tota circunferentia eēt simul tota pns eēt centro. Ita hic cū tempus nō fit circūferentia stans lz fluens c⁹ circūferentie nihil ē eni fi instās actu nihil ēt ei⁹ erit pns eternitati qd̄ ē quasi centrū nisi illud instans qd̄ est quasi pns. ⁊ tm̄ si per impossibile poneret̄ q̄ totuz tempus eēt simul stans totū eēt simul p̄sens eternitati vt centro. Per hoc ad aliud cū dr̄ q̄ nūc eternitatis vt coexistit huic nūc ñ eq̄t nūc tpis vez ē q: nūc eternitat̄ ē formaliter infinitū. ⁊ iō excedit formaliter nūc temporis nō tamē coexistendo alteri nunc. sicut imensitas dei pns huic vniuerso non coequat̄ huic vniuerso ⁊ iō excedit formalit̄ nō tm̄ est alicubi nisi ī hoc vniuerso. Per idē ad alterū pz q: si totū tem

pus esset simul eternitas cõplecteret illud ⁊ ita concedo q eternitas q̃tũ est ex se hz infinitatẽ sufficiẽtem ad cõplectendũ totũ tempus si totũ simul esset. Sed q̃tuncunq; ponat imensitas a parte vni⁹ extremi ꝓpter quã ipm posset coexistere cuz quantocunq; in altero extremo cũ existentia dicat relationẽ realẽ inter duo extrema. ⁊ iõ requirat ambo propt̃ imensitatez vni⁹ extremi nõ põt ꝓcludi coexistentia ad alterꝝ nisi q̃tũ ad illud qõ coexistit de alio extremo. ⁊ iõ oia ista argumẽta ꝓcedũt ex insufficienti. vz ex imensitate eternitatis ex qua nõ sequit coexistentia que diẽ relationẽ ad alterũ nisi habeat aliquid in altero extremo qõ possit esse terminus coexistentie cũ isto fũdamento. ⁊ tale nõ põt esse nõ ens quale est omne tẽpus preter presens. Auctoritates oẽs sanctorũ que videnť sonare oia eẽ presentia eternitati intelligende sunt de presentia in rõne cogniti ⁊ nõtiã cognoscibilis quasi cognitiõe abstractiua sicut rosa nõ exiãs ẽ pñs intellectui meo per speciẽ. sed de cognitione vera intellectiua intuitiua. q; nõ aliter cognoscit deus fcã q̃z fienda. ⁊ ita perfecte sũt pñtia aliter cognita ab intellectu diuino fienda sicut facta.

Ad primuz proz^a opi. Boetius exponit se ibidem. statiz. imediate post distinguit de necessitate cõsequentis. ⁊ necessitate ꝓñtie. per hoc cõcedo q cõtingentia relata ad diuinã sciaz sunt necessaria necessitate ꝓñtie. hoc est ista cõsequentia est necessaria si deus sit illa esse. futura illa erũt nõ tñ sũt necessaria necessitate absoluta nec necessitate ꝓñtis.

Ad aliud pro quarta opinione dico q contingentia nõ est tñ priuatio vel defect⁹ entitatis sicut est deformitas in actu i^o qui ẽ peccatũ imo ꝓtingẽtia est modus positiu⁹ entitatis. sicut necessitas est alicuius modus ⁊ omne positiuũ qõ est in effectu ꝓncipali⁹ est a cã prioze. ⁊ iõ. nõ sicut difformitas est ipsius actus a cã 2^a nõ a causa prima ita est cõtingentia. imo cõtingentia per prius est cã prima q̃z scõa. propter qõ nullũ cãtũ esset formaliter ꝓtingẽs nisi a cã pma cõtingenter cãret sicut ostensũ est.

Ista est distinctio. xxxix. In qua mgr̃ post q̃z ostesũ est qualiter sciẽtia dei se hẽat causaliẽ respectu rez creatarũ ꝓsequent̃ agit de ipsius scientie imutabilitate Et tria facit. Mã primo inquirit an scientia dei possit augeri vel minui. Secũdo inquirit an de⁹ possit scire qõ mõ nescit. Tertio quendã obiectionẽ ⁊ ei⁹ solutionẽ adducit. Primũ facit a ꝓncipio distinctionis vsq; ibi. Hic opponit̃. Scõm ab inde vsq; ibi. Ei vero q predictũ est Tertiũ vero vsq; ad finẽ distin.. Et tñ est de sententia huius distinctiõis in generali. In speciali sententia magistri stat in tribus ꝓpositionib⁹ quarũ prima est hec. Deus vnica ⁊ inuariabili scientia scit simul ꝓsentia oia preterita ⁊ futura. Hãc mgr̃ probãs quaritit an scientia dei possit augeri vel minui ⁊ per cõsequẽs mutari. Et arguit q sic. Mã de⁹ põt hodie aliquid scire qõ nunq̃z añ sciuit. s. aliquẽ legere vel mori qui nunq̃z ante legit vel moriebať. ⁊ per pñs eius scia põt augeri vel minui. Similiter scit hodie aliquid quod nũq̃z postea sciet. q; sit hodie aliquẽ legere quẽ nunq̃z post hoc sciet legere. g̃ sciẽtia ei⁹ põt minui. ⁊ p pñs mutari. Respondet mgr̃ ad hoc scientiam dei oio eẽ imutabilẽ. Cuius rõ est q; scientia dei nihil aliud est q̃z diuina eẽntia que variari nõ põt g̃ scientia dei ẽt variari nõ põt. Attñ aliqd põt esse sb̃iectũ sciẽtie dei qõ pri⁹ nõ fuit ei sb̃m q; nõ fuit. Et põt esse iã aliquid subiecũ sciẽtie dei qõ postea nõ erit sibi sb̃m. eo q post ea nõ erit. Ex hoc nõ sequit aliqua augmentatio vel diminutio seu variatio fieri in scientia. cũ sic de⁹ põt scire que nescit. ⁊ nescire que scit

Secunda ꝓpositio ẽ hec. Deus scia visiõis: lz non ex

tẽpore põt scire plura q̃z scit: atq; pauciora. Hanc mgr̃ ꝓbans sic arguit. Si aliquid põt cẽ subiectũ diuine sciẽtie quod prius nõ fuit sibi subiectũ: ergo deus põt aliqd scire de nouo ex tẽpore. Ad quod mgr̃ respõdẽs: dicit deum posse scire quod nescit: ⁊ quod non vult potest velle absq; mutatione facta in ipso. Et addit q iste ꝓpositiões deus potest scire quod nescit ⁊ consimiles possunt intelligi vel coniunctim vel diuisim. Coniunctiz intellecte sũt false. Vaz ista: deus potest scire quod nescit sic intellecta. designat deum aliquid posse scire quod nunc non scit vl' ante non sciuit. Diuisiz vero intellecte sunt vere: vñ ista deus põt scire quod nescit: in isto sensu sumpta est vera. quia designat deum libertatem ⁊ potẽtiam hẽ omnia sciendi vel nõ sciendi: sicut habuit ab eterno: ⁊ hoc loquẽdo de scia approbatiõis sm quã oẽs res sũt scibiles ⁊ nõ scibiles. ¶ Postea dicit sm opinionẽ quorũdam dicentiz q deus põt plura scire q̃z scit. ⁊ eõuerso pauciora potest scire q̃z scit. saltem sm scientiam visionis. nam deus potest multa facere que nunq̃z facturus est: ⁊ si illa faceret plura q̃z scit scientia visionis sciret. Similiter multa que facit posset non facere. que si non faceret pauciora q̃z scit sciret scientia visionis. Sed illud non habet veritatem de sciẽtia simplicis intelligentie. quarum differentia patebit in conclusione. Tertia ꝓpositio est hec. Dei simplici prouidentia gubernantur simul omnes creature. Hanc magister probans proponit quandam auctoritatez beati hieronymi sup Abacuc. in qua videtur dicere q deus non scit omnia. ⁊ q sua prouidentia non sit omnium. Et respondet magister q beatus Hieronymus nõ vult dicere q deus aliquid nesciat. sed q sua scientia nõ mutatur. per temporum momenta: ⁊ q non equaliter ꝓuideat rationabilibus ⁊ irrationabilibus: quia rationalia ordinat ad vitam eternam. bruta vero non. Et tñ in speciali.

Quid sit predestinatio. ⁊ in quo differat a prescientia.

Predestinatio ue / Di. 40
p ro de bonis salutarib⁹ est: ⁊ de hominib⁹ saluandis: vt. n. ait augu. in li. de pdestinatiõe sanctorũ. ¶ Predestinatio est gratie preparatio que sine prescietia eẽ nõ potest. Põt aũt sine predestinatiõe esse prescientia. ¶ Predestinatiõe quippe deus ea prescit que fuerat ipe facturus sed prescit ea deus etiaz que non est ipse facturus. id est omnia mala. ¶ Predestinauit eos quos elegit. reliquos vero reprobauit. id est ad mortẽ eternã prescit peccaturos.

An aliquis predestinatorum possit damnari vel reproborum saluari

Predestinatorũ nullus ui detur posse damnari. nec reproborum aliquis posse saluari. Unde aug⁹ in li. de correctiõe ⁊ gratia. In apocal' inquit dr̃. Tene qõ hẽs ne alius accipiat coronam tuã. Si ali⁹ nõ ẽ accepturus nisi iste perdiderit: certus ẽ electoꝝ numerus. id est non potest augeri vel minui. Ad hoc aũt obiiciũt qdã nitẽtes ꝓbare numerum electorũ posse augeri et minui sic. ¶ Posset deus nõ apponere gratiã quib⁹ apponit: ⁊ pos Aug⁹. Oppõ.

set subtrahere quibus non subtrahit. q̄ si faceret vtique damnarentur. ¶Posset ergo damnari isti qui tamen saluabuntur. ¶Posset itaq; minui electorum numerus. Ita etiam posset augeri. quia posset apponi gratia quibus non apponitur per quam saluarentur. ¶Possent ꝯ saluari habita gratia. qui tamē sine ea damnabuntur posset itaque augeri numerus electoꝝ

Ñsio. Quibus respondemus ex ea ratione dictum esse. ⁊ verū esse numerū electorū non posse augeri vel minui. quia non potest vtrunque simul esse scilicet vt aliquis saluetur ⁊ non sit predestinatus. vel vt aliquis predestinatus sit ⁊ damnetur. Intelligentia enim conditionis implicite. veritatē facit in dicto: ⁊ impossibilitatē in vero. Si vero simpliciter intelligatur. impossibilitas non admittitur. vt cum dicitur. predestinat⁹ potest vel non potest dānari: ⁊ reprobus potest saluari. In his enim ⁊ huiusmodi locutionibus ex ratione dicti diiudicanda est sententia dictiōis. Alia namque fit intelligentia. si per coniunctionē hec accipiantur dicta atque alia si per disiunctionem. vt supra cum de prescientia agebatur pretaxatum est. Si enim dicis predestinatus nō potest damnari intelligas ita id est non potest esse vt predestinatus sit ⁊ damnetur. verū dicis. quia coniunctim intelligis. falsum autem si disiunctim vt si intelligas istum non posse damnari quem dico predestinatum. potuit enim non esse predestinatus ⁊ ita damnaretur.

Quomodo adhuc instant questioni.

Verūtamen adhuc instant ⁊ secundum coniunctionem argumentando ita procedunt. ¶Non enim inquiunt posset esse vt aliquis predestinatus sit ⁊ damnetur. Utrunque istorum simul esse non potest sed alterum non potest non esse scilicet quin iste sit predestinatus. ab eterno enim predestinat⁹ est. ⁊ non potest modo non esse predestinatus Cum ergo impossibile sit simul vtrunque. esse ⁊ impossibile sit alterum non esse. videtur non posse alterum esse scilicet vt damnetur. Quod si est ergo non potest esse. vt non saluetur. In huius questiōis solutione. malem alios audire quam docere. Dicimus tamen de prescientia similem posse moueri questionem. Ideoque tam hic quam ibi viam faciamus responsionem dicentes determinandū esse illud cui innititur tota hec questio scilicet impossibile est alterum istorum non esse scilicet quin iste modo sit predestinatus. ab eterno enim iste predestinatus est. Distinguēdum eni est cuꝫ ait. Iste nō potest mō non esse predestinatus. vel non pōt mō esse qn sit predestinatus, hoc n. coniunctiꝫ ⁊ disiunctim intelligi pōt. Nō. n. pōt eē vt ab eterno sit predestinatus: ⁊ modo nō sit predestinat⁹. nec potest esse simul vt sit predestinatus. ⁊ non sit predestinatus. ſz tm̄ potuit eē ab eterno q̄ non esset predestinatus ⁊ potuit ab eterno non esse predestinatus. Et sicut ab eterno deus potuit eū non predestinare: ita conceditur a quibuscuꝫ q̄ ⁊ modo potest deus cuꝫ non predestinasse ab eterno ergo potest deus non predestinasse eū: ergo pōt iste non fuisse predestinatus. Si vero nō fuisset predestinat⁹ nec modo esset predestinatus, ergo modo potest nō eē predestinatus. Ita ⁊ de prescientia ⁊ de p̄scitis dicūt. quod in actionibus vel in operationibus dei ⁊ hominū nullatenus concedūt. Ex quo. n. aliquid factuꝫ est vel dictū non concedunt q̄ possit non eē vel nō fuisse: imo impossibile est non eē vel non fuisse quod factum est vel dictum. referentes possibilitatem vel impossibilitatem ad naturā rei existentis. Cuꝫ vero de prescientia vel de predestinatione dei agitur possibilitas vel impossibilitas ad potentiam dei refertur. que semper eadem fuit ⁊ est. q̄ predestinatio: prescientia: potentia vnū in deo ē.

Hic dic qd sit predestinationis effectus.

Hic ꝫ q̄ ꝓsidēt re proba°.

Quid sit reprobatio dei. ⁊ in quibus consideretur: ⁊ quis sit predestinationis effectus.

Cunq; predestinatio sit gratie preparatio i. diuina electio qua elegit quos voluit ante mundi constitutionē: vt ait apostolus. Reprobatio econuerso intelligenda est prescientia iniquitatis quorūdam ⁊ preparatio dānationis eorundem. Sicut enim predestinationis effectus illa gratia est: qua in presenti iustificamur atq; ad recte viuendum ⁊ in bono perseuerandum adiuuamur: ⁊ illa qua ī futuro beatificamur. Ita reprobatio dei qua ab eterno non eligendo quosdam reprobauit fm duo consideratur. quorum alterum p̄scit ⁊ nō preparat. i. iniquitatem. alterum prescit ⁊ preparat. s. eternam penam. Unde Aug⁹: ad Prosperum ⁊ Hylarium. Hec inquit regula inconcusse tenenda est: peccatores in peccatis prescitos esse non preparatos. penaꝫ autem eē preparatam. Preparauit. n. deus: vt ait Aug⁹. in li. de bono perseuerantie: in prescientia sua quibus voluit bona sua: ⁊ quibus cunq; donat. proculdubio se donaturum esse prescisiuit. Preparauit etiaꝫ deus: vt ait Fulgentius: malis ignem eternū: illis vtiq; quos iuste preparauit ad luenda supplicia. nec tamē preparauit ad facienda peccata. Preparauit enim deus quod diuina equitas redderet: nō quod humana iniquitas admitteret. Nō. n. sicut preparauit sanctos ad iusticiam percipiēdam: sic preparauit iniquos ad iniusticiā amittendam. quia prauitatis preparator nunq̄ fuit. Sicut ergo predestinatio dei proprie est p̄

Aug⁹.

fulgēt⁹

Aug⁹. in libr. ō

Solutō iq̄ vellet magis alios audire q̄z docere.

bono p-seueran-tie.

scientia ⁊ preparatio beneficiorum dei quib⁹ certissime liberantur quicunqꝫ liberantur: ita reprobatio dei est prescietia malitie in quibusdam non finiende:⁊ preparatio pene non terminande. Et sicut predestinationis effectus ē gratie appositio ita reprobationis eterne quo dāmō effectus eē vī obduratio. Nec obdurat deus: vt ait Augu⁹ ad Sixtum. impartiē do maliciam ſz ñ iptiēdo gr̄az ſicut nec digni sunt. Quibus.n. non impartit. nec digni sut: nec merentur: potius vt nō impartiatur. hoc digni sunt. hoc merētur. Unde apostolus ait Cuius vult miseretur deus:⁊ quem vult indurat: misericordiam appellans predestinationem ⁊ precipue predestinationis effectuz. id est gratie appositionem. obdurationem vero gratie priuationem. Non enim: vt ait Augustinus ad Simplicianum: intelligendum ē q̄ deus ita induret. quasi quenq̄ peccare cogat. sed tamen quibusdaz peccatoribus misericordiaz iustificationis sue non largitur;⁊ ob hoc eos indurare dicitur. quia non eorum miseretur: non quia impellit vt peccent. Eorum autem non miseretur. quibus gratiam non esse prebendam equitate occultissima ⁊ ab humanis sensibus remotissima iudicat. quam non apperit sed miratur apostolus dicens. O altitudo diuitiarum sapientie ⁊ scientie dei.

Obduratio q⁹⁹ effectus sit reprobationis Augu⁹. Quō dicat⁹ deus obdurāe

Circa distinctionez

c 4. quero vtrū predestinatus possit damnari. Quō nō. oē preteritum est simplr necessarium: q⁹ ſm phm. 6. ethico. hoc solo privat deus ingenita facere q̄ facta sut. sed predestinatio hui⁹ predestinati transit in preteritum. q⁹ deus predestinauit istum ab eterno. q̄ est simpliciter necessarium. q̄ nō pōt deus non predestinasse:⁊ per consequens nō potest iste dānari. Preterea si predestinat⁹ posset damnari hoc non esset nisi per actum suum. q̄ per actū voluntatis create posset impediri actus voluntatis diuine: qd̄ est impossibile. Contra si non. nō esset solicitandū aliqu de obseruantia p̄ceptoꝝ ⁊ consiliorum: q⁹ qualitercūqꝫ operaretur saluaretur si est p̄destinatus:⁊ qualitercunqꝫ viueret si non est predestinatus dānaretur. frustra q̄ ponitur tota lex diuina.

Ad istam questionem dico q⁹ predestinatio p̄prie sūpta dicit actū voluntatis diuine. vꝫ ordinez electionis p voluntatē diuinaꝫ electiōis alicui⁹ creature intellectualis vel rōnalis ad gr̄am ⁊ gloriaz. ſz posset accipi p actu intellectus cōcomitāte istam electionem. Sicut igitur in gr̄ali dictū est de libertate ⁊ contingentia voluntatis diuine respectu quorūcunqꝫ obiectoꝝ secūdarioꝝ specialium ita dicendum ē respectu huius obiectt secundarij. i. velle huic gratiā ⁊ gloriam. Ex hoc dico q⁹ pp illa que dicta sunt in questiōe precedēte q⁹ deus contingenter predestinat illū quem predestinat.⁊ potest nō p̄destinare nō simul ambo opposita nec successiue: ſz vtrūq̄ diuisim in instanti eternitatis. Consilr dico ad. q. in se q⁹ iste qui est predestinat⁹ potest dānari. non. n. pp ei⁹ predestinationem ē volūtas eius cōfirmata.⁊ ita potest peccare ⁊ ita p rōne in pcō stare finaliē:⁊ ita iuste damnari: sed sicut potest damnari ita potest non predestinari.

Quantuz autē ad logicā ꝓpositio proposita distinguenda est secunduz ꝓpositionē ⁊ diuisionē ⁊ in sensu compositionis per se extremū est homo vel persona predestinata sub ista determinatione p̄destinatū et aliud extremū est posse damnari ⁊ iste sensus falsus est. In sensu aūt diuisionis sūt due cathegorice ⁊ enūciat de persona aliqua beatificabili in vna cathegorica esse predestinatū.⁊ in alia posse damnari. ⁊ ista duo sunt vera de eodez subiecto nec ita vera q⁹ simul possunt esse opposita. nec etiaz q⁹ vnuz possit succedere alteri. q⁹ in eternitate est vtrunqꝫ. sed vera simul inquantū volitio diuina cōsiderat vt prior naturalit transitu ipsius sup illud obm qd̄ est gloria isti in illo prior naturaliter nō repugnat sibi eē oppositi obiecti. imo posset equaliter eē oppositū ſz nō simul amborum.

Ad primū argumentū dico q⁹ argumentū p̄cedit ex falsa imaginatione cui⁹ imaginationis intellect⁹ iuuat ad intelligendū veritatē propositе. q. Si. n. per impossibile intelligeremus deū ad hoc nō determinasse volūtatē suā ad altā ptez: sed quasi deliberaret vtrū vellet istū predestinare aut non bene posset intellect⁹ noster capere q⁹ contingenter ipsum predestinaret vel non predestinaret. sicut patet in actu voluntatis nostre. sed quia semper recurrimus ad actū voluntatis diuine quasi preteritū. iō quasi nō concipimus libertatē in volūtate illa ad actū quasi iam sit positū absolute a volūtate. Sz ista imaginatio falsa est. illud enim nūc eternitatis i quo est iste act⁹ semp p̄sens est.⁊ ita intelligenduz est de volūtate diuina siue volitione eius vt est huius obiecti sicut si per ipossibile nūc inciperet deus habere velle in isto nūc ⁊ ita libere pōt deus in nūc eternitatis velle qō vult sicut si ad nihil esset voluntas sua determinata. Tunc dico ad formā argumenti q⁹ predestinatio huius nō transit in preteritū ſz eni ipa coexisterit preteritis que transierunt nō tñ ipsa preterijt sed alia preterierūt que coexisterūt sibi vnde sicut dictū fuit di. 9. verba diuersoꝝ temporū dcā de deo ꝓput verissime ꝓpetūt sibi nō significant partes temporis mensurantis actū illū sed cōsignificant nunc eternitatis quasi mensurans illū actū in quantū coexis illis pluribus partibus temporis. Et ideo idē est deū predestinare ⁊ predestinasse ⁊ p̄destinaturū esse ⁊ ita cōtingens vnū sicut aliud. q⁹ nihil est nisi nūc eternitatis mensuras illuz actū qd̄ nec est p̄sens nec preteritū nec futurū. sed coexistēs oibus istis. Ad 2^m dico q⁹ voluntas increata nō pōt impedire ordinationem volūtatis diuine. nam impedire non esset nisi staret propositus voluntatis diuine ⁊ oppositum eueniret per voluntatem aliam. hoc autem est impossibile. quia sicut voluntas creata potest mereri damnationem ita etiam potest cōcomitanter sequi q⁹ voluntas diuina non preordinauerit ipsum ad gloriam. vnde dictum est di. precedente in solutione primi argumenti ad secundam questionem q⁹ deus non possit falli. quia non potest stare intellectio eius respectu actus cum opposito illius ita nō potest impediri voluntas eius quia non potest stare ordinatio sui cum opposito eius quod ordinauit.

Ista est distinctio .xl. huius primi libri. In qua magister. postꝫ egit de scientia dei in generali. Hic incipit agere de quadā eius specie. s. de predestinatione in speciali. Et tria circa hoc facit. Nam primo ostendit quid sit predestinatio. Secundo subdit cōparationē predestinationis ⁊ predestinatoꝝ. Tertio subiungit quis sit effectus tam predestinationis q̄z reprobationis. Primum facit a principio huius distinctionis vsqꝫ ibi Predestinatorū nullus videtur posse damnari. Secundum ab ifide vsque ibi. Cumque predestina

tio. Tertiū vero vsq; ad finē distinctionis ⁊ tm̄ in generali. In speciali sententia magistri stat in tribus propositionibus quarū prima est hec. Diuina predestinatio est tam gratie q̄; glorie preparatio. Hanc magister probat auctoritate beati Augu. qua etiam ostēdit quō predestinatio se habeat ad prescientiā dicēs q̄ predestinatio presupponit prescientiā. sed nō econuerso. Cuius rō est. quia de⁹ nihil predestinauit nisi qō ipe scit esse facturū igit̄ omnis predestinatio presupponit prescientiā. ſz nō econuerso. omne qō deus pscit est facturus. q⁹ omnia mala prescit tm̄ nunq̄; est ea facturus. igit̄ nō omnis prescientia est predestinatio. sed magis econuerso. Et subdit predestinationē esse solū respectu saluandorū prescientiā vero esse respectu reprobandorū seu damnandorū. Secūda propositio est hec. Numerus predestinatorū nō pōt augeri vel minui. Hanc magister probās dicit numerū predestinatorū eē ideo certū. q⁹ nullus damnand⁹ pōt saluari. neq; quicunq; predestinatus pōt damnari. qō probat auctoritate beati Augu. Deinde obijcit cōtra predicta sic. Deus pōt dare gratiaz illis quibus nō dat. ⁊ subtrahere illis quibus dat quia alias nō esset liber. g̃ videt̄ q⁹ numerus predestinatorū augeri possit vel minui. ⁊ per ꝓns nō ē certus. Ad qō magister respōdens dicit q⁹ iste propositiones. predestinat⁹ pōt damnari. ꝑscitus pōt saluari. ⁊ alie ꝓsimiles propositiones possunt intelligi cōiunctiz vel diuisim. cōiunctiz si intelligant̄ tunc sūt falsē. quia designant illū posse saluari quē deus preuidit damnandū. que nunquā possunt simul stare vere ratione certitudinis diuine prudentie. Si intelligant̄ diuisim. vel si predestinatus consideretur nō vt predestinatus. sed vt hic homo absolute. ⁊ sic omnes tales sunt vere quia nihil aliud denotant nisi q⁹ talis homo possit damnari ⁊ talis saluari. qō verū est quocunq; homine denotato eo q⁹ quilibet in quantū in se est nō magis se habeat ad vnū q̄; ad reliquū. Illud cōsequenter magis declarat dicens. q⁹ predestinatus inquantū predestinatus nunq̄; potest damnari. ⁊ prescitus inq̄tū prescitus nunq̄; potest saluari. Unde hoc additū est inq̄tū ꝓpositionē veraz facit impossibilez. ⁊ falsaz reddit verā. Postea obijcit. Si predestinatus inq̄tū predestinat⁹ nō possit damnari. igit̄ cū quilibz predestinatus non possitn ō esse predestinatus. videt̄ certe q⁹ nullo modo concedēdum sit predestinatum posse damnari. Ad quod respondens magister dicit q⁹ predestinatus nō pōt nō esse predestinatus. Hec coniunctim intellecta est vera quia eius sensus est q⁹ ille qui ab eterno est predestinatus postea nō pōt esse predestinatus. Cui⁹ oppositō dato sequeretur scientie diuine mutatio. Sed diuisim ipsam intelligendo est falsa. quia designat q⁹ predestinatum quem deus ab eterno potuit non predestinare iam non posset nō predestinare. quod est falsum quia cum actus diuinus non transeat in preteritum. Ideo sicut quelibz p̄destinatū potuit ab eterno non p̄destinare. ſz ita potest quelibet modo predestinatū non p̄destinare. Actib⁹ hominum qui transeunt in preteritum talis distinctio locum non habet. Tertia propositio est hec.

Effectus predestinationis est saluatio ⁊ reprobationis damnatō. Hāc ꝓbat magister diuersis sācto rum auctoritatib⁹ que patēt i littera. Et tm̄i spāli,

Utrum aliquod sit meritum obdurationis ⁊ misericordie.

Di. 41 s

Iam autē querimus meritum obdurationis ⁊ misericordie. obdurationis meritū inuenim⁹: misericordie āt meritū nō inueni m⁹ q⁹ nullū ē misericordie meritum: ne gratia vacuetur si non gratis donetur. ſz meritis redditur. Miseretur itaq; dm̄ gratiaz que gratis datur. obdurat autem scdm̄ iudicium quod meritis redditur. Unde datur intelligi. vt sicut reprobatio dei est nolle misereri: ita obduratio dei sit non misereri: vt non ab illo irrogetur aliquid quo fit homo deterior: sed tātum quo fit melior non errogetur. Ex his apte ostenditur quid misericordiaz: quid obdurationē intellexerit apostolus. ⁊ q⁹ misericordia nullum aduocat meritum. obduratio vero nō est sine merito ⁊ misericordie verbo. hic accipitur predestinatio: ⁊ precipue predestinationis effectus. obdurationis vero nō ipa dei eterna reprobatio. q⁹ eius nullum est meritum. sed gratie priuatio siue subtractio. que quodammodo est reprobatiōis effectus. Accipitur tamen aliquādo reprobatio pro obduratione sicut ⁊ predestinatio pro suo effectu: q⁹ est gratia apposita. Gratia. n. que apponitur effectus est predestinationis. Cum ergo gr̄e que apponitur homini ad iustificationez nulla sint merita: multominus ⁊ ipsius predestinationis qua ab eterno elegit deus quos voluit: aliqua possunt existere merita. Ita nec reprobationis qua ab eterno quosdaz prescivit futuros malos ⁊ dānandos: sicut elegit iacob ⁊ reprobauit esau. quod non fuit pro meritis eorum que tunc haberent: q⁹ nulla habebant. qm̄ nec ipsi existebāt. nec ꝓpt̄ futura merita q̄ puideret vt vel illū elegit vel illū reprobauit.

Opinio quorundam in qua fuit aliquando Augustinus. sed postea retractauit.

Opinati sunt tamen quidaz deum ideo elegisse iacob. q⁹ talem futurū prescivit. qui in eū crederet ⁊ ei seruiret. quod aliquādo augustinus. se sensisse dicit in lib. retractationum. vbi aperte oñdit. q⁹ si propter futura merita electus esset: iam non ex gratia esset electio. Non ergo ideo electus est a deo. quia talis futurus erat: sed ex electiōe talis est fact⁹. ita dicens. Disputans quid elegerit deus in nondum nato: cui dixit seruiturum esse maiorem: ⁊ quid in eodez maiore similiter nondū nato reprobauerit: ad hoc perduxi ratiotinationem vt dicerez. Nō ergo elegit deus opera cuiusq̄ in prescientia que ipse daturus est. sed fidem elegit in prescientia. ⁊ quem sibi creditурum esse prescivit: ipsum elegit cui spiritū sanctum daret. vt bona operando etiam eternam vitam consequeretur. Ecce hic aperte dicit non ꝓptei opa eū elegisse sed ꝓpter fidē qua euz p̄uidit creditu⁹. ſz q⁹ ⁊ in fide meritū ē sicut ⁊ i opibus: hoc retractauit dicens. Nōdū diligēti⁹ que fuerā nec adhuc inuene

Hic summati colligit p̄dicta vt ad data alia.

Explānat sniā p̄dcōrū vbo⁹um

Explānat p̄dcōrū vbo⁹um

Augu⁹. i li. retractatiōuz

rã qualis sit electio gr̃e. de qua dicit apl's. Re
lige p electionẽ gr̃e salue fiẽt. que vtiq; non ex
gratia si ex meritis p̃cedit. vt tã quod dat̃. nõ
secũdũ gr̃am. sz secũdũ debitũ sibi reddat̃ po
tius cũ meritis quã donet̃. Ꝑ deride quod cõ
tinuo dixi. Dicit enĩ idẽ apls. Idẽ de⁹ q opa
tur oia in oib⁹. Musquã aũt dictũ ẽ. De⁹ cre
dit oia in omnibus. ac deinde subiũxi. Quod
ergo credimus nõm ẽ. quod vero bonuz opa
mur illius ẽ q credẽtibus dat spũm scñ. pfe-
cto nõ dicerẽ si iã scirẽ ẽt ipam fidẽ inter mũe
Retra- ra dei repiri que dant̃ in eodẽ spũ. Utrunq;
ctatio. ergo nostrũ ẽ ꝑpter arbitriũ volũtatis ⁊ vtrũ
q; datũ ẽ p spũm fidei ⁊ charitatis. Et q̃ pau
lo post dixi. Nostrũ. n. ẽ eũ credere ⁊ velle. Il
lius aũt dare credẽtibus ⁊ volẽtibus faculta-
tẽ bñ opandi p spũm scũm p quẽ charitas dei
diffundit̃ in cordibus nostris. Uerũ ẽ qdẽ: sz
cadẽ regula ẽ ⁊ vtrũq; ipsius ẽ. q; ipse ꝑparat
volũtatẽ ⁊ vtrũq; nostrũ. q; nõ fit nisi volẽti
bus nobis. ergo ⁊ meritũ fidei de misericor-
dia dei venit. Nõ ergo ꝑpter fidẽ vel aliqua
merita elegit deus aliquos ab eterno. vel ap-
posuit gratiã iustificationis in tp̃e. sz gratuita
Augu⁹. bonitate sua elegit vt bona eẽnt. Uñ aug. in li.
de p̃destĩ. sã. Nõ q; futuros nos tales eẽ p̃sci
uit iõ elegit. sz vt eẽmus tales p ipam electõez
gr̃e sue q̃ gratificauit nos in dilecto filio suo.
Dis videt̃ cõtrariũ quod alibi ait augusti.

Augu⁹. **Dis tamen aduersari uide**
tur quod dicit aug. sup malachiã ꝓphetã vbi
scriptũ est. Jacob dilexi. esau aũt odio habui.
Cui vult ingt miserẽ deus ⁊ quẽ vult indu
rat. sz hec volũtas dei iniusta eẽ nõ põt. Ueit
enĩz de occultissimis meritis. q; ⁊ ipsi pctõres
cũ ꝑpter generale pctũ vnã massã fecerũt tñ ñ
nulla inter eos diuersitas. Precedit ergo ali-
quid in pctõribus quo quãnis nõdũ sint iu-
stificati. dign efficiant̃ iustificatione. Et itẽ p
cedit in aliis pctõrib⁹ quo digni sunt obtusiõe
Ecce hic videt̃ aug. dicere q; ipsa dei volũtas
qua alios elegit alios reprobat ex meritis pue
niat sz occultissimis i. quod pro meritis alios
voluerit eligere. alios reprobare. ⁊ quod p me
ritis aliis apponit̃ gratia iustificationis aliis
nõ vñ obtundunt̃. Sz qd intelligere voluerit
Põt di ci hoc re tractãsse ignorat̃ nisi forte hoc dicat̃ intellexisse quod
supra diximus eũz retractasse. Nã ibidẽ etiaz
quedam alia continue subdit que in lib. retra.
apte retractat. quod vtrũq; legẽti patebit. Uñ
verisile ẽ in pmissis ẽt hoc retractasse. Qui
Põt tñ er eali sẽ su dictũ intelligi dã tamñ ex eo sensu accipiũt fore dictũ. nõ quia
aligs predestinetur p meritis vel iustificatõis
gratiã mcreatur. sz q; aliq nõ adeo mali sũt vt
mereãtur sibi gr̃am nõ imptiri. Nullus enĩz
dei gratiã mereri põt per quẽ iustificatur. põt
tamẽ mereri vt nõ apponatur vt penitus abii
ciatur. Et qdẽ aliq in tãtuz ꝓfunduz inigratis

deuenerũt vt hoc mereãtur. vt hoc digni sint
alii Vo ita viuũt. vt ⁊ si nõ mereãtur gr̃am iu
stificatõnis. nõ tamẽ merentur omnino repel
li ⁊ gratiã sibi subtrahi. Ideoq; dixit in qbus
dã precedere quo digni sint iustificatione. ⁊ in
alus quo digni sint obtusione. sz hoc fruolũ ẽ

Opinio quorũdam falsa de occultis & dif
ferentium carnaliter.

Multi uero de isto profun- Aug. de vbi sapli
do querẽtes reddere rationẽ atq; scdm ꝓiectu
ras cordis sui inscrutabilem altitudinẽ iudici
oruz dei cogitare conãtes in fabulas vanitatis
abierũt dicẽtes. Q̃d anime sursuz in celo pec
cãt. ⁊ secũdũ pctã sua ad corpora ꝓmeritis di
rigũtur. ⁊ dignis sibi quasi carceribꝰ includun
tur. Jerũt hi tales post cogitationes suas ⁊ vo
lentes disputare de dei ꝓfundo versi sũt in p
fundum. dicẽtes animas in celo ante conuer
satas. ⁊ ibi aliquid boni vel mali egisse. ⁊ pme
ritis ad corpora terrena detrusas eẽ. Hoc autẽ
respuit catholica fides ꝓpter euidẽtem aposto
li sententiã qua ait. Cuz nondũ nati essent aut
aliquid boni vel mali egissent ⁊c. Melior est
ergo fidelis ignorãtia quã temeraria scientia.
Elegit ergo quos voluit gratuita miserico-
dia. non q; fideles futuri erãt. sed vt fideles es
sent eisq; gratiã dedit. non q; fideles erãt. sed
vt fierent. Ait enim apostolus. Misericordi
am ꝓsecutus sum vt fidelis essem. non ait. q; Aug. in li. retra.
fidelis erã. datur quidẽ ⁊ fideli. sz data est etiã
pri⁹ vt esset fidelis. Ita etiã reprobauit quos
voluit. non ꝓpter futura merita que preuide
ret veritate tamen rectissima et nostris sensib⁹
remota.

Questio.

Sed queritur vtrum sicut
dicitur elegisse quosdaz vt boni fierent ⁊ fide
les. ita etiam concedi debeat reprobasse quos
dã vt mali essent ⁊ infideles. ⁊ obdurare vt pec
cent. Quod nullatenus cõcedi oz non enim Rñsio.
reprobatio ita est causa mali sicut predestina-
tio est cã boni. neq; obduratio ita facit homi
nem malum. quemadmoduz misericordia fa
cit bonum.

An ea que semel scit de⁹ vel prescit semper
sciat. prescat. ⁊ semper scierit vel prescierit.

Preterea considerari opor De pscientia pmñdz dicẽs deũ nõ semp pscire q; oliz pscit.
tet vtruz ea omnia que semel scit vel prescit de
us semper sciat ⁊ scierit. ac prescat ⁊ prescierit.
an olim scierit vel prescierit. quod mõ non scit
vel pscit. De pscia pmo rñdem⁹ dicentes mul
ta eũ pscisse q̃ mõ nõ pscit. cuz. n. ei⁹ prescientia
nõ sit nisi de futuris ex quo illa q̃ futura erant
põtia fiũt vel põtereũt. sub dei prescia eẽ dsinũt

sub scia vo semp sūt. Prescivit g̃ de⁹ oia ab eterno q̃ futura erāt neq3 pscire desinit nisi cuz futura eē desinūt. Neq3 cū pscire desinit aliq̃ q̃ añ pściebat min⁹ ea nosci g̃ añ cognoscebat. Nō eni dr ex defectu scie dei q̃ aliqua pścierit aliqñ que mō nō pściat. sz ex rōe vbi q̃ō ē pre scia. Prescire eni ē añ scire aliqd g̃ fiat. Jōq3 nō pōt dici de⁹ pscire nisi ea que futura sunt.

Hic de scientia dicens deum semper scire que semel scit.

De scientia autem aliter di

cim⁹. Scit.n. de⁹ semp oīa que aliqñ scit oēm eni sciaz quā aliqñ hz semp hūit. ⁊ hz ⁊ hēbit.

Oppō. Ad hoc añt oppōit ita. Oliz sciuit hūc hoiez nasciturū q nat⁹ ē mō ñ scit eū nasciturū. Sciuit ergo aliqd q̃ō mō nō scit. Itē sciuit mūdū eē creādū mō nō scit eū eē creandū. aliqd g̃ sciuit q̃ō mō nō scit. ⁊ alia h⁹i infinita dici posūt

Sol. Sz ad hoc dicū⁹ q̃ idē de natitate huius homis ⁊ mūdi creatiōe nūc ēt scit q̃ō sciebat añ g̃ fierēt Iz tūc ⁊ nūc hāc sciaz eius diuersis exprimi vbis opz. Nā q̃ō tūc futurū erat nunc pteritū ē. Jōq3 verba cōmutāda sūt ad ip̄m dcīgnādū. Sicut diuersis tpibus loquētes eādē diē mō p hoc aduerbiū cras designamus dū adhuc futura ē. mō p hodie dū pñs ē. mō per heri dū preterita ē. Ita añ g̃ crearet mundus sciebat deus hūc creādū. postquā creatus est: scit eū creatū nec ē hoc scire diuersa sz oīo idez de increatione mūdi. Sicut antiq pres credi derūt christū nasciturū ⁊ moriturū. nos autez credimus eū natū ⁊ moriturū nec tñ diuersa cre

Augu⁹. dimus nos ⁊ illi sed eadē. Tpa. n. vt ait aug. variata sūt. ⁊ iō vba sūt mutata ñ fides. Jndubitāter g̃ teneamus deū sp oia scire q̃ aliqñ scit

Circa distinctionez

c 41. quero vtrum sit aliquod meritum predestinationis vel reprobationis. q̃ q̃ sic. qz si sola volūtate absq3 aliq̃ alia ratione hunc p̄destinaret ⁊ illuz reprobaret. igit̄ non videret esse summe bonus. qz non summe liberalis nec cōmunicatiuus. posset enim bonum suum eque cōmunicare illi quem non predestinaut. ex quo sine omni ratōe in alio illuz predestinat ex sua liberalitate sola ⁊ ita posset istum predestinare. Preterea si duo eq̃les in naturalibus apprehenduntur ab intellectu suo ⁊ solo actu volūtatis sue sine alia ratione ex parte eorum illuz reprobat ⁊ illum predestinat. igit̄ videt acceptator personarum qz equales quantū ex parte sua ⁊ ad finem equalr ordinabiles non equaliter amat ad istum finem. hoc videt accipere personam preferendo eam alteri ad illum finem: ad quem non est magis ex se preferenda. sed consequens est impossibile ⁊ contra petrum act̃. 10. Jn veritate comperi quia non est personarum acceptator deus. Cōtra Ro. 9. Cum enim nundum nati fuissent aut aliqd boni egissent: aut mali vt ꝑm electionem propositum maneret non ex operibus sed ex voluntate quere ibi. Preterea ibidem exemplificat de figulo qui de eadem massa potest formare vnum vas in honorem ⁊ aliud in contumeliam ex quo videt arguere a simili de predestinatione huius ⁊

reprobatione alterius.

Circa istam questionē sensit Aug. aliquādo q̃ ⁊ si bona opera in prescientia dei non fuit ratio predestinādi. fides tñ in prescientia dei est ratio predestinandi. sicut per eum patet super epistolam illam ad Ro. vbi vult q̃ propter fidem quam prescivit in Jacob qua sibi esset crediturus ⁊ infidelitatem in Esau hunc preelegit ⁊ illum non. ⁊ habet in littera. Sed illud retractat ipse primo retractationum. 22. innuens contra se rationem. quia fides est donū dei sicut ⁊ alia bona opera. quod reprobat per Apl'. primo ad Corinthi. vbi dicit illud non dixissem si fidem inter dona spiritus sancti connumerare sciuissem.

Magister videtur sentire q̃

omnino nullum sit meritum predestinationis vel reprobationis. ⁊ videtur inniti auctoritati apostoli predicte ⁊ dicto Aug. de predestinatione sanctorum non inquit. quia nos futuros esse tales scivit nos elegit. sed vt essemus tales per illam electionem. Et magister adducit auctoritatem Augusti. contra se. dz. q. q. 68. dicentis. Cui vult inquit misereatur ⁊ quem vult indurat. sed hec volūtas dei iniusta esse non potest. venit enim de occultissimis meritis: qz ⁊ si ipsi peccatores propter generale peccatum vnam massam fecerint. non tamen inter eos nulla est diuersitas. precedit enim aliquid in peccatoribus quo quā uis nondum sunt iustificati: digni tamē efficiūtur iustificatione. ⁊ iterum precedit in alijs peccatoribus: quo digni sunt obstinatione. Respondet magister q̃ ista auctoritatem videtur retractasse in simili retractando illud quod dicit super epistolam ad Ro. ⁊ hoc confirmat p hoc q̃ quedam que subdiderat in eadem questione retractat. sicut apparet primo retractationum. 25. ⁊ ita videnf consonare cum ista sententia ex quo videtur etiam q̃ illā sententiam retractauerit. Sed contra responsionem magistri de retractatione auctoritatis ad Ro. obuiat quidem doctor per hoc q̃ Augusti. librum illum super epistolam ad Roma. edidit quando fuit presbyter. illum autem de 83. questionum non compilauit. anteqũ esset episcopus. non igitur videtur q̃ retractando aliqua de primo libro retractat aliqua de secundo qz retractando dictum prius quando minus sciebat non est retractare dictum posterius quando magis sciebat. Sed illud argumentum nō cogit qz Iz prius scripsit istum librum q̃ alium: simul tamen fecit librum retractationum. ⁊ tunc habuit illos ambos libros editos. ⁊ potuit sententiam dictam in vno libro retractare in alijs siue prius editis siue posterius apparet enim q̃ omnes libros de quibus fecerat mentionē ediderat antequā edidit illum librum retractationum. et tamen si in ꝑmo ca. primi retractationum retractasset aliquam sententiam quam diuisset in aliquo alio libro prius quidem edito ⁊ retractato non operiret: q̃ iterum replicaret retractationem illius sententie in aliquo capitulo assignato alii libro posterius edito. vnde dicit libro ꝑmo. c. 3. retractationum retractans illam sententiam de⁹ quē sensus ignorat addendum inquit erat vt diceret mortalis corporis sensus. Et subdit nec assidue repetendum ē q̃ō etiā supius iam dixi. sed hoc recolēdū vbicūq3 sinia ista in meis libris inuenitur. ergo sinia dicta in libro prius retractato ⁊ ꝑus edito magis retractat eandem sententiam vt dictam in libris posterius editis q̃ econuerso. Sz aliter posset argui contra expositionem magistri q̃ nō inuenitur vbi Aug. illa verba retractet. q̃ sicut ipsemet cōfiteur ⁊ verum est post illa verba que adducit sequuntur alia verba que recractāt de illa questione. 68. primo retractationum. di. 8. 3. q. 4. c. 25. ⁊ ista verba non retractat. videtur autem q̃ si intelligeret ea esse retractanda non sineret a verbis sequentibus ista omittēdo illa.

Aliter dicitur ⁊ q̃quid de⁹ operat circa creaturas solo beneplacito suo

Hdē. q° 8. q. v. ꝑ magm

s. Tho. i. pte sū. q. 24. ar. 5

voluntatis operatur vt super hoc non sit aliqua alia ratō vel causa ponenda. Quod confirmant per illud qō dicitur Ro. 9. de Jacob ⁊ Esau cum nondum nati fuissent aut aliquid boni egissent aut mali vt ſm electionem p3o/positum dei maneret non ex operibus. glosa sicut non p3o meritis p3ecedentibus ita nec p3o futuris. quia bona vel mala non erant futura nisi apposita gr̄a vel subtracta

Qō etiā aplūs declarat subdēs aut nō hz pt̄atez figulus ex eadē massa ⁊c. vnde sicut sola volūtas figuli ēratio quare de hac parte masse facit vas honorabile. ⁊ de illa vas cōtumelie nulla discrepantia exīte in tota massa. quēadmodū est in p̄ma materia quam tamen causa agens vestit in vna pte forma nobiliori in alia vo minus nobili. sit sola volūtas bn̄placiti dei est ratio: quare de eadem massa equaliter viciata in p̄mo parente istum eligit ad gl̄iam. illum vero dimittit in damnationē. vel etiam si non fuisset massa vitiata ⁊ oēs essent equales non nisi gratuite vnum eligeret. alterum vero dimitteret vtrobiqz faciēdo gr̄am illi quez eligeret. sed maiorem illi quem eligeret ex massa viciata ⁊ illi iustitiā quē ex massa damnata non eligeret. nō aūt in iustitiam illi quem ſm statum innocentie existētem non eligeret. Ulterius dicit ista positio q̄ conuenit assignare rōnem eius extrinsecam quare de⁹ de tota massa perdita voluit quosdam homines misericorditer liberare ⁊ quosdam non nullam autem quare potius hunc qz illum. Ratio p3ima ponitur vt. scilicet bonitas eius vna ⁊ simplex existēs in se manifestaretur multiplr in rebus diuersis simul eo q̄ in nulla vna natura tota bonitas manifestari potest q3 diuinam perfectionem nō attingit vlla. ⁊ quemadmodum ad perfectionez vniuersi requiruntur diuersi gradus rerum in naturalibus ⁊ etiam in materialib⁹ ex eadem materia cētialiter se habente ad omnes. sic etiam ꝓpter eandem bonitatem ⁊ perfectionez manifestandam requiruntur diuersi gradus in moralib⁹ q3 in hoc bonitas sua manifestatur quo ad aliquem gradum supernaturalem. reprobos enim iuste puniēdo manifestat bonitas iustitie illius. sicut in glorificatis manifestatur bonitas misericordie eius. sic enim deus permittit ista mala fieri ne bona impediantur sed vt eueniat. ⁊ hꝫ tam in moralibus vt in ꝓposito qz in naturalibus vt i ceco nato. Jo. 9. in quo xp̄s solam rōnem ostēdit esse vt gloria dei manifestaret in illo. sed hoc non est ex defectu visus in ceco. sed ex eius illuminatione miraculosa a deo facta. Et videtur hanc rationem assignare apostolus Ro. 9. dicens. Volens deus ostendere iram iustitie ⁊c. Cui concordat exemplum de figulo de eodem luto faciēte vas vnum in honorem. aliud in contumeliam. de quo. 2. Thimoꝯ. 2. dicit apostolus. In magna autem domo non solū vasa aurea sunt ⁊ argentea: sed etiam fictilia. Unde dicitur q̄ sicut in naturalibus cū p̄ma materia tota sit vniformis quare vna pars est sub forma ignis alia ē sub forma terre. alia sub forma hominis ⁊c. bene potest assignari ratio intrinseca. s. perfectio vniuersi. ⁊ extrinsecas. manifestatio potētie ⁊ sapientie ⁊ bonitatis dei. Sed quare hec pars materie est sub hac forma ⁊ hec sub illa ⁊ non econuerso. nulla ratio potest assignari nisi sola volūtas artificis sic determinātis. sicut in omnibus operibus humanis vt hic lapis figuret sic vt situet in altari alter ita vt i cloaca ſm q̄ philosophus. 2. phy. dicit aliquos lapides esse bene fortunatos ⁊ aliquos non. hoc a mere electione artificis dependet. sic dicūt in proposito in particulari nulla est ratio q̄re hunc preelegit ⁊ illū nō. Qd confirmat̄ per Aug. super illud Jo. Nemo venit ad me nisi p̄ me⁹. ⁊c. vbi dicit quare būc trahat ⁊ illū non trahat noli velle diiudicare si non vis errare. ⁊ dicūt q̄ ex hoc q̄ deus sic̄ equalia ex equalibus facit non est iniquitas. q3 in bis que fiunt ex gratia sine debito pōt absqz omni iniqtate de⁹ dare. put vult. inf̄ illud Mat. 20. Tolle qō tuum est ⁊ vade an non lz mihi qō volo facere. tūc aūt esset iniqtas si cēt datum ex debito.

Contra ístam positionez ar guit quidam contra illam rationem que assignat in cōmuni. nam nullus defectus culpe siue pene est de perfectiōe per se vniuersi. igitur nec per se requiritur ad manifestatō nem diuine bonitatis. Et per hoc patet q̄ non est simile ō differentijs rerum in esse naturali ⁊ morali q3 oēs speciei rerum distincte in esse naturali sunt de per se perfectione vniuersi. non sic autem de differentijs in esse morali inter bonum ⁊ malum. vel inter beatum ⁊ miserum. Jterz arguit q̄ si esset necessarium ad manifestationem diuine iustitie damnatio' aliquorum ad hoc videret sufficere dānatio demonum. non enim videntur homines ⁊ demones in culpa ⁊ pena differre specie in esse morali. pluralitas autem individuorum non est de perfectione vniuersi. Aut si dicas, q̄ alio modo manifestatur diuina iustitia in illis: etin istis iuste punitis. Cōtra ista manifestaret diuina misericordia pluribus modis si deus glorificasset aliquos homines innocentes sicut glorificauit angelos innocētes vel aliquos angelos vel homines sine omni merito in se ipsis vel in alio quod non fecit. cum magis tamen videretur de perfectione diuine bonitatis plurib⁹ modis manifestari misericordiam dei qz dei iustitiam. Preterea arguit iste q̄ non videt q̄ ex intentione deus fieri peccata permittat vt ea postmodū puniat. quia non videtur q̄ p intētionem cuiuscqz plus sint permittenda mala fieri: qz non facienda q3 nullum malum culpe vel pene potest cē per se intantum inquantum malum. Et si dicat̄ q̄ voluntas in permittendo nullo modo fertur super malū: sz solummodo super permissionem vt intendat malum permittere esse vel fieri non ratione totius sed partis. Arguit iste q̄ saltem non est manifestū qualiter ex intentione de⁹ velit vnum ⁊ non alterum. vnde non videtur q̄ eius intentione deus malum permittat sed solum vt bonuz eueniat. hoc patet in ceco nato quem deus permisit nasci cecū non vt glorificaret in cecitate eius sed in mirabili illuminatione eius. hoc etiam patet in naturalibus. deus enim non intendit defectum. sed si cause secūde sint impotētes permittit defectum esse talem qualem possunt p3oducere in omnibus etiam videmus q̄ qui permittit aliquē peccare si posset eum p3ohibere vel impedire peccat. igit hoc non est ponendum in deo. Preterea contra secundum membrum. s. q̄ nulla sit ratio in speciali quare illum eligit ⁊ illum non. arguit q̄ illud exemplum non est simile. in materia enim vt nuda est non potest esse differētia ꝓpter quam sic disposita ad talem ⁊ talem formam sicut nec in massa respectu diuersorum vasorum. sed in hominib⁹ videtur posse inuenire alia dispositiō in vno ⁊ in altero ꝓpter quam huic congruant predestinari ⁊ illi non. sicut i materia non vt nuda est dispositio ꝓpinqua vt fiat sō alia forma sicut patet de vino ⁊ aceto: non autem esset perfectissime disposita ad illam posteriorem si non esset sub p̄o re. Et q̄ illi adducunt p3o se apostolum: dicit iste ſm glosam ibidem q̄ apostolus hoc dicit non p3opter inopiam reddende rationis sed vt rep3imat temeritatem impacialiū. nec ē silc i exēplo aplī de massa ⁊ figulo nisi ex pte finis nō autē ex pte subiecti. quia hic in electione potest esse differentia in subiecto. ibi autem non. ⁊ quo ad hoc est congruentius exemplum apostoli quod ponit secunda. ad Thimo. 2° de vasis argenteis ⁊ aureis q3 ibi est differentia in subo ſm quaz vasa fictilia fiūt in maiorem contumeliā. lignea in minorē aurea in honorē maiorē ⁊ argētea in honorem minorem.

Iste igitur improbans istam positionem dicit aliter ⁊ hoc sic. Actus diuinus potest considerari dupliciter. vel vt est a deo agēte vel vt recipitur in aliquod passum siue vt terminatur ad aliquod obiectum. p3imo modo nulla est ratio actionis diuine neque vt finis nisi vt bonitas sua manifestetur. neque vt efficiens nisi voluntas sua

IIDē. q° 5. q. 5.

IIDē. vbi supra.

secũdo modo tñ est assignare aliquã rõnem per quã. s. illd ens circa quod est actio vt ens ad finẽ. cõgruit fini ⁊ qd aliqua talis ratio sit ex parte entis ad finẽ ondit tripliciter. ꝓmo qz in rebus omnino equalibus electio nominari nõ põt. igit si deus istũ eligit aliqua est differentia electi a nõ electo. Scõo qz in omnibus operibus misericordie diuie videt cõcurrere iustitia. ergo aliqua est cõgruentia ex parte illius circa qd operatur misericorditer. Et tertio qa ꝓsimiliter videtur non esse vel esse meritum electionis vl reꝓbationis. ⁊ ita lz malicia ex parte reꝓbati nõ sit cã damnandi a parte dei. qz tunc deus esset passiuus ⁊ temporale esset causa eterni. tamen bene concedit ex parte dãnandi maliciam eẽ rationem motiuam ꝓpter quã recipiat in ipso aliqua actio ⁊ sit circa ipm. ergo a simili videtur ex alia parte qd absq; impfectione dei in agẽdo possit põi aliqua ratio ex parte predestinati quasi in ipso vel circa ipm eẽt talis actio. Et iste innitit in ista conclusione auctoritati Aug. ꝑallegate. 8z. questionum que non videtur retractata. ⁊ hic potest introduci expositio magistri superi posita.

Dẽ. qº 4. q. 19 ⁊ ẽt vbi supra.

Ulterius in speciali dicit que sit ista ratio qz bonꝰ vsus liberi arbitrij preuisus ex parte electi ⁊ malus vsus liberi arbitrij preuisus ex parte reꝓbati. hoc declarat sic. lz gratia ꝓncipaliter operet in actibus bonis. tamen liberum arbitrium cooperatur. qõ ꝓbat per Augu. sup illud psalmi. adiuua nos deus salutaris noster. vbi enim dicit Aug. cum ait adiuua nos. nec ingratus est gre nec extollit liberũ arbitrium. qui enim adiuuat etiam per seipsum aliqd operatur. quando igitur offert gra viatori si recipiat grãm oblatã ⁊ ei fm vsum liberi arbitrij bene cooperetur meretur habere grãm fm gradũ vlteriorem. sicut erẽplificat in multis gradibus intermedijs a statu peccati mortalis vsq; ad statũ glorie quos non oportet modo enumerare oẽs. ⁊ ita videt qꝺ totus bonus vsus liberi arbitrij ꝓ omnibus statibus preuisis possit eẽ ratio electionis eterne ipsius boni vsuri. ⁊ ita ex alia parte de malo vsu ⁊ reꝓbatione. Et si obijciat contra istud qꝺ bonus vsus liberi arbitrii est per grãm. ergo pertinet ad effectum predestinationis. ⁊ ita non est ratio eligendi. Respondent qꝺ bonus vsus quodãmodo non includit sub ꝑdestinatiõe nec sub eius effectu lz non sit sine eius effectu. nec sit distinctum quod est predestinationis ab eo quod est liberi arbitrii. Sic igitur fm ipsum ⁊ in cõmuni circa totum genus humanum potest assignari bonus vsus ⁊ malus vsus. ⁊ de quocũq; homine põt assignari ratio ex parte ipsius nõ ꝓpter quam sed sine qua non. Tamen in speciali circa determinatum hoiem non est hominis illam rationẽ inuestigare cuius non desit ⁊ vix possit sciri tamen in speciali secũdum cum magna inopia reddende rationis. nam apls laborauit cum dixit ad Ro. ii. O altitudo diuitiarum qz in hoc cõsistit iudicii dei abyssus multa.

Sed contra istud arguitur.

ꝓmo qz deus non ꝓuidet istũ bene vsurum libero arbitrio nisi qz vult vel preordinat istum bene vsurum eo. qz sic dictum est di. 39. Certa preuisio futurorꝫ cõtingentium est ex determinatione volũtatis diuine. si ergo offerantur voluntati diuine duo equales in naturalibus. quero ẽre istum preordinat bene vsurum libero arbitrio ⁊ illum nõ est huius vt videtur assignare rationẽ nisi voluntatem diuinam. ⁊ hec est ꝓma distinctio inter eos quã per te legẽ electio vel reꝓbatio. ergo in ꝓma distinctione pertinẽte ad ꝑdestinationẽ ⁊ reꝓbationem sola ratio est diuina voluntas. Preterea ista ratio quam ponit non videt cõmunis omnibus predestinatis ⁊ reꝓbatis. ꝓmo qdem qz non paruulis in qbus non preuidet deus vsum bonum vel malum liberi arbitrii. Et si dicas qꝺ ⁊ si non preuideat vsum talem tamen preuidet istum bene fuisse vsurum si superuixisset illum fuisse male vsurum si superuixisset. ⁊ ideo istum perducit ad baptismum ⁊ illum non ⁊ iste saluatur ⁊ ille damnatur. Sed hoc ipse ita ꝓbat qz ꝓpter bonum vsum ꝓuisum alicuius si supuixisset non acceptat vel dãnat. tunc enim adultus fm cos mori ens in gra non premiaretur fm merita que iam habet. sz fm illa que preuideret habiturus si superuixisset. Similiter si loquamur de angelis predestinatis ⁊ non predestinatis quem vsum liberi arbitrii preuidet deus in isto si offerat gratia quem non preuidet in illo ꝓpter quẽ ꝑdestinat istum ⁊ illum reꝓbat.

Potest aliter dici qꝺ prede

stinationis nulla est ratio ctiã ex parte predestinati aliquo modo ꝓ ista predestinatione. reꝓbationis tamẽ ẽ aliqua causa non qdem ꝓpter quam deꝰ effectiue reꝓbat i quantum est actio a deo. sicut argutũ est in premissa opi. qz tunc deus esset passiuus. sed ꝓpter quã ista actio sic terminet ad istud obm ⁊ non ad aliud. Primum ꝓbatur qz volẽs ordinate finem ⁊ ea que sũt ad finẽ ꝑus vult finẽ qz aliquod entium ad finẽ ⁊ ꝓpter talem finem alia vult. ergo cum in toto processu quo creatura beatificabilis perducitur ad perfectum finem cum finis vltimus sit beatitudo perfecta deus volẽs hunc aliquid istius ordinis ꝓmo vult huic creature beatificabili finem. ⁊ quasi posterius vult sibi alia que sunt in ordine illoꝝ que ptinẽt ad illum finem. s. gratia. fides. merita. ⁊ bonus vsus liberi arbitrii. omnia ista ad istũ finem sunt ordinata lz quedam remotius ⁊ quedam ꝓpinquius. ergo ꝓmo isti vult deus beatitudinem qz aliqꝺ istorum ⁊ prius vult ei quodcũq; istorum qz preuideat ipm habiturum quodcũq; istorum. igitur ꝓpter nullum istorum ꝓuisum vult ei beatitudinem. Secũdum ꝓbat: qz damnatio non videtur bona nisi qz iusta. Nam sz augu. super Ben. ii. Non ꝑus est deus vltor qz aliqs sit peccator. videtur enim esse crudelitatis punire aliquẽ nõ preexistẽtem in eo culpa. igit a simili non vult deus ꝑus aliquem punire qz videat aliquem esse peccatorem. nõ igitur ꝓmus actus voluntatis diuine circa iudam ẽ velle damnare iudam ꝓut iudas offertur in puris naturalibus qz tunc videret velle damnare sine culpa. sed videt qꝺ oportet iudam offerri volũtati diuine sub ratione peccatoris anteq; velit ipsum damnare. ergo cum reꝓbare sit velle damnare reꝓbatio habet ex parte obiecti rõnẽ aliquam. s. peccatum finale preuisum. Hoc confirmat auctoritate Augu. in libro de ꝑdestinatione sanctorum. ⁊ ponitur in littera.

Contra istud Petrus et iu

das eccles in nãlibꝰ voliti a deo in eẽ exĩtie in illo instanti in quo offerunt volũtati diuine in exĩtia nãli ⁊ equales deus pte ꝓmo vult Petro beatitudinẽ. qro tũc qd vult iude. si dãnationez habet ꝓpositũ qz tũc reꝓbat sine omni rõne si beatitudinẽ ergo ꝑdestinat iudam. Dici põt qꝺ in isto ꝓmo instãti nihil vult iude sed tm̃ ẽ ibi negatio volitionis glie. ⁊ simil quasi in secũdo instãti nature quando vult petro grãm adhuc nullus actus positiuꝰ voluntatis diuine est circa iudam sed tm̃ negatiuus. In tertio instãti quãdo vult permittere petrum esse de massa perditionis siue dignum perditione. ⁊ hoc siue ꝓpter petri originale siue actuale tunc vult pmittere iudam sili modo esse filium perditionis ⁊ hic est ꝓmus actus positiuus vniformis quidẽ circa petrum ⁊ iudam. sed ex isto actu ẽ istud verum iudas erit finaliter peccator positis illis negationibus. s. qꝺ nõ vult sibi dare grãm nec gloriam. In quarto instanti offertur Judas ⁊ peccator finaliter volũtati diuine. ⁊ tunc ipse vult iuste punire et reꝓbare iudã. Nec mirũ qꝺ nõ ponit filis processus ꝑdestinationis ⁊ reꝓbationis qz bona oĩa attribuunt principalr deo: mala autẽ nobis. ⁊ ita deũ ꝑdestinare sine rõne ꝙgruit bonitati sue. sed ipm velle dãnare nõ videt sibi immediate posse attribuire spectu obi vt cogniti in suis puris nãlibus. sed tm̃ respectu obiecti vt cogniti in peccato mortali finali

¶Pōt ꝓfirmari ista rōsio per sile. ponamus duos ex pte sui eque gratiosos mihi quoꝝ alterū diligo. alterū non. et istum quem diligo ꝓeo:dino ad aliquod bonū per qō posſit mihi placere. illum autem quem non diligo non ꝓeo:dino ad tale bonum si ita esset qꝫ in potestate mea esset permittere eos posse offendere: ꝛ ex quo illum perducere non volo ad illud per quod posset mihi placere ꝑcirem offensam eius perpetuam. ꝛ ita me iuste punire eum. ꝑcire autem offensam alterius remittēdam siue cōmutandaz ad qō vellem. Sed adhuc cōtra istud instat. qz deus certitudinaliter ꝓeuidet iudam esse malū ſm istam viā. naz sola permissio alicuius actus ꝛ certitudo de permissione nō facit certitudinem de illo actu: qz oporteret habere aliquam cām effectiuam. igit ex hoc solo qꝫ deus ꝓescit se vle iudā permittere peccare non erit cert⁹ de iuda peccaturo. vel iudā peccaturū. Vel loquamur de angelo bono ꝛ malo qui non erāt in peccato o:iginali. ex hoc inquā solo non videt qꝫ sciat luciferum esse peccaturū. ꝛ ex hoc solo vt videtur non offertur sibi lucifer vt peccato:. ¶Preterea qd est istud velle permittere luciferū peccare. si h̄ est aliqs actus positiuus volūtatis respectu peccati. igitur videt qꝫ vult eū peccare si nō ē act⁹ positiu⁹ respectu act⁹ peti. ſz respectu act⁹ pmissiōis tē erit act⁹ reflex⁹ ꝛ tūc erit ḡrē deista pmissione quis actus sit si actus positiuus volūtatis. ergo videtur adhuc qꝫ deus habeat actum positiuū respectu peccati qō permittit. ¶Primū istoꝝ soluit per hoc qꝫ deus ꝑscit se coopaturū lucifero ad subam illius actus q erit peccatum. hoc aūt ꝓescit qz vult cooperari illi si est peccatum cōmissionis. vel ꝓescit se nō coopaturum ad actum aliquē si nō vult ipm. ꝛ hoc si iste actus ꝑmus esset peccatum omissionis. ꝛ sciendo se coopaturum ad talem subam actus cum non circūstantijs debitis vel non coopaturuz ei ad actum necessarium. ꝛ per ꝯsequēs quem omittet: scit illum peccaturū. ita qꝫ scit hunc peccaturū nō solum qꝫ scit se pmissurum: sed etiā qz scit se coopaturū huic ad subam actus non circūstantionati. ꝛ per ꝯns iste cōmittet. vl nō coopaturum ei ad actū necessariū. ꝛ per cōsequēs iste omittet. Secūdū dubiū difficultatē querit tangētē diuinā volūtatē de qua nō modo sed alis. De istis opinionib⁹ oībus: qz apls videt disputās de ista materia ad Ro. i fine quasi totum inꝑscrutabile relinquere. O altitudo ingens diuitiarū sapiē ꝛ scie dei. Et quis nouit sensum dñi: aut qs ꝯsiliarius eius fuit. ideo ne scrutādo de ꝓfundo ſz dictum magri eaſ in ꝓfundum eligaſ que magis placet dum tamē saluet libertas diuina sine aliqua iniustitia et alia que saluanda sunt circa deum vt liberaliter eligētem: ꝛ qui aliam opinionē tenuerit respondeat ad ea que facta sunt contra eam.

Ad primum argumentum

ꝓncipale rūdeo qꝫ sūma bonitas pōt stare cū liberali cōicatione ſz nō sit illa equalis oībus. pōt enim summe bonus ex libertate libere cōicare ꝛ vt ostēdat se non necessario liberalē. sed liberalē libere cōicatiuū pōt aliqb⁹ duob⁹ appbens equalibus velle bonū non equaliter cōmunicare. nec in hoc fit iustitia aliqua sicut dicit secūda opinio. qz nihil est ibi debitū. Ad scām dico qꝫ sunt aliq̄ duo eque volibilia ꝛ ordinabilia ad aliquē finē. ꝛ ex parte sui habēt rōnem illam ꝓpter quā sunt volenda ab aliqua voluntate voluntas preacceptās vnum illoꝝ alteri ad illū finē peccat ſm acceptationem personarū. talis est autem oīs voluntas creata qz respectu illius bonitas amabilis est ratō recte amandi. nō sic volūtas increata respectu alicui⁹ boni alterius ab ēntia sua. nullum enim aliud bonum: qa bonum ideo amaſ ab illa voluntate sed ecōuerso. ꝛ iō non potest acceptare ꝑsonas qz nō est in eis bonitas que sit sibi ratio amandi.

Ad primuz in oppositum

qui vult tenere aliaz viā pōt dicere sicut dicit quarta opinio qꝫ apostolus in hoc redarguit ꝑsūptuosos inquirētes illa quoꝝ nō sunt capaces. nō aūt ꝓpter inopiā reddende rationis saltē in cōi ſz in particulari nesciaſ. qō malum ꝑ uidet de⁹ in isto ꝓpter qō reꝓbet eum. ꝛ in istis specialibus peccatis ꝑuisis est altitudo diuitiarū ꝛ sunt iudicia incōꝓhēsibilia cui videt concordare illud vocabulū iudicij. qz iudicium est de particulari agibili. vsitate enim nō dicimus de ꝓncipijs ꝓcticis siue de legib⁹ statutis esse iudicia: sed de aliquo particulari actu iudicaſ ſm ꝓncipia ꝓctica siue leges statutas. ꝛ ideo nō obstāte qꝫ sit ꝓncipium ꝓcticū statutū per diuinā volūtatem qꝫ oīs ꝑuisus finaliter malus damnet. tamē de particularib⁹ assumendis sub iste ꝓcludet sic finaliter malus ꝛ ille sic quasi ex h̄ iudicat iste reꝓbatus. ꝓpter hoc ꝛ ille. ꝓpter illud ista iudicia sunt inscrutabilia. non enim scit homo nec pōt scire: qō peccatū deus vult permittere istū cadere respectu cui⁹ sit non volitio ꝯferendi gr̄am vt sic offeraſ tanꝫ finaliter peccato: in illo peccato. ꝛ sic ꝓpter illud peccatū ꝑuisuz reꝓbet. De bonis aūt ꝑuisis pōt ponī qꝫ nulla sit ratō sicut dictū est in quinta oō. Et si cōtra hoc arguas qꝫ saltem circa bonos non erūt iudicia dei inscrutabilia. facile. nō est dicere qꝫ qz vult: ideo saluat. ¶Pōt dici qꝫ deus inquantum ꝓdestinat non est iudiciū neqꝫ de facto in exītia. neqꝫ quasi in ꝓscientia diuina. iudicium enuz est de aliquo facto vel ꝓeuiso. sed de malis ſz non sit iudiciū de facto. qz non peccauerūt. pōt tamen cōdemnatio dici iudicium de eis in ꝓscīētia dei vbi dicunt mali. ꝛ tūc inscrutabilitas iudicioꝝ pōt referri ad malos ex parte quoꝝ ponitur aliqua rō ſz ille rōnes ex parte diuersoꝝ ꝓpter quas q̄ si ex parte eoꝝ inferunt iudicia sint inscrutabiles. et ꝓ hoc iudicia inscrutabilia. Ad aliud Aug⁹. facit ꝓo. 5ª op. qz ꝓbat ex parte ꝓdestinatoꝝ nullam esse rationem sed non ex parte damnandoꝝ.

Ista est distinctio quadra/

gesima ꝓma hui⁹ ꝓmi libri. In q̄ magr̄ postꝫ egit qd sit ꝓ destinatio ꝛ qs sit effect⁹ ei⁹. Ingrit de cā ipsi⁹. Et tria fac ¶Mā ꝓmo ponit sniam vitatis. Scōo elidit falsitatē. Tertio ꝯcludit qꝫ nulla mutatio sit in scia deitat. ¶Primū fac a ꝓncipio distinctionis vsqꝫ ibi. Opinati sūt tn̄ qdā. Secūdū ab inde vsqꝫ ibi. ¶Preterea ꝯsiderari opz. Tertiū vo vsqꝫ ad finē distin. Et tn̄ in gnāli. In spāli sn̄ia magri stat in trib⁹ ꝓpōnib⁹ q̄rū ꝓma ē hec. ¶Predestinatio nō cadit sub merito sicut obduratio. ¶Hanc ꝓpōnē magr̄ ꝓbās dicit qꝫ obdurationē cadere sub merito. ibi noīe obdurationis non intelligit ipam diuinā ꝑsciam q̄ ab eterno ē. ideo nullā pōt bēre cām. sed intelligit ꝑ cā subtractionē vl carētiā gr̄e quā qdē suis petis merent. qliter nō ē de ꝓdestinatione q̄ nec quo ad illud qō in eo eternū est. s. diuinam electionē. nec quo ad illud qō in ipsa tpale est. s. gr̄e appōnē pōt mereri saltē intelligēdo quo ad ꝓmā gr̄am q̄ sub p ꝓprio merito nō existit. Scōa ꝓpō ē hec. De⁹ ꝓpter nulla futura merita vel demerita ſz libere ab eterno elegit vl reꝓbauit. ¶Hanc magr̄ ꝓbās ponit opinionē quoꝝdaz qui opinati sūt qꝫ ꝓpt̄ futura merita aliqui ꝓdestinantur vel reꝓbant⁹ a deo. Et ad hoc inducit auctes bti Aug. qb⁹ vī dicere qꝫ futura fides in iacob fuit cā siue ꝓdestinatōnis. ſz vt dicit magr̄ hoc btūs Aug. postea retractauit. Et postremo addit qꝫ reꝓbatio dei nō est cā peti. sed ꝓdestinatio ei⁹ ē cā boni. ꝛ in. 8. c. ponit erꝓssē sniam hui⁹ ꝓpōnis. Tertia ꝓpō ē hec. Dō ſz de⁹ oia sciat q̄ ꝑus scivit. non tn̄ ꝓscit que ꝑscivit. ¶Hāc ꝓbās magr̄ q̄rit. an scientia dei possit diminui. Et mdet qꝫ ꝑscia pōt diminui: sed nō scīa. Multa enim deus ꝑscivit que modo nō ꝑscit: qa non sunt futura. sed qō scivit scit. ¶Postea obijcit in ꝓtrarium sic. Deus scivit me nasciturū ꝛ mūdū creandum. ꝛ hoc modo nescit. ergo non oīa que scivit scit. Et respōdet qꝫ oēm rem quam deus scivit scit. Et argumentum ꝓcedit diuersimode quo ad modū sciēdi qui importatur per enunciabilia. Et tn̄ in speciali.

De omnipotentia dei vbi prius consideratur quare dicatur omnipotens.

Di. 42.

HAnc d̄ omnipotēcia dei agendum est. vbi prima consideratio occurrit quomodo vere deus dicatur omnipotens an quia omnia possit. an tm̄ quia ea possit que vult. Quod enim deus omnia possit: pluribus auctoritatibus comprobatur. Ait enim augu⁹ in libro questi. veteris ac noue legis. Omnia quidem potest d̄us: sed non facit nisi quod cōuenit veritati ei⁹ z iustitie. Idem in eodem. Potuit deus cuncta facere simul. sed ratio prohibuit: idest volūtas. Ratio nempe ibi voluntatem dei appellauit. quia dei voluntas rationabilis est z eq̄lissima. Fatendum est ergo deum omnia posse.

Aug⁹.

Quomodo dicatur deus omnia posse cū nos multa possumus que ipse non potest.

Sed queritur quomō omnia posse dicatur cum nos quedam possimus que ipse non potest. Non potest enim ambulare: loqui z huiusmodi: que a natura diuinitatis sunt penitus aliena: cum horum instrumenta nullatenus habere queat incorporea z simplex substantia. Quibus id respondendū arbitror q̄ huiusmodi actiones ambulatio. s. z locutio z huiusmodi a dei potentia alienē sunt: sed ad ipsam pertinent. Cū enim huiusmodi actiones in se deus habere non possit. non enim potest ambulare vel loqui z huiusmodi. eas tamen in creaturis potest operari. facit enim vt homo ambulet z loquatur z huiusmodi. Non ergo per istas actiones diuīe potentie detrahitur aliquid q̄ z hoc potest facere omnipotens.

Rōsio.

De aliis obiicitur.

Sed sunt alia quedam que deus nullatenus facere potest vt peccata. Nō enim potest mentiri. non potest peccare. sed nō ideo omnipotentie dei in aliquo detrahit vt derogatur si peccare non posse dicitur. q̄ non esset hoc potentie sed infirmitatis. Si enī hoc posset omnipotens non esset. Non ergo impotentie sed potentie imputandum est q̄ ista non potest. Unde augu. in. xv. libro de trini. Magna inquit dei potētia est non posse mēiri. Sunt enim quedam que in aliis reb⁹ potentie deputanda sunt. in aliis vero minime. Et que in aliis laudabilia sunt. in aliis vore prehensibilia sunt. Non ergo ideo deus min⁹ potens est quia peccare non potest cū omnipotens nullatenus possit esse q̄ hoc potest.

Soluit Aug⁹.

Item de aliis opponit.

Sunt etiam z alia quedam que deus non potest vnde videtur nō omnia posse. non enim potest mori vel falli. Vñ augu. in libro de symbolo. Deus omnipotens non potest mori. non potest falli. non pōt miser fieri. nō potest vinci. Hec vtiq̄ z huiusmodi abśit vt possit omnipotens. Si enim huiusmodi passionibus atq̄ defectibus subiici posset omnipotens minime foret. Et inde monstratur omnipotēs. q̄ ei hec propinquari nō valent. potest tamen hec in aliis operari.

Aug⁹.

Quod omnipotentia dei secundum duo consideratur.

Hic ergo diligenter considerantibus omnipotentia eius sc̄dm duo apparet. s. q̄ omnia facit que vult z nihil omnino patitur sc̄dm vtrūq̄ deus omnipotens verissime predicatur q̄ nec aliquid est quod ei ad patiendum corruptionem inferre valeat. nec aliquid ad faciendum impedimentum afferre. Manifestum est itaq̄ deū omnino nihil posse pati z omnia facere posse preter ea solaq̄ bus eius dignitas lederetur eiusq̄ excellentie derogaretur in quo tamen non est minus omnipotens. Hoc enim posse non esset posse sed non posse. Nemo ergo deum omnipotentem in aliquo dicere presumat qui omnia pt̄ q̄ posse potentie est. z inde vere dicitur omnipotens.

Quibusdam auctoritatibus traditur q̄ dī omnino omnipotens q̄ pōt q̄cq̄d vult.

Et quibusdam tamen auctoritatibus traditī ideo vere dici oīpotens. q̄ q̄cq̄d vult pōt. Vñ aug. in enchi. non ob aliud veraciter vocat̄ omnipotēs: nisi quoniam q̄cq̄d vult pōt. nec volūtate cuiuspiā creature volūtatis oīpotētis impedit̄ effectus. Idem in li. de spiritu z littera. Non potest deus facere iniusta. q̄ ipse est summa iustitia z bōitas. Omnipotens vero est. nō q̄ possit oīa facere sed q̄ pōt efficere q̄cq̄d vult. ita vt nihil valeat eius voluntati resistere q̄ compleatur. aut aliquo mō impedire eandem. Joā. Chry. in omel. q̄dam de expōne symboli ait. Omps dī deus. q̄ posse illius nō pōt inuenire non posse dicēte propheta: oīa q̄cūq̄ voluit fecit. Ipse ergo omps vt totū q̄d vult possit. Vñ apls. Ei⁹ inqt volūtati q̄s resistit. His auctoritatib⁹ vī oñdi q̄ de⁹ ex eo tm̄ dicat̄ omps q̄ oīa pōt q̄ vult. non q̄ omnia possit.

Aug⁹.

Joā. chr.

Determinatio premissarum auctoritatum

Sed ad hoc potest dici qđ

Augu. vbi dicit. Omnipotens non dicitur q̄ omnia possit ꝛc̄ tam ample ꝛ generaliter accepit omnia. vt etiam mala includeret que deus non potest nec vult. Non ergo negauit eū posse omnia que conuenit ei posse. Similiter cum dicit: non ob aliud veraciter dicitur omnipotens nisi quoniam quicquid vult potest non negat eum posse etiam ea que non vult. ſz aduersus illos qui dicebant deum multa vel le'que non poterat. affirmat eum posse quicqd vult. Et ex eo vere dici omnipotentem non ob aliud quia potest quicquid vult. Sed caue quomodo intelligas potest quicquid vult.

Quō intelligendum sit quicqd vult.

An quicquid vult se posse. an quicquid vult facere. an quicquid vult fieri. Si enim dicas ideo omnipotentem vocari: quia potest quicquid vult se posse. ergo ꝛ petrus similiter omnipotens dici potest vel quilibet sanctorū beatorum. quia potest quicquid vult se posse. et potest facere quicquid vult facere. Non enim vult facere nisi quod facit. nec posse nisi quod potest. sed non potest facere quicqd vult fieri. Vult enim saluos fieri qui saluandi sunt verū tamen eos saluare non volet. Deus autem qc quid vult fieri potest facere. Si enim vult aliquid fieri per se potest illud facere per se. ꝛ per se facit sicut celum ꝛ terram per se fecit quia voluit. Si autem vult fieri per creaturam et p eaz operatur sicut per hominē facit domus ꝛ huiusmodi artificialia. ꝛ deus quidez ex se ꝛ per se ꝑ potest. Homo autem vel angelus quantūcunque beatus est non est potens ex se vel p se

Oppositio.

Sed forte dices nec dei filius potest a se nec spiritus sanctus. sed solus pater. Ille enim potest a se qui est a se. filius autez quia non est a sed a patre. non potest a sed a patre. ꝛ spiritus sanctus ab vtroq̄.

Solo.

Ad quod dicimus quia ſz filius non posset a se. nec operetur a se. potest tamen ꝛ operatur per se. sic et spiritus sanctus. Unde Hylarius in libro. ix de trini. Nature inquit cui cōtradicis hereti/ce hec vnitas est vt ita per se agat filius nec a se agat. ꝛ ita nō a se agat vt per se agat. Per se autem dicitur agere ꝛ potens esse. quia naturalez habet potentiam eandem quam ꝛ pater. qua potens est ꝛ operatur. sed quia illam habz a patre non a se. ideo a patre non a se dicitur posse ꝛ agere. Homo autem vel angelus gratuitaz habet potentiam qua potens est. Ideo ergo vere ac proprie deus trinitas omnipotens dicitur. qz per se. i. naturali potētia pōt qcqd vult fieri. ꝛ qcqd vult se posse. Nihil enim vult fie

Hyla⁹.

Hic plene ondit qre deus

ri quod non possit facere per se vel per creaturam. ꝛ nihil vult se posse quod non possit. et omne quod vult fieri vult se posse: sed nō omne quod vult se posse vult fieri. Si enim vellet fieret. quia et voluntati eius nihil resistere potest.

omps di catur.

Circa distinctionez

4ª. Quero vtrum deum esse omnipotentem possit probari naturali ratione

Nō sic. Ricar. de tri. c. 2. ad oia que fide tenemus non solum habemus rationes naturales sed necessarias. Preterea naturali ratione ꝓbatur deum esse potētie infinite. sicut ꝓbatur. 8. phy. ꝛ. 2. metha. potētia autē infinita nota est esse omnipotentia. ergo ꝛc̄. probatio mi. qz notum est potētia infinita non posse aliquam aliā maiorez cogitari sine contradictōne. quacūqz autem potentia que non est omnipotentia pōt cogitari maior sine cōtradictione. ꝓbo. sine cōtradictione potest cogitari omnipotētia sub ratione omnipotentie. ipsa autem maior cogitat quacūqz alia que nō esset omnipotētia. Si dicas q̄ non potest naturaliter ꝓbari omnipotētiam non esse cogitabilez sine cōtradictione.

Contra omnipotētiam esse in entibus verum est. ergo omnis ratio probans impossibilitatē omnipotētie sophistica est. omnis autem ratio sophistica pōt per intellectuz ex puris naturalibus solui. ergo intellectus talis ex puris naturalibus potest cognoscere nulluz impossibile seq ex omnipotentia. ꝛ scit q̄ illud est possibile ad quod nullū impossibile sequitur: cognoscit ergo omnipotētiam esse possibilez. Ex isto etiam potest fieri ratio per se: qz si naturaliter potest probari omnipotētiaz esse possibilē: qz nō impossibilez. ergo naturaliter potest ꝓbari eam esse necessariam. qz non potest esse nisi possit esse necessaria. ꝛ qđ potest esse necessarium est necessariuz. ergo ꝛc̄. Contra. nulli philosophi ytentes naturali ratione etiam quantūcunqz perfecte considerarent deum sub ratione efficientis concesserunt deum esse omnipotētem ſm intellectus catholicorum. Confirmatur etiam qz articulus fidei est in symbolo apostolorum. Credo in deum patrem omnipotentem ꝛc̄.

Hic responderi posset distinguendo q̄ omnipotēs. aut potest dici agens quod potest in omne possibile mediate vel immediate. ꝛ hoc modo est potētia actiua p̄mi efficientis. omnipotētia ꝑtinet se extēdit ad omnem effectum in ratione cause ꝑtime vel remote. et si naturaliter possit cōcludi esse aliquod p̄mum efficiens sicut ostēsum est supra distin. 2. naturaliter etiam potest concludi illud esse omnipotens hoc modo loquendo.

Alio modo accipit omnipotēs ꝑprie theologice prout omnipotēs dicitur qui potest in oēm effectum immediate ꝛ in quodcūqz possibile. hoc est in quodcūqz quod non est ex se necessarium nec includit in se contradictionē. ita inquā immediate q̄ sine omni cooperatione cuiuscūqz alterius cause agentis. ꝛ hoc modo omnipotētia videt esse credita de p̄mo efficiente ꝛ non demōstrata. qz ſz primuz efficiens habeat in se potētiam effectiuam eminētiorē potentia cuiuscūqz alterius cause effectiue. habeat etiam in se eminenter potentiam effectiuam cuiuscūqz alterius cause effectiue. sicut deductum est distin. 2. ꝛ per hoc probatū est eum habere potētiam infinitaz. ꝛ istud fit quasi vltimum ad quod ratio naturalis potuit attingere de deo cognoscendum. tamen ex hoc non videt posse concludi esse omnipotentia ſm istum intellectum. qz ꝛ si verum sit: nō tamen est manifestum naturali ratione: q̄ habens causalitatem eminenter in se ꝛ causalitatem cause secūde eminētius q̄ illa causa secunda habeat respectu sui effectus posset immediate in effectū immediatum cāe scōe. ordo. n. cārū

superiorum ⁊ inferiorum ꝫ nō concludit. qz ⁊ si sol haberet in se cālitatem eminentiorem ꝰꝫ habeat bos vel aliud als tamen concederet̄ solez immediate posse generare bouem sicut potest mediate cum boue generare. ⁊ hoc maxime ponerent philosophi qz nō posuerūt cām secundaz necessario cōcurrentem ꝓpter aliquaz perfectionem addendam effectui. sed quasi magis ꝓpter imperfectionē addēdam. qz causalitas ꝑme cause imediate perfecta est. ideo posuerunt eam nō posse imediate esse causam alicuius imperfecti effectus. ⁊ ideo oportet cām agentem aliam concurrere impfectiorem vt sic illa ꝑma nō produceret ꝑm vltimū potētie sue. sed cum illa causa agēte secūda effectū diminutum ⁊ imperfectuz ꝓduceret. hoc est non ita pfectuz effectum produceret mediāte causa secūda imperfecta. sicut si immediate ipsa ꝑma produceret non mediantibus aliis causis secundis. ¶Preterea si phi non potuerunt per rationē naturalē cōcludere deum posse contingenter causare quanto magis nec posse imediate in quemcūqz effectum vel in quodcūqz qō potest producere mediantib⁹ aliis causis secundis. ¶Preterea si ipsi habuerūt quasi pro ꝓncipio qꝫ de nihilo nihil fit saltē in istis generalibus ⁊ corruptibilibus non videtur deum sic esse omnipotentem qꝫ possit aliquem effectum totaliter producere sine oi alia causa cōcausante. ¶Preterea si philosophi posuerūt deum esse necessario agentem. sicut videnť multi eorum sensisse ⁊ posuisse si cum hoc ponerent qꝫ eēt omnipotens ꝑm istum intellectum secūdum haberent negare omnē aliam causalitatem cuiuscūqz cause secūde qō est maximuz inconueniens eis. Nam causa necessario causans in quocūqz instanti cōparet̄ ad effectum necessario in eodem instanti causat ⁊ agit. ergo cum primus cōparetur causa superior ad effectum ꝰꝫ causa inferior ⁊ tunc per te necessario ē omnipotēs. ergo in illo instanti ꝓducit effectum totum. ergo in illo instāti in quo cōparatur causa secūda ad eūdem effectum nihil intelligitur tunc causare. ⁊ ita agens secundum vel causa secūda nihil pōt causare. Et ex hoc apparet qꝫ ista propositio quicquid pōt causa effectiua ꝑma cū causa secūda potest per se imediate nō est nota ex terminis neqꝫ ratione naturali. sed est tm̄ credita. qz n̄ ipsa omnipotētia ex qua dependet esset nota ex ratione naturali facile eēt probare ipsis phis multas veritates ⁊ propositiones ꝙs ipsi negant ⁊ facile esset eis probare saltem possibilitatem multorum que credimus que ipsi negant. Omnipotētia tamen hoc modo sumpta ꝛz non sufficiēter demonstret̄ ꝓbabiliter tamē potest probari sicut verum ⁊ necessariuz. ⁊ probabilius ꝰꝫ quedam alia credita qz nō est inconueniēs quedam credita esse euidentiora ꝰꝫ alia.

Ad auctoritatem Ricar. di

co qꝫ ⁊ si sint necessarie rationes ad omnipotētiam ꝓbandam. ⁊ quedam alia credita. tamen non sunt euidēter necessarie ⁊ vere sicut illa ratio que probat trinitatem ꝓpter duplicem ꝓductionem ad intra in diuinis: qz ꝛz sit ex necessarijs nō tamen premisse sunt necessario euidentes. qa non sunt note ex terminis nobis notis neqꝫ ex immediatis nobis notis possibile est hoc inferre. sicut dictū est di. 2. q. 2. Ad secūdum dico qꝫ infinita potētia ⁊ si possit concludi de deo naturali ratione. non tamen omnipotētia ꝰꝫ qꝫ ꝓprie sumit̄. Et cum dicis qꝫ infinita potentia nulla potest maior cogitari verum est intēsiue tamē nō videtur contradictio qꝫ fit vel cogitet̄ maior potētia ad plura se extendens extensiue. vel diceretur qꝫ ⁊ si non sit contradictio omnipotentiam cogitari que vt sic aliquo modo excedat infinitam potētiam non intellectam vt omnipotentie non tamen est naturaliter notum potentiā sic intellectam esse omnipotētiam. Et cum dicis notam esse omnipotentiam ꝓprie sumptam hoc negat̄. ⁊ cum probatur qz omnis ratio probans impossibile sequi ex ea est sophistica.

Egi. qꝰ 5. q. 7. Ad hoc dicitur qꝫ est sophistica. non tamen potest solui per rationem naturalem qz ꝑut dicit̄ sophistica ⁊ peccās

in materia est habēs aliquam premissaz falsam. ⁊ non potest solui nisi per interemptionem illius premisse que tamen non potest cognosci interimenda per rationem naturalem, sicut non potest cognosci vera per rationem naturalem. Sed contra istud arguo sic. aut illa que appent vera ⁊ non apparēt interimenda ex ratione naturali apparent esse vera ex terminis tanꝫ immediata. aut apparent esse conclusa ex ꝓncipijs immediatis. Si primo modo: ergo intellectus noster non pōt esse certus de propositionibus immediatis que sit vera ⁊ que non: qz tunc apparent alique ꝓpōnes vere ⁊ immediate que tamen sūt simpliciter false. ⁊ ita non erunt aliqua ꝓncipia certa tanquā ianue in domo cōtra pbm ⁊ cōmētatorem. ꝛ. metha. circa que non cōtingit errare. Si secūdo modo apparent esse vera tanꝫ conclusa ex ꝓncipijs immediatis. tunc arguo de illo syllogismo sophistico sicut de isto. aut peccat in materia: aut in forma. si in materia tunc potest solui: qz premissa falsa peccans in materia potest iterimi. si in forma adhuc potest ꝑsolui per artem logicam. Si autem dicat qꝫ peccat in forma. ⁊ tamen non pōt solui ratione naturali. Istud videtur absurdum. qz sicut intellectus inclusus in naturalibus tradidit omnem artem de syllogismo apparente in forma ⁊ defectuoso. sic posset solui per illaz artem ad dissoluendum oēm talem syllogismū applicando talem artem ad talem paralogismū. Ideo dico aliter qꝫ ⁊ si quicūqz paralogismus deducens apparenter ad impossibile ex premissa significāte deū esse omnipotētē posset solui per intellectū ⁊ rōnem naturalem siue peccet in materia siue in forma ⁊ inteꝰ posset scire quemcūqz talem paralogismum diuisim factum esse solubilez. non tamen sequitur qꝫ sciat istud nō esse impossibile. stat enim oppositū scz qꝫ dubitet istud esse oppositum ꝑmuz ex repugnantia terminorum. ex quo tamen nō posset sequi aliquod manifestius impossibile. aut qꝫ dubitet vtrum ex isto possit inferri aliquid impossibile aliud a quocūqz illato. ⁊ illud argumentum inferens illud impossibile sit insolubile. ꝛz illud non sit aliqō eorum que facta sunt que scit naturaliter soluere. vel aliter generaliter potest responderi ad illud argumētum qꝫ potest fieri generaliter ad omne creditū: qꝫ illud sit necessarium ad omne possibile ⁊ credibile.

Ista est distinctio quadragesima secūda huius ꝑmi libri.

In qua magister postquā egit de scientia dei. incipit agere de potentia eius. Et tria facit. Nam ꝑmo inquirit an deus sit omnipotēs. ⁊ vnde omnipotens dicat̄. Secūdo subdit determinationē que stionis mote. Tertio solvit inducta ⁊ confirmat sentētiaz ꝓpus datam. ¶Prima facit duo in ꝑmo ca. Tertium vero in sequētibus. Et tm̄ in generali. In speciali sentētia magistri stat in tribus propositionibus quarū ꝑma est hec. Deus dicitur oīpotens. qz omnia que possunt eē potest efficere. Secūda ꝓpositio est hec. Aliquem posse omnia q̄ vult se posse non videt̄ ad rationem omnipotentie sufficere. Tertia propositio est hec. Deus simpliciter potest efficere quicqd est factibile. Has ꝓpositiones magister omnes probat determinando hanc questionē. s. vtrum deus dicatur omnipotens. s. ideo aut qz potest oīa simpliciter: aut qz potest omnia tm̄ que vult. Et qꝫ non dicatur omnipotens eo qꝫ omnia pōt simpliciter arguit ex hoc qꝫ non potest ambulare. loqui. vinci. falli. loqui. ⁊ peccare. Et qꝫ dicat̄ omnipotēs: qz potest omnia que vult arguit diuersis auctoritatibus doctorū. Et respondet qꝫ non est dicendus ideo omnipotens. qz pōt oīa que vult: qz si hoc sufficeret tunc quilibet sanctus in celo posset dici omnipotens. eo qꝫ qlibet talis pot dici quicqd vult. sed ideo deus dicē dus est omnipotēs qz potest omnia simpliciter que cadūt sub potentia actiua. Ad argumentum ꝑmum de ambulatione ⁊ locutione dicit qꝫ ista potentiā dei non euacuāt. qz ꝛz illa deꝰ nō possit oia per se. pōt tamen illa in nobis ⁊ p nos. De peccare mentiri ⁊ mori dicit huiusmodi non ar-

guere potentiam in deo:eo q talia facere non sit potentie sed magis infirmitatis ⁊ insufficientie. Ad secundum argumentum.s.ad auctoritates quibus pbat ideo deū dici omnipotentem.q: potest omnia que vult dicit q non iō deus debeat dici omnipotens.quia si hoc sufficeret. tūc quilibet beatus in celo posset dici omnipotens.cum possit quicquid velit. Et ille auctoritates non aliud dicere intendunt:nisi q voluntas dei non possit impediri. Et subdit postea q ꝫ solus pater dicatur omnipotens a se: quia a nullo habet omnipotentiam.filius ⁊ spiritussanctus non possunt dici omnipotentes a se.eo q omnipotentiam ab alio acceperunt:possunt tamen dici omnipotentes per se.quia per suam naturam,sunt omnipotētes Et tñ in speciali.

Opinio quorundam dicentium deū nil posse nisi quod facit.

Di. 43

Q Uidaz tamen de suo sensu gloriantes: dei potē tiam sub mensura coartari conati sunt. Cum enim dicunt hucusq; potest deus ⁊ non amplius:quid hoc est aliud q̄ eius potentiam q̄ infinita est concludere ⁊ restringere ad mensuram. Aiunt enim. non potest deus aliud facere q̄ facit:nec melius facere id quod facit: nec aliquid pretermittere de his que facit. Istāq; primam suam opinionem verisimilibus argumentis causisq; commenticiis necnon ⁊ sacrarum auctoritatum testimonijs munire conantur dicentes Non potest de⁹ facere nisi quod bonum ⁊ iustum est fieri.non est autem iustum ⁊ bonum fieri ab eo nisi quod facit. Si enim aliud iustum est ⁊ bonum eum facere q̄ facit.non ergo facit omne quod iustum est et bonum eum facere:ꝫ quis audeat hoc dicere.

Rō illorū p̄ma

Secunda ratio.

Addunt etiaz non potest facere nisi quod iusticia eius exigit.sed non exigit eius iustitia vt faciat nisi quod facit:nō ergo potest facere nisi quod facit. Eademq; iustitia exigit: vt ⁊ id non faciat quod non facit. non autem potest facere contra iustitiam suā. non ergo potest aliqd eoꝫ facere q̄ dimittit.

Responsio ad prius dictum.

His autem respondemus duplicem verborum intelligentiam aperientes ⁊ ab eis inuoluta euoluentes sic. Non potest deus facere nisi quod bonum est ⁊ iustum id ē nō pōt facek nisi illud qō si faceret bonū ⁊ iustū esset: verū ē ꝫ multa pōt facere que non bona sunt nec iusta.qui nec sunt nec erunt nec bene fiunt nec fient. quia nunquam fient.

Respō ad id qō scdo dictū est

Item quod secundo propositum fuit non potest facere nisi quod iusticia sua exigit,⁊ nō

potest id facere quo iusticia sua exigit vt non fiat. Dicimus quia exactionis verbum de deo congrue non dicitur .nec proprie accipitur.⁊ illis locutionibus duplex est sensus.Si enim intelligas non potest facere nisi quod sua iusticia exigit id est nisi quod voluntas sua iusta vult. falsum dicis. Justicia enim ipsius dei equissima voluntas accipitur qualiter accipit Augustin⁹ illa verba domini in. Gen.loquentis ad loth Non possum quicquam facere donec illo introeas exponens. non posse inquit se dixit.quod sine dubio poterat per potentiam.sed non poterat per iusticiam.quasi poterat quidem.sed non volebat ⁊ illa voluntas iusta erat.Si vero per hec verba intelligis eum non posse facere. nisi illud quod si fieret iusticie eius conueniret. verum dicis.Similiter distingue illud. Non potest facere quod sua iustitia exigit vt non faciat.i. non potest facere.id quod ipse qui ē sūma iusticia nō vult facer falsum ē.Si autē his verbis intelligas eum non posse facere id quod iusticie eius conuenire non potest. verum dicis.

Tertia illorum ratio

Addunt quoque ⁊ alia dicentes. Non potest deus facere nisi quod dz non autem debet facere nisi quod facit. Si enim debet alia facere non ergo facit omne quod debet. Si vero facit omne quod debet nec potest facere nisi quod debet. non ergo potest facere nisi quod facit. Item aut debet dimittere quod dimittit ne faciat.aut non debet.Si non debet.non recte dimittit. Si vero debet dimittere ergo non debet facere. Si autem non debet.nec decet.nec oportet eum facere:⁊ si non decet nec oportet eum facere. ergo non potest facere.non ergo potest facere nisi quod facit nec potest illud dimittere qō facit quin faciat.quia debet illud facere.⁊ qō debet facere non potest illud dimittere. Sed vt mihi videt hoc verbum debet venenum habet. Multiplicem enī ⁊ inuolutam optinet intelligentiam nec deo proprie competit qui non est debitor nobis nisi forte ex promisso. Nos vero ei debitores summus ex commisso.Ut autem venenum euacuetur distingue verbi sensus. Non potest deus facere nisi qō debet:id est.nisi quod vult:falsum est. Sic.n. potest ipse dici debere aliquid quia vult illud Si autem dicatur non potest nisi quod dez id est.non potest nisi illud qō si faceret ei bene conueniret: verū ē. Addunt quoque illi dicentes. Nihil facit aut dimittit nisi optima ⁊ rationabili causa.licet nobis occulta sit.secūdum quam oportet eum aut dimitere que fa

Respō sio.

Quarta illorum ratio.

cit vel dimittit. Ratio enim penes eum est qua illa facit ⁊ illa dimittit. que ratio eterna est ⁊ semper manens. preter quam non potest aliquid facere vel dimittere. Illa ergo manēte non potest quod facit dimittere. nec quod dimittit facere. ⁊ ita non potest facē nisi quod facit. Et ad hoc respondemus ambiguitatem locutionis determinantes. Cum enim dicitur ratio vel causa optima penes deum est: qua facit cuncta que facit: ⁊ dimittit ea que dimittit: verum quidem est. quia in eo voluntas est equissima ⁊ rectissima. que facit ⁊ dimittit que vult. contra quam facere non potest. nec preter eam facere potest. Nec vtiq; contra eaz faceret: nec preter eam. si ea que facit dimitteret. vel que dimittit faceret. sed eadem manente ratiōe ⁊ causa: alia potuit facere ⁊ ista dimittere. Licet ergo ratio sit penes euz qua alia facit ⁊ alia dimittit. potest tamen secundum eandem rationem ⁊ dimittere que facit ⁊ facere q̄ dimittit. Ipsi autem addunt. Ratio est cū facere que facit. et non alia: ⁊ non potest facere nisi quod ratio est euz facere. ⁊ ita non potest facere nisi quod facit. Item ratio est cū dimittere q̄ dimittit. ⁊ nō pōt nō dimittē q̄ dō rō ē eū dimittē ⁊ ita nō pōt nō dimittere qd̄ dimittit Et ad hoc dicimus locutiones ambiguas eē ⁊ ideo determinandas. Si enim cum dicitur non potest facere nisi quod ratio est eum facere intelligas eum non posse facere nisi ea que rationabilia sunt. ⁊ ea que si fierent rationabilia essent. verus est sensus. Si autez intelligas eum non posse facere alia rationabilia ⁊ bona nisi ea que vult ⁊ facit. falsus est intellectus.

Ite aliud adiungunt dicentes. Si potest deus aliud facere q̄ facit. potest ergo facer̄ quod non prescit. ⁊ si potest facere que non prescit: potest sine prescientia operari quia omne quod facturuz se prescit facit. nec facit aliqd quod non prescit. Qd si preter scientiaz ei⁹ aliquid fieri impossibile est. omne ergo quod prescitum est fieri necesse est. ergo aliud fieri q̄ sit nulla ratione possibile est. non ergo potest a deo fieri nisi quod fit. Hec autem questio de prescientia facile determinari potest per ea que superius dicta sunt. cum de prescientia ageretur.

Auctoritatib⁹ vtuntur in assertionē sue opinionis.

His aūt illi scrutatores qui defecerunt scrutantes scrinia sanctorum anectunt testimonia. Dicit enim Augustinus in lib. de symbolo. Hoc solū potest de⁹ qd̄ nō vult. per quod videtur non posse facere aliqd nisi quod vult. sed non vult nisi qd̄ facit. ⁊ ita videtur non posse nisi quod facit. Illud autez ita intelligendum est. Id solum non potest

Alia illoz̄ rō.

Hec qō et p̄dās facile determinatur

Augu⁹.

deus quod non vult. s. se posse. Idem in. vii. libro confessio. ad deum loquens ait. Me cogeris inuitus ad aliquid. quia voluntas tua non est maior q̄ potentia. esset autem maior si te ipso tu ipse maior es ea. Ex hoc videtur q̄ deus non possit plura quam vult. sicut nō vult plura quam potest. Sicut enim voluntas non est maior potentia. ita nec potētia maior voluntate. Ideoq; sicut plura non vult quam potest ita cum non plura posse quam velle dicant. Sed ad hoc dicimus. quia nec voluntas potentia nec potentia voluntate maior est. quia vna ⁊ eadem res est potentia ⁊ voluntas. s. ipse deus. qui esset maior seipso si volumus maior esset potentia. vel potentia voluntate. Nec hac auctoritate negatur deus plura posse quam velle. quia plura sunt subiecta eius potentie quam volūtati. Fateamur itaq; deum plura posse facere que non vult. ⁊ posse dimittere que facit. Quod vt certiꝰ firmiusq; teneatur scripture testimonius assecuramus deum plura posse facere quam faciat. Veritas ipsa secundum Mat. ait. An putas quia non possum rogare patrem meum. ⁊ exhibebit mihi modo plus quaz. xii. legiones angelorum. Ex quibus verbis patenter intelligit. quia filius poterat rogare quod non rogabat. ⁊ pater exhibere quod nō exhibebat. Poterat q̄z ergo poterat facere quod non faciebat. Augustinus etiam in enchi. ait. Omnipotentis voluntas multa potest facere que non vult nec facit: potuit enim facere vt duodecim legiones angelox̄ pugnarent contra illos q̄ cēpērūt. Ite i eodē. Cur apō quosdā nō fecit virtutes q̄ si fact̄ fuisset. credidissent illi homines p̄uaz ⁊ facte sunt apud eos qui non erant credituri tunc non latebit quod nunc latet. Nec vtiq; iuste deus noluit saluos fieri. cum possent salui esse si velent. Tunc in clarissima sapientie luce videbitur. quod nunc piorum fides habet anteq̄ manifesta cognitione videatur q̄ certa ⁊ immutabilis ⁊ efficacissima sit voluntas dei que multa possit ⁊ non velit nihil autem quod non possit velit. Idem in libro. de natura ⁊ gratia. Dominus lazarum suscitauit in corpore. Numquid dicendum est. non potuit iudam suscitare in mente. Potuit q̄dem sed noluit. His auctoritatibus aliisq; multis apte docetur. q̄ deus multa possit facere que non vult. quod etiam ratione p̄bari potest. Non enim vult deus omnes homines iustificare. ⁊ tamen quis dubitat cum posse. Potest ergo deus aliud facere quaz facit ⁊ tamen si aliud faceret alius ipse nō esset Et potest aliud velle quam vult ⁊ tamen eius voluntas nec alia nec noua nec mutabilis aliquo modo potest esse Quod ⁊ si possit velle quod nunquam voluit nec tamē nouiter nec noua voluntate sed sempiterna tantum voluntate velle potest. potest enim velle quod ab eterno

A quō in tellīgēda sit auctoritas.

Respon sio.

Auctoritatib⁹ cō firmat deum plura q̄z facē posse.

Augu⁹. in enchi.

Qd sine mutabilitate potētie vel voluntatis pōt deus ⁊ alia vel le ⁊ alia facere q̄ vult vel facit.

poteſt voluiſſe. habet enim potentiam volendi. ⁊ tunc ⁊ ab eterno. quod tamen nec modo vult nec ab eterno voluit.

Circa diſtinctionem. 43. vbi magiſter improbat opinionem aliorum quero vtrum prima ratio impoſſibilitatis rei fiende ſit ex parte dei vel ex parte rei factibilis. Quod magiſ ex parte dei. probo magiſter arguit diſtinctione ſequente: ꝙ vniuerſum poſſit fieri melius. quia ſi non aut hoc eſſet propter hoc ꝙ nullus bonum ſibi deeſſet: ⁊ tunc eſſet deus aut quia aliquid ſibi deeſſet ſi non eſſet capax ad illud recipiendum. ⁊ tunc arguit ꝙ melius fieret ſi daretur ſibi capacitas a deo ad illud recipiendum. tunc arguit ꝙ melius fieret ſi daretur ſibi capacitas a deo ad illud recipiendum. Ita arguo in propoſito ſi aliquid ſit infectibile ergo ſi daretur ſibi capacitas a ðo poſſet fieri ergo modo non poteſt fieri quia non daf ſibi capacitas a deo poſſet fieri. ergo modo non poteſt fieri: quia non datur ſibi capacitas ꝯ iſta impoſſibilitas videtur primo eē ex parte dei non potentis dare capacitatem. Contra Anſel. de caſu diaboli capitulo. 3. quia deus dedit perſeuerantiam bono angelo: ideo bonus angelꝰ bũit ⁊ non quia deus non dedit malo angelo: ideo non bũit. ſed quia malus non accepit.

Hic dicitur ab Hen. ſexto qt°. q. 3. cuiꝰ oppoſitũ mãifeſte quere. 8. quolibeto. q. 3. Cõtra iſtam ſecundam ſententiam ſiue ſit dicta retractando primam ſententiam de iſto articulo ſiue ſit dicta vt retractanda per primam non tamen oporteret arguere contra eam niſi ex verbis ſuis propriis que implicant manifeſte oppoſita. Tamen ſpecialit arguo contra eaꝫ ſic. Nihil eſt ſimpliciter impoſſibile niſi quia ſimpliciter repugnat ſibi eſſe cui autem repugnat eſſe repugnat ei ex ſe primo ⁊ non propter reſpectum aliquem affirmatiuum vel negatiuum eius ad aliquid aliud. probatio repugnantia enim quecunque extremorum eſt ex ratione ſua formali ⁊ per ſe eſſentiali circumſcripto quocũque alio reſpectu vtriuſꝫ extremi poſituo vel negatiuo ad quodcunque aliud ſicut album ⁊ nigrum per ſe ex ſuis rationibꝰ formalibꝰ cotrariantur ⁊ habent repugnantiam formalem circumſcribendo per impoſſibile omnem reſpectuꝫ ad quodcunqꝫ aliud. illud igitur eſt ſimpliciter impoſſibile cui per ſe repugnat eē ⁊ quod ex ſe primo eſt tale ꝙ ſibi omnino repugnat eſſe. ⁊ non propter aliquem reſpectum ad deum affirmatiuum vel negatiuuꝫ: immo ſibi repugnaret eſſe ſi per impoſſibile deus non eſſet: videtur igitur prima ſententia probabilior ſecunda. Sed contra iſtam primam ſententiaꝫ arguo primo ſic. potentia actiua qua deuſ dicitur omnipotens non eſt formaliter intellectus diuinꝰ ſed quaſi ꝓſupponit actionem intellectus ſiue illa potentia ſit volũtas ſiue aliqua potentia executiua. ſed lapis eſt poſſibilis eē ex ſe formaliter. ergo reducendo quaſi ad primum principium extrinſecum intellectus diuinus erit illud a quo ē prima ratio poſſibilitatis in lapide. non igitur illa potẽtia actiua a qua deus dicitur omnipotens eſt prima ratõ poſſibilitatis in lapide. Probatio aſſumpti. poſſibile ſecundum ꝙ eſt terminus vel obiectum omnipotentie eſt illud cui non repugnat eſſe. ⁊ ꝙ non poteſt ex ſe eſſe neceſſario lapis productus ineſſe intelligibili per intellectũ diuinum habet iſta ex ſe formaliter: ⁊ quaſi principiatiue per intellectum. igitur eſt ex ſe formaliter poſſibilis ⁊ ꝙſi principiatiue per intellectum diuinum. male igitur videtur illa prima ſententia ponere ꝙ omnipotentia in ðo ſit illa potentia qua eſt potentia paſſiua in creatura. ⁊ hoc ſi loquatur de iſta potentia actiua a qua deus dicit̃ omnipotens ⁊ reſpectu cuius illa dicitur potentia paſſiua ĩ creatura. Confirmatur iſta ratio. potentia actiua q̃ eſt omnipotentia non dat alicui aliquod eſſe niſi producendo illud: qꝛ illa eſt potentia producta rei ad extra: ſed ante omnem productionem rei ad extra res habet cē poſſibile. qꝛ ſicut probatum eſt di. 36. Rem produci ineſſe intelligibili non eſt rem produci ineſſe ſimpliciter: ⁊ ſi eſſet non eſſet per illam potentiam qua deus dicitur omnipotens. non igitur per illam potentiam que eſt omnipotẽtia eſt res aliqua deo primo poſſibilis. Item in cauſis preciſis ſi affirmatio eſt cauſa affirmationis ⁊ negatio eſt cã negationis. ſm ꝙ dicit philoſophus. primo poſterio. ſicut ſi habere pulmonem eſt cauſa in animali reſpirandi. non habere pulmonem eſt cauſa non reſpirandi: ergo ſi potentia actiua que eſt omnipotẽtia in deo ẽ preciſa ratio poſſibilitatis in creatura negatio potentie actiue in deo eſſet cauſa negationis poſſibilis in creatura: quod ipe negat. ⁊ bene quantum ad hoc: quia impoſſibilitas in creatura eſt propter formalem repugnantiam partium. Preterea iſte reſpectus qui conſequitur potentiam actiuam in ðo in quarto inſtanti aut eſt realis aut nõ. Si realis ⁊ ad extra hoc eſt improbatum. di. 30. Si rationis. ergo in 3° inſtanti terminatur poſſibilitas ad deuꝫ ſub ratione abſoluta: quod non infero ſicut in ſe inconueniens: ſed tanꝫ apluribus concedendum ſi detur. ⁊ ſaltem non habendum pro inconuenienti ab eis qui tenent op. illius doc. ex quo ſequitur ad eam. Similiter propter idẽ ex iſta poſitione infero aliam concluſionem. ſcilicet ꝙ non ẽ aliquis reſpectus prior ex parte cãe ꝙꝫ ex parte cauſati. ĩmo ab ipſa cauſa ſub ratione abſoluti eſt ipſum cauſatuꝫ ſub ratione abſoluta. ⁊ poſtea tertio ſequitur reſpectus in cãto ad cauſam. ⁊. 4° in cauſa ad cauſatum. iſte ergo ordo abſolutorum ⁊ relatiuorum quem hic concedit nunquaꝫ debet teneri inconueniens tenentibus eum. Tertio ſimiliter infero ꝙ potentia vt eſt attributũ diuinum ⁊ dicit perfectionem ſimpliciter non dicit aliquem reſpectuꝫ ad creaturaꝫ quod ipſe probat in prima ſententia. 6. quolibet. q. 3. qꝛ nulla perfectio diuina ⁊ ſimpliciter depẽdet a creatura. hoc autem probat Anſel. mono. c. 15 cum illa relatio ad creaturam non dicat perfectionem ſimpliciter etiam in deo. qꝛ tunc deus non eſſet talis ſi creatura non eſſet. eſt autem perfectum omni perfectione ſimpliciter ex ſe ⁊ ex natura ſua ⁊ non ex aliquo reſpectu ad creaturam. hoc igitur illatum quod puto eſſe veruꝫ ſicut ⁊ a duo nõ debent reſpui ſicut inconueniens ab aliquibus tenentibꝰ dicta eius.

Aliter dico a prima ſnĩa quãtum ad illud quod ꝓbant illa duo argumenta. qꝛ licet potentia dei ad ſe. i. aliqua perfectio abſoluta qua deus eſt formaliter potens ſit in deo in primo inſtanti nature ſicut ⁊ quelibet perfectio abſoluta ſimpliciter ſicut calorem conſequitur eſſe potentiaꝫ calefaciendi qui tamen calꝛ eſt abſoluta forma: tamen per ipſam potentiam ſub ratione qua eſt omnipotentia non habet obiectum quod ſit primo poſſibile ſed per intellectum diuinum producentez in primo inſtanti illud ineſſe intelligibili: ⁊ intellectus nõ eſt formaliter potẽtia actiua qua deus dicitur formaliter omnipotens ⁊ tunc res producta ab intellectu diuino ineſſe tali. ſ. intelligibili in primo inſtanti nature habet ſe ipſa formaliter eſſe poſſibile in ſecundo inſtanti nature ſeipſa formaliter nõ repugnat ſibi eſſe: ⁊ ſeipſa formaliter repugnat ſibi habere eē neceſſarium ex ſe: in quibꝰ duobus ſtat tota ratio oĩpotentie correſpondens rationibus potentie actiue: non eſt igitur poſſibilitas in obiecto aliquo modo prior quam ſit omnipotentia in deo accipiendo omnipotentiam pro perfectione abſoluta in deo ſicut nec creatura eſt prior aliquo abſoluto in deo: ſi tamen res intelligatur eſſe poſſibilis anteꝫ deus per omnipotentiam producat eam: ſic eſt verum ſed in

illa possibilitate nõ ẽ simplr ꝑ se ꝙ producit ab intellectu diuino. Quãtum ad impossibilitatem dico ꝙ illa non potest esse primo ex parte dei: sicut dicit prima sententia ⁊ hoc propter rationem factam cõtra secundam sentẽtiam: quia ipsa est impossibilis propter repugnantiam eius vt fiat quod intelligo sic: impossibile simpliciter includit incompossibilia que ex rationibus suis formalibus sunt incompossibilia: ⁊ ab eo sunt principiatiue incompossibilia a quo principiatiue habent suas rationes formales. Est igit ibi iste processus ꝙ sicut deus suo intellectu producit possibile in esse possibili: ita producit duo entia formaliter vtrunq; in esse possibili. ⁊ illa producta seipsis formalr sut icõpossibilia vt nõ possint fil' eẽ vnũ ꝫ aliud tertiũ ex eis. Hanc autẽ possibilitatem quam habent formaliter habẽt ex se principiatiue ab eo quodãmodo ꝙ ꝓdurit ea: ⁊ istã icõpossibilitatẽ istox segr̃ i ꝓpossibilitas toti⁹ figmẽti icludẽtis ea ⁊ ex ista ipossibilitate figmẽti i se ⁊ ex incõpossibilitate partiũ suarũ segr̃ icõpossibilitas eius respectu cuiscunq; agentis ⁊ ex hoc habet compleri totus processus ipossibilitatis rei quasi vltimus grad⁹ incõpossibilitatis sit negatio respect⁹ ad quodcunq; agẽs necꝫ hẽ aliquẽ rẽspectũ negatiuũ ex ptẽdi nec ex parte cuiuscũq; alteri⁹ nec ẽ forte aliqd in natura rei ꝫ intellectus possit cõpare deꝫ vel aliud agens ad istud sub negatione ꝫ respect⁹. Dicigit impossibilitas ꝑma est formaliter ex parte impossibilis ⁊ principiatiue a deo. ⁊ si principiatiue reducatur ad aliquid non tamen reducitur ad negationẽ possibilitatis in deo: imo reducit principiatiue ad intellectũ diuinũ principiantẽ illud in illo esse in quo partes ille formaliter repugnant ꝓpt quã formalez repugnantiaꝫ totũ ex eis simplicit̃ est impossibile. Et ex hoc appet quod falsa est imaginatio querentium impossibilitatem aliquorum quasi in aliquo vno q̃si aliquid vnum vel intelligibile vel qualecunq; ens sit ex se formaliter impossibile sicut deus ex se est formaliter impossibile sicut deus ex se est necesse esse formaliter nihil enim est tale primum in non entitate, nec etiam entitatis oppositetali non entitati est intellect⁹ diuinus ratio possibilitatis: nec etiam intellectus diuinus est precisa ratio possibilitatis oppositenihilo: quia tunc teneret illud argumentum de causis precisis in affirmatione ⁊ negatione sed omne simpliciter nihil includit in se rationes plurium ita ꝙ ipsum non est primo nihil ex ratione sui sed ex rationibus illorum que intelligr̃ includere propter formalem repugnantiam illorum inclusoruꝫ plurium: ⁊ ista ratio repugnantie est ex rationibus formalibus eorum quam repugnantiam primo habent ꝑ intellectum diuinum sed non precise.

Ad primuꝫ argumentum illa ratio magistri tenet supponẽdo ꝙ vniuersum possit esse maioris perfectionis capax qr tunc melius fieret, si daretur sibi illa capacitas quam sit sine illa capacitate vt si esset capax multorum aliorum absolute autem non tenet ratio magistri negato isto .s. ꝙ potuit melius fieri sicut nec sequitur ꝙ ignis manens ignis possit fieri melior si fiat capax intellectus vel voluntatis. quia non potest esse istorum capax. dico tunc ad formam argumenti ꝙ deus non potest dare capacitatem nihilo factionis passiuum: sed ista non est prima ratõ sed quia tale non potest habere talem capacitatem. ⁊ ista ratio reducitur ad formalem repugnantiam partiuꝫ ⁊ vlterius ad intellectum diuinum.

Ista est distinctio xliii huius primi libri. In qua magister ostenso vnde dicitur omnipotens deus: ostendit quanta possit. Et tria facit primo adducit quasdam rõnes errorem quendam affirmantes. Secundo subdit auctoritatez. Tertio concludit veritatem. Primum facit a principio huius

distinctionis vsq; ibi. His autez illi scrutatores. Secundum ab inde vsq; ibi. Fateamur itaq; deuz. Certiũ vo vsq; ad finẽ disti. ⁊ tñ ꝺ sñia hui⁹ di. in gñali. In speciali sententia magistri stat in tribus ꝓpositionib⁹. quaruz prima est hec. Deus potest alia facere ⁊ omittere que facit ⁊ omittit sine preiudicio sue iustitie ⁊ bonitatis. Hanc propositionem probans magister respõdet ad quasdam rationes ⁊ auctoritates que videntur omnipotentiam diuinam limitare. Prima ratio est ista. Deus non potest facere nisi quod bonum ⁊ iustũ est fieri. sed nihil est bonum ⁊ iustum fieri nisi quod facit ⁊ per consequens sua potentia limitatur Secunda ratio talis est Deus non potest facere nisi quod sua exigit iustitia ſz iustitia nõ exigit nisi quod facit ergo ⁊ cetera. Et rẽ spondet magister dicens istas propositiones duplicem habere sensum. vnum vt iustitia ⁊ iustum referantur ad tempus presens. sub hoc sensu non potest deus facere nisi quod iustum est mõ vel quod iustitia sua exigit modo. ⁊ sic sunt falsse. vel possunt referri ad tempus confusum. sub hoc sensu no potest deus facere nisi quod iustum est modo. vel. i. quod nisi iustuz cẽt nõ facẽt. ⁊ sic sũt vere. Tertia rõẽ. Deꝰ nõ ꝑt facẽ vel dimittẽ nisi qõ ꝺz facẽ vl dimittẽ. Ridet magister dicens. quod verbum debiti in diuinis non habet locum. Secunda propositio est. hec. Stat deum plura posse q̃ velle absq; inequalitate potentie ⁊ voluntatis. Hanc magister probat respondendo ad quandam obiectionem que est quia voluntas dei ⁊ potentia eius sunt equales. ergo non potest nisi quod vult. Et respondet ꝙ licet idem sint in deo potentia ⁊ voluntas. ⁊ quo ad hec dici possunt eq̃lia. tamen plura subsunt potentie q̃ voluntati in presenti. Tertia propositio est hec. Et si deus alia vellet ⁊ faceret q̃ vult ⁊ facit. ex eo non sequeretur in ei⁹ voluntate mutabilitaſ. Hãc magister probat per sanctorum auctoritates. Et tantũ de sẽtẽtia in speciali.

An deus possit facere aliquid melius q̃ facit.

Di. 44

Hanc illud restat discutiendum. vtrum melius aliquid possit facere q̃ facit. Solent enim illi scrutatores dicere. ꝙ ea que facit deꝰ nõ potest meliora facere: quia si posset facere ⁊ nõ faceret: invidus esset ⁊ non sume bon⁹. Et hoc ex simili astruere conantur. Ait enim august. in lib. lxxxiii. q. Deus quem genuit. q̃ meliorem se generare non potuit. nihil enim deo melius debuit equalem. Si enim voluit ⁊ nõ potuit. infirm⁹ est. Si potuit ⁊ noluit. invidus Ex quo conficitur equalem genuisse filium. A simili volunt dicere: ꝙ si potest deus rem meliorem facere q̃ facit. invidus est. Sed nõ valet huiuſ similitudinis inductio. quia filiũ genuit de substantia sua Ideoque si posset gignere equalem ⁊ non gigneret: invidus esset. alia vero que non de substantia sua facit: meliora facere potest.

Illi dicãt non posse.

Augu⁹.

Questio qua illi artantur.

Verum hic ab eis respon deri deposco. cur dicunt rẽ aliquã siue ẽt rerũ vniuersitatẽ in qua maior ꝓsumatio exp̃ssa ẽ.

non posse esse meliorem q̄ est: siue ideo. quia summe bona est. ita vt nulla omnino boni p/fectio ei desit. siue fides. quia maius bonū q̄ ei dr est. capere ipsa nō valeat. Sed si ita summe bona dicitur vt nulla ei perfectio boni desit. iam creatura creatori equatur. Si vero iā nō potest melior esse: quia bonum amplius quod ei deest capere ipsa non valet. iam hoc/ipsum non posse defectionis est. non consu/mationis. ⁊ potest esse melior si fiat capax melioris boni. quod ipse potest qui eā fecit ꝯ/test ergo deus meliorem rem facere quam fa/cit. Unde Augustinus super Gene. Talē potuit deus hominez fecisse. qui nec peccare posset nec vellet. ⁊ si talem fecisset. quis dubitat eum meliorem fuisse. Ex predictis constat q̄ potest deus ⁊ alia facere q̄ facit. ⁊ que facit meliora ea facere q̄ facit.

Utrum alio vel meliori modo possit face/re quam facit.

Post hec considerandum est vtrum alio modo vel melior quam facit possit ea facere que facit. Si modus operati
Rñsio. onis ad sapientiam opificis referatur. nec alius nec melior modus esse potest. Non enim potest facere aliquid aliter vel melius quam facit id est alia sapientia vel maiori sapientia. Nihil enim sapientius potest facere quam facit. Si vero referatur modus ad rem ipsaz quam facit deus: dicimus quia ⁊ alius ⁊ melior potest esse modus Et secundum hoc con/cedi potest. quia ea que facit potest facere me/lius ⁊ aliter quam facit quia potest quibusdaz meliorem modum existendi prestare ⁊ qui/busdam alium. Unde Augustinus in .xiii.
Augꝰ. libro de trinitate dicit. Quod fuit ⁊ alius modus nostre liberationis possibilis deo q oia potest. sed nullus alius noste miserie sanande fuit conuenientior. Potest ergo deus eorum que facit quedam alio modo meliori. quedaz alio modo eque bono quedam etiam minus bono facere quam facit. Ut tamen modus referatur ad qualitatem operis. i. creature. non ad sapientiam creatoris.

Utrum deus sēper possit omne. quod óliz potuit.

Pretera queri solet vtrum deus semper possit omne quod olim potuit Quod quibusdam non videtur dicentibus Potuit deus incarnari ⁊ potuit mori ⁊ resurgere ⁊ alia huiusmodi que modo non potest Potuit ergo que modo non potest ⁊ ita ha
Rñsio. buit potentiam quam modo non habet. vñ videtur potentia eius imminuta. Ad quod dicimus. quia sicut omnia semper scit que aliquando sciuit. ⁊ semper vult que aliquando voluit. nec vnquam aliquam scientiam amittit vel voluntatem mutat quam habuerit ita omnia semper potest que aliquando potuit nec vnquā aliqua potentia sua priuatur. Nō est ergo priuatus potentia incarnandi vel resurgendi licet non possit modo incarnari vel resurgere. Sicut enī potuit olim incarnari ita ⁊ potest modo incarnatus esse in quo eiusdez rei potentia monstratur. Unde enim olim scivit se surrecturum. ⁊ modo scit se resurrexisse nec est alia scientia illud olim sciuisse ⁊ hoc modo scire. sed eadem omnino. Et sicut voluit olim resurgere ⁊ modo resurrexisse i quo vnius rei voluntas exprimitur. Ita potuit olim nasci ⁊ resurgere. ⁊ modo ipse potest natus fuisse ⁊ resurrexisse. ⁊ est eiusdem rei potentia. Si enim posset modo nasci ⁊ resurgere. nō esset idem posse Uerba enim diuersorum temporum diuersis prolata temporibus. ⁊ diuersis adiuncta aduerbiis eundem faciunt sensū. vt modo loquentes dicimus. Iste potest legere hodie. cras autem dicimus. iste potest legisse: vel potuit legere heri. vbique vnius rei monstratur potentia. Si autem diuersis temporibus loquentes eiusdem temporis verbis ⁊ aduerbiis vtamur dicētes hodie iste potest legere hodie. ⁊ dicētes cras. iste potest hodie legere. non idez sed diuersa dicimus eaz posse. Fateamur ergo deum semper posse quicquid semel potuit. id est habere omnem illaz potentiam quam semel habuit. ⁊ illius omnis rei potentiam cuius semel habuit. ꝯ non semper posse facere omne illud quod aliquā do potuit facere: potest quidem facere aut fecisse quod aliquando potuit .Similiter quicquid voluit ⁊ vult: id est omnem quam habuit voluntatem. ⁊ modo habet. ⁊ cuiscū q̄ rei volūtatem habuerit. ⁊ modo habet: nō tamen vult esse vel fieri omne quod aliquando voluit esse vel fieri: sed vult fuisse vel factū esse. Ita ⁊ de scientia dei dicendum est.

Circa distinctionem
c quadragesimāquartam. vbi magister tractat vtrum deus potuit fecisse melius res q̄ fecit: quero istam questionē.

Utrum deus possit facere aliter res q̄ ab ipso ordinatum est fieri. Et videtur q̄ non. quia tunc posset facere res inordinate: consequens est falsum. ergo ⁊ antecedens. Contra. res aliter fieri q̄ facte sunt non includit contradictionem. nec est necessarium.

Respondeo In omni agente per intellectum ⁊ voluntatem potente conformiter agere legi recte ⁊ tamen nō necessario agere conformiter legi recte est distinguere potentiam ordinatam a potentia absoluta. Et ratio huius est: quia potest agere conformiter illi legi recte. ⁊ tunc agit secundum potentiam ordinatam. ordinata enim est inquantū est principium exequandi alia conformiter legi recte secundum ordinem prefixum a illa lege. ⁊ potest agere

p:eter illã legẽ vel cõtra eã ꝛ in hoc est potentia absoluta excedẽs potentiã o:dinatã: ꝛ ideo nõ tñ in deo sed in oi agẽte liber q põt agere ꝑz dictamen recte rõis vl'recte legis ꝛ p:eter talẽ legez ꝛ cõtra eã est distinguere potẽtiã o:dinatã ꝛ absolutã· Jõ dicunt iuriste q̃ quis põt hoc facere de facto: hoc est potentia sua absoluta vel de iure hoc est de potentia o:dinata ꝑm iura. Nñ aũt illa lex recta sẽ cũdũ quã o:dinate agendũ est nõ est in potestate agentis tũc potentia ei⁹ absoluta nõ põt excedere potentiã eius o:dinataz circa obiecta a⁹ nisi circa illa agat inordinate necessariũ. n. est illã legẽ stare cõpando ad tale agẽs ꝛ tñ actionez nõ ꝑforme illi legi recte nõ esse rectã neque o:dinatã. q: tale agẽs tenet agere ꝑm illã rectã legẽ cui sb est. vñ oẽs qui subsunt legi diuine si nõ agãt ꝑm illã in o:dinate agũt. Sz qñ in potestate agẽtis est lex ꝛ rectitudo eⁱ⁹ ita q̃ nõ est recta nisi q: statuta tũc põt recte agere agẽdo aliter q̃z lex illa dicet. q: tũc põt statuere aliã legẽ rectã ꝑm quã agat o:dinate. nec tũc potẽtia sua absoluta simpliciter excedit potentiã o:dinatã q: tũc esset o:dinata ꝑm aliaz legẽ sicut ꝑm põzẽ tñ excedit potentiã o:dinatã p̃cise ꝑm p:iozẽ ꝓtra quã vel p:eter quã facit.

Jsta possent exemplificari de p̃ncipe ꝛ subditis ꝛ lege posita ꝛc. Ad ꝓpositũ igit applicãdo dico q̃ leges alique generales recte de operabilib⁹ dictãtes p̃fire sunt a volũtate diuina. ꝛ nõ quidẽ ab intellectu diuino vt p:eceditactũ volũtatis diuine vt dictũ est di. 38. q: nõ inuenit in illis legib⁹ necessitas ex tminis vt qõ ois peccato: finalis dãnabit sz so^m ex volũtate diuina acceptãte que opat. 2^m huiusmõi leges q̃s statuit vel sufficit ad ꝓpositũ dicere q̃ statuunt a diuina sapiẽtia ꝑ^m q̃ intellect⁹ offert volũtati diuine talẽ legẽ puta q̃ ois glorificãd⁹ p⁹ ẽ gratificãdus: si placet volũtati sue q̃ libera ẽ recta ẽ lex ꝛ ita de aliis legib⁹. de⁹ igit agere potẽs ꝑm istas rectas leges: vt p̃fire ff ab eo dr agere secundum potentiam o:dinatam vt autem potest agere multa que nõ sunt ꝑm istas leges iã p:efixas sed p:eẽ illas dr ei⁹ potentia absoluta: q: emz deus potest agere qõ non includit ꝯdictionẽ ꝛ tales sunt multi modi alij ideo dr tunc agere secundũ potentiã absolutã vnde patet quod multa alia potest agere o:dinate ꝛ multa alia posse fieri o:dinate ab illis que fiunt conformiter istis legibus non includit contradictionem: quando rectitudo illius legis secundum quam quis dicit recte ꝛ o:dinate agere est in potestate ipsius agentis ideo sicut potest aliter agere ita potest aliam legem statuere rectam que si statueretur a deo recta esset quia nulla lex est recta: nisi quatenus a voluntate diuina acceptante statuta ꝛ tunc potentia eius absoluta ad aliquid non se extendit ad aliud quaz ad illud quod o:dinate fieret si fieret. non quidem fieret o:dinate secundum istum o:dinem sed fieret o:dinate secundum alium o:dinem quem alium o:dinem ita posset voluntas diuina statuere sicut aliter potest agere. Aduertendum tamen est quod aliquid esse o:dinatum ꝛ o:dinate fieri est dupliciter vno modo o:dine vniuersali quod pertinet ad legẽ cõez fiẽ o:dãtũ ẽz legẽ cõez finaliter oẽz peccatorẽ esse dãnandũ vel si rex statuat q̃ omnis homicida moriatur secundo modo o:dine particulari ꝛ hoc ad iuditium petinet non ad legem quia lex est de vniuersalibus casibus. de casu autem particulari non est lex sed iudicium secundum legem quod est conclusio legis: vt quod iste homicida moriatur, Dico igitur quod deus non solum potest agere aliter quam o:dinatum est o:dine particulari sed etiam aliter quam o:dinatum est o:dine vniuersali sine secunduz leges iustitie potest o:dinate agere: q: tam illa que sũt cõtra illũ o:dinẽ possunt a deo o:dinate fieri de potentia absoluta potentia tñ o:dinata nõ dr ꝑm o:dinez legis vniuersalis nõ aũt ꝑm o:dinem legis recte de aliquo particulari q̃ appareret ex hoc. q: possibile est deuz saluare aliquẽ quẽ nõ saluat qui tñ moriet in peccato mortali finaliter ꝛ damnabit nõ aũt cõcedit ipsum posse saluare iudã iam damnatum: nec tñ hoc est impossibile potentia absoluta dei: q: nõ icludit ꝯdictionẽ: igit istõ. s. saluari. iudã eo mõ est impossibile quõ possibile est saluare istũ: g̃ istũ põt saluare de potentia o:dinata q̃ verũ est: ꝛ illũ nõ: non quidem o:dinatione particulari que ẽ quasi de isto agibili ꝛ opabili particulari tñ: sed o:dine vniuersali: q: si saluaret istũ staret statutũ mõ cũ legibus rectis quas recte p:efixit de saluatione ꝛ damnatione singulo:um staret enim cum ista q̃ omnis finaliter malus dãnabitur que est lex p:efixa de dãnandis: q: iste adhuc non est finaliter peccato:: sed potest esse non peccato:. maxime dum est in via: q: potest deus eum gratia sua p̃uenire: sicut si rex p:eueniret aliquẽ ne faceret homicidium si non dãnat eum non facit contra legem suam vniuersalẽ de homicida: non autem staret cum illa particulari lege q̃ iudam saluaret, iudaz. n. potest p:escire saluãdum de potentia o:dinata sed non isto modo o:dinata sed absoluta ꝛ tamen isto modo vel alio modo o:dinata ꝑm aliquem alium o:dinem. q: ꝑm o:dinem alium tunc possibilem instituit. Potentia igitur absoluta potest iudam saluare. potentia vero o:dinata potest istum peccato:em saluare ꝛz nunq̃z saluabitur. sed lapidem nec potest beatificare potentia absoluta nec o:dinata. Et ꝑm hoc ꝑz respectu cuius dr potẽtia absoluta in deo. s. inq̃ntũ põt ꝯ legẽ vniuersalẽ ꝛ nõ ꝯ legẽ particularẽ. Qualit aũt volũtas diuina possit circa particularia ꝛ circa leges rectas instituẽdas volẽdo oppo^m eⁱ⁹ q̃ nũc vult dictũ ẽ. s. de hoc di. 39. Ad ar^m p:imũ ꝑz q̃ ꝓpositia nõ vz. q: si faceret alio mõ res q̃z modo o:dinatũ est eas fieri. non ꝓpter hoc inordinate fierẽt. q: si tunc statueret alias leges ꝑm quas fierent: eoipo o:dinate fierẽt. Ad p̃^m ar^m in oppo^m p:edo q̃ ꝓbat dr po^a absoluta q̃ tñ si cẽt p̃n^m alicui⁹ cẽt eoipo o:diata: sz non q̃z o:dinez ab eo p:efixũ eundẽ quem p:imo habuit.

Jsta est distinctio xliii huius

primi libri. In qua magister post q̃z ostendit quanta deus possit. ostendit qualia possit. Et tria facit. Nam primo inquirit an deus possit facere res meliores q̃z fecit. Secundo an possit eas facere meliori modo q̃z fecit. Tertio an modo possit omnia que olim potuit. Primum facit a principio distinctiõis vsq; ibi. Post hec considerandum. Secundum ab inde vsq; ibi Preterea queri solet. Tertium vsque ad finem distinctionis. Et tantum in generali. In speciali sentẽtia magistri stat in tribus propositionibus. quarum prima est hec. Deus potest totum vniuersum seu mundum facere meliorez. Hanc probans recitat quomodo quibusdam videbatur deum non posse facere res meliores q̃z fecit. quia si potuit ꝛ non fecit. inuidus fuit. confirmantes opinionez suam auctoritate beati augustini. qua supra magister probauit patrem filium genuisse sibi coequalem. ꝛ ibidem dicit q̃ si potuit filium sibi coequalem generare ꝛ non fecit: tunc inuidus fuit. ꝛ sic in proposito. Et respondet magister q̃ non est simile. eo q̃ filius sit de substantia patris. ꝛ non creatura. Postea probat q̃ deus potest facere res meliores q̃z fecerit. ꝛ hoc sic. Nam si non potest. aut hoc esset q: creatura est summe bona quod falsum est. quia tũc creatura creatori equalis esset. Aut quia creatura non ẽ capax talis melioratiõnis. ꝛ hoc iterum non obstat quia deus posset dare creature meliorem capacitatem. ꝛ ita posset facere meliores q̃z facit. Secunda propositio est hec. Ex parte rerum ꝛ non ex parte sui deus potest facere quamlibet rem meliorem. Hanc probat magister querens. vtr deus possit facere meliori mõ res q̃z fecit. Et respondet q̃ si modus ad scientiam artificis referat. tũc nõ põt de⁹ meliori mõ facere modum. Si vo

modus faciendi ad rem factam referatur, tunc deus potest eque bona ⁊ minus bona ⁊ meliora facere. Tertia propositio est hec. Divina potentia non est magis nunc limitata ad faciendum omnia q̄z vnq̄z fuit. Hanc probans magister querit. An deus posset quicquid potuit. Et arguit q̄ non: quia potuit non incarnari ⁊ nō nasci. quemodo non potest. Et respondet. sicut omnē sciētiam quam habuit habet modo, non tamen eodem modo. Ita respectu cuiuscunq̄z rei potentiam quam habuit habet ⁊ modo. non tamen ista potentia eodem modo se habet semper. vnde semper potentia dei se extēdit ad carnis assumptionem que cum semel assumpta est non potest de nouo iterum acquiri. sed per eandem potentiam per quam potuit incarnari potest modo incarnatus fuisse, sicut per eandem potentiam homo potest hodie legere ⁊ heri legisse. Et tm̄ in speciali.

De voluntate dei que essentia dei vna est et eterna: ⁊ de signis eius.

D.45 **Am de voluntate dei aliquid p sensus nostri imbecillitate dicendum est.**

Sciendum est ergo. quia voluntas siue volēs de deo ꝓz essentiam dicitur. Non est enim ei aliud velle ⁊ aliud esse: sed omnino idem. Et sicut idem ē ei esse bonum quod esse deum. ita idem est ei esse volentem quod esse deum. Nam voluntas qua semp volens est: non affectus vel motus est qui in deum cadere non valet. sed diuina vsia: qua volens est deus ⁊ hmōi.

Q̄ꝫ idem sit deo velle quod esse: non tamē potest dici deus esse omnia que vult.

Et licet idem sit deo velle quod esse: non tamen dicendum est omnia q̄ vult.

Obiectō quorundam.

Quod quidam de dei voluntate nō recte sentientes nobis obiciunt dicentes. Si idem est deo velle quod esse. ergo cuꝫ dicim⁹ deum velle omnia que facit. dicimus eum esse omnia que facit. alioquin non ibi illo verbo idē significatur. quod significatur hoc verbo esse: cum de deo dicitur. Et si ita est non sēper dicitur de deo velle secundum essentiam Si vero secundum essentiam non dicitur aliquando: quomodo ergo dicitur de deo. Relatiue enim nunquam dicitur. Ad quod dicimus. quia licet idem penitus sit deo velle q̄ esse: non tamen potest dici omnia que vult: sicut idem est deo esse quod scire. nec tamen sicut dicitur scire omnia. ita quoq̄z potest dici esse omnia.

Rāsio plenaꝫ ꝓtinens solutōez

Quis sit sensus horum verborum deus scit vel deus non vult. Item deus scit omnia vel vult aliquid ⁊ quid de deo in his predicetur.

I

At vbicunque deus dicitur scire vel sciens vel velle vel volens hec de eo secundum essentiam dicuntur.

Cum cuiꝫ dicitur deus scit vel deus vult, siue deus est sciēs vl volēs. essentia diuina predicatur. ⁊ deus esse enunciatur. Cum autem additur omnia vel aliquid vel aliqua. ⁊ dicitur deus scit omnia vel vult aliquid vel aliqua. essentia quidem diuina predicatur. non simpliciter ⁊ absolute. sed ita vt scientie que ipse est omnia subiecta monstrentur. ⁊ voluntati que ipsa eadem est aliquid vel aliqua subiecta esse dicantur. vt talis fiat sensus. deus scit omnia. ideſt deus. est cuius scientie que ipsius essentia est. omnia subiecta sunt. Similiter deus vult hec vel illa. id est. deus cuius voluntati que ipsa est hec siue illa subiecta sūt

Volens ergo siue velle dicitur deus secundum essentiam. cuius voluntas essentia est sēpiterna ⁊ immutabilis licet ea uarientur ⁊ trāseant que ei subiecta sunt. que non potest esse iniusta uel mala. quia deus est.

Quod dei uoluntas summe bona ē omnium que naturaliter sunt cuius causa non est querenda. quia nullam habet cum sit eterna.

Hec itaq̄z summe bona voluntas causa est omnium que naturaliter fiunt uel facta siue futura sunt que nulla preuenta est causa quia eterna est. Ideoque causa ipsius querenda non est.

Hic dic̄ ḡrecius cā ḡrenda nō est Augu⁹.

Ami enim eius causam querit aliquid maius ea querit. cum nihil ea maius sit. Unde Augustinus. in libro octuagintatrium questionum. Qui quesrit quare uoluerit deus mundum facere. causam querit uoluntatis dei. Omnis autem causa efficiens maior est eo quo efficitur. Nihil autem maius est uoluntate dei. Non ergo eius causa querenda est. Idem in libro contra manicheos. Si qui dixerint quid placuit deo facere celum ⁊ terram. Respondendum est eis. qui uoluntatem dei nosse desiderant causas et voluntatem dei scire querunt. q̄ uoluntas dei omniū q̄z sunt ipsa sit causa. Si enim habet causam uoluntas est aliquid quod antecedit uoluntatem dei. quod nephas est credere. Qui ergo dicit quare fecit deus celum ⁊ terram. respondendum est illi quia vult voluntas enim dei causa est celi ⁊ terre. ⁊ ideo maior est uoluntas dei q̄ celum ⁊ terra. Qui āt dicit. quare uoluit facere celū ⁊ terrā. maiꝰ aliquid querit quam est uoluntas dei nihil autem maius inuenīri potest. Compescat se ergo humana temeritas. ⁊ id quod nō est non querat ne id quod est non inueniat.

Ecce his auctoritatib⁹ aperte insinuatur q̄ uoluntatis dei causa nulla est ⁊ ideo querenda non est.

Quod voluntas dei prima ⁊ summa causa est omnium.

Augu⁹. **Voluntas ergo dei ut** ait Augustinus i tertio libro de trinitate prima ⁊ summa causa est omnium specierum atq; motionum. Nihil enim fit quod non de interiori atq; intelligibili aula summi imperatoris egrediatur secundum ineffabilem iusticiam. Ubi enim non operatur quod vult dei omnipotentis sapientia. que pertingit a fine vsq; ad finem fortiter. ⁊ disponit omnia suauiter. ⁊ non solum facit ea que perseuerantia consuetudinis admiratione non admittunt. sed etiam ea que propter raritatem ⁊ insolitum euentum mira videntur. vt sunt defectus luminarium ⁊ terremotus ⁊ monstruosi animantium partus ⁊ his similia. quorũ nihil fit sine voluntate dei. sed plerisque non apparet. Ideoq; placuit vanitati philosophorum etia causis aliis ea attribuere. cum omnino videre non possent superiorem ceteris omnibus causam. id est voluntatem dĩ Itaq; non nisi dei voluntas causa prima est sanitatis egritudinis. premiorum atq; penarum gratiarum ⁊ retributionum Hecergo sola est vnde ortum quicquid est. ⁊ ipsa non est orta sed eterna.

Quibus modis accipitur dei voluntas.

Que vere ⁊ propie dĩ dĩ volũtas ⁊ ea dicitur bene placitus

Hic nõ est pretereundus nobis quod sacra scriptura de voluntate dei variis modis loqui consueuit. ⁊ tamen non est dei voluntas diuersa. sed locutio diuersa ẽ d volũtate. q; noie volũtatis diuersa accipit. Nã volũtas dei uere ac proprie dicitur que in ipso est ⁊ ipsius essentia est. ⁊ hec una ẽ nec multiplicitatem recipit nec mutabilitatẽ que inexpleta esse non potest. de qua propheta ait. Omnia quecunq; uoluit dominus fecit. Et apostolus. Volũtati eius quis resistet Et alibi. Ut probetis que sit uoluntas dei bona ⁊ benepalacens ⁊ perfecta. Et hec voluntas recte appellatur beneplacitum dei siue dispositio.

Quod secundum figuram dicitur voluntas dei preceptio. prohibitio. consilium. permissio operatio ⁊ ideo pluraliter dicit scriptura voluntates.

Aliquando vero secundus quandam figuram dicendi voluntas dei vocatur. q; secundum proprietatem non est voluntas eius vt preceptio. prohibitio. consiliũ necnon permissio ⁊ operatio. Ideoq; pluraliter aliquando scriptura volũtates dei pronũciat. Unde propheta. Magna opera domini exquisita in omnes voluntates eius: cum non sit nisi vna voluntas dei que ipse est. pluraliter tamen dicit voluntates: quia volũtas dei vãriis modis ac p diuersis accipitur vt dictum est. Ita etiam idez propheta propter multos effectus misericordie ⁊ iusticie pluraliter dicit. Misericordias domini in eternũ cantabo. Et alibi. Justicie domini recte letificantes corda: cum tamen in deo vna sit misericõdia: vna iusticia: ⁊ vna eademq; sit misericordia que iusticia. s. diuina vsia.

Quare preceptio ⁊ prohibitio ⁊ consiliuz dicantur dei voluntas.

Ideo autem preceptio ⁊ prohibitio atq; consilium cum sint tria. dicit tamen vnumquodq; eorum dei voluntas: quia ista sunt signa diuine voluntatis: quemadmodum ⁊ signa ire dicuntur ira: ⁊ dilectionis signa dilectio appellantur: ⁊ dicitur iratꝰ deus. ⁊ tamen non est ira in eo aliqua: sz signa tantum que foris sunt. quibus iratus ostenditur. ira ipius nominatur: ⁊ est figura dicendi. secundum quam non est falsuz quod dicitur sed verum quod dicitur sub tropi nubilo obumbratur. Et secundum hos tropos diuerse voluntates dei dicuntur: quia diuersa sunt illa que per tropum voluntas dei dicuntur.

Ubi voluntas dei pro precepto ⁊ consilio accipiatur

Pro precepto dei atq; consilio potest accipi voluntas: vt ibi. Fiat volũtas tua sicut in celo ⁊ in terra. Et alibi. Qui facit voluntatem patris mei qui in celis est: ipse frater meus ⁊ soror ⁊ mater est. Et contra hãc voluntatem multa fiunt. Unde Augustinus in libro de spiritu ⁊ littera. Infideles inquit contra voluntatem dei faciunt: cum eius euãgelio non credunt. Augu⁹.

Q; deus non vult ab hominibus fieri omnia que precepit. vel non fieri que prohibet.

Etsi illa tria dicũtur dei uoluntas: ideo quia signa sunt diuine voluntatis: non est tamen intelligendum deum omne illud fieri velle quod cuicũq; precepit. vel non fieri q; ꝓhibuit. Preceptũ enim abrae immolare filium: nec tamen voluit: nec ideo precepit vt id fieret: sed vt abrae probaretur fides. Et in euangelio precepit sanato ne cui diceret. ille autem predicauit vbiq; intelligẽs deum non ideo prohibuisse quin vellet opus suum predicari: sz vt daret formam homini laudem humanam declinandi.

De permissione ⁊ operatione, vbi dicantur dei voluntas.

Permissio quoque dei ⁊ operatio voluntas dei appellantur. qualiter

Augu⁹. accipit Augu⁹ in enchi. dicẽs. Non fit aliqd nisi ops fieri velit. vel sinendo vt fiat. vel ipse faciẽdo. Nec dubitandũ ẽ deum facere bene. etiã sinendo fieri quecũqz fiũt male. nõ. n. hec nisi iusto iudicio dei fiunt. ⁊ pfecto bonũ ẽ oẽ quod iustũ est. Ecce hic manifeste hẽmus di voluntatẽ appellari ipius opationẽ vel pmissionez cuz dicit non fieri aliquis. nisi ops fieri velit: vbi includit ⁊ bona ⁊ mala oia q̃ fiunt. Ideoqz apte distinguit quõ deũ velle dixerit ne eadẽ rõne itelligeret velle bona ⁊ mala sub deus. vel sinẽdo vt fiat: hoc quãtum ad mala dicit. vel ipa faciẽdo. hoc q̃tũ ad bona. Nã la. n. finit fieri. sed nõ facit. bona vero ipe facit Jõqz dixit eum velle. qz ⁊ volens mala finit. ⁊ volẽs bona operat. ⁊ ob hoc pmissio ⁊ opatio voluntas dei dicuntur.

Quinqz supra sunt proposita que dicuntur sẽ cũduz tropũ. ⁊ ideo distinguat lector vbique pro quo eorum accipiatur voluntas.

Quinqz ergo supra posita sunt que dicuntur scõm tropum dei volũtas quia signa sunt diuine voluntatis que una ẽ ⁊ immutabilis. s. beneplacitum. Jdeoqz diligenter distinguat lector vbi de voluntate dei scriptura commemorat iuxta quem modum accipi oporteat. s. pro beneplacito dei. an pro aliquo signorum eius. Nã magna enim est adhibenda discretio in cognitione diuine uolũtatis quia ⁊ beneplacitũ dei est voluntas eius ⁊ signum beneplaciti eius dicitur uolũtas ei⁹ Sed beneplacitum ei⁹ eternum est. signa uero beneplaciti non. Et consonat rex effectib⁹ beneplacitũ ipius. ⁊ ipi effectus rerum ab illo non discordant. Fit. n. omne quod beneplacito uult fieri: ⁊ oẽ quod nõ uult fieri. nequaq̃ fit. Nõ ita aũt est de signis. qz pcepit de⁹ multis ea que nõ faciunt. ⁊ pbibet que non cauẽt ⁊ consulit que non implent.

Jrca distinctionez 45. quero vtrum de⁹ ab eterno voluit a⁹ a se Rõ non. qz tũc in volũtate diuia fuisset relatio realis ad creaturã. consequens est falsuz. sicut pz di. 30. g̃ ⁊ añs: pbatio ꝓntie p⁹ de⁹ vult aliqd q̃ itelligat se velle illõ fit illud a. qz sicut dictũ est di. 39. certitudo intelle⁹ diuini circa futura contingentia non est sine rectitudine volũtatis ergo rõ illa q̃ẽ in volũtate diuina prim o ad. a. precedit oẽm cõsiderationez intellectus de illa volitione: igiẽ nõ est in voluntate siue in volitione: igitur non est in voluntate siue in volutione vt cognita est sed vt in se est ⁊ per ꝓns est ibi ex nã rei ⁊ nõ incognito vt cognitũ est. Cõtra si nõ voluit ab eterno ⁊ nec mõ vult denouo: qz eẽt mutabilis: g̃ nihil vult.

Respondeo ois potentia operatiua perfecta põt esse pncipiũ operãdi circa quodcunqz obm natũ respici a tali potẽtia. sicut perfectus intellectus põt esse pncipiũ intelligendi quodcũqz intelligibile ⁊ perfect⁹ visus põt esse pncipiuz perfecte videndi quodcunqz visibile: igit cũ in deo sit volũtas formaliter ex di. 2ª. ⁊ ẽt summe perfecta q̃z infinita ex eadẽ di. sequit q̃ ipa põt eẽ pncipiuz volendi quodcunqz volibile. nõ enuz põt eẽ pncipiũ volendi aliquid ex tpe. qz hoc non põt eẽ sine mutatione alicui⁹ ⁊ nõ obi voliti quia obiectũ volitũ nõ hẽt esse nisi qz volitũ: ⁊ qz bz eẽ in volũtate diuina: ergo ipa mutatio eẽt ipius voluntatis sicut deductũ est di. 39. de rõe ipsius volũtatis: g̃ voluntas diuina põt in eternitate sua esse pncipiũ volendi quodcunqz volibile: nõ est autez rõ volendi simul oppoſa⁹ ambo. qz illi respectus nullius põt esse simul. nec est ratio volẽdi neutrũ qz tunc in creaturis nihil tale esset a deo: ⁊ per ꝓns nihil causaret in creaturis qz ptingentia non põt esse in deo nisi a parte voluntatis sicut deductũ est di. 39. g̃ in eternitate est rõ volendi alterũ oppositũ in quibuscũqz aliis a se

Ad argumneta Respõdeo sicut dictũ est pus di. 30. de relationib⁹ ex tpe q̃ terminãt ad deum sub rõne mere absoluta. ⁊ simimili modo de idcis dist. 35. ⁊. simili modo de omnipotentia dei. di. 43. que est mere absoluta ꝓm q̃ est attributũ diuinũ. ⁊ sic terminat relationem creature possibilis ad deuz: ita dico hic q̃ volũtas diuina sub ratione mere absoluta terminat respectũ voliti ad ipsaz qõ quidẽ volitione diuina producit inesse volito ⁊ in eternitate sicut intellectus producit inesse cognito vel intellecto: ⁊ simili modo dicẽdũ est de eẽ voliti: sicut dictũ est de esse cogniti. di. 36. Dz tũc argues si volitũ hẽt relationẽ ad voluntatẽ diuinã aut g̃ habet relationẽ realẽ aut secundũ rõnez tantũ: si realez igit fundamentuz suũ est reale. g̃ illa res habet esse reale ab eterno. Si relationẽ rõnis tantũ. Cõtra nõ est per actũ intellect⁹ diuini cõparantis oẽm illud ad intellectũ suũ: g̃ non est relatio rõnis ea licet enĩ intellectus diuinus pus comparet illud oẽm vt cognitũ ad intellectũ suũq̃ sit volituz ab ipo ⁊ in illo priori causaret relationẽ rõis ipsius obiecti vt cogniti ad intellectum suuz nõ tamẽ videt causare aliq̃ rationẽ eius ad volũtatẽ. Licz hic posset responderi q̃ ista relatio voliti ad volũtatez sit per actũ intellectus diuini comparantis oẽm volitũ ad voluntatẽ suaz: qz p⁹ cõpat oẽm ad voluntatẽ suaz q̃z cõparet ad intellectũ. suum Si poneret idẽ esse sufficere in obo intellectus vt obiectũ est cognitũ ⁊ voluntatis vt volituz est ⁊ q̃ nullo mõ esset volituz pns volũtati nisi quia pns fuit intellectui. Tamẽ respõdeo alr q̃ in isto obo vt volito ẽ rlo alia ad volũtatẽ diuinã q̃z illa que in eo est vt intellecti ad intellectũ diuinũ. ⁊ ista a⁹ rlo nõ est rlo realis: nec tamẽ est rõnis loquẽdo stricte de relatiõe rõis s. ĩtellect⁹. nec ista diuisio est sufficiẽs q̃ ois relatio aut est realis aut rõnis accipiẽdo relationẽ rõis stricte. qz ois potentia que potest habere actũ circa obiectũ existẽs nõ vt existens est ⁊ illud obiectuz potest actu suo cõparar ad aliud ad quod tale obz nõ cõparat ex natura rei potest in obiecto vt obiectum est causare relationem ipsius ad aliud que quidem relatio non est realis quia nõ est ex nã obi in se nectũ ẽ stricte rationis quia non semper illa põ ꝓpans ẽ rõtiũ sine põ ratiocinatiua. potest. n. voluntas vtens aliquo bono ad finẽ causare in obo illo relationem ad illum finẽ: ⁊ nec ẽ illa realis relatio. qz nõ ẽ in aliquo obo ex nã rei sz ex cõparatione volũtatis cõferentis. põt. n. vti deo ad creaturam. nec est illa relatio rõnis. qz potentia ista cãns istã cõparationẽ non ẽ rõ siue intellectus siue imaginatio dicat talis virt⁹ collatiua siue quecũqz alia. certum ẽ enuz q̃ volũtas est talis potentia collatiua ⁊ cõparatiua ⁊ imaginatiua. ita bñ sicut potẽtia intellectiua: ⁊ iõ certũ ẽ q̃ vtraqz istarum potentiarum põt oẽm suũ cõparere ⁊ in obo suo cãre relationez nõ realẽ. qz nõ eẽt ibi ita esse ex nã rei sine oi cõparatiõe. nec relationem rõnis stricte sũptam ꝓ relatione cãta ab intellectu. sz eam q̃ qz cõcomitetur relatio rõnis cãta ab ĩtellectui: sed voluntas diuina ⁊ ẽt volũtas ois quicqd de imaginatio

ne de ḡnuuc nō potest cōparare seipam ad obmin ee
volito ab eterno ⁊ econuerso. ⁊ sic pōt in obo cāre rela-
tionem rationis ad ipsam.

Ista est distinctio. xlv. hui⁹ primi libri. In qua ma
gister postq̄z egit de scientia dei ⁊ de eius po
tentia. incipit agere de eius voluntate Et circa hoc tria
facit. Nā primo ostendit quid sit voluntas dei. Scdo
quid possit. Tertio quot modis accipitur Primū facit
a pncipio distictiōis vsq̄z ibi. His itaq̄z sume. Scd̄z
abinde vsq̄z ibi. Hic nō est pretermittenduz. Tertium
vsq̄z ad finē distinctiōis. Et tantuz in generali. In spe
ciali sententia magistri stat in trib⁹ propositionibus q̄
rū prima est hec. Quāuis voluntas dei sit idem q̄ de⁹
vel diuina essentia. nō tn̄ est illa que sibi. i. volūtati sb
ditur. Hanc probās magister proponit q̄ voluntas sit
idē. q̄ diuina cēntia realiter. ⁊ differens ab ipsa solum
rōne sicut ⁊ scientia propter quā diuersitatē aliqua attri
buūtur voluntati⁹ dei que non attribuunt essentie. vñ
dicitur deus vult omnia. non tamen pōt dici deus est
omnia nō obstante identitate voluntatis ⁊ essentie.
Scda propositio est hec. Nō est querenda causa volun
tatis diuine cū ipsa sit causa omniū que producunt in tē
pore. Hanc probās magister dicit q̄ volūtatis dei cau
sa querenda nō est. quia sic ipsa nō ēet causa prima ⁊ ha
beret aliquid maius se. quod est falsū. sed ipsa est causa
vniuersalis omniū non soluz que fiunt fm cursuz natu
re sed etiā mirabiliter. Tertia propositio est hec.
Quāuis voluntas dei beneplaciti in se sit nisi tantuz
vna. tamen volūtas signi per quinq̄z signa distinguitur.
Hanc magister probans dicit q̄ voluntas dei
multipliciter nominat. Aliquando accipit propriē fm
q̄ est ipsa diuina cēntia Aliquādo vero accipit pro pre-
cepto. p prohibitione. consilio. permissione ⁊ operatio
ne voluntatis diuine que omnia dicuntur voluntates
dei. iō quia sunt signa voluntatis dei. nō autē sunt ita
signa q̄ deus velit huiusmodi omnia fieri. sed quia ad
modū volūtatis se habent. Et subdit q̄ prima volūtas
dicit voluntas beneplaciti. Alie voluntates dicuntur
voluntates signi. Et differunt in hoc. quia voluntas
beneplaciti est eterna. reliq̄z vero sunt temporales. Et
voluntas beneplaciti semper implet. Alie vero non.
Et tantū de sententia hui⁹ distinctionis. in speciali.

Illi sententie qua dictū ē dei voluntatez non
posse cassari q̄ ipe est queda vident obuiare.

Di.46 b

Hic oritur questio

Dictum est enim in superiori
bus ⁊ auctoritatib⁹ cōmuni
tum q̄ voluntas dei que ipse
ē vocat q̄ bīplacitū ei⁹ cassari
nō pōt quia illa voluntate fecit quecunq̄z vo
luit in celo ⁊ in terra. cui teste apostolo nihil
resistit. Queritur ergo quomodo accipiendū
sit quod apostolus de domino ait. Qui vult
omnes homines saluos fieri. Cum enim nō
oēs salui fiant. Sed damnentur. videtur vti
q̄z non fieri quod deus vult fieri humana. s.
voluntate impediente voluntatem dei Do
minus quoq̄z in euangelio impiā ciuitatē cō
pellās. Quotiens inquit uolui cogregare fili
os tuos sicut gallina cogregat pulos suos sub
alis ⁊ noluisti. Ita hec dicuntur tanquā dei
volūtas supata sit hominū voluntate. ⁊ infir
missimis nolēdo impedientibus. nō potue
rit facere potentissimus quod volebat. Ubi

est ergo illa omnipotentia. qua in celo ⁊ in
terra secunduz prophetaz. omnia quecunq̄z
voluit fecit: ⁊ quomodo voluntati eius secū
dum apostolum nihil resistit. si colligere fi
lios hierusalem voluit ⁊ non fecit. Hec enim
predictis plurimum obuiare videntur.

Solutio quomodo intelligenduz sit illud vo
lui congregare ⁊ noluisti.

Sed audiamus solutionez

ac primum quomodo accipiendum sit illud
quod dominus ait: videamus. Non enim Augu⁹.
ex eo sensu illud dictum est: vt ait augustinus in enchi.
in enchi. predictam questionez soluens: qua
si dominus voluerit congregare filios hieru
salem. ⁊ non sit factum quod voluit. quia ipa
noluerit: sed potius ipsa quidem filios suos
ab ipso colligi voluit: qua tamen nollente fili
os eius col egit. ipse omnes quos voluit:
quia in celo ⁊ in terra non quedam voluit ⁊ fe
cit: quedam vero voluit ⁊ non fecit: ſz omnia
quecunque voluit fecit: vt sit sensus. Quotiēs
volui congregare filios tuos ⁊ noluisti. id est
quotquot congregaui mea voluntate semper
efficaci. te nolente feci. Ecce in euidenti positū
est q̄ illa domini verba superioribus non re
pugnant.

Quomodo intelligendum sit illud. qui vult
omnes homines saluos fieri.

Nunc videre restat quomō

etiam premissa verba. a postoli pr. dictis non
contradicāt. qui de deo loquens ait: vult om
nes homines saluos fieri. Quorum occasiōe
verborum multi a veritate deuiauerunt dicē
tes deum multa velle fieri que non fiunt. Sz
non est intelligendum ea ratione illud esse di
ctum: quasi deus vellet aliquos saluari ⁊ non
saluentur. Quis enim tam impie desipiat: vt
dicat deuz malas hominū vo⁹untates quas
voluerit ⁊ quando voluerit: ⁊ vbi voluerit:
in bonum non posse conuertere. Non est vti
q̄z verus quod in psal. dicitur. Quecunq̄z vo
luit fecit: si aliqua voluit ⁊ non fecit. si quod ē
indignus ideo non fecit. quoniā ne fieret q̄d
volebat omnipotens. volūtas hominis im
pediuit. Ideoq̄z cum audimus ⁊ in sacris sit
teris legim⁹ q̄ velit omnes homines saluos
fieri: non tamen ideo debemus omnipoten
tissime dei voluntati aliquid derogare. sz ita
intelligere quod scriptum est. Ut q̄ omnes
homines saluos fieri. tanq̄ diceretur nullus
hominem fieri saluum nisi quem saluum fie
ri ipse voluerit. non q̄ nullus sit hominum
nisi quem saluum fieri uellit. Sed q̄ nul
lus fiat saluus: nisi quem uelit saluari: ⁊ ideo
rogand⁹ est ut uelit. quia necesse est fieri si uo

luerit. ¶Nō est.n. credēdus oipotēs aliquid voluisse fieri qō factū nō sit. Sic ēt intelligit illō ¶Illuminat oēm hoiem veniētē in hūc mūdū nō q; nullus hoium est qui non illuminetur sz q; nisi ab ipso nullus illuminatur. ¶Dōt ⁊ alio mō illud intelligi dū tm credere cogamur om nipotētē aliqd fieri voluisse factūqz ñ eē q sine vllis ambiguitatib⁹ sicut in celo ⁊ in terra, sicut veritas cantat oia quecūqz voluit fecit. pfecto facere nō voluit quecūqz non fecit. Ex his apte oñditur q; deus ea volūtate que ipse est nō vult aliqd fieri qō nō fiat. neqz ñ fieri qō fiat

Quō intelligit illud. Illuminat oēm hominē veniētē ⁊c

Utruz mala dei voluntate fiāt an eo nolēte

Ideoqz cum constet omnia

bona que fiūt eius fieri volūtate que fieri nol let nullatenus fierēt recte queri solet. Utrum ⁊ mala oia que fiūt. i. pctā dei fiāt voluntate. an nolente eo fiant. Sup hoc diuersi varia sentiē tes sibi cōtradicere iuenīūtur. Alii.n. dicunt q; de⁹ vult mala eē vel fieri nō vult tm mala. Alii vo q; nec vult mala est nec fieri. ī hoc tm ꝓueni unt ⁊ hi ⁊ illi. q; vtiqz fatentur deū mala ñ vel le. Utriqz vero rōnibus ⁊ auctoritatibus inni tuntur ad muniendam suam assertionem.

Que super hoc a diuersis dicunt. Alii dicūt deuz velle mala eē vel fieri alii non

Quare dicunt quidam deum velle mala esse vel fieri.

Qui enim dicunt deū ma

la velle eē vel fieri suam his modis munīūt in tentionem. Si enim inquiunt mala non esset vel non fieri vellz nullo modo essent vel fierent q; si vult ⁊ non esse vel non fieri. ⁊ non potest id efficere. scilicet. vt non sint vel non fiant. voluntati eius ⁊ potētie aliquid resistit. ⁊ non est oipotēs q; non potest oē quod vult. sz ipotens est sicuti ⁊ nos sum⁹ qui quod volu mus qñqz non valem⁹ sz q; omps ē ⁊ in nul lo impotēs certū est nō posse fieri mala vel eē. nisi eo volente. Quō eo inuito eo ⁊ nolēte possz ab aliquo malū fieri cū scriptū sit. volūtati eius qs resistet. Supra ēt dixit Aug. q; necesse ē fie ri si voluerit. Sed vult mala fieri aut non fieri Si vult nō fieri nō fiūt fiūt aūt vult ergo fieri Itē bonū ē mala eē vel fieri. aliogn sūme bon⁹ nō p̄mitteret ea fieri. Ūñ aug in enchi. Quan uis ea inqt que mala sunt inquātū mala sūt nō sūt bona. tū vt ñ solū bona sz ēt sint ⁊ mala bo nū ē. ¶Nā nisi eēt hoc bonū vt eēnt ⁊ mala nul lo mō eē sinerent ab oipotēti bono. cui procul dubio q; facile eē qō vult facē tā facile ē quod nō vult esse nō sinere. ¶Hec nisi credam⁹ pieli tat̄ nostra cōfessio qua nos in patrez oipotētē credere cōfitemur. Ecce hic apte hēs q; bonū ē mala eē oīs aūt bonū de⁹ auctor ē qui vult oē bonū eē quod ē. Cū ergo bonuz sit mala fieri vel eē. ergo ⁊ mala vult fieri vel eē. ¶Dis atqz

Prima rō illoz q; dicunt deū vel le mala fieri.

Secūda rō

Tertia ratio.

Aug. in enchi.

aliis huiusmodi rationibus ⁊ auctoritatibus vtuntur qui dicūt deū velle mala eē vel fieri.

¶Dic ponit rōnes illoruz qui dicunt deum vo luntate non fieri mala vel non eē.

Illi vero qui dicunt deivo

luntate mala non fieri vel non eē inductiōibus premissis ita respondent dicentes deum nec velle mala fieri nec velle non fieri vel nolle fie ri. sed tm̄ non velle fieri. Si enim vellet ea fie ri vel esse faceret vtiqz ea fieri vel esse. Et ita es set auctor malorum. ¶Non est autē auctor ma lorum vt sanctorum protestantur auctoritates non ergo eius uoluntate fiunt mala. Item si nollet mala fieri uel uellet non fieri. ⁊ tamen fierent omnipotens non esset et cum eius uolū tas humane uoluntatis effectu impediretur. Ideoqz non concedunt deum uelle mala fie ri ne malorum auctor intelligatur nec cōcedūt eum uelle mala nō fieri uel nolle fieri ne impo tens esse uideatur. sed tm̄ dicunt eum non uel le mala fieri ut non auctor sed permissor malo rum monstretur. Unde ⁊ euangelista, ubi ostē dit deum auctorem esse omnium bonorum di cens. Omnia per ipsum facta sunt. Cōtequē ter malorum auctorez esse negat di. Et sine ip so factum est nihil. i. peccatum. ¶Non dixit per eum factum esse uel eo nolente ⁊ inuito: sed tm̄ sine eo. i. sine eius uoluntate. q; non eius uolū tate fit peccatum. non ergo deo uolente uel no lente. sed non uolente fiunt mala. Quia non subest dei uoluntati ut malum fiat uel non fiat sed ut fieri sinat quia bonum est sinere mala fi eri: ⁊ utiqz uolens sinit nō uolens mala. sz uo lens sinere ut ipsa fiant. Quia nec mala sūt bo na uel ea fieri uel esse bonum est.

Quare ñ sit verū deū vel le mala fieri.

¶Die q; ritur an sit verū dū velle ñ fi eri mala vel uolle fieri.

Quomodo intelligendum sit illud Augu stini mala fieri bonum est.

Quod uero Augustinus

ait. ¶Mala fieri bonum est nec sinerentur ma la ab omnipotenti bono fieri. nisi hoc essz bo num vt ea essent ea ratione dictum esse asserūt. quia ex malis que fiunt de⁹ bona elicit. nec ip se permitteret ea fieri nisi de eis bene aliquid fa ceret. Unde augustinus in eodem libro enchi ridion aperte indicans predictorum verborū talem esse intelligentiaz ait. Deus omnipotēs cui rerum est summa potestas cum summe bo nus sit nullo modo sineret aliquid mali esse in operibus suis nisi vsque adeo esset omnipo tens ⁊ bonus vt benefaceret etiam de malo. Item in eodem. ¶Melius iudicauit deus de malis bona facere q; mala nulla p̄mittere. Ex hoc itaqz sensu dictuz est ac verū bonū est ma la fieri. q; ex malis que fiūt bonis qui secūdū propositum vocati sunt sancti accidit bonitaz

Dō verū sit deū ñ velle ma la fieri.

Dō non do v olē te vel no lēte sz nō volēte fi ant ma la.

Aug. cōfirmat illā sēntiaz alia auctoritate eiusdez.

idest vtilitas. Talibus enim vt ait apostolus in bonum cooperantur omnia etiã mala quia eis psunt que alijs facientibus obsunt. Ãñ etiam aliquãdo in scriptura legitur malũ appellari bonum vt Hieronymus super Marcuz Malum inquit inde bonum fuit. s. nob. nec si bonum est illi vel illi: inde sequitur q̃ simpliciter bonum sit, ppꝛie enim ac simpliciter bonum est qd̃ in se ⁊ facienti bonum est.

Quadripartita boni acceptio.

Est enim aliquid quod in se bonum ẽ ⁊ cui fit. sz nõ est bonũ faciẽti. vt cũ subuenit̃ pauperi. sed non propter deuz. ⁊ aliquid boni in se ⁊ facienti. sed non ei cui fit. vt cum veritas propter deum alicui non obediẽti p̃dicatur ⁊ aliqd i se ⁊ faciẽti ⁊ ei cui fit bonuz vt cum veritas predicatur propter deum credenti. Unde apostolus. Bonus odoꝛ sum⁹ deo. aliis odoꝛ vite. aliis odoꝛ mortis. Est autem aliud quod nec in se bonum est: ⁊ facienti nocet ⁊ damnat nisi peniteat vt malum. valet tamen ad aliquid. Ut enim ait augu. in enchi. A summe ⁊ equaliter ⁊ immutabiliter bõa trinitate creata sunt omnia. nec summe nec equaliter: nec mutabiliter bona. sed tamen bona etiam singula. Simul vero vniuersa valde bõa Quia ex omnibus cõsistit vniuersitatis admirabilis pulchritudo. In quaetiam illud quod malum dicitur. bene ordinatum ⁊ loco suo positum eminẽtius commendat bona. vt magis placeant ⁊ laudabiliora sint dum comparãtur malis.

Quod mala vniuersitati valent ⁊ faciẽtibus sua propꝛia vel patientibus aliena pꝛosunt electis tantum.

Hinc patet qd̃ ex malis que fiunt aliq̃d pꝛouenit bonũ: dum bona magis placent ⁊ laudabiliora existunt. Ipsis etiã faciẽtibus ex malis que faciunt interduz bona p ueniunt si ꝑm pꝛopositum vocati sunt sci. Talibus enim vt ait Aug. in li. de correctiõe ⁊ gratia vsqz a deo deus omnia coopatur in bonuz vt siqui hoꝛ deuiant ⁊ exoꝛbitant ẽt hocip̃uz eis faciat pꝛofitere in bonum q̃ humiliores redeunt atq̃ doctioꝛes vt Petrus. Illa ẽt mala que ab iniquis fideles pie pꝛferunt. vt ait augu. in li. de tri. ipsis vtiq̃ pꝛosunt vel ad delẽda peccata. vel ad exercendã pꝛobãdãq̃ iustitiam. vel ad demõstrãdãq̃ hui⁹ vite miseriaz Iõq̃ ⁊ Job dei manũ ⁊ apostolus sathane stimulum sensit. ⁊ vterq̃ bene pꝛofecit. q̃ malũ bene poꝛtauit.

Aug⁹.

Ex pꝛedictis concludit ostendens eẽ bonũ

fieri mala multis modis.

Si quis igitur diligenter at tendãt que scripta sunt facile est ei percipere ex malis bona pꝛouenire. ⁊ ex ea ratione dictũ eẽ q̃ bonũ est mala fieri vel esse. non q̃ maluz sit bonum. vel q̃ bonũ sit malum fieri. Non est enim bonum malum fieri ab aliquo q̃ nõ est bonum vt aliquis faciat malum. Si enim hoc esset bonum pꝛofecto huius deus auctoꝛ esset qui est auctoꝛ omnis boni. Qd̃ si huius deus auctoꝛ ẽ. eo ergo auctoꝛe hõ agit mala. ⁊ ita eo auctoꝛe homo fit deteri oꝛ. Et si eo auctoꝛe homo fit deterioꝛ. tunc eo volente homo fit deterioꝛ. Idem est enim dicere aliquid fieri deo auctoꝛe quod deo volẽte. Deo autem auctoꝛe ñ fit homo deterioꝛ. ergo nõ deo volente. vt augusti. in libꝛo. lxxxiii. q. aperte instruit a minoꝛe dicens ita. Nullo sapiente homine auctoꝛe fit homo deterioꝛ. Tanta enim est ista culpa que in sapientem hominez cadere nequit. Est autem deus omni homine sapientioꝛ. Multominus ergo deo auctoꝛe fit homo deterioꝛ. Multo enim est pꝛestantioꝛ dei voluntas q̃ hominis sapientis. Illo autem auctoꝛe cum dicitur illo volente dicitur. ergo est vitiuz voluntatis humane quo est homo deterioꝛ. qd̃ vitium si longe abest a dei volũtate vt ratio docet a quo sit querendum est. Ecce aperte dicit augusti. deo auctoꝛe vel volente hominem nõ fieri deteriozem: sed vitio voluntatis sue. Nõ est ergo deo auctoꝛe q̃ malum fit ab aliquo. et ita deo volente mala non fiunt.

Quod in deo non est cã vt sit hõ deterioꝛ.

Deinde idem Augustinus querens quid sit causa vt homo sit deterioꝛ in deo non esse asserit in eodem lib. sic dicens. Ut sit homo deterioꝛ: aut in ipso est: aut ĩ alio. aut in nihilo. Si ĩ nihilo nulla causa est. Si in alio aut in deo. aut in alio quolibet homine. aut in eo qui neq̃ deus neq̃ homo sit. Sz nõ in deo. Bonoꝛum enim deus tm̃ causa ẽ. ergo aut in homine est. aut in eo quod neq̃ deus. neq̃ hõ. aut in nihilo. Et ex his apte ostẽditur q̃ nõ est bonũ vt sit hõ deterioꝛ. quia nõ est deus eius rei cã qui tãtum causa bonoꝛũ e. Et si non est bonum vt homo fiat ꝺterior. nõ est ergo bonum vt ab eo fiat malum.

Aliter pꝛobat q̃ deo auctoꝛe nõ fiunt mala

Item aliter etiam ostẽditur q̃ deo auctoꝛe. i. volẽte nõ fiũt mala q̃ ipe nõ ẽ causa tẽdẽdi ad nõ eẽ. Tendere enim ad nõ esse malũ ẽ. Ipe ãt auctoꝛ mali ñ ẽ. Tẽdit vo ad ñ

esse qui operatur malum. non ergo deo auctore est q; aliquis operatur malum. Non est ergo bonum q; aliquis operatur malum. quia tantum boni deus auctor est. Hoc aũt Aug. in eodem libro aperte explicat ita dicẽs. Qui omnium que sunt auctor est. ⁊ ad cuius bonitatem id pertinet vt sit omne quod est boni tãtummodo causa est. Quo circa mali auctor nõ est. ⁊ ideo ipse summum bonum est. a quo in nullo deficere bonum est. ⁊ malum est deficere. Non est ergo causa deficiendi. idest tendẽdi ad non esse qui vt ita dicam essendi causa ẽ quia omnium que sunt auctor est. que inquantum sunt bona sunt. Ecce aperte habes q; deficere a deo qui summum est bonum malum est. Mala ergo facere mulum est. non ergo deo auctore vel volente mala fiunt.

Obiectio quorundam. sophistica qua probare nituntur ex deo esse q; mala fiant.

Jam sufficienter ostensum est. q; deo auctore non fiunt mala. Quidam tamen sophistice incedentes. ⁊ ideo deo odibiles probare conantur ex deo auctore esse: q; mala fiunt hoc modo. Quod mala fiunt verũ est. omne autem verum quod est a veritate est que deus est. A deo ergo est q; mala fiunt. Quod autem omne verum a deo sit. confirmant auctoritate Augustini in libro. lxxxiii. q̃stionum ita dicentis. Omne verum a veritate verum est. Est autem veritas deus. Deus ergo habet auctorem omne verum. Est autez verum q; mala fiunt vel sunt. Deo ergo auctore est q; sunt vel fiunt mala.

Responsio vbi concedit omne verum esse a deo ⁊ sophisma aperit.

Quibus facile est nobis respondere. sed indignum responsione videtur quod dicunt. Omne nãq; verum a deo est vt ait Augustinus cui consonat Ambrosius qui tractans illud verbum apostoli. Nemo potest dicere dominus iesus nisi in spiritu sancto dicit. Quod omne verus a quocũq; dicitur a spiritu sancto est. Cum itaq; verum sit. q; mala fiunt. hoc verus quod dicitur illa locutione scilicet mala fiunt a deo est. sed non inde sequitur q; a deo sit vt mala fiant. Si enim hoc diceretur auctor malorum deus esse intelligeretur. quod ex simili manifeste falsum ostenderetur. Deus prohibet furtum fieri. sed furtũ fieri verum est. ergo prohibet verum non fieri.

Per hoc ostendit illud esse falsum

Partem questionis approbat illorum qui dicunt deum non velle mala fieri.

Hec igitur ⁊ alia huiusmodi mania relinquentes premisse questiõis parti saniori fauentes que sanctorum testimonis plenius approbatur. dicamus deum nõ velle mala fieri nec tamen velle non fieri. neq; nolle fieri. Omne ergo quod vult fieri fit. et omne quod vult non fieri non fit. Fiunt autẽ multa q; non vult fieri vt omnia mala.

Circa distinctionem quadragesimamsextam. quero vtrum voluntas beneplaciti dei semper impleatur. ⁊ videtur q; non. primo ad Thimotheum secundo. deus vult omnes homines saluos fieri non tamen erunt omnes saluati. ergo ⁊ cetera. Preterea Matthei vigesimosecundo. dicit Saluator illis filijs Hierusalem. Quotiens cũq; volui congregare filios quẽ admodum gallina congregat pullos suos sub alas ⁊ noluisti. ergo vt prius. Contra Roma. nono. Voluntati eius quis resistet. ⁊ in psalm. Omnia quecunq; voluit fecit. Respondeo voluntas dei beneplacito quãtum ad omnia semper debet impleri. quia sicut omnipotens potest omne possibile. ita quando voluntas diuina determinatur ad ponendum aliquid in esse vltima determinatione illud erit. velle autem illud voluntate beneplaciti est, vltima determinatio que potest poni ex parte voluntatis ipsius omnipotentis volentis ponere effectum in esse. ergo respectu cuiuscũq; effectus deus est sic volens illud erit. Et posset ratio confirmari. quia si causa vltima determinatione ad aliquid determinata non poneret effectum in esse hoc non videretur nisi propter impotentiaz eius. vtputa quia non sufficeret ex se ad hoc vel quia esset impedita ab aliquo alio. vel propter mutabilitatem eius antequam intelligatur effectus poni in esse. sed omnipotens nec ẽ impotens nec impeditus nec immutabilis. ergo ⁊c.

Ad primum argumentum dico q; illud dictum apostoli posset exponi de distributione accommoda pro omnibus qui salui fiẽt. tamen multo melius posset exponi de voluntate antecedente sic. idest vult omnes homines saluare ⁊ saluos fieri quantum scilicet est ex parte sui ⁊ voluntate sua antecedente pro quanto dedit eis dona naturalia. ⁊ leges rectas ⁊ adiutoria communia sufficientia ad salutem: sicut de rege statuente bonas leges ⁊ prefigente ministros ad custodiam istarum legum: posset dici q; vult omnes subditos suos pacifice viuere ⁊ quiete. ⁊ tamen si videret aliquem tribulari iniuste: non statim oporteret q; rex intromitteret se ad faciendum illum quiete viuere nisi deuolueretur causa ad ipsum per querimoniã de facto. vult quidem iste quemlibet pacifice viuere et quiete antecedenter. non tamen vult quemcunq; immediate ita viuere. Ita dico in proposito q; si deus non haberet voluntatem beneplaciti ad istum saluandum. tamen vult isti illa adiutoria communia antecedentia ad salutem omnium quibus iste etiaz potest sufficienter quãdoq; viuere ⁊ saluari. propter que dici potest q; quantuz est ex parte sui vult omnes saluos fieri. Ad secundum magister exponit ⁊ bene non quasi dominus voluerit colligere filios Hierusalem ⁊ non sit factum q; voluit. sed q; omnes quos ipse congregauit sua voluntate cõgregauit. vide expositionem magistri ⁊ nota eam.

Ista ẽ distinctio quadra

gesimasexta huius primi libri. In qua magister postquam ostensum est quid tenendum sit de voluntate di fm se. Consequenter ostendit quid tenendum sit dvoluntate quantum ad ipsum effectum. Et tria facit. Nam primo ostendit effectum diuine voluntatis respectu bonorum. Secundo facit idem respectu malorum. Tertio subdit determinationem quarundam auctoritatum. Primum facit a principio huius distinctionis vsq; ibi. Ideoq; cum constet. Secundum vsq; ibi. Quod vero Augustinus. Tertium vero ab indevsque ad finem distinctionis. Et tantum in generali.
In speciali sententia magistri stat in tribus propositionibus quarum prima est hec. Beneplacitum diuine voluntatis in omnibus impletur. Hanc magister inuestigans querit. Vtrum deus aliquid voluerit quod factum non fuerit. Et arguit q; sic. quia voluit: immo vult omnes homines saluos fieri hoc tñ factū non est nec fit. Similiter voluit filios israel congregare. quod etiam non est factum. ergo non omnia que deus voluit sunt facta. Et respondet magister q; huiusmodi duplici obiectione: non obstante voluntas dei semper impletur. Et obiecta sic habent intelligi q; quicunq; homines saluantur vel qui de filijs israel congregantur. sola dei voluntate saluantur ⁊ congregantur. sicut etiam Joannis primo dicitur. Illuminat omnez hominem venientem in hunc mundum. Hoc non habet intelligi q; omnes ab ipso illuminantur qui in hūc mūdum venerint. sed q; nullus veniens in hunc mundum illuminatur nisi ab ipso. Secunda propositio est hec. Deus neque vult neque non vult q; malum culpe oriatur. Hanc probans magister querit. Vtrum mala fiant deo volente. Circa cuius questionis materiam due sunt opiniones quarum prima est. q; deus vult malum non fieri. Secūda est q; deus vult mala fieri. ⁊ bi inducunt rationes pro sua opinione. quarum prima est. Potentie omnipotentis resisti non potest. sed si deus nollet mala fieri cum tamen fiunt eius potentie possz resisti. sed hoc esset inconueniens. quia iam non esset omnipotens. ergo inconueniens est deum ponere velle mala non fieri ergo deus vult mala esse vel fieri. Secunda ratio talis est. Deus aut vult mala fieri: aut nō vult fieri. sed non vult ea non fieri. ergo vult ea fieri. Minor patet per hoc. quia si vellet non fieri nunquam fierent cuz voluntati eius nihil posset resistere. Tertia ratio est. Deus vult omne bonum. sed bonum est mala fieri. nisi enim esset bonum mala fieri nunquam permitterentur a deo fieri. ergo deus vult mala fieri. Ad has rationes respondens magister ad duas. primo quia nō est concedendum q; deus velit mala fieri. quia sic esset iniquus. nec q; vult non fieri mala que est secunda opinio. quia sic mala nunquam fierent. Sed est dicendum: q; non vult ea fieri. ⁊ q; arguitur tertio q; mala fieri est bonum. dicendum est q; non est bonum simpliciter. sed est bonum inquantum ex malis possunt elici bona vbi etiam incidentaliter dicit q; aliquid est bonum in se ⁊ facienti ⁊ ei cui fit. vt predicare fidelibus propter deum. Aliquid est bonum in se ⁊ facienti. vt dare elemosynam pauperi. sed non propter deum. Aliquid vero in se est malum ⁊ facienti. sed ex eo accidentaliter proueniūt aliqua bona vt mala que fiunt ad pulchritudinem vniuersi. Probat postea magister opinionem. scilicet q; deus non vult mala fieri. quia si deo volente fierent mala. igit fierent deo auctore. ⁊ per consequens deus esset auctor illius quod fieret deterior quod non est dicendum. vt probat auctoritate beati Augustini. Postea arguit secūdum quosdam. Omne verum est a deo. sed mala fieri est verū ergo ipsa factio mali est a deo. Et respondet q; veritas q̄ est in hoc dicto est a deo. sed ex hoc nō sequitur q; ipsa res dicta scilicet malum sit a deo. Tertia propositio est. Nullum malum fit quod a deo fieri non permittitur. pa

tet. quia quicquid fit deus permittit fieri. Et tantum in speciali.

Quod volūtas dei semper impletur ō homine quocunq; seuertat.

Voluntas quippe dei semper efficax est: vt fiat omne quod velit. ⁊ nihil fiat quod nolit: que de homine sē per impletur quocunq; se vertat. Nihil enim vt ait Augustin⁹ in libero arbitrio constitutum superat voluntatē dei. et si faciat contra eius voluntatem. tamen contra eius voluntatem que ipse est nihil putandum est ita fieri. tanquam velit fieri ⁊ nō fiat. vel nolit fieri ⁊ fiat. Illa enim voluntas vt ait Augustinus in enchiridion semper impletur. aut de nobis. aut a nobis. De nobis impletur. sed nō implemus eam quando peccamus. A nobis impletur quando bonum facimus. ideo enim facimus quia scimus placere deo. Ita ⁊ de homine semper deus implet voluntatem suam. quia nihil facit homo de quo deus non operatur quod vult. Non enim vult de⁹ vt peccet homo quilibet. Si autem peccauerit penitenti vult parcere vt viuat in peccatis vero perseuerantem punire ut iustitie potentiam commutar non euadat. Sicut alios ab eterno preparauit ad penam. ita alios preparauit ad gloriam. ⁊ hec sunt magna opera domini exquisita in omnes uoluntates eius. Et tam sapienter exquisita. ut cum angelica ⁊ humana creatura peccasset. idest non quod ille. sed quod uoluit ipsa feciffet. etiam per eandem creature uoluntatem qua factum est quod creator non uoluit. replet ipse quod uoluit. bene utens etiam malis tanquam summe bonus ad eorum dā nationem quos iude predestinauit ad penam ⁊ ad eorum salutem quos benigne predestinauit ad gratiam. Quantum enim ad ipsos attinet q; deus noluit fecerunt. quantum vero ad omnipotentiam dei nullo modo id facere ualuerunt. Hoc quippe ipso q; contra eius uolū tatem fecerunt de ipsis facta est uoluntas eius. Preterea nanq; magna domini sunt opera: exquisita in omnes uoluntates eius. ut miro ⁊ ineffabili modo non fiat preter eius uoluntatem: quod etiam fit contra eius uoluntatez. ganō fieret si non sineret. nec utiq; nolēs sinit. sed volens. nec sineret bonus fieri male. sed oipotens ⁊ de malo posset facere bonum bñ. His verbis euidēter monstratur q; voluntas dei eterna semper impletur de homine etiam si faciat hō cōtra dei volūtatem. Sed attendendū est diligenter quomodo in superioribus dicitur fieri aliquid contra dei voluntatem. quod

Di. 47

Ingrit iesus p. dcōz v. borum.

tamen non fit preter eam.⁊ qualiter intelligendum sit illud quātum ad se fecerunt. quod deus noluit.quantum vero ad omnipotentiam dei nullo modo id facere voluerunt. Uidentur enim ista superioribus obuiare vbi dictū est voluntati eius nihil resistere.

Hic aperit diuersis modis supra accipi dei voluntatem.

Uerum vt supra diximus voluntas dei diuersis modis accipitur que diuersitas in predictis verbis si diligenter notetur nihil ibi contradictionis reperitur. Ubi.n dicit non fieri preter eius voluntatem. dissimiliter accepit voluntatem ⁊ non ipsam volūtatem que deus est ⁊ sempiterna est. sed eius signa predictis verbis intelligi voluit.i.,phibitionem siue preceptionem ⁊ permissionem. Multa enim fiunt cōtra dei preceptum vl'p hibitionem que tamen non fiunt preter eius permissionem. Ipsius nāq; permissione omnia fiunt mala que tamen preter eius voluntatem sempiternam fiunt. Sicut Augu. dicit super illum locum ps. vt non loquatur os meus opera hominum. Opera enim hominuz dicit ea que mala sunt.que preter dei voluntatem fiūt que ipse est.sed non preter eius permissionem que ipse non est. Appellat tamen ipsa dei voluntas q; deus volens sinit mala fieri. Fiunt ⁊ contra eius preceptionem vel prohibitionē sed non contra eius voluntatem que ipse est. nisi dicantur contra eam fieri: q; preter eam fiunt. Contra eaz quippe nihil ita fit vt velit fieri qd̄ non fiat. vel nolit fieri ⁊ fiat.quod euidēter ibi augu.notauit vbi ait. Quantū ad ipsos attinet quod deus noluit fecerunt.quantuz vero ad omnipotentiam dei nullo modo id facere valuerunt. Ac si diceret fecerunt contra dei preceptum qd̄ appellatur voluntas.sed nō fecerunt contra dei voluntatem omnipotentez. q; hoc non valuerunt illud valuerunt. ⁊ ita p hoc q; fecerunt contra dei voluntatem.i.preceptum de ipsis facta est voluntas eius.ideſt impleta est voluntas eius sempiterna qua eos dānari volebat. Unde Gre. super Ezech. Multi voluntatem dei peragunt vnde mutare contendunt ⁊ consilio eius resistentes obsequunt q; hoc eius dispositioni militat quod per bumanum studium resultat. Hic aperte ostenditur q; dum mali consilio ac precepto dei resistunt quod voluntas dei appellatur ea faciunt vnde voluntas eius que ipse est impletur que dispositio vel beneplacitum vocatur. Naz vt ait augu.in enchi. quantelibet sint voluntates angelorum ⁊ hominum bonorum vel malorum vel illud quod deus vel aliud volentium quā deus omnipotētis voluntas semper inuicta ē que mala esse nunquā potest etiam dum mala irrogat iusta est ⁊ profecto que iusta est mala non est. Deus ergo omnipotens: siue per misericordiam cuius vult misereatur: siue per iudiciuz quem vult obduret.nec inique aliquid facit.nec nisi volens quicquid facit.⁊ omnia q̄ cūq; vult facit.

Summatim perstringit sententiam p̄dcō rum addens quare deus precepit omnib⁹ bona facere ⁊ mala vitare.cum non velit hoc ab omnibus impleri.

Ex predictis liquet qd̄ volū tas dei que ipse est semper inuicta est .nec i aliquo cassatur sed per omnia impletur. Consilium vero eius ⁊ preceptio siue prohibitio non ab omnibus implentur quib⁹ proposita ⁊ data sūt. Neq; ideo precepit omnibus bona vel prohibuit mala. vel consuluit optima q; vellz ab omnibus bona que precepit fieri. vel mala que prohibuit vitari. Si enim vellet vtiq; ⁊ fierent.q; in nullo potest ab homine superari vel impediri eius voluntas.sed vt iustitiam suam hominibus ostenderet .⁊ mali essent inexcusabiles. Deniq; vt boni ex obedientia gloriam mali ex inobedientia penam sortirentur.sicut vtriq; ab eterno preparauit. Ea ergo que omnibus precepit vel prohibuit a quibusdaz voluit fieri vel vitari.sed nō ab omnibus. ⁊ quedam personaliter precepit ⁊ in veteri ⁊ i noua lege que ab eis quibus precepit fieri noluit. vt abrahe de immolatione filii. ⁊ in euangelio q̄ busdam curatis q̄bus p̄cepit ne cui dicerent.

Circa distinctiōem

c 47.quero vtrum permissio diuina sit aliquis actus volūtatis diuine.

Nō sic.q; aliter non videt deus certitudinaliter scire peccaturuz.nescit enim futurū ꝓtingēs sine determinatione volūtatis siue:sed circa pctōrem non videt habere aliquē actū nisi permittere eum peccare.neq; enim hz respectu illius velle vel nolle.q̄ si pmittere nō sit aliq⁹ act⁹ nō erit deus cert⁹ de pctō istius futuro:q; nō erit aliqua determinatio volūtatis siue ad istud futurū ꝓtingens certitudinaliter cognoscendū. Cōtra pmissio cōnumerat cū aliis signis volūtatis diuine.sed p̄ceptū nō ē aliq⁹ act⁹ elicit⁹ volūtatis diuine.q̄ multo forti⁹ nec pmissio. Rn⁰. i nobis pōt distingui dupler act⁹ volūtatis.velle.s.⁊ nolle.⁊ vterq; ē act⁹ positiu⁹.⁊ si sint circa idē obm sūt ꝓrii act⁹ q; exp̄imunt alijs vocabul'q̄ sūt amare ⁊ odire ⁊ vtrūq; in nobis potest distingui. vt velle distinguatur vel le efficax ⁊ in velle remissum. vt dicatur velle efficax quo voluntati non tm̄ complacet esse voliti. sed si posset statim ponere volitum in esse statim poneret:ita ēt nolitio efficax est qua non tm̄ volens impedit aliquid sed si possit omnino destruit illud. Volūtas autez remissa est qua ita placet volitum: q; tamē volūtas non ponit ineſſe lz possit ponere illud ineſſe.nolitio etiā remissa ē q̄ ita displicet nolitum q; tamen non prohibeat illud esse lz possit in nobis.ergo permissio ꝓprie dicta videtur cē no

litio remissa alicuius mali qđ scio. non enim dico: ꝓpie ꝓmittere illud de quo nihil scio vel illud qđ ita fit ab alio qđ placet mihi. sed illud permitto quod scio ab alio male fieri ⁊ displicet si nō ꝓhibeo. hoc permitto si possez ꝓhibere. signū aūt efficacis volitionis si fiat immediate a voluntate est adimpletio si per alterum est p̄ceptū ⁊ volitionis remisse in nobis forte est cōsiliū signum vel persuasio siue monitio. ita signum nolitionis remisse est permissio vel dissuasio ⁊ signum nolitionis efficacis est prohibitio. sed si ista di. posset poni in deo ita ꝙ sicut vn⁹ actus est velle ⁊ nolle: ⁊ hoc sine contrarietate vel di. in illo actu in se ita poneret super quedā obiecta volita eius velle efficax. ⁊ similiter nolle suum super obiecta quedam nolita efficax super quedam autem non: tūc posset dici nolitio dei remissa respectu illorum obiectoꝝ que ita nollet ꝙ tamē si vellet ista ꝓhibere. ⁊ hec nolitio dei posset dici permissio eius. ⁊ ita est actus in deo inquātum transit super obiectuꝫ sic se habens ad voluntatem diuinam. Si autem istud nō placet pro eo ꝙ nolitio cuiuscūqꝫ positi in esse videtur cē cum aliqua imperfectione ipsius volūtatis. tunc potest dici ꝙ permissio exemplum vel signum est ꝙ effectus sit qui tamen est cōtra p̄ceptum diuinum. ⁊ istud est ꝓmissio qđ est signum voluntatis diuine. hunc autem non correspondet aliquid in ipsa volūtate diuina nisi non velle: ꝓhibere illud fieri siue nō velle ꝙ ēnegatio act⁹ diuini positiui. ⁊ per ꝓns nō actus est positiuus. Et qđ di volēs sinere hoc pōt intelligi non ꝙ habeat velle rectū circa illđ qđ permittit sed actum reflexum. Offertur enim volūtati sue hunc peccaturū vel peccare. ꝑmo voluntas ei⁹ circa hunc non habet velle. velle enim ipm habere pctū nō potest. secūdo pōt intelligere voluntatē suam non volētem hoc. ⁊ ita dicit volēs sinere ⁊ voluntarie permittere sicut ex alia parte p̄sentato sibi iuda ꝑmo deus habet non vel le sibi gloriam ⁊ non ꝑmo nolle ꝑm illam vltimam positionem di. 41. ⁊ potest tunc secūdo se reflectere super istam negationem actus ⁊ velle eam. ⁊ ita volēs siue volūtarie non eligit iudam finaliter peccaturum ⁊ non nolitionem glorie. sed non volitionem glorie.

Ad primum argumentum dictum est di. 41. quomodo non est p̄cisio dei de peccato futuro per hoc solum ꝙ scit se permissurum hūc peccare finaliter ⁊ sic finaliter damnandum sed cum hoc requiritur ꝙ sciat se cooperaturum isti in actu peccandi vel non cooperaturum ad actum illum cuius omissio erit peccatū omissionis. concomitatur tamen vtrāqꝫ istarum permissionum deum p̄cidere se velle ꝓhibere hunc peccare. et ita patet quomodo permissio diuina sit actus voluntatis ⁊ quomodo non.

Ista ē distinctio quadrage sima septima huius ꝑmi libri. In qua magister postqnaꝫ egit de qbusdam que diuine voluntatis effectū videntur impedire. Agit de diuine voluntatis efficaci adimpletione. Et tria facit. Nam ꝑmo ostendit ꝙ voluntas dei sēper impletur. Secūdo subdit: ꝙ etiam impletur quo ad eos a quibus puerse impugnat. Tertio concludit quomodo deus diuersimode ꝑm eam p̄cipit. Primum facit a ꝓncipio distinctionis vsqꝫ ibi. Multa enim sunt cōtra eius p̄ceptionem. Secūdum ab inde vsqꝫ ibi. Expditis liquet. Tertium vero ab inde vsqꝫ ad finē distinctionis. Et tm̄ de sniā in generali. In spāli sniā ma. stat i tri. ꝓpo. quarū ꝑma est hec. Diuina volūtas efficaciter in oibus semper cōsummatur. Hanc magister p̄bans ꝓponit ꝑmo ꝙ voluntas dei semper est efficax ⁊ nihil ē cōtra eam. multa tamen fiūt p̄ter eam. Et ostendit ꝙ volūtas dei semper implet aut de creatura aut a creatura. A creatura impletur quādo creatura bene facit. De creatura autem quādo deus ordinat de mala faciēte vt vult. Postea magister mouet dubitationem quandā quomodo possit aliquid fieri p̄ter dei voluntatem. qđ Aug. videtur dicere cum tamen eius voluntati nihil resistat. Ostez quo modo illud qđ est cōtra voluntatem dei non est p̄ter eaz Et respondet magister di. ꝙ hoc apparet distinguēdo voluntatem. Nam voluntas dei aliquādo nominat ipsam diuinam essentiam p̄cepta vel prohibitiones diuine voluntatis. Aliquando etiam permissionem contra ipsam diuinam voluntatem que est metipsa diuina essentia nihil fit. Contra p̄cepta ⁊ prohibitiōes que sunt signa voluntatis dei bene potest fieri aliquid vt mala. ⁊ tamē nihil fieri potest p̄ter eius permissionem. Secūda ꝓpositio est hec. Diuina voluntas efficaciter implet, ⁊ cōsummatur quo ad eos a quibus peruerse impugnatur. Hanc ꝓbat magister auctoritatibus sanctoꝝ que videntur dicere ꝙ mali voluntati diuine resistentes ei obsequuntur.

Tertia propositio est hec. Non omnia que deus p̄cepit vel ꝓhibuit ita fieri voluit. Hec patet ex eo ꝙ de⁹ aliquando ex aliq̄ ratione aliquid fieri non voluit. ſz admodum volentis habuit vt patet de immolatione Isaac et huiusmodi. Et tm̄ in speciali.

Qđ aliqđ hō bona voluntate aliud vult q̄ de⁹. ⁊ aliqđ mala id qđ de⁹ bōa volūtate vult

Liendum quoqꝫ Di. 48
s ē ꝙ aliqđ mala ē volūtas hoīs idē volētis qđ de⁹ vult fieri. ⁊ aliqđ bona ē volūtas hoīs aliud volētis quā de⁹. Ut. n. bona sit hoīs volūtas oꝫ attēdere qđ ꝯgruit civile ⁊ quo fine. Tm̄. n. ītercst ītcr volūtatē dei et volūtatē hoīs vt i gbusdā aliđ ꝯgruat deo vle aliud hoī. Vñ aug. in ench. Aliqđ bona volūtate hō vult aliqd qđ de⁹ nō vult. bōa multo amplius multoqꝫ certius volūtate. Nā illius mala volūtas ēē nūquā pōt. Tāquā si bonus filius p̄em velit viuere quē deus bōa volūtate vult mori. Et rursus fieri pōt vt hoc velit hō volūtate mala ꝙ deus vult bona. velut si malus filius velit mori p̄em velit ēt hoc deus. Nēpe ille vult quod nō vult deus. iste vō id vult quod vult ⁊ deus. ⁊ tū bone dei volūtati pietas illius potius ꝯsonat quāuis aliud volētis quā huius idē volētis ipietas. Multū enī ītercst qd velle hoī. qd deo ꝯgruat. ⁊ ad ad quē finē suā gfqꝫ referat volūtatē vt approbet vel ip̄robet. Pōt. n. velle bonū ꝙ nō cōgruat ei velle ⁊ pōt velle bonū qđ ꝯgruit. ſz ū refert ad finē rectū. ⁊ ideo nō ē bona volūtas. Augu⁹. Qđ ꝑm duo cōsideraf bona voluntas hominis.

Quod bona dei volūtas mala hoīuꝫ volūtate ipleē vt i passione xp̄i ꝯtigit: vbi quoddā scm̄ ē quod deus bona ⁊ iudei mala volūtate voluerūt: voluerūt tū ⁊ aliquid ꝙ de⁹ ñ vult.

Illud quoqꝫ non est pre termittēdū ꝙ aliqū dei volūtas bona ꝙ mala hoīs volūtatē ipleē. vt in crucifixiōe xp̄i factū ē quē de⁹ bona volūtate mori voluit. Judei vō ipia volūtate eū crucifixerunt. Et volebāt iudei mala volūtate qđdaz qđ de⁹ voluit bona. volebat. s. vt christus patereē: moreree. sed volebant ⁊ aliquid aliud qđ deus nolebat scilz occidere christum quod fuit mala actio ⁊ peccatū. Actū qppe iudeox nō voluit deus.

passionē vo xpi voluit sicut ⁊ in ipso ps: xps ad pfez ait. Tu cognouisti sessionē meā. i. voluisti ⁊ approbasti passionē meā: tibi enī placuit. Voluit itaqz tota trinitas vt xps pateretur. nec tñ voluit vt iudei occiderēt. qz voluit penā xpi. sed non voluit culpam iudeorum. nec tñ noluit, si eum noluisset nec fuisset.

Oppositio.

Sed ad hoc opponitur sic

Si voluit deus vt christus pateretur. Voluit vtiqz vt pateret a iudeis vel non. Si voluit vt non pateretur a iudeis cum passus sit. factum est itaqz quod voluit deus non fieri. Si autem voluit euz pati a iudeis. ergo voluit eū occidi a iudeis. Voluit itaqz vt iudei occiderent eum. Ad quod respondentes dicim⁹ simpliciter concedendum esse. q deus voluit christum pati mori. qz eius passio bonum fuit ⁊ causa nostre salutis. Cum autem dicit volebat eum pati vel occidi a iudeis. hoc distinguendum est. Si enim intelligitur sic volebat eū sustinere passionem siue crucifixionem a iudeis illatam verus est sensus. Si vero intelligit sic. volebat vt iudei occiderent eū falsū ē. Nō enim volebat de⁹ actionē iudeoz q̄ mala erat sz volebat passionē bonā. ⁊ hec volūtas p malas iudeoz volūtate simpleta est. Vñ Aug⁹ in enchi. Deus quasdā volūtates suas vtiqz bonas implet per malorum hominum volūtates malas. sicut per maliuolos iudeos bona volūtate patris christus pro nobis occisus ē. Qd tñ bonū fuit vt apostolus petrus quando id fieri nolebat, latbanas ab ipso q occisus est diceretur. Ecce manifeste habes magnum bonum fuisse q xps occisus ē. ⁊ hoc bonū. qz petrus nolebat. ideo redargutus est.

Rñsio.

Aug. in enchi.

Utrū placuerit viris bonis q xps pateret ⁊ moreret. placuit quidē intuitu nostre redemptionis: sed non ipsius cruciatus.

Ex quo solutur questio quā

q̄ri solet. vtrū viris sanctis placere debuerit q xps pateretur vel occideret. Debuit enīz eis placere intuitu nostre redēptionis. sz nō intuitu ipsi⁹ cruciatus. Voluerūt ergo ac vehementer capierūt xpm mori ppter liberationē hoīs ⁊ impietionem diuine voluntatis sed nō voluerunt delectatione ipsius afflictiōis. De eodem ergo letabantur ⁊ tristabātur. sed ob aliud gaudebant ⁊ propter aliud dolebāt. Volebant ergo christum mori pro homine redemptione. ⁊ tñ de morte ipsius diuersis de causis corda eorum varie mouebantur.

Quō sentiendū sit de passionib⁹ sanctoruz an velle an nolle debeamus.

Si vero queritur vtrum eodē mō sentiēdū sit de passionibus ⁊ martyriis sanctorum. Dicimus aliquā eē dñaz inter

passionē capitis ⁊ mēbroz. Christi nāq; passio cā ē nre salutis qd nō ē passio alicui⁹ sācti. Nulli⁹ enī passione redēpti sumus nisi christi Profuerūt qdē nō mō eisq passi sūt. verūetiam aliis fidelib⁹ ipsoz passiones. Verūtñ nostra redēptio nō sūt. hoc enim passio illius solū potuit q de⁹ ē ⁊ hō. Illi⁹ ergo passione credētiū pie mētes voluerūt ⁊ optauerūt fieri sicut futurū credebāt. Passiones vo scōrum possum⁹ velle ⁊ nolle. ⁊ vtrūq; bona volūtate si rectos nobis pponam⁹ fines. Cui. n. placuit pauli passio eo fine. qz pmū eius p hoc actum ⁊ peractū cernebat bonā videt habuisse voluntatē que volūtati eius cōgruebat qua cupiebat dissolui ⁊ eē cū xpo. Qui aūt voluit eū declinare passionē ⁊ effugere man⁹ iniquoruz cōpassione pietatis ⁊ ille habuit bonā volūtatē. Vñ aug. in enchi. Bone apparebāt voluntates piorū fideliū q nolebāt apostolū pauluz hierusalē pgere ne ibi pateret mala que Agabus ppheta pdixerat ⁊ tñ hoc illū de⁹ pati volebat p annūciāda fide xpi exercēs martyrem xpi neqz ipse bonā volūtatē suā impleuit per xpianoz volūtates bonas. sed p iudeorū malas. ⁊ ad eū poti⁹ ptinebāt qui nolebāt qd volebat. q̄ illi p quos volētes factū ē qd volebat qui dipsū mala volūtate fecerūt qd de⁹ bona voluntate voluit. Ita ⁊ in passione xpi factū ētqd enim deus voluit hoc idē iudas ⁊ diabolus. sed illi mala volūtate. deus vo bōa volūtate. s. vt xps moreret. Verūtñ illi actū voluerūt quem deus non voluit.

Qd̄ passiones sāctoz possum⁹ velle ⁊ nolle ⁊ vtrūq; bona voluntate.

Arca distinctionez

c 48. quero vtrum voluntas humana vel generalius. vtrū volūtas creata sit bona moraliter q̄cūq; cōformatur voluntati increate. Nō sic. veritas intellectus creati est certa quando conformatur intellectui increato. ergo a simili de voluntate creata tūc est bona quando voluntati cōformat increate. quare ⁊c

Contra iudei voluerūt xpm pati ⁊ mori. qd̄ ⁊ de⁹ vl' voluit ⁊ tñ ipsi peccauerūt qz dr de⁹ dimitte inquit eis pater qz nesciūt quid faciūt. ergo ⁊c. Rndeo sm Dion⁹. de di. no. c. 4. bonū est et causa integra. Et sm plz 2. ethi. Oportet simul oēs circūstantias concurrere i actu quocūq; morali ad hoc vt sit bonus moraliter. sufficit tamē defectus vnius ēt cuiuscūq; circūstantie ad hoc vt sit malus moraliter. volūtas igit creata cōformis voluntati diuine in suba actus siue in suba vt circūstantionata qualacūq; vna circūstantia siue sit cōformis sibi i oibus circūstātiis. puta q ppter idem vellet ⁊ eodē mō ⁊ sic de oibus aliis circūstantiis adhuc non oporteret eaz eē bonam sicut voluntas increata est bona. qz nō cōgruunt eedem circūstātie actui vt actus est diuersoz agentium ipsis diuersis agentibus equaliter. non enim volūtati create congruit ita intense velle aliquod obiectuz bonum sicut voluntati increate sicut ⁊ intētio actus respectu obiecti in agente creato ⁊ increato est differēs multum in eis. ⁊ saltem qcqd sit de cōformitate voluntatis create ⁊ increate in omnibus circūstātiis non sufficit cōformitas in bonitate actus ⁊ obiecti: qz potest eē diffozmias in alijs circūstantiis que necessario requirunt ad bonitatē actus voluntatis.

Ad argumentum in oppo

situm. dico q̄ nō est simile: q̄ veritas intellectus nō de pēdet nisi a solo obo q̄ obm si ita se habeat sicut intelligit̄ verus est intellectus. bonitas aūt voluntatis non dependet a solo obiecto sed ab alijs omnibus circūstantijs. ⁊ potissime a fine. ℙropter quod notandum est q̄ omnis nostra volitio actio cogitatio potissime ordinata est ad finem vltimum qui est alpha ⁊ o p̄ncipiuz ⁊ finis cui sit honor ⁊ gloria in scla seculoz. Amen.

Jsta est distinctio quadra

gesimaoctaua bui⁹ p̄mi libri seu vltima. In qua magr̄ postq̄z egit quomodo voluntas dei semper efficaciter adimplet. ℍic consequenter agit quomodo se habeat voluntas nostra in comparatione vel in conformitate ad diuinam. Et tria facit. ℕam p̄mo ostendit q̄ volūtas nostra bona non semper conformat diuine in volito. Secūdo subdit quomodo aliquando voluntas nostra cōformatur diuine voluntati in volito. Tertio subdit q̄ aliquādo sine culpa possumus idem volituz diuersis respectibus velle ⁊ nolle. ℙrimum ⁊ secūdum facit a p̄ncipio distinctionis vsq̄z ibi. Ex quo soluit̄ que stio. Tertium vero vsq̄z ad finem distinctionis. Et tm̄ in generali. Jn speciali sententia magistri stat in tribus ꝓpositionibus quarum p̄ma est hec. ℕon omnis voluntas non volens quod deus vult est mala. ℍanc magister probans ponit exemplum in p̄mo cap̄. huius distinctionis dicens. vt si bonus filius patrem suuz velit viuere quem deus bona voluntate vult mori. Jbi voluntas filij materialiter non vult quod deus vult. non tamen est mala. Secunda ꝓpositio est hec. ℍōmnis voluntas que vult qō deus vult ē bona. ℍanc magister p̄bās ꝓponit q̄ aliquando est mala voluntas hominis volentis idem quod deus vult. sicut voluntas mali filii volentis mortem patris quam tamē deus vult. ℍempe ille p̄mus vult quod non vult deus ℑste vo secūdus idem vult qō deus. ⁊ tamen bone voluntati illius dei pietas potius consonat. cuius aliud volentis cuius huius quod deus volentis impietas. Tertia ꝓpositio est hec. Jdem volitiuū diuersis respectib⁹ fine quacūq̄z culpa possumus nolle ⁊ velle. ℍanc probans ꝓponit magister q̄ volūtas dei bona per volūtates malas hominū adimpletur. sicut fuit in morte christi. volebat enim deus christum mortem sustinere. ꝛ non iudeos inferre. Et postea dicit q̄ passio christi deo placebat. non inquantum fuit penalis. sed inquantuz fuit salutifera. Et similiter passiones scoz̄ possunt diuersis causis sanctis placere ⁊ displicere quō probat ꝓpositio predicta. Et tm̄ in speciali.

Laus omnipotenti deo.

Registrum

a
℘rima alba
c Upiens
tionē cuiuscūq̄z
subiecto metba.
b
est theologia
oz esse aliam
tm̄ metba.
eiusdem speciei
c
Jncipit primus
titus materie
in isto primo
c Onseq̄nter
d
norū q⁹
turas aut
m aliter
non moueat
e
ductio magis
sicut visio
aliquando
stinguuntur
f
sustineri
a substantia
aliter q⁹
ne ⁊ amore
g
intellectu
Sunt etiam
ficut ars
spēm p⁹esentez
h
intellectiue
sentiendi
vnum deum
sito subst ntie
i
℘rimū declaro
Tunc ad formā
principiū autez
tes. Jn
k
delicet
in subiecto
ga erunt
que conueniūt
l
De intentione
simul infertur
mētum apperet
nasci ex patre
m
boc q̄ ista
spiritus patris
existente
nominare
n
mittitur
datur. Apud
quia in eo
rit quare
o
mouente cū
esset ꝑm
etiam naturam
simo habitui
p
posse augumen
fertur tam
feruntur etiam
pellantur tres
q
quid patet
valet ab
Scienduz
sona esse
r
in li. de
possumus
net igitur
essentia
s
precedit
nes ipsas
⁊ receptiuum
tur per Aug.
t
ita q̄ prioza
manet et
in deo non
nes mutue
u
dum est
lis conuenit
tates. id
est: ea
x
impletus
pbi: sicut
gnat et
autez sunt
y
istam. s.
ibi distinctio
pus esset
scientia et
z
guere potentiaz
potest voluisse
non posse
modus faciēdi
accipit Augu⁹

℄ ℘rim⁹ liber sententiarum Joannis Scoti ordinis minorum sacre theologie doctoris excellentissimi a Reuerendo sacre theologie professore magistro Bratiano Bxriano eiusdem ordinis in vniuersitate ℙaduana publice theologiam legente diligenti cura ac sollicitudine emēdatus feliciter terminatur. Ac Jmpensa ⁊ industria solerti Bernardini de Rouaria. Jmpressus Venetus anno domini. 1490. die. 17. mensis Julij.

FINIS.

Secundus sententiarum doctoris subtilis Scoti.

Vnum esse rerum principiū ostendit nō plura. vt quidam putauerunt.

Di. I. Beda

c

Rationez rerū insinuans scri ptura deū eē creato rē initiūq; tpis atq; oiuz visibiliū vel in uisibiliuz creatura/ rū in pmordio sui ostendit dicēs. In pncipio creauit de us celū ⁊ terrā. Mis eteniz verbis Moyses spiritu dei afflatus in vno principio a deo creatore mūdū factū refert: elidēs errorē quorūdaz plura sine pncipio fuisse pncipia opinātiū. Plato nāq; tria initia estimauit. deū scz exemplar ⁊ ma teriaz: ⁊ ipaz increatā sine pncipio ⁊ deū q̄si artificez nō creatorē. Creator eniz est qui de nihilo aliquid facit. Et creare proprie est de nihilo aliquid facere. Facere vero non mo/ do de nihilo aliquid operari. sed etiā de ma teria. Unde ⁊ homo ⁊ angelus dicit̄ aliqua facere sed nō creare. vocat̄ que factor siue ar tifex. sed nō creator. Hoc eniz nomē soli do proprie congruit. qui ⁊ de nihilo quedā ⁊ de aliquo aliqua facit. Ipse est ergo creator ⁊ opifex ⁊ factor. sed creationis nomē sibi p prie retinuit. alia vero etiā creaturis cōmu/ nicauit. In scriptura tamē sepe creator acci/ pitur tanquam factor. ⁊ creare tanq̄ facere: sine distinctione significationis.

Pla. dixit tria pn̄a eē.

Exq̄ rōne ppe dī creator ⁊ qd sit creare ⁊ qd facere.

c

Irca creatio nem. In hoc 2°. vt dictuz est in lectione tractat ma gister de deo quantuz ad causalitatem eius prima riam; ⁊ hoc specialiter cir ca causalitatem triplicis cause quaz habet respectu creature. Quero pmo circa hoc vtrum prima causalitas respectu omni um causabilium de necessitate sit in tribus perso/ nis: ⁊ intelligo respectu omnium causabilium in quocunq; esse: ⁊ hoc de necessitate ita q̄ non possit esse nisi in tribus personis. q̄ nō. Ric. de trini. li. 3. c. 16. Si tantum esset vna persona adhuc esset i ea plenitudo potentie ⁊ sapientie. ergo posset pro/ ducere omne possibile. Item actio est suppositi igitur plurium suppositoꝝ plures actiones. igitur triuz personaꝝ non potest esse vna actio. igitur nec vna potentia actiua vel vna causalitas respectu oīum causabiliuz. q; cuius est potētia eius est act⁹. primo de somno ⁊ vigilia. Preterea sicut se ha bet principiū operationis ad principiū. ita opera/ tio ad operationē. hec propositio patet in potentia sensitiua intellectiua ⁊ volitiua ⁊ actibus eaꝝ. sed principium creationis est aliquid essentiale quia cōmune tribus. ⁊ tale est prius aliquo notionali si ue personali. igitur ⁊ actio actione. Contra. per sone diuine plus cōueniunt quā substantia ⁊ virt⁹ in creatura. sed ista nō possunt seperari in operati one. ergo nec ille. Itē bonitas dei pponit bo nitati creature. ergo pductio pductioni. Hic di/ citur ab Henrico quodlibeto. 6. q. 2ª. que in for/ ma talis est. Ad cuius intellectū sciēdū q̄ deus est causa productōis creaturaꝝ per noticiā qua ipsas cognoscit ⁊ amorē quo eas diligit non tantū per sa pientiaz ⁊ amorē quocunq; modo. q; non per ipos vt sunt simplicis intelligentie ⁊ voluntatis: sed per sapientiā vt est intellectus disponētis operan da. ⁊ per amorē vt est voluntatis opus affectātis quantūq; eniz intellectus cognosceret operanda si non de eisdē operādis disponeret. quātūcunq; vo luntas operāda diligeret si productionē eoꝝ nō af fectaret numq; per intellectū ⁊ volūtatez siue p sa/ pientiā ⁊ amorē illa produceret. quia sapientia ⁊ amor huiu⁹ ad purā speculationē pertinet. Sz tūc primo opus pducitur cuz sapientia disponit ⁊ vo luntate affectatur. q; sapientia ⁊ amor hui⁹ ad pra xim pertinent. Quemadmodū enī forma natura/ lis non est principiū actionis fm q̄ est pfectio ei⁹ in quo est sed solūmodo fm q̄ habet respectū ad ef fectū. Similiter sapiētia aut amor fz q̄ est forma intellectus aut voluntatis non est actionis princi piuz: sed solūmodo fm q̄ habet respectū ad effectū Sapientia aūt disponēs ⁊ amor affectans qui re/ spiciunt effectū non sunt nisi sapientia ⁊ amor pro cedens quod patet per exemplū in artifice primo ex parte intellectus. Artifex enim in sapientia ar/ tis duplicez habet noticiā de artificiato. vnā sim plicis noticie in arte vniuersali qua intuetur ope randa pure speculatiue: ⁊ aliā noticie dispositiue ad opus qua in arte particulari concepta de arte vniuersali intuetur ordinē productionis sue: ⁊ est cognitio practica sine qua artificē impossibile est in opus procedere. Similiter ⁊ ex parte voluntatis artifex pmo habet duplicē amorē artificiati. vnū simplicē quo placz ei formaliter artificiatū qui nō ordinat ad opus. amorē vero affectiuuz quo opus fieri desiderat ⁊ est primus amor beneplaciti: se/ cundus vero cōcupiscentie. p° eniz placet bonuz. 2° vero bono quod placet vult bonū: ⁊ procedit iste amor secundus in volūtate de primo. q; enim pla cet mihi bonū ideo ei bonū desidero. Consimili/ ter autē est ex parte dei in simplici eniz noticia ei⁹ que essentialis est quā agit in intellectū forma in/ tellecta ⁊ est ipse act⁹ intelligēdi nouit singula sim pliciter ⁊ absolute tanq̄z in manifestatione quadā habita de re intellecta. In noticia vero produ/ cta de ea per actuz dicendi nouit eaz vt in decla/ratiuo ⁊ manifestatiuo quodaz. ⁊ habet siue perti/ neat ad suam essentiā siue sint operāda extra. Sz specialiter nouit in ea operāda tanq̄z in quodā dis positiuo ⁊ ordinatiuo eoꝝ ad opus ita q̄ lz iste due noticie sint vna ⁊ eadē re sicut oīa que sunt in deo. vna est vt manifestatiuū ⁊ dispositiuū. Altera ve ro est solūmodo vt manifestatio quedā: ⁊ est vna p cedens de altera equalis ei per oīa. Et sicut est de duplici noticia ex parte intellectus. ita suo modo de duplici amore ex parte voluntatis. Ita q̄ noti/ cia ⁊ amor fm q̄ sunt procedētes sunt rōnes secun duz quas creature producunt in esse: ita q̄ produ/ ctio creaturaꝝ presupponit realiter productionez personaꝝ. Non q; solū a tota trinitate sz ita ab ipis psonis productis pducunt creature fm genus cau se efficientis: sed q; sapientia ⁊ amor producti sūt ratiōes in intellectu essentiali ⁊ voluntate trinita tis dispositiue ⁊ ordinatiue ad creaturarū produ/ ctionē fm genus cause formalis. sine quib⁹ intel/ lectus ⁊ volūtas essentiales cū sapiētia ⁊ amore ef

Opinio henrici qōli. 6. q. 2.

sentiali non sufficienter disponerent intelligentes ⁊ volentes ad ipsas creaturas producēdas. Sapientia enī vt essentialis est in essentia nō est nisi speculatiua ⁊ ydee vt sunt in tali sapientia non sūt nisi rationes cognoscendi. Sapientia vero vt est psonalis siue genita in verbo nō tātum est speculatiua ad cognoscendū ea que sunt in deo ⁊ extra ipz habēdo in se ratiōes ydeales vt sūt solū pncipia cognoscēdi, sed etiā est practica respectu operādorum ptinēs in se ydeas vt sūt pncipia operandi. ppter quod dicit apostolus Cor. 2. Predicamus xpm dei virtutē: ⁊ dei sapientiā. virtutē inquātū habet rationez sapiētie practice. prout etiā verbū dicit operatiua potētia. Sapiētia inquātū habet rōnez sapiētie speculatiue: nō qua sapit sapiētia ingenita sed in qua sapit. Cōtra istud primo videt seq̄ pater formaliter nō creat. nihil enī formaliter agit quod nō est in actu fm illud qō est ꝓma ratio agēdi pater autez nō est formaliter in actu verbo vel spiritu sancto. fm aūt istaz positionē verbū ⁊ spūs scūs sūt proxima ratio agēdi ⁊ causandi. sicut intellectio ⁊ volutio sunt remote ratiōes causandi. igit pater non causat formaliter ⁊ proxime. Et si dicas q̄ oēs creāt: q̄ oēs habēt vnuz verbuz in intellectu suo cōmuni: quo verbo pficit intellectus essentialis licet istud verbū sit a patre solo dicēte vice oīum ⁊ oēs habēt vnū amorē in volūtate cōmuni lz ille amor spiretur a patre ⁊ filio simul vice omnium triuz. Contra istud sic arguo. quero quomodo pater habet istā noticiā genitaz. nō formaliter fm Aug. 7. de tri. c. 2. q̄ fm cuz ibidē pater nō est sapiēs sapiētia genita. sed habet sicut correlatiuz s. vt pducēs habet productū. sed sic habēs nō est in actu formaliter eo quod habz. ergo nec formaliter agit actiōe illa respectu cuius habitū siue illud qō habet ē formalis rō agendi. Ūr ēt vltra seq̄ q̄ filius ⁊ s. s. nō creēt. q̄ cōiter formalis ratio agendi nō agit illa actione respectu cuius dicitur formalis ratio agēdi. Et si dicat q̄ filius creat ⁊ s. s. creat. Contra neutra tū persona videt ꝓmo creare quia neutra est in actu per alterā formaliter ⁊ omne agens proximo per intellectum ⁊ voluntatem est in actu tā noticia quā volitione necessarijs ad talem actū. Preterea 2° quero quid intelligis p sapientiam dispositiuam vel disponentē ⁊ amorem affectantem aut enī ista sunt appropriata vbo ⁊ s. s. aut sunt propria. si appropriata. ergo secundū veritatem sunt cōmunia tribus. ⁊ ita due persone non sunt proxime rationes formales creādi si sunt propria cum dicunt respectum rationis ad creaturas. quia secundū ipsum dispositio dicit respectū rationis ad disposita. ergo aliquis respectus rationis est proprius alicui persone diuine quod est improbatum. di. 18. primi li. de dono. ⁊ di. 27. primi de verbo. Preterea quod dicit de ideis practicis q̄ nō sunt in patre sed in verbo ac si vna persona nō sufficeret ad pductionē videt esse ꝓtra aug. 15. de tri. c. 15. ideo verbum hoc vere veritas est. q̄ quicquid est in ea scientia de qua genituz est ⁊ in ipso est. quod autez in ea nō est nec in ipso est. Et paulopost. Novit omnia deus pater in seipso novit ⁊ in filio: sed in seipso tanq̄z seipsum in filio tāq̄z verbū suuz ⁊ post. Omnia que sunt in eoz scientia vnusquisq̄z eoz simul videt. Et quibus ⁊ alijs verbis ibidē positis videtur velle manifeste q̄ nihil actualius est in verbo q̄z in intellectu patris. ⁊ per consequēs nō est ibi distinctius q̄z in intelligentia patris. Preterea q̄ dicitur ibi verbū esse ad pficiendū intellectionē essentialē videtur falsuz. q̄ illud quod est ratio agēdi alicui actione nō manēte in agēte nō perficit illa actione. sicut calidū inq̄z tū calidū nō perficitur calefactione que recipitur i passo. sed fm istū intellectio essentialis est ratio gignēdi verbū. ⁊ ista gig°. nō est actio formaliter immanens ipsi patri. q̄ terminus gignitionis nō est formaliter patris. ergo intellectio essentialis que est ratio gignēdi verbū fm euz nō perficitur verbo producto. Quod etiā dicit de noticia vniuersali q̄ sit speculatiua improbatū est supra in proemio primi de sciētia theologica vtrū sit speculatiua vel practica. q̄ conclusiones practice resoluunt in principia practica ⁊ nō in principia speculatiua sicut conclusiones speculatiue in principia speculatiua ⁊ nō in principia practica. Quod etiā dicit q̄ ideo posuerūt plōi deū necessario producere aliud a se. q̄ negauerūt in eo sapiētiaz procedētez dispositiuā vel disponētez. ⁊ amorē affectātem esse productū nō videtur vez: q̄ volitio essentialis siue vt in tribus siue vt in filio siue vt in patre non est necessario alterius a se vt creature. nihil enim aliud a se vult voluntas diuina necessario etiā si per impossibile nō esset principiū productiuz ad intra. q̄ tūc necessario depēderet ad creaturā qō est inconueniens maximum.

Ad solutionem questionis

tria sunt videnda. primo q̄ prima causalitas respectu creaturaz est necessario in tribus personis diuinis. ⁊ hoc respectu eaz vt causataz quātū ad verum esse siue quātuz ad esse simpliciter. 2° ppter illud quod additum est in. q. de causabilibus: fm quodcūq̄ esse videnduz est de causalitate respectu omniuz causabiliuz quantū ad esse fm quid vt eē cognitū vel eē volituz. 3°. ppter illud quod additur in. q. s. q̄ nō possit aliter esse q̄z in tribus. videnduz est si per impossibile poneretur vna persona absoluta vtruz posset esse in ea perfecta causalitas respectu omniuz causabiliuz. Quātuz ad primum dico q̄ illa causalitas perfecta necessario est in tribus. qō probatur triplicīter. primo q̄ principiuz duaz productionū necessarie videlicet ⁊ contingentis: necessario est prius principiū necessarie q̄z contingētis. nō enim potest effectus necessarij presupponere cōtingentez licet ecōuerso. sed aliquid in diuinis est principiū productionis intrinsece que est necessaria. ⁊ aliquid est principiū productionis extrinsece que est cōtingēs. igitur prius necessario est in deo aliqd pncipiuz productionis necessarie ⁊ ad itra q̄z in eo sit aliquod pncipiuz productionis ptingētis ⁊ ad extra. In illo aūt priori ꝓpleta productione ad intra cōmunicatur tribus personis omnis fecūditas que eis nō repugnat. ⁊ per ꝓs cōmunicat eis illud quod est pncipiū productiuū cōmunicatōis ad extra. igit in illo instāti in quo est primū pncipiū in deo ad producendum aliud ꝓtingēs ad extra illud cōmunicabit tribus.

Itez prius naturaliter est primū obiectū pis potentie respiciēti tale obiectū vt primū q̄z secūdariuz obiectuz sit pis. ⁊ hoc maxie veruz est quādo soluz primū obiectuz ex natura rei ⁊ ex se est obiectuz: ⁊ secūdariū obiectuz nō ex se est obiectū illius potētie. sed fit per actum illius potētie in tali esse. hoc modo primū obiectū intellectus diuini ⁊ volūtatis diuine est sola eēntia diuina. ⁊ oīa alia sunt tātuz secūdaria obiecta ⁊ pducta aliquomodo in tali esse obiecti per actū intellectus diuini. prius igit naturaliter est essentia diuina pis intellectui suo vt primū obiectū q̄z aliquid aliud. sed intellectus diuinus his essentiā diuinā obiectū sibi pis nō tātuz est potētia operatiua circa illud. sed etiaz

potẽtia ꝓductiua notitie adequate illi intellectui vt ꝓncipio ꝓductiuo. ⁊ illi essentie cuius est vt obiecti. igitur tũc est ꝓductiua verbi infiniti. ⁊ per ꝓsequẽs verbi geniti in natura diuina. Similiter voluntas habẽs essentiã illã actu intellectã vt obiectuz sibi ꝓsens nõ tantuz est potẽtia operatiua qua. ſ. formaliter habẽs eã amet ipſuz obiectum. sed etiã potẽtia ꝓductiua amoris adequati infiniti. ⁊ per cõsequẽs persone ſpirate in natura diuina. ꝓnus ergo naturaliter q̃z intellectus ⁊ volũtas diuina habeãt vel respiciãt aliquod aliud obiectũ secũdariũ habetur ꝓpleta ratio ꝓductionis personaꝝ diuinaꝝ intrinsecaꝝ. ⁊ per ꝓsequẽs ille persone ꝓnus producunt q̃z aliquod aliud obiectum p̃sentet. ⁊ per ꝓsequens multomagis ꝓnus q̃z aliqd aliud obiectuz causetur. ¶Preterea 3° habitudo nature ad ſuppoſituz ꝓnor est habitudine eius ad actum secũdum. qz agere ꝓsupponit esse. ⁊ habitudo nature ad ſuppoſitum est essentialis ⁊ in quid illa autem habitudo que est nature ad agere nõ videtur ita essentialis. natura igitur diuina ꝓnus habet esse in illis personis q̃z ſit principium productionis extrinsece. 2°. quantum ad iſtum articulum videndum est que ſit ratio huius. dico q̃ ratio huius non est ſicut poſitio prima innuebat. ſ. q̃ verbum ⁊ ſ. ſ. ſint rationes formales proxime creandi. vel q̃ aliquomodo compleant causalitatem patris. ĩmo eadem causalitas ⁊ eque perfecta est in patre ſicut in tribus. Iſta ergo primitas talis est in tribus personis respectu creature qualis est dicta di. 12. primi li. in patre ⁊ filio respectu. ſ. ſ. non enim hoc ponitur ibi quaſi imperfectior fecunditas ſit in vna persona q̃z in duabus. ſed quia ꝓnus communicatur fecunditas illa filio que ſibi nõ repugnat q̃z. ſ. ſ. ſpiretur. ⁊ tunc in illo inſtanti originis quo pater producit filiuz. ſecunda fecunditas qua producitur ſpiritus ſanctus est in patre ⁊ in filio. ex hoc ſequitur q̃ tũc producitur. ſ. ſ. a duobus in quibus est illa vna fecunditas. Ita hic. ꝓnus naturaliter cõicatur natura diuina tribus ſuppoſitis diuinis ſecundũ rationes iſtas ꝓnus poſitas: quã creatura poſſit ĩmediate produci. ⁊ ideo in illo primo inſtanti in quo creatura est ĩmediate producibilis causalitas illa vna est in tribus ꝑſonis respectu creaturarũ ꝓducendarum. Et hec est ſententia aug. 5. de tri. c. 17. quod ſicut pater ⁊ filius ad. ſ. ſ. ſunt vnũ ꝓnm̃ ſic omnes tres ſunt vnũ principiũ creature ad ipſã ꝓducendã.

Quantum ad 2m̃ artim̃ principalem videt quod ſi in intellectu patris ſint idee practice ſicut est argumentum contra opi. primã. ergo verbũ est genitũ de creatura vt est idea in intellectu patris. quod etiã ꝓfirmatur per aug. 15. de tri. c. 13. Matũ est de omnibus his que ſunt in ſcientia patris. Sed cõtra iſtud arguit. quia tunc. ſ. ſ. nõ ſpiratur tm̃ vt amor essentie diuine ſed vt amor omnis amabilis intellecti ⁊ ita ex vi ꝓductionis ſue esſet amor creare ſicut essentie diuine. vel ergo deus necessario amaret creaturas. vel. ſ. ſ. nõ necessario ꝓduceret. quorũ vtrũ que est falſũ. Itẽ nõ tantũ pater nouit creaturas formaliter ſed etiam nouit filium formaliter. igitur ſi de omnibus vt notis patri gignit verbũ: de verbo vt noto patri gignitur verbuz. ⁊ ita verbuz gignitur de verbo. Itez nulla relatio realis alicuius persone diuine videt esſe ad aliquid aliud extra ipſaz vt ad creaturã. ex di. 30. primi. q̃z geniti ad illud de quo gignit ſi est diſtinctũ realiter ẽ relatio realis. ergo verbũ non est genitũ de lapide vt noto patri. Quantũ ad hoc igitur dico ſic. q̃

duo ordines poſſunt intelligi in diuinis. ſ. ordo nature ⁊ ordo originis qui ſunt alterius rationis. ⁊ in quocũq̃z gradu vnius ordinis poteſt totus alius ordo aſſignari. Exempluz primo in creatura vbi est ordo nature. ordo originis. ⁊ ordo durationis qui ſunt alterius ⁊ alterius rationis ⁊ totus vnus ordo poteſt aſſignari in vno gradu alterius ordinis. accipiatur. n. vnuz inſtans durationis: in illo inſtanti poſſunt aſſignari omnia ordinata ſm̃ originez ⁊ naturã. ſicut in ſole ⁊ radio qz in eodẽ inſtanti temporis est ſol ꝓnus natura ⁊ radius poſterius natura accipiat etiã vnũ inſtans nature in eo poſſunt aſſignari omnia ordinata ſecundũ originẽ. Simpliciter tamen in diuinis ordo nature primus est: ita q̃ ſimpliciter procedendo in primo inſtanti nature debet aſſignari totus primus ordo originis: ⁊ ſi i ſecundo inſtanti nature aſſignet ordo originis nõ est primus ordo originis ſed ſecundus. quod intelligo ſic. ordo nature accipit ꝓparando obiecta ad intellectũ ⁊ voluntatẽ diuinã. quia ꝓparando essentiaz ſuã ad intellectũ ⁊ voluntatẽ eius que est primũ obiectũ intellectus ſui ⁊ voluntatis ſue: est primũ inſtans nature. ⁊ ꝓparando alia obiecta que ſunt ſecũdaria ad intellectũ ⁊ voluntatẽ diuinã que non ſunt ex ſe obiecta ſed producta per intellectũ ⁊ voluntatem in esſe obiecti est 2m̃ inſtans nature. In primo igitur inſtanti nature ſtando in illo habet̃ persona ꝑfecta habens memoriã perfectã essentie diuine. i. habens intellectũ cui essentia diuina est ꝓſens ĩ ratione obiecti actu intelligibilis. ⁊ iſta ꝑſona: iſta memoria essentie diuine poteſt formaliter operari: ⁊ formaliter producere: ſicut dictũ est in primo libro. ⁊ ꝓnus aliquomodo itelligibiliter iſta persona operari iſta memoria quã producere. ⁊ in illo ꝑo ri intelligitur iſta persona in ſe perfecta ⁊ vere beata in actu intellectus intelligendo essentiã diuinã ſicut obiectũ ſuũ. Eadẽ etiã persona producendo iſta memoria producit notitiã adequatã huic obiecto. ⁊ cũ hoc obiectũ ſit infinitũ producit personam formaliter infinitã persone ſubſiſtente. illi autẽ persone communicat̃ voluntas vt actus primus nõ habens adhuc terminũ adequatũ productũ. iſta vna voluntate persona prima ⁊ 2a̅ operant̃ circa essentiã diuinã tanq̃z obiectũ amando eaz infinite ⁊ tũc ſunt in ſe perfecte ⁊ vere beate in essentia diuina. preter hoc autẽ iſta eadẽ voluntate vna in eis: iſte persone producunt amorẽ adequatũ huic obiecto cognito ſub ratione amabilis. ⁊ ita producunt amorẽ infinitũ. ⁊ ita ſpirant personã diuinã. qz nihil est formaliter infinitũ niſi quod per identitatẽ est deus. Stando igit̃ precipue in primo inſtanti nature ꝓparando essentiã diuinã ad intellectũ ⁊ voluntatẽ habet̃ totus ordo originis primus. quia. ſ. due ꝑſone perfecte originant̃. ⁊ tota perfectio diuinarũ personarũ ad intra in intellectu diuino ⁊ voluntate habet̃ in primo inſtati nature vt ſunt potentie operatiue circa illã essentiã. quia tota pefectio ſimpliciter cuiuslibet persone est in intelligẽdo ⁊ volendo essentiã diuinã. quia in intelligendo ⁊ volendo eã ſunt beate formaliter ⁊ perfectio ꝓplere in iſto inſtãti hoc ergo quãtũ ad primũ inſtans nature. Sequitur 2m̃ inſtans nature in quo ꝓparat̃ intellectus ⁊ voluntas diuina ad aliud obiectũ ſecundariũ. ⁊ qz in illo inſtanti obiectũ illud nõ est ex ſe actu intelligibile ſed fit actu intelligibile per intellectuz. ideo non habet esſe in memoria diuina vt memoria est ſed producitur actu intelligentie in tali esſe obiecti ſicut in nobis intentiones ſecunde producuntur p intellectuz ⁊ non ſunt in memoria vt memoria est. ⁊ ſiue etiaz poneretur q̃ haberent esſe p memoriaz

sine q̄ p̄ducerent̄ per intelligētiā in esse cognito: saltē p̄ius natura q̄z habent esse in memoria vel intelligētia. tā memoria q̄z intelligētia est in trib⁹ p̄sonis. ⁊ ita in q̄stū memoria vel intelligentia est in istis tribus p̄sonis erit ratio p̄ducendi ista in cē: nō igit̄ verbū prima p̄ductione p̄ducitur de lapide vt est in memoria patris. q̄ vel lapis nō habet cē in memoria patris vt memoria est p̄incipiū p̄ducendi verbū. vel si habet esse in memoria nō tamē p̄ius naturaliter q̄z ipsa intelligat̄ in tribus. ⁊ ita potest p̄obari q̄ p̄ima causalitas respectu causabiliuz in esse cognito. necessario sit in tribus personis. sicut fuit p̄obatū in secūda ratione ad p̄imuz articulū que eque valet ad istū articuluz. Jn secūdo tamē instāti nature p̄t assignari quidā ordo originis. q̄ p̄ius origine pater intelligit lapidē q̄z filius. q̄ pater intelligit a se. filius nō a se sed hoc habet a patre. ⁊ s. s. habet hoc a patre ⁊ filio. Sed iste secūdus ordo originis nō est originatio simpliciter qua. s. p̄sone diuine p̄ducunt̄ in esse nature diuine simpliciter. sed est quasi originatio ſm quid: sine ꝓsequens personas iam p̄ductas. Exemplū huius in creaturis si sit origo sortis a platone p̄sone ꝙz humanitatē ordo originis in istis in habēdo humanitatē est p̄im⁹ ordo originis simpliciter. ordo aūt cor in habēdo risibilitatē est alius ordo originis q̄ si ſm quid. q̄ sicut in p̄imo instanti nature sortes habet humanitatē a platone. ita in scōo habet risibilitatē ab eo. ⁊ si p̄ius naturaliter ambo haberēt humanitatez q̄z risibilitas p̄ducerēt ambo causarent simul risibilitatē. ⁊ tñ q̄ hoc causarēt vnus haberet ab alio. Jta dico in ꝓposito q̄ verbū cē notitiaz infinitā genitā est ipsaz esse infinitā notitiā infinite essentie. ⁊ hoc est per originatōez ipsius a patre in p̄imo instanti nature. ſz verbuz esse notitiā lapidis vel habere notitiā lapidis a patre gignente h̄ est quasi originare verbū ſm quid siue ſz aliqd adueniēs verbo enti simplr. hoc. n. nō est ipsuz gigni simplr sub rōne p⁹ diuīe. q̄ nec sub rōne notitie simplr infinite. ⁊ formaliter infinite essentie vt obiecti p̄sone. licet enim ꝓcomitant̄ notitia illa infinita que est infinite essentie vt obiecti p̄sone sit notitia lapidis. quatenus tamen est lapidis nō habet a lapide formaliter infinitatē. Et sicut dictū est de producto in esse intellecto ꝓsimiliter dici potest de esse volito. Et si arguat̄ cōtra istud. q̄ pater p̄ius origine producit lapidē in esse cognito q̄z filius illuz producat. igitur vel filius nō producit illuz. vel idē bis producitur. vel saltē produceret̄ postq̄z intelligit̄ esse productū. p̄intelligitur enim in illo p̄iori originis esse productū a patre. ℟⁹ pater p̄producit lapidem p̄ius origine q̄z filius. hoc ē a se ⁊ filius nō a se ⁊ tamē filius eadē p̄ductione p̄ducit lapidē ⁊ in eodē instanti nature. ⁊ tamen i eodez instanti nature possunt assignari omnes gradus ordinis originis. ⁊ ideo nō sequitur q̄ sit bis p̄ductus nisi p̄ius naturaliter ⁊ in p̄iori instanti nature p̄ducerēt̄ a patre q̄z a filio. qō nō est verum nā in illo instanti nature in quo pater p̄producit lapidez in tali esse filius habet eandē naturā. ⁊ per consequens omnē fecunditatē p̄ductiuā que sibi nō repugnat. ⁊ ita virtute p̄producēdi lapidē. ⁊ ante illud instans ordine nature nō p̄intelligitur lapis p̄ductus in esse cognito p̄ius a patre q̄z a filio.

Et si dicas. saltez ante originē p̄intelligitur p̄ductus a patre q̄z a filio. igitur non potest p̄produci a posteriori origine. igitur nec a filio. q̄ filius nō pōt p̄producere filiū. q̄ ante originez vis generatiua vt in patre habet terminū adequatū sibi. ℟⁹ ⁊ dico q̄ nō est ita in originatione ſm quid sicut in originatione simpliciter. originatio enim simpliciter ponit originatū in esse simpliciter. ⁊ ideo quod in esse reali precedit originationē simpliciter precedit ⁊ originatuz simpliciter. ⁊ ideo nō potest esse ab ipso originato. ⁊ inde est q̄ verbū non potest p̄producere aliud verbuz. Sed in origine ſm quid originans nō producit originatū i aliquo esse simpliciter. ⁊ ideo potest stare cū hoc q̄ p̄ductio eius precedat sic aliq̄d originatū: q̄ tamen simpliciter nō precedat illō originatū. ſz hoc nō videt̄ sufficere. q̄ semper videt̄ dubiuz quomodo verbū potest p̄producere lapidez in esse cognito. ⁊ quomodo lapis possit p̄produci a verbo cuz p̄ius origine p̄producatur a patre in tali esse. ⁊ tamen verbū nō potest p̄producere verbuz. igitur nec lapidez i esse cognito. si ista sit ratio ibi quare verbū nō potest p̄ducere verbuz que ponitur communiter. s. q̄ p̄intelligit̄ iaz terminus adequatus illius virtutis vel vis generatiue vt i patre. ℟⁹ ista p̄positio oīs potētia p̄habēs origine terminū adequatuz antecq̄z sit in alio nō est illi p̄im⁹ p̄producēdi nō est vera nisi addat̄ q̄ habēs illud p̄im⁹ cōmunicatū nō possit esse realiter ante terminū illū. vel nisi addatur qō ab illo habēte illud p̄incipiū ille terminus nō est 2° producibilis. ita est in p̄ductione simpliciter q̄ verbū habens memoriā candē cuz patre nō pōt esse p̄ius realiter q̄z ad verbū simpliciter sit p̄ductuz. nec etiā est aliqō verbuz p̄producibile a verbo habente memoriaz illaz nō sic autē in p̄ductione creaturaz in esse intelligibili. ſz ista rēsponsio destruit positionē quā dā que ponit̄ a multis di. 7. primi li. que ponit q̄ filius nō potest generare. nō enim illa est tota ratio. q̄. s. memoria vt in patre habz terminū adequatū sed opz addere q̄ habet terminū adequatuz illi p̄incipio nō p̄producibilē ab eo cui cōmunicatur tale p̄incipiū. q̄ si esset p̄producibile ab eo cui cōicatur tale p̄incipiū tunc cōmunicaretur ei tale p̄incipiuz in ratione p̄incipij ad p̄producendum: ⁊ ita eo posset p̄ducere. querendo autem vltra quare verbo habēti eandez memoriā cū patre non cōmunicatur ipsa memoria in ratione p̄incipij p̄ductiui videtur q̄ oporteat p̄obare per aliud q̄z per terminū adequatuz rationi illius p̄incipij vt in patre.

Quantum ad ꝫ^m arti^m intelligendum est q̄ in creaturis si cōparetur causa ad duos effectus ordinatos essentialiter est eius ꝓparatio ad effectū vtrunq̄z q̄z vni⁹ effectus ad alterū. propter enim dependentiā eoruz ad causaz eandē ordinate dependent ad inuicē ⁊ non econuerso. ppter dependētiaz vnius ad alterū dependēt ordinate ad cām eandē. igit̄ si per impossibile destruat̄ ibi ille ordo effectuū inter se ordinatoꝝ nō p̄opter hoc adhuc est negandus ordo ⁊ dependentia vtriusq̄z ad cām. q̄ ppter minus impossibile nō est ꝓcedendū mai⁹ impossibile. nec p̄opter minus necessariū est negādū maius necessariū. Exē plum si ponatur ignez habere istos duos effectus ordinatos. s. calefacere ⁊ ignire si essentialius se habeat ignis ad vtrunq̄z q̄z ignire ad calefacere q̄z ignire p̄supponat calefacere si ponatur per impossibile ignez nō posse calefacere non p̄opter hoc neganduz est ipsuz posse ignire. ⁊ ideo obligans se ipz ad tenendū antecedens nō est obligatus ad tenenduz consequens. nō enim teneret ista ꝓsequentia. si ignis non possit calefacere. igitur nec ignire. nisi p hanc p̄positionez affirmatiuam intellectā potēs ignire potest calefacere. que destruitur expositione vbi ponitur perfecta ratio ipsius ignis. nam posse ignire potest stare cum oppositō eius quod est calefacere. ⁊ ita illud quod est īmediatius igni q̄z sit ca

lefacere qđ̄ eſt ignire poteſt ſtare cuꝫ oppoſito eius quod eſt calefacere quia cū nō calefacere ponit ſta re ignire. ⁊ ita illa poſitio deſtruit ibi talē conſequen tiaꝫ. qꝛ deſtruit illaꝫ ꝓpoſitionē per quaꝫ tenet ta lis conſequentia. Ita ad ꝓpoſitum applicando dici poteſt qꝫ aliquid eſt in deo principiū ꝓductionis in trinſece ⁊ aliqd in eo eſt p̄n^m ꝓductionis extrinſece ita qꝫ iſte ꝓductiones ordinate ſunt ad idē princi piuꝫ ⁊ quodāmodo magis neceſſarius ē ordo vtri uſqꝫ ꝓductionis ad cāꝫ q̄ꝫ alterius ad alterā. ſi igi tur per impoſſibile ponatur aliqđ̄ principiū nō eē principiū ꝓductionis ꝓꝛioris qđ̄ ponitur ponendo vnaꝫ perſonā eſſe abſolutā ⁊ negādo ꝓductionemꝫ intrinſecā. nō ꝓpter hoc videtur eſſe negandum illud principiū eſſe principiū ꝓductionis extrinſe ce. qꝛ adhuc hoc poſito habeť tota ratio principij ꝓ ductionis extrinſece. ⁊ tantūmodo negať ille ordo ꝓductionis ad ꝓductionē qui nō ſtat ſed deſtru iť per poſitū. Et ideo ſi arguať. iſta perſona nō pōt producere intra. igitur nec extra. neganda eſſet cō ſequentia ab obligato ad antecedēs. nō enim illa cō ſequentia tenet niſi per hanc ꝓpoſitionē. potētia ad aliquid producendū extra preſupponit produ ctionē intra. que deſtruitur per hypotheſim. Et iō videť qꝫ cauſalitas perfecta ex ſui ratione inquan tuꝫ. ſ. dicit ꝓparationē ad ꝓductū extra. vel ad ꝓ ductionē extrinſecā nō requirat habitudinē ad ꝓdu ctionē intrinſecā licet idemꝫ fundamentū neceſſa rio ſit ratio ⁊ cauſa vtriuſqꝫ ꝓductionis intrinſe ce ⁊ extrinſece. ⁊ prius intrinſece q̄ꝫ extrinſece. Ex hoc videť qꝫ ꝑbi nō poſuerūt habitudinē in eis. li cet enim viderent neceſſariaꝫ habitudinē creatōis vel ꝓductionis extrinſece ad efficiens vel ꝓduc cens. nō tamen viderūt neceſſariā habitudinē cre ationis vel ꝓductionis extrinſece ad ꝓductiōemꝫ intrinſecā. ⁊ ideo licet negarent illaꝫ ꝓductionemꝫ intrinſecam. concederent tamen illam ꝓductio nem extrinſecam.

Ad queſtionem igitur principalem patet qꝫ de neceſſita te cauſalitas perfecta reſpectu cauſabiliū extra eſt in tribus. ⁊ hoc reſpectu oīum cauſabiliū in quocūque eſſe cauſabili ſiue ſimpliciter ſiue ſm quid. ita qꝫ nō poſſet nō eſſe in tribus. tamē ſi per impoſſibi le eſſet vna perſona abſoluta conſequenter eſſet di cendū qꝫ in illa perſona abſoluta ſimpliciter eſſꝫ ta lis cauſalitas perfecta. ⁊ ita cauſalitas perfecta ex ratione iſtius termini nō videť neceſſario include re qꝫ ipſa ſit in tribus ſicut nec ex ratione iſtius ter mini includit rationē ꝓductionis ad intra. licet illa in re neceſſario preſupponať ſibi. ſicut nec poſ ſe ignire ex ratione ſui neceſſario includit poſſe ca lefacere licet in re preſupponatur.

Ad argumenta p̄cipalia ad ℟i. pꝫ q̄ cōcludit ꝓꝛo 3° arti culo queſtionis. Ad 2^m dictuꝫ eſt in ſimili di. 12. primi li. vbi dictū eſt quomodo pater ⁊ filius ſunt vnuꝫ principiū. ſ. ſ. ⁊ melius quo ad ꝓpoſitum di. 4. primi li. vbi dictū eſt de veritate huius. deus ē pater ⁊ filius. ⁊. ſ. ſ. ⁊ tactū eſt ſupꝛa. de. 20. primi li. de potētia quomodo eſt eadem in tribus perſonis.

Ad 3^m dico q̄licet aliquod eſſentiale ſit princip iuꝫ ꝓductionis alicuius ad extra. nō tn̄ eſt princi piuꝫ ſtatiꝫ applicabile ad actū niſi vt intelligitur in tribus. qꝛ ſicut dictū eſt di. 12. primi illud qđ̄ eſt p̄n cipiuꝫ actuū ordinatoꝝ nō intelligitur eſſe in potē tia proxima ad actū remotū niſi vt eſt ſub actu pri ori. ſicut aīa numq̄ intelligiť eſſe in potentia proxi ma ad actū volendi niſi vt eſt actu intelligens. qꝛ quando eſt in potētia proxima volendi aliquid ac tu intelligit illud. qꝛ nihil eſt volituꝫ niſi cognituꝫ. ⁊ ita licet quodlibet eſſentiale ad ſe ꝓcedat aliq° modo notionale. tn̄ non oportet omne eēntiale ſub omni reſpectu ad extra poſſe ꝓcedere quodcunq̄ notionale. Ad primuꝫ ar^m in oppoſituꝫ dico qꝫ p ſone diuine neceſſario conueniunt in omni operati one ad extra pluſq̄ ſubſtantia ⁊ virtus. qꝛ perſone diuine vnā operationē habent qua ſunt ſimpliciter vnus operatoꝛ tamē ſi per impoſſibile illa virtus eſſet in vna perſona abſoluta nihil perfectionis de eſſet ſibi quin perfecte poſſet ꝓducere omne ꝓdu cibile. Ad 2^m dico qꝫ procedit de facto qꝫ ꝓduc tio preſupponit ꝓductionē. non tamen vt forma liter cauſaꝫ ſuam ſub ratione qua eſt ꝓductio. ſed qꝛ principium immediatius cōparatur ad vnam ꝓductionem q̄ꝫ ad aliam.

Quod hec verba ſcilicet agere ⁊ facere ⁊ huiuſmodi non dicunť de deo ſecundū eaꝫ rationē qua dicunť de creaturis.

Verumtamen ſcienduꝫ eſt hec verba ſcilicet creare ⁊ facere ⁊ agere ⁊ alia huiuſmodi de deo nō poſſe dici ſecundū eā rationem qua dicunť de creaturis. Quippe cū dicimus euꝫ aliquid facere. nō aliquē in operando motum illi ineſſe intelligimus. vel aliquā in laborando paſſionē ſicut nobis ſo let accidere. ſed eius ſempiterne voluntatis nouū aliquē ſignificamus effectū id eſt eter na eius voluntate aliquid nouiter exiſtere. Cum ergo aliquid dicitur facere tale eſt. ac ſi dicatur iuxta eius voluntatē vel per eius vo luntatem aliquid nouiter contingere vel eſſe vt in ipſo nihil noui cōtingat. ſed nouum ali quid ſicut in eius eterna voluntate fuerat fiat ſine aliqua motione vel ſui mutatione. Nos vero operando mutari dicimur. quia moue mur. Nō enim ſine motu aliquid facimus. deus ergo aliqd agere vel facere dicit. quia cauſa eſt rerū nouiter exiſtētium. dū eius vo luntate res noue eſſe incipiunt que ante non erant: abſque ipſius agitatione vt actus pro prie dici non queat. cum videlicet actus om nis in motu cōſiſtat. in deo autē motus nul lus ē. Sicut ergo ex calore ſolis aliq̄ fieri cō tingit. nulla tamen in ipſo vel in eius calore facta motione vel mutatione. Ita ex dei vo luntate noua habent eſſe ſine mutatiōe aucto ris qui eſt vnum ⁊ ſoluꝫ ⁊ omniū principiū. Ariſtoteles vero duo poſuit p̄cipia. ſcilicet materiaꝫ ⁊ ſpeciem. ⁊ tertium operatoꝛiuꝫ di ctum. mundū quoq̄ ſemper eſſe ⁊ fuiſſe.

Ex quo ſenſu dī deus aliquid fa cere.

Per ſimile reſpondit.

Strabo Ariſtote les:

Secundo quero vtꝝ deꝰ poſſit ali qd creare. Vī q̄ nō. qꝛ ſi aliqd ꝓducit qđ̄ nō prius ꝓducebať hoc eſt qꝛ aliquid aliter ſe habꝫ nūc q̄ꝫ prius. Iſtud in ꝓpoſito nō pōt poni paſſuꝫ. qꝛ nō ꝑfuit. igiť oꝫ agēs aliter ſe hābe nūc q̄ꝫ ꝑius. ⁊ per ꝓns mutari. ſꝫ p^m agēs nō pōt mutari. igiť ⁊c. Si dicať q̄ agēs ſine ſui mutati one pōt ꝓducere nouū effectuꝫ. Cōtra. qꝛ agēs dat eē iō ꝓductū vel paſſuꝫ recipit eē. ⁊ nō ecōuerſo. qꝛ

ꝓductū recipit eē ideo ꝓducēs dat eē. igit in agēte
opz naturaliter p̄cedere aliquā habitudinē nouā ad
ꝓductū. ⁊ nō ecōuerso. igit ⁊ mutationē que nō ē po
nēda in deo. ig⁹ nec creatio. Jtē causa semp eque
determinata ad agēdū eque videt agere semper ⁊
effectū ꝓducere. qr nō videt ratio quare nūc debe
at aliqd ꝓducere ⁊ nō alias si fuit alias ita determi
nata ad agēduz sicut mō. ꝫ si creatur aliqd nunc ali
ter aliquo⁹. se hz nunc q̄z prius ⁊ p maiorē determi
nationē cause ad ipsuz nūc q̄z prius. ergo causa illa
aliqñ est magis determinata ad ꝓducēduz effectū
q̄z alias ⁊ sic nō eque semp. ⁊ p ꝓns mutata. Jp̄re
terea. 2. de generatione. Jdē manēs idem semper
natuz est facere idē. ergo nō erit aliqua variatio in
effectu nisi p̄ius nāliter ponat in eaz. Jp̄reterea
si nulla ponat mutatio ex pte cause vt modo dicat
magis app̄roximata ⁊ minus app̄roximata q̄z alias
nec possit esse aliqō impedimētuz ex parte eius. nō
videt ratio quare nunc agit ⁊ p̄ius nō egit. Et si
dicas q̄ voluntarie agit. ⁊ ideo pōt agere quando
vult. Cōtra hoc nō videt ratio quare volūtariū
agēs aliquādo agat ⁊ nō alias nisi q̄r expectat maio
rez opp̄ortunitatē agēdi tunc q̄z alias. hoc autez as
signari nō pōt in p̄ño mouēte respectu sui effect⁹. ꝯ
nec q̄r volūtarie agit: pōt agere quādo vult.

Oppositum Gen. 1. In principio crea
uit deus celū ⁊ terrā. ſ⁹ creare est aliquid de nihilo ꝓducere in effectu. de⁹
autē licet possit multipliciter sumi sicut p̄z p Anſ.
monol. c. 8. vno tamē modo accipit vt notat ordi-
nez. tamē vt notat ordinez adhuc est multipliciter
dictū. q̄r pōt notare ordinē nature vel durationis.
si p̄imo⁹. cōcedunt phi deuz posse creare ⁊ aliquid
de nihilo ꝓducere. vt patet per Aluic. 6. meta. c. 2.
quere litterā eius. causatū q̄z tū est ex se: est ei vt non
sit: q̄z tū vero ad suaz cām est ei vt sit. q aūt est ei de
se apud intellectū p̄ius est nō duratione eo q est ei
ex alio ⁊ hoc apud sapientes locatur creatio. Et in
telligo istud de p̄ioritate nature. sic p̄ius natura
pōt aliquid dici positiue. q̄r ipsuz ineſt alicui ⁊ pri-
or est entitas eius q̄z illa que dicit posterius natura
inesse illi. sicut est de aīali ⁊ rationali in boie. de sb̄
stantia ⁊ accidēte in ꝓposito per accidens. de mate
ria ⁊ forma respectu ꝓpositi per se. Alio modo p̄i⁹
natura dicit esse vnū alie quasi priuatiue. qō. s. non
inest ei cui dr̄ p̄imo ꝓuenire sed ineſſet ei nisi p ali-
ud impediret. sicut si dicat in materia p̄ius natu-
raliter esse priuatio q̄z forma. nō qdē q istā duo sint
similis in materia ita q priuatio p̄ius insit q̄z for-
ma. ſz priuatio p̄o tanto potest dici p̄ior natura ⁊
p̄ius natura in materia q̄z forma. q̄r priuatio sem
per ineſſet materie nisi ab aliquo agēte recipet for-
maz. ita q habēdū ad priuationē sufficit sola mate-
ria cū negatione vel priuatiōe cause extrinsece. ad
habēdū aūtē ad formā requiritur causa extrinseca.
nec tamē priuatio est de ratione materie: sicut nec
forma. nec ambo sunt simul in materia. Jta intelli
go in ꝓposito q creatura nō habet ex se nō esse. nec
ex se esse nec q simul sint in ea esse ⁊ nō esse quasi si-
mul sint esse ⁊ nō esse. nec aliquo⁹ habet nō esse quā
do est. sed quantū est ex se haberet nō esse nisi causa
extrinseca suū nō eē ipediret dādo sibi esse. q̄r ex so-
la ratione creature nō hēret esse circūscripta omni
cā extrinseca dāte esse. q̄r nullomō hēret eē nisi per
cāz extrinsecā ꝓduceret̄ in esse. ita q magis ꝓp̄rie
dicēdū est creaturā nō habere esse ex se formaliter.
q̄r formaliter ꝓt ex se affirmat nec habet sic esse ex
se nec nō esse. Jp̄o ista opi. sic intellecta arguit.
agens pfecti⁹ min⁹ p̄supponit in agēdo q̄z agēs imp
fectius, sicut natura minus p̄resupponit in agendo

Nec est rō Egidij ō roma q⁹. 6. q. 4.

q̄z ars. q̄r natura p̄supponit ens in potētia ⁊ ars ens
i actu. sed de⁹ est agēs perfectius q̄z natura vel ars
igitur minus p̄resupponit q̄z nā vel ars in sua actio
ne. ⁊ ita minus q̄z ens in potētia qō est p̄supposituz
a natura. ⁊ ita nihil. ⁊ per ꝓns pōt creare. Jsta rō-
nez adducūt aliqd ad 2^m mēbr̄, put denotat ordinē
durationis. ſz ibi oīo nō valet. q̄r si deus nihil p̄sup
ponat in ꝓducēdo de quo p̄roducat. nō tū sequitur
q posſit ꝓducere nouū effectū. sicut nec de natura ⁊
arte sequit ex virtute argumēti q q̄r natura nō p̄re
supponit in actiōe sua ens in actu. igit pōt ꝓducere
aliquid oīo nouū ſm esse in actu. nō sequit. Dz nec
ad istud p̄imū mēbr̄ valet. q̄r ſm phos quecunq̄z
intelligētia est agēs supio⁹ vel simplicio⁹ naturale.
⁊ tñ nō ꝓcedit cōiter ab eis ad posse creare ſz Aluic.
ꝓcedat q intelligētia possit creare sine aliqd de ni-
hilo ꝓducere. Jdeo aliter arguo ad istud membr̄ū
sic deus pōt īmediate aliqd causare ⁊ efficere. igit
pōt creare ⁊ aliqd de nihilo facere. antecedēs ē ma
nifestū. q̄r deus est p̄imū efficiēs ex. 2. di. p̄imi li.
⁊ si nihil pōt īmediate facere. tūc nec etiā mediate
pōt facere aliqd. q̄r est p̄imū efficiēs. ⁊ ita nullum
effectū ꝓducet. ꝓntiaz p̄obo sic. q̄r si pōt efficere ali
quid. igit illud nō habet eē ex se necessariū formali
ter. ⁊ ita hz eē a causa. igit habz eē posſ nō esse ſm i-
tellectū istius membr̄i. īmediate etiā ꝓducit nullo
alio p̄suppoſito. q̄r si aliqd aliud p̄supponeret illud
aliud esset effectū ab eo. sicut p̄z ex di. 8. p̄imi. igit
istud nō eēt īmediate effectū ab eo. habemus igit a
p⁹ante ad istud ꝓns q ꝓducit aliqd ordine nature ō
nō eē ad esse ⁊ nullo p̄suppoſito. ſm ergo istū intelle
ctuz creat. Jsta ratio videt īmuni ab Aluic. 6. meta.
c. 2. vbi p̄ius. quere eam ibi.

De secundo membr̄o ꝓt denotat or-
dinez durātois negat cōi-
ter creatio a phis. q̄r dicūt deū necessario ꝓducere
qcqd īmediate ꝓducit ⁊ nullo p̄suppoſito. qō autez
mediate ꝓducit ꝓducit aliquo p̄suppoſito de quo p
duc̄. q̄r tūc ꝓducit per causas secūdas. ⁊ ita nec me
diatū nec īmediatū effectuz ꝓtingēter ꝓducit de nihi
lo sic accipiēdo de. Dz istud ꝓbatū est di. 8. p̄ri
mi li. ⁊ tactū est di. 39. eiusdē. q̄r ds cāt oīa q̄ sunt ad
extra ꝓtingēter. ⁊ ex hō seqt q nō necessario. ⁊ p ꝓns
nec sempiternū. q̄r phus. 9. met. videt ꝓcedere oē
necessariū eē sempiternū. idē etiā videt īmuere. i.
de ce. ⁊ mun. cōtra platonē qui cōcessit aliquid sem
piternuz esse ⁊ tamē possibile non esse. Sed ista
bis huic rationi. q nō oportet vbi est cōtingentia i
effectu q ibi inferatur possibilitas ad nouitatē. de⁹
eniz cōtingenter vult. a. ex di. 8. p̄imi li. ⁊ tamē
nō potest de nouo non velle. a. q̄r tunc esset muta-
bilis. ſ⁹ nouitas potest esse in ꝓductione diui
na ꝓpter nouitatem ꝓducti. licet non sit nouī-
tas in ipso ꝓducente. q̄r in ꝓductione p̄ima no
uitas est ex parte ꝓducti sicut patebit. respon den
do ad primuz argumentū principale. sed circa vel
le non potest esse nouitas vel mutatio ex parte vo-
liti nisi esset aliqua nouitas ex parte actus volendi
q̄r actus volendi idem ⁊ eodem modo se habens
non potest esse alicuius nouiter voliti. volituz enī
non habet esse volitum nisi per actū volendi. ⁊ ita
non est nouum in esse voliti nisi per nouū actuz vo-
lendi. Sic igitur videtur aliqualiter sequi q si de-
us possit aliquid contingenter causare: potest etiaz
contingenter causare aliquid nouum. q̄r non est ra
tio quare non possit causare non sempiternum con
tingenter sicut potest contingenter causare sempi-
ternum ex quo non causat necessario. quod enim
oporteret causatum esse sempiternum videtur se-
qui ex necessitate causationis vel ex immutabilita

te ipsius causantis. quorum neutrum infert sempi ternitatem igitur possibilis est nouitas inferri.

Arguitur etiam ad istud membrum. quia si aliqd sit nouum quero a qua causa sit nouū. sit illa causa. a. tunc arguo. aut. a. eodem modo se habens pducit hoc nouū. aut aliter. si eodē modo se habens habe tur ppositū. qz ab eadē causa nō mutata potest esse aliquis effectus nouus. si ab. a. aliter se habente quero a quo mouēte aliter se habuit: ad hunc nouū effectū pducendū. nō est pcessus in infinitū. ergo stabit tandē qd aliquid erit nouū a causa vniformiter se habente. Et confirmat ratio. qz si potest esse a primo mouente hec pars motus noua que nunquā prefuit quare nō potest ita aliquid totum esse nouū cuius nihil vnquā prefuit. Sed ista ratio cū sua confirmatione contra phos parū valet z leuiter solueret ab eis. conclusio tamē vera est qd ab aliquo agente nō mutato pōt esse pductū qd oīo sit nouum.

In isto tō mēbro 2°. s. intelligendo: de: put dicit ordinē durationis distingui pōt de nihilo qd pōt ac cipi pro nihilo oīmō. vel pro nihilo fm esse existē tie. aliquo tō fm esse essentie. Et ponit ab aliquib⁹ qd licet deus possit creare de nihilo 2°°. non tō pri mo mō. qz nō pōt aliquid pducere qō nō est ex parte sui possibile secundum Aluic. 2. met. nihil autem nō est possibile ex parte sui. qz nō est rō aliqua quare vnū nihil puta chimera nō esset possibile z aliud ni hil esset possibile. Confirmat ista ratio. qz in om ni creatura est cōpositio ex actu z potentia. z vbicun que ista sunt cōcedit ordine nature possibilitas vel potētialitas igit potētialitas in quacunqz re crea ta sic precedit naturaliter z est prior natura actuali tate. z tunc ista potētialitas nō est nihil sed est aliqu ius entis fm aliquid esse sed non fm esse existentie igit fm esse quidditatiuū. Et hoc ponit fm illū mo dū qui recitat di. 43. primi. ibi enim ponit qd per potentiā actiuā dei ad se pducit primo res in esse possibili passiue ad se. z tunc vltra pōt pduci in esse existentie nō tamē nisi prius natura fuerit pducta in esse quidditatiuo z in esse possibili passiue. Cō tra istud est argutū ibi di. 43. qz nō pducit res aliq in esse possibili per oīpotentiā sed per intellectū q° producit in esse intelligibili. z quando est in esse in telligibili nō repugnat sibi esse nec est ex se formali ter necessariū igit est possibile. Similiter sicut arg^m est di. 36. primi cōtra illud esse ēntie si illud ē esset verum esse pductio in illo esse vere esset crea tio. quia ad aliquid esse simpliciter de nihilo. igitur illa productio est simpliciter alia a productione nō rei in esse possibili. qz si res non sit possibilis an tequā sit in esse essentie. z pducit in isto esse. igit ali quid pducit in aliquo esse aliqua pductione. quod nō est possibile ex parte sui.

Iste est pericul in suma ar°. 2. q. 23. z 24

Quantum ad istū articulū dico quod de nihilo. i. nō de aliq° fm esse existentie pōt deus creare. z per consequens de nihilo. i. nō de aliquo fm esse essentie. qz vt pro batū est di. 36. primi. li. nūqz esse essentie sepat realiter ab esse existentie tamē non pōt aliquid creari i. pduci ad esse simpliciter de nihilo. i. nullo mo do ente nec simpliciter nec fm quid. nihil enim creat quod non prius habuit esse intellectū vel vo litū. z in esse intellecto fuit possibile formaliter. si cut dictū est in p^a ratione contra istā positionē. z tunc fuit quasi in potentia ppinqua vt posset esse obiec tū oīpotentie z poni in ē simpliciter. pōt tamē ali quid pduci licet nō creari de simpliciter nihilo. i. nō aliquo fm esse essentie nec fz esse existētie nec fz aliqō ē fm quid simpliciter. qz creatura pducitur in esse intelligibili non de aliquo esse nec simpliciter nec fm quid nec possibili ex parte sui in isto ē. istō tamē pduci nō est creari. qz non terminatur ad esse simpliciter: sed ad fm quid.

Ad primum argumētū principale dico qd prima causa pōt primo z īmediate aliquē effectū nouū pducere absqz oi nouitate in ipsa. qō patet per ex^m. si ponat sol semp esse in se eque luminosus z creet aliquod mediū pspicuū approximatū de nouo illuiabit illud ita qd nihil nouum erit in sole ad hoc qd ab ipo sit noua illuiatio. z si posset ex se ponere mediū pspicuū in eē z sub lume si cut causat in ipso lumē ita poneret in esse hoc totum s. mediū illuiatū sine aliq nouitate in seipo. Et si dicas hoc nō possz si esset agens naturale z vniformiter se habens. qz tūc semp vniformiter pduceret. igit exēplū nō valet ad ppo^m ostendendū. fc°. verū est qd istud exemplū quo ad hoc valuit qō nō oportet ppter nouitatē effectus ponere nouitatē in causa. tamē nō valuit quo ad hoc qd effectus possit esse nouus a causa naturaliter agente z totali. qz tale agens semp vniformiter ageret si tale cētre spectu effectus. agens aut libex pōt eadē volitione antiqua effectū nouū pducere pro illo tunc pro quo vult effectū nouū esse non enim est necesse si sempi ternaliter vult z nō pōt de nouo velle igit vult p sēpi terno. sicut nō est necessariū in me qd si nūc volo ali quid qd p nunc velim illud. sed possū velle illud esse p cras. z eadē volitione stante sine oi mutatione a pte voluntatis mee possum illud nouū causare cras p quo volo illud. Et quando arguit contra istud p illam rationē qd oportet habitudinē nouā aliquā na turaliter precedere in pducente ad pductū z non ex°. Dico sicut dictū est. di. 35. primi. z alias frequēter qd ad absolutū in causa īmediate sequit absolutū in effectu z in effectu primo consequit respectus ad causam. z tunc si aliquis est respectus cause ad ef fectū ille respectus ad effectū est vltimus z aliquādo nullus. Cū igit dicis qd qz causa dat esse ideo ef fectus recipit esse z nō ex° dico qd si intendas per ly. qz reduplicationē relationis in causa vel aliquā realitatē nouā in cā siue relatiuā siue absolutā ppo sitio est falsa. si aūt intelligas reduplicare actū pri mū cause qui precedit naturalit causatū illo mō. ppō ē vera absolutū. n. i cā cōcedit nāliter cātū. Et si di cas qd nō tantū qz est absolūtū cāt qz tale est. s. absolu tū quando nō causat. Dico qd in illo instanti in quo causat adhuc causat vt prius naturaliter ipsa causa tione. z tunc vt sic nihil intelligit nisi absolutū a quo ponit ipm causatū in esse z idē nihil pōt accipi causa huius qō est causati nisi illud sit prius nec respectū huius instatis nec respectu alterius. fallit aūt ima ginatio. qz semp videt quod cā sit indeterminata vsqz ad illud instans quādo causat. z tūc quod aliq relatio determinans ipsam ad effectum primo re quiratur a parte eius. quod falsum est illud enim idem absolutū quod est in causa precessit tā natura quam duratione ipsum effectum productum vel causa tum est etiam in ea in illo instanti prius naturaliter quam causet z secundum illud absolutum secun dum quod prius fuit causatiuum est nunc causans z non secundum aliquid additum neque absolutum neqz respectiuum. Ad secundum patet per idem. quia causa eque determinata ad producendum ali quod productum quantum est ex parte sui potest quandoque producere z quandoque non produce re. quia sicut in naturalibus causam determina ri ex parte sui est ipsam habere formam qua cau set. ita in liberis causam esse determinatam est ipsam habere volitionem respectu volibilis. z sicut ibi forma haberi potest antequā effectus causetur

si tunc est impedimentū extra vel absentia passi. ita quoque hic potest volitio haberi anteq̄ volibile habeat ⁊ prius natura ⁊ duratione. Ad 3^m de pb̄o.2. de generatione. dico q̄ pb̄s intelligit de agēte naturali sicut patet per eū ibi. Ad 4^m dico sicut dictū est di.8. primi. in disciplinati est querere omniū demōstrationē secūdū pb̄m. 4. met. principioꝝ enim demonstrationis nō est demonstratio ⁊ eodē modo in ꝓingentibus. alioquin esset processus in infinitū in ꝓtingentibus. q̄ ꝓtingentia nō sequunt̄ ex necessarijs. ⁊ ideo ista voluntas dei qua vult hoc ⁊ producit ꝑ nunc est immediata prima causa cuius nō est aliqua alia causa querenda. sicut eni nō est ratio quare voluit naturā humanā in hoc indiuiduo esse ⁊ esse possibile ⁊ ꝓtingens. ita nō est ratio quare hoc voluit nūc ⁊ nō tunc esse. sed tantū q̄ voluit hoc esse ideo bonū fuit illud esse. ⁊ quere re huius ꝓpositionis licet ꝓtingētis imediate causam est querere causā siue rationē cuius non est ratio querenda. Et cū dicit de expectare verū est q̄ ipsa voluntas que habet bonitatē ex ipso volibili ipsa si est recta vult volitū statim esse nisi sit aliqua ratio ꝓpter quā vult magister illud alias esse ⁊ tūc expectet illud ad aliud esse: tempore oportuniori sed voluntatē que nullā habet bonitatē ex volito s̄z ex 9° nec rationē habet quare nunc vult aliquid sicut nec absolute rationē habet quare hoc velit nō oportet aliā oportunitatem in volito expectare.

Quod arguebat̄ pro 2ª positione de esse essentie patet responsio per dicta prius ꝓcedo enim quod omne creabile prius erat possibile creari ex parte sui. sed ista possibilitas nō fundat̄ in aliquo esse simpliciter sed in esse cognito ita quod esse cognitū comitat̄ posibilitas ad esse simpliciter. licet formaliter esse cognitū nō sit esse possibile. q̄ esse cognitū est esse in actu s̄m quid esse possibile est esse in potentia adesse simpliciter ⁊ nō in actu. nec tamē esse in potētia est esse simpliciter. sed est fallacia s̄m qd ⁊ simpliciter. sicut nec futurū esse est esse simpliciter. nec esse preteritū est esse simpliciter. sicut enim preteriisse in esse simpliciter nō infert esse simpliciter sic nec futurum esse in esse simpliciter. igit̄ nec multomagis posse esse simpliciter infert eē simpliciter. q̄ posse esse videt̄ esse remoti ab esse simpliciter quā forte. Per idē ad aliā rationē de ꝓpositione ex actu ⁊ potentia. licet enī ꝓcedat̄ potentia s̄z obiectiua precedere actū. nō tamen ipsa est in aliquo actu reali. licet sit in aliquo cognito secundum quod ꝓcedit̄ esse cognitū. nō tamē est formaliter esse cognitū. Ista tī ratio nō valet. q̄ compositio nō est ex potentia obiectiua ⁊ actu terminante sed alio modo est ipsa ꝓpositio sicut dictum est di.8. primi libri.

Quod catholicum est docet.

Horum ergo ⁊ similiuz errorem spiritus sanctus euacuans veritatisq̄ disciplinam tradens. deū in principio temporū mundū creasse. ⁊ ante tempora eternaliter extitisse significat. ipsius eternitatē ⁊ omnipotentiā cōmendans. Cui voluisse facere est quia vt predixim⁹ ex eius voluntate ⁊ bonitate res noue existunt. Credamus ergo rerū creatarū celestiū terrestriū. visibiliū ⁊ inuisibiliū causā non esse: nisi bonitatē creatoris. qui ē deus verus vnus. Cuius tanta est bo

nitas. vt sūme bonus beatitudinis sue qua eternaliter beatus est: alios velit esse participes. quā videt ⁊ cōmunicari posse ⁊ minui omnino nō posse. Illud ergo bonū quod ipse erat ⁊ quo beatus erat: sola bonitate nō necessitate alijs communicari voluit. quia sūme boni erat prodesse velle. ⁊ oīpotētissimi noceri non posse.

Tertio queritur vtrū possibile sit deum producer̄ aliquid aliud a se sine p̄n cipio durationis videt̄ q̄ sic. Pb̄s. id est. phy. phant q̄ materia est ingenita ⁊ incorruptibilis. alioquin eēt processus in infinitum in materijs. igit̄ materia vel nō fuit ꝓducta vel fuit ꝓducta sine principio hoc est ꝓpositū. vel si non sal tē aliqua forma fuit in ea ꝓducta sine principio q̄ materia nūq̄ fuit sine forma. igit̄ ⁊c. Preterea tēpus s̄m pb̄z. 8. phy. ⁊ 12. met. est sine principio qō ꝓbari videt̄ ex hoc q̄ si nō igit̄ prius potuit fuisse tempus q̄z fuit. vel prius esse q̄z esset. sed ante est dr̄ia tēporis. igit̄ ante tēpus fuit tēpus. 3°. sic s̄m pb̄z. i. de generatione. Generatio vnius est corruptio alterius. igit̄ nunq̄ fuit aliqua prima generatio. ⁊ per ꝑns sine principio sunt aliqua generabilia. Itē causa nō agens per motū ⁊ nō impedibilis potest habere effectū sibi coeuū. sicut apparet in creaturis. igitur. ⁊c.

Contra Aug. ad Felicianū assignat diffinitione creature ⁊ dicit q̄ creatura est ex eo q̄ omnipotentis dei volūtate ex nō eē ad esse producta est eius substantia. sed si de ratione creature est produci ex nō ente. igit̄ ipossibile est eaz ꝓduci sine principio. Preterea qua rōne deus potuisset produxisse vnū sine p̄n° ⁊ aliud. ⁊ ita essent ꝓducta actu infinita in multitudine. potuisset etiam aggregasse omnes lapides qui postea fuissent. ⁊ ita infinitū mole fecisse. sed tam infinitas in numero q̄z in mole improbatur. 3. physicoꝝ.

Hic dicitur q̄ deus potuit ꝓducere aliqd aliud a se sine principio. q̄ ipz nō potuisse h̄ fecisse. s. ꝓduxisse aliqd sine principio nō pōt demōstrari nec p medium extrinsecū nec p medium intrinsecū. nō p medium extrinsecū. q̄ illud est volūtas dei cuius nō pōt sciri nec h̄ri rō quare magis vult h̄ eē cū p̄n° q̄z sine p̄n°. nec per medium intrinsecū. s. qōqd est ipsius factibilis. q̄ qōqd est abstrahit ab hic ⁊ nūc. ḡ. nō ē rō demōstrādi hic ⁊ nunc.

Itē qōlz aliud a deo fcūz eē ex tpe est arti° fidei. ḡ ad hoc nō expedit fieri demōstratōes nec pp fideles nec pp infideles. imo v̄r piculosuz. q̄z^m ad fideles q dē. q̄ sic euacuaret̄ meritū fidei vt v̄r. nec q̄ztū ad ifideles. q̄ tūc possent nos arguere q̄ talia credere m° pp demōstratōes. ⁊ sic tenerēt nos eē sine fide. ⁊ si viderent̄ eis eē so^ca. sicut q̄busdā fidelib° v̄r posset dubitare ifidelis q̄ pp talia crederem°. Preterea 3° Aug. 6. de tri. c. j. dic̄. q. si ignis eēt eter n° splēdor ab eo causat° sibi eēt coeter n°. ⁊ ex h̄ ar^r efficatiter p ista opi. vt v̄r. q̄ ꝓtia aug. est nālis. aliogn nō valeret ꝓ arriū ad pb̄ādū coeternitatē filij cū p̄re. nō aūt pōt tenere nisi ex pfcā rōe cāe ⁊ cāti. igit̄ sicut ibi infert̄ ex pfcā cā nāliter agēte coeternitatis necessitas. ita ex pfcā cā volūtarie cānte pōt iferri possibilis coeuitas effcūs limitati ad cāz illimitatā. q̄ nō v̄r eē dr̄ia iter agēs nāle ⁊ libex nisi incōtingēter ⁊ nāliter agere. nō est aūt dr̄ia in posse agere ⁊ nō posse agere q̄ qcqd pōt nāle agēs agi ⁊ libex. ⁊ nō differūt nisi ī mō cāndi. Et illud ar^m pōt multiplir replicari. q̄ nulla cōditio pfectōis in 2ª cā reperit̄ qua

Thoma prima pte sume. q. 46. arti°. 2.

cunqz positione facta que ꝑditio ꝑfectionis est qui sit in prima causa vt causa sed perfectionis est in aliqua causa 2ª habere effectū sibi coeuū. ⁊ ex hoc si esset eternus vel coeternus effectus siue cause perfectio esset in causa. igit ⁊c. Aliter etiā deducit ⁊ est quasi idē. quia modus causandi nō formaliter variat ipsū causatū secundū Ambr. de incarnatione verbi. sed si deus naturaliter causaret necessario causaret. ⁊ posset causare effectum sibi coeuū ⁊ coeternū, igit si modo voluntarie causaret licet nō necessario causet poterit tamē causare effectū limitatū sibi coeuū. Et si dicat Aug. intelligere de splēdore imanente igni qui nō est formaliter causatus ab eo. Contra hoc est littera sua que dicit splēdor ab eo genitus atqz diffusus. Eandē etiā sententiā dicit Aug. sup Jo. omel. 36. de virgulto ⁊ imagine eius in aqua. certū est autē ꝙ imago talis si esset eēt causata ⁊ genita a virgulto. Preterea. 4. quicqd nō repugnat limitationi nō repugnat creature si est aliqua entitas. sed ꝯstacunqz duratio non repugnat limitationi creature qr ens nō est pfectius qr durat per decē ānos quā ꝙ durat per vnā diem igit videtur ꝙ infinita duratio nō poneret maiorē perfectionē in creatura quā minor ⁊ per consequens nō ponit repugnātiā eā semp fuisse sine ꝓncipio. Itē creatura ita tendit in nō esse quātū est ex se si semp esset sicut si nō semp esset. ⁊ hoc qr est ex nihilo. sed absqz cōtradictionē potest aliqua creatura sēmp tendere in nō esse. ⁊ tamē semp esse sicut patet de angelo ⁊ anima. igit absqz cōtradictione potest semp fuisse ⁊ tamē quātū est ex se habuisse non esse. Itez aug. 10. de ci. c. 13. dicit quod si pes ab eterno vel ex eternitate fuisset in puluere semp ei subeēt vestigiū. qō tū vestigiū a calcāte eē factū nemo dubitaret. nec altex alto ꝓus eēt ꝯqz altex ab alto fcūz eēt. Itē ibidē. li. 2. c. 4. mō quōdā vir intelligibili ꝓbi dixerūt mūdū esse factū ⁊ tamē nō hē re principiū durationis igitur ille modus si est vir intelligiblis est intelligibilis. ⁊ ita nō inducit ꝓtradictionē aliqd semp fuisse ⁊ sine principio. Confirmat etiā. qr nō videt probabile ꝙ tam preclari ꝓbi ⁊ tā diligēter veritatē ingrētes ⁊ tā ꝑspicacit rōez terminorū ꝓcipiētes nō vidissent ꝯdictionē inclusaz si fuisz inclusā in terminis. Et ꝓfirmatur etiā secundū ꝓbos ꝙ nō sit ibi ꝓtradictio. qr nō solū naturalis ꝓsiderat quattuor causas sed etiā methaphysicus. sub priori tamē ⁊ cōmuniori ratione. efficiens ergo in plus est quā mouens vel mutans. ⁊ per ꝓsequens potest dare esse sine motu primū igitur efficiens potest dare esse absqz hoc ꝙ det esse per motū vel mutationez ⁊ ita absqz hoc ꝙ det esse post nō esse vel esse nouū post nō esse. Itē motus est effectus coeuꝰ ⁊ coeternus ipsius primi mouētis. igitur potest aliquid esse productū vel effectū a primo efficiente sibi coeternū vel coeuum.

Hec argumēta sūt hēri ci qōli. 1. q. 7. ⁊ qōli. 9. q. 17.

Contra istam positionem

arguit ꝙ includat ꝓtradictionē aliud a deo fuisse sine principio. qr de omni producto aliquando verū est vel aliquando erit verū dicere ꝙ producit qr. de filio dei in eternitate producto vere potest dici ꝙ producit in eternitate. creatura igit aut sēper producit quando est. aut aliquando producit ⁊ nō semp est. Si 2° modo in illo instanti in quo ꝓducit primo capit esse potest nō esse ⁊ patet propositū. qr quod primo capit esse habet principium. Si primo modo. igit creatura est in ꝓtinuo fieri. quod videtur inconueniens. qr tunc non esset permanens. videtur etiā ꝙ tunc nō differret creari a ꝑseruari. quod improbat duplicitēr primo qr creari est produci de non esse ad esse. ꝑseruari autez est ipsius prehabiti esse. ⁊ ita creari nō est ꝑseruari. 2° qr agens particulare generat ⁊ nō ꝑseruat. igit vbi ambo ꝓcurrunt in eodē aliud est vnū ⁊ aliud est alterū. Et addit huic rationi. qr creatura habet esse acquisitū. ⁊ per ꝓsequens esse post nō esse. alias haberet esse sine acquisitione sicut filius dei. 2° arguit. oē qō est qñ est: necesse est esse. 2. peryher. igit nihil pōt nō esse nisi qr potētia precedit esse eius ꝙ quā potest ipediri eiꝰ esse sed si aliqd fuerit ab eterno a deo nulla potentia ꝑcessit esse eiꝰ a deo ꝙ nō potuit nō eē a deo. Instat sibi qr predestinatus pōt saluari ⁊ nō saluari. ergo a simili de facto ab eterno possibile est ipsū fuisse ⁊ nō fuisse. Rndet quod ꝑdestinatio respicit rē extra pro certo nunc pro quo. s. res potest nō esse. ⁊ ita predestinari. qr predestinatio correspondet nature rei. sed dare esse alicui ab eterno respicit potentiā pro infinita eternitate ī qua nulla est potentia ad oppositū. ⁊ ita nec in actu creādi. Cōfirmat qr in perpetuis nō differt esse a posse. 3. phy. ⁊. 9. met. c. penul. igit nullū sēpiternū est in potentia. Preterea 3° arguit idē albi sic quelibet species eque est in potentia vt sit ꝓparando ad deū vt dantē esse igit sicut sol potuit fuisse ab eterno ita ⁊ asinus. ⁊ hoc perfectus potens generare. ⁊ ab illo possent fuisse omnes asini alij generati qui sunt vel fuerunt vsque ad hunc diē modo geniti. Et tunc quero vtrū omnes fuissent tūc finiti aut infiniti. si finiti. igit totum tempus ab illo vsque ad istud fuisset finitū. si infiniti igit positis extremis potuissent media fuisse infinita actu qō est inconueniens. Preterea 4°. arguit sic creatura ab eterno possibilis est esse ⁊ possibilis est non esse. si ergo ponat in esse habet illud esse acquisitū. ergo duratione nō esse suū precessit suū esse nouum vel acquisitū vel forma eā sicut soluendo formāt ⁊ ponit prolixe nimis in quodlibeto. 8. q. 9. Itez arguit pro ista opi. ꝙ sequit fuisse infinitas aīmas intellectiuas si potuisset mundus fuisse sine principio. Preterea ꝓtra rationē infiniti in quātitate est ipsū posse excedi vel esse totaliter acceptū sicut patet ex diffinitione eius. 3. phy. infinitū est cuius nihil est accipere extra. sed si mundus potuisset fuisse ab eterno ⁊ sine principio. infinita duratio fuisset accepta. igit nihil fuisset vlterius accipienduz Nec valet responsio illa que dicit ꝙ fuissent infinita in potētia ꝯtū ad significatōez intellectꝰ ⁊ semp ī accipiēdo eē ⁊ nō in accepto eē. qr significatio ītellectꝰ nihil facit ad hoc ꝙ infinitū sit acceptū actu. qr impossibile est infinitū futurū aliquando fuisse acceptū licet nullus intellectus fuisset qui signaret partes illius temporis infiniti. Itē arguit ꝙ ps esset maior toto qr sit meridies huius diei. a. ⁊ meridies crastine diei sit. b. si ex vtraqz parte. a. tempus potuit esse tps infinitū. pari ratione de preterito respectu. b. ad futurū respectu. b. ergo quocunque preteritū ad. b. est maius eo futurū ad. b. quod est equale preterito ad. b. est maius. ꝙ preterito ad a. est maius preteritum ad. b. sicut totū parte ergo futurū ad. b. quod est equale preterito ad. b. est maius preterito ad. a. sed futurū ad. a. est equale preterito ad. a. igit futurū ad. b. esset maius futuro ad. a ⁊ ita pars maior toto. Allie rationes possūt multe adduci alique sunt sophistice ⁊ alie multe sunt sepe

Idē henric° qō-li. j. q. 8.

Tenentes istā positionē potissime qr ponūt eandem impossibilitatem eē ex pte spēi cuiuscūqz ⁊ i aliqua spē sic i successiuis qō est acceptū videt esse finituz licet totuz sit infinitū in accipiēdo partez post partē respōdent ad rationes prime opi. Ad primā licet nō posset sciri na

turaliter voluntas dei an sit respectu huius tamē naturaliter potest sciri q ipsa non est alicuius quod nō est ex se volibile. ⁊ ideo illud includit cōtradictionez. ⁊ per consequens icōpossibilitatē. voluntas autez diuina nō est eius cuius nō est ratio. Sed tūc oportet ponere nō volibilitatē ex parte obiecti sicut incōpossibilitatē ex di. 43. primi. Et tunc cum arguitur q quodquid est nō est mediuz demōstrādi eē hic ⁊ nunc dicitur q ⁊si illud verū sit tamē creatura potest esse mediuz demōstrandi inceptionem existentie eius. Contra hoc. qz mediū illud per quod demōstrabit inceptio existētie nō potest esse quodquid ſm istos. igitur existētia. ⁊ tūc videt illa ratio dupliciter peccare. primo ſm fallaciā consequentis. qz existētia in minori nō infert existentiaz actualē. 2° qz premissa in qua applicat existētia ad lapidez erit contingens. ⁊ ita demonstratio illa nō erit ratio multū probabilis. sed sophistica. Ad argumētuz tamē potest responderi q licet quodquid est contingēter se habet ad existētiaz actualē vel nō actualē. ⁊ ideo nō sit mediū demonstrādi existentiā absolute nec aliquā cōditionē existētie absolutā. alicui tamē quodquid est pōt repugnare aliqua ꝓditio existentie. ⁊ ideo pōt esse mediū demōstrandi. ita q existētia sub tali cōditione potest demōstrari per quodquid est ipsius. sicut quidditas lapidis licet i se nō includat existere. tamē sibi repugnat ex se esse increatuz. ⁊ ideo ex ratione huius quidditatis pōt cōcludi q nō habet esse increatū nec sempiternuz. Ita dicēdū est in proposito ſm istā positionē q lapidi repugnat existere sempiternuz. ⁊ ideo ex quidditate lapidis potest demonstrari q non habeat esse sempiternū. ⁊ ideo ex hoc vltra nō absolute q habeat esse nouū. sed si est q habet esse nouū. qō est ꝓposituz. Aliter etiā peccat ratio vt videt ſm fallaciaz ꝓsequētis. nō enīz sequitur. oppositū huius nō pōt demonstrari. igit illud est possibile. sed est fallacia ꝓsequētis. nam prima impossibilia sunt ipossibilia ex terminis. sicut opposita coꝝ. s. prima necessaria sunt necessaria ex terminis. licet coꝝ opposita non possint demōstrari. qz sunt prima vera. Sed oportet ad illud antecedens oppositū nō potest demōstrari addere q opposituz nō est necessariū primuz siue notuz ex terminis. Et forte illud negaretur ab aliquibus in proposito licet illa necessitas oppositi ex terminis latens sit ⁊ nō euidens cuicunq; intellectui cōfuse ꝙcipienti terminos. Ad 2m dici pōt q si sint rationes alique necessarie pro creditis nō est periculosuz eas adducere nec ꝓpter fideles nec propter infideles. nō quantū ad fideles. nō enīz doctores catholici inquirentes veritatē creditoruz p rationes ⁊ nitētes intelligere illud quod crediderūt per hoc intēdebant destruere meritū fidei. imo Aug. ⁊ Anſ. crediderūt meritorie laborare vt intelligerent quod crediderūt ſm illud Isa. vlt. Secundū aliaz translationē nisi crederitis nō intelligetis. Credētes. n. inquirebāt vt intelligerēt ea que crediderūt per rationes. Si aūt demonstrationes sique possent haberi euacuant fidē vel nō de hoc in li. 3. de materia incarnationis fidei. nec periculosum est quantuz ad infideles si rationes necessarie possent haberi. ⁊ si nō possunt haberi rationes necessarie ad probāduz esse factū. s. articuluz fidei. si tamē haberent ad probandū possibilitatē facti etiā vtile esset eas adducere cōtra infidelē. qz per hoc aliqualiter persuaderet ne resisteret talibus creditis sic ipossibilibus. adducere tamen sophistica pro demōstrationibus periculosuz eēt cōtra infideles. qz exp exponeretur fides derisioni. ⁊ ita etiā est omni materia alia etiaz indifferenti vt in geometricis. si sophistica tamē demostrationes proponerent. melius est enīz ignorantē se scire ignorare q̄ propter sophistica opinari se scire. Illi autē qui dicunt partez oppositā dicunt se nō adducere sophistica. s̄z rationes necessarias ⁊ veras demōstratōes. ⁊ ideo nullum preiudiciū facere fidei: nec respectu fidelium: nec respectu infideliū: sed magis cōfirmare eaz huius rationibus. Ad 3m dico q licet dicat ibi multipliciter a diuersis. respōdeo tamen breuiter q in eadē ꝓsequētia possunt esse multe rationes propter quas illatio sit necessaria. ⁊ ita multi loci sumpti ex multis rationibus talis consequētie in ipso antecedente. ⁊ ideo vbicunq; aliqua illaꝝ rationum siue aliquis illoꝝ locoꝝ inueniri potest similis illatio inueniri potest ⁊ inferri. Exēplum. homo currit. ergo animal currit. sequit bene per locū a specie. ⁊ nō soluz hoc sed etiā per locū cōmuniorē a parte subiecti ua. ⁊ nō tantū vbicunq; est illatio speciei ad genus est bona cōsequentia. sed ⁊ vbicunq; est argumentuz a parte subiectiua ad totū est bona ꝓsequentia. ⁊ posset poni aliud exemplū vbi plures rationes inferendi ꝙcurrunt. sed istud sufficit ad propositum. Ita dico q sequitur. ignis est in hoc nunc impeditus. igitur lux est. locus est a causa naturaliter causā te nō impedita. ⁊ nō soluz hoc sed etiaz a ratiōe quadaz cōiore in antecedēte pōt ista ꝓsequentia tenere s. a ratione producētis naturaliter ⁊ nō impediti. nō enī tantū causa causans naturaliter nō impedita habet causatū sibi coeuū. 2. phys. sed etiā producens naturaliter habet productū sibi coeuū sicut est manifestuz per secūdaz rationez. Vbicunq; igitur est similis ratio inferendi nō tantū ſm illaz ratiōez generalez sed etiā specialē erit ꝓsequentia necessaria ⁊ naturalis: ⁊ ita dico q exēplū bene est ad proposituz. q si ignē esse ab eterno inferat splendorem diffusuz esse ab eterno per rationē producētis naturaliter licet antecedens hoc fuerit impossibile ⁊ incompossibile ⁊ ꝓsequens similiter cōsequentia tamen est necessaria ⁊ bona. igitur vbicūq; est illa ratio illationis erit ꝓsequētia bona ⁊ necessaria quomodocūq; sit de antecedēte ⁊ ꝓsequēte. sed ita ē de patre ⁊ filio. qz pater est producens naturaliter respectu filij igit ibi erit similis ꝓnītia bona ⁊ necessaria. Per hoc patet ad ꝓfirmationes illius rationis q nulla perfectio tollitur a prima causa que potest esse in secunda. posse autē habere causatū simpliciter necessariuz nō est perfectionis in causa secunda. imo hoc nulli cause secūde ꝙuenit. vt dictū est di. 2ª. primi. li. licet aliqua causa secunda hoc hē at ſm quid. simpliciter enī necessario causare icludit ꝓtradictionē. ⁊ ideo hoc nulli cause secūde ꝙuenit. nec ex hoc tamē ex īpossibili inferēdo quodlibz ex parte ignis arguit Aug. s̄z ex ratione cōmuniori arguit Aug. s. ex rōne pducētis q nō icludat ꝓtradictionē. ⁊ h̄ sufficit ad rōez suā. Per idē pz ad illā aliaz rōez q diuersus modus cāndi nō variat causatū formaliter. verū est de diuersis modis cāndi q pōt eē cause in aliqua causatione. sed si vnus modus cāndo sit possibilis ⁊ alius īpossibilis s̄z modū possibilē causatū erit tale. ⁊ ſm modū īpossibilē causatū erit aliud. sicut ex īpossibili sequit īpossibile nāliter ꝓnītia. Ita dico q nāli ꝓnītia sequit q si naturaliter cāret q necessario cāret ⁊ coeterne. s̄z iste modꝰ cāndi icludit ꝓdcōez ad ipz causare. Alius aūt modus causandi. s. libere ꝓpossibilis est cause. ⁊ iō nō tollit cōpossibilitatē in añte ⁊ ꝓnte. Ad 4m diceret aliqs pro ista via q sempiternū eē icludit aliquā illimitationē. qz includit adequari deo ſm aliquid. s. s̄z illimitatōez duratōis. qō nō posset eē sine illimitatōe. qz nō posset sibi adeq̄ri in aliqꝰ vno sine alio.

Sed hoc nihil est. q; etiã coexistens deo hodie nõ ꝓpter hoc equatur eternitati cui coexistit hodie que etiaz eternitas vt coexistens huic diei est infinita ⁊ independẽs. ⁊ creatura vt hodie coexistens eternitati est finita ⁊ dependẽs. ⁊ ideo non coequatur sibi. Oporteret igitur dicere ꝙ sempiternuz eẽ aliquã illimitationez dicit in creatura vnde repugnet sibi. sed vnde sit illa illimitatio ⁊ repugnantia quilibet ostenderet per illaz rationẽ fundamẽtalem quaz ꝓ se poneret. Ad 5^{m} respondetur ducendo ad oppositum. quia sicut creatura non potest actualiter tendere in non esse ⁊ tamen semper fore. ita nõ potest actualiter fuisse post nõ esse. ⁊ tñ semper fuisse. de ratione autẽ creature ſm istaz positionez nõ tantũ est habuisse nõ esse ante esse aptitudinaliter sed etiã accidẽtaliter ante eẽ habuisse nõ esse. Ad auctoritatẽ dico ꝙ auctoritas Aug. io. de ci. dei. nõ est ſm intellectũ suũ ibi positũ. sed ponit eaz ſm intellectũ pbozum. vnde premisit ibi de pbis. sic enĩ inquiunt si pes esset in puluere ab eterno ⁊c̃. Unde ſm veritatẽ pedẽ semper fuisse ⁊ causasse vestigiũ causat per impressionẽ pedis in puluere per motũ localẽ. ⁊ ita motũ aliquẽ talẽ fuisse sine principio qui de ratione sua est inter opposita contradictio est. Ad illud de vir intelligibili dico ꝙ ꝓtradictoria possunt apprehẽdi ab intellectu ⁊ etiã simul apprehẽdunt, alioquin nullo modo intellectus diceret ea esse ꝓtradictoria sicut generaliter patet ex argumẽto pbi. 2. de anima. vbi probat de sensu cõmuni ⁊ alijs sensibus particularibus ꝙ nullus sensus nec intellectus cõparat extre^{a} nisi apprehendat vtrunqz. sed sic apprehẽdi est vir intelligibile. q; nõ est intelligibile cuz assensu quomodo dicimus nos intelligere quod credimus esse verũ. ⁊ nõ intelligere qõ nõ credimus esse verũ licet tamẽ apprehendamus illud. Uel aliter potest dici ꝙ si accipiatur intelligibile pro eo cui intellectus põt assentire ⁊ dicatur modus istoꝝ pbozꝝ fuisse vir sic intelligibilis põt exponi ꝙ in suo vniuersali modus ille fuit intelligibilis. nõ autẽ in se ⁊ in particulari. intelligibilis enĩz erat cum assensu in ratione producentis ⁊ nõ in ratiõe causantis. ⁊ intelligere causans in ratione producẽtis est intelligere causans ĩ perfecte etiã in vniuersali. sicut intelligere hominez in ratione animalis est intelligere hominẽ imperfecte. Uel 3° põt dici ⁊ forte ad mentẽ eius ꝙ contradictoria latẽtia quãdiu nõ percipitur contradictio euidens in eis possunt aliquo^{o}. apprehẽdi ab intellectu nõ tamẽ certitudinaliter ⁊ ita contradictio ista si est tamẽ latuit ⁊ potuit ab eis vir intelligi. Ad illud qõ additur de pbis potest dici ꝙ multas ꝓtradictiones latẽtes cõcesserunt. sicut negauerũt cõmuniter esse aliquod primũ principium ꝓtingenter causans. sed dixerunt causantẽ p^{m}. esse necessario causantẽ. ⁊ tamẽ dixerũt contingentiaz esse in entibus. ⁊ aliqua ꝓtingit fieri. sed ꝓtradictionẽ includit aliquid ꝓtingẽs fieri in entibus ⁊ primã causaz necessario causare. sicut deductũ est di. 8. primi. ⁊ di. 39. eiusdẽ. ⁊ aliquãtulũ in. q. precedẽte. Ad illud qõ addit de quattuor causis que ꝓsiderant, a me^{o}. põt dici ꝙ probat abstractionez ſm intellectũ efficientis a monẽte ⁊ mutãtenõ autem omne abstractiũ ſm ꝓsiderationẽ intellectus opz posse separari ſm esse ab eo a quo potest fieri abstractio ſm intellectum. ⁊ ideo ex hoc nõ sequitur ꝙ in re sit aliqõ efficiens qõ nõ est mouens vel mutãs.

Tenentes primã opi. potissime ꝓpter ſ ꝙ nõ inuenitur cõtradictio in istis terminis aliud a deo ⁊ esse sempiternũ. ⁊ 2° ꝓpter hoc ꝙ rationes que videnẽ probare ꝓtradictionẽ sunt spirituales. ⁊ ideo si de aliquo spetiali ꝓbent ꝓtradictionẽ nõ ꝓbãt hoc de omni alio a deo. Et 3°. q; quedã rationes fiunt de ꝓterito que videtur similiter posse fieri de futuro sicut de preterito cũ tamẽ nulli negẽt possibilitatẽ futuri sine fine. aut posse fieri de successione sicut de permanẽtia. Isti respõdent ad rõnes ꝓtra istã opi. que ꝓbant ꝓtradictionẽ. Ad primã q; creatura aliqua potuit semper producta fuisse puta angelus cui^{9} esse est in euo Et si dicas ꝙ illa creatura aliqñ fit. ꝓcederẽt ꝙ illa fit in instãti cui. ⁊ tũc vltra. omne qõ fit qñ fit necesse est fieri. ⁊ cũ inferẽ ꝙ tũc esset successiuũ nõ sequitur. q; filius dei semp generatur. ⁊ tñ nõ est aliquid successiuũ sed sũme pmanens. q; idẽ instãs in quo generat semp manet. ita dicerent isti ꝙ idez nunc manet in quo angelus manet ⁊ accipit esse. ⁊ ita nõ est successio. successiua enĩz semp aliã ⁊ aliam partez accipiunt ſm esse. Ad aliaz probationẽ de cõseruari ⁊ creari patebit in. q. de euo. Ad illud ad ditũ de esse acquisito ꝓcedunt ꝙ habet eẽ acquisitũ q; nõ habet esse qõ ex se sit formaliter necessariuz. tñ nõ videt necessariũ ꝙ sit acquisitũ post nõ eẽ. q; acquisitio sicut ⁊ receptio videt sufficienter stare si ex se nõ habeat illud qõ dicit acquirere siue sit nouuz siue antiquũ. Ad 2^{am} rõnez de pbo. 2. pyher. omne qõ est. ⁊c̃. pz respõsio di. 39. primi. vbi est adducta ista instãtia ad pbãduz ꝙ nihil ꝓtingẽter est in illo instãti pro quo est quoniã oppo^{m} tũc posset i esse. ex hoc pz ꝙ assumptũ est falsuz. imo in illo instãti ⁊ pro illo instãti in quo ⁊ pro que ꝓtingẽter est. sicut ibi deductũ est ⁊ determinatũ. Et idẽ dico de causa ꝙ causa nõ causat inq̃ztuz precedit effectũ duratiõe sed est causa inquãtuz precedit effectum natura. si igit oĩs causa pro illo instãti pro quo causat necessario causat ⁊ nulla ꝓtingẽter. oĩs causa inquãtuz causat necessario causat ⁊ nulla ꝓtingẽter.

Ad 3^{m} assũptũ posset negari in q̃cũq; specie eẽ similis ipossibilitas ad eternitatẽ ⁊ sempiternitatẽ. q; nõ apparet ꝓtradictio ex parte cuiuscũq; speciei ⁊ ideo nec similis possibilitas. vel si ꝓcedatur de asino ꝙ potuit fuisse ꝓduct^{9} ab eterno. ⁊ potuit generare. ⁊ per ꝓsequẽs ab ipso potuissent fuisse oẽs asini geniti vsq; ad istuz. Et cuz queris vtruz fuissent finiti vel ifiniti. negatur ꝙ sint infiniti. imo finiti. Et cuz infers. igitur tota duratio a productione illius asini vsq; ad istum fuisset finita. negatur ꝓñtia. ille enĩ ⁊ si productus fuisset ab infinito nõ tamẽ potuit generasse ab ifinito. q; generatio necessario includit in creaturis ꝙ sit mutatio ĩter terminos oppositos. ſ. priuatõez ⁊ formã. ⁊ quicquid est inter opposita sibi succedẽtia nõ potest esse sempiternuz. Et si dicas ꝙ tũc oportuit ipsuz per tempus infinitũ quieuisse ad generandũ cũ tñ fuisset perfectus ⁊ potens generare. quod videt inconueniens. ſ^{o}. asinus nõ fuisset factus perfectior ab eterno ad generandũ quã deus ad causandũ. ⁊ tamen per te oportuisset deũ quieuisse a causando per infinitũ quasi imaginatum ita quod contradictio esset ipsum aliqd creasse quin ifinitũ quasi preteritũ imaginatum precessisset. ⁊ tamẽ in creatione eius silicet in dãdo totũ esse ei. ſ. quod habet ĩ se esse nõ videtur ita necessario includi nouitas sicut in generatione que est a priuatione ad formam non igitur est inconueniens si oportuit asinum generasse quod quieuisset per infinitum imaginatum a parte ante ab illa actione vel causatione que necessario includit quod sit noua cum ponas deum necessario quieuisse ab illa actione quam non oĩdis includere formaliter nouitatẽ. Ad 4^{m} dico

quod tota deductio de potentijs illis videt esse su
perflua ⁊ multipliciter peccare. ⁊ tamē loquendo
de potentia sicut ipse procedit in argumentando
in fine concludendum esset secundum eū quod po
tentia ad non esse necessario precedit potentiā ad
esse. ⁊ si argumentū suum valet de potentijs con
trarijs secundū quod accipit a phō. i. de ce. ⁊ mū.
debet intelligi de potentijs incōpossibilibus acti
bus suis. ⁊ tunc si potentia ad nō esse necessario p̄
cedat potentiā ad esse tunc esse necessario precedit nō esse. quia potentia ad non esse nunquā est se
cundū esse intellectum nisi in eodem precesserit
esse. Ubi sciendū est quod loquendo proprie de
potentia. s. ante actū subiectū immediatorum op
positorum nunquam est in potentijs oppositis sil.
quia tunc crearet vtroq; actu simul. ⁊ ita nō essent
opposita īmediata circa illud subiectuz. ⁊ de istis
verum est quod potentia ad vnū non est sine actu
alterius. non quod ille actus sit receptiuus illius
potentie. īmo subiectū tamē recipit illaz potentiā
sicut ⁊ eius actum si enī actus. a. prior sit potentia
ad. b. q; ratio receptiui. igitur ipso. b. quia in eodē
est prius natura potentia actu. 9. met. b. autē pari
ratione prius est potētia ad. a. ⁊ ita ipso. a. ⁊ ita idē
prius ⁊ posterius eodem. sed potentiā ad vnū ne
cessario ꝓcomitatur alterius actus propter īmedi
ationē actuū ad vnum. Ad propositū dico quod
non fuit ab eterno sub potentia ad esse ⁊ sub potē
tia ad non esse sub qua tamen prius est dico quod
sub potentia ad esse secundū veritatem q; sub non
esse ⁊ ita nō sub potentia ad illud. si autē fuisset ab
eterno fuisset semp sub potentia ad nō esse. ⁊ nun
quā sub potentia ad esse sed sub actu. Si autē non
loquaris de potētia ante actū sed quasi subiectiua
⁊ assumas ibi cētiaz non esse sic in potentia ad es
se nisi sub nō esse falsū est ⁊ s̄ improbatū. Omit
tendo igitur de potentijs argumentū breuiter vi
detur stare in hoc opposita que insunt eidem ordi
ne nature non pūt cidē ineesse simul ordine duratio
nis quia prius duratione ineest quod prius natu
ra ineest esse igitur ⁊ non esse cum insint ordie natu
re lapidi nō pūt simul ineesse eidez lapidi duratōe
nec indifferēter se inuicē p̄cedere. s̄z necessario nō
eē p̄cedit duratōe ipz cē. ⁊ ita nō potuit sēp fuisse.
quod autem nō esse prius natura insit quā esse hoc
probant q; non esse competit lapidi ex se aliud. s.
esse non competit sibi ex se sed ex alio. Hic dico
quod duo opposita nō insunt ordine nature eidem
quasi positiue loquendo de ordine nature sicut est
de animali ⁊ rationali substantia ⁊ accidente. sed
quasi priuatiue. s. quod alterū ineesset nisi impedi
retur. qui modus expositus est in. q. prima expo
nendo opi. Aluic. Et hoc modo non opz illud qō
prius natura conuenit alicui prius duratione con
uenire sibi. pōt enī illud q̄ non habet cē aliqō ex se
preueniri a causa positiua dante sibi aliquid quod
istud non habet ex se. ⁊ ita prius duratione habe
ret oppositū quā istud quod habet ex se. Ista respō
sio patet in alijs probaret enim argumentū quod
deus non posset creare materiā sub forma. q; ma
teria prius natura est priuata quā informata q; ex
se habet quod sit priuata ⁊ ex alio quod sit informa
ta. igitur non posset in materia esse forma nisi du
ratione precessisset materia in formis sed hoc nō
concludit. q; materia non est ex se positiue priua
ta sed priuatiue tantū q; nō ex se habet formā sed
ab alio vt a generāte vel creāte. ⁊ ipa sola sine alia
causa positiua suffi cit ad hoc q̄ ipsa sit priuata cēt
igitur semper priuata nisi esset aliqua causa positi
ua impediēs eius priuationez ꝓtinuam. ⁊ tamen

q; causa positiua potest a principio impedire ipsi
us essentie materie priuationez dando sibi esse ne
semper sit priuata. ideo nō oportet ex tali priori
te nature necessario ꝓcludere priorita
te durationis.

Ad aliud de infinitis aiabus. &c° quicqd nō po
test fieri a deo in vno die q; includit ꝓtradictionē
hoc nō posset fieri in infinito preterito si fuisset pro
pter eādez rationez. in ista enī die sunt infinita in
stantia. īmo in vna hora vnius diei in quo; quolz
posset creare animaz sicut in vno die totius tēpo
ris infiniti si esset. nō enim oportet euz quiescere a
die in diē vt creet vnā aiam post aliā. ⁊ ita si in in
finitis instātibus huius diei nō potest creare infi
nitas aias: q; hoc nō ē factibile. nec in infinitis die
bus totius preteriti posset infinitas aias creasse.

Et si dicas instantia huius diei nō fuisse in actu
sicut sunt infiniti dies preteriti. hoc nō sufficit. q;
sicut instātia infinita infinitoz dierum in quibus
creasset fuissent in potētia per te sicut indiuisibile
est in ꝓtinuo ⁊ nō in actu. q; nullum illoz fuisset in
actu terminus illius temporis ita est etiaz de infi
nitis instantibus huius diei. igitur equalez infini
tatez vident habere instantia vnius diei vel hui⁹
horē cū infinitis instātibus infinitoz dieu. ⁊ ita vi
detur sequi proposituz. ꝓcederēt tamen aliqui phi
nō esse impossibile infinitatez esse in accidētaliter
ordinatis. sicut patet per Aluic. 6. metaphysice. c.
de causis. Ad aliud de trāsitu infiniti videtur i
probare sempiternitatez successiuoz. sed s̄m tenē
tes istā opi. nō est similis ratio impossibilitatis in
successiuis ⁊ in permanētibus. q; permanētia que
cunq; licet s̄m motus suos possint mensurari tem
pore tamen s̄m esse substātiale ponunt mensurari
euo. ⁊ ideo ponēs permanēs esse sine p̄cipio non
videtur ponere aliquod infinitū esse acceptū. Istā
rationez de infinito successiuo confirmat illa ima
ginatio de linea ꝓuersa. q; si aliqua linea esset qua
si protensa in infinituz incipiens ab hoc puncto. a
nō esset possibile q̄ esset pertrāsita. igitur videtur
q̄ etiā ecōtrario imaginādo lineam quasi sic acce
ptā in preteritū nō videtur possibile q̄ sit accepta
vsq; ad. a. Ad vltimū argumētuz dici potest q̄
equale maius ⁊ min⁹ nō ꝓueniūt quātitati molis
nisi finite. q; prius diuiditur quātuz per finitum ⁊
infinitū q̄z sibi ꝓueniat equale vel inequale. de ra
tione enīz quātitatis maioris est excedere ⁊ mino
ris excedi ⁊ equalis ꝓmensurari. que omnia vidē
tur cōcludere finitatē. ⁊ ideo negaretur infinitum
esse equale infinito. q; equale ⁊ inequale ⁊ maius
⁊ minus sunt ḋrie quantitatis finite ⁊ nō infinite.

Ad primum argumentum

principale concedo q̄ materia est ingenita ⁊ incor
ruptibilis. nō tamen ex hoc sequitur q̄ sit sempiter
na. q; nō habet materiā vnde fiat est tamen pro
ducta tota que productio nō est generatio: q; ge
neratio ⁊ corruptio sunt cōpositoz nō simpliciuz.

Ad aliud de sempiternitate tēporis dico q̄ non
valet. q; alias cōcludit mouēs nō posse mutare. ⁊
responsuz est ad illud in. q. precedēti. Et q̄ argui
de ante. q̄ nō ꝓcludit nisi de ante imaginato vel
priuato. sicut eternitas est ante tempus ⁊ ante in
stans temporis quod nihil est sicut extra vniuer
suz nihil est ibi vel negat extra vel nō affirmatur
nisi imaginatū extra. Ad illud primi de genera
tione quāuis ista sit aliquomodo probabilis. cor
ruptio vnius est generatio alterius: dico quod pro
tanto vez est quia nullū agens naturale per se in
tendit corrumpere aliquid. sed per accidēs corrū
pit illud q̄ est incōpossibile generato quod per se i

tendit.tamen ex illo nō sequitur perpetuitas generationis.qz vltima corruptio potest ꝓcomitari vltimā generationē.puta qñ oīa mixta resoluent in elemēta.ꝛ tūc erit status tā generatōis ꝙ corruptionis.licet illa vltima corruptio nō sit annihilatio:qz est ad materiaz que nō est nihil. philosophus tamen supponit cuz ista ꝓpositione vnam aliaz ꝓpositionē.s.qꝫ tale generabile est itez corruptibile.ꝛ eius generatio alterius sit corruptio. qō nō est vez:sed arguēdo in preteritis oportet accipere istaz. generatio vnius est corruptio alterius ꝛ ista nō est ita vera ex per se intentione agētis naturalis sicut illa precedēs.accidit eniz ꝙ generās corrūpat propter eius incōpossibilitatez termini corrumpēdi cū termino quē intēdit.qz nō potest ꝓducere formā quā intendit nisi in materia preexistēte.ꝛ illa materia preexistēs cōiter est sub forma incōpossibili forme quam intendit.ꝛ ideo oportet ipsuz corrūpere ꝓpositū preexistēs vt generet illud qō intēdit.ꝛ dato ꝙ ex hoc sequerez ꝙ nulla eēt generatio nisi qñ producitur totū nō oportet ꝙ pars ei⁹ ꝑexistat sub forma icōpossibili.ꝛ ideo talē ꝓductionē alicuius entis nō oportet esse destructionē alicuius alterius entis.sed tātuz destructionez nihili siue nō entis precise.ꝛ tūc nō oportet illam ꝑmā productionē ꝑcessisse aliā. qz terminus a quo huius productionis nō fuit termin⁹ ad quē alteri⁹ ꝓductionis.qz nihil in illa ꝓductione ꝓducebaꝫ.

Ad illud 4.^m argumētū de successione ꝓpter motuz qñ dicitur ꝙ agēs nō causans per motū ꝛ nō impedibilis pōt habere effectū sibi coeuū diceretz ꝙ vbi agēs ꝛ effectus pñt habere eēntiā vnigeneaz vera est maior illa:sed vbi nō pñt esse vnigenea sed ꝓximitas nature in causa de necessitate requirit priorita tē durationis eius respectu effectus.ibi maior est falsa.sicut est in ꝓposito. Ad primū in oppositū dico ꝙ vel illa nō est diffinitio creature sed descriptio quedā cōcessa ab Arrio ꝓtra quē arguit aug.qz dicit filium dei aliqñ nō fuisse.ꝛ tūc sufficit aug⁹.accipere istā diffinitionē vel descriptionem ꝓtra euz vt ꝓcessaz ꝛ ex negatōe huius descriptionis a filio dei ꝓcesse ab eo ꝓcludere ꝓtra eū ꝙ non sit creatura.vel si est diffinitio creature ꝓpꝛie loquendo de creatura in quantū creatura.nō tñ propter hoc est diffinitio cuiuslibet alterius a deo.puta angeli vel hois.qz diceretz ꝙ huic qō est eē creatura accidit hec diffinitio.sicut si aliqua poneretz diffinitio incipiētis tunc arguēdo sic oē incipiens est creatā:sed de facto omne aliud a deo est incipiens:ergo omne aliud a deo est creatura.non sequitur:sed est fallacia accidētis propter extraneitatem medij respectu tertij inquantum comparatur ad primum. non enim quicquid repugnat accidenti repugnat subiecto cui accidit tale accidens. Ad aliud de infinito in multitudine ꝛ magnitudine respōsuz est prius in responsione de infinitate actuali animarum.

Quare rationalis creatura facta sit.

Et quia non valet eius beatitudinis participes existere aliquis nisi per intelligentiā que quanto magis intelligitur tanto plenius habetur: Fecit deus rationalē creaturam que summū bonum intelligeret.ꝛ intelligendo amaret ꝛ amando possideret.ac possidendo frueretz. Eamqz hoc modo distinxit. vt pars in sui puritate permāeret:nec corpori vniretur.s.angeli.pars corpori iungerētur.s.anime. Distincta est itaqz rationalis creatura in incorpoream ꝛ corpoream.ꝛ incorporea quidē angelus.corporea vero homo vocaꝫ ex anima rationali ꝛ carne subsistens. Condicio ergo rationalis creature primā causā habuit dei bonitatem.

Quō distincta sit rōnalis creaᵗᵃ.

Trum creatio angeli sit idē angelo. Et arguit primo qō nō.qz ꝛ Aluic. ꝛ. meta. equinitas est tñ equinitas nec vna nec plures. igitur pari ratione angelus tātū est angelus ꝛ nō est idē sibi realiter aliquis respectus. Preterea creatio angeli non est nisi in primo instanti nature quādo angelus accipit esse sed angelus manet post primum instans ꝛ nihil manet sine eo quod est idem sibi realiter. igitur ꝛc. Itē si ita esset deus non posset angeluz annihilatū eūdez numero reparare.ꝓns est falsuz igit ꝛ antecedēs ꝓbatio ꝓsequētie.qz nō potest eandē creationē reparare vt videtur.qz nec eundem motū numero sēdz aliquos.qz interruptio ꝓhiberet illū esse eūdē numero. Preterea ignis genitus est causaliter ab alio igne generāte.ꝛ per ꝓns habet nām ab ipso.ꝛ tamē creatio nō est in igne genito causaliter ab igne generāte.igit ꝛc.minor ꝓbatur.qz tūc ignis genitus haberet ab igne generāte ꝙ esset creatura.qz a quocūqz agēte est creatio in igne ab illo ignis creatur. ꝓsequēs videtur esse falsuz.qz ipsuz esse creaturā tātuz dicit respectum ad creatorē. Itē mutatio differt a termīo ad quē creatio est mutatio.igit ꝛc.ꝓbatur maior tū quia mutatio precedit terminū.tū qz mutatio est in genere passionis. qz ꝛ motus ꝑz ꝓmētatorē.ꝛ. phy. terminus autē intrīsecus est eiusdē generis cū terminato.sicut pūctus circuli cū circulo. forma aūt ad quā est mutatio vel motus nō est de genere passionis.ex. ꝛ. phy. probatio minoris tamē qz nova relatio nō aduenit alicui sine mutatiōe alterius extremi.ꝙ creationē est nova relatio creature ad deū qz aliquid nouū dr̄ de creatore.ꝛ nō nisi ꝓpter novaz relationē in eo ad qō dr̄. Cōfirmatur per aug. ꝛ. de tri.c. vlt.ea que sūt relativa ad deū cū mutatiōe ei⁹ de quo dicunt exist̄t.tū qz in oī genere est aliqō vnū qō est mēsura oīuz alioz q̄ sūt in illo genere.ex.io.meta^c. ꝑmū aūt in genere mutationuz nō videt posse poni generatio.qz nō est ratio mutabilitatis in omnibus mutabilibus.qz nō oīa mutabilia sunt generabilia. Similiter non est maxima oppositio inter terminos generationis qui sunt ꝑuatio ꝛ forma.sed maior oppositio est inter terminos creationis qui sunt contradictorij.vt ens ꝛ nihil igitur creatio est prima mutatio.

Opposituz. qz si est alia. aut ergo creator.quod nō cōuenit.qz creatio est noua.aut mediū inter creatorez ꝛ creaturā quod nō conuenit.qz non est mediuz. aut posteri⁹ re creata.qō nō cōuenit.qz est quasi via ad esse creature.igitur est idez ꝛc. Et quia hec questio dependet a quadam alia. s. de identitate relationis ad suum fundamentum.ꝛ hoc specialiter loquēdo de relatione que est creature ad deū. ideo ꝙro. ꝛ°.

Truz relatio creature ad deū sit eadē fundamēto.qꝫ nō. si omnia alia a deo hāt relationē ad ipsuz.igit oia alia essēt ad aliqd nō tñ accidētaliter ꝛ ēt p identitatē.consequēs videt impossibile.qz illud infert phs. 4. me^c ex dictis dicentiū omnia apparentia eē vera. Preterea p̄dicam^ta sūt p^a diuersa.ex. ꝛ.

ꝛ.io.me⁹ ꝛ simpliciter diuersa entia.qꝛ ens secundū se diuidit in illa hoc me⁹.ergo nihil vnius ꝓdicamenti est idē ens alicui alterius ꝓdicamenti.ergo nulla relatio est eadez alicui absoluto.

Oppositū Non minus dependet quod libet creatū ad deū quā quod cunqz causatū ad aliud causans.qꝛ. dependentia ad ꝑ̄m videt esse essentialissima.sed totū habet relationem ad partes eandem sibi.quia non potest esse totum ꝛ non esse ex partibus. ergo pari ratione ad causaz ꝓximā licet extrinsecā habebit dependentiam eandem sibi. licet enim causa extrinseca nō cōponat rem sicut facit cā intrinseca.perfectiū tamē causat rē quā causa intrinseca.ꝓponere enim rem includit imperfectionē. ſ. potentialitatem.

Quere benricū quolibeto.9.q.3.ꝛ qōlibeto.5.q.6.que videt quasi cōtraria.

Hic dicitur ꝙ omnis relatio est eadez fundamēto ꝓo ista opi. arguitur multipliciter.primo quia relatio refert ad deū secundū ꝓpꝛiaz rationē relationis ꝛ ideo in diuinis dicunt manere duo ꝓdicamenta ꝑꝛie. ſ.substantia ꝛ relatio sed si de ratione relationis esset quod esset alia res a fundamento igitur in deo est res ꝛ res.ꝛ ita ꝓpositio quod est contra simplicitatē diuinā.Et ex hoc medio arguitur generaliter ſ.ex simplicitate diuina nō enim est ꝓpositus albū simile quā albū tantū.ꝛ per ꝓsequens relatio similitudinis nō addit aliā rē a fundamento ergo nec est alia res. 2°.hoc idē arguit ꝑ viā mutationis. quia si esset alia res a fundamento igitur cuicunqz fundamento ipsa adueniret de nouo ipsuz mutaretur realiter.hoc videnꝫ negare multe auctoꝛitates ꝓbi.5.phy.vbi negat in ad aliquid esse motuz vel mutationē.ſm etiā boetiū de tri.iz.qui dic. Nō igitur dici pōt ꝑdicatione relatiua quicqz rei:de quo dicit ſm se:vel addere.vel minuere:vel mutare que tota non in eo ꝙ est eē cōsistit:sed in eo ꝙ est in ꝓparatione aliquo⁹ se habere. Cōmētaꝛ.n.Boetij dicit super istud. ꝙ ꝑdicata negatiua ꝛ relatiua nullaz ꝓpositionē faciunt. Anselmus etiā monologon.3.dicit. Constat nanqz ꝙ homini post annum istuz nascituro:nec maioꝛ nec minoꝛ equalis sū nec dissimilis.oēs aūtē has relationes nāqz cuz natus fuerit sine omni mei mutatione habere potero ꝛ amittere ſz ꝙ creseet.vel per qualitates diuersas mutabitur. 3°arguit ex hoc si relatio eēt alia res a fundamēto.ḡ similitudo haberet suuz ꝓpꝛium inesse aliud ab inesse albedinis qō videt inconueniens ꝓma facie.qꝛ tunc relatio fundata sup substātiaz siqua eēt.eēt accidētalis ꝓpter suaz ꝑꝛiā accidentalitatē.quod videt esse ꝓtra simp⁹ super predicamēta.vbi dicit ꝙ phs ꝓius tractat de quātitate ꝛ qualitate quā de relatōe.qꝛ relatio fundat in istis imediate.ꝛ nō fundat in substātia imediate ꝛ hoc loquēdo de relatione accidētali igitur relatio fundata super substantiā nō habet ex se ꝓpꝛiā accidentalitatē.ꝓbat etiā idē illatū ꝓius esse incōueniens.qꝛ tūc genus relationis nō esset simplex sed quasi compositū ex in.ꝛ ad quod videt incōueniēs quia ꝓimus ꝓceptus cuiuslibet generis ꝑmi debz esse simplex oio vt videtur,ergo ꝛē. 4° si eēt ita quod esset alia res a fundamēto esset tūc ꝓcessus in infinitū in relationibus.nā si ista relatio sit alia res a fundamēto pari ratione ꝛ illa alictas que est quedā relatio est aliā res a fundamento ꝛ ȷ alictas alia a suo fundamēto ꝛ sic erit ꝓcessus in infinitū in relationibus.ꝛ hoc est incōueniens. 5°relatio nō habet distinctionē in ſpēs suas nisi penes fundamenta.non enim differt dominiū a paternitate penes hoc quod est esse ad.sed penes fundamentum.nec relationes ille diſquiperātie distinguūt vel sunt eedē cum relationibus equiparātie nisi ꝑ pter vnitatez ꝛ diffoꝛmitatez in fundamētis.sed si relatio esset alia res a fundamēto haberet ꝛ ex se foꝛmaliter distinctionē in suas species.igit ꝛē. Cō tra istā opi.arguo sic primo.nihil est idez realiter. a.sine quo.a.ꝓtest esse realiter sine cōtradictione. sed multe sunt relationes sine quibus fundamēta possunt esse sine ꝓtradictione.ergo multe sunt relationes que nō sunt realiter eedez cuz fundamēto. Probatio maioꝛis.qꝛ ꝙ idē ens realiter sit realiter ꝛ non sit realiter videtur esse oppositum ꝓmi ꝓncipij ex quo ꝓmo ꝓncipio videtur statiz cōcludi diuersitas entium. quia si de aliquibus duobus dicant cōtradictoꝛia eodem modo quo dñr de eis videntur esse nō idē.ꝛ ita si ꝓtradictoria esse ꝛ nō esse dicant de eis videntur esse non idez in esse siue nō idez ens. Cōfirmat istud.qꝛ si illa maior negetur non videt reliqui vnde possit distictio entiū ꝓbari dicent enim a ꝓteruo nō tantū quod in vno suppposito plures nature vt substātia ꝛ acci⁹ sint eadē sed quod soꝛtes ꝛ plato vel soꝛtes ꝛ lapis vel albū non differūt realiter. Et si arguatur cōtra eū quod soꝛtes pōt esse soꝛtes nō existente lapide.ꝛ per hoc cōcludat distinctio vnius ab alio. vel soꝛ. pōt esse soꝛ.ꝛ nō esse albus.ꝛ per hoc cōcludat distictio subiecti ꝛ accidētis negabit ꝓtia.qꝛ ꝓteruus negabit tibi ꝓpositiōem cui ūiteris ꝛ cui ūituꝫ iste consequētie.quā ꝓpōnē etiā tu negas. Hāc etiā ꝓpōnem illa sunt distincta realiter quoꝝ vnū potest manere sine altero.negaret ꝓteruus.negata vero ista perit tota doctrina phi.7.topicoꝝ quia docet quod ꝓpō. vel ꝓbleuma faciliter destruit ꝑ ꝑdictionē ūmentā sed difficiliter construitur.si autē negeꝫ ꝓpō ista nō videt posse destrui. quia si nō destruit ꝑ ꝑdictionē,nec ꝑ aliquā aliā oppositionē.aut saltē nō faciliter.ꝛ facillime videt posse sustineri.quia nullus locus ſm eū vel ab eo assignatus videt efficax ad destruendū aliquid si iste locus destruat. In ista etiam via phi fundat illa via de motu siue mutatione ad ꝓbādū distinctionē qua vtit phs ad ꝓbandū materiā esse aliā rē a foꝛma quia manet eadē sub oppositis formis.qꝛ etiā vtit phs.4.phy.ad ꝓbandū locū esse aliud a locato qꝛ.idē locus manet cuz diuersis locatis.miꝛ etiā apparet in omnibus relationibus quoꝝ fundamenta possunt esse sine terminis.sicut est in omnibus relationibus equiperan⁹.sicut sunt simile equale ꝛ hui⁹.si enim hoc albū sit ꝛ hoc albū non sit hoc albū est sine similitudine.ꝛ si aliud albū fiat in hoc albo est similitudo.pōt igitur esse sine isto ꝛ cū isto similiter est in multis relationibus diſquipantie.si enī iste sit homo ꝛ nullus alius subsit potestati siue est sine dñatōe.ꝛ potest esse dominus seruoꝝ accessione.sicut dicit Boe.ꝛ ita est de multis'aliis de quib⁹ omnibus nō opoꝛtet exēpla adducereꝫ.

Confirmat etiā ista ratio quantū ad se totā.quia iste confirmationes tacte valent ꝓ maioꝛi.ꝛ miꝛi. si enim relatio nihil aliud sit realiter a fundamento quod tamē manet sine ea videt negari incarnatio ꝛ seperatio accidentiū a subiecto in eu⁹. videt etiā negari omnis compositio in entib⁹ ꝛ omnis causalitas causaꝝ secundaꝝ.ꝓbatio ꝓmi inconuenientis.si idē realiter nature humane sit vnio eius ad verbū igit si verbū nunquā assumpsisset naturā illā ꝛ fecisset illā absolutā eandē ipsa eque realiter fuisset vnita verbo sicut modo ē vnita verbo.quia tota realitas fuisset tūc assūpta que modo.si etiā deponeret illā naturā manēte tamen ipsa eadez in se maneret illa natura realiter vnita verbo.ꝛ ita realiter sicut nunc est vnita.quia salua

retur tota realitas nature tūc sicut mō. 2m etiaz de eucha pbatur. qz si manet eadē quātitas q̄ prius erat panis ⁊ nihil aliud est inherentia eius pani q̄z realiter ipamet quantitas. igitur illa vnitur realiē pani vel cum informat nūc sicut prius. 3m probatur quod si. a. ⁊. b. cōponant ab. ⁊ istaruz partiuz vnio ad inuicē nihil aliud sit realiē nisi ista absoluta. a. ⁊. b. ergo separatis realiter. a. ⁊. b. manet tota realitas illa q̄ est ipsoꝝ. a. ⁊. b. vnitoꝝ. ⁊ tūc. a. ⁊. b. separata manēt realiter vnita. ⁊ ita manet cōpositū separatis ptibus cōponētibus. ⁊ ita compositū non erit cōpositū. qz q̄ manet compositū separatis partibus cōponētibus nō ē ꝓpositū ex eis. nihil. n. eēt tūc nisi vnum aggregatione. sicut phs videtur deducere. 8. metc. ¶Probatur etiā 4m. qz qcquid causatur a diuersis causis secūdis p̄exigit in eis debitā ꝓportionez ⁊ approximationē ad hoc q̄ causet ab eis. sed si ista approximatio ⁊ ꝓportio nihil sint nisi ipsamet absoluta. igit ista sunt realiter ita causatiua huius effectus q̄ nō sunt approximata sicut q̄ sunt approximata. ⁊ ita ipsa approximata nihil possunt causare realiter qō non possunt causare etiam nō approximata. nulla enī realitate alia posita nō potest aliqua res causari que prius nō potuit causari. ⁊ ita potuit fuisse argutū in 5o mēbro ex partib⁹ ꝓponentibus. qz si. a. ⁊. b. separata nō cōponant ab igit nec ipsa vnita. qz eadē res sicut absq̄ omni realitate alia non potest aliquid causare modo qō prius non potuit. ita nec eedē res absq̄ omni realitate possunt aliquid ꝓponere q̄ prius nō potuerūt cōponere. igitur ⁊c̄. ¶Preterea 2o arguo sic ꝓtra predictaz opi. nihil finitū continet fm perfectā cōtinentiaz formalez vel virtualez opposita formaliter. qz quantūcunq̄z concedat in deo perfectissima continentia oīum perfectionū fm identitatē que sunt in eo. nō tn̄ pōt ꝓtinere oppa formalr̄ absoluta in se. ⁊ in se possit hre talia oppa vtualr̄ ⁊ relatiua formalr̄ q̄z exclūdit infinitas fūdamēti. sed eqlitas ⁊ ineqlitas sunt opposita formaliter. ⁊ similitudo ⁊ dissimilitudo similiter saltē ad idē correlatiuū. ista autē possunt perfecte fundari in eodē fundamento successiue. igitur idē fundamētuz neutruz istoꝝ continet formaliter ⁊ fm perfectā identitatē. qz qua ratione nō ambo eadē ratiōe nec alterū. ¶Preterea 3o arguitur. idē non cōtinet plura eiusdē rationis q̄z perfectā identitatē eandē sibi. sed plures relatiōes eiusdē ratiōis sunt in eodē fundamēto sicut plures filitudines fūdant in eadē albedine. q̄ ⁊c̄. aor appet inductiue i oib⁹ que ꝓtinēt plura p idētitatē. qz vnū cōtinēs ꝓtinet vnū eiusdē rōis. Itē 4o sic ꝓtinēs aliqd p identitatē si est pfectius ꝓcludit etiā ꝓtentū in eo esse pfectius per identitatē. sicut anima pfectior habet perfectiorē intellectū. ⁊ fm ponentes eandē esse formā intellectiuā ⁊ sensitiuaz corporeitatis ⁊ sbe intellectiua perfectiorē sensitiuaz includit q̄z est sensitiua in brutis. nō autē semper fundamētuz perfectius continet in se perfectiorē relationez. qz non omne albius est similius vt manifestuz est ad sensuz. igit ⁊c̄. ¶Preterea 5o cōtenta in aliquibus per identitatē non minus differunt in cōtinētibus magis distinctis. sed relationes fundate in duob⁹ generibus minus differunt q̄z due relationes fundate in re eiusdē generis. imo in eadē specie specialissima qz equalitas que fundat super quātitatez ⁊ similitudo fundata super qualitatē minus differunt qz vnius modi q̄z similitudo ⁊ relatio potētie actiue que possunt fundari super eundē calorē. qz alterius modi. igit ⁊c̄. 6o relatio rōis est alia res rōis a suo fūdao. q̄ rela° realr̄ erit alia res realr̄ a suo fūdao p̄tia pbat. qz sic relatio rōis est mod⁹ obi in p° actu intellect⁹. ⁊ tn̄ nō ē in se nihil ī genere ītelligibiliū. sz ē in se aliqd vere ītelligibile. Iz nō ita p̄m vel eq̄ p̄m sic illō c⁹ est mod⁹ ⁊ ita nō intelligit nisi in actu reflexo. ⁊ iō nō ita pfecte sicut illud c⁹ est modus. ita ēt relatio realis licet sit modus sui fundamēti ⁊ nō eque primo cū eo nec eque perfectuz cū eo. tamen in se ē res aliqua. qz qō in se nihil est nulli⁹ est modus realis. non. n. est aliquod nomē generalius q̄z ens vel res fz Aluic. i. me. c. 5. ⁊ iō cui nō ꝓuenit ee ens vel res ei nō conuenit aliquod esse reale. ¶Preterea pbatur ꝓclusio ista ad quā inducte sunt rationes p auctoritates ⁊ primo per Aug. 5. de tri. c. 5. ¶In rebus causatis qō non fz substantiā dicit restat vt fz accidens dicat. vbi exp̄resse vult q̄ relatio sit accidēs i creara. ⁊ Iz sit dubiū si ista hēat itelligi de relatione q̄ est creara ad deū tn̄ vex ē de illa relatōe q̄ amitti pōt manēte fūdao ⁊ fz veritatē ⁊ fz suā intentionē

Itē p Aluic. i. de tri. c. 5. Si pus erat ōs ⁊ postea p̄ gnātōis accessiōe mutat⁹ ē auertat ōs hāc demē tiā a fidelium mētib⁹. q̄ p solā accessionē r elatōis realr̄ fieret mutatio in pa diuīa fz ipsū. qō nō eēt nisi eēt illa relatio aliqua res alia a fundamēto. qz fundamētū p̄existit. Itē Hil. 12. de tri. c. 8. dicit ¶Re. ¶Nasci quod erat iā nō tn̄ nasci est sed seipsuz demōstrare nascēdo. ⁊ loquitur de natiuitate filij dei. igit relationē nouā dicit nasci. Itē phs in predicamentis. Ad aliquid sunt quecunq̄z hoc ipsuz qō sunt ad aliud sunt. ⁊ per hanc rationē excludunt sbe que licet sint alioꝝ nō tamē sunt ad aliquid. igitur accipitur hoc ipz qō sunt non pro esse in intellectu sed pro esse in re. s. q̄ relationes in re hoc ipsuz q̄ sunt alioꝝ sunt. fundamētuz autē nō est ad aliud hoc ipsuz qō ē igitur est aliud esse huius ⁊ aliud esse illius. q̄ ⁊c̄.

Itē Simplicius ibidē super predicamēta ex intentione declarat relationē ad aliud esse. Item phs. 12. metc. c. 2. ⁊ 2tor 2to. 19. vult q̄ sicut principiata sunt alia ita ⁊ principia. ⁊ exemplificat specialiter de distinctione relationis ad alia ⁊ principioꝝ relationis ad pma alioꝝ. Itē Aluic. 3. metc. c. de relatione videtur velle ex intētione q̄ relatio habeat certitudinē ꝓpriā. ⁊ in pn. c. vult q̄ fm suaz certitudinez habeat ꝓpriuz in esse ⁊ proprīā accidētalitatez.

Et qz posset pteruiri de relationib⁹ ꝓcedēdo eas nō ee easdē realiter fundamēto. nō tn̄ esse alias realitates negādo eas esse aliquas res dicēdo relationez tn̄ esse in actu intellectus ꝓpantis. Contra Iz arguit primo qz hoc destruit vnitatē vniuersi. 2o. qz destruit oēz ꝓpositionē in vniuerso sbalez ⁊ accitalē. 3o. qz destruit oēz causalitatē cāe scōe. 4o. qz realitatē sciaꝝ mathe. destruit. ¶Primū pbat faciliter. q̄. s. destruat vnitatē vniuersi. qz fm phz. 12 metc. vnitas vniuersi est in ordine partiuz ad se inuicē ⁊ ad p̄m. sicut vnitas exercitus est in ordie ptiū exercit⁹ inter se ⁊ ad ducē. Et ex Iz ꝓtra negātes relationē ee rez extra actū intellect⁹ pōt dici verbū phi. 12. metc. q̄ tales q sic dicūt incōnexā faciūt vniuersi sbaz. 2m pbat qz nihil ē ꝓpositū sine vnione ptiū ꝓponētiū ita q̄ ptib⁹ sepatis nō manz ꝓpom. nihil āt reale dependet ab eo qō ē tn̄ rō ⁊ p̄cipue qō est tn̄ rō cāta p actū itellect⁹ nr̄i. ⁊ saltē reale tale qō nō ē artificiale. igit nullū totū ꝓpom erit reale nāle si necessario ad suū ee requirat relatōez q̄ relatio nihil ēnisi ens rōis. 3m pbat. qz cātio effectus realis nō requirit ens rōis in cā. ⁊ nō pnt cāe 2e cāre nisi ꝓportionate ⁊ approximate. igr si ista approximatio ē tn̄ ens rōis nō poterūt scōe cāe sub ista approximatione cāre aliqd reale qz sine ista approe nō pnt cāre. Et si ista appro° q̄ est relatio nulla res est pte. igr cā secūda nihil ꝓfert ad posse causare. 4m probat. qz oēs ꝓclusiones mathemac demōstrant relationes de sbis. qō appet.

primo ex auctoritate phi.ij.meta^{c}. c.i. in fine. Bonum autem maxima spēs ⁊ ordo ⁊ commensuratio ⁊ determinatū que maxime oñdunt ma^{c} scie. quia illa ars est in ꝓportōe ⁊ mēsuris aliquox adinuicē

2° patet hoc p experiētiā discurrēdo p ꝯclusiones mathema. in quibus omnibus cōiter p̄dicatū est aliqua pa^{o} relatiua sicut patet iciendo a p^{a} ꝯclusione geo^{e} vbi ostenditᷣ equalitas latex de triangulo vel de linea recta hoc p̄dicatū posse cē basim vellatus trianguli eglateri. ⁊ ita in omnibus alijs. puta ꝙ triangulus habet tres angulos equales duobus rectis. pa^{o}. demonstrata de tribus angulis trianguli esp̄ista. s. equalitas duobus rectis. ⁊ ita est in alijs. Quod si ad hoc ꝓteruiat ꝙ licet relationes ñ sint formaliter entia rōis ꝑ aliquid extra intellcūz ⁊ nō idē fundamēto. nō tamē sunt alia res a fundamēto. sz tm̄ sūt modi ppij rei. Ista instātia vī tm̄ cōtēdere de noie modi ⁊ rei. lz. n. modus rei nō sit ita res sicut illa cui⁹ est modus. nō tm̄ nulla res ē sic nec nullū ens. qz tūc nihil eēt dic. n. bt̄us aug. i. de doc. xp̄i. c. i. ꝙ signū ꝑ quod tm̄ est signuz est res aliqua ⁊ modus signati. Et hoc ꝓbat. qz oīo qō nulla res est nihil est. ⁊ ita relatio cadit sub diuisione entis ꝑ se ꝑ p̄bm. 5. me^{c}. nec oia in que diuidit ens ꝑ se sunt eqz pfcā entia īmo quātitas respectu substātie pōt dici modus. ⁊ tm̄ in se ē vera res. ita relatio licet sit modus. adhuc tm̄ est impfectior modus quātitate si sit extra intellectū ⁊ nō modus intrinsecus fundamenti sicut est infinitas in deo ⁊ oīuz ēntialiū que sunt in eo sicut dictū est di. 8. p̄mi li. sequit ꝙ talis modus alius a re ex natura rei sit res alia a fundamento accipiendo rem generalissime vt dividit in. io. gnā.

Et si dicas ꝙ genus relatōis est res nō ꝓpter modū illū qui est habitudo ad aliud sz ꝓpter rē cui ꝓuenit esse ad aliud hoc non est vex. qz oē ens ad se ꝯsideratū sub rōe absoluta pōt ptinere essentialiter ad aliquod genus absolutū si est per se vnū. nullus enī modus ꝯcipiendi cū quo stare pōt vnitas per se cōceptus: qui ꝯceptus sit absolutus tollit quin illud cōceptū pertineat ad genus abso^{m}. qz illud sic ꝯceptū ēcludit aliqd absolutū dictū de se in quid. ⁊ aliquid in quale ꝑ quod distinguit ab alijs ꝯceptib⁹ absolutis vt genus ⁊ differentiā extra intellectū. ois talis est respectus siue habitudo siue relatio siue qualitercunqz noīetur qz ista sunt syno^{a}. ⁊ ille respectus pōt p se ꝯcipi vt p se vnū habēs aliqō p̄dicatū qdditatiuū dictū de eo in quid. ⁊ est aliquid extra animā vt ꝓbatū est distinctū ab illo in quo fundat. vt ꝓbatur in p̄mo ar. ergo pōt haberequilibet istox respectū genus ꝓpriū vt respectus sunt nō includendo essentialiter fundamenta. ⁊ ita realitas eoruz que sunt in isto genere nō est p̄cise talis ꝓpter fundamētū formaliter loquendo. qz fundamētū formaliter est extra p se rōez istox vt hñt ꝯpletā rōez entis in genere reali. Sic igit declarata realitate relationis in 2°. arti. ⁊ etiā eius diuisione reali a fundamēto in p̄° arti. ⁊ hoc q̄ztū ad illas rōes de qb⁹ ꝯcludūt rōes ibi adducte vī sufficiēter ꝓbata p̄^{a} opi. ꝑ quē cūqz itellectū ponat itelligi. Ad p̄^{m} alterius opi. dico ꝙ nihil alicuius generis dicit de deo sicut dictū est di. 8. primi. ⁊ sicut absoluta ita relationes q̄ formaliter dicunt de deo nō sunt alicui⁹ generis: sz trāscēdētia oia genera ⁊ sunt passiones entis in cōmuni: qz qcqd ꝯuenit enti inq̄ztū est indifferens ad finitū ⁊ infinitū ꝯuenit ei p̄rius q̄z diuidat in genera ⁊ ita est trāscēdens. Ad illud ꝙ nō est ꝯpositi⁹ albuz simile q̄z albū tantū: q̄zuis illud posset faciliter exponi faciēdo viz in vocabulo dicēdo: ꝯpositio est similis positio: tm̄ nō curādo de vocabulo dicēdum eē ꝯuiter ꝙ albū simile est ꝯpositius q̄z albū tm̄ qz hz

in se actū ⁊ potētiā distincta realiter: hoc etiā debet ꝓcedere ille p̄ro cuius opi. fit istud arg^{m}. ꝓcedit enī ipse nusq̄z cē differentiā intētionis sine ꝯpositione ⁊ ꝙ relatio differt a fundamēto in creaturis dr̄ia intētionis ꝓcedit etiā in diuinis psonā cē quasi ꝯpositaz ⁊ essentiā esse quasi potentiā ⁊ relatōez quasi actū sz vbi ista sunt quasi actus ⁊ quasi potentia ibi est quasi ꝯpō. igit vbi est actus ⁊ potētia ibi est vere ꝯpō. nō tamē est ꝯpō ex duabus entitatibus absolutis. nō tamē est ꝯpō ex duabus entitatibus absolutis. qz altera entitas non est absoluta entitas. Ad 2^{m} de mutatione rñdet Simplicius sup p̄dicamēta ꝙ sic relatio nō est forma ad se sz ad alterū ita ille cui aduenit nō mutat ad se sz ad aliū. ⁊ si tūc mutari dicat solū illud quod aliter se habet ad se nūc q̄z pus tūc nō est mutatio in ad aliquid. si vero mutari sit cōe ad aliter se habere ad se ⁊ ad altex tūc mutatio est in adaliqd sicut vult Simplicius. qz ꝑ relationē est in adaliqd sicut vult Simplicius. qz ꝑ relationē est in adaliqd sicut vult Simplicius. qz ꝑ relationē

qđ ad alterꝝ dicaꝫ fundamẽtũ. ergo relationis ẽ aliqua entitas formaliter nõ includẽs illã relationeꝫ formaliter. qꝛ si formaliter includeret eaꝫ non erit formaliter relatio ad aliud sed ad se. qꝛ fundamentuꝫ suũ est formaliter ad se cũ quo ponit formaliter idẽ. nec posset esse fundamẽtũ primũ relationis ad huc. n. esset querere de illa relatione prima in qua poneret. nõ est ergo precise aliqua relatio fundamẽtuꝫ alicuius relationis. qđ etiã apparet in relationibus diuinis vbi est maxima idẽtitas in fundamẽto. ⁊ tñ fundamẽtũ non est formaliter relatio. qꝛ tũc nõ esset perfectio formaliter infinita. ¶Preterea diffinitio indicat totã quidditatẽ rei si est perfecta. sed diffinitio lapidis non includit essentialiter vel formaliter respectũ ad aliud. qꝛ tunc nõ esset diffinitio lapidis vt est in genere absoluto. ⁊ ita nõ ẽ diffinitio lapidis vt est in genere substãtie vel vt spẽs sbe ergo in essentia lapidis nõ includit formaliter aliquis respectus. 3° si ꝑm istam opi. creature nõ magis distinguunt a deo quaꝫ relationes in diuis inter se. qꝛ oẽs relationes oppposite sunt eque distincte ⁊ specialiter que pertinẽt ad eundẽ modũ relationoꝝ. relationes autẽ diuine que sunt relationes originis pertinẽt ad ꝑm modũ relationoꝝ ad quẽ etiaꝫ videnr pertinere ille relatiões que sunt in deo rõe cause efficientis ad creaturã. igit si creatura tantũ sit relatio ⁊ relatio opposita in deo sicut filius est relatio subsistens opposita relationi patris eq̃lis erit distinctio hinc ⁊ inde. Et ꝓfirmat ratio. qꝛ tunc suppositũ creatũ nõ est nisi relatio quedã subsistens. ⁊ sic difficilius esset cõcipere modũ existẽdi persone create q̃ increate. Et si dicas q̃ creature differunt in natura absoluta inter se nõ sic diuine persone. hoc videt destruere posituꝫ. qꝛ tunc creatura habebit essentiã absolutã que nõ tantũ erit relatio. videt etiã sequi vlterius q̃ minus differat creatura a deo q̃ vna persona diuina ab alia ꝑsona diuia qꝛ in personis diuinis est relatio realis ⁊ mutua. ſ inter creaturã ⁊ deũ nõ est mutua relatio realis. q̃ ⁊c. 4° ad principale arguit sic. que distinguãtur formaliter nõ sunt idez formaliter ⁊ precise. qꝛ distinguerent formaliter ⁊ nõ distinguerentur formaliter. qꝛ nihil essent nisi illud indistinctũ formaliter sed relatio creature ad deũ nõ distinguitur formaliter nec specie in diuersis creaturis. igitur vel creature nõ differunt specie vel creatura nõ erit precise illa relatio. probatio minoris. illis relationibus oibus in creaturis correspõdet idẽ extremũ ex parte dei. relationibꝰ autẽ alterius rationis nõ correspondet terminus eiusdẽ rationis. 5° sic in creatura est triplex relatio ad deũ. igit qua ratione ipsa nihil erit nisi vna relatio pari ratione nihil erit nisi alia relatio igit nõ potest precise esse aliqua vna istaruꝫ nec põt esse oẽs iste. qꝛ oẽs iste differunt formaliter inter se. ⁊ tunc quelibet vna essentia haberet distinctionẽ formalẽ a seipsa. vel sic vna natura formaliter. ⁊ specifice nõ est plã specifice. sed quelibet natura habet tres relationes respectu dei specie differẽtes. qđ ꝓz. qꝛ ecõuerso in deo ad creaturã sunt tres relationes ꝑm rationẽ. igit. ⁊c. Aliter ponitur q̃ ista relatio angeli ad deũ differt realiter ab eẽntia angeli. qđ cõfirmat per Aug. 5. de tri. c. 9. vbi dic̃ q̃ in creatura quicquid nõ ꝑm substãtiã dicit restat vt ꝑm accidẽs dicatur. Et arguit q̃ in creaturis sit accidens. qđ etiaꝫ expresse vult in codẽ li. 5. c°. 19. dicens. Illa sunt accẽtia relatiua que cũ aliqua mutatione rerꝫ de quibus dicunt accidunt. ⁊ vult ex ꝫ relationẽ creature ad deũ esse accñs. nõ autẽ ea que relatiue dr̃ dei ad creaturã. ex hoc expressius ibidẽ in fi. q̃ ergo tpaliter dicitur **de deo vt dici incipit** dñs qđ antea nõ dicebat manifestũ est relatiue dici. nõ tamen ꝑm accidens dei sed plane ꝑm accñs eius ad qđ dici aliquid deus incipit relatiue. Cõtra istud sba est prior accidẽte tripliciter ꝑm phz. 7. meta. ſ. cognitione diffinitione ⁊ tpe. Et hoc qđ est esse prius tpe intelligitur sic q̃ nulla est ꝓtradictio ex parte substãtie quin peior posset esse duratiõe oi accñte. ergo nõ est ꝓtradictio q̃ lapis eẽt prior duratione omni dependentia ad deũ duratione. ⁊ per ꝑns nõ est ꝓtradictio lapidẽ nõ dependere ad deuꝫ qđ videt absurdũ. ¶Preterea Aug. aut accipit ibi accidens cõmuniter pro quolibet mutabili. ⁊ tunc substantia quelibet creata erit accñs. qꝛ est mutabilis. aut accipit ibi accidens pro mutabili. i. amissibili. ſ. qđ potest alio manente. ſ. sba amitti. ⁊ ꝫ manente eo quod est prius vel duratione vel natura. si hoc mõ. igit relatio creature ad deũ nõ est accñs qꝛ nõ põt creatura manere nec duratione nec natura sine ista. Et hoc modo videt ipse loqui. c. 5. qũo sunt aliqua accñtia inseparabilia. qꝛ ⁊ si corꝰ manens nõ possit amittere nigredinẽ. tamẽ põt amittere plumas ⁊ alia quedã. hec quidẽ nõ est mutatio qꝛ si ipsa amissio plume esset mutatio. sed est amissio. qꝛ sicut pluma est prior natura nigredine ita etiaꝫ posset esse posterius natura nigredine. hoc est nõ primo corrumpi corruptione nigredinis.

Ad questionem istã igitur dico q̃ relatio ad deũ cõmunis omni creature est idẽ realiter fundamẽto nõ tamen idemꝫ formaliter fundamẽto. nõ tamẽ idẽ formaliter nec precise idẽ siue nõ idẽ identitate adeq̃ta ita q̃ fundamentũ sit tantũ relatio formaliter. ꝓmuꝫ probatur per duas rões. qꝛ illud q̃ proprie dicitur inesse alicui ⁊ sine quo illud nõ põt esse sine cõtradictione est idemꝫ sibi realiter. relatio autẽ ad deuꝫ ꝓprie inest lapidi. ⁊ sine ea nõ põt esse lapis sine ꝓtradictione. ergo illa relatio est eidẽ realiter lapidi. ¶Probatio maioris. qꝛ sicut ꝓtradictio dicta de aliquibus est via ꝙcludendi distinctionẽ ita impossibilitas recipiendi p̃dicationẽ ꝓtradictoriorumꝫ participantiũ ad eẽ est via ꝙcludendi idẽtitatẽ in esse. Et hoc vbi nõ est dependẽtia essentialis que requirit distinctionẽ manifestã. Nõ declaro sic. qꝛ impossibilitas q̃. a. sit sine. b. aut est ꝓpter idẽtitatemꝫ. b. ad. a. aut est ꝓpter prioritatẽ. b. aut simultatẽ in natura. ergo si. b. nõ sit prius naturaliter q̃ꝫ. a. nec necessario simul natura. ⁊. a. nõ põt eẽ absq̃ꝫ. b. sequit q̃. a. sit idẽ. b. si autez sit aliud ⁊ posteriꝰ eo nõ est verisimile q̃ nõ possit esse sine eo naturaliter absq̃ꝫ cõtradictione. sed quod inest alicui ꝓprie sicut relatio inest fundamẽto. hoc est ita sibi inest qđ si esset aliud esset posterius eo natura. tale nec est prius natura nec simul cũ eo cui inest. ergo si necessario requritur ad esse eius ita qđ illud aliud non põt esse sine eo necessario est idem realiter sibi. ita est in proposito. minor est manifesta. qꝛ sicut incõpossibile ẽ lapidemꝫ esse sine deo ita incõpossibile est lapidẽ esse sine dependẽtia eius ad deuꝫ. ifiã si posset eẽ sine dependentia illa posset esse sine termino illius dependẽtie. nõ enim est icõpossibilitas essendi absq̃ꝫ termino nisi ꝓpter ipsaꝫ dependentiã. nõ est autẽ aliqd non necessariuꝫ simpliciter ratio simpliciter necessarij. q̃ ⁊c. Contra rationẽ istã insto. qꝛ tunc quelibet relatio que inest essentie diuine per actum intellectus diuini esset eadem illi essentie. probatio qꝛ incõpossibile est illi essentie esse sine ea. si enim talis relatio possit esse noua. ergo intellectus diuinus posset mutari. quod est incõpossibile. sed ponere talemꝫ eandẽ illi est ponere incõueniẽs. qꝛ tũc eẽt realis. qcqd. n. est idẽ rei est reale. illa autẽ relatio

nõ est realis. ex di. 3. pñti. g ꝛc. Rº. incõpossibilitas separationis põt ee ex rõne ipsius a quo aliquid est inseparabile. ꝛ põt ee ab aliquo extrinseco. Exm huius secũdi. q; sm pbm ꝓtradictio est celuz esse sine motu. nõ quidẽ ex causa intrinseca in celo. q; est receptiuũ motus ꝛ indifferẽs ad quietẽ sicut ad motuz. sed ex causa extrinseca mouẽte. nõ tamẽ sequit ꝙ celũ sit motus suus licet nõ posset esse sine eo. modo dico ꝙ incõpossibilitas eẽndi lapidẽ absqz dependentia eius ad deũ est ex ratione lapidis ꝓcise. ex qua etiã est rõ icõpossibilitatis eẽndi lapidẽ sine termino dependentie illius ꝛ qcqd. n. est ratio requirẽdi terminũ dependentie est ratio habendi dependẽtiã illã. sed in ista instãtia adducta nõ est necessitas simplr inherẽtie talis relatiõis nec icõpossibilitas oppositi ex natura rei ex parte eẽntie diuine. quasi impossibile sit eã esse nisi exigat terminũ ad quem: quẽ ipossibile est nõ esse. sz tñ est incõpossibilitas ex cã extrinseca. s. intellectu diuino simplr necessario agẽte. ꝛ ideo incõpossibilitas est ex parte eius nouiter agere. 2ª ratio ꝑncipalis ad pm mẽbz solutionis est ista ꝙ vniformiter dr̃ de oi alio a deo a termino nulli dicto ad talẽ terminũ accidit. sz talis relatio cõis omni creature vniformiter dr̃ de oi alio a deo ad ipsuz deũ. g nulli accidit. ꝛ ita est idẽ fũdamẽto. ꝓbatio maioris. q; si alicui accideret pari ratiõe ꝛ alteri. vt puta si relatio effcũs ad causaz accideret lapidi. ꝛ ꝓ ꝑñs ẽ res alia a lapide. pari rõe ipsa hr̃et relatiõez ad deũ vt effect9 ad cãz: ꝛ tũc accideret sibi alia relatio effcũs. ꝛ ita esset alia relatio. ꝛ sic in infinitũ. Cõtra istã rationẽ insto. q; nõ videt incõueniẽs, pcedere in infinitũ in relationibus dictũ. n. est in primo li. ꝙ relatio fundat supra relationẽ sicut ꝓportionabilitas supra ꝓportionẽ. Et b arguit si sortes est idẽ platoni. g illa idẽtitas sortis est eadẽ idẽtitati platonis. ꝛ pari rõe illa idẽtitas ẽ eadẽ idẽtitati. ꝛ ꝓria idẽtitas erat alia ab idẽtitate fundamẽti. q; fundamẽtũ poterat ee sine ea. g pari ratione quelz idẽtitas erit alia ab idẽtitate illius e9 est. ꝛ ita crũt infinite relationes reales. ꝛ ita potest argui de ꝓportionalitatib9 ꝛ similitudinib9. Ad istud rñdeo ꝙ status est in 2º. qõ vt intelligat accipiant ꝑ9 fundamẽta sor. ꝛ plõ iter q̃ est idẽtitas mutua vt dicat illa in sorte. a. ꝛ illa in platone. b. idẽtitas aũt. a. ad. b. dicat. c. ꝛ illa idẽtitas eo in. b. dicat. d. dico tũc ꝙ. a. differt a sor. q; sor. põt ee sine. a. q; põt esse sine eius termino. ꝛ ipsa nõ põt esse sine termino. a. tñ nõ differt. a c. sz c. est idẽ sibi. q; a. nõ põt ee sine. b. cũ sint simul natura. ꝛ ꝓ ꝑñs ꝓdictio est. a. esse nisi tã fundamẽtũ eius q̃z etiã terminus ei9 sint sz fũdamẽto ꝛ termino ipsius. c. exñtib9 necessario erit. c. g ꝓdictio est. a. esse sine. c. ꝛ. c. inest formaliter. a. q;. a. dicit idẽ ipsa eadẽ idẽtitate que est. c. g c. est idez ipsi. a. ꝛ ꝓ ꝑñs ibi erit status. Et si queras qua idẽtitate est. c. idẽ ipsi. a. dico ꝙ ipso. a. q; illa idẽtitas nõ est nisi rationis. q; simpliciter eiusdẽ ad se. Eodẽ modo est status de similitudinibus ꝓportionalitatũ. q; vna ꝓportionalitas est similis alteri similitudiẽ eẽntiali. duo etiã indiuidua eiusdez spẽi dicunt similia in forma specifica. ꝛ ita sicut est status in idẽtitate. a. specifica in 2º ꝛ nõ in primo ita ꝛ in similitudine ꝓportionalitatũ. 2m arti. s. ꝙ relatio nõ sit eadẽ formaliter fundamẽto suppono manifestũ ex intellectu eius qõ dr̃ formaliter idez. q; per se ratio respectus nõ includit formaliter rationẽ absoluti. nec absolutũ per se includit formalẽ rõez respectus. Dicr̃ qõ ibi addit ꝙ fundam: tũ nõ sit ꝓcise ipsa relatio hoc pbat cõtra illã opi. Et tũc intelligo qualiter possit esse vera idẽtitas ꝛ nõ precisa hoc mõ. qñ in creaturis aliquid ꝓtinet aliud ꝑ identitatẽ sine vnitatẽ plura nõ est hoc ex pfectiõe illius cõtẽti sed ex pfectione ꝓtinẽtis. sicut si aia intellectiua sm aliquos ꝓtineat aiam vegetatiuaz ꝛ formã substantie nõ est hoc ex pfectione forme sbe. q; ipsa nõ ꝓtinet oẽs formas alias. sed ex perfectõe aie intellectiue. similiter si quodlibet ens ꝓtineat quamlibet passionez entis vt veritatẽ ꝛ bonitatez ꝛ vnitatẽ. nõ est tamẽ ista cõtinentia ex pfectiõe cõtenti sed ex perfectione ꝓtinẽtis. quẽadmoduz ꝛ in diuinis ꝙ relatio sit eadẽ fundamẽto nõ est ex perfectione relationis quasi ipsa ꝓtineat essentiã ꝑ idẽ titatez. sed ex infinitate formali essentie. ꝑpter quã ipsa habet in se relationẽ per identitatẽ. Jn oibus istis ꝛ maxime in creaturis continens nõ est formaliter ꝓcise ꝓtentũ sed est in pfecta entitas in se fiẽ esset si ꝓtentũ esset extra se vel sibi additũ. imo perfectioꝛ entitas est. q; ex perfectione sua ꝓtinet oẽm aliaz entitatez. vnde anima intellectiua nõ tantuz est forma substantialis. q; tunc nõ est perfecta sz est ita perfecte illa vltima entitas que est ibi sicut si ꝑ supponeret aliaz entitatẽ a se. Jta dico in proposito ꝙ fundamentũ nõ est tantuz relatio quã continet ꝑ identitatẽ. sed est ita absolutũ sicut si relatio esset sibi addita vel omnino nullã haberet relationez. q; nõ est hoc ex imperfectione sua. sed ex perfectione vel simplici vel aliquali. q; ꝓtinet illã relationez ꝑ identitatez ita qõ ipsa ꝓtinẽtia quasi ꝓuenit ipaz accidẽtalitatẽ relationis ne ipsa possit esse accidẽs q; ipsa perfecte continet in substantia. que tamẽ relatio si nõ sic contineret quãtuz est ex se non haberet forte qõ esset per identitatez substantia.

Ad argumẽta ꝓcipalia huius. q. ad primũ de. 4. me. dico qõ infert omnia esse ad aliquid vt ad opinionẽ ꝛ sẽ sum. sed contra ꝓñs debet differre ab antecedente improbato ideo dico qõ inconueniẽs est omnia ee ad aliquid ita quod ipsoꝛ esse sit formaliter ad aliud esse. sicut dicit illa opi. que dicit oĩa apparentia est vera. que etiã dicit qõ ipsuz esse rei est formaliter ĩapparere. nec sic cõcedo oĩa esse ad aliquid ita quod eoꝛ esse sit formaliter ad aliud. imo ipsoꝛ ee est formaliter ad se licet per identitatez cõtineant esse illoꝛ que sunt ad aliud. Alia responsio infert omnia esse ad aliquid vt ad opi. ꝛ sensuz. Ad 2m ꝛ si negari posset de relatiuis vel eoꝛ que sunt in diuersis generibus. ꝛ tunc dicerent ee ꝓmo diuersa q̃zstuz. s. ad rationes formales eoꝛ ita ꝙ nullũ illoꝛ formaliter includit alteꝛ. nec aliquid alterius. sz ꝑ identitatẽ in existẽdo vnũ cõtineat alteꝛ. põt tamẽ dici ꝓpter ad alias dicta ꝙ huius relatio est trãseẽdens. q; quod ꝓuenit enti anteq̃z descendat ad genera est transcẽdens. sed qõ cõuenit omni enti conuenit sibi anteq̃z in genera descẽdat. g qõ est tale ẽ trãscẽdens ꝛ nõ alicuius generis determinati. sic sunt hui9 relationes. g. Ad auctoritatẽ aug. ꝑ vltima opi. ꝓcedo ꝙ relationes in creaturis sũt accidẽtia loquẽdo de relationib9 creaturaꝛ ad illa ad q̃ nõ depẽdent eẽntialiter. ad q̃cũq̃z aũt eẽntialiter dependet. a. ipsa depẽdẽtia ei9 eẽntialis nõ ẽ sibi accis ꝛ est nõ est aliud realiter. ꝛ tũc illud ꝑm qõ adducit de. c. 5. ꝙ in rebus creatis illud qõ nõ sm substanti az dicitur restat. ꝛc. exponẽduz est sm accidens dici qõ nõ per se ꝓdicatur in quid ꝛ cũ hoc est etiam mutabile. nõ tamen manente fundamento sed per mutationez fundamẽti. ꝛ ꝓma cõditio deficit in ꝓdicamẽtis essentialibus vel potius in substantialibus dictis de creaturis. 2ª ꝓditio deficit in relationibus diuinis: sed ambe cõcurrentes sufficiũt ꝛ ita põt exponi vltima auctoritas de. 19. c. q; illa su nt accidentia in his ad que dicitur deus. hoc est

sunt simpliciter mutabilia. non tamen amissibilia ⁊ sunt dicta accidētaliter hoc est nō naturaliter vel essentialiter de substatijs. ⁊ vna conditio deficit relationibus diuinis.

Ad primam questionē de creatione dico ꝙ creatio nō tantū videtur īportare relationē ad deuꝫ in ratione cause efficientis sed etiaꝫ respectū ad nō esse p;ecedens. ⁊ ꝫ ordine durationis vt accipitur p;opie creatio. ſz iste ordo potest intelligi vel ad non esse immediate p;ecedens vel indistincte. ⁊ p̄mo. tñ dicit res creari in p;imo instāti ⁊ 2°. potest dici res semper esse creatura dum manet. Si loquamur de p;ima relatione. ſ. ad causaꝫ efficientē patet solutio ex. q. p;ecedēti. si de 2ª relatione videt ꝙ illa nō sit eadē fundamēto qō sequitur ex illo secūdo mō p;out tantuꝫ conuenit rei in p;imo instāti si idem respect⁹ ad non esse maneat tamē in illo instāti. absolutū autez manet post illud instans ⁊ manenti nō manens nō est idez realiter. Sed de ordīe illo ad nō esse īdistincte accepto videtur idez nisi p;obari possit contradictio ꝙ illa essentia. a. posset esse absqꝫ respectu ad nō esse duratione p;ecedens. ꝙ si p;obet hoc in 3ª. q. quesita ꝙ ꝓtradictio sit lapidē esse sine respectu ad nō esse p;ecedens duratione tunc posset dici cō sequēter ꝙ iste respectus nō differt a fundamēto. nisi diceret ꝙ iste respectus nō est dependētia ad aliquid ad quod habēs illū essentialiter dependeat. nō est autē generaliter dictuꝫ in p;ecedēti. q. ꝙ ois respectus est idē realiter cū suo fundamēto. sed ois respectus dependentie ad aliquid sine quo dependens nō potest esse est idez est dependēti. Si autez non sit ꝓtradictio lapidē esse sine tali ordine ad non esse tunc planū est illū ordinē nō esse idē fundamento. Sic ergo vel ſm vnā opi. creatio ſm vtrunqꝫ respectuꝫ quez dicit est idez fundamēto vel saltem q̄ſtuꝫ ad p;imū respectū licet nō q̄ſtū ad secūdū.

Secunduꝫ p;imā opi. pōt respōderi ad p̄ muꝫ ar^m. ꝙ auctoritas loquitur de his p;ecise que per se includunt in quidditate rei vnde q̄dditas est. vnde exponit vnuꝫ ⁊ multa. actū ⁊ potētiaꝫ. q; nullū tale est de per se intellectuꝫ quidditatis. ⁊ ita cōcedo ꝙ nulla relatio sit idē formaliter fundamēto. ⁊ si realiter ⁊ per identitatē etiā quandoqꝫ ꝓtingat in eo vt est in ꝓposito. Ad 2^m pz ꝙ ille respectus ad deuꝫ nō tantū manet in p° instanti. sed semp duꝫ manet res. sicut diceī in. 2. q. ſe di. huius li. Ad ꝫ^m ⁊ si nō sit verꝫ deuꝫ nō posse reparare eundez motuꝫ de quo in 4° diceī. tamē si hoc ꝓcedatur cōcedit ꝓpter interruptionē que ꝑz eos. phibet i dētitatē motus reparati ⁊ destructi. ſz hoc nō ꝓuenit in ꝓposito nisi ꝙ creatio nō posset reparari eadē inq̄ſtuꝫ dicit ordinē īmediatū ad nō eē nō autē inq̄ſtuꝫ dicit respectū ad cāꝫ. vnde idem respectus pōt reparari. q; eadē maternitas fuit i matre christi ad ipsuꝫ post resurrectionē que ante fuit.

Ad 4^m ꝓcedi pōt ꝙ creatio passiua ineſt igni ab igne generāte. illa. ſ. creatio qua omne aliud a deo dr̄ creari siue creet siue generet. nec sequit ſi ineſt ab igne generāte. ergo est ad ignē generantē vt ad terminū. nā similitudo ineſt huic albo ⁊ illi albo a generāte ipsa. ⁊ tamē nō oportet illaꝫ similitudinez esse ad generans sicut ad terminū. Ad 5^m cuꝫ arguitur de mutatione ibi videt esse difficultas de maiori ⁊ minori. dico ꝙ in mutatione naturali vbi est materia ⁊ forma ⁊ agens ⁊ ꝓpositū ex materia ⁊ forma ⁊ respectus multi. puta respectus agētis ad ꝓposituꝫ ꝓductū. ⁊ e⁹. respectus ꝓpositi ꝓducti ad agētez. respectus materie ad formā ⁊ e⁹. ⁊ vtriusqꝫ respectus ad totū ⁊ ecōuerso. ⁊ respectus ꝓpoſ

ti ⁊ forme p;esentis ad oppositū p̄cedens. ⁊ nō solū ista absoluta. ſ. ꝓpositū ⁊ formā p;ecesserunt sua opposita. sed etiā illos respectus materie ad formaꝫ ⁊ econuerso. ⁊ forme ad ꝓpo^m ⁊ e⁹. p;ecesserūt opposita sua. ⁊ ideo pōt esse respectus oīum istoꝝ respectuū ad opposita sua nec hoc tñ sed etiaꝫ omnes isti respectus sunt ab agente. ⁊ ideo pōt esse respectus istoꝝ respectuū ad agens. ita ꝙ de istis multis respectibus accipiēdo illos qui sunt ad ꝓpositū materia habet respectū ad formā sicut perfectibile ⁊ illud qō pficitur per pfectionē. ⁊ ista coeua sunt existētie ꝓpositi. iste etiā respectus est ab agēte effectue īducente formā ⁊ pficiente mām hac pfectione forma li ita ꝙ in respectu isto qui est materie ad formā vt receptiui ad pfectionē sine vt perfectibilis ad pfectionē fundatur respectus passiui ad agēs. Iste etiā respectus succedit suo opposito. q; materia nō p;iꝰ fuit formata istos. ꝫ. respect⁹ vī dicēt mutatio passiua. ſ. re^m māe ad formā vt receptiui ad pfectionē sine vt pfectibilis ad pfectōez ⁊ respcūꝫ passiui sine ꝑducti ad agens sine ꝑducēs. ⁊ respcūꝫ posterioris ad oppositū p;ecedens. duo autē istoꝝ respectuū. ſ. p;im⁹ ⁊ ꝫ⁹ videtur vlr ꝓcurrere ad mutationē absolute nō ꝓpando eaꝫ ad agens. ⁊ isti exp;imūtur per illā rōnez mutationis qua dr̄ aliqd mutari q; qō aliter se habet nūc q̄ꝫ p;ius si hr̄e exp;imat respectum māe ad formā siue pfectibilis ad pfectionē ſm quā sic se hz. hoc est ꝙ actuatur illa pfectione. ſz alr̄ q̄ꝫ p⁹ ecce alius respect⁹ fundatus in aliquo respectu materie ad formā siue pfectibilis ad pfectionē. Etsi addatur qō mutari est aliquid aliter se habere nūc q̄ꝫ p;iꝰ ab aliquo mutāte ecce ꝫ⁹ respect⁹. Ad ꝓposituꝫ ergo pōt dici qō mutatio accepta ꝓp;ie nō est eadē forme. q; mutatio semp maneret manēte forma. nec est eadē respectu materie ad formā. nec e⁹uerso. q; tūc semp maneret duꝫ manet ꝓpositū. sed est ordo māe ad formā vt nou⁹. i. īmediat⁹ ad talē ordinē. ⁊ neuter istoꝝ ordinū est depēdētia ēntialis ad aliqd ad qō depēdeat hīs illū ordinē. ⁊ ideo neuter est idē ab absoluto. Sic q̄ ꝓceditur maio; huius rōis. Et ad minez dico ꝙ creatio est ꝓductio toti⁹ creati in eē nō p̄ſuppositā aliqua pte eius ita ꝙ licet creatū bēat duas ptes quaꝝ altera naturaliter posset p̄cedere alterā ⁊ cā recipe vt suā pfectionē. tamē vt totū creatur nō vī p;im⁹ terminꝰ creationis esse pars aliq̄. ſz totale esse. aut saltē si loquamur de angelo creato vbi nihil est potētiale recipiēs aliquod actuale sub cui⁹ opposito p̄fuerit. Et tūc si dicat mutatio habitudo noua potētialis ad actuale nouū. ita ꝙ potētiale p̄fuerit i se. ⁊ tñ sine illo actu pz ꝙ nulla creatio est mutatio. q; nullū potētiale p̄ristebat. Si aūt mutatio dicatur noua actua^e ipsi⁹ potētialis ita qō illud potētiale nō p̄fuit sub illo actu. nec tñ oz qō in se p̄fuerit. nec sic creatio angeli ē mutatio. q; nullū potētiale est i eo. tñ sic posſz dici qō creatio ignis est mutatio. si ignis crearetur. q; in eo est potentiale ⁊ actuaretur p;ior forma. ⁊ aliter se haberet nunc q̄ꝫ p;ius. nō qō p;ius fuerat. sed qō nō sic se habuerit p;iꝰ sicut modo. ⁊ videt qō in diffinitione mutationis illud aliter se habere nūc q̄ꝫ p;ius nō opteat ꝙ accipiat positiue. q; planum est ꝙ nō refertur ad subiectuꝫ sed ad terminuꝫ a quo. terminus autez a quo mutationis ꝓp;ie nō est aliquid positiuū sed p̄ uatio ſm phz. 5. phy. dico tunc ꝙ vel nulla creatio est mutatio si oporteat semp potētiale in se p;efuisse ⁊ nouiter actuari a forma recepta. q; nulli⁹ creati potēti ale p;efuit. vel saltez creatio simplicis nō est mutatio si sufficiat potētiale nō fuisse sub illo actu i quo nunc est. ⁊ ita nouiter fuisse sub actu per mutationez. sed quomodocūq; ratione illius ordinis im

mediati ad nō esse propter quem cōcessum est mutationez differre a forma. Processuz est etiā sic creationem nō esse eandē realiter fundamento. q; ille ordo īmediatus ad nō esse nō est idez si nō maneat in primo instanti sicut propter illuz eundē ordinez nō manet creatio nisi in primo instanti cuz forma.

Quare creat⁹ sit homo vel angelus.

Ideoque si queratur quare creatus sit homo vel angelus: Breui sermone responderi potest propter bonitatem eius. Unde Augustinus in libro de doctrina christiana. Quia bon⁹ est deus summus ⁊ inquantuz sumus. boni sumus.

Ad quid creata sit rationalis creatura.

Et si queritur ad quid creata sit rationalis creatura: Respondetur ad laudanduz deum. ad seruienduz ei. ad fruendum eo. in quibus proficit ipsa. nō deus. Deus enim perfectus ⁊ sūma bonitate plenus. nec augeri potest nec minui. Quod ergo rationalis facta est a deo. referendum est ad creatoris bonitatem ⁊ ad creature vtilitatem.

Breuissima responsio cum queritur qua re vel ad quid facta sit rationalis creatura.

Cum ergo queritur quare vel ad quid facta sit ratiōalis creatura: Breuissime responderi potest propter dei bonitatem ⁊ suam vtilitatem. Utile nempe ipsi ē seruire deo ⁊ frui eo. Factus ergo angelus siue homo propter deum dicitur esse. nō quia creator deus ⁊ summe beatus alterutrius indiguerit officio qui bonoꝝ nostroꝝ nō eget sed vt seruiret ei ac frueretur eo. cui seruire regnare est. In hoc ergo proficit seruiens. non ille cui seruitur.

Sicut factus est homo vt seruiret deo. sic mundus vt seruiret homini.

Et sicut factus est homo propter deum idest vt ei seruiret. ita mundus factus est propter hominem. s. vt ei seruiret. Positus est ergo homo in medio vt ⁊ ei seruiretur. ⁊ ipse seruiret. vt acciperet vtrinque ⁊ reflueret totū ad bonum hominis. ⁊ quod accepit obsequium ⁊ quod impedit. Ita enī voluit deus sibi ab homine seruiri. vt ea seruitute non deus sed homo seruiens iuuaret̄. ⁊ voluit vt mundus seruiret homini. ⁊ exinde similiter iuuaretur homo. Totū ergo bonum hominis erat. ⁊ quod factum est ꝓpter ipsuz. ⁊ propter quod factus est ipse. Omnia

enim. vt ait apostolus: nostra sunt. s. superiora ⁊ equalia ⁊ inferiora. Superiora quidem nostra sunt ad perfruendū vt deus trinitas. Equalia ad cōuiuendum. s. angeli. Qui ⁊ si nobis modo superiores sint. in futuro erunt equales: qui ⁊ modo nostri sunt. q; ad vsuz nobis sunt. Sicut res dominoruz dicuntur esse famulorum non dominio. sed quia sunt ad vsum eorum. Ipsiq; angeli in quibusdaz scripture locis nobis seruire dicuntur. duz ꝓpter nos in ministerium mittuntur.

August. Quōoia nr̄a sūt.

Quomodo dicitur aliquando in scriptura homo factus est propter reparationez angelici casus.

De homine quoque in scriptura interduz reperitur q; factus sit propter reparationem angelice ruine. Quod non ita est intelligendum quasi non fuisset homo factus si non peccasset angelus. sed q; inter alias causas scilicet precipuas. hec etiaz nonnulla cā extitit. Nostra ergo sunt supiora ⁊ equalia. nostra etiam sunt inferiora. q; ad seruiendum nobis facta.

Quare ita sit homo institutus vt anima sit vnita corpori.

Solet etiam queri cum maioris dignitatis esse videtur anima si absq; corpore permansisset. cur vnita sit corpori: Ad quod primo dici potest quia deus voluit. ⁊ voluntatis eius causa querenda non est. Secundo autem dici potest q; ideo de⁹ voluit eam corpori vniri. vt in humana ostenderet conditione nouuz exemplum beate vnionis que est inter deum ⁊ spiritum in qua diligitur ex toto corde. ⁊ videtur facie ad faciem. Dutaret enim creatura se non posse vniri creatori suo tanta propinquitate. vt euz tota mente diligeret ⁊ cognosceret. nisi videret spiritum qui est excellentissima creatura tam infime. id est carni que de terra est in tanta delectatione vniri. vt non valeat artari ab hoc vt velit eam relinquere. sicut ostendit apostolus dicens. Nolumus corpore expoliari sed superuestiri. per quod ostenditur spiritū creatū spiritui increato ineffabili amore vniri. Pro exemplo ergo future societatis q; inter deum ⁊ spiritum rationalem in glorificatione eiusdem perficienda erat animā. corporeis indumentis ⁊ terrenis mansionibus copulauit. luteamque materiam fecit ad vite sensum vegetare. vt sciret homo quia si potuit deus tā disparem naturā corporis ⁊ animе in federationem vnam ⁊ in amicitiam tā tam coniungere. nequaq; ei impossibile fu-

Prima causa. Secunda cā.

turuz rationalis creature humilitatē. licet lō ge inferiorez ad sue glorie pticipationez sub/ lumare. Quia ergo pro exemplo rationalis spiritus in parte vsque ad consortiuz terreni corpis humiliatus est. nec forte in hoc nimis depressus videret. addidit dei prudentia vt post modum cum eodez corpore glorificato ad consortiū illoz qui in sua permā serūt pu ritate sublimaret. Vt qō minus ex dispensa tione creatoris sui acceperat conditus: post modum per gram eiusdē acciperet glorifica tus. Sic ergo cōditor deus rōnales spiritus varia sorte pro arbitrio voluntatis sue dispo nens: illis. quos i sua puritate reliquerat: sur/ sum in celo mansionē: illis vero quos corpo ribus terrēis solicitauerat deorsū i terra habi tationē constituit. vtriscz regulam imponēs obediētie. quatenus ꝛ illi ab eo vbi erant nō caderent. ꝛ isti ab eo vbi erant ad id vbi non erāt ascēderent. Fecit itacz deus hominē ex duplici substantia. corpus de terra cōponēs aiaz vero de nihilo faciens. Ideo etiaz vnite sunt anime corporibus. vt i eis deo famulā tes maiorem mereantur coronam.

Post sacramentuz trinitatis de creatura. tripartita agendum est. ꝛ prius de dignioꝛi i. angelica.

Ex premissis apparet ratio nalem creaturā i angelicam ꝛ humanam fuis se distinctam. quarum altera est tota spiritu alis. idest angelica. Altera ex parte spiritua/ lis ꝛ ex parte corporalis. i. humana. Cuz ita cz de his tractādum sit. s. ō spirituali ꝛ corpo rali creatura. de rationali ꝛ de non rationali Primo de rationali ꝛ spirituali. id est. ō an gelis agendum videtur. vt a contuitu creato ris ad cognitiōem creature dignioris ratio nostra intendat. deinde ad considerationem corporee tam illius que est rationalis q̄ illi9 que nō est rationalis descēdat. vt trinitatis increate sacramentum tripartite creature eiqz concretoꝛum atque contingentiuz sequatur documentum.

Exto ꝛ vltimo circa hanc di. vbi ma gister tractat de creatura mere spiritu ali ꝛ creatura ꝓposita ex corporali ꝛ spi rituali. Queritz vtrū angelus ꝛ aīa dif ferāt specie. q̄ nō. p̄mo qz si eēntie differunt specie. ergo ꝛ potentie que fundantur in eis. ꝛ si potētie er go ꝛ operationes. ꝛ vlterius ergo ꝛ obiecta. ex. 2. de aia. ꝓsequens est falsuz. qz idē est obiectū intellect9 angeli ꝛ mei. 2°. sic aug. de li. ar. 2. Angelus ꝛ aīa sunt natura pares sed officio impares. sed paritas nature nō est indifferētibus specie. ꝛc. 3° qz si sint alterius speciei vna ſm se tota erit nobilioꝛ altera. ꝛ perꝓsequens quodlibet indiuidū nobilioꝛis erit nobilius quolibet indiuiduo ignobilioꝛis. ꝛ ita vel quilibet angelus erit pfectioꝛ qualibet anima vel econuerso. ꝛ tunc vlterius cū capacitas sequat na turaz vel erit capacitas. maioꝛ cuiuslibet angeli ca pacitate cuiuslibet aīe vel ecōuerso. ꝛ cū beatitudo requirat totā capacitatē nature aie satiari sequitur q̄ maioꝛ perfectio necessario est in quolibet angelo ad hoc q̄ sit beatus q̄z sit in qualibet aīa vel ecōuer so. quoꝝ vtrumcz est falsuz. qz angelus ꝛ aīa se hēnt. sicut excedentia ꝛ excessa in beatitudine.

Contra. Quanto forma creata est nobilioꝛ tanto distinguit in plures gradus nobilitatis. sicut sunt plures forme mixti q̄z elemē tares ꝛ plures forme aīati q̄z inanimati. ꝛ forte plu ra animalia differētia specie q̄z plante. igitur plura erunt differentia specie in natura intellectiua q̄z nō intellectiua. hoc nō potest esse nisi angelus ꝛ anima differant specie. igitur ꝛc. Conclusio istius. q. est certa. s. q̄ āgelus ꝛ aīa differāt specie. qz forme eiuſ dez rationis habent candē rationē perficiendi ꝛ nō perficiendi. sed aīa naturaliter est perfectiua corpo ris organici vt forma. angelus autē naturaliter est nō perfectius alicuius materie. igit ꝛc. Dz que sit prima ratio huius distinctionis specifice dicit ab aliquibus q̄ vnibilitas ad materiā ꝛ nō vnibi litas ad materiā. Contra forma est finis mate/ rie. ex. 2. phy. ꝛ ideo distinctio materie est propter distinctionē forme ꝛ nō econuerso. vnde membra cerui differunt a membris leonis. qz aīa differt ab anima. igitur nō erit prima distinctio specifica hu/ius ꝛ illius per materiaz ꝛ non materiaz. sed prioꝛ erit distinctio ipsorum actuuz in se. Quod confir/ matur manifeste. qz enim hec materia est talis ꝛ il la non. ideo hec non est illa. igitur ista ratio perfici/ endi ꝛ nō pficiēdi non erit prima ratio distinctiua.

Aliter dicitur q̄ gradus intelligēdi ma ioꝛ vel minoꝛ in angelo ꝛ aīa est primuz distinctiuuz vnius ab alio. qō confir matur per simile. qz aīa sensitiua nō videtur distin gui in brutis nisi ſm diuersos gradus sentiendi. ꝛ tamen ibi est differentia specifica. igitur ita potest esse hic penes diuersos modos intelligēdi perfecti oꝛem ꝛ imperfectioꝛem. Quis autez sit iste di stinctus modus intelligendi ponit q̄ angelus intel ligit sine discursu ꝛ anima intelligit cum discursu loquendo de intellectu naturali. ꝛ isti modi sunt di stincti specie ꝛ sūt itellectualitatis ꝛ alterius altius speciei. Contra aīa non discurrit circa principia sed circa conclusiones. ergo si cognoscere sic ꝛ sic est alterius speciei ꝛ ideo requirat intellectualitatem alterius speciei erunt due intellectualitates alteri us speciei in vna anima. vna inquantuz intelligit principia ꝛ alia inquantum intelligit conclusiones

Preterea anima beata in obiecto beatifico non discurrit circa illud. discurrit autē circa obiectū co/ gnituz naturaliter. igitur esset alia intellectualitas specie beati inquantuz intelligit deuz ꝛ inquantuz intelligit aliquid naturaliter. Item 3°. si intelle/ ctualitas angeli ꝛ anime differunt specie. igitur illa que dependent essentialiter ab ista ꝛ illa differunt specie. sed ab istis dependet essentialiter visio bea tifica angeli ꝛ anime. licet enim angelus non sit to/ ta causa visionis sue nec anima sue. tamen vtra/ que visio essentialiter dependet ab intellectualita te nature cuius est. igitz ista visio beatifica ꝛ illa dif ferunt specie. quod est falsum. qz omnes species di uerse habent ordinem determinatū secundū perfe ctius ꝛ imperfectius ita q̄ quodlibet indiuiduum perfectioꝛis speciei excedit quodlibet indiuiduuz imperfectioꝛis. ꝛ tunc sequeretur q̄ vel quelibet beatitudo cuiuslibet angeli excederet quālibet bea tudinem cuiuslibet anime. vel econuerso quoꝝ vtrumque est falsum. quia se habent sicut exceden/ tia ꝛ excessa in beatitudine. Item queritur quid

Hic est scūs bo naᵗᵃ. li. 2. di. j. i ſba parte articulo 3. q. j

Hoc di cit fr ale xāder ō ales pᵃ. ſe colla tione ō ſba āge li. q. 5.

intelligit per hoc q dicit angelū nō intelligere discurrēdo. aut q angelus nō hz potētiaz qua cognitis pncipijs possit cognoscere ꝯclusiones si ille nō eēnt sibi prius note actu vel habitu. ⁊ h tūc nō videt eē perfectionis in intellectu creato. imo hoc videtur eē iperfectionis in intellectu creato. qz pfectio in ī tellectu nr̄o est supplēs iperfectōez q possit ex qbusdam cognitis virtualiter includentibus alia illoz alioz cognitionē acquirere. aut intelligitur q ideo non pōt discurrere. qz omnes ꝯclusiones sunt sibi actualiter note a principio ⁊ ita nō potest eas cognoscere discurrendo. sed hoc est falsuz. qz nō oia a principio actu ⁊ distincte cognoscit ⁊ intelligit. aut ideo qz oia sibi sunt nota habitualiter a principio ⁊ ideo non pōt habitualē notitiā illoz acquirere ex principijs. ⁊ hoc nō ponit differētiā eēntialē intellectualitatis angeli a nobis. qz sic esset in aīa mea. qz si oēs ꝯclusiones essent sibi note a principio a deo imprimente notitiā simul cuz notitia principioz ⁊ ꝯclusionuz ipsa nō posset discurrere nō ppter impotētiaz nature sed qz iaz prehabet cognitionē ⁊ nō potest acquirere de nouo id quod prehabet. hoc modo aia xp̄i non discurrebat: sed ipsa nouit habitualiter oia principia ⁊ conclusiones in pncipio ⁊ tamē ipsa nō fuit natura angelica.

Dico tunc ad questionem q quicquid est potens agere est aliqō eniz hīs actuz primū. ⁊ prior est ibi ꝑm naturā ratio actus primi ꝑm se q̄z in cōparatione ad actū 2m cuius potest esse prin^m ita q lz illud quo tale ens est principium actus secūdi nō sit aliud a natura sua. nō tamē pria entitas sua est natura sua vt est principiū talis act⁹ scōi sed natura sua vt in se est hec. ⁊ ita prima distinctio entis nō est per nām suaz inq̄stuz est principiū talis operationis. sed per naturā suaz vt hec natura. lz per identitatē ipsa sit principiū actus secundi. Ita dico in ꝓposito q lz natura angelica sit principiuz intelligendi ⁊ volēdi ⁊ aīa similiter, ita q iste potentie nihil dicunt essentie aīe additū tamē principiuz hic ⁊ ibi est hec natura ⁊ illa natura ad se. Et istā distinctio prima est ad quaz sequit illa distictio principioz operandi sine eiusdez actus sine operationū aliaz. qz eniz est hec natura ideo est principiuz talis operationis ⁊ nō econuerso. Ex^m huius est sol habet virtutē generādi multa mixta inferius. ⁊ si queras primā rationē distinctionis solis a planta nō est prima ratio distinctōis vnius ab alio per potentiā generandi plātaz ex parte solis. qz si illa potētia cōicaretur alij nō ppter hoc est sol. nec distingueretur a planta sicut sol distinguit. prima ergo ratio distinguēdi est. qz forma solis est talis forma. ⁊ forma plante est talis ⁊ ad hanc sequit q ista forma potest esse principiū talinz operationū ⁊ alia nō. Ita dico ꝓposito q qz angelus est talis natura ad se ⁊ aīa talis natura ad se. ideo primo distinguunt specie. nō quidē sicut due species sed sicut species ⁊ pars speciei. qz anima nō est ppria species sz pars speciei ⁊ tamen ipsa est prima ratio distinguēdi suam^l speciem cuius pars est alia ab angelo. ⁊ ideo prima ratio distinctionis specifice ex parte speciei sue est in ipsa. Potest etiā addi licet nō sit necessariuz pro solutione questionis q intellectualitas angeli inq̄stuz intellectualitas nō differt specie ab intellectualitate anime inquantū intellectualitas. hoc est q lz iste actus primus ⁊ ille differunt specie vt ꝯsiderātur absolute in se. nō tamē ꝑm illā perfectionē quaz virtualiter cōtinēt sz quā sunt pncipia actuū duoz qō vr̄ per ꝺ q fūt circa obiecta eiusdē rōis ⁊ ad oba eiusdez rōis. simile huius est qz si aīa bouis ⁊ aqui

le differunt specie. nō tn̄ ppter hoc vis visiua hic ⁊ ibi inq̄stuz talis perfectio ⁊ talis differunt specie. Istud autē est bene possibile q cōtinētia aliqua differant specie. ⁊ tamen cōtenta nō differunt specie sicut passiones entis ꝯtinent̄ per identitatē in entibus q̄stucunq̄ distinctis. ⁊ tn̄ ille passiōes in eis distinguunt̄ specie. vnitas eniz lapidis que nō ē realiter aliud a lapide. ⁊ vnitas hominis que est realiter eadē homini nō ita distinguunt̄ formaliter specie sicut homo ⁊ lapis. imo hec vnitas ⁊ illa tn̄ vident̄ differre numero. hoc etiā declarat̄ per aliud. qz si in eodē possunt ꝯtineri per identitatē illa quorum est distinctio formalis quasi specifica sicut ī ea dē aīa includunt̄ perfectiones intellectiue ⁊ sensitiue que ita sunt distincte formaliter sicut si eēnt due res. ita ⁊ ep°. pōt aliquid indistinctū formaliter cōtineri in distinctis. Et si hoc est vez tunc planū est q angelus ⁊ aīa sic nō distinguunt̄ specie primo p talez ⁊ talez intellectualitatē. imo nec primo nec nō primo. qz talis intellectualitas in eis nō distinguūtur specie. Aut si istud nō est vez sed relinquatur istud modo sicut dubiū saltē primū dictū videt̄ satis claz. s. q p istud nō est p̄ma distinctio eoz.

Ad primum articulum principalem potest cōcedi q eēntie angeli ⁊ anime pōt differre spē ⁊ tamen non potentie si illud dictum vltimum in solutione sit vez ⁊ tūc illud argumentū non procedit. vel potest dici q potentie differentes specie ex parte fundamēti nō tamē ex parte obiecti possunt habere actus differētes spē inquantū illi act⁹ dependent a fundamēto illius potētie. lz isti sint eiusdez peciei inquantuz dependent ab obiectis. ⁊ tūc ꝯcederet̄ q intellectio angeli ⁊ hominis de eodez intelligibili ex parte obiecti ē eadē specie. ex parte autē fundamēti inquantū fundamētuz est potentie ratio agēdi sunt alia specie. ⁊ tūc oporet cōcedere q opationes simpliciter differunt specie. qz illa idē titas ꝑm se ex pte obiecti simpliciter nō est idētitas in spē. sz alia diuersitas simplr̄ est diuersitas ⁊ idētitas ꝑz qd. Quecūq̄z. n. dr̄ia sufficit ad distinguēdū sed nō quecunq̄z identitas sufficit ad perfectā identitatē aliquoz. Et tunc videt̄ sequi illud incouenies quod illatuz est cōtra secundaz opi. de actibus beatificis nisi forte diceret̄ q tota causa actus beatifici est obiectum ⁊ q potentie se habeant ibi respectu illius actus vt tantum receptiue ⁊ passiue. ⁊ receptiua non distinguūt formas receptas in specie. sicut patet de albedine in lapide ⁊ in ligno. Ad 2m ⁊ ad omnes auctoritates cōsimiles patet p istaz auctoritatem aug. anima sola veritate prima formaī propter hoc quidem nihil superius est anima verum enī est in ratione obiecti in quo queiscit. ⁊ quo ad hoc par est ipsa angelo. quia nulla natura intellectualis potest quietari nisi in obiecto infinito ⁊ ita intelligenda est illa auctoritas ⁊ omnes similes. Ad tertium concedi potest quod quoblibet indiuiduum vnius excedit quodlibet indiuiduz alterius. si quod sit illud non oportet explicare ante 3m li. cōparando animam christi ad naturaz angelicam. ⁊ concedenduz e totuz argu^m vsq̄z ad illud q tota capacitas nature satiatur in beatitudine. illa enim propositio non est vera loquendo de capacitate mere naturali precise enim satiatur ꝑm proportionem ad merita cōmuniter loquendo. ⁊ i hoc satiatur sufficienter appetitus deliberatiuus. Quia liter autem stare potest perfecta beatitudo ex sola tali societate etiam si appetitus naturalis possit eē ad vlteriorem perfectionē non habitā poterit tractari alias in materia de beatitudine.

Hic incipit secundus liber

sniax. In quo postꝫ magr egit de rebꝰ fruibilibus. idest. diuinis personis. agit de rebus vtilibus scz creaturis. Et duo facit. Nã primo agit de creatione vniuersi in generali. Secũdo de partibus eius in speciali Primũ facit in prima distinctione. Secundũ incipit facere in principio secunde distinctionis ibi. De angelica itaqꝫ creatura. In prima ergo distinctiõe tria facit. Nã primo agit de exitu creaturax a suo principio. Secũdo de ordine eax ad finẽ. Tertio incidẽtaliter determinat ꝯre anime humano corpori sũt vnite. Primũ vsqꝫ ibi. Credamus ergo. Secũdũ vsqꝫ ibi. Solet etiaꝫ queri. Tertiũ vsqꝫ ad finẽ distictionis. Et tm̃ in generali. In speciali sententia magister stat in tribus ꝓpositionibus quax prima est hec. Deus in principio tempis creauit celũ ⁊ terrã preter sui mutationem. Hec ꝓpositio insinuat deũ esse principiũ creatiuꝫ tam visibiliũ qꝫ in visibiliũ creaturax. Et ꝓbat eã magister ꝑ illud Gen̄. In principio creauit deus celũ ⁊ terrã. Ex quo infert sanctũ Moysen Platonis ⁊ Aristotelis interemisse errores. Nã Plato tria principia posuit fuisse ab eterno ⁊ increata seu sine principio .s. deũ exemplar ⁊ materiã primã. ⁊ ꝑ consequens nõ posuit deũ esse creatorẽ mundi. sed opificẽ seu factorẽ. qõ patet ex hoc q nõ ꝑduxisset mundũ ex nihilo. Unde creare est aliquid ex nihilo facere. facere autem est aliquid ex preiacenti materia producere. Unde aliquis creationem mundi credat in deo temporalez ponere mutationẽ. Ideo dicit q verba tẽporalia de deo dicta cuiusmodi sũt creare facere ⁊ agere ⁊ gubernare nullã significant seu ponũt in deo nouitatẽ seu mutationẽ. sed solum nouũ effectũ cõnotãt circa creaturã. quare etiã operatio dei nõ ꝓprie debet dici actus eo quod agẽs ꝑ eã nõ agitat̃ seu meuet̃. imo sicut ex calore solis aliqua noua fiunt nulla facta mutatione in ipso calore ita ex dei voluntate creature esse incipiũt sine ipsius dei imutatione. Et subdit Aristotelẽ etiã posuisse plura principia scilicet materiã formam ⁊ principiũ efficiens. ⁊ tm̃ posuit mundum fuisse ab eterno. Hos omnes errores dic̃ magister per p̃dictã auctoritatẽ Geneſis fore elisos. Secunda ꝓpositio est hec. Deus nõ ꝑ sui sed ꝑ ipsarũ vtilitate fecit speciaIiter rationales creaturas ad participãdũ sue diuinitatis fruitionẽ Hanc ꝓbans dicit quod causa creationis rerum est sola bonitas creatoris cõmunicare potens ⁊ volens ⁊ minui nõ potens. Tertia ꝓpositio est hec. Deus humanam animã corpori vniri voluit. nõ solũ vt ꝑ talẽ vnionẽ beatificã fruitionẽ sibi possibilẽ crederet. sed etiã vt glorificationẽ sibi acquireret per aĩe in corpore exercitationez Hãc ꝓpositionẽ ꝓbat ꝑ hoc q assignat triplicẽ rationẽ ꝯre aĩa rationalis corpori vnit̃. Prima est qr sic deo placuit fieri. Secunda est quia hoc fieri conuenit in signũ future beatitudinis. vnio autẽ spirit9 cũ carne repꝛesẽtat ⁊ ostendit esse possibilẽ quandã vnionẽ scz deũ vniri cũ aĩa humana. Tertia ratio qr aĩa corpori mortali vnita põt ꝓficere ad maius meritũ ꝯ si seperata mansisset. His premissis concludit magister q circa triplex genus nature in isto secundo libro sua intẽtio versat̃. s. circa creaturam spirtualẽ corpori nõ vnitã cuiusmodi est angelica. ⁊ circa spirtualẽ corpori vnitã cuiusmodi ẽ aĩa rationalis. ⁊ circa corporeã naturã tantũ. Et hec est sententia in speciali.

Que consideranda sunt de angelica natura

Di. II.

Angelica itaque natura hec primo considerãda sunt quando creata fuerit ⁊ vbi ⁊ qualis facta sit dum ꝑmũ conderet̃. Deinde qualis effecta auersione quorundã ⁊ conuersione quorundã. De excellentia quoqꝫ ⁊ ordinibus ⁊ donorũ differentia ⁊ de officijs ac nominibus alijsqꝫ pluribus aliqua dicenda sunt.

Quando facti sunt angeli prius dicit in quo videtur sibi obuiare autoritates.

Quedaz autoritates videntu rinnuere quod ante omnem creaturã creati sunt angeli. Unde illud. Primo omniuꝫ creata est sapientia. quod intelligit̃ de angelica natura que in scriptura sepe vita sapientia ⁊ lux dicitur. Nam sapientia illa que deus ẽ creata non est. Filius enim sapientia patris est genita. nõ facta nec creata. ⁊ tota trinitas vna sapientia est. que non facta nec creata est nec genita vel procedens. De angelica ergo vita illud accipiendũ est. de quã dicit scriptura. quando facta est scz primo omnium. Sed rursum alia scriptura dicit. In principio creauit deus celum ⁊ terrã. Et in prophetã. Initio tu domine terrã fundasti. ⁊ opera manuꝫ tuax sũt celi ⁊ videt̃ ꝯrarietas q̃daꝫ oriri ex assertõib9 istis. Naꝫ si prio oiuꝫ creata est sapiẽtia. omnia post ipsam facta videntur ⁊ ita post ipsam facta videntur celum ⁊ terram. ⁊ ipsa facta ante celum ⁊ terrã. Item si in principio creauit deus celum ⁊ terram. nihil factũ est ante celum ⁊ terram. nec ipsa sapientia facta est ante celum ⁊ terram. Cum ergo hec cõtraria videantur. nec i diuina scriptura ꝓbas sit sentire aliquid esse contrari etatis. requiramus intelligentiam veritatis.

Quid tenendum sit docet premissas autoritates determinando.

Videtur itaque hoc esse tenẽdũ quod simul creata est spiritualis creatura. i. angelica. ⁊ corporalis secundum quod potest accipi illud Salomonis. Qui vivit in eternum creauit omnia simul. i. spiritualez ⁊ corporalem naturam. ⁊ ita non prius tempore creati sunt angeli quam illa corporalis materia quattuor elementorum. ⁊ tamen primo omnium creata est sapientia. quia ⁊ si non tẽpore precedit tamen dignitate. Quod autem simul creata fuerit corporalis spiritualisque creatura Aug9. super Geneſ. a pte ostendit dicens: per celum ⁊ terram spiritualem corporalẽqꝫ näm intelligi. ⁊ hec creata sunt in pricipio. s. tpis vel in p̃ncipio qr p9 facta sunt.

Qõ sit cr̃ata fuerit corporal ⁊ spũal' creatura auctoritate firmat.

Quod nihil factum est ante celū ⁊ terram nec etiam tempus cum tempore enim creata sunt sed non ex tempore.

Antea enim nihil factuz est nec etiā tempus factū est ante spirituale. s. angelicā naturaz. ⁊ ante corporalez. s. materiam illā quatuor elementorū cōfusaz. Illa enim cuz tēpore creata sunt. nec ex tempore. nec in tempore. Sicut nec tēpus i tempore creatuz est. qr nō fuit tēpus anteq̄ esset celum ⁊ terra.

Augu. Ulī Augº. in lib. de trinitate dicit. Quod deus fuit dominus anteq̄ tēpus esset ⁊ non in tempore cepit esse deus. qr fuit dominus temporis quando cepit esse tempº. nec vtiq; tempus cepit esse in tpe. qr non erat tempus antequam inciperet tempus.

Jrca distinctionē

c 2ām vbi agit magister de loco creationis angeli ⁊ tēpore quādo creabat. Quero primo de duobus primo de mensura durationis existentie angelorū. ⁊ 2º de loco angelox. Quantū ad primū q̄ro vtrū in exītia actuali āgeli sit aliqua successio formaliter. quod non. quia quantitas nō pōt recipi in nō quāto. gr nec successio que q̄ntitas est pōt recipi in existentia angeli que indiuisibilis est. Confirmat rō. qr quātitas pmanens nō pōt recipi in indiuisibili. gr nec quātitas successiua. Preterea prius ⁊ posterius in ratiōe numeri pñt integrare rationē tēporis. vbicunq; aūt est successio ibi est prius ⁊ posterius. ⁊ ibi pōt inueniri rō numeri ⁊ mensure. gr si in existentia actuali angeli esset successio formaliter ipsa mensuraret tēpore.

Preterea aug. 8z. q. q. 12. cuū est stabile tēpus aut ez mutabile. Itē Dioº de di. no. c. 5. ⁊. 10. Nec cū ibi videt ibi dicunt esse.

Cōtra Non necesse est deū creare vnū angelū quando creat alīū angelū. igitur pōt aliquis angelus esse alio nō existente. ⁊ pōt angelus alius creari ita q̄ ille sit alio existente. igit ille qui fuit isto nō existente ⁊ est cū isto nūc existēte videt esse prior isto ⁊ esse eius vt nō cū isto videt precedere esse eius vt cū isto. Preterea angelus potest ānichilari circūscripto tēpore. quero in quo nūc nō in nūc tpis. qr illud nō est. nec in nūc eternitatis formaliter. nec in nūc eui. qr nūc illud manet vnuz ⁊ idē per te. igit in eodē erit ⁊ si erit que sunt p̄dictoria. Itē aliquis angelus pōt creari ⁊ pōt ānichilari ⁊ iterū reparari. 5z esse reparatū nō est ita vnū cū esse creato sicut si nulla iterruptio fuisset. alioquin ita vnū esset aliquod interruptū sicut nō interruptū q̄d est falsū. igit in alio nūc erit istō eē angeli repatū ⁊ in alio nūc prius erat creatū. ⁊ si hoc. gr si mānisset sine interruptiōe fuisset in alio nūq̄z mō pbatio hº psequētie. tāta mora fuisset quiescētis quanta quietis. ⁊ per psequens tāta mora nō tendentis potētis tamē tendere q̄ta esset si actu tenderet.

Sctūs bona^ra libro. 2. dis. 2. articulo p̄mo. q. 3

Hic dicitur quod in existētia actuali angeli est successio formaliter. ⁊ dr q̄ i euo est ponere prius ⁊ posterius ⁊ est ponere aliquā successionē. aliā tamē sucessionē q̄z in tēpore Intepore enim est successio cū variatione. ⁊ prius ⁊ posterius cū veteratiōe ⁊ inouitatione. in euo vero est prius ⁊ posterius q̄d dicit durationis extēsionez. qd tamē nullā dicit variationē nec inouationē q̄ si forte queraī quomō potest esse prius ⁊ posterius sine nouitate circa esse: Dicendū q̄ sicut videmus q̄ aliter egredit riuulus a fōte aliter radius a sole. sic in ppōsito videt. Nā riuulus sic egredit a fōte q̄ noua aqua semp exit. nō eadez. radius a sole ptinue egredit. nō qr semp nouū aliquid emittat. 5z qr quod emissuz est ptinuat. vnde solis influentia nō est aliud q̄z ptinuatio dati suppoīto q̄ sol stet qr motus solis est cā variationis radij. Similiter in motu ⁊ in esse rei mobilis aliqua pprietas habita amittit vel nō habita acquirit. sed in esse rei cuiterne q̄d primo datū est p ptinuā dei influentiā ptinuatur. Nulla enī eui creatura est oīs actus. i. purus actus nec aliq̄ eius virtus. vnde ptinue indiget diuina virtute coopante. ideo. ⁊ si esse totū habeat. tamē ptinuationē esse non habet totā sil. ⁊ ideo est ibi successio sine aliqua innouatiōe circa esse vel pprietatē absolutā. tamē ibi est vera ptinuatio respectu cuius creatura habet esse quoddāmō in potentia. ac p hoc habet successionē. solus ergo deus qui est actº purus ē actus ifinitº. ⁊ totū eē ⁊ possessionē eē simul hz. Pro ista opi. arguit. 4r. pº ex pte pseruationis. ⁊ fundat ratio super auctoritatē aug. sup gen. ad litterā. li. 8. c. 19. vbi vult q̄ sicut aer respectu solis nō est factus lucidus sed fit lucidus. alioquin absēte sole remaneret aer lucidus. ita se habet creatura respectū dei. Idē etiā vult. 4. super gene. ca. 14 ad litterā. q̄ deus nō ita se habet respectu creature sicut edificator respectu domº. Ex isto arguit sic si creatura respectu dei nō est facta in eē ab ipso deo 5z est quasi in fieri formaliter. ergo formaliter semp ponit in esse a deo. ⁊ ita sicut ptinue manet ita ptinue est creatio eius a deo. Confirmat istud. qr cō seruare nō est tantū nō destruere 5z est aliqua actio dei positiua. alioquin diceret pseruare lumen quī nō claudit fenestrā. Similiter tūc ānihilare eēt actio positiua. quod falsū est. qr ānihilare est nō agere igit cōseruare est agere. Nō etiā apparet ex hoc qa nulla creatura est in esse suo independens qr nec actus purus. igit ptinue in essendo dependet a causa ⁊ nō tantū a cā que dedit esse ⁊ modo non dat. quia pseruare tūc nihil esset nisi prius egisse ⁊ mō nō destruere. Si cōcedant oīa ista q̄ deus pseruando agat positiue aliquid circa creaturā tamē nō actione aliqua continua. qr nulla est ibi forma 5z quā possit assignari ptinua actionis. nec etiā alia ⁊ alia actione sed semp eadē. Cōtra. hac actione nō habetur formaliter ⁊ vltimate illud eē q̄d pōt nō haberi posita hac actiōe. hāc pbo. qr causa cāns hac causatione est cā vltimate applicata ad pducendū effectū in esse. igit si cū causatione hac possit stare effectū nō esse nō videt q̄ hac causatiōe habeat eē formaliter vltimate. 5z hac causatiōe posita qua angelus pducebat in esse potest angelus nō habere esse cras. igit nō habet illud esse formaliter ⁊ vltimate illa causatione. ⁊ habet sic esse igit alia cātōe.

Si dicas q̄ nō habet esse cū coexistētia in tpe crastino ex prima factione 5z ad hoc requirit illud futurz existere. ⁊ illo futuro existente tūc illa rō futuri est rō coexistendi in angelo. Contra. ita est in eternitate q̄ nō habet coexistentiā cū tpe in quātū coexistētia ē. sed solū ex hoc q̄ tps ē coexistēs ei ⁊ ideo si hec est cā nō differūt cuū ⁊ eternitas. Similter nō tantū posita creatione futura angelus pōt nō habere esse cū futuro. sed pōt non habere fundamentū illius coexistentie. s. esse absolutū. ergo illud esse absolutū nō habet ex tali coexistentia. Itē in eo q̄ habet totū esse simul idem est fuisse ⁊ esse ⁊ futurz eē sed q̄ fuit impossibile est cogitari nō fuisse si intelligat fuisse

ergo si in eiterno idez est fuisse ꝛ fore igiꝫ ipossibile est cogitare nō fore hoc solius dei est ꝓpriū. Itē 2°. si esse eius est simplex ꝛ imutabile ergo sicut deus nō pōt facere angelū non fuisse ita nec non fore. Confirmaꝫ rō qꝛ in eternitate non sūt ꝓtradictoria vera de voluntate diuina neqz etiā volitio diuina est respectu ꝓtradictoriox vt ꝓtradictoria sunt sz deus in eternitate potuit velle creare āgelū vnū ꝛ eūdē ānihilarꝫ, igiꝫ voluit ipz eē ꝛ voluit ipz nō esse vel nō voluit eū eē ꝛ voluit eū ēe. sz oportet hic inuēire aliqs ꝓdictiones ex pte esse ꝛ nō esse vt nō sint ꝓtradictoria. sed ista que tollūt ꝓtradictionē nō videnꝫ posse ꝙassignari nisi diuersa nūc. puta ꝙ voluit ipz esse ꝓ.a. ꝛ nō voluit ipsuz esse ꝙ.b. igiꝫ impossibile fuit deuz velle creare angelū vnū ꝛ ānihilare eundē nisi vellet hoc ꝛ illud ꝙ diuersis nūc. sed potuit velle hoc ꝛ illud absqz respcū ad tēpus. ergo necesse est potuisse ex pte angeli intelligi aliud ꝛ aliud nūc absqz respectu ad tēpus ista alietas nō pōt esse nisi ipsoꝝ nūc eui. igiꝫ ꝛc. 3ª via arguit de infinitate. qꝛ cū angelus durabit in infinitū cū toto tēpore futuro si nūc habet totā suā durationē quā habebit semp igiꝫ nūc formaliter habet durationē infinitā.

Hoc ꝓfirmaꝫ. qꝛ illud nūc quod est ex se tale ꝙ potest coexistere infinito est formaliter infinitū sicut si angelus nūc haberet in se vnde posset coexistere oī loco esset infinitus ꝑz locū. Et si dicaꝫ ꝙ hoc nō est verū nisi habeat ex se vnde possit sic coexistere. Contra. licet nō habeat ex se vnde sic sit coexistēs. ꝛ ideo effectiue ex se nō habeat ifinitatē. tamē sicut formaliter habet vnde sic coexistat ita videt formaliter infinitū sicut si hēret vñ esset ꝓs omni loco actuali ꝛ potētiali licet effectiue adeo esset imensus licet nō a se effectiue. ꝛ licet imensitas sua non equareꝫ imensitati diuine ꝑz intēsionē. tū cōretur secūdum extēsionē ita qō nulqz posset deus esse per suā imensitatē nisi vbi posset esse angelus. Et cōfirmaꝫ ista rō. qꝛ negatio negationis est affirmatio pōnis. igiꝫ negationes infinitarū negationū ponūt infinitas pōnes vel vnā formaliter ifinitā. sz angelus habēs istā coexistētiā simplicē habet ex ipa negatiōes infinitaꝝ negationū. s. nō esse cū infinitis instantibus tēporis. igiꝫ habet ex ipsa ifinitas pōnes vel vnā positionē virtualiter infinitā. 4ª via est ex ordine coꝝ que ꝓnt esse in euo. potuit eniz angelus fuisse creatus nō peccatoꝛ sz inocēs ꝛ potuit postea peccare ꝛ nō peccaꝫ circūscripto omni tpe. igiꝫ iste angelus ꝓrius fuisset innocens q̄z peccator. ergo ꝓrius ꝛ posterius sunt in esse eius. Similiter potuit vnus angelus ꝓrius creari ꝛ postea stati ānihilari ꝛ postea alius creari. ille ꝓnus numq̄z fuit ilo 2°. existente. ergo nec in eodē nūc cū illo. igiꝫ est ꝓ us vnus ꝛ alius posterius. qꝛ si fuerūt ꝛ non sil. igiꝫ vn° post aliū. igiꝫ si vnus alius extitisset cū illis ambobus fuisset in esse eius ꝓrius ꝛ posterius sicut esse vnius istoꝝ est ꝓrius q̄z esse alterius. Pro ista positiōe sunt auctoritates beati Aug. 2. confes. c°. 14 nūc tpis si semp staret ꝛ nō flueret vel in preteritu nō transisset nō esset tps sz eternitas. ꝛ videt ibi loqui de vera eternitate dei exponēdo illud ps. Tu autē idē ipse es ꝛ anni tui nō deficiēt igiꝫ similiter ō nūc eui. Preterea idē. 4. sup gen. Pater meus vsqz mō operaꝫ ꝛc. Qđ aūt ait vsqz mō ꝓtinuationē operis significat hoc ꝙbat subdēs. aliter enim posset itelligi si diceret nūc operaꝫ vbi nō est necesse vt operis ꝓtinuationē acciperemus. aliter potest cogit intelligi cū ait vsqz nūc ex illo. s. quo cūcta opatus est vel ꝓdidit ex nihilo. hec ille. Preterea Boe. de trini. Quānis ꝑz ꝙbos de corporibus celestibus ꝛ spiritibus possit dici ꝙ sunt semp. magna

tamē est dīa in semp esse. in deo. n. tantū pns est nō currēs. nūc autē fluēs facit sempiternitatē. i. euū

Preterea Dama. li. i. c. 15. Seculū dicit ꝙ semper ꝓtendit cū eternis velut spatiū. Itē Grego. 27. moral. sup illud Job Numerus dieꝝ ꝛc. de angelis ait. In eis initiū cernimus cū mentē retro revocamus. deus nō recipit ex alio nec quibus cūqz

Preterea Aug. mono. 20. Hoc quoqz mō trāsis oia etiā eterna qꝛtua ꝛ illoꝝ eternitas tota ibi pns est cū illa nondū habeāt de sua eternitate qđ venturū est sicut iā nō habent ꝙ preteritū est. Itē Hiero. ad Marcellū ꝛ ē in glosa exo. 3. ca. Et ysodorus li. 7. ꝛ ethi. Solus deus nō nouit fuisse nec futurū esse.

Doctor solēnis quodli. 5. q. 13. ꝛ quodli. 9. q. 7

Cōtra istā pōnez arguit quod icludat ꝓtradictionē. qꝛ vbi est successio ibi est ꝓrius ꝛ posterius que nō sunt sil sz adueniēte posteriori ꝓrius decidit. ꝛ p ꝓsequēs ꝓrius veterascit ꝛ posterius nouū est. Sed si intelligaꝫ successionē esse in mēsura absqz hoc quod inouatio sit in mensurato. ꝓtra hoc arguitur. qꝛ ꝫm phm. 4. phy. ꝓrius ꝛ posterius sunt in tempore ꝓpter ꝓrius ꝛ posterius in motu. ita quod si non esset aliud. ꝛ aliud in motu non esset prius ꝛ posterius in tēpore. igitur a simili si non sit aliq̄ existentia noua in eiterno nec aliqua nouitas in euo ꝛ sic si nō sit ꝓrius ꝛ posterius in mensurato nō erit aliqua distinctio inter ꝓrius ꝛ posterius in mēsura. hoc etiā ꝓfirmaꝫ per phz. 10. m°. qꝛ ꝑz eū mensura debet eē vnigenea mensurato. ꝛ ita si mēsura sit diuisibilis ꝛ mensuratū. quod etiā ꝙbaꝫ per hoc. qꝛ indiuisibile inquantū idiuisibile nō pōt mēsurari diuisibili. Preterea nūc eui si desinit ꝛ nō semp manet idē hoc non pōt esse ꝙpter defectū subiecti. qꝛ per te subiectū manet idē. nec pōt poni ꝙpter aliquā causā corrūpentē qꝛ nō videt assignari posse cā corrūpēs. igiꝫ nō deficit. aliter est de nunc tpis qꝛ ipsius subiectū ꝙprimū vel mensuratū ꝙprimū deficit. s. mutatio. Preterea si est hic aliqua innouatio ꝛ inueteratio manēs circa idē ergo illud ꝙ ꝓprie mutaꝫ. qꝛ illud aliter se habet nūc q̄z ꝓrius. mutationis aūt mensura est nūc tpis. ergo euiternū in quātū ponit mensurari nūc eui mēsurabit nūc tpis. Pro hac pōne est auctoritas Augu. de. ci. li. 2. c. 2. quere.

Hanc conclusionē negatiuā tenendo duplr ponit differentia eui ad tps ꝛ ad eternitatē. Contra istuz modū ponēdi arguo. videt. eni ꝓtradicere sibi ipsi. qꝛ si i euiterno nō est successio sequit ꝙ esse quod habet in pnti nunc habeat in sequenti nūc ꝛ sic de alijs ꝛ sic habet esse ītermina tuz ꝙ est ꝓtra eū ymo esse angeli quātū est ex se habz terminari sicut dicit expresse ꝛ ponit ꝙ euuz pōt in quolibet istāti q̄ztū est ex se deficere. igiꝫ si istud eui ternū habeat formaliter esse cū isto nūc hoc nō pōt esse ꝑz illud idē esse. qꝛ illud esse habuit terminari cū illo nūc ꝑz illos igiꝫ oportet quod vel alio esse sit cū isto nūc 2°. vel eodē itez posito. Preterea ꝙ dicit ipossibilia esse que inferunt ꝛ illa nō sequi ex hoc ꝙ euum ponitur indiuisibile sed ex negatione temporis que negatio est icōpossibilis cū positione eui. ꝛ ꝙpter illā incōpossibilitatē sequit impossibile de eiterno. hoc nō videt rōnabile. qꝛ ꝫ ipsuz qcqd ē ꝓrius natura q̄ztū est ex se pōt esse ꝓrius duratione hoc est ex parte sui sibi nō repugnat esse prius duratiōe quin absqz ꝓtradictiōe quātum est ex parte sui possit esse sine posteriore respectu cuius dicit esse ꝓrius natura. ꝛ ita ipso posito ꝛ posteriore non posito nulla ꝓtradictio est ex parte ꝓrioris naturaliter nec alicuius quod pertinet ad ipsū inquantū ꝓrius est. sz euiternum ꝛ mēsura eius ꝓpria sunt natura

liter prioza omni respectu ad tps sicut fūdamētā ē prius relatione igit ex tali hypothesi non sequitur aliqua in ꝓpositis ex parte euterni inquantū euternū est. Exm huius est q; licet necessario ad subiectū sequat ꝑpria passio.tamē q; subiectū est prius natura passione nō est ꝯtradictio ex parte subiecti q subiectū sit prius duratione sua ꝑpria passione quantū est ex parte subiecti. Et si opponatur nulla incōpossibilitas sequit ex parte subiecti in se eodē mō quo est prius passione ꝯtradictio. igit si aliqua sequat hoc est per locū extrinsecū ex habitudine.s.cāe ad effectū.ita igit si est necessaria habitudo cui ad tps tangz prioris natura ad posterius natura ꝑpter negationē posterioris ponēdo prius nō sequeret aliqua ꝯtradictio ex parte prioris ꝑm se nec ex parte alicuius alterius quod ꝓuenit priori ꝑ se.ista aūt illata.s.angelū nō posse esse prioꝝ alio angelo vel nō posse esse post suū nō esse sunt incōpossibilia per se ex parte euterni inquantū euternū igit ꝛc. Et q ꝑbat etiā illā necessitatē ꝓcomitantie tpis ad euū ꝑpter ordinē perfectionis ꝛ imꝑfecti ns nō videt sufficere.hoc.n. nō concluderet de cōtinētia quasi quantitatiua sz qdditatiua sicut si qdditas superioꝝ ꝓtinz inferiorē sz cū tali cōtinētia stat q superior pōt esse sine inferiori ꝛ q sibi ꝓueniat esse qō est ꝑpriū sibi absqz inferiori aut saltē nō ꝓueniat sibi in respectu ad inferius. Ita igit i ꝓposito dicēdū est q nihil ꝑpriū cuo ꝓueniet precise sibi in ordine ad tempus.

Qui vult tenere primā opi. que videt probabilis ꝛ habere ꝑ se rōnes ꝑ babiles pōt dicere ꝑ intentionē ponētis q euū prie est q̄ꝛtitas.ꝛ per ꝓsequens habet ꝑpriā diuisibilitatē nō autē pmanentez igit successiuam tale ei diuisibile succedēs indiuisibili sicut aliud alij.ꝛ ita nūc cui quantū est er se raptim trāsit ꝛ esse euterni vt positū est in illo nūc ex vi istius pōnis precise habet esse in isto nūc ꝛ statim nō esse isto nūc trāsacto nisi eadē cā alia causatione poneret idē cē in alio nūc ꝛ ita ꝓseruat positiue cāndo nō aliud esse sicut est i successiuo,sed idē esse infinities ita q prima cātio dicit creatio.q; sequit imediate nō esse ordine durationis.q̄lz aūt cātio sequēs sequit nō esse imediate ordine durationis ꝛ nō esse imediate ordine nature q nō esse tūc ineſſet nisi cā ꝓseruās daret esse ꝛ sequit cē 2° positū ordine durationis cē pri° positū ꝛ ꝑ hoc est ꝓtimatio ꝛ ꝓseruatio eiusdē esse ex hui⁹ est si angelus habet aliquā q̄ꝛtitatē virtualē ꝑ quā pōt esse pñs diffinitiue alicui loco ita per eā est pñs huic loco q nō pōt cē pñs simꝫ alij loco nec absente pōt esse pñs alij loco nisi aliqua mutatione facta circa ipaz per respectū ad aliū locū vel q ipsa fiat maioꝝ formaliter vel q ipsa transferatur de loco ad locū, vel q per potentiā diuinā sit in alio loco nō derelin quendo istū.ita est in ꝓposito q illud esse qō habet angelus vnica creatione limitatū est ad hoc nūc ꝛ nullo facto nouo circa ipuz non pōt vi huius creationis esse vltra hoc nūc.sz deus dans ei quātitatē duratiuā perpetuā ꝛ hoc vna creatione ꝓtinua vel infinitis creationibus eiusdē esse dat ei semꝑ vniformiter quo extendatur toti tē pori. Ad argumenta ꝓtra illā pōnē ad primū qō ꝑbat ꝯtradictionē sequi ex ea respōdeo q illa duratione sine mora essendi que est precise successiua ē inouatio ꝛ pars eius vna recedit ꝛ alia succedit ꝛ generaliter vna pars succedit alteri.non tamen ē inouatio aliqua in illa existentia cuius est illa mora.sicut si poneretur caro nō habens partē ꝛ partē sub eadē quātitate permanēte tūc esset ibi alietas partiz in ipa extensione formaliter que quantitas

est absqz extensione vel diuersitate partiz eius cui accidit talis extensio.ꝛ cū ꝓbat non esse distictio in mensura per ꝓbm. 4. phy.nisi fuerit distinctio in mensurato. dico q bene sequitur si partes tēporis sunt alie q partes motus sint alie, sicut ab effectu ad cām.sed nō est necesse q in quibuscunqz partes durationis sunt alie q aliqua distinctio partiū prioꝝ sit causa huius distinctionis. q; illa distictio que alicui est ꝑa pōt in alio esse prima. Exm huius est.ignis calefacit ꝛ deficcat propter accidētia distincta determinate ordinata in igne ita qō distinctio actionū est ibi seōa ꝑsupponens aliā prioꝝz distinctionē priorē.s.distinctionē accidētiuz actiuoꝝ sed ex hoc nō sequitur q ybicunqz est distinctio actionuz q ipsa sit seōa.q; si in sole continerent virtutes aliter illa accidētia distincta ignis tūc prima distictio ibi esset actionū que tū fuit seōa respectu ignis sic dicendū est in ꝓposito. Ad aliud argm dico q nunc pōt deficere.q; er se hz tantū raptim transire sz subiectū eius maneat idez nec aliqd agens corrūpat ipsiz.ꝛ q nūc temporis deficiat deficiēte suo ꝑ prio subiecto accidit sibi q subiectū eius ꝑrimū deficiat.q; si illud maneret idē sicut est in quiescente tunc posset dici q illud idē agens per quod est aliō nunc succedens isti produccēdo aliud nunc incōpossibile isti destruit illud nō er se primo sed ex ꝓsequēti. Et si queras tunc in quo deficiat istud nūc aut in se aut in alio.sicut arguit ꝓbs. 4.phy.dico q deficere sicut ꝛ desinere pōt exponi dupliciter. Uno modo per positionē pñtis ꝛ negationē futuri.vel ꝑ positionē preteriti ꝛ negationē ꝓsentis. Primo modo debet exponi in indiuisibilibus ꝛ in his que habent vltimuz sui esse.illa enim nō habēt primū sui non esse ꝛ tunc desinunt cuz sunt.ꝛ hoc mō nunc desinit esse in se.q; nunc est ꝛ post hoc nō erit. Et si queras primū sui nō esse nullū est sicut nec alicuius habentis vltimum esse.

Alio modo posset ꝯclusio sustineri lz nō ad intentionē ponentis illam positionez principalez q tota existentia angeli manet ꝑm q absoluta est habens tamen nouū ꝛ nouuz respectuz ad ipsaz causaz:ita q ipsa tota vt subuno respectu ad causaz suam causantē succedit sibi ipsi vt sub alio respectu ad conseruantē. Et ista via forte esset facilioꝝ ad tenendū successionez q̄ꝛ prioꝝ que ponit quantitatē licet esset ex alia parte multū difficile sustinere quomō esset ibi vera successio absqz omni distinctione in absoluto quocunqz sine in fundamento sine in termino.

Sed ꝓtra ꝯclusionē dicte opi. in se sine ꝑmo sine scōo mō sustineat arguo sic aut nūc cui quod ponit aliud ꝛ aliud absolutū ꝛ primuz modus sustinendi opi. est idez existentie actuali aut aliud.si idez patet q sicut existentia actualis manet eadez ita ꝛ nūc cui. Si aliud ꝓtra. sicut ipsa existentia pōt infinities poni in esse ita videt qō illud idē nūc absolutū aliud ab ea pōt frequēter poni in esse.ꝛ ita pōt ꝓseruari idē nūc cui sicut eadē existentia. Si dicat qō si ponat in esse frequent ponit in diuersis nūc. Contra illud nūc absolutū aliud ab esse existentie si pōt frequenter poni in esse in alio ꝛ alio nūc adhuc eadē erit rō qō in quolibet poterit ꝓseruari.ꝛ tūc erit ꝓcessus in infinitū. vel status erit in hoc qō sicut existentia ꝓseruat eadem ita quodcunqz absolutū in angelo pōt ꝓseruari idez. Sil'r in sequenti.q. ꝑbabit qō nō est in angelo aliquod aliud absolutū ab existentia eius.ꝛ ita non poterit esse identitas in existentia ꝛ successio in aliquo alio absoluto sui.ꝛ sine sic sine sic nō videtur posse esse nou⁹ respectus sine nouitate fundamēti

vel termini. nam respectus ꝓsequens extrema .ita q̄ vno vel altero posito sequit respectus ex natura extremorū nō pōt esse nouus vt videtur sine nouitate in altero extremo nihil aūt p̄te est nouū in fundamēto huius respectus nec in termino ē vt patet. Similiter iste respectus est idē fundamento vt patet ex .q. precedēti igit nō pōt iste respectus esse alius fundamento exīte eodē. ¶ Pōt ergo dici quod nulla est necessitas ponēdi aliquid nouū siue aliq̄s successionē in aliquo angelo quod .s. sit in eo formaliter q; qcqd est ibi pōt manere idē sicut exītia manet eadē. ⁊ per ꝓns quilz respectus ꝓns absolutū .

Ad argumenta pro prima opi. ad p̄mū dico q̄ vtraq̄ via saluat dictū Aug. nā sicut p̄ma via dicit creatura semp essentialiter eque dependere a deo ita q̄ sit q̄si vna ꝓtinua creatio vel infinite creatiōes sicut ꝓseruatio rei. ac p̄ hoc semp ita actualiter causat rē sicut p̄° instanti cāuit licet ista cātio vt in primo īstāti dicat creatio ī aliis ꝓseruatio. ita 2ª positio nō vidēs rōez ꝓtinuationis in hac creatione. q; nullā formaz ꝓtinuatā nec vidēs tātā rōez distinctiōis q; ñ vides illā distinctionē nec ī creāte nec ī creato q̄stū ad terminū formalē dicit q̄ vna actio semp manēs respectu creature est creatio inquātū intelligit coexistere p̄mo nūc tpis q̄ nunc tpis p̄cessit nō esse illius creati. ⁊ illa eadē actio manēs dicit ꝓseruatio in quantū coexistit aliis partibus tpis nō imediate sequentibus nō esse sed ē prehabitū cuz illis partibus tpis ⁊ ita illa actio est quasi cōtinuatio esse p̄habiti nō cōparādo ad esse vbi nō est prius nec posterius sed ꝓpando ad ptes tpis quibus coexistit. Ꝺz preter intētionē Augu. rō ibi adducta videt habere difficultatē. s. q̄ alia cātiōe res habeat esse cū vno nūc ⁊ cū alio. q; illud nō habet ꝓpletiue aliq̄ causatione cui° oppositū videt stare posita tali cātōe. ſ° ista ꝓpō ē distinguēda ꝑ cōpōnē ⁊ diuisionē. q; in sensu cōpōnis est vera. q; illud non habet aliq̄ cātōe cōplectiue c° opposituz stat stante tali cātōe ita q̄ ista sint simul. ſz in sensu diuisionis est falsa. q; ipsa res poterit nō esse licet posita fuerit cātio qua res habet suū esse vltimate. ita etiā licet posita sit creatio angeli pōt tā diuisim hac posita stare q̄ angelus nō sit licet nō cōiunctū. Et per hoc patet ad simile ar^m qō nō pōt simul stare quod angelus creet ⁊ ānihilet ſz bene pōt simul stare qō ꝓseruet ⁊ p̄i° modū ānihilet ḡ nō est idē creari ⁊ ꝓseruari. q; qñ ꝓseruat pōt ānihilari. nō aūt qñ creat. ſ° sicut nō stāt simul in sensu cōpōnis angelū conseruari ⁊ ānihilari ita nec creari ⁊ annihilari stāt simul in sensu ꝓpōnis. ſz in sensu diuisionis stat circa angelū ē qñq̄ creationē siue ꝓseruationē. ⁊ tū quod qñq̄ possit nō esse. ⁊ sic possit ee nihilatio sicut dictū est in mā de p̄destinatiōe ⁊ p̄scia dei quod in sensu diuisionis est potentia ad vnum obz manēte alio nō tamē q̄ sit potentia ad illud oppozituz alio opposito manēte. Ad 1^m dicit q̄ nō ē aliud ex parte angeli ipsū esse fuisse ⁊ fore. tamē aliam habitudinē ipsius esse ad tēpus notāt ista. q; sicut dictū est di. 9. p̄mi de gnāri ⁊ gēitū esse p̄ que ꝓsignificat nē eternitatis in quātū coexīs diuersis partib° tpis. ita dicēt etiā isti de nē eui quod idē pōt esse ⁊ coexistere oībus partibus tpis. ⁊ cū dr in argumēto nō pōt facere angelū nō fuisse. negat ista vt est nota rei significate p̄ fuisse. q; illa res significata per fuisse est illud idē esse quod nūc habet angelus. Et si dicitur p̄teritū nō pōt nō fuisse. negat b^or. q; hoc non est preteritū in se. Ex^m huius est. si filius dei cū hoc quod generat in eternitate acciperet aliā naturā ꝑ quā dependeret a patre per impossibile tunc diceret idē in eo esse generari ⁊ genitū esse. ⁊ illud esse

filij posset absolute nō esse. ⁊ inquantū istud esse quasi īmediate sequeretur suū nō eē diceretur generari ⁊ inquātum quasi mediate sequeretur suū nō esse ut coexistēs aliis partibus tpis diceretur genitū esse: Et ita cōseruatio ⁊ productio siue creatio differunt sola actione intellectus: ⁊ pōt cōseruatuz nō esse qñ cōseruatur ⁊ quando producitur in sensu diuisionis

Et si arguatur p̄teritū nō pōt nō coexistitisse ista. ergo istud nō pōt nō fuisse videt eē falla figure dictionis cōmutando quādo in quid. Ad cōfirmationē illius 2ᵉ rationis de cōtradictoriis nolitis i eternitate pōt dici q̄d ꝛz deus noluit me sedere p. a. ⁊ ñ sedere p. b. tamē p̄ius naturaliter nolita sūt ab eo ipsa oba q̄z ipsa nūc mēsurātia. ⁊ in illo p̄iori oportet querere nō cōtradictionē istoꝝ nolitoꝝ. aliogn per ipsa nūc posteriora eis adiecta nō videtur posse tolli illa cōtradictio respectu huius si uellet angelū eē p̄o hoc nūc ⁊ nō eē p̄o hoc nūc. ¶ Primo querēda est possibilitas quomodo uellet angelū esse ⁊ nō esse. dico tunc q̄d si nūc ponatur in quocūq̄z euiterno tanq̄z ꝓpriū sibi deus vult ipsum eē in illo nunc positiue ⁊ vult ipsum nō eē negatiue uolendo illud nunc nō eē. ⁊ tūc si aliud euiternū sit in cuius nūc fiant ambo ista ꝛz accidit ipsis nūc: nā illud nūc illius euiterni nō ē ꝓpria mēsura eoꝝ sicut nec eternitas in qua eternitate possunt eē cōtradictoria que succedūt sibi in oībus mēsuris. Aut si non ponatur in aliquo euiterno aliquod nūc aliud ab existentia actuali ipsius angeli sicut dicetur in .q. sequēti. tunc vult istū eē cum eternitate ⁊ vult ipsum nō eē cū eternitate nō tamen vult ipsū esse cum eternitate secūdū omnē p̄sentialitatē eternitatis: necnon esse cū tota eternitate hoc modo: q; tunc esset cōtradictio nō est aūt cōtradictio ꝓparando ista ad eternitatez nō ſm totā rationez p̄sentie siue infinite. Ad 3^m dico q̄d ad hoc quod ex coexistentia alicuius quāti v̄tualis cum alio quāto p̄opr̄ie. s. molis debet cōcludi infinitas quāti virtualis oportet illō necessario coexistere oībus partibus quāti alteri°. ꝓbo q; quātū aliud nō esset ifinitū nisi haberet omnes partes possibiles sicut tēpus si simul esset nō esset actu infinitū nisi haberet necessario oēs partes ei° sibi possibiles simul. ergo nihil concluditur esse infinitum virtualiter ex coexistētia eius cū toto tempore nisi necessario coexistat cū oībus partibus temporis. tale aūt nō est euum. dico tūc quod ꝛz formaliter habeat vnde possit coexistere infinitis partibus temporis nō sequitur ꝓpter hoc quod sit in se infinituz q; non habet formaliter vnde necessario sic coexistat. Ad aliud simile de imēsitate: dico quod ibi nō est simile. q; ibi illud quod posset esse p̄esens oī loco esset in eo simul ⁊ nō per aliquā cōseruationem cāe extrinsece. in ꝓposito aūt nunc per se nō habet vnde coexistat partibus temporis. q; nihil haberet per quod coexisteret nisi idem causaret quasi cōtinue ab aliqua causa extrinseca: ꝛz non alia causatione: ita quod simile huius magis esset de isto si cāretur cōtinue coexistentia eius cū alio ⁊ alio loco et si hoc posset eadem causatione: nunq̄z tamen ut simul coexistens haberet infinitā p̄sentiā loco ⁊ ita illud nunq̄z esset īmensum: ita in ꝓposito. Cōtra finitum nō pōt coexistere simul toti infinito ita q̄d ī se totū habeat vnde possit ei coexistere. ergo quod sic coexistit est infinitum. Rñ. añs negatur de illo infinito quod est in successione ⁊ de illo finito formaliter habente quod semper eadem actione habet. ita quod non sine tali actione. Ad 4^m concedit quod vnum euum succedit alteri euo. ⁊ existētia euiterni succedit suo opposito ⁊ vnū est post alterū. ſz ex hoc nō ꝓcludit aliqua successio in aliqua

vna existentia euiterni alicui⁹. Et per hoc pz ad oia alia argumēta q illi duo angeli de quibus cōcedit. prius ⁊ posterius q vnus manet post aliū si tñ tertius coexisteret ambobus in eē illius tertij nullū ē prius ⁊ posterius. sicut si dies hodiernus ⁊ crastin⁹ coexisterent eternitati nō ꝓpter hoc eēt prius ⁊ posterius in eternitate. Similiter cōcedit q ꝑ̄us ē natura angeli ꝙ ipsius culpa ita q ipsa existētia sub innocentia eēt cū opposito illius existētie. ⁊ ex illa secūda existētia sequeret opositū sui ⁊ oppositū ꝑ̄mi. nō tñ existētia angeli in sua natura haberet aliquaz successionē nec ut sub innocētia existēs nec ut exīs sub culpa. sed tñ esset successio in actib⁹ hoc ē q existentia vnius actus est post alterius existētiā siue cuz diuersitate alterius in se. Auctoritates adductas ꝑ illa opi. concedo. qz nulla creatura est a ꝑ̄ma cā idependens. sed semper dependēs a cā. nō tñ dependētia continua nec alia ⁊ alia sed eadē. Et ꝓpter istā eandem pōt quelibet creatura habere eē cum vna parte tpis ⁊ nō cum alia. ⁊ pro tāto pōt quasi cadere sub tpe. hoc ē ut coexistat vni parti tpis ⁊ nō alteri. ⁊ ita dicatur fuisse non fore. ⁊ ita non eternum.

Ad argumenta principalia ad ꝑ̄muz concedetur q vn⁹ angelus creatur prius alio. sed nō ꝓpter hoc sequit q in esse angeli prius creati sit prius ⁊ posterius.

Ad 2ᵐ similiter pōt dici q angelus pōt annihilari i eodē nūc negatiue si habet nūc. i. q suum nūc deficiat secū. si autem suum nūc non differat a sua existentia tunc pōt annihilari cum eternitate ⁊ esse cū eternitate sed non cum tota ratione pñtialitatis eternitatis. Ad ultimū dico q esse reparati sequitur nō esse annihilati. ⁊ illud nō esse precessit esse creati ⁊ illud esse precessit non esse creabilis. ⁊ ita idez eē sequitur seipsum idē eē mediante nō esse interrumpente. nō tamen sequitur ex hoc aliqua continuatio in ipso esse si non fuisset annihilatum. qz modo non est successio in aliquo vno sed vnius oppositi ad alterū. Cōtra. ergo ita simul est existētia interrupta cum seipsa reparata sicut nō interrupta. Rñ. si non esset ibi successio oppositi ad oppositū quod oppositum ibi mediat inter hoc eē ⁊ esse sequeret q eēt tanta simultas sicut si oppositum non interueniret. nūc autem oppositum quasi mediat inter esse creatum ⁊ ipsum esse reparatū. ⁊ hoc oppositū est aliqō medium uel aliquam habitudinē habet ad utrūqz extremū. ⁊ ideo nō sunt ita simul sicut si non esse nō interueniisset. si tñ modo sit idē nunc reparatū uel eadem existentia si nullū requirit nunc uere idē ⁊ i eodē est existentia reparata ⁊ creata sine omni successione ī illo in se. Iz ipsuz ut in esse posituz succedit sibi ipsi ut ꝑ̄us positū in eē ita fuisset in eodē nūc si nō fuisset iterruptū ⁊ absqz oi successione utroqz modo.

Quod simul cū tempore ⁊ cū mundo cepit corporalis ⁊ spiritualis creatura.

Simul ergo cū tēpore facta est corporalis ⁊ spiritualis creatura ⁊ simul cum mundo. nec fuit ante angelica creatura q̄ mundus. qz vt ait Aug⁹. Nulla creatura creata est ante secula. sed a seculis cum quibus cepit. Hieronymus tamē super epistolam ad Titum aliud videtur sentire dicens. Sex milia nec dum nostri temporis implentur annorum. ⁊ quantas prius eternitates. quanta tempora quantas seculorū origines fuisse

Hic ꝙdicere vr̄ q̄si angeli fuerūt ante tēpus.

arbitrandū est in quibus angeli throni dominationes ceteriqz ordines seruierunt deo absqz temporū vicibus atqz mensuris ⁊ deo iubente subsisterunt. His verbis quidā adherentes dixerunt cum mundo cepisse tempus seculare, sed ante mundum extitisse tempus eternū sine mutabilitate. ⁊ in eo immutabiliter ⁊ in temporaliter astruunt angelos deo iubente substitisse eiqz seruisse. Nos aūt quod prius dictum est pro caput intelligentie nostre magis approbamus. salua tamē reuerentia secretorū in quibus nihil temere asserendum est ⁊ illud Hieronymum dixisse nō ita sentiendo sed aliorū opinionem referendo arbitramur.

Secundo quero. Utrū in angelo actualiter existente necessarie sit ponere aliquid mēsurans eius existentiam uel durationē exīie ei⁹ realiter aliud ab ipsa exīia. q sic. tps differt a motu ꝑ hoc q mēsurat ipsum. sicut ꝓbat phūs. 4. phy. per hoc q tempus nō est uelox nec tardum. motus aūt dicitur velox et tardus. ⁊ per alias rōnes. ergo a simili euū est aliqd aliud ab existētia euiterni mensurās ipsum. 2° sic quantitas ꝑmanēs ⁊ successiua sunt eiusdē generis ergo utrūqz est aliqd aliud a suo sbo maxime si illud ptineat ad genus sbe. ergo sicut quātitas ꝑmanens est aliud ab eo cuius est mēsura ita ⁊ quātitas successiua. Cōtra. de illo alio si sit quero quo durat in esse si seipso. ergo pari ratione ipsa existētia poterit seipsa durare formaliter. qz istud aliud nō erit pfecti⁹ ipsa actuali existētia eius cuz sit quasi passio ei⁹. Si autem alio a se absoluto durat in esse erit ꝓcessus in infinitum in mēsuratis ⁊ mensuris.

Respondeo. Patet enīz q prima opi. in precedenti. q. debuit cedere partē affirmatiuā. qz cuum uere pōt habere rationē mēsure ⁊ esse quantiatem ꝓprie. ⁊ ita differre ab existentia angeli que nō est in se formaliter q̄z ta sed indiuisibilis. similiter in illa existentia succedunt sibi inuicē nunc eui alia ⁊ alia. ergo utrūqz differt ab ipsa existētia angeli sicut quoddā absolutum sm illā positionē. qz sunt īdiuisibilia de genere quātitatis. Similiter aliqui tenētes secundam opi. in precedenti. q. ſ. de indiuisibilitate eui dicunt ipz euū ptinere ad genus quantitatis nō sicut diuisibile sed indiuisibile in genere illo ita q ex multis idiuisibilibus eiusdē speciei mēsurantibus. ſ. existentias pluriū euiternorū eiusdē speciei pōt cōponi quātitas discreta que sit numerus ⁊ mensura in euiternis sicut numerus in corporalibus est ex indiuisibilibus vnitatibus discretis in eis. ꝑ hoc adducūt rōnes. quere. Contra istud arguitur sicut ꝑ̄us argutum est in. q. 5. prime di. huius secundi in solutione principali. illud quod si est distinctū ab aliquo esset posterius eo naturaliter necessario est idē illi si incō possibile ē illud aliud esse sine eo igitur si impossibile est esse angelum sine aliquo extrinseco q sit mensura actualis exītie eius cum illud si esset aliud eēt posterius naturaliter ipsa actuali existētia angeli. sequitur qō nō est aliud ab existētia eius. aut si est aliō ⁊ per ꝑ̄s posterius poterit actualis existentia absqz contradictione esse sine eo. ⁊ ita nō est necessarium ponere illud. Confirmatur ratio ista ⁊ illa similiter de qua fit mentio in. 5. q. di. p̄ᵉ huius secundi. qz distinctio aliquorum quorū vnum ꝓprie ineſt alte

qōli. ij. q. ij.

ri non ꝓcludit nisi vel ex separatione actuali vel potētiali vel nisi sint talia que sic se habeāt adinuicez sicut aliqua alia quoꝝ vnū est separabile ab alio hoc ꝫ^m addo. qz ꝑm phꝫ. 7. me^c. c. de ptibus diffinitionis pabola socratis minoris vel iuuioris multos seduxit a veritate dicentis q si nō est circulus nisi i ere nō ꝓpter hoc esset es in diffinitione. eius ⁊ a sili inferentis q nō oportet carnes esse in diffinitione bois licet hō nō sit sine carnibus dato inquā q est impossibil separatio istoꝝ ab inuicē. si tñ ista sic se habeāt ad inuicē sicut aliq̄ alia quorū est possibilis separatio ꝓcludit ista esse distincta. puta si ex rōne ꝓpria circuli ⁊ trianguli carnis ⁊ ligni ꝓcludit circulū sic se hr̄e ad lignū sicut triangulū ad carnē. ⁊ ꝓbat separabilitas ex vna pte ꝓcludit distinctio ex alia. Et dato q sit iseparabilitas ab vna pte hoc nō est ex ppria ratiōe sed ex aliquo extrinseco. Accipio ꝯ q nihil pōt ꝓcludi ee distinctū ab alio nisi vel ꝓpter separationez actualē vel potentialē vl̄ ꝓpter ꝓportionē istoꝝ ad aliq̄ alia quoꝝ alterꝝ est ab altero sepabile. sed in proposito nullū istoꝝ ꝓtingit. nō enī p te est hic aliqua separatio actual̄ vel potētialis. nec ista se hñt adinuicē sicut aliq̄ distincta ⁊ insepabilia. qz nihil distinctū ab alio realiter sine quo nō pōt esse sine ꝯdcōe est prius eo. ſz vel est posterius eo naturaliter vel simul natura cū eo. Istud aūt qō ponit aliud ab angelo si esset esset posterius naturaliter. igit̄ ⁊c. Instatur ꝓtra istud sic qz nec ꝑm substantiā se habet ad substantiaz mobil̄ sicut istud qō ponit mēsura durationis exītie angeloꝝ se habet ad illā exītiā. qz sicut ista exīstētia māet eadē mēsurata hoc idiuisibili ita ponit ex alia pte de nunc ⁊ de substātia mobilis ⁊ tñ ex illa pte inuenit distinctio iter substātiā mobil̄ ⁊ substātiaz ipsius nūc. igit̄ ⁊ hic q aūt debeat poni aliqō tale nunc mensurās mobile idē secundū substantiā videt esse intētionis phi. 4. phy. vbi videt soluere questionē quā mouet de nūc. vtrū sit idē in toto tēpore. dicendo q est vnū ⁊ idē ꝑ substantiā differēs ꝑ ee. Istā instātiā excludēdo ꝑmo ostēdo q illud qō supponit de nūc ꝑ substantiā sit falsū ⁊ ꝯ intentionē phi. qz phs ꝓbat q nūc sequit illud qō fert ꝓ hoc. qz eo qō fert cognoscimus ꝑus ⁊ posterius in motu ⁊ ipō nūc cognoscimus ꝑus ⁊ posterius in tpe. ſz hec nō sunt vera ō mobili ꝑm substantiā sed ꝑm q est sub mutatōe alia ⁊ alia. qz si accipiat mobile ꝑm substantiā absolute nō cognoscit eo prius ⁊ posterius in motu igit̄ nec p idē nūc ꝑm substātiā cognoscimus pri^o ⁊ posterius i tpe. sed p aliud ⁊ aliud Simil̄r phs in 2^a ꝓprietate de nūc dicit q nō est sine tpe nec ep^o qz motus non ē sine mobili nec ep^o. ⁊ sicut motus ad mobile ita numerus motus vel vnitas motus ad numerū siue vnitatē mobilis. falsū est aūt q mobile ꝑ substātiaz suaz nō possit ee sine motu. sed p̄cise verū est de mobili vt est sub mutatione. si igit̄ sit alterū mobile in toto motu ergo ⁊ nūc sibi correspōdes. Preterea quō posset ipsuz nūc indiuisibile fluere ꝑ diuersa esse que necessario essent indiuisibilia quin totus fluxus eius ꝓponeret ex indiuisibilibus. ꝓbat enī phs ex intentiōe. 6. phy. q indiuisibile nō pōt moueri. qz tūc motus eius ꝓponeret ex indiuisibilibus. qz prius ptransiret minus vel sibi equale quā maius ergo tps est ꝓpositū ex indiuisibilibus. qō est ꝯ phꝫ.

Ad hoc etiā sūt due rōnes phi quaꝝ vna est talis. illa dicunt simul que sunt in eodem indiuisibili igit̄ si est instans idem ꝑ substātiā oīa sunt eque presentia ⁊ simul. ⁊ que nunc ⁊ que mille° anno. 4. phi ficoꝝ. Alia rō est. qz cuilibet cōtinui sūt duo termini distincti. quā rōnē sic declaro qz nunc ꝑ substantiā si est ipsa substantia mobilis non est nisi contendere de verbis si aut est aliud ab ipsa puta aliquod indi

uisibile de genere q̄ntitatis. quero cuius sit cōtinui terminus vel cuius discreti pars. qz oē indiuisibile q est p se de genere q̄ntitatis vel est terminus cōtinui vel pars discreti. si ponat pars discreti. ergo ponit tps discretū qō phs nō ꝓcessit. si ponat terminus cōtinui. ergo oz qō sit aliud ⁊ aliud ꝑ substantiā ꝑ quod terminat aliā ⁊ aliā partē cōtinui. ſ. tēporis qz impossibile est idē ꝑ substantiā ee per se terminus alicuius q̄ntitatis ⁊ eiusdē ꝓncipiū. Et si dicas q terminat ꝑ diuersa ee. Contra cū ista accidūt illi nūc idē ꝑ substantiā. qz p te illud manet idē sub diuersis esse. ⁊ per ꝓns ista accidunt sibi ⁊ oē indiuisibile de genere q̄ntitatis. vel p se terminat q̄ntitatez vel est pars discreti. sequit̄ q istud nunc nō sit indiuisibile p se de genere q̄ntitatis Item hoc argu^m facit cōmēt^or. co. 5. istans est finis ⁊ terminus alicuius finiti sed oē finitū hz duos termīos ⁊ duos fines igit̄ ⁊ duo instantia. Preterea ista duo ee quero cuius generis sunt si sint idiuisibilia de genere q̄ntitatis. igit̄ sufficiūt ad terminandū ꝓprium cōtinuum absqz illo nūc ꝑ substantiā qō est inconueniēs. qz nullū idiuisibile per se terminat nisi rōe qua est terminus huius diuisibilis. si aut̄ sunt alterius generis. puta q̄litatis. igit̄ q̄litas erit p se rō t̄minādi ꝓtinuuz i genere q̄ntitatis. Et ꝑterea qūo mutaret̄ ipz nūc ꝑ sbaz si mutat̄ ꝑ diuersa ee. ⁊ tūc oz eius ⁊ suoꝝ ee querere mensurā. ⁊ sic in infinitū. Preterea aut istud nūc ꝑ substantiā idē est in quolibet mobili aut precise in vno. nō in quolibet qz tunc vnū accīs numero eēt in diuersis subiectis nec in vno mobili p̄cise. Ad phūz dico q nō itelligit nūc manere idē ꝑ sbaz. qz oppositū sequit̄ ex dictis eius. ſz qōcūque vnū nūc cōsideratū ꝑ se est idē. ⁊ hoc dr̄ ee idē ꝑ substantiā. cōsideratū aūt in ordine ad tēpus preteritū ⁊ futuꝝ cū sit terminus ꝑteriti ⁊ ꝑn^m futuri dicit̄ distinctū ꝑ esse. Et ad hoc declarādū ē illud sile de mobili qō manet idē nō quidē mobile vt absolute precedit mutationē. qz hoc mō nūc nō ē mēsura ei? nec aliquid pertinēs ad tps ſz mobile vt ē sub vna mutatione vna est idem ꝑm substantiam hoc est ꝑm ee illius mutatiōis cōsiderate ꝑm se. ⁊ est aliud ꝑm ee hoc est vt sub illa mutatione terminat preteritus ⁊ initiat futurū ⁊ ꝑm hoc dicit̄ alibi ⁊ alibi ee non qdē actu sed in vno vbi medio inter extrema inq̄ntuz illud terminat motū ꝑ prius vbi ⁊ inchoat motū ꝑ posterius vbi dicit̄ alibi ⁊ alibi. qz mutari est aliqō vtriusqz extremi vnde phūs. 6. phy. vult q quanuis aliquid sit in vno medio tamē illud est aliud ꝑ extremū vtrūqz. Sed quō ex hoc soluatur illa. q. phi quā mouet. 4. phy. vtrū idē nūc ꝑ substātiā maneat in toto tpe vel nō. Dico q questionē illā vtruz metus sit numq̄ soluit exp̄resse. ſz aliqua dicit ex quibus pōt colligi eius solō. ita ⁊ in isto nūc. si. n. qōcūqz vnū mobile p̄cise habeat identitatē ꝑ substātiā. hoc est ad se ⁊ distinctionē ꝑ ee hoc est ꝑ ordinē ad aliam ⁊ ad aliā ptez motus. ⁊ eodez mō de instanti respū partiū tpis. ⁊ nō ē tāta idētitas instantis in toto tpe quāta est vnius istātis respectu sūe mob. igit̄ i tās i toto tpe est aliud ⁊ aliud ꝑ substantiā. Dico tunc ad instātiā si aliqō nūc silr̄ se habet ad substantiā mobilis sicut cuū ad substātiā āgeli illud nūc nō est aliud ⁊ aliud ab ipsa substātia nec est aliquod indiuisibile in genere quātitatis. ⁊ si fingat̄ aliqō nunc de genere quātitatis mēsurare mobile ꝑ substantiā nihil tale est in angelo actualiter exītie sicut prius ꝓbatū ē. ſz ꝓtra istud arguit̄ sic mobile pōt cōsiderari triplr̄. vel vt est sub medio mutationū. i. inter terminos mutationū. vel sub terminis mutationum. vel vt est p̄us motu ⁊ mutatione possibile tñ recipere ista. ꝑmo° correspōdent sibi diuersa nūc ꝑ esse. 2°.

modo correſpõdet ſibi tps mediũ inter illa nũc igit 3° mõ correſpõdebit ſibi aliq̃ ppria mẽſura .ſz hoc nõ ē niſi nũc ꝓ ſubſtãtiã.igit ꝛc. ℟° ſi oz tps differre a motu ⁊ p ꝑns inſtãs a mutatione nõ eſt ſimilis rõ q̃ ponat aliqd differẽs ab exĩtia ipſius ãgeli vnifo:mi qõ ſit mẽſura eius ſicut ex alia ꝑte de motu ⁊ mẽſuratiõe reſpectu ſuarũ mẽſuraꝝ.nã ſi tps differt a motu hoc iõ eſt.q: partes eiuſdẽ ꝓportionis alicuius motus nõ neceſſario ſunt equales in numero ⁊ quãtitate partiũ eiuſdẽ ꝓportiõis tẽpo:is.nulla aũt quãtitas eſt eadẽ alteri quãtitati niſi partes eiuſdẽ ꝓpo:tionis ⁊ quãtitatis in ea ſint equales partibus eiuſdẽ ꝓpo:tionis in reliqua.⁊ hoc equales tã in numero q̃z in magnitudine.loquẽdo aũt de quãtitate que eſt in motu quã habet ex parte magnitudinis ſiue fo:me ꝓ quã eſt motus ꝑũt alique partes motus puta decẽ partes integrãtes totũ motũ eſſe cũ decẽ ptibus tẽpo:is.ſz nõ ſunt eedẽ eis. q: cũ eiſdẽ partibus tpis ꝑũt eſſe plures partes motus equales pri o:ibus ptibus motus vel tot inequales.q: ſi dupla virtus mouet idẽ mobile.⁊ p ꝑns duplo velocius nulla pars erit in motu tardio:i que nõ erit in motu velocio:i loquẽdo de partibus quas habet i magnitudine ꝓ fo:mã qua eſt.q: mouẽs mobile motu velocio:i nõ facẽ ſil' ptranſire aliquas ptes magnitudinis ſz p̃ciſe alterã poſt alterã.ergo tot partes ſunt in motu velociori ⁊ tãte loquẽdo de iſta quãtitate quot ⁊ quãte ſunt in motu tardio:i.nõ põt aũt idẽ tẽpus ⁊ hñs easdẽ partes eẽ cũ iſto motu ⁊ cũ illo motu.ergo ille partes tpis nõ erunt eedẽ nec partibus iſtius motus nec illius.q: nõ in eadẽ ꝓpo:tõe ſe habẽtes ad totũ ⁊ equales iſtis partibus totius ſi hoc ē ver ex ꝟ cõcluderet q̃ idiuiſibile vni⁹ q̃ſtitatis nõ ē indiuiſibile alterius q̃ſtitatis. ſed ex hoc nõ ſequitur q̃ in aliquo ꝑmanẽte habente ſemꝑ eſſe vnifo:me opo:teat ponere aliquid aliud a ſe ꝑ mẽſura.q: ibi nõ tenet rõ de illis magnitudinibus nec partib⁹ earũ.eſt ergo falla ꝑntis a maiori affirmatiue ſi mutatio ⁊ motus habẽt mẽſuras alias a ſe. igit ⁊ ipſa ſubſtãtia que prio:ẽ motu ⁊ mutatione habet menſurã aliã a ſe.minus.n. videt eſſe diſtinctio ſiue nõ identitas ĩ permanẽte q̃z in fluxu ſiue in motu ⁊ eius mẽſura. Si tamẽ placeat dare aliq̃z aliã mẽſurã illi mobili ꝓ q̃ eſt in ſe prius motu ⁊ mutatione illa mẽſura erit euũ ſicut patebit in.q. de mẽſura operationũ angeli. Et ſi queras aliã menſurã eius inquantũ ē in ſe tãq̃z ẽ ſuſceptiuũ mot⁹ ⁊ mutatiõis. Dico q̃ nõ ē aliud.q: ſubiectũ ꝓ illud qõ ē in ſe ẽ ſuſceptiuũ ſiue ꝑprie paſſionis.Et ſil' ſiqua ſit mẽſura eadẽ eſt vnde nõ eſt alia menſura ſupficiei inquãtũ ſupficies eſt ⁊ inq̃ztũ ſuſceptiua eſt albedinis ⁊ nigredinis. ita dico q̃ ſi ſubſtãtia prĩmi mobilis vel cuiuſcũq̃z alterius menſuret euo nõ eſt alia mẽſura eius inq̃ztũ eſt prius motu naturaliter ⁊ mutatione ⁊ inquantũ eſt receptiuũ motus ⁊ mutationis. Et ſi dicat q̃ inquãtũ quieſcẽs eſt habebit aliã menſurã q̃z euũ hoc falſũ eſt ſicut patebit ibi.

Ad ſecundam partẽ queſtionis q̃ querit an debebat põi i angelo exĩte aliquid mẽſurãs eius exĩtiã. Dico q̃ mẽſurare eſt q̃ſtitatẽ ignotã certificare per q̃ſtitatem magis notã.certificatio aũt aliquando põt fieri per quãtitatẽ exĩtẽ in re vel imaginatiõe. ſicut artifex exptus p aliquã quãtitatẽ quã habet in ſua imaginatiõe menſurat q̃ſtitatẽ quãcunq̃z ſibi occurrentẽ. aliquãdo aũt ꝑt fieri per quãtitatẽ aliquã exĩtez i re ⁊ hoc triplr. vel excedẽtẽ. ⁊ tũc certificat intellect⁹ de quãtitate minore per acceſſũ eius ad quãtitatez maiorẽ vel receſſũ ab ea. Et hoc modo mẽſura ponit in qdditatibus rerũ ⁊ mẽſura eſt perfectio:ipſo menſurato que dicit eẽ notio: naturaliter ipſo mẽſurato ſicut albedo ponet mẽſura in genere colo:ꝝ ⁊ deus dr̃ prima menſura oĩum que ſunt in genere aliquo. Alio mõ mẽſurat ꝑ quãtitatẽ exceſſã.q: quãtitas nota mino: eſt ⁊ pars quãtitatis maio:is que magis ignota eſt.⁊ tũc illa quãtitas mio: perſui replicatõez mẽſurat ipꝝ totũ quãtũ maius.⁊ hoc mõ. mino: motus põt eſſe menſura maio:is motus ex natura rei.3°° mẽſurat quãtitas ignota ꝑ aliã quantitatẽ notã ⁊ diſtinctã ⁊ equalẽ ſibi.⁊ hoc fit ꝑ applicationẽ ſiue ſuppoſitionẽ. Et q: illud qõ eſt mẽſura ex natura rei debet eſſe notius nãliter ipſo menſurato iõ in iſto mõ.ſ.3°. vnũ equaliũ non eſt menſura aliorũ niſi illa eq̃litas nota fuerit ex natura rei.⁊ hoc modo tps ſi eſt alia q̃ſtitas a motu ⁊ notio: eo põt eẽ mẽſura motus ex natura rei.alicui tñ intellectui põt illud eſſe mẽſura qõ ex natura rei nõ eſt mẽſura.puta ſi alicui ſit nota q̃ſtitas vlne ⁊ q̃ſtitas pãni ignota.põt tũc quãtitas vlne eſſe mẽſura quãtitatis panni.licet ex natura rei neutra quãtitas habeat maiorẽ certitudinẽ alia. Ad ꝓpoſitũ igit applicãdo dico q̃ in actuali exĩtia angeli non oz querere aliquã menſurã intrinſecã aliaz a natura rei ipſius menſurate.q: ſicut ꝓbatũ eſt iã nihil eſt ibi aliud re aliter a natura rei menſurate.menſura aũt ex natura rei aliud eſt a menſurato.Et patet q̃ ſi ponit ĩ angelo aliqua menſura que eſt ex natura rei nõ ponere tur in eo niſi hoc 3°.nec.n.eſt excedẽs nec exceſſa ſz equalis nec illa exĩtia videt poſſe eſſe menſura ſui ipſius ſicut in alijs quãtitatibus vt diſtincte cognita põt eſſe menſura ſui ipſius ꝓ partes ſuas ꝓfuſe cognitas.ñ ita eſt hic.cũ iſta exĩtia ſit indiuiſibilis nõ potẽs ꝓcipere partes ꝓfuſe in ſe.q: nõ habet in ſe ꝑtes.ſimpliciter ergo nõ eſt neẽe in angelo exĩte ponere aliquid aliud ab actuali eius exĩtia q̃ ſit mẽſura illius exĩtie actualis.⁊ ſi nõ eſt plalitas ponenda ſine neceſſitate ⁊ hic nõ ſit neceſſitas non videt hic eſſe ponẽda plalitas nõ ſolũ aũt nõ eſt neceſſariũ ponere aliqd abſolutũ ꝑ mẽſura ſz nec relationẽ aliquã q: non eſt neceſſe hic aliam relationem aliquam ponere q̃z illã que eſt ad cãz efficientẽ vel ꝓſeruãtẽ. ⁊ illa nõ eſt aliud a fundamẽto.ex.q. vltima prime di.huius.2.

Ad primum ꝓncipale patet q̃ ꝑntia non valet de tẽpore ⁊ motu ꝓparando ad exĩtiã angeli.⁊ rõ prius dicta eſt rñdendo ad vnũ ar^m.q: illud qõ ꝓcludit differentiã motus ⁊ tẽporis nõ ꝓcludit hic eſſe aliquid diſtinctũ ⁊ aliud ab exĩtia actuali ãgeli qõ ſit q̃ſtitas nec idiuiſibile iõ nec mẽſurat. Ad 2^m patet qõ nõ ꝓcedit aliqd eſſe in actuali exĩtia angeli qõ ſit ꝑprie quantitas nec indiuiſibile de genere quãtitatis. q: ſola exiſtentia videt poſſe noſci abſq̃z omni alio addito.

Tertio quero. Vtrũ oĩaz euiternorũ ſit vnũ euũ.qõ nõ ꝑ⁰. q: tũc illud eẽt in vno ſubiecto quo deſtructo vel mutato mutarent oĩa alia euiterna.qõ videt incõueniẽs.⁊ ſimiliter deſtructis alijs videt illud mutari.q: non eſt in eo euũ reſpectu aliorũ. Contra vnũ eſt tẽpus oĩaz tẽpo:aliũ. 4.phy.ergo vnũ euũ oĩum euiternorum.

Hic dicit qõ tot ſunt eua quot euiterna ita qõ in quolibet euiterno eſt aliqõ indiuiſibile ꝑprĩũ pertinẽs ad genus quãtitatis. ⁊ ex multis talibus põt ꝓſtitui vnus numerus ſicut recitatũ eſt.

ab henrico qõ libe.ſ. q.ſ.

Sz iſta poſitio ponere videt ꝓalitatẽ ſine neceſſitate.ideo videt dicẽdũ ꝓtra eã ſicut in precedẽti q. dictũ eſt. q: aut euũ vocat actualis exĩtia angeli euiterni.⁊ hoc modo quot ſunt angeli tot ſunt eua. aut dicit aliquid intrinſecũ alicui actualiter exĩti

mẽsurans ipaz exĩtiã.7 bmõ euũ nihil est sicut pba tũ est in p;ecedẽti.q. Aut euũ d; aliqd extrinsecum aliud ab actuali exĩtia euiterni.qõ tñ extrinsecũ ex natura sui natũ est mẽsurare actualẽ exĩtiaz ipsius euiterni.7 tũc põt poni tripliciter.q; vel põt negari omne tale extrinsecũ ex natura sui natũ mẽsurare actualez exĩtiaz ipsi⁹ euiterni ponẽdo oĩa euiterna habere exĩtiã eque inuariabilẽ.q; ꝛz vna exĩtia sit pfectio; alia 7 per hoc posset eaz mẽsurare tali mẽsuratione gdditatiua.sicut loquit phs.io.me⁶.q pmuz in omni genere 7c.tñ mensuratione duratiua q̃ aliquo mõ reducit ad genus q̃ntitatis non videt vna exĩtia inuariabilis esse inuariabilio; alia.q; cuilibet oĩo repugnat successio partiũ in ipsa.7 tũc diceretur q cum euũ ponat mensura alicui⁹ mq̃tuz durans est inuariabiliter 7 illud sic extrinsecũ oporteret esse notius ex natura rei fm rõez inuariabilitatis.7 cũ nõ sit talis dr̃ia inter exĩtias euiternoz nihil sic erit euũ. Vel alio modo põt dici q quelibz exĩtia superio; est simplicio; qualz exĩtia inferiori 7 nata certificare de ipsa exĩtia inferiori ex natura rei 7 p;o tanto quelz exĩtia vniformis supio;is posset dici euũ respcũ inferio;is.7 tũc tot sunt eua quot euiterna excepto hoc q in vltimo euiterno nõẽ euũ q; exĩtia eius nullã aliã existentiã inuariabilẽ mensurat.7 similiter exĩtia sup;emi angeli est tñ euuz respectu alioz inferioz.q; existentia eius inuariabiliter mensurat oẽs alios 7 nõ hz euũ aliquod isto modo.q; nullaz aliã exĩtiaz habet superio;em se.

Vel põt dici 3° modo q si euũ nõ dicat quocunq; exĩtia simplicio; alia 7 notio; nata certificare ꝺ ea sed illa simplicissima que ex rõe sua formali 7 in se est certissima 7 p;imo nota nata certificare de aliis hoc modo põt ꝓcedi tñ vnũ euũ.s.exĩtia p;imi angeli respectu oĩum alioz euiternoz. Quecunq; aũt istaz viaz ponat saltez nõ est in aliquo euiterno suuz euũ nec in vltimo euiterno est aliqꝺ euũ nec p;imũ siue sup;emũ euiternũ in quo est p;imũ euũ mẽsuratur aliquo euo.q; nihil tale hz in se er.q.p;ecedenti nec in alio ex natura rei nata est certificari.q; quelz alia est minus certa. Cõtra istud p;imo arguitur q tunc sequeret si ita est q p;im⁹ mot⁹ nõ mẽsurabitur tpe sicut nec p;imũ euiternũ mensuratur euo. videt enim similis ꝓparatio hinc 7 inde. Concedit cõsequẽs.ppter istã rationẽ.q; fz phz.4.phy. omne qꝺ est in tpe exceditur a tpe 7 corrũpitur 7 tabescit in tpe.7 ideo necessaria 7 ipossibilia nõ sunt i tpe.p;im⁹ igit mot⁹ q nõ corrũpitur in tpe nec excedit ab eo nõ ẽ in tpe nec mẽsurat tpe. Hz ista rõ nõ valet.q; aliquid esse in tpe est sicut aliqd esse in numero.nõ est aũt de ratione entis exĩtis in numero q excedatur a numero.imo si accipiatur p;imũ numeratũ hoc est adequatũ numeratũ illud adequatur ipsi numero sed de ratione numerati p;imi est q pars eius excedatur a numero. q; ipsuz totuz est mai⁹ sua parte 7 ipsuz totũ est adequatũ numero.igitur pars eius exceditur a numero. Ita dico de ente i tẽpo;e q ex quo omne tale ens est de necessitate variabile fm aliud 7 aliud esse necesse est fm aliqd sui.puta fm aliq̃ distinctionẽ quã hz ex parte tpis q excedat a tpe.q; aliter se habebit in alia pte tpis 7 iõ ipossibilia 7 necessaria nõ sũt in tpe.q; nõ ẽ alia 7 alia dispositio in eis vt possit excedi a tpe vel aliꝺ se hr̃e p;im⁹ autẽ motus hz fz se totũ nõ excedatur a tpe tñ excedit a tpe fm qualz eius partẽ 7 hoc sufficit ad hoc vt vere dicat mẽsurari tpe.7 videt inconueniens q tps cuz sit mẽsura vnifo;mis quin hẽ t aliqꝺ p;imũ vnifo;me.tale videt p;im⁹ mot⁹. Tũc ad ar nego ꝓntiã.q; nõ est similis rõ hic 7 ibi. Similiter etiã p;imus mot⁹ mensurat tpe hoc est q; vel a mot⁹ ponit aliud a tpe,ppter illã rõnẽ q̃ supius posita est de 4° phy. vel ponẽdo tps esse idẽ motui põt ille motus mensurare se nõ quidẽ p;io sed fz partẽ que nota est nata mẽsurare totũ sicut dic phs 4.phy.tps mẽsurat ipsuz motũ in determinãdo qdẽ motũ postea mẽsurabit totũ motũ sicut lõgitudinẽ cubitus in determinãdo aliquã magnitudinẽ q̃ metiet totũ.neutra tñ rõ põt esse in p;oposito.q; nõ est aliqd in euiterno p;imo aliud ab exĩtia sua. nec ipsa exĩtia sua est q̃sta vt mẽsurare possit se ipsaz fz aliquã partẽ notam sibi.

Ad p;imum argumẽtũ dico q destructo p;io nõ sequit alia mutari nisi fm quandã relationẽ in eis.puta q; tũc nõ erũt mẽsurata a p;imo sicut p;i⁹ fuerit mẽsurata.nec est inconueniens ponere talẽ mutationẽ in aliquo qõ p;us habuit relationẽ 7 modo nõ. Similiter qõ infertur q illud mutabit destructis aliis.dico q nõ sequit q; p;ius ad illa alia nõ habuit relationẽ realẽ fz tñ rationis.q; nõ se habuit ad illa sicut mẽsura dependens ad mẽsurata sed sicut excedẽs.7 ideo destructis aliis nõ mutabit absolute nec fm aliquã relationez realẽ.q; nulla relatio realis p;ius fuit in eo ad illa. Ad ar^m in oppositũ potest dici q loquendo ꝺ euo,put dicit aliquid extrinsecũ aliꝺ ab exĩtia ãgeli mensurata.p;ima opi., sola negat vnũ euũ esse illo modo.ꝺa aũt 7 tertia ꝓcedunt vnũ euũ licet scꝺa nõ ꝓcedat vnũ euũ tñ. Et tunc si arguas q tãtũ ẽ vnũ tps oĩum tẽpo;aliuz.ergo dz esse tantũ vnũ euũ oĩum euiternoz.,p̃ntia nõ valet.q; nõ oĩs motus supio; habet rõez mensure ex natura rei respectu inferioris.nec hz ꝺditiones mẽsure ex natura rei sicut hz quelibz existentia superio; respectu inferio;is loq̃ndo de exĩtiis inuariabilib⁹ angeloz.7 ideo nõ est similis ratio hic 7 ibi.s.q sicut ibi tñ ẽ vnũ tẽp⁹ oĩuz tpaliũ q ita sit hic tñ vnum euuz oĩum euiternoz.

Arto 7 vltimo quero q̃stũ ad istã materiã vtz operatio angeli mensuret euo.q nõ per auctoz̃ de causis.,ppositione penultima Inter rez cui⁹ substãtia 7 actio mẽsurat euo 7 rẽ cui⁹ sba 7 actio mẽsurat eternitate ẽ res media c⁹ sba mẽsurat eternitate vel euo 7 actio mensuratur tpe.angelus est huius.q̃ 7c. Preterea... phy. Nihil generat vt statiz nõ sit.ergo omnis operatio angeli durat per tẽpus.7 per ꝓsequens precise nõ est in instãti.si aũt eet in euo cũ nõ sit sempiterna esset precise in aliquo instãti.q̃ 7c. Opposituz operatio angeli nõ mensurat tẽpore nec eternitate igitur euo.,p̃ntia,pbatur.q; nõ ponunt plures mensure in mora eẽndi. Ans probat 7 pz de eternitate. de tpe,pbat.q; angelus possz hr̃e opationẽ nõ exĩte motu celi.fz motu celi nõ exĩte nõ est tempus.q̃ 7c.

Hic dicitur q operatio angeli intrinseca mẽsurat tpe discreto qõ ponitur sic mensura que est durationis rei est modus quo res mensuratur 7 ipsa p;oportionat mensurato sicut mensura permanentis est permanens 7 fluentis est fluens.igit talem ꝓportionẽ oportet i uenire inter cognitões vel opatiões angeli itrinsecas 7 mẽsuras eoz.iste aũt cognitões sunt trãseũtes q; angelus nõ oĩo hz vnã intellectõez sibi possibilẽ fz mltas q̃ fluũt 7 trãseũt ordie quodã.ita q vna post aliã.7 tñ absq; ꝓneritõe ita q ãgel⁹ non hz vnã cognitõez ꝓnere post aliã vel ex alia.q; nõ discurrit absq; etiã successione.q; nulla ista; opationuz est in continua acquisitiõe 7 ꝺpditione.fz dũ ẽ est tota simul 7 indiuisibilis.q̃ correspõdebit eis mẽsura,pportõalis hñs partes transeuntes ordinatas 7 indiuisibiles. tale est tẽpus discretũ.igit 7c. Et cõfirmat ista rõ

Ab henrico dicitur i sup qõli. q. 12. q. 8.

per aug. sup̄ gen̄. ad lr̄az vbi vult q̄ deus mouet creatur̄ spiritualē per tēpus corporalē p̄ locū ⁊ tp̄s. Si aūt quer̄it qd sit illud discretū tp̄s. dic̄it q̄ est vere q̄ntitas ⁊ q̄ntitas discreta distincta specie a ꝓtinua. nec est spēs discrete que est numer⁹. q; partes hui⁹ tpis nō p̄manent. numeri quidē partes p̄manent. ita q̄ si nō p̄maneāt hoc accidit numero. pars autē oꝛonis necessario nō p̄manet. ⁊ tm̄ nō ꝓtinuatur cuz alia pte. ꝓuenit ergo tps discretū cuz oꝛone p̄ hoc q̄ pars eius nō p̄manet. sed differt ab oꝛone. q; quelz pars oꝛonis vocalis cuz vocali vel ꝓsonātis cū consonante pōt esse in tpe nostro vere ⁊ mēsurari ab alia qua parte tpis. lz nō necessario ꝓtinuetur alij parti. nulla aūt cognitio angeli pōt in se mēsurari tēpoꝛe. q; indiuisibile est nec pōt ꝓtinuari cū alia. Sed si queritur quare ista q̄ztitatē discretā nō posuit ar. inter spēs q̄ztitatis. rn̄detur q̄ posuit intelligētias eē quosdā deos. ⁊ ideo nō posuit aliquā mensurā coꝛrespondentē opationi tali coꝛ nō simul totā. Si q̄ratur quomodo se hz istud tēpus discretū ad tēpus nostr̄. dic̄it q̄ tunc tpis discreti necessario coexistit alicui parti tēpoꝛis nostri. ⁊ per ꝑns omnib⁹ partibus que sunt simul cū illo instāti. Si. n. angelus cuz aliq⁹ instāti nr̄o hēat p̄mo aliquā cognitionez nō statim in p̄mo instāti habebit aliā sed in tpe sequēti habet aliā cognitionē ⁊ in vltimo instāti illius temporis sequentis pōt hr̄e aliaz cognitionē ꝓtinue cū tēpoꝛe nostro. Et addit̄ q̄ instans istud nō habet aliquā ꝓportionez ad instans nostr̄. q; idē nunc illius temporis discreti pōt coexistere cū q̄stocunq; nr̄o tempoꝛe maioꝛi vel minoꝛi ꝑm q̄ angelus pōt ꝓtinuare eandē intellectionē indiuisibilem cū maioꝛi vel minoꝛi parte tpis nostri absq; alia noua intellectione. Cōtra ꝓclusionē huius positionis arguo ꝓio sic. que hñt vniformē modū manendi duz manent hñt mensurā eiusdez rōnis in mensurādo. licz vna diutius maneat q̄z altera. sed ista cognitio angeli dū manet habet modū manendi eundez cū existentia angeli. licet nō habeat tantā durationē sicut exīstia eius habet. igitur habet mensurā eiusdez durationis cū illa exīstia. ⁊ ita mensuratur euo sua opatio ⁊ nō tpe. maioꝛ ꝓbatur. q; formali rationi exīstie angeli ꝑm vniformitatē vel difformitatē eoꝝdez coꝛrespōdet p̄pria ratio mensure ꝑm istos distinguendo tres modos mensure rerū ꝑ triplex esse rerū. ⁊ ita ꝓz maioꝛ patet etiā minoꝛ. q; volunt q̄ mēsura media coꝛrespondeat illi q̄ habet moꝛā indiuisibilez ⁊ tamen defectibilem ita q̄ pōt ex se nō eē ⁊ illā mensurā ponit euū. nunc aūt sicut angeli exīstētia ē indiuisibilis ⁊ tm̄ defectibilis. ita ⁊ cognitio ei⁹ ꝑm istos. Si dicatur q̄ cognitio nō semp erit ⁊ exīstentia eius semper erit ⁊ ita nō est simile de exīstētia eius ⁊ cognitione. Istud nō videtur valere. q; etiā si angelus foꝛet statiz ambulandus nō ꝓpter hoc nō mensuraretur euo dū manet. Si etiā dicatur q̄ in potestate eius est habere cognitōez istaz vel nō habere. sic autē nō est de actuali exīstētia ei⁹. Hec hoc videtur valere. q; sicut aliquādo nō foꝛe nō variat exīstie mensurā dū manet. ita multomagis illa causa per quā pōt ista potentialitas reduci ad actū. puta per creatā vel icreatā nō variabit foꝛmalez rationez mensure exīstentie eius vel moraz eius in exīstendo. Preterea 2° oēs ꝓcedūt actū beatificuz angeli mensurari euo. ⁊ patet per Augu. de fide ad pe. 18. Ille autez actus necessario includit vel p̄supponit actū nāle ⁊ hꝑ ponēdo angelū hēre aliquā ꝓductionez in actu suo btifico. lz nō possit esse in totalē ꝓductōez actus btifici impossibilē autē est eiternū neč o includere vel p̄sup̄onere aliquid posterius eiterno qō. s. mensurat̄ mensura poste-

rioꝛi euo. igit̄ ille actus nāl̄is qui includit̄ i actu beatifico nō pōt esse tp̄al̄. Contra modū ponēdi videt̄ ꝓcedere magnā multitudinē tpoꝝ sine necessitate. sequit̄. n. q̄ quilz angelus habeat suuz tp̄s discretū. q; vnus pōt ꝓti^re cognitionez suā cū die nr̄o. ⁊ angelus alius p̄t suā ꝓtinuare cū dimidio die. ꝛ⁹ ⁊ angelus alius pōt habebit 4.^or istantia sui temporis discreti dū alius habet vnū istās. imo se^r q̄ in quolz angelo erunt duo tpa discreta. q; quilz poterit ꝓti^re itellcōez suā nō ꝓtinuādo volitionē ⁊ ita hēbit duo istātia itellectiōis ⁊ tm̄ vnū istās uolitiōis. Preterea eua ꝑm istū i diuersis euitnis sunt alteri⁹ ratiōis. si exītie actuales euiternoꝝ sūt alterius rōis ⁊ in angelis diuersaꝝ specieruz ponit alterius rōis ⁊ in angelis diuersaꝝ speciez. igitur similiter intellectionū eua diuersaꝝ speciez. igitur similiter intellectionū eua diuersaꝝ speciez. erunt nūc tpis discreti alterius speciei. Ex hoc arguo sic. nulla vna q̄ztitas ꝓponitur ex pluribus oꝛo diuersaꝝ rationū. q; licet senarius possit ꝓponi ex binarijs ⁊ trinarijs q̄ tm̄ negat phs ꝛ. c. de equali me^c. q; ser sunt tm̄ sel ser. ⁊ Aluic. ꝛ. me^c. tm̄ nulla q̄ztitas ꝓposita ex pluribus quātūcūq; distinctaꝝ rationū pōt esse eadē quantitas. puta q̄ senarius posset esse ex denarijs ⁊ binarijs ⁊ quibuscunq;. Dz dū fluit dies nostra posset angelus intelligere quecunq; intelligibilia naturalia distinctaꝝ rationū. puta lap idē lignū ferrū aquā ⁊ q̄cunq; aliud post q̄cunq; aliud. ergo ⁊ tēpus suū ꝓponeretur ex instantibus diuersaꝝ rationū coꝛrespondētibus illis intellectionib⁹ diuersaꝝ speciez. posset etiam nō cogitare ista vel intelligere sed alia plura vel tot aliaꝝ speciez. posset etiā per ꝑns tēpus suuz coꝛrespōdens isti diei esse ꝓpositū ex oīb⁹ aliis partib⁹ ⁊ in nā determinata positiue se habentib⁹ ad istud tp̄s. ergo ⁊c. Preterea q̄ ponit̄ vnū nunc illius tpis nēcio coexistere pluribus instantibus nostri tēpoꝛis videt̄ esse fuga. ⁊ ꝓpter hoc poni videtur ne ꝓcedatur tp̄s nr̄z eē discretū. q; si instantia illius temporis precise coexisterent instantib⁹ temporis nostri tunc sequeretur q̄ sicut illud tp̄s est discretū ita ⁊ nr̄m tp̄s est discretū ⁊ hoc fugiendo videtur poni istud sine rōne q̄ oporteret vnū instās illi⁹ tēpoꝛis coexistere multis partibus nostri tpis. q̄ aūt hoc nō sit necessariuz ꝓbo. q; quecūq; intelligibilia possiuz ego intelligere in aliquo tpe tot intelligibilia vel plura pōt angelus intelligere in eodē tēpoꝛe distincte. q; in intellectu creato qui nō pōt oīa simul intelligere vī esse pfectionis posse multa intelligere sine aliqua moꝛa. nā hoc magis inest igeniosioꝛib⁹ sed itellect⁹ human⁹ pōt hr̄e intellectionē aliq̄z i aliquo vno instanti ⁊ post statiz pōt hr̄e aliā. ⁊ sic multas in aliquo tpe dato. igit̄ nō est necesse intellectū angeli si intelligat. a. cū aliquo instāti nr̄o sistere in intellectione ipsi⁹. a. per aliqō tp̄s ⁊ per istātiā illi⁹ tpis in quoꝝ aliquo posset intellect⁹ meus hr̄e aliā intellectionē. Si enī dicat̄ q̄ intellect⁹ meus post instās nō pōt itelligere imediate. sed oz q̄ per tp̄s maneat in illa cognitione. aliogn nō esset dare p̄mū instās illi⁹ cognitionis sequētis. Si. n. poneret̄ intellectionē illā indifferēter mensurari tpe ⁊ instanti nō ꝓcluderet ar^m. tūc. n. sicut nō est mediū inter istans ⁊ tp̄s. ita nec inter itellectionē meā que est in instāti ⁊ illā que ē in tpe imediate hīto. ⁊ tūc ꝑe intellectōis nō est dare p^m. Dz incōueniēs vī q̄ similes itellectōes nō hēant p̄cise sil̄es mēsuras. si aūt ite^o. angeli mēsuret̄ euo sicut postea dicet̄ tūc ēt possz eē aliqua cū vno instāti ⁊ aliq̄ cū tpe hīto. ⁊ illa ꝑa hz p^m sui eē sic ⁊ p^or. q; illa ꝑa hz mēsurā iduisibilē sic ⁊ p^a hz. sed tm̄ nihil tēpoꝛis nr̄i coexistit illi ꝑe intellectōi ⁊ hoc mō est de intellectōib⁹ angeli. q; si aliqd intelligat cū tpe nr̄o nō oz illā itellectionē manere p̄ tp̄s

habituz.sed si ista habeat aliã intellectionẽ illa coexistit tẽpori habitudo instanti cũ quo fuit prior intellectio.ꝛtũc nihil erit tẽporis nostri primũ coexistens illi scõe intellectioni. ¶Preterea videt ꝙ iste deberet dicere similiter ꝓñter ꝙ intellectiones nostre mensurent tpe discreto.qz intellectiões nostre videntur esse tote simul ꝟm phz.10.ethi.cũ sint pfecte ꝛ transeuntes ꝛ ordine quodã se habẽtes Et si dicat sicut ipse videt dicere qõ hñt ꝓnexionẽ.qz intelligimus discurrẽdo dicendo hoc est hoc angelus nõ sic. Contra hoc nõ facit per se ꝓtinuationẽ vel nõ per se continuationẽ intellectionis ad intellectionẽ nõ.n.magis successiue acquirit cognitio rei vl intellectio cõclusionis.ꝛ hoc qz pars acquirit post partẽ ꝛ cognitio ꝓclusionis acquirit post cognitionẽ principij ꝙ̃ si ista cognitio vz cõclusionis haberetur precise post cognitionẽ principij ꝛ sine ea. Similiter possum⁹ habere intellectões distinctas succedentes sibi absq; discursu.ꝛsi ille sint tote simul. igitur ille eẽnt nõ ꝓtinuate quasi in tpe discreto.qõ est ꝟ phm in de memo.ꝛ reminiscẽtia.qz intelligimus cũ ꝓtinuo ꝛ tẽpore. ¶Preterea qõ dicit de differentia numeri ꝛ orõis ꝛ huius tpis.qz partes numeri manẽt ꝛ partes orõis pñt esse i seꝓtinue.ſz partes tpis istius nec manẽt nec pñt esse i seꝓtinue oẽs iste drie vident esse mãles ꝛ nõ formaliter distinguere rationẽ quãtitatis discrete inquantũ discreta est.accidit.n.quãtitati hñti partes nõ copulatas ad terminũ cõez siue ille partes simul maneant siue fluant siue quelibet in se sit idiuisibilis siue nõ.

Concedo cõclusionẽ duaꝝ ꝑmaꝝ rõnuz ꝙ intellectiones angeli mẽsurent euo. Et breuiter que cũq; exñtia actualis inuariabilis hoc est cui repugnat vt ꝟm ipsaz sit variatio siue fluxus vel acquisitio partis post partẽ. nec.n.ꝓpetuitas aliquoꝝ vel corruptio vel annihilatio aliquoꝝ variat mẽsurã formaliter dũmodo exñtia sit eiusdẽ rõnis dũ manet. Sed cõtra hoc.qz tũc videtur qõ oia permanentia mensurant euo.nihil.n. est ꝑmanens cuius exñtia no maneat eadẽ dũ manet.ꝛ hoc absq; successione,ꝑprie dicta que sit acquisitio vel ꝑditio ꝑtis post partẽ. ꝓñs videt esse incõueniẽs,ꝑpter duo.ꝓmo qz ꝟm phz.4.phy.quies mẽsuratur tpe.igit illa circa que natus est esse motus ꝛ que quiescũt qñ nõ sunt in motu mensurant tẽpore sicut si essent in motu.2°.qz oium generabiliũ ꝛ corruptibiliũ generationes ꝛ corruptiones mensurantur instãti tpis.cuius aũt ꝑm⁹ẽe mẽsurat nũc tpis ei⁹ esse habitũ mensurat tpe.ergo oium istoꝝ esse habituz post generationẽ mẽsurat tẽpore. Ad primũ dico qõ in entibus ista se hñt ꝟm quendã ordinẽ ꝑ° fluxus formare.2°forma ꝟm quã est actualiter fluꝝ ꝛ 3° forma ꝟm quã põt esse fluxus partis post partẽ. ꝛ 4° permanens in quo nõ est natus esse fluxus partiuz tñ necessario habz formã ꝓñtẽ in qua natus est esse fluxus.5° illud in quo nec põt esse fluxus nec in aliquo ꝓñte ipsuz naturaliter primũ cẽntialiter mẽsurat tẽpore.qz ꝓtra rõnez eius formalẽ est permanentia vel qõ aliqua pars eius maneat eadẽ.ſz rõ eius requirit partẽ eius succedere parti ſm oio inuariabiliter manet idẽ dũ manet.ꝛ ideo nullo modo mensurat tpe nec ꝟm totũ nec ꝟm partẽ ei⁹. nec etiã mẽsurat ꝟm accidẽs.4m nõ mensurat tpe per se nec ꝟm ipsuz est proprie quies.qz nõ est natũ moueri.quiescit tñ per accidens.qz quies est ꝟm aliqz formã necessario ꝓñtez ipsuz 2m ꝛ 3m ẽ eadez formaliz ꝟm diuersaz dispositionez accepta:ꝛ ꝟm illã vno modo acceptã est actu motus ꝛ ꝟm aliuz moduz acceptaz est aetu quies. De ista forma põt dici qõ liz nõ habeat esse actu variatũ.qz est quies ꝟm ipaz habet tamen esse variabile.ꝛ ideo nunq; mensuratur euo.quãq; nõ sit in actu variatũ.qz euũ requirit in suo mensurato eẽ inuariabile qõ repugnat successio partis post partẽ. Si tamẽ dicat omne esse nõ variatũ mensurari euo.tunc põt concedi ꝙ ista forma qñ ꝟm eaz nõ est actu motus põt dici mẽsurari euo. Sz ista pars videt minus probabilis q̃z prima.qz ipsa actualiter exñs videt habere istãs temporis pro mensura.nõ autez nũc eui.qõ tamen oportet ponere ponendo ipsũ inq̃stuz est actualiter sub motu mensurari nunc tpis vt est actualiter sub quiete mensurari nũc eui. Qñ ergo infert qõ oia ꝑmanentia mensurãtur nũc eui vel euo ꝙz qõ non sequitur ꝟm vnã viaz sed sola illa que sũt vere permanentia.ſ.inuariabilia duz manent in actu.ꝛ tũc ꝛobatio ꝓña ꝓñtis de gete nõ valet.qz ges nõ est ꝟm aliquã talez formã sed ꝟm illã precise ꝟm quaz naturaliter est motus. Si tñ aliquis velit ꝓcedere caloreꝝ inq̃stũ habet esse nõ variatũ mensurari euo põt dici qõ quies eius mensuratur tpe.ꝛ tamen calor cui inest mensuratur euo.qz ges nõ est nisi priuatio alicuius successionis partis post partez ꝙz qõ vult phũs.5.phy.vbi tractat de ꝓtrarietate mot⁹ ꝛ quietis qõ quies est priuatio motus.ꝛ alibi. ista autem priuatio presupponit actualem existentiam illius forme i qua est ista priuatio ita quod ipsa non est prima ratio existentie actualis. licet ergo hec priuatio mensuretur sic tempore.non tamen sequitur propter hoc ꝙ existentia talis forme mensuret tpe sicut calor ſz magis alia mẽsura prior. Et si dicas quõ põt ista priuatio vt distinguit ꝓtra actualẽ exñtiã mẽsurari tpe. Dico ꝙ sicut vacuũ si eẽt mẽsurare eadez magnitudinẽ qua plenũ.si.n. eẽt ista domus vacua maior distantia esset mei ad vnum parietẽ q̃z ad aliũ.sicut natũ est esse maius plenũ inter me ꝛ illũ parietẽ q̃z inter me ꝛ aliũ.tũc enim diceret vacuũ esse tãtũ quantũ corpus illud si vacuũ nõ eẽt.eẽt interreptũ in vacuo ꝛ quãtũ natũ est esse plenũ.ita in ꝓposito tanta priuatio est successionis in partibus forme q̃sta nata est esse per motũ in ea deꝛ forma.hec enim mẽsuratio est quietis nõ positiue ſz priuatiue per motũ.ſ.qui tũc posset inesse qñ ista priuatio inest.sicut in alijs priuatio semp mensuratur suo habitu.tantuz.n.malum est cecitas in oculo apto nato ad videnduz in determinato tempore q̃stuz bonuz est visio hoc mõ lz ar.dicat quod quies nõ mẽsuret nisi ꝑ accidens põt dici hoc mõ qõ mensuratur per se eo mõ.ſ.quo priuatio mensurat per se.qz hoc ꝓuenit priuationi p se qõ ꝓuenit ei inquãtuz est talis natura.hoc autez qõ ipsa sit tãta vel tãta ꝓuenit ei inq̃stũ est tãti vel tanti positi ui. Et si igitur ꝓcederetur caloreꝝ inquantũ quiescẽtem siue quietez caloꝝ mensurari tpe.nõ tamen oz qõ existentia caloꝝ actualis mensuretur tpe que ꝑcedit naturaliter istaz rationez quietis.illa.n. ſz se nõ hẽt habitudinez ad tẽs inquãtum talis nec actualez nec aptitudinalez. Si tamen ꝓceditur ꝟ illã aliã viã cõmunez talez formã duz manet hñe exñtiam variabilẽ ꝛ exñtiã nõ tñ variatã ſz etiã variabilẽ mensurari tpe tunc oio est ponẽdũ alia entia non mẽsurari euo ꝟ quorũ formas põt esse motus. ſz hñ ꝓcedendũ est ſbas generabiles ꝛ corruptibiles per se mensurari euo lz ꝑ accũs hoc est ꝟ quãtitatẽ nãlez ꝓñtẽ eas mensurent tpe. Et tũc ad secundã instantiam que est de generabilib⁹ ꝛ corruptibilibus dicẽdũ ꝙ accipiendo istaꝝ ſbaꝝ mutationẽ ꝟm ꝙ loquit phs de ea illa ẽ indiuisibilis.qz nõ hẽnt ꝑ motũ sed muta° ẽ nec̃io ꝓcomitãs indiuisibile tmiñs motũ ita ꝙ mutari ẽ alr se hre nẽ q̃z ꝑ⁹.alr se hre nẽ accipit ꝑ idiuisibili.ſz q̃z ꝑus accipit ꝑ diuisibili.ꝑmũ igit

esse forme per se terminans fluxū per se primo mē surat instanti. ⁊ ad illud pprie est mutatio. ſz ad primū eē forme qđ nō est per se terminās fluxū nō est pprie mutatio. ⁊ pr̄o. ſz quasi secūdario inquantū illud p̄m eē pcomitat mutationē propr̄ie dictā. Ḉōcedo igit̄ q primū est sbe generabilis inſtuz pcomitatur mutationē propr̄ie dictā mensurat instāti sed nō sequit̄ vltra. ergo eē habitū post illud instās mē suratur tpe. qr̄ in pr̄o instanti pparatur illud esse ad causaz particulare generantē a qua est. ⁊ post illud i stans nō habet dependētiā ad illā particulare cām generantē sed tm̄ ad primā causaz pseruātē. ⁊ tunc hz habitudinē vniformē ad illaz cāz pseruātē sicut esse angeli. qr̄ pseruat̄ in identitate pfecta absq; varietate. Et ex hoc pz ad ar^m qđ posset fieri de successione in euo. qr̄ si est successio. ergo innouatio. ⁊ p cōsequēs mutatio. ⁊ vlterius mutatio mēsurat instanti tēporis. ergo eiternū est tpale. qr̄ qcqd mensuratur tpe vel instanti tēporis est tēporale. R^o q non ois forma fm quā est innouatio vel variatio mensurat tpe vel instanti tpis sed solū illa fm quā mutabile aliter se habuit successiue q̄z nūc se hz indiuisibiliter. hoc est cuius termino ad quē diuisibiliter habito necessario p̄supponit terminus a quo indiuisibiliter ⁊ in termino habit^o. ⁊ hoc vel p quē fuit motus mensuratus tēpore vel vt necessario pcomitāt motū mensuratū tēpore. per hoc etiā pz q deus posset creare aliqd sine omni tpe. dato etiaz q creatio vel annihilatio diceret esse mutatio quo ad hoc q est ibi successio forme post negationē eius. qr̄ nō est mutatio eo modo quo pbs loquit̄ de mutatione. qr̄ nō est indiuisibile necessario terminās fluxū sui oppositi nec vt primo fluentis nec vt necessario cōcomitantis motū mensuratū tēpore.

Ad primuz argumētū principale dico q doctrina de causis tradita ē fm doctrinā auic. erroneā. ac si itelligeret ille auctor intelligentias esse deos quosdā ⁊ eaz opatiōes mēsurari nunc tēporis nō quidē intrinsecā operationē. qr̄ ad hoc nō poneret potētialitatē nec successionē sed extrinsecā circa corpus esse vere in momēto tēporis. ⁊ ideo auctoritas illa nō est habēda sicut auctoritas. qr̄ tradita est per radicē erroneā. Ad 2^m pōt pcedi q intellectus angeli nō raptiz est ſz durat cū aliquo tpe nostro ⁊ tm̄ nō propter hoc sequitur q sit in tpe. pōt. n. qđ est in euo durare cū nostro tpe Vel pōt dici q aliqua intellectio pōt inesse angelo precise cū instanti tpis nr̄i. ⁊ post illud instās potest habere aliā intellectionē imediate. Et qn̄ dicis nā nihil pducit vt statiz nō sit. verū est q hoc natura n̄ intēdit hoc statī nō esse qđ pducit nec etiā nā per generationē aliquid pducit qn inter generationē ⁊ corruptionē que sunt in instantib^o tpis ptinui sit tēpus mediū. ⁊ ideo generatio ⁊ corruptio nō p̄nt ptinuari sibi inuicē ppetuo fm intētionē pbi ibi. tm̄ nō est icōueniens aliqd esse nō in tpe ptinuo ⁊ statī nō eē sicut apparet de mutatione ⁊ instāti que nō hūt eē nisi raptim ⁊ statim nō sunt. Ad aliud qđ adducit pro p̄ma opi. fm aug. deus mouet per tps. pōt dici qđ accipit ibi tps pro omni eo qđ pōt haberi eē post nō esse. sicut exposite sūt auctoritates in p^a. q. ō euo ⁊ hoc modo qlibet aliud a deo est tpale ⁊ illud pōt dici moueri per tēpus qđ hz aliquid succedēs alteri vt esse post nō esse iz succedens vel illud cui succedit nō sit propr̄ie tēporale. qr̄ nō esse vel nihil nullaz hz mēsurā. ita dicēdū est in proposito.

Vbi angeli mox creati fuerunt in empireo scz quod statim factū repletū est angelis.

Jam est ostensum quando creata fuerit angelica natura. Nūc autem attendendū est vbi facta fuerit. Testimonijs quarundam auctoritatū euidenter mōstrat angelos ante casum fuisse in celo ⁊ inde corruisse quosdam propter superbiaz. alios vero qui non peccauerunt illic perstitisse. Unde dominus in euangelio ait. Uidebā satha nam tanquam fulgur de celo cadentem. nec appellatur hoc celum firmamētum quod secunda die factum est. sed celum splendidum quod dicitur empireū. id est igneuz a splendore non a calore. quod statim factum angelis est repletum quod est supra firmamentū ⁊. illud empireum quidam expositorum sacre scripture nomine celi intelligi volunt vbi scriptura dicit. In principio creauit deus celum ⁊ terram. Celum iquit. Strabus non visibile firmamētum hic appellat sed empireum. id est igneum vel itellectuale quod nō ab ardore sed a splēdore dicitur. q statim factum repletum est angelis. Unde Job. Ubi eras cum me laudabant astra matutina ⁊c. De hoc quoq; Beda ita ait. Hoc superius celum quod a volubilitate mundi secretum est. mox vt creatum est sanctis angelis impletum est. quos in principio cum celo ⁊ terra cōditos testatur dominus dicēs Ubi eras cum me laudabant astra matutina ⁊ iubilarent omnes filij dei. Astra matutina ⁊ filios dei eosdem angelos dei vocat. Celū enim in quo posita sunt luminaria. nō in p̄n cipio sed secunda die factum est. Ex his liq̄t quod in empireo omnes angeli fuerunt ante quorundam ruinam. simulq; creati sunt āgeli cum celo empireo. ⁊ cum informi materia omnium corporalium.

Strab^o

Job.

Beda.

Quinto circa scōaz partē huius di. in qua tractat magr̄ vbi fuerint angeli creati querit̄ de loco angeli. vbi quero vtrū angelus sit ī loco. videt̄ primo q nō. Boe^o de ebdoma. Cōis animi conceptio est incorporalia nō esse in loco. Scōo sic Aug. 8z. q. q. 20. videtur probare ex intentione q deus nō est in loco per hoc mediuz q nō est corpus premissa est vera de deo. ergo ⁊ conclusio de angelo. Itez super gene. dicit de ō q mouet creaturā corporalē per locū ⁊ tempus. spiritualem per tempus tantū. ergo negat a spirituali motionem per locū. ⁊ ita negat eam esse in loco.

q

Tertio Ar. 4. phy. Locus est vltimū corporis cōtinentis īmobile primuz ⁊c. sed nullū corpus continet āgelū. qr̄ ptinens est actualius ptento. nullū aūt corpus est actualius angelo. g ⁊c. 4° sic. Omne locatum habet situm. sed situs non conuenit nisi quanto qđ patet. quia positio vno modo est differentia quantitatis. ⁊ illo modo non conuenit nisi q titati. Allio modo vt est predicamentum est passio fundata in quantitate. ergo nullomodo cōuenit angelo. ergo nec locus. Contra hoc est magister in littera. ⁊ di. 37. primi. ⁊ adducit auctoritatez dam. c. 13. ⁊. 16. ⁊. 20.

Certo iuxta hoc quero fine argumẽtis vtꝝ angelus requirat determinatũ locũ ita ꝙ nec in maiori nec in minori possit esse sed precise in tãto loco. ⁊ includit hoc vtꝝ possit esse in loco punctuali. ⁊ vtrũ in ḡstũcumqꝫ magno loco ⁊ quãtũcũqꝫ paruo. Ad primã. q. dicit ꝙ angelus est in loco per opationẽ precise. ad qõ probandũ adducitur dam. c. 13. In coporea inquit natura vbi adest ⁊ opatur nõ coporalr̃ ſz ſpirtualr̃ cõtinetur. ⁊ ifra. eo. c. Intelligẽtia dicitur circũſcribi vbi ⁊ opatur. ⁊. c. 16. Intellectualr̃ adesse ⁊ opari vbi vtiqꝫ missi fuerint ita ꝙ semp videtur cũ ee angeli in loco adiũgere opari quaſi hoc ſit angelũ esse in loco ipꝫ opari in loco. Cõtra hoc ẽ. qr̃ iſtud videtur esse damnatũ ſic qdã articulus damnat⁹ ab epõ pariſiẽſi ⁊ excõicatus. qõ ſi dicatur qõ excõicatio nõ trãseat mare vel dioceſim. ſi tñ fuit articulus cõdẽnat⁹ ſicut articul⁹ hereticus vbiqꝫ eſt ꝓdẽnat⁹ ſicut heretic⁹ nõ auctoritate dioceſſani tñ ſz etiaꝫ autoritate pape. ex de har̃. c. ad abolendã ⁊ ĩ can̄. di. ⁊. 15. c. vltimo. Si mõtanus. vbi dicitur qõ omnes hereſes q̃ſi epi eorũqꝫ diſcipuli docuerũt vel ꝓſcripſerũt nõ ſolũ reputãda verũ etiã ab omni eccleſia romana ad q̃ cum ſuis auctoritatib⁹. auctor̃ ſequacib⁹ ſub anathematis in diſſolubili vinculo in eternum confitentur eſſe damnatum vel ſaltez ſententia eſt ſuſpecta. qr̃ in aliqua vniuerſitate ſolẽniter eſt dãnata. Alij autẽ volẽtes verbo ſuſpecto vti angelũ vz esse in loco per opationẽ dicunt ipꝫ esse in loco per applicatõez eius ad loeũ. ſz iſti videtur idẽ ſub alio vocabulo occultare. nõ. n. videtur applicatio posse intelligi aliquid ee niſi ſit actus prim⁹ vel actus 2⁹. nõ act⁹ primus. pz nec actus 2⁹. qr̃ ſi ite⁷ actus 2⁹. ergo operatio ⁊ nõ imanẽs vt intellectio vel volitio. qr̃ opatio eius imanens ita abſtrahit a loco ſicut eſſentia angeli. igit̃ applicatio eſt operatio trãſiens in corpus ⁊ ita erit in loco per operationẽ eius circa corpus ĩ loco. Contra ꝯcluſionẽ huius opi. arguit̃ primo ꝙ ſic ponẽs ꝓtradicat ſibi ipſi. qr̃ in. q. illa an deus ſit vbiqꝫ ſiue in oĩbus rebus ꝓbat ꝙ ſic per hoc qr̃ ꝓ plꝫ. 7. phy. mouẽs eſt ſil̃ cũ moto ⁊ effectus cũ effectũ ⁊ deus eſt p⁹ efficiẽs. ⁊ iõ potẽs mouere oẽ mobile ex hõ ꝯcludit ꝙ eſt in oĩb⁹ ⁊ pñs oĩb⁹. q̃ro qd intendit per hoc ꝯcludere aut esse pñtez oĩbus hoc eſt mouẽtẽ. ⁊ tunc eſt petitio p̃incipij. qr̃ iõ eſt premiſſa ⁊ ꝯclo ⁊ nihil ad ꝓpoſitũ qr̃ ibi intendit ꝯcludere imẽſitatez dei ꝓ quã deus eſt pñs oĩbus. aut intendit ꝯcludere illã potentiã que ꝓpetit deo inquantũ eſt imẽſus. ⁊ tũc ex operatiõe alicubi ꝓ ipſum ſequit̃ pñtia illa que pertinet ad imenſitatẽ dĩnã quẽ eſt dei inq̃ꝫ tũ dei ita ꝙ prius naturaliter erit pñs inquantũ dei ita ꝙ pñs nãlr̃ erit pñs inquantũ imẽſus q̃ꝫ inquantũ opans. ⁊ hoc ꝯcludit̃ ex hoc ꝙ eſt in oĩbus ꝓ operationẽ ſicut ex poſteriori. igit̃ a ſili in ꝓpoſito vtiuſ nãlr̃ eſt angelus pñs alicui loco ꝓ eſſentiã quã ſit pñs ꝓ ſuam operationẽ. Confirmat̃ rõ. qr̃ minus videt̃ de deo ꝙ oporteat ipꝫ esse pñtez ei in qõ agat ꝓ potentiã ſiue per eſſentiã q̃ꝫ angelus. qr̃ illud quod eſt illitate po⁷ videt̃ posse agere inquatũcumqꝫ diſtans. ſz illud qõ eſt determinate ⁊ limitate virtutis requirit determinatã approximationẽ paſſi ad hoc ꝙ agat in ipſum. nullũ. n. videt̃ agens virtutis limitate ⁊ determinate cuius actio nõ poſſit impediri per nimiã diſtantiã ad paſſum. ⁊ ita magis videt̃ neceſſario ponere angelũ eſſe pñtẽ ad hoc ꝙ agat q̃ꝫ e q̃. Confirmat̃ etiã. qr̃ ſi actio aliqua eſt in corpore ab angelo quero quõ ſe habet actio iſta ad virtutẽ illã a qua ꝓcedit. aut mediate aut imediate. ſi ẽ imediata illi a qua ꝓcedit igit̃ imediate eſt angelus

Opinio Tho. p⁹ pte ſumme q. 52 ar. p⁹. ⁊ ſcõ.

Opinio Gotifre. qõli 8. q. 13.

in tali corpore vel iuxt̃ tale corpus. ſi mediata. igitur eſt ab illa virtute per aliud mediũ ⁊ de illo medio fiat eadẽ qõ. ⁊ tũc oportebit ſtare ad hoc ꝙ illõ qõ primo eſt a tali virtute imediatũ eſt tali virtuti ⁊ per ꝓñs illi cuius eſt talis virtus. ⁊ ita e ꝓ⁹ opabitur qr̃ erit pñs ibi. Preterea 2⁹. ſequitur ꝙ angelus aliquando imo frequenter nuſquã ſit. nihil enim operatur in celo empireo qr̃ illud non eſt mutabile nec mobile. igitur nunq̃ꝫ angelus eſt in celo empireo. ibi aũt eſt vt plimũ. Jtẽ ſi traſeat de celo ad terrã põt operari in locis extremis nihil agendo in oĩbus locis intermedijs. qr̃ põt esse aliquis ãgelus qui non eſt motor alicuius orbis intermedij. igitur nec ille tũc erit in celo nec in terra nec in medio. Preterea 3⁹ ſi angelus eſt in loco per operationez ergo ibi primo eſt vbi primo operatur. ſz primo operatur in toto celo. totũ. n. celũ eſt primo proportionatũ virtuti angeli ita ꝙ totũ primo mouet. ⁊ ita proportionatũ ſm phz de ce. ⁊ mun. ꝙ ſi adderetur vna ſtella moueretur cũ pena ⁊ labore. ⁊ tamen nõ eſt in primo in toto celo. ḡ ⁊c. Si dicas ꝙ primo mouet aliquã vnã partẽ ⁊ ibi eſt. ⁊ per motũ illius partis mouet aliã partẽ quaſi impellẽdo vel trahẽdo. Contra hoc ſz phũs imaginetur illũ ruſticum habere pedes ⁊ caput in polis ⁊ brachia ꝓtenſa ⁊ extenſa ad orientẽ ⁊ occidẽtẽ. ſm veritatẽ tñ ſi primũ celũ ponatur mobile ⁊ nõ quieſcẽs nullus punctus eſt in celo magis oriẽs q̃ꝫ alius: ſed quilz pũctus eſt oriens ſucceſſiue. nullus etiã punctus eſt magis ca par motus q̃ꝫ alius ſm veritatẽ. ⁊ ideo nõ eſt in celo ex natura rei dextrũ ⁊ ſiniſtrũ ſicut in animali. psn. dextra que eſt in aĩali magis capax eſt virtutis aĩe q̃ꝫ pars ſiniſtra. In nulla ergo parte põt poni angelus ꝓio ex hoc ꝙ ꝓio illã partẽ moueat. Hoc etiã cõfirmatur. qr̃ ſi eſſet in aliqua parte quaſi quieſcens per ſe mot⁹ tñ per accidens. ſicut nauta in naui. ita ꝙ ſemp circũferetur cũ illo motu videretur ĩ conueniẽs talez motũ attribuere angelo mouẽti or bez. nec etiã põt poni quaſi per ſe quieſcẽs ⁊ ꝙ iuxta illũ ſit quaſi fluens pars ⁊ pars ipſi⁹ celi ⁊ ꝙ partez magis illi pñtez ſemp primo moueat. nõ. n. eſt aſſignare in quo quieſcat ille angelus cũ ꝓtinue moueat partẽ pñtem. ⁊ exĩdo in aliquo inq̃ꝫ tuz eſt motuz nõ erit quieſcẽs in eo vt videtur. Preterea illõ qõ eſt ratio angelo exiſtẽdi in loco eſt in eo formaliter. alioquin angelus nullomõ erit formaliter in loco. operatio aũt trãſiens in corp⁹ nõ eſt formaliter ĩ angelo. ḡ ⁊c. Preterea illa opatio eſt ꝓmẽſurative in loco per accñs. igitur ſi per eã angelus eſt ĩ loco ⁊ nullo alio mõ eſt ibi ꝓmẽſurative. Preterea Dam. Cui maxime immũtur non eſt pro eis. tñ qr̃ oẽs actoritates cõiter ſemp copulant ad esse ⁊ opari. vbi eſſet ſuperfluitas niſi aliud eẽt formalr̃ angelum ee in loco q̃ꝫ ipſum opari in loco. dic̃. n. ip⁹ auc̃te vbi adeſt ⁊ opat̃. ⁊ inſeda auc̃te dr̃ angelũ ee in loco ꝓpter ad eſſe intellcũalr̃ ⁊ opari. ⁊ ĩ ⁴ intellcũalr̃ ad ee ⁊ opari vbi vtiqꝫ fuerũt miſſi. Silr̃ idẽ dam. c. 17. dicit ꝙ celuz eſt ꝓtinentia viſibiliũ ⁊ inuiſibiliũ creaturaꝝ ⁊ infra ipſuz angelor̃ virtutes includuntur ita igit̃ ſm ipꝫ ſunt mõ angeli in celo qr̃ includũtur intra celũ. nõ ſic aũt includebant̃ in pn⁹ ſue creationis. qr̃ ipſe. c. 17. videt̃ aſſentire Grego⁹. theologo ꝙ ꝓditi fuerũt ante corporalẽ creaturã. tunc. n. nõ erãt in loco ſicut modo ſũt. qr̃ mõ ꝓtinent̃ in loco tũc aũt nõ ꝓtinebant̃. ⁊ tñ tũc potuerũt itelligere creaturã corporalẽ ſm Aug. ſup geñ. qr̃ pri⁹ habuerunt cognitionẽ matutinã q̃ꝫ veſpertinã. ⁊ potuerũt intelligere obiectũ ex parte obiecti ſub eadẽ rõe qua mõ intelligũt illud. ergo per ſolã intellectionẽ obi nõ ponit eos Dam. eſſe preſentes obiecto.

Ad questionem igit̄ soluēdaz primo videduz est de loco corporis. cuilz enī corpori p̄ter vltimū cuius nō est aliud extra p̄tinēs qūqz p̄ueniūt p̄io eē in loco actu ali. 2° esse in loco determinato. qz equali. 3° eē in loco p̄mensuratiue. 4° eē in loco determinate hoc ꝛ illo. ꝛ 5° esse in loco nāliter vel violēter. 3ª p̄ma cō ueniunt corpori inquātuz q̄ztū vel inquātuz corpus sed quartū p̄uenit sibi ab agente. vltimū p̄uenit sibi inq̄ztū est corpus naturale. lz. n. nullū quantū existat nisi ipsuz sit quale tñ existens p̄ius nāliter est quantuz q̄z quale. ꝛ p̄z hoc p̄ius nāliter est mathematicū q̄z quale. hoc est tale quale p̄° p̄sideraī a mathematico per se ꝛ primo. ꝛ hoc intelligit phs. 4. phy. de vacuo. vbi vult q̄ si corpus cubū ponaī in aere vel aqua lz nullā habeat passionē naturalē. tñ tamē facit distare quantū est ipsuz corpus ibi positū. ita q̄ quantū est ipsuz corpus tātū facit distare. ꝛ hoc non p̄uenit sibi inq̄ztuz est naturale tñ sed inq̄ztuz est q̄ztuz p̄cise. ꝛ ita mathematicū. Exponēdo autez ista p̄ordinē dico q̄ omne corpus tale aliud a p̄mo. p° est in loco hoc est in p̄tinēte p̄cise etiā īmobili. hoc enī intelligit̄ per illā diffinitionē phi quā ponit 4. phy. de loco. s. locus est vltimū corporis p̄tinentis īmobile primū ꝛc. diuisibile. n. p̄z illā dimēsionē p̄z quā est diuisibile nō pōt īmediate esse applicatuz alicui vt p̄tinens ipsuz sed p̄ecisuz p̄tinēs alicuius est indiuisibile. nihil aūt indiuisibile de genere q̄ztitatis per se existit sed in aliquo diuisibili. ꝛ ideo sequit̄ illud p̄ecisuz p̄tines esse vltimū alicuius diuisibilis p̄tinentis. ista autē vltimitas nō est de ratione loci. sed est de ratione q̄ztitatis p̄cise. q̄z si posset indiuisibile per se esse ꝛ nullius diuisibilis vltimuz illud indiuisibile vere manēs per se posset eē p̄ecisuz p̄tinens. Vltra aūt istā p̄tinentiaz p̄precisaz addit locus īmobilitatez qua distinguit̄ a vase p̄m phz. 4. phy. quā īmobilitatē nisi sunt diuersi diuersimode saluare per respectū ad polos ꝛ ad cētrum. Sed breuiter dico q̄ si subiectū nō maneat idē nulluz accidēs absolutū vel respectiuū manet idez p̄m phūz. ꝛ iō cū manifestū sit oēz substantiā que p̄tinet hoc corpus posse moueri localiter ꝛ nō manere idē numero p̄z omne accñs absolutū ꝛ respectiuū qō est in p̄tinente istud corpus manere nō posse idē numero. ꝛ ideo nec locū sine locus ponaī esse aliquid absolutū in tali corpore siue respectiuū. Et si dicatur q̄ est vltimū totius vniuersi ꝛ lz vt est vltimū p̄tinētis varieī. tamē vt est vltimū vniuersi nō variaī. Nec hoc saluat. q̄z nō est vltimū totius vniuersi nisi q̄z primo est vltimū alicuius partis eius. ꝛ ideo si est aliud ꝛ aliud vt est alterius ꝛ alteri⁹ partis nō est idez vt est toti⁹ vniuersi. lz. n. in aliquo toto sint multe partes tñ qō cōpetit sibi per vnaz partē p̄io p̄cise ꝛ post per aliā p̄cise nō est idē numero. Dico igit̄ q̄ locus habz īmobilitatē oppositā motui locali oio. ꝛ incorruptibilitatē p̄m equiualētiā per cōparationē ad motū localē. primū p̄z. q̄z si est aliquo modo mobile localiter q̄ztūcunqz accipiaī per accidens posset dici esse in loco per accidens. ꝛ ei assignari alius ꝛ alius locus. sicut licet similitudo moueatur quasi accidēt̄aliter per accñs. q̄z. s. in 4° vel in 5° gradu. q̄z primo corpus ꝛ per hoc superficies. ꝛ per hoc albedo. ꝛ p hoc similitudo. tñ superficies vl albedo vel similitudo vere est q̄n mouet̄ i toto corpore in alio ꝛ alio loco. similiter tūc aliqd quiescēs posset moueri localiter. nā qō habet aliū ꝛ aliū locū successiue localiter mouetur. fixū autē posset habere aliuz ꝛ aliū locū p̄tinentē si moueret̄ locus per accidens. 2ᵐ p̄robo. q̄z licet locus corrumpaī motu ei⁹ sbo localiter ita q̄ moto aere localiter nō manet in eo eadē ratio loci que p̄ius sicut p̄z ex iam probato. nec eadē ratio loci potest manere in aqua succedente. quia idem accidens numero non potest manere in duobus subiectis. tamen illa ratio loci succedens que est alia a rōne precedenti p̄m veritatē est eadē p̄cedenti per equiualētiā quātū ad motū localē. nā ita incōpossibile ē localē motū eē ab hoc loco in hunc locū sicut si eēt oio idē locus numero: nullus aūt idē motus localis pōt eē ab vno ubi ad aliō ubi que duo ubi nō correspōdent duobus locis differentibus spē. q̄z hñtibus aliū respectū nō tantuz numero sz etiā spē ad totū vniuersuz. Ex hoc illi respectus qui sunt tantū duo numero alij videnī vnus numero. q̄z ita sunt indūcti respectu motus localis sicut si tñ eēt vnus respectus. Ex^m huius p̄z aliqualiter in noibus significatiuis. q̄z hec vox hō quotienscunqz plata dicit̄ vna vox numero ꝛ distinguitur ab hac voce lapis numero. cū tñ nō possit eadē vox numero bis p̄ferri ita q̄ quot sūt platōes tot sunt voces distincte numero. ꝛ hec vox hō ꝛ hec vox lapis non tñ numero sz etiā specie distinguūtur. tñ q̄z ad finē vocis. s. ad exp̄imēdū p̄ceptū per equiualentiā sunt idē numero homo ꝛ homo lapis ꝛ lapis quotienscūqz p̄olata. ideo dicūtur esse vna vox numero respectu illius finis. sic dico in ꝓposito q̄ locus est īmobilis per se ꝛ per accidēs localiter. est tñ corruptibilis moto subiecto localiter. q̄z tūc amplius nō manet in eo illa relatio. ꝛ tñ nō est corruptibilis in se ꝛ p̄m equiualētiā. q̄z necessario succedit illi corpori in quo fuit ista ratio loci aliud corpus in quo est alia ratio loci numero a p̄cedēti. ꝛ tñ eadē precedēti p̄m equiualētiaz per p̄parationē ad motū localē. Sed nunquid corpus aliud a p̄io corpore necessario sit in loco q̄z q̄ztū. Phs diceret q̄ sic. q̄z diceret nō posse eē aliqō corpus a corpe celesti quin sit in spera actiuoꝝ ꝛ passiuoꝝ. ꝛ diceret illud necessario p̄tinuari sub aliquo p̄precise p̄tinēte.

Tamē oppositū videtur vez p̄m catholicos. q̄z deus posset facere lapidez nō exīte aliquo alio corpore locāte. ꝛ lapidē exīntez absq̄z omni alio corpore q̄z posset illud facer extra vniuersū. ꝛ vtroqz modo esset nō in loco. ꝛ tñ esset idē p̄m omne absolutuz in se. per nihil igitur absolutū in se neeessario requirit esse in loco. sed tantū habet necessario potētiā passiuā qua possit eē in loco. ꝛ p̄posito loco i exīntia actuali ꝛ posita p̄ntia ei⁹ respectu alicuius corpis locātis.

Ad 2° dico quod supposito primo corpus q̄ztū est in loco in actu. q̄z in p̄ciso p̄tinente actualiter. non enīz pōt esse in loco quin istud vltimū qō est p̄timū p̄tinēs faciat istud actu. q̄z faī latera corporis p̄tinētis distare. secus est de parte in toto que nō facit superficiē in potentia p̄tinētē ipsaz esse in actu. ꝛ iō nō est pars i toto sicut locatū in loco. 4. phy. Ad 3° dico qō p̄pter eandē quātitatē nēcio exigit corpus locū sibi equalē ꝛ propter idē est in loco p̄mensuratiue. ita q̄ pars superficiei contenti correspondet parti superficiei continentis ꝛ totum toti. 4ᵐ cōpetit corpori ex determinato loco locāte ipsuz. 5ᵐ p̄petit sibi inquantū est corpus naturale. ex hoc. s. q̄ inquantū habet formaz substātialē determinatam ꝛ qualitates determinatas natū est ab aliquo locāte cōseruari ꝛ saluari ꝛ ab aliquo corrūpi. ꝛ quando continetur ab vltimo illius quod natum est ipsum saluare dr̄ esse in loco naturali. lz naturalitas multū accidat rationi loci. p̄o tāto igitur est in loco naturali. q̄z est in locante naturaliter. i. est in vltimo alicuius continentis quod natuz est saluare p̄tentum.

Ad p̄positum igit̄ ista applicando de angelo dico q̄ angelus nō necessario est in loco trib⁹ p̄mis modis.

q; multomagis posset fieri angelus sine creatione creature co;poralis. vel facta creatura co;pali posset fieri ⁊ eẽ extra oẽm creaturã co;poralẽ. ⁊ tñ in angelo est potẽtia passiua qua possz esse in loco. Et ista potẽtia vel fundaf immediate in eius sõa qua posset esse in loco vel in ipsa inq̃ztũ est natura limitata actualiter exñs vel in aliquo extrinseco angelo qcgd sit illud. ⁊ ideo nõ op;tet querere aliq̃z intrinsecaz rationẽ essendi angelũ in loco necessario. q; ibi nulla est sed tantũmodo est in ipso potẽtialitas passiua q̃ põt eẽ in loco. q; non repugnat sibi. suppositio igit isto p̃mo non opz q̃ sit in loco in actu. q; nõ opz q̃ sit i aliquo continẽte indiuisibili tanq̃z in termino diuisibilis actualit exñtis. ñ. n. facit latera continentis distare. ⁊ ideo non facit sup^cm p;timentẽ in actu.

De 2°ẽ dubiz ⁊ de hoc mota est 2ª. q. cõceditur tamen cõmuniť q̃ non potest eẽ in loco q̃stum cunq̃z magno. q; hoc est p;priũ dei. ⁊ ex hoc videt nõ posse eẽ in loco q̃stumcunq̃z pno. ex. 37. primi. Euclid. vbi vult Euclid. ostendere demostratiue q̃re cũ vbi q̃ qdlz locabile hẽat determinatũ locuz ⁊ q̃ qcgd põt esse vno eq̃liũ ⁊ in reliquo si sibi figuratio non repugnat. Ex hoc ar° sic quicgd potest eẽ in vno equali põt esse in altero si sibi nõ repugnat figuratio aliqua p̃m quaz vnũ distinguiť ab alio. sz angelo nulla figuratio loci i quo est repugnat. igitur si põt eẽ in vno equali ⁊ i altero. ⁊ per cõsequẽs si põt esse i quadrato q̃stumcunq̃z paruo vel stricto quod opz ponere dicendo q̃ non repugnat sibi esse i q̃stocũq̃z loco. sequitur q̃ nõ repugnat sibi eẽ i loco q̃stocũq̃z longo. quia quadrangulus est equalis isti quadrato paruo i quo põt esse. Istud declaraf p oppositũ in co;pore naturali. ideo. n. aqua que põt eẽ in quadrato non potest eẽ in quadrãgulo quãtumcũq̃z lõgo. q; non põt esse i loco quãtũcũq̃z stricto. ⁊ ideo non põt quãtũcũq̃z p;tendi sz magnitudinẽ non. n põt p;tẽdi 2^m longitudinẽ nisi cõstringatur p̃m latitudinez ⁊ si nõ potest in infinitũ constringi p̃m latitudinez non põt in infinitũ p;tendi p̃m lõgitudinẽ oppositũ est in p;posito. si enim angelus non determinet q̃stũcunq̃z locũ in minus tũc poterit eẽ i loco quãtũcũq̃z strictiori ⁊c. Preterea aliqua virtus est in angelo sz quã potest esse in aliquo loco p;portionabiliť p̃m vltimũ potẽtie sue. puta iste tantuz ⁊ ille tñ posset tamen p̃m vltimũ potẽtie sue facere se in minori loco isto quantũcunq̃z sibi adequato. hoc autez posse est alicui° virtutis actiue in eo. q; i ptãte sua est vt posset vti ea ad effectũ sibi adequatum vel non. igitur magis posse habere istaz quãtitatem in potestate sua est perfectius. q; maiorez habet virtutẽ actiuã. ⁊ ita est potens vti illa virtute actiua in infinitũ ad eẽndũ in minori ⁊ minori loco q̃z fit ille locus sibi adequatus. igitur habet potentiam infinitã. p̃ns est inconueniens. igitur ⁊ añs. sicut igitur si posset i infinitũ esse in maiori ⁊ maiori loco ꝓcluderetur infinitas virtutis sue. ita concluderetur infinitas virtutis sue si posset esse super in infinitũ in minori ⁊ minori loco. Si tñ posset esse in puncto vel non: nõ videtur ratio necessaria nec ad vnã partem nec ad aliam. q; licz angelus sit indiuisibilis non hz tñ indiuisibilitatem limitatam sic punctus. ⁊ ideo non opz ipsũ esse in puncto sicut in loco. nec forte repugnat sibi eẽ in pũcto sicut in loco quia nullũ inconueniens videtur ex hoc inferri q; si ex eẽ in puncto sicut in loco h̃ inferatur q̃ non posset moueri localiter nisi spatiũ eẽt ex punctis. nõ sequitur posset enim immediate ex loco punctuali ferre se in continuum cuius continui punctus est terminus.

De isto igit articulo videt cõcludendũ q̃ hz locũ determinatũ indeterminate tñ hoc mõ. q; aliquis locus est quo maior;z nõ posset habere ⁊ aliqs quo nõ posset habere minorẽ loquẽdo de loco cõtinuo. lz forte posset esse i puncto. Vtrũ aũt determinatũ locũ requirat ⁊ determinate ita q̃. hñs tantã virtutẽ si est presens loco de necessitate est p̃ns tãto loco. nec i potestate sua est q̃ sit p̃ns maiori ⁊ minori loco sicut est de co;poribꝫ. q; qdlz est necessario in loco sibi equali. aia etiã intellectiua nec̃io est i loco totius co;poris aiati. ita q̃ nõ est i ptãte eius eẽ i loco maiori vel minori. hoc ideo dubiũ est. q; nec videẽ posse facilit p;bari vna pars nec alia. qđ. n. i cõueniẽs est si quantitas sua virtualis p quã põt eẽ p̃ns alicui loco sua virtute sit nãlis ratio essendi in tanto loco suo mõ sicut q̃stitas co;pis est naturalis ratio eẽndi in loco suo modo ita q̃ lz i ptãte mea sit me esse in hoc loco vel i illo loco. non tñ est in ptãte mea eẽ in tanto loco vel i tãto. q; iste effectus ẽ naturalit cõsequẽs q̃stitatẽ q̃ nõ subest ptãti mee. ⁊ sic nec i se q̃stitas est i ptãte mea ita nec quãtũ ad istuz effectũ. eẽ. s. in tãto loco vl tãto nullũ g̃ videt seq̃ inconueniẽs si ita poneret in angelis vl si ponaf q̃ quãtitas co;p habeat aliquẽ locũ adequatũ quo maiorez nõ posset habere sz cõditiões sue virtutis ⁊ eẽntie. lz tñ ipa subsit volũtati angeli vt possit nõ semp habere illũ locũ sz maiorẽ vel minorẽ nõ sequit inconueniẽs. De 3°pz q̃ nõ est in loco cõmẽsuratiue. q; nõ hz partẽ ⁊ ptẽ cũ ptibus loci. De 4° dico q̃ est in hoc loco vel illo. q; nõ est vbiq̃z. Et huius rõ q̃rẽda ẽ. dico q̃ si aliqd posset esse p̃m se i potẽtia passiua determinatũ ad aliqđ genus pbicũ ⁊ nõ ẽ determinate i potẽtia passiua ad aliquã spẽz illi° generis tũc ab eodẽ reducit illud ad actũ illi° gñis ⁊ spẽciei. sic si superficies vñ superficies sit ex se determinata ad colorẽ ⁊ nõ sit ex se determinata ad albedinẽ vl nigredinẽ. tñ ab eodẽ agẽte reducit ad actũ coloris ⁊ alicui° coloris. q; nõ est coloratũ nisi q; sic est coloratũ. ita dico hic q̃ lz angelus sit i potẽtia ad vbi in cõmuni ⁊ nõ ex se determinatus ad hoc vbi vel illud. tñ ab eodẽ agente reducit ad hz vt sit actualit in loco ⁊ i hoc loco vel illo. illud aũt quo p;imo põt eẽ in loco ẽ a deo p;ducẽte ipz sup creaturã co;poralẽ p;tinẽtẽ. sz ex tũc pt reducere seipm ad actũ istũ. sic patebit in. q. de motu angeli. De 5°dico qđ nõ est i aliquo loco nãliter. q; tũc esset i aliquo loco violent. tũc etiã aliqđ co;p° haberet nãlẽ aptitudinẽ ad ipm ꝓseruãdũ i loco ⁊ aliqđ co;p° ad ipsũ co;rũpendũ. Et confirmaf rõ p auic. 9. me^t. vbi vult q̃ motus celi nõ est naturalis q; tũc termiaret ad quietẽ naturalẽ ⁊ motus. ab illa quiete esset violent°. ⁊ ita est i ꝓpositio. ⁊ hoc accipiẽdo naturalitatẽ p;prie sicut illud dicitur moueri naturalit q̃ inclinatur naturalit ad motũ. Ex isto pz q̃ illa potẽtia passiua q̃ ẽ i angelo ad essẽdũ i loco ñ ẽ nãlis nec violẽta sz neutra. q; nec istud passũ inclinatur ex se nãlit ad istã formã nec ad opposituz sz neutro mõ se hz ad ista. sic supficies ad albedinẽ ⁊ nigredinẽ idifferent se habet.

Ad argumẽta. Omnes autoritates q̃ negãt angelũ esse in loco sũt exponẽde q̃ vez dicũt ipz nõ eẽ i loco circũscriptiue. circũscriptio aũt icludit aliqđ eẽ i loco i actu ⁊ equali ⁊ p̃mẽsuratiue p̃m sẽdaz tertiã ⁊ quartã p;ditiones loci q̃ nõ p;ueniũt ãgelo. Ad illõ pbi põt p;cedi q̃ superficies aliq̃ co;poris p;tinet angelũ nõ tñ ex hz seq̃t q̃ sit agẽs influẽs vl cõtinẽs respcũ ei°. q; p;tinẽtia loci ẽ alteri° rõis a p;tinẽtia forme vl spẽi. tal. n. p;tinẽtia nihil aliud ẽ hz nisi p;tẽtũ eẽ i hanc superficiẽ p;tinẽtez. ⁊ nihil ei° eẽ extra ⁊ hz vez est in quocũq̃z p;tẽto diffinitiue. q; nihil eius est extra locum ambientẽ.

Ad illud de situ siue vt accipit p;o dria quantita

tis siue vt est ꝑdicamentū si illud ꝑdicamentū p:e supponat ꝙstitatē neutro modo maio: est vera. q: nō opo:tet omne ens in loco habere sitū altero illo ruz modo: nisi sit in loco circumscriptiue. Ad.2. q.pz ex dictis in.3.ar.5.de loco determinato.

Eptimo quero. Vtrū vnus angelus posset esse simul in pluribus locis.q nō.q: tūc distaret a se sicut locus distat a loco.ꝑtia.pbaꝫ ex opposito ꝑtis.q: illa que sunt simul alicui.3°sūt simul inter se. Itē angelus est nā oio limitata.igit ꝑm quodlibz qō pōt inesse sibi.igit ꝑm locū.ergo nō pōt simul eē in pluribus locis. Pre terea duo vbi sunt formaliter ꝯria. q: inter ea pōt eē distantia localis.7 per ꝑns motus 7 motus est inter duo cōtraria vel a ꝯrio in mediū.Et in p:ecedē ti.q.dictū est q oīa distincta vbi differūt specie 7 q differunt specie sub eodē genere sunt ꝓtraria.7 ꝓtraria nō possunt simul inesse eidez.q: maxime distāt sicut nec ꝯdictoria.ergo 7c. Itē si sic tūc posset simul quiescere 7 moueri q: quiescere ꝑm vnū vbi 7 moueri ꝑm aliud.sed quiescere 7 moueri inferunt quiescere 7 nō quiescere.que sunt incōpossibilia in eodē.igit 7c. Preterea aut posset moueri simul ad illa duo vbi aut ab vno vbi moueri ad aliud 7 tamen manere in illo p:imo vbi 7 acquirere ꝑz cū hoc nō p:imo modo.q: duo motus eiusdē speciei nō pūt inesse eidē.3.phy. neqz multomagis duo motus cōtrarij.nec 2°mō.q: termini motus sunt incōpossibiles.7 ideo mobile acgrēdo terminū ad quē necessario amittit terminū a quo.igit 7c. Cōtra pōt esse in aliquo loco toto puta pedali faciat igitur se in extremis huius loci nō exhibēdo se p:esentem medio.q: nō est ibi vt forma nec aliquomodo alio qui videat necessario acgrere pūtiaz totā toti. igit erit in duobus locis nō ꝓtinuis. Preterea corp9 pōt esse in duobus locis simul. ergo multomagis ꝑns.añs declarabit in 4°in materia de eucha[a].

Jn ista.q.dam.dicit.c.33.7.c.16.q de facto nō ē simul in duobus locis.q: ꝑm eū cuz sunt in celo non sunt in terra nec ecouerso hoc est de facto. De possibilitate tamen eorum naturali videt ꝓbabile q nō potest vnus simul esse in duobus locis quorum vterqz sibi sit adequatus ꝑm vltimū potentie sue. puta si ꝑm vltimū potētie sue posset esse in loco vnius miliaris nō posset virtute ppria esse in duobus locis talib9.q: tunc iste locus nō videret sibi eē adequatus ꝑm virtutē suā naturalē. Sz vtz in duobus locis discontinuis posset esse quoz nec vn9 nec alius est sibi adequatus.dubiū est.nec vr ratio necessaria p:o.nec cōtra. Sed q in duobus locis sicue adequātis siue nō posset esse per potētiā diuinaz certuz puto.q: nullā ꝯdictionē includit. vt dicetur in quarto in materia de eucha[a].

Et ideo ad argumēta ad p:imā partē que vident ꝓbare nō tm impossibilitatē de potētia angeli naturali loquendo. verū etiā impossibilitatē simpliciter q: ꝯdictionez respōdendū est. Ad p:imū dico q nō sequitur sicut nec ecōuerso.qm illud 3m ad qō ꝓparātur extrema est illimitatū ꝑm illud ꝑm qō extrema ꝓparātur ad ipm sicut pz de aīa in manu dextra 7 sinistra que aīa nō distat a se 7 tamē manus distat a manu.ita de9 non distat a se 7 tm distant inter se illa que cū illo sunt hic 7 rome.quodcūqz autē ponitur idē in duobus vbi quacumqz virtute sit in eis est aliquomodo illimitatū ad illa.7 ideo neutra ꝑtia valet. Ad 2m dico q ex se limitatus est ad naturā 7 ppzietates naturales sed ad potētiā accidentalē siue ad respectū qualē dicit vbi vel saltē nō est sine respectu nō oportet ipsuz esse limitatū ad vnū adequatū oīo.ita q ipossibile sit ipsuz hre etiā duo talia.licet forte virtute naturali sit limitatus ad vnū adequate. Ad 3m. quere rationē.q: istud pōt inueniri in. 4°.di.io. q. 2.in solutione p:imi arti. Ad 4m dico q sicut moueret est aliter se habere nūc qz p:ius ita quiescere ē nunc se habere sicut p:ius. nō est autē incōueniens respectu huius vbi aliquid se habere nunc vt p:i9. 7 respectu alterius vbi aliter se habere qz p:ius. 7 ita nō est incōueniens q hic possit quiescere 7 ibi moueri. Et ex hoc ꝓcedo absolute q quiescit simul 7 mouet q: predicata affirmatiua simpliciter sumpta sequuntur ex seipsis sumptis cū determinatōe nō diminuente. Et cū infertur vlterius.igr quiescit 7 nō quiescit.ibi est ignoratia elenchi 7 fallacia ꝑm quid 7 simpliciter.naz quiescere nō infert nō mouere absolute.sed tm cū illa determinatione cū qua accipiebatur quiescere p:out antecedebat ad quiescere simpliciter.7 ideo nō sequitur nisi q hoc mouet in hoc vbi 7 nō mouetur in illo vbi.que nō sunt cōtradictoria. Exemplū huius est.hoc est duplum ad.a.7 dimidiū ad.b. igitur est duplū 7 dimidiuz. ꝙz nō segtur.ergo est duplū 7 nō duplū. nō. n. segtur ex p:imis antecedētib9 nisi cū ista determinatione q est duplū ad.a.7 nō duplū ad.b.7 ex illis nō sequitur vlterius.ergo duplū 7 nō duplū. sed est ibi ignorantia elenchi.ita q in oībus talibus in quibus cōtrahuntur ꝑdicata inferūt affirmatiuas in quib9 ea dez ꝑdicata formaliter simpliciter includūtur. sed nō inferūt negatiuas in quibus ꝑdicata inferuntur simpliciter subiectis ꝓuenire ppter causas dictas.

Ad vltimū dico q vtroqz modo est possibile. 7 cū improbatur p:im9 modus dico q nō est incōpossibilitas motuū nisi ppter incōpossibilitatē formarū ꝑm quas sunt motus.7 ideo si duo vbi nō sūt formaliter incōpossibilia nec vt hūt eē in motu nec vt esse in fluxu.nec duo motus ad duo vbi in eodē simul erūt incōpossibiles.Est aūt dictuz phi.3.phy. vez de motibus ꝑm formas incōpossibiles quales sunt forte forme absolute. sed nō respectiue eiusdē speciei.7 de hoc alias.Et cū ip:obatur 2m9 modus dico qz sicut generatio 7 corruptio sunt duo motus distincti 7 hūt p:opios terminos distinctos lz freqn ter ꝓcurrant.7 tūc sunt quattuo: termini. duo.s.a quibus vna ꝑuatio 7 vna forma.7 duo termini ad quē s. vna p:iuatio 7 vna forma. ita in motibus est recessus a termino a quo 7 accessus ad terminum ad quē.7 tm sicut generatio absqz ꝓtradictione pōt esse sine corruptione vel ecōuerso.q: nō sunt eadē mutatio.ita pōt esse motus vel mutatio inqztū est accessus ad terminū ad quē absqz alio motu qui est recessus a termio a quo.Et tūc cū dr adhuc termini motus sunt incōpossibiles. vez est de p:imis terminis eiusdē motus.sed nō est vez de terminis q pūt esse quoruncumqz motuū differentium.

Et tuo quero. Vtrūqz duo āgeli pūt simul esse in eodē loco.q nō.q: due cause totales nō pūt eē simul respectu eiusdē effcūs.angelus aūt exīs in loco ē talis cā respectu opationis in tali loco ꝓpter quā dr eē ibi.igr nō pōt eē causa cū eo ali9 angelus ꝓpter aliquā opationē ibi exercitā. Alia rō ponit ab alijs.q: q hūt cūdē modū eēndi in nō pūt eē simul.qō declarat de duob9 coꝛpoꝛib9 gloꝛiosis q nō pūt naturaliter simul eē in eodē loco. lz corp9 gloꝛiosū possit simul eē cū nō gloꝛioso.ita de duob9 dijs si eēnt pares neuter posset eē cū alio ꝑ Da.c.5.7 tm ds pōt eē simul cū creatra ꝓp aliū modū eēndi coꝛi loco.cū igr āgeli hūt cūdē modū eēndi i loco nō poterūt sil eē i eodē loco.

Rō got thifredi qōli. 6. q.5.

In ista questiõe nõ est veritas ita clara ꝙ certa de facto sicut est in precedẽti. q. qr Ric. 4. de tri. videt arguere demones nõ habere corpora per hoc ꝙ legio fuit in corpore vnius obsessi marci. 5. ꝙ. 15. s. nõ enim potuissẽ legio fuisse in aliquo si habuissent corpora ideo videt arguere quod si habuissent corpora fuissent corpora eorũ simul in eadẽ loco. igit modo qñ non habuit corpoꝝ videt dicendum ꝙ simul fuerũt absq; corporibus. Si etiã vnus angelus mouẽs celũ sit in meridie ꝙ alius bonus angelus missus de celo ad terrã debeat trãsire per illũ locũ nõ videt necessitas ꝙ nõ transeat quasi per lineã rectã vel ꝙ ali⁹ cedat sibi. Si etiã oẽs angeli fuissent creati añ creaturã corpalẽ sicut videt verũ ꝑ dam. c. 17. nõ videt facile assignare quõ tũc nõ fuissẽt simul ꝙ si tũc nõ fuisset impediens eos fuisse simul nec mõ. Quicqd aũt sit de facto ꝙ de possibili de potentia dico naturali eorũ de possibili tñ respectu potentie diuine nõ videt esse impossibile quin per ipꝙ possent esse fiẽt. Et tũc ad argumenta prima que vident ꝓbare oppositũ mideñdũ est ad primũ dico ꝙ falsũ supponit. s. ꝙ angelus nõ fit in loco nisi per opationẽ. qõ ꝓbatũ est in p⁴ q. huius materie. Si etiã illud suppositũ admitteretur posset vnus angelus operari circa illud vna opatione ꝙ alius alia opatione ꝙ vterq; ꝑ illos posset poni per suã opatõꝝ in loco videlicet illius corporis vbi operet. ꝙ sic esse simul. qõ est oppositũ ꝓcloquii argumenti. Et si dicas ꝙ nõ ꝑñt operari nisi corpaliter mouendo. nec hoc iuuat qr sicut angelus mouet libere ita ꝑt mouere ꝑ vltimũ potentie sue vel citra vltimũ potentie sue. Et si moueat citra vltimũ potentie sue alius põt mouere illud mobile secũ sicut apparet in hoĩe qui ꝑ vltimũ potentie sue potẽs portare quattuor lapides põt citra terminũ potentie sue tñ portare duos ita ꝙ potentia sua motiua nõ hẽat actũ suũ nisi circa duos. ꝙ tũc põt habere aliũ cooperantẽ portantẽ secũ idẽ. cũ ergo angelus sit substãtia agens libere põt aliõ mouere secũ. Ad 2ᵐ dico ꝙ illa maior que ẽ famosa in multis materijs nõ est rõnabilis. nã esse in nullã habitudinẽ essentialẽ dicit necessario ad illud in quo est esse aũt ab dicit dependentiã essentialẽ ad illud a qᵒ est aliqõ. que igit rõabilitas ꝙ plura ꝑñt esse ab eodẽ ꝙ eodẽ mõ ꝙ nõ posset plura eẽ in eodẽ eodẽ mõ essendi in. quare. n. plus repugnat respectus accñtalis vnius rõis ꝙ dependẽtia essentialis vnius rõnis. Silr habent tẽporalia eundẽ respcũ ad tps sicut locata ad locũ. Ex hoc videt sequi ꝙ nõ ꝑñt plura tpalia esse in eodẽ tpe. qõ videt absurdũ. Qõ aũt adducit de duobus corporibus gloriosis ꝙ de duobus dijs si simul essent. si verũ esset oporteret aliundẽ ꝓbare ꝙ ex rõne eius qõ est esse in loco eodẽ mõ essendi in. qr ex hoc nõ videt esse repugnantia aliqua simultatis.

Quod simul creata est visibiliũ rerũ materia ꝙ inuisibiliũ natura ꝙ vtraqne informis secundũ aliquid ꝙ formata secundũ aliquid.

Simul ergo visibiliuꝝ rerũ materia ꝙ inuisibiliũ natura cõdita est. ꝙ vtraque informis fuit secundũ aliquid: ꝙ formata secundũ aliquid. Sicut enim corporaliuꝝ materia cõfusa ꝙ permixta que secundũ grecos dicta est chaos: in illo exordio cõditiõis primarie ꝙ formã cõfusionis habuit ꝙ nõ habuit formã distinctionis ꝙ discretionis. donec postea formaret atque distinctas recipe/ret species. ita spiritualis ꝙ angelica natura in sua conditione secundum nature habitũ formata fuit. ꝙ tamen illam quã postea per amorem ꝙ cõuersionem a creatore suo acceptura erat formam non habuit. sed erat informis sine illa. Unde Augustinus multipliciter exponens premissa verba Geneseos. per celum dicit intelligi informem naturam vite spiritualis sicut in se potest existere non conuersa ad creatorem i quo formatur. per terram corporalem materiam sine omni qualitate que apparet in materia formata. Aug.

Quo dicat lucifer secundum Esaiam. Ascẽdam in celum ꝙ ero similis altissimo. cum esset in celo.

Hic queri solet si in celo empireo fuerunt angeli quam statim facti sunt quomodo vt legitur in Esaia dicit lucifer. Ascendam in celum. ꝙ exaltabo solium meum. ꝙ ero similis altissimo. Sed ibi celuꝝ vocat dei celsitudinem. cui parificari volebat. ꝙ est tale. Ascendã in celũ. i. ad equalitatẽ dei.

Ono q̃ro. Utrũ ãgelus possit moueri de loco ad locũ motu ꝓtinuo primo arguit ꝙ nõ possit moueri. qr motus est actus entis in potentia ꝑ ꝙ in potentia. ex. 3. phy. vbi ãt vel locus nõ est actus angeli nec perfectio. qr oĩs pfectio videt esse nobilior perfectibili aliquo mõ. nõ sic autẽ vbi respectu nature angelice

2° ꝙ nõ possit moueri motu ꝓtinuo arguit. ꝙ ꝑ° ĩ cõmuni qõ nullũ successiuũ sit ꝓtinuũ. ꝙ ꝑ duplici via ꝓbat prima ex hoc qõ oẽ tale ꝓponit ex indiuisibilibus. 2ª qr cõponit ex minis. ꝑmã ꝓntiã ꝓbat ꝑbs. 6. phy. qr indiuisibile nõ põt ꝓtinuari indiuisibili cũ nõ habeat vltimũ añs illud. s. qõ successiuũ ꝓponat ex indiuisibilibus ꝓbo dupliciter. primo qr diuiditur in indiuisibilia. igitur ꝓponitur ex eis. ꝓbatio huius añtis. possibile est ipm diuidi in illa oĩa ĩque est diuisibile. sm videtur ĩcludere predicatũ huius ꝓpõnis. Et ex hoc videtur vlterius possibile ipsum esse diuisũ in oĩbus in quibus ipsũ possibile est diuidi. Ista ꝑñª ꝓbatur ꝑ illud. 6. phy. Qõ impossibile est fieri impossibile est factũ esse. ꝙ. 3. mᵉ ꝙ de. 2. de generatione. dicit phũs idẽ. Ulterius ista de possibili ponatur in esse ꝙ sequetur igitur ẽ actu diuisũ in illa oĩa in que possibile est ipsuꝝ diuidi. ꝙ ex hoc sequitur qõ est diuisuꝝ in indiuisibilia. qr si nõ est diuisuꝝ in oĩbus in quibus posset diuidi. qr adhuc posset vlterius diuidi in ptes illorũ diuisibiliũ. 2° ꝓbo idẽ. qr successiui nihil est actu nisi ĩ diuisibile. quia si aliquid eius esset diuisibile actu simul esset successiuũ ꝙ nõ esset successiuũ. illo igitur indiuisibili nõ exĩte actu sed raptim trãseunte q̃ro quid succedit sibi. si aliquod indiuisibile succedit sibi ĩmꝓtinuo habetur ꝓpositũ qõ indiuisibile sit immediatũ indiuisibili. ꝙ sic ꝓtinuũ erit ꝓpositũ ex indiuisibilibus. Si nõ succedit sibi aliud indiuisibile. igitur tunc nõ erit actu. nã indiuisibile eius non est ac-

tu.ꝛ ſicut aſſumptū eſt ſucceſſiuū nō eſſe actu niſi qꝛ aliqd̄ indiuiſibile eius eſt.igit̄ ꝛc. 2ª via eſt. quia ꝓbat̄ ex minimis.igit̄ nō eſt ꝓtinuū.ꝓ̄tia ꝓbatur. qꝛ minimū ſimpliciter quo .ſ. nihil eſt minus ipſo nō habet ptē ex qua fit qꝛtūc illa eēt minoꝛ eo.igit̄ ē oīo nō quantū.qꝛ omne quantū habet partē minorē ſe.ſz nō quantā nō pōt ꝓtinuari quanto. ergo minimū nō pōt ꝓtinuari. añs ꝓbat̄ ꝛ auctoritatibus ꝛ rōe p° auctoꝛitate pbi.i.phy.vbi rōes ſue videt̄ ꝓtra anaragoꝛā uniti iſti p̄n° qd̄ eſt accipere minimū naturale vt minimā carnē vel minimū ignez.ſz ſecundū ipſuz.6.phy.eiuſdē rōis eſt ipuz motū ꝛ magnitudinē ꝛ tp̄s ꝓponi ex indiuiſibilibus ꝛ diuidi in eis.igit̄ oportebit ponere minimū motū ꝛ minimū tēpus ſicut ꝓmanens minimū. Idē videt̄ haberi a pbo.2.de anima.vbi vult ꝙ omniū natura ꝓſtantium determinata eſt rō magnitudinis ꝛ augumenti.nō aūt permanētia naturalia ſunt ſolū ſz etiā ſucceſſiua.igit̄ habēt determinatā paruitatē ꝛ magnitudinē. ¶Patet idē etiā per pbz in de ſenſu ꝛ ſenſato.in illa ꝓma dubitatiōe vbi videt̄ velle ꝙ paſſiones naturales nō ſunt diuiſibiles in infinitū. ꝛ b̄ videt̄ ꝓbare.qꝛ tunc ſenſus videt̄ poſſe intendi in infinitū.quia ad participandū minimū indiuiſibile requirit̄ acutioꝛ ſenſus i infinitū. ¶Rōne aūt ꝓbatur 2°.idez añs ex hoc ꝙ eſt dare p̄maz partē motus igit̄ ꝛ minimā.ꝓ̄tia patet.qꝛ ſi quelz pars haberet minoꝛē partē ſe haberet etiā aliquid ſui p̄us aliquo ſui in infinitū. ¶Añs iſtud de p̄mitate.ſ.ꝙ ꝓtingat dare pꝛimā partē motus oſtendit̄ auctibus pbi.i. phy.ꝛ.8.vbi dicit phūs.¶Nō.n.ſi partibile in infinitūz eſt qd̄ alterat̄ ꝓpter hoc ꝛ alteratio.ſed velox fit multotiens vbi habet ꝓmentatoꝛ ſubito.ꝛ exponit hoc eſt in inſtanti.ꝛ non in tpe. Et quaſi obiecit ꝑ ſe qꝛ videt̄ hoc repugnare illi quod dicitur in.6.ſ. ꝙ ante oē moueri p̄cedit mutatī eē ꝛ añ oē mutatuz eē ē moueri. Et rñdet ſolnēdo ꝙ illō ibi itelligit̄ de motu inq̄ntū cōtinuus eſt ꝛ diuiſibilis.iſtud aūt itelligit̄ hic de motu inquantū eſt generatus ſiue ꝓductus ad actū. ¶Ad iſtā intētionē videt̄ phūs ꝓmiſiſſe quodā exēplū de guttis.ꝙ non eſt neēe ſi multe gutte aliq̄z partē amouerent de lapide penetrando lapidē qd̄ etiā quelz gutta aliqd amoueat ꝛ qd̄ ſemper pars amoueat̄ ante partē.ſz aliquādo totuz ſil̄ amouetur. qñ igit̄ dicit tot gutte amouent de lapide in aliquo tpe.pars aūt illarū i nullo tpe amouet. exēplificata ſicut multi trahunt nauē nullus aūt per ſe etiā i multo tpe traheret eā.videt̄ ergo īuere ꝙ poſt aliquas guttas tandez tota pars lapidis ſimul amoueatur.ꝛ ita eſt in alteratione qd̄ nō ſemp parſ ſequit̄ partē.ſz qñq̄z alteratio tota ſil̄ fit. Expreſſius b̄ dicit in 2ª dubitatiōe de ſenſu ꝛ ſenſato. vbi vult ꝙ nō oportet ꝙ ſimiliter ſit i alteratione ꝛ latōe. Contingit enim aliquid ſimul totū alterari ꝛ non dimidiū p̄ius velut aquā ſimul totā coagulari.attamen ſi fuerit multū qd̄ calefit aut coagulat̄ habituz ab habito fit vel patitur.p̄mū aūt ab ipſo faciente tranſmutari ꝛ ſimul alterari ꝛ ſubito eſt neceſſe.

Idē ꝓbatur per rōnē.qꝛ inter ꝫdictoꝛia nō eſt medium.igit̄ inter nō eſſe foꝛme inducende per motum ꝛ eſſe ipſius nō eſt mediū.non eſſe aūt ipſius fuit in vltimo inſtanti foꝛe p̄cedētis. igit̄ inter iſtud inſtans ꝛ illud qd̄ menſurat eſſe foꝛme ſuccedētis nō eſt mediū.ſed ſi nullū eſſet p̄mū iter eſſe foꝛme inducende per motū ꝛ nō eſſe ipſius eēt mediū igit̄ ē ibi dare ꝛ nō eſſet minimū illō p̄m in ſe niſi eſſet īdiuiſibile. Ex iſta p̄mitate ꝓbata ꝓcludit̄ qd̄ illud p̄mū ſit minima pars. nō.n. pōt iſtud eſſe p̄muz niſi indiuiſibile.qꝛ phūs.6.phy. oñdit qd̄ nō ꝓtingit accipere pꝛimā mutationē in motu. 3° pꝛincipaliter arguit qd̄ angelus nō poſſet moueri. qꝛ eſt īdiuiſibilis.ꝓbat.n.phūs.6.phy.c.2.ꝛ vlti. ꝙ nullū indiuiſibile pōt moueri.hoc ꝓbat ex intētione ꝛ illā rōez quā facit.c.2.replicat.c.vlti. qꝛ omne qd̄ mouet̄ ptim eſt in termino a q° ꝛ pti i ēmino ad quē qñ.n.totaliter ē i termio a q° nō mouet̄ ſz qeſcit.qñ aūt ē i termio ad quē totalit̄ motū ē igit̄ qñ mouet̄ indiuiſibile nō pōt eſſe in vno termino ptim ꝛ ꝓti in alio.qꝛ nō habet partē ꝛ partē.igit̄ ꝛc.3ª rō ſua ē. c.penl̄.qꝛ omne ꝙ mouet̄ pꝛius ptranſit ſpaciū ſibi equale vel minus q̄z maius.ſz indiuiſibile nō pōt p̄us ptranſire minus ſe.igit̄ ptrāſit pꝛius equale quā maius ſe.ꝛ ptranſeundo ſemp ſpaciū ſibi equale ptrāſiuit in totū ꝓtinuū ſupra qd̄ mouet̄.igit̄ illud cō poneretur ex indiuiſibilibus equalibus indiuiſibili moto.ꝓ̄ns eſt falſū. ergo ꝛ añs. 3ª rō ſua videt̄ eſſe.qꝛ oīs motus eſt in tpe ſicut pꝛius ꝓbauit.6. phy.ꝛ oī tempoꝛe erit accipere minus tp̄s in quo minoꝛi pōt m in° mobile moueri.igitur omni mobili pōt accipi minus mobile in infinitū.ꝛ ita nullū indiuiſibile eſt mobile.4° qd̄ non poſſit moueri localiter ꝓtinue qꝛ nō habet reſiſtentiā. qꝛ ſicut dicit ꝓmētatoꝛ ſuper.4.phy.c.ō vacuo ꝓt°.22.dicit qd̄ ſucc° in motu eſt reſiſtentia mobilis ad motorē.vl medij ad mobile.vl medij ad motorē. nulla iſtaꝝ reſiſtentiaꝝ eſt in ꝓpoſito.nō enim angelus reſiſtit medio.nec ep°.nec ſibiſp̄i vt motoꝛi. Et ꝓfirmatur rō.qꝛ ꝑ ipſuz graue in vacuo moueretur in non tpe.qꝛ ibi nulla eſſet reſiſtentia que poſſet cāre ſucceſſionē in motu.nō aūt magis reſiſtit angelus ſibi vel medio q̄z graue vacuo vel vacuū graui ſi poneretur .igit̄ ꝛc. Itē per rationē phi ibi.arguit enim ſic.que eſt ꝓpoꝛtio medij ad mediū in ſ̄btilitate ꝛ denſitate eadem eſt pꝛopoꝛtio motus ad motum i velocitate ꝛ tarditate ſz nulla eſt ꝓpoꝛtio vacui ad plenum in ſubtilitate.igitur.nec mobilis ad mobile in velocitate ſz oīs motus poſſibilis ad oēz motū poſſibilē pōt eſſe aliqua ꝓpoꝛtio i velocitate.igitur.nullus motus eſt poſſibilis in vacuo.ſz aliquis eſt poſſibil in pleno ſicut ipſe arguit ex parte medij ita pōt argui in ꝓpoſito.nā ceteris partibus que eſt ꝓpoꝛtio mobilis ad mobile in velocitate eadez eſt pꝛopoꝛtio angeli ad coꝛpus in ſubtilitate. ſed nulla eſt pꝛopoꝛtio angeli ad coꝛpus in ſubtilitate. igit̄ ꝛc.ſicut in rōe ſua. Alia rō ſua eſt ibi qꝛ ſi i vacuo fiat motus accipiat̄ aliud coꝛpus plenū ſ̄btile in tanta ꝓpoꝛtione excedere aliud coꝛpus in ſ̄btilitate in quanta tp̄s motus vacui minus eſt q̄z tēpus motus pleni.p illud mediū plenū ſ̄btilius erit mot° in tēpoꝛe equali motui in vacuo qd̄ habet ꝑ impoſſibili.ita pōt in ꝓpoſito argui ex parte mobiliū.ſi enim angelus q̄ztūcunq̄z velocius moueat̄ q̄z coꝛpus accipiat̄ aliqd̄ coꝛpus ſubtili° q̄z coꝛpus illud datū in tā ta ꝓpoꝛtione in quāta tp̄s motus angeli minus eſt tp̄e motus coꝛporis dati. illud coꝛpus in tali ꝓpoꝛtione ſubtilius in equali tp̄e mouebit̄ cū angelo.

Ad oppo^m videt̄ eſſe dam.c.33.ꝛ.26. vbi vult qd̄ nō ſūt ſimul in celo ꝛ in terra. ꝛ frequenter mittūtur in terrā apparet per ſcripturā.

Ad queſtionem dico ꝙ oē receptiuū foꝛmaꝝ alicuius geneꝛis qd̄ nō ē ex ſe determinatū ad aliquā vnā illaꝝ foꝛmaꝝ nec ē illimitatuz ad illas pōt moueri ſiue mutari ab vna illaꝝ foꝛmaꝝ ad aliaz. Iſta ꝓpoſitio pz per ſe. qꝛ ſubiectū includit p̄dicatū.ſz angelus eſt receptiuus alicuius vbi diffinitiue.lz nō circumſcriptiue ſicut patet pꝛius in pꝛima.q. de locatione angeli.nec eſt illimitatus ad omnia vbi.qꝛ non eſt īmenſus.ergo poteſt ꝓtinue mutari ab vno vbi ad aliud. Et ꝙ ꝓtinue patet.qꝛ inter duo vbi ſunt in

finita vbi media qō ꝑbaī exꝑtinuo motu coꝛporis ꝑ omnia illa vbi per oīa autē illa pōt angelus transire ita qō in nullo illoꝝ vbi sit nisi indiuisibiliter. ⁊ per ꝓñs nō potest oīa illa pertransire nisi ꝑtinue moueatur. Hoc etiā ꝓfirmaī. qꝛ anima beata equabitur angelis iuxꝝ ꝓmissuꝫ saluatoꝛis Mat. 22. Erūt aie sicut angeli aīa aūt beata mouet imo beatissima que est xꝑi mouebatur localr. qꝛ descendit ad inferos sicut dic̄ arti. fidei. ꝫ etiā ex scriptura ꝙ angeli mittant qñqꝫ cuꝫ coꝛpe assūpto. ⁊ si tūc cū coꝛpe mouebant vr̄ qō tūc fuerit aliq̄ motio passiua ipoꝝ alia foꝛmalr̄ ab ipsa motiōe passiua ipsius coꝛpis. qꝛ nō erāt foꝛmalr̄ aliqd ipsius coꝛpis. silr̄ credibile est ꝙ freq̄nter missi sint sine coꝛpoꝛe sicut de illo misso ad ioseph de ꝓceptu beate marie dubitantē.

Ad argumēta. q. dico ꝙ nō est incōueniēs oēm cātū q̄tūcunqꝫ sit ꝑfectū dūmō tñ nō hꝫ in eēntia sua oēꝫ ꝑfectionē eē capax vel potētiale respectu alicuiꝰ ꝑfectōis. lꝫ illa absolute minoꝛ sit sua nā sicut angelus hꝫ itellectionē q̄ est ꝑfectio potētie itellciue ⁊ tñ itellectio est simplr̄ ignotioꝛ nā āgelica. ⁊ ita ꝑt ꝓcedi de vbi vel pūctia coꝛpali cū āgelo qō sit aliq̄ ꝑfectio angeli sicut aliquis actus dicit perfectio sed longe ignobilioꝛ illa natura cui ineſt. Ad 2ᵐ nego illud qō assumit. s. nullū successiuū esse ꝓtinuū. añs etiā qō assumit ad eius ꝓbationē. s. ꝙ ꝓponaī ex indiuisibilibꝰ nego. ⁊ eiꝰ falsitatē ꝓbo per rōēꝫ ꝓbi. 6. phy. de ꝓpoꝛtōe sexqualtera q̄ plus ꝓuicit aduersariū lꝫ forte aliq̄ rōes eius magis sint a cā. qꝛ supponit ꝙ i quacūqꝫ ꝓpoꝛtōe possit motꝰ accipi velocioꝛ oī motu dato. ⁊ ꝑ ꝓñs motu aliquo dato mēsurato tribus instātibus erit accipe motū in duplo velociorē qui mensuraī vel mensurabitur instanti cuꝫ dimidio.

Istud etiā de successiuo ꝓbo per ꝓtinuitatē ꝑmanentis. qꝛ permanēs est ꝓtinuū. igitur ⁊ successiuū. ꝓsequentiā ꝓbo. qꝛ si in motu indiuisibilia sint sibi inuicē imediata quero de mobili ⁊ ipsis vbi que habet in ipsis instantibus imediatis si inter vltimuꝫ vnius vbi ⁊ alterius nihil sit mediū. igitur vltimū vnius imediatū est vltimo alterius. Si inter illa duo vbi sit aliqō mediū quero de vltimo ipius mobilis qñ est in ipso medio nō in altero instāti. qꝛ nec i illis duobꝰ indiuisibilibus ē. igiī in medio aliqꝰ imē illa duo istātia g̃ illa duo istātia nō erāt imediata. ⁊ istā ꝓñtiā declarat ꝓbs. 6. phy. ꝙ. s. eiusdē rōis ē motū ⁊ magnitudinē ⁊ tps ꝓponi exꝑindiuisibilibꝰ. Añs ꝓbari pōt manifestius de ꝑmanentibus q̄ꝫ de successiuis ꝑrōes ꝓbi. 6. phy. quia magis est euidens ⁊ manifestū qō indiuisibilia ꝑmanentia nō faciant maiꝰ q̄ꝫ de indiuisibilibꝰ sibi inuicē succedētibꝰ. Tñ efficacius ꝓbaī añs ꝑ duas rōnes vel ꝑ duas ꝓbationes geometricas. Sicut patet in presenti figura.

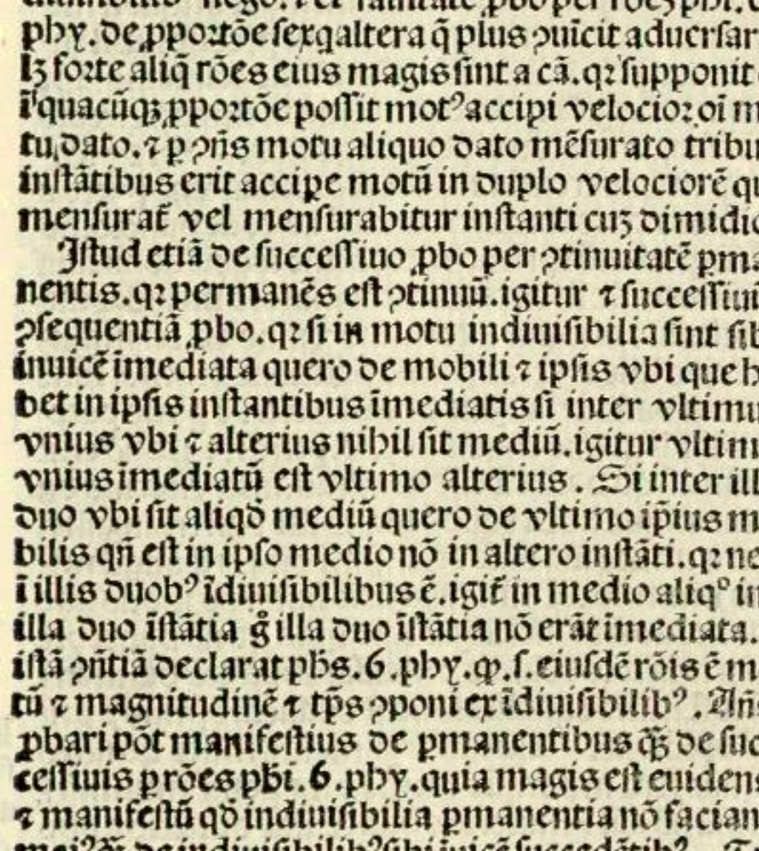

quaꝝ ꝑña est ista sup cētrū qōlꝫ q̄ꝫtūlꝫ occupādo spatiū ꝓtingit circulū designare ꝑ illā petitionē secūdaꝫ ꝓmi eucliō. sup centrū igitur aliqō datuꝫ qō dicaī a. describant duo circuli maioꝛ qui dicatur. b. ⁊ minoꝛ qui dicaī. d. si circūferentia maioris ꝓponaī ex punctis duo pūcta imediata sibi signent que sint b. ⁊ c. ducaī linea recta ab. a. ad. b. ⁊ linea recta ab. a. ad. c. qꝛ ꝑꝫ illā petitōēꝫ ꝓmi eucliō. a pūcto ad pūctū lineā rectā ducere ⁊c̄. Iste linee recte ducte trāsibūt ꝑ circūferētiā minoris circuli. q̄ro aut secabūt eā in eodē puncto aut in alio. si in alio. igiī tot puncta in minoꝛi circulo sicut in maioꝛi. sed impossibile est duo inequalia ꝓponi ex partibus equalibus in magnitudine ⁊ in multitudine. punctus. n. nō excedit punctū in magnitudine. ⁊ puncta in circumferentia minoris sunt tot quot in circūferentia circuli maioris ergo minoꝛ circumferentia est equalis maioꝛi. ⁊ ꝓsequēs pars ē equalis toti. si aūt due recte linee a. b. ⁊ a. c. secēt minoꝛē circūferentiā in eodē pūcto sit ille punctus. d. sup lineā a. b. erigaī linea recta secans. s. eā in puncto. d. que sit. d. e. que sit etiā ꝓtinens respectu minoris circuli. ex. 15. tertij eucliō Ista ex. 13. eucli. primo cū linea. a. b. ⁊ silr̄ cū linea. a. ⁊ c. ꝓstituit duos rectos angulos vel equales duobus rectis igiī si angulus a. d. e. ⁊ etiā angulus b. d. e. valent duos rectos pari ratione angulus a. d. e. ⁊ angulus. c. d. e. valent duos rectos. sꝫ qcūqꝫ duo anguli recti sunt equales quibuscunqꝫ duobus rectis exꝫ ᵃ petitione primi eucliō. igitur dempto cōi. s. a. d. e. residua erūt equalia. igitur angulus. b. d. e. erit equalis angulo. c. d. e. ⁊ ita pars erit equalis toti. Ad istud diceret aduersarius ꝙ. d. b. ⁊. d. c. nō icludunt aliquē angulū. qꝛ tūc possꝫ illi āgulo baī sub ꝑtendi a puncto. b. ad punctū. c. qō est oppositū positi. qꝛ. b. c. ponunt puncta imedata. qñ ergo accipit ꝙ angulus. c. d. e. est totalis ad angulū b. d. e. negaī qꝛ angulo b. d. e. nihil addit in angulo c. d. e. qꝛ iter b. ⁊ c. in ꝓcursu eorū in d. non est angulus. Ista reſpōsio licet videaī absurda negādo angulū vbi due linee ꝓcurrūt que exꝑandunt super superficiē ⁊ applicant nō directe ⁊ in hoc ꝓtradicta diffinitiōi anguli primo euclidis. negando etiā a. b. in. c. lineā posse duci neget primā petitionēꝫ primi eucliō. tñ qꝛ hec nō reputarentur inconueniētia. qꝛ sequūtur ad ꝓpositū. Cōtra reſpōsionē aliter arguo. angulus c. d. e. includit totū anguluꝫ b. d. e. ⁊ addit saltē punctū lꝫ ꝓteruias ꝙ nō addit angulū ⁊ punctus pars est pars. igitur angulus c. d. e. addit sup anguluꝫ b. d. e. partē aliquā. igitur ē totū ad illud. Assumptū patet. quia si angulus dicatur spaciū interceptū inter lineas nō includendo lineas tūc punctus primꝰ linee b. d. exꝫ circūferentiā minoꝛē nihil erit anguli b. d. e. ⁊ est aliquid anguli c. d. e. Si aūtē angulus vltra spatiū inclusū includat lineā includentez ⁊ tūc primus punctus linee d. c. exꝫ circūferentiā minoꝛē nihil erit anguli b. d. e. ⁊ est aliquid anguli c. d. e. ⁊ ita vtroqꝫ mō angulus c. d. e. addit punctū sup angulū b. d. e. Nec pōt aliquo mō obuiari demonstrationi principali quasi in illa circūferentia nō incipiāt linee diuidi a se sꝫ alibi ꝑpinquius cētro vel remoti. qꝛ vbicunqꝫ hoc posueris ibi describā circumferentiā minoꝛē. Istā secundaꝫ partē. s. ꝙ minoꝛ circūferentia nō secetur in vno eodeꝫ puncto. si secetur a duabus lineis nō oporteret ꝓbare nisi ꝓpter ꝓterniā aduersarij. qꝛ satis est manifestū quod eadē linea si ꝓtrahatur in ꝓtinuū ⁊ directū nūquaꝫ terminabitur ex eadem parte ad duo puncta. Et si istud manifestū verū cōceditur, stati ex deductione in prima parte patet ꝓpositū. 2ª ꝓbatio est ex 5ª siue 7ª decimi euclidis. dicit. n. illa quinta qō om-

niũ quantitatũ ꝓmensurabiliuꝫ ꝓpoꝛtio est adimi
cẽ sicut alicuius numeri ad aliquẽ numerũ. ⁊ per cõ
sequens sicut vult septima si linee alique sint ꝓmen
surabiles quadrata illarũ se habebunt adinuicez si-
cut vnus numerus quadratus ad aliquẽ aliuꝫ qua-
dratũ. quadratũ autẽ diametri nõ se habet ad qua-
dratũ coste. sicut numerus aligs quadratus ad ali
um numerũ quadratũ. igitur nec linea illa que erat
diameter quadrati ꝓmensurabilis erit coste istius
quadrati. minoꝛ huius patet ex penul. ꝓrimi ꝙ qua
dratũ diametri est duplũ ad quadratũ coste ꝓ eo qõ
est eq̃le q̃dratis duarũ costarũ. Sic ꝑꝫ i hac figura.

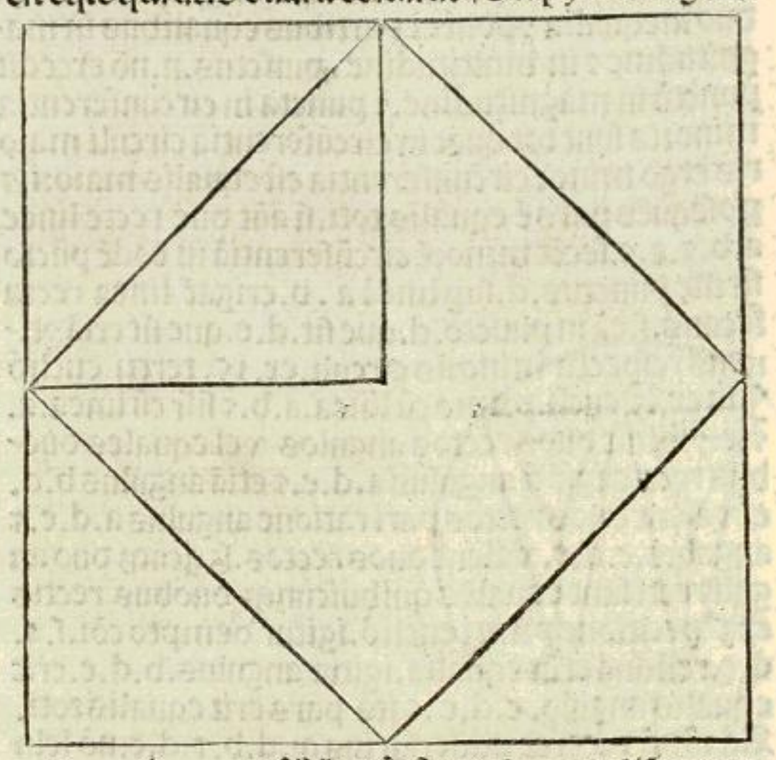

Nõ qõ nũerus q̃drat⁹ est iste q resultat ex duc-tu alic⁹ numeri in seipꝫ sicut ter tria faĉ nouẽ. q̃ ter q̃tuoꝛ. 16. quĩques quꝫ facit. 25. Et nun q̃ꝫ inter tales nu meros põt esse ꝓpoꝛtõ dupla si cut patꝫ cõparã-do nouẽ ad. 16. ⁊ ad. 25. 2ª de alis.

nullus aũt numer⁹ q̃drat⁹ est duplus ad aliũ nume-
rũ q̃dratũ. sicut ꝑꝫ discurrẽdo per oẽs quadratos ex
quibuscunq̃ radicibus i se ductis. Ex hoc patꝫ ista
conclusio ꝙ diameter est assimiter coste. i. icõmen
surabilis. Si autẽ linee iste ꝓponerẽt ex punctis
nõ essent incõmensurabiles. habeռte nim se pun
cta vnius ad puncta alterius in aliqua ꝓpoꝛtõe nu
merali. nec solũ sequereꝫ ꝙ essent icõmẽsurabiles
linee ſꝫ etiã ꝙ essent equales qõ est plane ꝑ sensum.
ꝓbatio huius ꝓpõtie accipiantꝫ duo puncta imedia-
ta in costa ⁊ alia duo opposita in alia costa ⁊ ab istis
ad illa ducantꝫ due linee recte eque distãtes ipsi ba
si. iste secabũt diametrũ. Sicut patet in hac figura

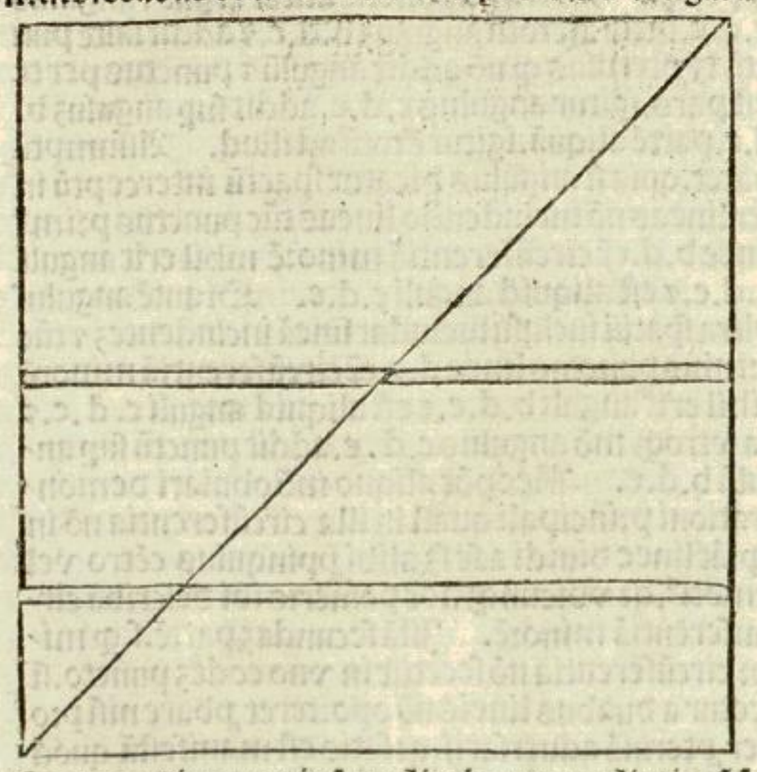

Quero aut in punctis imediatis aut mediatis. si i-
mediatis. igitꝫ nõ plura pũcta in diametro sint q̃ꝫ
costa igitꝫ nõ est diameter maioꝛ costa. Si i pũctis
imediatis accipio punctũ mediũ inter illa duo pũ
cta mediata diametri a q° trahatꝫ linea i cõtinũ ⁊ di

rectũ illud cadet extra vtrãq̃ lineã istã ex datis ab
illo puncto duco eã distãtẽ vtriq̃ linee date. ex. 1ꝫ ꝓ
mi. ista eque distãs ducat i cõtinuũ ⁊ directũ. ex 2ª
pte ꝓme petitõis ꝓmi secabit costã ⁊ in neutro pun
cto eius dato ſꝫ inẽ vtrũq̃. aliogn cõcurreret cũ illa
cũ q̃ pomẽ eque distans ꝙ est ꝓtra diffinitionẽ eque
distãtiũ. q̃ est vltima diffinitio posita in p°. igitur in
ter illa duo puncta que ponebanꝫ imediata i costa ẽ
pũctus medius. Sequitur hoc ex hoc ꝙ dicebatur
inter duo pũcta diametri eẽ punct⁹ medi⁹. igitur
ex opposito ꝓpõtis sequitur oppositũ aũtis. igitur inẽ
duo puncta ꝓma in diametro nõ est punctũ mediũ
imo generaliter totus decimus eucliõ. destruit il-
laꝫ ꝓpõnẽ linee ex punctis. qꝛ nulla essent oĩo linea
irrõalis siue surda cum tamen ꝓncipaliter tractet
ibi de irrõnabilibus sicut patet ibi de multis spe-
ciebus irrationalis linee quas assignat. Ex eodẽ
etiã apparet imꝓobatio alterius aũcedẽtis de pti
bus minimis. qꝛ aut illud minimuꝫ posset ꝓcise
terminare lineã indiuisibilẽ simplr. aũt posset iter
cipi inter terminos duarũ linearũ. Si ꝓmo mõ
minimũ ponit simplicit pũctus ĩdiuisibilis. ⁊ tũc
est idẽ ponere isto mõ minimũ ⁊ simplr indiuisibi-
le ꝑ parte. Si 2° mõ ducantꝫ igitꝫ due linee ꝓtra
cte a centro ad terminos talis minimi in circũferẽ
tia maioꝛe ita ꝙ includãt ꝓcise tale minimũ in il-
la circũferentia tũc quero aut includũt aliquod mi-
nimũ in circũferentia minoꝛe. aut ꝓcise nihil in-
cludunt. ſꝫ oĩo habẽt idẽ indiuisibile ꝓtinuans. Si
ꝓmo mõ. igitꝫ erunt tot minima in minoꝛi circulo
quot sunt in maioꝛi erũt igitꝫ equales. Si 2° seq-
tur ꝙ circumferentia minoꝛ secabitꝫ in vno pũcto a
duabus rectis lineis circuntib⁹ ab eodẽ puncto. qõ
est imꝓobatũ i ꝓmo mẽbꝛo imo sequitꝫ absurdiuꝫ
ſ. qõ linee ille in circũferentia maioꝛe includãt illõ
minimũ. ⁊ ducatur a termino vnius ad terminuꝫ
alterius linea recta ꝑ ꝓmã petitionẽ ꝓmi. ⁊ tunc
illa erit basis trianguli duoꝝ laterũ. ⁊ ꝑ ꝓns pote-
rit diuidi in duo equalia. ex. 10. ꝓmi. ⁊ ita nõ erat
minimũ qõ datũ est esse minimũ. imo vlterius du
catur aliqua linea eque distans illi basi trianguli il
la erit minoꝛ illa base ex. 2i. ꝓmi ⁊ ita erit aliqd mi-
nus minimo. Sili ista ꝓsitio siue vno modo siue
aliomodo si tñ intelligatꝫ tale quid qõ nõ habet ptẽ
⁊ partẽ in toto ꝓcludit ꝓmensurabilitatẽ diametri
ad costã. imo equalitatẽ sicut deductũ ẽ ꝓrius ꝙ ꝓ-
mã opinionẽ. Ad ista argumenta rñdet qõ nõ cõ
cludũt ꝓtra minimũ ꝑ formã ⁊ ita ponit minimũ ꝑ
formã nõ aũt ꝑ materiã ⁊ habet ista distictio a ꝑho
ꝓmo de generatione. c. de augmẽtatõe. vbi vult
ꝙ pars ꝑm spẽm quelꝫ augeatꝫ ⁊ nõ ꝑm mãꝫ. Istud
dictũ triplr intelligi põt. vel ꝙ pars ꝑ spẽm dicatur
ps ꝑꝫ formã pars aũt ꝑꝫ materiã dicatꝫ ps q̃ꝫti ĩq̃tũ
q̃ta est. qꝛ quãtitas ꝓsequitur materiã. ⁊ tunc redit
in quoddã antiquũ dictũ. ſ. ꝙ quãta ꝑ qõ quãta sunt
diuisibilia in infinitũ. nõ aũt ꝑ ꝙ nãlia. Vel põt i-
telligi pars ꝑ spẽꝫ que põt per se esse in actu. ⁊ pars ꝑ
mãꝫ dicatur pars ꝑ potentiã. vꝫ pars vt existit i to-
to. ⁊ tũc redit in idẽ cuꝫ alio dicto antiquo qõ est da
re minimũ qõ põt per se existere. nõ aũt ẽ minimuꝫ
in toto quo nõ est minus exñs in eo in potentia.
Aut põt intelligi ꝫ°°. discoꝛdando ab istis duobus
dictis antiquis qõ sit i aliquo vt minima pars for-
me siue totius inquãtũ habet formã. ⁊ nõ minima
pars aliqua materie aut toti⁹ ꝑ mãꝫ. Et tũc vr ma-
nifeste falsum. qꝛ nulla pars materie in toto est sine
forma in actu. nec etiã sine forma eiusdẽ rõis in to-
tis homogeneis imo ibi sicut totũ diuiditur in par
tes homogeneas ita mã per accns ⁊ forma per ac-
cidens diuiditur in partes suas homogeneas. ⁊ eo

Hic re
spõdet
ab egi-
dio de
Roma
qõli. 4.
q. 6. ⁊ q
li. 6. q.
17.

modo quo est minimū totius est minimuz utriusqz partis ⁊ ep°. omittēdo igit istum tertiū itellectū illos alios duos intellect⁹ excludendo ostendēdo qđ nō impediūt ꝓbationes p̄cedētes. ¶Primo qdē hic arguo cōtra p̄mā viā auctoritate cōmētatoris ſ. z. phy. ſup illud. ⁊ videm⁹ platonē cōmēto. 61. q̄re eū ibi. 2° ar. de ſenſu ⁊ ſenſato in dubitatione illa p̄ma ubi allegat in oppoſitū. ibi. n. lz dubitatōez illā obſcure ſoluat. hoc tñ certuz dicit q̄ qualitates ſenſibiles ſūt determinate ſm ſpēs. qđ ꝓbat. quia ubi extrema ſūt poſita neceſſe eſt media eē finita. i omni aūt genere qualitatis ſenſibiliū extrema ſunt poſita q⁊ cōtraria. ſed de quacūqz vna qualitate ſingulari utrū ipſa hēat terminabilitatē in ſe videt dicere q̄ non q⁊ exiſtūt cū continuitate. ideo habēt aliud in actu aliud in potētia ſicut cōtinuū hoc ē ſic cōtinuū vnū ē p ſe in actu ⁊ plura in potētia in que per ſe ē diuiſibile ita q̄litas ſenſibilis ut exēs in ꝓtinuo eſt vna in actu ⁊ plures in potētia lz p accīs. ⁊ tunc reducta potētialitate q̄ſti per ſe ad actū reducit etiam potētialitas paſſionis p accīs ad actū. ita q̄ nū quā q̄ſtitas p diuiſionē diuidit in quāta mathematica. q⁊ ſicut ipſe arguebat ad. q. q̄ naturale nō componit ex partib⁹ mathematicis ſed nālib⁹ ita etiaz in tales partes diuidit. Qualiter aūt nō faciat ad poſitū patebit rñdendo. ¶Iſtud etiaz ad qđ adducte ſunt auctes cōmētatoris ⁊ ariſtotelis ꝓbat p rōnes. q⁊ qñ aliq̄ paſſio cōuenit alicui p̄ciſe ſm aliquā rōnē cuicūqz cōuenit eq̄liter ſm illā rōnem eidē cōuenit ſimplr eq̄liter. Sicut videre natū eſt p̄ciſe cōpetere aīali ſm oculos ⁊ nō ſm man⁹ cuicūqz eq̄lit cōuenit ſm oculos ei ſimpliciter eq̄liter cōuenit. lz non cōueniat ei ſm man⁹. ſed diuidi in ptes itegrales eiuſdē rōnis extēſas nulli cōuenit niſi p quātitatē formaliter nec maximo nāli magis q̄z minimo. igit cū minimo cōueniat ſm iſtā rōnē ita ſimplicit. cōueniet minimo ſicut maximo. Qđ ſi dicat q̄ forma minimi ꝓhibet iſtud qđ cōpeteret ſibi ex quātitate quātū eſt ex pte quātitatis. Contra. ſi alicui p ſe ꝓntia aliqua ſunt incompoſſibilia. ⁊ illa ad q̄ cōſequūtur illa ſunt incōpoſſibilia. ⁊ multomagis ſi illa q̄ ſunt de eēntiali rōne aliquoꝝ ſunt incōpoſſibilia ⁊ ipſa erūt. ſed diuiſibilitas in tales ptes uel eēntialiter cōſeqtur quātitatē uel ē de p ſe rōne ei⁹ ſicut phs aſſignat rōnē eius talē. 5. me°. igit cuicūqz forme ponit iſtud incōpoſſibile ei ē quātitas incōpoſſibilis. ⁊ ita ſimplr nō erit illud diuiſibile inquantuz q̄ſtū: q⁊ ſimplr nō ē quātū. hoc etiā ꝓbat q⁊ nō ē itelligibile aliqd eē quātū qn ſit ex partib⁹. nec q̄ ſit ex ptib⁹ qn pars ſit minor toto. ⁊ ita nō eſt intelligibile q̄ aliqd ſit quātū indiuiſibile ita qđ nō ſit aliqd in eo min⁹ eo i exēs. nec etiā pōt poni aliqua caro ſimplr indiuiſibilis in tota carne. q⁊ ſicut p̄ctus ſepat⁹ nō faceret quātū ſeparatū. ita nec caro p̄ctualis ſi eſſz cū alia faceret aliqd maius nec cōtinuū nec cōtiguum. vñ ita improbāt rōnes phi. 6. phy. indiuiſibilitatē partis alicui⁹ rei nālis: ſicut alicuius partis q̄ſti inquātū quātū. Dico igit qđ iſta rñſio de naturali ſm qđ quātū ⁊ ſz qđ naturale ſi pōt hēre aliquā vitatē dz intelligi affirmādo ⁊ negādo rōnē formalē diuiſibilitatiſ: ita qđ illa rñſio q̄ dicit qđ diuidit i quātum q̄ſtū dicit qđ diuidit in quātū naturale. ⁊ illa que dicit qđ nō diuidit inq̄ſtū naturale negat naturalitatē eē rōnem formalē huius diuiſionis ſicut ſi diceret qđ aīal inquātū hz oculos videt nō inq̄ſtū hz man⁹. Iſte intellect⁹ uerus ē: ſed ex hoc nō ſequitur qđ ſimplr ei non cōueniat qđ cōuenit ei ſm quātitatē. nō enim p nālitatē cōcurrētē impedit illō qđ ꝓuenit nāliter quātitati. ſicut nec p manus cōcurrētes in aīali tollit illud qđ cōuenit ei ſimplr ſm oculos. ita igit abſolute eſt oē nāle diuiſibile in ſemper diuiſibilia in infinitū ſicut ſi illa quātitas q̄ ē cū forma nāli eēt p ſe ſine oi forma naturali. ⁊ ita oēs rōes q̄ procedūt de quātitate abſolute ſm rōnē quantitatiſ ꝓcludūt de ea ut eſt in nālibus. q⁊ diuiſibilitas ē paſſio nālis eius. ⁊ ex p̄miſſis dz de nāli cuius ē hec paſſio

2ª rñſio nō videt excludere rōnes p̄dictas qn totū non eēt cōpoſitū ex indiuiſibilib⁹ uel ex minimis ptibus in toto tñ videt poſſe poni minimū in motu p eo qđ ſic ꝓs mot⁹ p ſe ē anteq̄z ſit aliqd ulteri⁹ toti⁹ ſit ⁊ illa pars forme ſm quā ē motus p̄cedit oēs alias partes illius forme nō tñ natura ſz ēt duratione ⁊ ita tūc videt eē p ſe ⁊ nō in toto. ſi igit ſit minimū in nālib⁹ qđ poſſit p ſe eē videtur eē minima pars forme q̄ pōt induci p motū. ⁊ ita mīm⁹ mot⁹. Sz ꝓtra iſtā rñſionē arguo. q⁊ ſicut eēntiale ē quāto poſſe diuidi in partē. ita ē ei eēntiale qđ ſingulū eoꝝ in q̄ diuidit pōt eē hoc aliqd. igitur nulli eoꝝ repugnat p ſe eē. Cōfirmatur rō ⁊ iſta ꝓntia. tuz q⁊ ptes ille ſūt eiuſdē rōnis q̄ſtū ad formā ⁊ mām cuz toto. igit pōt hēre p ſe exiſtiā ſicut ⁊ totū pōt. tū q⁊ ſi eēnt p ſe eſſent indiuidua eiuſdē ſpēi. cui⁹ totū ē indiuiduū. abſurdū aūt videt qđ aliqd habeat in ſe naturā illā vñ ſit indiuiduū uel poſſet eē indiuiduū alicui⁹ ſpēi ita q̄ ſimplr nō repugnat ſibi poſſe indiuiduū illi⁹ ⁊ ſibi repugnet poſſe eē ſimplr. ⁊ hoc ſaltē de illis q̄ nō ſūt accītia. loqmur enim modo de ſubſtātijs homogeneis q̄ nō inherēt eēntialiter. tū etiā q⁊ ptes ſūt naturaliter ꝑores toto. igit non repugnat eis cōtradictorie poſſe eē ꝑores duratione ipſo toto ſicut q⁊ repugnat ipſi toti eē ꝑus nā hoc mō. iō ſibi repugnat eis contradictorie ex parte ſui eē ꝑus duratione. Videtur ergo quo ad hoc dicēdū q̄ ſicut forma nālis non tollit a toto nāli qn ita ſit totū ſemp diuiſibile p quātitatē ſicut quātitas eēt ſi ſola eēt. ita etiā nō tollit qn qōlibet diuiſū poſſet per ſe eē q̄ſtū ex ſe ē ⁊ ex pte ſui ſicut poſſet q̄libet pars quātitatiua in quā diuidere tur quātū. Et ſi dicas q̄ ſtatim conuerteret incōtinēs. Iſta rñſio nō videt eē ad intellectū qōnis. q̄rimus enī minimū potēs p ſe eē ex rōne intrīſeca. hoc eſt cui p aliqđ intrinſecū repugnet contradictorie minus eo p ſe eē. nulla aūt rō huius ipoſſibilitatis intrinſeca aſſignatur ſi totū corrūpatur. circūſcribamus enī oē cōtinēs ⁊ oē corruptiuū ⁊ q̄ aqua ſola ſit in vniuerſo q̄cūqz aq̄ data diuidatur. q⁊ hoc ē poſſibile ut ꝓbatū ē contra p̄mā rñſionē. iſta ī que fit diuiſio non erunt nihila. q⁊ hoc ē ꝓtra rationez diuiſionis. nec erunt nō aqua ex ſola ratione diuiſionis. quia tūc aqua componeretur ex non aqs non etiam repugnabit forme aque iſta paruitas q̄ iam eſt in actu q⁊ ita parua p̄fuit lz in toto. nec per ipſam diuiſiōez corrūpetur aqua. q⁊ circūſcriptū ēoē corruptiuuz ex hypoteſi. nō videtur igit aliq̄ ratio intrinſeca q̄re naturali repugnet qn ſemp quocūqz per ſe exiſtente poſſit aliqd minus eo per ſe exiſtere lz ratio extrinſeca forte impeditiua talis p ſe exītie aſſignetur ꝓtrarietas corrūpētis. Arguo etiā contra utrāqz rñſionē ſimul. q⁊ neutra ſaluat minimū in motu propter qđ improbādum tacta eſt aliqualiter p̄cedēs deductio. lz enim medium in motu locali nō poſſet cedere mobili niſi eēt naturale. tñ ſi p impoſſibile mēm mathematicū pōt cedere mobili mathematico uere eēt ſucceſſio in motu tali ꝓpter diuiſibilitatē medij. p⁹ enim ptrāſiret mobile p⁹ partē ſpacij q̄z poſterio⁹em etiā modo ſicut per accīs eſt in locato ex parte locati inquātum locatum ē qđ habeat qualitates naturales ſicut pz per phm. 4. phy. de cubo ⁊ per accīs ex parte loci inquantum locus ē qđ habeat qualitatē naturalē ex. q. i. de loco. q⁊ lz naturalitas ꝓueniat locanti. tamen per accidēs conuenit

loco ita etiam ꝫ necessario tamē omnino per accīs conuenit motui ſm locū siue motui ſm ubi quod ē in loco per se inquātū respicit per se locum q̄ qualitas naturalis sit in ipso motu vel q̄ sit in illo ſm q̄ est motus siue in magnitudine super quā fit motus per se igit rō successionis est quantitas uel i magnitudine uel in mobili uel in utroq;. Ex hoc destruit p̄ma rōsio q̄ non faciat p minimo motu. q; ex quo ꝫ eam nō est accipe in eo minimū ſm q̄ quātū. ⁊ successio est in motu locali p se ex rōne alicui⁹ inquātuꝫ quantū. sequtur q̄ in mota locali nullo mō pōt ee minimū. ⁊ ita nec in alijs motib⁹. q; ꝫ nō ita īmediate cōcedat de alteratione si ponat mot⁹ uel successio ſm formā: tñ sequtur per locū a maiori negatiue. nullus enī mot⁹ uelocior ē latiōe. ⁊ ita nullus potest hēre ptes indiuisibiles si iste necessario habeat partes diuisibiles. Ex eodem ēt destruit ſcda responsio q̄ nō faciat p minimo motu. q; in magnitudine sup quā ē mot⁹ nō est accipe minimā ptē inexistētez igit nec minimū transitū sup illā magnitudinē. q; illo minimo transitu oporteret ptransire minimam partē magnitudinis. 2ª etiam rōsio q̄stū ad minimū motum destruit ēt p alia. p̄mo q; qñ mouēs ē p̄sens ⁊ vincēs sup motū nō pōt poni illa rō extrinseca ꝓpter quā negat tale minimū posse p se ee. s. pūctia corruptiui. q; pūctia mouētis ⁊ ꝓducētis tale minimū tunc vincit omne cōtrariū corruptiuū. similiter quodcūq; datū minimū in successiuis posse ee in fluēdo hoc est minimū ibi simplr ee in toto. q; pars successiui nō hꝫ aliud ee in toto q̄ꝫ vnā partē fluē alia partē que ptes fluētes integrant totū sicut igit toto pmanente hoc est partē esse in toto, partē pmanētem ee cōtinuā alteri parti permanēti in toto. ita hic in successiuo partē ee in toto est partē fluētē cōtinuari alteri parti fluēti. Sic igit ip̄robatis illis duabus deductionib⁹ antecedētib⁹ rīndendum est ad ꝓbationes adductas ꝓ eis. Ad p̄imū dr q; ꝫ possibile sit continuū posse diuidi ſm omne signum nō tñ est possibile diuisum ee q; ista diuisio est in potentia ⁊ in fieri: ⁊ nullaꝫ pōt ee tota in facto ee. ⁊ tunc ad illas ꝓbationes adductas in oppositū cōcedit de q̄ cūq; vna potētia ad vnam factionē nō tñ de infinitis actionib⁹ cū quarū vna ducta ad actū necessario stat alia rō non reducta ad actum. ita est in ꝓposito q; sunt infinite potētie ad infinita diuidi cū quaruꝫ vna reducta ad actū necessario stat alia nō reducta ad actū: ⁊ nō ꝫ concedat possibilitas ad diuidi: non tamē ad diuisum ee. Cōfirmat ista rōsio p auero. super. ꝫ. phy. cōmē. 60. ubi assignat rōnē illius ꝓbatōnis phi. quātā cōtingit magnitudinē esse in potētia tantā contingit ee in actu nō sic īnumeris ꝓpt̄ q̄ oēs ille potētie q̄ sunt ad partes magnitudinis sunt potētie eiusdē potētialitatis ⁊ eiusdē rōnis. nō sit in numeris. Contra istud sequtur p te continuuꝫ pōt diuidi ſm. a. igit possibile ē ipsum esse diuisum ſm a. ⁊ ita de. b. ⁊. c. ⁊ quocūq; alio singulari. ⁊ hoc determinato uel indeterminato. q; nulla vna diuisio potest ee q̄ nō pōt esse cōpleta. igit oēs singulares antecedētis inferūt oēs singulares cōsētis. igit antꝫ infert cōsꝫ. si pōt diuidi in infinitū. ergo possibile ē diuisionē ee iam factā in actu in infinita. Nō si dicis singularia cōsētis repugnare nō autē singularia antis. Contra ex cōpossibili nunq̄ sequuntur incōpossibilia. ſꝫ ex singularib⁹ illis sequunt illa pꝫ inductiue. igitur ⁊c. Sed rīdetur q̄ ista ꝓpositio possibile ē continuum diuidi ſm q̄libet signū posset distingui ſm cōpositionē ⁊ diuisionē ut eet sensus cōpōnis iste. q̄ hec ꝓpositio ē possibilis possibile ē cōtinuū diuidi. ſm q̄lꝫ signū. sensus aut diuisionis ē q̄ in cōtinuo ē diuidi posse ad quodcūq; signū. Prim⁹ sensus ē uerus. scds falsus. Uel pōt distingui ꝫ q̄ signū potest distribuere diuisiue uel collectiue accipi. Posset ēt distingui q̄ possibile posset p̄cedere signū uel subsequi. ⁊ si p̄cederet eet ꝓpositio falsa. q; notaretur esse vna ꝓpositio ⁊ ꝓ vno instāti ee distributionē subiecti actu ad attributionē p̄dicati. si seq̄retur eet uera: q; notaretur potētia multiplicari ad multiplicationē subiecti. Iste rōsiones nō videtur multū logice. ꝫ⁴ nō. q; modus cōpōnis puta possibilitas nō videtur posse distribui ad plures possibilitates siue ipossibilitates ꝓ plurib⁹ instātib⁹ ipossibilibus ⁊ nō notaretur p̄dicatū vniri subiecto ꝓ aliquo vno instāti. Hec scda responsio aliqd ualet q; illa nō hꝫ locum nisi accepto hoc signo oēs in plurali sicut ibi oēs apostoli dei sūt duodecim. Hec rōsio p̄ma videtur ualē q; necesse ee qd accipiēdo extrema ꝓ eodē tpe vel ꝓ alio qd possibilitas. dicat modū cōpōnis vnientis extrema. Omittēdo longas ⁊ plixas euasiones istarū improbationū dico qd ista ꝓpositio signat vnionē p̄dicati cū subiecto possibiliter ꝓ aliquo vno nūc ꝫ illud nunc sit indeterminatū. ⁊ tūc illa ꝓpositio esset uera si talis ampliatio ꝓpositionis possit fieri ꝑ tute possibilitatis. nō enim pōt fieri ampliatio ad plura nunc ut non notetur possibilitas cōpositionis ꝓ aliquo vno nūc. sine extrema accipiātur ꝓ eodē. nūc siue ꝓ alio. puta si sedēs accipiatur ꝓ vno instāti ⁊ stās ꝓ alio in omni sensu oportet qd possibilitas modificet ipsam cōpositionē iungentē extrema ꝓ aliquo vno nunc tñ indeterminato. ita ī ꝓposito notatur diuidi vniri ꝑtinno ſm signū ⁊ ꝓ quolibet ei⁹: ⁊ hoc ꝓ aliquo nunc indeterminato. hoc aut est impossibile. q; qñcūq; vnitur sibi p̄dicatū ꝓ aliquo ul aliqbus singularibus necessario sibi repugnat ꝓ alis. necesse est enī sicut dicit p̄ma rōsio qd cū reductōne potētie non tñ ad factuꝫ esse sed ad fieri stet alia potētia nō reducta nec ad actū facti esse nec etiam fieri. q; necesse est diuisione exīte in fieri uel in eo esse ſm. a. aliqd continuū terminari per. a. ⁊ ita potētiā que est in illa parte cōtinui non reduci ad actū

Hec rōsio ē fratris Rogerij bachonis i⁹ opere minori ad Clementē papā q̄rtum.

Sed si arguas q̄libet singularis est uera. igitur ⁊ vniuersalis. possꝫ dici qd singulares sunt vere non tñ cōpossibiles ⁊ utrūq; regritur ad possibilitatem vniuersalis. Contra. simul hec est uera continuum potest diuidi ſm. a. ⁊ ſm. b. ⁊. c. ⁊ sic de quolibꝫ alio singulari simul. Et si dicas qd singulares sūt cōpossibiles accipiēdo potentiā sed non actū terminātem potentiā ꝓ eodē. puta est simul possibile continuū diuidi ſm a. ⁊ ſꝫ. b. ⁊. c. nō tñ possibile ē simul diuidi ſm. a. ⁊. b. ⁊. c. ⁊c. Arguo qd nō oportet accipere possibilitatem diuidi ꝓ eodꝫ nunc ad hoc ut vniuersalis sit uera. q; singulares absolute enūciantes p̄dicatū de singularibus sufficiēter enumeratis inferūt vniuersale absolute enūciās idē p̄dicatuꝫ sed si tales singulares sunt uere oēs in se ⁊ absolute. igitur ⁊ vniuersalis. rīdeo qd singulares ꝓpositiones de possibili absolute sūpte non inferunt formaliter vniuersalem de possibili. sed est fallacia figure dictionis a pluribus determinatis ad vnū. possunt enim singulares ex vi sermonis vnire p̄dicatū subiecto ꝓ aliquo nūc. vniuersalis aut vnit p̄dicatū subiecto p̄o quolibet ei⁹ vniuersaliter. ⁊ iō ꝓceditur ex forma significādi a pluribus determinatis ad vnū. Ista ē rō q̄re a p̄missa de possibili ut nūc ⁊ de alio possibili ꝓ alio nūc non sequitur conclusio de possibili simplr ⁊ absolute. q; p̄remisse ille non significant ex forma sua extrema vniri ipsi medio. et sic nō sequtur vnio extremoꝝ inter se. nec est possibilis ꝓ aliquo eodē. Et si ḡras q̄liter sint accipiēde singulares de possibili ut sufficiēter inferāt vniuersalem. dico qd oportet eas accipi in cōpositiōe spe-

cificata ꝑ eodem nūc indeterminato. puta possibile est diuidi ꝑm. a. ꝑ aliquo nūc. ⁊ possibile est diuidi ꝑm. b. ꝑ eodē. ⁊ ꝑm. c. ꝑ eodez nūc. ⁊ sic de singulis. ⁊ tūc ſequitur vniuersalis ⁊ aliter nō. Et si arguas qō iste singulares sūt alterius vniuersalis. puta istius possibile est continuuz diuidi ꝑm quodlibz signum ꝑm vnuz nunc que formaliter differt ab illa alia. ℟° qō differūt ꝑm uocem. qz hoc qō ista exprimit hoc alia ex significatione ubi demōstrat extrema vniri. Et si dicas qō etiā hoc modo specificando p̄dicatum ꝑ aliquo nūc determinato uel indeterminato nulla singularis repugnat alij ut possibile est diuidi ꝑm. a. ꝓo eodem nūc non repugnat isti possibile est diuidi ꝑz. b. ꝓo eodē nunc. ⁊ ita de c. ⁊ ita de quolibet alio singulari. qz si aliqua repugnaret aut esset illa q̄ reciperet p̄ctū imediatū aut mediatū. nō illa que acciperet mediatū. qz diuisio ꝑm vnū signū non impedit diuisionem ꝑm aliud signū mediatum. nec ista q̄ imediatū. qz nullū est imediatū. igitur singulares ut inducunt vniuersalē istaz ut nunc sunt uere ⁊ cōpossibiles. ℟° dico qō cuilibet singulari accepte vel acceptabili nulla singularis determinata accepta vel acceptabilis repugnat indeterminata cōpositione ꝓo eodez nunc tm̄ cuicunqz accepte repugnāt infinite indetermiate. Et rō illius repugnātie est assignata p̄us realis ex impossibilitate reductionis oīum potentiarum simul ad actum. huius simile nō habetur faciliter in alijs. bn̄ enim p̄t poni exemplum ubi q̄libet singularis est possibilis. ⁊ tm̄ vniuersalis nō est possibilis. quia aliqua vna singularis alicui vni singulari ē incōpossibilis sicut possibile est oēm colorē tibi inesse. hoc ē impossibile. qz aliq̄ vna determinata singularis alteri determinate repugnat. sicut te eē albū repugnat isti te eē nigrū. Tm̄ ponam⁹ q̄ iste nō posset portare decē lapides sed nouē tm̄. ⁊ sint illi lapides. io. eql̄es. ista ꝓp̄ō possibile ē oēz lapidē portari ab isto falsa ē. ⁊ nō qz aliq̄ singlis sinḡlis i se sit falsa nec qz aliq̄ singlis determinata sit alicui alti determinate icō possibilis: sed aligbus determinatis est aliqua ideterminata incōpossibilis. q̄cūqz enim nouē singula sia sunt cōpossibilia ⁊ decimū indeterminatum est incōpossibile eis. isto mō dz intelligi rnsio auer. super. 1. de generatione. q dicit q̄ facta diuisiōe i vno p̄cto ꝓhibet fieri diuisio in alio puncto. nō quidez in aliquo alio determinato signato vel signabili. sz in aliquo indeterminato. Et tunc rndet ad argum̄tum factū cōtra me p̄us de mediato ⁊ imediato qō etiā fit cōtra eum. dico q̄ nō est dandū diuisionē fieri in aliquo imediato sed in aliquo mediato non tamen determinato siue signato siue signabili sed ideterminato. qz quodcūqz determinatū mediatū accipiat posse diuisio stare ꝑm illud signum simul cuz diuisione ꝑm istud signū. repugnabit tm̄ diuisiōi isti diuisio ꝑm aliud signū mediatū ꝑm aliqd. s. q̄ nō est in cōtinuo determinatio ad hoc indiuisibile. Si q̄ras de ista ꝓpositione possibile est cōtinuū diuidi ꝑm quodcūqz signū. ista p̄t cōcedi. qz hoc signū qō cūqz nō tm̄ est distributiuū sed etiā partitiuū. ita qō ad veritatē vniuersalis cuius subiectū distribuitur per qōcūqz sufficit singillata attributio p̄dicati cuicūqz singulari ita q̄ nō oī singulari simul sed cuicūqz indifferēter. ⁊ nō opz q̄ alijs. oīs aūt nō sic significat sed significat sm̄ simul accipi ꝑ quolibet respectu p̄dicati. De hoc aūt signo quolibet est dubiū vtz significet idē cū eo qō ē oīs vel cū eo qō est qōcunqz ⁊ qōcūqz hoz ponat dicēdū ē de illo sicut de illo cui equalet. cū tm̄ de intellectu cōstat nō est vis faciēda in noīe. Ad scōam ꝓbationem illi⁹ aūtis dicit q̄ indiuisibile nihil est nisi carētia cōtinui. ita q̄ nihil formaliter est instans nisi carētia successionis cōtinue. ⁊ ita p̄ctus est carētia longitudinis: ⁊ nihil positiuū dicit: ⁊ tūc neganda eēt illa ꝓpositio. q̄ successiuū p̄cise habet esse. qz suum indiuisibile sit. immo p̄cise habeat eē suuz successiuū. qz pars eius fluit et numq̄z qz indiuisibile eius sit aliqd positiue. ℙro ista p̄one vident multa facere. primo qz posita sola rōne cōtinui circūscripto omni absoluto videt esse terminatū lz non sit absolutum. ℍec videt q̄ possit deus separare finitatē a linea. nec per ꝑs punctuz qō nō videt eē probabile si punct⁹ esset alia essentia absoluta a linea. Similiter si eēnt due eētie absolute non videt possibile quomodo fieret aliquod vnū ex eis nisi vnum alteri accideret. nō enim sunt vnū ꝑm idētitatez pfectā. qz ponuntur due essentie absolute. nec vnū tertiū compositū ex se. qz neutruz respectu alterius est act⁹ aut potētia. Similiter idiuisibile habet eē ⁊ nō esse absq̄ generatione ⁊ corruptione. quia si est tm̄ in potētia in medio linee continue ē tm̄ vnus p̄ctus. ipsa aūt diuisa sunt duo puncta in actu. igit ē ibi aliqs p̄ctus q non ꝑfuit ibi ⁊ fine generatione. qz nō videtur ꝓbabile q̄ generans generauerit ibi aliquā essentiā absolutā. simili de figura incisionis videt per auctorem 7 p̄incipioruz q̄ non sit aliqd positiue dictū. ⁊ tm̄ ibi est superficies in actu que p̄us nō fuit in actu. Sed contra istud tūc ſequitur q̄ generatio⁹ sōe q̄ nō ē p se terminus cōtinui nihil erit vel saltem in nihilo. qz nō est ei⁹ aliq̄ mensura positiua. ⁊ ita est de illuminatione ⁊ de oibus mutationib⁹ subitis q̄ nō sūt per se termini motus. ⁊ lz posset euadi de mutationibus que sunt termini motuū ⁊ fiūt in instanti sicut nihil in nihilo vl̄ ꝑuatio continuitatis in p̄uatione cōtinuitatis. tm̄ de istis videt absurdū. qz nō sunt per se termini cōtinuitatis alicuius p̄tinui qz nihil sunt continui nec positiue nec ꝑuatiue. ℙr̄eterea ꝑm ꝓbm p̄mo poste. ratio linee est ex p̄ctis. hoc est in rōnē essentiali linee cadit p̄ctus q̄ ratio dicit de linea p̄mo modo dicendi per se. nulla aūt p̄uatio p̄tinet per se ad rōnem essentialem positiui. igit ⁊c. ℙr̄eterea ex eodem ſequitur q̄ si p̄ctus tm̄ est ꝑuatio qō etiam linea tm̄ erit ꝑuatio ⁊ superficies ꝑfunditatis ⁊ corp⁹ semper enim terminatū diffinit per terminans: ⁊ positiuum nō ꝛcludit essentialiter ꝑuationez. Similiter sequitur idem ꝓpter aliud. qz tunc linea tm̄ erit carentia latitudinis ⁊ superficies tm̄ carentia ꝑfunditatis. ⁊ tunc non erit nisi vnica dimensio q̄ ponetur corpus. cuz tm̄ illa dimēsio q̄ dicitur ꝑfunditas posset alio respectu dici latitudo. iste enim tres dimensiones distinguūtur ꝑm imaginationem trium linearum se intersecantiū in eodem puncto.

Ex hoc infert vlterius inconueniens qō si superficies est tm̄ ꝑuatio ꝑfunditatis quomodo erit punctus nisi ꝑuatio p̄uationis. nihil enim videt ꝑuare ꝑuationem nisi sit formaliter positiuum. ℙr̄eterea ꝑm superficiem insint multe q̄litates corporales ⁊ sensibiles vt videt. ergo nō tm̄ ꝑuatio. aīs ꝓbatur de colorib⁹ ⁊ figuris quoz vtrūqz est per se visibile. ⁊ per ꝑs positiuū. figura etiā ꝓp̄rissime sequitur superficiem. ⁊ ideo videtur accidens manifestū superficiei. non aūt videt ꝓbabile entitatez positiuā talis ꝑtis speciem naturaliter ⁊ manifestantis eam includere essentialiter vel ꝑ subiecto habere imediate ꝑuationem. Si aūt dicatur q qō indiuisibile per qō successiuum habet esse est tm̄ i potentia. ℍoc nihil iuuat. qz eodem modo quo habet esse in toto quādo cedit quero qd sibi succedat si aliud indiuisibile stat argumentum. si nō tūc successiuū non erit. ℟° ad argumentū qō eo cedente succedit pars continua fluens ⁊ non indiuisibile int

mediate.nec aligd ĩmediate nisi sicut cõtinuũ est
ĩmediatũ indiuisibili. Et si obijcis.ergo nõ sem-
per hz tempus esse vniformiter ⁊ eqliter.q; quan-
do illud instans positiuũ est tps est.q; simm indiuisi
bile est.illo aũt transacto ĩmediate nõ est.q; aliquid
eius indiuisibile nõ est. Rc sicut linea nõ vnifor-
miter habet cẽ vbiqz put vbiqz distribuit ꝑ parti-
bus linee ⁊ indiuisibilib⁹ linee.q; in istis.s.partib⁹
hz esse vt in vltimis.⁊ in illis.s.in pũctis vt in ĩmi
nis.⁊ tñ vbiqz est vniformiter ẽm q̃ vbiqz distribu
it p̃cise ꝑ istis vel p̃cise ꝑ illis.ita ẽ in ꝓposito si sem
per distribuit p̃cise ꝑ indiuisibilibus vel p̃cise ꝓ-
ptibus tũc vniformiter habet esse. sed si ꝑ vtrisqz
simul nõ habet esse vniformiter. Ad ꝓbationes
alterius añtis de partib⁹ minimis respondeo ad ꝑ
mam dico q̃ pbs cõtra Anaxagorã satis habet si ꝑ
ablationẽ a toto minorẽ totũ.ita q̃ nõ semp possit
de eo eqle abstrahi.oportebit enim anaxagoraz di-
cere sicut imponit sibi q̃ facta segregatione a carne
cuiuscunqz generabilis de carne adhuc remaneret
caro tanta vt ex ea posset vlterius segregari qdcũqz
generabile.⁊ hoc est impossibile.q; quãtũcũqz caro
põt in infinitũ diuidi ⁊ minorari.saltẽ nõ remanerz
tãta vt posset ex ea qdcũqz generabile generari. qa
generabile quodcũqz regrit quãtitatẽ determinatã
illius ex quo generat maxime si generatio sit tñ se-
gregatio vel mot⁹ localis seu l-tionis :qd imponẽ
ana⁹.⁊ vltra quãtitatẽ illã oẽm ex qua generat imu
taret caro ꝑ cõtinuã segregationẽ alioz ex ipsa .non
ergo ꝓpter intẽtionẽ pbi ibi opz ponere minimum
in naturalibus etiã separatũ per se exñs nec in toto

Ad aliud pbi de sensu ⁊ sensato dico q̃ passiones
sunt diuisibiles q̃ztũcũqz ita q̃ numq̃z quantũ posset
diuidi nisi diuisa passione.⁊ tñ nõ diuidit in ĩmutaz
inquãtũ est sensibilis.i.inquãtũ est ꝓceptibilis a sensu.
sicut ipse vult ibi q̃ pars quãtũcũqz minima potest
esse sensibilis virtute lz nõ actione.hoc est q̃ ipsa in
toto põt coopari aliis partib⁹ ad sensum ĩmutãduz.
⁊ tñ lz posset fieri diuisio in eam etiã per se existentẽ
nõ tñ ĩmutaret sensum. Et tũc patet ad argumen-
tum eius qd adducitur in oppositũ q̃ sensus crescit
in infinitũ si apponat ⁊c. verũ est si sensibile inquan-
tum actu ꝓceptibile a sensu põt diuidi in infinitum
non aũt sequit si illd qd est sensibile põt diuidi in in
finitũ. Ad aliud de 2° de aia patet q̃ loqtur de q̃z-
titate naturali augmẽtabilis ⁊ diminuibilis qd cõ-
cedo.q; illa quãtitas,cuicũqz naturali pfectio est de
terminata in maius ⁊ minus loquẽdo de illa quan
titate in qua naturaliter ꝑducit.ant saltem in min⁹
inaiatis loquendo de illa quãtitate ad quaz ꝓcedit
diminutõ. vñ pbs nõ loqtur ibi nisi de termino ma
gnitudinis ⁊ augmẽti.⁊ iõ p̃cise in illo loco intendit
philo ophus q̃ quãtitas pfecta cuiuslibet rei natu-
ralis est determinata in maius ex quo hz ꝓposituz
suum qd intẽdit ꝓbare.s.qd ignis nõ est p̃ncipiũ au
gmẽtãs in aliqua generatione vel in aliq̃ spẽ opor-
tet enim p̃ncipale agẽs in aliq̃ specie eẽ determina
tum ad quantitatẽ pfectã illius spẽi vt illã solam ꝑ
ducat ⁊ nõ vltra illã ignis aũt nõ ẽ determinat⁹ ad q̃z-
titatẽ determinatã in aliq̃ spẽ.q; quãtũ est ex se ꝑdu
ceret maius quantũcunqz.quia crescit in infinitum
si apponantur combustibilia in infinitũ. Et cũ ꝓba
tur illud añs de minimo ꝓpõ qd cõuenit accipe p̃mũ
in motu.posset p̃ncipia negari.q; illi q dixerũt p̃mum
in motu dixerũt mutationẽ eẽ illam partẽ mot⁹.tñ
necessario p̃mũ vtroqz modo ⁊ p̃mum motũ ⁊ mu
tationẽ p̃mã.q; pbs.6.phy.ex intentione oñdit op-
positũ.s.qd omne moueri p̃cedit mutatũ esse in infi
nitũ.⁊ ep°. Et ꝑ suadet hoc sic.q; si ignis causaret ali
quid p̃mũ in motu pari rõne posset causare equalez

illi simul cũ eo ĩmediatũ.⁊ ita aut necesse eẽt finge-
re qd inter p̃mũ causatũ simul ⁊ sedm eq̃le illi opor
teret quiescere agẽs.⁊ ita motus cõponeret ex motib⁹
⁊ quietibus intermedijs.aut oporteret agẽs post p̃i-
mũ inductũ inducere totũ habitũ successiue.qd vi-
det valde irrõnabile.q; cũ sit equalis virtutis ⁊ eq̃
approximatũ passo sicut põt aliquẽ gradũ simul cau
satũ p̃mum simul inducere ita illo inducto põt indu
cere ipm totũ simul.⁊ ita coponeret totus mot⁹ im
mediate ex mutationibus immediatis vel ex mu
tationibus sine motibus ⁊ quietibus intermedijs.
Est ergo iste ꝓcessus.sit forma sub eẽ qeto ⁊ sub ali-
qua mutatione corrũpẽda ꝑ motũ.puta in alteratio
ne que incipit sub ca^re in esse qeto.huius inquã mu
tationis est accipe vltimũ.s.imutationẽ terminati
ue. qñ mobile se habz nũc indiuisibiliter ⁊ ꝑus diui
sibiliter.⁊ hoc est mutari sicut mutari est aliter se ha
bere nũc indiuisibiliter q̃z ꝑus diuisibilr.ideo autẽ
est sub forma cadẽ sub qua quiesc in instanti imu-
tationis.q; tũc agẽs qd dz ipsum mouere nihil egit
ꝑus nec nũc agit circa ipsuz ab illo instãti icipit mo
uere illud mobile.⁊ hoc successiue vel ꝓpter partes
mobilis.q; nulla pars mobilis est eque ꝓpinq̃ agẽ
ti.sed pars ꝓpingor alteri parti in infinituz.⁊ solus
pũctus mobilis est se toto ĩmediatus agẽti.⁊ ille nõ
est mobilis siue ꝓpter partes forme ẽm quas de-
bet eẽ motus quarũ quelibet añ aliã ẽ inducibilis a
mouẽte p̃te.q; ratio extrinseca ꝓp quã minimũ nõ
posset eẽ ꝑ se in naturalib⁹ẽ p̃tia corrũpẽtis.hoc au
tẽ tollitur ꝓpter p̃tiã agẽtis corrũpẽtis oẽ corru-
ptiuũ sui effect⁹.ab illo ergo instãti mutationis con
tinue remittit calor q̃ infuit ⁊ acgrit frigus.nõ eniz
verisimile est qd fit solus mot⁹ remissionis usqz ad
aliqd instans.⁊ tũc primo idncat aliqd frigoris. vel
enim calor remittẽdus haberet vltimũ sui in esse.
si in isto dicto instanti manẽt calor ⁊ in tpe sequenti
induceretur primo frigus qd negat pbs.8.phy. vel
si nõ saltẽ frigus ĩmediate sequẽs ipsum haberet p̃-
mũ sui esse:⁊ tũc esset p̃ma mutatio mot⁹ infrigida-
tionis.qd est ita incõueniens sicut de p̃ma remissio
ne motus caloris incõueniens etiã videt qd agens
remittat calorẽ nisi causando in ipso aliqd incõposſi
bile sibi ẽm aliquẽ gradum.⁊ ẽm qd illud causat in
maiori vel minori gradu corrũpit gradũ ⁊ gradum
ipsius exñtis. Hoc etiaz vult pbus manifeste.6.
phy.qd omne qd mouet hz aliqd vtriusqz extremi
⁊ videt manifestũ ad sẽsum qd aque successiue cale
faciẽde aliqd caloris inest manẽte adhuc frigidita-
te hac aque ⁊ nõ adhuc ẽm se totalit corrupta. Con
currũt ergo simul ab instanti mutationis motus re
missionis caloris ⁊ motus intẽsionis frigoris.quo
rũ neutrius est aliqd in p̃mo ⁊ in aliquo instanti i q°
per mutationẽ subitã inducit aliqs gradus frigoris
oĩno incõpossibilis calori in illo p̃mo calor nõ est:et
vsqz ad illũ tertiũ calor fuit.ita qd calor nullũz ulti-
mũ habet sui eẽ.sed hz vltimũ in eẽ qeto p̃mo modo
accepto.⁊ frigus nullũ vltimũ hz sui esse simplr
lz bẽat p̃mũ in eẽ qeto qd.s.accipit ꝑ mutationẽ lz il
lud nõ sit qes. Cũ ergo probat primũ per phm.6
phy.dico qd intẽtio phi est ista.s.probare qd nõ oia
semp mouent ⁊ ptra eos q dicũt oia semp moueri.
dicit qd manifeste cõuincunt si ꝓsiderem⁹ illos mo
tus ex qbus mouebãtur.moti enim erãt ad hoc po
nẽduz ex augmẽtatione ⁊ diminutione aĩatoz quã
videbãt fieri ꝓceptibiliter in aliquo magno tpe.pu
ta in anno.⁊ tñ in nulla parte ei⁹ ex hoc cõcludebãt:
q̃ illa fiebãt in toto tpe ⁊ in nulla parte tpis partiali
ter.qb⁹ar.obuiat q̃ bñ põt tale mobile qescere pali
qd tps ⁊ in paruo aliquo tpe moueri illo motu ita q̃
nõ opz moueri sup illo motu.Et ꝓbat hoc ꝑ ex^m de

guttis cadētib⁹ cauantib⁹ lapidē q̄ in aliquo certo tē
pore ⁊ numero cadūt ⁊ nihil auferūt de lapide. tādē
tñ vna cadēs sit cētesima a.ferat in virtute omniū
aliarū aliquā partē lapidis q̄ tota simul auferē ⁊ nō
ps añ partē. nō intēdit ergo pbs ibi q̄ ablatio partiū
lapidis sit in unīstāti vel tota simul. nā ista ablatio la
pidis est mot⁹ localis ⁊ iste mot⁹ e localis q̄ nullomō
posset fieri nisi ps mobilis pus ptrāseat spacium q̄
totū mobile. sed ista vna ps lapidis q̄ auferē p ul
timā guttā in vtute oium pcedentiū ł successiue aufe
raē tñ ablatio eius nō ē successiua correspōdēs toti
successioni casus guttarū. nō enim quot erant gutte
cadētes tot erāt ptes ablationis hui⁹ ptis a lapide.
sed tota ista pua ps p vltimā guttā auferē ł successiue. negat ergo philosoph⁹ successionē huic corrādē
tē. s. toti successioni casus guttarū. ac p hoc ille lapis
motus nō mouebat semper. ł q̄ mouebat per vlti
mā guttā tūc successiue mouebat. Et p̄m ista intēto
nē subdit postea de alteratione q̄ nō ē necesse q̄ p̄
pter hoc sit tota alteratio infinita. frequēter enī vbi
bz lra nra velox. illa cōmē. bz subito p velox in nra
trālatione. ⁊ exponit cōmētator subito. i. in instanti
⁊ nō in tpe inferendo. q̄ expō ē lre p̄ria. qō pz ex tran
slatione nra q̄ habet frequēter enī velox. ⁊ ex trāsla
tione sua q̄ bz subito in multis locis. q: in. 4°. phy.
vbi translatio nra bz repete sua trālatio bz subito.
⁊ notificat ibi q̄ illud dr fieri subito qō fit in tpe im
perceptibili. ⁊ ita exponit ipse ibi. igit exponere ve
lox vel subito p instās ē exponere tps per instās. Dz
intētio phi ē ita q̄ nō opz q̄ sicut alterabile ē diuisi
bile in infinitū: q̄ ita tps infinitū corrādeat alteratō
ni alterabilis siue semp dū alterabile ē q̄ ps ei⁹ post
partē cōtinue alteret. sicut posset ee successio extrōe
partū alterabilis. sed frequēter alteratio ē velox si
ue subito. i. qesc̄ete pus usq; tūc illo alterabili. ⁊ tunc
nō sunt simul nec p̄m p̄mā mutationē nec bz primā
partē mot⁹. sed successiue. ⁊ hoc est qō subdit statim
ro appōsita a philosopho ad eandē conclusionez. qō
q̄ñ quis sanat sanatio eius est in tpe ⁊ nō in termino
tpis. ⁊ tñ mobile nō semp mouet isto motu. qa iste
mot⁹ finit⁹ ē inter duo cōtraria. quō ergo accipet ipe
in rōne pcedēti alterationē fieri in instāti ad hoc vt
pbaret nō oia ee in motu. ⁊ in scōa rōne accipit op
positū. s. qō sanatio nō ē in termino tpis bz in tpe. et
tñ nō semp est mot⁹. q: ē iter p̄ria. ⁊ iō acqsito illo cō
trario cessabit mot⁹. Subdit ergo philosoph⁹ qō di
cere oia cōtinue moueri multū in multis ambigere
est. vbi cōtinue accipit p semp. q: illud mēbrum 5ᵉ
diuisionis q̄nti mēbris iprobat p oia ista. ⁊ adhuc po
nit ibi vlterior expō ibi q: lapis manet dur⁹. g̃ non
alterat. nō ergo ex aliquo vbo qō hic dī negat totaz
sniam suā in. 6. phy. ⁊ dato qō ibi eēt aliqō vbum qō
expīse hoc videret sonare bz nullū sit nisi ex falso intel
lectu sumptū magis tñ eēt exponēdū bz illud qō hic
dr q̄z totū istud qō ē hic p̄ncipale alibi retractare p
pter aliq̄ q̄ dicunt alibi nō ita p̄ncipaliter nec ex inten
tione sicut hic. Ad aliud de sensu ⁊ sensato dicet i
argumēto vlti. hui⁹. q. Ad rōnē de p̄dictoriis dī
qō illa sunt cōtradictoria q̄ sunt accepta p eodē tpe ⁊
p̄m alias rōnes reqsitas ⁊ illa nō sunt p̄dictoria que
nō sunt accepta p eodē tēpore. qō pbat per diffiniti
onē cōtradictionis posita p̄mo elenchoz. Et iō non
ē caloris vt p̄cessit in vltimo instāti imutationis ⁊
ē caloris susceptū in tēpore habito nō sunt p̄dicto
ria respectu caloris. Contra ē caloris ⁊ nō ē ab
solute sumpta nō put intelligūtur in eodē instāti sūt
incōpossibilia simplr ita qō q: sunt incompossibilia
simplr iō nō p̄t ee in eodē instāti nō e⁹. Et ratio i
cōpossibilitatis p eodē instāti nō est alia nisi q: ipsa
formalr sunt oppōsita nulla alia oppositionis forma
liter q̄z p̄tradictoria. Cōfirmat hoc per sile in ali
is q: p̄riū p̄rio succedēs vere ē ei p̄riū bz nō sint simł
in eodē imitāti. similiter forma vt termin⁹ ad quez
puationis vere opponit sibi puatiue. ⁊ ē iste motus
inter oppōsita formaliter. vñ pbs primo phy. c. 25.
vult qō ois mot⁹ sit inter cōtraria oppōsita vel p̄ri-
uatiua vel media inter hec. ⁊ tñ ista vt sunt termini
trāsmutationis numq̄z sit sunt. Dosz ēt argui qō
creationis terminus nō eēt p̄riꝰ q: nō ee qō p̄cedit
ee creati nō ēt ei ee p̄riū nec puatiuū nec mediuz
inter hec. q: in nullo susceptiuo ē. ⁊ sic nō eēt contra
dictoriū ei creatio g̃ nō eēt inter cōtradictoria vel p̄
ria. qō videt absurdū. Nō aūt adducit de diffinitō
ne p̄dictionis ē equocatio. q: alio mō p̄dictio ē i cōple
xis ⁊ alio mō est in incōplexis. Cōplexa nō sūt cō
plexis ⁊ alio mō est in incōplexis. Cōplexa nō sūt cō
tradictoria nisi accipiātur p eodē imitāti p quo opor
tet illa ambo enūciare p̄dicatū de subō. Incōple-
xa aūt absolute sumpta nō determinādo ad aliqō es
se sunt p̄dictoria. De p̄dictione p̄ma logtur pbus in
p̄ periher. de scōa vo in p̄dicamētis. Aliter rī-
deo ad ar^m. qō imediatū pōt accipi dupliciter. vno mō
iter qō p̄m se totū ⁊ aliud nō est mediū. Alio mō qō
p̄m se totū est cū altero statim vel post alterū. primo
mō continuū ē imediatū suo termino. q: inter diui-
sibile terminās ⁊ diuisibile terminatuz nihil cadit
mediū. 2°° mdiuisibili terminati cōtinuū nihil ē im
mediatū. nihil enim p̄m se totū statim segtur illud i
diuisibile. sed pars illius totius qō ē imediatū totū
p̄mo mō segtur indiuisibile p̄m partē añ partē in in
finitū. Ad. pposituz ergo dico qō sicut mēsure ite
se bnt ita ⁊ mēsurata. s. qō q̄ñ vnū cōtradictoriū mē
suratur indiuisibili ⁊ aliud mēsuratur diuisibili. et
tūc b^r ē falsa. nullū enī est mediū inter cōtradictori
um p̄m qō ē in tota mēsura sua ⁊ p̄dictoriū aliud sic
nec inter totā mēsurā eius ⁊ mēsurā alteri⁹ p̄dicto-
riū tu qō mēsarat indiuisibili nō ē alicui imediatuz
ita qō p̄m aliqō ee sui pz put ē in mēsura sua statim
reliquū cōtradictoriū segtur. ita dico in pposito qō
nō eē fuit in indiuisibili. eē aūt fo me inducte p mo
tū est in toto tpe habito. ⁊ iō nullū ē mediū inter illa
⁊ tñ quod segtur in tpe nō ē imediatū 2°°. p̄ñti in i-
stanti. Ad 1z^m ar^m p̄ncipale qōnis q̄ñ dr qō ange-
lus non possit moueri q: est indiuisibilis q̄uis pōt
facilr rideri qō angelus occupat locū diuisibilez. ⁊
iō respectu loci se bz ac si eēt diuisibilis. aut si occu-
pat locū p̄ctualē ⁊ ita vt p̄ctualiter exīs nō potest
continue moueri vt semp bēat ee p̄ctuale. Tñ q: nō
videtur rō q̄re negatur indiuisibile moueri ēt si eēt
indiuisibile quātitatis p se exīs. iō pōt cōcedi quod
angelus bñs vbi p̄ctale pōt cōtinue moueri vt in
p̄cto semp exīs. Et istud qō assumptū ē de indi-
uisibili p̄batur multipliciter. p̄mo q: spera sup pla-
nū mota describit in plano lineā. ⁊ tñ nō tāgit nisi in
p̄cto. ergo illud p̄ctū pertrāsit totā lineā. ⁊ tñ non
ppter hoc tota linea illa q̄ sic pertrāsitur a p̄cto cō
ponitur ex p̄ctis. ergo a sili nec hoc seq̄retur si ille
p̄ctus esset per se. Dic rīdetur multipliciter qō
nō est sperice in nā sz tñ in intellectu vel imagina-
tione. Sed hoc nihil est. q: celū simplr ē sperice
⁊ tñ dato qō nō eēt aliqō sperice in nā adhuc nō eēt
p̄dictio ex parte spere ⁊ plani qō hoc super illō mo-
ueatur vt spera super planū. eēt aūt p̄tradictio si ex
motu indiuisibilis super aliqd sequeretur ipsum es
se indiuisibile: vel cōponi ex indiuisibilibus. Alī
ter dicitur qō nālis spera tangit planū in linea non
in p̄cto. sz hoc videtur īpossibile. q: qō applicatur
linee circulari ita qō eā totā tangit necessario est cir
culare. q: q̄libet pars linee circularis ē circularis si
cut linea recta ē in q̄libz parte recta. recte aūt linee
nulla pars ē circularis vel curua. Aliter dicitur

q̄ qz pūctus ille ꝑ acc̄ns mouet ideo nō opz q̄ cōmē suret sibi ſpaciū ſup qō mouet ſpa fluēs. ſpa autē per ſe mouet ⁊ etiā ē diuiſibilis. Sed ꝫ iſtud. qz quā⁹ pars in toto mouet ꝑ acc̄ns tū ſemp eſt in ſpacio ſibi eq̄li ⁊ ꝓtrāſeūdo illa deſcribit totū ſpaciū. imo ſi albedo q̄ magis mouet ꝑ acc̄ns moto quāto q̄z aliquid qō eſt pars vel termin⁹ quāti ſi ſm quātitatez ſuā quā ꝑ acc̄ns cōparet ad ſpaciū adhuc ei⁹ q̄ztitas acc̄ntalis cōmēſuraret ſpacio. vñ nō vz q̄ q̄ztuz ad cōmēſuratiōnē aliqd auferat moueri ꝑ acc̄ns aliter q̄z ꝑ ſe moueri. Itē linea iſta ſuppoſita nō cōmēſuratur ſpe. qz tūc eēt corp⁹ ſpericuz. ſz cōmēſurat alicui moto ſup ipam ḡtūm pūcto moto ſup eā. Si etiaz ponat ſpam cē in vacuo ⁊ ſolā lineā cē planā. ⁊ p impoſſibile ſpa poſſet moueri in vacuo. ⁊ iſte pūct⁹ ſup lineā planā illa linea plana nō deſcriberet niſi pciſe ex pūcto illo. ⁊ ita ſequtur ꝓpoſitū ex iſtis. Preterea accipiat corp⁹ cubū ⁊ moueat ꝑma ſupficies ei⁹ ſemper ē in aliquo ſibi eq̄li. ⁊ ita in ſupficie. vel corrñdz ſibi aliqd in magnitudine ſuppoſita puta linea. ⁊ ſic ſemp perträſeūdo ꝑus aliqd magnitudinis q̄z aliō. ꝑträſit totā magnitudinē. ergo tota magnitudo ſuppoſita cōponit ex linea ſi rō illoz valeat. Preterea ſignet pūct⁹ ꝑmus in linea ſup quā alia linea mouetur. iſte pūct⁹ in linea ſuppoſita deſcribit totā lineā motā. qz ſicut ſemp qcūq̄z pūct⁹ linee mote ē ꝓtinue in alio ⁊ alio pūcto linee ſuppoſite. ita ē ex⁹. qcunq̄z pūct⁹ linee ſuppoſite ſupponit alij ⁊ alij puncto linee mote. ⁊ tū cū oīb⁹ iſtis ſtat cōtinuitas mot⁹. Pōt ḡ cōcedi cū nō videat niſi fuga dña de moto p accidēs qō indiuiſibile poſſet ꝑ ſe moueri ſi ꝑ ſe eēt. ⁊ tū cōtinue. nec ex hoc ſeq̄ret magnitudinē ꝑträſitaz ex cōpoſitā ex indiuiſibilib⁹. Propter tū intētionē Ari ſtotelis q allegabatur oz intelligē q̄ in motu locali ē ſucceſſio ex duplici cā. vz ex diuiſibilitate mobilis. ⁊ ex diuiſibilitate ſpacij. ḡrū vtrūq̄z cā ſi eēt ꝑ ſe ⁊ p̄ciſa eēt ſufficiēs rō ſucceſſionis. Nā qōlz mobile ꝑus ꝑtranſit vnā ptē ſpacij q̄z aliā. ⁊ ita eſſet ſucceſſio ex pte ſpacij cōparando idē mobile ad diuerſas partes ei⁹. Nōcūq̄z ēt idē in ſpacio ꝑus ꝑtranſit mobile ſm ꝑmā partē ſui mobilis in ſpacio q̄z ſm ſecūdam ⁊ ita eēt ſucceſſio ex parte mobilis cōparādo ad qōcūq̄z idē in ſpacio. ita ēt poſſet aſſignari in motu alterationis ⁊ forte in motu augmētatiōis. negat igitur phūs ⁊ bñ q̄ indiuiſibile q̄ztū ex ſe nō poſſit moueri vel mouere. ita q̄ ex eius parte poſſit accipi cōtinuitas mot⁹ ita q̄ ſit mobile hūs in ſe rōnē cōpletā mobilis cōtinui. qz nō hz in ſe q̄ cōtinue moueatur nō tū ē illud cui repugnat cōtinue moueri vel mouē accipiēdo ab alio cōtinuitatē mot⁹. Et iſtud concludūt rōnes ſue. ⁊ nō plus ſicut pz diſcurrēdo per rōes eius oēs. cū. n. ꝑmo accipitur q̄ oē qō mouet ꝑtim ē in termino a quo ⁊ partim in termino ad quē. verū ē ſi ſit tale mobile ex cuius rōne ſit ſucceſſio mot⁹ tale. n. mobile ē ſemp ſm ptē ⁊ partē ſui in termino alio ⁊ alio. ſed tū nō ita ſolū ſz ſm idē ſui ē partim in termino vno ⁊ partim in alio. hoc eſt in aliquo medio nō quieſcēdo ſed in q̄ztū ē aliqd vtriuſq̄z hoc ē in quātū ē per qō tēdit ab vno in alterū. hoc ē dictu qō ē ſub mutatione ⁊ ſub vbi aliquo ſubiacēte mutatioⁿi. ⁊ ſic cōtinuat partes mot⁹. Cum autez accipitur indiuiſibile non poteſt eſſe partim in vno termino ⁊ partim in alio. quia non habet partes. verum eſt de ꝓma partibilitate. ⁊ iō concludēdo q̄ ſic nō eſt mobile cōcedo. falſum aūt ē de 2ª partibilitate.

Ad aliud cū dr q̄ ꝓius perträſit oē mobile equale vel min⁹ q̄z perträſit maius. rñdeo ⁊ dico q̄ ptrā ſiri pōt accipi ꝑ träſitione diuiſibili vel indiuiſibili ſi ꝑ indiuiſibili falſa ē. ꝓpō ſi intelligatur q̄ añ oe pträſire maius vlr perträſeat ꝯdiuiſibile equale. tūc

eni oporteret cōcedere q̄ eēt dare ꝓmā mutatōez in motu locali. qō ēt nec ipſi peripatetici ariſto. non expoſitores dicētes ipſum retractare qō dicit in. 6 phy. pūt rōnabiliꝛ dicere q̄ in. 6. ꝓdicat ſibiipſi. non ergo oz q̄ oēm perträſitionē ſucceſſiuā q̄ē maiorꝛ ipſo mobili ꝑcedat perträſitio indiuiſibilis. ſi aūt intelligat de perträſitione diuiſibili tūc pōt intelligi non de toto rōne totius ſed rōne partis. ⁊ hoc nō cōparādo partē ad vbi ſibi equale. ⁊ totū ad vbi ſibi equale. qz cōtinuū ē cui⁹ mot⁹ ē vn⁹ ⁊ indiuiſibilis. ex. 5. me. ⁊ ita ſimul perträſit pars ſpaciū ſibi corrñdens ⁊ totū mobile ſpaciū ſibi corrēſpōdens. ſz itelligendo reſpectu alicui⁹ certi ⁊ determinati pūcti in ſpacio ꝑus perträſit totū in rōne partis alicui⁹ illud pūctū. ⁊ in hoc q̄ perträſit illud perträſit aliqd minus ſe loquēdo de vbi alio a ſuo ꝓmo vbi totali q̄z ſic perträſeat equale vel maius. ⁊ hoc ē per acc̄ns inq̄z tū mobile pōt hūre vbi minus ſuo totali. ſ. vbi. Sed ſi loquamur de vbi maiori ⁊ minori ⁊ equali ſm q̄ attēditur imediate cōtinuitas mot⁹ quorū infinita ſunt aliquid ꝓmi vbi ſimpliciter ꝓius perträſit maius ſe q̄z equale ſibi. Ad ꝓpoſitū igitur ſaluando ſufficit illud quod ē de per ſe rōne mot⁹ continui nō illud quod ē de per ſe rōne ei⁹. Et ſi obijcis qd ſit de rōne ariſtotelis in ſe ſemper iſte pūct⁹ ē in ſpacio ſibi equali ⁊ ſic perträſit totū. ergo cōmenſurat ſibi totā lineā ſuppoſitā. ⁊ ita illa linea ſuppoſita erit cōpoſita ex pūctis. Dico q̄ ſemper in quolz ī diuiſibili ē in ſpacio ſibi equali. nō aūt ſemper ī qua cūq̄z parte tēporis. Idē argui pōt de ſuperficie p̄ ma corporis cubi. qz lz in quolz nūc tēporis ſuppo-natur pciſe lineē ſuper quā mouetur. tū i tēpore medio iter duo inſtātia fluit ſuper mediū cōtinuū inter illa extrema. Ad vltimā rōnē bñ ꝓcedo quod oī tēpore dato ꝓtingit accipere min⁹ tps. ſed ex hoc nō ſequtur in illo minori tēpore poſſe moueri min⁹ mobile niſi loquēdo de mobili cōtinuo quod erat ex pte ſui cā cōtinuitatis mot⁹. Ad 4.ᵐ ar.ᵐ ꝑncipale de cā ſucceſſionis in motu. dico quod lz poſſet fieri cōtētio ⁊ altercatio de intētione ari. vel auer. ⁊ i qº ꝓdicit Auerꝛ ſicut apparet. 4. phy. c. de vacuo breuiter tū dico quod cā ſucceſſionis mot⁹ i quolibz motu eſt reſiſtētia mobilis ad motorē. nō qdē talis quod mouēs nō poſſit vincere mobile. tūc enim nō moueret ipſum. ſed nec talis quod mobile reinclinetur ad oppoſitū. qz ſic eſt pciſe in motu violento. ſed talis reſiſtentia quod mobile ſemp eſt ſub aliqº cui nō pōt imediate ſuccedere termin⁹ intentus a mouente. ⁊ iſta reſiſtentia mobilis ad motorē eſt ꝑpter defectū vtutis mouentis. ⁊ cum hoc ꝑpter reſiſtentiā medij ad mouens ⁊ mobile per quod medium pōt itelligi omne illud quod nēcio pcedit inductionez ſmini inducēdi ſed tale mediū nō ē neceſſario mediū niſi vtuti limitate. Si enī eſſet virtus infinita poſſet ſtatim ponere mobile in ſmino ad quē ita quod nec ꝑpter formā oppoſitā termino. a quo quā mobile iā haberet. nec ꝑpter mediana turaliter ordinata iter illā formā quā hz mobile ⁊ terminum ad quez eſſet neceſſitas quod tale mouens ꝓr⁹ moueret per talia media q̄z iduceret terminum. poſſibilitas igitur ſucceſſionis eſt ex reſiſtentia mobilis ad motorē que ē ex reſiſtere medij ad mobile ⁊ ad motorem: ita quod hic eſt vna reſiſtentia. mobile enī inq̄ztū hz talem formā iter quā ⁊ terminuz nata ſunt eſſe talia media pōt cōtinue moueri per illa ad terminū. ⁊ per iſta media q̄ reſiſtūt mobili vt poſſit nō ſtatim eſſe in termino pōt intelligi diuiſibilitas partiū mobilis vel diuiſibilitas forme ſm quā eſt motus vel vtraq̄z ſimul. neēitas tū ſucceſſionis nū q̄z eſt ex hac reſiſtentia ſed ꝑciſe cōparādo iſtam ad

agens cui mobile resistit ppter istã resistentiã medij ad ipsum .ita ꝙ sicut solum erat possibilitas ex sola resistẽtia medij ad mobile ita vt vr̃ illa limitata nõ posset tollere istã resistẽtiã. ⁊ iõ resistit illa resistentia agẽti ne statim inducat terminũ. Tũc ad illa q̃ adducunt̃ ad oppositũ ꝙ. ſ. angeli ad se nulla ẽ resistẽtia. dico ꝙ ex quo agit nõ ex infinitate virtutis actiue qñ ẽ in celo iter qõ vbi ⁊ suũ vbi in terra nata sũt esse multa media q̃ ẽt virtuti sue motiue sũt media ita ꝙ nec virt̃ sua motiua põt oĩa illa media facere ⁊ terminũ nec ẽt põt statim terminũ facere nisi ꝑus faciẽdo illa media. ⁊ iõ est hic resistentia tota q̃ regritur ad successionẽ in motu. Et cũ arguit̃ de ipõ dicto auerois de graui si ponat̃ in vacuo ꝙ descenderet subito ppter defectũ resistẽtie a parte medij dico ꝙ si vacuũ poneret̃ graue nõ moueret̃ in ipso. ꝑm phm. qz vacuũ nõ posset cedere graui ⁊ dimensiones sepate nõ pũt ee̅ simul. tñ si poneret̃ vacuum posse cedere ⁊ ee̅ spaciũ ⁊ nõ ꝙ latera plena ee̅nt sil̃. qz tũc nõ esset vacuũ. dico tũc ꝙ mot⁹ grauis eẽt successiue in vacuo. qz ꝑs pars vacui ꝑmo eẽt ⁊ totus graue ꝑus trãsiret hãcpartẽ spacij q̃s illã. ⁊ sicut dcm̃ fuit ꝑus in ꝑmo arti. ⁊ mõ per se successio ẽ in motu locali ⁊ in spacio inq̃stũ q̃sto. Ad argumẽta philosophi inquãtũ inducũtur ad ꝓpositũ. dico ꝙ illa ꝓpositio q̃ ẽ ꝓportio medij ad mediũ ⁊c̃. vera ẽ ceteris parib⁹. ⁊ iõ seqtur motũ nõ ee̅ in vacuo. Aut saltẽ vera est ꝓtra eos q̃ posuerũt vacuũ ee̅ totã cãm motus siue successionis in motu. Sed aug. ad ꝓpositus arguẽdo hic silr̃ de mobilib⁹ sicut ibi de spacijs ista ꝓpositio põt negari q̃ ẽ ꝓportio mobilis ad mobile ĩ subtilitate eadẽ ẽ ꝓportio mot⁹ ad motũ in velocitate. Et si accipias q̃ ẽ ꝓportio huius sub rõne quamobile ⁊ alteri⁹ sub rõne q̃ mobile cõcedo. sed tunc minor ẽ falsa. angelus enĩ mobilis ẽ cõtinue inq̃stũ habet q̃stitatẽ virtualẽ ꝑm quã põt coexistere loco quãtũ. sicut corp⁹ ꝙ quãtitatẽ suã formalẽ põt coexistere loco q̃sto. Silr̃ ꝙ pbs infert in scõa rõne sua quod mot⁹ fit in eq̃li tpe ꝙ vacuũ ⁊ plenũ si inferat̃ aliqdili sil̃e. ſ. ꝙ in eq̃li moueret̃ angelus ⁊ corp⁹ nõ ẽ ipossibile. ibi aũt ẽ ipossibilitas ex rõne mediorꝫ ꝑm qõ videt̃ rõ hui⁹ ꝓcedere. Sed dato ꝙ rõnes philosophi nõ multũ concludãt ad ꝓpositum. qz nõ ita se hñt hic mobilia sicut ibi spacia. valent tñ rõnes sue simplr̃ ita ꝙ sua maior ẽ oñsiua ⁊ reliq̃ ducẽs ad impossibile. ꝓ⁹ igitur ꝙ si vacuũ posset cedere ⁊ motus posset ee̅ ĩ eo dico ꝙ ex diuisibilitate spacij mot⁹ haberet diuisibilitatẽ ⁊ successionẽ sicut mõ ex diuisibilitate spacij pleni mot⁹ hꝫ ꝑ se successionẽ cẽntialem sed vltra istã successionẽ põt addi velocitas vel tarditas rõne cõditionis accidẽtalis ipsi⁹ medij inq̃stũ est ꝓmotiuũ vel ipeditiuũ ipsius mot⁹. siue rõne subtilitatis ꝙ quã ꝓmouet aut saltẽ nõ impedit aut rõne densitatis oppositẽ. tũc igit̃ fieret mot⁹ successiu⁹ in vacuo. ⁊ eẽt ꝓportionabilis motui in pleno. ⁊ hoc loquẽdo de successione cẽntiali nõ de velocitate ⁊ tarditate supaddita. qz oĩo nullã velocitatẽ aut tarditatẽ supadditã haberet mobile in vacuo. hr̃et aũt aliquaꝫ in pleno. sed nihil ad aliqd nõ ẽ ꝓportio ꝓcise ergo hꝫ pbs ex hoc cõtra aduersariũ dicentem motũ ee̅ in vacuo ꝙ nullus mot⁹ hñs aliquã velocitatẽ vel tarditatẽ accñtalẽ põt ee̅ in vacuo. ⁊ ideo negat pbs talẽ accñtalem successionẽ posse ee̅ in motu ⁊ hoc nõ est incõueniens si poneret ꝓcise esse motuꝫ in vacuo. sed esset si cũ hoc poneret vacuũ esse medium ꝓmotiuũ in motu vel mediũ necessariũ in motu ex parte cuius sumeretur velocitas vel tarditas mot⁹. Eodem etiã mõ illud qõ infert in scõa ratiõe nõ est impossibile aduersario dicenti ꝓcise motũ esse in vacuo. qz mediũ plenũ põt equari medio va-

cuo inq̃stũ est rõ vel eã successionis essentialis ĩ motu. ⁊ si aliqõ plenũ accipeẽ in tali ꝓportione in quali accipit pbs ad motũ datũ illud esset oĩno neutrum nullã qualitatẽ accñtalez dans. nec mediũ plenum nec mediũ vacuũ. Quid ergo hꝫ pbs contra aduersariũ ex illa ratione. Dico qõ hꝫ tñ qõ vacuum nullã qualitatem accñtalem hꝫ vltra successionem essentialem. qz si sic posset aliqõ mediũ plenũ dari eq̃le. ⁊ tũc ꝑ mediũ plenũ ⁊ vacuũ fieret mot⁹ in tanto tpe q̃stum tps corr̃nderet illi conditioni accñtali motus. quod est ipossibile. qz ꝑm hoc media essent imꝓportionabilia.

Decimo quero. Utrũ angelus possit mouere se qõ nõ. quia nihil idem põt simul esse in potentia ⁊ ĩ actu ꝑm idem. mouens aũt ꝑm qõ mouens est in actu. ⁊ motũ ꝑm qõ motũ est ĩ potentia. ꝯ nihil mouet se. Cõfirmat̃ ratio ꝓ hoc qõ aliq̃ diuidentia ens vt sba ⁊ q̃stitas sunt incompossibilia in aliquo vno eodem. ergo pari ratione act⁹ ⁊ potentia in quolibet vno sunt icompossibilia. contra ꝓbat̃ qz si diuidentia remotiora ab ente sunt incompossibilia mlto magis ĩmediata. Itez omne qõ mouet se diuiditur in duo quoꝝ alterũ est ꝓmo mouẽs alterum ꝑmũ motũ ex. 8. phy. ⁊ ꝓbat̃ ex prima ꝓclusione. 7. qõ nihil mouet se ꝑmo. qz tũc quiesceret ad qetem partis ⁊ nõ gesceret ad qetez ei⁹. q̃ ꝓbatio tenet de corpore moto. ⁊ ex hoc seqtur qõ in quocũq̃ corpore mouente se sic regratur talis distinctio. eadem enim videt̃ incõpossibilitas qõ idẽ nõ corpus moueat se ꝑmo sicut qõ idem corpus moueat se ꝑmo. sed angelus non diuiditur in duo quoꝝ alterũ sit ꝑmo mouens. ⁊ alterꝫ ꝑmo motũ. ergo ⁊c̃.

Contra angelus potest moueri localiter ex precedenti. q. ⁊ non a corpore effectiue vt videt̃. nec tñ miraculose a deo. ergo mouet̃ a seipso.

Concedo qõ põt a seipso localiter moueri. qz cuicũq̃ ineſt potentia passiua ad aliqd acgrendũ vel hñdũ ꝑ motum non est imꝑfectionis in eo qõ habeat potentiã actiuã ꝑ quez possit illud acgrere sed perfectionis. qõ appet. qz aiatis data est potentia actiua respectu q̃stitatis ꝑfecte ad quã sunt in potentia passiua qñ generant̃. ꝓz etiam in grauibus ⁊ leuib⁹ vbi est potentia actiua ad illud vbi cuius sunt receptiua nãliter. silr̃ aialia hñt potẽtiã actiuã respectu sensationis ad quã sunt in potentia passiua totalem tñ habere non pũt sicut declaratum est di. 3. ꝑmi. qz potentia nõ põt habere oĩa obiecta. igit̃ cũ angelo insit potentia ad vbi qõ põt acquirere ꝑ motũ est imꝑfectionis in eo si habeat potentiã actiuã respectu eiusdẽ. exq⁹ nõ repugnat aliis entib⁹ minus ꝑfectis habere talem potentiã actiuã Et si dicat̃ qõ hoc tñ cõuenit entib⁹ imꝑfectioꝝib⁹ vt aialib⁹ ꝑm partem qz pũt diuidi in duo. ſ. in mouens ⁊ motũ. Et qõ assumptũ est de graub⁹ ⁊ leuib⁹ falsum est ⁊ ꝓ intentionez phi. 8. phy. vbi vr̃ spãlit̃ ꝓ hꝫ facere q̃tuor rõnes. ꝑ⁰ ꝑ hꝫ qõ graue nõ est aĩal. 2⁰ ꝑ hoc qõ nõ põt sistere se. 3⁰ qõ nõ põt mouẽ se motib⁹ diuersis. 4⁰ qz est ꝓtinuũ in eiusdem dispõnis in parte ⁊ in toto. ⁊ tale nõ põt mouẽ se. ⁊ soluendo. q. dic̃. qõ tñ hñt nãlia ꝑm⁹ patiendi respectu mot⁹ ⁊ nõ faciendi. Primo ostendo ꝓpositum per auctes. 2⁰ ꝓ rõnes. Auctas ꝑma est phi. 8. phy. vbi soluens dubitationem de grauib⁹ ⁊ leuib⁹ dicit qõ qz potentia dicit̃ multiplr̃ ꝓpter hoc nõ est mãifestũ a quo mouet̃ graue. distinguit aũt potentiã ad actũ ꝑmum ⁊ ad actũ 2⁹. vt ꝑz de potentia ad sciam ⁊ ad ꝯsiderationem. ⁊ applicãdo ad ꝓpositũ dicit qõ si ignis est in potentia essentiali vt fiat frigidus ꝓut. ſ. aq̃ generat̃ ex eo. cũ aũt genita fuerit aqua est in potentia ac-

cidentali ad agendū.i.ad infrigidādi nisi impedia
tur.ita etiā dicit ipse de graui ⁊ leui. Ideo enim fit ex
graui vt ex aqua aer.cū aūt est iam leue opabit mor
nisi ꝓhibeat.act⁹ aūt leuis ē alicubi eē ⁊ sursum.ꝓ-
hibet aūt cū est ei ꝓxīū.vñ nihil valet exponere qđ
cū sit in actu leue ē actu leue.ita q leuis ē actu ascen
dere.q: tūc idē est dicere q: leue est actu ascēdit.qđ
nihil aliud ē nisi cāliter.dicit enī q mor opabit nisi
ꝓhibeat qđ nō pōt intelligi de actu leuis p⁰.q: act⁹
leuis sic nō pōt ꝓhiberi vel impediri dū ē actualiter
talis.silr dicit q ꝓhibet cū ē in ꝓxīo loco.nō aūt ē nō
leue q: ē in ꝓxīo loco.ergo itēdit de actu.2⁰.s.q act⁹
eius ē eē alicubi.i.act⁹ ei⁹ q est sursū sit opatio ei⁹.sic
ergo ignis hūs calorē in actu.ꝑmo vere ⁊ effectiue
se hz ad calefactionē q ē operatio eius 2ª.ita ⁊ ignis
actu exīs leuis effectiue se hz ad eē sursum.sine ad
opationē scōam q est ferri sursum. Idē ēt.4.phy.
c.de vacuo.dicit q dēsum ⁊ rarum cōcomitantur
due ꝓprietates.vz graue ⁊ leue durū ⁊ molle.⁊ loqns
de ꝓprietate grauis ⁊ leuis dicit q ꝑm hanc ꝓprietatē
erūt actiua mot⁹.ꝑm aūt actū durū ⁊ molle passiua
ꝛē. Et si obijcis q ista nō est intētio sua q̄ꝫuis sic so
nēt ꝝba.q:.2.de generatione enumerās q̄litates ac
tiuas excludit graue ⁊ leue a q̄litatib⁹ vere actiuis
⁊ passiuis. Rñdeo dico q cōtradiceret sibiipsi in
8.phy.q illud.2.de generatiōe.nisi alio mō itelligere
hic ⁊ ibi. Nā in.8.phy.sicut p istis allegatum ē
dicit q nālia hūt ꝑn^m nō agēdi sed patiēdi.in 2⁰ aūt
de generatione dicit qđ graue ⁊ leue nec sunt actiuo
nec passiua.⁊ ꝓbatio sua ꝙ ibi.aliter igit loqtur ipe
de actione in.8.phy.⁊ aliter vbi occurrit ꝑmo de ac
tione ⁊ passione.⁊ alr in ꝑmo de generatione.⁊ alr
in 2⁰ de gnātione.⁊ aliter ibi vbi occurrit ꝑmo de ge
neratione.sicut enī in li.phy.loqtur de motu in gnā
li ⁊ in vlī.in li.aūt de generatione de motu ad for-
mā.ita in.3.phy.loqtur de actione ⁊ passione in cōi
⁊ in vlī.⁊ ita verū ē qđ dicit in.8.phy.qđ hūt ꝑnci-
piū patiēdi.s.respectu mot⁹ localis.in li.aūt de gnā
tione loqtur de actione vniuoca ad formā vbi agēs
⁊ patiēs sunt ꝓxia.qđ vtiqz verū ē de actione vniuo
ca in que agūt ⁊ patient in ꝑncipio sunt dissimilia et
cōtraria ⁊ in fine silia.que sunt in ꝑncipio equoca et
in fine sunt vniuoca. Silr in actione equoca simile
ē agēs ꝓducto ꝑm formā similitudine equoca.sicut
ipe cōcedit ibi in ꝑmo aliqđ agēs nō cōicare cū pas-
so sicut nec medicinā cū corpore sanato. hoc aūt mō
negat in scōo de generatione grauia ⁊ leuia nō soluz
eē ꝑncipia agēdi vel faciēdi ꝙ ēt patiēdi.⁊ hoc exꝑs
se sonat rō sua.q: ista nō sunt ꝑncipia agēdi alia. nec
patiēdi ab alijs.⁊ iō dicit qđ nō sunt ꝑncipia ꝓducē
di aliqđ ꝑm formā subalē aliqua.de qua ꝓductione
loqtur ibi.nec ꝑncipia patiēdi ab aliquo agēte corre
spondēte tali actioni.sunt tū ꝑn^a actiua aliquo mō re
spectu mot⁹ localis ad vbi.⁊ aliquo mō passiua re-
spectu eiusdē.quoꝝ vtrūqz exꝑsse ipse in.8.phy.qđ
passiua in hoc qđ nālia hūt in se ꝑn^m patiēdi.⁊ acti-
ua in hoc qđ dicit opationem leuis eē alicubi sic sciē
tis ꝓsiderare. Ad hoc ēt pōt adduci auctas cōmē
tatoris.3.ce.⁊ mū.cōmē.22.in simplicib⁹ inqt idem
ē ꝑm rōnē motor ⁊ motū sed differūt ꝙ modū. lapis
enī mouet se inq̄ztū grauis in actu.⁊ mouet inq̄ztuz
ē in potētia inferi⁹.inuenit enī vno mō in actu.alio
mō in potētia.⁊ cā hui⁹ est hic. q: cōponit ex matia
⁊ forma. Dz de hoc vī varie loq.q:i cōmēto.28.
illi⁹ tertij celi ⁊ mūdi:⁊.8.phy.vī velle qđ moueat
se p accūs depellēdo mediū.sic nauta mouet se mo
uēdo nauē in qua exīstit.⁊ ideo anētib⁹ eius nō ē mr
tū initēdū. Ad ista ꝛclusionē sūt rōnes.ꝑma talis
ois effect⁹ qñ in actu cātur hz cāz in actu.hoc ꝙ per
aristo.2.phy.⁊.5.me⁰.c.de cā.efficiēs in actu ⁊ cau

satū in actu silr sunt ⁊ nō sunt.ꝙ ēt si nulla eēt auctori
tas p rōnē manifestā.q: qđ nō ē qñ nō ē nō ꝓduē ali-
quid ad eē.igit qñ descēsus grauis ē in actu tunc ali
quid est cāns in actu.nō aūt tūc ē in actu a remouēte
ꝓhibēs.neqz per ꝓns ipm graue appellat deorsum
neqz pellēs p se mouet deorsū.q: in hoc ē q̄si remo-
uēs ꝓhibēs.⁊ tale mouēs ꝑm ꝑhm.8.phy.est quasi
mouēs p accūs.⁊ ꝑter mouēs p accūs opz dare mo
uēs p se efficiēs.q: oē p accūs hz reduci ad p se. nec
istud pōt eē cētrū trahēs.q: si p ipossibile nullū gra-
ue eēt in cent⁰.sed tota terra amota ab eo ⁊ remanē
te centro sub sola rōne cētri vt ꝑus adhuc graue nā-
liter tēderet ad centrū.qđ ergo attrahit.nunqđ vbi
mathematicū ꝓstat qđ nō.q: nō ē forma actiua.nec
ētinfluētia celi.q: hoc videt esse fuga recurrere ad
agens vle.qđ nō ē negare effect⁹ pticulares ⁊ cau-
sas pticulares.influētia ēt celi quātū ē de vniformis
est in toto ⁊ medio.ūre ergo vnā partem in toto me
dio moueret sursum ⁊ aliā deorsū nisi poneret agēs
pticulare determinās.nec istud actu mouēs quādo
actu mouet pōt poni actu graue motū.q: nihil mo-
uet se vnuoce ad illud qđ iā hz.⁊ ꝑter hoc motus est
qđ extrinsecū graui nec generās graue.q: tūc potest
nō eē.ergo opz dare qđ sit aliqđ ītrinsecū ipsi graui.
vl ipsummet graue p aliqđ intrinsecū. Dicit qđ
generans manet in vtute graui.⁊ p hoc mouet ipm
graue. Cōtra istud nō manet in virtute nisi sic cā
in suo effectu.⁊ qđ sic manet nō ē in se sed q: manet
in suo effectu.Et tūc virt⁹ illa vere mot⁹ ptinet ad
gen⁹ cāe efficiētis ⁊ gnāns dicat efficere ⁊ nihil effi
cit nisi ꝑm qđ ē in actu necesse ē qđ sic moueat.hz illō
qđ ē efficiēs solū vtute nō sic mouet.⁊ ita segtur ad-
huc ꝓpositū. Preterea illud qđ nō mouet aliud
nisi ꝑus nāliter ab alio motū ab eodē hz qđ moueat ⁊
qđ sit motū.sed graue cui alligatū ē leue.cui⁹ leuitas
nō excedit grauitatē eius mouet illud leue trahēdo
illud secū ad centrū ⁊ nō mouet nisi q: motū.ergo ꝑ-
us nāliter ē motū antecz moueat.⁊ ab eodem mo-
uet a quo hz qđ moueat illud sibi alligatum.mouet
aūt illud nō p aliud q̄ꝫ per grauitatez suā.igit ⁊ seipz.
Posset cōfirmari ista rō.q: qñ aliqđ hz potentiam
actiuā respectu alicui⁹ forme pōt eā cāre in quocūqz
passo ꝓportionato ⁊ approximato.sed graue hz po-
tentiā actiuā respectu vbi deorsū sicut hz respectu il
lius qđ trahit secū ⁊ ipmmet qñ est extra illū locum
est receptiuū illius forme carens ea ⁊ est ꝓportiōa-
tū ⁊ approximatū sibiipsi.ergo pōt istā formā cāre ī
seipso. Hoc etiā potit satis patere si cōsideret qđ
ges regrit cām actualr cāntem ⁊ exītem sicut ⁊ mo
tus.tūc.n.opz dare cām cocue cāntem qetem natu
ralr grauis cū ipso graui.nulla aūt est talia cā cocue
cāns qetem istā in graui nisi graue.q graue se hz ef-
fectiue ad qetem.⁊ p ꝑns graue effectiue cāt motū
ad illā qetem.q: ista duo sunt ab eadem cā. Pre
terea graue ipeditū a motu remouet ꝓhibēs si gra
uitas eius vincit vtutem illi⁹ ipedientis vel resistē
tis.puta si supponat alicui cōtinuo ⁊ gravitas eius
superet rōnem cōtinuitatis frāgit illud.⁊ sic soluendo
cōtinuitatem eius soluit ipedimentū descensus ei⁹
hui⁹ aūt fractionis cū sit mot⁹ violent⁹ opz ponere
exītem cām extrinsecā.⁊ nō vī rōnabile fingē aliaz
cāz q̄ꝫ ipmmet graue.nō aūt frāgit illud nisi q: iten
dit fere se in centro.igit ab eodez ꝑn^o actiua hz se fe
re in centro a quo hz illud impediens remouere.

Hoc etiā declarari pōt alr.q: grauis⁹ mouet velo
cius.⁊ tū ab eodem gnānte possz gnāri aliqđ grauis⁹
⁊ aliqđ minus graue.⁊ possent ista duo esse in eadem
distātia ad centrū ⁊ in eadez ifluētia celi.igit differ
mitas motuū in istis est ab aliqb⁹ intrinsecis. Item
mot⁹ nālis intendit in fine ꝙ ꝑhm 2⁰ de celo ⁊ mū-

Nec rñ
sio ē got
tifredi.
qōli .8.
q.2.

do. cuius difficile eēt assignare cām si effectiuū isti⁹ mot⁹ eēt p̄cise aliqd extrinsecū. ℟. tūc ad ꝓ̄m'q ad ducit̄ in ꝓ̄riū ⁊ ꝙ fit ꝓ me ostēdo sic̄ adduxi q⁹ graue se mouet effectiue sic̄ sciēs mouet se effectiue ad actū speculādi. ⁊ intelligo sic sicut hūs formā aliquaz q̄ nata ē eē p̄ncipiū alicui⁹ actionis vniuoce p̄ōt per illā formā agere in receptiuū approximatū ⁊ ꝓportionatū. ita ēt hūs formā q̄ nata ē eē p̄ncipiū actōis equoce p̄ōt p seip̄m agere equoce in passū approxiatū. ⁊ si ip̄mmet sit receptiuū illi⁹ actionis vel effect⁹ equoci ⁊ carēs eo erquo ē maxime approximatum ⁊ ꝓportionatū sibi ipsi nō solū poterit ymo sūme cau sabit istū effectū in seipso. ita in ꝓposito lapis existēs sursū ē in potētia ad vbi deorsū. grauitas aūt respectū isti⁹ vbi ē p̄n̄m actiuū equocum sicut vniter respectu vbi nō opz q̄rere nisi p̄ncipiū equocū. nō eni manēs mouet mobile ad aliqō vbi q⁹ formaliter mouens sit in actu ꝑm illud vbi. sed tm̄ q⁹ vtualiter. q⁹ igit̄ ipsum met graue receptiuū ē respectu ipsi⁹ effect⁹ equiuo ci ⁊ caret eo cāt in seipso p̄mo istū effectū ⁊ in illo alio nisi ꝑus cāndo in se. ita ꝙ cāret istud ē opatio grauis sicut dicit phūs. vt calidi calefacere sed ꝙ causet hūs in se accidit ei. accidit eni sibi inq̄stū ē actiuū respectu hui⁹ cātionis vel respectu huius cābilis ꝙ ip̄mmet sit receptiuū eiusdē effect⁹. Istud posset intelligi vtr si graue manēs sursū posset ꝓpellere aliud a se ad cē trū. tūc eni nō dubitaret aliqs quō graue eēt n̄m de scēsus in alto. nec mō min⁹ ē cā actiua respectu de scēsus suiipsi⁹. Tm̄ ꝓpter vnū vbū phi addo vltra ꝙ mot⁹ iste nō ē nālis in se ex hoc ꝙ hz p̄ncipiū actiuū in se. sed solū ex hoc ꝙ mobile hz p̄ncipiū intrinsecū passiuū nāliter inclinās ad motū. qō p̄z p diffinitionē nāe. 2. phy. q⁹ ē p̄ncipiū mot⁹ ei⁹ in quo est per se ⁊ nō p accīs. nihil. n. ē p̄n̄m nāliter mouēdi alicui nisi inq̄stū est p se ⁊ p̄mo in eo qō mouet. nō est aūt p se ⁊ p̄mo in aliquo qō mouet nisi inq̄stū ē passiuum. ℨ nō ē aliqd nā vl p̄n̄m nāle alicui⁹ nisi q⁹ ē p̄n̄m passi uum in moto. Hoc ēt p̄z. q⁹ iō aliqd mouet nāliter q⁹ mouet sicut aptū natū ē ip̄z moueri. ita ē in ꝓposito q⁹ hz hic sicut ⁊ in multis alijs p̄n̄m āctiuū sit p̄n̄m mouēdi. nō tm̄ ꝓpter illud p̄n̄m actiuū mouet nāliter z ꝓpter p̄n̄m passiuū ꝓpter qō sic mouet. ⁊ hoc ē qō subdit phūs posteq̄z dixit ꝙ act⁹ leuis ē eē alicubi ad sursum cū dicit ipse q̄rit q̄re mouent in ipsoꝝ lo ca. Et rndet cā aūt ē q⁹ apta nata sunt ibi eē ⁊ signan ter dicit in ipsoꝝ loca hoc ē nāliter mouent in loca illa q⁹ apta nata sunt ibi eē. i. hūt nālē inclinationez ad illud vbi. ⁊ hoc mō postea subdit q⁹ hz p̄n̄m tm̄ patiēdi ⁊ nō faciēdi. s. respectu mot⁹ inq̄stū nālis est ⁊ ita ibi in solone isti⁹ dubitationis de motu grauiz q̄si interscalariter logtur de p̄ncipio effectiuo hu ius mot⁹ ⁊ de p̄ncipio nāli hui⁹ mot⁹ qō tm̄ passi tū ē. Rones ēt ei⁹ nō ꝓcludūt ꝓ me. nā p̄me tres q̄ hūt vnā vim oñdūt graue nō mouē se sicut agēs p cognitionē mouet se. nō eni alr posset sistere se citra vltimū terminū in cētrū. nec ēt posset mouere se hē dirigere nisi ageret p cognitionē. ⁊ ex hoc satis seq̄t ꝓpositū ꝑbi q⁹ ista nō sunt p̄mo mouētia. nā p̄mū mouēs mouet p cognitionē. q⁹ sapiētis ē dirigē sicut oñsum ē de deo. ℨ. di. 1. primi de cognitione dei.

4ª rō sua de ꝓtinuo nō cōcludit p̄cise inq̄stū quan tū sed de cōtinuo hoc ē qō ē eiusdē disp̄onis in oī p te. ꝓbat eni q⁹ graue nō mouet se effectiue q⁹ non est ps vna in actu q̄ pōt facē aliā in actu ꝑm eandē qua litatē quō ipse dicit in de sensu ⁊ sensato. ⁊ cōcedo q⁹ hoc mō ps grauis exīs in actu nō cāt motū i alia pte sed totū graue ē in actu ꝑm actū p̄imū ⁊ cāt i se actū scōm. Sed si obijcies quō phūs si ꝓcedat graue sic moueri effectiue a se lz nō p cognitionē nec ēt q⁹ nā litas eius sit ab eo inq̄stū hz p̄n̄m actiuū quō bēbit p̄ncipale ꝓpositū suum q⁹ ista nec̄io mouentur ab alio. qō ipse intēdit p̄incipalr ꝓbare. Dico q⁹ satis hz hoc ex distinctione potētie. ista. n. nō reducūt se ipsa de potētia scēda ad actū scōm nisi p̄ius reducta fuerint de potētia p̄ima ad actū p̄imū. vel saltem possent reduci ad actū p̄imū qō dico p totis elemē tis q̄ tota ꝑm ipsum sunt ingenerabilia ⁊ incorrupti bilia. ⁊ tm̄ q⁹ sunt eiusdē rōnis cū ptib⁹ suis non repu gnat eis reduci de po⁴ p̄ima ad actū p̄imū sic̄ par tes eoꝝ reducunt̄. segtur ergo q⁹ oē graue ⁊ leue licz moueat se effectiue de potētia 2ª ad actū scōz. tm̄ pos sibile est vel mouet̄ ab aliquo alio extrinseco a potē tia p̄ima ad actū p̄imū. nō eni opz q⁹ si oē qō mouē tur ab alio q⁹ in omni motu moueatur ab alijs. ⁊ suf ficit philosopho p̄imum. quia per hoc deuenietur ad aliqō aliud ab oīb⁹ istis. qō nec in vno motu nec in quocūqz potit moueri ab alio. sed ē oīno mouens imobile. Silr ēt pōt dici qō in isto motu ⁊ si moueā tur a se effectiue. nō tm̄ mouent̄ a se sic̄ a p̄imis mo uētib⁹ erquo nō mouēt se p cognitionē. segtur qō p̄e supponāt aliqd sic mouēs p cognitionē. ⁊ ita lz mo ueant se effectiue. nō tm̄ sic q̄n moueant̄ ab alio. licz non sicut a causa ꝓprima.

Ad primuz argumentū p̄incipale dcm̄ ē di. 3. q. 6. p̄imi quō potest aliqd agere in se. ⁊ rndsum est ibi ad illud argumen tum. Qō aūt addit ꝓ cōfirmatione qō q̄dā diuiden tia entis sunt incōpossibilia in quocūqz. igitur ⁊ ista. ꝓcedo de istis vt sunt opposita. Opposita aūt sūt ꝓ ut dicunt modos cuiuslibz entis. ꝓut. s. idem est ens in potentia anteq̄z actu sit. ⁊ ens in actu q̄ iam est. ⁊ isto mō nulli eidem cōueniūt nec formaliter nec etiā denoiatiue. qō. s. idem dicatur ens denoiatū simul ab aliquo in aliquo actu ⁊ ab eodem in potētia. vt tm̄ actus accipitur ꝓ p̄incipio actiuo ⁊ potentia ꝓ p̄incipio passiuo q̄cadūt infra essentiā cuiuslibz dif finibilis vel diffiniti sic nō sunt opposita nec sic diui dūt ens nec repugnāt alicui eidem. Ad secūdum argumentū dico p̄imo ad auctoritatez illā. 8. phy. qō. s. omne mouens p cognitionem organice dimi ditur in duo quoꝝ vnū est p̄imo mouens. et aliud est p̄imo motum. ⁊ rō hui⁹ est. q⁹ potentia motiua talis mouentis est potentia organica. ita quod illa regrit nō tm̄ distinctionem iter corp⁹ ⁊ aiam sicut i ter mouens ⁊ motum. sed forte in ipso corpe in quo est virtus organica regrit partem corporis mouen tez distinctā a parte mota. nō est autem ita necesse de mouente se nō organice. q⁹ totum est vniforme q̄stum ad actum p̄imum ⁊ totum in potentia q̄stū ad actum secundum. Sed ad ꝓbationem illius ꝓpōnis q̄ accipitur ex p̄in. 7. phy. vbi ꝓbat qō ni hil mouet se p̄imo. dico ꝙ hoc qō dicit p̄imo du pliciter pōt accipi. vno mō pōt dici idem qō est ꝑm totum ⁊ opponitur ei qō est ꝑm ptem. ⁊ hoc modo accipit phūs moueri p̄imo in. 5. phy. vbi distīguit quod aliqd mouetur ꝑm accīs aliqd ꝑm partem. ⁊ aliqd ꝑm totuz. ⁊ silr in. 6. vbi dicit qō qcqd mouē tur in aliquo tpe p̄imo mouetur in quolibet illi⁹ tē poris. ⁊ alibi frequent̄. alio mō hoc qō dicit p̄io di cit cālitatem p̄cisā. quō accipitur in p̄imo posterio rum in diffinitione vlis. Dico tunc qō rō aristo. in p̄incipio. 7. bñ ꝓbat quod nullum corpus mouet̄ a se p̄imo hac duplici p̄imitate simul. q⁹ si corꝝ mo uetur a se p̄imo. i. ꝑm se totum. igitur inest cuilibet parti ei⁹. ꝓnitia tz p hoc quod totuz inq̄stum mouēs est homogeneum ⁊ moueri est passio homogenea. passio autem homogenea nō inest toti p̄imo hac p̄ mitate nisi insit cuilibz parti ei⁹. segtur igitur qō si totum mouetur p̄imo hoc mō qō si ps qescit totuz qescit accipiendo autem aliā p̄imitatem cālitatis

ſ̄ eiſe ſi totuz mouetur a ſe p;imo nō remouet hoc p̄
dicatū qō eſt moueri ab ipſo qō remouet ab aliquo
qō nō eſt ip̄m nec remouet ab ipſo ꝓpter hoc qō re
mouet ab aliquo qō eſt aliqd eius. ſi. n. triangulus
hz tres p̄mo hac p;imitate nō ſolū nō remouetur ab
eo hz̄ tres ſi remouet a quadrāgulo q 2ª ē aliud ei⁹.
īmo ēt nō remouet ab eo ꝓpter q̄ remouet a pte tri
anguli. puta ab hoc angulo vel illo igit̄ ⁊ moueri nō
remouebit̄ a toto cui p̄mo ineſt hac p̄mitate ēt ſi re
moueat̄ a pte ei⁹ q̄ pars nō eſt ipſum. ⁊ iō ſi totū mo
uet̄ hac p̄mitate p̄mo nō geſcit ad qtē ptis. p̄us aūt
illatū ē veri qō ſi mouet̄ p̄mo altera p̄mitate q̄ quie
ſcit q̄ qtē partis. ꝯpoſſibile igit̄ ē totū moueri p̄mo
vtraq; p̄mitate ſimul ⁊ includit ꝯdictionē. ⁊ ſic ꝯdi
ctio ſequtur. tū altera p̄mitate p̄ciſe pōt aliqō totum
moueri a ſe p̄mo. ℑn ꝓpoſito aūt dico q̄ graue mo
uet̄ a ſe p̄mo. q; ſm qūlz ptē ⁊ mouet ⁊ mouet̄ ⁊ cui
libet parti cōpetit lz nō p̄mo ſed māz̄tū ē i toto ⁊ mo
uere ⁊ moueri. ℭed nunqd cōuenit graui p;imo
moueri deo;ſū p̄mitate ſcḋo mō dicta. dico q̄ poſſu
mus loq̄ de moueri deo;ſum in cōi. vel de hoc mo
ueri q̄ ꝓuenit huic toti graui. vel de pte hui⁹ moue
ri qō cōuenit pti hui⁹ grauis. ⁊ dico q̄ ſicut totū gra
ue ⁊ ps grauis ſunt homogenea in grauitate ita mo
ueri tale qō eſt paſſio totalis toti⁹ ⁊ moueri partiale
qō eſt paſſio partis ſunt moueri eiuſdē rōnis. ⁊ ſicut
moueri deo;ſuz nāliter in cōi ineſt p̄mo p̄mitate cā
litatis p̄ciſe graui in cōi ita hoc moueri totale ineſt
huic graui totali ſili p;imitate. ⁊ hoc moueri partia
le qō ē ps hui⁹ moueri totalis ineſt parti hui⁹ grauis
ſili p;imitate. nō ergo hoc totū homogeneuz graue
mouet̄ a ſe p;imo. ita q̄ moueri vt eſt cōe ſibi ⁊ cui
libz pti ei⁹ inſit ſibi p;imo ſm hanc p;imitatē. quia
tūc nō remouere⁊ a toto ⁊ ſi remouere⁊ a pte. ℔ aūtē
eſt falſū ꝓpter aliā p;imitatē nēcio cōcurrentem cū
iſta ſi iſta ponat̄ in ſbo homogeneo reſpectu paſſio
nis homogenee. tū graue ēt hac p̄mitate cālitat̄ vz
p̄ciſe mouet̄ hac motione. ⁊ verū ē q̄ hec motio to
talis nō remouere⁊ a totali graui ꝓpter hoc q̄ remo
uere⁊ hec motio totalis a quocūqz qō nō eſt hoc gra
ue. verū eſt aūt q̄ ps huius toti⁹ grauis nō mouetur
hac motiōe totali. nec tū ꝓpter hoc remouetur hec
motio totalis ab hoc graui totali. ℑz obijcies q̄
ſaltē remouet̄ a toto graui motio totalis ſi a pte ei⁹
remoueatur motio partialis. ergo motio nō ineſt to
ti cālitati p̄ciſa vel p;imitate cālitatis p̄ciſe. q; ſi ſic
ineſſet nullo mō remoueretur ab ipſo ꝓpter remo
tionē alicui⁹ alteri⁹ p̄dicati ab eo qō nō ē ip̄m. ℟ᵒ et
dico q̄ hoc totale graue ināz̄tū ē tale homogeneum
ē ex ptib⁹ ſilib⁹ ⁊ ptes iſte ſunt p;iores aliquo mō ipo
toto. ita q̄ diſtinctiſ iſtis in rōne ptiū nō manet totū
ita dico q̄ nō eſt incōueniēſ q̄ eis inſint ſue paſſiōes
vt motiones ptiales ⁊ quodāmō p;ius q̄z motio to
talis ꝓueniat ipſi toti. q; motio totalis cōponit̄ ex p
tiū motionib⁹ ptialib⁹ ſicut totū graue ex ptibus gra
uis. ⁊ tūc nego hāc ꝓpōnē aſſumptā. q̄ cōuenit alicui
primo. i. ſm cālitatē nō p̄ciſam remouet̄ ab eo. ga
aliqd qō nō eſt illud p̄dicatū remouet̄ ab aliquo qō
nō ē ip̄m ſbm. hec enī ꝓpō eſt falſa vl'iter vbi ſubm
hz ſbm p;ius ⁊ pa⁹ paſſionē p;iorē. tūc. n. ad remotō
nē p;ioris paſſionis a p;iori ſbo ſequtur paſſionē po
ſterioz̄ remoueri a poſteriori ſbo. p̄ciſe ergo p;obat
rō ariſt. qō totū nō mouet̄ a ſe p;imo. hoc ē qō mone
ri qō ē paſſio homogenea nō ineſt toti homogeneo.
primo hoc ē ſm cālitatē p̄ciſā ināz̄tū illa paſſio acci
pit̄ vt homogenea hoc ē vt eiuſdē rōnis toti quāto
⁊ pti quāti: q; ſicut nō remouere⁊ a toto lz remouere
tur a pte. qō falſum ē ꝓpter p;imitatē totalitatis q̄ ī
ferr̄ hic ex rōne cālitatis p;eciſe. tū nō ꝓbat qn totū
pōt moueri a ſe p;imo loquēdo de illa motione tota

li cui⁹ partes ſūt motiones ptium. ⁊ de p;imitate cā
litatis p̄ciſe. ⁊ cū hoc ſtat qō mouеatur p;imo alia p̄
mitate. ſ. totalitatis accipiēdo moueri in cōi. put. ſ.
ꝓuenit toti ⁊ cuilibet parti toti⁹ itaq; alio ⁊ alio mō
oportet accipe p̄dicatū qō debet ineſſe toti hac p;i-
mitate ⁊ illa.

℣Trum angelus poteſt moueri
in inſtanti. quod nō. quia
u tunc maio; virt⁹ pōt moueri in minō-
ri q̄z ī inſtāti. ꝓbatio ꝓ̄tie. ita enī arguit
phs. 6. phy. qō ſi maio; virt⁹ mouet in
tpe ⁊ maxima virt⁹ mouet in inſtanti. ℭōtra aliq
mot⁹ ab aliqb⁹ corpo;ib⁹ mouēt̄ib⁹ ſunt in inſtāti vt
illuminatio medij. igitur ⁊ mot⁹ angeli multo fo;ti⁹
pōt ēe in inſtanti. q; maio; eſt virtus mouentis. et
mino; reſiſtētia medij.

℣Hoc dicitur qō angelus pōt moueri in in
ſtāti ſed nō tpis cōtinui ſed di
ſcreti. qō ꝓbatur. q̄re in Thoma. ℣Illius doctor.
dicit de iſto tpe diſcreto. q̄re. ℭontra p;imā poſi
tionē arguo. videtur enī ꝯdicere ſibijpſi. videt enī
angelū ponere ēē in loco per opationē. ⁊ ſi intelligat
de opatione tranſeūte in co;p⁹ illa opatio erit in tpe
cōi vel in inſtāti tpis cōis. ℑ aūt intelligat de opa-
tione imanēte. ſ. intellectione ⁊ volitione illa ex di-
ctis p;ius in materia de euo nec ē in tpe nō cōi nec
alio ſed in euo ſm eū. igit̄ ⁊c. ℙreterea rō ſua nō
vī cōcludere. q; tūc ſeqūretur qō in vltimo inſtāti p
lationis vbo;z in cōſecratiōe cēt ibi vera forma pa
nis q̄ p̄fuit in toto tpe illi⁹ plationis. ſili⁹ cū aer qeuit
in cē tenebroſo per totū tp̄s ſeqūretur qō in vltimo ī
ſtāti illuminationis illius aeris tenebroſi aer cēt te
nebroſus. ⁊ ita ſequeretur qō illuminatio nō fieret ī
inſtāti. ℭt ſi dicas qō iſta illuminatio ē t̄min⁹ mo
tus localis quo ſol ſit p̄ns medio. ℭōtra. ponatur
ſol creatus de nouo ⁊ mediū p̄ntis mō ēt lz. n. cum
vbi termināte motū localem cōcurrat illuminatio
medij a ſole ſic facto p̄ūte tū iſta illuminatio nō ē p
ſe termin⁹ mot⁹ localis ſed aliquod vbi acquiſitum
ipſi ſoli. nec ēt pōt p hoc euadi quin aer quieuerit ſb
ēē tenebroſo vſqz ad hoc inſtās. ℙreterea ſi op;z
angelū in quocūqz tempo;e quieſcentē in vltimo ī-
ſtanti illius tēpo;is imutatū eſſe in eodē vbi. igitur
numq̄z mutatur nec in tēpo;e cōtinuo nec in tempo-
re diſcreto. ꝓbatio ꝓ̄tie. accipio aliquā partez tpis
cū qua geſcit. ⁊ p ꝓ̄ns in vltimo illius imutat⁹ ē. Si
etiā in aliquo inſtanti tpis diſcreti debeat moueri
localiter. q̄ro aut illud eſt immediatū inſtās nr̄o inſtā
ti terminati tp̄s quietis aut mediatū. Si mediatū
ergo inter inſtās nr̄m in quo fuit angelus imutatus
⁊ hoc inſtās eſt tp̄s mediū in quo ēt quieſceret ange
lus. ergo ⁊ in illo ⁊ cū illo vltimo inſtanti illi⁹ tpis ī-
mutatus erit. ⁊ ita in illo inſtāti mediato in quo po
nebatur mutari nō mutatur. Si aūt eſt inſtās immedia
tū q̄ro quid co;r̄ndet ei in tpe nr̄o. ſi inſtās igit̄ inſtās
in tempo;e nr̄o eſt immediatū inſtāti. igitur tp̄s nr̄z eſt
diſcretū. ſi tp̄s igitur in illo inſtāti nō mutatur ange
lus inſtātanee. q; illud inſtans per te coexiſtit parti
temporis nr̄i in q̄ vel cū q̄ pōt continue moueri vel
geſcere. ℙropter iſtud ar^m fo;te ponit ſcḋa poſitio.
q̄ inter duo inſtātia tpis diſcreti cadit q̄ſi q̄s me^a
ipſi⁹ angeli cū pte me^a tpis nr̄i. Sꝰ ꝯ illā 2^am p̄oem p
batū ē. ſ. q̄ nō ē nēcē opationē āgeli durare cū inſtāti
po ris nr̄i. igit̄ nec illa duratio erit rō q̄ tis in ſm̄io
trāſit⁹ ſubiti q̄re ēt neceſſe erit ponere angelum poſt
trāſitū ſubitū geſcere nō videt̄ aliqua rō ſed tm̄ fuga
ne ponat̄ tp̄s nr̄m diſcretū ex hoc q̄ ponit̄ talis tran
ſit⁹ diſcret⁹ in tpe. ℙreterea qō ponit q̄ in tali nūc
pōt mutari ita q̄ ſil hēat plura vbi eq̄lia inter q̄ non
erit o;do niſi tm̄ nāe vel imaginatione nō aūt dura

Hic rñdet thomas prima parte ſume q. 53. ar gu. 3.

Illi⁹ doctor iſte eſt hēricus qō. 13. q. 7.

tione videt ipossibile q angelus virtute sua naturali hēat in vno istāti tpis nr̄i ⁊ sui plura vbi sibi eq̄lia. ⁊ hoc declarat ex^m de graui qđ ipsi adducunt ad oppositū. si. n. vacuū posset cedere corpori ibi posito ⁊ ita eēt mot^9 in vacuo nō eēt itelligibile q graue esset in plurib^9 vbi sibi eq̄lib^9. sed pus in vno vbi q̄s in alio vbi. ⁊ pus in pori vbi q̄s in posteriori. ⁊ prius duratione vna pars grauis esset in spacio q̄s alia ps qđ ēt ipse adducit de corpore qđ pertransit infinita vbi in tpe finito ppter hoc qđ nō ē nisi in potentia i illis vbi bñ cōcludit q tps angeli bñ pōt eē ex ptib^9 finitis eiusdē quantitatis. ⁊ tñ in illo tpe pōt transire spaciū infinitū. sed non cōcludit q in vno instanti possit pertransire tñ spaciū. imo ꝓcludit op^m. corpus enim ita ptrāsit totū spaciū in aliquo tpe q i alia ⁊ alia parte tpis ptrāsit fit aliā ⁊ aliā partem spacij.

Dico ergo ad qōnē qđ q: pluralitas nō ē ponēda sine necessitate ⁊ non necessitas q̄re debeat poni tps discretū mensurans motū angeli. nā qcqd saluar̄ p illud tps discretū salnabit eēt p tēpus cōtinuū in cōi. sicut. n. opz eos dicere qđ si trāseat in instāti nō pōt imediate hēre alium trāsitū instātaneū ita pōt poni si transeat instātanee i instāti tpis cōtinui ita qđ lz post illud instans possit habere motū ptinuū in tpe habito. nō tñ pōt habere trāsitū instantaneū imediatū. nō ergo ē incōueniens ponere angelū inq̄stū participat cōditionē corporalē. i. q̄ pōt eē eiusdē rōnis aliquo mō in ipo ⁊ etiaz in corpore qđ etiam participet mēsurā corporis aliq^o modo. inq̄stū aūt mouet localiter pticipat vbi qđ ē ꝑdictio ⁊ passio corporalis aliquo mō eiusdē rōnis i ipso ⁊ in corpe. ergo ēt pōt mēsurari mēsura pmi corporis moti. Et si obijcias qđ pōt moueri stante celo ergo nō opz motū ei^9 eē in tpe. Rñdeo in cañ. stante celo poterit petrus post resurrectionē ambulare. et tñ ista ambulatio nō fingeť esse in tpe quodaz alio a cōi tpe nr̄o cōtinuo. similr ēt nō exīte pmo motu celi mēsurať qdē qes ipsi^9 mot^9 celi potētialr sicut dictū est pus tpe illo quo mot^9 pm^9 mēsurareť si eēt positiue ⁊ actualr: ⁊ illo tēpore potētiali pōt mensurari mot^9 ali^9 tūc actualr exīs. ita qđ nō ē necesse mensuratū a motu pmi celi dependere in esse vel eē a motu illo sicut fuit mot^9 sub tēpore Josue stāte celo. q: mēsuratio ista quāti per quātū ⁊ q̄lis per q̄le nō ē per aliquid a quo mēsuratū eēntialr dependeat sicut ē i mēsuris qdditatiuis sed tñ sufficit qđ mot^9 iste quādo ē possit distincte cognosci ꝑz quantitatē suā ex cognitione distincta tēporis. ⁊ hoc vel actualis vel potētialis. ⁊ ita dico qđ qñ iste mot^9 celi nō erit potit tamē alius mot^9 mēsurari per tps huius mot^9 pmi celi inq̄stū. s. mot^9 ille posset fieri cū tāta parte illi^9 motus si eēt. ⁊ hoc mō ē cū tāta parte qetis cū q̄sta pars mot^9 posset eē. Hoc ergo supposito qđ nō ē necesse ponere ꝑ motu angeli aliā mēsurā a tēpore cōi cū q̄ritur vtrū possit mutare vel moueri in instāti. dico qđ duplr pōt intelligi mutatio. ⁊ pōt dici duplex mutatio. vna includēs totā realitatē mot^9. alia p̄cise includēs realitatē termini mot^9. Ex^m huius ē qđ istud mutať ab a ibi vsq̄ ad. b. vbi pōt intelligi dupliciter. vel qđ sil hēat oia vbi intermedia sicut hēret si p̄cise moueretur successiue. vel qđ illa mutatō ne p̄cise hēret vltimū vbi sicut hēt si illa mutatō esset vltim^9 termin^9 mot^9 pmo mō ꝑdicēdo scđe opinioni nō video q̄liter angelus vtute nāli pōt mutari vel moueri in instāti. q: nō videť qđ vtute sua nāli pōt hēre plura vbi sibi eq̄lia. ⁊ iō nō vī vtute naturali sua posse moueri vel mutari in instanti. secūdo mō nō vī incōueniēs qn posset mutari in instāti. qa qđ tmin^9 mot^9 nō statim inducať hoc est ex impfectione virtutis ipsi^9 mouētis q̄ imperfectio nō ē attribuēda angelo nisi aliq̄ necessitas appareret. q: dignificāda est natura quātū apparentia permittunt.

Ad argumentuz in oppositū dico qđ illa ꝓpītia phī tz ex hoc qđ in añ icludit mēsurā eē diuisibilē per hoc qđ ponitur in eo. in q̄cūq̄z aūt mēsura diuisibili pōt aliq̄ virt^9 aliqd facere maior pōt facere in minori. sed in isto añte angelus mutať in indiuisibili non includitur eē diuisibile. hec igitur ꝓpītia mouet in istā ti. igit aliqd in minori tz nō tñ ex ppōnib^9 vis ⁊ ex nā rei sed ex aliq̄ falsa q̄ includit in isto añte. ē. n. ista va ex nā rei qcqd cāt aliq̄ vt^9 i mēsura diuisibili maior vt^9 pōt hb cāre in mēsura minori. sed minor q̄ erit ibi sumēda sub illa maiori vera nō ē va ex nā rei sed tñ ex hypothesi ista. vz qđ mot^9 ē in instāti. Si aūt dicať angelū mutari in instāti ⁊ per hoc debeat īferri qđ aliq̄ vt^9 debeat ipm mutari in minori q̄z in istā ti mino: q̄ ibi erit sumēda sub maiori illa va nō erit va ex nā rei nec ex hypothesi. ⁊ iō ꝓpītia nō valebit. et ex hoc pz qđ multe ꝓpītie enti mē^e tenēt nō p̄cise vtute alicui^9 vē subintellecte sed q̄nqz vtute alicui^9 false subintellecte dū tñ includať in añcedente.

Ultimo quero Utrūz angelus possit moueri ab extremo in extremū nō transeūdo per mediū. qđ sic. q: aut angelus ē in loco per opationē p̄m aliquos ⁊ vī planū qđ pōt opari in extremo nō opando i medio. aut saltē impio volūtatis mouet se lz p aliquaz aliā potētiā executiuā ⁊ pōt velle eē in extremo non volēdo eē in medio. sicut pōt itelligere extremū nō itelligēdo mediū. Preterea corp^9 xpi pus exīs i celo empireo nūc est in altari ⁊ nō trāsit mediū. igitur hoc poterit angelus cū corp^9 magis videať sequi leges loci q̄z spūs. Cōtra. nulla ps tpis pōt transire a futuro in ꝓteritū nisi per ꝑsens. sed ita vī eēntialis ordo inter partes loci sicut iter partes tēporis. ergo non potest pertransiri ab extremo ad extremum nisi per medium.

Hic dicunt quidā qđ extrema p̄nt itelligi. aut duo vbi distātia inter q̄ ē aliquod mediū quod nihil ē extremoz. aut duo immediata inter q̄ sunt media quoz tñ quodlibz ē aliqd extremoz loquēdo de medijs secūdo modo. ⁊ de motu cōtinuo angeli. dico quod nō pōt transire ꝓtinue ab vno extremo in extremū loquēdo de sic extremis nisi ptranseūdo p tale mediuz qđ est aliqd vtriusq̄z extremi. q: p tale mediū ē rō cōtinuitatis inter extrema transita. 5. phy. sicut apparet ex diffinitione medij. io. me^c. Dicī ēt videť eē loquenduz de motu cōtinuo ⁊ de medio alio modo dicto. qđ si mouet cōtinue nō est totaliter in altero termino. ergo partim in vno ⁊ ptim in alio vel in medio inter ambo. nō enim pōt dici vt videť q̄ sit in pte vnius extremi ⁊ in parte alteri^9 ⁊ tñ q̄ oīno nō sit i tali medio inter talia extrema. q: tunc esset in duob^9 locis discōtinuis ⁊ nullo mō in loco medio quod nō videtur sibi posse cōpetere virtute naturali. Si autē loq̄mur de motu indiuisibili dico q̄ in tali motu pōt p trāsire ab extremo in extremū imediatum nō transeundo per mediū quod est aliqd vtriusq̄z extremi. imo necesse est hoc. q: si trāsiret per tale mediū cōtinue transiret ⁊ nō instātanee. sed de extremis distantibus habentibus medium distinctuz ab extremis ē dubitatio. patet quidē ex. q. p̄cedente q̄ non pōt se facere in extremo distāte mutatione includēte totā realitatē mot^9. sed numqd pōt facere se in extremo distāte p̄cise includēte realitatē termi motus ita quod in aliquo toto tpe sit in. a. vbi ⁊ in parte illi^9 temporis p̄cise sit in. b. vbi ita quod. b. vbi

sit distans ab.a. vbi p aliqđ mediũ. in quo medio nunq̃ fuerit nec in tpe nec in instãti vł ꝓbabilit qđ nõ. q; ordo ꝑfectus a superiori agente videt ee necius cuicũq; agenti inferiori qñ hz actionẽ ꝑcise circa talia ordinata. ex^m ordo formarũ nãliũ succedentiuz sibi in generatione nãli determinat^r est ab instituẽte nãz. ꝛ iõ respectu cuiuscũq; agẽtis naturalis ẽ necessarius ita ꝙ nullũ agẽs nãle põt facere imediate acetũ nisi ex vno. ergo cũ a deo sit ꝑfix^r ordo partiũ ꝓncipaliũ vniuersi cuilibet agẽti creato ꝛ vtuti create videt iste ordo ee necessari^r qñ dz agere circa ista quoz est talis ordo. igit angelus qñ mouet se p corpora quoz est talis ordo nõ põt absq; omni ordie de quocũq; vbi facere se in qõcũq; vbi imediate. tunc enim nulla distãtia vel distincta viderent impedire actionẽ eius. Et si obijcias ꝙ ista rõ concludit ꝓtra illud mẽbrũ de medijs q̃ sunt aliqd extremoꝝ dico q̃nõ. q; ibi ptranseũdo ab vno ibi immediate ad aliud vbi in instãti hz oia ista vbi ordine quodaz nãe inter q̃ est ordo potẽtialis ex nã rei. sed nõ oz qđ habeat ea ordine durationis. si aũt trãsiret a distãti in distãs absq; ordine oĩmodo tunc nec ordine nature nec durationis haberet illa quoz ẽ ordo naturaľ circa que tamen operatur p;esupponẽs necessario ordinem eorum.

Ad primuz argumẽtũ dico ꝙ malus angelus põt ĩordiate velle nec opz ꝙ possit illud qđ sic vult. bon^r tñ ordinate vult. ꝛ ita si vult statim ee in aliquo vbi. nõ tñ vult ꝙ potẽtia ꝓpria sit ibi. q; hoc eẽt inordinate velle si talis potẽtia sibi nõ cõueniat. sed vult ꝙ po^a dei statiz sit ibi. ꝛ visile est ꝙ deus cõdescẽdat volũtati eius si talis sit vt faciat eũ in tali vbi. numq̃ aũt po^a ꝓpria põt alicubi ee nisi eo mõ quo cõuenit sue po^e. Ad 2^m dico ꝙ corp^ris xpi potẽtia infinita fit ꝑs in altari. de quo in. 4. li. d. 10. ista aũt potẽtia qđcũq; mediũ inter extrema põt habere ꝓ nõ medio ꝛ ordinẽ ꝓ nõ ordine. q; ẽ supra illũ ordinẽ ꝑfigẽs illũ ꝛ non hñs illũ ꝓ prefixo nõ sic vtus angeli limitata. Ex isto appet ad illud de sensu ꝛ sensata qđ ꝓmissum fuit in. q. i. de locutione angeli. nõ. n. ẽ incõuenies aliq̃z alterationẽ totã ee sil'. qñ. s. agẽs respicit totũ passuz tanq̃z terminũ indiuisibilẽ ꝛ formã ꝑm vltimũ gradũ ꝑm quẽ ipam totã inducit tanq̃z indiuisibilẽ tũc mutatione indiuisibili inducit forma pfecte in passo diuisibili. sed ꝑm talẽ formã nõ est mot^s ſz tñ mutatio vna vel forte plures habite aut ordine durationis aut nãe sicut ipse dicit ibi ꝙ si magnuz fuerit habitũ ab habito patit qđ põt intelligi dupliꝛ. vno^o ꝙ pars posterior a pte ꝓri ꝑfectus nãliter pfecta pficiatur nãliter posteri^r. ita ꝙ sit tñ ordo nãe inter mutationẽ ꝓris ptis ꝛ posterioris. alio mõ ꝙ sit ordo durationis. puta qđ ps posterior mouet successiue a pte ꝓre. ꝛ tñ pars ꝓr mutata ẽ ꝓcise ab ipso agẽte extrinseco. Iste 2° modus videt ꝛobabilior nisi poneret partẽ ꝓrẽ transmutatã ee in pfectiorẽ trãsmutãtẽ ipam. ꝛ ita nõ põt subito trãsmutare sic̃ ipsa trãsmutat subito ab agẽte extrinseco. dicit ꝸ ibi philosophus ꝙ nõ est ita in multiplicatione soni sicut in luce. q; multipli^o soni q̃ cũ q̃sto vel ꝓtinuo q̃ fit cum motu locali necessario ẽ successiua. nõ sic illa multiplicatio lucis: ꝛ ita nõ repugnat simultas rõni alterationis sicut rõni loci mutationis. ꝛ hoc cõparãdo ad vtutẽ nãlẽ. se tñ numq̃z est nec in alterationib^9 q̃ sunt mot^9 ꝓma mutatio sicut nec in loci mutationibus. q; vbi ẽ mutatio instãtanea ibi nõ ẽ mutatio initians motũ. nec ẽt segtur vlr vbi mot^9 segtur si ẽ dare ĩmutationẽ q̃ est termin^9 getis ꝑcedẽtis. vbi autem ꝸgetẽ segtur mutatio imediate ꝓpter pfectionẽ virtutis ipsi^9 agentis ibi non est mutatio ẽminans

quietem precedentem.

Hic incipit secunda distinctio h^9 scdi libri.

In q̃ magr̃ postq̃z egit de creatione vniuersi i cõi. Incipit agẽ de partib^9 ei^9 in spãli. Et ꝓ^o de creatura spũali corpori nõ vnita. s. angelo. Vñ ĩ pñti tria circa h̃ fac. Hã ꝓ^o dat ordinẽ in pñti mã ꝓcedendi insinuãs angelos ee creatos. Scõo tractat de loco creationis eoz asserẽs eos i celo empireo es se creatos ꝛ collocatos. Tertio agit de q̃litate eorũ: affirmãs eos iformes ꝓductos. Primũ istoz facit a ꝓn^o distinctionis vsq; ibi. Jã onsuz ẽ. Scõm ab inde vsq; ibi. Sil ꝸ visibiliũ. Tertiũ ab inde vsq; ad finẽ distinctionis. Et tñ in gnãli. In spãli smia magistri stat in trib^9 ꝓpõnib^9 quarũ ꝓma ẽ hec. Angelica nã nõ tẽpore sed dignitate nãe añ oĩa corporalia ẽ ꝓducta. Nõ aũt angeli sunt ꝓmo ꝓducti. pz ex illo Ecc. j. Oĩum ꝓ^o creata ẽ sapia. i. angelica nã. q; illõ nõ põt itelligi de sapia etna vel icreata. cuiusmodi ẽ filius ĩ diuinis vt deducit ĩfra. Hui^9 oppositũ magr̃ arguit per illud Gen̄. j. In ꝓn^o creauit de^9 celũ ꝛ trã. Per hãc ꝛ siles auctes vł ꝓbare qđ celũ ꝛ tra sũt ꝓus creata ꝙz angelica nã. Hãc ꝛtroversiã magr̃ solvit dicẽs qđ angelica nã ꝛ oia corporalia sil'sũt creata. qđ ꝓbat per illud Ecc̃l. xviij. Qui vivit in eternũ creauit oĩa sil'. Et idẽ ꝓfirmat auctẽ bti Augustĩ. q̃ hz ĩ textu. Et postea iducit alias auctes qb^9 ꝓbat ãgelicã naturã celũ empireũ tps ꝛ matiã q̃ttuoꝛ eloꝝ ꝓfusã sil'fore creata tẽpore. ꝛ vnũ alterũ tẽpis duratõne nõ ꝑcessisse. Ꝛz angelica natura ꝓus bñ dicat creata dignitate nature. Scõa ꝓpõ ẽ hec. Nõ tã visibil'. i. corporaľ q̃z iuisibilis. i. spũalis creatura fuit q^o dãmõ iformis ꝓducta. Nõ ꝓz. q; visibiliũ materia ꝛ iuisibiliũ natura fuerũt sil'ꝓdita. ꝛ vtraq; ĩformis ſz tñ alr̃ ꝛ alr̃. Hã corporaliũ rerũ matia dr̃ iformis creata. iõ q; hũit formã ꝓfusiõis ꝓus q̃z fuisſz formata ꝛ distincta per spẽs vt ĩfra distinctiõe duodecia clari^9 patebit. Spũalis iõ dr̃ iformis ꝓducta q; lz fuerit formata i sua ꝓditiõe ſz hĩtũ nature. fuit tñ informis ſz hĩtũ gr̃e ꝓ quẽ habuit ꝑfici ꝛ informari. Postea magr̃ q̃rit. Si oẽs angeli fuerit i celo creati vt ꝓdictũ ẽ. qđ ꝛ q̃le fuit tũc celũ i q^o lucifer ascẽdẽ volẽs peccauit dicẽdo illđ Esa. xiiij. Ascẽdã i celũ ꝛ similis ero altissimo. qđ soluẽs magr̃ dic̃. qđ ꝓ celũ ñ dz itelligi qđcũq; corpale. ſz diuina celsitudo vt sẽsus auctoritaſz sit. Ascẽdã i ce^o. i. ad eq̃litatẽ di. Et tñ i spãli.

Quales facti fuerint angeli. ꝛ ꝙ quattuoꝛ eis attributa sunt in ipso initio sue conditionis.

Lce ostensum est ubi angeli fuerint mox vt creati sunt. Nunc consequens est inuestigare quales facti fuerint in ipso ꝓmoꝛdio sue conditionis. ꝛ quattuoꝛ quidem angelis videntur esse attributa in initio subsistẽtie sue scilicet essentia simplex. idest indiuisibilis ꝛ immaterialis. ꝛ discretio personalis. et per rationem naturaliter insitam. intelligentia. memoria ꝛ voluntas siue dilectio. liberũ quoq; arbitrium. idest libera inclinande voluntatis siue ad bonum siue ad malum facultas. Poterant enim per liberum arbitrium sine violentia ꝛ coactione ad vtrumlibet ꝓpria voluntate deflecti. di. III p^a ps.

Circa distinctionez tertiã q̃ro p̃mo de di. personali in angelis ⁊ ad videndũ de ista distinctõe in eis p̃mo querendum est de di. indiuiduali in ſbijs materialibus de qua sicut diuersi diuersimode dicũt ita ꝓ̃ter dicũt de pluralitate indiuiduoꝝ in eadẽ specie angelica. ⁊ etiã de ipurificabilitate. ⁊ vt videaꝫ ex diuersis opinionibus distincte que querunt̃ de di. vel in distinctione ſbe imaterialis quero sigillatim de diuersis modis ponendi. p̃imo.

Utrum materialis substãtia ex se siue ex natura sua sit indiuidua vel singularis. videt̃ q̃ sic phs. 7. me⁹. cõtra platonẽ p̃obat q̃ substantia cuiuſq; rei ẽ pp̃ria illi cuius est. ⁊ nõ ineſt alij. igit̃ ſba mãlis ex natura sua circunſcripto oĩ alio est pp̃ria ei cui ineſt. ita q̃ ex natura sua nõ p̃t ieſſe alij. g̃ ex nã sua est indiuidua. Cõtra quicqd ineſt alicui ex nã sua p̃ se ineſt ei in quocũq;. igit̃ ſi nã lapidis de se est hec in quocũq; est lapidis nã ista nã eẽt hic lapis. ꝓ̃ns est inicõueniens loquẽdo de singularitate determinata de qua ẽ q̃õ. Preterea cui de se ꝓuenit vnũ oppositũ ei de se repugnat aliõ oppositũ. igit̃ ſi natura de se ſit vna numero ex se repugnat ei multitudo numeralis.

Iſte ẽ fr̃ Aldaz ex p⁹. diſ. 33. q. 8. ar. p⁹.

Hic dicit̃ q̃ sicut nã ex se formaliter est natura ita ex se est singularis. ita q̃ nõ oz q̃rere aliã cãz singularitatis a cã nãe. q̃ſi nã p̃ri⁹ tpe vl̃ nã ſit nã añq; ſit ſingularis. ⁊ tũc p aliqd aduẽiẽs ꝓbaꝫ vt fiat ſingularis. qõ pbaꝫ p ſilẽ. q̃ ſic nã hz ex se vez eẽ ex̃ aĩaz nõ aũt hz eẽ ĩ aĩa niſi ab alio i. ab ipamet aĩa ⁊ rõ est q̃ esſe vnũ ꝓuenit ei ſimpliciter. esſe aũt in aĩa est esſe eius ꝑ qd ita vniuerſalitas nõ ꝓuenit rei niſi ꝑm q̃ hz esſe ꝑ qd. ſ. in aĩa. ſingularitas aũt ꝓuenit rei ꝑ vez esſe ⁊ ita ex se ⁊ ſimp̃r est g̃ q̃renda cã q̃re nã est vniuerſalis ⁊ dandus est inter̃ p cã. nõ aũt q̃renda est aliq̃ cã q̃re nã est ſingularis alia a nã rei mediãs iter ipaz ⁊ ſingularitatẽ ei⁹. ſed q̃ ſunt cãe vl̃itatis rei ſunt ⁊ cãe ſingularis rei. ig̃r ⁊c.

Cõtra illud arguit̃ ſic. obm inq̃tũ obiectũ est p̃ius naturaliter ipo actu. ⁊ in illo p̃ori p̃te obz est de se ſingulare. q̃ hoc ſemp ꝓuenit nãe nõ accepte ꝑ qd ſi ue ꝑ esſe qõ hz in aĩa. igit̃ inter̃ intelligẽs illud obm ſub rõne vniuerſalis intelligit ipz ſub rõe oppoſita ſue rõni hoc aũt est nã vt p̃cedit actuz determinat̃ ex ſe ad oppoſitũ illi⁹ rõis nõ igit̃ inq̃tũ obm est ut ſ. p̃cedeꝫ ac⁹ determinat̃ ex ſe ad actũ illi⁹ rõis. ſ. vl̃is. Preterea cuiuſcunq; veritas r̃alis ꝓpria ⁊ ſufficiens ẽ minor vnitate numerali. illud nõ est de se vnũ vnitate numerali ſiue nõ est de se hoc. ſz nature ex̃tis in iſto lapide est vnitas ꝓpria realis ſui ſufficiens minor vnitate numerali. g̃ ⁊c. maior de se pz. q̃ nihil ẽ de se vno vnitate maiori minori ſibi ſufficiente. nam ſi p̃ria p̃ro vnitas que debetur alicui de se ſit minor vnitate numerali vnitas numeralis non conuenit ſibi ex natura ſua ⁊ ꝑ se alr̃ p̃ciſe ex nã ſua hr̃et maiorẽ ⁊ minorẽ vnitatez q̃ circa idẽ ⁊ ꝑ idẽ ſunt oppoſita. q̃ cũ vnitate minori ſine ꝯdcõe ſtare potest multitudo oppoſita maiori vnitati. q̃ multitudo nõ põt ſtare cũ vnitate maiori. q̃ ſibi repugnat. igit̃ ⁊c. pbatio minoris q̃ ſi nulla est vnitas realis nature minor ſingularitate. ſz oĩs vnitas alia ab vnitate ſingularis ẽ vnitas rõiſtin̄. igit̃ nulla erit vnitas realis minor vnitate numerali ꝓ̃ns est falſuz vt pbabo. 5. vel. 6. vijs. g̃ ⁊c.

Prima via est talis ꝑ z pbz. io. me. ĩ oĩ gn̄e ẽ vnũ p̃mũ qõ est metz ⁊ mẽſura oĩum q̃ ſũt illi⁹ gn̄is. iſta vnitas p̃mi mẽſurãtis est realis. q̃ pbs pbat q̃ vni ꝓuenit p̃ma rõ mẽſure. ⁊ declarat p ordinẽ q̃õ illõ est vnũ cui ꝓuenit rõ mẽſurãdi i oi gnẽ. iſta aũt vnitas ẽ alic⁹ inq̃tũ est p̃mũ in gnẽ. g̃ est realis. q̃ mẽſurata ſũt realia ⁊ realr̃ mẽſurata. ens aũt reale nõ põt realr̃ mẽſurari ab ente rõis. igit̃ vnitas illi⁹ p̃mi est realis. Iſta aũt vnitas nõ est vnitas ſingularis vel numeralis ſimplr̃. q̃ nullũ est ſingulare ĩ gnẽ qõ ſit mẽſura oĩuz illoz q̃ ſũt in illo gnẽ. nã ꝑ pbz. z. me. in idiuiduis eiusdẽ ſpẽi nõ est ꝯ p̃ri⁹ illud poſteri⁹ qõ lz ꝓmẽtator exponat de p̃ori ꝓſtituẽte poſteri⁹ tñ nihil ad b. q̃ pbs ĩtẽdit ibi aſſignar̃ rõez q̃re plato poſuit rõez ſpẽi ſeparatã ⁊ nõ gn̄is. q̃ in ſpẽbus est ordo eẽntialis ꝓpter qõ poſteri⁹ põt reduci ad p̃us. ⁊ iõ ꝑz eũ nõ oz ponẽ ideã gn̄is p ꝑticipatõez ſpẽs ſũt illõ qõ ſũt. ſz ideã ſpẽi ad quã oẽs alie reducũt̃. ſz in idiuiduis ꝑz platonẽ ⁊ ꝑz phz recitatẽ nõ ẽ talis ordo. ig̃r ⁊c. Est g̃ intẽtio phi ibi cũ quo ꝓcordat cũ platone q̃ in idiuiduis eiusdẽ ſpẽi nõ est ordo eſſentialis. nullũ g̃ indiuiduũ est p̃ ſe mẽſura eoꝝ q̃ ſunt in ſpẽ ſua igitur nec vnitas indiuidualis nec numeralis. Prete rea 2⁹ pbo q̃ idẽ ꝓ̃ns est falſuz. q̃ ꝑm phz. 7. phy. in ſpẽ atho⁹ fit ꝓparatio. q̃ est vna natura nõ aũt i gnẽ q̃ gen⁹ nõ hz talẽ vnitatẽ. iſta vo dña non est vnitatis ꝑ 2⁹m. q̃ ꝓceptus generis est ita vnus apud inte⁹m ſicut ꝓceptus ſpẽi. aliogn nullus ꝓceptus diceret̃ in qd de multis ſpẽb⁹. ⁊ ita nullus ꝓcept⁹ eſſet vnus ſz tot eſſent ꝓcept⁹ dcĩ ſpẽb⁹ quot ſunt ꝓcept⁹ ſpẽz. q̃ tẽ in ſingulis p̃tõib⁹ idẽ p̃dicaret̃ de ſe. Silr̃ vnitas ꝓcept⁹ vel nõ ꝓcept⁹ nihil ad intẽtionẽ phi. ibi. ſ. ad ꝓparatõez vel nõ g̃ phs intẽdit nãz ſpecificaz ibi eẽ vnã vnitatẽ nature ſpecifice. nõ aũt intendit ipaz ſic eẽ vnã vnitatẽ nũerali. q̃ ĩ vnitate numerali nõ fit ꝓparatio. igit̃ ⁊c. Itẽ 3⁹ ꝑz pbz. 5. me. c. de adaliqd. idẽ ſilẽ ⁊ eq̃le fũdãt̃ ſup vnũ. ita q̃ lz ſi militudo hẽat p fũdamẽto rẽ de gn̄e q̃litat̃. re⁹ tñ nõ ẽ realis niſi hẽat fũdamẽtũ reale ⁊ rõez p̃mã fundãdi realẽ. g̃ vnitas q̃ regrit̃ in fũdamẽto ſilitudis relatõis ẽ realis nõ aũt ẽ nũeralis. q̃ nihil vnũ ⁊ iõ ẽ ſilẽ ⁊ eq̃le ſibiipſi. Preterea 4⁹. vni⁹ oppõnis realis ſũt duo extrẽa realia ꝓrietas ẽ oppõ realis. qõ pz. q̃ realr̃ vnũ deſtruit ⁊ corrũpit aliud circũſcripto oĩ ope inte⁹. ⁊ nõ niſi q̃ ſũt ꝓria. igit̃ vtrũq; p̃mũ extremũ iſti⁹ oppõnis realis vt est extremũ est vnũ aliq̃ vnitate reali nõ aũt vnitate nũerali. q̃ tẽ p̃ciſe ꝑ albũ eẽt p̃mũ ꝓtrariuz huic nigro. vel p̃ciſe aliud albuz. quod est incõueniẽs. q̃ tũc eſſent tot ꝓrietates pſone quot indiuidua cõtraria. igitur ⁊c.

Preterea ꝑ vni⁹ actiõis ſenſus ẽ vnũ obm ꝑ aliquã vnitatẽ realẽ ſz nõ numeralẽ. g̃ ẽ aliq̃ alia vnitas realis q̃z vnitas numeralis. ꝓbatio minoris. q̃ potẽtia cognoſcẽs obm ſic ĩquãtum. ſ. hac vnitate vnũ cognoſcit ipz inq̃tũ diſtinctũ a quolz q̃ non est hac vnitate vnũ. ſz ſenſus nõ cognoſcit obiectũ inq̃tũ est diſtinctũ a quolz q̃ nõ est vnũ iſta vnitate numerali. qõ pz. q̃ nullus ſenſus diſtinguit hũc radium ſolis differre numeralr̃ ab illo radio ſi circunſcribãt̃ oĩa ſenſibilia cõia. puta diuerſitas loci vl̃ ſitus. ⁊ ſi ponerent̃ duo q̃ſta ſimul oĩo p potẽtiã dinã q̃ eẽnt oĩo ſimilia ⁊ equalia ĩ albedine ⁊ q̃ſtitate viſus nõ diſtingueret ibi eſſe duo alba. ſi tamẽ cognoſceret alteꝝ iſtoꝝ inquãtũ est vnũ vnitate numerali cognoſceret ipz inquantũ diſtinctũ numeraliter a quolibet alio. Poſſet etiã iuxta hoc argui ō p̃imo obiecto ſenſus quod est vnuz in ſe aliqua vnitate reali. quia ſicut obiectũ huius potẽtie inquãtuz obiectũ p̃cedit intellectuz ita etiam ꝑm vnitatez ſuã realẽ p̃cedit omnez actuz intellectus. Sz iſta rõ nõ ita concludit ſicut p̃cedens. poſſet. n. poni aliqõ p̃imũ obm vt est adequatũ potentie eẽ aliquod cõe abſtractũ ab oĩbus obis parcicularib⁹ ⁊ ita non habere vnitatẽ niſi cõitatis ad iſta plura oba parti-

di. III p⁹ ps.

cularia.sed de vno obo vnius act⁹ sentiendi nō vi-
deť vere posse negari quin nec̄io hr̄et vnitatē realē
ꝛ minorē vnitate numerali. Jtē 6°. qꝛ si ois vni-
tas realis est numeralis.ꝯ ois diuersitas realis est
numeralis.sz ꝓns est falsuz. qꝛ ois diuersitas nume
ralis inq̄ntū numeralis est equalis.ꝛ ita oia eēnt eq̄
distincta.ꝛ tūc seqtur q̄ nō plus pōt intellect⁹ abstra
here a sorte ꝛ platone aliq̄ō cōe q̄z a sorte ꝛ linea. ꝛ
eēt qōlz vle purū figñtū.ꝓia ꝓñtia ꝓbať dupliciter
p̄mo qꝛ vnū ꝛ multa idē ꝛ diuersū sunt opposita. io.
me°. toticns aūt ponit vnū oppositū quotiēs ꝛ reli-
quū. ex ꝓio thopi. ergo cuilz vnitate corr̄ndet sua ꝓ
ꝓia diuersitas. Preterea sc̄o qꝛ cuiuslz diuersi
tatis vtrunqz extremū est in se vnū. ꝛ eodē mō quo
est vnū in se eodē mō videť diuersuz a reliquo extre
mo. ita q̄ vnitas extremi vni⁹ pōt per se esse ratio
diuersitatis alteri⁹ extremi. Cōfirmať. qꝛ si tm̄
est in hac re vnitas realis numeralis quecūqz vni-
tas est in re illa est ex se vna numero. ꝯ istud ꝛ illud
ꝑm oēz entitatez in eis sunt ꝓio diuersa. qꝛ diuersa
sunt in nullo aliq° mō ꝓueniētia. Cōfirmať etiā ꝑ
hoc qꝛ diuersitas numeralis est hoc singulare nō eē
illud singulare. supposita tm̄ entitate vtriusqz extre
mi. sz talis vnitas est nec̄io alteri⁹ extremi. Jtez
7. nullo exīte intellectu ignis cāret ignē ꝛ corr̄ūpe-
ret aquā. ꝛ eēt aliqua vnitas realis generātis ad ge
nitū ꝑz formā ꝓpter quā generatio eēt vniuoca. itel
lectus. n. ꝓsideras nō facit generatōez eē vniuocaz
sed cognoscit eam esse vniuocam.

Ad questionem igitur ꝓcedo cōclusi
ones istaꝫ rōnuz. ꝛ
dico quod sb̄a materialis ex natura sua nō est de se
hoc qꝛ tūc sicut deducit prima rō nō possz inte⁹ itel
ligere ipsaz sb̄ oppositō nisi intelligeret obm suum
sb̄ rōe intelligendi repugnāti rōm talis obiecti. sic̄
etiā deducit 2ª rō cū suis ꝓbatiōib⁹ oīb⁹ aliq̄ est vni
tas in re realis absqz omni operatione intellectus
minor vnitate numerali siue vnitate ꝓpria singula
ris que vnitas est nāe ꝑm se. ꝛ ꝑz istā vnitatē ꝓpriā
nāe vt natura est nā est indifferens ad vnitatē sin-
gularez. nō ꝯ de se est sic vna vnitate illa. s. vnitate
singularitatis. Qualr̄ aūt pōt hoc intelligi pōt ali
qualiter videri per dictū auic. 5. me. vbi vult q̄ e-
quitas sit tm̄ equitas. nec ex se vna nec plures nec
vlis nec ꝑticularis. intelligēdo nō est ex se vna vni
tate numerali. nec plures pluralitate opposita illi
vnitati. nec vlis actu eo mō quo aliqd est vle fcūz
ab intellectu. nō vt obm intellect⁹ nec est ꝑticularis
de se. lz. n. nūq̄ sit realiter sine aliquo istoꝝ nō tam̄
est de se aliqō istoꝝ sz est ꝓri⁹ naliter oībus istis. ꝛ ꝑz
istā ꝓpritatē nālē est quodqd est ꝛ per se obm intelle
ctus ꝛ per se vt sic ꝓsideratur a me°. ꝛ exꝓimitur ꝑ
diffinitionez. ꝛ ꝓpōnes ꝑsone ꝓmo mō sunt vere
rōne qdditatis sic accepte. qꝛ nihil dicit de quiddi
tate per se ꝓio mō nisi qō includit in ea eēntialiter
inquantū ipa abstrahitur ab oīb⁹ istis que sūt poste
rioꝛa ipa naturaliter. nō solū aūt ipsa natura est de se
indffierens ad esse in intellectū ꝛ in particulari ac
per hoc ad esse vle ꝛ singulare. sz ꝛ ipsa hns esse in
itellecū nō hz ꝓmo ex se vlitatē. lz. n. ipsa itelligať
sub vlitate vt sub mō itelligēdi ipaz. tū vlitas nō ē
ps ꝓcept⁹ ei⁹ p̄mi. qꝛ nō ꝓcept⁹ metaphysici sz logici
logic⁹. n. ꝓsiderat secūdas itētōes applicatas p̄mis
ꝑ ipz auic. ꝓia ꝯ itellectio est nāe vt ei nō coītelligit
aliqs motus neqz qui est ei⁹ in intellcū neqz qui est
eius extra intellectuz lz illi⁹ intellecti modus intel
ligēdi sit vniuersalitas. sz nō modus intellecti. i. rei
intellecte. ꝛ sicut ꝑz illud esse nō est nā de se vniuer-
salis sed quasi vlitas accidit illi nāe ꝑz ꝓmā rōez
eius. ꝑm quā est obm. ita etiā in se extra vbi nāē cū
singularitate nō est nā illa de se determinata ad sin
gularitatē. sed est ꝓrioꝛ nālr̄ illa ratiōe ꝯhente ipaz
ad singularitatē illā. ꝛ inq̄ntū est ꝓrioꝛ nāliter ipso ꝯ
hente nō repugnat sibi esse sine illo ꝯhente. ꝛ sic obz
in intellectu ꝑm illā entitatē eius ꝛ vlitatē hz vere
esse intelligibile ita etiā in rerꝫ natura ꝑm illā enti-
tatē hz verꝫ esse extra aiaz reale. ꝛ ꝑm illā entitatez
hz vnitatē sibi ꝓportionabilē q̄ est indifferēs ad sin
gularitatez ita q̄ nō repugnat illi vnitati de se q̄ cū
quacunqz vnitate singularitatis ponať. Hoc ꝯ mō
intelligo nāz habere vnitatē realē minorē vnitate
numerali. ꝛ lz nō habeat eā de se ita q̄ sit intra rōez
nature. qꝛ equinitas est tm̄ eqnitas ꝑm auic. 5. me.
tm̄ illa vnitas est passio ꝓpria nature ꝑm suā entita
tez ꝓpriā. ꝛ per ꝓns nec est ex se hec intranee nec ꝑm
entitatē ꝓpriā necessario inclusaz in ipsa natura ꝑz ꝓ
priā entitatez suā. Sed ꝯ istud videnť eē due ob
iectiones. vna qꝛ videnť ponere vle esse aliqd rea
le in re. qō est ꝯ cōmētatorē p°. de aīa ꝓmē. 8. qui di-
cit q̄ intellectus facit vniuersalitatē in reb⁹ ita q̄ n̄
existit nisi per ipsuz. ꝛ sic est ens tm̄ rōis. ꝓbatio cō-
sequentie. nā ista natura ꝑm q̄ est ens in isto lapide
prioꝛ tm̄ naturaliter singularitate lapidis est et di-
ctis indifferēs ad hoc singulare ꝛ ad illud. Pre
terea dam. c. 8. Opz ingt scire q̄ aliud est rē ꝓside-
rare ꝛ aliud cognoscere ꝛ specialius qdem in oībus
creaturis hypostasiuz diuisio in re ꝓsiderať. cōitas
aūt ꝛ copulatio in intellcū ꝓsiderat rōe tm̄: intelligi
mus. n. itellectu q̄m̄ pe. ꝛ pau. vnius sūt nāe ꝛ cōez
hnt naturā. neqz. n. he hypostases in se inuicē sūt. se
orsuz enī vnaq̄qz ꝛ ꝑm partē. i. ꝑm seipsaz separata.
ꝛ pōt. in sciētia vo ꝛ suppsbali ꝛ incōprehensibili tri-
nitate est ep°. illic enī cōe quidē ꝛ vnū re ꝓsideratur
cognitione vero ē diuisuz. Ad primū dico q̄ vle
in actu est illud qō aliq̄z vnitatē hz indifferentez ꝑz
quā ipsū idē est in potētia prorima vt dicať de q̄lz
supposito. qꝛ p̄mo posterioꝝ vle est qō est vnū i mlr̄
tis ꝛ de multz. nihil. n. ꝑz quālz vnitatē in re est tale
q̄ ꝑm ipsaz vnitatē p̄cisaz sit in po⁴ prima ad qōlz
suppositū vt dicať de quolz supposito p̄dicatōe di-
cente hoc est hō. qꝛ lz alicui exīti in re nō repugnet eē
in alia singularitate ab illa in qua est. nō tm̄ illud ve
dici pōt de quolz inferioꝛi q̄ qōlz est ipsuz. hoc ē. n.
possibile q̄ obo eodē numero actu ꝓsiderato ab in-
tellectu qō quidē solū vt ite^m habet vnitatē nume
ralez obiecti ꝑm quā ipsuz idē est p̄dicabile de oi sin
gulari dō°. q̄ hoc est hō. Exhō apparet ipꝛoba°. illi⁹
dicti q̄ itellect⁹ agēs facit vlitatē in reb⁹ per hō q̄ de
nudat ipz qōqd est ī fantasmate exīs. Nā vbicūqz
est añz in itellectu possibili hēat eē obiue siue in re
siue fantasmate siue hēat esse certū siue deductum
ꝓ rōnez ꝛ si sic nō ꝓ aliqō lm̄n sz semꝑ sit talis nā ex
se cui nō repugnet esse in alio. nō tm̄ est tale cui potē
tia ꝓxima ꝓueniat dici de quolz sz tm̄ est potentia ꝓ
xima in intellcū possībili. est ꝯ in re cōe qō nō est de
se hoc. ꝛ per consequens ei de se non repugnat esse
nō hoc. sz tale cōe nō est vle in actu. qꝛ deficit ei illa
indria ꝑ quā ꝓpletiue vle est vle ꝑ quā. s. ipz idē ali-
qua idētitate est p̄dicabile de quolz indiuiduo ita
qō quolz sit ipz. Ad sc̄az istātiā de dam. dico qō
eo mō q̄ ī diuinis cōe est vnū reale eodē mō cōe in
creaturis nō est vnū reale. ibi. n. cōc est singulare ꝛ
idiuiduū. qꝛ ipa nā diuina de se est hoc ꝛ eodez mō
manifestū ē qō nullū vle in creaturis est realr̄ vnū
hoc. n. ponendo esset ponere qō aliq̄ nā creata non
diuisa p̄dicaret de multis indiuiduis p̄dicationez
dicente hoc est hoc. sic̄ dr̄ pr̄ est de⁹ ꝛ filius est idez
de⁹. tm̄ ī creaturis est aliqō cōe vnuz vnitate realī
mioꝛi vnitate numerali ꝛ illud qdē cōe nō ē ita cōe
qō sit p̄dicabile ō mltis. lz sit ita cōe qō nō ꝛpugnet

sibi esse in alio quã in eo in quo est. Duplr igitur pz quo modo aũctas non est ꝺ me. ⁊ qz loquitur de vnitate singularitatis in diuinis. ⁊ hoc mõ nõ solũ vle creatũ nõ ẽ vnũ sz nec cõe i creaturis 2ª. qz loq tur de cõi ꝑdicabili nõ ꝑcise de cõi qꝺ determina tũ est de facto lz nõ repugnet sibi esse in alio. ql̃e cõe ꝑcise põt poni in creatura realr. Et p hoc pz ad illꝺ argumentũ ꝑncipale. qz pbs ip̃robat illã fictionẽ qz ip̃onit platoni qꝺ. s. nõ possit hic hõ p se exns q ponitur idea per se esse vle oi hoi. qz oĩs ſba p se exns est ꝓpria ei cui⁹ est. hoc est vel ex seipa vel est ꝓpria p aliqꝺ ꝺbẽs facta ꝓpria quo ꝺbẽte posito nõ põt ines se alteri. lz nõ repugnet ei ex se ineſse alij. Jsta eti az glo. va est loquendo de ſba sc̃a qꝺ sumitur ꝑ nã. ⁊ tũc seqtur qꝺ idea nõ erit ſba sortis. qz nec nã sortis qz nec ex se ꝓpria nec ap ꝑpta sorti vt sit tñ i eo sz etiã i alio s ipz. Si ãt accipiatur ſba p ſba prima tẽ vez est qꝺ ql̃z ſba est ex se ꝓpria illi cuius ẽ tũc mul tomagis seqtur qꝺ illa idea que ponitur ſba p se exi stẽs isto mõ nõ possit esse ſba sortis vel platonis. s primũ mẽbrũ ad ꝓpositũ sufficit. Ad ꝓfirmatioẽ opi. pz qz nõ ita se hz cõitas ⁊ singularitas ad na turã sic esse in itellectũ ⁊ esse vez extra animã. quia cõitas ꝓuenit nature extra intellectũ ⁊ silr singulari tas. ⁊ cõitas ꝓuenit ex se nature. singularitas aũt cõ uenit nature p aliqꝺ in re ꝺbẽs ipsaz. sed vlitas nõ ꝓuenit rei ex se. ⁊ io ꝓcedo qꝺ q̃renda est cã vlitatis non tñ q̃renda est cã cõitatis alia ab ipsa natura. ⁊ posita cõitate in ipa natura s ꝓpriã entitatẽ ⁊ unitatez nec̃io opz q̃rere cãm singularitatis q̃ supaddit aliqꝺ illi nature cuius est.

Ecundo querendũ est vtrũ ſba materialis per aliqꝺ positiuũ intrinsecũ sit de se indiuidua. qꝺ nõ qz vnũ nõ dicit nisi p̃riationez diuisionis in se ⁊ priuationez idẽtita- tis ad aliud. igitur cũ singularitas vel indiuiduatõ non dicat nisi hãc duplicez negationẽ non oz eius cãz positiuã q̃rere sz sufficit negatio. prima ꝓpo p- batur. qz si vnũ diceret rationẽ positiuaz non dice- ret eandẽ quam dicit ens. tũc .n. esset negatio di- cendo ens vnũ nec aliã rationẽ dicit. qz tũc in quo cuqz ente esset entitas addita entitati. qꝺ est incon ueniens. Contra prima ſba per se generatur. 7. mc ⁊ p se operaf. ꝑmo mc. ⁊ ex hoc distinguif a 2ª cui neutrũ ꝓuenit. g̃ ista ꝓueniũt prime ſbe p illꝺ qꝺ addit s secõaz ſbaz nõ ãt ꝓueniũt ista alicui formalit p negatiõez. g̃ pª ſba nõ addit tñ negatõnẽ sup 2ªm.

Opini. henrici qdlibe. 5.q.8.⁊ 15.

Hic dicitur quod nõ indiuiduaf per ali quod positiꝰ. qz illud vel esset materia vel forma vel aliquid ꝓ̃s materiaz vel formã ⁊ hoc vel est absolutũ vel respectũ. nõ p materiã vt prius oñdef. nec p formã. qz q̃rã de for ma per qd. indiuiduaf. qz nec ex seipsa sicut de na tura de qua dictũ est supra querã g̃ per qd. ⁊ vlteri⁹ de illo alio. ⁊ sic in infinitũ nec põt dari aliqꝺ ꝓ̃s absolutũ. qz q̃rã de illo eodẽ mõ. nec per respectuz. qz respectus ꝑsupponit fundamentũ. ⁊ sic non indi uiduat ipsuz. g̃ ne°. est rõ. vñ ponit henricus dupli cẽ negationem esse. vide in quodlibeto. 5. q. 8.

Contra ista primo expono intellectũ quõnũ motaz de ista materia. nõ. n. q̃ro q° naturaf̃ singularis vel ĩ diuidua si ista significẽt itẽtionẽ 2ªm. qz tũc itẽtiõe scõa formalr eẽt natura singularis ⁊ effectiue ab in tellectu cãnte illã intẽtionez scõaz ꝓferente. s. hanc nãz ad nãz sicut subijcibile ad ꝑdicabile. nec etiã q̃ ritur de vnitate numerali reali quo formalr natu ra est sic vna. nã vnitate numerali est res formalr vna siue illa vnitas ꝓuertaf cũ ente siue sit de gene re q̃titatis siue dicat priuationẽ siue põnez. Sz qz

in entibus est aliqꝺ indiuisibile in ptes ſbiuas hoc est cui formalr repugnat diuidi in plura quoz qꝺlz sit ipsuz. queritf nõ quomõ formalr illõ repugnat qz sibi repugnãtia formalr repugnat. sz quomõ vt fun damento primo ⁊ intrinseco ista repugnãtia insit isti. Et g̃ intellect⁹. q. de hac materia qꝺ sit i hoc lapide. per qꝺ sicut per fũdamentũ primũ simpliciter repugnat sibi diuidi in plura quoz qꝺlz sit ipm. qualis diuisio est ꝓpria toti vniuersali in suas ptes ſbiuas. hmõ intelligendo pbo q nõ sit aliqꝺ indiui duũ formalr per negationez vel priuatõez sicut vi- deꝺ ista positio ponere. Primo qz nihil simplr re- pugnat alicui enti per solã priuatõez in eo sz per ali quid positiuũ in eo. igitf diuidi in ptes ſbiuas nõ re- pugnat lapidi in eo qꝺ est qꝺdã ens per aliquas ne- gatões. pbatio añtis. qz q̃tũcũq; ne° tollat potẽtiã proximã ad agere ⁊ pati vt per hoc idez ens in quo est negatio careat po ꝓpria ad aliqꝺ nõ tñ ponit for- malez repugnãtiã illi⁹ entis ad aliqꝺ. qz per possibi le vel ĩpossibile circũscriptis illis negatõib⁹ cuz nõ sint staret tale en cũ opposito illaz negationũ. ⁊ ita cuz illo cui dicitf repugnar per se. qꝺ est ipossibile si fuit repugnãtia simplr. Ex⁹ huius si ſba intelligaf nõ q̃sta nõ est diuisibilis hoc est nõ possibilis diui- di potẽtia propinqua. nõ tñ repugnat sibi diuidi. qz tũc repugnaret sibi recipe q̃stitatẽ per quã formalr posset diuidi. stante igitf natura ſbe corporee non re pugnat sibi q sit diuisibilis. Silr si nõ hẽ visuz tollat potẽtiã primã ad videndũ non tñ facit repu- gnãtiã ad videre. qz põt stare eadẽ nã positiua in q̃ fuit hec negatio ⁊ põt sibi ineſse op⁹ illius negatõis sine repugnantia ex pte nãe. it i põt argui in ꝓposito cũ iste ponat nãz ex se eẽ vnã ⁊ indiuiduã nũq; tañ per aliq̃s negatõez positã in nã repugnabit sibi for- malr diuidi. ⁊ ita nũq; erit aliqꝺ ens positiuũ in re- bus qꝺ erit cõplete indiuiduũ. Et si aliquomõ in stetur ꝑe ꝓpositioni huius rõis saltẽ assumo ista pro positionẽ. nulla ꝑfectio repugnat alicui formalr nisi ꝓpter aliqꝺ positiũ in eo. qz nulla ĩperfectio re- pugnat alicui nisi ꝓpter aliq̃s pfectionez que est aliqꝺ positiũ ⁊ entitas positiua. sz diuidi est quedã ĩperfe ctio ⁊ iõ nõ põt cõpotere nãe diuine. g̃ ⁊c. Jtez ne gatione nõ ꝓstituif aliqꝺ formalr in entitate pfecti- oni q̃ sit illa entitas ꝑsupposita negatõi. alioqn ne- gatio eẽt formalr entitas positiua. sz ꝑma ſba ꝓpr̃z in ꝑdicamẽtis est maxime ſba ⁊ etiã magis ſba q̃ 2ª. g̃ nõ formalr ꝓstituif in entitate ꝓxie sbe per negõnẽ inq̃stũ distinguif a 2ª. Jtẽ de singulari per se ꝓio ꝓdicaf illud cuius est singulare. sz de aliquo ente accepto sub negatõe nõ ꝑdicaf per se aliq̃ entitas rõ ne toti⁹ sbi. qz totũ nõ est per se vnũ. sz rõe partis tũc nõ est ꝑdicatio supioris de inferiori sed eiusdẽ de se

Preterea lz ista põ videaf eẽ falsa in se ꝓpter ar gumenta iã facta sibi intelligat indiuiduũ ꝓstitui in entitate ⁊ vnitate singularitatis per negõnẽ. tñ vi- deꝺ oio superflua ⁊ nõ respõdere ad. q. qz ipsa posita adhuc remanet eadez qõ. nã de duplici negatione quã põit q̃ro q̃ ẽ rõ q̃re negatio ista ꝓuenit illi si istã duplicẽ negationẽ dicit eẽ p se sic per cãz sui dat cãz sui ipsi⁹. si nõ dat cãz h⁹ nõ rñdeꝺ ad. q. q̃rit. n. illud p qõ repugnat op⁹ istaz negationũ. ⁊ p ꝓ̃s p qd insut iste negatões. Silr q̃ro vñ negatio sit hec cuz sit eiusdẽ rõnis in isto ⁊ in illo. Nã sicut in sorte est du- plex negatio opposita illi q̃ est in platone ita in pla- tone est negatio duplex eiusde rõis. vñ g̃ sor. est sin gularis hac singularitate ꝓpria ⁊ determinata ⁊ nõ singularitate platonis. nõ põt dici nisi dicaf vñ ne° sit hec ne°. ⁊ hoc nõ põt esse nisi per aliquid positiũ.

Concedo igitf ꝯclusiones istaz rõnuz q ne cesse est per aliqꝺ positiũ intrinse

cuz huic lapidi tãq̃z p̃ões ꝑ ꝓpriã repugnãre sibi dinidi in ꝑtes sbiuas. ⁊ illud positũ erit qõ dr̃ p se esse cã idiuiduatõis. qz p indiuiduatões intelligo istã indiuisibilitatẽ siue repugnãtiã ad diuisibilitatem.

Ad arm ad opm lz assũptũ sit falsuz de quo forte alr̃ tñ si vez eẽt q vnũ signaret formalr̃ illã duplicẽ negatões nõ segr̃ q nõ hẽat aliq̃z cãz positiuã p quã insit ei illa dupler negaõ. Nã ⁊ vnitas speca pari rõne significaret duplicẽ negõnẽ ⁊ tñ nullus negat entitatẽ positiuã esse rões vnitatis specã q̃ entitate positiua sumit rõ dr̃ie specã. ⁊ istud est bonũ arm p solutiõe q. ⁊ p opi. qz cũ in q̃lz vnitate minoze vnitate nuãli sit dare entitatẽ positiuã q̃ sit rõ per se illi⁹ vnitatis ⁊ illi⁹ repugnãtie ad multitudinẽ oppositã. maxime vel eq̃lr̃ erit ꝟ dare i vnitate ꝑfectissima que est vnitas numeralis.

Certio q̃ro sine argumẽtis anſba mãlis p actualẽ exñt iã sit idiuidua vel rõ idiuiduãdi aliqd aliud dr̃ q sic. qz ex. 7.me. act⁹ determiat ⁊ distinguit. g̃ vltia distinctio est p vltimũ actũ. Ultim⁹ act⁹ est idiuiduoz ſz eẽ exñtie. qz q̃lz aliud ab ipo intelligit i poa ad ipsuz. Cõtra istd. prio qz qõ nõ est ex se distinctũ nec determinatũ nõ põt eẽ pmũ distiguẽs vel determinãs aliud ſz esse exñte eo quo distinr̃ ab esse eẽntie nõ est ex se distinctũ nec determinatũ. nõ. n. eẽ exñtie hz ꝓpas dr̃ias alias a dr̃ijs eẽ eẽntie. qz tũc opterz ponẽ ꝓpaz coordiatões exñtiarũ aliã a coordiatõe eẽntiaz. ſz pcise determinat ex determinatõe alteri⁹. igit nõ determiat aliqd aliud.

Ex ꝟ põt argui alr̃ qz illud qõ ꝑsupponit coordiatões ⁊ distinctões alteri⁹ nõ est rõ distiguẽdi ipsũ vel determinãdi ipz. ſz exñtia vt determinata ⁊ distincta ꝑsupponit ordinẽ ⁊ distinctões eẽntiaz. igit ⁊c. Et si dicat q ꝑsupponit distinctões ⁊ determinatões oẽz aliã ab illa q̃ ẽ ab indidua. ſz istã q̃ ẽ. q. per idiuiduuz cãt. igr̃. Cõtra in coordiatõe p̃dicamẽtali sũt oia q̃ per se ptinẽt ad illã coordiatões circũscripto quocũq̃z qõ nihil est illi⁹ coordiatõis. qz ſz phz. i. poste. stat⁹ est in quolz p̃dicamẽto ⁊ in surſuz ⁊ in deorſuz. igit sic inuenit supmũ in gnẽ ꝑcise ꝓsiderãdo illõ sb rõe eẽntie ⁊ ita inueniuntur gnã intermedia ⁊ spẽs ⁊ dr̃ie ita inuenit etiã infimũ. i. singulare absq̃z oi exñtia actuali. qõ pz euidẽter. qz hic hõ nõ plus ĩcludit formalr̃ exñtiaz actualẽ q̃z hõ. Preterea eadẽ. q. ẽ de exñtia qũo ⁊ vñ ꝓbit vt sit hec q̃ est ⁊ de nã. Nã si nã specã eadẽ sit in plurib⁹ ididuis hz exñtiã eiusdẽ rõis in eis. sic g̃ pbat in solone pc. q. q̃ ista nã nõ sit õ se hec ita põt q̃ri per qd exñtia sit hec. qz nõ est dare q̃ sit de se ꝟ ⁊ ita nõ sufficit dare pmã exñtiã quã natura sit hec. Per ꝟ pz ad arm p opi. dico q actus distiguit eo. quo est act⁹. ſz act⁹ accñtalis distiguit accñtalr̃ sicut act⁹ eẽntialis distiguit eẽntialr̃. ita dico q vltima distinctio in coordinatõe p̃dicamẽtali ẽ distinctio indiuidualis ⁊ illa est p vltimũ actũ per se ptinẽtez ad coordinatões p̃dicamẽtalez. ſz ad hanc nõ per se ptinet exñtia actualis. actualis aũt exñtia ẽ vltim⁹ act⁹ posterior tota coordinatõe p̃dicamẽtali ⁊ iõ ꝓcedo q distinguit vltimate ⁊ distinctõe que est extra totã per se coordinatões p̃ntalis q̃ distinctio est aliquomõ accñtalis. ſz nõ sit vere accñtalis tñ segr̃ totã distinctiões ꝑm eẽ qdditatiuũ. eo g̃ mõ quoẽ actus distiguit ẽt i quo ẽ vltim⁹ act⁹ vltiate distiguit.

Carto quero. Utr̃ ſba mãlis sit per q̃stitatẽ idiuidua vl singularis. q sic Boe. de tri. In numero dr̃iaz variabilitas accñtiũ facit. nã tres hões nec spẽ nec genere differũt ſz suis accñtib⁹. Nã si in aio cũcta eius accñtia sepe rem⁹ locus tñ cũctis diuersus est quẽ vnũ fingẽ. duobus minime possum⁹. duo igit corpora vnũ locuz nõ obtinebũt q est accñs ⁊ iõ sunt nũero plures q̃sto accñtia plura sũt. inter oia aũt accñtia pmũ est q̃stitas q̃z etiã videt specialr̃ exp̃mere in loco dicẽdo q eundẽ fingere duob⁹ nõ possum⁹ qui cõpetit eis iq̃z tuz q̃sta. Pre⁹ dam. in eloio. c. ſ. nõ cõputando pemium. Omnis res in qua differt hypostasis ab eiusdez spẽi hypostasi dr̃ aduenticia dr̃ia. qz caracteristica ꝓprietas ⁊ q̃stitas hypostatica. hoc aũt accñs est velut homo differt ab altero hõie qñ hic quidẽ lõg⁹ hic aũt breuis. Preterea. ſ. me. aui. neq̃z eget materia ad eius esse aduenium accidentia ⁊ disponens extrinsece per quas indiuidua. Contra. sicut arguitur ad. 2. q. prima substantia per se generatur ⁊ p se opatur. ⁊ hoc inq̃tuz distinguit a seõa cuz ista nõ cõuenit per se. ſz ista nõ ꝓueniũt enti p accñs de generari patet. 7. me. de opari patet. quia vnũ p se agẽs est vnũ per se ens. ⁊ hoc i vno ordine cãe.

Hic dicit qõ ſba mãlis est singularis ⁊ indiuidua per q̃stitatẽ. ⁊ ponitur talis rõ. qz qõ pº ꝓuenit alicui ⁊ p se ꝓuenit cuilz alteri per rationẽ eius. ſz ſba ⁊ q̃ntitas non faciũt vnũ p se ſz tñ vnũ per accñs. ⁊ p ꝓsequens nulla ꝓprietas ꝓuenit per se vna ei sil̃ eq̃ primo ſz vni per aliud. diuidi ãt in partes eiusdẽ rõis est ꝓprietas que vna per se ꝓuenit q̃stitati ex. ſ. mc. g̃. ꝓuenit alij. ſ. ſbe per rões eius talis est diuiº spẽi in ei⁹ idiuidua qz ista indiuidua non sunt formaliter alterius rõis sicut sunt spẽs dr̃dẽtes gen⁹. ⁊ ex hoc vltra esse diuisibile i partes eiusdẽ rõis ꝓuenit alicui rõe q̃stitatis ex. ſ. mc. ⁊ idẽ est p̃m diuisiõis i aliq̃ nã ⁊ distictõis diuisoz. igit p q̃stitatẽ distiguũt idiuidua idiuidualiter ab iniceẽ. ⁊ ex hoc ꝓcludit q p q̃stitatẽ ꝓueit rei dr̃io i idiuidua cui pmo ꝓuenit talis distinctio. g̃ per q̃stitatẽ idiuiduũ fit idiuiduum. Preterea si hic ignis nõ differt ab illo igc nisi qz forma differt a forma nec forma differt a forma nisi quia recipitur in alia ⁊ alia parte materie. nec pars materie ab alia pte nisi qz est sub alia ⁊ alia pte q̃stitatis. g̃ tota distinctio huius ignis ab illo igne reduceret ad quantitatez sicut ad primũ distinctiũ. Cõfirmatur rõ. qz generãs gnãt aliud ꝑ distinctiões mãe. mã ista geniti nec̃io p̃supponit quãta ⁊ sub q̃stitate distincta. q q̃ta pz. qz agẽs nãle nõ põt agere in nõ q̃stũ. pz etiã q q̃sta alia q̃stitate. qz nõ põt esse q̃sta quãtitate gnãntis. ſz ista q̃stitas p̃cedit nãlr̃ esse ipi⁹ geniti. igit ⁊ distictõez ipi⁹ gnãntis ⁊ geniti. nõ ãt p̃cederet naturaliter si non eẽt nãlr̃ regsitũ ⁊ p se vt distinctuz ipi⁹. Cõtra istã ꝓclonẽ arº 4or vijs. primo ex identitate rõis nuãlis siue idiuiduatiõis vel singlritat̃. 2º ex ordine sbe ad accñtia. 3º. ex rõe coordinationis p̃dicamẽtalis. ⁊ iste tres vie ꝓbabũt cõiter qõ nullũ accides p̃t esse p se rõ p q̃s ſba mãlis idiuiduat̃. 4ª via erit spãlr̃ ꝓ q̃stitatẽ q̃ntũ ad ꝓclonẽ opi. ⁊ 5º arguẽr tur spãlr̃ ꝓ illas rões opi. Quantũ ad primũ primo expono qd itelligo p idiuiduatiõez siue vnitatez nuãlẽ siue p singularitatẽ nõ qdẽ vnitatez ideterminatã ꝑ quã qõlz in spẽ dr̃ vnũ numero. ſz vnitatẽ signatã vt hãc. ita qõ sicut pri⁹ dictũ est qõ idiuiduũ impossibile est diuidi in partes sbiuas ⁊ queritur ratio impossibilitatis ita dico quod indiuiduum est incõpossibile non esse hoc signatũ hac singularitate. ⁊ queritur cã nõ singularitatis in cõi. ſz huius singularitatis in speciali signate. . vt est hec determinate hoc modo intelligendo singularitatem ex prima via arguitur 2r. primo sic substantia actu exñs nõ mutata aliqua transmutatione substãtiali nõ põt fieri de hac nõ hec. qz ista singularitas sicut mõ dictũ est nõ põt ineſſe alia ⁊ alia eidẽ subſtantie manenti eadez nõ substãtialiter mutate. ſz ſba ac-

tu exñs nulla subali mutatione facta in ipsa vel mutata pōt sine ꝓtradictione esse sub alia ⁊ alia quantitate ⁊ quocunqz accīte absoluto. ꝯ nullo mō tali est formaliter hec substantia hac singularitate signata minor. patet qr nō est ꝓtradictio ꝙ deus subaz quā ista quantitate eandē ꝓseruet ⁊ iformet eaz alia quantitate. nec ꝓpter hoc suba illa actu exñs mutabit mutatione subali. qr nō erit ibi mutatio nisi a ꝙtitate in quantitatē. Silr si mutetur a quocunqz accīte sine mutatōe subali siue h̄ sit possibile siue i possibile nō ꝓp hoc erit formalr nō h̄. Si dicas ꝙ istud est miraculū. ⁊ iō nō ꝓcludit ꝑ rōez naturalē. ꝑ. miraculū nō est respectu ꝑdictorioꝝ ad que nulla ē po[a]. sz ꝑdictio est eādē subaz manentem esse duas subas sine mutatōe subali. ⁊ hoc tā successiue quaz sit. qō tñ sequit si ꝙ aliqō accīs esset formaliter hec suba. tunc. n. accīte succedente accīti eadē suba nō mutata esset successiue due sube. Confirmat eti az illō ꝓ sile de vnitate specifica. qr impossibile est vnā subaz manentē nō mutatā spe[e] ee siml vel successiue hāc spēz ⁊ nō hāc spēz. ꝯ a sili in ꝓposito. 2° sic duaꝝ ꝓductionū ꝓpletaꝝ i esse substāti ali nō pōt ee eadē substantia primus terminus ꝓbo. qr tūc vtra que accipet perfectū esse substantiale ex quo vtraqz est ꝓpleta. ⁊ ita idez bis ꝓduceret ꝓplete. ⁊ tunc si iste due ꝓductiones nō essent fil eaō substantia per se ⁊ actu exñs ꝓducerēt cū iā actu existit. saltē igitur duaꝝ ꝓductionū successiuarū extremū ⁊ terminus idē esse nō pōt. sz generationis panis erat hic panis terminus p̄mus panis ät iste transubstātiatus est manente eaō quantitate. creet igit alius panis ⁊ afficiat ista q̄ntitate manēte sequit ꝙ terminus creationis erit panis idez cū illo pane qui erat termin[9] generationis. qr eadē singularitate numero erit hic panis formaliter hic qua fuit alius panis hic ⁊ sequit vltra ꝙ idē panis erit trāsbat[9] ⁊ nō trāsbat[9] imo segt ꝙ nullus panis sit trāsbat[9]. qr non panis vlis. nec panis hic singularis. qr iste panis manz nō mutatata q̄ntitate qua erat formaliter hic panis ex dato. igit nihil oio est trāsbatū in corpus xp̄i qō ē hereticū dicere. Ex 2[a] via argut sic. sba est ꝓior nālr oī accīte ꝑ phz. 7. m[e]. ⁊ est intētio sua de sba ꝑ ꝙ est vnū istorū q̄ diuidūt ens. ita ꝙ exponere ibi sbaz ꝙ deo vel ꝙ ꝓpria cā nihi est ad intētionē ei[9] ita. n. ꝙ bat sbaz esse p̄mā quō ꝙbat subaz esse de numero didētiū ens. ꝙ est ꝓior oī accīte. ita. s. ꝙ ad determinandū de oib[9] q̄ didūt ens sufficit determinare de substātia tāq̄ de p° ꝙ eo ꝙ cog°. accītiū habetur ex eo ꝙ atribuūt substātie. istud aūt nō pōt ee nisi de substātia ꝑ totalē coordinatōez suā. igit nihil posterius ista coordinatōe pōt esse rō formalis qua aliqd est in ista coordinatiōe. ex rōe igit ꝓpositatis substantie vlr vel ꝑ ꝙ cois est sufficit determinatio substātie p̄me cui ꝓuenit ista ꝓpositas naturalis ad omne accīs ꝯ ꝓuenit substātie p̄me ex rōe sua ꝙ sit hec p̄us naturalr q̄z determinet aliq° accīte. Et pōt ꝓfirmari ꝓntia. qr si aliquid fit ꝓrius ad aliud maxime p̄mū illi[9] est p̄mū ad illō. sz maxime p̄mū substātie i cōi est substātia p̄ma. igit substātia p̄[a] est ꝓior simplr oī accīte. ⁊ ita est p̄us hec q̄z aliq°° determinetur ꝙ aliqd aliud. Dic dr ꝙ sz p̄[a] substātia sit ꝓior quātitate i essendo. nō tñ i didendo. sicut etiā substātia est ꝓior i entitate nō tñ indiuisibilitate. Contra. ista rñsio seipsaz destruit. qr si ꝓa sba est ꝓior naturaliter in essendo ipsa quantitate. ⁊ nō pōt ītelligi p̄ma substantia i suo esse nisi inquātū hec. ergo nō erit hec per quātitatē. Preterea forma ē simplr ꝓior cōpositō sz ꝙbationē arist. 7. m[e]. c. 2. ꝯ si q̄z titas sit forma ꝓie soe ipsa erit ꝓior ꝓa sba i eendo ꝙ si nō sit forma i eendo. igit nec in vnitate ꝓpetēte

p[e] sbe inq̄stū tale ens quālz. n. entitatē ꝓsequ ꝓpria vnitas nō hūs aliā cāz ꝓpriā sui quā cām entitatis.

Pre[a] eodē mō sba est ꝓr nālr oī accīte quo ē sb[m] oīuz accidētiū. inq̄stū. n. sub[m] ꝙbat ee pri[9] diffinitione oī accīte. qr sic ponit i ordie cuiusz diffinitōis ꝑ additamētū. sz vt ē sb[m] ē hec sba. qr sz pbz. j. phy. ⁊. 2. me. singulariū sūt cāe singulares i quocūqz genere cāe. ig[r] singularis accīs singulare sub[m] ē cā. Et ꝓfirmat marie de accīte p accīs. qr illud ē ꝓior singulari sz pbz. 5. me. c. de eodē. Pre[a] oē qō est pri[9] alio nā est pri[9] duratōe h̄ mō. s. ꝙ q̄stū est de se nō repugnat sibi sine ꝑdcōne posse ee pri[9] duratōe suo posterioꝝ. vlr. n. ꝓpositas nāe icludit in ꝓpri posse ee sine posterioꝝ sine ꝑdcōe. ex. 5. me. c. de posterioꝝ. igit sine ꝑdcōe posset q̄cūqz sba q̄stū est ex se ee pri[9] duratōe oī accīte. ⁊ ita q̄stitate. Et 3[a] via ar[r] sic. i q̄cūqz coordiatōe p̄dicamētali sūt aliq̄ ptinētia ad illaz coordinatōez circūscripto quocūqz alio qō nō est aliqd illi[9] coordinatōis eētialr h̄ ꝙbat. qr due coordinatōes sūt p° diuerse. ⁊ ita nihil vni[9] est tale per oīdinatōes sūt p° diuerse. ⁊ ita nihil vni[9] est tale per aliqd coordinatōis alteri[9]. sz ad coordinatōez istā i q̄stū finita est ⁊ in sursuz ⁊ deorsuz ꝙz pbz. j. poste. sic ptinet aliqd p[m] p̄dicatū ꝺ quo nihil p̄dicat ita ptinz ītimū sub[m] cui nihil subijcitur. ꝯ singulare vel individuū est i q̄lz coordiatōe p nihil alteri[9] coordiatōis.

Pre[a] 2° i q̄lz coordiatōe circūscripto quocūqz alteri[9] coordiatōis est rō spēi. nā spēz nulla opi. fingit i aliq° gnē esse p rōez alti[9] generis loq̄ndo ꝺ absolut. sz de rōe spēi est q̄ sit de plurib[9] differētib[9] nūero p̄bilis. ꝯ i q̄lz coordiatōe pōt ī̄eniri aliqd ītrinsece ī̄uenire in aliq° gnē sbe q̄zerat pri[9]. qr pri[9] erat hic. ig[r] q̄stū cūqz ponatur nā i gnē ꝓbi ad ididua per aliqō alterius gnis remanebit illa nā formalr cōis ꝑcta siēnō ꝑcta ⁊ iō ponē cōē fieri ī̄diduū per aliqd alti[9] gnis ē ponē illō esse cōe simul ⁊ ī̄diduū ⁊ singulare. Propt argumenta forte ista duaꝝ viaꝝ fugiēda tenet posi tio ꝺ q̄stitate a°° h̄ mō. s. ꝙ sic extēsio māe ē alia nā a natura q̄stitatis ipi[9] māe ⁊ nihil addit super essentiaz māe sic signatā. sic signa° māe qua hz cālr per q̄stitatez est alia a signatōe q̄stitatiꝝ ⁊ ꝓr nālr signatōe q̄z hz p q̄stitatē ⁊ ista signatio est a[a] ab illa q̄ ē q̄stitatiꝝ sz nō ē a[a] a sba ita ꝙ sic mā nō est hūs ptes per nāz q̄z titatis. qr ps māe est mā. sic sba signata non est nisi sba. significatio. n. solū dicit modum se habendi.

Cōtra. ista positio videt includere ꝓtradcōria dupliciter. primo qr ipossibile est aliqd dependens a posteriori naturaliter esse idez ꝓri naturaliter. qr tunc eet prius ⁊ non prius. sz suba est prior naturaliter quātitate p eos igitur nihil cātū per quantitatē si ue qualitercunqz ꝑexigens naturā q̄stitatis pōt esse

idez ſube. nõ igit iſta ſignatio eſt idẽ ſubſtantie ⁊ tñ cãta a quantitate. ꝓbatio. maioris. vbi eſt vera ⁊ realis identitas lz non ſit formalis ibi ipoſſibile eſt hoc eſſe ⁊ illud nõ eſſe. qz tũc idem realiter eẽt. ⁊ tñ eſſet. ſz poſſibile eſt prius naturaliter eſſe ſine poſteriori naturaliter. g̃ per ꝓñs multo magis abſq; eo q̃ derelictũ eſt vel cauſatum a poſteriori naturaliter

Preterea illud qõ eſt neceſſaria conditio cãe in cauſando nõ põt habere eſſe a cauſato. qz tunc cauſa inquantũ ſufficiens ad cauſandũ eẽt cãta a cãto. ⁊ eſſet illud cãtũ ſuiipſius cauſa ⁊ pro tanto poſſet dare cauſe cãtionez ſuiipſi⁹. ſz ſingularitas ſube ſiue ſignificatio eſt neceſſaria cõditio in ſubſtãtia ad cauſandũ quantitatẽ. qz ſicut argumentũ eſt cãtũ ſingulare regrit cãz ſingularẽ g̃ impoſſibile eſt iſtã ſignationẽ eſſe a cãto a ſubſtantia inquantum ſingularis

Preterea quero quid eſt quantitatẽ derelinquere vel cãre modũ talẽ in ſubſtantia. ſi nihil eſt niſi qõ prefuit quantitati tunc nullo⁹ eſt ſignatio per q̃ſ titatẽ qz tunc ſimpliciter ſignatio. ſubſtantie precederet naturaliter q̃ſtitatẽ. ſi aũt aliqd aliud quero quo⁹ cãetur a quantitate ⁊ quo genere cãe. nõ videtur poſſe aſſignari ibi genus cãe efficientis ſz quantitas nõ eſt forma actiua. Preterea q̃re magis derelinquit quantitas talẽ modũ in ſubſtantia eum dẽ realiter ſubſtantie quã qualitatis vt albedo. nõ videt rõ. qz ſicut albedo ſeipſa ẽ forma ſuperficiei ⁊ nõ mediante aliqua alia forma derelicta. ita videtur quantitas eſſe forma ſubſtantie qua ſubſtantia eſt quanta ⁊ nõ derelinquere formã. Ex 4ª via arguo ſic. quantitas iſta qua ſubſtãtia eſt hec ſignata aut eſt quãtitas terminata aut itermiata. nõ terminata. qz illa ſe[r] eſſe forme in materia. ⁊ per cõſequens ſingularitatẽ ſibe. qz ſicut ſubſtãtia ẽ cauſa ei⁹ vt eſt terminata ita hec ſubſtãtia eſt cã eius vt eſt b terminata. ſi aũt interminata ſit cã quare ſubſtãtia eſt hec. Contra illa quantitas interminata manet eadẽ in generato ⁊ corrupto. ergo nõ eſt cauſa alicuius ſignationis terminate. Si dicat q̃ nõ ſequit qz quantitas nõ ponit cauſa ſingularitatis niſi preſuppoſita vnitate ſpecifica. ſed generatũ ⁊ corruptũ nõ ſunt eiuſdẽ ſpẽi. Contra. pono qõ ex aqua primo generet ignis. 2°. ex igne generet aqua in ꝑma aqua corrupta ⁊ in ſcõa generata eſt eadẽ quãtitas ⁊ nõ ſolũ q̃ſtitas interminata ſed etiã terminata. qz põt habere eũdẽ terminũ a forma vel ſaltẽ ſufficiẽ eadẽ iterminata. ⁊ illa per te eſt cauſa ſingularitatis p̃ſuppoſita vnitate ſpecifica. g̃ pria aqua ⁊ ſcõa aqua ſunt hec aqua eadẽ numero. qõ videt ipoſſibile. qz idẽ indiuiduũ numero nõ redit naturali actione. ex 2. de generatõe. ⁊. 5. phy. Preterea ſi quãtitas ſit ꝑmo indiuiduãs ſubſtantiã oz q̃ ipſa in ſe primo ſit hec ⁊ de ſe diſtincta nuãlr̃ ab alia. ſed tunc tua ꝓpõ nõ eſt vera. ſ. q̃ oĩs dr̃ia formalis eſt ſpecifica. quãtitas. n. hec ⁊ illa ſunt forme. g̃ differunt ſpecifice. ⁊ ſi q̃ntitatẽ excipias ab iſta ꝓpõne fũdamẽtali edifici⁹ ruĩoſi. vñ ꝓbatur q̃ dr̃ia formal̃ ſit ſpecifica. q̃cũque. n. rõ fuit adducta ex forma eque habebit locũ in ꝓpoſito. cũ q̃ntitas ſit forma ſicut alia predicamẽta. Et ſi dicas imo quantitas habet ex ſe ſitũ determinatũ. ⁊ per hoc diſtinguitur ex ſe ab alia quãtitate. Contra. quero de quo ſitu loq̃ris. aut de ſitu qui eſt p̃dicamẽtũ. ⁊ iſte eſt nãlit̃ poſteri⁹ quãtitate. aut de ſitu qui eſt dr̃ia quãtitatis prout quãtitas dr̃ ꝓſtare ex partibus hãtibus ꝓpoſitionẽ. ⁊ tunc eſt eadẽ q̃ſtio que prius qualiter. ſ. ſitus iſtius quãtitatis differt ab illo ſitu illius quãtitatis. q̃ queſtio eſt qõ naturalit̃ q̃ſtitas hec differt ab illa. ⁊ ita vt videt aſſignans rationẽ ſuiipſius. nõ. n. notius eſt ꝑtes ꝑmanẽtes ⁊ ꝓtinuitas in iſto toto ſeipſis diſtin gui a ptibus ꝑmanẽtibus ⁊ ꝓtinuitatis in illo toto. que duo. ſ. ꝓtinuationẽ ⁊ ꝑmanentiã ¶includit poſitio vt eſt dr̃ia q̃ſtitatis q̃z q̃ hec q̃ſtitas differat ſeipſa ab illa. Preterea oĩa argumẽta q̃ facta ſunt ꝫ opi. in p̃ª. q. ad ꝓbãdũ q̃ caro nõ ſit de ſe hec põt ea dẽ fieri ad ꝓbãdũ qõ q̃ſtitas nõ de ſe h̃. nã manifeſtũ eſt qõ ratio linee de ſe cõis eſt huic linee ⁊ illi. nec a^or eſt ꝫdictio itelligere lineã ſub rõe vlis q̃z carnẽ. hz etiã linea aliquã vnitatẽ realẽ mino⁹z vnitate numerali ſic̃ ⁊ caro hz ꝑpter eaſdẽ rões q̃ poſite ſũt ĩ. 2. rõe ꝫ opi. in p̃ª. q. pz etiã qõ linea ⁊ ſupficies ſũt eiuſdẽ rõis in hac aqua ⁊ in illa. quare g̃ hec aqua ẽ hec aq̃ ⁊ ſingularis. ⁊ nõ loquor de ſingularitate vaga ⁊ ideẽminata ſz ſignata ⁊ determiata. Contra rões opi. ar° p° ꝫ pmã qõ q̃ſtitas nõ ſit rõ diuiſibilitatis in indiuidua. qz qcqd eſt rõ diuiſibilitatis ĩeſt formalr̃ illi qõ eſt diuiſibile iſta diuiſiõe. ſz q̃ſtitas nõ ineſt formalr̃ ſpẽi ſeu toti vlí inq̃ſtũ eſt diuiſibilis in ptes ſbiuas. igit̃ ipſa nõ eſt rõ diuiſibilitatis taĩ toti⁹ in ptes tales. Cõfirmat̃ rõ. qz totũ vniuerſale qõ diuidit̃ in indiuidua ⁊ i ptes ſbiuas p̃dicat̃ de q̃lz illaz ptiũ ſbiuaz ita qõ quelz ps ſbiua eſt ipſũ ptes aũt q̃ſtitatiue in q̃s fit diuiſio toti⁹ ꝓtinui nunq̃z recipiũt p̃dicationẽ toti⁹ diuiſi i ipſas ⁊ lz ꝓcurrãt ſimul diuiſio toti⁹ hõgenei i ptes q̃ſtitatiuas ⁊ diuiſio ſpẽi ſiue diuiſio toti⁹ vlis in ptes ſbiuas q̃ ptes ſunt indiuidua nõ tñ ſũt vni⁹ toti⁹ diuiſi. qz totũ q̃ſtũ diuidit̃ diuiſione q̃ſtitatiua. ⁊ nõ p̃dicat̃ de aliq̃ pte diuidente. ſic nec q̃ſtũ etherogeneũ de ſuo diuidẽte. vlr n. nulla ps q̃ſtitatiua eſt totũ illud cui⁹ eſt ps. ſz cũ h̃ ꝓcomitat̃ qõ talia ſũt idiuidua hñtia idẽ ẽ cõe qõ cõe diuidit̃ in ipſa alia diuiſiõe. ⁊ illud cõe nõ erat illud q̃ſtũ qõ diuidebat̃ diuiſiõe q̃ſtitatiua. eſt igit̃ aliud totũ diuiſũ hac diuiſiõe ⁊ illa. ⁊ tñ in caſdẽ ptes p accñs. ſz formalr̃ ptes alteri⁹ rõis reſpcũ h⁹ toti⁹ ⁊ illi⁹. qz reſpcũ hui⁹ integrales ⁊ reſpcũ h⁹ ſbiuas Et pp iſtuz ꝓcurſuz duaz diuiſionũ duoz totoz in ptes in qbus ꝓcurrit diuerſa rõ ptis. putauerũt aliq qõ iſta duo tota diuiderent̃ in ptes eiuſdẽ rõis. Et qõ accipit̃ a ꝓbo. dõ qõ ꝓbus nõ dicit q̃ſtũ diuidi in ptes eiuſdẽ rõis. ſz qõ eſt diuiſibile i ea q̃ inſũt quorũ ſingulũ ẽ natũ eẽ aliqd ⁊ h̃ aliqd in ea q̃ inſũt inqt tãq̃z cõponẽtia totũ cui inſũt. ſz totũ vlẽ diuidit̃ i ptes ſbiuas q̃ nõ ſic inſũt quoz vtrũq; ſi diuiſio fiat in duo aut ſingula ſi in plura natũ eſt eẽ aliqd p ſe. ſ. exiſtẽs eo mõ quo totũ. qz inq̃ſtũ aliqd eſt ps q̃ſtitatiua diuidẽs ita p ſe põt eẽ ſic̃ totũ diuiſuz. ⁊ h̃ꝫ diuiſiõez ꝓpoſiti i mãz ⁊ formã. ⁊ h̃ aliqd ⁊ h̃ꝫ diuiſionẽ generis i ſpẽs. ⁊ ſi numer⁹ ꝓpõeret̃ ex diuerſis numeris nõ obſtaret rõi numeri q̃ſtũ iq̃ſt⁹ qõ diuideret̃ i numeros alteri⁹ rõis ⁊ eodez mõ nõ obſtaret vlí puta q̃ſto qõ diuideret̃ in ptes alteri⁹ rõis ſi ꝓponeret̃ ex bicubito ⁊ tricubito q̃ differũt ſpẽ: ita ẽt q̃ſtitati non obſtaret diuiſio ſui ſbi i ptes eiuſdẽ rõis. ꝓcedo g̃ vlr de fcõ qõ lz totũ nõ regrat qõ diuidat̃ i ptes alteri⁹ rõis. tñ nõ regrit eas eẽ diſtincte rõis. qz iq̃ſtũ ſũt ptes q̃ſti nõ ſũt alteri⁹ rõis lz. n. caput coz ⁊ man⁹ ſũt ptes quãtitatiue ⁊ alteri⁹ rõis nõ tñ ſũt alteri⁹ rõis inq̃ſtũ ſũt p̃cise ptes q̃nti. eo g̃ mõ quo vez ẽ lz a ꝓbo ñ poſſet accipi qõ q̃ſtũ dĩdat̃ i ptes eiuſdẽ rõis. oĩo nõ eſt ad ꝓpoſitũ. qz nõ diuidit̃ in ptes i qb⁹ icludat̃ rõ diſi ſz i ptes que ifuerũt diuiſo. ⁊ hñt rõez vnã nõ illi⁹ ſz alic⁹ cõis illi toti ⁊ ipſis. ſpẽs aũt diuidit̃ i ptes eiuſdẽ rõis quaz q̃lz icludit rõez dĩſi ⁊ nõ aliqd aliud alteri⁹ rõis cõe dĩſo de diuidẽtib⁹. Pre^a ar° ꝫ ſcõaz rõez. gnãns iq̃ſtũ gnãns circũſcripto oĩ alio diſtiguitur a genito iq̃ſtũ genito. qz nõ eſt itelligibile qõ idẽ gnẽt ſe ẽt ĩ diuĩs ꝑſona nõ gnãt ſe. ſz gnãns iq̃ſtũ generãs ñ icludit q̃ſtitatẽ ſic̃ ꝓpuz p̃n^m gnãtinũ. nec genitũ vt ge^m icludit q̃ſtitatẽ vt p ſe formalẽ ĩmi^m gnã

tionis.ergo circūscripta vtraqz ḡstitate.ſ. gignētis ⁊ geniti hec ſubſtātia diſtingueret ab illa numeraliter. Lōcedo ergo ꝓclusionez oīum iſtaz rationuz qō impossibile est per aliqō accīs ſba esse indiuiduaz hoc est qō per aliqō accīs ſba diuidat in ptes ſubſtātiuas, ⁊ qō per illud repugnet ſibi eē nō hoc.

Ad primaz rationez ꝓo opi.pz.5. artī ad primā.q.qūo male accipit minorez. ⁊ que nō pōt haberi a pbo ⁊ eo mō quo haberi pōt vera illa bor nō est ad ꝓpositū de diuisione totiꝰ in ptes quātitatiuas. Quādo ēt vlterius accipit qō eodē est aliqō diuisibile ⁊ pptes diuidentes distinguitur.hoc falsū est.nā natura cōmunis diuisibilis est ex se indiuidētia.nō autē diuidentia distingūtur ex ratione nature sed ex ꝓprijs distinctiōibus.ita.n.apparet i genere.qz genꝰ est diuisibile ꝛz se in plura genera ⁊ in plures ſpecies.ſed tū genꝰ nō est rō distinctiōis ſpēx.ſed dāie constituētes plures ſpēs. Ad secūdā rōem pz quādo ex illa pōt cōcludi q idē gnāret se. Sed ad formā argumēti dico q ambe p̄misse sūt falſe.lz.n.alia forma sit in alia mā nō tū ꝓpter alietatē materie est alia forma.ſz sicut entitas forme est prior illa ita ⁊ ſua alietas. ſimilit alia p̄missa.ſ.quod est alia pars materie ꝓpter aliā partē quātitatis falſe est qz sine sit distinctio partiū materie i se p̄ter quātitatez sine nō ꝓr est distinctio ptiū materie ḡz quātitatis.qz huiꝰ accītis ſubm est hoc aliquid. Ad ꝓbationē cū dicit quod generās nō generat nisi de mā quāta aliqua alia quātitate. sine ita sit sine nō de quo alꝫ saltē in ptibus materie distinctis ſm formā quātitatis.dico quod vnitas materie est passio imediata ita quod vnitas eius nāliter p̄cedit ronē ḡz cūqz generatiōis.ratio eni generātis p̄cedit generās tale.ſ.nāle.quod.ſ.regrit extra materiā ſuā aliā de qua generat. ⁊ regrit iſtā ḡntitatē sicut ꝓcomitātē distinctionē materie a mā. ⁊ deberet ꝓbari quod quātitas esset ꝓpria rō vnitatꝭ talis.ſ.singularitatis in ſbſtātia ⁊ ꝓbat quod est rō sine q nō respectu vltimi. vnde locus illiꝰ p̄ntie nullus est. Si obijciat quod saltē ex ꝓfirmatōe habebit quod quātitas p̄cedit nāliter induiduatōez ſube generā de quod est ꝓ ꝓclusionē secūde vie improbātis opi. Nā si generās p̄us regrat materiā ḡntā anteqz genēt ergo nāliter p̄ſupponit quātitas materie ī duiduatōi ipſius geniti. ſco quod induiduationi geniti p̄ſupponit ḡstitas corrupti ⁊ omnia accidētia corrupti ordine duratōis.qz corruptū precrisit cū omnibꝰ partibꝰ ſuis.ſed ex hoc nihil cōſegtur ad b quod sit pōsitas nāliter quātitati ad eiꝰ induiduatōez vel īduiſionē illiꝰ in q̄ est ḡntitas.nā iſta accītia corrupti que p̄cedūt tēpore genitū ſequuntur ſbam illā i q̄ sūt. ⁊ etiā illā vt singularē. ⁊ eo mō accītia geniti ſequuntur ſbam genitā. Sz ad b vlteriꝰ reducitur argumētū. qz quātitas nō tū p̄cedit vt i corrupto genitū ſz p̄cedit nāliter formā geniti. ꝓbatio. alio gn i inſtāti i quo generās īducit formā īduceret i nō ḡstū. qō videt eē cōtra illā ꝓpositionē q agens pticulare nō attigit ad ſbam materie sed p̄cipue attingit eam inquantū quantā. Similiꝫ hoc videt eē contra Aluer. i de ſuba orbis vbi videt velle quod maneat eadez quantitas in generato ⁊ corrupto. alioquin generans generaret de nō corpore corpus

Contra iſtud primo arguitur.q hec rō nō valet nec debet adduci ꝓo iſta positione.qz fundatoꝛ bꝰ positionis videt tenere cōtra hoc adductuz .tenet enim quod quantitas non sit primus actus materie neqz quod aliqua forma corporeitatis maneat eadez in generato ⁊ corrupto. loquendo de corporeitate in genere ſube dicit nullam quantitatē manere candē numero in iſto ⁊ illo, ⁊ etiā cū ponat eaz perficere ſubſtātiaz cōpositā ⁊ nō materiā imediate vtſbz debet ponere illā aliā ḡstitatē geniti posteriorez naturaliter ipſo genito.ſicut ⁊ iſtā corrūpti posteriorē nāliter ipſo corrupto. ⁊ ita iſta deductio de posteriorītate ḡstitatis ad materiā vel formaz geniti quicqd sit de aliꝫ.nō est de opi.ponētis eaz ꝑ quo ad hominē. Sed quo ad ꝓclusionē in se dico cuz iſto quo ad iſtud q ſi nulla forma corporeitatis maneat formaliter in igne ⁊ in aqua nullū oīo accidēs qō requirit ꝓo ſubo ſubſtantiaz cōpositam pōt manere idē numero.ſed qōz vel erit in corrupto vt in ſubiecto vel in genito vt in ſubo. ⁊ ita ḡstitas ⁊ quod cūqz aliud accidēs erit posterius naturalr ſba. ⁊ ita ḡstitaſ corrupti ⁊ qōcūqz accīs eiꝰ fuit nāliter posteriꝰ ſba corrupta. ⁊ tūc de iſta ꝓpositione nō multū curo qz videt impossibilis.nihil.n. videt esse agens attingere paſſuz in rōe paſſi ḡz inducere in ipſuz actū quo pficiatur.agens aūt particulare inducit formā ſubſtātialē qua materia pficit ⁊ nō materia inḡtuz quāta ita q quātitas sit ratio media īter agēs ⁊ paſſuz.ergo agens naturale illā attingit ſm ſubſtātiam nudā vt paſſuz ab eo imediante tranſmutatū. Ad Aluē. dico q de eo qō aliquādo eēt nō corpus posset generari corpus ſed forte nō posſet naturale agens generare de nō corpore corpus ſicut de corrupto.ſz de eo qō fuit corpꝰ vſqz ad inſtans generationis ⁊ b quātitate inherēte ſibi pōt agēs naturale aliud quātuz alia ḡstitate generare in illo inſtāti. qz ſicut pōt producere ſubſtātiaz que nō p̄fuit ita potest ꝓducere oīa accidētia p̄ītia eaz. Etſi dicas q ſi nō ꝓducat corpus de non corpore vt corrupto producet tamen de materia nō vt quanta aliquod corpus ḡtum. dico q neceſſe est de nō cōpoſito vt per te fieri vel produci cōposituz vel ibitur in infinitū. ⁊ ita de materia ſm ſuā ſubſtantiā absolute vt de parte pōt produci corpus aliquod qō est ſuba cōpoſita ⁊ concomitatur ſuba quāta.qz quantitas est paꝰ iſtiꝰ ſubſtantie cōpoſite. Iſta reſponſio negat dimēſionez interminatā manere candē numero in generato cōpoſito ⁊ corrupto de quo alias diffuſius ſi occurrat. ſed nūc tactū est ꝓpter argumēta. Ad auctoritates que adducunt ad Boe. ꝓcedo q varietas accidentiū facit in ſubſtantia differentiā numeralez eo modo quo forma dicit facere dīaz.qz omnes diſtincte forme faciunt aliqz differentiā in eis in quibus sunt.accidētia aūtē nō poſſunt facere differentiaz ſpecificaz in ſubſtantia in qua sunt.ex.io.me^ee. c.penul.ſed faciūt in ſubſtantijs differentiaz ⁊ hoc numeralē ſed nō faciunt primā differentiā.ſed alia est prior differentia numeralis.nec illa ſola faciunt differentiaz numeralē. ⁊ nulluz iſtoꝝ dicit auctoritas illa.niſi altex iſtoꝝ duoꝝ haberet nō haberetur ꝓpoſitū qō intendit. Sed quid ad intentionē boe.dico q boeꝰ intendit probare q non est differētia numeralis differentiaꝝ perſonaꝝ. ⁊ licet ſparſim in principio illius libelli de trinita.poſſit haberi tales propoſitiones. videtur tamē q velit ſic arguere in numero. varietas accidentiū differentiaz facit.ſed in perſonis diuinis nulla est talis varietas accidentiuz.qz forma ſimplex ſubiectū esse non potest.igitur ibi nō est differentia numeralis. Videtur arm nō valere niſi ipſe intenderet q ſola accidentia poſſet diſtinguere numeraliter.ſi.n. diſtinctio numeralis pōt esse per aliqua alia.ergo ex negatiōe accidentis nō ſequ negatio.diſtinctōis numeralis. Dico q oēm diſtinctionē numeralez ꝓcomitatur diſtinctio accidentium. ⁊ ideo vbi nulla potest esse accidentiū varietas ibi nulla potest esse diſtinctio numeralis. ⁊ ex hoc potest argumentū boe. tenere q cum nō poſſit in diuinis esse accidens ali-

quod nec accñtiũ varietas ibi nõ põt esse distinctio numeralis vel dria numeralis. nõ sicut a causa p:e cisa negata ad negõnẽ illius cuius est cã sz tãq̃z a necessario ꝓcomitãte ad negõnẽ illi⁹ qõ necessario cõmitãte ad negõnẽ illius qõ necessario ꝓcomitatur.

Sed quõ ad intẽtionẽ est vez q̃ varietas accñtiũ facit driaz numeralẽ. Dico qõ facit aliquã driã tiũ facit driaz numeralẽ. Dico qõ facit aliquã driã sz nõ p:ima ⁊ necessario ꝓcomitatur omnẽ. ⁊ ita hz intelligi qõ facit differentiã numeralez. nec videt ista glo. ortorta a lr̃a. sed lr̃a ipsa facit vt sic intelligitur cũ oporteat eas necessario exponere quod ipse subdit ibi de loco. nõ. n. ẽ loc⁹ p̃m⁹ distiguẽs duo individua ad inuicẽ. loquẽdo de loco q̃ ẽ passio locãtis nec de loca ẽ passio locati. ſ. de vbi derelicto in loca to si. q̃ oporteat exponere locũ p q̃stitate ꝑ opinionẽ suã quid mali est exponere facit differentiã ꝓ facer nõ p:imã sed facere ẽ aliquã ⁊ ꝓcomitantẽ p:imam. Ad dam. patet per ipsum in fine. c. illi⁹ vbi exponit quõ intelligit ibi accñs. dicẽs. quecunq̃z in aliq bus earũ que vnius spẽi hypostasis sunt in aligbus aũt nõ sunt accidẽtia ⁊ aduenticia sunt ꝓcedo igitur qõ quicquid est eẽ rõez per se ipsius nature specifice ⁊ nõ est per se ꝓ̃s naturã illã est tali nature accñs. ⁊ hoc mõ quicquid ponit̃ individuans est accñs. nõ tñ est ꝓp:ie accidẽs sicut alij intelligunt. ⁊ qõ ipse ñ intelligat ꝓp:ie de accidente pz per ipsum p:imo li. sentẽtia x. c. 8. intelligimus enz quoniã pe. paul. sunt eisdẽ nature ⁊ cõmunẽ habẽt naturaz. Et paulopost. neq̃z. n. he hypostases in se inuicẽ sunt. seorsuz aũt vnaq̃q̃z ⁊ ꝑ partẽ. i. ꝑ seipsa seperata est plurima seperantia cã ab altera hñs. eterni loco distãt ⁊ tpe differũt nite diuidunt ⁊ virtute ⁊ forme. i. figura ⁊ habitu ⁊ ꝓplexiõe ⁊ dignitate ⁊ aduentoꝫ⁹ ⁊ oĩbus distinctis caracteristicis ꝓp:ietatibus. ſ subdit nõbile. plus autẽ omniꝫ⁹ eo qõ nõ sunt in se inuicẽ sed seperatim sunt. vnde ⁊ duo ⁊ tres homines dicunt̃ ⁊ multi. hoc aũt in oĩ videre est creatura. Nõ valde qõ dicit quod plusquã cracteristicis ꝓp:ietatibus differunt hypostases create p nõie inuicem esse sed seperatim. ⁊ per op̃m ibidẽ sctãs hypostases trinitatis in se inuicẽ esse cã e⁹ est vnitas nãe ꝓsuppositis p:ima ⁊ maxima rõ distinctõis

Hic dicitur qõ sic. quod maxime tenet ꝓpter multas auctor:itates arist. que hoc videt̃ sonare. quarũ vna ẽ i. 7. me. q̃ generans generat aliud ꝓpter materiã. callias inquit ⁊ sor. sunt diuersa quidẽ ꝓpter materiã idez vero spẽ. nã individua est spẽs. Itez in. 7. c. de partibus diffinitionis. qcqd erat eẽ in quibusdã sbijs idẽ est. quecũq̃z vero in materia sunt vel accepta cum materia nõ ipe ⁊ idẽ videt̃ in. 8. c. 3. nã anima ⁊ aie esse idẽ homo ⁊ hois esse nõ idez nisi ⁊ aie eẽ homo dicatur. ergo videtur q̃ mã sit eẽ rationez qddita tis ⁊ cuiuslibet hñtis primo quidditatẽ ⁊ ita cuz sit in entibus aliquid videt̃ esse pars individui siue individuatio toti⁹. qcqd ãt est in individuo qõ repugnat rõi quidditatis oĩo hoc põt poni prima ratio individuandi. quare ⁊c. Preterea. 12. me⁰⁰. probat q̃ nõ põt esset plures celi. si inquit essent plures celi vt hoies foret principiuz qõ circa vnũqõ̃q̃z spẽ vnũ numero vero multa. sz quecunq̃z inquit numero sunt multa habent materiã. qõ aũt q̃ quid erat eẽ nõ habet materiã p:imã. endelechia. n. vnũ genere ⁊ rone ⁊ numero primũ mouens imobile ⁊ ista rõ qua ꝓcluditur vnitas celi ex vnitate motor:is ⁊ vnitas motor:is nõ tñ spẽ sz numero ꝓpter hoc q̃ nõ habet materiã non videt̃ valere nisi distinctio numeralis heret per illã. ergo ⁊c. Preterea p:imo ce. ⁊ mun. Cũ d⁹ co celũ dico formã cũ dico hoc celũ dico materiã. Cõtra istud p:imo per auctoritates eiusdez phi. 7. m⁰. c. de partibus diffinitionis. palã aũt q̃ anima quidez sõa p:ima co:pus uero materia. homo vero aut aial quod ẽ ex vtriusq̃z vt vniter co:iuncti sũt aut socrates singulariter simple. ex hijs ducit̃ dicuntur Si quidez anima dupliciter dr̃ ⁊ postea subdit. si vero anima hec ⁊ co:pus hoc: vt ⁊ hoc quidez vle ⁊ singulare. ⁊ añ in eodez c. homo ⁊ equus ⁊ que ita in singularibus non sunt sba. i. forma. sz simul quoddã totũ. i. ꝓpositũ ex hac materia ⁊ hac rõe. vbi per ly hac nõ intelligit materiã vniformẽ ⁊ singularez sed determinatã. aliquin ꝓtradiceret sibijpsi. vn de subdit ibidem. vt vlr ⁊ subdit postea ex vltima materia socrates taz est ⁊c. Preterea idem per eundem. 12. m⁰. c. 20. vult qõ p:incipia sint eadẽ sicut ꝑncipata. ⁊ horũ inquit que sunt in eadez spẽ: diuersa nõ spẽ: sz q̃ singularũ aliud tua materia ⁊ mouens ⁊ spẽs ⁊ mea. sed tñ ratione vli eadẽ. ergo ita cõcedit distinctionem forme sicut materie in particulari. ⁊ ita vnitatem materie in cõi sicut forme. ⁊ ideo oz adhuc querere quomodo materia sit hec. Preterea sicut ꝓbatur ex multis locis. 7. m⁰. c. de partibus diffinitionis materia est de essentia substantie ꝓpositepu ta hominis. ⁊ nõ est tale cõpositũ precise essentia forme. ergo sicut illud cõpositũ nõ p̃t de se esse hoc ex p:ia. q. ita nec materia que est pars eius est de se hoc q̃ nõ põt esse ꝓpositũ cõe ⁊ eiusdem rõis in diuersis quin qõlz quod est de essentia eius possz esse eiusdẽ rõnis cũ eis. Preterea per rõez materia est eadem in generato ⁊ co:rupto. ergo habet eadem singularitatem in genito ⁊ co:rupto. Et si nõ ideas q̃ nõ sit eiusdem speciei in genito ⁊ co:rupto arguo sicut p:imo ꝓtra quantitatez interminatam. ⁊ ita erit generatio circularis. p:imo ignis ex aqua. 2° aqua ex igne. aqua p:imo co:rupta ⁊ aqua 2° genita habent eadem materiã ⁊ sunt eiusdem speciei q̃ sunt realiter hec aqua. igit̃ primũ redit naturaliter idez numero quod est ꝓtra eos. Quia vero solutio auctoritatũ phi ad oppositũ regrit solutionez sexte. q.

q Unitoquero sit hec ⁊ individua p materiã. qõ sic. q: ꝑ phz. 5. m⁰. c. de vno. Unuz numero sunt quorum materia vna ⁊c. Cõtra. 2. m⁰. Antique trãslationis in fundamento nature nihil est distinctuz. sz qõ nõ est ꝑ se distinctũ nec diuersuz nõ põt esse p̃ma rõ distinctionis vel diuersitatis alterius. sed materia est fundamentũ nature oĩo indistinctũ ⁊ indeterminatũ. ergo nõ põt esse prima rõ distinctionis vel diuersitatis alterius.

s Ertoquero. Utrũ sba materialis sit individua per aliquã entitatem positiuam

per se determinātez nām ad singularitatē. qđ nō. qz tunc illud terminans ad illā nāz haberet se vt actꝰ ad potentiā ergo ex natura specifica ⁊ illo determinante esset vere ⁊ proprie cōpositū vnuz qđ inconueniens nā illud determinās aut esset materia aut forma aut composituz ex eis. quodcūqz detur est ī conueniens. qz tunc in cōposito esset alia mā ab illa materia que est pars nāe. vel alia forma ab illa forma que ponit pars nature vel aliud cōpositū q̄z cōposituz nature. ℑtē tunc singulare composituz ex natura ⁊ illo per se determināte esset per se vnū. ergo per se intelligibile. qđ videt cōtra phūz. 3. de aīa. ⁊. 7. me. vbi videt aperte velle qđ intellectio est vniuersalis ⁊ sensus vel sensaᵒ singularis ℑpterea si esset per se intelligibile posset de ipso eē demonstratio ⁊ scientia. ⁊ ita de singularibus esset scientia proꝑa inq̄stū singularia. qđ negat phs. 7. me. c. de partibus diffinitionis. ℑtē si includeret naturaz specificā ⁊ illud per se determinans possz per se diffiniri per ista duo inclusa p se in rōe sua. ⁊ ita eēt alia diffinitio indiuidui ⁊ alia speciei saltez addens super diffinitionē speciei sicut diffinitio speciei addit super diffinitionē generis. Oppositū omne inferius includit ī se aliquid qđ nō includit ī itellectū superioris. alioqn ꝓceptꝰ inferioris eēt eq̄ cōsiliē ꝓceptꝰ superioris. ⁊ tē p se iferiꝰ nō eēt p se iferiꝰ. qz nō subeēt cōi ⁊ superiori. ℊ aliqd p se includit i rōe iferioris qđ nō includit ī rōe nāe. illō āt inclusū ē entitas positiua. ex solone pᵒ. q. ⁊ fac vnuz p se cū nā ex solone quarte. q. ℊ. est per se determinās illā naturā ad singularitatē siue ad rationē illius inferioris.

Hic dicit q̄ nā spᵃ. de se est hec ⁊ tū per quātitatē pōt esse natura cōsi plibus singularibꝰ. siue quātitas pōt esse rō quare plura singularia pñt esse sub natura. ℑprimū sic declarat. spēs spāᵐ de se est athō. ergo ⁊ indiuisibilis Et hoc ꝓfirmat p illud ℑpor. descēdentibꝰ nobis a generalissimis ad spāᵐ iubet plō gescere. sz si possibile esset diuisionē esse vlteriorē huius nature nō esset gescendū in illa nā ℊ ⁊c. ℑpreterea. Boe. li. 1ᵒᵐ enūerans oēs diuisiōes nō tū per se sz etiaz p accidēs nō enūerat diuisionē spēi in indiuidua. ℊ natura specifica nō est hec p aliquid aliud. ℑtez si aliq̄ realitas esset in indiuiduo p̄ter solā naturā specifice nature spēs nō diceret totū esse indiduoꝝ. qđ est cōtra porphyriū. ℑtē 1ᵐ declarat. qz sz quātitas nō sit formaliter diuisio alicuius in ptes subiuas. tū quando totum quantitatiuum diuiditur in partes quantitatiuas natura dīdit per se in illa que sunt eiusdez rōnis. idē. n. est p̄ncipiū diuisiōis in aliq̄ ⁊ p̄nᵐ distinctōis illorū dīdentiū. ℊ sicut ipa q̄stitas ē p̄nᵐ diuisionis ita ē p̄nᵐ distinctiōis illoꝝ dīdētiū. sz ille sūt ptes subiectiue nature cōis. ℊ q̄stitas est p̄ncipiuz distinctionis taliū partiū. Qualiter aūt ista duo membra pñt stare sil pz p exēplū. qz ꝑ phūz. i. phy. substantia de se est indiuisibil loquēdo de ptibꝰ eiusdē rōis. ⁊ tū aduenēte q̄stitate ē partibilis in ptes tales. immo tunc hz tales partes. ita ℊ pōt nā spēi esse de se hec ⁊ tū per q̄stitatez aduenientez sibi extrinsece eē hec ⁊ hic. ℑsta pō videt posse hre duplicē inteᵐ vnū q̄ qñ substātia materialis in quātū distinguitur essentialiter a quantitate maneat eadē oio nō distincta ꝑ rōez sue ꝓprie ⁊ essentialis entitatis. ⁊ tū recipiat multas quātitates. ⁊ recipiendo eas cū eis cōstituat multa sil tota. bē dictu plāis verbis q̄ eadē sba mālis in se nō diuisa nec distincta informatur multis q̄stitatibus ⁊ ex hoc sunt multa indiuidua sb̄ specie. Allio mō pōt intelligi q̄ ista sba materialis que de se eēt hec circūscripta oi q̄stitate posita q̄stitate informāte erit hec ⁊ ista. ita q̄ nō tū recipit q̄stitates distinctas sed ipsa hz distinctionē in se in entitate sua sbali ita q̄ ista sba que subiscit illi q̄stitati. ⁊ distinguit ab ea essentialiter nō est illa que subest alij q̄stitati ⁊ distinguit ab ea cēntialr. hz tū istud. s. q̄ hec nō sit illa nō possit esse sine q̄stitate in hac ⁊ ī illa. ℑprimus ītellectus videt ipossibilis. qz ex eo sequunt incōueniēcia in theoᵃ meᵉᵃ ⁊ scientia naturali. in theoᵃ. s. q̄ nō sit ꝓpriū cēntie diuīe esse hoc. sic q̄ ipsa exīs vna in se indistincta possit esse in pluribus suppositis distinctis q̄ tū nō intelligit cōiter nisi de psonis tū relatiue distinctis. hic aūt poneret q̄ vna nā sb̄alis nullomō in se distincta hēret plura suppositā re absoluta distincta. 2ᵒ sequit qđ ñ possit aliqua sba panis ⁊ vini trāsubstātiari i corpꝰ ⁊ sanguinē nisi tota sba vini transubstantiaret. qz vinū nō trāsbat nisi ꝑm substātiā suā. nā q̄stitas manet eadē ⁊ per te sba que est in hoc vino est eadē illi que est ī illo vino. idē autē nō est trāsbatū ⁊ nō trāsbatū. ℊ ⁊c.

ℑn meᵉᵃ sequūt incōueniētia. p̄mū. qz poneretur idea platonis vel plusq̄z idea q̄z posuit plato. plato n. posuit ideā esse nām per se exīte separatā sine accidētibus sicut sibi ꝓponit a pho in qua eēt tota natura spēi q̄ ꝑm qđ ipposuit sibi arist. diceret de quolz indiuiduo p̄dicatōe formali dicēte hoc est hoc. hec aūt opi. dicit hāc sbaz dici de quolz huius spēi p̄dicatione dicēte hoc est b̄. ⁊ tū eē sub hoc accīte ⁊ illo. b̄ ergo opi. ponit tū cōitatez quātā posuit plato ī ideis

Scōo qz per istos duo accītia eiusdē spēi nō pñt esse in eodē subō si fuerint accītia absoluta. qz ꝑm eos sequeret q̄dictio manifesta. qđ. s. idē esset in actu ⁊ potētia q̄z idē opᵐ autē sequit ex isto. qz eadē natura erit in actu ꝑm multos actus eiusdē spēi. ⁊ iuꝫ hoc pōt inferri ipossibile ad mathematicū inq̄stuz pertinet ad ꝓsideratione mathematici. s. qđ due q̄z titates dimensiue eiusdē rōis simul idē pficerēt q̄z tuz quod est ꝑtra ppriā rōez q̄stitatū dimēsiuarum eiusdē rationis loquēdo ꝑm intentionē mathematici. Tertio in scia naturali sequunt duo incōueniētia p̄m qđ nulla sba naturalis pōt generari ⁊ corrūpi. nō qdē gnāri qz si hic lapis est erit ineo ois sba que pōt eē in lapide quocūqz potest tū huic sbe lapidis acgri tāta q̄stitas ⁊ tāta nā alia acgsitio aūt noue q̄stitatis nō ē gnātio pz ex termis gnātōis. ℊ ⁊c.

Silr hoc lapide manēte manet nā lapidis speᵃ in isto. ois aūt nā lapidis ē ista nā. ergo manēte ista natura manet ois nā. ⁊ sic natura corrūpit. Secūdo sequit qđ licz ꝑm fictionē illius maledicti auē. de vnitate ītellectꝰ ī oibꝰ hoibꝰ possit sic fingi de corporibꝰ tuo ⁊ meo sicut de lāpidibꝰ illo ⁊ isto. tū non tū ꝑm fidē sz ꝑz phiaz necessario tenēdo aliā ⁊ aliaz aiaz ītellectiuā nō pōt poni nā hūana eē de se athō. ⁊ tū alia ⁊ alia p q̄stitatē. qz ī b̄ ⁊ ī illo hoīe ē alia ⁊ aᵉ forma sb̄alis alietate p̄cedēte p̄cedēs nālr q̄stitatē. Et iō ad istā instātiā tāq̄z insolubilē nō nituntr ipi rīdere. ⁊ iō trāsferūt se ad aliq̄ hōgenea lapidē vel aquā. ⁊ tū si hrent aliqd p̄ se ex rōe nāe speᵉ athoᵉ. ita ꝓcederēt de hoīe sic de lapide pñt igr videre qđ nᵃ sūt p̄nᵃ ex qbꝰ pcedūt cū eis sequunt manifesta impossibilia. 2ᵒ inteꝰ videt destruere seipz. qz illud qđ est de se b̄ illomō quo expositū ē pꝰ aliqd eē de se b̄ ē de se cui repugnat p se diuidi i plēs ptes sōiuas. cui ēt repugnat de se eē nō b̄. tale p nihil aduenies pōt dīdi in plures ptes. qz si sibi ex se repugnat dīdi sibi repugnat ex se aliqd recipe p qđ fiat nō ē dicere ergo nāz eē de se hāc sz intellectū p̄positū de natura q̄ de se est hec. ⁊ tamē ipsā posse esse hanc. ⁊ illam alio aduenīente est dicere contradictoria. ⁊ b̄ patz in exᵒ. posito in illa positione. qz licet substātia mālis nō sit ex se diuisa in ptes eiusdē rōnis. tū ipa nō est de se indiuisibilis in partes tales. qz si esset de se indiuisibilis hoc est repugnaret ei diuisio nō posset recipe quātitatē q̄ formaliter diuidit in ta-

les partes qō pz. nā aīa que de se est indiuisibilis hoc mō nō pōt recipere quātitatē sicut nec partes. videt g̃ deceptio in ꝓmissis hac nō est de se tale. g̃ est de se nō tale. falla ꝓmissis. vere. n. subā ꝑz aliquā positionē nō est habēs de se partes eiusdē rōnis. ⁊ tm̄ nō est de se nō hns tales partes eiusdē rōis. ita q̄ repugnaret sibi hre partes q̄ tūc nō posset recipere formaliter per aliquod sibi aduenies tales partes. ⁊ ita nā spēi spe^{ci} nō est de se hec sicut nec aliqd̄ diuisibile ex natura sua est de se hoc ita q̄ repugnet sibi de se dici in partes. q̄ tūc nō posset recipere aliquid per quod formaliter ꝓpeteret sibi talis dīo.

Ad questionē ergo respōdeo q̄ sic. ad qd̄ sic arguo. sicut vnitas in cōmuni per se ꝓsequit̄ entitatē in cōi ita quecunque vnitas per se ꝓsequit̄ aliquā entitatē ergo vnitas simp^{r} qualis est vnitas indiuidui sepe pus descripta. s. cui repugnaret diuisio in plures ptes ſbiuas. ⁊ cui repugnaret nō esse hoc signatū si est in entib^{9} sicut ois opi. supponit cōsequit̄ per se aliquā entitatē. nō aūt ꝓsequit̄ per se entitatē nature. q̄ illius ē aliqua vnitas ꝓpria ⁊ per se real sicut ꝓbatū ē in ꝑma solutione p^{e}. q. igit̄ ꝓsequitur aliquā entitatē aliā determinātē istā ⁊ ista faciet vnū per se cum entitate nature. q̄ totū cuius ē hec vnitas pfectū est de se. Jtē ois dīa dīntium reducitur ad aliqua ꝑmo diuersa. alioquin nō esset status in dīntib^{9}. ſz ī diuidua ꝓpe dīnt. q̄ sunt diuersa aliqd idē entia g̃ co^{r} dīa reducit̄ ad aliq̄ p^{o} diuersa illa p^{o} diuersa nō sunt nā in illo ⁊ natura in isto. q̄ nō est idē quo aliq̄ ꝓueniūt formaliter ⁊ quo differūt realiter ſz idē pos sit esse distinctū realiter ⁊ ꝓueniēs realī. multū. eni refert esse distinctuz ⁊ esse quo aliquid ꝑmo distinguit̄. g̃ sic erit de vnitate. igit̄ ꝑter natura in hoc ⁊ ī illo sunt aliq̄ quibus hoc ⁊ illud differunt hoc in illo ⁊ illud in isto. ista nō pōt esse negōes ex. 2. q. nec aliq̄ acci^{a} ex. 4. q. g̃ erūt aliq̄ entitatis positiue per se determinantes naturam ad esse hanc. Cōtra ꝑmā rōez obī. q̄ si est aliq̄ vnitas realis minor vnitate numerali aut est alicuius in eodē vno numeraliter aut in aliquo alio. nō in eodē in numero. q̄ quicquid est in vno eodē numero est vnū numero. nec est in duobus. q̄ in eis nihil est vnū realī. q̄ hoc est ꝓprium ſuppositis in diuinis sicut expositū est dictum dam. s. R^{o} sicut dictū est in solutione ꝓme. q. de hac materia q̄ natura est ꝑus naturalī quaz hec natura. ⁊ vnitas ꝓpria ꝓsequens naturā vt natura prior est naturaliter vnitate eius vt hec natura ⁊ sub ista ꝓsideratione est de ea cōsideratio me^{ta}. de natura ⁊ assignat̄ diffinitio eius. ⁊ sunt ꝓpositiones per se primo nō in eodē ergo qō est idē numero est aliq̄ entitas quā ꝓsequitur minor vnitas q̃z fit vnitas numeralis ⁊ est realis. ⁊ illud cuius est vnitas talis formaliter nō est de se vnū vnitate numerali ꝓcedo g̃ q̄ vnitas realis nō est alicuius entitatis exīstis in duobus indiuiduis ſz in vno. ⁊ cuz obijcis quicqd est in eodem indiuiduo numero est idē numero. R^{o} primo in alio sili manifestiōr qd est ī vna spē ē vnū spē. color g̃ in albedine est vnū spē. g̃ nō habet vnitatē minorē vnitate spēi nō sequitur. nā sicut al dictū est. s. in primo li. q. de attributis. soluendo ꝑmū dubiū. aliquid pōt dici aīa tū denoiatiue vt corpus vel per se ꝑmo vt hō. ⁊ ita superficies dī alba denoiatiue. superficies alba dī alba per se p^{o} q̄ sōm includit p̄dicatū. ita dico qō potentiale qō ꝓbitur per actuale informatur ab isto actuali. ⁊ per hoc informatur ab ista vnitate ꝓprie illā actualitatē siue illū actū. ⁊ ita ē vnū vnitate ꝓpria illius actualis. ſz denoiatiue ē sic vnū. nō aūt ē de se sic vnū nec ꝑmo nec per partē eētialē color

ergo in albedine ē vnū spēlz nō de se nec per se nec primo ſz denoiatie tm̄. Dīa aūt specifica ē vna spē ꝑmo. q̄ sibi ꝑmo repugnat diuidi i plā spē albedo ē vna spē p se ſz nō ꝑmo. q̄ aliquid intrinsecū sibi vt p illā dīaz. ita ꝓcedo q̄ qcqd ē in isto lap. ē vnū numero vel ꝑmo vel p se vel denoiatiue. p^{o} forte vt illud p qō vnitas talis ꝓuenit huic ꝓpōito p se vt hic lapis cuius illud qō ē ꝑmo vnū hac vnitate ē p se pars denoiatiue tm̄ vt illud potētiale qō perficitur isto actuali qō quasi denoīatiue respiē actualitatē eius ⁊ vnitatē silr̄. Ulterius declarā do solutionē istā q̄ sit ista entitas a q̄ sit vnitas ista p fecta p sile ad entitatez a qua sumitur dīa specifica pōt declarari. nā dīa qdē specifica siue entitas a q̄ sumitur dīa specifica pōt ꝓparari ad illud qō ē infr̄a se vl ad illud qō ē supra se. vel ad illud qō ē inf̄ se. ꝑmo^{o}. dīe specifice ⁊ illi entitati specifice repugnaret p se diuidi in plura essētialiter spē vel natura. ⁊ p hoc repugnat toti cuius illa entitas ē p se pars. Jta ī ꝓposito huic entitati indiuisibili repugnat ꝑmo diuidi ī quascunqz partes subiectiuas. ⁊ per ipsā repugnat talis diuisio p se toti cuius illa entitas. ē ps ⁊ tm̄ mō ē dīa in hoc q̄ illa vnitas nature specifice minor ē ista vnitate. ⁊ ꝓpter hoc illa non excludit oēz diuisionē que ē p ptes q̃titatiuas ſz tm̄ illā diuisionē que est ptiū essentialiū. ista aūt excludit omnem ⁊ ex hoc ꝑfirmat satis ꝓpositum. q̄ ex quo quecunque vnitas minor vnitate ista habet entitatē ꝓpriā quā per se ꝓsequit̄ non videt ꝓbabile isti vnitati pfectissime negare ꝓpriā entitatē quā cōsequit̄. Cōparando aūt ad illud qō est supra se. dico q̄ illa entitas a qua sumit̄ dīa specifica est actualis respectu illius realitatis a qua sumit̄ gen^{9} vel rō generis. ita quod hec realitas nō est formaliter illa aliogn in diffinitione cēt nugatio. ⁊ solū gen^{9} sufficienter diffiniret. q̄ indicaret totā entitatē diffinit sine dīa. qñqz tm̄ illud ꝓbēs est aliud a forma a qua sumit̄ rō generis. qñ. s. spēs addit realitatē aliquā sup nāz generis. qñqz aūt nō est res alia sed tm̄ alia formalitas vel ali^{9} ꝓcept^{9} formalis eiusdē rei ⁊ p hoc aliqua dīa specifica habet ꝓceptū nō simplr̄ simplicē puta que sumit̄ a forma alia. aliqua habz cōceptū simplr̄ simplicē. q̄. s. sumit̄ ab vltima abstractōe forme de qua distinctōe dīaz specificaz dictū ē di. 3. ꝑmi li. q̄liter aliq̄ dīe specifice icludūt ens ⁊ alique nō q^{o} ad hoc ista ralitas indiuidue ē similis realitati specifice q̄ est quasi actus determinās illā realitatē spēi quasi possibilē ⁊ potentialē. ſz ad hoc dissilis. q̄ ista numq̃z sumit̄ forma addita ſz p̄cise ab vltima realitate forme. quo ad aliud etiā est dissile q̄ illa realitas specifica ꝓstituit ꝓpo^{m} cui^{9} est pars in esse qdditatiuo. q̄ ipsa est entitas q̄daz qdditatiua. Jsta aūt entitas indiuidui est ꝓmo diuersa ab oī entitate qdditatiua. qō ꝓbat̄ ex hoc q̄ intelligendo q̃cunqz entitatē qdditatiuā lqqđo de qdditatiua entitate limitata nō habet̄ in quidditate ītellēa vñ ipa sit hec. g̃ illa entitas que de se ē hec est alia entitas a qdditate vl ab entitate qdditatiua nō pōt g̃ ꝓstituere totū cuius est pars in esse quidditatio ſz in esse alterius rōnis. Et q̄ apud ꝓbūz quidditas dicit forma frequenter vt pz. 5. m^{o}. c. de cā. ⁊ in. 7. c. de partibus diffinitōis. q̄ in qbuscunqz ī est mā idē est q̄ quicquid est cū eo cuius est. sicut ꝓponet loquēdo de materia ⁊ forma. ⁊ mā apud eū vocat̄ quodlibet habēs qdditatē cōtractā. Et hoc^{9} vult qō nulla forma pōt esse subiectū accidētis ī li. de tri. q̄ forma dicitur in quid de quocunqz alio. ⁊ si humanitas sit subiectū hoc nō ꝓuenit ei inq̃tū est forma humanitas qdē nō ē forma alteri^{9} partis cōpositi vt forme vel materie. ſz totius cōpositi ha

bentis qddítatẽ ẽtractã siue in quo est qddítas con
tracta. ideo oĩs realitas specifica ẽstituit in esse for
mali. qz in esse quidditativo. ⁊ realitas idiuidui cõ
stituit ẽcise in esse materiali hoc est in esse ẽcto. ⁊ ex
hoc sequit illa lo^{ca} q^{d} ista distinctio eẽntialiter est for
malis ⁊ illa materialis. qz ista cõstituit in ratiõe sũ
ijcibilis ⁊ illa ratione ꝑdicabilis precise. ꝑdicatuz
añt formale hz rationẽ forme ⁊ subijcibile hz rõez
materie. Cõparãdo vero ad illud qđ est iuxta se.
ſ. dñaz specificã lz qñqz posset esse nõ primo diuersa
ab alia sicut est illa entitas que sumit a forma. tamẽ
vltima dñia specifica est prio diuersa ab alia illa. ſ.
que habz cõceptũ simplr simplicẽ. ⁊ que ad hoc di
co q^{d} dñia indiuidualis assistat dñie specifice vltimo
sumpte. qz ois entitas indiuisibilis est prio diuersa
a quocũqz alio. Et per hoc apparet ad istã obiectio
nẽ. obr. n. añt hec entitas ⁊ illa sunt eiusdẽ rõis aut
nõ. si sic. g̃ põt ab eis aliqua entitas specifica abstra
hi. ⁊ de illa q̃rendũ est per qd ꝓtrahit ad hanc enti
tatẽ ⁊ illã. si de se pari ratiõe potuit esse status in na
tura lapidis. si per aliud. igit erit pceſſimus in infi
nitũ. si añt alterius rõis. igit ⁊ ẽstituta erunt alteri^{9}
rõis. ⁊ sic nõ erunt indiuidua eiusdẽ spẽi. ℟ñ dñie
specifice vltime sunt prio diuerse. ⁊ ideo ab eis ni
hil vnũ per se cõe põt abstrahi. nõ tñ propter hoc se
quit q^{d} ẽstituta sint pmo diuersa ⁊ nõ alicuius vni^{9}
rõis. Aliqua. n. equaliter distẽgui põt intelligi du
pliciter. vel qz equaliter ĩcõpossibilia. ſ. qz nõ pũt ĩ
esse eidẽ. vel qz equaliter in nullo ꝓueniũt. ⁊ primo
mõ vez est q^{d} distincta sunt eque diuersa sicut ipsa
distinguẽtia. nõ. n. pũt distiguẽtia esse incõpossibi
lia quin etiã distincta sunt incõpossibilia. ſcõo mo
do vlr est impossibile. qz distincta nõ solũ includũt
distinguẽtia sed etiã aliqd qđ ẽ quasi potẽtiale respe
ctu distinguẽtiũ. ⁊ tñ distinguẽtia in eo nõ ꝓueniunt
sicut visuz ẽ de dñiis pmo diuerſ ita respõdeo de en
titatib^{9} indiuiduãtib^{9} que sũt p^{o} diuersa. i. in nullo
eodẽ ꝓuenientia. ⁊ tñ nõ oz distincta simplr esse di
uersa. sicut tñ ille entitates sũt incõpossibiles. ita ẽt
indiuidua hũtia illas entitates. Et si queras que
ẽ ista entitas indiuidualis a qua sumit dñia indiui
dualis. ẽ ne materia vel forma vel cõpositũ. ℟ñ
ois entitas qddítatiua siue partialis siue totalis ali
cuius generis ẽ de se indifferens vt entitas qd ita
tiua ad hanc entitatẽ ⁊ illã ita q^{d} vt entitas qddita
tiua ẽ naturaliter ꝓ ista entitate vt est hec. ⁊ vt ꝓ
est naturalr sicut nõ ꝓuenit sibi esse hanc ita nõ re
pugnat sibi ex ratione sua sũ oppositũ. ⁊ sicut cõpo
sitũ nõ includit suã entitatẽ qua est hoc mg̃tũ na
tura. ita nec materia mg̃tũ natura includit suã entita
tez qua est hec mã. nec forma mg̃tũ natura includit suã. ergo ista ẽtitas nõ ẽ materia vel forma nec
cõpositũ mg̃tũ qõlibet istoz est natura. sed ẽ vltia
realitas entis qđ ẽ materia vel qđ est forma vel qđ
ẽ cõpositũ. ita q^{d} qõlz cõe ⁊ tñ determinabile ad hec
põt distingui g̃tũcũqz sit vna res in plures realita
tes formaliter distinctas quaz hec formalr nõ ẽ illa. sed hec ẽ formalr entitas singularis ⁊ illa ẽ enti
tas nature formalr. nec pũt iste due realitates esse
res sicut pũt esse realitates vñ accipit genus ⁊ dñia
ex quibus entitas specifica accipit. sed semp in eo
dẽ siue pte siue toto sunt qñqz realitates eiusdez rei
formalr distincte. Et per hoc pz ad ar^{m} primũ prin
cipale qđ cõcludit q^{d} omne indiuiduũ in quo natu
ra ẽ cõtrahibilis ẽ cõpositius illa natura. dico qđ
cõpositio põt intelligi ꝓprie prout ẽ ex re actuali: ⁊
re potẽtiali. vel minus ꝓprie prout ẽ ex realitate ⁊
realitate actuali ⁊ potẽtiali in eadẽ re. primo mõ nõ
ẽ indiuiduũ cõpositius respectu nature specifice. qz
nullã rem addit qz nec mãm nec formã nec cõposi
tiz sicut procedit ar^{m}. ſcõo mõ ẽ necessario cõpositũ
qz illa realitas a qua accipit dñia specifica potẽtia
lis ẽ respectu huius realitatis a qua accipit dñia in
diuidualis. sic si ẽntres ⁊ ref. nõ. n. realitas specifi
ca ex se hz vnõ per idẽtitatẽ includat realitatẽ indi
uidualẽ sed tñ aliquod tertiũ includit ambo ista p
idẽtitatẽ. Et hec ẽ talis cõpositio qualis nõ põt sta
re cũ simplicitate diuina. illa. n. nõ tñ nõ cõpatitur
cõpositionẽ rei ⁊ rei actualis ⁊ potẽtialis sed nec re
alitatis actualis cũ realitate potẽtiali. cõparando.
n. qõcunqz essentialẽ ad quodcũqz essentiale in di
uinis ẽ formalr infinitũ. ⁊ ideo ex se habz vñ p iden
titatẽ includat quodcũqz quod põt secũ eẽ sicut fre
quẽter tactũ ẽ supra in prio li. q. de attributis soluẽ
do argumẽtũ principale primũ qõ nõ sint ẽcise illa
extrema eadẽ pfecte qz aliquod tertiũ ĩcludit vtrũ
que perfecte. sed in ꝓposito nec entitas specifica in
cludit per identitatẽ entitatẽ indiuidualẽ. nec ecõ
uerso sed aliqõz^{m} tñ cuius ista ambo. q. sunt prio
per se partes includit ambo ista per identitatẽ ⁊ ita
tollitur illa ꝓpositio perfectissima que ẽ ex re ⁊ re
tñ omnis vlr. n. quecũqz. natura nõ ẽ de se hec sed
determinabilis ad essendũ hec siue determinetur
per aliã rẽ qõ ẽ impossibile in quocũqz. siue per aliã
realitatẽ nõ ẽ simpliciter simplex. Ad 2^{m} cõcedo
qõ singulare ẽ per se intelligibile quãtuz ẽ ex parte
sui. si autẽ alicui intellectui nõ sit per se intelligibi
le puta nostro de hoc alias. saltez nõ ẽ incõpossibi
litas ex parte singularis quin posset intelligi sic nec
ex parte solis ẽ ipossibilitas videndi vel visionis i
noctua sed ex parte oculi. Ad illud de diffinitio
ne dico qõ si aliqua rõ possit exprimi ẽ qcqd ꝓuenit
ad entitatẽ indiuidui non tamen illa ratio erit per
fecta diffinitio. qz non exprimit q^{d} quid erat esse. ⁊
secundũ philosophũ. i. thopi. diffinitio est exprimẽs
tẽ. ⁊ ideo concedo q^{d} singulare nõ est diffinibile dif
finitione alia a diffinitione speciei. ⁊ tñ est per se ens
addẽs aliqz entitatẽ entitati speciei. sed illa per se
entitas quã addit nõ est entitas qddítatiua. Per
hoc pz ad alia de scientia ⁊ demõstratione. qz diffi
nitio sõi est mediũ in demonstratiõe potissima. sin
gulare añt non habet diffinitionẽ ꝓpriã. sed tantũ
diffinitionẽ speciei. ⁊ ita non est de ipso demõstra
tio ꝓpria sz tñ demonstratio que est de spẽ. nõ. n.
habet aliqz passionẽ ꝓpriã sed tñ passionẽ speciei.

Ad argumenta ꝓopi. cũ primo dr
qõ spẽs est atho^{a}. di
co qõ ẽst athoma hoc est indiuisibilis in plures spe
cies. nõ est tñ pure athoma hoc est simpliciter indi
uisibilis. indiuisibilitas. n. in plures species cõpati
tur secũ diuisibilitatem in plura eiusdez speciei.
Et cum probatur indiuisibilitas per illud platonis
qõ iubet plato quiescere. ⁊c. dico qõ diuisio artifi.
datum habet ad speciem specialissimaz. qz vlteri
us ꝓcedere est in infinita que sunt relinquenda. ab
arte ſm ipsum. nõ est enim ex parte individuoz vn
de sit eoruz numerus certus. sed possunt esse infini
ta nõ repugnante ratiõe eoz. ⁊ si accipiatur diuisio
stricte ꝓout est in illo quod requirit determinatas
partes in multitudine ⁊ magnitudine. hoc mõ spe
cies non diuiditur in indiuidua. genus autẽ requi
rit determinataz multitudinez specieꝝ. qz secũdũ
Boetium primo diuisibile est in duo. quantuz au
tem requirit determinataz magnitudinem. ⁊ ista
ꝓsupponit determinataz multitudinẽ. quia sunt
in toto due medietates. ⁊ si stricte accipiatur diui
sio ꝓout est in partes ꝓportionem habentes ad
totum que vel constituunt vel sub eo continentur
indeterminata multitudine vel magnitudine. spe
cies per se non diuiditur in indiuidua. Et per hoc

patet exponi taz plato q̄z ꝓpor. si autē accipiatur diuisio cōiter prout est in quecūqz ptici[a] nām diuisi sine habet talē ppor̄tionē ad totū integrando siue in subijciendo siue nō spēs p se dividit in indīvidua. ⁊ reducit illa diuisio ad genus apud boe. qz ille conditiones ⁊ proprietates quas assignat boe. in diuisiones generis ꝙueniunt huic diuisioni que est speciei in indīvidua. Ad aliud spēs dicit esse totum ⁊c. dico qō ibi est accipitur pro quidditatiuo sicut ꝓpor. loquitur in. c. de dīa vbi vult qō dīa per se nō recipit magis neqz minus. ⁊ probat ibi esse. n. vnicuiqz vnū ⁊ idē est nec intētionē nec remissionem suscipiēs accipit esse pro q̄ztitate sicut phs. 8. me. aīa ⁊ aīe esse sunt idez ⁊ qz ista entitas quā addit singulare sup spēm nō est entitas qdditatiua. dico qō tota qdditas que est in indīvidno est entitas speciei ⁊ ita species dicit totū esse indīviduorum.

Ad ar[m] pro 2° membro de q̄ztitate dico qō ista propositio est falsa idez est pr̄in[m] diuisibilitatis ⁊ distinctionis diuidētiū. ꝙceptus quidez ꝟz se cōis speciebus est ratio diuisibilitatis eius in spēs ab inuicez sed spēs vnā ab alia distinguit̄ per dīaz in q̄ztitativa autē diuisione tota q̄ztitas vt ꝙfuse cōtinet oēs partes est ratio diuisibilitatis in toto q̄zto. nō sic autez est ratio distinctionis partiū ad inuicē. sed hec q̄ztitas imq̄ztuz distincta in actu nō est illa in actu que ē in toto cū etiā deducit̄ vltra qp diuiso toto q̄zto homogeneo habetur per q̄ztitatē diuisio sit ita. tamē ista diuisio nō est pr̄ima diuisio indīviduoꝝ. ꝟz hec ſba ⁊ illa hūt diuisionē ab inuicez ⁊ distinctionē imq̄ztuz hic ⁊ hec pr̄ior est naturaliter distinctione inquantū erāt partes distincti q̄zti per accīs. accidebat. n. eis esse partes. tū facta diuisiōe ꝟm ptes qdditatiuas per accīs fit diuisio ꝟz ptes subiectiuas.

Ad questionem precedētez de materia ꝟz solutio ad argumēta cōtra opi. ꝙcedo. n. qō materia absolute vt natura est nō est rō distinctōis nec indīviduationis. qcqd. n. ē nāī quocūqz gnē totaī vl ptialis nō ē de se h̄. ⁊ iō igrēdū est p quid sit h̄. Ad auctoritatē arist. 5. me. vnū numero ⁊c. respōdeo qp ibi accipit materiā pro illa entitate indīvisibili que ꝓstituit in eē materiali. nō aūt incesse formali prout quidditas dicit forma qz ista entitas nō est quidditatiua. ⁊ ista expositio ꝟz per illud qō subdit vnū specie quoꝝ ratio est vna ⁊c. Nō. n. ibi sumitur pro quidditate que dicitur forma respectu esse indīvisibilis. Idem ꝟz ad illud de celo ⁊ de hoc celo qō cōfirmat ꝓposituz. per idē ad illud. 12. me. qō cōcedo qp nō possunt esse plures motores primi. qz in pmo motore non est materia hoc est nō est in eo aliquid h̄ens vt materia vel aliquid aliud. ꝟz est de se hoc sine alio ꝓtra hent. nā talis h̄ctio nō stat cū perfecta simplicitate. ⁊ ideo qdditas dei est de se hec. Ad illud. 7. me. in eis que sunt sine materia qō quid est rei est idē cū eo cuius est. dico qp qd rei pōt cōparari ad illud cuius est per se ⁊ primo. ⁊ ad illud cuius est per se ⁊ nō primo. ⁊ vlr eo mō quo est alicuius eo mō est idem sibi. qz sicut phs arguit. 3. c. 7. singlz. ⁊c. ⁊ quicquid erat esse dicit̄ singula sbe. si. n. illud qō nō est ens nihil est. qō qd aūt rei est illud quo primo res est. ⁊. io. cuius est qp quid est pr̄io ipsiuz est idē ipsi primo cui[9] est seipsiuz est idē illi per se cuius est per accīs illi nō est per accīs. ⁊ ideo illi nō est simpliciter idē. vnde est quod ipse vult in. 3. c. qp in dictis per accidens nō est idē quod qd est cum eo cuius est. nō miruz. qz in 2. c. declarauit qp nihil eoꝝ est qō quid est nec diffinitio. h̄ns aūt qō quid est pōt intelligi vel ipsa natura cuius est pr̄io qō qd est. vel suppositū nature cui[9] est per se ꝟz nō pr̄io. p°°. qō quid est tā in materialibus q̄z in imaterialib[9] est idē cū eo cui[9] est etiā pr̄io. qz pr̄io hz qō qd est. 2°° hīs nō est idē cū quod qd est pmo. qz includit entitatē extra rōez siue qdditatis qp nō est idē cuz qō quid est pmo. qz qō quid est non est eius pmo pro eo qp hīs illud includit entitatē aliq̄z extra rationē eius quod est qō quid est pr̄io. Ad p posituz ergo phi dico qp in nō cōstitutis cū materia hoc est cū nō entitate indīviduali h̄ente quidditatez idē est quod qd est pr̄io cū eo cuius est. qz tale cuius est nullā rōez includit extra rōez eius quod est pmo qō qd est. in cōstitutis aūt cū materia hoc est cū entitate indīviduali h̄ente qdditatē nō est idē primo qō quid est cū eo cuius est. qz sic cōceptū primuz nō haberet qō qd est ex se sed tiñ per ptē. s. per naturā que ꝓtrahit̄. s. per illā entitatē indīvidualē. non igitur ex isto habet̄ qp materia que est altera pars ꝙpositi sit extra rōez per se qdditatis. imo vere pertinet ad qdditatē ⁊ spēs hīs formaz in vniuersali hz primo qō qd est ⁊ primo est idē sibi. ⁊ ideo nō sequit̄ qp materia que est altera pars cōpositi sit indīviduans. ꝟz tiñ sequit̄ de materia que est entitas h̄ens. qō cōcessi. Vltrū aūt carētia materie que est altera pars inferat carētiā huius entitatis indīvidualis ꝟm phz. de hoc in. q. se. Ad illud arist. qp gerans gnāt aliud ppter māz. dico qō intentio phi est ibi qō idee nō sunt necessarie ad generationē. qz taz distinctio gignentis a genito. q̄z sīla°. geniti cū generante que duo requirunt̄ ad generationē vniuocaz pūt haberi sine eis. agēs. n. particulare ex forma sua hz vnde assimilet sibi passuz ⁊ generās genitū. ⁊ ex materia hz qō sit distinctū a genito nō p̄ncipalit̄. ꝟz tamē sequat̄ necessario qō distinguit̄ per mām a genito. qz materiā nō suā sed aliā perficit per formā terminantē generatōez. sua. n. materia iaz perfecta ē forma. ⁊ ex hoc qō assimilat per formā pficit aliā materiā q̄z suā. ⁊ ita mā sua alia est ab illa que primat̄ forma tali. cuiuscunqz aūt est alia materia ex quo materia est pars essentialis rei ipm est aliud ab eo. Dico tunc qō assimilationis vel similitudinis p̄ncipalit̄ ratio est ipsa forma inter generans ⁊ genitū. ⁊ hoc nō ꝟm vnitatē vel idētitatē indīvidualē inq̄ztū forma hec. ꝟz ꝟm vnitatē vel idētitatē illā minorē inq̄ztuz forma est. ⁊ ꝟm hoc est ratio gignēdi. for[a] aūt est pr̄incipalior rō distinctōis q̄z materia. qz sicut forma est illō p̄ncipalit̄ q° cōpositū ē q̄z mā. ita ē p̄ncipali[9] quo cōpositū ē vnū. ⁊ p ꝟis in se idistinctū ⁊ ab alio distinctuz. appropriate tñ distinguēdo assimilatiuū ꝓtra distinctiuū forma est assimilatiua. ita qō nō materia proprie qz nō est q̄litas ſbalis vel accīntalis. mā autē est distinctiua appropriate loquēdo. qz necessario ex hoc qō caret forma distinguit ab illa materia que prehabet formā. ⁊ ita cōpositū a cōposito. potest etiam alio mō cōpositū itelligi aliud ppter māz sicut ppt cāz alietatis p̄rītez. forma. n. geniti ꝟz sit cā alietatis i cōposito p̄ncipalior q̄z mā. nō tñ est cā p̄rīs h[9] alietatis. ꝟz mā. ⁊ hoc qz ipsa p̄rīstit p̄riuata. ⁊ ideo nō pōt ꝟsse cadē cū materie informata.

An omnes fuerint equales angeli in tribus ꝟz in sapia in essentia ī libertate arbitrij.

Hic considerandum est. vtrum in sua substantia spirituali ⁊ sapiētia rationali ⁊ libertate arbitrij que omnibus inerant omnes equales fuerint. vt sit pr̄ima cōsideratio de substantia. secunda de forma tertia de potestate. Persona quippe substantia est sapientia forma. arbitrium potestas. ⁊

ad ſubſtantiam quidem pertinet nature ſub
tilitas. Ad formam vero intelligentie perſpi
cacitas. ⁊ ad poteſtatem rationalis volũta
tis habilitas. Ille ergo eſſentie rationales que
perſone erant. ⁊ ſpiritus erant. naturaq; ſim
plices ⁊ vita immortales differentem eſſen
tie tenuitatez. ⁊ differentem ſapientie perſpi
cacitatem. atque differentem arbitrij libertа
tem ⁊ abilitatem recte habuiſſe intelliguntur
Sicut in corporibus nonnulla differentia ẽ
ſecundũ eſſentiam ac formã ⁊ põdus. Que
dam enim alijs meliorem ac dignorem eſſẽ
tiam ⁊ formam habent. ⁊ alia alijs leuiora at
que agiliora ſunt. Ad hunc ꝯ modum credẽ
dum eſt illas ſpũales naturas conuenientes
ſue puritati ⁊ excellentie. ⁊ in eſſentia ⁊ in for
ma ⁊ in facultate differentias accepiſſe in ex
ordio ſue cõditionis. quibus alij inferiores
alij ſuperiores dei ſapientia cõſtituerentur.
alijs maiora. alijs minora dona preſtantis
vt qui tunc per naturalia bona alijs excele
bant. ipſi etiam poſt per munera gratie eiuſ
dem preeſſent. Qui enim natura magis ſub
tiles ⁊ ſapia amplius perſpicaces creati ſunt
hi etiam maioribus gratie muneribus pre
diti ſunt. ⁊ dignitate excellentiores alijs ꝓſti
tuit. Qui vero natura minus ſubtiles. ⁊ ſapi
entia minus perſpicaces conditi ſunt mino
ra gratie dona habuerunt inferioreſq; ꝓſtitu
ti ſunt ſapienti a dei equo moderamine cun
cta ordinatis. In ipſa facultate arbitrij diffe
rentia animaduertenda eſt ſecundũ differẽ
tem nature virtutem ⁊ differentem cogni
tionis ⁊ intelligentie vim. Et ſicut differẽs
vigor ⁊ ſubtilitas nature infirmitatem non
adducit. minorq; cognitõ ſapientie ignoran
tiã non ingerit. ſic libertas inferior nullam
arbitrio neceſſitatis voluntatem imponit.

Hic diẽ differẽtes erãt in illis. ¶Per ſimilitudinẽ corpoꝝ ita eẽ ꝓſidit

Ltimo quero quãtũ ad iſtã materiã vtrum ſit poſſibile
plures angelos eſſe in eadẽ ſpecie. qõ
nõ. q⁹. p. 7. me. c. de partibus diffinitionis. dicit q⁹ in his que ſũt ſine mate
ria idẽ eſt qõ quid eſt ⁊ illud cuius eſt. igit cũ ange
lus ſit ſine materia qõ qd eſt eius eſt idẽ ipſi angelo
ꝯ ipoſſibile aſt angelũ diſtingi ab angelo niſi quod
quid eſt eius diſtinguat a quod qd eſt alterius. ergo
nõ põt eſſe diſtinctio indiuiduorũ in angelis manẽ
te eodẽ qõ qd eſt. ¶Preterea auic. 9. m. ponit or
dinẽ intelligentiarũ vbi videt velle q⁹ intelligẽtia
inferior producitur a ſuperiore ꝯ ipſaꝫ creante. illa
cãlitas nõ eſt in aliquo reſpectu alterius eiuſdẽ ſpẽ
ciei. ¶Preterea arguo per rationẽ. omnis differẽ
tia formalis eſt differentia ſpecifica angeli cuꝫ ſint
plures ⁊ forme differunt aliqua differentia forma
li. ꝯ ſpecifice. prob⁹. ma. ſumitur ex. 8. m. vbi for
me ꝓparantur numeris in quibuſcunq; additũ vel
ſ̃btractũ variat ſpeciem. ita in formis. igitur ⁊c.
Itẽ. io. m. maſculus ⁊ femina nõ differunt ſpecie
q⁹ maſculinitas ⁊ femineitas ſunt differentie ma
teriales forme humanitatis ex hoc innuẽs qõ dñe
formales omnes diſtinguant ſpẽ. q⁹ forma ⁊ ſpeci
es idẽ ſunt. ¶Preterea omnis forma ſepata a ma
teria in ſe habet totã perfectionẽ ſpẽi illi⁹. ꝯ ſi ponatur aliq; talis forma in ſpe vt forma hui⁹ angeli ⁊ illi
us illa erit iſta ⁊ iſta erit illa. q⁹ vterq; angelus eſt
forma ſepata a materia. ⁊ p ꝓns quilꝫ habꝫ pfectio
nẽ totius ſpẽi. pbatio. antis. q⁹ qõ forma no habet
totã eſſentiã ſpẽi hoc eſt q⁹ pticipat eã no aũt habet
eſſentiã forme p participationẽ niſi vt eſt in mate
ria. igit ⁊c. ¶Preterea in entib⁹ pfectis nihil eſt qõ
nõ intẽdat a natura ſꝫ pluralitas numeralis nõ p ſe
intendit a natura. q⁹ dña numeralis quantuꝫ eſt in
ſe põt intẽdi in infinitũ. infinitas aũt nõ intendit p
ſe ab aliquo agente. q; aũt ſunt in angelis tãq; in per
fectiſſimis entib⁹ vniuerſi ſunt per ſe intẽta ab aliq⁹
agente ꝯ nõ eſt in eis dña mãlis ſꝫ ſolũ ſpecifica in
qua ꝓncipaliꝫ conſiſtit pulchritudo vniuerſi. ¶Pre
terea. 2. de aĩa videt hñi qõ multitudo indiuiduo
rũ nõ eſt niſi ꝓpter ſaluationẽ ſpẽi ſꝫ in incorrupti
bilibus ſaluat ſufficienter nã in vno indiuiduo. ꝯ ⁊c

Cõfirmat etiã ꝓcio de ce. ⁊ mũ. q⁹ in corpoꝝ ſupcelestibus nõ eſt niſi vnũ indiuiduũ vnius ſpẽi.
ſicut vnus ſol ⁊ vna luna ꝯ ⁊c. Op^m arguit p dã.
in ela°. c. 12. ꝙ vnãquanq; ſpẽꝫ fecit deus angelos.

Qui dicunt ad. q. ꝓcedentes de indiuiduatione pn^m indiuiduatõis eſſe ꝯtitatẽ vel mãꝫ dicunt ꝓiter ad iſtã. q. negative. ſ. qõ nõ põt eẽ plures angeli in eadẽ ſpẽ. q⁹ nõ ꝓt
in agelis rõ ꝓpria talis dñie inueniri. ⁊ hñt dicere q⁹
nõ tñ hoc eſt ipoſſibile ex ꝓprietate intrinſeca. ſed
etiã ex ꝓprietate extrinſeca. q⁹ ſimpliciter incõpoſ
ſibile. ita qõ nec iſti nõ poteſt competere diſtinctio
indiuidualis ex quo ſibi repugnat illud qõ ꝓcciſe
põt eſſe ꝓncipiũ talis diſtinctionis ſicut ipoſſibile
eẽt ſub alĩ eẽ plures ſpẽs ſi repugnaret aĩali alia ⁊ a
actualitas per quas ſpẽs diſtingueremt. Fundamẽ
ta aũt iſtius opi. in alijs. q. precedẽtibus dicta ſunt.

Tenẽda eſt ergo ꝓclusio ſimpliciter oppoſita. qõ
ſ. ſimpliciter eſt poſſibile plures angelos eẽ in eadẽ
ſpẽ qõ ꝓbat ꝓmo. q⁹ ois qddtas ꝯtũ eſt de ſe cõ
municabilis eſt etiã quidditas diuina. q⁹ nec eſt p
fectione repugnat ſibi vt ꝓꝫ de cẽntia duia. nec ex
impfectione repugnat. q⁹ cõuenit generabilibus ⁊
corruptibilibus. n^a aũt eſt cõibabilis in idẽtitate nu
merali niſi ſit infinita. ergo quelibet aĩa e cõmuni
cabilis. ⁊ hoc cũ diſtinctione numerali. ⁊ ita ꝓpoſi
tuꝫ. ¶Preterea quelꝫ quidditas creature põt itel
ligi ſub ratione vniuerſalis abſq; ꝓdictione. ſi autẽ
ipſa de ſe eſſet hec cõtradictio eſſet intelligere eaꝫ
ſub ratione vlis. ſicut eſt ꝓdictio intelligere eſſenti
aꝫ diuinaꝫ ſub rõe vniuerſalis: ſed vniuerſalitatis
q⁹ rõ intelligẽdi repugnat oĩo ſub obo intellecto. qõ
eſt inteilectũ eſſe falſuꝫ. ¶Preterea ſi deus põt hũc
angelũ in hac ſpẽ annihilare iſto ãnihilato põt iſtã
ſpẽꝫ de nouo ꝓducere in aliquo alio indiuiduo. ſi
autez in iſto ſm illos qui ſunt iſtius opi. q⁹ homo ſꝫ
iſtos nõ poſſet reſurgere idez numero niſi aĩa intel
lectiua maneret eadez numero. Itez aĩe intelle
ctiue diſtinguũt numero in eadẽ ſpẽ. ⁊ tñ ſunt forme
pure ꝙ perfectiue materie. igitur nõ eſt impoſſibili
tas a parte formaꝫ qõ diſtinguantur numero in ea
dez ſpecie. quicquid. n. concluderet iſtã impoſſibi
litatez ratione forme in angelis ꝓcludetur in aĩali
bus. Quod ſi dicas qõ aĩe hñt inclinationem ad
diuerſa corpora igit per hec diſtinguunt. Cõtra
inclinatio nõ eſt entitas abſoluta. q⁹ nõ põt aliquid
inclinari ad ſe. ergo ꝓſupponit aliq; entitatẽ abſo
lutã ⁊ diſtinctã. q⁹. n. eſt hec aĩa ideo habet talẽ in
clinationẽ ⁊ nõ ecõuerſo. ergo hec inclinatio non ẽ
ratio cẽndi hanc aĩam ſed ꝓſupponit eaꝫ. Et cõ
firmatur hoc etiã per aliquos quibus eſt inconuẽi
ens ꝙ aliqua ſpecies ſimul tota ſit damnata natu-

Scdm qõ eſt conſideranda dña arbitrij Nõ nec mior tenuitas infirmitatẽ n^e minor cog^o ſapientie ignorãtiã n^e ſeriõ libtas neceſſitatẽ inducit.

re ītellectualis ſimpliciter. multe aūt ſpecies eēnt angelox in quibus nulla natura eſſet ſaluata poſita iſta poſitione, igit nō eſt vera. Et perſuadet̄ p̄ma p̄poſitio per hoc q̄ dicit aug. ench. c. 29. ¶Placuit itaq; vniuerſalitatis creatori atq; moderatori do vt qm̄ nō tota multitudo angelox deū deſerendo perierat illa que perierat in perditione ppetua remaneret, que aūt cū deo illa deſerente perſteterat de ſua certiſſime cognita ſemper futura felicitate ganderet. alia vero creatura rationalis, que in hominibus erat qnoniā peccatis atq; ſuppliciis tota perierat ei parte reparari meruit vnde angelorum ſocietati creatura iungerent̄ q̄ ruina illa diabolica minuerat. iſta totalitas ⁊ partialitas in angelis nō videt̄ eē rationabilis niſi ponatur q̄ nulla ſp̄ēs angelica quantuz ad oīa indiuidua totaliter p̄ierat. ⁊ ita aliqui de quacunq; ſp̄ē corruerunt ⁊ aliqui perſtiterunt. igit̄ ⁊c. ¶Preterea ſi cōcedat̄ q̄ quidditas angeli ex ſe in plura ſit cōicata vel pluribus cōmunicabilis. ⁊ per ꝓ̄ns quantū eſt de ſe infinitum. q; nō eſt ratio finitatis ex parte multitudinis numeralis ſi per hoc q̄ ipſa natura producta eſt in ipſo indiuiduo aufertur potētialitas eius eſſendi in pluribus. eſt ergo in hoc indiuiduo ſm̄ totā cōmunicabilitatē ſuā. ⁊ per ꝓ̄ns infinite q; eſt infinite cōmunicabilis ſm̄ quidditatē ſuā. igit̄ ille vnus angelus eſſet formaliter infinitus. ꝓ̄ns aūt eſt incōueniens. igit̄ añs. Dico igitur q̄ omnis natura que non eſt de ſe actus purus pōt ſm̄ illā realitatē ſm̄ quā eſt natura eē potētialis ad realitatē illā qua eſt hec natura. ⁊ p ꝓ̄ns pōt eſſe hec. ⁊ ſicut de ſe nō includit aliquā entitatē quaſi ſingularez ita nō repugnant ſibi quotcūq; tales entitates. ⁊ ita pōt in quotcunq; talibus ī ueniri. in eo tm̄ q̄ eſt neceſſe eſſe ex ſe eſt determinatio in natura ad eſſe hec. q; q̄cq̄d pōt eſſe in natura eſt ibi. ita q̄ determinatio nō pōt eſſe per aliquod extrinſecū ad ſingularitatē ſi poſſibilitas ſit in natura per ſe ad infinitatez ſecus eſt in omni natura poſſibili vbi poteſt cadere multitudo.

Ad primum ar^m dico q̄ licet ꝓ̄ns intelligat ibi per ſe de materia hoc eſt de entitate ꝑhente per ſe quidditatē tam̄ applicando ad hāc materiā que eſt altera pars cōpoſiti ⁊ nō habēs ꝓcedo intellectū philoſophi fuiſſe q̄ omne nō habēs mām̄ p̄o aliqua nā cōponēte ē idē ſuo q̄ quid eſt p̄io. q; oē tale q̄ quid eſt ponit per ſe hoc. ⁊ rō ad hoc eſt q; oē tale q̄ non hz mām̄ partē ſui poſuit formaliter neceſſariū quicquid aūt poteſt eē in natura formaliter neceſſariū eſt in ea. ḡ q̄ hz q̄ pōt habere illā qdditatē hz eā. q; nō eſt ibi potentia diſtans ab actu. igit̄ oēm poſſibilitatē quā poſuit in tali natura ad ſuppoſita poſuit in actu. Si aūt ibi eēt poſſibilitas ad plura indiuidua eēt potētialitas ad infinita. igit̄ eēnt infinita in actu. quare cū infinitas ſit impoſſibilis in aliqua natura. igit̄ ⁊ ī hac nā ꝑz eū eſt ipoſſibilitas ad infinitatē. ideo eſt de ſe hec ſm̄ ipſum. Sed diſcordam^o ab eo in hac ꝓpoſitione. oīs qdditas nō hāc mām̄ eſt formaliter neceſſaria. ⁊ ideo in ꝓclusione. rationabilius eſt. n. theologo diſcordanti a ꝓbo in p̄incipio ꝓpter q̄ tenet aliq̄s ꝓditionē ꝓ̄ſiter diſcordare in concluſione q̄s errare cū eo in ꝓclusione ⁊ diſcordare ab eo in p̄incipio ꝓpter q̄ ipſe errauit. ita. n. concordare cum eo nec eſt ꝓbari nec theologice ſentire. q; talis nō habet rōnez que valeat apud ꝓbm. q; nec ꝓbs ꝓcederet illā ꝓclusionē niſi ꝓpter p̄incipiū illud, nec ad ꝓclusionē ſuā habz p̄m^m theologicū. q; p̄ciſe ad ea z eſt p̄incipiū phyſicū q̄ ipſe negat. ¶Per idē patet ad auic. dico q̄ intētio eius fuit q̄ tm̄ ſit vnus angelus in vna ſp̄ē ſed ꝓpoſitio cui hec concluſio innitit,

ſ. q̄ angelus ſupior creat inferiorē a nullo theologo vel catholico ꝓcedit. quare nec eius ꝓclusio debet ꝓcedi ab aliquo theologo. Ad rōnez p̄maz alias fuit dictū q̄ differētia formalis pōt accipi p̄o dīa in forma. ⁊ hoc videt̄ ꝓp̄rie ſignificare hoc q̄ dicit dīa formalis. vel pōt accipi dīa formalis p̄o differentia formaz lz nō ſit in forma vt in ratione differendi. p̄imo mō pōt ꝓcedi maior ⁊ ſic eſt minor falſa. ꝓbatio aūt minoris. ſ. q̄ō angelus differt ab angelo qui eſt forma. ergo hūt differentiā formalē includit fallaciā conſequētis. nō. n. ſequit̄ forme differunt ergo formaliter differunt vel differunt in forma. ſicut nō ſequit̄ hoīes plures differunt. igitur in humanitate differunt. aliud. n. eſt aliq̄d diſtinguit ⁊ aliud ipz eſſe p̄mā rōnez diſtinguendi vel diſtinctionis. q; cū hoc q̄ō ipſuz ſit diſtinctū ſtat q̄ō ipſuz nō ſit ratio diſtinguēdi. cū hoc aūt̄ q̄ō ipſuz ſit p̄ma rō diſtinguēdi nō ſtat ipſuz nō eſſe diſtinctū. Et rō lo^ca eſt ad hoc. q; negatio inclusa in noīe dīe nō tāz ꝓfundit terminū huius relationis ꝓ fuīe ⁊ diſtributiue. ſed etiā illud q̄ō ſpecificat̄ per dīaz in quo notat̄ eſſe dīa hoc quippe ꝓfundit̄ quantū ad negationē incluſaz in hoc noīe dīa. q; ſi ſor. differt a platone in albedine nō eſt idē ſibi nec in hac albedine nec in illa albedine. Si aūt accipiat̄ maior impro p̄ie. ſ. ꝑz intellectū ꝑ nego maiorē. Ad ꝓbationē dico q̄ō ꝓbs loquit̄ ī. ⁸. me. ō forma put indicat quidditatē. q̄ō apparet ex p̄ia ꝓparatiōe formaz ad numeros. dicit. n. Si. n. in quid ſunt aliqualiter nūeri ſ̄be ſic ſunt. nā diffinitio numerus quidē. diuiſibilis. n. etiā in indiuiſibilia. nō. n. infinite rōnes. ⁊ numerus aūt̄ tale. hoc eſt reſolutio diffinitionum ſic ſtat ad indiffinibile ſicut reſolutio. numeroz ad indiuiſibile. ⁊ talis diffinitio eſt eius. quod vocat ſubſtantiaz hoc eſt quidditatis nō forme que eſt altera pars eius. hoc aūt modo dico q̄ō nihil addit forme quin variet ſp̄ēz. vel ſimpliciter hoc eſt ō vna ſp̄ē aliā facit ꝓriā vel diſpatā. vel ſm̄ q̄d hoc eſt de nō tali ſp̄ē faciat aliā ſp̄ēz. puta ſi addat̄ dīa ptinēs ad eſſe qdditatiuū generi faciet ſp̄ēz ſp̄aliſſimā. ⁊ nō p̄fuit tali ſp̄ēs ſpecialiſſima. ſed tm̄ ꝓfuit ſp̄ēs intermedia. ⁊ hoc modo dico q̄ quicq̄d eſt citra nāz in inferioribus nihil addit forme ſiue ſit ꝓp̄rietas indiuidualis ſiue magis vel minus. vel q̄cūq; aliō q̄ nō reſpicit nāz vt eſt in ſuo eſſe qdditatiuo nō aufert nec addit aliq̄d ſ̄be hoc mō. Ex^m hoc eēt ſi vnitas inq̄ntū pars trinarij eēt ps ꝑciſa inq̄ntū dīa numeralis vel indiuidualis. ⁊ tm̄ ipſa poſſet in ſe intēdi ⁊ remitti. iſta dīa eēt eius per ſe ⁊ per accns inq̄ntū eſt pars trinarij. ideo nō eēt alius trinarius vnitate intēſa ⁊ remiſſa. Qm̄ ergo dicis q̄ q̄cūq; diſtinctio formaz eſt ſicut diſtictio numeri falſuz ē niſi ſit eoz ꝑz eē formale q̄ō ptinet ad qdditatē per ſe. ⁊ talis nō eſt hic. Ad illud de. io. me. dico q̄ ē fallacia ꝓ̄ntis ſi ferēdo ex tertio oēs formas differre ſpecifice. vere. n. ꝓbs vl̄i ibi q̄ dīa nō formalis nō eſt ſpe^a. ꝑz ex ꝺ nō ſeq̄t̄ q̄ dīa nō ſpe^a eſt nō formalis. ꝑz iſtud eſt q̄ iſti ⁊ ipſi volūt hīc dico q̄ō nō ſeq̄t̄ in affirmatiuis eqpollētib^o iſtis. q; vl̄is affirmatiua nō ꝓuertitur in terminis eodē modo ſe habentibus. a ꝓbo igit̄ accipi pōt q̄ō ſola dīa formalis eſt ſpecifica nō q̄ omnis dīa formalis ſit ſpecifica. quia licet excluſiua inferat affirmatiuā de terminis trāſpoſitis, nō tamen affirmatiua eodez mō de terminis ñ trāſpoſitis ſed eſt fallacia ꝓ̄ntis: ſicut ꝓuertēdo indefinitā in vniuerſalē affirmatiuā imo ex illo loco magis videt̄ accipi oppoſitū hui^o ꝓpoſitōis. oīs differentia formaz eſt ſpecifica dīa. n. boīs albi ⁊ equi nigri eſt differētia formaz ⁊ aliquomō per formas nō tamen ſpecifica dīa ſm̄ eum ibi. q; ille forme

respectu nature ꝛ in quibus sunt nō sunt formales. imo ꝓsequentes individua. nō autē per se consequē tes vel per se determinantes esse quidditatiuum.

Ad aliud dico q̄ si aliq̄ individuū ex hoc solo q̄ ē sine materia habeti se totā speciei perfectionem que ex se nata est esse in infinitis. q̄ntum est ex se igit videretur habere perfectionē infinitā ex sola carentia materie. quicq̄d autē potest hr̄e perfectionē infinitā habet cā ⁊ ita in qualibet specie esset perfectio infinita. ⁊ per ꝓns pfectio speciei nō esset limitata vl determinata per determinationē vel specificationez vel limitationē dr̄ie vltime que vltimate speciez constituit addita gīi. q̄d est falsuz ⁊ contra oēs phos. falsa est ergo ista ꝓpositio q̄. s. illud idiuiduū q̄d pōt esse sine materia ex hac sola causa ꝓuatiua. q; est sine materia hz totā perfectionē speciei. q; si cū hoc ponat q̄ nihil positiue fiat circa ipsuz: sed sola separatio materie nihil ponitur q̄d nō prefuit. ⁊ ita nō est pfectius q̄z prius. si aūt intelligatur put hz aliq̄z pbabilitatē. q̄. s. forma si esset sepata a materia ipsa hr̄et totā pfectiōez spēi. q; nō pticipabilis a materia. illa esset falsa. ⁊ petit prim̄ nisi intelligat prout materia dicit illā entitatē individualē ꝯuentē formā hoc mō intelligēdo equiuocationē istius ꝓpositionis assumpte. oīs forma hz totā pfectionem spēi que etiā est de se hec. ⁊ tūc est minor sūpta sub d̄ angelo simpliciter falsa. q; hz ista essentia nō sit participabilis a materia que est altera pars cōpositi ē tm̄ participabilis a plurib⁹ materialibus. i. a pluribus individuis hūtibus qdditates materiales que dicunt māles sicut sepe dictū est respectu qdditatiz ꝯcte prout qdditas dicit forma. Ad aliud dico q̄ in forma arguendi est fallacia cōsequētis infinitas nō intēdit igit nec pluralitas numeralis. nō enim plitas numeralis est de se infinita. hz tm̄ stare pōt infinitas ipa nō repugnāte. hz ḡ nullus intēdat infinitatē numeralē per se tm̄ aliqs pōt intēdere multitudinē numeralē que de se nō est infinita. q; sicut cōparatur secū infinitatē ita ⁊ finitatē. ⁊ sic pōt intelligi illd cōiter dictū eoꝛ. ⁊ p̄m veritatē hz in toto vniuerso ꝓncipalr̄ ordo attēdit p̄m distinctionē specieꝛ in q̄ bus est imparitas ptinens ad ordinē. tm̄ q; p̄m aug. de ci. li. 19. c. 13. ordo est pariū ipariū vnicuiq̄z loca sua distribuēs ꝯgrua dispositio ab isto agēte principaliter intēdit ordinē vniuersi sicut principale bonū intrinsecū sibi nō tm̄ intēdit ista iparitas que est vnū requisitū ad ordinē. s. spēꝛ sed etiā paritas individuoꝛ in eadē spē que est aliud ꝯcurrens ad ordinē ⁊ silr̄ individua intenduntr̄ ab ipso primo prout ipsuz intēdit aliqd aliud a se nō vt finē sed vt aliquid aliud ad finē. vnde ꝓpter bonitatē suā cōicandaz ⁊ ꝓpter suā beatitudinē plura in eadē spē ꝓduxit in p̄cipalib⁹ autē entibus infinitū nō est adeo intentū p̄cipaliter ⁊ tm̄ q̄ hoc modo non intēdit dr̄ia numeralis falsuz ē. ⁊ cuz ꝓbatur hoc modo nō pōt eē infinitas nō sequit̄ dicit numeralis pōt eē infinita ⁊ infinitas nō intēdit. ḡ nulla differenia numeralis intēdit nō sequit̄. pōt enim eē aliqua dr̄ia numeralis finita ⁊ est. ⁊ ista pōt intēdi ⁊ intēdit. Ad vltimū hz phūs dicat q̄ generatio est ꝓpetua ad saluā dum eē diuinū. ⁊ hoc in corruptibilibus i quib⁹ non pōt species semper manere in vno individuo. non tamen dicit q̄ multitudo est p̄cise in individuis corruptibilibus. vnde ista est vna causa multitudinis individuoꝛ in eadem specie. sed non p̄cisa causa sed illa que dicta est. Et quod additur de corporibus celestibus q̄ tantuz in vna specie est vnum singulare ⁊ vnuz individuū corpus respondeo sua ratio fuit qō tale corpus singulare fuit ex tota materia illius speciei. ⁊ hoc non tantuz actuali: sed etiā potē

tiali p̄m eū. q; p̄m euz nulla erat materia potētialis in aliqua specie tali que nō erat tota in vno singulari i tali spē. nihil. n. posuit posse produci nouū i īmobilibus seu in sempiternis p̄m q̄ talia sunt. s. īmobilia ⁊ sempiterna. ⁊ q; nō concordant cum eo theologi in hac ꝓpositione omne corpus sempiternuz est ex tota materia illius spēi actuali ⁊ potētiali. iō nō est concordandum cum eo in conclusione.

Que cōia ⁊ equalia habuerunt angeli.

Et sicut in predictis angeli differebant. ita ⁊ quedaz cōmunia ⁊ equalia habebant q̄ spiritus erant. Quod indissolubiles ⁊ īmortales erant cōe omnib⁹ ⁊ equale erant. In subtilitate vero essentie ⁊ intelligentia sapientie ⁊ libertate volūtatis differētes erant. Quas distinctiones intelligibiles i uisibilium naturaꝛ ille solus comprehēdere potuit ⁊ ponderare qui tunc cuncta fecit in pondere numero ⁊ mensura.

Circa cognitionē angelorū quero vtrū angelis possit se cognoscere per essentiā suā ita quod essentia sua sit ratio cognoscendi sine aliquo repr̄sentante precedente actū nālr̄ quod nō q; hoc non esset nisi q; eius essentia est actu intelligibilis ⁊ p̄ns ipsi intellectui sz anima nostra est actu intelligibilis ⁊ actu sibi p̄ns p̄m aug. in pluribus locis. ḡ ipsa esset ratio intelligendi seipsaz respectu suiipsius. sz hoc est ꝓtra phūz. 3. de anima. qui vult quod anima intelligat se sicut alia. ⁊ quod nihil eorū est que sunt ante intelligere. ⁊ quod non potest se intelligere alijs non intellectis. Preterea essentia āgeli est singularis. singulare autez nō est per se intelligibile nec per se ratio intelligendi. ḡ ⁊ c̄.

Preterea oēz cognitiuam potentiā oz p̄ se denudari ab illo quod est ratio cognoscendi. sz angelus inquantū cognitiuus non denudatur ab essentia sua. ḡ nō est ratio cognoscendi seipsuz. ꝓba°. ma. tū p̄ phz. 2. de aia. oz igt oculū esse ex oēm colorē ad h̄ vt oēz colorē possit vider̄. tū ex. 3. de anima. vbi vult quod iter⁹ est immixtus ⁊ immaterialis ad hoc vt omnia possit intelligere. Preterea nihil idem patitur a seipso. q; idem esset in actu ⁊ in potentia. essentia angeli est idem sibi nō ḡ est obiectuz ip̄rimēs īmediate in ipsuz inte^m. Item si ita esset tūc ista intentio esset eadez vel idez cū angelo vel essentia sua. ꝓsequens est falsum. q; hoc ꝓpr̄iū est soli deo quod sua intētio sit idem cū essentia sua. ḡ ⁊ aīs est falsum probatio ꝓnītie. q; medium inter extrema magis inest vtrique extremo quam alterum extremum alteri extremo intelligere mediat inter potētiam ⁊ obiectum. ḡ si idem est potentia ⁊ obiectum multomagis erit idem actus cum obiecto. Contra. aliqua forma materialis est ratio agendi p̄ essētiam suam sicut calor in igne ad calefaciendū. aut saltem aliqua in comuni. aliter est processus in infinitum in ratiōibus agendi. ḡ cum immaterialia magis sint actiua quā materialia forma mālis erit per eēntiā suam ratio agendi actionem suam sibi ꝓpetētez talis est ratio obiecti ad actum cognoscendi. Hic dicit̄ q̄ angelus nō cognoscit se per essentiam suā sed per habitū scientialē in quo itellectui suo repr̄sentat̄ sua essentia sicut ⁊ eēntia alioꝛ. ita q̄ si p̄sone in nuda substātia sua per ipossibile poneretur absq; habitu omni scientiali angelus īmutaret̄ ad

estrū oppōz sicut dō ꝓpōz

actū intelligēdi. neqz a sua eēntia p:opria neqz alia ratio aūt que immuīt est hic intellectus angelicus p se ⁊ p:io nullā essentiā particularē per se intelligit sicut nec intellectus noster q: essentie nō rep:esentātur in cōditionibus particularibus q: scientia non ē nisi cor q̄ necessaria sūt ⁊ ī mutabilitatē sue essētie fortiuntur ꝑm hoc. in sua autb⁹. Qualia solūmodo sunt essentie vt abstracte a conditionibus singularibus: sed essentia per seipsaz in actuali exīstia nō re p:esentaī intellectui nisi particularitas i habitu āt p:esentaī ⁊ relucet in ratione vniuersalis. ergo p:imo itelligit essentiā suā vt relucet in habitu. Et ita cognita in vniuersali ab intellectu angeli est me^m cognoscēdi suā essentiā singularez sicut etiā quelibz alia species est sibi ratio cognoscendi quecūqz singularia sub ipsa. Contra istā opi. arguīt sic inconueniens est q̄ intellectus creatus perfectus ex toto ordine causaz naturaliū non posset in actū intelligēdi intelligibile sibi ꝓportionatū. Quia hoc pōt itellectus imperfectior vt humanus cū ordine causaz naturaliuz vt cuz fantasmatib⁹ ⁊ intellectu agente sed hoc sequīt si angelus nihil possit itelligere nisi per illū habitū q: ille habit⁹ a solo deo est ⁊ ita oēs cause naturalis actiue ⁊ passiue nō possunt illū habitu causare. p:eterea si nō potest intelligere essentiā suaz nisi vt relucet in habitu aut hoc est q: oīm non est intelligibile nisi sic relucens in habitu aut q: nō est huic intellectui intelligibile in se nisi vt sic relucens aut q: requirīt p̄tia obiecti per infirmationē nōp:imo⁰. q: tunc de⁹ nō posset illā cognoscere. nisi in habitu q: nō potest cognoscere aliquid nisi sit cognoscibile. nec 2⁰ mō q: huic itellectui est sūme p:oportionatū. nā omne intelligibile in se est alicui intellectui p:oportionatū. Et nō est obiectū magis ꝓportionatuz alicui intellectui q̄z suo. nec 3⁰ mō q: nō requirīt p:esentia per infirmationē ad hoc vt aliquod intelligibile sit p̄ns intellectui. q: tunc deus nō cognosceret essentiā suā vnde sufficit quod sit p̄sens in ratione qua potest ad eā redire reditione cōpleta. ꝯ est p:oportionatū intellectui eius p:esentatuz p:eter q̄z per habitū. ergo alio⁰ est ab intellectu intelligibile q̄z per habitū. ¶ P:eterea secūduz sic opi. cadez est ratio imaterialitatis ⁊ intelligibilitatis. sed essentia angeli est imaterialis ꝑm se est intelligibilis sed tāta est intellectualitas vniuseniusq̄z q̄ta est eius imaterialitas. ergo angelus ꝑm se sine habitu tali est intellectiuus. p:eterea si angelus nō pōt itelligere nisi per talez habituz sequīt q̄ nō pōt cognoscere exīstiaz rei p:obatio illud cognoscēs nō pōt p:ecise cognoscere exīstētiā rei q̄ cognoscit per rationē indifferentē ad exīstentiā ꝑm exīstentiaz. sz talis habitus si ponaī indifferenter se habet ad rep:esentandū exīstentiaz rei secundū exīstentiā quia quicquid rep:esentat naturaliter rep:esentat. aut ꝯ rep:esentat a fore ⁊ a nō fore ⁊ tunc nihil rep̄sentat q: contradictoria. aut tantū a esse ⁊ sic nō cognoscer et ipsuz quando non est aut tantū. a. non esse. ⁊ sic e conuerso. ꝯ. ⁊c. Confirmatur q: per ipossibile est q̄ aliquid sit rep:esentatiuū alicuius secundario nisi p:imū obiectuz rep:esentatiuū determinetur ad illud. Quidditas autē que p:imo per istuz habituz rep:esentatur nō determinatur ad exīstentiam. ꝯ. ¶ P:eterea contra hoc q̄ dicīt q̄ nō intelligit per sone ptinere nisi p vniuersale patet q̄ singularitas non impedit quoniā intelligaī aliter deus non posset seipsum intelligere nec etiā limitatio. q:sic qdditas nō posset esse ab eo itelligibilis persone. nec est ibi materialitas aut aliqua alia conditio impediens ꝯ. ¶ P:eterea rationes quas facit cōtra speciem sunt eque contra habitū vt patet intuenti.

Q.

Aliter dicīt q̄ sic q: sz in actōe trāseunte oīm sit sepatū ab agēte tñ in actōe imanēte oz esse vnitū ipsi opāti. ⁊ vt vnitū est rō formalis talis opatōis imanentis sicut spēs visionis in oculo. ex hoc vltra cū essentia angeli de se sit vnita intellectui suo pōt esse p̄n^m itellectiōis que est opatio imanēs. Et si obijciaī q̄ oz formā talem ie̊sse illi cui ineīt talis opatio. videnī rñdere q̄ forma exīs in alio est p̄n^m opandi ⁊ si p se eēt nihil minus esset rō agendi. sicut calor sepatus esset p̄ncipiuz caloris q̄stū ex se est. ꝯ ita est de essentia angeli qō licz p se sb sistat pōt tñ esse rō opandi istas opatiōes imediate. Thōas p̄ma p te sūme q. 58. articu. p⁰

Et si obijcis itez qō oz passū aliqd recipe ab agē te. hic aūt inte⁹ nihil recipit ab ipsa essentia. q:non ponīt aliq̄ spēs p̄cedens actuz. Rndēt qō po^a cognitiua aliq̄ qñqz est cognoscens in potentia qñqz in actu. alia āt nō sic. qō aūt opteat eā recipere hoc non ē q: potentia cognitiua sz tñ q: est in potētia ad actū nō sic hic. quare ⁊c. Contra. hec opi. ponit vt videī q̄ inte⁹ sit in potentia essentiali ad operatiōez vel intellectionē q̄z ponit ī manente. ⁊ qō tota rō operationis sit oīm vnitū sibi in sua opatione sicut calōris sit oīm vnitū sibi in sua opatione sicut calefaciendi. Ex hoc ar⁰. nihil pōt hr̄e p̄ncipiū actionis alicuius imanentis nisi sit in actu per illud qō est p̄ncipiū talis actionis. inte⁹ aūt nō ē ī actu per illā essentiā in hoc qō est per se sb̄sistēs. q: nō in format nec aliq̄z formaz tribuit ipsi intellectui. ꝯ per hoc q̄ talis essentia per se exīs est p̄ns ipsi intellectui nō pōt inte⁹ habere operatiōnē cuius essentia vel similitudo nata est esse eius rō

Confirmaī istud per exemplū suū ꝓtra ipsuz. q: sz calor sit calefaciens vel ratio calefactionis. nō esset tamen ratio calefactionis ligno a quo esset sepatus. ita qō si calefacio dicatur operatio imanens impossibile est calore seperato a ligno lignuz habere istā operationē imanentē que est calere. ita in p̄posito. Item secundo contra illud quod dicit qō potentia cognitiua nihil recipit. q: nō est in potentia quandocunqz ⁊ quandocunqz in actu. Contra obiectum respectu eius qō est in intellectu de eo. s. respectu intellectōis nō est tñ cā in fieri sicut est edificator respectu domus sed est cā tā in fieri q̄z in eē alioquin sicut edificatore corrupto manet dom⁹ ita obo q̄stūcunqz absente vel corrupto in ratione obiecti remaneret illud qō est eius vt obi apō inte^m. qō est falsū sicut in visu apparet. cā aūt in eē ⁊ fieri semper eque causat vt pz de sole respectu radij. ꝯ oīm q: ponīt p̄n^m opationis intellectionis. ⁊ semp eq̄ cāt. ⁊ per p̄ns intellectus semp eque recipit illō ab obo nō igiī solū ab obo recipit itellectus. q: recipit actū nouū quē qñqz nō recipit. sz q: ipz est cā in eē respectu eius qō hz semper recipit illud ab eo.

Ad questionem igiī dico qō angelus pōt intelligere se p essentiam suā ꝑm inte^m expositū in p̄ncipio. q. qō. p bo p⁰ q: obiectū habet aliquam cālitatez ptialez respectu itellectōis ⁊ hoc inquantū est actu itelligibile ⁊ inte⁹ habet suā cālitatē respectu eiusdez actus ꝑ quā concurrit cū obiecto ad talez actionez perfcē p̄ducēdā ita q̄ ista duo qñ sūt in se pfcā ⁊ vnita sūt vna cā ītegra respcū intellectōis. Et ꝯ ar^r. sic. ois cā ptialis q̄ est ī actu pp̄o sibi pfecto pp:io sz q̄ talis cā pōt cāre cālitate sibi corrñdēte effcūz. ⁊ qñ est vnita alteri cāe ptiali in suo actu pōt cū ea pfecte cāre. sz essentia angeli **est de se in actu p:imo** corrñdente obo. q: de se est actu ītelligibilis. ⁊ ēt de se est vnita intellectui sicut oīm in p̄iunctōe vtriusqz cāe ptialis. ꝯ pōt īmediate cū alia cā ptiali vnita hr̄e actuz pfectū intellectionis respectu sue essentie. ¶ P:eterea in intellectiōbus hñtib⁹ spēs intelligibiles iste spēs

virtute oꝝ cum intellectu causant intellectionez in gbus tñ obiecta habēt esse diminutū. ergo si in se habēt tale esse absolutū ⁊ eē simplr. s. actu intelligibile possent melius ⁊ verio⁹ cāre cūdē effectū. q; quicquid pōt cāri ab aliquo diminute tali in aliquo esse virtute alicuius simplr pōt ab illo simplr tali cāri. Sed eēntia angeli vt in se est pns intellectui suo. q gdem eēntia est simplr tale. s. actu intelligibilis ī se qlis ipsa est ꝑm qd in specie intelligibili. igit si i spē intelligibili vbi hz esse tale ꝑm qd pōt cāre intellectōnē. multomagis hoc pōt vt est in se ꝑm esse simpli. citer ⁊ absolutū. Obz cōtra illud ꝑmo. q; ꝑm hoc ēt res sensibilis posset īmediate absqz spē intelligibili cāre intellectionē. qō negatū est in ꝑmo li. di. 3. q; res sensibilis pns sensui est simplr talis qlis ē ꝑm qd in spē intelligibili. igitur si in spē intelligibili vbi ē ꝑm qd pōt cāre intellectionē. igitur multomagis vt est in se ꝑm esse simplr ⁊ absolutuz. Preterea videt cōtra istam positionē posse argui sic sicut argutū est cōtra opi. q; nihil ē alicui rō opandi opatione īmanēte nisi informet illud eēntia aūt angeli licz sit actu intelligibilis ⁊ pns itellectui. tñ nō iformat istū intellectū. ergo nō est ei rō opandi opatione immanēte. Preterea ista duo agētia semp ꝯcurrūt ad eūdē effectū cōem. igit hūt ordinem cum nō sint eiusdē rōnis. alterū igit est ꝑus siue supius. alterum posterius siue inferi⁹. ⁊ ita vnū est mouēs motum. ⁊ alterū in respectu eius erit mouēs nō motū. oīm aūt nō est mouēs motū respectu intellect⁹. igit ite⁹ est mouens motū respectu obiecti. Preterea. 4° qō di de istis cāis cōcurrētib⁹ ad eūdē effectum cōmunē videt incōueniēs. q; duo distincta genere ñ pūt cāre effectū eiusdē rōnis. spūale ⁊ corporale siue intelligibile ⁊ sensibile differūt genere. qre ⁊c. probo maiorē. q; duabus illis rōnib⁹ in cāis ptialibus corrīdent aliq duo distincta in effectu. ⁊ ita idē effectus erit corporalis ⁊ spūalis. qō est incōueniēs. tuz q; oē agens est pūstātius patiēte. corporale autez siue sensibile nullo mō est pūstanti⁹ spūali. igit nō pōt esse agēs respectu agens nisi virtute alicuius alteri⁹ prestantioris agentis. ⁊ ita erit mouēs ⁊ motū. tū scdo. q; tūc vnū posset ita intēdi q virt⁹ tota ambor esz in altero. ⁊ tunc illud pōt causare istū effectū sufficiēter sine alio. quod est incōueniēs de talibus duobus agentibus. Ad ꝑmum dico sicut dictū est di. 3. ꝑmi. ideo posita est spēs itelligibilis differēs ab actu quia oīm siue vt in se extis siue in quacūqz specie extra intellectū possibilem nō habet rationē actu itelligibilis. ⁊ tunc cōcedit hoc q vbicūqz est aliqd existens ꝑm qd tale. ⁊ pōt aliqd facere simplr idē si eēt ibi simplr tale in actu posset simplr idē facere. obz aūt ꝑm quid est in spē intelligibili ⁊ nō est extra istaz actu intelligibile. ⁊ iō hz in isto vbi ē ꝑm qd possit cāre diminutā intellectionē numqz tū extra illā potest cāre nec diminutā nec pfectam. q; nō est extra istaz actu ens tale sed potentia tñ quale est siū actuum eēntia aūt angeli est diminute ens. tale in spē. ē aūt in se simplr ens tale. s. actu intelligibile. quare ⁊c.

Ad secūdum dico q cōtra illam opi. que non ponit intellectum habere actiuitatē aliquam aliaz ab illa quam hz formaliter ab obo vel p spēz obi sicut nec lignū hz aliquam actionē in calefaciēdo aliā ab illa que est caloris. necessario sequitur q intellectus nō hns aliqd formalr nō opatur formaliter ⁊ ita argutum est cōtra secūdaz opi. que hoc idē videt sentire de intellectu. sed sic dictuz fuit in ꝑmo li. intellectus hz actiuitatē suā ꝑpriam. siue obo pūte in se siue in spē sua sed cōcurrente secū ad cāndū effectuz cōem amboz. ita q sufficit vnio ⁊ approximatō istarum partialiū cārum. nec tñ regritur q altera aliaz informet. q; neutra dat alteri actū ptinētem ad suā causalitatē partialem. Ad tertium dico qō moūēs motū pōt intelligi duobus modis. vel q recipiat a mouēte nō motō formā aliquaz qua moueat sic actum ꝑmū. vel q ipsa forma ꝑmo habita sicut actus ꝑmus recipiat ab eo aliā formā viteriorem sic actum scōm qua agat. ꝑmo modo est in gbusdā cāis ordinatis q ꝑma dat virtutē scde. hoc mō nō est i ꝑposito. q; nec intellect⁹ vt agēs causalitate sua ptiali dat spēi obi istū actum quo opatur ad intellcōnez. ergo nec multo magis eo⁹. q; spēs nullam actiuitatem dat intellectui ptinentem ad causalitatem ei⁹. secundo mō videtur esse in gbusdam mouentibus localiter sicut manus mouet baculū ⁊ baculus mouet pilam. nō aūt manus dat baculo duriciez p quā expellit corpus ad locū. sed dat pcise baculo motionem localem. qua. s. applicat ad istam expulsionez ꝑpter incōpossibilitatem corporis duri ad alibi corpus qō nō cedit ei. hoc mō videt esse in agētib⁹ ad aliquem effectū ꝑductū per generationem vel per alterationem. q; hz ibi cāe ordinate habeant aliam rōnem cāndi ⁊ inferior nō causet nisi in virtute supioris. ista tñ virtus siue assistentia siue influentia q° modocūqz noietur nō est impressio alicuius forme vel alicuius inherentis in cā inferiori a supiori. sed tñ est ordo siue actualis cōiunctio taliū cārū actiuarū ex qbus sic cōiūctis ⁊ suis ꝑpriis actiuitatib⁹ p e suppositis cōiunctioni sequitur effectus cōis ambarū cārum. Ad ꝑpositum igitur dico q non solum ista nō sunt mouens ⁊ motū ꝑmo mō sed nec scōdo mō ꝑprie sicut se hz sol ⁊ pater in generatione. hz tñ sunt due cāe quasi ex equo se hūtes q̄ntum ad hoc q neutra p se totaliter mouet. ⁊ tñ vna hz ꝑiorem cālitatem respectu effect⁹ q̄ altera forte. n. cā inferior nunqz agit in virtute cāe supioris ꝑprie loquendo: nisi in forma sua qua agit aliquo modo dependeat a supiori forma. hz non tunc quādo agit recipiat eaz ab illo. sed ꝑus duratione vel natura. nec enim oīm dependet ab aīa sa'tem vt est intellectus possibilis q̄ntum ad istam formā q actualiter opatur ad istam intellectionem. nec multo magis eo⁹. ⁊ ideo nullo modo ē oīm mouens nō motū respectu aīe vt opatur ad intellectionem. pōt tñ esse mouens respectu eius inq̄ntum ipsa recipit speciem intelligibilez. hz tūc nō mouet aīam q̄ntum ad cālitatez quā hz aīa p se. sed per accns q̄ntum ad istā formā respectu cause ptialis inq̄ntum opatur ad illā. ⁊ hoc mō dictuz fuit in ꝑmo. di. 3. q intellectus agens ⁊ fantasma sūt vna cā partialis speciei intelligibilis. ⁊ viterius species intelligibilis ⁊ aliqdaīe siue sit intellect⁹ agens. siue possibilis sunt vna cā totalis intellectionis. ita q in ꝑmo signo obiectū siue fantasma mouet aīaz ad intellectionem ⁊ nō ad actū ꝑmum q sit anime. vt aīa est sed ad illum qui est reliqua cāe partialis. bi ꝑuia. in scdo aūt sig oīm oio nō mouet aīam neqz ad actū ꝑmum neqz ad aliquā aliā cāz cōcurrētē sed precise agit ad effectū cōmunem. ⁊ tūc aīa p suū actū quem habuit agit in suō ordine ad eūdem effectum. ita q nulla est ibi motio aīe ad agendū prior naturaliter effectu ꝑducto. ad effectū tñ mor anima non inquantū actiua sed inquātū receptiua illi⁹ effectus. ⁊ hz sit mota non tamen est mouens mota. qa non mouet ad mouere actiue sed ad recipe. Ad quartū dico q ista ꝑpositoi prima est falsa de causis ordinatis. partialibus quocūqz ad eundem effectū hoc est q sit ordo essentialis earum ⁊ nō sint omino eiusdem rationis. tales enim que sunt alteri⁹ rationis non sunt tñ distincte specie. q; huiusmōi nō concurrunt cōmuniter vt cause ordinate ad eādem effectū. nec tñ distincte numero. tunc nō essent alte-

rius rōnis vel generis. igitur distincte genere et si accipias q̄ non tali genere ex ratione distinctionis generis. non potest queri magis hoc in hoc genere q̄ in alio.

Ad argumenta p̄ncipalia. Ad p̄m cōcedo q̄ anima de se actu intelligibilis est ⁊ p̄ns sibi. ⁊ ex hoc sequit̄ q̄ possit intelligere se si nō eēt impedita. nihil enim deficit actui p̄mo neq; ex parte vnius cause neq; ex parte ambarū neq; a parte vnionis earū. ⁊ ita tot⁹ act⁹ p̄mus de se pfectus est ad quem debet sequi iste actus secūdus qui est intellectio. ⁊ forte ꝓpter hoc dicit frequenter aug⁹. q̄ anima nouit semp se ꝓpi istā ꝓpinquitatem ad actum noscēdi vbi nulla est imp fectio in actu p̄mo. hoc aūt modo anima non semp nouit lapidē. q; ⁊ si semper habeat actum perfectū intelligendi lapidē rōne sue ꝓprie cālitatis ⁊ ptialis nō tū semper habet alia causam partialem in actu p̄tem. ⁊ ideo p̄t dici q̄ quandoq; est in potētia essentiali ad intelligendum lapidem quando. s. caret ista forma qua partialis nata est esse in actu ⁊ i actu vniri sibi. ⁊ hoc mō trinitatē ponit aug⁹. ⁊ tū ad solā memoriam ptinere. q; istud totū n̄ est nisi p̄sentia obi sub ratione intelligibilis. qđ ptinet ad memoriam. sed in hoc est intellectio virtualis obi ill⁹ que ptinet ad intelligentiā. ⁊ hoc modo cum volūtas sit p̄sens vt actus p̄mus ⁊ quodāmodo volitio v̄tualis sicut effectus in causa efficiente. vt in volūtate ⁊ in eo sine quo nō vt in intellectione. sed q; nihil est de isto toto in actu nisi solum qđ ptinet ad memoriam. ideo tota ista trinitas q̄. s. nata est esse trinitas. tantum est in memoria quantū ad realitatem eius actualē. Sed quare nō exit iste actus totalis p̄mus in actum secūdum cum sit per se sufficiēs p̄n elliciendi actum scōm. ꝟ° q; est impedimentum q̄ ista causa vincere nō p̄t sicut quantūcūq; poneret causa naturalis perfecta nunq; ratio posset agere ꝓpter impedimētum vincēs. Sed qđ est istud impedimētum. ꝟ° intellectus noster ꝓ statu isto non ē natus moueri imediate nisi ab aliquo imaginabili vel sensibili extra p̄us moueat. Et quare hoc. forte ꝓpter peccatū sicut videt aug. dicere. 15. tri. c. 5. h tibi fecit infirmitas. ⁊ que cā infirmitatis nisi iniq; tas. Idem dicit cōmētator. 6. ethi. ⁊ linco. ibidez ⁊ sup p̄mum poste. similiter vel forte ista cā est naturalis ꝓut natura isto modo instituta est. nō absolute naturalis. puta si ordo iste potētiarum de quo dictū est in p̄mo diffuse necessario hoc regrat. qđ qđ cūq; vniuersale intellectus intelligat opz fantasiam actu fantasticare singulare eiusdem. sed hoc nō est ex natura. nec ista causa est absolute naturalis sed ē ex pctō. ⁊ nō solum ex peccato sed etiam ex natura potentiarū ꝓ statu isto. qcqd dicat aug⁹. Ad formaz argumēti igit̄ dico q̄ ista cā que est ex parte agendi est sufficiens ad hoc q̄ essentia angeli sit sufficiēs rō intelligendi se. etiaz ipsa talis est ex pte aīe. ſz in aia sunt impedimenta. in angelo nō. non enim intellectus angeli habet talem ordinē ad imaginabilia sicut habet intellectus noster ꝓ statu isto. ⁊ ꝓpter istā impotentiam intelligendi imediate intelligibilia ⁊ actu que impotentia nō est ex ipossibilitate intrinseca sed extrinseca quam etiam experiebatur philosophus ⁊ non aliquaz possibilitatē. ideo dixit ipe philosophus q̄ intellectus nō est aliqđ intelligibilium ante intelligere. i. non est possibile intelligi a se ante intelligere alioz que ꝓpositio multiplex est ſz compositionē ⁊ diuisionē sicut illa. 6. topi. hoc nunc est p̄mo immortale vel īcorruptibile ex eo q̄ ꝓpositio cum suo casuali eqpollet aduerbiali determinatiōi ⁊ p̄t cōstrui cuz infinitiuo illo significante terminū potentie. ⁊ est sensus cōpositionis. vel cū ipsa cōpositione significata per terminū vel per verbū ĩdicatiuum. ⁊ est sensus diuisionis vt p̄mus sensus sit iste nō est possibile intellectū intelligi a se ante intelligere alioz. ⁊ iste sensus verus est ꝑm eum. Alius sensus est q̄ ante intelligere alioz intelligibiliū nō p̄t intellectus intelligere se falsa est sicut ista. hoc nunc p̄mo est imortale falsa est ꝓ homine in statu innocentie. ⁊ hoc modo philosophus dicit q̄ aia intelligit se sicut alia ⁊ ꝑm istum modū expōnis mouet̄ ab oīb⁹ imaginabilib⁹ ⁊ eis cognitis p̄t ex eis cognoscere rationes cōmunes īmaterialibus ⁊ materialibus. ⁊ ita reflectēdo cognoscit se sub ratione cōmuni sibi ⁊ imaginationibus. nō aūt p̄t statim intelligere se nullo alio intellecto. q; nō p̄t statim moueri a se ꝓpter ordinē potētiarum eius necessariuz ꝓ statu isto ad imaginabilia. Ad secūdum vnus doctor dicit q̄ singulare p̄t per se intelligi lz nō singulare materiale. q; singularitas nō ꝓhibet sed materialitas. aliogn deus si eēt intelligibilis cum sit singulare. quod falsum est. ⁊ tunc ꝓz responsio q̄ ꝓpositio assumpta de nō intelligēdo singulare nō est vera nisi de singulari materiali. Alli⁹ dicit q̄ nō q̄. s. nec se nec alia intelligit sub rōne singulari material' vel īmaterialis sed sub rōne vlis. qđ est ꝓ se obm ite⁹ qđ ēt relucet in habitu intelligibili. ⁊ ꝑm hoc ꝓz responsio ad ar^m. neutrū credo eē verū nisi forte loquendo de intellectu q̄ ꝓpter impfectionē sui non p̄t forte quodcūq; intelligibile intelligere nō sic inte⁹ angelicus. Ad tertiū dico qđ rō istius ꝓpōnis maioris in potentijs sensitiuis ē ista qđ ois po^a sensitiua requirit determinatū organū vñ ex determinato numero possibili organoz cōcludit. p. scōo de aīa termiatum numerū actionū vel oboz. istud aūt organum opz ita eē dispositū vt possit recipe ipsum sensibile sine mā. ⁊ in corpalibus qcqd est receptiuū forme sine materia nō est receptiuū forme cū materia communiter. ideo dico cōiter q; nō est mō sermo de organo tact⁹. de quo est difficultas spālis. organū igit̄ sensus: opz esse nō tale: hoc est carēs obo ꝑm suuz eē māle ⁊ sensibile. nō tm̄ in actu sed ēt po^a cum nō sit receptiuū istius ꝑm eē māle: ꝑm qđ eē: ip̄m est obm sensus sicut bñ appet de colore: cui⁹ receptiuū ſz eē māle: ē supficies corpis terminati. receptiuū autez ei⁹ sine mā: ē corp⁹ pspicui siue non terminatū. ⁊ ita opposite dispōnes regrunt̄ in organo sensus: qđ dz eē receptiuū sensibilis sine mā. ⁊ in eo qđ dz recipe obm ꝑm eē māle. iō igit̄ opz organū denudari a forma quā recipit. ⁊ ꝓ p̄ns sensus q̄ē in tali organo. ex h̄ sequtur ꝓpositū phi. 3. de aīa qđ. s. inte⁹ nō sit po^a organica. ⁊ iō sepat̄ ab oī mā sicut ab oī organo quo operat̄. si. n. regreret aliqđ: illud determinate dispōnis sicut ē oē organū corporeū. ⁊ iō ex hoc qđ eēt receptivus aliquoz ꝑm eē materiale determinatū ꝓpt̄ determinatā dispōnē coepis nō eēt receptiuus omnium formarū corpaliū ꝑm eē in materiale. ⁊ ita ite⁹ nō posset recipe formas oīum naturaliū vt oborum si eēt virt⁹ materialis ⁊ organica. tm̄ hoc habito qđ sit nō organica: nō opz ip̄m eē nō tale realiter q̄le est illud cuius debet eē receptiu⁹ intellectualiter. nō. n dz opposita eē dispōnē in receptiuo alicuius realiter ⁊ intellectualr: supposito qđ inte⁹ nō sit virt⁹ organica. qđ tm̄ regreret si eēt virt⁹ organica. Idem enim intellect⁹ p̄t eē ipsemet realiter ⁊ in actu p̄ habitū realr: ⁊ tm̄ receptiuus intellectualr ⁊ sui ⁊ habit⁹ ⁊ cuiuscūq; informātis eū realiter. ⁊ ē tota rō. q; talia sic recepta intellectualr nō regrūt in recipiēte determinatam dispōnē opposita enti intelligibili reali. ista igitur ꝓpositio que dicit qđ opz cognoscēs eē nō tale vel eē denudatū ab eo qđ cognoscit vel recipit et

aröne cognoscēdi. si generaliter accipiatur conclu dit oēm inteᵐ esse nihil. qz ois inteˡ ꝑm se est totiˡ entis. ⁊ ita ipse nihil erit entiū. ⁊ intellectˡ iste ē fal sus. sed tñ nō est materiale vel organicū cū sit capax oium. qz si eēt materiale vel organicū eēt tñ capax aliquoꝝ sine materia: quoꝝ talis receptio non repu gnaret sue entitati materiali. sue aūt entitati itelle ctuali nō repugnat receptio intellectualis quozūcū qꝫ. Ad quartū rñsum est frequēter q̄ idē potest se mouere nō tñ motione corporali sed etiā spūali. et etiam vniuersaliter quecūqꝫ actio virtualis vniᶜᵃ pōt stare cū potētia ad actū suum formalē. ⁊ tē quo modo idē nō sit in potētia in actu, put sunt differen tie entis opposite. neqꝫ per se neqꝫ denoiatiue. ⁊ ta mē idē est in potētia hoc est ꝓncipiū passiuū ⁊ i actu. hoc est ꝓncipiū actuum eiusdē hoc frequēter dictū est. Ad vltimū ⁊ si aliq concedant cōclusionē illā ibi illatam q̄ videt impossibilē. qz tūc sequeret q̄ illa inteˡ esset actu infinita. pōt enim intellectˡ q̄cum qꝫ esse infinitoꝝ intelligibiliū ⁊ si tunc haberet ītel lectionē eandē sibi. pari röne inteˡ cuiuslibet eēt ea dem sibi. ⁊ ita haberet intellectionē eādeꝫ sibi. que esset vel esse posset infinitoꝝ intelligibiliū. nego igi tur ꝓntiam ⁊ ad ꝓbationē dico q̄ inteˡ illa ꝑm vita tem est extremū tā respectu potētie q̄ respectu obie cti. qz effectˡ ē amboꝝ. sicut q̄ a diuersis cognoscen te ⁊ cognito pariter notiª. notiª illa est effectus cōis istoꝝ duoꝝ. 9. de tri. c. vlti. ita ēt q̄ gignit ab eodē hūte röne taz potētie q̄ obiecti est effectū illiˡ vni us habētis realiter illam duplicē causalitatez ⁊ non mediās inter obm ⁊ potētiam ꝑm naturam rei quo modo mediat mediū inter cōtraria ⁊ ō tali medio put est ex natura rei vera est ista, ꝓpō q̄ plus conue nit cū extremo quocūqꝫ q̄ extrema inter se.

Ecundo quero de intellectione angeli alioꝝ a se. ⁊ ꝓmo an angelus ha beat notitiā nāleꝫ distinctā cēntie di uine. q̄ nō. qz aut eēt per cēntiam diui nam. aut p spēm cēntie nō p cēntiam. qz tūc essz na turaliter btūs qō non pōt cōpetere creature. nō per spēm qz cēntia diuina est intimior intellectui q̄ sit ista spēs. igitur superfluit ibi ponere spēm. qz cēntia diuina pōt sibi efficacius per se facere illud: propt qō ponit spēs q̄ ipsa spēs. ꝓbs āt in tertio de aīa nō vī assignare spēm necessariā nisi qz obm nō est p se i aīa lapis ingt nō ē i aīa sz spēs lapidis. q̄re ⁊c. Cō tra. vel igitur angelus nullā notitiā haberet essen tie diuine. ⁊ tūc frustra eēt sibi dictum illud p̄ceptū ꝟ. Diliges dominū deū tuum ⁊c. frustra enim pre cipit illius dilectio qō oīno ignorat. vel tñ haberz notitiam cōfusam istius cēntie. ⁊ tūc videt itellectˡ iste esse possibilis sicut nr̄ qui pōt ꝓcedere a confuso ad distinctū qō videt incōueniens.

Hic concordant aliqui in ista negatiua q̄ angeli non hūt distinctā notitiam nāliter. Istā negatiuam te nēdo si q̄ris per qd affirmatiue. Rñdet q̄ angelus nō cognoscit cēntiam diuinā nāliter per aliquā spēz

Supponit enim ꝓmo q̄ diuina cēntia nō pōt co gnosci per cēntiā ipsius angeli. sēdo nec itellectˡ pōt psone ipm attingere diuinā cēntiā ꝓpter imꝓpoꝛ tionē sicut ipse declarat in. 4. aut. 5. q. 9. ex intētiōe declarat hoc ꝓlrius q̄. s. meᵉ aᶜᵃ spē quacūqꝫ data nō pōt essentia diuina cognosci ꝓmo sic spēs talis q̄ ē rō vidēdi pfecte aliqd dz effigiē eius repūtare p ad equationē ad motū quo spēs hoīs in speculo effigiē eius repūtat. sed spēs cuiuscūqꝫ creature nō pōt effi giē eius. s. dei adēte repūtare eo q̄ in infinitū distat spēs q̄cūqꝫ creata est finiti ⁊ determinati esse. diuīe

IIIE. q8. 3. q. pᵃ.

aūt essentie effigies est infiniti ⁊ indeterminati eē q̄ nō est nisi ipsa eēntia. q̄re p talē spēz nō pōt cognosci diuina eēntia distincte. ꝓma rō est. qz ois ꝓpria rō in telligendi. sic qz ois ꝓpria rō intelligendi aliqd obie ctū per adēptionē repūtat illud obiectū nulla eēntia vel spēs creata pōt adequate repūtare effigiez diui nā vel increatā minoꝛ pz quia q̄libet tale est finitū obiectū aūt ifinitū finiti ad infinitū nulla est ꝓpoꝛ tio. igitur si eēntia creata vnius rei magis assimila tur alteri rei create q̄ deoꝛ qz vtrūqꝫ est finitū. ergo distinctius repūtat creaturā q̄ deū igitur nō ē ꝓpria rō ⁊ distincta cognoscēdi deū. Itē nō formalis secun dum quā apꝛehendit obiectū sicut ⁊ rō obiecti ē de terminata alis nō magis repꝛesentaret hoc obiectū q̄ illud. sed deus est maxime indeterminatus ⁊ il luminatus. quia infinitus igit. vnde. 8. de tri. c. 5. tolle hoc bonū. ⁊ tolle illud ⁊ vide ipm bonū si potes ⁊ deū vtiqꝫ vidisti. bonū oīs boni. igitur non potest videri distincte per talē spēz. Item si sit necesse po nere spēm per quā distincte cognoscat deus. sequit q̄ illa spēs est magis imago dei q̄ angelus vel aīa. in se. qō est cōtra august. qui dicit q̄ aliqd est imago dei quo particeps eius eē pōt. magis aūt pōt angls eē particeps q̄ spēs. ergo ⁊c. alius modus dicen di ē q̄ angelus cognoscit deū p cēntiam suā. s. cēntiā angeli quia essentia angeli est imago ⁊ similitudo dei. vnūquodqꝫ autez cognoscitur p suam similitudinē ⁊ imaginē. igitur angelus per essentiam suam iquā tum est imago dei pōt diuinam cēntiam cognosce re. Contra ꝑmuz qui posuit istas rationes ad istā pᵉᵐ negatiuā arguitur sic. qz ex eisdē posset pꝛobari q̄ per nullū repūtatiuū creatū angelus cognoscit na turaliter cēntiam diuinā. ⁊ per cēntiaz nō cognoscit ꝑm eū. qz nulla creatura pōt naturaliter videre illaz cēntiā. ⁊ ex hoc videt seq qō nullā notitiā naturalez potuit angelus habere de illa cēntia. nō enim de ea distincte ⁊ in ꝑticulari aliqd videt qō hoc nō videt possibile nisi per cēntiā vel p aliqō repūtatiuū distin cte. quoꝝ vtrūqꝫ negat. nō autē indistincte sine ī ali quo ꝓri conceptu cōiori qui nō sit ꝓpriˡ isti essentie qz oēm cōceptū cōem vnivocū isti essentie ⁊ alij ne gat iste. Ꝓterea cēntia diuina ꝑm istum nata ē tñ facere cōceptum vnū realem in intellectu diui no. ita qō nullus alius habet de ea nisi per intellēm negociātem. igit ista cēntia nata est facere tñ per se conceptū vnū realē in quocūqꝫ intellectu. ꝓbaᵒ ꝓñe oīs cōceptus q nat ē haberi ⁊ ēt causari virtute huiˡ cēntie in aliquo itellectu est natˡ haberi virtute eiˡ in intellectu cōꝛehendēte ipam. talis est diuinˡ in tellectus. igit ⁊ vltra seqtur qō cōceptus nullus rea lis possit haberi de ista cēntia nisi vnˡ. ꝓbatio isti us ꝓñe. qz oēm cōceptū realē que pōt aliqs intellcūs habere de ista eēntia ipsa pōt cāre. aliogn nō eēt per fecta in röne obiecti. qz illud qō est in röne obiecti ī perfectissimū pōt cāre oēm conceptū de se causabi lem. ⁊ tūc seqtur vltra qō vel intellectus angeli ha bebit istum vnū cōceptū vndecūqꝫ causet vel oīno nullū habebit. illum aūt habere non poterit nisi vel cognosceret p cēntiam vel p ꝓpriā rōnē repūtātem quare nullū habebit. Cōtra sēm q̄ ponit qō an gelus itelligit ipm vel illā cēntiam per seipsam in quantū est imago dei lz imago que est tñ rō cogno scendi repūtet nō vt cognita. sicut est de spē visibili in oculo ⁊ de spē intelligibili in intellectu q̄ repūtat obiectū imediate absqꝫ discursu tñ illa imago p quā nō cognoscit illud cuius ē nisi vt p spēz cognitā non est rō cognoscēdi illud nisi tñ p discursū sicut discur rit a cognoscente ad cognitū. sed eēnª angeli tñ pōt poni 2ᵒᵒ ⁊ nō pᵒᵒ. nō igit per illā imaginez cognoscit angelus cēntiā diuinā nisi discurrēdo. qō est incōue

tho. pª p te sume q. 12. ar. 4. fol. p mū ar.

niens q: ſm eos angelicus intellectus nō diſcurrit

Preterea ois diſcurſus ꝓſupponit notitiaz illius ſimplicis a quo diſcurrit, igitur ſi per illam cētiā cognitā habet notitia de cētia diuina p diſcurſum opz prehabere cōceptū ſimplicē de cētia diuina. & tūc illius q̄renda eſt rō alia ꝑ:. Cōfirmat. ex. qa nullū obm facit diſtinctā notitiā alteri⁹ obi niſi ꝛcludat in ſe virtualiter illud aliud obm. q: vnū qōcz ſi cut ſe hz ad eſſe ſic ad cognoſci. qō igitur nō includit aliud virtualiter in entitate nō includit illud in cognoſcibilitate. ſed cētia angeli nō includit virtualiter cētiam diuinā ſub illa rōne diſtincta. igitur ſi eſt ratio cognoſcendi ea: diſtincte ſub aliq̄ ratione.

Ad queſtionem igitur rñdeo alit. primo diſtinguēdo de duplici intentione. pōt enim aliqua eē cognitio obi ſm q abſtrabit ab oī exīa actuali. & pōt eē aliq̄ eius ſm q exīs. & ſm q ꝑs in aliq̄ exīa actuali. iſta diſtinctio ꝓbat. ꝓnūm ex hoc qō poſſum⁹ habere notitiā de aliqbus qdditatib⁹. ſcīētia aūt eſt obi ſm qō abſtrahit ab exiſtentia actuali. aliogn ſcia poſſit q̄nq̄z eſſe & q̄nq̄z nō eſſe. & ita nō eēt ꝑpetua. ſed corrupta re corrūperet ſcia illius rei. qō falſum eſt. ſcōm ꝓbat. q: qō eſt pfectionis in potētia inferiori videt eminētius eē in ſuperiori q̄ē cuiſdē generis. in ſenſu aūt q eſt potētia cognitiua inferior intellectu pfectioris eſt q eē cognitiua rei ſm qō in ſe exīs eſt & ſm q eſt ꝑs ſm exīam ſuam. igitur hoc eſt poſſibile in intellectu qui eſt ſuprema vis cognitiua. igit pōt habere cognitionē rei ſm q ꝑs. et vt breuius vtar vbis ꝓmā voco abſtractiuā que eſt ipſi⁹ quidditatis ſm q abſtrahit ab exīa actuali et nō exīa ſcōam. ſ. q̄ eſt qdditatis rei ſm eius exīaz actualē vel q̄ eſt rei pītis ſm talem exiſtentiā voco cognitionē intuitiuam. nō ꝓut intuitiua diſtinguitur ꝓtra diſcurſiuā. q: ſic aliqua abſtractiua eſt intuitiua vt cognitio ꝓncipii. ſed ſimplicit̄r intuitiua eo mō quo dicimur intueri rem ſicut eſt in ſe. iſtud ēt ſcōm mēbrū per hoc declarat. q nō expectamus cognitionē de deo qualis poſſet bēri de eo ipſo per ipoſſibile nō exīte vel nō pīte per cētiam. ſed expectam⁹ intuitiuā que dicit facie ad faciē. q: ſicut ſenſitiua ē facialis. ſ. rei ſm q eſt pītialiter exīs. ita & illa quam expectam⁹. 2ª declaratio huius di. eſt p ſile in potentijs ſenſitiuis. aliter enim potētia vel ſenſus particularis cognoſcit obm alt fan⁸. ſenſus enim particularis eſt obi ſm q eſt per ſe vel in ſe exīs. fanta⁸ cognoſcit idē ſm q eſt pīs p ſpēm. q̄ ſpēs poſſet eſſe eius hz nō eēt exīs vel pīs. ita qō cognitio fantaſtica eſt abſtractiua reſpectu ſenſus particularis. q: q̄ ſunt diſpſa in inferioꝛib⁹ q̄nq̄z ſunt vnita in ſuperioribus. ita iſti duo modi ſentiēdi qui ſunt diſpſi am potētijs ſenſitiuis ꝓpter organū q: nō eſt idē organū qō ē bñ receptiuū & qō eſt bñ retētiuū vniti ſunt in intellectu cui vt vni potētie pōt vterq; act⁹ competere.

Hac diſtinctione ꝓmiſſa ad queſtionē reſpondeo q hz ſm cōiter loquētes non poſſet angelus exp̄tis naturalibus habere cognitionē dei intuitiuam de q̄ in 4°. li. tñ nō videt negandū qn poſſit naturalit habere cognitionem eius abſtractiuā. hoc mō intelligendo q ſpēs aliqua diſtincte repītet iſtam cētiā hz nō repītet eā vt in ſe pītialiter exīteni. bñ quidē poſſibile eſt habere cognitionē diſtinctā hz abſtractiuam. nam abſtractiua diſtinguit in cōfuſam & diſtictam. penes rōnem aliam & aliā cognoſcēdi. & iſtaz talem ſpēm repītantē cētiā diuinā intellectui angelico non videt inconueniēs ponere intellectui angeli inditam eē a ꝓncipio. ita qō hz ipſa nō fit naturalis intellectui hoc modo qō iſte intellectus poſſit ex naturalibus ſuis eam acgrere. neq; etiā qō poſſit eā habere ex actione alicuius obiecti agentis naturaliter q: nō pōt eam habere pītialitate alicuius obiecti mouētis niſi cētie diuine tñ. que nihil aliud a ſe cauſat naturaliter nāli cātione tñ ſicut ꝓfectionis date angelo in ſua ꝓma creatiōe hz nō neceſſario ſequantur nām eius dicerent nāles diſtinguendo cōtra mere ſupernaturales. ſ. grē & glie. ita iſta ꝓfectō data intellectui angelico qua cētia diuina eēt ei pſens diſtincte hz abſtractiue pōt dici nālis & ad cognitionē naturalē angeli ptinere. ita qō quicqd cognoſcit angelus de deo virtute huius ſpēi aliquo modo cognoſcit naturaliter & aliquo mō nō naturaliter naturaliter inq̄ztum iſta nō eſt ꝓncipiuz gratuiti actus nec glorioſi ſupnaturaliter inq̄ztum ad iſtam nō poſſet ptingere ex naturalib⁹ neq; aliqua actione naturali. Qō aūt talis ſpēs poni debeat diſtincte repſentās cētiā diuinā hz abſtractiue ꝑſuadet. ꝓmo ſic q: btitudo nālis angeli excedit nālem btitudinē homınis ēt ſi fuiſſet in ſtatu innocētie tam angelus q̄z hō p q̄ztūcūq; tps. igit cū hō ꝓ ſtatu nāe lapſe poſſit hāe cognitionē de vltimo fine ī vli. & volitōez ꝓnez & p ſtatu innocētie habere potuerit aliquo mō notitiam diſtinctā & volitio ſūmi boni ſeq̄tur cognitionē vltimi veri ſeqtur vt ſic qō in tali cognitione & volitione ſūmi boni diſtincte poſſit haberi maior beatitudo q̄z in hoie ab angelo. ſcōo mō ꝑſuadet ꝓ hoc qō aliquis rapt⁹ vidēs tranſito⁹ cētiā diuinā ceſſante iſto actu vidēdi pōt habere memoriā obiecti. & ſ ſub rōne diſtincta ſub q̄ erat obiectū viſionis. hz non ſub rōne pītis actualiter. q: talis pītia non manet poſt actum in rōne cognoſcibilis. igitur p aliam rōnem pficiētē itellectū talē pōt obiectū iſtud iſto modo obiectiue eē ꝑs. & ita nō eſt cōtra rationē cētie q: ſpēs illius ſit in aliquo itellectu diſtincte repītans eā. igit nec videt talis ſpēs negāda ab itellectu pfectiſſimo creato. nihil. n. videt debere negari ab intellectu ſūmo creato qō ñ repugnat alicui itellectui creato in nālibus. q: nō ē pfectio excellēs nimis. Aſſumptū pōt ꝓbari p raptū ſcī Pauli. q trāſeūte iſto raptu recordabat iſtoz viſoz ſm qō ille ſcribit ad coꝛi. Scio hoiem i xp̄o añ annos. i 4. ſiue ī coꝛpoze ſiue extra coꝛp⁹ neſcio deus ſcit &c. & audiuit archana vba que nō licet hoī loq. Qō aūt poſt raptū poſſet ſpecies obiecti diſtincte manere videt q: hec eſt ps pfectiōis ī itellectu. qō pōt cōſeruare ſpēm obiecti. ceſſāte pītia obiecti. 3° ꝑſuadet ꝓpoſitū q: ſm Aug⁹. 4. ſup geñ. 23. vel. 29. dies illi. c. nō erāt ī ſucceſſione tpis ſi ī cognitiōe angelica creaturarū ordinē naturalē hītiū. ita qō ꝓus naturaliter nouit angelus creaturā ī vbo. ſcōo ī gñe ꝓp̄rio. & nō ſtādo ibi redit ī vbū laudās ipm ex ope ſuo. & ī iſto itez ū videt rōez ſequētis creature nāliter. ita qō qñ deus dixit. fiat lux. vidit angelus ſe ī vbo eterno cū facta eſt lux. et cū factū eſt veſpe vidit ſe in genere ꝓp̄rio. & cū factū eſt veſpe & mane dies vn⁹ ex ſe exſurrexit in laudez dei ī quo vidit ſcōam creaturā ita qō iſta viſio erat termin⁹ p̄cedētis diei inq̄ztum ex cognitione creature ꝓme in vbo ſurrexit in cognitionē vbi. imo reges oīum creaturarū in ꝓmo artifice & opifice. ita diſtinguit Aug⁹ ſingulos dies vſq; ad diē. 7ᵐ. cuius erat mane vltime creature in vbo & nō ſequebatur veſpe. & erat ꝓncipiū ſequētis dei inq̄ztū vidit illaz creaturā in genere ꝓp̄rio. Et hz ipſe illā cognitionē rerū in vbo poſuerit cognitionē btificam ſicut apparet ibi ī ꝓncipio. 29. c. cum ſci angeli ſemp videant faciē dei vbumq; eius vnigenito ſicut p̄z cēlis ē pfruāturī ipſo vbo dei ꝓus nouerūt creaturā vniuerſam ī qua ipſi ꝓcipaliter ſūt cōditi: pfruitio igitur ptinet ad beatitudinē. ſimiliter ī eodē. c. tūc nox ad diez ptinet nō dies ad noctē cū ſublimes & ſci ange

li illud qđ creaturam in ipsa creatura nouerũt referunt in ipsius honorem ⁊ amorẽ in quo eternas rationes ꝗbus creata est cõtẽplantur. eaqꝫ cõcordissima cõtemplatione sunt vnus dies quẽ fecit dominus. cui cõiungitur eccl̃ia ex hac pegrinatione liberata vt ⁊ nos exultemus ⁊ letemur in eo ⁊c. ℙ Põt tñ pbari ex dictis eius ꝙ hec cognitio q̃ vocat̃ communissime cognitio matutina sit naturalis ⁊ nõ pcise btifica. q⁹ ꝑm eũ iste ordo erat in cognitione angelica creature post creaturã ꝙ ꝑus naturaliter ꝓcessit cognitio angelica creaturarũ in vbo cognitionẽ earꝫ in genere ꝑprio. factis aũt creaturis in genere ꝑpotati ponit angelus cognitionẽ earũ hẽ in genere ꝑprio. oẽs igitur ꝑm eum erãt simul ꝑducte. igitur cognitio ista in verbo nãliter ꝓcessit ꝑductione earꝫ in genere ꝑprio. sed tũc erant angeli in statu innocentie ⁊ nõ bti. q⁹ aliqua mora fuit inter creationẽ ⁊ lapsum eius sicut inferius dicet̃. erat igit̃ aliqua cognitio angelorꝫ matutina. ſ. creaturarũ in vbo existium in naturalib⁹ aut saltẽ nõ btõrꝫ. ⁊ ita videt̃ ꝙ oꝑz dare distinctã cognitionẽ angeli stantis in cognitione naturali vel in gr̃a. q⁹ als in ipsa causa ꝓcise cognita nõ posset ꝑus cognoscere creaturas q̃ꝫ in genere ꝑprio. nam rõ cognoscẽdi rem cõfuse nõ est ratio cognoscẽdi eaꝫ distincte ⁊ effectus ordinatos.

Et si obijciat̃ quomõ potuit in verbo nõ intuitiue sꝫ abstractiue cognito alia cognoscere. ſc̃o tota scientia naturaliter est nũc de passionib⁹ abstractiue ꝙ intellectũ. ita ꝙ nõ tñ subiectũ intuitiue cognitum sꝫ ẽt abstractiue est illud in quo cognoscit̃ passio.

Dico igitur ad qõnẽ q⁹ nõ habemus regulã de intellectu angelico neqꝫ enim possumus attribuere illi oẽm pfectionẽ q̃ est in intellectu simplr̃ neqꝫ tãtã impfectionẽ quatam experimur in intellectu nr̃o. q⁹ rõnale est illi attribuere oẽm pfectionẽ q̃ cõuenit intellectui creato ⁊ nulla repugnãtia occurrit ꝙ intellect⁹ creat⁹ hẽat talẽ cognitionẽ ꝙ spẽm distincte repñtãtẽ diuinã ẽntiam dũ tñ nõ intuitiue. iõ hoc videt̃ rõnabile cõcedere. ℙ Si obijcit̃ ꝙ de⁹ põt imediate cãre illã ĩtellectionẽ sine spẽ. ℝ ñdeo ad rõnes ꝑ ꝑma opi. q̃ improbant istã spẽm. concedo ꝙ deus posset imediate cãre intellectũ. sed q⁹ angelus nõ põt simul plures intellectiones habere vel illa intellectio quã de⁹ cãret semp inesset sibi actualiter ⁊ ꝑ ꝑns nõ itelliget aliud vel oporteret ꝙ deus de nouo cãret istã. postꝫ aliõ intellexerit angelus ⁊ vtrũqꝫ ẽ imens meli⁹. Igitur ponit̃ spẽs cãri vt sit habitus ⁊ cog̃ ꝑ spẽm. ⁊ sic posset se ad actũ reducere qñ ei placet. ℙ Ad ꝑmam dico ꝙ nõ videt̃ eẽ ꝑpriũ vocabulũ loquẽdo de deo bo vocabulũ effigies forte. n. effigiatũ nõ dr̃ aliqd ꝑpe nisi qđ est figuratũ. sed vtẽdo ꝑpriis vbis si accipiatur ista ꝑpõ ois ꝑpria rõ intelligendi aliqđ obm per adequationẽ repñtat illud obm. dico ꝙ hic põt itelligi adequatio simplr̃ entis ad idẽtitatẽ. vel adeq̃tõ ꝑm ꝑportionẽ repñtãtis ad repñtatũ. vel ĩtio modo per adeq̃tionẽ ꝑm ꝑportionẽ nõ absolute sed per cõparationẽ ad actum talẽ. sicut materia dr̃ adeq̃ri forme ꝑm ꝑportionẽ. ꝫ nõ ꝑm entitatẽ ꝑ eo ꝙ eorũ entitates sunt ineq̃les. tñ ista est ita pfectibilis sicut ista est pfectiua. hoc est ꝙ tantũ ista repñtat quantuꝫ ista est repñtabilis. puta ꝙ istud repñtat obm ita pfectũ ⁊ ita pfecte sicut ipm apprehẽdit̃ a potentia ꝑ talẽ actum quẽ repñtat. ꝓmo mõ vniuersaliter nullum p se repñtãs qđ est rõ repñtãdi ⁊ nõ cognitũ adequatur illi qđ repñtat sed deficit. sicut pz de albedie ⁊ spẽ albi. ſcõo mõ aliq̃ ratio repñtat ꝑ adeq̃tionem sicut spẽs pfectissima albi repñtat illud albũ ⁊ ipsa ẽ ratio quasi cõprehensiue videndi albũ illud. ʒ° modo quecũqꝫ albi spẽs etiam in oculo cecutiẽte ꝫ non ita perfecte repñtet album sicut esse repñtabile tamen perfecte repñtat illud per cõparationẽ ad actũ sequẽtẽ. q⁹ ita pfecte repñtat sicut requirit̃ ad hñduꝫ talem spẽm circa obiectũ. ℙ Ad ꝑpositu igit̃ dico ꝙ nulla spẽs per adeq̃tionẽ põt repñtare ẽntiaꝫ diuinã secũdo mõ nec ẽt ꝓmo modo. q⁹ illa ẽntia que cõprehensibilis est ab intellectu suo nõ põt cõprehẽdi nisi per ẽntiã vt prõnẽ. sed tertio mõ cõparãdo ad intellectũ creatum aliquo mõ põt habere speciẽ. que. ſ. ita pfecte illam ẽntiam repñtat sicut act⁹ talis intellect⁹ attingit. ℙ Cũ ꝓbat̃ minor ꝓmo ꝑ illaꝫ infinitatẽ dico ꝙ sicut act⁹ fin̄it⁹ põt habere oẽm ex parte sui infinitũ. ⁊ tñ actus ĩmẽitus attingit obiectum q̃ꝫ spẽs ita spẽs põt repñtare nõ tñ ipsa est adequata in ẽndo nec in cognoscẽdo simplr̃. q⁹ ipsa nõ est ꝓncipiũ cõprehendẽdi. ℙ Ad aliã ꝓbationẽ de specie vnius creature respectu alterius. dico ꝙ similitudo naturalis in ẽndo nõ est per se rõ repñtandi vnius respectu alterius. q⁹ hoc albũ quãtũcũqꝫ simile sit alteri albo nõ est ratio repñtãdi illud. spẽs aũt q̃ minus est in entitate naturali simili⁹ huic. ita hic ꝫ spẽs ꝑpter suam finitatẽ in entitate ⁊ in ẽn° plus ꝓ uenit cũ ẽntia creata q̃ꝫ cum ẽntia diuina. non tñ plus cõuenit cũ ea cõueniẽtia ꝑportionis que est representãtis ad repñtatũ. ℙ Ad tertiũ dico ꝙ determinatio in obiecto põt intelligi duob⁹ modis. vno modo ad singularitatẽ per oppositũ determinationis vniuersalis. ℙ Alio modo determinatio ad certũ gradũ participatũ ꝑ oppositũ ad illuminationẽ ꝫ istius qđ participat̃. ꝓmo mõ determinatio in obo nõ impedit intellectionẽ sũmi boni qđ deus est. immo est ipm summũ bonũ qđ de se singularitas q̃daꝫ est. ſcõo mõ impedit q⁹ nõ est bonũ ſm aliquẽ gradũ determinatũ sed absolute bonũ participale ab oĩb⁹ gradibus. ⁊ ꝫ ℙ Aug⁹. dicat de hoc bono ⁊ illo bono forte singularib⁹ bonis q̃ occurrũt aĩe tolle hoc ⁊ tolle illud ⁊ vide ipm bonũ si potes ⁊c. nõ tñ intelligit ꝺ nisi q⁹ ista bona particularia includũt limitatiõeꝫ qua limitatione remota ⁊ ablata stat̃ in illimitatione boni in cõi. ⁊ in hoc itelligitur deus in vniuersali. vt dictũ fuit in ꝓmo li. di. ʒ. vel vlterius statur in bono vlt^mo ſm pfectionẽ. ⁊ tũc intelligitur de⁹ magis in ꝑticulari. ⁊ ideo bonũ nec est hoc nec illud per ablationẽ gradus boni limitati. ℙ Ad tertium dico quod imago vno modo accipit̃ pro similitudine ꝑcise imitãte siue repñtãte. q⁹ nõ repñtat quia cognita sed ꝓcise q⁹ rõ cognoscẽdi. alio modo imago accipit̃ ꝑ imitãte qđ est aliqd aliud a se ⁊ repñtat. qa cognitũ. ꝓmo modo spẽs albi in oculo est imago. ſcõo modo statua ℍerculis est imago eius. ꝓmo modo ista species dei in angelo magis ẽ imago q̃ꝫ angelus. ſcõo modo angelus est imago. ⁊ ad istaꝫ imaginẽ pertinet similitudo aliquo modo. naturalis in existẽdo. ⁊ cõsistit in ꝓposito. aliqualiter in ꝺ quod anima habet trinitatẽ ⁊ vnitatem aliquomodo. sicut essentia diuina habet. ⁊ illa similitudo concurrit ad rationem beatificabilis. ꝫ igitur species diuina repñtet distinctius ẽssẽtiam diuinã q̃ꝫ angelus tamẽ angelus est magis imago ꝑ ut imago ẽ aliquid simile magis in natura habẽs actus similes illis actibus qui ponuntur in trinitate cui ex hoc qđ habet tales actus cõuenit esse capax istius cuius est imago ⁊ hoc per ista media. ſ. similitudinẽ naturalem in actibus cõuenit imagini dei ꝑ ut ℙ Aug. loquitur de ea qđ sit capax eius ⁊ particeps esse possit.

Ad aliud posset dici quod ꝫ illa spẽs in intellectu angeli sit ratio distincte cognoscẽdi essẽtiam diuinã. nõ tamẽ est ratio distincte cognoscẽdi motum istius essentie in suppositis sicut etiam i nobis distincte cognosci potest aliqua quidditas creata ꝫ non cogno-

scaf ī qbus suppositis sit vel qualiter sit i eis. Et si obijcitur cōtra istud q; quādo supposita sunt in nā ex naturali necessitate intrīseca qō est rō distincte cognoscēdi nām erit ratio distincte cognoscēdi suppositā ista in natura. ⁊ tūc videret q; angelus possz cognoscere naturaliter cētiā diuinā in trib⁹ suppositz p eo qō posset naturaliter cognoscere in p̄mo supposito cē memorā infinitā ꝑdictiuā alteri⁹ suppositi ⁊ in duobus esse volūtatē infinitā ꝑdictiuā alteri⁹ suppositi. ¶Posset dici q; illa cognitio nō eēt mere naturalis q; ad eā nō posset angelus naturaliter attingere ex naturalibus suis neqz ex cāis necessarijs alicuius naturaliter agētis. ita q; z angelus habēs speciem cētie diuine posset naturaliter vti ea tū ipsa spēs est a causa supnaturali ⁊ supnaturaliter agente.

Cōtra istud obijcitur q; qōlibet ēt aliud a deo naturaliter cognoscit z illas alis receipiat a deo supnāliter impm̄ēte. ¶Posset dici q; illas alias posset habere ab illis obis in se nullis alijs ab ipsis agētibus regūtis. sed nullo mō posset habere illā spēm distincta respectu cētie diuine nisi ab ipso imp;imente ⁊ hoc nō naturaliter sed supnaturaliter. Ad vltm dico q; si teneatur q; angelus beatus nō videt istam spēm tūc nec alius videns eam in intellectu ei⁹ videbit per eā sup naturalia. si aūt ponaf q; ista sit rō ipsi intellectui vt in quo videdi trinitatē pōt cōcedi qō etiā angeli videti sit rō. quia ēt ⁊ alius hz in se simile spēm videdi. ⁊ tūc opz dicere q; visio est naturalis vno modo ⁊ nō alio mō sicut est expositū in rūsione p̄cedēte. Ad aliud ꝑ opi. sed a q; angelus est imago dico q; equocaf imago. q; nō est: talis imago q; sit p̄cise rō cognoscēdi vt cogniti. sed est imago hūs similitudinē naturalē aliquo mō in cognoscendo ⁊ in rōne cognoscēdi vt cognita. ⁊ p̄ter oēm talez cognoscēdi rōnē que est rō in q̄tum cognita opz ponere aliā p̄suppositā discursui ab ipsa. Ad rationes p̄incipales pz quō angelus pōt p spēs distincte cognoscere cētiā diuinā. Et cū obijcit q; essētia fm seipaz est intimior intellectui q̄z ipa spēs. dico q; ꝓpt istaz intimitatē posset cāre illū actū quē cāt spēs nō tū iste actus eēt in ptāte angeli sicut nec ipsa cā cāns ipm. ⁊ si quādoqz cessaret ab actu nō posset istū actū iterū habere nisi ab cētia illa cānte illū actū qō nō eēt in ptāte ipsius angeli. vt igit iste actus necessario ppetuus sit in ptāte opantis ponitur spēs.

Tertio quero de cognitiōe angeli respectu cognitoz alioz a se vtrū ad hoc qō angelus cognoscat qdditates creatas. als a se regraf necessario q; habeat p;opias ⁊ distinctas rōnes cognoscēdi eas. qō non. 8. meta. forme se hūt sicut numeri. igitur pfectior ēcludit virtualiter impfectiorē. ⁊ p ;ns erit sufficiēs rō cognoscēdi eā. sicut maior numerus est rō cognoscēdi minorē. Cōfirmaf per phz. 2° de aīa. vbi vult q; sensitiua est in intellectiua sicut trigonū in tetragono. ⁊ talis videt ēe ordo formarū ordinatarū in vniuerso. tetragonū aūt pōt ēe sufficiēs rō cognoscendi trigonū. igit ⁊c. Itē res materialis pfectior est sua specie. q; ista ad rem materialē cuius est hēt habitudinem mēsurati ad mēsurā sed mēsuratū est naturaliter posteriuf ⁊ imperfectius sua mēsura. nihil āt imperfectius re materiali videt pfectio rei immaterialis. igitur nulla spēs rei materialis erit intellectui angeli ꝓp;ia rō cognoscendi. sed illud quod est ei ratio intelligēdi qōcūqz intelligibile est ei pfectio naturalis inquātum intellectualis est igit ⁊c. Itē intelligit se per cētiam suā ex p̄ma. q. igitur ⁊ a⁹ cōsequētia pz. q; eodē mō est quidditas eis intelligibilis sicut alie qdditates create sunt intelligibiles. igitur si alicui intellectui cētia ipsius est immediata. rō cognoscendi seipam parū rōne qdditas alterius erit rō cognoscēdi se. ⁊ ita nō erūt ꝓp;ie rōnes respectu qdditatū ꝓp;iarū alia ab ipsis. Item ex p̄ma ꝓpositione de causis o;is cā p̄ma ;a plus influit in cātū q̄z cā scōa. si igit angelus sit in aliqua cā rei influens cōtinebit nām pfecte. igitur ⁊c. Istud confirmatur. q; intellectus humanus p;spicacio; plura intelligit in vna rōne intelligēdi vel cognoscēdi q̄z min⁹ p;spicax. igit ita videt intellectus angelicus p;opt maiorē pfectionē intellectualitatis sue quod possit plura intelligere distincte per vnā rōnē. Cōtra intellectus diuinus ꝑm multos plura intelligit distincte per plures rōnes respectu pluriū intelligibiliuz ⁊ ꝓpter hoc ponitur ab aliqbus ideārū necessitas. ⁊ intellectus noster p̄cise intelligit plura per plures rationes respectu plurium intelligibiliū. nec est ex imperfectione intellectus quia cōuenit sup;emo. nec ex pfectione intellectus: q; cōuenit infimo. igitur est absoluta perfectio intellectus in se. ¶Die dicit qō angelus oēs qdditates cognoscit p vnū habitū scialez ¶Modus ponēdi est iste. q; z habitus sit in intellēctu sicut forma in sbo siue imp;essiue. tū obm qō rūdet i ipso habitu nō est nisi obiue. Et si queraf quabf per habitū possit obiectū esse p̄sens tanq̄z resplendēs. dicitur qō habitus scīales z sint habitus de p̄ma specie q̄litatis tū super ipam sciam fundatur respectus eētialis ad scibile qui ab ea absolui nō pōt tanquā ad aliqd a quo in cētia ⁊ esse suo dependet ita qō intellectus cape eam nō pōt nisi capiēdo scibile respectu cuius est ꝓpter naturalem colligētiā correlationis quam hz ad illud. ⁊ z sit diuinit⁹ indita uō m̄ m⁹ habet respectū illū eētialē ad scibile. ita qō ex natura habitus scialis resplēdet semp scibile ab eo cuius ē in ipso intellectu multo naturalius q̄z possibile esset fieri per spēm quāto eētialius dependet scīa a scibili q̄z spēs a re a qua habet cāri. Et si q̄raf quomō per vnū habitū sunt plura obiecta p̄tia. ¶Respōdetur qō vnicus habitus scie cōtinet virtualit multa intelligibilia circa que est scia. ⁊ tāto magis actualiter quāto simplicio; est ita qō si eēnt infinite species creaturarū ille vnus habitus sufficeret ad intelligendū oīa illa etiā in infinitū ꝓcedēdo vnam post aliā. ⁊ hoc tāto facilius ⁊ limpidius singula intelligēdo quāto habitus fuerit magis determinatus et min⁹ determinatus in natura ⁊ cētia sua. fm quod angeli superiores ponunt intelligere per habit⁹ vniuersaliores ⁊ simpliciores q̄z inferiores. Si autem q̄ratur quō iste habitus reducit intellectū angeli de potētia intelligendi ad actū intelligēdi. Dicit qō intellectus angeli habitu illo sibi concreato naturalit inclinatur ad intelligēdum rerum simpliciū qddita tes. quē admodū graue nō impeditū statum sua gravitate inclinatur deo;sum. ⁊ tāto magis inclinatur illo habitu naturaliter ad intelligendū hoc q̄z illud quāte ille habitus eētialius ordinaf ad vnū q̄z ad aliud. vt ad intellectionē suiipsius vel creature magis abstracte magis pfecte que habet plus intelligibilitatis. ⁊ tūc cum intellectus sit factus in actu p;imo ad intelligendum p̄m libero arbi°. volūtatis ex habitu discurrit ad singula tam complera q̄z incomplera cognoscēda. discursu dico cognoscendo ꝑ posth hoc nō cognoscēdo hoc ex hoc. ⁊ fm qō ex impio volūtatis ad aliquid tēdit determinate ad illud idez habitus inclinat determinate. habitus enim determinate monet ad aliqd fm qō impellitur erga illō ex impio volūtatis. ¶Pro ista opi. ex dictis sic opinātis possunt elici. 5. rationes. quarum p̄ma est. q; fm phm 2°. etbi. in anima nō sunt nisi tria. potentia habitus ⁊ passio. sed ratio intelligēdi in angelo non

põt esse sola potẽtia sua. qz aliqd sicut naturale possz esse sufficiẽs ꝑn^m repñtandi oĩa intelligibilia, nec passio certũ est ergo habit⁹. 2ª talis est in intellcũ nõ hñte habitũ põt generari habit⁹ ꝑ frequẽtes act⁹ elicitos. ergo si angelo nõ eẽt ꝓcreat⁹ habit⁹ scientialis ad cognoscẽdũ posset in se generare talẽ habituz ⁊ sic eẽt in potẽtia cẽntiali ad actũ nõ solũ secũdum. sed ꝑmum sicut intellectus noster. qõ est incõueniẽs

3° qz dicit Dio. de di. no. c. 7. q cõnexio vniuersi cõsistit in hoc q supremũ inferioris cõiungitur cum infimo superioris. sed supremũ in cognitione humana est q ꝑmpte cognoscat ꝑ habitũ scientialẽ huius ergo hec cognitio ponẽda est in angelo. 4° si nulla esset rõ nisi q spẽs sine habitu nõ sufficit ad ꝑfectaz cognitionẽ ⁊ habit⁹ ꝑfect⁹ sine spẽ sufficit frustra põitur spẽs ꝓpter actũ intelligẽdi. 5° in volũtate nõ ponunt aliqua plura vt ꝑncipia volẽdi diuersa oba igit nec in intellectu ponunt diuersa ꝑncipia intelligendi sed sufficit vnus habitus in intellectu perfcõ ad repñtãdũ quecũqz sibi naturaliter cognoscibilia.

Alia opi. dicit q nõ opz ponere in angelo ꝓpas rationes respectu qdditatum creaturarũ singularũ. qz angelus inferiorz per plures rõnes cognoscẽdi. cognoscat plures qdditates superiorũ põt cognoscere ꝑ aliquã vnã rõnẽ ſm q ꝓbat ꝑ Dio. c. 12. angeli. hier. angeli inqt superiores hñt vniuersaliorẽ scientiã ꝙz inferiores. Et ꝓ rõnem qz ꝓra sunt ꝑmo ꝓpingora sicut in entitatibus ita ⁊ intellectionibus. igit cuz intellectus ꝑmus itelligat oĩa ꝑ rõnẽ vnã intellect⁹ superior per pauciores rationes intelliget que intellect⁹ inferior intelligit per plures. Preterea quãto aliqua rõ cognoscendi est in aliquo immaterialiori siue actualiori tanto vniuersalius repñtat. maior ista patet de specie in sensu fantasmate ⁊ intellectu ratio huius est qz receptuz est in recipiẽte ꝑ moduz recipientis. igitur ratio illa que est in angelo superiori actualiori erit rõ cognoscendi plura in superiori ꝙz in inferiori. Ista opi. videt cõcidere cũ ꝓcedente qz sicut illa ꝓcedens ponit q infinite qdditates ꝑñt cognosci per illum vnũ habitũ quãtũ est ex se, ita ista habet ponere q in aliquo vno angelo erit aliqua ratiõ vna que esset rõ repñtandi non tot qdditates qn plures. ꝓcedendo enim ſm multitudinẽ qdditatuz in vniuerso ⁊ spẽrum intelligibilium in angelis q̃ruz semp est minor nmerus in superiori deuenietur tandem ad aliquã vnam spẽm in aliquo angelo que poterit esse ratio cognoscendi oĩa inferiora vel saltẽ ad aliquot paucas spẽs: ⁊ ita q̃cũqz qdditates inferiores possent fieri possent cognosci per tot species. et ita attribuendo vni spẽi aliquã certã multitudinez quidditatũ cognoscibilium nõ eẽt ex parte eius ꝛuenire vnde esset ratio cognoscendi tot ⁊ nõ plura. ⁊ lz lz ista opi. secũda posset aliqualiter vitare hãc cõclusionem tñ cõtra ipam lz nõ sit ꝑma rõ quaz ponãerunt tñ cõtra eam alie tres sicut cõtra ꝑmam. ꝓbo igitur ꝑmo q vna ratio creata nõ põt eẽ rõ cognoscẽdi infinitas qdditates siue non tot qn plures. qz vbi pluralitas numeralis regrit maiorẽ perfectionem ibi infinita pluralitas siue numeralis infinitas regrit infinitã ꝑfectionẽ. Exemplũ si posse portare simt plura poudera cõcludit maiorẽ virtutẽ posse simul portare infinita, siue non tot qn plura concludit infinitatẽ intẽsiuam. sed aliquid esse rationẽ distincte cognoscẽdi plures qdditates cõcludit maiorẽ ꝑfectionẽ in ipso ꝙz esse rationẽ cognoscẽdi tñ vnã. igitur si aliqd põt esse ratio cognoscẽdi infinita siue non tot quin plura illud erit infinitũ. qõ est impossibile. Assumptũ ꝓbo quia accipiatur ꝓpria ratio repzesentatiua istius qdditatis aliquam perfectionẽ includit iquantũ est ratio repñtatiua istius. similiter ꝓpria rõ illius qdditatis aliquã ꝑfectionem includit. ⁊ ille ꝑfectiones in ꝓprijs rationibus repñtatiui sunt alterius ratiõis. igitur illa vna que repñtat distincte ambo ista vt obiecta includit in se virtualiter plures ꝑfectiones alterius rõnis. ⁊ ita est qd ꝑfecti⁹ in se quã sit tñ alterũ illoz. Hoc cõfirmat ex hoc qõ dictũ est li. ꝑmo. di. 2. vbi ꝓbatũ est deũ esse infinitũ ex infinitate repñtatoz per cẽntiam suã. 2ª ꝓ° q nulla vna rõ creata põt eẽ ratio distincte cognoscẽdi plẽs qdditates. ꝑmo qz oĩs vna rõ cognoscendi habz obiectum vnũ adequatũ sibi in quo obiecto includuntur omnia cognoscibilia per rationem illam. si plura sunt cognoscibilia per illam. ꝙz per simile de cẽntia diuina vt rõ ⁊ vt obm. Ideo enim vt ratio est respectu infinitoz obiectoz distincte repñtatiua. qui vnius obiecti qõ perfecte includit omnia illa inꝙz tum cognoscibilia. sed illa vna ratio que ponitur ñ hz aliquod ꝑm obiectum includẽs virtualiter oẽs alias quidditates ſm totam cognoscibilitatem suã ponitur enim ꝓcise habere ꝓ obiecto omnia creata. ⁊ n^a creatura sic includit oẽs. maior ꝓ^r per rationem. quia vnitas posterioris naturaliter dependz ab vnitate ꝓoris. qz ad distinguendã in ꝓori sequit distinctio in posteriori non econtra. omnis autem ratio cognoscendi que non est participata sicut est essentia diuina se habet ad ipsum cognitum sicut mẽsuratũ ad mẽsuram. ⁊ ita sicut posterius naturaliter ad ꝑus: qua vnitas eius naturaliter depẽdet ab vnitate obiecti. Preterea omnis ratio vna cognoscẽdi potest habere aliquem actum intelligendi adeq̃tum sibi. sed ista que ponitur esse ratio respectu plurium qdditatum cognoscẽdarum nõ põt habere aliquem vnũ actum adeq̃tum sibi. quia ſm istos itellectus iste non põt simul cognoscere distincte plures qdditates quarum est i^a ratio. quare ⁊c. ꝓ°. ma. quia oĩs memoria ꝑfecta põt habere intelligentiaz adequatam sibi quo ad hoc q ipsa ſm actum suum ꝑmum ⁊ totalẽ põt ꝓducere effectum sibi adequatũ qõ patet. qz etiam memoria infinita patris põt esse ꝓncipium ꝓducẽdi notitiam actualem infinitaz. ꝓbatio minoris per rationẽ. non enim potest habere vnum actũ adequatũ sibi intẽsiue. qz tunc ille actus contineret virtu^r actum intelligẽdi oĩum aliarum qdditatuũ. quod nõ põt esse nec extensiue qz tũc posset simul actu ⁊ distincte intelligere oẽs illas quidditates. qõ nõ est verũ nec illi ꝓcedunt. Cõtra istas duas rationes instatur. qz aliqua forma plurium ꝓductiua nõ opz q habeat vnum obiectũ ꝑmũ ci quo cõtineantur omnia alia obiecta virtualiter. sic patet de forma solis respectu formarũ generabilium ⁊ corruptibiliũ. nec etiam oportet qõ possit habere vnum actũ sibi adequatũ, sed plures. sic in ꝓpo° respondeo vis ꝓductiua illimitata aliquo modo ad aliquos effectus est equoca. ⁊ ideo est simplicit nobilior ⁊ superior quolibet suo effectu. ꝓpter qõ vnitas eius nõ dependet ab vnitate effectus ꝙz effect⁹ dependet a causa ista. ⁊ effectus possunt esse plures hac causa exñte vna. qz lz in posterioribus potest eẽ pluralitas cum vnitate naturaliter ꝓoris. In operationibus autem que nõ sunt ꝓductiones obiectum habet ibi rationem ꝓoris naturaliter respectu eius qõ est prima rõ operandi loquẽdo in creaturis. et vnitas posterioris naturaliter depẽdet ab vnitate ꝓoris. Similit etiã talem formã ꝓductiuaz nõ opz habere necessario passum adequatũ sibi tam ſm intensionem ꝙz ſm extẽsionem. ita qõ posset agẽ actõne adequata. sed memoria ipsa: inquantũ potentia operatiua habet intelligẽtiam nãlem in eadem nãtanꝙz passum vel. q. passum sibi adequatũ. quod. s. põt recipere actionẽ siue actũ scõm oĩmõ adeq̃tuz.

tam intēsiue.s.q̄ extensiue actui p̄mo ipsi⁹ memo⁹ aliqn esset in memoria aliq̄ rō cognoscēdi q̄ oio excederet virtutē gignēdi ipsius memorie vt ē parēs ⁊ ita nō capent se partes imaginis mutuo.qō est cōtra Aug⁹. de trini. ideo enim equant cōparando ad oba. q⁹ oē obm eo mō quo pōt cē in memoria pōt cē in intelligentia actualiter ⁊ in volūtate fm actū ei⁹ amabiliter vel odibiliter. Et mg̃r di.3.p̄mi lib. adducit auctoritates Aug. ad hoc. d. q̄ quicqd scio memini. 4°. ar°. sic. Ille inte⁹ nō codē fo⁹ nouit habitu aliter plura q̄ sine ꝺdictione pōt nosse h̄ habitualit ⁊ nō nosse illud. q⁹ ꝺdictio est q̄ hēat idē formalit ⁊ nō hēat. ⁊ q̄ hēat aliqd quo sit formaliter tale ⁊ nō sit tale. igit̄ si nō pōt nosse. a. habitualiter ⁊ nosse. b. habitualiter nō codē nouit. a. ⁊. b. habitualit. sed oīs inte⁹ creat⁹ pōt nosse vnū obiectū non noto a°. igit̄ nullus talis nouit codē habitualit plura oba. p° mi. q⁹ si nō posset nosse habitualiter. a. absq̄ hoc q̄ cognosceret b. sine ꝺdictione. aut hoc cēt ex pte inte⁹ talis. qō falsū est. q⁹ pōt aliqd nosse habitualit nō noto alio. alias simul plura cognosceret. aut ex pte necessarie colligantie obiectoꝝ. qō falsum ē. q⁹ vnū illoꝝ intelligi pōt ab intellectu nr̄o nō intellecto a°. si ergo nō ꝓpter necessariaz cōnexionē obiectoꝝ nec obi ad pōz ergo n°°. ℙreterea in spāli ꝺ p̄mā opi. de habitu ar. 4.r p̄mo cōtra id qō ponūt de respectu cēntiali vī ꝺicē Aug. 7. de tri. c. 2. oē qō relatiue dr̄ est aliquid excepto relatiuo. ⁊ ꝓbatū ē di. j. huius scēdi q⁹ relatō ne creature ad deū q⁹ nulla relō est formalit vel cēntialiter eadē fundamēto. Iz p idētitatē sit q̄q̄z eadē res. si igitur iste habit⁹ ē q̄dā qualitas ⁊ entitas absoluta nō hz respectū ita cēntialē qn posset sine ipso intelligi. ℙreterea si respect⁹ ponat idē alicui absoluto nō est nisi ad p̄us naturalit sicut pz ex. q. p̄realle. iste aūt respectus habitus intellectu angelico ad lapidē nō est ad p̄us naliter. q⁹ lapis in nullo genē cāe se habet respectu talis habitus. 2° cōtra h̄ q⁹ posuit obiectū p̄ns sub rōne intelligibilis per habitū. et p̄mo per rōnē suā. ꝓbat enim q⁹ spēs intelligibil nō pōt cē rō p̄n̄c obi. q⁹ pficit inte^m vt ens qōdam est sicut forma mām. ⁊ p̄ p̄ns nō pficiet inte^m vt inte⁹ est nec p se erit intelligibile p̄ns imḡtū intelligibile. mlt̄o magis pōt hoc argui de habitu. q⁹ habit⁹ imḡtuz habit⁹ est pfectio potētia. ℙreterea 3°do seq̄ret qō habit⁹ nr̄ scientialis cēt illud p qō obm intelligibile p̄ns ita cēt ⁊ ita adepto habitu scialī nō regrat̄ ꝓuersio ad fantasmata ad actualē intellectionē. qō ipē negat. ℜn̄r q⁹ inte⁹ nr̄a depēdet a sensib⁹. nō sic inte⁹ angeli. Cōtra si necessaria colligatio siue respect⁹ essentialis in habitu est rō ꝓpter quā obm est sufficienter p̄ns per habitū. ⁊ iste respect⁹ ē cēntialior in hitu nr̄o q̄z in habitu angeli q⁹ noster causat̄ ab obo nō autem ille igit̄ ꝓpter istū respectū cēntialē magis erit habit⁹ nr̄ rō talis p̄n̄c q̄z habitus angelicus. 3° cōtra hoc qō dicit q⁹ oē obz intelligibile creatū est p̄sens per istū habitum. hoc enim videt incōueniēs q⁹ si angelus in puris naturalibus crearet̄ sine aliq⁹ tali habitu qō ē possibile. q⁹ nullam ꝺdictionē includit cū ille habit⁹ differat sicut qualitas ab cēntia angeli iste angelus nō posset se cognoscere. ⁊ ita cēt imperfectior in intellectualitate nā angeli de se q̄z natura hois. q⁹ natura hois quātūcūqz nuda facta habet vñ acqrat cognitionē intellectualem aliquoruz oboꝝ. angelus aūt nō pōt acqrere istū habitum siue isto posset aliqd intelligere. ergo. ℙreterea hītus ꝑm istū ideo nō repūtat singulare sicut repūtaret species. q⁹ nō est nat⁹ generari imediate ab ipsa re. sed tm̄ per actū intellectus cōferētis simplicia. sed ipse arguit cōtra spēm q⁹ qñ aliqd genitū a sua cā naturali natum est sic repūtare a quocūqz imp⁹imat̄ semp sic repūtabit. igit̄ habit⁹ q si gigneret̄ a sua cā naturali sequeret naturaliter apphēsionē simplicium a quocunqz etiā imp⁹imat̄ sequet̄ ⁊ p̄supponet illam apphēsionē simpliciū. igitur nō pōt cē ꝓp⁹ia rō apphendēdi simplicia. ℙreterea. 4. qō dicit q⁹ iste habit⁹ ē p̄n̄ cognoscēdi qōcūqz distincta oba vī cē ꝺb p̄ma rō cōtra opi. p̄mā. q⁹ seq̄ret̄ q⁹ cēt naliter infinit⁹. qō etiam dicit q⁹ naturaliter inclinat in id ad qō volūtas imperando determinat videt̄ cē irrōnabile. q⁹ illius habitus vt forme naturalis ē inclinatio ita determinata naturalis. ⁊ si sint multe inclinationes ad diuersa sunt ordinate. ita q⁹ saltē vna ē p̄ma. ⁊ per ꝑns vti eo ad aliqd ad qō nō inclinat̄ p̄imo videtur cē cōtra p̄mā inclinationem eius nāle⁊ ita nō mere naliter ad hoc inclinabit̄. nec videtur rōnabile q⁹ vna forma naturalis ḡtum ad inclinationem suā natura ē subsit volūtati create. si. n. graue moueret̄ sursum a deo: ⁊ si graue sit impfecta potentia obiali ad deū nō tamē videt̄ moueri passiue naliter ex parte sua. ⁊ q̄qd sit ibi nō videt̄ aliq̄ fo⁹ naturalis inclinatiōe sua nāli subsit oio in oī actu suo volūtati create ita q⁹ ad hoc naturaliter inclinet̄ ad qō volūtas creata vult eam inclinari ℙreterea quomodocūqz ipse poterit dicere q⁹ per impuz volūtatis habit⁹ repūtet aliud ⁊ aliud multo melius. pōt poni qō hīs multas spēs intelligibiles possz vti nunc vna specie nūc alia. ⁊ erit nalitas in qualibet spē repūtante ⁊ inclināte ad summ obiectū ⁊ libertas in ipso vtente hac specie vel illa.

Ad questionem igitur concedo conclusiones. 4. p̄mar rōnū q̄. ꝓbāt qō angelus ad cognoscēdum distinctas qꝺditates hēat distinctas rationes cognoscēdi. Et si q̄ratur q̄ sunt ille rationes cognoscēdi. Dico quod hz rationes cognoscēdi alias ab cēntijs cognitis repsentātes eas que rationes ꝓp⁹ie ⁊ vere dicunt spēs intelligibiles. ⁊ si ab aliqbus dicant̄ habit⁹ per hoc exp⁹imantur vt per accnia spēi. nā rō habit⁹ accidit spēi. put spēs est in intellectu a a quo nō de facili deletur. ⁊ ideo habet rationē habit⁹ q⁹ ratione form̄e pmanētis. sed hoc nō dicit̄ in qd de hac qualitate sicut habitus nō dicitur in qd de specie eadem. n cēntia absoluta in genē ḡtitatis pōt esse habit⁹ ⁊ dispositio. similiter habit⁹ ē vniuersale ad talē spēz intelligibilē fix̄a. q⁹ Iz ois talis firmata sit habit⁹. non tm̄ econuerso. imo nec habit⁹ intelligibilis est eiusdē in obi cuius ē spēs intelligibilis ē idē cū ea. qō patz tum q⁹ spēs p̄mi obi qō no est p̄ns naturaliter p esse tiā p̄cedit naturaliter actū cognoscēdi illud. habit⁹ aūt respectu illius obi seq̄tur naliter illa ex qb⁹ generat̄. Idem aūt cēntialiter nō seq̄tur naturaliter ⁊ p̄cedit naliter q⁹ nō est circulus in cēntialiter ordinatis nec in cātis nec in cātis. tū q⁹ habit⁹ pōt cē intensior cui⁹ spēs intelligibilis ē remi^or. ⁊ e⁹°. nā hīs ite^m ipfectū in quo recipit̄ spēs itelligibilis imperfecta hz spēm itelligibilē remissiorē q̄z ali⁹ hīs pspicatio rem ite^m. qō pz. q⁹ cāe nāles in isto ⁊ in illo sunt ieq̄les. s. inte⁹ agēs ⁊ fanta^ma. ⁊ cāe nāles agūt fm vl^m siue po^c. q̄ spēs itelligibilis in isto impfectior inte⁹ē remi^or q̄z in illo pfectior vbi est intēsior. ⁊ tunc ille tardior pōt frequētius ꝑsiderare istud itelligibile e⁹ hz spēm ⁊ ex hoc hēre itēsiorē habitū respectu illius obi. q habit⁹ sit q̄litas facilitās ad cōsiderationē istius obi. sic igit̄ p accūs ⁊ in vl̄i dr̄ ista rō intelligibil⁹ habit⁹. p se aūt ⁊ cēnti alr dicit̄ cē talis rō spēs intelligibilis. ⁊ in hoc ꝓp⁹issime exp̄mit̄ magis p⁹opē. etiam q̄z in rōne similitudinis. Qō aūt talem rationem cognoscēdi aliam ab cēntia sua habeat respectu aliarum quidditatum a se. p⁹obat̄. q⁹ cognoscit per aliquod per qō illas quidditates cognoscēt

etiam si ille quidditates nō essent in se exīstes hoc enim est perfectionis in intellectu nostro q̄ habemus cognitionem actualem de re ipsa non existente. igitur multo magis q̄uenit intellectui angelico. sed talis cognitio de re que potest haberi de ipsa non existente in se non posset haberi nisi per rationem representantem ipsam. igitur. Et ex hoc sequitur vlterius quod etiam de quidditate sua habeat rationem cognoscendi. q̄ nulla cognitio ex suo genere imperfecta conuenit superiori angelo quin inferior posset habere de eodem imperfectiorem secundum genus. sed superior potest habere de inferiori cognitionem ex iam probato per speciem ⁊ per essentiam. cognitio autem per speciem ē imperfectior ex suo genere cognitione per essentiam. igitur angelus inferior potest habere de se cognitionem per speciem. Et si obijcitur quod hoc contradicit dictis in prima. q. quod angelus cognoscit se per essentiam suam. dico quod angelus quamlz quidditatem aliam a se ⁊ suam ⁊ seipsum potest cognoscere per essentiam quin cognoscit cognitione intuitiua. s. sub ratione qua presens est in existētia actuali. ⁊ potest cognoscere per speciez quando cognoscit eam cognitione abstractiua de qua aliquantulum tangetur di. 9ª. q. de locutione angelorum.

Ad argumenta Ad primum dico q̄ intentio phi. 8°. metaph. est de speciebus sub alternis patet ex prima proprietate numeri. vbi vult quod sicut numerus stat ad indiuisibilia. ita resolutio diffinitionū stat ad indiuisibilia. igitur cum quidditates iste sunt ordinate in vniuerso sicut numeri sunt ordinanti resolubiles in vnitatez. lo' g̃ de speciebus sb alternis ⁊ ita nō ē ad ppm loquēdo de speciebus specialissimis in vniuerso. tamē si de illis accipiatur nō ab auctoritate. sed tanquam aliquid in se verum. dico quod superior angelus habet perfectiorem entitatem quam inferior. nō tamē includit totam entitatem inferioris ita quod inferior nō differat ab eo nisi per negationē nō. n. species in vniuerso distinguūtur per negationes sed per proprias rationes. verū tñ essentia diuina que infinita est includit eminēter omnes perfectiones. ⁊ iō nlla superior est sufficiens ratio cognoscēdi inferiorem sed sola essentia diuina. Ad illud. 2. de anima dico quod phs lo' ibi specialiter de sententia vegetatiua. ⁊ intellectiua. nec est simile de speciebus numeroz ⁊ figuraz ⁊ speciebus specialissimis in vniuerso q̄ numeri ⁊ fi' maiores includunt minores sicut partes ꝑm totam entitatē eoz. ⁊ ex hoc sūt ratiōes sufficiētes cognoscendi eos nō ita species in vniuerso superiores includunt inferiores. Ad ꝑm dico qō species rei materialis est perfectio angeli in eē intelligibili. nō qō substātialis vel essentialis sed accidētalis. ⁊ talis nō semp excedit suum perfectibile simpliciter. imo omne aīs est simpliciter minus ens q̄z substātia ex. 7. meta. Et si dicatur qualiter potest esse perfectio accidētalis nāe ita pfecte si ē iferior ifima nā s. sbe corporali. di° q̄ nō est oīo inferior illa nā q̄ nō est effectus eius vt cāe totalis ꝙ est effectus eius ⁊ intellect' angeli tanq̄z aliquoz integrātiuz vnā cāz totalez. possibile autē est effectū alicuius cāe partialis excedere suā causaz partialē. q̄ aliqd perfectōis pōt hāe ab aliqua cā partiali ppter quā pfectōez pōt excedere illā cāz partialē. ita q̄ spēs albedinis in intellectu angeli est pfectio intellect' eius nō qdez ipfectior entitatiue entitate illa que est albedo. ideo ē pfectior ꝑm qd ⁊ hoc nō q̄uenit sibi ꝑm q̄ est genita ab albedine. q̄ vt sic deficit aliquo° ab entitate simpliciter. q̄ est accīs genitū ab albedine. ꝙ q̄ est ēt genita ab intellectu āgeli est pfectio vitalis ⁊ quodā° pfectior ipsa albedine. sed iste excessus pfectionis nō est nisi ꝑm quid. Ad vltimū pz qō simul stant q̄ intelligat se per speciez ⁊ per eētiā sicut quecūq̄z alia a se ⁊ hoc nāliter excepta sola eētia diuina.

Ad argumenta ꝑ prīa opi. Ad pmuz d. 2. ethi. pcedēdo p diuisionē eoz q̄ sunt in aia pce° q̄ spēs vere pōt dici habit' ⁊ ve hit' pōt pri de ipsa spē tāq̄z pdica^m vle ⁊ p accīs. qō si debeat per se ⁊ in particulari exp̄mi recte dī spēs intelligibilis talis. nō aūt intelligit pōs q̄ nihil sit in aia nisi qō est habit' per accīs imo illud cui q̄uenit rō habit' est sic p̄statuz vle. Ad ꝙz dico q̄ angelus nō pōt gnāre in se habitū ex actib'. habitū dico q sit alia res a spē. q̄ habit' nō gnātur in nāli inclinatis. sic. n. gnātur in graui p quotiēscūq̄z descēdere rō descēsus. nec generat̄ inoiolēter motz per quotiēscūq̄z tale moueri aliquā rō vel habitus facilitās vel habilitās ad talē motū violētuz. sicut pz de lapide moto sursuz. ꝙz gnātur de potētijs de se indeterminatz ad actū per actū frequēter elicitū nō autez est imperfectionis aliquem intellectum. creatum esse summe habilitatū ad intellectionez q̄ si aliquis erit talis angelicus. ⁊ ita in illo sicut in summe habilitato ad actuz nō poterit generari habilitas aliqua que dicatur habitus illo modo. aut si creat talī habitu qui fuit habilitas quedaz ad considerandum hoc intelligibile. ⁊ intellectus eius erit capax. tunc dico q̄ nō est inconueniens q̄ possit in se generare talem habituz. Et cuz dicis ergo est potentialis sicut noster nō tantum ad actum primuz. sed ad ꝑm. nego ꝓmām. q̄ actus primus in intellectu est ille qui p̄supponit actui scōo qui est intellectio habitus autē ille qui est habilitas quedā ad intelligendū. ⁊ distinguitur a specie nō precedit actuz naturaliter. sed sequitur. Ideo est posterior actu secūdo. ⁊ ita nō est actus primus ⁊ propter hoc potētia ad istud nō est potentia essentialis imo quasi posterior potētia accidentali. q̄ potentia essentialis proprie est ad actū primū procedētem ꝑm actuz per hoc pz ad illud Dion̄. dico. n. q̄ supremuz in inferiori est infimuz in superiori vbi nō repugnat superiori illud quod ponitur supremū in inferiori. ꝺ autē repugnat q̄ in nobis est perfectio supplens imperfectionē intellectus nostri pro quanto noster nō est summe habilitatus de se etiā quando nō habet rationē actiuā per quam obiectuz est presens sufficienter. adhuc. n. deficit talis inclinatio sūma que requiritur ad actum perfectissimuz. ista perfectio totale licet in nobis suppleat imperfectionem angelo. tamen repugnat q̄ nō potest esse in eo imperfectio que suppleatur per istā imperfectionem. ita posset dici in multis alijs. q̄ si supremuz in eō sit generare sibi simile non oportet q̄ sit infimū in quolibet mixto proximo. q̄ aliqua mixta non generāt sibi simile. q̄ repugnat eis talis perfectio supplēs i perfectionem in inferiori. ita etiā inferiori potest repugnare quod est infimum superiori. ⁊ tunc non valet econuerso. s. qō infima superiorum sunt suprema inferiorum. vnde cōcluderet multa falsa vt sēsitiua que est suprema forma in brutis fit formatur in intellectiua. Ad 4^m dico qō si nō esset alia ratio nisi qō species quādo est perfecta sufficit ad perfectam cognitionē sine habitu ⁊ in angelo forte necessario sufficiat sine habitu si sit sibi impossibilis habitus. vt distinguitur a specie vel si est ibi possibilis non sufficit sine specie hoc solum sufficicit ad negādū habitū in angelo aliū a spē tanq̄z p̄in^m necessariū ad actū intelligēdi. Ad vlt^m dico q̄ si obz appetibile eēt pōs appetitui pñtia ꝑa alia ab illa q̄

est p̃sens potẽtie cognitiue illius appetitus requirerentur in appetitu p̃prie ratões quibus diuersa obiecta essent p̃sentia. sed suppositũ est falsum. q̃ obm̃ p̃sens alicui potentie cognitiue per idez est p̃sens appetitiue correspondenti illi cognitiue. Et tunc si arguas voluntas nõ requirit diuersas rationes igit̃ nec intellectus. dico q̃d antecedẽs est falsuz si intelligatur de illis rationibus quibus obiectũ est p̃sens intellectui ille. n. sunt rationes per quas sunt p̃incipia intelligendi. que sunt diuerse ꝛ illis eisdẽ sunt oba p̃sentia voluntati. sed si intelligas q̃d nõ requirunt̃ in ipsa voluntate rationes p̃ quas oba sunt p̃sentia. dico q̃d cõsequẽtia ñ valet. q̃ appetitiua nõ est nata habere obiectũ in se eo mõ quo est p̃sens potẽtie cognitiue. Nec valet instare cõtra hoc de potẽtijs cognitiuis ordinatis. nõ. n. est similis ordo eoꝝ inter se que sunt eiusdẽ generis cuiusmodi sunt potentie cognitiue ordinate ꝛ eoꝝ que sunt alteri⁹ generis cuiusmodi sunt potentie cognitiue ꝛ appetitiue eis correspondentes. ꝛ ideo diuerse cognitiue ordinate habẽt diuersas rationes quibus obiecta sũt eis p̃sentia nõ sic autẽ cognitiue ꝛ appetitiue sibi correspõdẽtes.

Ad argumenta alterius opi. ad dio^m p̃z per aliã trãslatiõez q̃ adducit̃. nã sicut ipse expõit p̃ vl'itatẽ speciei itelligitur totalitas. ꝛc̃. quare linco ista autẽ totalitas est perfectionis vt limpiditatis ꝛ intẽsionis nõ aũt q̃d vna ratio sit vni ratio cognoscẽdi plura q̃z alij. q̃ hꝫ est equale in oĩ intellectu finito. q̃ quilz respcũ pluriũ cognoscẽdoꝝ requirit p̃prias rões. Cũ arr. scõo q̃d pa sunt ꝓpinquiora p̃mo ꝓcedo. sed nõ oz ihꝫ eẽ ꝓpinquiora q̃ per pauciora. sed q̃ põt limpidi⁹ cognoscere. nihil aũt deperit sibi si per aliud ꝛ aliõ cognoscat ꝛ tñ lipidius cognoscat. si. n. per idẽ cognoscet ꝛ non limpidius perfectius non cognosceret quod est falsuz. In ista enim lipiditate est per se ꝓpinquitas nõ aũt in paucitate rõnuz cognoscẽdi. q̃ absolute hoc nõ est rõne alicuius rõis creata q̃ vna sit pluriũ. ꝛ per hoc p̃z ad illud arg^m q̃d factũ est de ingeniosiori ꝛ tardiori q̃d cognosceret per pauciora. ꝛc̃. falsuz est: sed tot spẽs cognoscibiliũ habet quot ꝛ tardius tñ clarius per illud cognoscit oba ꝛ citi⁹ vtitur eis cõponẽdo hoc obm̃ cũ illo ꝛ discurrendo ab vno cognito ad aliud sed ex lipiditate maiori ꝛ velocitate nõ põt ꝓcludi q̃d per pauciores rões sic ꝓposito. Ad illud q̃d dictũ fuit ibi de auctoritate auctoris de causis nõ est curãdũ. q̃ intelligẽduz est de causa simplr̃ p̃ria ꝛ nõ de alijs. Ad vltimũ ꝓ ista opi. dico q̃d nõ est vna species in sensu imagitiõe. ꝛ intellectu. sed alia ꝛ alia. nec ex hoc so^m q̃d ẽ in sbo imaterialiori repntat vl'ius q̃ si per impossibile illa spẽs que est in sensu esset in fantasia ꝛ illa que est in fantasia esset in intellectu nõ repsentaret pfectius neqz ſm quidditatẽ neqz ſm intẽsionẽ s. q̃d esset ratio pluriũ. nõ igit̃ ex sola imaterialitate vel maioritate actualitate recipiẽtis põt concludi maior actualitas spẽi recepte in repntando. sz hoc tantũ erit ex natura ipsius spẽi in se. tñ iste cõditões speciey recepte ꝓportionant̃ receptiuis iuxta illud Boe. Receptũ est recipiẽte per mo^m recipiẽtis. ꝛc̃. sed absolute sicut nulla essentia recipiẽs est vlis respectu oĩum essentiaꝝ nec etiã perfecte ꝓtines oẽz aliã essentiã a se ita nec aliquid receptũ in ea põt eẽ ratio vniuersalis repsentãdi oia alia pfecte. sz talis vlis repsentatio precise cõpetere põt ẽntiei finita ꝛ eminẽter ꝛ nulli alteri essentie.

c **Arca** quartũ. vtrũ. s. ãgeli possint proficere accipiendo cognitionem a rebus. Arguitur quod non.

q̃ oportet receptiuum denudari a toto genere receptibilis secundo de anima. sed angelus non denudatur a speciebus ĩmo est plenus formis. quia. 9. ꝓpositione de causis. dicitur q̃ intelligentia ẽ plena formis. Itẽ Aug⁹. 12. sup gen. ad lr̃am agẽs est p̃stantius patiente. sed corpus non est p̃stantius spiritu p ip̃m ibidẽ. igit̃ corpus nõ põt agere in angelũ q̃ est sps. igit̃ nõ põt angelus accipere cognitionẽ a rebus Itẽ Dio⁹. 7°. c. angelice hierar. angeli non ꝓgregãt diuinas illuminationes vl' notitiã diuinã ex reb⁹ sensibilib⁹. Itẽ angelus est me^m inter deum ꝛ hoiem vel aiam. sed deus non intelligit per aliquas spẽs. Anima aũt intelligit p spẽs receptas a rebus sensibilibus ꝛ intelligibilibus. igit̃ angelus medio mõ intelligit. s. per species nõ acceptas ab alijs reb⁹ sed sibi ꝓcreatas. ꝛ iste modus arguendi patz p ꝓbm̃ p̃mo per genera ꝛ per. Ri. p̃mo de trini. Contra. oẽ q̃d cognoscit̃ cognosci videt̃ p similitudinẽ ipsius. sz angelus cognoscit singulare. igit̃ p similitudinẽ singularis sed similitudo singularis est sibi concreata quia cum singularia possint esse infinita haberet infinitas rationes vel species sibi concreatas.

Una opinio dicit nõ accipit cognitionez a rebus nec ꝓficit in accipiendo vel recipiendo cognitionẽ ab eis. q̃ tẽ angelus habẽt intellectuz cãtiuũ istarũ spẽrũ. ꝛ intellectũ receptiuũ siue intellectũ agentẽ. q̃ intellect⁹ agens solũ requiritur in illis intelligibilibus vbi. s. p̃muz obm̃ intellectus est intelligibile in potentia vt. s. per intellectũ agẽtẽ reducat̃ ad actũ. sed p̃mũ obm̃ intellectus angelici est actu intelligibile q̃ immateriale. Itẽ non habet intellectũ possibilez q̃ intellectus possibilis quandoque est in potẽtia. intellectus autem angeli semp est in actu quare ꝛ c̃.

Confirmatur quo ad vtrũq; quia secundũ Augustinum. 2°. super gene. res iste p̃ius fuerunt in cognitione angelica quam in ꝓprio genere. igitur nunc non recipit ab eis cognitionem vt sint in ꝓprio genere. Itez corpora superiora. s. celestia habent qualitates ꝛ pfectiones suas sibi possibiles non receptas ab alijs sed sibi concreatas. igitur similiter erit in spiritibus superioribus: ꝛ inferioribus q̃ superiores cuiusmodi sunt angeli suas qualitates ꝛ pfectiones nõ recip iunt a reb⁹ inferioꝛib⁹ sz illas habebunt sibi ꝓcreatas. spirit⁹ aũt iferiores ꝛ humane anime habent illas receptas a rebus. Itez sicut se hẽt modus essendi aĩe nostre ad modũ essendi angeli sic modus opandi ad modũ operandi. sed intellectus noster ex hoc accipit notitiã a rebus corporalibus q̃ quo ad esse cõpositi dependet a corpore ꝛ vnitur corpori. sed angelus quo ad esse nõ vnitur corpori nec dependet a corpore. ergo nec quo ad receptionẽ notitie. Itẽ intellect⁹ agens ꝛ possibilis non distinguunt̃ nisi per comparationez ad fantasmata. sed in angelo non sunt fantasmata. ergo nec istorum intellectuum distinctio. igitur nec a rebus receptio. Item non conuenit transire de extremo in extremum nisi per medium. sed inter sẽsibile ꝛ intelligibile est medium imaginabile. igit̃ ab esse sensibili non conuenit transire ad intelligibile nisi per imaginabile. sed in angelo nõ est imaginatie. igitur nec talis transitus. Dicit tamẽ ista opi. quod angelus cognoscit singularia ꝛ arguit hic contra Aluic. sic quod angelus habet prouidentiaz de singularibus quod non esset nisi cognitionez haberet de eis. Itẽ q̃d cõtinetur sparsim ꝛ diuisim in inferioribus continetur vnitiue in superioribus sz in inferioribus est spasim cognitio rerum scilicet particulariuz vel singulariũ per sensum ꝛ vl'ium. p

intellectū g̃ in intellectu supiori intuitiue cõtinent iste due cognitiones. Item.3.metaphisi. contra Empedo.habet Aristo. pro incõueniẽti q̃ de⁹ non cognoscit litẽ. Modus aũt ponẽdi vr̃ esse talis.

Dicut res effluunt a deo quo ad esse essentie ⁊ exi stẽtie superiores ⁊ inferiores quo ad materiã ⁊ formã sic etiã fluunt in intellectu angeli quo ad cognitionẽ singularis ⁊ vlis ita q̃ nihil accipiũt ab istis ĩferioribus ⁊ corporalibus sed fluit ab ideis illa cognitio. Contra.ex eisdẽ principijs arguo ꝓtrarium. Angelus habet intellectũ agentẽ ⁊ possibilem ergo põt habere notitiã a rebus.pñtiaz concederet ipse ꝟm dicta sua supra. propter quo añcedens.potẽtia actiua que non est impfectionis.imo perfectionis in creatura aliqua non est neganda a superiori creatura que est superior quantũ ad hoc sed angelus ẽ superior homine in intellectualitate itellectus antez agens.qui est potẽtia actiua in homine non est imperfectionis in ipso imo perfectionis.ergo non debet negari angelo qui est creatura superior.quare.⁊c. Tunc ad rationẽ quando dicis q̃ nulla natura habet intellectũ agentẽ nisi cuius intellectus obm primũ est intelligibile in potentia. dico q̃ est ibi equiuocatio de primo. Si.n.loquaris de p̃mo i.adequato hoc nõ est aliquod vnuz singulare imateriale.q̃ nihil est vnũ intelligibile adequatũ intellectui creato nisi in illo ꝓtinent emitent vl̃ virtualiter oia cognoscibilia ab illo itellectu.probo q̃ nihil est obm adequatũ intellect⁹ nisi in quo saluatur ratio ois illius ad quod põt se extẽdere etiaz ad oia singularia.g̃ obm eius adequatũ opz q̃ ꝓtineat virtualiter rationes oĩum singularũ cognoscibiliũ ab ipso. Sed tale quid nõ põt esse essentia angeli nec aliqua essentia imaterialis creata singularis siue q̃ de se hec ẽ.nisi ipsa potẽtia increata que ẽ obm adequatũ intellectus diuini ⁊ nõ angelici.g̃ opz intelligere q̃ obiectũ adequatũ intellectus angelici sit aliquod cõe cõmunitate p̃dicationis vl̃ ãnologie respectu oĩum cognoscibiliũ ab ipso ⁊ ideo oportet quod sit cõe p predicationẽ ad intelligibilia oĩa ⁊ ad sensibilia q̃ etiã ista ꝓsiderant ⁊ intelligunt ab angelo.cuz g̃ sensibilia sint intelligibilia in potentia oportebit q̃ habeat intellectuz agentem reducentez illa ad ꝟ q̃ actu intelligantur ab eo Itẽ hẽt intellectũ possibilez g̃ ⁊ agentẽ.pz ꝑña. p⁹ añs. In oĩ eo q̃ forma recipit necesse est dare potẽtiã receptiuã ipsius forme etiã si recipiens nõ p̃cedat durationẽ receptõz forme ipsius.ſz angelus recipit spẽm saltẽ adeo alia a se.g̃ habet potentiã intellectualẽ receptiuam istarũ dato q̃ nõ p̃cesserit durationẽ receptiõz illaz igit in angelo est intellectus possibilis. Cõfirmo vtrunqz per ex⁹.q̃ si deus ꝑcreasset aie nostre species oĩum intelligibiliũ adhuc esset in ea intellect⁹ agẽs q̃ est perfectio naturalis eius ⁊ etiã intellect⁹ possibilis.ergo ⁊c. Consilr etiaz pz in rpo quilz oĩa viderit in v̄bo ab ĩstãti siue natiuitatis tũ fuit in eo intellectus agens ⁊ pssoibilis. alꝫ nõ fuisset perfectus hõ ⁊ codẽ mõ si vidisset oĩa in genere ꝑprio habuisset intellectũ agentẽ ⁊ possibilẽ. Jõ similiter posito q̃ angelus species oĩuz receperit ab ĩstãti siue creationis ⁊ nõ possit nõ esse in actu cũ sit ꝓueñ tus ab agente superiori tamẽ est pfectõis naturalis siue q̃ habeat potẽtiã qua possit in operationẽ suaz si nõ esset ꝓuentus a superiori agẽte. Exemplũ ẽt de igne. qui cõburit passum sibi approximatũ nisi illud passuz ꝓueniaꝫ a deo calefaciente sic in ꝓposito. Itẽ ad illud cũ dr̃ itellectus agẽs ⁊ possibilis nõ distinguunt nisi per cõparatõez ad fantasmata. fulsuz est. imo distinguunt inter se formalr̃ vel per cõparatõez ad oba vel ad illa in quibus oba relucẽt

Ad ar^m de corporib⁹ celestib⁹.dr̃ q̃ nõ est ad op^m. ⁊ arguit̃ sic illã pfectõez necesse est solo deo cãri vt ẽ administrato: toti⁹ nãe dico necessitate ordiata q̃ nõ põt tota nã creata cãre.sed ipse solus ſz qualitas celi a tota nã creata nõ põt cãri.ergo a deo debuit sibi cõcreari.sed qualitates alioz que põt cãri a natura creata de⁹ permittit illas hr̃e suas cãlitates.ꝓpias.q̃.n. de⁹ res quas cõdidit adminiſtat. ⁊ẽ. virtus autẽ creata põt cãre cognitõez alicuius incogniti in intellectu angeli. vt pz.ĩ.di. . de locutiõe angelo.nã intellectus angeli cũ obo põt cãre pfectaz cognitõez obi.ex quo igit̃ possibile est angelũ recipe cognitõez a reb⁹ nõ ẽ necesse deũ cãre ista cognitionẽ. Dices ista cognitio est pfectio angeli.g̃ nõ põt cãri ẽ creatura inferiori. vez est p̃cipaliter vel vt a cã totali. Jsta aũt causalitas est p̃cipalr̃ in angelo vel habet pfectõez in angelo ex parte intellectus agẽtis nõ aũt ex pte intellecti vel obi. Ex ꝟ^a rõe coz arguo sic cõtra eos.necesse est oẽm intellectũ nõ habẽtẽ in se obm depẽdere ab ipso aliqualiter.ſz hic angelus nõ hz obm in se cuiuscũqz corporis vel rei corpalis.g̃ depẽdet ab eo in intellectione.⁊ tũc pz q̃ ratio est sophistica.q̃ nõ sequit̃ nõ dependet a corpore vt sit actus corpis.g̃ nõ depẽdet a corpore vt ab obo.aia aũt depẽdet a corpore vt actus eius. Et si.n. ꝺcludat modus eẽndi aie in corpore q̃ recipiat a corpore nõ tñ incorporeitas angeli ꝺcludit q̃ nõ recipiat.nisi cõcederes q̃ angelus eẽt infinitus sicut qd̃ deus hñs in se oĩum singulariũ rationes. Et ad illud de imaginabili me^o arguo sic ꝓtra eos. Quod est me^m virtuti minori nõ est vel ñ opz eẽ mediũ maiori. Ex^m. si aliqd̃ calidũ aliqd calefaceret posset eẽ ita debile in calefaciẽdo q̃ añqz induceret.io. gradus caloris ꝓmus induceret duos vel quattuor vel sic.aliud vero posset esse ita virtuosuz q̃ induceret in ꝓmo actu calorẽ in.io.gradu. ⁊ tũc nõ esset sibi me^m aliqs gradus infra.io.qui tñ erat mediũ virtuti minori.ſz intellectus pfectior ẽ in angelis g̃z in nobis. g̃ nõ oz q̃ si imaginabile est i angelis quã in nobis me^m q̃ etiã sit in angelo silr̃.

Itẽ si eẽ imaginabile est per se mediũ vel g̃ ex pte rei in se vel ex pte potẽtie.si g̃ iste se tenet ex parte rei vel obi intelligibilis vel ĩtellecti tũc sequeret̃ q̃ deus nõ posset intelligere nisi mediãte fãtasmate vel imaginatõe.si ex parte potẽtie sic dico q̃ angelo nõ est mediũ tamẽ est mihi mediuz propter naturã meam quaz habeo compositaz ex corporali ⁊ spirituali. Aliter põt dici qd̃ nõ est mediuz mihi sed est extremũ ita quod esse imaginabile ⁊ esse sensibile sunt duo extrema vel quasi vnũ extremuz ad esse intelligibile.⁊ esto quod sit mediũ nobis nõ tamen angelo. vt dictum est. De isto autez modo cognoscẽdi singulare quẽ ponit per effluxum a deo. dico quod posito quod res quo ad materiã ⁊ formã fluãt a deo nõ tamẽ sequitur ergo quo ad cognitionem singularitatis fluãt in intellectu angeli ꝓcise ꝟm euz .q̃ ipse tenet cõtra cõmẽ.7.metaphysi. qd̃ materia pertinet ad quod quid est nõ indiuidualis tamen vt ponit ergo licet res effluant a deo secundum formaz ⁊ materiã vt sunt partes quidditatis nõ oportet tamen arguere cognitionẽ singularis.

Item secũdum eos deus nõ influit nisi species.sed species est ratio cognoscendi quidditatem non singulare. vt probatum fuit supra de cognitiõe angelorum ergo per hanc speciem nõ cognoscet singulare Et cum dicis quod essentia diuina est ratio cognoscendi singulare ⁊ vniuersale vel quidditatẽ ergo ⁊ species influxa in mente angeli dico quod in consequentia est fallacia accidentium procedendo a magis perfecto ad minus perfectũ affirmatiue.

Alii dicunt q̄ si angelus non haberet habitū concreatū nihil itelligeret nec singulare nec vniuersale. sed per habitū qui repr̄esentat quidditatē intelligit p̄mo ipsuz vniuersale 2° singulare q̄z singulare nō addit p̄m euz supervle in essendo nisi duplicē negationē. ⁊ ideo etiam nec in cognoscendo. nō tamen sicut nos. s. secūdum lineā reflexā. Hoc p̄batur p̄imo sic. sicut res se habet ad esse sic ad cognosci. 2°. metaphi. sed singulare nō addit quo ad esse super vle ḡ cognitio eius nō addit etiā aliqd sup cognitionē vlis. Pr̄eterea. inter illō qō obijcit alicui vtuti p̄imo ⁊ ipsam vtutē oz esse ꝓpr̄tōnem determinatā. ḡ si intellis angeli ex natura sua ē p̄imo app̄hensiu⁹ singularis ⁊ directe cognoscit singulare. tūc est determinatioz q̄z nr̄ inte⁹ qui nō est sic determinatus ad singulare sed sensus. ⁊ tūc vr̄ qō intellectus angeli cēt magis limitatus q̄z nr̄ intellec⁹ sicut sensus videt respectu intellect⁹ nr̄i. ⁊ si intelligeret per spēm singularis ḡ etiaz esset magis determinabilis q̄z inte⁹ noster q̄z sic determinari tali specie videt ꝓpr̄ie esse ipsi⁹ sensus. Jtē ista cognitio singularis sō ꝓpr̄ia rōe impediret cognitionē vlis. q̄z. n. singulare impedit cognitionē ꝓpter hoc fit abstr̄actio. ḡ. ⁊c̄. Jtē si intelligeret singularia p̄mo possz de eis acquirere ꝓpr̄ium habitū. q̄z ꝓpr̄ius habitus ex ꝓpr̄ijs actibus generatur. ⁊ p̄ns sciam a rebus. qō vr̄ inconueniens.
Jtē si singulare essz p̄mo cognitū esset p̄mo p̄ns intellectui angelico. ḃ aūt nō essz p essentiā angeli q̄z illa est tantū ratio cognoscendi seipsam. nec per illum habitum p̄dictum. q̄z hītus est rō cognoscēdi tū vtia. ḡ per seipsum. qō est falsuz. q̄z qō sic cognoscit verius cognoscit quā vlē qō cognoscitur p habitū.

Contra istā viā de illo habitu est mihi valde ꝓbabile. q̄z ponere talē naturā perfectissimā ita sicut est angelica ⁊ tū q̄ nihil posset cognoscere sine habitu cōcreato ita q̄ sine influxu spāli tali habitus vl̄ speciei a deo nō possz acquirere cognitionē sed sine habitu tali staret sicut truncus videt mirabile. talis etiā nā p̄ posse sine tali hītu nō vident de se magis intellectualis q̄z sōa vel natura lapidis. Ad p̄imā rōez dico q̄ tota entitas singularis nō ꝓtinet sub vl̄i. ⁊ hoc suppo⁹ modo sicut supponit ipse. ergo sil̄ nec tota cognoscibilitas singularis cōtinet sub cognoscibilitate vlis. Ad aliud dico q̄ nō est impfectionis cognoscere singulare. q̄z hoc conuenit intellectui dio. nō tū est tāta pfectio q̄ tantuz sibi cōueniat sed etiā alijs. q̄z sicut sensus est oīs sensibilis sic intellectus est oīs intelligibilis. sed singulare est intelligibile. ḡ ⁊c̄. nō igitur impedit cognitionē angeli singulare ex quo est ītelligibile. Et cuz dicis q̄ intellectus noster nō intelligit singulare p̄imo dico q̄ hoc est imperfectionis p̄o statu isto. Ad aliud dō qō si habitus accipit̄ p̄out habilitat potentiā sic nō oz ponere in intellectu angeli aliquē habitū eo qō intellect⁹ eius ex sua natura est habilitatus ad intelligendū sicut genere ad mouēdū vel ad motū deoꝛsuz ꝑter hoc qō spēs ⁊ intellectus subsūt libere inclinationi ⁊ motioni voluntat̄ qō si nō cēt eque naturalī inclinaret sic̄ graue inclinat deoꝛsuz. si tū ibi ponit̄ habit⁹ iste ita pōt poni singularis sicut vlis. nec iste ptinet ad diffinitionē. ⁊ p̄m hoc nō est habit⁹ scientificus nec pertinet ad sciam per se q̄z sciētia est qdditatiuum. Ad aliud qō ibi dicūt nihil mouet intellectū nisi in rōe p̄imi obi. sed p̄imū obm intellectus creati est vlē ḡ ⁊c̄. Rē hic est equiuocatio de p̄io ⁊ p se. q̄z vno mō dicit̄ per se obm qō tamē in sua formali ratiōe nō includit rōez formalē p̄mi obi p quaz mouet potentiā. sicut p̄z de sensibili cōi qō est per se obm visus sicut magnitudo ⁊ figura lz sint per se obm potētie visiue. nō tū includūt rōez formalē p̄maz motiuaz visus sine qua nō est videre sicut est color ⁊ lux. Allio° sumit̄ obm solū p̄imū adequatōe ⁊ hoc includit in se vel sub se multa per se oba que tū essentialr̄ includūt rōez p̄mi obi ⁊ addūt respectu p̄imi obiecti aliquas differentias pficiētes. sm quē modū albedo ⁊ nigredo se habēt ad colorē. ⁊ isto modo qōlz moueret potētiā sub rōe p̄mi obi cōis inq̄ntū includit̄ in eo ⁊ etiā sub ratiōe ꝓpr̄ia quo ad hoc qō addit pfectionē p̄tinētē ad illud genus. ⁊ hoc modo ens est obiectū cōe adequatū ⁊ hoc potētie intellectiue. ens dico in cōi ⁊ qōlz ens spāle quacūq̄z dīa entis contractū sub eadē ratione mouet siue hoc sit ratio indiuidui siue ratio speciei.

Respondeo ḡ ad. q. qō angelus potest pficere in cognitione rer̄ ⁊ hoc accipiendo notitiā actualē aliquā a rebus. Et dico qō tribus modis pōt acquirere a reb⁹ notitiaz p̄ima notitia est singularis vt singulare qō p̄obo. q̄z angelus pōt cognoscere hoc singulare vt hoc. q̄z hec cognitio nō est imp̄roportionata nec repugnat intellectui creato. sed nō pōt cognoscere singulare ⁊ hoc ex ratione vniuersalis. p°. q̄z hec natura vt h̄ nō ꝓtinet determinate. s. vt hec sub vl̄itate. si ergo cognoscit̄ singulariter hoc vt hoc. hoc est per p̄opr̄iā spēz. sed nō est ꝓbabile qō sint cōcreate oēs species singulariū omniuz possibiliū sibi cognoscere. q̄z cū talia sint infinita haberet species infinitas actu. quodlibet. n. indiuidū pōt cognoscere. Pr̄eterea. 2°. dico qō si haberet notitiā singularis vt singulare est nō acceptā a rebus adhuc necessario hēt accipere notiā existētie actualis rei vel nō existētie ⁊ etiā accidētiuz notitiā que requirunt̄ ad existentiam vel nō existentiā a rebus. p°. q̄z ex notitia quidditatū ⁊ vniuersaliū que. s. sunt necessaria nō potest cognosci cōplexio contingens. sed existentie rerum vel nō existentie sunt ꝓtingētes. ergo nō sufficit habere notitiā quidditatū ⁊ vniuersaliū ad hoc qō cognoscat hoc singulare esse hunc sortē currere. ſz opz qō istā notitiā accipiat a rebus. Confirmat̄. q̄z si habet rationes terminoꝝ cōplexionis cōtingentis sibi cōcreatas. aut iste rationes istoꝝ. s. terminoꝝ me sedere cras repr̄sentant determinate hanc veritatez me sedere cras vel nō determinate. si determinate igit̄ impossibile est per ipsos terminos ipsum habere notitiā qō hoc sit ꝓtingens. si nō determinate. ergo nunq̄z per hos terminos habebit qō determinate sedeā. igitur oportet qō accipiat aliūde notitiaz huius. Jtē idee diuine nō sunt rationes repr̄sentandi ꝓtradictoria. ergo nec ꝓtingentia. non. n. repr̄esentant nūc vnā rez nūc oppositā vel cōtradictoriū illius. sed notitia cōtingentis dependet et voluntatis determinatiōe. vt determinat ea ponere in effectu vel nō. igitur nec rationes terminoruz exp̄imūt ex sua euidentia nec faciūt notitiā cōtingētiū in angelis. Tertio dico qō q̄z tūcūq̄z hēret cōcreatā sibi notitiā singularis ⁊ notitiā exīstie ꝓtingētis. tū cognitionē intuitiuā singulariū necessario recipit a rebus. nā non omne cognoscens existenti az alicuius cognoscit ipsam intuitiue. q̄z pōt ipsam cognoscere abstractiue. nā cognitionez intuitiuam singulariū nō pōt hr̄e in verbo. vbi tū cognitionez existentie hz. ⁊ ideo ad cognitionē intuitiuā rei necessario concurrit obm reale vel ipsa res vt p̄ns.

Jtez ipossibile est cognitionē intuitiuā esse p aliā ⁊ aliā rationē que sit eadē. ⁊ eodē modo repr̄esentāt̄ re manente ⁊ etiaz nō manente. Sed vlē qō ē spēs vel habitus vel quicqd ponit̄ in intellectu angeli eodē modo se habet re existente vel nō existēte. igit̄

nullū eoꝝ pōt esse ratio cognoscendi rem intuitiue ꝙ oportet ꝙ angelus accipiat ipsaꝫ a re ipsa singulari si non hꝫ eā. p° ꝙ eaꝫ possit habere. qz possibile ē i perfectiori potētie. ꝯ ꝛ perfectiori est. n. possibilis potētie sensitiue. 4° dico ꝙ species vles possꝫ accipere a rebus si non essent sibi cōcreate. qz probatum est supra ꝙ habet intellectū agentē ꝛ possibile. ꝛ vtrumqꝫ perfectionē habet quā habemus nos sicut etiā est pfectionis nature. cū ꝯ intellectus noster agens possit abstrahere. ꝯ ꝛ superior. ꝛ etiā modo pfectiori. vel cū sensibile eque representat vle sicut imaginabile possibile est ipsuꝫ recipere spēs a sensibili. ꝛ si nulla ratio esset alia adhuc sufficeret mihi concedere hoc. qz nō opꝫ remouere ab aliqua natura nobiliori ꝙ nō possit acquirere perfectionē suaꝫ si non hꝫ eā. ꝯ nec ab angelo cū hoc possit sensitiua.

Ad rationes principales. Ad primam rationē si velim tenere auctoritatē istaꝫ de causis. dico verū est ꝙ plena ē formis vniuersalibus. nō tamē singulariū aliū processum cōcedo in arg°. Ad aliud dico ꝙ ratio Aug. bene cōcludit ꝙ nullū corporale pōt agere in spīm. vt totale agens ꝛ vt totalis causa vel principalis. nō tñ vt partialis ꝛ minus principalis. Intellectu. n. angeli agente vt causa magis principali pōt corporale causare notitiā illā. Ad Dio^m dico ꝙ auctoritas illa solvit seipsaꝫ. qz cōcedo qō diuinas illuminationes vel notitiā diuinā. qz illā a solo deo habent nō congregant ex sensibus. bene aliaꝫ notitiā. possunt habere ex sensibilibus. Ad aliud de simili modo arguendi phi. ꝛ Ric. s. de medio angelus tenet mediū. ꝛc. Iste modus arguendi fundatur in ista propositione. ꝙ. s. in ente omnis gradus possibilis est. ꝛ hoc ꝓcedatur. ꝛ ego cōcedo ꝙ angelus habet aliquā cognitionē quaꝫ non recipit a rebus vt ē cognitio vniuersaliū in quo differt ab anima ꝛ aliꝫ in qua cū aia conuenit vt istā quā accipit a rebus.

An bōi vel mali iusti vel iniusti creati sunt angeli. ꝛ an aliqua mora fuerit inter creationem ꝛ lapsum.

Illud quoque inuestigatione dignum videt qō etiā a pluribus queri solet. Utrum boni vel mali iusti vel iniusti creati sunt angeli. ꝛ an aliqua mora fuerit inter creationem ꝛ lapsum. vel sine mora in ipo creationis exordio ceciderunt.

Opinio quorundam dicentiū angelos in malicia creatos. ꝛ sine omni mora ruisse.

Putauerunt enim quidam angelos qui ceciderūt creatos eē malos ꝛ nō libero arbitrio in maliciā declinasse. sed etiaꝫ in malicia a deo factos eē nec aliꝙ fuisse moraꝫ inter creatōeꝫ ꝛ lapsuꝫ. sꝫ ab initio apostataſſe. alios vero creatos fuisse plene beatos. Qui opinionē suā muniunt auctoritate Augustini super geñ. ita dicētis. Nō frustra putari pōt ab initio tēporis diabolus cecidisse. nec cū sanctis angelis pacatū aliqñ vixisse ꝛ beatū. sꝫ mox apostataſſe. Unde dñs ait. Ille homicida erat ab initio. ꝛ in veritate nō stetit. vt intelligam⁹ qz in veritate nō stetit. ex ꝙ creat⁹ est qui staret. si stare voluisset. Idē i eodē. Nō frustra inqt putandū est ab ipso initio tēporis vel ꝯditionis sue diabolū cecidisse ꝛ nunqꝫ in veritate statisse. Unde quidā hāc maliciā libero arbitrio nō eē inflictū. sed i hac quis a deo putāt cē creatū. sꝫ illud beati Job. Hoc est inqt initiū figm ēti dei qō fecit deus vt illudat ei ab āgelis ei⁹. Et propheta ait. Draco iste quē formasti ad illudē duꝫ ei. tāꝙ primo factus sit malus invidus ꝛ diabolus. nec volūtate deprauat⁹. His aliisque testimonijs vtunt ꝙ dicūt angelos qui ceciderūt creatos fuisse malos ꝛ sine mora corruisse. eos vero qui pstiterūt pfectos ꝛ btōs fore creatos astruunt auctoritate augustini q sup geñ. dic p celū significari creaturā spūalē q ab exordio q fcā est ꝛ pfcā ꝛ beata est semp.

Alior sententia probabilis qui dicūt oēs angelos creatos esse bonos. ꝛ aliquā morulam fuisse inter creationem ꝛ lapsum.

Aliis autem videtur oēs angelos creatos eē bonos. ꝛ in ipso creationis initio bonos extitisse. i. sine vitio iustosqꝫ fuisse. idest īnocētes sed nō iustos. i. vtutū exercitiū habētes. Nōdū enī pditi erāt virtutibus que statib⁹ apposite fuerūt in ꝯfirmatione p gr̄aꝫ. aliis vero p liberū arbitriū superbiētib⁹ ꝛ iō cadētib⁹. aliꝙ etiā fuisse morulā aiūt iter creationē ꝛ lapsuꝫ ꝛ ꝯfirmatōeꝫ. ꝛ in illa brevitate tpis oēs boni erāt. nō qdē per vsuꝫ liberi arbitrij. sꝫ per creatōis beneficiū. ꝛ taleſ erant qui stare poterāt. i. nō cadere p bōa creationis ꝛ cadere p liberū arbitriū. Poterant enī peccare ꝛ nō peccare. sꝫ nō poterāt pficere ad meritū vite. nisi gr̄a sup adderet quē addita est qbusdā in ꝯfirmatōe. Et ad hoc cōfirmādū vtunt testimonio augustini. qui supgeñ. dicit angelicā nāꝫ primo iformiter creatā ꝛ celū dictū. postea formatā ꝛ luce appellataꝫ qñ ad creatorē est ꝯuersa pfecta dilectōe ei inherēs. vñ pri⁹ dictū est. In principio creauit ds celū ꝛ terra. ꝛ postea subditū. dixit deus. fiat lux. ꝛ fcā est lux. qa in primo agit de creatione spūalis nāe iformis. postea de formatione eiusdē. Ratio quoqꝫ obuiat illis q dicunt angelos creatos fuisse malos. Nō enīꝫ potuit creator optim⁹ auctor mali eē. ꝛ ideo totū bonū erat qō ex ipso illis erat. ꝛ totū bonū erat qñ est ipso totū erat. Hoc mō ꝓbat ꝙ boni erāt oēs angeli qñ primo factū sunt. sꝫ ea bonitate. quā natura incipiens accepat.

Probationē augustini ꝓtra illos iducit q dicūt angelos factos malos. Vba ēt Job determinat que illi pro se inducebant.

Ideoque augu. extermi/ nans opinionem eoruꝫ qui angelos creatos fuisse malos putant. auctoritate ꝛ ratione ꝓbat bonos fuisse creatos. ꝛ verba p̄missa bti Job. que illi pro se inducebāt quomodo sint intelligenda aperit dicens super Gene. Omnia inquit fecit deus valde bona: Naturam

Aug⁹ auctoritate ista ꝓfirmant ꝙ esse.

Ratione. idez astruit.

ergo angelorum bonā fecit. Et quia iniustū
ē vt nullo merito hic in aliquo quod creauit
deus damnet. non naturam sed voluntatez
malā puniendam esse credendum est. nec ei⁹
naturam significatam esse cum dicitur. hoc ē
initium figmenti dei. ꝛc̄. Sed corpus aereū
quod tali voluntati aptauit deus: vel ipsam
ordinationem dei in qua cum initium etiaz
fecit vtilem bonis vel ipsius angeli facturaz
qz. ꝛ si presciret deus voluntate malum futu
rum: fecit tamen cum prouidēs quanta de il
lo sua bonitate cēt facturus. Figmētum ergo
dei dicitur. qz cū sciret cum deus volūtate
malum futurum vt bonis noceret. creauitta
men illum vt de illo bonis prodesset. hoc au
tem fecit vt illudatur ei. Illuditur enim ei cū
sanctis proficit temptatio eius. Sicut ꝛ ma
li homines quos deus malos futuros preui
dēs: creauit tñ ad sanctorum vtilitatem illu
duntur: cum prestatur sanctis eorum tempta
tione profectus. Sed ipse est initium quia p̄
cedit antiquitate ꝛ principatu malitie. Hec
autem illusio fit angelis malis ꝛ hominibus
malis per angelos sanctos. qa subdit eis an
gelos malos ꝛ homines malos: vt nō ꝙtuz
nitūtur. sed ꝙtum sinunt̄ possint nocere. Ec
ce aperte ostendit qualiter predicta verba Job
intelligēda sint. ꝛ angelicam naturam bonaz
creatam esse asseruit.

Quomodo intelligēda sint verba premis
sa · dñi differit euidenter tradens angelos
cē creatos bonos ꝛ post creationez cecidisse.

Deinde qualiter verba do
mini que supra posuit accipienda sint Au
gustinus aperit. vbi etiam sua que predixit
verba determinat euidenter docens an
gelos bonos fuisse creatos. ꝛ post creationem
interposita aliqua morula cecidisse ita inqui
ens Quod putatur diabolus nunquam in
veritate stetisse. nunqnam beatam vitaz du
risse. sed ab initio cecidisse non sic accipien
dū est vt malus a bono deo creatus esse pute
tur quasi ab initio non cecidisse diceretur.
Non enim cecidit si talis scilicet malus fact⁹
est. A quo enim caderet. Factus ergo prius
statim a veritate se auertit. propria potestate
delectatus: beatecz vite dulcedinē nō gusta
uit. quā acceptā non fastidiuit. sed nolendo
accipere amisit. Sui ergo casus precisus esse
non potuit. quia sapientia fructus est pietatis
Continuo autē vt factus est cecidit nō ab eo
qd̄ accipit. sed ab eo ꝙ acciperet. si deo subdi
voluisset. Ecce hic aperte declarat angelos
bonos creatos fuisse. ꝛ post creationez cecidisse. ꝛ fuit ibi aliqua morula licet breuissima
Quod origenes confirmat super Ezech. di.
Serpens est hostis contrarius veritati. non
tamen a principio nec statim supra pectus ꝛ

ventrē suuz ambulauit sicut Adaz ꝛ Eua nō
statim peccauerunt. ꝛ ita serpens aliquando
fuit nō serpens cum in paradiso deliniz mo
raretur deus enim maliciā non fecit. Ecce ap
te dicit post creationē interposita morula ce
cidisse. Ideoqz illa verba sic accipienda vidē
tur. homicida erat ab initio vel mēdax. i. sta
tim post initiū quando sibi equalitatē dei p̄
misit ꝛ seipsum occidit. qui homo dicitur in
euangelio nec in veritate stetit. qz in ea nō fu
it. sz ab initio tēporis. idest statiz post initiuz
temporis apostatauit. Ideo potest etiam ꝛ sic ac
cipi illud ab initio homicida fuit vel mēdax
id est ex quo homo fuit conditus quem p̄ in
uidiam in mortem precipitauit ꝛ fallaciter se
duxit. Ex predictis ergo liquet angelos bo
nos omnes cē creatos. ꝛ post creationē quos
dam cecidisse a bono. quod habuissent si per
stitissent.

Quod triplex fuit sapientia in angelis añ
casum vel confirmationem.

Hic inquiri solet quaz sapi
entiam habuerunt ante casum vel confirma
tionem. Erat in eis triplex naturalis cogni
tio qua sciebant ꝙ facti erant ꝛ a quo fcī erant
ꝛ cum quo facti erāt. ꝛ habebāt aliquaz boni
ꝛ mali notitiaz intelligentes quid appetēdū
vel respuendum illis foret.

An aliquam dei habuerint dilectionem
vel sui inuicem.

Solet etiam queri vtrum
aliquam dei vel sui dilectionem inuicem ha
buerint. Ad quod. dici potest ꝙ naturalē di
lectionem habebant. vt memoriam ꝛ intelle
ctum ꝛ ingenium qua deum ꝛ seali quatenus
diligebant. per quam tñ nō merebantur.

Ista est distinctio. 3. huius secundi libri. In q̄
magister postq̄z egit de creatione āgelo
rū quo ad conditiones extrinsecas. incipit agere de
eodē quo ad conditiones eorum intrinsecas. Et cir
ca hoc tria facit. Nam primo ostendit cōditiones
eorum in naturalibus. Secundo ostendit condi
tionem eorum in gratuitis. Tertio facit hoc idem
in quibusdā meritoriis. Primum facit a principio
distinctionis vsque ibi Illud quoque. Secundū ab
inde vsque ibi. Hic inquiri Tertiū vsque ad finez
distinctionis. Et tñ in generali. in speciali sentē
tia magistri stat in tribus ppositiōibus quarū p̄ma
ē hec: Angeli in principio sue creationis differenter
acceperunt essentie simplicitatē distinctam subsi
stendi personalitatem. intelligendi perspicacitatē
ꝛ arbitrij libertatem. Istam propositionē magister
probans proponit qō quattuor sunt circa creatio
nem angelorum consideranda que in principio sue
creationis acceperunt. quorum duo prima perti
nent ad eorum substantiam. cuiusmodi sunt essen
tie eorum. immaterialis simplicitas. ꝛ distinctiōis
eorum personalis diuersitas. Tertiū vero spectat
ad eorū formā. s. intelligendi perspicacitas. Quar
tum vero spectat ad eorum potestatem. s. volēdi
libertas Hec quattuor oēs angeli in sua creatio
ne accipet nō tñ eq̄liter sz dispares in his creati fue

rũt. Unde infert ꝙ sicut differẽtẽ naturã in angelis sequetur differens cognitio ita etiã differens gratie collocatio. ⁊ differens arbitrij libertas. Secunda propositio est hec. Quod angeli nulla malitia cuiuscunqꝫ culpe in sua creatione fuerunt depꝛauati. Hanc ꝓpositionez magister probans querit. Utruꝫ angeli creati sunt boni vel mali. ⁊ vtrũ aliq̃ moꝛula inter eoꝛuꝫ creationẽ ⁊ lapsuꝫ extiterit. Ad quas questiones simul respondens recitat opinionez quoꝛundaꝫ dicẽtiuꝫ angelos fuisse creatos malos nec fuisse moꝛã inter eorũ creationẽ ⁊ lapsũ. ꝙ ꝓfirmat auctoꝛitate euãgelij Jobis. vbi christus dicit diabolũ homicidam fuisse ⁊ in veritate non stetisse. Et auctoꝛitate Job. 4. vbi dicit̃ ꝙ diabol⁹ ẽ initiũ figmenti dei ad illudendũ ei. Confirmant illud auctoꝛitate beati Augustini qua etiã ꝓbant angelos qui perstiterunt fuisse creatos perfectos ⁊ beatos. Postea recitat aliam opinionẽ ⁊ ꝑ̃ contrariã q̃ dicit omnes ãgelos fuisse creatos bonos ⁊ iustos quantũ ad carentiã mali ⁊ in iusticie. sed non quantum ad gratiã consumatam. Et dicit etiã moꝛã fuisse inter creationẽ ⁊ lapsum. Quã opinionẽ ꝓfirmat autoꝛitate beati Augustini. ⁊ probat eã ratione que stat in hoc. Quod cũ deus sit optimus nõ potest mala creatura per ipsum produci. imo si angeluꝫ malum creasset nequaq̃ malũ ipsius puniret. Deinde soluit autoritates ꝓo alia opinione allegatas dicens. ꝙ diabolus dicit̃ initiũ figmenti dei. eo quod deus pꝛouidit qñ ipsum fecit quanta bona de eius malicia pꝛeuenirent. cum ad eius tẽptatiões sancti ꝓficerent. Similiter dicit ip̃m in veritate non stetisse. qꝛ a veritate cecidit aqua nõ cecidisset si in veritate creatus non fuisset. Dicit etiaꝫ ip̃m fuisse homicidã ab initio quia statim potest initium temꝑoris apostataut. ⁊ se ip̃m occidit. Uel dicitur homicida ab initio conditionis hominis quem per fallaciam seducendo occidit. Tertia pꝛopositio est hec. Quod spiritus angelici creati moꝛ naturali cognitione sui ⁊ creatoris licet non meritorie erant decoꝛati. Hanc magister pꝛobans dicit quod omnes angeli a pꝛincipio sue creationis cognouerunt deũ ⁊ seꝛ ceteras creaturas. Unde intellexerũt qd appetendum ⁊ quid respuendũ foꝛet, ⁊ tam boni q̃ mali noticiam habuerunt. Similiter deũ ⁊ se naturali dilectiõe quadam sed non meritorie dilexerunt. quia radix meriti. s. gratia eis ad huc non fuit addita. Et tantũ in speciali.

Di. 4. An perfectos ⁊ beatos creauit deus angelos. an miseros ⁊ imperfectos.

Ost hec videndum est vtrum perfectos ⁊ beatos creauit deus angelos: an miseros ⁊ imperfectos: Ad quod dici potest ꝙ nec in beatitudine: nec in miseria creati sunt.

Miseri enim ante peccatum esse non potuerunt. qꝛ ex peccato miseria est. Nam si nõ fuisset peccatum nulla esset miseria. Beati quoque nunq̃ fuerunt illi qui ceciderunt quia sui euẽtus ignari fuerunt. i. peccati ⁊ supplicij futuri. Si enim lapsum suum pꝛesciuerunt aut vitare voluerunt sed non potuerunt. ⁊ ita erant miseri. aut potuerunt ſꝫ noluerunt. ⁊ ita erant stulti ⁊ ꝙ maligni. Ideoq̃ dicimus quia non erant pꝛescij euentus sui. nec eis data est cognitio eoꝛum. que futura erant super eos. Boni vero ⁊ qui perstiterunt forte sue beatitudinis pꝛescij fuerunt. Unde Aug⁹. super Gene. Quomodo inquit beatus inter angelos fuit qui futuri peccati atq̃ supplicij pꝛescius non fuit. Queritur autem cur non fuerit: Forte hoc deus reuelare diabolo noluit quid facturus vel passurus esset. Ceteris vero reuelare voluit ꝙ in veritate mansuri eẽnt Hiis verbis videtur Aug⁹. significare ꝙ angeli qui coꝛruerunt non fuerunt pꝛescij sui casus ideoq̃ beati non fuerunt. Et ꝙ angeli q perstiterunt beatitudinem sibi affuturam pꝛesciuerunt. atq̃ de ea certi in spe extiterunt. vnde quodammodo iam beati erant. Et reuera si fuisset. posset illos dici aliquo modo fuisse beatos. alios vero non. qui nesciuerunt euentum suum.

Nũo fuerũt mali angeli ꝑ̃ scij sui casus boni vo forte fuerunt ꝑ̃scij futuri bõi.

Quod opinando hoc dixerit non asserendo. s. ꝙ angeli qui perstiterunt pꝛescij fuerunt futuri boni.

Sed hoc magis opinando ⁊ querendo dicit Aug⁹. quam asserendo. Unde ⁊ huic opinioni oppositiones consequenter subdit. Sed quare discernebatur illi a ceteris. Ut deus istis que ad ipsos pertinerent non reuelaret. Alijs vero reuelaret. cum non pꝛius sit ipse vltoꝛ quam aliquis peccatoꝛ. non enim damnat ipse innocentes. Hic videtur innuere ꝙ nec peccaturis futurum malum nec permansuris futuruꝫ bonũ reuelauerit. Ideoque nec illi qui ceciderunt vnquam nec illi qui perstiterunt vsq̃ ad cõsumationem beati fuerunt. qꝛ beati non poterant esse si de beatitudine certi non erãt vel si damnationis incerti erant. Unde Aug⁹. i eodẽ. Dicere inquit de angelis ꝙ in suo genere beati esse possunt damnationis vel salutis incerti. quibus nec spes esset ꝙ mutandi eẽnt in melius nimia pꝛesumptio est. Quo modo enim beati esse̅ possunt: quibus est incerta sua beatitudo.

Aug⁹.

Aug⁹.

Summam colligit pꝛedictoꝛum ꝓfirmãs omnes angelos ante confirmationem vel lapsum non fuisse beatos nisi per beatitudinez accipiat illum statum innocentie in quo fuerunt ante casum.

Ex pꝛedictis consequitur ꝙ angeli qui coꝛruerunt numquam beati fuerant nisi beatitudinem aliquis accipiat illum statum innocentie in quo fuerũt ante peccatum. Illi vero qui perstiterunt aut suam beatitudem futuram deo reuelante pꝛescierunt. ⁊ ita spei certitudine aliquomodo beati fuerunt vel incerti extiterunt sue beatitudinis:

⁊ ita aliter beati non fuerunt ꝙ reliqui qui ce ciderunt. ¶ Sibi autez quod posterius dictū est probabilius videtur.

¶ Responsio ad id qđ querebatur an ãgeli essent creati perfecti an imperfecti. ⁊ dicitur ꝙ perfecti fuerunt secundū aliquid. ⁊ imper fecti secundū aliquid.

Ad hoc autem quod querebatur vtrum perfecti vel imperfecti fuerit creati. dici potest quia quodammodo perfe cti fuerunt. ⁊ quodam alio modo imperfecti Non enim vno modo dicitur aliquid perfe ctū sed pluribus.

Quod tribus modis dicitur perfectum secudum tempus: secundum naturam: ⁊ vni uersaliter perfectum

Dicitur nanque perfectum tribus modis. Est enim perfectū ſm tempus ⁊ etiã perfectū ſm naturã: ⁊ etiã perfecū vni uersaliter. Secundū tempus perfectū est qđ habet quicquid tẽpus requirit: ⁊ ꝓuenit ſm tempus haberi ⁊ hoc modo angeli erant p/ fecti ante cõfirmationẽ vel lapsum. Secun/ duz naturã perfectū est quod habet quicqd debitum est vel expedit nature sue ad glorifi cationem. ⁊ hoc modo perfecti fuerunt ange li post confirmationem. ⁊ erunt sancti post re surretionem. Uniuersaliter ⁊ summe perfe/ ctum ẽ cui nihil vnquam deest: ⁊ a quo vni uersa prouenium bona quod est solius dei. ¶ Prima igitur perfectio est nature condite: secunda nature glorificate: ⁊ tertia nature in create.

¶ Predicta tangit breuiter addens q̃les fu erũt angeli in conuersione ⁊ auersione.

Qualesfuerũtangeli in creatione ostensum est. boni. s. ⁊ non mali. ⁊ iu/ sti. i. inocentes: ⁊ perfecti quodã modo. alio vero imperfecti. beati vero non fuerunt vs/ que ad ꝓfirmationem: nisi beatitudo accipia tur: vt iam dictum est: ille status inocentie ⁊ bonitatis in quo ꝓduti sunt.

De confirmatione ⁊ conuersione stantiũ ⁊ auersione ⁊ la psu cadentium

Di .V.

¶ Est hec consideratio adducit inquirere q̃/ p les effecti sint dum diuide rentur auersione ⁊ conuer sione. ¶ Post creationem nanque mox quidam con uersi sunt ad creatorem su um: quidam auersi. ¶ Conuerti ad deum fuit ei charitate adherere auerti odio habere vel iuidere. ¶ Inuidie nanque mater est superbia: q̃ voluerunt se parificare deo in cõuersis q̃/ si in speculo relucere recipit dei sapientia qua illuminati sunt. auersi vero excecati sunt. Et illi quidez conuersi sunt ⁊ illuminati a deo gratia apposita. ¶ Isti vero sunt excecati non i missione malicie: sed ex desertione gratie: a qua deserti sunt non ita ꝙ prius dedita sub/ traheretur: sed q̃ nunc̃ est apposita vt cõuer terentur: hec est ergo conuersio ⁊ auersio qua diuisi sunt qui natura boni erant vt sint alij supra illud bonũ quod hab. bant per iu stitiam boni: alij illo corrupto per culpam mali. conuersio iustos fecit ⁊ auersio iniustos vtraqz fuit voluntatis ⁊ voluntas vtrinque libertatis.

De libero arbitrio breuiter tangit docẽs quid sit.

¶ Habebant enim omnes liberum arbitrium quod est libera potestas ⁊ abilitas voluntatis rationalis. ¶ Poterat enim voluntate eligere quodlibet ⁊ ratione iudica re. idest discernere in quibus constat liberuz arbitrium. nec creati sunt volentes auerti vel conuerti. sed abiles ad volendũ hoc vel illud ⁊ potest creationẽ spontanea voluntate alij eligerũt malũ. alij bonũ. ⁊ ita discernit deus lucem a tenebris. sicut dicit scriptura. i. bo/ nos angelos a malis. ⁊ lucẽ appellauit diem noctez vero tenebras. q̃ bonos angelos gra tia sua illuminauit. malos vo excecauit.

¶ Post creationem aliquid datum est stan tibus per quod conuerterentur. hec merito aliquo scilicet gratia cooperta.

Si autem queritur vtrum post creationem conuersis aliquid collatum sit per quod conuerterentur. i. diligerent de/ um. Dicimus quia est eis collata gratia co/ operans sine qua non potest proficere ratio/ nalis creatura ad meritum vite. Cadere enim potest per se. sed proficere non potest sine gra tia adiuuante.

Que sit gratia o perans ⁊ que co operãs

Qua gratia indigebat angelus ⁊ qua nõ. ¶ Non indigebat angelus gratia per quã iustificaret̃ q̃ malus nõ erat: sed qua ad dili/ gendum deum perfecte ⁊ obediendum adiu uaretur. Operans quidez gratia dicitur qua iustificatur impius idest de impio fit prius. de malo bonus. Cooperãs vero gratia qua iuuatur ad beniuolendum efficaciter ⁊ deuz preomnibus diligendum ⁊ ad operandum bonum: ⁊ ad perseuerandum in bono ⁊ hu/ iusmodi de quibus postea plenius dicem⁹. Data est ergo angelis qui prestiterunt coo/ perans gratia per quam conuersi sunt vt de um perfecte diligerent. Conuersi ergo sunt a bono quod habebant non perdito: ad ma ius bonum quod non habebant. ⁊ facta est ista conuersio per gratiam cooperantem libe ro arbitrio. que gratia alijs qui ceciderunt ap posita non fuit.

An sit imputandum illis qui auersi sūt.

IDEO AUT a quibusdam dici solet nō esse imputandum illis qui auersi sunt ⁊ non conuersi. quia sine gratia conuerti non poterant. Sed illa non est eis data nec culpa illorum fuit q̄ non est data. quia in eis nulla culpa adhuc precesserat. Ad quod dici potest: quoniam quibus apposita est ipsa gratia nō fuit ex meritis eorum. alioquin iam non ess̄ gratia. si ex merito quod esset ante gr̄az daret

Qua culpa gratia non est data eis qui ceciderunt.

QUOD UERO alijs non est data culpa eorum fuit. quia cum stare posset noluerūt quousq̄z gratia apponeretur. sicut alij perstiterunt donec illis cadentibus per superbiā eis grata apposita est. Aperte ergo cadentiuz culpa in hoc deprehendi potest. quia l̄z sine gratia nequirent proficere quam nondum acceperant. per id tamen quod eis collatum erat in creatione poterant non cadere. idest stare. quia nihil erat quod ad casum eos compelleret. sed sua spontanea volūtate declinauerūt. quod si non fecissent quod datuz est alijs vti q̄z daretur ⁊ istis.

Quod angeli in ipsa confirmatione beati fuerunt. sed vtrum eam meruerunt per gratiam tunc sibi dat̄am ambiguum est. de hoc. n diuersi diuersa sentiunt.

UTRUZ QUERI SOLET vtruz in ipsa confirmatione beati fuerint angeli. et an ipsam beatitudinem aliquo modo meruerit Quod in ipsa confirmatione beati fuerunt: plures contestantur auctoritates. ⁊ ideo pro constanti habēdum est. vtrum vero per gratiam tunc sibi datam ipsam beatitudinez meruerunt ambiguum est. Quibusdam enī placet q̄ eam meruerunt per gratiam quam in ? firmatione perceperunt. simulq̄z in eis meritum ⁊ premium fuisse dicunt. nec meritum p̄ cessisse premium tempore sed causa. Alijs autem videtur q̄ beatitudinem quam. recepe/runt in confirmatione per gratiam tunc apositam non meruerunt dicentes tunc nō fuisse eis collatam gratiam ad merendum: sed ad beate viuendum. nec tunc eis datum esse bonum quo mererentur: sed quo feliciter fruerentur. Quod autem tunc in premium acceperunt per obsequa nobis exhibita. ex dei obedientia et reuerentia mereri dicunt. ⁊ ita premiuz precessit merita. et hoc mihi magis placere fateor.

Ista est distinctio .iiii. huius

secundi libri. In qua magister posteaq̄z egit de cōditōnibus angelorum quo ad statū inchoationis. Agit d̄ cōditionibus eorum quo ad statum cōsummatis. Et tria facit ꝑm tres q̄ones quas mouet. Primo enim inquirit an angeli fuerūt creati bti vel miseri. Secundo an angeli mali sui lapsus fuerunt prescij. Tertio an oēs fuerūt pfecti creati. Primuz facit a p̄incipio distinctionis vsq̄z ibi. Querite aūt cur. Secūdū ab inde vsq̄z ibi. Ad hoc aūt. Tertiū vo ab inde vsq̄z ad finē distinctionis. Et tiñ in generali. In spāli aūt sententia magistri stat in tribus ꝓpositionibus quaruz p̄ma est hec. Angeli ꝓprie nec beati nec miseri fuerunt creati. Hanc ꝓpōnē magister inuestigās ꝓponit p̄mo. Utrū angeli sunt creati bti vel miseri. pfecti vel impfecti. Et tiñdet ad p̄mā istorum dicens. q̄d nulli angeli sunt creati miseri vel bti. q̄ nō misi pz. qr dato q̄ sit hoc videt maxime verū esse de malis angelis. sed illi nō fuerūt miseri creati. qr nō fuerūt creati in pctō. q̄d quidem peccatū solū miseria cōsequit q̄ etiam ipsi demones nō fuerūt creati bti. pz ex hoc q̄ nō habuerūt certitudinē sui status nec suum casuz pscierūt. Nō etiam bti angeli nō fuerūt creati beati. pz ex hoc q̄ añ lapsum nulla fuit distinctio bonorum angelorum a malis. ⁊ tam boni q̄z mali fuerūt incerti sui status. l̄z dicat Aug. bonos suum statū pscisse ⁊ nō malos. q̄d tñ magister dicit btiñ Augustinum plus dixisse ingrendo q̄z asserēdo. Ex predictis infero sc̄am ꝓpositionē que est. Quod angeli videlicet mali suum casum ⁊ boni suam cōfirmatōem nō pscierunt. Patet ista ꝓpositio ex predictis.
Tertia ꝓpositio est hec. Nō angeli tam boni q̄z mali ante cōfirmationē bonorum ⁊ lapsum malorum omnē pfectionē p̄o illo tēpore eis congruentē habuerunt Hanc ꝓpositionē ꝓbat respondēdo ad questionem talem. s. vtrū angeli sint creati pfecti vel imperfecti. Pro cuius euidentia magister ponit triplicez pfectionem. Quarum p̄mo attenditur p̄z tēpus. Secunda ꝑm naturam. Tertia ꝑm vniuersalem oium bonorum abūdātiā. Primā habuerūt oēs angeli mox creati. q̄ nihil pfectionis conueniebat eis ꝓ illo tēpore quod nō habuerūt. Sc̄az que includit omne illud cuius natura capax est nō habuerūt mox creati sed stantes in gratia acceperunt illaz pfectionē in gratia cōfirmati. Tertiā vo nemo habet nec habere potest p̄ter solum deum. Ex qua distinctione magist concludit angelos quodāmodo fuisse pfecte creatos s. quo ad pfectionem tp̄is illius. ⁊ quodāmodo non perfectos. s. quo ad perfectionē nature. sed nullomō perfectos quo ad tertiam pfectionem vniuersalem que includit omnium bonorum abundantiam. Et tantum in speciali.

Circa distinctionem

c 4^am. vbi magister tractat q̄les angeli creati fuerūt pfecti vel impfecti bti an miseri. quero vtrū inter creationē ⁊ btitudinem angeli boni fuerit aliqua mora. q̄ nō. q̄ sine mora habuit beatitudinē naturalē. ergo ⁊ supnaturalē. p^o. añtis. statim enim creat^o angelus habuit spēm illā de qua dictū est di. 3. ⁊ per ?ñs ñ ipedit^o potuit vti illa specie nō cōsiderādo eēntiam diuinā sub illa ratione. neq̄z enim erat impeditus ⁊ etiā illa spēs mouebat sup oēs alias. cōsiderādo aūt eēntiam diuinā sub illo modo eēntiā diuinā intelligendo ⁊ eam diligēdo erat btitudo naturalis. ꝓbatio ? sequētie. qr causa naturalis nō est pfectior ad ꝓducēdum suū effectū q̄z cā supnaturalis ad ꝓducēdū suum sed cā naturalis statim habuit effectū suum. s. beatitudinē naturalē. ergo ⁊ deus suū. s. supnaturalē beatitudinē. Preterea Aug. 12. de ciui. c. 9. simul cō

dens nām ꝛ largiēs gr̄am. ergo statim habuit angelus creatus gr̄am ꝛ beatitudinē. ꝓ° q: simul in malis fuit culpa ꝛ pena aliogn culpa eox eēt remediabilis. Cōtra Aug. 2. sup gen̄. angelus ꝑmo fact⁹ est informis. scdo lux. ergo ꝛc. Et q: solutio huius questionis dependet ex solutione questionis sequētis. iō soluet post illam.

Jsta est distinctio. v. huius secundi libri. In qua magister postꝫ egit de angelorum cōi creatione. incipit modo agere de eox ꝓuersione ꝛ auersione. Et tria facit. Nām ꝑmo agit de modo cōuersionis ꝛ auersionis. Scdo de gr̄a supaddita ad actū cōuersionis. Tertio de vsu gr̄e. s. de merito cōfirmationis. ¶Primū facit a p̄ncipio distinctionis vsqꝫ ibi. Si aūt q̄ritur. Secūdum ab inde vsqꝫ ibi. ¶Dic q̄ri solet. Tertiū ab inde vsqꝫ ad finē distinctionis. Et tiñ in generali. In spāli sūia magri stat ī tribus ꝓpositionibus quarū ꝑma hec est. Sicut aliq angeli p superbiā auersionē effecti sunt mali et excecati. ita alij per charitatiuaꝫ cōuersionem facti sunt boni ꝛ illuminati. ¶Hanc ꝓpositionē magister ꝓbans dicit q̄ qdam angelox post eox creationez ad deū cōuersi ꝛ sibi per charitatē adherētes illuminati sunt per gr̄am. Alij vo auersi ꝛ deum odio habētes excecati fuerūt. nō qdem ex malicie inmissione ſz gr̄e subtractione. que qdē cōuersio iustos fecit ꝛ auersio iniustos. Et subdit q tam cā cōuersionis q̄ auersionis fuit libertas arbitrij per quā qdam ipsox bonū alij vo malū elegerūt. Scōa ꝓpositio est hec. Nō boni angeli sua cōuersione gr̄am non opantē sed cooperantē meruerūt. ¶Hanc magister ꝓbans querit. vtrum angelis bonis ad hoc vt conuerterentur apposita fuit gratia. Et respondet q eis fuit apposita gratia coopans sed non operās q: gratia operāte q̄ ē idem q iustificatio impij non indigebāt eo qō mali non erāt. Sed indiguerūt gratia cooperāte seu promouēte eos ad cōuertēdum se ad deum. ꝛ hec gratia iuuat ad bonū perficiēdū. Et subinfert q quāuis ipa gratia cooperans in potestate cadētium angelorum nō fuit. tñ imputat ipsis ad culpā. q: ipsam nō recipientes auersi sunt. eo q ipsam habere poterāt ꝛ apposita eis fuisset si pstitissent. Tertia ꝓpositō est hec. Angeli per coopantem gr̄am eis in ꝓuersione appositam nō ascēdēter sed cōsequēter beatitudinē meruerūt. ¶Hanc magister ꝓbās q̄rit. Utrum angeli boni in ipsa sua confirmatione bti fuerūt. et vtruꝫ in ipsa eox cōuersione beatitudinem meruerunt. ¶Primū istox quesitox magister simplicit concedit. Et circa secundum recitat opiniones dicens quosdam dicere angelos suam btitudinem in ipsa eorum cōuersione ad deū meruisse. ita q meritum eorum cōuersione ad deū meruisse. ita q meritum ꝛ premiū simul ꝛ semel in eas fuerūt. Alios autem dicit opinātes fuisse q beatitudinē quam in ipa suꝫ ꝓuersione acceptunt per obsequa que hoibus prestiterunt ꝛ prestant. meruerūt ꝛ merent̄. ita q premiuꝫ non p̄cessit meritū. Et istam opinionem videt magister fouere. Et tiñ in speciali.

c **Jrca** distinctionē. 5ᵃᵐ. vtrum angelus meruerit beatitudinē quā cā accepit. qō nō. q: aliqs meruit aliqd ex obsequijs impēsis homini. nō aūt meret aliqd qō expectet. qa spes que differt̄ affligit aiaꝫ. igit̄ illud qō meretur iam hz. hoc nō eēt nisi iaꝫ haberet illā btitudinem quā meret̄ ꝓ obsequo. ¶Preterea maius premiuꝫ regrit maius meritum ſm rectam regulā. sed angeli maiorē gl̄iam habēt multis hoib⁹ electis. ergo requirit̄ maius meritū in eis. hō aūt ē viator magno tpe. ꝛ hz multa opa bona ꝛ merita ꝛ opa difficilia. ꝑ

ista regrūt p̄miū angelox. sed tāta mora nō fuit ante btitudinē angelox. ergo ꝛc. Ad oppm̄ est Aug. de correctione ꝛ gr̄a angeli qui sci pstiterūt meruerunt ullius vite mercedē recipe. sed nō meruerūt illud recipere postꝫ receperunt. ergo p̄us ꝛc. quere ibi.

In ista q. 2. nō tenet̄ magister q in fi. huius 5ᵉ. di. magis illā opi. approbat q̄ dicit ipos fuisse btōs anteꝫ ipsi eam meruerūt. sed merent̄ eam mō ꝓ obsequa impēsa electis sicut miles meret̄ equū bñ militaturus p eū. Cōtra nō tenetur hic. p̄mo q: si homo nō fuisset creandus angelus nō habuisset btitudinē. q: nō habuisset actū extrinsecum per quē mereret̄ sibi p̄m istos btitudinē. ħ aūt videt̄ incōueniēs. q: vnus angelus nō dependet ab alio in mouēdo. multo minus ab hoie in merendo. similiter actus intrinsecus est meritorius circūscripto actu extrinseco. igitur per illum potuerūt mereri. ¶Preterea p hoc q aliqs p̄meret̄ bñ vsur⁹ acepto nō meret̄ accipe illud. tūc enim posset hō mereri p̄mā gr̄am. q: p̄uidet̄ a deo dāte eam bñ vsur⁹ ea. ꝛ tunc gr̄a nō eēt gr̄a. q: eēt ex meritis. ſz nō posita in effectu tñ p̄uisis. igitur angelus nō meruit beatitudinē. sed tñ habuit eā ꝓpter bonū vsum p̄uisū ipsis in obsequēdo circa electos. Item tūc status beatitudinis nō eēt ex se cert⁹. nā ſz de facto mūdus finiret̄. ꝛ ex hoc numerus obsequox sit finit⁹ que impediunt̄ a quibuscūqꝫ angelis electis. tñ posset mundus diutius durare mille annis. vel quātūcūqꝫ duret ñ ꝓpter hoc status beatitudinis esset minus cert⁹. ſz hoc posito nō esset certitudo meriti q̄stū esset. ergo istud p̄miuum de se certū nō necessario correspōdet illi merito quod nō est certuꝫ ex eo q p̄miuum est de se certum.

Jdeo tenetur q angeli meruerūt beatitudinem suā. ꝛ p̄us natura ꝛ duratione q̄ꝫ receperūt eam. p̄m declarat̄. q: ois natura cū sequitur pfectionē suam p opationē ꝓpriam. sed pfectio ꝛ finis cuiuslibet creature rōnalis est btitudo que solideo est nālis. ois aūt opatio talis in finē deducens vel est factiua finis quando. s. finis nō excedit vtutē operantis ꝓpter finē. sicut medicatio respectu sanitatis. vel est meritoria finis. q̄. s. finis excedit virtutem opantis ꝓpter finē. ꝛ tūc expectat̄ finis ex dono alterius. btitudo aūt vltra excedit oēm naturaꝫ creatā. ideo tam angelus q̄ꝫ homo meruit suā beatitudinē ꝛ sic ꝑz p̄mū. secūdū declarat̄ sic. nō pōt ideꝫ esse ex gr̄a pfecta ꝛ impfecta. meritū aūt est ex gratia impfecta. p̄mum ex gratia perfecta. Sz ista ratio nō videt̄ cogere. quia est possibile aliquā animā habere tantam gr̄am in via quantā hz in patria. ſz non modo possit habere ita perfectum vsum eius sicut habebit in patria. vnde idem habitus manebit ꝛ posset eq̄lis manere sed non idē actus. Ideo aliter declaro secūdum. q: voluntas nō simul vult mutabiliter ꝛ immutabiliter siue fixe ita q tunc nō possit velle oppm̄ ꝛ non fixe. quando aūt p̄miatur vult immutabiliter. hoc est inquantū cōsideratus vel eliciens actum. ꝛ per ꝓns vt prius naturaliter: ipso actu opatur ad illā. sed quando meret̄ nō fit immutabiliter vult. sed vt eliciēs actū cōtingenter videtur elicere. Ad hoc etiam adducunt̄ cōgruētie q: dispositio debet p̄cedere illud ad qō ē vt via terminum meritum est dispositio ꝛ via respectu beatitudinis. quare ꝛc.

Ad argumēta. Ad p̄mum cōcedit̄ q ꝓ illa obsequia meretur aliquā beatitudinē accītalez immo obsequa sunt quasi q̄dam opa redundantia ex perfectione beatitudinis ꝛ nō sunt ordinati ad vltteriorē pfectionē sicut est de actibus generatis ꝛ ꝓcedentibus ab habitu generato pfecto. illi enim nullaz

pfectionē generāt neqz intēdūt habitū. qz nō est intē sibilis. sed tñ ꝓcedunt ex plena perfectione ipsius habitus. ita hic. eo autem modo quo merentur beatitudinē accidentalem cōcedo ꝙ nō habēt illaz ꝙz do merentur nec ex hoc est afflictio quia habēt beatitudinem essentialē quā maxime volūt. Ad secūdum dico ꝙ maximū meritū fuit angelorum volēdo finem vltimū motu intrinseco quādo mali auersi erant a fine isto supbiēdo. sicut patebit di. 6. nō autem ad magnū ꝑmium requritur multitudo meritorum. sed multo magis requirit vnum meritum intensum ꝙz cētum multa remissa. ⁊ in eis fuit motus meriti valde intēsus ꝓ ista mozula qua merebant in tñ forte ꝙ nullus homo ꝑm cōem legem posset habere ita intēsum actū meriti sicut ipsi habuerūt.

Ad primā qōnē q̄ dependet ex solutione ist⁹ duo sunt videnda. ꝑmo quot erāt moze ponende circa angelos. ſcdo que sunt ille moze. Quantum ad ꝑmum pōt dici multipliciter. ꝙt enim poni due moze. vna. ſ. in qua sint in termino. ⁊ alia sola ꝓcedēs qua sunt in via. ⁊ ita ponit qdam doctor ꝙ simul erant creati in gr̄a omnes in ꝑmo instāti. ⁊ in illo nihil meruerūt. in ſcdo instāti isti meruerūt ⁊ non illi. qz posuerūt obicē. ita ꝙ si nō posuissent fuissent ꝓmiati sicut alij. Possunt tñ poni tres moze. ⁊ hoc multipliciter. Uno modo qō in ꝑma mora fuerunt oēs in naturalibus suis. in ſcūda mali in peccato ⁊ iusti in merito. in tertia in gr̄a fuerūt boni simul ⁊ in ꝑmio ⁊ in gloria ⁊ mali in pena. Et hec videtur via magistri qui videtur dicere qō mali demeruerunt apponi sibi gr̄am quādo apponebatur bonis q̄ si iam peccassent in ſcōa mora anteqz in tertia in q̄ gratia imponebatur bonis. ⁊ tūc in tertia mora boni simul duratione habuerūt gr̄am ⁊ gl̄iam. Alio modo ponēdo tres moras. qō. ſ. in ꝑma oēs fuerūt in naturalibus. in ſcōa boni in gr̄a ⁊ in merito. ⁊ mali in demerito. in tertia ⁊ isti ⁊ illi in termino. ʒᵒ ponendo tres moras. ita quod oēs in ꝑma mora fuerunt creati in gratia ⁊ meruerūt merito. in ſcūda mora boni soli steterūt in merito ⁊ mali ceciderunt in tertia fuerūt isti ⁊ illi in termino. Alio mō possunt poni quattuor moze. ⁊ hoc dupliciter. Uno mō qō oēs in ꝑma mora fuerunt in naturalibus. in ſcōa mali peccauerūt ⁊ boni perstiterūt. in tertia qō bonis apposita sit gr̄a ⁊ meruerūt. in q̄rta boni ꝓmiati sunt ⁊ mali similiter condēnati. Alio mō qō in ꝑma mora oēs fuerūt in nālibus. in ſcōa oēs in gr̄a. i tertia boni steterūt ⁊ meruerūt in gratia ⁊ mali deliquerunt in q̄rta ⁊ hi ⁊ illi in termino.

Ad ingrendum de istis vijs supponēde sunt. 6. ꝓpositiones ꝓbabiles quaruz ꝑma est hec. Merentes vsqz ad nunc ꝑmiationis in illo nūc premiati sunt. hoc ꝓbatur. qz in isto nūc nō sunt in via. qz illud nūc est nūc ꝑmij. ergo in isto nūc nullus pōt demereri. qz illud nō pōt impediri qn reddat sibi ꝑmium debitū ꝓ merito ꝓ tota duratione meriti cōtracta vsqz ad illud nūc. Cōfirmatur. homo enim tota vita sua exīs in merito in instāti mortis nō potest demereri nec ponere obicē qn ꝑmietur. meruit enim vt tūc daretur sibi ipeccabilitas ne tūc posset ponere obicē. ⁊ ideo demerētibus per totā moram vie nō pōt dici qō ille in instāti remuneratōis ponat obicē ⁊ ille nō. hoc enim videtur ponere qō ī stans ꝑmij nō sit terminus sed qō tūc sit in via. aut saltez ille qui pōt ponere obicē est in via. Et ex hoc improbatur statim ꝑma opi. ꝙ nō possunt tñ poni due moze sicut illa ponit. 2ª ꝓpō est illa ꝙ meritū precessit duratione ꝑmium que ꝓbat ex ꝓbatiōe p̄cedētis qōnis. Item ex hoc improbat via ꝑma ponēdi tres moras. 3ª ꝓpositio est ista ꝙ tota mora vie ꝑfite quibuscūqz angelis erat eis equalis. Ista eni est verisimile. qz sicut tota mora ꝑfita homini vsqz ad instās mortis ita etiā istis ⁊ illis ꝑfita est equalis mora eēndi in via. Et ex istis sequitur quarta. ꝙ quādo boni vltimate meruerūt in eodē instāti tūc mali demeruerūt. nā si nō demeruerūt aut tūc meruerūt ⁊ per ꝑns cū bonis ꝓmiati fuissent ex ꝓpositione prima. aut tūc fuissent in termino. ⁊ hoc est cōtra 3tiaz ꝓpositionē. qz tūc boni erant in via. aut tūc fuissent in puris naturalib⁹. ⁊ ita adhuc in mora sequēte fuissent in via in qua tñ boni erant in termino. ⁊ hoc ē cōtra tertiam ꝓpōnem. 5ª ꝓpō ē ꝙ oēs creati sūt vniformes sibi. Et ex istis ꝓpositionibus sequitur ꝙ necesse sit ponere ad minus tres moras. vnaz. ſ. in qua oēs in termino sunt. ⁊ vnā i qua boni vltimate merent ⁊ mali demerent. tertiam in qua omnes creati sunt vniformes ex. 7ª ꝓpositione. ⁊ tūc si ponatur ꝙ oēs fuerunt in gr̄a tenet vltim⁹ modus ponendi tres moras. Posset etiam poni ꝓbabilit. 4. moze ꝑm ponētes quattuor moras. Sed ad ingrendū vlterius de dispositione eorum in moris isti videt ponēda ꝓpositio. 6. ꝓbabilis. ⁊ est ꝙ glibz angelus aliquādo fuerit in gr̄a siue in instāti creationis siue postea. nam ⁊ si nō sit necesse sicut alīs forte dicitur ꝙ ad hoc ꝙ aliqs peccet ꝑus habuit gratiā. tamē congruū est ꝙ illi nō solū nō fuerūt iniusti. qz acceperunt libertatē naturalem per quā potuerunt saluare iustitiam naturalē sed ꝙ acceperūt iustitiā gratuitā: ꝑm Anſel. de casu diaboli. 22. ⁊ i. similiter vī ista 6ª ꝓpositio ꝓbari ex ꝓpositione quadā. 7ª. ꝙ deꝰ nō discernit inter istos ⁊ illos anteqz ipsi se p actꝰ suos discernerint. qz ꝑm Aug. 12°. super geñ. ad̄re ibi. ⁊ ponitur di. 3ª. 2. quare isti distinguebant ⁊ nō illi. quere ibi. non enim deus est ꝑus vltor qz aliqs sit petōr igitur vsqz ad instās meriti ⁊ demeriti erāt omnes vniformes. ⁊ si tūc ꝑmo gratia appōebat bonis videtur etiam tūc qz debuerit etiam apponi alijs. nam ante illud instās nō demeruerūt. quare igit non debuit eis apponi gratia sicut alijs qui meruerūt. si autē illi fuissent demeriti nō habuissent. igitur ꝑus iaz habuerunt qz gr̄a ⁊ culpa nō sunt simul. igit si ꝓceda tur ista ꝓpositio. 6ª. ꝙ libet peccās aliquādo fuit i gr̄a. sequitur necessario ꝙ ille tres moze si ponant erūt iste. ꝑma mora est oīum in gr̄a. ⁊ secūda istoz bonorum in merito ⁊ istoz malorz in demerito. in 3°. oēs in termino. vel si dicat eos aliquādo fuisse in puris naturalibus necesse est tūc ponere quattuor moras ita ꝙ in ꝑma mora fuerūt in puris naturalibus. in ſcūda oēs in gr̄a ⁊ meruerūt boni ⁊ mali demeruerūt ⁊ tertia boni pseuerauerūt in bono ⁊ mali in malo. i 4ª ⁊ isti ⁊ illi i termino. Et ista via de quattuor moris saluat plures status in eis. ⁊ plures affirmatiuas auctoritas que pluralitas si nō placeat qz non hz necessitatem euidentē saltem ad minꝰ. 3. istas moras ꝑus assignatas ꝓbabile est ponere.

De secundo articulo. ſ. que fuerūt iste moze q̄ꝝ uis aliq ponāt ea cē diuersa instātia temporis discreti. tñ ex di. 2. patet ꝙ ꝓpter nihil in angelis opz ponere tēpus discretū. ſz diuersa nūc cui. Sz q̄ro qbus cōuenīdebāt ista nunc cui in tēpore nr̄o cōtinuo. dico ꝙ vltima mora. ſ. existēdi in termino coresp̄ndet toti tpi post instans p̄emiū beatitudis bonoz ⁊ dānationis maloz. mora tñ ꝑma in q̄ erant vniformes pōt poni coexistitisse cū instāti nostro vel parte tpis nostri. ⁊ ꝑm hoc ꝓter opz ponere de ſcūda mora. si. n. ꝑma mora coexistit tēpori. ⁊ vltimo instāti eius. igit ſcōa mora nō habuit aliqō ꝑmū instans in tpe nostro cōuenīdens sibi. Et hz videat quibusdam ꝙ necesse fuerit angelū ꝑmo peccasse in instanti vel cum instāti tpis nostri. ⁊ alijs videbatur

q̄ neceſſario opoꝛteat ipſum peccaſſe cū tpe noſtro. p̄mi habent ꝓ ſe. q: inter p̄uatiue oppoſita circa ſ̄ȷ̄ iectū aptū natū nō eſt mediū. ⁊ q̄ eſt ſ̄bm indiuiſibile nulla eſt cauſa fui ſucceſſionis a termino in termi nū neq; ex parte terminoꝝ neq; ex parte mobilis. ſecundi aāt hō̄t ꝓ ſe q̄ nulla virtus creata agit in iſtā ti. q: tūc maioꝛ virtus ageret in minoꝛi q̄; in inſtanti. neutre tū rationes cōcludunt. de p̄ma patebit. li. 3. di. 3. vbi reſpōdet ad iſtas rōnes ſuſtinēdo q̄ō aia beate virginis potuit p̄ciſe eſſe in pct̄o per inſtans ⁊ poſtea fuiſſe mūda. nec etiā ſcōa cōcludit ⁊ nūm ē ad eam p̄ius di. 2. huius. 2. vtroq; ergo modo potuit eſſe. ⁊ q̄ō p̄ma illa moꝛa immocētie coexiſteret tēpoꝛi ⁊ nō vltimo eius inſtanti. ⁊ tūc ſecūda moꝛa habuit p̄mum inſtās tpis coexiſtēs ſibi. vel q̄ō p̄ma moꝛa coexiſteret tpi ⁊ vltimo inſtāti eius aut ſoli inſtanti vni tpis. ⁊ tūc ſecūda moꝛa nō habuit aliq̄ō p̄miū inſtans ſibi coexiſtens. ſicut nō eſt dare p̄mam mutationem in motu cōtinuo ex. 6. phyſicoꝝ. Sed qualis erat ſecūda moꝛa in ſe numq̄d inſtātanea vel indiuiſibilis videtur q̄ō non ꝓpter duo. p̄mo q: angeli mali peccauerūt pluribus peccatis diuerſe ſpecici. ⁊ nō habuerūt ſimul oēs actus illos. igit̄ habuerunt vnum poſt aliū. ⁊ in tota moꝛa in qua hūerunt iſtos actus fuerūt in via. alioq̄n actus coꝝ poſterioꝛes non fuiſſent eis demeritorij ſed quaſi pene exitium in termino. 2° q: angelis bonis pꝛo magno merito aſcribitur q̄ō vicerūt pꝛeliū tētatiōis. apoc. 12°. factū eſt pꝛeliū magnū in celo ℣Michael ⁊ angeli eius p̄liabant̄ cū draconē ⁊c. ſi. n. p̄ciſe eēt vnū inſtans in quo mali demeruerunt ⁊ boni meruerūt in illo nō fuiſſet iſta repugnātia nec victoꝛia tētationis ⁊ ita nō aſcriberet̄ iſta victoꝛia eis in laudē ⁊ excellens meritū coꝝ. ℣Aſſumptum ꝓbat̄. q: ſi tm̄ fuiſſet vnuꝫ inſtās ſimul peccaſſent mali ⁊ boni meruiſſēt ſed in illo inſtāti nāe in quo mali peccauerūt peccatum coꝝ non tētauit bonos. nec enim tentauit eos: niſi poſterius natura q̄; fuit cōmiſſuꝫ a malis. poſterius igitur vicerunt boni tētationē q̄; mali peccauerūt. ex quo cōcludit̄ q̄ō moꝛa demeriti maloꝝ non erat indiuiſibilis. Ex hoc ſequitur q̄ō nec moꝛa meriti bonoꝝ quia erāt eq̄les ex ꝓpoſitione. 5. ⁊ 2. via hoc ſpecialiter de moꝛa meriti bonoꝝ.

Ad argumēta. ℣Ad p̄mū dico q̄ ꝓ̄tia nō valet. ℣Ad ꝓbationē cōmē. dico q̄ de⁹ potuiſſ; eis dediſſe btūdinē in inſtāti creationis ſi voluiſſet. ſz gl̄oſius eſt eā habere ex merito. ⁊ ita diſpoſuit ſua ſapientia. meritū aūt iſtud nō potuit eſſe ſuppoſita libtate diuina que creauit oēs eq̄liter niſi ad min⁹ duobus moꝛis p̄cedētib⁹ ipam btūdinē. ℣Ad aliad ſz negeꝛ ſimilitudo de gr̄a ⁊ gl̄ia ad culpā ⁊ penam. tū dico q̄ nō ſimul erant mali demeritoꝛie culpabiles ⁊ dānati. q: nō ſimul erāt ipſi in via ⁊ in termino ſicut nec boni. ⁊ ſz modo ſint in culpa nō tū demerent̄ vt viatoꝛes eliciēda actū quē elicere imputetur eis ad demeritū. ℣Ad ꝓpoſitionē que innuit̄ ꝓ opi. q̄ ponit duas moꝛas tm̄. ſ. q: ꝓ̄intelligant ſine diſcurſu. ⁊ ita acq̄runt perfectionē ſuam. ℣Rn̄deo ſi ex hoc fuiſſent ſtatim btī poſt vnū actum ſeq̄reꝛ q̄ mali q̄; m̄ cum demeruerūt in p̄mo inſtāti fuiſſent btī ⁊ nunq̄; peccaſſent. ⁊ ideo illud aſſumptū eſt falſū de pfectione angeloꝝ naturali ſicut tactū eſt di. 3. q. 3. huius li. ⁊ multo falſius de pfectione ſupnaturali quam acq̄runt meritoꝛie. illa enim ē ſm acceptionē p̄miātis. cuius leꝛ eſt q̄ q̄ pſeueraverit vſq; in finē hic ſaluus erit. ⁊ qui ceciderit condemnabitur. et ideo ſi aliquando meruerunt ⁊ non perſeueraverunt pꝛo tota moꝛa deputata vie non ſufficienter ad beatitudinē eternam meruerunt.

Queritur hic vtrū angeli boni fuerūt btī in p̄mo inſtāti creationis ſue. ⁊ angeli mali miſeri. q̄ ſic. videt̄ nā in p̄mo inſtāti fuerūt beati btūdine naturali. ergo ⁊ btūdine ſupnaturali. ꝓbatio ꝓ̄ᵉ. Cauſa effliciēs btūdinis ſupnaturalis eſt efficacioꝛ cā efficiēte beatitudinis naturalis. ergo eque cito vel citius p̄ōt ꝓducere effectū ſuū. ꝓbatio antecedētis q: angeli in p̄mo inſtāti ſue creationis habuerūt vel habere potuerūt itellectuꝫ pfectū ⁊ volūtatē ⁊ obiectū vtriuſq; p̄ñs. ergo fuerunt vel eſſe potuerūt btī btūdine naturali in p̄mo inſtāti. Itē boni fuerūt in p̄mo inſtanti in gr̄a. ergo in p̄mo inſtāti fuerūt btī. ꝓbatio añcedētis per ℣Aug. 13. de ciui. c. 9. dicēte q̄ō deus fuerit ſimul cōdens nām angeloꝝ ⁊ largiens gr̄am. ꝓbatio ꝓ̄tie. q: angelus ſine diſcurſu ſtatim cōſequit̄ ſuā pfectionem nālem habita diſpoſitione naturali req̄ſita. ergo ⁊ habita diſpōne ſupernaturali que eſt gr̄a ſtatim ſine diſcurſu cōſequit̄ ſuā perfectionē ſupernaturalē q: diſpoſitio ſupnaturalis que eſt gratia nō magis repugnat vel nō minus cōuenit perfectioni ſupnaturali ad illaꝫ inducēdā q̄; diſpoſitio naturalis perfectioni naturali ad quā diſponit. Itē q̄ō mali ab initio fuerūt miſeri. p°. ℣Aug. ſup geñ. li. 2. c. 8. ⁊ habet̄ di. 3 c. i. putauerūt quam ⁊c. ⁊ ꝓbat̄ ibi vt videt̄ hoc per illā auctoꝛitatē Jo. ille homicida erat ab initio ⁊ in veritate nō ſtetit. Itē ℣Augu. vbi ſupꝛa. ⁊ ponit̄ di. 3. eodē. c. vbi p̄ius allegat auctoꝛitatē Job. 4. vbi dī de diabolo. ℣Dic eſt ingt figmētū dei. ⁊ nr̄a trāſlatio habet ipſe eſt p̄ncipiū viarū dei. Et ibidē allegat̄ auctoꝛitas pſal̄. draco iſte quē formaſti ad illudēdū ei. ergo in p̄ncipio fuit malus. ℣Oppoſitū de bonis. ℣Augu. li. 1. c. 2. ſuper geñ. ⁊ ponit̄ di. 3. c. 2°. aliſs autē videtur ⁊c. angelicā ingt naturam p̄mo ſine formationē creatā ⁊ celū dictā poſtea formata ⁊ lucem appellatā qu ādo. ſ. ad creatoꝛē eſt cōuerſa perfecta dilectione ſibi inherēs. Item de malis q̄ō nō ſtatim fuerūt mali. ꝓbatur ꝓ auctoꝛitatē ℣Orige. in gl. ſup Ezech̄. ⁊ ponit̄ di. 3. c. adhuc aūt videretur. ⁊c. vbi dicitur ſerpēs hoſtis p̄ius veritati. nō tū a p̄ncipio ſuper pectus ſuum ⁊ vētrē ambulauit. ſic nec Eua nec Adā ſtatiꝫ peccauerūt. ⁊ loqtur de diabolo ſub noīe ſerpētis. Itē Ezech̄. 28. dicitur. Tu ſignaculū ſimilitudinis plenus ſcīa. ⁊ pfect⁹ decoꝛe in deliciis paradiſi dei fuiſti. ergo nō ſtatim in miſeria.

Reſpōdeo p̄imo dicēdū q̄ boni potuerunt in p̄imo inſtāti eē beati. cuius ratio eſt iſta. q: beatitudo nō p̄ōt ineſſe alicui creature capaci beatitudinis niſi a dee. ergo ꝓ quocūq; inſtāti eſt beatitudo poſſibilis dari a deo ⁊ ineſſe creature capaci illius p̄o illo inſtāti ē ſimplr poſſibilis. ſed p̄o quocūq; inſtāti deus potuit illam dare ita bñ in p̄imo ſicut in ſecūdo vel in tertio inſtanti. ⁊ angelus ꝓ quocūq; inſtāti fuit capax. q: per nām eſt imago dei qua eſt capax dei ⁊ illā plenā habuit nām ⁊ perfectā in naturalibus. q̄re ⁊c. Vtrū aūt in p̄imo inſtāti potuerūt eē miſeri diſtinguitur de miſeria. eſt. n. duplex. ſ. pene ⁊ culpe. de miſeria pene quātū ad illud q̄ō eſt. ſ. quantū ad illud icōmodū q̄ō nūc infligitur vel infligetur ꝓ culpa: potuerūt eē miſeri. ſed hoc p̄opꝛie nō fuiſſet pena q: nō fuiſſet punitiua culpe. ꝓbatur aūt q̄ō potuerūt ſe eē miſeri in p̄imo inſtāti. q: nō videtur contradictio. q̄ō in primo inſtanti inſit vel infuiſſet nature angeli. potuit etiam immediate dare a deo p̄o illo p̄imo inſtanti ſicut ⁊ beatitudo. dicēte ℣Aug°. 3. de li. ar. ſi deus ab initio feciſſet hoīem in pena nō eſſet p̄opter hoc deus vituperandus nec iniuſt⁹. ſed ſi ab initio nō fuiſſet in pena ⁊ poſtea feciſſet eum in pena ſine ſuo

demerito vitupandus eẽt. De miseria culpe dicitur q̃ nõ potuit in p̃mo instãti peccasse. Et trõ vm? doc. p̃ma est hec. q: illud petũ in illo p̃mo instãti aut eis inesset a deo creãte qõ nõ est verũ. q: de⁹ non est actor mali culpe. nec põt eẽ cã refectiua respectu culpe. aut inesset eis p ppriũ actũ volũtatis ẽ. sed hoc nõ põt esse. p°. q: o⁹ opatio q̃ simul incipit eẽ cuz eẽ rei est effectiue a cã pducẽte rem in esse. Ẽ rẽpluz q: defectus grauis simul incipit cũ esse eius. ideo ꝺ sensus ille causatur a generãte graue. ponit etiã exemplũ de tibia clauda. cum igit nec a deo effectiue nec a ppio actu sue volũtatis. vel a ppria volũtate effectiue in p̃mo instãti potuerũt habere peccatũ vel actũ talem vitiosuz. sequitur ꝛc. Sed hec ratõ nõ valet. quia ꝑm Aug. 2. de ciui. dei. c. 13. vbi dic. q dicunt angelos a p̃cipio fuisse malos sentiũt cum manicheis. q manichei ponebãt vnũ deum maluz ĩmediate eẽ cãm mali. ꝛ alterũ esse ĩmediate causã boni. ergo ꝑm Aug. nõ sequitur hoc est ab initio cũre creata. ergo eẽ a deo ĩmediate. Jtem defectus cãe secũde in agẽdo inquantuz defectus est non est effectus cause p̃me. ergo defectus ꝓcedẽs a voluntate angeli in illo p̃mo instãti si fuisset nõ fuisset a deo. nec a cã p̃ma sicut nec nũc est. Jtẽ est cã voluntaꝛ deus nõ solum q̃stũ ad cõuersari. sed quãtũ ad causari ꝑm Aug. 8. sup gen. volentẽ q̃ sol sicut cãt lucez in aere q̃ aer semp sit luciduꝰ a sole quãdiu lux est in aere sic deꝰ semp causat. nã cõseruari cõtinue ab ipso eẽ cõtinue causari. si ergo defectꝰ cãe scõe fuisz a deo in p̃mo instãti cum deus nõ causet volũtatẽ. ꝛ sic cã volũtatis quantũ ad instãs p̃ priũ. sequitur q̃ deꝰ non causaret petã sicut in p̃mo instãti. Arguitur etiaz ad candẽ pclusionẽ sc̃o sic. Angelus nõ põt habere p̃mũ velle a se sed ab alio. sed tale velle nõ faceret angelũ peccare vel esse in culpa. q̃re ꝛc. ꝓbatio assũpte per Anse. de casu diaboli. c. 13. q: ꝑm eũ si p̃mũ velle a seipso hz aut habet hoc nolẽs aut volẽs. nõ nollẽs certũ est si volẽs sine volẽdo ergõ añ p̃mum velle fuit aliud velle ꝛ sic posset eẽ ꝓcessus in ĩfinitũ Et simiꝛ posset etiam argui de nolle. Dico ad istud argumentum suppositõ q̃ voluntas possit esse causa actiua sue volitionis obiecto sibi p̃cognito ꝛ p̃sente. dico tũc q̃ põt esse cã p̃me volitõnis sicut ꝛ secũde cũ sint eiusdẽ rationis. imo ꝑm sic ponentes esset ꝓcessus in infinitum nisi haberet p̃mũ velle a se ꝓbatio. nam quero a quo p̃mum habet velle aut a se. ꝛ habetur ꝓpositũ. aut ab alio. ꝛ tũc hꝫ erit per aliud velle. ꝛ de isto q̃ro a quo habet. si a se habetur ꝓpositũ. si ab alio erit ꝓcessus in infinitum

Ad Anſ. dico q̃ ipse finxit vnũ angelũ q̃ p̃ius eẽt vna eẽntia nuda nõ hãs formaliter potẽtiã volitiuam quã ipse inuocauit instrumẽtum. iste angelus sic imaginatus ꝑm Anſel. nõ põt habere p̃mum velle a se q: est in apti⁹ remota ꝛ opz ipsum induci ad actum p̃mũ. ſ. q̃ habeat volũtatẽ anteꝯ eliciat volitionẽ. ꝛ hoc nõ põt a se esse. Et tũc cum dicit si hz a se aut volẽs aut nolẽs. dicendũ q̃ nec volẽs nec nolens hz p̃mum velle. vel si dicam⁹ illũ angelũ habere instrumẽtum. ſ. potẽtiam volituã. tñ fingim⁹ ipz sine afflictione cõmodi vel incõmodi. vel iusti vel iniusti. tũc nõ põt habere velle a se. sed a deo dãte pus affectionem cõmodi vel incõmodi que supaddit natureꝰ sue: sed habita affectione commodi p̃ma volitio elicita est a se. ꝛ isto modo intelligit Anſel.

Arguitur 3° ad istam q̃nez sic. ponat q̃ si potuerit in p̃imo instanti q̃ peccauerit sequitur. ergo necesse peccauit. sed nullũ necessariũ est peccatũ. peccatũ enim a deo est volũtaᵐ. q̃re ꝛc. ꝓbatio istius p̃tie q: si potuit nõ peccare aut potẽtia ante actũ. qõ falsũ est. nam añ p̃imũ instãs nõ fuit potentia in ipso. nec potẽtia cũ actu. q: in ist oinstãti in quo peccauit non potuit nõ peccare. ꝛ ideo per illam põtẽtiã nõ potuit nõ peccare. Sed hoc argumẽtũ nõ valet. solutum enim est di. i. huius. 2. in. q. de eternitate mũdi ꝛ in p̃mo li. di. 39. de p̃destinatione. q: vt dictuz est ibi causa nõ causat effectũ nisi vt p̃or natura nõ p̃ior duratione. nam ꝛ si nõ sit duratione p̃ius causa q̃z cans. tamẽ p̃ior fuit natura. ergo si ois causa dũ cãt necessario causat omnis causa necessario causat. q̃a causa non est cõtingenter causans anteq̃z causet.

Jtẽ ois libertas arbitrij tolletur. nam volũtas in isto instãti non elicit actum libere. ꝛ nõ elicit illum libere anteq̃z eliciat. si ergo nũc elicit de necessitate pte. q: ꝓ nunc nõ põt non elicere. ergo nunq̃z libere elicit. Hoc etiam esset cõtra eos qui dicũt q̃ voluntas necessario vult finẽ nõ aũt ea que sunt ad finẽ si ergo necessario vult qũ vult. tũc ita necessario vlt ea que sunt ad finẽ sicut finẽ. q: neutrũ vult antequã velit. ꝛ ideo vtrũq̃z volet vel vult necessario vt dictũ est. Jdeo dico qõ potẽtia cõtradictionis nõ necessario est potẽtia ante actum. nam cuilibet contingenti p̃opositioni de futuro coꝛꝛespõdet sua de pñti contingẽs. similiter sicut ista. tu sedes. est contingens de pñti. sic fuit illa sibi coꝛꝛespõdens cõtingẽs de futuro. tu sedebis. sed ista est magis determinata. ista de futuro minus. vñ Aꝛisto. p̃imo phier. dicit in ꝓpositionibus de pñti esse veritatem determinatam ꝛ nõ necessariã. Cũ ergo dicis aut potuit potentia ante actũ. aut potẽtia cum actu. dico qõ potuit peccasse potẽtia ante actũ auctoꝛitate vel oꝛdine nature nõ p̃ius duratione necessario. ꝛ sic ista glo. non valet deus nullum cõtingẽter sed necessario p̃destinauit. q: nõ est dare instãs vel tp̃s durationis. ante p̃destinationẽ. ideo ꝑm illud nõ potuit non p̃destinasse. qõ falsum ẽ. sufficit enim ad hoc qõ causa cõtingẽter p̃oducat q̃ p̃ius oꝛdine nature sit q̃z effectus p̃ductus. nec regritur necessario p̃i⁹ duratione ad hoc qõ cõtingenter deus aliqd p̃oducat extra se. Arguitur etiam. 4. sic ad dictã cõclusionem. angelus nõ potuit in p̃imo instãti habere deliberationez. ergo nec peccare. consequẽtia pz. ꝓbatio añcedẽtis. q: in p̃imo instãti nõ potuit simul multa intelligere distincte. quod tñ oportebat si deliberasset. Nec ista ratio valet. nam volitio quã do elicitur a volente nõ regrit nisi vnã intellectõez si sit volitio vnita. intellectionẽ dico vnicã distictã q: plures intellectiones distincte simul non possũt esse in intellectu. ꝛ si possent eẽ tamẽ vna sufficeret ad vnam volitionẽ eliciẽdam. ꝛ ita posset esse vna intellectio distincta etiam si deliberatio nõ p̃cederet sicut si multe p̃cessissent. ergo deliberatõ respiciens plures intellectiones nõ regritur ad vnaz volitionẽ. sed in vna sola volitione põt eẽ obligtas ꝛ peccatũ. q̃re ꝛc. Rationes etiã p̃tacte sunt cõtra ipsos. q: ponũt qõ angelus in p̃imo instanti potuit mereri. maioꝛ enix p̃me rationis eoꝝ ad illã opi. fuit ista. p̃ima opatio rei simul existẽs cũ re ẽ a ꝓducẽte rem. tũc subdas minoꝛem sub ista sic. sed opatõ angeli nõ sua nõ potest sibi esse meritoꝛia. ergo non potuit mereri in p̃imo instãti. Jtẽ sc̃a ratio ẽ cõtra eos. q: in illo instãti nõ põt mereri in quo nõ potest peccare. q: in quocũq̃z instãti potuit peccare in eodẽ potuit mereri ꝛ ecõtra. sed per illam rationez si in illo p̃imo instãti nõ potuit peccare. ergo nõ potuit mereri i illo p̃obatur ꝑm eos minoꝛ quia vel illa potentia eẽt ante actũ vel cum actu etiam 2° añ ẽ ꝓtra eos. Jtem alia ratio videtur adduci cõtra eos. equaliter enim videt regri deliberatio vl magis ad bñ operandũ sicut ad male. bona enim opatio nõ põt eẽ nisi cõcurrentibus circũstãtijs debitis

oibus.sed male quacūq; deficiēte.ergo si sine deliberatione posset meritorie agere.multo fortiꝰ male

Si inſtetur de xpo cui potuit mereri.⁊ tñ non potuit peccare.patebit de hoc li.3.di.13. Videt autez ille doc.cōcedere q xps potuit peccare denoiatiue. nō aūt effectiue. Arguitur etiam.5.sic ad conclusionē. Motus naturalis volūtatis angeli in primo inſtāti fuit rectissimus.ergo in illo inſtāti nō potuit esse malus actus vel motꝰ malus liberi arbitrij.si enim fuisset malus remissum.⁊ p cōsequēs minus rectū fecisset motū vel actū naturalē volūtatis.⁊ tē nō fuisset volūtas rectissima vel actꝰ eius naturalꝭ.

Hec illa rō valet q; semp dū manet itegra natura volūtatis manet inclinatio vel motꝰ naturalis integer rectꝰ ita bene in pmo inſtāti sicut in scōo. Dz ſm Dyo.naturalia in dānatis angelis manēt splendidissima.ergo⁊ inclinationes rectissime. Hec illa ratio valet:q; ſequitur q sicut nō posset peccare in primo inſtanti sic nec in scōo vel tertio.sicut eni peccatū nihil nature adimit.aliogntota posset consumi per peccata.sic etiam nihil inclinationis naturalis adimit. Aliter arguiꝭ⁊ pbatur sic ſerto in habitu cōcreato ipsi angelo pmo relucēt qdditates intelligibiles ab angelo.cū igiꝭ intellectus angelicus non intelligat aliq; nisi vt pūtata in isto habitu intelligit pmo istaſ qdditates.pª.intelligiꝭ q̄ intelligª aª qdditatm ſequitur intelligentia vel intellº singlium.ita q pmo ille intellectus cōsiderat qdditates.deide singulariaq̄ psideraº ē practice⁊ in ista cadit deliberatō nō in speculaº.ppter qđ pz q in pmo inſtāti nō potuit demereri illā. Preterea istarū cōsiderationem qdditatū cōsequitur pmo quedā cōplacētia naturalis sicut cū considero lunā cōplacet mihi.igiꝭ⁊ in pmo inſtāti quando ista cōplacētia naturalis fuit nō potuit demereri vel peccare. Hoc pōt solui q; velle ? cupiscētie presupponit velle amicitie.nullus enim ?cupiscit nisi magis amet illud cui cōcupiscit bonū ?cupitū q̄ amet ipsum cōcupitū⁊ pus aliquo mō.q̄ pus amat qs se amore amicitie q̄ aliq̄ bonuz sibi.⁊ in isto priori pōt vel potuit esse inordinata volitio amicitie.plus.s.amādo se q̄ iuste debuisset amare ſm rectā rationē.sed ista volitio inordinata potuit eē in pmo inſtāti creationis angeli.q; in pmo istāti potuit sibi ostendi bonū diligibile sibi.⁊ eque pmo vel pus natura potuit amare se in se.ergo potuit inordinate amare se in primo inſtāti.pus etiam natura potest obiectū bonū esse cognitū in se⁊ esse amabile in se q̄ vt relucet in habitu.q; nō quietat amātem nisi vt in se. Istud cōfirmaꝭ per Aug. qui dicit.4.de ci.c.vltimo.q̄ ciuitatem diaboli fecit inordinatus amor sui.ista aūt potuit eē in primo inſtāti vt dictuz est. 7º arguitur.p cōclusione sic. Nullus pōt peccare nisi sit debitor iustitie.ſz in pmo inſtāti nō fuit angelus debitor iustitie ergo⁊ c̄.maior pz.q; iustitia et peccatū sunt sicut habitus⁊ puatio.pbatio minoriſ q; sicut pz per Anſel. in li.de casu diaboli.13.⁊.14.i pmo inſtāti nō accipit iustitiam. Nec istud valet dupler.n.ē iustitia.s.moralis⁊ infusa.⁊ de neutra ? cludit ratio. Justitia enim infusa statim amittiꝭ vni co actu peccati.ergo ista amissa nō posset iste amplius peccare.q; nō est debitor iustitie cū nō habeat iustitiam.similiter sarracenus q nunq̄ habuit iustitiā infusaz nō eēt debitor iustitie.⁊ per ?ns nō possz peccare. Itē manifestū est q nō fuit in illo primo istāti debitor iustitie.q; nō accepit eā.semp eni existens in peccato mortali nunq̄ eēt debitor iustitie q; nunq̄ accepit eam.ideo de ista iustitia nō vz arm similiter nec de iustitia acqsita.nā ista pōt amitti multis actibus iniustitie elicitis nec illi q nunq̄ fuit iustus moraliter teneꝛetur ad iuste opari si nō eēt debitor iustitie q; nunq̄ istā accepit. Dico igitur q iustitia ista rōne cuius debitor ē homo vel angelus iuste nō ēnisi potētia naturalis volūtatis moderādi inclinationē naturalē que ē cōtra iustitiā infundēdā.⁊ illud ē libertas que nō ē aliqd superadditū volūtati.imo de per se ratione eius. Dico igiꝭ q illā iustitiā nālem sine potētiā vel libertatē qua potuit cōseruare iustiam infusam sibi.vel qua potuisset recepisse illā.s. si stetisset qua enim ē domin? suoz actuū recepit angelus.⁊ ideo debitor illiꝰ iustitie fuit. Ad Anſel.di co q; nō accepit iustitiā infusam.⁊ hoc dicit Aug.2. super geñ.⁊ ponitur auctoritas in prinº.3ª di. mutationes nō sunt simul.quarū terminus ad quē vnius ē terminus a quo alterius.sed mala volitio vl peccare sequitur terminum ad quē creationis:q; psupponit eē.ergo nō sunt simul. Istud nō valet de passionibus⁊ subis que ?sequunt se solū ordine nature.q; pūt eē simul duratione.nam luna in eodē instāti tēporis in quo accipit lumen a sole diffundit ipsum in alias partes medij. Si tamen fiat vis de vocabulo mutationis.dico q peccatū in primo instāti tē poris nō ē mutatio.sed ē passio de genere passionis q; mutatio ē a primatione in habitū vel eº que non se cōpatiumꝭ in eodē instāti durationis nec prius fuit duratione iste habitus cuius primatio ē peccatum in volūtate angeli si peccauit in primo instāti iō nō ē mutatio sed ē passio de genere passionis.de hoc i ⅄.in materia de resurrectione. Alia ratio ponit talis actio creature nō pōt eē in instāti.igiꝭ in primo instāti nō potuit habere actū aliquē per quē peccarz pº aūtis per rōnē Aristo.6.physic.vbi arguit sic.si aliqua virtus pōt mouere in instāti.ergo maior virtus pōt in minori q̄z in instāti.hoc ē impossibile.sed omni virtute creata pōt esse maioz⁊ ē.ḡ nulla virtus creata pōt mouere in instāti. Dico q rō Aris. ꝓcedit in his in qbus pōt eē excessus i mēsura.q.s. si aliqua virtꝰ monet i aliquo tpe dupla virtꝰ mouebit in dimidia parte tpis.sed istās nō pōt excedi ab aliqua mēsura in paruitate.ideo nō vz.tñ de motu tenet argm Aristo.q; motꝰ necessario hz mēsuram diuisibilē cū ipse sit diuisibilis.⁊ ideo si motꝰ eēt in instāti necessario instās eēt diuisibile.ergo cōtingeret dare mēsurā minorez.

Teneo igitur q potuit peccare in primo instanti.q; potuit in primo instāti habere potētiā vltimā pfectam⁊ non limitabatur ad rectam operationē.nō enim habuit in secūdo instāti magis determinās q̄z in primo.ergo c̄.⁊ hoc potuit esse vt dictū ē.q; in illo instāti potuit se amare amore amicitie vltra rectam rationē.

Desecundo articulo vtrū boni de facto beati in primo istāti fuerīt⁊ mali bti vel miseri.dico primo de malis q mali non fuerūt bti in primo instāti.pº q; tūc nō fuerunt certi de btitudine sua.sic enim postea nō cecidissēt. sed si nō fuerint certi de btitudine nō fuerūt btī. Similiter sicut dicit Aug.4.sup geñ.nō prius discernebat deus bonos a malis q̄z eēnt discreti inf se. nō ergo q mali modo sunt in primo instāti fuerūt beati.q; erant creati vniformes boni⁊ mali.nec erant in primo instāti miseri vel mali.vt pz in littera prima di.c.sed hic magis.vt ēt dicit augu.2.sup gene. vbi dicitur q deus nō ē prius vltor q̄z aliqs peccator. Itē isa.14.dicit de malo angelo. Quō cecidisti lucifer qui mane oriebaris.⁊ ponit di.6.c.1.ergo prius oriebat⁊ lucit q̄z caderet. Itē eze.28º.et ponit vbi supra. In delitijs paradisi fuisti.ergo nō statim cecidit.ideo concluditur q mora fuit iter pncipium creationis⁊ damnationis.⁊ eodem modo patet de bonis in littera di.ista.c.1.⁊ similiter di.3.

c.j.alijs aũt videtur ꝛc. vide ibi.

De tertio articulo quot fuerũt more ꝛ quãte. cõ muniter dicitur duas fuisse moras. vna est in via ꝛ alia in termino. nam ponitur ꝙ nõ simul ꝑmiabatur ꝛ meruerũt nec boni nec mali. Sz vtz ꝑma mora in via fuisset vnica. dicit vn⁹ doctor qõ vnica. qr oẽs angeli in primo instãti temporis discreti habuerũt gr̃am per quã in eodem instãti potuerunt elicere actum meritoriũ. ꝛ ꝑ ꝑns in scõdo instanti tpis discreti potuerũt ꝑmiari ꝛ ꝑmiati sunt boni. sed mali in instãti tpis posuerũt obicẽ ideo nõ fuerũt ꝑmiati. Rñ°. ad hoc est. qr gr̃a nõ tollit nãm sed ꝑficit eam. sed nã angeli acqrit suam pfectionem naturalem sine discursu. ergo ꝛ pfectionẽ quã põt acqrere ꝑ gr̃am que est btitudo acqrit sine discursu, quare ꝛc. mali aũt nõ acqsierũt illam btitudinẽ in secundo instanti. qr posuerũt obicẽ. Cõtra illud .qcũqz ꝑ tota mora vie manet in merito necessario in tmĩno erit btũs. ꝛ hoc pz ex euãgelio Matĥ. 24. vbi dicitur. Qui pseuerauerit vsqz in finẽ hic saluus erit. in vltimo enim instãti vie in quo debuit recipe beatitudinem nõ potuit ponere obicẽ. aliter illud ĩstãs non fuisset terminus. sed pro mora vie per te boni ꝛ mali fuerunt equales in termino pro tota mora vie siue in primo instãti tpis discreti. ergo in termio. fuerunt equales in ꝑmio. Dico ergo ꝙ boni ꝛ mali fuerunt ad inuicẽ discreti in via aliter nõ fuissent discreti finali discretione in termino. In via ergo fuerunt necessario more due. prima in q̃ fuerũt vniformes in gr̃a si volumus dicere ꝙ mali habuerũt gr̃az. vl̃ vniformes saltẽ in natura. secũda mora in qua adhuc in via existentes fuerunt difformes ita. s. ꝙ isti vltimate meruerũt ꝛ isti vltimate demeruerũt. 3ª mora fuit distinctio finalis vnius ab alio necessario ꝓbabile est etiam ꝙ in secũda mora in qua fuerunt difformes in via fuerũt multe morule. qr mali peccauerunt multis spẽbus peccati. s. supbia odio ꝛ iuidia. ꝛ isti actus ordinate secũdi nõ in eodẽ instãti fuerunt eliciti. vt pz di. 2. in ꝑn. ꝛ est ibi auctoritas Aug. hoc iterũ pz per illud apoc. fiebat ꝓliũ magnum in celo. ꝛ dicitur ibi ꝙ michael fecit victoriam que victoria cedebat in laudẽ bonor. hoc nõ fuit nisi qr peccatũ malor angelor fuit incẽtiuũ tentationis in bonis qui tẽtationem istam vicerũt. cum igitur angelus bonus nõ fuit ꝑscius futuror ꝑus fuit elicitus peccatũ a malo angelo anteq̃z ipsum cẽt tẽtatio boni. ꝛ ideo in secũda mora fuerũt multe morule elicite a malis. Sed de prima mora in qua fuerunt vniformes potest ꝓbabiliter sustineri ꝙ in primo instãti fuerũt vniformes in statu nature creati sine gratia postea in secũdo instanti erãt in gratia vniformes. ꝛ postea in tertio instãti vie mali multipliciter demeruerũt. ꝛ boni multipliciter meruerũt. ꝛ ĩ quarto fuerunt in termino. ꝛ hoc videt rõnale. qr sic experti erant de omni statu. ꝛ maiorem occasionem habebant intẽsi eliciendi actũ meritorium postea cum simul habebant gratiam ex hoc ꝙ experti erant ꝙ ex naturalibus in primo instanti hoc nõ poterant. Vel põt dici ꝙ primo erant vniformes creati in gratia ꝛ in secũdo instanti boni meruerunt. ꝛ mali demeruerunt ante terminum qr deus nõ discernit eos ante q̃z fuissent inter se discreti. Hec vz qõ dicebat supius. qr si stetissent in secũdo instanti debebãt recepisse beatitudinẽ. ꝛ ideo boni tũc fuerũt in termino. longior enim fuit via illor q̃z mora vnius instãtis. ꝛ forte per duo vel tria sequẽtia nõ debebãt hẽ beatitudinem. si dicam⁹ ꝙ tñ in primo instãti erãt vniformes in naturalibus ita ꝙ numq̃z fuerunt vniformes in gratia. tũc debet dici ꝙ in scõdo instãti dabat gratia nõ ponẽtibus obicẽ. ꝛ tũc fuisset data malis si non apposuissent obicem. Et bñ potuerunt ponere obicem respectu gratie recipiende. lz nõ respectu ꝓmij recipiendi in instãti in quo debuit recipi quia tũc nõ est recipiens in via. sed in termino. et tunc ipsi demeruerũt ꝛ boni meruerunt omnes adhuc in statu vie exĩtes. ꝛ in termino isti erant beati mali vo obstinati. ita ꝙ non credo qõ omnino pares fuissent dispares in termino. Sed quãte sunt iste more. dicit vnus doc. quod dicunt eẽ institutiua discreti tpis. dictum est aũt qõ nulla ẽ necessitas ponẽ di tps discretũ. 3ª di. huius. q. ꝑma ꝛ quere ibi.

Ad primuz principale dico qõ causa efficacior nõ necessario producit effectũ eque cito sicut causa minus efficax: si illa efficacior sit agens volũtariũ quale est deus respectu beatitudinis. Ad scõm dico ꝙ dubiũ est vtrũ boni fuerũt in ꝑmo instãti in gr̃a. Et ad auctoritatẽ Aug. põt dici qõ intelligit de gr̃a gratis data. q̃ nõ facit ad ppom. vel esto qõ fuerũt in gr̃a gratũ faciente in primo instãti adhuc non valet ꝓñia. qr lz sine discursu statim angeli habeãt btitudinẽ naturalem. tñ nõ opz qõ statim habeãt habita ista gr̃a supnaturalẽ qr diceret qõ est quedã dispõ in fieri tñ. nõ in facto esse remanẽs requsita ad btitudinẽ supnaturalem et hi⁹ beatitudinis dispositio est act⁹ meritoris respectu btitudinis simplr̃. ideo nõ simul insunt angelo. In nãli aũt btitudine nõ ẽ hi⁹ dispõ requsita. Ad aliud de auctoritate Jo. 8. rñdit Aug. 2. sup geñ. c. 23. et ponit di. 3. c. j. deinde qualiter ꝟba dñica. vbi dicit sic qõ ab initio homicida fuit ꝛ in vitate non stetit. qr ex quo homo conditus fuit ipm per inuidiã i mortem ꝑcipitauit. vñ post initium tpis cecidit. vt ibi dicit pz qõ homicida nõ fuit in primo instãti sue creationis respectu hois quem tẽtauit. ꝛ q̃z etiaz in primo instãti sue creationis malus nõ fuit sed satis cito post. tñ bene nũc dicit qõ in vitate nũ stetit simpliciter loquẽdo. Ad rõnẽ factã in tertio articulo posset negari qõ angelus sequat oẽm suã pfectionez naturalẽ sine discursu. nõ est enim necesse qõ simul cognoscat ꝑnm ꝛ oẽs cõclusiones virtualr cõtentas in ꝑn°. lz nõ ponat ibi annũ vel diẽ vel nõ tñ sicut intellect⁹ nr̃. ꝑ statu isto. vel esto qõ nõ discurrat si vn⁹ actus meritorius sufficit in vno instãti tñ ad hoc qõ angelus sequat suam btitudinẽ supnaturalẽ. q̃re ergo angeli mali nõ habuerũt btitudinẽ ex quo oẽs in illo primo instãti eliciebant vnum actũ meritorium ſm illũ doc. nõ enim videt cõgruũ ſm iustitiam cõmutatiuã qõ viatores eliciãt actus eq̃les ꝑ toto statu vie. ꝛ qõ vnus ꝑmiet ĩ termino ꝛ alius nõ. Ideo dico qõ vnũ op⁹ supnaturale ꝛ vn⁹ actus meritori⁹ nõ ẽ sufficiẽter inductuus ex cõgruo btitudinis supnaturalis. si. n. dispositio naturalis ẽ qõ operãdo lz post hoc acquiratur beatitudo naturalis. multo magis requritur ĩ gr̃a que est dispositio respectu beatitudis supernaturalis operatio huius post hoc in acquirendo beatitudinem supernaturalem.

Qõ de maioribus ꝛ minoribus qdã ceciderunt inter quos vnus fuit celsior. s. lucifer.

Reterea sciri opor di. VI
ꝑ tet. qm̃ sicut de maioribus ꝛ de minoribus quidã perstiterũt ita de vtroqz gradu quidam corruerunt. Inter quos vnus fuit omnibus alijs cadentibus excellentior. nec inter stantes aliquis eo fuit dignior sicut testimonijs aucto/

Job. Ezechiel. ritatum mõstratur. Ait enim Job. Ipse ẽ principium viarũ dei. Et i ezechiele legitur. Tu signaculuz similitudinis plenus sciẽtia ⁊ pfectione decorus in delitijs paradisi dei fuisti. Ad hõ Gregorius exponens ait. Quãto in eo subtilior est natura. eo magis in illo imago di similius insinuatur impressa. Item in Ezechiele legitur. Omnis lapis pciosus operimentũ eius. i. ois angelus quasi operimentũ eius erat. quia vt dicit Grego. in alioz comparatione ceteris clarior fuit. vnde vocatus ẽ lucifer. sicut testatur Esa. Quomodo nigt cecidisti lucifer qui mane oriebaris ⁊c. qui nõ vnus ordo sed vnus spũs accipiẽdus est. q teste Ysidoro postq̃z creatus est eminentiam nature ⁊ pfunditatem scientie sue perpẽdens in suum creatorem superbiuit in tñ q ẽt deo se equare voluit. vt in Esaia dicatur. In celũ ascendam super astra celi. ⁊ exaltabo sõliũ meum. ⁊ ero similis altissimo. Similis quidem deo esse voluit non per imitationem. sed per equalitatem potentie.

Circa distinctionem

c 6am quero vtrum angelus malus potuerit appetere equalitatẽ dei. q nõ. intellectus intelligendo summũ verũ nõ errat. ergo nec volũtas amãdo sũmuz bonũ peccat ergo appetẽs eqlitatẽ dei nõ peccaret. ergo angelus in pmo actu peccãdi non potuit appetere equalitatem dei. Cõtra magister in littera.

Dicitur q nõ potuit equalitatẽ istam appetere. ad qõ videntur esse quattuor rationes. Prima q: non peccauit ex passione patet. nec ex ignorãtia. q: pena nõ precessit culpã. igit ex electione. sed electio nõ est impossibiliũ ex. 3. ethi co. angelũ aũt esse equalẽ deo ẽ impossibile. ergo ⁊c.

Preterea angelũ esse eqlem deo includit contradictionẽ. ergo nõ includit aliquã rationẽ eius. ergo nõ includit aliquã rationẽ entis. ergo nõ continetur aliquo modo sub primo obiecto volũtatis. ergo nõ est aliquo modo volibile. Preterea tertio nihil põt volũtas velle nisi qõ est preintellectũ. ergo angelum ẽ equalem deo oportuit esse preintellectuz vel postẽsum ab intellectu. aut igitur ab intellectu errante. ⁊ tũc pena est añ culpam. vel ab intellectu: non errãte. ⁊ hoc est impossibile. q: intellectus non errãs nõ põt ostẽdere illud qõ includit cõtradictõez

Preterea. 4. ⁊ videt esse rõ Anselmi. de casu diaboli. c. 4. angelum ẽ equalẽ deo includit angelũ nõ esse. q: angelus nõ põt ẽ angelus nisi sit inferior deo sed nullus potest appetere se non esse. ergo nullus inferior põt appetere equalitatem dei.

Quia tamẽ iste rationes nõ cogũt. põt alit ad q. rñderi. s. q angelus potuit appetẽ eqlitatem dei. qõ psuadetur pmo sic. q: volũtas habz duplicẽ actũ amãdi. s. amore amicitie ⁊ actum concupiscẽdi aliqd amato. ⁊ sm vtrũqz actũ habet totũ ens p obiecto. ita q sicut qõcũqz ens põt ipse amare amore amicitie. ita qõcũqz ens põt cõcupiscẽ ipsi amato. igit cum angelus potuerit se amare amore amicitie potuit sibi cõcupiscere omne bonũ concupiscibile. ⁊ ita cũ equalitas dei sit bonũ quoddã concupiscibile sm se sibi potuit illud bonũ concupiscere

Preterea si equalitas dei esset possibilis angelo: posset angelus istã cõcupiscere sibi istud planum est sed impossibilitas huius nõ phibet qn posset angelus hoc velle. q: volũtas põt esse impossibilium sz phm. 3. ethi. ⁊ Dam. Hoc etiam phat q: damnati odiũt deũ ex illo psal. Qui te oderũt ⁊c. odiens autem vult oditũ nõ esse sm philosophũ. 3. rhetor. ergo volũt deum nõ ẽ. sed hoc est impossibile in se ⁊ incompossibile. ergo impossibilitas istius appetibilis nõ phibet quin posset appeti a voluntate peccante. Hoc etiam confirmat q: volũtas peccans potuit velle deũ nõ esse. ⁊ potuit etiam cũ hoc velle illum gradũ ⁊ illã eminẽtiaz dei esse in aliquo. ergo potuit velle eam ẽ in se sicut in alio. ⁊ ita potuit velle sibi eminẽtiam dei. Preterea sm Augu. 83. q q. 30. volũtas põt vti fruẽdis ⁊ frui vtẽdis. ergo potest frui se. cũ ergo nõ debeat frui nisi summo bono. ⁊ põt frui se põt sibi cõcupiscere tñ bonum quantuz bonum potest concupiscere summo bono. ⁊ hoc est equalitas diuina.

Respondeo ad qõnem ⁊ dico q actus volenti dupler ẽ simpler ⁊ sub cõditione. vel sub alijs vbis q est volitio efficax ⁊ volitio cõplacẽtie. Exẽplũ. Vno mõ infirmus spans sanitatẽ vult sanitatẽ. ⁊ alio mõ infirmꝰ desperans de sanitate. vult enim sanitatem pmus. quia sperat sanitatẽ sibi possibilem. ⁊ hz respectu eiꝰ volitionẽ efficacem ⁊ impatiũ mediis inducẽtibꝰ sanitatem. Sed despans vult volitione complacẽtie sed nõ volitione efficaci. q: nõ querit media inducẽtia sanitatẽ p eo qõ nõ existimat illam posse sibi acqri. ⁊ ista volitio secũda que est solũ cõplacẽtie põt cẽ rei impossibilis. ⁊ hoc sufficit ad meritũ ⁊ demeritum. q: ⁊ si sit impossibile. tñ põt consentire illi pleno cõsensu. ⁊ ista volitione potuit angelus appetere equalitatẽ diuinam. Sed de pma volitione q efficax est dico q angelus nõ potuit appetere. simplici tñ volitione potuit sibi cõcupiscere tantũ bonũ ⁊ tãto desiderio quãto cõcupisceret si eẽt sibi possibile.

Ad argumenta pro opi. Ad primuz dici põt q electio equoce accipit. Uno mõ p actu volũtatis consequente plenã apprehensionẽ intellectus. quomodo dicitur qs peccare ex electione quãdo nõ ẽ passio perturbãs intellectũ nec ignorãtia. Alio modo p actu volũtatis pnte cõclusionẽ syllogismi practici. q electio nõ est nisi volitio efficax obi. q est ad ingrendũ mediũ per qõ possit obm attingi. pmo modo electio est impossibiliũ. sicut dicit phs. 3. ethi. q volũtas ẽ impossibiliũ nõ tñ volũtas errãs sed volũtas psuppo sita plena apphensione intellectꝰ. secũdo mõ electõ nõ est impossibilium. q: nullus de impossibilibꝰ syllogizat practice. Syllogismus enim practicus ex fine concludit illud qõ est ad finẽ. vt p illud qõ est ad finẽ deueniat ad finẽ. ⁊ talis discursus numq̃z habet de impossibili. Vel planius dici põt q electio vno modo pcise dicit plenã acceptationẽ vel volitionẽ. Alioꝰ volitionẽ efficacem cõsequẽtẽ syllogismũ practicuz pmo modo põt ẽ cuiuscũqz cui psupponit notitia pfecta obi. secũdo mõ nõ põt ẽ alicuius nisi ad cuius ẽ opat voluntas quãtũ põt. q: nihil vult efficacit. nisi ad qõ disponit media per q põt deduci. ⁊ talꝰ volitio efficax numq̃z est alicuius impossibilis. nullus enim cõsiliatur de impossibilibus nec precipit intellectui practico ad ingrendũ media ad illud. ⁊ hmodo habet intelligi verbum philosophi. Electio non est impossibilium. hoc etiam modo angeli non peccaverunt ex electione. hoc est ex volitione efficaci p quam vellent niti ad consequendum ppositum impugnando ⁊ surripiendo sibi eminentiam dei. potuerunt tamen peccare ex electione hoc est ex nõ surreptione. sed ex perfecta volitione illius equalitatꝫ

Ad 5m dico q; sicut est duplex intellectio scilicet absoluta ⁊ cōparatiua. ⁊ absoluta quidē non est nisi alicuius obiecti simplicis cōtenti sub obiecto intellectus ⁊ cōparatiua siue collatiua pōt esse ad quodcunq;. ⁊ hoc siue ista comparatio sit possibilis siue impossibilis. nō enim intellectus tantū cōponit propositiones possibiles. sed impossibiles. ita etiā aliqua volitio est absoluta. ⁊ illa nō est nisi alicuius obiecti simplicis. cōtenti sub primo obiecto volibili. Alliqua est cōparatiua. ⁊ ista potest cōparare quodcunq; volibile simplex ad quodcūq;. licet in illa cōparatione includatur cōtradictio. De prima volitione loquendo hoc cōplexū nō est volibile. q; non est aliquid simplex includēs in se rationē primi obi. ⁊ tm̄ est q̄dā habitudo obi simplicis ad aliud obz quoruz vtrūq; obz simplex est p se volibile. nā ⁊ illō q̄ vult ⁊ illud cui vult est p se volibile. quādo ergo dicis q; hoc totuz non includit in se rationē primi obiecti sui. falsuz est loquēdo de partib⁹ totius. vtraq; enim pars. s. quod ⁊ cui per se includit in se obiectuz voluntatis. ⁊ hoc sufficit ad hoc q; volūtas velit illam partez in ordine ad illaz sicut ad hoc q; intellect⁹ componat quodcunq; simplex cuicūq; simplici sufficit q; vtrunq; simplex possit per se apprehendi ad intellectuz. Ad tertiū dico q; intellect⁹ simplex pōt apprehēdere eq̄litatē dei sine errore. ⁊ sufficit sola simplex app̄hēsio ad hoc q; appetitus vel volūtas appetat illud apprehēsuz alteri. sicut intellect⁹ app̄hendēs albedinē. ⁊ app̄hendēs corpū pōt velle albedinē corpo. equalitas aūt dei pōt app̄hendi sine errore. q; in aliquo est sine errore. nā filius dei est equalis patri ⁊ ille pōt app̄hendi. vel si nihil esz equale adhuc equalitas posz app̄hendi absolute. nec ī apprehēsione illa simplici est error nec aliqua falsitas. ⁊ tamē ista app̄hēsio simplex sufficit ad volitionē illius simplicis cuicūq; intellecto ⁊ amato.

Si igitur arguas a quo intellectu hoc ostenditur errante vel nō errante. dico q; a non errante sz simplici cuius nō est errare nec verū dicere iste. n. sunt conditiones intellectus cōponentis ⁊ dividentis. ⁊ nō opz itellectū ante appetere hoc cōponere cū hoc vel dividere hoc ab illo. sed sufficit voluntatē cōparare hoc ad illud. q; voluntas est eius collatiua sicut intellectus. ⁊ per ꝯsequens potēs cōferre quecūque simplicia sibi ostensa sicut intellect⁹ pōt. Ad 4m pōt dici q; voluntas posset velle ꝯsequenter se nō esse. q; quiliz peccās mortaliter vult aliquid in quo nō vult subesse deo. ⁊ in hoc ex ꝯsequenti vult se nō esse. q; non pōt esse nisi subsit deo. Tamen ad formā argumenti pōt dici q; nō opz q; velit ꝯsequēs ⁊ si vult antecedēs quādo ꝯsequēs nō est de se de intellectu antecedētis. sicut ponit exēplū q; aliquis pōt appetere epatuz nō volendo sacerdotiū. cuius rō est ista. quia sicut ad scire antecedens nō sequit scire cōsequens nisi sciat ꝯsequentia huius ex illo. ita ex velle antecedētis nō sequit velle ꝯsequentis nisi sit velle huius ꝯsequētie. si. n. nesciatur ꝯsequētia vel non sit velle ꝯsequentie nō opz propter velle antecedens velle ꝯsequens. nūc aūt in proposito ꝯsequens nō est de intellectu antecedentis. nec si eēt eēt p se ista habitudo cognita vel volita. ⁊ ita potest nō velle ꝯsequens. Ad illud Anselm. de similitudinibus dicit q; non potest quis ordinate velle peius esse. quia ordinata voluntas nō est volendo aliquid nolendo illud quod necessario sequitur ad ipsum. sine vt sibi intrinsecū sine nō. sed de voluntate non ordinata non oporteret.

Ad primū principale dico q; intellectus intelligens sūmū veruz de aliquo nō sūmo vero errat. sicut intelligēdo lapidē eē sūmū vex. nō tm̄ errat intelligēdo lapidē in se intellectiōe simplici. vel intellectōe collatiua intelligēdo illud cui ipsū ꝯuenit. ita volūtas volēdo p̄mū bonū volūtate simplici cōplacēdo nō errat nec volēdo illō alicui cui illō bonū ꝯuenit nō aūt ꝯgruit nisi ipsi soli ⁊ iō volēdo illō cuicūq; alij a se q̄si volutōe collatiua errat

Et tante superbie mento de celo. i. de empireo in quo cum alijs fuerat electus est in istum caliginosum aerem cuz omnibus sue prauitatis consortibus. Nam vt Joannes ait in Apocal. Draco de celo cadens secum traxit tertiā ptem stellarū. quia lucifer ille alijs maioz nō solus cecidit. sed cū eo alij multi qui ei in malitia consenserunt eosq; cadentes huius caliginosi aeris habitaculū recepit. Et hoc ad nostrā probationem factuz est. vt sit nobis exercitationis cā. Unde apls. Colluctatio est nobis ad vsus p̄ncipes ⁊ potestates mundi huius ⁊ aduersus rectores tenebrarū. contra spūalia nequitie in celestibus. quia demones qui sunt spirituales ⁊ nequā in hoc turbulento aere nobis ꝓpinquo q̄ō celū appellat habitāt. Unde ⁊ diabolus princeps aeris dicit.

Quod nō est concessuz eis habitare in celo vel in terra.

Non enim est eis concessuz habitare in celo. quia clarus locus est ⁊ amenus. nec in terra nobiscū ne hoies nimis infestarēt. Sz iuxta apli Petri doctrinā in epla canonica traditā: in aere isto caliginoso qui eis quasi carcer vsque ad tps iudicij deputatus est. Tunc aūt detrudent in baratrū inferni. sm illud. Itē maledicti in ignē eternū qui paratus est diabolo ⁊ angelis eius.

Quod demōes alij alijs p̄sunt ⁊ habēt etiā alias p̄lationes.

Et sicut inter bonos angelos alij alijs p̄sunt. ita ⁊ inter malos alij alijs p̄lati sunt ⁊ alij alijs subiecti. quā diu durat mundus. angeli angelis. demones demonibus. homines hominibus p̄sunt. Sed in futuro oīs euacuabit p̄latio vt docet apls. Habent quoque sm modū scientie maioris vel minoris p̄lationes alias maiores vel minores. Quidā enim vni prouincie alij vni homini aliqui vni vitio p̄sunt. Unde dicit spūs superbie. spūs luxurie. ⁊ hmōi. quia de illo vitio maxime pōt homīes tentare a quo nominat. Inde etiā est quod nomie demonis diuitie vocant. s. māmona. Est enim mammon nomē demonis. quo noie vocant diuitie sm syrā linguā. Hoc aūt nō ideo est q; diabolus in potestate habeat dare vel auferre diuitias cui velit. sed quia eis vtit ad hominū temptationē ⁊ deceptionem.

An omnes demones sint in hoc aere caliginoso. an aliqui sint in inferno.

Solet autem queri vtrum omnes in isto aere caliginoso sint an aliq iã sint in inferno? Quod in iferno quotidie descendant aliqui demonũ verisimile est quia animas illuc cruciandas deducunt. ⁊ q illic aliqui semp sint alternatis forte vicibus. nõ pcul est a vero. qui illic animas detinẽt atq cruciant. Quod aũt anime malorũ illic descendant atque illic puniantur. ex eo constat q xp̃us ad inferos descendit vt iustos qui ibi tenebant seduceret. Si enim iusti illuc descendebant. multomagis iniusti. ⁊ sicut tradit autoritas cũ iustos eduxit iniquos ibi reliquit. Admomordit enim infernũ nõ absorbuit.

Quida putãt luciferũ esse in iferno religatũ ex quo tẽptauit christũ ⁊ victus fuit quẽ dicunt primũ hominez temptasse ⁊ vicisse.

De lucifero autez quidaz opinant q ibi religatus sit ⁊ ad nos tẽptandos nũc accessuz nõ habeat. quia in Apocali psi legit. Cũ cõsumati fuerunt mille ãni. soluetur sathanas de carcere suo ⁊ exiet ⁊ seducet gentes. quod erit nouissimo tẽpore anti christi quãdo erit tanta tribulatio. vt etiaz si fieri põt moueant electi. Quẽ ibi religatũ dicunt ab eo tẽpore quo tẽptauit christũ in deserto vel in passiõe ⁊ victus fuit ab eo. Ipsũ putãt primũ hominẽ tẽptasse ⁊ vicisse. ⁊ secũdo deũ. sed ab eo victũ esse. ⁊ ideo in inferno religatuz. Alij aũt putant ex quo cecidit pro peccati sui magnitudine illuc fuisse dimersũ.

Quod lucifer nõ habet ptãtem quã habebit tẽpore antichristi.

Sed siue in infernum dimersus sit siue nõ credibile est enim nõ habere potestatẽ accedẽdi ad nos quã habebit in tẽpore antichristi. in quo fraudulenter ac violenter opabit. ⁊ ideo forte dicitur tũc soluendus. q tunc dabitur ei potestas a deo tẽptãdi hoies quam modo nõ habet.

Quod demones semel victi a sanctis nõ accedunt amplius ad alios..

Aliis quoque qui a sanctis iuste ⁊ pudice viuentibus vincuntur potestas alios tẽptandi videtur adimi. Unde Origines. Puto iquit sane quia sancti repugnantes aduersus istos in centores ⁊ vincẽtes minuant exercitũ demonũ. vel vt quaz plurimos eorũ interimant. nec vltra fas sit illi spiritui qui ab aliquo sancto caste ⁊ pudice viuendo victus est impugnare iterũ aliũ Origes.

hoinem. Hoc autez putant quidã intelligenduz tantũ de illo vitio in quo superatus est. vt si de superbia aliquem viruz sanctuz temptat ⁊ vincitur. vlterius non liceat illi illum vel aliũ de superbia temptare.

Ista est distinctio. vi. huius secundi libri. In qua magister postq tractauit de auersione ⁊ conuersione bonoz ⁊ malorum angeloruz. Incipit agere de consequentibus auersionem malorum q̃tum ad casum localem. Et tria facit. Nam primo determinat de proiectione ipsorum in hunc aerez caliginosuz. Secũdo de descensu eorum ad infernuz. Tertio de confusione ipsorũ cum vincunt in temptationibus hominũ. Primuz facit a principio distinctionis vsq ibi. Et sicut inter. Secunduz ab inde vsq ibi. Alijs quoq. Tertium vero vsq ad finez distinctionis. Et tantuz in generali. In speciali autẽ sententia magistri stat in trib propositionibus quarũ prima hec est. Lucifer supremus angelus ⁊ sibi de singulis ordinibus assentientes superbe dei equalitatez appetendo corruerunt. ⁊ in isto caliginoso aere sunt incarcerati. Hãc propositionez magister insinuans proponit q angeli peccantes de singulis ordinibus ceciderunt. inter quos primus peccans ⁊ maioris dignitatis creditur fuisse lucifer. qui ꝑsiderans eminentiã sue dignitatis in superbiã elatus est. Et istam sententiã probat magister per beatũ Grego. Et subdit q merito ꝑ tanti peccati malicia in hunc caliginosuz aerez cuz sociis suis est detrusus. Naz locus celestis propter sui claritatem eis non cõpetebat. nec terra ne nos nimis infestarent. sed sunt in aere caliginoso in signuz tenebraz peccati quod est in eis. ⁊ ob exercituz nostruz vt nos temptent. Post diez vero iudicij simpliciter detrudent in infernũ. Secunda propositio est hec. In malis angelis ⁊ bonis vsque ad finem mundi sũt pmanentia officia prelationis ⁊ subiectionis. Hanc magister ponens dicit. q inter angelos tam bonos q̃z malos vsque in diem iudicij est ordo prelationis. quia qui maioris sunt scientie inter eos maiorem habent prelationem. ⁊ a tali prelatione quandoq denominant. vt qui preest vni puincie dicit pnceps puincie qui vero preest vni homini dicit angelus hominis illius qui vero vni vitio. vt pote quia de illo maxime temptare pmittitur ab illo denominat. vt aliquos dicimus spiritus supbie. alios vero spiritus luxurie. Postea querit. Utrum aliqui demones sint iam in inferno ꝑm illud Apocal. Cum consumati fuerint mille anni soluetur sathanas de carcere suo ⁊ exiet ⁊ seducet gentes. vnde dicit aliquos fuisse opinatos q lucifer temptauit ⁊ vicit primos parentes Sed postq christũ in deserto ⁊ in passione tẽptans extitit victus ⁊ in infernum religatus fuit. Tempore vero antichristi iterũ exiturus. Alij aũt dicunt q statim cum peccauit propter peccati sui magnitudinez in infernum detrusus fuit. ⁊ tẽpore antichristi dicit soluendus. quia tunc dabitur ei potestas temptandi quam modo non habet. Tertia propositio est hec. Demones amittunt temptandi facultatem in his vitijs in quibus a sanctis hominibus pudice viuentibus semel fuerint perfecte supati. Hanc propositionẽ magister ponens dicit eam fore intelligendã de eodẽ vitio. ⁊ non simpliciter saltem ꝑm opinionẽ aliquoz. vt videlicet diabolus victus ab eo quez temptabat de luxuria numq̃ postea suum victorem de luxuria temptabit Et tñs de sententia huius distinctionis in speciali.

Secundo quero vtrū s primum peccatum angeli formaliter fuit superbia. q̄ sic Aug⁹. 10. de tri. c. 15. Male voluntatis mitiū quid potuit eē nisi superbia ⁊ pbat per illō scripture ecclesiastici. 10. Initiū oīs peccati superbia. ⁊c. Itē i eod c. elationis vitiū in diabolo marie dānari sacus litteris edocemur. Preterea in can. Jo. oē q̄d est i mūdo aut ē ꝓcupiscētia carnis. aut ꝓcupiscētia oculoꝝ. aut superbia vite nō peccauerūt ꝓcupiscētia oculoruꝫ. nec ꝓcupiscentia carnis. ꝯ ⁊c. Preterea per viaꝫ diuisiuā. q: non potuit peccare per aliq̄d nolle ⁊ per ꝓns nō primo p irā nec p auaritiā. ⁊ pbatur ad cedens. q: oē nolle p̄supponit aliq̄d velle. nec peccauerūt aliquo velle iordinato circa tēpora lia. nec peccato carnis. q: talia non sunt eis appetibilia. ꝯ p diuisionē exclusis alijs sequit q̄ peccauerūt p superbiā. Pre⁹ psal. superbia eoꝝ qui te oderūt. ⁊c. sed nō peccauerūt nisi vnico peccato. q: alīs peccatū eoꝝ fuisset remediabile. nec peccauerūt simul plurib⁹ peccatis. q: volūtas nō pōt hīe simul duos actus p fectos sicut nec intellectus. igit si peccauerūt pluribus peccatis peccauerūt vno post altez. ⁊ ita in illo instāti scōo potuerūt penitere. ⁊ ita peccauerunt post primū instans. q̄d tenet cōiter pro incōuenienti. q: tenet cōiter q̄ peccatū eoꝝ fuerit irremediabile. Oppositū peccatū eoꝝ fuit māximū. q: irremediabile. superbia nō est maximū peccatū. q̄d patz p eius oppositū q̄d nō est maximū bonū. tū q: humilitas pōt esse informis. charitas autē nō. ꝯ est humilitas minus bona. tū q: loquēdo de virtutibus moralibus humilitas est quedā tēperantia. oīs autez tēperātia est minus pfecta virtus q̄z amicitia que ē pfectissima virtus sub iustitia. 8. ethi. Preterea superbia ꝓsistit in irascibili. nullus aūt actus irascibilis pōt esse primus simplr̄. q: irascibilis est ppugnatrix cōcupiscibilis. ideo passiones irascibilis oriuntur ex passionibus cōcupiscibilis. Preterea superbia vr̄ esse appetitus excellētie. q: ſm aug^m. 14. de tri. ca. 5. superbia nō est nisi puerse celsitudinis appetitus ⁊ per ꝓns excellētia respectu aliquoꝝ quib⁹ excellat. sed nō primo appetebat aliq̄d in ordine ad alios. sed p̄mo appetebat aliq̄d in se q̄z in ꝓparatione appeteret ad alteros. sicut nihil est ad alteruꝫ nisi q̄d prius est ad se. ita nullus appeteret aliq̄d in ordine ad aliud nisi q: prio appetit sibi. ⁊ per ꝓseq̄ns primo appetebat sibi illā. Preterea inferiores demones nō vident appetiuisse dominū discōueniens eis. nec etiā cōsensisse dño Luciferi. q: magis videt probabile q̄ magis appetierunt subesse deo q̄z Lucifero. igitur primū peccatum eorum nō fuit superbia.

In ista questiōe tenet pars cōiter affirmatiua ppter argumētū diuisiuū ad p̄mā partē. Sz ad videdū veritatē q̄nis prio est ostendendū que fuit malicia in prio angelo peccāte. ⁊. 2. ad q̄d genus peccati ptmebat ista malitia. Circa primū videdū est de ordine actuū volūtatis. Et circa hoc dico q̄ cuz sit in cōi duplex actus voluntatis. s. velle ⁊ nolle nolle. n. est actus positiu⁹ volūtatis quo fugit discōueniens seu resilit ab obo discōueniente. velle est actus quo acceptat oīm aliq̄d ꝓueniens. ⁊ cū sit vlterius duplex velle q̄d pōt noīari veile amicitie ⁊ cōcupiscētie. ⁊ dicat velle amicitie esse respectu obi cui volo bonū. ⁊ velle cōcupiscentie est istius obiecti q̄d volo alicui alij amato.

Istoꝝ aūt actuū pz ordo. q: omne nole p̄supponit aliq̄d velle. a nullo enim refugio nisi q: nō pōt stare cū aliquo quod accepto tanq̄z cōueniente. Et ꝟ dicit Anſ. de casu diaboli. c. 3. ponens exemplū de auaro minimo ⁊ pane. Et istoꝝ duoꝝ velle pz ordo. q: ꝓcupiscentia prīa p̄supponit illud velle amicitie. cū. n. amatū sit respectu concupiti. q. finis cui volo bonū nā propter amatū ꝓcupisco sibi bonū q̄d sibi volo ⁊ cū finis voluntatis habeat primā rōem obiecti voliti pz q̄ velle amicitie precedit velle cōcupiscentie. Ex isto pbato sequit vlterius q̄ similis est ꝓcessus in velle de ordinatis. nullū. n. nolle ē p̄mus actus deordinat⁹ volūtatis. q: nō posset hēre nolle nisi respectū vel in virtute alicui⁹ velle. ⁊ si velle eēt ordinatū acceptādo obz cū circūstātijs debitis nolle q̄ habet ꝓiter esset ordinatū. naz si ordinate amo ordinate odio nociuo amati. eodē modo si velle amicitie esset ordinatū velle cōcupiscētie ꝓns ei esset ordinatū. nā si ordinate amo illud cui volo bonuz ordinate cōcupisco sibi bonū. Sequit igitur q̄ simpliciter actus primi⁹ inordinat⁹ voluntatis fuit primū velle amicitie respectu eius cui voluit bonū. hoc aūt oīm nō fuit deus. q: nō potuit deū inordinate ex intēsione amare amore amicitie. nā de⁹ est tale amabile q̄d ex sola ratiōe sui vt oīm ē dat ꝓpletā rationē bonitatis actui pfecte intenso. Nec est verisimile q̄ aliquid aliud a se nimis intense dilexerit actu amicitie. tū q: inclinatio naturalis magis inclinauit ad se q̄z ad aliquid aliō creatū sic amāduz. tū q: nō vr̄ q̄ aliquid aliud creatū a se sic intelexerit sicut se tū q: amicitia fundat̄ sup vnitatū. 8. ethi. nihil aūt cū eo erat ita vez sicut ipsemet cuz se ipso ⁊ etiā amicabilia ad alterz ꝓcedunt ex amicabilibus ad seipsuz ex. 9. ethi. ꝯ primus actus inordinatus fuit actus amicitie respcū sui ipsius. ⁊ hoc est q̄d dicit Aug⁹. 14. de ciui. dei. hoc est q̄ fecit duas ciuitates. ciuitatē dei amor dei vsq̄z ad cōtēptuz sui. ⁊ ciuitatē diaboli amor sui vsq̄z ad ꝓtemptū dei. prima igit radix ciuitatis diaboli fuit inordinat⁹ amor amicitie sui que radix germinauit vsq̄z ad ꝓtēptuz dei. in quo est ꝓsumata ista malitia. sic pz de inordinatione simplr̄ prīa que fuit similiter in prio velle inordinato. Restat nūc videre de prīa inordinatione ipsius velle ꝓcupiscētie. Et vr̄ ibi dicēdū q̄ primo ꝓcupiuit sibi inmoderate bītudinē. q̄d pbat̄ p⁹. sic. nā primū ꝓcupiscere inordinatū nō ꝓcessit ex affectione iusticie sicut nec aliq̄d pctm̄ ꝓcessit ex illa affectōe. ꝯ ꝓcessit ex affectōe ꝓmodi. q: oīs act⁹ voluntatis elicitus aut elicit̄ ſm affectōez iusticie aut ꝓmodi ſm Anſel. maximū igit ꝓmodū maxime appetit̄ a volūtate nō sequēte regulā iusticie. ⁊ ita primo q: nihil aliud regulat illā volūtatē nō rectā nisi inordinat⁹ appetitus ⁊ inmoderatus illius maximi ꝓmodi. maximū aūt ꝓmodū ē bītudo pfecta. Et ꝟ ratio habet̄ ab Anſ. de casu diaboli. c. 4. quere in textu. 2°. pbat̄ hoc q: primū pctm̄ in ꝓcupiscendo fuit aliq̄d velle. nihil. n. refugit a se hoc est ne aliq̄d sibi ꝓingat nisi q: ꝓcupiscit oppo^m sibi. aut igit illud ꝓcupiuit amore honesti vel vtilis. aut delectabilis. q: nō est nisi iste triplex amor quo aliq̄d amatur. nō amore honesti. q: tūc nō peccasset. nec amore vtilis. q: ille nō ē p̄m⁹ amor. ex quo enī vtile ē ad aliq̄d vtile nullus ꝯ pri⁹ ꝓcupiscit vtile q̄z illō ad q̄d est vtile. ergo primo peccauit amando aliquid excessiue tanq̄z delectabile sūmuz. delectabile autez sūmuz bonū est honestam inquantū honestū vt beatitudo. Ista ratio potest accipi a pho. 8. ethi. ⁊ ex illa di. boni vtilis honesti ⁊ delectabilis. Tertio hec persuadetur sic. quia omnis potentia appetitiua cōsequens in actu suo actum apprehensiue primo appetit delectabile conuenientissimum siue cognitiue vel delectationez in tali delectabili. quia in tali appetibili maxime quietatur. q̄d patz de appetitu

ꝓsequente apprehensionē gustus vel auditus vel tactus. qꝛ quilibet talis maxime appetit obm conuenientissimū potētie cognitiue cuius actū sequit̄ i appetendo. igit̄ voluntas separata ab omni appetitu sensitiuo ꝑmo oīo appetit illud q̄ est ꝓueniētissimū intellectui cuius cōuenientiā sequit̄ illud appetere vel ꝑmo ⁊ maxime appetit delectationem in tali obiecto. ⁊ per consequens beatitudinez includentē obm ⁊ actū ⁊ delectatōez ꝓñez. 4° ꝯ ꝓsuadet̄ sic illud. n. ꝑmo appetit̄ a volūtate nō regulata p iusticiā q̄ō si cēt solū appeteret̄ ⁊ nihil aliō sine eo. tale est delectatio. non. n. excelentia vel quodcunqz aliud si cēt triste appeteretur. delectatio vel aliqd tale appeteret̄. Quantū igitur ad istū 2m graduz scz quantū ad peccatū angeli videtur q̄ō ꝑmo ꝓcuiuit beatitudinē. qꝛ sicut peccatū ꝑmū appetitus coꝛrespondēs visui essent in appetendo pulcherrimū visibile ꝓuenientissimū siue cognitiue ⁊ sibi in quo pfectissime delectaretur ita volūtatis ꝓiuncte appetitui sensitiuo quando ipsa nō sequit̄ iusticiaz nec regulā rōis videtur ꝑmū appetibile esse aliqd sūme delectabile illi appetitui cui no cui voluntas maxime ꝓformatur in agendo. ⁊ ideo in homībus ꝑm diuersitatez cōplexionū est dominiū appetituz sensitiuoꝝ. ⁊ si quidē quelz cognitiua habet ꝑꝛiuz appetitū tunc ꝑm diuersitatez ꝓplexionuz est diuersitas dominij in cognitiuis diuersis ⁊ in eoꝝ appetitiuis in quolibet inquā voluntas secunduz predominium appetitus sensitiui maxime inclinatur ad actum eius. ⁊ ideo quidā sequentes inclinationez ꝑimā sine regula iusticie. ꝑimo inclinātur ad luxuriam. quidam ꝑimo ad superbiā. volūtas ꝝ separata ab oi appetitu sensitiuo. ⁊ per ꝓsequēs ad nihil inclinat̄ ꝓp̄t inclinationē appetitus sensitiui ipa deserta a iusticia sequeretur absolutā iclinatiōnē volūtatis vñ volūtas est. ⁊ ista videt̄ cē ad maximū cōueniēs volūtati siue potētie cognitie. nā in quo perficitur maxime cognitiua in illo perficitur maxime appetitiua coꝛrespondens isti cognitiue.

Et si arguas contra istud ꝑimo qꝛ secundū Aug^m. 13° tri. c. 5°. beatitudo ab oībus appetit̄. Quod autē in oībus est vniformiter videt̄ esse naturale. igit̄ beatitudo naturaliter appetit̄. appetit⁹ autez naturalis semper est rectus. qꝛ a deo igitur ⁊ voluntas sibi consona semp est recta. qꝛ q̄ est cōsonuz recto semp est creatū. ꝝ est appetētdo beatitudinē nullus peccat. ꝟ Preterea nullus intellect⁹ errat circa p̄ncipia. 4. meta. ergo nec volūtas circa vltim̄ finē. ꝓña ꝓbatur p illā silitudinē phi. ex 7°. ethi. ⁊ 2° phyco. sicut p̄ncipiū in speculabilib⁹. ita finis i agibilib⁹ vel opabilibus. ꝟ Preterea boni habuerunt affectōem cōmodi sicut mali ꝑm Anſel. de cō coꝛ. volūtas cōmodi nō esse nequit velle. igitur ita volūt cōmodū boni sicut mali. igitur oēs equaliter peccauerūt si ex affectione cōmodi peccauerunt. ꝝ.

Ad p̄m. Ad videndū solonē istarū rōum distinguo qd possit ītelligi p istas affectiōes iusticie ⁊ cōmodi. de quibus loquitur Anſ. de casu diaboli. Justicia pōt itelligi vel infusa que dicitur gratuita. vel acquisita que dr̄ moꝛalis. vel innata que est ipsa libertas volūtatis. si. n. intelligeret̄ ꝑm illā fictiōem Anſ. de casu diaboli. quere ibi angelus. n. habens affectionē cōmodi ⁊ nō iusticie hoc est habēs intellectū ⁊ appetitū intellectus mere vt appetitū talez. ⁊ nō vt libeꝛ talis angelus nō posset non velle commoda. nec etiā nō sūme velle talia. nec iputaret̄ sibi in peccatū. qꝛ iste appetitus se hꝫet ad suaz cognitiuā sicut mō appetitus visiu⁹ ad visiz. necessario ꝓñdo ostensionē istius cognitiue ⁊ iclinatōez ad optimū oñsum a tali potētia. qꝛ nō hēret vnde se refrenaret. illa igitur affectio iusticie que est p̄ma moderatrix affectionis ꝓmodi ⁊ q̄ꝫtuz ad hoc q̄ nō oꝝ voluntatē actu appetere illud ad qō iclinat affectio cōmodi ⁊ q̄ꝫtū ad hoc nō oꝝ eaz sūme appetere illud. s. ad q̄ inclinat affectio ꝓmodi inq̄ꝫ affectio iusticie est libertas innata voluntati. qꝛ ipsa est p̄ima moderatrix affectionis talis. ⁊ lz Anſ. frequenter loq̄tur nō tñ de actu iusticie que est infusa sed acquisita. tñ ibi videt̄ loqui de infusa. qꝛ illā dicit amitti p peccatū moꝛtale. qō nō esset veꝝ nisi de iusticia infusa. tñ distinguēdo ex nā rei duas rōes p̄imas ista rū rationū inq̄ꝫtuz altera inclinat voluntatē nāliter ⁊ sūme ad cōmodū. altera aūt. q. moderat̄ eaz ne i eliciēdo actū oporteat eaz sequi inclinationē eius. nihil aliud sunt ista q̄ꝫ eadez volūtas inq̄ꝫtuz est appetitus intellectiu⁹. ⁊ nude ⁊ vltra hoc inquantū libera. qꝛ sicut dictū est quātuz est mere appetitus intellectiuus sūme inclinaret̄ actualiter ad optimuz intelligibile. sicut est de optimo visibili ⁊ visu. tamen inq̄ꝫtuz libere est pōt se refrenare in eliciendo actū ne sequat̄ istā inclinationē nec q̄ꝫtuz ad substantiā actus nec q̄ꝫtuz ad intensionē ad quā potentia nāliter inclinat̄. potētia aūt aliqua si fuisset appetitiua pcise sequēs in actu suo inclinatōez ei⁹ sicut appetitus visiu⁹ sequit̄ visuz ⁊ eius iclinatōez. tunc lz illa nō possz appetere nisi intelligibile sic̄ apperit⁹ visiu⁹ nō pōt appetere nisi visibile. tñ nō posset tūc peccare. qꝛ non esset in potestate eius aliud. nec aliter appetere quam cognitiua ostenderet ⁊ intelligeret Ipsa eadem facta iam libera. quia nihil aliud est nisi q̄ vna res includat virtualiter plures rationes perfectionales quam includeret si esset sine ratione libertatis. ipsa enim per rationez libertatis potest se moderari in volendo ⁊ quantuz ad hoc quod est non velle illud ad quod inclinat affectio cōmodi ⁊ quantuz ad hoc quod est non summe velle illud. ⁊ ex quo potest moderari tenetur moderari secundū regulam iusticie que accipitur ex voluntate superioꝛe. Secundum hoc ergo patet q̄ voluntas libera non tenetur omnimodo velle beatitudinez quo voluntas si esset tantummodo appetitus intellectiuus sine libertate vellet eam. sed tenetur in eliciēdo actum moderari appetitum. vnde est appetitus intellectiuus. quod est moderari affectionem commodi. ne. s. immoderate vellet. ꝟ Potest autez voluntas seipsam potens moderari immoderate beatitudinem velle que sibi cōgruit tripliciter vel quantuz ad intensionem. puta volendo eam maiori conatu q̄ꝫ sibi conueniat. vel quantum ad acceleratione. puta volendo eam sibi citius q̄ꝫ sibi conueniat. vel quantum ad causam. puta volendo sibi eam aliter quam sibi congruat. puta sine meritis vel forte modis alijs de quibus omnibus nō oporꝛtet hic curare aliquo istoꝝ modorum est pꝛobabile q̄ excesserit voluntas eius. s. vel plus appetēdo sibi beatitudinem inquantum est bonum sibi q̄ꝫ amando illud bonuz in se vel plus appetendo illud bonum vt obiectum beatificum esse bonum suum tanquam sibi bonum quaz appetendo illud inesse alij vt deo suo. ⁊ in hoc est summa peruersitas voluntatis que est vti fruendis ⁊ frui vtendis secundum Augustinuz. 83. q. q. 36. Vel secundo modo potuit appetere habere statim eam cuz tamen deus velit eum illam habere post moꝛtalem vie. vel tertio modo appetendo eam ex naturalibus haberi non habendo eaz gratiose. cuz tamen deus velit eam haberi ex meritis. debuit ergo libera voluntas moderari affectionem quantuz ad istas circunstantias quas recta ratio habuit ostendere. quia beatitudo debuit minus appeti sibi quam deo ⁊ de-

buit appeti p;o tempo;e p;o quo deus noluit ⁊ ex meritis p;o quibus deus voluit eam debere appeti. ergo si aliquo istoꝝ modorum sequebatur affectionem commodi non moderando eam per iusticiam hoc est per infusam si habuit vel acquisitam vel innatam siue naturalem que est ipsamet libertas peccauit.

Per hoc ergo ad argumenta. Ad p̄muz voluntas naturalis non est de se imoderata sed tantuz inclinat p modū nature. ⁊ in hoc non est immoderatio. q; inclinat sicut accepit inclinari. nec est in pt̄ate sua aliō. In potestate aūt voluntatis vt libera est in eliciendo actū est tantum inclinari vel minus. quando ergo accipis qō voluntas naturalis est respectu beatitudinis cōcedo. sed non actualiter īmoderata actu elicito. non est. n. inclinatio appetitus naturalis aliquis actus elicitus. sed est sicut perfectio p;ima. ⁊ hec non est īmoderata sicut nec natura cuius est cū ita inclinat affectione p;modi in obm suū. q; si haberet ex se actum elicitū non posset illū moderari quin eliceret summe quantum posset elici sed voluntas vt habens solā affectōem cōmodi naturaleꝝ nō est causa alicuius actus eliciti sed tātū vt libera. ⁊ ideo vt eliciens actū habet vnde moderet passionē. Quādo ergo accipit q; voluntas consona voluntati naturali semp est recta. quia illa semper est recta. Respondeo ⁊ dico qō si consonat sibi in eliciendo actū sicut illa eliceret si ex se sola ageret nō est recta quia habet aliā regulā in agendo quā illa haberet si ex se so[a] ageret. teneꝝ. n. sequi voluntatē supio;ē in moderando illā inclinationē naturalem ex quo in pt̄ate eius est moderari. vel non moderari q; in pt̄ate ei[9] est non summe agere. vel non tantū quantuz p̄t.

Ad 2[m] dico per idē qō non est in pt̄ate inte[9] moderari assensum suum veris que app̄hēdit. nā q̄z[m] oī ditur veritas p̄ncipioꝝ ex terminis. vel p;clusionū ex p̄ncipiis tantū o; assentire p;opter carentiā libertatis. sed voluntas potest in se ⁊ in potētijs inferioribus moderari ne ista inclinatio oīo dominet in eliciendo actū. vel saltez ne actus eliciat. pōt. n. auertere in intellectū ne speculet talia speculabilia circa que īclinaret ⁊ tenetur auertere si speculatio sit peccatū materialiter intellectui ⁊ formliter voluntati. sic ex alia parte voluntas respectu finis vltimi tenetur moderari inclinationē sui ad ipsuz ne immoderate velit aliquo p;dictoꝝ modoruz q̄z debet velle ⁊ ne alio mō vellit sibi quā illud sit in se. Aliter pōt dici qō sicut actus itellectus cōsiderando p̄ncipiū in se nō pōt esse falsus. ita nec actus voluntatis amando finem in se pōt esse malus ⁊ iste actus est actus amicitie non actus concupiscētie. tamen sicut actus intellectus posset esse falsus. attribuendo veritatez siue cause alicui p;incipio creato cui non conuenit illa veritas. ita actus voluntatis potest esse maius concup;iscendo bonitatē vltimi finis alicui alij ab vltimo fine eo modo quo non congruit alicui alij. Ad tertium dico q; in bonis erat inclinatio naturalis ad beatitudinē tanta quāta erat in malis ⁊ maio; si habebant meliora naturalia. quia inclinatio ista est s̄m perfectionez naturaliū. tamen boni in eliciendo actū non vtebantur voluntate secunduz eius rationem imperfectā inquantuz. s. est tantuz appetitus intellectiuus agēdo. s. tali modo quo cōpeteret appetitui intellectiuo agere. sed vtebant voluntate s̄m perfectā eius rationē qui est libertas. agendo. s. s̄m voluntatē eo modo quo ꝑgruit agere libere. inquātū liberū agit

Hoc autē erat s̄m regulā superioris voluntatis determinātis. ⁊ hoc iuste. Et cū dicitur commodū nō velle nequit. Rīdeo q; boni nec potuerūt nec voluerunt nolle sibi beatitudinez etiam sibi concupiscendo. sed illaz non voluerunt plus sibi quā deo bene esse in se. sed minus. q; illud velle ita potuerit moderati per libertatem. Et si obijcias ergo nullo modo appetebant bene sibi beatitudinem sed tātum bene moderabantur illud appetere. Respō deo appetere actum perfectum vt per illuz magis ametur obiectum est in se est ex affectione iusticie. quia vnde amo aliquid in se inde nolo aliquid in se. ⁊ ita boni potuerunt appetere beatitudinem vt habentes illam per illā perfectius amarent summuz bonum. ⁊ iste actus cōcupiscendi beatitudinem cēt meritoꝝius. quia non vtitur fruendo sed fruitur eo quia bonum quod concupiscо mihi ad hoc concupisco vt plus amem illud bonum in se. Visō igitur de p;imo inordinate concupito potest poni q; inordinate vlterius concupiuit sibi aliquod bonum. s. excellentiam respectu alioruz. vel habuit inordinatuz nolle nolendo. s. oppositа eoruz que concupiuit puta nolendo beatitudinem sibi minus inesse quā deo in se. siue quam deum esse. vel nolendo expectare beatitudinem vsqz ad terminum vie. vel nolendo eam habere ex meritis sed ex se. ⁊ ex consequenti nolendo subesse deo ⁊ tandem nolendo deū esse. in quo tanquaz in summo malo consumata videtur malitia. sicut enim formaliter nullus actus est melio; quaz deum diligere. ita nullus peio; est quaz deum odire. Sed hic est vnuz dubium. an scilicet aliquis posset appetere deum non esse. q; sicut nihil potest esse obiectū volitionis nisi sub ratione boni. sic nec volitionis nisi sub ratione mali: in deo autez nulla app;ehenditur ab angelo ratio mali. nec potest dici q; p;opter iusticiaz possit odiri. q; in sua iustitia nō app;ehēdit aliqua ratio mali sicut nec in ipso. licet enim in effectu eius appareat ratō mali aliqua. non tamen in ipso ⁊ si hoc est verū tūc est dicendum quod odiū non respectu dei in se. nec respectu iusticie eius. sed quantum ad effectum appropriatum perfectioni iusticie. ⁊ per hoc potest dici ad illud psal. Superbia eoruz qui te oderūt. ⁊c. non quantum ad ipsum in se sed volendo iusticiaz eius non vindicantem. ⁊ sic nolunt iusticiam eius quantum ad effectum vindicantem. sed si hoc verum sit tunc est dicendum q; odium dei non est maximum peccatum. quia non respicit deum in se. sed est contra ipsum in comparatione ad effectuz similiter tunc sequitur q; amare deuz non habeat actuz directe contrarium. sed tantum contrarie dilectioni effectus in quo tanquaz in summo malo cōsumata videtur malicia. sicut enim nullus actus formaliter melio; est quam deum diligere. sic nec aliqs actus formaliter peio; q̄z deum odire. Quantū ad secundum articulum restat videre de immoderato amo;e amicitie. quale peccatum fuit. ⁊ de immoderata concupiscentia beatitudinis quam concupiuit sibi secundum aliquem trium modoꝝ expressorum. ⁊ de immoderato nolle consequente. ⁊ hoc qualecunque nolle inordinatū p;dictoꝝ fuerit. Quantū ad p;imū dicit qō fuit superbia ⁊ videt cē intētio Aug. 14°. de ci. c. 17°. vbi vult q; p;esumptio est nimis placere sibi. ⁊ ideo superbi in scriptura dicuntur sibi placentes. ergo ista īmoderata dilectio sui p;op;ie fuit superbia. ⁊ ita p;esūptio. Sed hic videtur dubiū quia si superbia p;op;ie sit īmoderatus appetitus p;op;ie excelentie ⁊ imoderata complacentia sui non videtur esse p;op;ie imoderatus appetitus p;op;ie excelētie quo modo igitur superbia. Item 2° p;esumptuosus videtur p;eferre se alijs vel in bonis que habet

vere vel in his que reputat habere de se. amor aũt sui immoderatus non videt esse talis prelatio sui. quia eiusdem rationis videtur esse in malitia immodera ⁊ se amare amore amicitie. ⁊ alium vt primum. sed amando alium immoderate nullus dicit superbus vel psumptuosus. sed magis luxuriosus. g̃ nec sic amando se . Jtẽ nõ peccat pmo in appetẽdo excellentiã respectu alioꝝ vt tanq̃ domi nus. qz bonũ sibi ⁊ ad se est p̃cedens. nec appetẽdo excellentiam in opi. aliorum. quia tunc falsam excellentiam appetiuisset. Jdeo dico q̃ pmus petrꝰ eius nõ fuit superbia ꝓprie dicta sed ꝓpter delectationẽ quã importabat magis videt reduci ad luxuriam sicut peccatuz quo inordinate delectat quis in speculatiõe pclusionis geometrice ad luxuriã reducit. Ad ista dico q̃ amans aliquod bonũ imoderate vult illud imoderate esse magnũ bonũ immoratione maximũ. ⁊ ideo imoderate. qz absq̃ eo q̃ velit aliqd aduenire p qõ crescat vult illud magis. esse in se q̃ sit. ⁊ quando nõ potest ad hoc attingere vt illud i se sit maius q̃ est. qz hoc est impossibile. vult ex cõsequenti illud esse maximõ sicut põt esse maximuz. vel in cõparatione. vt. s. p̃sit bonis. vel i opinione. vt. s. opinent bonũ suũ esse maximũ. ideo volũtas p̃eminẽdi vel dominandi super alios oĉs sequitur illud velle quo quis vult immoderate bonuz suuz

Dico igit ad primũ argumentũ q̃ psumens vt presumptio est prima spẽs superbie nõ vult bonũ suũ p̃eminere bonis aliorũ ꝑ aliq̃ superioritatẽ. nec etiam vult p̃eminere illud secundũ famã sicut est de illo qui appetit laudez. sed vult illud magnũ esse q̃ se magnũ ⁊ ita magnũ q̃ sine alicuius alterius aduẽtu vult illud esse maius omnibus alijs que nõ ita diligit. hoc mõ põt ꝓcedi q̃ inmoderata dilectio suique est radix ciuitatis diaboli est p̃sumptio. quia q libet inmoderate se diligens vult se esse tantũ bonũ quãtũ posset ꝓportionari actui quo se diligit. Et hoc mõ põt exponi Aug⁹. 14°. de trini. ⁊ bene qõ si placens inmoderate est superbus. ⁊ hoc prima speciei superbie. ⁊ hoc nõ appetendo excellentiã que est quedã relatio. sed appetendo excellentiã. i. magnitudinẽ in se ex qua magnitudine sequit eius excellẽtia ad alios. Ad 2m dico qõ p̃sumptio nõ est petrꝰ intellectus quasi intellectus presumptuosi iudicaret vel ostenderet se esse tantũ quantus non est. sed est peccatũ voluntatis inmoderate appetentis bonum suuz esse tantũ q̃ztũ nõ est. ⁊ ex hoc sequit excecatio intellectus. sed quando addit qõ etiam illud velle sui inmoderatũ nõ videt superbia sicut nec velle inmoderatũ alterius. Rñsionẽ quere. Quantũ vero ad deordinationẽ velle ꝓcupiscentie videtur qõ ille apperit⁹ beatitudinis siõ fuerit ꝓprie superbia. nõ quidẽ quãtũ ad ei⁹ pmã spẽm patz. qa psumptio sm qõ expositũ est in p̃cedenti articulo. si pertinebat ad primũ velle inordinatũ amicitie nõ pertinet ad aliquod velle concupiscẽtie. ⁊ si ad aliquod debeat reduci videt magis consonare cũ peccato luxurie. licz. n. ꝓprie luxuria sit in actibus carnis. tamẽ omne delectabile inmoderate appetitũ inquatũ delectabile põt dici luxuria si nõ est excellentia appetita qualis nõ fuit ista appetitio beatitudinis. Quantũ ad deordinationez tertij. scilicet nolle satis patet. qz quodlibet istoꝝ nolle inordinatoꝝ fuit ira vel inuidia. Et si obijciatur de ipo concupiscere inordinato q̃ nõ fuit peccatũ luxurie. ergo fuit ꝓprie aliquod aliud peccatũ. ⁊ nõ videt per diuisionẽ q̃ fuerit aliud q̃z superbia. ⁊ probatur diuisio per illaz famosaz ⁊ ꝓmunẽ diuisionẽ peccatoꝝ mortaliũ in. 7. Rñ sine peccata mortalia distinguantur per habitus malos oppositos bonis quales sunt. 7. habitus boni quattuor. s. morales. ⁊ tres theologici. sine quod magis videt per actus bonos quales sunt actus. io. preceptoꝝ. sine sic. sine sic. nõ esset illa diuisio septẽnaria peccatoꝝ capitaliuz sufficiens. qz primo modo deberent esse septẽ peccata capitalia alia ab istis. siquidẽ infidelitas ⁊ despatio sunt ꝓprie opposita illi septẽnario. ⁊ nõ sũt ꝓcẽta sub aliquo istoꝝ septez. 2° modo deberent esse decẽ capitalia sm transgressionẽ decalogi. hec ergo diuisio nõ oportet q̃ teneatur sufficiens in omnibus malis actibus siue quo ad omnes malos actus qz iste nõ sunt prime radices nec forte principalia peccata. sed forte multuz cõmunes ad alia peccata sicut occasiones peccandi.

Ad argumenta principalia. Ad pmũ dico q̃ Aug⁹ loquit̃ d simpliciter primo peccato. quod fuit inordinatum velle amicitie. ⁊ illud fuit presumptio. ⁊ cõcedo q̃ illa presũptio fuit simpliciter primũ peccatuz. sed non vt est prima species superbie sm q̃ proprie sumitur. Ad aliud de illa diuisione Jo. pz per hoc q̃ premittit omne q̃ est in mundo hoc est alectinũ hominuz habitantium in mundo. ita q̃ peccata quibus communiter peccant homines continent sub illo trinario. sed nõ oportet primũ peccatũ spirituale angeli quo angeli primitus peccauerunt sub isto peccato carnali cõtineri. imo illud peccatũ cõcupiscendi in secundo gradu si deberet reduci ad aliqd istoꝝ magis deberet reduci ad ꝓcupiscẽtiã oculorũ sicut. n. in nobis ad cõcupiscentiã oculoꝝ spectant inmoderati appetitus alicuius visibilis pulchri. ita ⁊ in eis ad concupiscentiã oculoꝝ debet spectare inmoderatus appetitus delectabilis. Ad 3m patz qõ ista diuisio per septẽnariuz istũ de peccatis capitalibus nõ est sufficiens cõparando ad actuz cõcupiscentie nisi per quandam reductionẽ. ⁊ sic potest concedi qõ reducitur ad luxuriaz sicut omnis inordinatus appetitus delectabilis vt delectabile ad concupiscentiã oculoꝝ. Ad quartũ dico qõ nõ fuit vnicũ peccatũ tantũ. qz fuerunt multa peccata sicut dictũ fuit di. 5. Et cũ dicis quod primũ fuit irremediabile. dico quod quãdo peccant secũdo bcato cũ adhuc fuerit in via. ⁊ per cõsequens quando peccauit secundo peccato potuit penitere de primo peccato. ⁊ ita primuz peccatũ ex se non fuit irremediabile. qz si penituisset inuenisset veniam ⁊ misericordiam. tamen ex quo in illo peccato deuenit ad terminuz omnia peccata eius facta sunt irremediabilia. omne. n. peccatuz alicuius peccatoris perdurans vsque ad terminuz vie est irremediabile. ⁊ qualiter ista irremediabilitas sit tantum ex lege dei nulli habenti gratiam cum fuerit in termino dicetur di. 7. nego igitur quod assumitur ibi tantum esse vnum peccatum. vnde incepit malitia dmonis ab inmoderato amore sui. quod nõ erat maximum peccatũ ⁊ cõsumebatur in odio dei. quod ẽ maximũ peccatũ quod sequebatur ex hoc. qz nõ potuit habere volita manifeste deo. ⁊ ideo ex inordinato appetitu prius potuit deum velle nõ esse. ⁊ ita odire. Ad primũ argumẽtuz in opposituz dico q̃ primũ peccatũ nõ fuit maximũ. sicut. n. in bonis ꝓceditur a magis bonis adminus bona sic a dilectione finis ad dilectionẽ eoꝝ que sunt ad finẽ. ita eꝝ. in malis a minus malo proceditur ad magis malum. iuxta illud Aug. 14. de ciui. dei. c. vlti° amor sui vsqz ad contemptum dei. Alia duo argumẽta. s. de passione irascibilis respectu concupiscibilis ⁊ de appetitu excellentie loquendo de excellentia prout dicit comparationem excellentis ad alios posset ꝓcedi qõ quantuz ad actum concupiscentie

nō primo cōcupiscit excellentiā que est passio irascibilis. sed perfectissimā beatitudinē. tñ si loquatur de primo velle inordinato amicitie potest dici q̄ iste erat actus nec passio irascibilis sed ꝓcupiscibilis. si.n. ꝓcupiscibilis ē ꝓcupiscere bonū amato. ei⁹ est amare bonū amatū cui ꝓcupiscit illud bonuꝫ.

Quod boni angeli adeo sunt confirmati per gratiam vt peccare nō possint ⁊ mali ita obdurati in malo vt bñ viuere nequeāt.

Apta dictum est q̄ angeli q̄ pititerunt p̄ gratiā cōfirmati sūt. ⁊ q̄ ceciderūt a gra dei deserti sunt. Et boni quidem intantum confirmati sunt per gratiam quod peccare nequeunt. Mali vero per malitiam adeo sunt obstinati q̄ bonam volūtatem habere siue bene velle non valent. ⁊ si bonum fit quod aliquādo volunt. Volunt enim aliquando aliquid fieri quod deus vult fieri. ⁊ vtiq̄ illud bonum est ⁊ iustum fieri. nec tamen bona voluntate illud volunt.

Quod vtrique liberum arbitrium habēt nec tamen ad vtrumq̄ flecti possunt

Sed cum nec boni peccare possunt nec mali bene velle. vel bene operari. videtur q̄ iam non habeant liberum arbitrium. quia in vtranque partem flecti non possunt: cum liberum arbitrium ad vtrumque se habeat. Hiero. **Unde Hieronymus in tractatu de prodigo filio dicit. Solus deus est in quem peccatum cadere non potest. cetera cum sint liberi arbitrij in vtranque partem flecti possunt. Hic videtur dicere quod omnis creatura in libero arbitrio constituta flecti potest ad bonum ⁊ ad malum. Quod si ē ergo ⁊ boni angeli ⁊ mali ad vtrunque flecti possunt. ergo ⁊ boni possūt fieri mali ⁊ mali boni. Ad quod dicimus quia boni tāta gratia confirmati sunt vt nequeant fieri mali. ⁊ mali in malicia adeo obdurati sunt vt nō valeant fieri boni. ⁊ tamen vtrique habent liberum arbitrium. quia ⁊ boni non aliqua cogēte necessitate sed propria ac spontanea voluntate per gratiam quidem adiuti. bonum eligunt ⁊ malum respuunt. ⁊ mali similiter spōtanea voluntate a gratia destituti bonum vitant ⁊ malum sequuntur. ⁊ mali habent libꝫ arbitrium sed depressum atque corruptum quod surgere ad bonum non valent.**

Quod boni post confirmationem liberi⁹ arbitrium habent quam ante.

Boni vero arbitrium habent multo liberius post confirmationem q̄

ante. Ateni Aug⁹ tradit in ench. Nō ideo carent libero arbitrio quia male velle nō possunt. multo quippe liberius est arbitrium q̄ non potest seruire peccato. Neque culpanda est voluntas: aut voluntas non est aut libera dicenda non est. quia beati esse sic volunt. vt esse miseri non solum nolint sed nec prorsus velle possint. Non possunt itaque boni angeli velle malū vel velle eē miseri. neque hoc habēt ex natura sed ex gratie beneficio. Añ gratie namque confirmationem potuerunt peccare angeli. ⁊ quidam etiam peccauerunt ⁊ dēmones facti sunt. Unde Aug⁹ in libro contra maximum. Creaturarum natura celestiū mori potuit. quia peccare potuit. Nam angeli peccauerūt ⁊ demones facti sunt. quorū diabolus est princeps ⁊ qui non peccauerunt peccare potuerunt. ⁊ cuicunque creature rationali prestatur vt peccare non possit. non est hoc nature proprie sed dei gratie. Ideoque solus deus est qui non gratia cuiuspiam sed natura sua non potuit. nec potest nec poterit peccare. Ecce hic insinuatur q̄ angeli ante confirmationem peccare potuerunt. sed post confirmationem non possunt ⁊ quod potuerunt fuit eis ex libero arbitrio quod est eis naturale. Quod vero modo non possunt peccare non est eis ex natura. id est libero arbitrio. sed ex gratia ex qua gratia etiam est vt ipsum liberum arbitrium iam non possit peccato seruire.

Aug⁹.

Quod potest confirmationem angeli nō possunt ex natura peccare sicut ante. non q̄ debilitatum sit eorum liberum arbitrium sꝫ confirmatum.

Non ergo potest confirmationem angeli de natura sicut ante peccare potuerunt. non quod liberum arbitrium eorum debilitatum sit per gratiam sed ita potius cōfirmatum vt iam per illud non possit bonus angelus peccare. quod vtique nō est ex libero arbitrio sꝫ ex gratia dei. Quod ergo Hieronimus ait. Cetera cum sint liberi arbitrij possunt flecti in vtranque partem. accipio oportet secundum statum in quo creata sunt. Talis enim ⁊ homo ⁊ angelus creatus est q̄ ad vtranque flecti poterat. se postea boni angeli ita per gratiam sunt cōfirmati vt peccare non possint. ⁊ mali ita in vitio obdurati vt bene viuere nequeant. Similiter etiam illud Isidori intelligendum est. Angeli mutabiles sunt natura. immutabiles sunt gratia quia ex natura in primordio sue cōditionis mutari potuerunt ad bonum siue ad malum sed post per gratiam ita bono addicti sunt vt inde mutari nequeant. Ad hoc enim repugnat gratia: non natura.

Aperit quo p̄dicta verba hieronymi sint itelligenda

Quod angeli mali viuacē sensum non p/
diderunt ⁊ quibus modis sciant.

Et licet mali angeli ita per
maliciaz sint obdurati viuaci tamen sensu nō
sunt penitus priuati. Nam vt tradit Jsido/
rus triplici acumine scientie vigent demōes
scilicet subtilitate nature. experientia tempo/
rum. reuelatione supernoꝝ spirituū. De hoc
Augu'. etiā Augº. ait. Spiritus mali quedaz vero
de temporalibus rebus noscere permittunt
partim subtilitate sensus. partim experiētia
temporum callidiores propter tam magnaz
longitudinem vite. partim sanctis angelis:
quod ipsi ab omnipotenti deo discunt iussu
eius sibi reuelantibus. Aliquando idem ne
fandi spiritus ⁊ que acturi sunt velut diuinā
do predicunt.

Quare magice artes virtute ⁊ scientia dia
boli valent. que virtus ⁊ scientia est ei data a
deo vel ad fallendum malos. vel ad monen
dum vel exercendum bonos.

Quoruz scientia atque vir
tute etiam magice artes exercentur. quibº ta/
men tam scientia q̄ potestas a deo data est.
vel ad fallendum fallaces. vel ad monenduz
fideles. vel ad exercendaz probandamq; iu/
storum patientiā. Unde Augº. in lib. iij. de
trini. Video inquit infirme cogitationi quid
possit occurrere. cur scilicet ista miracula etiā
magicis artibus fiant. Nam ⁊ magi pharao
nis serpentes fecerunt ⁊ alia. sed illud est am/
plius ammirandum quomodo magnoruz
potentia que serpentes facere potuit. vbi ad
muscas minutissimas scilicet cinifes ventuz
est. omnino defecit. qua tertia plaga egyptº
cedebatur: Jbi certe defecerunt magi dicen/
tes. digitus dei est hic. vnde intelligi datur:
nec ipsos quidem transgressores angelos ⁊
aereas potestates in imam istam caliginem
tanq̄ in sui generis carcerē ab illius sublimis
etheree puritatis habitatione detrusos. per
quos magice artes possunt quicqd possunt.
non autē aliquid valere possunt. nisi data de
super potestate. Datur autē vel ad fallenduz
fallaces sicut in egyptios. ⁊ in ipsos etiā ma/
gos data est vt in eorum spirituum operati/
one viderentur ammiranda a quibus fiebāt
damnādi. vel ad monendū fideles ne tale ali
quid facere pro magno desiderent propter
quod etiam nobis in scriptura sunt prodita
vel ad exercendam probandam manifestā-
dāq; iustorum patientiam.

Quod transgressoribus angelis non ser
uit ad nutum materia rerum visibilium.

Nec putandum est istis
transgressoribus angelis ad nutum seruire
hanc visibiliū rerum materiam sed deo po

tius a quo hec potestas datur quantum incō
mutabilis iudicat.

Quod nō sunt creatores licet per eos ma
gi ranas ⁊ alia fecerint. sed solus deus.

Nec sane creatores illi ma/
li angeli dicendi sunt. q; per illos magi ranas
⁊ serpentes fecerunt. nō enim ipsi eas creaue/
runt. Omnium quippe rerum que corporali
ter visibiliterq; nascuntur occulta quedaz se/
mina in corporeis mundi huius elementis
latent que deus originaliter eis indidit. Jpe
ergo creator est omniuz rerum qui creator ē
inuisibilium seminū. quia quecunq; nascen/
do ad oculos nostros exeunt. ex occultis se/
minibus accipiunt progrediendi hic p̄mor/
dia ⁊ incrementa debite magnitudinis disti
ctionesq; formarum ab originalibus. vt ita
dicam: regulis sumunt.

De se/
minib⁹
ominuz
corporū
quoruz
creator
ipse sol⁹
creator
est.

Sicut parentes non dicuntur creatores fi
liorum nec agricole frugum. ita nec boni an/
geli nec mali. ⁊ si per eorum ministerioruz fi
ant creature.

Sicut ergo nec parentes di
cimus creatores hominū. nec agricolas crea
tores frugū quāuis eorū extrinsecus adhibi
tis motibus ista creanda dei virtus interius
operetur. ita nō solum malos. sed nec bonos
angelos fas est putare creatores. Sed pro sub
tilitate sui sensus ⁊ corporis semina istarū re/
rum nobis occultiora nouerunt. ⁊ ea per con
gruas tēperationes elemētoruz latenter spar
gunt. atq; ita ⁊ gignendarū rerū ⁊ acceleran/
doruz incrementorū prebēt occasiones. Sed
nec boni hoc nisi quātuz deus iubet nec ma
li hoc iniuste faciunt nisi quātū iuste ipse per
mittit. Nā iniqui malicia voluntatē suā ha
bet iniustam. potestatem autē nō nisi iuste ac
cepit. siue ad suam penam. siue ad alioꝝ. vel
penam malorum vel laudem bonorum.

Aug.q̄re nō po
tuerūt p
ducē ci/
nifes q̄
ranas ⁊
serpētes
fecerūt

Sicut iustificationem mentis ita creatio/
nem rerum solus deus operatur. licet creatu
ra extrinsecus seruiat.

Iniquus
habet a
se volun
tatē ma
lā a deo
vero po
testatez
iuste ac
cipit.

Sicut ergo mentē nostraz
iustificando formare nō potest nisi deus. pre
dicare autē extrinsecus euangeliuz etiā boīes
possunt. non solum boni per veritatē sz etiaz
mali per occisionez. ita creationē rez visibili
uz deus interius operatur. Exteriores autē
operationes atq; contēperationes siue occasi
ones ab angelis tam bonis q̄ malis vel etiā
hominibus adhibentur. Sed ad hominib⁹
tanto difficiliꝰ adhibent: quantū eis desūt
sensuum subtilitates: ⁊ corporum mobilita/
tes in membris terrenis ⁊ pigris. Unde qua
libuscunq; angelis vicinas causas ab elemē
tis contrahere quanto facilius est. tanto mi/
rabiliores in huiusmodi opib⁹ eoꝝ exist̄unt

celeritates. sed non est creator nisi qui principaliter ista formar. nec quisq̃ hoc potest nisi vnus creator deus. Aliud est enim ex intimo ac summo causarum cardine condere ac ministrare creaturam. quod facit solus creator deus. Aliud autem pro distributis ab illo viribus ac facultatibus aliquã operationem forinsecus admouere. vt tũc vel tunc sic vel sic exeat quod creatur. Iste quippe originaliter ⁊ p̃mordialiter in quadam textura elementorum cuncta iam creata sunt. sed acceptis opportunitatibus postea prodeunt.

Quod angeli mali multa possunt per naturę vigorem que non possunt propter bonorum angelorum ⁊ dei prohibitionem. ideſt quia non permittuntur.

Illud quoq; sciendum est q̃ angeli mali quedam possunt per nature sũbtilitatem. que tamen non possunt propter dei vel bonorum angelorum prohibitionem id est quia non permittuntur illa facere a deo vel ab angelis bonis. possent vtiq; fecisse cinifes qui ranas serpentesq; fecerunt. Quidam vero non possunt facere etiam si permittant ab angelis superioribus. quia non permittit deus. Unde Aug⁹ in li. iij. de trinitate. Ex ineffabili potentatu dei fit. vt quod possent mali angeli si permitterentur: ideo non possunt q̃ non permittuntur. Neq; enim occurrit alia ratio cur non poterant facere cinifes qui ranas serpentesq; fecerũt. nisi quia maior aderat dominatio prohibentis dei per spiritum scũm quod etiam magi confessi sunt dicentes. Digitus dei est hic. Quid autem per naturã possint. nec possint propter prohibitionem. ⁊ qd per ipsius nature sue conditionem facere non sinantur. homini explorare difficile ẽ. immo impossibile. Nouim⁹ hominem posse ambulare. ⁊ neq; hoc posse si non permittatur. volare autem non posse. etiam si pmittatur. Sic ⁊ illi angeli quedam possunt facere si permittantur ab angelis potentioribus ex impio dei. Quedam vero non possunt etiam si ab eis pmittantur. quia ille non permittit a quo est illis talis nature modus. quia etiam per angelos suos illa plerũq; non permittit. que concessit vt possint.

Aug. q̃re nõ potuerũt p ducẽ cinifes q̃ ranas ⁊ serpẽtes fecerũt

Circa distinctionem

c 7^am q̃ro vtrũ malus angelus velit necessario male. q̃ nõ. Jaco. 2. Demões credũt ⁊ cõtremiscũt. isti aũt vt videt sunt actus boni. ergo ⁊c. Preterea in eis manet imago ſm illud psal. In imagine ptrãsit homo ⁊c. i hoc ergo sunt capaces dei. in hoc enim imago dei ẽ in aia quo capax dei ẽ ⁊ particeps eius eẽ potest ſm Aug. i 4. de trini. 8. nõ pñt aũt deũ cape nec pticipes eius fieri nisi p actũ bonũ. ergo in illis pñt eẽ act⁹ bõi

Preterea Dion̄. 4. de diui. no. In demonibus manẽt naturalia integra. ergo liberũ arbitriũ integr̃ sed posse peccare nec ẽ libertas nec pars libertatis ſm Anſel. tertio de li. ar. c. 3. Liberũ enim arbitrium est ptãs seruãdi rectitudinẽ ꝓpter se. ergo hñt libertatẽ li. ar. quantũ ad illud qõ est per se qõ est bñ velle ergo pñt bñ velle. Preterea nullus intellect⁹ est ita auersus q̃n possit intelligere aliqd̃ verũ. q̃ p̃ma ꝓncipia omni intellectui sunt nota ex terminis. ergo nulla volũtas ẽ ita auersa ab vltimo fine q̃n possit velle vltimũ finẽ. cõsequẽtia ꝓz p illam similitudinẽ phi. 2. phy. ⁊ 2. ethi. Sicut ꝓncipium in speculabilib⁹ sic finis in moralib⁹. ꝓbat etiã aliter ꝓnitia. q̃ ois malus est ignorãs. 3. ethico. ergo nõ ẽ malitia in volũtate sine errore in intellectu. ergo vbi non põt intellectus excecari circa obm vt intelligibile. ibi nec volũtas poterit obliquari circa idẽ vt appetibile vel amabile. Itẽ si necessario male volũt. ⁊ sẽper sunt in actu volẽdi. q̃ nõ hñt aliquod ipedimentum. ergo semp male volũt. ⁊ ita in infinitũ augent malitiã suã. sed ex lege iustitie diuine augmẽto clpe corrñdet augmẽtũ pene. ergo in infinitũ creſceret pena eor̃. ergo nunq̃ erũt in termino malicie qõ est incõueniẽs. Segtur etiam aliud incõueniẽs q̃ pari rõne posset augeri charitas in infinitũ in bonis si ĩ ustis posset augeri malitia. ⁊ ita seqtur q̃ boni nunq̃ cẽnt in termino btitudinis. sicut nec mali i termino malitie. qõ est incõueniens. Preterea nullũ violẽtũ est ꝑpetuũ ce. ⁊ mũ. q̃ est cõtra inclinationẽ eius cui ineſt. ⁊ ideo si ipm sibi dimittat redit ad oppositum eius. sicut aqua si dimittat sibi redit ad frigiditatẽ. sed malitia est cõtra naturã ſm Dam̄. ergo nõ est ꝑpetua. nõ igitur necessarie ineſt volũtati. Ad oppositum in psal. ſupbia eor̃ qui te oderũt ⁊c. sed hoc nõ põt intelligi intẽſiue. q̃ ita nõ eẽt aliqd̃ malum intensiue quo nõ eẽt maius malũ. ergo ꝺz intelligi extensiue. ⁊ ita semper peccant. Dic ponit duplex rõ cõtinuationis malicie in eis. p̃mo sic. Appetitus ꝓportionatur sue apꝓhensiue a qua mouet. sic mobile motori. angelus autem apꝓhendit immobiliter sine discursu qd̃ intelligit homo per intellectũ mobiliter discurrendo per rationẽ in qua viã hz discurrẽdi ad vtrũq; oppositũ. igitur volũtas angeli ĩmobiliter adheret post p̃mam apꝓhẽsionẽ cõpletam. voluntas aũt hois post volitionẽ cõpletã sequẽtẽ rõnez adheret mobiliter. ⁊ ideo hz volũtas angeli anteq̃ firmasset se per volitionẽ cõpletã fuisset mobilis ad oppositа. aliq̃n non potuisset indifferẽter peccasse vel meruisse. tñ post p̃mam electionẽ immobiliter adhesit ei qd̃ elegit. ⁊ ita radicabiliter ex ĩmobilitate cognitiue factus est bon⁹ impeccabilis. ⁊ malus impenitẽs. Alia via ponit sic. q̃ volũtas quanto pfectior tanto perfectius immergit se in volibili volũtas separata a corpore qualis est angelica est oĩno pfecte libera. nr̃a aũt corpori corruptibili coniũcta hz libertatẽ diminutã. ⁊ ideo hz nostra habeat libertatem. illa tñ maxime hz libertatem que est omino separata a corpore. voluntas etiam nostra separata vel existens in corpore corruptibili ĩmobiliter se imergit in obiecto. ita vt ab illo resilire non possit. Modus assignatur ex illo ꝓuer. i 8. Peccatore cũ in ꝓfundũ puenerit cõtẽnit. quãdo est ergo volũtas pfecte libra p̃cedẽte electione perfecta efficacit curit in volitum ponẽdo ibi finem. veniens autez ad obstaculum sinderesis non ibi sistit. sed contẽnendo impingit. ⁊ in illam etiã retunditur. vt se retrahere nec velit nec possit velle. vt si ferrum impingatur ossi retundit nec retrahi potest nec eadem virtute qua immittitur nec maiori.

Contra conclusionem quam tenēt iste due opiniones videtur esse auctoritas Augus. de fide ad ꝓ de. c. 5. vbi sic ait. si possibile eēt vt humana natura que posteꝙ a deo auersa est bonitatem perdidit volūtatis ex seipsa rursus eam hēre posset. multo possibilius hoc haberet natura angelica que quāto minus grauat corporis terreni pondere tanto magis hac eēt predita facultate. ⁊ hoc habere posset. Arguitur igitur sic. si voluntas humana ex se potuit redire ad iustitiam multo magis voluntas angelica. ergo illa nec ꝓpter īmobilitatē sue potentie cognitiue ꝙlis non est cognitiua volūtat nre nec ꝓpter plenā liqertatē eius ex hoc ꝙ est separata a corpore est impossibilis redire ad iustitiā postquā peccauit. immo ſm eum magis videt possibilis ꝙz nostra. Preterea cōtra cōclusionem istā arguo ꝓmo sic. Non tm̄ volūtas angeli dānati est obstinata sed etiam hominis dānati. ⁊ opz vtriusqz assignare cām cōmunem ſm ꝙ videt Aug. dicere de fide ad Pe. paulo post lram preallegatā. vbi vult ꝙ si vna cā cōis quare deus indicabit simul spūs humanos ⁊ angelos dānatos. ⁊ idē videtur velle de ciui. dei. c. 9. sed neutra istarum potest poni cā obstinationis hominis dānati. ergo nec angeli. ꝓbatio assumpti. qr aīa cōiuncta nō habet cognitiuā īmobiliter apꝓhendētē sicut angelus ſm ꝓmam viā. nec vt se immergat īmobiliter ſm pfectam libertatē ſm scōam viam. nec etiā se iniungit in obiectū tūc eēt obstinata falsum est nec posset resilire. ergo oz assignare cāz istius obstinationis in anima qī est separata. aut ḡ tunc ante oēm actū elicitū ē obstinata. ⁊ ꝓ ꝓns neutra ꝓdictarū cārū est cā obstinationis sue. qr anteqz velit aliqd ſm actū intellectus īmobiliter apprehēdentis vel ex plena libertate quam hz separata ante est obstinata. aut est obstinata ꝑ aliquē actū quem elicit separata ꝙ ſm ꝓmam viā sequr apprehēsionem intellectus separati immobilez. vel penes ſz scōam viam ex sua libertate immergit se inuolitz. sed hoc scōm videt inconueniēs qr separata non demeretur. sed tm̄ per actus quos habuit in via recipit quod meruit vel qō demeruit. ergo nullz actū hz p̄cedētē obstinationē per quē reddatur obstinata

Et posset cōfirmari de Lazaro quo mortuo intellectus habuit apprehensionē anime separate ⁊ eius volūtas habuit plenā libertatem qr tūc separata. et tamē ex neutro istoꝝ immobiliter voluit qr tūc fuisset impeccabilis si bonus vel obstinatus si malus. quoꝝ vtrūqz est falsum. qr adhuc erat viator nisi fingatur ꝙ deus miraculose suspendit eum ab opatiōe qualis ꝓsequitur aiam separatā ꝓ tāto. qr ꝓordinauerat eum resurrecturū. sed hoc non videt ꝓbabile qr multa dicit narrasse que viderat. Preterea secundo cā totalis nō aliter cāt nisi ipsa ſm ꝙ cā aliter se habeat. ⁊ hoc qī nō ponit aliqua diuersitas ex pte passi vel aliquoꝝ impedimētoꝝ extrinsecoꝝ. ſz voluntas vt ꝓr naturaliter actu suo non vt exīs actualiter sub actu est cā actus sui qō est manifestū qō est causa libera actus sui que libertas nō ē eius nisi vt est ꝓr actu suo. qr vt est sub actu actum vt formam naturalē. ꝙz etiam qr aliqd vt est sub effectu tanquā forma eius posterius est. sicut cōpositum est posterius forma sua. 7. metaphy. volūtas ergo nō aliter se habet in eliciēdo actū nisi aliter se habeat inquantū ē ꝓr actu. Sed per hoc ꝙ ponit habere actuz inherētem. sibi ipsa nō aliter se habet inquantū est ꝓr naturaliter actu. qr ꝛz aliter se habeat inquantum est sub actu quātū videlicet ad aliquod accidēs. nō tm̄ quantū ad suam naturā ſm quā est talis actus primus qui ē volūtas. ergo ipsa sub quocūqz actu intelligatur nō aliter se habebit in eliciēdo actū quēcūqz

ergo per nullum actū vel habitum qui potuerit poni in ea separata. qui non pōt poni in ea cōiūcta erit in ea separata. qui non pōt poni in ea cōiūcta erit ipsa positio modo eliciens actū bonū vel malū illi modo quo ꝓus eliciebat. ⁊ ita si p̄us cōtingēter egit per nihil tale in ea positū necessario eliciet. Et cō firmatur rō. qr nulla cā secūda potest eē cā ꝓncipali cause agendi opposito modo illi qui conuenit principali agenti ex sua causalitate. sic enim causa ꝓncipalis nō eēt ꝓncipalis. qr determinaretur ad oppositū modū a cā secūda ad agēdum suo ꝓprio modo agendi. ergo cum volūtas sit causa ꝓncipalis sui actꝰ qō cūqz ponatur in volūtate respectu actus eius. vl nō erit cā actus sic eliciendi. vel si sit cā est cā secūda respectu volūtatis ⁊ nō cā ꝓncipalis. segtur ergo ꝙ voluntas per nihil aliud determinat ad agendum.

Preterea sicut fuit dictū di. 5. ⁊. 6. tam bonus ꝙz malus angelus habuit tempus vie. ita ꝙ non tm̄ ꝓ instans fuit viator. ſz habuit malus angelus diuersa peccata ordinata. puta ex actu amādi se eliciebat actū cōcupiscendi sibi summum cōmoduz. ⁊ ex illo actū excellentie quo voluit habere illud cōmodum non sub regula voluntatis superioris sed cōtra eam ⁊ tandem actum odiendi deum qui restitit sibi in illud appetendo. ⁊ nō habuit omnes istos actus distinctos simul. ergo quādo demerebatur secūdo peccato adhuc fuit in via. ⁊ tm̄ peccauerat iam ꝓmo peccato ex plena electione. ergo non qualiscūqz immobilis apprehensio vel qōcūqz primum peccatum vel plena immersio in obiectū fecit ipsuz impenitentē quādocūqz enim aliquo istoꝝ peccatoꝝ peccauit sistebat in via. ⁊ non fuit idem peccatū cum peccato ꝑcedenti. Preterea cōtra ꝓmam viam arguitur specialiter. ꝓmo qr ipsa supponit falsum. s. ꝙ intellectus sit sufficiens motor volūtatis sicut declarabit di. 25. huius. 2. 2° hoc falsuz repugnat dictis eoꝝ in ista positione dupliciter. ꝓmo qr cum intellectus angelorum ante ꝓmum peccatum fuit rectus in apprehendēdo. non enim pena ꝑcessit culpam. ḡ mouit volūtatem ad aliqd recte appetendū. nec potuit aliter mouere qr intellectus mouet ꝓ modum nature. ⁊ per cōsequens nō pōt mouere nisi ſm modū cognitionis quam hz. ergo mouit volūtatem ad recte volendū. ergo volūtas illa nunqz potuit peccare

2° contradicit illud falsum positioni eoꝝ. qr si ex ratione motoris ⁊ mobilis sit talis ꝓportio volūtas nō tm̄ esset immobilis post ꝓmam electionem voluntatis. sed in ipsa ꝓma vel ante ꝓmam. qr intellectus eoꝝ sicut immobiliter ostēdit aliqd post ꝓmā electionē ita ⁊ ante eam. ⁊ si ipe immobiliter apprehendēs moueret appetitū immobiliter. ergo in primo actu mouebitur immobiliter. ⁊ per consequens non tm̄ post ꝓmum actū. Preterea ex illa via videtur sequi ꝙ cum ſm eos angelus fuerit creatus ī gratia. ⁊ sic habuit aliquē actum in gra. qr nō est vsimile ꝙ in ꝓmo instāti fuerit ociosus. qr nō fuit impeditus. ⁊ si fuisset tunc ociosus peccasset forte peccato omissionis. nec simul cum gratia peccauit planum est. ergo aliquādo ſm gratiam habuit bonam electionem ⁊ plenā. qr sequētem pfectam apꝓhēsionem intellectus. qr ſm eos non est nisi talis apprehensio in eis. ⁊ sic immobiliter ⁊ non per discursū ergo glibet in illa electione ꝓma bona firmauit se ⁊ factus est impeccabilis. Preterea differentia de voluntate hominis ⁊ angeli non valet. qr ⁊ si intelligat angelus sine discursu ꝙ ſm eos homo intelligit per discursum. tamē intellectus hominis nō mobiliter adheret illi ad quod discurrit. ita enim certitudinaliter hoc est non dubitādo tenet conclusionē ad quam discurrit sicut angelus tenet eam vidēdo eam in ꝓncipio sine discursu. ergo ista immobilitas

intellectus humani hoc ẽ certitudo haberet eque i-
mobilem volũtatem sicut illa alia que ponit in an-
gelo. ℚ̃ etiam negatur ab angelis ois discursus
non videt ꝓbabile sicut ꝓbatur supra in ꝑmio pri
mi libri questione illa. vtrũ theologia sit scientia.

Contra secũdam viam arguitur specialiter. qr si
cut agẽs naturaliter nõ dominatur actui sic nec mo
do agendi. ⁊ per oppositum sicut agẽs liberum do-
minatur sue actioni sic ⁊ modo agendi. ⁊ per conse-
quens in potestate eius est intẽse vel remisse agere.
igitur nõ opz q̃ ex hoc q̃ ẽ volũtas perfecte libera q̃
cum summo conatu se imergat in obiectũ. imo ipsa
magis dominatur sibi ipsi cũ quãtocũq; conatu ten-
dat in obiectum. ⁊ ita libere fertur in q̃cũq; obz fer
tur. ⁊ posset etiam de absoluta eius libertate non sic
ferri in illud. ℍoc etiam cõfirmat. qr non viden
tur oẽs angeli mali ex summo conatu peccasse sicut
nec oẽs boni ex summo conatu meruisse. aut saltem
possibile fuit nõ ſm totam facultatẽ nature sue elice
re actum. ℙreterea eodem ꝓncipio tendit aliqd
vel monetur in terminum ⁊ quiescit in termino. er
go si voluntas perfecte libera ex perfecta libertate
sua tẽdat in obiectum ex eadẽ libertate quiescit i ob
iecta. ergo ex tali plena libertate tẽdẽdi in obiectuz
⁊ tali libertate q̃li angeli mali peccauerũt nõ neces-
sario ſegtur quietatio eius in illo. sed tñ volũtaria
contingẽs sicut ꝓtingẽter tendit in illud. ℙreterea
sicut tactum fuit supra contra ambas vias non po
test dici q̃ volũtas anime separate per aliquẽ actũ
quem tunc eliciat reddat se obstinatã. qr ꝑus natu-
raliter q̃z ipsa separata aliquẽ actũ eliciat ẽ obstina-
ta qr est in termino. ergo per aliquem actũ quẽ elici
ebat in corpore reddidit se obstinatã impingendo
tunc in synderesim. sed hoc ẽ falsum tum qr viator.
tum qr põt aliqs ex minori conatu peccare illo pec-
cato ꝓpter quod dãnetur si non ſequatur ꝑnia q̃z quo
alius peccat vel ipsemet alio peccato q̃ delet ꝑ pe-
nitẽtiam. ℙreterea cõtra exemplũ eius de ferro
acuto impingẽdo in os q̃zuis videtur exẽpluz illud
⁊ tota positio ſimilis positioni endesi. z. metaphysi.
q̃ immortales facti sunt qui gustauerũt nectar ⁊ mã
na. quos ibi deridet philosophus. qr desperẽrũt in
tellectum nr̃m. non enim põt intelligi ſm ꝓbm ibi.
qd dicit̃ per tales ſermones parabolicos vel meta
physicos. nec ẽ modus ꝓbi vel sciẽtifici sic loqui. tñ
accipiẽdo exẽplum ꝑ quãto põt eẽ ad ꝓpositũ põt re
duci ad oppositum. quare. n. ferrum acutũ infixum
duro corpori nõ põt extrahi a cã vel virtute illa que
ipm infixit ratio ẽ. qr partes corporis magis concur
runt in quas impinxit. ⁊ ideo magis coartat̃ illud i-
fixum q̃z in principio quãdo infigebat̃ sed si augmẽ
taret̃ virtus motiua ſm augmẽtationẽ quã addit il
la coartatio partiũ. ⁊ illud infixũ remaneret i ſua na
tura eque rectũ possz iam extrahi. ergo cum volun-
tas impingẽs in quodcũq; remaneat recta via i na
turalibus sicut ꝑus lz hẽat curuitatẽ hoc ẽ quãdã dif
formitatem q̃ſi ꝓuationẽ ĩberẽtẽ. ⁊ illud cui se imer
git nõ habeat maiorẽ virtutẽ includẽdi ipam cuz in
se imergit. qr nõ ẽ in obiecto aliqs talis cõcursus ſeg
tur q̃ volũtas actua põt se retrahere.

Ad absolutionẽ q̃onis duo sunt videnda. ꝑmo. s.
de gradibus bonitatis ⁊ malitie. secũdo que
bonitas possit inesse volitioni angeli damnati vel
si aliqua malitia necessario ĩsit. ℚ̃ De ꝑmo dico q̃
vltra bonitatẽ naturalẽ volitionis que cõpetit sibi
inq̃ztum est ens positiuũ q̃ etiam cõpetit cuicũq; en
ti positiuo ſm gradũ sue entitatis magis ⁊ min⁹. ꝑ-
ter illam ẽ triplex bonitas moralis ſm gradũ se ha-
bens. ꝑma dicit̃ bonitas ex genere. secũda põt dici
bonitas virtuosa sine ex circũstantia. tertia bonitas
meritoria siue bonitas gratuita siue bonitas ex acce
ptatione diuina in ordine ad ꝑmiũ. ℙrima com
petit volitioni ex hoc q̃ ipsa trãsit sup obiectũ cõue-
niens tali actui ſm dictamẽ recte rationis. ⁊ non so
lum qr ẽ ꝓueniẽs tali actui naturaliter vt sol visioni
⁊ hec ẽ ꝑma bonitas moralis q̃ ideo põt dici ex gene
re qr ẽ quasi mãlis respectu ois boni vlteriorus ĩ ge-
nere moris. ℳã actus trãsiẽs sup obiectum ẽ q̃ſi for
mabilis ꝑ quãcũq; alĩ circũstãtiã moralẽ. ⁊ ita qua
si potẽtiale nõ oĩno extra genus moris sicut fuit ipse
actus in genere cãe. sed in genere moris qr iam ha-
bet aliqd de illo genere. puta obiectũ cõueniẽs actui

2ª bonitas cõuenit volitioni ex hoc q̃ ipsa elicitur
a volũtate cũ oĩbus circũstãtijs dictatis a ratione ꝺ
bere sibi cõpetere in eliciẽdo ipam. bonũ eni ẽ ex cã
integra ſm Dion⁹. 4. de diui. no. ⁊ illud ẽ q̃ſi bonũ
in specie moris. qr iã habet oẽs differẽtias moraleſ
cõtrahẽtes bonũ ex genere. 3ª bonitas cõuenit ac
tui ex hoc q̃ ꝓsupposita duplici bonitate iam dicta:
ipsa elicit̃ cõformiter ꝓncipio merẽdi. qõ ẽ gr̃a vel
charitas siue ſm inclinationẽ charitatis. exẽplũ de
ꝑmo. dare elemosynam. exẽplum de secõ. dare ele
mosynã de ꝓprio paupi qui eget ⁊ in loco quo meli-
us põt sibi cõpetere ⁊ ꝓpter amorem dei. Exem
plũ tertij illud opus facere nõ tñ ex inclinatione na
turali sicut potuit fieri in statu innocẽtie vel forte mo
do põt fieri a peccatore si adhuc peccator existẽs ex
pietate naturali moueret̃ ad ꝑmiũ. sed ex charita-
te ex qua faciẽs ẽ amicus dei inquãtũ respicit opera
eius. ℍec tripler bonitas ẽ ita ordinata q̃ ꝑma pre
supponit̃ secõe ⁊ nõ ex⁹ 2ª 3ª ⁊ nõ ex⁹. ℍuic triplici
bonitati opponit̃ tripler malitia. ℙrima qdez ma
litia ex genere. q̃ſ. act⁹ q̃ tñ hz bonitatẽ nature ex
quo deberet cõstitui in genere moris hz malitiã. qa
trãsit sup obm discõueniẽs. puta si odire trãseat sup
deũ. 2ª ẽ malitia ex aliqua circũstãtie deordinan-
te actũ lz transeat super obiectum cõueniẽs ꝑz rectã
rõnẽ actui Tertia ẽ malitia in demerito. sed que
libet istarũ malitiarũ põt accipi cõtrarie vel ꝑuati-
ue respectu sue bonitatis. et vt ꝑnatiue accipit̃ tñ ꝑ
nat bonitatẽ. vt accipit̃ cõtrarie ponit aliqd vltra
carentiã illã repugnãs tali bonitati. ℍec distinctio
apparet ꝑ Boetiũ super ꝑdicamẽta. c. de qualitate.
sed malitia ex genere contrarie accepta ⁊ ꝑnatiue ꝙ
uertuntur. ⁊ ideo sicut inter ꝓriuationẽ ⁊ habitũ im
mediatũ nõ ẽ mediũ. ita bonũ ex genere sunt contra
ria immediata. ratio ẽ qr actus nõ põt eẽ qn transe-
at sup obiectũ. ⁊ illud necessario est cõueniens vl̃ dis
cõueniẽs actui. ⁊ ita necessario actus bonus ex gene
re ex obiecto cõueniẽti. vel actus malus ex gen⁹ ex
obiecto discõueniẽti. malitia ꝑnatiue accepta in se-
cundo modo ⁊ cõtrarie nõ cõuertũtur. potest eni ali-
quis actus carere circũstãtia regsita ad pfectionem
actus virtuosi ⁊ tñ nõ elici cũ circũstãtia repugnãte.
q̃ reddẽt illũ actũ vicioſũ puta si det elemosynã pau
peri nõ ex circũstãtia finis. qr nõ cõsiderat nec ꝑz ali
as circũstãtias regsitas ad actum virtuosum. iste q
dẽ actus nõ ẽ bonus vel virtuosus moraliter. qr nõ
ẽ circũstãtionatus. nec tñ malus cõtrarie. qr nõ ordi
natur ad finẽ indebitũ. sicut faceret q daret̃ elemosy
nam paupi ꝓpter vanã gliam. vel ꝓpter aliquẽ ali
um finẽ indebitũ malitia tertio modo cõtrarie ⁊ ꝑ-
natiue accepta nõ cõuertunt̃. qr actus põt eẽ malus
ꝑnatiue ita q̃ nõ eliciat̃ ex gr̃a. ⁊ tñ nõ erit demerito
rius. qõ ꝑz ex 2º cũdo mẽbro. qr ille actus qui ẽ bon⁹
simplr̃ in genere moris nõ ẽ meritorius. ⁊ tamẽ nõ
ois actus talis ẽ demeritorius ⁊ ita tam in secõdo mẽ
bro q̃z in hoc tertio videt̃ poni actus indifferẽs q lz
sit malus ꝑnatiue. nõ tñ cõtrarie qr indifferẽs. et de
hac indifferẽtia dicet̃ alĩs di. 41. huius. Similiter

nō solū ꝓpter neutritatē actus in scō modo pōt eē neuter. in tertio modo.i.nec bon⁹ nec malus accipiēdo ista cōtrarie,sed ꝓpter dispōnē ipsius operantis.puta si in statu innocētie absq; gr̄a aliquis recte eg isset fuisset qdē ille actus pfecte bonus scō modo.ꝛ tñ nō bonus.tertio mō q; nō habuisset p̄ncipiū merēdi.nec malus cōtrarie.forte tñ in statu isto nō ē aligs actus neuter inter bonū ꝛ malū sūpta. tertio modo nisi in vno casu vbi.s.actus est bon⁹ ex circūstātia ad quē tñ nō inclinat charitas.ꝛ rō ē.q; mō q libet vel est in gr̄a vel in peccato.si in gr̄a ꝛ hz actuz bonū secūdo mō.ergo gr̄a inclinat ad illū.ꝛ ita ē meritoriuſ.si aūt habet actū malū scō modo planuz ē. q; ille ē demeritorius.semp enim malitia p̄or infert scōam nō ecōuersō.si est malus ꝛ hz actū malū secūdo modo peccat illo actu.si est malus ꝛ hz actum bonum secūdo modo ille nō ē bonus tertio modo. nec malus tertio modo.ergo neuter quantū ad bonum ꝛ malū vt sunt cōtraria tertio modo.nemo tñ ē neuter loquēs de secūdo modo.

De secundo dico q; angelū malū non posse habere volitionez bonā pōt intelligi de ista triplici bonitate. Et de ulla p̄ma q̄ est ex genere nō ē dubiū qn habere possit ꝛ habeat multas volitiones transeūtes sup obiectū conueniēs tali actui.puta amādo se.odiendo penā.ꝛ sic de alijs multis. Sed de alijs duobus modis bonitatis.s. virtuose ꝛ meritorie ē difficultas. Et p̄mo videndū ē de bonitate meritoria. vbi dico q; nō pōt habere volitionē sic bonā intelligēdo in sensu cōpositionis.q; nō stant simul q; sit malus ꝛ habeat volitionē sic bonā.sicut nec albū pōt eē nigrū in sensu cōpositionis.q; tunc idē simul eēt albū ꝛ nigrū. Sz in sensu diuisionis pōt ibi negari aut potētia logica aut potētia realis.si realiſ.aut illa q̄ dicit rōnē p̄ncipij aut illa q̄ est differentia entis q̄ dicit ordinē ad actū

De potētia igitur reali videndū est quomodo non hz potētiam q̄ ē p̄ncipiū ad sic volendū. vbi dico q; h̄ p̄ncipiū aut intelligitur eē passiuū aut actiuū.si passiuum dico q; illud hz.q; volūtas ē qdam receptiuū recte volitionis.qd enim de se ē receptiuū alicuius recte volitionis q̄diu idē iz, se manet nō ē non receptiuū illius.illa aūt volūtas fuit aliquādo receptiua bone volitionis.q; ante dānationē potuit meruisse ꝛ fuisse beatus. De p̄ncipio actiuo respectu recte volitionis possimus loq aut de p̄ncipio totali volitionis aut p̄ncipio partiali. volūtas qdem respectu recte volitionis ē p̄ncipiū actiuū partiale sicut tactū fuit di.17.primi.ꝛ tāgetur infra.25.ꝛ illam hz integrā ſm Dion⁹.ꝛ candē quā habuit in statu innocētie.ꝛ per cōsequēs nō ē verū negare ab eo potētiā hoc ē p̄ncipiū actiuū partiale volitionis meritorie.sed istud p̄ncipiū nō ē totale.q; non sufficit sola voluntas ad meritorie volendū.sed regitur gratia tanq̄z p̄ncipiū cooperās.nec ista volūtas ē partiale p̄ncipiū p̄ncipale vel sufficiēs ad ponēdum partiale p̄ncipiū.s.gr̄am ineſſe.q̄uis enim gratia iam habita volūtas vtēs sit p̄ncipale agēs respū actus.tñ gr̄a nō habita ipsa nō ē sufficiēs ad ponēdū gr̄am in esse.q; gr̄a nō pōt ineſſe nisi a solo deo creante.ꝛ ita angelus nō hz totale p̄ncipiū actiuum ad agendū talē actū.nec ē partiale p̄ncipiū actiuū ī cuius ptāte sit ꝓducere reliquū principiū actiuū ptiale ineſſe.ꝛ ammouere impedimētū vsus sui ꝛ sui p̄ncipij ad eliciēdū actum ꝛ effectū cōez cor. Exemplum istius eēt.sigs habēs visum eēt in tenebris. Iz tunc haberet p̄ncipium partiale actus videndi.ꝛ p̄ncipale p̄ncipiū videndi quando cōcurrūt lumē ꝛ potentia visiua.nō tñ hz tūc totale p̄ncipiū nec p̄ncipium p̄ncipale sufficiēs ad ponēdum illud qō requirit ad effectū istoz duoz p̄ncipioz partialiū.nec etiam posset ammouere impedimēta.ꝛ ideo Iz iste habeat potētiam visiuā ꝓ quāto hz p̄ncipiū diminūtum respectu visionis.nō tñ in ptāte eius eēt videre Ita dico q; in potestate angeli nō est meritorie velle quia nō est in ptāte eius habere gr̄az.nec per ꝓsequns vti gratia.nec ēt vti volūtate sua cum gr̄a ista ad actum sunz eliciendū.ꝛ oēs he negatiue sunt vere quia nō est in ptāte eius habere formā qua vtat nec ammouere impedimēta. Sed hic ē dubiū.q; qō dictum ē de p̄ncipio actiuo ꝛ si verum sit cōparando ad effectum p̄incipalem qui est meritorie agere ex gratia qua meritorie velit.restat dubiū de p̄ncipio dispositiuo siue actiuo ad dispositionez respectu p̄ncipalis agētis. Vn.s.habens volūtatem tanq̄z p̄incipale p̄ncipiū actiuū possit se disponere ad gr̄am ꝛ si hoc sit videt in potestate eius sit bene velle sic ī potestate pctōris viatoris.non plus enim pctōr viator malus nisi se disponere.ꝛ tunc dabitur sibi gratia a deo qua bñ postea agit. Utrum aūt pctōr viator possit habere aliquē motum attritionis ex puris naturalibus existēte influētia generali. vel regritur aliqua dispositio ſpālis. de hoc in.4.ſz suppositō qō sic negaret aligs istā potētiam dispositiuā ab angelo dānato ꝛ diceret eā ꝓuenire posse pctōri viatori.

Sed huic videt obuiare auctoritas Aug. su p̄a allegata de fide ad ꝑ de.q̄ magis ꝓcedit ptātez angelo lapso redeūdi ad bonū ex puris naturalib⁹ q̄z homini lapso.ergo si homo viator pōt ex naturalibus suis habere istā potētiam dispositiuā multo magis angelus. Scōm h̄ ergo quantū ad oia mēbra de potentia vt ē p̄in̄ nō videt negādū ab angelis posse meritorie velle nisi q; nō hz p̄incipium merendi. totale nec p̄incipale partiale respectu volitiōis bone.nec respectu gratie ſpālis que regritur ad bonaz volitionem.nec tñ eodem modo pōt ipse bñ velle. quo viator sicut postea dicet. Si aūt intelligatur de potētia que est differentia entiſ.que.s.ordinatur ad actū ꝓcedi pōt de potētia remota.que.s. ꝓsequit rōnem potētie actiue ꝛ passiue.ꝛ Iz partialis ꝛ secundario ꝛ diminute, nō tñ pōt ꝓcedi de potētia ꝓpinq̄ q; illa nō exit in actū nisi ammotis oībus impedimentis ita q; habēs eam statim posset exire in actū qualis nō est ex illa potētia passiua sola quā hz angelus. nec ex illa causa partiali q̄ est volūtas. deficit.n. vna causa partialis que regritur ad agendū. Si intelligatur de potētia logica que dicit modū cōpositōis formate ab intellectu.hoc mō impossibilitas potest esse in cōpositione vel ex repugnātia intrinseca extremoz inter se, vel ex aliquo extrinseco qō regrit ad hoc q; extrema sint vnita.exemplū p̄mi.homo ē irrationalis.exēplū scōi.si oculus eēt in tenebris.et impossibile eēt illud opacū cāns tenebraz ammoueri impossibile eēt talē oculū videre.nō qdē ex repugnantia intrinseca terminoz que est oculi ad videre sed ex repugnantia alicuius extrinseci ad altez extremoz.s.illius opaci ad videre. Ad ꝓpositz ergo applicando dico q; nō ē hic impossibilitas ex repugnantia intrinseca extremoz.immo in subiecto nō ē repugnātia intrinseca ad p̄dicatū.si qua ergo sit impossibilitas erit ex repugnātia alicuius extrinseci ad vnionē istoz extremoz. Illud extrinsecū nō pōt esse nisi causa cuius actio regritur ad h̄ vt extrema vniātur.talis cā respectu vnionis gratie ad aliqō subm non ē nata ee alia nisi solus deus.tantū igit erit impossibile angelum bñ velle vel gr̄am habere.q; impossibile est deū sibi gr̄am dare. Impossibilitas aūt ex parte potentie dei assignat duplex.s.ex parte potentie dei absolute ꝛ potētie ordinate.absoluta ē respectu cuiuslibet.qō nō includit cōtradictionē.ꝛ pa

tet q̄ sic nō est impossibile deū dare gr̄am illi nature. cū. n. illa natura sit capax gr̄e sicut tactū fuit supra in materia de potētia passiua sequtur q̄ nulla sit ꝓtradictio in hoc q̄ est gratiam actu informare illa nām

¶ Potētia ordinata dei sicut tactū fuit in p̄mo lib. di. 44. est illa que cōformis ē in agēdo regalis p̄determinatis a diuina sapia. vel magis a diuina voluntate. ⁊ quātū ad creaturā rōnalem beatificādam vel puniēdam sunt regule iustitie ordinate. he regule ex scriptura colligunt. inter quas est illa auctoritas ecclesiastes. ca. n. Ubicūq; ceciderit lignum ibi erit. hoc est in cuiuscūq; creatura rōnalis amore permāserit in illo p̄manebit. ⁊ Isa. vltimo. Ignis eorū nō extinguet ⁊ vermis eor nō morietur. ⁊ Math. 25 Ibunt hi in supplicium eternū. iusti aūt in vitā eternā Et ex talibus regulis scripture cōcludit Aug. 5°. de ciui. dei. c. 22. q̄ certū est deū vnq̄ daturū eis gr̄am ꝑm hoc ergo est impossibile eos bñ velle. q; impossibile ē deo de potētia dico ordinata eis gr̄am dare.

Sed ꝓtra istud arguit. q; tūc videret eodē modo esse impossibile de peccatore viatore q tū finaliter nō penitebit, nam deus nō p̄ordinauit dare illi gratiam. ⁊ si tñ sit impossibilitatis ex parte ista ꝓpt talem ordinationē nō videt impossibilius demonez penitere q̄z talem viatorē penitere. Rñdeo potētia ordinata dei non respicit actus particulares diuinos de q̄bus nō sunt leges vniuersales. ſz respicit leges vel regulas vniuersales opabiliū talis est lex de dānatis. nō aūt de malis dum sunt in via ſz finaliter remanent mali. Exēplū huius. siqs statuisset q̄ oīs homicida occideret nō posset de potentia ordinata ꝑm illum ordinē iam positū saluare istū homicidaz. si tū ipse posset alium occidere. nō ꝓpter aliquā talē legē vlem illū posset saluare siue nō occidere etiam de potētia ordinata. ita viator qui non saluabit pōt saluari. q; ꝓtra hoc nō est aliqua lex vlis iam statuta q̄lis est cōtra saluationē dānati. Si obiciat ꝓtra hoc q̄ sicut lex est de vniuersali. ita iudiciū cōforme legi est de vli. ⁊ illud iudiciū sequtur ex lege. ergo qua rōne nō pōt ꝓtra legē pari rōne nec cōtra iudiciuz ex lege. sed iste viator si dānabit erit ꝑm iudiciū ꝓsonū legi. ergo ⁊c. Rñdeo lex est de illo qui est malus in termino. ⁊ ideo q̄n ad aliquē particularem applicat illa lex. puta ad hūc vel illū iam iudicatū. q; est in termino nō magis reuocat iudicium q̄z lex. sed de isto malo adhuc exīte in via nō est iudiciū p̄ legē aliquā sicut nec lex illa in cōi se extēdit ad viatorē. Aliud dubiū est si illa obstinatio volūtatis male sit a deo. vel ab ipsa volūtate mala. si. n. sit a volūtate videt q̄ ipsa possit resilire se ab ea. sicut ipsa potuit et se illud malū male velle. qua. n. virtute mouet se ad aliquid eadem qesciit in illo. ⁊ equali pōt se retrahē ab illo. ⁊ mouere in aliud magis inclinās q̄le est oppositum illius. Si aūt ista obstinatio ponat a deo. ergo ista malitia erit a deo. ⁊ sic de⁹ē cā peccati. qđ videtur incōueniēs. De isto q̄z uis videat Aug. dicere de fide ad ¶ De. auctoritate supra allegata q̄ deus ordinauit auersionē volūtatis in malū semp manere. ⁊ obstinatio sit signū volūtatis male. tñ q; actus dū manet habet q̄si ꝓtinue cām. q; eis eē est q̄si incōtinuatio cāri. sicut deus nō pōt eē causa mali inq̄ntū malū in p̄ma electione sui. ita nec in eē suo ꝓtinuato qđ ē ꝓtinue elici. ergo sola volūtas erit cā. a deo tñ ē illa pena ignis. qđ est malū puniēs. hec etiā obstinātio vt dicit malitiā peccati in volūtate pōt dici eē a deo nō positiue volēte eā. sed deserēte ⁊ nolēte dare gr̄am. sicut enim illū gratificat cui disposuit dare gratiam. ita illū nō gratificat quē dereliqt. hoc ē respectū gratificationis eius hz nolle. Cum ergo arguitur q̄ si ista ē a volūtate sola. ergo volūtas sola pōt in oppositū resilire. ſ. ab illo obiecto in qđ inordinate se inclinauit. Rñdeo dico q̄ ad resiliēdū meritorie requritur aliud p̄ncipiū a volūtate. puta gr̄a quā angelus malus nō pōt ex se habere ⁊ de⁹ ꝑm q̄ deseruit ipsū disposuit sibi eam nō dare. Sed si arguas q̄ saltē pōt habere velle circūstantionatū circa illud qđ inordinate voluit. ſz illud velle nō sit sibi meritorū hptiet ad mēbrū sequēs. ſ. de bonitate morali. Ex dictis ergo videt q̄ nō sit negatio potētie hoc est p̄ncipij actui nisi accipiat actiuū p̄ncipiū totale vel partiale p̄ncipale. nec potētie q̄ē ordo ad actū nisi ꝑpinque. nec potētie logice nisi ex extrinseco. ex cui⁹ parte nō ē impossibilitas ad vniēdū extrema loquēdo de potētia eius absoluta sed de potentia ordinata q̄ colligit ex scriptura. sicut ꝓus dictū ē de Aug. q̄ nō disposuit deus illa extrema vnire. ⁊ q̄ nō sit aliq̄ cā p̄manentie eor in malo nisi derelictio diuina. siue q̄ disposuit eis nō dare gr̄am cū sit in termino. quo modo nō disposuit de viatoribus malis. Et videt etiam hoc ꝓbari per auctoritates sco. p̄mo p Dama. c. 18. q̄ est angelis casus hoc est hoibus mors. 2. per Augusti. c. 21. ⁊. 12. ⁊. 22. de ciuita. dei. In scriptura nihil est certi⁹ q̄z sententia scripture.

Restat nunc dicendū de bonitate morali et malitia sibi opposita. vbi dicitur qđ non p̄t habere volitionē moraliter bonā. q; omnē deformāt ex aliqua circūstātia inordinata referēdo illud inordinate ad amorem sui. silr̄ habitus in eis ē pfecte malus in termino. ⁊ ideo pfectissime inclinat in malū. numq̄z ergo bñ volūt ꝓpter p̄mum. sed semp male volūt ꝓpter scām. vz ꝓpter vehementē inclinationē in malū. Ad p̄mū istor adducit Aug. sup psal. Deduc me do. in se. mā. t. Contra p̄mum habēt naturalia integra ꝑm Dion. de di. nomi. ergo est in eis inclinatio naturalis ad bonum. ergo ꝑm illam inclinationē possunt aliqd cōformiter velle. q; potentia vt in natura sua mere cōsideratur pōt aliquē actū elicere ꝓsonum inclinationi naturali. ergo p̄t habere actū non malū. q; nō ē ꝓtrarium nature eor. ¶ Preterea hōt vermez qui est remorsus de pctō eor remorsus iste est aliq̄ displicētia huic displicentia est act⁹ malus moralr. q; ſz possit deformari per circūstātiam inordinatā. tñ sistēdo i hoc q̄ ē nolle se peccasse nō videt eē formaliter malitia moralis. ¶ Preterea si nolunt penā inq̄ntum est lesiua nature sistendo tñ in hoc absq̄ aliq̄ circūstantia nō videt actus malus moraliter. q; sicut potest audire nām suam nō male moraliter. ita pōt odire contrarium sibi. Contra secūdum arguo tripliciter. primo q; videtur q̄ volūtas ex libertate sua posset nō velle. ⁊ ita nullum actū habere qđ ꝓbat q; ꝑz Aug. li. retractationū p̄mo. c. 22. nihil est tam in potestate volūtatis q̄z ipsa volūtas. qđ nō intelligit de voluntate quātū ad eē eius p̄mum. q; q̄ntum ad esse p̄mū magis ē in ptāte ei⁹. nō voluntas q̄z volūtas. sed intelligit q̄ntū ad opari. ꝑ volūtas magis ē i ptāte ei⁹ q̄ntū ad opari q̄z alia potētia iferior. ſz volūtas pōt aliquā potētiā iferiorē suspēdē ab oī actu. ergo seipaz ergo nō necessario vult malum. ¶ Preterea quod etiā adducitur de habitu improbatur dupliciter. p̄mo q; oīs habitus inclinat ad aliquē actū in eadez specie. ille ergo habitus q̄ ponit causa peccādi. aut inclinat tñ ad actū superbiēdi. aut tñ ad actum odiēdi ad quēcūq; actū ponat inclinare videt ꝓbabile q̄ possit aliquādo illum actū nō habere. q; pōt habere aliū dilīcte ⁊ ex toto conatu. ⁊ nō pōt simul habere duos actus pfectos simul. ergo nullus vn⁹ actus est qui necessario sit perpetuus ex vehementi inclinatione ad ipm. ⁊ p ꝑs nec in cōmuni necessario in est actus malus ex habitu. ¶ Preterea secūdo ha-

bitus nō est ratio agēdi potentie modo opposito p:o p:io modo ipsius potētie. qō ꝓbat sicut fuit sup:a probatū cōtra duas opi. in illa ratione de p̄oritate cause inquātū cā. q: cā secūda nō determinat modū agēdi cāe p̄me sed ecōuerso. ergo si volūtas nō habituata possit nō necessario velle hoc. q: hoc ē libertatis in ea. ergo volūtas habituata nō necessario volz ꝫ. Et tunc quod dicit Arist. 7. ethi. q̄ malus est impenitēs opz q̄ exponaī. i. de difficili penitēs. q: nullus actus pōt ita esse intēsus in volūtate q̄ tollat omnino eius potentiam ad oppositum.

Quantum ergo ad istū articulum videt posse dici q̄ nō necessario habent aliquē actum malū nec loquēdo de aliquo actu determinato vel indeterminato siue vago de determinato videt satis patere. q: si tm̄ habeāt habitum determinatū ille inclinat ad certū actū vnū in specie. ⁊ ꝑz q̄ pōt habere aliquē aliū actū ab illo i specie. ⁊ p tunc nō habere illuz. ⁊ p ꝑns nō habere quēcūqz aliū ad quē non est talis habitus inclinās si etiam habeat plures habitus inclinantes ad diuersos actus in spē. aliqs tū habitus nō vehemētissime inclinat. ⁊ pōt nō habere actū illius habitus nō maxime inclinātis. ergo pōt nō habere actū cuiuscūqz alterius. De indeterminato siue vago ꝓbat idē. vel q̄ possit se suspēdere ab omni volitione sicut ꝓcessit vna rō q̄ tū assumit dubiū q: nō videt q̄ possit se suspēdere ab omni actu sine volitione. vel q: aliquando pōt habere volitionē malā nō malitia contraria benitati morali lz nō habeat bonā bonitati morali completa que est ex oībus circūstantijs. lz in hoc nō appareat impossibilitas qn possit habere complete bonū moraliter. saltem hoc videt ꝓbabile quia actū bonū ex genere pōt habere. hoc est sīstēdo ibi ñ deformādo per circūstantias cōtrarias circūstantijs bone volitionis. Vel si habeat illū actū circūstantionatū qbusdam bonis ⁊ deordinatū quibusdā malis. nō tū opz q̄ ille sit semp malus. mirū enim videtur negare potētiā naturalē in natura illa excellente vbi nō apparet aliqd ꝓpter qō sit ñeganda. ꝓbabile est tū q̄ fm hanc potētiaz nō ereant in actū ꝓpter vehemētē malitiā fm quā magis ꝓbabile ē q̄ agūt q̄z fm potestatem naturalem fm quam possent i actus aliquo modo oppositos.

Ad primum argumētum dicit q̄ lz credant ille tamē actus credendi est in eis malus. quia odiūt illud creditū. Sed ꝓtra hoc actus intellect⁹ vt p̄cedit actū volūtatis nō hz deformitatē ab actu voluntatis sequēte. sed in illo p̄ori possunt aliquod verum cōcipe. ⁊ hoc tam speculabile. puta deū ee ternum q̄z agibile. puta deū ee diligendū. ℣ pōt ergo dici q̄ illud argumētum ꝓbat verū. s. qō habēt aliquē bonū actū diminute bonitate morali q: nō malum malitia cōtraria. puta nō habēte aliquā circumstātiā ꝓtrariam circūstātie debite. lz careat aliq̄ circūstantia debita. non enim credit ꝓpter illū finem ꝓpter qō credēdū ē cū circūstantia finis est necessaria ad bonitatē moralē. Ad scām dico qō volūtatem ee capacē vel participē sonat in potētiā remotā loquēdo de potētia ad actū. vel loquēdo de potentia que est p̄ncipiū sonat in p̄ncipiū actiuū vel passiuuz partiale diminutū. Ad tertiū cōcedo qō in eis sit li. ar. ⁊ cū arguis qō posse peccare nō est pars libertatis fm Anſel. dico q̄ aliud ē loq de posse peccare aliud de potētia ad peccatuz. p̄mum dicit ordinez ad actū difformē. scām dicit durationē p̄ncipij quo pōt elici actus difformis. p̄mus ordo nō ē li. ar. nec aliqd eius. nec absolute aliqs ordo ad actū est aliqd p̄ncipiū actiuū vel pars eius. scō modo dico quod illud quo pōt peccare includit duo quoꝝ alterum ē posse aliud deficere. ⁊ illud quo pōt in illud est eius posse. qō posse est p se libertatis arbitrij ⁊ potentia. reliquū vō non est eius vnde liberū arbitrium sz vī tale. s. defectiuū. ita qō sicut in cōmuni li. ar. est quo qs pōt velle. ⁊ hoc accipiēdo ita in cōmuni sicut Anſel. accipit. s. vt ꝓuenit deo ⁊ beatis. ita li. ar. hoc. s. viatoris est quo qs pōt velle defectibiliter. tū q̄ztuz ad aliqd pōt poni dissimile. q: ad absolute velle tota entitas positiua li. ar. et sola est p̄ncipiū. ad illā autem difformitatem in actu nihil positiuū in li. ar. est p̄ncipium. ⁊ tūc ad formā dico qō dato qō ibi sit libertas arbitrij nō segtur nisi qō ē potētia pua pōt in actum positiuū qui actus est a potētia positiua. vnde positius. ⁊ p ꝑns vnde ad ipm est li. ar. nō est peccatum. tū ex defectu cōcomitāte illū actū pōt esse peccatum. pōt tū cōcedi totū argumētum. s. qō ipsi hñt potentiā nō peccādi. q: hñt potētiā que nō est formaliter peccatū. lz nō hēant potētiā nō peccādi. hoc est non ee in pctō. quomodo peccator dicit ee in peccato postq̄z trāsiuit actus quē cōmisit ⁊ p̄riuatus grā remanet reat⁹ vsq̄z. s. ad penitētiam de peccato cōmisso hoc modo nō pñt ex se nō peccare. i. nō ee in peccato. nec opz li. ar. ee potētiaz ad peccandū. hoc est ad non ee in peccato. Et si arguas fm Anſel. li. ar. est potestas seruādi rectitudinē ꝓpter se. ergo ex ipa habēs eam pōt seruare rectitudinē. ⁊ ita nō est in peccato. Rñdeo qō seruare eā cum inest pōt qs p li. ar. nō aliter. ⁊ hoc modo exponit Anſel. Ad aliō dico qō in agētibus mere naturalibus cessantibus impedimētis redit ad dispositionē naturalē nō ꝓhibēte actione violēta. ⁊ ratio ē. q: p̄ncipiū intrinsecum ē necessariū respectu bonitatis naturalis q̄ztum est ex se. ⁊ ideo semp causat eam nisi vincatur per dñans. hoc mō volūtas nō est cā respectu sue bonitatis i actu suo. sed tū habet inclinationem quādā naturalez quasi passiuam ad bonitatē in actu quā lz posset dare actui. nō tū inclinatur ad dandū eam necessitate naturali sicut graue ad descendendum deorsum.

Aliter potest dici qō peccatū est ꝓtra naturā. hoc est cōtra illum actū qui natus est elici concorditer ⁊ conformiter inclinationi naturali. sed ex hoc nō opz qō ꝓtrariet volūtati fm se. sicut nō oportet illud qō contrariat affectui vel accidēti contrariari cāe vel subiecto maxime quādo talis cā non est cā naturalis effectus sed libera. Ad aliud de simili dico quod lz ꝓcluderet illud ꝓtra illos qui dicūt intellectuz esse motiuū sufficiēs voluntatis. q: opz eos dicere intellectum p̄mi angeli nullum p̄rincipiū practicū recte ꝓcipere. q: si recte ꝓcipet mouet volūtatē cōformit sibi. ⁊ ita recte. tū credo hoc ee falsum. q: sicut p̄rincipia speculabilia sunt vera ex terminis. ita ⁊ p̄rincipia opabilia. ⁊ per ꝑns intellectus q pōt concipere quidditates terminoꝝ p̄mi p̄rincipij p̄ractici ⁊ illos componere habet sufficies motiuū. ⁊ p modum nature mouēs ad assentiēdum illi p̄ncipio. ergo per voluntatem cuius actus est posterior non potest impediri vel saltē non ferret in ꝓtrarium. Quomodo autē hoc sit verum. qō dicit. 3. ethi. qō ois malus ē ignoꝝās hz alias tractari. potest tū dici ad argumētum qō simile nihil valet. q: intellectus potest cognosci ad assentiēdum. ita quod non pōt esse ita cecus quin apprehendēs aliquos terminos ex euidētia eorum pōt ꝓcipere coꝝ veritatē complerionis cōpositē ex eis. volūtas aūt non cogitur ex bonitate obi. ideo potest ee ita auersa qō quantūcūqz bonum sibi ostensum non mouet ipsam ad amādum ipsum saltem ordinate. Ad aliud dico qō habitu existente perfecto vel in summo quantum potest pfici in tali subo vel fm terminū sibi p̄refixum a sapiētia diuina omnes actus sequētes nihil augent. sed tū ꝓce-

dunt ex habitu iam generato quē admodū actus angeli boni nō augent habitū charitatis eius nec effectiue nec meritorie. qz ille est in termino. vel ꝑz naturā habit⁹. vel ꝑm capacitatē subiecti. vel saltē ꝑm terminū sibi ꝓfixum a deo. sed oēs illi act⁹ ꝓcedunt ex plenitudine illius habitus sic ꝓfecti. ita in ꝓposito ꝓfectio istius habitus est in termino ꝑm regulam diuine sapīe que nō permittit eos crescere in malitia intēsiue. ⁊ ideo actus sequentes tū se habent sicut effectus habitus mali. ⁊ nō sicut cāe agentes.

¶Per idem ad illud de pena. qz sicut p̄mium substantiale in p̄mo instāti in quo aligs angelus ē btūs. est determinatū. nec ex tūc crescit. qz actus boni qui sequunt nō sunt meritorij lz sint boni. ita etiaz in angelo dānato in p̄mo instanti siue damnationis determinatur ad certā penā que nō crescit intensiue. nec tū erunt mali actus eius quos elicit impuniti. sicut nec boni angeli boni actus erunt irremunerati. illi qdem boni actus includūtur in p̄mo actu qz ꝓcedūt ex ꝓfectione act⁹ btifici. sed quātū ad accidētale p̄mium qō pūt habere qlibet actus ē sibi p̄miū. ita etiaz isti mali actus quos elicit damnatus includuntur i p̄ma pena sibi certitudinaliter determinata. ⁊ quilibet sicut posset habere penā accidentalē ⁊ ꝓpriam habet seip̄m ꝑ pena. Justisti dñe ingt Aug⁹ li. cōfessionū. ⁊ ita est vt sit sibi pena oīs peccatoz. potissima enim ⁊ maxima pena est p̄uatio maximi boni qlis ē formaliter in actu malo malitia culpe peccatorem auertēte a deo. crescet ergo pena eoz in infinituz extensiue sicut ⁊ malitia. ⁊ neutrū intēsiue. Et si obijcias qꝑz malū est actus demeritor⁹. ergo correspondet sibi ꝓpria pena. Respondeo ⁊ si cōcedi posset esse culpa. non tū ꝓprie demeritoria. qz non elicita viatore cuius solius est mereri ⁊ demereri qui magis ꝓprie potest dici esse actus damnatorius siue dānati sicut ex alia parte actus beati lz sit acceptabilis deo nō tū ꝓprie est meritorius. sed magis act⁹ beatificus vel actus beati vel ex beatitudine ꝓcedens

Jsta est distinctio. vii. huius

secūdi libri. In qua magister posteaz egit de ꝓtinentibus ad casum angeloz localē agit de ꝓtinentib⁹ ad eoz casum spūalem. Et tria facit. Nam p̄mo ondit qliter liberū arbitriū etiam post lapsum retinuerūt. Secūdo qualiter intellectus vinacitatem post casum non amiserūt. Tertio qualiter oia que possent. ideo qz deus nō ꝓmisit implere nō potuerunt. ¶Primum facit a p̄ncipio distinctionis vsqz ibi. Et licz mali angeli. Secūdum vsqz ibi. Illud quoqz sciēdū ē. Tertium ab inde vsqz ad finem distinctionis. Et tū in generali. In spāli sentētia magistri stat in trib⁹ ꝓpositionibus quarū p̄ma est hec. Quod lz angeli boni in gr̄a ꝓfirmati non pūt peccare ⁊ mali i malicia obstinati nō pūt benefacere. Hoc tū minime aufert alicui arbitrij libertatē. Hanc magister insinuans dicit q nec mali angeli post peccatū pūt bñ facere. nec boni post eoz cōfirmationē possunt peccare. Contra qō dictū obijciens dicit q si boni angeli nō pūt peccare. ꝯnō habēt arbitrij libertatē. tenet consequētia per dictū beati ¶Dionysij dicentis q oīs creatura habens liberū arbitriū est vertibilis in bonum ⁊ malū. Cui obiectioni respōdet ⁊ dicit. q quāuis boni angeli peccare non possunt. nō tū ꝓpterea sunt minus liberi. qz non coacte sed libere ⁊ spontanee immutabiliter bonū eligunt. ⁊ hoc ex gr̄a non a natura. per qō solvit dictū beati ¶Dionysij dicētis ipsum loq de libero arbitrio gratia nō cōfirmato. sz pcise in sua natura ꝯsiderato. Et oppositū arguit et solvit de demonibus. Secūda ꝓpositio est hec. Quāuis angeli mali in qbus est naturalis cognitio

nis ꝑspicacitas aliqua faciūt mirabilia ꝓ hoc non ꝓbatur eis inesse creandi facultas. ¶Hanc magister ꝓbat dicēs demones habere triplicē scientiā. s. vnaz ex subtilitate nature. aliam ex tpe ⁊ diuturnitate. tertiam ex bonoz angeloz relatione. Et hoc ꝓbat auctoritate Jsidori ⁊ beati Augustini. Et subdit q demonū scientia ⁊ arte sunt artes magice. deo tamen talia pmittere volente ad fallendū fallaces ⁊ mouēdum fideles. seu ad exercitandū iustos ⁊ ꝓbos. In qbus qdem artibus magicis materia rerū visibiliuz non seruit demonibus ad nutum. sed solū intantum ꝙtuz deus pmittit. Et infert q ꝙuis demones qī qz aliqua noua ⁊ mirabilia deo pmittēte opant seu faciūt. nō tū ꝓpter hoc dicēdi sunt creatores. qz illa noua q̄ ꝓducūt nō nisi ex rerū virtutibus a deo eis inditis quasi ex qbusdam seminibus educūt eo q ad talium ꝓductionem nisi instrumētaliter quodāmodo se habēt sicut agricole ad ꝓductionē fructuum ⁊ ꝓdicatores ad illuminationē mētium. Tertia ꝓpositio est hec. Demones multo maiora mala ⁊ plura possent facere qz faciūt. nisi de⁹ ⁊ angeli boni eos facere talia ꝓhiberēt. ¶Hanc magister ꝓbat ꝓ hoc q magi pharaonis ita bene potuissent ministerio demonū fecisse cinifes sicut fecerūt ranas si deus talia opari nō ꝓhibuisset. Et tū de sententia in speciali.

Utrum angeli omnes corporei sint. quod quibusdam visum est quibus Augustin⁹ cō sentire videt dicens angelos omnes ante casum habuisse corpora tenuia ⁊ spiritualia. sed in casu mutata in deteriusq malo corpora. vt in eis possent pati.

d. VIII

§ Solet etiam in questione versari apud doctos. vtrum angeli omnes boni. s. ac mali corporei sint. idest corpora habeant sibi vnita. Quod aliqui putāt innitētes verbis Augustini qui dicere videtur. q̄ angeli omnes ante confirmationē vel lapsum corpora aerea habuerīt de puriori ac superiore aeris parte formata. ad faciendum abilia non ad patiendum. ⁊ angelis bonis q perstiterunt talia sunt obseruata corpora. vt i eis possint facere ⁊ nō pati. q̄ tante sunt tenuitatis vt a mortalibus videri non valeant. nisi superuestita aliqua grossiori forma. qua assumpta videntur depositaq; videri desinūt. Angelis vero malis mutata sunt in casu corpora in deteriorem qualitatem spissioris aeris. Sicut enim a loco digniori in inferiorem locum. idest in caliginosum aerem deiecti sūt ita illa corpora tenuia mutata sunt ⁊ transformata in deteriora corpora ⁊ spissiora. in quibus pati possent in superiori elemēto. idest ab igne. Et hoc Aug. sensisse videtur super Genesim ita dicens. Demones dicuntur aerea animalia. qui corporum aereoz natura vigēt nec per mortem dissoluuntur. quia prevalet i eis elemētum aptius ad faciendum q̄ ad patiendum. Ad patiendum enim humor ⁊ humus. Ad faciendū aer ⁊ ignis aptitudinez p̄

Aug. in ij. li. retractationum quodaz loco dixit ōmones aliqū hoīz dispōes nō solū voce ꝓlatas verū etiaz cogitatione cōceptas. cū signaq̄daz exaio exp̄mūt i corpeto ta facultate pdisce. Tūc rez. dix

occultissimā audacioꝛi assertōe ꝙ ōbui Nā puenire ista ad notitiā ōmonū p nō nulla experimēta cōptū ē. Si ytrinqꝫ ꝙdam ignā dentur ex cōpoꝛe cogitātiuꝫ illi sēsibilia. nos auē tētia an alia vt spūalia ista cogſcāt. aut difficile ab hoībus aut nullatenus pōt inueniri.

bent. Transgressoꝛes vero angeli cum pꝛincipe suo nunc diabolo tunc archāgelo. nō mirum si post peccatum in caliginez detrusi sūt. Neqꝫ etiam hoc mirum est si conuersi sūt ex pena in aeream qualitatem q̄ possunt ab igne pati. Caliginosa tamen aeris tenere tm̄ pmissi sunt qui eis quasi carcer sit vsqꝫ ad tempus iudicij. Ecce his verbis videtur Augustinꝰ ita tradere ꝙ quidam opinantur de coꝛpoꝛibus angelorum. Hoc a utē cum alij dixisse astruunt non ita sentiendo sed opinionem aliorꝫ referendo quod ex ipsius verbis diiudicare volunt quibus ait. Demones dicuntur aerea animalia non ait sunt. ita enim quidaꝫ dicebant. De habitatione vero caliginosi aeris in quem detrusi sunt non opinando. ſz rei veritatem asserendo cum tradidisse dicūt ꝙ ipsius locutionis distinctio oīndit. Dicūt quoqꝫ plurimos catholicos tractatoꝛes in hoc conuenisse atqꝫ id concorditer docuisse ꝙ angeli incoꝛpoꝛei sint nec coꝛpoꝛa habent sibi vnita Assumunt autem aliquando coꝛpoꝛa deo pꝛparante ad impletionem ministerii sui a deo iniuncti. eadēqꝫ post expletionem deponunt in quibus coꝛpoꝛibus hominibus apparuerunt atqꝫ locuti sunt. Et aliquando quidē locuti sunt ex persona dei sine distinctiōe alicuius persone. Aliquando ex persona patris vl filii siue spiritus sancti.

Quod deꝰ in coꝛpoꝛalibus illis antiquis foꝛmis apparuit.

Nec dubitandum est deuꝫ in coꝛpoꝛalibus foꝛmis apparuisse hominibus. sicut Augu. in secundo libꝛo de trinitate ostendit conferens diuersa scripture testimonia. ex quibus deum in coꝛpoꝛeis figuris hominibus apparuisse pꝛobat. ⁊ aliquādo ex pꝛsona dei sine distinctione aliqñ sub distinctione personarum sermonem eis factum esse.

De perplexa questione quam ponit Augustinus querens an ad exhibendū has coꝛpoꝛales apparitiōes creatura noua sit formata an angeli qui ante erant missi. ⁊ si ipsi missi sunt. vtrum seruata sui spiritualis coꝛpoꝛi ſq̄litate aliquam speciem coꝛpoꝛalem de coꝛpulentioꝛi materia assumpserint an pꝛopꝛium coꝛpus suum mutauerint in speciem actioni sue aptam.

Sed vbi deuꝫ hominibus icoꝛpoꝛalibus imaginibus apparuisse asserit pꝛplexam questionem ꝓponit quaꝫ nec absoluit querens. vtrum in illis coꝛpoꝛalibꝰ apparitionibus creatura aliqua crearetur ad illud opus tantum in qua deus hominibꝰ appareret. an angeli q̄ añ erant ita mitterētur vt manentes in suis spiritalibus coꝛpoꝛibus assumerent ex coꝛpulēta inferioꝛū elementoꝛuꝫ materia aliquam speciem coꝛpoꝛalem: quam coaptatam quasi aliquam vestem mutarent in quaslibet species coꝛpoꝛales veras quidez an coꝛpus suum ꝓpꝛium verterent in speciesaptas actionibus suis per virtutem sibi a deo datam. Ait enim ita augustinus in tertō libꝛo de trinitate. Querendum est in illis antiquis coꝛpoꝛalibus foꝛmis ⁊ visis. vtruꝫ ad hoc opus tm̄ creatura formata sic in qua deꝰ sicut tunc oportuisse indicauit humanis ostēderetur aspectibus. an angeli qui iam erāt ita mittebantur vt ex persona dei loquerētur assumentes coꝛpoꝛalem speciē de creatura coꝛpoꝛea in vsum ministerii sui. aut ipsum coꝛpus suum cui non subduntur sed subdituꝫ regunt mutantes atqꝫ vertētes in species quas vellent accōmodatas atqꝫ aptas actionibus suis sm̄ attributam a creatoꝛe sibi potentiam Sed fateoꝛ excedere vires intentionis mee. vtrum angeli manente spirituali sui coꝛporis qualitate. per hanc occultius operantes assumant ex inferioꝛibus elementis coꝛpulentioꝛibus qd̄ sibi coaptatum quasi aliquaꝫ vestē mutent ⁊ vertant in quaslibet species coꝛporales ⁊ ipsas veras sicut aqua vera in vinum verum cōuersa est a dño. An ipsa ꝓpꝛia coꝛpoꝛa ⁊ sua transformentin id quod volūt accōmodatum ad id qd̄ agunt. Sed quoꝛū horum sit. quoniam homo sum. nullo exprimēto cōpꝛehēdere valeo. sicut angeli q̄ hoc agūt Attende lectoꝛ qꝛ questionem ꝓpositam nō soluit. sed indiscussam reliquit. vtrum angeli qui mittebantur seruatis suis ꝓpꝛiis spiritalibus coꝛpoꝛibus superuestirentur aliqua coꝛpulentioꝛi specie in qua posſent videri an ipꝫ coꝛpus mutarēt ⁊ transformarēt in quācūqꝫ vellent speciem in qua possent cerni. In quibus verbis videtur augustinus attestari angelos esse coꝛpoꝛeos ac pꝛopꝛia ac spiritualia habere coꝛpoꝛa.

Augus.

Concedēdū est angelos mutꝫ ſz reliq̄ ex peduri ſi sufficit.

Beda

Quod deus in specie qua est deus nunq̄ mortalibus apparuit.

Ceterū hec velut minus ꝓ funda atqꝫ obscura relinquētes illud indubitanter teneamus ꝙ deus in specie eētie sue nunq̄ mortalibus apparuit. sicut famulo suo moysi dicit. Non videbit me homo ⁊ viuet Et in euangelio Joannis legit̄. Deuꝫ nemo vidit vnq̄. Visibile enim quicquā nō est qd̄ non sit mutabile. Ideo substantia siue essentia dei quoniam nullo modo mutabilis est. nullo modo per seipsaꝫ visibilis est. Proinde illa omnia que patribus visa sunt cum de

us illis p̄sentaretur per creaturaꝫ facta ma nifestum est. Et si nos latet quomodo ea mi/ nistris angelis fecerit deus. per angelos tam facta esse dicimus. Audeo ergo fiducialiter dicere nec deum patrem. nec verbū eius. nec spiritum eius qui est vnus deus. per id q̄ ē atqꝫ idipsum est vllo modo esse mutabilem. ac per hoc multo minus esse visibilem.

Utrum demones intrent corpora hominum substantialiter. an illabantur mentib⁹ hominum.

Illud etiam cōsideratione dignissimū videtur. vtrū demones siue corporei siue incorporei sint hominum substantialiter intrent corpora. eorumqꝫ animabus illabantur. an ideo intrare dicantur. quia malicie sue ibi effectum exercent dei permissione opp̄imendo atqꝫ verādo eas. vel in peccatum p̄o voluntate sua trahendo. Quod homines introeant atqꝫ ab eis expulsi exeāt euangelium aperte declarat commemorans demonia in quosdam ingressa. ⁊ per christū eiecta. sed vtrum secundum substantiam fuerint ingressa. an propter mali effectum dicantur ingressa. non adeo perspicuum est. De hoc autem Gennadius in diffinitionibus ecclesiasticorum dogmatum ait. Demones per energiam operationem non credim⁹ substantialiter illabi animę. sed applicatiōe ⁊ oppressione vniri. Illabi autem menti illi soli possibile est qui creauit. qui natura subsistens incorporeus capabilis est sue facture. Ecce hic videtur insinuari q̄ substantialiter non illabantur demones vel introeāt corda hominum. Beda quoqꝫ super illū locum actuū apostolorum vbi Petrus ait ananie. Cur temptauit sathanas cor tuum: dicit. Notandum q̄ mentem hominis iuxta substantiaꝫ nihil implere possit nisi creatrix trinitas. quia tantūmodo secundum operationem ⁊ volūtatis instinctum anima de his que sunt creata impletur. Implet vero sathanas cor alicuius non quidem ingrediens in eum ⁊ in sensum eius neqꝫ introiēs aditum cordis. siquidem potestas hec solius dei est. sed callida ⁊ fraudulenta deceptione animam in effectum malicie trahens per cogitationes ⁊ incentiua vitiorum quibus plenus est. Impleuit ergo sathanas cor ananie nō intrando. sed malicie sue vires inserendo. Idem spiritus immundus flamma virtutum de cordibus fidelium expulsus. doctoribus veritatis venenum perfectionis infundit. His auctoritatibus ostenditur quod demones non substantialiter intrant corda hominum. sed p̄o

Beda.

pter malicie effectum. de quibus pelli dicuntur. cum nocere non sinuntur.

Circa distinctionem octauā quero vtruꝫ angelus possit assumere corpus in quo exerceat opera vite. q̄ nō vī. quia si assumat. ergo habet maiorem vnitatem ad corpus assumptum quā ad non assumptum. quia assumere est ad se sumere. sed hoc non videtur possibile. quia non potest esse illius corporis forma. patet. quia est forma seperata naturaliter. nec illud potest sumi ab eo in vnitatem suppositi quomodo verbuꝫ assumpsit naturam nostram ergo erit tātum vnitas sicut motoris ad mobile. sed talis vnitas potest esse eius ad corpus non sumptum. vt ad celum quod mouet. ergo. ⁊c. Preterea secundo. si assumeret corpus aut assumeret corpus elementare. quod nō apparet quia non habet illud corpus accidētia vt colorem ⁊ huius qualitates que apparēt. aut corp⁹ mixtum quod non videtur tum quia non potest habere virtutem actiuam ad miscendum elementa omnia secundum commixtionem talis corporis. tum quia a tota natura agente non potest generari corpus mixtum ita perfectum sicut est corpus humanum. nec assumit corpus celeste planum est quia illud non recipit peregrineas impressiones. ⁊ nec per consequens operationes vitales. Preterea tertio. si potest in corpore assumpto exercere opera vite. igitur est ibi aliquid viuum cōsequens est falsum. quia corpus non est viuum nisi per formam vitalem informantem. talis autē non est ibi consequentia probatur. quia operationes vitales sunt compositi primo de anima. ⁊ de sensu ⁊ sensato. probatur etiā quia forma seperata a materia non potest transmutare materiam secundū comē. septimo metaphy. In istis actibus vite saltem in actibus vite vegetatiue transmutatur materia. ꝫ ⁊c. Ad oppositum gen. 18. de tribus angelis apparentibus Abrahe ⁊ Thobie per totū de Raphaele. ⁊ in pluribus alijs locis scripture.

In ista questione sicut tan/ gūt tria argumēta tria sunt videnda. primo quid sit angelum assumere corpus. hoc quidem non est informare corpus nec etiam hypoc̄e sibi vnire. sed tantum esse intrinsecus motoris corporis ⁊ ibi esse diffinitiue qui est alius motus essendi ibi quam p operatōes vt pz supra de locatione angeli di. 2ª. q. 5. Et esset quia propter deū esse vbiqꝫ qr vbiqꝫ optatur q̄ si esset idē motus essendi in aliquo esset petitio ⁊ argueret ab eodeꝫ ad idē ⁊ ꝫ hoc dicit assumēs nā tūc assumit. i. ad se sumit. qr ad opationes p prias sibi exercendas vtitur illo sicut instrumento nec dicit ista assumptio fieri quādo corpus assumptū mouet̄ motu pgressiuo. qr talis motus pgruit fini per quē assumit̄ tale corpus. Secundo dico q̄ nō assumit corpus celeste nec corpus elemētare in quibus appareat. quia in elemetari nō visibili appareret. nec corpus elementare est susceptiū illoruꝫ accidentiū in quibus apparet corpora aūt mixta iā a natura generata potest assumere sicut est cadauer mortui vel lapis vel aliquid tale. ⁊ quando assumit aliquod corpus quod non videt̄ prius cauatū vel formatū a causis naturalib⁹. sed quasi formari tunc ⁊ subito cōpleta operatiōe disparere sicut fuit de Raphaele ⁊ Samuele. tunc videt̄ probabile q̄ illud erit corpus mixtū propter acciden-

tia que apparent in corpore. sed non mixtus plena mixtione. tus quia ex generatiõe tale mixtũ nõ posſit ita ſubito formari. qz nõ eſſet natũ generari niſi ſm determinatũ. pceſſum nature qualis nõ eſt ibi puta ſi appareat in corpore hominis nõ prius geniti per naturaz illud corpus non eſſet natuz vel aptũ generari niſi in matrice. nec poteſt dici q angelus ſubito inducat illã formã in materia. qz non poteſt naturalez formaz inducere. ſed tantũ elementa actiua ⁊ paſſiua poteſt conuenienter ſimul adhibere ⁊ corporibus celeſtibus in ſitu ꝓuenienti approximare vt inducaſ forma particularis qualis nata eſt a talibus agentibus particularibus induci. Ita que corpus qõ ita quaſi ſubito formaſ ⁊ reſolutur eſt mixtũ imperfecta mixtiõe qualis poteſt induci ab agentibus naturalibus quaſi ſubito facta approximatione elementorũ ita q magis tale corpus aſſimilaſ impreſſioni que eſt imperfecte mixta. ⁊ ſignuz huius eſt. quia quando diſparet tale corpus nõ remanet aliquid talis corporis in quod naturaliter eſſet immediate reſolubile corpus illud aſſũptuz ſi perfecte fuiſſet mixtũ. corpus. n. humanum ſi eſſet pfecte mixtũ nõ eſſet natũ rediſ niſi ad cadauer. ſed tale imperfecte mixtũ reſoluiſ ſtatim in elementa. ſicut ex eis potuit ſtatim generari propter eorũ imperfectã mixtionẽ. De tertio. dico q motuz localez poteſt cauſare in corpore aſſumpto. ⁊ ita motũ qui videſ eſſe progreſſuus. motũ etiã qui eſſet inſpirationis ⁊ reſpirationis. motionez palpebrarũ ⁊ manuũ ⁊ ſimiliũ. Et ratio eſt quia non eſt aliquod corpus ita imperfectũ in vniuerſo quin habeat ī virtute ſua actiua aliquod vbi. patet de graui reſpectu centri. g̃ multo magis habet hoc angelus reſpectu corporis. Sed operationũ naturalium que cõſiſtũt in agere ⁊ pati cuiuſmodi ſunt operationes ſenſuales in illas non ꝑt. qz ille nõ ſunt nate recipi niſi in compoſito ex organo ſaltẽ perfecte mixto. ex anima inquantũ habet potentiaz perfectiuã quorũ neutrũ eſt tibi. nec ſez talis mixtio nec anima pficiens. ⁊ ideo ſimpliciter in tali corpore cõpoſito qõ aſſumit nulla eſt ſenſatio. Operationeſ etiã que conſiſtunt in vere agẽdo. cuiuſmodi ſunt operationes vegetatiue nõ cõpetũt illi cõpoſito. qz vel ille operationes nate ſunt eſſe cõpoſiti animati quale nõ eſt ibi. vel nate ſunt eſſe corporis perfecte mixti. puta ſi caro generaret carnẽ. neutrũ autez ẽ ibi. Quantũ autẽ ad cognitionez quã videſ habere de particularibus factis audiendo vel videndo nihil aliud eſt quã intellectio. ⁊ illã intellectiõem ſuaz poteſt exprimere formando verba ⁊ mouẽdo linguã localiter. Quantũ etiaz ad actus vegetatiue qui apparent ſi loquamur de vera nutritione nihil ibi nutriſ. ſed ſi loquamur de comeſtiõe que precedit nutritionẽ illa non eſt niſi diuiſio cibi per motũ localez marillaꝝ ⁊ traiectio eius in ventrẽ per motuz localẽ. ⁊ tunc põt fieri exalatio ⁊ reſolutio in humores vel elementa. ⁊ iſti motus locales poſſunt fieri circa corpus virtute actiua angeli. Sicut aũt dictũ eſt de nutritiua ita dicendũ eſt de augmentatiua. qz ibi nulla eſt nutritio vel augmentatio. põt tamẽ eſſe vera iuxtapõ ſi ipſe velit ſubito alia elemẽta que poſſunt imperfecte miſceri ad talez imperfectã mixtionez apponere corpori ſuo vt videatur creſcere. Et ſi dicas ſi comeſtio non ſit operatio vitalis. g̃ nõ valet argumentũ ad probandũ verazꝝ rp̃i reſurrectionẽ de comeſtione eius cuz diſcipulis ſuis. quod eſt contra ſanctos. Reſpondeo ad probandum reſurrectionem eius ſunt multa alia argumenta in euangelio efficatioza iſto. ⁊ ita cum alijs bene probat ⁊ ſi non per ſe tantum. vel dico q erat comeſtio ordinata ad veram nutritionem quia nõ eſt inconueniens quod corpus glorioſum poſſit cõuertere corpus non glorioſum in ipſum ſicut eſſe ſimul poteſt cum corpore non glorioſo. nec propter hoc eſt corruptibile. quia poteſt aliud conuertere in ſe. poſſet enim deus facere corpus glorioſum in minima quantitate ⁊ illud augere per comeſtionem. nec tantum aliquid corrumperetur de nutrito ⁊ auctor in corporibus autem talibus aſſumptis nõ eſt nutritio ſed tantum additio vel appoſitio. Sed quantum ad generationem dicendum quod illa fit virtute ſeminis deciſi amare in feminam in qua ſeruatur virtus patris ſicut cõmuniter dicit ſi ipſe poteſt illud ſemen ab aliquo ſuccũbendo recipere ⁊ ſeruare illud in ſua naturali qualitate cõueniente ſue generationi naturali quouſz illud tranſfundat. ipſe nihil facit ibi niſi quia primo recipit in corpore illo aſſumpto illud quod poſtea mouet localiter in aliquam cui eſt incubus. ⁊ ſi illud ſemen anteq̃z ſit receptum in matrice non amittat ſuam qualitatem naturalem poteſt per ipſum fieri generatio. ſicut ſi immediate tranſfũderetur a primo decindẽ te in eandem matricem. Et hoc modo atribuitur non quidem angelo bono. quia abſit quod talibus vilibus ſe immiſceat ſed demoni generare. quia idẽ primo ſuccubus ⁊ poſtea incubus ſemen a decindẽ te primo trãſfuſum recipit. ⁊ deinde tranſfundit illud in matricem.

Ad argumenta. Ad primum dico q cellum non dicitur aſſumi. quia ad nullam ſpiritualem operationem ⁊ maxime in quã angelus intendat apparere viſibiliter nobis ad ſe aſſumit celum. ſimiliter qui mouet celum ꝑpetuo mouet. ⁊ ita non temporaliter aſſumit corpus. hec enim aſſumptio appropriata eſt corpori quod ad tẽpus mouetur. ⁊ mouetur propter aliquem effectuz apparituruꝫ hominibus. Ad tertium dico qõ iam apparet per ea que dicat ſũt quod aſſumit corpus imperfecte mixtum. quod quidem ipſe non producit ad eſſe virtute propria. ſed tantum naturaliter miſcibilia vnit inter ſe ⁊ reſpectu celi ī tali proportione in qua virtute celi ⁊ miſcibilium poſſit talis forma induci. Ad tertium patet quod nullus actus vegetatiue vel cognitiue competit proprie angelo in corpore vel etiam corpori aſſumpto. ſed tantum actus potentie motiue non quidem actus potentie motiue organice qualis eſt potentia motiua animati. quia eius actus eſt actus compoſiti ſicut ⁊ actus cognitiue ſenſitiue ⁊ vegetatiue. ſed potentie motiue ſuperioris quam angelus poteſt corpus mouere de loco ad locum quod non improportionabiliter excedit ipſius virtutem motiuam.

Iſta eſt diſtinctio. viii. huius ſcõi libri. In qua magiſter poſtq̃z egit de ãgelis quo ad eorũ caſum localez ⁊ ſpiritualem. agit de eis quo ad corpora aſſũptionez. Et tria circa hoc facit. Nam primo inquirit an angeli habeant corpora ſibi vnita. Secundo oſtendit qualiter eis hũtibus fiat ãgeli apparitio. 3° oſtẽdit qualiter opant circa animas ⁊ corpora noſtra. Primũ facit a ꝓncipio diſtinctionis vſque ibi. Hec dubitandum eſt. Secundũ vſq̃z ibi. Illud etiam conſideratione. Tertium vero vſque ad finez diſtinctionis. Et tñ in generali. In ſpeciali ſententia magiſtri ſtat in tribus propoſitionibus quarũ prima eſt hec. Angeli non ſunt corporales quãuis corpora ſibi aſſumũt aerea pro explẽdo circa nos aliquo opere miniſteri

Si adã nõ peccaſſz ad hucverbũ diui nũ incarnatũ fuiſſz ⁊ habuiſſet i vtero vginiſ ⁊ extra cõpus gloriſum ſic ⁊ animã ⁊ tñ ꝓſtat in caſu illo corpus illõ fniſſe nutritũ ⁊ augtũ vtrũ in partibuſ iſtiꝰ corporiſ fuiſſz facta aliq̃ reſolutio dico q nõ de partibus ſecunduz formaz ⁊ aliter de partibus ſecunduz materiam.

ali. Hanc propositionem magister probans querit Utrum angeli sibi habent corpora naturaliter vnita. Et respondet q quidam opinati sunt eos habere corpora aerea que in demonibus ante peccatuz fuerũt subtiliora ⁊ puriora ⁊ impassibilia. post peccatum autem facta grossiora etiam ab igne corporali passibilia. ⁊ hoc confirmant auctoritate beati Augustini. Alij vero dicunt eos naturaliter fore incorporeos ⁊ beatum Augustinum allegatum in cõtrarium asserunt magis fuisse locutum inquisitiue q̃ determinatiue. Et subdit q licet angeli incorporei assumunt tamen quandoque corpora. quãdoq̃ visibiliter aliquid operantur circa nos. ⁊ post operis completionem illa deponunt. Unde in talibus corporibus hominibus pluries apparuerunt ⁊ locuti sũt aliq̃ndo in psona patris. aliq̃ndo i psona filij aliq̃ndo in psona spiritussancti. Secunda ppositio est hec. Dõ de' aliq̃ndo i formis corporalibus apparuit. Hanc probat magister auctoritate beati Augustini. Unde mouet questionẽ circa hec. s. Utrum deus corporaliter apparens de nouo semper creauit illud corpus in quo aparuit. Et vtrum angeli corporaliter apparentes. dato quod sint corporei tantũ in suis corporibus appareant. vel alia corpora assumant magis grossa ex visibilium rerũ materia ⁊ an illam ad placitum in quanlibet transsumant dispositionem. Istam magister relinquit insolutam Et postea dicit q diuina essentia nunq̃ potuit nec potest videri vt est. quia omne visibile mutabile est. Cum ergo essentia dei sit immutabilis. quid aliud supereſt quam q sit etiam inuisibilis. Tertia propositio est hec. Spiritus maligni per quendam effectum pñt quandoque illabi hominibus. non illapsu essentiali. Hanc magister probans querit. Utrum demones siue sint corporei siue incorporei intrent substantialiter corpora hominum vel solum dominantur in malicie effectum. Et respondens dicit quod solus deus mẽti humane illabitur. ⁊ quod diabolus ingredi dicitur corpora. hoc est solum per effectum malicie. qõ probat auctoritatibus Gregorij ⁊ Bede que patent in textu. Et tantum in speciali.

De ordinum distinctiõe qui ⁊ quot sint.

D. IX.

Post predicta superest cognoscere de ordinibus angelorum quid scriptura tradat. Que in pluribus locis nouem esse ordines angelorum promulgat. s. angelos. archangelos. principatus. potestates. virtutes. dominationes thronos. cherubin ⁊ seraphin. Et inueniuntur in istis ordinibus tria terna esse: ⁊ in singulis tres ordines. vt trinitatis similitudo in eis. insinuetur impressa. Unde Dionysius tres ordines angelorum esse tradit. ternos in singulis ponens Sunt enim tres superiores. tres inferiores. tres medii. Superiores seraphin. cherubin. throni. Medii dominationes principatus potestates. Inferiores. virtutes. archangeli angeli.

Dioni.

Quid appelletur ordo ⁊ que sit ratio nominis cuiusque.

Hic considerandum est quid appelletur ordo. Deinde vtrũ ab ipsa creatione fuerit distinctio illorum ordinum Ordo angelorum dicitur multitudo celestium spirituum. qui inter se in aliquo munere gratie similantur. sicut ⁊ in naturalium datorum munere conueniunt. Ut verbi gratia. Seraphin dicuntur qui pre aliis ardent charitate. Seraphin enim interpretatur ardens vel succedens. Cherubin qui pre aliis in scientia eminent. Cherubin enim interpretatur plenitudo scientie. Thronus dicitur sedes. Throni autem vocantur vt beatus Gregorius ait: qui tanta diuinitatis gratia replentur. vt in eis sedeat deus ⁊ per eos iudicia decernat atq̃ informet. Dominationes vocantur qui principatus ⁊ potestates transcendunt. Principatus dicuntur qui sibi subiectis que sunt agenda disponunt. eisq̃ ad explenda diuina mysteria principantur. Potestates nominantur hi qui hoc ceteris potentius in suo ordine acceperunt vt virtutes aduerse eis subiecte eorum refrenentur potestate ne homines tantum temptare valeãt quantum desiderant. Virtutes vocantur illi per quos signa ⁊ miracula frequenter fiunt Archangeli qui maiora nunciant. Angeli q minora.

Gregorius.

Quod hec nomina non propter se sed propter nos eis data fũt que assumpta sunt a donis gratie que non habent singulariter sz excellenter ⁊ a precipuis nominantur.

Hec nomina illis non propter se sed propter nos eis data sunt. Qui. n. sibi noti sunt contemplatione nobis innotescunt cognominatione. Et nominantur singuli ordines a donis gratiarum que non singulariter. sed excellenter data sunt in participatione. In illa enim celesti curia vbi plenitudo boni est. licet quedam data sunt excellẽter. nihil tamen possidetur singulariter. Omnia enim in omnibus sunt. nõ quidem equaliter quia alii aliis sublimius possident. que tamen omnes habent. Cumq̃ omnia dona gratiarum superiores ordines sublimius ⁊ perfectius perceperint. tamẽ ex precipuis sortiti sunt vocabula. inferioribus cetera relinquentes ordinibus ad cognominatõez. Ut seraphin qui ordo excellentissimus estimat. tam dilectionem q̃ cognitionem diuinitatis ⁊ cetera virtutum dona ceteris omnibus sublimius ⁊ perfectius percepit. ⁊ tamen ab excellentiori dono. idest a charitate nomen accepit ille superbior ordo. Maius enim donum est ipsa charitas quã scientia. Item maius est scire quã iudicare. scientia namq̃ infor

mat iudicium. Ideoq; secundus ordo a secũdo dono idest cognitione veritatis appellatus est. s. cherubin. Ita ⁊ de alijs intelligendum est. Assignatur ergo excellentia ordinum secundum excellentiam donorum. Et tamen sicut Greg ait illa dona omnibus sunt communia. Omnes enim ardent charitate ⁊ scientia pleni sunt. sic ⁊ de alijs. Sed superiores alijs excellentius. vt iam dictum est. ipsa acceperunt a quibus nominantur. Unde Grego. In illa summa ciuitate quisque ordo eius rei censetur nomine. quã plenius accipit in munere.

Questio ex verbis Gregorij orta.

Sed oritur hic .questio talis. Si quisq; ordo ab illo dono nominatur quod plenius possidet. tunc cherubin in sciẽtia preeminet omnibus. q̃ a scientia nomiatur. Sed qui magis diligit plus cognoscit. Tñ enim: vt tradit auctoritas: cognoscit ibi quisq; quantus diligit. Itaq; seraphin nõ solum in charitate sed etiam in scientia preeminent. Ideoq; auctoritas illa sic videtur intelligenda. vt cõparatio non referatur ad omnes ordo. sed ad quosdam scilicet inferiores Ille enim ordo non plenius seraphin accepit scientiam in munere. sed plenius alijs ordinibus qui sunt inferiores. Nec nominat quisq; ordo ab omni re. quam plenius alijs accepit. sed ab aliqua rerum quas accepit.

Explanatio illius auctoritatis.

Alia determiatio eiusdem.

Uel potest comparatio referri non ad ipsos ordines sed ad alia dona. nec ad omnia alia dona sed ad quedam. Sicut enim hommes cum plura habeant dona. quedaz alijs excellentius possident. Ita forte ⁊ angeli quibusdam muneribus magis pollent. ⁊ alijs quibusdam minus.

Utruz ordines ab initio creationis ita distincti fuerint.

Jaz nunc inquirere restat Utrum ⁊ isti ordines a creationis initio ita fuerint distincti? Quod ita fuerunt distincti a primordio sue cõditionis videtur testimonio auctoritatis insinuari. que tradit de singulis ordinibus aliquos cecidisse. De ordine namq; superiori lucifer ille fuit. quo nullus dignior conditus fuit. Apostolus etiam principatus ⁊ potestates tenebrarum. nominat ostendens de ordinibus illis cecidisse. q cum in malis ministerium exerceant. non tamen penitus nominibus ordinum suoruz priuati sunt. Sed non videtur illud posse stare. Non enim tunc charitate ardebant nec sapientia pollebant. neq; in eis deus sedebat. Si enim hoc habuissent non cecidissent. Nõ ergo tũc erãt cherubin vel seraphin vel throni. Ad quod dicimus q̃ ante casum quorũdam non erant isti ordines quia nondum habebant dona in quorum participationibus conueniunt. Sed quibusdam cadentibus alijs apposita sunt: eiq; qui ceciderunt collata fuissent eadem dona si perstitissent. Ideoq; scriptura dicit de singulis ordinib⁹ aliquos cecidisse non quia fuissent in ordinibus ⁊ postea corruerunt. sed quia si perstitissent eoruz aliqui in singulis fuissent ordinibus. qui ⁊ in nature tenuitate ⁊ in forme perspicacitate differentes gradus habebant sicut illi qui perstiterunt. Alij enim vt predixim⁹ superiores alij inferiores conditi sunt. Superiores qui natura magis subtiles ⁊ sapientia magis perspicaces. Inferiores qui natura minus subtiles: ⁊ intelligentia minus perspicaces facti sunt. Has autem inuisibiles differentias inuisibilium. solus ille ponderare potuit q̃ omnia in numero ⁊ mensura ⁊ pondere dispositit. idest in seipso qui est mensura omni rei modum prefigens ⁊ numerus omni rei speciez prebens ⁊ pondus omnem rem ad stabilitatem trahens idest terminans ⁊ formans ⁊ ordinans omnia.

Qõ ante casuz quorundam fuerunt hi ordines q̃ nõ hẽbãt dona gr̃e q̃ quibusdaz cadentibus alia apposita fuerunt.

Utrum omnes angeli eiusdem ordinis sint equales.

Preterea considerari oportet. vtrum omnes angeli eiusdem ordinis equales sint? Ita esse quibusdam placuit. sed non est hoc probabile nec assertione dignuz quia lucifer qui fuit de collegio superiorum ipsis etiam dignior extitit qui alijs excellentiores creati fuerãt. Ex quo percipitur q̃ si perstitisset. in ordine superiori fuisset ⁊ alijs eiusdem ordinis dignior extitisset. Sicut enim vnus est ordo apostolorum ⁊ alter martyr̃ ⁊ tamen in apostolis alii aliis sunt digniores similiter ⁊ in martyribus alii alijs sunt superiores. ita ⁊ in ordinibus angelorum recte creditur esse.

Per simile oñdit non emens eiusdez ordinis pares esse.

Quomodo dicat scriptura decimum ordinem ex hominibus compleri. cum nõ sint nisi nouem ordines.

Notandum etiam q̃ decimus ordo legitur de hominibus restaurandus. Sed cum non sint nisi nouem ordines. nec plures fuissent etiam si illi qui ceciderunt perstitissent. mouent lectores quomodo scriptura dicat decimum ordinem compleri ex hominibus. Grego. namq; ait homines assumendos in ordine angelorum. quorum alij

assumuntur in ordine superiorum qui scilicz magis ardent charitate. Alij in ordine inferiorum qui scilicet mun⁹ perfecti sunt. Ex quo apparet non esse de hominibus formanduz decimum ordinem tanq̄ nonem sint angelorum ⁊ decimus hominuz. sed homines pro qualitate meritorum statuendos in ordinib⁹ angelorum. Quod ergo legitur decimus ordo complendus de hominibus. ex tali sensu dictum fore accipi potest quia de hominib⁹ restaurabitur quod in angelis lapsum est. de quibus tot corruerunt. vt posset fieri decim⁹ ordo. Propter quod apostolus dicit restaurari omnia in christo que in celis ⁊ que etiam in terris sunt. qz per christum redemptū est genus humanuz. de quo fit reparatio ruine angelice tamen non minus saluaretur homo si angelus non cecidisset.

Quod homines assumuntur iuxta numerum stantium non lapsorum.

Non enim iuxta numerum eorum qui ceciderunt. sed eorum qui permanserunt homines ad beatitudinem admittuntur. Unde Greg. Superna illa ciuitas ex angelis ⁊ hominibus constat. ad quā credim⁹ tantos humani generis ascendere quantos illic contigit angelos remansisse. sicut scriptū est in cantico deuteronomij. Statuit terminos populorum iuxta numerum angelorum dei.

Quidam dicunt fm numerum lapsorum angelorum homines reparandos.

A quibusdaz tamē putatur q̄ homines reparentur iuxta numeruz angelorum qui ceciderunt. vt illa celestis ciuitas nec suorum ciuium numero priuetur nec maiori copia regnet. Quod Augu. in ench. sentire videtur. non asserens de hominibus plus saluari q̄ corruit de angelis. sed nō minus ita dicens. Superna hierusalem mater nostra ciuitas dei. nulla ciuium suorū numerositate fraudabitur aut vberiore etiaz copia fortasse regnabit. Neqz enim numerum aut sanctoruz hominum aut immundorum demonum nouimus. in quorum locum succedentes filij catholice matris. que sterilis apparebat in terris in ea pace de qua illi ceciderunt sine vllo temporis termino permanebunt. Sed illorum ciuiuz numerus siue q est. siue qui fuit. siue qui futurus est. in contēplatione eius artificis est. qui vocat ea que nō sunt tanq̄ ea que sunt. Ecce aperte dicit non min⁹ de hominibus saluari q̄ corruit de angelis. sed plus non asserit.

Irca distinctionē. 9^am vbi magister tractat de ordinib⁹ angelorū vbi dicit ad superiores angelos pertinet inferiores illuminare.

c Quero primo vtrū angelus superior potest illuminare inferiorem. q̄ non. illuminare vel est lumen causare vel lumen causatum intendere. neutrum autem potest aliquis angelus. primum nō. quia lumen causare in alio non pōt nisi per creationē. angelus aūt nō pōt creare vt dicit. Dam̄. li. secundo. c. 17°. 2^m non quia ab eodē cātur habitus ⁊ intendit fm phm secundo ethi. Preterea. secundo. omnis mutatio est inter oposita. ergo omne illud qđ illumiāt prius fuit tenebro suz. i āgelis autē beatis nō est aliqua tenebra ergo. ꝛē. Preterea tertio angelus superior est lumen superius respectu inferioris sz in corporibus mai⁹ lumen opfuscat minus lumen vel saltē impedit effectū suū sicut patet. qz de die non vident stelle impotentia solis. ḡ a simili inproposito angelus superior impedit inferioreāb operatione. ergo nō perficit eum ipsuz illuminando. Contra Dam̄. li. secundo. c. decimoseptimo. ⁊. decimo octauo. ꝛē.

Arta hoc quero de locutione angelorū. quia

i similis est precednti. Utrum vnus angelus possit intelectualiter loqui alteri. q̄ nō. essentia angeli est sibi intimior quā sua intellectio. ⁊ tamē non obstāte illa intimitate vnus angelus videt essentiā alterius. ḡ ⁊ suā intellectionē. sed frustra fit locutio de hoc quod ante locutionē fuit manifestuz. ḡ ꝛē. Preterea secundo si angelus posset loqui ita posset alicui distanti sicut pñti. quia ⁊ hoc conuenit hominibus in quibus est imperfectior virtus. sed consequens est falsum propter duo primo quia tunc oportet q̄ primo īmutaret mediuz ⁊ postea angelū. quia omni actione in extremū prior est actio in mediuz. sed hoc est inconueniens. qz nec ab intellectuali gignitur aliquid in medio corporali. nec vlterius a medio corporali potest aliquid gigni in ipso angelo. Secūdo quia tunc oportet euz loqui oibus angelis eque presentibus. ⁊ prius oporteret cū loqui angelo propinquiori q̄z distantiori in eadem linea recta. quoruz vtrunque videtur inconueniens. videtur enim q̄ possit vnicuiq̄z loqui sine alio. Preterea tertio. angelus non intelligit nisi per species innatas sed illas habet quilibet angelus de quocunque sibi intelligibile. ergo quilibet angelus quodcunque itelligibile habet sibi prius eo modo quo potest esse presens. ergo superflua est locutio. probatio prime. ppositiōis videtur. quia si possent intelligere p species acquisitas. ergo haberent intellectuz agentem per quē potentia intelligibile fieret in eis actu intelligibile. sed hoc est falsū quia cuz obiectū eoruz sit de se actu intelligibile non oportet q̄ fiat de potentia intelligibili actu intelligibile. simliter nō videtur in eis esse intellectus possibilis ergo nec intellectus agens. ꝓbatur antecedens. quia intellectus eorū non est aliquando in actu. aliquando i potentia ad actū primuz. Secūdo sicut se habēt ad esse sic ⁊ ad operari. sed angeli non dependent in esse a corpore. ergo nec in operari. ergo nō accipiunt aliquā speciē a corpore. Cōfirmatur ratio ꝓpter hoc. n. anima intelligendo dependz a corpore. qz vnitur corpori. ⁊ hec est ratio vnionis ei⁹ cū corpore. quia recipit perfectionē suā a corpore. Tertio quia ab extremo ad extremū non transitur nisi per medium esse autem imaginabile est medium inter esse sensibile ⁊ esse actu intelligi-

bile. ergo cum angelus non possit habere aliquid in esse imaginabili. quia nō habet fantasma nec potest aliquid de esse sensibili ad esse intelligibile trāsire in angelo. quare. ꝛc. Quarto quia sicut corpora celestia ad alia corpora. sic intellectus angelicus ad alios intellectus. sed illa corpora habent perfectionem sibi concreatam. ⁊ non acquirunt eam per motum. ergo a simili intellectus illi habent perfectiones suas sibi concreatas. Quinto quia possunt habere species acquisitas. ergo obiectum extra ageret ad ꝯignitionem illius speciei. ⁊ oportet ponere ꝙ intellectus angeli etiam coagat alioquin intellectus possibilis angeli esset vilior quaꝫ intellectus noster. simul igitur ista duo agent ad ꝯigniti onem speciei acquisite alicuius obiecti intellectus scilicet ⁊ obiectum. sed hoc falsum est. quia agentia diuersa genere non possunt producere eundem effectum. talia autem sunt ista. ergo. ꝛc. probatio maioris. quia aut requiruntur inquantum diuersa genere. aut non. si sic. ergo correspondet eis in effectu aliqua diuersitas proportionabilis. ⁊ sic effectus non esset simplex ⁊ homogeneus. sꝫ etherogeneus. si nō. igit̄ sine tali distinctione posset esse virtus ita intensa ꝙ alterū coagentiū sufficeret ad talē actionē ꝓducendaꝫ. hoc ꝓbat̄. quia vbi accidit distinctio in duobus mouentibus pōt virtus in vno ita intendi ꝙ pōt supplere vicesꝫ vtriusqꝫ g̃ obiectū corporale posset ita intendi in actione sua ꝙ ipsum solū posset ꝯgnere illā speciē in intellectu angeli. sꝫ hoc est falsuꝫ. tum quia agens est prestantius patiēte ſm Augu^{m} 12. super gen̄. nullū aūt corpus est prestantius spiritu. g̃ nullū corpus agit in spiritū ſm eū hoc videt̄ verius posse intelligi de agente virtute alterius. g̃ corpus nō agit in intellectū angelicū virtute sua. sꝫ virtute intellectus angeli. nō. g̃ ista duo erunt due cause partiales quarū neutra agat virtute alterius. Preterea simile cognoscit̄ per suuꝫ simile. singulare igit̄ si ꝯgneret speciē singularē i intellectu angeli. g̃ intellectus assimilatus per illā speciem cognosceret singulare per rōnem ꝓpriaꝫ. quod est absurdū. ergo. ꝛc. Oppositū vult Dan̄ vbi prius quere cum.

Henri. qōli. 5. q. 15. ⁊ qōlib. 2. q. 8.

Circa istas questiones primo videndū est de locutōe angelorū. ⁊ pretermissis multis opinionibus vna opinio tm̄ recitabit̄ vbi quattuor sunt videnda. primo videlicet quomō loquēs cognoscat illud de quo loquit̄. quod ponitur esse singulare ſm illā opinionē secundo quomodo illud ab vno cognitū possit aliū latere. Tertio quomodo fit eis patens quando loquendo ei exprimit illud. ⁊ quarto de illuminatione. Quantū ad primū dicitur ꝙ angelus cognoscit singulare non primo nec p aliquā rationē propriā. sed per vniuersale concreatuꝫ subintellectui. quod probat̄ quadrupliciter. primo quia vnūquodqꝫ sicut se habet ad esse ita ad cognitionē scōo metaphy. forma autē singularis nihil addit supereſſe vniuersalis nisi negationē. ergo nec in cognitione. Secundo. qr si cognosceret singulare sub ratione sui vniuersalis cuꝫ non sit alia ratio sibi intrinseca qua cognoscatur. qr nec essentia angeli. nec habitus. qr hītus est primo respectu vl'is sequit̄ ꝙ ipsuꝫ singulare presentaret̄ ipsi intellectui angeli ad mouendū ipsuꝫ tanqꝫ primū ⁊ per se obietuꝫ eius sub ratione singularitatis. quod est falsum qr que sunt per se obiecta ⁊ nō primo non mouent nisi per rationē eoꝝ que sunt per se ⁊ primo obiecta sicut magnitudo ⁊ figura non mouēt visuꝫ nisi siml' cū colore. singulare autē non est primū obiectū intellect^{9}. qr nihil est obiectū primū intellectus nisi vniuersale. Tertio sic omnē virtutē cognitiuā oportet in apprehendendo esse determinatā ꝓportionabiliter illi qō debet apprehendere. ergo intellect^{9} intelligens singulare est determinatus proportionabiliter determinationi illius singularis. ⁊ tūc vl' ex natura sua est determinatus vel determinabilis ea specie quā recipit. vt per speciem illius singularis ⁊ tunc intellectus ille esset magis determinabilis q̄ intellectus noster. imo vtroqꝫ modo sequit̄ determinatio vel determinabilitas intellectus angeli magis q̄ sensus nosti. qr sensus noster nec ex natura sua est limitatus vel determinatus vel determinabilis ex specie quā recipit. species enim singularis nō recipitur in sensu primo sed in organo. Vltra deducit̄ tunc ꝙ talis determinatio ad singulare oēm esset quedā limitatio ⁊ impedimētuꝫ ad intellectionem vniuersalis. sicut impedit eaꝫ in sensu. ⁊ multo magis hec quā in sensu. qr non recipit spēm singularis. Quarto qr sicut per apprehensionem vniuersaliū ad extra generatur in intellectu nostro habitus scientialis. sic in intellectu angeli si primo cognosceret singularia posset esse habitus scientie acquisitus preter scientiā vniuersaliū suoꝝ. quod ē cōtra Aristo. 7. metaphy. vbi vult ꝙ nō est ali^{9} habitus scientialis vniuersaliuꝫ ⁊ singularium.

Quantum ad istū articulū modus cognoscendi singularis ab angelo loquente ponitur iste intellectus angeli apprehendit quidditatē per rōneꝫ vniuersalis a suo habitu. sed postquā suppositū habet esse in re vel in imaginatione statuꝫ apprehendit formā in illo sub ratiōe vniuersalis primo ⁊ per se eadē apprehensione qua eā apprehendit antequā fuit participata in illo ⁊ accidit intellectui angelico ꝙ eaꝫ apprehendat in illo sicut accidit essentie rei qō fit in illo ꝙ est iferius. primo ergo ⁊ per se cognoscit in singulari formā sub ratione vniuersalis. i. sub ratione indeterminata et confusa ⁊ indesignata. sed qr ipsa eadeꝫ forma vt ē in ipsa re determinata est ⁊ designata. intellect^{9} secundario intelligit hāc designationē. ⁊ ē eadem cognitio vniuersalis ⁊ singularis addito solo respectu ⁊ negatione qua intelligitur vt in hoc designata. nō enim differunt ex parte rei cognite neqꝫ ex parte actus cognoscendi. sed solūmodo in modo cognoscēdi indesignate ⁊ designate quoꝝ vnum super aliud nō apponit nisi rationē negationis vt dictum est.

Et ex hoc apparet quomodo intellectus angelicus quasi ſm lineam protensaꝫ intelligit singulare primo quidē essentia in habitu mouet non sub ratione obiecti. sed sub ratione alicuius inherentis. terminat autē actū cognoscendi sub ratione cogniti et non alicuius inherentis. ⁊ ita ab obiecto in habitū nō est circumflexio proprie sed quasi in ea protensa a puncto in punctū. deinde ab obiecto in vniuersali cognito procedit ītellectus ad in̄ suppositō sub ratione vniuersalis ⁊ tandē ab eodem cognito in suppositō sub ratione vniuersalis ad cognoscenduꝫ idē sub ratione singularis. ita quod est quasi linea recta ab obiecto in habitū quasi a primo puncto ad singulare quasi ad vltimū punctū per duo puncta media

Et ex hoc etiam apparet secūdū quomodo. s. potest angelum aliquem latere intellectio huius angeli de singulari. nam secundum istam positionem eandem apprehensione antiqua qua apprehendebat prius quidditatem' sibi obiectam in habitu absolute comprehendit eam modo in quocunqꝫ fuerit siue existens. siue reuelata. quia in nullo potest eum latere. sed solum prius conceptum modo concipit sub nouo respectu Ex^{m} si in oībus eēt vnus intellect^{9} numero a cuiuscunqꝫ fātasmate abstraheret vle postqꝫ semel hīet abstractū illud. ⁊ in illo a quo

abstraxit illud intellexerit si stante illo intellectu in alio incipit illud intelligere non nouo intellectu nouum vniuersale perciperet. sed solum antiquum quod prius perceperat sub antiquo respectu modo perciperet sub nouo respectu vt in hoc fantasmate sic est de intellectu angelico q̄ non innouando aliquid sub conceptu vniuersali sed renouando conceptum multotiens concipiendo vniuersale in diuersis particularib⁹ concipitur hoc singulare ⁊ illud. ⁊ quia iste videt singulare quod prius non vidit sine omni innoatione conceptus. ideo licz alius videat in isto formas vles que sunt rōnes cognoscēdi particularia. per illas tm̄ nō videt particularia que ille videt siue existētia siue reuelata. aut saltē si existētia posset videre per habitū suū. ⁊ per vlia relucentia in illo. nō tm̄ reuelata. nec etiā posset videre q̄ ille videt singularia illa. q; vidz ea sine oi innouatione ꝯceptus. Breuiter igit̄ quantū ad istū articulz ideo ponit̄ singulare intelligi ab illo ⁊ later̄ alīū q; lz intellectio huius ⁊ vlē qō est ratio intelligendi huic pateat illi. nō tm̄ patet ei ꝯceptus huius vt ē de illo singulari q; per hoc q̄ iste vtit̄ forma vli ad cōcipiendū singulare nihil innouat̄ in ītellectu isti⁹ ⁊ si singulare nō sit existens nō pōt alius videre etiam ipz cognitū p habitu suū. nec per habitū alteri ns. si aūt sit existens ⁊ possit illū videre per habitū suū ppriū. nō tm̄ pōt videre act⁹ illius pp singulare cognitū vel nō cognitū. ⁊ ideo vel est nēcia locutio ppter singulare reuelatū nō existēs. vel ppter ipsū actū cognoscendi latentē aliū angelū. ⁊ hoc siue de singulari reuelato. siue naturaliter cognito. De 3° dicit̄ q̄ sicut signata singularia a nobis cognita nos alteri loquendo exp̄mere nō possumus. nisi exprimendo singularia vaga cū q̄libuscūqz ppriet̄ibus ⁊ accidentibus designant̄. sic nec pōt vnus angelus sub eadē significatione sub qua ei reuelatū est alteri loquendo manifestare. sed format alteri ꝯceptū nouū realiter aliū de singulari vago. quem qdez ꝯceptū alius intellectus angelicus videt ī intellectu ipsius angeli quasi legens in li. quo īmutatur intellectus angeli videntis ad ꝯcipiendū illud vt non tantuz vt est aliquid in se. sed vt est aliquid latens sicut est in sermone nostro. vnde ⁊ angelus format simile conceptum vagum in suo intellectu de illo particulari sub ratione vniuersalis. ⁊ per hoc ille dicitur audire q; in angelo videre ⁊ audire non dīnt. ⁊ q; ille 2° ꝯceptus non ordinat̄ nisi ad videndū ꝯceptū occultū mentis. ideo nō dicit̄ proprie intelligere sed loqui. lz intelligere in se sit quodaz loq. De 4° articulo dicit̄ q̄ pōt quadruplr̄ intelligi angelū superiorē illuminare inferiorē. vz lumen infundendo vl̄ luminosuz offerendo. vl̄ obstaculuz āmouendo. vl̄ aliquid faciendo quo facto causet̄ lumē in receptiuo. ꝑmo modo sol illuminat mediū. 2° modo deferens cādelā illuminat domū de nocte 3° modo aperiens fenestrā de die. 4° modo sanās oculū qui prius infirmus nō erat capax luminis. ⁊ modo est capax dicit̄ illuminare oculuz. ℙrimo mō dicit̄ q̄ solus deus illuminat. ⁊ hoc siue causando lumē naturale. siue imprimēdo lumē super naturale creatū gr̄e vl̄ glie. vel increatū siue dicat ratōnem videndi siue obiectū visuz. ⁊ hoc vl̄ transitorie sicut in raptis vl̄ permanēter sicut ī beatis. 2° modo vnus angelus illuminat alium de vero pfectiuo intellectus loquendo ei mō p̄dicto. 3° modo etiā illuminet sicut probat̄ p̄ Aug. sup ilud psal̄. Da mihi intellectū. pōt inquit angelus agere aliquid in mentē hom̄is vt sit capax dei quēadmodū quisqz dicit̄ illuminare domū qui fenestrā aperit. 4° etiā modo pōt angelus illumina re. ⁊ pbat̄ p̄ Aug^m ibidē. Deus inquit angelū talē fecit vt opari tale aliquid posset. vñ ad capiendū lumē dei mens inuaret̄ humana. Et hoc etiā probatur p̄ rōem quia oia sunt ordinata ⁊ ad inuicē cōnexa ſm phi. 12° metaphy. ⁊ Diony^m de diui. no. ⁊ attēditur iste ordo nō tm̄ ꝑ essentias sz etiā sz operationes. Et ex hoc arguit̄. angelus inferior p̄ naturalē influentiā angeli superioris in ipsum reducibilis est in statū siue vltimate pfōnis naturalis. vltima āt pfectio eius est opus vltimū siue in opere vltimo Vltimū aūt ⁊ pfectissimū opus angeli ē intelligere aliquid vt opus diuinū supra cōmunē cursuz intelligendi lumē itellectus naturalis. q̄ per influentiaz superioris angeli reducit̄ inferior de potentia ad actū. q̄ aliquid facit in eo vt quo ad actū cognitionis illuminet̄. Contra ista. ꝑmo contra ꝑmū articulū. sicut vnūqōqz se hēt ad esse sic ad cognitionez 2°. metaphy. sed singulare addit aliq̄z entitatez supra entitatē vlis ex di. 3ª. huius secundi. q. de indiuiduatione. q̄ vlē cognitū nō est ratio perfecta cognoscendi singulare ſm totā cognoscibilitatez singularis. qō est ꝓtra opinantē. ℙreterea vbi pluralitas cōcludit ma. perfectōem infinitas numeralis ꝯcludit infinitā perfectōem. sic āt est in ratōibus repraesentatiuis. q; posse repūtare plura ꝯcludit maiorē perfectionē. ꝯcludit. n. hanc vnā rōnez includere perfectionē duaꝝ propriaꝝ rationum repraesentatiuaꝝ. posse igitur repraesentare infinita distincta cōcludit rationē repraesentantē esse infinite perfectā. vel esse infinite perfectiōis. ℙreterea ratio repraesentans vniformis in se: ⁊ in intellectu nō repraesentat difformiter aliqd. ĩmo nec idee diuine. q; sunt rationes naturaliter repraesentantes possunt repraesentare intellectui diuino aliquā diuersitatez in obiectis nisi ipsaz naturaliter necessario repraesentent. sicut tactū fuit di. 38. primi. de futuris cōtingētibus. ergo ista ratio vna que ponitur vel repraesentabit simul opposita pertinentia ad existentias rez. ⁊ hoc naturaliter. ⁊ tunc semper repraesentabit opposita. ⁊ ita angelus intelliget opposita. ⁊ ita nihil. vel repraesentabit alterū istoz determinate. ⁊ ita nunq̄z reliquū. si igitur quādoq̄z habebit certaz ⁊ determinatā cognitionē de vno opposito quātuz ad existentiā nunquā per eandē rationē habebit notitiā determinatam ⁊ certaz de alio opposito.

ℙreterea quarto arguitur specialiter ⁊ nō potest angelus per istuz habitum cognoscere singulare reuelatum. ponitur enim q̄ singulare non cognoscat̄ per vniuersale relucens in habitu nisi quia ipsum vniuersale participatum est ab ipso singulari. hoc supposito arguo sic prius naturaliter singulare est in reuelatione q̄z habitus sit ratio cognoscendi illud. ergo prius naturaliter singulare cognoscitur distincte quā habitus sit ratio cognoscendi illud. ergo habitus non est ratio prime cognitionis distincte ipsius singularis. ⁊ ita propositum probatio antecedētis ex dictis eoruz. q; vlē relucens in habitu non est ratio cognoscendi singulare. nisi per hoc q̄ vniuersale est in singulari. vel existente in se vel in reuelatione. prius ergo naturaliter singulare habet esse tale vel tale. ⁊ ita vniuersale in eo abstractū ab eo q̄z habitus sit ratio cognoscendi illud singulare. probatio prime consequentie. esse in reuelatione nō est nisi esse actu cognitum in eo cui fit reuelatio. non. n. est esse in intellectu reuelantis. q; hoc est eternuz ⁊ perpetuuz. nec est esse in aliqua existentia alia a cognitione illius cui fit reuelatio. q; tunc per hoc q̄ esset in tali esse fieret naturaliter cognitū cuilibet alij sicut ponit ista opi. q̄ de quolibet existenti pōt quilibet per habitum suū habere distinctam notitiam.

Preterea ex ista positione sequit̄ q̄ q3lz singulare exīs statim cēt nāliter notū cuilz alteri angelo. ⁊ ita distātia localis nō impediret intellectionē angeli. qō a multis negat̄. Et videt esse ꝓtra Aug. li. de cura ꝓ mortuis agenda. Preterea ratiōes sue quib⁹ probat nō posse singulare intelligi ab angelo: vident̄ ꝓcedere ex hoc q̄ impfectionis est in intellectu cognoscere singulare. sed hoc est falsuz. q: tūc intellectus diuinus nō intelligeret singulare Etiam rationes nō cōcludunt. nec ꝓclusio est ꝓcedēda nisi rationes necessarie inducant̄. ꝓbabile. n. est q̄ sicut sensus cōis aliquis pōt sentire oē sensibile q̄ sic intellectus creatus aliquis pōt intelligere oē per se intelligibile cuius modi est singulare. Contra 2m articulū arguitur sic. ipsemet imꝓbat spēz in beatitudine per hoc q̄ vnus beatus videret eā nāliter in intellectu alterius beati ⁊ per ꝑs videret naturaliter obz illud qō repꝛesentat'illa spēs, ita arguit̄ in ꝓposito. si habitus est ratio nāliter cognoscendi singularia cū vnus angelus videat eū nāliter ī alio nō poterit eū latere obm. qō per istū habitū cognoscit ille angelus. Preterea qū duo intelligibilia cōparant̄ ad eundē intellectū nō alligatū virtuti fātastice magis actuale ⁊ perfectius nō excedens facultatē naturalē illius nature magis est intelligibile ab illo intellectu. sed per euz ꝓceptus vagus formatus in intellectu angeli loquētis est intelligibilis ab angelo alio virtute naturali. g̃ multo magis ille ꝓceptus determinatus quē exꝓimit ille cōceptus vagus. q: ille determinatus est pfectior ⁊ magis intelligibilis ⁊ intellectus cuiuscūq̄z angeli hēt cōceptū causatū quēlibet ꝓ intelligibili nō excedente suā virtutē nec alligatus est virtuti fantastice. vt ꝑz g̃. ⁊c. Preterea 3° aut est vnus actus intelligendi oīuz singularīū aut alius ⁊ alius. si idē ⁊ ille est naturaliter oīum ipse est. n. eoruz inq̄ztuz precedit actū voluntatis ipsius intelligentis. q: per actionē intelligendi p̄cedentē oēz impataz intellectionē ⁊ volitionem. g̃ nō pōt ille actus esse vnius singularis quin sit alterius singularis. sicut nec aliq̄ causa naturalis pōt quantū est de se esse vnius effectus ad quē ordinatur naturaliter ⁊ nō alterius. ⁊ si vna actione est omniuz effectuū in vlī necessario est oīum simul si ergo iste actus nō pōt esse simul oīum nō pōt inq̄ztuz naturalis esse vnus ⁊ idē oīum. q: tunc inquantū talis posset esse simul oīum. Si est alius ⁊ alius g̃ vn⁹ videns istū ⁊ illū actū esset aliuz ⁊ aliū in intellectu angeli pōt distincte videre cuius obi est iste act⁹ ⁊ cui⁹ ille ⁊ sic nō latebit eū qō singulare cōsiderat iste ꝓpter idētitatē actus in isto nō varietati. esset. n. ali⁹ ⁊ alius. Contra 3m arm ꝓ nō sequit̄ q̄ in intellectu angeli loquentis sunt ꝓceptus duo de eodē vn⁹ vagus signans ⁊ alius determinatus signatus. tūc. n. est determinatus q̄n est ratio gignendi illū vagum signantem. Preterea superfluum videtur ponere illum conceptum vagum. nos enim exꝓimimus singulare determinatum nobis notum per singulare vaguz. q: scimus nos non posse causare ꝓceptū in ītellectu illius cui loquit̄. ⁊ scimus ei notas esse ꝓditiones vlēs pticularis vagi sed si possemus facere ꝓceptū distinctū de illo de quo loquemur nō exꝓimeremus singulare determinatuz nobis notū per vagū particulare. g̃ cū angelus possit imediate facere ꝓceptū distinctū singularis sibi distincte noti in intellectu alterius. vt patebit soluendo frustra ponit ꝓceptū vaguz indeterminatū

Contra 4m articulū ꝑmo nō vr̄ q̄ dispositio illa ad formā mere super naturalē possit causari ab āgelo. q: lz ad formā imediate ꝑducibilē a deo tamen cooperante cōi cursu nāe possit aliqua cā naturalis disponere. sicut de corꝓe organico respectu anime intellectiue ad formā. tū oīo supernaturalē. i. nō coopante cōi cursu nāe dispositionē imediatā agēs naturale ꝑducere videt̄ incōueniens. Preterea ratio adducta ad illū articulū ꝓcluderet q̄ angelus superior faceret angelū inferiorē aliquid videre in verbo reuelatū. hec. n. est pfectio vltimata intellectus intelligere verbū. multomagis q̄z intelligere aliquod vez reuelatū vltra cōem cursuz intellectionis naturalis. Preterea ꝓtra totā istā opi. sunt duo difficilia. primo quomodo loquens nō cuilibz loquit̄ si. n. loqui est p̄cise exꝓimere cōceptū qui in ipso videt̄ sicut in lib. ⁊ hoc exꝓessuz a quolibet p̄t videri equaliter. g̃ exꝓimens illud cuilibet equaliter loquit̄. Aliud est quomō iste loquit̄ illi ī quo nihil causat. sed tm̄ in se. nulla. n. videt̄ ratio quare alius nūc magis intelligat q̄z pri⁹ si nihil aliud fiat ī eo. Et spāliter videt̄ absurdū hoc in illuminatione nō cōstat primū angeluz illuminari a deo imediate ⁊ deus illuminās nihil facit in se. sed primū q̄ facit est in ītellectu vel in angelo illuminato. ergo ita verisimile est in alijs illuminantibus inferioribus q̄ illuminās nō causat aliquid in se per hoc q̄ est illuminans. sed primū causatum est in illuminato.

Ad qōem istā de locutione p̄mo rñdeo q̄ angelus loquit̄ angelo causando in eo cōceptū imediate illius obiecti de quo loquitur. ad quod pono duas rationes prima est talis. oīs loquens intellectualiter causaret imediate in eo cui loquit̄ de eo de quo loquit̄ ꝓceptū si posset. angelus aūt hoc pōt respcū alterius angeli. g̃. ⁊c. probatio maioris. qōlz agēs naturale statim induceret si posset illud qō p̄cipaliter intendit. ⁊ loquēs p̄cipalr̄ intēdit exꝓimere ꝓceptū illi intellectui cui loquit̄. Probatio minoris. Illud qō sufficienter est in actu prio respectu alicuius effectus pōt illū causare in receptiuo ꝓportionato approximato. angelus aūt habēs notitiā habitualē alicuius obiecti qō sit. a. est sufficiēter in actu primo ad cānduz intellectionē actualez illius. a. g̃ pōt illū effectū causare in quocunq̄z intellectu receptio illius effectus. intellectus aūt alterius angeli non ꝓcipientis. a. distincte receptiuus est. ergo in illo intellectu pōt agelus talis causare talē cōceptū probatio ma. q: prima extrema ꝓpositionis actiui ⁊ passiui sunt vniuersalissima abstracta a quocunq̄z actiuo ⁊ a quocunq̄z passiuo. ⁊ ista ꝓportio inest particularibus sub vtroq̄z extremo per rationē cōmunem. ⁊ per consequens extremis. probatio mino. Angelus in se habet actuz primū cognoscendi. a. ⁊ speciez ⁊ quecunq̄z ponunt̄ necessaria ad cognitionem. ⁊ per consequens per illud quod habet pōt facere intellectū suū in actu secundo causando in se intellectionem. a. sicut effectuz. sequitur igitur q̄ in intellectu alterius passiuo qui est eiusdez rationis cuz intellectu suo potest hoc causare. Instatur contra rationē. q: non videtur concludere nisi de angelo ⁊ angelo absolute sumptis. q: si distent abinuicez distantia. erit impedimentū ꝓpter qō nō pōt vnus agere in alium. non enim potest distans agere in distans nisi prius agat in mediuz. medium autē non est locutionis angeli receptiuuz nec auditiuum angeli loquentis. g̃ ⁊c. Confirmatur istud per Arī. 2°. de anima. vbi vult q̄ si esset vacuuz nihil videretur. q: spēs visibilis non possit pertingere ad oculum. Itez vult septimo phas̄. q̄ mouens ⁊ motum sint simul. ⁊ hoc loquendo de moto imediate. quod oportet prius moneri a mouente quam moueatur motum mediatum. Ad ista excludenda primo ostendo quod angelus etiam distans potest causare conceptum in angelo distante. nam si non esset pri

oritas nature actionis in medium ad actionē ī terminū actio in terminū nō dependeret ab actione in mediū. pz ex rōne positatis nālis. qr cā sufficiēs duorum quor neutrū est pus nāliter alio pōt vtrūqz sine altero cāre. sz in ppōsito nō est talis positas. ergo pōt angelus agere in terminū distantē nihil agendo in mediū. pbatio mi. Actio in me^m. nō pcedit nāliter actionē ī terminū nisi duplici de cā. aut qr ē eiusdē rōnis mediū ⁊ termin^9. ⁊ tūc pus naturaliter recipit in medio sicut passum propinqus naturaliter pus patitur qz passum remotius. aut si ē alterius rōnis agens hz duas formas actiuas quarū vna est por naturaliter reliqua. ⁊ ſm illam formā que est por actiua natū est agere in mediū. ⁊ ſm aliā in terminū ex^m pmi ē vt quādo sol illuminat partes medij. ex emplū scdi vt qñ sol generat minerā in viscerib^9 terre. vel vermē in terra ⁊ illuminat mediū interpositum. ergo exclusa vtraqz harū causarū. s. q nec medium sit receptiuū eiusdē actionis cū ī mino. nec agēs hz aliaz formā actiuā realiter vel virtualiter p quā sit natū agere in mediū actione alterius rōnis ab actione in terminū nullo modo pcedit actio in mediū actionē naturalē in terminū. ⁊ ita ē in ppōsito. medium enim corporale qđ est inter angelos distantes neqz est natū recipe actionē eiusdē rōnis cuz angelo distāte audiente. nec aliā alterius rōnis porem illa. qr angelus loquēs nec hz formā virtualiter nec formaliter actiuam actionis poris ad illā que ē locutō

Confirmat istud vltimū tripliciter. pmo ponendo vnū impossibile. s. q deus nō cēt vbiqz ſm cēntiam. cēt tamē oipotēs ſm supius dicta di. 37. pmi. ⁊ tūc posset ī mediate aliqd cāre alicubi. vbi tamī nō cēt pūs per cēntiam. nec tī ageret in mediū actōne eiusdē rōnis. nec alterius. qr causatū cēt ī mediate ab eo. 2° si nō admittat ista positio impossibilis remota impossibili ratione satis habebit. ppo^m qr sol ī mediate causat vermē vel aliā subam generalē ⁊ corruptibilē. ⁊ tī actione illius rōnis. s. generationis nō agit in mediū. nec actione alterius rationis nisi qr sol habet aliam formā actiuā. s. qualitatem p quā natus est agere pus aliquo modo qz per suam formā subalem sicut alteratio pcedit generationem

Preterea tertio si hoc nō cōcedatur pz q oē corpus generans generat corp^9 naturale nō tīn supficiē ⁊ tī nō est ī mediate pūs nisi ſm supficiē. ⁊ in superficie ipsi^9 genitī agit. ergo generans vbi nō est. nec p cēntiam: nec p contactū mathematicū pūs agit. est tī ibi per ptactū virtualē. ⁊ hoc sufficit ad agendum sicut si cēt pūs per cēntiam vel mathematice. ⁊ q agat pus in mediū inter ipz ⁊ illud cui est sic pūs nō regritur absolute ad hoc q agat in illud. sed qr medium ē capax actionis eiusdē rationis cum termio.

Post hec tria aptius exēplum ad ppositum ē de actu cognoscēdi. qr cognitio intuitiua visus non est eiusdem rationis in medio. cum illa que est in organo. ⁊ si actio alterius rōnis fiat in organo visus qz in medio accidit visiom inquātū est effectus visibilis per hoc q visibile est natum gignere ⁊ spēm ⁊ visionem sicut duos effectus ordinatos. hic igitur receptiuum remotū recipit aliqd cui nihil eiusdē rationis recipitur in medio. sed receptum alterius rationis recipitur in medio. ⁊ hoc accidit qr receptuz in medio nō est cā recepti in termino. sed est sicut effectus por illo cōparando illa ad eādem cām. Per ħ patet ad instantiā de secūdo de aīa q non videretur aliqd nisi cēt medium. nō q de p se rōne coloris visibilis sit aliqd causare in medio ad hoc q videat qz qr spēs visibilis et visio sunt effectus ordinati eiusdem obi vt coloris. ita q spēs pus nata ē gigni qz visio. sicut act^9 pmus qz actus scōs. ⁊ pus ē spēs in medio vel organo ppinqori qz in medio vel organo distantiori. sicut ⁊ vniuersaliter forma eiusdē rationis pus causat in ppinqori qz in remotiori. Et p idez pz ad illud. 7. phy. agens enim est imediatū passo prima. ⁊ hoc ī mediatione corrūdente tactui mathematico quando me^m est receptiuū actionis eiusdez rationis vel alterius rōnis. respectu cuius agēs habet formā: vel imediatione corrūdente tactui vtuali. qr ita est agēs pūs distanti mathematice ad effectum cāndum in eo: sicut si cēt pūs sibi ſm cēntiā suam. ⁊ hoc modo cēt pūs per potētiam suā ē sic. nō q potētia sua sit ibi. sed q potētia sua possit cāre ibi effectum ac si cēt ibi. lz nec ipm nec potētia sua sit ibi.

Sed cōtra hoc obijcit. qr tunc distantia localis nō impediret locutionē angeli. Si enim angelus distans imediate causet illuminationē in alio distāte. nihil cāndo in medio: illud medium erit in actione sua sibi tamqz cēt indistans. pinde enim est quantum ad actionē eius: ac si cēnt imediati. ergo ita est q localis distantia non impediet locutionem. Respondeo inter agēs ⁊ patiēs pōt cē mediū mathematicū tripliciter. Secūdo pncipaliter ad solutionem arguo sic. Angelus inferior cognoscit se intuitiue p essentiam. vt supra di. 3. ergo ⁊ supior cognoscit illum inferiorem per cēntiam suam intuitiue. pbatio cōsequētie. qr omne obm cognoscibile ab inferiori potest cē cognoscibile a supiori eque pfecte vel pfectius. nulla aūt cognitio abstractiua alicuius obiecti pfectior est cognitione intuitiua. qr cognitio abstractiua per spēm potest esse de re nō existēte in se presentialiter. ⁊ ita non pfectissime cognoscit nec attingit non aūt opz angelos cē immediatos sibi localiter ad hoc vt supior intelligat inferiorem intuitiue. g dato q distent localiter supior intuitiue cognoscit inferiorem. sed ista cognitio nō est p aliquā spēm vel hābitz qui possit cē re nō existēte. ergo in angelo intuēte cāt illam cognitionē intuitiuam. ⁊ tamē illa exītia cognita nihil eiusdem rationis vel alterius rōnis gignit in medio. qr medium nec ē capax intellectōis nec spēi mere intelligibilis. ergo a simili in illo āgelo ponat aliqd actu intelligibile natū gignere aliqz cognitionē lz non intuitiuam. in quolibet intellectu passiuo ⁊ receptiuo pōt illud actu intelligibile gignere suam notitiā. sed intellectus angeli distātis est receptiuus talis notitie. ergo illud intelligibile actu in intellectu angeli exīs: pōt cāre in intellectu angeli distantis: notitiam actualem sui.

Ad vlteriorem aūt declarationē ppositi restant duo intelligēda. pmo qd gignat in ītellectu audientis ab angelo loquēte. Secōdo qualiter angelus pōt loq vni ⁊ nō alteri si sint eque pītes. Dē p mo dico q pōt cāre actū tīn: itaq nō spēm. ⁊ pōt causare simul actū ⁊ spēm. ⁊ pōt cāre tīn spēm. Probatio primi. locutio pōt cē de aliquo habitualiter noto audiēti. qr sicut nos possum^9 perfecte loq de eo q pfecte scīremus cōicando preceptus nr̄os aliis lz scīremus illos eosdē als scire. ita possibile videt sibi locutionem cē de habituali noto vtriqz. sed tūc nō gignit spēs ab angelo alia ab illa que habet. qr tunc essent due in eodē respectu eiusdē obi. nec ēt phabita illa intēdit. qr ponam^9 q phabeat pfectissima.

Similiter locutiones vt plurimū sunt de cōplexis ptinētibus ad actualē exīām rerū. tales autem cōplexiones nō sunt euidentes ex terminis. lz ergo aliqs habeat spēs extremoz. nō ppter hoc est intellectus suus minus capax alicuius intellectiōis siue cognitionis cōplexe de illis extremis. que vz est determinate de altera parte ꝯdictionis: vt de existentia rei vel nō exīa. pōt ergo tūc cāri aliqs actus cognoscēdi tale cōplexū sine cātione alicuius speciei.

2m pbo. qz si angelus audiẽs nõ hz spẽm illius singularis de quo loquẽs loqtur: intellectus suꝰ ẽ receptiuus tam spẽi ꝙz actus. ⁊ carẽs vtroqz. ⁊ intellectꝰ angeli loquẽtis est in actu ꝑmo sufficiẽti ad gignitõnem vtriusqz. qõ pz de spẽ. qz spẽs intelligibilis potest gignere spẽm intelligibilẽ eiusdẽ rõnis. sic̃ species rei sensibilis in medio põt gignere spẽm sensibilẽ eiusdẽ rõnis. similiter de actu pz. qz illa spẽs quẽ in loquẽte ꝑncipium cognoscendi illud cuius ẽ. potest ẽt eẽ rõ gignẽdi actualem intellectionẽ illiꝰ obi intellectu alio capace. 3m pbo. qz minor virtꝰ activa nõ põt maiorẽ virtutẽ ipedire a sua actione. ergo si superior cõsideret aliqd in genere ꝑpzio. puta inferior volens log sibi de. b. non poterit impedire suã intellectionẽ actualem. ergo tũc nõ cãbit intellectionem actualẽ ipsius. b. qz nõ pñt due inesse sibi. ⁊ aliqd cãbit quãtũ poterit. qz vult cõceptũ suum alij cõicare quãtũ põt. ergo causabit spẽm illius. b. si nõ ꝓhabeaꝫ in intellectu supioris. Ex eadem etiã maiore que ꝑmi ⁊ ista minore. qꝑ. s. supior ⁊ inferior possũt simul log eidẽ segtur qꝑ supior faciet istũ actu intelligentẽ illud de quo vult log. inferior aũt nõ. sed tãtũ faciet aliqd cõpossibile cũ intellectione sua. s. spẽm illius de quo vult log. In istis duobus casibꝰ ita põt loquẽs gignere spẽm qõ nullũ põt gignere actũ. dato etiam qꝑ nullũ sit impedimẽtũ ex parte audientis qñ vtrũqz possit ⁊ spẽm ⁊ actũ recipe loquẽs ex quo volũtarie cãt sicut dicet postea: põt cãre vnũ ⁊ nõ alterũ. s. ꝑus nõ cãndo posterius: ex quo se nõ necessario cõcomitãtur. Et in isto vltimo mẽbro loquẽs loquit. ⁊ tũ audiẽs nõ audit pfecte. qz auditio est aliq̃ intellectio actualis illius qõ exꝑmit a loquẽte. ⁊ est simile sicut homo loqueret homini distracto p studium in cuius aure recipetur species soni. ⁊ tũ nõ audiret. i. nõ cõciperet illud distincte sub ratione signi nec haberet intellectionẽ de illo exꝑresso. sed tãtum iste spẽs soni gigneret in memoria vel fantasia aliã spẽm remanẽtẽ. ⁊ posset postea rediẽs a distractione ꝓsiderare illud cuius ẽ signũ. ⁊ ita locutio ꝑcedẽs eẽt sibi occasio illius intellectionis. etiam lz ꝑus p eam nihil distincte audisset. sed in aliis duobus ꝑmis mẽbris in qbus intellectio actualis exꝑimit a loquente: qñ aliqs loqtur. tunc ille cui loqtur audit: q̃ auditio intellectio q̃dã ẽ. Sed qualis actꝰ intelligendi ẽ iste actus qui dicitur auditio. ℟ndeo q̃ dupliciter põt angelus intelligere. a. ꝑter vsionez ipsius in ỽbo. vz intuitive in se. intuitive in intellectũ alterius angeli cognoscẽtis illud. ⁊ abstractiue p speciem habitualem cõcreatã vel acqsitã. ⁊ nulla istarum intellectionum ẽ auditio. qz nulla est per se exꝑessa ab intelligẽte inquantũ intelligẽs ẽ. immo accidit huic qꝑ obm sit intelligens. eque enim moueret si nõ eẽt intelligẽs. ⁊ in oĩbus istis si aliqs intellectꝰ cãret est intellectus ipsius intelligentis nõ alterius. ⁊ ipz obm ꝓcurrit ibi cum intellectu. vt causa partialis sicut fuit dictum di. 3. ꝑmi li. Quarto modo potest iste cognoscere. a. ita qꝑ intellectio fiat in eo p intellectũ aliũ exꝑimentẽ. ⁊ intellectus istius nullã hẽat cãlitatẽ respectu actꝰ sed tñ sit passiuus. Ista aũt sola cognitio ẽ auditio. ⁊ est exꝑssa ab intelligẽte inq̃ntuz intelligẽs est. ℣patet ergo differentia auditionis ab illa triplici cognitione que cõiter põt dici visio. qz in auditione intellectus audiẽtis tñ ẽ passiuus ⁊ qcqd est in eo. ita qꝑ si hz spẽm habitualẽ ipsiꝰ audiẽti illa spẽs etiam nõ agit ad auditionẽ. qcqd etiam ẽ ibi ꝑus nihil agit ad eã. nã si intuitiue eẽt idẽ singulare sibi ꝑus quod est ꝑus loquẽti. illud vt ꝑus sibi nõ gigneret in eo auditionem. ꝙz solũ gigneret in eo visionẽ. Solũmodo ergo intellectus loquentis: vel q̃ sunt in ipso vel in ipso. vel pñtia sibi vt sibi: sunt ac

tiua respectu auditionis. ⁊ hoc nõ vt primi effect. nam ꝑus cãnt ista pñtia loquẽti: intellectionẽ actualem in loquẽte q̃z causent illã auditionem in audiente. Ex hoc pz quomodo volũtas loquentis faciat ad ipam locutionẽ. qz sicut ipsa ꝓst ꝑmã intellectionem facit ad copulationẽ memorie ⁊ intelligẽtie ad quẽcũqz actũ ꝙm hñdũ in ipso angelo in quo est volũtas. ita põt facere ad actũ illũ posteriorẽ hñduz in angelo audiẽte. si enim effectus ꝓz sine quo nõ cauſaꝫ posterior est in ptãte alicuius si prior nõ fit nec posterior erit. Et ex hoc etiã apparet aliud: quomodo. s. actualis intellectio in ipso loquẽte nõ est rõ agẽdi sibi inquãtũ loqtur. sed aliqd ptinens ad memoriaz loquẽtis. qz in effectibus ordinatis quasi eiusdẽ rõnis quorũ vterqz natus est gigni a cã equoca nõ opz priorem eẽ cãm posteriorẽ. sed vtrũqz cãri ab eadẽ cã equoca. ⁊ hoc specialiter ẽ in ꝓposito. qz intellectio actualis non ita hz rõnem parentis sicut memoria vnde dater in diuinis gignit memoria non intelligentia. ℣patet etiam tertio qꝫ sit ordo auditionis ad intellectionẽ que est visio. lz enim in Michaele visionem obiecti siue visionẽ intellectionis ipsius obiecti posset seq locutio Gabrielis de eodẽ. tamẽ tũc nõ causat cognitionẽ alicuius nõ prius noti. nec tunc ẽ locutio ita necessaria. sicut quãdo ꝑcedit vtrã qz visionẽ illã. quãdo enim Gabriel nouit aliquid in genere ꝓpzio vel reuelatũ qõ nõ nouit Michael in particulari põt iste in intellectu ipsiꝰ cãre conceptum q ꝓpzie dicit auditio. quo causato põt michael conuertere se ad intellectum Gabrielis videndu ⁊ in eo videbit illa intellectio quã Gabriel habet. ⁊ etiam in ista intellectione videbit aliquo mõ obz ipsius intellectionis. ⁊ si illud obiectũ nõ possit vltrius videri: nec in se: nec in ỽbo. vltima pfectõ quã põt Michael de hoc cognito habere est videre illõ in intellectu Gabrielis. sic igit inq̃ntũ auditio ordinatur ad cognitionẽ habẽdam alicuius icogniti ipa ꝑcedit oẽm visionẽ tã rei in se q̃z rei in intellectu alterius videtis q̃z etiam rei per spẽm habitualem q̃ triplex visio dicta ẽ distingui ab auditione. dicitur etiam auditio differre ab omni visione quantuz ad certitudinem que differẽtia forte põt ꝑcludi ex ratõne effectuum ordinatorum quorum posterior est imꝑfectior ⁊c.

De secundo principali. s. quomodo põt log vni ⁊ non alteri. dico qꝑ sicut in ptãte angeli est q̃ntum ad ꝑmã intellectionẽ vti hac specie in memoria. vel illa ad intellectionẽ actualẽ istius vel illius. ita si haberet plures intelligẽtias eẽt in potestate eius qꝑ notitia gigneret in ista intelligẽtia vel in illa. nõ enim magis determinaꝫ passiuum naturale ad patiẽdũ q̃z actiuũ naturale ad agendũ. sicut ergo illud actiuũ qõ de se subest volũtati potest ex se agere ⁊ nõ agere ꝓpter eius impium. ita põt illõ actiuũ determinari ad agẽdũ in hoc passiuum ⁊ nõ in illud ⁊ sicut fieret determinatio ad intelligẽtias intrinsecas ipsi angelo si eẽnt plures. sic põt fieri determinatio ad intellectũ hũc vel illum extrinsecuz. qui quo ad hoc sunt passiua eiusdẽ rõnis cum illo passiuo intrinseco in qõ ageret actiuũ intrinsecũ per imperium volũtatis. Ex hoc sequitur corrolariuz qꝑ tot sunt locutiones quot audiẽtes. qz quãtũcũqz sũt ꝑtes. vel vnus ꝓpinquor alius remotior sicut memoria nõ gigneret in ĩtelligẽtia Michaelis nisi ex imperio volũtatis sue. ita nõ gignit in ĩtellectu vnius ⁊ nõ alterius nisi ex determinatione ipsius loq̃ntis. Sed tunc est dubiuz quot põt est simul loqui. qz agens naturale nõ põt quotcũqz effectus adeq̃tos simul habere. ⁊ ita vna gignitio non sufficit ad hꝫ vt plures audiãt. qz vna gignitio est vnius intellectio

nis in vno. quã ille solus audit. Rñsionem quere.

Ad aliam questionẽ de illuminatione dico q̃ illuminatio in angelo est quedam locutio ꝺ vero pfectiuo in eẽ scꝺo. sicut enĩ nõ oĩs intellectio est simplr pfectio angelici intellect⁹. sed visio v̄bi ⁊ nõ visio qꝺditatũ siue p spẽs habituales siue intuitiue sic nec oĩs cognitio singularũ alia a visione v̄bi ⁊ a cognitione qꝺditatũ eq̃ pficit ite[m] angelicũ q̃si secũdario. sed visio veri reuelati pficit in eẽ secũdo non aũt sic cognitio singularis in genere ꝑpr̃io. dico tunc q̃ angelus supior cui p̃m cõem cursum reuelatur p̃mo aliqꝺ particulare causat in inferiori cõceptum quẽdã de illo reuelato q̃ dicit auditio. ⁊ ꝺ cãre qꝺ est qꝺdã spãle loq est illuminare. ꝓbabile etiã videt q̃ angelus illuminãs aliqꝺ cãret in illuminato ⁊ nõ in se. qr ipse deus illuminãs p̃mum angelum nihil cãt in seipo sed in angelo illuminato. Sz est dubiũ vtrũ supior illuminans possit facere inferiorẽ aliqꝺ videre in v̄bo. ⁊ an inferior possit illumina re supiorẽ. videt q̃ sic si sibi sit reuelatũ. Ad p̃mũ videt q̃ sicut cognitio v̄bi ẽ mere supnaturalis. ita q̃ nõ subest cãlitati alicuius cãe cãte. sic nec ẽt visio alicuius in verbo. tñ supior modo p̃dicto illuminando inferiorẽ põt dispositiue agere vt videat in v̄bo naz illa auditio disponit vt audiens cõuertat se ad intellectũ loquẽtis. ⁊ ibi videat illud de quo loquit loquẽs. ⁊ ista visio ẽ aliquo modo pfectior illa auditione. ⁊ vlterius disponit ad hoc vt angelus vidẽs in angelo videat idẽ in v̄bo. qr si desideret illud qꝺ ibi videt sicut in speculo impfecto videre in speculo pfecto videbit gaudẽs. ⁊ tũc pfecte illuminat. pfectiue qꝺẽ a verbo. dispositiue aũt ab angelo supiore. Ad scꝺm dubiũ dico q̃ de⁹ de potẽtia sua absoluta põt aliqꝺ reuelare angelo inferiori. qꝺ nõ ẽt reuelatũ vel notũ supiori. ⁊ tunc ille inferior posset loq aliquo modo supiori de hoc q̃ supior ignoraret. ⁊ illa locutio ẽt aliquo modo illuminatio. tñ nõ põt habere tantã efficaciã sup intellectũ supiorꝭ sicut sup intellectũ inferiorꝭ. ⁊ ideo nõ posset iste necessario facere supiorẽ audire sicut ep⁹. qr si supior ꝓsideret aliquid in genere ꝑpr̃io iste inferior non faceret ipsum audire simplr. simplr aũt supior põt facere inferiorẽ audire. ⁊ põt impedire intellectionẽ eius de aliquo intelligibili. de facto tñ verisimile est q̃ deus ordinate distribuat suas illuminationes. sicut distribuit angelos in ordinibus suis. p̃mo quidem supioribus. deinde inferioribus.

Ad argumenta p̃me qõnis. Ad p̃mum dico q̃ angelus põt causare illam auditionem. i. visionẽ pfectiuã in eẽ scꝺo. ⁊ cũ dicit igitur creabit. non segtur sicut patebit in. q. de rationibus seminatibus. creatio enim ẽ actio nõ cõcurrẽte alia cã alicuius generis nisi tñ p̃mo efficiente ⁊ p̃mo fine. ⁊ talis nulla est actio creature. Ad secũdũ dico q̃ visio ẽ pfectissima illuminatio. ⁊ ideo intellect⁹ hñs illam ꝺr̃ pfecte luminosus vl illuiat⁹ q̃stũcũq̃ nõ hẽat illã cognitionẽ q̃ respectu istius dicitur se habere ad lumen sicut tenebra. ⁊ ideo nec carentia cuiuslibet alterius intellectionis in hñte istã dicit facere intellectũ tenebrosum. põt tñ ꝓcedi q̃ sicut in potẽtia sunt in potẽtia ad aliqꝺ qꝺ est tenebrosum. Ad tertiũ qꝺ accipit de lumine corporali q̃stũ ad aliqꝺ falsum ẽ. nõ enim sol impedit alias stellas multiplicare radios suos ad superficiem terre. qꝺ pz qr existens in pfundo puteo in meridie videret stellas. non enĩz ad oculos eius pertingerent radij nisi p̃us attingerent ad supficiem medij illuminati. ipse tñ sol luminaria minora impedit ab aliq̃ actione. s. illa quam haberẽt in visum. qr nõ possunt videri in p̃tia solis ⁊ rõ est. qr excellẽs visibile p̃us agit in visum excelleñ. ita q̃ actuat ipm̃ p̃m totã eius capacitatẽ. ⁊ forte aliquo modo imutat cũ dolore p̃m alacẽ p̃mo pspectiue. se ad hoc nõ ẽ simile de lumine intelligibili respectu intellectus. sicut pz p Ari. 3. de aia. nã post excellẽtia intelligibilia non minus intelligim⁹ alia sed magis. sed post excellẽtia sensibilia minus sentimus alia sensibilia. quia potentia vel organum debilitatur.

Ad argumenta secũde. q. Ad p̃mũ lz alig dicant q̃ angelus põt intellectionẽ suam p actum volũtatis sue occultare ⁊ nõ occultare. ⁊ istud nõ occultare est loqui. Tamẽ non videt q̃re aliqꝺ actu intelligibile eẽt p̃re sens intellectui passiuo. ⁊ nõ posset ipz imutare. nec videt maior ratio q̃re per volũtatẽ suam possit occultare magis intellectionem suã q̃z eẽntiam. quare etiam alius angelus cui vult occultare intellectõnem suam nõ põt videre illam volitionẽ si ponat illa occultari. ergo per aliam volitionẽ. ⁊ sic in infinitũ. Et ideo si cõcedat q̃ cognitio huius angeli ẽ p̃ns alij sicut eẽntia sua. tñ locutio põt esse qua exp̃rimit ista cognitio vel cogitatio. nõ ꝓpter hoc q̃ sine tali exp̃ressione non posset videri: sed qr sine exp̃ressiõe non cognosceret cognitione illa que est auditio. ⁊ ẽt frequẽter sine auditione p̃ma nõ eẽt visio hui⁹ cogitationis. Et si dicas q̃ tunc saltẽ põt frustra loqui ex quo posset illud ẽe manifestũ de quo vult loq sine locutione. Dico q̃ lz angelus p̃us videret intellectionẽ alterius angeli q̃z haberet auditionez ab eo. nõ tñ frustra eẽt auditio. qr eẽt p se pfectio cõicata angelo ab alio angelo liberalr. ⁊ ad hoc potissime ẽ locutio in intelligentibus vt liberalr ⁊ libere cõmunicent sibi inuicẽ conceptus suos. si autẽ cogitatio huius videret in hoc iste liberaliter nõ cõicat suum ꝰ ceptũ alteri. se enim hz iste in ista visione sicut nõ intelligẽs ⁊ nõ volens. qr ista cogitatio est naturaliter visibilis. naturaliter autem actinum ⁊ motiuum ad sui visionẽ. simili modo ageret si nõ eẽt in intelligente ⁊ volẽte. Similiter etiam auditio quãdo p̃cedit excitat ad intellectionẽ visionis angeli loquẽtis ita q̃ lz illa visio posset eẽ sine excitatione nõ tñ est sine

Cõfirmat istꝺ vz q̃ nõ ponit frustra locutio. qr angeli cõcedũtur loq deo ⁊ tñ ñ p̃nt aliqꝺ sibi facẽ manifesti⁹ q̃z p̃us. nec ẽt aliꝺ vel alio mõ manifestũ q̃z p̃us: ⁊ tñ hec possunt eẽ in angelo: sed tñ ex libera litate velle hoc esse patẽs deo appetũt omnino quantum p̃nt. ita q̃ si possent cãre in eo conceptum illum causarent. ⁊ hoc est loq deo. magis ergo necessaria ẽ hic locutio. Ad secũdum ar[m] patet ex dictis quo modo põt vnus angelus alij distanti angelo loq nihil agendo in mediũ. ⁊ quomodo vni ⁊ nõ alteri siue ꝓpinquiori siue magis distanti. Ad tertiuz dico. q̃ ⁊ si verum sit deũ cõicasse angelo spẽs oĩum quidditatum. tñ si nõ eẽnt ille spẽs cõmunicate siue concreate non eẽt inconueniens angelum acqrere illas. qr illud quod est pfectionis in inferiori intellectu nõ est negandum ab intellectu in superiori ⁊ perfectiori. perfectionis autem in intellectu nostro est q̃ habeat aliqꝺ quo actiue possit acqrere spẽs omniũ qꝺditatum. ita q̃ licet posse recipe tales spẽs sit impfectionis. tñ actiue posse eas acquirere pfectionis est supplentis imperfectionẽ. quales sunt cõiter perfectiones creaturarum. Similiter etiã dato q̃ deus cõicauerit spẽs quidditatũ. nõ opz tñ dicere q̃ cõmunicauerit spẽs oĩum singularium intelligibiliuz ab angelo. nõ enim est visile q̃ possibile eẽt aliquod singulare fieri cuius non posset angelus habere distictam notitiã. ⁊ tñ si mũdus duraret in infinitũ sicut ẽ possibile durare eẽnt infinita singularia quorũ qꝺlibet posset angelus distincte cognoscere. ⁊ tñ nõ ha

bēte simul infinitas spēs cōcreatas. ergo possz spēz alicuius de nouo acgrere. ¶Dato etiam q tā spēs singulariū ēz quidditatū cōmunicauerit deus intellectui angeli. adhuc tñ per illas nō pōt habere oēm cognitionē sibi possibilem. qz non intuitiuam. ista enim nō pōt haberi per spēm obiecti que manē pōt obiecto absente. hoc aūt est cōtra rōnem cognitiōis intuitiue q sit de re nō actualiter exīte ⁊ principaliter negeē. ergo ꝓpositō illa assumpta q nihil potest angelus cognoscere nisi p spēm ūnatam. Et dato 4° q eēt vera adhuc posset eē locutio de cōplexis quorum incōplexoz habet spēs ūnatas. qz iste spēs nō essent sufficiēs causa cognoscēdi cōplexionē vni onis ptingētis de ipsis extremis. qz talis cōtingēs nō cognoscitur eē vera exterminis. Ad ꝓbationes illas q̄ adducunt q nō pūt habere species acquisitas

¶Rñdeo ad pmā q hz intellectū agētem ⁊ possibilem. ⁊ cū hoc improbat de intellectu agēte. dico q obm sinum pmū. i. adeq̄tum nō est eēntia sua. sz totū ens cōprehendēs sub se spēs intelligibiles ⁊ sensibiles. hz aūt eēntia sua sit actu intelligibilis non tñ singulare sensibile loquēdo de ītelligibili intellectione abstractiua tali quali cognoscit vle. Cum etiā improbat de intellectu possibili q nō est in potētia ad actū pmū dico q si superficies eēt creata sub albedine nō minus eēt de se receptiua albedinis. qz potentia receptiua nō opz q p̄cedat duratione actū ad quem est. sed tñ natura. ita intellectus angeli hz creat⁹ eēt sub obus spēbus intelligibiliū. eēt tñ vere possibilis ⁊ vere in pocētia ad actū pmum. hz illū numq̄z duratione p̄cederet. nec in nobis ēt negareē possibilis si creat⁹ fuisset sub spēbus intelligibilibus. qz simultas durationis nō aufert rōnem passui. Eodē etiaz modo ex alia parte dato q angelus nō indigeret abstrahere aliquas spēs. sed haberet oēs tales cōcreatas potētiā abstrahēdi. qz potētia actiua que ē pfectionis in natura inferiori nō dz negari in natura superiori. hz cā supioz p̄ueniret actionem inferioris illius potētie actiue sicut nō negaret tur in nobis intellectus agens dato q agēs nosterñ pōt habere actū aliquē abstrahēdi nō ratione sui. hz qz p̄uenireē ab aliquo agente supiori ꝓducēte effectū q posset per eū ꝓduci. Ad secūdum si arguit vniformiter cōcedo totū. Angelus enim est sine corpore qō sit pars eius vel organū eius in opando. et ita cōcludit q nō dependet a corpore vt a parte vel organo eius mediante quo opetur. sed nō sequit q nō dependeat a corpore vt obo. omnis enim intellect⁹ passiuus qui non pōt in se habere totā pfectionem obiecti dependet ab obo circa qō opatur ⁊ ꝓportionabilr ſm ꝓportionē obi. Et cum dicit de vnione aīe ad corp⁹ dico q non tñ vnitur vt operet circa corpus vt obm sed vnit vt totū cōpositū sit cuius ipsa ē ps ita q totum operans habet corp⁹ non tñ ꝓ obo sed p parte opationis. non sic autē angelus. Ad tertium dico q concluderet q deus nō posset intelligere singulare. qz nō posset habere obiectū in illo esse medio. s. imaginabili. ideo dico q medium agēti inferiori alij agenti pfectiori nō ē mediū ⁊ sicut dictuz ē in. q. de motu angeli hz sit possibilis successio in medio. nō tñ est actualis successio nisi cōparādo ad vtutem limitatā cui illud mediū est qō est ex se mediuz inter extrema. nec pōt facere simul mobile sub medio ⁊ termino. nec statim sub termino q̄si nō eēt mediū. secus aūt de virtute infinita. Similiter si oporteret calorem impfectū p̄cedere p multos gradus vsq̄z ad gradū. a. oēs illi gradus calori pfecto nō essent gradus medij. qz statī incipet ab ipso. a. Ita dico q intellectus agens pfectior pōt statim ab obiecto sensibili cāre spēm intelligibilē in qua res habē

at eē vt actu intelligibile. virtus aūt impfectior potest regrere eē imaginabile sicut dispōnem mediaz ad eē intelligibile. Aliter posset responderi dicendo q eē imaginabile non est mediū in ꝓposito. hz extremum. qz duo extrema sunt hic nō intelligibile in actu ⁊ intelligibile actu. ⁊ hz hoc extremū quod ē nō ītelligibile in actu posset habere multa extrema. puta esse sensibile eē imaginabile ⁊c. accidit tamen in quo istoz sit illud extremū. qz oia ista hūt illud extremum. ⁊ ab illo extremo vt in vno istoz pōt aliq̄ virtus imediate agere ad aliud extremū aliqua aūt nō.

Ad quartum dico q illa cōgruētia de corporibus celestibus nō concludit. nā si qualitates ille nō eēnt ꝓcreate corpori celesti cum nihil sit datū ei vñ possz illas q̄litates acgrere semp eēt nō pfectū cōparando ad se ⁊ ad oēm cām naturalem qz nulla cā naturalis pōt illas qualitates ꝓducere in corpore illo. vniuersalr aūt oēm pfectionem quā nō pōt natura supplere supplet deus imediate. nō sic aūt est in ꝓposito. quia angelus hz vñ cū aliis causis naturalibus cooperantibus possit talem pfectionē acgrere. s. oium rerum cognitionē dato q sibi non eēnt ꝓcreate spēs. posset enim cuiuscz obi ex naturali virtute intellect⁹ ⁊ obi habere intellectionē. nam actione intellectus ⁊ obiecti vt cārū partialiū pōt habere spēm qdditatis cuiuscūcz obi ⁊ postea vti illa specie ad intellectionez abstractiuam. Et cū postea accipit q tūc obm aget ad intellectionē angeli. ꝓcedo q verū est cum intellectu angeli. Et cum accipit q duo diuersi generis non pūt eē causa vnius effectus. dico q hoc ē vlr falsum nam eēntialis ordo nō est indiuiduoz eiusdē spēi pz per Aluic. 6. metaphy. indiuidua enim eiusdem spēi non sunt adinicē ordinata. neq̄z ordo eēntialis cārum est diuersoz specie. talia enim sunt ꝓtraria vel media que nō ordinant eēntialr ad cāndum idem. ergo oēs cāe efficiētes diuerse eēntialr ordiate sunt diuerse genere. Et cum ꝓbatur vlterius. qz aut regruntur inq̄stum altera genere. aut inquātum eadem genere ⁊c. Dico q vtrūcz mēbrum potest dari ꝓpter argumētum qō sit ꝓtra ipm. si enim dicat q regrantur inq̄stū sī altera genere. nō sequit qn effectus sit homogeneus. ⁊ simplex effectus. effectus enim simplicissimus pōt cāri a causis eēntialr ordinatis que differunt genere. pz hoc de calore q gignitur a corpore celesti ⁊ igne. vel a suba ⁊ q̄litate quoz ꝑma duo differunt genere phyco. alia aūt duo genere ꝑdicamētali. ⁊ tñ effectus est simplex non cōpositus ex rebus diuersis genere. sic hoc etiam est vniuersaliter falsum q effectus ordinati in causa requirant duas naturas in effectu. quarū vna sit causata a superiori ⁊ alia ab inferiori. tūc enim nō eēnt effect⁹ ordinati respectu vnius nec respectu alterius. nam hoc eēt imediate causatū ab vna cā. ⁊ hoc imediate ab alia. Si autem dcī aliud mēbrum q nō requirant inq̄stum altera genere nō segtur q tūc tñ possz vnum intēdi q sufficeret ad agendū. aliq̄ enim pfectio cālitatis regritur in duobus hz non oporteat eē diuersa genere. q pfectio nō pōt eē in altero eorum quantūcūcz intēso. ita nec effectus eoz. Sed non curando de cōsequentijs que nō valēt ad veritatem. dico q non regruntur ꝓ se inquantū diuersa genere diuersitate absoluta. bñ enim regrunt due cālitates ad intellectionem quarū vna cālitas sit ex parte intellectus. ⁊ alia ex parte obiecti. hz quādocz iste due cālitates pūt ocurrere in vna natura sicut qñ intellectus intelligit se. nam altera cālitas est cōis toti entis. illa. s. que est ex parte obiecti. reliqua aūt est determinata ad determinatā nām. s. intellectualem. ⁊ sic in natura intellectuali concurrit ista cālitas cōis cñ illa spāli. non ergo requirunt ꝓ se ad cāndū inquātū

differentes genere diuersitate absoluta. ⁊ ꝓcedo nō ꝓpter arm. in se. qz ſm vitatē in eodē pōt cōcurrere vtraqz cālitas. nam vbi eſt illa entitas quā ꝓsequtur cālitas obiecti. ⁊ illa entitas quam ꝓsequitur cālitas intellectus idē pōt eē totalis causa ſm vtrāqz cālitatē respectu intellectionis. Sed adhuc obijcitur. qz ly diuersa genere pōt cāre idem. nō tn̄ sic diuersa genere vt intelligibile ⁊ sensibile. aut saltem non pōt ita cāre qn vnum agat in virtute alterius. ⁊ ita vel oēm ageret in virtute intellectus vel ecō. ⁊ nō erūt due cause agentes ad effectum ex equo. Respondeo dico qꝺ si arguat̄ ex rōne diuersitatis genere. et applicet̄ ad intelligibile ⁊ sensibile quasi magis hoc ꝓcludat in illis q̄z in alijs receditur a medio vñ arguitur. qz hic nō est maior diuersitas generis q̄z in alijs. magis enim sunt diuersa sba ⁊ accns que sunt diuersa genera generalissima q̄z suba sensibilis ⁊ intelligibilis que sunt eiusdē generis generalissimi. possunt enim sba ⁊ accns eē cause agētes respectu eiusdem effectus etiam simplicis vt caloris. ⁊ in ꝓposito etiam dico qꝺ ad actionē illam que ꝓsequtur oē ens necesse est sensibile opari sicut ⁊ intelligibile. sensibile enim ē quoddā ens. Talis aūt actio ē immutare intellectū. ⁊ ideo accidit sensibili illa differētia generis quam hz ad intelligibile inq̄ſtum sensibili conuenit imutare intellectū. qz illud nō cōpetit sibi p̄cise inq̄ſtum nō ē itelligibili sed cōpeteret sibi si eēt itelligibile. nec pōt aliqd ita differre genere ab itelligibili q̄si sit in genere despato. qz quodcūqz ens q̄ſtūcūqz sensibile est tn̄ itelligibile. qcqd enim pōt virtus iferior per se ⁊ nō ꝑmo hoc pōt virtus supior p se ⁊ ꝑmo. q̄ ergo dicit̄ qꝺ illa diuersa genere sicut sunt intelligibile ⁊ sensibile nō pōt cāre idem nec ꝓcurrere ad eādē actionē falsum est de illa actione in qua sensibile est quoddā intelligibile. Et cū addis qꝺ vnū agit in virtute alterius. Dico qꝺ. a. agere in virtute. b. pōt itelligi dupliciter vel qꝺ. a. recipiat ab ipso. b. formam qua agat. vel qꝺ habita forma recipiat ab ipso ipam actionem vel motū ad actionē. ſcō modo cā efficiens non agit in virtute alterius. nam ignis hūs formam actiuā qua agit non accipit actionē calefaciendi a sole sine specialē motionē ad calefaciendū. tātū igitur dicit̄ ibi inferius agere in virtute agētis superioris. qz formā illam aliquo modo accipit a superiori sic agētia nālia ordinata hnt formas suas ordinate. ita qꝺ elim recipit formā suam aliquo modo a corpore celesti vt a superiori agente. in ꝓposito aūtē nec actum ꝑmū nec ſcōm accipit vna cā partialis ab alia. ⁊ ideo neutro modo in ꝓposito dicit̄ vna cā agere in virtute alterius. nec etiam hoc ē de rōne cārum ordinatarū agentiū qꝺ. s. vna agat in virtute alterius. sed sufficit qꝺ vna p̄ncipalius agat q̄z alia. Ad quintum. i2. sup geñ. responsum fuit di. 3. p̄mi li. ibi enim ꝓbat Aug⁹. qꝺ corpus nō pōt eē totalis causa alicui⁹ actionis in spūm. qō ꝓcedo. pōt tn̄ eē cā partialis qz patiēs pōt excedere in nobilitate cām partialē agentē. Nam ista ꝓpositio. i2. sup geñ. vt alias dictū fuit dependet ab ista cā vel agens p̄stantius ē effectu. ⁊ effectus vt actus p̄stantior ē receptiuo act⁹ vt potētia quarū ꝑma nō est vera nisi de agēte totali. nec secunda nisi de pfectione simplr. ergo nec ista q̄ inferē de actiuo cōparato ad passiuū erit vera loquēdo de agēte partiali. ⁊ ita nō opz qꝺ illud agere sit in virtute ptialis agētis. Ad vltimū cū arguitur qꝺ simile cognoscitur per suum simile in angelo nō cōcludit icōueniēs. qz angelus pōt habere cognitionē tā abstractiuam q̄z intuitiuā de singulari ſm rōnem ꝓpriam non enim neganda est perfectio ab illo intellectu ad quā negandā nō habet ratio manifesta. pfectiōis autem est in intellectu posse distincte posse cognoscere

singulare. alʒ non cōpeteret intellectui diuino. Sz si arguatur de intellectu nr̄o qꝺ fantasma in nobis qꝺ est obi singularis gignit spēz intelligibilē. ergo reducit intellectū ad actū respectu singularis. Dico qꝺ in illatione est fallacia p̄tis. non enim similitudo ꝓcludit oēm similitudinē. fantasma quidē gignit spēz sibi silem ⁊ repñtatiuā obiecti similitudine naturali sed nō similitudine determinationis vel indeterminationis. nam ista silitudo pōt auferri rōne intellectus agētis ꝙ creantis q pōt tribuere effectui maiorē indeterminationē q̄z potuit habere a solo fantasmate. ita qꝺ similitudo est nāe repñtate siue fantasma sit causa totalis siue partialis. sed de similitudine determinationis vel indeterminationis non est omnino simile concurrente agente potente tribuere maiorem indeterminationem.

Ad argumenta ꝓ. ꝓma opi. recitata q̄ posita fuerūt ꝑ ꝑmo articulo. Ad ꝑmum pz qꝺ minor est falsa ⁊ improbata in. q. de indiuiduatione di. 3. huius scōi. Ad secūdū dico qꝺ equocat de obiecto ꝑmo ⁊ per se. naz vno modo dicit̄ obiectū ꝑmuz illud qō hz per se rationē mouēdi potētiā ⁊ per se illud qō nō hz qꝺ mouet. sed tn̄ cū alio mouet. ⁊ hoc modo logtur phs. 2°. de anima de sensibili ꝑmo quale est sensibile ꝓpriuz ⁊ de sensibili per se eq̄le est sensibile cōe. Alio modo dicitur q̄libz obiectū ꝑmū adequatū ⁊ hoc potētie vl̄ actui. ⁊ ꝓtentū sub ꝑmo adequato potētie dicit̄ per se obiectū. inclusum aūt in ꝑmo adequato actui dicitur per se obiectū actus. hz igit̄ obiectū ꝑ se non ꝑmo eo modo quo logtur de eo Arī. 2. de aīa nō possit mouere nisi virtute ꝑmi obiecti vel cū ꝑmo obiecto. loquendo tn̄ de obiecto per se nō adequato potētie. hz ꝓtento sub obiecto ꝑmo adequato illud pōt mouere potētiā sub ꝓpria ratione etiam inq̄ſtū addit aliquid supra ꝑmuz obiectū. Cum aūt accipitur qō vl̄e est ꝑmū obiectū intellectus angelici falsum ē de ꝑmo obiecto. i. adequato loquēdo de vl̄i inq̄ſtum vl̄e est. qz hz illud cui accidit vl̄itas vt ens sit hz modo ꝑmū obiectū. tn̄ ipsum eque saluat̄ in singulari sicut in vniuersali. ⁊ ita ipm sub rōne qua vniuersale non est obiectū adequatū. ita qꝺ vl̄itas includat̄ in adequato. Similiter vl̄e non est ꝑmum illo alio modo quo loquit̄ phs. 2. de aīa. ⁊ singulare per se illo modo sicut sensibile commune respectu sensus. qa eandem rationem motiuam includit singulare quaz includit vniuersale. ⁊ tamen non procederet arguēdo sine equocatione nisi glosando vel sumendo maiorē de hoc modo ꝑmo. Ad tertiū dico qꝺ proportionalitas nō semper includit similitudinē. sed multotiens dissimilitudinē magis. quattuor enim sunt duplū ad duo. ⁊ est sibi ꝓportionale ſm ꝓportionem ennoliā ⁊ agēs est ꝓportionale passiuo. qz hz actu ⁊ illud potentia. ⁊ mā est ꝓportionalis forme. et tn̄ in istis oibus regritur dissimilitudo magis q̄z silitudo. Ita dico in ꝓposito qꝺ potētiā opz ꝓportionari actui nō aūt assimilari qz nec si obiectū ē indeterminatum seu infinitū opz potētiam eē infinitā. qz intellectus finitus cognoscit finite infinituz vt infinitum neqz opz potentiā eē determinatā. i. finitā si obiectū sit determinatū. nam intellectus infinitus infinite cognoscit finitū vt finitum. quādo igit̄ accipit̄ potētiaz eē determinatam. qz obiectū ē determinatum si intelligat̄ qꝺ opz eam sic eē determinati obiecti ⁊ in hoc ꝓportionari obiecto determinato. veruz est ⁊ tūc cū in minore accipit̄ qꝺ itellectus angeli nō potest eē determinatus hoc est nō hz ꝓportionem ad obiectum ita determinatam falsum est. ⁊ cum queris perqd est sic determinatus aut ex natura sua. aut ſpēm. dico qꝺ vtroqz modo. nam sine specie pōt co-

gnoscere singulare vt singulare cognitione intuitiua ⁊ per spēm pōt cognoscere singulare vt singulare cognitione abstractiua. Et cum ꝓcludit ꝓtra ꝑmū mēbrum. q; tūc cēt magis intellectus angeli determinatus q̄s intellectus noster. Et cōtra secūdū q; tunc cēt magis determinabilis q̄s sensus noster. dico q̄ determinatio ista nō est extrinseca potētie nec de se nec p spēm. sed ē ad determinatū obiectū. ⁊ hoc mō intellect⁹ diuinus est ad determinatū singulare. ⁊ nō est inconueniens intellectū pfectiorem esse determinatum ⁊ determinabilem respectu obiecti quomodo intellectus impfectior nō est determinatus vel ī determinabilis respectu eiusdē. Sed si cōcluditur igit̄ est limitatior quasi ista determinatio inferat imperfectionē. nego ꝓnām illā. q; ista determinatō nō est limitationis sed pfectionis. oīno enim intellect⁹ est determinatus ad obz oīno determinatissime cognoscēdum. Et si obijcit q̄ magis passiuus cēt intellect⁹ angelicus q̄s noster. q; a pluribus obiectis. ſn⁹ quere. Ad quartū dico q̄ habitus vel nō pōt cē in intellectu angelico accipiēdo habitū ꝑ illa qualitate consequēte actus q̄ distinguit̄ ꝓtra ꝑmum actum per quē res est pñs sub ratione actui intelligibilis. ⁊ hoc si ille intellect⁹ est capax. ⁊ nō cēt talis habitus ꝓcreatus sibi. tunc cōcedo q̄ posset generare ī se talem habitū ex actibus sicut dictū est di. 3. but⁹ secundi ad simile argumētū de generatione habit⁹ in intellectu angelico. Et cū adducitur de Ari. q̄ vult q̄ non sit alius habit⁹ vlium q̄s singulariū. dico q̄ sicut dictum est in. q. vltima de indiuiduatione q̄ singulare nō hz ꝓprias passiones q̄ sunt de ipso scibiles ⁊ ideo nec de ipso est ꝓprie scientia. ⁊ ita nec habit⁹ aliqs loquēdo de illo habitu quo scibilia sunt pñtia intellectui que apud phm dicuntur ꝓprie scibilia. s. cōtinētia passiones demōstratas de eis vt subiectis. tñ habitus q̄ est facilitas ꝓsiderandi derelicta ex actibus bñ pōt esse alius de singulari q̄s vli. pōt enim intellect⁹ distincte cognitiuus singularis hoc cōsiderare frequēter ⁊ si frequēter cōsiderare illam naturā in vli. ⁊ in illo fieret qualitas habilitās ad actus cōsimiles cōsiderandi hoc. non aūt vniuersaliter inclinans ad cōsiderandū naturam in vniuersali. ⁊ si ergo sit alius habitus sequēs actus singularis q̄s vniuersalis. qui. s. est q̄litas habilitās ad cōsiderandū respectu obiecti. non tñ est alius habitus scientialis eo modo quo philosophus logtur de habitu sciali.

Ista est distinctio. ir. huius

secundi libri. In qua magister post̄q̄ egit de cōmuni angelor̄ creatione ⁊ bonor̄ ⁊ malis distinctione. Incipit tractare spāliter de bonor̄ dignitate ⁊ cōparatione. Et tria circa hoc facit. Nā ꝑmo agit de numero ordinū ⁊ noiatione. Scō tractat de eor̄ distinctione. Tertio tractat de eor̄ exhoibus reparatione Primū facit a ꝓncipio distinctionis vsq; ibi. Jā inquirere restat. Secūdū ab inde vsq; ibi. Notādum etiam q̄ decimus. Tertium vō vsq; ad finē distinctionis. In spāli sñia magistri stat in tribus ꝓpo. q̄. ꝑma est hec. Nouē sunt chori seu ordines angelor̄ in tribus hierarchijs ſm dona nominatim distincto rum. Hanc magister insinuās dicit nouē cē ordies angelor̄ tribus ternarijs quos hierarchias vocamus distinctos. ita q̄ quilibet ternarius seu hierarchia tres cōtineat ordines. quor̄ ordinū tres sunt superiores. s. seraphin cherubin ⁊ throni. tres sūt medij. s. dñationes ꝓncipat⁹ ⁊ ptātes. tres autē sunt inferiores vtpote virtutes archangeli ⁊ angeli. Posiea declarat qd sit ordo. Et dicit q̄ ordo sit multitudo spirituum celestiū q̄ inter se in aliquo gratie mu-

nere assimulat̄. sicut qui in donor̄ naturaliū participatione conueniūt. Sicut exempli gratia seraphin conueniunt in charitatis ardore. cherubin in scīe plenitudine. ⁊ sic oēs qui sunt eiusdē ordinis cōueniunt in illo q̄ illi ordini ē ꝓprium. Nō autē cuiq; ordini sit ꝓprū ostēdit auctor in lra. Et subdit q̄ angelis cōueniunt nomina. nō ꝓpter eos sed ꝓpter nos. vt scz per huiusmodi nomina nobis innotescāt. Ōñ singuli ordines noiantur a donis gratiarū in q̄bus superiores inferiores ꝓcellunt. q̄ sic intelligendū ē. nō q̄ ordinē gratie a quo supior denoiatur inferior non hē at. sed q̄ tam excellēter ipam nō habeat. vñ supiorē ordinē seraphin a dono charitatis quod ē suprem̄z inter dona noīamus. nō ideo q; ille ordo solus illud donū habeat. sed q; ceteris excellētius illud habet. ⁊ ipm donū charitatis inter dona gratie ꝑmum locum tenet. ordinē autem sequētiū. s. cherubin a plenitudine sciētie dicimus q; donum sciētie donū charitatis immediate segtur in ordinē donor̄. Contra istam sniaz magister obijciēs dicit ex ipsa sequi cherubin eē maioris scīe q̄s seraphin. eo q̄ cherubin a dono scientie noīat̄. Et rñdet q̄ non segtur. Nam seraphin nō noīatur a scientia nō obstāte q̄ sit pfectioris scīe q̄s cherubin. eo q̄ digniori seu pfectiori donoꝛ pollet q̄s sit scientia. s. dono charitatis. ⁊ ergo de nominari debet ab ipso dono. s. charitatis. ⁊ sic de alijs angelis. Nam qlibet ordo dz denoīari ab illo dono quod in eo ꝓ alijs donis fulget. Secunda ꝓpositio ē hec. Angeli ab initio siue creationis non erant vt nūc sunt in nouē ordines distincti seu ordinati. qui ordines ordinantur ſm dona gratuita. Licet tñ habuerūt tūc donor̄ naturaliū vt nunc ineq̄litatem. Hanc magister ꝓbās q̄rit. Utrum ordines angelor̄ ab initio creationis eor̄ fuerūt distincti. Et arguit ꝓmo q̄ sic. per hoc q̄ angelus ꝓmus q̄ cecidit dicit̄ supior fuisse. ⁊ per hoc q̄ aplus dicit aliquos de ptātibus ⁊ ꝓncipatibus demones effectos eē. In oppositū vo arguit̄ ꝓ hoc q̄ ordines denoiant̄ a donis gratuitis q̄ nec boni nec mali in ꝓncipio creationis habuerūt. Et rñdēs dicit q̄ nō habuerūt ab initio siue creationis eor̄ distinctionē ordinū. sed habuerūt bñ diuersitates donor̄ naturaliū ſm que boni stātes diuersa dona gr̄e receperūt ⁊ ordinati fuerūt. Et demones dicunt̄ cecidisse nō ideo. q; ipi q̄ ordinati fuerūt. sed si stetissent ſm eor̄ naturalia dona ꝑ dona gr̄e ad illos ordines ptinētia ꝓcepissēt. ⁊ sic in illos ordines locati fuissent. Deinde querit. Utrū oēs angeli eiusdē ordinis sint equales. Et hz q̄ daz hoc posuerūt. tñ magister dicit q̄ nō. Sed sicut in ordine apl̄or̄ aut martyrū q̄dam alijs sunt digniores. ita cōsimiliter in ordine angelor̄. Tertia ꝓpositio ē hec. Ad singulares ordines angelor̄ homines saluādi assumunt̄ ſm numerū btōr̄ angelorum Hāc magister ꝓbās querit. Cum nō sint nisi nouem ordines angelor̄. quare tūc scriptura dicit decimuz ordinē per hoīes saluādos restaurari. Et rñdet q̄ nō ideo dicitur q̄ decimus ordo sit vel quandoq; fuerit. sed q̄ tot homines saluent̄ q̄ sunt angeli in vno ordine. ⁊ ideo dicunt decimum ordinem restaurari Et subdit q̄ opinio beati Gregorij est q̄ tot homies saluētur quot angeli pstiterūt. Opinio aūt beati Augustini est q̄ tot saluētur quot ceciderūt. que aūt veri or sit non determinatur. Et tñ in speciali.

An omnes spiritus celestes mittātur. ⁊ ponit duas opiniones ⁊ auctoritates quibus inituntur.

Di. X.

Oc etiam inuesti

ganduz est vtrum omnes illi

Dion.

Respō-sio quo-rūdam

celestes spiritus ad exteriora nunciãda mittãtur. Quidam putant aliquos in illa multitudine esse qui foras pro officio exeunt. alios q intus semper assistũt. sicut scriptum ẽ in Daniele. Milia milium ministrabant ei ⁊ decies centenamilia assistebant ei. Item Dionysius in hierarchia que sacer principatus dicitur de prelatione spirituum ait. Superiora illa agmina ab intimis nunq̃ recedunt. quoniam ea que preeminent vsum exterioris officij nunq̃ habent. His auctoritatibus inditur qui angelos mitti. nisi inferiores inficiant̃

Dion.

Obiectio contra illos.

Quibus obiicitur quod e
saias ait. Volauit ad me vnus de seraphin. qui ordo superior est ⁊ excellentior. Ideoq; si de illo ordine mittuntur non est ambigẽduz quin etiam ⁊ de alijs mittantur. Apostolus quoq; ait. Omnes sunt administratorij spiritus in ministerium missi. His testimonijs asserunt quidam omnes angelos mitti. Nec debet indignum videri. si etiam superiores mittantur. cum ⁊ ille qui creator est omnium ad hec inferiora descenderit.

Questio si omnes mittuntur. cur vnus tñ ordo nomine angelorum censetur.

Hic oritur questio si omnes mittuntur ⁊ nuncij dei existunt. quare vnus tñ inter nouem ordines angelorum nomine censetur. Ad quod quidam dicũt omnes quidem mitti. sed alios sepius ⁊ quasi ex officio iniũcto. qui ꝓprie angeli vel archangeli nominantur. Alios vero rarius mitti. s. maiores causa extra cõmunem dispensationem oborta. qui cum angelorum ministerium suscipiũt etiam nomẽ assumũt. Unde in psal. Qui facit angelos suos spiritus. q; illi que natura spiritus sunt. aliqñ angeli. i. nũcij fiũt.

Respõsio quorũdam

Putant quidam michael gabriel raphael de superiori ordine fuisse ⁊ sunt nomina spirituum ⁊ non ordinum.

Et putant illi michael gabriel raphael de superiori ordine fuisse. Michael interpretatur quis vt deus. Gabriel fortitudo dei. Raphael medicina dei. Hec sunt ista nomina ordinum sed spirituum. Et dicunt quidam singulum horum vnius ꝓprie ac singulariter spiritus esse nomen. Alij vero nõ vnius singulariter ⁊ determinate. sed nũc huius nũc illius esse nomẽ ꝑm qualitatẽ eorũ ad quez nũciãda vel gerenda mittuntur sicut ⁊ demonum quedam nomina sunt que qdaz

Di. X.

putant esse vnius ꝓpria. Alij vero pluribus cõmunia. Diabolus quippe qui grece ita vocatur ⁊ criminator interpretatur vel deorsum fluẽs hebraice dicitur satban. idest aduersarius. Dicitur ⁊ belial. idest apostata ⁊ absq; iugo. Dicitur etiam leuiathã. i. additamentum eorum. ⁊ alia plura reperies nomina. que vel vnius spiritus sunt propria vel plurib9 cõia.

Quomodo determinẽt predictas auctoritates que vidẽtur aduersari qui dicunt oẽs angelos mitti.

Qui autem omnes angelos mitti asserunt premissas auctoritates Danielis. s. ⁊ Dionysij ita determinãt. Dicunt̃ superiora agmina deo assistere. ⁊ ab intimis nunq̃ recedere. nõ alioquin qñ mittãtur. ſz qr rarissime ad exteriora prodeũt neq; tũc ab intimis recedunt. sed dei presentie ⁊ contemplationi semper assistunt quod etiam faciunt qui frequenter mittuntur.

Quos alij dicant mitti ⁊ quos dicant nõ mitti cum determinatione auctoritatum que videntur sibi aduersari.

Alii vero dicunt tres ordines supremos. s. cherubin seraphin ⁊ thronos ita creatori assistere ꝙ ad exteriora nõ exeunt. Inferiores autẽ tres ad exteriora mitti. Tres vero medios inter vtrosq; cõsistere nõ modo dignitate vel loco. sed etiaz officio. qr preceptum diuinum a superioribus accipiũt ⁊ deferũt ad inferiores. Ideoq; cum supremi medijs ⁊ medij imis atq; hij hominibus preceptum dei nũcient. merito omnes angeli nominari debẽt. Et ob id forte apostolus ait. Omnes ſpũs administratores esse filij et mitti in ministerium. Uel per oẽs nõ singulos ordines. sed de inferioribus ordinibus singulos angelos complerus est. Illud vero qd̃ Esaias ait per verba Dionysij determinant dicentis. Hi spiritus qui mittunt̃ percipiũt horum vocabulum. quoz gerunt officium. Unde dicũt illum angelum qui missus ẽ ad Esaiam vt mũdaret ⁊ incẽderet labia ꝓphete fuisse de ordine inferiorum. Sed ideo dictus est forte de seraphin. qr veniebat incẽdere ⁊ consumere delicta Esaie.

c

Arca distinctionẽ. 10am. vbi querit magister de missione angelorz. qro vtrũ oẽs angeli mittant. ꝙ non. Daniel. 7. c. Milia miliuz ministrabãt ei. ⁊ decies cẽtena milia assistebant ei. ergo ⁊c. Contra ad hebre. ꝑmo. Oẽs sunt administratores spiritus.

Respondeo absolute concedẽda est auctoritas apli. sed distinguẽdum ẽ de missione intra ⁊ extra. ꝑm enim cõmunẽ

ꝓcessum ⁊ ordinē reuelantur maiora dei mysteria ſupioribus ꝑ ſuos inferioribus. ⁊ ita ſupiores mittū-tur ad inferiores loquēdo ⁊ illuminādo eis interius ⁊ alij inferiores mittuntur exterius ad illa reuelata nūcianda hoībus vel explēda. ⁊ ita nō oēs cōmuniter mittuntur extra. ⁊ ſic poſſunt exponi oēs auctoritates dicētes. mittunt extra. Videt tamē q ſup̄mi vl aligs de ſup̄remis mittātur q̄q ad extra. nā incarnationē neſcierūt multi angeli ante tēpus icarnationis vel paſſionis xp̄i ſicut ꝓz per illud Iſa. 63. vbi querit in ꝑſona inferior angelor. Quis eſt iſte q venit de edom tinctus ⁊c. ⁊ ꝑ illud pſal. Quis eſt iſte rex glorie. ⁊ rūdit. dñs fortis ⁊c. Apparet etiaz ꝑ ap̄lm ad ephe. 3. Ut innoteſcat p̄ncipibus ⁊ ptātib⁹ per eccliam ⁊c. vbi gio. Hieron. angelicas ptātes vel dignitatis p̄fatum dicit myſteriū incarnatiōis ad plenū neſciſſe donec cōpleta eēt paſſio xp̄i ⁊ apoſtolor p̄dicatio fuiſſet gentibus dilatata. qō tū vſq tunc nō latuit maiores ſm glo. Aug. ibidē dicentis. Conſtat aūt q angelū miſſum ad btām virginez ad hoc nūciandū nō latuit. ergo ille cui hoc patuit erat de ſupioribus ⁊ nō de infimis quos latuit illud facr mysteriū. Per hoc ꝓz ad illud Dañ. diſtinguēdū enim eſt de cōiter aſſiſtentibus ⁊ de cōiter miniſtrātibus. Auctoritas aūt apoſtoli cōcedēda eſt ad litteram. ſed indiſtincte de miſſione ad ītra ⁊ ad extra

Iſta ē diſtinctio. x. huius ſecundi libri. In qua magiſter poſtq̄z egit de cōparatione angelor ad ſe inuicē tractat de cōparatione eorum ad deū. Et tria facit. Nam p̄mo facit de qbus ordinibus ſunt angeli q mittunt. Secūdo quō diuerſa noia ex ꝓprietatibus ſortiuntur. Tertio q̄liter miſſi a diuina contēplatione nō excludunt. Primus facit a p̄ncipio diſtinctionis vſq ibi. Hic oritur queſtio. Secūdū ab inde vſq ibi. Qui aūt omnes. Tertium vero ab inde vſq ad finē diſtinctionis. Et tūc in generali. In ſpāli ſnia magiſtri ſtat in tribus ꝓpoſitionibus quarū p̄ma ē hec. Angeli de ſingulis ordinibus ad extra ad nr̄m miniſteriū mittunt. Hanc ꝓpoſitionē magiſter ꝓbans q̄rit p̄mo. Utrū oēs angeli de ſingulis ordinibus ad exteriora nūciāda mittant. Et reſpondēdo recitat opiniones circa hoc. q̄rum p̄ma dicit q nō oēs mittunt. qr ſupiores ſemp deo aſſiſtunt. Et illa opi. cōfirmat auctoritate beati Dionyſij ⁊ danielis. qbus dicit q ſupiora illa agmina ab intimis nunq̄z deſcendūt. Scōa opinio dicit q oēs mittant. qō ꝓbatur per hoc q ſeraphin legit miſſus fuiſſe ad eſaiam. Cum ergo de ſeraphin qui ſunt ſup̄remi ordinis mittant videt etiā q de ſingulis ordinibus mittant. Et confirmat ꝑ hoc q filius dei qui eſt ſupior omni angelo fuit miſſus. Secūdo ꝑ auctoritatē ap̄li qui dicit q oēs ſunt adminiſtratorij ſpūs miſſi in miniſteriū. Deinde obijcit econtra opinionē iſtā dicens. ſi oēs mittuntur quare tūc nō oēs dicuntur angeli. i. nuncij. ſed vnus ordo hoc nomen ſolū ſortit. Et reſpōdens ad hoc dicit q illi qui ſunt de inferiori ordine angeli ꝓpr̄ie dicunt. qr ex ꝓpr̄io eor officio ſepius mittunt. Nihilominus tū ⁊ alij etiam q̄q̄z mittunt. ⁊ tūc angelor nomē ſuſcipiunt ſm illud pſal. Qui facit angelos ſuos ſpūs. qr qui naturaliter ſpūs ſūt q̄q̄z angeli. i. nuncij fiūt. Et ſubdit incidēter aliter ad huius ſecūde opinionis cōfirmationē q iſta noia Michael Gabriel Raphael ſūt ꝓpr̄ia nomina quorūdā ſpirituū a ſupiori ordine miſſor. q̄ꝫuis tū alij dicūt q ſint noia officior. Unde qa Raphael interp̄tatur medicina dei qlibet angelus q ad medicādū mittit dici pōt. Et ſimiliter dicēdū ē de alijs. Et hoc cōfirmat per ſimile in demonib⁹ qbus quedā noia ſunt cōia ſicut diabolus ſathan et belial ⁊ ſilia quor interp̄tationē ponit i littera. Hec tū noia q̄q̄z ſingularibus demonib⁹ aſcribūtur ſpāliter. Poſtea ſoluit auctoritatē beati Dionyſij qua ꝑma opinio ꝓbat ⁊ dicit q ſupremi angeli dicuntur aſſiſtere. q̄ꝫuis caro mittant. tamē q̄n mittunt a dei p̄ſentia nō recedūt. ſed eius cōtēplationi eque bñ aſſiſtunt. qō etiā illi faciūt q quotidie ſeu frequēter mittunt. Ex predictis ſimul ſumptis infero p̄mo q angeli miſſi diuerſa noia ſm varias officior ꝓprietates ſortiūtur. que eſt ꝓpoſitio ſecūda. Infero ſecūdo q angeli miſſi tpe miſſionis ab intimis diuine contemplationis nō excludunt que eſt ꝓpoſitio tertia. Poſtea magiſter ponit tertiā opi. que dicit q ſupiores angeli nunq̄z mittātur. i. tres ſupremi chori ſemper aſſiſtant. ſed q infimi tres chori ſemp mittātur medij autē chori dicunt aſſiſtere ⁊ mitti. inquantuz mitti accipit ꝓut medij nunciāt inferioribus. i. illuminat inferiores. Et q: vt ſic. ſupiores medijs nunciant ⁊ medij infimis. ideo ſupiores dicunt mitti. ⁊ ad illū ſenſum locut ē ap̄ls dicēs oēs miſſos ad miniſtrationē. Ad auctoritatē eſaie reſpōdēdo dicit q angelus ad eſaiam miſſus nō fuit ꝓpr̄ie de ordie ſeraphin. ſz ſic denominat ab effectu ad quē venerat quia venerat ad inflāmandum cor incēdio amoris dei. Et tū in ſpeciali.

Quod queqz anima habet angelum bonū ad ſui cuſtodiam delegatum. ⁊ malum ad exercitiuz.

Illud quoq̄z ſciē Di. XI
dum eſt q angeli boni deputati ſunt ad cuſtodiam hominū ita vt quiſq̄z electorum habeat angelum ad ſui profectum atq̄z cuſtodiaz ſpecialiter delegatum. Unde in euangelio veritas a puſillorum ſcādalo prohibēs ait. Angeli eorum ſemp̄ vident faciem patris: Angelos dicit eorum eſſe quibus ad cuſtodiam deputati ſunt. Super quem locuz Hieronymꝰ Hieroꝰ
tradit vnamquāq̄z animam ab exordio natiuitatis habere angelum ad ſui cuſtodiam deputatum inquiēs ita. Magna dignitas animarum eſt vt vnaqueq̄z habeat ab ortu natiuitatis in cuſtodiam ſui angelum delegatuz. Gregꝰ. quoq̄z dicit q quiſq̄z vnum bonum Gregꝰ.
angelum ſibi ad cuſtodiam deputatuz. ⁊ vnū malum ad exercitium habet. Cum enim oēs angeli boni nr̄m bonuz velint cōmuniterq̄z ſaluti omnium ſtudeāt. ille tamē qui deputatus eſt alicui ad cuſtodiam eū ſpecialiter hortatur ad bonum. ſicut legitur de angelo thobie. ⁊ de angelo Petri in actibus apoſtolor Similiter ⁊ mali angeli cum deſiderent malum hominum. magis tamen hominem ad malum incitat ⁊ ad nocendum fortius inſtat ille qui ad exercitium eius deputatus eſt.

Utrum ſingulis hominibus ſinguli angeli an pluribus deputatus ſit vnus.

Solet autem queri vtrum

singuli angeli singulis hoibus an vnus plu/ribus ad custodiã vel exercitũ deputatus sit Sz cũ electi tot sint quot ⁊ boni angeli sunt. plures ꝓstat eẽ oẽs simul bonos ⁊ malos homines q̃ boni angeli sint. Et cũ tot sint electi quot angeli boni. ⁊ angeli boni plures sint q̃ mali pluresq; sint hoies mali q̃ boni non est ambigendus plures esse bonos hoies q̃ sint mali angeli. ⁊ plures esse malos homines q̃ sint mali angeli vel boni angeli.

Cõfirmat vnũ angelũ pluribus hoib⁹ deputari siue simul siue tẽporibus diuersis.

Ideoq; dici oportet vnuz eundẽq; angelũ bonũ vel malũ plurib⁹ hoibus deputari ad custodiã vel exercitiuz. siue eodẽ tẽpore siue diuersis tẽporibus. Ideo autẽ dicimus eodẽ tẽpore vel diuersis tẽporibus. qz videt quibusdã q̃ oẽs hoies qui sũt simul in aliquo tẽpore: singuli singulos angelos hre possunt bonos vel malos. qz ꝯz maior sit numerus hoiuz cõputatis in vnũ omnib⁹ qui fuerũt ⁊ sunt ⁊ futuri sũt q̃ angelorũ qz hoies decedẽtibus hoibus succedunt. Et ideo nũq̃ simul sunt in hac vita. Angeli vero nũquã decedũt. sed simul oẽs sunt esse põt vt singuli hoiuz dũ in hac vita sunt singulos habeãt angelos bonos vel malos ad sui custodiã vel exercitiũ destinatos. Cetez siue ita sit siue nõ nõ est dubitãdũ vnuzquẽque hre angelũ sibi deputatũ. siue pluribus simul destinatus sit. siue vni singulariter. Nec est mirãdũ vnũ angelũ pluribus hoibus ad custodiã deputari. cũ vni hoi pluriuz custodia deputaret. ita vt eoz quisq; suũ dicatur hre dñm vel episcopũ vel abbatem.

Utrum angeli proficiat in merito vel in pmio vsque ad iudicium.

Quibusdã vr q̃ pficiãt i vtroq;.

Preterea illud considera/ ri oportet. Utruz angeli boni in premio vel in merito pficiant vsqz ad iudiciũ. Quod in meritis pficiant atqz quottidie magis ac magis mereant quibuscũqz videt ex eo qz quotidie hoiuz vtilitatibus inseruiũt eorũqz profectibus studẽt. Quibus etiã nihilomin⁹ videt q̃ ⁊ in premio proficiãt scz in cognitiõe ⁊ dilectione dei. Licet enim vt aiunt in cõfirmatione beatitudinẽ acceperint eternã atque pfectã. augeri tñ quotidie eoz beatitudo. qz magis ac magis diligũt atqz cognoscũt. ⁊ est eoz charitas qua deũ ⁊ nos diligũt ⁊ merituz ⁊ premiũ. Meritũ. qz per eã ⁊ obsequia ex ea nobis ipensa merentur ⁊ in beatitudine pficiũt. ⁊ ipsa eadẽ est premiũ. qz ea beati sunt.

Auctoritatibus cõfirmãt quod dicunt.

Et q̃ angeli proficiant in cognitiõe ac per hoc in beatitudine: testimonijs sanctoz cõfirmãt. Dicit enim Esaias ex

persona angelorũz christi ascendẽtis magnificentiam admirantium. Quis est iste qui venit de edom tinctis vestib⁹ de bosra. Et in ps. Quis est iste rex glorie. Ex quibus apparet q̃ mysteriũ verbi incarnati plenius cognouerunt angeli post implenone quã ante. Et sicut in cognitione huius mysterij, placerunt. ita dicunt eos in deitatis cognitionẽ. pficere. Quod aũt in huiusmodi mysterij cognitione pfecerint euidẽter docet apostolus dicens. Que sit dispẽsatio sacramenti absc̃onditi a seculis in deo. vt innotescat multiformis sapientia dei per ecclesiã principibus ⁊ potestatibus in celestibus. Super quẽ locũ dicit Hiero. angelicas dignitates pfatũ mysteriuz ad purũ nõ intellexisse donec cõpleta est passio xpi ⁊ apl'oz pdicatio p gentes dilatata. Hiero.

Quod in hac sententia videtur Augustinus aduersari Hieronymo.

His autem videtur contra dicere Aug⁹. super eundẽ locũ epistole dicens. Non latuit angelos mysteriũ regni celorũ. qd̃ oportuno tẽpore reuelatũ est pro salute nostra. Illis ergo a seculis inotuit superamemoratũ mysteriũ. qz oĩs creatura nõ ante secula sed a seculis est. Attende lector qz videruntdissentire in hac tria illustres doctores Ideoq; vt ois repugnãtia de medio tollat predicta verba Haymonẽ sequẽtes ita determinem⁹. vt illis angelis qui maioris dignitatis sunt. ⁊ per quoz ministeriũ illa nunciata sunt ex pte cognita a seculis fuisse. vt potestatibus ⁊ nũcijs. Illis vero qui minoris dignitatis sunt incognita extitisse dicamus vsqz quo ipleta sunt ⁊ p ecclesiã pdicata ⁊ tũc ab oĩbus angelis pfecte fuerunt cognita Constat ita oẽs angelos in cognitio diuinoruz mysterioz fm̃ possibilitatẽ temporis pfecisse. Unde nõ incõgruẽter ipsi dicũt angelorum scientiã ac beatitudinẽ augeri vsqz ad futurã cõsummationẽ qñ in scia ac beatitudĩe ita pfectissimi erũt. vt nec augeat ãpli⁹ nec minuat. Determinatio pdictarũ auctoritatum

Alioz opinio qui dicũt angelos in quibusdaz predictoz non profecisse.

Alii autem dicunt angelos in cõfirmatione tãta deitatis dilectiõe atqz notitia fuisse pditos. vt in his vlterius nõ pfecerint. nec pfuturi sint. Profecerunt tñ in scientia rez exterioz sicut in cognitiõe sacramẽti incarnatõis ⁊ hmõi. sed nõ in cõtẽplatiõe deitatis. qz trinitatẽ in vnitate. atqz vnitatez in trinitate nõ pleni⁹ itelligũt siue intellecturi sũt. quã ab ipsa cõfirmatõe prepunt. Ita ẽt dicũt eos in charitate nõ pfecisse post cõfirmationẽ. qz eoz charitas postea nõ est aucta ⁊ sic dicũt eos nõ pfecisse in meritis sed hoc quãtũ ad vim mercẽdi scz nõ quãtũ ad nume

rū meritoꝝ. ℙlura.n.bona fecerūt postea que tūc nō fecerāt.ſz cor charitas ex qua illa ꝓcesſe ſunt nō eſt aucta ex qua tm̄ meruerunt antequā iſta adderent quatū postea his adiectis. Illud vero qđ alij supi⁹ dicūt ꝓbabiliuſ videt.ſ.qꝫ ⁊ angeli vſqz ad iudiciuz in ſcīētia ⁊ alijs proficiant.

Qđ ſit ꝓbabilius.

Quedā auctoritates vident obuiare probabiliori ſententie.

Quibus tamen videtur obuiare quorundā auctoritatū ẏba. Ait.n. Iſidorus de ſum.bono. Angeli in ẏbo dei oia ſciūt añquā fiāt.ſz nec oēs nec oia pfecte āgelos ſcire dixit.⁊ iō eos in ſcīētia pficere nō remouit. Greg.in li.dialogoꝝ ait. Quid ē qđ ibi neſciāt vbi ſciētē oia ſciūt. Ubi vī dicere qꝫ oia ſciāt angeli ⁊ nihil ſit qđ neſciāt. Sz accipiendum eſt hoc de his quoꝝ cognitio beatū facit cognitorem. vt ſunt ea que ad myſterium trinitatis ⁊ vnitatis pertinent.

Circa diſtinctionē vndecimā. vbi magiſter tractat đ cuſtodia boīuz ab angelis. Quero vtꝝ angelus cuſtodiēs poſſit effectiue aliqd cāre in intellectu hoīs cuſtodiri.qꝫ ſic.qꝛ alī frustra cuſtodiret niſi poſſet ipz dirigere in actibus humanis.⁊ regere inq̄tū homo.que sūt ipſius quātū ad intellectū ⁊ volūtatē.nec aliter poſſz aliqd circa ipm facere inq̄tū rōalis eſt.qꝛ nec circa volūtatez vel intellectū. ℙreterea angelus pōt effectiue aliqd cāre in intellectu alterius angeli. ſicut dictuz eſt di.9.g ⁊ in intellectu hoīs. ꝓbatio ꝓnītie.qꝛ actiuū qđ pōt aliqd cāre in paſſiuo excellētiori pōt. ⁊ in paſſiuo minus excellēti. Tū qꝛ oē agēs bēns actū primū pōt cāre actū ſm in quocūqz receptiuo. per hoc.n.ꝓbatū eſt ꝓpoſitū di.9. Angelus aūt actu cognoſcēs eſt hīs actū primū.⁊ intellect⁹ noſter ē in potētia ad actū ꝑz g ⁊c. ℙre⁹ ſenſibile pōt īmediate aliqd agere in intellectū noſtrum.ſicut ꝑz de fantaſmate.g ⁊ multomagis illud qđ eſt actu intelligibile quale eſt illud qđ eſt in itellcū angeli. Lō tra glo. Aug.ſup illud Math. Angeli eoꝝ.⁊c. dicit homines nō ſunt contemnendi.qꝛ ad illoꝝ cuſtodias mittuntur angeli.

Hic eſt opinio Aluic.6.nāliū.parte.5.c.6. q intelligentia ſupioꝛ eſt cauſa eſſendi.⁊ cā cognitōis aīe intellectue ita q ſolū aīa intelligit per conuerſionē actualē ad illā intelligentiam.

Contra hanc opi.arguit Tho.prima pte sūme.q 74.articulo.5. Alui.arguit.qꝛ tūc fruſtra aīa vniretur coꝛpoꝛi.qꝛ ꝓpter nullā pfectionē ipſius aīe vnite. nō.n. ꝓpter pfectionē ipſius in ſe. qꝛ forma nō ē ꝓpter mām.ſed ep⁹.2°.phyſi.nec ꝓpter pfectionez ipſius in opando.qꝛ nō vnita poſſet hīe ſpēm ab intelligentia ſicut vnita. Iſta ratio vī peccare. qꝛ videt cōcludere q fruſtra vniret aīa beata coꝛpoꝛi qꝛ nō ꝓpter pfectionē aliq̄z neceſſariā ad ſuā operationē.qꝛ opatōez hz in qua nihil recipit a coꝛpoꝛe.

Tho.4 dī 50. q.ꝑma.

ℙreterea ſm aliquos aīa intelligit inquantū eſt ſupꝛa coꝛpus.g nō ꝓuenit ſibi intelligere inq̄tū vnitur coꝛpoꝛi.g nec vnit per ſe ꝓpter aliq̄z pfectionez que ſit.q.neceſſaria ꝓpter operationē eius. vt ꝓp intelligere. Aliter ꝛobat dicta poſitio.ꝑmo.qꝛ oīs nr̄a cognitio oꝛit a ſenſu ꝛio poſterioꝝ. ⁊ ꝑmo metaphy.⁊.ⁱ.phy. Cecus.n.natus nō pōt hīe per-

fectā noticiā de coloꝛibus. Hec aūt oīa eēnt falſa ſi ſpēs ille intelligibiles ipꝛimerent in aīa ab ipſa intelligētia. ℙreterea ſi nulla maneret notitia habitualis nō manēte actu intelligēdi ſequeret qꝫ ſemper eēt intellectus eque in potētia eēntiali ad intelligēdū.ſz.n.ex actibus generaret aliqua habilitas ad facilr̄ ꝙuertendū intellectū ad intelligēdū. qꝛ tm̄ nunq̄z haberet forma qua poſſet intelligere que eſt actus ꝓim⁹ faciēs ipm eſſe in potētia accētali.ſed ſemꝑ de nouo opz recipe talē formā per quā poſſet operari ſemꝑ in intellectu nō intelligēte eēt potētia eēntialis ad actū intelligendi.qꝛ in potētia ad foꝛm illaz que eēt ꝓncipiū intellectionis.ſz.n.intellect⁹ hīs illū habitū acquiſitū ſequētē actus poſſet facilius acqrere illa forma q̄z alius nō hīs eū. vnde licz vnū paſſiuū ſit magis diſpoſitū ad patiēdū q̄z aliud vtrūqz tū eſt in potētia eēntiali anteq̄z formā recipiat.ſicut ſi lignū q̄ nō calefaceret eſſet nō calidū. ⁊ vnū eſſet ſiccū ⁊ aliud humidū.q̄uis siccū eſſet faciliter receptiuū coloꝛis humiduz autē difficilius. vtrūqz tamen quādo nō calefaceret eſſet in potētia eſſentiali ad calefaciendum ita hic.

Ad queſtionez ergo reſpōdeo ꝑmo qđ nō poſſit angelus effectiue cāre in intellectu hoīs cuſtoditi.2.quid poſſit.

De ꝓio dico qꝫ nullā intellectōez actualē nec ſpeciez intelligibilē pōt angelus cāre in intellectu nr̄o. vt totalis cā.ratio autē nō eſt ex aliqua īpotētia ex pte angeli.qꝛ ſufficiēter eſt in actu ꝓimo.⁊ pōt cāre i alio angelo actū ſm. Sed ratio eſt ex intellectu nr̄o q ꝓo ſtatu iſto eſt paſſiuū determinatū ad determinatū actiuū. vt ad fantaſma ⁊ intellectū agentē.⁊ iō impedit ne poſſit recipere īmediate īmutationem ab aliquo actu intelligibili ſine fantaſmate. qꝛ fantaſmata ſe habēt ꝓo ſtatu iſto ad intellectū noſtruz ſicut ſenſibilia ad ſenſuz quo ad hō.ſ. vt ſicut ſenſus nō īmutat ꝓmo niſi a ſenſibili extra.ſic nec intellect⁹ noſter ꝓma īmutatione īmutat niſi a fantaſmate. vnde autē hoc ſit tactū di.3.ꝑmi.ſ.ex ordine potentiaruz qui ordo nō eſt mere ex natura hoīs. vnō homo.qꝛ tunc nō eſſet alius ordo in beatitudine. vel igit ex culpa vel ex iſto ſtatu ꝓpter aliquid pertinēs ad culpā eius cauſa queraī. Ex hoc ſequit quoddaz corꝛelariū.ſ.qđ angelus nō pōt aliquē intellcūz rapere ad intellectualē viſionez.⁊ q oīs raptus factus virtute diaboli eſt p̄ciſe ad aliqd intenſe imaginādū ⁊ raptus eoꝝ ſunt magis furioſi.q̄z rapt⁹ angeli.ſ boni.qꝛ illa intenſa imaginatio facit aīuz ita diſtractū ab omni alia cognitione cuiuſcūqz actualis intellectionis q videt ipſuz intellectualiter videre. Et cōcomitaī forte illā intenſaz imaginationez alicuius rei intellectio illius imaginabilis.ſed nulla eſt ibi intellectio alicuius mere intelligibilis nō imaginabilis. Ita etiā oīs raptus ad quē pōt homo ſeipz diſponere in hac vita per cōſuetudinē nō eſt ad aliquā viſionē intellectualē ſed imaginariaz ⁊ intellectionē cōcomitantē illā imaginariā. ſz forte talis quietatio in hoīe ab oībus extrinſecis p talē viſionē qñqz diſponat vt deus aīum ſic trāquilluz rapiat ad viſionem intellectualem.

Egidi⁹ qđli. 6. q.16.

De ſecundo manifeſtū eſt qꝫ āgelus ꝑt docere hoīem ſicut homo facit ſed pfectius.qꝛ homo docet ꝓponendo quedā ſigna mota audiēdi. quibus ꝓpoſitis audiēs circa illa ſola q̄ſplurimū occupatus eſt.⁊ ita in ſe vnitus qualis vnio nō eſt in adinueniēte ſciam.qꝛ inuenies ſciam circa multa diſtrahit. ſilr ex illis ſignis ordinate cōponit ad inuicē ꝓceptus ſimplices ſicut cōponit loq̄nſ ⁊ docēs ⁊ ꝓceptus cōpleros ordinate ꝓiungens.ſicut ſunt ſigna ordinate cōiunctionis ap̄

loquentē.ꝛ ex talibus signis percipit veritatē com plexoꝝ ex teeiminis ꝛ habitudinē cōplexi ad cōple xuꝫ a quo habet veritatē suā.ꝛ ita addiscit quā ve ritatē vel ꝯplexionē p se nō hꝫet nec diſceret ſine oī docēte.ſꝫ hꝫet ſpēſ oiuꝫ icōplexoꝝ.nō.n.hñs mltoꝝ icōplexorū ꝓceptus nouit qualiter ꝯponat ea.ꝛ que cōplexa faciāt in cōplexa qualitercunqꝫ ordinata. ſi.n.hoc facere poſſet cito exterminis ꝓciperet ve ritates multarū cōplexionū.ꝛ ex quibuſdā cōplexio nibus veritatē aliarū cōplexionū.ꝛ ſic addiſcunt in genioſi per ſe ad inueniendo.ſꝫ tardioribus oportꝫ ꝯponi ab alio aliqua ſigⁿ nota vt addiſcant per do ctrinā.ꝛ hoc modo certū eſt angeluꝫ poſſe docere ſi ue vtendo ſignis ad placitū inſtitutis.ꝛ hoc in cor pore aſſumpto. vel modo alio formādo talia ſigna vel vtendo ſignis naturalibus.ſcꝫ ipis rebus adhi bendo eas p̄eſentes ſenſibus a quibus ſenſus ordi nate īmutanť.ꝛ ex eis fantaſmata ordinate generā tur.ꝛ ſic vlterius ex eis ſpecies intelligibiles ordi nate abſtrahuntť. Dubiū autez eſſe vtruꝫ citius poſſet angelus vti ſignis naturalibus quā ipſe vel hō poſſet vti ſignis ad placitū inſtitutis mirū.n. vi deretť ſi citius poſſet īmutare viſuꝫ multis ſenſibi libus vel viſibilibus a quibꝰ abſtraherentur ſpeci es neceſſarie ad vnā magnā argumētationē homi nis quā poſſet ipſe vel homo vti ſignis illis ad pla citū inſtitutis repñtantibus illa obiecta. Sꝫ de alijs affirmatiuis.quid.ſ.poſſit angelus circa vir tutem fantaſticam hominis agere vel cauſare.

Vtrum poſſit nouum fantaſma cauſare effectiue vel offerendo nouū imaginabile.vel tranſportare ſiue tranſponere fantaſmata iā habita. dubiuꝫ eſt. cōcediť tamē cōmuniter ꝙ fantaſma nouuꝫ non poſſet cauſarť ſine cauſa naturali. puta obiecto nato cauaſare tale fantaſma. De tranſlatione fanta ſmatis etiā de vno organo ad organū alterius du biū eſſe videtur. vtruꝫ ſpiritū vel humorē iforma tuꝫ fantaſmate in organo ſortis poſſit tranſferre ad organū ꝑlatōis manēte eodē fantaſmate.non.n. poteſt aliter fantaſma tranſferre niſi tranſferat ſub iectū. Et forte diceretť ꝙ tranſlato humore ab organo ſortis non remaneret in eo fantaſma.quia nō eſſet in eadē ꝓportōe ad ſuā cāz a qua gignebatť

Sed iſta ratio nō ꝯcludit.qꝛ ſenſus ꝑticularis re ſpectu fātaſmatis eſt cā in fieri ꝛ nō in facto ēe ꝛ nō in fieri tm̄. Si etiaz talis tranſlatio fieret a ſorte informato fantaſmate manēte negaretť ille ad cuiꝰ organū fieret tranſlatio poſſe vti tali fantaſmate. qꝛ nullius fantaſia nata eſt vti fātaſmate niſi geni to a ſenſibili p̄ſenti ſuo ſenſui. Sed nec iſta rō co git.qꝛ ſi deus imꝓimeret ceco nato fantaſma de colore poſſz vti eo vigilās ad imaginādu colores qō.n. eſt cā forme in eſſe.ꝛ nō tm̄ in fieri nō videť eſſe neceſſaria cā forme q̄ſtuz ad actuz eius ꝓm. Ad neutrū iſtoꝝ duoruz videť eſſe rō neceſſaria ꝓ vna ꝑte vel ꝓ alia. 3° modo de tranſlatōe fantaſ matuz in eodē diciť ꝙ pōt facere motū localē hūoꝝ ꝛ ſpirituū.ad quē motū ſeqť tranſpoſitio fātaſmatū ꝛ ordinata īmutatio intellectꝰ poſſibilis ab eis ſed hoc videť difficile ad intelligēdū.nō.n. qōlibz fan taſma hēt ſpūm vl̄ humorē ꝓ ſuō. qꝛ tot poſſet ſi mul fantaſmata eſſe in virtute fantaſtica ꝙ eis nō poſſent aſſignari ꝓꝓria ſubiecta.nec etiā motꝰ ali quis localis ſpiritꝰ vl̄ humoꝝ videť facere aliqō fantaſma mouere magis q̄ꝫ ꝓius niſi aliqd faciat circa illō fantaſma ꝓ alterationē. Hoc tandē 4° cōcediť ꝙ poſſit circa virtutē fantaſticā āmouere impedimentū.puta ſi impedimentū ordiate inmu tatiōis a fātaſmatibꝰ erat ꝑturbatio ſpirituū vl̄ hu moꝝ angelꝰ pōt illā ſe dare qua ſedata occurrēt or dinate. ꝑPoſſz etiā dici ꝙ ꝑter illā viā quā poteſt docere p ſigna ſenſibilia excellētius q̄ꝫ hō.ꝛ ꝑter q̄ꝫ cunqꝫ viā circa virtutē fantaſticā vbi nō eſt aliqua via multū certa niſi vltima de āmotōe impedimē ti aliqd poſſz opari circa ītellectū poſſibilē nō īme diate cāndo ſpeciē ītelligibilē vt totalis cā.ſꝫ vt cā partialis p ītellectū ſuū agentē coagēs ītellectui agē ti hominis.ita ꝙ illi duo ītellectꝰ agentes angeli ꝛ hois q ſunt eiuſdē rōis poſſent cū fantaſmate effica cius opari q̄ꝫ ſolus ītellectus agēs hois.ꝛ ita ꝓduce re ſpeciē ītelligibilē ꝓfectiorē ꝛ diſtinctius repñtan tem quidditatez.

Ad argu menta. Ad.ꝑm dico ꝙ nō fruſtra cuſtodit hominē.qꝛ pōt circa ītel lectū eiuſ docēdo p ſigna ſenſibilia efficacius aliqd facere q̄ꝫ hō.ꝛ forte aliqd opando circa fantaſiaz.ꝛ forte circa ītellectū poſſibilē ꝑz vltimū modū.

Dato etiā ꝙ nullū iſtoꝝ poſſit eſſe adhuc nō fruſtra eſſet cuſtodia eoꝝ.qꝛ cuſtodiunt nos a multis ipu gnationibꝰ demonū.ꝑz ꝙ dicit.Hieronymꝰ in ho melia ſup illud Math.18°. Angeli eoruz ſemp vi dent.ꝛ c̄. neqz etiam ita poſſet eſſe vita mortaliuz ꝛc̄. quere eū ibi. Ad 2ᵐ ꝓñtia nō valet. qꝛ iſtud paſſū īferiꝰ nō ē capax ꝑ ſtatu iſto ab illo agente.ꝛ hoc qꝛ paſſiuū eſt ipeditū ꝑ ſtatu iſto ne aliqd tale re cipiat. vñ iſta impotētia nō eſt ex defectu potentie actiue angeli. vel ex impotētia virtutis paſſiue in tellectꝰ nr̄i abſolute in recipiēdo.ſꝫ ex ipedimēto ꝑ ſtatu iſto. ꝑDer hoc ꝑz ad vtranqꝫ ꝓbationē con ſequentie.actiuū.n.pōt agere in paſſiuū quādo non eſt impeditū a receptiōe forme ad q̄ꝫ agit tale agēs ſꝫ dū eſt impeditū nō ꝑt agere potentia ꝓpinqua. ſꝫ poſſit agere potentia remota. Et ſi dicas tunc nō pōt deus ꝑ ſtatu iſto imediate agere ī ītellectuꝫ noſtrū ſine fantaſmate. Dico ꝯſequentia nō va let.qꝛ illud impedimentū ꝑ ſtatu iſto .ſ. ordo inter potētias inferiores ſubeſt cālitati dei.nō aūt cālita litati alicuius creature.ꝛ ideo cuilibz creature que ꝑſupponit iſtū ordinē eſt impedimentū.nō aūt deo vel ad deuz qui eſt ſup iſtū ordinē. Ad vltimū ꝑz ꝙ ſenſibilia poſſunt īmutare ītellectū ꝑ ſtatu iſto. nō aūt mere ītelligibilia.nō qꝛ illa non ſunt actiua. nec qꝛ ītellectus noſter nō eſt paſſiuus reſpectu eo ruz abſolute.ſꝫ qꝛ ꝑ ſtatu iſto īpedit ne patiaťr vel recipiat a talibuſ īmediate.āmoto aūt tali impedi mento tūc recipit ſicut eſt in beatitudine.tūc loque tur angelus homini beato.ꝛ hō beatus alij homi ni beato ſicut dictū eſt prius angelū loq intellectua liter angelo.qꝛ tunc ſm ꝓmiſſuz ſaluatoris in Ma theo erimus ſicut angeli dei cui laus ꝛ gloria ꝛc̄.

Et ex hoc ꝑz quare doctor nō pōt cāre ſcia ꝫ in diſci pulo.nō ꝓpter defectū virtutis actiue in ſcia docē tis.ſꝫ ꝓpter capacitatē ītellectus diſcipuli ꝑ ſta tu iſto ꝑ quo habet impedimentū ne ſic īmutetť.qꝛ ꝑ ſtatu iſto determinatť ad fantaſmata ſicut ad ip̄z īmutantia ſicut dictū eſt.

Iſta eſt diſtinctio.xj.huius ſecundi libri. In qua magiſter poſtq̄ꝫ egit de cōpara tione angeloꝝ ad deuz tractat de cōparatione ange loruz ad homines. Et tria facit. Nam primo inqui rit.an hmoines angeloꝝ cuſtodiā habeant. Secū do an vnus angelus plures homines cuſtodiat. Tertio an boni angeli etiam meritorie proficiant. ꝑPrimū facit a principio diſtinctiōis vſqz ibi. Do let etiā queri. Secundū ab inde vſqz ibi. ꝑPreterea illud. Tertiū vero vſqz ad finē diſtinctionis. Et tā tum in generali. In ſpeciali ſententia magiſtri ī tri bus propoſitionibus quarū prima eſt hec. Que libet homo ab initio ſue natiuitatis habet angeluz malū ad ſuū exercitū deputatū.ꝛ bonū ad ſui cuſto-

Egidiꝰ qdli. 6. q.16.

diaz. Hanc propositionē magister probat auctoritatibus beati Hieronymi ⁊ Gregorij. Et subdit licet oēs boni angeli bonū nostrū velint ⁊ saltē. ille tamen qui homini specialiter deputatus est. specialiter ad bonū prealijs exhortatur. Similiter licz oēs mali angeli hominez ad malū exercent ⁊ incitent. magis tamē suus exercitator ad mala ipsiz istigat.

Secunda propositio est hec. Stat vnū angelum pluribus hominibus preesse simul vel successiue. Hanc magister probans querit. Utrū qualibet homo habet sūm proprīū angelū custodē. aut vnus angelus plures custodiat. Et respondens dicit q̄ sicut vni homini cōmittit custodia multoꝝ sicut episcopis abbatibus ⁊ prioribus. ita pluriū hominū custodia vel exercituū cōmittit vni bonoꝝ vel malorū angeloꝝ quā magister suadet sic. q̄ cū tot sint electi quot angeli boni sint. ⁊ angeli boni sint plures q̄z mali. ⁊ plures sint homines mali q̄z boni. nō est ambigendū plures esse hoīes bonos q̄z angeli mali sint. ⁊ plures esse homines malos q̄z sint mali angeli vel boni angeli. patz ergo quēlz malū hominem nō posse singulariter hīe vnū bonū angelū. ⁊ per cōsequēs singuli hoīes tā boni q̄z mali nō habent singulares angelos bonos ad eoꝝ custodiaz. vel malos ad exercitū specialiter deputatos. sed vnus bonus angelus custodit plures. ⁊ vnus malus excitat plures quod oz ad minus esse veꝝ sm successionez tēporis. in quo hoīes hominibus succedūt. q̄zuis cū hoc stet q̄ singuli homines actualiter existētes singulares habeāt angelos pro suo exercitio vel custodia. Tertia propositio est hec. Quod angeli boni in sua beatitudine meritorie proficiunt vsq̄z ad mundi cōsummationē. Hanc probās querit. Utrū boni angeli in merito vel premio proficiant. Et respondēs pponit primo opinionē quorūdā dicentiū q̄ non solūz proficiant merito sed etiā in premio. s. in cognitione ⁊ dilectione dei. ita q̄ magis ⁊ magis ipsum cognoscūt ⁊ diligūt. Quod autē in cognitione proficiant probat per hoc q̄ nō plene cognouerūt mysteriuz incarnationis christi ante passionē ⁊ post apostoloꝝ predicationē. Quod videt beatus Hieronymus sensisse. Licet beatus Augu. videt cōtrarium dicere. Quoꝝ doctoꝝ magister ꝓtrouersiā discutiens dicit. q̄ angeli maiores sciuerunt incarnatōez christi. etiā anteq̄z fieret. licet tū nō perfecte. Et minores nō cognouerūt eaz. nisi postq̄z facta ē. Ex quo cōcludit q̄ taz maiores q̄z minores in cognitione p fecerunt ⁊ proficient in diē iudicij. Postea subdit opinionē aliquoꝝ qui dicunt q̄ in cognitione ⁊ dilectione dei non proficiāt. sed solū in quarūdaz rez exterioꝝ cognitione. sicut est incarnatio christi ⁊ similia. Primā autē opinionē magister approbans soluit auctoritates quasdā Isidori ⁊ beati Gregorij. qui vident dicere angelos in sciētia post eorum cōfirmationē nō profeciſſe. affirmantes eos omnia scire. ⁊ dicit q̄ licet sciant omnia non tamen perfecte. vel dicuntur scire omnia ad eorum beatitudinem pertinentia. Et tantum in speciali.

Post considerationem de angelis habitam agitur de aliarūz rez creatione ⁊ precipue de operūz sex dierū distinctione.

Ec de angelicena /

D.XII b ture conditione dicta sufficiant Nunc superest de aliaꝝ quoq̄z rerūz creatione. ac precipue de operū sex dieꝝ distinctione nō

nulla in medium proferre. Cum deus in sapientia sua angelicos condidit spiritus. alia etiā creauit. sicut ostendit supra dicta scriptura geñ. que dicit in principio deum creasse celum. idest angelos. ⁊ terram. s. materiaz quatuor elementorum adhuc confusam ⁊ informem. que a grecis dicta est chaos: ⁊ hec fuit ante omnem diem. Deinde elementa distīxit deus ⁊ species proprias atq̄z distinctas singulis rebus sm genus suuz dedit. que nō simul vt quibusdam sanctorum patꝝ placuit. sed per interualla temporum ac sex volumina dieꝝ vt alijs visum est formauit.

Quod sancti tractatores videntur super hoc quasi aduersa tradidisse alijs dicentibus omnia simul facta in materia ⁊ forma alijs p interualla temporum.

Quidam nanq̄z sanctoruz

patruz qui verba dei atq̄z archana excellenter scrutati sunt super hoc quasi aduersa scripsisse videntur. Alij quidē tradiderunt omnia simul in materia ⁊ forma fuisse creata. Quod Aug⁹. sensisse videt. Alij vero hoc magis probauerunt ac asseruerunt. vt prima materia rudis atq̄z informis quattuor elemētoꝝ cōmixtionē atq̄z cōfusionez tenens creata sit. Postmodū vero per interualla sex dierum ex illa materia reruz corporalium genera sint formata sm species proprias. Quā sententiā Greg⁹. Hiero. ⁊ Beda alijque plures cōmendant ac proferunt. Que etiam scripture geneseos. vnde prima huius rei ad nos manauit cognitio magis congruere vī.

Quomodo per interualla temporis res corporales condite sunt.

Secundum hanc itaq̄z tra/

ditionez: ordinē atq̄z modū creationis formationisq̄z rerū inspiciam⁹. Sicut supra memoratū est. In principio creauit deus celuz idest angelicā naturaz sed adhuc informē vt quibusdaz placet. Et terram. i. illam confusā materiam quattuor elementoꝝ. quam nomine terre vt Aug⁹. ait cōtra manicheos. ideo appellauit Moyses. quia terra inter omnia elemēta minus est speciosa. ⁊ illa inanis erat ⁊ incomposita propter omnium elementoꝝ cōmixtionem Eandem etiam vocat abyssū dicens. Et tenebre erant super faciem abyssi ⁊c. q̄z confusa erat ⁊ commixta. specie distincta carens. Eadem etiam materia informis dicta est aqua super quam ferebatur spiritus domini. sicut superfertur fabricandis rebus voluntas artificis. q̄z subiacebat bone voluntati creatoris. qō formandū perficiendūque

Augus. Quare confusa materies vocetur terra abyssus aq̄.

inchoauerat. qui sicut dominus ⁊ conditor preerat fluitanti ⁊ confuse materie vt distin gueret per species varias quando vellet ⁊ si cut vellet. ¶Hec ideo dicta est aqua. quia om nia que in terra nascunt siue animalia siue ar bores vel herbe ⁊ similia ab humore incipi unt formari atque nutriri. ¶His omnib⁹ vo cabulis vocata est illa iformis materia. vt res ignota notis vocabulis insinuaret imperiti oribus ⁊ non vno tantū. ¶Nam si vno tantū significaretur vocabulo hoc esse putaretur q̄ consueuerat homines in illo vocabulo intel ligere. Sub his ergo nominibus significata est materia illa confusa ⁊ informis. que nulla specie cerni ac tractari poterat. i. nominibus visibiliū reruz que inde future erant propter infirmitatez parulorum qui minus idonei sunt inuisibilia cōprehendere. ⁊ tunc erant te nebre. i. lucis absentia. ¶Non enim tenebre ali quid sunt. sed ipsa lucis absentia: sicut silentiū non aliqua res est. sed vbi sonus nō est silen tium dicitur. Et nuditas nō aliqua res est sz in corpore vbi tegumentū nō est nuditas dicitur. sicut ⁊ inanitas non est aliquid sed ina nis dicitur locus esse vbi nō est corp⁹. ⁊ ina nitas est absentia corporis.

Quo sensu tenebre dicātur nō esse aliqd ⁊ quomodo dicātur esse aliquid.

Attende quia hic augusti / nus tenebras dicit nō esse aliquid cum alibi tenebre inter creaturas ponātur que būdicūt dominū. Unde dicitur. ¶Benedicite lux ⁊ tenebre domino. Ideoqz sciēdum est tene bras diuersis modis accipi. s. vel p lucis ab sentia. qualiter supra accepit Aug⁹ iuxta quā acceptionē nō sunt aliquid. Uel pro aere ob scurato. siue aeris obscura qualitate. ⁊ scōm hoc aliqua res creata sūt. Ideo ergo dicit te nebras tūc fuisse super faciem abyssi. quia nō duz erat lux: que si esset ⁊ supereesset ⁊ superfū deretur. sed nōdum lucis gratia opus suum deus venustauerat. que postea in primo die formata est.

Duo hic cōsiderāda sunt. quare illa ma teria cōfusa sit dicta iformis ⁊ vbi ad esse pro dijt q̄tumqz in altitudine ascēderit.

De qua re priusq̄z tracte / mus duo nobis discutienda occurrunt. ¶Pri mum quare illa materia confusa informis di catur. an quia omni forma caruerit. an pro pter aliud. Secundo vbi ad esse prodierit. ⁊ quantū in altū ascenderit. Ad illud ergo q̄ primo positum est breuiter respondentes di cimus illā primā materiā nō ideo dictam fo

Ad p̄m breuit rndet.

re informem q̄ nullā omnino formam ha buerit. q̄ non aliquid corporeuz tale existere potest quod nullā habeat formā. sed ideo nō absurde informez appellari posse dicimus. q̄ in confusione ⁊ permixtione quadaz sub sistens nonduz pulchram aptamq̄z ⁊ distin ctaz reciperet formā qualez modo cernim⁹. Facta est ergo illa materia in forma cōfusio nis ante formā dispositionis. In forma cō fusionis prius omnia corporalia materiali ter simul ⁊ semel sunt creata. ¶Postmodum in forma dispositionis sex diebus sunt ordi nata. Ecce absolutū est quod primo i discus sione propositū fuit. sez quare illa materia di cat̄ informis.

¶Dic ad id q̄ secūdo querebat̄ respōdet.

Nunc superest quod secun do proponebatur explicare. vbi sez illa mate ria substiterit ⁊ quantū in altitudine porrige batur. Ad q̄ nihil temere asserētes dicim⁹ Quod illa prima rerū omniū moles quan do creata est ibidem ad esse videtur prodis se. vbi nūc formata subsistit. Erat que terreū hoc elementum in vno loco eodem medio subsidens ceteris in vna confusione permi xtis. eisdemque circum quaque in modo cuiusdam nebule oppressis ita obuolutum erat vt apparere non posset quod fuit. Illa vero tria in vna permixtione confusa circū quaque suspensa. eousque in altum porrige bantur quousque nunc summitas corpore nature pertingit. Et sicut quibusdam videtur vltra locū firmamenti extendebatur illa mo les. que in inferiori parte spissior atqz grossi or erat. In supiori vero rarior ac leuior atqz subtilior existebat. De qua rariori substātia putant quidam fuisse aquas que super firma mentum esse dicuntur. Talis fuit mundi fa cies in principio priusq̄ reciperet formā vel dispositionem.

Ostenso qualis fuit mundi facies in ipso primordio. incipit p̄sequi operum sex die rum distinctionem.

Nunc superest vt dispositi / onem illā qualiter perfecta sit ordine p̄sequa mur. Sex diebus sicut docet scriptura gene sis distinxit deus. ⁊ in formas redegit ppri as cūcta que simul materialiter fecerat. ¶Per fecitqz opus suum die sexto. ⁊ sic deinde die septimo requieuit ab omni opere suo. idest. cessauit nouaz creaturā facere. Sex enim die bus sex rerum genera distinxit. nihilque po stea fecit. quod in aliquo illorum non conti neatur. operatus est tamen postea sicut veri-

tas in euangelio ait. Pater meus operatur vsq; nunc. ⁊ ego operator illud.

De quattuor modis diuine operatiõis.

Quattuor enim modis. vt ait Alcuinꝰ super geneſ. operatur deꝰ. Primo in verbo omnia diſponendo. Secundo in materia informi quattuor elementorꝫ de nihilo eam creando. vnde. Qui viuit in eternum creauit omnia ſimul. Omnia. ſ. elementa. vel omnia corpora materialiter ſimul creauit. Tertio per opera ſex dierum varias diſtinxit creaturas. Quarto ex primordialibꝰ ſeminibus non incognite oriuntur nature. ſz note ſepius reformantur ne pereant.

c **Circa** diſtinctionẽ .ii^am. in qua magiſter agit de creatura pure corporali querunt duo de principio materiali. pº. vtrũ in ſubſtantia generabili ⁊ corruptibili ſit aliqua entitas poſitiua realiter diſtincta a forma 2º. vtrũ per aliquã potentiã materia poſſet eſſe ſine forma.

Circa primũ arguit ꝙ nõ. phꝫ 7º. metaphy. materia nõ eſt quid nec quale. ⁊ ſic de alijs p̃dicamentis. g̃ nõ ꝓtinet ſub aliquo illorũ quibus ens diuiditur ⁊ diſtinguit. g̃ nõ diſtinguit a forma. forma. n. ſubſtãtialis eſt ſubſtantia. Sed dices ꝙ nõ ẽ ens actu. ſed tm̃ eſt ens in potentia. Contra. materia non eſt materia in potẽtia. qꝛ materia non eſt materia. nec eſt forma. vt dictuꝫ eſt. nec cõpoſituꝫ ⁊ ſic ꝺ alijs. g̃ nihil. Preterea. ſ. phyſicorꝫ quod mouetur eſt. ſed quod generat nõ eſt. per hoc volẽt ꝓbare differentiã generationis a motu. igit oportet ꝙ intelligat ibi eodẽ modo eſſe in 2º negatiue. ⁊ in primo affirmatiue. Sed eſſe qꝺ affirmat de eo quod mouet eſt eſſe in potentia. qꝛ motus eſt actus entis in potentia ſm ꝙ huiusꝫ 3º phyſicorꝫ. g̃ eſſe negatũ de eo quod generat eſt eſſe in potentia. igitur materia que eſt ſubiectũ generationis nõ eſt ens ĩ potentia. qꝛ argumentũ nõ procedit de termino generationis ſed de ſubiecto. qꝛ de motu nõ eſt veruꝫ dicere ꝙ terminus eius ſit. Cuꝫ igit materia non ſit ens actu. nec ens in potẽtia. g̃ eſt nihil. Preterea primo phyſicorꝫ materia nõ eſt ſcibilis niſi in annalogia ad formã. Sed ſi eſſet per ſe ens ſine entitate forme ſiue ens diſtinctũ a forma eſſet per ſe intelligibilis. g̃. Preterea ſi materia eſſet aliqd eſſet aliquis actus. qꝛ ens poſitiuuꝫ extra animã actus quidã eſt. Sed nõ eſt actus qꝛ actus diſtinguit ⁊ diuidit. materia aũt nec diuidit nec diſtiguit. qꝛ in fundamento nature nihil eſt diſtinctuꝫ ſeptimo metaphy. ⁊c̃. Preterea ſi eſſet actus compoſituꝫ nõ eſſet per ſe vnuꝫ. qꝛ ex duobus entibus in actu nõ fit per ſe vnũ. nec poteſt eſſe compoſitũ. qꝛ cõpoſituꝫ nõ eſt principiuꝫ. ſed principatũ. Si autem eſſet actus eſſet vel actus qui eſt forma. vel actus ens compoſitũ. Cũ igit non ſit nec hoc nec illud eſt nihil. vel nõ eſt aliqua entitas diſtincta a forma.

Contra phꝫ 7. phyſicorꝫ. ⁊ 5. metaphyſi. materia eſt ex qua fit res cũ inſit. ⁊ ponit cũ inſit ad differentiã termini oppoſiti ex quo fit res. nõ tm̃ ieſt. forma autẽ nõ põt eſſe iſtud ex quo fit res qꝛ forª ẽ terminꝰ factiõis. ſz illud ex quo fit cõpoſitũ p̃cedit formã. g̃.

Ricar. qli. 3. q 5. ar. 1.

Hic dicit vna opinio rem generabilem ⁊ corruptibilez habere in ſe tantum vnã realitatẽ poſitiuã ⁊ quidã dicunt illaz eſſe materiaz. ⁊ quidã formã. Et differunt opi. iſte ſolũ in voce ⁊ non in re. Illaz dicentes illã realitatẽ eſſe materiã dicunt materiã proficere in gradũ entitatis nõ per aliquid extrinſecũ. ſed per ſuũ intrinſecũ erm de quãtitate interminata que terminat nõ per aliquid extriſecũ. ſed per terminũ intrinſecũ. Sicut dicunt forma nõ eſt terminus extrinſecus. ſed intrinſecus materie. que licet terminus non tamẽ eſt aliud a materia. ⁊ ipſa vt alter ⁊ alter terminatur dicit aliud ⁊ aliud cõpoſitũ. ⁊ tm̃ omnes illi gradus ſunt idez materie identice. Poſitio iſta nõ videt rationalis. nec vr eſſe ꝑz intentionẽ phi. Arguo. n. ſic. In generatione naturali ſm phm primo de generatione ſp aliquid corrumpit ⁊ aliquid generat. Sed tunc accipit phs ꝙ in generatione ex oppoſito fit oppoſitũ non qꝺ oppoſitũ maneat ſed aliquod cõe vtriq; termino. qꝺ vlt eſſe materiam que nõ poteſt eſſe idez cũ aliquo oppoſitorũ. quia vnuꝫ oppoſitorꝫ nõ manet cũ alio. Sed reſpondet ꝙ agens naturale requirit aliquid in qꝺ agat. ⁊ hoc eſt terminus corrũpendus. Tunc igit qñ dicit ꝺ ꝙ fit illud verũ eſt nõ tamẽ dicit qꝺ aliquid. maneat eius qꝺ perfuit ꝙ ſit cõe illis. ſed ita fit ex oppoſito ꝙ hoc totũ fit hoc totuꝫ. ⁊ iſta videt intentio phi primo de ge. vbi dicit ꝙ in hoc diſtinguitur generatio ab alteratõe. qꝛ in generatione totuꝫ ꝓuertit in totuꝫ. non ſic in alteratione. ꝓpter hoc ꝙ generabilia ⁊ corruptibilia ſunt per ſe entia ſimplicia.

Contra. nihil phibet effectuꝫ ꝓduci ab agente ſine illo quo pñte virtus agentis magis debilitat quaꝫ fortificet. ſed pñtia ꝓtrarij in aere qꝺ debet corrũpi ab igne magis. debilitat virtutez ignis ad ꝓducenduꝫ ignẽ quã fortificet. g̃ ignis agens qui prehabet in virtute ſua totuꝫ ignẽ generanduꝫ. qꝛ ignis generandus no eſt niſi quid ſimplex ſm illos non habens partez ⁊ partẽ realiter diſtinctas poterit ignẽ generare nullo cõtrario preſuppoſito. Et ꝺ idẽ arguit aliter ſic. Agens naturale potens in aliquẽ effectũ totuꝫ de neceſſitate ꝓducit cuꝫ ſi non ꝓhiberet. qꝛ agens naturale nõ impediunt de neceſſitate agit in qꝺlibꝫ qꝺ eſt in virtute eius actiua. ut patet de forma q̃ꝫ ꝓducit ⁊ inducit neceſſario agẽs nõ impeditũ nec ab aliquo agente nec ex parte paſſi. Si igit agẽs naturale habet aliquẽ totalẽ effectuꝫ in virtute ſua actiua neceſſario ponet ipſum ſi nõ fuerit impeditũ. ſed non impedit niſi per contrariuꝫ corrumpenduꝫ. ſi autẽ in corrumpendo nõ ſit aliquid qꝺ de ſe ſit pars cõpoſiti. ſed totuꝫ eſt cõtrariũ agens nõ indiget oppoſito in ꝓducendo. nec opꝫ ꝙ corrumpat qꝛ nõ corrumpit niſi vt aliquid qꝺ eſt in corrupto ſit ipſius geniti. qꝛ etiã ex eius potentia magis ꝓpediret q̃ꝫ ꝓmoueret in actione ſua ideo. n. agens nõ poteſt ꝓducere niſi corrũpẽdo qꝛ nõ habet totũ effectũ in virtute ſut. ⁊ ideo opꝫ corrumpere aliquid vt quod fuit aliqd alterius. ſ. corrupti ſit aliquid ipſius geniti. g̃ ⁊c̃. Preterea. 2º. ſic. Aliqua ſubſtãtia eſt corruptibilis per aliquid intrinſecũ ſibi ſm phm. 7. meta. c. 5. Sed nulla ſubſtantia que eſt forma ſimplex eſt corruptibilis per aliquid ſibi intrinſecũ. ergo cũ aliqua ſit corruptibilis hoc erit per aliquid intrinſecũ aliud a forma. ꝺ non eſt niſi materia vt dicit phs in eodẽ. 7. ꝙ materia eſt qua res poteſt eſſe ⁊ nõ eſſe. Dices ꝙ iõ eſt corruptibilis quia habet contrarium. Sed hoc non valet. quia non eſt contrarium alicui ratione cuius ſit corruptibile niſi quia habet aliquid intrinſecum ratione cuius habet poſſe non eſſe. quia. ſ. ꝙ hoc poteſt recipere ſuum contrariuꝫ ⁊ hoc inſinuat phs dicens ibi ꝙ mã eſt illud quo res poteſt eſſe ⁊

Ricar. vbi ſupra. Albertus magnus.

non esse. Et ratio est quia est capax alicuius forme quam non habet que opponitur illi sub qua est.

¶Preterea, si materia non est distincta a forma nõ est possibilis aliqua mutatio substãtialis. probo per phz. 5°. physicoꝝ. mutatio quedã est de nõ subiecto in subiectũ. Alia a sbo in nõ subiectũ. Alia de sbo in subiectũ. de nõ subiecto autẽ in nõ subiectuz est impossibilis. Sed omnis mutatio est aliter se habentis. tunc sic. generatio est mutatio de nõ subiecto i subiectũ corruptio est a sbo in nõsõm. igitur est ibi aliquid aliter se habens. Si igit̃ non est ibi materia que ponit̃ subiectũ cõmune. igitur generatio nõ est a non subiecto in subiectuz. nec corruptio a subiecto in non subiectũ. hoc est non erit in corruptione mutatio a forma in priuationẽ nec in generatione a priuatione ad formã. sibi nõ est subiectuz materia. qz priuatio non est nisi in apto nato. Et si dicas q ignis qui generat̃ vel corrumpit̃ aliter se habet. non valet. qz nihil ignis manet. g̃ nec ignis aliter se habet. qz aliter se habere est ꝑdito entis. vt patet. io. metaphy. Et si dicas quare nõ põt cõuerti totũ in totuz vt ex toto generet̃ totũ. Dico qõ bene põt hoc fieri. sed non generando. sed magis transubstantiando sicut panis ꝓuertitur in corpus xp̃i ⁊ ista ꝓuersio non est mutatio: vt dicit̃ in 4°. Et tunc rñdeo ad auctoritatẽ que est vocalis cũ dicit̃ Generatio est mutatio totius in totũ. Sciendũ est n. qõ in alijs mutationibus ex̃ substantiã sicut in alteratione nõ est mutatio totius in totũ. qz ibi nõ est proprie aliquod totũ. eo tamẽ modo quo est ibi totuz quasi per accidens ⁊ quadã aggregatiõe eo modo est ibi mutatio totius in totũ vñ in 7°. dicit phs q nõ generat̃ albedo sz lignũ albũ. tũ lignũ albũ nõ est vere totũ nisi ꝑz quid sicut nec aceruus lapidũ ẽ proprie totũ sz partes vel lapides. sz lignũ est quod daz per se totũ ⁊ generat̃ totum per se. qõ est per se vnuz quotcũqz forme sint in tali per se vno. qz. n. ignis est aliquod totũ per se vnuz ens quod est generatũ. ⁊ aqua similiter est quodã totũ habens partes realiter distinctas que vere faciũt vnuz per se iõ tota dicit̃ corrũpi vel esse corrupta quando ex ea fit ignis. ⁊ hinc est q totũ dicit̃ conuerti in totũ. qz totũ p se vnũ fit post corruptionẽ alicui⁹ totius. qõ vere fuit vnũ. ⁊ p ꝓsequẽs vere totũ corruptũ cuius subiectuz maneat cõe. Itẽ in omni genere est reperire per se ordinẽ ⁊ statũ 2° metaphy. sicut patet in genere cãe efficientis. In genere igit̃ cãe materialis erit ordo essentialis. ⁊ sic in receptiuis materialibus erit dare primũ receptiuũ essentialiter. Sz primũ receptiuũ nõ est nisi ad primũ actũ sz primus actus ẽ substãtialis. Idez aũt nõ recipit seipm. sz oz qõ realiter distinguat̃ ab illo. g̃ pmũ cõpositũ erit cõpositũ ex r̃ceptiuo ⁊ actu primo r̃aliter distincto ab illo. ¶Preterea aliquod cãtuz est cãtum a quatuor causis. qz si nõ sequit̃ quod aliqua cã vltima causabit sine põi. vel erit dare q materia non erit causa per se alicuius. p°. nullũ causatum est quin habeat formã. igit̃ si nõ est ex oĩbus quattuor causis sequit̃ q vel non habeat efficientez siue finẽ que sunt cause priores q̃z sit forma vel si habet illas sequitur q materia nullius erit causa. tunc arguo sic. Si aliqõ causatũ est vere causatũ vere est a quattuor causis. sed materia nõ est idẽ cãto. g̃ causatum habet in se materiã ⁊ formã que sunt due cause. ¶Preterea substantia per se ens diuiditur in substantiã simplicez ⁊ compositaz. Sed cõposita non potest esse per se diuisa cõtra simplicez nisi habeat partes realiter differentes ⁊ realiter distinctas a forma. g̃. ¶Preterea Augu⁹. ij. confes. Duo feciſti domine, vnum propete ⁊ aliud prope nihil. qõ vocat materiam. forma aũt non potest esse prope nihil. ¶Preterea Aug⁹. probat ibi materiã esse permutationẽ. qz opz aliquid moueri sicut dicit phs propter q dicit commen. q transmutatio fecit scire materiã. Ad rationes op. dico q si forma substantialis nõ esset nisi gradus intrinsecus materie sequereꝫ tunc q per illos gradus generabilia non distinguant̃ specie. qz isti gradus sunt essentialit̃ idẽ tertio. i. materie. nec est alterius rationis ꝑm illos gradus. ¶Preterea certuz est q anima intellectiua nõ põt esse gradus i trinsecus mãe. qz ipsa est terminus creationis.

Est igitur videndũ quale ens est materia. Ad quod premitto quandã distinctionẽ de potentia. Aliquid. n. potest esse in potentia dupliciter. Uno modo vt terminus. Alio modo vt subiectũ. quod est in potentia ad terminuz. ⁊ forte est eadem potentia. sed vt cõparata ad diuersa dicitur obiecta vel subiectiua ita q subiectũ existens dicit̃ potentia subiectiua ⁊ eadẽ vt respicit agens dicit̃ obiectiua. possunt tamẽ separari vt i creabili vbi est potentia obiectiua. ⁊ nõ subiectiua. qz ibi nõ subijcitur aliqd. Dicunt ergo aliqui q materia est in potentia obiectiua tantũ. sicut albedo est in potentia obiectiua. quando non est. que tamẽ ꝑz quid est. qz est in virtute cause vel causaruz suaruz.

Contra hoc cõcludunt omnes rationes facte superius. Et iterũ arguo sic. Qui habet totũ ignez generandũ in virtute sua actiua potest totũ illum generare ex quo nõ supponit aliquid per se ens in potentia subiectiua. g̃. Similiter etiã nec ignis nec quodcunqz generatũ vel generandũ erit realiter cõpositũ ex diuersis entibus. sed simplex quoddam. ¶Non saluatur etiã mutatio substantialis ꝑm hãc viam. qz nihil aliter se habet i mutatione substantiali quod. n. aliter se habet nunc q̃z prius oportet manere ⁊ esse. ⁊ ꝑm hanc viã materia nõ est nisi in termino. vel terminus generationis vt videt̃. Similiter patet q hec via negat cõpositionẽ. sicut. n. quãdo albedo de potentia obiectiua redit ad actũ non propter hoc sit in albedine realis cõpositio. sic cum ex igne in potentia fiet ignis in actu nulla erit ibi cõpositio. ⁊ ideo ponens materiã soluz in potentia obiectiua ⁊ non subiectiua negat omnez rationez philosophi de materia.

Dico igitur q materia est per se vnũ principiuz nature vt dicit philosophus. i. phyco. ⁊. 2. q est per se causa. vt dicit. sed o phy. ⁊. 5. metaphy. q est pars alicuius cõpositi. 7. metaphy. q est per se fundamentũ formaꝝ primo metaphy. q est per se subiectũ mutationũ substãtialiuz. 5. phy. q est per se causa cõpositi. 2. phycoꝝ. q est terminus creationis. igitur sequit̃ q est aliquid nõ in potentia obiectiua tantũ. vt probant oẽs rationes supradicti. sed oportet tunc q sit in potentia subiectiua existens in actu vel actus non curo quodcũqz dicatur ꝑm q omne illud dicitur esse actu vel act⁹ q est extra causaz suã. cũ enuz sit principiũ ⁊ causa entis oportet necessario q sit aliquod ens. qz cũ principatuz ⁊ causatũ dependeat a causa sua. ⁊ a principio suo si esset nihil vel nõ ens dependeret ens a nihilo vel non ente. qõ est impossibile. ¶Preterea manet sub terminis oppositis eadẽ ⁊ sub potentijs numero diuersis q̃ in ipsa corrumpunt̃. Et est terminus creationis patet. Et ꝑm hoc est realitas distincta a forma ex eisdẽ causis. ⁊ est quid positiuũ. quia receptiuum forme. tamen dicitur ens in potentia. qz quanto aliquid habet minus de actu tanto magis est in potentia. Et quia materia est receptiua omnium formarum substantialium ⁊ accidentaliũ. ideo maxime est in potentia respectu earum.

ꝛ ideo diffinitur per esse in potentia ꝑz Arist. nō. n. habet actū distinguētez vel diuidentē vel receptū vel informantem ꝛ dantem sibi esse specificum. Ex quo tamen receptiuum istius actus per suppositum. ꝛ est causa compositi non potest esse nihil. quia nihil non est alicuius receptiuum. Sed contra hoc obijcitur ꝙ scilicet materia non habeat tale esse in actu. phs. n. ꝓmo de genera. arguit contra illos qui ponebant sōm generationis siue materiā aliquod corpus in actu. qꝛ tunc generatio secundū phz non esset nisi alteratio. qꝛ omne qō aduenit enti in actu est accidens. igit eodē modo hic si materia sit de se aliqua entitas in actu vel actualiter distincta contra formā ꝛ soluz diceret ens in potentia. qꝛ receptiua actus ꝯpletiui spēi quicquid igitur aduenireꝫ ꝯstitueret vnū ens per accidens cū eo. tolleret igitur omnis mutatio substātialis per hūc modū. ℙreterea potētiale in omnibus alijs generibus a sōa nō est actu illius generis. patet in omni genere accidentis. nā susceptiuū coloris. nihil ē in genere coloris. igit in genere sbe receptiuuz istius generis nihil erit generis sbe. igit susceptiuuz forme substātialis non est realiter distinctum a forma substātiali. qꝛ illud receptiuum non ponit in aliquo genere nec reducit ad aliquod genus q̄z ad substantiā. non igit realiter distinguit a forma. ℙreterea ex duobus entibus in actu nō fit per se vnū. igitur ex materia que secundū istuz modū est in actu non fieret per se vnum cum forma. nec resultaret vnū ꝯpositū quod esset per se vnū. Rndeo vt prius ꝙ materia dicit entitatē aliquā positiuā ex ite^{m} ꝛ cām suā secundū quā entitatē est capax formaruz substātialiū que sūt act^{9} simplicit. vnde opz ꝙ res gnābilis ꝛ corruptibil vel sit oio simplex vt forma vel componat ex aliquo ꝛ nihilo. vel sit compositū ex aliquo ꝛ aliquo. primū est absurdū. s. ꝙ generabile fit simplex. ꝛ contra hoc sunt rationes superius facte. 2^{m} etiā est imposibile. s. ꝙ aliquid componatur ex nihilo ꝛ aliquo. igit sequitur necessario 3^{m}. s. ꝙ aliquid componit ex aliquo ꝛ aliquo sicut ex materia ꝛ forma. non est autē inconueniens ꝙ in composito sit aliquid ꝛ aliud sicut non est inconueniens ꝙ aliquid sit compositū. Et tunc ad ar^{m} tertium dico ꝙ sicut non repugnat per se vni ꝙ sit composituz ita non repugnat ei quod sit ex aliquibus actualibus entitatibus realiter distinctis. Sed dices qō ita ex albo ꝛ ligno pōt fieri vnuz per se. quia quo dā cōpositum. Rndeo in ente cōi vnitas vel est idē qō ens. vel est passio imediate ꝓs ens. ꝛ ideo non pōt demonstrari de ente. qꝛ si demonstraretur aut hoc esset ex diffinitione sbi. s. entis vel vnius. Sed ista sunt transcen^{a}. ꝛ nō habent diffinitionez ꝛ ideo vnitas in cōmuni vel passio imediata entis que est esse vnuz non pōt demnostrari de ente. vel si esse vnuz sit passio mediata. illud tamē per quod ineſt enti nō est nobis notū. Sic etiā dico in speciali. vnitas entis spālis vel est passio imediata eius ꝛ ꝑz hoc cuiuslibet enti speciali imediate ineſt sua vnitas. vel si ineſt ex natura alterius illud non est nobis notū. Quādo ergo querit quare hoc cōpositū est per se vnū nō est reddēda alia causa nisi qꝛ habz talē formā qua est per se ens. ideo per se vnit. ꝛ ep^{o} de cōposito per accīs nō est alia causa reddenda. ꝛ ideo sicut ens per se pōt esse simplex ꝛ cōposituz. sic nec repugnat per se passioni eius. s. siue vnitati esse simplex vel cōposita. Sz dices tu bene assignas rationē vnitatis ex parte totius. qꝛ. s. totū ideo est per se vnū. qꝛ habēt talē formā. ꝛ aliud est per accidens vnū ꝓpter talē formā. Sed quero de partibus ꝯpositi vnde habent ꝙ iste dant esse per se vnū. ꝛ alie non. Rndeo ꝑbs 8°. metaphy. querit quare aliquid est vnū. ꝛ dicit ꝙ simplex est vnū. qꝛ statiz est id qō est. Sed in cōpositis est dare aliquā rationē ꝛ nesciuit ꝑbs aliā dare nisi qꝛ hoc ē actus ꝛ illud potētia. ita quod hoc est potentia essentialiter receptiua ꝑz totū genus suuz. ꝛ illud actus essentialit perficiens aliud. ꝛ ideo ex his fit vnū per se. s. ex materia ꝛ forma. non sic est de sbo ꝛ accidente. quia. n. tā materia quā forma sunt cause intrinsece entitatis cōpositi. ideo faciunt per se vnū. albedo vero ꝛ hō nō sunt cāe intrinsece. qꝛ hō in vltima actualitate sua potest esse sine albedine. ꝛ ideo nec pse habet potentialitatez ad albedinē. ꝛ ideo tantuz faciunt vnū per accidēs. Aliqua etiācōstituūt vnū tantū aggregatione. ideo possunt esse vnuz aggregatione. aliqua etiā sunt vnū vnitate ordinis. qꝛ. s. ordinant ad vnū. Et si fiat altercatio sicut argutuz est supra. ꝙ ex actu ꝛ actu nō fit vnū per se. nec ex eē ꝛ esse. Dico ꝙ si accipias esse actu vt distinguit contra potentiā sm ꝙ actus ꝛ potētia diuidunt totum ens. sic dico ꝙ materia pōt dici in actu. ꝛ licet nō dicatur actus. qꝛ actus habet eam distinguere ꝛ denominare. posset tamē dici actus sm ꝙ Arist. accipit actū in. 6. ꝛ. 8. metaphy. Si autē actus diuidatur cōtra illud qō recipit actuz. sic materia nō est actus. qꝛ est primū receptiuū actus. tale autē oportet esse denudatū ab omni actu. qꝛ est distinguibile per omnē actū. vt sic possit esse pars oīs entis. Cū igit dicis ꝙ ex duob^{9} entibus nō fit vnū dico ꝙ falsuz est. quādo vnū est in potētia ad aliud. Et similr dicendū est de esse ꝛ esse. Ad aliud etiā qō dicis ꝙ generatio esset alteratio. vt probat per antiquos

Dico ꝙ antiqui ponebāt corpus habēs formam substātialē esse materiā ꝛ subiectū generationis. vt patet primo de ge. Aliꝫ. s. terrā ꝛc. Et sequit ꝙ faciebant omnē generationē alterationē. Sed in proposito nō pono ꝙ materia sit actuata ꝛ distincta p aliquā formā substantialē. Ad aliud de receptiuo in genere substantie ꝛ accidentis dico ꝙ si albedo poneret compositū ex partibus essentialibus ꝑz ꝙ ꝑbs videtur ponere. 12. metaphy. principia proportionabilia in omni genere tunc est ad oppositum Et si hoc nō ponat. pono tunc in accidentibus receptiuū alicuius accidentis non esse eiusdez rationis cū recepto nec per se nec per reductionē. ꝛ tunc etiaz sequitur oppositum. quia potentiale ꝛ receptiuuz accidentis alicuius in vno genere respectu alicuꝰ generis prioris est actuale vt receptiuū in genere coloris. ꝛ vniuersaliter in genere qualitatis est aliquod actuale de genere priori. s. de genere quantitatis. vt superficies respectu colox. igitur potentiale ꝛ receptiuū in primo genere nō potest esse de aliquo alio priori genere. ideo oportet esse de eodem genere. s. de genere substantie. Sequitur tertio videre quomodo materia realiter distinguit a forma. vbi dico ꝙ sunt omnino alterius rationis ꝛ primo diuersa. quod probo sic. Actus ꝛ potentia que sunt principia entis sunt primo diuersa. materia ꝛ forma sunt huiusmodi. ꝓ. Si enim forma esset eiusdez rationis cum materia non competeret sibi dare esse. Et si materia esset eiusdē rationis cum forma non competeret sibi recipere esse. Si etiaz aliquid forme includeretur in materia forma quantū ad hoc non esset apta nata recipi sed magis recipere. ꝛ sic forma non esset principiuz receptū. sed aliquid eius esset non receptuz sed receptiuuz. Eodez modo si aliquid mire esset inclusum in forma ipsa non esset primo receptiua. sed recepta quantum ad aliquid sui. sic igitur sunt omnino alterius rationis. ꝛ primo diuersa inter se. Quo modo igi-

Qualit mā distīguitur a forma.

tur ex quo sunt duo principia distincta ⁊ primo diuersa possunt constituere aliquid vnū simpliciter. Dico ꝙ quanto aliq̄ sunt magis distincta ⁊ diuersa formaliter. tāto sunt magis disposita ad faciendum per se vnū. q; in illa ꝓsticutione nō regrit̄ sili tudo in natura. sed ꝓportio ꝙuenies q̄ pōt ee inter ꝑmo diuersa. Dico igit̄ ꝙ mihi ē ꝓdictio ꝙ mānt termin⁹ creationis ⁊ ps cōpositi: ⁊ ꝙ nō bēat aliqō esse cum tñ sit aliq̄ eētia. ꝙ enim aliq̄ eētia sit extra cām suā. ⁊ ꝙ nō habeat aliqō ee quo sit eētia ē mihi ꝓtradictio. Objcit etiam ab aliis ꝓtra dicta p cōmē. 8. metaphy. vbi dicit ꝙ generās nō facit aliud q̄ extrahat illud qō est in potētia ad actū. vñ dicit ꝙ nō largit̄ multitudinē. sed pfectionē. Sed si ꝑducēt aliquā actualitatē que ꝑus nō fuisset in materia iam largiret̄ multitudinem. qō est cōtra eū. opz ergo ꝙ sicut fuit vnū in potētia. ita sit vnū tñ in actu. ⁊ sic nō erūt due entitates absolute in generato. Rādeo in gnationib⁹ ⁊ corꝛuptionibus cōiter ꝓcurrunt potētia obiua ⁊ subiectiua. ⁊ ex potētia obiectiua trahit agens ad actū illud qō est in tali potentia. puta totalem terminū generationis q̄ includit formam ⁊ mām dū est in potētia obiua. sicut qñ est in actu hz vtrūq;. ⁊ hoc mō agens nō largit multitudinem sed pfectionē solū. sicut enim tot⁹ ignis ē factus in actu. sic totus fuit in potētia. ⁊ nec ē ꝑma extractio eius qō fuit in potētia obiua. 2ª extractio ē ꝑm ꝙ agens de potētia māe ꝑexītis ⁊ que in fine generationis est pars cōpositi educit formā q̄ ē altera pars cōpositi que ꝑus nō fuit in actu nec in re extra sicut mā. ⁊ sic agens vel generās largit̄ multitudinē loquēdo de multitudine in actu. sic igit̄ generās largit̄ pfectionē ꝑut accipit totū terminū generatōnis qō erat in potētia obiua. Alio aūt modo accipiendo potētiā sbiuam vt de qua extrahit formaz. sic largit̄ aliquam multitudinē actualē.

Ad argumentum ꝑmum dico ꝙ illa ꝓpō nō fac ad ꝓpositū. q; Aristo. nō dicit eā ex intētione. sed arguendo ad partē falsam ꝑ opi. antiquoz. qō pz ꝑmo ex ꝓcessu littere. q; postq̄z dixit ꝙ nec ē qd nec quale ⁊c. subdit. Sic qdē intēdētibus accidit mām sōm esse sed impossibile. Sed nō est modus arist. subiūgere sed impossibile sue determinatiōi. Esto tñ ꝙ sit verum. auctoritas tñ solut arg^m. ponit. n. illa qb⁹ ens determinat̄ ⁊ distinguit̄. distinctio aūt vel determinatio fit ab actu actuante ⁊ distinguēte q̄lis est forma. ⁊ nihil hi⁹ est mā. Sed dices vltra ꝙ materia ꝑdicatur de oībus denoiatiue. vñ. 7. metaphy. dicit phs ꝙ archa nō est lignū sed lignea. ergo ō nullo ꝑdicat̄ eētialiter. ergo si nullū ē eoz que fūt erit nihil. Dico ꝙ ex hoc ꝙ materia ꝑdicat̄ denoiatiue de aliquo pz q; nō est nihil sed aliqd. q; nihil nō denominat aliqd. dico igit̄ ꝙ denoiatiua ꝓprie dicūtur q̄ differūt cadētia ab alio. pz in ꝑdicamētis. Causus aūt iste pōt ee vel sicut accītis ad subm. vel sicut forme ad sudpo^m eiusdē nāe. ⁊ ꝑm hoc ē duplex ꝑdicatio denoiatiua. vna accītis denoiantis subm vt homo est albus. Alia forme nō accepte in abstracto. nec ꝑm rōnem qdditatis absolute. sed q̄si in cōcreto per cadētiā forme ad suppo^m nāe ꝓprie ꝑz ꝙ dicimus. homo est aiatus. nō hō est aia. ⁊ isto modo oia supiora dicunt̄ de suis inferiorib⁹. vt for. ē homo. hō est aial. nō homo ē aialitas vel for. ē humanitas. ⁊ sic etiā in ꝓposito dicit ꝙ materia est informata. nō tñ ꝙ mā sit forma. Ad aliud. 5. phy si. qō mouet ⁊c. Dico ꝙ lz entitas actualis non sit mobili rō recipiēdi motū. sed magis vt est ens ī potentia. ē tñ act⁹ necessario reqsit⁹ ad hoc ꝙ moueat ⁊ sic logtur phs dicēs qō mouet est. nō ꝙ hec sit cō-

ditio mobilis ꝑ se sed ꝑ accīs. reqsita tñ necessario ad motū. ꝑ se aūt ꝓditio mobilis est ee in potētia. bene tñ pōt ee aliqd cōueniēs alicui ꝑ accīs. ⁊ tñ necessario. ꝑ accidēs in q̄z q; nō includit in rōne forme illius. necessario tñ reqsitū ad illud. q; sine illo istō nō eēt. sicut ꝙatio est ꝓncipiuz ꝑ accīs nāe ꝑ⁹ phy. Ad ꝓbādū igit̄ ꝙ generatio nō sit mot⁹ sufficit Aristoteli ꝙ subm generationis nō necessario est ens actu. sed est ens in potētia. Subo aūt mot⁹ sine ei qō mouet necessario ꝓsugit̄ ꝙ est ens actu lz per accīs. vt dictū est. Ad aliud de materia ꝙ non est scibilis ⁊c. Dico ꝙ ꝓbs indistincte ⁊ in vlī logtur de motu vsq; ad 5^m. libz̄. ⁊ ideo ꝓsideratio eius de mā se extendit ad subm tā mutationis q̄z mot⁹. logtur enim mām vt dicit cōmē. per trāsmutationē. videm⁹. n. vnā formā nouā post aliā. q; videmus nouā opationē q̄ arguit nouā formā. igit̄ subm trāsmutationis cōmune manet hoc ē mā. Nō igit̄ segtur ē cognoscibilis in analogia ad formā igit̄ alio modo. vel in se. vl ꝑm se nō ē cognoscibilis. Ad aliud de actu dico ꝙ si accipis actū ꝑ actu informāte materia nō ē actus Si aūt accipias actū ꝑ omni eo qō est extra causam suam. sic mā pōt dici ens actu vel act⁹. Sz ꝑm cōez modū loquēdi ee actu attribuit̄ ⁊ appꝛopꝛiat̄ forme

Ad vl^m pz quomō mā est ens actu ⁊ quomō non.

Ecundo quero vtruz ꝑ aliquā potentiā mā possit ee sine forma. videtur ꝙ nō. Quāto aliqua sunt magis vnum. tanto sunt minus seꝑabilia. sed materia est magis vnū cū forma q̄z passio. ꝓꝓia cū subo. ⁊ passio nō pōt seꝑari a subiecto. ergo nec mā a forma maioꝛ ē manifesta. mi. ꝓbo. q; materia facit vnū eētialiter cū forma ⁊ ꝑ se. Sed ꝓꝓia passio nō sic facit vnū cū subo. q; facit vnū scōo modo dicendi ꝑ se ꝑm. Item omni eo qō pōt per se ee pōt aliqd fieri inferius. ꝓbo illud ꝙ nō pōt per se ee est inferi⁹ eo qō pōt per se ee. ergo deus pōt facere. Sed nihil pōt esse inferius materia. q; cū materia sit ens in potentia illud inferius eēt nihil. Itē ꝙuationes sūt opposite sicut ⁊ forme qbus sunt opposite. Sed forme opposite nunq̄z sunt simul in materia. ergo nec ꝙationes opposite. Sed ꝙationes opposite nō sunt simul nec pōt ee. q; forma opposita vni actui est in materia. Si igit̄ materia nō hz aliquā formā sunt ī ea oppositе ꝙationes simul. qō est impossibile. ergo ⁊c.

Contra. nō minus depēdet accidēs a substātia q̄z materia a forma. sed accidēs pōt fieri sine subiecto ergo ⁊ materia sine forma.

Tho. et Den. 35 di. ꝑmi.

Responsio ꝑm illos qui dicūt ꝙ materia nō ē aliud a forma nō est mix

si nō pōt eē sine forma. idē enim non pōt fieri sine se ipso. sed hoc est falsum. vt pbatū est supra. q; omne generabile est cōpositū ex re ⁊ re. Alij dicūt naturaz habere realitatē distinctā a forma nō tm̄ pōt esse sine forma. q; nō est act⁹ nec habēs actū. q; est tm̄ ens potētiale vel possibile. Cū.n. diuidat ens p actū ⁊ potentiā materia nō cadit sub p̄mo mēbro sz sub scō. Est.n. potētia. nihil ergo hz actus vel actualitatis. sed tm̄ hz eē potētiale. qō tm̄ eē est aliqualis realitas distincta a forma. ⁊ p hoc saluāt cōpositionē realem Implicat aūt ꝓtradictionē q; aliqd hēat eē tm̄ potētiale ⁊ sit actualiter. Di isti intelligant p realitatem materie aliquā entitatē vel realitatē extra cām suā nō video q; sit ꝓtradictio si ponat virtute diuina sine forma. Alij hūt aliam imaginationē de materia. q; ponūt eā eē terminū creationis aliū absolute a forma tm̄ dicūt q; nō pōt eē sine forma. qō pbant q; si fieret sine forma eēt act⁹. Sed materia nō ē actus ergo ⁊c. Item p̄m Boe. omne esse ē a forma. ergo si materia sit sine forma erit sine eē. qō ē cōtradictio

Preterea qō nō habet ideā nō pōt fieri sine alio. materia ē hi⁹. ergo ⁊c. Preterea illud in qō deus nō hz actionē nō pōt fieri p se. sed p̄m doctores peritissimos deus nō hz actionē in materia. ergo ⁊c.

Itē que analogātur in aliquo p̄mo illud ē realiter in vno p̄mo ⁊ in alijs nō nisi p attributionē ad illud. pz de sanitate q̄ est realiter in aiali ⁊ in vrina non nisi p attributionez ad illud aliud. sz eē ē a forma. ergo mā nō est nisi in analogia ad formā. cui p̄mo attribuit

Responsio ad questionē tenēdo vt in p̄ori q̄stione dictū est rē materialez eē cōpositā ex duab⁹ q̄ sunt partes rei cōposite ⁊ q; semp aliqd generati p̄existit generato sub forma corrūpēdi. dico q; nō est ꝓtradictio materiā esse sine forma quacunqz subali ⁊ accītali. Quod p⁹. absolutū distinctū ⁊ p̄us a⁹ absoluto pōt eē sine ꝓtradictiōe sine illo. materia ē absolutum distinctū ⁊ p̄or forma quacunqz subali. s. ⁊ accītali. igit pōt eē sine alio absoluto siue sine forma subali vel accītali: absoluta maior declarat. nā ideo ponit ibi absolutū ad excludendū correlatiuū. q; in his eēt instātia p̄us ponit ibi ad excludēdū simultatē originis que includit etiā simultatē correlatiuoz. minor etiā pbata est supra in. q. p̄cedēti. Nō.n. materia sit qd absolutū pz satis. q; facit cōpositionē realē ⁊ absolutā. q; autez sit p̄or forma saltē natura ⁊ origine pz. q; ē receptiuū forme ⁊ fundamētū eius. Sed receptiuū ⁊ fūdamētū forme ē p̄us forma. Hoc etiā confirmat per Aug. qui. iz. super. dicit q; p̄us origine terminat creatio ad materiam q̄z ad formā. Iz p̄m cum p̄mo fuerit creata cū forma

Itē qcqd deus absolutū facit in creaturis mediāte cā secūda pōt facere sine illa cā secūda q̄ nō ē de essentia causati sed forma est cā secūda que nō ē de essentia materie q̄stū mā est sine que nō dat māe esse. ergo deus sine ila ⁊c. Nō aūt forma nō sit de eētia māe pz. q; aduenīēte alia ⁊ alia forma eēt alia ⁊ alia eētia māe. Itē qō deus imediate creat imediate cōseruat vel pōt cōseruare. sed mā est termin⁹ creationis ēt p̄m alios. ⁊ sic imediate creat a deo. vt p babo. ergo ⁊c. q; ex quo materia est aliqd p̄mū in entibus non pōt subesse cālitati alicuius creature. similiter cū nō possit p̄duci nisi per creationē. ⁊ nulla creatura pōt creare vt pbatū est in prima. q. quarti sequitur necessario q; solus deus eam creat. sz entitas absoluta que est a solo deo sine alia aliq̄ entitate absoluta posterioze pōt cōseruari a deo. q; deus sine omni absoluto qō nō est de eētia rei ⁊ est posterius ipsa re pōt rem cōseruare. Itē nō est necesse deū velle aliqd aliud a se absolute ⁊ de necessitate. ergo si vult necessario formā eē ad hoc q; velit mām esse hoc non est simplr sed ppter necessariam cōnexionē materie ad formā. Sed nō est talis necessitas absoluta cōnexionis māe ad formā. pbo. q; si est necessitas absoluta cōnexionis materie ad formā vt tu dicis. igit materia sibi determinat aliquā formā de necessitate. probatio p̄tie. qō determinat sibi aliqō genus determinat sibi aliquā spēm in genere illo. ⁊ oē qō determinat sibi spēm de necessitate determinat sibi esse in aliquo vno indiuiduo istius spēi vt omne qō de necessitate est homo est hic homo vel ille. sed materia nō determinat sibi de necessitate hanc formā vel illam manifestū ē. ergo nec totū genus formie. Confirmat qcqd ꝓtingēter se hz ad qōlibet cuiuslibet generis absoluti hz se ꝓtingēter ad illud genus absolutū. hoc pz. sed materia cōtingēter se hz ad quālibet formam. ergo ⁊ cōtingēter se hz ad totū genus forme. p bo etiam q; si de necessitate absoluta determinat sibi genus forme q; necessario determinat sibi vnum solū illius generis. q; vnū eētialr vnū ⁊ singulare ē impossibile dependere eētialr a pluribus eiusdē generis. Si ergo materia necessario determinat sibi totum genus forme. hoc est q; necessario determinat sibi aliqō vnū illius generis. qō falsum ē. si igit contingēter se hz ad totū genus forme pōt virtute diuina eē sine forma. Et si q̄ras vbi eēt illa materia sine forma. dico q; sicut angelus q; nō est quātus ē in loco aliquo diffinitiue nō circūscriptiue suppositō q; sit in vniuerso. si tū fieret extra vniuersum vbi loc⁹ nō ē nō eēt in loco diffinitiue. sic materia si fieret in vniuerso sine forma eēt diffinitiue alicubi. si autem fieret extra vniuersum nusq̄z eēt localiter vel diffinitiue. tū eēt natura q̄dā absoluta. Si queras etiā an habeat partes. dico q; partes sbales hz. illas enim nō hz p quantitatē. Si dicas q; ē ens in potētia. q; si ꝓseruet sine forma eē erit sibi accidēs. Dico q; falsum ē. q; sicut homo eētiā ppriā hz extra cōem intellectum sic ⁊ esse. ⁊ tūc etiā haberet illud esse sicut ⁊ eētiam. Si etiam dicas materia sic exīs sine forma hz saltē respectū ad deū cōseruātē. igit hz aliquā formā. Dico sicut dictū est supra di. p̄ma. illa res est idē realiter cū mā. nec ē forma addita. q̄libet .n. eēn⁹ creata nō ē aliud q̄z dependentia sui ad deū

Ad argumenta p̄cipalia. Ad p̄mum quanto aliq̄ sunt magis ⁊c. dico q; p̄cedit de vnitate idētitatis qua aliq̄ dicunt vnū. q; idē realiter. nō de idētitate vnionis aliquoz in tertio. sicut ex materia ⁊ forma fit vnum tertiū. s. cōpositum. si intelligit primo modo tūc maior ꝓpositio ē vera. si secūdo mō ē falsa. vel sic si maior intelligat de vnione idētitatis aliquoz iter se minor ē falsa. si aūt intelligat maior de vnione aliquoz in tertio sic maior ē falsa. q; illo mō i marie dependētibus pōt eē ordo ad aliqō vnū. ⁊ in qb⁹ ē minima dependentia nō p̄nt ordinari ad aliqō vnū. Ad aliud dico cōcedēdo maiorē. q; nō video qn esse in alio ente sit inferius q̄z eē in se ⁊ qn sit magis imperfectionis dependere q̄z nō dependere. Et ideo dico q; oē esse cuiuscūqz generis alteri⁹ a suba. s. accidētis est imperfectius quocūqz qō est pars subē. s. materie. Et tūc ad Aug^m. q cōiter hic allegat. duo feciſti dñe vnū ppter ⁊c. vt materiam dico q; loqtur de ordine entium in genere sbe. ⁊ ibi ē angelus ens supmū. ⁊ mā ens infimum. Sed dices nihil alterius generis pōt eē supius angelo. ergo nihil alteri⁹ generis pōt eē inferius materia prima. Dico q; nō ē simile. Ideo. n. nō est superius q; nullū genus est supius genere substantie. sed alia genera sunt inferiora. Utrū autez posset fieri in genere substantie aliqd inferius. de ꝑ est dubiū. Ad tertiuz dico q; nulle priuationes sūt oppositē in eo dē nisi sint priuationes formaruz op-

fz scotū
fz Tho.
fz Heri.

positarū immediatarū circa idē de necessitate seq̄n tium. ⁊ si sic sit. tunc dico q̄ p̄rinationes ñc sunt incō possibiles. Sic enīz se habēt forme opposite q̄ si su sceptiuum habet vnū caret alia ⁊ ecōuerso. alīs esset contradictio si forme ꝓsequerent suscepti uū de ne cessitate. ⁊ tñ posset eē sine eis. Sed circa materiaz nulle forme sic sunt simpliciter īmediate. lz aliq̄ sint īmediate respectu agētis naturalis. qō nō agit nisi ī quanto. ⁊ per ꝓñs simplr ⁊ imediate nō pōt attinge re ad nudam eēntiā materie. nec etiā deus posīz fa cere materiā sine forma ꝑm Arī. Sed hoc fuit ꝑ tā to. qz ipse posuit necessariam cōnexionē cārū. ita q̄ impossibile est ꝑm eum p̄rimas cās agere siue secū dis. siue cām oīno p̄rimā sine secūda cā. Sed si hoc negasset habuisset ponere ꝑm ea que posuit de mate ria q̄ potuisset eam deus fecisse sine forma.

Ad p̄rimā opinionē alterius dico q̄ si accipiat actus ꝓut distinguit contra potētiā ꝑm q̄. s. actū ⁊ potētiā totū ens diuidit. sic actus nō conuerti tur cū forma. ꝑm hoc enim omne qō est extra causaz suā ē ī actu. ⁊ ꝑm hoc ēt p̄rinationes dicunt ee actu. vñ cecitas dicit ee actualiter in oculo carēte visu. sicut dicit in. 4. ⁊ 7. metaphy. Si aūt loquaris ō ac tu ꝑm q̄ loquit pbs. 7. metaphy. s. ꝑm q̄ est actus re ceptus ⁊ actuans ⁊ distinguēs. sic distinguit ꝓtra re ceptiuū. ⁊ materia ē receptiuū illo modo. ⁊ nō ē ac tus. Ad auctoritatē Boetij. oē ee est a forma. ve rū ē ee specificū ⁊ pfectū. Uel dicēdū q̄ loquit de fcō ⁊ nō possibili fieri per potētiā dei. ⁊ ee ēt formale lz sit cōcreatū materie a forma. tñ ē cōicatū materie es se ꝓp̄riū. qō ē idē cū eius eēntia nō sibi cōicatū a for ma sicut nec ei⁹ essentia. Ad aliud dico. sine idea
ꝟz scotū accipit ꝓ obiecto cognito siue ꝓ rōne cognoscēdi fal
ꝟz Tho. sum ē q̄ materia nō habeat ideā imo quocūq̄z mo do idea accipiat. dico q̄ materia ipsa hz ideā. sicut enim materia ē q̄dcreabile distinctū a forma. sic est
ꝟz Dēri. quoddā ideale qō hz ideā distinctā. siue ēt idea po nat rō imitādi eēntiā diuinā in tali gradu adhuc hz ideam. qz aliū gradū imitādi hz meteria eēntiā di uinā q̄z forma vel aliud quodcunq̄z. Ad aliud qō ipsi dicūt q̄ deus non hz actionē in eā. dico q̄ falsuz est. ⁊ si dicāt hoc doctores piti. nō tñ in hoc sūt peri ti. imo ꝑm eos hz eam ꝓ termino actionis sue. ergo pōt aliq̄d circa eam agere. ⁊ hoc cōcedūt alij q̄ nul lū agens naturale pōt attingere eēntiam materie. deus tñ pōt vt illi dicūt in. 4. sentētiarum. ⁊ hoc ne cessario hñt dicere sui sequaces. Ad aliud de ana logia q̄ illud recipit tñ in vno realiter ⁊ in alijs per attributionē. Dico q̄ hoc est falsuz. qz si ita ē in vno exēplo in centū est cōtrariū. nulla enim maior ē ana logia q̄z sit creature ad deū in rōne eēndi. ⁊ tñ sic esse p̄mo ⁊ p̄ncipaliter cōuenit deo. qō tñ realiter conue nit creature. simile est de bonitate ⁊ sapia ⁊ hi⁹. gra dus etiā sunt in pfectionibus specierū ⁊ p̄tributio nem se habent ad aliquā pfectionē. ⁊ tñ nō est tota p fectio in vna. nec etiā tota entitas in suba. ita q̄ acci dēs nō sit ens nec habeat formalē entitatē q̄uis per attributionē se habeat ad sbam. nec etiā exēplū mul tū valet. qz nō est idē cōceptus sanitatis qui dicitur de vrina ⁊ de aīali ⁊ de dieta. nā nō ē idē formalis ꝯ ceptus sanitatis vt ē eq̄litas humoꝝ. ⁊ vt est qd cā tiuū sanitatis. vel significatiuū sanitatis. lz in vtro q̄z materialiter includat formalis cōceptus sanita tis. ⁊ tūc dico q̄ hi⁹ cōceptus sunt formaliter diuer si in illis de q̄bus dicunt. nā causatiuū sanitatis ē for maliter in dieta vel in tali potatione vel herba si gnificantiū in vrina ē. ⁊ hi⁹ cōceptus formalr diuer si ordinātur ad istū cōceptū sanitatis q̄ est eq̄litas vl ꝓportio humoꝝ. que vt sic formalr ē solū in anima li. Ad aliud rñdit vn⁹ doctor q̄ materia pōt intel

ligi habere triplex ee. p̄mo ee suum qō debet sibi ꝟz q̄ ē aliqua eēntia a quacūq̄z alia. aliud ee qō cōicat sibi a forma. tertiū ee qō cōicat sibi supnaturaliter a deo. ⁊ illud ee cōicatū sibi a deo nō hz q̄ñ est in cōpo sito. qz repugnaret p se vnitati suppositi. sed illō ha beret si deus faceret ipam sine forma. Sed hoc ē falsum. qz hoc nō est aliud dicere q̄ꝟz materiā sine oī additō nō posse ee sine forma. Itē sicut accīti post q̄ꝟ panis transbat nō cōicat aliud ee q̄ꝟ habuit quan do fuit actu informās panē. sed idē sibi conseruatur sicut ꝓbatū fuit in. 4. li. ergo similiter in ꝓposito nō cōicaret materie aliud ee ab illo qō habet dū est sub forma. Et generationes que ibi posite sunt de accī tibus concludūt de materia. Si vo intelligit sic. q̄ materie separate a forma ⁊ sine forma cōicat esse a deo nō actus aliqs. sed negatio ipius esse cōicati a forma. i. q̄ materia sit per se etīs sine ee sibi cōmu nicato a forma ita q̄ ꝑ se ee sit q̄dā negatio talis ee cō municati a forma. qz ex isto ee per se non recipit esse a forma. si inq̄ꝟ sic intelligit pōt cōcedi q̄ materie se parate cōicat a deo hi⁹ ee vel ꝑ se ee negatiue vt di ctum ē. Et ꝓñr etiā posset dici q̄ tale ee nō conuenit sibi in cōpositō. ⁊ eadē rōne sicut supra dictū est quia compositū ꝑm hoc nō cēt vnū. opz. n. ad vnitatem ꝑ se cōpositi materiā recipe formā ⁊ subesse forme. nō q̄ tūc materie detur aliq̄ actualitas noua qī non est sub forma. ¶Posset enim fieri vna rō contra ꝓclu sionē p̄ncipalem sic. ℚMateria videt plus depende re a forma q̄ꝟ forma quecunq̄z a materia. sed forme naturales alique ī p̄nt separari a materia. ergo nec materia a forma. mi. ꝓbo. qz si eēnt separate essent spūales ⁊ sic intellectuales. ⁊ per ꝓñs imateriales. lz formā talē ee intellectualē vel formā materialē esse imaterialē videt includere ꝓtradictionē. ergo nec materia pōt separari a forma. ¶Potest dici vno⁹ q̄ lz entitas materie sit minus pfecta q̄ꝟ forme. non tñ plus est depēdēs imo minus. ⁊ ideo pōt fieri sine forma ⁊ nō ecōuerso. Allio modo pōt dici q̄ for ma est magis ens. nec tñ ē cā ꝓstituēs ee materie. lz ē causa cōcurrēs ad ee cōpositi constituēdi. ⁊ ideo po test separari forma a materia sicut ecōuerso. Et ad p bationē iste forme eēnt spūales. dico q̄ nō opz. qz si cut q̄ꝟtitas ē forma eiusdē nature q̄ñ separat ⁊ quā do ē in subo. sic etiā iste forme eēnt eiusdē nature si se pararent. sicut cū sunt ꝓiūcte. siue cū informāt mate riam nec essent intellectuales. quia hoc repugnat eis ꝑm se.

Ista est distinctio. xii. huius

secūdi libri. In qua magister postq̄ꝟ tractauit de na tura pure spūali. s. angelis. Incipit agere de natura pure corporali. s. de ꝓductione mūdi sensibilis. Et tria circa hoc facit. ¶Nā primo oñdit q̄liter deus mū dū sensibilem p̄mo creauit. Secūdo vbi ipm ꝓduc cēs collocauit. Tertio qualiter ipm distinguēs ordi nauit. ¶Primū facit a p̄ncipio distinctionis vsq̄z ibi De qua re p̄iusq̄ꝟ tractemus. Secūdū ab inde vsq̄z ibi. ¶Nūc supest. Tertiū vsq̄z ad finē distinctiōis. Et tñ in generali. In spāli snia magistri stat in trib⁹ ꝓ positionibus quarū p̄ma est hec. Deus in p̄ncipio materiā q̄ttuor elemētoꝝ informē. i. indistinctā cre auit. ¶Hanc ꝓpositionē magister ꝓbans ꝓponit q̄ di uina sapia simul cum angelica natura materiā in q̄t tuor elemētis confusam ⁊ informē ꝓduxit. quam in sex diebus pfecte formauit ⁊ distinxit. Et subdit qō aliq̄ sci. s. btūs Augustinus ⁊ sui dixerūt oīa simul in materia ⁊ etiam distincta ꝑm formas fuisse ꝓdu cta. Alij vo dixerunt. s. beatus Gregorius ⁊ Beda q̄ p̄mo fuit materia rudis atq̄z informis creata. de qua postmodū per sex dierū interualla res corpora-

les ꝑm ꝓprias ſpēs ſunt formate. quā opinionē magiſter approbat ꝓpter plurimoꝝ doctoꝝ ſententiaz ⁊ ſacre ſcripture auctoritatē. Poſtea dicit q̄ illa informis materia in p̄ncipio Geñ. vbi eius ꝓductio legit diuerſo nomine eſt vocata. Nominatur enim p̄mo terra vt ibi. In p̄ncipio creauit deus celū ⁊ terram. i. illam informē materiam. ⁊ exprimit nomine terre. non quidē ꝓpter terreſtrem ſubſtantiā. ſed ꝓpter ſpecioſitatis carētiā. Secūdo exprimitur ibi nomine abyſſi. ibi cū dicit. ⁊ tenebre erant ſup faciem abyſſi. ⁊ hoc ꝓpter defectū diſtinctionis qua diſtinctione carebat. Etiam notatur ibi aqua cuz ſubditur. Et ſpūs dñi ferebat ſuper aquas. Nam ſicut aqua hz multā fluxibilitatē. ſic materia hz fluxibilitatē ⁊ diuerſaz potētialitatē ad diuerſas formas recipiēdas. Huiuſmodi añt diuerſis nominibus fuit materia appellata. nec crederet vnius forme recep tiua ſi vno noie fuiſſet vocata. Vſitatis etiā nominibus ē vocata ꝓpter ruditatē ꝑſōn cui moyſes ſcripſit ⁊ ꝓtulit manuductōnē. Et ſubdit q̄ēt in Gene. dicit ſup faciē abyſſi. i deſt illius nature erāt tenebre ꝑfuſe. i. lucis abſentia. que tenebre nulle res fūt ſed tm̄ lucis abſentia ſeu p̄uatio. Contra qō videt eſſe illud Dañ. Bñdicite lux ⁊ tenebre dño. vbi tenebre inter res reales notant. Ad qō rñdet q̄ tenebre quā doq̄ dicūt lucis abſentiā. ⁊ ſic nihil ſunt. q̄ñq̄ aerez obſcurū ⁊ ſic ſunt aliq̄ creatura. Secūda ꝓpō eſt hec Deus ꝑfuſam mām elemētoꝝ in eodē loco vbi nūc ē creāda collocauit. Hanc ꝓpōnem magiſter ꝓbās dicit adhuc duo de illa materia eſſe diſtinguenda. Quoꝝ p̄mum eſt quomodo illa materia dicta ſit informis. cū tñ omni forma nō caruit. Ad qō reſpōdet q̄ dicit informis nō ꝓpter carētiā oīs forme. ſed q̄ formā cōfuſam hēbat ⁊ nō diſtinctā. vel q̄ formata non fuit ſicut poſtea formabat. Secūdū eſt vbi fuerit illa materia creata ⁊ quantū ad ſpacium occupauit. Et reſpondet q̄ creabatur in illo loco vbi nūc ē mundus. ⁊ occupabat ſpacium cuiuſlibet elementi ⁊ extendebatur etiam ꝑm aliquos vltra locū firmamenti ꝑm q̄ erat materia illa in parte inferiori ſpiſſiori ⁊ groſſiori. in parte vero ſuperiori rariori ⁊ ſubtiliori. Unde de parte illa rariori aquas que ſunt ſupra firmamētum dicunt eſſe factas. Tertia ꝓpoſitio eſt hec. Deus qui in p̄ncipio confuſam materiaz creauit quam in ſex diebus perfecte mundum complēdo diſtinxit ⁊ formauit. die ſeptimo ab eius ꝓpagatione ceſſauit. Hanc enī ꝓpoſitionem magiſter probans dicit q̄ perfecta rerum ꝓductio ⁊ formatio ſit expedita in dierum ſenario. ita q̄ nihil poſtmodum eſt ꝓductum. quod in p̄mis creatis aliquo modo nō ꝓtineretur. ⁊ illa de cauſa dicitur deus ſeptimo die quieuiſſe. eo q̄ ceſſauit nouas creaturas producere. Sed contra hoc obiicit per dictum dñi noſtri ieſu chriſti. qui ait patrem ſuum ⁊ ſe vſq̄ modo operari ergo vt videt deus non quieuit ab omni opere die ſeptimo. Et hoc confirmatur tali ratione. Si deus die ſeptimo quieuiſſet ab omni opere. tunc nō ꝓduceret amplius de nouo aliquid in rerum natura. ſed hoc eſt falſum. ergo nō quieuit die ſeptimo. Et q̄ hoc ſit verum patet. Nam quia multa ſunt generabilia nondum tamen genita. ſed ſolum in potentia que ē ad maximum determinata. ideo in futuro ſunt aliq̄ ad eſſe ſpecificū in potentia que poſtea actualiter erūt. ideo non ſunt omnia ſeptimo die diuina virtute creatiua ꝓducta. Ad quod reſpondens dicit deuz quadrupliciter operari ad rerum ꝓductionē. Uno modo eternaliter omnia in verbo diſponendo. Secundo temporaliter materiam informem ꝓducendo. Tertio modo materiaz ſex diebus confuſam ꝑz ſpecies diſtinguendo. Quarto ex ſeminibus rebus inditis creata ne pereant reformando. Et licet deus ꝑz tres p̄mos modos operandi die ſeptimo quieuerat quo ad quartum modum tamen ſemper operatur. Et de illo intelligi habet dictum chriſti ſuperius allegatum. Et tm̄ in ſpeciali.

Que fuerit p̄ma diſtinctionis operatio.

p

Rima autem diſtinctionis operatio fuit formatio lucis. ſicut oſtendit ſcriptura Geñ. que cōmemorata rerum informitate earum diſpoſitionez a luce inchoauit ſubdēs. Dixit deus. fiat lux. ⁊ facta eſt lux. ⁊ diuiſit lucem a tenebris. Appellauitq̄ lucem diem. ⁊ tenebras noctem. Et factum eſt veſpere ⁊ mane dies vnus. Cōgrue mundi ornatus a luce cepit. vnde cetera q̄ creanda erant viderentur. Di.iz.

Qualis fuerit lux illa. corporalis an ſpiritualis.

Di queritur qualis illa lux fuerit corporalis. ſ. an ſpūalis. Ad reſpōdem⁹ quod legimus traditum. Dicit en Augu. q̄ lux illa corporalis vel ſpūalis itelligi poteſt. Si ſpūalis accipitur angelica natura intelligitur que p̄us informis fuit. ſed poſtea formata eſt. cum ad creatorem cōuerſa ei charitate adheſit. Cuius informitatis creatio ſuperius ſignificata eſt. vbi dictum eſt. In p̄ncipio creauit deus celum ⁊ terram. Hic vero eiuſdē formatio oſtenditur cum ait. fiat lux ⁊ facta ē lux. Hec ergo angelica natura p̄us tenebre. ⁊ poſtea lux fuit. q̄ p̄us habuit informitatez ⁊ imperfectionem. deīde formationis perfectōez ⁊ ita diuiſit deus lucem a tenebris. Nam vt ait Aug. ſuper Geñ. Huius creature informitas ⁊ imperfectio fuit antequā formaretur in amore conditoris. Formata vero eſt quādo conuerſa eſt ad icommutabile lumen verbi. Si vero corporalis fuit lux illa quod vtique probabile eſt. corpus lucidum fuiſſe itelligit. velut lucida nubes. quod non de nihilo. ſed de preiacenti materia formaliter factum eſt. vt lux eſſet. ⁊ vim lucendi haberet. cuz qua dies p̄ma exorta eſt. q̄ ante luccm nec dies fuit nec lux. lz tempus fuerit.

Augu. De ſpirituali luce.

Hic de corpali luce.

Qualiť diſtigui debeat illō. Et factuz ē veſpe⁊ māe dies vn⁹

Beda.

Augn.

Quod lux illa facta eſt vbi ſol apparet que in aquas lucere poterat.

Di autem queritur vbi eſt facta lux illa cum abyſſus omnem terre altitudinem tegeret. Dici poteſt i illis partibus facta quas nunc illuſtrat ſolis diurna lux. Nec mirum lucem in aquis poſſe lucere. cum etiā nantarum operatione ſepius illuſtrenť. Qui

i profundum mersi. misso ex ore oleo. aquas sibi illustrant. que multo rariores fuerūt i p̄n cipio q̄ modo sunt. q; nōdum congregate fu erant in vno loco. Facta ergo lux illa vicem et locum solis tenebat. que motu suo circūagita ta noctez diemq; discernebat. Ibi ergo p̄mū lucem apparuisse verisimile est. vbi sol quoti diano cursu circūuectus apparet. vt eodē tra mite lux circumcurrens ac p̄mo ad occasū de scendēs vesperam faceret. deide reuocata ad ortum auroraz. ideſt mane illustraret. ⁊ ita di uisit deus lucem ⁊ tenebras. ⁊ appellauit lucē diem ⁊ tenebras noctem.

Di.iz.

Q̄ dies diuersis modis accipit̄.

Hic notandum est q̄ dies diuersis modis accipitur in scriptura. Dicitur enī dies lux illa que illo triduo tenebras il luminabat. ⁊ dicitur dies illuminatio ipa aeris. Dicitur etiam dies spacium vigitiquat tuor horarum. qualiter accipitur cum dicitur Factum est vespere ⁊ mane dies vnus. Q̄ ita distiguendum est. factum est vespere p̄us ⁊ postea mane. ⁊ ita fuit dies vnus erpletus vigitiquattuor horarum. Dies. scz naturalis q̄ habuit vesperā sed non mane. Mane enīz dicitur finis precedentis ⁊ initium sequentis diei. quod est aurora que nec plenam lucem. nec oīno tenebras habet. Mane ergo p̄im⁹ dies non habuit. q; nec dies preceſſerat q̄ se quentis diei initio terminaretur. ⁊ eo preci pue. q; luce apparente mox super terram ple nus atq; p̄clarus dies extitit. q̄ non ab au rora. sed a plena luce inchoauit. ⁊ mane seq̄n tis diei cōsummatus est. Unde Beda super Genesim. Decebat vt dies a luce iciperet. ⁊ i mane sequentis diei tenderet. vt opera dei a luce inchoasse. ⁊ in lucem completa esse signi ficarentur. Reliqui autem dies mane habue runt ⁊ vesperam. Quorū q̄libz a suo mane in cipiens. vsq; ad alterius diei mane tēdebat̄.

Qualit̄ distigui debeat illō. Et factuz ē vespe ⁊ māe dies vn⁹

Beda.

Augu. De spirituali luce.

Augu.

Hic de corpali luce.

De naturali ordine computationis dierū ⁊ de illo qui pro mysterio introductus est.

Hic est naturalis ordo di stinctionis dierum vt distinguantur atq; cō putent̄ dies a mane vsq; ad mane. Postea vero in mysterio factum est vt dies comput- entur a vespera in vesperam. ⁊ adiungatur dies precedenti nocti in computatione. cum iuxta naturalem ordinem precedens dies se quenti nocti adiungi debeat. q; homo a luce per peccatum corruit in tenebras ignorantie ⁊ peccatorum. deinde per christuz a tenebris ad lucem redijt. Unde apostolus. Eramus aliquando tenebre. nunc autem lux in domi

no. Primus itaq; dies non ab aurora sed a plena luce icipiens. ⁊ post vesperam paula tim occidente luce excipiens mane sequētis diei erpletus est. Unde Beda. Occidente luce paulatim ⁊ post spacium diurne longi tudinis inferiores partes subeunte factuz est vespere sicut nunc vsitato cursu solis fieri so let. Factum est autem mane eadem super ter ram redeunte. ⁊ alium diem inchoante. ⁊ di es erpletus est vnus vigintiquattuor hora rū. Fuitq; nox illo triduo omnino tenebro sa. que post creata sidera aqua luce claruit.

Beda.

Cur sol factus est si lux illa sufficiebat.

Solet autem queri quare factus est sol. si lux illa faciē d̄ diei sufficiebat. Ad quod dici potest. quoniam lux illa forte superiores partes illustrabat. ⁊ ad illumina tionem inferiorum solē fieri oportebat. Vel potius ideo. q; facto sole diei fulgur auct⁹ ē. Ampliori enim multo luce radiauit dies̄ po stea q̄ ante. Si autem queritur quid de luce illa factum sit cū modo non appareat. Po test dici aut de ea corpus solis formatum. aut in ea parte celi esse in qua sol est. non q̄d ipsa sit sol. sed sic est ei vnita vt discerni non valeat.

Quomodo accipiēdum sit illud. dixit de us an sono vocis id deus dixerit. an aliter.

Preterea inuestigandum est quomodo accipiendum sit quod ait. di xit deus. Utrum temporaliter vel sono vo cis illud dixerit. an alio modo. Augu. super Gen̄. tradit nec temporaliter nec sono vocis deum locutum fuisse. q; si temporalit̄ ⁊ mu tabiliter. ⁊ si corporaliter dicat̄ sonuisse vox dei. nec lingua erat qua loqueretur. nec erat quem oporteret audire ⁊ intelligere. Bene ergo vox dei ad naturam verbi per q̄d oia facta sunt refert ur. Dixit ergo deus fiat ⁊c̄. non temporaliter. non sono vocis. sed in Ver bo sibi coeterno. ideſt verbum genuit intem poraliter i quo erat. ⁊ disposuit ab eterno vt fieret in tempore ⁊ in eo factum est.

Augu.

Quomodo accipiendum sit quod dicit̄. pater operari in filio vel per filium. vel i spi ritu sancto.

Hic queri solet quomodo accipiendum sit quod dicitur pater operari in filio vel per filium. vel in spiritu sancto. Hoc enim scriptura freq̄nter nobis propo nit. vt Omnia in sapientia fecisti domine. ideſt in filio. Et in p̄cipio. ideſt in filio cre

auit deus celum ⁊ terraz. Et illud. ℙDer quē fecit ⁊ secula. Super illum quoqz psalmi locū Uerbo domini celi firmati sunt ⁊c. Dicē augu. q pater operatur per verbum suum ⁊ spiritum sanctum. Quomodo ergo hoc accipiendum est. ℙDutauerunt quidam heretici q pater velut auctor ⁊ artifex filio ⁊ spū sancto in rerum operatione quasi instrumēto vteretur. Ex predictis verbis errandi occasionez sumentes qđ velut blasphemuz atqz sane doctrine aduersum abijcit pia fides. ℕon ē itaqz intelligendum ideo scripturam frequēter cōmemorare patrem opari in filio vel per filiuz. tanq̄ filius non posset facere si ei nō poreriset pater dexteram. vel tanq̄ aliquod instrumentum fuerit patris operantis. sed. totius illis verbis patrem intelligi voluit cum filio ⁊ spū scō operari ⁊ sine eis nihil facere.

hic ayit ex quo sensu dicat pat opari in filio vel p filium

Contra hanc expositionē surgit hereticus

Sed dicit hereticus hacratione hoc posse dixisse filium operari per patrem vel in patre ⁊ spūm sanctum cum vtroqz vel per vtrūqz. q filius cum patre ⁊ spūs sanctus cum vtroqz operatur. Cui breuiter respondetur. Ideo illud dictum ē ⁊ nō ist vt in patre monstraretur auctoritas. ℕō. n. pater a filio. sed filius a patre operatur. ⁊ spūs sanctus ab vtroqz. Ideoqz etiaz filius p spiritum sanctum legitur operari. q cum spiritu sancto operatur hoc ipsuz a filio habēti vt operetur.

Alia predictorum expositio.

Potest ⁊ aliter illud accipi. vt dicatur pater in filio vel per filium operari. q eum genuit oīum opificem. sicut dicitur pater per eum iudicare. q genuit iudicez ita ⁊ per ipsum sanctum dicitur operari siue pater siue filius. q ab vtroqz procedit spiritus scūs factor omnium. Unde Jo. Chry. i expositione epistole ad heb. sic ait. ℕōvt hereticus inaniter suspicatur tanq̄ aliquod instrumentum patris extiterit filius neqz peū pater dicitur fecisse tanq̄ ipse facere non posset. sed sicut dicitur pater iudicare per filium. q iudicem genuit. sic etiaz dicitur operari p filium. q eum constat opificē genuisse. Si. n enim causa eius pater est secūduzqp pater est. multo amplius eorum causa est q̄ per filium facta sunt. ℍec de opere prime diei dicta sf.

Joan. chryso.

Jrca distinctionem. iz^am quero simul de luce ⁊ lumine. Et c primo quero vtrū lux gignat lumen tanq̄ ppriam spēm sensibilē sui. q nō. Augu. 7. super geñ. c. iz. ad litterā. aia ministrat corpora p lucē ⁊ aerem ⁊c. ℙreterea lumi gignit subam vt pz de igne, ergo est suba. ℙrete rea lumē frangit ⁊ reflectit. ergo ē corpus. quia iste sunt passiones corporis. ℙreterea q nō sit spēs. q denoiat mediū nō sic spēs coloris. Excludit etiā oppositū. s. tenebrā. nō ita spēs. simul enim fūt spēs oppositor vt simul sint spēs albi ⁊ nigri in medio. tertio q hz effectū realem in me° ⁊ organo. s. visuz corrumpe ⁊ gignere calorē effectus realis non conuenit spēi ⁊c. Contra. lux ē de se sensibilis. 2. d aīa ergo habet aliquā spēm sensibilē non aliam a lumine. ergo ⁊c.

quid sit lux

Hic tria sunt videnda. ṕmo qd sit lux. secūdo qd lumen. tertio qualit lumen a luce gignat. De primo dico q lux non pōt poni suba. q est p se sensibilis non sic suba. ergo ⁊c. lux etiā in aliquo ē accñs. ergo in nullo ē suba. qđ enī vere est nulli accidit ex ṕmo phy. añs patet. q si in igne eēt lux forma subalis. vel eēt vltima differentia specifica vel aliq̄ imperfectior q̄ eēt in potētia ad formā specificam. non ṕmo modo q tūc quecunqz haberent lucez eēnt eiusdē spēi nō secūdo modo. q tunc ista forma eēt imperfectior forma specifica ignis ⁊ ita nō eēt forma substantialis alicuius corporis celestis in quo nulla est forma subalis imperfectior forma clemētari. Tertio est ꝓbabile formā subalē corporis celestis cōseq aliquā formā actuā. sic formas subales generabiliū ⁊ corruptibiliū consequūtur qualitates actiue. nō est aūt alia qualitas consequens formam subalem corporis celestis q̄z lux.

Confirmat per Dañ. c. 8. quere. De secundo dico q lumen nō est substantia cōpleta hoc est per se subsistēs. q nec spūalis cum sit extensibilis nec corporalis. q tūc duo corpora eēnt simul. est. n. lux cuz toto aere nec opz aerem moueri localiter adueniente lumine. ⁊ nō moueri recedēte vel nō aduenīēte lumine. q tunc in medio illuminato non eēt aspiratio aeris. si illud corpus eēt localiter motū ꝓpter lumen. nec etiam lumē est forma subalis. q illud cui aduenit manet pfectū in specie illo recedente sicut apparet de aere quandoqz illuminato quandoqz tenebroso. nec est materia pz. nec aliqd ptinēs ad genus subē. nec est verisimile q ad aliquod aliud genus ptineat ṕter q̄z ad genus q̄litatis. Cum autem quantū ad tertiam spēm distinguat q̄litas in sensibilez qualitatē ⁊ in qualitatē que est spēs siue intentio qualitatis sensibilis. Notandū q intentio nō dicitur hic illud in qđ intēdit sensus. q hoc modo ipz obm eēt intentio. sed intētio hic dicit illud per qđ tanq̄z per ṕncipiū formale in obm tendit sensus. et sicut quicqd est signū est res ſm Augu. de doctrina xp̄iana lz non ecōuerso. ⁊ ideo in distinctione rei ⁊ signi res accipitur p illa re que nō est signū. lz illa q̄ ē signū sit ēt res. ita in distinctione rei ⁊ intētionis lz intentio sit res ⁊ forte sensibilis res in quam possit sensus tēdere. tñ illa dicitur intētio que nō est tātuz res in quā tendit sensus sed est rō tendēdi in alterū cuius est ꝓpria similitudo. Hoc modo dico q lumē ꝓprie est intētio siue spēs sensibilis ipsius lucis. qđ p^r. tum q si non eēt intētio tunc positum supra sensum ꝓhiberet sensum. q qđ est tñ sensibile ⁊ nō rō sentiendi si ponatur supra sensum impedit sensationem. quia sensibile supra sensum positum non sentitur. ⁊ ita lumen suprapositū oculo impediret ipsuz videre. hoc aūt est falsum ⁊ cōtra cōmē. super de sē su ⁊ sensato. vbi vult q necesse est lumē ꝓprium in oculo cē ad hoc vt recipiat spēs colox ⁊ videat.

Modus ponit iste q sicut lux vt visibile est ṕus naturaliter colore. ita ⁊ spēs eius naturaliter prior specie coloris. ⁊ ita tā in pficiendo mediū. ita q medium nō illuminatū nō sit capax ad pficiendū colores

lumē p us pfic

me^m cꝫ .ſſ. coloris recipiatur in medio ⁊ p̄ lumē p̄ficit oculū cꝫ. ſſ. coloris recipiatur i eo.

cꝫ in pficiendo viſum, ita q̄ organū nō illuminatum nō ſit viſuū, prime. Et quantū ad tertiū articulū qui declarat iſtū ſecūdum notādum q̄ eſt dare triplicē radiū. Et ꝑm iſtū triplicē radiū gignit lumē a luce, vz radiū rectū ⁊ fractū ⁊ reflexū ꝑm ipſuz Illacen in perſpectiua ſua. rectus radius eſt qui diffunditur a luminoſo in medio eiuſdē diaphoneitatis. quantū durat virt⁹ luminoſi. radius reflexus eſt q occurrente opaco anteꝫ terminet virt⁹ actiua luminoſi diffundit in partē oppoſitā nō ex electiōe. ſꝫ q̄ naturale agēs cuius virt⁹ actiua non eſt totaliter exhauſta in directo agit quantū p̄t. ⁊ qō non p̄t in directū agit in obliquū. Radius fractus ē q occurrente medio alterius diaphoneitatis. nō tñ omino opaco multiplicat in illo medio, ſed nō ꝑm lineam rectū. ſed incidit ibi angulus. quādo aūt occurrit mediū denſius frangit radius ad ꝑpēdiculare. q̄ ex quo ē ꝑpēdicularis eſt fortiſſim⁹ in agēdo. vnde cū frangit ad agēdū in mediū denſius reqrit ſit⁹ ꝓpinquor ꝑpēdiculari radio talis eſt ſit⁹ radij fracti ad ꝑpendicularē. quādo aūt occurrit mediū rarius frangit radius a ꝑpēdiculari ꝓpter oppoſitā cauſā.

ꝑz hoc i ex⁹ ſi p̄ taſ de nari⁹ in ſcutella ſine aq̄ ñ videbit q̄re radi⁹ in directū cā tur ſꝫ ſi apponaſ aq̄. videbitur ga frāgit radij appēdiculari. q̄ ſi videret. ſſ. a⁹ in ſpeculo illa poſ ſꝫ videri i quo q̄ ſitu. q̄ tñ eſt falſum

Dico tunc q̄ lumē multiplicatū ꝑm iſtos tres radios imediate gignit ab ipſa luce ⁊ etiā imediate ē ſpēs ſenſibilis ipius lucis de recto ꝑz. de reflexo ꝓbaſ. tum q̄ per illū radiū videt res in ſe. nō autē aliqua ſpēs impreſſa ſpeculo reflectēte. tum q̄ que re concluſionē de hoc que ē. Eodē modo etiaz ꝑ radiū fractū videt ipſa res multiplicās ſe ⁊ nō ſpēs aliqua ipſius rei viſe. ⁊ ſicut iſta luminaria p̄maria multiplicatione diffuſa ſunt imediate ſpēs luciſ gignētis: forte ita imediate gignunt in radio reflexo ⁊ fracto ab ea loquēdo de imediatione ad cauſaz non excludēdo ordinē effectuū ordinatoꝝ reſpectu eiuſdem cāe. Sed ꝓter iſta eſt aliud lumē ſecūdarium. qō dicit lumē accītale quale eſt vbi ē vmbra. in hoc enim diſtinguit vmbra in actu a tenebra. q̄ tenebra eſt ꝓuatio luminis tam p̄marij cꝫ ſecūdarij vmbra eſt ꝓuatio luminis p̄marij. Iſtud autē ſecundariū lumē lz q̄ñq̄ diffundaſ p reflexionē. nō tñ a corpore polito. q̄ reflexio a tali corpore ē gignitō radij p̄marij. q̄ eſt imediata ſpēs ipſius lucis gignētis. non aūt ſic iſtud lumē ſecūdarium immo gignitur ab ipſo lumine p̄mario. ita q̄ ſi per impoſſibile reflexio remaneret in lumine radi in primentis gigneret ſperice vel emiſperice iſtud lumē ſecūdariū non ſic aūt gigneretur lumē reflexū a radio p̄mario qualis eſt reflexio a corpore polito. eſt ergo oē lumē ſpēs. ſed lumē p̄mariū eſt ſpēs lucis gignētis. lumen ſecūdariū ſpēs luminis p̄marij. Et ex hoc ꝑz ad argumēta que p̄t fieri cōtra iſtā partē. q̄ cuz lumē videaſ nō erit ſpēs viſibilis. ſ⁹ ſpēs aliq̄ i tenſa nō obſtāte q̄ ſit intētio ⁊ ſpēs alterius viſibilis. p̄t tñ in ſe ē viſibilis. ſicut dicit cōmē. ſup de ſenſu ⁊ ſenſato. c. primo. q̄ quando lumē reflectitur ad virides plantas colorant parietes. ſimilit ſpēs non ſunt viſibiles niſi quando terminātur ad opaca. ita q̄ non contiguate opacis nō p̄t gignere ſpēs ſui quibus videant ſicut ſpēs coloris dum eſt in medio non videt. ſed quando contiguaſ opaco tūc videri p̄t. ſicut ꝑz de radio tranſeūte per vitrum coloratū apparet color in pariete. vbi terminaſ radius ille. ⁊ videtur colorat⁹ ſimiliter ſicut vitrū. ⁊ tamen in medio nō erit ille radius coloratus viſibilis. nec tñ ꝓpter hoc negaſ ille rubor eſſe ſpēs. q̄ apparet in pariete. q̄ oculus ibi exiſs cui ſi ſupponeretur ille rubor videret rubeū vitrū vel ruborē vitri ⁊ eodē modo lumen non terminatū ad opacū nō videtur. qnod ꝑz. tum q̄ radij ſolares de nocte nō apparent. qui tñ intercipiāt̄ inter nos ⁊ celū ſup̄a co

num pyramidis vmbre terre. tum q̄ exiſs in carcere opaco ⁊ tenebroſo. vbi per oppoſita foramina tranſiret radius ſolaris nō videret. ita q̄ niſi cꝫ reflectēte ſe ad opacū nō videret illum radiū ſi corpuſcula illa nō frangant. Similiter ſi mediū illuminatum eēt infinitū ⁊ non terminatuz ad corpus opacū ſole exiſtēte ſup orizontē nihil videret. q̄ nō eēt terminās. eandē ergo conditionē habet lumē quā hnt alie ſpēs p̄ncipales colo⁹ quantū ad videri ⁊ non videri. ⁊ ſicut p̄ncipales ſpēs colo⁹ que. ſ. radioſe multiplicant p̄nt generare alias ſecūdarias accidē tales non radioſe multiplicatas ⁊ p̄ illas videre. et tñ non negaſ illas ꝑmas eē intētiones ꝓ eo q̄ ſimpliciter ſunt ſimilitudines illo⁹ p̄imo⁹ colorum gi gnentiū. ita in ꝓpoſito. vnde hec eſt falſa. illud qō ē intētio obiecti viſibilis nō eſt viſibile. ſed iſta ē vera. oīs intētio non tñ ē viſibilis. ſed ēt rō videndi. vnde forma illuminās lumā lumē eſt ⁊ nō lux. q̄ nō eſt corpus terminatū in luna. ⁊ tñ eſt ſenſibilis ⁊ ſpecies lucis. ſimiliter per Ariſt. in de ſenſu ⁊ ſenſato. fulgor emiſſus ab oculo moto in tenebris viſibilis eſt. ⁊ tñ eſt ſpēs lucis tñ.

li. 7. ſ. gen. ad traz. c. 15.

Ad argumēta Ad p̄imū dico quod Aug. accepit ibi lucē ꝓ corpore ſubtili. puta forte ꝓ igne q̄ ē corp⁹ ſubtilius in mixto. vel ꝓ aliquo corpore ſubtili multū cōueniente cum igne in natura. ſicut ⁊ ſcriptura dicit lucem factā fuiſſe prima die. nō q̄ tunc fieret accidēs ſine ſubiecto. ſed tūc fiebat corpus luminoſum cuius forma notior erat lux. ⁊ ideo deſcribit ſubiectū ignotū per terminū notiorē. Ad ſecūdū dico q̄ alterans in fine alterationis generat. nō aūt illa qualitas qua alterauit. Ad tertiū dico q̄ iſta ſūt metaphorice dicta de lumine. ſicut ꝑz per Aluic. 6. naturaliū. nō enim aliquid idē ꝓcedit recte quaſi motu locali. ⁊ tñ quādoqz obliquaſ frangēdo vel refrāgendo. ſed q̄ñ virtus actiua nō eſt totaliter exhauſta. i. nō tñ cāuit quantū p̄t cāre. tunc vlteri⁹ ſi nō p̄t ꝑm lineā rectā agere ꝑm quā natura marie agit quia illa eſt breuiſſima ⁊ efficaciſſima ad opandum agit ꝑm aliā lineā iſti ꝓpinquorem. ⁊ hoc fractaz vel reflexam. ſi nihil p̄t agere vlterius reagēdo i idez paſſum in qō prius egit cāndo tñ ibi cū illo ꝑus cauſato aliqd ſimplr imperfectius. Et ſi obijcias q̄ cū pfectiori cauſato priori nō p̄t eē cātum imperfecti⁹ poſterius. ⁊ ita cū toto medio illuminato radio primario non p̄t eē lux. nec etiā cū medio illuminato radio recto p̄t eē radius reflexus. Dico q̄ falſitas ꝯcluſionis apparet ad ſenſum. ꝑz enim ſi radi⁹ ſolis incidat in aquam ⁊ reflectaſ in aliquē locum tenebroſum. vbi nō eſt radius rectus ſenſus dicē reflexionē fieri vſqꝫ in locū illū tenebroſum. nō autez illis fieret niſi prius eēt radius reflexus in medio illuminato radio recto. eodē modo dicit ſenſus lumīs ſecūdariū ſiue ſpēm luminis primarij diffundi a lumine p̄mario ꝓtinuato alicui corpori opaco vſque ad oculū. alioqn nō videret illud lumē primariuz ⁊ tñ p totū illud mediū eſt lumē p̄marium. Tūc ergo illa ꝓpoſitio ē neganda vbi ē forma pfectior ibi non p̄t multiplicari aliqua impfectior ſiue ſpēs q̄ ſit forma impfectior. Ad alia que ſunt cōtra ſpēz ſiue intētionē dico q̄ ad p̄imum q̄ oē accidēs forte poſſet denoiare ſubiectū ſuum in quo eſt ſi eēt denominās uel nomē impoſitum quod ſignificaz denominationē conuenientē forme reſpectu talis ſubiecti. hoc modo nō eſt denominatiua ꝓpoſitū a ſpeciebus colo⁹. q̄ denominatiua impoſita a coloribus denominat ſubiectū habēs colores ſm eē reale. ſi autem eēt denominatiuum impoſitū q̄ denominaret ſubiectū habere formā ſm eē intentionale

Dic deus oēm creaturā ſicaia oēz corpoream creaturaz nāe dignitate pcellit p lucē tñ ⁊ aerē q̄ i ꝓquo qz modo pcellentia ſūt cōpora magis q̄ hnt facied̄i ꝓpulētiā ſicut humō ⁊ tra tāqꝫ p ea que ſpūi ſiliora ſūt corp⁹ ad miſtrat Et i ꝓn⁹ ti. dic̄ q̄ aīa agit i mēbris corpis ſicut i organis et nihil eorū ē ipa. ſꝫ vnificat ⁊ regit oīa ⁊ pb̄ corpori ꝓſulit ⁊ hunc vite i q̄ fact⁹ eſt hō i aiaz viuētē.

non ſm eſſe reale bñ poſſet mediũ denominari a tali nomine albi. ⁊ tale eſt impoſitũ a lumine. ⁊ forte magis hic q̃ in coloribus ꝓpter maiorem pfectionem ⁊ euidẽtiam huius intẽtionis q̃ aliarũ intentionum uiſibiliũ. Quod additur ſecũdo de oppoſito dico q̃ lumẽ ynũ non excludit aliud lumen alterius rationis. ſicut lumẽ ſolis nõ excludit lumẽ lune ĩ eadẽ parte medij uel alterius ſtelle. ſicut nec ſpecies nigri excludit ſpẽm albi uel ecõuerſo. in eadem parte medij. ſed ſicut lumẽ quodcũq̃ excludit a medio tenebrã q̃ eſt eius ꝑuatio non cõtrariũ uel deſperatum. ita ſpẽs cuiuſcũq̃ coloris excludit ꝑuatiõẽ illius coloriſ in medio. Ad tertiũ ꝓcedo q̃ res eſt ⁊ effectũ reale habere põt. non tñ ita res q̃ nõ poſſit eſſe intẽtio. qr cũ rõne ſua ſtat q̃ ipſa per ſe ſit rõ tendendi in obm. ⁊ hoc ſufficit ad rationem intẽtiõis. Quod aũt totus radius gignat immediate ab ipſa luce. ⁊ nõ pars radij a parte ꝓbat. qr ſi ponat q̃ lumen in aliqua parte medij gignat lumẽ er ſe glubet punctus lucis multiplicat ſe ſperice. qr omne actuum naturale agit in mediũ circũſtans ſperice ſi ſit ex omni parte eque diſpoſitũ. ⁊ ſi habeat opacũ in ſtans ex yna parte ſui ſaltẽ multiplicat ſe emiſpice. ergo eodẽ modo ſi lumẽ eẽt gignẽs reſpectu alteri⁹ luminis ex quo nõ hz opacũ impediẽs ex aliqua pte ſui ſperice ſe multiplicat. ⁊ ita ſicut lumẽ ꝓncipale gignit aliud lumẽ viterius ſecũdariũ indirectum. ita gigneret ex omni parte radij diſtantis quod eſt contra ſenſum. ¶Preterea aliq̃ luminare põt agere i diſtans localiter. qr ſi nõ poſſet agere niſi vbi ẽ localiter tantũ poſſet illuminare aliq̃ indiuiſibile. q̃ ſi ꝓns eſt in rõne agẽtis alicui diſtãti localiter. ergo et pari rõne toti medio vſq̃ ad tantã diſtantiã quantã ſufficit virtus eius. ⁊ ſi ꝓns ẽ illi toti ⁊ põt in toto cãre lumẽ. ergo cauſat. qr ipm lumẽ genitũ ab ipſo dato q̃ poſſet cauſare aliud lumẽ. tñ luminare ꝓns eſt maioris virtutis q̃ lumen genitũ. ⁊ ita ꝑuenit ipm lumen in agendo in partẽ remotam.

Iſta ẽ diſtinctio. xii. huius

ſecũdi libri. In qua magiſter poſtq̃ egit de ope creationis qñ factum eſt añ oẽm diem. agit de ope diſtinctionis quod factum eſt in ꝓmo die. ſ. de lucis ꝓductione. Et tria facit. Nam ꝓmo agit de lucis actuali ꝓductione. Secũdo de ꝓducẽtis locutione. Tertio de cuiuſdam ꝓpoſitionis exp̃one. ¶Primus facit a ꝓncipio diſtinctionis vſq̃ ibi. ¶Preterea inueſtigandũ. Secũdũ ab inde vſq̃ ibi. ¶Dic queri ſolet. Tertiũ vſq̃ ad finẽ diſtinctionis. In ſpũlu ſentẽtia magiſtri ſtat in tribus ꝓpoſitionibus quarũ prima eſt hec. Deus prima die fecit lucẽ diſtinguẽdo tempus in diẽ ⁊ noctẽ. ¶Hanc magiſter ꝓbans ꝓponit q̃ ꝓmum a quo oĩum reruz ꝓncipiũ incepit fuit lux. ⁊ hoc cõgrue qr lux cetera habet manifeſtare Circa quod vlterius mouet tres queſtiones. quaz prima eſt. Utrum lux illa prima die diſtincta vl ꝓducta fuerit coꝛporalis vel ſpũalis. Et reſpondz q̃ vtroq̃ modo accipi põt. Si aũt accipiaſ ꝓ luce ſpirituali. tunc ſignificat formationem angelice nature p gram gratũ facientẽ. que vt ſupra dictũ eſt quo dãmodo ſub noĩe celi fuit ꝓducta. Si autem ꝓ luce corporali accipiaſ tunc ſupponit ꝓ aliqua nubecula lucida de ꝓiacenti materia formata ⁊ ꝓducta. Tunc ſecũda queſtio eſt. Ubi facta fuerit lux illa. Et rñdet q̃ ibi vbi ſol iam moueſ. imo lux illa vicẽ ſolis in tribus primis diebus tenẽs motu ſuo diez et noctem faciebat. nec ab aquis impediebaſ ne lucere. ꝓpter raritatẽ aquarũ tũc vnde ⁊ nũc quando ꝓ olei imiſſionẽ aqua rarificaſ quodãmodo illuſtraſ. quare naute in ꝓfundo maris ſe immergẽtes mittunt ex ore ſuo oleũ ad centrũ ſeu ꝓfundum maris. ⁊ ſic aque clariores fiũt. Et ſubdit ibidẽ q̃ dies põt accipi diuerſimode. ſ. vel ꝓ ipſa luce que ĩ illo triduo tenebras illuminabat. vel ꝓ ipſa illuminatione aeris. vel ꝓ ſpacio vigintiquattuor horarũ. Tertia queſtio eſt. Quare ſol factus eſt quarto die ſi lux illa ꝑma die ꝓducta ſufficiebat ad dies faciendũ Et reſpondet q̃ lux illa tñ ſuperiores ꝑtes illuminabat. ⁊ tñ non ita clare ſicut nũc ſol. ideo congruit ſolẽ fieri ad lucis clarioris diffuſionem. Et ſubdit q̃ corpus ſolare formatum eſt de illa luce vel inſeparabiliter habet eam ſibi cõiũctã. Secũda ꝓpoſitio eſt hec. Deus non tp̃ali vocis ſono. ſed verbo ſic ab eterno dixit oĩa efficiendo. ¶Hanc magiſter ꝓbãs querit qualiter deus dixit. fiat lux. ſ. an hoc temporali ſono ꝓtulerit. vel ab aliquo alio modo. Et reſpondens dicit ſm Aug. q̃ nõ tp̃aliter qr dato q̃ ſic tũc deus fuiſſet locutus mutabiliter. nec etiam ſono vocis coꝛporaliter cũ deus careat inſtrñs naturalibus qbus talis ſonus hẽat cãri. Sed in vbo ſono ſibi coeterno dixit. fiat lux. i. verbũ genuit intemporaliter in quo erat diſpoſituz ab eterno. vt fieret lux in tempoꝛe ⁊ iam in eo factuz eſt. Tertia ꝓpoſitio eſt hec. Quãuis ſm ſcripturã deus operatuſ ſit per filiũ. nõ tñ vt per miniſtrũ ſed ꝓ illũ quẽ genuit ſibi coequalẽ ommũ opificẽ. ¶Hãc ꝓpoſitionem magiſter ꝓbãs q̃rit. quomodo pater dicit operari per filiũ vel in filio. ſicut per miniſtrũ. ⁊ qr hoc eſt erroneũ. Ideo dat duplicẽ intellectũ catholicũ huiꝰ ꝓpoſitionis. ¶Primus ẽ q̃ qñ ꝓ dr opari ꝓ filium ſeu etiã ꝓ ſpũm ſcñ ſignificet inſeparabilis opatio ꝑſonarũ cũ auctoꝛitate. ꝓ exinde ꝓuenit qꝑ dicitur opari ꝓ filiũ ſed nõ ecõtra. qr filius non hz reſpectu ꝑris auctoꝛitatẽ principij. ſicut pater reſpectu filij. Secũdus ẽ q̃ pater dicit opari ꝓ filiũ. qr filium genuit opificem. Et tñ in ſpeciali.

De opere ſecunde diei qua factum eſt firmamentum.

dñi. XII

Dixit quoq̃ deus fiat firmamẽtũ in medio aq̃rum ⁊ diuidat aquas ab aq̃s Diuiſitq̃ aquas que erant ſub firmamento ab his que erant ſup firmamentum. Sciendum eſt q̃ illius celi deſcribitur hic creatio. ſicut ait Beda ſuper Gene. in quo fixa ſunt ſidera cui ſuppoſite ſunt aque in aere ⁊ in terra. ⁊ ſuperpoſite alie. de qbus dicitur. Qui tegis aq̃s ſuperioꝛa eius In medio ergo firmamẽtum eſt. ideſt ſydereum celũ. quod de aq̃s factum eẽ credi põt. Cryſtallinus enim lapis cui magna ẽ firmitas ⁊ perſpicuitas de aq̃s factus eſt. Si quẽ vero mouet. quomodo aque nature fluide ⁊ ſi mma labiles ſuper celum poſſint cõſiſtere deo ſcriptum eſſe meminerit. Qui ligat aq̃s in nubibus ſuis. Qui enim infra celum ligat aquas ad tempus vaporibus nubium retentas. poteſt etiam ſuper celi ſperam non vaporali tenuitate ſed glaciali ſoliditate aquas ſuſpendere ne labantur. Quales autem et ad quid condite ſint ipſe nouit qui cõdidit. Ec ce oſtenſum eſt his verbis quod celuz factũ

Beda. q̃ celuz dr creari.

De q̃ mã ſit factum illõ celũ.

Quõ aq̃ põt eẽ ſuper celũ ⁊ q̃les ſit ille aq̃

ſ.illud in quo ſunt fixa ſidera.ideſt quod excedit aerem.⁊ de qua materia ſcilicet de aqs ⁊ quales ſint aque que ſuper illud celum ſunt ſcilicet vt glacies ſolidate.

Alij putant celum illud eſſe ignee nature quibus conſentit Auguſtinus.

Quidam vero celuz quod excedit aeris ſpacia ignee nature dicunt. aſſerentes ſuper aerem purum ignem eſſe qui dicitur eſſe celum. de quo igne ſidera ⁊ lumināria facta eſſe coniectant. Quibus auguſtinus conſentire videtur. Utrum vero nomine firmamenti celum quod excedit aerem an ipſe aer hic intelligatur. idem Auguſtinus querit nec ſoluit. Ad agis tamen approbare videtur celum illud hic accipi quod ſpacia aeris excedit. Aquas autem que ſuper illud celum ſunt dicit vaporaliter trahi ⁊ leuiſſimis ſuſpendi guttis. Sicut aer iſte nubiloſus exalatione terre aquas vaporaliter trahit. ⁊ per ſubtiles minutias ſuſpendit ⁊ poſt corpulentius conglobatas pluuialiter refundit. Si ꝙ poteſt aqua ſicut videmus ad tantas minutias peruenire vt feratur vaporaliter ſuper aerem aquis naturaliter leuiorem. Cur nō credamus etiam ſuper illud leuius celum minutioribus guttis ⁊ leuioribus immanare vaporibus. ſed quoquo modo ibi ſint. ibi eſſe non dubitamus.

Auguſtinus ſup Geñ.

Que ſit figura firmamenti.

Queri etiam ſolet cuius ſigure ſit celuz. Sed ſpiritus ſanctus q̄uis auctores noſtri ſciuerint per eos dicere noluit. niſi quod proſit ſaluti. Queritur etiam ſi ſtet an moueatur celum? Si moueatur inquiunt quomodo eſt firmamentuz? Si ſtat. quomodo in eo fixa ſidera circumeunt? Sed firmamentum dici poteſt nō propter ſtationem. ſz propter firmitatem vel terminum aquarum intranſgreſſibilem. Si autem ſtat. nihil impedit moueri ⁊ circumire ſidera.

Utrum ſtet an moueatur celū

Quare dicatur firmamentuz

Quare tacuit ſcriptura de opere ſecunde diei quod in alijs dixit.

Poſt hoc queri ſolet quare hic non eſt dictum ſicut in aliorum dieruz operibus. vidit deus ꝙ eſſet bonum. Sacramentum aliquod hic cōmendatur. Ideo.n. fortaſſis non eſt hic dictum quod tamen ſicut in alijs factū eſt. qz binarius principium alteritatis eſt ⁊ ſignum diuiſionis.

De opere tertie diei quando aque cōgregate ſunt in vnum locum.

Sequitur. Dixit deus. Cōgregentur aque in locum vnum ⁊ appareat arida. Tertie diei opuſ eſt congregatio aquarum in vnum locum. Congregate ſunt enim omnes aque celo inferiores in vnam matricem. vt lux que preterito biduo aquas clara luce luſtrauerat: in puro aere clarior fulgeat. ⁊ appareat terra que cooperta latebat. ⁊ que aqs limoſa erat fieret arida ⁊ germinibus apta. Eodem enim die protulit terra herbam virentem lignumq; faciens fructum. Si autez queratur vbi congregate ſint aque que totuz texerant ſpacium vſq; ad celum. Potuit fieri vt terra ſubſidens concauas partes prebere vbi fluctuantes aquas reciperet. Poteſt etiam credi primarias aquas rariores fuiſſe que ſicut nebula tegerent terras. ſed congregatione eſſe ſpiſſatas. ⁊ ideo facile in vnum poſſe redigi locum. Cumq; multa conſtet eſſe maria ⁊ flumina. in vnum tamen locum dicit aquas congregatas propter continuationem omnium aquarum que in terris ſunt. qz cuncta flumina ⁊ maria magno mari iungūtur. Ideoq; cum dixerit aquas congregatas in vnum locum. deinde dicit pluraliter. congregationes aquaruz propter multifidos ſinus earum quibus omnibus ex magno mari principium eſt.

Beda.

Vbi cō gregate ſūt aq̄

Quomō oēs aq̄ ſint i vnum locum congregate cuz multa ſint maria ⁊ flumina

Circa diſtinctionez

c decimāquartā. quero primo. vtrum corpus celeſte ſit eſſentia ſimplex. Reſpondeo alia videt reſponſio danda ſ theologos. alia ſm philoſophos. ſm intentionem phi cum omnis potētia paſſiua mere ſit potentia contradictionis ex. 9. metaphy. ⁊ ibidē cuz quodcūq; ſempiternū ſit neceſſariū. ⁊ ita nullo modo in potētia contradictionis ⁊ celū ſm ipſuz ſit ſempiternum ſequitur ſm ipſuz ꝙ nihil ſit in ipſo quod ſit in potentia cōtradictionis vel corruptionis. ⁊ per cō ſequens nec habens materiā. qz ſi haberet materiaz eſſet formaliter corruptibile. ſicut ignis. dato.n. ꝙ non eſſet aliquod agens extra quod poſſet ipſum corrumpere. qz non haberet contrariuz hoc nō tolleret quin intra haberet principiū corruptionis. ſ. materiā qua res poteſt eſſe ⁊ non eſſe ſicut ignis. ⁊ in hoc videtur ille Auer. in tractatu de ſubſtantia orbis melius habere intentionez philoſophi quaz alij ponentes in celo materiā. Ad oſtendendum tamen incorruptibilitatez celi ex ſe que hic ſupponitur oportet procedere ſm viaz Ariſt. primo ce. ⁊ mun. ⁊ in hoc oſtendere qz nō ſit alicuius nature elementaris. qua incorruptibilitate oſtenſa oſtendet carentia materie. niſi forma incorruptibilis poſſz neceſſario actuare materiā poſſibilē de ſe carere illa forma. ita ꝙ habitudo non eſſet vtriuſq; neceſſaria. ſed tantuz ex parte forme econuerſo. quantum eſt ex parte materie eſſet contingens. quare non eſt ſimile de neceſſaria inherentia alicuius accidentis ſubiecto vbi neceſſitas non eſt ex parte vtriuſq; extremi. Quod ſi dicatur materiam illaz non eſſe eiuſdez rationis cum materijs receptiuis diuerſa

rũz formarũ.ꝛ ideo non posse quantuz est ex se transmutari ab vna forma ad aliaz. ¶Hoc videtur inconueniens. Et primo quidẽ quia tunc essent due materie prime alterius ꝛ alterius rõis. ꝯsequens est falsuz. ergo ꝛ antecedens. probatio falsitatis cõsequentis. non sunt duo fines primi nec duo efficientes primi alterius ꝛ alterius rationis. ergo nec similiter due materie prime alterius ꝛ alterius rationis. Itez videtur difficile assignare vnde sit ista alteritas rationis in hac materia ꝛ in illa. Secundo data hac alteritate saltez ista materia est in potentia ad hanc formã. ꝛ ad priuationez huius forme. ita ꝙ ista materia de se est in potentia contradictionis. licet non ponatur in qua potentia forme est nunc autẽ non est materia per se ratio corruptibilitatis inquantũ est in potẽtia ad formam aliaz ab ea quaz habet. sed inquantũ est in potẽtia ad priuationez forme quã habet. Similiter pbs non ponit materiã nisi propter potentialitatẽ ad mutationez in celo nõ est potentialitas mutationis nisi ad vbi.

Si dicatur ꝙ materia in celo non est in potentia contradictionis. ꝙ forma eius complet totum suuz appetitum. Contra. nulla forma complet totuz appetitũ materie sue respectu alterius forme nisi det actuz opposituz priuationi illius forme. forma celi non dat actuz opposituz priuationi cuiuscũque forme alterius a se. puta forme ignis. ergo priuatio forme ignis ibi manet. probatio mi. nulla forma dat actum opposituz priuationi cuiuscunqz forme nisi in se contineat omnes formas saltẽ virtualiter. sed forma celi nõ sic cõtinet omnes formas. ꝙ non aiam intellectiuã. Ex hoc sequitur vlterius quod ſm pbos celuz non posset esse animatũ formaliter. quia tunc vel celũ erit essentialiter anima tantum. ꝛ hoc intellectiua. quia ipsi nõ posuerũt ibi animã nisi intellectiuã. ꝛ ita solus intellectus erit quantus. quod nõ est intelligibile. quia celuz vt pz est quantũ formaliter. vel preter animã que est de essentia celi erit aliquid aliud per se perfectibile per animam. ꝛ ita erit ibi potentia passiua. ꝛ potentia contradictionis. ꝛ ita celuz nõ erit sempiternum ꝛ necessariuz. vnde siue philosophus siue cõmen. ponat celũ animatũ formaliter anima que sit per se de essentia celi videt statim recedere a prĩa positione prehabita. Quicquid sit de auer. non dicamus Arist. recessisse a positione ꝑma. nec verba eius cogunt hoc sibi imponere. ꝙ vbicunqz vocat animã celi exponatur quantũ ad conditionem qua anima est motrix. non qua est forma. ꝛ illa aia est intelligentia ꝓpria motiua huius orbis cõiũcta huic vt motrix propria. talis nõ est nisi vnica vniꝰ. Ita probaretur ab Aluic. qui plane distinguit inter primã inteam productaz ꝛ animaz primi orbis. sed na est necessitas tante pluralitatis. ¶Pro hoc est philosophus. 8. phy. qui motũ ex se distinguit i duo quorũz vnuz est motuz tantũ ꝛ reliquuz mouens tãtuz illud distinguibile est composituz ex duobꝰ vnitis. s. mouẽte ꝛ mobili. ꝛ hoc vere mouet ꝛ illud vere mouetur. sed in nobis anima non mouet sed est ratio mouendi tantuz. ideo mouetur per accidens ꝙ est forma moti. ibi autem mouens nec per accidens mouetur. nec ſm se.

Secundum theologos ponẽda ẽ materia ibi. ꝙ illud chaos quod ponitur ab eis attigisse vsqz ad celũ empireuz erat materia omnium corporaliuz cõtentorũ a celo empireo. ꝛ etiã ponetur materia secunduz se ꝛ quantũ est se eiusdez rationis in quocunqz. ꝛ ita habent ipi discordare a philosopho in hac propositione. celuz est necessariuz ꝛ incorruptibile. quantuz enim est ex

natura sua esset simpliciter corruptibile. ꝙ sibi inesset illa potentia ad contrariũ. ꝙ tamen forma celi nõ habet contrariũ potens vincere istaz formam ideo non potest corrumpi ab agente naturali a quo recipiat istã formã vel etiã corrumpi in ignẽ vel aquaz. Sed tunc videtur ꝙ saltẽ celũ posset corrũpere ꝛ cõuertere ignẽ in celũ. ꝙ virtus actiua celi excedit formã ignis ꝛ est a forma celi. est etiã capax forme celi. ergo potest transmutari ad esse tale ab agente tali. Forte celũ non potest alterare elemẽtuz ad qualitates cõuenientes tali corpori celesti. ꝛ tamen forma illa in tantũ dominatur illi materie vt non possit ab aliquo alterari recipiẽdo peregrinas impressiones. ꝛ per ꝑns nec corrumpi. Quãtuz ad aiationẽ videt esse dubiũ. ꝙ Aug. in ench. c. 42. vel. 43. loquit dubitatiue. nec illud certũ habeo vtrũ ad ciuitatẽ supernã ptineat sol ꝛ luna. ꝛ aiata sidera ꝗzuis nõnulla corpora lucentia nõ tamen intelligentia videant. Si sint aiata celestia corpora pertinẽt ad societatez angelorz eorũ aie ibidem.

Silr. 2. sup gen. c. vltº. ꝛ prio retractõuz. c. 18. quere vbi facit mẽtionẽ de eo qđ dr. c. 5. Celos eẽ aiatos libris sanctis. siue veteris testamẽti. siue noui nullomodo põt esse aduersuz. videtur dicere celuz habere animã. qđ. c. 10. dicit nõ retractat tanq̃ falsuz vbi dicit animal esse mundũ istũ nec auctoritate nec ratõe indagare potuit. nõ tamẽ propter hoc negat. vnde videt manifeste ꝙ in nullo libro scripto ante libꝝ retractatõum asseruit qđ in libro retractatõum retractet. ergo illa auctoritas que adducit de li. Aug. de agnitõe ve vite nihil valz q aũt dic celos eẽ rõales ipi merito sũt irrõales. oñdit ẽt illũ libꝝ nõ eẽ Aug. vl ꝙ illũ fecerit post libꝝ retractatõum. ꝙ nusq̃z vr Aug. asseruisse qđ in li. retractatõum est negatũ. Sed alius grecus. s. Dam. asseruit celos nõ esse aiatos. rõ ad hoc ponit. quia illa anima frustra vniret tali corpori. ex quo nõ habet sensuz. nec per ꝯsequens aliquã perfectionẽ ex corpore acquirit. Sed illud nõ videt ꝯgrue dictuz vt potentia vniat materie vt perfectõem accipiat a materia. sed magis vt perfectionez cõicet materie. ĩmo ꝓncipalius vt ex eis totũ cõpositũ sit perfectuz. Rndeo forma vnita materie ab ea recipit aliquã perfectõem. alioquin anima beata frustra vniret corpori. ex quo ex corpore non acquiret perfectõem. Breuiter si celi sunt animati hẽ est creditũ ꝛ nõ rõne conclusuz. ꝙ nulla est conditio in corpore illo ita perfecto manifeste apparens repugnare animatõi corporis. hoc de isto.

Jdẽ sẽtit basilius. ¶Hie. vz dze celos aiatos supra illõ eccle. pꝰ lustrãs vniuersa tra p circuituz pgit spiritus origẽ. iõ sentit. Anar. ut augº. refert. viij de ci. dr fcũs ẽ reus apud athe. ꝙ dixit solẽ eẽ lapidẽ ardẽtẽ. negãs vtiqz ipz esse deũ. vl aliqđ aiatũ. platonici vo posuerũt corpa celestia aiata.

Quere tho. pª p te. q. 70. ar. 3.

De opere quarte diei quando facta sunt luminaria.

Sequitur. dixit deus. Fiãt luminaria in firmamento celi. ꝛ diuidant diem ac noctem. In precedenti triduo dispositа est vniuersalitatis huius mundi machina ꝛ partibus suis distributa. Formata enim luce prima die que vniuersa illustraret. duo sequẽtes dies attributi sunt supreme ꝛ infime parti mundi firmamento. s. aeri terre ꝛ aque. Nam secunda die firmamentuz desuper expansum est. Tertia vero aquarum molibus inter receptacula sua collectis terra ẽ reuelata atqz aer serenatus. Quattuor ergo mundi elementa illis diebus suis locis distincta sunt ꝛ ordinata. Tribus autẽ sequentibus diebus

Qđ triduo ꝓcedẽti fcã ẽ dispositio ꝛ distinctio q̃tuor elemẽtorũz ꝛ triduo seq̃nti ornatus est mũdus.

ornata sunt illa quattuor elementa. Quarta enim die ornatum est firmamentuz sole ⁊ luna ⁊ stellis. Quinta aer in volatilibus ⁊ aque in piscibus ornamenta acceperunt. Sexta accepit terra iumenta ⁊ reptilia ⁊ bestias. post que omnia factus est homo de terra ⁊ in terra. non tamen ad terraz nec propter terraz. sz ad celum ⁊ propter celum.

Ante alia de ornatu celi agitur sicut prius factum est.

Quavtilitate facta sunt ei lumiaria.

Quia ergo celum ceteris elementis speciem prestat. priusqz aliis factū est. ideo ante alia ornatur in quarto die quo fiunt sidera. Que ideo facta sunt vt per ea illustretur inferior pars ne esset habitantibus tenebrosa. Infirmitatiqz hominuz prouisuz est vt circumeunte sole potirentur homines diei noctisqz vicissitudine propter dormiēdi vigilandiqz necessitatem. ⁊ ideo ne nox i decora remaneret. sed luna ac sideribus consolarentur homines quibus in nocte operandi necessitas incumberet. ⁊ quia quedam animalia sunt que lucē ferre non possunt. Quod autez subditur. Et sint in signa ⁊ tempora ⁊ dies ⁊ annos. quomodo accipiendū sit queri solet: Ita enim dictuz videtur quasi quarto die cepissent tempora. cum prius triduuz sine tempore non fuerit. Ideoqz tēpora que fiunt per sidera non spacia morarum sed vicissitudinem aeree qualitatis debemus accipere. quia talia motibus siderum fiunt. sicut dies ⁊ anni quos vsitate nouimus. Sunt enī in signa serenitatis ⁊ tempestatis. ⁊ in tempora. qz per ea distinguim⁹ quattuor tempora anni. scilicet ver. estatem. autumnuz hyemez. Uel sunt in signa ⁊ in tempora. id est in distinctionez horarum. quia priusq̄ fierent. ordo temporum nullis notabatur indicijs vel meridiana hora vel qualz hora. Hec quarta die facta sunt.

Quo accipiēdū sit qđ ait vt sint i signa. ⁊ tēpora.

Secundo quero de motu celoruz vtrū aliquod sit celuz mobile aliud a celo stellato. q̄ nō geñ. io. dicit de stellis. q̄ posuit eas de us in firmamento celi. ꝯ omnes stelle sunt in vno firmamento. Similiter per rationē continuū est cuius motus est vnus ſm plm 5. metaphy. motus aūt cuiuscunqz celi inferioris vnus est in celo superiori. quia quodcunqz celuz inferius si ponatur mouet motu diurno. ⁊ etiā. alijs motibus proprijs celi superioris si ponat alijs ergo qđlibet inferius si ponat est continuū cū toto celo superiori. Itez totū celuz pter stellā a se. ⁊ ſm se ē vniforme. ergo propter ipm nō esset ponere aliquem mo^m. quia idez facit vna pars ps qđ alia. non est ergo necessarius motus nisi motus stelle. sed mot⁹ stellarū proprij vident posse saluari in vno celo. sicut ⁊ multi motus proprij possunt saluari in aqua vel aere. ergo ⁊c. Oppositū stelle diuersimode mouent. ergo habent diuersos celos. quia si nō stellē monerent ꝓprio motu suo siue motu orbis. ⁊ ita vel esset in celo vacuuz vel scissio orbis vel duo corpora simul.

Ad videndum de numero celorū primo ostendēdū est illō in quo omnes astrologi concordant. Secundo videndū est de illo in quo alij ab alijs discordant.

Quantum ad primum hoc supponendum quod nulla stella habet ꝓpriuz motū localē. s. q̄ moueat motu alio ꝙz motu orbis in quo locatur. si. n. ipsa ꝓtez illaz orbis in qua est relinqueret aliquādo. ⁊ ad aliquā aliaz partez moueret. vel sibi nihil succederet. ⁊ ita esset vacuuz vel aliquid aliud sibi succederet. ⁊ ita corpus celeste esset refactibile ⁊ cōdensabile. vel posset scindi. ⁊ recedente corpore scindente rursuz continuari vel si nulluz istoz concedat sequitur q̄ stella mota semper sit simul cuz alio corpore mouēte. hec est intentio Ari. 2. de ce. ⁊ mun. Si natura dedisset virtutē progressiuā. ⁊c. Hoc supposito sequitur q̄ quecunqz stelle non sint inter se eque distantes nō sunt in eodē celo. nā distātia alia ⁊ alia diuersis tēporibus nō potest esse per proprijū motū stelle. sed tantū per motū celi in quo ipsa est. ⁊ si distet difformiter stella a stella. ergo celuz huius difformiter mouetur a celo illius. ⁊ ita aliud est celuz huius ⁊ illius. mouent aūt. 7. stelle difformiter ita q̄ nō semper eque distant a stellis illis fixis. que ideo dicunt fixe. qz semper inter se eque sunt distātes. ⁊ eundē situz ⁊ figuram seruantes. ⁊ ideo respectu omnium illarum fixaruz nō oportet ponere nisi vnuz celuz. nec ille septez inter se semper eque distant. Ista duo de inequali distantia planetaz iter se ⁊ ad alias que dicuntur fixe supponant ꝑm considerationē astronomoz. possibile est. n. de locis planetarū certificari per instrumēta de quoz vno. s. armilaro vel annullaro tractatur ꝑtolomeus in almag. di. 5. c. 2. Et si obijciatur q̄ radius visualis frangitur propter diuersitatē modoz̄. ⁊ ideo nō certificatur de vero loco stelle. saltem certificabit de loco visuali stelle. ⁊ si stelle ꝑm locū visibilem coz equaliter distent. ergo ⁊ ꝑm locuz verum. qz loca visibilia nunc ⁊ tunc proportionabiliter se habent ad loca coz vera nūc ⁊ tunc. aut saltē nō ita improportionabiliter vt posset esse tanta distantia locoz visibiliuz sine aliqua distantia locoz̄ verorū. ⁊ ista distantia sufficit ad propositum. Ad minus ergo preter celū quod ponitur oīum stellaruz fixarū que semper vniformiter distant ponuntur. 7. celi proprij. 7. planetarū qui difformiter mouēt ⁊ ab istis ⁊ inter se sunt. ğ. 8. celi. Ulterius etiā cōmuniter conceditur nonuz celuz superius celo stellato. qz vnius corporis celestis tantū est vnus motus ꝓprius. motus autē diurnus nō est motus proprius celi stellati. cum illud celuz moueatur alio motu sicut probatuz est ex cōsideratiombus. nec. n. quecunqz stella fixa semper eque distat a pollis īmobilibus. nec etiaz semper in temporibus equalibus eque distat a capitibus arietis ⁊ libre. ergo iste motus diurnus est proprius alicuius alterius corporis. ⁊ nō nisi superioris. qz hoc motu mouet celū octauū non autē mouetur aliquod celū motu proprio alterius nisi illud alterū sit superius. Erit ergo aliquod mobile qđ vniformiter mouetur motu diurno superius celo stellato. hoc dicit Aluic. 9. metaphy. ⁊ ꝑtolome⁹ in almag. quere.

De secundo in quo nō ꝓcordant oēs tractantes de ista matia dubiū est an sufficiat vnū celū vnicuiqz planete. ⁊ sic sufficiat tm̄ ponere nouē celos. triplex qppe in motib⁹ planetaz apparet differentia. vna in latitudi-

ne.qz nõ semper planeta eque distat a polis īmo-
bilibus.alia in longitudine.qz diuersi nõ equaliter
percurrunt zodiacũ ʒ^a in eleuatione ⁊ depressione.
qz idẽ planeta quandoqʒ plus appropinq̃t ad centz
terre.quandoqʒ plus distat sicut probat ℘tolome
us in almag.qz circulus cuius diameter visualis
in longitudine longioz in longitudine breuioz est
tanta.apparet etiã de marte qui quãdo est in auge
apparet notabiliter parue quãtitatis respectu illi⁹
quã habet quando est in opposito augis.ꝑbaf etiã
de luna qz ipa ⁊ sole existentib⁹ eque prope caudã
⁊ caput dracõis nõ semper eclypsis eque durat.ſz
ꝙdoqʒ diutius quandoqʒ minus. hoc est impossi
bile nisi quia luna qñʒ plus qñʒ minus in vmbra
terre intrat.ita qꝫ vbi trãsit diameter lune diuti⁹
moraf vmbra pz eo qꝫ est diameter vmbre lon-
gioz quã alibi inf conũ.si etiã vlr negaref ista eleua
tio ⁊ depressio solis ⁊ lune.nec ex parte vnius nec
ex parte alterius posſz assignari diuersa quantitas
vmbre.semp.n. vmbra equa in altũ porrigeref.⁊
ibi esset equalis quantitas ⁊ semp luna quando eq̃
liter esset ꝓpe conũ eque esset inf ⁊ ꝓpe vmbrã.Ex
bis ⁊ alijs ꝓsiderationib⁹ ptolomei supponaf ele-
uatio ⁊ depressio. ℘rimas duas differẽtias.ſ.
longitudinis ⁊ latitudinis posset quis forte saluare
attribuendo planete vnũ celũ per exitũ poloz̃ illi⁹
celi.quõ nisus est Alpetragius saluaf in libello suo
de qualitate motuũ cellestiũ qui ponẽs polos celi
stellati exire polos noni celi.⁊ p ꝓsequẽs circa illos
polos īmobiles describere paruos circulos ponit
celũ octauũ sup suos polos.ſz nõ ꝓtrario motu mo-
ueri motui celi noni.ſz ad eandẽ partẽ. ⁊ qõ polus
octaui celi minus efficaciter recipit influentiã quã
ipſuʒ celũ nonũ.⁊ ideo ipse polus nõ ꝓplet circuluʒ
duʒ punctus aliquis in ce°.ꝑ° ꝓplet circulũ.⁊ quod
polus inferioris celi deficit a ꝓpletõe circuli vocat
intercisionẽ ꝓmã quã ꝑm eũ supplet motus celi in-
ferioris super illũ poluʒ.⁊ in celo octauo pfecte sup-
plet quantũ ad longitudinẽ.ſz quantũ ad latitudinẽ
necessario est differentia.nã polus exit polũ.nã mo
tus factus sup polũ celi inferioris ſz cõpleat motuʒ
celi illius circa polũ supioz̃. quãtũ ad longitudnez
tũ nõ põt esse verus circulus alicuius stelle mote i
celo inferioz.ſz spera qz nõ redit ad eundẽ punctũ
a quo incepit mot⁹. Ita vlr per diuersitatẽ poloz̃
quoꝝndã celoꝝ ab alijs ⁊ per intercisionẽ ꝓmaʒ ⁊
ſuppletõez eius.⁊ specialiter in quibusdã stellis per
hoc qꝫ nõ situanf in medio sui celi nitif dare funda
menta ad saluandũ differentias longitudinis ⁊ la-
titudinis in motib⁹ planetaꝝ.⁊ hoc nõ ponẽdo ali-
quod celũ inferius moueri ꝓ motũ celi superioris
qz talis.ſz ponendo celuʒ superius moueri ad eanꝺez
partez ad quã inferius.ſz tñ minus efficaciter.
qz naturale est qꝫ virtus recepta in aliquib⁹ adinui
cez ordinatis efficacius recipiaf in ꝓmioribus

Ista traditio satis videf cõsonare cũ principijs
naturalibus si possent per eaʒ saluari oĩa apparen-
tia ꝑm longitudinez ⁊ latitudinẽ.forte.u.p eaʒ pos-
sent saluari statões ⁊ retrogradationes.⁊ proceſſio-
nes planetaꝝ sicut ⁊ ipse nitif saluare in quibusdaʒ
polis in li°.suo. Sed tertiã differentiã vʒ eleua-
tionis ⁊ depressionis impossibile est saluare ponẽ
do omnes celos esse concentricos.quia tunc si pla
neta nõ exit celũ suũ.ſz tantũ partẽ sui celi ⁊ illa pars
celi sui qualitercunqʒ moueaf semper eque distat a
centro pz eo qꝫ totuʒ istud celuʒ circulariter rotatũ
est concentricũ.ideo vbicunqʒ stella fuerit semper
eque eleuabif ⁊ eque deprimef per respectuʒ ad
suuʒ celũ.⁊ licet nõ esset necessariũ ꝓpter duas pri-
mas differentias ponere ꝓcentricos ⁊ epiciclos ſz

℘tolomeũ ⁊ alios astronomos.tamen propter ter
tiã differentiã est necessariũ.Et hoc supponẽdo ad
propositũ concludif nulli planete sufficere ad mo-
tuʒ suuʒ vnicũ celũ. Accipiaf ḡ exempli gratia celũ
saturni si ponaf concentricũ mundo duʒ celũ octa-
uum sit concentricũ mundo moueatur celuʒ satur-
ni.succedit ḡ aux istius celi augis opposito si aux isti
us non intranit celuʒ stellatũ.qz duo corpora essent
simul.ſz tantuʒ attingebat oppositã augis.aut mi-
nus est distans a centro terre quã aux non attinget
superficiem concauaʒ celi stellati.⁊ ita erit ibi va-
cum ergo non põt vitari inconueniens de incisiõe
vel simlitate corpoz̃ vel vacuo nisi atribuendo cu-
iuslʒ planete ad minus tres celos circundantes ter
ram quoꝝm duo extremi valet superioz ⁊ inferioz
habeant superficies vltimas concentricas scilicet
superius conueram ⁊ inferius concauã'. habeant
autez ille due superficies alias duas valet superi-
us concauaʒ ⁊ inferius conueraʒ centricas mundo
⁊ inter illas duas superficies sit tertius orbis qui
dicatur deferens.centricus quidez terre.concen-
tricus autem illis duabus superficiebus deferen-
tibus ita quod illi duo reuoluentes ad quancunqʒ
partem moueantur non sequitur vacuum semper
enim spissioz pars vnius est contra partem minus
spissaʒ alterius.⁊ eꝑ°.similiter qualitercunque mo
ueatur deferens inter istos duos reuoluẽtes supe-
riozem ⁊ inferiozem ex motione eius non sequitur
vacuum nec scissio.quia superficies sunt ambe cõ-
centrice illis superficiebus inter quas continetur
⁊ mouetur.⁊ ita stella fixa parte vna illius defferen
tis qñʒ erit in auge quando scilicet illa pars deferẽ
tis in qua est ipsa directe supponitur spissioꝛi parti
inferioris reuoluẽtis.⁊ supponitur minus spisse p-
ti superioris reuolentis.quia tũc maxime distabit
a centro terre.erit autem stella in opposito augis
quando illa pars orbis deferẽtis ⁊ vbi ipsa fixa est
supponitur tenuisse parti superioris reuoluentis.⁊
supponetur spississime parti inferioris reuoluentis
quia tunc minime distabit a centro terre. Istius
imaginatio patet expressius in figura.

Alur.

Oppositum augis.

Ulterius cũ mercurius habeat deferens cuius
centruʒ mouetur ⁊ nõ circa terrã sicut centruʒ lune
sed ex vna parte describẽdo circuluʒ paruum.sicut
patet in almagestis sequitur qꝫ orbis deferẽtis non
sit concentricus reuoluẽtibus.supremo.ſ.⁊ ifimo.
⁊ ideo necesse est ad minus ibi ponere quinque or-
bes quattuor reuoluentes ⁊ quintum deferentez.

Theorica Mercurij.

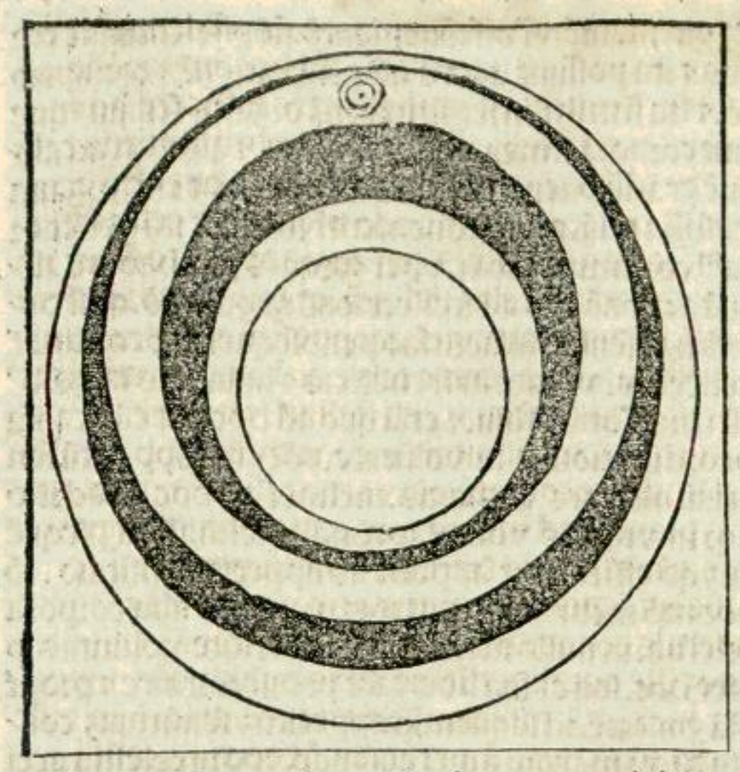

Preter istos autē necesse est ponere epiciclos q nō sunt orbes circundātes terrā. sz parui orbes situati indeterminata parte orbiū circundantiū terrā. t hoc qr maior est elevatio stelle quandoqz qz alias que elevatio nō posset esse ex solo deferente. ꝓcessio etiā t statio t retrogradatio facilius saluant ꝑ epiciclū. sed qcquid sit de epiciclis saltē celi mobiles circundātes terrā erunt. 55. s. 33. planetax. t preter hos celū octauuz t celū nonuz. Ad argumentū ad ꝑmū dico q scriptura accipit firmamētū pro toto celo inter empireuz t elementa. Ad 2m dico qō illa cōformitas motuū nō ꝓcludit ꝓtinuitatez

Ad tertiū dico q nō pōt celū cedere stelle mote sicut potest aqua vl aer corpori impositō moto per ipsaz. qr corpus nāliter in corruptibile est naturalit indiuisibile. si sit incorruptibile tā ſm partes quaz ſm totū quale ponit esse celū. t ita nō pōt esse mot⁹ alicui⁹ in celo nō moto ꝑ aliqō agēs naturale.

c **Jrca tertiuz** scilicet vtruz stelle agāt in hec inferiora arguit qō nō ſm phz 7° phy. oportz mouens t motū esse sil vel ĩmediate vl mediāte me°. sz stelle t hec inferiora nō sunt simul. patz qr multū distāt. nec possunt esse quātū ad agere mediante medio. qr illud mediū esset aliqs orbis vel aliq orbes. hi⁹ aūt orbes nō recipiunt impressiones tales quibus. s. hec inferiora alterant t generant t corrumpunt. ℊ. Preterea si stelle agerent in hec inferiora cū ipse determinate agant t nō ꝓtingenter in istis inferiorib⁹ quantū ad motū t alterationē siue quantū ad generationē t corruptionē ipsoruz nō essz aliqua cōtingentia nec cōtingenter ibi aliquid eueniret.

Preterea si agerent in hec inferiora hoc esset per aliquē motū localez. vl per aliquā formā pmanētē nō primo modo quia mot⁹ localis nō est qualitas actiua nec ꝓncipiū agendi cū trāſit vbi fluens. t sic nō videt dicere formā absolutā sōalez nec accidentalez. nec etiā per formā permanentē sōalē vl accidentalē. qr tūc stante motu. s. si starent possent agere t per ꝓns stante celo t cessante motu possent esse alterationes. t hi⁹ mutationes t motus in istis inferioribus. qō est ꝺ Alri. qui vult q ꝑmo motu cessante impossibile est esse aliquē aliū inferiorē. Contra gen̄. ꝑmo dicit de stellis q posite sunt in firmamento vt sit in signa t tēpora. t nō soluz aeris t terre vt exponit materialiter. Preterea secūdo phy. dicit Alriſt. hō generat hominē t sol. Et secūdo de gene. dicit q motus solis in circulo obliquo est causa ꝓpetue gnātōis t corruptōis i istis inferiorib⁹. Ꝺ. rōe sic. si stelle nō hērēt aliquā actionē in hec inferiora frustra poneret varius motus in orbibus. nā orbis i se vniformis ē. t mot⁹ orbis vniformis. t iō oz varietatē effectuū reduci i varietatē nāe stellax.

Dico ad questionē q stelle habēt actionez in hec inferiora in elementa. in mixta in aiata t aiata irrōalia. Jn ela habent actionez duplē. t quo ad alterationē t quo ad generationez. Accedēte. n. sole t alijs stellis calidis ad zanith alicuius regionis elementa superiora. s. ignis t aer augent t inferiora. s. terra t aqua minuunt t ꝑuertunt in superiora. t eo°. recedente sole t accedētib⁹ stellis effective frigidis vt saturnus t mercurius accidit generatio eloy aque t terre. Et si dicatur q tūc spera aque erit aliquando minor aliquando maior. t etiā videt esse vacuum si non tantum augmentatur vnum esse vacuuz si non tantū augmēta tur vnū etiā qz tū aliud minuit. Dico q sicut accedente planeta. puta sole ad zanith vnius regionis generatur ibi per ei⁹ accessuz plus de igne t minuitur ꝺ aqua ita per eius recessuz ab alia regiōe generatur plus proportionabiliter de elementis frigidis t minuitur de calidis. t sic generat ibi equalitas quo ad totuz. Preterea 2° stelle habent actionē quo ad loci mutationē. superior. n. pars aeris fertur circulariter ad motū celi. qō pz. qr impressiōes ignite vt comete. t hi⁹. que in illis locis generant videmus transferri circulariter t multomagis spera ignis que est propinquior celo mouet motu circulari ad motū corporis celestis. Preterea corpora celestia nō soluz causant motuz in istis elementis sibi ppings. sed in remotioribus vt in aqua. Jlā luna cāt motū in mari q vocat flurus t reflur⁹. t ex h supponunt astrologi per experimentū q luna habz dominiū super humida. sicut sol super sicca. Super qz cunqz enī regionē elevat luna aqua maris ascendit directe tanqz versus causaz suā. ita q aqua maris in illo loco qui directe supponit centro lune est altior qz in quocunqz alio loco. Jste autē locus habetur per lineaz ductā a centro. illa enim linea necessaria transibit per locū illuz qui est eminentior in aqua. t vocatur tumor aque. Quomodo autē ista elevatio fiat effective a luna diuersimode dicit. Quo modo ponit q luna habet virtutē quandā sibi cōnaturalē ad attrahēdū ad se aquas maris. sicut magnes trahit ferrū. Alio modo dicit q hoc sit propter diuersitatē angulorum quos faciunt radij lune super aqs in principio ortus lune t in medio celi existētis. ponitur exemplū de pulmēto in olla super ignez. t de vapore resoluto a cibo faciente animal dormire. ꝺ hoc nihil ad presens. Prima opi. fuit Albumasar. 2. li. maioris introductorij in astronomia. sed secundo viā illā que cōmunis est vtriqz. s. q tumor ille semper est in directo lune vbicunqz sit luna sequitur q ille tumor circuit totā terrā in tanto tempore quāto luna circuit suū orbē per motū firmamenti. s. 25. fere horis. qr luna ab ortu eius vsqz ad ei⁹ iteratū ortuz consumit plus temporis qz sit dies naturalis habēs. 24. horas per spaciū temporis in quo oriuntur. 3. gradus equinoriales. qr in vna reuolutione firmamenti rantuz pertransit luna de spatio motu suo proprio qui est ad orientē contra motū firmamenti. sed elevatio. 5. graduz equinoxialis facit horā vnaz. ideo ferunt q luna percurrit orbez suuz in. 25. horis minus duobus gradibus. t tumor aque in totidez horis circuit totuz oceanuz regulariter. t si tamen irregulariter accidat flurus in maribus mediterraneis t fluuijs. ratio est qr inundatio alioꝝ mariū venit ex isto tumore oceani in directo alicuius regionis t tumore oceani in directo

Jstō spaciū q ꝓtinet aerē t ignē dicit rabanꝰ i. 4 ꝑtes. s. in regionez ignis superiorē t inferiorē t silr ꝺ aere. 2ª. ps superior ignis dr celū igneuz inferiorē vocat olympū supremū aerē vocat celuz etherēū t inferiorez celuz aereum.

motu lune. pars autē aque eiusdē tumescentis in oceano fluit ad locū ⁊ alueos humiles vicinos p̄o pter naturā grauitatis aque ⁊ fluunt tūc maria mediterranea. ℟ecedēte autē luna ab illo aspectu vl̄ situ recedit tumor p̄dictus. ⁊ per p̄ns in loco oceani vbi p̄ius fuit aqua eminentior q̄z in mari ⁊ ī fluminibus mediterraneis iā per recessuz illi⁹ tumoris fit aqua ibidē humilior terra. ⁊ ideo aque inundantes ad loca illoruz fluuiorū p̄opter loci humilitatem ex eadez lege nature fluunt ad oceanū. ⁊ hec est cā in generalis fluxus ⁊ refluxus maris. Sed mare mediterraneū magnum q̄ decurrit ab occidente in orientem diuidens Italiaz ex Egypto ⁊ ex alijs regionibus africe ⁊ asie nō fluit ex illa causa ita sensibiliter. q̄ oceanus ingreditur mare illud per angustuz introitū ex parte orientis versus hispaniaz qui vocat̄ angustia maris. regulariter tū nō accidit in alijs marib⁹ sicut in oceano. q̄ maria quanto ꝓpinquiora sunt oceano tanto citius fluunt. sicut maria septentrionalia p̄cipue mare inter norm̄adiam siue norwegiam ⁊ scotiam. ⁊ inter hyberniaz ⁊ hispaniam. maria autem distantia tardius.

Sed quare bis in die fluit ⁊ refluit. Albumasar vbi supra dicit q̄ luna in quartis celi hz effectū cōsimilē in quartis terre oppositis. ita q̄ sicut in quarta orientali inter oriētē ⁊ meridiē dū luna est in ascendendo super emisperiū tunc habet fluxū in hac q̄rta ⁊ descēdēte luna a puncto meridiei ad occidētē cōtinue incipit mare descēdere in illa quarta ī qua p̄ius creuit ⁊ fluit in alia quarta occidētali. ⁊ descēdente luna ab occidēte sub terrā vsq̄z ad angulū medie noctis fluit mare in quarta orientali super terrā illi quarte opposite in qua tūc est luna. ⁊ ita iā bis in illa die fit flux⁹ in illa quarta. ⁊ ita de alijs. Sz que sit cā huius ipse nō dicit. Mā videt̄ q̄ radij lune nō possit penetrare terrā. ⁊ ideo videt̄ q̄ eundē effectū quē cāuit per radios incidētes dū esset ī q̄rta orientali sub terra cūdē tūc cāet p radios suos reflexos a firmamēto dū est in quarta occidentali.

Sc̄dō dico q̄ planete ⁊ stelle hūt actionē sup mixta. nā mixta ip̄fecta vt ip̄ressiones quedā generant̄ ab illis. nā mā illaz ip̄ressionū que est vapor nō elenat̄ ad locū generatōis illaz nisi per calorē in corporatū. vel virtute alicuius stelle. ⁊ hoc marie pz in stellis comatis que nō tūi mouent̄ ab oriente in occidēs sequēdo motū celi. sed ab aquilone ī austrū sequēdo. s. determinatū motū alicuius planete a quo generat̄. Sed dices ex quo hūt talē causalitatē stelle ⁊ orbes super inferiora que quidē causalitas est determinata ⁊ necessaria quare nō iudicāt determinate astrologi de effectibus eoz. Dico q̄ causa huius ē. q̄ nō sciūt pfecte qualitates ⁊ virtutes celoz ⁊ stellaz cōcurrentiū ad talē effectū. q̄s si cognoscerēt possent de his iudicare. ⁊ ideo credo q̄ angeli habēt haz pfectaz notitiā. ita q̄ possunt de his bene iudicare ⁊ quo ad tēpus quando venturi sunt illi effectus ⁊ quo ad qualitatē eorū vel q̄titatē. ⁊ etiā si talis effectus sit impedibilis per aliam stellā. poterūt. n. scire q̄d nō eleuabit̄ nisi tantū de materia vel sic. ⁊ possunt scire si erunt venti dissipantes. ⁊ in quo situ ⁊ vbi dissipabunt̄ ⁊ cadunt. hec vero oia q̄ non plene nouerunt astrologi. ideo nec plene nec pfecte nec secure de his possunt iudicare. tot. n. cās opz ibi cōcurrere q̄ nimis est difficile iudicare de talib⁹. Tertio dico q̄ habēt actionez in mixtā pfecta ianiata vt sūt metalla que in q̄busdā regionibus generant̄ ex ꝓstellatione habente respectū ad illā regionē. ⁊ nō ad aliā. nā terra non est actiua huius diuersitatis. 4. dico q̄ habēt actionē sup aiata alterādo. s. corpa mixta ad qualitatez ꝓuenientē vl̄ disconuenientē aīe pficienti tale corpus ⁊ ita possunt agere ad generationē ⁊ corruptionē. ⁊ ita simil̄ in sensitiuus. nā organa sensuuz que sunt corpora mixta possūt imutari ⁊ alterari ad aliquē gradū ꝓuenientē illis vt nata sunt esse organa sensuū ⁊ etiā. ad disconuenientē sensui. ⁊ ita posset organ̄ corrumpi ⁊ ledi. ⁊ per ꝓsequēs p̄nt habere aliquā actionē quo ad ītellectionē quodāmō. q̄ si deordinat̄ sensus in actu suo per ꝓsequens deordinat̄ ītellectus. vtputa in freneticis ⁊ lunaticis in quib⁹ est imaḡatio ꝓfusa. ⁊ etiā quo ad hoc p̄ōt esse causa deordinationis in volūtate. pōt enim appetitū sensitiuū alterare vt magis. inclinet̄ ad hoc q̄z ad illō ⁊ q̄ in viatore voluntas rōnalis iclinat̄ ad ꝓsequē duz qō efficaciter appetit̄ ab appetitu sensitiuo. iō hoc mō inclināt voluntatez planete ⁊ alia corpora celestia. in nullo tū necessitat̄ absolute voluntas propter hoc. sed ex sua libertate potest cōtraire ⁊ propter istā ꝓnitatē ad sequendū appetituz sensitiuuz contra dictamē rōnis quā cusant corpora celestia accidit frequenter astrologos vere p̄nosticare de moribus hominuz. puta q̄ erunt luxuriosi vel huiusmodi per ꝓstellationes natiuitis. nō q̄ ita eueniat necessario q̄ nō possz alter esse de his que dependent a voluntate rōnali si hō vellet magis sequi pervoluntatē legē rōnis q̄z sensus. sz cogitationes hoīum pne sunt ad malū. geñ. 8. ⁊ eccl̄. 1. peruersi difficile corrigunt̄. ⁊ stultoz infinit⁹ est numerus.

Ad p̄mum argumentū dico qō agēs ⁊ patiens sunt simil̄ ꝑm cō tactū mediante aliquo medio. Et ad probationē in oppositū dico q̄ nō opz q̄ me^m sit capax actionis ꝑm eandē rationē cū extremo in quo perfecte dicit esse alteratio. sz ꝑm aliaz rōem hui⁹ actionis alteri⁹ rōis. puta sub rōe lumis bene est capax celū oīs. n. pars celi que potest esse sub septem pyramidibus potest esse tenebrosa. patet de luna ⁊ alijs que patiunt̄ tenebras. ⁊ hi⁹. Et pz per exemplum cōmen. de pisce qui per recte mediū facit stupor̄ē qui tamē stupor nō est in recte. Ad 2^m dico q̄ circūscripto omni li. ar. humano angelico ⁊ diuino oia euenirēt de necessitate ⁊ nihil cōtingenter eueniret. ⁊ nihil esset in entib⁹ in potentia ad ꝓtradictoria. Di. n. aliqua cā nata ect eleuare vapoꝛez de necessitate generaret pluuiā. Si vero fortior ēā in opposituz eueniret de necessitate impediret̄. ⁊ hoc notuz est angelo. ⁊ ꝑm hoc q̄cquid ex talib⁹ cāis euenit ꝓ illo instāti in quo euenit ⁊ in sensu diuisionis nō euenit cōtingenter. ita q̄ posset non euenire. Sed quid de infirmitatib⁹ agant ne ad hoc. dico q̄ sic. habēt enim aliquā actōem dispositiuā in remittēdo ⁊ ītendendo qualitates. ⁊ hi⁹. ⁊ sic est conueniēs ⁊ necessariuz qō bonus medicus hēat scientiā astro^e. possunt. n. ꝓpinare aliquo tēpore medicinā que iterficit. ⁊ tamē alio tēpore liberaret. Ad 3^m. dico qō nō p̄nt tantū p motū loalē. q̄ oīs forma absoluta est perfectior respectiua. ḡ opz q̄ sit per formā absolutā subalez vl̄ accētalē. qō ꝓcedo. Tu dicis ꝓtra. ga tunc si planeta vl̄ corpus celeste staret ca usaret cōce^o cāret quātū de se essz. nec eius motus localis faceret ad actōem suā. latio. n. vl̄ motus solū requirunt ad hoc vt adducat agens. pz secūdo de ge. nec vz illud cessante p̄mo motu. ⁊c̄. quod. n. est p̄imū soluz ꝑm eminentiā ⁊ nō essentialiter respectu aliorū nō opz q̄ ipso destructo alia destruant̄.

Ista est distinctio. i 4. huius secundi libri. In qua magister posteaz egit de operibus p̄me diei. s. de ꝓductione lucis. incipit agere de operibus subsequētiū diez. s. de ꝓductione corporis firmamēti ⁊ elemētoz. Et tria facit. Mā p̄imo

agit de firmamenti productione. Secūdo de aquarū supcelestiū congregatōe. Tertio de solis ⁊ lune ⁊ aliaꝝ stellaꝝ collocatione. ¶Primū facit a principio distinctionis vsqꝫ ibi. Sequit dixit. Secūduꝫ ab i de vsqꝫ ibi. Sequit dixit deus fiant. Tertiuꝫ vero vsqꝫ ad finē distinctionis. Et trīn in generali. In speciali autē sīa magistri stat in tribus ppositionibus quaꝝ prima est hec. Deus secūdo die fecit firmamētū. ideſt. celuꝫ sidereū in medio supercelestium ⁊ subcelestiū aquaꝝ ¶Hāc eniꝫ ppositionē magister probans dicit. ꝙ deus secūdo die fecit firmamētū ꝙ sīm Bedā celū sidereū dicitur habēs aquas supra se ⁊ infra se. qō nō est mixꝫ diuinā virtute esse factū. cū videmus aquas vaporabiliter eleuari in celuꝫ. Unde ⁊ super firmamētū glaciei soliditate aq̄ suspendunt ne labant. ¶Postea querit tres questiones. quaꝝ prima ⁊ vltima omissis secūdā ponit. s. Utꝝ celū stet vel moueat. Quod nō moueꝫ arguit sic. qꝛ si sic tunc nō esset firmamētū. Si autē semper stat tunc nō mouent sidera fixa in eo ꝙ est falsuꝫ. Ad qō respondēs neutrā partē determinate ponit. sed soluit argumētū dicens. ꝙ si moueret adhuc posset dici firmamentū propter sui firmitatē in substantia. ⁊ nō propter stabilitatē in situ. Si autē stat possibile ē sidera moueri i eo ipo stante. Secūda ppositio ē hec. Die tertia die per aquaꝝ supercelestiū adunationē serenauit aerē ⁊ fecūdauit terrā ad pductiōez arboꝝ ⁊ herbaꝝ. ¶Hanc eniꝫ ppositionē magister probando dicit ꝙ opus tertie diei sit cōgregatio aquaruꝫ in vnū locū que sub celo sunt. Ex qua cōgregatione terra ⁊ aer clarioꝛ apparuerūt. Un ⁊ i eodē die herbe viroꝛē ⁊ ligna fructū fecerūt. Si autē querat vbi sunt cōgregate aque que totū tererunt spacium vsqꝫ ad celū. Dicit ꝙ illa congregatio fieri potuit. vl qꝛ aq̄ cōcauitates terre subintrauerūt. Uel qꝛ aq̄ que prius erant rariores terrā per modū nebule tā gentes inspissate fuerūt. ⁊ dicunt cōgregate in vnū locū. nō obstante ꝙ sunt in multis locis. ⁊ hoc propter contiguitatē eaꝝ adinuicē qꝛ omnia flumina ⁊ oia maria in mari magno ad minus occultis meatibus iunguntur. Tertia ppositio est hec. Deus quarto die sole ⁊ luna ⁊ stellis ornauit firmamentuꝫ vt essent i signa horaꝝ ⁊ tēporꝫ. ¶Hāc eni ppositiōez magister probans assumit qō in tribus diebus dispositā est vniuersalis mūdi machina. ⁊ partib⁹ suis distributa. Quare etiā primo die facta est luxꝙ vniuersa illustrat. Secūdo vero die firmamētū seu celuꝫ sidereū. Tertia vero die facta est distinctio superioris partis mundi. s. nature elementaris. Unō tres dies que sequunt spectant ad ornatū eoꝝ que i tribus primis diebus sunt distincta. qꝛ quartus dies spectat ad ornatū celi. i. firmamēti. Quintus ad ornamentū aeris ⁊ aque. Sextus ad ornamentum terre. Celū autē ante alia quarto die ornat: eo ꝙ dignius est omnibus elementis. Imponunt qꝫ sibi ad ornamentū sol ⁊ luna ⁊ sidera ad inferiores partis mundi illuminationē. ⁊ etiam ad animaliū seu hominuꝫ vtilitatē ⁊ noctis ⁊ diei decorē. Et subdit etiā ꝙ sunt facta in signa ⁊ in tempora. In signa quidez eo ꝙ aeris qualitatē vel aeree qualitatis vicissitudinē sicut serenitatē aut tempestatē significant. In tempora vero qꝛ partes tēporis distinguunt. videlicet veris. estatis. autumni. hyemis. que sūt q̄t tuor anni tēpora. Uel eniꝫ sunt in signa ⁊ tēpora. id est in distinctionē horaꝝ ⁊ temporum. qꝛ ante motum ipsorum ordo temporis nullis notificabatur indicijs. Et tantum in speciali.

De opere quinte diei quando creauit deus ex aquis volatilia ⁊ natatilia.

Crit etiam deus. ¶Producat aque reptile anime viuētis ⁊ volatile sup terrā. ⁊c. Opus quinte diei est formatio piscīū. ⁊ auiū. quib⁹ duo elemēta ordinātur. ⁊ de eadē materia. i. de aquis pisces ⁊ aues creauit volatilia leuans in aera ⁊ natatilia remittens gurgiti.

De opere sexte diei quādo creata sunt animalia ⁊ reptilia terre.

Sequitur. dixit deus. Producat terra animam viuentem. iumenta et reptilia ⁊ bestias terre. sm̄ species suas. ⁊c. Sexte diei opus describitur cum terra suis animalibus ornari dicitur.

Utrum post peccatum venenosa animalia noxia facta fuerint an propter peccatum nocere ceperint prius facta innoxia.

Queri solet de venenosis ⁊ perniciosis animantibus vtrum post peccatum hominis ad vindictam creata sint. an potius creata innoxia peccatoribus nocere ceperint. Sane dici potest. ꝙ creata nihil homini nocuissent si non peccassent. ¶Puniendorum nanque vitiorum ⁊ terrendoruꝫ. vel probande vel perficiende ⁊ perfruende virtutis causa nocere ceperunt. Fuerūt ergo creata innoxia. sed ppter pctm̄ facta sunt noxia.

Utꝫ minuta animalia tunc creata fuerūt.

De quibusdam etiaꝫ minutis animantibus questio est. Utrum in p̄mis conditionibus creata sint. an ex reb⁹ coruptis postea orta sint. ¶Oleraqꝫ. n. de hūoruꝫ corpoꝫ vitijs vel exalationibus terre siue de cadaueribus gignunt. Quedā etiā de corruptione lignoꝫ ⁊ herbaꝝ ⁊ fructuū. ⁊ dūs auctoꝛ oīum est. ¶Dōt aūt dici ꝙ ea que d̄ corporib⁹ aialiū maxime mortuoꝝ nascunt cū aiabus creata nō fuerīt. nisi potētialiter ⁊ materialr. Ea vero que ex terra vel ex aquis nascunt vel ex eis que terra germināte orta sūt. tūc creata fuisse nō incōgrue dici potest.

Quare post omnia factus est homo.

Omnibus autem creatis atqꝫ dispositis nouissime factus est homo tā q̄ dūs ⁊ possessoꝛ. qui ⁊ omnibus preferendus erat. vñ sequit. Uidit deus ꝙ eēt bonū ⁊ ait. Faciamus hoīez ad imaginē. ⁊c. Sed anteq̄ de hoīs creatōe tractemus. qō supra

Nōqꝫ d factura hois agat de mō prie cōdcōis rerꝫ vnō s̄ breuit tetigit plenius agit vbi viri catholici ei dissentire videntur.

breuiter tetigimus plenius versantes clariꝰ faciamus. In hac enī rex distinctiōe catholici tractatores, dissentire vt supra dixim⁹ inueniunt̄. Alijs dicētibus res creatas atqz distinctas sm spēs suas per interualla sex dieruz. Quoꝝ sniē. qz līa genī. magis inseruire vī atqz catholica ecclesia magis approbat. iō hactenus studiose docuimus qūo ex illa cōi mā prius informiter facta postea corporaliū rex genera per sex diex volumina distīctuz sint formata. Alijs autē videt qz nō per interualla tēporuz facta sint. sed simul ita formata ad esse prodierunt. Quod Aug⁹. super genī. pluribus modis nititur ostēdere. dicens elemēta quattuor ita formata sicut modo apparent ab initio extitisse. ⁊ celū sideribus ornatū fuisse. Quedā vero nō formaliꝝ sed materialiter tunc facta fuisse. Que post per temporis accessuz formaliter distincta sunt. vt herbe arbores ⁊ forte animalia. Omnia ergo in ipso tēporis initio facta esse dicunt. sed quedaz formaliter ⁊ sm spēs quas habere cernimus vt maiores mūdi partes. qdā vero māliter tm̄. Sed vt dicūt moyses loquēs rudi ⁊ carnali populo locutiōis modū tēpauit de deo loquens a simili hoīs qui per moras tēporū opera sua pficit. cū ipse simul sua opa fecerit. Unde Aug. ideo inquit moyses diuisim refert deū illa opera fecisse. qz nō potuit simul ab homine dici qđ a deo simul potuit fieri. Itē potuit diuidere scriptura loquendi tēporibus. quod deus opandi tēporibus nō diuisit. Illi qui his auctoritatibus. ⁊ alijs huiusmodi inherētes. dicūt quattuor elementa atqz celi luminaria ita formata simul esse ⁊ habuisse illos sex dies quos scriptura cōmemorat sex rerum genera. i. distinctiones appellant que simul facte sunt. partim formaliter partim causaliter.

Alijs dicētibus mundū i mā ⁊ fōma ita fuisse sīl alijs vo p̄terualla tpm ⁊ diex p̄z q̄ expositio p̄missa hucusqz deducta est.

Quomodo intelligendum sit deum requiesse ab omni opere suo.

Jam de septime dici re/ quie aliqd nos eloqui oportet. Scriptū est. qz cōpleuit deus die septimo opus suū. ⁊ requieuit die septimo ab vniuerso ope qđ patrarat. Requieuisse dr̄ deus die septimo nō quasi operādo lassus. sed ab vniuerso ope requieuit. qz nouā creaturā facē cessauit. Requiescere enīz cessare dr̄. Unde in Apoc. dr̄ Non habebāt requiē dicētia Sanctus sanctus scūs. i. dicere nō cessabāt. Requieuisse ergo deus dicit qz cessauit a faciendis generib⁹ creature. qz vltra noua nō cōdidit. Usqz nūc tm̄ vt veritas in euangelio ait. operatur pater cū filio. s. administrationē eorūdē generuz que tūc instituta sunt. Creatoris enīz virtus cā subsistēdi est oī creature. Qđ ergo dr̄ Dr̄ mensꝰ usqz mō opatur. ⁊ ego opator. illud vniuerse creature ꝓtinuā aministrationē ondit. Die ergo septimo requieuit vt nouā creaturā vlterius nō faceret. cuiꝰ materia vel similitudo nō p̄cessierit. sed usqz nūc opatur. vt qđ cōdidit continere ⁊ gubernare nō cesset.

Qualiter accipiendū sit qđ dicitur deus complesse opus suum septimo die. cuz tunc requieuit ab omni opere suo.

Sed queritur quomodo se

ptimo die dicatur deus cōplesse opus suum cuz ab omni ope illo die requieuerit. nec aliqđ genus nouū rex fecerit. Alia translatio habz Consumauit deus die sexto opera sua que nihil questionis affert. qz manifesta sunt que in eo facta sunt ⁊ omniuz ꝓsumatio eo die perfecta est. sicut scriptura oñdit cuz ait. Uidit deus cuncta que fecerat ⁊ erant valde bona. Omnia quidē naturaliter bona erant nihil que in sui natura vitij habētia ⁊ sunt bona q̄ condidit deus etiā singula. Simul vero vniuersa valde bona. qz ex ommib⁹ cōsistit vniuersitatis admirabilis pulchritudo. in qua etiā illud quod maluz dicitur bene ordinatū ⁊ loco suo positum eminentius cōmendat bona. vt magis placeant ⁊ laudabiliora sint dū comparantur malis. Sexto ergo die facta est operum cōsumatio. Ideo premissa oritur q̄stio quomodo dicat̄ deus die septimo op⁹ suum complesse. quod hebraica veritas habet. in quo tamen nihil nouū creasse dicitur. nisi forte dicatur die septimo cōpleuisse op⁹ suum. qz ipsuz benedixit ⁊ sanctificauit sicut subjcit scriptura. Benedixit diei septimo ⁊ sanctificauit illum. Opus enīz est benedictio ⁊ sanctificatio sicut Salomon aliquid operis fecit cum templum dedicauit.

Sed m alia līaz nihil ibi est qōis quā seqt Aug.

Illic redit ad q̄stōez positā. s. qꝰ mō vex sit dū sexto die cōplesse opꝰ suuz

Que sit bñdictio ⁊ sāctificatio septīe diei.

Illum autem diem sancti/

ficasse ⁊ benedixisse dicitur. qz mistica p̄ ceteris benedictione ⁊ sanctificatione euz donauit. Unde in lege dicitur. Memento sanctificare diem sabbati. Et inde est qz numerando dies. usqz ad septimū procedimus ⁊ dicimus septem esse dies quorum repetitione omne tempus agitur. nō qz alius sit ab illis dies octauus ⁊ nonus. ⁊ sic de ceteris. Sed qz in sex diebus rerum genera distincta sunt ⁊ in septimo ꝯz nō fuerit nouuz genus rerum institutum. fuit tm̄ in eo quasi quidaz nouus status sanctificatōis operum ⁊ requietionis opificis. Potest etiā sic exponi illud. Completum ⁊ consumatum vidit.

Opinio cōmē.

Jrca distinctionem

c 15[am]. quero vtrū in mixto remaneant elemēta ꝑm subam in actu. q nō videtur. nam aīalia aliqua ꝓducebant siue generabant ex aqua. ꝑ hoc geñ. ꝓmo. ꝓducāt aque reptile ⁊ viuentia sup terrā. sed generatio vnius est corruptio alterius. ergo aqua corrūpit cū ex ea generat piscis. ergo ⁊ similiter alia elementa corrūpuntur ⁊ nō manēt. Item si aliqđ el'm ꝑm subam maneret in mixto eadē ratione ⁊ oē el'm maneret. ⁊ tūc cum inclinatio illoꝝ sit ad loca cōtraria mixtum ex illis violēter moueret ⁊ gesceret in quocunq; loco.

Item oē habēs in se cōtraria necessario corrūpit a cā intrinseca. sed nō oē mixtum corrūpit a cā intrinseca. vt ꝑ de lapidibus ⁊ metallis. vt auro ⁊ hi[9]. q non nutriunt. ergo nec corrūpuntur a cā intrinseca. oīa enim inaīata que nō recipiūt alimētū nō marcescunt ex se nec corrūpunt nisi ab extrinseco. ergo non mixtū hꝫ in se ela ꝑm subam. Contra ꝓmo de generatione. c. de mixtione. mixtio est alteratoꝝ vnio ex hoc dupliciter arguo si est alteratoꝝ. ergo non est corruptoꝝ. Similiter si mixtio est vnio miscibilium. ⁊ vnio nō est corruptoꝝ sed entiū. ergo miscibilia manent. Jtē qualitas el'i nō est sine elo. ſz q'litas elemēti apparet in mixto. ergo ⁊c. p[a] ma. scdo de aīa dixit Ari. q corpora nō pūt se tangere in aere vel aqua nisi intercipiat aer vel aqua medius. qđ ꝓbat. q humida sunt in supficiebus cōtingētibus. ⁊ humiditas aque nō est sine aqua. Item ꝓmo celi ⁊ mū. mixtum mouet ꝑm naturā elemēti ꝓdominantis. sed si effect[9] est cā ē. ergo si graue mixtū monetur deorsum in eo ē terra actualiter. Jtē Arist. li. de morte ⁊ vita. Jn oibus corruptibilibus duplex est corruptio. marcedo que est corruptio interior. ⁊ extinctio que est corruptio exterior. sed nō eēt corruptio intrinseca nisi a ꝓtrarijs intra exītibus. ꝑ quo ad ꝓmam corruptionē necessario est dare aliqđ intrinsecū actiuū qđ agit ad corruptionē. ⁊ aliqđ passiuum corruptū. vbi aūt in transmutatione substātiali est dare actiuū ⁊ passiuū est ibi saltē dare duas substantias in actu vnam corrumpentem ⁊ aliam que corrumpitur. ergo ⁊c.

Dicit est vnā opinio Aluic. quā recitat cōmentator. 3. cc. ⁊ mū. cōmēto. 66. ⁊ ꝓmo d generatiōe. c. de mixtione. q elemēta manēt i mixto ꝑm subam nō remissa. sed ꝑm q'litates sūt remissa. Contra illud arguit cōmē. q si remittant ꝑz q'litates q ēt remittant ꝑm subam. ꝓmo q: idē est iudicium de toto ⁊ de parte. ergo si q'litas pōt remitti ꝑm partē manēte suba elemēti oīno nō remissa eadem rōne pōt elemētū remanere ꝑm subaz amissa tota qualitate. ⁊ posset eē ignis ⁊ nō calidus. Jdeo ponit ipse subam elemēti remitti sicut ⁊ qualitatez ꝓbat autē q elemētum aliqualiter manet. sed tam ꝑm subam remissam. sic ꝓmo. Elementū est ex quo cōponitur res ⁊ in ea manet. 5. metaphy. ergo suba elemēti manet hꝫ remissa. 2° sic. si elemēta nō manerent in mixto. sed omnino corrūperent aduenīte forma mixti sequeret q materia ꝓma imediate suscipet oēm formā sine ordine. Sed ipse arguit ꝓtra se tripliciter. ꝓmo sic. q: tūc forma mixti aduenīret enti in actu cōposito ex materia ⁊ forma elemētari. ⁊ sic eēt forma accītalis. Jtez ꝓtra hoc q dicit formam subalē remitti arguit. q: nulli forme intendi ꝓuenit ⁊ remitti nisi accidentali. ergo forma elemētaris accītalis eēt. Jtem q nō maneat forma elemētaris ꝓbat sic. q: opz receptiuū denudari a nā recepti. ergo opz mām carere oi for[a] suba. i ad hoc q possit aliam recipe vt formā mixti. Ad vltimuz rīdet q non opz ipm denudari a toto genere recepti. sed opz denudari a natura specifica recepti. Contra. tūc mā sub forma aque exīs posz recipere formā ignis. Sed ad hoc innuit rēspōsionem in fine cōmēti. q: oēs forme elementares sunt eiusdem ordinis in subalitate. sic autē non sunt forme elemētares cū formis mixtoꝝ. ⁊ tūc maior debet intelligi q necesse est receptiuū denudari ab oi forma eiusdē ordinis ad hoc q aliquam illarū recipiat. sed nō opz q denudet ab omni forma alterius ordinis. vnde dicit q nō opz recipiens denudari a toto genere eius qđ dz recipe. sed tm̄ ab eis que sūt eiusdē generis. primi nō aūt remoti. ⁊ ideo non pōt materia manēte forma vnius elemēti quantūcunq; remissi recipe aliā formā elemētarē. q: tūc nō eēt mixtio. ⁊ ideo dicit q opz mām denudari ab omni forma eiusdē generis. primi ⁊ eiusdem ordinis si dbeat aliquod eoꝝ recipe hi[9] sunt forme elemētares inter se non in cōparatione ad mixtū. Ad aliā obiectionem rīdet q forme elemētares sunt sicut medie inter formas subales ⁊ accītales. ideo vtriusq; hūt ꝓprietates. ⁊ ideo pūt intēdi ⁊ remitti. hoc nō tractabiē modo. Qđ aūt necesse sit ipsas intendi ad intētionē qualitatum nō cōcludit rō cōmē. Maz cum dicit eadē est rō totius ⁊ partis qualitatis. verum ē inter se cōparata. sed non opz respectu tertij. Nam quantū ad eē in subo necessario vel ꝓtingēter vel ꝓcomitare subiectū nō ē eadē rō totius caloris. ⁊ partis caloris. subm enim sine el'm hꝫ talē q'litatē in q̄dam latitudine. sed nō ꝑcise sub tali vl' tali gradu. vñ sicut nō vz hoc corp[9] pōt eē sine hoc loco ⁊ sine illo. ergo pari ratione sine omni. sic in ꝓposito ñ videt valere ratio cōmē.

Opinio cōmē.

Dico ergo ad questionē tenēdū oppo[m] vtriusq; q elemēta nō manēt in mixto ꝑm subam siue remissam sicut dicit comē. siue non remissam sicut ponit Aluic. cuius rō est. q: nō ē ponenda pluralitas sine necessitate. nihil aūt cogit ponere pluralitatē elemētoꝝ vel formarū substantialiuz manere in mixto. q: nō opatio que maxime concludit formā. nō enim opatio mixti est eiusdē spēi cum aliqua opatōne elemēti. nec trāsmutatio. nā forma elemēti ⁊ mixti habēt sufficientē entitatem vt vna sit terminus vnius generationis ⁊ alia alteri[9]. vel vt hec sit termin[9] a quo corruptionis. ⁊ illa terminus ad quē generationis. ergo sicut nihil pōt esse simul sub forma aeris ⁊ ignis. sic nec sub istis ⁊ mixti. Jtē forma elemētaris nata est ꝓstituere suppositum per se subsistēs in genere substātie. ergo si sint plures forme elementares in mixto quelibet constituet suppositū. ⁊ sic in omni mixto eēnt plura supposita. quia ibi erit suppositū aque ⁊ suppositū ignis quoꝝ qlibet natū est per se subsistere. Jtem omnez subam corporalē ꝓsequitur quātitas q̄ est ꝓpria passio substantie corporee. sed forma elemēti quantūcūq; remissa cū materia ꝓstituit substātiā cōpositā. ergo ipam ꝓsequitur ꝓpria quātitas sicut passio ꝓpria. sed eadem ꝓpria passio nō est pluriū subiectoꝝ. ergo in vno subiecto erunt plures quantitates. vt alia quātitas mixti. ⁊ alia elementi. Et ita vel duo corpora erunt simul. vel quecūq; pars mixti nō erit mixta. ⁊ nō erit mixtio nisi iuxta positio. Jtē mixtum generat ex elemēto vel elemētis ⁊ corrūpit in illa. ergo talis ē incōpossibilitas inter formā mixti ⁊ formaz elemēti qualis ē inter terminū generationis a quo ⁊ terminū generationis ad quē. ergo nō cōpatiunt se in eodē susceptiuo simul forma mixti ⁊ forma elementi. vnde sicut impossibile ē q̄n ex aqua fit ignis mām ꝑfici simul forma aque ⁊ forma ignis. ita in ꝓposito. Sed tm̄ ꝓpter vba Ari. qui videt dicere

q̄ elementa manēt in mixto op̄z dicere quomodo manent. dico ergo q̄ in oi genere est inuenire medium eiusdē rōnis cū extremis. vt p̄z ex. 10. metaphy. ⁊ mediū dicit cōponi ex extremis vt rubor ex albo ⁊ nigro. ⁊ ista cōpositio nō est nisi cōuenientia naturalis medij cū extremis que nō est extremi ad extremū. non ita q̄ media qualitas habeat extremas ptes sui. immo est ita simplex sicut extremum ⁊ ideo sicut qualitates extreme dicunt manere vel habere esse in medio. ⁊ non dicit q̄ extremum sit in extremo. ita dico de forma mixti q̄ in mixto dicuntur manere forme substātiales elementor̄ ppt̄ naturalē cōuenientiā que est forme mixti cū elemētis que nō est vnius elemēti ad aliud. Item Arist. vult q̄ forma generati siue mixti est actualior ⁊ pfectior for⁹ eli. ita q̄ for⁹ eli iferior ⁊ potētialior est. iō dicūtur elemēta virtualiter manere in mixto. sicut imperfecta ⁊ inferiora manent in supiorib⁹ in quib⁹ non manent nisi virtualiter. vndē Arist. postq̄ dixit q̄ elemēta manent in mixto subdit. saluat̄ enim vtus eor̄. dico ergo q̄ elemēta nō manēt in mixto p̄z subam. nec op̄z dicere q̄ maneāt ꝑm qualitates suas sicut nec qualitates extreme manent in medio. manēt ergo in mixto sicut si diceret̄ q̄ sensitiua ⁊ vegetatiua manent in intellectiua. Sed quomodo generat̄ mixtū ex elemētis. dico q̄ nō op̄z necessario quattuor elemēta cōcurrere ad cōpositionē mixti. aliq̄n enim mixtū fuit factum ex vno elemento. p̄z per ſram gen̄. vbi supra. pducāt aque reptilia ⁊c̄. Quando etiā ꝯcurrūt elemēta ad generationē non generat̄ mixtum p actionē illor̄ corrūpētium se mutuo. Quia quero de instāti in quo generat̄ mixtum. vtrū̄ in illo sint oīa corrupta vel adhuc manēt. si oīa sint corrupta. ⁊ in illo instāti in quo inducit̄ forma substantialis mixti ē vera actio ⁊ pductio ⁊ generatio ergo mixtū generat̄ ex nō ente si aliq̄d illor̄ maneat ergo nō corrūpūt se mutuo in generatōne mixti. ⁊ t̄ē etiam nō generaret̄ mixtū nisi ex illo vnico. Ꝑterea cā equoca. nobiliorē suo cāto. sed elementa instāti in quo corrūpunt̄. ⁊ in quolibet instāti sūt imperfectiora ipso mixto. ergo nō cānt nec generāt ip̄z mixtū per actionē suam. Dico q̄ q̄ttuor elemēta manent in vno mixto virtualiter habēte formā substantialē cōtinētē in virtute formas elemētor̄. non tū ꝑm subam vt ptes sui. sed ppter p̄dictā cōuenientiam ⁊ ptinētiam virtualē. ⁊ p̄ hoc videt̄ esse p̄bus qui dicit q̄ manēt potētia ⁊ virtate. Ad p̄mū in oppm dico q̄ alteratorē p̄teritū passiū. ⁊ verū est q̄ mixtionē eor̄ que fuerāt alterata. sed q̄d dicit̄ q̄ ē vnio debet sic intelligi. q̄r ois mixtio ē q̄dā generatio. ⁊ per p̄ns corruptio alterius. In generatiōe autem illius forme mixti dicunt̄ elemēta vniri ꝑm vtutē nō ꝑm subam ita q̄ aliqua forma pducat̄ ex illt̄. que ptineant vnitiue q̄litates illor̄ in virtute ⁊ non ſbas in actu. manent ergo in mixto sicut si diceret̄ q̄ sensitiua ⁊ negatiua manēt in intellectiua. Ad aliud cū dicit̄ qualitates elemēti nō sunt sine elemēto. dico q̄ in mixto sunt q̄litates similes qualitatibus elemēti non eedē. Ad aliud dico q̄ dominiū elemēti in mixto attendit̄ ꝑm ꝯuenientiā in qualitate naturali q̄ qualitas est p̄ncipiū mot⁹ vt grauitas moueri deorsum nō q̄ elemētū sit ꝑm substantiam vnde ꝑm diuersam mixtionē elemētor̄ concurrentium in generatione illa aliq̄n mixtum magis conuenit in forma cū vno elemēto q̄z cū alio. ⁊ sic in q̄litate simili que est q̄litas mixti ⁊ nō elemēti. ⁊ iō habet silem mom̄ p̄ntē ⁊ silem actionē. Ad aliud dico q̄ dubiū est vtrū̄ ista corpora que nō nutriuntur. nec fluit aliq̄d ex illis vt aurū ⁊ hi⁹ inalata habeant corrūptionē intrinsecā que vocat̄ marcedo. sed de

oibus viuis manifestū est q̄ hāt corrūptionē intrinsecam q̄r nutriunt̄ ppter restaurationē depditi. ſz huiusmodi cā non est q̄r hāt in se cōtraria elemēta ī actu. q̄r extrema vt sunt in medio non agūt ad corruptionē sui sicut cū sunt in seipsis. nō enim rubor ī quo dicunt̄ extrema manere corrūpit se magis q̄z albedo vel aliud extremū. Sed quomodo tūc dico q̄ aīalia hāt partes multas organicas ⁊ diuersas. ⁊ in istis partibus organicis diuersis nihil ꝓhibēt esse: qualitates cōtrarie alterantes se inuicē. cor enim ē calidū ⁊ cerebr̄ est frigidū ⁊ epar etiā. vñ calor ī corde pōt alterare frigiditatē epatis siue cerebri. quando aūt vltra debitā ꝓportionē auget̄ q̄litas actiua vnius organi supra qualitatē ⁊ virtutē alterius accidit infirmitas in animali si sit pars minus principalis ⁊ mors si sit p̄ncipalis nisi ei apponat̄ medicina tuāas partē debiliorē. non solū aūt sic accidit corruptio ab intrinseco ppter contrarietatē partiū organicarū verū etiam ppter corrūptionē que pōt accidere in eadē parte vt in digito sunt diuerse q̄litates. nam vna pars fluit ⁊ alia refluit que ꝓuertitur in carnē per virtutē caloris nālis que debilitatur ī agendo cū sit actiuū naturale ⁊ caro secūdo genita nō est ita pura sicut p̄ma. ⁊ ideo magis est disposita ad iterū fluendū. ⁊ ita etiā tandē reddit̄ imꝓportiōabilis anime. ⁊ sic ex ista actione cōtraria accidit corruptio intrinseca in oībus illis q̄ nutriunt̄ ſz nō haberent partes organicas diuersarum complexionum

Ad dictū cōmentatoris de diffinitione elementi. dico q̄ diffinitio illa elemēti posita in. 5. metha. conuenit soli māe p̄me generaliter. nā illa manet in re que componit̄ ex ea. Ad aliud cū dicit q̄ nō eēt ordo formarū si elemētū nō maneret. q̄r ꝛmediate q̄libet pficeret mām p̄mā. dico q̄ nihil ꝓhiberet formam mixti eque ꝛmediate pficere mām p̄mā sicut formā elemēti. ⁊ hoc loquendo de ꝛmediatione pfectionis. s. q̄ pficiat mām nō mediāte alia forma. ſz nō pficit ꝛmediate ꝛmediatione trāsmutationis. nā enim seruat ordinē in trāsmutādo q̄r vna forma p̄cedit aliā in materia q̄ztū ad fieri ⁊ trāsmutari. Nā p̄us est mā sub forma seminis q̄z sanguinis ⁊ sāguis q̄z carnis ⁊ carnis q̄z bois ita q̄ obseruatur ordo formarū in transmutādo sed nō in cēndo ⁊ pficiendo. ⁊ sic dico de formis elemētor̄ respectu forme mixti. forma. n. mixti nō pficit māz mediāte forma elemēti ſz sit ordo in transmutari. q̄r p̄us mā transmutat̄ ī formā elemēti q̄z mixti ita q̄ nō inducit̄ forma mixti nisi precesserit forma elementi.

Ista cē distinctio. xv. huius

secūdi libri. In qua q̄dē distinctione magister post q̄z egit de ornatu firmamēti. agit hic ꝑ̄r de ornatu aeris ⁊ aque. Et tria facit. Nam p̄mo agit de ornatu aeris. ⁊ silr̄ de ornatu aque seu etiā de ope quinte diei. Secūdo agit de ornatu terre. seu etiā de opere serte diei. Tertio de septime diei rege. Primū facit a p̄ncipio distinctionis vsq̄ ibi. Sequitur dixit deus ꝓducat. Secūdū ab inde vsq̄ ibi. Jam de septimo diei requie. Tertiū vsq̄ ad finē distinctiōis. Et tm̄ in generali. In spāli aūt sm̄a magistri stat in tribus ꝓpositionibus quarū p̄ma est hec. Deus quinto die volatilib⁹ ⁊ natatilibus de aqua factis aerē ⁊ aquā adornauit. Hanc magister insinuās dicit q̄ opus quinte diei est ornatio duor̄ elementor̄ s. aque ⁊ aeris. per volatilia ⁊ natatilia que de aqua tanq̄z ex materia sui sunt creata ex quibus aues seu volatilia eleuauit deus in aerē pisces aqs ad ornatū relinquēs. Secūda ꝓpositio est hec. Deus sexto die iumentis reptilibus ⁊ bestijs terie de terra formatis terrā decorauit. Hanc magister insinuās di

cit q ope sexte die ornata fuit terra fumẽtis reptilibus ⁊ bestijs ⁊ alijs cõsimilibus. ¶Postea mouz duas qõnes quarũ prima hec est. ¶In noctiua aialia aut venenosa etiã tũc a deo facta fuerũt. Et respondens dicit q illa aialia fuerũt creata inmoria sed homine peccante facta sunt nociua vt per ea vitia punirent. ⁊ vt virtus probaret. Secũda questio ẽ. ¶In minuta aialia que ex putrefactione nascũtur etiam tũc ꝓducta fuerũt. Et rñdens dicit. q illa q̃ putrefactione nascunt cũ alijs aialibus ꝓducta nõ sũt nisi materialiter. Et subdit q nouissimus omniuz aialiũ fuit homo tanq̃z oiuz dñator. Addens q circa rerũ creationẽ due solẽnes opiniones fuerunt. q̃rum ꝑma dicit. q per sex dierũ interualla oia eẽ formata ⁊ per spũz sanctũ esse distincta. ¶lia dicit oia simul esse cõdita ⁊ distincta. Tertia ꝓpositio est hec. De⁹ septimo die dicit quieuisse ⁊ opus suũ copleuisse. q⁹ vlterius nouã creaturã non cõdidit que in se mãliter vel in suo siti nõ fuerit Iz tñ res productas bñdixit ⁊ sanctificauit. ¶Hãc ꝓbãs q̃rit. Cur deus dicat cõsumasse opus p regem die septimo cum tñ cõpleuerit ipm die sexto. ¶ld qõ rñdens dicit deum opus suũ cõpleuisse ⁊ sexto die ⁊ septimo. sexto qdẽ q⁹ tũc oia pfecit. Septimo aũt q⁹ vltimũ opus scificationẽ. s. adhibuit. Unde ⁊ septimus dies mystica quadam ratione sanctificatus consueuit appellari. Et tñ in speciali.

De hominis creatione vbi considerãduz est quare creatus sit homo. ⁊ qualiter sit institutus. que duo supra tractata sunt. ⁊ qualis factus ⁊ qualiter lapsus. postremo quomodo sit reparatus. que discutiẽda sunt.

di. 16.

Is excursis que supra de hominis creatione ꝑmisimus effectui mancipare atq̃z ordine explanare nũc suscipimus. vbi hec consideranda videntur. s. quare creatus sit homo. et qualiter institutus. ⁊ qualis ⁊ quomodo factus. Deinde qualiter sit lapsus. postremo q̃liter ⁊ per que sit reparatus. ¶Horum autez ꝑmo ⁊ secundo posita. i. causam creationis humane ⁊ modum institutionis superius pro modulo nostre facultatis tractauimus. Ideo q̃z supereſt vt qualis vel quomodo fact⁹ sit discutiamus. ¶In Gen̄. legitur. Faciam⁹ hominem ad imaginem ⁊ similitudinem nr̃az ⁊c. ¶In eo quod dicit faciamus. vna operatio trium personarum ostẽditur. in hoc vero, q dicit ad imaginem ⁊ similitudinem nostraz vna ⁊ equalis substantia trium personarum monstratur. Ex persona enim patris hic dicitur ad filium ⁊ spũm sanctum. Non vt quidam putant angelis. quia dei ⁊ angelorũ nõ est vna ⁊ eadem imago vel similitudo.

Beda. Nuõ intelligendum sit faciamus hominẽ ad imaginẽ ⁊ sititudinẽ nostraz

Quod imago ⁊ similitudo hic a diuersis accipitur varie. a quibusdam increata. et ab alijs creata ⁊ increata. vel essentia trinitatis vel filius ⁊ spiritus sanctus.

Imago autem et similitudo in hoc loco vel increata intelligitur. idest trinitatis essentia ad quam factus est homo. vel creata in qua factus est homo. ⁊ ipsi homini concreata. Increatam enim imaginem que deus est intellexisse videtur Beda cum dicit. non esse vnam imaginem dei ⁊ angelorum. sed trium personarum. ⁊ ideo personis non angelis fit ibi sermo. Improprietamen imago dicitur. quia imago relatiue ad aliud dicitur. cuius similitudinem gerit. et ad quod representandum facta est sicut imago cesaris que ipsius similitudinem preferebat ipsum quodãmodo representabat. ¶Dꝛo prie autem imago dicitur id ad quod aliud fit. Sicut exemplum proprie dicitur quod sumitur ex aliquo. ⁊ exemplar ex quo sumitur aliquid. ¶Donitur tamen ⁊ aliquando abusiue alterum pro altero. ita ⁊ minus proprie accipitur imago essentia trinitatis. si tñ ea nomine imaginis in hoc loco intelligatur.

Opinio eorum qui putauerunt filium per imaginem ⁊ similitudinẽ hic accipi.

Filius uero proprie imago patris dicitur. sicut supra in tractatu ꝺ trinitate diximus. Unde fuerunt nonnulli qui ita distinxerunt vt imaginem in hoc loco intelligerent filium. hominem vero non imaginem. sed ad imaginem factum dicerent. quos refellit apostolus dicens. Vir quidem non debet imago ⁊ gloria dei. ¶Dec nãq̃z imago idest homo cum dicitur fieri ad imaginem non q̃ si ad filium dicitur fieri. alioquin non diceretur ad imaginem nostram. Quomodo enim nostram diceretur. cuz filius solus pr̃is imago sit. Fuerunt autem ⁊ alij perspicacius hoc tractantes qui per imaginem filium ⁊ p similitudinem spiritum sanctum intelligeret qui similitudo est patris ⁊ filij. Et ideo pluraliter putauerunt dici nostram id referẽtes ad similitudinem tñ. ad imaginem vero sꝺ intelligendum esse meam. ¶Hominem vero ⁊ imaginem esse ad imaginem ⁊ similitudinem factum esse tradiderunt. ⁊ imaginẽ unaginis esse ⁊ similitudinis.

Aug. in 7. li. de tri.

Alioꝝ opi.

Hec horum scientiam approbat. sz imaginem ⁊ similitudinem dei in homine querendam ⁊ considerandam docet vt imago ⁊ similitudo creata intelligatur.

Verumramen hec distinctio Iz reprobabilis penitus non videat. quia de medio montium. idest auctoritatibus sanctorum non manat. congruentius in ipso ho

In gb⁹ ꝑsidera' tur ima go ⁊ sili tudo

mine imago ⁊ similitudo que est ⁊ considerā da. Factus est ergo homo ad imaginē dei ⁊ similitudinem ſm mentem. qua irrationabi libus antecellit. sed ad imaginem ſm memo riam ⁊ intelligentiam ⁊ dilectionem. Ad sili tudinē ſz notitiā ⁊ iustitiā. que in mēte ratio nali naturaliter sunt. Vel imago consideraē in cognitione veritatis. similitudo in amore virtutis. vel imago in alijs omnibus simili tudo in essentia quia ⁊ immortalis ⁊ indiuisi bilis est. Unde Aug in li. de quantitate ani me. Anima facta est similis deo. quia im or talem ⁊ indissolubilem fecit eam deus Ima go ergo pertinet ad formaz. similitudo ad na turam. Factus est ergo homo secūdū animā ad imaginem ⁊ similitudinem non patris vl' filij vel ſpūs sancti. sed totus trinitatis. ita et secūdum animam dicitur homo esse imago dei. quia imago dei in eo ē. Sicut imago di citur ⁊ tabula ⁊ pictura que in ea est. sed ꝓpter picturam que in ea simul ⁊ tabula imago ap pellatur. Ita propter imaginem trinitatis ēt illud in quo est imago nomine imaginis vo catur

Aug. in xv. li. o trinita.

Quod homo dicitur imago ⁊ ad imagi nem. filius vero imago nō ad imaginem.

Quo circa homo et imago dicitur ⁊ ad imaginem. filius autem imago: non ad imaginem. quia natus. non creatus. equalis ⁊ in nullo dissimilis. homo creatus ē a deo non genitus non paritate equalis. ſz quadam similitudine accedens ei. Vñ Au gu. in li. vij. de trinitate. In Geñ. legit. Fa ciamus hominem ad imaginem ⁊ similitu dinem nostram. Faciamus ⁊ nostram plura liter dixit. ⁊ nisi ex relatiuis accipi non opor tet vt facere intelligantur pr̄ ⁊ filius ⁊ spūs san ctus ad imaginem patris ⁊ filij ⁊ spūs sancti vt subsisteret homo imago dei. Sed qz non omnino equalis fiebat illa imago tanḡ non ab illo nata sed ab eo creata. Ideo ita imago dicitur q̄ ⁊ ad imaginem. quia non equatur paritate. sed accedit quadam similitudine. Filius autez est imago sed non ad imaginē ga equalis patri. Dictus est ergo homo ad imaginem ꝓpter imparem similitudinem. Et ideo nostrā vt imago trinitatis esse homo intelligatur. non trinitati equalis sicut filius patri. Ecce ostensum est secundū quid homo sit similis deo. s. secūdum aiam. Sed ⁊ in cor pore quandam ꝓprietatem habet que hoc in dicat. quia est erecta statura secūdū quā corp⁹ anime rationali congruit qz in celū erectuz ē

Augu⁹

Qđ ⁊ ſz corp⁹ p̄t dici fa ctus ad ſilitudi nē dei.

Circa distinctionem

c 16. quero vtrū imago trinitatis consi stat in tribus potēcijs aie rōnalis realr distinctis. q̄ sic videt q̄ in trinitate psone sunt rea liter distincte. sed imago trinitatis est in aīa homis ergo aīa homis habet tria realiter distincta sed nō sunt actus. qz imago ē ꝓpetua cuiusmodi nō sunt ac tus. ergo sunt potēcie. Itē secūdo de aīa potentie distinguunt ꝑ actus. sed actus illarū potentiaruz in gbus est imago trinitatis sunt realiter distincti. er go ⁊ potentie. Item quoz est identitas realis eoruz est p̄dicatio vera p̄dicando hoc eē hoc. ergo si intel lectus ⁊ voluntas eēnt idem realiter hec eēt vera: intellectus est volūtas qđ est incōueniens. qđ si nō habeaf ꝑ incōueniēti. Contra si intellect⁹ forma liter eēt volūtas qcqd formaliter cōueniret alicui ꝑ vnū illoz cōueniret sibi ꝑ alterū. ergo sicut aligs di citur itelligere per intellectū ita dicef intelligere ꝑ volūtatē. ⁊ per idem ꝓbaf cōclusio p̄ncipalis q̄ nō sunt idē realiter. qz tūc q̄ realiter conueniret vni re aliter conueniret alteri. Lōtra Aug. i4. de tri. c. i6. in eo querēda est imago quo in aīa nr̄a nihil est melius. sed eēntia aīe nihil est melius. ergo potēn tie in qbus est imago nō differūt ab eēntia realiter. qz si sic tūc eēntia aīe que est suba simplex ⁊ indiuisi bilis eēt melior ipsis. Preterea aīa est immate rialis intrinsece. ⁊ per eēntiā suam. ergo ꝑ eēntiā est intelligibilis ⁊ intellectualis siue intelligēs. ſm illam ꝓpōnem ꝓculi famosam oē immāle est supra se conuersiuū. ⁊ sic intelligēs ⁊ intellectū sunt idē re aliter in aīa. ergo potēcia nō differt ab eēntia. et sic erit de alijs. quare nec inter se. Preterea Augu. i5. tri. c. 67. de paruis dicit q̄ memoria ꝓtinet ad imaginē. qz repr̄sentat p̄rem ⁊ intelligētia similiter qz repr̄sentat filiū. cuius rōnem assignat qz memoria pfe cta est p̄ncipiū sufficiens intellectionis tanḡ actus p̄mus. sed actus p̄mus est p̄ncipiū operationis: er go memoria ⁊ intelligētia que sunt p̄ncipiū opatōis non differūt realiter. ⁊ sic erit de voluntate.

S. thoꝛ p̄ma p̄ te sūme q. 77ª. ar. p̄mo Tho.

Hic est vnus modus dicēdi q̄ intellect⁹ ⁊ vo luntas sunt due potēcie realiter distincte i ter se ⁊ ab eēntia aīe. de memoria modo nō loquor passiones enim aīe sunt ille due potēcie ⁊ ꝓpꝛieta tes ⁊ accēntia fluēcia ab ipsa accēs autē realiter dif fert a suba. Alius modus dicendi est q̄ iste potē cie non sunt accēntia aie sed partes eēntiales eius. p̄ mus modus tenef a multis. ⁊ ꝓbatur sic ab vno an tiquo doctore. potēcia ⁊ actus ꝓtinēt ad idē gen⁹. ſz actus potēciarū istarū. s. intelligere ⁊ velle sunt acci dentia aīe. ergo ⁊ potēcie. Preterea si aīa ſm su am eēntiam sit immediate p̄ncipiū operationis cuz semp sit in actu. quia est actus semp agit ⁊ opaf. igi tur hīs aīam semp intelligit sicut habēs animā vel eēntiā aīe semp viuit. Unus doctor modern⁹ ad dit talem rōnē nullū simplex creatū pōt eē immedi atum ⁊ totale p̄ncipium diuersarū opationū. ⁊ hoc ꝓbat in illo vbi magis videf. Maz materia vna et simplex non pōt ſm se eē p̄ncipiū receptiuū diuersa rum formarū alterius rōnis nisi mediantibus per fectionibus ⁊ dispositionibus qbusdam determinā tibus ipaz ad diuersas formas. alſ enim quodlibz posset fieri ex quolibet. patet p̄mo phy. ⁊ multo mi nus in potēcijs actiuis. igitur vna eēntia simplex nō pōt eē p̄ncipiū immediatū diuersarū opationuz cu iusmodi sunt intelligere ⁊ velle. ergo hoc erit ꝑ po tentias realiter distinctas. Unus alius moder nus ponit rōnem talem. accēs variabile nō inest sb stantie nisi mediante accēte inuariabili. intelligere ⁊ velle sunt accēntia variabilia. ⁊ conueniūt aie me diante intellectu ⁊ volūtate. ergo maioz ꝓbaf. quia maioz differentia non ꝓcedit ab vnitate nisi medi ante aliqua differētia minoze. Preterea apponi tur rō talis agens ꝑ eēntiam suā vel semp agit. vel

Herue us nata lis. 4°. p°. q. ix.

Egidi⁹ 4°ꝫ°. q. ix.

semp põt agere. sed aia cũ in opando marime depẽ deat ab alio agẽte nõ põt sic semp agere. igitur quo agit nõ est eẽntia. ℙreterea sicut eẽ ad eẽntiam. ita opari ad potẽtiã. igit̃. per cõmutationẽ ꝓportionis sicut eẽ ad opari. ita eẽntia ad potẽtiã. sed in oĩ creato eẽ realiter differt ab opari. ergo ⁊ eẽntia a potentia. ℙreterea hoc oñdit̃ ꝑ Aug. de spũ ⁊ aia ꝑ Arist. in ꝓdicamẽtis. per simpliciũ super ꝓdicamenta. ſ. de qualitate. ⁊ per Dam̃. in logica sua que oẽs ponũt potẽtias nãles in secũda spẽ qualitatis. igitur sunt accñtia. ℙreterea cõmẽ. primo de aia dicit q aia diuiditur in has potẽtias sicut pomũ in colorem ⁊ saporẽ. talis est in accñtia. ergo. ℙreterea qõ recipit magis ⁊ minus nõ est suba. sed iste potentie recipiũt magis ⁊ minus. ergo ⁊c. maior ꝓz in ꝓdicamẽtis. minor videt̃ ponere Aug. 15. de tri. ca. 23°. ℙreterea Anſel. de casu dia. c. 8. dicit q potẽtie iste ⁊ si non sunt sube nõ sunt tñ nihil. ℜões iste non cogunt cũ pluritas non sit sine rõne cogente ponẽda. ergo. Ad ꝑmã dico q ibi ẽ equocatio de potẽtia. nam potẽtia vno modo ẽ prinm opandi. et sic diuidit̃ in potẽtiã actiuã ⁊ passiuã. 5. ⁊. 9. metha phy. Allio modo accipit̃ vt diuidit̃ cõtra actũ. ⁊ hoc modo potẽtia ⁊ actꝰ nõ sunt tñ eiusdẽ spẽi. sed etiaꝫ eiusdẽ numeri. vt dr. 9. metha°. illud enim indiuiduum qõ nũc est in actu illud idẽ fuit in potẽtia. potentia aũt primo modo ẽ principiũ transmutãdi aliud inquantũ aliud. vel ab alio inquantũ aliud. Luꝫ ergo dicit̃ q potẽtia ⁊ actus sunt eiusdẽ generis falsũ ẽ de potẽtia que est principiũ trãsmutationis. qa accñs imediate recipit̃ in suba. aliter eẽt ꝓcessus ĩ infinitũ. ergo potẽtia passiua vel actiua sic accepta nõ est eiusdẽ generis cũ suo actu. hoc etiã ꝓbatur ꝑ Arist. 7. metha. in fi. qui dicit q suba nõ ꝓducit̃ in eẽ nisi a suba ꝑexñte in actu. ſz q̃stũ vel q̃le ꝓducit̃ in esse nullo q̃sto vel quali ꝓsupposito in actu. sed in potẽtia tñ. ergo ꝑm ipm suba ponit̃ imediate eẽ effectiua accñtis. Jtẽ iste ponit in aia virtutẽ actuaꝫ respectu istarũ potẽtiarũ. qz fluere ab eẽntia attribuit̃ ꝟtuti actiue eẽntie. Similiter doctor iste ponit i 3° suo q eẽntia aie ẽ mediatũ principiũ ⁊ primũ receptiuũ istarũ potẽtiarũ quantumcũqz sint accñtia ꝑm ipm. ⁊ tũ ꝑm ipsum nõ sunt in eodẽ genere cũ eẽntia aie. ergo receptiuũ nõ semp est eiusdẽ generis cum recepto. vel receptiuũ actus ⁊ ipse actꝰ. Secũda rõ nõ valet. non enim segtur aia ꝑm suã eẽntiã ẽ actus. igit̃ hñs ipam semp opat̃ vel põt opari semp. sed bñ sequit̃ ergo semp est in actu. Nec est simile ꝺ dare vitã ⁊ opari. q. ſ. sicut est prinm opandi p essentiam ita ẽ prinm viuẽdi p eẽntiã ⁊c. qz aia est principium formale quo viuũ est viuũ qz ipsa formaliter dat eẽ viuũ. sed aia est ꝓncipiũ opationis ꝑm q reducta ad genus cãe efficiẽtis. ⁊ sicut ars se hꝫ ad effectũ. ſ. in genere ꝓncipij effectiui. Est igit̃ ibi equiuocatio q̃stum ad imediationẽ. vno enim modo ẽ sic. ⁊ alio modo nõ sic. Est enim aia imediatũ ꝓncipium formale eẽndi ⁊ imediatũ ꝓncipiũ operandi. sed non sic se hꝫ ad cãm formalẽ ⁊ ad effectiuã. non enim opꝫ q hñs formã sit semp in actu secundo.

Tu dicis actus nõ est imediatũ pncipiũ recipiendi actũ falsum est. ⁊ etiã cõtra te sicut cõtra me. qz essentia ⁊ suba que est actus ẽ receptiua actꝰ alicuiꝰ accidentalis. ſ. potẽtie que est forma quedã ⁊ actus in aia ꝑm eos. nec est mains incõueniẽs q̃ꝫ de forma subali que est ꝑpria rõ recipiẽdi ꝑpriã passionẽ sicut ꝑpria forma hois est rõ recipiẽdi risibilitatem.

ℙreterea si actꝰ nõ põt recipe actũ cũ oĩs potẽtia nãlis aie sit qdã actus nulla recipiet actũ. Sꝫ dicunt q aia nõ recipit actũ per potẽtiã q̃ sit actus inquantũ huius. sed per rõnẽ intellectiuã q̃ nõ est actꝰ sed potẽtia pura. vt dicit̃. 3. de aĩa q intellectꝰ añ suum intelligere nihil est de numero intelligibiliũ. ſꝫ ẽ sicut mã ꝑma. hoc nihil est qz oẽs ponũt q intellectus ẽ qdam actus. ℙreterea oẽs ponũt q accñs simplr nõ recipit̃ nisi in entitate actuali que ẽ necessario subm accñtis nõ in potẽtia pura quã ponis eẽ intellectũ. ℙreterea si intellectꝰ eẽt potẽtia pura seq̃ret̃ q tot eẽnt intellectꝰ in hoie quot intellectões qz pura potẽtia est variabilis sicut actus sunt varij dicẽte Arist. 3. phys. q posse sanari ⁊ posse egrotari differũt sicut sanari ⁊ egrotari. Ad illõ aũt philosophi. 3. de aĩa. dico q illa ꝓpõ est distinguenda ꝑm amphibologiã eo q ly añ põt cõstrui cum intelligere. ⁊ tunc ꝓpositio est vera sub hoc intellectu. Intellectus nihil intelligit ante intelligere. vel intellectꝰ nõ est potẽs de ꝓpinquo scip̃m intelligere añ intelligere alioꝝ intelligibiliũ. Si aũt cõstruit̃ cũ ly posse vel cũ ly possibilis sic est ꝓpõ falsa. qz tũc eẽt sensus q nõ est possibile q habeat intelligere. Qõ additur de materia dico q hoc nõ ꝯcludit nisi q intellectus nõ est ꝑmo intelligibilis a se. Ad tertiũ idez simplex nõ põt eẽ ꝓncipiũ diuersarũ opationũ falsuꝫ est. tũc enim suba aie nõ posset eẽ imediatũ receptiuum triũ potẽtiarũ. Dices q verũ est eque ꝑmo. ſꝫ quodã ordine sic q vna recipit̃ mediãte alia vel ꝓ⁹ nã alia. hoc nõ valet. qz vna forma in coꝝporalibus nõ est ꝓncipiũ recipiẽdi aliã. vt raritas nõ ẽ ꝓncipiũ recipiẽdi calorẽ etiã si ꝑus recipiat̃. nec calor. in igne vel in ligno est rõ leuitatis. qz si sic nusquaꝫ posset inueniri leuitas nisi eẽt ibi calor erquo eẽt ꝑ se rõ recipiẽdi ipam. sic in ꝓposito. si vna ꝑus alia recipiat̃. tñ imediate intelligere ⁊ velle in eodẽ susceptiuo recipiunt̃. ſ. in eẽntia aie. Quod dicis ꝺ materia q nõ recipit diuersas formas nisi diuersimode determinata. hoc posito habet̃ ꝓpositum. qz saltez imediate recipit illa absoluta. Et qõ dicis q mediantibus illis recepit. falsum est. qz qõ est ꝑ se receptiuũ vel ꝑ se rõ recipiendi formã subalẽ est de suba cõpositi. igit̃ illud absolutũ qõ determinat materiã vel est forma substantialis. ⁊ tũc sũt plures forme in eodẽ qõ tu negas. qz ꝑma faceret ens vnuꝫ ꝑ se cũ mã. ⁊ sic secũda aduenire ꝺ enti in actu. ⁊ ita eẽt accñtalis. si ẽ simplr accñs hoc est impossibile. qa tũc de rõne cõpositi qõ est in genere sube eẽt accñs.

Ad aliud q̃ro vtrũ potẽtia sit variabilis vel non si nõ cũ aia sit ita inuariabilis sicut potẽtia ipsa potest imediate recipe actus variabiles sicut potentie si aũt potẽtia est variabilis nõ põt ꝑ te recipe variabile nisi mediãte inuariabili cuiusmodi est eẽntia. ergo. Ad aliud dico q agere ꝑ eẽntiã est duplicit vno modo idẽ est q in agẽdo nõ depẽdere ab alio. ⁊ nõ habere eẽntiam ꝑ participationẽ. ⁊ ꝑm hoc maior est vera. sed minor falsa. Allio modo idẽ est qõ ñ ꝑ accñs siue ꝑ additũ lꝫ depẽdeat. ⁊ ꝑm hoc maior ẽ falsa. ⁊ hoc ꝓz per Anic. 9. metha. c. 2. q dicit q ꝟtutes alique sunt agẽtes nõ ꝑ additũ. Ad aliud dico q maior ꝓpõ ẽ falsa. sicut se hꝫ eẽ ad eẽntiã ita opari ad potentiã. qz eẽ est idẽ realiter cũ eẽntia nõ ꝓgredi ens ab eẽntia. actus aũt vel opari est ꝓgrediens a potẽtia nec ẽ idẽ sibi realiter. Sed si argueres sic. sicut eẽntia ad eẽ sic potẽtia ad posse. igit̃ sicut eẽntia est potentia sic eẽ est posse. cõcederet̃ argm. auctoritates soluent̃ inferius. qz solutio earũ depẽdet a solutione. q. Allia opi. dicit q sunt sicut partes anime realiter distincte inter se q̃uis nõ ab eẽntia. Qõ ꝯfirmat̃ per phm. 3. de aĩa. de parte inqt anime ⁊c.

ℙreterea per Boe. in li. diuisionũ. aia diuidit̃ i potẽtias sicut totũ in partes virtuales. ℙreterea Aug. 15. de tri. c. 7. detracto etiã corꝑe si sola anima cogitet̃ aliqd eius est mẽs tanq̃ caput eius vel

Sãctꝰ Bonauẽtura li. 2. di. 24. ar. 2. q. 1.

oculus vel facies. Et sequitur nō igit aīa sz q excellit in aīa mens vocat. ¶Preterea Anselm. de concor. gratie ⁊ li. arbi. c. 19. dicit q potētie sic sunt in aīa sicut in corpore mēbra. ergo. ¶Hoc videt cōtra Aug. 9. de tri. c. 5. vbi dicit q quelibet istarū complectitur totā eēntiā aīe. pars aūt nō cōplectit suum totum. Et ibi etiā cōcludēdo dicit vnius eiusdēq; essentie necesse est hec tria ee. nulla aūt pars est eiusdem eēntie cū alia. vñ si iste tres potentie sunt vna eēntia vna vita vt in pluribus locis dicit sequitur q nō sunt partes eēntie. ¶Preterea pars in ee naturali p̄cedit suum totū origine. sed intellectus vel q̄cūq; alia potētia sequit eēntiam aīe. ergo nō est pars anime. ¶Preterea si sunt partes. aut integrales: aut eēntiales si integrales igit oz dare aliqō tertium p̄ter ista. q; semp partes integrales faciūt aliqō totū aliud a qualibet partiū per aliqō formale occurrens. vt pz. 7. metha. de hac syllaba ab. cuius ptes sunt. a. ⁊. b. ab aūt nō est nec. a. nec. b. si sūt ptes eēntiales subales. igit vna erit pfectibilis ab alia eēntialiter vt intellect⁹ a volūtate. igit aīa nō posset informare corpus. p° q; illa potentia receptiua ⁊ pfectibilis ab alia potēria nō pōt ee magis dependēs q̄z mā ignis vel alterius corpis. sz mā ignis vel ignis ipse nō pōt inesse alicui ip̄m informādo. igit sic nec aīa pōt ee forma vel actus primus alicuius. q; sue parti eēntiali. s. potētie illi repugnat informare. igitur tota aīa nō pōt ee forma alicuius. Si aūt dicat q in idē redit. s. q vna nō perficit aliā. sed oēs pficiunt nām aīe. tūc videt idē q p̄us. s. q toti aīe repugnat ee actū primū alicuius ⁊ informare p̄mo. quia parti sue eēntiali. s. sue materie repugnat informare. homo etiā nō eēt vnū per se ⁊ primo. ¶Dē. q. 3, 9, i 4. Alij dicunt q potētie aīe sunt idem eēntie aīe realiter distincte tñ inter se re relatiua. q; aīa ſm se non dicit potētiā. q; 9. metha. dicitur q potētia diffinitur p actū ⁊ ecōuerso. aia aūt sz se ꝯsiderata nō diffinitur hic p actū. ergo nec sic est potētia. sed eēntia aīe sub tali respectu dicit talis potētia. ſm hoc igit q anima ſm se cōparat ad diuersos act⁹ ⁊ ad diuersa obiecta sunt in aīa diuersi respectus qui dicunt diuerse potētie. Aliter tñ ⁊ aliter determinat his respectib⁹ ſm quosdā. nam ad potētiarū organicarū actus determinat aīa per organa ad intellectū aūt agentem ⁊ volūtatē que sunt potētie actiue determinat aīa ex cōparatione ad obm sine determinat ex se ex eo q huiusmodi potentie hñt determinatū agere sicut intellectus agens ⁊ volūtas sine per spēs receptas sicut intellect⁹ possibilis. ¶Hec opi. videt consona rōni imaginis que est in aīa. nam sicut in diuis ē vna eēntia ⁊ distinctia psonalis p res relatiuas sic in imagine creata erit vna eēntia cū tribus potētiis re relatiua distinctis. ¶Preterea Aug. 9. de tri. c. 5. vnius ergo eiusdēq; eēntie necesse ē hec tria esse. ergo non sunt tria absoluta. Itē p hoc auctor d̄ spū ⁊ aīa. c. 11. Contra q; nō q̄rimus hic de potētia p̄t dicit respectū ad actū. sed q̄rimus de fundamento istius respectus quasi de potentia que ē vel pōt ee p̄ncipiū opationis sive act⁹ quātū ad potētiā actiuā vel p̄ncipiū receptionis alicuius absoluti q̄z tus ad passiuā. q̄rimus igit de primo fundamēto relationis p̄ncipij ad p̄ncipatū sive de p̄n° immediato actionis vel opationis. Istud aūt p̄ncipiū nō potest ee absolutū cū relatione. p bo. q; impossibile eo absolutū cū relatione facere per se vnū. sed vnius opationis per se est vnū p̄ncipiū per se. ergo impossibile est q in rōne illius p̄ncipij includat p se relatō sed intelligē est actus per se vnus. ⁊ similiter. vl'er go. ¶Preterea p̄ncipiū per se vnū p̄ns ē opatione ⁊ pōt ee absq; cōtradictione sine ipsa sed relatō nec potest ee nec intelligi sine termino q in pposito est opatio. ergo. ¶Preterea respectus nō est per se d̄ ratione potētiarū receptiuarū sive passiuarum. ergo nec actiuarū. p̄tia pz. aīs pbat. q; recipiēs cuiusmodi est materia recipit formas p eēntiam suam nō per relationē. Aliter pbatur. q; quod est per se de rōne p̄incipij passiui est p se pars cōpositi faciens per se vnū cū illo. respectus aūt nō est per se ps alicuius absoluti. nec facit per se vnū cū absoluto.

¶Preterea ſm ip̄m respectus est idē eēnti aliter realiter cū fundamēto. ergo eēntia aīe nō est nobilior respectu. nec etiā vna potētia erit nobilior alia. que enim vni ⁊ eidem fundamēto reali sunt eadez realiter vnū nō est nobilius alio. quod est ꝓtra eum q ponit voluntatē nobiliorē intellectu realiter.

¶Preterea ipse ponit q̄ itelle⁹ ⁊ volūtas sūt duo distincta ita q̄ nō est talis distinctio in aliquo eor p se. vel i volū⁹ p se. vel in itellectu p se q̄lis est inter itellectum ⁊ volūtatem. sed posito q̄ isti respectus sint idem fundamēto suo non videt hoc verū. ¶Preterea si potētie includit respectū ⁊ distinguit per respectum volūtas erit due potētie vel plures. p° q; ante relationē ad actū vt ad velle non distinguitur vel non est distincta volūtas ꝓtra aliā potētiā. igit ſm multiplicationē respectuū ad diuersa velle erit multiplicatio potentiarū volitiuarū ibi aūt sunt diuersa velle. s. respectu finis ⁊ respectu eor que sunt ad finē. ⁊ sic etiā erit de intellectu. ¶Preterea contra illud q̄d dicit de potentia organica est pbs p̄mo de aīa qui dicit q̄ mēbra cerui non differūt a membris leonis nisi q; aīa cerui differt ab anima leōis forma enim determinat sibi membra conuenientia ⁊ distinguit. nō aūt materia respectu taliū actuū materia enim non distinguit formā sed econuerso.

¶Preterea dicit q̄ intellectus possibilis determinat ad actū per spēm ⁊ tñ negat spēs recipi in intellectu. sed tñ ponit fantasmata. quomodo aūt determinet intellectus vel distinguat per fantasmata ñ video. ¶Preterea si spēs determinat intellectuz possibilē. igitur spes alterius rōnis constituet intellectū alterius rōnis. Si enim determinātia alicuorum sunt alterius rōnis ⁊ determinata erunt similiter. Ad p̄mū p opi. ista dico q̄ necesse est imaginē creatā in aliquo deficere ab increata. Et illud in quo deficit est q; p̄incipiū opandi et distinguendi non pōt ee relatio. Ad auctoritates dico q̄ loquunt de relationibus potētiarū cōparatis inter se non aūt vt comparant ad extra.

Dico igitur q̄ potentie nō distinguunt realiter inter se nec ab eēntia. Illud enim ē ponendū in natura qō melius ē si sit possibile ex secundo de ge. natura enim semp desiderat qō melius ē sed paucitas sine multitudine est melior in natura si sit possibilis. patz p̄mo per phyloso. igit si pōt ee actus diuersi ab vna eēntia simplici aīe sine distinctione reali potētiarū hoc est ponēdū. sed huiusmodi paucitas est possibilis. pz aūt per p̄dicta q̄ nō est necesse q̄ iste potētie sint accētia absoluta vel relatiua nec partes aīe eēntiales sine integrales. ¶Hec enim oia patēt per rñsionē ad argumenta opi. Nō aūt ista paucitas sit nobilitas pz q; aliter nō cōpeteret enti nobilissimo cui cōpetit p vnicā eēntiam suam opari diuersa. ¶Preterea quāto ordinatum ad finē ī mediatius attingit finē tāto maioris nobilitatis ē. sed eēntia ordinat ad finē. igitur quāto immediatior modo attingit finē tanto erit nobilior. sed hoc est si seipsa immediate nō mediante aliquo accidēte realiter differēte ab ipsa opet ⁊ agat. ergo.

Et p̄terea seq̄retur q aīa nō eēt btā nisi per accis pbatio illa nō est pfectio ꝓpria alicuius que non re

eipiť in illo niſi recipiať ꝑus in alio realiter differẽ te ab illo in quo etiã recipeť ſi eẽt ſeparatũ ab illo. v̄ bi gr̄a. Color nõ eſt ꝓpria ꝓfectio ſubẽ corporee qa non recipiť in illa niſi mediãte ſupficie q̃ realiter di ſtinguiť ab ea ⁊ recipeť in ipſa ſi eẽt ſeparata ab ipa ⁊ maneret. ideo ſubſtantia eſt colorata ꝑ accñs. ſed viſio vel intellectio dei non recipiť in aĩa niſi q̃ re cipitur in intellectu q ꝑm te eſt potẽtia realiter di ſtincta ab aĩa. ⁊ recipetur in ipſo etiã ſi eẽt ſeparat? igiť aĩa non eẽt bt̃a niſi ꝑ accñs ⁊ intellectus per ſe.

Preterea aliqs actus vel aliqua forma inferi or aĩa põt eẽ ꝑncipiũ immediatũ agendi ꝑz de calo re ⁊ qualitatibus actiuis aliter eẽt ꝓceſſus in infi nitum. hoc etiam eſt nobilitatis aliter nõ cõpeterꝫ deo ſic opari. ſ. ĩmediate ꝑ eẽntiã ſuã. igiť mlto ma gis debet hoc competere anime intellectiue.

Preterea neceſſe eſt ſubam generari a ſuba tam in generatiõe vniuoca q̃ equoca. ꝓbo q̄ neceſſe eſt q̄ forma generantis que eſt ꝑncipiũ generationis. ſit nobilior vel eque nobilis ſicut forma geniti. ſed impoſſibile eſt formã accñtalẽ quãcũq̃ eſſe ꝓfectio rem forma ſubali. ergo no põt eẽ ꝑncipiũ immedia tũ gnãndi. Dices q̄ forma accñtalis nõ eſt agẽs principale ſed inſtr̄ale. Contra q̄ ſi ſic habeť ꝓ poſitũ. Inſtr̄ale enim agẽs nõ mouet niſi q̄ motuꝫ. igiť aliqua ĩmediata efficientia dať ſupiori agenti. i. ſubẽ. Preterea principale agẽs vbi nõ põt ha bere inſtr̄m qõ attingat terminũ vel paſſum ibi im mediate attingit terminũ. ſed in generatione ſuba li inſtr̄m non põt attingere paſſum. ſ. materiã ꝑmã. ergo tunc nõ vtiť eo. igitur ſaltẽ cũ attingit imme diate paſſum. ſ. mãm primã. Dico q̄ põt ſuſtine ri q̄ eẽntia aĩe indiſtincta re ⁊ rõne eſt principiũ plu rium actionũ ſine diuerſitate reali potẽtiarũ. ita q̄ ſint vel partes anime vel accñtia eius vel reſpe ctus. nam nõ eſt neceſſe q̄ pluralitas in effectu rea lis arguat pluralitatẽ realẽ in cã. pluralitas enĩ ab vno illimitato ꝓcedere põt. Dices q̄ erit ibi fal teꝫ differentia rõnis. ꝓcedo. ſed hoc nihil faciet ad principiũ opationis realis. concipere enim ſolẽ vt eſt principiũ vermis vel rane iſte conceptus nihil facit ad hoc q̄ ſol ꝓducat realiter vermẽ vel ranaꝫ Et tunc opꝫ dicere q̄ potentie vt diſtincte includũt reſpectus ſꝫ nõ vt ſunt principiuꝫ opandi. Iſta via ſubſtineri poſſꝫ ſic ſuſtineť de deo q̄ ſino idẽ re ⁊ rõ ne reali eſt principium pluriũ realiter diſtinctoꝝ Sed q̄ via hec nõ poſſet ſaluare aliquas auctorita tes que ponũt q̄ potentie exeunt ⁊ q̄ fluũt ab eſſen tia ⁊ huiuſmodi.

Ideo dico aliter ſic ꝑm Diony. 5. c. de diui. no. continẽtia vnitiua nõ eſt eoꝝ q̃ oĩo ſunt idem q̄ illa nõ vniunť. nec eſt eoꝝ que manẽt diſtincta illa diſtinctione qua fuerũt diſtincta ante vnionẽ. Sed que ſunt vnũ realiter manẽt tñ diſtin cta formaliter ſiue que ſunt idem idẽtitate reali di ſtincta ſũt formal̃r. Huiuſmodi aũt cõtẽta tñ in du plici dãia. q̄ quedã ſunt de nã ꝓtinẽtis vt quecũq̃ ſunt ſupiora ad ꝓtinẽs. verbi gr̄a. Alb eadẽ re accipiť rõ albedinis coloris q̃litatis ſenſibilis ⁊ qualitatiſ. ⁊ hec ſunt ſupiora ad hãc albedinẽ. ⁊ iõ omnia ſunt de eẽntia eius. Alia ſunt ꝓtẽta in aliquo vniti ue q̃ſi inferiora. q̄ quaſi paſſiones cõtinẽtis nec ſũt res alie ab ipſo cõtinẽte iſto modo ens cõtinet mul tas paſſiones que nõ ſunt res alie ab ipſo ente. vt p bat Alri. i ꝑn°. 4. metha. diſtiguunť tñ ab inuicẽ for maliter ⁊ quidditatiue. Et etiam ab ente formali tate dico reali ⁊ quidditatiua aliter me[a] concludẽs tales paſſiones de ente ⁊ illas cõſiderans nõ eẽt ſci entia realis. ſicut ergo ens continet vnitiue rõnem vnius veri ⁊ boni ⁊ alioꝝ ſic aĩa continet potentias iſtas vnitiue q̃ꝫ formaliť ſint diſticte. Preterea accipio hanc ꝓpõnẽ poſitã in principio ꝑmi ſniarũ quecũq̃ hñt aliquã diſtinctionẽ realem ſi eẽnt ſepa rata realiter illã diſtinctionẽ hñt ꝑm rõnẽ vbi ñ ſũt diſtincta realiter. ſed ens ⁊ vnũ ſi eẽnt ſeparata eſ ſent diſtincta diſtinctione quidditatiua reali. igiť ⁊ nũc hñt illam formalẽ diſtinctionẽ ꝑm rõnem. Vel forma ſic rõnẽ quecũq̃ hñt aliquẽ ordinẽ inť ſe vbi ſunt diſtincta realiter eundẽ ordinẽ hñt vbi ſũt vni tiue ꝓtẽta. vñ ſi eẽt vnũ ꝑus q̃ꝫ verũ ſi eẽnt diſtincta realiter etiã ⁊ in ente in quo vnitiue continenť ⁊ ha bẽt diſtinctionẽ rõnis vnũ eẽ ꝑius q̃ꝫ verũ. Si er go vnum verũ ⁊ bonum eẽnt realiter diſtincta ab ente eẽnt paſſiones entis. ſequiť ẽt q̄ vnitiue contẽ ta in ente hñt eũdẽ ordinẽ ad ens. ſ. q̄ ſunt q̃ſi paſſi ones entis. Sic ergo poſſumus accipe de intel lectu ⁊ volũtate que nõ ſunt partes eẽntiales aĩe. ſꝫ ſunt vnitiue contẽta in aĩa quaſi paſſiones eius. ꝓpter quas aĩa eſt opatiua non q̄ ſint eẽntia ei⁹ for maliter. ſed ſunt formaliter diſtincte. idẽ tñ identi ce ⁊ vnitiue vt in primo libro ꝓbatum eſt de at tributis diuinis. Imaginandũ eſt ergo q̄ aĩa q̃ſi in primo inſtãti nãe ẽ nã talis. In ſecũdo inſtãti eſt opatiua ſiue potẽs opari ꝑm hãc opationẽ vel illaꝫ ⁊ potẽtie q̃ ſunt ꝓncipia opationũ cõtinenť vniti ue in eẽntia. Et ꝑm iſtã viã põt ſaluari oẽs auctori tates ille que dicũt q̄ huiuſmodi potẽtie egredium tur ab eẽntia aĩe vt virtutes. Itẽ q̄ ſunt medie inť formas ſubales ⁊ accñtales. q̄ ſunt quaſi paſſionesť aĩe. ⁊ paſſio egrediť a ſubo vel ebulliti ſunt tñ idez eẽntie vt dictum eſt. ⁊ põt etiã dici partes ꝑm q̄ nil la dicit totã ꝓfectionẽ eẽntie cõtinẽtis ſꝫ quaſi par tialẽ. Similiter iſto modo facile ẽ cõcipere q̄ vna potẽtia non cõtinet perfectiones oĩum nec totam perfectionẽ ipſius aĩe lꝫ ſit eadẽ res ꝓpter illam di ſtinctionẽ formalẽ. vnde ſic contẽta non cõtinent ſe mutuo q̄ ſunt diſtincta formaliter ⁊ inter ſe et a cõtinẽte primo cui ſunt idẽ realiter vñ duo contẽta inter ſe diſtinguũtur ⁊ reſpectu tertij ſunt idẽ realiter. Ex hoc ꝑz q̄ relatio in diuinis ẽ idẽ eſſentie ⁊ cõtinẽtur ab eẽntia. nõ tñ cõtinet aliquã relationẽ nec eẽntiã formaliter. ſed oẽs relationes continen tur vnitiue ab eẽntia. vna tñ ꝑſona in diuinis habꝫ intra ſe oẽs ꝓfectiones ꝓpter illimitationẽ eẽntie. nõ ſic aũt eſt in imagine creata vel in aĩa q̄ anima nõ eſt illimitata. Ex hoc ꝑz ad Aug. qui dicit. qõ mens meminit ſui q̄ meminit ei⁹ qõ eſt idem ſibi realiter nõ tñ formaliter. Similiter ad illud. 3. de aĩa de parte aũt aĩe. ꝑz enim q̄ ſunt ꝓfectiões ꝑ tiales. Similiter ad Anſel. eſt dicẽdũ q̄ ſicut in corpore ſunt diuerſa mẽbra que reſpõdent diuerſis potẽtijs. ſic in aĩa ſunt diuerſe ꝓfectiones formaliť diſtincte ꝓpter quam formalem diſtinctionẽ cur rit ſimilitudo.

Ex hoc dico ad formã. q. q̄ imago non cõ ſiſtit in aliqb⁹ trib⁹ potẽtijs realiť di ſtinctis. ſed cõſiſtit in aliqbus trib⁹ realiter diſtict̃. puta in actibus. vbi ſciendũ q̄ differt imago a veſti gio vt dictũ eſt in ꝑmo li. q̄ imago repñtat ꝑ modũ totius ꝑmo. veſtigiũ aũt primo repñtat partẽ lꝫ ar guitiue repñtat totũ. vt ꝑz de pede in puluere. trini tas aũt in diuinis eſt quaſi quoddã totũ numerale. ⁊ ideo q̃ repñtat partes dicit̃ veſtigiũ. aĩa aũt rep ſentat totã trinitatẽ. inq̃tuꝫ enim ẽ vna eẽntia hñs intellectũ ⁊ volũtatẽ repñtat diuinã eẽntiam. nõ ſic autem tres ꝑſonas. q̄ eẽntia ⁊ intellectus ⁊ volun tas ſunt in qualibet ꝑſona. repñtat aũt tres ꝑſonas. vt potentie ſiue ſunt ab actibus ſuis. q̄ vnus act⁹ ẽ ab alio per modũ originis ſicut ꝑſone inter ſe origi nanť. ſicut enim a ꝑre v̄bũ ⁊ ab vtroq̃ ſ. ſ. ſic quodã

modo a memoria actus intellectus ⁊ velle ab vtro qz originatur.

Ad primum argumentū dico q̄ imago trinitatis nō ē complete in aīa absolute cōsiderata nisi in radice. sed vt est sub actib⁹ suis cū vnitate sue eētie repīat trinitatem. ⁊ sic cōsistit imago in tribus realiter distinctis. nō aūt in potētijs que realiter nō distinguunt. imago enim vt est perpetua solū est virtualiter in aīa. ⁊ formaliter vt est sub actibus. Ad aliud potētie distinguunt p act⁹ vez est nō tñ opz q̄ sit tanta distinctio in potētijs sicut in actib⁹ lz sit aliqua. vna enīz potētia visiua est pluriū colorū. Ad aliud de predicatione vnius de alio. dico q̄ quantūcūqz iste perfectiones sint vnitiue in eētia ex quo tñ nō sunt qdditatiue idē eētie. nō segtur in abstracto q̄ hoc sit illō sicut aīal est de rōne quidditatiua hois. ⁊ tñ nō segtur q̄ vnū abstractiue p̄dicetur de alio. hec enim ē falsa aīalitas est humanitas. Accipiēdo aūt cōcreatiue sic vnū p̄dicat de alio. vt homo est aīal sic etiaz pōt dici q̄ intellectiuū est volitiuū. Ad auctoritates p opi. ponēte q̄ sunt accītia. dico q̄ eque probabiles ⁊ apparentes auctoritates sunt ad op^m. nam Aug. 5. de tri. dicit q̄ nō sunt vna eētia ⁊ vna substantia ⁊c. Item phs. 7. metha. ⁊. 2. de aīa. dic̄ q̄ vnūquodqz dicit tale cū pōt in opationē sibi debitā qō aūt nō pōt non dicit tale nisi equoce. pz de dolore acutie remota ⁊ de oculo eruto. sed ꝓpter amissionē accītis nō dicit tale equoce. ergo. Preterea Arī. 2. de aīa dicit q̄ si oculus eēt aīal potētia visiua eēt eius forma. ergo. Ad auctoritates in oppo^m. Ad p̄mā dico q̄ potētia naturalis absolute nō est in secūda spē qualitatis sed facilitas ad vtēdū illa potentia. vñ posse leuare festucā vel baculū nō est in secunda specie. sed facilitas leuandi. vnde huiusmodi agilitas dicit hic potētia nālis. ⁊ pz hoc p ei⁹ exē pla de pugillatore ⁊ cursore. ⁊ ideo eius potētia currendi absolute nō est in secūda spē. sed agilitas illi⁹ potentie siue in vtēdo illa potētia siue potentia quo ad illam agilitatē. Ad illud cōmē. dico q̄ silitudo est ꝓ tanto. qz sicut color nō est tota pfectio pomi vt est qd sensibile. similiter nec sapor. sic vna potētia nō cōtinet totā pfectionē aie. Ad illud Anſel. dico q̄ nō dicit q̄ nō sunt subē. sed supposito q̄ nō essent subē adhuc haberet intentū suum qz nō sunt nihil. et hoc sufficit sibi. Ad aliud de magis ⁊ min⁹ dico q̄ potētia de secūda spē q̄litatis recipit magis ⁊ minus. vnus enim dicit magis ingeniosus alio. non tñ illud qō vere est potētia sed habilitates ille. Vel pōt aliter dici q̄ ipse. 10. de tri. dicit q̄ sunt vna mens vna vita. vnde ibi ponit eas eq̄les. Et tunc q̄ in. 15. ponit eas ineq̄les est intelligēdū vt sunt sb actibus suis ⁊ non aliter.

Jsta est distinctio. xvi. huius secūdi libri. In qua magister postq̄z egit de creatura pure spūali. s. angelis. ⁊ de creatura pure corporali. Incipit agere de cōposita ex spūali ⁊ corporali s. de hoie. Et circa hoc in hac distinctione agit de ꝓductione hois in cōmuni. Et tria facit. Nam ꝓmo ostendit qualiter hō sit fact⁹. Secūdo ad cui⁹ imaginē sit ꝓductus. Tertio q̄ nō sit imago que omnio adeq̄tur dei filio. Primū facit a p̄ncipio distinctionis vsq̄z ibi. filius quoq̄z. Secūdū ab inde vsq̄z ibi Quo circa. Tertiū vo vsq̄z ad finē distinctionis. Et tñ in generali. In spāli sn̄ia magr̄i stat in trib⁹ propositionibus quarū p̄ma hec est. Deus pater cuz dixit. faciamus hoiem ad imaginē ⁊ silitudinē nostram loquebat filio ⁊ spūi scō ⁊ nō spiritibus quibuscūqz creatis. Hanc magr̄ ꝓbās querit qualis ⁊ quo

modo factus sit homo. Et respōdens dicit q̄ ꝓ vbū dñi ad imaginē ⁊ silitudinē dei sit ꝓductus. ſm illud Gen. 1. faciamus hoiem ad imaginē ⁊ silitudinem nr̄az. in qbus vbis oñditur vnitas eētie ⁊ trinitas psonarū. ⁊ sunt vba p̄is ad filiū vel spūm sanctū. ⁊ nō ad angelos vt qdā dixerūt q̄ dei ⁊ angelorū non est vna ⁊ eadē imago sed bñ silitudo. Secunda ꝓpositio est hec. Homo ſm aīam factus est ad imaginē nō simplr̄ vnius diuine psone. sed totius trinitatis. Hanc ꝓpositionē ꝓbans recitat duas opiniones circa intellectū p̄dictor̄ vbor̄ Gen. quarū ꝑma dicit in illo textu Gen. ꝓ imaginē debere solū filiū intelligi ⁊ nō hoiem. qz homo nō est imago dei sed ad imaginē dei factus. sed qz huic opinioni contrariat illud apli vbi dicit q̄ vir sit imago dei ⁊ gloria dei. qua ꝓpter magister videt eā reprobare. Alia opinio dicit q̄ filius dei sit ꝓprie imago. ⁊ spiritus sanctus similitudo. ⁊ q̄ hō sit factus ad imaginē filij ⁊ silitudinē spūs sancti. Hanc opinionē magister nō approbat. eo q̄ scōr̄ auctoritatibus minime sit fulcita. Postea dicit magister hoiem esse factum ad imaginē non cuiuscūqz singularis psone diuine. sed totius trinitatis. ⁊ hoc ſm naturalia i. ſm aīam ad silitudinē dei factus est hō quantuz ad supaddita aie cuiusmodi sunt virtutes. s. innocētia ⁊ iustitia que nāliter in mēte rōnali existunt. Tertia ꝓpositio hec est. Hō qui est imago dei ad imaginem dei creat⁹ nequit adeq̄ri dei filio qui nō est ad imaginē. sed solū imago est patris rōne eterne natiuitatis. Hanc magister ꝓbās dicit q̄ filius dei ⁊ hō dei imago sunt. sed filius solū imago ⁊ nō ad imaginem qz non creatus sed natus eq̄lis patri ⁊ in nullo dissimilis. hō aūt est imago ⁊ ad imaginē qz creat⁹: nō genitus non eq̄lis. sed quadā silitudine accedēs Et hanc magister cōfirmat auctoritate bti Augustī. Et sicut prius dictū est q̄ nulla imago trinitatis create ē sine magna dissilitudine imaginis increate representatiua ꝓpter realē dīam q̄ inter illas imagines cōsideraī. ita etiam nec hō ad imaginē dei creatus pōt adequari filio in diuinis que ē patris imago ꝓpter diuersitatis distantiam inter dei filium ⁊ hoiem. Et tñ in speciali.

De creatione anime vtrum de aliquo facta sit vel non. ⁊ quando facta. ⁊ quam gratiam habuerit in creatione. Di. 17.

b **Jc de origine** animę plura queri solent. s. vnde creata fuerit. ⁊ quando ⁊ quā gr̄am habuerit in creatione. Sicut hominis formatio ſm corpus describitur cū dī. Formauit deus hoiem de limo terre. ita eiusdē scōm aīam factura describit cum subdit. ⁊ inspirauit in faciē eius spiraculū vite. Corpus enīz de limo terre formauit deus cui aīaz inspirauit. Vel ſm aliā litterā flauit vel sufflauit non q̄ faucibus sufflauerit vel manibus corporeis corpus formauerit. Spūs enim deus est. nec lineamētis mēbrorum cōpositus. Non ergo carnaliter putemus deū corporeis manibus formasse corpus vel faucibus inspirasse aīam. sed potius hoiem de limo terre ſm corpus formauit iubendo volendo. i. voluit ⁊ verbo suo iussit.

Bed. Nō nō corporeis uiris formasse vel insufflasse de⁹ dī.

vt ita fieret ⁊ inſpirauit in faciē eius ſpiraculū vite. ideſt ſubſtantiaꝫ anime in qua viue ret. creauit non de materia aliqua corporali: vel ſpirituali. ſed de nihilo.

Opinio quorundā hereticoꝝ qui putaue runt animam eſſe de ſubſtantia ei.

Putauerunt enim quidaꝫ hereticiꝫ deuꝫ de ſubſtantia aiam creaſſe ver bis ſcripture pertinaciter inherentes. quibꝰ dicitur inſpirauit vel inſufflauit. ⁊c̄. Cum flat inquiunt vel ſpirat: homo de ſe flatum emittit. Sic ergo cū dicit deus flaſſe vel ſpi raſſe ſpiraculū in faciēꝫ hominis. ex ſe ſpiritū hominis emiſiſſe intelligitur. i. de ſua ſubſtā tia. Qui hoc dicunt non capiunt tropica lo/ cutione dictuꝫ eſſe ſufflauit ⁊ flauit. ideſt fla/ tum hominis. ſ. animaꝫ fecit. Flare enī eſt fla tum facere. flatuꝫ facere eſt animā facere. Unī dominus per eſaiaꝫ. Omneꝫ flatuꝫ ergo fe/ ci. Non ſunt ergo audiendi qui putant aīaꝫ eſſe partē dei. Si enim hoc eſſet: nec a ſe nec ab alio decipi poſſet. nec ad malum faciendū vel. patiendum compelli. nec in melius vel deterius mutari. Flatus ergo quo hominē animauit factus eſt a deo. non de deo nec ō aliqua materia ſed de nihilo.

Rñſio.

Hic quando facta ſit anima. an ante coꝛ/ pus an in coꝛpoꝛe.

Sed vtrum in coꝛpoꝛe vel extra coꝛpus etiam inter doctos ſcrupuloſa queſtio eſt. Auguſtinus enim ſuper geñ. tra dit animam cum angelis ſine coꝛpoꝛe fuiſſe creatam poſtea vero ad coꝛpus acceſſiſſe. ne/ que compulſa eſt incoꝛpoꝛari ſed naturaliter illud voluit. i. ſic creata fuit vt vellet. ſicut na/ turale nobis eſt velle viuere. Male aūt vel le viuere: non nature ſed voluntatis eſt puer ſe. Alij vero dicunt animam primi homis in coꝛpoꝛe fuiſſe creatam. ita exponentes ver ba illa. Inſpirauit in faciem eius ſpiraculum vite ideſt animam in coꝛpoꝛe creauit que to tum coꝛpus animaret. faciē tamē ſpecialiter expreſſit. qꝛ hec pars ſenſibus ornata eſt ad i tuenda ſuperioꝛa. Sed quicquid de anima primi hominis eſtimetur de alijs certiſſime ſentiendum eſt ꝙ in coꝛpoꝛe creentur. Creā do enim infundit eas deus. ⁊ infundendo creat. Dicendum eſt etiam animam illaꝫ nō ſic eſſe creatam. vt preſcia eſſet operis futu ri iuſti vel iniuſti.

Opinio Auguſt.

Alioꝝ ſnia

Dō aīa illa non ſunt preſcia ope ris futu ri.

In qua etate deus hominez fecerit.

Solet etiam queri vtrum deus hominem repente in virili etate fece/ rit an ꝓficiendo ⁊ etates augendo. ſicut nunc foꝛmat in matris vteroꝛ. Auguſtinus ſuper Gene. dicit. Quod adam in virili etate con tinuo factus eſt. ⁊ hoc ſecundum ſuperioꝛes non inferioꝛes cauſas. ideſt ſecundum volū tatem ⁊ potentiam dei. quam nature generi bus non alligauit. qualiter ⁊ virga Moyſi conuerſa eſt in draconem. Nec talia contra naturam fiunt. niſi nobis quibus aliter natu re curſus innotuit. deo autē natura eſt quod facit. Non ergo contra diſpoſitionem ſuam illud fecit deus. Erat enim in prima creatu/ rarum conditione ſic hominem poſſe fieri. ſed non ſibi erat neceſſe vt ſic fieret. Hoc enī non erat in conditione creature. ſed in bene placito creatoꝛis. cuius voluntas neceſſitas eſt. Hoc enim neceſſario futurum eſt quod vult ⁊ preſcit. Multa vero ſecundum infe/ rioꝛes cauſas futura ſunt. ſed in preſcientia dei futura non ſunt. Si autem ibi aliter futu ra ſunt. potius futura ſunt. ſicut ibi ſunt vbi preſcit ille qui non poteſt falli. Sic ergo factꝰ eſt adam non ſecundum inferioꝛes cauſas. quia non erat in rerum cauſis ſeminalibus. vt ita fieret. ſed ſecundum ſuperioꝛes nō cō tra naturam operantes. qꝛ in reruꝫ cauſis na turalibus erat. vt ita poſſet fieri.

Di. 17.

Bed. Nō nō coꝛpoꝛe is utris foꝛmal ſe vel i/ ſufflaſſe deꝰ dī.

Circa diſtinctionem

17. in qua magiſter agit de oꝛigine aie Ade ⁊ de loco ī quo ꝓductus fuit. que runtur duo. primo vtrū aīa Ade fuit creata in coꝛpoꝛe 2° vtrū paradiſus ſit locus con/ ueniens habitationi humane. Circa primū arᵉ q ñ qꝛ eadē ꝓductōe ꝓducit ꝓpoſitū ⁊ foꝛma cōpoſi ti. qꝛ foꝛma nō ꝓducit niſi quia ꝓpoſitū ꝓducit. 7. metha materia nō fit nec foꝛma ſed ꝓpoſitum. ſed Ade nō fuit ꝓductus creatione qꝛ fecit eū deus de limo terre. ergo nec eius foꝛma. ſ. aīa fuit creata. Preterea ſicut res ſe habet ad eſſe ita ad fieri. ſed aīa Ade cū ſit pars eius nō habuit eſſe niſi in mate ria. ſ. in coꝛpoꝛe. ꝙ ⁊ in coꝛpoꝛe fuit facta minoꝛ p/ batur quia pars alicuius totius nō habet eſſe niſi eſ ſe totius. ergo aīa Ade que eſt pars ꝓpoſiti vt totiuſ nō habet eſſe niſi eſſe ꝓpoſiti. ⁊ per ꝓñs nec fieri niſi fieri ꝓpoſiti. Contra magiſter in litera. vbi expo nit illud Geñ. formauit deus hominē ⁊ inſpirauit in faciez eius ſpiraculū vite dicit. i. animā in coꝛ/ poꝛe creauit.

Reſponſio Circa iſtā q̄ſtionē fuit vnus erroꝛ ꝙ aīa eſſet de ſubſtan/ tia dei ꝓducta. Et ad hoc accepit arᵐ ab Aug. 7. ſuper Geñ. ſuper iſto verbo Inſpirauit. vbi dicit ꝙ flatus. dī eē de ſūa flāt ⁊ hoc dicit glo. Aug. ſup il lud Jo. 20. Inſufflauit ⁊ dixit accipite ſpīm ſanctū. Hic erroꝛ eſt nullus. qꝛ qui cōcipit ſubſtantiā dei cōcipit eaꝫ vt indiuiſibilez ⁊ inalterabilē que nullo mō pōt aliter ⁊ aliter ſe habeꝛ igit ſi aīa ē de ſubſtā tia dei eſt tota ſubſtantia dei. ⁊ ſic erit deꝰ. Pre terea anima pōt mutari ⁊ mutat ab ignoꝛantia ad ſcientiā a vitijs ad virtutes ⁊ conuerſo deus autē non ſic mutabilis eſt.

Dimissa opinione ista videndū est vtrum aīa sit ex mā. vbi dicit vna opi. q̄ fic. ⁊ tū creat̄ q̄ nō est ex mā p̄cedēte vel p̄exīte. sic videt̄ dicere Aug⁹. 7. super gen̄. Sed retractat illud p̄mo retractationē. ⁊ ideo. q̄ aīa ⁊ ei⁹ mā simul nō de aliquo p̄ducī. ideo aīa creari dr̄. Quicquid sit de hoc dico q̄ possibile est aīam creari sine corpore. forma. n. que p̄ducit̄ in esse non nisi p̄ductione totius nō p̄ducit̄ nisi per accīs. q̄ nō nisi p̄ductōe totius. nec etiā est nisi per accīs loq̄ndo de entitate per se que cōpetit cōposito. p̄z. 7. meta. forma g̃ que pōt per se esse p̄ducit̄ p̄ductione p̄opria vel pōt sic p̄duci. aīa Alde est hmōi. hoc supponit̄ quare. g̃. Sed quid est de facto. dico q̄ nō pōt demōstrari q̄ sit per se p̄ducta. Nō. n. pōt demonstrari q̄ sit īmortalis vt visuz est in. 4°. igitur nec q̄ sit per se p̄ducta p̄opria p̄ductione. Supposito etiā q̄ sit īmortalis ⁊ q̄ nō subsit alicui agenti naturali. nec quantum ad esse nec quantum ad non esse adhuc phs nō poneret eā creari. q̄ dicerent phi q̄ sicut forma celi nō pōt p̄duci nisi a solo deo ⁊ tū nō debet dici creari. q̄ deus nō alia p̄ductione p̄duxit formā celi q̄z totū celuz. ⁊ iō nō p̄ius natura fuit forma celi terminus creatōis q̄z celū ita dicerent q̄ passo existente dispositō crearet ⁊ p̄duceret deus de necessitate aiam. nō creatiōe que terminaretur ad formā sed ad cōpositū. vnde non concederet animaz creari. nō enīz est imaginatus sicut nos scilicet q̄ō actio dei in p̄mo īstanti nature vel temporis terminet̄ ad esse ip̄ius aie ⁊ postea in. 2. instanti infundat̄ corpori. sed poneret actionē dei terminari ad esse totius in primo instanti nature. Sed supposito q̄ fuerit creata fuit ne simul creata cuz formatōe corporis. De hoc videt̄ sentire Aug⁹. q̄ sic. 7. super Ben̄. scilicz q̄ō fuerint create cū angelis ⁊ postea accessisse ad corpora. Sed contrariū huius habet̄ ab Aug̃. de eccle. doc. c. 17° vbi dicit sic. aīas hoīuz nō esse ab initio inter ceteras intellectuales naturas nec simul creatas sicut fingit Orige. dicimus neq̄z cū corporib⁹ per coituz seminari sicut luciferiani ⁊ cirillus ⁊ quidā latinoz presumptoria affirmant sed dicimus corpus tūm p̄ p̄iugij copulaz semīari. Creatōez vero aīe so^m creatorez nosse eius q̄ iudicio corp⁹ coagulari in vulua ⁊ p̄pigi atq̄z formari ac formato iaz corpore aiaz creare ⁊ infūdi vt viuat i vtero hō ꝓstans ex aīa ⁊ corpore. ⁊c. vide litteraz in dis. sequenti. Preterea ad hoc rō cōgruentie talis. Dei perfecta sunt opera in ps q̄ō etiā est rōnabile p̄ph̄a taceret q̄ opera dei sint perfecta. aīa est pars imperfecta dū actu ñ informet. igit̄ non debuit sic creari. Preterea nō fuisset rōnabile si fuisset creata añ corpus quin habuisset aliquē actū vel operationē p̄priā ante cōpus. igit̄ similiter potuit mereri ⁊ demereri. q̄ō est contra Ap̄lm Ro. 9. loquens enī ibi de Jacob ⁊ Esau dicit. cū nondū nati essent aut aliquid egissēt vt ſm electionē p̄positū dei maneret nō ex op̄ibus sz ex vocāte dictū ē ei maior seruiret minori ⁊c. Ad p̄imū ar^m dico q̄ illud verum est de forma que nō p̄ducit̄ alia p̄ductōe q̄z p̄ductōe totius quādo aūt forma p̄ducit̄ p̄ductōe que saltē ordine nature precedit vnionē sui cuz materia nō est verū ⁊ ſm hoc possunt assignari hic due p̄ductōes passiue. vna ad aiam sicut ad vnū terminū p̄ialē. alia ad totū. 2^m etiā ar^m currit de forma q̄ accipit esse quia compositū accipit esse. In hac enīz p̄ductiōe fieri totius est via ⁊ rō ad esse partis illa etiaz p̄batio de parte nō est vera de parte cui nō repugnat p se esse si separet̄. vel vera est quantū ad esse totius in quo includit̄ esse partis.

In quo dīnt xp̄i aī a pho de creatiōe aie.

S. Bon̄ li° 2° di. 17. ar. p° q. 1ª.

Quod homo extra paradisum creatus in paradiso sit positus. ⁊ quare ita factū sit.

Hominez autez ita formatuz tulit deus. vt scriptura docet ⁊ posuit i paradiso voluptatis quē plātauerat a p̄incipio His verbis apte moyses insinuat q̄ homo extra paradisuz creatus postmodū in paradiso sit positus. Quod ideo factuz dicit̄. q̄ non erat in eo permānsurus. vel vt nō nature sed gratie hoc assignaret̄. Intelligitur aūt paradisus localis ⁊ corporalis in quo homo locatus est. Tres enī generales de paradiso sētentie sunt. Una eoz qui corporaliter intelligi volunt tm̄. Alia eorū qui spiritualiter tāntuz. Tertia eorū qui vtroq̄z modo paradisū accipiūt. Tertiā mihi placere fateor. vt homo i corporali paradiso sit positus. qui ab illo p̄incipio plantatus accipi pōt. quo terrā oēm remotis aquis herbas ⁊ ligna p̄ducere iussit. Qui ⁊ si p̄sentis ecclesie vel future typuz tenet. ad lr̄am tamen intelligendū est eē locū amenissimū fructuosis arboribꝰ magnū ⁊ magno fonte fecundū. q̄ō dicimus a p̄incipio antiqua translatio dicit ad orientē. Aliī volunt in orientali parte esse paradisuz lōgo interiacente spacio vel maris vel terre regionibus quas incolunt hoīes secretū. ⁊ in alto situ vsq̄z ad lunarē circulū pertingentē. Alii nec aque diluuij illuc peruenerunt.

Tres sētētie de paradiso sūt ⁊ q̄ sunt.

Aquo p̄ncipio sit plantat⁹

Qualis sit locus paradisi et vbi.

De lignis paradisi inter que erat lignum vite ⁊ lignuz scientie boni ⁊ mali.

In hoc autem paradiso erant ligna diuersi generis inter que vnuz erat quod vocatū est lignū vite alterz vero lignū scie boni ⁊ mali. Lignū autē vite dcm̄ est sicut docet Beda ⁊ Strabus q̄ diuinitus accepit hanc vim. vt qui ex ei⁹ fructu comederet: corpus eius stabili sanitate ⁊ perpetua soliditate firmaret̄. nec vlla infirmitate: vel etatis imbecillitate in deterius vel in occasuz laberetur. Lignū autē scientie boni ⁊ mali. nō a natura hoc nomē accepit. sed ab occasione rei postea secute. Arborenī illa ñ erat mala. sed scientie boni ⁊ mali ideo dicta est. q̄ post p̄hibitionē erat in illa transgressio futura. qua homo experiendo disceret qd esset inter obedientie bonū. ⁊ inobedientie maluz. Non ergo de fructu qui nasceretur. inde positū est illud nomen. sed de re transgressionē secuta. Cognouit enīz homo p̄ꝰ q̄ tangeret hoc lignū bonū ⁊ malū. sed bonuz per prudentiā ⁊ experientiā. malū vero per prudentiā tantū. Quod etiā per experiētiaz nouit vsurpato ligno vetito. q̄ per experientiaz mali didicit quid sit inter bonū obe

Quare uo catū sit lignū scientie boni ⁊ mali.

Nō si p̄mi pentes nō peccassent. nō iō minus scie bōi ⁊ mali lignuz diceret.

dientie ⁊ malū inobedientie. Si vero primi parentes obedientes essent. nec cōtra preceptum peccassent. nō ideo tamen minus diceretur lignū scientie boni ⁊ mali. qz hoc ex eo tactu accideret si vsurparetur. A ligno ergo homo prohibitus est qō maluz nō erat. vt ipsa precepti cōseruatio bonū illi eēt trās gressio malū. Nec melius considerat q̄tuz malū sit inobedientia q̄ hoc modo. cuz. s. iō reus factus est homo intelligit. qz prohibitus rez tetigit. quā si nō prohibitus tetigissz nec peecasset nec penā sensisset. Si enī venenosam herbaz prohibitus tetigeris. pena sequitur. ⁊ si nemo prohibuisset: similiter prosequeretur. Sī tēt prohibetur res tangi que nō tāgenti tm̄ sed prohibenti obest. sicut alienа pecunia ideo phibituz est peccatū. qz p hibenti est damnosuz. Cuz vero tāgitur. qō nec tangēti obest si nō prohibetur. nec cuilibet si tangatur. ideo prohibetur vt per se bonuz obedientie ⁊ malū inobedientie mōstretur. Sicut primus homo a re bona prohibitus penam incurrit. vt non ex re mala. sed ex inobedientia pena esse monstretur. sicut ex obedientia palma.

Si rō ista valeret videt magis cōcludere opposituz. qz motus facit calorez ⁊ per ꝑns maior vel fortior motꝰ maiorē calorē causabit. Rō etiaz in se nō valet sed est falsigrafica. ꝓpter qō currēdū est ad sē tentiā Aluic. p̄mo cano. sentētia secūda doctrina secunda. c. 8. qō intitulat de accidentibꝰ aeris ⁊ impressionibꝰ. ⁊ ad Ptolome. li. de dispōe spere. Nō tñ ad hoc qō dicūt q̄ est ad orientē dico q̄ in quocūque situ sit pōt intelligi esse ad orientez. quilibet. n. punctꝰ in terra pōt intelligi esse ad orientez in cōparatione ad celū vel respectu diuersaz situū terre preterq̄z respectu duorū polorū qui sūt imobiles. vñ per eē ad orientē nō habeī aliqua determinatio terre certa ⁊ precisa in qua. s. parte terre sit paradisus. Quod dicūt de altitudine q̄ ptingit vsqz ad globuz lunarē vel sunt verba methaforica vel falsa. supposito q̄ paradisus sit locus habitabilis qz experimur ignē moueri super aerē ex motu. s. elementoz ⁊ si enīz puus ignis nō possit ascendere sup aerez vsque ad sperā ignis hoc est ꝓpter virtutē puaz ipius nō potentē resistere corrūpentibꝰ ipam. igit oz locū ignis esse vsqz ad locū lune. sed in igne nō est habitatio conueniēs humane nature nec nature mixtorū ꝓpter calorē nimium. Nec pōt dici q̄ sit in supi oꝛi parte aeris qz illa inflāmat vehemēt ꝓpter p pinquitatē ignis. Nec etiā pōt attingere vsque ad mediū interstitiū aeris qz locus ille est frigidissimus perpetuo ſm phm. cuiꝰ cā positiua est frigiditas nubiū in eisdē locis. cā p riuatiua duplex. s. carentia caloris generati per reflexionē radioz solis a terra ⁊ carentia caloris cāti a sole directe. Cū igit paradisus ponat locus cōueniens habitationi humane sequit q̄ nō sit in loco aliquo predcōz nisi ponat locus ille accūtaliter tempatus sicut sunt loca sub polo artico ſm Martianū in mundi descriptione ⁊ Pliniū. 4. naturaliū. 6. c. Nec vz arm de diluuio. quia aque diluuij inundauerūt miraculose sic ascendētes ad punitōez peccatoz. vbi igit nō inundauerit nō fuit factū miraculū ibi. in paradiso autez cuz nō essent ibi peccatores nō debuerūt p miraculuz inundari. Nec rō istoz valet qui ponunt quod fuit naturalis ascensus ille qz. s. per cōgregationez stellaz humidarū in aliquo signo sicut alibi patere poterit. qz hoc satis per scripturā ⁊ sanctos pz oppositū. Quod dicit de equinoctiali q̄ ibi est regio tēperata nō videt vez. qz q̄n hyems est nobis frigidissima nō remouet ab eis sol nisi per. 24. gradus ⁊ tunc est eis ꝓpinquioz q̄z sit nobis i maxima estate in qua distat a nobis per. 25. gradus. quare plus habēt de calore in fortissima hyeme nostra q̄z nos in maxima estate nostra. Aliaz rōnem non posuit doctor iste. Dico igit ad questionē q̄ ē locus conueniens habitationi humane. quare nō oportet q̄ sit in tāta altitudine nec sub equinoctiali sed est i regiōe tēpata nec ē necessariū q̄ sit ad orietē. ⁊ si sibi ē tamē est regio eq̄ tēpata. per dicta pz ad argumēta.

Fr ieheſ de pēchā in tractatu de spera tenuit q̄ sb equinoctiali est p̄ma tēperata multz rōnibus.

Interstitiū dr ee internaluz interaliq̄ duo ⁊ dr ab iter ⁊ stas.

Alexander ō halis in sūma.

Albertꝰ magnus i sūma.

Fr Nicolaꝰ bōetis s geñ. ad lrāz vbi dic q̄ paradisus bñ tenet spatium duoz aut triuz olimatū

In arietē ⁊ in libra

Irca secundū Utrū. s. paradisus sit locus conueniens habitationi humane. arr q̄ nō. qz magister dicit qō paradisus pre altitudine loci attingebat ad globū lunarē. sed spera ignis attingit ad illū globuz lune. q̄ nō est cōueniens habitatio hominū. Preterea paradisus ē locus superior omni mōte. qz aque diluuij ascendentes super cacumina montiū. 15. cubitis nō ascenderūt vsque ad paradisuz sed in aliquibꝰ montibus nō est cōueniens locus habitatiōi humane ꝓpter raritatez aeris. quod patz per phos qui volentes inquirere de astris ascendebant altissimos montes portantes secuz spōgias plenas aqua ad condensandū aerez siue ad hauriendū aerē grossuz vnde nec ros nec pluuia nec ventus ibi ascendūt. sicut dicit Solinus de monte olympi. Contra Beñ. 2. tulit deꝰ hominē ⁊ posuit euz in paradiso voluptatis ⁊c.

Dico quod sic taz pro statu nature lapse quā innocentie. pro statu nature lapse patz de Enoch. Ecclīastici. 44. ⁊ Beñ. 5° ⁊ de Helia. 4. Re. c. 2. nec opz recurrere ad miraculū ex quo nō est necessitas vt patebit p statu nature rēe patz de Adaz ⁊ Eua. De modo altitudinis dicūt quidā qō attingit vsqz ad globū lunarem sed quo ad longitudinē dicūt ipm esse ad orientez. vnde alia trāslatio habet paradisus quā plantauerat deus ad orientē ⁊c. Quod tū ad latitudinē dicūt ipm esse sub equinoctiali. ⁊ dicūt vltra q̄ locus equinoctialis est maxīe habitabilis. qz lz habitātes ibi habeant solē bis in āno super zenith capitū suoz cito tamē recedit ab eis ꝓpter motū quem habet ibi velocioꝛē. ⁊ ideo modicū calorē cābit ⁊ tēperatum qz pauciores facit ibi reflexiones. Quod aūt sit motꝰ solis velocioꝛ pz. qz circulus equinoctialis est maior circulus cū attigat alterutruz tropicoz. vna autez die naturali sol currit totā terrā motu firmamēti. igit sub equinoctiali citiꝰ mouet quā sub altero tropicoz. pz per illā regulā. mobile in equali tempoꝛe magis transiens de spacio velocius mouet.

Ista est distinctio. xvii. huius secūdi libri. In qua magister ostensa pductione hoīuz in generali agit de ꝓductione viri in speciali. Et tria facit. Nā primo agit de ꝓductione aīe q̄ ipsuz viuificauit. Secūdo de paradiso in quo ipsuz collocauit. Tertio de ligno scīe quo eumdē nō vti sibi p̄cipiens limitauit. Primū facit a principio distinctionis vsqz ibi. Solet etiā queri. Secundū vsqz ibi. In hoc autē paradiso. Tertiū vero vsque ad finē distinctionis. Et tantū in generali. In speciali sīa magistri stat in tribus ꝓpositionibus quaz p̄ma est hec. Deus qui ade aīam nō de diuina ība nec de aliqua materia creauit sed ipsaz ex nihi

lo creando eidē inspirauit. Hanc enī ppositōez magister plorans dicit q̄ anime hois creatio exprimit in genī. vbi dicit. Inspirauit in faciē eius spiraculū vite. quā quidē inspirauit ⁊ fecit non faucibus corporeis. nec de sua substantia ipsaz a se efflauit vt q̄daz heretici opinant. sed dicit inspirasse q̄ aiam ad modū flatus de nihilo spiritualiter creauit. Oz circa hoc tūc mouet vna questionē. Utrū. s. anima creata sit in corpore vel extra corpus. Et respōdēs q̄ aliqui opinati sunt q̄ sit creata in corpore. Alii vero opinati sunt q̄ sit creata extra corpus. Oz magister de aīa primi hois quo ad hoc nihil determinat. sed de alijs aīabus certissime sciendū esse dicit q̄ in corpore creent. Secūda ppositio est hec. Deus qui adā in virili etate psalmauit eundē ab extra in paradisuz collocauit. Hanc cui ppositionē magister pbans querit. Utrū primus homo creatus fuit in virili etate. Et respondet q̄ sic. sed nō virtute causaz inferiorz. sed diuina virtute. q̄z multa sūt possibilia sm causas superiores que fieri causaliter nō possunt sm causas inferiores. ⁊ sic virga Moysi vertebat in draconē virtute diuina. nec talia fiunt contra naturā. nisi tm modo nob q̄b⁹ cursus nature aliter nō innotuit. Et subdit magister q̄ hoīez vt premittit in virili etate formatū deus posuit in paradisuz. Quod ideo dicit magister fuisse factum q̄z nō erat in eo mansurus. vel vt cognoscere q̄ nō esset nāe eius vt in illo loco esset. sz gratie. De quo sunt tres opiniones. Prima dicit paradisuz esse locuz corporalē precise. Secunda dicit ipsuz esse locū spiritualē. Tertia que magistro placz ponit vtrū que affirmans q̄ spiritualiter gerat tipuz ecclesie p̄sentis vel future. ⁊ cuz ad litterā sit locus corporalis. longe a terra inhabitabili per hoīes per iterpōnē maris vel longo terre spacio sepat⁹ ⁊ sui situs altitudine vsqz ad lunarē circulū pertingens. Tertia ppositio est hec. Adam in paradiso de fructu ligni scie boni ⁊ mali nō a natura. sed ab aduentu futuro sic dicti gustādo peccauit. Hāc. n. ppositionez magister probans ponit. s. in paradiso erant ⁊ diuersa ligna inter que vnū dicebat lignū vite. ⁊ huiusmodi virtutē diuinitus acceperat. vt de suo fructu comedētes ab infirmitate ⁊ morte cōseruari poterat. Aliud autē dicebat lignū scie boni ⁊ mali. nō a natura nec ab aliqua virtute sibi a deo indita. sz ab aduentu. q̄z post eius gustū homo exprimentaliter cognouit differentiā inter bonū obediētie ⁊ maluz inobedientie. Et subdit q̄ esus illius ligni licit⁹ fuit de se. sed fuit homini interdictus. ⁊ ad ostendē duz q̄stuz malū sit inobedientia. etiā si fiat an bis q̄ de se sunt licita. Et tm̄ in speciali.

De formatione mulieris.

Di. 18. **A eodez quoque** i paradiso mulierē formauit deus de substantia viri sic post plantatū paradisuz hominē que in eo positū. ⁊ post vniuersa animalia ad euz ducta. suisq̄ nominibus designata: subnectit scriptura. Immisit deus soporē in adam. Cumq̄ obdormiset tulit vnaz de costis eius. ⁊ formauit eam in mulierem.

Quare virū prius. ⁊ postea de viro mulierez creauit non simul vtrūq̄z.

Hic attendendum est quare non creauit simul virū ⁊ mulierē sicut angelos. sed prius virum deinde mulierē de viro. Ideo. s. vt vnū esset generis humani pncipiuz. quatenus in hoc ⁊ supbia diaboli cōfunderet. ⁊ hois humilitas dei similitudie sublimaret. Diabolus quippe aliud a deo principiū esse cōcupierat. Ideoq̄ vt eius superbia retunderetur. hoc homo in munere accepit quod diabolus peruerse rapere voluit. sed obtinere nō potuit. Et per hoc imago dei in homine apparuit. q̄z sicut deus omnibus rebus existit pncipiū creationis. ita homo omnibus hominibus pncipiuz generationis. Ideo etiā ex vno homine oēs eē voluit deus. vt duz cognoscerent se ab vno esse omnes. se quasi vnuz amarent.

Alia rō quare ex vno homie oēs hoīes.

Quare de latere viri non de alia corporis parte formata sit.

Luz autez his de causis facta sit mulier de viro nō de qualibet pte corporis viri. sed de latere eius formata est. vt ostenderet. q̄z in cōsortiū creabat dilectōis ne forte si fuisset de capite facta viro ad dominationē videret̄ preferenda. aut si de pedibus ad seruitutē subijcienda. Quia igitur viro nec domina nec ancilla parabatur sz socia. nec de capite nec de pedibus sed de latere fuerat pducēda. vt iuxta se ponēdā cognosceret. quā de suo latere sūptā didicisset.

Quare dormienti ⁊ non vigilanti costa subtracta est.

Non sine causa d ormienti quoq̄z viro potius q̄ vigilanti detracta ē costa. de qua mulier in adiutoriū generationis viro est formata. sed vt nullā in eo sensisse penā monstraret̄ ⁊ diuine similis potentie op⁹ mirabile ostenderet̄. que hoīs dormientis latus aperuit. nec eū tamē a quiete sopōris excitauit. In quo etiā opere sacramentū christi ⁊ ecclesie figurat̄ est. Quia sicut mulier de latere viri dormientis formata est. ita ecclesia ex sacramētis que de latere christi in cruce dormientis proflurerunt. s. sanguine ⁊ aq̄ quibus redimimur a penis. atq̄z abluimur a culpis.

de sacro huius operis.

Quod de illa costa sine extrinseco addita mento facta fuit per dei potētiā sicut quinq̄z panes in se multiplicati sunt.

Solet etiam queri vtrum de illa costa sine adiectione rei extrinsece fa-

cta sit mulier. Quod quibusdã nõ placuit. Ceterũ si ad perficiendũ corpus mulieris ꝺ us extrinsecũ augmentũ addidisset manus il lud esset ꝙ ipsa costa. Ideoq; potius de illo addito ꝙ de ipsa costa mulier facta deberet dici. De quo plures accepisset substantie par tes. Restat ergo vt de sola ipsius coste sb̃stã tia sine omni extrinseco additamento per di uinaz potentiã in semetipsa multiplicata mu lieris corpus factũ dicatur. eo sane miraculo quo postea de quiq; panibus iesu celesti be nedictione multiplicatis quinq; milia ho/ minũ satiata sunt. Illud etiã sciri oportet q cuz angelorũ ministerio facta sit mulieris for matio. nõ est eis tamen tribuenda creationis potentia. Angeli enim nullaz possunt creare naturã. ergo nec formare costaz in mulierez nec carnis supplementũ in locũ coste. nõ q nihil agant vt aliquid creetur. sed nõ iõ crea tores sunt sicut nec agricole segetũ vel arbo/ ruz. Solus deus idest trinitas est creator. Facta est ergo femina a deo etiaz si costa mi nistrata sit per angelos.

Nõ licz ãgelica mĩstrati one sit il lud opus expletuz nõ tñ cre atores fu erunt an geli.

Utrũ sint superiores an sint inferiores cau sas ita facta sit mulier. idest an ratio semina/ lis id haberet vt ita fieret an tantũ vt ita fie/ ri posset. sz vt sic fieret in deo tñ esset causa.

Sed queritur an ratio quã deus primis operibus cõcreauit id haberet vt sm ipsaz ex viri latere feminã fieri neces se foret. an hoc tantuz vt fieri posset. Ad qõ sciendũ est omniũ rerũ causas in deo ab eter no eẽ. Ut eni homo sic fieret vel equus ⁊ hu iusmodi. in dei potentia ⁊ dispositione ab eterno fuit. Et he dicunt primordiales cau se: quia istas alie nõ precedunt. sed iste alias que sunt cause causarũ. Cuncq; vnuz sit diui na potentia dispositio siue voluntas. ⁊ ideo vna omniuz principalis causa. tamen pro/ pter effectus diuersos pluraliter dicit. Au/ gustinus causas primordiales omniuz rez in deo esse: inducens similitudinẽ artificis in cuius dispositione est: qualis futura sit arca. Ideo ⁊ in deo vniuscuiusq; rei future cau/ sa precessit. In creaturis vero quarundaz re/ ruz. sed nõ omniuz cause sunt. vt ait Aug⁹. Quia inseruit deus seminales rationes re/ bus: sm quas alia ex aliis proueniunt. vt ꝺ hoc semie tale granũ. de hac arbore talis fru ctus. ⁊ huiusmodi. Et he quoq; dicuntur p mordiales cause ⁊ si non adeo proprie. quia habent ante se causaz eternã que ꝓprie ⁊ vni uersaliter prima est. Illa vero ad res aliquas dicunt prime que. s. ex eis proueniunt. Jõ etia primordiales dicunt qz in prima rerum cõditione rebus a deo insite sunt. ⁊ sicut crea ture mutabiles sunt. ita ⁊ he cause mutari pos

Aug⁹ su per Ge nesim.

De cau/ sis rerum lati⁹ dis/ putat qõ cãe que i deo sunt ꝓprie di cunt pri mordia/ les. ⁊ q̃/ re plura liter di/ xit.

Nõ non oĩa que fiunt eãe sunt i cre aturis

Nõ cãe etiã que sunt i cre aturis sz ipꝑe tñ dñr pri/ mordia/ les.

Alia rõ quare di cunt pri mordia les

sunt. Que autem in immutabili deo causa ẽ mutari non potest.

Distinctio causarũ rerum perutilis. scilicz q̃ quedaz in deo ⁊ in creaturis. quedam in deo tantum sunt.

Omnium ergo rerum cau se in deo sunt. sed quarũdã cause ⁊ in deo sũt ⁊ in creaturis. Quarundã cause in deo tan/ tuz sunt. ⁊ illaꝝ rez cause dicuntur abscondi te in deo. qz ita est in diuina dispositione vt hoc vel illud fiat. quod nõ est in seminali cre ature ratione. Et illa quidẽ que sc̃dm causaz seminalẽ fiunt dicuntur naturaliter fieri. qz ita cursus nature hominibus innotuit. Alia vero preter naturã quorũ cause tñ sunt i deo Hec aũt dicit aug. esse illa que per gratiam fiunt vel ad ea significanda nõ naturaliter sz mirabiliter fiunt. Inter que mulieris factu raz de costa viri ponit ita dicens. Ut mulie rez ita fieri necesse foret. non in rebus condi tuz. sed in deo absconditũ erat. Omnis cre ature cursus habz naturales leges. super hũc naturalẽ cursuz creator habet apud se posse de omnibus facere aliud ꝙ eorũ naturalis ra tio habet vt. s. virida arida repente floreat. fructũ gignat. ⁊ in iuuentute sterilis femina in senectute pareat. vt asina loquatur ⁊ hu/ iusmodi. Dedit autẽ naturis vt ex his ẽt hec fieri possent. nõ vt in naturali motu ha/ berent. Habet ergo deus in se absconditas q̃rũdã futurorũ causas quas rebus conditis nõ inseruit. easq; iplet nõ opere prouidentie quo nature subsistũt vt sint. sed quo illas am ministrat vt voluerit quas vt voluit condi dit. Omniũ ergo que ad gratiã significandã nõ naturali motu rerum sed mirabiliter facta sunt abscondite cause in deo fuerunt quorũ vnum erat q̃ mulier facta est de latere viri dormientis. Non habuit prima rez condi tio vt femina sic fieret. sed vt fieri posset. ne contra causas quas deus voluntarie istituit mutabili volũtate aliqd facere putaretur.

De gemio ope ꝓuiden/ tie.

De anima mulieris que nõ est ex anima viri. vt quidam putauerunt dicentes ani/ mas esse extraduce.

Quemadmodum mulie/ ris corpus de viri corpore traductũ fuit: ita putauerunt aliqui ipsius animã de viri ani/ ma propagatã. ⁊ oẽs animas preter primaz detraduce esse sicut corpora. Alij autẽ puta/ uerunt simul omnes animas ab initio crea/ tas. Catholica aũt ecclesia nec simul nec extra duce factas esse animas docet. sed in corpori bus per coitũ seminatis atq; formatis infun di. ⁊ infundẽdo creari. Unde in ecclesiasticis

Alioꝝ opinio q putaue/ runt oẽs aias sil ab initio creari

dogmatibus. Animas hominū nō esse ab initio inter creaturas intellectuales naturas nec simul creatas: sicut Origenes fingit dicimus. neq; in corporibus per coitū seminari sicut Luciferiani ⁊ Cyrillus ⁊ quidā latinorū presumptores affirmant. Sed dicimus corpus tantū per cōiugij copulā seminari. Creationē vero anime solū creatorē nosse. Eiusq; iudicio corpus coagulari in vulua ⁊ cōpingi. atq; formari. ac formato iā corpore animā creari atq; infundi vt viuat in vtero homo ex anima cōstans a corpore. ⁊ egrediatur viuus ex vtero. plenus humana substātia. ℍDic. etiā anathematis vinculo illos condemnat qui animas extraducē dicunt. inducens auctoritatē pphete. Qui finxit sigillatim corda eorū. ℍDoc satis inquit innuit pphēta q̄ non ipsā animā de anima facit deus. sed sigillatim animas de nihilo creat.

Jrca distinctionem

c id. in qua magister agit de pductione mulieris quātuz ad corpus ⁊ aīaz p̄ncipaliter ⁊ de rōnibus seminalibus inciděter quasi vnū queriť vtruz. s. in mā sit rō seminalis ad formam naturaliter educendā de ipa. q̄ sic. Quero enim aut aliquid forme p̄cedit in materia ⁊ habeť pposituz. aut nihil ⁊ tūc forma creať. quia de nihilo pducit ⁊ pari rōne p corruptionē annihilať. a quo enim res incipit in idē resoluit ergo agens naturale pōt anihilare ⁊ creare. ℙreterea. generatio est naturalis igit habet p̄ncipiū actiuū intrinsecū taturale. añs pz. psequētia pbatur q̄. 2. phyſi. natura est p̄ncipium motus ⁊ quietis forma est magis natura quā materia. vt dicitur ibidē. ergo oz quod sit nō tantū p̄nciupiū passiuū sed actiuū. illud aūt p̄ncipiū nō est forma inducenda q̄ illa nō duz est igitur optz q̄ sit inchoatiuū forme quod est rō seminalis. ℙreterea. 7. metha°. dicit pbus q̄ ea que fiunt vel generanť a casu generanť a causa equiuoca vt a corpore celesti. q̄ in eis pars forme sit p̄ncipiū intrinsecū mouet materiaz sicut in generatōe vniuoca extrinsecū mouet materiaz.

Contra. si est aut est eadē respectu ꝯrariarū fōrmaruz aut sunt singule rōnes seminales singularuz formaz specificarū. nō eadē q̄ forme contrarie in aliquo differunt ⁊ nō in illa rōne seminali vniuoca. q̄ illa est eadē respectu earū ꝑte. igit ex quo conueniunt ⁊ differunt sunt cōposite q̄ est falsuz. si sint singule singulariuz igit vel vna informabit materiā ⁊ nō alie. ⁊ tunc ille alie erunt subsistentes existentes partes formarū materialiū nec informantes materiā. aut oēs informāt ⁊ sunt distincte ꝑm speciē ⁊ tunc illa vna materia erit informata diuersis formis substantialibus specificis q̄ est impossibile. q̄ nō magis repugnat formas spē differentes ītēsas informare simul vnā māz q̄z remissas. ℝnsio.

Albert⁹ magnus **ℍDic videndum est** quid sit ratio seminalis ⁊ quomodo ⁊ ad quid ponať in materia. Ubi sciendū est ꝑm aliquos q̄ in materia sunt. 3. s. materia. po³ receptiua. ⁊ actus. Rō seminalis non pōt esse ipsa materia vel potentia passiua māe si nō differūt realiter. q̄ Aug. io. sup gen. dicit q̄ Leui fuit in Abrahā. Et similiter xp̄us ꝑm aplm ad ℍDeb. 7. sed diuersione. nā ꝑm Aug. leui fuit in Abrahā ꝑm rōem seminalē. vñ ⁊ apls ibidez dicit eū fuisse in lūbis pr̄nis. sed xp̄s nō fuit ī Abrahā ꝑm rationē seminalē ſz tūm ſz corpulentaz ſbaz. vterq; tū tā leui quā xp̄s fuit ibi ꝑ materiā vl potentiā passiuā māe. igit mā ⁊ po⁴ passiua eius nō est rō seminalis. pbať etiā q̄ō non sit rō seminalis po⁴ receptiua materie. q̄ ꝑm Aug. 9. sup Gen. ⁊ ponit in lra huius dis. deus mlta pducit in mā vel de materia ad que nō fuit potētia seminalis in ea sed de⁹ nihil pōt cāre vel producere de materia ad q̄ō ipa nō sit in po⁴ receptiua igit potentia receptiua nō est ratio seminalis. ℝeliquit igit q̄ō sit act⁹ ⁊ hi⁹ actus ponit ab eis eiusdez rōnis vel essentie cū forma per generationē inducē da pfecta que impfecta p̄exīs ē rō seminalis. que ſz sit impfecta est tū nata coagere generāti extrinseco. ⁊ in hoc saluare volūt q̄ ibi nō sit creatio. q̄ aliquid forme p̄supponit. in hoc etiā saluāt q̄ō est generatio naturalis. si. n. p̄ncipiū actiuū esset totalit ab extrinseco nō videreť generatio naturalis. ℍDoc aūt cōfirmāt per Aristo. 2. phy. vbi dicit q̄ artificialia differūt a naturalib⁹ q̄ naturalia hūt in se p̄ncipiū motus artificialia nō. Sed illud p̄ncipiū nō est principiū passiuū. q̄ illud habēt artificialia igit debet itelligi de principio actiuo. ℙreterea. 6. metha° dicit pbus q̄ principiū artificialiū est in cognoscente ⁊ principiū naturaliū in moto. cū ergo accipiat ibi principiū equalit vel vniformiter alit ar⁹ nō valeret. ⁊ principiū artificialiū in cognoscente sit actiuū opz ⁊ ē. ℙreterea. 3. ethi. violentū est cuius principiū est extra nō ꝓferente vīz passo. igit ꝑ oppositū passū naturale q̄ō nō mouet totaliter ab extrinseco ſz ab intra cōfert aliquā vim. alit si passū naturale totaliter moueret ab extra esset mot⁹ violētus. Cōtra primū motiuū de creatōe ar⁹ sic q̄ro. n. vtrū illa ps forme de nouo aduēiēs p generatōez p̄fuerit aut nō. si nō igit cū illa ps nō sit a se nec aliquid eius p̄fuerit g̃ creať. si p̄fuit g̃ nihil noui per generationē acquiriť. igit nihil est totaliter nouuz. sed oīa fuerunt simul creata. ⁊ quodlibet erit in quolibet quod pbs improbat p̄io phy. ℙreterea illud p̄cedēs ponit forma iperfectior forma inducēda per generationē aliter ante generationez eēt in materia forma perfecta eiusdē rationis cū forma inducenda per generationē. Et tunc vltra cū in his que sunt eiusdē rōnis minus perfectū nō agāt nisi ī virtute magis perfecti sequit q̄ ratio seminalis vl illa forma impfecta p̄cedens nō aget nisi in virtute forme inducende que nōduz est. Uel formetur sic ratio. oz q̄ forma p̄cedens ⁊ subsequēs que ponitur pfectior sint eiusdē rōnis aliter illa forma esset ex diuersis rebus diuersarū rationū. tūc sic. Algēs q̄ō in virtute sua actiua ꝺz formā pfectiorē habet etiā impfectiorē eiusdē rōnis. igit sicut pfectior ponit in esse per generās sic ⁊ iperfectior. non igitur i materia p̄fuit ratio seminalis perpetuo. ℙreterea pars forme que per generationez inducitur aut educitur immediate de potentia materiali. ⁊ tunc frustra ponit ratio seminalis p̄cedere in materia. aut nō īmediate de materia. sed de illa parte forme p̄exīte siue de ratione seminali vel de materia. vt ē sub illa parte vel ratiōe seminali. ⁊ vtro bioz sequit inēueniēs. s. q̄ aliq̄d educereť ad actū de aliquo eiusdē ratiōis cū ipso. Ad rōez aūt que probat creationē ibi eē ratione noui acquisiti q̄ō nō p̄fuit. dicunt q̄ aliq̄d noui fit ibi naturaliter q̄ō oz ponere ppter causationē cāruz scōax ⁊ motū ⁊ mutationē earū que sunt ad illud nouū cānduz. nōē ibi tū creatio q̄ creatio est p̄ductio que excludit oēz aliā causalitatē ⁊ cause materialis ⁊ formalis ⁊ efficientis creati. q̄ōlz autē agens creatū requirit aliq̄d

in agẽdo ⁊ cõcãm efficientẽ vel saltẽ vt principiuz mãle. igit eius actio nõ est creatio. patet igit ad rationez de creatione. qz licet forma illa pfecta vel noua nõ sit de aliquo vt ly de dicit circũstantiã rei materialis ad creationẽ tñ requirit̃ q nihil p̃cesserit necessario requisitũ ad esse suuz. ⁊ per idẽ patz ad rationẽ de annihilatione. Arguitur etiã cõtra illud qõ dicunt de naturalitate generatiõis vel de ratiõe transmutationis naturalis. Naturalis eniz mutatio est qñ passuz mutat sicut aptuz natũ ẽ mutari a quocũqz agente fiat. sicut dicit̃. 2. ⁊ 8. phy. ſz numq̃z passuz est sic aptũ p̃opter p̃ncipiũ actiuũ intrinsecũ inexistens sibi sed soluz p̃opter principiuz passiuum. Preterea natura vt est principium motus vel mutationis naturalis est p̃incipium intrinsecũ. sed natura est huiusmodi ratione p̃ncipij passiui. ⁊ nõ qz est principiũ actiuũ. g̃ probat̃ minor per Arist. 2. phy. qui vult q accidit infirmo q mouetur ad sanitatẽ q sit medicus vel q habet illã artem qua est principium actiuum intrinsecum. Tunc. n. si per se esset qõ haberet tale principium sanaret̃ inquantũ medicus. qõ est falsuz Preterea illa vis actiua nõ agit nisi agens extrinsecum agat p̃ius. si. n. ageret ante per vnuz diẽ eandem rationẽ ⁊ per quattuor ⁊ sic semper ascendẽdo ⁊ ita perpetuo illa ratio egisset in materia. Agens igitur extrinsecuz p̃ius agit ⁊ p̃ius illã excitat. sed in illo istãti in quo p̃ius agens agit extinsecũ est actio naturalis aliter numquã esset naturalis qz nõ est transmutatio nisi causata ab illo. Rndet̃ ad argumentuz de artificialibus ⁊ naturalibus distinguẽdo de natura q vno modo natura distinguit̃ ꝓtra agens a proposito. ⁊ sic distinguunt̃ artificialia a naturalibus ⁊ ex parte p̃incipij actiui. qz natura est p̃incipiuz intrinsecuz sic determinatuz quo agens naturale agit sic ⁊ nõ aliter. sed ars vel voluntas vel p̃posituz est p̃incipiũ quo habens illud põt sic ⁊ aliter agere sicut placet sibi. Allio mõ distinguit̃ artificiale ꝓtra naturale ex parte p̃incipij passiui. qz naturalia habent in se p̃incipiuz passiuuz inclinãs ⁊ tendens in hoc ad hoc vt sic aganť. artificialia aũt nõ hñt hm̃ p̃ncipiuz sic inclinatiuuz vel inclinans ad talez incisionez vel erectionẽ vt patz in edificijs. immo inclinatur ad ꝓtariũ. vnde artificialia vel mouentur ad formaz talẽ ꝓtra inclinationẽ naturalem ⁊ per cõsequens violenter. vel dicer̃t quod sunt in potentia neutra si talis forma artificialis ñ insit eis ꝓtra inclinationez p̃incipij receptiui. Ad hoc igitur quod motus sit naturalis sufficit qõ potẽtia passiua rei sit ad talẽ formã inclinata. nec requiritur ibi p̃incipiũ actiuũ intrinsecũ sed a quocunqz agente agatur erit quod acquirit̃ simpliciter naturale soluz p̃opter illã inclinationẽ ex parte p̃incipij passiui. vnde genere posito qõ non habeat in se p̃incipiũ actiuuz descensus deorsuz a quocunqz tñ actiue descedat mouet̃ naturaliter. Ad illud de diffinitione nature dico q natura vt est p̃incipiuz passiuũ dicit̃ non solum de materia sed etiã de forma. motus. n. lapidis deorsũ est ex forma. s. ex gravitate lapidis. nã per eandẽ formaz per quã res est hec per eandẽ est receptiua passionis ꝓtinentis naturaliẽ naturã eiusdẽ rei. vt pz de risibilitate rñspectu forme specifice hois. ideo dico qõ natura ẽ p̃incipiũ passiuuz motus dicit̃ de forma. Ad aliqõ de differentia artificialiũ ⁊ naturaliũ dictuz est qõ differunt in p̃incipio passiuo. passiuũ. n. rei artificialis valde bene recipit formaz ꝓtra inclinationẽ suaz vt dictũ est. nõ sic aũt passiuuz rei naturalis sz hm̃ inclinationẽ suã mouet̃. Ad aliud. 6. metha. p̃ncipiũ rei factibilis est in cognoscente verũ eẽ actiuũ. p̃ncipiũ aũt rei nãlis est in moto verũ est p̃ncipiũ passiuũ vt dictũ est supra. Ad illud de violẽto q est ab extra nõ cõferente viz passõ. Dico q debet exponi nõ ꝓferente. i. nõ p̃rebẽte inclinationẽ ⁊ tendentiã. imo magis ꝓtraz inclinationẽ. nõ autez debet exponi nõ ꝓferente. i. nõ coagente agenti exterioꝛi. vnde respectu nullius forme põt esse generatio violenta in mã. qz mã inclinat̃ nãliter ad quãlibet formã inducẽdã in ea quãnis per cõparationez ad qualitates que expellunt̃ ⁊ corrũpunt̃ ⁊ ad formã etiã sbalez que corrumpit̃ per accñs posset dici violẽta. Patet igit̃ q ratio seminalis nõ ẽ mã nec potẽtia receptiua mãe nec actus hm̃ istos. patz etiã q nec ꝓpter vitãdaz creationẽ vel annihilationẽ nec ꝓpter nãlitatẽ generatõis seruãdã sunt necessarie rationes seminales. Restat igit̃ nunc videre de affirmatiua in quo sit ratio seminalis ⁊ ad qd ⁊ qualiter. vbi sciẽdũ q aliqua ꝓducũt sibi dissimilia in spẽ ⁊ in forma. vt sol ꝓducens ranã. ⁊ agentia equiuoca. Alia sunt que ꝓducunt sibi similia. ⁊ hoc dupliciter. vel imediate. vt ignis ignẽ vel imediate ꝓpagatione. In primis duobus nõ requirit̃ ratio seminalis mediãte qua forma mducatur. sed in vltimo sic. nihil. n. est dicere q ignis in ꝓducendo ignẽ de aqua primo cãet sibi rationẽ seminalẽ que sibi coagat vel agẽti vli. qz elemẽta sunt imperfectissima entia in gñe sbe hm̃ ꝓmẽ. 3. ce. ⁊ mũ. ꝓmento. 22. Semen aũt cuiuscunqz agentis est imperfectius eo. nõ ergo ratio illa semialis ageret ad formã pfectã mitti. Ꝑ ratio seminalis agit absẽte agente p̃ncipali. sed cessante igne a sua actiõe nõ ꝓtinuatur caliditas vel actio caloris mediãte qua generat̃ ignis sed redit aq̃ ad frigiditatẽ. g̃. Preterea semen ponitur vt sit mediũ inter generãs ⁊ genitũ. sed hic est actio ignis imediata sine semine qz ignis imediate generat ignẽ. g̃. Preẽea. Arist. 7. meta. dicit q sicut in artificialib⁹ nõ fit aliqd nisi ab extra ita in nãlib⁹ fit aliqd tñ ab extra vt ignis ab igne. igit̃ nõ p̃cessit in mã ratio seminalis q̃ ẽ inchoatio forme. Quid g̃ est semen ⁊ quid ratio seminalis. dico q semen est corpus quoddã cuius forma nõ est intẽta ꝓpter se sed ꝓpter aliud vt. s. ex illa generet̃ aliqd simile agẽti. Et vt hoc meli⁹ videat̃ põt distingui in nã duplex ꝓcessus vnus ascẽdendo vt a forma seminis ad formã sanguinis. a forma sanguinis ad formã aliã. s. embrionis vel alterius g̃ ⁊ iste ꝓcessus est ab impfecto ad pfectum⁹. Alius ꝓcessus est descẽdẽdo ex⁹ a perfectis ad imperfectioꝛa resoluẽdo. s. in cadauer ⁊ in feces ⁊ sic ꝓcedẽdo vsq̃ ad elemẽta vel mãz p̃mã. Illud aũt a quo incipit nã in p̃mo ꝓcessu est semen ⁊ cõstat natura in illo nõ sistere sz vlterius ꝓcedere ⁊ ascendere vsq̃ ad vltimã formã pfectã. ⁊ ex⁹ est in descendẽdo vl resoluẽdo q nã nõ sistit circa vltimã ⁊ tota nã est astricta huic ordini ⁊ ꝓcessui. Semẽ igit̃ est quoddã corpus ipfectũ ꝓductũ a gnãnte vt sit via ascẽdẽdi ad vlterioꝛes formas pfectas. Quid ẽ rõ seminalis. dico q est aliqua forma seminis inq̃stũ semen est. ⁊ illud vel est forma sbalis semis vl q̃litas nẽcio p̃s formã sbalẽ semis. sic forma tritici in tritico vel qualitas ꝓsequens formã substãtialẽ ei⁹ nec semen nec rõ seminis sunt coequa materie. qz semen fit ex nutrimento in quo semine est rõ seminalis sicut in sbo. nec sp est semen in seminante cuz fiat de superfluo alimẽti. Ad quid est semen est ne ꝓpter generationẽ ita q sit p̃incipiuz generationis actiuũ. dico q nõ si est semen vniforme. qõ dico ꝓ semine maris quod agit in semine mulieris

Semen tamen vniforme ex quo fit res quod scilicet decisum est a generante sine sit patris sine

matris ex quo est vniforme respectu geniti vel generati que vniformitas ⁊ vnigenitas in semine poni debet nō pōt esse principiuz actiuū generationis propter duplicez rōnez. primo q; qō nō est non pōt esse principiū productiuū sbe. sed semen nō est in istanti generationis. g̃ tunc nō est principiū inductium vel productiuū generatōis vel termini generationis. nec etiā duz est pōt esse principiū actiuuz tale q; semen est aliquid de proximo cōuertibile in illud qō debet generari. hoc aūt habet rationē passiui nō actiui. ℙreterea iperfectius nō est causa sufficiens actiua perfectioris. sed semen est imperfectius quā res generanda etiā cū omnibus spiritibus suis. igit etiā si maneret nō posset esse principium actiuuz geneneratōis. ℝndetur q semē mouet ⁊ agit in virtute decidētis. ⁊ iō sic pōt agere ad productionē substantie ⁊ geniti. Et hoc pz per Galienū qui dicit in semine esse virtutē diuinā. Cōtra. in virtute nō entis eo mō quo est non ens nihil agit. Sed generans vel decidens semen in proposito est nō ens cū nō sit pūs illi corpori in quod debz agere semen vel ratio seminalis ⁊ pōt nō esse simpliciter. g̃ si hic agit hoc erit virtute alicuius infra se cōtenti. ℙreterea. cause per se ⁊ essentialiter ordinate licet simul concurrant ad vnū effectū causandū. sicut patet de sole ⁊ homine in generando hominez cause tantuz accidentaliter ordinate non requirunt se in causando. sed licet vna sit ab alia ex quo tamen est habet ⁊ habere pōt propriaz causalitatez respectu alicuius effectus non existente causa a qua est. sicut patet de ℙlatone generato a Sor. q pōt generare Ciceronez Sorte nō existente nec causante. vnaquaq; igit cāruz accidentaliter ordinatarū agit ⁊ causat propria virtute. sz generās vel seminās ⁊ semen sunt accidentaliter ordinata sicut sor. ⁊ pla. igit ad actionē introductiuā forme vltīe nō pcurrit virtus generantis.

Dico igitur q nullū semē nec aliqd i semine ē pncipiū actiuū generatiōis vel vltime forme nec est a patre. q; patre nō existente filius generat. nec a forma celi. q; multa viuen^a sunt perfectiora for^a celi. vel igit ab āgelo vel a deo ē aīa dās vitā. vl oz iterimē aliq̃ pmissa; nō ab āgelo. quia angelus nō agit nisi mediāte motu celi. ℝeliquit ergo q a deo sz est ne pncipiū alterationū pūū illud semē videt q nō. q; si est vniforme nō pōt per aliquē gradū entitatis sue vel per qualitatē suā seipsū corrumpere vel promouere ad vlteriorē gradum. sicut pz de igne ⁊ suo calore ista etiā qualitas si essz pncipiū alterādi si alteraret alteraret se. ℙreterea pncipiū vniforme nō est pncipiū actiuū deformitatis nisi passiuū sit difforme. sz semē est vniforme ⁊ vnigeneū etiā si est actiuū. ⁊ similiter mā. igitur nō pōt alterare nisi ad vniformē effectū si alteraret igit nō pōt alterare ad tantā diuersitatē quanta apparet in organis ipsius geniti .ſ. corporis organici. Quid g̃. Dico q recurrendū est hic ad virtutē diuinaz sicut ⁊ Auerroys facit vt patz in dissolutione illa;. q. difficiliꝰ. 2. celi ⁊ mundi. Et Galienus etiaz virtutes seminū vocat diuinas. illa igit virtus que facit diuersitatē organo; in corpore animalis oportet qō sit agens difforme ⁊ huiusmodi est difformis actio caloris vel corporis celestis. que consona ost virtuti diuīe. Qualiter ergo ponit rō seminalis in alijs ab animalib^9. dico quod oīa mixta pōt habere ratiōes seminales q; a generāte recipiunt qualitates que sunt vie ad formas vlteriores ⁊ perfectiores. In cadauer. n. bouis pōt induci qualitas aliqua a corpore celesti que est via ad formaz apis ⁊ ē similis illi que datur a generāte vniuoco ⁊ est ratio seminalis pōt etiā ratio seminalis esse in nō vere mixtis sicut in mixtis per iuxta positionē. corpora enim celestia nō semper generant de vere mixtis. sed de mixtis p iuxta positionē. ⁊ tale mixtuz pōt habere qualitatezque est via ad formaz pfectionē. Iteruz vnuz elementū pōt esse per potentiā diuinā quasi rō seminalis respectu mixti. ita quod ex vno elemento pt deus cāre mixtū. sicut de aqua fecit pisces Gen̄. i. Ex dictis pz quō intelligenduz est illud Aug. iz. de tri. c. 9. q in elementis mundi hui^9 ponēde sunt rōes seminales q; pūt sic cōtpari vel per simplicē mixtionē vel per illaz que est per iuxta positionē qō cābiē ex eis quedā qualitas vel forma que erit via ad aliquid perfectius ⁊ ex hoc pōt Aug^9. habere intentū suuz. z. de tri. vbi ostēdit quō magi pharaōis fecerūt ranas. nā rōnes seminales istoꝝ sunt in elementis cōtēpatis ad inuicez que ptemperātia nō est nisi quedā iuxta positio elementi cū elemento sm ꝓportōatamquantitatē. Et q; malus angelus nouit illā quantitatē ⁊ ꝓportōez ⁊ corpora huius mundi talia obediunt ei ad nutuz quantū ad motū localē ⁊ ideo pōt cōiungere ⁊ potuit elementa actiua passiuis sm debituz ptemperamentū ⁊ apponere illa directe corporib^9 celestibus habētibus influere sm huiusmodi ptempamentū ⁊ sic generare ranas. Ex hoc patz q huiusmodi rationes seminales nō sunt perpetuo cū ipa mā pma.

Ad argumenta de creatione ⁊ annihilatione solutuz est iam ⁊ similiter ad alia. Ad illud in opposituz dico q sunt singule rationes singularū formaꝝ. ⁊ qō sunt ibi per informationē. nec hoc est inconueniens q; plures forme similes sub gradu iperfecto nō repugnant sicut repugnarent sub esse perfecto pz de frigido calido in tepido. Ex hijs ⁊ que dicta sunt pz quō qua queritꝰ vtrū in costa Ade de qua forma ta fuit Eua fuerit ratio seminalis. Dico. n. q nō. q; sm Aristo. 5. metha^e. c. 6. semen nō est po^a quecūque remota sed potentia ꝓpinqua de quo ꝓprie ⁊ per vnū ꝓcessuz pōt formari res. sed in costa Ade non fuit aliquid hi^9. q; nō solū per vnaz transmutationē sed nec per quācūque poterat sic conuerti naturaliter. ℙōt ergo dici q dupli rōne non poterat costa illa esse semen nec in ea rō seminal' primo q; vt dictuz est semen est ꝓpinquo ꝓuertenduz in genitū cuiusmodi nō fuit costa illa. 2° quia p quā cunq; transmutationē nō potuit transmutari costa in totuz corpus Eue quod fuit imperfecta quantitate formatū sine materie additione. nec etiaz aliqd illius corporis fieri potuit ex ista costa naturaliter nisi per multas transmutationes Addncit etiā magister auctoritatē Aug. in vltimo. c. huius dis. qō factura mulieris de costa Ade nō habuit cām nisi a deo. sic dicens vt mulierē illā ita fieri necesse foret nō in rebus ꝓditū. sed in deo absconditū erat.

Ista est distinctio. xviij. huius secūdi libri. In qua magister postq̃ā egit de productiōe viri agit de productione mulieris. Et tria facit. ℙaz primo agit de formatione corporis mulieris Secūdo de materia de qua formabat. Tertio de aīa qua viuificabat. ℙrimū facit a principio distinctionis vsq; ibi. Sed queritꝰ. Scōz vsq; ibi. Quē admodū mulieris corpus. Tertiū vsq; ad finē distinctionis. Et tm̃ in gnāli. In spāli sn̄la mg̃r stat i tribus ꝓpositionibus quaꝝ prima est hec. Deus ō costa ade dormiēt is in paradiso fine alicui^9 alterius māe additiōe formauit corpus eue. Hāc magister ponēs dicit q plantato paradiso ⁊ adā in eo posito ⁊ aīalibus ante euz ductis ⁊ noībus ꝓprijs eoꝝ p eū assignatis imisit deus saporē in adaz. Ipso quoq;

dormiente vnã de costis eius tollẽs formauit eaz in mulierẽ. Circa quã mãm determinat ꝗttuor qõnes quarũ ꝑma est hec. Quare deꝰ nõ creauit simul feminã ⁊ virũ sic simul creauit angelos. Ad qõ rñdens asserit duplicẽ cãm. Una est vt superbia diaboli confunderet. Nam diabolus aliud a deo ꝓncipium eẽ cõcupierat. ⁊ ideo vt in hoc cõfunderet accepit homo hoc in munere. s. vt vnus homo eẽt ꝓncipium oĩum hoĩum. Alia rõ est vt similitudo dei magis in hoie manifestaret. qz sicut deus oĩbus rebus est vnũ ꝓncipiũ creationis. sic vnus hõ est vnũ ꝓncipium generationis oĩbus hoĩbus qõ fieri nõ potuissz si eos simul creassz. Secũda qõ est quare mulier specialiter facta est de costa ade ⁊ nõ de aliqua alia parte corporis. Rñdet ꝙ qz viro nõ dña nec ancilla sed socia ꝓducebaꝫ. ideo nõ de capite nec de pedibus fuit ꝓducta sed de latere. vt iuxta se ponẽdã eam cognosceret quã de suo latere sumptã didicisset. Tertia qõ est. Quare potiꝰ de latere viri dormientis ꝙz vigilantis sumebaꝫ costa ad mulieris formationẽ. Ad qõ rñdens assignat tres rationes. Prima ẽ ne vir sentiret dolorẽ in coste subtractione. Secũda vt deus in hoc oñderet suam potẽtiaz cum hois dormiẽtis latus aperuit. ⁊ ipm tñ a sopore surgente non excitauit. Tertia vt ꝓfluxio sacramẽtorũ de latere christi in cruce dormiẽtis figuraretur.

Quarta ẽ an de sola costa sine alicuiꝰ alteriꝰ mẽbri additione fuit mulier formata. Et respõdet ꝙ non fuit ad ipam aliqua alia materia addita sed solum costa fuit multiplicata diuina virtute ad totius mulieris formationẽ. sicut factũ fuit de ꝙnqz panibus multiplicatis ad saturationem multoꝝ hoĩum. Et subdit ꝙ lz mulieris formatio facta fuit angelorũ ministerio. non tñ ꝓpter hoc sunt creatores censendi. Secũda ꝓpositio est hec. Corporis eue de costa corpis ade organisatio nõ fuit ex aliqua rõe seminali in ꝓncipijs a rebꝰ inditis seu creatis. Hãc magister ꝓbans ꝗrit. Utrũ in illa costa erat rõ seminalis ad mulieris ꝓductionẽ. Ad qõ rñdẽs ponit differentiã inter cãs ꝑmordiales ⁊ inter rõnes seminales. Nam cãe ꝑmordiales ab eterno fuerũt in deo Rõnes vo semiales ex tẽpore indite sunt creaturis ⁊ nõ hñt se respectu oĩum sicut cãe ꝑmordiales. sed respectu quorũdam tñ. Ulttñ rõnes seminales ꝑt quodãmodo dici cãe ꝑmordiales cum rebus in prima sua conditione indite sunt. Tũ qz sunt ꝗsi principalia rerũ ex ipsis ꝓducẽdarũ ꝓncipia. Et subdit ꝙ ꝗdam sunt que naturaliter ꝓducunt ex rõnibus cõseminalib⁹. Alia vo fiũt supnãliter quoꝝ cãe sũt tñ in deo. Et his cõcludit rñsum ad ꝙsitum dicens. ꝙ cũ mulieris formatio de costa nõ fuit nãliter sz supernãliter facta. ꝑs est ꝙ illa costa nõ fuit rõ seminalis ad mulieris ꝓductionẽ. Tertia ꝓpõ est hec. Deus aiam eue nõ de aia ade sed ex nihilo infundẽdo eã cõdidit. Hanc magr ꝓbans dicit ꝙ aniaz mulieris ꝗdam posuerũt de aia viri ꝓpagatã. Sz hoc est falsum. qñ aia rõnalis est ingenerabilis ⁊ incorruptibilis solũ per actũ diuine virtutis creatiuum ꝓducibilis nõ hñs aliqs partes ꝗtitatiuas in quas poterit lacerari. qõ tñ eẽt necessariũ si vna aia esset ab alia ꝓpagãda. quẽadmodũ est de mã ꝙ si debeat ad diuersarũ formarũ susceptionẽ adaptari: necessario in diuersas portiones diuidit ad substãduz talibus diuersis formis gbꝰ ꝑ virtutẽ effectiuam ꝓducentis ꝓportionantur. Alij vero dixerũt eam ab initio cũ ceteris aiabus foze creatã. sed ꝑm fidei catholice sententiam ipsa sicut oẽs aie rõnales creando infundebaꝫ ⁊ infundẽdo creabaꝫ. Undẽ beatus Hiero. excommunicat omnes qui dicũt aias extra duci. Et tñ in speciali.

De primo hominis statu ante peccatum scilicet qualis fuerit ꝑm corpus ⁊ secũdũ aiaz

Olent queri plura de primo hominis statu ante peccatũ. s. ꝗlis fuerit homo priusꝙ peccaret ⁊ in corpore ⁊ in aĩa mortalis an immortalis, passibilis an impassibilis. De termino inferioris vite ⁊ de transitu ad superiorem de modo ꝓpagationis filioruz. ⁊ alia multa que non inutiliter sciuntur lz aliquando curiositate querantur. At priusꝙ ad animi qualitatem pertinẽtia ꝓsequamur. De ꝗlitate eius secũdũ corpus ⁊ modo ꝓpagationis filioꝝ. ⁊ de alijs quibusdã inspiciamus. Primus ergo homo secũdũ naturam corporis terreni ⁊ immortalis fuit quodammodo secũdũ aliquid. qz potuit nõ mori. ⁊ mortalis quodãmodo quia potuit mori. In illo nãqz primo statu habuit posse mori ⁊ nõ posse mori. Et hec fuit ꝓma humani corporis immortalitas. s. posse non mori. In secũdo vo statu post peccatũ hũit posse mori ⁊ non posse non mori. quia in hoc statu moriẽdi est necessitas. In tertio statu habebit posse nõ mori ⁊ nõ posse mori. qz ad illũ statũ ꝑtinet moriendi impossibilitas. quod ex gratia erit nõ ex natura. In primo statu fuit corpus hominis aiale. i. egẽs alimonijs ciboꝝ. Unde ⁊ homo factus dicitur in aiam viuẽtẽ nõ spiritualem. i. in aiam corpus sensificantez. quod adhuc erat animale. non spũale quod egebat cibis vt per animã viueret. Factus est ergo in aiam viuentẽ. i. vitã corpori dantẽ. tñ per sustentamenta ciboꝝ. ⁊ tunc erat corpus mortale ⁊ immortale. quia poterat mori ⁊ potat non mori. Post peccatum vero factũ ẽ mortuũ sicut dicit apostolus. Corpus ꝓpter peccatum mortuũ est. i. necessitatẽ moriẽdi in se habet. In resurrectione vero erit spũale. s. agile ⁊ cibis non egẽs ⁊ immortale. non sicut in statu primo fuit s. ꝙ posset nõ mori. sed etiaz ꝙ non poterit mori. Unde Augꝰ sup Gene. Apostolus ait. Corpus quidẽ mortuum ẽ ꝓpter peccatũ ⁊c. Prius de limo terre formatum est corpus aiale vel spũale cum quali resurgemus. Renouabiꝫ enĩ a vetustate non in corpus aiale quale fuit. sed in melius. idest spũale. cum hoc mortale induet immortale. in qõ mutandus erat adaz nisi mortẽ corporis animalis peccãdo meruisset. Hõ ait apostolus. corpus mortale est ꝓpter peccatum. sed mortuũ. Illud enim ante peccatum mortale ⁊ immortale erat. quia poterat mori ⁊ nõ mori. Aliud autẽ est nõ posse mori. aliud posse non mori. Ideo factum est per peccatuz nõ mortale quod erat sed mortuũ. quod nõ fieret nisi peccaret. Animale enĩ nõ est hoc cor-

Dñi. 19.

8

Qõ hõ ip⁹ statu s. añ peccatũ fuit ꝑz corꝓ⁹ mortalis ⁊ ĩmortal' In scõdo vo statu fuit mꝰtalis ⁊ mortuꝰ s. ꝓ⁹ pẽtz In 3⁹ statu erit oĩno immortal' i. nõ potẽs mori.

Quõ dr hõ factꝰ ĩ aiam viuẽtẽ

pus sicut primi hominis fuit. sed iam deteri us est. Habet enim necessitatē moriendi.

Corpus hois añ peccatū mortale ⁊ immortale fuit.

Ecce hic euidenter arguit Aug⁹. q̄ corp⁹ hominis ante peccatū mortale ⁊ immortale fuit. sed nō qualiter fiet in resurrectione. De hoc eodē Beda super Gen̄ ait. Non ē credendum ante peccatuz ita fuisse mortua corpora sicut modo. Ait enim apostolus. Corpus ꝓpter peccatum mortuum est. sed ꝫ fuissent animalia nondū spūalia. nō tñ mortna que. s. necesse esset mori.

Utrum immortalitas quam habuit ante peccarum esset de conditione nature. an ex gratie beneficio.

Solet hic queri cuz homo

Rñsio. q̄ dī alterū fuisse d̄ cōditione nāe. scz mori alteruz ex gr̄e dono. s. posse ñ mori.

p̄m⁹ mortale ⁊ immortale corp⁹ hūerit. vtz ex conditione nature ipsius corpis habuerit vtrūq;. an alterū beneficiū eēt gr̄e. s. īmortalitas. id posse nō mori. Ad quod dici pōt. q̄ alterū hēbat i natura corporis. i. posse mori. Alterū vero. s. posse non mori erat ei ex ligno vite. s. ex dono gr̄e. Unde Augu. super Gene. Quodāmodo creatus est homo immortalis. qđ erat ei de ligno vite nō de conditione nature. Mortalis erat de cōditione corporis aīalis. īmortalis beneficio conditoris. Non enim immortale erat q̄ oīno mori non posset. qđ nō erit nisi cū fuerit spirituale Apte dicit q̄ nō natura. sed ex ligno vite habebat posse nō mori. Propter hoc aliqui dicūt q̄ nisi illo ligno vite vteret. nō semp vteret non semp viueret q̄ peccaret. Peccaret enim si illo ligno nō vteret. q̄ ꝓceptum erat ei vt comederet de oī ligno paradisi. nisi d̄ ligno scientie boni ⁊ mali. Sicut ergo peccauit comedendo qđ erat prohibitū. ita etiaz peccaret si non comederet qđ erat iussuz.

Alīq dicūt q̄ si nō vteret adā d̄ ligno vite nō sp viuēt q̄ peccaret.

Si non foret preceptū vt de ligno illo comederet ⁊ alijs non illo vteretur. an posset non mori.

Sed adhuc queritur sinō

Opiñ quorundā.

eēt preceptū vt de ligno vite ederet. ⁊ alijs ⁊ nō illo vesceret. numqd posset nō mori. Si semp viueret nō vtēs de illo ligno non erat ei ex illo ligno posse nō mori. Si vo ñ posz semp viuere id erat ei ex illo ligno posse. Alīqui dicūt q̄ si nō fuisset ei preceptū vesci de illo ligno ⁊ alijs ⁊ nō illo vesceret viueret sēper. Sic determinātes illud qđ supra dixit augu. erat ei de ligno vite non de cōditione nature tm̄. s. q̄si nō ex cōditione nāe solūmodo erat ei. sed etiam ex illo ligno. Alijs autez videt q̄ ex ligno vite erat ei posse non mori nō ex natura. Ideo enim dicitur potuisse nō

Alioꝝ opinio.

mori. quia poterat vti illo ligno. de quo edēs non moreretur.

Questio augustini quomodo immortalis factus sit homo.

De hac vero hominisim

mortalitate qualis fuerit aug. sup Gen̄. questionē mouēs sic ait. Queritē quomodo immortalis factus sit homo pre alijs aīantibus ⁊ quomodo cū illis cōem accepit alimoniaz. Sed alia est immortalitas carnis quā i adaz accepimus. alia quā in resurrectione spām⁹. per christū. Ille factus est hō īmortalis vt ñ posset mori si nō peccaret. moreret aūt si peccaret. Filij vo resurrectionis nec potuerunt vltra peccare nec mori. Caro nr̄a nō tūc egebit refectione ciboꝝ. q̄ nulla poterit eē defectio. Caro ade ante peccatum ita īmortalis creata est vt per alimoniā adiuta eēt mortis ⁊ doloris expers. Sic ergo immortalis ⁊ incorruptibilis cōdita est caro hois. vt suā immortalitatē ⁊ incorruptionē per obseruātiā mandatoꝝ dei custodiret. In quibus mandatis hoc cōtinebatur. vt de illis lignis concessis māducaret ⁊ ab interdicto abstineret. Per hoc eduliū immortalitatis dona conseruaret. donec corporalibus incremētis perductus ad etatē que cōditori placeret multiplicata ꝓgenie ipso iubēte sumeret de ligno vite quo pfecte īmortalis factus cibi alimenta vlterius non requireret.

Soluēi cipit.

Attēde q̄ i ꝓcepto a dō hoi prōdatis. ⁊ hoc cōtinebatur vbi dō oi lig° vbi dō ligno scīe bōi ⁊ mali.

Summatim super ipsum verborum sententiam perstringit.

Ecce his uerbis uidetur au

S. Bona. di. p. seti. ar. 2. ⁊ 3.

gu. tradere q̄ caro primi hois īmortalitatez in se habuerit. que per alimoniam ciborum cōseruaretur vsqz ad tēpus sue translationis in melius quādo de ligno vite comederet et fieret oīno īmortalis. ita vt nō posset mori.

Quod ex predictis conseq videtur hoiez de nature sue conditione quoquo modo fuisse immortalē sed non oīno fieret īmortalis nisi participato ligno vite.

Ideo aliqui dicunt q̄ im

mortalitatē de natura habebat qua poterat nō mori. que aliorum lignoꝝ esu poterat cōseruari. sed non poterat consumari nisi per assumptionē ligni vite. Quod videtur aug. sentire super Gen̄. dicens. Hoc quoq; addo talem cibū illā arborē prestitisse. quo corpus hois stabili sanitate firmaret. nō sicut ex alio cibo sz inspiratione salubritatis occulta. Dic īuere videtur q̄ cū alijs cibis posset corp⁹

sustentari hoc cibo indeficiēte sanitate firma retur. Ex quo cōsequi videtur q sicut in natura sua habuit mortalitatē quandā. s. aptitudinē moriendi. ita aliquā immortalitatē in natura sui habuit. idest aptitudinē qua poterat nō mori cibis adiutus. sed si peristitisset. immortalitatis pfectio cēt ei de ligno vite. Sz qui hoc tradūt quomodo supiora augustini verba. quib9 dicit q erat immortalis ex ligno vite huic sententie non contradicant diligenter inquirant.

Olet queri ꝛc. Circa istam dis. 19. in qua magister agit de statu hois ꝑm se ⁊ absolute quē habuisset in vita sua ista. Queritur vnū vtrū in statu innocētie habuissemus corpora īmortalia. q nō. q corpus qō indiget alimēto ⁊ nutritur. videt cē corruptibile tale fuisset corpus in illo statu. pz Gen. 3°. de oi ligno paradisi comedes ꝛc. maior satis patz. q oē nutribile hz partes fluētes que indigēt restauratione vt i eta te debita ⁊ augmētatione vsq ad etatē debitam. q quidē restauratio nō fit sine depditione vel debilitatione humidi radicalis ⁊ caloris nālis. si igitur pars sit depdibilis ⁊ totuz. Preterea ꝑm philo. ꝓmo celi ⁊ mūdi. oē generabile necessario corrumpet. cum igit nō sit maioris virtutis posse rem corrumpere q posse rem generare si poterāt generari per ꝓns poterāt corrūpi. Preterea nullū violentū est ppetuuz. sz in corpore naturali mixto tali sunt elemēta extra loca sua nālia. ergo violēter detinentur. sunt etiā ibi q̄litates cōtrarie simul. qō videt violentum. Contra ad Ro. 2. p vnū hoiem itrauit mors in omnes. ⁊ c. 8. corpus propter peccatuz mortuum est.

S. Bona. di. p sēti. ar. 2. ⁊ 3. **Hic dicitur** q hec ppositio corpus in statu innocentie fuisz immortale egpollet huic corpus in statu innocētie nō potuit mori. Hoc tū distinguit q ly nō pōt determinare vel addi ad hoc verbū potuit in habitudie ad illud infinitū mori. ⁊ sic est falsa. Secūdo modo pōt ꝑcise determinare vel addi ad illud infinitum mori dicendo sic. homo in statu innocētie potuit si mori. ⁊ sic est vera. ex quo enim modo hz potentiā moriendi cum p peccatū non sit facta mutatio i natura ad hoc q dicta. ꝓpō sit vera negatio nō dz addi ad posse vl ad potentiā quā semp habuit. sed ad terminū illius potētie q potuit nō cē. Concedit ēt q in sensu cōposito hec est vera homo in statu innocentie nō potuit mori q ly nō determinat potuit in habitudine ad mori stante statu innocētie quo stante hō non potuit mori. In sensu diuisionis ē falsa. ⁊ hoc pz in hac albū pōt cē nigrū. Ratio aūt quare non potuit mori stante illo statu assignat tal pena nō pōt cē sine culpa. mors aūt est pena peccati. Gen. 3. quacūq hora comederitis ꝛc. stāte aūt statu innocētie nō potuit cē peccatū. igit nec mors.

Preterea in statu illo fuisset plenū dñiuz anime sup corpus. ⁊ ideo nō poterat fieri resolutio in corpe q vires inferiores obedissent aie ad nutū. Alia rō assignat. s. q fuisset hoc ppter aliquā qualitatem supnālem tradita aie in statu illo. que qdē cōseruasset corpus a corruptione. ⁊ hec dicitur cē illa iustitia originalis. Non video q illa q̄litas posset facere q tale corpus nō pateret a ꝓtrario. ⁊ sic tū potuisset pati q fuisset mortuū. nec aliquid parti repugnans necessario includebatur in innocētia. Cōcedo q ꝑmus parens habuit potētiam ad mori. sz cum dicūt q stante statu innocētie nō potuit mori. nego ⁊ dico q hō in statu seu stante statu innocentie potuit mori. ista tū potētia nō fuisset reducta ad actū ⁊ sic poterat nō mori. sicut si diceret de aliquo et vere q pōt cē eps q tū numq erit eps. vel cui9 possibilitas numq reduceret ad actū. ⁊ hoc pz in proposito per cās mortis post lapsum que sunt due in genere s. vel ab intrinseco vel ab aliquo extrinseco. ꝓma est duplex. q: vel corrūpit ab intrinseco per rōnem vl actionē mutuā ꝓtrariox inter se ⁊ infra corpus. vel ꝓpter rōnē intensam vni9 intrinseci in aliud. vl corrumpit ꝓpter defectū alterius cōtingētem. s. ex subtractione nutrimēti vel hi9. ꝓmo nō accidit corruptio nālis inaiatis nō ꝓpter actionē elemēti in elim vel ꝓpter aliquā qualitatē elemētarē actiuam vel passiuā. q: nec elementa nec coꝝ q̄litates manent in mixto vt dictū est supra in qōne de mixtione elementoꝝ. sed ꝓpter actionē vnius partis organice in aliā partē corrūpendo ipam vt corpus fiat indispositū ⁊ inhabile ad aiationē. Ista aūt actio ponitur caloris nālis in humidū radicale corrūpendo ⁊ consumēdo humidū ad cuius corruptionē ⁊ cōsumptionē segtur corruptio ⁊ cōsumptio ꝓpria ēt caloris. et p ꝓns aialis. vt pz de igne ⁊ oleo. ⁊ hoc modo qa ps ꝑm spēm habet certā ꝓportionē ⁊ determinatā in q̄ pōt cōuertere in se partē nutrimenti apposita. ⁊ in q nō hoc aūt pōt q̄diu pōt agere sufficienter in nutrimētum. ⁊ q: oē agens physicū agēdo repatit ⁊ repatiēdo debilitat. ita tandē q nō pōt amplius cōuertere nec resistere corrūpenti. ⁊ tunc huiusmodi pars ꝑm spēm incipit cē ꝑm mām ⁊ fluere in partē ꝑm mām desinendo cē ꝑm spēm. hec ergo est cā corruptiōis s. depditio paulatina illarū partiū. ⁊ de ista corruptōne dicūt q nō fuisset hō in statu innocētie corruptus q: depditio paulatina fuisset restaurata per esū fructus ligni vite. qō ꝓbat per illud Gen. 2°. ne forte sumat de fructu ligni vite ⁊ viuat in eternū. Sz ꝓtra qcqd fuisset ꝓncipiū actiuū in hoie nō potuisset ꝓtinuare actionē qn aliqñ debilitaret. q: oē agens physicū in agendo debilitat. Esto ergo q nā cēt debilitata ⁊ sumeret de fructu nō potuit sustentari per istū fructū nisi cōuertēdo i ꝑm vt alimentū in subaz ⁊ nām suam. sed illud cōuersum nō potuit cē nobilius q̄z ꝓuertēs. Similiter nā ꝓuertēs ꝓus fuit debilitata ⁊ in cōuertēdo ēt nutrimētū illius fruct9 debilitat magis. sicut enī in vna actione ita ⁊ in alia. et iō magis ⁊ magis debilitat. quanto magis ⁊ magis agit in cōuertēdo. ergo semp debilitat. ⁊ iō quādoq deficiet. exemplū Alri. de aqua mixta vino. nā vinū ꝓmo cōuertit aquā in se. totiens aūt pōt apponi aqua q deficiet virt9 vini in cōuertēdo. vnde secunda vice minus fortiter opatur q̄z ꝓma. Dico tū q stante innocētia nō accidisset mors cui9 cām assigno talē. q: qlibet fuisset translat9 in paradisuz anteq̄z fuisset alterat9 alteratiōe improportionata aie siue forme. ⁊ hec translatio nō fuisset miraculosa. sz iusta ⁊ regularis. qō sic ostendo. nā illi parentes aut semp cōtinue meruissent dū ēent in vita ista vel nō si sic. ⁊ postea oēs simul fuissent translati. ꝓmo nat9 fuisset maioris meriti q̄z posterius nat9. qō falsum ē. nam si mās fuisset stat9 innocentie btā virgo ⁊ multi posteriores fuissent beatiores q̄z multi ꝑcedētes vel q̄z vllus ꝑcedentū. Si dicas q in illo statu nō semp meruissent sed vsq ad certū terminum vite tūc si nō fuissent trāslati ad gl̄iam illo termino adueniente deus fecisset eis imustitiā differēdo dare ꝑmium postq̄z opa meritoria ꝓsumassent que facturi erant. Ideo sequit q in statu innocentie vnus fuisset translatus ꝓus alio ⁊ cuilibet fuisset redditus ꝑmium suoꝝ meritoꝝ anteq̄z virtus alicuius essz in

tantū debilitata q̄ necessario adesset corruptō. Sz fuisset ne ibi corruptio secūdo modo ab intrinseco. s. per subtractionē alimenti possibilis stante innocentia. dico q̄ stante innocentia particulari in isto. potuit esse corruptio ⁊ mors per subtractionē siuē ministrationē nutrimenti cōueniētis. cuius rō est. nam parulus in statu innocētie nō habuisset vsuz membroz vt nūc suppō. ⁊ ideo nō potuisset sibi acquirere cibū per potentiā ꝓpriā. ⁊ per ꝓs potuisset deficere stante innocētia in ipso. sed stāte innocētia vli in oibus dico q̄ nō fuisset talis defect⁹. q; parētes puidissent filijs suis. aliter fuissent nocētes. nec ēt adultus nocēs fuisset passus talē defectū illatum ab alio stante innocētia in oibus alijs. Sed quid de cā extrinseca corruptiua. dico q̄ illa est duplex. vel. s. ꝓpter dispōnem cōtrariam cōtinētis. vel ꝓpter violentiā illatā ab aliquo extrinseco. ꝓmo modo cōtingit tripliciter. q; vno modo cōtinens directe corrūpit cōtētū vt ignis corpus qđ cōtinet. aliō est cōtinēs quod nō directe corrūpit. sed ꝓhibet illud qđ est necessariū ad vitā. cuiusmodi est aqua q̄ ꝓhibet inspirationē ⁊ respiratōnē. ⁊ similiter terra ⁊ ista sunt cito corrūpētia. Est etiā ꝓtinēs corrūpēs. sed non ita subito vt aer regionis intēperate. Ⅱ prima ⁊ secūda corruptione fuissent immunes stante innocentia vniuersaliter in oibus. q; tunc nō se exposuissent piculis aliter fuissent nocētes. nec vnus alij intulisset violentiam cū vterq; fuisset innocēs. nec etiā fuisset ibi corruptio ex cā tertia. q; in paradiso fuissent vbi est aer tēperatissimus. Quid de corruptione per violentiā. dico q̄ illa pōt fieri vel ab hoīe vel ab angelo malo. vel a bestia siue animali quocūq;. Dico igit̄ q̄ a nullo aīali recepissent nocumentū stāte statu innocentie. q; oia aīalia fuissēt homini mitia ⁊ amicabilia. vel saltē nō inimica. nec ab angelo malo. q; deus cōseruasset eū. Ⅱ Hungd potuisset corpus innocētis scindi ⁊ diuidi a malo āgelo cui obediūt corpora inferiora. Job. nō est potestas que ei ualeat cōparare. ⁊ etiā ab alio malo homine si nō fuisset innocētia. vlis. sed deus innocētē cōseruasset. Dico ergo q̄ solū habuit posse nō mori illatū ab hijs cāis extrinsecis. Ⅱ ad ꝑmū arg. dico q̄ habuit tūc ⁊ habuissēt ptes fluxibiles ⁊ depdibiles nō tū fuisset corrupt⁹ q; fuisset translat⁹ añ mortem vt dictū est. Ⅱlij aūt dicebāt q̄ fiebat reflauratio per esum ligni vite. Ⅱ ad secūdū ꝓz ꝑ dicta i corpore. q. s. q̄ poterāt corrūpi. illa tū potētia nō fuisset reducta ad actū. q; fuisset ꝓuenta p illā trāslatō nē. Ⅱ ad aliud possit negari assumptū q; nō opz q̄ omne violentū aliq̄ corrūpat nisi nāliter loquēdo

boñ. vt supra.

Vel pōt dici q̄ nō sunt ibi violēter. nec est ibi actio vel passio violenta. nam si sit violentū aq̄ vt aq̄ per se cōsiderat calefieri ab igne vel moueri sursuz non tū ꝓsiderando aquā vt est pars vniuersi. vnde ⁊ aqua ascendit ꝓpter vacuum fugiendum ⁊ ignis mouet circulariter ad motū spere cuius tū mot⁹ est rectus vt fm se cōsiderat. Elemēta etiam non sunt in mixto formaliter sed solū virtualiter. Ⅱ ad arᵐ in oppositū dico q̄ verū est ꝑ tāto q; ꝓpter peccatū fuit potētia illa reducta ad actū. si tū nō peccassent. nihilominus habuissent huiusmodi potētiā moriēdi. Ⅱ ad arᵐ opi. q̄ mors est pena peccati. dico q̄ stāte illo statu si deus nō trāstulisset homies modo quo dictū est si fuissent mortui mors nō fuisset plus pena in hoibus q̄z in brutis. ⁊ fuisset ꝙditio vel passio cōsequēs talem nām sic p mixtionē compositam sicut modo.

Ista est distinctio.xix.hu/ius secūdi libri. In qua magister postq̄z egit de ꝓ-

ductione hūane nāe agit de ipsius ꝓsecratione. Et tria facit. Ⅱ mō ondit hoīem imortalē fuisse in statu innocētie. Secūdo ingrit an illam imortalitatem habuisset a nā vel ex dono gre. Tertio recitat qđ clamant de illa imortalitate diuerse opiniones Ⅱ Primū facit a ꝓncipio distinctionis vsq; ibi. Solet etiā queri. Scōm ab inde vsq; ibi. Sed adhuc queritur. Tertiū vsq; ad finē distinctionis. Et tū ī generali. In spāli sūia magistri stat in tribus ꝓpōnibus quarū prima est hec. Ⅱdam in paradiso ante statū peccati viguit nō moriēdi ptāte. Ⅱ Hanc probans magr̄ dicit q̄ primus hō añ peccatū erat quodāmodo mortalis. ⁊ quodāmodo imortalis. q; poterat mori ⁊ poterat nō mori. Ⅱ Postea insinuat triplicē statū hoīs. s. añ peccatū in quo habuit posse nō mori. post peccatū ī quo habuit necesse mori ⁊ post resurrectionē in quo habuit impossibilitatē moriēdi. Et subdit q̄ corpus humanū erat aīale egēs alimētis. ⁊ ideo erat mortale hūs tū cū hoc posse non mori post peccatū factū est mortuū ⁊ necessitatem moriendi hūs. sed in resurrectione erit spūale cibis nō egēs ⁊ mori nō potēs. Secūda ꝓpositio ē hec Ⅱ Homini imortalitas affuit in statu innocētie. nō ex ꝙditione siue nāe sed ex ligni vite vsu ⁊ ex būficio cōditoris. Ⅱ Hanc magr̄ ꝓbans q̄rit. vtrū posse nō mori in statu homo añ peccatū nō hūerit ex dono gratie vel cōditione siue nāe. Ⅱd qđ rndēdo dicit q̄ nō habuit hoc ex cōditione nāe siue sed ex dono gre vicet ex vsu ligni vite. Et hoc ꝓbat auctoritate beati augustini. ⁊ cōfirmat hoc dicto antiquoz dicens q̄ homo posse nō mori habuit ex vsu ligni vite qđ pz ex hoc quia si nō fuisset esu eius vsus peccasset. qa ꝑceptū habuit vt illo vteret. ⁊ ꝑ ꝓs cū mors seq̄tur peccatū si homo esu ligni vite vsus non fuisset. mortē subijsset. ⁊ sic posse nō mori habuit ex vsu ligni vite. Tertia ꝓpositio est hec. Ⅱdam imortalitatē habuisse in statu innocētie doctores opinando designāt diuersimode. Ⅱ Hanc magister ꝓbans q̄rit. Ⅱn dato q̄ homo nō habuisset ꝑceptū de vsu ligni vite ⁊ de alijs. an adhuc habuisset posse nō mori. sed semp viuere si illo ligno vsus nō fuisset. Et respondens dicit aliquos dicere q̄ lignū vite non fuit totalis cā immortalitatis sed coadiuuās. Notandū q̄ erat ade datū triplex ꝑceptū siue mādatuz. Ⅱnū. s. discipline ⁊ tale datū erat primo hoī inquātum ꝑcipiebat̄ sibi q̄ nō ederet de ligno sciētie. Ⅱlud est nature. ⁊ hoc ē duplex. s. ad cōseruandū naturam vniuersalem. in hoc dictū fuit sibi. Crescite ⁊ multiplicamini. Ⅱlud ad cōseruandū nām particulārē. s. vt comederet de ligno vite. Ⅱlij dicūt q̄ oīno habuit immortalitatē ex vsu ligni vite. Et ꝙdit quasdā auctoritates bti augustini. quibus dicit quomodo alia fuit immortalitas ade ab immortalitate btōz ī eterna patria. si qđ immortalitas ade per vsum alioz ciboz cōseruata fuisset. ⁊ ad temp⁹ s. quousq; sumpsisset de ligno vite. ⁊ fieret pfecte imortalis. Quibusdā aūt visuz fuit q̄ ēt a natura habuisset quandā imortalitatē sed pfectā habuisset p vsum ligni vite. Magr̄ aūt sustinet q̄ ēt ꝑmaz immortalitatē ex vsu ligni vite habuisset. Et tantum in speciali.

De modo procreatiōis filioz si non peccassent primi parentes ⁊ q̄les nascerent filij.

Di.20.

Ost hec videndū p est qualiter primi parētes si non peccassent filios ꝓcreassent ⁊ quales ipsi filij nascerē

Opinio quorūdā

tur. Quidā putāt ad gignēdos filios p̄mos homines in paradiso miscerī nō potuisse nisi post peccatū. dicētes concubitū sine corruptione vel macula nō posse fieri. Sed añ peccatum nec corruptio nec macula in homine eē poterat qm̄ ex pctō hec cōsecuta sunt.

Rñsio ꝓ illorum opionez

Ad quod dicēdū est q; si nō peccassent p̄mi hoies sine omni peccato ⁊ macula in paradiso carnali copula cōuenissent. ⁊ esset ibi thorus immaculatus ⁊ cōmixtio sine ꝯcupiscentia. atq; genitalibus mēbris sicut ceteris imparent. vt ibi nullū motū illicitū sentirent ⁊ sicut alia mēbra corpis alijs admouemus. vt manū ori sine ardore libidinis. ita genitalibus vterentur mēbris sine aliquo pruritu carnis. Nec enim letalis egritudo membris humanis ex peccato inhesit. Genuissent ita q; filios in paradiso per coitū immaculatum ⁊ sine corruptione. Cur nō credamus p̄mos homines ante peccatū genitalibus mēbris ad p̄creationē imperasse potuisse. sicut ceteris in quolibet ope sine voluptatis pruritu vtūtur. Incredibile enim nō est deū talia fecisse illa corpa. vt si nō peccassent illis membris sicut pedibus imparent. nec cū ardore seminarent. vel cum dolore paterēt. ſz post pctm̄ motū illum meruerunt quē nuptie ordinant. cōtinentia cohibet. Infirmitas enim̄ prona in ruinā turpitudinis excipit honestate nuptiali. ⁊ qđ sanis est officiū egrotis ē remediū. Emissi quidē de paradiso cōuenerunt ⁊ genuerunt sed potuerunt in paradiso eis eē nuptie honorabiles ⁊ thorus immaculatus. sine ardore libidis. sine labore pariēdi

Aug. super geñ. li. ix.

Quare in paradiso nō coierūt duob⁹ modis soluit.

Aug. super geñ.

Cur ergo non coierunt in paradiso. Quia creata muliere mox transgressio facta est. ⁊ electi sunt de paradiso. Vl' q; nōdum deus iusserat vt coirent ⁊ poterat diuina expectari auctoritas vbi cōcupiscentia nō angebat. Deus vero nō iusserat quia casum eox p̄sciebat. de quibus hō ꝓpagandus erat. Ecce expresse habes de modo propagationis filiox.

De termino illius inferioris vite. vtrum natis filijs per successiones an simul omnes transferendi eēnt.

De termino vero temporis quo transferrentur ad spūalem celestēq; vitā certū aliquid scriptura nō tradit. Et iō ambiguum est vtrū parētes genitis filijs perfectaq; humani officij iustitia ad meliorem statū transferrentur nō per mortē sed per aliquam mutationē an patres in aliquo statu vite remanerēt. ligno vite vtētes donec filii ad eundē statum peruenirent. ⁊ sic impleto numero oēs simul ad meliora transferentur vt essent' sicut sancti angeli in celis. De quo augu. ambigue differit sup Geñ. ita ingens augu⁹.

Potuerūt primi hoies in paradiso filios gignere nō vt morientibus patribus succederent filii sed in aliquo forme statu manētibus. ⁊ de ligno vite vigorē sumētibus. ⁊ filii ad eūdem p̄ducerētur statū. donec impleto numero sine morte aialia corpa in aliā q̄litatē trāsirēt. in qua oīno regenti spūi deserirent ⁊ solo spū viuificāte sine corpeis alimētis viuerent. Vel potuerūt parētes filiis cedere. vt per successionē numerus impleret Cui genitis filijs pfectaq; humani officii iustitia ad meliora transferrētur nō per mortē sed per aliquā mutatiōez. Ecce hic habem⁹ de transitu hominis ad melora. sed ī certuz nobis relinquitur. vtrum simul transferantur an per successiones.

Quales procrearent filios vtrum pfectionem stature ⁊ vsum membrorum habentes qualis homo primus fuit conditus.

Si uero queritur quales si non peccasset homo filios genuisset. vtruz videlicet sicut ipse primus hō secūdū staturā corporis ⁊ vsus membrox perfectus mox conditus extitit. ita etiā eius filii in ipso natiuitatis exordio perfecti existerent. q ambulare ⁊ loqui ⁊ cūcta facere possent. Responderi pōt q; filios paruulos nasci oportebat ppter materni vteri necessitatem. Sed vtruz mox nati perfectionē stature ⁊ mēbrox vsum haberent. an paruuli ⁊ in minori etate constituti vti possent mēbrox officijs. an per iteruala temporx. eo modo quo nunc fit perfectionem stature ⁊ vsum mēbrorum recepturi essent. de auctoribus diffinitum nō habemus

Rñsio. vbi vno fine ambiguo posito triptitā subiecit distinctionez

Ambigua augustini verba ponit. vbi tamen' videtur innuere q; filij ⁊ paruuli possēt membrorum vti officijs.

Et super hoc Augustinus ambigue loquitur. Dubitet nos inqt si primi homines nō peccassent. vtrum tales filios eēnt habituri qui nec lingua nec manib⁹ nec pedibus vterentur. Nam ppter vteri necessitatem forte necesse erat paruulos nasci. Sed quāuis exigua pars corporis sit costa. non ppter hoc paruulam viro coniugem fecit. Vñ ⁊ eius filios poterat oipotentia creatoris mox natos grades facere. Sed vt hoc omittā poterat certe eis p̄stare q̄ multū aiali

bus prestitit.quoꝝ pulli quãuis sint paruu-
li.tñ moꝝ vt nascuntur currũt ⁊ matrẽ sequũ
tur. Ecõtra homini nato nec ad incessum pe
des idonei sunt.nec manus saltem ad scalpẽ
dum abiles.⁊ iuxta se mãmis positis nascen
tes magis pñt esurientes flere ꝙ fugere.pro-
prieꝙ infirmitati mentis cõgruit hoc infir-
mitas carnis. His verbis videt insinuari:
qõ filij etiam paruuli officijs membrorum
valerent vti.

Quibusdam non absurde placuit ꝙ filij
parui nascerentur.⁊ per accessum temporis
in statura ⁊ in alijs sicut nunc proficerent.qõ
non esset vitio imputandum.

Sed cum augustinus sub

assertione de his nihil tradat.non irrationa
biliter quibusdam placuit pmorum parẽtuꝫ
filios nascituros paruos.ac deinde per inter
ualla temporum eadem lege qua ⁊ nunc nati
uitatem humanam ordinatam cernimus sta
ture incremẽtum ⁊ membrorum vsum rece
pturos vt in illis expectaret̃ etas ad ambulã
duꝫ ⁊ loquendũ sicut modo in nobis.quod
vtiqꝫ nõ eẽt vitio imputandum.sed cõditio
ni nature sicut a cibo abstinere penitus non
valebãt.nec tñ illud erat ex vitio.sed ex natu-
ra conditionis.

Oppositio quorũdã volentium probare
eos posse viuere sine alimonia.

Ad hoc autem opponitur

ita. Si non peccarent nõ morerẽtur.sed non
peccarent si non comederent. Poterãt igit̃
sine alimonia viuere. Ceteruꝫ sicut supra di
ximus nõ solum peccarent si de ligno vetito
ederent.sed etiã ꝙcessis non vterent̃.qa si-
cut erat eis preceptũ nõ illo ligno vti.ita ali-
is vesci. Preterea cõtra naturalẽ rõnẽ face-
rent qua intelligebãt de illis cẽ edenduꝫ. qõ
⁊ naturaliter appetebãt. Item opponitur
Cum fames sit pena peccati.si nõ peccarent
famem nõ sentirẽt.sed sine fame superfluum
videretur comedere. Unde putãt quidã eos
cibis non indiguisse ante peccatũ.qz nõ pote
rant esurire si nõ peccassent. Ad qõ dici põt:
ꝙ fames vere defectus ẽ ⁊ pena peccati. Est
enim immoderatus appetitus edẽdi cui non
subiacuisset homo si nõ peccasset.sed procul
dubio peccaret nisi hũc defectũ cibo preueni
ret. Habebat enĩ naturalẽ appetitũ ⁊ mode-
ratum cui ita satisfaciendum erat ne defectuꝫ
famis sentiret. Sicut ergo non ex vitio.sꝫ ex
nature cõditione erat ꝙ ante peccatũ homo
cibis indigebat.ita non ex vitio eẽt.sed ỏ na
tura.si hominis cõditio in pncipio suo.i.in p

Allia op
positio
circa id

mo parente a perfecto inchoatain subsequen
ti ꝓpagatione a modico ad maiora ꝓficeret.
vt.s.per interualla temporis stature corporee
incrementa vsumqꝫ mẽbrorꝫ suscipet.

Utrum sicut statura corporis ita etiã sen-
su mentis paruuli nascerentur. ⁊ per acces-
sum temporis proficerent in sensu.⁊ notitia
veritatis.s.an moꝝ nati in his eẽnt perfecti.

Et cum de córpore huma

no non sit absurdum vel iñcõueniẽs hoc exi
stimare.queri solet. vtrum de sensu anime et
cognitione veritatis eodẽ modo sentiẽdum
sit.vt.s.hi qui sine peccato nascerentur .sensu
⁊ intelligentia mentis imꝑfecti existerent. et
per accessum tem poris in his ꝓficerent vsqꝫ
ad perfectionẽ an moꝝ conditi perfectionem Rñsio.
sensus ⁊ cognitionis percipent. Illi q sen-
tiunt paruulos natos in statura corporis et
vsu membrorum p accessum tpis ꝓfecturos
non diffitẽtur eosdẽ in exordio natiuitatis sẽ-
su imperfectos existere ⁊ per interuallum tẽ
poris in sensu ⁊ cognitione proficere vsqꝫ ad
perfectum.

Contra illorum sententiã opponũt qdaꝫ.

Ad quod quidam oppo

nunt dicentes. Si moꝝ nati nõ haberent p
fectionẽ sensus ⁊ intelligẽtie ignorantia i eis
eẽt.ignorãtia aũt peccati est pena. Sed q hoc
dicũt nõ satis diligẽter considerant. qz non
ois qui aliquid nescit vel minus pfecte aliqd
scit.statim ignorãtiã habere siue in ignoran
tia eẽ dicendus est. qz ignorãtia nõ dicit̃ nisi
cum id quod sciri ⁊ nõ ignorari debet nesci-
tur. Taliqꝫ ignorantia pena peccati est cum
mens vitio obscuratur ne cognoscere valeat
ea que scire deberet. Quo-
modo
ignoran
tia dr eẽ
aliquo

De hominis translatione in meliorem
statum.⁊ de duobus bonis altero hic dato.
altero promisso.

Talis erat hominis institu

tio ante peccatũ secũdũ corporis conditiõeꝫ
De hoc autem statu transferrẽdus erat cum
vniuersa posteritate sua ad melioreꝫ dignio
remqꝫ statum. vbi celesti ⁊ eterno bono i ce-
lis sibi parato frueretur. Sicut enĩ ex dupli-
ci natura cõpactus ẽ homo ita illi duo bona
cõditor a ꝓncipio preparnati. vnũ tempora
le.alterũ eternũ. vnum visibile.alterũ inuisi
bile. vnum carni.alterũ spũi. Et qz ꝑmum ẽ
qõ est aiale. deinde qõ est spũale. temporale
ac visibile bonũ ꝑus dedit. Inuisibile autez
⁊ eternũ ꝓmisit.⁊ meritis querendũ ꝓposu

qđ rō-
nē nālez
ꝛ pcep-
tū ōdit
de⁹ hoī
ad fuan
dū bonū
qđ acce
perat. ꝛ
pmerē-
dū qđ p
missum
erat.

lt. Ad illius autē custodiam quod dede-
rat. ꝛ ad illud promerendum quod promise
rat naturali rationi in creatione anime hois
indite qui poterat inter bonum ꝛ malū dis
cernere preceptum addidit obedientie. per
cuius ob seruantiam datum non perderet ꝛ
promissum obtineret. vt per meritum veni
ret ad premium.

Ost hoc videndum cē. Circa istā. 2o. di. in qua magr agit ō statu ꝓmi hoīs ꝑm q erat ꝓncipiū alio-ū querunt tria. ¶Primū est vtruꝝ filij ꝓcreati in statu innocentie fuissent statim cōfirma ti in iustitia. secūdū vtrū in statu illo fuissent illi soli geniti qui nūc sunt electi. tertiū vtrū filij creuissent in corꝓre ꝛ scia sicut modo. Circa ꝓmū videt q sic. ꝓbatio Anselꝫ. cur deus homo li. j. c. i⁸. dicit si ꝓmi parentes sic vixissent vt ꝓmo tētati non peccas sent. ita cōfirmati fuissent cū oī ꝓgenie sua vt vltra peccare nō possent. Itē Grego. 4. moraliū dicit q parētes nō genuissent reꝓbos in statu innocen tie. ergo nec potētes peccare. qr tūc potuissent esse damnati ꝛ ꝑ ꝑns reꝓbi. ergo in iustitia cōfirmati fuissent geniti. Itē Dion⁹. 4. c. de di. no. bonum est potētius malo. sed malū peccati originalis in ꝓ mis parentibus ē causa q filij nascuntur mali ma licia peccati originalis. ergo si primi parētes steti ssent in iustitia ꝛ rectitudine in qua cōfirmati fuissēt genuissent filios in illa iustitia cōfirmatos. Item si vnū oppositoꝝ est alicuius oppositi cā ꝛ suū oppo situm erit ꝓsile cātiuū. sed peccatū in hoīe est cā pec cati in ꝓgenito. ergo ꝛ iustitia fuisset cā iustitie.

Oppositū qr illi filij fuissent viatores. ergo pctō res eē poterant. nō ergo cōfirmati. Dico ad que-
stionē q aliquis pōt dici cōfirmat⁹ in iustitia vel qr non pōt peccare eo modo quo nō posse peccare pōt creature cōpetere de quo dicet li. 4. Allio modo po test dici cōfirmat⁹ q nō peccat vel non peccabit sic de multis viatoribus scificatis in vtero. ꝛ forte oēs peccauerūt venialiter. quia si dixerimus q pecca-
tū nō habuerim⁹ ꝛc. nō posse peccare ꝓmo modo nō pōt cōpetere viatori. aliogn eēt cōtradictio. qr cer-
titudo de btitudine est maxima btitudinis ps. non posse aūt peccare qđ fuisset tūc scibile a quolibet sic ꝛ modo posse peccare a nobis est certitudo infalli-
bilis de btitudine. hoc aūt cōpetere pōt cōprehēso ri solū. viatoꝝ aūt ꝛ cōprehensoꝝ distinguūt sicut es se citra terminū ꝛ eē in termino. Itē q̄ diu in obo volūtatis viatoris est defect⁹ boni pōt volūtas viatoris deficere a rectitudine volēdo illud nō ꝑm de bitā circūstantiam sed dū est viatoꝝ nō pōt volūtas ꝓiūgi tali obiecto in quo est oīs boni rō. igit quādiu est viator pōt deficere a rectitudine ꝛ per ꝑns pec-
care. Secūdo modo accipiendo esse cōfirmatū dico q si mere viatoꝝ posset eē cōfirmat⁹ ꝛ fuissēt fi-
lij in statu innocētie in iustitia sic cōfirmati. ſ. postq̄ ꝑmam tentationē vicissent sicut pater ꝑmus fuiss ꝓfirmatus si ꝑme tentationi restitisset in ista iustitia quā tūc recepisset ꝓ filijs ꝑm Anselꝫ. ꝓ tanto qr oēs illam habuissent. ꝛ in ipsa cōfirmati fuissent q ꝑme tētationi restitissent sicut ꝛ ꝑmus ꝑ. Sed transfu-
disset ne Adam istā iustitiā dico q nō cū sit donum supnāle. sed ex mera libertate diuina eēt datū ꝓli si cut fuit datū parenti. q si ꝓpꝛie tentationi restitisset ꝓfirmatus in illa iustitia fuisset. ſ. sic inq̄ cōfirmat⁹ qr nunq̄ illam amisisset nec peccasset. Sed habuis set ne filius illā ꝓ ꝑrem vel ꝓ merita ꝑis vel paren tū dico q nō. qđ enim cōgruit toti nāe nō dat vni in diuiduo mediante alio. vel per meritū illius. ſz sin gulis in diuiduis singule fuissēt apposite iustitie ori ginales. Sed fuisset ne filius cōfirmat⁹ in illa nat⁹ dico q nō. quia filiꝰ nō recepisset pfectionē iustitiam q̄ ꝑ. sed ꝑ potuit eam ꝓdere ꝛ ꝓdidit. ergo ꝛ filius nec ēt illa iustitia necessitabat eos ad bñ agendum

¶Pōt etiam sic ꝓsuaderi. nā si nullū fuisſz meritū in ꝓle respectu iustitie sed in parēte solū illud nō fu-
isset tūn sicut meritū xp̄i qui fuit secūdus Adaz. ꝛ tūn gr̄a que cōfertur ꝓ meritū xp̄i in baptismo vel i alio-
is sacr̄is nō cōfirmat recipiētē. multo minus suffe-
cit meritū cuiuscūq parētis vel ꝓlis ad confirman dum in iustitia.

Tho. ꝑ⁴ pte. q. c. ar. 2. sol. ꝛ. argu-
mentū.

Ad primū ar. dr q Anselꝫ. hoc dicit opinando. vel hoc dixit qa mirabiliter fuissent adiu-
ti filij ne peccassent. tū ꝓpter iustitiā originalē. tum ēt ꝓpter sollicitā doctrinā parentū. quia filij si habu issent victoriam de ꝑma tentatione sic fuissent con firmati sicut ꝛ ꝑmus parēs si ꝑme tētationi restitis-
set ꝛ victoriā habuisset. qui fuisset sic cōfirmatus q nunq̄ post ea peccasset ſz peccare potuisset occurrē te inductiuo ad peccādū. Ad 2m ar. dico q bonuꝝ est efficacius q̄ malū. tū malū aliqđ potest pluribus obesse q̄ bonū aliquod ꝓdesse. Aliter potest dici q ꝛ si malum fuisset cā mali tūn nullus fuisset nec est obstinatus in malo. ergo similiter nec iustitia cā cō firmationis iustitie fuisse in ꝓle. Ad vltimū di-
co q si illa duo opposita eēnt a cā vniuoca ſz bonū iustitie originalis ꝛ malū ꝑcti ar^m concluderet. Si vo vna est equoca cū altera vniuoca ar^m nō tꝛ. Ex rē piuꝝ. Qualitas corruptibilis pōt generare qualita tem corruptibilē vt calor calorē. ergo qualitas īcoꝛ ruptibilis q̄litatē incorruptibilē nō segtur. qa quali tas incorruptibilis immediate a deo creatur. sicut in proposito.

v **Truꝝ** in statu innocentie fuissēt illi soli geniti qui nunc sūt electi. q nō. ꝓ°. qa aliq nūc electi ex re-
ꝓbis sunt nati. sed tūc nō fuissēt reꝓbi. ergo nec filij eoꝝ. vel oportet dicere q vn⁹ ꝛ idē filius electus posset eē a diuersis parētib⁹ ita q iste electus q nūc est de ꝑe malo in statu innocētie fuiss set de patre bono. qđ est incōueniens. Itē in illo sta tu fuissent tot vnius seruus sicut alteri⁹ sed nō ꝓroba bile est q nūc saluent tot de vno seru sicut de alio. er go eedē ꝑsone electe nunc non fuissent. ꝛ tūc assūptū ꝓbat qa nulla ꝑsona fuisset cōiuncta cū alia in linea ascendēte vel descēdēte. qr hec contra nām fuisset. vñ Adam si nūc viueret nō posset cōtrahere queli-
bet tūn ꝑsona fuisset alie coniuncta ꝓ obligationē isti us ꝑcepti. Crescite ꝛ multiplicamini ꝛc. ꝛ vnus eti am nō fuisset cōiunctus duabus. qa bigamia fuiſz ꝓtra legē nature. ergo in linea laterali oportebat tot eē feminas quot viros. Oppositū ꝓz ꝓ Greg. 8. moraliū in fine. si parentē ꝓmum nulla ꝑcti rubedo corrupisset nequaq̄ er se filios gehēne generaret. ſz illi qui nunc per redemptorē saluandi sunt soli ab il lo electi nascerentur.

Dico q soli nunc electi fuissent in statu inno centie nati rō huius est. qr oīs ordina-
te volens post volitionē finis īmediate vult illud qđ ē imediatius vel ꝓximius fini. deus ē volēs or dinate. ergo ꝓmo vult seipm vel bonitatē suam tā q̄ finē. secūdo vult bonū creature rōnalis vltima-
tū qđ est cōicatio btitudinis siue cōicatio beatifica siue bonitatis creature tali ꝛ postea vult gr̄am q̄ or-
dinat ad btitudinē eius vel ad fruitionē eius. ꝛ po sterius vult istū btm̄ vel btificabilē eē nasciturnz a tali parēte. si ergo vt dictū est ꝑus sunt beatitudini

determinati ꝙz q nascantur a talibus parētibus in quoscūqz parētes nascant ex quo hñt rōnē posterioris huiusmodi parentes nō poterūt variare determinatos beatificādos a volūtate diuina qn idē in numero nascant. Sed dices cōtra quantūcūqz medicus pmo velit sanitatē sibi vel amico suo. quia tñ illā no pōt dare sine potione amara tali. ideo vult talem potionē amarā. ergo sīlr in ppōsito ꝙuis deus velit illū btificare qa tñ nō pōt generari iste nisi p illū parentē. ideo sicut iste beatificandus est determinat⁹ vnus ⁊ idē in numero sic suus parēs lz posterius natura vt sic cōsiderat⁹. Dico sicut dictū est q idem homo in numero nō solū quo ad aiam. sed ēt quo ad corpus organicū potuit eē filius Abde ⁊ filius Abrahe. ⁊ ex quocūqz istoꝝ duoꝝ fuisset idē in numero fuisset qz si nihil subē filij sit de subā pris. sed totū de menstruo vt vult phs. 2. de ge. aīaliū. vel si ibi⁹ currat semen viri cū isto semine mulieris. Dico tñ q eadē mā ex qua iste generat que fuit in statu nature lapse sub forma elemēti talis potuit eē in statu innocentie sub forma alia puta pomi vel huiusmodi Dices q idētitas numeralis in effectu nō solūz requirit idētitatē numeralem māe sed ēt efficiētis. sicut tangit pīmum ar. Dico q nō opz. ignis enim a quantitatis ⁊ virtutis tāte si ex tali materia ignē talez generaret. ignis. b. eiusdē virtutis ⁊ q̄litatis ꝑ eodez instanti si in istā mām ageret eundē ignē in numero pduceret. nō obstante q generās sit aliud ⁊ aliō numero. qz generatū nō cōsequtur p̄cise vnitatē vel pluralitatē ex generante. vñ corpus organicū ad hoc q sit idē numero nō requrit agens idē numero lz requratur ibi mā eadē numero. ⁊ tūc mā exīte eadē induceret a diuersis gnāntib⁹ eadē forma numero. si ponamus ergo filios ꝑcari de semine qō est supfluū alimenti idem alimētū in numero qō etiam potuit eē in vtroqz statu vel mā nutrimēti que potuit esse hic sub vna forma ⁊ ibi sub alia ⁊ iduta forma seminis ab vno agēte p actū virtutis generatiue posset transmutari ad eandē formā ab alio agente. ⁊ sic esset idē numero. ⁊ sic qui mō est filius reprobi potuit fuisse filius electi. ⁊ ex hoc pz ad pmū argumētum

Ad secūdū dico q si volumus dicere q equalis numerus saluādoꝝ viroꝝ sicut ⁊ mulierū solutuz est ar^m. sed esto q nō sint eq̄les in numero pōt dici vt videt q nō fuissent in numero eq̄li in statu innocentie p hūc modū q maritus diu vixisset ⁊ accepisset aliā vxorē sua mortua. ⁊ sic fuissēt in statu illo plures femine. vel si ep⁹ plures viri sed qr secūde nuptie non sunt nō multū laudabiles ⁊ multo minus tunc. Ideo dico q eadē psona potuit eē mas ⁊ femīa. naz masculus ⁊ femina sūt differentie accītales. ita q hi⁹ sex⁹ nō variāt spēm sm aristo. io. metha. ⁊ sicut sexus muliebris nō variat spēm hois. sic nec hic sexus hanc psonā. ⁊ tunc qui nunc est talis sexus potuit fuisse tunc alterius vel ecōuerso.

u

Tuz filij in statu innocētie erunt in corpore ⁊ in scīē tia sicut modo. Dico q fuissent modo nescij ⁊ q nerui eoꝝ nō fuissent pīmo apti ad motū pgressiuum. ideo ⁊c.

Ista est distinctio.xx: huius

secūdi libri. In qua magister postq̄z egit de cōseruatione humane nāe per nutrimēti sumptionē. agit de ꝓseruatione eiusdē per nālē generationē. Et tria facit. Primo enim ingrit an hoīes in statu innocentie ante peccatū genuissent. Secūdo quales. ples. pere assent. Tertio qualiter ad statū meliorē ptransissēt. Primū vsq̄z ibi. Si vero q̄rit. Secūz vsq̄z ibi. Talis erat hois institutio. Tertiū vsq̄z ad finē distictio

nis. Et tñ in generali. In spāli sīa magri stat in tribus ꝓpōnibus. quarū pma est hec. Si pmi parētes nō peccassent generationis officio sine ꝓpuritu ⁊ libidine in paradiso expleto sine morte cū oībus suis simul vel successiue ad meliorē statū trāslati fuissent. Dane magr insinuās q̄rit. q̄liter pmi parentes filios pereassent si non peccassent. Et rīdens dicit quosdā opinatos fuisse q per cōcubitū non genuissent. eo q cōcubitus sine corruptione nō est. que corrupti o añ peccatū eē nō potuit in hoīe. Sed magister dicit q sm vitatē cōcubit⁹ ibi fuisset thorus immaculatus. ⁊ nuptie honorabiles. ⁊ cōmixtio sine cupiscētia. ⁊ vsum mēbroꝝ genitaliū sine corruptione. imo mēbra genitalia fuissent hoī ad vsum lz volūtatē. sicut homo vtit aliis mēbris. Postea magister mouet duas questiones. Prima est quare non fuit generatio in paradiso facta. Et rīdet q hoc fuit vel qr nōdum deus pceperat q generarēt. vl̄ga statim post mulieris formationē peccatū ⁊ ciectō ō paradiso fuit secuta. Secūda questio est. Quali parentes post generationē ad pfectā imortalitatem ⁊ beatitudinē transissent. Rīdet q hoc est dubium. Nam scriptura nihil de hoc ponit. sed tñ fieri potuisset vt pacta generatione statim parētes anteq̄z filij fuissent ad btitudinē translati. Vel sic q parētes ⁊ filij simul vixissent. ⁊ postea cōpleto numero electoꝝ simul ad btitudinē fuissent transumpti. Secūda ꝓpositio est hec. Primi parētes si in statu perstitissent innocētie filios nō solū in statu paruulos ac pfecto vsu mēbroꝝ destitutos ⁊ alendos genuissent donec corpore ⁊ intellectu ad pfectū pfecissēt. Dāc magr ꝓbans mouet ⁊ determinat circa hoc duas q̄stiones. Prima est. Quales filios genuissent in statu innocētie. s. an filios magnos sm corpus ac mēbroꝝ suoꝝ vsum hñtes sicut pmi parentes creati fuerūt mēbroꝝ suoꝝ cōpotes loquētes ⁊ opantes seniorum hominum operationes. Ad quod respōdens dicit q oportebat nasci paruulos ꝓpter maternoꝝ viscerū artitudinem. Sed quia beatus augu. hanc questionem mouens ⁊ nihil determinans dicit alter quos fuisse opinatos q filij nascentes eque mēbrorum vsum ⁊ loquele vsum habuissent. sicut apparet in quibusdam animalibus q statim immediate post natiuitatem ⁊ matres sequuntur. Illis autē placet q tunc sicut modo in statura corporis ⁊ loquela ⁊ in alijs huiusmodi per temporis momenta pfecissent. quia sicut ex conditione nature in illo statu sine culpa indigebant cibo. sic etiam ex conditione nature in illo statu sine culpa de paruulis in magnos profecissent. Secūda questio est vtrum in alijs que concernunt animam. s. in sensu ⁊ itellectu profecissent sm cōcernentia ipm corpus. Et respōdens dicit sustinendo ipam pmam opinionem supradictam. s. q pfecissent sm corpus. potest etiam sustineri secunda. s. q pfecissent sm animam et in his que ad animaz ptinent ad augmētum accepissent. attamē ignorātia scie tūc in paruulis nō fuisset penosa sicut modo in hoībus. sed tñ naturalis. eo q non fuisset respectu eoꝝ que scire tenerent. q̄lis solum dicitur pena. Tertia ꝓpositio est hec. Talis conditionis erat homiois institutio ante peccatum q obseruando diuinuz preceptum fuisset cum tota sua posteritate translatus vltimate ad meliorez statum vbi meliori bono. s. eterno frueret. Hanc propositionem magister sententialiter ponens subdit rationem quare homo de illo bono tēporali ad eternum transferret. qr sicut ex duplici natura hō cōstabat. ita dupler bonū deus ei parauerat. Primum bonū sm aplm est tpale ⁊ visibile. quod. s. ꝓparauit carni in paradiso. Aliud bonū est spūale eternū ⁊ in

uisibile.s.beatitudo eterna.ad quod mediãte obedientia ⁊ merito serendus fuit. Et tñ in speciali.

De inuidia diaboli qua ad hominem tẽptandum accessit.

Di. 21.

IDens igitur diabolus hoiem per obedientie humilitatẽ posse ascẽdere.vñ ipse per ſuperbiã corruerat inuidit ei.⁊ qui prius per superbiaz diabolus fuerat.i.deorsuz lapsus zelo inuidie factus est sathan i.aduersarius. Unde ⁊ mulierẽ tẽptauit in qua minus q̃ in viro ratione vigere nouit. Eius eni malicia ad temptandũ virtutẽ timida.humanã naturã i ea parte vbi debilior videbaꝫ aggressa est. Ut si forte illic aliquatenus preualeret.postmoduz fiducialius ad alterã que robustior fuit. pulsandã vel potius subuertẽdã accederet.

Quare ad feiaz prius venit.

IPrimũ ergo solitariã feminã explorauit.vt in ea primũ oẽm sue tẽptationis viz expiret

Quare in aliena forma venit.

Sed quia illi per violentiaz nocere nõ poterat.ad fraudẽ se conuertit. vt dolo hominẽ supplãtaret.quẽ virtute supare nequiret. Ne autẽ fraus illius nimis mãifestareẽ in sua spẽ nõ venit.nec apte cognosceret ⁊ ita repelleretur. Iterz ne nimis occulta foret fraus eius que caueri nõ posset.⁊ hõ simul videretur iniuriã pati si taliter circũuẽiri pmitteret eũ deus vt p̃cauere nõ posset.in aliena quidẽ forma venire pmissus ẽ diabolus.sz in tali i qua eius malicia facile possz deprehẽdi. Ut ergo in ppria forma nõ veniret volũtate sua ppria factũ est. Ut aũt in forma sue malicie cõgruẽti. veniret.diuinꝰ factũ ẽ Uenit ergo ad hoiez in serpẽte.q forte si permitteretur i colũbe spẽ venire maluisset. Sz nõ erat dignũ vt spũs malignꝰ illã formã hoi odiosaz faceret.in q̃ spũsscũs apparituꝰ erat

Quare nõ nisi i forma ꝑpẽtis accessit.

Nõ ergo nisi p serpẽtẽ tẽptare pmissus fuit diabolus. vt p illud qõ foris erat astutiã tẽptatis aũaduertere feia qret. Diabolus eni p serpẽtẽ tẽptabat in quo loq̃batur. Iõq; ꝑpẽs dictꝰ est eẽ callidior cũctis aiantibꝰ terre.

Quare dictus ẽ ꝑpẽs callidior cũctis aiantibus.

Quia vt ait aug. Malꝰ ãgeli sz supbia deiecti.nã tñ sunt excellẽtiores oibꝰ bestijs ꝓpter eminẽtiã rõis.q̃uis serpẽs nõ rõali aia. sed spũ diabolico posset sapiẽtissimꝰ dici. Nõ ẽ ergo mirũ si diabolus spũ suo iplẽs serpẽtez sicut vates iplebat sapientissimũ reddiderat oĩuz bestiarũ. q̃ tñ ad tẽptãdũ nõ elegit diabolus.sz p qõ aĩal pmissus fuit.tẽptauit. Uñ aug. sup gen. Nõ ẽ putãdũ q̃ diabolus serpẽtẽ p quẽ tẽptare elegerit.sz cũ decipere tuperet nõ potuit.nisi p qõ aĩal posse pmissus est

August.

Procẽdi.n.volũtas ieſt cuiqz a se.sz ptãsa do Sicãt loq̃batur diabolus p serpẽtẽ ignorãtẽ.sic̃ p energuminos vel p phanaticos loqtur. Serpente.n. velut organo ẽ vsus mouẽs nãm eiꝰ ad exprimendũ sonos verboꝝ ⁊ signa qbꝰ suã mõstraret volũtatez. Serpens ergo nec verba itelligebat.nec rõalis est fcũs callidissimꝰ tñ ẽ dcũs pp astutiã diaboli. Locutus est ãt sic̃ asina balaã.sz hoc diabolicũ illud ãgelicũ fuit.bõi.n.⁊ mali ãgeli sil'r opantur. Dic queri solet quare mulier nõ horruit serpentez. Quia cũ nouerit creatũ esse ipz etiaz offiñ loq̃ndi a deo accepisse putauit.

Quare mulier ñ horruit ſpẽtẽ.

De modo temptationis.

Tẽptatio aũt hoc mõ facta est. Stãs corã femia hostis supbꝰ.nõ audet in verba psuasiõis exire metuens deprehendi sz sub interrogatõe eã aggreditur.vt ex rñsione colligeret qualiter in malicia,pcedere posset. Cur ingt p̃cepit vobis deus. vt nõ comederitis de ligno paradisi? Cui rñdit mulier De fructu lignoꝝ q̃ sũt in paradiso vescimur. De fructu vero ligni qõ est in medio paradisi p̃cepit nobis deus ne comederemꝰ ⁊ ne tangeremꝰ ne forte moriamur. In q̃ vbo ꝺdit locũ temptãdi cũ dixit. ne forte moriamur. Nec̃ vñ mox diabolus dixit ad mulierez. Nec̃ q̃ moriemini.scit.n. ds q̃ in quocũq; die comederitis ex eo.aperient oculi vri.⁊ eritis sic̃ dij scientes bonũ ⁊ malũ. Attende ordinem ac,pgressuz bũane perditõis. IPrimo ds dixerat.q̃cũq; die cõederitis ex eo morte moriemini. deinde mulier dixit: ne forte moriamur. nouissime serpens dixit.nec̃q̃ moriemini. Deꝰ affirmauit mulier q̃si ambigendo illꝺ dixit. diabolꝰ negauit. Que q̃ dubitauit ab affirmãte recessit.⁊ negãti appropinq̃uit.

Quare ex interrogatõe ex orsus est

Uerba ſpentis.

Rñsio mlieris

Addit ſpens nacturꝰ fiduciã ex vbis mulieris pmissionẽ falsaz.

De vsutia diaboli q vt facilioꝰ psuadẽt malũ remouit.⁊ bonũ in pollicito duplicauit.

Qui ad suã persuasionem pleniter suffulciendã.i. vt malũ qꝺ intendebat libere persuaderet.⁊ malũ qꝺ mulier timuit negãdo remouit.⁊ re,pmissionez addidit. Et vt eiꝰ persuasio citiꝰ reciperetur,pmissionez duplicauit. Una nẽpe cõestionez suadens.duo in pmio ꝓposuit.similitudinẽ dei.scientiãq; boni ⁊ mali spõdẽs. Ubi tribꝰ mõis hominẽ tẽptauit.s.gula in psuasiõe cibi cũ dixit. In q̃cũq; die cõederitis. Inani gl'ia in pmissiõe deitatis cũ dixit. Eritis sic̃ dij. Auaritia.in pmissione scie.scientes bonũ ⁊ malũ. Gula ẽ imoderata cibi auiditas. Uanagl'ia amoꝝ ꝓpe excellẽtie. auaritia imoderata hẽndi cupiditas.que nõ ẽ tñ pecũie.sz ẽt altitudinis ⁊ scie cũ sup̃ modũ sublimitas ambiẽ.

Qꝺ hõ tribꝰ modis temptatus ẽ gula: vana gloria auaricia

De duplici temptationis specie.

Que sit exterior tẽptatio ⁊ a quo fiat.

Que sit tẽptatio iterior ⁊ a quo fiat.

Porro sciendum est duas esse species temptationis. interiorẽ. s. ⁊ exteriorẽz. Exterior tẽptatio est qñ nobis extrinsecus malũ visibiliter suggerit verbo vel signo aliquo vt ille cui fit ad consensuz peccati declinet. ⁊ talis tẽptatio tantuz fit ab aduersario. Interior vero tẽptatio est. qñ inuisibiliter malũ nobis intrinsecus suggeritur. ⁊ hec temptatio aliquãdo fit ab hoste. aliquãdo a carne. Nã ⁊ diabolus inuisibiliter mala suggerit ⁊ ex carnis corruptione suboritur motus illicit⁹ ⁊ titillatio prauа. ideoqz tẽptatio que ex carne fit sine peccato. Que autẽ est ab hoste: nisi ei consentiatur nõ hz peccatũ. sed est materia exercende virtutis. Tẽptatio autez carnis interior difficilius vincitur. qz interius oppugnãs de nostro cõtra nos roboratur.

Quare homo nõ p aliũ surgẽ potuit ⁊ nõ diabol⁹ ⁊ hois pctñ remediabile. diaboli vo ñ

Homo ergo qui sola exteriori tẽptatione pulsatus cecidit. tãto grauius plectendus erat q̃to leuiori impulsu fuerat ꝓstrat⁹. Et tñ qz aliquã licet modicaz cadendi occasionẽ habuit. Iccirco per dei gratiã iuuari potuit ad veniã. vt qui per aliũ ceciderat. per aliuz erigeretur. Qui ergo incitatõe habuit ad maluz. nõ iuste repatorẽ habuit ad bonum diabolus vero qz sine alicuius tẽptatõe peccauit. pro aliũ vt surgeret iuuari nõ debuit. nec per se potuit. Et ideo irremediabile peccatũ eius extitit. peccatũ vero hominis sicut per aliũ habuit initium. ita per alium non incongrue habuit remedium.

Quare homo nõ angelus sit redemptus

Preterea angelica natura qm̃ nõ tota pierat. sed ex parte ꝓstiterat non est redẽpta. hũana vero tota pierat. Et ideo ne penitus ꝑderetur. ex parte est redẽpta. vt inde ruina suppleretur angelica. Vñ Aug⁹. in ench. Placuit vniuersitat̃ creatori ⁊ moderatori vt qm̃ non tota multitudo angelorum deũ deserendo pierat. ea que perierat in ppetua ꝑditione remaneret. Que aũt cũ do illa deserẽte ꝓstiterat de sua certissime cognita semp felicitate gauderet. At vero creatura rationalis que in hominib⁹ erat. qm̃ peccatis atqz supplicijs tota pierat ex pte poterat repari. Vñ angelice societati suppleretur qđ ruina illa minuerat. hoc eniz ꝓmissum est sanctis q̃ erunt equales angelis dei.

August. i ench.

Qđ non soli viro ꝓceptum fuit datuz.

Illud etiam notanduz est q̃ non soli viro p̃ceptuz videtur eẽ datum cũ ipa mulier testatur sibi etiã eẽ mãdatũ di

cẽs. Precepit nobis deus ⁊c̃. Supra tñ legitur añ factã mulierẽ deũ dixisse viro. De ligno sciẽtie bõi ⁊ mali ne comedatis. Non dixit ne comedas. Forte quia facturus erat mulierẽ de viro. sic p̃cepit. vt p virũ ad mulierẽ pueniret mãdatũ. qz mulier que subiecta viro fuit non nisi mediãte viro diuinũ debuit accipere p̃ceptũ. Añ aplus. Si quid discere voluerint domi viros suos interrogẽt. Si queritur qũo loqui potuerũt vel loquentẽ intelligere qui non didicerãt inter loquentes crescendo vel magisterio Dicimus qz deus eos tales fecerat qui possent loqui. ⁊ discere ab alijs si essent.

August. sup Ge.

Qũo loq potuerũt ⁊ loq̃ntẽ itelligeꝛ

Arca c distinctionem .2i. queritur vtrũ peccatũ hominis ꝓmum in statu innocentie potuit fuisse veniale. q̃ sic probo. rectitudo innocentie magis repugnat pctõ mortali quã veniali. ſz nõ obstante sua rectitudine potuit peccare mortaliter. igit̃ multomagis potuit peccare venialiter etiã ipo remanente in statu innocentie aliter nõ videret̃ minus repugnar̃ rectitudini innocẽtie pctñ veniale q̃z mortale si vtrũ que totaliter corrũperet. Itẽ ab extremo in extremũ nõ fuit trãsitus nisi ꝑ mediuz. pctñ veniale mediũ est inter iustitiã ⁊ pctñ mortale. g̃ ⁊c̃. Opposituz pctñ omẽ est deordinatio aliquis. ſz deordinatio quecunqz q̃tũcunqz modica nõ potuit stare cũ summa rectitudine possibili tũc hoĩ in statu innocentie in qua creatus fuit. g̃ quodcunqz pctñ corrupisset illã rectitudinẽ rõis ⁊ voluntatis nõ g̃ fuisset venia le. Itẽ pctõ debet̃ aliq̃ pena. g̃ si adã peccasset̃ quocunqz modo sibi debebat̃ pena. ſz pena nõ potuit sibi deberi ipso remanente in statu innocentie. g̃ oẽ peccatũ fuit sibi mortale ⁊ nullũ veniale. qz nõ patieba tur secũ illã innocentie rectitudinez.

Dicitur q ꝓmuz pctñ nõ potuit fuisse veniale. qz pctñ pure veniale corrũpe nõ hz remanẽs veniale sũmã rectitudinẽ quã hũisset hõ in statu innocentie. pctñ aũt quodcunqz tunc illã corrupisset quare nõ potuit esse nisi mortale. Itẽ q̃diu vir est superiores sunt ordinate ad deũ in viribus inferioribus nulla põt esse obliquitas qz stante in illo statu nõ ẽ ordiatio in virib⁹ iferioꝛib⁹ nisi p̃ fit in supioꝛib⁹ pctñ g̃ primũ oportuit q̃ hret de ordinationẽ virũ superioꝛ ſz ois talis deordinatio fuisset pctñ mortale. g̃ ⁊c̃. Cõtra. qz illud donuz nõ ꝓiungebat perfectius vltimo fini q̃z quecunque gra gratũ faciens cõiũgit nũc viatorẽ. ſz cũ gra qua cunqz nũc põt stare veniale etiã imperfectissimis. vnde Jo. in ca. sua. si dixerimus q̃ pctñ nõ hẽmus nos ipos seducimus ⁊c̃. Itẽ suppono q̃ aliquis actus ex genere põt esse pctñ veniale puta verbũ ociosuz. ſz adã potuit talez actũ exercere ociose. s. loquẽdo. sed actus de se venial̃ nõ fit mortalis nisi quatenus sup ipsũ cadit preceptũ. g̃ cũ nullũ preceptuz hũisset adaz de abstinendo ex necessitate salutis a talibus verbis. nimis. n. ad difficile obligasset viatorẽ si eũ in illo statu de necessitate salutis obligasset ad faciendũ semp q̃ fuisset melius vel expediẽtius vel ad vitandum quodcunque retardatiuum ad melius.

Nõ dictuz q̃lr cũ actu meritorie põt stare pctz veniale ẽt i actu

Aleand̃ der de ales i 2ª 2ᵉ colloe de pctis ar. 2º. q. 5.

Dico ergo q̃ potuit peccare venialiter in illo statu. Circa qđ sciendũ q̃ peccatuz mortale nõ distinguit̃ a veniali i hoc q̃ vnũ est respectu finis vt mortale ⁊ aliud eoꝝ que sunt ad finẽ vt veniale ſz vtrunqz põt esse ⁊ circa eaque sunt ad fi-

D. 15. 12. g. 88. a. 1.

nez ⁊ circa finez. Sed in hoc distinguunt. qr pctm̃ mortale est deordinatio opposita ordinationi sine qua finis nō pōt sequi aliquo mō. que quidē ordinatio habet prceptū ptra quod deordinatio fit. ⁊ iō omnis deordinatio cadens sub p̄cepto auertit a fine necessario. Sed alia est ordinatio que pōt esse respectu finis sequendi que nō est necessaria sz vtilis que nō est de p̄cepto sz potius de ꝓsilio. ⁊ deordinatio opposita huic est pctm̃ venale. nec facit cadere a fine necessario. lz talis nō ꝓcedat meliori mō quo pōt. Dico ḡ q̄ Adā potuit nō tm̃ exercere actū deordiatū ptra p̄ceptū sz ēt ptra cōsiliū tm̃. vt nō faciēdo maxīe expediēda vl faciēdo aliq̄ ītardātia lz nō faceret directe ptra p̄ceptū necessariū ad salutē

Ad pm̄ ꝓ opi. opposita dico q̄ mortale plus repugnat ⁊ quo ad intensionē ⁊ quo ad necessitatē illi rectitudini non solū habituali sz etiā actuali q̄z venialis obliquitas qr ista potuit stare cū sūma rectitudine habituali tūc possibili viatori. sicut cū certitudie inte? de aliqua cōclusione pōt stare opi. de alia. qr nō repugnāt. ⁊ forte etiā nō repugnabat. actuali. sic nunc actū maximū meritoriū ⁊ valde excellentē pōt nūc sequi aliqua vanagloria que est pctm̃ veniale. nec vēiale illō tolleret meritū istius actus sic meritorij. Sz dices q̄ tunc posset esse similiter in btō veniale. dico q̄ si btūs dimitteret sibi posset in illū actū. sz nō esset sibi venialis rōe p̄cepti qō habet de sp eliciendo illū actū btificū. ⁊ ꝓpter p̄ceptuz de sp opando optima esset sibi quecunq̄ deordinatio talis mortale pctm̃.

Nō dictuz q̄r cū actu meritorie pōt stare pctz veniale ēt i actu

Ad 2m̄ esto q̄ verū sit q̄ in inferioribus viribus nō potuerit fuisse deordinatio nisi p̄fuisset in superioribus. tm̃ dico q̄ nō oīs deordinatio i virtute superiori ē pctm̃ mortale. nā leuis motus ꝑsurreptionē de opi. aliqua circa articulos fidei est deordinatio in portōe vel in virtute supiori. nā pōt esse circa tale obm̄ q̄ nō pōt cōsiderari nisi p virtutes superiores. vt deū esse trinuz ⁊ vnum ⁊ tm̃ nō oīs motus leuis est ibi pctm̃ mortale. lz in superiori virtute sit grauius pctm̃ q̄z in iferiori. vt patebit di. 24.

Ad primuz in oppositū per dicta pz. Ad 2m̄ de pena dico q̄ alia pena q̄z mors pōt respōdere veniali puta displicentia aliqua vel aliquid hi?. Vel pōt dici q̄ pena sibi ꝓprie nō corrūdet sz ꝓmittens veniale est debitor feruentioris actus voluntatis q̄z prius q feruor cōsumeret peccatū veniale. de hoc li 4° di. 21. c. 2. nec obfuisz inocentie Adē hūisse penaz debitā veniali p̄ter mortem.

Arca 2m̄ querit vtrū pctm̃ Adē fuerit grauissimū q̄ sic. per Aug. in enchi. quo vult q̄ pctm̃ iō est malū qr adimit bonū. sz peccatuz Adē adimit maximū bonū qr iustitiā originalē a se ⁊ ab oībus suis posteriorib⁹. ḡ ⁊c. Itez ꝑm iustitiā diuinā pena corrūdet culpe. qr in apo. 18. c. quātū glorificauit ⁊ i delicijs fuit ⁊c. ⁊ ibidē sz mensurā delicti erit ⁊ plagaz modus. sed peccato Adē maxima pena fuit inflicta. qr mors que est vltimū terribiliū ⁊ fui ⁊ oīuz posteriorum. ḡ ⁊c. Itez glo. Aug. sup illud verbū ps. que nō rapui tūc exsoluebā. dicit q̄ Eua ⁊ Adā rapere voluerūt diuinitatez ⁊ perdiderunt felicitatē. sz appetere diuinitatē sibi voluisse ineē fuit vt dicit maximū maluz in angelo malo. pz de hoc supra. adhuc āt multomagis in hoīe. qr diuinitas multomagis ē ip?oportōata hoī q̄z angelo. ḡ magis peccauit Adā quā angelus. ⁊ ponit ista auctoritas in lra. Oppom̄ Au. 12. sup Gen̄. c. vlt. ⁊ ponit in lra. c. 1. in qua manifeste dic Augustinus q̄ Adā nō carnali ꝓcupia victus sed amicabili quadā ꝓpulsus benivolentia qua plerūq̄z fit vt offendat deus ne offendat aīcus peccauit. Eua aūt ꝑm eū multomagis peccauit qr appetivit illā equalitatē diuinam.

Hic sunt tria videnda. primo quale fuit ꝑmuz pctm̃ Adē. 2° q̄z graue fuit eius pctm̃. 3° de compatione grauitatis pcti ade ad grauitatem pcti Eue. De ꝑmo dico q̄ in genere sunt duo actus voluntatis velle ⁊ nolle. in nolle aūt nō pōt p° ꝓsistere pctm̃. vt dictū est. supra di. 6. q. 2ª sed i velle. est aūt velle duplex aut est velle aliquid amore amicitie qui est ꝓpter se vl ꝓpter amatuz vl amore cōmodi qui est ꝓpter aliud. ⁊ ita qō amat amore amicitie magis amat q̄z qō amat amore cōmodi vt dicit Alri. ꝑmo posteriorū ꝓpter qō vnūqōq̄z ⁊c. ꝑm aūt pctm̃ ade nō fuit ex imoderato amore sui. sicut fuit ꝑmū pctm̃ angeli. angelus aūt per essentiaz suz intelligit se ꝑmo. ⁊ hō ꝑus intelligit alia q̄z se ⁊ vtic obo sensibili in sui cognitione. ꝑmū ḡ pctm̃ hominis nō potuit esse imoderatus amor sui sz ꝑm q̄ dicit Aug?. vbi supra imoderatus amor amicitie ꝓximis. nā dicit aug? q̄ noluit ꝓtristare eaz quā credebat sine suo solatio ꝓtabescere ⁊ a se alienatā oino interire. vt hr̄ in lra. Ex quo manifeste pz q̄ nō fuit amor cōcupie vel libidinis. qr ille nondum fuerat Ex isto aūt amore inordinato pctm̃ grauius sequebat. s. voluntas explēdi illō quod non licuit. puta p̄ceptū de esu pomi violare. qō quidē nō fuit exp̄sse p̄ceptū ex nā rei vl de lege nāe. sicut sunt p̄cepta decalogi. esus. n. illius pomi in se nō fuit de genere mali. sz solū fuit malū qr ꝓhibitū ad experiendum eoruz obedientia. Ex isto pz 2m̄. s. de grauitate hui? pcti nā grauitas pcti vel ꝓcludit ex hoc q̄ opponit magis intense bonitati. vel qr bonitas oppoita est magis necessaria. s. qr pctm̃ tale est magis ꝓtra plura p̄cepta ⁊ magis ardua q̄z aliud peccatū. neutro aūt mō fuit pctm̃ ade maximū. qr nō ꝓuabat forma liter bōitatē maximā. nō eni fuit directe ꝓtra maximū bonuz diuinū. sz formaliter circa bonū creatuz quānis indirecte p̄uaret bonū maximuz. nec ēt fuit illud pctm̃ directe ꝓtra arduissimuz vel necessariū p̄ceptuz. qō est diliges dñm deum ⁊c. nec ꝓtra 2m̄ magis necessariū post illud qō est de dilectiōe ꝓximi. excessus. n. de diligendo minus est directe cō tra illud q̄ odiū ꝓximi idē excessus ⁊ de diligendo ꝓximū minus est ꝓtra dilectionē dei q̄z est odiū dei si tm̃ deus pōt odiri qr igit esus ligni vite non fuit pctm̃ nisi qr ꝓhibitū. ita. n. bñ licuisset sūpsisse de illo ligno sicut de quolibz alio si nō affuisset p̄ceptuz. pcta aūt ꝓtra. io. p̄cepta decalogi sunt pcta que sunt ꝓtra illud cuius ꝓtrariū p̄cipit. ⁊ qō est etiā tenēduz ⁊ obseruādū ex lege nāe. ḡ sequit q̄ pctm̃ hois ꝑmi nō fuit q̄stū ad hoc grauissim̄ imo dico q̄ multa peccata fiunt modo a multis que sunt grauiora. ita qō si Adā debuisset fuisse damnat? ꝑ illo multo minorez penā sustinuisset. 3° dico q̄ pctm̃ Eue fuit grauius q̄z pctm̃ ade. p eo q̄ voluit sibi vsurpare qualitatē diuinitatis. vt dicit magister ⁊ Aug?. pz in lra vñ hīs auiditatē equalitatis dei ⁊ scie diuine fuit seducta. vir aūt nō fuit seduct?. vt vult aplus ad Thi. 2. c. ⁊ iō sic appetendo nō peccauit. sz ex iordinato amore. vt dictū est. ⁊ iō pctm̃ mulieris fuit grauius. Itē fuit pctī viri cā. ⁊ iō grauius addēdo q̄ p̄dictū ē. Dico tm̃ q̄ pctm̃ pōt aggrauari ex circūstātia accītali vt ꝓpter excellentiā ꝑsone ⁊ dignitatē que ex hoc magis dz p̄cauer pctm̃. Itē ꝓpter fortitudinē ⁊ possibilitatē resistendi iō dicit magister i lra quod quia Adam exteriori tētatione pulsatus cecidit tāto grauius plectendus erat q̄sto leuiori i pulsu erat ꝑstratus. tentatio eni carnis difficilius

vincit. q; de nfo ꝓtra nos roborat. q; igit Adã fuit circũspectior ⁊ nobilior ⁊ fortior ad reſiſtendũ. iõ ꝑ. accũs ſuus pctũ fuit maius tradita. n. fuit Ade iuſtitia originalis tãq; digniori ⁊ circũſpectiori ⁊ fortiori ita q; ſi eã ꝑderet ꝑ ſe ⁊ tota ſua poſteritate perderet. nõ ſic aũt fuit tradita mulieri. iõ ade pctũ accidẽtaliter fuit grauius pctõ eue. formaliter tñ ꝑ ſe mere ⁊ ꝑcipe in ſe pctũ eue fuit grauius.

Ad primuz argumentũ illud eſt grauius qõ plus adimit de bono verum eſt ſi adimit formaliter. qõ non fecit pctũ Ade. vt viſuz eſt. ſz nec iuſtitiã originalẽ ademit formaliter ſed ſoluz demeritorie. Ad. 2. dicenduz qõ pctũ illud eſt maius cui debeꝫ maior pena dũmodo illa pena ſit formaliter punitio illius culpe. ſic aũt pctõ ade nõ debebaꝫ maria pena imo ſi ipe dãnaꝫ fuiſſz ꝑ illo pctõ ñ fuiſſz ita grauit punit⁹ ꝑ iſto pctõ ſiẽ multi alij. Et cũ dicit q; mors inflige baꝫ ſibi ꝑ illo pctõ q; ẽ maria pena. dico qõ nõ dicebaꝫ imortalis ante culpaz ꝑ aliqua intrinſeca que poſtea fuiſſent corrupta ꝑ pctũ. ſz per gratuita ſibi collata. videmus aũt aliqñ q; ex vna culpa ſubtrahunt maxima beneficia licet ꝑ illa non infligat maria pena imo modica. Et põt dici q; mors que debeꝫ pctõ Ade ſz ſit pena generalior ⁊ magis extenſa q̃z alia quecunq; pena hoi ꝑ quocunq; pctõ data nõ tñ eſt maior pena quã illa que debeꝫ pctõ mortali. nã ſz Adã ꝑ pctũ ſuũ amiſerit iuſtitiã originalẽ ꝑ eo ⁊ ꝑ tota ſua poſteritate nõ ſequit ex hoc q; mors ꝓſecuta per ſ̃btractõez illius iuſtitie ſit grauior pena ſicut nec debereditatio que ſequit debẽditatũ ⁊ poſteritatẽ totaz eſt grauior pena q̃z decapitatio vnius hois quã nõ ſequit decapitatio alicuius de poſteritate vel exulatio alicui⁹ quã ſequit tota poſteritas eſt maior pena q̃z illa decapitatio.

Ad aliud dico q; Adã nõ appetebat equalitatẽ dei directe ⁊ formaliter ſz tñ iterp̃tative. ⁊ ſic oĩs peccans ſm q; dicit Anſel. de cãu diaboli vult rape eq̃litatez dei. imo vult eſſe maior deo in eo q; voluntatẽ ſuã vult ꝓferri voluntati divine nõ obediendo voluntati eius. ⁊ hoc eſt ſolũ interp̃tative ⁊ nõ formaliter appetere equalitatẽ dei. ⁊ ſic tñ interpretative ⁊ non formaliter appetierunt tam homo q̃z angeli mali equalitatem dei.

Iſta eſt diſtinctio. xi. huius

ius ſecundi libri. In qua magiſter poſtquaz egit de ptinentibus ad primam hominis inſtitutionem. agit de ptinẽtibus ad eius caſuz ⁊ diſtinctionẽ. Et tria facit. Primo oſtendit quo ptingit primos parentes prevaricari. Secũdo ſubdit quare decuit peccatũ cor remediari. Tertio aũt ſubiungit q; p̃ceptũ dei per virũ ad mulierẽ debuit deriuari. Primũ facit a principio diſtinctionis vſq; ibi. Et tñ q; aliquaz. Secũdũ vſq; ibi. Illud etiã. Tertiũ vſq; ad finẽ diſtinctionis. Et tñ in generali. In ſpeciali ſententia magiſtri ſtat in tribus ꝓpoſitionibus quaruz prima eſt hec. Homo in paradiſo a diabolo temptatus eſt diuinũ p̃ceptũ prevaricat⁹. Hanc ꝓpoſitionẽ magiſter probãs dicit q; diabolus videns q; hõ per ſimilitudinẽ obediẽtie poſſet ad gloriã aſcendere celeſtẽ a qua ipſe per ſuperbiã corruerat ideo invidens homini eũ tẽptauit. ⁊ vires ſuas quodãmõi eo experiẽs. ſed in debiliori parte ſexus. ſ. in mulere quã per tẽptationẽ agreſſus eſt. Unde volẽs dolo ſupplantare que virtute ⁊ violẽtia ſupare nequibat mulieri apparuit nõ quidẽ in ſua ſpẽ ꝓpria ne cognoſceret aperte. ſed neq; etiã in quacũq; alia ſpecie pmiſſus fuit apparere. ſed tñ in illa in qua eius fraus de facile poſſet cõprehẽdi. ſ. in ſpẽ ſerpentis q̃ diabolus quaſi per quoddã inſtrm locutus eſt. nec ſerpẽs verba intelligebat. ſed mouebaꝫ a diabolo. ſicut aſina Balaã ab angelo bono. q̃ ſerpentez mulier videns loquẽtẽ. credidit ipſuz loquendi officiũ a deo recepiſſe. Et ſubdit q; tẽptatio hoc ordine facta eſt ⁊ modo q; diabolus interrogative loquebaꝫ dicens. Quare precepit deus ne de hoc ligno comederetis vt ex reſponſione eius diſceret q̃liter in tẽptatione ꝓcedere deberet. Unde cũ mulier ſtatiz dubitative reſpondit dicẽs. Ne forte morte moriamur. Ipſe negatiuã addidit citius metum mortis excludẽdo ⁊ dixit. Nequaq; moriemini. ⁊ ad mulieris maiorẽ deceptionẽ ꝑmiuz ꝑmittẽs ei illa que homo nãliter appetit ſz primo vitationez ignorãtie dicens. Aperient oculi vri. Secũdo excellentiã dignitatis addẽs. Et eritis ſicut dij. ⁊ perſpicacitatẽ ſcie cõcludẽs. ſciẽtes bonũ ⁊ malũ. Tẽptauit quidẽ prio ipſaz de gula loquẽs de cibo. Secundo de vanagloria in pmiſſione dignitatis. Tertio de auaricia in ſcie pmiſſione. In hac eni triplici ꝑmiſſione triplici genere peccati diabolus primũ hominez temptauit. Subdit etiã duas eſſe ſpecies temptationis quarum vna eſt exterior. ⁊ fit cũ malum ab extra viſibili ſigno vel verbo ſuggerit. Alia quidẽ eſt interior que inviſibiliter perficit ab aduerſario. ⁊ eſt duplex. Quia eni q̃q; fit ab hoſte tantũ. ⁊ ſic eſt ſine pctõ. Aliqñ a carne. que no fit ſine pctõ ⁊ q; tẽptatio interior difficilior eſt q̃z exterior. ⁊ homo ſola tẽptatione exteriori pulſatus cecidit. ideo tanto grauius plectendus erat. quãto leniori pulſu fuerat ꝓſtratus. Secũda ꝓpoſitio eſt hec. Conueniens quidẽ fuit hoiem poſt lapſuz per aliquẽ redẽptorẽ reformari ⁊ nõ angelũ. Hanc eni propoſitionez magiſter probans aſſerit rationes quare peccatuz hoium fuit remediabile. ⁊ nõ peccatũ angelorz. Prima eni eſt. q; licet homo modicã habuit occaſionẽ ad peccatũ. tñ q; per aliũ ſeductus cecidit. per aliuz reparari debuit. Diabolus vero q; nullo ſuadente peccauit pctũ eius irremediabile extitit. Alia ratio eſt. q; nõ tota angelica nãturaricata fuit. vel perierat. humana aũt tota perierat. ideo humana nã magis erat repanda. imo etiã per humãe nature reparationẽ angelorz ruina erat reparãda ⁊ reſtauranda. Tertia ꝓpoſitio eſt hec. Congrue ſunt diuina p̃cepta ꝑ viz ad p̃mã mulierẽ derivata. Hãc ꝓpoſitionẽ magiſter probans dicit. Hic eẽ notãduz q; nõ ſoli viro datũ fuit p̃ceptũ de abſtinentia ligni vetiti. Quod pz ex hoc q; mulier reſpondẽs diabolo dixit. Precepit nobis deus ⁊c. nõ obſtante q; etiaz ante mulieris formationẽ dñs viro preceptũ dederit. qõ per euz ad mulierẽ debuit deferri. q; viro ſubiecta debuit nõ imediate a deo. ſed per mediuz viri preceptũ diuinũ recipere. Sicut dixit apoſtolus ad Corinth. io. Si qd diſcere voluerint mulieres domini viros ſuos interrogent. Et ſubdit quomodo vir potuit loqui ⁊ quomõ mulier viz loquentẽ intelligere potuit. Et dicit q; reſpõderi põt q; tales fuerunt a deo facti. q; poterãt loqui. Et tñ in ſpeciali de ſententia huius diſtinctionis:

De origine illius peccati.

Di. 22.

Ic videtur diligẽ

b ter inueſtigandum eẽ que fuerit origo ⁊ radix illius peccati. Quidam putant quandam elationem in animo hominis preceſſiſſe. ex qua diaboli ſuggeſtioni

Opinio quorũdã q; dicunt elationẽ p̃ceſſiſſe i aio hoĩs

consensit. Quod videtur Augustinus innuere super gene. ita inquiens. Non est putandum q̄ homo dejceretur nisi perc̄ssisset in eo quedam elatio comprimenda. vt per humilitatem peccati sciret q̄ falso de se p̄sumpserit. ⁊ q̄ non bene se habet natura si a facie te recesserit. Item in eodez. Quomodo verbis temptatoris crederet mulier deum se a re bona ⁊ vtili prohibuisse. nisi ineēt eius mēti amor ille proprie potestatis. ⁊ de se superba p̄sumptio. qua per temptationem fuerat conuincenda aut perimenda. Beniqz nō contenta suasione serpentis aspexit lignum bonum esu. decorum aspectu. nec credentes se inde posse mori. forte putauit deum alicuius causa significationis illa dixisse ideo mā ducauit. ⁊ dedit viro suo fortassis cuz aliqua suasione quam scriptura intelligendam reliquit. Vel forte non fuit suaderi necesse. cum eaz mortuā esse illo cibo nō videret vir. Sicut ergo non est permissus diabolus tēptare feminā nisi per serpētē. ita nec vix nisi per feminā. Ut sicut p̄ceptū dei per vix venit ad mulierē. ita diaboli temptatio per mulierem transiret ad virum. In muliere vero que rationalis erat nō est ipse locutus vt in serpente. sed persuasio eius. q̄uis instinctu adiuuaret interius quod per serpentem gerebat exterius. Ex predictis tēptatōibus modus atque progressus insinuatur. necnon etiam q̄d predirimus innui videtur. s. q̄ temptationē p̄cesserat aliqua elatio ⁊ p̄sumptio in mēte hominis.

Aug. super gen. Nō aliter locut⁹ est diabol⁹ in mulierē q̄z i serpente.

Obiectio contra illos qui dicunt elatiōez p̄cessisse in mente.

Quod si ita fuit non ergo alterius suggestione prius peccauit cum auctoritas tradat ideo peccatum diaboli incurabile esse. q⁹ non suggestione. sed propria superbia cecidit. hominis vero curabile. quia non per se sed per alium cecidit ⁊ ideo per aliuz resurgere potuit. Quo circa predita verba Aug. pium ac diligentem lectorem efflagitant que sic intelligere sane quimus. Non dijceretur homo in actum illius peccati. vt scilicet lignum vetitum ederet ⁊ in has miserias per temptationem diaboli. nisi elatio comprimenda p̄cessisset. non vtiq; temptationem sed opus peccati. Talis enim fuit ordinis processus. Diabolus temptando dixit Si comederitis eritis sicut dij scientes bonum ⁊ maluz. quo audito statim menti mulieris surrepsit elatio quedam ⁊ amor proprie potestatis. ex quo placuit ei facere quod diabolus suadebat ⁊ vtiq; fecit. Suggestione igitur peccauit. quia temptatio p̄cessit ex q̄ in mente eius orta est elatio quam peccatum

Quo itelligenda sint illa verba h diffinit.

Vide tēptatiōis ordinez.

operis secutum est ⁊ pena peccati.

Que fuit elatio mulieris.

Et talis quidem elatio in mente mulieris fuit p̄ certo qua credidit ⁊ voluit habere similitudinem dei cum equalitate quadam. putans esse verum quod diabolus dicebat. Et ideo specialiter mulierem cōmemorat Augustinus. inquiens. Quomodo crederet mulier diabolo nisi eēt in mēte eius superba p̄sumptio. Et quod ibi sequitur. s. que per temptationem fuerat conuincenda vel perimenda. ad mulierem referendum est. vt intelligatur que mulier. non elatio fuerat per temptationem. ⁊c.

Que fuit elatio viri an crediderit ⁊ voluerit quod mulier.

Solet queri vtrum illa talis elatio ⁊ amor proprie potestatis i viro fuerit sicut in muliere. Ad quod dicimus quia adam non fuit seductus eo modo quo mulier. Non enim putauit esse verum quod diabolus suggerebat. In eo tamē fuisse seductū credi potest q⁹ commissum veniale putauerit quod peremptorium erat. Sed nec prior seductus fuit. nec in eo in quo mulier vt crederet deum illud lignum ideo tangere prohibuisse. quoniam si tangerent fierent sicut dij. Uerumtamen preuaricator fuit adam vt testatur apostolus. Poterant. n. aliq̄ elatio mēti eius esse ilico post temptationē. ex qua voluit lignum vetitum experiri. cum mulierez non videret mortuam esca illa percepta. Unde Augustinus super gene. Cum apostolus adam preuaricatorem fuisse ostendit dicēs. In similitudinem preuaricationis ade. seductum tamen negat vbi ait. Adam non est seductus sed mulier. Unde ⁊ interrogatus nō ait. mulier seduxit me. sed dedit mihi ⁊ comedi. Mulier vero dixit. Serpēs seduxit me. Hāc autē seditionē proprie vocauit apostolus per quā id quod suadebatur cum falsum eēt veruz putatuz est. s. q⁹ deus lignum illud ideo tangere prohibuerit. q⁹ sciebat eos. si tetigissent sicut futuros deos tanq̄ eis diuinitatem inuideret. qui eos homines fecerat Sed ⁊ si virū propter aliquam mentis elationē que deuz latere nō poterat solicitauit aliqua experiendi cupiditas cuz mulierē videret accepta illa esca non eē mortuā. Nec tamē cum arbitror si iam spirituali mente predi/tus erat nullo modo credidisse quod diabolus suggerebat.

Nō adā nō fuit seduct⁹ sic mulier. s. vt crederet verū qd̄ diabol⁹ suadebat: ⁊ tñ in aliquo fuit seductus s. vt venialē putaret peccatuz.

Auctoritate confirmat qd̄ dixerat.

Quā apostolus vocauerit seductōem q̄ mulier seducta ē non vir.

Quis plus peccauit adam vel eua.

Ex quo manifeste animad
uerti potest. Quis eorum plus peccauerit Adam scilicet vel Eua. Plus enim videtur peccasse mulier que voluit vsurpare diuinitatis equalitatem ⁊ nimia presumptione elata credidit ita esse futurum. Adam vero nec illud credidit ⁊ de penitentia ⁊ dei misericordia cogitauit. dum vxori morem gerens eius persuasioni consensit. nolens eam constristari ⁊ a se alienatam relinquere ne periret. arbitratus illud esse veniale non mortale delictum. Unde Augustinus Apostolus ait. Adam non est seductus. Quod vtique ita accipi potest vt intelligatur non esse seductus prior. scilicet vt in eo in quo mulier vt scilicet crederet illud eē verū. Eritis sicut dij sed putauit vtrūq; posse fieri. vt vxori morē gereret. ⁊ per penitētiā veniā haberet. Adinus ergo peccauit qui de penitentia ⁊ dei misericordia cogitauit. Postq̄ enim mulier seducta mādducauit eiq; dedit vt simul ederēt noluit eaz contristari quaz credebat sine suo solatio cōtabescere ⁊ a se alienatā omnino iterire. Non quidē carnali victus cōcupiscētia quā nondū senserat. sed amicabili quadā benivolētia q̄ plerūq; fit vt offēdat̄ ds ne offēdat̄ amic⁹. qđ eū facere nō debuisse diuine sētētie iustus exit⁹ indicauit. Ergo alio quo dāmodo ipse etiaz deceptus est. Inexpert⁹ enim diuine seueritatis in eo falli potuit. vt veniale crederet eē cōmissuz. sed dolo illo serpentino quo mulier seducta est nullo modo arbitror illū potuisse seduci. Ex his datur intelligi q̄ mulier plus peccauerit in qua maioris tumoris presumptio fuit. Que etiaz in se ⁊ in proximū ⁊ in deū peccauit. vir aūt tātū in se ⁊ in deū. Inde etiā colligitur q̄ mulier plus peccauerit. quia grauius punita est. cui dictū fuit. In dolore paries filios. ⁊c.

Augustinus sup Gen̄.

In quo adā ē dcept⁹ ⁊ i quo non

Ex pena etiaz plus peccasse probat mulier

Quid predicte sīe aduersari videtur.

Sed huic videtur contra
riuz quod Aug. super gen̄. de viro ⁊ mulie re peccatū suū excusantibus ait. Dixit adam mulier quā dedisti mihi dedit mihi de ligno ⁊ comedi. nō dicit peccaui. Superbia enim habet cōfusionis deformitatē. nō cōfessiōis humilitatē. Nec etiā mulier confitetur peccatū. sed refert in alterū dicens. Serpens, decepit me ⁊ comedi. in impari sexu sed pari fastu. Ecce hic dicit Aug. quia parem fastum habuit mulier cū viro. Pariter ergo superbierunt ⁊ pariter peccauerūt. Sed hoc ita determinari potest vt dicamus parez vtriusq; fuisse fastuz in excusatione peccati. ⁊ etiā i esu ligni vetiti. sed disparez ⁊ in muliere multo maiorez in eo qđ credidit ⁊ voluit eē sicut ds

Determinatio p̄dicte auctoritat̄

us. quod nō vir. Uerūtamen ⁊ de viro legitur q̄ voluit eē sicut deus. Dicit enī Augu. super illū locū ps. Que nō rapui tūc exoluebaz. Rapuit adaz ⁊ eua presumens vt diabolus de diuinitate. rapere voluerūt diuinitatez ⁊ perdiderūt felicitatē. Itē super illum locuz. Deus quis similis tibi. Qui per se vult esse vt deus. peruerse vult eē similis deo vt diabol⁹ qui noluit sub eo eē. ⁊ homo qui vt seruus noluit teneri precepto. sed voluit vt nullo sibi dominante eēt quasi deus. Itez super illum epistole locum. Non rapinā arbitratus est se eē equalez deo. qz nō vsurpauit qđ suū nō eēt. vt diabolus ⁊ primus homo.

De viro etiaz legit qđ voluerit eē sic ds

Quorūdā snīa q̄ adaz ambierit eē vt deus. sed non crediderit possibile.

Ideo quibusdam videtur
q̄ etiam adam ambierit esse sicut deus non tamen credidit id fieri posse. ⁊ ideo falsum esse quod diabolus promittebat cognouit. Et licet diuinitatis equalitatem concupierit nō tamen adeo exarsit. nec tanta est effectus ambitione sicut mulier que illud fieri posse putauit. ⁊ ideo magis illud ambiendo superbiuit Utrum autē aliqua forte ambitionis subreptio mouit. sed non ita vt illud verū vel possibile fore putaret. Alijs autē videt ideo dictū esse q̄ adam illud voluerit, qz mulier deo sumpta illud voluit. sicut inquiunt. Peccatum dicitur per vnum hominem intrasse in mundum. idest in humanam naturam. cū tamen mulier ante virum peccauerit. qz per mulierem intrauerit de viro factam. Uel potius ideo per hominez dicitur intrasse. quia etiam peccante muliere si vir non peccasset humanū genus minime peccantis corruptū periret. Adinus ergo peccauit vir q̄ mulier.

Alioz sētia q̄ pter euā de viro sūptā id dcīt putant.

Per filitudinez oñdit.

Obiectio contra id quod dictum est virū minus peccasse.

His autez oppōi solet hoc
modo. Tribus modis vt Isidorus ait peccatum geritur. s. ignorantia infirmitate. industria. Et grauius est infirmitate peccare quā ignorantia. grauiusq; industria q̄ infirmitate. Eua autem videtur ex ignorantia peccasse. quia seducta fuit. Adam vero ex industria quia non fuit seductus vt apostolus ait. Ad quod dicimus quia licet Eua in hoc p ignorantiam deliquerit quod putauit verū esse quod diabolus suadebat. non tamen in hoc quin nouerit illud dei esse mandatum ⁊ peccatum eē contra agere. Et ideo excusari a peccato per ignorantiaz non potuit.

Rnsio q̄ distinguitur ignorātia ene in q° sc̄z ignoranter peccauerit ⁊ i quo nō.

Ubi nō fit excusatio

Qđ ignorantia alia excusat. alia non.

Est enim ignorantia que excusat peccantem. ⁊ est ignorantia talis: que non excusat. Est autem ignorantia vincibilis. ⁊ ignorantia invincibilis. Excusatio omnis tollitur: vbi mandatū non ignorat

De triplici ignorantia que excusat. ⁊ que non.

Est autem ignorantia triplex ⁊ eox. s. qui scire nolunt cuz possint que nō excusat. q2 ⁊ ipsa peccatū est. Et eox q volunt. sed nō possunt. q̄ excusat. ⁊ est pena peccati nō peccatū. Et eox qui quasi simpliciter nesciunt nō renuentes vel proponētes scire que neminē plene excusat. sed sic fortasse vt minus puniatur. Unde Aug. ad valentinū. Eis auferr excusatio qui mandata dei noverunt quā solent habere homines de ignorā tia. Et licet grauius sit peccare scienter q̄ nescienter. nō ideo tñ fugiendū est ad ignorantie tenebras vt in eis quisq̄ excusationē requirat. Aliud est enim nescisse. aliud scire noluisse. q2 in eis qui intelligere noluerunt. ipsa ignorātia peccatū est. in eis vero qui nō potuerunt pena peccati. Ignorātia vero que nō est eox qui scire nolunt. sed qui tanq̄ simpliciter nesciunt. nullū sic excusat vt eterno igne nō ardeat. sed fortasse vt minus ardeat. Nō igitur mulier excusationē habuit de ignorā tia cū ⁊ mandatum noverit. ⁊ peccatum esse secus agere non ignoraverit.

Ubi nō fit excusatio

Unde processerit consensus illius peccati cum natura hominis eēt incorrupta.

Solet etiam queri cum sine vitio eēt natura hois. vnde ꝓsensus mali processerit. Ad qđ̄ responderi pōt q2 ex libero arbitrio proprie volūtatis fuit. In ipo enim ⁊ in alio causa extitit vt fieret deterior. In alio. q2 in diabolo qui suasit in ipso. quia volūtate liberi arbitrij consensit. ⁊ cuz liberr arbitriuz sit bonū. ex re vtiq̄ bona malus ille consensus prouenit. ⁊ ita ex bono malū manauit. De hoc autem in sequenti plenius tractabimus cum origo mali ⁊ i qua re coalescat inuestigabitur.

An volūtas precesserit illud peccatum.

Si vero queritur vtrum
voluntas illud peccatū precesserit. Dicimus q2 peccatuz illud ⁊ in voluntate ⁊ in actu cōsistit. ⁊ voluntas actū precessit. sed ipsaz voluntatē alia hominis voluntas mala nō pre

cessit. atq̄z ex diaboli persuasione ⁊ hominis arbitrio illa voluntas mala prodijt. qua iustitiā deseruit ⁊ iniquitatē inchoauit. ⁊ ipsa voluntas iniquitas fuit.

Ira distinctionē. 22. querit vtz pctm̄ primi hois fuerit ex
c ignorātia q̄ sic. Aug⁹. de ci. dei. ij. ⁊ etiam. ii. super Gen̄. dicit q̄ Adaz credidit pctm̄ suū fuisse venialē. Itez omnis peccās vel peccat ex electōe vel ex passione vl ex ignorantia. illud pctm̄ nō fuit ex passione q2 nulla inordinata passio potuit esse ante p̄muz peccatuz nec ex electiōe q2 electio sequit̄ ꝓsiliū. vnde electionis defectus vr̄ puenire ex rōne cuius defectus p̄ supponit pctm̄ quantū ad illū statū. g̃ ex ignorantia peccauit. Cōtra ad. i. ad thimo. 2. c. Adam non est seductus sed Eua. ſ̄ꝯ proprie loquendo pctm̄ ex ignorantia est triplex. vel vbi ignorantia est cā ⁊ sic precedit pctm̄ q2 si sciret nō peccaret. ⁊ sic est quasi dispositio ad peccatū. 2. mō cōcomitat̄ pctm̄. sic. n. dicit̄ peccare ignorans vel aliquis peccādo ignorare. 3. mō pōt ignorantia sequi ex pctō quasi pena eius. Itē distinguit̄ q̄ pōt accipi pro simplici nescien⁴ vel p̄ ignorātia erronea. Secūdo mō pōt esse ipsius facti in se vel quo ad aliquas circumstātias vel quo ad aliquid ꝓfis. loquēdo g̃ de ignorātia q̄ ē error sic non peccauit ex ignorantia quia error non precessit. ita. s. quod crederet illud factum esse bonū. vel bonū ex hoc sequi. q2 vt dicit Aug⁹. 3. de li. ar. approbare vera p falsis ē nāe lapse nō instituit e

Cōtra si offerebat sibi qñ peccauit bonuz verus i eligiēdo nō peccauit si bonū apparēs errauit. Dico q̄ aliquid simpler offerebat sibi ⁊ vt verū bonū potuit apprehēdi. s. diligere vxorē tñ nō ē vsus sicut apprehēdit vñ sciuit esse melius deo placere quā vxori. ⁊ volitio qua voluit vxori placere fuit peccatū. ⁊ ante illā nō habuit errorē nisi in ꝑ apprie vocādo errorē. ⁊ ideo ꝑius peccauit quā erravit cuius probatio est q2 si ante peccatū errauit bonuz aliquid g̃ apparuit sibi qđ̄ nō erat bonū apparebat. ⁊ tunc circa p̄ncipiū potuit esse error q2 illud ē p̄ncipiū quod apparet de se verus. Si aūt dicat q̄ nō est p̄ncipiuz. g̃ si apparuit falsuz ex syllogismo falso i forma nō ꝯcludit sibi necessario. q2 nō oz voluntatē adherere ꝑpter syllogismū sophisticū. si ex syllogismo falso in mā. quero aut de se apparet falsuz ⁊ sic esset opositū p̄ncipij veri q̄ neminē deciperet si ex alio apparet falsuz tunc erit ꝓcessus in infinitū. aut erit deuenire ad aliquod quod de se apparet verū. iō dicendū q̄ nō peccauit ex errore. Similiter ignorātia facti nō ꝓcessit pctm̄ sicut. n. hēē ꝓtra preceptū dei ꝓmedere de ligno ſz ignorantia circumstātiarū ꝓtiū. vt pote vtruz tāta pena sequeret bñ potuit habere illā ignorantiaz ante peccatū. Similiter ignorantia potuit sequi pctm̄ p̄mū inquantū ex imoderato appetitu cōplacendi vxori siue peccādo credidit opositū. s. esse veniale quod erat mortale

Ad primā rationē dicendū qđ̄ ista credulitas erronea vel concōitabatur vel sequebat p̄mū pctm̄.

Ad. 2. dico qđ̄ peccauit ex electōe in eo q̄ elegit sic cōplacere vxori. nō tñ intelligēdo electionē ꝑ vt est ꝓcio syllogismi practici. potuit. n. qđ̄ inordinate appetijt fuisse absolute apprehensuz. apprehensione simplici absq̄z aliquo erroneo indicio precedente. ⁊ hoc sufficit ad hoc q̄ illud inordinate appetēt.

Si ārte pctm̄ fuit error
2⁹ i p̄ncipio ḡro vbi fuit errō aut i⁹ i for⁴ sill'i aut i mā nō. i for⁴ qa cū sciret for^m sill' loꝯ ex i⁹ nō ꝓsēsisset ꝑ volūtatē ꝓ⁹ ni amando. s. illud q̄ apparebat bo^m cuz tñ nō eēt bo^m si error ꝓcessit ex sillo f⁹ in mā q̄rit de falsitate i⁹ ꝑ positionis aut

Ista est distinctio. xxii. huius secundi libri. In qua magister postq̄z egit de tēptatione ex parte tēptantis. agit de eadē ex parte tē

de se ap-
pebat f[a]
2[a] ñ pote
rat circa
illã adaz
errare q:
fiẽ nõ põt
eẽ erro:
circa p̃[a].
p̃n[a]i vita
te 2°me[e]
ita n[c] cir
ca oppo[a]
if[te] si di-
cas q̃ il-
la ppõ ap
puit f[a] si-
bi ex a[a].
q̃ro de i[a]
a[a] qũo ap
pa. f. aut
ex se: aut
ex a[a]. 2[a] i
ifinituz ⁊
tñdẽ oz
stare q̃ si
fuit erro:
añ pctñ
q̃ fuit er
ro: i p̃nci
pijs q̃ fal
suz ẽ. b̃g̃.

ptati. Et tria facit. Mã primo inquirit quid quilibz
eox peccãdo appetierit. Secundo quis eox grauius peccauerit vir aut mulier. Tertio vñ cõsensus quo peccauerũt pcesserit. Primũ facit a principio distinctionis vsqz ibi. Ex quo manifeste. Secundũ ab inde vsqz ibi. Solet etiã q̃ri. Tertiũ vsqz ad finẽ distinctõis. Et tñ in generali. In speciali autẽ sñia magistri stat in tribus ppositionib[9]: quax p̃ia ẽ hec. Mõ adaz sed eua in tanta elatõe fuit seducta. vt per esuz ligni vetiti se similẽ fieri deo estimauit Mane magister probans dicit q̃ radix ⁊ origo primi peccati p̃mox parentũ fuit. Quod in ais eox p̃cessit quedã p̃sumptionis elatio ex qua diaboli suggestioni cõsenserũt. p̃mo mulier postea vir. Contra qõ dictũ obijciẽs dicit q̃ cũ ipso dicto sequit hoiez nõ alterius suggestione. sed ppria supbia peccasse. vt angelus. ⁊ per ois vt angelus corruisse. cui[9] tñ p̃riũ dicebaf in p̃cedẽti distinctõe. Ad qõ ñdet dicendo q̃ cũ dicebat elationẽ quãdã in peccato p̃mo ruz parentũ p̃cessisse nõ ita intelligebat q̃ illa elatio p̃cesserit suggestionẽ sed vt opus peccati. Mã in illo peccato iste fuit p̃cessus ⁊ ordo q̃ primo p̃cessit diaboli tẽptatio. ex qua secuta est ĩmediata hois elatio quã secutũ est peccatũ opis ⁊ vlterius pena peccati Et subdit q̃ talis elatio fuit aliter in muliere q̃z i viro. q: mulier credidit se posse hẽ dei simulitudinẽ putans vex esse qõ diabolus suadebat. vir aũt nõ credebat nec putauit vex esse qõ diabolus suadebat. aliqua tñ elatio in mẽte eius per tẽptationẽ extitit. vnde vir aliter fuit seductus q̃z mulier. qõ diuersis sanctox auctoritatib[9] mgr̃ confirmat. Secũda ppositio est hec. Grauius eua q̃z adaz peccauit trãsgrediendo diuinũ p̃ceptũ in paradiso. Mãc magister probat tripliciter. Primo ex hoc q̃ mulier verũ esse credebat qõ diabolus ei dixit. qõ nõ fecit vir. vt pz ex predictis. Secõ ex hoc q̃ mulier elata nimis p̃sumebat se posse fieri equalẽ deo qõ non fecit vir. sed de pnia ⁊ misericordia dei cogitãs deceptus fuit in hoc q̃ estimabat peccatũ esse veniale qõ mortale fuit. Tertio ex hoc q̃ mulier peccauit in deũ in se ⁊ in primũ. vir aũt solũ in deũ ⁊ in seipz Sed cõtra illud obijcit tripliciter. Primo auctoritate Augustini dicẽtis q̃ vtriusq; erat par fastus. ⁊ per ois equaliter peccauerunt. Ad qõ respondens dicit. q̃ licet vtriusq; erat par fastus in excusatione peccati. q: vir excusauit se per mulierẽ. ⁊ mulier p serpentẽ. In muliere tñ multo maior fastus erat q[o] ad tria p̃dicta. Secũdo obijcit auctoritate bti Augustini dicẽtis. q̃ etiã vir voluit esse equalis deo. ad qõ ñdens dicit. q̃ hoc aliqui opinati fuerunt. q tñ cũ hoc posuerũt q̃ vir nõ tãta ambitione ad hoc exarsit sicut mulier. Tertio obijcit ptra idẽ assumẽs q̃ tribus modis pctñ cõmittit. s. ex ignorãtia ex infirmitate ⁊ ex industria. ⁊ grauius est pctñ qõ committit ex infirmitate q̃z qõ cõmittit ex ignorãtia. ⁊ grauius qõ cõmittit ex industria q̃z qõ cõmittit ex infirmitate. Cũ ergo mulier videt peecasse ex ignorantia. q: seducta fuit. Adaz vero ex industria quia nõ fuerat seductus ſm apostolũ. ergo videt vir grauius peccasse muliere. Et respondẽs mgr̃ dicit q̃ licet mulier quo ad hoc ex ignorãtia peccauit q̃ p diabolũ seducta credidit esse vex qõ ipse suadebat. nõ tñ quo ad hoc q̃ mãdatũ dei nõ nouerit. cui[9] oppositus diabolus sibi suasit. ⁊ ideo per ignorãtiã excusari nõ põt. cũ ibi ignorãtia tollat ybi mãdatũ nõ ignoratur ⁊ peccatũ ẽ cõtra ipsuz mãdatũ agere nõ dubitatur. Postea subdit distinctionẽ ignorãtie dicẽs. q̃ ignorantia alia est vincibilis. ⁊ est eox que nolũt homines scire tamẽ possunt ⁊ tenent. ⁊ illa nõ excusat a peccato. sed potius peccatũ aggrauat. Alia est

invincibilis ⁊ est corũ que homines volunt scire ⁊ nõ possunt. ⁊ illa excusat ⁊ nõ est peccatuz sed pena peccati. Et ista confirmat autoritate Augustini.
Tertia ppositio est hec. Malus cõsensus hominis naturaz bonã habentis p̃cessit ex ppio libero arbitrio ⁊ suggestione diaboli suadentis. Hanc magister pbans querit. Cũ natura hominis esset sine vitio. vnde p̃cessit cõsensus malus. Et respondens dicit. q̃ p̃cessit ex libero arbitrio voluntatis vnde ex hoc q̃ hõ fiebat deterior hoc fuit a diabolo qui suasit ⁊ a voluntate qua hõ suadẽti cõsensuz dedit. q: liberũ arbitriũ licz de se fuit bonũ. de ipso tñ potuit p̃cedere ꝑsensus malus. Querit etiã vtrũ voluntas illud peccatũ p̃cesserit. Et respondet q̃ volitiuam põt dicere potentiã aie. s. potentiã vltimã. ⁊ ꝑz hoc volũtas peccatũ nõ p̃cessit. q: ante primã malã voluntatẽ p̃ mi hois alia mala volũtas hois nõ fuit. ꝑz p̃ma mala hois volũtas ex diaboli psuasione. ⁊ ex hois libero arbitrio p̃dijt. Et tñ in speciali.

Quare deus permiserit hominẽ temptari sciens eum esse casurum.

Di. 23. Aug. sup gene.

Retera queri solet cur deus hominẽ tẽptari permiserit quẽ decipiendum fore p̃sciebat. Sed nõ esset laudabile homini si ideo bene viuere posset. quia nemo male viuere suaderet. cum in natura posse ⁊ in potestate haberet velle nõ cõsentire suadenti deo iuuãte ⁊ est glorioſius non cõsentire q̃ temptari nõ posse. Mouentur etiã quidã dicentes. Cur creauit deus quos futuros malos p̃sciebat. Quia p̃uidit quid boni de malis eox esset facturus. Sic enim eos fecit vt relinqueret eis vnde aliquid facerent. ⁊ si culpabiliter aliquid facerent. illũ de se laudabiliter operantez inuenirẽt. A se habẽt volũtatẽ malã ab illo naturã bonã ⁊ iustã penaz. Frustra ergo dicebaf. nõ deberet de[9] creaf quos p̃sciebat malos futuros. sciebat enim bonis profuturos ⁊ iuste pro mala voluntate puniendos. Addunt etiã. talẽ hominẽ deberz facere qui nollet oĩo peccare. Concedimus quidẽ meliorẽ naturã esse que oĩo peccare nollet. Concedant ⁊ ipsi nõ eẽ malaz que talis facta ẽ. vt posset nõ peccare si vellet. ⁊ iuste punitã que voluntate nõ necessitate peccauit. Cuz ergo hec bona sit: illa melior. cur nõ vtrãqz faceret vt vberius laudaret de vtraqz. Illa enĩ de sanctis angelis. hec de hominibus est.
Item inquiunt. Si deus vellet: ⁊ illi boni essent. Et hoc quidẽ p̃cedim[9]. sed melius voluit. vt quod vellent essent. Et boni quidez nõ infructuose. mali vero nõ impune essent Itẽ inquiũt. Posset deus volũtatẽ eorum vertere in bonũ. q: oĩpotẽs est. posset reuera cur nõ fecit: q: noluit. Cur noluit: Ipse nouit. Nõ debemus plus sapere q̃ oportet.

Quaꝫ ꝺ us creauit quos ꝑsciebat malos futuros.

Ale qualis fm animam ⁊ agit de sciētia hominis ante peccatum.

Et quidem secundum animam rōnalis fuit hō bīs discretionē boni ⁊ mali. Scientiam quoq; rerum creatarum ⁊ cognitionem veritatis. que prime pfectioni ogruebat mox cōditus nō incōgrue accepisse putatur. ⁊ ad illā non studio vel disciplina aliqua per interualla tpis ꝓfecisse. sed ab exordio sue conditionis diuinitus illā pcepisse

Quod triplicem habuit homo aīa lapsum cognitionem scilicet rerum propter se factarū ⁊ creatoris ⁊ sui.

Fuitq; homo primus ante lapsum triplici cognitione p̄ditus. rerum. s. ppter se factarum ⁊ creatoris ⁊ sui. Rerum quippe cognitionē hoiem accepisse perspicuum est. cū nō ipse creator vel angelus aliquis sed homo oibus animātibus noīa imposuerit. vt ostenderetur q̄ singulorum notitiā homo ipse habuerit. Que enim propter illū creata erant ⁊ ab illo regēda ⁊ disponēda erant. horum omnium deus illi ⁊ scientiā tribuit ⁊ prouidentiam atq; curam reliqt. Quia vt ait apostolus non est cura deo de bobus. Quorum aliorūq; animalium deus homini curā reliquit ⁊ prouidentiam vt dominationi ei⁹ subijcerentur ⁊ ratione illius gubernarentur. vt sciret illis necessaria ꝓuidere a quib⁹ emolimentum debebat recipe. Hanc aūt scientiam homo peccando nō pdidit sicut nec illam qua carnis necessaria ꝓuidentur. Et iccirco in scriptura homo de huiusmodi nō erudit̄ sed de scientia anime quā peccādo amisit.

De cognitiōe rerū creatarum

De cognitione creatoris.

Cognitionem quoq; creatoris primus homo habuisse creditur. Cognouit enim a quo creatus fuerat nō eo modo cognoscendi quo ex auditu solo percipit̄ quō a credentibus absens queritur. sed qua dā interiori aspiratione qua dei p̄tiā cōtemplabatur. nō tn ita excellēter sicut post hāc vitā sancti viri sunt. neq; ita in enigmate qualiter in hac vita videmus.

De cognitione sui.

Porro sui cognitionem
idem homo talem accepisse videtur vt ⁊ qd deberet superiori ⁊ quid equali ⁊ iferiori nō ignoraret. Conditionem quoq; suā ⁊ ordinē s. qualis factus eēt ⁊ q̄liter incedere deberet. quid agere quid cauere intellexit. Si horum notitiam nō habuisset nō eēt reus preuaricationis. neq; seipsum cognouisset.

Utrum homo prescius fuerit eorum que sibi futura erant.

Si autem queritur vtrum
homo scientiam habuerit eorum q̄ circa eū futura erant. idest si ruinam suam prescierit ⁊ similiter prescierit bona que habiturus fuisset si in obedientia perstitisset. Responderi potest q̄ ei magis facienda in dicta sunt q̄ futura reuelata. Accepit enim scientiam ⁊ preceptum eorum que facienda fuerant. sed non habuit p̄scientiam eorum que futura erant. Non fuit ergo homo prescius sui casus sic ⁊ de angelo diximus. Quod aug. super gene. asserit rōne vtens quam supra posuim⁹ Hec de scientia hominis quantū ad p̄mum statum pertinet dixisse sufficiat.

Rñsioq; re dn̄ nō hāe futuroꝝ p̄scientiam

c **Ira** distinctione. 25. q̄ro vtrum deus possit facere voluntatem creature rōnalis impeccabilem p nām q̄ sic. pbo. deus pōt facere aliq̄d corp⁹ q̄ nō pōt deordinari a motu suo ergo filr pōt facere aliquē spūm qui nō poterit deordinari a motu suo. ergo erit impeccabilis. Item deus pōt facere volūtatē aliquā q̄ necessario tendit in aliq̄d bonum puta in finē. ergo facere poterit q̄d necessario ista volūtas tēdet in omne ordinatum ad illum finē. q̄ nare ⁊c. aīs p̄z per aug. 3. de tri. qui dic̄ q̄ oēs volūt btitudinem. ꝓña ꝓbat. eadē enim necessitate q̄ aliq̄d tēdit in finē tēdit ⁊ in ea q̄ sunt ad finē. Preterea Anselm. dicit ⁊ est supra dictū q̄ posse peccare nō est libertas nec ps libertatis. ꝛ q̄d nō est de eēntia alicuius pōt p potētiā dei saltē si est absolutū fieri sine illo. ergo liberū arbitriū eē sine potētia peccādi nō includit ꝓtradictionē. Item deus potest facere creaturā impeccabilē p gr̄am. ergo ⁊ per nām aīs p̄z de angelis cōfirmatis. ꝓña ꝓbat. q̄ deus pōt facere in creatura geq̄d non repugnat limitationi creature. sed nō repugnat nāe limitate q̄ deus creet aliquā creaturā in qua vnitiue cōtineat̄ perfectio charitatis vel gr̄e. Charitas enim est q̄d finitum sicut ⁊ gr̄a. ⁊ ideo nō pōt facere creaturā infinitam ꝛ vnitiue cōtineant̄ in ea. ⁊ ideo videt̄ cū deus possit oī creatura data nobiliorē creare q̄ possit creare creaturā in tali gradu entitatis q̄ vnitiue ꝓtineat pfectionē charitatis ⁊ gr̄e. vel ꝓba sic ꝓñiam. gaq̄ nō opponit̄ alicui creature pōt cōcreari illi. ⁊ per ꝓñs pōt eē cōnāle sibi. gr̄a vel charitas est huiusmodi respectu rōnalis creature. ergo ⁊c. Item aliq̄ voluntas pōt eē ⁊ est impeccabilis in p̄mo instāti creationis. q̄ in p̄mo instāti tali est motus volūtatis nālis. ⁊ p ꝓñs rectus nāliter ⁊ necessario. ergo ⁊ in quo libet instāti sequēti pōt volūtas illa talis cōtinuari. ꝓña p̄z. q̄ ex quo manet forma eadē in instātibus sequētibus sicut in p̄mo. si in p̄mo pōt ⁊ necessario est impeccabilis. igit̄ ⁊ in alijs. Oppo⁹ Anselm. cur deus hō li. 2. c. 10. in fi. rndēs discipulo q̄renti ab eo cur nō potuit deus facere creaturam rōnabilē impeccabilem p nām. dicit anselm. q̄ nō potuit ipsam facere deū. ergo nulla creatura pōt eē impeccabilis nisi sit assumpta a suppōsito diuino. Item hoc idez dicit aug. ꝓtra Mar⁹. li. 3. c. 13. vñ dicit ibi q̄ angeli peccauerūt ⁊ demones facti sūt. ⁊ cuicūq; rōnali crea-

Diabolus. i. deorsuz lapsus. satha. i. aduersarius magr̄ in 2°. di. 21. dicit sic Qui p̄us p̄ superbiā fuēat diabolus. i. deor. lapsus. zelo iuidie fcūs ē satha. i aduersarius.

ture pſtaſ vt peccare nõ poſſit nõ eſt hoc ñãe ppꝛie. ſed dei gr̃e. Item Hieronymus in tractatu de filio ꝓdigo dicit q̃ ſolus deus eſt ia quẽ non põt cade re peccatum. ⁊ ponit̃ di. 7. c. 2.

Alex. 3 hal. 2ª. ſecũde. **Ad queſtionez** dicit̃ q̃ de⁹ non põt. qõ pꝛ p auctoꝛitates dictas. Et pr̃ones. p̃ma talis ẽ. oĩs volũtas q̃ nõ ẽ regula ſue actionis ſed hꝫ regulã ſupioꝛẽ aliã. ſ. a ſe põt ab iſta ſibi dimiſſa diſcrepare. ⁊ p ꝓ̃ns peccare. ſed oĩs volũtas creata eſt hi⁹ ⁊c̃. Preterea volũ tas cãta ſibi derelicta vel ſm ſe ꝓſiderata nõ tñ hꝫ p obo adequato p̃mũ bonũ ⁊ verũ qõ eſt finis vltimuſ. ſed bonũ qõ cõuertit̃ cũ ente. ſ. bonũ cõe ad bonũ verũ ⁊ ad bonũ apparẽs. ſed nulla potẽtia eẽ põt q̃ nãliter nõ poſſet tẽdere in totũ ſumm obm. ergo oĩs volũtas creata p nãm põt tẽdere in bonũ apparens ⁊ p ꝓ̃ns poterit deficere ⁊ deuitare. Itẽ oĩs creata volũtas ex hoc q̃ ẽ de nihilo neceſſario tẽdit in nihil ergo non põt de nihilo creari q̃n poſſit deficere.

Dico q̃ iſte r̃ones nõ cõcludũt. Ad p̃mã ne go aſſumptũ. nõ. n. eſt neceſſe q̃ voluntas q̃ nõ eſt ſua regula in agẽdo poſſit deficere. Sufficit enim q̃ in agẽdo ꝓformet̃ neceſſario regule q̃ñ põt deuiare, exẽplũ intellectus nr̃ nõ ẽ regula ſua circa p̃ma p̃incipia intelligibilia. qꝛ añ eẽ intelligere eſt ſicut tabula raſa in q̃ nihil depictũ eſt. ⁊ tñ intellect⁹ nr̃ circa p̃ma p̃incipia nõ põt errare. ꝛ. metha⁹. eũ tñ nõ ſit in intelligẽdo regula ſua. Eodẽ mõ de volũtate beati. nã in opando nõ põt errare. vñ oẽ illud qõ neceſſario cõformat̃ regule ſue ⁊ ſi nõ ſit ipſa regula ſua nõ põt plus deficere ꝙ ipſa regula ſua. Cõtra ſecũdã r̃onẽ qcq̃d ſit obm volũtatis diuine volũtaſ diuina extẽdit ſe ad oẽ id ad qõ extẽdit ſe voluntas creata. ſicut intelle⁹ diuinus extẽdit ſe ad oĩa intelligibilia ad que extẽdit ſe inte⁹ creat⁹. igit̃ extẽdit ſe volũtas diuina ad bonũ appens ſicut volũtas creata. ⁊ tñ nõ põt deuiare. Et ſimilr̃ volũtas bti extendit ſe ad qõcũq̃ obm extẽdit ſe volũtas dãnati. ⁊ tñ nõ ſequit̃ q̃ poſſit peccare. Dico igit̃ q̃ bonus apparẽs põt eẽ obm volũtatis dei ⁊ bti nõ tñ quantuꝫ ad oẽm actũ volũtatis q̃uẽ hꝫ circa illud viatoꝛ vel damnat⁹. qꝛ duplex eſt actus voluntatis. ſ. velle et nolle. ideo bonũ appens põt eẽ obm volũtatis dei ⁊ bti ſed nõ reſpectu cuiuſcũq̃ actus volũtatis.

Ad aliud ſi cõcedat̃ q̃ volũtas ſibi dimiſſa tẽdat in nihil tñ ex hoc nõ ſequit̃ q̃ poſſit peccare vel errare. qꝛ pari r̃one cũ intellect⁹ ſit ex nihilo põt deficere. ⁊ p ꝓ̃ns ꝑm tuã r̃onẽ poſſet errare circa p̃ma p̃incipia qõ falſũ ẽ. qꝛ circa p̃ima p̃incipia nõ põt errare ſtante nã ſua. Silr̃ amare deũ ẽ act⁹ volũtatis create de nihilo. ⁊ tñ ſtante actu impoſſibile eſt ip̃z deficere a rectitudine ita q̃ poſſet eẽ nõ rectus. Si etiã eẽt bona r̃o cõcluderet q̃ lapis poſſet peccare. qꝛ ſibi dimiſſus tendit in nihil. ⁊ volũtas etiaꝫ bti. Dico igit̃ q̃ oĩs creatura põt tẽdere in nihil ⁊ in nõ eẽ eo q̃ de nihilo eſt. ⁊ ſua actio ſilr̃ tendit in nõ eſſe ⁊ hi⁹ tendẽtia ſurgit neceſſario ex natura rei. ſz ex hꝫ nõ põt poni defectus culpabilis.

Dico igitur ad queſtionez q̃ nõ põt fieri talis natura ſiue voluntas q̃ ſit impeccabilis p naturã. qꝛ auctoꝛitates ſcõz ſunt exp̃reſſe de hoc. Ad qõ ꝓbabilit̃ declarãdũ ſuppoſito hic q̃ oĩs volũtas põt appetere cõmodũ. qꝛ hoc cõpetit appetitui ſequẽti app̃ehẽſionẽ. ⁊ ſi oĩs appetit⁹ põt appetere cõmodũ põt appetere ꝓp̃riũ cõmodũ tunc ſic ꝓbat̃. omnis voluntas in qua non neceſſario coniungit̃ appetere cõmoduꝫ ⁊ recte appetere põt appetere recte ⁊ nõ recte. ſed in nulla voluntate creata p̃ñt ꝓñgi illa neceſſario. igit̃ ⁊c̃. minoꝛ patet qꝛ nulla voluntas põt appetere recte ex hoc ſolo q̃ appetit niſi volũtas p̃mi. maioꝛ eſt ſilr̃ plana. ga ex quo nõ neceſſario ꝓiungit̃ vnũ põt ab alio ſeparari. Dices q̃ volũtas põt creari talis q̃ ex hoc qõ appetit recte appetit. ⁊ põt creari in tali natura q̃ ñ poſſit appetere niſi ꝓformiter regule ſue. ⁊ p ꝓ̃ns in appetendo ſiue ex hoc q̃ appetit nõ poterit nõ recte appetere ſicut nec regula. Contra. oĩs volũtas ſicut põt ſibi velle cõmoduꝫ ſic videt̃ q̃ põt velle eo modo quo eẽt ſibi maius cõmodũ ſi ſic ineſſet ſibi. qui quidẽ modus nõ eſt oꝛdinat⁹ a deo vt ſuppõ. et per ꝓ̃ns volũtas appetens cõmodũ ſub tali mõ quo eẽt ſibi maius vel ſummũ cõmodũ nõ cõformabit̃ regule ſue. Ex hoc põt cõfirmari rõ vna ſoluta ſic oĩs volũtas que nõ eſt ſua regula nec neceſſario ẽ cõformis regule ſue põt deficere in rectitudine. ſ. oĩs volũtas creata derelicta nãe ſue eſt talis. vt patet.

Itẽ ſecũdo ar°. oĩs volũtas que in appetẽdo nõ ẽ ſatiata nec qetata nec põt ſibi dimiſſa qetari niſi in obo ĩfinito qõ nõ hꝫ p̃ñs. ⁊ p ꝓ̃ns ñ tẽdit actualr̃ in illõ talis iñꝫ volũtas põt appetere aliqd nõ in oꝛdine ad illud vel tẽdere in bonũ apparẽs ex quo nõ ẽ immobilitata in iſto infinito. ſed oĩs volũtas creata naturaliter ſibi dimiſſa eſt hi⁹. q̃re ⁊c̃. Et ex hoc poteſt ꝓfirmari ⁊ verificari ſecunda rõ ſoluta que dicebat obm volũtatis create bonũ indifferens eẽ ad apparens bonũ ⁊ ad verũ bonũ. qꝛ. n. volũtas creata in puris nãlibus nõ põt neceſſario immobilitari in ſummo bono. iõ põt tẽdere in aliud nõ in oꝛdine ad illõ Et tertia rõ eẽt ſoluta poſſet etiã ex hoc cõfirmari.

Teneo igit̃ ꝓpter auctoꝛitates magis q̃ de⁹ non põt facere volũtatem rõnalẽ impeccabilẽ p naturã ſed per donũ ſupnaturale. Sed quõ dictũ eſt lib. 4. di. 49. in materia de btitudine.

Ad p̃mum verũ eſt q̃ deus põt facere coꝛpus qõ nõ põt deoꝛdinari in ſuo motu de ordinatione culpabili. qꝛ corpus tale nõ põt eẽ ſuſceptibile peti vel culpe ſicut volũtas. tñ nõ põt facere cor⁹ qõ non poſſet moueri diffoꝛmiter nec cui repugnet neceſſario ex p̃ncipio intrinſeco diffoꝛmiter moueri ſi deus velit illud ſic mouere. Et p ſiʒ volũtas q̃ ex nã ſua creat̃ libera nõ põt creari q̃n nature ſue dimiſſa poſſet ſe mouere ſic oꝛdinate vel aliter vl̃ q̃n poſſit ſic moueri ⁊ ptrario mõ quantum eſt de ſe niſi imaginet̃ vnus angelus. ſicut fingit Anſel̃. de caſu diaboli q̃ p̃mo eẽt quedã natura ⁊ deinde daretur ſibi affectio cõmodi ſine r̃one. tũc iſta volũtas nõ eſſe capax peccati niſi daret̃ ſibi plus. ſiẽ ⁊ eſt in frenet̃icis ⁊ in habẽtibus vſum r̃onis ꝑpetuo impeditũ. talis enim nõ eſt capax peti nec actus meritorij cuꝫ illis circũſtantijs. ſed qõ intelligi debet de hãte voluntatẽ ⁊ ſimul vſum r̃onis. Ad aliud dico ſiẽ dixi in p̃mo q̃ volũtas creata nõ neceſſario tẽdit in finẽ ſibi oſtenſum. nec in vl̃i nec in particulari. Tenẽdo tñ cõem viã põt dici q̃ non ſequitur tendit neceſſario in hoc bonũ infinitũ. ergo ⁊ in quolibet qõ eſt ĩ illud oꝛdinatũ. qꝛ in illis non ẽ pfecte r̃o boni. ⁊ ſi etiã tẽderet in finẽ neceſſario nõ ſequitur q̃ tenderet in oẽ qõ eſt ad finẽ mõ debito. Ad aliud de Anſel̃. poſſe peccare nõ eſt libertas nec pars libertatis. dico q̃ verũ eſt q̃ poſſe ꝑciſe in peccatum qõ eſt carentia vel ꝑuatio debite circũſtantie non eſt libertas vl̃ libertatis ps. tñ poſſe in actũ cui annexa eſt deformitas eſt bñ pars libertatis nõ ſimplr̃ ſed create. Vel dici põt ⁊ redit quaſi in idẽ q̃ põt loq de poſſe peccare, put dicit oꝛdinẽ ad actũ talem q̃ qdẽ oꝛdo eſt relatio que nihil eſt ſui fundamẽti vel potẽtie q̃ ẽ p̃incipium illius actus. ⁊ ſic poſſe peccare nõ eſt libertaſ vl̃ pars libertatis. nec tñ ſequitur fundamẽtum ⁊ p̃incipium illius actus poſſe eẽ ſine tali reſpectu. qꝛ quãdo reſpectus de neceſſitate ſequitur fundamẽtũ ꝛz non ſit

pars vel aliqd fundamēti. tñ nō pōt eē fundamētuz sine illo sicut nec respectus iste sine fundamēto. Si aūt accipiaī posse peccare p fundamēto illi⁹ respectus. qō qdem fundamētū est p̄ncipiū actus cui annexa est deformitas pōt eē pars libertatis hui⁹ non dico libertatis absolute que abstrahit a creata ⁊ increata sed est ps libertatis create. vñ deformitas act⁹ magis conuenit libero arbitrio inquantū creatum q̄z inquātū liberū. Ad aliud an angeli bti vel hoies sint ipeccabiles per gr̄am patebit in. 4. Et si ita sit nego tñ p̄ñam. qz illud qō hz rōne sua formali q̄ sit pficiēs alterū ⁊ alterū susceptiuū illius ⁊ de rōe sua est pfectibile ab illo hoc inquātū hi⁹ sunt diuersa p̄mo intrñ q̄ impossibile est q̄ vnū quantūcūq; crescat in pfectione subali ⁊ eēntiali in suo genere sit alterum eēntialiter vel p̄tineat illud vnitiue. sicut pz de mā ⁊ forma. sba ⁊ accīte. nam stāte limitatione sbi impossibile erit ip̄m includere pfectionē suaz essentialiter ⁊ vnitiue. puta si potētia māe sit potētia receptiua forme quantūcūq; crescat huiusmodi potētia in pfectione talis potētie nunq̄z p̄tinebit vnitiue formā nec subm siue suba accīs. sed quātūcunq; crescerent hi⁹ pfectibilia tñ crescerent in capacitate ⁊ potētia. nisi ponerēt suba creata formaliter infinita sicut deus. tūc enim vnitiue p̄tineret suas perfectiones ⁊ eēt eadē eis sicut deus. qō ē impossibile ipaz s. eē infinitā. quātūcūq; igiī charitas sit pfectio finita vel gr̄a. tñ nullus gradus entis siue subē quantūcūq; maximus ex quo tñ finit⁹ est pōt eē in quo vnitiue perfectio charitatis contineaī. quantū igiī cresceret creatura rōnalis in entitate ⁊ nobilitate suba li tñ cresceret in potentia vel capacitate ⁊ nō aliter quantūcūq; etiā cōcrearet gratia alicui creature. sē per tñ gr̄a eēt gr̄a. nec eēt naturalis ita q̄ de natura sua vel p̄ñs naturā necessario. Ad vlt. dico q̄ motus naturalis vel inclinatio volūtatis in finē non ē actus elicitus si tñ volūtas in p̄mo instāti hēat actum elicitū non video qn possit tūc peccare. nullus tñ actus elicitus volūtati est naturalis nisi p̄ro tāto qz est p̄formis inclinationi naturali que nō est actus elicitus. sed ois act⁹ volūtatis elicit⁹ est mere liber.

Tho. et Hē. negāt p̄ñaz

Illi aūt qui negarēt volūtatē angeli vel hois posse hēre actū elicitū nisi rectū in p̄mo instāti dicerent q̄ nō est sīle de p̄imo instāti ⁊ de alijs. qz dicerent qō totū qcqd est in p̄imo instāti creationis vel p̄ductionis eē a p̄ducēte vel creāte. ⁊ iō in primo instāti nō posset peccare nisi redūdaret in deū sed i seq̄ntibus instātib⁹ alijs posset elicere actū bonū vl malum de actu tñ elicito angeli vtrū in p̄imo instanti potuit esse malus dictum est supra.

Jsta est distinctio. xxiii. huius secūdi libri. In qua magr̄ post q̄z egit de tentatō ne p̄imox parētū ex parte tētati ⁊ tētatoris agit cō sequēter de eadē ex parte dei permittentis. Et tria facit. Nam p̄mo inqrit quare deus hoīem tētari p̄misit. Secūdo de scia q̄ hō illustrat⁹ fuit. Tertio an etiam hō statū futurū p̄sciuit. Primū facit a principio distinctionis vsq; ibi. Et qdē sm aiam. Secūdum ab inde vsq; ibi. Si vo q̄rit. Tertiū ab inde vsq; ad finē distinctionis. In spāli snīa magr̄i stat i tribus ppositionib⁹ q̄rū p̄ma est hec. Deus hoīem quē p̄sciuit decipiēdū ad laudabilius bonū tentari p̄misit. Hāc magr̄ insinuās q̄rit quinq; questiones Prima est cur de⁹ hoīem tētari p̄misit quē decipiendū p̄sciuit. Et rñdens ad hoc dicit q̄ ad ostēdēdū humane nāe dignitatē. qz dignior ē p̄ditio posse tētari ⁊ nō p̄sentire q̄z nec posse tētari nec posse cōsentire. Secūda qō ē. cur de⁹ illos homies creauit quos futuros malos p̄uidit. Ad qō rñdet dicendo q̄ ppter bonū qō inde vēturū nouit. Tertia qō ē hec. Cur deus nō fecit hoiem impeccabilē. Et rñdens dicit q̄ ideo. q̄ melius eēt vtrāq; natura esse sez eā q̄ nō peccare posset sicut in scis angelis p gr̄az in gr̄a p̄firmatis ⁊ eā qua peccare ⁊ nō peccare posset si vellet q̄lls fuit in hoīb⁹ q̄z vnius modi solum

Quarta qō est. Cur de⁹ q̄ sola sua volūtate potuisset eos saluasse a p̄sensu nō saluauit eos. Et rñdēt dicit q̄ voluit eos nāe sue relinquere. vt nec ifructuose boni eēnt nec impune mali. Quinta qō ē. Cur deus cū sit omps nō cōuertit volūtates eoz ad bonum. Et rñdet q̄ noluit cuius nolitionis cā vlteri⁹ nō est q̄renda. Secūa ppō est hec. Deus mox hoiez creatū repleuit oī scia p̄tinēte ad snū statū. Hāc ppōnem magr̄ insinuās dicit q̄ p̄m⁹ hō nō per interualla siue per successiōez tp̄is sed creat⁹ mox sciam sibi necessariā ⁊ cōpetentē sibi accepit vnde triplici cognitione p̄mus parēs p̄dit⁹ fuit. Primo cognitiōe rerū ppter se creatarū q̄rū curā erat habiturus. vñ ⁊ eis noīa imposuisse legīt. ⁊ illā rerū cognitionem p spēz nō p̄didit. sed hāc peccato ppetrato retinuit. Secōo dotat⁹ fuit p̄mus hō cognitione sui creatoris. dei nō qdē enigmatica. sed p quandā interiorē inspirationē. nō tñ illa clare sicut in p̄ria. ⁊ illam post peccatū nō retinuit. Tertio fuit illustratus cognitōne sui ipsius. sciuit enī qd debuit sapiori. qd alijs. qd sibi. ⁊ etiā post peccatū illā retinuit. Tertia ppositio ē h. Hō añ peccatū nō p̄sciuit futurū euentuz sui status. Hanc magr̄ pbās q̄rit. Vtrū p̄mus hō habuit sciam eoz que circa ip̄m futura erāt. i. añ p̄scierat. qz bona habuisset si pstitisset. vel ēt añ p̄scierit anteq̄z lapsurus erat. Et rñdens dicit q̄ p̄m⁹ homo accepat sciam eoz q̄ agēda ⁊ dimittēda fuerant. alīs peccatū fuisset sibi iniuste imputatū. sz nō fuit sui casus p̄scius. cuius simile supradictū est de angelis corruentibus. qō p̄firmat auctoritate beati Augustini. Et tñ in speciali.

De gratia hominis ⁊ de potentia ante casum.

Hanc diligēter inuestigari oportet quam gratiā vel potentiā habuerit hō ante casum. Et vtrum per cā potuerit stare vel nō. Sciēdū est ergo q̄ homini in creatione sicut de angelis diximus: datū est per gratiā auxiliū ⁊ collata est potentia per quā poterat stare. i. nō declinare ab eo qō accepat. sed nō poterat pficere intrñ vt p gr̄am creationis sine alia mereri salutē valeret. Poterat quidē per illud auxiliū gr̄e, creationis resistere malo. sed nō pficere bonum Poterat tñ per illud bñ viuere quodāmodo qz poterat viuere sine peccato. sed nō poterat sine alio gr̄e adiutorio spūaliter viuere quo vitam mereret eternā. Unde Aug. in ench. Sic factus est homo rectus vt ⁊ manere in ea rectitudine posset. nō sine diuino adiutorio. ⁊ suo fieri puersus arbitrio. Vtrū libet hoz elegisset dei volūtas fieret vel ab illo vel de illo. Et qz suam maluit facere voluntatem q̄ dei. de illo facta est voluntas dī Itē in eodē. Sic hoiem prius oportebat fie

Di. 24.

Qō ig̃r creat⁹ fuit i q̄ potuit ita ne nō p̄ficere.

Qō etiam poterat p illā creationis gr̄az bñ viuere quodāmodo. Augu⁹.

ri. vt ⁊ bene posset velle ⁊ male. Nec frustra si bene nec impune si male. Idem quoq; in libro de correctione ⁊ gra ait. Si hoc adiutoriū vel angelo vel homini cum p̄mum facti sunt defuisset. quoniam non talis natura facta erat. vt sine diuino auxilio posset manere si vellet. nō vtiq; sua culpa cecidisset. Defuisset quippe adiutoriū sine quo manē nō posset. Idem. Dederat deus hoi bonā voluntatē. in illa quippe eū fecerat rectuz. dederat adiutoriū sine quo nō posset in ea manere si vellet. ⁊ per qō posset. Ut aūt hoc vellet in eius dimisit arbitrio. In eodē. Acceperat posse si vellet. sed nō habuit velle quo possz Nam si habuisset pseuerasset. His testimonijs euidēter monstrat̄ q̄ homo rectitudinē ⁊ bonā volūtatē in creatione accepit. atq; auxiliū quo stare poterat. alioqn nō sua cl̄pa videretur cecidisse.

Qualis fuerat illa rectitudo ⁊ bonitas voluntatis in qua creatus est.

Sed quomodo rectamet bonam volūtatem habuit homo si per eam nec mereri vitā valuit nec in ea stare voluit. Quia hec aliquid mali ea tūc volebat: et ad tempus stare voluit sed nō perseueranter. et ideo recta ⁊ bona fuit tūc volūtas hominis

Oppositio ꝓtra illud qō dictū est hoiem nō potuisse proficere.

Adhoc autem quod dixim⁹ hominē non posse ꝓficere vel mereri per gram creatiōis solet opponi sic. Per illud auxiliū gre creationis potuit stare i bono qō accepat. Potuit ergo resistere tētationi. Sed resistere tērationibus atq; suggestionibus malis meritū est ac bonū remunerabile. Omne aūt bonū meritum ꝓfectus est: Per gratiā ergo creationis ꝓficere potuit sine adiectione alterius gratie. Ad qō dicimus q⁹ resistere malo ⁊ nō ꝓsentire tentationi nō feciſſet illi meritū ⁊ si nō consensisset q⁹ nihil in eo erat qō ad malum impelleret sicut angelis qui non ceciderūt nō fuit meritum qō steterunt. idest quod non corruerūt. Nobis aūt meritum est aliquādo si malum nō facimus sed resistimus. ibi dūtaxat. vbi causa subest q̄ nos id facere mouet. q⁹ ex peccati corruptela proni sunt ad lapsum gressus nostri. Ubi autem non interuenit causa nos ad malum impellēs nō meremur si ab eo dclinamus. Declinare enim a malo semp vitat penā. sed nō semp mereē palmam.

Resio, Qō resistē malo aliqñ meritū ē aliqñ nō.

De adiutorio homini in creatione dato

quo stare poterat.

Hic considerandum est quod fuerit illud adiutorium homini datū in creatione quo poterat manere si vellet. Illud vtiq; fuit libertas arbitrij ab omni labe ⁊ corruptela immunis atq; voluntatis rectitudo. ⁊ omnium naturalium potētiarum aīme sinceritas atq; viuacitas.

De libero arbitrio.

Liberum uero arbitrium est facultas rationis ⁊ volūtatis qua bonum eligitur gra assistente vel malum cadez desistente. Et dicit liberū quantū ad volūtatem que ad vtrūlibet flecti pōt. Arbitriuz vero quantū ad rationem cuius est facultas vel potētia illa cuius etiā est discernere iter bonū ⁊ maluz. Et aliquādo qdem discretionem habēs boni ⁊ mali qō malū est eligit. aliquādo vero qō bonū est. Sed qō bonū est nisi gra adiuta nō eligit. malum vero per se eligit. Est enim in aīa rōnali volūtas naturalis qua naturaliter vult bonum. Iz tenuiter ⁊ exiliter nisi gratia iuuet. que aduenies iuuat eam ⁊ erigit vt efficaciter velit bonum Inder se aūt potest velle malū efficaciter. Illa ergo rōnalis anime potētia qua bonū vel malū pōt velle. vtrūqz discernēs liberuz arbitrium nuncupatur. qō bruta animalia nō habent. q⁹ rōne carent. habent tū sensū ⁊ appetitum sensualitatis.

Qō bruta animalia non hñt lib. ar. Iz appetituz sensualitatis.

De sensualitate.

Est. n. sensualitas quedam vis anime inferior ex qua est motus qui intendit in corporis sensus atq; appetitus rerum ad corpus pertinentium. Ratio vero vis anime est supior. que: vt ita dicam⁹: duas habet partes vel differentias. superiorez ⁊ inferiorē. Secundū superiorē supernis cōspiciendis vel consulēdis intendit. Secundum inferiorem ad tēporaliū dispositionez pspicit. Quicqd ergo in aīa nostra nobis cōsiderantibus occurrit quod nō sit cōe cuz bestijs ad rationē pertinet. Quod aūt in ea reperis cōmune cum beluis ad sensualitatem ptinet. Et vbi nobis gradatim in consideratione partium anime ꝓgrediētibus p̄mū aliquid occurrit quod nō est cōmune cū bestijs ibi incipit ratio. Hoc aūt aug. docet i duodecimo lib. de trinitate ita dicēs. Videamus vbi sit. quasi quoddā hominis exterioris interioriſqz confinium. Quicqd enim habemus in animo cōmune cum pecore. re

De rōe q̄ habet duas p tes q̄tū ad officia.

Quid ad rōez ptinet.

Ubi icipit rō.

ete dicit ad exteriorē hominē ptinere. Nō enim solum corpus exterior homo deputabitur. sed adiuncta quadam vita sua qua cōpages corporis ⁊ oēs sensus vigent. quibus instructus est ad exteriora sentiēda. Ascēdētibus ergo itrorsum qbusdam gradibus cōsideratōnis per aie partes vbi incipit aliqd occurrere qđ non sit nobis cōmune cum bestijs. ibi icipit rō. vbi homo iterior iam possit agnosci. Rōnis autem pars superior eternis ratōibus conspiciendis vel consulendis adherescit. Portio iferior ad tēporalia gubernanda deflectit. Et illa rōnis itentio qua contemplamur eterna. sapie deputatur. Illa vero qua bene vtimur rebus temporalibus scie deputatur. Cum vero disserimus de natura mentis humane de vna quadam re disserimus. nec eam i hec duo que cōmemorauimus nisi p officia geminamus. Carnalis autem vel sensualis aie motus q in corporis sensus itenditur nobis pecoribusq; cōmunis est. q secluſus est a rōne sapie. rōni autem scie vicinus est.

Nō talis est ordo peccandi vel cadēdi in nobis qualis fuit in pmis hoibus.

Illud quoq; pretermittendum non est q talis nunc in vno hoīe tentationis est ordo ⁊ pgressio qualis tunc i pmis precessit parentibus. Ut eni tunc serpēs malum suasit mulieri ipsaq; consensit. deide viro suo dedit. sicq; consumatum est peccatum. Ita ⁊ nunc in nobis pro serpente est sēsualis motus aie. pro muliere inferior portō rōnis. pro viro supiori rōnis portio. Et hic est vir qui sm apostolum dī imago ⁊ gloria dei. ⁊ illa est mulier que sm eundem dicitur gloria viri. Atq; inter hunc virū ⁊ hanc mulierem est velut quoddam spūale coniugium naturaliſq; cōtractus quo superior rōnis portio quasi vir debet preesse ⁊ dominari. Inferior vero quasi mulier debet subesse ⁊ obedire. Ideo vir sm apostolum nō debz habere velamen. sed mulier. Et sicut in cunctis animantibus non est repertum homini adiutorium simile sibi. sed de illo sumptum quod ei formaretur in coniugium. ita in partibus anime quas cum pecoribus habemus cōmunes. nullum menti nostre simile est adiutorium. Unde augu. in eodem. Illud nostrum quod in actione temporalium tractandorum ita versatur vt non sit in nobis commune cum pecore. rōnale est qdem sed ex illa ratōnali mente qua subheremus intelligibili ⁊ incōmutabili veritati tanquā ductum ⁊ inferioribus tractandis gubernā disq; deputatum est. Sicut enim in omnibus pecoribus non est inuentum viro adiutorium simile sibi nisi de illo detractū in cōiugium formaretur. ita menti nostre qua supnam consulimus veritatem nullū est adiutū rerum temporalium quantum nature hominis satis est simile adiutorium ex anime partibus quas cōmunes cum pecoribus habemus. Ideoq; rationale nostrum nō ad vnitatis diuortium separatum. sed in auxilium societatis quasi deriuatum in suo dispartiē officio. Et sicut vna caro est duorum in masculo ⁊ in femina. sic intellectum nostrum et actionem siue rōnem ⁊ appetitum rōnalem vel si aliquo modo significantius dici possūt vna mentis natura complectitur. vt sicut de illis dictum est. erunt duo in carne vna. sic ō his dici possit. duo in mēte vna. Ecce ex his aperte intelligi potest qualiter in anima hominis existat imago illius coniugij ⁊ qualit in singulis nostrum spūaliter sint illa tria. s. vir. mulier. serpens.

Qualiter per illa tria in nobis consumet tentatio.

Nunc superest ostendere quomodo per hec tria in nobis consumetur peccati. Ubi agnosci poterit si diligēter intēdatur quid sit in anima mortale vel veniale peccatum. Ut enim ibi serpens suasit mulieri ⁊ mulier viro. Ita ⁊ in nobis sēsualis motus cum illecebram peccati conceperit quasi serpens suggerit mulieri. s. inferiori parti rōnis. idest rōni scie. que si consenserit illecebre mulier edit cibum vetitum. Post de eodē dat viro cum superiori parti rōnis idest rōni sapiētie eandem illecebram suggerit quasi consentit. tunc vir etiam cum femina cibū vetitum gustat. Si ergo in motu sensuali tātum peccati illecebra teneatur veniale ac leuissimum est peccatuz. Si vero inferior pars rōnis consenserit ita vt sola cogitatōis delectatione sine volūtate perficiendi teneatur. mulier sola manducauit nō vir. cuius auctoritate cohibetur volūtas ne ad opus vsq; perueniat. Si vero assit plena volūtas perficiēdi vt si assit facultas ad effectum perducatur. vir quoq; manducat. q; superior pars rōnis illecebre cōsensit ⁊ tunc est damnabile ⁊ graue peccatum. Quādo autem mulier sine viro gustat aliquando est mortale. aliquando veniale peccatum. Ut enim dictuz est tunc mulier sine viro gustat cum ita delectatione cogitationis peccatum tenetur. vt faciendum non decernatur. vt cum qđā terminus ⁊ mensura peccato adhibetur a viro vt nō liceat mulieri effrenata libertate in peccatum pgredi. Si ergo peccatum nō diu teneatur delectatione cogitationis. sed statim vt mulierē tetigit viri auctoritate repel-

Nō ī nobis est vir et mulier. ⁊ serpēs q quō.

De spū ali cōiugio viri ⁊ mulieris nob

Testio nio aug. ita eē oī dit.

Nō peccatuz sit veniale Nō mulier sola manducat cibū vetituz

an ē mō tale pēz in gustu mulieris discēnē aliquando mortale alīs veniale peccatū Repetit qī mlier sīn viro gustat

vbi oſtẽdit quãdo veniale et qñ mortale eſt.

latur veniale eſt. Si vero diu in delectatione cogitationis teneaꝫ ⁊ ſi voluntas perficiẽdi deſit mortale eſt. ⁊ pro eo damnabiꝫ ſimꝫ vir ⁊ mulier. i. totus homo. qꝫ ⁊ tunc vir nõ ſicut debuit mulierez cohibuit. vnde poteſt dici conſenſiſſe.

Repetitio ſummam perſtringens.

Itaqꝫ vt breuiter ſummã perſtringam. quãdo peccatũ ita in anima cõcipitur vt illud facere diſponat. vel etiaꝫ perficiat. aliud frequẽter. aliud ſemel. vel ẽt quãdo delectatione cogitationis diu teneatur. mortale eſt. Cum vero in ſenſuali motu tantum eſt vt prediximus. tunc leuiſſimum eſt qꝫ ratio tũc nõ delectaꝫ. Ideo aũt ſupra dixi aliud frequẽter. aliud ſemel. qꝫ quedã ſunt qꝫ ſi tñ ſemel fiant vel facienda diſponantꝫ dãnant. quedã vero nõ niſi ſepius fiãt vel faciẽda decernantꝫ. vt de ocioſo verbo ⁊ huiuſmodi. Hec Aug. in. xij. li. de trinitate tradit ita. Sicut in illo cõiugio p̃mox hominũ ſerpens manducãdũ perſuaſit. Mulier autem non mãducauit ſola ſed viro ſuo dedit ⁊ ſilꝫ manducauerũt. ita ⁊ in quodam ſecreto coniugio qõ in vno hoĩe gerit̃ ⁊ dinoſcit̃ cum rõni ſcie que in rebus tpalibus agendis rõcinandi viuacitate verſatur. aialis ſenſus ingerit quandã illecebrã tunc velut ſerpẽs alloqtur feminam. Huic aũt illecebre cõſentire dligno vetito eſt edere. Sed iſte cõſenſus ſi ſola cogitationis delectatione cõtentus eſt: ſuperiori vero auctoritate ita retinentꝫ mẽbra vt nõ exhibeantꝫ arma iniqtatis peccato. ſic habẽdum eſtimo. velut lignũ vetitũ mulier ſola comederit. Si autẽ in cõſenſu illo ita decernitur quodqꝫ peccatũ vt ſi ſit poteſtas etiam opere impleaꝫ. intelligenda eſt mulier dixiſſe viro ſuo ſimul edendum illicitũ cibum Neqꝫ enim põt peccatum nõ ſolũ cogitãdũ ſuauiter verũetiam perpetrãdũ efficaciꝫ mẽte decerni. niſi ⁊ illa mẽtis intẽtio penes quã ſumma poteſtas eſt mẽbra in opus mouẽdi vel ab opere cohibẽdi male actioni cedat.

Aucte Aug. ita eẽ confirmat.

Qñ mulier cum viro mãducat.

Vtrũ ſit mortale qd̃ i ſola delectatione teneaꝫ cogitatõis

Nec ſane cum ſola cogitatione mẽs oblectatur illicitis nõ qdem decernẽs eẽ faciẽda tenẽs tamẽ ⁊ volens libẽter que ſtatiꝫ vt attigerũt aĩum reſpui debuerũt. negandus eſt eẽ peccatum. ſed longe minus q̃ ſi ⁊ ope ſtatuatur implẽdum. Et ideo de talibus quoqꝫ cogitationibus venia petẽda eſt pectuſqꝫ percutiẽdũ ⁊ dicẽdum. Dimitte nobis debita nr̃a. Neqꝫ enim ſicut in illis duobus p̃mis hominibus p̃ſonam ſuam quiſqꝫ portabat. Et ideo ſi ſola mulier cibum ediſſet illicitum ſola vtiqꝫ mortis ſupplicio plecteret̃. ita dici põt in hoĩe vno ſi delectationibus illiciti ſa quibus ꝓtinuo ſe deberet auertere cogitatio libẽter ſola paſcatur nec faciẽda decernãtur mala. ſed tñ ſuauiter in recordatione teneantur quaſi mulierem ſiue viro poſſe dãnari. Abſit hoc credere. Hic qppe vna p̃ſona ẽ vnus homo eſt totuſqꝫ damnabiꝫ. niſi hec que ſine volũtate opandi. ſed tñ cum volũtate aĩum talibus oblectãdi ſolius cogitatiõis ſentiũtur eẽ peccata per mediatoris gratiam remittantꝫ. Idem quoqꝫ in libro ꝓtra manicheos de hoc eodẽ ſic ait. Apoſtolus dicit. Secũdum p̃incipẽ poteſtatis aereis hui⁹ſpiritus qui nunc operatur in filijs diffidentie. Nunqd ergo viſibiliter eis apparet aut q̃ſi corporeis locis accedit ad eos ⁊ opatur. Sꝫ miris modis per cogitationẽ ſuggerit qcqd põt. quibus ſuggeſtionib⁹reſiſtẽdũ ẽ. Non enim ignoramus aſtutias eius. Quomodo enim acceſſit ad iudam qñ ei perſuaſit vt domin̄ tradẽt. Nũquid̃ locis. aut p̃ hos oculos ei viſus eſt. Sed vtiqꝫ vt dictũ e in cor eius intrauit. Repellit autez illum homo ſi paradiſum mentis cuſtodiat. Poſuit enim hoĩem deus in paradiſo vt operaretur ⁊ cuſtodiret. qꝫ ſicut eccl'ie dicitur in cãticis canticor̃. Hortus concluſus fons ſignatus. quo vtiqꝫ non admittitur puerſitatis ille perſuaſor. ſed tñ per mulierẽ decepit. Non eniꝫ ẽt ratio noſtra deduci ad cõſenſionem peccati põt. niſi cum delectatio mota fuerit in illa p̃te animi qua debet obtẽperare rõni tanquã rectori viro. Etiã in vno quoqꝫ noſtruꝫ nihil aliud agitur cum ad peccatũ qſqꝫ dilabitur. q̃ tunc actum eſt in illis tribuꝫ ſerpente muliere ⁊ viro. Nam p̃mo fit ſuggeſtio ſiue per cogitationẽ ſiue per ſenſus corporis. vel videndo vel tãgẽdo. vel audiẽdo vel guſtãdo vel olfaciẽdo. Que ſuggeſtio cum fcã fuerit ſi cupiditas nr̃a nõ moueatur ad peccãdũ excluditur ſerpentis aſtutia. Si autem mota fuerit quaſi iam mulieri p̃ſuaſum erit. Sꝫ aliquãdo rõ viriliter etiam cõmotam cupiditatem refrenat ⁊ compeſcit. Quod cum fit non labimur in peccatum. ſed cum aliquãta luctatione coronamur. Si aũt rõ conſentiat ⁊ qd̃ libido cõmouerit faciẽdum eẽ decernat. ab omni via beata tanq̃ de paradiſo expellitur homo. Jam enim peccatum imputatur etiã ſi nõ ſubſequatur factũ. qñ rea tenetur in conſenſione conſcientia.

Augu.

Quare hec de anime partibus dixit.

Hec de anime partibus interſeruimus. vt ipſius anime natura plenius cognoſceretur. ⁊ ſm quã ſui portionez in ea ſit liberum arbitriũ intelligatur. ſ. ſm rõez qua omne peccatum mortale geritur. ſed nõ omne veniale. illud ſcilicet qd̃ in ſolo motu ſenſualitatis exiſtit.

Quod sensualitas sepe in scriptura aliter q̄ supra accipitur. s. vt etiā iferior rōnis portio eius nomine intelligatur.

Non est autem silentio pretereūdum q̄ sepe in scriptura nomine sensualitatis non id solum in anima quod est nobis cōmune cum pecore. sed etiam inferior portio rōnis que temporalium dispositioni itendit intelligitur. Quod diligēs lector in locis scripture, vbi de ipsa fit mentis vigilanter annotet.

Arca distinctionē. 24. q̄ro vtr̄ portio supior sit potētia distincta a portione inferiori. q̄ sic ꝓz augu. 12. de tri. c. 4. imago est in superiori portione sed in inferiori nō est. sed hꝫ non eēt si eēnt vna r̄ eadē potētia. Itē potētie distinguunt̄ p obiecta. 2. de aīa. sed obm portionis superioris ē eternū r̄ inferioris tpale q̄ sūt suba valde distincta. ergo r̄c. Oppom per aug. vbi supra in p̄n. ca. aīam in hec duo. s. portionē supiorē r̄ inferiorem nō nisi p officia geminam⁹.

Dico q̄ pōt eē vn⁹ ite⁹. q. vtrū portō supior sit tm̄ vna poa r̄ portio iferior tm̄ vna a distia ab illa. r̄ tūc dico q̄ ille ite⁹ ē falsus r̄ ipossibil' q; neutra portio tm̄ est vna poa. nā ꝟm aug. vbi supra portio supiorē respectu eternoꝝ. sed respectu eternox pōt eē r̄ ē memoria intelligētia r̄ voluntas q̄ sunt plures potētie distincte. igit̄ r̄c. maior ꝓz per augu. distinguēdo supiorē portionē ab inferiori. minor ꝓz p eūdē qui dicit q̄ imago trinitatis nō ē nisi q̄ztū ad illas tres potētias in portione supiori rōnis ergo seqtur q̄ portio supior nō est vnica potētia. Nō ēt hi⁹ potētie dicte sint respectu eternox. ꝓz p potētias que ponūtur p̄ncipia ꝓductionis in diuinis. q̄ sunt necessario intellectus r̄ volūtas. hec enim p̄ncipia siue potētie sunt respectu obi eterni. s. eēntie diuine. nō enim p̄dicte potētie intelligēdo r̄ volendo obm tpale siue nō eternū ꝓducūt filiū r̄ spūm sanctum. q; tūc deperēderent psone iste a tpali. ꝟz huiusmodi p̄ncipia vel potētie intelligēdo r̄ volēdo eēntiam diuinā q̄ eterna est p̄ncipiāt psonas. Igit̄ siliter erit de hi⁹ potentijs in creatura rōnali. s. q̄ memoria intelligentia r̄ volūtas erūt respectu eternorum. portio igit̄ supior q̄ est respectu eternox cum nō sit respectu eox nisi rōne p̄dictarū potētiarū non erit vna potētia tm̄. Eodē mō de portionis inferiori in qua. s. est illa eadē imago trinitatis que etiam ꝓsistit in illis tribus potētijs q; aīa pōt eē r̄ quādoq̄z in potētia accn̄tali respectu obi tpalis intelligibilis hn̄s notitiam habitualē siue habitū scie vel cōclusionis alicuius. r̄ hoc respicit memoriā. aliquādo est in actu secūdo intelligēdi illud. r̄ hoc respicit inteⁿ. Ex hoc aūt q̄ in actu intelligit seqtur volitō que respicit volūtatē. q; cū ista tria non possint esse vna potētia portio inferior nō erit tm̄ vna potētia ¶ Portio ēt supior r̄ inferior nō p̄nt distingui per hoc q̄ vna sit ꝓtēplativa vel speculativa r̄ alia practica imo tam speculatio q̄z praxis ptinēt ꝟm aug. ad portionē superiorē. q; ꝓtēplatio ꝟm aug. nō est nisi actus respiciēs eternū r̄ praxis eiusdem portionis superioris ē actus eius respiciēs tpale respectu eterni siue in ordine ad eternū. Est igit̄ alius inteⁿ. q. accipiendo aliquā potētiā in portione supiori vt intellectiuam r̄ aliquā silem in inferiori. s. etiā intellectiuaz r̄ sic de volūtate r̄ memoria vtrū sint distincte potentie. Et dico q̄ nō. hoc ꝓbo p̄mo ex actu r̄ opatōne. nā aug. vbi supra dicit q̄ portio supior intēdit regulis eternis r̄ supioribus cōtēplādis. Inferior aūt intēdit tpalibus agēdis. arguo tūc sic. eadē potētia cognoscit p̄ncipia r̄ cōclusionē aliter nulla potentia cognosceret p̄incipiū. q; p̄incipiū nō cognoscitur nisi sciat elici ꝓclusio ptēta in illo. Et Arist. ēt. 2. de aīa dicit q̄ opz eē sensum vnū qui cognoscat diuersa oba diuersox sensuū r̄ diuersitatē illox obox um. sed portio inferior cognoscit ꝓclusionē q̄ est de hꝫ agibili tpali cuius p̄incipiū r̄ regulā eternā cognoscit portio supior. s. q̄ p̄cepta dei ex charitate sunt ipl̄enda vel aliqō tale. igit̄ eadē erit potētia intellectiua illius portionis supioris cognoscētis p̄incipium r̄ portionis inferioris cognoscētis cōclusionē. Secūdo ꝓbat̄ idē ex actu btifico spāli. nam btitudo nō cōsistit in pluribus potētijs eusdē rōnis. nā si sit in intellectu simul r̄ volūtate nō tm̄ est in duabus intellectiuis potētijs vel in duabus volitiuis. sed tm̄ in vna intellectiua vel volitiua. quia btitudo ꝟm oēs phos est optimū hois. ideo in vna virtute cōsistit eusdē rōnis. sed btitudo est portionis supioris rōnis hoc est manifestū r̄ ēt portionis inferioris rōis ꝓbo. q; opz q̄ btitudo sit illius potētie que est p̄nci piū merendi. hi⁹ est tota portio rōnis inferioris. si ergo tota intellectiua r̄ supioris r̄ inferioris portionis est beatificabilis illa intellectiua vtriusq̄z portionis erit vna potētia. 3° ex rōne habit⁹ idē ost̄ dic̄. idem habitus simpler nō p̄ficit duas potētias sed eadē charitas p̄ficit volūtatē supioris portiōis r̄ inferioris. igit̄ nō sunt due potētie. r̄ similiter erit de intelligētia. p° maioris q; distinctio in posteriori nō arguit distinctionē in priori. maior vnitas sēper debet eē in priori q̄ in posteriori. sed habit⁹ est vnus. igit̄ potētia quā informat magis est vna p̄batio minoris. q; charitas est in volutate portiōis supioris qua deus diligit̄. r̄ eadē in volūtate portōnis inferioris qua diligit̄ primus qui ē obm tpale vna enim charitas extēdit se ad oia diligibilia. igitur nō est nisi vna voluntas. r̄ similiter igitur nisi vnus intellectus.

Ad primū dico q̄ imago cōsistit in aīa non ꝟm q̄ totaliter ē vnū ens. q; eēntia aie repr̄esētat vnitatē r̄ distinctionē. vnitatē respectu essentie distinctionē respectu potētiarū. vt siue potētie sunt sub actibus. q; tūc ꝓsiderat̄ ibi origo. q. vnius potētie ab alia vt dictū est di. 16. potētie aūt aie p̄nt cōparari vel respectu tpaliū vel respectu eternorum Et vt respectu eternox hn̄t quādā spāle silitudinez rōne qua est exp̄ssior imago in ipsis vt sic q̄z vt sub actib⁹ respectu tpaliuz. minus. n. repugnat memoria intelligētia r̄ volūtas create vt sunt respectu etnox p̄ri r̄ filio r̄ spū̄i. s. eternis q̄z vt sunt respectu lapidis vel alterius obi tpalis. r̄ q; min⁹ exp̄ssе repn̄tat̄ imago in aīa put hi⁹ potētie aie sunt sub actib⁹ respectu tpaliū q̄z qn̄ sunt sub actib⁹ respectu eternorū. hinc est q̄ Aug. dicit imaginē eē in portione superiori q̄ ē respectu eternox nō in portione inferiori q̄ est respectu tpaliū. non q̄ ibi nō sit imago in eis dē potētijs ꝟz min⁹ exp̄ssa vt dictū est. Ad aliud cum dr̄ potētie distinguunt̄ p obiecta. dr̄ q̄ dupler est obm formale. s. r̄ materiale formale ē adeq̄tum potētie vt color visui. māle q̄ nō est adeq̄tū vt albedo. Sed nō video qn albedo sit obum visus ita formale sicut color. si enim nullus esset inteⁿ abstrahēs hꝫ vle q̄ est color oculus bouis videret album r̄ nigrū. imo color vt qd cōe abstractū nō videt̄. sed hoc albū r̄ hoc nigrū quox neutrū est obm adeq̄tuz visui. q; nª poa hꝫ obm adeq̄tum nō abstractuz nisi diuinus inteⁿ. q; nulla res ē in qua cōtineant̄ oia p-

Al. l. nisi i opatōe vnius potētie ꝟz rōnem.

ceptibília a potẽtia nisi eẽntia diuina. oba igit formalia in re pñt eẽ albũ ⁊ nigrũ, sed nõ ẽ aliqõ istox obm adequatũ visiue potẽtie. Dico ergo ad argu. q̃ non ois distinctio oboz formaliũ facit distinctionẽ potẽtiarũ. nam ma^m ẽ q̃ nõ opz tot eẽ visus quot sunt colozes, nec tot eẽ audit^o quot sunt soni. imo phs. 2. de aia ex rõne talis mixtionis in tali organo puta visus concludit illã potẽtiã puta visum eẽ istius obi ⁊ nõ alterius. ⁊ ꝓ tãto seqtur q̃ distin^o oboz facit distinctionẽ potẽtiarũ. qz tale obm limitatũ ⁊ distinctũ non pcipit nisi a tali potẽtia ⁊ numq̃ ab alia q̃ quidẽ potẽtia est limitata ad tale obm rõne talis mixtionis organi. Sed aliud est de potẽtijs nõ organicis que sũt abstractissime ⁊ sunt totius entis. vñ ibi non hz vitatẽ ꝓpositio illa q̃ distinctio obiectox facit distinctionẽ potẽtiarum. hz solũ est vera in organicis potẽtijs que non sunt abstractiue. Si q̃ras q̃ est obm adequatũ potẽtie nõ organice. Dico q̃ si ens põt habere ꝓceptũ vel rõnem cõem ad ens creatũ ⁊ increatũ est obm adeq̃tũ inte^o. nõ q̃ p abstractionẽ illã sit obz inte^o. sed qz a quolibet intelligibili põt abstrahi vna talis ratio vel cõceptus. ⁊ tũc nõ distinguerent portio supioz ⁊ inferioz. nec etiã intelle^o ⁊ volũtas formaliter p obiecta. si aũt ens nõ posset habere talẽ cõceptũ cõmunẽ si debeãt assignari potẽtie non organice que se extẽdit ad oẽ ens aliqõ obm adequatũ ⁊ ꝑmũ illõ non erit nisi eẽntia diuina in se cõtinẽs oẽs rationes alioz entiũ. ⁊ ad quã oia alia entia hũt attributionẽ sed hoc falsum est vt ꝓbatũ ẽ in ꝑmo li. s. q̃ essentia diuina nõ põt eẽ obiectũ p^m ⁊ adeq̃tũ intellect^o creati. sed solũ intellect^o dei cui est ꝓportionata. et respectu creati inte^o ẽ imꝓportionata. Et si essentia diuina nõ ponat eẽ obm ꝑmũ inte^o creati cũ ꝑm cõmuniter loquẽtes creato ⁊ increato nihil posset eẽ cõe vniuocũ. segtur q̃ potẽtia nõ organica nõ hẽbit vnũ obm vni^o rõnis ⁊ adequatũ. ⁊ hoc ẽ ꝓbabile ꝓpter pfectionẽ potẽtie a sensibilibus enim particularibus puta ab albo ⁊ nigro ⁊ ab alijs ad q̃ se extendit potẽtia visiua que ad illa limitata est abstrahere quoddã cõe vniuocũ. ⁊ vltra ab hi^o sensibilibus ⁊ alijs aliarũ potẽtiarũ quoddã cõe vniuocũ ⁊ tãdẽ põt pcedi sic abstrahendo q̃ vnũ erit vniuocũ obz sensibile cõe oibus sensibilibus. sicut enim ẽt obm potẽtie diuine obiectũ dico opabile nõ põt eẽ aliqd adequatũ nisi tñ ens possibile qõ nõ est vnũ in re. sed si aliquo modo est vnũ hoc ẽ tñ in intellectu. qz nõ põt eẽ aliqd vniuocũ reale oibus opabilibus a potẽtia diuina. sic etiã ponit ꝓpter pfectionem intellectus q̃ ipse intellect^o ad tot se extẽdit q̃ nullus vnũ obm habet sibi adeq̃tũ ⁊ vnius rõnis. Vl dic ad illã rõnem q̃ quantũcũq̃ obiecta distinguantur ꝑmo penes necessariũ ⁊ cõtingẽs vel penes eternũ vel tpale ñ tñ vnũ illoz possit accipi vt ꝓncipiũ cognoscẽdi alterũ talis distinctio obiectoz nõ requirit distinctionẽ potẽtiarũ. Sic aũt ẽ de obis portionis supioris rõnis ⁊ inferioris. q̃re ⁊c.

Hsta est distinctio. xriiii. hu

ius secũdi libri. In qua magr̃ postq̃ egit de tẽtatione ꝑmi hois per quã cecidit agit de potẽtia per quã stare potuit, cuiusmodi est liberũ arbitriuz. Et tria facit. Nam ꝑmo oñdit q̃ ꝑmis parẽtibus fuit datũ sufficiẽs adiutoriũ ad status innocẽtie tentionez Secũdo subdit q̃ illud adiutoriũ fuit liberũ arbitriũ insinuãs ad quã ipm ptineat aĩe portionẽ. Tertio subiũgit q̃ nos peccãtes segmur quodãmodo ꝑmoz parentũ tentationẽ. Primuz facit a ꝓncipio distinctionis vsq̃ ibi. Considerãdũ est. Secũduz vsq̃ ibi. Illud quoq̃ nõ ptereũdum est. Tertiũ vero vsq̃ ad finẽ distinctionis. In spãli snia magistri stat in tribus ꝓpositionibus q̃rũ ꝑma ẽ hec. Primus hõ auxilio gr̃e a creatione sibi indite potuisset absq̃ merito cuilibet tẽtationi resistisse. Hanc magister ꝓbãs dicit q̃ ꝑmus hõ ex creatione habuit sibi inditũ recte volũtatis auxiliũ quo resistere potuit malo. Iz nõ ad meritũ gl̃ie. Et rõ est qz si tale auxilium nõ habuisset peccatũ nõ fuisset sibi iuste imputatũ. Sed ꝓtra obijcitur dupliciter. Primo q̃rẽdo quomodo talis volũtas recta possit dici, quia ꝑmus hõ nec meruit nec stetit. Et rñdet ipsam fuisse rectam ꝑ mali carentiã. ⁊ qz ꝑ hoc eam ad tẽpus stare voluit. Secũdo q̃rit sic. Cuz resistere malo sit meritoriũ si potuit in primo statu resistere malo, ergo mereri potuit. Et rñdet q̃ resistere malo in natura corrupta meritoriũ bñ est, in qua ẽ aliqd impellens ad malũ. sed nõ fuit sic in natura itegra. i qua fuit auxiliũ includẽs rectitudinẽ oĩum potẽtiarum aĩe absq̃ quocũq̃ impellente ad̃ malũ. Secunda ꝓpõ est hec. Auxilium quo homo in statu innocẽtie potuisset vitasse pctm̃ ẽ liberũ arbitrium ptinens ad supioris rõnis portionem. Hanc magr̃ insinuans q̃rit. Quid sit illud auxiliũ quo hõ potuisset in ꝑmo statu vitasse pctm̃. Et respõdens dixit q̃ fuit liberũ arbitriũ. qõ describẽs dicit q̃ sit facultas rõnis ⁊ volũtatis qua bonũ eligit cũ gr̃a ⁊ malum sine gr̃a. ⁊ dicit liberũ quo ad volũtatẽ. ⁊ dicitur arbitriũ quo ad rõnem ad quã spectat potentia discernendi. Et dicit facultas volũtatis ⁊ ratiõis eo q̃ tam ad volũtatẽ q̃z ad rõnem spectat. Ex quo corelarie infert q̃ liberum arbitriũ sit potentia rõnalis nãe qua põt velle bonũ vel malũ vtrũq̃ discernẽdo, ⁊ per ꝑms bruta aialia eo carẽt. ⁊ sic tñ sensum ⁊ appetitũ qui sensualitas dicit hñt. Et subdit q̃ sensualitas ⁊ rõ sunt due vires aie ab inuicẽ differentes. Nam sensualitas respicit sensus corporis ⁊ appetit^o eoz. Rõ vo est q̃dã vis aie supior excedẽs oẽ illud qõ habemus cõe cũ brutis. Cuius q dẽ rõnis duplex ẽ portio, vna inferior q̃ disponit tẽ poralia. alia supior que eternis bonis conspiciẽdis intẽdit. Et he due portiones nõ noiant duas eẽ potẽtias aĩe. sed diuersa eẽ officia vnius ⁊ einsdẽ potentie. Tertia ꝓpõ est hec. Tunc mortaliter vel venialiter peccam^o dñ̃ vel in op^o vel in delectationẽ culpe cõsensum dam^o. Hanc magr̃ insinuãs dic̃ q̃ ad instar ꝑmi hois ꝑmu peccati aliq̃ cõtingit nos peccare. Unde sicut in ꝑmo pctõ ꝑmoz parẽtuz inueniebat serpẽs suadẽs mulieri. ⁊ mulier suadens viro. ita ⁊ in nobis sensualitas ꝑ modũ serpẽtis suadet rõni supiori. nam rõ supioz ⁊ inferioz hz se sicut vir ⁊ mulier. qz sicut vir seductus fuit a muliere sibi data in adiutoriũ. ⁊ vnũ cũ ipo existit i carne vna ita rõ inferioz a supiori deducit ⁊ est ei in adiutoriũ vnũ cũ illa vna mẽtis nã exis. Et subdit q̃ motus ad peccãdũ q̃ solum est in sensualitate est peccatuz veniale. sed pueniẽs ad rõnẽ supiorẽ est pctm̃ mortale. cõsistens aũt in rõne inferioris si nõ diu tenet etiã est veniale. Si vo in ea diu teneat mortale ẽ. Et hec oĩa ꝓbat auctoritate bt̃i Aug. addẽs q̃ ratio inferioz etiã q̃q̃z sumit ꝑ sensualitate qõ dimittit diligẽti lectori perscrutãdũ. igit ⁊c. Et tñ in spãli de sententia huius distinctionis.

Redit ad liberi arbitrii cõsiderationem.

Di. 25. Diffinitio liberi arbitrij.

Am vero ad ꝓpositum redeamus. scz ad liberi arbitrii tractatum. Qõ

philoſophi diffiniẽtes dixerũt libex de voluntate iudiciũ. qz ptãs ipſa ꝛ abilitas volũtatis ꝛ rationis quã ſupza dixim⁹ eſſe liberũ arbitriũ. libera eſt ad vtrũlibz. qz libere ꝑt moueri adhoc vel ad illud. Liberũ ergo dicitur arbitriũ ꝙtũ ad voluntatẽ. qz voluntarie moueri ꝛ ſpontaneo appetitu ferri poteſt ad ea que bona vel mala iudicat. vel iudicare valet.

Quod liberum arbitriũ non pertinet niſi ad futurũ. nec ad omne futurum.

Hoc autem ſcienduz eſt qꝫ liberuz arbitriuz ad preſens: vel ad preteritũ non refertur. ſed ad futura cõtingentia. Qđ enim in preſenti eſt. determinatũ eſt nec ī poteſtate noſtra eſt. vt tunc ſit vel nõ ſit quãdo eſt. poteſt enim non eſſe vel aliud eſſe poſtea ſed non poteſt non eſſe duz eſt. vel aliud eſſe duz ideſt qđ eſt in futuro an hoc ſit vel illud ad poteſtatẽ liberi arbitrij ſpectat. Nec tamẽ omnia futura ſub poteſtate liberi arbitrij venunt. ſed ea tantum que per liberum arbitrium poſſunt fieri vel non fieri. Si quis enim tale qđ velit ac diſponat facere quod in eius nullatenus ſit poteſtate. vel quia ſine ipſius diſpoſitione eque fieret. in hoc ipſe liberum non habet arbitrium.

Qđ ſuꝑpoſita deſcriptio liberi arbitrij nõ cõuenit deo nec bis qui glorificati ſunt.

Et quidem ſecundum predictam aſſignationẽ in his tantũ videtur eẽ liberum arbitriuz qui voluntatem mutare ꝛ in contraria poſſunt deflectere. In quorum videlicet poteſtate eſt eligere bonũ vel malũ ꝛ vtrumlibet fin electionez facere vel dimittere. Secundum qꝫ nec in deo nec in his omnibus. qui tanta beatitudinis gratia ſunt roborati. vt iam peccare nequeant liberum arbitrium eſſe nequit. Sed quod deus liberũ arbitriũ habeat Aug. docet in lib. xxij. de ci. dei. ita inquiens. Certe deus ipſe nunquid quoniam peccare non poteſt. ideo liberuz arbitrium habere negandus eſt. Amb. quoqꝫ in lib. de trinita. ait. Paulus dicit. qz omnia operatur vnus atqꝫ idem ſpiritus. diuidens ſingulis prout vult. i. pro libere volũtatis arbitrio. non pro neceſſitatis obſequio.

Quod ī deo ſit libex arbitriuz.

Ambroſius.

Qualiter in deo accipiť libex arbitrium.

Sed aliter accipitur liberuz arbitrium in creatoze ꝙ in creaturis. Dei etenim liberum arbitrium dicitur eius ſapientia ꝛ omnipotens voluntas. que nõ neceſ-

ſitate. ſed libera bonitate omnia facit prout vult. Ideoqꝫ Hiero. attendens non ita eſſe liberum arbitrium in deo ſicut eſt in creaturis. ab ipſo videtur liberum arbitrium excludere in omelia quadam de filio prodigo dicens. Solus deus eſt in quem peccatum nõ cadit. nec cadere poteſt. Cetera cum ſint liberi arbitrij in vtranqꝫ partem flecti poſſunt. Dum ait cetera indicat liberum arbitriuz ſicut eſt in ceteris non ita eſſe in deo. Hiero.

Quod angeli ꝛ ſancti qui iam beati ſunt habent liberum arbitrium.

Angeli vero ꝛ ſancti qui iã cum domino feliciter viuunt. atqꝫ ita gratia beatitudinis confirmati ſunt vt ad maluz flecti non velint. nec poſſint. libero arbitrij non carẽt. Unde Aug. in lib. xxij. de ciuitate ait. Sicut prima immortalitas fuit quam peccãdo adam perdidit poſſe non mori. ita primũ liberum arbitrium poſſe non peccare. nouiſſimum non poſſe peccare. Idem in ench. Sic oportebat prius hominem fieri. vt bene vel poſſet ꝛ male. Poſtea vero ſic erit vt male velle nõ poſſit nec ideo carebit libero arbitrio. Multo quippe liberius erit arbitriũ quod omnino nõ poterit ſeruire peccato neque aut voluntas non eſt. aut libera dicenda non eſt. qua beati ſic eſſe volumus. vt eſſe miſeri non ſolum noluimus. ſed nequaqꝫ prorſus velle poſſum⁹. Sicut ergo anima noſtra nunc habet nolle infelicitatem. ita nolle iniquitatem ſemper habitura eſt. Sed ordo ſeruandus fuit quo deus voluit oſtendere qꝫ bonũ ſit animal rationale quod etiam peccare poſſit qꝫus ſit melius quod peccare non poſſit.

Ecce his verbis euidenter aſtruiť qꝫ poſt beatitudins confirmationem erit in homie libex arbitriũ quo peccare non poterit. ꝛ nũc in angelis eſt ꝛ in ſanctis qui cũ domino ſũt ꝛ tanto vtiqꝫ liberius quanto a peccato immunius ꝛ ad bonum promptius. Quo enim quiſque ab illa ſeruitute de qua ſcriptuz eſt. Qui facit peccatum ſeruus eſt peccati longius abſiſtit. tanto in eligendo bonum liberius habet iudicium. Unde ſi diligenter inſpiciatur liberum videtur dici arbitrium. quia ſine coactione ꝛ neceſſitate valet appetere vel eligere qđ ex rõe decreuerit.

Augu⁹t.

Qđ liberi⁹ erit arbitriũ qꝫ peccare nõ poterit.

Euidẽs ꝛ ſufficiens rõ ꝙre dicať eẽ liberũ arbitrium

De libertatis arbitrij differentia ſecũdũ diuerſa tempora.

Ex predictis perſpicuum fit qꝫ maior fuit libertas arbitrij prima quaz ſecunda. ꝛ tertia multo maior quã ſcõa vel ꝑma. Prima. n. libertas arbitrij fuit ī ꝙ poterat

peccare ⁊ nō peccare. Ultima vero erit i qua poterit nō peccare. ⁊ nō poterit peccāre media vo i q̄ pōt peccāre. ⁊ nō p̄t nō peccare añ repatōez ēt mortalr. p⁹ repatōez vo saltē venialr.

De quottuor statibus liberi arbitrij.

Et possunt in homine notari quttruor status liberi arbitrij. Ante pctm̄ enim ad bonū nil impediebat. ad malum nil ipellebat. Nō habuit infirmitatē ad malu. ⁊ habuit adiutoriū ad bonū. Tūc sine erro re ratio iudicare ⁊ voluntas sine difficultate bonū appetere poterat. Post pctm̄ vero añ reparationē gratie premit̄ a cōcupiscentia: ⁊ vincitur ⁊ hz infirmitatē in malo. sed nō hz gratiā in bono ⁊ ideo pōt peccare ⁊ non pōt nō peccare etiā dānabiliter. Post reparatio nem vero ante cōfirmationē p̄mit̄ a concu piscentia sed nō vincitur. ⁊ habet quidē infir mitatē in malo. sz gr̄az in bono. vt possit pec care propter libertatē ⁊ infirmitatē. ⁊ possit nō peccare ad mortē ppter libertatē ⁊ gratiā ad iuuantē. nōdū tū habet posse omnino nō pec care vel nō posse peccare propter infirmitatē nondū perfecte absorptā. ⁊ ppter gratiā non duz plene cōsumatā. Post cōfirmationem vero infirmitate penitus cōsumpta ⁊ gratia consumata. nec vinci poterit nec premi. ⁊ tūc habebit non posse peccare.

De corruptione liberi arbitrii per pctm̄.

Unde manifestū est q̄ preter alias penalitates pro peccato illo incurrit homo penā in corruptione ⁊ depressione li beri arbitrii. Per illud nanq̄z pctm̄ natura lia bona in ipso homine corrupta sunt. ⁊ gra tuita detracta. Hic est enim ille q̄ a latronibus vulneratus est ⁊ spoliatus. Vulneratus qui dē in naturalibus bonis quibus nō est priua tus. alioquin nō posset fieri reparatio. Spo liatus vero gratuitis que per gratiā naturali bus addita fuerant. Hec sunt data optima ⁊ dona perfecta. Quoz alia sunt corrupta per peccatuz. i. naturalia. vt ingeniuz. memoria intellect⁹. alia substracta i. gratuita. q̄q̄ ⁊ na turalia ex gratia sint. Ad generalez dei q̄ppe gratiā ptinēt. Sepe tū huiusmodi fit distin ctio cuz gratie vocabuluz ad speciē nō ad ge nus refertur. Corrupta est ergo libertas per Augustꝰ pctm̄ ⁊ ex parte pdita. Unde Augu. in ench. Libero arbitrio male vtēs homo ⁊ se pdidit ⁊ ipsuz. Cuz. n. libero arbitrio peccaretur: vi ctore pctō amissuz est ⁊ libez arbitriū. A q̄ enim quis devictus est huic seruus addictus est. Ecce liberuz arbitriuz dicit hominē ami sisse. nō q̄z post peccatuz nō habuerit liberuz

arbitriuz. sed q̄z libertatē arbitrii pdidit. nō q̄dē oēm sed libertatē a miseria ⁊ a peccato.

De tribus modis libertatis arbitrii.

Est namq̄z libertas triplexs. a necessitate a peccato. a miseria. A necessita te ⁊ ante pctm̄ ⁊ post eque liberuz est arbitri uz. Sicut enim tunc cogi non poterat ita nec modo. Ideoq̄z voluntas merito apud deū iudicatur que semp a necessitate libera est: ⁊ nunq̄z cogi pōt. vbi necessitas ibi nō est liber tas. vbi nō est libertas nec voluntas. ⁊ ideo nec meritum. Nec libertas in omnibus est tā in malis q̄z in bonis. Est ⁊ alia libertas a peccato. s. de qua dicit apostolus. Ubi spiri tus domini ibi libertas. Et veritas in euan gelio. Si filius vos liberauerit vere liberi eritis. Hec libertas a seruitute peccati libe rat ⁊ seruos iusticie facit. sicut ecōuerso serui tus peccati liberos iusticie facit. Unde apo stolus. Liberati a peccato serui facti estis iu sticie. Et itē. Cuz serui essetis pecati liberi fu istis iusticie. Hāc libertatē peccādo hō ami sit. Ideoq̄z Augꝰ. dicit. q̄ hō male vtens li bero arbitrio: ⁊ se perdit ⁊ ipm̄. quia perdi ta est per peccatū libertas nō a necessitate sed a peccato. Qui enim facit peccatum. seruus est peccati.

De lib tate a ne cessitate

De lib tate a pe cato.

Qui habent hanc libertatem scilicet a pec cato ⁊ per quid.

Istam libertatem que est apeccato illi soli nūc hīt quos filius per gr̄az liberat ⁊ repat. nō ita q̄ penitus sint sine pec cato in hac mortali carne. sed vt in eis pctm̄ nō dñet neq̄z regnet. Et hec est vera ⁊ bona libertas que bonā parit seruitutē. s. iusticie. Uñ Aug. in ench. ait. Ad iusticiā faciendaz nō erit aliq̄s liber nisi a peccato liberatus. eē iusticie cepit seruus. ⁊ ipsa est vera libertas ppter recti facti letriciā. simul ⁊ pia seruitus p pter precepti obedientiā. Ast alia libertas ñ vera male seruituti adiuncta. que est ad ma luz faciēdū vbi ratio dissentit a volūtate. iu dicans nō esse faciendū q̄ō voluntas appe tit. Ad bonū vero faciēdū p̄cordat ratio vo luntati: ⁊ ideo ibi vera libertas est ⁊ pia. De libertate autē ad malū ⁊ seruitute mala ait. Augꝰ. in ench. Serui addicti pctō. s. q̄ pōt eē libertas nisi q̄n eū peccare delectat. Libe raliter. n. seruit qui sui domini voluntatem libenter facit. ac per hoc ad peccandum liber est. qui peccati seruus est.

Questio de libertate ad malum an sit ipa libertas liberi arbitrii an alia.

Hic queri potest vtrūz hec libtas q̄ gs liber est ad malū sit libtas arbitrij Si.n.libtas arbitrij est:bonū qdē est.qz libertas arbitrij bonū nāle est.Quibusdā vr̄ q̄ sit ipsa libertas arbitrij que semp bona est.fz p̄pter peccati seruitutē ad malū fit liberior.ꝛ p̄nior.ꝛ ideo dicit nō esse vera libertas. quia ad maluz est. Alijs aūt videt q̄ hec libertas ad malū quā supra cōmemorauit Aug.non sit ipsa libertas arbitrij.fz sit qdā p̄nitas peccandi ꝛ curuitas que ex peccato est.ꝛ mala ē.

Rñsio fz quosdam.

Questio alia de libertate ad bonū. an ipsa sit libertas arbitrij an non.

Similiter etiam queri solet vtrū illa libertas vera que est ad iusticiā faciendaz sit ipsa libertas arbitrij. Quidā dicūt illā eandē esse sed reparatā per gr̄am: qua iuuāte libera est ad bonū. Unde Aug.in ench. Ista libertas ad bene faciendū vnde erit homini addicto ꝛ vēdito sub peccato nisi eum redimat qui dicit. Si filius vos liberauerit vere liberi eritis. Quod anteq̄ fieri in homine incipiat. qūo quisq̄ de libero arbitrio gloriat̄ qui nōdū est liber ad operandū bñ. Ecce aperte ostēdit libex arbitriū per gr̄am liberari. vt per illud bene opereꝫ quis. Ideoque dicūt illā libertatē verā que est ad benefaciēdū cuius supra meminit Aug. eē libertatem ipsaz arbitrij gr̄a dei liberatā ꝛ adiutā. Alij vero putāt nō esse ipsaz arbitrij libertatē. sed aliā quādā qua ex gr̄a ꝛ libero arbitrio i mēte hoīs deo opate incipit eē cū reparatus ē.

Rñsio fz quosdam.

Scōm alios.

Certa determinatio vtriusq̄ questionis qua dicitur libertas ad bonum ꝛ ad malum esse libertas arbitrij.

Verum nobis magis placet vt ipsa libertas arbitrij sit.ꝛ illa qua quis liber est ad malū. ꝛ illa qua quis liber est ad bonū faciendū. Ex causis enī varijs sortitur diuersa vocabula. Dicit enī libertas ad malū faciendū anteq̄ per gratiā sit reparata. sed cū per gr̄am fuerit reparata dr̄ libertas ad bonū faciendū. qz ante gr̄am libera est volūtas ad malū. per gr̄am vero libera fit ad bonuz. Semp ergo volūtas hoīs aliquomō libera est. sed nō semp bona est. Nō enī est bona nisi a peccato liberata. est tñ a necessitate libera. Unde Augu.in li. de gr̄a ꝛ libero arbitrio. Semp in nobis volūtas libera est. sed non semp bona est. Aut enī libera est iusticie quādo seruit pctō.ꝛ tūc est mala. aut a peccato libera est q̄n seruit iusticie ꝛ tunc est bona.

De libertate a miseria.

Est iterum libertas a miseria. de qua apostolus ait. Et ipsa creatura liberabitur a seruitute corruptionis in libertatez glorie filioz dei. Hanc libertatē hūit homo ante peccatū. quia omni carebat miseria. ꝛ nulla tāgebat̄ molestia. ꝛ plenius habebit in futura beatitudine vbi miser esse nō poterit. Sed in hac vita que est inter p̄mū peccatū ꝛ vltimā cōfirmationē. nemo a miseria liber est. qz pena peccati nō caret.

Repetit de corruptione liberi arbitrij. vt addat alia.

Ex predictis apparet in quo per peccatum sit iminutum vel corruptuz liberuz arbitriū. qz ante peccatū nulla erat homini difficultas. nullūq̄ impedimētū de lege mēbroz ad bonū. nulla impulsio vel istigatio ad maluz. Nunc autē per legez carnis ad bonuz impedit̄ ꝛ ad maluz instigatur. vt nō possit velle ꝛ perficere bonuz nisi p gr̄am liberet̄ ꝛ adiuuet̄. qz ait apostolus. Peccatuz habitat in carne. Liberuz ergo arbitrium cuz semp ꝛ in singulis sit libex. nō est tñ pariter libex in bonis ꝛ in malis. ꝛ ad bona ꝛ ad mala. Liberius enī est in bonis vbi liberatū est q̄ in malis vbi liberatū nō ē. Et liberius est ad malū qđ per se pōt q̄ ad bonū. qđ nisi gratia liberet̄ ꝛ adiuuet̄: non potest.

Qđ nō ē pit̄ li. ar. i bonis ꝛ malis ad bona et ad mala

De libertate que fit ex gr̄a ꝛ que ex nā.

Libertas ergo a peccato ꝛ a miseria p gratiā est. libertas vero a necessitate per naturā. Utranq̄ libertatē nature. s. ꝛ gratie notat apostolus cū ex persona hominis non redempti ait. Velle adiacet mihi perficere autem bonum non inuenio ac si diceret. habeo libertatem gratie. Ideo non est apud me perfectio boni. Nam voluntas hominis quam naturaliter habet non valet erigi ad bonum efficaciter volendū vel operandum implenduz nisi per gratiam liberetur ꝛ adiuuetur. Liberetur quidem vt velit. ꝛ adiuuetur vt perficiat. Quia vt ait apostolus. Non est volentis velle neq̄ currentis currere. idest operari. sed miserentis dei qui operatur in nobis velle ꝛ opari bona. cuius gratiam non aduocat hoīs voluntas vel operatio. sed ipsa gratia voluntem p̄uenit p̄parando vt velit bonum. ꝛ p̄paratam adiuuat vt perficiat.

Quid possit p se hom̄is volūtas ꝛ qd per grariaz.

c Ira distinctionē. 25. quero vtr̄ aliqd aliud a volūtate cāet effectiue actū volēdi in voluntate. q̄ sic pbo. 3. de aia, ponit Ar̄i. ordinē mo

nentium ⁊ motorum: sic scilicet ꝙ appetibile est mouens non motum. Appetitus mouens ⁊ motus ab ipso. s. obiecto appetibili. ⁊ tertio motum non mouēs. quod. s. mouet̄ per actū ⁊ ipuum volūtatis vel appetit⁹ vt corpus aialis. nō pōt dici ꝙ appetibile mouet methaphorice sicut finis mouet. qr tūc pbs stati equinocaret de mouēte in suo pcessu cū dicit ꝙ primū puta appetibile mouet ſm. s. appetitū. ⁊ ꝑm s. appetitus mouet ʒm. qr secūdū. s. appetit⁹ mouet ꝓprie. ⁊ in ēntialiter ordinatis vī ꝙ eo genere motus quo mouet̄ vltimū a medio mouet̄ mediū a ꝓmo. Itē volūtas nō est poa activa. g̃ effective non cāt suaʒ volitionē. ⁊ oʒ tūc ꝙ ablatio causet̄. ꝓna patʒ ꝓbo añs. qr poa activa est principiū trāsmutādi aliud inq̃ztū aliud. ℸ. metae. ⁊ sic poa activa habet actū transeuntē in aliud sed volūtas nō pōt agere in obʒ. qr illud nō patit̄ a poa. magis igit̄ est dicēdū eᵒ.

Itē accūs per accūs nō egredit̄ de per se ꝓncipiis sui ſbi. sed volitio est accūs per accūs. qr qñqʒ inest qñqʒ nō inest. g̃ ⁊c̄. Itē qđ est de se indeterminatū ad vnū oppositorʒ inq̃ztū hi⁹ nō agit nisi cōcurrat agens determinās. qr vt indeterminatū nō plus habʒ ad se effectus q̃ʒ ad nō eē. voluntas aūt ꝺ se sic se habet ad actū suum quare oʒ dare aliud agēs qđ nō vī esse nisi obm. Ad oppm per Aug. 12. de ci. c. 6. dicit ꝙ si duo sint equaliter affecti aīo ⁊ corpore ⁊ pa ea tentant̄ eadē pulchritudine vel obo. vñ ē ꝙ vn⁹ cadit ⁊ alius nō cadit. Et dicit ꝙ hoc solū est a volū tate. Itē idē dicit Anſel. de cōceptu virginali. c. 4. Itē Aug. 2. de li. ar. ꝙ nisi ea que sunt voluntaria nobis eēnt posita in potestate nostra volūtas neque eēt laudanda neqʒ vituperāda neqʒ ēt eēt monenda. Et qui dicit vel sentit volūtatē nō eē mouēdā talis ē exterminādus ad hoīuʒ numero. Arguo igitur sic. in ptāte patiētis nō est ꝙ ipm patiat̄ inq̃ztuʒ patiēs. pᵒ. qr patiens nō patit̄ nisi. qr agēs agit sed prius nō est i ptāte posterioris. igit̄ actio agētis nō est in ptāte patiētis. igit̄ nec paei⁹ pᵒ. qr si agēs agit patiēs necessario patit̄ g̃ volūtas si est solū receptiua ⁊ passiua respectu sue volitionis nulla volitio est in ptāte eius. g̃ ⁊c̄. Itē adducunt̄ auctoritates Anſel. voluntas mouet nos tāq̃ʒ sua instra. Et de cōceptu virginali. c. 4. volūtas est instm scipʒ mouēs. Et Au. 2. li. retra. c. 28. vbi dicit ꝙ nihil est taʒ in ptāte nra q̃ʒ ipsa voluntas igit̄ ex hoc pōt hēri ꝙ nulla actio i nobis est ita a nobis sicut volitio voluntatis. Itē Aug. 83. q. q. 8. Auctoritas ēt Arist. 9. metae. c. 8. vbi dicit ꝙ ptās rōnalis est ad oppositā. igit̄ cū ſm ipm oporteat tale indeterminatū ꝺ terminari ab alio iō ſubdit Arist. hoc soluēdo ꝺ aūt dico appetitū ⁊ ꝓpheresim. i. electionē. igit̄ appetit⁹ est effectiuus sue volitionis. Itē vna ratio talis obʒ voluntatis est finis ad quē terminat̄ eius volitio ⁊ ꝓpter quē est volitio eius. Sed finis nō mouet nisi metaphorice. pᵒ ꝺ ge. igit̄ nō effective inq̃ztuʒ finis qr vere mouēs effective mouet ꝓpter finē. sed finis inq̃ztū finis nō mouet ipsaʒ ad volēdū effective. g̃ a se mouet̄. Itē nobilissime potētie ꝓnt̄ est formaʒ nobiam nō pōt eē tñ passive. inteᵒ ⁊ voluntas sūt nobilissime potētie marie voluntas. g̃ ⁊c̄.

goth. de fontibus qᵒ. 6. q. 7. ⁊ qᵒ 8 q. 2. ⁊ qᵒ 9. q. 19. ⁊ qli. 13. q. 3.

Dicitur ꝺ ab vno doctore moderno ꝙ aliqd aliud a volūtate est effectiua causa volitionis in ipsa. ⁊ illud ponit eē fantasma. Ratio sua ꝓncipalis est ista. oʒ mouēs ⁊ motū esse distincta ſbo. sed in parte aīe intellectiua nihil pōt eē distinctū ſbo a volūtate. igit̄ ibi nihil est motuū ipsius. igit̄ oʒ esse aliqd aliud extra partē intellectuā. ⁊ illō ponit̄ fantasma primā ꝓportionē ꝓbat sic. qr idē ē ponere mouēs ⁊ motū ñ eē distincta ſbo. ⁊ idē mouer̄ se qđ est ipossibile. ꝓᵒ qr idē tūc respectu eiusdē eēt i actu ⁊ in poa. qr. 2. phy. dr ꝙ tale est mouēs in actu q̃ le est mobile in poa. Itē dicit ꝙ illud. s. ꝙ idē non pōt seipʒ mouere est ꝑnm methaphy. ideo tollere illud est auferre ꝓncipiū inquirendi veritatē in metaphysica. 2ª ratio est talis. mā ⁊ efficiens nō coincidūt in idē numero. 2. phy. g̃ nec agens ⁊ patiens.

Itē. 5. meta. mouēs referr̄ ad mobile realiter. ſʒ eiusdē ad seipʒ nō ē relatio realis. ꝓᵒ qr relatia realiter sūt realiter opposita. ſʒ opposita simł nō possūt cōpetere eidē. Itē agēs approximatū passo disposito agit nec̄io iō dic̄ Arist. 2. de aia. ꝙ si sensus eēt actiuus sp ageret. sic ignis sp ꝓbureret. si hr̄et combustibile pñs. g̃ eodē mō voluntas sp vellet si eēt cā activa sue volitōis. Dices ꝙ volūtas libera est iō nō sequit̄ ꝙ sp agat. sicut ignis qui nō est liber. Contra. saltē sequit̄ ꝙ sp pōt agere cū vult ⁊ sp pōt velle. Dices ꝙ obʒ apprehēsuʒ requirit sicut cā sine qua nō. qr ſm Aug. Inuisa possumus diligere incognita nequaquā. Contra. qr sic posset sustineri ꝙ qōlibʒ agit in se. nā si lignuʒ approximatū igni cōburat dicā eodēo ꝙ ignis nō ꝓburit sed lignū ꝓburit se. ⁊ ignis est cā sine qua nō. ⁊ sic dicā de oībus. Itez ad ꝓncipale oē agēs equiuocuʒ est nobilius effectu suo. ſʒ voluntas si cāt volitōez suā non cāt nisi sicut cā equinoca. cū igit̄ voluntas vt pcise est cā activa vel ꝓncipiū ꝓductiuū volitōnis cū ex hoc ꝙ est ꝓncipiū ꝓductiuū volitōis nō sit hūs volitōem sequer̄ ꝙ esset nobilior quā vt volens formaliter. Dicit g̃ illa opi. ꝙ inteᵒ agēs nec mouet intellectū possibilē nec volūtatē ſʒ fantasma irradiatū ab intellectu agēte mouet imediate itemposſibilē. qr quaʒq̃ʒ vbi sit fanma ibi sit inteᵒ. Intellectᵒ tñ est alicubi vbi nō est fantasma. ⁊ sic saluat̄ ꝙ mouens ⁊ motū sunt distincta ſbo. fantasma igit̄ irradiatū imediate cāt itellectionē ⁊ volitōez imediatōe cāe. ſʒ non imediatōe effectᵒ. qr ꝑus cāt itellectōʒ q̃ʒ volitōʒ.

Alia est opi. doctoris antiquioris que ponit eandē ꝓclusionē. s. ꝙ volūtas mouetur ab alio. ſʒ ponit illud aliud eē obʒ cognitū vel intem. Et hoc ꝓfirmat̄ p auctoritatē Auer. ii. methae qui dicit ꝙ balneū in re extra mouet vires sensitiuas quas. s. mouet effective. ſʒ balneū in aīa mouet volūtatē igit̄ obum vt cognitū mouet effective appetitū. Itē appetitᵒ sensitiuᵒ effective mouet ab appetibili sensibili. igit̄ ⁊ intellectiuᵒ ab appetibili itelligibili. Si dicas ꝓtra hoc qđ nō est nō ꝑt esse cā alicuiᵒ entis. ſʒ obm iteligibile pōt esse non ens in se simpliciter. g̃ nō pōt eē cā volitōis. Rndet ꝙ obm vt cognitū cāt. ⁊ hoc est dicere ꝙ iteᵒ pitellectōem suā cāt volitionē. ⁊ sic nō oʒ ꝙ illud qđ cāt hoc sit nihil cognitio. n. abstractiua nō est nihil in intellectu ſʒ obm nō sit in se vl'ire ex. Iste due opi. cōcordāt in hoc ꝙ ponūt aliquid aliō a volūtate movere ipam. ſʒ discordāt in mouēte vt ꝓz. Contra ꝓclusionē in se sūt rōnes ꝓncipales ⁊ replico eas sic deducēdo. agēs naturale nō pōt esse p se cā ꝓtrariorū circa idem passū. vt. excludat̄ p hoc ifātia de dissolutōe glaciei ⁊ ꝓstrictōe luti. ſʒ in ptāte voluntatis nr̄e est hr̄e nolle ⁊ velle que sūt ꝓtraria respectu vnius obi. g̃ illa nō pñt fieri ab agēte naturaliter. g̃ non ab obiecto. qr est agens naturale. Esto igitur quod obiectuʒ esset cā ipsius velle oporteret tñ esse aliō qđ esset cā ipsius nolle. Sed illud aliud a voluntate nō posset esse nisi obm malū ſʒ malū cū sit quid ꝑuatiuū non posset esse cā actᵒ ponitui cuiusmodi est nolle. g̃ oʒ ꝙ sit effective a volūtate. Itē passio nō est in ptāte patientis spāliter qñ est ab agente naturali sed si obiectum est agens naturaliter volitionez non voluntas. igitur ⁊ volitio non erit in potestate voluntatis. ⁊ si sic tunc nec aliquis actus ali-

us iperatus a voluntate erit in potestate voluntatis. ꝛ sic nec merebit nec demerebit p volitionez.

Dē q̄ p tāto in potestate volūtatis est volitio p q̄to pōt determinare inte^{m} ad ꝓsideratōez huius vel illius. vel auertere euz ab hoc vel ab alio. ꝛ sic est in ptāte volūtatis volitio lz nō q̄tū ad actū p̄ mū. Contra. accipio p̄mā actōz in voluntate cātaz ab obo qōcunq; fit illud. qō oz ponere ꝑm te. illa actio est mere naturalis. ꝯ illa nō est in potesta te voluntatis nō. n. ē in potestate nr̄a qn visus tan gamur ꝑm Auguſt. Si igit̄ post istū actū possz mo uere intellectū ad ꝓsiderandū hoc vel illud. quero p quē actū. nō p istū. q̄ iste nō est in potestate volū tatis. ꝯ oz q̄ p aliū de illo alio quero p quē actū non p istū q̄ iste nō est in potestate voluntatis. ꝯ oz qō p aliū. de illo alio quero vnde est. vel est ab ipa volū tate. vel ab obo. vel a fantasmate si a volūtate hēo ppo^{m}. q̄ tunc est in eius ptāte illa volitio ꝛ est effe ctiue ab ipa. ꝛ eadē ratione p̄ma volitio aut ē ab alio. ſ. ab obiecto vel fantasmate. ꝛ si sic tunc erit ac tus naturalis. ꝛ per cōsequens nō plus erit in ptāte voluntatis sic ipare intellectui de ꝓsideratiōe hui^{9} vel illius q̄ fuerit p̄mus actus. Dices q̄ in cō sideratio per intellectū pōt occurrere impedimētū in illa circulatione actuū. est. n. isti fantasmati p̄o mouēti ꝓiunctū aliud ꝛ aliud vicinū sibi. ꝛ ideo fo̅z tius mouet vel pōt mouere intellectū ad intellecti onē vel cōsiderationē sui. ꝛ per cōsequēs volūtatez ad actū volitionis. ita q̄ nō erit necesse obm qō p̄ mo occurrit causet volitionē. Si. n. cogito aliquod delectabile mouēs appetitū nō est necesse moueri ad illud. q̄ pōt occurrere per cōsiderationē intelle ctus ad obm magis mouens voluntatē. ita q̄ sistet voluntas a p̄ma sua volitione. Sed cōtra ꝓce do q̄ pōt occurrere ipedimētū a casu. sed illud non erit in ptāte volūtatis nec ad ipūz ei^{9}. eodē. n. mō est de appetitu b̄ruti. nā bos videt herbā: que mo uet appetitū suū ꝛ ex illo appetitu mouet̄ pgressiue ad herbā. sed in motu illo occurrit obm magis dele ctabile fortius mouēs appetitū. ꝛ tūc sistit̄ a p̄imo motu ꝛ tū nō libere. q̄ necessario mouet̄ ab illo ma iori delectabili occurrente q̄q̄ causaliter occurrat

Dē. qli. 12. q. 5. Alij dicūt ad rationē q̄ obm intellectus occurrit sub duplici rōne. ſ. sub rōe illiciti ꝛ sub ratione dele ctabilis. vt p̄z in obo fornicationis. ꝛ tūc in potesta te volūtatis est sistere intellectū in turpi dimitten do aliā partē ꝛ tūc sequit̄ mala electio. Contra q̄ ro vel iste due rationes equaliter mouēt vel nō. si equaliter ꝯ causabūt simul nolle ꝛ velle in volūta te respectu eiusdē obi. qō est ipossibile. Si inequali ter mouent. ꝯ alter mouet efficacius volūtatem ꝛ mouet naturaliter ꝛ necessario. ꝛ per ꝓns nō erit il la volitio in ptāte volūtatis sed necessario etiā ꝑm illā mouebit intellectū. nō igit̄ poterit sistere eū in alio. Contra illud de fantasmate agens equino cū totale est nobilius effectu. sed fantasma p ipz est agens equinocū totale intellectōis ꝛ volitionis. er go est nobilius omni intellectione ꝛ volitōe. igitur fantasiatio est nobilioꝛ felicitate pboꝛ quā ponebāt ꝓsistere in intellectōe ꝛ volitōe nec pōt solui per lu men inteꝛ agentis. q̄ illud nō est distinctū sbo a vo luntate ꝛ intellectu. ꝯ fantasma nō pōt agere in ipaz volūtatē per ipsuz vel per intellectū possibilē. nec etiā intellectus agēs in fantasma cū nō sit distinctuz sbo ab ipso agens. n. ꝛ patiens oz esse distincta subo ꝑm eū. Itē sequeret̄ cū in aia separata vel in ange lo nō sit fantasma q̄ nō poterunt velle. vel oz q̄ de us imediate. ca̅et malū velle in angelo vel aliud ob iectū extrinsecū. ꝛ tūc p̄a volitio angeli non fuisset culpabilis ex quo nō fuisset in ptāte sua. nec cā acti ua eius. nec est pbabile q̄ aīe sepate vel angeli nul lo mō possint se mouere. sed q̄ starēt imobiliter vbi cunq; ponerent̄ ac si eēnt in carcere. Hec vz dicere q̄ pbi nō viderūt qūo eē poterat noua inte° i āgelis q̄ de āgelis errauerūt. ꝛ vbi falsa sunt p̄m^{a} nō ē mi rū si sequant̄ falsē ꝓclusiones. Si tū cōuenissent no bis cū q̄ angeli accepissent eē nouū siue esse post nō esse bene admisissent nonas intellectiones in ange lis. Ad p̄imā rationē p̄o illa opi. cū dicit̄ q̄ mo uens ꝛ motū debēt esse subiecto distincta necessa rio dicit̄ q̄ vez est in coꝛporibus solū. credo etiaz q̄ ibi nō necessario est vez. saltē dico q̄ in spiritib^{9} est simpliciter falsa. q̄ deus nō posset vnū angeluz ita nudū in naturalibus creare quin ille suis natura libus relictus posset suā eēntiā intelligere. ꝛ sic idez eēt mouēs ꝛ motū indistinctū sbo. Ad pbationez suā q̄ ista sunt eiusdē rōnis mouēs ꝛ motū eē indi stincta sbo. ꝛ idē mouere se pz q̄ alius doc. ꝓcederet voluntatē moueri ab obo vt apꝛehensо ab intelle ctu ꝛ tū obm vt apꝛehēsuz ab intellectu vel intelle ctus oīdens tale obm nō sunt distincta sbo a volū tate. ꝛ tū nō ꝓcederet mouēs ꝛ motū ibi eē idē. Dz ego dico q̄ nō soluz idistincta sbo. sz vnū ꝛ idō sim pler p̄t eē mouēs ꝛ motū. Cū dicis quale ē, agēs i actu tale est passū in po^{a}. ꝛc. dico q̄ si accipiaf actus ꝛ potētia vt sunt due p̄me dīe entis sic dividunt ens. vñ ꝛ hz ens ꝛ idē numero dividunt. ꝛ isto mō ē ꝯdictio. q̄ idē sit in actu ꝛ in potētia simul respectu eiusdē. q̄ potētia vt est dīa entis distincta ꝓtra ac tuz est necessario includēs oppōez vel negationez eius respectu cuius ponit̄ potētia. vt albū in poten tia non est album in actu q̄diu est in potētia. ꝛ isto modo est impossibile q̄ aliquid sic entis in potētia faciat se se in actu nō tū est necesse oē passuz vel mo tū eē sic in potētia ꝛ agēs simz in actu. Alio. n. modo p̄t ꝓsiderari act^{9} ꝛ po^{a} put. ſ. dividūt potētiā vel p̄n cipiū actiuū ꝛ passiuū p vniuocū r equinocū. In vni uocis. n. agētib^{9} vez est q̄ tale est passū in potentia q̄le agens in actu. ꝛ iō ipossibile est q̄ idē sit in actu formaliter tale ꝛ in potentia tale sil. tū in actōe eq̄ noca nunq̄ oz hoc esse vez. q̄ ibi agēs oz esse nobi lius ꝛ virtualiter tale. Et si dicas q̄ nihil idē po test eē simul in potentia ad aliquid ꝛ actu hr̄e illud eminenter vel virtualiter. Dico q̄ hoc est falsū q̄ hoc nō est aliud dicere q̄ tale nō sit capar sue per fectōis. Videmus aūt q̄ illi cui nā dedit potentiaz vt possit augmentari dedit ei potentiā augmētati uā actiuā ꝛ effectuaz augmenti ꝛ nutritiuā ad hoc q̄ possit ꝓseruari. ꝛ iō absurdū est q̄ nobilissima fo̅z ma cuiusmōi est aīa intellectiua nō hēat potentias actiuas sue pfectōis accītalis ꝛ receptiuas eiusdē. Et q̄ nō pōt in talib^{9} formis dari potentia actiua ꝛ passiua que sint distincte subiecto cū nō sint po^{e} o̅z ganice iō nō distinguunt̄ sbo. ꝛ iō ibi erūt vnitiue si ne distinctiōe rōe sbi nō tū sine distinctōe formali.

Itē oīsuz est in. 4. li. q̄ aīa separata hz potentiā mo uendi seipaz ad aliō ꝛ aliud vbi. nā sic moueri ꝓpe rit enti ipfectissimo. pfectōes. n. distincte in nā in feriori debēt eē vnitiue vel nō negari eē i nā pfectio ri ꝛ ad quā inferior ordinat̄. Cū dr̄ est p̄incipiuz methaphysicū. dico q̄ nō est vez. q̄ p̄ncipia talia cognoscunt̄ esse vera notis termīs ab oībus ratio ne vt entib^{9} vel saltē sapiētibus. sz notis terminis illius p̄ncipij nō pz p illud p̄ncipiū multis sapiētib^{9} esse vez. Vel pōt dici qō si intelligat̄ po^{a}. p p̄nci pio receptio. ꝛ act^{9} p forma qua agēs agit tunc ni hil ē aliud dicere q̄ nihil ē receptiuū qō hz rōnē actiui vl eminētioris. sz hoc patet esse falsum de ſba respectu proprie passionis vel alterius accidē tis respectu cuius est actualior ꝛ cuius est receptiua

Si dicas q̄ agens virtualiter tale nō p̄ōt facere se formaliter tale. q̄ habens aliquid modo eminētiori faceret q̄ haberet illud nō minus eminēti qō est impossibile. sicut patet de sole qui est calidus virtualiter. ⁊ de deo in quo est virtualis potētia ꝓducendi asinuz. vel in quo virtualiter perfectio asini continetur. ⁊ neutrum potest esse formaliter tale.

Respondet in talibus exemplis cōmittit nō cā vt causa. q̄ quādo in aliqua re sunt plures ꝓprietates rōe quaꝝ ꝓprietatū possūt sibi aliqua plura inesse. ⁊ in vna alia re est vna istaꝝ ꝓprietatū rōne cui⁹ dicant illa plura debere eidē ineē ꝯmittit nō eā vt cā sic in ꝓposito. Et iō dico q̄ vniuersaliter hoc ꝓposito q̄ nihil existēs virtualit̄ tale vel mō eminētiori existēs tale p̄ōt esse formalit̄ tale est simpliciter falsa ex terminis. Et si est vera non est vera nisi rōne māe in qua est ꝓbo sic̄ in ex⁹tuo si p̄cisa cā est q̄ aliquid nō p̄ōt recipere aliquā formaz formaliter sic q̄ mō eminētiori habet eā tūc oppositū erit cā oppositi q̄. s. si nō hz mō eminētiori vel virtualiter eaz q̄ poterit recipere formaliter vel mō minus eminēti. Cū igit̄ saturnus nō sit calidus virtualiter poterit fieri formaliter calidus. q̄ est falsuz. Ratio igitur quare sol virtualiter calidus non potest fieri formaliter calidus nō est. quia est virtualiter calidus. Sed q̄ caliditas est qualitas sensibilis que non est nata recipi nisi in cōpoze mixto. corpus. n. solis q̄ nō est corpus sic mixtū ⁊ cōpositū nō p̄ōt recipere formaliter calorē. iō sol virtualiter calidus nō p̄ōt esse formaliter calidus vel cāre in se caliditatē. sic̄ ignis qui si frigesceret substracto infrigidante q̄ est virtualiter calidus fieri posset a seipso formaliter calidus. sicut patet de aqua sūme calefacta que substracto calefaciente reducit se ad frigiditatē. nō ergo rōne qua sol est calidus virtualiter nō p̄ōt esse calidus formaliter. Nec etiā exemplū de deo valet. quia nō ex eo q̄ deus pfectōes omniuz virtualiter habet ⁊ mō eminentiori ideo nō p̄ōt eas habere formaliter. sed ex eo q̄ est essentia simplicissima in q̄ nō p̄ōt esse ꝓpositio rei ⁊ rei. vel q̄ pfectio dei est infinita ideo nō p̄ōt recipe aliaz ⁊ aliā rē. ꝓpō igit̄ vlr intellecta est falsa. vnde credo q̄ vlr oē sbm virtualiter cōtinet passionē suā ⁊ tñ formaliter recipit eaz ⁊ hᶜ vr̄ sīnia p̄bi. 7. methaᵉ vbi dicit q̄ ad hoc q̄ generet q̄ztū ⁊ quale non oz p̄cedere nec p̄existere nisi sbam. Ad aliā de materia ⁊ efficiente que nō coīcidunt. dicit̄ q̄ in voluntate possumus duo ꝓsiderare vel inq̄ztū est appetit⁹ vel inq̄ztū est liber. inq̄ztū liber efficit inq̄ztū appetit⁹ recipit. ita q̄ est ibi dr̄ia intentionis in voluntate inq̄ztū est appetit⁹ ⁊ inq̄ztū est libera. Hoc nō bene capio. q̄ ꝓpria rō ꝓstituendi speciez cuiusmodi est differentia vltima est prima ratio recipiendi ꝓpriā passionē. nō. n. recipit hō risibilitatē rōe aīalis fz ratōe q̄ rōalis. Ratio aūt formalior volūtatis est magis libertas q̄z rō appetit⁹. quare est ratio magis recipiendi inq̄ztū libera. sicut ratio libertatis est magis rō cōstituēdi per illā ēt rīsionez p̄z q̄ quelz spēs posset agere in se. ita bene nō libera sicut libera. ita q̄ rōe mālis sine generis posset recipe. ⁊ ratione dr̄ie vel forme posset effi cere. Manifestū etiaz est q̄ cū aqua calefacta redit ad propriā nālitatē ⁊ frigiditatē q̄ tota aqua agit ⁊ tota patit̄. forma. n. nō agit in māz suā quā actu informat. Preterea iste doc. dicit alibi q̄ genus ⁊ differentia differūt penes intētiones. ⁊ dicit q̄ differentia intentionis nō arguit q̄ sit res alia. igitur ipse habet cōcedere q̄ voluntas cū agit inq̄ztū libera ⁊ patit̄ inq̄ztū appetitus rōe eiusdē realitatis primo agit ⁊ patitur. Ideo ꝓcedo q̄ per eandē realitatez primo est volūtas receptiua act⁹ ⁊ effectiua eiusdem. nec per aliā rōez realē eligit ⁊ recipit nisi p aliaz rationē creatā ab intellectu nostro. Cuz igit̄ dī q̄ materia ⁊ efficiēs nō coincidūt dico q̄ Arī. 2. phy. vbi hoc scribit̄ loquit̄ ibi de materia que est sūbm transmutationis realis. que est alia q̄z sit sbm receptiuū de quo nunc loqmur qō coincidit cū efficiēte.

Preterea materia. i. sbm nō coincidit in idē numero eū efficiente qō dicit̄ ꝓprie efficiēs distinctū cōtra agens. sic. n. efficere trāsit in materiā extrinsecaz sicut ⁊ factio sed nō sic trāsit actio agētis ꝓpe loquēdo de agente cuius. s. actio est tm̄ ad itra. Ad illud de relationibus oppositis. dico q̄ relationes reales sunt in triplici dr̄ia. quedā sunt relatiua que habēt depēdētiā essentialē. vt cause ad causatum. Allie sunt relationes originis que tm̄ nō hīt dependentiā inter se vt p̄nitas ⁊ filiatio in diuinis. Allie hīt depēdētiā accidētalē mutuo vt mouēs ⁊ motū. motū n. nō depēdet eēntialit̄ a mouēte. q̄ nō depēdet nisi rōne illius accētis qō recipit. qcquid. n. est de eēntia moti. p̄supponit̄ motui. Prime due relationes repugnāt in eadē natura vel ꝑsona siue sup p°. 2ᶜ repugnāt in eadē ꝑsona vel suppositō. q̄ nullū suppositū ꝓducit se. sed nō repugnāt vt in eadē natura si illa est illimitata. sicut p̄z q̄ in nā diuina ibi ē ꝓducens ⁊ ꝓductū. Sed relatōes 3°° dicte nō repugnant in eodē siue natura siue suppositō. q̄ idez p̄ōt acquirere sibi ⁊ efficere in se pfectionē suā accētalē. ⁊ sic accidētaliter depēdere a se. vñ dico q̄ non repugnāt ex rōe relationū oppositaꝝ vt oppositē sunt s. q̄ nō possunt fundari in eodē. fz q̄ hīt dependentiā eēntialē. Ad ꝓbationē cū dicit̄ relatiua realia esse opposita ⁊ opposita nō insunt simul. dico q̄ relatiua realia huiusmodi denominatiue accepta non sunt sic opposita q̄. s. vnū denoīatiue sumptū neget simz correlatiuū. vt. s. q̄ sequat̄ si est actiuū g̃ nō est passiuū. sicut inferūt ꝑ dr̄ia. vt. s. si hoc ē albū ergo nō est nigrū. sed in abstracto bene iferūt. vt si est actio ergo nō est passio. vel si est motio actiua g̃ nō ē motio passiua. tñ nō repugnāt quin possint simul eē in eodē. sicut repugnāt albedo ⁊ nigredo. Ad aliud sustinēdo q̄ q̄z volūtas sit actiua tñ intellectio vr̄ obm apprehensuz est illud sine quo nō. sicut ponūt alij q̄ intellectio sine fantasmate nō est i actu ⁊ hoc facit naturalis ordo potētiaꝝ. cū dicit̄ q̄ tunc pari ratione posset dici q̄ lignū agit in se ⁊ cōburitur a se ꝓsente igne. ⁊ ignis est sine quo nō. ⁊ sic de alijs. dicit̄ q̄ nō est simile. q̄ ignis approximatus huic cōbustibili ⁊ illi equaliter dispōsito equaliter comburit ⁊ vniformiter ipsuz lignū duobus autē ostensis voluntati q̄z equaliter dispositis nō semper equaliter vult voluntas. ⁊ ideo p̄z q̄ illud cōburi nō p̄ōt eē actiue a ligno sicut volitio a volūtate. Sz h rīsio nō sufficit. q̄ diceret aduersarius q̄ hoc est q̄ lignum naturaliter comburit se ꝓsente igne sicut causa sine qua non. sed voluntas libere. Vel sic solue instantiā ꝑm aliam repetitionem. Cum arguit̄ q̄ tunc sustineri posz q̄ quodlibz ageret in se puta q̄ lignū ꝯburit se p̄ñte igne sicut cā sine qua nō. ñ seq̄tur q̄ nos videm⁹ q̄ iste ignis apposit⁹ alij cōbustibili q̄z ligno ꝯburit illud. ⁊ iō scimus q̄ cū calefacit hoc lignū nō est actio sua. Sed hoc nō sufficit. nā ego semp dicā q̄ cuicūq̄z ꝯbustibili applicet ignis si illud ꝯburat hoc erit p actionē suā ꝓpriā in seip̄z necessitate nāli. tñ nō sine igne p̄ñte sicut cā sine q̄ nō solū. Dico igit̄ hic primo q̄ oz in hac mā etiā ꝑz eos dare aliquid prius qō tñ nō sit cā efficiēs sed sit cā sine q̄ nō. Et hoc ꝓbo p ipm̄ q̄ hanc opi. ponit nā secunduz ipsuz intellectus nō est cā intellectōis nec volūtas volitōis sed solum fantasma est causa vtriusq̄z. ⁊ tñ ꝑm eū ipossibile est fantasma ꝑus cā-

Hē. qli. iz. q. ij.

re volitionē nisi p̄i⁹ natura cāet itellectionē. ⁊ ita ponit itellectōez esse cām sine qua nō ipius volitōis q̄ igit voce negat dictis suis affirmat .s. cāz sine q̄ nō. Intellectio.n.ꝑ eū est p̄ior nā volitōe. tū i nullo genere cāe se hz respecū volitiōis. qū.n. aliqs effectus p̄cedit aliū effectū ordine nāe nō pōt cā exire i actū cāndi effectū posteriorē nō p̄i⁹ cāto effectu pori illa p̄ortate. Ex^m sol nō pōt illumiare posteriorē ptē medij nisi p̄ius nā illuminet ptē ppinquiorez ⁊ tū ps ppinqua illuminata nō hz rōez cāe respectu illuminatōis ptis magis distātis q̄ ⁊ ipa imediate illuminat a sole imediatōe cāe. vū esto q̄ fantasiatio vel obm applicesuz requirat ad hoc q̄ sit volitio nō tū requirit nisi sicut cā sine q̄ nō. 3. ad auctoritatez Aristo. 2. de aia cū dicit q̄ si sensus esset actiu⁹ ſp sentiret dico q̄ effect⁹ p̄or nō dependet ab effectu posteriore. ⁊ si eēt effect⁹ simpliciter p̄mus nō dependeret ab aliquo effectu ſz solū a suis cāis. p̄ma aūt po^a inter potētias aīe est sensus exterior. iō eius effect⁹ nō dependet ab aliquo effectu ſz soluz a suis cāis. Si igit sensus exterior esset actiu⁹ ⁊ haberz in se p̄incipiū sufficiēs effectiuū sensatōis ipe ſp ageret Sed sic nō est de intellectu ⁊ voluntate. q̄r volitio est effect⁹ posterior itellectōe nāliter ⁊ intellectio fātasmate vel fantasiatōe. ⁊ p illū ordinē necessariū ñ pōt cāri volitio a voluntate nisi p̄us cāet ab intellectu intellectio. ⁊ simile est de intellectōe respcū fantasmatis vl fantasiatōis. q̄z ſz igit ſsus semper ageret vl senturet si esset actiu⁹ nō tū oz hoc dicere ō voluntate nec etiā de itellectu. Dico. 3. ad istantiā de ligno calefactiuo sui. cū dr̄ si ita eēt de voluntate ita posset dici de quocunq̄ alio. s. q̄ lignū p̄burit seipsuz p̄ite igne qui est cā sine qua nō. p̄cedo q̄ exīs in actu p̄mo mouēdi se eipo actiue ⁊ non alio exit in actū 2^m. sicut hīs sciam in actu p̄mo nō indiget aliquo effectiuo vel motiuo ducente ip̄m ad actū p̄sideradi. nisi hīs actū p̄imū deficiat in aliquo q̄ō necessario requirit ad hoc q̄ possit exire ad actū secundū. sicut q̄z uis oculus hominis qui non potest imutare mediū haberet actū primū videndi nō tamen posset videre rē in tenebris. Sed rōnale ē q̄ cū taz nobilis perfectio aīe cuuſmodi est voluntas qua aia est in actu p̄imo possit exire in actū secūdū quo aia formaliter perficitur in actu secundo. nullo alio actiuo requisito. Sed ad huiusmodi passiones que sunt calefieri ⁊ humectari. quibus corrūpit natura ligni ⁊ nō perficit non pōt poni rationabiliter ipsuz lignū habere actū p̄imū seu p̄incipiū actiuū quo actiue p̄sente igne sicut causa sine qua non soluz reducat se ad actū illū secundū quo natura ligni corrūpit. Sed etiaz instes sic. effectus nō dependet a causis p̄oribus q̄z tuz ad suuz fieri nisi a materia ⁊ efficiente. Cum igit obiectū respectu actus volitionis nō se habet nec vt materia nec vt efficiens. igit volitio nō dependebit ab obiecto. ⁊ sicut esse poterit sine obiecto. Patet satis per predicta hi⁹ obiectionis solo. licet. n. effectus dependeat solū a causis p̄oribus quātuz ad suū fieri per se. ⁊ suuz esse per se materia. s. ⁊ efficiente. potest tamē dependere ex alio tanq̄z ex illo q̄ō est cōcomitās ꝑz actū necessario. Si dicas etiā q̄ habens actuz p̄imuz potest esse ratio sufficiens actus secūdi non in se sed in alio. Contra si nos ponamus q̄ hec potentia p̄ima est actiua puta calefactiua quero quid reducit ipsuz ad actū. verbigratia. quid reducit potētiā calefactiuā ad actū p̄esente ligno certū est q̄ nihil nisi ipsamet potētia actiua. dicēte Aristo. 5. metha^c. q̄ ad idē genus cause reducunt ars ⁊ edificatoz. sed ars nō reducit ad actū nisi a se respectu artificiati. ergo potētia actiua est de se sufficiens p̄inci

Ar. ſra p̄ exatū ne cessario.

piuz eliciendi actionē suā que est actio vera de genere actionis cuius terminus est opatio. forma igit tur que nō habet actū p̄imū vel p̄incipiū actiuuz nisi respectu actus se cūdi imanentis seu opationis que est terminus istius actionis poterit habere hi⁹ actū secm̄ imanētē a seipsa sicut potētia actiua que nō est nata exire in actū ſm̄ in alio receptū vel i aliud transeuntē exit a seipsa ꝑite obo in actū illum.

Ad aliud cuz dicit causa equiuoca totalis est nobilioz suo effectu vel producens equiuocū est nobilius producto. verū est q̄ est nobilius termino forlius producto. verū est q̄ est nobilius termino forlius p̄ducto. verū est q̄ est nobilius termino forlius p̄ducto. verū est q̄ est nobilius termino forlius p̄duc

indeterminata nō pōt seipsā nec aliā determinare.

Dices ista ideterminatio ē ex pte intellect⁹ sic re pñtantis ipsū obm volūtati. vt fore vel nō fore.

Cōtra intellect⁹ nō pōt determinare voluntatē in differenter ad altez ꝓtradictoriorū puta hoc fore vel nō fore. nisi de vno demōstrando ⁊ de altero palogizando siue sophistice syllogizādo ita ꝙ in cōcludendo decipiat̄. g̃ si illa cōtingentia qua hoc pt fore vel nō fore sit ab itellectu dictāte sic ꝓpter cōclusiones oppositas secundum hoc a voluntate dei vel a deo nihil contingenter euenuret. quia ipse non paralogizat nec decipitur. Sed hoc est falsum ⁊ improbatum distinctione .8. primi libri.

Itē intellec⁹ agit mō marie nāli. p Augu. 3°tri. ⁊ in multis alijs locis. iō itellectū ponit ꝑncipiū appropriatū respectu ꝓductōis filij in diuinis qui marie nāliter ꝓducit̄. g̃ intellect⁹ mūme est cā indeterminata alicui⁹ effect⁹ sz determinata. Dices phūs diuidit nām ꝓtra intellectū ⁊ ꝓtra agens a ꝓposito nō igit̄ intelligit ꝙ itellect⁹ sit cā p modū nāe.

Dico intellect⁹ pōt accipi vl per se ꝑm ꝙ est quedā potētia opatiua tali opatōe distincta ꝓtra opationē voluntatis ⁊ sic q̃stū est de se nāliter agit vel ꝑm qō est potētia ꝓratica respectu agibilis ex̄. ⁊ sic p eodē phūs hz artē. ite[m] ꝓpositū. intellectōez. ⁊ appetitū ⁊ isto mō accipiēdo itellectū distinguit agēs p intellectū ꝓtra agens p nām ⁊ illo 2° mō frequent loquit̄ de intellectu fere p totū librū ethicoꝝ. ⁊. 9. metha[c]. ⁊. 3. de aia. ⁊. 2. phy⁹. de potentia rōnali. sz ꝑmo mō paꝝ loquit̄ phūs de itellectu. Itē sine omī ꝺictōe possz intellgi appetit⁹ intellectiu⁹ nō potēs se determinar̄ sz appeteret p modū nāe. sicut fingit. Anſel. de cāu diaboli. c. 12. ꝙ eēt vnus angelus qui hret intellectū ⁊ appetitū tm̃ respectu affectōis cōmodi ⁊ nō data esset ei affectio iusti[c]. iste angelus nō posset appetere nisi tm̃ itelligibilia ⁊ hoc p modū nāe. sic appetit⁹ sensitiuus appetit cōueniētia ꝑm sensum. Sed si libtas in appetitu itellectio eēt cāta nāliter ab intellectu nō posset eē aliquo mō appetit⁹ intellectiuus ⁊ nō liber nec itelligi. Ad primū ꝑncipale qui diceret ꝙ obm mouet voluntatē effectiue nō tm̃ vt totalis cā sz vt aliquid ibi faciēs tūc nō eēt glosanda auctoritas ꝙ mouet methaphorice ⁊ tūc auctoritas eēt ꝑ me. vel sustinēdo ⁊ dicēdo ꝙ appetibile mouet appetitū tm̃ methaphorice. tūc debz intelligi ꝙ sicut appetibile mouet appetitū methaphorice. ita appetit⁹ sic motus mouet effectiue membra ad exequendū vt acquirat̄ illud appetibile. Et cū dicit̄ ꝙ equiuocaret de mouēte hoc nihil valet. qz nō oz ꝙ oia ordinata ꝑm rōem cāndi sint ordinata in vno genere cāe. cā. n. efficiēs ordinat̄ ad finalē que est cā alterius generis que mouet methaphorice. vñ pōt dici ꝙ Ari. assignat ibi ordinē cāꝝ q̃lf-cunqz mouētiū. Et nō est mirāduz si glosat̄ auctoritas sic. qñ auctoritas vna dignioꝛ ⁊ supioꝛ. s. scripture glosat̄ mirabilius. vtpote ꝙ vna ꝑs illi⁹ auctoritatis referr̄ ad quēlz scñm. ⁊ altera solū ad xp̄z. que tm̃ vr̄ apparētius loq̃ de vno ⁊ eodē. sicut ista ꝙ potuit trāſgredi ⁊ nō est transgressus ꝙ potuit transgredi ad quēlz scñm referr̄ ⁊ nō trāſgressus ad solū xp̄m.

Ad aliud cōcedo ꝙ volūtas est potentia actiua. Et cū dr̄ ꝙ potētia actiua est ꝑncipiū trāſmutandi aliō iquātū aliud dr̄ ꝙ ibi daf̄ diffinitio potētie factiue. ⁊ ꝓcedo ꝙ idē nō pōt facere seipm. Sed dico alr̄ ꝙ Aristo. in. 5. vl. 9. metha[c]. vbi hoc dicit ponit ex[m] de medico q̃ sanat seipm qui tm̃ nō est aliud a seipo. sz inq̃stū medic⁹ est sanās est aliud a seipso inq̃stū sanat̄. Sanat̄. n. inq̃stū infirmus nō inq̃stuz medic⁹. si dicꝺ in ꝓposito ꝙ volūtas inq̃stū potentia actiua quē pōt elicere suā volitōem est alia formalis rō a potētia. vl rōe recipiēdi suā volitionem

ipaz ꝓficientē. vñ ly. inq̃stū aliud reduplicat forma lē rōnē alia solū qñ mouēs ⁊ motū sunt indistincta sbo sz qñ sunt distincta sbo reduplicat rē aliā ⁊ rōnē aliā

Ad aliud dico ꝙ accūs per accūs nō. nisi a ꝑncipijs intrinsecis alicui⁹ entis oriť. cū. n. cāre tale accidens puta volitionē nullā ꝓfectionē tollat a cānte nec impfectionē ponat in recipiēte. qz potius ipsuz ꝓficit ꝓcedendū est ꝙ talis forma ꝓfecta puta volūtas possit cāre in se volitionē. que. s. est tale accidēs per accūs. Itē oz ponere ꝙ tale accūs per accūs. cuiusmodi est volitio ab aliquo ꝓcedat. nec pōt poni vt ꝓbatū est supra. ꝙ ꝓcedat nisi ab illo qō cōtingenter se habet ad illud. ideo illud nō valet. Ad aliud de potētia ꝺictōis ꝙ est in potētia ꝺictōis ad aliqua nō se determinat ad vnū illoꝝ. dico ꝙ aliqua est forma in potētia ꝺictōis vt scia que est cōtrarioꝝ. ⁊ ista nō pōt se determinare. qz est diminuta ⁊ impfecta q̃stū ad hoc ⁊ respicit vtrunqz ꝓtrariorum. vñ Aristo. vult ꝙ si ex se sine alio determinate ꝓcederet ad actū simul ꝓduceret ꝺictoria. Alia est forma vel potētia ideterminata ꝓfecta tū ⁊ nō diminuta obo sibi pñtato cuiusmodi est voluntas ⁊ ista pōt se determinare ⁊ etiā alia. vñ Aristo. 9. metha[c]. qz diceret ꝙ scia est ꝺictoriꝝ ⁊ tū ad vnū illoꝝ non pōt se determinare iō subdit determinatiuū. hoc autez dico appetitū vel ꝓhereſiz. potētia igit̄ rōnalis ꝓfecta cui⁹ est volūtas q̃stuis sit ꝺictoriꝝ poterit determinare se obo pñte ad vnū illoꝝ.

Kūsio a lioꝝ. s. b

Ista est distinctio. xxv. huius secundi libri.

In qua magister postq̃z egit de libero arbitrio ꝓout est in oībus in generali. Agit ō eo ꝓout est in quibusdā in speciali. Et tria facit. ¶Primo enī ostendit respectu quoꝝ sit liberū arbitriū. ⁊ ꝙ aliter sit in deo ⁊ aliter in homine ⁊ aliter i angelo. Secūdo quomō differenter ad bonū vl malz se habeat in viatoribus. Tertio qualiter ipsum nō debilitatū sit ex peccato. ¶Primū facit a ꝓncipio distinctionis vsqz ibi. ¶Dic queri pōt. Secūdū ab inde vsqz ibi. Ex ꝓdictis apparet. Tertiū vero vsqz ad finē distinctionis. In speciali sententia magistri stat in tribus ꝓpositionibus quaꝝ prima est hec. Liberū arbitriū quod solz respectu futuroruz contingentiū est in viatoribus aliter in deo. aliter in angelis. ⁊ aliter est in hominibus. ¶Hanc magister ponēs dicit ꝙ liberū arbitriū philosophi diffinientes direrunt hoc esse liberū de voluntate iudiciū eo ꝙ libere possit moueri ad hoc vel ad aliud. nō autē attendit̄ libertas arbitrij respectu p̃sentium aut ꝓteritoꝝ. qz ꝓsentia ⁊ ꝓterita determinata sunt. nec subiacent nostro voluntatis facultati. sed solū respectu futuroꝝ contingentiū que soluz humane subsunt potestati. Et subdit ꝙ liberum arbitriuz dissimiliter est in deo nobis ⁊ angelis beatis. ¶Saz in deo est omnino liberū arbitriū a seruitute peccati. In angelis beatis confirmatū p gratiam. In nobis autē est fleribile in bonū vel in malū Unde secundū quadruplicē hominis statū quadruplex assignat̄ in homine fuisse libertas in statu innocentie erat libertas in homine qua potuit peccare ⁊ nō peccare. i statu beatitudinis seu patrie. erat in eo libertas qua nullo modo poterat peccare. In isto statu vie post peccatū ante reparationē habuit libertatez qua nō potuit ñ peccare etiā mortaliter. In statu vero post peccatū ⁊ post reparationē ante gloriam habet libertatem qua non potest non peccare venialiter. Arguit̄ homo potest peccare mortaliter post peccatum ⁊ post reparationem ante statum glorie. ergo illud dictum magistri non videtur vere esse assumendum. antecedens ꝓbat̄. qz ille pōt peccare mortaliter qui hz potētiā ad oppo-

sita exñtē. Sed hō in illo statu exñs hz ad oppoſita potētiā inclinatā. ergo pōt etiā mortaliter peccare maior nota eſt. Sed minor pz ex hoc q̄ homo hz i illo ſtatu potētiam rōnalē que eſt ad oppoſita. Solutio ſatis manifeſta eſt ⁊ pz ergo dimittit. Ex quo infert corrolariū q̄ liberū arbitriū pfectū eſt vulneratū ⁊ expoliatū. vulneratū quo ad naturalia. expoliatū quo ad gratuita. que duo hō ſine gr̄a no pōt reparare. ſicut aliqs qui ſeip̄m occideret ille nō poſſz p ſe ad vitā redire. qñ nō ens nō pōt eē alicui⁹ rei pducibilis p̄ncipiuz. Sed p interfectionē occiſus fact⁹ ē nō ens. ideo p ſe nō pōt ad vitā redire ꝫ tam̄ poſſibile ſit per virtutē diuinā alſ nō. ſeq̄ret enim q̄ idem eēt ſuip̄ſius p̄ncipiū pductiuū q̄ cōtradictionē implicat. Subdit etiā q̄ ſit triplex libertas ¶Prima eſt a coactione ⁊ illa ſemp fuit ⁊ manet in hoibus in oi ſtatu. Alia eſt libertas a miſeria. ⁊ illa habuit liberū arbitriū in ſtatu innocētie. ⁊ habebit ip̄am in ſtatu btitudinis ⁊ gl̄ie. Tertia eſt libertas a pctis que ſolū eſt in hoibus viatorib⁹ qui ſm gratiam a pctis liberant. Un̄ infert q̄ ēt ſicut ſ̄nus iuſtitie ē liber a pctis. ſic ſ̄nus pcti eſt liber a iuſtitia nō tñ ꝓpter hoc ſ̄nus peccati eſt liber dicēdus. eo q̄ libertas a iuſtitia. ſ. nō ſit vera libertas cēſenda

Secūda ppō eſt hec. Quāuis hō ſolo libero arbitrio mediante non poſſit pfecte p ſe ī bonū p ſe tñ ipſo ſolo mediante pōt in malū. ¶Hāc magr̄ ꝓbans q̄rit. Utrū in hoīe ad bonū ⁊ ad malū faciendu⁊ ſit libertas arbitrij. Ad qō rñdens recitat duas opiones ⁊ poſtea ſniam ſuā ꝓpriā. ¶Prima opi. dicit q̄ ſola libertas arbitrij etiā nullo addito facit hoiem liberū ad bonū vel ad malū faciēdū. Secūda dicit q̄ nō ſola libertas arbitrij efficiat. ſed mediāte ali quo alio addito ita q̄ p̄ronitas ad peccādū addito libero arbitrio moueat ip̄m ad malū gr̄a vero ip̄i appoſita moueat ip̄m ad bonū. Sed magr̄ ponēs ſniam ſuā dicit. q̄ vtrūq⁊ ſit a libero arbitrio. ſcilz ⁊ poſſe in bonū ⁊ poſſe in malū. ita q̄ poſſe in malū hēat hō ex ſe: poſſe aūt in bonū mediante gr̄a ſine q̄ nō pōt qs in bonū niſi valde debiliter. Et hoc confirmat magr̄ auctoritate bti auguſtini. Tertia p poſitio eſt hec. In hoībus liberū arbitriū ē quodāmodo p peccatū minutū. ¶Hanc magr̄ ꝓbās dicit. q̄ ex p̄dictis pz q̄ liberū arbitriū ſit in hoīe p peccatū minutum ſeu quodāmodo in ſua libertate corrupt̄. q̄ aū pctū hō potuit ſine difficultate moueri i bonū. qō poſt pctū nō pōt lege mēbroz repugnāte eo q̄ per pctū recepit difficultatē ad bonū ⁊ incitamētum ſeu p̄nitatē ad malū. que aū peccatum nō hēbat. Et libertas nāe. i. libertas a coactione quā libertatē nāe vocat. eo q̄ p nām ineſt et ēt cuilibet nō ſufficit ad bonū pficiēdū ſi non aſſit libertas gr̄e ideſt libertas a miſeria ⁊ pctō. ita q̄ per liberū arbitriū nullus pōt velle bonū niſi liberat⁹ a ſeruitute pcti neq⁊ pficere bonū niſi adiut⁹ gr̄a aſſiſtēte qō ꝓbat per illud apoſtoli. ¶Non eſt volētis neq⁊ currētis ſed dei miſerentis qui operat̄ in nobis velle et perficere. Et tñ in ſpeciali.

De gratia operante ⁊ cooperante.

Di.26

Ec eſt gratia ope

b rans et cooperans. Operans enim gr̄a p̄reparat hominis voluntatē vt velit bonum.

Auguſt Gratia cooperans adiuuat ne fruſtra velit. Unde augu in libro de gr̄a ⁊ libero arbitrio Cooperādo deus in nobis perficit qō op

rando incipit q⁊ ipſe vt velimus opatur inchoatiōes, qui volētibus cooperatur perfectiōes. Ut ergo velimus opatur. Cuz aūt volum⁹ ⁊ ſic volumus vt pficiamus nobis cooperatur. ⁊ tñ ſine illo vel opante vt velimus. vel coopante cum volumus bona pietatis opa nihil valemus. Ecce his verbis ſatis aperitur que ſit operās gratia ⁊ que coopans. Operans enim gratia eſt que p̄reuenit volūtatez bonā. ea enim liberat̄ ⁊ p̄reparat̄ homini voluntas vt ſit bona bonumq⁊ efficaciter velit.

Quesit gr̄a operās ⁊ q̄ cooperans.

Cooperans vero gratia volūtatē iam bonam ſequit̄ adiuuādo. Un̄ aug. contra iulianum hereticum qui bonam voluntatem ex libero arbitrio tātū eē dicebat atq⁊ hominē per liberum arbitrium poſſe bonum velle et operari ſine gratia aſſerebat ait. Apertam de cōmēdatione gratie apoſtolus ſentētiam ꝓtulit cum ait. ¶Non eſt volētis neq⁊ currentis ſed dei miſerentis. ¶Nec ſi attēderes iuliane non extēderes contra gratiam merita voluntatis humane. ¶Nō enim ideo miſeretur deus alicuius q⁊ voluit ⁊ cucurrit. ſed ideo voluit ⁊ cucurrit. quia miſertus eſt deus. ¶Datur enim volūtas hominis a deo ⁊ a dño greſſus hominis dirigūtur. Ideoq⁊ congrue ait. ¶Non eſt volētis neq⁊ currentis. ſed miſerētis dei. ¶Non q⁊ hoc ſine uolūtate noſtra agatur. ſed quia uolūtas noſtra nil boni agit niſi diuinitus adiuuetur. Un̄ alibi apoſtolus ait. ¶Non aūt ego ſed gratia dei mecū. ¶Non ideo dicit q⁊ nihil boni agebat. ſed ga nihil boni ageret ſi illa nō adiuuaret. ¶Diſ teſtimonijs aperte inſinuatur. q⁊ uolūtas hominis gratia dei preuenitur atq⁊ p̄parat̄ ut fiat bona. nō ut fiat uoluntas. q⁊ ⁊ ante gratiam uoluntas erat. ſed non erat bona et recta uoluntas.

Depfectione iuſtitie aug. ad paulinuz

Quid ſit voluntas.

Voluntatem ipſam augu

ſti. in li. de duab⁹ animab⁹ ita diffinit. Voluntas eſt animi motus cogēte nullo ad aliquid nō admittēdū vel adipiſcēduz. hec autem vt non admittat malū ⁊ adipiſcatur bonum ꝓuenitur ⁊ ꝓparatur dei gratia. Unde apoſtolus gr̄am ꝓuenientē ⁊ ſubſequentem cōmendās. i. operantē ⁊ cooperantē vigilāter dixit. ¶Non eſt volentis neq⁊ currentis: ſed miſerētis dei ⁊ nō econuerſo. nō eſt miſerentis dei ſed volentis ⁊ currentis. ¶Nam ſivt qbuſdaz placuit quod dictum eſt ita accipiatur. ¶Non eſt volentis neq⁊ currentis ſz miſerentis dei. tanq̄ diceretur. nō ſufficit ſola voluntas hominis ſi non ſit etiā miſericordia dei. Econtra dicitur nō ſufficit etiā miſericordia dei ſi nō ſit etiam volūtas hominis Ac per hoc ſi recte dictū eſt illud. q⁊ id volū

De gr̄a opante ⁊ cooperante et hois voluntate.

tas hominis sola non implet. cur nō etiaz a contrario recte dicitur nō miserentis est dei sed volētis est hominis. cum id misericordia dei sola nō impleat. Homo enim credere vel sperare nō poterit nisi velit nec peruenire ad palmā nisi voluntate currat. Restat ergo vt ideo ita recte dictum intelligatur: vt totum detur deo qui hoīs voluntatē bonaz preuenit ⁊ preparat adiuuādam. ⁊ adiuuat p paratam nolentem p̄uenit vt velit. volentē subsequtur ne frustra velit. Ecce his verbis ⁊ alijs p̄missis euidenter tradit qz voluntas hominis p̄paratur ⁊ preuenit gr̄a dei vt velit bonum. ⁊ adiuuatur ne frustra velit.

Qō bona voluntas comitatur gratiam.

Itaqz bona uoluntas co/ mitatur gratiam non gratia volūtatez. Unde Aug ad Bonifacium papā scribēs contra pelagianos inquit. Cum fides impetrat iustificationē sicut vnicuiqz deus partitus ē mensuram fidei nō gratiam dei aliqd meriti p̄cedit humani. sed ipa mereꝫ augeri vt aucta mereatur ⁊ pficiꝫ volūtate comitāte nō ducente. pedissequa non prouia. Ecce hic aperte habes q̄ gratia preuenit bone voluntatis meritum. ⁊ ipsa bona volūtas pedissequa ē gratie non prouia.

Que sit gratia voluntatem preueniēs scz fides cum dilectione.

Et si diligenter intendas ni hilominus tibi monstratur que sit ipsa gratia voluntatem perueniens ⁊ preparās. scilz fides cum dilectione. Idcoqz aug. in eodez tractans quomodo iustificati sumus ex fide ⁊ nō gratis. vtrūqz enim dicit apostolus qui dicunt iustificati ex fide. alibi ait. Justificati gratis per gratiam. Hoc enim ideo dixit ne fides ipsa superba sit ne dicat sibi si ex fide iustificati. quomodo gratis. Quod enim fides meretur cur non potius reddit̄ q̄ donatur. Non dicat homo ista fidelis. qz cum dixerit habeo fidē vt merear iustificationē. respōdetur ei. qd habes quod nō accepisti. Fides enim qua iustificatus es gratis tibi data est. Hic aperte ostenditur q̄ fides est causa iustificationis ⁊ ipsa est gratia ⁊ beneficium quo hominis preuenitur voluntas ⁊ preparatur Unde augu. in p̄mo libro retractationum. Voluntas est qua ⁊ peccatur ⁊ recte viuitur. Voluntas vero ipsa nisi dei gratia liberetur a seruitute qua peccati serua facta est. ⁊ vt vitia superet ⁊ adiuuetur recte pieqz viui a mō talibus nō pōt. ⁊ hoc beneficiū quo liberatur nisi eam preueniret iam meritis dareꝫ. ⁊ nō

eēt gratia que vtiqz gratis datur. Preuenitur ergo bona hominis volūtas illo gr̄e bñficio quo liberatur ⁊ preparatur. Et illud beneficium fides christi recte intelligitur. sicut aug. in enche. recte euidenter ostendit dicēs. Ipsum arbitrium liberandum est post illaz ruinaz a seruitute peccati. Nec omnino per seipsum sed per solam dei gratiā que in fide x̄pi posita est liberatur ⁊ voluntas preparet̄ De bñficio quo volūtas liberat.

Ecce aperte dicit gratiam per quā liberatur arbitrium ⁊ preparatur voluntas. sitam esse in fide christi. Fides enim christi vt in eodem ait impetrat quod lex imperat.

Quod voluntas bona que preuenit̄ gr̄a quedam dei dona preuenit.

Ipsa tamen eadem uolun tas quedam gratie dona preuenit. Un̄ aug⁹ in enche. Precedit bona voluntas hominis multa dei dona. sed nō oia. que aūt nō precedit ipsa in eis ⁊ ipsa iuuat. Nam vtrūqz legitur in sanctis eloquijs ⁊ misericordia eius preueniet me. ⁊ misericordia dei subsequet̄ me. Nolentem quippe p̄uenit vt velit. volētem subsequitur ne frustra velit. Cur enim ammonemur orare pro inimicis nostris nolentibus pie viuere nisi vt deus in eis opet̄ ⁊ velle. Item qz cur ammonemur petere vt accipiamus nisi vt ab illo fiat quod volum⁹ a quo factum est vt velimus. Unde apostolus ait. Non est volētis neqz currentis sz dī miserentis. Ex his apparet q̄ bona hoīs voluntas quedam dona dei p̄uenit. qz eam comitatur gratia adiuuans. ⁊ quibusdā preuenitur quia eam preuecuit gratia operans. s. fides cum charitate.

Que predictis videantur aduersari. scilz qō videtur dici fidem eē ex voluntate.

Non est tamen ignorandū quod alibi Augustinus significare videtur q̄ ex volūtate sit fides de illo verbo apostoli. Corde creditur ad iustitiam. ita sup Joannem tractans. Ideo non simpliciter apostolus ait creditur. sz corde creditur. qz cetera potest homo nolēs credere non nisi volens. intrare ecclesiam ⁊ accedere ad altare pōt nolēs sed non credere. Item super Genesim. vbi Laban ⁊ batuel dixerunt. Uocemus puellā ⁊ queramus eius voluntatē. dicit expositor qz fides est voluntatis non necessitatis.

Ad quod respondētes dicimus. non hec ita accipienda fore vt ex voluntate hominis fides intelligatur p̄uenire cum ipsa sit p̄ p̄ue dei donum. vt ait apostolus ⁊ ex ea bona hominis merita incipiant. Per hanc enim vt

Rñsio cū determinatione.

ait Augustinus super psalmum.lxvj.iustificatur impius.idest fit de impio pius. vt deinde ipsa fides incipiat per dilectionē operari.vnde omnia bona merita incipiunt. Sz potius hec ideo ita dicta sunt.quia non est fides nisi in eo qui vult credere cuius bonam voluntatem fides preuenit non tēpore.sed causa ⁊ natura. Unde Augustinus supra cōgruenter dixit. ꝙ bona voluntas in eis donis est que non precedit ⁊ ipsa iuuat.qz ea iuuat quibus preuenitur dum eis consentit ad effectum boni ⁊ in eis est.quia tēpore ab eis non precedit̄.

Quedam adhuc addit que grauiorem faciunt questionem.s.ꝙ cogitatio boni precedit finem.

Ceterum hanc questionez magis acuūt ⁊ vrgent verba Augustini quibus in li. de predestinatione sanctorum vtitur pertractās illud verbū apostoli. Non ꝙ sufficientes simus cogitare aliquid quasi ex nobis. Attendant inqt hic ⁊ verba ista ppēdant qui putant ex nobis esse fidei ceptum. ⁊ ex deo esse fidei supplemētum. Commendans enim istam grām que non dat̄ ꝑm aliqua merita.sed efficit oia bona merita inqt. non ꝙ sufficientes simus cogitare aliqd bōi s.ex nobis. Quis aūt non videat ꝑus eē cogitare ꝙ credere. Nullus quippe credit aliquid nisi prius cogitauerit eē credendū. Si ergo cogitare bonum nō est ex nobis. vt hic apostolus tradit nec credere ꝙ ꝙ ⁊ ipsuz credere nihil est aliud ꝙ cum assensione mentis cogitare. Hic videtur insinuare ꝙ cogitatio bona precedat fidem. ⁊ ita bona voluntas ꝑuenit fidem nō preueniat̄. qđ ꝑdictis aduersari videtur. Ad hoc autē dicimus ꝙ aliquando cogitatio bona siue voluntas preuenit fidem.sed non est illa bona voluntas vel cogitatio qua recte viuit̄. Illa enim sine fide ⁊ charitate non est. Nā vt ait Aug.ad Anastasium sine spiritu nō est volūtas hominis libera cum cupiditatibus vincat̄ nō est libera ad bonum nisi liberata fuerit. Non autez liberat̄ nisi per spūm sanctum diffundatur charitas in cordibus non est libera voluntas nisi eā liberet gratia per legem fidei.i.nō ē libera sine fide operāte per dilectionē ⁊ illa sufficienter bona est. Non est enim fructus bonus qui de charitatis radice nō surgit. Si vero assit fides operās per dilectionem: fit delectatio boni.

Quid sit credere.

Determiatio

De illa cogitatione boni que ꝑcedit fidez plene differitur.

Illa autem cogitatio siue volūtas que fidē ⁊ charitatē aliasqz iustificationes ꝑcedit non sufficit ad salutē nec recte ea viuit̄. Hac volūtate concupiscitur ea bona volūtas que est magnum bonū. ista vero non. Alia ergo illa est volūtas siue cogitatio alia ista. Et sicut illa istam ꝑcedit.ita illā ꝑuenit intellectus. Unde Augu. istam distinguens super illum locū ps. Concupiuit anima mea desiderare iu.ait. Concupiuit desiderare inqt non desiderauit. Videmus enim rōne nōnunq̄ ꝙ vtiles sunt iustificationes dei sed infirmitate prepediti aliquādo non desideramus. Preuolat ergo intellectus.sequitur tardus aut nullus affectus. Scimus bonum nec delectat agere ⁊ cupim⁹ vt delectet Sic iste olim desiderare concupiscebat. que bona esse cernebat cupiens eoz habere delectationem quoz potuit videre rationem. Ostendit itaqz qbus quasi gradibus ad eas ꝑueniatur.prius enim est vt videantur ꝙ sint vtiles ⁊ honeste. deinde vt earum desideriū concupiscat̄. Postremo vt ꝑficiente gratia delectet earum opatio quarū sola rō delectabat. Attēde hunc ordinē gratiarū quē hic distincte assignat Augustinus.qualiter scilz intellectus bonoz precedit concupiscentiaz eorūdem. ⁊ ipsa concupiscētia delectationez que fit per fidem ⁊ charitatē.qua habita vere bona est voluntas qua recte viuitur. Ipa qz fidei comes est nō ꝑuia. Qui verba augustini ꝑmissa ꝑm hanc distinctionē cōsiderat.nullā ibi repugnantiam fore aīaduertit. non ignorans etiam ante grām preueniētez ⁊ opantem qua volūtas bona preparatur in homine ꝑcedere quedā bona ex dei gratia ⁊ libero arbitrio.quedam etiam ex solo libero arbitrio qbus tñ vitam nō meretur.nec gratiam qua iustificatur. Illius enim gratie percipiende que volūtatē hoīs sanat. vt sanata legem impleat nulla merita ꝑcedūt. Ipsa est enim qua iustificatus impius fit iustus qui ꝑus erat impius.meritis aūt impij nō gratia sed pena debetur.nec ista eēt gratia si nō daretur gratuita. Datur aūt gratuita qz nil boni ante feceramus vnde hoc meremur. Nō negamus tñ multa ante hanc gratiam ⁊ preter hanc grāz ab homine fieri bona per liberum arbitrium. vt tradit Aug. in respōsionibus contra pelagianos. vbi dicit homines per liberum arbitrium agros colere. domos ędificare. ⁊ alia plura bona facere sine gratia cooperante.

Nō iteꝝ cognitio boni ⁊ mala volūtatem ꝑcedit. Augu⁹

Scōm vba aug. grārū ordinē expōnit.

Nō aliqñ grā iustificatiōis mtai homine ꝑcedunt bona q̄dam ex grā ⁊ libertate arbitrij tñ. Aug. de spū ⁊ lra Augu⁹ ad sixtū

Nō ab hoīe bona fiūt p liberuz arbitrium.

Utrum vna eadēqz sit gratia que dicitur operans ⁊ cooperans.

Hic considerandum est cū predictum sit per gratiam opantem ⁊ preuenientem voluntatē hominis liberari ac pre

Hic dicit qđ vna sit ꝑ pp diuersos effect⁹ diuersa sortitur noīa.

parari vt bonum velit ⁊ per gratiam cooperantem ⁊ subsequentem adiuuari ne frustra velit. vtrum vna ⁊ eadē sit gratia. i. v nū munus gratis datū qđ operetur ⁊ cooperet. an diuersa alterū ⁊ alterum cooperās. Quibusdam non irrōnabiliter videtur ꝙ vna ⁊ eadem sit gratia. idest domum eadē virtus que operatur ⁊ coopatur sed ꝓpter diuersos eius effectus. ⁊ dicitur opans vel cooperans Operans enim dicit inquantū liberat ⁊ prepparat volūtatē hominis vt bonū velit. Cooperans inquantū eaꝫ adiuuat ne frustra velit. s. vt opus faciat bonum. Ipsa enim gratia non est ociosa sed meretur augeri. vt aucta mereatur perfici.

Quid sit ipsa gratia ⁊ quomodo meretur augeri queritur.

Si uero queritur quomodo / do ipsa gratia preueniens mereatur augeri ⁊ perfici cum nullum meritum sit absq; libero arbitrio. ⁊ quid sit ipsa gratia an virt⁹ an nō ⁊ si virtus an actus vel nō. Ut hoc aperte insinuari valeat premittēdum est tria eē genera bonoꝝ. Alia nāq; sunt magna alia mīma. alia media. vt Aug. ait in ꝓmo li. retractationum. Virtutes ingt qbus recte viuitur magna bona sunt. Spēs aūt quorūlibet corporum sine qbus recte viui pōt minima bona sunt. Potētie vero animi sine qbus recte vi ui nō pōt media bona sunt. Item virtutib⁹ nemo male vtitur. Ceteris autem bonis. id est medijs ⁊ minimis. nō solum bñ. sed etiā male quisq; vti pōt. ⁊ ideo virtute nemo male vtitur. qꝛ op⁹ virtutis est bon⁹ vsus istorum. qbus etiam nō bene vti possum⁹. Nemo aūt bene vtendo male vtit. Non solum aūt magna sed etiam media ⁊ minima bona eē ꝓstitit bonitas dei. Ecce habes tria genera bonoꝝ distincta.

Antecꝫ soluit ꝓ mittit d̄ trib⁹ generibus bonoꝝ.

Idē i li. d̄ li. ar.

In quibus bonis sit liberum arbitrium.

Queritur autem in quibus bonis contineatur liberū arbitriuꝫ. De hoc Augustinus. in primo lib. retractationū ita ait. In medijs quidē bonis inuenitur liberꝝ volūtatis arbitrium quia ⁊ male illo vti possumus. sed tamen tale est vt sine illo recte viuere nequeamus. Bonus aūt vsus ei⁹ iam virtus est que in magnis reperitur bonis. qbus male vti nullus pōt. Et qꝛ bona ⁊ magna ⁊ media ⁊ minima ex deo sunt. sequitur vt ex deo sit etiam bonus vsus libere voluntatis qui virtus est. ⁊ in magnis numeratur bonis. Attende diligenter que dicta sunt ⁊ cōfer in vnum. Sic enim aperietur quod

Augu⁹.

Premissas

supra querebatur. Dixit equidē opus virtutis eē bonum vsum illoꝝ bonoꝝ quibus ēt non bene uti possumus. i. mediocꝝ in quib⁹ posuit liberū arbitrium. cuius quoq; bonuꝫ usum dixit esse virtutem Quod si est. nō est ergo opus virtutis qđ supra dixit. qꝛ aliud ē virtus aliud opus eius.

auctates cōsiderari ⁊ cōferri iubet vt possit solui qđ q̄rebat.

c Irca distinctionē. 26. q̄ro d̄ gra. Et ꝓmo vtrū ista sit in eētia aīe vel in potētia. ꝙ in eētia ꝓbo. qꝛ eētia ꝓus exit a deo q̄z potētia. igit ꝓus reducit in deū. ꝓntia ꝓbat. tū per Diony. qꝛ res reducunt in deū eo modo quo exeūt a deo. tum qꝛ sicut quelibet creatura habet deuꝫ p ꝓpꝛio efficiente ita ⁊ ꝓo vltimo fine. Preterea eētia est indeterminatioꝛ q̄z potentia. igit magis indiget determinari q̄z potentia. sed gra ponit tanq̄z formaliter determinans aīam indeterminatā ergo. Preterea gratia semp est in actu suo. potētia non. ergo non est in potentia. prima ꝓpō ꝓbat. qꝛ actus gratie est gratificare. sed gra semp gratificat. ꝓnia ꝓbatur. qꝛ habitus nō pōt semper i suo actu nisi illud cuius est sit in actu. Item acceptatio eētie sufficit ad acceptionē potētie ⁊ nō ecōuerso. ergo gratia que ē principiū acceptādi debet poni p se in eētia. ꝓbatio aīcedētis. Gen. 4°. Respexit deus ad Abel ⁊ ad munera eius. Preterea cuꝫ eētia sit ꝓꝛioꝛ eētialiter in eē ipsa potētia. igit similiter in acceptatione. Preterea forma determinās ad agendū magis dꝫ poni in principali agēte q̄z in instrō eēnti a est principale agēs ⁊ potētia sicut instrumētale ꝛm Anselm. de ꝓcordia. c. 19. q̄ cē.

Preterea cognitiua debet eē imaginis recreate ad imaginē creatā. imago creata regrit vnitatem eētie ⁊ trinitatē potētiarum. ergo ⁊ illud qđ creatur requirit vnitatem gre pficientē eētiam ⁊ trinitatē virtualiter perficientē potentiā. Oppositum gra est aliqua forma in aīa ꝛm q̄ ꝓbat di. 17. primi libri. sed nō est pa° vel potētia. ergo huius. ꝛm illam diuisionē phi. 2. ethicoꝝ. oīs aūt habitus est in potētia. qꝛ opus hītis bonū reddit. ergo cē.

Hic dicitur ꝙ gratia est primo in eētia. qđ ꝓbatur per aug. de laude charitatis. quia ipsa est radix ⁊ vita oīum bonoꝝ. Ibidem ēt charitas est vita morientium. vita aūt ⁊ mors pertinēt ad eētiam. ergo cē. Confirmat qꝛ si sibi ponatur dat eē supernāle ⁊ primū. igit pari rōne poterit dare agere supernaturale. non aūt daret eē per se supnaturale si tm̄ eēt in potētia cum tamen necesse sit omne agere precedere esse. ⁊ eē naturale p̄cedere agere naturale. ⁊ esse supernaturale agere supnaturale. Contra illam positionem arguit dupliciter primo quia cum gra sit idem realiter cum glia. vel per se est dispositio ad eam sequit ꝙ per se sit in eodem sbo in quo est beatitudo. btitudo aūt non est p se in eētia sed in potentia ergo cē. Respondetur ꝙ btitudo principaliter est in eētia ⁊ redūdat mediante illa in p tētias. primo modo aīa est deiformis sicut carbo ignitus ex spāli illapsu dei. Contra. ergo circūscriptis potentijs posset aīa esse beata per se. ⁊ ita eēt btitudo non in aliquo actu secūdo neq; etiam in attingendo obm vltimū. nam nō attingitur obm vt obm nisi per actū secūdum qui cōuenit aīe vt est potētia. Preterea si btitudo poneret in eētia ⁊ eiusdē rōnis sit gra in eētia i via ⁊ in patria. ergo nūc eēt beata lz minus q̄z in patria ꝓns est falsum. ergo ⁊ aīs. ꝓnia ꝓbat. qꝛ nunc habet actū primū eiusdem rōnis per tē cū isto in quo ē essentialiter beatitudo. Rndet ꝙ ita posset argui

de gr̃a in potẽtia. q; eiusdem rõnis est actus nũc et tunc. nec valet instare de actu vidẽdi ⁊ lumie gl'ie. q; ista per se nõ ptinẽt ad gl'iam ⁊c. Dico q' ar. de actu primo cõcludit q̃ nũc cẽt aĩa btã lz minus q̃z tẽ non aũt si ponaẽ beatitudo in actu secũdo etiam di ligendi. q; ille non est eiusdẽ rõnis in via ⁊ in patria Si enim intellectio sit per se cã partialis respectu volitionis sicut dicit secũda opi. m. q. p̃cedente. se quit̃ q̃ visio ⁊ cognitio enigmatica q̃ sũt itellcõnes alt̃i⁹ rõis possint ꝯcurrẽ ad volitionẽ simp' alt̃i⁹ rõis possint cõcurrere ad volitionẽ simpl'r alterius rõis Et hec fuit vna rõ tacta supius p tertia opi. q; idẽ obm diuersimode cognitũ põt diligi actib⁹ diuer sis ẽt ꝑm spẽm. Preterea secũdo qñ aliq̃ forma ẽ indeterminata ꝑm virtutẽ actiuã ad plura illõ q̃ p̃cise respicit vnam actionẽ determinatã nõ perfi cit eã inq̃ztum indeterminatã. sed inq̃ztũ est poten tia determinata respectu illius actionis. Exẽplum si aĩa est indeterminata ad plures act⁹ conuenien tes sibi ꝑm plures potẽtias sapia vel qcũq̃ habit⁹ intellectualis alius nõ pficit aĩam inquantũ ideter minata sed p̃cise inquãtum intellect⁹. Et rõ ꝓpositionis est ista. q; si pficeret eam inquãtũ indetermi nata ꝑm virtutẽ actiuã. ergo eque posset eam perfi cere in ordine ad quẽcũq̃z actũ suum. Silr si perfi ceret eam p̃cise in ordine ad determinatũ actum. ita pficeret eã si tñ eẽt potẽtia actiua determinata ad istũ actũ ⁊ nõ indeterminata ad plures. sed gr̃a tñ pficit aĩam in ordine ad determinatũ actum. s. meritoriũ qui. s. est solius volũtatis ꝑm Anſel. de ꝯce. virgi. c. 4. ⁊ alibi frequẽter. ergo perficit p̃cise inq̃ztum est illa potẽtia cuius ẽ talis act⁹. hoc ẽ volũtas. ergo ⁊c. Cõfirmaẽ ista rõ. q; si posset pficere vel pficeret eẽntiam aĩe vt eẽntia posset redũdare in actũ p̃oris potẽtie. s. inte⁹. ⁊ sic act⁹ inte⁹ vt p̃cedit actũ volũtatis posset eẽ gratificabilis ⁊ meritorius. imo si solus inte⁹ eẽt sine volũtate in eẽntia illa posset eẽ gr̃a ⁊ meritũ. Concedi põt cõclusio istarũ rõnũ. q; iste habit⁹ q̃ pbat⁹ ẽ eẽ supnaturalis. dis. 17. ꝑmi pficit potẽtiã aĩe ⁊ determinatũ. s. volũ tatẽ. q; in ordine ad obm determinatũ talis poten tie ⁊ẽt actũ nõ aũt eẽntiam. q; ipsa vt sic nullum re spicit obm nec aliquẽ ẽt actũ. Confirmaẽ p Anſel. de cõce. virgi. c. 3. ois iustitia ⁊ iniustitia est formaliter in volũtate. gratia est quedam iustitia ⁊ rectitudo. ergo ⁊c.

Ad argumenta in oppositũ dico q̃ gr̃a determinat ad opationẽ gratuitã. sicut ptinet ad habitũ determinare. ⁊ hoc mõ potentia est indeterminata in determinatione p̃ima ⁊ nõ eẽntia. Ad aliud dico q̃ ⁊ si gratificare. i. gratũ reddere significeẽ actiue nõ tñ est agere. sicut nec albedinẽ facere parietẽ albũz ẽ agere sed informare parietẽ. Ad tertiũ dico q̃ acceptatio potẽtie sufficit ad acceptationẽ eẽntie. ⁊ nõ ecõuerso. sicut. n. si hõ posset videre actũ alterius diligẽdi ꝑpter illũ actũ acceptaret totũ suppo^m ita de⁹ p̃mo acceptat actũ libere elicitũ a potẽtia. ñ qdẽ acceptatione generali qua acceptat oẽm creaturã. q; sic p̃mo eẽntia acceptaẽ sed acceptatõe spãli qua ordinat acceptũ ad btitudinẽ. Aceptat aũt sic p̃mo ⁊ p̃ncipaliter potẽtiã q̃ est p̃mo btificabilis ⁊ p illã ipam eẽntiã. Et cũ objciẽ de abel ⁊ muneribus eius. Dico q̃ actus exterior non acceptatur nisi q; interior. nec interior nisi q; potẽtia illa cui⁹ ẽ act⁹ vel elicit⁹ vel imperat⁹ acceptaẽ. sed non est vlterius resoluere illã acceptationẽ istius potentie in acceptationẽ alicuius p̃oris acceptati. q; nihil est p̃ius acceptabile acceptatione spãli nisi mediante illa potẽtia. Ad aliud de instr̃o. posset cõcedi maior de instr̃o extrinseco nõ aũt de intrinseco. qõ est idẽ operãti. sic ipsemet operãs dicit̃ instr̃m inq̃ztum hz rõnem determinatã operatiuã. q; illo mõ accipiẽdo instr̃m forma determinãs actionez hz poni in instr̃o. nõ aũt in p̃cipali agẽte vt distinguit̃ ab instrumento debet poni nisi forma recipiens actionem.

Ista est distinctio .xxvi. huius secũdi libri

In qua magr̃ post q̃z egit de tentatõne p quã hõ cecidit. ⁊ de libero arbitrio per qõ stare potuit. Incipit agere de gr̃a p quã stare debuit. Et tria facit. Nam p̃imo ponit quã dã gr̃e distinctionẽ. Secũdo subdit ipsius gr̃e exp̃ssionẽ. Tertio subiũgit partiũ gr̃e mutuã cõparationẽ. Primũ facit vsq; ibi. Itaq̃z bona volũtas. Secũdũ vsq; ibi Dic considerandũ. Tertiũ vsq; ad finẽ distinctiõis In spãli snia magr̃i stat in tribus ꝓpositionibus. q̃rum p̃ima est hec. Juuaẽ volũtas humana ad bonũ pficiendũ opante ⁊ coopante gr̃a. Hanc magister insinuãs ponit duplicẽ eẽ gr̃am qua liberuz arbitrium hois iuuaẽ ad bonũ. quarũ p̃ima dr̃ operans p̃ueniens volũtatẽ bonam ea enim liberaẽ ⁊ p̃parat̃ voluntas hois vt sit bona ⁊ vt bonũ efficaciter velit. Alia est gr̃a coopans que ad volũtatẽ bonã ⁊ p̃paratã iam segtur adiuuãdo ne frustra obnum velit. sed vt bonũ velit cum effectu. quã sententiam magister ꝓbat auctoritate beati augustini. Deinde recitat magr̃ errorẽ cuiusdã heretici dicentis hoiem posse velle bonũ opari ex libero arbitrio sine gr̃a. quẽ improbat auctoritate apostoli dicentis. Non est volentis neq̃z currentis. sz dei miserentis. Sup qõ beat⁹ aug. ait. Non enĩ ideo deus alicui⁹ miserẽ. q; voluit ⁊ currit. sed ideo qs vult ⁊ currit. q; deus sui miserẽ. Et subdit descriptõez volũtatis quã ponit btũs augu. dicẽs q̃ volũtas ẽ animi motꝰ nullo cogente ad aliqd nõ admittẽduz vel adipiscendũ. Annectẽs q̃ eandẽ gr̃am quã ipse supra distinxit in opantẽ ⁊ cooperantẽ. etiam vocamus p̃cedentẽ ⁊ subsequẽtẽ. Secũda ꝓpõ ẽ hec Gr̃a opans que est fides cũ dilectione bonã volũtatẽ nõ tpe sed natura ⁊ cãliter p̃cedens ab ipsa volũtate nõ acqrit̃ aliquo merito. Hanc magister probans dicit. Qõ volũtas vt p̃fert̃ per gr̃atiã p̃uenientem seu opantẽ mota ad bonũ tũc dignior est. i. ipa volũtas dignioꝛẽ dñam. i. gratiã nõ p̃uenit sed segtur ipam. q; nullũ meritũ volũtatis p̃cedit gratiã sed ipam gratiã ordine causalitatis bñ sequit̃. que quidẽ gratia opans est fides cũ dilectione. Qõ probat p btũ aug. Ex qb⁹ verbis manifeste exprimit̃ q̃ per fidem iustificamur. ⁊ per ꝑs gratia operãs i. fides p̃uenit volũtatẽ seu meritũ volũtatis. Contra qõ objcit magister duab⁹ auctoritatibus. Tertia ꝓpõ est hec. Gratia opans ⁊ coopans vna erũs eẽntia liter ꝑm diuersos eius effect⁹ aliter dr̃. Hãc enim ꝓpõnem magister ꝓbãs querit. Utrũ gratia opans ⁊ coopans sint diuerse gratie seu vna gratia diuersis vocabulis designata. Et rñdens dicit qõ sit vna ⁊ eadẽ gratia ⁊ idẽ donũ. tñ ꝑpter diuersos effect⁹ est diuersis noibus vocata. Nam inquantũ liberat voluntatem a malo dicitur opans. inquantum autẽ adiuuat ad bonũ vlterius faciendum dicitur cooperans. Et tñ in spãli.

De virtute quid sit. ⁊ quid sit actus eius. Di. 27.

b

Jc videndum est

quid sit virtus. ⁊ quid sit actus uel opus eius. Virtus ẽ: ut ait aug. bona qualitas mẽ

tts qua recte viuitur. ⁊ qua nullus male uti/
tur.quã deus solus in hoīe operatur. Ideoq3
opus dei tantũ est sicut de uirtute iustitie au
gu. docet super illũ locũ psalmi. Feci iudici/
um ⁊ iustitiam.ita dicẽs. Justitia magna v̄
tus animi est quã nõ facit in hoīe nisi deus
Ideoq3 cum ait prophęta ex persona eccl̃ie
Feci iustitiã.nõ ipsam uirtutẽ quã non facit
hõ.sed opus eius intelligi uoluit. Ecce apte
insinuatur hic q̄ iustitia in hoīe nõ est opus
hominis sed dei.qđ ⁊ de alijs v̄tutib⁹itidẽ
intelligendũ ẽ.

Exẽm ponit đ iustitia q̄ đ alijs itidẽ intelligẽdũ ẽ.

De fide itidem dicit q̄ non est ex homie
sed ex deo tantum.

Nam de gratia fidei Ephe

sis scribẽs apostolus similiter fidem non ex
hoīe sed ex deo tm̃ esse asserit ingens. Gra/
tia estis saluati per fidẽ ⁊ hoc non ex vobis.
dei enim donum est. Quod a sanctis ita ex
ponitur.hoc.s.fides non est ex vi nature nr̃e
q̄ donũ dei pure est. Ecce ⁊ hic apte tradit̃.
q̄ fides non est ex libertate arbitrij siue ex ar/
bitrio volũtatis.qđ superioribus consonat.
vt dictum est.gratiam preueniẽtem vel ope
rantẽ eẽ virtutẽ que voluntatẽ hois liberat
⁊ sanat. Unde Aug.in li. de spũ ⁊ littera ait.
Aug.đ spũ ⁊ lĩa Justificati sumus non per liberã volũtatem
sed per gr̃am xp̄i non q̄ sine volũtate nr̃a fi/
at.sed voluntas nr̃a ostenditur infirmã p le
gem vt sanet gr̃a voluntatẽ.⁊ sana voluntas
impleat legem.

De gratia que liberat voluntatẽ que si v̄
tus est.non est ex libero arbitrio.⁊ sic non est
motus corporis.

Si igitur gratia que sanat ⁊

liberat voluntatẽ mentis hois virtus ẽ vel
vna vel plures cum ipsa gratia non sit ex ar/
bitrio voluntatis.sed etiam potius sanet ac
p̄paret vt bona sit.consequit̃ vt virtus nõsit
ex libero arbitrio.⁊ ita non sit motus vel af/
fectus mentis. Cum ois motus vel affectus
mentis sit ex libero arbitrio.sed bon⁹ er gra/
tia est ⁊ libero arbitrio.malus vero ex libero
Augu⁹. arbitrio tm̃. Ut enim ait Aug⁹. In lib.retra/
ctationũ. Homo sponte ⁊ libero arbitrio ca
dere potuit.nõ etiam resurgere. Idem in li/
bro de duabus animabus. Anime si libero
ad faciendum ⁊ nõ faciendũ motu animi ca
reant.si deniq3 his abstinẽdi ab ope suo.po/
testas nulla cõcedit̃.caruq3 peccatũ tenere nõ
possumus. Hic aperte ostendit̃ q̄ mot⁹ ani
mi siue ad bonum siue ad malũ ex libero ar/
bitrio est. Ideoq3 si gratia vel virtus mot⁹
mentis est.ex libero arbitrio est. Si v̄o ex li

bero arbitrio vel ex parte est.iam nõ solus đ
us sine hoīe eam facit. Propterea quidaz
non inerudite tradunt virtutẽ esse bonã mẽ
tis qualitatẽ siue formã que aiam informat.
⁊ ipsa nõ est motus vel affectus animi.sed ea
liberum arbitriũ iuuatur. vt ad bonũ moue/
atur ⁊ erigatur.⁊ ita ex virtute ⁊ libero arbi/
trio nascitur bonus motus vel affectus ani/
mi.⁊ exinde bonũ opus p̄cedit exterius. Si
cut pluuia rigatur terra ⁊ germinet ⁊ fructuz
faciat. nec pluuia est terra.nec germẽ.nec fru
ctus.nec terra germen vel fructus.nec germẽ
fructus. Ita gratis terre mentis nostre.idest
libero arbitrio volũtatis infunditur pluuia
diuine benedictionis.i.inspiratur gratia q̄đ
solus deus facit.non homo cum eo.qua ri/
gatur voluntas hois vt germinet ⁊ fructifi/
cet.idest sanatur ⁊ preparatur vt bonum ve
lit.secũdũ quod dicitur opans ⁊ iuuatur vt
bonum faciat.secũdũ q̄ dicitur cooperans.
⁊ illa gratia virtus non incongrue nominat̃
q̄ uoluntatẽ hois infirmã sanat ⁊ adiuuat.

hic aperit ad/ qđ p̄dicta tendãt vt i noteſceret an v̄tus sit motus mẽtis vel nõ. Per simule oñdit.⁊ est cõparatio iter tria et tria.

Ex quo sensu dicuntur ex gratia incipere
bona merita.⁊ de qua gratia hoc itelligatur.

Cum ergo ei gratia dicun

tur eẽ bona merita ⁊ incipere.aut intelligitur
gratia gratis dans.i.deus uel potius gratia
gratis data q u e uoluntatẽ homis preuenit.
Non enim est magnũ si hec a deo dicerẽtur
eẽ a quo sunt oĩa.sed potius eius gratia gra/
tis data intelligitur ex qua incipiũt bõa me/
rita.que cum ex sola gratia eẽ dicantur nõ ex
cluditur liberum arbitriũ.q̄ nullum meritũ
est in hoīe quod nõ fit per liberũ arbitrium
Sed in bonis merendis cause principalitas
gratie attribuitur.q̄ principalis cã bonorũ
meritor̄ est ipsa gratia.qua excitatur liberũ
arbitrium ⁊ sanatur atq3 iuuatur uolũtas ho
minis ut sit bona.

Qualit itelliga tur cuz ex sola gratia eẽ dr̃.

Đ bona uoluntas gratie principaliter ẽ
⁊ etiã gratia est.sic ⁊ oẽ bonum meritum.

Que ipsa etiam donuz dei

est ⁊ hois meritũ.immo gratie. q̄ ex gratia
principaliter est ⁊ gratia est. Añ augu.ad six
tum presbyterũ. Quid est meritũ hois ante
gratiam cum oẽ bonum nostrum meritum
non in nobis facit nisi gratia. Ex gr̃a enim
ut dictũ est que preuenit ⁊ sanat arbitriũ ho
minis.⁊ ex ipso arbitrio p̄creatur in anima
hois affectus siue bonus mot⁹ mẽtis.⁊ hoc
est primũ bonũ hois meritũ. Sicut v̄bi gra
tia ex fidei virtute ⁊ hois arbitrio g̃neratur
in mẽte motus qdam bonus ⁊ remunerabi
lis sc̃z ipsum credere. Ita ex charitate ⁊ libe/

Qualit bonum meritũ i homie ꝓstituit̃ ⁊ qd sit p̄mum bonum meritũ

ro arbitrio alius quidã motus bonus proue nit.s. diligere.bonus valde. Sic de ceteris vtutibus intelligendũ est.⁊ isti boni motꝰ vel affectus merita sunt ⁊ dona dei quibus me remur.⁊ ipsoꝝ augmẽtationẽ ⁊ alia que ꝓmr hic ⁊ in futuro nobis apponuntur.

Ex qua ratione dicitur fides mereri iusti ficationem ⁊ alia.

Cum ergo dicitur fides mereri iustificationẽ ⁊ vitã eternam ex ea rõ ne dictũ accipitur qz per actũ fidei meretur il la. Similiter de charitate ⁊ iustitia ⁊ de alis accipitur. Si enim fides ipsa virtꝰ pueniens diceretur esse mẽtis actus qui est meritũ iam ipsa ex libero arbitrio originem haberꝫ qõ qz nõ est sic dicitur esse meritũ. qz actꝰ est eiꝰ meritũ. si tñ adsit charitas. sine qua nec cre dere nec spare meritũ est vite. Unde apparꝫ vere qz charitas est spũssanctus. que aïe qua litates informat ⁊ sanctificat vt eis anima in formetur ⁊ sanctificetur. Sine qua anime q̃ litas nõ dr virtus. qz nõ valet sanare aniam

De muneribus virtutũ ⁊ de gratia q̃ nõ est sed facit meritum.

Ex muneribus itaqꝫ uirtu tum boni sumus ⁊ iuste viuimus: ⁊ ex gra tia que non est meritum sed facit. non tamen sine libero arbitrio ꝓueniunt merita nostra s. boni affectus eorumqꝫ ꝓgressus atqꝫ bona opa que deus remunerat in nobis ⁊ hec ipa sunt dei dona. Unde Augu. ad Sixtũ ꝓsoy terum. Cum coronat deus merita nostra ni hil aliud coronat q̃ munera sua. Unde vita eterna que in fine a deo meritis p̃cedẽtibus redditur. qz ⁊ eadẽ merita qbus redditur nõ a nobis sunt. sed in nobis facta sunt per gra tiam. recte ⁊ ipsa vita gratia nuncupatur. qa gratis datur. Nec ideo gratis qz non meri tis datur. sed qz data sunt per gratiam ⁊ ipa merita quibus datur.

Expõit quõ intelligẽdum sit illõ bonꝰ vsus libi arbitrij v tus est.

Epilogus vt alia addat.

Ex premissis iaminnotesce re nobis aliquatenus põt. qualiter gratia p̃ueniens meretur augeri. ⁊ alia. ⁊ quid ipsa sit an virtus an aliud. ⁊ si virtus an sit actus vl̃ non. Ostensum enim est supra ex parte quo rũdam q̃ ipsa est virtus. qz virtus nõ est ac tus sed eius cã. nõ tñ sine libero arbitrio. Un de qõ supra Aug. dixit bonũ vsum liberi ar bitrij esse virtutẽ ita accipi põt. i. actum vtu tis. Aliogꝫ sibi contradicere videretur: qui etiã opus virtutis supra dixit eẽ bonũ vsũ eorum qbus non benevti posiumus. in qui bus posuit liberũ arbitriũ. Si vero bonus vsus liberi arbitrij opus virtutis est. iam vtus nõ est. Cum ergo bonũ vsum eius virtutẽ esse dixit. nomine virtutis. ipsius vsuꝫ significauit.

Quod idem vsus est virtutis ⁊ liberi ar bitrij. sed virtutis principaliter.

Idẽ nempe vsus bonus ex virtute est ⁊ ex libero arbitrio. sed ex vir tute ꝑncipaliter. Et bonus ille vsus in ma gnis bonis annumerãdus est. Illa aũt gra tia ꝓuemens que ⁊ virtus est nõ vsus liberi arbitrij est. sed ex ea potius est bonus vsus li beri arbitrii que nobis est a deo. nõ a nobis Usus vo bonus arbitrii ⁊ ex deo est ⁊ ex no bis. ⁊ ideo bonum meritũ est. Ibi enim solus deus opaꝫ. hic deus ⁊ homo. Hoc meritum ex illa purissima gra ꝓuenit. quod apostolus notauit dicẽs. Gratia dei sum id quod sum. ⁊ gra eius in me vacua non fuit. Sup quem locum Augu. ita ait. Recte gram nominat. ꝑmum enim solam gram dat deus. ⁊ nõ ni si gratiam cum nou p̃cedunt nisi mala meri ta. sed post ꝓ gram incipiũt merita bona. Et vt ostenderet etiam liberum arbitrium. ad dit. ⁊ gratia eius in me vacua non fuit. Et ne ipsa voluntas sine gratia dei putetur aliquid boni posse subdit. Non autem ego solus. s. sine gratia. sed gratia dei mecum. i. cum libe ro arbitrio. Plane cum data fuerit gratia i cipiunt eẽ nostra merita bona. ꝓ illam tamẽ quasi illa defuerit cadit homo.

Nõ gra ꝑueniẽs q̃ vtꝰ in telligit nõ est li. ar. vsuſ ſz ex ea bonus vsus li. ar. ⁊ oia bõa me rita. Aug. de gra ⁊ li. ar.

Alioꝝ sententia hic ostenditur q̃ dicũt vtutes eẽ bonos vsus libi arbitrij. i. actꝰ mẽti

Alii uero dicũt virtutes es se bonos vsus nãlium potentiarũ. nõ tamẽ omnes. sed tantummodo interiores qui in mente sunt. Exteriores vero qui per corpus geruntur non virtutes esse dicunt. sed opera virtutum. Et ideo quod Aug. dicit opus virtutis esse bonum vsum naturalium potẽ tiarum de vsu exteriori accipiunt. Quod ve ro dicit bonum vsum liberi arbitrii virtutẽ esse. ⁊ in magnis numerari bonis. de vsu in teriori intelligunt. Et virtutes nihil aliud es se q̃ bonos affectus vel motus mentis asse runt quos deus in hominez facit nõ homo qz lz illi motus sint liberi arbitrii: non tamẽ eẽ queunt nisi deus ipsum liberet ⁊ adiuuet gratia sua operante ⁊ cooperãte. quã dei gra tuitam voluntatem accipiunt. quia deus est qui et operatur in nobis velle et operari bonum.

Qualit ꝑdcã vba aug. huic sẽ tie cõ uenit.

Quibus auctoritatibus muniunt q̃ vtu

tes sint motus mentis

Quod autem virtutes sint motus mentis: testimonijs sanctorum astruunt. Dicit autem Augusti. super Joannem. Quid est fides. Credere quod non vides. Credere autem motus mentis est. Idem in libro tertio de doctrina christiana. Charitatem autem voco motum animi Si vero charitas ⁊ fides motus animi sūt virtutes ergo motus animi sunt. Quibus ⁊ alij respondentes premissa verba Augustini ita intelligenda fore inquiunt. Fides est credere quod non vides. idest fides ē virtus qua creditur quod non videtur. Item: Charitas est motus animi. idest gratia qua mouctur animus. ad diligendum. Et q̄ hec ⁊ his similia accipienda sint. ex his comicitur que alibi Augusti. ait. Nam in primo libro questionum euangelij inquit. Est fides qua creditur ea que nō videtur. que proprie dicitur fides. Item in. xiij. libro de trinitate Aliud sunt ea que creduntur. aliud est fides qua creduntur. Ex quibus verbis sic argumentando procedunt. Aliud est credere. aliud illud quo creditur. Predictum autez est fidem id esse quo creditur. Sic ergo credere non est fides. quia credere non est id quo creditur. Addunt quoq; virtus opus dei tantum est quam ipse solus facit in nobis. Ipa ergo non est vsus vel actus liberi arbitrij: sz credere est actus liberi arbitrij. non est itaq; virtus. Premissis alijsq; rationibus ac testimonijs inituntur vtriq;. Horum autez iudicium diligentis lectoris relinquo examini ad alia properans.

Quo⁹. alij his rñdeāt: p̄dicta determinantes.

Determinatōnem cō firmant auctoritatibus

Hax sē tētiaruz iudiciū lectoris ſ linquit.

Circa distinctionem

e 27. quero vtrū gr̄a sit virt⁹. q̄ nō. q: sic se habet lumē supn aturale respectu v̄tutū gratuitarū. sicut lumē naturale respectu virtutū naturaliū. sed lumē nāle nō est virt⁹ nālis. ergo nec gr̄a q̄ est lumen supnāle est virt⁹ supnaturalis. Contra gr̄a est habit⁹ ex p̄cedēti. q. et non vitiū. ergo est habitus virtus.

Hē. q⁹. 16. q. 13.

Opinio fuit hic aliq̄ q̄ gr̄a eēt quoddam lumē supnāle se hīs ad virtutes theologicas: sicut lumē nāle ad virtutes acquisitas sicut aīa ponit idē suis potētijs. vel gratia esset radix earū. vel iste tres pficerent in ordine ad lumen supnaturale qō est gratia sicut virtutes acqsite perficiūt in ordine ad lumē nāle. Sed ex hoc sequereē q̄ fides non posset manere informis. q: nō posset pficere nō manēte illo lumine in ordine ad qō perficit. sicut nec virt⁹ acqsita p̄t manere virtus nō manente habitudine eius naturali ad illud qō respicit

Et si dicat q̄ est assignare gradus in gr̄a. ⁊ ſz gradum inferiorē est fides spes. ⁊ ſm gradū supiorem mereē nomē charitatis. ⁊ ita inferior p̄t maneri sine supiori. ⁊ hoc mō fides ⁊ spes manēt sine charitate. Cōtra hoc. eadez ēntia nō p̄t ita diuersimode pficere potētias aīe. secūdo ēt videt q̄ iste tres virtutes theologice ēnt in patria. manebit enim tūc p̄fecta gr̄a. ⁊ ita oēs virtutes ſm istā opi.

Ideo alia est opi. que dicit q̄ gr̄a formaliter est virt⁹ que est charitas ⁊ q̄cūq; excellētie attribuunt gratie ⁊ charitati. ⁊ econuerso. vtraq; enim formaliter eq̄liter diuidit īter filios regni ⁊ p̄ditionis. 15. de ci. c. 18. vtraq; est ēt forma virtutis. ⁊ neutra p̄t eē informis. Utraq; etiā conimgit vltimo fini pfecta cōiūctione q̄lis p̄t eē in via. ⁊ si poneretur distincta altera supflueret. q: reliqua sufficeret. Et ſm hoc p̄t teneri opi. magistri. sicut tenebaē dis. 17. primi. q: spūs scūs non p aliū habitū distinctum a charitate mouet voluntatē ad diligendū deū meritorie ⁊ distinctum ab illo habitu q̄ aiam inhabitat qui est gratia. ⁊ ipsa est charitas. ⁊ eodē habitu quo spūs scūs inhabitat animā inclinatur volūtas in suum actū meritoriū non sic autē eodem habitu quo spūs scūs inhabitat credit omnia ⁊ spat sed alijs habitibus impfectis. q: actus istoz habituū regrūt impfectionē. Sed ex hoc videē seq distinctio inter gratiā ⁊ charitatē. q: charitas ē pfectio simplr. alſ enim nō formaliter cōpetēt dō. q ſm Jo. est charitas. gratia aūt non est pfectio simpliciter nec formaliter ponit in deo. ergo ⁊c. Ire spōdeo charitas dicit qua hūs eam hz deū earum. ita q̄ respicit deū non in rōne diligibilitatis. sed in rōne diligibilis. gratia est qua deus hz aliquē gratū ita q̄ ipsa respicit deū acceptātē siue diligētē. nō autē dilectū. non aūt dicit gratia quodcūq; ꝓpter qō deus diligit. q: tūc ēntia diuina in filio posset dici gratia. q: ꝓpter eam diligit filiū. sed illud ꝓpter qō deus acceptat habēs vt dignū btūdine dignitate q̄ est in cōsideratione meriti ad p̄miuum illud dicitur gratia. ⁊ ita aliquā impfectionē includit illud qō est gratia. q: talis dignitas aliquā impfectionez ponit in digno. q: non est per se btūs. Sic ergo possumus ꝓcedere q̄ hz idē absolutū sit i aīa per qō aīa diligit deū vt obm. ⁊ p qō acceptat spāli acceptione a dō. ⁊ ordinat ad btūdinē. tū alia ⁊ alia rō est in isto absoluto inquantū sic ⁊ sic respicit deū. ⁊ vna rō p̄ma. s. p̄ncipalis competit sibi inquantū est pfectio simpliciter. alia cōpetit sibi vt est perfectio limitata. ⁊ ita appropriate ſm p̄mā est charitas. ſm secūdam dicit gratia. ⁊ vt sic oīs gratia est charitas hz nō econuerso. sed nec tū ista distinctio rōnū vel no cōuertibilitas cōcludit q̄ vbi concurrūt in eodē aīa gratia ⁊ charitas q̄ sint distincta ſm formā. sicut hz sapientia sit pfectio simplr ⁊ sapia talis sit pfectio limitata. vbi tū cōcurrūt nō segtur q̄ hec ab illa sit forma distincta. vel q̄ sint distincta ſm formā. ⁊ tū sunt distincta ab inuicē formaliter. idē enim est qō in intellectu meo scia ⁊ qō est acqsitū per doctrinā. ⁊ tamē in deo est sapia ⁊ nō aliqs talis habitus limitatus Dicūt igitur eandē rē. aliter ⁊ aliter acceptā nec tū sic differūt. Differūt etiā in rōne cōnotati. q: illud absolutū p̄t ꝓsiderari vt est hūti p̄ncipiū opandi. ⁊ sic nō dicit impfectionē. ⁊ p̄t eē in deo ⁊ dr charitas. p̄t ēt cōsiderari vt obm dei in me. put de⁹ habet me gratū carum. ⁊ sic determinat obm ⁊ dicit gratia. est tū idē re. Ad arm dicendū q̄ virtutes acqsite morales pficiūt in ordine ad quoddā lumen quod p̄t dici p̄udētia que nō perficit in ordine ad aliud lumē nisi inteē agētis p̄udētia tū est virt⁹. sic in ꝓposito virtutes supernāles perficiūt in ordine ad virtutē que est charitas ⁊ illa vlterius in ordine ad finem supernaturalem.

Ista est distinctio. xxvii. huius secūdi libri.

In qua qdez distinctione magister postq̄z egit de efficacia gr̄e liberi arbitrij generaliter agit de efficacia virtutis spāliter. Et circa hoc tria

facit. Nam primo tractat de virtute ostendēs qualiter recte capiatur. Secundo agit de gratia ostendens q̄ sine ipa nemo proprie mereatur. Tertio repellit quandam sententiam que non recte circa virtutem opinatur. Primum quidem facit a principio distinctionis vsq; ibi. Cum ergo ex gratia. Secundum ab inde vsq; ibi: Alij vero dicunt. Tertium vero vsq; ad finem distinctionis. In speciali sententia magistri stat in tribus propositionibus. quarum prima est hec. Virtus que est bona mentis qualitas censenda non est actus neq; motus animi vere dicenda. Hanc enim propositionem magister probans dicit quod quedam sunt magna bona hominum. cuiusmodi sunt virtutes quibus nemo male vti potest. Quedam autem sunt bona minima. vt bona temporalia. quedaz autem media. vt potentia anime. ⁊ illis quidam minimis ⁊ mediis bonis tam bene quam male vti possunt homines inter que media secundum beatum Augustinum est liberum arbitrium. Cuius vsum beatus Augustinus. Alicubi nominat opus virtutis. alicubi autem virtutem. ⁊ sic sibiipsi contrarius videtur. Quam contrarietatem magister soluens adducit rationem quandam qua propter ipsam virtutem non esse actum. sed magis qualitatem probat sic arguens. Causa virtutis in nobis deus est. ⁊ nos ipsi sumus cuiuslibet actus nostri. ⁊ per consequens vsus liberi arbitrij qui est actus noster non est virtus. ⁊ gratia cum sit virtus vel virtuti similis. etiaz non est actus noster. Istius argumenti magister minorem supponit. maiorem autem multipliciter probat, scilicet q̄ causa virtutis in nobis sit deus. ⁊ q̄ virtus sit bona qualitas mentis qua nullus male vtitur primo in communi per virtutis diffinitionez q̄s beatus Augustinus ponit dicens q̄ deus in nobis sine nobis operatur virtutem. que est bona mētis qualitas qua recte viuitur ⁊ qua nullus male vtitur. Secundo probat eam in speciali de virtute iusticie. de qua beatus Augustinus ait. q̄ nullus eam in homine efficit nisi deus. Tertio probat eam specialiter de fide quam secundum apostoluz solus deus infundit. Et subdit q̄ ois motus ⁊ effectus mentis ex libero arbitrio est. sed bonus quidem est ex gratia ⁊ libero arbitrio simul motus autem ⁊ effect⁹ malus ex libero arbitrio. quod probat autoritate beati Augustini. Ex qua vna cum predictis infert. q̄ virtus non est motus vel affectus animi. sed qualitas aminaz informans. q̄ de gratia que etiam virtus dici potest asserit forte censendū.

Secunda propositio est hec. Quanuis absq; libero arbitrio mereri non possumus. gratia tamen principale merendi erit principium. Hanc magister ponens sententialiter dicit. quod quanuis nullū meritum sit in homine quod non fit per liberum arbitrium. principalis tamen causa merēdi est ipa gratia gratum faciens. sed non gratis data que est donum dei. qua sanatur ⁊ iuuatur hominis voluntas: vt sit bona ⁊ producat bonas operationes. ⁊ sic ex gratia ⁊ libero arbitrio q̄ est anime potentia procedit primus bonus motus mentis. cui correspondet primum meritum hominis. Unde subdit q̄ gratia est qua virtutes mereri dicuntur inquantuz per actus ipsa meretur. Et infert q̄ ex actibus virtutum boni sumus ⁊ iuste viuimus. Et q̄ beatus Augustinus in principio huius distinctionis dicit vsuz liberi arbitrij virtutem esse ibi sumpsit virtutem pro actu virtutis. q̄ alias sibi ipsi contradiceret. Tertia propositio est hec. fides ⁊ charitas non sunt motus seu affectus mentis. sed virtutes mentem mouentes. Hanc magister probans recitat quandam opinionem quorundam introductam ex verbis Augustini. quibus vt supra dictum est in prima propositione videtur dicere Augustinus q̄ vsus liberi arbitrij sit virtus ⁊ vsus virtutis. ⁊ dicit quosdam opinatos fuisse quod virtutes essent proprie actus potentiarum naturalium. non tamen omnes sed tantum modo inferiores in mēte. quas licet deus faceret. nihilominus liberi arbitrij dicerētur esse. Sed actus exteriores puta qui per corpus geruntur dixerūt esse proprie actus virtutum ⁊ non virtutes. vnde dixerunt q̄ dictum beati augustini quo dixit vsuz liberi arbitrij esse virtutem. intelligi deberet de motu siue de actu interiori. quem ipsi virtutem dicebant. Quod confirmabant per hoc quod idem beatus Augustinus dicit super Johannem q̄ fides est credere q̄ non vides. Cum ergo credere sit motus mentis interior videtur q̄ virtus fidei sit interior mentis motus. Et similiter dicebant de alijs virtutibus fore iudicandum. Sed magister illam opinionem remouens dictis Augustini autoritates inuentes q̄ fides ⁊ charitas sint motus anime seu mentis non esse sic intelligendas vt sonant. sed cum dicit q̄ fides sit credere q̄ non vides hoc est ac si diceret. Fides est virtus mouens ad credendum q̄ non vides. ⁊ sic de singulis virtutibus conformiter est. Et tantum in speciali.

Predicta repetit vt alia addat diffinitaz assignationem ponens de gratia ⁊ libero arbitrio contra pelagianos.

Di. 28.

Aug. i li. de hereſibus.

Que ſit hereſis pelagiorum d gra ⁊ libero arbitrio

D vero inconcuſ-
i ſe ⁊ incunctanter teneamus liberum arbitrium ſine gratia preueniente ⁊ adiuuante non ſufficere ad ſalutem ⁊ iuſtitiā obtinendam nec meritis precedentibus gratiam dei aduocari. ſicut pelagiana hereſis tradidit. Nam vt ait Auguſtinus in primo libro retractationum. Noui heretici Pelagiani liberum ſic aſſerunt voluntatis arbitriuz vt gratie dei non relinquant locum. quam ſecundum merita noſtra dari aſſerunt. Pelagianorum hereſis omnium recentiſſima a pelagio monacho eſt exorta. Di dei gratia qua predeſtinati ſumus. ⁊ qua meruimus d̄ poteſtate tenebrarum erui. intantum inimici ſunt. vt ſine hac credāt hominem poſſe facere omnia diuina mandata. Denique pelagius a fratribus increpatus quod nihil tribueret adiutorio gratie dei. ad eius mandata facienda. non eaz libero arbitrio preponebat. ſed infideli calliditate ſupponebat dicens ad hoc eam dari hominibus. vt que facere liberum arbitrium iubentur. facilius poſſint implere per gratiam. Dicendo vtiq; facili⁹ poſſint voluit credi. ⁊ ſi difficilius. tamē poſſe homines ſine gratia facere iuſſa diuina. Illaz vero gratiam dei ſine qua nihil bom poſſumus facere. nō eſſe dicunt niſi in libero arbi.

quod nullis suis precedentibus meritis ab illo accepit nostra natura. ipso ad hoc tantum iuuante nos per suam legem atq; doctrinam vt discamus que facere ⁊ que sperare debeamus. Non autem ad hoc per donum spiritussancti. vt que dixerimus esse facienda faciamus. Ac per hoc diuinitus nobis dari scientiam confitentur. qua ignorantia pellit. charitatem autem negant diuinitus dari q̄ pie viuitur. vt. s. sit donum dei scientia que sine charitate inflat. ⁊ non sit donum dei ipa charitas. que vt scientia non inflet. edificat. Destruunt etiam orationes quas facit ecclesia siue pro infidelibus ⁊ doctrine dei resistentibus vt cōuertantur ad deum. siue pro fidelibus vt augeatur eis fides ⁊ perseuerent in ea Nec quippe non ab ipso accipere. sed a seipsis homines habere contendunt gratiam dei qua liberamur ab impietate dicentes ex meritis nostra dari. Parvulos etiam sine vllo peccati originalis vinculo asserunt nasci.

Hic ponit ea quibus suum confirmant errorem verbis aug. contra ipsum vtentes.

Quod vero dicūt sine gratia hominem per liberum arbitrium omnia iussa implere huiusmodi inductionibus munniunt. Si inquiunt non potest ea facere homo que iubentur. non est ei imputandum ad mortē. Sicut tupse Augusti. in lib. de libero arbitrio asseris. Quis inquis peccat in eo q̄ nullo modo cauere potest. Peccatur autē Cauere ergo potest. Hoc testimonio Augustini Pelagius vsus est disputans aduersus eum. animo aduersus gratiam. sicut aug. in lib. retractationum illud ⁊ alia huiusmodi retractans commemorat inquēs. In his atq; huiusmodi verbis meis quia gratia dei commemorata non est de qua tunc non agebatur. putant pelagiani suam nos tenuisse sententiam. sed frustra hoc putant. Voluntas quippe est qua peccatur ⁊ recte viuitur: quod his verbis egimus. sed ipsa nisi dei gratia liberetur ⁊ vitia superet ⁊ adiuuetur. recte a mortalibus viui non pōt. Ecce aperte determiat ex quo sensu illa dixerit inimicos gratie refellens.

Testioniū aug. īduc̄ pelagi⁹ ꝓ se

Retractatio. Augusti.

Aliud testimonium augustini ponit quo pelagius pro se vtebatur.

Similiter ⁊ inuitebatur pelagius verbis augustini contra gratiam. que in libro de duabus animabus dicit. Peccati inquit reum tenere quenq; q̄ non fecit q̄d facere non potuit. summe iniquitatis ⁊ insanie est. His auditis exilijt pelagius dicens.

Questio pelagij

Cur ergo parvuli ⁊ illi qui non habent gratiam sine qua non possunt facere mandata diuina deitenentur. Hoc autem qua occasione dixerit in libro rectractationum pelagio respondens aperit. Id enim contra manicheos dixit. qui in homine duas naturas esse contendunt. vnam bonam ex deo. alterā malam ex gente tenebrarum que nunq̄ bona fuit nec bonum velle potest. quod si eēt nō videretur ei imputandū esse si nō bonū faceret.

Determiatio. Augusti.

Aliud quod videtur contradicere gratie dei addit.

Alibi etiam Augustinus.
dicit q̄ huic gratie contradicere videtur qua iustificamur. Ait in libro contra adamantiū manichei discipulum. Nisi quisq; voluntatem suam mutauerit. bonum operari nō potest. quod in nostra potestate esse positum dominus docet vbi ait. Aut facite arborem bonam aut fructus eius bonos ⁊c̄. Quod Augusti. in retractationibus non esse contra gratiam dei quam predicamus ostendit. In potestate quippe hominis est mutare in me iul voluntatē. sed ea potestas nulla est nisi a deo detur. de quo dictum est. Dedit eis potestatem filios dei fieri. Cum enim hoc sit in potestate. quod cum volumus facimus. nihil tam in potestate q̄nam ipsa voluntas est. sed ꝑparatur a domino voluntas. eo ergo modo dat potestatem.

Determiatio. Augusti. i strictaciombꝰ.

Aliud testimonium eiusdem quod videtur aduersum.

Si etiam intelligendum est
quod in eodem ait. s. in nostra potestate esse: vt vel inseri bonitate dei. vel excidi eius seueritate mereamur. Quia i potestate nostra non est nisi quod nostram sequitur voluntatem. que cum preparatur a domino facile fit opus pietatis etiam illud quod impossibile. ⁊ difficile fuit.

Augusti. in li. de duabꝰ aiabus.

Aliud testimonium.

In exposition quoque
quarundam propositionum epistole ad roma. quedā aug. interserit. que videntur huic doctrine gratie aduersari. ait enim. Q̄d credimus nostrum est. quod autem bonū operamur illius est qui credentibus dat spiritū sanctum. ⁊ paulo post. Nostrū est credere ⁊ velle. Illius autē dare credentibus ⁊ volentibus facultatē bene operandi per spiritūsanctū. Que qualiter itelligi debeāt. aug. in li. retractationū apit dicēs. Verū est quidem a deo

Augusti. i li. ītracta. q̄liē hec accipi debeant

esse quod operamur bonum. sed eadem regula vtriusqz est. ⁊ volendi. s. ⁊ faciendi. ⁊ vtrū que ipsius est. quia ipse preparat voluntatez ⁊ vtrunqz nostrum est. quia non fit nisi volentibus nobis. Illa itaqz profecto non diximus. si iam scirez etiam ipsam fidem inter spiritus sancti munera reperiri.

Adhuc addit aliud qđ videt̄ ꝓtrarium

Illud etiam diligenter est ꝯsiderandū qđ Aug. i lib. sentētiarū. pſperi ait s. q2 posse habere fidē sicut posse habere charitatē. natura est hoīum. habere autē fidē sicut habere charitatē gratia est fideliū. Quod nō ita dictū est tanqꝫ ex libero arbitrio valeat haberi fides vel charitas. sed q2 aptitudinez naturalē habet mens hominis ad credēduz vel diligenduz que dei gratia preuenta credit ⁊ diligit. quod sine gratia nō valet.

Determinatio

Testimonio Hieronymi astruit quid tenēdū de gr̄a ⁊ libero arbitrio. vbi tripler hereſis indicat̄. s. Iouiniani. manichei. pelagij

Id ergo de gratia ⁊ libero arbitrio indubitant̄ teneamus q Hiero. in explanatione fidei catholice ad Damasū papā. iouiniani ⁊ manichei ac pelagij errorē collidens docet. Liberū inquit sic cōfitemur arbitriū. vt dicamus nos semp indigere dei auxilio. Et tā illo errare qui cū manicheo dicunt hoiez petrā vitare non posse q illos qui cuz iouiniano asserūt nō posse peccare. Uterqz tollit arbitrij libertatē. Nos vero dicimꝰ hoiez semp peccare ⁊ nō posse peccare. vt sp nos liberi ꝯfiteamur eē arbitrij. Hec ē fides quā in catholica ecclesia didicimus. ⁊ quaz semper tenuimus.

Arca distinctionē. 28. quero de error pelagij vtrū liberū arbitriū hois sine gratia posset cauere omē petrā mortale. q sic aplūs ad Ro. 2. gentes que le. nō hūt sibi recte sunt lex ⁊c. vbi vī apl's icrepare iudeos in hoc q gētes sine lege data seruabāt legē. g cauebāt ab oi pctō. ⁊ tamē vī q nō habuerūt gratiā. Preterea Augꝰ. 3. de li. arbi. nullꝰ peccat in eo qđ vitare nō pōt a⁊ igit̄ aligs pt vitare petrā siue gr̄a autē nō si nō igit̄ nō peccat si sic hēo ppoᵐ. g nullū petrā est qđ nō possit vitari

Itē Unsel. de li. arbi. Liberū arbitriū est ptās seruādi rectitudinē ppter se. g manēte libero arbitrio manet ptās eius. Cōtra: hoc vī esse hereſis pelagia⁴ q librū arbitriū sufficiat sine gr̄a. Itē. hec hereſis vī potissime increpata ab Aug. de rectitudine iustitie quere. Greg. 25. mor. super illud Job mediāte trā ꝓmet multos ⁊ innumerabiles petrās ⁊c. Itē. Grego. in omelia. petrā q penitētia non delet mox suo pōdere ad aliud trahit.

Hē. qē 5. q. 20.

Hic dicitur q ppter verba Aug. que adducit ꝓtra pelagianos nō pōt caueri ab oi pctō sine gr̄a. Sed hoc diuersi mōe ponit. vnomodo q liberū arbitriū possit vita

re singula peccata mortalia nō trā oīa exemplū ponitur de cruīte in vase perforato qđ lz possit quodlz singulorū foraminū obstruere nō trā oīa. dnz. n. vnū obstruit relinquit̄ aliud patens. Alio mō dicit̄ q liberū arbitriū pōt ꝯsiderari dupliciter. vno mō ante deliberationē ⁊ tēpus deliberationis. 2° mō post vtrunqz. s. deliberationē ⁊ ipsuz tēpus deliberationi. vel 3° mō post tēpus deliberationis elapsuz non aūt post deliberationē hitaz. p1o mō ponit̄ nō posse peccare mortaliter sed venialiter. 2do modo ponitur posse vitare omne petrā mortale post deliberationē habitaz. tertio mō dicit̄ nō posse cauere si sit in peccato mortali. propter defectū intellectus ante tēpus deliberādi propter qđ nō recte deliberabit licet transeat tēpus in quo hīi potuit deliberatio ⁊ ita tenebitur. q2 qū transit cōueniens tēpus deliberationi. si nō tunc deliberet est cōsensus interpretatiuus. Contra hoc arguit̄ ⁊ p1imo cōtra cōclusionē q2 petrā mortale nō est nisi in trāsgrediēdo in pceptū dei: sed ſm Hiero. g dicit deū pcepisse impossibilia anathema sit. Rūdetur q existēti in petō mortali possibile est suare pceptū nō aūt vt manet i peccato: lz possibile est ipsuz pparare ⁊ disponere se ad gratiā qua data pōt seruare pceptū ⁊ ita si nō prepararet se illa impparatio iputaret̄ sibi in petrā: sicut exē plificat Unsel. Alia respōsio q lz manēs in peccato mortali posset seruare pceptū quantū ad eius explicationē nō tamē quātū ad intētionē mandantis. q2 intētio sua ē vt ꝓsequeret̄ finē per ipsuz: nō aūt per illoz obseruationē ꝓsequit̄ aliquis finez: nisi obſuet illa ex charitate. Cōtra si deus p1ecipiēs intēdebat quēlibet obligare ad suandū p1eceptū ex charitate: ergo quicūqz faciēs opus p1ecepti ⁊ nō ex charitate peccat mortaliter: ⁊ hoc tā de p1ecepto negatiuo ad qđ tenet̄ semp ⁊ p semp: ⁊ si teneat̄ ad illud seruādū ex charitate: qū illud seruat nō ex charitate peccat mortaliter. Similiter de pcepto affirmatiuo ad qđ tenet̄ p1o aliquādo si p tunc non seruat ex charitate peccat mortaliter: ⁊ ita quicunqz cōmisit petrā mortale si postea nō occidit q2 deus pcepit nō occidere: si etiā nō furet̄ q2 ds p1ecepit nō furari peccat mortaliter. Similr si seruat sabbatū etiā q2 dꝰ hoc p1ecepit peccat mortaliter. Hoc dicere nō videt̄ aliud qz puertere oēs q sem el ꝓmiserunt petrā mortale vt nullū bonū opus ex genere postea faciat ad qđ trā al's sunt astricti: cū tamē suadēdi sint ⁊ monēdi ad oppositū: vt. s. faciant bona opa ex genere: q2 illa disponūt eos ad gratiā citius ⁊ facilius obtinendā. Similr exīs ī charitate pōt facere aliquod opus pcepti nō tūc motus ex charitate: lz ex pietate ⁊ māsuetudine naturali: vel ex aliquo alio nō referēdo tūc actualr ad finē vltimū ita q ista ipletio opis p1cepti nō esset sibi meritoria: q si teneret̄ seruare p1eceptū ſm intētionem mādantis vt. s. p ipsuz possit finē pertīgere tenetur tunc ad meritum ⁊ tūc peccaret mortalr faciēdo tale opus qđ est bonuz ex genere ⁊ ex pcepto qđ est absurdū. Per idē arguit ꝓmā rīsionē. q2 ponamus q nō disponat se aliquis ad gratiā si tūc stat in culpa nō pōt se seruare a culpa ergo p1o tunc est sibi impossibile seruare se a culpa. qđ est falsuz. q2 oīs culpa est voluntaria. si āt p tunc potest se seruare a culpa. quod saltē vī manifestuz q̄stū ad genus operis pcepti redit arᵐ p1ius factū q2 hoc sufficit ad excusādū euz a peccato mortali. Contra istas duas vias arᵉ in speciali. p1io contra p1imā. si in hoc tēpore pōt cauere ab hoc peccato mortali. ⁊ illo ⁊ dum cauet hoc cauet omē. ⁊ similiter de tpe consequente ⁊ sic de sp. g si pōt sp cauere hoc ⁊ illud simul pōt cauere omnia. assumptū q si pōt cauere hoc petrā mortale p1o nunc q potest

S. bo^ra di. pniti. ar. j. q. 3.

2m Aug. ꝯ faustū. lib. 22. ⁊ hē di. 25

etiã cauere illud aliud. ⁊ ita omne ꝓ̄o tũc ꝑz. qz̄ voluntas nõ põt habere distinctos cõsensus qui requirũt ad peccatũ mortale ⁊ ad resistendũ pctõ mortali ⁊ ita dũ distincte habet actũ resistẽdi huic peccato mortali nullũ velle habet tũc per quod aliud velle ꝓ̄o tunc peccet mortaliter. maxime cũ ꝑseruando se ab vno peccato mortali fit fortior ad resistenduz alijs. ergo si nunc põt hoc peccatũ cauere ꝺ̄ quo timeꝯ multomagis põt illud alis cauere ⁊ sic ꝺ̄ alijs. Contra scõaz viaz arguo sic. tẽpore illo quo possit haberi deliberatio de hoc peccato. a. aut potest deliberare de a. ⁊ sequit̄ q̄ dũ deliberat nõ peccat mortaliter. cõpleta etiã deliberatione cauere. põt per te vt nõ peccet actualiter ipso peccato nec aliquo alio tunc aut nõ põt deliberare de a. in illo tẽpore deliberationis. ⁊ ita nõ habebit vsuz rõnis.

Quod si dicas nõ posse deliberare recte ꝓpter excecationẽ intellectus. hoc videt̄ absurdũ. qz̄ vnuz peccatũ mortale non facit aliquo modo intemperatuz generali intẽperantia. qz̄ vna habitudo nõ facit ver. nec vnus actus virtuosus vel vicios⁹ facit hominẽ virtuosuz vel vicios⁹ generaliter. nec per cõsequẽs excecatũ generaliter circa oĩa principia opabiliũ. g̃ põt hr̃e rectã deliberatõez de multis de qbus tentat̄ nõ obstãte q̄ sit in vno pcõ mortali.

Silr̃ vicia nõ sunt cõtraria in tñ q̄ vnũ peccatuz excecet circa oĩa p̃incipa opabiliuz ad bñ agendum qz̄ nec etiã vnũ pctñ depravat appetitũ ꝑ se inclinãdo ad aliud. imo cũ vno peccato põt stare virtus acquisita ꝓ̄ria illi peccato. qz̄ vnuz pctñ mortale ñ corrũpit totũ hꝫ virtutis igit̄ ꝑ istos hꝫtus tã acqsitos circa idez agibile q̃ꝫ acqsitos circa alia agibilia põt iste recte iudicare ⁊ deliberare siue de eodẽ pctõ siue de alio. ⁊ si posset recte deliberar̄ nec peccet cõsensu interꝑtatiuo põt per te cauere omne peccatũ. g̃ simpliciter põt.

7. ethic. Intẽpat⁹ ꝓticulariter ẽ ille cui ẽ sibi suaſũ circa alqꝺ utiliũ ⁊ ei dissuadet vt⁹ opp⁹ Intẽpat⁹ gnãr cui suadet ꝺ̄ oĩ vitio ⁊ ꝺ̄ssuadet oĩs vt⁹.

Ad questionez põt dici qꝺ̄ pctñ vno mõ põt accipi ꝑ ipõ actu elicito deformi. loquẽdo de pctõ ꝓ̄missionis. Allo mõ ꝑ macula que remanet post actũ elicitũ sive ꝑ reatu ꝑmanente quousq̄z pctñ fuerit deletuz ꝑ ꝓ̄niam. 2°. dico q̄ libex arbitriũ nõ põt ex se cauere omẽ pctñ mortale ꝑ statu isto. qz̄ aĩa sine gr̃a aliquo pctõ maculat̄ vel originali vel actuali a quo ñ liberat̄ nisi ꝑ gr̃az. Sed si querat̄ vtrũ hoc sit ꝓpter ĩmediataz oppõnem culpe ⁊ gr̃e. dico q̄ nõ. qz̄ ista nõ esset̄ ĩmediate opposita ꝑ statu ĩnocẽtie. tũc n. potuit aliqs esse in puris naturalibus tã sine gr̃a q̃ culpa. g̃ nullo mõ sunt ĩmediate opposita. nec etiam ꝑ cõpationẽ ad potentiã faciẽtis. qz̄ qualẽ potuit deus facere voluntatẽ talẽ ꝑt eã reparare postq̃ peccauerit. ꝛ hoc tñ est ex lege illa vli q̃ nullo mõ remitit̄ inimicitia nisi fiat nõ tñ nõ inimicus sed etiã amicus sibi accept⁹ per grati ã gratificantẽ.

Si obijciat̄ quõ posset deꝰ remittere culpã nõ dãdo gr̃am. videret̄ enĩ esse mutatio in deo si nõ ponat̄ in ipo iustificato. ℟° dupler. ꝓ̄mo mõ dicit̄ q̄ ⁊ẽ. quere in gnto. di. ꝑ⁴. q. 6. post solutionẽ argumẽtoz. 2. di. 14. q. 1. Et põt illa opi. cõfirmari ꝑ hoc q̄ illud ꝓ̄ceptũ diliges do. de. ⁊ẽ. est ꝓ̄muz a quo tota lex pendet ⁊ ꝓphete. 1. in Matth. Ad actum igit̄ huius ꝓ̄cepti aliq̃ eliciendũ tenet voluntas. ita qꝺ̄ nõ põt esse semp omissio actꝰ hui⁹ ꝓ̄cepti sine pctõ mortali. q̃cunq̄z aũt voluntas actũ huius ꝓ̄cepti exsequit̄ ꝛz vniformiter disponit se de congruo ad gratiã gratificantẽ cui oblate vel resistet ⁊ peccabit mortaliter vel cõsentiet ⁊ iustificabit̄. Nec igitur opi. nõ ponit partẽ negatiuã. q. ꝓpter ĩpotentiaz liberi arbitrij absolute. sed inquantũ ip̃m cõparatur ad deuz liberaliter gratiã offerentẽ libero arbitrio aliqualiter tñ dispositio.

Nen. q° 5. q. 20. Petrus ꝺ̄ cãdia dic̃ q̄ suffic̃ trãsitio realis tpis. Duplex ẽ mutatio ĩ iustificatione vna rõis q̃ de inimico fit ñ inimicꝰ. alia q̃ ꝺ̄ inimico fit amicus ⁊ põt ꝺ̄ po⁴ abt⁴ esse p⁴ siue 2⁴ ſz icõuẽiens vĩ qz̄ tẽ videt̄ ĩmutaº. ĩ actu volũtatſ dic̃ dico q̄ ñ qz̄ voꝛe. antiq̃ voluit sor. p a. tpe obligari ad penã ⁊ p b. nõ trãsacto. a. se nõ obligat̄ ĩ b. n⁴ imuº ẽ ĩ ꝺ̄o. ⁊ sufficit trãsitio tpis ad ꝺ̄ q̄ fiat trãsit⁹ ꝺ̄ ꝺ̄ dicª ĩ ꝓdicm.

Ad argumenta Ad illud ad ℟o. dici põt q̄ si nõ erãt obligati ad legẽ Moysi nisi filij isrl̃ alij gẽtiles potuerũt iuste viuere seruãdo legẽ nature. ⁊ tunc ipi facti sunt sibi ipsis lex. i. ꝑ legẽ nature scriptã in coꝛdib⁹ eoꝛ interius direxerũt se recte viuendo sicut iudei ꝑ legẽ scriptã sed isti nõ bene vixerũt sine omni gratia. qz̄ gratia potuit esse in eis suppositа hipothesi absq̃ obseruatiõe legis mosayce Ad aliud ꝺ̄cedi põt ista ꝓpõ Aug. absolute ꝺ̄m istã opi. Et ad minorẽ põt dici q̄ iste cui offert̄ gr̃a põt cauere ne resistat gr̃e. ſz nõ põt cauere a peccato. Si. n. nõ resistat gr̃e iustificabit̄. solũ igit̄ põt hoc caueri. sed nõ põt cauere stando in peccato ꝓ̄ius ꝓ̄misso. Ad 3ᵐ respondit Anſel. q̄ quãtuz est ex parte liberi arbitrij potest seruari iustitia. licet quando iustitia non habetur iustitia seruari non possit.

Ista est distinctio. xxviij. huius secundi libri. In qua magister ostensa efficienti gratia in libero arbitrio. Hic agit de sufficienti liberi arbitrij sine gratia. Et tria facit. Mã ꝓ̄mo exꝑimit pelagianoꝝ errorez. Secundo subdit coꝝ obiectiones ⁊ obiectionũ solutões. Tertio subiungit veritatis affirmationẽ. Primũ facit vsq̄z ibi. Quod autẽ dicũt. Secundũ vsq̄z ibi. Illõ etiã diligẽter Tertiũ vero vsq̄z ad finẽ distinctionis. Et tñ in generali. In speciali sentẽtia magistri stat in tribus ꝓpositionib⁹. q̃rũ ꝓ̄ma est hec. Et si liberũ arbitriũ in merito habeat magnã virtutẽ. tñ sine gratia nõ sufficit homini ad salutẽ. Hãc magister insinuans dicit q̄ liberũ arbitriũ nõ sufficit homini sine gratia ad salutẽ. q̃uis pelagiana heresis opposituz videat̄ sentire. Mã pelagianus monachus a quo talis heresis denominat̄. intantũ de libero arbitrio ꝓ̄sumebat q̄ asserebat gratiã dei dari secundũ cius merita ⁊ etiã hominẽ posse implere mandata sine gratia. Unde icrepatus a commonachis suis dicẽtibus. ad quid gratia tũc necessaria esset. si sine gr̃a possemus adimplere mãdata Qui respõdit ad hoc vt homo facilius cũ gratia mãdata dei adimpleri posset. Addidit etiã alia inconuenientia que dicebat ex hoc sequentia. s. oꝛationes quas faciũt etiã nihil cõferre his ꝑ quib⁹ fiunt saltẽ infidelibus ⁊ peccatoꝛibus. qz̄ ex sua ꝓ̄ria voluntate cõuertunt̄ ad deũ. ⁊ nõ ex nostris oꝛationib⁹. ⁊ q̄ gratia dat̄ ꝑm merita nostra ⁊ qꝺ̄ paruuli sine oꝛigiali peccato nascunt̄. q̄ totũ est hereticũ. Secunda ꝓpositio est hec ſz viatoꝛibus liberũ arbitriũ sit innatũ. tñ sine gratia nullus põt dei adimplere p̃ceptuz nec vitare pctñ. Hãc magister insinuãs ꝓmit quique rõnes. q̃bus heretici illi. s. pelagiani suã heresim cõfirmabãt. Quarũ ꝓ̄ma est talis. Homo ꝑ solũ liberũ arbitriũ sine gr̃a põt vitare pctñ ⁊ facẽ bonũ g̃ ꝑt ꝑ solũ libex arbitriũ mereri tz ꝓ̄mia ex hoc q̄ nõ imputat̄ homini culpa q̄ vitare nõ põt. Assumptũ ꝓbãt heretici autoꝛitate beati augustini qua dicũt q̄ volũtas est qua peccat̄ ⁊ qua recte vivit̄. Et ſpõdẽs magister dicit beatũ Augustinũ illã autoritatẽ in libꝛo retractationũ glosasse. ⁊ dicit eã cũ additõe foꝛe intelligendã. ſz q̄ voluntas qua peccat̄ ⁊ recte vivit̄. nõ põt in bonũ dirigi nisi ꝑ gratiã dei a pctõ mãdata iuuet̄. Secũda est. Si mãdata dei sine gratia dei seruari nõ possunt. tũc aliq nõ seruantes ea nõ peccãt. vt ꝑz de parvulis natis i pctõ oꝛiginali. ſz ꝓsequẽs est falsũ. ⁊ ꝓsequẽtia ꝑz autoritate beati Augustini dicẽtis q̄ nullus debet reputari reus iõ qz̄ nõ fecit q̄ facere nõ potuit. Et respondens magister dicit beatũ augustinũ hoc verbũ scripsisse cõtra manicheos qui posuerũt in hoꝛe duas esse

naturas. vnã bonã aliã malã. bonã a deo. malã vero a diabolo. q̄ si ita esset tūc secundū illã malã naturã hō nō posset facere bona nec vnq̄ posset bonū velle. ⁊ tūc hmōi nō esset sibi imputandū q̄ nō faceret bonū nec etiã q̄ esset malus. Tertia rō est hō resurgere pōt a pctō sine gratia. igit̄ pōt facere bonuz sine gratia tenet ꝓsequētia sz assumptū pz auctoritate beati augustini. qua dixit mutare voluntatē est ī potestate nostra. Et respondēs magister dicit beatū Augustinū intellexisse q̄ q̄uis mutare voluntatē sit in potestate nostra. hoc tñ est a deo p gratiam. Quarta rō est. hō pōt credere in deū absq̄ gratia. igit̄ ⁊c. cōsequētia tenet. Antecedēs pz p beatū Augustinū dicentē q̄ credere ⁊ velle est nostrū. Et respōdet magister dicendo q̄ credere ⁊ velle dei est p̄ncipaliter. nostrū aūt ex ꝓsequenti. Quinta rō est habere fidē est naturale homini. igit̄ hō sine gratia pōt credere in deū ⁊ habere fidē. ⁊ per ꝓsequens bene facere. Et respōdet magister dicens q̄ habere fidē est naturale homini. per hoc nō plus intēdebat nisi q̄ hō esset ꝑm sua naturalia aptus ad credendū ⁊ diligendū. ⁊ nihilominus credere ⁊ intelligere sine gratia esse nō possunt. Tertia ꝓpositio est hec Ex predictis constat omnes hereticos illos errare qui dicunt nos ad bonum dei auxilio non indigere Hanc enī ꝓpositionē magister ponens dicit sententialiter illos hereticos errare qui ponunt hominē propter malã naturã nō posse vitare peccatum cuiusmodi fuerunt manichei. ⁊ etiã alios qui ponunt homines non posse peccare ꝓpter naturã bonaz. sicut iouiniani. q̄ ambe ille opiniones tollūt arbitrij libertatē. ꝑz quã vt tenet fīa catholica. homo semper potest peccare ⁊ nō peccare. Et tñ in speciali.

Utruz homo ante peccatum eguerit gratia operante ⁊ cooperante.

Di. 29.

Nō operante. ⁊ coopante eguerit. sed opante nō eguerit secūduz oēz moduz quo ipa opatur.

Aug⁹ in ench̄.

Post hec considerandum est vtrum homo ante pctm̄ eguerit gratia operante ⁊ cooperāte. Ad quod breuiter dicimus. q̄ non cooperante tantū. sed etiã operante gratia indigebat. nō quidez secundū omnē operandi moduz operantis gratie. Operatur. n. liberādo ⁊ preparando voluntatē hominis ad bonū Egebat itaq̄ homo ea. non vt liberaret voluntatē suaz que peccati serua non fuerat. sed vt prepararet ad volendum efficaciter bonuz quod per se nō poterat. Non. n. poterat bonuz mereri sine gratia. vt Aug⁹ in ench̄. euidenter tradit. Illã iquit imortalitatē in qua poterat nō mori natura humana. perdidit p liberuz arbitriuz. Hanc vero in qua non poterat mori acceptura est per gratiã quã fuerat si non peccasset acceptura per meritū. Quis sine gratia. nec tunc vllū meritū esse potuisz. q̄ ⁊ si ipsuz pctm̄ in solo erat arbitrio constitutum. non tamen iustitie habende ⁊ retinēde sufficiebat liberum arbitrium nisi diuinū preberetur adiutoriuum. Ecce his verbis satis ostenditur q̄ ante pctm̄ indigebat gratia operante ⁊ cooperante. Non. n. bēbat quo pedem mouere posset sine gr̄e opantis ⁊ cooperantis auxilio. habuit tñ quo poterat stare.

Q̄ō homo ante lapsuz virtutes habuerit

Preterea queri solet vtruz homo ante lapsū virtutē habuerit. Quibus daz videtur q̄ nō habuerit. id ita probare conantibus. Justitiã inquiūt nō habuit. q̄z p̄ceptuz dei ꝓtēpsit. nec prudētiã. q̄z sibi nō prouidit. neq̄ tēperantiã. q̄z aliena appetijt nec fortitudinē: q̄z prauę suggestioni cessit. Quibus respondentes dicimus eū quidē nō tūc habuisse has virtutes qñ peccauit. sed ante: ⁊ tunc amisisse. Quod multis sanctoz testimonijs ꝓbatur. Ait enīz Aug⁹ in quadã omelia. Adã pdita charitate malus inuēt⁹ est. Itē princeps vitioz duz vicit adã de limo terre ad imaginē dei factuz pudicitia armatuz. tēperantia cōposituz. charitate splendiduz primos parentes illis donis ac tãtis bonis expoliauit pariterq̄ pemit. De hoc eodē Amb. ad Sabinuz ait. Qñ adaz solus erat nō est preuaricatus: q̄z eius mens a deo adherebat. Sup ps quoq̄ dicit. Quod hō ante pctm̄ beatissimus aurã carpebat etheream. Sed. quō sine virtute beatissimus erat. Aug. quoq̄ sup geñ. dicit adã ante pctm̄ spirituali mēte predituz fuisse. Nō est ergo dubitanduz hominē ante pctm̄ virtutibus fulsisse. sed illis per pctm̄ expoliatuz fuisse.

Testimonijs scōz affirmat hoiem p̄mū habuisse vtutes.

Ambr.

Aug⁹. super geñ.

De eiectione hominis de paradiso.

In illius quoq̄z peccati penam eiectus est de paradiso in istuz miseriarum locū. sicut in Gene. legitur. Nunc ergo ne forte mittat manū suam ⁊ sumat de ligno vite ⁊ comedat ⁊ viuat in eternū. emisit eum deus de paradiso voluptatis. His verbis insinuari videtur q̄ numq̄ moreret. si postea de illo ligno sumpsisset.

Qñ intelligendum sit illud ne sumat de ligno vite ⁊ comedat ⁊ viuat in eternum.

Sed quia per peccatuz iaz mortuum corpus habebat. illa verba ex tali intellectu accipi possunt. Deus modo irati loquens de homine superbo ait. Videte ne forte mittat manum suaz ⁊c. i. cauete vos angeli ne comedat de ligno vite quo indignus est. de quo si perstitisset comederet ⁊ viueret in eternum. Sed modo propter inobedientiam indignus est comere. Et sicut verbo dixit ita opere exhibuit. Emisit enim eum deus de paradiso voluptatis in locum sibi congruz sicut plerūq̄z malus cum inter bonos viuere ceperit. si un melius mutari noluerit.

de bonorum congregatione pellitur põdere prauę consuetudinis pressus.

De flãmeo gladio ante paradisũ posito.

Ae vero ad illud posset accedere. collocauit deus ante paradisum cherubin ⁊ flammeũ gladiuz atq; versatilem ad custodiendã viã ligni vite. Quod iuxta lrãz põt hoc modo accipi. Quia per ministerium angelor ignea custodia ibi cõstituta fuit Hoc eni per celestes potestates in paradiso visibili factũ esse credendũ est. vt per angelicuz ministeriũ ibi esset quedã ignea custodia nõ tamẽ rustra. sed qr aliquid significat de paradiso spirituali. Cherubin eniz iterpretatur plenitudo sciẽtie. hec est charitas. qr plenitudo legis est dilectio. Gladius aũt est flã meus pene tẽporales sunt que versatiles sũt qr tẽpora volubilia sunt. Illa ergo ad custodiã ligni vite ideo posita sunt ante paradisũ qr ad vitã nõ redit nisi p cherubi. s. plenitudinẽ sciẽtie. i. charitatẽ ⁊ per gladiũ versatilez. i. tollerantiã passionũ tẽporalium.

An hõ ante pctm cõederit de ligno vite.

Potest autem queri vtruz de ligno vite ante peccatũ comederit homo De hoc Aug. in li. de bapti. par. sic ait. Recte profecto intelligunt primi hoies aũ maligną diaboli psuasionẽ abstinuisse a cibo vetito. atq; vsi fuisse cõcessis. His verbis ostẽditur qõ de ligno vite ante peccatũ sumpserint. quib9 pceptũ erat vt de oi ligno paradisi comederẽt. nisi de ligno scie boni ⁊ mali.

Quare non sunt facti immortales si comederunt de ligno vite.

Quare ergo perpetua soliditate ⁊ beata imortalitate vestiti nõ sunt. vt nulla infirmitate vel etate in deterius mutarentur. Hanc eniz virtutẽ nãliter illud lignũ habuisse dicit. Sed forte hoc nõ cõferebat. nisi sepe de illo sumeret. Potuit ergo fieri vt de illo sumeret semel ⁊ nõ sepius. qui per aliq; morã in paradiso fuisse intelligit. cũ scriptura dicat euz ibi soporatũ fuisse qñ costa de latere eius assumpta est. ⁊ inde formata mulier. ⁊ alia ante eã ducta. qb9 noia imposuit.

Arca distinctionẽ. 29. quero vtrũ iusticiã originalẽ in Adam necesse sit ponere aliqd donũ supnãle q nõ. qr si ponit: ponit ppter rectitudinẽ excludentẽ oẽm rebellionẽ potentiaruz. ⁊ propter imortalitatẽ pro statu illo bitaz. vtrũ qz istox põt saluari ex puris naturalibus. qr vtrũqz istox est pena. pena aũt nõ est sine culpa. q mors sit

pena pz. de rebellione etiã pbatur. qr pugna potentiarũ inferiorũ ad superiores pena est. Preterea voluntas in puris naturalibus suis est recta. qr nõ fuit facta a deo curua. ⁊ ita rectitudo est ab origine ergo originaliter cõuenit homini. ⁊ per ons iustitia qr rectitudo voluntatis est iustitia. ergo volũtas i puris naturalibus hz iustitiã originalez. Preterea si tantũ esset donũ supernaturale. ergo pctm originale tm eẽt carentia istius doni supernaturalis. g aliqs factus in puris naturalib9 actu esset equalis illi qui per pctm amisisset iustitiã originalẽ. ⁊ ita essent equaliter puniendi. qõ videt inconueniens.

Contra naturalia manẽt integra in peccatore pz Dion. iustitia originalis nõ manet. patet per effectus sibi assignatos. g ⁊c.

Hic dicitur q preter istã rectitudinẽ infusaz si qua fuerit oportz ponere in volũtate rectitudinẽ que est sicut qualitas in quãtitate spirituali cui opponit curuitas naturalis inflicta ipsi voluntati quã ipsa incurrit peccãdo. ⁊ ex ista curuitate sequit inobedientia vitiũ inferioruz. qr lz voluntas recta possit eis dominari nõ tm voluntas sic incuruata. Exẽplũ ponit de virga recta ⁊ postea incuruata. cuius rectitudo est naturalis nõ tm ita q sit de essentia eius declarat istud. qr nõ videt q possit saluari q peccatũ vulneret in naturalibus. Si. n. corrũperet tm aliqd donũ gratuitũ spoliaret tm in gratuitis. g ad hoc q ponat vulneratio in naturalibus oz ponere aliquã rectitudinez que priuet per peccatũ. Si ergo ponat aliqd donũ supernaturale preter illã rectitudinẽ oportet dicer q iusticia originalis includat vtrunqz. qr si tm attẽditur sm illud donũ equales essent iste qui est i puris naturalibus ⁊ peccator. ⁊ sicut deduxit quoddã ar^m in opponẽdo sequeret q essent equaliter puniẽdi. Contra istud obijcit. qr sm istã positionẽ non videt possibile voluntatẽ peccare nisi hẽat rectitudinẽ naturalẽ que posset corrũpi per pctm. fiat igit sine isto addito i sola essentia sua ipsa nõ poterit peccare. quod videt absurdũ. qr ipsa põt iustitiã tenere hoc est velle cõcorditer dictamini legis naturalis ⁊ nõ est necesse ita velle. qr libera est. g põt peccare g nõ oz ponere talez qualitatẽ vt eius opposita curuitas inducat per peccatũ. Preterea nõ tm propter illã curuitatẽ videt esse rebellio potentiaruz. qr voluntas ex libertate sua naturali videt melius ⁊ magis dominari virtutibus inferioribus q ex illa qualitate accidentali. qr ipsa sm essentiã suaz est suprema potentia. igit nõ erit ista qualitas tota ratio dominandi. ita q si ipsa non insit nõ domietur voluntas. Preterea tunc posset cognosci per rationez naturalẽ hunc statũ nõ esse naturalẽ. qr manifestuz est nunc esse rebellionẽ in potentijs inferiorib9 ⁊ per te nõ põt esse nisi corrumpat rectitudo voluntatis. ons est incõueniens. qr preclarissimi philosophi ad hoc pertingere nõ poterũt. Preterea ista rectitudo corrupta est totaliter per peccatũ mortale. igitur cum sm peccatuz ita formaliter sit peccatuz sicut primũ oportet q ita corrumpat ipsaz 2^m. sicut primũ. Sed sm nõ potest illã rectitudinẽ corrumpere. qr iã nõ manet. ergo nec primũ est peccatuz ex hoc q corrumpit istã. Preterea ista rebellio videt esse in hoie existente in puris naturalibus igitur nõ est ppter aliquã curuitatẽ. quã incurrit voluntas per peccatũ. pbatio antecedẽtis. naturale ẽ vnicuiq; appetitui ferre in suuz appetibile. ⁊ si est appetitus nõ liber naturale est ei sũme ferri. q̃tum põt qr sicut talis appetit9 sm Dam. 4z. ducit ⁊ nõ ẽ i ptãte sua ei9 act9. ita nõ i ptãte ei9 itẽsio act9 qn agat q̃ m põt. igit cũ appetit9 sensitu9 exis i puris nãlib9

Hẽ. q° 6. q. ij.

7. etbi. Venus furatur ite^{m} spi se sap̃.

habebat ꝓpriũ appetibile ⁊ delectabile sũme habe ret tẽdere in illud q̃tuz est er se. ⁊ illud tendere ipe diret actũ rõnis. qz adhuc essent iste potentie in ea dẽ essentia sicut modo. ꝓpter quã vnitatẽ impediunt se mutuo in actib⁹ suis intensis. ſm Aluic. 6. natura liũ. g̃ deberet conari rõ ad ipediendũ istã delectatio nez sũmaz partis sensitiue ⁊ nõ posset inferior potẽ tia cohiberi sine aliqua tristitia ⁊ difficultate in ipa exñte. qz sicut ipsa sũme inclinat̃ ad hoc ita er parte sin sũme renitit̃ ad oppositũ. igit̃ ibi eẽt rebellio. qz inclinatio potentie inferioris ad delectadũ ꝓtra iu diciũ rõis. ⁊ difficultas in refrenãdo illũ appetitũ.

Potest dici ergo ꝙ si originalis iustitia ha buit illũ effectũ facere. s. pfectã tran quillitatẽ in aia q̃tũ ad oẽs potẽtias ita ꝙ nã infer or nõ inclinaret̃ contra iudiciũ superioris. aut si icli naret̃ q̃tũ est er se posset tñ ordinari ⁊ regulari sine difficultate superioris ⁊ sine tristicia iferioris. cum hoc nõ habuerit potẽtia facta in puris naturalibus necesse est ipsaz ponere donũ supnãle quo sit ista trã quillitas perfecta in aia Et hoc potest formari 2^{a} rõ voluntas. n. cõiuncta appetitui sensitiuo nata est cõdelectari sibi. sicut intellectus ꝓiunctus sensui na tus est itelligere sensibilia. ⁊ si talis volũtas multis appetitibus sensitiuis cõiungit̃ nata est ꝓdelectari illis oibus. ⁊ ita nõ tñ illũ appetitũ nõ põt retrahe re a suo delectabili sine aliqua ꝓtraria inclinatõe ex pte istius appetit⁹ ⁊ difficultate. Sed nec etiã scipa videt posse retrahere sine difficultate a cõdelectã do illi appetitui. ad hoc igit̃ vt se delectabiliter re trahat oz eã in aliud ferri sibi delectabilius q̃ sit il lud delectabile appetit⁹ inferioris cui cõdelectare tur si hoc nõ esset. igit̃ ad hoc ꝙ volũtas possit se re trahere delectabiliter ab oi delectatõe inordinata cũ aliq̃ vi inferiori oportuit aliquid er se ipsi volun tati esse delectabili⁹ q̃z aliqõ delectabile alicuius vis inferioris. ⁊ cũ nihil sit tale ex parte ipsius vo luntatis. oz aliquid fuisse in voluntate supnãle quo fieret sibi finis delcãbilior q̃z aliqõ delectabile al cuius appetit⁹ sensitiui ꝓpter quã rõez delectabili⁹ se retrahet acõdelectãdo appetitui sensitiuo q̃z re det ab illo delectabili. s. fine. Si igit̃ in ꝑmo hoĩe fuit ille effect⁹. s. pfecta trangllitas ⁊ erat effect⁹ ori ginalis iustitie illa iustitia fuit donũ supnaturale. qz fecit deũ delectabiliorẽ voluntati q̃z aliqõ appeti bile sensibile. qõ nõ potuit esse ex aliquo dono natu rali ipsius volũtatis. Sed nunquid ex hoc tollit̃ ois rebellio vt potẽtia iferior delectabilit̃ se retrahat a suo delectabili ꝓpio. R^{o} si voluntas abstinet de lectabiliter a ꝓdelectãdo potentie inferiori tot⁹ hõ delectabilit̃ abstinet a delectabili appetit⁹ sensiti ui inferioris. nõ aũt tot⁹ hõ cũ tristicia abstinet si vis illa inferior abstinet cũ tristicia. hoc. n. cõuenit hõi simpliciter qõ ei ꝓuenit ſm potentiã superiorẽ. nec ꝓpter hoc ab eo negat̃ ⁊ si nõ cõueniat ei ſm potẽ tiã inferiorẽ. Qõ si dicat̃ ꝙ ipa potentia inferior ex parte sui delectabiliter obediat rõi. tũc vr̃ ꝙ oporte at aliquid ponere in potentia iferiori quo sicut dele ctabiliter ferat̃ in delectabile voluntatis. nõ. n. vr̃ ꝙ ex nã illius potentie esset delectabiliter auelli a suo delectabili nec etiaz erat ex natura sua inquãtũ est inferior volũtate delectabiliter auelli a suo dele ctabili ab ipa voluntate. quia iste ordo essentialis manet nunc. ⁊ tamen nunc non est talis delectatio oporteret enim ponere in singulis potẽtijs appeti titiuis inferioribus singula dona. ita ꝙ quelibet p sũ donũ delectabilit̃ moueret̃ a voluntate. ⁊ ipsa vo luntas ꝑ donũ suum delectabiliter moueret se ad potentias inferiores. ⁊ si essent talia plura dona potissimũ tñ fuit iustitia originalis q̃ fuit in volun tate. ꝑ illud. n. donũ voluntas quasdã delectatões appetit⁹ sensitiui ꝑuenebat ne vnq̃z ille iessent. pu ta adulterandi cũ pulchra aliena. quasdã impasset ⁊ bene eis fuisz vsus hõ. puta cognoscẽdi suã obedi endo ꝓcepto diuino. illi. s. crescite ⁊ multiplicami ni ⁊c. ita ꝙ istas delectatões licitas q̃q̃z hñdas ꝑ tunc q̃ infuissent nõ hũisset volũtas ꝑ finez ad ñ nẽ debitũ retulisset. aquibusdã etiã delectabilibus licitis q̃q̃z hñdis q̃q̃z auertisset. sicut ab illa dele ctatione que nõ erat hñda nisi ꝑ tpe. ⁊ quodcunq̃z istoruz siue ꝓuenire siue bene vti hĩtis siue auertere ab habitis delectabilib⁹. volũtas delectabilit̃ face ret ꝑ donũ illud supernaturale quo delectabilius fuit sibi finis vltimo inherere ⁊ oibus ordinatis ad illũ q̃z ab illo seperari inherendo alicui delectabili nõ ordinato ad istũ finẽ ista oia ex puris naturalib⁹ fatis nõ potuit hre. ⁊ si ex se haberet aliqõ donũ cui lz oia ꝓuenirẽt nec ꝓpter hoc esset delectata lz tot⁹ hõ delectaret̃ cuius ista erat ꝓncipalis potẽtia delectã di. nec forte necesse est ponere ꝙ nullus appetit⁹ sẽ sitiu⁹ potuit tunc tristari. potuit. n. visus tunc vide re turpe visibile. ⁊ audit⁹ audire turpe audibile. ⁊ vtrunq̃z potuit offendere appetitũ sensitiuũ sicut ⁊ cõuenies sensibile delectare. Dz volũtas tũc bene vsa fuisset istis tristicijs ẽt ipa ⁊ delectabiliter vsa fuisz tristicijs appetituũ inferioꝝ. ita ꝙ nõ cõtrista ta fuisset imoderate ab appetilibus inferioribus sicut bã vsa fuisset delectabilibus eoꝝ nõ ĩmode rate cõdelectãdo. De alio effectu qui attribuit̃ iustitie. s. imortalitate nõ oz arguere. qz ista imorta litas. vt dictũ fuit di. 19. nõ fuit ipossibilitas moriẽ di etiã stante illo statu. lz possibilitas nõ moriẽdi. q̃ possibilitas cõseruata fuisset in actu nõ moriendi ꝑ multa adiutoria que dicta sunt ibi. puta ꝑ esũ ligni vite. ꝑ custodiã angeloꝝ. ꝑ ptectionẽ diuinã ⁊ bonũ regimẽ intrinsecuz. ⁊ cetera ibi dicta.

Ad primum ar^{m} dico ꝙ neutrũ istoruz ex puris naturalib⁹ põt ha beri. Cũ ꝓbat̃ qz opposita istoruz sunt pene. dico ꝙ nõ. lz ꝓdictões nãles sicut nõ est pena boni mori sed nãle. ⁊ qõ appetit⁹ ei⁹ fera in suuz delectabile. ex quo. n. hõ ꝓpositus est ex multis partibus orgãicis ⁊ ita sunt in eo multi appetit⁹ naturale est quelibet ferri in suũ delectabile. ⁊ etiã ipm corpus consumi põt nisi sint remedia que suppleãt abũdanter ne cõ sumptio ista vincat. Contra istud. qz ista fuissẽt passiones inuoluntarie. g̃ ⁊ pene. R^{o} dico ꝙ lz ĩuo luntarie voluntate naturali nõ tñ pene. nã ꝓra in clinationez naturalẽ boni est mori ⁊ tñ illa non est sibi pena. Si aũt dicas inuoluntariũ qz cõtra actuz voluntatis. dico qõ nõ fuisset pena ĩuoluntaria vo luntati exñti in puris naturalibus. si. n. ipa voluisz natura suaz habuisse cõditionez supernaturalẽ pec casset. Ad 2^{m} dico ꝙ ista rectitudo naturalis est li berras innata ipsi voluntati in qua necessariũ ẽ vo luntatẽ fieri a deo. nec illa per petiñ corrumpitur. ⁊ ita iustitia originalis si ponat̃ rectitudo naturalis voluntatis erit ipsa libertas eius. sed ista nõ habet illos effectus qui attribuunt̃ iustitie originali. ꝙ si isti effectus attribuant̃ vni qualitati medie iter na turã ⁊ virtutẽ infusaz illã qualitatẽ mediã nõ est ne cesse ponere. qz quacunq̃z apparent inconueniẽtia de voluntate saluabuntur sine ea. Ad 3^{m} dico ꝙ exñs in puris nãlibus nõ est equalis ei qui peccauit exñti in iustitia. nõ qz iste hẽat aliquã ciuitatẽ quam iste nõ hz. Dz qz iste debitor est iustitie originalis q̃ accepit ille nõ. ⁊ ideo iste est reus ⁊ ille nõ. ⁊ si neu tri cõferat̃ visio dei vni tamẽ est carentia visionis pena alij nõ est. reus. n. priuat̃ ea ꝓpter reatuz pec cati, aliter vero priuatur ea ex cõditione nature.

Ad.4, dico q̄ si fuerit aliq̄ dōn̄ supnale nō tñ oz q̄ sit p̄ncipiū meriti. Se eni hz ad gr̄am que est p̄ncipiū meriti sicut excedēs ad excessuz. excedēs q̄ dez q: fini vltio cōiūrit firmius volūtatē q̄z gr̄a. ita enīz ꝓiunxit fm aliquos q̄ nō patieb̄ secum aliq̄ pctm̄ veniale. charitas aūt compatīt. vel fm p̄dicta saltē ita ꝓiūrit q̄ facilius ⁊ delectabilius erat ei pati ab aliqua tristicia inferiori q̄z aliqui delectationi inferiori acquiescere recedendo a delectatōe finis. Istam facilitatem nō facit gratia cū qua stat p̄nitas ad malū ⁊ difficultas ad bonū. Sed excedit gr̄a in hoc q: ipa ꝓiungit fini vt bono supnaturali ⁊ vt supernaturalit̄ p̄ meritū attingendo tale bonū. ñ sic istud donū sz tñ cōiungebat illi bono vt ꝓueniēti ⁊ delectabili. Ad aliud q̄ tāgit in p̄ne de vga nō est simile. nō. n. ēz̄titas co:poralis p̄t fieri in aliquo vt videt̄ sine aliqua determinata qualitate q̄r te spēi. Sed essentia ⁊ potētia spūalis possunt fieri sine hitu. Ad aliq̄ q̄ tāgit de vulneratōibus innaturalib⁹ dicet̄. ī. dis. 35. qñ dicet̄ q̄ p̄ctm̄ est corruptio boni ⁊ cuius boni. vtrum ipsius nature in qua est. vel alteri⁹. de hoc etiā in fine istius q̄stiōis.

Ista est distinctio. xxix. huius secundi libri. In q̄ magister ostēsa sufficiētia liberi arbitrij sine gratia in oībus generaliter. Agit de eiusdē isufficiētia in p:imis parētibus specialiter. Et tria facit. Naz p̄mo agit de gr̄a quā adā in statu innocentie habuit. Secūdo de pēa pcti p̄ quā paradisū amisit. Tertio inquirit an etiā de ligno vite in statu illo comedit. Primū facit a p:incipio distinctionis vsq̄z ibi In illius quoq̄z pcti. Secūduz vsq̄z ibi. Potest aūt queri. Tertiū vsq̄z ad finē distintionis. In speciali eni sententia magistri statim trib⁹ ꝓpositionib⁹. q̄ruz p̄ma est hec. Primus homo in statu innocētie nō indiguit gratia ad expellēdū malitiā sz ⁊ gratia ⁊ charitate indiguit ad exercendū iustitiā. Hāc eni ꝓpositōz magister ponēs querit duas questiones. quarū p:ima est hec. Utrū primus homo indiguit gratia in statu innocētie tā operāte q̄z cooperāte. Et respōdet q̄ indiguit vtraq̄z gratia. nō tñ indiguit gratia operāte fm omnē opandi eius modū. Naz illa gratia operat̄ duobus modis sz liberādo libez arbitriū a malo. ⁊ seruitute peccati. ⁊. fm illū modum videlicet operādi gr̄a operāte p̄mus hō in statu innocētie nō indiguit. eo q̄ sine pctō erat. alia modo operat̄ illa gr̄a p̄parādo hoīs voluntatē ad bonum ⁊ fm illaz eius operatōz primus hō ipa indiguit. cuz ei⁹ volūtas per se in bonū efficaciter moueri nō potuit. q̄ ꝓbat magister auctoritate beati Aug. Se cunda questio est hec. Utrū primus hō in statu innocentie habuit etiā virtutes. Et respōdet q̄ aliqb⁹ videt̄ q̄ nō habuerit eas. q̄ō hoc mō ꝓbāt. iustitiā nō habuit. q: p̄ceptū dei cōtempsit. p:udētiā nō habuit. q: sibi nō puidebat. nec tēperātia habuit. q: aliena petijt. nec fortitudinē quia praue suggestioni nō restitit. Sed magister hmōi psuasioni respondēs dicit q̄ licet adaz q̄ñ actualit̄ peccauit tūc illas virtutes nō habuit. nihilominus tū habuit eas ante pctm̄ q̄ñ diuersis sanctoz auctoritatib⁹ cōfirmat Ex cuius questionis solutōe pz q̄z cōstat p̄mū hominē in statu innocētie virtutes habuisse quas peccādo dicit̄ abiecisse. Secūda ꝓpositio est hec. Primus parēs ꝓpter pcti indignitatē fuit de paradiso expulsus ⁊ ꝓhibit⁹ de ligno vite edere ꝓpter q̄ poterat si ꝑstitisset in eternū viuere. Hāc ꝓpositionē mgr̄ insinuās dicit q̄ p̄m⁹ hō in penā sui pcti exclusus est a loco voluptatis. ⁊ ab esu ligni vite. p cui⁹ vsuz in eternū poterat viuere. nō quidē post pctm̄ de ipo edēdo. sz añ. Ubi soluit autoritatē Beñ. qua videt̄

immi q̄ etiā p⁹ pctm̄ si de ligno vite comedisset in eternū viuisset Et dicit q̄ autoritas dicit. videte ne forte manū suā mittat ad lignū vite. ⁊ viuat ī eternū. que sic glosanda est. Uidete vos angeli ne cōedat de ligno vite quo indignus est. De quo si pstitisset ⁊ comedisset viueret in eternū. Et subdit q̄ ad ī pediendū reditū hominis in paradisum apposita est angelica ⁊ ignea custodia. s. cherubin ⁊ flāmeus gladius atq̄z versatilis ne post pctm̄ pateat hominibus illuc accessus. Tertia ꝓpositio est hec. Licet sit possibile adā in statu innocentie cōedisse de ligno vite. tñ q: frequenter eius vsuz nō habuit immortalitatē nō obtinuit. Hāc magister ꝓbans querit Utrū ante pctm̄ etiā de ligno vite comederit. ⁊ si comederit quare nō fuit factus imortalis. Et respōdens dicit q̄ comedit de ipso añ pctm̄ eo q̄ omnia ligna p:eter vnū sibi ad vsuz fuerūt cōcessa sz ex hoc nō fuit effect⁹ imortalitatis. q: nō frequenter de ipso gustauit. Cū lignū illud cōferre in mortalitatez nō potuerat. nisi per frequentē eius vsuz. Et tñ in speciali.

Quod per adam peccatum ⁊ pena transiit in posteros.

Dist. xxx.

A superioribus insinuatum est lz ex pte non n. pfecte sufficimus exponere qualiter p:im⁹ homo deliq̄rit. ⁊ quā p:o peccato penam subierit: quib⁹ adiiciēdū est peccatū simul ac penam per eum transisse in posteros. Sicut apls ondit iquiēs. Sicut per vnuz hominē peccatuz in hunc mūdum intrauit. ita in omnes homines mors ptransiit.

Utrum illud peccatum fuerit originale vel actuale.

Hic p:imo videndum est quod fuit illud peccatum originale. s. an actuale. ⁊ si de originali itelligat̄. cōsequēter quid sit originale peccatū. ⁊ quare dicat̄ originale ⁊ quō ptrāsierit vel ptrāsēat in oēs diligēter iuestigādū est. Quibusdā placuit de peccato actuali ade illud accipe asserētib⁹ hoc aposto luz sensisse cū inferius ait. Sicut p inobediētia vnius hoīs peccatores cōstituti sunt mlti. ita ⁊c. Euidēter inquiūt etiā ipso noie exp:imit apostolus peccatum quod per vnuz hominem intrauit in mundum. s. inobediētiam. Inobediētia vero peccatū actuale est.

Quidā illud accipiūt ō actuali.

Quomodo intrasse in mundū dicūt.

Hoc autez dicunt intrasse in mundū nō traductōe originis. sed similitudine p̄uaricationis. oēsq̄z in illo vno peccasse dicunt: q: omnibus ille vnus peccādi exēplū extitit. Hoc male senserūt quidā heretici. qui dicti sunt plagiani. de q̄bus Aug.

Hoc dicūt pelagiani.

in li. de baptismo paruulor cõmemorat dicens. Sciendũ ẽ inqt hereticos quosdã q nominati sint pelagiani dixisse pctm̃ ꝑme trãsgressionis in alios hoies nõ ꝓpagatione sed imitatione transisse. Añ ẽt i puulis nolũt credere ꝙ baptismũ solui originale pctm̃. qõ i nascentibus nullũ est oio cõtẽdũt. Sed eis dr. qr si apls pctm̃ imitationis nõ ꝓpagatiõis intelligi voluisset eius ꝓncipẽ nõ adã ꝫ diabolũ diceret. De quo i li. Sap. dr. Inuidia diaboli mors intrauit i orbẽ terrarũ. Et qr nõ vult̃ intelligi hoc eẽ factũ ꝓpagatione ꝫ imitatione. ꝯtinuo subiũxit scriptura. Imitãtur aũt eũ q sũt ex parte ipsius. Imitant̃ qdem adã quotquot p̃ inobediẽtiã trãsgrediunt̃ mãdatũ dei. Sz aliud est qõ exẽplũ ẽ voluntate peccãtib⁹. aliud qõ origo ẽ cũ pctõ nascentibus. Nõ est igit̃ accipiẽdum. peccatum ade trãsisse in oẽs imitationis tm̃ exemplo sed ꝓpagationis r originis vitio.

Hic aperit illud esse peccatum originale quod transit in posteros.

Et est illud peccatum originale. vt aperte Augu. testatur quod p adam transiuit in omnes per eius carnẽ vitiatam concupiscentialiter generatos.

Quid sit originale peccatum hic ingrit̃.

De originali peccato opinio.

Quod diligenter inuestigandum est quid sit. De hoc enim sancti doctores sub obscuritate locuti sunt atqꝫ scholastici doctores varia senserunt. Quidã enim putant originale peccatum eẽ reatum pene ꝓ peccato primi hois. i. debitum vel obnoxietatem qua obnoxij r addicti sumus pene tẽporali r eterne pro primi hois actuali peccato. qr pro illo vt aiunt omnibus debetur pena eterna nisi per grãm liberentur. Iuxta horum sentẽtiam oportet dici originale peccatum nec culpam eẽ nec penam. Culpaꝫ non esse ipsi fatentur. pena quoqꝫ secũdum eos esse non potest. Quia si debitum pene originale peccatum est cum debitũ pene nõ sit pena. nec originale peccatum est pena. Quod etiã qdam eorum admittũt. dicẽtes in scriptura originale peccatum sepe noiari reatum. r reatum ibi intelligũt vt dictum est obnoxietatẽ pene. r ea rõne asserunt peccatũ originale dici esse in paruulis. qr paruuli ꝓ illo ꝓmo peccato rei sunt pene. sicut pro peccato inig parentis aliquando exulant filii secundum iustitiam fori.

Quod originale peccatum est culpa auctoritatibus probat.

Sed q originale peccatũ
culpa sit pluribus sanctorũ testimoniis edocetur. Super Exod. vbi dicitur Primogenitum asini mutabis oue. Greg. ait. Oẽs in peccatis nati sumus r ex carnis delectatiõe ꝯcepti culpam originalẽ nobiscũ trahimus. vnde r voluntate nostra peccatis ĩplicamur Ecce culpã originale dixit nos trahere. Unde constat originale peccatũ culpã esse. Aug. quoqꝫ in lib. de natura r gratia de hoc codẽ sic ait. Omnes vt ait apostolus peccauerunt. vtiqꝫ vel in seipsis vel in adam. qr sine pctõ non sunt. vel qõ originaliter cõtraxerunt. vl qõ malis moribus addiderũt. Peccatum enim primi hominis nõ solum ipsum. ſz oẽ necauit genus humanum. qr ex eo damnatõnem simul r culpam suscepimus. Idem supps. l. Oõ de corpore mortuo seminatur cuz vinculo peccati originalis nascitur r mortis Ideo igitur se in inigtatibus conceptuz dicit dauid. qr in omnibus trahit̃ inigtas ex adam r vinculum mortis. Nemo enim nascitur nisi trahens penam r meritum pene. Meritum autem pene peccatũ est. Omnis ergo qui nascitur per carnis concupiscentiaz peccatum trahit. Peccatum itaqꝫ originale culpa est. quã oẽs concupiscentialiter cõcepti trahunt. Unde in Eccle. dogmatib⁹ scriptum est. Firmissime tene r nullatenus dubites oẽm hoiem qui per concubitum viri r mulieris concipit̃ cũ originali peccato. nasci impietati subditum mortiqꝫ subiectum. r ab hoc natura ire nasci filium. a qua nullus liberatur nisi per fidem mediatoris dei r hominum. His r aliis auctoritatibus euidenter ostenditur peccatum originale culpam esse. r in omnibus concupiscentialiter genitis trahi a parentibus.

In ecclesiasticis dogmatib⁹

Quid sit qõ dicitur peccatũ originale. s. fomes peccati. i. concupiscentia.

Nunc superest uidere quid
sit ipsum originale pctm̃. Qõ cum nõ sit actuale non est actus siue motus aie vel corporis. Si enim actus est anime vel corporis. actuale vtiqꝫ peccatum est. Sed actuale non est. nõ est ergo actus vel motus. Quid ergo originale peccatum dicitur fomes peccati. s. concupiscentia vel concupiscibilitas. que dicitur lex membrorꝫ. siue languor nature. siue tyrãnus qui est in membris nostris siue lex carnis. Unde Aug. in lib. de baptismo paruulorꝫ. Est in nobis concupiscentia que non est permittenda regnare. Sũt r eius desideria que sunt actuales concupiscẽtie que sunt arma diaboli. que veniunt ex languore nature. Languor aũt iste tyrãnus est q mouet

Augu⁹.

mala desideria. Si ergo vis esse victor tyrā ni atq; inermem inimicuz inuenire. nō obe dias cōcupiscētie male. Dis verbis ostēdit fomitem peccati esse cōcupiscētiam.

Quid nomine cōcupiscētie intelligitur q̄ dicitur fomes peccati.

Nomine autem concupi scentie non actum cōcupiscēdi. sed vitiuz p̄ mum significauit. cum eam dixit legem car nis. Aū idem in tractatu de verbis aposto li ait. Semper pugna est in corpore mortis huius. qz ipsa cōcupiscētia cū qua nati sum⁹ finiri non p̄ot quādiu viuim⁹. quotidie mi nui p̄ot finiri non p̄ot. Que aūt ē cōcupiscē tia cum qua nati sumus. Uitiū vtiqz est qd̄ paruulū abilem cōcupiscere facit. adultū et iam cōcupiscentē reddit. Sicut enim in ocu lo ceci in nocte vitiū cecitatis est si nō apparz nec discernit inter videntē q̄ cecū nisi luceve niēte. sic in puero vitiū eē nō apparet donec etatis ꝓuectioris tēpus occurrat. Ex his dat̄ itelligi qd̄ sit originale pctm̄. s. vitiū con cupiscētie. qd̄ in oēs ꝓcupiscētialiter natos p adam intrauit eosq; vitiauit. Aū aug. in lib. de baptismo paruulorz. Adam p̄ter imitatō nis exēplum. occulta etiam tabe carnalis con cupiscētie sue tabificauit in se oēs de sua stir pe vēturos. vnde apl's recte ait. In quo oēs peccauerūt. Circūspecte q̄ sine ambiguita te dicit hoc apl's. Siue enim intelligat̄ i quo hoie siue in quo pctō sanum est. In adā eni oēs peccauerūt vt in materia. nō solū eius ex emplo vt dicūt pelagiani. Oēs enim ille vn⁹ homo fuerāt. i. in eo materialiter erāt. Ma nifestū est itaq; oēs in adam peccasse. quasi i massa. Ipse enim per peccatū corrupt⁹. quos genuit oēs nati sunt sub pctō. Ex eo igit̄ sic eūcti ꝓstituti sunt pctōres. ita q̄ in illo vno pec cato quod intrauit in mūdū recte oēs dicun tur peccasse. qz sicut ab illo vno homie. sic ab eodem vno pctō immunes eē non p̄nt. nisi ab eius reatu p rp̄i baptismū absoluantur. Alia ergo sunt ꝓpria pctā in q̄bus tm̄ peccāt quo rum pctā sunt. Aliud hoc vnum in quo oēs peccauerunt. i. ex quo omnes peccatores in stituti sunt.

Quod sit peccatum in quo omnes pecca uerunt. s. originale qd̄ ex inobedientia ꝓcessit.

Hoc est originale peccatū quo pctōres nascunt̄ oēs cōcupiscētialit̄ ge niti. qd̄ ex adam siue ex ei⁹ inobediētia ema nauit q̄ in posteros demigrauit Aū apl'us ꝓm̄ p inobediētiā vni⁹ hois. multos dicit constitutos eē pctōres. que ē actuale peccatū

Cum aūt dixerit per vnū hoiem pctm̄ itrasse in mūdū q̄ in eo oēs peccasse. qd̄ de origi li dictum esse oportet accipi.

Ex quo sensu dictum est per inobedienti am vnius multi constituti sunt peccatores.

Quod ergo ait per inobe dientiā vnius multi cōstituti sunt peccatores eo sensu dictum eē intelligēdū est. qz ex inobe dientia ade. s. ex pctō actuali ade ꝓcessit origi nale pctm̄ quo omnes peccatores nascuntur vt q̄ in illo eēt. q̄ in oēs transiret.

Quod peccatum originale in adam fuit q̄ in nobis est.

Unde Augusti. Juliano heretico nullū pctm̄ in paruulis eē cōtēden ti rndēs. apte asserit pctm̄ originale ex volun tate ade ꝓcessisse. ac per eius inobedientiaz in mūdū itrasse. Querit enim Julianus p qd pctm̄ inuenit̄ in paruulo. ita ingens. Nō pec cat iste qui nascit̄. Nō peccat ille qui genuit Nō peccat ille qui cōdidit. Per quas igit̄ rimas iter tot p̄sidia innocētie pctm̄ fingis i gressum. Et rndet sca pagina. Per vnū ho minē pctm̄ itrauit in mūdū. p vnius inobe dientiā ait apl's. Quid q̄rit amplius. quid q̄ rit aptius. Itē inquit Julianus. Si p homi nem pctm̄ intrauit in mūdū peccatum vel ex volūtate est vel ex nā est. Si ex volūtate est mala est volūtas que pctm̄ facit. Si autez ex nā est mala est natura. Cui rndeo ex voluntа te pctm̄ est. Querit forte. Utrum originale peccatum ex voluntate sit. Respondeo pro rsus q̄ originale peccatum ex voluntate eē. qz hoc ex volūtate primi hominis seminatum est vt in illo eēt. q̄ in omnes trāsiret.

Qō iulī ani.

Rnsio augu.

Qō iulī ani.

Rnsio augu.

Obiectio quorūdam cōtra id quod supra dictum est oēs in adam fuisse homines.

Ad hoc aūt quod diximus in adam fuisse oēs homines qdā verborum sectatores sic obiciūt dicētes. Nō omnis ca ro que ab adam traducta est. in eo simul exi stere potuit. qz multo maioris quātitatis est q̄ fuerit corpus ade. In quo nec tot ēt atho mi fuerunt quod ab eo homines descende runt. Quo circa verum nō esse asserunt sub stantiam vni useuiusq; in ꝓmo fuisse pente

Responsio vbi apitur qualiter fuerunt in adam sm̄ rōnem seminalē. q̄ quō ex deo de scenderint. s. lege ꝓpagationis.

Quibus responderi potest

Aug⁹. de baptis. par.

Aug. in li. de ba ptismo puloz quō itel ligat̄ in quo oēs peccaue runt.

Qō per adā orl ginale pctm̄ in oēs itra uit. i. cō cupiscē tia.

q materialiter atq; causaliter nō formaliter dicitur fuisse in p̄mo hoīe. oē quod in huma nis corporibus naturaliter est. descēditq; a p̄ mo parente lege ꝓpagationis ⁊ in se auctum ⁊ multiplicatū est nulla exteriori ſba in id trā seūte ⁊ ipsum in futuro resurget. Fomētū q- dem hꝫ a cibis. sed nō conuertūtur cibi in hu manā substantiam. que. ſ. per ꝓpagationem descendit in adam. Trāsmittit enīm adam modicū qđ de substantia sua in corpora fili orꝫ q̄n eos ꝓcreauit. i. aliquid modicum de massa substātie eius diuisum est. ⁊ inde for- matum corpus filij suiq; multiplicatione si- ne rei extrinsece adiectione auctū ē. Et de il- lo ita augmētato aliqd inde separat̄. vñ for- mantur posterorꝫ corpora. ⁊ ita ꝓgreditur ꝓ creationis ordo lege propagationis vsq; ad finem humani generis. Itaq; diligenter ac ꝑspicue intelligentib⁹ patet omnes ſm cor- pora in adam fuisse per seminalem rōnem. ⁊ ex eo descendisse propagationis lege.

Quōꝑ ꝓpagatōz descēdit

Auctoritate ⁊ rōne probatur nihil extrin secū conuerti in humanam substantiam.

Quod uero nihil extrinse- cum in humani corporis naturā trāseat. ve- ritas i euāgelio significat dicens. Omne qđ intrat in os in ventrem vadit. ⁊ in secessum emittitur. Qđ etiā rōne ostēdi pōt hoc mō Puer qui statiz post ortū moritur in illa sta tura resurget quā habiturus erat si viueret vſ q; ad etatem triginta annorꝫ nullo vitio cor poris impeditus. Unde ergo illa substantia que adeo parua fuit mortua in resurrectōe tā magna erit nisi sui in se multiplicatione. Un de apparet q̄ etiā si viueret non aliūde sed in se augmentaretur illa substātia. Sicut costa de qua facta est mulier ⁊ sicut panes euange lici. Nō inficiamur tñ quin cibi ⁊ humores in carnem ⁊ sanguinem trāseūt. Sed non in veritate humane nature que a primis descē dit parentibus que sola in resurrectione erit reliqua vero caro inquā cibi transeunt tanq̄ superflua in resurrectione deponetur que tñ ciborꝫ aliarūqz rerum fomentis coalescit.

Qđ ci- bi i carnē trase unt ſz ñ in eaz q̄ dscēdit ab adaz

Ista est distinctio xxx. huius secū- di libri. In q̄ ma gister egit de pctō p̄morꝫ parentū quo psona corrū- pebat nām. Incipit agere de pctō paruulorꝫ quo nā corrūpit psonā. Et tria facit. Nam p̄mo ondit eē ta le pctm̄ in genere. Scōo manifestat ipm̄ in specie Tertio rūdet qōni ex dictis originate. Primuz fa cit a p̄ncipio distinctionis vsq; ibi. Nō diligēter in uestigādū est. Secūdū vsq; ibi. Alb hoc aūt. Tertiū vsq; ad finē distinctionis. In spāli snia magri stat i trib⁹ ꝓpōnibus quarū p̄ma est hec. Parentum p̄morꝫ p̄mū originale actuale pctm̄ fuit mortale. ⁊ ab eis in posteros deriuatū. Hanc magr̄ intēdens ꝓponit q̄ pctm̄ ⁊ pena peccati in posteros transeūt ⁊ tale pctm̄ dixerūt qdā eē pctm̄ actuale ipsius ade qđ ꝓbat auctoritate apli dicētis. q̄ pctm̄ qđ p vnū hoīem in mūdū intrauit sit inobediētia que videt eē pctm̄ actuale vt dicit opinio ista. Alij vo sicut pe lagiani direrūt pctm̄ qđ in mūdū intrauit per adā ēt eē pctm̄ actuale sed nō ipsius ade. sed pctm̄ cuiuſ libet hoīs qđ dicebāt per adā in mūdū introductuz eē. nō introductione originis sed similitudine p̄uari- cationis. eo q̄ ille vn⁹ oībus exēplū reliqt. Sed il lud nō videt bñ ꝓsonū. qz dato q̄ pctm̄ originale di ceret solū exēplū pcti p̄sciti ad peccādū. tūc deberz ēt dici q̄ trāsiret a demone in hoīes q̄ p̄mū exēpluz peccādi reliqt. Et ipse tanq̄ p̄mus in posteriſ a pec cātib⁹ imitat̄. qđ qz est incōueniēs ideo dicit ma- gister eē tenēdū pctm̄ ab adā trāsiuisse in posteros. nō solum imitationis exēplo. sed ꝓpagationis ⁊ ori ginis vitio. qđ ꝓbat per btm̄ augu. apte dicētem q̄ originale pctm̄ trāsiuit ab adā in oēs p eius carnez vitiatā concupiscētialr generatos. Secūda ꝓpō ē hec. Originalis culpa ē q̄dā habitualis ⁊ vitiosa cō cupiscētia excitās in nobis ꝓtra rōnem desideria. Hāc magr̄ insinuās dicit q̄ pctm̄ p̄mi hoīs ē ſm vi tatē culpa a p̄mis parentibus p originē in posteros traducta. q̄ culpa nō est act⁹ hoīs. sz q̄dā habitualis ⁊ vitiosa concupiscētia excitās in hoīe mala desideria que q̄nq; in sacra scriptura a scīs doctorib⁹ nomiat̄ lāguor nāe. q̄nq; lex mēbrorꝫ. q̄nq; fomes pcti. q̄nq; lex carnis. q̄nq; tyrānus. q̄nq; concupiscētia vel con cupiscibilitas. Postea soluit duas difficultates cuiuſ dam heretici iuliani scz q̄rentis. Primo quomo- do pctm̄ originale subintret paruulos. cum nec ipe genit⁹ nec generāt̄ peccet nec ꝓditor. Et rñdet secū dū beatū aug. sentētialiter dicētē. q̄ odiosa p̄mi pa rētis in obediētia ē cā quare in nobis nata ē fomes peccati ⁊ cōcupiscētia. Secūdo q̄sunit an illud pec- catū sit a nā vel a volūtate. Et rñdet sn̄ialiter dicēs q̄ sz pctm̄ originale sit in nobis necessariū. tñ in pri mo parente q ipm̄ traduxit fuit volūtariū. Ter- tia ꝓpō est hec. Oēs qui descēdūt ab adā ꝓpagatio nis lege fuerūt in lūbis eius seminali seu māli rōe. Hanc magr̄ ꝓbās querit. quō in adā potuerūt oēs hoīes ſm carnē esse cum nec tot athomi in ipso esse potuerūt quot hoies ab ipso ꝓcesserūt. Et respōdēs dicit q̄ oēs hoīes māliter ⁊ cāliter in ipso fuerunt. qz aliqd ab ipso decisum est. a quo sine alterius ad- ditione p solā multiplicatōnē māe in seipam corp⁹ filij eius generatū ⁊ actū est. ⁊ sic p sile per decisio- nem factā in posteros genus humanū multiplica- tū est. ita q̄ nihil oīno exterius aduenīs transit in- veritatē humane nāe. qđ ꝓbat p̄mo auctoritate e uangelii dicentis. Oē qđ intrat in os in vētrez va- dit. Secūdo p hoc q̄ oēs in resurrectione hēbunt quātitatē pfectā sine alterius materie additiōe. Et istis tñ non negat magr̄ q̄ alimētū trāseat in carnez sed negat q̄ transeat in humane nature veritatem Et tñ in speciali.

Quomodo peccatuz originale a patrib⁹ transeat in filios. an ſm animā an ſm carnez

Dī. 31.

Hanc supersest in uestigare qualiter illud pecca tum a patribus traducatur in filios. ſ. an ſm solam animam an secūdum carnem siue secunduz vtrunque Putauerunt quidā secundum animā trahi peccatum originale. nō solum scōm carnem qz non solum carnem sed ⁊ animā extraduce

n

Opio quorundam male credentiuz aiaſ eē extra duce.

eſſe arbitrati ſunt. Sicut enim in generatione prolis de carne paterna ſubſtãtialiter trahitur caro. ita etiam de gignẽtis aĩa. animaz geniti eſſentialiter deduci ab his exiſtimabatur. Ideoqz ſicut de corrupta carne caro corrupta ſeminatur. ita etiam de anima peccatrice anima peccatrix corruptione originali ifecta. ab illis trahi dicitur.

Predictam opinionem damnat ⁊ q̃ per carnem traducatur peccatum dicit ⁊ quomodo oſtendit.

Hoc autez fides catholica reſpuit. ⁊ tanq̃ veritati aduerſum damnat q̃ non aĩas ſed carnem ſolam ſicut ſupius diximus extraduce eſſe admittit. Non ergo ſecũdum animã ſed ſcõm carnẽ ſolam peccatum originale trahit̃ a parentibus. Eſt enim peccatũ originale: vt ſupza diximus: cõcupiſcẽtia non q̃dem actus ſed viti. Ipſa cõcupiſcẽtia eſt lex membroz vel carnis que eſt morbidus q̃dam effectus vel lãguor qui cõmonet illicitum deſideriũ. i. carnalem cõcupiſcẽtiam que lex peccati dicit̃. Que dicit̃ manere in carne. nõ q̃n in anima ſit. ſed q̃z per corruptionẽ carnis in anima ſit.

Vñ Augu⁹. ad valeriũ

Quare cõcupiſcentia dr eſſe i carne.

Cauſam corruptionis carnis oſtẽdit. ex q̃ in anima peccatum ſit.

Caro enim propter peccatum corrupta fuit in adã adeo vt cum añ peccatum vir ⁊ mulier ſine incentiuo libidinis ⁊ ꝯcupiſcẽtie feruoze poſſẽt ꝯuenire. eẽtqz thorus immaculatus. iam poſt peccatũ nõ valeat fieri carnalis copula abſqz libidinoſa concupiſcentia que ſemp vitiũ eſt ⁊ etiã culpa niſi excuſetur per bona cõiugij. In cõcupiſcentia ergo ⁊ libidine cõcipitur caro formanda in corpus plis. Unde caro ipſa que concipitur in vitioſa concupiſcentia polluitur ⁊ corrumpitur. ex cuius contactu anima cum infũditur maculã trahit. qua polluitur ⁊ fit rea. ideſt vitium concupiſcentie que eſt originale peccatum.

Quod propter corruptionem carnis que eſt cauſa peccati dicitur peccatum eẽ in carne

Ideoqz ipſum peccatum dicitur manere in carne. Caro ergo que i cõcupiſcentia libidinis ſeminatur. nec culpam hz nec actũ culpe. ſed cãm. In eo ergo q̃ ſeminatur corruptio eſt. In eo aũt q̃ naſcitur concupiſcentia vitium eſt. Unde Ambr. de Vbis apli ſic ait. Quomodo habitat peccatũ in carne cum non ſit ſubſtãtia ſed ꝓuatio bo-

Ambr.

ni. Ecce pmi hominis corpus corruptum ẽ per peccatũ. ipſaqz corruptio per conditiõez offenſionis manet in corpore. robur tenẽs diuine ſententie date in adam. cuius conſortio anima maculatur peccato. Propter id ergoq; facti cauſa manet inhabitare dicitur peccatũ in carne. hec eſt lex carnis. Idez. Non habitat pctm̃ in anima ſz in carne. q̃z peccati cã ex carne eſt nõ ex anima. q̃z caro eſt ex origine carnis peccati. ⁊ p traducem omnis caro fit cauſa peccati. anima vero non traducitur. ⁊ ideo in ſe cãm peccati non hz. Aug. quoqz ex carne pctm̃ animã ꝓtrahere in ſermone quodã deverbis apli oſtendit dicens. Vitiũ concupiſcentie eſt q̃d anima ex carne contrarit. Natura quippe humana non ope dei cum vitio pmitus eſt inſtituta. ſed ex voluntatis arbitrio priorum hominum venienti vitio eſt ſauciata. ita vt non ſit in carne bonũ. ſz vitium quo inficitur anima.

Aug⁹.

De cauſa originalis peccati que eſt in carne vtrum ſit culpa an pena.

Hic queri ſolet vtrũ cauſa peccati originalis que dicta eſt eẽ in carne clpa ſit vel pena ſiue aliquid aliud. Culpa eſſe non poteſt. q̃z culpa non eſt in re irrationali. Si enim culpa eẽt in carne ante infuſionem anime actualis eſſet vel originalis. Sz actualis ibi non eſt nec originalis culpa eſt. q̃z ipa eã eſt originalis peccati. Si aũt pena eſt que eſt illa paſſibilitas vel mortalitas vel alia corruptio. Nos enim defect⁹ carnis ineſſe ꝓſtat

Q̃d nõ ſit clpa ꝓbat.

Hic aperietur q̃d ſit feditas tracta ex libidine coeuntium que vitium vel corruptio dici poteſt.

Ad quod dici poteſt quia multiplex defectus carnis ⁊ pcipue pollutio quedã. quam ex feruoze coitus parentum. ⁊ ꝯcupiſcentia libidinoſa ꝓtrahit caro duz ꝯcipitur cauſa eſt originalis pcti. que recte vitium ſiue corruptio carnis appellari poteſt. Que feditas maioz videtur eſſe in carne ꝯcupiſcentialiter traducta q̃ in ea vnde traducitur. Et q̃ vitiũ vel corruptio ſit ĩ carne ante ꝯiunctionem anime effectu ꝓbatur. cum anima infunditur que ex corruptione carnis maculatur. Sic̃ in vaſe dinoſcitur vitium eſſe cum vinum infuſum acceſcit.

Aug. li. de ad P

Inductu ſimilium oſtendit non abſurde dici filios trahere peccatum a parentib⁹ etiam mundis.

Ne autem miremur ⁊ intel

lectu turbemur audientes peccatum origina
le filios traducere a parentibus iam per ba-
ptiſmum ab illo pctō mūdatis. diuerſarum
ſimilitudinū inductione id poſſe fieri inſinu
at Aug. in lib. de baptiſmo paruulorꝝ ita inq
enſ. Quō ꝓputiū p circūciſionē auferē. ma
net tñ in eo quē genuerūt circūciſi. Quō etiā
palea que ope humano tāta diligētia ſepara
tur. manet tñ in fructu q̄ depurgato naſcitur
tritico. ita pctm̄ qđ in parentibus per baptiſ
mū mūdat̄ manet in eis quos genuerūt. Ex
hoc enim gignūt qđ adhuc vetuſtū trahūt.
nō ex hoc q̄ ler in nouitate ꝓmouit eos iter
filios dei. Non enim generāt parētes filios
ſm illā generationē qua denuo nati ſunt. ſed
potius ſm illam qua carnaliter ⁊ ipſi primū
ſunt generati.

Quare dicatur originale hic dicitur cum epilogo.

Jam oſtenſum eſt quid ſit originale pctm̄. ⁊ qualiter a parentibus in fi
lios. ⁊ per carnem in aiam tranſeat. Ex q̄bus
etiā innoteſcit quare dicat̄ originale pctm̄. ſ.
q̄ ex vitioſa lege originis nr̄e in qua conci
pimur. ſ. carnis libidinoſa concupiſcētia tra
ducitur vt ſupra dictū eſt. Nō enī q̄ ex car
ne tracta ab adam ꝯcepti ſum⁹. ideo peccatū
traximus. q̄ ⁊ xp̄i corpus ex eadē carne for
matū eſt que ab adam deſcēdit. ſed eius ꝯce
ptus eſt celebratus nō lege pcti. i. ꝯcupiſcētia
carnis. vñ ⁊ caro eius peccatrix nō fuit. imo
opatione ſpūſſci. Noſter vero concept⁹ nō
fit ſine libidine. ⁊ ideo non eſt ſine pctō. Qđ
Aug. in li. de fi. ad Pe. euidenter Aug. oñdit in libro de fide ad pe
trū dicēs. Quia dū ſibi inuicē vir mulierq̄
miſcent̄ ſine libidine nō ē parētū ꝯcubit⁹ ob
hoc filiorꝝ ex eorꝝ carne naſcētiū nō pōt ſine
pctō eē ꝯcept⁹. vbi pctm̄ in paruulos nō trāſ
mittit ꝓpagatio ſed libido. nec fecūditas hu
mane nāe facit hoīes cū pctō naſci. ſed fedi
tas libidinis quā hoīes hñt ex illius iuſtiſſi
ma ꝯdēnatione pcti. Ideo btūs Dauid ꝓ
pter originale pctm̄ quo nāliter obſtricti sūt
filij ire. dicit. In iniq̄tatibus ꝯcept⁹ ſum. et
in pctis ꝯcepit me mr̄ mea. Ex hoc itaq̄ ap
paret ex lege ꝯceptiōis traduci originale pec
catū. q̄ niſi ꝯceptio ſic fieret in carne. anīa ex
carnis ꝯiūctione ꝯcupiſcētie vitiū nō trahēt

Obiectio quorūdā nitētiū ꝓbare pctm̄ nō traduci ex lege coitus.

Ꝫ ad hoc opponitur hoc modo. In ipſo ꝯceptu vbi dicit̄ tranſmitti
pctm̄. ꝓpagat̄ caro. nec tñ infundit̄ anīa ſe
cūdū phyſicos. ſed iā effigiato corpore. Qđ

etiā moyſes in Exōd. apte ſignificat. vbi ait
de pcuſſura mulieris ꝓgnātis. Siqs ingt per
cuſſerit mulierē ꝓgnā tē ⁊ abortū fecerit ſi ad
huc informe fuerit puerpiū multabit̄ pecu-
nia. Si aūt formatū fuerit reddat aīam ꝓ aīa
Formatū vero intelligit̄ ꝓpria aīa animatū
⁊ informe quod nōdū hz aiam. In ipſo er-
go cōceptu cū caro ꝓpagatur nōdū infundi-
tur aīa. Quomodo ergo ibi pctm̄ tranſmit-
tit̄ cū peccatū nō poſſit eē vbi anima non ē.

Ad qđ dici pōt quia in illo cōceptu dici- Rñſio cū ſolo ne.
tur peccatū trāſmitti. nō quia peccatū origia
le ibi ſit. ſed q̄ caro ibi ꝯtrahit id ex quo pec
catum fit in anima cum infunditur. Et vtrū
q̄ vocatur conceptus. ſ. ⁊ cum caro ꝓpagat̄
formāq̄ corporis humani recipit. ⁊ cuz aīa
infunditur. qđ aliqñ etiā dicitur natiuitas.
Unde quod natum eſt in te. Proprie autez
natiuitas dicitur in lucem editio.

Jſta eſt diſtinctio. xxi. hu ius ſecūdi libri. In qua magr̄ poſtq̄ egit de qđdita
te pcti originalis. agit de ipſius traductiōe. Et tria
facit. Nam ꝑmo agit de mō quo trāſfundit̄. Secū
do de cā q̄re traducit̄. Tertio de rōne nois qđ ſorti
tur. Primū vſq̄ ibi. Hic ſolet q̄ri. Secūduz vſq̄
ibi. Jam oñſum eſt. Tertiū vſq̄ ad finē diſtinctōis
In ſpāli ſnia magr̄i ſtat in trib⁹ ꝓpōnibus quaruz ꝑ
ma eſt hec. Per carnē qua vitioſa cōcupiſcentia
ꝯcipit̄ ⁊ aie vnit̄. ⁊ non per aīam peccatū originale
traducit̄. Hanc magr̄ inſinuās q̄rit. vtrū pctm̄ ori-
ginale traducit̄ a parētibus in filios ſm ſolā carnē
vel ſm ſolā aīam. vel ſm vtrūq̄. Et rñdens dicit
quoſdā fuiſſe opinatos. q̄ pctm̄ originale traducit̄
ſm aīam ponētes aīam ex traductione incipe. exē-
plum. ita q̄ ſicut in generatione ꝓlis caro filij ſub-
ſtantialiter de carne ꝑis trahit̄. ita ēt aīa filij. ꝺ aīa
ꝑis eēntialiter generat̄. Sed iſtam opinionē ma-
giſter reſpuit tanq̄z fidei catholice cōtrariam. eo q̄
pctm̄ non ſm aīam ſed ſm carnē ſolam a parētibus
trahit̄. Nam in feruore libidinis cōcipit̄ caro i cor
pus formāda ⁊ incorrupta polluit̄. Ex ꝯactu anīa
cū infundit̄ ꝯtrahit maculā qua ⁊ ipſa polluit̄. ⁊ ſic
rea eſt vitij ꝯcupiſcētie qđ dicit̄ pctm̄ originale. et
dicit̄ manere in carne. nō qđē ſicut in ſubiecto ꝓ
prio cū caro nō poſſit eē ſubm culpe. ſed ſicut in cau
ſa ſeu virtualiter in carne ꝯtētū. Iſtas ſnias probat
magr̄ auctoritatibus btī Auguſtini ⁊ ambroſij.

Secūda ꝓpō eſt hec. Pctm̄ originale quidam
defectus ⁊ fomes pcti eē aſſerit̄ quo aīa carni vni-
ta inficit̄. Hanc magr̄ ꝓbās q̄rit. Utrū talis carnis
infectio ſit culpa vel pena. ⁊ q̄ nō ſit culpa ꝓbat ꝑ
q̄ eſt in ſubiecto irrōnali in quo culpa eē non poteſt
q̄ etiam nō ſit pena ꝓbat ex hoc q̄ penalitatib⁹ cōi
ter non ꝓnumerat̄. Et rñdet dicēs q̄ ſit qđā carnis
defectus ⁊ pollutio q̄ recte vitiū ſiue carnis corru-
ptio nūcupari pōt. que qđē feditas in carne añ ꝯiun
ctionē aīe fore approbat̄. qđ ex hoc ꝑz q̄ aīa duz in-
fundit̄ ex corporis corruptione maculat̄. Et ſubdit
nō mirū eſſe filios pctm̄ originale ꝯtrahere a parē-
tibus iam mūdatis ſicut nō miramur q̄ ab homie
circūciſo naſcit̄ hō ꝓputiatus. ⁊ ex grano depurato
creſcūt grana paleis circūſepta. Tertia ꝓpō eſt hec
Igit̄ vocat̄ pctm̄ originale. q̄ ꝯtrahit̄ in ortu ex li-
bidine. Hanc magr̄ ꝓbās dicit. q̄ illud pctm̄ igitur
dicit̄ originale. q̄ ex vitioſa lege originis nr̄e quo
ꝯcipimur ꝯtrahit̄. ſ. ex carnis ſeminali cōmixtione

cum feruore libidinis.⁊ qz solus xp̃s talem libidinem non habuit ideo solus peccatum originale nõ ꝓtraxit. Et tñ in spãli.

Quomodo originale peccatum dimittaꝫ in baptismo cum ⁊ post sit illa ꝯcupiscentia que dicitur originale peccatum.

Di.32. Quoniam supra dictum est originale peccatũ eẽ vitium ꝯcupiscentia assignatũq; quomodo a parentibus trahaꝫ ⁊ originale dicaꝫ. supest inuestigare quomodo in baptismo dimittaꝫ. cũ etiam post baptismũ remaneat ꝯcupiscẽtia que ante fuerat. Tñ videtur vel pctm̃ originale nõ esse ꝯcupiscẽtia vel nõ remitti in baptismo. Manet quippe vt ait Aug. in corpore mortis huiꝰ carnalis cõcupiscẽtia cuius vitiosis desiderijs nõ obedire ꝓcipimur. Que tñ cõcupiscentia quotidie minuitur in ꝓficiẽtibꝰ ⁊ continẽtibus. sed lz remaneat concupiscentia post baptismũ non tñ dñatur ⁊ regnat sicut ante. imo per gr̃am baptismi mitigatur ⁊ minuitur vt post dñari nõ valeat nisi quis reddat vires hosti eundo post cõcupiscẽtias. Nec post baptismũ remanet ad reatũ. qa nõ imputatur in peccatũ sed tantũ pena peccati ẽ. Tñ baptismũ ℣o pena est ⁊ culpa.

Aug. in li. de nuptijs et concupiscẽtia

Quod originale peccatum duobus modis dimittitur. s. extenuatione sui ⁊ absolutõne reatus.

Duplici ergo ratione peccatum originale dicit dimitti in baptismo. qz per gr̃am baptismi vitiũ concupiscẽtie debilitatur atq; extenuatur. ita vt lz nõ regnet nisi cõsensu reddãtur ei vires. qz ⁊ reatꝰ ipsiꝰ soluitur. Tñ aug. in lib. de baptismo ꝑuulorꝫ. Hã ꝑ baptismũ id agitur vt vetus hõ crucifigatur ⁊ corpꝰ pcti destruatur. nõ ita vt in ipsa viuẽte carne cõcupiscẽtia respsa ⁊ ĩnata repẽte absumatur ⁊ nõ sit. sed ne obsit motuo que inerat nato. Nã si post baptismum vixerit in carne hz cõcupiscẽtia cũ ꝙ pugnet. eãq; adiuuãte deo supet. si tñ non ĩmuacuum gr̃am eius suscepit. Nõ itaq; hoc ꝓstatur in baptismo nisi forte miraculo ineffabili creatoris. vt ler pcti que ẽ in mẽbris ꝓrsus extinguatur ⁊ non sit. sed vt quicqd mali ab homine factũ dctũ cogitatũq; ẽ totũ aboleatur. ac velut factũ nõ fuerit habeatur. Ipsa ℣o concupiscẽtia soluto reatus vinculo quo ꝓ illam diabolus aiam retinebat. ⁊ a suo creatore separabat maneat in certamine. Ecce hic apte ostidit ea rõne dimitti in baptismo non qz nõ maneat post baptismũ. sed qz reatus i baptismo aboletur. Deinde idẽ ipse ostẽdit

Auctes de vno mõ remissionis.

Auctes de alio.

eo mõ etiã dimitti. qz baptismi gr̃a cõcupiscẽtia ipsa mitigatur ⁊ minuitur in eodẽ lib. ita dicẽs. Lex carnis quã apls appellat peccatum cũ ait. Non regnet pctm̃ in vr̃o mortali corpore. nõ sic manet in mẽbris eoꝝ qui ex aq̃ ⁊ spũsco renati sunt. tanq̃ nõ sit eius facta remissio. vbi oĩno plena fit remissio pctõrum. sed manet in vetustate carnis tanq̃ superatũ ⁊ pemptũ nisi illicito consensu quodãmodo reuiuiscat. ⁊ in regnuz ꝓprium dominationẽq; reuocetur. Dicit apte ĩsinuaꝫ in baptismo cõcupiscẽtiã debilitari. ex quo ⁊ dicitur dimitti nõ solum ideo qz reatus ibi soluitur. Quẽ remissionis modũ alijs etiã pluribus testimonijs scriptura edocet. Ait enim Aug. ctra Julianum. Lex in mẽbris ẽ. vitiuz carnis ẽ qđ ex pena pcti ⁊ extraduce mortis ꝓuenit. Sed lex ista que ẽ in membris remissa ẽ regeneratione spirituali ⁊ manet i carne mortali. Remissa ẽ. qz reatus solutꝰ est sacramento quo renascuntur fideles. Manet aũt qz ovatur desideria ctra que dimicãt ẽt fideles. Idẽ in sermone quodã de ꝯcupiscẽtia carnis. Per gr̃am baptismatis ⁊ lauacꝝ regenerationis solutꝰ ẽ ⁊ ipse ꝯcupiscẽtie reatus cũ quo eras natus. ⁊ qcqd antea ꝯsensisti male ꝯcupiscẽtie siue cogitatione. siue locutione siue actione. Idẽ in libro de nuptijs ⁊ ꝯcupiscẽtia. Cõcupiscẽtia carnis lz in regeneratis iã nõ deputetur in pctm̃ qcũq; tñ ꝓles nascitur obligata ẽ originali pctõ. Item. Dimittitur ꝯcupiscẽtia carnis in baptismo nõ vt nõ sit sed vt nõ ĩputetur in pctm̃. Hoc est enim nõ habere pctm̃ nõ esse reũ peccati. Quomodo ergo alia pcta ꝓtereũt actu ⁊ remanẽt reatu vt homicidium ⁊ silia. Ita ecõuerso fieri põt vt ꝯcupiscẽtia ꝓtereat reatu. ⁊ remaneat actu. Ex predictis euidẽter monstrãtur quomodo peccatum originale in baptismo remittatur.

De feditate quã caro ex libidine coitꝰ contrahit vtrum in baptismo diluatur.

Solet autez hic queri vtrũ ⁊ ipsa caro in baptismo ab illa feditate purgetur. quã in ꝯceptione ex ꝯcupiscẽtia libidinosa contraxit. Quibusdã videtur qz sicut aia a reatu purificatur. ita ⁊ caro ab illa pollutõne purgatur. Vt sicut duobꝰ cõpletur mysteriũ baptismi. i. s. aqua ⁊ spiritu. ita ibi duo purgẽtur aia. s. a reatu. ⁊ caro ab illa cõtagione qđ q dẽ ꝓbabile est. Alii ℣o putãt tãtũ animã ibi mundari. carnem ℣o non ab illa feditate purgari. Si ℣o remanet illa feditas vsqz ad procreationẽ filiorꝫ que fit in cõcupiscentia carnis videtur natura carnis magis ac magis corrũpi. ⁊ magis corrupta videtur caro

Quidã dicunt carnez mũdari ab illa põllutõne nr alij ñ

Qñdiñ eõuenienter iz illos gnegabant.

plis ꝯ parẽtis. qz de carne pollutionẽ quaz habuit a conceptu retinẽti trahitur polluta, ⁊ in concupiscentia concipitur vñ ⁊ polluẽ ⁊ ita ex duplici cã contaminatur. Unde maioꝛ videtur pollutio carnis in ple ꝯ fuerit in parente. Ad qd̃ illi dicunt qz lz caro plis ex carne feda seminetur. ⁊ in concupiscentia cõcipiatur. nõ tñ feditatem maiorẽ trahit ꝯ caro vñ seminatur habuerit. Quis etiã sit fediꝛ atqz imũdiꝛ sit caro plis. ⁊ iõ magis coꝛrupta ꝯ caro parentis. nõ unde vt aiũt fit piudiciũ vitatis. qz nec absurdũ eẽ dicũt si carnis natura magis in posteriꝛibus coꝛrupta trahatur. neqz ex ipa magis coꝛrupta anima magis inficitur.

Rñsio illoꝛũ.

Ex quo auctoꝛe fit illa concupiscentia dõ s. vel alio.

Preterea queri solet utruz ꝯcupiscentia que post baptismũ remanet. et tñ penalitas est ante baptismum vero pena erat ⁊ culpa. ex deo auctoꝛe vero vel ex alio. Ad qd̃ breuiter rñdẽtes dicimus qz inquãtum pena est deũ hz auctoꝛem. inquantũ vero culpa est diabolum siue hominem hz auctoꝛem.

Qua iustitia aĩe mũde ex creatione illud peccatum imputetur. cũ nõ possit vitare.

Solet etiam queri qua iustitia teneatur illo pctõ aĩa innocẽs a deo creata cum nõ sit in ptãte sua illud vitare. Non enim p liberũ arbitriũ illud cõmittaẽ. qz nõ ẽ pus aĩa quã illi pctõ ẽ obnoxia. Ad hec qdam dicũt ideo aĩam reã eẽ illius pcti licet imũda a deo sit creata. qz cũ infundiẽ coꝛpori ꝯdelectaẽ carni ex quo pctm̃ cõtrahit. Qd̃ si eẽt iaz nõ originale sed actuale diceꝛeẽ. Ꝑdotius ergo ideo recte põt dici imputari anime illud peccatũ qd̃ ex corruptione coꝛporis inuitabiliter trahit. qz vt ait Aug. in lib. de ciuitate dei. Nõ fuit coꝛruptio coꝛporis q̃ aggrauat aĩam cã pmi peccati. sed pena. nec caro coꝛruptibilis aĩam peccatricẽ fecit. sed peccatriꝛ aĩa carnem coꝛruptibilẽ fecit.

Rñsio quoꝛundã falsa

Cõgrua rñsio et vera

Utrum illud peccatum sit voluntariũ vel necessarium.

Illud etiaz non immerito queri põt vtrum peccatuz originale debeat dici voluntariũ vel necessariũ. Et necessarium põt dici. qz vitari nõ põt. Unde ⁊ ꝓpheta dicit. De necessitatibꝰ meis erue me. Et voluntariũ non incõgrue appellatur. qz ex voluntate pmi hois pꝛocessit. vt Aug. in pmo

Nõ voluntariũ põt dici ⁊ necessarium.

li. retractationũ ostendit dicẽs. Illud quod i paruulis dicitur originale peccatũ cũ adhuc nõ vtantur libero arbitrio voluntatis nõ absurde vocatur voluntarium. qz ex pma hois mala voluntate contractum factum est quodãmodo hereditarium.

Quare deus animam coꝛpoꝛi iungit sciẽs eam inde maculari. ⁊ ideo damnari.

Si veroqueritur cur deus qui fecit animã ipam sine macula ⁊ scit eam ex coꝛporis coniunctione maculã peccati cõtrahere. ⁊ aliqñ ante baptismum se iungi ab ipso coꝛpoꝛe ⁊ sic dãnari eam coꝛpoꝛi iungit Rñdemus ex altitudine iudicioꝝ dei id pꝛouenire. ⁊ nec iniuste id a deo fieri. Ipse enim non incongrue humane ꝯditionis modum quem a pncipio instituit lz peccata hominũ interceſſerint sine immutatione continue seruat. Coꝛpoꝛa de materia a pncipio sine vitio facta fingens animasqz de nihilo creans coꝛrũqz coniunctione hominem pficiens. Luz ergo vtraqz hominis natura a deo sine vitio sit instituta. lz a se peccato sit vitiata. non tõ immutabilis deus humane conditionis primariam legem mutare debuit siue ab hominum multiplicatione desistere.

An anima sit talis qualis a deo creatur.

Dic a quibusdam queri solet. vtrum anima talis sit añ baptismũ qualis a deo creatur. Quod non esse pꝛobareconantur hoc modo. Anima in coꝛpoꝛe creaẽ in cuiꝰ coniunctione peccato maculaẽ. Quã cito ergo est peccatum habet. nec pus fuit q̃z peccatum habuerit. non est ergo talis qualis a deo creatur. Creatur enim a deo innocens ⁊ sine vitio. ⁊ nunquã talis est. Ad qd̃ dici potest qz non omnino talis est qualis eam deus fecit. Deus enim bonam eam fecit. et bonitatem ei sine coꝛruptione indidit. Et dicitur illa naturalis bonitas quã in creatione a conditoꝛe suscepit. quã bonitatẽ propt̃ peccatum penitus non amisit. sed vitia tam habuit quã deus tñ sine vitio fecit. Si enim res bona non esset anima in ea malum esse neqꝛet. cũ non possit malum esse nisi in bono vt post dicetur. Non ergo omnino talis est anima qualis a deo est creata. Sicut qs pollutas hñs manus non tale habuit pomum quale ego dedi mundis manibus. Ego enim dedi mundum.

Quõ qdã pbãt nõ eẽ talem.

Solo

An anime ex creatione sint equales in donis naturalibus.

Illud quoqz non incon/

grue queri solet. Utrũz omnes anime ex creatione equales sint. an alie alijs excellentiores. Pluribus nõ irrationabiliter videtur q̃ ex ipsa creatione alie alijs excellant in naturalibus' donis vt in eẽntia. alia alijs sit subtilioꝛ ꝛ ad intelligendum memoꝛandumq̃z abilioꝛ. vtpote acutioꝛi ingenio ꝛ perspicatioꝛi intellectu p̃edita. Quod non improbabiliter dicitur cum in angelis ita fuisse cõstet. Et ꝫ naturalib⁹ donis alie p̃e alijs polleant. ꝛ tamen ante baptismum a coꝛpoꝛe discedentes parem penam. ꝛ post baptismum statim equalem coꝛonam soꝛtiuntur. q̃ ingenij acumen vel tarditas. p̃mium vel penam in futuro non collocat.

Jsta est distinctio. xxxij. huius secundi libꝛi. In qua magister posteaq̃z egit de pctõ oꝛiginalis q̃ditate ꝛ traductione. agit de eius remissione. Et tria facit. Nam p̃mo ostẽdit quomodo peccatum per baptismũ remittitur. Secundo qualiter a deo causatur. Tertio qualiter ad volũtatẽ cõparatur. Primum vsq̃z ibi. Preterea queri solet Secũdum vsq̃z ibi. Illud etiam nõ. Tertiuz veꝛo vsq̃z ad finẽ distinctionis. In speciali sentẽtia magistri stat in tribus ꝓpõnibus. quarũ p̃ma est hec.

Quãuis in baptismo remaneat cõcupiscẽtia gratia exerciti i vt pena eius tamen potestas libidinis p̃ gr̃am x̃pi minuit ne regnet vt culpa. Hãc magister ꝓbans querit duas questiones quarũ p̃ima est. Quomodo peccatum oꝛiginale per baptismuz remittat cum ꝓcupiscẽtia remaneat in baptismo. etiã ꝛ post baptismũ. Et rñdens dicit q̃ hoc ẽ ideo qꝛ post baptismũ ꝓcupiscẽtia minuit eo q̃ regnare ꝛ dñari pꝫhibet. ꝛ reatus p gr̃am baptismi tollitur. Unde sicut pctã actualia ꝛ filia vt homicidiũ ꝛ filia transeũt actu ꝛ remanent reatu. sic ecõtra est de peccato oꝛiginali quod in baptismo trãsit quantum ad reatũ. sed manet actu inquantũ cõcupiscẽtia manz

Scõa questio est. Utrum caro purget in baptismo a feditate sua quã libidinosa ꝓcupiscentia trarit. Et rñdet q̃ ꝑm allquos non solum anima. sed ẽt caro a sua feditate in baptismo purgatur. eo q̃ aliq̃ vt dicunt ad illam purgationẽ oꝛdinant. ꝑm alios veꝛo solum purgat feditas aie ꝛ nõ carnis. ꝛ q̃ istaꝛum opinionũ veꝛioꝛ sit magister nõ ẽterminat. sz ꝓcedit in questione. Secunda ꝓpositio est hec. Pena qua iuste punit post baptismum peccatoꝛ õnis ipse est p̃incipalis ꝓditoꝛ ꝛ imperatoꝛ. Hanc magister ꝓbãs querit duas questiones quarũ p̃ma est hec. Utrum oꝛiginalis concupiscẽtie deus sit causa Et respondẽs dicit sic. Nam concupiscẽtia illa que post baptismũ est ꝛ pena ꝛ culpa. Inquantũ ergo est pena est a deo auctoꝛe tanq̃z iuste inflicta. Inquantum aũt culpa est sic a diabolo est. ꝛ a primo homine peccãte. Secũda questio est. Quare peccatuz oꝛiginale imputatur aie. que tñ eius cõtractionem vitare nõ põt. Et respondet q̃ hoc nõ fit ideo. quia anima eondelectetur carni infecte cui ea infundit quãuis tñ hoc quidã direꝛũt. sed ꝓuenit ex peccato p̃mi parentis. Cuius anima peccatrix efficit carnẽ coꝛruptibilẽ ꝛ peccatricẽ. qꝛ si esset ex delectatione anime quãdo carni vnitur seu infundit. tunc nõ eẽt oꝛiginale peccatũ sed magis actuale. Tertia pꝛo positio est hec. Quãuis oꝛiginale peccatũ sit maluz necessariũ eo tñ q̃ a p̃ma hoĩs volũtate pueniss̃e tenetur dicit volũtarium. Hanc magister ꝓbans q̃rit quattuoꝛ questiones. Pꝛima est. Utrum peccatum oꝛiginale sit volũtariũ vel necessariũ. Et respõdens dicit q̃ sit necessariũ eo q̃ vitari nõ põt. Etiã est voluntariũ eo q̃ a voluntate p̃mi hominis pꝛocessit. Secũda questio est. Quare deus animaz carni infundit per quam p̃scuit eam eẽ maculãdã Et respondet q̃ hoc ideo fecit vt saluet ꝓpagationis humane institutio. Uel dicit q̃ hoc remittẽduz est diuinoꝛ iudicioꝛ altitudini. Tertia questio ẽ Utrũ anima dum coꝛpoꝛi infundit̃ sit talis qualis a deo creatur. Et rñdet q̃ nõ sit oñino talis quia a deo creatur mũda. sed ex ꝓiunctione ad carnẽ maculam ꝓtrahit. Quarta questio est. Utrũ omnes anime sint simpliciter equales a deo create. Et respondet q̃ non. quia inequalia naturalia receperũt in ipsaꝝ creatione sicut ꝛ angeli. qõ magister pbat diuersoꝛ scõꝛ auctoꝛitatibus. Et tñ in speciali

Jrca distinctionem

c 30. quero vtrũ quilibet ſm legem cõmunẽ ꝓpagatus ab adã cõtrahat peccatũ oꝛiginale. q̃ non. Aug. de vera religione. peccatũ a deo volũtariũ est vt si nõ est volũtariũ peccatũ non dicit̃. sed nihil est voluntarium in paruulis qui non habẽt vsum rõnis. ergo ꝛc.

Jtem nullus peccat in eo q̃ vitare nõ põt. 3. d. libe. ar. paruulus q̃ sibi a ꝓceptione ꝓuenit vitare ñ põt. igit̃ defectus nãlis q̃ intrat ab oꝛigine nõ est defectus culpabilis sed penalis. Jtẽ ar. q̃ ponitur in lr̃a nõ peccat qui creat. nõ peccat qui generat: p q̃s igit̃ rimas inter tot p̃sidia ĩnocẽtie intrat peccatum. Jtẽ. 3. ethicoꝛ. ceco natonullus improperabit sed magis miserebit̃. igit̃ defectus naturalis ñ est culpabilis sed magis penalis. Jtẽ Adã nõ fuit nobilioꝛ tota natura humana. ergo se inficiẽdo ñ potuit totã naturã humanã infícere. añs pz. qꝛ natura humana habuit aliq̃ ĩdiuiduũ ita nobile sicut ipse vel habere potuit. pbatio ꝓñie. qꝛ coꝛruptõ minoꝛis boni nõ includit coꝛruptionẽ maioꝛis. Cõtra ad ꝛõ. per vnũ hoiem peccatum in mũduz intrauit in quo oẽs peccauerũt. ꝛ ibidẽ sicut per ĩobedientiã vnius hoĩs pctoꝛes ꝓstituti sunt multi. ita per vnius hoĩs obediẽtiam iusti ꝓstituimur multi

Jtem Augu. de fide ad ꝑe. firmissime tene ꝛc. ꝛ ponitur in littera.

Ecundo quero.

s Utrũz ist̃ peccatum sit carẽtia oꝛiginalis iustitie. q̃ nõ. qꝛ angelus nõ caret est ꝛ tñ nõ habz aliq̃ peccatũ. Preterea Adam cauit ea. amisit enim iustitiã oꝛiginalẽ peccãdo. ꝛ tñ non habuit peccatuz oꝛiginale sed actuale. Preterea baptizatus paruulus caret iustitia originali. ꝛ tñ nõ habet peccatũ oꝛiginale. Si dicat̃ q̃ aliquo modo per gr̃am est dimissum. ideo aliquo modo ñ habet illud. Contra baptizatus relapsus. nõ hẽt gr̃am. ergo nõ habet vñ remittit sibi illud peccatũ ꝛ nõ hz iustitiã oꝛiginalẽ. ergo peccatũ oꝛiginale redit in eo. Preterea tunc ipsa carentia esset in voluntate sicut ꝛ iustitia cuius est ꝓuatio ſm anſel. de conce virginis. ꝓsequẽs est falsum. qꝛ volũtas est vis imaterialissima. ꝛ per ꝓñs maxime a carne separata. g̃ non põt inficiꝛ a carne ex quo a carne separatur. Contra peccatum oꝛiginale non potest esse aliud quã ista priuatio. non enim est concupiscẽtia. tum quia illa est naturalis ex di. 29. tum qꝛ ista est in parte sensitiua vbi non est peccatum secũdũ Anſel. tũ qꝛ non est actualis. qꝛ tũc ista concupiscentia esset actualis. non hãbitualis qꝛ hãbitus derelictus in aĩa ex pctõ moꝛtali nõ est pctm̃ moꝛtale. manet enim talis hãbitus dimisso pctõ p ꝓniam. neq̃z etiam

ignorantia est. qz paruulus baptizatus ita ignorat sicut nō baptizatus. ℙreterea deordiat totā aīaz ꝙ si est aliqua vna culpa in illa potētia est ad cuius deordinationē tota aīa deordinaī. illa sola est voluntas. qz sicut ipa ordinata ordinat alīs ita deordinata deordiat. nō est aūt aliquod positiuū ꝙ est ꝓ uatio iusticie alicuius opposita huic culpe.

Irca c distinctionē. zi. quero vtrū aīa ꝓtrahat pctū originale a carne infecta cōcupiscibilit semiata. qō nō qz materia nō agit in formā. ꝙ nec caro in aiam. Cōfirmaī qz ꝑm Aug. i2. super Gen. agēs ꝑstantius est patiēte. z ꝑm ipm ibidē nullū corpus est ꝑstantius spū. ex ꝙbus cōcludit ꝙ nullū corpus agit in spm. ex quo hr ꝓpositū. Item si dicaī quod maior. Aug. vera est in bonis nō in malis. qz defect⁹ pōt esse peior. Contra. cā naturalis mali culpe nō pōt esse sola pena qz pena iusta est z ad iustū pcise non sequit naturaliter culpa. illud aūt qō est in carne est pure pena z si est cā culpe. nō est nisi causa naturalis quia nō est libera ergo z cetera ℙreterea si a carne infecta contrahit ꝙ cōtrabet a primo pente. qz ab ipo semina tur talis caro. cōsequēs est falsuz. qz tūc pctū originale posset augeri in parentib⁹ intermedijs. plura enim agentia eiusdē rōnis pnt in effectū pfectionē z ita parēs ꝑmus cū pentibz intermedijs pōt intendere pctū originale vltra illud qō esset in filio primo imediate a primo pente genito. Cōtra. magister in lra adducit auctoritates scōz qaīa a carne inficiaī. qz nisi esset ita nō vr posse assignari aliq cā vnde istud pctū cāet in aīa. nō. n. cātur a se actu suo qz tunc esset pctū actuale nec a deo. pz nec ab ipso Adaz. qz ponamus ꝙ fuerit annihilatus. vel mō est si saltē mō nō hz aliq culpā qz ponit beat⁹. ergo modo non est sub ratione peccatoris sub qua ratione poni haberet causa huius peccati. ℙreterea ꝓtraxinus istud pctū inquātū fuimus i adā ꝑm rōnem seminalē. ꝑm Aug. 4. sup Gene. hoc ātfuit ꝑm corpus nō ꝑm aiam. aīa. n. nō. est extraducesicut adducit magister autoritatē in littera.

Circa c distinctionē. 32. quero vtruz in baptismo remittaī pctū originale. qō nō. qz culpa nō remittitur nisi iusticia opposita restituatur. sz iusticia originalis nō restituit in baptismo pz per effectus eius. Cōtra est magister in lra z ecclesia tenet oppositū.

Inista materia de petō originali tenēdo ipz in esse sicut sonāt auctoritates que sūt p⁹ qōis duo sūt modi dicēdi circa hz. vnus magistri z alioz sequentiū z exponētiū ipm. Ad intellectū āt istius vie quattuor sūt videda. primo qliter ab aīa ꝓtrahit infectio in carne. 2⁹ qualiter seminaī caro infecta. 3⁹ qualiter ab ipsa inficit aīa. 4⁹ qualiter aīa ab infectōe illa liberaī ꝓ baptismū. Ad primū dicit ꝙ voluntas peccās in carne cāuit quandā qualitatē morbidā ꝙsequentē curuitatē volūtatis. hec autē qualitas morbida dicit fomes. lex mēbroruz tyrannus. z est sicut quoddā pōdus in carne excitans motus sensuales z inclinans aīam ad cōdelectandum carni. z ita retardans z reprimēs a delectationibus superioribus siue supernaturalib⁹ iuxta illud sapientie. 9. corpus qō corrūpit aggrauat aīmā. ꝓpter istā qualitatē morbidā in ipsa carne sic aggrauāte idest inclināte ad inferioza z ꝑm quē daz ista qualitas nunqz minuitur in essentia sua sz in effectu suo minuaī. Hoc est ꝙ licet gratia tanta possit esse ꝙ magis inclinet ad superioza qz fomes

Hen. qli. 5. q. 33.

ad inferioza nō tamē minuit fomitē qz̄tuz ad essentiaz suā. qz nō contrariaī fomiti qui est i carne z gratia est in anima. Et ponit exemplū de lapide appēso z ligato ad alas auis. qz̄tūcunqz creseeret vis motiua in ala numqz̄ decresceret pondus lapidis licet qz̄tū ad effectū minus posset deprimere. qz virtus cōtraria vinceret in effectu. ℙ De secūdo dicitur qꝙ vel tota caro parentū fuit infecta hac qualitate morbida z ita illa que seminaī. vel si nō tota aut illa que seminaī nō fuit caro patris saltē ex feruore libidine in semination inficit ipsa caro seminata. z huic sēdo videt ꝓsentire Aug. per infectionez illā attribuit nō ꝓpagationi. sed libidini in ꝓpagatione. sicut patet dis. 20. huius. 2. ℙ De tertio articulo dicit ꝙ in instanti creationis z infusionis aīe ipsa maculaī a carne infecta. ita ꝙ licet infectio vl maculatio carnis nō fuerit culpa formaliter sed sequela culpe est tamen occasio culpe in aīa carni vnita. qz quādo aīa vnit infectio eius talis est qualis nata est esse in anima. talis est culpa. exemplicatur de pomo dato mūdo z sedato a manu recipientis

Jdez vt iupra

Jdē. qlo 6. q. 32.

ℙ De quarto vel ponit ꝙ ista curuitas manet i voluntate quaz incurrit peccādo. vel si nō saltē manet fomes in carne. sed siue vtrunqz siue alterz manet nō imputaī anime post baptismū sicut ante. qz totaliter tollit reatus. manet autē pcise vt pena peccati ꝓcedentis z materia exercēde virtutis. Secūduz istaz viaz patet quid est dicēduz ad. q. motas ē. eniz culpa originalis in quolibet sic ꝓpagato. z hz ꝙ ꝙ̄tuz ad ꝓmā questionē. z quo ad tertiā questionez dicēdū est carnez infectā sic seminari z ab illa infecta aiam inficiculpabiliter que culpa quo ad secundā questionē. vel est curuitas opposita rectitudini naturali voluntatis. vel concupiscentia. i. ꝓpnitas ad cōcupiscenduz effrenate delectabilia z remittit ꝙ̄tuz ad quartā questionē. nō in se. sed ꝙ̄tuz ad reatū. Contra istā viā ꝙ̄tū ad singulos articulos sunt aliqua dubia. Quantū ad primū dubiū est quomodo voluntas habeat tantū dominiū super corpus vt possit imediate alterare totū corpus ad istā qualitatē morbidā. maxime cū non habeat ꝓprio obiecto primo corpus. potuit. n. peccare primo peccato apperēdo excellētiā dei vel alio peccato spirituali. z in isto non erat corpus obiectū voluntatis. quod tamē ponit alterari a voluntate aut si saluetur quomō ista alteratio potuit fieri videt difficile quō eadē causa etiā cū maiori adiutorio extrinseco nō potuit corrūpere istā qualitatē. voluntas. n. ꝙ̄tū cunqz adiuta gratia nō potest corrūpere fomitē ꝑm istos. z quecunqz causa totalis alicuius effectus illū effectū videt posse corrūpere. marime si augeatur virtus eius actiua. Secundū dubiū est ad quid ponit ille fomes in carne si ponit vt principiū rebellionis nō oportet. nō eniz per se rebellat caro voluntati sed appetitus sensitiuus. qz ꝑm ꝓbum ꝓlitice voluntas dominatur corpori principatu dispositio. Sed appetitui sensitiuo ꝓprie principatu politico. ergo fomes deberet ꝓprie principaliter poni in appetitu sensitiuo. vel si in corpore non nisi in illo quod est organū appetitus sensitiui. z si hoc cum nulla talis caro transfundatur. ergo non transfundit caro infecta fomitem. Tertium dubium est. qz in puris naturalibus esset rebellio. sicut dictum est distinctione 19 vigesimanona. ergo ꝓpter eam non oportet ponere aliquam qualitatem morbidam inclinantem ad sensitiuum appetitū sensitiue. Si dicatur ꝙ esset delectatio appetitus sensitiui ꝓpria z in ꝓprio delectabili etiā in puris nāli bus. nō tū ipsa esset cū libidine. i. nō effrenata. nec imoderata sicut est mō. z hmōdi libidinose delecta

tionis p̄incipium fomes est. Contra sicut in potestate appetitus sensitiui nō est delectari. q̄ nō ducit ſz ducit ita nec modus delectādi. ꝯ sūme ḡtum pōt delectaſ in sūmo delectabili sensibili p̄te. quid addit ergo libido sup̄a hoc qō est summe delectari in delectabili sensibili p̄te nō facile videtur.

Circa ſcōz articulū p̄mū dubiū vī esse q̄ semē nū ḡ fuit aiatū aia patris. est enim relictū aliqd qō non est necessariū mēbro alendo. illud aūt qō assumit a mēbro cū quo erat etiusdē dispōis nō erat aiatū. ergo nūq̄ semen cōtraxit infectionē ab aia qua nunq̄ p̄ficiebat. Confirmaſ per Anſel. de cōce. virgi. c. 6. ⁊ 7. vbi vult q̄ nō magis est semen infectū q̄ sumptū vel sanguis. ⁊ si de istis formareſ corp⁹ organicū nō videreſ qualiter ex eius infectione aia inficereſ. 2m dubiū est si semē fuit infectū cū trāsmutaſ p multas formas sbales anteq̄ de ipso fiat corpus organicū ⁊ forma sbalis p̄or que p̄stituebat subiectū istius qualitatis morbide nō manet. ꝯ nec illa qualitas morbida. Diceret q̄ de infecto generatur infectū. Et rēplū de semine p̄ris leprosi generat corpus filij leprosuz. Contra leo comedēs cadauer bois mortui ꝯberet ſm hoc fomitē. p⁹ p̄ne illud n. cadauer infectū est fomite. ⁊ per te de infecto generaſ infectū ḡ. pbatio assumpti. resuſciteſ mortuus sicut fuit de lazaro aia remita carni iuniet carnē rebellē spūi. ꝯ tunc erit fomes in corpore illo. a q⁹ ergo. nō ab aia. q̄ ipsa fuit purgata a peccato originali ponamus per baptiſmū vel circūcisionē. nec op̄z fingere q̄ a deo. remanſit igiſ fomes in cadavere mortuo. Ad ista dubia posset respōderi p hoc q̄ virtus seminis infecta generat de infecto ifectū: ⁊ etiā de nō infecto infectū. Et iō ad p̄mū de nutrimento nō infecto generat virt⁹ actiua p̄ris infecta semē infectū. ⁊ culpā originalē trāſfundit. Ad 2m virtus illa infecta de infecto semine generat carnez infectā ⁊ tūc nō valet tertia instātia de leone. q̄ virtus eius actiua p̄uersiua cadaueris in mēbrum leonis nō est infecta. 3m dubiū circa istud vī esse. q̄ miraculose format⁹ de carne digiti mei ꝯberet peccū originale. qō est p̄ta Anſel. c. 19⁹. vbi vult q̄ due sūt rōnes quare xp̄s nō p̄traxit peccū originale ⁊ quaꝝ vna per se sufficeret sine altera. vna q̄ purgata fuit caro eius in beata virgine. 2a q̄ nō erat filius naturalis Ade. ⁊ iō nō obligabaſ in adam.

Circa 3m articulū est dubiū qualiter caro cāet istā infectionē aie. si. n. aia creauit illā ifectionē in carne ⁊ ex carne creaſ in aia vtraq̄ cā est equiuoca suo effectui ⁊ videſ q̄ totalis. ⁊ difficile est in cāis equocis totalibus saluare circulationē difficile etiā erit saluare illū motū quo voluntas que est potēcia mere imālis trāſmuteſ imediate a corruptibili ⁊ cū intellectus nō ponaſ imediate posse trāſmutari a fantaſmate nisi virtute intellectus agentis sequiſ q̄ intellectus sit imaterialioꝝ q̄ voluntas. Videſ etiā seq̄ istud peccatū p̄mo sit in essentia. q̄ essentia p̄or perficit carnē. sed p̄sequens est falsuz. q̄ in essentia vt essentia nō videſ esse culpa formaliter. Contra oēs tres articulos est vnū dubiū cōmune. quare. ſ. potuit p̄ius homo actu sue volūtatis inficere carnē suaz. quin secūdus ⁊ tertius post eū possit similiter ⁊ ita cū multi patres intermedij peccauerunt mortaliter semp caro seminata est magis ⁊ magis infecta. qō videſ absurdū. q̄ nō omnis modo genitus p̄ior est ad inordinate delectāduz q̄ quicunque antiqui p̄ius geniti. Tuz etiā q̄ videreſ sequi q̄ peccatū originale intenderet. q̄uis enim ſi ponaſ peccatū originale p̄uatio totalis nō recipiat magis ⁊ minus. tū si ponaſ curuitas vel cōcupiſcentia ſm illaz opinionē. illa potest esse maior vel minor

Contra quartū articulū est dubiū. q̄ peccatū nō dimittiſ formaliter nisi illud qō est formale in peccato deleaſ nō illud qō est materiale. debitū autez iusticie originalis nō est formale in peccato originali. nō enim fuit debitū innocentie nisi q̄ habēs eaz debuit eaz. igiſ nō videſ formaliter remitti nisi tollatur illa deformitas vel carentia aut inse aut saltem per habitum aliquem equiualentem habitui huius p̄uationis.

Circa istam materiā est alia via que videtur Anſel. in toto p̄mo lib. de cōce. virgi. vbi tractat de peccato originali Ad quā videndā etiā quattuor sunt tangenda. p̄mo quid sit peccatū originale. ⁊ in hoc soluiſ secunda q̄ſtio. Secundo an tale peccatuz insit quo ad p̄maz questionē. Tertio qualiter contrahaſ quo ad tertiā questionem. Quarto qualiter remittaſ per baptiſmuz ⁊ hoc quo ad quartā questionē. Quo ad p̄mum dicit anſel. in lib. p̄mo de conce. virgi. c. 27. hoc peccatū quod originale dico aliud itelligere neque in ipſis infantibus nisi factā per inobedientiā ade iusticie debite inditatez per quā omnes sunt filij ire. ista ratio peccati originalis p̄batur ex hoc q̄ peccatū formaliter est iniusticia igitur ⁊ tale peccatuz talis iniusticia. iusticia autē ſm euz ibi. c. 5. ⁊ 16. de casu diaboli. nō est nisi carentia iusticie debite. dico igitur q̄ peccatū originale qō est carentia iusticie originalis nō est nisi carentia iusticie debite. Et si obijciſ q̄ aliqui sancti videnſ dicere cō cupiſcentiā esse peccatū originale. ſz cōcupiſcētia potest accipi vel p̄out est actus vel habitus vel p̄nitas in appetitu sensitiuo ⁊ nullū istoꝝ est formaliter peccatū. q̄ non est peccatū in parte sensitiua ſm ipsum. c. 3. ⁊ 4. ibi. vel potest accipi p̄out est p̄nitas in appetitu rationali. i. in volūtate ad concupiſcenduz delectabilia īmoderate que nata est cōdelectari appetitui sensitiuo cui cōiungiſ. ⁊ hoc modo concupiſcētia est materiale peccati originalis. q̄ p carentiā iusticie originalis que erat sicut frenū cohibens ipſaz ab imoderata delectatione ipsa nō positiue sed per p̄uationē fit p̄rona ad cōcupiſcendū īmoderate delectabilia. Sicut exemplificat. c. 5. de naui fracto gubernaculo ⁊ de equo fracto freno qui dimittiſ sibi. ⁊ ex hoc exequiſ motū inordinatū quē cohiberet illō frenū. Sic ad p̄positū per hoc soluitur secūda questio qua queriſ quid sit peccatuz originale. Est enī formalis carentia iusticie originalis debite ⁊ nō qualitercūq̄ debite. sed debite. q̄ accepte in p̄mo parente ⁊ in ipso amisse. ⁊ iō Adā nō habuit peccatū originale. q̄ illud debitū nō fuit ad ipſuz traductū per aliquē parentē sed ipse in se accepit illā iusticiā ⁊ actu suo amisit. Quantū ad secundū soluiſ p̄ima questio tenēdo ſm auctoritates sanctoꝝ q̄ sit hoc peccatū in omnibus cōmuniter p̄pagatis. hoc declaratur ex ista ratione peccati originalis. habet enim quilibet sic p̄pagatus carētiaz iusticie originalis patet ex defectibus illius iusticie p̄us dictis di. 29. istius ſcōi ⁊ ē debitor istiꝰ iusticie. q̄ accepit eā in p̄mo parente per cuius parentis actū amisit eaz. ergo ſecundū dictaz deſcriptionē quilibet sic p̄pagatus habet peccatū originale. antecedēs patet ibi per Anſel. c. 27. nā accusat ſpōtanea quā fecit iusticie desertio nec p̄sonas excusat recupandi in potēcia. vt declarat. c. 2. qui ipse sibi ipotētiā fecit deserēdo iusticiā in p̄mis pentiꝰ in quibus tota natura erat ⁊ ſp debitrix est habere ptātem quā ad obſeruandā semp iusticiā accepit.

Ex istis dictis videſ cōcludi debitū in paruulis p̄pter hoc q̄ Adaz accepit iusticiā p̄ se ⁊ p̄ tota natura que tūc erat in eo. ⁊ ideo iuste deus exigit a tota

natura in quocunq; est illā iusticiā quā dedit natu re. ita q; ſm ipm. c. 7. adā pctō psonali nudauit nāz iusticia debita ⁊ nudata natura a tali iusticia ōbi tā quocūq; facit naturā nudā ⁊ talē debitricē. Cō tra hoc obijcit q: hec natura numero que est in pe tro nō fuit in Adā licz ibi fuerit natura eiusdez spēi. ḡ ista nā nō accipit aliquā iusticiā. ḡ nō est debitrix.

Et si dicas q; ista nā fuit in adā causaliter ita etiā hec psona fuit in adaz cāliter. ḡ idē est loqui de psonis propagatis ⁊ de naturis propagatorum quan tum est. ad propositum. Eodem enim modo oz oñdere q; psona sit debitrix sicut hec nā pro eo q; fuit in adā cāliter qñ accepit iusticiā formlit. quali ter igit sufficit modus accipiēdi iusticiā ad debere iusticiā acceptā. Si. n. nō fuit in ipso ſm volūtatez ſz tm̄ ꝑz carnē ⁊ nō pōt esse debitor iusticie nisi ꝑz vo luntatē secundū quā pōt hꝫ iustitiaz. nō igit q: fuit in aliquo cāliter vt in ꝓncipio ꝓpagatiuo ideo ē de bitor iustitie. ℟. nō faciēdo mentionē de hac na tura ⁊ hac psona ostendo qō iste debitor est iusticie q: iusticiā accepit formaliter Adā ⁊ ipse in eo. ⁊ hoc ꝓbatur sic. omne donū est debitū q: dat ab ipo deo dante volūtate añcedente. i. quantū est ex parte dei sine spāli gratia ⁊ merito ſz nō voluntate cōsequen te. Sed adā accipiente iustitiā filio eius data est iu sticia voluntate dei añcedente. i. quātū erat ex par te dei q: sine spāli dono cōferretur filio nisi adesset impedimentū. ḡ ex illa collatōe facta patri filius est debitor iusticie sic date. maior ꝓbatur. accipiens enim volūtatē ⁊ gratiā licz ei nō dat opus meritoriū in se siue voluntatē cōsequēte dat tm̄ sibi grā in qua est volūtate antecedēte ⁊ virtualiter. ⁊ ꝓpter hoc accipiēs gratiā debitor est bonoꝝ operū que virtua liter cōtinent in gratia illa. ita q; amittens gratiā ⁊ frequent peccans nō tm̄ punit ꝓ amissione gratie q: tunc qui plures ⁊ qui paucius peccarēt equaliter punirent. minor ꝓz ex legedina que statuit pnez nō ponentē obicē per petm̄ quasi naturaliter iusticiaz originalē dari ꝓpagatis. nō qdē q: pater eaz trāsfū dere cū sit donū supnaturale. Sed qō deus ipe na ture cooparet regulariter dādo iusticiā ꝓpagato. si cut mō ām intellectiuā creat corpore pfecte orga nizato. Instat cōtra ꝓbationē maioris q: si opa p fecta accepta formaliter in gratia sint debita hoc ē ab eadē voluntate que accepit gratiā. q: i ipa virtua liter cōtinent illa opera. Sed in ꝓposito ista volun tas filij nūquā accepit iusticiā nec videt ista iusticia posse virtualit accipi in illa iusticia volūtatis alte rius. sicut opa accipiunt virtualiter in ipa gratia data. ℟. Hāc istantiā excludēdo cōfirmat rō sic. nō debiti tā ex pte doni qō debet ꝫ ex parte volunta tis que debet est ipa datio dātis. qui dat donū rece ptū ⁊ dat volūtati recipiēti. ḡ datio eiusdē rōis suf ficit ad hoc qō voluntas sit debitrix qualis sufficit ad hoc q; donū sit debitū. Sed ad hoc qō donū sit debitū sufficit datio voluntate añcedente siue vir tualit dare ſz nō in se formaliter. ḡ ad hoc q; volun tas sit debitrix sufficit simul datio facta illi volun tati. Sz quādo facta est datio volūtati Adē facta ē tali mō q; q. eadez datiōe ꝫtū erat ex se dabat filr omī volūtati cuiuscunq; filij si non poneret obex. ḡ ex tali datōe fit volūtas cuiuscunq; filij debitrix. ſz ḡ nō sit oīno simile de opibus meritoriis datis vir tualiter in grā ⁊ in ꝓposito est tm̄ sile ꝫtū ad propo sitū. q: vtrobiq; est pcise datio ex parte dātis. s. vo luntate añcedente ⁊ nō ꝓñte. ⁊ ipsa est ita rō volun tati vt sit debitrix sicut dono vt sit debitū. Cōfir mat hoc q: si deus creasset oēs hoīes simul ⁊ de disset Adē iusticiā originalē. si tunc solus adaz pec casset nō videt aliqua lex iusticie q; alij, qui nō ac ceperūt in se iusticiā sint debitores illius iusticie. ḡ nec modo. q: nō potuerūt plus mō obligari ꝙ Adaz quā tūc si deus tūc statuisset q; adā ñ peccāte dedis set oibus iusticiā assumptū. s. q; ipi nō essent debito res ꝓbat per hoc. q: si deus dedisset eis iusticiaz ⁊ īmediate eos priuasset ea sine actu suo nō reputa rent debitores iusticie qua carent. magis tñ possūt accipere rōnez debiti a deo dāte. ꝫ ab hoc q; pater eorū accepit iusticiā formaliter ⁊ suo actu amisit ⁊ ita filius nō erit debitor ita qō carentia imputent sibi ad culpā. ℙropter solutionē argumētoruz est intelligendū q; dupliciter pōt esse iusticia debita. Uno mō q: in se accepta ⁊ actōe accipiētis amissa. Alio mō q: accepta i alio ⁊ actiōe alterius amissa. ꝑ° mō pecatū actuale est in iusticia ⁊ carētia iusticie. 2° modo originale. vñ magis cōparat pecc ato. q. qui escenti in aia pōt actū trāseunte ꝫ cōparant pecca to actuali qō elicit ab ipsa volūtate peccante.

Quātū ad 3ᵐ articulū ⁊ 3ᵃᵐ. q. dicit ſm istā viaz q; aia ꝓbit mediāte carne nō ita q; caro. q. ꝓ qualitatē quādā cātā i ea cāet istud pecatū originale. ſz ex hoc q; caro cōcupiscibilit seminat ⁊ ex ipa format cor pus organicū cui infūditur aia cōstituēs psonā q̄ ē fi lius Adē. ista ḡ psona q: nālis filius ade: nō debitrix est iusticie originalis: date a deo ipi ade ꝓ oīb⁹ filijs ⁊ caret ea. ḡ ꝫ peccatū originale. cōtrahit igit illō peccatū i carne iꝫtū ē nālis rō ⁊ ex ꝫ debet iusticiaz q̄ ꝓ peccatū ade caret. Quantū ad 4ᵐ articulū ⁊ 4ᵃᵐ. q. dicit q; illud qō est formale in petō deleri debet in se ꝓ oppositū formaliter vel virtualiter i remissione petī. formale autē in petō nō est debitū iusticie ꝑz. q: in statu innocentie fuit iusticia debita ſz est carētia iusticie. ista ḡ debet deleri vel ꝓ positi uuz ꝓpriū oppm vel ꝓ aliud virtualiter cōtinēs illō oppositū. gratia autē licet nō ita pfecte ꝓiungat fini vltimo ꝫtū ad aliquaz ꝓditionez accidētalē sicut iusticia originalis perfectius tm̄ cōiungit sicut dictū est dis. 29. ⁊ hoc ꝫtū ad illud ꝫz q; distūgit a fine vl timo petm̄ originale. Simplicit. n. pfectius ⁊ emi nentius ꝓiungit gra fini sub rōe finis ꝫ iusticia ori ginalis. ⁊ ideo in baptismo cū reddit gra simplicit dimittit illud petm̄ eminētius ꝫ remitteret per ꝓpriū positiuū. ⁊ ſz remaneat carentia illius positi ui nō tm̄ est culpa. q: illud positiuū nō est debitū. sol uit enim debitū habēdi illud donū ⁊ cōmitat idebi tū habēdi aliud donū.

Ad argumenta questioᵐ ꝓ ordinez. Ad ꝑmū dico q; vo luntariū pōt accipi vel ꝓ eo q; ē in volūtate ꝓut cō muniter sumit ⁊ magis ꝓprie ꝓ eo qō est in volun tate potestaꝫ vt est actiua. ꝑmo mō istud petm̄ pos set dici volūtariū. q: ipsū sicut qōlibz petm̄ ē in vo luntate. vbi solū nata est esse in iusticia ſm iusticiaz sibi oppositā ſm Anſel. c. 4. ⁊ 5. 2. mō dico quod petm̄ nō opz esse volūtariū ipsi habenti sed ei vel alij. s. a quo ꝓtrahit illud petm̄. ⁊ vtrunq; sufficit. Ad 3ᵘᵐ ꝓ° contra manicheos qui posuerūt petm̄ esse ab anima mala ⁊ ita simpliciter esse necessariuz. ꝓ pter istā ām malaz ⁊ inuolūtariū cuicunq;. Ad illud de libe. arbi. dico q; peccare potest esse vel eli cere actū peccandi vel habere peccatū. primomō potest cōcedi illa auctoritas. q: paruuli non eliciunt actuz peccādi. q: illud peccatū nō est eis actuale. ſz tantū cōtractū a parētibus. secundomō, ꝓpositio est falsa nisi intelligat in generali. sic in eo qō nec ipse in se vitare potest nec in illo per quē contrahit pec catum. ⁊ ꝫ falsuz est in ꝓposito ⁊ ista ꝓpō sic distūcti ne vera sufficit aug. cōtra manicheos. sicut ꝓpus.

Ad 3ᵐ dico q; ad istud petm̄ ꝓcurrūt duo carētia in sticie. s. vt formale ⁊ debitū habēdi eaz vt māle, sic in

alijs p̃uationibus cõcurrit p̃uatio ⁊ aptitudo ad habitũ debitũ istud est a deo statuente legez istã do iusticiã tibi ade ⁊ omnibus filijs tuis naturalib⁹ do eadez datione quãtũ est ex parte mea: ⁊ ideo ex hac datione tenent omnes eaz habere ⁊ ex patre p̃opa gante per cuius actionẽ iste est filius naturalis ade ergo hoc debitũ per nullas rimas ignotas intrat. sz per istas duas causas positiuas. illa autẽ carentia nõ habet causaz nisi negatiue. s. non dantẽ iusticiam originalez, cuius si queraf vlterius causa nõ est nisi demeritoria. qz. s. Adaz demeruit ne iusticia originalis daref. negatiua nõ dãs deus est demeritoria quare nõ datur adã peccãs. Et si obijcif q̃ qñ effect⁹ actu efficit necesse ẽ ponere tũc cãs ei⁹ in actu Si aũt Adã eẽt ãnichilat⁹ vl si mõ de facto i volũtate Ade nullũ eẽt pctũ vl demeritum quõ in isto i stãti p̃bit iste puulus pctũ ab adã. ℟° sicut demeritũ cũ trãsit i se mãet tñ i scia ⁊ acceptatõe dina qz ita p̃mitat p eo ac si eẽt pñs. ita cũ demeritũ trãsit q̃stũ ad actũ mãet tñ i scia dina. qz ita punit p eo ac si iã eẽt pñs. ita q̃ huius negatõis nõ hre iusticiã originalẽ erũt vie p q̃s intrat deuz nõ dare ⁊ demeritũ Ade in scia dei pter q̃ nõ dat. Ad aliud de. z. ethicoz dico q̃ nullus est defect⁹ p̃tractus ab origine icrepabilis nisi iste. ⁊ iõ lz omẽs defect⁹ alij sint pene nõ icrepabiles nõ ita iste. Ad vlti^m dicit q̃ adã nõ corrũpit naturã hanc numero siẽ nec psonaz hãc numero sz corrũpit se pctõ psonali ⁊ in hoc demeritorie totã posteriozitatẽ suaz. Ad argumẽta 2° qõnis: Ad p̃mũ de adã pz q̃ habuit carentiã hui⁹ iusticie actu p̃prio ⁊ iusticie debite qz ĩ se accepte. tal carẽtia nõẽ pctũ origiale. Sz illa q̃ haberf actu alieno ⁊ iusticie debite ex acceptõe alterius. Et ad aliud de angelo pz q̃ vel nõ est capax iusticie originalis. vel si sic ẽ hẽt eã. si. n. nõ respicit p se nisi volũtatez ⁊ nõ appetitũ sensitiuũ ⁊ si respiciat finez sub ratiõe ꝓuenientẽ ⁊ delectabilis nõ est incõueniens ponere aliq̃ tale donũ i angelo. Ad z^m dico q̃ in baptismo soluit debitũ hñdi illud donũ in se ⁊ cõmittat in debitũ hñdi donũ equalẽs. s. grãm. ⁊ istõ debitũ 2^m sp ex tũc mãet. nec p̃mũ redit. ⁊ q caret 2° dono debito grauius peccat quaz qui caret p̃imo nec tñ ẽ pctõz pctõ origiali qz nõ redit debitũ hñdi illã iusticiã. Ad. 4. pz ex solone secũde questionis.

Ad. 5, cõcedo q̃ nõ est nisi in volũtate. Et cũ dicis volũtatez esse imaterialẽ ⁊ ideo nõ posse pati ĩmediate a carne. dico q̃ ista iiusticia nõ ẽ ibi quasi ĩ subiecto alterato a carne alterãte, sed est ibi qz iusticia nõ inest. que tñ debita est. qz ista est volũtas filij ade. Ad argumẽta in oppositũ cõtra cõcupiscẽtiaz patz. qz nõ cõcludit oppositũ p̃m intẽtionẽ questionis Ad argumẽta. z. questiõis. Ad p̃mũ dico q̃ nõ est a carne in animã agẽte. Et per idẽ ad aug. super Gen. tantũ est enĩ a carne illa relatio i producto. qz est filius naturalis ade. ⁊ hãc cõsequit debituz ex lege diuina ⁊ carẽtia est ibi ex negatõe cause.

Luz arguit recitãdo illud argumẽtũ q̃ pena nõ ẽ causa culpe; vez est p̃incipalis causa. si tñ ponatur aliqua infectio i carne q̃ nõ est necessariũ p̃m istaz viã ipsa põt esse instrumẽtalis causa culpe aut si nulla sit ibi infectio adhuc caro põt esse causa instrumẽtalis inq̃ztũ in ipso semine est vis actiua p̃ducendi filiũ Ade q̃ per hoc est debitor. Ad aliud de p̃imo parente. ℟° quicunq̃ accepisset iusticiã originalẽ i se formalit vel volũtate consequẽte fuisset debitor p̃o se ⁊ p tota sua posteritate p quo accepisset virtualiter ⁊ ita si adã nõ peccasset sz Cayn tñ filij cayn ꝓtraxissent originale nõ ab adaz sed a Cayn nũc aũt nullus accepit formaliter nisi adã. ⁊ ideo oẽs alij hãerunt eandẽ rõnem debiti hñdi iustitiã. ⁊ eandez rõnem carẽtie ipius. q̃ per actũ alterius. ⁊ iõ mõ a nullo parente p̃imo ꝓbitur ita vt per ipm posset intẽdi. sicut nec p ipm posset p se cãri. Ad argumẽta in oppositũ pz q̃ auctoritates que dicũt q̃ aia inficit a carne sunt intelligẽde modo p̃dicto. inquantũ. s. aia est forma carnis ex quoz vniõe resultat filius Ade qui est debitor hñdi iusticiã q̃ caret. Sz hic fac dubiũ auctoritas Au. d fide ad ꝑe. quã adducit magr di. hac que sonat q̃ istã maculã nãtrãsfũdit ppagatio. sz libido. g̃ vf q̃ nõ ex hõ solo q̃ iste est filius nãlis ade ẽ sic tali pctõ obnoxius. sz ex hõ q̃ est filius ade libidinose ppagatus iste cõtrahit peccatũ originale. ℟° si fuisset ppagatio in statu innocentie nõ fuisset peccatũ originale ꝓtractũ. ⁊ tũc fuisset oĩno sine libidine. qz ppagãtes habuissent iusticiaz originalẽ. nũc autẽ quecũq̃z ppagatio cõmunis libidinosa est. ex ista igit qz maculosa est maculat p̃olez. nõ aũt qz ppagatio. qz propagatio nõ est mediũ inter parẽtez ⁊ filiũ p q̃d filius maculef p̃m illã absolutã rõnez ppagationis que fuisset in statu innocẽtie sed ex carẽtia iusticie originalis in ppagãtibus. quã carẽtiã cõsequit libido ita q̃ illa auctoritas debz exponi vt libido accipiat p̃o carẽtia iusticie originalis in ppagantibus que est cã libidinis in actu ppagandi. Ad ar^m. q. 4. pz q̃ iusticia originalis restituit in dono equalẽti ĩmo etiã p̃eminẽti. Sed hic dubitaf cũ enĩ iusticia originalis nõ sit formaliter grã igit nec eius oppositũ. s. p̃uatio formaliter est p̃uatio gratie. g̃ ista p̃uatio iusticie originalis põt stare cũ gratia. ⁊ ita lz gratia deẽ manet tamẽ peccatũ originale nisi dicat q̃ p̃cise soluit debituz hñdi iusticiã originalẽ. ⁊ hoc incidit cũ alia rñsione

℟°. in statu innocẽtie erãt dona ordinata ita q̃ iusticia originalis potuit esse sine gratia nõ ecõuerso. ⁊ tũc p̃uatio p̃oris includebat virtualiter p̃uationez posterioris. cuius cũq̃z igitur tũc restituta fuisset grã sine iusticia originali si hoc factũ fuisset ñ habuisset ipse pfectũ statũ innocẽtie. sed p̃o statu isto ñ habent talẽ ordinẽ. sed grã põt inesse sine tali iusticia. ⁊ ipsa simpliciter est donũ excellẽtius q̃ztalis iusticia. ipsa igit gratia inexistẽs simpliciter restituit hominẽ in statu isto ad pfectionẽ supnãlez sibi possibilez. sed hoc sine iusticia licet absolute nõ cõtradicãt vnde nõ repugnãt carẽtiã iusticie originalis absolute loquẽdo ⁊ grã p̃o statu isto repugnãt tñ inquãtuz illa carẽtia est culpa auertẽs a fine vltimo. qz auersio opposita illi p̃o statu isto nata est inesse filio ade per gratiaz sine isto dono.

An peccata omnium p̃decedentium patz̃ paruuli originaliter trahãt vt peccatum ade.

Redictis aduicie. D.33.

p dũ vf an pctã p̃cedẽtium patrum ad puulos transeant. sicut illud p̃mi hominis delictum in oẽs carnaliter genitos dirim⁹ redundasse. ⁊ si peccatum transeunt in puulos. vtz omnium qui fuerunt ab adam vsqz ad ipsos. an aliquoz ⁊ non oĩum.

Quid super hoc Aug. in enchiridion dicere videtur.

De hoc augustinus in enchiridion. ãbigue dicit. vf enĩ approbare

pctã parẽtũ p̃cedẽtiũ ĩputari puulis.nõ oĩuz tñ qui fuerũt ab adã.ne importabili ⁊ nimia ſarcina in pena eterna grauarent puuli.ſz tñ eoꝝ parentũ qui eos a quarta generatõe p̃ceſ ſerũt.Quod cõfirmat illis verbis quibus in Exo.dñs ait.Ego ſuz deus viſitãs iniqtates patrũ vſq; in tertiã ⁊ quartã generatiõez quaſi peccata parẽtũ,primorũ tñ paruulis ĩ putentur ⁊ non alia.quod eſt per moderatio nem diuine miſerationis.

Eoruz ponit documenta qui dicunt tran ſire in paruulos parentũ delicta.

Et q̃ non illud ſoluz primi

hominis delictũ puulos teneat.ſed etiã alia illi quib⁹ ita vr̃ ex eo ꝯfirmant q̃ etiã puuli nõ modo maioreſ dicunt baptizari in remiſ ſionẽ pctõꝝ per pluralẽ numeꝝ nõ p̃ ſingula rei remiſſionẽ peccati.Et dauid de legitimo matrimonio p̃creat⁹ dicit.In iniqtatib⁹ cõ/ ceptus ſuz ⁊ in peccatis cõcepit me mr̃ mea. Nõ dicit in iniqtate vel pctõ.Unde putant nõ tãtũ illud vnũ peccatũ originale.ſed etiã plura que in pctõ ade repiri poſſunt.⁊ alia pa rentũ peccata paruulis imputari.

Qd̃ in illo vno p̃mo pctõ plura repiunt.

Quod vero in actuali pec/

cato ade plura notari valeãt pctã.Auguſt.in enchiridion inſinuat.Poſſunt iniqt intelligi plura peccata in vna tranſgreſſione ade.ſi in ſua quaſi mẽbra diuidat.Nã ⁊ ſupbia eſt il/ lic.qr hõ in ſua potius eſſe.q̃ dei poteſtate di lexit.Et ſacrilegiũ.qr deo nõ credidit. Et homicidiũ.qr ſe in mortẽ p̃cipitauit ⁊ formi/ catio ſpiritalis.qr integritas mẽtis humane ſerpentina ſuaſiõe corrupta eſt.Et furtũ.qr ci bus,phibitus vſurpatus eſt.Et auaricia.qr plus q̃ ſufficere illi debuit appetiunt.⁊ ſi qd aliud in hoc vno peccato inueniri poteſt.

De parẽtũ peccatis an paulos teneant.

Deinde de parẽtũ p̃cedentiũ peccatis vtrũ puulis ĩputent: magis opinando q̃ aſſerẽ do diſceptat ita inquies.Parentũ peccatis puulos obligari.non ſolũ primoꝝ hominũ ſed etiã ſuoꝝ de quibus ipſi nati ſũt non im probabiliter dicitur.Illa quippe diuina ſen tẽtia.reddã peccata patrũ in filios.tenet eos ante regenerationẽ vſq; adeo.vt ẽt de legiti mo matrimonio p̃creat⁹ dicat.In iniqtati/ bus ꝯceptus ſuz.⁊ in peccatis ꝯcepit me mr̃ mea.Non dixit in iniquitate vel in peccato cũ ⁊ hoc recte dici poſſet. Sz iniquitates: ⁊ peccata dicere maluit.qr ⁊ in illo vno: qõ in oẽs homines p̃tranſijt.atq; tã magnũ eſt vt eo mutaretur humana natura.repiũtur ſicut ſupra diſſerui plura peccata,⁊ alia parentũ.q̃

non ita poſſunt mutare naturam.reatu obli/ gant filios.niſi gratia dei ſubueniat.Sed de peccatis aliorum parentum.quibus ab ipſo adaz vſq; ad patrẽ ſuũ,p generationib⁹ ſuiſ q̃ſq; ſuccedit.non ĩmerito diſceptari poteſt vtrũ omniũ malis actibus ⁊ multiplicatis,d̃ lictis originalib⁹ q̃ naſcitur implicetur vt tan to,peius q̃to poſterius q̃ſq; naſcatur.An,p/ pterea deus in tertiã ⁊ quartaz generationez de peccatis parẽtuz poſteris eoꝝ commine tur.qr iraz ſuaz q̃tuz ad p̃generatoꝝ culpas non extendit vlteri⁹ moderatione miſeratio nis ſue.ne illi q̃bus regenerationis gr̃a nõ cõ fertur.nimia ſarcina in ipſa eterna damnati/ one p̃merentur ſi cogerentur ab ipõ initio ge neris humani.oĩum p̃cedentiuz pentuz ſuo ruz originaliter peccata ꝯtrahere.⁊ penas p eis debitas pendere.An aliqd aliud de re tã ta ſcripturis ſanctis diligentius pſcrutatis ac tractatis valeat vel ñ valeat repiri.teme/ re affirmare non audeo.Ecce pſpiciuuz fit le ctori Aug.ſupiora dixiſſe non aſſerendo.ſz diuerſorum opiniones referendo.

Vide opiniões varias.

Oſtendit Auguſtinum ſibi fore contrari um.ſi id ſentiret.

Alioquin ſibũipſi cõtradice

re oĩderetur.qui in eodez lib.omniuz mitiſ ſimaz dicit eſſe penaz paruuloꝝ qui origina li tantuz tenentur peccato.his verbis.Mi/ tiſſima ſane pena eoꝝ erit qui p̃ter peccatum q̃d originale ꝯtraxerunt nullu inſup addi/ derunt.⁊ in ceteris qui addiderunt.tãto q̃ſq; ibi tolerabilioreꝝ habebit damnatiõẽ q̃to hic minorẽ habuit iniqtatẽ.Ecce hic apte di cit puuloꝝ penaz omniuz aliaꝝ penaꝝ eẽ le/ uiſſimaz.Quod ſi eſt nõ ergo peccatis patrũ p̃cedẽtiuz obligantur niſi ade.Si.n.p pecca tis parentuz actualibus eternaliter punirent ⁊ p̃o ſuo originali.nõ taz min⁹.ſz forte ma gis q̃ ipſoꝝ parẽtes punierent.Nõ g̃,p pec catis parẽtum actualib⁹.nec ẽt,p actualibus p̃mi pentis.ſed,p originali quod a pentibuſ trahitur.puuli damnabuntur.p̃o eo nullaz aliam ignis mãlis vel ꝯſcientie vermis penã ſenſuri.niſi q̃ dei viſione carebunt in ppetu um.Uno g̃ ⁊ non plurib⁹ peccatis puuli ob/ ligati ſũt. Uñ ẽt ea q̃bus illa opinio munire vr̃.ſ.q̃ peccata ⁊ iniquitates in puulis aliq̃ ſcriptura eẽ ſignificat vtens plurali numero. ita determinat Aug.in eodẽ li.Quia in ſcri/ ptura p̃ ſingularẽ numerũ pluralis numer⁹ ſepe ſignificari ſolet.vt ibi.Ora ergo ad de/ um vt auferat a nobis ſerpentẽ.non ait ſerpẽ tes quos patiebatur populus. Et conuer/ ſo per pluralẽ ſignificatur ſingularis nume/ rus.vt in euangelio.Mortui ſunt enim qui

Determinatio eoꝝ q̃ illi oppo/ nebãt in mãimẽ/ tũ ſue opiniõis.

querebant animam pueri.non ait.mortuus est.cum loqueretur de Herode. Et in Exo. Fecerūt deos aureos.cū vnū fecerūt vitulū de quo dixerūt. Isti sunt dij tui israel. Ita ꝛ illud originale vnū plurali numero significatur.cū dicim⁹ puulos i pctō remissionē baptizari.ꝛ i pctis vel in inigtatib⁹ cōcipi.

An actuale pctm̄ ade sit grauius ceteris.

Hic queri solet vtrum pec

catū ade trāsgressionis ex quo pcessit originale:ꝛ in quo plura supius notata sunt peccata grauius fuerit ceteris pctis. Quibusdaz ita eē vr̄.qz illud pctm̄ totā humanā nāz mutauit sicut Aug. dicit in ench. Illud vnū pctm̄ in loco ꝛ habitu tante felicitatis admissum tam magnum est.vt in vno homine originaliter.vt ita dixerim radicaliter totū gen⁹ humanū dānaret. Idē in lib. de ci. dei. Tāto maiori iniusticia violatū est illud mādatū quāto faciliori poterat obseruātia custodiri. Nondū.n. ipsi volūtati cupiditas resistebat qđ de pena trāsgressionis postea secutū est. His alijsqz vtunt auctoritatibus qui illud peccatuz ceteris alioꝝ hoiuz pctis grauiꝰ eē dicunt. Quod etiā rōe oñdere laborant hoc mō. Magis nocuit illud peccatū ꝙ aliquod alioꝝ.qz totuz humanum genus vitiauit.ac morti vtiqz subdidit.quod nullo alio peccato factuz est. Maiorē ergo effectū mali habuit illud peccatum ꝙ aliquod aliud.

Quaꝛ q⁹ buscḋam grauius eē vr̄ ceteris.

Post auctoritates ponit rōnes eoꝝ

Responsio contra illos vbi alia peccata ostenduntur illo maiora.

Ad quod dici potest quia

licet illud peccatuz humanā naturā mutauerit in necessitatē mortis.ꝛ in totuz genus humanuz reatuz diffuderit.nō est tñ putāduz grauius fuisse pctō i spirituz sanctum. quod neqz hic neqz in futuro vt veritas ai. dimittitur. Ādv ero totā hūanā nāz corrupit.nō ideo ē.qz grauius fuerit cunctis alijs pctis. sz qz ab hoie cōmissuz est.qñ in vno hoie tota humana natura cōsistebat.ꝛ ideo tota i eo corrupta est. Maiorēqz effectuz mali intulit quātuz ad multiplices defect⁹ q ex eo manauerunt sed nō quātū ad penā eternā.quā grauiorē nō meruit.quā plures postea meruerunt per alia peccata.imo alios grauiorē ꝑmeruisse credimus irā quā adā meruerit.

In q⁹ habuit maiorē effectū mali ꝛ in quo maiorez.

An illud peccatum sit primis dimissum parentibus.

Si uero queritur an illud

peccatuz fuerit dimissuz primis parentibus

Dicimus eos per pniaz veniā consecutos. Unde Aug. in lib. de baptismo puulorum ait. Sicut illi primi parētes postea iuste viuendo creduntur per dñi sanguinē ab extremo liberati supplicio.nō tñ in illa vita meruerunt ad paradisuz reuocari.sic ꝛ caro peccati etiā remissis pctis.si hō in ea iuste vixerit. nō cōtinuo meretur eam mortē nō perpeti. quā traxit de propagine peccati.

Quod peccata parentum visitantur in filios.ꝛ qꝑ non sunt aduersa que deus dicit in Exodo ꝛ in ezechiele.

Et licet peccatis parentum

nisi ade paruuli nō obligent.nō est tñ diffitenduz peccata parētuz in filios redundare. sicut dñs in Exod. ad Moysen ait. Ego suz deus fortis zelotes visitās inigtates patruz in filios vsqz in tertiā ꝛ quartā generationē his qui oderunt me. His verbis aperte insinuatur qꝑ deus reddit peccata patruz super filios tertios ꝛ quartos. Huic autē videtur aduersari quod dominus ait in Ezechiele. Quid est qꝑ inter vos parabolam vertitis i puerbium istud dicētes. Patres comederunt vuam acerbaz ꝛ dentes filioꝝ obstupescunt. Uuo ego dicat dñs si erit vobis vltra parabola hec in puerbiuz in israel. Ecce oēs aie mee sunt. vt aīa patris. ita ꝛ aīa filij mea est. Anima que peccauerit ipsa morietur. Filius nō portabit inigtatē patris.ꝛ pater nō portabit iniquitatē filij. Justitia isti sup euz erit.ꝛ impietas impii erit super euz. His verbis vr̄ deus corrigere ꝓphetaz qꝑ male dixerit in lege. Si enim peccata patruz reddit in tertiaz ꝛ quartaz generationē: iniusticia videtur dei eē vt alius peccet ꝛ alius puniatur Quomodo enī iustum est aliuz peccare ꝛ alium peccata lugere.

Auctoritas ezechielis q̄ videtur aduersari legi.

Determinatio premissarum auctoritatū conuenientiam ostendens.

Sed vt ait Hieronymus.

Ne lex ꝛ ꝓphete.i. Exod⁹.ꝛ Ezechiel imo ipse deus qui ꝛ hic ꝛ ibi locutus est.in sentētijs discrepare videantur.attendam⁹ finē illius auctoritatis Exodi. Dicto.n. reddo iniquitates patruz in filios addit.his qui oderunt me.per qđ euidenter ostendit.nō ideo puniri filios.qz peccauerūt patres.sed qz eis similes quodā hereditario malo deū oderūt Illud ergo qđ in Exo. dñs dicit.sicut Hie. tradit nō id sonat qđ multi estimāt.necest similē hinc puerbio. Patres comederūt vuā acerbā ꝛc̄. Illud enī Exodi. Hiero. sup Ezechi.ꝛ Aug. super ps Deus laudē meā ne ta

cuersis de filijs pĕccata patruꝫ imitãtibus ac cipiendũ cẽsent. sup quos dr̃ deus reddere peccata. patrũ. qz punit eos. eo qꝺ imitanr̃ pec cata patrũ nõ qz pr̃es peccauerũt. Nõ itaqꝫ corrigit deus in prophęta. qꝺ ante dixerat i lege. sed qũo intelligẽdũ sit aperit. Unde ⁊ il los qui praue intelligebat arguit qui dicebat ipsi patres comederunt. ⁊c.

Quare dixerat in tertiã ⁊ q̃rtã generatio nẽ. ⁊ quare patres tantũ cõmemorauit.

Uerũtamen si de imitatoribus malorũ illud accipiẽ. quare tertiã ⁊ q̃r tã generationẽ tm̃ cõmemorauit. cũ in quali bet generatõe rei tene anr̃. qui peccata patrũ imitanr̃. ⁊ quare patres cõmemorauit. cũ ⁊ illi oẽs mali sint. qui quorũlibet malorũ pec cata imitanr̃: Sed ideo patres specialiter no minauit qz maxime pr̃es filij imitari solent quos pcipue diligũt. Et tertiã ⁊ quartaꝫ ge nerationẽ ideo cõmemorauit. qz solẽt paren tes interdũ tãdiu viuere donec filios tertios ⁊ quartos habeat. qui patr̃ iniquitates vi dẽtes: eoꝝ impietatis heredes p imitatio nẽ efficiunr̃. Secũdũ hũc modũ recte intel ligiẽ ad litterã qꝺ in Exod. dicitur.

Solutio

Quomodo illud Exodi intelligi debeat secundum mysterium.

Quod etiaꝫ mystice intelligendũ esse ostendiẽ ex eo qꝺ pabola dicitur. Si enim parabola est. vt ait Hiero. aliud ver bis sonat. aliud sensu cõtinet. Unde aliq ita edisserunt. Patrẽ in nobis esse dicunt: leuẽ punctũ sensuuꝫ. s. primũ motũ suggestionis vel cogitationis. Filiũ vero si cogitatio con ceperit peccatũ in quo notaꝝ cõsensus ⁊ dele ctatio mulieris. Nepoteꝫ si qꝺ cogitaueris atqꝫ cõceperis. opere cõpleueris vel cõplere decreueris. in quo notaꝝ cõsensus viri siue patratio peccati. Pronepotẽ aũt si nõ solũ fe ceris sed in eo glorieris. ⁊ hec est quarta gene ratio. nõ qz tres precesserint. sed quarta dici tur. qz quarto loco a primo motu qui ẽ qua si pater enumeratur. Deus ergo primos ⁊ se cundos stimulos cogitationũ quos: greci ppatheis vocãt: sine quibus nullus hoium esse põt nõ puniet eternaliter. Sed si cogita ta quis facere decreuerit. ⁊ que fecit corrige re noluerit. que sunt mortalia peccata ⁊ tertia ⁊ quarta generatio.

Hiero.

Per quid probatur qꝺ primus motus ĩ puniatur eternaliter.

Ad probanduꝫ vero vt ait

Hiero. qꝺ primꝰ pulsus cogitatõis nõ puni atur eternaliter a deo. illud de Cai. adueren duꝫ est. Cham. n. peccauit irridens nuditatem patris ⁊ sniaꝫ nõ ipse sed filius eius chanaã accepit. Maledictus chanaã seruus erit fra trũꝫ suoꝝ. Que enim iustitia est. vt pater pec cauerit ⁊ filius punitus sit. Sed in mysterio illud dictum est.

c **Ira** distinctionẽ. xx. quero vtꝝ pctõ originali debeat̃ sola carẽtia visionis diuĩe p̃o pena: qꝺ non Aug⁹. enche. 24. firmissime tene ⁊ nul latenus dubites q sine sacramẽto ba ptismatis de hoc seculo trãseũt eterni ignis supplicio puniẽdos. Preterea puuli habebũt corpora passibilia: qz nõ gloriosa. igit̃ poterũt pati ab actiuo eis põte. ꝺ ab igne. aut si dicit qꝺ pseruabũt ne ignis possit in ipsos agere saltẽ videnr̃ posse pati pena ite riori. s. famis ⁊ sitis ⁊ ita pena sensus. Preterea fomes erit in eis nõ extinct⁹. ꝺ poterũt hre cõcupi scẽtias ĩordinatas ꝑm eũ. poterũt igit̃ sibi iordiate appetere delectabilia, ppter quoꝝ ablatõez ⁊ sbitra ctionez poterũt tristari ⁊ ita pati pena interiori.

Preterea habebũt vsuꝫ rõis ⁊ cognoscent nãꝫ suã ꝺ poterũt cognoscere se ordiatos ad vitã eternaꝫ. ⁊ cũ quilz hñs iordinatũ appetitũ appetat illã ꝟ Aug⁹ gust. ix. tri. c. 5. ꝺ ex certitudie carẽtie illius desiderati poterũt tristari. ⁊ ita pati pena ĩteriori. Preterea exñs in puris nãlib⁹ hret illud dãnũ. ꝺ exns ꝺ ordinat⁹ p culpã cũ hẽat malitiã quã iste nõ hꝫ debꝫ hẽre penã quã iste nõ hꝫ. aliogn culpa cẽt ipunita. ⁊ ita nõ solũ dãnũ erit pena istis. sꝫ aliqd aliud. Oppositus vult magister in lra ⁊ Aug⁹. enche. qꝺ mitis sima pena. ⁊c.

Hec videtur magr̃oꝝ cẽ sntia qꝺ dãnati pro solo pctõ originali nul laꝫ hẽbũt penã sensus exterioris puta ignis. qz nul lã delectatiõez iordinatã habuerũt cui delectationi rñdent acerbitas ignis affligẽtis vt ppria pẽa nul laꝫ etiã habebũt penã iteriorẽ vt tristiciã. qz si tri starent̃ de statu suo ⁊ tristicia ꝟ Aug. sit de his que nobis initis accidũt. ꝺ ipsi inuolũtarie sustinerẽt ista tuꝫ suũ ⁊ vellẽt oppm. ⁊ ita murmurarẽt ꝑ dispõnez diuinã. ⁊ ita haberẽt iordinatã dispõnez volũtat̃. qꝺ videt̃ absurdũ, nã sntia diuĩa est dispositũ qꝺ vbi cunqꝫ ceciderit lignũ ibi erit in ecclesia. xi. igitur cũ isti nullam iordinatam volitionem habuerunt. in isto statu sequit̃ qꝺ nullã tristiciã interiorẽ hẽbunt

Preterea si tristarent̃ ꝑ carẽtia beatitudinis. visionis diuĩe cũ despent de ea qz non hẽbunt spẽ. igit̃ hẽrent penã grauissimã int̃ penas oiuꝫ damna toꝝ. s. tristiciã ⁊ despationẽ. vr̃ ẽt qꝺ simpliciter ma ior erit pena tristicta hoi vt distinguit ꝑ doloreꝫ qꝫ aliqua pena alia sensus. qz sicut volũtas est magis appetit⁹ hois inqꝫtũ hõ quã appetit⁹ sensitiuus. ita qcqd agit vel patit̃ secũdũ volũtatẽ simplr magis agit ⁊ patit̃ inqꝫtũ hõ quã ꝑm aliquẽ aliũ appetituꝫ ⁊ ita simplr magis patit̃ si tristat̃ qꝫ si doleat ⁊ ita ñ vr̃ qꝺ sit ponẽda in eis aliq̃ tristicia. Et si q̃rat̃ de eis qꝫtũ ad cognitionẽ. sine assertõne põt cõcedi qꝺ cũ nõ hẽant inte^m ipeditũ corpore corruptibili i tũ qꝫtũ nr̃ intellect⁹ impedit̃ in isto corpore nec etiaꝫ erit ipedimentũ p tormẽta sicut hẽbunt dãnati. po terũt hr̃e cognitõꝫ naturalẽ. rexꝝ ⁊ hoc de nouo acqsi tã. qz hoc nõ repugnat immobilitati stat⁹ eorũ cũ hoc etiã nõ repugnat immobilitati status btõꝝ qꝺ de nouo intelligãt aliq̃ facta ꝓtingentia. igit̃ a fili nõ repu-

gnet firmitati stat⁹ eox que est in videndo vbuz qō de nouo itelligāt aliqō vex necessariū qō pns nō intellexerūt ꝛ ex vno vero necessario itelligere aliud verū necessariū. ꝛ ita possunt addiscere aliq̄ vera necessaria de necessarijs in genere ꝓpio ita igitur ꝛ isti cū nō habeāt ita pfectā cognitōz vt nullā pñt recipere, nec sit verisimile ponere in eis ipedimētuz ꝓpter q̄ ista nō pñt acgrere vī, pbabile cōcedere q̄ oīum naturaliter cognoscibiliū pñt naturaliter cōgnitonē hīe excellentius q̄z aliqui phi habuerunt p statu isto. ꝛ ita aliqualē beatitudinē naturalē de deo cognito in vli poterūt attingere. Sz si queraī de cognitōe beatitudinis in pticulari vtruz illā habeant vel de ea tristenī. ꝛc° sicut dictū fuit in p̄ma. q. p̄mi ista cognitio nō est possibilis hoī nisi supernaturaliter eleuet vel igit nō dabit illis illa cognitio supnaturalis in particulari. qz cēt eis ad tristiciā quā non demeruerūt hīe sicut demeruit paganus ꝓpter q̄ demeritū sibi cedi cognitio btītudinis in pticulari ad penā grauissimaz vt .s. tristet despans se posse ad istā puenire vel si istā cognitōez in pticulari habuerint nō tristabunt qz erūt cōtenti de statu suo scientes deū de se ita disposuisse nec suo actu hoc aliquādo demeruisse. Ad p̄mū arᵐ rñdet. Boī. dicens q̄ Aug⁹ excessiue loquit de illis penis sicut frequēter faciūt scī. qz alīq dixerūt eos nullā hīe culpā ꝛ ita nullā penā qz sm phm sicut in moꝛib⁹ via deueniendi ad medium est aliqualiter ꝓcedere vltra mediū versus extremum 2° ethi. ita frequēter scī extinguēdo ꝓtra se hereses pullulātes excessiue locuti sunt volētes declinare ad aliud extremū ꝛ ita multū pōderanduz est ꝓtra quos hereticos scī sunt locuti sicut Aug⁹ ꝓtra arriū videt quasi ōclinare ad sabeliū ꝛ ec°. Similit vī ꝓtra pelagiū declinare ad arriuz ꝛ ec°. Alit posset dici q̄ eterni ignis supplicio in sensu disiōis. i. in illo supplicio qō est in et no igne sunt cremādi. i. sunt puniēdi pētā dāni 2ᵐ. pena sensus eterna. Ad 2ᵐ dicendū q̄ sicut dāna toꝛ coꝛpa patient ab eterno igne sz ñ dissoluent ita isti carebūt ppetua visione dei supnaturali sine oi tali passione exteriori. nullā etiā passionē interiorē patient p quā possint cōsumi. ita q̄ ex dispōe dina coꝛpoꝛa illa erūt impassibilia sz nō ex dote impassibilitatis ita q̄ nec ab ex nec ab intra patient. Ad aliud de fomite dico q̄ sicut fomes iste nullū motū inordinatum suscitau it eis in via ista ita nec ibi aliquē suscitabit. Ad aliud dico q̄ desideriū naturale nō cāt tristiciā nisi sit elicitū Sed hoc nō videt ponere p se istū magis punitū q̄z illū. qz sicut nō est per se pꝛemiū intellectui cognoscere creaturā. sz deū. ita nō videt per se pena dāni intellectui nō cognoscere creaturā. Sed per se pena est visione dei pꝛiuari ꝛ quo ad hoc sunt isti equales. Et iō dici pōt sicut dictū est di. 29. p̄mi. q̄ alter punit alter nō. aliter. n. debitoꝛ est iustitie quā accepit iste ꝛ modo nō habet ꝛ aliter ille cui nō dat. nō ꝓpter aliquā culpā suaz ꝛ reatū. sicut si duos p̄mo ex equo acceptarem gratuite ad aliquē honoꝛē vel ad aliqō donū accipiendū postea alter offenderet p qō demeret illū honoꝛē ꝛ alter nō. tñ nō offendēti nō dat nō ꝓpter aliqō demeritū. sz qz nō placeret mihi istū honoꝛē sibi dare. isti vero cēnt inequales. qz alter pꝛiuat qz reus ꝛ alter nō tñ de facto numq̄z erit aliqs in puris naturalibus. qz deus naturā rationalē quā fecit semper pꝛoducit ad finez si nō fuerit ex parte illius impedimentum vel defectus.

Ad arᵃ. d. 33. ar 3. q. i.

Ista est distinctio. xxxiij. huius secundi libri. In qua magister postq̄z egit ō pcti originalis quiditate traductōe ꝛ remissiōe. agit de eius in posteros augmētatōe. Et tria facit

Mā p̄mo ingrit an oīa peccata parētū parvulis imputant. Secundo an pectīn ade fuerat grauius ceteris peccatis. Tertio an pctīn parentū etiā puniantur in filijs. ¶Primum facit a principio distinctionis vsque ibi. Dic queri solet. Secundum vsque ibi. Et licet peccatis. Tertiū vsq̄z ad finem distinctionis. Et tīn in generali. In speciali sentētia magistri stat in tribus ꝓpositōibus. quarū p̄ma est hec

Quānis p̄mis parentib⁹ plura possint peccata assignari. tū pvulis p̄cise vnū pctīn imputat. ꝛ non plura originalia ¶Hāc magister pbās querit. Utrū actualia peccata alioꝛ parētū imputent filijs. sicut pctīn p̄mi parētis. Et arguit q̄ sic ¶Primo p auctoritatē Exo. xx. vbi dicit q̄ deus visitat peccata patris in filios vsq̄z ad tertiā ꝛ quartā generatiōnez. vbi etiā sequi videt q̄ plura peccata cōtrahunt ab oꝛigine vnū. Quod cōfirmat p illud ps. Ecce enī in iniquitatib⁹ cōceptus sum. ꝛ in pec. ꝛc. Ubi pctīn originale exꝓimit pluraliter. Deinde arguit in contrariū. Hā si peccata parētū pvuli cōtraherent ab oꝛigine, sequeret qō pena pvuloꝛ in hmōi soluz morientiū nō esset mitissima. Cuius tā eo oppositū dicit Augustinus. Et magister ad questionē respondēs dicit pctā actualia aliorū ꝛ etiā p̄morū parentū nō cōtrahere pvulos ab oꝛigine. Et quānis q̄daz auctoꝛitates beati augustini videnī hoc sonare. tīn beat⁹ augustinus numq̄z inuenit hoc determinatiue posuisse. Nec obstat dictū ps. allegatū. qz ꝑz moꝛē sacre scripture aliquādo significare exꝓimit pluraliter ꝛ e cōuerso cuius exēpla patēt in textu. Uñ ꝑz qō nulla pctā parentū filijs imputant nisi q̄ ab eis p originē contrahunt. Secunda ꝓpō est hec. ¶Pctīn inobedientie p̄moꝝ parentuz non fuit grauissimū oīuz peccatoꝝ. ¶Hāc magister pbās querit. Utruz pctīn ade fuit grauius ceteris peccatis. Et respōdet qō q̄ꝫus quibusdā sic videat eo q̄ totā naturā coꝛrūpebat ꝛ maius nocumentū q̄z qōcunq̄z aliud pctīn iferat. Teneri tamē pōt q̄ ceteris omnibus grauius nō fuit. eo q̄ nō fuit grauius peccatq̄ in spiritūsanctū. Qō ꝑz ex hoc q̄ ade suū pctīn est remissuz sz pctīn in spiritūsanctū nō remittit in hoc seculo neq̄z in futuro. ꝛ q̄ pctīn ade totā naturā coꝛrumpebat hoc nō fuit rōne sue grauitatis. sz ideo qz ab hoīe cōmittebat in quo tota natura simul exister bat. intulit etiā plura ꝛ maioꝛa mala q̄z alia pctā sequenti a nō q̄stū ad penā eternā. sz solū q̄stū ad multiplices defect⁹ ex ipo plus q̄z ab alijs peccatis secutos. Tertia ꝓpō est hec. ¶Pctā parentū minīe in filijs puniunt nisi quibus eos imitādo sequit. ¶Hāc magister pbās querit. Quō pctā parentū i filios visitent. Cū tī dicat in Ezech. filius nō portabit iniquitatē patris. Et respondet q̄ solū illa pctā parētū visitant. i. puniuntur in filijs in quibus filij suos parentes imittantur. Sed in Ezech. solū logꝛtur de his peccatq̄ in quibus filij paterne malicie imitatoꝛes nō exist unt. Et tīn in speciali.

Que de peccato anima duertenda sint.

Ost predicta de peccato actuali diligenti inda- Di. 34
p gine quedaz ꝛsideranda sunt s. que fuerit oꝛigo ꝛ causa pꝛimi peccati. vtruz res bona an res mala. ¶Postea in qua re sit peccatū. Deinde quid sit peccatuz. ꝛ quot modis fiat. ꝛ ō differentia ipsoꝛum peccatoꝛum.

Que fuit origo ⁊ causa peccati prima.

Causa ⁊ origo prima pec/ cati res bona extitit. qz ante primũ pctũ non erat aliqd mali vñ oriret. Cum enim originem ⁊ cãm habuerit aut ex bono aut ex malo habuit. Sz malũ añ nõ erat ex bono ergo ortũ ẽ. Prius enim in angelo ortũ est peccatũ ⁊ postea in hoie. Et qd erat angelus nisi bõa natura dei. Non ex deo ortum est maluz qõ fuit in angelo non ex alio q̃ ex angelo. ex bono ergo ortũ est. Añ Aug. in rñsionib⁹ contra iulianum hereticũ qui dixerat. Si ex natura pctũ est tũc mala est natura. ait. Queso vt si potest rñdeat. Manifestũ est ex volũtate mala tanq̃ ex arbore mala fieri omnia opa mala tanq̃ fructus malos. sed ipsam malam volũtatẽ vñ dicit exortã nisi ex bono. Si. n. ex angelo. qd est angelus nisi bonum opus. dei. Si ex hoie. qd erat ipe hõ nisi bonũ op⁹ dei. Immo quid erãt hec duo anteq̃ in eis oriret mala volũtas nisi bonũ op⁹ dei ⁊ bona ⁊ laudanda natura. Ergo ex bono oritur malũ. nec fuit vnde oriri posset nisi ex bono. Dico ergo qz volũtatẽ malã nullũ malum pcessit. sed ex bono originẽ habuit. Dic apte dicit̃ ꝓmam cãm ⁊ originẽ mali bonã fuisse naturã. Et nihilominus oñdit̃ cuius peccati fuerit causa. s. male volũtatis.

Quod mala volũtas secundaria causa fuit malorum.

Mala autem voluntas illa angeli ⁊ hois causa est etiã malox subsequẽtiũ. s. malox opum ⁊ malaruz volũtatũ. Añ Aug. in ench. Nequaq̃ dubitare debemus Augu⁹. rerũ bonarũ que ad nos ptinẽt cãm nõ eẽ nisi bonitatẽ dei. Malaruz vero ab imutabili bono deficientẽ boni mutabilis volũtatem ꝑus angeli postea hois hoc ꝓmũ est creature rõnalis malũ. i. ꝓma priuatio boni. Ecce hẽs primã volũtatẽ boni mutabilis. i. angeli vel hois deficientẽ ab imutabili bono. i. a deo cãm eẽ malarũ rerũ ad nos ptinẽtiũ. qz causa est tam pctõx q̃z penarũ quibus ꝓmit̃ humana natura. Prima ergo origo ⁊ causa peccati bonum fuit. ⁊ secũda maluz quod ortum est ex bono.

In qua re sit peccatuz. an in bona an i mala. ⁊ dicitur qz in bona tantum.

Ostensa origine mali su/ perest videre in qua re sit malũ. i. an in re bona. an in re mala. Qui recte acuteq̃z sapit nõ nisi in bono malũ eẽ intelligit. i. in natura bona. Malũ enim est corruptis vel priuatio bo ni. vbi aũt bonũ nõ est nõ põt esse corruptio vel priuatio boni. Pctũ ergo nõ põt eẽ nisi in re bona. Sicut enim morbis ac vulneribus corrũpuntur corpora. que. vt ait Aug. i ench. sunt priuationes boni qd̃ dicitur sanitas. ita ⁊ aĩox quecũq̃s sunt vitia naturalium sunt priuationes bonox. Quid est enim aliud qd̃ malũ dicitur. nisi priuatio boni. Bonum enim minui malũ est quãuis quãtũcũq̃s minuatur necesse est vt aliquid remaneat. si adhuc natura est. Nõ enim cõsumi põt bonum quod est natura nisi ⁊ ipsa cõsumatur. Cum vero corrumpitur ideo malum ẽ eius corruptio. qz eam qualicunq̃z priuat bono. Nam si nullo bono priuat nõ nocet. Nocet aute. adimit ergo bonum. Quãdiu itaq̃z natura corrumpitur inest ei bonuz quo priuet Ac ꝑ hoc nullum est qd̃ dicitur malum si nullum sit bonum. sed bonum oĩno malo carẽs integrum bonum est. Cum vero inest malũ vitiatum vel vitiosum bonum est nec malũ vnquã põt eẽ vllum. vbi est nullum bonum Añ res mira cõficitur vt qz oĩs natura iquãtum natura est bonum est nihil aliud dici videtur cum vitiosa natura est mala natura eẽ dicitur nisi malum esse quod bonum ẽ. nec malum eẽ nisi quod bonum est. Hac cõtextione euidẽter insinuatur malum nõ posse esse nisi in re bona. vbi etiam ꝛz absurdum videatur manifeste dicitur esse malum. quod bonum est.

Quod ex premissis sequitur. s. q̃ cum dicitur malus homo dicitur bonum malum.

Ex quo colligitur nihil ali ud significari cum dicitur homo malus nisi bonum malum. Añ Augu. in eodẽ subdit. Quid est malus hõ nisi mala natura. Quia homo natura est. Porro si homo aliquod bonum ẽ. qz natura est quid aliud est malus homo nisi malum bonum. Tñ cuz duo ista discernimus inuenimus nec ideo malum. qz homo est. nec ideo bonum qz iniquus ẽ. Sz bonũ qz homo. malũ qz iniquus. Dis itaq̃z natura etiam si vitiosa sit inquatum natura est bona est. inquãtũ vitiosa est mala ẽ.

Quod regula dyaleticorum de ꝓtrarijs. fallit in his scilz bono ⁊ malo.

Ideoq̃z in his contrariis que mala ⁊ bona vocãtur. illa dyaleticorum regula deficit. qua dicũt nulli rei duo simul i esse ꝓtraria. Nullus enim potus aut cib⁹ simul dulcis est ⁊ amarus. Nullus simul vbi album ibi ⁊ nigrũ. ⁊ hoc in multis ac pene in oĩbus repitur ꝓtrarijs. vt in vna re simul esse

nō pñt. Cum autē bona ⁊ mala nullus am/
bigat esse cōtraria. nō solū simul esse pñt. sed
mala omino sine bonis ⁊ nisi in bonis esse non
pñt. Et hec duo ꝯtraria ita simul sunt. vt si
bonum nō eēt in quo eēt. prius nec malū eē
potuisset. qz nō modo vbi cōsisteret sed vn/
de oriretur corruptio nō haberet nisi eēt q̄
corrūperetur. qm̄ nihil est aliud corruptio q̄
boni exterminatio. Ex bonis ergo mala or/
ta sunt ⁊ nisi in bonis nō sunt nec fuit prior/
sus vnde oriree vlla mali natura nisi er an/
geli ⁊ hois natura bona. vnde primitus or/
ta est voluntas mala.

Epilogū facit ad alia transiturus.

Ex his aperitur q̄ primo ⁊ secūdo supra inuestigādū diximus s. q̄ fue
rit origo mali ⁊ in qua re sit. Ex bona enim re
ortū ⁊ in re bona cōsistere premissis testimo
niis comprobatur.

Sententie illi qua dictū est bonū eē malū
opponitur de prophetia queait. Ue his qui
dicunt bonum malum.

Ad hoc autez quod dictū ē malum esse qđ bonuz est. qđā sic opponunt.
Si bonū malū eē dicimus incidimus in illā
sniam prophetică vbi legitur. Ue his qui di
cūt bonū malū ⁊ malū bonū. Igit̄ si hāc ma
ledictionē vitare volumus nullatenus dice
re debem⁹ bonū eē malū ⁊ econuerso. Hoc
autem aug. in eodē li. determinat dicēs id q̄
dictū est in peophetia intelligēdū eē de ipsis
rebus quib⁹ hoies mali sunt. nō de hoibus.
Cūm qui adulterium dicit bonū in eum cadit
illa pphetica detestatio. ⁊ in eū qui dicit ma
lum eē bonū vel bonū eē iniquū. Qui enim
dicit hoiem inquātū homo est malū eē ⁊ bo
nitatē eē inigtatē op⁹ dei culpat qđ ē homo
⁊ vitium hois laudat qđ est iniquitas.

Determinatio aug.

Jsta est distinctio. xxxiiij. huius secūdi libri
In qua magr̄ post q̄z egit de pctō actua/
li p̄mo⁹ parentū quo psona corrūpit nām. ⁊ de pec
cato originali quo nā corrūpit psonā. Incipit agere
de pctō actuali adulto⁹ quo psona corrūpit seipsaz
Et tria facit. Nam p̄mo ingrit a quo fit malū. Se
cūdo in quo fit subiectatū. Tertio infert quoddā se/
quēs corrolariū. Primū facit vsq̄z ibi. Ostēsa ori/
gine mali. Scōm vsq̄z ibi. Ideoq̄z in his cōtrarijs
Tertiū vsq̄z ad finē distinctionis. In spāli snia ma/
gistri stat in tribus ppōnib⁹ quarū p̄ma est hec.
Malū p̄mū quo deturpat⁹ fuit p̄mus hō nō pcessit
neq̄z originabit nisi a bono. Hanc magr̄ pbās dic.
snialiter q̄ creature rōnalis p̄mum pctm̄ ppie nō
habuit cām efficiētē. sed volūtatē obliquā. contra
regulā iustitie defectiue eligentē. Nam dicit q̄ ori
go ⁊ cā p̄mi pcti non fuit malū sed tm̄ natura bona ⁊
incorrupta sed alio⁹ malo⁹. i. pctō⁹ sequentiū er/
titit p̄mo voluntas mala. nam iste fuit ordo igressus

mali in mūdū q: bona natura fuit cā p̄me voluntatis male. ⁊ p̄ma volūtas mala cā fuit sequētiū pra/
narū volūtatū ⁊ malo⁹ opum. Unde pz q̄ origo ⁊ pri
ma cā peti fuit bonū. prima aūt ⁊ secūdaria cā fuit
mala volūtas q̄ ortū habuit a bono. ⁊ hāc pbat au/
ctoritate bti Augu. in enchiridion. Secūda pro
positio est hec. Tam malū culpe q̄z malū pene non
pōt eē nisi subiectiue sit in re bona. Hanc magr̄ p/
bās dicit q̄ subm mali nō nisi res bona eē pōt. Nā
malū nihil aliud ē q̄z corruptio boni. cū ergo vbi nō
est bonū nō possit eē p̄uatio boni. p̄ns est. malū non
nisi in bono subiectari. vñ sicut morbi ⁊ vulnera re
quirūt corpora in quo sunt vt in subo. sic malū est in
re bona vt in subo. Unde pcludit q̄ cū dicit hō malus
idez ē ac si diceret bonū malū. ⁊ hoc cōfirmat au/
toritate bti Augu. Tertia ppō est hec. Ex quo fal
litur dyaleticoz regula que dicit q̄ in eadē re ñ pñt
simul ⁊ semel existere ꝯtraria. Hanc magr̄ pbās di
cit q̄ bonū ⁊ malū sunt in eodē simul. eo q̄ malus in
bono subiectat⁹ ⁊ malū a bono originat⁹. qđ non pōt
dici de alijs ꝯtrarijs puta albo ⁊ nigro dulci ⁊ ama
ro. Postea soluit quoddā dubiū nā supius dictū fu
it q̄ dicere hoīez malū est dicere bonū malū. ⁊ per
hoc homo incideret snīam ppheticā qua dicitur.
Ue qui dicitis bonū malum ⁊ malū bonū. Qđ sol/
vit ex verbis augu. dicētis q̄ cā qua bonus fit ma/
lus puta fornicationē vel aliud huiusmodi dicere
bonū hoc ē incidere snīam ppbete. sed hoīem q̄ na
tura est bonus dicere malum ppter vitiū ppbetie
non contrariatur. Et tantum in speciali de sentētia
huius distinctionis.

Quid sit peccatum.

p

Ost hec nidendū est quid sit pctm̄. Pctm̄ est.
vt ait aug. oē dictū vel factuz
vel ꝯcupitū qđ fit cōtra legez
dei. Idē in lib. de duab⁹ aia/
bus. Pctm̄ est voluntas retinēdi vel conse
quēdi qđ iustitia vetat. In vtraq̄z assignatō
ne de actuali pctō agitur. ⁊ mortali nō venia
li. Ex prima descriptione ostendit̄ peccatuz
eē volūtas mala siue locutio ⁊ opatio prava.
i. actus malus tam interior q̄z exterior. ex alte
ra vo tm̄ ondit̄ eē actus interior. Uolūtas
enim vt in supioribus dictū est mot⁹ animi
ē actus ergo interior est. Ambro. quoq̄z in li.
de paradiso ait. Quid est pctm̄ nisi legis di/
uine p̄uaricatio. ⁊ celestiū inobediētia prece
ptoz. Ergo in p̄uaricante pctm̄ est. sed i mā
dante culpa nō est. Nō enim cōsisteret pctm̄
si interdictio nō fuisset. Nō ꝯsistente autem
pctō nō solum malitia sed et virt⁹ fortasse ñ
eēt. Que nisi aliqua malicie fuissent semina.
vel subsistere vel eminere nō posset. Ecce p̄
uaricationem legis ⁊ inobedientiaz diffinit
ambrosius esse peccatum.

Dist. 35. Aug. ad fautum

ambro.

Diuersorum sentētias de peccato ponit.

Quo circa diuersitatis hu
i⁹ verboz occasione. de pctō plurimi diuer

Triplex opinio de pctis

sa senserunt. Alij enī dixerunt voluntatē malam tm̄ eē pctm̄ ⁊ non actus exteriores. Alij voluntatē ⁊ actus alij neutrum. dicētes oēs actus esse bonos ⁊ a deo ⁊ ex deo auctore eē

Malū nihil ē.

Malum autē nihil est. vt ait aug. super Jo annē. Oia per ipsum facta sunt ⁊ sine ipso factum ē nihil. i. pctm̄ qđ nihil est. ⁊ nihil fiūt hoies cum peccāt. Supra etiam dixit augu. q̄ malū est priuatio boni vel corruptio boni q etiā in lib. lxxxiij. q. ait. Summum malum nullum modum hz. caret enim oi bono. At modus aliqd boni est. nō igitur est. q̄ nulla specie ꝯtinet̄. totūq; hoc nomē mali de spēi ꝑuatione repertum est. Jtē in dogmatib⁹ ecclesiasticis dicit̄ malum vel maliciā nō esse a deo creatam sed a diabolo inuētā qui et ipse bonus creatus ē. Jdem ēt in lib. ⁊tra mani / cheos qd sit pctm̄ ostēdit dicēs. Peccare qd aliud est nisi in vitatis p̄ceptis vel in ipsa veritate errare. Qđ si nō voluntate faciunt peccatores iniuste iudicantur. Quid ergo in hac tanta varietate tenēdum quid dicendum.

Vera sīa de peccato ꝓponitur.

Hanc dici potest ⁊ liberetra di debet pctm̄ eē actus malum interiorē ⁊ exteriorē. s. malā cogitationē ⁊ locutionē ⁊ operationē. Precipue tm̄ in voluntate cōsistit peccatum. ex qua tanq̄ arbore mala procedunt opera mala. tanquā fructus mali.

Tradītio quorūdā qui dicūt volūtatem malā ⁊ actum inquātum sunt esse naturas. ⁊ ideo bona inquantū vero mala sunt eē pctā.

Quidam autez diligenter attendētes vba aug. quibus supra ⁊ in alijs scripture locis vtit̄ nō in docte tradunt voluntatē malā ⁊ actus malos inquātum sunt: vel inquātum act⁹ sunt bona eē. inquātuz vero mali sunt pctā eē qui voluntatez ⁊ actum quemcunq; bonā dei naturā esse dicunt. inquantum actus est vel voluntas. ⁊ ex deo auctore eē. inquantum vo inordinate ⁊ contra legem dei fit. ⁊ sine debito caret pctm̄ est. ⁊ ita inquantum pctm̄ est nihil est. Nulla enī substantia est nulla natura est.

Auctoritatibus probant voluntates ⁊ actus oēs esse bona inquantum sunt.

Quod autem uolūtas om nis ⁊ actio bonū sit inquātum est ⁊ ex eo probant qđ ait aug. in lib. de. lxxxiij. questiōib⁹ De⁹ boni tantum modo cā ē. quo circa mali auctor nō est. q̄ oium que sunt auctor ē. q̄ inquantum sunt intantum bona sunt. Jdez ꝑ bans nihil casu fieri in mundo ait in eodem Quicquid casu fit temere fit. qcquid temere fit nō fit dei ꝓuidētia. Si ergo casu aliqua fiunt in mundo nō ꝓuidentia vniuersus mūdus amministratur. Si nō ꝓuidētia vniuersus mundus amministratur aliqua natura vel substantia est que ad opus ꝓuidentie nō ptinet. Oē autē quod est inquantum est bonum est. Summum enim ē illud bonum. cuius participatione sunt cetera bona. ⁊ oē qđ mutabile est nō per se sed boni illius participatione inquantum est bonum ē. qđ diuinā etiā ꝓuidentiā vocamus. Nihil ergo casu fit in mundo. His testimonijs innitunt̄ ad oīm dendum oē qđ est inquātum est bonum esse Aūm idem augusti. in ꝓmo libro de doctrina xp̄iana ait. Ille summe ac ꝓmitus est q oino incommutabilis est. ⁊ cetera que sunt nisi ab illo esse non possunt. ⁊ intm̄ bona sunt inquātum acceperunt vt sint.

Quid ex predictis sequantur.

Ex predictis colligitur atq; infertur. q̄ si mala voluntas ⁊ mala actio est inquantum est bona ē. Sed quis est qui diffitetur malā voluntatē eē ⁊ malaz actionem. Mala ergo voluntas siue actio inquantuz est bonum est. ⁊ inquātum voluntas ē vl actio bonum silr̄ est. sed ex vitio mala est. qđ vitium a deo nō est neq; aliquid est. Qđ augu. notasse videtur in li. de. lxxxiij. dicens. Vitium est voluntas quo est hō deterior. quod vitium longe abest a voluntate dei vt ratio docet. Ex hoc loco ꝓbant voluntatem inquātum vitiosa est nō esse a deo ⁊ inquantum vitiosa est pctm̄ est. Et peccatum est: vt aiunt. inquātum nō hz ordinem nec finez debitum. Jta ⁊ actio inquātum ex malo procedit ⁊ ordinem nō hz ⁊ ad malum tendit.

De vitio volūtatis.

Alia probatio q̄ omnis actus inquātuz est bonus est.

Jtem ⁊ alter probant oēz actū interiorē vel exteriorem inquātum ē esse bonum. q̄ non esset actus malus nisi esset res bona. q̄ nō est aliqua res mala nisi eadez res bona sit. Unde aug. in ench. Quis natura bonum est. nec res aliqua mala esset. si res bona ipsa que mala est natura non esset. Nō ergo pōt esse maluz nisi esset aliquod bonuz. Quod cum dici videatur absurde. cōuerti nōcinationis nos cōpellit hoc dicere.

Aug⁹. i ench.

Ex premissis testimonijs asserunt oēs act⁹ inquātum sunt esse res bonas nec aliquid esse malum. i. peccatum nisi idem quoq; scilz aliquid bonum sit ⁊ oium que sunt inquan-

Sūmā pdcōrū pstrigit

tum sunt deum auctorem pdicāt. ⁊ eius voluntate omnia esse quecunqz sunt. que inquā tum sunt nature sunt.

Obiectio contra illos qui dicunt omnes actus inquantū sunt esse bonos.

Quibus opponitur. Si oia que sunt inquātum sunt bona sunt ⁊ nature sunt. ergo homicidiū ⁊ adulteriū ⁊ similia inquātū sunt bona sunt ⁊ nature sunt. et deo volente fiunt. Qđ si est tūc illi qui faciūt illa bona agūt qđ penitus absurdū est. Dis vo sic illi rñdent: Dicūt equidē adulterium homicidiū ⁊ huiusmodi nō simpliciter actꝰ denotare sed actuū vitia. Actusqz ipsos adulterii ⁊ homicidii inquātū sunt vel inquantū actus sunt a deo eē ⁊ bonas naturas eē. sz nō inquantū adulteriū ⁊ homicidium sunt. ⁊ ideo nō seq dicūt si actus q homicidia ⁊ adulteria sunt a deo sunt. q homicidia ⁊ adulteria deo sint.

Rñsio illoꝝ.

Alia illoꝝ oppositio cōtra eosdem.

Itez aliter eis opponitur. Si aliquid nō est malū qđ nō sit natura vel res bona. quomodo ergo pcā sunt nō credere in deū. nō ire ad ecclesiā ⁊ huiusmodi cum ista nō sint nature. imo oīno nō sint. Non ē enim aliquid vel res aliqua nō ire ad ecclesiam. vel nō credere ⁊ huiusmodi. Ad qđ dicūt bis atqz huiusmodi dictionibus que videntur ꝓuationes simpliciter notare ⁊ nihil ponere. q ꝓ negationē dicunt vere aliq poni actusqz per eas significari. Nō credere enī in xpm incredulitate dicūt. ⁊ noīe incredulitatis malū mentis actū significari. Ita etiaz cū dicit nō ire ad ecclesiā malū ē. nō eūtis cō tēptus significatur. idest volūtas mala vel ꝓpositum. hoc est enī declinare a bono ⁊ ideo malū est sicut ecōuerso declinare a malo bonū est. Sicut ergo declinatio a malo aliquid ponit scz volūtatem ⁊ ꝓpositū vitādi malū. Non enī pōt eē bonū qđ oīno nihil est. ita declinatio a bono quod est significat scilicet volūtatē ⁊ ꝓpositū mali. Et secūdū hoc vera est ⁊ generalis illa peccati mortalis descriptio quam supra posuit aug.

Rñsio vbi tradūt q dicūt per negationē aliqđ ponē vt credere in deū ⁊ hi².

Utrum malus actus inquātū peccatū est fit priuatio vel corruptio boni.

Potest etiam queri ab eis dem cum peccatum sit vt supra dictū est. priuatio vel corruptio boni ⁊ omnis actus malus sit pctm̄. vtruz sit priuatio vel corruptio boni inquantū pctm̄ est vel nō. Si enim inquantū pēz ē corruptio boni ē. cū corruptō vl priuatio boni pena sit boi. Inquantuz ergo pctm̄ est pena est. Quod si est tūc inquantuz pctm̄ est bonū esse videtur ⁊ a deo eē. Si autem nō inquātū pctm̄ est corruptio ē. queritē ergo secūdū quid corruptio sit. Si enim corruptio est ⁊ nō inquātū pctm̄ est cum non sit nisi bonū ptergꝫ in eo quod pctm̄ est. ergo inquantū bonū est corruptio vel priuatio boni est. Ad quod etiā ipsi dicūt actum maluz. nō inquātū est neqz inquātum bonum est esse priuationem vel corruptionem boni. sed inquantum pctm̄ est. nō tm̄ inquantū pctm̄ ē pena ē vel aliquid qđ a deo sit. Ut enim ꝑ bis ꝓmissis Augu. colligit peccatum dicit corruptio vel priuatio actiue nō passiue. Nā ideo malum vel peccatum dicit corruptō boni. q naturam bonaz ēlicunqz priuat bono Nam si nō priuat aliquo bono nō nocet. vt supra Aug. ait. Nocet autē. adimit ergo bonum. Nō ergo nocet nisi inquantum ē. ergo inquantum peccatū ē priuat bono. Itaqz inquantum peccatum est priuatio est vel corruptio boni.

Rñsio vbi dī inquātuz pctm̄ eē ꝓuatio boni nō tm̄ pēa.

Quomodo inquantum peccatum est possit corrumpere bonum cum nihil sit.

Sed cum nihil sit inquantū peccatum ē bonum corrumpere vel adimere. aug te hoc docet in libro de natura bōi dicēs. Abstinere a cibo nō ē aliqua substantia tm̄ substantia corporis si oīno abstineat a cibo languescit ⁊ frangitur. Sic nō est substantia peccatū. eo tm̄ natura aie corrūpitur.

Rñsio aug. ꝑ similitudinē.

Quod peccatum proprie corruptio ē anime. et quomodo.

Peccatuz vero idest culpa proprie aie corruptio est. Si autē queritur i quo possit cōrrumpi anima. In parabola illius qui incidit in latrones qui eum vulnerauerunt et spoliauerūt clarescit. Incidit enim homo in latrones. qm̄ ꝑ peccatū in potestatē diaboli trahitur. et tūc per peccatū expoliat gratuitis bonis. i. virtutibus. et in naturalibus bonis vulnerat que sūt rō et intellectus memoria et ingeniū et huiusmodi que ꝑ peccatum obtenebrantur et vitiant. Per peccatum etiā priuatur illo bono cuius participatione cetera bona sunt. quo tanto magis priuatur quanto magis se ab eo elongat.

Qualiter homo se elongat a deo scz per similitudinem quam facit peccatum.

Ab eo autem se elōgat ho

mo per peccatum non loci distantia. q; vbi q̄ totus ⁊ p̄sens est omnibus ⁊ omnia in ipso sunt. vt ait Aug. in li. de. lxxxiij. q. ⁊ ipse locus non est. Locus tñ dei abusiue dicitur tēplum dei non q̄ eo ꝯtineatur. sed q̄ ei p̄sens sit ⁊ inhabitans. id aũt aīa mũda intelligit̄. ¶Per pctm̄ ergo nō fit locũ aliqs longe fit a deo. ⁊ in eo longe fit q̄ ab eius similitudine recedit. ⁊ tāto longius quanto fit dissimilior. Illa aũt vt ait Aug. in li. de. lxxxiij. q. que participatione similia sunt deo recipiũt dissimilitudinē. At ipa similitudo nullo mō ex aliqua parte pōt esse dissimilis. Vñ fit vt cum similitudo p̄fili⁹ sit ex nulla parte patri possit eē dissimilis. cuius participatione similia sunt quecunq̄ deo similia sunt. ⁊ illa pīt recipe dissimilitudinē ¶Nihil est autem q̄ hoiem adeo deo dissimilē faciat quēadmodū peccatum. Cum aũt pctm̄ sit priuatio vel corruptio boni que est in aīa. est ēt ꝑuatō vel corruptio boni corpis. Sicut corp⁹ hois ꝑuauit bñficio illius īmortalitatis ⁊ īpassibilitatis quā habuit ante pctm̄.

An pena sit priuatio boni.

Queri autem solet vtrum ⁊ pena sit ꝑuatio vel corruptio boni. Ad q̄ facile rñderi pōt. si predicta ad memoriaz reuocentur. Diximus enim supra priuationē vel corruptionē boni accipi actiue vel passiue. i. secūdū efficiētiā vel effectū. Ideoq̄ ꝑuatio vel corruptio boni dicit̄ ⁊ peccatum ⁊ pena. sed pctm̄ secundum efficientiā. q; priuat vel corrumpit bonum. ¶Pena aut̄ secundū effectum. i. secundū passionē que est effectus peccati. Aliud est enim culpa aliud pena. Alterum est dei. idest pena. alterum diaboli vel hominis est. idest culpa.

Ista est distinctio. xxxv. huius secūdi libri In qua magister ostēsa causa mali seu peccati. agit de ipsius pcti qdditate. Et tria facit. Nam p̄mo ponit secūdariā pcti diffinitionē. Secūdo oñdit diuersā de ipso opinionē. Tertio subdit multiplicē ꝓtra veritatē obiectionē. ¶Pri mū vsq; ibi. Quo circa diuersitatis. Secūdū vsq; ibi. Quidam aũt. Tertiū vsq; ad finē distinctionis. In spāli sñia magr̄i stat in tribus ꝓpōnibus quarū p̄ma ē hec. ¶Pctm̄ diuersimode a diuersis doctoribus diffinit̄. Hanc ꝓbās magr̄ ponit tres pcti diffinitōnes. ¶Prima est bti augu. in epla ad faustū dicentis q̄ pctm̄ est dictū vel factū vel ꝯcupitū cōtra legem dei. Secūda est eiusdē alibi dicentis. Nō pctm̄ ē voluntas retinēdi vel cōsequēdi quod iustitia vetat. Quarū vtraq; solū ꝯuenit pctis actualibus mortalibus ⁊ nō venialibus. sed p̄ma harū cōuenit pctis q̄ tam in exteriori actu q̄z etiā in interiori existūt Secūda diffinitio pcti ꝑ solum p actū interioreꝫ cōmittūtur. Tertia diffinitio est bt̄i Ambrosij in libro suo de paradiso vbi dicit. q̄ pctm̄ est ꝑuaricatō legis diuine ⁊ celestiū inobediētia p̄ceptoꝝ. Et subdit q̄ p p̄mā ⁊ tertiam pcti diffinitiones tā act⁹ interior q̄z exterior oñdit̄ eē pctm̄. sed per secūdam tāntum actus interior oñdit̄ eē pctm̄. Secūda propositio est hec. Quāuis pctm̄ simul sit tā in actu interiori q̄z exteriori. p̄ncipalius tñ cōsistit ⁊ reperit̄ in actu interiori. ¶Hāc magr̄ ꝓbās dicit diuersas opiniones fore circa hoc. ¶Nā aliq dixerūt pctm̄ esse in actu interiori tñ. Alij dixerunt q̄ nec in voluntate interiori nec in actu exteriori cōsistat. quoꝝ rō fuit hec. nā volūtas ⁊ actus eius hñt entitatē. cum ergo pctm̄ nihil sit ꝑm btm̄ augu. sup Joā. vi. q̄ nec volūtas nec actus eius possit ꝓprie dici pctm̄. Sed magister dicit q̄ sane credendū sit. q̄ pctm̄ cōsistit tam in actu exteriori q̄z interiori. p̄ncipali⁹ tñ in actu interiori. eo q̄ sicut fruct⁹ ex arbore ꝓcedūt. sic mala exteriora ꝓcedūt ex mala interiori volūtate. Tertia ꝓpō est hec. ¶Humana volūtas ⁊ eius act⁹ inquātū sunt q̄dā bona sunt. inquātū vo sunt cōtra legem dei nihil sunt. ¶Hāc magr̄ ꝓbās dicit quosdā beatū augu. in hoc fuisse secutos dicēdo volūtatē ⁊ ei⁹ actū inq̄ztū sunt eē q̄dā bona. inquantū vo sunt ꝓtra legē dei nihil eē. Qđ ꝓbat p hoc. q; oē q̄d a deo est bonū est. q; alīs de⁹ nō eēt summe bon⁹. cū ergo voluntas ⁊ ei⁹ act⁹ a deo sint. q; alīs casualiter tanq̄z ad dispuidentiā nō ptinētes ꝓtingerēt. qđ ē incōueniens ergo opz dicere q̄ tā volūtas q̄z act⁹ eius inquantū sunt bona sunt ⁊ a deo. ¶Postea cōtra illā sñiaz obijcit tripliciter ⁊ soluit. ¶Primo sic. Si oīs act⁹ volūtatis eēt a deo. sequereī ex hoc q̄ adulteriū: homicidiū ⁊ sic de alijs eēnt a deo. eo q̄ actus sunt voluntatis. Et rñdens ad hoc dicit q̄ adulteriū homicidiū ⁊ hi⁹ nō nosant p̄cise actus quosdā. sed ēt quoꝝ dam actuū deformitates. ⁊ q̄ztū ad hoc nō fūt a deo. Secūdo obijcit sic. ¶Pctā omissionis importāt ꝑuationes ⁊ negationes sed ꝑuationes ⁊ negationes non sunt a deo. ergo tales actus nō sunt a deo. Et rñdet q̄ in oi pctō omissionis intelligit̄ aliqs actus volūtatis positus sicut declinare a bono ⁊ nō velle credere in xp̄m. ⁊ cōsilia pctā omissionis que sunt ōclinationes quedā a bonis ponūt aliquos reales act⁹ s. volūtatē ⁊ ꝓpositū mali. ⁊ per ꝑs nō sunt omnio nihil. vt obiectio p̄dicta tēdit. Tertio sic pctm̄ inquantū pctm̄ est corruptio penalis. sed ois pena ē a deo. ergo pctm̄ ē a deo. Cui obiectioni magr̄ rñdēs dicit q̄ pctm̄ inquātū pctm̄ est nō est corruptio passiua cuiusmodi ē pena. sed ē corruptio actiua q̄ nihil est ⁊ q̄ nō est a deo. q; alīs seq̄reī deū eē causaz mali ¶Postea declarat hoc a sil̄i q̄ corruptio actiua nihil sit. q; abstinētia cibi nihil ē. ⁊ tñ corrūpit corp⁹. Similiter si pctm̄ nihil est tñ corrūpit aīam spoliando eam a gratuitis. ⁊ vulnerat aīam in naturalibus. ⁊ hoc tā quo ad aīam q̄z a deo elongat q̄z quoad corpus qđ īmortalitate priuat. Vñ cōcludit corruptionem actuā eē peccati eēntiam. passiuā aũt pcti effectum ⁊ penā. Et tñ in spāli ꝛc.

Quod quedam simul sunt peccata ⁊ pena peccati. quedā peccata ⁊ causa pcti. alia vero peccata ⁊ causa ⁊ pena peccati.

Licēt est tamē Di. 36.

s quedā sic esse pctā. vt sint ēt pene pctoꝝ. Vñ Aug. super illum locum p̄s. lvij. Supercecidit ignis ⁊ nō viderūt solem. ait. Ignis supbie ⁊ cōcupiscētie ⁊ ire intelligit̄. Istas penas pauci vident. adeo eas maxime cōmemorat ap̄lus in epla ad ¶Ro-

ma.⁊ enumerat multa que peccata sunt ⁊ pene pcti. Item. Inter primum enim peccatuz apostasie ⁊ vltimā penā ignis eterni. media que sunt ⁊ pctā sunt ⁊ pene peccati. Gre. quo q3 super Ezech. ait. Cōtēnenti qui nō vult penitere ponit deus offendiculum vbi scilicet grauius impingat. ¶Deccatuz enim quod p pniam citius nō delet. aut pctm̄ est ⁊ causa peccati. aut peccatum ⁊ pena peccati. aut peccatum simul ⁊ cā ⁊ pena peccati. Unde Moyses. Nōdum sunt cōpleta peccata amorreorum. Et dauid ingt. Appone iniquitatē sup iniquitatem eoz. Et alius prophēta. Sanguis sanguinē tetigit. idest peccatum pcto additum est. ¶Paulus quoq3 ait. ¶Propterea tradidit illos deus in passiones ignominie ⁊c Et itē. Ut impleāt pctā sua semp. Joāni quoq3 per angelum dicitur. Qui in sordibus est sordescat adhuc: Ex his testimonijs colligitur peccatum aliquod. ⁊ peccatum esse ⁊ penam peccati.

Ex predictis questio oritur. scilicet an inquantum peccatum est sit pena peccati.

Et ideo merito q̄ritur vtrū inquātum peccatum est sit pena peccati. Qd nō videtur cum omnis pena peccati iusta sit Unde Aug. in libro retractationum. Omnis pena peccati iusta est ⁊ supplicium nominatur. Si ergo pctm̄ qd est peccatū ⁊ pena peccati. inquantum peccatum est pena peccati ē cum omnis pena iusta de iustitia dei veniat videtur inquantum peccatum ē iustum esse ⁊ a deo p̄uenire. Ad qd̄ illi rñdent peccatum sic dici penam peccati. q2 p peccatum in qd̄ merito p̄cedentis peccati hō labitur defe rente deo corrumpitur bona natura. Sicut ignis eternus dicitur pena malox q2 ea cruciātur. nec tñ ipe cruciatus malox ignis est. sed p ignem fit in homine. Ita p pctm̄ corrūpit̄ natura ⁊ iminuit̄ bonū nature. ⁊ est ipa iminutio ⁊ corruptō boni passio ⁊ pena. ⁊ nō est ēntialiter ipm peccatū p qd̄ fit. sed ideo pctm̄ dicitur vt p̄missum est. q2 p pctm̄ ilico vt peccat hō fit in hoīe illa corruptio que tamen fit deo auctore. Illa enim pena que ē passio que est boni corruptio a deo est. Illius tamen vt sic dicam materia ⁊ causa est peccatū qd̄ a deo nō est. Quod videtur aug. notasse ⁊ iuxta hunc sensum intellexisse cum ait in li. de p̄destinatione scōx. ¶Predestinatione d̄ us ea p̄scinit que fuerat ipe facturus. Sz p̄scinit deus etiā que nō est ipe facturus. idest oia mala. q2 ⁊ sic sunt quedā que ita pctā sunt vt etiam pene sint pcti. Sm illud apostoli. Tradidit illos deus in passiones ⁊c. nō tñ peccatum dei est. sed iudicium. s. pena. In scriptura enim sepe nomine iudicij pena intelligitur

Rñsio illorum vbi docent ex quo sensu pctm̄ dr̄ pena pcti vel pena.

Augu⁹.

Hic diligēter intendētibus insinuare videtur ea que pctā sunt ⁊ pene peccati. nō iquātum pctā sunt. sed inquātum pene dei eē dicuntur. Nam cum dixisset deū non eē facturum mala aliqua idest pctā. q2 posset ei obici quedā pctā esse etiā penas peccati. ⁊ pena peccati omnis iustitia est. ⁊ ideo a deo est. q̄si determinando sm qd facit ea. vel sm qd nō faciat addidit reliqua. Jurta vo p̄dictam intelligentiā pctā sane dicuntur pene. vñ apls appellat eas passiones ignominie. q2 vt ait auctoritas lz quedam pctā sint que delectant sunt tamen passiones nature nominande. q2 p ea corrumpitur natura.

Quod cum omne peccatuz possit dici pena. non tñ omne est pena peccati.

Et licet ex hoc sensu omne peccatum mortale possit dici pena. nō tamē omne pōt dici pena peccati. ¶Pena enim peccati vt p̄dictum est. est illud cuius causa ē aliud p̄cedens peccatū. Nam peccatum sic dicitur pena peccati respectu p̄cedentis. sicut dicitur causa peccati respectu sequentis. Quo fit vt idem peccatum ⁊ causa sit ⁊ pena peccati. sed alterius peccati pena ⁊ alterius causa. vt enim Greg. in moralibus ait. ¶Peccatuz q̄ō penitentia nō diluitur suo pondere mox ad aliud trahit. Unde fit vt non solum peccatum sit. sed ⁊ causa peccati. Ex illo quippe cōpa subsequēs oritur. ¶Peccatum vo qd̄ ex peccato oritur nō solum peccatū sed ⁊ pena peccati est. q2 iusto iudicio dei cor peccātis obnubilat. vt p̄cedētis peccati merito etiā i alia cadat. Quē enim liberare noluit deserēdo percussit. ¶Proinde vt Aug. ait. ¶Precedentis est hec pena peccati. ⁊ tñ etiā ipsa peccatum ē. Judicio enim iustissimi dei traditi sunt. vt ait apls de q̄busdam. siue deserēdo siue alio modo explicabili siue inexplicabili in passiones ignominie. vt crimina criminibus vindicarentur. ⁊ supplicia peccātiū nō tñ sint tormenta. sed ⁊ vitiox incremēta. Illa ergo peccata que enumerat apls q2 de supbia sunt nō solum pctā. sed etiam supplicia sunt. Ecce ex his iaz fit pspicuū quedā pctā ēt penas ⁊ cās peccati esse. ⁊ illud pctm̄ eē penā pcti. q̄ō cām p̄cedentē hz pctm̄. atq3 illud pctm̄ eē cām peccati. q̄ō est meritū sequentis culpe.

Aug. 5 Juliano

Ex p̄dictis videt̄ significari ipa eadē que peccata sunt esse ⁊ penas peccati.

Sed cum ait crimina crimi nibus vindicari videt̄ insinuare ea ipsa que pctā sunt ēntialiter esse penas pcti. i. punitōnes peccati. Ad hoc aūt intelligendū illud ⁊ similia hec dicta esse scōm rōnem p̄dictā. ⁊ ideo itel

ligēda fore scōm p̄missam expositionez. Intelligentia enim dictorum ex causis est assumenda dicendi.

Q̄ō non obuiat veritati si quis dicat ipsa peccata esse penas pcti eēntialiter.

In nullo tamen preiudici um factū veritati putaē. si qs dicat ip̄a eadez que pcta sunt eēntialiter vt ita dicā eē penas i. punitiones pctōz p̄cedētium que iuste sūt ⁊ a deo sūt. nec tñ inquātū pcta sunt a deo sūt nec inquātū pcta sunt pene pcti sūt. ⁊ tñ iquātum pcta sunt priuationes boni sunt. Sz vt supra dictum est causaliter ⁊ actiue dicuntur priuationes.

Apte oñdit pctz quedā eē penā pcti ⁊ penam ip̄am iustā esse a deo.

Quod autem quedam pec cata pene sint. ⁊ ip̄a pena iusta sit ⁊ a deo sit. euidēter tradit Aug. in lib. retractationum. dicēs q̄dā necessitate fieri ab hoie que mala sunt. ⁊ eadē iusta pena pcti sunt. Sunt inqt q̄dā neteśitate facta improbanda. vbi hō vult recte facere ⁊ nō p̄ōt. vñ ⁊ illud apli. Nō q̄ō volo facio bonū. sed q̄ō odi malū hoc ago. Et illud. Caro concupiscit aduersus spiritum ⁊ spūs aduersus carnez. Hec enim inuicē sibi aduersantur. vt nō ea que vultis faciatis. sed hec oia ex illa mortis dānatione sunt. Nam si nō est ista pena hoīs sed natura. nulla ista pcta sunt. Si enim non recedit ab eo modo quo naturaliter factus est hō. cuz hec facit ea vtiqz facit que debet. Si aūt hō qz ita est nō est bonus. nec hēt in ptāte vt sit bonus. siue nō videdo q̄lis eē debeat. siue videdo ⁊ nō valedo eē qualē inesse debere videt penā istā eē quis dubitet. Dis aūt pena si pcti pena est iusta est ⁊ suppliciū noiatur. Si aūt iniusta ē pena qm̄ penā eē nemo ambigit iniusto aliquo dñante hoī imposita est. Porro quia ō oipotētia dei ⁊ iustitia dubitare demētis est iusta est hec pena. ⁊ pro pctō aliquo impēditur. Nō enim quisq̄ iniuste dñans aut furripere hoiem potuit velut ignorāti deo. aut extorquere inuito tanq̄ inualidiori: vt homi nem iniusta pena cruciaret. Relinquit ergo vt hec pena iusta de dānatione hois veniat. His atq̄ alijs pluribus testimonijs docet quedā eē pcta ⁊ penas pcti eēntialiter.

De quibusdā que sine dubio pcta sunt et pene. vt ira inuidia.

Preterea nullatenus am bigendū ē quedā pcta absq̄ vllo scrupulo penas esse. vt inuidia que est dolor alieni boni ⁊ ira que ēt nō inquātū pene sunt pcta sunt. Ita etiam de cupiditate ⁊ timore ⁊ alijs huiusmodi sciēdū est. Vñ Aug. in lib. lxxxiij. q ait. Dis pturbatio passio. ois cupiditas pturbatio. Dis ergo cupiditas passio. Omnis vero passio cū ē in nobis ip̄a passione patimur Dis ergo cupiditas cū ē in nobis ip̄a cupiditate patimur. ⁊ inquātum cupiditas est patimur ea. Omnis aūt passio inquātū ip̄a patimur nō est pctm̄ ita ⁊ de timore. Non enim ꝓsequēs est vt si patimur timorē. ideo nō sit pctm̄. qz multa sunt pcta que patimur. sed nō inquantum patimur eis.

Quod verbis Augu. p̄missis quedā sententia Hiero. obuiare videtur.

Illud autem diligenter est annotādum qō supra positis vbis augustini dicentis quedā necessitate facta eē improbanda ⁊ mala videē obuiare qō Hieronyz ait in explanatione fidei. qō lz supra sit positum tñ vt pfectius sciatur iterare non piget. Execramus inqt eoz blasphemiā qui dicūt impossibile aliquid homini a deo eē p̄ceptū ⁊ mādata dei nō a singulis sed ab omnibus in cōmune posse seruari. ⁊ paulo post. Et taz illos errare dicimus qui cū manicheo dicūt hominē pctm̄ vitare nō posse. q̄ illos qui cū Jouiniano asserunt hoiem nō posse peccare Ecce Hieron. dicit terrorē eē. si quis dicat hoiem vitare pctm̄ nō posse. Qui autem dicit quedam necessitate fieri. quedā dicit non posse vitari. Cum ergo id aug. dicat videē aut erroris eē qō tradit. aut nō eē verum qō Hieron. ait.

Determinatio ꝓtrarietatē submouēs de sanctorum medio.

Ad quod dici potest quia Augustinus dicit p̄m statuz huius miserie. ad quē ptinet ignorātia ⁊ difficultas vt idez ait in libro de libero arbitrio que ex iusta dā natione descēderūt illud tradidit vbi ⁊ veni alia pcta inclusit. Hieronymus vo tantū de mortalib⁹ peccatis loquit: que vnusquisq̄z gr̄a illuminatus vitare valet. vel de homine secūdū statū liberi arbitrij añ pctm̄ illud ait.

Epilogum facit ad alia transiturus.

Satis diligenter eoruz po suimus sciētiam qui dicūt oēs actus naturaſ eē. ⁊ inquātum sunt bonos eē in quo tractatu quedam interseruimus que nō ex eoz tantum p̄sona accipiēda sunt. q̄ ab omnib⁹ catholice sapiētibus absq̄ hesitatione tenentur

atq; auctoritatũ testimonijs ⁊ rõnibus eorũ traditionẽ muniuimus.qui dicũt oẽs actus eẽntia sui.i. iquãtũ sunt eẽ bonos. Quosdaz vo inquantũ inordinate fiũt peccata eẽ. Addiunt quoq; quosdam nõ tãtum eẽntia sz etiam genere bonos eẽ vt reficere esurientẽ .qa actus est de genere opum misericordie.quosdam vo actus absolute ac pfecte bonos dicunt.quos nõ solũ essentia vel genus.sed ẽt causa ⁊ finis cõmendat.vt sunt illi qui ex bona voluntate ꝓueniunt.⁊ bonum finem metiuntur.

Ista est distinctio.xxxvj.huius secũdi libri In qua gdẽ magr recitatis opinionib9 diuersis circa pcti qditatẽ oñdit quãdã pcti diuersitatẽ.Et ingrit qliter vnũ pctiñ sit pena alteri9.Et tria facit. Nam ꝑmo tractat opinionẽ alioz. Secũdo annectit ppriã intẽtionẽ. Tertio remouet quandã dubitationẽ. ¶Primũ facit a ꝓncipio distinctõis vsq; ibi. In nullo tñ ꝓiudiciũ. Secũdũ vsq; ibi. Illud aũt diligẽter. Tertiũ vo vsq; ad finẽ distinctõis In spãli vo sñia magri stat in tribus ꝓpõnibus quarum ꝑma ẽ hec. Scriptura vnũ pctiñ fore penã alterius ꝓcedit inquãtũ ab alio causaliter procedit ¶Hãc eni ꝓpõnẽ magr ponẽs dicit quedã pctã eẽ aliorum pctoz penas. qõ ꝓbat vtriusq; testamẽti auctoritatibus diuersis.inter quas ponit auctoritatẽ bti Gregorii qua dicit pctiñ q; cito per penitẽtiam nõ deleẽ.aut pctiñ aut pena peti est.aut pctiñ ⁊ causa peti ẽ.aut pctiñ aut cã aut pena peccati est simul. ¶Postea mouet circa mãm hanc quãdam dubitatõnem q̃rendo, vtrũ pctiñ inquãtũ pctiñ sit pena peccati.Et arguit q nõ. Mã ꝑm btiñ aug.oĩs pena peccati iusta est ⁊ iuste fit, si ergo pctiñ inquãtũ peccatũ eẽt pena peti pctiñ iuste fieret.qõ nõ est verũ.Et respõdens dicit q effectus peti cuiusmodi ẽ corruptõ pctiñ sequẽs est pena pctĩ.sed nõ pctiñ inquantum pctiñ.Et subdit lz oẽ pctiñ ꝑm istum sensum eo q q̃dam corruptio sit pena tñ nõ oẽ pctiñ põt dici pena peti.sed illud solũ dicit pena alterius peti quo causat ab alio cũ solus effectus peti ꝑm premissa sit pena peti. Secũda propõ est hec. Veritati in nullo ꝓiudicat quedã pctã nõ solũ causaliter sed ẽt eẽntialiter eẽ alioz penas. ¶Hanc enim ppõnẽ magr ponẽs finaliter,eius asserit rõnẽ.q; q̃dã pctã eẽntialit animam puniũt.i.actiue corrũpũt penã infligẽdo. Qõ ꝓbat p btiñ augu. dicẽtẽ q rebellio carnis ad spũm q̃ ẽ pctiñ sit pena.Et confirmat hoc idẽ p hoc q q̃daz spualia pctã pena dicunt.⁊ q penalẽ passionez hñt eis annexã.sicut ira inuidia superbia ⁊ silia. Ultiñ dicẽ q passio illa eis annexa nõ dz dici pctiñ. Tertia ppõ est hec. Ex scripture trahit veritate aliq; peccata fieri necessitate. ¶Hãc enim ꝓpõnẽ ꝓbãs dicit no tandũ eẽ q lz btus Augu. dicat q̃dã pctã fieri ex necessitate. Btus tñ ¶Hiero. dicit semp eẽ in hois ptã te posse peccare ⁊ nõ posse peccare nõ tñ sibi inuicẽ ꝓdicũt.q; btus Aug. logtur de pctis venialib9. ¶Hiero. vo de pctis mortalib9 supposito tñ gre adiutorio Unde btus Aug. logtur ꝑm statũ hois post peccatũ btus vo ¶Hiero. logtur de pctis hois ꝑm statũ ei9 añ pctiñ. Et subdit recapitulãdo ꝑdeterminata dicẽs quosdã act9 eẽ ex suo genere bonos vt reficere esurientẽ ⁊ ꝓsilẽs. quosdã aũt ex sua cã vel ex fine. vt q ꝓcedũt ex bona ⁊ ordinata volũtate hois, ⁊ illi perfecte boni iudicantur. Et tñ in spãli.

Aliorum ponit sententiam qui dicũt malos actus nullo modo esse a deo nec eẽ bonos

siue in eo q; sunt siue alio modo.

Dant autem ⁊ alii plurimi longe aliter de pctõ: ⁊ de actu sentiẽtes.asserũt eni volũtatẽ malã ⁊ actũ malum pctã eẽ.⁊ nulla rõne bona .nec scõm aliquaz rõnem ex deo auctore esse.q; sine deo fiunt. Sine eo nãq; vt ait euangelista factũ ẽ nihil idest pctiñ. Qõ dicit eẽ nihil nõ q; nõ sit actio vel volũtas mala.que aliqd est, sed quia a vero eẽ separat hoies ⁊ ad malũ trahit.⁊ sic ad nõ eẽ deducit. Qui enim a sũmi boni pticipatione recedũt quod solũ vere ac ꝓprie est merito nõ eẽ dicunt. Ideoq; Aug. dicit sup Joã. pctiñ nihil eẽ nihilq; fieri cũ peccãt homines. ¶Hac ergo rõne astruũt pctiñ nihil eẽ q; a vero eẽ hoiem elongat volũtatẽq; malã atq; actionẽ siue locutionẽ malã peccatũ esse dicũt.q; ꝓuaricatio ⁊ inobediẽtia hec sunt.⁊ ꝓtra legez dei fiũt que tñ sunt sed ab hoie vel diabolo non a deo. ¶Nullatenus enim hec a deo esse dicunt.siue inquãtũ sũt siue alio mõ

Dist.37.

Quare pctiñ nihil esse dicitur

Qualiter determinẽt verba August.premissa gbus ait.omne quod est inquantuz est bonum est.

Illa quoq; Augu.uerba gbus dicit omne quod est inquantũ ẽ bonũ esse ⁊ deũ h3re auctorẽ. de naturis siue de substãtijs tãtũ accipienda fore tradũt. Substantie vo nomine atq; nature dicũt significari substantias ipsas ⁊ ea que naturaliter habent. s. que ꝓcreata sunt eis.sicut anima naturaliter habet intellectũ ⁊ ingeniũ ⁊ volũtatez ⁊ huiusmodi.quod ex verbis aug premissis colligit. vbi bonũ hominem appellat bonã naturam. Secũdũ hanc ergo assertionem vl acceptionem mali actus non sunt nature vel substantie.nec etiam boni actus.quod vtiq; videt aug.innuere in lib.retractationuz distinguens inter substantias siue naturas ⁊ bonas actiones siue malas. Ꝑiens enim quõ intelligendũ sit qddam in lib.de vera religione ab eo traditũ ait. De hoc substantijs atq; naturis dictũ est. Inde enim disputabat nõ de bonis actionibus atq; peccatis. Apte hic videt diuidere inter naturas siue substantias ⁊ actiones siue peccata. Ideoq; asserunt ꝓfati doctores actiones interiores vl exteriores nõ esse naturas vel substantias.que si male sunt peccata sunt.neq; a deo sũt. Qõ vero mali actus nõ sint nature aug. videtur notare in ꝑma rñsione cõtra pelagianos ita dicens. Opa diaboli que vitia dicuntur act9 sunt non res. Idem in quarta responsione. Omne malum natura non est.sed actus acci

Scõm qd act9 mali nõ sũt nãe vel substantie Augus. in li.retracta.

dens alicui ex defectu boni. Quãobrem q̃ natura nõ est deus nõ fecit.qr nã est oẽ quod fecit. Jtẽ omne q̃ natura bonũ est.de⁹ ex nihilo fecit.nõ diabolus.

Scõm hos res alique sunt que a deo nõ sunt quibus homines mali sunt.

Ex quo colligit res aliquas

esse que a deo non sunt: eisq; homines mali sunt. Quod nihilominus ꝛ ipsi concedunt innitentes verbis Aug. superius positis qui ench. determinãs illa verba pphete. Ve his qui dicunt bonũ malũ. dicit de ipsis rebus quibus homines mali sunt.non de hominibus hoc esse intelligendum. Sunt ergo alique res quibus homines mali sũt. Jd autem quo homo fit deterior a deo nõ est.qr vt ait Augu. in lib. de.lxxxiij. questio. deo auctore fit homo deterior. Non est ergo deus auctor rex quibus homo deterior fit. At sunt alique res vt dictum est. quibus homines mali fiunt. Sũt ergo alique res que a deo non sunt.qr peccata ipse sunt. Jdeoq; scriptura in pluribus cõtestatur locis deum nõ esse auctorem malox idest eorum que peccata sunt.

Testionijs auctoritatibus muniunt assertionem.

Ex parte eorũ premisse opponit sentẽtie in illo verbo deus auctor malorum non est.

In hoc autem verbo supe

riorum sententie recte opponitur. qui dicunt deum non esse auctorem eorum que mala sũt inquantum mala sunt. sed inquantum sunt. ꝛ inquantum mala sunt: dicunt ea nihil esse. Quid ergo mix. si deus dicit nõ esse auctor eorũ inquãtũ nihil sunt. cũ nihili nullus auctor existere queat. Jdeoq; cũ dicitur de⁹ eẽ auctor omniũ que sunt. bonox isti subintelligi volunt. Bona autẽ illa eẽ dicunt que naturaliter sunt. Ea vero naturaliter esse dicunt non solũ que substantie sunt vel concreta substantijs qualiter supra acceperũt. sed ꝛ omnia que naturam non priuant bono. Et ita fm eosdẽ multiplex in scripturis fit intelligẽtia. vbi de natura siue de substantia vel ỗ his que naturaliter sunt. sermo occurrit. Sed super illum locuz ps. Non est substãtia ita Augu. de substantia disseruit. vt promisse sentẽtie videatur consentire deus. Substantia intelligitur illud quod sumus quicquid sumus homo. pecus. terra. sol. omnia ista substantie sunt eoipso quo sunt nature ipse. substãtie dicuntur. Nam quod nulla est substantia nihil omnino est. Substantia ergo est aliquid esse Deus fecit hominem substantiam: sed pmi quitatẽ lapsus est homo a substantia in qua factus est. Jniquitas quippe ipsa non est substantia. Non enim iniquitas est natura quaz formauit deus. Sed iniquitas est peruersio quaz fecit homo. Nature omnes per ipsum facte sunt. iniquitas per ipsum facta non est. qr iniquitas non est substantia. Jn illo hymno trium puerorum vniuersa creatura laudãs deum cõmemoratur. Laudant enim omnia deum. sed que fecit deus. Laudat ibi serpẽs deum. sed nõ auaricia. Omnia reptilia ibi nominata sunt. sed non aliqua vitia. Vitia enim ex nobis ꝛ ex nostra voluntate habemus. ꝛ vitia non sunt substantia. Jntendãt diligenter his verbis premissarum assertores sentẽtiarum. ꝛ percipere poterunt rationem ꝛ causam dictor. vbi scriptura de natura vel substantia mẽtionez facit. Illarũ vero sentẽtias iudicium. prudentis lectoris cui vtriusq; sententie notitiã plenarie dedimus arbitrio relinquimus. ad ea que adhuc nobis supersunt tractanda festinãtes.

Quod de peccato nõ de pena intelligitur cum dicitur deus nõ est auctor mali.

Cum igitur in hoc omnes

cõsentiant catholici tractatores. s. q̃ deus nõ est auctor malorum. Cauendum est tamẽ ne malorum nomie penas sicut pctã gñaliter includas. Penarum enim deus auctor est. sicut ipse per prophetam ait. Nõ est malum in ciuitate quod dñs non fecerit. Jtem alibi ex persona sua ait. Ego sum deus creans malũ ꝛ faciẽs bonum. Ecce hic dicitur creasse ꝛ fecisse malum. sed mali nomine pena intelligit nõ peccatum sicut econuerso cum dicit deus nõ esse auctor malorum. noie mali peccata intelliguntur. Jdeoq; Aug. qui dixerat in libro de.lxxxiij. questio. q̃ deus auctor mali nõ sit in primo libro retracta. quomodo id intelligẽdum sit aperit dicens. Videndum est ne male intelligatur quod dixi. deus auctor mali nõ est. qui ꝛ omnium que sunt auctor est. quia inquantum sunt: intantum bona sunt. ꝛ ne hic putetur non ab illo esse penam malorum que vtiq; malum est his qui puniuntur. sed hec ita dixi sicut dictum est. deus mortem non fecit. cũ alibi scriptum sit mors. ꝛ vita a domino est. Malorum ergo pena que a deo ẽ. malum est quidem malis. sed in bonis dei operibus est. quoniam iustum est vt mali puniãtur. ꝛ vtiq; bonũ est oẽ quod iustuz est. Sic ergo dicit deus nõ fecisse mortẽ. qr nõ fecit illud pro quo mors ifligitur idest pctm̃. Audisti lector cãm dictor ex qua sana itelligẽtia sumatur cũ dicit. deus nõ est auctor mali. ꝛ deus mortem non fecit.

Nõ pẽa malorũ ẽ a deo.

Quõ dictũ sit dñs mortẽ nõ fecit.

Irca distinctionẽ. 34. in qua magister agit de pctõ actuali q̃ro de cã pcti vtz. s. pctm̃ sit a bono sicut

a causa. q non. quia Matthe. 7. dicitur q non potest arbor bona fructus malos facere. Et glo. ibi nihil dubium quin causa boni sit bona ⁊ mali mala. Preterea oē agēs assimilat sibi effectū pmo de generatione. saltē in remotissimis remotissima assimilatio est. puta in cōissimis g̃ ad minus in pfectionibus cōissimis assimilaf effect⁹ cāe. g̃ ⁊ in bonitate ⁊ perfōis a bono vt a cā nō pōt cē pctm̄ sed a malo. Preterea qcqd est a bono vt ab efficiēte est ad bonū vt ad finē. peccatum nō est ad bonum vt ad finez quia deordinat a fine. ergo ⁊c. probatio maioris phs. 5. meta. ⁊. 2. phy. efficiēs ⁊ finis sibi inuicē sunt cause.

Preterea malū in nā nō est i effectu ab efficiēte sic a cā nunq̄z. n. pducit effect⁹ mōstruosus vel malus malitia nāe nisi a cā impfecta g̃ ita hic. Preterea aliqd est pmū malū vt pbabo. g̃ ab ipso est oē aliud malū. ista ꝓsequētia pbaf de bono dicto in alijs. vt pz di. 2. pmi li. ⁊ pbaf a phō. 2. metha. de hoc qđ est maximū tale a quo oia alia sunt talia. ⁊ vlterius sic ab illo pmo malo nō est aliqđ bonū g̃ nec malū qđē a pmo malo est ab aliquo bono. ista ꝓña pbaf. q: idez nō est a diuersis cāis que sunt inordinate. pbatio ꝑ ppōnis. q: aut est aliqđ sūmū malū. ⁊ ita habebitur ppositū ⁊ ꝫ est primū. aut nō. ⁊ ita oi malo est accipe aliqđ peius in infinitū. sed est incōueniēs ꝓcedere i infinitū in pmanētibus. ꝯ. meta. ⁊ declaratū est pri⁹ di. 2. primi. g̃ pōt cē vnū malū intēsiue infinituz qđ est ꝓpositū. Contra est magister in littera vbi adducit Aug. 2. de nuptijs ⁊ cōcupiscentia.

c **Circa** distinctionē. 35. q̄ro vtrum pctm̄ sit per se corruptio boni. q nō Aug. 25. cōtra faustū ⁊ habef in lra pctm̄ est dictū vel factū vel ꝯcupitū cōtra legē dei qđlz istoꝝ est pctm̄. g̃ ⁊c. Itē illud est per se de rōne peti ꝑm cuius distinctionē distinguif pctm̄. ꝫ ipsa distinguunf ex distinctōe alic⁹ positiui. puta ex auersione ad tale bonū creatū vl tale igif ipsa auersio ptinet ad bonū creatū in cōi ad ipsuz pctm̄ in cōi. Preterea q̄ro cui⁹ boni sit corruptio. nō illius in quo est. q: accūs nō corrūpit sbm q: nāliter pōsupponit ipsuz. qđ aūt pōsupponit aliquid nāliter nō corrūpit illud nec etiā alterius boni. q: ꝫ beatū aug. 12. de ci. c. 6. malū illud bonū corrūpit cui nocet. sed nō nocet nisi illi in quo est. igif ⁊c. Oppositū vult Aug. sup illud Jo. pmo. sine ipso factū est nihil. ꝺ. pctm̄ nihil est. Et Anselm. de cōce. vgi. ⁊ casu diaboli ex intētōe hꝫ pbat. c. 16. vide eū ibi diligēter.

d **Circa** distinctionē. 36. querif vtr pctm̄ sit pena pcti. q nō au. pmo retrac. c. 25. oīs pena iusta est. omne iussuz a deo est. g̃ oīs pena a deo. est nulla autem culpa a deo est ergo nulla culpa est pena peccati. Itez omne peccatum est voluntariuz ꝑm Aug. de vera religione. pena est involuntaria ꝑm Anselm. de ꝓce. vgi. c. 4. g̃. Preterea pena nō excedit culpā. q: deus punit semp citra cōdignū. ꝫ q̄ꝫ sequēs pctm̄ maius est ꝓcedēte. Similiter etiā cū sit status in pctis vltimū nō punif p aliqđ pctm̄. g̃ nō ita punif sicut aliqđ ꝓcedēs. ⁊ tamē vltimū pōt esse maius ꝓcedēte igif aliqua pena minori punif. qđ est incōueniēs. Cōtra est magister in lra. ⁊ adducit auctoritates vt ibi apparet.

e **Circa** distinctionē. 37. querif primo vtr pctm̄ possit cē a deo scđo vtrū volūtas sit cā totalis sui act⁹ Circa pmū ar⁹. q sic. cuiuscūq̄z cā inferior pōt cē cā ⁊ cā superior eiusdē erit causa. qcqd est etiā cā cāe est cā cāti. volūtas creata que est cā inferior respectu dei q: deus est eius cā est causa pcti. g̃ ⁊ deus. Si dicaf q nō est cā pcti inq̄ztuz est a deo ꝫ inq̄ztū est ex nihilo. Cōtra de⁹ magif cogit cāe actiue create superiori q̄ꝫ inferiori nulla est cā superior volūtate. ꝫ de⁹ ita coagit nāe q nihil est naturale cui deus nō coagit in natura. igif ita coagit voluntati q nihil est volitū cui de⁹ nō coagat in volendo. Preterea ad principale actus substract⁹ peccato in volūtate a deo est. igif de⁹ est cā pcti. pbatio antis. tuz q: est aliqđ ens ⁊ nō a se g̃ ab alio. ⁊ ita a dō tū q: dare el'ynaz. p̄dicare xp̄m. facere miracula generare filiū sūt opa eiusdē rōnis ineſſe nature sine fiant bene moraliter sive male. g̃ hūt cām eiusdē rōnis quātū ad esse nature eoꝝ. deus aūt est cā istoruz actuū qñ sunt boni moraliꝫ g̃ ⁊ qñ sunt mali moraliꝫ pbaf etiā illō añs per illud Ysaie. 10. nunqd gloriabitur securis ꝓ eū qui secat in ea loquif de senacherib vbi glo. sicut instrumēta per se nihil pñt ita senacherib nihil p se potuit ꝓtra iudeos. erat igif instrm dei in isto actu. ⁊ tñ mortaliter peccauit. sicut pz in. c. 14 istū igif actū substratū pctō mortali creauit deus. pbatio cōsequētie. q: voluntas creata nō ab alio ē cā peccati nisi q: cāt actū subtractū deformitati. q: ꝑm Diony. de di. no. c. 4. nullus ad malū aspiciēs oīo operaf. Preterea 3° ad pncipale. de⁹ pōt subtrahere manutenētiaz suā a gr̃a. ⁊ tūc nō inerit. imo qñ cunq̄z gr̃a nō inest annihilaf. annihilare ꝓuenit soli deo. g̃ per actionē dei pōt aia cē nō grata deo g̃ eodē mō pōt esse cā pcti. q: nō videf magis cē ratio mali in peccato q̄ꝫ in ꝓuatōe gratie. Preterea deus est cā pene. g̃ ⁊ pcti. pbatio ꝓsequētie. q: pena ita est per se malū sicut culpa. imo magis per se malū. vt videf. q: pena opponif bono nature. culpa opponitur bono moris. bonū nature est per prius bonū q̄ꝫ bonū moris. añs pz per Aug. pmo retrac. c. 1. oīs pena iusta est ⁊c. In oppositū est aug. sup illud Jo. sine ipso factū est nihil. per verbū nō est factū pctm̄.

Preterea q nō possit esse cā actus substrati peccato. pbaf q: tūc faceret ꝓ suā phibitionē. phibuit. n. Ade comedere. nec aliq̄ delectatio in actu ē peccatū nisi q: phibef. g̃ si fecisset illū actu positiuū fecisset imediate ꝓ suā phibitionē. qđ vī eē duplicitatis.

Preterea qcqd deus facit ppter se facit oīa. n. ppter seipsuz opatus est altissimus. ⁊ ex charitate perfectissima que ipse est facit. g̃ eius actus est ordinatissim⁹ taz ex fine q̄ꝫ ex pncipio opatiuo. si g̃ ille est actus inordinat⁹ a volūtate creata peccāte idē act⁹ vī ordinat⁹ ⁊ inordinat⁹. qđ vī ipossibile. Itē liberū arbitriū nō errat qñ in agēdo cōcordat sue regule. regula eius in agēdo est volūtas diuina. ergo si ds vlt qđ liberū arbitriū peccans vult tunc illud liberum arbitriū quādo peccat non peccat.

Iste questiones lz ꝑm magr̃m pertineāt ad diuersas distinctōes tñ sunt ꝓnexe solones eaz ppter quā cōnexionē pñt hꝫ mō simul q̄ri. Et iter istas pmo soluēda est scda. q: ei⁹ solo hz locū in alijs. ⁊ lz ibi possit p̄figi quid dicatur per nomē peccati nō probando. q: ante omnez questionē de aliquo oportet istā precognitionē habere quid. ſ. dicit per nomē. tñ q peccatū sit formaliter priuatio boni ostendit per auctoritates adductas in oppositū. ⁊ per rōnē talē. q: agens inferius tenef in agēdo ꝓformare se agēti superiori. q si in ptāte eius sit se ꝓformare illi ⁊ nō cōformare nō ꝓformari illi est pctm̄. Ideo loquēdo de petō sive cōtra legē diuinā sive ꝯ legē humanā aliqd dicit pctm̄ q: peccans potuit ꝓcordari legi superioris ⁊ discordauit. iste igif actus qui est in ptāte discordātis ⁊ per ꝫ volūtarius nō est formaliꝫ pctm̄. q: si ille esset ꝓcors regule superiori non esset pctm̄. g̃ in illo actu precisa ratio peccati est ꝓuatio illius ꝓcordie. Ex ꝫ vlteri⁹ pōt inferri cuius boni pctm̄ est formaliꝫ ꝓuatio

ponit q illius boni in quo est q illi nocet. sic argutū ē p Au. 12. de ci. c. 7. Allio. n. mō ponit q boni supnā lis. s. grē pctīn est priuatio 3° ponit q ē pua^o bituū ac qsitoz. gbus repugnāt actus virtualr mali. sic habi tus gnātus ex actib^o formalr malis repugnat forma lit hitib^o vtuosis. Cōtra primū istoz mōz. p^o. q cū illud bonū in quo est pctīn sit finitū per ablatiōez alicuius finiti boni ab eo aliquotiēs factā totalr pos set cōsumi. Et si dicat q ista ablatio fiat ꝑz ptes eius dez ꝓportōis ꝛ fit ꝓcessus in īfinitū. Cōtra ꝑz ma luz pōt ee equale prio in malitia vel maius eo. g corrūpit ptē eiusdē qtitatis vel maiorē. igit sic ꝓcedēdo in pctis equalib^o vel maiorib^o sequit q nā tādez totalr ꝓsumet. 2° q nā intellectualis a solo deo est creabilis. ꝛ ex ꝑ simplr est incorruptibilis respectu creature. ita q nulla creatura pōt eā destruere. g nec cās per actū suū nō pōt aliqd de nā sua destruere cuz illud eet eiusdē rōis cū tota nā qtū ad īcorruptibilitatē. q īcorruptibile nō cōponit ex corruptibilibus.

Preterea qō repugnat effectui formalr nō dstru it cām nō necessariā istius effcūs. pctīn dicit formalit deformitatē ꝛ obligtatē repugnātē rectitudini in actu. igit nō destruit cām nō necessariā isti^o rectitudinis. volūtas est cā b^o rectitudinis nō nečia. tuz q nō nečio cāt actū suū sz ꝓtingēter. tū et. q si cāt actuz nō nečio cāt eū rectū. p^o maioris istius. q cā ꝓtigēs respectu alic^o pōt ee ꝛ nō cāre. g ppter nō ee isti^o cāti nōoz cām destrui pz p opp^m in sili. iō enī alterās inducēs aliqd repugnās qualitati corrūpit formā ꝓalez. q ipsaz nečio cōcomitat qualitas talis. igit qō est pcise corruptiuū alicui^o ꝓtigēter cōcomitātis nō pōt corrūpere illud qō sic ꝓtingēter ꝓcomitat. Ꝺ pctā nō differūt spē q sunt priuatōes vnius boni. q priuatōes nō hnt distinctōez specificā nisi ab habitibus. Eadē argumēta aliqua pbāt q pctīn non est formalr priuatio seu corruptio gre. lz ꝑ nō pbet p^m q p primū pctīn mortale gra tollit totalr. Tū aliud est ꝑ spāle. s. q scōm pctīn nō erit pctīn. q nihil corrūperet. q pctīn natū est p se corrūpere. ꝛ gra nō iest que corrūpat. scōm ꝓcludit ꝑ q gra est a solo deo p creationē ꝛ ab eo solo ꝓseruat ꝛ qī destruit annihilatur. q cuius ꝓductio est creatio eius destructio est ānihilatio. 3^a etiā rō hoc ꝓcludit q gra est cā ꝓtigēs respectu rectitudinis in actu. 4^a silr q pctā mortalia eent eiusdē rōis in formali rōe priuatōis. Ealia eent eiusdē rōis in formali rōe priuatōis. Eadē etiā argumēta ꝓcludūt ꝓtra iustitiā siue vtutē acqsitā. q lz illud nō semp remaneat incorruptibile sicut nā nec p vnicū pctīn mortale corrūpat sic gra. tn nō est pctīn mortale priuatio eius. q pōt stare tā cum isto peccāte mortalr qꝫ in illo nō peccāte. puta si iste habuit iusticiā. 9. graduū talr. 10. graduū ꝛ iste hns iusticiā. 10. graduū peccat mortalr ponam^o corrumpit in eo gradus. 10. ergo adhuc hz gram equalē illi qui nō peccauit mortalr igit si alter peccasset mortalr simili pctō illud pctīn in eo nō repugnasset siue iusticie. 9. graduū ꝛ ita nō corrūpisset eā. Tertiū argumētū ꝓcludit hoc q qcūqꝫ talis habit^o est tīn causa ꝓtingēs respectu actus pcti. Cōcedo igit iusta ꝓtingēs respectu actus pcti. Cōcedo igit iusta solutionē qōnis p̄missaz q pctīn est corruptio rectitudinis in actu scō. nō autē nālis nec cuiuscūqꝫ habitualis. sed nō intelligo de corruptione q est mutatio. pōt. n. pctīn manere p̄ter talē mutationē iustitie ab eē in nō esse. sed intelligo corruptionē formaliter. sic priuatio dr formalr corruptio sui habit^o ꝑ. n. mō pctīn est formaliter corruptio rectitudis in actu scō q opponit illi rectitudini vt priuatio habitui. nō qdē rectitudini que ineſt. q tūc duo oppositi simul ineēnt. nec que prius infuit illi actui. q actus nō manet vt possit alterari ab oppōsito in op p^m sed q deberet ineſſe. volūtas. n. libera debitrix est vt oēm actū suū eliciat ꝓformiter regule supioꝛi. s. ꝟm diuinū ꝓceptū. ꝛ iō q̄ agit discorditer ab illa regula caret iustitia actuali debita. ꝟ est iustitia q deberet ineſſe actui ꝛ nō ineſt. ꝛ hec carētia inqꝫtū est actus volūtatis deficiētis sicut dicit in alia solutione est formaliter pctīn actuale. Istud pz p auctes prio p aug. li. de duab^o aiabus. pctīn est volūtas cōueniēdi vel retinēdi q iusticia vetat ꝛ a quo liberū est abstinere. ꝟ est dictū breuiter pctīn est velle vetitū. ꝛa q ipsa voluntas est ibi materialis. ꝛ pro tanto totū ꝓputat volūtati. q totū est in ptāte eius. vetitū aūt vel phibitū ē ibi formale. qō significat discordiā a regula supioꝛi. Silr Ambro. in li. de paḋiso ꝛ ponit in ſra celestiū trāsgressio mādatoz ꝛc. Huic etiā cōsona qō dicit aug. de ci. 12. c. 8. In eo inquit fit mala volūtas qō si nollet nō fieret ꝛ iō volūtarios ō fectus iusta ꝓsequit pena. deficit. n. nō ad mala. sed male. i. nō ad malas nās. sz q iō ꝓ ordinē nārum ab eo qō sūme est ad illud qō min^o est. ꝛc. quere eū ibi q si diceret iste actus positiu^o volēdi creaturā nō ē formaliter pctīn sed carētia debiti ordinis in actu illo q^o illud dz amari ppter sūmū bonū a quo ordine deficit volūtas gescēs in bono creato ꝛ iste defect^o ē formaliter pctīn. Cuz istis auctibus ꝓsonat rō. q oē pctīn est iniusticia formalr ꝛ tale pctīn talis iniustitia. ꝛ p ꝓns ꝑuatio talis iusticie. g pctīn actuale ē formaliter iniustitia actualis. g ꝛ ꝑuatio iustitie actualis. s. iustitie que deberet eē in actu. Ex ista solutione pz solutio ad illā. q. de pctō. prio vtruz magis p se sit de rōe peccati auersio qꝫ cōuersio. 2° quō possēt peccata mortalia distingui spē si formalis ratō est in auersione. 3° quō vnū pōt ee alio grauius si sint auersiones ab eodē bono non enī videtur priuatio pura recipere magis ꝛ minus secūdum Anſel. de concep. virgi. c. 4. Ad primū dico q auersio a fine vltio pt intelligi dupliciter. formaliter vl virtualiter. formaliter cōtrarie vel negatiue. sic q volūtas nolit illū finem ꝛ tale nolle est odire. vel nō velit cū deberet velle ꝛ tale nō velle ē omittere illud ꝓceptū. di. do. de. tuū virtualiter sic q qī aliqd est necessariū ad ꝓsequendū finē vltimū. volūtas auersa ab illo in hoc vtualiter a fine auertit. sicut itellect^o negās ꝓclonē vtualiter auertit a principio. prima auersio ꝟm se est eiusdē rōnis nec icludit formalr i quolz pctō ē enī odiū dei spāle pctīn ꝛ omissio istius ꝓcepti. di. do. ꝛē. est aliud spāle pctīn. Secōmō auersio est cōis oi pctō mortali qꝛ in oi tali pctō mortali volūtas īordinate se hz respectu alic^o necessarij ad finē. vñ aūt est illud necessariū. dico q a volūtate diuia ꝓcipiēte illud obseruari si vis vitā igredi. nō ab aliquo syllogismo practico. hic. n. nō oz querere moralē doctrinā phoz sz ꝓcepta dei in scriptura hmōi auersio a deo est cēntialis rō pcti cuiuscūqꝫ. sicut. n. formalis rō rectitudis est ppria vt^o in actu finis circa ens ad finē. sic ꝛ carētia rectitudinis talis ē carētia pprie vtutis a fine. qꝛ ppria auersio formalis ab eo qō est necessarium ad finē. ꝛ ꝟ mō nihil aliō ē auersio nisi īordiatio volūtat circa aliqd ordinatū ad finē ex ꝓcepto dīno circa qō deberet ordinari. Ex ꝟ pz scōm. q cū ꝑuationes distinguant spē ex distinctione habituū specifica. ꝛ numero ex distinctiōe habituū numerali peccata q sūt priuatōes qdā. s. rectitudinū q deberēt ineſſe actibus distinguunt formalr ex distinctione taliū rectitudinū. vt qī debēt hāi diuerse rectitudies spē sūt carētie diuerse spē. ꝛ ita non ꝓ ꝓuersiones ad oba q nō sūt mala nisi mālr distinguunt ipla peră. sz formalis rō in eis distinguit i cōparatōe ad rectitudinē aliaz ꝛ alia specie que deberet ineſſe. ita etiam plura peccata eiusdez speciei ineſſe que priuant plures rectitudines: que deberent ineſſe in diuersis

actibus succeſſiuis. Ad tertiuz etiã pz. quia illud peccatũ ẽ grauiꝰ ex gñe qđ opponit rectitudini meliori: illa ãt ẽ melioꝛ q̃ ẽ fini ime diatioꝛ ceteris ꝓibus hoc pz p ſimile i ꝑn° ⁊ ꝓclusiõe: ille. n. erroꝛ ẽ maioꝛ q magis redũdat i ꝓncipijs ſiue quo negat ꝓclo vioꝛ ⁊ ꝑncipio ꝓpiꝗoꝛ: loquẽdo aũt i eodẽ gñe peccati moꝛtalis illud ẽ grauiꝰ i quo volũtas maioꝛi libidie peccat: qꝛ q̃to magis conat tãto pfectioꝛez actũ cãret. ⁊ tenet illi dare rectitudinẽ ꝓpoꝛtionalẽ ſi eſt ca par rectitudis vel magis cauere ſe ab illo ſi nõ ſit ca par rectitudis q̃z ab alio actu miꝰ repugnãte. ⁊ ita hoc ꝓmittẽdo magis peccat. huiꝰ exm ẽ: ſi itellectꝰ errãs circa vnã ꝓclonẽ hẽat obm magis neceſſariũ q̃z errãs circa aliã ꝓclonem. erroꝛ iſte peioꝛ ẽ ꝑ q̃to actꝰ verꝰ oppoſitꝰ deberet eẽ pfectioꝛ. Ex iſto etiã faciliter apparet q ſi pcta poſſent in infinitũ ꝓtinuari nihil ſeq̃ret incõueniẽs. qꝛ qđlz infinitũ bonũ coꝛrũperet nõ corruptione q̃ eſt trãſmutatio. ſz formaliꝛ coꝛruptiõe q̃ eſt ꝓuatio. ⁊ hoc nõ boni qđ infuit. ſz qđ deberet ineſſe. Infinita aũt bona hz eſt infiniti actus recti ſũt debiti a volũtate ſi in infinitũ ꝓſeruet. ⁊ iõ abſq̃z diminutione volũtatis ⁊ cuiuſcũq̃z actus pꝛimi in ea poſſũt infinita talia bona ꝑuari. Et ſi obijcit ꝑ iſtã viã p alijs duabus q̃ ponũt nãm coꝛrũpi vel gr̃am. qđ nã ꝓbat ꝑ illud Luc. io. plagis ꝯpoſitis. ⁊c. glo. petrũ vulnerat in nãlibꝰ. qđ nõ eſſet vex ſi nihil auferret a pfectõe nãe. ſz trñ ꝓhiberz tales pfectões ab actu ſcđo. q gr̃a. ꝓbat. qꝛ per petrũ moꝛtale deſtruit gr̃a. qꝛ nõ eẽt niſi petrũ eẽt formaliter coꝛruptiuũ gr̃e alias poſſet ſtare cũ eo. qđ eſt abſurdũ. Ad ꝑmũ ſz° q q vulnerat nullã partẽ ſui dimittit lz ꝓtinuitas ſolnat ⁊ pz reddat miꝰ habilis ad opatões ſuas. imo ꝑuet bono vſu ſui. nã. n. itegra manẽs ſm Dion. de di. no. vulnerat qñ fit inhabilis ad vſuz rectũ. qđ fit p crebrã carẽtiã rectitudinis actualis. Ad 2m dico q petrũ nõ põt effectiue coꝛrũpe gr̃az. ſz trñ ꝺmeritoꝛie. ita q ꝑus volũtas auertit ſe nãliter q̃z deus ceſſet nãliꝛ ꝓſeruare gr̃az. neceſſe eſt aũt oẽm ꝑuatõez eẽ alicuius poſitiui formaliꝛ. cũ quo ipoſſibile eſt ipſaz ſtare. nõ eſt igit petrũ ſiue formaliꝛ ꝑuatio gr̃e q̃z nõ ex icõpoſſibilitate deſtruit ſed vt demeritum.

Ad argumenta Ad ꝑmũ dico q dctm factũ cõcupitũ accipitur tãq̃z mãle. ſed dictũ ⁊ factũ vt mãle remotũ. ſed ꝓcupitũ dicit mãle. primũ ꝓtra legẽ dei dicit formale in petõ. Ad 2m pz q diſtinguit mõ ꝑuatõuz ſicut ꝑuatões pñt diſtiguj. Ad 3m dico q ẽ coꝛruptio formaliꝛ bẽ ꝑua° illiꝰ boni qđ ineẽt actui niſi ipſa eẽt ⁊ ꝑuat ꝓpſaz. Et ad Au. dico q noc illi in alio nõ i ſe auferẽdo aliqd q ſit de nã eius. ſz ab eo auferẽdo aliquã pfectionẽ ſibi ꝓueniẽtẽ. ſ. iuſticiã actualẽ. Et ſi obijcit iſta iuſticia nõ infuit. g̃ nõ põt coꝛrũpi. pz rñſio ex dictis. Sequit. n. q nõ coꝛrũpit coꝛruptione q̃ eſt mutatio ab eſſe ad nõ eſſe. ſz coꝛrũpit formaliẽ ꝑ hoc q eius ꝑuatio ineſt ⁊ nõ ipſa ſicut petrũ originale coꝛrũpit iuſticiã originalẽ quã ꝑuat nõ trñ ꝑus inexiſtẽtẽ. ⁊ ita illã formaliꝛ coꝛrũpit. Ad aliã qõnẽ qua ꝑmo q̃rebat de cã peti. dico q petrũ eo mõ quo põt hẽ cãm eſt a bono. qđ ꝓbat qꝛ nullũ eſt ꝑmũ maluz. aliogn illud in ſe careret ſũma pfectione ſibi ꝓueniẽte. ſed nulli nata eſt ꝓuenire ſũma pfectio niſi ſũmo bono in nã. igit ſũmũ malũ eẽt ſũmũ bonũ in nã ⁊ ita deus. qꝛ nihil aliud a deo eſt ſũmũ bonũ in nã. ⁊ ad hãc hereſim ſequunt multa alia inconueniẽtia ñ trñ ꝓtra fidẽ ſz etiã cõtra ꝓbiaz. qꝛ deſtruit ſeipſaz ⁊ ĩcludit ꝏdictõez. qꝛ ſi ponat ſũmũ malũ ꝑmũ ex equo ad ꝑmũ bonũ oz q illud ſit neceſſe eſſe ⁊ oĩo indepẽdẽs ⁊ ipartitũ ⁊ trñ iſta nõ ꝓueniunt enti niſi pfectiſſimo. itaq̃z igit ſi malũ hz cãz nõ põt hẽ niſi bonũ loquendo de ꝑmo malo creato. hñ pz p aug. 12. de ci. c. 6. ipſi ſibi ipſis vident feciſſe volũtatẽ malã ⁊c. vbi vi vl le q ꝓpꝛia volũtas ſit cã cadẽdi ĩmoderate fruẽdo aliquo bono creato. i. aliquo qđ eſt i ptãte ipſius volũtatis. ita q ipſa volũtas talis. ſic ex ſe põt frui ⁊ nõ frui. ita imediate põt frui ⁊ nõ frui aliquo bono ſibi ꝓueniẽte. ⁊ ita põt illud petrñ ꝑmũ eẽ imediate ⁊ pº. a ſola volũtate. Sed de mõ ponẽdi diuerſimode dr vno mõ q bonũ ẽ cã p accñs mali. Et hñ põt intelligi duplicit vel q accñtalitas ſit ex pte cãe ſicut phs loquit de cã p accñs. 5. meta. ⁊. 2. phy. d. q policletꝰ eſt cã ſtatue p accñs. vel ex pte effectꝰ. ſic dr vbi. ſ. q cãe p accñs ſũt caſus ⁊ fortuna. vbi nõ eſt aliqd accñtaliter ꝓiunctũ cãe p ſe qđ dicat cã p accñs. ſz eſt aliqd accñtaliꝛ ꝓiunctũ effectui per ſe qđ dr effectꝰ p accñs eiuſdẽ cãe cuiꝰ effectus p ſe eſt intẽtꝰ. ꝑmo mõ dr. boñ. di. 44. ar. ꝓmo. q. 2. q volũtas nõ qdẽ vñ voluntas ſz vñ defectibilis eſt cã peti. ⁊ hñ vlteriꝰ reducit in hñ q volũtas ex nihilo eſt. Et hñ vr pbari per aug. vbi ꝑus vbi dicere vr q ſi q̃rat aliqs cur caz fecit inemẽs malã volũtatẽ nõ ex eo incipe q facta eſt ſz ex eo q ẽ nihilo facta eſt. Aliter ponit ponẽdo accñtalitatẽ ex pte effectꝰ puta q volũtas p ſe intẽdat poſitiuũ in effectu cui per accñs ꝓiũgit deformitaſ ⁊ iſtã deformitatẽ nõ per ſe intẽdit volũtas ſicut eſt in fortuitis ſic pz per Dion. de di. no. c. 4. nemo agit ad malũ aſpiciẽs. ⁊ multa ſimilia ibi. Et ſiles auctes inueniuntur apud phũz. vnuſqſq̃z talia eligit q̃lia ſibi videnr z. etbi. ⁊ iõ virtuoſus bona eligit ⁊ q̃ ſibi ſunt bõa ſimpliciter ſunt bona. Cõtra primã viã arr ſic. aut defectibilitas in volũtate eſt cã peti per ſe aut p accñs ſi per accñs g̃ fruſtra ponit. ſi per ſe ⁊ defectibilitas in volũtate eſt a deo vt a per ſe efficiẽte. ⁊ qeqd eſt p ſein cãto inq̃ſtũ cãtũ eſt per ſe a cã eius ⁊ qeqd ẽ cã cãe eſt cauſa cãti. igit peccatũ eẽt p ſe a deo: pº aſſũpti. ſ. q defectibilitas ſit a deo efficiẽter. qꝛ lz defectibilitas ꝓſequat nãm creatã qꝛ eſt ex nihilo. nõ trñ eſt effectiue ex nihilo. qꝛ terminus a quo nõ dat effectui ꝓducto aliquã ꝓpꝛietatẽ ſui. igit defectibilitatẽ hz talis nã ab ipſo deo ſic ab ipſo efficiẽte. Si dicat q volũtas defectibilis eſt cã per accñs peti ꝓpinquioꝛ q̃z volũtas abſolute. ſicut ſm phum. 5. metha. c. de cã. oꝛdo eſt in cãis per accñs. ꝓpinquioꝛ. n. ẽ policletus q̃z albũ reſpectu ſtatue. Contra hñ. ꝓmo quia voluntas creata vr eẽ cõuertibiliter cauſa reſpectu peti licet ꝓtingens defectibilitas aũt que ꝓuenit alicui inq̃ſtuz eſt ex nihilo nõ eſt ꝓuertibilis. g̃ magis p ꝓpꝛie cauſa reſpectu peti eſt voluntas talis q̃z voluntas defectibilis. Confirmat rõ. qꝛ idẽ ſub eadem ratione ꝓpꝛia eſt ꝓpꝛiuz ſubiectũ ꝓuatõis ⁊ habitꝰ ⁊ etiã in cauſa libera que põt in oppoſita idẽ ſub eadẽ ratiõe ꝓpꝛia eſt cauſa oppoſitoꝝ. licet vnius p ſe ⁊ alterius cõtingenter ⁊ per accñs vel amboꝝ ꝓtingenter ſed volũtas vt volũtas eſt ſubiectũ ꝓpꝛiuz ⁊ cã ꝓpꝛia bone volitionis. g̃ ⁊ male. Confirmat iteruz ratio. qꝛ ſi voluntas inquãtuz defectibilis peccat ita q defectibilitas ſit per ſe ratio vel ꝓpꝛia ratio peccãdi vel per accñs ꝓpꝛia. ſequit q inq̃ſtũ defectibilis nõ poteſt bene velle. ⁊ ita ſi peccat nõ peccat. qꝛ nullus peccat i eo qđ oĩo vitare nõ põt. Ꝓꝛea nõ pt poni defectꝰ actualis eẽ cã per accñs. quia tũc añ ꝑm defectũ volũtatis eẽt defectus. igit trñ potẽtialis. ſz nõ alteriꝰ rõis ab illo actuali. g ierit qꝛ iſte defectꝰ potẽtialis nõ eſt ꝓpꝛia cã per accñs reſpectu actualis defectꝰ alteriꝰ rõis. igit erit idẽ defectꝰ vt potẽtialis rõe ſue cãe potẽtialis p accñs. Rñdet q nõ ẽ idẽ defectus potẽtialis. ſz potẽtialitas ad deficiendum ⁊ iſta non ſunt eadez ſicut nec eſt idem albedo in potẽtia. ⁊ potẽtialitas in ſupficie ad albedinem.

S. boñ di. 44. ſcdq. 3. ar. ꝑ°.

Cõtra. aut iſta potẽtialitas in volũtate eſt actiua

aut passiua. nõ passiua. qz volũtas iq̃ũ passiua non cõparaf ad malũ. vt cã sz vt sõm. si actua cũ illa nõ sit nisi libertas ei ꝓcreata. igif redit ꝓpositũ q libertas talis ꝓpria volũtati erit cã p accñs pcti. Sz tñ valz dicẽ volũtarẽ ista eẽ cãz p accñs pcti. sic dicẽ libtatẽ ei⁹ eẽ ꝓximã rõnez cãe p accñs pcti. Cõtra 2ᵃᵐ viã ar sic. qz tũc pctm̃ videref eẽ casuale. sz casuale nõ ẽ pctm̃. ¶ Preterea si tñ p accñs ẽ volũtas cã pcti qz ꝓcise vult illud positiuũ ad qõ sequif ista deformitas. z de⁹ p se vult illud positiuũ ad qõ sequif ista deformitas. igif nõ magis seqf q volũtas creata peccet q̃z dina. 3ᵒ ponif q pctm̃ nõ hz cãz efficiẽtẽ. sz deficiẽtẽ. z sic hz volũtatẽ ꝓ cã deficiẽte nõ efficiẽte: qõ cõfirmaf p Aug. 12. de ci. c. 7. nemo q̃rat efficientẽ cãm male volũtatis nõ. n. est efficiẽs. sz deficiens. qz nec effectio. sz defectio. deficere nãq̃ ab illo qõ sũme est ad id qõ minus est hẽ esticipe hñe malaz volũtatẽ. cãs porro istaꝝ defectionũ cũ efficiẽtes nõ sint velle inuenire tale est ac si velit qs q̃z videre tenebras vel audire silẽtiũ. z in fine. cũ inq̃ũ deficiũt male faciũt z quid faciũt nisi vana q̃ cãs deficiẽtes hñt. Et idẽ ibidẽ. c. 9. in pñ⁰. nec talẽ volũtatẽ facit nisi defectio qua deserif deus. c⁹ẽt defectõis cã deficit. Cõtra istud. qz tunc segf q de⁹ sit cã pcti sicut volũtas creata. hẽ. n. deficere est nõ efficere. sic phus dic. 5. meta. q quẽ admodũ naute pñtia est cã salutis nauis sic eius abñtia est cã piclitatõis illius. z vtrũq̃ est in eodẽ gñe cãe. ita igif nõ efficere rectitudinẽ que deberet effici est quasi cãre effectiue vel defectiue pctm̃. sz hoc ita ꝓuenit deo sic volũtati create. qõ ꝓbo duplicif. ꝑmo qz nõ necio cẽt vel dat rectitudinẽ actui. qz nihil aliud a se necio cãt. z ita põt nõ dare. igif põt eẽ cã defectiua respcũ pcti. i. nõ efficiens positiuũ qõ excluderet pctm̃. 2° qz ꝓus nãlif cãret tota ista rectitudinẽ si ineffet q̃z volũtas creata. causa. n. nãlr prior pri⁹ nãlr cãt. igif qñ nõ inest de⁹ p prius nõ cãt q̃z volũtas creata nõ cãt. z ita volũtas creata iõ deficit. qz ds deficit. i. nõ efficit aliqd cãndo.

Tertius modus q ponit volũtatẽ eẽ cãz deficiẽtẽ pcti S. boñ. lib. 2. di. 44. arᵒ. ꝑᵒ. q. 2.

Hec rõ excludit quãdã rñsionẽ q possz fieri ad primã rõem. qz de⁹ nõ deficit cũ nõ cãt nisi pri⁹ demere af volũtas creata. istud nõ ꝓbat nisi q nõ est pria nõ cãtio ex pte dei. Et si dicaf ꝑm Anſel. de cãu diaboli. c. 3. q hz de⁹ dederit angelus nõ accepit. nõ tñ q: ds nõ dedit. iõ angelus nõ accepit sz eꝑᵒ. ita h̃. Cõtra accipio tps in quo volũtas peccat z diuido i duo instãtia nãe. a. z. b. In. a. ꝓparaf de⁹ ad volũtatẽ vt cã ꝓor. In. b. volũtas cõparaf ad se vt cã posterior. tũc q̃ro. aut in a. de⁹ cãt rectitudinẽ. z sequif voluntas ẽt cãt in. b. illã. alioqn si volũtas cãret in b. pctz oppm rectitudini. eẽt simul i volũtate. z p ꝓns simul erũt in volũtate illud pctm̃ z rectitudo sibi opposita igif oz dicere q de⁹ nõ cãt rectitudinẽ z p ꝓns q volũtas in b. nõ cãt. h̃. n. ꝓexigit nãlr deũ in a. nõ cãre.

Preterea in cãis p̃cisis si negatio ẽ cã negatõis z affirmatio affirmatõis deũ cãre rectitudinẽ ẽ p̃cisa cã eius q est volũtatẽ creatã cãre rectitudinẽ in suo ordine cãndi. igif ibi negatio est cã negationis. maior ꝓz ꝑmo posterioꝝ de hñe pulmonẽ z respirare. Ex his trib⁹ vijs si bñ intelligañ põt colligi vna solutio de mõ quo volũtas est cã pcti tñ qz istud est solutio q̃rte q̃nis an. f. deus sit cã pcti de pẽdet ex cognitione actiuitaf volũtaf create respcũ sui actus. Jõ circa scdo q̃situ q̃ro sine argumẽtis. vtꝝ volũtas creata sit totalis cã z ĩmediata sui velle ita q̃ deus respectu illi⁹ nõ hẽat aliq̃z efficaciã ĩmediatã sz tñ mediatã. Et põt dici q volũtas est totalis cã respcũ sue volitõis. qõ ꝓbaf ꝓões. ꝑmo qz alit ipsa nõ eẽt libera. scdo qz etiã alr nihil ꝓtingẽter cãre possz. tertio qz aliter nõ possz peccare. q̃rto qz aliter oio nullã actionẽ hñe posset. qnto ex ꝓparatõe eius ad alias cãs creatas. Ex ꝑma via arguif dupliciter. primo sic nulla potẽtia hz pfecte in ptãte sua effectũ q nõ ꝑt cãri ab ea imediate nec ab aliq̃ cã c⁹cãtio nõ est in ptãte illi⁹ potẽtie. cãtio aũt dei nõ ẽ in ptãte volũtaf create. pz sic nec virtus agẽtis supioris est in ptãte inferioris agentis. igif si de⁹ necio imediate ꝓcurrat vt cã imediata respcũ volitõis create volũtas creata nõ plene hz in sua ptãte illã volitionẽ. pᵒ. ma. assũpte. pz. qz qõ hz i ptãte sua pfecte effectũ vel põt ex se solo in illud vel cãtio cuiuscũq̃ ꝓcurrẽtis est i ptãte ei⁹ f. q illud cãt vel nõ. Exᵐ. de itellectu q si ꝓcurrat ad cãndũ volitionẽ ꝑm. 3. opi. di. 25. h⁹li. nõ tñ cãt nisi volũtate cãte. ita q eius cãtio est in ptãte volũtaf

2° arr sic. qõ ab alio determinaf ad aliqd nõ hz pfecte illud in sua ptãte. volũtas creata determinaf ex hypotesi a volũtate dina. ad hñ g̃ mi. pr qz aut vna volũtas determinat aliã z nõ nra diuinã. pz qz tñale nõ est cã eterni. g̃ econuerso. z hñ ppm. aut neutra alia. z tũc neutra erit mouẽs mota. nec erit inter istas ordo ẽcntialis. ĩmo si volũtas dina nõ determiat nraz sic arguit scda rõ posset illa aliqd velle. qõ nõ fieret ꝓpter volũtatẽ nraz nõ ꝓcordãtẽ. ¶ Preterea ex 2ª via arr sic. Illud nõ est ꝓtingẽs ppter hitudinẽ sui ad aliquã cãz ad cuius euẽtũ cã supior est determiata cui⁹ cãe determinatõez necio sequif determiatio oĩum cãꝝ inferioꝝ. Exᵐ si volũtas mea si eẽt mõ determiata ad vnã ptẽ describẽdo cras z nõ eẽt ipedibil'. nec mutabilis nõ eẽt meũ scribere cras ꝓtingẽs ad vtꝝ libz. ex hitudie sui ad manũ. qz sic volũtas est determinata mõ ad alterã ptẽ ita in ipsa virtualr sũt oẽs cãe inferioꝝes ad idẽ z silr ex quo illud determinatũ est ad c⁹determinatõez effect⁹ determinat⁹ erit euẽtus istius effect⁹ nõ est simplr ideterminat⁹ ad vtrũq̃. saltẽ nõ est eius eẽ ꝓtingẽs ppter ptãtẽ cãe inferioris. sz si volũtas dina sit cã imediata mee volitõis iã est aliq̃ cã determinata respectu eius. qz volũtas dei eternalr est determinata ad alterꝝ ꝓdictoꝝ. z determinationẽ h⁹ cãe necio cõcomitaf determinatio volũtatis mee respectu eiusdẽ. aliogn simul starent deũ velle h̃ z h̃ nõ fore. igif illud velle nõ est cõtingẽs ad vtrũlz ppter ptãtẽ volũtatis mee. Ex 3ª via arguif sic si deus sit cã imediata volitõis constat q erit cã prior volũtate. g̃ prius nã influit ad effectũ q̃z volũtas creata. accipio g̃ illud signũ nãe in quo de⁹ cãt velle iq̃ũ est prius illo signo in quo volũtas agit ad illud velle. Aut in illo signo deus cãt imediate rectitudinẽ pfectã in velle. z p ꝑns voluntas in scdo signo nõ peccat. qz nõ cãt in effectu oppm istius qõ primã cã cãt. Aut in isto ꝑmo signo de⁹ non cãt rectitudinẽ pfectã imediate in velle. Et seqf q volũtas in secũdo signo nõ peccat qz nõ põt tũc i vel le rectũ. In nihil. n. põt ipsa in secũdo signo nisi in illud qõ causa ꝓor in prio signo ꝓducit. sz nõ hñdo vel le rectũ si nõ põt hñe rectũ nõ peccat. g̃ z̃c. Ex q̃rta via arguitur sic. si deus sit cã istius volitionis erit totalis causa eius. quia volendo causabit eam. volẽdo autem est totalis cã pfectõis creature puta ãgeli vel cuiuscũq̃ creature de nihilo. g̃ si volẽdo esset causa eius esset totaliter causa eius. sed cũ totali cã alicuius nihil aliud põt cãre cũ illa in eodẽ gñe cãe. igif volũtas nulla causalitatẽ hñet respectu volitõis sue. Ex 5ª via arr. sic. si aliqua est totalis cã creata respectu sui effect⁹ h̃ maxime ꝓcedẽdũ est de volũtate q: ipsa est suprema inter oẽs cãs actuas. sz aliqua põt esse totalis causa respectu sui effectus. g̃ z̃c

Vn⁹mo dus dõi

bᵒr. ꝓbaf dupliciter. prio q: nõ h̃ repugnat creature hz. n. aliqd sit totalis cã coloris effectiua. h̃ tñ nõ ponit in eo aliq̃z infinitatẽ. nec pfectionẽ repugnãtez creature. si. n. sit cã vnuoca nõ oz q excellat effectũ suũ i perfectõe. si aũt equoca nõ oz in ifinitũ excelle-

re effectū. ſz in aliquo gradu determinato. 2° p̄ro
bat b°r q̄: illud eſt totalis cā alicuius q̄ō ſi eēt omni
alio p̄ ipoſſibile circūſcripto p̄fecte cāret illud. ſed
ſ̄m ſi eēt oī alio circūſcripto p̄ ipoſſibile adhuc cā-
ret ſuā ꝓp̄riā paſſionē. ꝯ ſ̄m eſt totalis cā ſue paſſi
onis. Ex hac mino. dupliciter p̄bata infert ꝓ° q̄ vo
luntas p̄ōt eē totalis cā reſpectu ſue volitōis. Et vl
tra cū p̄ter totalē cām nihil aliud cāet in eodē genē
cāe. aliogn idē bis cāret ſ̄ cāret ab aliq° ſine q̄ °nihil
min⁹ eēt. ⁊ ſic ſequit q̄ deus imediate nō cābit iſtā
volitionē. ℣Per auct⁹itates p̄bat ꝓpo^m p̄ro per
illud eccl̄e. ij. deus ab initio creauit hoīem ⁊ reli-
qt eū i manu ꝓſilij ſui ⁊ adiecit mādata ⁊ p̄cepta ei⁹
ſi volueris mādata ſuare ꝓſuabūt te. apposuit eniꝫ
añ te ignē ⁊ aquā ad quos volueris porrige manuꝫ
añ hoīez bonū ⁊ maluꝫ vita ⁊ mor⁹: q̄ō placuerit ei
dabit ei. Alu. ēt. 7. ci. c. 30. ſic deus res quas ꝓdidit
admīſtrat vt eas agere ꝓp̄rios motus ſinat. Aln-
ſel. ēt de ꝓcordia dic̄ de⁹ facit oēs actiōes ⁊ oēs mo
t⁹: q̄: ipſe facit res a q̄b⁹ ⁊ i q̄b⁹ ⁊ ex q̄bus fiūt. ⁊ nulla
res hꝫ vllā p̄tātez volēdi aut faciēdi: niſi ipſo dāte.
Ibidē etiā p̄te 2ª nō ea ōs q̄ p̄deſtinat facit volūta
tē cogēdo aut volūtati reſiſtēdo. ſz i ſuo eē dimitten
do. Ad hoc ēt ꝓmētat⁹ 9° metha^e cōmēto. 7. ſup
illud ꝯ poſſibile ē vt aliqd hēat potētiā. vbi dic̄ ſic.
moderni ponūt vnū agēs oīa entia cāre ſine medio
ſ. deū ⁊ ꝓuenit illis dicē vt nullū ens hēat actionez
p̄p̄az nāliē. ⁊ cū entia nō habuerūt actiōes p̄p̄rias ñ
hēbūt cēntias p̄p̄rias ſine potētias. Actiōes. n. nō
diſtinguūtur niſi p cēntias diuerſas ⁊ iſta opi. ē val-
de extranea a nāboris ⁊c̄. Si hec via eēt vera poſ
ſet ſ̄m eā facilr aſſignari q̄ō deus nō ſit cā peccati.
loquēdo. n. ſiue de māli ſiue de formali in pctō totū
eſſe cātum a voluntate ſicut a totali cā. ⁊ ita nullo
mō a deo niſi mediate. q̄: deus p̄durit volūtatē ta-
lē q̄ poſſet ſic ⁊ ſic velle. Sz ꝓ iſtā viā obijcitur
q̄: iſta via nō ſaluaret deū eē cām meriti cū meritū
ſit in libe^o ſicut pctū. Et ſilr nō ſaluaret ordinē cēn
tialē cā^o. q̄: ſ̄m p̄mā ꝓpoſitionē de cāis oīs cā p̄ma
ria ⁊c̄. Sz ſ̄m iſtā viā cā p̄maria nō influeret in effe
ctuꝫ niſi q̄: p̄durit cām iſtā. Ad p̄mū iſto^o p̄ōt di-
ci q̄ deus aliq̄ō eſt cā meriti. q̄ō nō eſt cā pctī. q̄: i-
mediate cāt in aīa gr̄aꝫ vel charitatē q̄ p modū nāe
inclinat ad merēdū. Et q̄ñcunq̄ forma actiua p mo
duꝫ nature eſt ab aliquo agēte etiā actio formē illi⁹
eſt ab eo. Et ex hoc etiā patēt q̄ō effect⁹ alia^o cārū.
aliter cēnt a deo q̄ effectus volūtatis. q̄: iſte cāe d̄-
terminate accepunt inclinationē a deo ⁊ neceſſita-
tē ad tales effectus. nō ſic volūtas. Ad 2^m dicere
tur q̄: ſz ſit aliq̄ ord⁹ cā^o p̄incipaliū ⁊ minus p̄nci-
paliū qua^o neutra mouet aliā ſicut ſe hēt obm ⁊ po-
tētia cognitiua reſpectu actus cognoſcēdi. ex. di. 3. p̄
mi li. aliq̄ñ ſit ord⁹ ita q̄ p̄incipale mouet minus p̄n
cipale vel ad actū 2^m vel p̄mū. Ita tñ q̄ iſte due⁹ cāe
ſint p̄tiales ⁊ integrēt per ſe vnā cām totalē ſicut ma
nus ⁊ baculus reſpectu motus p̄ile. vel ſicut ſol ⁊ pa
ter reſpectu filij. tñ in cāis totalibus reſpectu ſuoꝝ
effectuū imediato^o p̄ōt etiā eſſe ord⁹ eēntialis. ita
q̄ cā 1ª ſit cā totalis imediata reſpcū ſui effcūs. ſic cā
p̄ma reſpectu ſui effectus ⁊ tñ eēntialiter ſit ſcōa. q̄:
ſ̄m ſuā cātionē ſic ſ̄m ſuū eſſe eēntialr depedet a p̄ª.
nō tñ ita q̄ iſta dep̄dētia ſit imediata effectus ſui ad
ipām ⁊ ad cām p̄rior̄. Et cū dicit illa ꝓpō q̄ cā p̄ria
plus cāt. vez eſt q̄: cāt ſcōaꝫ. Exe^m h⁹ poni poſſet in
cāis cēntialr ordinatis a alio° cāndi. Si. n. ponamuſ
plures mās ordinatas in ꝓpoſito reſpectu vltīe for-
me nō quelz iſta^o māt reſpectu vltime forme ita q̄
q̄lz ea^o pficiat ab vltima forma. ſz ſolū p̄ria mā que
cūq̄z ſit pficiat ab aliqua for^a p̄rior̄e que ꝓſtituit mā
le reſpectu poſterior̄is. Cōtra iſtā opi. ar^r duplr.

p̄rio q̄: ex ipſa ſequit q̄ deus nō ſit nāliter p̄ſcius futu-
ro^o. 2° q̄ ñ ſit oīpotēs. p̄batio p̄rie ꝓñe. q̄: nō hz ſciaz
de futuris ꝓtingentib⁹ niſi q̄: certitudinaliter nouit de
terminationē volūtatis ſue reſpectu eo^o ad que vo
luntas ſua eſt imutabilis ⁊ inꝑedibilis. ſed ſi volū
tas creata eſt totalis cā reſpectu ſui velle. ⁊ ipa ꝓtin
genter ſe hz ad illud velle ꝯ q̄ſtūcūq̄z volūtas dīna
ponat determinata ad vnā partē eo^o que depen-
dent a volūtate creata poterit volūtas creata aliter
velle. ⁊ ita nō ſeq̄t certitudo ex cognitōe determina
tionis volūtatis diuie. p̄batio 2^e ꝓñe triplr. p̄rio q̄:
qcqd vult oīpotēs ℔ fit. ſed ſi velit volitionē meā fo
re ⁊ iſta eſt in p̄tāte volūtatis mee vt totalis cāe cō
tingēter ſe hābitis ad illud ꝯ ipſa pōt determinari ex
ſe ad vnā p̄tē vel ad aliā indifferenter. ⁊ ita nō pōt fi
eri illud q̄ō volūtas dīna q̄: nō pōt ipedire volūta-
tē meā niſi violētando eā. ſi. n. ex ſe determinet ad
vnā p̄tē ex quo determiata eſt ad vnū nō pōt ipediri
niſi violēter. ſz volūtatē violētari includit ꝓdictio
nē. igit deus nō pōt volitū a volūtate mea ipedire
3°. q̄: volūtas oīpotēs p̄ducit volitū in eē p̄rotūc p
q̄ñ vult illud eē. nō. n. eſt alius act⁹ volūtatis diuine
reſpectu angeli vel alic⁹ alteri⁹ creati quo p̄ducit in
eē. ſz ſi volūtas mea ē totalis cā h⁹ volitiōis i^a volū
tas nullo° p̄ducit iſtā volitionē in eē. ℣Propter igit
iſtas duas rōes de oīpotētia ⁊ oīſcia dei nō tenēdo
iſtā viā reſtat inqrere qualiter pctm̄ poſſit eē a volū
tate creata quo ad p̄mā q̄ōnē. ⁊ q̄ūo nō a deo quo ad
q̄ōnē. 4. Quātū ad p̄rimū dico q̄ ex illis trib⁹ vi-
is duabus. ſ. que ponūt cām per accidēs reſpcū ma
li ⁊ 3^a q̄ ponit reſpectu eius cām deficiētē pōt colligi
vna ſolutio integralis talis. In pctō mortali ꝯcur-
rūt duo actus. ſ. poſitiu⁹ vt māle. ⁊ p̄riuatio iuſticie
debite vt formale. reſpcū h⁹ p̄riuatōis nulla eſt cau
ſa efficiēs. ſed tñ deficiēs ſ̄m tertiā viā. voluntas
n. q̄ eſt debitrix dādi rectitudinē ſuo actui. ⁊ nō dat
deficiēdo peccat. nā formalr peccare eſt cām hi⁹li-
berā nō dare debitā rectitudinē ſuo actui q̄ſtūc poſ
ſet dare. Ex ℔ apparet illa via de cā per accīs ſz. n.
iſta cā nō cāet formalr q̄ō eſt in pctō efficiēdo ſed de
ficiēdo cāt tñ efficiēdo aliq̄ō poſitiuū cui annexus ē
iſte defect⁹ deficiēdo cātus. ⁊ ita ſtāt aūctes Dion̄y.
de accīte exp̄te effect⁹. Eſt etiā accīntalitas ex parte
cāe nō p̄p̄rie ſicut albū dr̄ eē cā edificādi accīntaliter
⁊ vlr oē q̄ō accidit cāe p ſe ita q̄ facit vnū per accīs
cū ea. Sed extēdēdo accīs ad q̄ōlz q̄ō eſt extra per
ſe rōez alic⁹ q̄ūo dr̄ia dr̄ accidere gñi. ℔. n. mō illō q°
voluntas noſtra ſpecifice eſt hec volūtas accidit vo
luntati. quia voluntas in cōmuni eſt perfectio ſim-
pliciter. p̄pter quod ponit formaliter i deo. ⁊ volun
tas ſub iſta rōe nō eſt p̄rima cā ēt ꝓtingēs reſpcū pcti
q̄: tūc q̄ōlz inferi⁹ ſub ipſa hr̄et talē rōez cālitatis. ⁊
ita volūtas dīna. Sz volūtas ꝓcta p dr̄iaz aliquaz
ad volūtatē creatā quā circūloqmur per ℔ q̄ō ē limi
tatū eſt prima cā defectiua. ⁊ per ℔ cā per accīs re-
ſpectu pcti. ⁊ iō accīntalr ēt ex parte cāe accipiēdo vo
lūtatē cōi p cā. q̄: p q̄ſto ītelligit iſta dr̄ia ſuperaddi
accidit ſibi per accidēs eſſe cauſe reſpectu peccati.
ſicut ſi diceret q̄ animal non eſt per ſe cā intelligen
di ſz per accīs. q̄: animal perfectiſſimū ītelligit nō
q̄ pfectiſſimū ſit. p̄p̄ria ratio ītelligēdi q̄: aiali ſim
pliciter accidit ſ̄m rōnale q̄ō aīali accidit vt dr̄ia ge
neri q̄ō rōnale circūloquimur p hoc q̄ō eſt pfectiſſi
mū. Ita ī ppoſito illā dr̄iaz ſpecificā q̄ volūtati cōi
ꝯhit ad volūtatē creatā que ꝓcto vel dr̄ia nos mō
latet circūloquimur per hoc q̄ō eſt eē limitatū vel
defectibile vel ex nihilo. ⁊ iſti toti attribuuntur ac
tus iſti tanq̄ cauſe magis p̄p̄rie q̄ volūtati de ſe
q̄ vez eſt ſi intelligat de hoc ꝓcto. ſ. de iſta volūta
te in ſpē. ei. n. ꝓuenit nō tñ per accīs ſicut volunta

ti,in cõi sed quasi cãe ꝓpinque.ita ꝙ cuilz tali volũ tati põt cõuenire ⁊ nulli alij.⁊ hoc mõ dz intelligi ꝓma opi.de defectibilitate volũtatis. Sz tũc restat videre qũo volũtas defectibilis sit causa de ficiẽs respectu peccati aliter ꝙz diuina volũtas im mo ꝙ ipsa sit cã ⁊ dina volũtas nõ sit cã.⁊ hoc ꝙztũ ad solutionẽ quarte qõnis vbi dicit ⁊ tenet cõmu niter ꝙ volũtas dina nõ põt eẽ cã pcti ad qõ pñt po ni.z.rõnes istox. Prima talis Aug.8z.q.q.z. nl lo hoie sapiẽtie auctore fit homo deterior.tãta. n. ẽ in hoie culpa. vt in hoie sapiẽte nõ cadat. Est autez deus omni hoie sapiẽte pstãtior.nõ igit deo auctore fit homo deterior vt vult ibidẽ Aug.q.4. Itẽ in eodẽ li.q.21.qui cã est omni enti vt sit nõ est causa nõ eẽndi vel vt nõ sit.qz illud qõ est ab eo inꝙztũ est bonũ est.est aũt deus cã ois boni.nõ est ergo de cã nõ eẽndi alicui.g nec cã peccati alicui qõ formaliter est nõ esse.z ratio est Anſel. de li.ar,c.8.cũ de us oẽm ſbaz ⁊c. quere ibi. Anſel de li.arbi.c.8. Qõ nec deus põt auferre volũtatis rectitudinẽ. Auctoritate vero hñte rectitudinẽ nõ vz illã separe. D. hꝰ tue mihi inaudite assertionis multũ a te rõez expecto. Oꝛ. Nos logmur de illa volũtatis rectitudie qua iusta vlr volũtas.i. que ꝓpter se seruat. Nulla aũt est iusta volũtas.nisi que vult que deus vult eã velle. D. Que hic nec vult plane iusta ẽ. Oꝛ. Seruare igit rectitudinẽ volũtatis ꝓpter ipsaz rectitudinẽ est vnicuiqz cã seruãti velle qõ deus vult illũ velle. D. Sic oz fateri.⁊.d. Oꝛ. Si deus separat hãc rectitudinẽ ab alicꝰ volũtate aut volẽs aut nolẽs. D. Nolẽs nõ põt. Oꝛ. Sigꝰ auferꝛ volũtati alicuius.põfatã rectitudinẽ vult qõ facit. D. Absqz dubio vult. Oꝛ. Utiqz actus volũtate vult separe eã dẽ rectitudinẽ nõ vult eũ seruare rectitudinẽ volũtatis ꝓpter ipaz rectitudinẽ. D. sic sequit. Oꝛ. Sz iã positũ est hoc mõ seruare rectitudinẽ volũtatis eẽ oi seruãti. velle qõ deꝰ vult illũ velle. D. Si positũ nõ eẽt.ita tñ eẽt. Oꝛ. g si deꝰ sepe factã rectitudinẽ tollit ab aliquo.nõ vult eũ velle qõ vult eum velle. D. nihil ꝓseqnti nihil ipossibilius. Oꝛ. igit nihil magis ipossibile qz deũ volũtatẽ rectitudiez auferre. Cõtra istas rões instat prio ꝓtra pmã. qz hõ sapiens tenet ad seruãdũ ꝑceptũ dei.⁊ io nõ põt eo auctore alius esse deterior nisi ipse pecet.⁊ ita fiat nõ sapiens. Nõ.n. in ptãte eius est libere coopari alij ad bene agendũ vel nõ coopari.qõ si esset possz nõ coopari manẽs sapiẽs.⁊ io eo auctore eẽt alius deterior.i.eo nõ efficiẽte bonitatẽ in actu alterius. alios nõ bene ageret. In potestate autẽ dei est libere coopari volũtati create ad bene agẽdũ vel nõ cooperari.ergo ipsa recte manẽte põt nõ coopari voluntati create ⁊ ita ipsa peccabit. Confirmat ista rõ.qz sicut deus prioꝛ naliter agit ad actionẽ rectã qz volũtas creata.ita videret ꝙ deus prius nõ ageret qz volũtas creata nõ agat qñ actio esset nõ recta.

Contra secũdã rõnez arguit.qz cã necessaria siue nãlis respectu entitatis tñ nõ est cã nõ essendi.qz talis agit ſm vltimũ potẽtie sue.⁊ ita nõ põt nõ agere illud qõ natũ est agere.sed deꝰ nõ est talis causa eẽndi creaturaz siue cuiuscũqz eẽ respectu cuiꝰ põt esse prioꝛiũ agẽdi cuius vlterioris eẽ carẽtia est malũ.g deus põt eẽ deficiẽdo cã mali. Preterea quare põt deus magis esse causa pene qz culpe cũ pena fit formaliter malũ sicut culpa.ita.n.simplr malus nõ frui deo ⁊ per ꝓparationez ad bonum quod prioꝛ uat ⁊ per comparationẽ ad naturam cui nocet. sicut nõ diligere deũ actu meritorioi via.⁊ tñ ista pena ꝓcedit eẽ a deo ſm Aug.prioꝛ retrac.25. Preterea tñ malũ est ꝑuatio gre in se ⁊ in nã illa a q̃ priuat sicut est ꝑuatio rectitudis iusticie.z deus põt eẽ immediata cã ꝑuationis.imo est cã hꝰ qñcũqz gra annihilat.qz ipe solus põt aliqd annihilare ⁊ maxie illud qõ ipse immediate ꝓseruat sicut igit deficiẽdo ab actõe.i.nõ ꝓseruãdo graz põt esse cã ñ eẽndi graz ita ñ agẽdo põt eẽ cã carẽtie rectitudis in actu elicito.

Cõtra z^am rõez arr. qz vr ꝓcludere ꝙ hõ nõ possit peccare.qõ ꝓñs est falsuz.igit rõ nõ ꝓcludit.ꝙ aũt illud ꝓñs seqret ex illa rõe ꝓbo.possuz peccare in a g deus põt nõ velle me eẽ rectũ i a. Sequit.n.in illis de me esse si pecco in a.g nõ vult me eẽ rectũ in a. qz ex oppo sequit oppm.si vult me eẽ rectũ in a.suz rectus in a.⁊ ita nõ pecco.sed si nõ vult me eẽ rectũ i a.nõ vlt me velle illud in a.qõ vult me velle in a. hoc.n.est esse rectũ.ſ.ſm rõnez eius velle qõ deus vult me velle.g deꝰ põt nõ velle me velle in a. qõ ipse vult me velle in a.qõ est ipossibile. Qõ si dicat rõez ꝓcludere ꝙ deus nõ possit de potẽtia ordinata auferre rectitudinẽ volũtatis sine actu volũtatis.

Cõtra rõ ista absolute oñdit ꝙ sequat ex rõe illa absolute volũtatẽ meã nõ posse peccare. Silr si cõcluderet hoc sine actu volũtatis mee ꝓcluderet de deo ſm potẽtiã absolutã. Intẽdit.n. inferre ꝑdictoria. vñ subdit nihil ipossibili vel saltẽ eq ipossibile sz ꝑdictoria nõ ꝓsequunt nec est hꝰ ipossibile etiã potẽtia dei absolute.ꝙ sz.n. aliud a se deus cõtingẽter vult ⁊ ptingẽter ꝓseruat.qz põt nõ ꝓseruare.

Ad solutionem istoꝛ oboꝛ ⁊ solonez ꝓncipalẽ istius qõnis dico ꝙ qñ due cãe ptiales ꝓcurrũt ad effectũ eoem ambaꝛ põt eẽ defectus in ꝓductõe effectꝰ ex defectu alteriusqz cãe ꝓcurrẽtis. Er^m ad velle ſm opi. z.di.25.hꝰ ꝓcurrit ite ⁊ volũtas libera põt.põt igit eẽ defectꝰ i actu isto ex defectu volũtatz sz nõ ꝑcedat defectus i cognitione. Ita igit si ad velle volũtatz create ꝓcurrũt due volũtates.ſ. volũtas creata ⁊ diuina põt eẽ defectꝰ in ipso velle ex defectu alteriuscãe.⁊ hꝰ qz ista cã posset rectitudinẽ dare actui quaz tenet dare.⁊ tñ nõ dat alia aũt sz nõ teneat eã dare tũ qztũ est ex se daret si volũtas creata cooparetur vlr.n. qcqd deus dat añcedenter daret illud ꝓñr: qztũ est ex se nisi eẽt ipedimẽtũ. dãdo aũt volũtatẽ libera z dedit añcedẽter opa recta que sunt in ptãte volũtatis.⁊ io qztũ est ex pte sui dedit rectitudinez oi actu volũtatz.⁊ volũtati ex ꝓñti daret si recte ipa volũtas quẽcũqz actũ elicitũ ageret ex pte sui. Et si igit defectus in effectu duaꝛ cãꝛ.nõ ꝓpter defectũ cãe supioris.sz inferioris.nõ.qz cã supioꝛ cãet rectitudinẽ in effectũ ⁊ inferioꝛ obligatẽ.sz qz cã supioꝛ qz tũ est de se cãret.si causa inferioꝛ secũdũ suam causalitatez causaret.⁊ io rectitudinẽ nõ cãri est ꝓpter hꝰ qz cã 2ª qztũ ad se ptinet nõ cãt. Et si obiciꝰ de illis duobꝰ instãtibꝰ nãe sicut obm est ꝙ deus in prio daret rectitudinẽ actui. Rº dico ꝙ ꝓnitas que includit posse eẽ sine inuicẽ absqz ꝑdictiõe nõ est oꝛdo in cãis vt cãnt effectũ cõez sz simul cãnt.sicut.n. loquẽdo de diuersis generibꝰ cãꝛ nõ prioꝰ nã mã materiat qz efficiẽs efficiat qsi sine ꝑdictõe possit esse mãtũ ⁊ nõ effectã vel eꝰ.sz tñ ꝓus nã hoc est pfectioꝰ vna cã cãt qz alia.ita i eodẽ gñe cãe diuerle cãe oꝛdinate lz hẽant oꝛdinẽ ſm pfectioꝰ ⁊ ipfectius cãre nõ tñ hñt ꝓnitatẽ nãe q dicat posse eẽ sine inuicẽ respectu tertij.imo sic in vno istãti nãe mã mãt ⁊ efficiẽs efficit.ita due cãe efficiẽtes oꝛdinate in vno istãti nãe cãnt effectũ cõez.ita ꝙ neutra tũc cãt sine altera.sed ꝙ effectus nõ rectus causetur hoc nõ est tunc ꝓpter cãm prioꝛẽ que qztũ est ex se recte causaret si secũda cãret sz ꝓpter defectũ cãe 2ª q i ptãte sua hz cõcausare cãe prime vel nõ concãre:⁊ si non concãt illi vt tenet nõ est rectitudo in eff cũ cõi amboꝛ

Ex isto respõdet ad obiectões. Ad ꝓmã ꝙ sapi-

ens nõ tñ q; tenet ex p̃cepto nõ subuertere ꝓmũ
iõ nõ põt ee auct; quo ꝓmus est deterio;. sz ex p̃
fectione sapiẽtis est q manẽs sapiẽs nõ põt ee ꝑma
rõ deficiẽdi. ꝛ quo ad hoc bene tenz rõ aug. est. n. oi
efficiẽti ꝑsũtio;. i. volũtas eius est simplr ꝓfectio;
q; ipsa nõ est ꝑma ratio deficiẽdi alicui cui ipsa põt
coagere. Ad 2m dicit q ꝛ si nõ necessario cãet en
titatẽ cõpetẽtẽ huic actui tñ ita disposuit q qcqd de
dit añcedẽter det ꝯztũ est ex pte sui ꝓsequẽter. Sz
tunc est dubiũ ꝯztũ ad p̃incipalẽ qõnẽ. lz. n. saluet q
petñ nõ aſcribat deo sicut cãe. sed volũtati create.
nõ tñ oñdit q deus nõ possit ee cã ꝑma deficiẽdi. ex
quo. n. libere cãt rectitudinẽ ꝛ p ꝓi9 ꝯz volũtas cre
ata vr semp stare q ꝓi9 possit nõ cãre rectitudinez
ꝯz volũtas creata nõ cãet. ꝛ ita põt ee rõ deficiẽdi.
lz nõ sit ꝓpter illã legẽ suã quã dedit. qcqd deus an
tecedẽter dedit. ꝛe. ſc̃°. q deus in se peccare nõ pos
sit ꝓz p lẽ q nõ põt a se auerti. nec formalr. q; nõ põt
se nõ diligere sũme ꝛ ordinate ꝛ cũ oĩbus circũstan
tijs regsitis. alioqn vel nõ posset se ordinate dilige
re vel posset mutari. quoꝝ vtrũqz est ipossibile. nec
etiã virtu alr põt a se auerti. q; nihil aliud a se ẽ ne
cessariũ sibi ad volẽdũ se. qõcũqz. n. aliud a se est q;
ab eo volitũ. ꝛ hoc modo nolitũ ꝛ ꝓ nũc. ꝛ ex hoc
est sic ordinate volẽduz. Sed quare volũtas in
creata nõ põt ee ꝓia rõ deficiendi. ſc̃°. si de9 nõ cau
sat libere rectitudinẽ que deberet ee m actu volun
tatis create. ꝛ hoc ꝓpter libertatẽ volũtatis sue. nõ
aũt ꝓpter defectũ volũtatis create nõ volũtarie co
operãtis. nõ est tũc cã peccati i volũtate creata. q;
nõ est ibi carẽtia iusticie debite. nõ. n. est iustícia de
bita a volũtate creata nisi inꝯztũ in ptãte eius est re
cte agere. ita q nulla intelligit subtractio cãe ꝓxis
ꝓpter cuius defectũ nõ possit volũtas recte agere.
si igit deus eet ꝓia cã nõ agẽs rectitudinẽ actus nõ
rectus nõ eet petñ. Ad aliã obiectionẽ de pena
patebit in qõne. 3. istaꝝ. 4. qõnuz. Ad aliud õ gra
ꝓz ex dictis. q; si de9 imediate subtrahẽdo manute
nẽtiaz suaz annihilaret grãz sine defectu volũtatis
in opando. ista carẽtia nõ eet petñ. q; nõ eet caren
tia iustície debite. volũtas. n. nõ est debitrix istius
iustície nisi inꝯztũ in ptãte eius est ꝓseruare ea ne. s.
demeritorie corrũpat eã. licz igit maius malũ sit p̃
natio gratie ꝯz ꝓuatio iustície actualis. tñ ista põt
ee a deo nõ agente. i. nõ ꝓseruãte. sed nõ ꝑmo nõ agẽ
te. sed iõ nõ agẽte. q; volũtas demerut illud ꝓpter
qõ deus subtrahit ꝓseruationis sue manutenẽtia a
grã. sed respcũ illius rectitudinis actualis si est p̃m
petñ nõ est aliqõ petñ p̃cedẽs vel demeritũ ꝓpter
qõ deus posset se subtrahere vt illa rectitudo nõ in
sit inꝯztũ est ex pte dei nunc igit p̃uatio grãe est petñ
inꝯztũ est iustície debite qua volũtas demeritorie
se ꝓriuauit lz a deo nõ cãnte sit ista annihilatio gra
tie. sed si ista annihilatio esset nõ ꝓpter aliquã obli
quitatẽ in volũtate ꝓxẽ ista nõ eet petñ. Ad illõ
otra rõez Anſel. põt dici q nõ ꝓcludit ꝯdictionẽ. q;
equocat de velle. nã rectũ ee includit volũtatẽ vel
le qõ de9 vult eã velle. vlt itaqz volũtate signi ꝛ añ
cedẽte nõ volũtate bñplaciti ꝛ ꝓnte. nã ꝓ instãti p
quo volũtas creata peccat deus nõ vult eaz velle
hoc volũtate ꝓnte vel volũtate beneplaciti qñ igit
infert q deus nõ vult me velle qõ vult me velle.
nõ est ꝯdictio q; negat volũtas bñplaciti ꝛ ꝓns. ꝛ af
firmat volũtas signi ꝛ añs. alioqn. n. vt argutũ est
videret absolute q volũtas creata non posset pec
care qõ falsũ ẽ. ꝛ q deus de potẽtia absoluta nõ pos
set facere rectitudinẽ in volũtate creata: vel i actu
ei9 absqz merito volũtatis create. quoꝝ vtrqz est
falsũ. Tñ exponẽdo rõnez suã ibi põt dici q sua rõ
ꝓbat q de9 actu positiuo: nõ põt auferre rectitudi
nẽ volũtatis. q; tũc volẽs auferret. ꝛ ita volẽs vo
lũtate beneplaciti. ꝛ ꝓns voluntate bñplaciti vel
let me nõ velle qõ vult volũtate añcedẽte me vel
le. Sz hoc ꝓns lz nõ includat ꝓtradictionẽ ẽ tamen
falsuz: q; quicqd vult volũtate añte hoc vult volũ
tate bñplaciti ꝛ ꝓnte ꝯztũ ẽ de se ꝛ ecõuerso: si nõ po
nat ipedimẽtũ in volũtate creata. Sz si auferr sine
actu meo ego nõ pono ipedimẽtũ: igit hoc casu po
sito ipsũ deũ velle volũtate bñplaciti me nõ velle:
qõ vult volũtate añte me velle ẽ falsuz: lz nõ includat ꝓtradictionẽ ꝛ tũc non ꝓbat plus ista rõ nisi q si
ne demerito volũtatis create nõ põt de9 de poten
tia ordinata auferre volũtati rectitudinẽ: sz nõ ꝓ
bat hoc de potẽtia absoluta. nec etiaz ꝓbat q ds nõ
posset negatiue auferre: ꝛ hoc ꝓpter demeritum
voluntatis create.

Ad argumenta pricipalia p̃me que
stionis saluato; itelligit p arbore ẽ actũ iterioꝛẽ ꝛ p fructũ actũ exterio;ez
ꝛ increpat hypocritas. i. phariseos mouẽs eos vt cõ
formet actus exterioꝛes iterioꝛib9 ꝛ econuerso. vt
s. appareãt ꝯles sũt ꝛ ecõuerso. Ad 2m qñ ẽ cã effi
ciẽs similitudo ẽ iter cãz ꝛ cãtuz lz remotã in causis
equocis. hic aũt nõ ẽ cã efficiẽs sz deficiẽs respectu
peccati. Ad aliud dico q nullũ malũ est a malo.
cũ ꝓbat. dico q vno mõ põt malũ itelligi p ꝓuatio
nẽ partiũ eiusdẽ nature. Alio mõ p ꝓriuationẽ pfe
ctionũ ꝓueniẽtiũ tali nature: ꝑmo mõ ẽ ꝓcessus i in
finitũ ꝓz partes eiusdẽ ꝓportiõis. ꝓz q finitũ diuidi
tur i infinitũ ꝓz ꝓportionẽ ꝛ nõ ꝓz ꝯztitatẽ ita. n. pos
set ab aliq̃ natura auferri ps ꝛ pars ꝛ sic ꝓz ptes eius
dẽ ꝓportiõis. ꝛ sic in ifinitũ. Sedz aũt ptes eiusdẽ
ꝯztitatis status est: nõ ad malũ. sed ad nihil. quomõ
est status in diuisione cõtinui ad nihil si ptes diuise
destruerent. 2°. modo dico q illud qõ est bonũ ali
cui cuius carẽtia est malũ ei posset auferri ab eo ista
natura subtracta dupliciter p modũ predictũ. s. sm
ptes eiusdẽ ꝓportionis. ꝛ sic ꝓcedit in infinitũ vel
eiusdẽ ꝯztitatis ꝛ sic stat ad nihil. alius tũ ꝓcessus ẽ
ibi ſm quẽ natura pfectibilis est melior ꝛ pfectio si
bi cor̃is est melior. qua tũ caret. ꝛ hoc mõ est stat9
in malo. s. ad vnũ bonũ creatũ carẽs sũma pfectio
ne sibi cõueniente. ꝛ hoc mõ supremus diabolus vl'
aliqua creatura factibilis nobilissima que carẽt p
fectione sibi ꝓportionata diceret sũmũ malus. sed
a tali malo sũmo nõ sunt talia mala positiue nec il
lius mali a positiuo, neqz ꝓriuatio a ꝓriuatione.
Ad aliud dico q illud qõ est ab efficiente nõ efficiẽ
do. sed deficiendo non est ad finẽ debitũ.

Ad argumenta quarte questionis dr̃
q ꝛ si petñ sit a volũ
tate creata nõ tñ est a deo. q; de9 nõ primo deficit.
sed quantum est ex parte sua omnino non deficit. sz
tantuz est defectus in actione ꝓpter deficere cause
secunde in agẽdo. nec etiã põt deus ꝓmus deficere
ita q defectus in effectu sit petñ. q; si ipse ꝓmo nõ
ageret carentia rectitudinis in actu nõ eet debita.

Luz ꝓbat de causa supiori ꝛ inferiori. ſc̃°. hoc
est vez de causa efficiẽte. nõ deficiẽte. Cũ ꝓfir
mat de alijs vt de causis nãlibus. dico q iste non
pñt cãre nisi ſm illã inclinationẽ quã accepunt a cã
supiori ꝛ ꝓformant illi volũtas aũt accepit liberta
tẽ vt possit agere ꝓformit cãe supiori vel diffor̃it
b̃ẽ q ꝯztũ est ex se cãret qõ cã supioꝛ cãt. ꝛ b̃ sibi con
for̃iter vel diffor̃iter. Ad 2m concedo añs ꝛ
nego ꝓntiam. Et ad ꝓbationẽ cõsequẽtie dicit q si
ꝓpter hoc solũ iputaret petñ volũtati create quia
ipsa per accidens causat defectum. sed quia ipa te
netur agere recte inquantũ effect9 est sub ptãte sua
ꝛ nõ agit recte nõ sic aũt tenet volũtas dina. ꝛ ex b̃

Uolunt
tas dīna
si fac ac
tū nō re
ctū non
peccat
q̄re tēet
Uolūtas
crata fa
ciens
actū nō
rectum
peccat
q; tenet
facere
rectum
Nec te
net vo
lūtas cre
ata ꝓfor
me se
volūta
ti dine i
uolito
volūta
ti.ſz iſta
n̄ ꝓhibz
ſibi ſed
alijs.
Si di
cas igit
vult ꝓ
hibitio
nēſuam
nec ꝓhia
q; vlt̄ta
tū ſbā ac
tus ⁊ i
hu⁹ nō ē
ſibi fcta
p;ohibi
tio ſz uo
luntati
create
odiū di
nō p̄t eē
act⁹ mā
liē q; bo
nus q;
cart cir
cūſtātia
obi ſz o
diū ꝓſci
i cēnē p̄t
eē bon⁹
mā; ⁊ ē
⁊ p̄t cir
cūſtātia
ri cir⁹
obi. ſ. o
dīr peca
tū 2ª de
ao;atōe
ydoli di
cēdū eſt

ipa in ſe peccare nō p̄ōt. neqz etiā ipa p̄t nō cāndo p̄
mo deficē reſpectu rectitudinis debite in actu ita
q; tūc fiat debita qñ nō eſt ex defectu volūtatiſ crea
te. Ad argumēta in oppoſitū q̄ pbāt q⁹ act⁹ ſub
ſtract⁹ pctō nō ſit a deo .ſc⁹. Ad p̄mū dico q⁹ mlta
vult deus volūtate bñplacitiq̄ phibuit volūtate ſi
gni. ⁊ voluit oīa fieri q̄ p̄cepit ſicut. volut Iſaac im
molari. qđ tñ p̄cepit .eius aūt q⁹ vult de⁹ volūtate
bñplaciti oppoſitū p̄cepit ⁊ hoc eſt ſignū volūtatis
duplicis. ⁊ duplicitas eſt qñ aliqs eſt p;ecepti finis
ꝑſonus recte rōni. ſicut ibi fuit manifeſtatio p̄cepti
Abrahe ſicut pz Tētauit deus Abrahā. Ad aliō
dico q⁹ illud qđ eſt formaliter act⁹ volūtatis mee
quo. ſ. volūtas mea vult nō eſt actus volūtatis di
uine ſz effect⁹ eius. q; volūtas dīna ſemp eſt ordina
ta ⁊ act⁹ eius rect⁹. ⁊ iſte actus volūtatis mee eſt i
ordinat⁹ q; caret rectitudie debita . iſte aūt actus a
deo cānte eſt ordinate volit⁹ ſic māle reſpectu cau
ſātis. quēadmodū in nobis act⁹ nr̄ māliter eſt bo
nus. q; pōt eſſe ex charitate elicit⁹ ſequit̄ igit̄ q⁹ vel
le diuinū ſit ſimpliciter pfectū q; ex charitate elici
tuz ⁊ habet finē optimū. ⁊ ita opus exterius iſtius
velle qđ eſt meū velle eſt ordinatū materialiter ſi
ue ſm quid. inordinatū aūt ſimpliciter inquātū eſt
act⁹ quo formaliter volūtas mea vult. Ad vlti
mū dico q⁹ volūtas diuina nō eſt regula volūtatis
mee vel volūtatis create quātū ad rectitudinē q⁹
ad ipm volitū vt. ſ. volūtas creata conꝛmis volūta
ti illi inuolito ſit recta. ſz eſt regula inquantū eſt vo
lens volūtatē creatā ſic vel ſic velle. ⁊ hoc volēdo
volūtate ſigni ⁊ āncedēte nō aūt ſemp volūtate bñ
placiti ⁊ ꝑſequente.

Ad queſtionē 3ᵃᵐ in ordine dico q⁹ omē pecca
tuz eſt pena ⁊ vnū pctm̄ p̄ōt eſſe pena alte
rius. p̄mū ꝓbo q; pena formaliter eſt carentia bōi
quenientis volūtati ⁊ volēti. ita q⁹ ſi diſtinguamus
in voluūtate affectōem boni iuſti ⁊ boni cōmodi.
pz q⁹ ablaᵒ boni cōmodi pena eſt. ſz bonuz iuſticie ē
magis ꝓueniēs volūtati q̄z bonū cōmodi. igit̄ eius
ablatio p̄ſe eſt pena ꝓbatio m;imo. q̄ſto pfectibile ē
pfectius ⁊ p̄ ꝑns pfectio conꝛeſpōdens tāto eoꝛ ma
ioꝛ eſt ꝓueniētia ⁊ melioꝛ ⁊ p̄uatio peioꝛ. ſz volūtas
inq̄ſtū habet affectionē iuſticie. i. inq̄ſtū libera eſt
loquēdo de iuſticia innata eſt ſimpliciter nobiliоꝛ ſe
ipſa inq̄ſtū habz affectōez cōmodi ⁊ ꝟ cōuenit ſibi
ſimpliciter. igit̄ maioꝛ ē melioꝛ cōueniētia iuſticie
ad voluntatē abſolute q̄z boni cōmodi ad volūtatē
igit̄ ablatio iſtius eſt ſimpliciter ⁊ maioꝛ pena q̄z
ablatio cuiuſcunqz cōmodi alterius a iuſticia. ⁊ in
hoc bñ verificaᵗ illō Aug. 3. dō li. arbi. Juſtiſti dñe ⁊
ita eſt vt oīs inoꝛdinat⁹ animus pena ſibi ſit neqz
n. ad monētū eſt dedecus culpe ſine decoꝛe iuſti
cie. vt. ſ. ipſa volūtas ſeipam p̄uans iuſticia in hoc
ſe p;iuat maxīmo bono ſibi ꝓueniēte. cuius carētia
eſt ſibi formaliꝛ maioꝛ pena q̄z carētia alicuius bo
ni cōmodi que inferꝛ ꝓpter talē culpā ⁊ inde eſt qđ
pena dr̄ ordinare culpā. q; ex quo de⁹ nō vult culpā
auferre nō p̄ōt melius ſiue ordinatius aīa culpabi
lis eſſe q̄z ſit in pena que nō ē tātū malū formaliter
q̄ſtū eſt culpa. q; naturā manentē ſub culpa ordinat

Et ſi obijciē quomodo p̄ōt eadez carētia iuſticie
eſſe formaliter culpa ⁊ pena formaliter. ſ;ndet ma
giſter diſtinguēdo carētia inq̄ſtū eſt p̄uatio boni ac
tiue vel paſſiue. p;imo mōeſt culpa. 2. mō eſt pena
hoc p̄ōt ſic exponi q⁹ ipa culpa eſt a volūtate vt a cā
actiua ſz tñ deficiēte. ⁊ ipa culpa eſt in voluntate ſic
in ſubiecto qō p culpā p;iuat bono cōueniēte. quod
qdem bonū debitū erat iquātū volūtas ſm p̄mam
rōnez. ſ. inquātū potuit agere ad rectitudinē ſibi de
bitā ⁊ nō egit. ⁊ ideo p̄mo mō eſt culpa. ⁊ ſic volūta

ria q; in ptāte volūtatis vt cā actiua. ſicut p;a dici
tur in ptāte naute p quā poſſet ſaluaꝛ nauē ſi p̄ns di
ligenter laboꝛaret. ſcdo mō formaliꝛ ē pena. q; coꝛ
ruptio ſiue p̄uatio boni debiti in volūtate ⁊ marie
ſibi ꝓueniētis. ⁊ vt ſic nō ē formaliꝛ volūtaria. q; vo
lūtas inq̄ſtū ſbm nō hz formā ſibi iherētē i ſua ptāte
⁊ ita p̄uatio iuſtitie debite iherēs volūtati ē ꝑ iclina
tionē nālē volūtatis magis q̄z q̄cūqz carētia boni cō
modi nō inſit vel p̄ntia incōmōdū. Scōm ꝓbo.
q; ſicut ablatio gr̄e ē pena pcti ꝑ eo q⁹ erñte p̄mo de
fectu in volūtate nō agēte ad rectitudinē debitam
de⁹ ex demerito hui⁹ defect⁹ ſubtrahit manutenen
tiā ſuā ne gr̄a ꝓſeruet̄. ita ex demerito hui⁹ defectuſ
volūtatis de⁹ p̄ōt ſe ſubtrahere a volūtate ne agat
ad rectitudinē in ſcōo actu ſicut ageret ſi nullū p̄ceſ
ſiſſet demeritū. ⁊ ita ex hac ſubtractione ē carentia
rectitudinis in ſcōo actu. ⁊ iſta rectitudo erat debi
ta. q; ꝟ nō eēt in ptāte volūtatis nūc dare rectitudi
nē. fuit tñ in ptāte ei⁹ p̄ns añ. ſ. p̄mū pctm̄ daret. qa
p̄uauit ſe iſta aſſiſtētia diuina q̄ de⁹ paratus erat co
operari ſibi ad rectitudinē. ⁊ iō imputaᵗ ſibi ad pec
catū. ſic ēt ꝑputaᵗ q⁹ nō gratuite agit in ſcōo actu poſt
gr̄am coꝛruptā. q; ꝟ tūc nō hēat gr̄am. nec poſſit er
ſe hēre in hāc tñ ꝑpotētiā ex ſe incidit. potuit enī cu
ſtodiſſe eaz. ⁊ dabaᵗ ſibi ad hoc poſſe vt cuſtodiret
eā. Sz iſte modus vt vr̄ē valde difficilis q⁹. ſ. i ali
quo actu elicito carētia rectitudinis poſſit cē ex pte
dei nō cāntis ꝓpter demeritū alicui⁹ pcti. tūc enīz
ꝟ volūtas p̄ns potuerit nō demereri. ⁊ tūc deus ſi
bi aſſiſteret ⁊ quantū eſt ex parte dei in ſecundo actu
egiſſet ad rectitudinē niſi in p̄mo actu deuiaſſz. tñ
ex quo ſemel peccauit ſi deus i 2. actu nō aſſiſtat ad
cāndū rectitudinē in eo videt̄ q⁹ illud pctm̄ ex tūc
nō ſit in ptāte volūtatis. ita q⁹ ipa tūc nō poſſit non
deficere. quod vide t̄ inconueniēs. Jō poſſet dici
aliter q⁹ ꝟ de⁹ in actu 2. q̄ſtū eſt ex ſe aſſiſtat volūta
ti ſicut ⁊ in p̄mo. ⁊ in quolibet actu p̄ma cā deficiēs
hoc eſt nō iuſte vel recte agēs eſt volūtas creata. tñ
defect⁹ 2⁹ eſt pena pcti p̄mi ꝑ q̄ſto p̄uat ſe bono ma
xīe ſibi ꝓueniente nec eſt ſīle de p̄uatione gr̄e ⁊ recti
tudinis in actu ſcōo puta q⁹ de⁹ ſicut ꝓpter demeri
tū nō aſſiſtit ad cāndū gr̄am in aīa. ita nec ad cāndū
rectitudinē in volūtate. q; ipe nō dedit gr̄am añce
dēt ſicut dedit rectitudinē. ⁊ iō p̄ōt eā nō dare cō
ſequēter. Carentia etiā gr̄e eſt vna iniuſticia habitua
lis in aīa. nō ꝓpter aliud ⁊ aliud pctm̄ ſz in actibuſ
malis ſucecedētibus ſibi eſt ſemp nouū maluz. ⁊ iō
oꝑtet ibi quēlibet eſſe in ptāte volūtatis create.
nō ſic aūt carētia gr̄e poſt ānihilatiōis oz ēe i ptāte
volūtatiꝭ q; ñ ē noua iniuſticia ſz tñ vna habitual' mali
tia geſcēs in aīa. Sed p̄ᵐ arᵐ ad. q. hz dificulta
tē quō pctm̄ ſit pena. cū omis pena ſit a deo. Ad qđ
dicit̄ q⁹ ⁊ ſi nō ſemp illud qđ ē pena ſit a deo tñ inq̄ſ
tum ē ordinatiuū culpe ſic eſt a deo q; ipe ordo eſt a
deo. Cōtra. ſi pena nō eſt aliqđ ens qđ poſſit eſſe
a deo nec etiā culpa p̄ōt eſſe a deo. q̄ nec relatio fun
data in altero extremoꝛuz. ⁊ ita nullus eſt ordo qui
poſſit ēe a deo. Preterea p̄ rōe culpa poſſet eſſe
a deo ⁊ effect⁹ dei. culpa enī ordinaᵗ ꝑ penā ſicut
pena ordinat culpā. ⁊ tñ nullus cōcedit q⁹ pena ſit
nihil. Jdeo p̄ōt aliter dici q⁹ pena aliqua eſt ſoluz
carētia boni cōuenientiꝭ nāe intellectuali. ſicut eſt ca
rentia viſionis ⁊ fruitionis dei. Allio mō p̄ōt dici
pena aliqđ poſitiuū ⁊ tñ diſcōueniēs tali nature ſi
cut calor excellens eſt aliquod poſitiuum diſconue
niens carni. omnes pene 2° mō dicte poſſūt poni a
deo. q; ſūt aliq̄ poſitiua. ⁊ de iſtis oz itelligi illō p;i
mi retrac. c. 25. ait enī in bonis opib⁹ dei bona opa
ſūt iſta punitiua ꝟ ſint mala iſtis punitis. q; diſcō
ueniūt eis. ſz pene p;imo mō nō ſūt a deo efficiēte.

qz nõ sũt effectibilia nec deficiẽte pzimo. sz tñ ppt demeritũ volũtatis i actu pcti nõ coagẽdo volũtati nec vagẽdo ad illud bonũ hñdũ ad qõ opat⁹ fuisset quãtũ ẽ ex se. talis ḡ pena ẽ a deo nõ infligẽte vel efficiẽte nec deficiẽte pzimo sed deserẽte. i. nãm q̃ deficit relinq̃nte in suo defectu z i oib⁹ defectib⁹ pñtib⁹ ad illũ defectũ vbi icludunt multe carẽtie pfectionũ ꝓueniẽtiũ talium. sic ḡ pena q̃ ẽ pctñ nõ ẽ deo efficiẽte vel deficiẽte pmo. sz tñ ẽ a deo deserẽte volũtatẽ rõne pmi demeriti q̃ descripta a deo cadit in scõm demeritũ. Ad 2m ar m pz p idẽ qz si eẽt pena iflicta a deo nõ eẽt mai⁹ malũ sz min⁹. ita q̃ 2m pctñ ẽ pena iflicta a volũtate peccãte z a deo tñ vt dserẽte

Ista est distinctio .xxxvij. huius scõi libri. In q̃ qdẽ distinctione magr onso quõ vnum pctñ sit pena alterius. ingrit hic pñr q̃liter auctor malox sit de⁹. Et circa hoc tria facit. Nã pmo ponit quãdã opinionẽ. Scõo ciusdẽ opinionis confirmationẽ. Tertio reddit ad sue intẽtionis oppsitõez Primũ facit vsq; ibi. Et quo colligr. Scõm vsq; ibi. Cũ igr in hoc oẽs. Tertiũ vsq; ad finẽ distinctionis. In spãli sñia magri stat in trib⁹ ppõnibus. quarũ pma ẽ hec. Aliq volũt asserere volũtatẽ malã z actũ eius malũ nullaten⁹ a deo pcedere. Hãc magister ponẽs dicit vt supza dictũ fuit q nosdã opinari. q volũtas mala z act⁹ eius nec bona sũt nec a dõ sunt ẽt q̃cũq; rõne ꝓfirmãtes dictũ sũũ p illud Job. j Sine ipso factũ ẽ nihil. i. pctñ. Nõ aũt ptrariũ opinãtiũ. s. Aug. fuit ista. vt supza dictũ ẽ. q si talia a dõ eẽnt inquãtũ sunt eo q inquãtũ sunt bona sũt. Hoc solnẽtes dicẽt q ista ppõ. Dia q̃ sunt inquãtũ sũt bona sũt. solũ hz ỽitatem in his q̃ naturale z substãtiale eẽ hñt q̃le eẽ pctã nõ hñt. Scõa ppõ ẽ hec. Nihil cuiusmodi sunt pctã de⁹ indebite ponit eẽ causa. Hãc magr ꝓbat duab⁹ rõnib⁹. q̃rũ pzima ẽ hec. Illud p qõ hõ fit deterioz nõ ẽ a deo. sz p pctã hõ fit deterioz. ergo z̃c. Itẽ sic. Nihili de⁹ nõ ẽ auctor. cuz ergo pctñ sit nihil. vt dr Jo. j. ergo i pm nõ ẽ a deo. vt dicit opinio. Et magr vtrãq; opinionẽ. s. illaz q̃ dicit pctñ eẽ a deo inquãtũ ẽ act⁹ qdã. z illã que dicit pctñ nullo modo eẽ a deo relinq̃t ideterminataz cõmittẽs ipas diligẽtie lectoz. Tertia ppõ ẽ hec Scõm ꝓcordẽ scõz doctoz sniam hereticũ ẽ dicere deũ p se cãm alicui⁹ mali culpe. Hãc magr ponẽs dicit deũ tñ posse eẽ cãz mali pene. Cñ Amos tertio dr. Nõ ẽ malũ in ciuitate qõ nõ fecit dns. Et Esa. lxv. Ego sum dns creãs malũ z faciẽs bonum q̃ ppõnes ỽitatẽ nõ hẽrẽt nisi de⁹ eẽt auctor mali pene. Cõtra quã sniam magr arguit pillud sap̃. j. De⁹ mortẽ nõ fecit. q tñ ẽ qõdã malũ pene. Ad qõ rñdẽs dicit q illã scripture auctẽ eẽ intelligẽdã q de⁹ peccatũ illud nõ fecit. s. malũ culpe qõ ẽ cã mortis. ita q noie effect⁹ significet ibi cã. Et tñ in speciali.

De voluntate z fine ex quo z ipsa iudicat

Di.38.

quid sit bon⁹ finis.

Post predicta de p volũtate eiusq; fine differendũ ẽ. Sciẽdũ ergo ẽ q ex fine suo. vt ait augu. voluntas cognoscit vtrũ recta an praua sit. Finis aũt bone volũtatis btitudo ẽ. vita eterna. ipse deus Unde Jo finis ẽ aliud. s. maledictio. vl' aliquid aliud in quo nõ dz volũtas gesce. Finem bonũ insinuat ꝓpheta dicẽs. Dis ꝺsũmationis vidi finẽ z̃c. Charitas ergo cuiuslatũ mãdatũ est finis ois cõsũmationis est. i ois bone volũtatis z actionis ad quam oẽ ꝓceptũ referendũ est. Añ aug. in ench. Dia ꝓcepta diuina referunt ad charitatẽ. De q̃ dicit apls. Finis ꝓcepti ẽ charitas de corde puro z ꝓscia bona z fide nõ ficta. Dis ita q̃ ꝓcepti finis charitas est. i. ad charitatẽ referr oẽ ꝓceptũ. Quod Jo ita fit vel timore pene vel alicq intentione carnali vt nõ referat ad charitatẽ que ẽ dilectio dei z ꝓximi nõdum fit quãcadmodũ opz fieri quãuis fieri videatur Tũc enim recte fũt que mãdat deus z q̃ cõsilio monet cũ referũtur ad dilectionem dei z ꝓximi. Dis Jbis apte insinuatur quis sit rect⁹ finis volũtatis siue actiõis bone. s. charitas que z deus est. vt supza ostendimus.

Quod deus est finis omnis bone actõis q charitas est. nec tãtũ spũssanctus sed etiaz xps z pater. nec hi sunt tres fines sed vnus.

Qui ergo charitatem sibi ponit finem deũ sibi ponit finem. vñ z xp̃m finem legis ad iustitiã dicit aplus esse omni credenti. Et recte dicit xps finis legis ad iustitiã. qz vt ait aug. in lib. sniarũ ꝓspi. in xpo lex iustitie nõ cõsumitur sz impletur. Omnis enim pfectio ex ipso z in ipso est. z vltra quẽ nõ est quo spes se extẽdat. Finis fideliũ xps est. ad quem cũ puenerit currentis intentio ñ hz quo amplius possit venire. sz hz id i quo debeat pmanere. Finis ergo rect⁹ atq; supzemus deus pr est z fili⁹ z spũssctus. nec hi tres sunt tres fines. sed vn⁹ finis. qz nõ tres dij. sed vnus deus.

Quod oẽs bone volũtates vnũ hñt finẽ z tñ quedam bone diuersos fines sortiũtur.

Sed queritur vtruz omnes bone volũtates vnũ tñ habeant finez. De hoc Aug. in .xj. li. de trinitate ita ait. Alie atq; alie volũtates suos ꝓprios fines habent qui tñ referuntur ad finez illi⁹ volũtatis qua volum⁹ beate viuere z ad eaz puenire vitam que nõ referatur ad aliud. sz amanti p se ipam sufficiat quemadmodũ volũtas videndi finem hz visionem. z volũtas videndi fenestraz finem hz fenestre visionez. Altera Jo est volũtas p fenestram videndi transeuntes cui⁹itez finis est visio transeuntium. Ad qõ etiam pdicte referuntur voluntates. Jt ez recte sunt voluntates z omnes sibimet religate si bona est illa ad quaz cũcta referũtur. Si autem praua est praue sunt omnes. z ideo rectaruz voluntatuz ꝓnerio iter quoddã est ascendentium ad beatitudinez. quod certis velut passibus agitur. Pranarum autem z distorarum voluntatum implicatio vinculum est

Augus.

quo alligabitur q hic agit vt ꝓiciatur in tenebras exteriores. His auctoritatus testimonijs euidenter mõstratur plures in fidelibus rectas esse voluntates ꝑprios ac diuersos fines hãtes. & tñ vnum eundemq; qꝫ omnes referuntur ad vnum q est finis finiũ. de quo pauloante dixim⁹. Ita econuerso forte est in malis.

Quedã huic sententie videtur aduersari

Verumtamen huic senten

Augu⁹. tie qua dictus est fidelium q̃sdam rectas voluntates diuersos fines sortiri. & tñ ad vnus referri videtur obuiare quod alibi augu. admonet ne. s. nobis duos fines cõstituamus: ita inquiens in li. de ser. dñi in mõte. Non debemus iõ euangelizare vt manducemus sꝫ iõ manducare vt euangelizemus. vt cib⁹ nõ sit bonus quod appetitur. sꝫ necessarium quod adijcitur vt illõ impleatur. Querite ꝓmus regnus dei. & hec omnia adijcientur vobis Nõ dixit ꝓmo querite regnus dei. & deinde querite ista q̃uis sint necessaria. Sꝫ ait hec omnia adijcientur vobis. i. hec consequentur si illa querat. nec cus ista queritis. illinc auertamini. aut ne duos fines ꝯstituatis. vt regnus ꝑpter se appetatis. & ista necessaria ꝑpter illud. Ergo ꝑpter regnum dei tñ debemus opari oñia. nõ solam vel cum regno dei mercedes corporalem meditari. Ecce hic apte dicit ne duos fines nobis cõstituamus sꝫ vnus tñ. i. regnum dei. cum supra dixerit bonas voluntates alias & alias ꝑprios hꝫ fines.

Hic ostenditur qũo licet videantur non repugnent predicta.

Hec autes sibi non repu

gnare animaduertit qui verbis premissis simplici oculo diligenter intendit. Qui enĩ dixerit ne duos fines nobis constituamus sed omnia ꝑpter regnum dei faciamus. ipse ꝓmisit q̃ debem⁹ mãducare vt euangelizemus Cus aũt hoc ita facimus. actiõis illi⁹ finẽ euangeliũ ꝯstituim⁹. sꝫ & hũc finem ad regnũ dei referim⁹. Mãducam⁹ eñ ꝓpter euãgeliũ. & mãducamus & euãgelizamus ꝑpter regnum dei. Duos igit̃ fines nobis in mãducãdo ꝯstituim⁹. Sed ista facientes nũ quid peccamus absit. Pã & ipe sic facere suadet si diligẽter eius verba inspiciamus. Cũ q̃ ait. ne duos fines nobis ꝯstituam⁹ fines ĩ diuisa tẽdentes ĩtelligi voluit. s. quorum alter ad alterum nõ referat̃. Ita & cus dicit ꝑpter regnus dei tñ oĩa agenda. nec cum ipo mercedẽ tpalẽ meditandã. ita intelligendus

Quõ intelligendũ sit illõ ne duos fines nobis ꝯstituamus.

est. vt nõ meditemur appetẽdo cum regno mercedẽ tpalẽ. ita q̃ nõ ꝑpter regnus sed ꝑpter se. vt. s. regnus ꝑpter se appetam⁹. & ista ꝑpter illud. sicut ipe docet. Si enim petim⁹ vitã eternã. petimusq; etiã tpalia a deo. si ea petimus ꝑpter vitã eternã. nõ offendimus neq; sinistra tẽ scit qd faciat dextera. qꝫ mercedẽ tpalẽ nõ ꝑpter se meditamur. sed ꝑpter regnus dei. vt sit leua sub capite & dextera in amplexu Alioquĩ si hec tpalia ꝑpter se queri mus sicut eterna. miscẽ dextere sinistra. Jõ que cus dñs dixerit. Attẽdite ne iusticiã vestrã faciatis coram hoĩnib⁹ vt videamini ab eis. Alibi ait. Sic luceant opa vestra bõa coraꝫ hoĩnibus vt glorificẽt patrem vestrum qui in celis est. ꝓpt̃ deus q̃ oĩa facienda sunt. vt omnia que facimus omniumq; fines ad eus referamus.

De differẽtia voluntat̃ & intẽtiõis & finis

Solet etiam queri quid

Quid sit volũtas. distet inter voluntatẽ & intentionẽs ac finẽs Ad qđ dici põt inter voluntatẽ & finẽs certo atq; euidenti mõ distinguit̃. qꝫ voluntas est qua volumus aliqd. Finis vero voluntatis est vel illud q̃ volumus. ꝑ qđ impleꝫ ipa voluntas. vel potius aliud ꝑpter qđ illõ uolum⁹. Intentio vero ĩterdus ꝑ voluntate. interdus ꝑ fine voluntatis accipitur. q̃ diligens ac pius lector in scriptura vbi hec occurrunt discernere studeat Finis vero voluntat̃ est delectatio bona vel mala. ad q̃ nititur quisq; puenire. Añ Aug⁹. sup illus locũ psal. Scrutans corda et renes. sic. ait Deus solus seruator corda. id est. quid quisque cogitet. & renes. i. quid quẽque delectet. Qꝫ finis cure & cogitationis est delectatio. ad q̃ cura & cogitatiõe nititur quisque puenire & paulopost. Opera nra que sunt in dictis & factis possunt homines videre. sꝫ quo animo fiãt. & quo venire cupiant. solus deus videt qui cum videt cor esse in celo. & non delectari nos in carne sed in dño. i. cus bone sunt cogitatiões & eaꝫ fines. dirigit iustum. Idẽ sup alterius ps. locum illum. s. In laqueo isto quẽ abscõderũt cõprehensus ẽ pes eor dicit Pes anime amor est. qui si prauus est dr̃ cupiditas vel libido. si rectus: dr̃ charitas Eo mouet̃ aĩa q̃si ad locũ quo tẽdit. i. ad delectatiõem bonã vel malã. quo se puenisse p amorẽ letatur Finis q̃ volũtat̃ vt ꝓmissus ẽ dr̃ & illud qđ volum⁹ & illõ pp qđ volumus & intentio ad illud respicit ꝑpt̃ qđ volumus & voluntas ad illud qđ volumus. vt verbi gratia Si velim esurientem reficere vt habeam vitam eternam. voluntas est qua volo reficere esurientem. cui⁹ finis est refectio esurientis. Intentio vero est qua sic ad vitam

Repetit ꝓdcã subdẽs exẽplus

ꝓuenire volo. Finis vo supⁿmus est ipa vi ta. ad quam ⁊ alius finis refertur.

An illa intentio sit voluntas.

Sed queritur utrum inten tio talis sit voluntas: ⁊ si voluntas est. an in hoc opere sit vna eademque voluntas. qua volo reficere esurientem. ⁊ qua volo habere vitam eternam. Videtur nempe talis inten tio voluntas esse. vt enim voluntas est qua volo reficere paupem. ita ⁊ voluntas est qua p illud volo habere vitā. Et alia quidē vide tur voluntas esse qua volo habere vitā. ⁊ alia qua paupi subuenire volo. Sed ista ad illā re fertur. Mā ⁊ si hoc ita placeat vt in eo cū ali qua delectatione voluntas acquiescat. nōdū est tū illud quo tenditur. ſz hoc ad illd̄ referr̄ vt illud deputetur tanꝯ patria cuius istud verū tanꝯ refectio vel mansio viatoris. Et sunt iste voluntates affectus siue motus mē tis quibus quasi gressibus vel passibus ten ditur ad patriā. Sicut ḡ altera est voluntas videndi fenestras. vt supra docente Augu. didicimus. altera que ex ista nectit̄ voluntas s. p fenestras videndi transeūtes. Ita nōnul lis alia videtur esse voluntas elemosynas dā di paupi. alia uoluntas habēdi uitā. Alij aūt putant q̄ una sit uoluntas ⁊ hic ⁊ ibi. sed ꝓ pter subiectoꝝ multiplicitatē. diuersitas me moratur uoluntatū Cetex quolibet horū ue ruꝫ sit illud nulli in ambiguuꝫ uenit. quin uo luntas ex suo fine pēsetur. utrū recta sit an pa ua pctiⁿ an gratia. ⁊ quin nomine intentio nis aliqū finis. aliqū uolūtas itelligat̄.

Utrum alia voluntas hec ab alia sit.

Arca distinctionē. 38. q̄rit̄ vtꝝ intētio sit act⁹ soli⁹ volun tatis. q̄ nō. oē p se agēs agit ꝓpt̄ finem ex. 2. phy. ḡ ex itētione. Preterea nō est distincta visio sine itētione copulāte ſz aug. 11. de. tri. c. 2. ſz pōt eē distincta visio p̄cedens actū ite⁹. ⁊ p ꝓns oēz actū volūtat̄. ḡ itētio nō erit ac tus solius volūtat̄. Preterea Matth. 5. si oculus tu⁹ fuerit simplex totū coꝛp⁹ tuū erit lucidū. Et ibidē vide ḡ ne lumē qđ i te ē tenebꝛe sint. glo. expōit ocu lū ⁊ lumē de intētione. ſz oculus ⁊ lumē ptinēt ad in tellectū. ḡ ⁊ c̄. Preterea itētio icludit relationē vni us ad alterꝝ. ſz referre sicut ⁊ ꝓferre c̄ soli⁹ ite⁹. Cōtra magr̄ in lr̄a. Et pterea Aug. 12. de tri.

Respondeo p⁰ videdū ē qd dr̄ p hoc nomē itēdē. Intēdē enī dic̄ i aliud tēdē. h̄ pōt accipi gnāliť. siue ab alio bēat q̄ in illud tēdat. siue a se mouēte se in illud. Pōt eti am tēdere in aliqd sic̄ i obm pns. vel vt i t̄minū di stātē vel absentē p⁰° cōuenit oi pōe respectu sui obi. 2°° magis ꝓprie sumit̄ p illo. s. q̄ tēdit in aliud. ⁊ nō ducit̄ in illud. ſz ducit se in illud. ⁊ h̄ mō nō pōt eē ali ei⁹ pōe nālis ſz tm̄ libe. qꝛ ſm Dam̄. c. 33. appetit⁹ nō liber ducit̄ ⁊ nō ducit. ⁊ ita ē de oi potētia nāli. h̄ ḡ mō ꝓprie accipiēdo itēdē ꝓut. s. dicit in aliud tēdē ex se ē p̄ncipalr̄ pōe libe. ſz cū libe velle sit toti⁹ li. ar. qđ icludit ite^m ⁊ volūtatē ſm illā opionē. 3. di. 31. h⁹ toti⁹ erit itēdē. ⁊ h̄ si ꝓprissime sumat̄ ⁊ nō erit ali-

eui⁹ pōe respectu sui obi. ſz respectu finis. Et cuz ioi volitione ſm Anſel̄. sit accipe qd ⁊ cur itēdē ñ respi cit qd ſz cur. put. s. dicit tēdētiā in aliqd vt distās p aliqd tanꝯ p aliqđ medū. erit igit̄ itētio act⁹ libi ar bitrij rōne volūtatis. ⁊ erit act⁹ ei⁹ respectu eius qđ vult. q̄ si voliti ⁊ ei⁹ ꝓpt̄ qđ ē volitū sit idē act⁹ volē di idē act⁹ erit vsus ⁊ itētio. si aūt ali⁹ itētio dicat for malr̄ actū illū quo tēdit volūtas in finē ⁊ mālr̄ actū vtēdi quo refert aliud in istū finem.

Ad p^m ar^m ꝓz q̄ ꝓcedit de itēdē. put dr̄ tēdētiā alicui⁹ determinati ⁊ t̄minati ab alio. Ad 2^m dico q̄ ꝑmā visionē nō cāt itētio volūtat̄ copulāt. ſz totū pōt copulare ⁊ ꝓcedo q̄ in eodē istāti tpis. et ita firmādo illā visionē. ſz posita ꝑma itellectiōe volū tas pōt se ꝙuertē ⁊ auertē respectu aliarū operationū ad copulādū vel nō copulādū. negāda ē igit̄ ista ma ioꝛ q̄ nulla visio distincta possit hēri sine itētōe co pulāte nisi itelligat̄ ista copulatio nō eē actū cōcomi tās. ⁊ h̄ mō negāda ē ista q̄ visio distincta p̄cedit tē poꝛe oēm itellectionē siue itētionē ſz ista nā p̄cedat. vel si illa visio q̄ ē sine itellectiōe ⁊ itētione ꝓcomi tātib⁹ pōt eē sine itētione volūtat̄ copulante sic̄ ista cū q̄ ꝓcomitat̄ itellectio ⁊ volitio tūc negāda ē ista ꝓ positio absolute q̄ visio distincta nō pōt eē sine itētio ne copulāte nec istā negare ē ꝑ Aug. vult. n. ipe. q̄ vo lūtas pōt acie ꝙuertē ad obm ⁊ tēdē in obm. ſz non vult q̄ nulla visio possit fieri nisi itētio sic teneat et ꝙuertat. Ad vl^m dico q̄ ꝓferre ꝑ modū iudicij est soli⁹ ite⁹ sicut ⁊ itelligē vtēdo aūt sine ordinādo refer re vnū amabile ad aliud ē volūtatis. sicut eni volū tas ē referiua qꝛ imālis ita ⁊ collatiua vel potens conferre suo modo vel referre.

Ista est distinctio. xxxviij. hui⁹ ſcōi libri. In q̄ magr̄ postq̄ egit de pctō actuali ſm se ici pit agē de pcti radice. s. de volūtate q̄ ē radix pecca ti. Et tria circa h̄ facit. Mā p⁰ agit de volūtat̄ recti tudine ⁊ puersitate. Scō de volūtatis ⁊ itētionis diuersitate. Tertio de volūtate finis ⁊ coꝛ q̄ sūt ad finē idētitate. Prm̄ vsq̄ ibi. Solet ēt q̄ri. Secz vsq̄ ibi. Sed q̄rit̄ vtrū. Tertiū vsq̄ ad finē distin ctiōis. In ꝑāli ſnia magr̄ stat in trib⁹ ꝓpōnb⁹. q̄rū ꝑma ē hec. Ex bono vel malo fine ꝓpēdit̄ rectitu do vel puersitas volūtatis humane. Hāc magister ponēs dicit q̄ volūtas humana rectitudinē vel p uersitatē hz a fine bono vel malo. Usi bon⁹ finis vo lūtatis ē charitas. btitudo ipsa vita etna de⁹ ipe ſz aug. qđ ꝓpt̄ charitatē nō fit recte nō fit. Qui qdē vo lūtatis finis. s. charitas ad finē vlterioꝛē ordinat̄. s. ad deū. Malarū vo volūtatū finis ē mala delecta tio in actu vitioso. Et subdit q̄ tā bone q̄z male vo lūtates pōt hēre plres fines iter medios q̄ sūt quasi iter qđā ⁊ via ad vl^m finē pueniēdi. Cōtra qđ ma gister obijcit auēte bti aug. q̄ dicit q̄ nō possum⁹ du os fines ꝓstituē sil̄. Et rndēs dic̄ q̄ h̄ verū sit vbi fi nes sic se hnt q̄ vn⁹ nō sit sub alio ꝓpt̄⁹. vel q̄ vnus nō sit ad aliū ordinat⁹. ⁊ nō vbi vn⁹ ad aliū refert̄ sic ē in ꝓposito. Secda ꝓpō ē hec. Volūtatē ⁊ itētiōez oīno foꝛe idē ꝓgruo negat̄. eo q̄ ꝑ volūtatē ⁊ nō ꝑ in tētionē potētia affectiua noiat̄. Hāc magr̄ ꝑbās que rit. Utrū volūtas ⁊ itētio sint idē. Et rndet q̄ nō oīo sint idē. qꝛ volūtas noiat potētiā volitiuā. intētio au tē nō. qđ ex vbis bti Aug. declarās dicit q̄ volūtas ē potētia q̄ volum⁹. finis vo ē illud qđ volum⁹. Inten tio vo ē illa iterioꝛ motio q̄ ꝑ volūtatē in finē tēdim⁹ sic̄ ex gra si velim esuriētē reficē vt habeā vitā etnā tūc volūtas ē potētia q̄ volo reficē esuriētē cui⁹ finis medi⁹ ē refectio esuriētis. Ultim⁹ vo finis ē vita et na. Intētio vo ē mot⁹ quo ad finē pueniꝛe volo. Un de ꝑz ista tria ñ eē oīo idē. Tertia ꝓpō ē hec. Dat̄ ꝓstat ꝓbabile q̄ aliqs eodē vlle velit finē. ⁊ illd̄ qđ ad

deũ ẽ referibile. ℳãc magr ꝓbãs q̃rit. Vtrũ sit idẽ actꝰ volũtatis quo vult finẽ ⁊ ea q̃ sũt ad finẽ. Et tñ dẽs dicit ꝙ aliqbꝰ vñ ꝙ nõ sit idẽ actꝰ ſz plres. sicut ñ ẽ idẽ actꝰ videꝫ fenestrã ⁊ videre ꝑ fenestrã trãseũtes in via. Aliqbꝰ vo plz ꝙ sit idẽ actꝰ volũtaꝫ q̃ solũ ꝑm diuersitatẽ volitoꝝ sit diuersificatꝰ. ⁊ q̃ istarũ opinionũ sit verioꝛ magr relingt ideterminatũ. Et tñ i spãli

Cuꝫ voluntas sit de his que hõ naturaliṫ habet. quare pctm̃ foꝛe dicatur cũ nullũ aliud naturale pctm̃ sit.

Di. 39. b

Scautez oriṫ que

stio satis necessaria ex supioribus cãꝫ trahens. Dictũ ẽ enim supra voluntatẽ inesse naturaliter hoi ficut itellectus ⁊ memoria. Que autẽ hõi naturalia sunt q̃tumcũq; vitientṫ. bona tñ eẽ nõ desinũt. qꝛ nõ valet vitiũ bonitatẽ i qua deus eã fecit penitus cõsumere. vt verbi gr̃a. Intellectus vel rõ ⁊ igeniũ ac memoria ⁊ si vitijs ac peccatꝭ obnubulẽtur ⁊ corrũpantur. bona tñ sunt. nec pctã nominantur sicut Augꝰ. de rõe que est imago dei in qua facti sumus euidenṫ ondit in. xv. li. de tri. ℳec est ingt imago in qua hoies sunt creati qua ceteris aialibus ꝓsunt que creatura in rebus creatis excellentissima est cuꝫ a deo iustificatur. a deformi forma in formosã mutatur formã. Erat enim iter vitia natura bõa hec aũt imago rõ est vel intellectus. Cuꝫ q̃ voluntas de naturalibus sit. quare ipa nõ semp bonũ est. ⁊ si aliqñ vitijs subiaceat? Ad hoc facile respondent qui dicũt oia que sunt in q̃ tũ sunt bona eẽ qꝛ ⁊ ipaꝫ voluntatẽ inquantuꝫ bona est vl̃ inquãtũ voluntas est vt supra posuimus bonũ eẽ asserunt. sz inquantũ inordinata est: mala est ⁊ pctm̃. Ubi põt ab eis rõnabiliter queri. Si uoluntas inquãtuꝫ inordinata est. peccatũ est. quare q̃ intellectus. rõ ⁊ ingeniũ ⁊ huiusmodi. cũ inordinata sunt: peccata nõ sunt. Inordinata vero sunt sicut voluntas cuꝫ ad rectũ finẽ nõ tendunt. eorũq; actus ꝓuaricationes existũt. Ad quod illi dicunt uoluntatis nomine aliquãdo vim scilicet naturaleꝫ potentiam uolendi aliquando actum ipsius vis significari. Alis autez ipa naturaliter aie insita nunq̃ pctm̃ est sicut nec vis memorãdi vel intelligẽdi Sz actus huiꝰ vis q ⁊ volũtas dicit. tunc pctm̃ est qñ inordinatus est.

Quare actus voluntatis sit pctm̃. si actus aliaruꝫ potẽtiaꝝ non sunt peccata.

Sed adhuc queritur quare

huius naturalis potẽtie actus pctm̃ sit. si aliarũ potẽtiaruꝫ actus pctã nõ sũt. s. potẽtie memorãdi. cuius actus est memorare. ⁊ potẽtie intelligẽdi cuius actus est intelligere: Ad qõ ⁊ ipi dicũt qꝛ alterius generis est actꝰ ille voluntatis. quã actus memorie vel intellectus. ℳic enim actus est ad aliqd adipiscenduꝫ vel ñ admittẽduꝫ. q nõ põt esse de malis qn sit malus. Uelle enim mala maluꝫ est. Sz intelligere vel memorari mala. maluꝫ nõ est. Quis etiã hos actus malos esse interdũ nõ ipꝛobe asserãt. ℳemorat enim interdum qs malũ vt faciat. ⁊ querit intelligere veruꝫ vt sciat ipugnare. Ecce q̃liter soluitur p̃missa questio ab his qui tradunt oia eẽ bona inquãtuꝫ sunt. Qui vero dicunt voluntates malas pctã eẽ ⁊ nullo modo bona. breuius respõdent dicẽtes actuꝫ volũtatis nõ esse de naturalibus. sz vim ipam ⁊ potẽtiaꝫ volẽdique semp bonuꝫ est. ⁊ in oibus est etiã in puulis in qbus nõduꝫ ẽ eius actus.

Quomodo itelligẽduꝫ sit illud ⁊ hõ etiã q̃ seruꝰ est pctī naturaliter vult bonuꝫ.

Preterea queri solet quo

modo intelligẽdum sit qꝛ ait Ambꝛo. exponẽs illud ℣bum apli. ℳõ qꝛ volo illud ago sed qꝛ nolo illud facis. Dicit enim ꝙ hõ subiectus pctõ facit qꝛ non uult. qꝛ nãliter uult bonum. Sed uoluntas hec semp caret effectu nisi gr̃a dei adiuuet ⁊ liberet. Si hõ subiectꝰ peccato ẽ uult qdẽ malum ⁊ opaṫ qꝛ suus ẽ pctī. ⁊ eius uoluntatẽ sicut supꝛa dixit Aug. libenter facit. quõ ergo naturaliṫ uult bonum. An ẽ eadẽ uoluntas. i. idẽ motꝰ quo libẽter peccato fuit ⁊ quo naturaliṫ uult bonum. Sed nõ ẽ eadẽ uoluntas. que q̃ istaꝫ est. quapꝛopꝛiuꝫ hõ iustificaṫ a fuitute pctī liberatur. Ut enim diximus superius gratia dei uoluntatem hominis liberat ⁊ adiuuat que uoluntatem hominis preparat adiuuandaꝫ ⁊ adiuuat ꝑparatã. Sed que est illa uoluntas: an illa que naturaliter vult bonuꝫ an que libenter seruit pctõ: si tñ due sunt uoluntates? Ꝓpoꝓsita est questio ꝓfunda que uaria diuersis expositione determinatur Alij enim dicunt duos esse motus. unum quo uult bonum naturaliter. Quare naturaliter. ⁊ quare naturalis dicitur Qꝛ talis fuit motus nature humane in ꝓma cõditiõe in qua creati sine uitio sumus. que ꝓpꝛie natura dicitur. Fuit enim hõ creatus in uoluntate rectus. Uñ in ecclesiasticis dogmatibus scriptum ẽ Firmissime tene ꝓmos homines bonos ⁊ rectos eẽ creatos cum libero arbitrio quo possent si uellẽt ꝓpꝛia uoluntate peccare. eosq; nõ necessitate. sed ꝓpꝛia uolũtate peccasse. ℳecte ergo dicitur hõ naturaliter uelle bonum qꝛ in recta ⁊ bona uoluntate cõditus est. Supꝛior enim scintilla rõnis que etiã ut ait ℳiero. in chaim nõ potuit extingui bonum semp uult. ⁊ malum semp odit. Aliũ

Rñsio ꝑz quosdam.

An eaꝫ volũtate velit hõ naturaliṫ bonuꝫ ⁊ libẽṫ pctõ fuiat vl̃ non.

Ꝓpoꝓsitã qõnẽ exeq̃tur ꝓbus ꝓm illos q dicũt duos eẽ motus Auguſt.

Rñsio ꝑz quosdam.

autē dicunt motum eē mētis quo mens relicta supior lege subijcit se pctis. eisq; oblectat. Iste motꝰ vt aiūt anteq̄ assit alicui gr̄a dīat & regnat in hoīe. alter ūq; depmit motū. uterq; tñ ex libero arbitrio ē. Demētē aūt gr̄a ille malus motꝰ elicit. & alter naturaliꝫ bonus liberatur & adiuuatur ut efficaciter bonuz uelit. Añ gr̄am vo lz naturaliter hō uelit bonum nō tñ absolute ꝓcedi opā bonā hēre uolūtatē sz potius malā. Alij aūt dicūt vnā esse uoluntatem. i. vnū motū quo naturaliter vult homo bonū. & ex vitio vult hō malū. eo q̄ delectat. & inquātū vult bonū naturaliter bonus ē. inquātū malū vult malus est.

Arca dist. 39. q̄r. i. p̄mo vtrū sinderesis sit in voluntate. q̄ sic. semper enī remurmurat malo remurmurare ē volūtatis. Preterea volūtas necessario vult cōmoda sz Anselm. de ꝓcordia. 44. cōmoda nō velle negt. g̃ eq̄ necessario vult iustitiā. q; iustitia ē pfectio eq̄ ꝓueniens sibi sic cōmodū. sz illō quo hō nēcio iclinat in iustitiā ponit sinderesis. g̃ aliqd ē in volūtate qō pōt poni sinderesis. Preterea voluntas nālis necessario vult illō qō tēdit. qō pz ex. iz. de tri. c. 5. vbi vlt Aug. q̄ certū ē oēs velle btitudinē. ppter iclinatōez nālē ad illā. qō nō eēt certū si volūtas nō necio vellz ea. g̃ naliter volitū ē necessario volitū. sz iustitia ē nālit volita a volūtate. q; ē pfectio ita nālis volūtati. sic cōmoduz. g̃ ē necessario volita. dz g̃ illud poni in volūtate qō ponit necessario p̄ncipiū iclinādi volūtatē ad iustitiā. b̄ ē sinderesis. g̃ ꝛc. Preterea nā inferior puta irrōnalis sz p̄ncipiū tēdēdi in illud qō sibi ꝓuenit recte fm nām suā. g̃ & volūtas hēbit necessario p̄ncipiū tēdēdi in iustitiā q̄ sibi cōuenit ex nā sua.

Oppoᵐ vult magr̄ in lr̄a adducēs Diero. sup ezechie. q̄ supior portio rōnis ē sinderesis. g̃ ē in supiori portione rōnis. g̃ i intellectu q̄ tēdit ꝓtēplationi.

Ecundo q̄ro. Vtr̄ ꝓscia sit in volūtate q̄ sic. Lonfidimꝰ enī q; bonā ꝓsciam hēmꝰ ꝛc. ad Heb. xiij. ptinet ad volūtatē. igit & ꝓscientia. Preterea si eēt i intellectu tē plus sciēs de agibilibꝰ eēt plus ꝓsciatꝰ. ꝓns falsū ē. g̃ & añs

Ad oppoᵐ Eccl. 5. Scit enī ꝓscia tua q̄ maledixisti ei. g̃ ꝛc. b̄ēt pz de actibꝰ ꝓscie q sūt testificare accusare iudicare ꝛc. que oīa ptinent ad rōnem & intellectum. ergo ꝛc.

Hic dī q̄ lex nāe p̄ncipia nālia agēdoꝝ ptinet q̄re Hen. pᵒ qōᵒ. q. 18. 5. qōᵒ. pᵒ. q. 18. b ē pᵒ scien. qñ sūt idē in opandis rō recta & ꝓscia. Et vlī bꝰ. n. regulis opandoꝝ q̄ sūt de dictatiue legis nē. q. ex ppōne aꝫi. et ptibꝰ opandis sūptis sub illis regulis vlībꝰ ꝓsiᵒ rōnis q̄si ex minori ppōne format rō recta opandoꝝ pticulariꝰ sed nōdū ex quo hī opandi ꝓscia. q; tūc oīs hñs opandoꝝ notitiā hīet de operando ꝓsciam. & hñs maiorē notitiā hēret maiorem de opando ꝓsciam strictiorē. qō falsū ē. qñ videmꝰ sepius hñtes maiorē opandoꝝ notitiā minorē habere opandi ꝓsciam. Et b̄ iō q; ꝓscia ad ptē aie cogniti uā nō ptinet sz adeffectiuā. Sicut enī in cognitiua sē lex naturalis & vlis regula opandoꝝ & rō recta vt pticularis sic ex pte volūtatiꝫ ē qdā vlis motor stimulās ad opᵃ fm regulas vlēs legis nē. & dī sinderesis q̄ ē i volūtate q̄dā naturalis electio semp cōcordans cū naturali dictatiue legis nē. Et iō dicit sinderesis h̄ ē cū electio a fin qō ē cū & heresis qō ē electio. Et q dā motor pticularis stimulās ad opᵃ fm dictamē ra tionis recte. & dicit ꝓscia q̄ ē in volūtate q̄dā electio deliberatiua semp ꝓcordās cū dictamine rōnis recte & iō dī ꝓscia b̄ cōscia. q; electio in volūtate deliberatiua ꝓcordās cū scia in rōne recta. Cōtra istō arguᵗ. pᵒ de sinderesi. q; si ipsa bēat actū elicitū necessario tēdētē in bonū & resistētē malo. & nihil tale ē in volūtate. ergo ipsa nō ē in volūtate. pᵒ assūpti. quia di. j. p̄mi li. oīsum ē q̄ volūtas nō necessario fruit si ne oīso. nec aliq̄ vis vel habitꝰ in ea pōt eē p̄ncipiū necessario fruēdi. igit nec p̄ncipiū necessariū cōcorditer volēdi p̄ncipijs practicis que sumunt a fine.

Preterea si eēt aliq̄ talis potētia vel vis vl portio in volūtate q̄ actu elicito necessario tēderet in bonū & resisteret in malo ipsa eēt sūpma in tota voluntate. q; ipsa respiceret finē vltimū a quo sumunt p̄ma p̄ncipia practica. igit in ptāte eiꝰ eēt ipsa voluntas fm quālz vim & portionē eiꝰ inferiorē. ita q̄ ipsa mouēte portio vel vis inferior obediret sibi & cōformiter moueret. igit ipsa impediret oē pctū in voluntate. q; sicut ipsa necessario moueret ita tota voluntas necessario moueret ad eiꝰ motū & ab ea. & si tota volūtas eēt recta nullū eēt pctū in volūtate. Cōtra aliud de ꝓscia arguit. pᵒ q; habitꝰ appetitiuꝰ non gnāt ex vno actu. sz ex vno syllogismo practico ōducēdo euidēter aliqd ꝓclusiū ex p̄mis p̄ncipijs practicis fit ꝓscia. igit nō ē habitꝰ appetitiuꝰ acqsitꝰ. pz ēt q̄ nō ē innatꝰ neq; portio nec vis. Preterea qō natū ē cāri ab aliq̄ cā nō pōt cāri ab alia nisi virtualiter ꝓtineat pfectionē illiꝰ cāe hitꝰ volūtatiꝫ natꝰ ē cāri ab actu volūtatiꝫ sicut a ꝓpria cā. igit nō pōt cāri ab alio actu nisi iste actꝰ ꝓtineat in se vtualiꝫ actū voluntatis. sz actꝰ iteꝝ nō pōt ꝓtinē in se vtualiꝫ actū volūtatis fm istū qōᵒ. p̄mo. q. 14. q; actꝰ volūtatis ē perfectio. igit nō pōt iteꝝ p actū suū cāre in volūtate tale pōdus qō sit q̄si hitꝰ volūtatiꝫ. Preterea aut potest volūtas istud pōdus nō recipe. & tūc inteꝝ nō erit cā eiꝰ sufficiēs. cā. n. sufficiēte agēte seqtur effectus: qñ passūm ē debite approximatū. aut nō pōt nō recipere. & tūc stāte illa ꝓsideratione actuali in rōne non pōt volūtas istud pōdus de ponē. q; nō minorez necessitatē hz rō in ꝓseruādo pōdus cātū q̄z in cāndo.

Preterea aut necesse ē volūtatē agē fm illō pondus datū aut nō. si sic. igit no ē liba. q; agēs huiꝰ pōderis ē nālis cā. igit & effectꝰ eiꝰ erit forma naturaliꝫ. igit necessario agēs fm illud pōdus nō libere agit. q; nō ē in ptāte eiꝰ sic vel aliter agere. si nō necesse est agere fm istud pōdus. qō ēt vī velle aplꝫ ad Rom. 9. nō nō ē ex fide pctū ē. c. 14. ē volūtas discordans a rōne errāte fm illā glo. qcqd ē ꝑ scia z ꝛc. ex quo pz q̄ pctū aliq̄ pōt cōmitti ꝑ ꝓsciam. & tunc seqtur q̄ stāte ꝓscia pfā pt volūtas velle opᵐ eiꝰ qō dictat fz illā. & ita nunq̄z p actū volūtatiꝫ corrūpereē iste hitus qō vī absurdum ponendo q̄ sit habitus voluntatis

Ad questiones istas si sinderesis ponat aliqd hñs actum elicitū semp tēdētē in actū iustū & resistētē pctō cū nihil tale ponat in volūtate nō pōt ibi poni. igit ē in intellectu. & si sic nō pōt aliud poni q̄z hitꝰ p̄ncipioꝝ. q semp ē rectꝰ. q; ex rōne fminoꝝ vtute luminis inteꝝ naturalis stati inteꝝ acqesciit illis. & q̄tū ē tūc ex pte intellectꝰ libi ar. natū ē ꝓcorditer velle istis p̄ncipijs. lz put deficit reliq̄ cā ptialis libe nō velit. q; non est ibi aliq̄ necessitas. fm b̄ēt ꝓscia pōt poni habitus p prius ꝓclonis practice sz cuius actū nata ē ꝓforma ri electio recta in agibilibꝰ & ita dī stimulare ad bonū inq̄tū li. ar. totū hz vnā cām ptialē recte dispositā. & seq̄reē recta & bona volitio nisi eēt defectꝰ alteriꝰ cāe ptialis ꝓcurrētis. s. volūtatis.

Ad p̄mū arᵐ dico q̄ sinderesis remurmurat oīsiue q; ostēdit bonū eē volēdū. & in hoc

Sic. n. i speculabilibꝰ hitꝰ principioꝝ dī iteꝝ & hitꝰ ꝓclonum ꝓscia. Ita in practicis hitꝰ principioꝝ dī sinderesis Et hitꝰ ꝓclonū siue vlīum siue particulariū dī ꝓscia.

Sinde reſis remur murat oñsiue. Uōs re mūmu rat foꝛ maliter

ē occaſio remurmurādi ꝑ malū. Ad aliud dico ꝙ volūtas q̄ ē potētia libe agēs nō neceſſario vult cōmodū ſic nec neceſſario vult iuſtū actu elicito. tamē ſi iſta vna potētia ꝓſideraꝛ vt hꝫ affectionē cōmodi tm̄ ⁊ nō vt hꝫ affectionē iuſtitie. i. qm̄ ē appetitus nō liber nō eēt in eiꝰ ptāte ſic nō velle cōmodū qꝛ ſic ꝑciſe eēt appetitꝰ naturalis nature itellectualis non liber ſicut appetitꝰ bꝛuti ē appetitꝰ naturalis nāe ſē ſitiue. Dico igit ꝙ illa ꝓpō Inſet. cōmoda nō velle ingt. dꝫ itelligi nō de tota potentia q̄ mō libe pōt nō velle nō tm̄ cōmoda ſꝫ etiā iuſta. qꝛ libe pōt hec ⁊ illa velle ⁊ nō velle. ſꝫ dꝫ intelligi de illa inq̄ntū ꝑciſe affecta affectione cōmodi. ſ̄ eſt vt ꝓſiderata ſub rōne talis appetitꝰ nō tm̄ icludēdo in appetitu tali libtatē. ſꝫ ſ̄ mō nullū actū elicit in nobis. ideo dixi i ſolnēdo ꝙ ſi ſindereſis ē aliqd hns actū elicitū. Per idez ad 3m ꝙ volūtas naturalis vt neceſſario tendit in volitū n̄ hꝫ actū elicitū circa illud ſꝫ ipſa ē tm̄ iclinatio q̄dā in tali natura ad pfectionez ſibi maxime ꝓuenientem ⁊ iſta iclinatio neceſſario eſt in natura: lꝫ actꝰ ꝓformis huic iclinationi ⁊ nāe nō necio elicitur. actꝰ. n. non elicit ſiue ꝓformis q dicaꝛ nālis ſiue diſformis q dicaꝛ ꝫ natura niſi a volūtate liba q̄ q̄ctūcūq̄ velit oppm eiꝰ ad qđ ē iclinatio nihil mūꝫ ē necia illa inclinatio ad illud ad qđ iclinat qꝛ ſtat ſtāte natura. Ad vlm dico ꝙ hec ſola natura ē libera ⁊ hns modū agēdi ſupioꝛē oi alia natura creata.

Ad ar4 2e. q. dico ꝙ hꝫ intꝰ practici dr̄ boni vel mali ppt ꝓueniētiā eoꝝ ad volūtatē ſic eꝝ. volūtas pōt dici recta vl curua pp ꝓueniētiā eiꝰ ad actū rectū vl n̄ ē rectuꝫ ſpeculatiuū q̄ ē foꝛmaliter itellectu. tm̄ bonitas ē volūtatꝭ ſic rectitudo itꝰ. ſed bonitas magis trāſumit ad intm practicū q̄ ſpeculatiuū. Ad aliud rn̄deri pōt ꝑ illud pbi. 7. et hi. c. 3. ꝙ in paſſionibꝰ exn̄tes qdā dicunt deficiationes et v̄ba eniꝫ. ſciūt aūt nequaq̄ꝫ. ⁊ ita poſſet ꝓcedi ꝙ ſimplr ſciēs ſcia practica nō tm̄ ſciēs dicere v̄ba ē cōſciatꝰ. ⁊ magis ſciēs magis ꝓſciatꝰ. ⁊ ſ̄ maxime videt debē dici ab illo cuiꝰ opi. ē iā ꝓbata. qꝛ ꝫ eū in eodē inſtāti tpis in quo ē volūtas mala rō excecatur. vt ſic nullus bēat mitꝰ de cōſcia ēt ſi ptineat ad volūtatē. ē igit arm 2e ſibi ſicut alij parti. ⁊ ſolui pōt modo predicto.

Iſta eſt diſtinctio. xxxix. huiꝰ ſcdi libꝛi. In q̄ magiſter oñso in p̄cedēte diſtinctione vñ ſit r̄ctitudo ⁊ vitiū in volūtate. ingrit q̄liter in volūtate fit pctm̄. Scdo q̄re actꝰ volūtatis potiꝰ dr̄ pctm̄ q̄ actꝰ aliarū potētiarū. Tertio an idē actꝰ volūtatis ſit quo vult naturaliꝫ bonū ⁊ quo reſpuit malū. Primū facit vſq; ibi. Sꝫ adhuc q̄rit. Scdm vſq; ibi. Preterea q̄ri ſolet. Tertiū vſq; ad finē diſtinctionis. In ſpāli ſnia magꝛi ſtat in tribꝰ ꝓpōnibꝰ. q̄rū ꝓma ē hec

Quāuis volūtas humana de ſua natura ſit bona ⁊ recta creata. tm̄ dr̄ denoiatiue mala inquātū ē mala ⁊ inordinata. Hāc magꝛ ꝑbās q̄rit vtrū voluntaſ poſſit eē mala cū tm̄ hēat naturalē bonitatē ſicut ⁊ cetere potētie naturales q̄ quātūcūq̄ depꝛauent bone manēt ſic rō ingeniū ⁊ ꝓſilia q̄ ſic q̄cūq̄ vitijs ꝏpꝛauent. nūq̄ tm̄ ꝓpter ſ̄ dicunt mala ſic volūtas mala pctm̄ appellaꝛ. Et dicit ſꝫ opinionē illoꝝ qui oia q̄ fiūt bona dicūt eē. Ad qđ reſpōderi poſſit ꝙ volūtaſ nō dr̄ mala ſeu pctm̄ inq̄ntū eſt q̄dā nālis poa. ſꝫ inq̄ntū ꝑ actū ſuū deordinaꝛ dr̄ pctm̄. Sꝫ tūc dicit magiſter ꝙ adhuc q̄ri pōt quare cetere vires. vtpote rō ⁊ memoꝛia. igeniū etiā nō dicunt pctā cuꝫ tm̄ ⁊ ipe in actibꝰ ſuis q̄ꝫdoq̄ deordinent ſicut volūtas. Et r̄eſpōdet ꝙ illa deordinatio nō eſt in volūtate ſꝫ in actibꝰ eiꝰ q̄liꝫ nō eſt in actibꝰ aliaꝝ potētiaꝝ. Scda ꝓpoſitio eſt hec. nullus actꝰ aliaꝝ viriū niſi actꝰ volūtatꝭ malus iudicaꝛ. lꝫ tm̄ hō q̄ꝫq̄ ipis abutaꝛ. Hāc magꝛ ꝑbās q̄rit q̄re hmōi actuū ordinatio nō ſtrikta bene in actibus aliaꝝ potētiaꝝ ſicut in actibꝰ voluntatis Et reſpōdēs dicit ꝙ ſ̄ iō. qꝛ nō ſūt eiuſdē generis cuꝝ actibꝰ volūtatis. eo ꝙ nō ordinaꝛ ad aliqd ꝓcupiſcē duꝫ. adipiſcēdū. vl nō admittēdū. ſicut actꝰ volūtatꝭ Aliquādo tm̄ actibꝰ aliaꝝ potētiaꝝ vicioſe hō abutit

Tertia ꝓpō eſt hec. Nō eſt idez actꝰ quo volūtas bonū eligit ⁊ malū reſpuit. Hāc magꝛ ꝑbās querit. Utrū eadē ſit volūtas q̄ nālit vult bonū ⁊ repugnat malo. Et reſpōdens dicit duas circa ſ̄ eē opiniones q̄rū vna dicit nō eē eādē volūtatē vtrobiqꝫ. qꝛ vtro libꝫ nō eſt idē motꝰ volūtatꝭ. Unus enī eſt nālis quo naturaliꝫ vult bonū. ⁊ ille cōpetit homī a natura ſeu a ſui ꝓditiōe. Alius vero quo repugnat malo eſt volūtarius nō pure naturaliꝫ. ſꝫ cōpetēs hoī inq̄ntuꝫ eſt p gratiā a ſeruitute pcti liberatꝰ. Alia eſt opinio q̄ dicē ꝙ ſit idē motꝰ volūtatꝭ vtrobiqꝫ. ſꝫ magꝛ nullā harū opinionū ꝑ alia determinat. Et tm̄ in ſpeciali.

An ex fine omnes actus penſari debeant. vt ſimplr boni vl mali dicantur.

Oſt hec de acti/ Di. 40

p bꝰ adijciēdū vr̄ vtrū ⁊ ipſi ex fine ſicut volūtas pēſari debēt boni vel mali. Lꝫ. n. ſm quoſ dā oēs boni ſint inq̄ntū nāliter ſunt. nō tm̄ abſolute dicēdi ſunt oēs boni nec oēs remunerabiles. ſꝫ qdā ſimplr mali dicūtur. ſicut ⁊ alij boni. Hā ſimplr ac uere ſunt boni illi actus q bonā habent cām ⁊ intētionē. i. q uolūtatem bonā comitantē ⁊ ad bonū finē tēdūt. Mali vo ſimplr dici debēt q puerſam hūt cām ⁊ intentionē. Unꝰ Amb. ait. Affectꝰ tuꝰ opi tuo nomē imponit. Et aug. ſup ps. xxxj. Nemo cōputet bona opa ſua añ finem. Ita enī videtur mihi eē ut magne vires ⁊ curſus celerrimus ꝑter viā. qꝛ vbi ipſa fides nō erat. bonū opꝰ nō erat. Bonū. n. opꝰ intētio facit intentionē fides dirigit. Nō valde attendas quid hō faciat. ſed quid cū facit attendat. quo lacertos optime gubernationis dirigat. His teſtimonijs ſ̄ inuari vr̄ ex affectu ⁊ fine opa bona eē uel mala. Quibus cōſonat qđ vitas ieuāgelio ait. Nō pōt arboꝛ bona fructus malos facere. neq; arbor mala fructus bonos facere Noie arboꝛis nō natura humane mentis ſꝫ voluntas intelligitur. que ſi mala fuerit. nō bona ſꝫ mala opa facit. Si vero bona fuerit. bona nō mala facit opa.

Qui actꝰ ſimplr boni dicēdi ſūt

Utrū oia opa hoīs ex affectu ⁊ fine ſint bona vel mala.

Sed queritur vtruꝫ omnia

opa hoīs ex affectu ⁊ fine ſint bona vel mala. Quibuſdā ita vr̄ eē q dicūt oēs eē idifferētes. ut nec boni nec mali ꝑ ſe ſint. Sꝫ ex intētione bona bonꝰ. ⁊ ex mala malus ſit oīs actꝰ. Secūdū quos glibet actꝰ pōt eē bonꝰ ſi bona intētione geratur. Aliis aūt vr̄ ꝙ quidā actꝰ

Opīo quoꝝdā q dicūt oēs actꝰ in

differe-tes. Aliorū opio q trifariā dñt differētiā actuū

in se mali sint. ita ut nō possint eē nisi pctā etiam si bonā hēant cām. Et qdā in se boni. ⁊ si malā habeāt cām nō tñ boni eē desinūt. Q̄ō testimonio Aug ꝯfirmāt qui dicit bonū aliqñ nō bñ fieri. Q̄ō enī quis inuitus vel necessitate facit nō bñ facit. qz nō bona facit intētione. ut ait aug. sup Joā. Seruilis inquit timor nō est in charitate in quo q̄uis credatur deo nō tñ in deū. ⁊ si bonum fiat nō tamē bñ Nemo enī inuitus bñ facit ēt si bonū ē quod facit. Ecce hēs q aliquis nō bñ facit illud q̄ bonū ē. Facit ergo q̄ bonū ē intētione non bona. Ideo asserūt illi quedā opa eē talia que sic bona sunt q mala eē nō pñt quocunqz mō fiāt. sicut ecouuerso q̄dā sic sunt mala vt ñ possint eē bona quacunqz ex cā fiāt. Alia autē esse opa q̄ ex fine vel ex cā bona sunt vel mala ⁊ ad illa referunt scō testimonia quib⁹ ex affectu vel intētione iudicium opum pēsari dicunt. Tripartitam edunt isti differentiam actuuz.

Aliter aug. sentire videt qui dicit opa hominis eē bona vel mala ex intentione ⁊ causa ꝓter quedam que per se peccata sunt.

Sed augu. euidentissime docet in lib. ꝓtra mēdacium oēs act⁹ ꝑm intētionē ⁊ cām iudicādos bonos vel malos. ꝓter quosdā qui ita sunt mali vt nunq̄ possint esse boni etiam si bonā videant hēre causaz. Augustī. Interest inquit plurimū qua cā. quo fine. q̄ intentione quid fiat. Sed ea que ꝯstat esse pctā nullo bone cāe obtentu nullo q̄si bono fine nl̄ la velut bona intētione facienda sunt. Ea qp pe opa hoīum si cās habuerint bonas vl̄ malas nunc sunt bona nunc mala que non sunt p seipsa pctā sicut victū ꝓbere paupibus bonū est. si fit cā misericordie cum recta fide ⁊ concubitus ꝯiugalis q̄ fit cā generādi. si ea fide fiant vt gignantur regenerandi. Nec rursus mala sunt si malas habeant cās velut si iactantie cā pascitur paup. aut lasciuie cā cum vxore ꝯcubitur. aut filij generantur non vt deo sed vt diabolo nutriantur. Cum vō opa ipsa p se pctā sunt vt furta stupra blasfemie quis dicat causis bonis esse facienda vel pctā non esse. vel q̄ō est absurdius iusta pctā esse. Quis dicat furemur diuitibus vt habeamus quid demus paupibus. aut falsa testimonia ꝓferamus. non vt inde innocentes ledantur. sed potius saluentur. Duo enim bona hic sunt. vt inops alatur ⁊ innocens non puniat. Aut quis dicat adulterium esse faciendum vt per illam cum qua fit homo de morte liberetur. Testamenta etiaz vera cur non suppримimus ⁊ falsa supponimus ne hereditates habeant qui nihil boni agunt. sed hi potius qui indigentes adiuuant. Cur non fiant illa mala ꝓpter hec bona nec illa sunt mala. Cur non ab imundis meretricibus que ditant stupratores rapiat diuitias vir bonus vt indigentibus eas largiatur cum nullum malum si pro bono fiat. Quis hoc dicat nisi qui res humanas moresq̄ conatur ⁊ leges subuertere. Q̄ō enim facimus non dicatur recte fieri posse nec impune tñ verumetiā glīose vt in eo non timeatur supplicium q̄z spetur ⁊ p̄mium. si sel ꝯ sensserimus in malis actibus non quid fiat. q̄z quare fiat est querendum vt quecunqz ꝓ bonis fiunt causis nec ipsa mala esse iudicentur At iustitia merito punit eum qui dicit se subtraxisse superflua diuiti vt preberet paupi. ⁊ falsarium qui alienū corrupit testm̄. vt is eēt heres qui faceret elemosynas largas non ille q nullas. ⁊ eum qui se fecisse adulteriū ostendit vt per illā cū qua fecit hoiem de morte liberz Sed diceret aliquis ergo equādus ē fur qui libet furi qui volūtate misericordie furatur. Quis hoc dixerit. Sed horū duoꝝ nō ideo quisq̄ est bonus q̄ peior ē vnus. Peior. n. est qui ꝯcupiscendo q̄ qui miserando furat. Sed si furtū omne pctm̄ ē. ab oī furto abstinēdum est. Quis enim dicat esse peccandū etiā si aliud sit grauius aliud leuius pctm̄. Nūc autem querimus quis act⁹ pctm̄ sit vel nō. Nō q̄ō grauius sit vel leuius. Intende lector ꝓ positis ꝟbis tota mentis consideratione que non inutilem hñt exercitationem. ⁊ dinosces quis actus sit pctm̄ qui. s. malam habeat cām nec ille tñ. q̄z sunt nonnulli actus qui ⁊ si bonam habeant cām tñ pctā sunt vt supra positum est. Ex quo ꝯsequi videtur q̄z non semper ex fine iudicatur voluntas siue actio mala sicut in illis que per se pctā sunt. Illa enim cum quis gesserit ꝓ aliqua bona cā bonuz videtur habere finem. nec ex fine voluntas est mala. nec ex voluntate actio fit mala sed ex actione volūtas fit prava. In quibus aliqui ponunt actum iudeoꝝ qui crucifigendo christū arbitrantur se obsequium prestare deo. quia bonum finem dicunt eos sibi posuisse. s. dei obsequium. ⁊ tñ voluntatem eoꝝ ⁊ actionez puersam fore asserunt. De bonis autem nulla fit exceptio in premissis verbis Augustini quin omnis voluntas bona ex fine fit bona ⁊ ex fine ⁊ voluntate omnis actio bona bona ē. Sed non omnis mala voluntas ex fine mala est. nec omnis mala actio ex fine ⁊ ex voluntate mala est. ⁊ omnis que hz malam causam mala est. sed non omnis que bonam causam hz bona est. Ideoq̄z cum ex affectu dicit nomen imponi operi in bonis opibus generaliter vera est hec regula. sed in malis excipiuntur illa que per se mala sunt. Omnia ergo hominis opera secūdum intentionem ⁊ causam iudicantur bona vel mala exceptis his que p se mala sunt. idest que sine preuaricatione fieri nequeunt.

Nō tñ q̄re sed ēt qd fiat attendēdū ē.

Peior q̄ ꝯcupiscēdo q̄ miserando furat

Intra ea q̄ act⁹ mali sūt qdā ponunt actū iudeoꝝ.

Quidam dicunt predicta non posse fieri bono fine.

Que tamen quidam contendunt nunquã habere bonã causam. Qui enim aliena furatur vt pauperibus tribuat. non pro bono vt aiunt furatur. Non enim bonum est aliena pauperibus eroȝare. Qui enim de rapina sacrificium deo offert. idem facit vt ait auctoritas. ac si filiuȝ in conspectu patris victimet vel sacrificium carnis deo offerat. Abominabilis nempe deo est impiorum oblatio. Ita etiam ⁊ hominem per adulterium a morte liberare malum esse dicunt. Et si enim bonum sit hominem a morte liberare. tamen sic hominem liberare malum fore asserunt. Ideoqȝ Augustinum in superioribus dicunt temperasse sermonem cauteqȝ locutum vbi ait. Ea que constat esse peccata nullo quasi bono fine. nulla velut bona intentione facienda. Non enim simpliciter dixit bono fine ⁊ bona intentione. sed addidit quasi ⁊ velut. quia talia non fiunt bono fine ⁊ bona intentione sed intentione que videtur bona. ⁊ fide qui putaꝫ bonus: sed non est. Nec ideo excepit Augu. ista vt aiunt quin causas habeant malas. Sed quia causas habẽt que videntur bone. sunt tamen male.

Qñ fiant bono fine notat v̄ bis aug. p̄missis

Circa distinctionem

e 40. quero vtrũ omnis actus sit bonus ex fine. quod sic. Aug⁹. c. iȝ. i littera. bonuȝ opus intentio facit. Preterea actus intelligendi est verus ex principio. sed finis est hic sicut ibi principium. ꝯ ⁊c.. Preterea bonitas est ab aliqua vna causa. nulla alia potest dari nisi finis. Contra Aug. contra mendacium v̄. ⁊ ponitur in littera dicit ꝙ multi actus non possunt esse boni. etiaȝ si propter finẽ bonum fiant.

Respondeo primo dicẽduȝ est ō bonitate naturali. secundo de bonitate morali. De primo dico ꝙ sicut in corpore pulchritudo est ex aggregatione oium cõvenienti uȝ illi corpori ⁊ inter se puta quantitatis coloris ⁊ figure sicut vult Augustin⁹. 8. de tri. 4. bona facies. Bona facies hominis dimensa pariliter. ⁊ affecta ylariter ⁊ luculẽter colorata ⁊ sic de alijs bonis vtz ibi. ⁊c. ita bonitas naturalis non illa que conuertit cum ente sed illa que habet oppositum malum est perfectio secunda alicuius rei integrata ex omnib⁹ conuenientibus sibi ⁊ sibi inuicem. ⁊ omnibus illis cõcurrentibus est perfecta bonitas iuxta illud Dio ny. bonum est ex perfecta ⁊ causa integra. omnibus autẽ istis deficientibus ⁊ natura stante que deberet perfici illi est perfecte mala. quibusdã substractis est mala. sed non perfecte sicut de pulchritudine ⁊ turpitudine in corpore. Actus autẽ naturaliter natus ẽ conuenire cause sue efficienti obiecto fini ⁊ forme. tunc igitur bonus est naturaliter quãdo habet omia conuenientia quantũ ad ista que nata sunt cõuenire sibi naturaliter ⁊ concurrere ad esse eius naturale.

De secundo dico ꝙ bonitas actus moralis est ex aggregatione omniuȝ conuenientium actui non absolute ex natura actus. sed que conueniunt ei secundum rectam rationem. qꝛ igitur actui ratio recta dictat determinatum obiectum cõuenire ⁊ determinatum modum. ⁊ alias circumstantias non est completa bonitas ex solo fine. sed prima ratio bonitatis eius est ex conuenientia actus ad efficiens. a quo actus dicitur moralis qꝛ libere elicitus. ⁊ hoc est cõmune actui bono ⁊ malo. neqȝ enim actus est laudabilis nec vituperabilis nisi sit a voluntate. Secũda conditio est ex obiecto. quod si sit conueniens tũc est actus bonus ex genere. quia est indifferens ad bonitates vlterius que sumuntur ex circumstantijs specialibus. sicut genus est indifferens ad multas differentias. Post istud prima circumstantia est prim⁹ finis nec ista sufficit sine alijs circumstantijs. sicut est circumstantia forme. puta ꝙ debito modo fiat. quod pertinet ad quartã circumstantiã ⁊ sequuntur circumstantie magis extrinsece. s. quando ⁊ vbi ⁊ huiusmodi patet igitur ꝙ sola bonitatis finis etiã cum intenditur ſm rectã rationem non sufficit ad bonitatẽ actus. sed requirunt alie circumstantie ſm ordinẽ prędictuȝ ad hoc ꝙ bonitas sit. Ad auctoritatẽ Aug. patet ꝙ est ad oppositum. qꝛ ⁊ si finis sit conditio principalior pertinens ad bonitatẽ actus nõ tamen ẽ sufficiens simpliciter. Loquẽdo etiam de bonitate meriti que addit super bonitatem moralem illa est principaliter ex fine. qꝛ supposita cõpleta bonitate morali superadditur bonitas meritoria ex relatione debita istius actus in finem. que relatio debita fit inquãtum elicitur a charitate. ⁊ quo ad hoc possunt auctoritates de fine exponi. ꝙ. s. bonitas meritoria est ex fine. Ad secundũ dico ꝙ causa efficiens actus intellegendi illa que est ex parte intellectus vel habit⁹ intellectus naturaliter agit. nec potest difformiter agere ipsi obiecto. ⁊ ideo semper recte agit. non sic voluntas semp conformiter agit suo obiecto. qꝛ est causa libera non naturalis. quando igitur est rectitudo ex parte principij mouentis totus actus est rect⁹ nõ sic hic ex parte finis. Ad tertiũ dico ꝙ illa vna bonitas integrat in se perfectiones omnes conuenientes actui ⁊ non est aliqua vna sola. sicut pulchritudo in corpore.

Ista est distinctio. xl. hu/

ius secundi libri. In qua magister postꝫ egit de peccato actuali in se ⁊ quomodo sit in voluntate sicut in sua radice. Incipit agere de vitio ramorũ ex radice procedente. idest de vitio operũ existentiuȝ a voluntate. Et tria circa hoc facit. Primo enim inquirit an actus iudicãdi sint boni ex fine. Secundo an omnes actus iudicandi sint boni ex fide. Tertio an mali excusantur per hoc ꝙ fiunt boni finis intentione. Primũ a principio vsqꝫ ibi. Sed queritur vtrum. Secundũ vsqꝫ ibi. Que tamen quidã. Tertiuȝ vsqꝫ ad finẽ distinctionis. Et tantũ in generali. In speciali sententia magistri stat in tribus propositionibus quaȝ prima est hec. Licet exteriores actus inꝫtum sint boni reputentur tamẽ moraliter boni vel mali iudicantur secũdũ ꝙ ex recta voluntate vel inordinata oriuntur. Hanc ꝓpositionẽ magister ponens dicit. ꝙ licet omnes actus exteriores sint boni inquantũ sunt. tamen iudicanꝫ moraliter boni vel mali ꝫ ex bona vel mala intentione procedunt. ita ꝙ illi simpliciter boni vel mali dici debeant. qui bonam ⁊ rectam habent causam seu intentionem. id est ad bonum finem tendunt. Mali vero simpliciter dici debent qui ex peruersa intentione procedunt. quod probat auctoritate beati ambrosij. ⁊ per illud euangelij. Non põt arbor bona malos fructus facere. nec ecõuerso arbor mala bonos fructꝰ facere

Secunda ꝓpositio est. Non oẽs actus humani p

bonã voluntatẽ sunt rectificabiles. Hanc magister pbans querit. Vtrũ vniuersaliter sit verũ qd̃ oẽs actus habẽt exteriorẽ maliciã vel bonitatẽ a voluntate. Et respondẽs dicit de hoc esse varias opiniones Quaz quidã contendunt qd oẽs actus exteriores sint de se indifferentes. ⁊ ergo generaliter capiunt suaz bonitatẽ vel maliciã a voluntate ex qua producuntur. Alij vero dicunt non oẽs fore indifferentes: sz aliquos esse de se bonos. ⁊ illos dicunt non recipere absolute sinã bonitatẽ a voluntate. ⁊ dicunt etiaz tales absolute non posse recipere maliciã suaz a volũtate. Aliquos vero ecouerso in se esse malos dicũt qui etiã suaz maliciaz non habeant a voluntate. ⁊ tales etiaz dicunt suaz bonitatem non posse recipere a voluntate. Aliquos dicunt esse indifferentes. ⁊ tles soluz sunt qui recipiunt suaz maliciã seu bonitatem a voluntate. Tertij autez quibus magister videtur consentire dicunt omnes actus exteriores a voluntate posse recipere bonitatẽ vel maliciã. solum illis exceptis qui de se sunt mali. qz tales per voluntatẽ fieri boni non possunt. Tertia propositio est hec. Malũ pia intentõe pductuz nequaqz iudicaꝫ bonũ. Hãc magr̃ ponẽs dicit actꝰ de se malos nunqz posse hẽre bonã causaz. Ad quod adducit plura exempla quibus concludit qd furtũ factũ vt pauperi subueniatur vel rapina facta vt deo offeratur aut adulteriuz perpetratuz vt homo a morte libereꝫ. ⁊ alia hmõi. hi actus licet causas habeant que videntur esse bone. sunt tamen mali. Et tñ in speciali.

An omnis intentio vel actio eorum qui carent fide sit mala.

Di. 41 c

Quidaz dñt oẽs actões hois sin̄ fide esse malos q̃ i fide bone sunt. Au. i lu. sniaꝫ p̄speri.

Auctoritatibus munit̃ suã opi.

Unque intentio vt supra dictum est bonũ opꝰ faciat. ⁊ fides intentionem dirigat. non immerito queri potest vtrũ omnis intẽtio. omneqz illorum opus malum sit qui fidem non habent. Si enim fides intẽtionem dirigit: ⁊ intentio bonum opus facit. vbi non est fides nec intentio bona. nec opus bonum esse videtur. Quod a quibusdam non irrationabiliter astruitur qui dicunt omnes actiones ⁊ voluntates hominis sine fide malas esse. que fide habita bone existunt. Unde apostolus ait Omne quod non est ex fide peccatum est. quod exponens August. ait. Omnis infidelium vita peccatum est: ⁊ nihil bonum est sine summo bono. vbi deest agnitio eterne veritatis. falsa virtus est etiã in optimis moribus. Et Jacobus in epistola canonica ait. Qui offendit in vno. s. in charitate factus est omnium reus. Qui ergo fidem ⁊ charitatem non habet. omnis eius actio peccatum est. qz ad charitatem non refertur. Quod enim ad charitatem non refertur. vt supra memunit August. non fit quẽadmodum fieri oportet. Ideoqz malum est. Non ergo mandata custodit qui charitate caret. quia sine charitate nullum mandatoruz custoditur. Unde Augu. super epistolam Ad Gall. ait. Custodi-

tionem legis dicit apostolus. non inebriari. non occidere. non mechari. ⁊ alia huiusmodi ad bonos mores pertinentia que sine charitate fide ⁊ spe impleri non possunt. Nullum ergo mandatum implet nullum bonum opꝰ facit. qui fidem ⁊ charitatem non habetur. Impossibile est enim. vt ait apostolus sine fide aliquid placere deo. Que ergo sine fide fiunt bona nõ sunt. qz omne bonũ placet deo.

Nõ sine charitate nõ custodiũt mãdata

Que premisse sententie obijciantur ex verbis Augustini.

His autem obiicitur quod supra dixit Aug. s. qd in seruili timore. ⁊ si bonũ fiat. non tamen bene. Nemo enim inuitꝰ bene facit etiam si bonum est quod facit. Dic enim dicit bonum fieri. sed non bene ab illo qui charitatem non habet. Qui enim seruiliter timet. charitate vacuus non est. de quo tamen hic dicit. qua bonum facit. sed non bene. Qui etiam super illum locum ps. Turtur inuenit sibi nidum vbi reponat pullos suos. dicit qd iudei heretici ⁊ pagani opera bona faciunt. quia vestiunt nudos ⁊ pascunt pauperes ⁊ huiusmodi. sed non in nido ecclesie. id est in fide. ⁊ ideo conculcantur pulli eorum. Quibus illi respondent dicentes bona opera appellari huiusmodi que sine charitate fiunt. non quia bona sint quãdo sic fiunt. quod euidenter supra August. docuit. sed qz bona essent si aliter fierent: que etiam sui genere sũt bona. sed ex effectu fiunt mala.

Qualit ad hẽ illi rñdeant

Aliorum sententia de premissa questione qua querebatur si omnis actio eorum mala ẽ qui fidem non habent.

Alii vero qui triphariaz di stinctionem actuuz faciunt. opera cuncta que ad nature subsidium fiunt: semper bona esse astruunt. Sed quod Augu. mala esse dicit si malas habeant causas. non ita accipiendum est quasi ipsa mala sint. sed quia peccant ⁊ mali sunt qui ea malo fine aguñt. Item ⁊ illud aliud. s. bonum opus intentio facit. ⁊ intentionẽ fides dirigit determinant dicentes ibi bonũ vocatum quod remunerabile est ad vitam. non qd illud sit solum bonum opus immo etiam alia plura. licet non ea ratiõe qua illud. sint bona. Bonum enim multipliciter accipitur s. pro vtili. pro remunerabili pro signo boni. pro specie boni. pro licito ⁊ alijs forte modis Solaqz illa intentio remunerabilis est ad vitam quam fides dirigit. sed non illa sola bona est ⁊ vt aiunt. Nam si quis iudeus vel malus christianus necessitatem proximi reluauerit naturali pietate ductus. bonum fecit.

Determinat p̄dicta vba augu.

Quibus mõis dicat bo^{m}

⁊ bona fuit voluntas qua illud fecit.

Hic ponit quedã Augustini capitula que retractauit. nõ quasi praue dicta, sed quo sensu dixerit insinuans.

Retra.

Post hec inuestigari opor

Cap'm primũ.

tet qualiter intelligẽdũ sit qd̃ Aug. ait in lib. de vera religione. Usq; adeo inquit peccatũ voluntariũ malũ est. vt nullo modo sit petiñ si nõ sit voluntarium. Huius dicti rationez aug aperiens in libro retractationum dicit.

Retractatõ geminã cõtinẽs õtiminationem.

Potest videri falsa hec diffinitio. sed si diligenter discutiatur inuenietur esse verissima peccatũ quippe illud cogitãduz est quod tantũmodo peccatũ est nõ. qd̃ etiã pena peccati. s. peccatũ primũ hominis quod fuit peccatuz ⁊ causa peccati. sed non pena. Quãuis ⁊ illa q̃ non voluntaria peccata nõ imerito dicunt. q; vel a nescientibus vel a coactis perpetrantur. non omnimodo possunt sine voluntate cõmitti. quoniã ⁊ ille qui peccat ignorãs. voluntate vtiq; facit. quod cum faciendum non sit putat esse faciendũ. ⁊ ille qui concupiscente aduersus spiritũ carne. nõ ea que vult facit: cõcupiscit quidẽ nolens. ⁊ in eo non facit qd̃ vult. sed si vincitur concupiscentie consentit volens. ⁊ in eo nõ facit nisi quod vult. ⁊ illud quod in parvulis est originale peccatum. ex prima hominis voluntate mala contractum est. Non itaq; falsum est quod dixi. vsq; adeo peccatuz voluntariũ est ⁊c̃. Ecce qualiter accipiendũ sit illud. s. vel de primo peccato hominis vel de omnibus generaliter peccatis mortiferis. quor licet quedaz dicantur non voluntaria que. s. per ignorantiam vel p infirmitatem fiunt. Eadem tamen ea ratione possunt dici voluntaria. quia sine voluntate non committuntur.

Aliud capitulum.

Illius etiam intelligentia

Retra.

perquirenda est quod in lib. de duabus animabus edidit inquiens. Nusq̃ nisi in voluntate peccatum est. Quod etiam in li. retractationum plane determinat dicens. Potest putari ista falsa esse sententia qua diximus nusquaz nisi in voluntate esse peccatũ. cum apostolus dicat. quod nolo hoc facio ⁊c̃. Sz peccatum quod nusq̃ est nisi in voluntate illud p̃cipue intelligendũ est. quod iusta damnatio consecuta est id est primuz hominis peccatũ

Aliud capl'm.

In eodẽ quoq; libro de duabus animab9 aliud tradidit consideratione dignuz. ait enim Non nisi voluntate peccatur. ipsamq; voluntatem diffinit dicens. Voluntas est animi motus cogẽte. nullo ad aliquid vel nõ admittendum vel adipiscendum. Huius dicti causam aperiens ⁊ intelligentia pandens in lib. retractationum ait. Hoc propterea dictuz est vt hac diffinitione volens a nolente discerneretur. ⁊ sic ad illos referretur intentio qui in paradiso fecerunt originem mali nullo cogente peccando. id est libera voluntate. quia ⁊ scientes contra preceptum fecerunt ⁊ ille tem ptator suasit vt hoc fieret. non coegit. Nam qui nesciens peccauit. non incogruenter nolens peccasse dici potest. quãuis ⁊ ipse quidẽ nesciens fecit. volens tamen fecit. Ita nec tale peccatum sine voluntate esse potuit. sed voluntas facit ibi fu.t. nõ peccati voluntas. qd̃ tamen factum fuit peccatum. Hoc enim factũ est quod fieri non debuit. Quisquis autẽ sciens peccat. si potest cogenti ad peccatum sine peccato resistere. nec tamen facit vtiq; volens peccat. quia qui potest resistere non cogitur cedere. quapropter peccatum sine voluntate cẽ non posse verissimum est. Ex his liquet qualiter superiora accipienda sint.

Mõ sp volũtaf facti qd̃ petiñ ẽ. volũtas peti est. qz vult qd̃ quod petiñ ẽ. nõ tam petiñ.

Quod mala voluntas est voluntarium peccatum.

Si autem omne peccatum

mortale voluntarium est cum voluntas mala peccatum sit mortale. constat ipsam eẽ voluntarium peccatum. Quid enim vt ait August. tam in voluntate q̃ ipsa voluntas sita ẽ Voluntas itaq; mala recte voluntarium dicitur peccatum. quia in voluntate consistit. Voluntas quippe vt ait August. in eodem ẽ prima causa peccandi aut nullum peccatum ẽ prima causa peccandi. nec est cui recte imputetur peccatum nisi peccandi. Non ergo est cui recte imputetur nisi voluntati. Hoc autem de peccato actuali ⁊ mortali intelligendũ est. Neq; his verbis aliud voluit ostendere Augustinus vt ipse ait in retractationibus. nisi quia voluntas est qua peccatur. ⁊ qua recte viuitur.

Aug. in li. ad li. ar.

c

Irca distinctionẽ. 41. q̃rit vtrũ aliqs actus possit eẽ indifferẽs. q̃ nõ. qz inter habitũ ⁊ priuatõez nõ est mediũ bonũ ⁊ malũ sunt p̃uatiue opposita. ꝯ ⁊c̃. maiorpz. qz. 10 meta. opposita p̃uatiue sunt p̃dictorie opposita. circa aptuz natũ inter p̃dictoria nõ est mediũ. 4. meta. ꝯ. ⁊c̃.

Preterea ex actibus gnãtur habit9. ꝯ si inter acm bonũ ⁊ malũ eẽt aliqd̃ mediũ aliquis est habitus q nec eẽt bonus nec malus. Contra. Ambro. in lra affectus tu9 operi nomen imponit. sed si nullus actus ex se esset indifferens nõ posset ex vno esse bon9 per se ⁊ ex alio malus.

Hic dicitur q̃ nullus singularis actus est indifferẽs act9 tũ in hoc est indifferẽs ãre Boñ. in di. p̃4. arti. p̃o. q. 3. opi. p̃4. ãz nõ tenet. Est opi. s. Thome p̃4. 2. q. 18. ar. ii. Aliter posset dici esse de bonitate ⁊ malitia morali ⁊ de bonitate meritoria ⁊ malitia demeritoria. In p̃ma

bonitate ⁊ malicia ꝓparãdo ad actũ nãlez vr̃ posse ĩ uenírí actꝰ idifferẽs: q. ſ. hẽat determiatã ſpẽz ĩ gñe nãe ꝑ ꝓpationẽ ad oẽs cãs ſuas. ⁊ poſſit tñ hẽre ãdiffe rẽter bõitatẽ moralẽ ⁊ maliciã. qõ ꝓbat ꝑ⁹ q: ꝛz ꝓbz 2. ethi. hitus iuſticie gñat ex opib⁹ iuſtis: mõ tñ tuſte factis: iſte actꝰ nõ ẽ bonꝰ moralr̃ q: nõ ex vtute. Silr̃ de actib⁹ elicitis poſt vtutẽ: q: nõ vr̃ neceſſitas q̃ vo lũtas hñs vtutẽ ſp vtat ea neceſſario: ſz tñ qñ occur rit paſſio ita vehemẽs q̃ ſubuerteret rõnez niſi vtat vtute. 2° etiã mõ loq̃ndo de bono ⁊ malo vr̃ eẽ me diũ iter actũ bonũ ⁊ malũ. ſuppoſita. n. bonitate mo rali vt dictũ ẽ i. q. ꝓcedẽti. meritũ vr̃ eẽ ex relatione ad finẽ debitũ q̃ relatio ẽ ex charitate ieriſtẽte. põt ãt actꝰ referri ex charitate i finẽ vltimũ triplicit̃. Unoꝰ actualr̃. ſic̃ cogitãs actualr̃ de fine diligit illũ ⁊ vult aliqd ꝓpter iſtũ. Allioꝰ vtualr̃: ſicut ex cognitiõe ⁊ di lectiõe finis deuẽtũ ẽ ad volitiõez hmꝰ entis ad finẽ puta ex cognitiõe ⁊ dilectiõe dei ptinẽte ad portionẽ ſupioꝛẽ portio ĩferioꝛ ꝓſideratt talẽ actũ puta pnie eẽ aſſumẽdũ ⁊ poſtea illũ exeq̃t volẽdo nõ tñ tũc referẽ do ĩ finẽ. q: nec tũc actualr̃ cognoſcit̃ nec diligit̃. 3° mõ habitualr̃ puta ſi oĩs actꝰ referibilis in finẽ manẽs cũ charitate q̃ ẽ pr̃icipiũ referẽdi dicatur referri habitualr̃. Triplici aũt mõ põt dici actꝰ nõ referri. Unomõ negatiue abſolute: q: nõ refert̃ actualr̃ nec vtualr̃. Allioꝰ ꝑuatiue q: nõ ẽ natꝰ referri ſic̃ pctñ ve niale q: ꝛz ſtet cũ charitate. nõ ẽ tñ natũ cũ charitate referri i finẽ. 3° mõ ꝟrie. ſ. corr̃ũpit pr̃incipiũ referen di. ſ. charitatẽ: vt pctñ mortale. De iſtis duobꝰ mẽ bris vltimis certũ ẽ q̃ illi actꝰ ſint mali. ſ. pctñ vẽi ale ⁊ pctñ mortale. De duobꝰ p̃mis certũ ẽ q̃ p̃mꝰ actꝰ ẽ meritoriꝰ ⁊ ſatis ꝓbabile eſt de 2°. De duobus mediis. ſ. de actu q tñ̃ refert̃ habitualr̃ ⁊ negatiue ideſt q nõ refert̃ nec actualr̃ nec virtualiter dubiuz eſt. vtrũ talis actus ſit meritoꝛius vel peccatuz ve niale. q: mortale pctñ nõ põt eſſe. aut ſit talis actꝰ indifferẽs. Si ponat̃ alterũ duoꝛũ p̃imoꝛ mẽbꝛoꝛ videt̃ q̃ homo exiſtens ptinue in gratia vl mereat̃ cõtinue vel pecc̃t mortaliter vel ſaltẽ venialr̃. q: multos tales actus ꝑficit cõtinue qui nec referũtur actualr̃ nec virtualr̃ ſm dictũ modũ. Ideo ꝓbabi le vr̃ tales actꝰ idifferẽtes ponẽ: q: nõ hñt ſufficiẽtez rõnez malitie ptinẽtẽ ad pctñ veniale: q: poſſibile ẽ nullã deordinationẽ eẽ in eis q̃ ſufficiat ad rõnem peccari. nõ. n. tenet̃ hõ nec tẽtiõe neceſſitatis ꝫ quã ſit pctñ mortale. nec tẽtõe minoꝛi ꝫ quã ſit peccatũ veniale referre ſp actũ ſuũ ĩ deũ actualr̃ vel vtualr̃: q: deꝰ nõ obligauit nos ad hmoꝛ neq̃ vr̃ eẽ i iſtis actibꝰ ſufficiẽs rõ bonitatis vt ſint meritoꝛij. q: nõ vr̃ miꝛ noꝛ relatio ſufficere ad meritũ q̃z relatio vtualis q̃liſ nõ ẽ hic. Sũt ergo multi actꝰ idifferẽtes nõ tñ ꝟz eẽ q̃ hñt i ſpẽ nãe. ſz etiã ꝟz eẽ q̃ hñt i eẽ morali ſunt i differẽtes ad bonũ meritoꝛiũ ⁊ malũ demeritoꝛiuz. q: vnũ idiuidnũ põt eẽ tale ⁊ aliud tale. multi etiam ſingulares actꝰ eliciti ſũt idifferẽtes q nec ſunt tales neq̃ tales. ⁊ nõ ſolũ actꝰ nõ humani de qb⁹ nõ ẽ ꝟmo ſicut mouere barbã: leuare feſtucã. ⁊ huiuſmõi q̃ ꝓce dũt ex ſola imaginatiõe nõ ex libero arbitrio ipellẽte ſz etiã de actib⁹ libere elicitis. Ad argumẽta. Ad pr̃imũ dico q̃ nõ ſũt ꝑuatiue oppoſita circa actuz lo quẽdo de bonitate ⁊ malicia morali. vel etiã loquẽ do de bonitate ⁊ malicia meritoꝛia ⁊ demeritoꝛia. nõ enĩ ẽ actꝰ malus ex hoc ſolo q̃ caret bonitate tali vel tali: ſz q: caret bonitate quã dz hr̃e ñ aũt oĩs actꝰ dz hr̃e talẽ bonitatẽ. Ad aliud ꝓcedo q̃ ex ſimilib⁹ actib⁹ gñat̃ ſimilis habit⁹: ⁊ ita ex multis actib⁹ in differẽtib⁹ põt gnãri ꝓſimilis hit⁹ ad ꝓſimiles actꝰ in gñe imobiliter inclinãs: nõ tñ iclinat ad eos vt bo nos nec vt malos. ſicut etiaz ipſe i ſe neq̃ bonꝰ neq̃ malus: ſicut nec etiã generat̃ ex actib⁹ bonis vel m.

lis. ⁊ ita inc̃ueniens ad qõ deducit ratio non eſt in conueniens. ſed tanc̃ vez ꝓcedẽdũ eſt.

Iſta eſt diſtinctio. xli. huiꝰ ſecũdi libri. In qua magiſter oſtẽſa rectitudine: ⁊ vitio humanoꝝ actuũ ex parte finis ordinãtis. facit idẽ ex parte pr̃incipij mouẽtis. Et tria facit. Pr̃imo ĩ quirit an oĩs actus nõ recta intẽtione factus ſit pec catũ. Secũdo an oẽ peccatũ debeat dici voluntari um. Tertio ex pr̃edictis cõcludit quoddã corr̃elariũ Pr̃imũ vſqz ibi. Poſt hec inueſtigari oz. Secũduz vſqz ibi. Si autez omne peccatũ. Tertiũ vſqz ad fi nẽ diſtinctionis. In ſpãli ſentẽtia magiſtri ſtat in tri bus ꝓpoſitionibus quaꝝ pr̃ima eſt hec. Et ſi infi deles quandoq̃ faciant bona opera exterioꝛa. non tñ agũt bene ⁊ ideo nõ ſunt meritoꝛia. Hanc magi ſter ponẽs querit. Luz fides intẽtionẽ dirigat. ⁊ actꝰ tã interioꝛ q̃z exterioꝛ ab intẽtione malitiã aut boni tatẽ habeat. Utrũ ergo oĩs actus infideliũ qui fide ñ dirigunt̃ peccatũ exiſtat. Et arguit pr̃imo q̃ ſic. Tuz q: apoſtolus dicit. Omne qõ nõ ex fide eſt pctñ eſt. Tuz q: actus infideliũ ad finẽ que eſt charitas dei ⁊ pr̃imi nõ referr̃. In oppoſitũ vero arguit auctoꝛita te bti Aug. dicẽtis. Infideles multa bona opa opa ri. Quã vtã magiſter ſequẽs dicit ifideles multa bo na opera operari. ſ. bona de ſuo genere. licet per ta lia poſſint mereri. Addens bonũ dici multipliciter Maz aliquãdo bonũ dicit̃ illud qõ eſt licitũ. ⁊ aliquã do illud qõ eſt vtile. Alliq̃n dr̃ illud eſt ſignuz boni. vel qõ hz ſpẽz boni. Alliq̃n dicit̃ illud qõ ẽ remũera bile vel illõ qõ eſt remũeratõe dignũ. Pr̃imis trib⁹ mõis poſſunt infideles bonũ operari. ſed q̃rto mõ̃ eo q̃ nõ carent fide. Secũda ꝓpoſitio eſt hec. Nul luz pctñ eſt demeritoꝛiũ qõ nõ ſit quodãmodo vo luntariũ. Hãc magiſter ponẽs querit. Utruz omne peccatũ ſit voluntariũ. ⁊ dicit q̃ ſic. Mã in pctõ oꝛi ginali ⁊ in peccatis ex ignoãtia factis ⁊ in omni pec cato actuali ſeu veniali ſeu mortali aliquomõ volũ tas cõcurrit qõ ꝓfirmat autoꝛitate beati Aug. Ter tia ꝓpoſitio eſt hec. Intantũ libere ⁊ volũtarie quis operat̃ qõ etiã ipſa male voluntas qua peccat̃. pec catũ nominat̃. Hanc magiſter ponẽs dicit peccatũ adeo eſſe voluntariũ q̃ nõ ſoluz actus peccati pecca tum dicit̃. ſed ipſa voluntas etiã qua actualiter pec catur peccatũ appellatur. quod ꝓbat per beatum Augu. Et tantum in ſpeciali.

An voluntas ⁊ actio mala in eodẽ homie ⁊ circa eandẽ rem ſint vnũ peccatũ an plura.

Di. xlij

Am autẽ volun
c tas mala ⁊ operatio ſint pecca tuz. queri ſolet vtrũ in eodez homine ⁊ circa eandẽ rez hec duo vnũ ſint peccatũ vel di uerſa. Vt ſi quis voluntate furatur. voluntatẽ habuit malã que peccatũ eſt. ⁊ actuz maluz q itez peccatũ eſt. Hec autẽ duo diuerſa ſunt. ſ. voluntas ⁊ actio. Sed nunquid diuerſa ſunt peccata in vnum. Quidam dicunt vnum eſſe peccatũ. alij vero dicunt diuerſa eſſe pec cata. Quia cũ cõſtet hec duo eſſe diuerſa. aut diuerſa duo peccata dicuntur. aut duo diuer ſa non peccata. Quibus alii reſpondent. hec duo diuerſa eſſe peccata nõ plura. Non enĩz plura peccata ſunt ſed peccatũ vnuz. q: vna p uaricatio vel inobedientia in vtroq̃ admitti

Opi. ꝫ illoꝝ qui dicunt vnũ eẽ pctñ.

Rñſio

tur.siue quando vult.siue quãdo agit.7 vnus est ibi contẽptus.sed minor cuz in voluntate soluz peccatuz cõtinetur. ℳaior vero cuz voluntati etiaz operatio additur.7 ideo maius fit peccatum sed non plura cum voluntas operi mancipatur.

Alia contra eosdem oppositio.

Sz adhuc eisdez obiicitur.

Si vnũ tãtuz illa duo peccata sunt. cuz quis voluntate mala prius concepta deinde opus patrauerit nõ pro aliquo reus ẽ.nisi pro quo ante opus reus erat.cuz adhuc in sola voluntate pctñ cõsistebat. Nullus.n.reus est eterne mortis nisi pro peccato.sz pctñ aliud non est admissum actione ꝙ prius admissum erat voluntate. Non ergo pro aliquo alio iste fit dãnabilis actu peccãdo ꝙ ante fuerat.cuz sola voluntate delinqbat. Ad hoc etiã 7 illi respõdẽt dicẽtes.propter pctñ quidẽ tãtuz illuz furẽ reuz cõstitui quanuis eius voluntas 7 actio vnuz sint peccatuz.pro alio tamẽ reus factus est actu peccãdo quã prius erat sola voluntate delinquẽdo.qz pro actu qui est aliud quã voluntas licet nõ aliud pctñ.

Rñsio.

Alia aduersus eosdez obiectio.

Jtem 7 adhuc questioni in

stant dicẽtes hec duo ideo diuersa eẽ peccata qz diuersoz legis mandatoz ꝓuaricationes sunt. Alio eniz mãdato legis phibetur actio furti.s.nõ furaberis.alio furãdi voluntas. s. nõ cõcupisces rẽ.primi tui. Cuz aũt hec duo diuersa mãdata sint qbus illa duo prohibẽtur.pz illa duo diuersas eẽ ꝓuaricationes. diuersa eẽ peccata. Ad qd etiã illi dicũt diuersa quidẽ eẽ mãdata.quibus illa duo distinctim prohibẽtur.vt Aug. docet sup Exod. Verũtamẽ in illis nõ obseruatis vna tantuz preuaricatio incurritur vnumqz contrahitur pctñ.licet duo diuersa illis prohibeãtur Sicut ecõuerso duo sunt mãdata charitatis. quibꝰ duo ꝓcipiuntur diligi. vna tamẽ in eis nobis cõmẽdatur charitas.

Rñsio.

Si peccatuz ab aliquo admissum in eo sit quousque peniteat.

Preterea solet queri cũ ab

aliquo ppetrato voluntate peccato voluntas id agendi 7 actio trãsierit.nõduz tamen vera habita penitentia.vtruz illud peccatum vsqz quo peniteat sit in eo. Quod nõ eẽ videtur qz voluntas illa que prius fuit nõ est neque actio qz neque vult illud.vel agit.quod ante voluit 7 egit. Sed nõ est ignorãdum peccatum duobus modis dici esse in aliquo 7 trãsire.s.actu 7 reatu. Actu est in aliquo dum ipz petñ est.vt actio vel voluntas i peccante est. Reatu vero cum pro eo siue trãsierit siue assit mens hominis polluta est 7 corrupta.totusque homo supplicijs obligatus perpetuis. nec vnquã est in aliquo peccatum actu preter originale quin sit etiã reatu.sed est reatu interdum postquã transit actu.

Mñsio qõis determiatiua.

Quibus modis dicitur in scriptura reat9

Reatus in scriptura multi

pliciter accipiẽ.s.culpa ppena.pro obligatione pene tpalis vel eterne. Si enim mortale est:obligat nos pene eterne. si vẽiale obligat nos pene tẽporali. Duo eniz sunt genera peccatoz.mortalium.s.7 venialium. Mortale est per quod homo mortẽ eternã mereẽ. Crimen enim.vt ait Aug. est quod est dignum accusatione 7 dãnatõe. Ueniale est quod hominẽ vsque in reatum ppetue mortis nõ grauat. verumtĩ penã mereẽ.sed facile idulgeẽ.

Quid sit mortale pctz Quid sit veniale

De modis peccatorum qui multipliciter assignantur.

Modi autem peccatorum

varias in scriptura hũt distinctiones.in qua dicitur peccatũ duob9modis cõmitti.s. cupiditate 7 timore. vt Aug.tradit sup illum locum ps. Incensa igni 7 suffossa. Duobus enim duob9mõis dicit oia pctã mortalia includi. Et incẽsa ea dicit ꝙ ex cupiditate male incedẽte oriuntur. Suffossa vero ꝙ ex timore male humiliãte,pueniunt.quod est qñ qs cupit non cupiẽda.vel timet nõ timẽda. Alibi vero dr peccatum fieri trib9mõis.s.cogitatu vbo 7 ope. Aũ Hie.sup Ezech. Tria generalia delicta sunt qb9humanum subiacet genus Aut.n.cogitatõe:aut sermone: aut ope peccamus. His aliqñ etiã additur quart9modus s. ꝓsuetudinis qd in quadriduano Lazaro significatum est. Dr quoque homo peccare in deum in se.7 in primum. In deũ cum de deo male sentit. vt hereticus: vel que dei sũt vsurpare psumit:indigne pticipando sacramentis.vel qñ nomen dei peierando ꝓtem ptibile facit. In primum peccat.cum primũ iniuste ledit. In se vo cũ sibi 7 nõ alij nocet.

Prima distictio

Quo differant delictum 7 peccatum.

Variaz quoque appellati

onem habet. Br.n.peccatum etiã delictum Et delictum fortasse est. vt ait Aug. in questionib9leutici declinare a bono. peccatum est facere malum. Aliud est.n. declinare a bo

no.aliud est facere malũ. ℙPeccatũ ergo est ꝑ petratio mali. delictũ desertio boni. quod ⁊ ipsuz oñdit nomẽ. Quid.n.aliud sonat delictũ nisi derelictũ. ⁊ qui delinquit. quid derelinquit nisi bonuz. Uel delictuz est qñ ignoranter fit. peccatuz quod scienter ꝓmittit. Indifferenter tñ ⁊ ꝑ catuz nomine delicti. ⁊ delictum nomine peccati appellatur.

De septem principalibus vitijs.

Propterea sciendum est septez esse vitia capitalia vel principalia vt Grego. sup Exo. ait. s. inanez gloriaz. iraz. inuidiaz. accidiaz. vel tristitiaz. auaritiaz. castrimargiaz. luxuriaz. Que vt ait Joannes Chryso. significata sunt in septez populis qui terraz ꝑmissionis israeli ꝑmissaz tenebant. De his ꝙ si septẽ fontib⁹ cuncte aiarũ mortifere corruptele emanant. Et dicunt hec capitalia qz ex eis oriunt oĩa mala. Nullũ eniz malũ est qñ etiã nõ ab aliquo horũ originẽ trahat.

De superbia que est radix oĩs mali.

Ex superbia tamen omnia mala oriunt ⁊ hec ⁊ alia. qz vt ait Gre. Radix cuncti mali est superbia. de qua dicit. Imituz oĩs pcti est supbia. que est amor proprie excellẽtie. Cuius quattuor sunt spẽs vt Grego. ait. ℙPrima est cũ bonũ qñ hz quis sibi attribuit. Secunda cũ credit a deo esse datum. sed tñ pro suis meritis. Tertia cũ se iactat habere qñ nõ habet. Quarta cũ ceteris despectis singulariter vult videri. Merito ergo radix omnis mali dicitur superbia. Huic autẽ videt obuiare qñ apostolus ait. Radix omniuz malorũ est cupiditas. qz si radix omniũ malorũ est cupiditas. ergo supbie. Cuius ergo supbia radix est ⁊ initiũ oĩs peccati.

De. 4r spẽb⁹ superbie.

Qñ cupiditas ẽ radix oĩuz malorũ.

Quo sensu vtrunqz radix dicatur omnium malorũ. s. ⁊ supbia ⁊ cupiditas.

Sed vtrumque recte dictũ esse intelligitur. si genera pctorũ singulorũ. nõ singula generũ vtraqz locutione includi intelligãtur. Nullũ quippe genus peccati est. qñ interdũ ex superbia nõ ꝓueniat. Nullũ etiaz qñ ex cupiditate aliquãdo nõ descẽdat. Sũt eniz nõnulli horũm qui ex cupiditate fiunt superbi. ⁊ aliqui ex supbia sint cupidi. Est eniz vt ait Aug⁹. homo qui nõ esset amator pecunie. nisi per hoc putaret se excellẽtiorem esse. Ideoqz vt excellat diuitias cupit. Tali homini ex superbia oborꝛitur cupiditas. ⁊ est aliquis qui nõ amaret excellere. nisi putaret per hoc diuitias maiores habere. Ideo ergo excellere laborat qz diuitias habere amat. Huic innascitur superbia. idest amor excellentie ex cupiditate. ℙPatet ergo ꝙ ex superbia aliquando cupiditas. ⁊ ex cupiditate aliquando supbia oritur. ⁊ ideo de vtraqz recte dicit ꝙ sit radix omnis mali.

Augu.

Am autez volũtas. Circa istã. 42. di. in qua magister recitat dictũ Hiero. in quo innuit ꝙ pctũ cõsistit in cogitatõe. ꝼmõe ⁊ opere. querunt quinqz. ꝑmo vtrũ peccatũ possit esse in cogitatõe. scõdo vtz in sermone. 3° vtrũ cõsistat in opere. 4° vtrũ diuisio Hiero. ꝺ pctõ sit sufficiẽs. 5° posset ꝗri de di. 7. pctõz capitaliũ.

c

Ira primũ arguit ꝙ nõ. qz hz Augu. de duabus aiabus pctũ nusqz est nisi in volũtate. Itẽ de vera religione pctũ adeo volũtariũ est. ⁊c. ſz nõ est volũtariũ nisi qz in volũtate vel ĩ ptãte volũtatis. cogitatio añt nõ est in ptãte volũtatz dicente Aug. 3. de li. ar. c. 15. nõ est in ptãte nr̃a quin visis tãgamur. ꝯ nõ est in cogitatõe pctũ. ℙPretera nihil est pctũ nisi sit cognitũ. qz nõ est pctũ nisi volitũ. ⁊ nihil est volitũ nisi cognitũ. sed cogitatio ñ est cognita vel intellecta. qz si sic aut igit qñ est qñ ñ cõtingit. qz tũc duo actus eẽnt simul in intellectu qñ nõ est necesse ad hoc ꝙ aliquis peccet. nec anteqz insit. qz tũc de ista intellectõe quererẽ. vtrũ eẽt intellecta vel nõ. ⁊ si sic iterũ quererẽ de illa ⁊ sic in infinituz. nec etiã postqz infuit. qz tunc in illa non eẽt peccatũ actualiter. qñ est ꝓpositũ. ℙPreterea in cogitatione nõ est malũ ꝯ nõ est pctũ. ꝓbatio añtis. qz si hoc eẽt verz nõ eẽt nisi qz talis cogitatio est alicuius mali. sed intellectio mali nõ est mala. hz. n. deꝰ cogitationẽ mali in quo tñ nõ est malũ vel pctũ. Scientia etiã est cadẽ respectu oppositorũ ⁊ respcũ vnius oppositi est bona igit ⁊ respectu alterius. Contra est Hiero. in littera. ⁊ sup Ezech. In omnẽ autẽ ⁊c. idẽ etiã dicit Aug. 12. de tri. c. 5.

c

Ira secũdũ. Utrũ pctũ possit eẽ in sermõe. arguit ꝙ nõ. vtẽs instrumẽto ad finẽ illũ ad quẽ est ordiatũ nõ peccat in sic vtẽdo sed sermo ĩuentus est ad exprimẽdũ mutue volũtatis indicia ſm ℙPlatonẽ in thimeo. ℙPreterea si essz pctũ in sermone hoc esset. vel inqztũ est vox vel inqztũ significatiua. nõ inqztũ vox. qz tũc in brutis eẽt pctũ. nec vt significatiua. qz ad significãdũ est imposita. ⁊ eius impositio nõ est pctũ. tũ etiã qz ex hoc ꝙ est significatiua nõ imprimit sibi aliqua qualitas ꝯ. Cõtra Math. 5. qui dixerit fratri suo racha reꝰ erit iudicio. q. d. fa. ⁊c. ℙPretea Jac. 3. si qs vbo ñ offendit. Itẽ ibidẽ lingua ignis est.

c

Ira tertiũ. Utrũ pctũ cõsistat in opere arguit ꝙ nõ. qz qñ nõ est volũtariũ nõ est pctũ opus nõ ẽ volũtariũ ad ℜo. 7. nõ qñ volobꝰ ℔ bago. sed qñ odio malũ illud facio. ꝯ. ℙPreterea in eo qñ est cõe brutis ⁊ hoĩbus nõ põt esse peccatũ. per illud. n. cõe nõ possumus nos ꝙuertere ad finẽ nec auerti a fine. ſz in multis operibus in quibꝰ deberet esse pctũ cõicamus cuz brutis. ꝯ ⁊c. Contra in ps. reddet vnicuiqz iuxta opera sua. ⁊ Apoc. opera. n. illoz sequuntur eos.

c

Ira quartuz. Utz diuisio Hie. ꝺ pctõ sit sufficiẽs ꝓcedit sine argumentis.

Ad questiones istas pre/

mitto quoddam generale. s. q̄ malitia p̄mo ⁊ formaliter non est nisi in aliquo actu voluntatis. p̄obo q̄ iustitia habitualis vt distinguit̄ ꝑ petiñ originale ⁊ actualis iustitia vt distinguit̄ ꝑ petiñ actuale in voluntate. ergo peccatum originale ⁊ actuale est ī volūtate ꝫ satis p̄z per Anſel. de peccato originali c. 4. Itē aug. 3. de li. ar. cā p̄mo peccādi est voluntas. nihil. n. est petiñ nisi qđ est in ptāte faciētis. ⁊ nihil est in ptāte faciētis nisi qđ est in ptāte volūtatis eius. q̄ nihil ꝑter hoc est imputabile. ⁊ iō dicit. 12. de ci. c. 8. q̄ defect⁹ volūtarios sequit̄ debita pena. Ex quo sequit̄ q̄ in solo velle est petiñ p̄mo ⁊ in alijs ñ nisi mediāte velle. Preterea oīs cā actiua ī vniuerso ꝑter volūtatē est nāliter actiua. g̃ nulla ꝑter volūtatē est vitupabilis ꝓpter suā actionē. ꝫ. n. p̄z ꝑ Aug. 3. de li. ar. cā. n. nālis ſm eum non agit nisi ſm q̄ accipit vt agat ab alio. ⁊ iō in nulla sua ꝓpria actione ē vitupabilis. ⁊ iō in nulla actione sua est petiñ. Ex q° sequit̄ q̄ in cogitatōe sermōe ⁊ ope nō est petiñ. formaliter ⁊ p°. ſz ꝫ est in solo actu volūtat̄. 2° dico q̄ ꝫ petiñ nō possit ee formaliter nisi in volūtate vel ī actu eius. māliter tñ pōt ee in istis actib⁹ dictis. s. cogitatōe sermone. ⁊ ope. q̄ ſm Anſel. vbi. ſ. volūtas est motor in toto regno aīe. ⁊ oīa obediūt sibi. sic g̃ volūtas tenet̄ hīe in actu suo rectitudinē. sic tenet̄ hīe illaꝫ in alijs actibus exteriorib⁹ ad quos coopat̄ vt motor sicut igit̄ mouēdo recte potētias inferiores act⁹ eaꝝ sunt recti rectitudine ptcipata. Ita etiā mouēdo nō recte sunt nō recti. quā rectitudinē debꝫ volūtas illis dare. ⁊ ita mouēdo eas nō recte p̄iuat eas illa rectitudine. ⁊ ꝫ habet̄ expresse ab Anſel. vbi supra. c. 4. vbi loquēs in forma aliaꝝ potētiaꝝ dicit. dedisti nobis dñz cui nō obedire nō possum⁹ ⁊c. ⁊ dic̄ q̄ mouet alias potētias in nobis sicut inf̄ra. Ex quo etiaꝫ sequit̄ q̄ nullus actus possit ee malus ēt māliter nisi q̄ pōt imputari ab actu volūtatis formaliter malo.

Ex istis Rndeo ad p̄mā. q. vbi p̄mo videndū est si cogitatio sit in ptāte volūtatis: ⁊ qño. 2° qño pōt ee mala p̄mū. n. est necessariū ad 2m. cū. n. in cogitatōe nō sit formaliter malitia vel peccatū ad ꝫ q̄ sit aliqualiter mala oꝫ q̄ subsit impio volūtatis ex qua subiectōe ꝫbat malitiā a malitia volūtatis. Quātū ad p̄m nō vī q̄ subsit impio volūtat̄. q̄ ois volitio requirit necio intellectionē nāliter p̄oꝛē ſz sil̄ duratōe. q̄ro igit̄ quā cogitatōez pōt īpare. nō illā p̄ioꝛē p̄z. nec aliā ſcāz: q̄ ad nihil mouꝫ volūtat̄ sil̄ duratōe nisi ad illud qđ fuit p̄cognitū. igit̄ si mouet ad cogitatōez ſcāz illa erat iā cognita. ⁊ sic posſz p̄cedi in infinitū. Alīr deducit̄ arm sic. si volūtas p̄t imparī intellectui cogitationē alic⁹ obi: tūc aut illā a qua auertit intellectū aut illā ad quā cōuertit ip̄m. ñ p̄mū. q̄ tūc nō auerteret ab ea. nec 2m. q̄ vt dictū ē volitio requirit in intellectu actualē cognitōez sim̄l̄ duratōe ⁊ p̄oꝛē nā. cogitatio vero ad quā cōuertit ē posterioꝛ nā volitionē ꝑ quā inte⁹puertit̄ ad illā. igitur nō vī q̄ volūtas possit īpare cogitationē aliquaꝫ intellectui nec ip̄m auertere a ꝓsideratōe alic⁹ obi: ⁊ ꝓuertere ad aliud. Preterea in per se cāis eiusdē spēi nō pōt ee circulus ex p̄mo posterioꝝ. tūc. n. idez eet̄ essentialiter p̄ius ⁊ posteri⁹. ſz cogitatio in intellectu est per se cā regsita ad volitōez cū volūtas nō potest velle nisi p̄cedēte cogitatione in intellcū. g̃ non erit e⁹ volūtas cā cogitatōis in itellectu. ⁊ p̄ ñs nec imperabit illā. Dices q̄ cogitatio in intellectu nō ē p se cā volitiōis in volūtate sed tñ cā sine qua non.

Cōtra. cā p̄oꝛ nō solū nō hꝫ ee a cā posterioꝛi. ſz nec ad actū suū p̄supponit actū cāe posterioꝛis. ſz si volūtas īpat cogitatōez in intellectu oꝫ eā ee cāz p̄oꝛē intellectu. g̃ nō p̄supponit actū intellectus vt cām sine qua. Preterea qlz effcūs hñs cām sufficientē pōt cā ri ab eā. ſz quelz intellectic hꝫ cāz sufficientez. s. memoriā pfectā ad e⁹rōnez nō cōcurrit volūtas. vt p̄z ī diuinis vbi ad actū memorie pfecte nō ꝓcurrit voluntas ꝓcausans. q̄ volūtas nō cōcurrit ad ꝓductionē filij ex di. 6. p̄mi li. g̃ nō pōt ipare nec intellectuꝫ mouere ad actū intelligēdi. Preterea cā efficiēs intellectōis mee vī ee obm intellectuale cū intellectu agēte. ex quo sequit̄ q̄ volūtas nō hꝫ cālitatē sup illā. q̄ cāe nāles hñtes cālitatē sup effectū cōem causāt illū totaliter. Rndeo ⁊ dico q̄ oꝫ actū intellectus ee in ptāte volūtatis ita q̄ possit intellectū auertere ab vno intelligibili ad aliud intelligibile cōuertendo. alias inte⁹staret semp in cognitiōe obi pfectissimi habitualiter sibi noti. p° agēs pfectius circa idē passuꝫ fort⁹ agit ⁊ īpedit min⁹ perfectū. p̄z de igne ⁊ aqua que si agant circa idē ignis formaliter impediret aquā in sua actiōe ita q̄ nō hēbit effectū suū. Oꝫ oba intelligibilia respectu intellectōis sunt cāe nāles actiue ⁊ inte⁹ agēs ⁊ possibilis si ponant̄ agere ad itellectionē igit̄ minus pfectū intelligibile p̄sente magis pfecto intelligibili mouēte nunq̄ moueret neq̄ auerteret̄ intellect⁹ ab illo magis pfecto ⁊ efficaciori intelligibili. Preterea Aug. ii. tri. c. 3. ⁊. 15. c dicit q̄ volūtas vult ⁊ copulat intelligētiā pli verū est tñ q̄ in. ii. loquit̄ de sensu sed in. 15. de intellectu.

Preterea scdo de aīa itelligim⁹ cū volumus. s. quoruꝫ notitiā habitualē habem⁹. Preterea habitus est quo quis pōt vti cū voluerit p̄mo etbi. g̃. Dico igit̄ q̄ aliqua intellectio vel cogitatio est a voluntate impata. ⁊ cū possit distīgui cogitatio generaliter ī p̄mā ⁊ scdāz. de p̄ia probo q̄ nō pōt ee ī ptāte voluntatis. q̄ aliqua cogitatio p̄cedit necessario oē velle saltē nā. sed qđ p̄cedit omne velle ⁊ est p̄ius. nā saltē nō est in ptāte nr̄a hoc etiā dicit Aug. 3. de li. arbi. c. 15. nō est in ptāte nr̄a quin viis tangamus. Sed de scda cogitatōe videt̄ difficile q̄ sit ī potestate nostra cū ad nihil videat̄ mouere volūtas nisi ad cognitū. Et dicit̄ hic multiplr. Uno mō q̄ sufficit ad hoc q̄ voluntas moueat ad cogitationē alicui⁹ q̄ illud sit cognitū solū habitualiter nō actualr. Alio mō dicit̄ q̄ sufficit cognitio vel cogitatio alic⁹ obi in vli vel in aliquo sili vel in ōrio. Alio° dz q̄ sufficit cognitio illius obi remissa vel q̄ volūtas remittat intellectū cogitatōe illa inentē sibi ⁊ tūc illa cogitatiōe remissa occurrit aliud cogitabile. Alij dicunt q̄ intellectus hꝫ actū collatiuū. ita q̄ in q̄ztū cognoscit vnū correlatiuū cōparādo ipsuꝫ ad aliud volūtas mouet ad stādū in cognitione illius. Alij dicūt q̄ in potesta te volūtatis nō est cognitio simpler ſz discursiua. ſz ex simplici mouet ad discursiuā. ita q̄ intellectui apprehendēti cognitōe simplici aliqua duo oba voluntas impat collonez vnius ad alteꝝ. Cōtra p̄imū modū ipossibile. n. est volūtatē velle actu nisi sit actualis intellectio in intellectu. si. n. sufficeret habitualis tūc dormiēs vel q̄ztūcunq̄ distractus posset velle aliqđ notū in habitu. Hec secūdus modus valet. q̄ tūc cū in lapide intelligat̄ sība corporea intellectio lapidis sufficeret ad volēdū anez vel bonez. q̄ hec intelligim⁹ in sība corporea vt in vli. Itē illa intellectio in vli vel est idē cū intellectōe in particulari vel nō pōt ee alia. q̄ sicut vle in singulari nō ē aliud q̄z singulare sic nec intellectio vlis in pticulari ē alia a pticulari. g̃ est idē in pticulari. sed per hāc nō intelligit nisi aliqd determinatū. g̃. Pre⁹ intelligēdo vle posseꝫ velle qđlz cōtentū sub vniuersali quod ē volibile vel appetibile. puta intelligēdo aīa posseꝫ velle ouē vel bouē ꝫ tñ nō possuꝫ sine spē ꝑpria ouis vel bouis quā spēz nō cāt illa intellectio vlis. nec ēt volūtas ſz oīm singulare ⁊ inte⁹ agēs. igit̄ itellectio vniuersalis ñ sufficit. 3° etiā mod⁹ nō est cōueniēs

bñ.n.ꝓcedo q̄ volũtas põt remittere cogitationẽ in existentẽ ſz tũc a caſu accidit q̄ occurrit aliud ĩtelligibile vel cogitatio alterij⁹ intelligibilis vel eiuſdẽ aliter q̄z prius qd̄ quidẽ intelligibile moueat intellectũ ⁊ volũtatẽ.⁊ ſic ſolũ caſualr ⁊ nõ p ſe eẽt cognitio in ptãte volũtatis. ¶Preterea nõ ſaluat ꝓpoſitũ.qz q̄ztũcũq̄z volũtas moueat ad aliud remittẽdo põrez cogitationẽ h̄ tñ nõ eſt per ſe ad aliqd̄ determinatuz qz hoc ſolũ eſt ad fãtaſma fortius qd̄ forti⁹ mouet.⁊ ꝑ accñs mq̄ztũ.ſ.remittit illã cogitationẽ. 4⁹ etiã modus nõ ſufficit.nõ.n.ſemp ad h̄ q̄ volũtas auertat intellectũ ab vno ⁊ cõuertat ad aliud oz q̄ cognitio vel cogitatio ſit cõpatiua.qz vnũ obm põt cognoſci per ſe ſine cõpatõe ad aliud ⁊ ab intellectõe illiuſ põt volũtas auertere intellectũ. Ultim⁹ etiã modus nõ valet qz ſi nõ eſt in ptãte illud ſine quo nõ põt hr̄i diſcurſus nec etiã ipſe diſcurſus erit in ptãte nr̄a diſcurſus aũt neceſſario ꝓſupponit cognitionẽ appr̄henſiuã obi.⁊ illa ſimplex intellectio obi qua debet intellectus diſcurrere nõ eſt in ptãte volũtatis vt p batũ eſt.s.g̃ nec diſcurſus. Itẽ ꝫ oẽs modos ſimlr qz nullus põt aſſignare aliquẽ actũ in intellectu ĩ eodẽ inſtãti cũ volitione qui ad h̄ ſufficiat.nõ p⁹.qz ille nullũ actũ ponit ſed ſolũ cognitionẽ habitualem nec ſecũdus qz volitio eſt in ſe diſtincta ſz act⁹ vel cognitio in vli eſt indiſtincta.nec ꝫ⁹ qz remiſſio intellectionis vni⁹ obi nõ ponit aliquã intellectõez alteri⁹ obi niſi a caſu.nec 4⁹ qz q̄ñ intelligo lapidẽ abſolute nõ hẽo cõpationẽ p̄uiã nec abſoluta intellectio ſufficit ad h̄ q̄ velit cõpatiuã nec.5⁹.qz in inſtãti in quo volũtas ꝙuertit nõ ĩtelligit extremũ a quo diſcurrit qz ab intellectione illius auertit.nec extremũ ad qd̄ diſcurrit.qz illius intellectio eſt naturaliter poſterior volitione. Stat g̃ difficultas p̄edicta.

Reſpondeo g̃ p̄mittẽdo.ꝫ.ꝓpoſitões. p⁹ q̄ vna intellectõe pfecta ⁊ diſtincta exñte in intellectu multe intellectões indiſtincte ⁊ ĩpfecte põt ineſſe.pz in ex⁹ in viſu qui i pyramide ⁊ infra baſiz videt vnũ p̃ctũ in cono diſtincte ⁊ tñ in eadẽ pyramide ⁊ infra eãdẽ baſim videt multa ĩperfecte ⁊ indiſtincte ſi h̄ eſt poſſibile in ſenſu multomagis in intellectu. 2⁹ ꝓpõ eſt q̄ ĩtellectione inexñte lz nõ cognita vt obm põt voluntas velle ⁊ cõplacere ſibi in obo illius intellectõis ⁊ in illa intellectiõe ⁊ nõ ꝓplacere ſibi.aliter.n. volũtas ñ poſſz copulare parẽtẽ cũ ple.qd̄ eſt ꝫ Aug.quaſi vbi q̄z in li.de tri. 3⁹ ꝓpõ eſt q̄ volũtate cõplacẽte intellectioni intellectio firmaf ⁊ intẽdit.ipſa aũt nõ cõplacẽte vel nolẽte infirmaf ⁊ remittit.⁊ hoc declaraf ſic.agẽs qd̄ eſt diuerſaꝝ opationũ ⁊ actionũ ſi circa vnũ ⁊ idẽ agit fortius agit ⁊ pfectius q̄z ſi ſimul agat circa deſpata.vtus.n. vnita fortior eſt ⁊ pfectior igit ſi aia ſm oẽs ſuas potẽtias agit circa idẽ fortius ⁊ pfectius agit q̄z ſi circa diuerſa ſm diuerſas potẽtias ageret.⁊ iõ ſi volũtas operaf circa idez circa qd̄ inte⁹ confirmaf inte⁹ in actõe ſua.⁊ hec eſt rõ ꝓpter qd.q̄ vero ita ſit pz per expientiã certã ſicut quilibz põt expiri in ſe. ¶Preterea agẽs inferius pfecti⁹ agit ꝙcurrẽte agẽte ſupiori lz nõ neceſſario reqſito.ſz volũtas eſt agẽs ſupius reſpectu inte⁹ lz nõ necio requiraf ad actionẽ inte⁹.g̃ ⁊c. Dico igit q̄ vna intellectione inte⁹ exñte pfecta põt ibi eẽ multe ꝙfuſe ⁊ impfecte.niſi illa inte⁹ eẽt ita pfecta ⁊ actualis q̄ nõ pateret ſecũ aliã.illis g̃ cõfuſis ⁊ ĩpfectis ibi exñtibus põt volũtas ſm ꝓpõez ſecũdã cõplacere q̄lz eaꝝ etiã ſi illa inte⁹ nõ fuerit cognita vt obm actualr.⁊ ex tertia volũtate cõplacẽte in aliqua intellectõe confirmat illã ⁊ intendit.illa igit que fuit remiſſa ⁊ ĩpfecta fit p iſtã cõplacẽtiã pfecta ⁊ intenſa:⁊ ſic põt ipari cogitationẽ ⁊ cõuertere intellectũ ad illã. volũtate aũt nolẽte lentẽ aliã intellectõez ⁊ nõ cõplacẽte in ea illa remittit vel deſinit eſſe.⁊ ſic dicit volũtas auertere intellectũ ab intellectõe illius. Et eſt ſimile: vt dictũ eſt de oculo qui ſtãs in cõpatione eadẽ ad aliqd̄ corpus viſuz ſine motu aliquo ⁊ manẽte eadẽ pyramide põt vtus viſiua in aliud p̃ctũ qd̄ p⁹ videbat lz ipſe nõ niſi forte viſio illa eẽt ita pfecta q̄ nõ p̃mittẽt ſecũ aliaz.

Ad argumenta Ad primũ d° q̄ volitio requirit intellectionẽ põrẽ nã ſz ſufficit q̄ illa inte° ſit ĩpfecta ad h̄ q̄ voluntas illi cõplaceat vt dictũ eſt. Ad 2^m dico q̄ nõ eſt inconueniens eẽ circulũ vbi cã ſupior nõ eſt ſimpliciť neceſſaria:ſz ꝙtingenter cõcurrit cuz inferiori.⁊ poteſt effcũ s inferioris eſſe ſine illa.ſic aũt eſt in ꝓpoſito.volũtas.n.nõ eſt cã neccia ĩtellectõis. In causis aũt nãlibus ⁊ neceſſarijs ordinatiſ ſimplr illa ꝓpoſitio eſt vera. Ad ꝫ^m dico q̄ intellectões habẽt cãm ſufficiẽtẽ memoriã.quo ad pfectõez quã illa põt cãre.ipſa tñ eadẽ cã ꝙcurrẽte cũ ſupiori vel h̄ite ordinẽ eẽntialẽ circa illud circa qd̄ agit ipſa ꝑpter quẽ ordinẽ nate ſũt iſte potẽtie ſe inuicẽ ĩpedire cũ circa diuerſa opanf.iõ circa idẽ ſe intẽdũt.⁊ tũc ſeqf operatio intẽtior ⁊ pfectior. vñ qñ ĩtellect⁹ intelligit aliquid ſi eẽt opatio volũtatis circa idẽ ⁊ imaginatio: circa idẽ imaginabile.⁊ ſenſus circa idẽ pticulare. puta q̄ eẽt pñs.pfectior eẽt intellectio.qz potẽtie diſtincte circa diuerſa remittunf in actionib⁹ ſuis.

Aliter poſſet dici q̄ voluntas habeat immediataz actionẽ ſup intellectũ ſed hoc eſt difficilius.

Sequitur 2^m qũo.ſ.põt eẽ pctñ in cogitatione. Ad qd̄ dico q̄ ipſi⁹ volũtaſ ſũt duo act⁹.ſ.ꝓplacẽtie ⁊ cõcupie ⁊ act⁹ ꝓplacentie ꝓr eſt qz ꝑus cõplacet volũtati ex dilectõe ĩ illo cui ꝙcupiſcit q̄z ꝙcupiſcat aliqd ſibi. volũtas igiť põt ſibi aliqd in ordinate ꝙcupiſcere ⁊ ꝓplacere in illo.⁊ ẽt potẽtijs inferioribꝰ põt aliqd̄ inordinatũ ꝙcupiſcibile ꝙcupiſcere ⁊ in h̄ ꝓplacere in illo.⁊ eodẽ mõ põt quo ad act⁹ inte⁹ q̄ñ igiť volũtas ĩpat cogitõez alicuius illiciti qua vult q̄ obm ſit ſibi pñs ad ꝙtinuãdũ delectationẽ ⁊ ꝓplacẽtiã in illo ſi illud cogitatum ſit illicitũ in ꝓplacẽtia plena illo mõ p̄dicto eſt pctñ mortale.⁊ h̄ nõ ſolũ de carnalib⁹ vt cogitare luxuriã ſz ẽt in actibus ĩtellect⁹ reſpectu alioꝝ oboꝝ vt imaginari ⁊ morari cũ delectõe in cogitatõe mortis inimicoꝝ.⁊ ſic pz q̄ cogitatio de obo illicito ꝓcedẽs ex ꝓplacẽtia volũtaſ in illo poſt deliberatõez eſt pctñ mortale.ſicut.n.eſt pctñ mortale volũtati ꝙcupiſcẽ ſibi delectatõez de obo illicito ⁊ illã etiã vel aliã cõcupiſcere potẽtie inferiori ſic ẽtẽ pctñ h̄ velle cogitatõez de iſto obo. Hec eſt ſnia Aug.12.de tri.c.12.⁊ magr allegat di.24.c.illo. Itaq̄z vt breuiter ſũma ꝓſtringã ⁊c. Et q̄ Aug.ibi intelligat q̄ delectatio ſine cõſenſu in op⁹ ſit pctñ mortale.pz p illud qd̄ dicit ſola mulier cogitat de re illicita totuſh̄ dñabiť niſi mediatoris gr̃a iterueniẽte liberef.q̄ ſi eẽt veniale poſſz ſine gr̃a op⁹ liberari. Ex quo in eadẽ cogitatiõe põt eẽ pctñ ⁊ nõ eẽ.qz q̄ztũcũq̄z cogitatio ſit delectabilis cũ tñ obm ſit delectabile nõ eſt pctñ. vñ vir ſanctus põt delectari i cogitatõe alic⁹ pcti qd̄ deteſtaf delectari tñ in cogitatõe alic⁹ pcti q̄ten⁹ obz ſit ſibi p̄ſens vt delectef in illo vt in obo eſt pctñ.⁊ h̄ pz p Aug.9.tri.c.9. diffinire itẽ pãtiã verbũq̄z ei⁹ dicer ptinet ad artẽ moralẽ.eẽ aũt itẽ patũ ptinet ad illud qd̄ i illa arte culpaf.ſic̃ noſce ⁊ diffinire qd ſit ſoloeciſm⁹ ptinet ad artẽ loq̃ndi.facere aũt illud vicioſũ ẽ qd̄ in eadẽ arte reph̃ẽ dif.ſic g̃ ſi cogitatio placz ⁊ cõtinuaf nõ ꝓpter cogitatũ ſz vt p eã qs ad finẽ debitũ deducaf non eſt pctñ.ſed ſi ꝓpter obm illicitũ vt in ipſo delectef ſic eſt peccatũ.⁊ iſte modo ſancti viri deteſtantur cogitationes illicitas.

Ad pmū pz p pdicta, ꝓcedo eni q̄ petīn formaliter nō est nisi in volūtate. ſz mālit pōt esse in alijs actib⁹. nō tn nisi vt impant a volūtate. vñ pma cogitatio vt pz supra nō inducit petīn sed totiens hz hō pmas cogitationes quotiēs sibi occurrūt diuersa oba ⁊ quotiēs surgit a somno. Ad 2m ꝓcedo q̄ pma cogitatio nō ē in ptāte volūtat. ſz sic complacere cogitationi ⁊ sic acceptare ⁊ tenē intem ibi. bñ ē in ptāte volūtat. Ad 3m dico q̄ nō segtur cogitatio nō est p̄us cognita g̃ nec volita. nā sufficit q̄ actus cogitationis sit pñs in rōne act⁹ nō m rōne obi ꝓsiderati nec recte nec reflexe ad ꝺ q̄ volūtas velit illā ⁊ cōplaceat sibi in illa. vñ ad ꝺ q̄ aliqd sit volitū sufficit ei⁹ cogitationē actualr intellectui iherē. Ad 4m pz ex 2o ar⁹ qōnis quō. ſ. petīn est in cogitatione.

Ad questionem 2. soluendā. pmo videndū est qūo sermo sit in ptāte volūtat. 2. quō in ea est malitia. Quantū ad pmū dico q̄ op⁹ accipit in ꝓposito p opatione potētiarū inferioꝝ aliarū a potētia motiua lingue. hz n. ꝼmo sit qōdā op⁹ distinguit tn ꝑ alia opa qꝝ ꝼm illud op⁹ sermonis maxime se hz hō ciuilr ⁊ politice. Dico ergo q̄ potētia motiua ē in ptāte volūtatis vt supra visum ē. ⁊ silr potētie sensitiue ⁊ ēt vegetatiue q̄ten⁹ dependēt a motiua sicut potētia ⁊ vegetatiua q̄ztū ad nutritiuā regrit appōnē nutribilis ⁊ silr approximatiōnē actiui ad passiuū. ⁊ ꝼm hꝺ potētia gñatiua ē in ptāte nr̄a ⁊ in ea pōt eē petīn materialr inq̄ztū ad actū motiuū. ordinatū p̄cedit potētia motiua q̄ ē in ptāte volūtatis. silr ēt q̄ztū ad potētias sensitiuas q̄ten⁹ opationes earū dependēt a potētia motiua. Ēlñ Aug. ii. tri. c. 8. dicit q̄ qꝝ opatio palpebrarū nēcio regrit ad visionem. ⁊ mot⁹ localis palpebrarū obedit aīe. eaten⁹ visio ē in ptāte volūtatis. Sed sunt ne hi⁹ potētie aliter in ptāte volūtatis q̄z p̄ncipiū motiuū. Dico q̄ sic. in quantū. ſ. pfecti⁹ p̄t in actū suū ex hoc q̄ volūtas hz actū suū circa idē obm pz in visu. nā ſtāte eadē dispōne obi ⁊ oculi pōt visus impari a volūtate vt absq̄z motu locali intueat nūc aliquē p̄ctū pfecti⁹ q̄z p̄us. ⁊ hꝺ in eadē pyramide ⁊ infra eādē arē ꝓpter copulationē volūtatis. De scō dico q̄ malitia ē in eis matialr eodē mō sicut in alijs. ſ. ꝼmone ⁊ cogitatiōe ſ. q̄n nō sunt cū debitis circūſtātijs elicite ⁊ carent rectitudine pticipata quā debēt hēre. Ad p̄mum ꝺ aplō dico q̄ illud ꝺz itelligi quo ad primos mot⁹ de qb⁹ nō video q̄ sint petīn. q̄z p̄cedūt oēm actū volūtatis. ⁊ nulla rō culpe ē in aliquo p̄cedēte actū voluntatis. Delectationes vo q̄ sunt in volūtate tanq̄z p̄mi mot⁹ sunt petīn q̄n sunt de obo illicito. vt q̄n volūtas delectat̄ appetitui sensitiuo. q̄z ille nō sunt sine actu rationis ⁊ volūtatis p̄cedente. Si dicas q̄ primi motus sunt peccata ex eo q̄ volūtas non p̄uenit tūc nō est petīn cōmissiōis ſz omissiōis. ⁊ sic illa opa que sunt pcā formalr sunt illa opa interioꝝa. Ad 2m dico q̄ appetit⁹ nr̄ in quo ꝓuenimus cū brutis est libꝝ ⁊ rōnalis p ptcipatiōez nō aūt p actū suū ſz p actū alteri⁹ po⁹. ſ. volūtatis cui subest. ⁊ ideo pōt ꝓuerti ad bonū ⁊ auerti a bono. In brutꝝ aūt hz sit appetitus sensitiu⁹ nō tn ē ptcipes rōis in eis sicut in nobis.

Ad questionē. 4. dicendū q̄ Hiero. nō diuidit hic petīn formalr nec sōm peti formans qꝝ hē act⁹ volūtatis ⁊ nō cognitio nec ꝼmo nec op⁹ exterius. nec etiā originale petīn qꝝ illō ē solū in aīa. sed distinguit hꝺ tn ſbm māle peti. ⁊ possz cōtineri illa diuisio petī sub duplici mēbro. ſ. q̄ quoddā ē petīn i actu interiori quoddā ꝓsistit i actu exteriori. ꝓmo nō est petīn cogitationis. 2o subdiuidit q̄z sic ꝓtinet locutōnē ⁊ opationē. q̄z locutio maxime ꝓuenit hoi vt ē rōnalis ⁊ vt ē hō. q̄z vt sic ē cōicatiu⁹ ⁊ sic circūloqmur actū exteriorē per duo mēbra. ⁊ ꝺz itelligi diuisio positiue quo ad petīn cōmissionis negatiue quo ad peccatū omissionis in cogitatione locutione ⁊ ope.

Circa gntū. ſ. de distinctione pcātōrū capitaliū ē sciēdū q̄ ex⁹ solutio pz dis. 6. huiꝰ vbi q̄stū fuit de peccato āgeli. volūtas. n. ꝓiūcta appetitui sensitiuo nata ē tēdere in delectabilia talis appetit⁹. ⁊ maxime in maxima delectabilia ⁊ appetibilia appetitui sensitiuo excellētiori sicut intellect⁹ ꝓiūctus nat⁹ ē intelligere sensibilia. ⁊ p̄ius ea que sūt p̄us sensibilia. volūtas igit nr̄a ꝓpter ꝓiūctionez sui cū appetitu sensitiuo nata ē tēdere i delectabilia tali appetitui. ⁊ ꝼm ista delectabilia possent assignari pcā capitalia carnalia. spūalia aūt ꝼm id qō ē delectabile volūtati in se nō ꝓpter appetitū sensitiuum petīn aūt auaritie nō vr̄ eē nisi circa appetibile vtile qō ordinat̄ ad appetibile ꝼm se altero dictoꝝ mo

Ad pmū argumētū dico q̄ vsus instrumēti ad finē suū hz i se nō sit formalr malus pōt tn esse malus materialiter inq̄ztū unpat̄ in volūtate in q̄ est malitia formalr vt cū intēdit malū finē. Si autē talis vsus sit ſz dictamē recte rōis nō est in eo malitia aliquo mō. Ad 2m dico q̄ illa malitia est in voce materialr ꝑut est significatiua. Et cū dicis q̄ ipo⁹ ad significādū nr̄lā q̄litatē voci tribuit ꝓcedo nec aliquā itentionē nec aliquē ꝓceptū vñ nihil valet q̄ dicūt aliq̄ q̄ vox significatiua ꝓtinet in se cōceptuz rei quē cāt in aīo audiētis. Si. n. hoc eēt verū tūc vox significatiua audita mouere posset intellectū audientis ſz illā intētionē inq̄ztū. ſ. est sic significatiua ⁊ tūc vox latia significatiua monēt intellectū greci audiētis eā ad ꝓceptū quē exꝑmit qō falsuz est. vñ per hoc q̄ est siñificatiua nulla q̄litas sibi imprimitur nec aliquē ꝓceptū in se ꝓtinet. sicut nec in circulo causat̄ q̄litas aliq̄ de nouo p hꝺ q̄ ponit̄ ad significanduz vinū. Ideo dico q̄ vox significatiua solū ē signum rememoratiuū ad placitū. vñ vox tn̄ i mutat sēsuz audit⁹ nec hz cāre in sensu vel in fantasia vel in intellectu nisi ꝓceptū vocis ex se. auditu tn̄ i mutato a voce significatiua imutat̄ fantasia ⁊ memoria ⁊ rememorat̄ rei cui tale nomē fuit ipositū. ⁊ sic excitat intellectū ad ꝓsiderationē illi⁹ rei cui⁹ p̄us habuit notitiaz aliter eni nihil moueret nisi res cui imponit̄ p̄us fuerit sibi nota. ⁊ q̄ ad rē illā significandā ponebat̄. et sic reducit inte⁹ ad actualē intellectionē rei p̄us note habitualiter. ⁊ isto mō pōt eē materialiter malitia i voce vt est instrumentum voluntatis.

Ad questionem 3am soluēdā videndū ē vt p̄us quomodo opationes aliarū potētiarū sunt in ptāte volū

dox. s. ad voluptatē vel honorē. Scōm tñ formalē rōnē pctōx ista diuisio septimēbris nō ē sufficiēs. immo cēt p se accipiēda distinctio pctōx · vel ex carentia vel ex obligtate p̄ceptox ita q̄ sic sunt. io. p̄cepta ita sunt. io. pctā capitalia. ꝛ ex oppōne ad virtutes. ꝛ de hoc dictum est di. 6.

Ista est distictio. xlij. hui⁹ secūdi libri. In qua qdē distictōe magr ostēso q̄liter ex simplici intētione vl' volūtate act⁹ exterioz hz maliciā vl' bonitatē. Determiat q̄stiones quasdā circa p̄dicta Et circa hoc tria facit. ¶Prio enī innestigat actus exterioris cū pctō cōueniētiā. Scōo ondit q̄liter act⁹ peti trāsiēs relict post se quandaz reat⁹ obligatiōez. Tertio assignat varioz peccatox distinctionē. primū facit a p̄ncipio distinctiōis vsq; ibi. ¶Preterea queri solet. Secundū vsq; ibi. Modi aūt peccatox Tertiū vsq; ad finē distictionis. In speciali vero sententia magistri stat in trib⁹ ppositiōib⁹. quax prima est hec. Quānis volūtas ꝛ act⁹ exterior sunt duo act⁹ distincti realiter. vno tñ numero cōformitate vl' discōformitate bōi vl' mali dicunt mortalit. ¶Hanc eni ppositiōez magr ponēs q̄rit. Utx volūtas mala interior ꝛ opatio mala exterior sint duo pctā vl' vnū Et rñdēs dicit. q̄ qdā dixerūt. q̄ sint nisi vnū pctm ¶Illi dicūt q̄ sint diuersa pctā. q suā opinionē ꝑ p̄mā trib⁹ rōibus p̄bāt. ¶Prio sic. volūtas interior ꝛ act⁹ exterior sūt diuersa. aut̄ sunt diuersa pctā. aut diuersa nō pctā. sz nō sunt nō pctā. qr vtrunq; ē pctm. ḡ diuersa sunt pctā. Et rñdet magr primaz opinionē soluēs dicēs: q̄ lz sint duo act⁹. sunt tñ vnū pctm. qr ambo vnū contēptū faciunt. Scōo sic Si illi duo act⁹ sint tñ vnū pctm ꝛ nō diuersa. igit nō magis debēt puniri qui peccāt actu exteriori ꝛ interiori simul q̄z qui peccāt iteriori tñ. qō ē icōueniēs. Ubi magr rñdēs dicit q̄ qui peccat anibob⁹ actib⁹ simul plus punit q̄z qui peccat iteriori tñ. nō ideo q̄ illi duo act⁹ sint peccata diuersa. sz ideo qr ex plurib⁹ factū est pctm. Tertio sic diuersis mādat phibet act⁹ ꝛ volūtas interior ꝛ act⁹ exterior. ḡ sunt diuersa pctā. Et respondēs magr dicit. ex diuersitate mādatoruz quib⁹ illi duo act⁹ phibent nō posse argui q̄ sint diuersa pctā qr sicut vna charitas dei ꝛ primi diuersis mādatis p̄cipit. sic etiā diuersi act⁹ vnū pctm facientes diuersis mādatis phiberi possūt absq; hoc q̄ sint diuersa pctā. Scōa ppō est hec. Alia p pctm sua pulchritudie destituta pōt trāsitū iteriori ꝛ exteriox actuū manet corrupta ꝛ polluta. ¶Hāc eni ppositionē magr p̄bās q̄rit. Utrū expleto ꝛ trāseūte actu tā iteriori quā exteriori remaneat pctm. i. reat⁹ culpe in boie. Et arguit q̄ nō. qr volūtas illa mala pacto actu vitioso nō est. neq; act⁹ exterior est neq; hō vult postea qō ante volebat. neq; agit qō antea egit. Et rñdet magister q̄ nō sit dubitandū qn pctm trāseat actu. licet tñ māeat reat⁹. i. obliget boiez ad penā. siue eternaz siue tpalē. Tertia ppō ē hec. ¶Pctm q̄z q̄ p compationē ad diuersa varie accip it diuersimode distinguit. ¶Hāc ppositionē magr ponēs dicit. q̄ pctm diuidit q̄stū ad eius radicē in duo. quod p̄bat per beatum aug. dicentem super illud p̄s. Incensa igni ꝛ suffossa ꝛc. qō ex duob⁹ peccat. s. ex cupiditate male incendēte. ꝛ ex timoze male humiliāte. ad que duo oia pctā mortalia reducunt. ¶Hā oīs peccās. aut appetit nō appetēda aut timet nō timēda. Alio mō diuidit pctm q̄stū ad eius actū sup btm ¶Diero. super Ezechielē dicētez. q̄ triplicit peccat. aut cogitatione. aut locutione. aut opere. Et trib⁹ his modis addit beat⁹ ¶Diero. quartū. s. aut cōsuetudie. Tertio diuidit pctm quo ad eius obiecta. q̄z q̄ dici ꝙsueuit q̄ peccat q̄ñq; in deum. vt cū aliqs male sentit d̄ deo p hēsim vl' in alijs que dei sunt. q̄ñq; in p̄ximū vt cū eō in se vel in suis iniuste ledit. Q̄ñq; ñ in semetipsū vt cū sibi ꝛ nō alteri nocet Quarto diuidit pctm q° ad nomē quo noiat. qr dicit pctm q̄z beat⁹ Augustt. rōe male actiōis vel qr scienter cōmittit. delictū vero dicit rōe significatōis boni. qr in quolz pctō bonū deserit. ꝛ malū opat. vel etiā qr ignorant cōmittit. Istis eni p̄missis magist enumerat. 7. pctā mortalia capitalia ideo sic dicta. qr oia alia cetera pctā ex istis septē peccatis mortalib⁹ oriunt. que significant p septē gētes q̄s dñs expulit p filios isrl' de terra promissionis. Et tm̄ in speciali.

De peccato in spiritūsanctum q̄d dicit etiam peccatum ad mortem.

Di. 45

St pretereaquod dā pctm gen⁹ ceteris graui⁹ ꝛ abomiabili⁹ q̄d dr̄ pctm in spūz scz De quo in euangelio veritas ait. Qui peccauerūt in spūm scm nō remittet ei neq; hic neq; in futuro. Et Joā. in epla canonica. Est pctm ad mortē non p̄ eo dico vt qs oret. Qui enim peccat in patrem remittetur ei ꝛ qui peccat in filium remittetur ei. qui aūt blasphemauerit in spūm scm non remittetur ei. neq; hic neq; in futuro. Sz queritē qd sit illud pctm in spūm scm vel ad mortem Quida dicūt illud pctm esse desp̄ationis vel obstinationis. Obstinatio ē indurate mentis in malitia ptinatia p quā hō fit impenitens. Desp̄atio ē qua qs diffidit penit⁹ de bonitate dei estimās suam maliciā diuine bonitati magnitudinē excedere. Sicut chayn qui dixit. Maior est iniqtas mea q̄ vt veniā merear. Utriūq; Xo dicitur pctm in spūm sanctuz qr spūs scūs ē amor p̄tis ꝛ filij. ꝛ benignitas q̄ se inuicē ꝛ nos diligūt. que tāta ē cui⁹ finis nō ē. Recte ergo in spūm scm delinquere dicunt̄ q̄ sua malicia dei bonitatē supare putāt. ꝛ iō p̄niam nō assumūt. ꝛ q iniqtati tā ptinaci mēte inherēt vt eā nunq̄ relinq̄re p̄ponant. ꝛ ad bonitatē spūs scī nunq̄ redire patiētia dei abutētes. ꝛ de misericordia dei nimis p̄sumentes. qb⁹ plz malicia p̄pter se. sicut p̄is bonitas. Isti nimia ptinacia ꝛ p̄sumptione pecāt autumātes deū nō ee iustū. Illi desp̄atione deū nō bonū existimāt. tollētes in hoc turbulētissimo iniqtatū mari portū diuine iustitie quo se recipiāt fluctuātes. Atq; ipsa desp̄atione addūt pctā pctis dicētes misericordiaz nullā ee. ꝛ q̄ super peccatores necessaria damnatio debetur.

Quid sit illud pctm.

Quorū dā opio

Quid. sit illud pctm.

Aug. 8 vbi soñi

Utruz omnis obstinatio sit peccatū in spiritum sanctum.

Sed queritur vtrum omnis obstinatio mentis in malicia obdurate. oisq; desp̄atio sit pctm in spūm sanctū. Quidā dicūt oēm obstinationē ꝛ oēm desp̄atio

Opio quorundam.

nē eē pcm̄ in spūm sanctū. Qō si ē aliquando illud peccatū remittitur. qz multi ēt obstinatissimi ⁊ desp̄atissimi q̄ertūtur. vt augº ait sup illū locū ps. Conuertā in p̄fundū maris. i. oēs q erāt desperatissimi. ⁊ ibi. Mittit crystallū suū sicut bucellas. i. obstinatos facit alios doctores. Talis q̄sio ibi ēt euidenter oñditur vbi ait. Qui educit vinctos i fortitudine. Similiter ⁊ eos qui exaspant q habitāt in sepulchris. Scōm istos illud peccatū dicitur irremissibile nō quin aliqñ dimittatur. sz qz vix ⁊ raro ⁊ difficulter remittitur. Non enim soluitur cristallus nisi vehementi spūs impetu. Alij vo tradunt nō quālibz obstinationē vel desp̄ationē appellari peccatum in spūm sanctū. sed illā tantū quā comitatur impenitētia. q etiā impenitētiā dicunt esse peccatum. Sed qz aug. dicit impenitētiam eē peccatū in spūm sanctū. cum sic obstinatus est aliquis vt nō peniteat discuti opz. an aliud sit obstinatio aliud impenitētia sit in eo peccatū. an idē sed diuersis modis cōmissuz Scōm istos peccatū illud dicitur irremissibile eo q nunq̄ dimittatur. Unde aug. etiaz dicit q hoc solum peccatū veniā mereri non pōt. Et ihiero. q taliter peccās digne penitere nō pōt. Et ideo recte Joā. dicit vt nō p eo oret quis. qz q sic peccat orationibus ecclesie hic vel in futuro iuuari nō pōt habēs cor induratū tanq̄ lapis sicut de diabolo legitur Post banc vitā q valde mali sunt merito ecclesie iuuari non possunt.

Alioꝝ sñia

Qualiter accipitur pcm̄ in spūm sanctuz

Est etiam alia huius pec

Augus. cati a ssignatio. Hoc enim peccatum aug. diffinies in lib. de sermone domini in mōte ait Peccatum ad mortē est cum post agnitionem dei p gr̄am xp̄i oppugnat aliquis fraternitatem ⁊ aduersus ipsam gr̄am q̄ reconciliatus ē deo inuidie faucib⁹ agitatur. q̄ fortasse est peccare in spūm sanctum. q̄ peccatum dī nō remitti. nō qz nō sit ignoscēdū peccāti si peniteat. sed qz tanta est labes pcti illi⁹. vt dep̄candi humilitatē subire nō possit etiaz si peccatum suum mala ꝓscia agnoscere ⁊ enunciare cogatur. vt iudas cum dixit. peccaui. facilius desp̄ans cucurrit ad laqueum q̄ humilitate veniā peteret. q̄ ꝓpter magnitudinez pcti iam ex dānatione pcti tales hēre credendum est. Ecce q̄dam assignatio pcti in spūm sanctum vel ad mortē hic posita ē qua illud peccatum eē traditur oppugnatio fraternitatis post agnitionē ⁊ inuidentia gr̄e post reconciliationem. q̄ spēs q̄dā obstinationis itelligi pōt. Illam tñ diffinitionem aug. in li. retractationum rememorans aliqd adjciēduz ibi fore. nec asserendo se dixisse aptitia dicēs

Augus.

Qdē qdem nō ꝓfirmauit quoniam hoc putare me dixi. Sz tñ addendum fuit si in hac sce lerata mentis puersitate finierit hanc vitam. Quoniam de quocunqz pessimo in hac vita ꝓstituto nō est desp̄andum nec p illo imp̄ꝛu dēter oꝛatur de quo non desp̄atur. His verbis insinuatur peccatum p̄missa diffinitione descriptum. tunc solum debere dici ad mortem vel in spiritum sanctum cum non habz comitem pniam nec de aliquo pctore desperandum est in hac vita. ⁊ ideo pro oi eē orandum. Añ illud Joan. non pro eo dico vt qs oꝛet. sic accipiendū videtur vt p aliquo peccāte ad mortē vel in spūm scm̄ post q̄ finierit hāc vitā nō oꝛemus. Dum autem in hac vita ē. nec peccatū illius iudicare. nec de illo desperare. sz p illo oꝛare debem⁹. Añ aug. de verbis dñi de impnia q̄ē blasphemia in spiritū sanctum sic ait. Ista impnia vel coꝛ penitens q̄diu quisq̄ in hac carne viuit nō pōt iudicari. De nullo enim desp̄andū ē. q̄diu ad penitētiam patiētia dei adducit Judagan⁹ est hodie. iudeus infidelis ē hodie. hereticus ē hodie. scismaticus est hodie. quid si cras amplectatur catholicā pacē ⁊ sequatur catholicā vitatem. Quid si isti quos in quocunqz genere erroꝛis notas. ⁊ tanquā desp̄atissimos damnas anteq̄ finiant istā vitam agunt pniam. ⁊ inueniūt veram requiē ⁊ nunq̄z i futuro. Nolite ergo añ tp̄s iudicare quicquam. Ex his oñditur p singulis pctoꝛib⁹ in hac vita eē orādum. nec de aliquo eē diffitendum q̄ q̄erti pōt dum in hac vita est. Quia non pōt sciri de aliquo vtrum peccauerit ad mortem vel i spūm sanctuz nisi cum ab hac vita discesserit nisi forte alicui p spiritum sanctum mirabiliter reuelatum fuerit. Ex p̄dictis aliquatenus capi pōt quō accipiatur peccatum in spūm sanctum. s. inuidentia gr̄e frīnitatem ipenitentis oppugnans. que vtiqz obstinatio esse videt ⁊ ois ipenitentis obstinatio atq̄z desperatio. Notandum vo est q nō ois qui nō penitet impenitens dici pōt. qz impenitentia ꝓpie obstinati est. ⁊ vt quidam volunt ēt desperati.

Alia assignatio pcti in spiritum sanctum.

De hoc quoq̄z peccato in

Ambr. spiritum sanctum Ambr. in li. de spiritu sancto differens diffinitam assignationem tradit dicens. Cur dñs dixerit. qui blasphemauerit in filium hois dimittetur ei. Diligenter aduerte. nunquid alia est offensio filii. alia spiritus sci. Sicut vna dignitas. sic vna iniuria Sed siquis corporis specie deceptꝰ humani remissius aliquid sentit de xp̄i carne quaz diuinum est hz culpam. nō est tñ exclusus a venia. Siqs vero sci spiritus dignitatem maiestatē ⁊ potestatem abneget sempiternā. ⁊ pu

tet nō in ſpiritu dei eijci demōia. ſed i beelze bub nō pōt ibi exhortatio eſſe venie vbi ſa crilegij plenitudo eſt. Satis hic apte explica tur quid ſit peccatum in ſpūm ſanctum. Qđ illi Aug. deſcriptione cōgruere videtur: qua illud peccatum dī eſſe inuidentia gr̄e oppu gnans fr̄nitatem. Qui enim poſt cognitio nem Vitatis ſci ſpiritus Vitatem negat. eiuſ qz opa dicit eſſe beelzebub ptāti bonitati et gr̄e dei inuidere nō dubitatur. Nō vtiqz di ſtinctio illa Vbor sic accipienda eſt quaſi tri um pſonarum diuiſe ſint offenſe. ſz ibi petō rum genera diſtincta ſunt. ℣Peccatum enim in p̄em id intelligitur quod fit p infirmita tem. qz patri ſcriptura freq̄nter attribuit potē tiam. ℣Peccatum in filiuz quod fit p ignorā tiā. qz ſapia filio attribuitur. Tertiū expoſitū ē. Qui ergo peccat p infirmitatem vel p igno rātiā facile veniā adipiſcit. ſz nō ille q peccat in ſpiritum ſanctum. Cum autem vna ſit po tentia ſapia bonitas trium. ār̄e patri poten tia: filio ſapientia. ſpiritui ſcō bonitas ſepius aſſignetur ſuperius dictum eſt.

Et p̄terea qōdaz genus peti. Circa iſtā. 43. diſ. in qua magr̄ agit de c petō in ſpūm ſcm̄ q̄runt duo. p° vtrum volūtas poſſit peccare in ſpūm ſcm̄. 2° vtrū volūtas creata poſſit peccare ex malitia volēdo aliqd nō oñſum ſibi ſub rōne bōi vi i. boni ſimplr̄ vel boni apparentis ⁊ ſm qd. Circa p̄mam r̄r q nō. qz q odit me odit ⁊ p̄em meum. Jo. vbi dicit glo. q q peccat in vnā pſonaz pec cat ⁊ in aliā. Et Jo. 15. q diligit me diligit ⁊ p̄ez me um. Itē ſi pōt eē petm̄ in ſpūm ſcm̄ h̄ erit petm̄ qđ opponit̄ charitati. qz ſm magr̄m diſ. 17. p̄mi li. cha ritas ē. ſ. ſ. ⁊ pz p̄a Jo. 5. Deꝰ charitas ē ſed charitati opponit̄ odiū. ſed volūtas nō poteſt odire deū. qz in eo nulla rō mali ē. ℣Preterea ſi ē aliqđ petm̄ in. ſ. ſ illud ē irremiſſibile ſm ſniam ſalvatoris Matt. 12. ſz nullū petm̄ ē irremiſſibile ſm Aug. p̄mo retrac. q nullum petm̄ eſt in. ſ. ſ. Contra eſt magr̄ in littera

Reſpōdeo hic p̄mo vidēdū ē quō pōt eē petm̄ aliqđ p̄ciſe in ſpūm ſāc tū vbi ſciēdū ē q petm̄ eſt auerſio a deo ⁊ conuerſio ad creaturā. inq̄ztū aūt petm̄ formalr̄ vel vtualiter auertit a deo ⁊ inquātū cedit in irreuerētiā alicuius pſone ſic non pōt auertere ab vna pſona qn auertat ab alia virtualr̄ nec vt ſic pōt qs peccare in vnaz p ſonā qn peccet in aliā. Sed ſi intelligat̄ qō de auer ſione actuali poſſet videri eadē rōne q nec auerſio actualis poſſet fieri ab vna pſona niſi actualr̄ fieret ab oībus. Ut tm̄ mihi ꝛriū. ſ. q poſſet fieri auerſio actualis ab vna pſona nō ab alia. qđ pbat̄ p̄mo ſic. cū. n. ſint tres articuli reſpiciētes diſtincte tres pſo nas poſſibile ē aliquē errare in vno articulo ⁊ nō in alio. ⁊ p ꝛñs peccare actualr̄ in vnā pſonā ⁊ nō in ali am. qz hſta actuali ꝓſideratione de vna nō ozq hēa tur de alia. Jn q̄libz aūt pſona nō inuenit̄ rō vltimi finis. qz rō oīs boni. igit̄ illi vt ſic pōt fieri reuerētia ⁊ irreuerētia nō habita ꝓſideratione ad alias perſo nas. ⁊ h̄ vī facē eccl̄ia vt pz in collectis in qb⁹ inclu dit̄ in fine p dñm nr̄m ieſum xp̄m ⁊c. p̄mo. n. p̄mit tit̄ p̄ ad quē oīo cōiter porrigit̄ ⁊ in fine ſubnectitur mediator in cui⁹ noīe petit ⁊ orat eccl̄ia. vī ſiquis orādo p. d. n. i. x. ⁊c. intēderet petere in noīe trinita tis nihil peteret. qz petit̄ in noīe mediatoris q xp̄s ē. vīg eccl̄ia in orādo orare vnā pſonā ⁊ nō aliaz ac tualr̄. h̄ ēt pz in illo hymno. Veni creator ſpūs. vbi multa ponunt̄ q̄ nō ꝓueniūt niſi ſpūi ſcō. vtputa qđ ſit donū ⁊ talia. ℣Preterea magis diſtinguit̄ pſōa a pſona q̄z eēntia a pſona. qz inter pſonas ē oppoſitō relatiua nō ſic aūt inter eēntiā ⁊ pſonā. Sz poſſibile ē aliquē ſtare in actuali ꝓſideratione eēntie diuīe ni hil cogitādo de pſona vt pz in pl̄is. ⁊ ſic ꝓſiderare eēntiā nō ꝓſiderando pſonā iueniet in ea rōnez finiſ ⁊ ois boni. ⁊ p ꝛñs eēntie vt eēntia ē pōt facē reuerē tiā vel irreuerentiā nō faciēdo alicui pſone. q pōt fa cere vni pſone nō faciēdo alteri. Dices q nō eſt ſile de perſonis ⁊ de perſona ⁊ eēntia. qz pſone ſunt correlatiue ⁊ inteꝛ nō pōt h̄e actū circa vnū correla tiuū qn hēat circa aliud. ⁊ ſic nō pōt fieri irreuerētia vni pſone qn fiat oīb⁹. Sz h̄ nō valet qz q̄ztūcūq̄z ſint correlatiua tm̄ circa extrema ſūt duo act⁹ inteꝛ. ſic pz de accñte ⁊ ſubo. q. n. itelligit accñs nō ꝓpter h̄ itelligit ſb̄m eadē intellectione lz actꝰ cōparandi ſit vn⁹. ℣Preterea p̄i ſub rōne p̄is nō dī correlati ue ad ſpūm ſcm̄. igit̄ p̄i pōt fieri reuerētia actualr̄ lz actualr̄ nō fiat. ſ. ſ. ⁊ ſic poſſibile ē q actualr̄ q ſpec cet in vnā pſonā nō peccādo in aliā actualr̄. ſz tm̄ vir tualr̄ neceſſe ē ip̄m cogitare de oī cū facit reuerētiā ⁊ irreuerētiā vni ⁊ ita virtualr̄ facē idē oi. ⁊ ſi elici at aliquā opionē erroneā circa vnam perſonā vir tualr̄ elicit circa oēs. qz earū ē vna bonitas. ⁊ vna ſapia nō tm̄ ē neceſſe ſi actualr̄ peccet in vnā q pec cet actualr̄ in aliā. Sz iſto mō nō accipit̄ petm̄ in ſpūm ſcm̄ vt. ſ. aliqs peccet in ip̄m ⁊ nō in aliā per ſonā ſz dī petm̄ in ſpm̄ ſcm̄ nō ꝓpr̄ie ſed appropr̄iate. vt q: petm̄ aliqō ē ꝺ appropr̄iatū. ſ. ſ. ſm q dici mus q bonitas eſt appropr̄iata. ſ. ſ. iō petm̄ ex certa malitia dī eē petm̄ in. ſ. ſ. pr̄i aūt appropr̄at̄ potē tia iō petm̄ ex infirmitate dī appropr̄ate ꝺ patrez. ſa pia aūt appropr̄at̄ filio. iō petm̄ ex ignorātia dī eē ꝺ filiū. Dico tm̄ breuiter q oē petm̄ qđ ē in volūta te nō p̄cedēte perturbatione vel paſſione nec ex ig rātia in rōne ē petm̄ ex certa malitia. ⁊ ſic forte pec cauit Adā. qz in eo nō fuit perturbatio ex paſſione p̄ cedēte nec ignorātia. ſed tm̄ nō ē petm̄ ſic ex malitia. vt ſine pturbatione volūtatis ⁊ ignorātia rōnis ſit petm̄ in. ſ. ſ. qz ſic petm̄ in. ſ. ſ. non eēt petm̄ grauiſſi mū. ℣Petm̄. n. ex certa malitia pōt eē ꝺ p̄cepta 2ª ta bule q nō ſunt grauiſſima. qz tm̄ vtualr̄ auertūt a fi ne. oz igit̄ vt ſit ꝺ p̄ceptū p̄me tabule. qz tūc actuali ter ⁊ formalr̄ auertit ab obo illo pfectiſſimo ⁊ vltīo fine. nec adhuc oīa p̄cepta p̄me tabule ſunt in. ſ. ſ. qz oz ad h̄ q ſit petm̄ grauiſſimū q opponat̄ actui pfe ctiſſimo ꝓuerſiuo ad deū. ⁊ ſic qz actꝰ charitatis vt dilectio dei ē actꝰ pfectiſſimꝰ ꝓuerſiuꝰ ad deū ſi h̄et oppoſitū. ſ. odiū dei h̄ eēt maximū petm̄. Sz nō cō cedo q talis actꝰ charitatis hēat oppoſitū actū ꝺ rium qz deꝰ nō pōt odiri ab aliq̄ volūtate vt dixi in. 4. di. 49. q. 1ª. vtrū oēs velint de neccitate btitudinem. q petm̄ in. ſ. ſ. nō ē odiū dei. qz formalr̄ nō pōt deꝰ odi ri. cū igit̄ pꝰ dilectōnē dei actꝰ pfciſſimꝰ qᵉ volūtas tē dit i deū. ſic actꝰ ſpei opm̄ eiꝰ erit pēz grauim̄. ⁊ h̄ ē pēz deſperatōis ſiue obſtinatiōis in malo cū deſperatōe ⁊ ꝓpoſito nō penitēdi. ⁊ hoc eſt petm̄ in ſpiritū ſāctū Et ſm hoc ad petm̄ in ſpiritū ſcm̄ regrunt̄ tria. ſ. q ſit ex certa malitia. q ſit ꝺ p̄ceptū p̄me tabule. ⁊ q ſit actꝰ oppoſitꝰ pfectiſſimo actui ꝓuerſiuo. ⁊ hoc mō ē petm̄ in ſpm̄ ſcm̄. ⁊ eſt finalis in pnia nō qz hō de cedit ſine pnia ſz qz hz ꝓpoſitū de nunq̄z penitēdo. ⁊ orit̄ ex deſperatōe. ⁊ ſic dicit Aug⁹ de fi. ad ℣De. q peſſimi hoies icidūt in hoc petm̄. vt patz de Cayn. q dixit Gen̄. 4. maior ē iniq̄tas mea q̄z vt veniaz merear. credidit enī mīam dei eē minorē ſuo delī cto. ⁊ mīa dei eſt bonitas que appropr̄iat̄. ſ. ſ. ⁊ iō dī

pctñ in.l.f. vt.pz in lra. Eodē mō Judas Matb.26 ⁊ ponit in lra c.i. Est aūt pcti hui⁹ assignatio. de quo dicit Aug.li.j. de ser. dñi in mōte q⁹ Judas desperās facili⁹ cucurrit ad laqueū q̄z humilitate veniā pete ret. ⁊ de numero isto fuit Achitophel ille. de eo habet 2°.reg.c.17. D̄r aūt pctñ hoc irremissibile nō simplr vñ q̄z magr̄m in lra hoc pctñ non remittet hic nec i futuro qñ nō hz pñaz comitē ſz hoc ꝓuenit cuilz pctō mortali. Uerūtñ hoc pctñ dr̄ irremissibile le eo mō q⁹ nullū aliō pctñ dr̄ irremissibile duplr. p° mō q⁹ nullum pctñ aliō opponit directe pncipio remissiōis i remittēte nisi istud. q⁹ hoc solū directe aufert a deo mīaz q̄ est pncipiū remitēdi pctā ⁊ nō dat sibi nisi iusticiā ⁊ hoc hz inq̄stū est cū despatiōe. talis enī defidit ⁊ despat de mīa dei. 2° q⁹ corrūpit dispositionē ad remissiōez in eo cui dz remitti. q⁹ sicut dictū est i 4.di.14.q.4.arti.3.pncipiū dispositiuū ad remissionē pcti in pctōre est aliqualis displicētia de pctō ꝓuersiōe ad deū hoc aūt pctñ inq̄stū hz ꝓpositū de nō penitēdo i tali obstinato tollit omē tale dispositiuū. Ad pmū pz p pdicta q⁹ nō pōt quis diligere nec odire vnā pſonā nisi vtualit diligat vl odiat aliam. pōt tñ actualit diligere vnā nō diligēdo actualiter aliā Ad scōz etiā pz q⁹ illud pctñ ē pncipaliter ꝓ spē ⁊ pōt sic dici etiā si teneat opi. magr̄i de charitate. Ad 3m pz quō est irremissibile.

Trū voluntas cāta possit pcāre ex malitia volendo aliquid nō v ostēſuz sibi sō rōe boni veri .i. boni simplicit vel bom apparētis ⁊ ſz gd. Et hic dr̄ q⁹ nō ſm auctoritatē Dion⁹. 4° de di.no. nullus operat ad malū aspiciēs. Sāct⁹ Boñ. in 2°.di.34.ar.pmo.q.3. vōs tñ vult sbaz act⁹ ⁊ accidit ei tlis deformitas in actu sicut de fodiēte bēs ex^m. Sz cōtra hoc q⁹ tūc videt q⁹ voluntas errata nō posset tēdere in obm sō aliq̄ rōe sub qua nō posset tēdere vōs dina. voluntas. n. dina pōt tēdere in oē bonū subſtractū illi deformitati lz nō in illā rōnez mali subſtractū eque cōmune non tamen illud qō est ordinate volituz ab vna voluntate est ordinate volitum ab alia. q⁹ ordinatū velle nō ē ex solo obo ſz ex ꝓueniētia act⁹ ⁊ obi circa illā pōz pōt. n. cōuenire vni voluntati aliqs act⁹ circa aliqō obm qui nō cōuenit alteri. Allit ar^r ꝓ illā opi. q⁹ apprehendat odiū dei ab aliq̄ po^a itellectiua creata nō errāte nec p ꝓñs ostēdente istō sō rōe boni ſz tñ mali. si voluntas pōt istud velle pz ꝓpositū. q⁹ nulla est bonitas in isto actu pōr ipso actu volēdi. Si. n. assignat aliq̄ bōitas ꝓpter actuz volēdi hoc nō est in obo vt p̄cedit actū .ſz est in ipso vt sequit actū volēdi. Si āt nō pōt i illud malū ostēſuz nisi sō aliq̄ rōe boni ⁊ non mali g̃ vel simpliciter nō pt in illud vel oz rōnez eē excecatā pñs nāliter. q⁹ vr̄ icōueniēs. ⁊ ꝓ ar. parisien. q est ꝓ. illud 7. ethi. c. 3°. ſtāte rōe vli ⁊ particulari ⁊c. Si teneat in ista q. q⁹ sic facile ē distiguere pctñ in .f.f. ab aliis pctis voluntas enī q⁹ cōiūcta est appetitui ſenſitiuo nata ē cōdelectare sibi. ⁊ ideo peccās occasionalit ex inclinatiōe appetit⁹ ſenſitiui ad suū delectabile peccat ex passiōe. qō dr̄ pctñ ex infirmitate siue ex impo^a ⁊ est appropare i pr̄em cui attribuit po^a. ipa ēt vōs agit p cognitionē itellectualē. ⁊ iō rōne errāte ipa recte ñ vult. ⁊ pctñ ei⁹ ex errore rōnis dr̄ pctñ ex ignorantia. ⁊ ē ꝓtra filiū cui appropriat sapia. 3m ē pctñ. ipo ſm se ex libertate sua nō ex cōdelectādo appetitui ſenſitiuo neq̄z ex errore rōnis. ⁊ istud recte ē ex malitia ⁊ app oropriate ꝓtra spñ scñ cui appropriat bonitas si tñ nō ponat voluntas ei cāta posse velle malū sub rōne mali adhuc ꝓt assignari pctñ ex certa malitia qñ voluntas ex libertate sua absq̄z passione in appetitu ſenſitiuo ⁊ errore i rōe peccat. ibi enī ē plenissima rō pcti q⁹ nihil aliud ē a voluntate aliciēs eā ad malū ſz ex pura libertate sine alia occasione extrinseca eligit sibi malū velle. nō tñ ex malitia ita q⁹ voluntas sic peccās tēdat in malū inq̄stū malū.

Ista est distinctio. xliij. h⁹ scōi libri. In q̄ magiſter oñsa diuisione pctō ꝓ i gñali tractat de quodā pctō ceteris grauiori in spāli. f. in spūz scñm ⁊ tria facit. Mā pmo ꝓponit grauitatē ⁊ illi⁹ remissiōnē. Scōo asserit variā ipsi⁹ descriptōnē. Tertio remouet quādā dubitationē incidētē. Primū facit a pn. vſq̄z ibi. Sz q̄rit̄ qd sit. Scōm vſq̄z ibi. Diligēter aduertēdū. Tertiū vſq̄z ad finē distinctionis. Et tñ in gñali. In spāli vo ſnia magr̄i ſtat in trib⁹ ꝓpōnib⁹ q̄rū pma ē hec. Pctñ in spūm scñm oīuz peccatoz grauiſſimū dr̄ q⁹ neq̄z hic neq̄z ēt in futuro ſeculo remittit. Hāc magr̄ ꝓbat pmo per dictū xp̄i in euāgelio. f. q peccat in spūm scñm nō remittet ei. neq̄z hic neq̄z in futuro. Scōo per illud Jo. 4. caꝑ. dicētis. q peccat in pr̄em vel in filiū remissione pene pcipiet. sed nō q blaſphemauerit in spūm scñm. q⁹ illud pctñ est ad mortem ⁊ p illo non ē orādum.

Scōa ꝓpō ē hec. In spūm scñm peccare ē ex ꝓposito vtilia ad salutē refutare vl superne gr̄e oppugnare vel sciēter spūm scūm blaſphemare. Hāc magr̄ insinuās q̄rit. Quid sit pctñ in spūm scūm ponēs triplicē ei⁹ descriptionē. Prima ē q⁹ pctūm in spiritū scūm sit obstinatio. i. obduratio in malicia. per quā ptēnit̄ diuina iustitia. Desperatio ē diffidētia bonitatis diuine per quā spernit̄ dei bonitas ⁊ miſericordia. Uñ q̄rit incidētaliter. Utrū ois obstinatio ⁊ desperatio sit pctūm in spūm scūm. Et rndēs dicit aliq̄s fuiſſe opiniones q⁹ sic. ſz q⁹ multi despati ⁊ obstinati ꝓuertunt̄. iō illi cōiter dīt q⁹ pctñ i spz scñm ñ sit simplr irremissibile. ſz iō q⁹ difficulter remittit. Allios vo dicit fuiſſe opinatos q⁹ nō ois obstinatō vl desperatio sit pctñ in spñ scñm: sed tñ illā quā ꝓcomitat finalis impnia. Et illi ēt dīt tale pctñ simplr ēſſe irremissibile. Scōa descriptio pcti in spūm scñm ē q⁹ sit inuidētia seu oppugnātia fr̄me ⁊ superne gr̄e. q̄ iō nō dr̄ remitti. q⁹ talr delinquētes humilitatē petēdi veniā subire nō pñt. Et subdit q⁹ talis inuidentia seu oppugnātia nō ē pctñ in spñ scñm nisi cū finali impnia. Et vī magr̄ hic accipere finalē impniam nō solū put negat actū penitēdi. ſz ēt ꝓpositum. Tertia assignatio pcti in spūm scñm ē q⁹ sit pctñ ꝓ bonitatē ⁊ vtutē spūs sci cōmissū. quā ponit magr̄ ex verbis bti Ambr. Tertia ꝓpō ē hec. Pctñ qō in spiritū scñm cōmittit dr̄ sic nō q⁹ absq̄z offensione aliarū diuinarū personarū. f. p̄ris ⁊ filij cōmittit̄. Hāc magr̄ ponēs dicit diligēter eē aduertēdū q⁹ cū dr̄ aliqō pctñ in spūm scñm cōmitti nō eē sic intelligēdū q⁹ sit alia offensio q̄ offendit spūs scūs ⁊ alia q̄ offendunt̄ alie p sone. imo offensa vni⁹ ē offensa oium. Sz q⁹ i sacra scriptura p̄i attribuit potētia. iō pctñ qō omittitur ex infirmitate dr̄ fieri ꝓ p̄rem. Filio vo sapia. iō pctā q̄ cōmittunt̄ ex ignorātia dñr fieri ꝓ filiū. Spūi ſācto bonitas seu clemētia. iō pctā cōmissa ex malitia dicunt̄ fieri ꝓtra spūm scñm seu in spūm scñm. attñ persone simul quolibet hoz offendunt̄. Et tñ in spāli.

De potentia peccandi. an sit homini vel diabolo a deo.

Ost predicta cōſi di. 44.
p deratione dignum occurrit.
Utrū peccādi potētia sit nob

a deo vel a nobis. ¶Putant quidam potē tiam recte agēdi nobis esse a deo. ¶Potentiam vo peccandi nō a deo ꝫ a nobis vl̄ a diabolo eē. sicut mala volūtas nō a deo nobis ē ꝫ a nobis ⁊ a diabolo. Bona aūt a deo tantū nobis ē. Bone nāq; volūtatis ⁊ cogitationis initiū nō hoī ex seipso nasci. sed diuinit⁹ parari ⁊ tribui in eo deus euidēter oīndit. q; nec diabolus nec aliqs angelox eius ex quo in hāc caliginē sunt detrusi bonā potuit vel poterit resumere volūtatē. Q; si possibile foret vt humana natura post q̄ a deo auersa bonitatē pdidit volūtatis: ex seipsa rursus eā hēre potuiss ꝫ multo possibili⁹ hoc natura hēret angelica. q̄ q̄nto min⁹ grauat̄ terreni corpis pōdere. tāto magis hac eēt pdita facultate. ¶Nō ergo hō vel angelus a se voluntatē bonā hēre pōt sed malā. Sil̄r ⁊ de potētia inquit per silitudinē volūtatis boni vel mali differētes q̄ illa sit a deo. non ista.

Opinio quorundaz q̄ sit a deo: ꝫ falsā persile

Nō ad p bādū q̄ bōa volūtas nō sit hoī nisi ex deo Auguſt. i li. de fide ad petrum

Auctoritatibus astruit potentiam peccandi esse a deo.

Sed pluribus sanctorū testimonijs indubitāter mōstratur q̄ ptās mali a deo est a quo est ois ptās. ait enim aplus ¶Non ē ptās nisi a deo. Nō non de ptāte boni tm̄. sed ⁊ mali intelligi opz. Cū pilato etiā vitas dicat. ¶Non haberes in me ptātem nisi datū eēt tibi desup. Ad alicia nēpe hoium vt ait Aug. cupiditatem nocēdi p se hz. potestatem aūt si ille non dat non hz. Ideoq; diabolus anteq̄ aliqd tolleret Job dicebat dño ¶Ditte manū tuā. i. da potestatem. q; etiam nocentiū ptās non est nisi a deo. sicut sapientia ait. ¶Per me reges regnant ⁊ tyrāni p me terram tenent. Ad̄ Job de dño ait. Qui facit regnare hypocritā ppter pctā ppli. Et de ppl̄o isr̄l̄ dicit deus. Sedi eis regem in ira mea. ¶Nocendi enim voluntas potest esse ab hois aīo. ptās aūt non est nisi a deo. ⁊ hec abdita aptaq; iustitia. ¶Nā p ptātez diabolo data tam iustos deus facit suos. Se hoc etiaz grego. in moralibus ait. Tumoris elatio ñ potestatis ordo in crimine est. ¶Potentiaz deus tribuit. elationem vo potentie malicia nostre mentis inuenit. Tollam⁹ ergo q̄d de nostro est. q; non potentia iusta. sed actio prava dāmat̄. ¶His auctoritatib⁹ aliisq; pluribus euidenter oīndit̄ q̄d non est ptās boni vl̄ mali cuicunq; nisi a deo equo. ⁊ si te lateat eqtas

Aug. super ps. lxxxv.

Aug. super geñ.

Greg⁹.

An aliquando resistendū sit potestati.

Hic oritur qō non trāsilienda silentio. Dictū est enim supra q̄ potestas peccandi vel nocendi non est homi vel diabolo nisi a deo. Apls aūt dicit q; q̄ potestati resistit dei ordinationi resistit. Cum ergo diabolo sit ptās mali dei ordinatione ei⁹ potestati non esse resistendū videtur. Sz sciendum est apl̄m ibi loqui de seculari potestate. s. rege ⁊ p̄incipe ⁊ huiusmodi q̄bus non est resistendū in his que iubet deus eis exhiberi. s. in tributis ⁊ huiusmodi. Si vo p̄nceps aliqs vel diabolus aliqd tulerit vel suaserit ꝓtra deū tūc resistendū est. Añ Aug. determinās qual̄r resistendum sit ptāti in li. de natura boni ait. Si aliqd iubeat ptās q̄ nō debeas facere. hic sane cōtēne potestatē timendo maiorē potestatē. Ipsos humanarū rerū gradus auerte. Si quis iuslerit p̄curator nū quid faciendū est si contra p̄socōsulē iubeat ¶Rursus si quid ipse p̄socōsul iubeat ⁊ aliud iubeat impator. nunqd dubitat̄ illo ꝓtēpto illi est seruiēdū. Ergo si aliud impator aliud iubeat deus cōtēpto illo obtēperandū ē deo. ¶Potestati ergo diaboli vl̄ hois tūc resistimus cum aliquid cōtra deū suggesserit in q̄ dei ordinationi nō resistimus. sed obtēperamus. Sic enim deus p̄cepit vt in mal̄ nulli potestati obediamus.

Añ alīs resistendū ē ptāti.

Jam nunc his intelligendis atq; ptractandis que ad ꝟbi incarnati mysteriū ptinent. integra mentis cōsideratione intendamus vt de ineffabilibus vel modicuz aliquid fari deo reuelante valeamus.

Trum po⁹ peccādi sit a deo. vī q̄ nō. ꝫ Ansel. de li. ar. u posse peccare nō ē libertas nec ps libertatis. g̃ ex hoc q̄ li. ar. est a deo nō est potestas ab eo peccādi. ꝫ nō est a deo per hoc q̄ aliqd aliud a libero arbi. ē a deo. g̃ nullo mō ē a deo. Cōtra magr̄ adducit in lr̄a q̄ lz posset peccare ℟ndeo aūt potētia peccādi dicit imediatum ordinē ad actū peccādi. aut dicit ipm̄ fundamentuz hui⁹ ordinis rōne cui⁹ hīs illud dr̄ potens peccare. Si primo mō aut ordo ē actū sb̄stratū deformitati. aut ad illā deformitatē que ē in actu Si primo illo ordo est a deo. sicut ⁊ vtrūq; extremū ordinis. ⁊ ad illud eēt sb̄stratū de⁹ hz potētiā q; ipe illud creat ⁊ ñ tm̄ volūtas creat ꝑm vnaz opi. scdo modo iste ordo ad peccare nihil ē. sicut ⁊ terminus scilicet peccare nihil est. ⁊ ideo nō est a deo Si aūt loquimur de fūdamēto hui⁹ ordinis d⁹ q; aliqd positiuū ē fūdamētū illius ordinis vtroq; mō sumpti sicut. n. ē in potētijs passiuis idē est pri⁹ sb̄m hīt⁹ ⁊ p̄uatiōis. ⁊ ita po⁹ actua libera defectibilis ē imediatū sb̄m agendo ⁊ deficiēdo oppositoꝝ. agēdo quidē rectitudinis deficiēdo aūt pctī. ⁊ istō absolutū ē. ppria po⁹ respectu vtriusq; eo mō quo potētia pōt eē respectu eoꝝ s. effectiue ⁊ defectiue. hoc mō potētia peccādi est a deo hoc est illa nā qua hīs est potēs peccare. potēs quidē nō efficiēdo ꝫ deficiēdo cui⁹ tm̄ deficere istud positiuū ē. prima rō. Et si obijcit̄ q; volūtas semp deficit in q̄zt̄ū est ex nihilo nō p aliqd positiuū in ea. ℟ndeo eē defectibile. i. eē vertibile in nihil ꝓsequitur oēm creaturā q; ex nihilo sed eē sic defectibile. s. peccādo ē. pp̄riū huic nāe ⁊ ꝓsequit̄ eā rōe qua hec nā specifica que pōt eē p̄cipiū oppositoꝝ agendo. s.

ꝛ deficiēdo. Ad Anſel. dico ꝙ libertas abſolute ē ꝓfectio ſimplicit. vñ formalit ponit in deo ſm eundē. libertas i nobis ē limitata. pōt tñ ꝯſiderari ſm rōnez ei⁹ formalē ſine illa limitatiōe ꝛ tūc nō eſt pfectio limitata ſz perfectio ſimplicit. Et ᵐ ſapia ē perfectio ſimplicit ꝛ illi⁹ ꝛ rō abſolute ē in nobis. nō tñ ſic ſz cū limitatiōe ita ꝙ ſapia nr̄a includit duo quorū alterꝝ ē perfectio ſimplr̄ alterū nō. ita dico ꝙ hec volūtas hui⁹ ſpēi que ē in nobis icludit libertatem que ē pfectio ſimplr̄ ſz nō eā ſolā ſz cū limitatōe que limitatio nō eſt perfectio ſimplr̄. rōe ꝓmi nō ꝓuenit ſibi peccare poſſe. nec ē fūdamētū ꝓxi ᵐ hui⁹ ordinis ad deficere actualit ſz rōe ſcōi. Ita igit exponēda ē auctoritas Anſe. qz poſſe peccār nihil ē libertatis vt libertas ē pfectio ſimplr̄ nec aliud ꝓbat rō ſua per hoc ꝙ nō eſt in deo. Si aūt acipiat iſta libertas cāta ſm ordinē ſuū adhuc nō ē aliqd ei⁹. ſz vt dicit fūdamētū ꝓximū huius ordinis ē aliqd ipſius. Sicut aūt iſta ptās ē aliqd ens poſituū ita eſt a deo qñ ex ipō ꝛ i ipō ꝛ per ipm ſūt oia ipi honor ꝛ gloria in ſecula ſeculorū. Amen.

Iſta eſt diſtinctio. xliiij. ꝛ vltima hui⁹ ſcōi libri. In qua magr̄ poſtq̄z determinauit ō pctō q̄ſtū ad ipi⁹ actū. agit ō potētia peccādi. Et tria facit. Nā ꝓmo recitat opinionē falſā quorūdā. Secūdo determinat vitatē. Tertio remouet incidētem dubitationē. ¶Primū facit a ꝓncipio diſtinctionis: vſq; ibi. Sz plib⁹ ſcōz. Secm vſq; ibi. ¶Dic oriť qō

Tertiū vſq; ad finē diſtinctionis. In ſpāli ſententia magr̄i ſtat in trib⁹ ꝓpōnib⁹. q̄rum ꝓma ē hec. Quāuis ſm aliquos a deo ſit oīs ptās inquātū ē potentia operandi nō tñ ē ab eo inquātū potentia peccandi. ¶Dāc magr̄ ponēs q̄rit. Utrū potentia peccādi ſit a deo. Et rñdet quoſdā opinatos fuiſſe ꝙ potētia peccādi nō ſit a deo. ſed ꝙ bona ꝛ recta volūtas tñ ineſt nobis a deo. mala aūt volūtas a nobiſmet ipſis ꝛ a diabolo. ſic peccādi potētia nō ineſt nobis a deo. ſed ꝛ nobiſipſis ꝛ diabolo. Uñ magr̄ tenēs oppoſitū dicit ꝙ oīs ptās etiā ptās peccandi ſit a deo. Et hoc cōfirmat auctoritatib⁹ ſcōz. Secda ꝓpō ē hec. Ueriſimili⁹ eſt oēm potētiā ee a deo. nō ſolū bñ operādi. ſed ēt potētiā peccādi. ¶Hec ꝓpō ꝓz per auctoritates q̄s magr̄ allegat ꝓ ſua opinione. Tertia ꝓpō eſt hec. Quāuis ptāti bñ amminiſtrate ſit ſemper ſm regulā ſacre ſcripture obediēdū abuſui tñ eius ſm rectā rationē ē q̄nq; reſiſtēdū. ¶Dāc enim ꝓpōnē magr̄ ponēs q̄rit. Utrū q̄libet reſiſtens ptāti ſemper peccet cū oīs ptās ſit a deo. Et rñdēs dicit ꝙ ſemper obediēdū ē ptāti niſi ꝓtra deū aliqd ꝓcipiat. ita tñ ꝙ ſi diuerſe ptātes diuerſa ꝓciperent ſuperiori obediendum eſt. ꝛ ideo nullus inferior deo ꝛz ꝓcipere aliqd q̄ ſit ꝓtra deū. q̄ ſi fecerit ſubditus non tenetur ſibi obedire. Ultimo. ſ. continuando dicta dicēdis dicit ꝙ in ſequenti libro vidz ter io dicendum ſit de his que quidem ad verbi icarnati ſpectant myſterium ꝛc.

Regiſtrum

aa
Prima alba
Unā eſſe
potentia
lefacere
bb
returtota
quod ad
ſunt ſimplr̄
turum
cc
menſurans
habitum
s Exto
qz multo
dd
guttis
agens cui
do cuius
tione
ee
per ſe
bentis
ad ſubſtantiaz
reſpectu
ff
etiam ſi
intellectum
nullum eoruz
rūt. Unde
gg
Ad ſm
s Ecundo
buit
non primo
hh
usillis
ali. Hanc
aſſumuntur
abſtraxit
ii
ſinguli
loquentem
inchoauerat
non eſſe
kk
ſ. illud
ornata
Theorica
agit de
ll
vt ita
dientie
cta ſit
in agendo
mm
uiſibile
nem et
conſenſit
Eſt enim
nn
philoſophi
Dic queri
us imperatiuſ
re volitionez
oo
facit.
eſſe quod
naturas
habebat
pp
ignorantia
naturā
pctā
cueris
qq
deus alicui
ponitur ꝙ
aut paſſiua
ti in cōi
rr
Quidam
ꝛ bona
tur. ſiue
mitto

finis

Secundus liber ſentētiarū Joānis Scoti ordis minoꝝ ſacre theologie doctoris excellētiſſimu a ſtudo ſacre theologie ꝓfeſſore magiſtro Blaſio Beriano eiuſdē ordinis i vniuerſitate Padouana publice theologiam legente diligēti cura ac ſollicitudine emēdatus feliciter termiatur.

Ac Expēſa ꝛ induſtria ſolerti Bernardini de Rouaria Impſſus Uenetijs anno dñi. 1490. die. 3°. mar tij

C

Tertius sententiarum doctoris subtilis Scoti.

No fiene q̃ espurgar Segun los espurgatorios de Tarr. y ff. Abb. de Roncaiol en S. Martin a 27. de Mayo de 1543.

Fr. Leandro Valbonado

Incipit liber tertius de incarnatiõe verbi

Di.I.

Cam venit igi/
tur plenitudo tpis. vt ait
apl's. misit deus filiũ suũ
factũ de muliere. factum
sub lege vt eos q sub lege
erãt redimeret vt i adop
tionẽ filioꝝ dei recipere-
mur. Tps aũt plenitudi
nis dĩ tps gr̃e. qd̃ ab ad
uentu saluatoris exordiũ sumpsit. Hoc est tẽ
pus miserẽdi ⁊ annꝰ benignitatis in quo gr̃a
⁊ vitas per iesum xp̃m facta est. Gia qꝫ per
charitatẽ implet qd̃ in lege p̃cipiebat. Veri/
tas. qꝫ per xp̃i aduẽtũ exhibet atq; perficitur
humane redẽptionis sponsio facta ab antiq̃
Filij ergo missio est ipsa incarnatio. Eo enĩ
missus est q in forma hois mũdo visibl' ap
paruit. de quo supra sufficiẽter dictum est.

Quare filius carnem assumpsit non pater
vel sp̃us sanctus.

Diligenter uero annotan/
dum est quare filius no pater vel sp̃us sanctꝰ
est incarnatus. Solus nãq; filius hominem
assumpsit. qd̃ vtiq; cõgruo ordine alto dei sa
p̃ientia fecit ꝓ filio vt deus qui in sapiẽtia sua
mũdum ꝓsiderat fm illud. Oia in sapia feci/
sti dñe que in celis sunt ⁊ que in terris restau/
raret in eadem. Hec est mulier euãgelica q̃ ac
cẽdit lucernam ⁊ dragmã decimã q̃ pdita fu
erat reperit sapia. s. p̃is que testã humane in
firmitatis lumine sue diuinitatis accẽdit. per
ditũq; hoiem reparauit noie regis ⁊ imagine
insignitũ. Ideo etiã filius missus est ⁊ nõ pa
2ª ratio. ter. qꝫ cõgruẽtius mitti debebat qui ẽ ab alio
q̃ qui a nullo est. filius aũt a patre est. pat' vo
Augu⁹. a nullo est. Ut enim ait Aug. in li. de tri. Hõ
enim hꝫ de quo sit. Sicut ergo pater genuit.
filius genitꝰ est. ita ꝓgrue pater misit. filiꝰ mis
sus est. Ab illo enim cõueniẽter mittit dei v̄
bũ cuius est v̄bũ. Ab illo mittitur de quo na
tũ est. Mittit qd̃ genitũ est. Pater vo qui
misit a nullo est. Ideoq; pater missus non est
ne si mitteret ab alio eẽ putaret. Missus ẽ er
go p̃mo filius qui a solo patre est. Deinde ẽt
sp̃us sanctus qui est a patre ⁊ filio. sed filiꝰ so
lus in carne missus est. nõ spiritus sanctus si/
3ª ratio. cut nec pater. Qd̃ ideo factum est vt qui erat
in diuinitate dei filius. in humanitate fieret
hois filius. Hõ pater vel sp̃us sc̃us carnẽ in
Aug. in ecclíasti cis dog matibꝰ duit ne alius in diuinitate eẽt filius. aliꝰ in hu
manitate. Et ne idẽ eẽt pater ⁊ filius si deꝰ pa
ter de homine nasceretur. Hñ in eccl'asticis
dogmatibus. Hõ pater carnẽ assumpsit ne/

qꝫ spiritus sc̃us. sed filius tm̃. vt qui erat in di
uinitate dei filius ipse fieret in homine homi
nis filius ne filij nomẽ ad alterũ transiret qui
nõ eẽt eterna natiuitate filius. Dei ergo filius
hominis factus ẽ filius natus fm veritatem
nature ex deo dei filius. ⁊ fm veritatẽ nature
ex homine hominis filius. vt vitas geniti ñ
adoptione nõ appellatione. sed in vtraq; na
tiuitate filij nomẽ nasc̃eo haberet vt eẽt ve
rus deus ⁊ verus hõ vnus filius. Hõ ergo
duos chr̃istos neq; duos filios. sed deũ ⁊ ho
minẽ vnũ filium quẽ ꝓpterea ⁊ vnigenitꝫ
dicimus manẽtem in duabꝰ substãtijs. sicut
ei nature veritas cõtulit nõ confusis naturis
neq; immixtis sicut thimotheani volunt sed
societate vnitis. Ecce habes quare filius nõ
pater vel sp̃us sanctus carnẽ assumpserit.

Utrum spiritus sanctus vel pater potue/
rit incarnari vel possit.

Si uero queritur utrum pa
ter vel sp̃us sc̃us incarnari potuerit. vel etiaꝫ
modo possit sane respõderi possit et potuisse
olim ⁊ posse nunc carnẽ sumere ⁊ hominem
fieri tam patrem q̃ sp̃um sanctũ. Sicut enim
filius homo factus est ita pater vel spiritus
sanctus potuit ⁊ põt.

An filius qui tantum carnẽ accepit aliqd
fecerit quod nõ pater vel sp̃us sanctus.

Sed forte aliqui dicent. cũ
indiuisa sint opera trinitatis si filius carnem
assumpsit tunc pater ⁊ sp̃us sc̃us qꝫ si filiꝰ car/
nem assumpsit. nec hoc fecit pater vel spiritus
sanctus non omne qd̃ facit filius facit ⁊ pater
⁊ sp̃us sanctus. At omnia simul pater ⁊ filius
ambo ꝫ sp̃us pariter ⁊ concorditer operãtur
Ad qd̃ dicimus qꝫ nihil opatur filius sine pa
tre ⁊ spiritu sancto. sed vna est hoꝝ triũ opa/
tio indiuisa ⁊ idissimilis. ⁊ tñ filius nõ pater: Rñsio.
vel sp̃us sanctus carnẽ assumpsit. Ipsam ta
men carnis assumptionem trinitas operata
est sicut Aug. dicit in lib. de fide ad Petrꝫ
Recõciliati sumus per solum filiũ sc̃dm car
nem. sed nõ soli filio sc̃dm deitatem. Trini
tas enim nos sibi reconciliauit. p hoc q̃ solũ
v̄bũ carnẽ ipsa trinitas fecit. Trinitas ergo Augu⁹.
carnis assumptionẽ fecit sed verbo nõ patri
vel sp̃ui sancto. Si enim pater sibi ⁊ filius si/
bi. vel pater filio ⁊ filius patri carnis assũptõ
nem operatus eẽt iam nõ eadẽ eẽt opatio v tri
usq; sed diuisa. Sed sicut inseparabilis ⁊ in/
diuisa est vnitas sũbe triũ. vt ait Aug. in lib.
de tri. ita ⁊ opatio. nõ tñ eãdẽ trinitatẽ natam
de virgine. crucifixã ⁊ sepultã catholici tracta
tores docuerũt. sed tm̃m̃õ filiũ. nec eãdẽ tri/

nitatē in spē colūbe descēdisse sup Jesum. s3 tm̄ spūm scū3. nec eādē dixisse de celo. tu es filius me9. s3 tm̄ prīs vocē fuisse ad filiū scā3 q̄uis pr̄ ꝛ fili9 ꝛ spūs scūs sic īsepabiles sunt ita ꝛ insepabilr̄ operenť. Hec ꝛ mea fides est qm̄ qdē hec ē catholica fides. L3 ergo solus filius carnē assumpserit. ipam tm̄ incarnationē cū prē ꝛ spū scō opatus est.

Incipit scriptū super 3°. sententiaꝝ editū a fratre Joanne duns ordinis fratru3 minoꝝ doctore subtilissimo ꝛ omnium theologoꝝ principe.

Cum venit

igitur plenitudo tēporis ꝛc. Postq̄ magister in p̄o li. defininauit de deo q̄tu3 ad rōne3 sue nālis pfectionis ꝛ in scđo li. determinauit de ipo inquātū eius pfectio relucet in opibus creationis In hoc 3° determinat de deo inquantū eius pfectio relucet in operibus restaurationis. Et circa p̄. dis. huius tertij querunť quinq3. Primo vtr̄ possibile fuit nām humanā vniri verbo in vnitate suppositi. 2° vtr̄ tres psone possint assumere eandē nām numero. 3° vtrū vna psona possit assumere plures naturas. 4° vtr̄ suppositū creatū possit sustētificare ypostatice aliā nām creatā. 5° vtr̄ formalis rō terminādi ista3 vnitatē sit proprietas relatiua.

Circa primum

arguiť q̄ nō q2 actus purus ꝛ infinitus nō est alicui cōponibilis vt pbatū est di. 8. p̄i. li. verbū est talis actus. ǧ ꝛc. Preterea inter vnibilia est aliqua pportio. finiti ad infinitū nulla est pportio. vbū ē infinitū natura humana ē finita. ǧ nō sunt vnibilia. Preterea ꝯtria nō pnt sil' ēē pp̄ter eoꝝ repugnātiā. nā creata ꝛ icreata plus repugnāt sibi inuicē q̄ ꝯtria. q2 ꝯtria sunt in eodē gn̄e nō sic creata ꝛ increata natura p3. ǧ ꝛc. p̄ma pbat per phm. 4°. metha. vbi arguit q̄ si ꝯtria ēēnt sil' in eodē ꝛ ꝯdictoria ēēnt sil' vera. Preterea incarnare ē agē. ǧ incarnari ē pati. sed vbū diuinū nō patiť. ǧ nō īcarnať. pb° ꝯn̄tie q2 oi actioni corrn̄det aliq̄ ppria passio. ꝛ si negeť h̄ pp̄ter instātiā de amare ꝛ amari. ǧ eodē mō de vnire ꝛ vniri nō valet instātia. q2 illa ē actio īmanens: cui nō corrn̄det passio aliq̄ in obo. sed incarnare ē actio trāsiēs in obm extra. igitur sibi corrn̄debit passio aliq̄. Preterea per aliquas rōnes spāles arǵ. ꝛ primo ex parte nature assūpte. q2 eadē natura humana ē hec per se exn̄s ꝛ p̄mo personalitate creata. sed natura nō pōt assumi nisi sit h̄ per se exn̄s igiť nō pōt assumi nisi personā sine personalitate ppria. sed si sit sic personata nō pōt assumi a persona īcreata. igiť est inassūptibilis. igiť ꝛc. pbatio p̄me ppōnis. q2 per se exn̄s in natura ītellectuali ē persona. p° 2e ppōis. q2 nō pōt assumi nisi actu exn̄s. ꝛ h̄ exn̄tia sibi propria. s3 exn̄tia ppria nature q̄ ē suba ē per se exn̄a. pbaťēt eadē ppō. q2 sicut natura creata se h3 ad singularitatē. ita natura intellectualis saltē singl'is vr̄ se habere ad personalitatē. sed natura creata ita ē singl'is q̄ nō pōt manere eadē sine sua singl'itate. igiť nec natura ītellectualis singl'is pōt manere eadē sine sua personalitate. 2° arǵr ex parte assumētis. q2 que sola rōne differūt vnū nō pōt ēē rō vnionis realis ꝛ nō alteru3 persona ꝛ eēntia sola rōne differūt. al's videreť esse cōpō in diuinis. igiť ꝛc. maior pbať. q2 cū vnio realis sit ad aliquā rē s̄m q̄ h3 esse reale nihil terminat istā vnionē p̄cise s̄m q̄ h3 ēē rōnis p̄cise cātū per actū ite9. igiť si vnio ē realis ꝛ illa realr̄ sunt tm̄ vnū totū qđ ē ibi terminat istā vnitatē realē. Preterea oīs depēdētia ē ad idepēdēs ꝛ ad absolutū vt vr̄ persōa diuina inquātū talis nō ē absoluta. igiť natura nō depēdet ad personā inquātū persona. sed nō vniť personalitate nisi depēdeat a persona īquātū persona. igiť nō vniť persone. Tertio arguiť ex parte vnionis. q2 oīs depēdētia alicuius ad alterū vel ē cāti ad causā vel cāti posterioris ad cātū p̄us h̄ vr̄ manifestū ī oībus dependētijs natura humana nō depēdet ad vbū vt cātū posteri9 ad cātū p̄us. q2 in principio erat vbū per qđ creata sunt oīa nec depēdet ad ipm precise vt cātū ad cām. q2 si dependet ad ipsu3 vt ad cām terminus isti9 depēdētie ē cōis trib9 psonis. igiť ꝛc.

Oppositū Jo. i. vbū caro factū est. vbi caro p homine sumitur s̄m Aug.

Supponendo

partē affirmatiuā tanq̄3 arti^m^ fidei p̄ncipalēr illa que respiciūt tpalia ad itelligēdū istā possibilitatē tria sunt vidēda. p̄mo qđ debeat itelligi p vnionē psonalē. 2° q̄liter ipsa sit possibilis ex pte persone q̄ assumit. ita q̄ ex pte ei9 nō inueniať repugnantia. 3° q̄liter sit possibilis ex pte nāe q̄ assumiť. ita q̄ ex pte ei9 nō inueniať repugnātia. De p̄mo dico q̄ ista vnio nō dicit per se aliqđ absolutū. q2 quocūq3 absoluto intellecto in altero extremo nō itelligitur pfecta rō vnionis q2 vnio intellr̄ ad se siue igitur ꝯcomiteť absolutū in vno extremo siue in duob9 eiu3 nō sit nihil. saltē dicit relationē nō aūt cōem q̄ sit eiusdē rōnis in vtroq3 extremo q̄lis ē sitiitudo q2 nō ē hitudo eiusdē rōnis in nā assūpta ꝛ psona assumente psona aūt assumēs nullā h3 relationē realē ad naturā creatā assūptā ex di. 30. p̄. li. e9 aūt nisi nā assūpta aliquā hēēt relationē ad assumētē nihil itelligereť p se p istā vsiionē. nec illa relatio in nā assūpta ē tm̄ rōnis q2 tūc ipsa vnio nō ēēt realis. Est igiť ista vnio relatio disquipantie realis in vno extremo cui in altero nulla relatio corrn̄det. vel saltē nulla realis. ꝛ ita relatio ista est ordinis in vno extremo relato. nō est aūt ordinis cāti ad cām. q2 illa est cōis ad totā trinitatē. neq3 cāti posterioris ad cātū p̄us. q2 vbū nō est aliqđ cātū. Est igiť relatio ordinis siue depēdētie alteri9 rōnis ab oī depēdētia ꝛ ordine cāti ad cām ꝛ cāti posterioris ad cātū p̄us. q2 ista ē vniuersaliter rōe nāe in vtroq3 extremo. Et l3 difficile sit vidॅ aliquā depēdētiā ēē talē. tm̄ ista pōt patere aliq̄liter ī sb̄iecto ꝛ accn̄te. Accn̄s eni ad subam siue ad subm suū duplicē h3 habitudinē. s. informātis ad informatu3 ꝛ ista nexio icludit impfectionē in subo informato eo s. q̄ potētialitatē h3 respectu act9 s̄m qđ. s. accn̄talis aliā h3 vt posterioris nāliter ad p̄us a quo depend3 nō vt ab aliq̄ cā. q2 si h3 sb̄3 p aliq̄ cā h3 ipm p cā mālī. ꝛ h̄ē inq̄3^m^ iformat ipm. si igiť iste due hitudies accn̄tis ad sb̄3 ab inuicē distiguātur alťa nexio ē ad subm sub rōne impfectōis ī ipso sbo. s. pōlitaťs. alťa nullā iperfectionē nexio ponit ī eo. s3 tm̄ p̄oritatē nālē ꝛ sustētationē respectu accn̄tis huic sīlia ē ista habitudo q̄ est depēdētia nāe humane ad psonā diuinā que ē extra oēm depēdētiā cāti ad cām. h̄ēt nō h3 p termino p̄mo nām sed personā inquātū psona ita q̄ sic entitas nāe est alteri9 rōnis ab entitate ppria psone vt p9. ita depēdētia ad tale ens ꝛ tale ē alťi9 ꝛ alťi9 rōnis

De secundo

Dico q̄ si repugnaret persone diuine sic assumē. aut

terminare depēdētiam nāe humane aut ḃ eēt inquā
tum ē psona diuina. aut inquātuz ē ḃ psona nō pmo°.
qz ista depēdētia nō ifert aliqd repugnās psone diui
ne. qz nec cōpōnē nec pōlitatē nec limitationē. Non
enī opz nisi qp terminās istā depēdētiā sit in se aliqd
depēdēs hns entitatē talē q̄lis regrit ad terminādū
istā depēdētiā nec sequit aliq̄ cōpō vel potētialitas.
pz nec depēdētia in psona diuina. qz nec oz eā realit
referri. sed tm̄ terminare depēdētiā nāe humane as
sumpte relate ad eā. Nec 2° ē aliqua repugnantia
ex pte diuine psone inquātū ḃ. puta qp ḃ ꝑsona vna su
mit ⁊ nō alia. qz lz respect⁹ ꝓns nām vt terminare ta
lē respectū sit cōe trib⁹. ⁊ iō ois cālitas respectu crea
ture ꝓueniat trib⁹. nō tm̄ opz qp iste respect⁹ q nō sequi
tur entitatē qdditatiuā sed psonalē sit cōis trib⁹. naz
ois entitas psonalis independēs pōt sufficiēter ter
minare istā depēdētiā. talis ē entitas ꝓpria cuiuscuq̄
psone ēt vt distinguit ab alia. igit ⁊c. Sed istud p:o
bat aliter qz psona diuina ꝓtinet ⁊ icludit in se virtu
aliter pfectionē cuiuslibz psone create. ḡ respectu na
ture create supplere pōt vicē persone create ad ter-
minādū istā depēdētiā nāe create. Istud ar^m dup^r
deficit. ꝑmo ꝑm eos qui sic arguūt. qz ponūt realita-
tem psonalē in diuinis ꝑ eē pfectionē simplr. illud
aūt qđ ē rō ꝓtinēdi multas pfectiones vtualr ⁊ quan
tū ē de se infinitas opz qp sit pfectio simplr. psona aūt
diuina si ꝓtineret realitatē vni⁹ psone create per idē
⁊ infinitas. ⁊ ita entitas personalis ei⁹ eēt pfectō sim
pliciter. qđ ipsi negāt. Ꝑ:eterea ita pfecta ꝓtinētia
ē in eēntia diuina respectu nāe create sicut in persōa
diuina respectu psone create. imo quo ad aliqd ma-
gis. qz eēntia ē absolute infinita nō sic entitas perso-
nalis. sed ista eēntia ex pfectōne sua nō pōt eē forma
liter eēntia alicui⁹ psone create vt suppleat formalr
vicē nāe create quā tm̄ ꝓtinet vtualr. igit nec multo
magis psona illa pōt supplere vicē illā respectu ꝑso-
nalitatis create. Jō nō arguēdo ex pfectione entitat
psonalis. q. ipsa ꝓtineat virtualr aliquā psonalitatez
creatā. sed ex hoc qp illa entitas psonalis ē indepen-
dēs ⁊ indepēdēs inquātū tale pōt terminare depen
dētiā alteri⁹ ad ipm̄ qđ natū ē hēre terminū talē. Jsta
aūt depēdētia nata ē hēre persōnā ꝑ termino ⁊ non
nām. igit psona diuina indepēdēs pōt sufficiēter ter
minare talē depēdētiā nature create ad ipsam.

Claro li
b⁹. 3. q. j

Tertius articulus ē difficilio⁹. quia ibi opo⁹terz oñ-
dere distinctionē singlitatis nāe create a personalita
te creata. ꝑbat tm̄ ꝑpo^m triplr. ꝑmo qz singlitas ꝑce
dit näliter psonalitatē. de⁹ igit pōt influere ad singu
laritatē sicut ad ꝑus näliter nō influēdo ad psonalita
tem. ⁊ ita pōt ꝑuenire in illo instāti in quo natura sin
gularis dz personari in se ne ipsa persone ⁊ in se sed ī
alio. secūdo qz illud qđ ē vni⁹ generis pōt hēre mo^m
alterius generis. vt pz de accīte per se exīte in eu-
charistia. igit sicut accīs pōt hēre modū subē vt ibi
apparet ita subā pōt hīe modū accītis ecōuerso. s. ō
pēdere. sed hoc posito ex parte nature humane que ē
subā saluatur depēdētia ⁊ vnio illa que dicta ē. 3° ar-
guit. qz quanto aliq̄ sunt magis diuersa. tāto magis
sunt ad inuicē vnibilia. hoc ꝑbat inductiue. qz indi
uidua eiusdē spēi sunt minime vnibilia res diuerso
rū generū sunt magis vnibiles q̄z aliqua eiusdē ge-
neris vt pz de subō ⁊ accīte. igit cū maxima diuer-
sa sint creatū ⁊ increatū qz nō vni⁹ gēnis: sequit qp ipa
erūt maxime vnibilia. qz vnū potētiale respectu al
terius. Jste rōnes nō ostendūt ꝓpositū. ꝑmā nō. qz si
ipsa valeret ꝑbaret qp de⁹ posset facere naturā simlr
manere ⁊ nō singulare. vel si singulare ꝑmo hac sin-
gularitate posset eā etiā manētē postea facere singu-
lare alia singularitate. p̄cedit enim singulariter na-

tura vt natura seipsam vt singulare. qđ si negef na-
turā posse fieri nō singulare hac determinata singu-
laritate ⁊ ipam posse manere nisi sub eadē singulari
tate multo magis sequit ḃ de natura singlī ⁊ ei⁹ per
sonalitate qz hec ē vltima actualitas ei⁹. 2ª rō vi-
detf peccare. qz modus ille q ve ē ꝓpr⁹ius vni⁹ gene-
ris nō ꝓuenit alicui alteri⁹ gīis. sicut enī ē isti ꝓpr⁹i⁹
ita ē cuicūq̄ alij incōpossibilis. nec qđ adducit ḃ ac
cidēte separato cōcludit ꝓpositū. qz nō ḃz illū mo^m
q ē ꝓpr⁹ius subē. modus enī sbē ē per se cē naturalit.
ḃ ē in eēndo nō inclinat naturali aptitudine ad aliō.
nō sic aūt accīs separatū. Et si adducat illud v°.
metha. qp dēia subalis ḃz modū q̄litatis. Rn̄. qp non
intelligit ibi phs de modo ꝓpr⁹io q̄litatis vt generis
sed intēdit ibi ponere multiplicitatē hui⁹ vocabuli
q̄lis. ⁊ vn⁹ modus ei⁹ ē ꝑm qp dēia subalis dī q̄litas.
Jste modus hui⁹ nois q̄le nō cōuenit alicui spēi qua-
litatis vt ē gen⁹. nec iste modus ē modus ꝓpr⁹i⁹ ge-
neris q̄litatis. sed tm̄ ē modus isti⁹ qđ dī quale ī cōi
igit in ꝓposito oz oñdere distinctionē nature create
a personalitate creata per aliud eē q̄z per illud. 3ª
rō nō vr cōcludere qz rō vnibilitatis nō regrit distā-
tiam vnibiliū nisi ꝓpter potētialitatē in vno extre-
mo ⁊ actualitatē in altero extremo ⁊ actualitatē in al
tero eoz que nō vniuocātur in re cū sint ꝑmo diuer-
sa. sicut pz de subo ⁊ accīte q̄ se hīt ad inuicē sicut po
tētia ⁊ act⁹. Jsta rō nō cōcludit de istis maxime distā
tib⁹. s. vbo ⁊ natura creata qz neq̄z vbū ē formaliter ac-
tus nature create neq̄z natura creata ē formaliter po
tētia respectu verbi neq̄z ecōuerso. qz tūc ex eis natu
raliter natum eēt fieri vnum.

Ideo ꝓpter istū tertiū articulū oz vi
dere quō se hēat illud a
quo natura itellectualis dicit persona ad illud a quo
natura talis ē singlis ⁊ indiuidua. ⁊ pz qp nō eodē for
maliter; ⁊ vltimate ē indiuidua ⁊ personata hac per
sonalitate creata. qz ꝑm Dama. c. 2. l. 5. verbū assūp
sit naturā in athamo nō tm̄ personatā. Quid autē sit
illud ꝓpr⁹ium quo natura ē personata due vident vie
ꝓbabiles. vna qp persona sit persona per aliqd posi-
tiuū in natura vltra illud quo natura ē indiuidua. et
ḃ siue illud positiuū sit absolutū siue respect⁹. Alia
via ē qp per negationē additā nature sit psona. Ꝑri-
mū posset poni aliquomō ꝓportionalr ei qđ dictum
ē in. 2. li. de indiuiduatione. di. 3. qp sicut ē aliq̄ realī-
tas ꝓpria qua natura est hec vltra illam qua natura
est natura. ⁊ hec nō est formaliter illa. ita vltra vtrā
q̄z istarū eēt realitas aliq̄ q̄ eēt persona. ⁊ illa neutra
istarū eēt formalr eadē. 2ª via negat oēm realita-
tē positiuā ꝓstituere personā ⁊ ponit illā realitatez q̄
natura ē hec eē vltimā entitatē positiuā ⁊ vltra hāc
nō eē nisi negationē aliquā qua dicat subsistēs in na
tura intellectuali ⁊ persona. Cōtra ꝑmā viam ar
guo q̄druplr. ꝑmo qz tūc eēt aliq̄ entitas positiua ī na
tura humana que esset inassūptibilis a vbo. ꝑbatio
ꝑnie. Jsti enim vltime entitati quaz addit persona
vltra singulare repugnaret ꝓdictorie cōicari sic na-
tura cōicat suppositō pz qz persona ē incōicabilis exi
stētia ⁊ ita repugnaret sibi ꝓdictorie assumi. ꝑns vr
incōueniēs. tū qz ꝑm Dam̄. 52. c. qđ est inassūptibi-
le ē incurabile. tū qz oīs entitas positiua creature eq̄
ē in potentia obediētiali respectu persone diuine. se
cūdo qz sequitur qp natura q̄ tā assūpta ē a vbo carerz il
la entitate positiua q̄ tm̄ ponit vltima ⁊ q̄si actualissī
ma ⁊ determinatissima in natura tali. ⁊ sic nō esset
hō vniuoce. Et si ñ videat icōueniēs ꝓcedere natu
rā istā carere ea. arguo qp ista natura nō posset dimit
ti sibi qn oporteret dari sibi aliā realitatē ab ea quā
nō ḃz. s. personalitatē vel remaneret nō persona. qa
tūc nō eēt persona sine illa realitate ⁊ illā nūc nō ḃēt

g oz ista de nouo illi nature dimisse dari. Imo sequ
tur tio q ista natura nō posset dimitti vel eē perso-
nata. qz talis realitas nō pōt eē realitas nāe sicut oī
sum ē in .2. li. de individuatione. nec pōt ptineri per
idētitatē in aliq nā que nō est eadē sibi. qcqd enī non
ptinet aliquā realitatē p idētitatē manēs idē nō pōt
eā ptinere p idētitatē. 4° seqr eē q nā intellectua-
lis posset fieri actu ens z in nulla psona. pus. n. pos-
set nāliter fieri z nō sub ista realitate qz ex quo ista re
alitas no ponit realiter nec formaliter eadem nāe.
z nā vt nā ē nālr por scipsa vt ē sub ista realitate pos
set fieri nō sub ista realitate z ita in nulla psona z i eo
dē instāti nāe quo assumit a vbo nō eēt necesse vbuz
tūc eam assumere. posset g tūc illā nō assumere z ita
relinqueret sibi z tūc nō esset psonata aliqua psonali
tate creata nec increata. Cōtra scdaz viā vident eē
multa: pmo qz ista negatio nō posset poni nisi inde-
pēdentia q̄dam ad psonā extrinsecā. sed si ista suffice
ret ad psonalitatē ppriā g q nō sic dependet ad eā ē
psona z sic aia separata esset psona qđ est falsū ꝫz Ric.
x°. de tri. c. 23°. 1° qz eadē argumēta vident eē ptra
istud que sūt ꝯ illud q ingenitū sit ppria ꝯstitutiua
prīs pmo li. di. 28. nulla. n. negatio pōt eē de se incōi
cabilis ꝫz tm̄ p affirmationē: z ita cū derōe psone sit
incōicabilitas nulla psona pōt esse formalr psona p
negatiōem. Similr vt argutū est ibi nulla negatio
pōt inesse alicui subiecto pmo ꝫz tm̄ p affirmationez
qz negatio absoluta z libera est cōis enti z nō enti li.
pmo g negatio ista q̄ psona est psona nō est ppria isti
psone nisi ponat aliq affirmatio ppria isti psōe. z ita
pus ē persona per affirmationē q̄z p negationē. secū-
da rō qz sicut argutū est in. q. de individuatione li. 2.
d. 3. q. 2. dividi ē impfectiōis. ergo necesse ē illō quo
repugnat alicui dividi eē entitatē positiuā z ex hoc cō
clusa ē illa entitas positiua q̄ natura ē individua z in
divisa. Al silr arguo in ppposito. depēdere ad psonam
extrinseeā est impfectionis. igit nō depēdere siue re
pugnare taliter depēdere nō pōt esse nisi per aliquā
entitatē positiuam.

Non asserendo pōt mediari iter istas
vias. nec cōcedendo
cū pma via aliquā entitatē positiuā eē in nā intellcū
ali creata cui repugnet ꝯdictorie cōicari cōicatione
aliqua repugnāte psone. qz nulla vr entitas positiua
in nā creata que nō sit possibilis depēdere ad vbum
z ita cōicabilis eo mō quo dr nā cōicari suppposito vt
q̄ suppom dr ens in nā. puta humanitate dr hō z hac
humanitate h hō. Nec tm̄ cū scda ꝯcedēdū ē q̄ sola ne
gatio depēdētie ad psonam extrinsecā ē cōpletiuum
formale in rōne psone create. qz sicut argutū est tunc
aia separata eēt psona. Sed distinguēdū ē inter ꝺpē-
dētiā actualē potētialē z aptitudinalē. z h vocādo ap
titudinalē q̄ semp quātū ē de se eēt in actu quō graue
aptū natū ē eē in cētro vbi semp eēt q̄stū ē de se nisi es
set ipeditū et potētialē voco absolute illā vbi nulla ē
ipossibilitas ex repugnātia vel incōpossibilitate ter
minoz. z ista possibilitas pōt eē q̄cqz respectu potē-
tie actiue supnālis z nō tm̄ nālis. ꝫz igit sola negatio
depēdētie actualis nō sufficiat ad ppom nec possit po
ni negatio istius triplicis depēdētie in nā creata ad
vbū. nulla. n. ē nā vel entitas creata cui repugnet cō
tradictorie depēdere ad vbū. tm̄ negatio depēdētie
aptitudinalis pōt ꝯcedi in nā creata psonata in se in
ordine ad vbū. aliogn violēter qesceret in psona cre
ata sicut lapis violēter qesceret sursū et ita nō depē-
dētia nō qdē actualis sed aptitudinalis talis cōplet
rōnē psone in nā intellectuali z suppositi in nā creata
nec tm̄ hec depēdētia aptitudinalis ponit repugnan
tiā ad depēdētiā actualē qz ꝫz nō sit nālis aptitudo ta
lis nāe ad depēdēdū ē tm̄ aptitudo obediētie qz natu
ra ista ē impfecta obediētia ad depēdendū p actiōez
agētis supnālis. z q̄ dat sibi talis depēdētia psonat
psonalitate illi ad quā depēdet q̄ aūt nō dat psona
tur in se ista negatione formalr z ñ aliquo positiuo ad
dito vltra illā entitatē positiuā qua est hec natura.

Per hoc ad argumēta ꝯ scdam viā de ne-
gatione p ad pmū. Ad aliō q̄
arguit q negatio de se nō ē incōicabilis. Rñdeo sic
dictū fuit di. 23. pmi li. incōicabile vt ptinet ad rōez
persone excludit duplicē cōicabilitatē. vz cōicabilis
vt qđ z vt quo natura creata ē incōicabilis pmo mō
qz ē singlis. Singulare enī nō est cōicabile vt qđ nisi
sit illimitatū vt eēntia divina. sed natura creata nō
ē incōicabilis scdo mō cū suppom sit ipsa hūs naturā
vel ens qdditatiue psonā. ē incōicabilis vtroqz mō.
itelligēdo p incōicabilitatē negationē cōicatiōis sim
pliciter. s. negationē cōicationis actualis z aptitudi
nalis. nō aūt itelligēdo repugnātiā formalez vtriqz
cōicationi. Cōtra tūc nō vr psona eē vniuoce in divi
nis z in creaturis qz ibi ē aliqd formalr incōicabile
cui repugnat vtroqz mō cōicari h nō. imo nō vr eē p
sona qz nō hz diffinitionē persone. Rn. iste ꝺcept cō
municabilis q negat cōicationē actualē z aptitudi a
lē vniuoc ē deo z creature persōe divine z create ne
gatio enī est vniuoca multr q̄ idē affirmatū a plibus
negat. sed negatio cōicabilitatis q̄ icludit repugnan
tiā ad cōicari nō ē vniuoca. qz nō ꝺuenit creat. z hoc
mō ꝺcedo nō eē persōā in creaturis. vñ si icōicabi-
le put pertinet ad rōnē persone perfecte dicit nō tm̄
negationē cōicationis vtroqz mō. sed ēt negationez
cū repugnātia ad affirmationē cōicationis nulla erit
perfecte persona nisi divina. Illa. n. icludit aliqd ab
solute quo ꝯdictorie repugnat sibi cōicari quocumqz
mō z vt qđ z vt quo. z ex h appet q̄ūt ista rō pus ꝺclu
dit ppom de īgenito nō tm̄ h. persona. n. divina nō tm̄
hz negationē cōicatiōis actual z aptitudinalis. ꝫz ēt
hz repugnātiā ad cōicationē z vt qđ z vt quo z repu-
gnātia talis numq̄z pōt eē nisi per entitatē positiuam
z iō sequit persōā istā numq̄z eē sine tali entitate. sed
persona creata nō ē sic icōicabilis. z iō nō opz sibi tri-
buere talē entitatē personalē. Istud dictū facilr vide
ri pōt si videam dām iter negationē nudam act z
negationē aptitudinalē z negationem q̄ regrit repu
gnātiā. Prima est in graui exīte surſū respectu vbi ī
cētro. 2ª ē in superficie nigra respcū albedis sic in pō
neutra ad ipaz. 3ª est ī hoie respcū irrōnal. z ꝫz negatō
sit vni rōis i se tm̄ distignit cōparādo ad illō cui iest
respcū ētij. ita h negatio pōe dependendi nulli crea
to ꝺuenit. negatio aptitudis iest cuilz nāe personabi-
li i se etiā q̄ actu dependet. qz actū supernaturalem
ñ ꝺcomitat aptitudo i nā cū sit tm̄ū pō obediētiali ad
ipz. negatio act iest aīe sepate. nec scda negatio sola.
nec 3ª negatio sola sufficit ad psonari i se. ꝫz ambe sil
cū p nō potest hāi h. Ad 3m dico q negatio pōt di
ci ppa qz nō ē cōicabilis multr vt qđ. z ista negatio
creaturis ē ppa p istā entitatē positiuā q̄ nā ē hec. cui
repugnat cōicari multr vt qđ. vel pōt itelligi ppa. i.
ñ cōicabil alij vt quo. z sic ñ ē i creaturis nō ē ppa per
affirmatōnē. Ad 4m ꝺcedo q si depēdē repugna-
ret alicui creature repugnaret ei neēio p aliqđ positi
nū ꝫz nulli pōt repugnare qz ois entitas creata nō so-
lū depēdet ad icreatū vt ad cāz. sed ēt pōt depēdere
hac spāli depēdētia.

Sed ꝯ istū 1m 3m ē aliq̄ dubitatō an sit aliq̄ en
titas absoluta noua q̄ sit ppriū fūm h rlōnis
noue. s. depēdētie et vniōis ad vbū. ita q ipsa posita
nō posset eā non seq rlo ei ad vbum. vr q sic. qz alś
mutatio eēt pmo ad rlonē z a rlone. qz si vbū ꝺimittē
illā nām absolutā assuptā rlo vnionis ñ eēt. z pte nul
lū absolutū nouū eēt. ergo mutatio pmo eēt a rlone.

ſſūr ſi aſſumeret nāz mō ꝓſonatā in petro ſi nō oporte
ret aliqd̄ nouū abſolutū aduenire ad ĥ vt ꝓſonaret a
vbo. ꝑm⁹ t̄min⁹ h⁹ mutatiōis cēt rīo noua. ſz ꝓñs iſtd̄
cēt ꝫ ꝓbz. ſ. phy. qr̄ ad aliqd ñ ē mot⁹ nec mutatio.
nec vt ꝑn̄ nec vt t̄min⁹. Cōtra cēt ꝓnē qr̄ rīo ñ vī
cē noua niſi aliqd̄ abſolutū ſit nouū i alt̄o extremo. ſi
cni aliqd cīno eodē mō ſe hz iſe. ꝯ ad qōlibet alteruz
nihil ē nouū i vbo ī ſe nec in nā aſſūpta niſi ſit ꝓtractū
aliqd̄ abſolutū nouū. ergo tale abſolutum nouū opor
teret ponere.

Sed oppoſitum vī ꝓbabili⁹. qr̄ il
lud abſolutū cēt ne
ceſſario vnitū vbo ita q ſic̄ impoſſibile ē illā vnionem
cē ⁊ nō cē ad vbū vt ad t̄minū. ita impoſſibile cēt illud
abſolutū qd̄ ē neceſſariū fūdamētū vnionis cē ñ vni
tū vbo. nulla vī talis entitas abſoluta i creatura.

Prēterea talis entitas abſoluta q̄ cēt ꝓpriū fūda⁹
vnionis ad vbū. aut cēt accīs talis aut ſbalis. nō accī
talis. qr̄ nā ſbalis vī p⁹ ꝓſonabilis i ſe loquēdo de nā
intellectuali in q̄z⁹. ſ. ē ꝑor oī accīte nālit. igit̄ ſic q̄ ꝓ
ſonat i alio vī ꝓſonari vt ꝑor oī accīte. ⁊ ita nullū ac
cidēs ē ꝓpa rō ꝓſonationis illi⁹. ⁊ ꝓ ꝓñs nec iſti⁹ vni
onis. Si ſbalis nō pōt dici q illa ſit aliq̄ reſalia ab il
la q̄ pōt cē i ꝓſona creata. qr̄ tūc aut hūmā aut forma aut
ſba cōpoſita cēt i xp̄o ꝑm humanitatē q̄lis nulla einſ
dē rōnis cēt i alio hoīe. cēt igit̄ entitas ſōalis cadez
tū māe vel forme vel ſ̄e cōpoſite. Sz q̄cq̄d ē idem
alicui ſ̄be manet manēte illa ſba. igit̄ nā aſſūpta non
poſſz dimitti a vbo niſi manēte i⁹ entitate abſoluta.

Ad illud in oppo⁹ de pho. ſ. phy. pōt dici q
rīo pōt triplr ſe hz̄e ad fūdamētuz.
vno⁰ q fūdamētū nō pōt poni ſine rīone illa abſq; ꝯ
dictione. qr̄ fūdamētū nō pōt ſine ꝯdictōe cē ſine ter
mino illi⁹ rīonis. nec cēt ſine rīone ad t̄minuz. ga iſta
rīo neīo regrit talē t̄minū ad ſui cē tales ſūt rīones
creature in quātū creatura ad deū in q̄ztū creator. hi⁹
rīo ē idē realr fūdamēto ſic̄ pz ex⁹di. j. 2. li. 4. ⁊. 5. q.
Illio⁰ fūdamētū pōt cē ſine rīone. qr̄ pōt cē ſine t̄mio
tū fundamēto ⁊ t̄mino poſitis neīo ꝓſequr̄ iſta rīo.
ita q iſta duo ſil poſita ſint neīa cā rīonis ſine i extro
q̄z extremo ſiue i alt̄o. Ex⁹ de ſilitudine i albo ⁊ albo
z⁰⁰ rīo pt̄ ñ neīo ꝓſeq fūdam⁹ qr̄ ñ neīo coexigit ter
minū nec hitudinē illā ad t̄minū. neq; cēt fūdamēto ⁊
t̄mino poſitis neīo ꝓſequit̄ rīo ambo extrema vel
vnū. ſz ꝓrigēter dī aduenire extremo ēt poſtq̄ qōli
bet abſolutū in ipſo ⁊ in termino fuerit poſitū in eſſe
ĥ mō ſe hñt multe rīones puta cōiter vniones ab⁰
luti ad abſolutū. Si. n. forma p ſe cēt ⁊ mā p ſe eſſet:
vt corp⁹ organicū ſepatū ⁊ aīa ſepata. vel ſi ſubm p ſe
cēt ⁊ accīs p ſe vt panis ⁊ quātitas ſi de nouo vniā
tur nullū abſolutū nouū ē in alt̄o extremo. ſed iſta rīo
ꝓringēter ſe hz vt poſſit ieſſe ⁊ ñ ieſſe ēt extremis po
ſitis. Tūc ad ꝓbm ꝓcedo q nō ē mot⁹ nec mutatō ad
rīonē ꝑmo vel 2⁰⁰ ſe hñtē: ⁊ per ꝓñs nec vniuerſaliter
ad rīonē de gñe rīonis vt ipſe ibi logtur de rīone pre
dicamētali. qr̄ iſta nō aduenit niſi ꝓpt̄ nouitatē alic⁹
abſoluti in alt̄o extremo. ſed nō ē verū de rīone t̄tio
mō dicta. qr̄ illa ē reſpect⁹ extrīſec⁹ aduenīēs. i. nō ne
ceſſario ꝓñs fundamētū ītrinſecū puta q̄litatē vl q̄n
titatē vel ſbam q itrinſec⁹ inſūt nō abſoluta neītate
ſed poſito t̄mino ad quē ē rīo. Alij 2⁹ q nō ſic neīo cō
ſequūtur finitū itrinſec⁹ ēt poſito t̄mino dñr extrīſec⁹
aduenīētes. Et alīq forte ptinēt ad iſta ſex p̄ncipia q̄
dñr extrinſec⁹ aduenīētia. Nō ē g̃ mutatio ad rīonez
nouā q̄ ē de gñe rīonis qr̄ reſpect⁹ nō aduenit niſi ꝓ
pter nouitatē abſoluti in alt̄o extremo. iſta vo ē ſemp
ſ̄b p̄mo vel ſēdo mō rīonū dictarū. pōt tñ cē mutatio
ad rīonē extrin ec⁹ aduenīētē abſq; nouitate alic⁹ ab
ſoluti i iſto ī quo ē vel ī t̄mino imo ēt mot⁹ pōt eſſe ad
talē rōnē qr̄ ꝑm. eū in. ſ. phy. mot⁹ ē ad vbi ⁊ tñ vbi nl

lā formā abſolutā dīc. ſed tñ reſpectū in corpe circū
ſcripto ad locū circūſcribentem. ⁊ iſte reſpectus per
tinet ad modum predictum.

Ad argumenta ad p̄mū dico q infini
tum nō ē cōpoībile vt
ps q̄ parte totū ē pfecti⁹. infinito nihil ē pfecti⁹. Infi
nitū tñ ē vnibile. i. pōt t̄minare dependētiā alti⁹ ad ip
ſum. Et cū addīt ibi q infinito nō pōt fieri additio. igi
tur nec vnio. ſ̄n. infinitū nō hz ī ſe qōcūq; ens forma
liter ſed virtualr vel eminēter. ⁊ ita vbū eo mō quo
nō hz in ſe nām humanā illa pōt ſibi addi. hē q for
malr talis nā dependeat ad vbū. vt aūt ē in vbo emi
nēter vel vtualr nō dependet ſic ad vbū. qr̄ ſic non hz
entitatē dependētē. Ad 2^m ꝓcedit ꝓportio. i. deter
minata hītudo nō quātitatiua q̄lis dī cē dupli ad t i
midiū nec quāti ad quātū: ſz q̄lis dī cē gñalr paſſīui
ad actiuū ⁊ cōuerſo actiui ad paſſīuū vel act⁹ ad po
tētiā. Illā aūt humana poſſibilis ſ̄e dependē reſpectu p
ſone diuine dependētia aliq̄ ſpāli. ⁊ iſta dependētia eſt
ſufficiēs ꝓportio ad talē vnionē. Ad 3^m dico q ꝯ
ria nō q̄ diuerſa. i. in nullo conuenīētia iō ſūt icōpoſſi
bili. nā ĥ mō diuerſa gñe ſunt magis diuerſa q̄z ꝯria
ſed q̄ in illis ē repugnātia ſz in multis conuenīt q̄lis
repugnātia nō ē in illis q̄ in nullo vel in paucis cōue
nīūt. nā igit̄ diuina ⁊ humana ſz ſint magis diuerſa
q̄z ꝯria nō tñ magis repugnātia. ex^m ſupficies ⁊ albe
do magis ſunt diuerſa q̄z albū ⁊ nigruz ⁊ tñ ſupficies
pōt cē alba nō tñ albū pōt cē nigrū formalr vel econ
uerſo ꝓpt̄ eox repugnātiā formalē. Ad 4^m dico.
q incarnationi actioni corrñdet aliq̄ paſſio ex quo eſt
actio trāſiēs. ſed iſta paſſio nō ſignificat̄ p ĥ qd̄ eſt in
carnari ꝓpe loquēdo. ſz p ĥ qd̄ ē vniri vel aſſumi. nā
iſta actio vt trāſit in obm trāſit in nām humanā nō i
vbū. ⁊ iō illud qd̄ corrñdet ſibi ex pte nāe humane eſt
paſſio. ſz igit̄ vocalit̄ ⁊ grāmatice incarnari videat̄
ſignificare paſſionē h⁹ actionis incarnare. tñ realr ſi
gnificat̄ p ĥ q ē vniri vel aſſumi. ⁊ ꝓcedo q nā aſſū
pta patit̄ ⁊ ē in pō. Ad illud ꝓpale ex pte nāe aſſum
pte. dico q nō eodē cōpletiue ē nā humana p ſe exīs
⁊ ſona ꝑſonalitate creata q̄ dictū fuit in t̄tio articu
lo q nō ē ꝑſona vltimate aliquo poſitiuo. p ſe aūt exi
ſtit exīa poſitiua creata loquēdo de ꝓpria exīa na
ture. Ad p̄mā ꝓbationē iſti⁹ aſſūpti cū dī q illi⁹ exi
ſtētia ē p ſe exīa. ꝓcedo ſm q p ſe exiſtē diſtinguit̄ ꝯ
ieſſe qd̄ ꝓuenit acīti cū aſſumit̄ q p ſe exīa in nā i
tellectuali ē ꝑſonalitas. nego vniuerſaliter accipiendo
p ſe vt p̄ns. vt. ſ. diſtinguit̄ ꝯ ieſſe alij. q̄ ad ꝑſonali
tatē regrit̄ vltima ſolitudo ſiue vltima negatio de
pendētie actualis ⁊ aptitudinalis ad ſonā alteri⁹ nāe
nō aūt oē qd̄ p ſe exiſtit formalr p̄mo mō vt diſtingui
tur ꝯ accīs opz p ſe exiſtē ſēdo mō. Ad ſēdam pro
bationē pz q nā creata ē ĥ aliquo poſitiuo nō eodem
formalr entitati nāe: q̄ repugnātia ad diuidi nō cō
petit nāe create niſi per aliquā entitatē poſitiuā. nō
ſic aūt vltra entitatē illā poſitiuā ſinglitatis oz⁹ ponē
aliquā aliā poſitiuā ꝑſonalitatis. Ad aliud q dice
ret ſonā tñ differre rōne ab ēntia hēret ꝯ ſe illō ar
gumētū: ſz aliq̄ diſtinctio poſita ē nāe ⁊ ꝓprietat̄ ꝑſo
nalis. vt pz di. 2. p̄. ſi tñ poneret̄ p̄mū. adhuc poſſz rī
deri ad arg^m illud p fallaciā amphi^c. q̄re in di. 26. p̄.
li. de ꝑſonis abſolutis. Ad aliud de p̄mo mēbro. q reſpect⁹ nō t̄minat dependentiā nāe abſolute dī qd̄
ſona diuina in q̄ztū relatiua ē t̄minat dependētiā nāe
create ad ipam. ⁊ ĥ i duplici gñe cāe. ſ. efficiēti ⁊ for
mali. p^m declarat̄ ſic q̄ vbū aſſumit. i. ad ſe ſumit ñ
ſic alie p^c. ⁊ ēt q̄ incarnari ē ſpāliter illabi. ⁊ illabi ptiet
ad cām efficiētē. ⁊ q̄ vbū ē pō opatiua p̄ris iō p̄ hre
opationē ꝓpriā ꝑter illā q̄ ē cōis toti trinitati. 2^m de
claratur̄ ſic. q̄ ꝑz ĥ ē cā formalr ꝑz q formalr t̄miat. ter
minat aūt in q̄ztū ꝑſona relatiua ita q ꝓpietas relatia

Dē. q li
15. q. 5.

ẽ rõ terminãdi: ḡ nõ dz itelligi cã formalis q̃ sit alĩa ps ꝓpoſiti neqz cã formalis ſupueniẽs ꝓpõi neqz forma exẽplaris: q; hẽ cõis toti trinitati. ſz cã formalis q; formaliť terminãs hoc eſt dans formam ſpecialiter interuallo illi quod ẽ inter nãm vnitaz ⁊ ipſum vt terminũ.

Contra hoc qõ dr de ꝓpa efficiẽtia vbi q̃ non ſit cõis toti trinitati ſũt auctoritates q̃s adducit magr i lĩa. q; tota trinitas eq̃liter ẽ opata i carnatiõem. Et ſi dicas q; aliqs modꝰ agẽdi ſpãlis ẽ vbi ꝓpter quẽ dr ſuſtẽtare nãm mõ quo pr ⁊ ſpus ſãctꝰ nõ dr ſuſtẽtare cã. Cõtra i actõe ad ex nõ ẽ diſtinctõ triũ ꝓſonaz i agẽdo niſi ꝓpter originẽ: puta q; vna ꝓſona agit a ſe alia nõ a ſe ſz ab alio. ſz iſta diſtinctõ nõ ẽ rõ q̃re vna ꝓſona dicať aſſumere nãz humanã vel ꝓſonare nãz ⁊ aliã nõ: q; ſi pr icarnareť ⁊ trinitas iſtã icarnatõez efficeret eſſet iſta diſtinctio in opãdo q; pr ageret a ſe. filius nõ a ſe ſiẽ mõ. Preterea reſpectꝰ ꝓſonal nõ põt eẽ ꝓpa rõ agẽdi ad ex. p. li. di. 15. ⁊. 18. de dono ⁊. 27. de vbo Preterea ſuppoſitũ creatũ nõ agit reſpectu nãe cuiꝰ ẽ. q; ſz eos nã ꝓcedit nãliť ſuppoſitũ nõ ſic aũt agẽs. ḡ nec illõ qõ ſupplet vicẽ ſuppoſiti creati inq̃ztũ tale ẽ agẽs reſpectu nãe. Qõ 2° dr de for: videť eẽ abuſiua locutio ſiue ipropa de for ſiue cã formali. q; ſz hẽ pr eternꝰ inq̃ztũ pr eẽt cã formaľ filij. q; inq̃ztũ pr terminat relatõez filij ad patrẽ. Qõ etiã adducit ibi de ſuppoſito q; hz rõez totiꝰ igit ⁊ rõez forme ſiẽ totũ ẽ forma ex 5° metha. ⁊ añs ẽ falſũ ⁊ ꝓpõtia nulla. pmũ pz ex dictis q; ꝓſona nullã addit entitatẽ abſolutã vltra nãm ſingularem: ⁊ ita nec ſuppoſitũ i cõi ſiẽ nec ꝓſona i nã intellectuali: ⁊ per ꝓpõs nõ ẽ totũ reſpectu nãe ſingularis. 2m pbať iõ. n. totũ ẽ forꝰ q; q̃libz ps ẽ q̃ſi potẽtiaľ reſpectu pfectõis totiꝰ. In ꝓpoſito aũt vbũ nõ ẽ potẽtiale reſpcũ ꝓſone q̃ſi ꝓpoſite ſi etiã deberet eẽ hẽ totũ. put Damaſ. diẽ ⁊ ꝓcedit ꝓſonã ꝓpoſitã eẽ vbũ. hẽ nõ ẽ de ꝓſona abſolute accepta ſz entitatẽ ꝓſonalẽ ꝓpatã ad nãm. ſz de ꝓſona i natura ad naturã ꝓpata ita igit deberet ꝓcludi q; vbũ icarnatũ eſſet vt forꝰ: nõ aũt vt cã formaľ. Si n. abſolute ꝓſideraretť entitas ꝓpa ſuppoſiti ⁊ naturẽ reſpectu entitaťis totiꝰ creature entitas ꝓpa ſuppoſiti nõ ẽ formaľ reſpectu naturẽ ſz magis materiaľ. Qõ ãt adducit ꝓ iſto dicto aſſumere ẽ ad ſe ſumere. Rñ° ſumere vt notat abſolute actionẽ ẽ eq̃liter totiꝰ trinitatiſ abſqz oi diſtinctõe ꝓſonaz ꝓter illã q̃ ꝓſeq̃ť originẽ ſz ad ſe ſumere vt notat terminũ actõis terminať ad reſpectũ vbi ⁊ ẽ ſoliꝰ ꝓſone ẽ vbi vt terminat dependẽtiã aſſũpte nãe. Siľr qõ dr de illabi. Rñ° ſi accipiať illapſus ꝓ aliq̃ cõditõe efficienť ſiue ꝓducenť ſiue ꝓſeruaťť tota trinitas eodẽ mõ illabiť illi nãe. ſz ſi accipiať ꝓ itimitate aliq̃ q̃lis ẽ ſuppoſiti ad nãm q̃ dependet ad ipz hẽ mõ ſolũ vbũ illabiť q; ſolũ termiat dependẽtiã illiꝰ nãe ſz iſtõ illabi nõ ẽ aliq̃ effiª ſz oio põ ortas alteriꝰ rõnis. Qõ etiã addiť q; vbũ ẽ potentia opatiua pr̃is: vez ẽ q; agit aliť q̃z pr̃. q̃ztũ ad diſtinctionẽ que ꝓſeq̃ť originẽ. ſ. a ſe ⁊ nõ a ſe ſz ab alio ꝓpť q̃z dr pr̃ creare p vbũ ⁊ nõ eꝰ ſz ꝓpter iſtã diſtinctionem non eſt quod vna perſona hoc modo agat vt incarnata ⁊ alia non ſic agat vt nõ incarnata. Ad argumẽtũ igit ꝓncipale dico q; ſi ꝓſona diuina ẽ abſoluta ablolutũ terminat dependẽtiã illiꝰ nãe. Si aũt ẽ relatiua dico q; ⁊ ſi relatiuũ inq̃ztũ tale nõ poſſit terminare dependẽtiã cãti ad cãz põt tñ terminare, dependẽtiã q̃ ẽ alteriꝰ rõis illã. ſ. q̃ ẽ nãe ad ſuppoſitũ inq̃ztũ ſuppoſitũ ad terminãdũ. n. illã dependẽtiã ſufficit quecũq̃z entitas q̃ põt eẽ ꝓpa rõ ſuppoſiti ⁊ talis ponit hic entitas relatiua. Ad vltimũ dico q; iſta ꝓpõ ẽ falſa ſ. q; omnis dependẽtia ẽ cauſati ad cauſaz vel poſterioris cauſati ad cãtũ ꝑus ẽ enim aliq̃ dependentia alteriꝰ rõnis ab illa que nõ ẽ ad aliqd inq̃ztũ habet qd

ditatẽ: ſz inq̃ztũ qd vel ens ſubſtinẽs vel ſuppoſitũ talis ẽ iſta dependẽtia.

c **Arca** ſm arguiť q; ſic hec nã añq̃z aſſumaťť ab aliq̃ ꝓſona ẽ aſſũptibiľa q̃cũq̃z diuiſiz agãt igit oẽs ſimľ i codẽ iſtãti ad aſſũptõnẽ eiꝰ aut igit aſſumeťť ab oĩbꝰ ⁊ habebiť ꝓpoᵐ aut a nulla: q; ẽ inc̃ueniẽs ſi agãt ad aſſũptõez eiꝰ inq̃ztũ poſſũt q; ẽ ipfecta obia eaz aut ab aliq̃ vna ſola ꝓſona. qõ ẽ icõueniẽs q; nõ ẽ maior rõ q̃re ab hac magis ſumiť q̃z ab iſta cũ eq̃liť quelz agat ad hẽ. Preterea añ aſſũptionẽ cuiꝰ nãe a filio ipa fuit aſſũptibiľa patre igit ⁊ mõ. pbaº ꝓpõtie. q; ꝑus fuit aſſũptibiľ pẽ q; fuit i poª obediẽtiali ad ꝓſonã pr̃is: ſz illã nõ euacuat aſſũptõ ad ꝓſonã filij. q; ꝓſonalitas filij nõ ẽ euſdẽ rõnis cũ ꝓſonalitate pr̃is. aut ſi fuit euſdẽ rõis nõ tñ eſſet eadẽ poª obediẽtialť ad ꝓſonalitatẽ pr̃is ⁊ filij: ſiẽ nec ꝓſonalitates ad q̃s ſũt iſte poᶜ. igit pẽ q; vna reducit ad actũ nõ reducit alia. Preterea. nã extis in vbo hz iclinatõez ad ꝑſuz ſuppoſitũ: q; illa iclinatio ſibi ẽ nãlis. ḡ hz iclinatõez ad qõcũq̃z potens ſupplere vicẽ ꝑſonꝰ filij ſuppoſiti tale ẽ ꝓſona pr̃is. igit cũ hẽ q; ꝓſonať a filio ſtat potẽtialitaſeiꝰ vt perſoneť a pr̃e. Preterea idẽ accñs põt eẽ in duobꝰ ſubiectis. ḡ ea dẽ nã in duobꝰ ſuppoſitꝰ. ꝓña ꝑbať. q; hitudo accñtiſ ad ſbm ẽ ſimilia iſti dependẽtie: vt dictũ ẽ in. q. ꝓcedẽte. vt pbaº añtis: ſil poſſũt eẽ corꝓ gloriosũ ⁊ non gloriosũ igit hñt idẽ vbi: qõ vbi ẽ accñs locati ſiue vbitati q; aũt ſit idẽ vbi ꝑbať. q; ẽ idẽ locꝰ idez locꝰ hz vnã circũſcriptionẽ actiuã. igit ſibi corrñdet vna circũſcriptio paſſiua q̃ ẽ vbi. Cõtra Anſel. de icarnatõe vbi. c. 7. ⁊. 2. cur deꝰ hõ. c. 9°. plures ꝓſone eundẽ hoiez aſſumere oĩo neq̃unt Preterea multiplicato ſuppoſitocreato multiplicaťť nã. ḡ ſilr ⁊ icreato ꝓpõtia ꝑbať. q; icreatũ ſupplet vicẽ ſuppoſiti cr̃ati. igit ita diſtinguit ſiẽ creatũ diſtingueret. Preterea. qõ ꝓuenit alicui vt diſtinguiť ab alio nõ põt ineẽ alij. Incarnatio ꝓpetit filio vt diſtinguiťť a pr̃e ḡ nõ põt ꝓpete pr̃i. boꝛ pz q; ꝓuẽit ſibi ſcdz ꝑpetatẽ eiꝰ ſcdz q̃z diſtinguiť. a patre:

Hic dr q; ſiẽ ꝑus põt eẽ ſine poſterioze abſqz contradictõne: ita põt manere idẽ plurificato poſterioze ꝓpr. aũt ẽ rõ ſingularitaťť ſiue indiuiduationis in nã creata q̃z rõ ꝓſone. qõ apparet. q; vbũ aſſũptũ nãm atome, nõ tñ ꝓſonatã igiť põt manere eadẽ idiuidua nã: ſz plurificent ꝓſonalitates extriſece reſpectu illiꝰ nãe. Preterea diſtinctio relatõis nõ ẽ cã ſufficiẽs diſtinguẽdi abſoluta. ſicut pz iductiue. igiť cũ diſtinctio ꝓſonaz diuinaz ſit relatiua. nõ oz ꝓpter eã naturã abſolutã diſtigui põt igiť aſſumi a trib ſine diſtinctione ſui. Dicit igiť q; ſicut anima eadem põt eſſe in diuerſis partibus corꝓris. ⁊ idem corꝓ miraculoſe in diuerſis locis ita põt vna natura ſimľ eſſe in duobus ſuppoſitis. quãdo iſta ſuppoſita ſunt extrinſeca ⁊ non eadem illi nature. Contra hẽ obijcitur ſic. q; eſſentia diuina concluditur eſſe infinita. ex hoc q; ipſa eadem põt eſſe in tribus perſonis. igitur iſta natura infinita ſi poſſet eẽ in pluribus ꝓſonis ꝑbať ꝓña. q; qua rõne poſſet eẽ in duabus perſõis pari rõne ⁊ in infinitis. Si etiã ſimul poſſet aliq̃ habere plures perſonalitates perfectas increatas. igitur poſſet habere perſonalitatem creatam ⁊ increatam vel plures creatas. quia non magis repug nãt ſimul eſſe perſonalitas creata et increata in natura vna: q̃z due perſonalitates increate quarum vtraq̃z perfecte ſupplet vicem perſonalitatis create.

Ad ꝓmam iſtarum rationum dicitur q; eſſentia diuina eſt idem illis tribus perſonis ⁊ ex iſta identitate ſequitur q; ſit finita. non autem ex hoc q; abſolute eſt in illis tribus ſimul. Illa autem natura aſſumpta non eſſet eadem illis tribus perſonis ſed aduen

Uarro li°. 3. q. 5. di. ꝑ ª Tho. i 3ª parte q. 3. ar. 6.

titia lz simul esset in eis. Similiter ad argumentuz secundum natura diuina fundat tres relationes et tres personalitates increatas. ⁊ ex hoc sequitur eius infinitas: illa autem natura aduētitia nō fūdat eas.

Cōtra istud obiciē sic. qz sic forma sbalis q̄ sbaliē pficeret plā opposita eēt actualr illimitata: ita accns ꝑsōs qō accntalr pficēt cadē suppositā eēt illimitatur ex^{m} sic aīa ē illimitata ad pficiendū plēs ptes corpis sbales. ita scia ē accns illimitatū respectu ptiū corpis igiē sic eēntia dīna qz ē eēntialr nā triū suppositoz ē infinita. q. nā sbalis eoz. ita natura hūana eēt infinita lz q. natura aduētitia plib^{9} suppositz. Cōfirmaē istud qz ita ipossibile vī vnū accns cē i duob^{9} sbis: sic vnā formā sbalē eē i duab^{9} matijs. igiē si nēcario sequtur infinitas ex hō q̄ vna forma sbalis ē i plib^{9} matijs nēcio sequtur infinitas ex hō q̄ vnū accns ē i multz sbijs. añ ꝑz qz accns adequaē ꝑmo sbo sic forma matie ⁊ magis qz quertiē cū eo. 2^{a} rō peccat. ꝑz de volūtate q̄ pōt fūdare rlones diuersas ⁊ alīs^{9} rōis ⁊ tñ ē finita. silr idē az^{m} multas silitudies. ⁊ idē pz multas pnitates sine infinitate. ⁊ eadē natura multas psonalitates creatas. imo infinitas. qz nō magis repugnāt infinite quā due: ⁊ tñ infinitas nō sequiē.

Ad questionem igiē dici pōt distīguo qz aut pōt itelligi primus ēmin^{9} isti^{9} vnionis eē psona aut eēntia sbsistēs cōis trib^{9}. p^{mo}ñ vī q̄ vna natura possit sil assūmi a trib^{9} psonis qz ī oī depēdentia eēntiali vnū depēdens nō depēdet ꝑcise nisi ad vnū qō toralr ēminat ci^{9} dependētiā. Jn ista vnione ē dependētia eēntialr vni^{9} nature ⁊ vna p^{a} ēminat totalr eā. igiē nō pōt idē dependere hō mō ad plēs tales psonas. maioz ꝓbaē i oī dependētiā cāti ad cām. q̄ ipossibile ē idē cātū hīe plres cās totales ī imo gñe cāndi a qb^{9} dependeat. seqrē. n q̄ eēntialr dependeret ab illo vt a cā quo nō exīte nihilomin^{9} eēt. si. n. hēat. a. p totali cā efficiēte. ⁊ cū hō b. silr. a. sufficiēter efficeret ipm quocūqz alio circunscripto. alīs ñ eēt ei^{9} totalis cā. igiē effect^{9} eēt ab. a. b. ñ exīte. ⁊ ita ñ dependet. a. b. ꝓsilr arguiē ep^{o} de. a. si. b ponit cā ei^{9} totalis. igiē si. a. sit cā total. ⁊. b. silr vtrūqz erit cā totalis. ⁊ neutrū erit cā totalis ita vī in oibus dependētijs ēt que nō sūt cātoz ad cās q̄ cū dependētia alicui^{9} fuerit totalr ēmiata ad aliqd ipz nō pōt dependētia eiusdē rōnis dependē ad aliō. Cōfirmatur hō de accnte respectu plīū sboz ꝑmoz. minoz probaē. qz psonalitas creata totalr ēminaret ipam. ⁊ illa state ñ posset sil eē in alia p^{a} creata vel increata. nō min^{9}. n. ēminat nām ⁊ dependētiaz eiusdē psonalitas q̄cūqz p^{a} dīne q̄z ēminaret in se. igiē ⁊c. Obiciē contra ista qz nō vī icōueniēs plēs rlones eiusdē rōis eē in eodē sbo. sic si idē az^{m} plib^{9} albis sit sile. igiē silr in ppōsito nō erit icōueniēs plib^{9} dependētijs eiusdē rōnis idē absolutū dependē ad plēs psonas q̄ si ponaē dependētie ille alīs^{9} rōnis magis hēbiē ppositū. Rn. sic nō ois rlo vñ rlo ē eadē fūdamēto lz aliq̄ sit talq̄. s ē ꝑma in fūdamēto ad ēminū sine quo ipossibile ē fūdamētū eē aliquo mō sic dcm ē di. j. li. s. di. de rloni b^{9} creature ad deū. Jta nec rloni. vñ rlo repugnat sibi q̄ plēs eiusdē rōnis sint ī eodē. q̄z aliqb^{9} spālib^{9} rlonib^{9} repugnat puta dependētijs eēntialib^{9}. talis enīz si ē vna ad ēminū totalr ēminātē nō relingt fūdamētū dependēs dependētia sil ī ad qōcūqz aliud. qz tūc nō eēt dependētia determinata. Si itelligaē scdo mō q̄ ꝑm^{a} ēmin^{9} vnionis sit ipsa natura in trib^{9} p se subsistēs vī possibile q̄ vna natura assumaē a trib^{9}. q. mediāte vna eēntia exīte in trib^{9} sic vna albedo pōt eē ī trib^{9} corpib^{9} si vna superficies in q̄ ē eēt in eis. Nō autē ipsa eēntia p se exīs possz eē ēmin^{9} prim^{9} illi^{9} vnionis vī qz ipsa nullū eē hz a psona. sed ē pus si natura luter q̄z sit in psona ⁊ dat eē psone. ē enī natura de se h ⁊ p se subsistēs lz nōicōicabilr vī aūt q̄ incōicabilitas nō sit necessario rō ppria terminandi istam dependētiam. sed subsistentia singularis.

Ad argumēta ꝑncipalia. Ad ꝑmuz dico q̄ si oēs tres agerēt hz vltimū potētie sue ad assūptionē illi^{9} nature nō possent agere ad assūptionē ei^{9} a trib^{9} sz ad assūptionez ei^{9} ab aliq̄ vna q̄ terminet ita q̄ lz tres agat vna tamē ēminat eā. ⁊ cū q̄ris a q̄ igiē sumeē. dico q̄ ab illa ad quā tres vniūt actiue. Et si dicas q̄ pōt sil agē q̄libet psona ad vniēdū eā sibi nego qz ipossibile ē vt sil vniaē plurib^{9}. qz ipossibile ē totaliē dependere dependētia eiusdē rōnis ad plures psonas cū sit nata terminari ad vnā personā ⁊ ad icōpossibilia nō pōt pone sil agē. Ad 2^{m} ⁊ 3^{m} sil dico q̄ si vna pō obedientialis ē in natura qua pōt vniri trib^{9}. hē cuicūqz triū disiūctim. vna illa reducta ē ad actū p hoc q̄ vbū eaz sustētat. si aūt sint tres potētie ꝓcedo q̄ p hō q̄ vna reducta ē ad actū nō reduciē alia. ⁊ pōt reduci illa alia sed nō cū actu alterius potētie ꝓpter incōpossibilitatē actuū sic pō adalbedinē nō pōt reduci ad actū cum nigredine. ⁊ ita natura nūc psonata a vbo si dimitteret ab eo posset assumi a pre. sed stāte actuali assumptione a vbo lz sit in potētia assūptionis a pre nō pōt tñ reduci ista pō ad actū ꝓpter icōpossibilitatē illi^{9} act^{9} ad istū. Ad 4^{m} nego assūptū de accnte ⁊ subis.

Ad ꝓbationem dico q̄ sūt duo vbi. ⁊ tñ ab vno loco circūscribēte. Et cū dicit q̄ vnius locati erit vna circūscriptio actiua. dico q̄ si locus sit aliqd absolutum formalr in quo fūdaē nō actio sz rlō illa q̄ significaē p modū actionis vt circūscriptio actio due circumscriptiones pnt fundari in eodem absoluto ad duo corpora circūscripta ⁊ ad duas circumscriptiones passiuasq̄ dicūtur vbi. Si autē locus dicat formaliē respectū ad locatum ⁊ materialiē fundamentū in quo fundaē iste respectus tūc est vnus locus ꝓpter vnitatem materialem. sed due locationes formaliter. ⁊ vtroqz modo cōmultiplicatur circumscriptio actiua ⁊ passiua.

Ad ꝑmum in oppositum pōt dici q̄ Ansel. loquiē si ꝑmus termin^{9} vnionis sit persona quo modo nunc natura est assūpta. qz sic tres persone nō possunt eandem naturam assumere. Ad aliud hoc includit quādo suppositum increatū est ꝑmus ⁊ primus terminus vnionis. nō autem quādo mediatus. qz tunc natura assūpta vna potest esse in multis ꝓpter vnitatem persone nature illius cui ꝑmo vnitur nec nature assumpte de se ⁊ immediate cōuenit esse in tribus. sed tñ per illā naturam infinitā cui ꝑmo vniē. Et si hic arguiē sicut arguitur cōtra ꝑmam opinionē q̄ accidēs existēs in pluribus est limitatum. sicut substātia existēs in pluribus est limitata dici pōt q̄ hoc verum est. quando accidēs dat aliquē actum formalē illis quoz est accidens. Jsta aūt natura assūpta si ꝑmo vniaē essentie nullum actū dat psonis nec eēntie. sed tñ dependet ad eēntiam vt ad vnū terminū ꝑmuz. cui vt sic accidit esse in tribus sicut modo oēs creature dependent dependentia causati ad causam ad tres psonas vt sunt vnum in natura. nec ꝓpter illam dependentiam causati ad tres psonas ponitur causatū illimitatum. vnde nec illa ratio multum valet contra ꝑmam opi. Ad tertium dico q̄ tunc nō conueniret filio sustentificare naturam inquātum distinguiē a patre. sed inquantum hic deus existens.

Ad argumenta ꝓ ꝑmam opi. lz indiuiduatio posset eē sine psonatione. nō tñ sequiē q̄ ī diui duatio posset eē eadē ⁊ vna cū plib^{9} psonalitatib^{9}. tūc. n. posset hō ꝓcludi ō psonalitatib^{9} creaz respectu q̄rū ī diuiduatio ē ꝓior

nālit. vñ nō qđcūqz ꝑus pōt manē idistinctū cū distinctione cuiuscūqz posterioris maxime qñ distinctio posterioris ꝓcludit in ꝑte aliqd sibi repugnās si fit idē

Ad aliud dico q̄ distinctio relatiua si nō eēt distinctionē absoluti fūdātis rl̄onē pōt tñ cāre distinctōez absoluti sequētis nālit rl̄onē ⁊ dependētis ab ea. q̄ distinctio ꝑoris sufficit ad cāndū distinctionē posterioris ista aūtnā absoluta assūpta nō ꝓcedēt rl̄ones ſz seq̄retur. ⁊ iō ꝑm eas distingueret. Exēpla aūt de aia in diuersis ꝓtib⁹ corꝑis ⁊ vno corꝑe in diuersis locis: nō sūt ad ꝓpm. q̄ nō icludit ibi aliqd incōpossibile aie informāti vel corꝑorali locato sicut h̄ includit.

Sed contra 1m mēbrū solōnis arr. q̄rit n. ad quā vnitatē eēt assūptio in illo mēbro nō ad vnitatē nāe. q̄ tūc eēt eadē nā assūpta cū assumēte: nec ad vnitatē pe. q̄ pa nō ē tmin⁹ illi⁹ vnionis ꝓpositū sed cēntia. igit ad nullaz vnitatē eēt assūptio. ℞n. dico q̄ eēt ad vnitatē nō idētitatis vel cōpōnis ſz vnionis nāe bui⁹ ad illam. ⁊ ista vnio eēt ſpālis dependētia nāe ad nām filis illi q̄ nūc ē nāe ad psonā. q̄ igit dicis. si eēt ad vnitatē nature. igit eēt vna nā assumēs ⁊ assūpta dico q̄ nō est ꝓcedēdū q̄ sit ad vnitatē nāe. ſz tñ ē ibi vnio ad nāz vel ad vnitatē vnionis nāe cū nā. q̄ cuz dr vnitas nāe accipit ibi vnitas nāe ex vi ꝓstructiōis ꝑ vnitate idētitatis vel cōpōnis neutra ē ibi. nō sic aūt accipit vnitas cū dr aliqd assumi i vnitate psone. q̄ ibi ex vi ꝓstructionis accipit vnitas ꝑ vnitate vniōis

Cōtra sicut sequit psona ē ꝑm⁹ tmin⁹ vnionis. ergo assūptū vnit in vnitate psone ita vr seq̄ hic. nā est ꝑm⁹ tmin⁹ vnionis. igit assūptū vnit in vnitate nature. ℞n. ſz ꝑma ꝓnia teneat qđ idē significat. ꝓns qđ añs ex vi cōstructionis vnitatis cū ly psone. tñ secūda ꝓntia nō tz. q̄ añs significat nām eē terminuz vnionis. ſz ꝓns significat vnitatē idētitatis nāe ad nām vel cōpōnē ex nā ⁊ nā. vñ ꝑpō tacita in ꝑmo enthimemate ꝑa ē q̄ vz qđ vnit psone vnit ad vnitatē vel in vnitate psone. ꝑpō aūt tacita in 2a ꝓnia falsa ē hec. ſ. qđ vnit ad vnitatē vel in vnitate nāe. nec ē h̄ difficultas realis ſz tñ grāmaticalis. in re enim vnitas psone nō cōicat formalr nāe assūpte. sed tñ vt tmin⁹ dependētie sicut nec vnitas nāe cōicat formalr nāe assūpte si nā eēt tmin⁹ vnionis. neqz ēt ex psona assumēte ⁊ nā assūpta fit tertiū cōpm. sic nec ex nā ⁊ nā: sed tñ modus loquēdi ē ali⁹ dicēdo vnitatē nāe ⁊ vnitatē psone. q̄ in ꝑmo mō loquēdi notat vnitas idētitatis vl cōpōnis in ſcō nō notat nisi vnionē ad psonam vt ad terminū.

Jrca tertium arguit q̄ ñ c q̄ aut esset vnus hō aut plēs. nō vn⁹ hō q̄ nō vna nā tñ nō plēs. q̄ nō pla supposita. ꝑma ꝓnia ꝓbat ꝑ oppositū. q̄ tres psone sūt vn⁹ de⁹. 2a ꝓbat per h̄ q̄ hūs plēs scias ꝓpter vnitatē suppositi ē vn⁹ sciēs. ℙreterea nā hz numerationē ⁊ vnitatē a supposito. q̄ nā vt abstracta ab idiuiduis nō numerat. igit si vnū suppositū ⁊ vna natura. Cōtra alia nā potuit assumi ista nō assūpta. igitur ⁊ mō pōt. ꝓbatio ꝓnie. q̄ nec pō alteri⁹ nāe est reducta ad actū ꝑ hoc q̄ hec ē assūpta. nec rl̄o ex pte v̄bi assumētis hz istā nām adeq̄tā sibi in rōne tminati dependētis ad tminās idependēs. q̄ ⁊ si vnū cātuz nō posset dependere totalr ad plēs cās totales. tamē bñ pōt vna causa totaliter terminare dependētias multoꝝ causatoꝝ. igitur ⁊c.

Rñdco cū aliq̄ nā posset hz dependētiā ciusdē rōnis cū ista ⁊ ēt sil cū ista. q̄ ñ ē repugnātia respectu nārū. actualis. n. dependentia vni⁹ nāe nō repugnat dependētie alteri⁹ nāe nec ē repugnātia ex pte v̄bi. q̄ per h̄ nō ponent in eo nisi plures rl̄ones rōnis. vel nulla rl̄o rōis. ſz tñ q̄ ipſz tminer plures rl̄ones reales ad ipm. h̄ aūt nō ē ipossibile. sic tota trinitas terminat oēs rl̄ones reales creaturarū. nulla ē igit cā ipossibilitatis vel icōpossibilitatis assumptionis alterius nature etiam ista natura manente vnita.

Ad ꝑmū argumētū dr q̄ nec eēt vn⁹ hō nec plures. Sz ꝓ vnū ⁊ multa sūt opposita immediate diuidētia ens. igit a sili circa h̄ ens q̄ ē hō vnuz vel alterū ē immediate verū. vt si ē hō neče ē q̄ sit vn⁹ hō vel plēs alr nō eēt hō. ꝓbat ēt h̄ ꝑ vnū ⁊ nō vnuz q̄ circa q̄ cūqz icludūt ꝓdictionē ⁊ nō vnū in ente est multa nečio. Alit dr q̄ eēt vn⁹ hō ab vnitate suppositi sicut vn⁹ sciēs ſz sciret plures scias. Sz ꝓ h̄ est q̄ tūc ꝓpter plurificationē suppositoꝝ dz plurificari tale ꝓcretū ⁊ nā. ⁊ ita plēs psone diuine eēnt plēs dij

Ideo dico tertō mō sicut dictū ē di. i. ꝑ. li. q. 7. qđ ꝑ ⁊ fili⁹ sunt vn⁹ spirator. nō tñ vn⁹ spirās ſz duo spirās ſz duo spirātes. q̄re ibi. Ad aliud dico q̄ fic singularitas ꝓcedit rōnē suppositi: ita pōt pluralitas naturarū stare in eodem supposito.

Jrca quartum arguitur q̄ sic. q̄ c maioꝝ ē ꝓportio illi⁹ nāe create ad suppositū creatū q̄z ad suppositū increatuz. tū q̄ h̄ vtrūq̄z finitū. ibi alterū ifinitum alterū finitū. tū q̄ hic psona absoluta ⁊ ita filis illi psone q̄ nata eēt eē bui⁹ nāe psona diuina est relatiua. igit si psona relatiua pōt sustētare aliā nām q̄z suam: vel multas nās creatas ita multo magis h̄. ℙreterea oēm pfectionē limitatā pōt de⁹ dare creature que nō repugnat sibi. sed suppositū vni⁹ nāe posse sustētare aliā nām creatā nō ponit infinitatē in eo. igitur nec repugnātiā. minor ꝓbat q̄ illud supposituz ⁊ illa nā sunt finita. ⁊ finitū additū finito nō facit ifinitū. ℙreterea supius ꝓtinet inferi⁹ in nā finita. igitur perfectio supioris cōtinet pfectionē nāe inferioris. igit pōt supplere vicē suppositi inferioris. Cōtra nā creata ⁊ suppositū creatū sūt adeq̄te ꝓportiōabilia. igit neutrū excedit alterū. igitur sicut natura ñ potest esse eadem plurium suppositoꝝ, sic nec ep⁹

Respondeo sustentare nām pōt accipi dupliciter effectiue ⁊ formalr sine tminatiue. ꝑmo mō trinitas sustētificat naturā humanā in xp̄o. i. facit eā sustētificatā. ſcō mō soluz v̄bū sustētificat vnionē nāe create ad ipm. ꝑmo mō dico q̄ suppositū creatū nō pōt sustētificare aliquam aliā nām a sua. q̄ nā alia ad talē vnionē cū ipso nō ē in potētia nisi tñ obediētiali q̄ aliter eēt violēter sūb ꝓprio supposito sic graue sursū pō obediētiali si creatura respic effectiētiā ꝑmi efficiētis nō aliā potētiam actiuā. 2o dr q̄ nō pōt sustētificare q̄ nō ē illimitatū suppositū. ⁊ iō nō ꝓtinet in se pfectionē alteri⁹ suppositi creati. ꝓtinere enī eminēter totā pfectionem suppositi creati nō ꝓuenit nisi infinito. q̄ ſz finitum vnū sit eminētius alio nō tñ vnū ꝓtinet totā pfectionē alti⁹. q̄ entia ordinata eēntialr tñ distingui viderent ꝑ negationē q̄ inferi⁹ deficeret a supiori cōtra determinare dependētiā cāti ad cām ē maioris perfectionis q̄z ista q̄ ꝓuenit deo illa pōt sine illimitatōe ei⁹ cōpetē creature vt sūba respcū accītis. Sz ista rō ñ vz ꝓcludē q̄ v̄bū ñ ē ifinitū ſz rōez psōalitatis sue: ſz quā sustētat nāz assūptā igr ñ regrit illimitatio vl ifinitas i illo suppo⁹ qđ sic sustētificat assūptū ꝑz q̄ tē aliq̄ pfcio ifinita fōlr dcisz pōi q̄ ē i filio. Alia rō appr q̄ solus de⁹ pt illabi creature illapsu gñali g ⁊ isto illapsu spāli. Sz ista rō nō ꝓcludit q̄ illapsus generalis icludit in se ꝑmitatē cāe efficiētis in illabēte nō sic aūt ista sustētatio nature a supposito. ꝑz in exēplo cui ē hec sustētatio maxie similis accītis vz a sbo q̄

Uaroli. 3. q. 2.

ꝛsi ſbm ſuſtẽtet ppriũ accẽs: nõ tñ hz primitatẽ effectiue reſpectu eiꝰ nec aliqz cãlitatẽ inqztũ ꝑcise ſuſtẽtificat illõ vel inqztũ ẽ ſbm ꝑcise.

Potest ꝯ dici q̃ nature create nõ ſũt vnibiles in eodẽ ſuppoſito niſi altera ſit actꝰ ꝛ altera potẽtia ꝛ tũc nõ remanet vtraqz natura in ſe ĩ cõfuſa cũ reliq̃ qõ tñ ptiet ad iſtã vnionẽ. ſ. q̃ natura ppria ſuppoſiti aſſumẽtis ita remaneat in ſe nõ ꝓfuſa alteri nõ ꝓpoſita ſicut ſi nature extranee non eſſet vnita. vl' dici põt q̃ oz q̃ ſuppõitũ cui fit iſta vnio ſit ſimplr indepẽdẽs qz iſta depẽdẽtia nõ terminat' ad vnũ ſuppoſitũ mediãte altero: nõ ẽ. n. ordo eẽntial' in iſta depẽdẽtia q̃lis ẽ i ordine cãti ad cãm. vel põt dici tertio mõ q̃ oẽs nature ſbales create directe de ꝑdicamẽto ſũt ſimplr incõpoſſibiles in eodẽ ſuppoſito ita q̃ altera iſtaꝝ fit natural' illi ſuppoſito. qz tẽ p ſe ꝓuenirt illi: ꝛ p ꝓñs nec p ſe nec p accñs ei poterit reliq̃ ieẽ nõ ſic ãt ſũt icõpoſſibiles due nãe create ſi ꝓparent' ad ſuppoſitũ diuinũ cui ãbe ſũt accñtales ꝛ aduẽticie qz neutra ꝓuenit ei p ſe. ℑz ꝑmũ iſtoꝝ. ſ. q̃ nulle due nature poſſũt vniri in. z. difficile ẽ ꝓbar 2m. ſ. q̃ terminãs depẽdẽtiã iſtã oporteat eẽ idependẽs: nõ vr̃ vez: qz depẽdẽtiã aliquã terminat aliqd vt ſbm depẽdẽtiã accñtis q̃ tñ nõ ẽ oio indepẽdẽs.

3m nõ vr̃ ꝓbabile qz ſi ſit formal'r repugnãtia naturaꝝ creataꝝ ĩ eodẽ ſuppoſito ita nõ vr̃ poſſe eidẽ cõpetere ſil' p accñs. ſicut nec ſil' p ſe. ſicut. n. nõ põt idẽ p ſe eẽ albũ ꝛ per ſe nigrũ ita nec per accñs album ꝛ per accidens nigruz. ℑicut. n. nullus idez color põt eſſe albedo ꝛ nigredo ſimlr: ſic nec idez corp põt eſſe albũ ꝛ nigrũ ſil' qz que formaliter er ſe eſſe ſimul repugnãt in quolibz repugnabũt ſimul eẽ. ſi igit nulla inueniat' rõ ipoſſibilitatis q̃re ſuppoſitũ creatũ non poſſit ſuſtẽtare naturã ſibi extrancã deo tñ efficiẽte illã depẽdẽtiã in natura ſic vnita ꝛ ſuſtẽtata ꝛ in ſuppoſito alteriꝰ nature nõ vr̃ ponẽdũ ꝫ eſſe ipoſſibile abſqz omni rõne.

Si tenetur pars negatia. Ad ꝑmũ arm dico q̃ ꝓportio ꝓuenietie nõ req̃rit ad iſtã vnionẽ ſz ꝓportio nature depẽdẽtis ꝛ ſuppoſiti idependẽtis q̃lis forte nõ eſt in natura creata ad ſuppoſitũ creatũ alterius nature ſz ſolũ ad ſuppoſitũ increatuz. Et ad ꝓfirmationẽ illã de abſoluto dico q̃ abſolutio nõ facit ſuſtẽtificationẽ ſz tñ q̃ ipſa ꝑſona ſit indepẽdẽs nõ nata eſſe actꝰ vl' potẽtia reſpectu alteriꝰ vnibilis. Ad aliõ dico q̃ ꝛ ſi vtrunqz oppoſitoꝝ ſit limitatũ tñ nõ poſſũt ſil' ambo eſſe in eodẽ qz lz ꝫ nõ ꝓcludat in eis formalit illimitationẽ põit tñ incõpoſſibilitatẽ: ita in ꝑpoſito vna natura crẽte inſuppoſito p ſe repugnat alij eẽ in eodez p accñs iſta duo nõ poſſũt ſimul fieri ꝑpt icõpoſſibilitatẽ coꝝ nõ tñ ꝑpter ꝫ arguit q̃ ſint illimitata. Ad 3m dico q̃ ñ oẽ ſuperiꝰ ꝓtinet totã pfectionẽ inferioris.

Si tamẽ teneat' alia ps. Ad arm in oppoſitũ põt dici q̃ nõ eſt ibi ita preciſa ꝑportõ gn ſuppoſitũ creatũ poſſit terminare dependẽtiã alteriꝰ nature nõ tñ natura põt ſil' depẽdere ad plura ſuppoſita terminãtia ga vniuerſalit in dependẽtijs cãe ꝛ cãti lz vna cã poſſit terminare depẽdẽti as pluras cãtoꝝ: nõ tñ plures cãe in eodẽ genere ꝛ ordine cãe poſſũt terminare depẽdẽtiã vniꝰ cãti quia pl'alitas ꝑoꝛũ arguit plitatẽ poſterioꝝ nõ ecõuerſo.

Arca quintum qõ ſupponit poſſibilitatẽ incarnatiõis ꝛ q̃rit de facto. ſ. de termino formali incarnatiõis. vtz. ſ. formal'r terminãdi vnionẽ nature humane ad verbũ fit ꝑpr̃ietas eiꝰ relatiua arguit q̃ nõ duplicit primo q̃ nulla ꝑpr̃ietas ꝑſonalis ſz eſſentia terminat qz p illã rõez ꝓuenit vẽbo terminare vnionẽ per quã ꝓuenit ſibi cõ

c

tiere perfectionẽ ſuppoſiti creati ꝛ per q̃z natura ẽ creata eſt in potẽtia obediẽtiali ad vbũ. Iſte. n. aſſignãt eſſe rõnes poſſibilitatis incarnationis ex parte aſſumentis ꝛ nature aſſumpte: ſz iſta ꝓueniũt verbo per eſſentiã nõ per aliq̃z rõez perſonalẽ q̃ nõ ẽ formalit infinita. ꝛ iõ nõ ꝓtinet formalit perfectionẽ ois ſuppoſiti. Silr potẽtia obediẽtial' in creatura reſpicit oĩpotẽtiã faciẽtis q̃ nõ eſt ppr̃ietas perſonalis ſed eſſentialis. ℙreterea aſſumẽs cõicat eſſe nature aſſũpte ſz eſſe ĩ diuinis ẽ eſſentiale igit aliqõ eſſentiale qõ ꝑcise ẽ rõ eſſendi ẽ rõ terminãdi vl' cõmunicãdi humane nature depẽdẽtia ad verbũ. ℙreterea q̃ ñ ppr̃ietas verbi relatiui qz eo verbũ termiat formaliter vnionẽ ſi ꝑſona ẽ primus terminꝰ vnionis qꝰ verbũ formaliter ẽ hec perſona ſz nõ ppr̃ietate relatiua ẽ hec perſona qz tũc eſſet perſona per accñs qz cõſtitueret peraliud alteriꝰ generis ꝯ ẽ. ꝛ q̃ hec ppr̃ietas relatiua nõ ſit illud quo verbũ ẽ hec perſona ꝑbo per illas rõnes que adducte ſũt di. xxvj. ꝑmu li. ꝑ illa opi. q̃re ibi. Cõtra perſona vna aſſumit ꝛ non alia. igit̃ per illud quo ẽ hec perſona diſtincta ꝛ determinata. ſz hꝫ tñ ẽ ppr̃ietas relatiua ſm Anſel. de pceſſione ſpũs ſcti. vbi volẽs oñdere ſpñ ſãctũ eſſe ꝺ filio argut per diuiſionem aũt. n. ſpũs ſãctꝰ ẽ de patre q̃ de deo: vl' ep°. i. vl' eſt de patre rõe eſſẽtie qua ẽ deꝰ vel rõne relationis q̃ eſt pater. ſi iſta ẽ diuiſio ĩ mediata hr̃ ꝓpoſitũ qz nihil hr̃ in perſona diuina niſi ppr̃ietas ſuppoſiti ꝛ cõiseſſentia ſi diuiſio eſt mediata tunc ad deſtructionẽ vniꝰ mẽbr̃i iferẽdo aliud facit fallaciã ꝓñtis. Si dicat' q̃ ſicut per vnũ mẽbr̃ ſ. ꝑꝫ q̃ eſt eẽ de deo itelligit' aliqd cõe tribꝰ perſõis puta vĩ ſpiratiuã q̃ fuit ppr̃ietas ignota tpe ſuo ſicut cõmuniter exponũt eũ doctores ita p aliud. ſ. per relationẽ itelligit ipe q̃ qd ẽ ppr̃ũ perſõe pr̃is ſiue ſit relatiũ ſiue abſolutũ. ꝛ ita ſi ponat' ꝓpetas abſoluta nõ itelligit' per illõ mẽbr̃ũ de relatõe pr̃is ſpñ ſãctũ ſpirari de abſoluto ꝓprio pr̃is ſil' q̃ ſit ſicut nec de ꝓpetate pr̃is. Cõtra. Aug°. vij. tri. c. ix. ſub eſſentia põit q̃ qd ẽ ad ſe ſine ſit eſſẽtiale cõe tribꝰ ſiue ꝑſonale. ꝫz n. ibi q̃ eodẽ dr̃ aliqd ꝑſona ẽ deꝰ lz ꝑſona accipiat' p ꝑma ſba nõ aũt eo ẽ deꝰ quo pr̃ ſm eũ. ſz alio ẽ deꝰ ꝛ pr̃. igit̃ nõ itelligit' ꝑſonale ſi ſit abſolutũ ſub relatione ꝑſone ſz magis ſub ipo cõi q̃ eſt ad ſe. ℙreterea ſi aliquo abſoluto ꝓſtituat' ꝑſona vbi. q̃ rõ arrij eſt demõſtratio. cũ. n. arguit q̃ ingẽitũ eſſe ẽ vnũ ꝛ genitũ eẽ eſt aliꝺ. ſi vtrũqz dr̃ ſcꝺm ſbaz igit̃ ꝑſona ꝑma eſt alia ſz ſbaz a 2a. Cõcluſio neceſſario ſeq̃t ſi ꝑſona ponat' eſſe abſoluta. ita. n. ꝓſtituit ſbaz ꝛ nõ relationẽ vl' reſpectũ ꝛ ita illud q̃ ẽ aliꝺ ſm iſtã ppr̃ietatez ẽ aliꝺ ſm ſbam. igenitũ aũt eſt aliꝺ ſm ppr̃ietatẽ igitur ꝛ ſm ſbam. Si dicat' q̃ rõ arrij eſt ſophiſtica figure dictõis duplr. tũ qz cõmutat' id aliqd i qd arguendo igenitũ eſſe ẽ illꝺ a genito vel hꝫ ẽ aliꝺ inqztũ in genitũ. q̃ ẽ aliud ſm ſbam. cõmutat' enĩ ad aliqd in qd. qõ oñdit Aug°. qz igenitũ dicit formalit ad aliquid lz negatiue. tũ qz ſi nõ accipiat' igenitũ p ipa ppr̃ietate q̃z ſignificat ſz p iſta ꝑpetate absoluta quo ẽ ſubſternit' ſi ponat' dicat'. a. ꝛ arguit' igenitũ ẽ aliꝺ a genito ꝑſonalit igit̃ ẽ aliꝺ ab eo ꝫ ſbam. ẽ figura dictiõis cõmutãdo hꝫ aliqd in qd. ĩ ꝑmiſſa. n. itelligitur ſba p ſba ꝑma i ꝓpõte iferr̃ p ſba 2a ſiue p qdditate qz ita itellexit arriꝰ i rpõ dixit enĩ ipe q̃ filiꝰ dei ẽ creatura pura ꝛ hz aliã ſbaz ꝛ aliã nãz a pr̃e. ꝛ ibi obuiat ſibi Aug. ſ. tri. c. vj. q̃ ſi ẽ aliꝺ. ſ. tres ꝑſone ſm ſbaz nõ itelligit' niſi de ſba 2a q̃ ẽ qdditas. ꝛ hꝫ mõ tã Aug° q̃z alij heretici ꝺ quos loquit' accipiũt ſbam. ꝛ iõ et alietate ſuppoſiti q̃ ẽ ſba ꝑma iferre qõ ẽ aliꝺ ſz ſubſtãtiã ſicut ipi loquũt ẽ cõmutare hꝫ aliqd i qd Si altero iſtorum modorum reſpondeatur ad rationem arrij quod ſit ſophiſtica. Contra ſubſtantia ꝑma

ẽ marie ſba igit ſi pſona ꝓſtituat̃ p abſolutũ. per illud erit marie ſba. ⁊ ita ſi ꝟz hoc ſit aliud erit marie alĩ ſm ſbam. Preterea ad iſtã ꝓclonẽ ſunt aliq̃ rões tacte. di. xxvi. i. li. pro parte iſta q̃ relatiões ꝓſtituunt

In iſta qõne. ſũt duo arti. ꝑmus que ſit ꝑpria etas ꝓſtituẽs perſonã. 2° an iſta ſit rõ terminãdi iſtã vnionẽ. De ꝑmo tactũ ẽ in ꝑmo li. di. ꝑdicta. Quantũ ad aliũ articulũ ꝑncipalẽ q̃ſtiõis ſ. de rõe formali t̃minãdi iſtã vnionẽ q̃ diceret iſtaz eſſe ꝑꝓ ꝓtinẽtiã pfectõis realitaz ſuppoſiti creati in ipo aſſumẽte ⁊ ꝑꝓ potẽtiã obediẽtialẽ in nã aſſũpta hr̃et dicere q̃ eſſentia eſſet ꝑpria rõ terminãdi iſtaz vnionẽ: ſicut argutũ fuit di. iſta. q. ꝑma ſed illud ſuppoſitũ vr̃ eſſe falſũ. q̃ iſta depẽdẽtia ẽ alterius rõnis ab oi depẽdẽtia cãti ad cãm ꝓtinẽtia aũt virtualis q̃ ẽ in termio ⁊ po[a] obediẽtialis in depẽdẽte vel ꝓtẽto ꝓtinet ad depẽdẽtiã cãti ad cãm. vñ ꝑpter iſtas rõnes nõ poſui in ꝑma. q. verbũ poſſe termiare illã dependentiam ſed ꝓpter ſubſiſtentiam indepẽdẽtem. Dico g̃ q̃ eſſẽtia nõ ẽ formal'r rõ terminãdi iſtã vnionẽ. ſed ꝑprietas pſonalis q̃ ꝑbo ſic. In quocũque ſuppoſito eſt rõ formalis terminãdi iſtã vnionẽ ipm termiat eã ꝓr: in quo eſt eſſẽtia diuina nõ termiate eã igit ⁊c. ꝑba° maioris ſuppoſitũ nõ terminat niſi q̃ hz rõem formalẽ termiandi ſicut nõ creat niſi q̃ ꝓuẽit ei formaliter rõ creãdi ⁊ ꝑꝓ hoc in quo cũq̃ ẽ rõ formalis creãdi ꝓrima creat. vñ neceſſe ẽ tres pſonas ſimul creare. Diceꝯ forte q̃ ꝑprietas ẽ rõ terminãdi vt ſine q̃ nõ. Cõtra hoc in quocunq̃ ẽ formalis rõ agẽdi ⁊ ꝑus natura q̃z actio ei⁹ ſit elicita actu vel termin⁹ ꝑduct⁹: illõ ẽ ei rõ ⁊ ꝑncipiũ agẽdi ſicut frequẽter declaratũ eſt in ꝓmo li. quõ paꝯ ⁊ filius ſpirẽt. ſ. ſ. q̃ habẽt viz ſpiratiuã ⁊ vterq̃ ꝓr: us origiez q̃z. ſ. ſ. ſpireꝯ ⁊ ꝑpter hoc etiã tres pſone creãt. ita q̃ potẽtia creãdi ẽ cuilz rõ creãdi q̃ glibet hz eaz ꝓr⁹naliter q̃z creatura ꝑducaꝯ igit a ſimili: illud q̃ ẽ rõ terminãdi iſtã vnionẽ erit habẽti ꝓrius rõ terminãdi. ſi ꝓrius nãlit̃ habeaꝯ q̃z ipa vnio terminet ſz certũ eſt q̃ ipa nã habeꝯ a trib⁹ naturaliter ꝑus q̃z iſta vnio facta ſit igit ⁊c. Alit̃ põt rñderi ad rõnem q̃ tres pſone alio ⁊ alio mõ hñt eſſentiã ⁊ ꝓpter iſtũ aliũ modũ hñdi cã vna põt terminare ita q̃ eſſentia ſit ſibi rõ terminãdi ⁊ nõ alij. Contra hoc dupliciter põt argui ꝑmo ſic. q̃ ſi iſta vnio ſit realis hz terminũ realẽ ⁊ ſub rõe reali igit relatio rõnis nõ ẽ formalis rõ terminãdi vnionẽ: iſte aũt mod⁹ hñdi eſſẽtiã ẽ tñ relatio rõis i ipa eſſẽtia q̃ alias eſſẽtia realit̃ refert ad ſe vel ad pſonã igit eſſẽtia vt ſic hita nõ eſt formalis rõ terminãdi eã ita q̃ ſic haberi ſit ꝓrima ra° terminãdi eã. 2° q̃ nõ ẽ diſtinctio in mõ hñdi eſſẽtiã niſi ꝓtinẽs ad originẽ: ſz ꝑpter iſtã nõ terminat vnionẽ vna pſona ⁊ nõ alia q̃ iſta diſtinctõ eſſet eadẽ ſi pater fuiſſet ĩcarnat⁹ ⁊ nõ fili⁹ ⁊ tñ tũc nõ terminaſſet fili⁹ ſicut mõ. igit ꝑꝓ illã diſtinctionẽ que neceſſaria eſt nõ ẽ eſſẽtia rõ terminãdi vni ⁊ nõ alij qõ terminare ẽ ꝓtingẽs pz g̃ ſolo. q. ex duobus arti. ſ. ꝑprietas vbi ẽ rõ terminãdi ⁊ iſta ſecũdũ auctes videꝯ eẽ relatiua ſiue r'lo originis lz rões adducte ꝯ nõ ꝓcludant.

Ad argumẽta Ad ꝑmũ pz q̃ illa maior eſt falſa. nec ille ſũt rões ad ꝑbãdũ poſſibilitatẽ ĩcarnatiõis Ad aliud dico q̃ cõmunicare ſic eẽ nõ ẽ idẽ q̃ eẽ diuinũ iformare formalr̃ nãm hũanã nec etiaz effectiue cõmunicare q̃. ſ. pſona aſſumens effectiue det aliq̃ ẽ nãe aſſumpte ex ꝯ q̃ aſſumẽs eſt: ſz iſtõ cõmunicare ẽ terminare depẽdentiã exiſtẽtie actualis nãe aſſumpte. ⁊ tũc ꝯ nõ q̃ exiſtẽtia realis nãe aſſumẽtis ſit rõ terminãdi ſz ſbſiſtentia. i. incõicabilis exĩtia. Ad formã. tũc ꝓcedo q̃ cõicat eẽ ꝯ ẽ exĩtia ſua ĩcõicabilis vt exĩtia incõicabilis nõ ex alio puta ex nã ẽ rõ terminãdi depẽdẽtiã nature aſſũpte. Ad aliud. ꝓcedo maiorẽ: ⁊ minor negeꝯ ꝟz cõem opinionẽ tenẽdo pſonas eẽ relatiuas ⁊ ad ꝓbatões illas dictuz eſt di. xxvi. ꝑi. li.

Hic incipit tertius liber ſniarũ. In quo magiſter poſtq̃z egit de deo ſm ſe ſeu ſm rõez ſue naturalis pfectionis. ſ. in ꝑmo. ⁊ ſm q̃ ei⁹ potentia relucet in effectu mũdane creationis. puta in ſecũdo libro. Algit ꝑinr de eo inquãtũ eius ſapĩa reſplẽdet in effectu mũdane reſtaurationis. Et diuiditur iſte tertiꝰ liber ĩ tres tractat⁹ ꝑncipales. In ꝑmo agit de vbi eterni incarnatione. ⁊ ille extẽdit̃ a ꝑncipio libri vſq̃z ad decimãquintã diſtinctionẽ. In ſcõo tractat de eiuſdẽ vbi incarnati paſſione ⁊ ꝓtẽdit̃ a decimaquinta diſtinctione vſq̃z ad vigeſimãtertiã diſtinctionẽ. In tertio determinat de donoꝝ ⁊ virtutuz ꝑfectione. ⁊ hoc a vicesimatertia diſtinctione vſq̃z ad finẽ libri. In ꝑma inquã diſtinctione ꝑmi tractatus tria facit. Primo enĩ oñdit q̃d ſit incarnatio. Scõo q̃liter ſpãliter filiũ incarnari decuit deducit. Tertio an ꝑr: ⁊ ſpũs ſcũs incarnari potuerũt. ingrit. Primũ faeit a ꝑncipio diſtinctionis vſq̃z ibi. Diligẽter vero. Scõm vo ſubiũgit ab inde vſq̃z ibi. Si vo queritur. Tertiũ aũt ſubiũgit vſq̃z ad finẽ diſtinctionis. In ſpãli. n. magr̃i ſnia ſtat in trib⁹ ꝓpõnib⁹. quarũ ꝑma ẽ hec. Viſibilis dei filij miſſio eſt ipſa vbi incarnatõ Hãc enim ꝓpõnẽ magr̃ ꝑbat auctẽ apl̃i dicẽtis q̃ i tpe plenitudinis. ſ. in tpe gr̃e q̃d initiũ habuit ab adnentu ſalnatoris nr̃i. pr̃ miſit filiũ ſuũ antiqs patrib⁹ ꝑmiſſũ in lege. cui⁹ q̃dẽ filij viſibilis incarnez miſſio dr̃ eẽ ipſa incarnatio. Scõa ꝓpõ eſt hec. Ꝛz etiaz a qualibet pſona diuina potuit natura humana aſſumi. nulla tr̃ pſonarũ ita cõgrue humanari potuit ſiẽ pſona verbi. i. filij. Hãc quidẽ ꝓpõnẽ magr̃ ꝑbat triplici rõne. Quarũ quidẽ rõnũ ꝑma ſumit̃ ex appꝛopato filij. ſ. ſapĩa. Hã pſonũ fuit vt de⁹ q̃ in ſapĩa oĩa ꝓ didit. per ſapiam ẽt oĩa reſtauraret. ⁊ hoc cõfirmat parabola euangelica de muliere querẽte ⁊ inuenientẽ dꝛagmã perditã. Luce. 15. Scõa rõ ſumit̃ ab origine ipſi⁹ filij. Hã origo filij ẽ eẽ ab alio. ꝓgruũ igitur fuit vt ꝑmo mitteret̃ ille qui eſt a ſolo ꝑre. ⁊ deinde ſpũs ſcũs q̃ eſt a ꝑre ⁊ filio. Et hãc rõnẽ cõfirmat auctoꝛitate bti Aug. 4. li. de ci. c. j. Tertia rõ ad idẽ colligit̃ ex ꝑprio filij. Hã ꝑprium filij ẽ eẽ filiũ. cũ g̃ ꝓgruũ fuit vt qui in deitate erat dei fili⁹ in humanitate fieret hoĩs filius. ne duos filios eſtimarem⁹ decuit pſonã filij ꝑcipue incarnari. Hãc rõnẽ cõfirmat auctẽ Aug. in eccl'iaſticis dogmatib⁹. c. 2. Tertia ꝓpõ eſt hec. Nũquis ꝑr: ⁊ ſpũs ſcũs incarnari poſſent ſi vellent aut voluiſſent. ad ſolũ tr̃ filiũ carnis aſſũptio terminata ẽ. Hãc ꝓbat per hoc q̃ vna ⁊ eadẽ ẽ diuina rũ perſonarũ potẽtia. ſi igit̃ ex illa potẽtia vna potuit incarnari ⁊ oẽs potuerũt incarnari. Poſtea magiſter obiicit ꝓtra ſuperius dicta. ſ. q̃ ſolus fili⁹ ſit ĩcarnat⁹. Et arguit ſic. Opera trinitatis adextra ſũt indiuiſa. ſi igit̃ fili⁹ aſſũpſit naturã humanã ⁊ ꝑr: ⁊ ſpũs ſc̃i ctus aſſũpſerunt. Aliogn aliq̃d faceret vna perſona qõ nõ faceret alia. ⁊ ſic opera trinitatis adextra eẽnt diuiſa. Ad quã obiectionẽ magr̃ dicit q̃ q̃z tota trinitas ĩcarnationẽ xp̃i ſit operata eo q̃ opera trinitatis ad extra ſint indiuiſa. ſola tr̃ perſona filij ẽ incarnata eo q̃ aſſumptio nature humane ad ipſũ terminat̃. qõ exẽplificat de tribus puellis vni de ipſis tunicã induct̃ib⁹. que oẽs operãtur ad indutionem ⁊ tr̃ vna ſola eſt induta. Et tr̃ in ſpeciali.

Quare totam humanã naturã accepit. et qd noie humanitatis vel humane nature intelligendum ſit.

Di. II.

c

T quia in homine tota humana natura vitio corrupta erat totā assumpsit. i aiam ⁊ carnē vt totaz curaret ⁊ scificaret. Qđ aūt humane nature siue humanitatis vocabulo aia ⁊ caro intelligi debeāt apte docz Hieron'. in expō ne catholice. fidei dicēs. Sic ꝓfitemur in xp̄o vnā filij eē psonā vt dicam⁹ duas pfectas et integras eē substātias. i. deitatis ⁊ humanitatis que ex aia ꝓtineť ⁊ corpe. Ecce apte oñdit humanitatis noie aiam ⁊ corpus intelligi. q̄ duo assumpsisse dei filius intelligitur vbi hominem siue humanitatē vel humanā naturā accepisse legiť. Errāt ergo qui noie humanitatis nō substantiā sed ꝓprietatē quandaz a qua hō noiatur signifi. cari ꝓtēdūt vbicūq; humanitas xp̄i memoratur. Ait enim Joā. damasce. Sciendū quidē est q̄ deitatis ⁊ humanitatis nomē substātiarum. s. naturarum est p̄tantiū. Natura enim nō sic accipitur i xp̄o. vt cū dicitur vna natura eē oīum hoīuz qđ euidenter idem Joānes oñdit differentem rōnē dicti assignans cū natura humana in xp̄o noiatur. ⁊ cum vna dicitur natura oīum hoīum. Ait enim. Cū vnā hoīum naturam dicimus sciendū est q̄ nō cōsiderantes ad aie ⁊ corporis rōnē hoc dicim⁹. Impossibile enim est vnius nature dicere domum corpus ⁊ animam ad inuicem cōparata. Sz q̄ plurime persone hoīum sunt oēs autem eādem suscipiunt rationem nature. oēs enim ex anima ⁊ corpore compositi sūt ⁊ oēs naturas anime pticipāt. ⁊ substantiā corpis possidēt cōem spēm plurimarū ⁊ differentiū personarū vnā naturā dicimus vniuscuiusq;. s. psone duas naturas hūtis. ⁊ in duab⁹ perfecte naturis anime. s. ⁊ corporis exūtis. In domino aūt iesu xp̄o nō est cōem spēm accipere neq; enim factus est nec est. nec aliquādo fiet alius. Sed xp̄s ex deitate ⁊ humanitate ē. in deitateq; ⁊ humanitate deus factus ē idez ⁊ hō pfectus. Totā ergo hominis naturaz. id est animā ⁊ carnē. ⁊ hoꝝ ꝓprietates siue accidētia assumpsit deus non carnē sine anima nec animam sine r ōne vt heretici voluerunt sed ⁊ carnē ⁊ animā cum sensibus suis. Unde Joā. damasce. ait. Omnia q̄ in natura nr̄a plātauit de⁹ v̄bū assūpsit. s. corp⁹ ⁊ animam intellectualē ⁊ hoꝝ idiomata. Tot⁹ enim totū assūpsit me. vt toti mihi salutez gratificet. Qđ enim inassumptibile est incurabile est.

Errōr ē quorundā tāgit q hūanitatē maleaccipiunt.

Hiero.

Jo. damasce.

Jo. damasce.

T quia in hoīe tota nā. Circa distinctionē istā secundā in qua mḡr agit de mō assumēdi naturā querunť tria. ꝑmo vtrū naturā aliq̄z vturi deo ypostatice ⁊ tn̄ non frui includat ꝓdictionē. 2° vtrū fuerit ibi aliq̄d mediū congruitatis. ⁊ vt includā vtrumq; mediū. s. intrinsecū vt aiaz ⁊ extrinsecū vt gram: quero vtrū verbū pri-

c

mo ⁊ imediate assumpserit totā naturā humanā 3° vtrū icarnationē ꝓcesserit corporis organizatio.

Circa primū arguiť q̄ sic. q: aut illa natura nata ē frui aut nō. primo mō nō pōt nō frui ꝓbatio tū q: illa vnio maior ē ista vnione que ē p̄ bītū glorie q: ꝑm Aug⁹. xiij. de tri. c. xix. In rebus p̄ tp̄us ortis sūma gr̄a ē vt filius dei fieret hō Sz ꝓdictio ē naturā vnitā p̄ bītū glie nō fruī. ḡ mlto magis de ista. Cōfirmať per Aug⁹. xiij. de tri. c. ix. vbi arguit per locū a minori. si filius dei naturaľ fact⁹ ē filius hois: igiť magis credibile ē q̄ filius hominis naturalis sit gr̄a filius dei si autez ꝓtia tenet vniuersaliť a maiori igiť in christo posito ante necessario ponit ꝓs. ⁊ p ꝓs q̄ necessario fruatur posset peccare: ⁊ ita de⁹ diceret peccare ⁊ dānari per ꝓs. Cōfirmať ista ꝓbatio p Ansel. ii. cur de⁹ hō. c. 4. primus hō erat peccabil' q: nō erat de⁹ igiť er ista vnione secūdus hō er qua erat de⁹ erat ipecabilis sz non erat ipeccabilis nisi q: beatus igiť ⁊c. 2m mēbrum diuisiōis icludit ꝓdictionē. s. q̄ aliqua natura nō nata frui possit ei vniri ypostatice. tū q: tūc natura nō p̄sonabilis personaret. Natura. n. que vniť persone in vnitate suppositi p̄sonať natura nō nata frui nō ē personabilis tū 2° q: tūc ēet cōicatio idiomatū. ⁊ sic de⁹ diceret esse lapis vel ignis. imo v̄ eē perfecti or cōicatio idiomatū tūc q̄z mōr: cū quelibet pars lapidis sit lapis. ⁊ qcquid dei ē de⁹. nō itaest de hoīe igiť ⁊c. Cōtra. iter duo imediate vniebať caro verbo ⁊ tn̄ non fruebať. qcquid aūt verbū potuit ꝓseruare sibi vnitū imediate: potuit imediate assumere.

In ista questione. sunt duo articuli. primus de natura nata frui an ista posset non frui. ⁊ 2° an natura nō nata frui possit assumi. Et dr̄ ad vtrumq; q̄ nō. Nō ad p̄imū arti. ponit taľ fruitio ꝓplet in hoc q̄ obm fruibile p̄s imutat ītellectū ad actū videndi ⁊ per hoc erit p̄sens voluntati alliciens illam vt necessario fruať fine p̄te. Sz per istā vnionē ē necessario ista imutatio intellectus igiť ⁊ ipa fruitio volūtať est necessario ꝓs ista imutationē. ꝓbatio minoris. Si oculus possit videre lucē inexistētē sibi ad potētiā lucis in se necessario sequeret q̄ ipa esset p̄s ⁊ imutās oculū ad videndū. Intellect⁹ aūt pōt videre aliq̄d p̄s in se igiť cū per vnionē istā lux increata sit p̄s intellectui in se erit necessario p̄s vt imutās intellectū ad intelligendū

Ideo. ii. 5. q. 6

Cōfirmať ꝑ aug⁹. iz. de. tri. c. 9. vbi arguit per locū a minori de duplici vnione. Preterea po⁹ fūdať in essentia aie nō e⁹ igiť essentialior ē ordo vt illud q̄ est in eētia redundet in potētias q̄z e⁹. sed beatitudo nō pōt esse in potētijs nisi necessario redūdet in essentiā igiť. nō pōt esse in essentia nisi redundet in potētias. sed per istū illapsū ſpēalē essentia aie beatificaťq̄z tū ē beatificabilis. q: fit vnū aliq̄d cuz deo igiť ⁊c. Cōfirmať q: beatitudo p̄us est in essētia q̄z in potētijs. Est. n. p̄⁹ in sup̄mo nature beatificabilis: eē ā magis hz rōnē sup̄mi respectu potētiarū q̄z e⁹ sz in essentia nō pōt poni beatitudo nisi q dā illapsus spēalis obi fruibilis i eē iste aūt illapsus q̄ ē in vnione est sup̄mus ⁊ iō per hūc natura sūme elenať. Mod⁹ declarās primā rōnē est taľ q: habit⁹ itellectualis aliq̄s est necessari⁹ vt repsentet obiectū sicut i āgelis. aliq̄s aūt ē facilitās ipaz pōm vt facili⁹ possit in ip̄m sicut in nobis hit⁹ gr̄ie nō ponit in ista vniōe ꝓpť primū q: per nihil formaliť informās naturā ē de⁹ sibi p̄s vt obm fruibile. sz tn̄ se repūtat volūtarie po⁹ potēti frui imediate vt obm fruibile. siľ si habit⁹ ille reqrit ꝓpť facilitatez vel ꝓpter aliq̄z elevationem potentie vt ipsa possit faciliť immutari a tali obiecto etiam sine tali habitu

pō nāe assumpte est sūme inclinata ⁊ eleuata ⁊ ppor tionata obiecto fruibili nā huiusmōi pō nāe assum pte p vnionē eleuata est ad eē sup nāle tō ipa potētia est sufficiēter eleuata ad opationē supnaturalez. supplet igit ista vnio ad verbū ꝗstū ad fruitionē qcqd hitus glorie posset facere in alijs.

Contra istā opi. ⁊ pmo ꝓtra cōclusionez in se arguo sic pus ex rōe prioris pōt esse sine posteriori absq; ꝓtradictōe ⁊ hoc qñ nulla ē necessaria ꝓnexio eox aliter nō saluarēt pōitas vni⁹ ad aliud. pz ex difinitōe eius. 5. metha. sz nā personalibus pri⁹ nāliter psonat ꝗs opet: ⁊ hoc qñ psonat in se q: opatio est suppositi perfectis ⁊ in nā intellectuali est psone igit qñ psonat i alio prius nāliter psonat in eo ꝗs operet. Jsta ꝓtia vltia pbat q: nā in eodez istāti nāe in quo psonaret in se si sibi dimitteret: in eodē personat in psona. assumēte g nō est ꝓtradictio nām istaz personari psona diuina: ⁊ tñ nō operari in fruendo. Preterea rōnez positōis duco ad oppositū pmo q: nā nulla necessario fruit obo nisi que necessario imutat ab eo vt pāte sz ista aia ñ necessario imutat ab eo tū q: nec ad actū intelligendi q: obm istō non necessario imutat aliquē intellectū nisi diuinū. nihil. n. extra causat nisi voluntarie ⁊ ptingent tuz q: nec ad actū fruēdi q: voluntas ex puris nālib⁹ non necessario fruit fine sicut oñsuz est di. i. pri. igit ipa nō necessario fruet fine nisi aliqd addat formalit sue nāe per qō sit necessitas ad fruendū. sz nihil hic ponit superadditū formalit in voluntate per istā vnionē sz tñ ponit quedā dependētia ad verbū igit ⁊c.

Preterea q̄ b negat necessitas hitus ip:obat q: sicut tactū est di. xvij. p. potissima rō ponēdi charitatē creatā ē vt act⁹ diligēdi deū sit in ptāte voluntatis nullū. n. agēs hz in ptāte sua actū nisi i ptāte ei⁹ sit totū illud qō necessario requirit ex parte ei⁹ ad talē actū. voluntas aūt creata ex puris nālibus nō hz in ptāte sua actū diligēdi bonū increatū meritorie vt act⁹ ei⁹ sit accept⁹ deo ⁊ iō necesse est ipam habere illud aliud qō requirit ad agēdū vt possit deū per illud meritorie diligere fruitio aūt multomagis excedit nām voluntatis hūane ꝗs act⁹ meritori⁹ q: fruitio est act⁹ vel forma supnaturalis ñ sic act⁹ meritori⁹. igit fruitio nō erit in ptāte voluntatis humane nisi ipa hēat aliꝗs formā supnaturalē que possit vti ad istuz actuz eliciendū. voluntas aūt humana assumpta a verbo est voluntas nāe humane vnioce cū nra. igit ipa nō pōt frui sine charitate. Et si obijciat q̄ qcquid deus pōt p cām efficientē mediā pōt p se. hitus autez iste qui ponit respectu fruitōis tñ est cā efficiens q: nulla alia cā pz discurrēdo p cās igit deus pōt p se sine quacūqz alia cā media cāre fruitionē in aia. Cōcedo cōclusionē sicut dicet di. xiij. huius. s. qō fruitio pōt imediate cāri a deo in aia. sz tūc respectu fruitiōis voluntas nō hz rōnez cāe actiue q: nō hz ex se q⁹ agat ⁊ ita nō diceret illa aia frui formalit vel eliciti ue sicut alie aie dicunt frui qō vī icōueniēs. Similiter istud dictū nō arguit necessitatē fruitiōis q: sm hoc voluntas se haberet tñ passiue respectu fruitionis. ⁊ hoc ex po⁹ ꝓtradictiōis ad ipaz necessitas aūt nō accipit ex pte illius qō est in po⁹ ꝺdictōis ad aliquid g̊ oporteret necessitatē hui⁹ fruitiōis attribuere deo. sz ipe nō necessario cāt eā sicut nec aliquid extra se. igit. Et si dicas q̄ imo q: p̄supposita imutatione itellect⁹ necessario cāt istud vt concomitās hoc ip:obatū ē di. i. p. q: cū inte⁹ vel visio ⁊ fruitio sint duo absoluta nō ē ꝺdictio pus cāri sine posteriori.

Preterea si ꝓcederet aiam christi posse sic se hāe ad fruitōnez sine hitu sicut aliā aiaz cū hitu vī oio superfluū in christo ponere hitus infusos qui tñ ab oibus ponunt. di. xiij. ⁊ xiiij. qō ē icōueniēs. Preterea

ex vi vniōis solū verbū est pñsaie assumpte. ⁊ hoc fm eē psonale igit si ex tali vnione sit idē pñs in rōe obi imutās nō plus habet nisi q̄ ex vi vnionis solus verbū imutet intellectū creatū ⁊ nō tota trinitas qō ē falsuz q: opa trinitat̄ sunt idiuisa in ꝓparatōe ad extra. Si dicas q̄ eadē est rō videdi tres personas ⁊ vnā q: qui videt vnā necessario videt oēs oñsuz ē. di. i. p. q. 2. q̄ hoc nō est necessariū fruēs vna fruit oib⁹ nec videns vnā necessario videt oēs.

Ad scōm articulū pncipalē dr̄ q̄ nō. ppter istaz rōnez. q: sicut de⁹ se hz ad omnē creaturā in illapsu generali quātū ad eē ⁊ opari ita vī se hēre ad hāc nām in illapsu spāli quātū ad hāc opationē ⁊ hoc eē. sed p̄mo mō nulli pōt illabi ad eē nisi cui illabitur ad opationē fm phy. 4. methau. in fine. q: vnūqō qz est tale cū pōt agere. cū aūt nō pōt agere nō est tale igit nō pōt illabi isti nāe illapsu spāli quātū ad eē nisi possit ei illabi quātū ad opationē spālē opatio spālis respiciēs obm supnaturale ē opatio videdi ⁊ fruēdi que nullo mō ꝓpetūt nature nō nate frui vt nature irrōali. igit ⁊c. Cōtra istud. natura intellectualis ē assūptibilis q: nō hz in se entitatē positiuā repugnātem depēdētie isti spāli ad v̄bū siue cōicationi ei⁹ v̄bo vt nā cōicat̄ suppositō. qcqd aūt ē cōicabile sic est assūptibile. ⁊ qō nō hz vñ repugnet sibi talis cōicatō nō hz vñ repuguet sibi depēdere ⁊ assumi a v̄bo. sed natura nō intellectualis nō hz perfectionē rōnez suppositi q̄s nā intellectualis. igit ⁊ natura nō intellectualis nō hz aliquā entitatē positiuā per quā repugnet sibi alt⁹ depē⁹ illa p̄dcā. igit ⁊ ipsa ex pte sui est assumptibilis. ⁊ v̄bū videt ex parte sua posse istā depēdentiā terminare cū sit indepēdēs in rōe suppositi. ⁊ ita pōt terminare depēdētiam ypostaticaz. Dic dicere tur q̄ hz natura lapidis possit depēdere ypostatice ñ tñ ad psonam vel ad terminū q: persona nō terminat depēdētiam nāe nisi psonabilis. Doc excludendo dico q̄ hz nature dependētes sint alterius rōnis ⁊ ita dependētie earū inquātū a fundamēto pñt habē distinctionē sūt aliquo⁹ alteri⁹ rōnis tñ idē termin⁹. ⁊ fm eandē rōnē ex parte ei⁹ pōt eē oium istarū dependentiarū. silr si natura angelica assumeret ipsa esset alterius rōnis a natura humana ⁊ sic eēt alia ⁊ alia dependētia huius nature ⁊ illi⁹ ⁊ tñ vtraqz posset dependere ad eūdē terminū vt ad personā v̄bi. Sed dicet q̄ vtraqz est psonabilis hz habeāt entitatē vel dependentiā alteri⁹ rōnis ⁊ iō vtraqz pōt vniri persone nō sic natura nō psonabilis. Contra istud. si v̄bū esz ypostasis indepēdēs ⁊ nō psona posset terminare dependētiā nature nō psonabilis. igit cū nihil tollatur ab ipso qō per se faciat ad rōnē terminādi dependētiam alterius per hoc qō est psona adhuc poterit terminare. nec tñ sequit q̄ natura assūpta lapidis psonaret quia personari nō tñ dicit vniri sed sic vniri. ita q̄ ille modus respic fūda^m vnitū siue assūp^m siue modus sit intrinsec⁹ illi vnioni siue māliter se hēat ad illā. posset. n. bñ poni q̄ relatio hēret aliquē mo^m intrinsecū. cātum tñ a fundamēto q̄ si iste modus superaddit⁹ p hoc q̄ ē eē psonabile nō sit intrinsec⁹ relationi tñ vt vnio significat̄ per hoc nomē psonatio nēcio ꝓnotatur ille modus. ē aūt modus iste q̄ fūdamētū natū eēt in se psonari si nō sumeret ab alio. ⁊ si ergo nā humana ⁊ lapidis ꝓueniāt in rōne depēdentie ad ypostasim tñ q: nō ꝓueniūt in rōne talis modi depēdētie ideo nō pñt ambe psonari. Alig tñ dīt q̄ hē ꝓpter distinctionē ypostasis ⁊ psone in v̄bo qō sibi pōt aliqd vniri in rōne ypostasis vt lapis. ⁊ tñ n in rōne psone. Cōtra sicut dictū est di. 8. p̄mi li. in deo nō est ordo aliquarū realitatū. quaruz vna ꝺbat aliā q: tūc nō eēt pfecte simplex. ⁊ ista ē rō quare de⁹ nō ē in genere. igit nō est in eo aliqua realitas a qua

ſit ypoſtaſis determinabilis a realitate a qua eſt p-ſona. imo nulla oio alia ⁊ alia ē realitas ſz diſtinctio-nē exptę rei a q̄ ſit ypoſtaſis ⁊ pſona. Dis aūt vnio re alis ē ad terminū realē ⁊ ſz q realis nō igit̄ pōt eſſe vnio realis ad ypoſtaſim ⁊ non ad perſonam: cum nulla ſit ibi diſtinctio realis. ⁊ ideo non dico naturā illaz irrōnalē non pſonari ⁊ nām nr̄am pſonari ppē aliq̄z diſtinctionē realē ypoſtaſis ⁊ pſone in termi-no dependētie. ſz ppter diſtinctionē realē relationū formaliť ppter modos quos bn̄t a fundamētis: vl̄ ſaltē quos cānt fundamēta.

Ad queſtionē igit̄ q̄ztū ad p̄mū articulū conce do q nō includit ꝓtradictōem naturā natā ſz frui vniri verbo ypoſtatice ⁊ nō frui eo ⁊ hoc ſi pona tur poſſe aſſumi ſine hītu creato ſicut ponit opi. im-probata. ſi aūt poneret̄ q neceſſario ad hoc q aſſu-meret̄ oporteret q hēret habitū glorie huiuſmodi neceſſitate nō video ppter rōnez poſitā ꝓtra opi. p dictā. Quātū etiā ad 2m articulū ꝓcedo rōnez factā ꝓtra opi. q: nā creata pōt depēdere nō tantū depen-tia cāti ad cām ſz dependētia ypoſtaſibilis ad ypo-ſtaſiz nō hz aliq̄d in ſe p q̄ō repugnet ſibi ſic depēde re. ⁊ verbū pōt terminare iſtā depēdētiā q: ſi nō ſit in eo diſtincta ra° ypoſtaſis ⁊ pſone tū ita pfecte hz qcqd requiriť ad pſonā ⁊ ypoſtaſiz vt terminet ſicut ſi nō eſſet perſona.

Ad argumēta p̄ncipalia. Ad p̄mū cū arguit q̄ztū ad p̄mū mēbrū diuiſionis de ꝓpatione duaz vnionū in ſe. ⁊ cū° ⁊ dico q iſta eſt maio: q̄ztuz ad actū p̄mū q: p hāc cōicať eē pſone aſſumētis nāe aſſumpte ⁊ etiā mō de facto iſta includit aliaz vnio-nē que eſt ad actū 2m ⁊ opari ſz de poſſibili ſi ſepara ret̄ iſta eēt maio: que eſt nāe ad verbū vt ad termi nū q̄ztū ad actū p̄mū nō q̄ztū ad actū 2m ⁊ eſſe bea tificū q: btitudo magis eſt in opatōe ⁊ iō iſta eēt ma io: quātū ad opationē. Vel magis ppꝛie loquen-do pōt dici q neutra ē maior alia. q: ſunt alteri° rō-nis ⁊ cū neutra neceſſario ĩcludat aliā pōt vna eē ſi-ne altera. Ad aug. ꝓcedit q ē ſūma gr̄a in iſta vni one q: ſūma gratuita ꝓdeſcēſio volūtatis diuine q̄ fuit p̄ncipiū aſſumptionis nō ē aūt ſūma gr̄a habitu alis ex vi vnionis in iſta vnione ſz de facto iſta con comitet̄ iſtā vnionē vī auctoꝛitas aug. pōt expoui de facto q: loqtur de reb° poſt tp̄s ortis q iter illas ſūma gr̄a ē in vnione nāe nr̄e ad verbū diuinum.

Per idē pōt dici ad illā auctoꝛitatē aug. iz. de tri. ibidē. c. 9. vbi arguit p locū a minori. verū ē quidē q min° videt̄ eſſe poſſibile filiū dei eē realiter filiuz hoīs q̄z filiū hoīs p gr̄am poſſe eē filiū dei. ⁊ iō ſi hē poſſibile multo magis ⁊ iſtud non tū neceſſe ē q ſi fi li° dei ē fili° hois q ille idē filius hoīs ſit fili° dei per gr̄am. imo nec ꝓcediť q ꝑps ſit fili° dei adoptiu° ſed ſeqtur q aliqs ali° poſſet eē fili° dei p gr̄am q: ad ali quē indeterminate fiebat illa cōparatio de eodem determinate forte negaret̄. Ad rōnem pbantez xp̄m impeccabilē vel nām aſſūptā quācūq̄z aliť de us diceret̄ peccabilis ⁊ dānabilis ⁊ diabolus ⁊c. q̄ videnť boꝛrēda. dico q ſicut hīs lumē gl'ie ⁊ chari tatē ꝓſumatā nō pōt peccare. nō q: iſta formaliter re pugnēt pctō ſicut nec act° p̄m° repugnat oppoſito ac tus ſcōi ꝓtingēter cābilis. ſed q: de potētia ordina-ta de° nō pōt nō coagere ad act° ſcōos ppetue viſio-nis ⁊ fruitionis q act° repugnāt pctō ſic de° nāe vni-te ſibi pſonaliter nō pōt de potētia ordinata non da re ſūmā charitatē ⁊ vlteri° ſūmā fruitionē q̄ exclu-dit pctm̄. ⁊ ſic ex hac vnione ē ipeccabilis nō forma liter ſz vtualiť diſpoſitiue diſpōe remota ſz neceſſa rio reſpectu dei agēt is ſicut neceſſariū ē aliquē bea-tū nō peccare. Ad ſcōam pbationē. Ad Anſel. di co q ſcōs ihō q: de° de ꝓgruo replebat̄ ſūma gr̄a per quā eēt ipeccabilis ⁊ ihō nō decepit p̄mū hoiem qa ñ er at de°. ſ. repleri tāta gr̄a. nō igit̄ ex vi iſti° vnionis ponit. Anſel. iſtā ipeccabilitatē niſi de ꝓgruo q: illā cōcomitat̄ plenitudo gratie.

Cum arguit̄ ꝓ aliud mēbrum de nā nō itelle ctuali pz rn̄ſio ad p̄mū q̄liter diceretur ypoſtaſiari ve ſubſiſtētari nō tū pſonari ppter dēiam illi° depēdētie q̄ dī ypoſtaſiatio vel ſubſiſtētatio ad il lā depēdētiā q̄ dī pſonatio. Ad aliā q̄ ē de cōicatō ne idiomatū aliq dn̄t p̄ntiā. ſed cū rō hui° cōicatōis ſit q ſuppoſitū recipit p̄dicationē in ꝓcreto illi° nāe ūn qua ſubſiſtit ⁊ ſi ſubſiſteret in nā lapidis nō vī rō q̄re lapis nō p̄dicaret̄ de eo dicēdo de° ē lapis. ſicut mō dī q de° ē hō ⁊ eq̄liť vtraq̄z vā. Sed cū vlteri us iferť illa eēt pfectio: cōicatio q: q̄libz ps lapidis ē lapis ⁊c. dico q ps lapidis ⁊ ſi recipiat p̄dicatōem lapidis in cōi ſicut ps hōgenia vel ſbīna in ſuc toto nō tū recipit p̄dicationē illi° cui° ē ps integralis ſicut nec totū integrale p̄dicať de pte integrali. vt nō dici-mus q paries ē dom°. tūc. n. vbū eēt lapis nō i vni uerſali ſz hic lapis aliqs tot° ⁊ q: nulla ps lapidis eſ ſet ille hic lapis ideo nulla ps lapidis p̄dicaret̄ de eo

Ad argumenta ꝓ opi. ad p̄mum qō multiplicať de ficit q: iſtud obm̄ nō necio ĩmutat ite m creatū ⁊ p cō ſequēs volūtas nō necio frueret̄ ⁊ maxime ſi volū-tas nō necio hz hītū ſupnālē quo fruať. Ad aliud de eēntia ⁊ potētijs dico q creatura nō pōt btificari in ſe q: nōē bo m infinitū. in bono aūt ifinito btificať vt in obo qō attingiť per opationes potētiarū nō vt tale bonū ē p̄ficiēs eēntiā ei° q̄ztū ad actū p̄mū. Ideo q̄ btitudo potētie redūdat in eēntiā. q: qñ ē ī poten-tia ē in eēntia realiť ſicut nata ē eē ibi q: mediante potētia nec formaliť ē ibi redūdantia q̄ſi realiť ſit ibi alia btitudo ab illa q̄ ē in potētijs. ꝓcedo igit̄ q eēn-tia nō pōt btificari vt diſtinguiť a potētijs ⁊ iō nec btitudo ei° redūdat in potētijs. vt ſupple diſtinguū tur. Et ꝓfirmať rō q btitudo ē in eēntia. p̄mo op-poſitū huiº ē pbatū di. 26. ſcōi li. ⁊ cū pbas q ipa eſt ſup̄mū in aīa. dico q ſi ſit oīno idē potētijs ipſis. tūc nō eſt ordo excedētie in re. Si aūt ē aliquo mō fūda mentū potētiarū tunc ſz ſit ſup̄mū rōne act° p̄mi. tū nō ē nata hīe actū ſcōm ſup̄mū. nec per ꝓpria attinge re bonū ſup̄mū extrinſecū niſi mediāte potētia. qa illud nullo mō attingiť niſi p opationē potētie. ē igi-tur btitudo in ſup̄mo verū ē ſicut nata ē eē in eo. nō ē aūt nata eē in eēntia niſi mediāte potētia. Et ſi arguas q illabiť eēntie igr̄ potētijs. ⁊ p ꝓpria ē in po-tentijs mediante eēntia. Rñdeo dico q verum eſt q̄ztū ad actū p̄mū ad dandū eis eē qcquid. n. eſt ī nā humana aliquo° depēdet ad eē verbi ſz nō oz qō illabať ad dandū opationē ſupnaturalē illi po° me-diāte eſſentia. Dei hoc pz ad ar m adductū p opi. q̄ztū ad 2m arti. q ſicut vere illapſus ſpecialis eſt ad eē quo. ſ. natur̄ create cōicať eē verbi ita neceſſario ē illapſus ſpecialis ad opari. quo. ſ. verbū poſſit ope r ari opationes illi° nāe vt ſicut verbū diceret̄ eſſe ignis ſi aſſūpſiſſet naturā ignis ita diceret̄ calefacere calefactiōe ignis. ſz nō oz illapſū eē ad opationes repugnātes tali nature ſicut ſūt opatōes beatifice vt intelligere ⁊ velle ſicut in lapſu generali de° illabiť cuilibet creature ad eē ⁊ opationē ſibi ꝓueniētez: nō tū ad aliquā opationē ſibi diſcōuenientē vel excedē tē nām illā. Et iſta. q. appet q nō ē aliqd̄ mediū neci tatis in aſſumptōe nāe hūane ad verbū. puta neq aia nata frui mediat inē carnē ⁊ verbū q: ex 2° articu lo natura nō itellectualis poſſz imediate aſſumi nec gr̄a ē imediate mediās inť iſta verbū. ſ. ⁊ naturā na taz frui q: poſſet natura aſſumi ſine hoc q haberet habitū gratie.

De B in 4. diſt. 49. q. 1. vbi oīe dit q p̄ rō hēri-ci nō cō cludit.

De vnione verbi ⁊ carnis mediãte aĩa.

Assumpsit ergo dei filius carnẽ ⁊ aĩam. sed carnẽ mediãte aĩa. vnitum est carni per mediũ intellectũ verbũ dei. Tãte enim subtilitatis atq; simplicitatis est diuina eẽntia. vt corpori de limo terre formato vniri nõ cõgruerit nisi mediãte rationali essentia. Illa autem vnio inexplicabilis ẽ adeo vt etiam Joãnes ab vtero sanctificatus se nõ eẽ dignũ fateat͞ soluere corrigiam calciamenti Jesu. q; illius vnionis modũ inuestigare aliisq; explicare nõ erat sufficiens. Non sunt ergo audiẽdi qui nõ verũ hoiem filiũ dei suscepisse dicũt. neq; natũ de femina. sed falsam carnẽ ⁊ imaginẽ corporis simulatã ostẽdisse vidẽtibus. Jn quẽ errorẽ p̃ũpũt q; timent q̃ fieri nõ possit. s. ne humana carne veritas ⁊ substãtia dei ingnetur. ⁊ tũ p̃dicãt istũ visibilẽ solẽ radios suos p oẽs feces spargere. et eos mũdos ⁊ sinceros seruare. Si ergo visibilia mũda visibilib⁹ imũdis ꝓtingi p̃nt ⁊ ñ coingnari quãto magis incõmutabilis ⁊ iuisibilis vitas p spũm aĩam. ⁊ per aĩam corp⁹ suscipiẽs totũ hoiem sine sui cõmutatione assumpsit. ⁊ ab oibus infirmitatibus liberauit. Ecce hic dicit dei sapiam per spũm assũpsisse aĩam. ⁊ per aĩam corpus. Spũs enim sanctus pars anime superior ⁊ maiori similitudine deo ꝓpinquat q̃ anima. s. ipsa eadem ꝑm inferiorem partẽ. ⁊ anima magis q̃ corpus. ⁊ ideo non incongrue anima dicit͞ assumpta per spũm ⁊ corpus per animam.

Jrca c scõm arguit͞ q; nõ q; vbũ assumpsit carnẽ mediãte aĩa ꝑm Dam̃. li. 46. ⁊ Aug. de agone xp̃iano. c. vj. ⁊ ẽ in lr̃a. d. 8. c. 3. Item ps est p̃ or toto via gñationis sicut incõpletum cõpleto ꝑm Lõmẽ. p̃°. phy. g̃ silr in assũptione q; eo ordine assumebant͞ quo nate erãt assumi. Preterea p̃us est a quo nõ ꝙuertit͞ subsistẽdi p̃ntia sed sequitur assumpsit totũ g̃ assũpsit ptẽ ñ ecõuerso g̃. Jteꝫ si assumpsisset p̃mo totũ g̃ aliq̃ dimisissꝫ. q̃ set assũpsit vt in morte p̃ns vi falsum ⁊ ꝯ Damas. c. 7ꝫ. que fuit corruptiua toti⁹ q; tũc non fuit totũ q̃ p̃us si fuit ẽa corruptio p̃ntia ẽ manifesta. Jtẽ de medio extrinseco arguo sic. nã humana nõ põt vniri vbo vnione btifica sine habitu gr̃e. ⁊ hoc q; taꝫ ipsa vnio q̃ꝫ termin⁹ vnionis excedit facultatẽ nãe create. g̃ cuꝫ ista magis excedat q; ista ẽ sũma gr̃a ꝫ Aug. iꝫ. c. 9. seqtur q̃ ista nõ poterit fieri sine gr̃a. Cõtra si hec vnio p̃° fieret p ptẽ vel ptes nõ ẽ vnica assũptio. Jtẽ tũc p̃us fuisset aĩal q̃ꝫ hõ. Jtẽ q̃ꝫ[m] ad scõm arguit͞ sic q; illapsus gñalis ẽ cuicũq; nãe ꝑm eẽ ei⁹ p̃mũ nõ p aliquẽ habitũ mediũ in illa nã. igit͞ silr illapsus iste spãlis est p̃mo huic nature.

In ista qõne pꝫ q; sunt duo articuli. vn⁹ de medio intrinseco. s. an ps aliq̃ fuerit media iter vbũ ⁊ ptẽ aliã vel ptes. vel an ps vl ptes fuerit mediũ inter vbũ ⁊ totũ. Scõs articulus ẽ de medio extrinseco. s. an gr̃a mediet iter nãm istã vnitã ⁊ terminũ vniõis. Quãtũ ad p̃m artim dr̃ q; assũpsit cõpus mediãte aĩa. ⁊ ꝟ sic exponit͞ q; p̃mo aĩa ẽ assũpta

Aaro li dr. 3. di. 2. q. fi°.

a vbo ⁊ in scõo istãti nãe vnit͞ corpi ⁊ pꝟ in eodẽ secõ do instãti vbũ vniuit sibi corp⁹ psonalr mediãte aĩa quã p̃mo sibi vniuit: silr de ptib⁹ cõparat͞ ad totũ dr̃ q; p̃us sũt assũpte ordine executionis. ſz totũ p̃mo assũpsit ordine itẽtionis sic totũ sic ẽ p̃us ptib⁹ suis. et assũptio ei⁹ sicut ⁊ creatio p̃us itẽdebat͞. Cõtra p̃mũ istoꝝ. s. de aĩa respectu corpis. arguo q; vr̃ seq q; xp̃s nõ sit p̃mo hõ. sic. n. arguit ꝯ opi. magri sniarũ. q; xp̃s nõ fuerit hõ in triduo q; assumẽs nõ ẽ hõ. nisi q; assũptũ ẽ hõ. qõ exponi põt si bñ itelligat͞ q; assũptũ est nã humana. igit͞ si p̃mo assũptũ nõ ẽ nã humana. ſz ps nãe humane assumẽs nõ erit p̃mo hõ. ⁊ sic i instãti assũptionis se habuit ad totũ ⁊ ptes. ita ⁊ mõ. igit͞ ⁊ mõ nõ ẽ primo hõ. sicut sor. ẽ p̃mo hõ qõ vr̃ in cõueniẽs cũ nõ sit aliq̃ rõ a pte p̃dicati alia hic ⁊ ibi. ſz sit ali⁹ modus p̃dicandi sicut tãget͞ di. 7. Immo scõo vr̃ seq q; xp̃s nõ sit hõ. pbo si accñs eẽt compositũ, ex ptib⁹ eẽntialib⁹ potentiali. a. ⁊ actuali. b. subꝫ nõ denoiaret͞ ab accñte q; denoiaret͞ a solo. b. naꝫ ñ sic. a. eẽt subm respectu accñtis cõpositi ex. a. ⁊. b. qa a. actualr denoiaret͞. a. b. igit͞ a sili nã humana composita ex aĩa ⁊ corpe nõ dr̃ de verbo denoiatiue p̃opter solã vnionẽ aĩe ad ipm verbũ q; vnio dꝫ eẽ rõtalis denoiationis. q; tũc corp⁹ põt dici hõ. Jteꝫ de rõne persone ẽ icõicabilitas ⁊ hẽ in rõne quo sicut frequẽter expositũ ẽ hẽ magis ꝓuenit mãe q̃ꝫ forme q; i toto forma cõicat͞ mãe vt dãs eẽ. igit͞ sicut in natura in se psonata magis appr̃opriat͞ incõicabilitas ista corpori q̃ꝫ aĩe. ita q̃ñ psonat͞ in altero p̃ius vr̃ si sit ibi aliqs ordo terminari ipsa dependẽtia corporis vt sit subsistẽs q̃ꝫ ipsa dependẽtia aĩe. Preterea tertõ corp⁹ natũ ẽ in se subsistere non p̃cise ex hẽ q; aĩa ifor mãs ipm subsistit in se. g̃ nõ suppleꝫ suppositio i corpore nisi ipm imediate assumat͞. ẽ. n. corp⁹ capax talis assũptionis sicut ⁊ sbsistẽtie in se. stãte igitur ista vnione aĩe ad vbũ cũ per eã corp⁹ nõ sit imediate assumptũ stat potẽtia in corpore vt assumat͞ a patre. ⁊ ita idẽ hõ assumet͞ a duab⁹ psonis. qõ vr̃ eẽ icõueniens. q; sic nulla persona eẽt hõ. ⁊ tñ ex illis partibus ẽ hõ q̃ñ vniunt͞ igit͞ eẽt hõ ⁊ nõ persona nisi sit persona in se qõ ẽ icõueniẽs. q; tũc partes duplr ꝓpositas iarent͞. s. intrinsece ⁊ extrinsece. Preterea tũc in morte fuisset noua assũptio q; tũc corp⁹ fuit imediate vnitũ vbo ⁊ nõ per aĩam. q; ordo q̃ ẽ ad aĩam fuit tñ ipotẽtia. Preterea ꝓpter illas duas vniones nõ fuit hõ sicut oñsm ẽ in scõa rõne. g̃ reqrit͞ tertia q̃ fit toti⁹ p̃mo ꝓpt͞ quã tertiã vbũ sit hõ. ſz illa sufficit sola sine alijs duab⁹ igit͞ ille due superfluunt.

Jdeo quãtũ ad istũ artim põt distingui de medio. Sicut. n. iter agẽs ⁊ actũ vel effectũ q̃libd põt poni mediũ vel vt qõ sicut agẽs ꝓprimũ iter agẽs remotũ ⁊ effectũ. vel vt quo sicut forma agẽtis. Jtẽ iter recipiẽs ⁊ receptũ põt poni duplex mediũ. s. qõ ⁊ quo. sicut. n. aliqd põt eẽ alicui rõ agẽdi ita aliqd põt eẽ alicui rõ recipiẽdi. ⁊ illõ respectu receptionis accñtis põt eẽ q̃ñq; ꝓpria forma recipientis sicut subm p ꝓpriã formã vt per rationez ꝓpriã recipiẽdi recipit p̃mo ꝓpriã passionẽ. Ad ppom põt dici q; in ista passiua assumptione nãe humane ad vbũ nullũ fuit mediũ qõ iter vbũ ⁊ ipsam nãm. sed tota nã fuit sic imediate assũpta. qõ ꝓbat͞ sic. Quia qõ ẽ in se p̃mo personabile si sibi dimitteret hoc in alio p̃mo personat͞ q̃ñ assumit͞ tota natura est p̃mo ⁊ imediate hẽ mõ personabilis in se si sibi dimittat͞ ⁊ nõ pars vel partes igit͞ ⁊c. pbatio maioris q; in eodẽ instãti nature in quo in se personaretur si sibi dimitteret͞ personat͞ in alio vel ab alio ga nec añ illud istãs ẽ natũ assumi q; nõ p̃us fuit natura singularis nec post illud instãs assumit͞ q; tunc esset persona in se. minor ꝓbat͞. q; in eodẽ instãti nãe

in quo materia ꝑcedit totū vel forma neutrū natuꝫ
est esse ꝑsona: sed tunc ꝑmo qñ ex istis vnitis est to-
ta nā: tūc ipa tota est ꝑsona in se si nō ipediat ab assu-
mēte. 2° modo loq̄ndo de medio. s. quō pōt ꝓcedi q
aīa est mediū in ista assumptiōe: ꝛ hoc respectu toti⁹
qa est formalis rō huius nāe qua hec nā est vnibilis
sicut ipa est q̄ formaliter hō est risibilis nō tm̄ vt ꝑn-
cipiuꝫ effectiuū sed vt sbm ꝑimū: ꝛ sicut est forma
ipius subiecti ita pōt eē forma ꝓstituēs hanc nām. et
tm̄ ē toti nature rō ꝑꝓa recipiendi istā vnionē: quia ē
ratio ꝑꝓria ꝓstituens ipm totuꝫ receptiuū hui⁹ vnio
nis: nec ꝑpter hoc oꝫ aīam ꝑmo assumi: vt qō sicut
nec ipa ē risibilis: vt qō lꝫ ipa sit quo hō est risibilis.
Et ꝑpter istā rōnē mediādi vere pōt dici assumi to
ta natura ꝑ animā: ita q̄ ly per. lꝫ respectu ꝑdicati di
cat circūstantiā cause q̄si materialis: tm̄ respectu ei⁹
qō determiatur ꝑ ipsuꝫ dicit cām formalem sicut et
hic: hō per aīam rōnalez ē risibilis nōtur forma sub
iecti esse q̄si māle respectu ꝑdicati: hoc ēt modo pōt
concedi q aīa mediat inf carnē ꝛ ỽbuꝫ: qꝛ aīa est for
ma nāe totalis ꝑmo assumpte: cuius nature caro est
ps: ꝛ ideo illud quo tota natura est assumptibilis ꝛ as
sumpta ē quo caro suo mō est assūptibilis ꝛ assūpta.

Sed hic est vnum dubium q̄stuꝫ ad ꝑmum
membꝛuꝫ distinctiōis quid sit ista
natura q̄ ꝑmo dicit assumi: an. s. sit aliquod ens alid
a partibus. Cōmentatoꝛ ꝑmo phy. cōmēto. vij. vi-
detur dicere q totuꝫ lꝫ sit aliud a ptibus sine a quali
bet parte seoꝛsum nō tm̄ ab oibus partibus simul: ꝛ si
ita eēt cū ista assumptio realis nō sit nisi rei: nihil ali
ud eēt totum assumi q̄ oēs partes assumi. Si ēt sit
aliud ens ab eis: dubium ē an sit aliud alia entitate
positiua absoluta vl̄ relatiua ꝛ 3° an sit aliqua forma
alia a forma q̄ est parꝫ totius. Quātum ad ꝑmum
oñdo q totū sit ens aliud ab oibus partibus cōiūctiꝫ
ꝛ diuisiꝫ ꝓbo qꝛ alꝫ nō esset differentia totius qō ē ꝑ
se vnum ad totū quod est vnum aggregatione vt cu
mulus vel acerꝛus: qꝛ istud totū 2m̄ est sue partes. s.
metha. ꝓns vī incōueniens: tum ex eodē. 8. tuꝫ qꝛ ēt
vnum ꝑ accidens ē magis vnuꝫ q̄ illud aggregatio
ne vnuꝫ ꝛ minus vnū q̄ totum vnū ꝑ se: qꝛ ꝑm phm
7. metha. c. de vnitate diffinitiōis. Jn hoc hō albus
est vnū aliqd: qꝛ albedo inest hōi. nō aūt esset tale to
tum si non informaret. Preterea ꝑ se termin⁹ ad
quē generatiōis est aliquid habens entitatē ꝑꝓriaꝫ:
quia generatio est ad esse ꝑꝓrij⁹ termini: sed totuꝫ est
ꝑmus terminus ad quē generatiōis nō altera pars
imo si vtraq̄ pars ꝑexistat ꝛ de nouo vnirentur nil
minus esset generatio vel ꝑductio ipius compositi
sicut in resurrectione dato q tam aīa q̄ corpus ꝑeri
sterent ꝑm suas entitates adhuc fieret resuscitatio ad
eē totius cōpositi non aūt ad esse corꝓris vl̄ anime
nec ad ambo ista igit̄ ad aliqd 3m̄ ab istis. 3° pōt ar
gui a simili de corruptiōe ꝑm ar^m phi 7° metha. i fi.
qꝛ manet. a. ꝛ. b. ꝛ nō manet ab. ꝛ idē realiter nō pōt
manere ꝛ nō manere: ergo ab. est aliꝺ realiter ab. a.
ꝛ. b. igit̄ cū sic in oibus cōpositis per se rōni ptiū non
repugnet apud ītellectū vt ille maneāt ꝛ totū nō ma
neat aliq̄ erit entitas ꝑꝓa ipius totius alia ab entita
tibus ptiū. Jtē. 4° alꝫ nihil eēt ꝑ se cātū a causis ītri-
fecis materia. s. ꝛ forma. qd̄ est incōueniēs: qꝛ cāsi
actu corꝛespōdet cātuꝫ in actu: qꝛ simul sūt ꝛ nō sunt:
vt sic ꝑm phy. 2. phy. ꝛ. 5. me. q cuꝫ iste cātum hoc ē
ꝓpositū ꝑꝫ qꝛ sunt ptes cāti: sed iste nō sunt ptes neq̄
alterius eaꝝ neq̄ ambarū: qꝛ neutra ē cāta nec ā̄be
qꝛ sunt ꝑme cāe ꝛ prima principia rei: igit̄ ꝛc. Jtē
seq̄ret 5° q nullū ens eēt cui ꝑ se ineſſet ꝑꝓria opatio
vel qd̄cūq̄ accidēs ꝑꝓriū illi⁹ spēi qꝛ hec nō sūt ma
terie neq̄ forme eius neq̄ vtriq̄ ei⁹ nisi vt sūt vnū
in aliquo toto, per se.

De secundo dico q ēt est aliud ens ꝛ a^a
entitate absoluta. qꝛ solus
respect⁹ nō sufficeret ad hoc q totū dicereť ꝑ se vnū.
qꝛ toto vno ꝑ accūs est ꝑ se respectus ꝛ eēntialis ꝑt̄
ad ptē vt ꝑꝫ de dependētia accūtis ad sbm. Simlr
qdditates oīum absolutoꝝ vt includētes māz ꝛ forꝫ
mā: ꝛ vt diffimbiles qꝛ vt sic sūt spēs generis absolu
ti nō sunt tm̄ formaliť entia respectiua: qō tm̄ opteret
si entitas ꝓꝓria totius essꝫ respect⁹. Hoc ēt ꝓcludūt
rationes facte ad ꝑimū articulū qꝛ neq̄ generatio
aliqua est per se ad respectū vt ad terminū ad quez.
nec ēt corꝛuptio ē a solo respectu vt termīo a quō. ne
q̄ cāe absolute sūt soli⁹ respect⁹ causē. neq̄ ꝓꝓria
passio ꝓsequit̄ totū ꝑcise iquātuꝫ respectiuū. neq̄ ꝓꝓ
ꝓria operatio vl̄ aliꝺ accidēs absolutū. nec tādez vī
possibile posse assignare differētiā specificaꝫ oīuꝫ qd
ditatū qꝛ nō vī possibile tātaꝫ ponere differētiaꝫ re-
spectuū iter ptes vnitas q̄stū ēt ad ꝓpositū nō vī q
respect⁹ sit ꝑꝓa rō fūdādi relationē vniōis ad ỽbum
qō tm̄ oporteret ponēdo totū ꝑmo assumi q̄z ꝑdicta. si
entitas toti⁹ vt idistincta a ptib⁹ n̄ pōereť eē absoluta

Quantum ad ēt̄iū artī^m. dico q si ītelliga
tur ī toto ꝑt̄ forma parꝫ cuiusꝫ
mōi ē ī hoīe aia ītellectiua eē aliā forma q̄si supueni
entem illi q̄ sit ēt aliqd ipi⁹ totius ꝛ tm̄ dī forma toti⁹
distinguēdo eā ꝛ forma ꝑt̄ qꝛ ꝓpletius ꝓstituit totū q̄z
illa alia forma ꝑt̄. iste ītellect⁹ ē falsus qꝛ tūc eēt ī ho
mine aliq̄ forma ꝓstituēs hoīem ꝑfectōꝝ aīa intelle-
ctiua qō ē icōueniēs. Simlr si inmitať rōni accepte
ex vnitate toti⁹ puta qꝛ ex mā ꝛ forma q̄ ē ꝑs nō fierꝫ
vnū nisi ꝑ aliquā formā vniēte illas ptes q̄ sit fōma
toti⁹: ista rō ꝓcluderet ꝓcessuꝫ in infinitū qꝛ ēt de ipa
q̄ro quō facit vnū cū mā ꝛ forma ptis si ex se. ita pōt
ꝓcedi de forma ꝑt̄ q ex se sit nata facē vnū cū mā. si
ꝑ aliud ꝓcessus in infinitū. Jdeo dico q vltra for
mā q̄ ꝑficit mām vltimate: ꝛ dī forma ꝑt̄ nō ē neces
se ponē aliquā formā q̄si ꝑficiēte tā mām q̄z formaꝫ:
qꝛ mā ꝛ forma ī toto nō sūt ptes eiusdē rōnis sine ele
mēta ꝑfectibilia ab aliquo actuꝫ 3°ꝫ vnū ē ꝓꝓiuꝫ ꝑfe
ctibile ꝛ aliud ꝓꝓius actus: ꝛ hec ē ꝑcisa rō q̄re faciūt
vnū ꝑ se ex. 8. metha. Si tū ītelligať forma toti⁹ nō
aliqd ꝓstituēs totū ꝛ ipa nā tota vt qdditas: lꝫ mō cō
cedi bñ pōt q forma totius sit alia a forma ptis. ꝛ q
nā vl̄ qdditas possꝫ dici forma. pꝫ ex phō. 5. metha
c. ō cā. q āt sit alia forma ptis pꝫ ex p° arti. h aūt acto
Sꝫ respectu cui⁹ ē forma. ſ̄n̄^e. dico q respectu to-
tius ꝓpositi nō qdē forma iformās sꝫ forma q̄ ꝓposi-
tū ē ens qdditiue. ꝛ h mō totū ē ens formaliť forma
toti⁹. sic albū dī albū albedie: nō qdē q fōma toti⁹ sit
q̄si cū ipsi⁹ toti⁹ cū mā ꝛ fōma ptialiť causās q̄si totuꝫ
ꝛ ē ipꝫ totū ꝑcise ꝓsideratū ꝛ illū modum quo loqtur
Alui. 5°. metha. cognitas ē tm̄ cognitas. Et si q̄ras cās
isti⁹ entitatis. dico q ipaē 3ª a suis cāis ꝛ cāliter ē ab
eis ꝛ ñ ab alijs. ꝛ q̄re tales cāe causēt ꝛ ꝓstituāt enti-
tatē tertiā aliā a se q̄ sit ꝑ se vna ꝛ alie ñ ꝓstituūt. ñ est
rōnisi q̄a iste entitates cāꝝ sūt tales: ꝛ alie sūt alteri⁹
rōnis. qō ꝓbs ūmit. 8. metha. vbi rūdēs ad. q. ō vni
tate ꝓpositi quō fiat vnū ex se ex mā ꝛ fōma: assignat
ꝑ cā qa h ꝑ se ē act⁹: illō ꝑ se potētia: ꝛ sicut h ē act⁹ ꝑ
se. illō pō ꝑ se. ita h totū ē vnū ꝑ se: ꝛ sicut hoc ē actus
ꝑ accūs ꝛ illō potētia ꝑ accūs. ita h totū ꝓstitutum ē
vnum ꝑ accūs q̄re āt ista entitas ē ꝑ se actus respectu
vnius: ꝛ alia tm̄ ꝑ accūs respectu alteri⁹ nō est rō ni
si qꝛ hec entitas est hec entitas qꝛ sicut inter calidū
ꝛ calefacere nō est mediū in genere cāe efficiēctis ita
nec inter istā formā. ꝛ sic informare est aliqō medi-
um in genere cāe formalis. Sicut enī calidū qꝛ cali
dū calefacit ꝛ nō ꝑꝓ aliqd aliud: ita aia iq̄stū aia sic
ꝑficit ꝛ sic cōstituit. Sic ḡꝫ q̄stū ad istū articulū qd
sit mediū ꝓgruitatis vniōis nāe humane ad ver-

bū: qz nā tota ex ptibus qđ est quoddā ens absolutuz $\overline{3^m}$ aliud a partib⁹ vtriſqz ⁊ ambabus cōiunctiz ⁊ di uiſiz. Et ideo illud cōmentatoris fallit in ista materia ſicut in aliis quia nō diſtinguit inter illud qđ ē p ſe ⁊ illud qđ neceſſario cōcurrit. ad eſſe quidē toti⁹ neceſſario p̄exigit vnio ptiū. ⁊ ep° nec tñ illa vnio est illud esse qz vnio est respect⁹ ⁊ eē illō ē absolutuz ſicut ad cātionē alicuius effect⁹ neceſſario p̄exigit ordo cārum efficientiū quādo ſunt multe ordinate ⁊ approximatio earū. ⁊ tñ ille ordo vel illa approximatio nō est esse ipſiius effect⁹ qz iſta ſunt respect⁹ tñ: hoc autē est absolutū. Nec est inconueniēs aliqđ absolutum depādē vel p̄exigere vel ſaltē coexigē aliquomō aliquē respectū vlr. n. absolutū cātū a pl̄ibus cāis neceſſario p̄exigit vnionē ⁊ approximationez illaz cāz in cāndo. ⁊ ita pōt hic esse qđ tota entitas toti⁹ ſit absoluta lz neceſſario p̄exigat vel coexigat vnionē partiū absolutaz.

Quantum ad $\overline{2^m}$ arti. p̄ncipalē ꝺ medio extrinſeco ponit qđ gr̄a in iſta vnione fuerit mediuz ꝓgruitatis. Cōtra hoc arguo p̄mo qz in illo inſtāti nāe in quo nā p̄ſonaret in ſe ſi nō aſſumeret in eodē inſtāti p̄ſonat in alio qñ aſſumit hoc fuit declaratū in p̄mo arti. ſed p̄ius nāliter p̄ſonaret in ſe q̄z haberet habitū gr̄e qz habit⁹ est p̄ncipiuz opandi ⁊ p ꝓns pfectio eius cui ꝓpetit opari. opari aūt ē ſuppoſiti igit p̄us nāliter in ſe haberet rōez ſuppoſiti q̄z gr̄am vel habitū aliquez q tñ est p̄ncipium operādi igit ⁊ qñ aſſumit p̄us nāliter q̄z gr̄a iſta detur igit nō est media. Et ꝓfirmat etiā. qz illud qđ est alicuius in ſe p̄us est eius q̄z qđ est eius p accns. ſz ſi nā ſibi fuiſſet dimiſſa fuiſſet p̄ſonata in ſe ex ſeipſa: igit p̄ſonari p̄us nāliter ꝓpeterz ſibi q̄z habitus ille accntalis. Jtē Jo. i. vidimus gl̄iam eius quaſi vnigeniti a p̄re. vbi vr̄ dicere qđ christū esse vnigenitū p̄ris ſit prima rō ꝓgruentie quare ipe habeat plenitudinē gr̄e igit p̄us erat nā ſubſiſtēs in verbo quā tanta gr̄a ſibi conferebat als videtur qđ in aliquo inſtāti in quo natura nō erat vnita verbo ꝓferret plenitudo gr̄e. Preterea illa gr̄a nō vniret formaliter pz: igit tñ ſe hr̄et in rōne diſpōis in altero extremo. ſed hoc est falſuz qz realis ⁊ actualis exiſtētia accidētis ordine nature p̄ſupponit realē exiſtētiā ſubiecti ſed gratia est in anima xp̄i ſicut accidens in ſubiecto. ergo realis ⁊ actualis eius exiſtentia p̄ſupponit exſtentiā realē aie ſz xp̄i aīa nūq̄z habuit exiſtētiaz realē niſi in verbo g̃ p̄us ordine nāe aſſumebat a verbo q̄z fuerit ſubiectuz gr̄e qz ipa nā i qua ē gr̄a p̄ſonat: ⁊ p hoc omne accidēs ei⁹ actualit ⁊ mediate vnit p̄ſone igit i iſta vnione nullū accns potuit eē me^m ſic nec albedo e me^{m}i vntōe ſupficiei ad corp⁹.

Ad argumēta p̄ncipalia. Ad p̄mū pz ꝺ diſio qđ intelligende ſunt auctoritates de medio quo ⁊ nō qđ. Ad $\overline{2^m}$ dico qđ aliqd p̄t esse in ſe p̄us alio nō cōpando illa. ad $\overline{3^m}$. ſicut partes nāe mee ſunt p̄ores nā mea tota quo ad ordinē generationis vel excuſatiōis: nō tñ i ꝓpatōe ad p̄ſonationē: qz ptes mee nō p̄us p̄ſonant q̄z tota nā ſit ⁊ ita etiā est de p̄ſonatione in p̄ſona extranea. ⁊ rō est qz in illo inſtāti nature ī quo totū est totū ipm est p̄ſonabile in ſe vel in alio. ⁊ ſō qcqd p̄cedit ipm naturalit nō p̄cedit ipm in p̄ſonabilitate qz vt p̄us nō est p̄ſonabile. Ad aliud dico qđ nō ſequit p̄us ſm ꝓntiaz est p̄us nāliter q̄ est p̄us cālit. vel ſic aliqd dr̄ p̄us executōe p̄oritate eē materialis, vel p̄us intētiōe p̄oritate cāe formal'. ſimlr ſz p̄bm in p̄dicamētis. p̄us cālitate p̄t esse ſimilis ſz ꝓntiā. eē nāq̄z hoiez ſm ꝓntiā ꝓuertit ad verā rei oratiōnē ⁊ ep° ⁊ tñ esse rei est p̄us cālit Jn eo. n. qđ res est vel nō est: est oro vera vel falſa. ita hec p̄oritas in cōcedēdo p̄t ſtare cū nō p̄oritate in cādo: ſicut vlr est i

accntē p̄ñte multa neč ario ſic calidū ꝓſeqt ignē ⁊ aerez iōſequit vtrūqz illoz ſz p̄ñiaz ⁊ tñ illoz est poſterius ſm caliditatē. ita in pposito ptes aſſumi ⁊ ſi ſequat ad totū aſſumi ⁊ nō ep° ñ tñ erit p̄us in cauſalitate. Poſſet tñ dici qđ eo mō quo ptes aſſumūt cōuertibilia ſunt ptes aſſumi ⁊ totū aſſumi. Ad aliꝺ dico qđ rp̄s vere qñ fuit mortu⁹ aliquā entitatē ñ hūt quā hūit viu⁹: nec tñ depoſuit nām quā aſſūpſit q̄ztū ad ptes eēntiales illius nāe: ⁊ ita intelligit Damaſ. pz ibi. c. lxxiij. vbi vult qđ aīa ⁊ cor⁹ in morte non erāt in p̄pria ypotaſi ſz in ypotaſi verbi. Sed reſtat vnū dubiū qz vr̄ qđ in morte fuerit noua aſſūpt⁹ p̄tis in ſe que p̄us fuit vnita hui⁹ ſolutionē quere.

Ad vlti^m dico qđ ſi accipiat gr̄a p gratuita dei voluntate de⁹ dicit ex gr̄a opari ⁊ facere qz grauit dr̄ agere oē illud qđ minus includit in nā rei ſed magis excedit facultatē ei⁹. ⁊ hoc mō qz facultatē nāe humane excedit ſubſiſtere in verbo ideo gratuite deus ℔ opat ⁊ ex gr̄a ſūma qz ſūma gratuita cōdeſcēſione cōfert nāe illud ad qđ minime pōt ex ſe attingere ⁊ qđ maxime illā excedit. Sed ſi intelligat gr̄a p habitu creato informāte lz illa cōcomitet nām vnitā nō est tñ neceſſaria ad vnionē. Et tūc cū arguit q̄ſi a minori qđ ipa est neceſſaria ad vnionē beatificā g̃ ad iſtā dico qđ nō ſequit qz vnio beatifica est p opationē ⁊ actū $\overline{2^m}$ in quē nō pōt aīa niſi habeat formā. Jſta vnio ē ad eē p̄^{m} ad qđ ñ p̄ſupponit aliqđ accns in nā vnita ſicut etiā ad eē p̄mū ſupnāle qđ habetur p habitū gr̄e nō regrit aliquod eleuās naturā. ſic. n. eſſet p̄cedere in infinitū vt ſemp vnū ſupnāle diſponeret ad aliud ⁊ ſicut illud qđ ibi dat actū p̄mū poſſz imediate pficere nām: ita hoc eſſe a verbo cōcatuz poſſet eē imediatū p̄ncipiū vnionis.

Quod verbum ſimul aſſumpſit carnem ⁊ aīam. neqz caro p̄ius est concepta q̄z aſſūpta.

Si autem queritur vtrum verbum carnem ſimul ⁊ aīam aſſūpſerit. an p̄us animam q̄z carnē vel carnē q̄z aīam. ⁊ vtr̄z caro illa p̄us fuerit in vtero virginis cōcepta ⁊ poſtea aſſumpta. Ueriſſime ⁊ abſqz vlla ambiguitate dicit. qz ex quo deus hoiem aſſumpſit totū aſſumpſit. ſimulqz ſibi vniuit aīam ⁊ carnem. nec caro p̄ius fuit cōcepta ⁊ poſtmodum aſſumpta: ſed in conceptione aſſumpta ⁊ in aſſumptione cōcepta. Unde Aug. in li. de fide ad Petrū. Firmiſſime tene ⁊ nullatenus dubites non carnē xp̄i ſine diuinitate cōceptā in vtero virginis p̄uſqz ſuſcipetur a verbo, ſed ipm verbum deū ſue carnis acceptione cōceptum. ipmqz carnē verbi incarnatione conceptam. Idem in lib. de trini. Nō eēt dei hominūqz mediator niſi eēt idem deus idē hō in vtroqz vnus ⁊ verus quā ſeruilez formā a ſolo filio ſuſceptā tota trinitas cuius vna est volūtas ⁊ opatio fecit. Nō autez in vtero virginis p̄us caro ſuſcepta ē. ⁊ poſtmodū diuinitas venit in carnez. ſed mox vt verbum venit in vterū: ſeruata veritate proprie nature factū est caro ⁊ perfectus hō. et in veritate carnis ⁊ anime natus est: Be hoc et Brego. in moralibus ait. Angelo nunciante ⁊ ſpū aduenīente mox verbū in vtero: mox intra vterum verbum caro.

Augu⁹.

Brego.

Arca tertium. arguit q̄ sic q̄ corp⁹ xp̄i erat generatū ex purissimis sanguinib⁹ beate marie virginis ꝫ Damas. li. iij. c. ii. corp⁹ generatū ē dēsius sanguinib⁹ ex q̄bus generat ꝫ Damas. c. iij. & mior̄ locū occupat ⁊ p ꝓñs formatiōez vl ꝓceptionē vl gnātionē necessario ꝓcomittat mot⁹ localis ille: nō ē in ist̄ati igit̄ nec cū incarnatiōe q̄ fuit in instāti nō post igit̄ añ. Preterea corp⁹ organizatū erat alteri⁹ figure q̄ꝫ sanguis ex quo generabat ⁊ corpus aliter formatū ⁊ sanguis erat vniformis in suis ptib⁹ nō sic corpus organizatū corpus ãt aliter figuratū occupat alīū locū igit̄ illa formatio requirebat motū localē igit̄ in tpe. Preterea oīs substātia generabilis ⁊ corruptibilis q̄ñ creatur immediate perducitur p mutatiōem. tota natura assūpta a verbo est generabilis ⁊ corruptibilis ⁊ nō imediate creabat. qr fuit ex sanguinibus igr̄ pducebatur p mutatiōez ⁊ p ꝓñs pars potētialis illius totius mutabat ad formā eiusdē totius. igr̄ prius fuit sub p̄uatiōe opposita illi forme ⁊ hoc prius tpe qr opposita p̄uatiue nō pñt simul tpe esse in eod̄ prius igr̄ tpe erat corpus nō aīatū q̄ꝫ aīatuꝫ. Contra magist̄er ⁊ dama. 98. di. ij. i fine ⁊ di. iij. c. p̄o. ⁊ di. 48. itez da. li. iij. c. 4. simul fuit caro simul verbi dei caro simul anim̄ata caro

Dico q̄ questio pōt intelligi d̄ p̄ioritate tp̄is vel nāe, p̄mo hꝫ duos articulos. p̄mū d̄ ordie aīatiōis ad īcarnatiōez. 2m de ordie orgāizationis ad aīatiōez. Quantū ad p̄mū articulꝫ dico q̄ nō p̄cessit tpe aīatio incarnationē. qa tūc nā ista fuissꝫ aliq̄n i se ꝑsonata ⁊ nō in v̄bo q̄n̄. s. fuisset caro aīata. ꝓbatio ꝓñtie. corpus. n. aīatum si i aliquo tpe ē in se subsistēs ē persona ꝓñs ē falsum: qa tūc beata v̄go nō fuisset vera mater dei. nō. n. genuisset deuꝫ. sed tm̄ suū hoīem puꝝ cuius natura fuisset post vnita deo. ꝓñs istud est ꝯ Dama. lviij. c. vbi ꝯ nestoriū determinat q̄ beata virgo fuit vera mater dei ⁊ non alicuius puri hoīs tm̄. ꝓñtia patet qr terminata fuisset tota rō mr̄nitatis. marie i pductiōe illi⁹ nature in se.

Quantum ad secūdū de organizatione dico q̄ organizatio pōt intelligi vel vltima īductio forme disponētis īmediate ad aīmaꝫ intellectiuā ſm vnaꝫ opi. siue inductio aīe intellectiue ſm aliaꝫ opi. que ponit q̄ aīa est qua formaliter corpus est organicum: vel pōt intelligi transmutatio p̄cedens istaꝫ vltimam inductionem forme organice disponētis ad formam intellectiuā. p̄cedunt autem due transmutationes: videlicꝫ motus localis quo materia d̄fertur ad locū cōuenientez generationi. ⁊ alteratio qua materie i loco debito alterat̄ ⁊ disponit̄ ad formaꝫ corporis organici inducēdā: ⁊ in isto 2° mō ſm vnaꝫ opi. q̄ pōt ptes euthrogeneas corporis organici dif ferre spē: possunt poni multe generatiōes ⁊ multe alterationes: sicut. n. partes ille būt formas ſbales in isto inducēdo quidditatiuas alias ⁊ alias: ita cuilibet ē generatio altera ⁊ altera. ⁊ ad quālibet generationē est p̄pria alteratio. Et etiam vlterius potest poni q̄ nō omnes iste generatiōes sunt simul: ſꝫ alia p̄cedit aliā tēpore: ⁊ ita vna alteratio disponens ad aliā generationem est p̄or altera naturaliter. Sꝫ q̄li tercūqꝫ fit de istis potest dici q̄ organizatio p̄mo mō dicta. s. a qua corpus d̄r organizatuꝫ. que imediate disponit ad aīam intellectiuā non p̄cedit tpe animationem etiā in nobis: qa tūc pater nullo modo generaret hominē: ꝓpleta. n. eēt eius tota actio p̄us duratione q̄ꝫ esset aīa: ille autē non generat hoīem cuius actio tota cōpleta est p̄us tpe q̄ꝫ sit homo. Si aūt fiat sermo de organizatione secūdo modo tenendum

Opi. medicorum. Opi. Tho.

ē q̄ oēs inductiones formax ſbalium ptialium etiā si multe essent in eodē instanti erant quia nulla ps p̄ or tpe alia: quia ps que assumebatur a verbo nunq̄ꝫ p̄fuit in supposito: quod contigisset si fuisset p̄or tpe.

Sꝫ de trāsmutatione materie ad locū ꝓuenientē generatiōi: ⁊ de alteratione p̄cedente generationez totius vel generatiōes partiuꝫ: dubiū est si iste p̄cesserunt tpe: vel si fuerūt in eodem instāti cum incarnatione: quia si ponant̄ fuisse in tpe magis v̄ posse saluari Mariā coopatam fuisse ad illos mot⁹: d̄ hoc in. 4. di. Siaūt totū ponatur fuisse in instanti. ita vt nullus ibi fuerit motus localis neq̄ꝫ mutatio cuꝫ successiōe magis saluat̄ q̄ in vltimo instāti ꝓsensus virginis exp̄si fuit in vtero virginis verbū homo. ⁊ ante illud instās nō v̄ fuisse aliqua operatio ſpālis ad incarnationē: ⁊ isto v̄ tota fuisse cōpleta. De p̄oritate nature v̄ esse dicendū q̄ fundamentū relationis nāliter p̄cedit relationē: quia ſm pꝫ ⁊ Aug. de tri. 7. c. ꝫ. q̄d nihil est in se nihil est ad aliud: ⁊ totalis natura ē fundamentū illius vniōis ex. q. p̄cedē ti: ergo entitas totalis nāe nāliter p̄cedit incarnationez: ⁊ ita aiationem p̄cedit nāliter toti⁹ organizationez ſm vnam opi. de formis: vel saltem est similis ſm aliam opi.

Ad rationes principales. Ad p̄mum argum dico q̄ si p̄cederet alterationē p̄cedere tpe incarnationē: posset dici q̄ cum illa alteratiōe fuit occupatio minoris loci sicut vniuersaliter est circa quācūqꝫ condēsationē: ⁊ ita ponere tur ibi vnus mot⁹ local p se quo deportabat mā ad locū ꝓuenientez gnātioni. ⁊ alius p accidēs cōcomitās gnātionē corporis dēsioris quo occuparet mior loc⁹: ⁊ in vltio instāti cōdēsatiōis inducerent̄ oēs forme ptiales: ⁊ forma totalis corporis organizati ⁊ in illo istāti totū assumeret̄. ordie tm̄ nāe q̄ ptiuꝫ. Si ãt ponat̄ alteratiōem nō p̄cessisse tpe: tūc pōt dici q̄ occupatio miōris loci erat subita ⁊ hoc p potētiā dīuinā: si tm̄ ad ꝟ nō posset coopari virt⁹ creata: de quo di. 4. Per istud idē dicēdū ē ad 2m de figuratione.

Ad 3m dico q̄ mutatio p̄pe dicta ē int̄ p̄uationez ⁊ formā: sicut pꝫ in. 5. phy. nō aūt int̄ negationē ⁊ formā: p̄uatio aūt ē negatio i apto nato. ⁊ ideo q̄n̄ fōma p̄ducit̄ sil̄ cū susceptiuo: nō ē p̄pie mutatio ad illaꝫ formā: qa susceptiuū nō p⁹ fuit sub p̄uatiōe q̄ꝫ forma: nec p̄us fuit aptū natū hr̄e formā q̄ꝫ hēat eā: ſꝫ tm̄ est mutatio ad susceptiuū ei⁹. cū igit̄ aīa itellectiua iducat̄ sil̄ cū eē corpis ēt i nobis ad aīam p̄pe nō ē mutatio: ſꝫ tm̄ ad eē corpis organici ⁊ illius mutatiōis subiectū ē mā q̄ fuit sub forma sāguis: ⁊ cuꝫ addit̄ in maiore q̄ oīs forma gnābilis ⁊ corruptibilis si nō imediate creat̄ accipit eē p mutationē sui ſbi. negāda est ista ꝓpositio si itelligat̄ p mutationē cuius i p̄a sit p⁹ t̄minus: ⁊ de mutatiōe p̄pa dicta: pōt tm̄ ꝓcedi d̄ mutatione cuius aliq̄d eius sit terminus. ⁊ d̄ mutatiōe communiter dicta: ⁊ huius mutationis p̄opie dicte terminus est corpus organicuꝫ quod est aliquid corporis animati.

Ista est distinctio secunda huius tertij libri. In qua magist̄er post̄q̄ꝫ egit de persona carnem assumente: tractat de modo assumendi. Et tria facit. Primo, enuꝫ ost̄ēdit q̄ verbū totaꝫ naturā humanam assumpsit integre. Sēdo q̄ ordiate assumpsit carnē scilicet mediante anima. Tertio q̄ animā ⁊ carnem simul assumpsit tēpore. Primū facit a p̄ncipio distinctiōis vsq̄ ibi. Assumpsit dei filius. Sēm vsq̄ ibi. Si aūt q̄rit̄. Tertiū vsq̄ ad finē distictionis. In spāli sn̄ia magistri stat in tribus ꝓpositiōibus quax p̄ma ē hec. Filius dei cū sibi humanā nām vniuit: totā naturaꝫ. s. corporis ⁊ anime

simul assumpsit. hāc magister ꝓbās dicit sentētialr. ꝙ q: ꝑ peccatū ꝓmoꝝ parentū tota natura humana coꝛrupta fuit. ideo dei filius totā naturā assumpsit que ꝓstat ex coꝛpoꝛe ꝛ anima. vt totā naturā curaret ꝛ sanctificaret. In xꝑo enī vna ꝑsona fuit ꝛ due substantie seu nature. scilicet diuina ꝛ humana. Si igitur habuit ꝛ assūpsit humanā substātiaꝫ: assumpsit tā coꝛpꝰ ꝫ animā ꝛ ꝑ ꝓsequēs naturā totam ꝛ integrā. cū noīe humanitatis coꝛpꝰ ꝛ anima simul ītelligāt. ℙ Postea excludit errorē quorundā dicētiū. ꝙ filiꝰ dei carnē humanā vel humanitatē nō assumpsit �means substantiā ipsius nature. sed solū ꝑm quādaꝫ ꝓꝓietatē. a qua ꝓꝓietate hominis denoīationē accepit. Et fuerūt isti forte de opinione illoꝝ hereticoꝝ q xꝑꝫ ꝫ ꝙ homo dicebāt nō eē qd ꝫ aliqualiter se habēs. ponētes humanitatē eē in christo vt habitū. Uel ō opinione ℙ platonis ponētis formas vl res i actu extra animā vt sic ꝓꝓietate participata christꝰ homo diceret. Sꝫ hūc errorē magister excludēs dicit filiuꝫ dei assumpsisse carnē ꝛ aiam ꝛ oēs ꝓꝓietates ipsas sequētes. Et hoc ꝓfirmat auctoꝛitate Joannis damasceni. Secūda ꝓpositio ē hec. Quāuis vtranqꝫ sc̄z carnē ꝛ animā assūpserit dei filiꝰ. tñ carnē assumpsit mediāte anima. ℙ Hāc magister ponēs rōnē huiꝰ addit dicēs. ꝙ decebat simplicissimaꝫ diuinitatis eēntiā coꝛpoꝛi terreno nō vniri nisi mediāte rōnali eēntia. q̄ qdem vnio ab humano ītellectu ūestigari nō pōt. ī qua vnione nō coꝛpus fātasticuꝫ. sed verū coꝛpus natū de muliere christus assumpsit. qō tamē quidā hereticoꝝ negabāt. estimātes verbū dei veram carnē nō posse assumere sine sui inquinatione quorū erroris vesaniaꝫ dicit elidi ꝓ radios solares: quos sup immūda ꝛ feda diffūdi videmꝰ ꝛ tñ nō inquinari. Tertia ꝓpositio est hec. In assumptione ꝑfecte humanitatis inter ꝓceptionē ꝛ animationē ꝛ vnionē nō fuit oꝛdo tpalis posterioꝛitatis vel prioritatis. ℙ Hanc magister insinuās querit. Utrū verbū simul assumpserit carnē ꝛ aiam: vel ꝓius carnē ꝫ animā aut ecōtra. Et rūdēdo dicit ꝙ simul ꝛ semel carnē ꝛ animā assūpsit mediāte spūssancti opatiōe. nec vnū ꝓius assūpsit alio. Et ꝓbat hoc auctoꝛitatiꝰ btōꝝ. f. Aug. ꝛ Gꝛego. Et tñ īspeciali.

De carne quam verbuꝫ assumpsit: qualis ante fuerit: ꝛ qualis assumpta sit.

Dl.ꝫ. **Queritur etiam de** carne verbi: an ꝓiusq̄ ꝯciperetur obligata fuerit peccatoꝛi: an ꝛ talis assumpta fuerit a verbo? Sane dici potest ꝛ credi oportet. iuxta sanctoꝝ attestationis conuenientiā: ipam ꝓius peccato fuisse obnoxiam sicut reliqua virginis caro. sed spiritussancti operatiōe ita mundatam: vt ab omni peccati cōtagione immunis vniretur verbo. ℙ Denatū. non necessitate. sed voluntate assumentis remanente. ℙ Dariā quoq; totam spiritussanctus in eam ꝑueniens a peccato ꝓius purgauit: ꝛ a fomite peccati etiā liberauit: vel fomitem ipm penitus euacuādo: vt quibuscā placet: vel sic debilitādo ꝛ extenuādo: vt ei post moduꝫ peccādi occasio nullatenus extiterit. ℙ Potentiam quoq; generādi absq; viri semine ṽgini ꝓparauit. Ita eniꝫ verba euāgelij docēt: vbi angelus virgineꝫ alloquens ait. Spiritussanctus supueniet in te: ꝛ virtꝰ altissimi obūbrabit tibi. Et qō nascetur ex te sanctū vocabitur filius dei. Cui sacra ṽgo respōdit. Ecce ancilla dñi: fiat mihi scōm verbum tuum. Quod exponēs Joannes ait. ℙ Post consensum aūt sancte virginis spiritussanctꝰ ꝓueniet ipam: scōz verbū domini quod dixit angelus purgans ipam. ꝛ potentiam deitatis verbi receptuaꝫ ꝑparans simul autem ꝛ generatiuam. Et tūc obumbrauit ipam dei altissimi ꝑ se sapientia ꝛ virtus existens. id ē filius dei patris homousios. id ē cōsubstantialis sicut diuinum semē. Et copulauit sibi ipsi ex sanctissimis ꝛ purissimis ipius virginis sanguinibus: nr̄e antique consperſionis carnem aiatam anima rationali ꝛ intellectiua non seminans sed per spiritumsanctū creās. q̄re simul caro: simul dei caro. simul caro animata rationabiliq; ꝛ intellectu: simul dei verbi caro aiata rationali ꝛ intellectiuo. Ex his ꝑspicuum fit quod ante dixim⁹ carnem sc̄z verbi simul conceptaꝫ ꝛ assumptam: eandēq; imo totaꝫ virginem spiritu sancto ꝓueniēte ab omni labe peccati castificataꝫ. Cui collata est potentia nouo more generandi. vt sine coitu viri: sine libidine concipientis in vtero virginis celebraretur conceptus dei ꝛ hominis. Illa enim caro quam deus de virgine sibi vnire dignatus est: sine vitio concepta: sine peccato nata est: hanc tamen carnem nō celestis non aerea: non alterius cuiusq; putes eē nature: sed eiꝰ cuiꝰ est omniū hominuꝫ caro.

Auctoꝛitate firmat extunc fuisse virginē immunem a peccato.

Qd nō solū illa caro ſ̄ ēt sacra ṽgo ab oī peccato. ꝙ a spūsancto fuit munda ta.

Quod autez sacra virgo ex tūc ab omni peccato immunis extiterit: Augustinus euidenter ostendit in libro de natura ꝛ gratia inquiens. Excepta sancta virgine maria. de qua ꝓpter honoꝝ domini: nullam ꝓrsus cū de peccatis agitur haberi volo questionem. Inde enim scimus ꝙ ei plus sit gratie collatum ad vincendū ex omni parte peccatū ꝙ concipere ac parere meruit: quā cōstat nullum habuisse peccatum. ℙ Hac ergo virgine excepta: si omnes sancti ꝛ sancte congregari possent. ꝛ quereretur ab eis an peccatuꝫ haberent: quid responderetur nisi quod Joannes ait. Si dixerimus quia peccatum non habemus: nosipsos seducimus. Illa autem virgo singulari gratia ꝓuēta est atq; repleta: vt ipsum haberet ventris sui fructum: quem ex initio habuit vniuersitas dominū. vt illud quod nascebatur ex ꝓpagīe primi hominis: tantummodo generis. non criminis originem duceret. Augu.

Jo. da.

Arca istaz di.5. in qua mgr agit de ꝙlitate näe assũpte: que-
c runt duo vnuz de matre ⁊ aliud de ple. Primuz ẽ vtruz beata virgo fuerit cõ-
cepta in originali pctõ. 2m est de sanctificatione corporis christi: quare .s. ⁊ quomodo non cõtraxerit originale pctñ.

Arca primũ arguit ꝙ sic. In Adã oẽs peccauerũt ad ro.5. non
c nisi qz fuerũt in eo ꝟm rõnez seminalẽ ita fuit in eo beata virgo igit ⁊c. Itez Damas.c.xo.⁊.xl viij.spũs sanctꝰ purgauit eã: purgatõ ñ ẽ nisi a pctõ igit habuit pctñ ñ actuale igit ⁊c. Itẽ aug⁹. de fide ad Petrũ.23. firmissime tene ⁊ nullatenus dubites omnẽ hoiem qꝫ cõcubitũ viri ⁊ mulieris cõcipit cũz pctõ originali nasci Itẽ idẽ sup illud Jo. Ecce agnus dei. ⁊c. solus innocẽs qz nõ sic venit. s. ex cõez ꝓpagatiõez. Itẽ Leo papa in sermone de natiuitate dñi. sicut a reatu nullũ liberũ reperit ita liberãdis oĩbus venit. igit ⁊c. Itẽ Hyero. sup illud ps. ⁊ de manu canis vnicã meam. vr̃ idẽ dicere. Itẽ de ꝓse. di.3.c.1.ibi. Natiuitas in glõ. Itẽ Ber. de ꝓceptu eius dicit ꝙ fuit in pctõ originali ꝓcepta. Itẽ Ansel.3. Cur deus hõ. c. xvj. Itẽ hoc idẽ vult Ber. in quadã epla: ⁊ pbat qz nõ fuit sanctificata añ ꝓceptũ pz. nec in ꝓceptu qz ibi fuit libido. Cõtra Aug⁹ de nã ⁊ gra circa medium ⁊ ponit in lra. c.3. Luz de pctis agit de Maria nullã prorsus volo hr̃e mẽtionẽ. Et anse. de ꝓceptu ỽgiali. c. xviij. Decuit vt ea puritate ỽgo niterz qua maior sub deo nequit intelligi. posset autem intelligi pura innocẽtia sub deo qualis fuit in christo. Igitur ⁊c.

S.Th. p.a 2e. q. 81. ar .3 Dicitur cõiter ꝙ sic. ppter auctoritates adductas ⁊ ppr̃ rões assũptas ex duobus mediis quoz vnũ est excellẽtia filij sui ipe. n. ut redẽptor vniuersal oĩbus ianuã aperuit. ꝛz si beata virgo nõ ꝓfisset originale nõ indiguisset redẽptore nec ipe sibi ianuã apuisset qz nõ fuisset sibi clausa. nõ eni claudit nisi ꝓpter pctñ ⁊ marie originale. 2m mediũ ẽ ex his que apparẽt in beata virgine ipa. n. fuit ꝓpagata cõi lege ⁊ p ꝓñs corpꝰ eius ꝓpagatuz ⁊ formatũ de semine infecto ⁊ ita eadẽ rõ infectõis i corpore eiꝰ que erat in corpore alterius sic ꝓpagati ⁊ cũ ex corpore infecto inficiat aĩa: eadẽ rõ infectõis erat in aĩa eius que ⁊ in aĩabus alioz cõiter ꝓpagatoz. Similit habuit penas cões nãe humane vt sitim famẽ ⁊ huiusmõi. q̃ infligunt nobis ꝓpr̃ pctñ originale. ⁊ ille nõ erãt volũtarie assũpte qz nõ erat redẽptrix vel reparatrix nr̃a. qz tũc filius eius nõ fuisset redẽptor oĩuz generalit. igit erãt sibi inflicte a deo ⁊ nõ iuste ꝙ ꝓpr̃ pctñ ⁊ ita ipa nõ erat innocẽs

Cõtra ꝑmã rõnez arguit ex excellẽtia filij sui inꝙtũ redẽptor reconciliator ⁊ mediator ꝙ ipsa non ꝓfuit pctñ originale, pfectissimꝰ. n. mediator hz pfectissimũ actũ mediandi respectu alicuius psone ꝓ qua mediat: ꝛz xps est pfectissimus mediator igit christus habuit pfectissimũ gradũ mediãdi possibilẽ respectu alicuius creature siue persone respectu cuius erat mediator respectu nulli⁹ psone habuit excellẽtiorẽ gradũ ꝙ respectu marie igit ⁊c. ꝛz hoc nõ esset nisi meruisset eã pseruari a pctõ originali qđ ꝓbo tripliciter ꝑmo ꝓ ꝓpationẽ ad deũ cui reconciliat. 2o ꝓ cõparationẽ ad malũ a quo liberat. 3o ꝓpationẽ ad obligationẽ psõe quã reconciliat. Ad videndũ ꝑmaz ꝓbationẽ pono exm ꝓsonũ exemplo Ansel. cur deus hõ li.2.c.xvj. aliquis offendẽs regẽ demeret in tantũ vt oi filio nãli eiꝰ rex offendat: ⁊ offendẽs exheredet eũ ista offensa statuit nõ remittẽda nisi offerat regi ab aliquo innocẽte aliqđ obsequiũ magis

placãs ⁊ gratũ ꝙ pctñ fuerit offensiuũ, aliqs offert obseqniũ ita gratũ qꝫ reconciliet filios vt nõ exheredẽtur tñ cuilibz nato rex offendit lz postea remittat offensam ꝓpr̃ merita mediatoris. sed si ille mediator possz ita pfecte placare regẽ vt ꝑueniret cũ respectu alicuius filij ire ne ei offenderet: hoc magis esset ꝙ si rex offensaz habitã ꝓtra talẽ remitteret ꝛz h̃ nõ est i possibile cũ hec offensa nõ ẽ ex culpa ꝓpria ꝛz ex alia ꝓtracta. Ex illo arguit sic nullus sũme vel pfectissime placat aliquẽ ꝓ offensa alicuius ꝓtrahenda nisi posset ꝑuenire ne illi offendat. nã si iam offensum placat. vt remittat. non perfectissime placat. sed in proposito deus non offendit aĩme ꝓ motũ inter ro rẽ in ipso ꝛz tñ ꝓpter culpã in ipsa aĩa igit xps nõ perfectissime placat trinitatẽ ꝓ culpa ꝓ ꝓhenda a filijs ade si nõ ꝑueniat vt alicui trinitas nõ offendat ⁊ per ꝓñs ꝙ aĩa alicuius filij ade nõ habeat culpã talẽ.

Ex 2a via arguit dupl'r. ꝑmo qz pfectissimus mediator meret amotõem oĩs pene ab eo quẽ reconciliat ꝛz culpa originalis est maior pena ꝙ ipsa carẽtia visionis diuine sicut declaratũ fuit di.xxxvj. scõi li. qz pctñ ẽ maria pena nature intellectualis it oẽs penas eius. igit si xps pfectissime reconcilianit istã penã grauissimã meruit ab aliquo auferri nõ nisi a matre. igit ⁊c. Cõfirmat istud p exm. qz si filio ade esset maxima pena scire regẽ ꝓ eũ offendi nullus eũ pfectissime reconciliaret: nisi auferret ab eo nõ tñ exheredatõnẽ ꝛz etiã esse inimicũ regis. igit ⁊c. Ex ea dẽ via arguit 2o sic. xps immediati⁹. vr̃ fuisse ẽpator ⁊ reconciliator noster a pctõ originali ꝙ ab actuali qz necessitas incarnatõis passiõis ⁊c. assignat cõiter ex pctõ originali. Sed supponit cõiter ꝙ ipse fuit ita pfectꝰ mediator respectu alicuius psone puta Marie ꝙ eã pseruauit ab oi pctõ actuali: igit silr a pcõ originali. Ex 3a via arguo sic psona reconciliata ñ sume obligat mediatori nisi ab ipso sũmũ bonũ habeat ꝙ põt ꝓ mediatorẽ haberi. ꝛz innocẽtia illa. s. preseruatio a culpa ꝓtracta vel ꝓhenda põt haberi p mediatorẽ ꝙ nulla psona sũme tenebit xpo vt mediatori si nullã pseruauit a pctõ originali. Et si dicas ꝙ non equalit tenet psona cui remittit pctñ ⁊ psona que pseruat a pctõ ppr̃ illud Luc. vij. Cui magis dimittit magis diligit. quere ibi rõnionez Aug⁹. ꝙ oĩa possibilia cõmitti sũt dimissa ac si essent ꝓmissa ĩmo excellẽtius beneficiũ est pseruare a malo ꝙ ꝑmittere incidere in malũ ⁊ ab eo postea liberare. Videt etiam ꝙ cũ christꝰ multis aĩabꝰ meruerit gr̃am ⁊ gliaz ⁊ p his sint christo debitores vt mediatori q̃re nulla aĩa erit ei debitrix ꝓ innocẽtia. ⁊ quare etiã oẽs angeli beati sũt innocẽtes ⁊ nulla hũana aĩa erit innocẽs in patria nisi sola aĩa christi. 2a rõ que accepta fuit ex his que apparẽt in Maria nõ vr̃ ꝓcludere. ꝙ. n. arguit ꝑmo de infectiõe carnis ꝓpter seminationẽ nõ arguit ꝟm viã Ansel. de pctõ originali que tacta fuit di.xxx.2.li. aut dato ꝙ sic ꝓbit pctñ originale cõmunit tñ ifectio carnis manẽs post baptismuz nõ ẽ necessaria cã quare maneat pctñ originale in aĩa ꝛz ipsa manẽte pctñ originale delet ꝓ gr̃az collatã. ita posset deꝰ in ꝑmo instãti ꝓceptiõis ỽginis dãdo tũc gr̃am delere ne eẽt cã necessaria ifectiõis i aĩa si gr̃a tolleret culpã in aĩa. Aliud de passiõibꝰ Marie nõ ꝓcludit. põt. n. mediator reconciliare aliquem vt auferãt ab eo pene sibi iutiles. ⁊ relinquat i peni s sibi vtilibꝰ. origialis clpa nõ fuisset vtil marie. pene tpales tñ fuerẽt vtiles qz i eis meruit gr̃az igit ⁊c.

Ad questionez igit dico ꝙ deus potuit facere ꝙ ipsa numꝙ fuisset in pctõ originali. ꝟ potuit etiã fecisse vt tm in vno instanti esset in peccato ⁊ in tempore toto sequenti esset i gr̃a. potuit etiaz facere vt p tps aliqđ

eēt in pctō ⁊ in vltimo instāti illius tpis purgaretur

¶Primū declaro q; gr̄a equiualet iustitie originali q̄stuz ad acceptationē diuinā vt ꝓpter hāc aīe habē ti gr̄am nō insit pctm̄ originale. potuit. n. deus in p̄mo instāti creatōis vl infusionis illius aīe infūdere sibi gr̄am tantā q̄stā alij aīe in circūcisione vl baptis mo. igit̄ ī illo instāti aīa nō habuisz pctm̄ originale sic nec habuisz si p;° fuisz baptizata ⁊ si ēt ifcio carnis fuit ibi in p̄mo instāti nō fuit tm̄ necessaria cā infecti onis aīe. sicut nec post baptismū qm̄ manet ꝑm mul tos. ⁊ ifectio aīe nō manet. aut potuit caro mūdari añ ifusionē aīe vt in nullo instāti nō eēt infecta. 2m̄ pz q; si agēs nāle pōt incipere agere in ist̄ti ita q̄ in illo instāti fuerit in eē quieto sub vno ꝓrio. ⁊ in tpe ha bito est sub forma ꝓria in fieri ⁊ q̄cunq; agens nāle pōt agere deus pōt agere igit̄ pōt ⁊ in tpe habito ali cui instāti cāre gr̄am. ¶Hoc ēt cōfirmat̄. q; q̄ aia ē in pctō pōt p potētiā diuinā eē in gr̄a. sz in tpe illo q° fuit cōcepta potuit esse in pctō ⁊ p te fuit igit̄ silr̄ po tuit eē in gr̄a. nec necesse fuit tūc q̄ fuisset in gr̄a in p̄ mo instāti illius tpis sicut nec de mutatōne ⁊ motu ¶Preterea in p̄mo instāti potuit cessare gr̄am ī illa aia potuit nō ꝓseruare eā in tpe pōt ibi ⁊ ep° q̄ ⁊c. 3m̄ est manifestū. Nō aūt hoy triū que ostēsa sūt esse pos sibilia factū sit deus nouit. si auctoritate ecclesie. vl auctoritati scripture nō repugnet vr̄. ꝓbabile q̄ ex cellētius est attribuere marie.

Contra secundū istoy membroꝝ in stat̄ duplr̄ primo sic Quicqd de° immediate agit circa creaturā agit post ī stās culpe igit̄ nō pōt in īstanti iustificare aīaz in tpe hīto. ¶Preterea aut illa iustificatio esset mot° aut mu tatio. nō mutatio q; nō esset nisi in instāti nō mot° q; nō esset successio ꝑm ptes mobilis. ſ. aie q; ipa est in diuisibilis. neq; ꝑm ptes forme. ſ. gr̄e. neq; ꝑm me dia inter extrema. nō. n. est mediū inter ꝓuatiue op posita circa aptū natū. sicut nec est absolute mediuz inter ꝓtradictoria nec alterū illoy ꝑm ptes acqreba tur vel amittebat̄. neq; sōm est diuisibile igit̄. Ad p̄mā instātiā dico q; si deus volūtarie nō agit in ist̄ā ti nō necessario ꝓpter h̄ opz eū expectare tpus vt in instāti determinato illius tpis agat sz pōt agere i tē poze in cuius p̄mo instāti nō egit. vez est igit̄ q; de° pōt agere in ist̄ati qcdqd īmediate agit. sz nō ē neces se ipsuz agere in instāti Ad 2m̄ dico q; stricte loquen do sicut ph̄s loquit̄ de motu ⁊ mutatōne. ista passio nec ē mot° nec mutatio sz aliqd h̄ns de vtroq; hoc h̄ns de mutatiōe q; vt forma simpler ⁊ indiuisibilis ineſt ſho hoc de motu q; in nulla mensura indiuisibi li ineſt sz in tpe ⁊ in hoc deficiet a mutatōe: deficit āt a motu q; nō ē fluxus ꝑm ptes forme vel mobilis. vel ꝑm media inter extrema q; hic nulla sūt media sicut ꝓbatū ē. Exēplū ē mobile trāsit a forma sub qua fuit in vltimo instāti quietis ita q; post illō instāſ est ꝓtinua depditō illius forme ꝑm ptes eius. ⁊ ꝓti nua acqsitio forme oppositē. si in toto tpe ineſſet fo rma oppositā ⁊ tm̄ nō successiue acqrerent̄ ptes ei° es set silr̄ ꝓposito. q; tūc illius forme acqsitio nō esset mot° nec mutatio. sicut nec mō trāsit° a mutatiōe ad motū vel ep° est mutatio vel mot°. Sed quare pas sio cāta ab agēte nāli ē mutatio vel mot° ⁊ nō ista. ¶Rn̄°. q; agēs nāle si pōt subito inducere formā indu cit p mutationē: ⁊ si nō pōt necesse ē vt agat in tpe ⁊ ita p motū. deus aūt ⁊ si posset inducere formā in in stāti tm̄ si nō induceret in īstāti pōt inducere totā in tē poze ita q; nō ptes ante ptes posse. n. agere in tpe nō est impfectionis in agēte. sz necessitas agēdi in tēpo re sit impfectio.

Si autem teneatur ps negatia qōis ad oēs auctes

in ꝓnā partē nidef̄ q; qlibet fili° ade naturaliter est ō bitor iustitie originalis ⁊ ex demerito ade caret ea. ⁊ iō oīs talis hz vn̄ ꝓbat pctm̄ originale. sed si alicui in p̄mo instāti creationis aīe def̄ gr̄a. illez careat iu stitia originali numq; tm̄ ē debitor ei°: q; merito alte ri° ꝓueniētis pctm̄ dat̄ sibi gr̄a que equalet illi iusti tie q̄stū ad acceptationē diuinā īmo excedit. g̃ quan tū ē ex se qlibet hret pctm̄ originale nisi ali° ꝓuenirz merēdo. ⁊ ita exponēde sunt auctes q; oēs nāliter p pagati ab adā sunt pctores. hē ex mō quo hūt naturā ad adā hūt vn̄ careāt iustitia debita nisi eis aliunde ꝓferat̄. sed sicut posset post p̄mū instās ꝓferre ei gr̄az ita posset ⁊ in p̄mo instāti. ¶Per illud pz ad rōnes fcās ꝑ p̄ma opi. q; maria maxime indiguisset xpo vt redēptore. ipsa. n. ꝓtisset originale pctm̄ ex rōe p pagationis cōis nisi fuisset p̄uēta p gr̄az mediatoris ⁊ sicut alij indiguerūt xpo vt p ei° meritū remitteret eis pctm̄ iā ꝓctū. ita illa magis indiguit mediatore p̄uenīēte pctm̄ ne eēt ab ipsa aliq̄n ꝓhēdū ⁊ ne ipa ꝓ haeret. Et si arguas ꝓh q; prius nāliter fuit filia ade. q; ꝑus fuit ꝑsona q̄z hn̄s gr̄am. in illo igit̄ poni tene bat̄ ad iustitiā originalē. q; nālis filia ade ⁊ nō habu it eā. g̃ in illo ꝓni ꝓtit originale pctm̄. ℞n. dico q; q̄ opposita cōparant̄ ad idē ꝑm ordinē nāe nō sil ambo insunt. sz tm̄ alterū ineſt. reliquū aūt qō dr̄ ꝑus nā n̄ i est q; in eodē instāti oppositū ieſt. sz dr̄ ꝑus nā. q; tūc̄ esset quātū ē ex pte subi nisi aliqd extrinsecū ipediret Ex m̄ si mā cōparat̄ ad formā ⁊ ad ꝓuationē ꝑus nāli ter ē mā nō h̄ns formā q̄z hn̄s nō q; in illo instanti in quo hz formā realr̄ nō hēat eā q; tūc ꝓdictoria essent silr̄. sed q; tūc mā q̄stū ex se dimissa sibi nō hēret for mā si aliud hn̄s nō daret. Silr̄ sōm ē ꝑus nāliter vtro q; opposito. q; ꝑus nāliter ē vnūqdq; illud qō ē in se q̄z sit vel nō sit aliqd qō ē sub aliquo. ⁊ ita hz mā ꝑus nā liter sit ꝓuata q̄z formata. nō tm̄ sequtur q̄z ipsa aliquā do sit nō sub forma. silr̄ hz ꝑus nā sit aliqd in se q̄z pri uata vel formata. nō tm̄ sequtur q; ipsa aliq̄n sit i se. ita q; nec sub ꝓuatione nec sub forma. q; h̄ mō nō ē ꝑus nisi q; ꝑm ꝓpriā rōnē ei° qua dr̄ ꝑus neutrū illoy ꝛclu dit. Ita in ꝓposito dico q; nā aīe ꝓcedit nāliter iusti tiā originalē siue gr̄am equalētē ⁊ carētiā iustitie de bite ⁊ ēt in illa nā ꝓcedit nāliter carentia illa iustitie originalis illā iustitiā. q; q̄stū ē ex subo qō ē ꝑus nāliter vtroq; opposito ꝑus nāliter ꝓuatio ieſſet. tm̄ n̄ oz aīam eē aliq̄n sub neutro extremo neq; ꝑus eē sub ꝓuatiōe q̄z sub opposito. Nō igit̄ arguit̄ q; ꝑus nāliter fuit filia ade q̄z iustificata ꝓcedo: q; illā nām in p̄mo instanti nāe sic ꝓceptā ꝓseq̄bat̄ eē filiā ade ⁊ nō h̄re gr̄am ī illo instāti nāe. sz nō sequtur g̃ in illo instāti nāe fuit ꝓuata loq̄ndo de oīno p̄mo instāti q; ꝑm illā p̄mitatē nā aīe ita nāliter ꝓcessit ꝓuationē iustitie sicut ipaz iustitiā. sz tm̄ pōt h̄ inferri q; de rōne nāe q̄ ē fūdamētū filiatōis Ade nec ꝛcludit̄ iustitia nec ei° carētia q̄ō concedo.

Sz si obijcias de alio mō ꝓnitat̄ nāe q; ipsa ē nāliter ꝑus carēs iustitia q̄z hn̄s eā cū h̄ ieſt sibi a cā itrīseca. dico q; h̄ ꝑus nā nunq; ieſt sibi sed tm̄ ieſſet si cau sa extrinseca nō ipediret ⁊ ponēt oppositū ei° in eē. si cut ēt si in p̄mo instāti nāe mā iformaret̄ ꝓuatio q̄ ꝑus nāliter ieſt māe nunq; ei ieſſet. Si dicas quō ē ꝑus nā illud qō nō ē ꝑus in eēndo. Dico q; qñ ordo nāe ēx ter positiua sic inter sōm ⁊ accns mām ⁊ formā qō ē ꝑus nā pōt eē ꝑus in eēndo. sed qñ ē tm̄ iter opposita ꝓuatiue ꝓnitas per cōparationē ad 3m̄ nō ē nisi q; h̄ ieſſet si aliud nō ipediret. vl ē ꝓnitas i intellectu. ga ſ. istud q; ꝑus intelligit̄ vt ꝓuatū. Et si arguat̄ nō ē iusta in p̄mo instāti nāe. g̃ i illo instāti est iniusta vl nō iusta ex 2° ꝑyermenias. Dico q; ꝓnia nō valet in pre dicatis cōpositis nō ē albū lignū. g̃ nō ē albū lignum ita h̄ nō ē iusta in p̄mo instāti. i. rōne sui. ergo est non iusta. non sequitur q; neutrum illoy eēntialr̄ ꝛcludit.

Et si arguas in ꝑmo instãti nature vere intelligitur nõ iusta. dico ꝙ nõ. sed vere intelligit iusta quia abstrahentiũ nõ est mendacium. 2° physi. non enim oĩs intellect⁹ nõ itelligẽs: ℔ intellit nõ ℔. vt nõ intelligẽs hoiez eẽ aial nõ intelligit ipm nõ aial qz tũc nõ posset esse abstractio sine mẽdatio auferendo ab aliquo qõ sibi essẽtialit ineſt. Ad aliud de aptõe ianue. pz ꝙ ianua fuit sibi apta p meritũ passiõis xpi ꝓuise z accepte spãliter in ordine ad hãc psonã vt ꝓpt illam passionẽ nunqz huic psone ineſſet pctm. z ita nec aliquid ꝓpter qõ ianua clauderet cũ tm sibi ex origine ꝓueteret vñ ianua clauderet sicut alijs. Si qrat vtrũ si fuisset mortua ante passionẽ filij fuisset beata Dici põt ꝙ sancti prẽs i limbo purgati fuerũt a pctõ originali. z tm clausa fuit ianua vsqz ad solutionẽ pene debite ita. n. determinauerat deus ꝙ lz accepta ret passionẽ xpi ꝓuisaz ad remittendũ culpã originalẽ oĩ credẽti z credituro illã passionẽ nõ tm remittebat penã illi pctõ debitã. s. carentiã visionis diuine ꝓpter passionẽ ꝓuisaz ſz ꝓpter ipaz exibitã. z ideo sic̃ illis patrib⁹ nõ patuit ianua quousqz passio xpi fuit exhibita ita ꝓbabile eẽ ꝙ nec beate virgini. Ad argumentũ Ber. põt rñderi ꝙ in instãti ꝯceptionis nature fuisset sanctificatio nõ a culpa que tũc infuit qz nulla fuit ſz a culpa q̃ tũc infuisset nisi tũc gr̃a illi aĩe fuisset infusa. Et si arguat ꝙ ibi fuit libido. falsuz eẽ de cõtemptõe nãz lz posset cõcedi fuisse in ꝯceptiõe z cõmixtione seminũ. Et dato ꝙ in ꝯceptõe seminũ fuisset creatio aĩe non fuisset aliqd̃ incõueniẽs gr̃am tũc fuisse infusaz aĩe: ꝓpt quã aĩa nõ ꝓfisset aliquã infectionẽ a carne cũ libidine seminata. sicut. n. post pmũ instãs baptismi potuit manere infectõ corporis cõtracta p ꝓpagationẽ cũ gr̃a in aĩa mũdata ita põt eẽ in ꝑmo instãti si de⁹ tũc creauit gr̃am i aĩa Marie.

Quare nõ fuit xps decimatus in abrahaz sicut leui cum caro quã acceperit in eo fuit peccato obnoxia.

Cum autem illa caro cuius excellentia singularis verbis explicari nõ valet anteq̃ eẽt verbo vnita obnoxia fuerit a peccato in maria z in alijs a quib⁹ ꝓpagatiõe traducta est nõ ĩmerito videri põt in Abraham peccato subiacuisse cui⁹ vniuersa caro peccato subiacebat. Añ queri solet quare leui decimatus dicat̃ in abr̃a z nõ xps. cũ in lũbis abrae: vterqz fuerit ſm materialẽ rõnẽ qñ abraã decimat⁹ est z decimas dedit melchisedech. Cũ enim apls Leui decimatũ dicit in abraã tanq̃ in materiali cã. Quia ea decimatione sicut Abraã minor Melchisedech oñditur cui personaliter decimas soluit ita z leuitic⁹ ordo qĩ abraã scõm rõnem seminalẽ erat. z ex eo p cõcupiscẽtiã carnis descẽdit xps ãt ñ ẽ decimatus. qz lz ibi fuerit scõm carnẽ nõ tm descẽdit scõz legez cõem. s. per carnis libidinẽ sicut etiam in adã oẽs peccauerũt sed nõ xps. Unde Aug. sup Gen. Sicut Adã peccãte in lũbis eius erant peccauerũt. sic Abraã dante decimas qui in lũbis ei⁹ erãt decimati sunt. Sed hoc nõ sequit̃ in xpo lz in lũbis Ade z abrae fuerit. qz nõ scõm cõcupiscẽtiã carnis ide descẽdit. Cũ ergo leui z xps scõm carnem gẽnt in lũbis abrae qñ decimat⁹ est. z iõ pariter decimati non sunt. qz scõm aliquẽ modũ ñ erat ibi xps quo erat ibi leui. Secũdũ rõnem qppe illam seminalẽ ibi fuit leui qua rõne per cõcubitũ venturus erat in mr̃em. scõm quã rõnem nõ erat ibi xpi caro q̃ uis secũdũ ipsã ibi fuerit Maria caro. Ille ergo decimatus est in Abraaz. qui sic fuit in lũbis abrae. sicut ille fuit in lumbis patris sui. idest qui sic ẽ nat⁹ de patre abraã sicut ille de patre suo natus ẽ. s. p legem carnis z inuincibilem concupiscentiaz

Scõm aliquez moduz ibi fuit leui ꝙ ñ xps.

Qua ratione caro xpi dicta est in scriptura non fuisse peccatrix sed similis quo aperitur quare obligata pctõ non fuit in xpo.

Quocirca primitiam no/ stre masse recte assumpsisse dicit̃ xps. quia ñ carnẽ peccati sed similitudinez carnis peccati accepit. Misit enim deus filium suum vt ait apls in similitudinẽ carnis peccati. Assũpsit enim verbũ carnẽ peccati similem in pena z nõ in culpa. z ideo non peccatricẽ. Cetera vo homiñ omnis caro peccati ẽ. Sola illius non ẽ caro peccati. qz non eum mr̃ concupiscẽtia sz gratia ꝯcepit. hz tm similitudinẽ carnis peccati per possibilitatẽ z mortalitatem qz esurijt sitijt z huiusmodi. Lz ergo eadem caro sit que z nostra. non tm ita facta est in vtero sicut nr̃a Est enim sanctificata in vtero z nata sine peccato. z nec ipe in illa vnq̃ peccauit. In pena q̃ similis est nostre non in qualitate peccati. qa pollutione que ex ꝯcupiscentie motu ꝯcepta ẽ omnino non habuit. nec ex carnali delectatione nata. Uenit q̃ adcorp⁹ immaculatũ. qõ ꝓter libidinis concupiscentiã fuit ꝯceptum nec illud in se habuit vitiũ qõ in alijs est cã peccati. nec in eo peccauit. Ideoqz vere dicit̃ verbi caro non fuisse in xpo obligata peccato.

Aug. de verbis apli.

Hiero⁹

Tres cãs ponit

Quidam videntur aduersari illi sententie qua dictum est carnem xpi non prius conceptam q̃ assumptam.

Illi autem sententie qua su pra diximus carnem verbi non añ fuisse conceptã q̃ assumptã videtur obuiare qõ ait augu. sup Jo. vbi legitur. Soluite templz hoc z in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergo iudei. xl. z. vj. annis edificatum ẽ hoc tẽplum. z in tribus diebus excitabis illõ. Dic inquit numerus pfectiõi dominici corporis ꝯuenit. vt qz dicunt physici tot diebus forma humani corpis pficitur. Nox occasione verbox quidam dicere presumpserunt dominici corporis formam tot diebus admodum aliox corporum pfectam z mẽbrox lineamẽtis distinctam. z mox verbum dr̃ sibi vnisse

August.

carnē ⁊ aiam. ⁊ hoc mō dicūt illū numerū p/fectioni dñici corpis ꝓuenire. Sz alia rō illi⁹ dicti extitit ex qua sane oriť int elligētia v̄bi. Nō.n.iō illud dixit Aug. qn mox vt caro illa ope spūs scī scificata ⁊ a reliq̄ separata fuit v̄bo dei cū anima vniretur vt pfect⁹ ⁊ ver⁹ deus eēt pfectus ⁊ verus hō. Sed q; mēbrorū illius dñici corpis distinctio in ipso momento ꝯceptionis ⁊ vnionis dei ⁊ hois a deo tenuis erat ⁊ parua vt humano visui vix possz subijci. diebus aūt quos Aug. memorat pfcā ē ⁊ notabilis facta. Incarnatū est ergo v̄buz vt ait Jo. damas. ⁊ a ꝓpria incorporalitate nō recessit ⁊ totū incarnatum est. ⁊ totū ē incircūscriptū. Admorať corporaliter ⁊ ꝯtrahitur. ⁊ diuine est incircūscriptum. nō coertēsa carne eius cum incircunscripta diuinitate. Jn oīb⁹ igitur qui sup omnia erat ⁊ in vtero scē genitricis existebat. sz in ipso actu incarnationis.

Joānes damas. quō in v̄gine erat ubique.

D secunduz dicit ꝑm magistruz q; aliq̄ portio erat in Adā de q̄ oēs filij ei⁹ ꝓpagati sūt ⁊ aliq ponūt q; aliqd illi⁹ portiōis nō fuerit infectū in Adā sz quantuz fuisset mūdū vsqz ad generatōez christi. Sz ꝯ pmū. q̄stū finitū p ablationē finitā ab eo aliquotiēs factā posset ꝓsumi ⁊ maxie ita modicū q̄stū sic eēt semē discindē dū ab adā in ꝓcreatiōe filioz tā videreť totaliter esse cōsūptū. Nō si dicas illō in se muliplicari sicut dic̄ mgr di. 30. scēdi li. ⁊ hugo de sacra. li. p⁹pte. 9. c. vltimo ꝺ nō v̄ posse fieri sine miraculo. sicut de panib⁹ euāgelicis de qb⁹ exēplificat. ⁊ ita nō erat possibile patrez generare q̄stū ē ex pte formatiōis corporis sine miraculo q; nō v̄ ꝓbabile.

Qui nō tenēt hic magistrū ꝑz diuersū modū ponēdi de pctō originali diuersimo de hic rñdent. dicētes. n. q; pctū originale ꝺbiť ꝓpť carnē infectā ꝓcupiscibiliť semiatā dicūt carnē torā marie fuisse sanctificatā ⁊ ita illō q; assumebať ad fōmatiōem corpis xp̄i ꝑus q̄z assumebať fuit sāctificatū vt nō esset ibi ifectio aliq̄ in instāti infusionis aie

Sz ꝓtra ꝺ arguiť. q; si sanguines beate virginis erāt de qb⁹ formabať corp⁹ christi ꝑz Damas. xl viii cū nūq̄z fuerūt aiati aia alicui⁹ hois p ꝓñs nūq̄z ab aia peccatrice ꝺxerūt maculā. nec p ꝓñs ex pte eoz pōt assignari rō macule vel sanctificatio corporis generati ex eis. Nō si dicať q; virtus actiua formās corpus ex eis fuit infecta. ⁊ ideo corpus genitū infectū ꝺ nō v̄ verū si spūs sāct⁹ imediate formauit illō corpus de illis sanguinib⁹. Preterea nō v̄ ꝓbabile corruptionē eē sine generatiōe in quocūq; genere. ꝑz ista sanctificatio siue mūdatio carnis esset corruptio illi⁹ morbide q̄litatis positiue ⁊ tñ nullius alterius q̄litatis positiue eēt generatio. gratie nō q; nō ē capax sanctitatis.

Aliter ꝑm viā Anſel. qui ponit pctū originale esse carētiā iusticie debite sicut tactuz ē di. xxxi. scēdi li. pz q̄liter christus non ꝺxit originale pctū q; nō fuit fili⁹ nālis ade ⁊ iō nō erat debitor iustitie originalis. acceperūt. n. illi soli iustitiā in adaz q; ab eo erāt descēsuri p rōnē seminalē hoc ē respectu quoz adaz hūit rōnē pr̄is nālis ꝑm cōem ꝓpagationē. vñ sicut ist̄is solū potuit seruare iusticiā ita illis solū potuit pdere illa. ⁊ iō si christus fuisset purus hō ⁊ nō de⁹ miraculose tñ natus de virgine ꝑm eū nō cōtrariſſet originale. Jsta sentētia pz p eū de cōceptu virginali. c. r. ⁊ deinceps exp̄sse. c. 19. vbi vult q; in nocētie christi pōt poni duplex rō. s. sanctificatio virginis mr̄is. ⁊ miraculosa formatio corporis non p ꝓpagationē cōem ⁊ vtraq; p se sufficeret vt christus innocēs nasceretur inde pz rō decimationis leui ⁊ nō christi.

Ista est distinctio tertia huius tertij libri. In qua qdē distinctione postq̄z magr̄ egit de psona carnē assumēte ⁊ mō assumēdi: agit hic conseq̄ter de qualitate nāe assumpte. Et tria facit. Nā ꝑmo inquirit q̄lis fuit christi caro in agēte primo. s. virgine beata. Secūdo q̄lis fuit in antiqs patrib⁹ puta an fuit Abraaz decimata. Tertio q̄liter fuit in virginali vtero formata. Primū vsqz ibi. Cū aūt illa caro. Secundū vsqz ibi Jlli aūt sentētie. Tertiuz vsqz ad finē distinctiōis. Et tñ in generali. In speciali sentētia magistri stat in trib⁹ ꝓpositiōib⁹. quaruz ꝑma est hec. Caro christi antequam esset de virgine separata materialiter sicut reliqua caro Marie fuit pctō obligata. Jstā magr̄ ponēs ꝓponit duas qōnes quaz ꝑma ē. Utz caro christi fuerat pctō obligata ante sui cōceptionē videlicet anteq̄z a carne virginis separabať. Secūda qō est. Utrū adhuc caro christi fuerat pctō obligata: quādo a verbo assumebať. Ad ꝑmū rñdet ꝑm cōmunē sanctoz doctoz attestationē. q; caro ante sui cōceptionē fuerit pctō obligata sic̄ reliq̄ beatissime virginis caro. Ad scām questionē rñdet dicēs. q; caro illa ad ꝺ q̄ vniretur verbo spiritussācti opatiōe immunis reddebať ab omni pctō. remanēte tñ in ea possibilitate patiendi ⁊ hoc nō ex aliqua necessitate: sz ex libera voluntate ipām assumētis. Et q; spiritussanct⁹ ꝑueniēs virginē in cōceptōe: ipaz ab oī labe purgauit. extinguēdo in ipa fomitē pcti ita q; ex tūc nō possit ei existere occasio vel inclinatio ad malū. Jpiq; virgini nouā generādi potētiā absq; virili semine ⁊ absq; vitio tā cōcipiētis q̄z etiā nati cōtulit. Qui nat⁹ ex ꝓpagine primi hois originē tū generis ⁊ non crimina duxit. Et oēs has sentētias ꝓbat magr̄ auctoritatib⁹ doctorū s. Augustī. ⁊ Damasceni. que patēt in textu. Secunda ꝓpositio est hec. Quamuis xp̄s de semine abrae ꝑm corpulēt am sbam sit nat⁹: nō tñ est in eo vt leui decimať: cū ab ipo nō sit ꝑm culpā propagat⁹. Hāc magister probās querit. Quare christus nō dr̄ decimať in lūbis Abrae vt Leui: cū tñ vterq; eorū fuit in abraā q̄n ipe Melchisedech decimas dedit. Ad qō rñdēs dicit. q; lz vterq; ipsorū fuerit in Abraam ⁊ ab eo descēderit. tñ Leui in eo fuit ꝑm rōnez seminalē: ⁊ descendit ab eo ꝑm legē cōmunē aliox hoiuz Vñ dici pōt q; lz christus in Abrahā fuerit q̄n decimas soluit decimať tñ nō exiſtit. sicut dr̄ q; oēs peccauerūt. ⁊ tñ christus nō peccauit in eo qui etiā in eo fuit. Et subdit q; caro christi fuit talꝭ qualis fuit in statu innocētie ꝑmitus instituta. iō dr̄ sūpsisse ꝑmitiua nostre masse. vñ caro ei⁹ fuit simil'nr̄e nō in culpa: sz in humanis penalitatib⁹. Vñ lz eadem sit caro xp̄i ⁊ aliox hoiuz ꝑm materiā. tñ christi caro fuit p gratiā cōcepta ⁊ sāctificata ⁊ nata. qō aliox hoiuz caro non ꝺz. ⁊ ꝓpter hoc caro xp̄i nō fuit obligata. Tertia propositio est hec. Caro xp̄i in ꝓncipio siue cōceptionis fuit simul debita mēbrox distinctione formata. animata ⁊ assūpta. Licet tñ in quadragintaser dieb⁹ mēbra corporis christi ad tātaz q̄stitatē que distincte discerni posset sint adaucta. Hāc magr̄ insinuās obijcit cōtra superi⁹ dicta. s. q; caro xp̄i nō fuit ꝑus cōcepta q̄z assūpta. ⁊ hoc p verbū beati Augustini sup illo verbo Joannis. Soluite tēplū hoc ⁊ in trib⁹ diebus reedificabo illō. Hic numerus dic̄ beat⁹ Aug⁹ pfectioni dominici corporis cōuenit. q; vt dicunt phisici tot dieb⁹ forma humani corporis pficitur. Ex qb⁹ verbis ꝑz carnē xp̄i p successionē diex fuisse formatā sicut ceterox hoinū. ⁊ p ꝓñs nō in ꝑmo sue

Claroli. 3. q. 2.

cõceptionis aiatã seu assumptã. Ad qõ rñdens dicit beatũ Aug. verba illa nõ iõ dicere q̃ caro xp̃i per aliquot dies sit formata anteq̃ aiata seu assũpta. sed iõ q; distinctio mẽbroꝝ corporis qõ verbũ aiatũ i pncipio cõceptiõis assũpsit tã tenuis ⁊ pua erat q̃ vix discerni potuisset. que q; i quadragintaser dieb⁹ tñ increuit q̃ perfecte discerni potuit. iõ dicit numerũ tot dieꝝ dominici corporis pfectioni cõuenire. Hõ cõfirmat autoritate damasceni. Et tñ in speciali.

Quare in scriptura sepius tribuatur incarnatio que est opus trinitatis spũi scõ. ⁊ õ ipõ etiam conceptus ⁊ natus dicatur.

Di. 4. c

Amuero incarnatio verbi sicut in supioribus tractatum ẽ: opatio vere sit patris ⁊ filij ⁊ spiritus sci. inuestigatione dignum nobis videtur q̃re in scriptura spiritui sancto hoc opus sepius tribuatur. ⁊ de ipso xp̃s cõceptus ⁊ natus memoretur. Non enim ideo opatio icarnationis spiritui sancto sepius tribuitur q̃ eã ipse solus sine patre ac filio fecerit. ſz q; spirit⁹ sanctus est charitas ⁊ donum p̃is ⁊ filij ⁊ in effabili dei charitate v̄bum caro factuz ẽ ⁊ in effabili dei dono filius dei sibi vniuit formã serui. Hõ ergo frequẽs denominatio spiritus sancti ab illo ope p̃fem vel filium secludit sed potius vno nominato tres intelliguntur sicut fit sepe in alijs opibus. Aũ Aug. super hoc mouẽs qõnem in hunc modum eãdem determinat in enchi. ita ingens. Cum illam creaturã quã virgo ꝯcepit ⁊ pepit q̃ uis ad solã pſonã filij ptinentẽ tota trinitas fecerit. neq; enim sepabilia sunt opa trinitatis cur in ea facienda spiritus sanctus solus nominat⁹ est An etiã qñ vnus trium in aliquo ope nominatur vniuersa opari trinitas intelligitur. ita vere est ⁊ exemplis doceri põt. Audistis propositam questionem eiusdemq; solutionem vel expositionem.

Aug. Solutio.

Quo sensu dicatur xp̃s conceptus ⁊ natus de spiritu sancto.

Sed non est in hoc diutius immorãdum. Illud enim mouet quomodo dictus est xp̃s natus de spiritu scõ cum filius nullo modo sit spiritus sancti. Aunqd dicturi sumus patrẽ hominis xp̃i esse spiritum sãctum. vt deus p̃r v̄bum genuerit spiritus sãctus hominem ex qua vtraq; substãtia xp̃us vnus eẽt ⁊ dei patris filius ſm verbum ⁊ spiritus sancti filius scõm hominem q̃ eum spiritus sanctus tanq̃ pater eius de mr̃e virgine genuisset. Quis hoc dicere audebit. cum hoc ita sit absurdum vt nulle fidelium aures id valeãt sustinere. Proinde cum fatemur xp̃m natum de spiritu sancto ex Maria virgine quomodo non sit filius spiritus sancti. ⁊ sit filius virginis cum ⁊ de illo ⁊ de illa sit natus explicare difficile est. Procul dubio non sic de illo vt de patre. Sic aũt de illa vt õ matre natus est. Hõ est autem concedendum q̃ quid de aliqua re nasciẽ cõtinuo eiusdẽ rei filium nũcupãdum. Ut enim omittã aliter õ homine nasci filiũ. aliter capillum. aliter pediculum ⁊ lumbricuũ quoꝝ nihil est filius. Ut ergo hec omittam qñ tãte rei deformiter comparãtur certe qui nascuntur ex aqua ⁊ spiritu scõ non aque filios eos recte quispiã dixerit. sed dicuntur filij dei patris ⁊ matris ecclesie. Sic ergo de spiritu sancto natus est xp̃s. nec tamen filius est spiritus sancti. Sicut econuerso nõ oẽs qui dicuntur alicuius filii. ons est vt de illo etiam nati eẽ dicãtur. vt illi q̃ ad optãtur. Dicuntur etiam filij gehẽne. nõ ex illa nati. sed in illam p̃parati. Cum itaque de aliquo nascatur aliqd ⁊ nõ ita vt sit filius nec rursus omnis qui dicitur filius de illo sit natus cui⁹ dr̃ filius. Profecto modus iste quo natus est xp̃s de Maria sicut filius: ⁊ de spiritu scõ non sicut filius insinuat nobis gratiam dei qua hõ nullis meritis p̃cedentibus i ipso exordio nature sue quo esse cepit. verbo dei copularetur in tãtaz persone vnitatez vt idez esset filius dei qui filius hominis. ⁊ filius hominis qui filius dei. ⁊ sicut in nature humãe susceptione fieret quodãmodo ipa gratia illi homini naturaliter qua nullum posset admittere pctm̃. que gratia ideo per spiritum sãctuz est significata. q; ipe ꝓprie sic est deus. vt sit etiã dei donum. Per hoc ergo q̃ de spiritu scõ esse natiuitas xp̃i dr̃. quid aliud q̃ ipa gratia dei demõstratur qua hõ mirabili ⁊ ineffabili modo v̄bo dei est adiunctus atq; ꝯ mexus. ⁊ diuina gratia corporaliter repletus.

Hõ non q̃ q̃d de aliq̃ re nascitur ei⁹ filius dicit.

Alia ratio quare dicatur natus de spiritu sancto.

Potest etiam dici christus scõm hoiem ideo natus de spũ scõ quia eum fecit. Inquãtũ enim hõ est ⁊ ipse factus est vt ait aplus. Cõcept⁹ ergo ⁊ natus de spiritu scõ esse dr̃. nõ q̃ spũs scũs fuerit virgini p semine. nõ enim de substãtia spũs sci semẽ partus accepit. sed q; per gr̃am dei ⁊ opationẽ spũs sci de carne virginis ẽ assumptũ qõ v̄bo ẽ vnitũ. Et in euãgelio ſm hãc intelligẽtiã legit̃ de maria q̃ inuẽta est in vtero hẽns de spũ scõ. Cuius dicti rõnem Ambro. insinuãs in tertio li. de spũ scõ ait Hõ ex aliquo ẽ. aut ex substantia aut ex ptãte ei⁹ ẽ. Ex substãtia sic filius q̃ a pr̃e vl ex pr̃e ⁊ f. f. q̃ a pr̃e ⁊ filio p̃cedit. Ex ptãte aũt sicut ex deo oia. Quomodo ergo in vtero habuit Maria ex spũ sãcto Si quasi ex substãtia ergo spũs in carnẽ ⁊ os-

Aug. in enchiridion.

Ambro i expositiõe fidei catholice.

ſa cõuerſus ẽ nõ vtiq;. Si ẏo quaſi ex opera
tione ꝙptãte eius virgo ꝺcepit qs negetſpũm
ſanctũ dñice incarnationis auctorem.

Quare apoſtolus dicat chriſtũ factũ :cum
nos eum eſſe fateamur natum.

Sed queri poteſt cum nos ſaluatorem natũ ꝓfiteamur cur apl's eũ factuꝫ
dicat ex ſemine dauid ꝙ alio loco factũ ex mu
liere cuꝫ aliud ſit fieri aliud naſci. Aliqd ergo
ſignificat hoc dicto. Quia enĩ nõ ab huma
na ſemine cõgregata eſt caro dñi in vtero vir
ginis ꝙ corpus effecta.ſꝫ effectu ex virtute ſpi
ritus ſci.ideo apoſtolus dicit factũ nõ natum
Aliud eſt enim ſemine admixto et ſanguinis
coagulo generare. Aliud eſt nõ permixtione
ſed virtute ꝓcreare poſſunt enim hoies gene
rare filios ſed nõ facere. Ecce quare dic̃ apl's
factũ ꝙ nõ natum ne eius.ſ.natiuitas que fuit
ſine virili ſemine nr̃e ſilis putaretur que cõfi
citur seminũ cõmixtione. Ideo autẽ cũ factũ
diceret apoſtolus addidit ex ſemine dauid.
ꝙ qr ſi nõ interceſſit ſemen hominis in conce
ptione virginis.tũ qr ex ea carne xp̃s forma
tus eſt q̃ conſtat ex ſemine recte dr̃:qa fact⁹ eſt

Am vero icarnatio. Cir
ca iſtã diſtictiõez
c quartã in qua mgr̃ agit ꝺe conceptione
chriſti p ꝓpationẽ ad virginẽ ꝓcipientẽ
Quero vtrũ beatiſſima vgo maria fue
rit vere mater dei ꝙ hoĩs.q nõ.qr oppoſita c̃ria nõ
poſſunt ieſſe eidẽ ſimul etiã p potentiã diuinã qr tũc
deus facere poſſet c̃dictoria ſimul. p̃ntia p̃z p phm.
4°metha. vbi probatur q ſi ꝓtraria eſſent in eodẽz
q etiã ctradictoria eſſent ſimul de eodẽ vera. Sed
vginitas ꝙ maternitas ſũt oppoſita ꝓtraria.igit̃ ꝛc̃.
Preterea Damaſ.li.3.c.5.genitricẽ xp̃i nequaq̃
dicimus beatã virginẽ. Preterea mater ſe hꝫ acti
ue ĩ generatiõe ꝓplis qr ſi tñ paſſiue adã cẽt mr̃ eue
ꝙ limus eſſꝫ maŧ ade.ſꝫ beata vgo nõ ſe hũit actiue ĩ
generatõe iſta qr hec generatio fuit in inſtãti virtus
creata nõ opaŧ in inſtãti ad illud q̃ natũ ẽ fieri in tẽ
pore. Preterea actiuũ ꝙ paſſiuũ ſũt correlatiua mu
tua ex.5.metha.mater ſe hꝫ ad patrẽ ſicut paſſiuuꝫ
ad actiuũ ſm phm.xv.de aĩalib⁹.igit̃ mutuo ſunt
correlatiua pater ꝙ maŧ ſꝫ nullus eſt pr̃ xp̃i hoĩs igit̃
nulla maŧ. Preterea oi generatõe generaŧ aliquod
ſuppo^m.7.metha.nõ ſic iſta qr hic nõ fuit ſuppoſitũ
niſi increatũ illud nõ generabaŧ in tpe. Q̃ñ ſi dicaŧ
q generabaŧ in'nã creata.ꝓtra p̃mus termin⁹ gene
rationis ẽ p ſe ens. verbũ hõ nõ ẽ p ſe ens.qr nec p ſe
vnũ.igit̃ ꝛc̃. Q̃ñ ſi dicas q eſt ibi vnitas vnionis.
Cõtra.relatio nõ ẽ formalis rõ terminãdi generati
onẽ.iſta vnio eſt relatio.igit̃ ꝛc̃. Preterea ſi gene
rauit deũ hoĩez hoc nõ fuit niſi rõne nãe humãe ter
minãtis generationẽ in qua nã vbuꝫ fb̃ſiſtebat. ſed
hoc nõ vr̃ ponendũ qr tũc illud cẽt hic nõ p̃mus ter
minus ſꝫ quaſi formalis acqſitio p̃mo tm/no in alĩſ
aũt ẽ p̃mus terminus nec põt poni dr̃ia q in alijs il
la nã ẽ pſona b nõ.qr b tñ eſt in alĩs ꝓpter negatio
nẽ duplicis dependentie,negatio nõ ẽ rõ terminãdi
generationẽ. Cõtra. Luc.p̃mo Cõcipies in vtero
ꝙ paries filiũ.ꝙ Matthei primo.

Iniſta qõne cõcluſio ẽ certa ſicut p̃z p Dam̃.
c.58. Dei genitricẽ vere ſcãm mariã
p̃dicamus.ſicut enim vere de⁹ ex ipſa genit⁹ eſt.ita
ipſa vere dei genitrix dr̃. deũ enĩ aim⁹ ex ipſa genitũ
eẽ nõ vt deitate vbi p̃ncipiũ eẽndi accipiẽte ex ipſa
ſꝫ dei verbo ex ipſo incarnato ꝙ genito.nõ.n.hoiem
nudũ genuit btã vgo.ſed deũ verũ nõ nudũ ſꝫ icarna
tũ. vbi vr̃ dicere q genuit ſuppoſitũ ſicut ipſe deter
minat qr̃ infra.c.8. gñatio ẽ ypodeſis.ſed genuit illũ
ſuppo^m nõ ſm̃ nãm diuinã ſed humanã. Contra qõ
vident eẽ duo argumẽta facta ad p̃mã partẽ.ſimili
ter de eo ꝓpr̃ qõ aliq̃ dr̃ mr̃ quo poſſet ſaluari in pro
poſito dubiũ ẽ. Opi.ẽ q ſolus p̃z hꝫ rõnẽ actiui et Opio
mr̃ rõnẽ paſſiui ita q ipſa tãtũ miniſtrat mãm plis, ariſto.ꝙ
ꝙ in ſolo ſemine patris ẽ vis actiua informãtia pro- Lõmẽt
lis.hec vr̃ opi.phi.15.de aĩalibus cõparãtis vtutez ꝙ.ſ.tho.
in ſemine p̃is artifici ꝙ materiã miniſtratã a matre p^a 2^e.q.
ligno de quo artifex facit ſcãnũ. Pro hoc ẽt ad p- 81.ar.5
poſitũ vr̃ eẽ Aug.8.ſup gen̈.c.5. vbi dicit rp̃m ñ de ꝙ.3.pte
ſcẽdiſſe ex parẽtib⁹ ſm rõnẽ ſeminalẽ.ſed ſi beata vgo ſu^e.q.32
fuiſſet actiua reſpectu formationis corpis filij ſui ar.4.
videret corp⁹ illud formatũ fuiſſe ſm rõnẽ ſemina
lem. Sed c̃ iſtud arguit̃ p̃mo de alijs mr̃ibuſ.qa
formas eiuſdẽ ſpẽi conſequũtur potẽtie nãles eiuſdem
ſpẽi mas ꝙ femina ſunt eiuſdẽ ſpẽi.x.metha.g̃ for
mas cor conſequit̃ potẽtia eiuſdẽ rõnis.igit̃ ſi formaꝫ
vni⁹ conſequit̃ naturalit̃ vegetatiua actiua ſilr̃ ſic ꝙ alte
ri⁹. Cõfirmaŧ rõ qr als vegetatiua hui⁹ ꝙ illius
differrẽt ſicut actiua ꝙ paſſiua.ꝙ ita eẽnt potẽtie oĩno
alteri⁹ rõnis. Preterea p̃ naturalr̃ plus diligit fi
liũ ſuũ ſicut vnuſqſq̃ nãliter diligit ſuũ op⁹ q̃ꝫ econ
uerſo.ex.8.ethi.ꝙ.9.ꝙ p hoc aſſignaŧ rõ q̃ bñfaciẽs
plus afficit bñficiato q̃ꝫ ecõuerſo.ſꝫ mater plus dili
git filium ſuũ q̃ꝫ pater.ſicut p̃z per eũ.8.ethi.g̃ vr̃ q
aliquo mõ filius eius ſit opus eius. Preterea filius
qñq̃ aſſimilaŧ magis matri q̃ꝫ pr̃i.g̃ in matre ẽ aliq̃
virt⁹ actiua c̃ntia ꝓbaŧ qr agẽs intẽdit aſſimilare
ſibi effectũ ita q effect⁹ nulli aſſimilaŧ niſi p̃opt̃ ali
quã actionẽ eius. Dicit̃ q ſemẽ patris p̃ncipalit̃
intẽdit aſſimilare prolẽ patri ſꝫ p̃opt̃ inobedientiã
materie deficit ab eo qõ tẽdit ꝙ facit qõ põt:ꝙ ita cuꝫ
tranſmutatõ nõ fiat inqõlibꝫ ſꝫ in oppoſitũ aſſimilaŧ
oppoſito ꝙ ita matri. Cõtra.igit̃ calidũ ĩpeditũ ꝙ
p̃opt̃ ipedimẽtũ nõ potẽs pfecte ſibi aſſimilare effe
ctũ aſſimilabit eũ frigido qõ ẽ impoſſibile qr ipꝫ im
pedimẽtũ tñ nõ aſſimilabit eũ frigido.ꝙ ſi aſſimila
tur frigido hoc eſt ab alio agẽte nõ tñ a calido impe
dito.ſic in ꝓpoſito ex ipedimẽto reſiſtente vtuti acti
ue p̃is tñ haberẽt iſta negatio q ples nõ aſſimila
tur p̃r̃.tñ nõ aſſimilaŧ alij niſi ex alia cã actiua ꝙ ſi de
tur iſta in ꝓpoſito ex pte matris habeẽt ꝓpoſituꝫ.
Preterea matrẽ tñ eſſe q̃ſi vas in quo ſicut in loco cõ
ueniẽte generalit̃ ples ꝙ de aliquo eius vt de mate
ria nõ videt̃ plus dare matri q̃ꝫ terre in generatio-
ne minere ſi de aliquo eius generaŧ minera ꝙ ſic ipa
terra cõtinẽs illud aliqd ſicut locus ꝓueniẽs genera
tioni talis corporis erit mater eius imo nõ videtur
dare plus q̃ꝫ hõi reſpectu generationis vermis ex
eo qui generaŧ ex aliquo humore putrefacto ꝙ hoc ĩ
loco ꝓueniẽte generatõni ſue ꝙ ita nihil deficeret qn
eſſet mater illius vermi niſi q vermis nõ eſt eiuſ-
dẽ ſpẽi ſꝫ hoc forte nõ tollit ſi equus dicaŧ paŧ mule
ꝙ aſina mater. Preterea iſtud in ꝓpoſito de hac
matre improbaŧ per illud Damaſ.c.48. vtutẽ tri Baliẽi
buẽs ſuſceptiuã ſimul aũt ꝙ generatiuã ſꝫ ſi ipa tñeſ ꝙ auice,
ſet p̃ncipiũ paſſiuũ nõ videret q̃re copularet vtuti
ſuſceptiue vtutẽ generatiuã. Si aũt teneaŧ alia opi.
q maŧ ĵcũq̃ cũ patre ẽ cã actiua reſpectu fõmatõis
corpis ꝓplis tñ munus p̃ncipaŧ ꝙ ſeeũdaria ꝙ cuꝫ pa-
tre integrãs vnã cãm totalẽ.tũc vr̃ difficilius ſalua-
re quõ maria fuit mr̃ q̃ꝫ ponẽdo aliã opi.pz enim q
ipſa miniſtrauit materiã totã corpori xp̃i,ſed non ita

Sãctus Bon. li. 3. di. 3. pti. q 3

pz quomõ potuit coopari spũi scõ ad formationẽ istius corpis. Ad hoc dr sicut q ipa ministrauit materiã in qua erat vis actiua sed illa vis nõ habuit actõnẽ aliquã qr actionẽ ei puenit sps scus subito formãs corp illud de materia sibi ministrata. erat igit vgo mr tenẽdo opi. de actione mris p eo q pbuit materiam in qua quãtũ est ex pte sui erat vñ ageret nisi aliud agẽs fortr pueniisset illud in agẽdo. Ereplificat vge Aaron data est fecũditas per quã posset actiue p ducere successiue flores ⁊ fructr sed nõ pduxit qr illã fecũditatẽ pucnit virtr diuina subito pducẽs illa.

Lãtra si ignis eẽt pfectissime actiur ⁊ hẽret passiuz vt lignũ approximatũ tñ pueniret ab aliquo agente fortiore calefaciente lignũ nullo mõ ignis eẽt causa agens respectu illr caloris. ⁊ si ignẽ gignere calorez eẽt ignẽ eẽ prem caloris. nullo mõ ignis ille esset pter illr caloris. igit silr in pposito ppter solã virtutẽ actiuã si erat puenta vt nõ ageret nõ diceret mater si mr est cã agẽs. Cõfirmat hoc in exẽplo illoz. si eni arbor diceret pr vel mr illius fructr quẽ pducit. illa tñ virga lz fecũdata fuisset ita potẽs pducere fructũ ⁊ nõ pduxit qr puẽta nõ fuisset pr vel mr illr fructus Hoc ẽt pbat in pposito. nullus enim hõ fuit pr illius filij ⁊ si aligs habuit vtutẽ actiuã fm quã potuit egisse ad formationẽ hui corpis vt pr ⁊ nõ egit spũs sancti puenitẽte. Aliter dr q collata sibi fuit vis supnaturalis fm quã potuit coopari spũi scõ in instãti. Cõtra. Ista vis supnaturalis eẽt accns ẽt per accns huius nature. lz si mr illa solo illo accnte egit ad formationẽ corporis xpi. igit ñ ita per se. ⁊ vere egit ad formationẽ huius corpis sicut alie mres q ex natura sua agũt ad formationẽ corpis sue plis. nõ. n. ita vere cõuenit lapidi disgregare qõ puenit ei p albedinẽ q est ei accns p accns sicut puenit ei descẽdere deorsũ qõ puenit ei p naturã suã vel puenit ei p accns naturale

Silr in quo sõo erit istud accns supnaturale si in intellectu vel volũtate nõ vr eẽ rõ agẽdi ad gñationez filij q actio pncipalr puenit virtuti vegetatiue. Si aũt ponat in virtute vegetatiua mirum vr quõ illa vis sit capax accntis supnaturalis. Preterea 3° quõ poterit illa vis ex quo ẽ creata coopari vel esse rõ coopandi in instãti spũi scõ si tñ hoc nõ põt aliqd qõ ẽ in natura mris. Preterea quõ accns erit rõ formalis pducẽdi sbam q sit terminus gñationis. qõ si dicat virtutẽ istã supnaturalẽ eẽ tanq pfectionem intrinsecã collatã vi uti vegetatiue mris. h vr mirabile quõ ista vis fcã fuerit intẽsior q si naturalr genu isset. qr tũc eẽt plus q mr. Silr quõ illa intẽsa poterit agere in instãti. ⁊ tñ illa remissa nõ põt tũc agere. forme. n. eiusdẽ rõis lz vna sit pfectior alia videtur silr se hre ad agere in instãti vel in tpe: lz vna aligd pfectr pducat q alia sicut pz de luce pfectiore ⁊ imperfectiore quarũ vtraq eque instãtanee illuminãt lz vna illuminet perfectius q alia.

Potest dici q si ad mrem ptinet agẽ sic ad cãm minr pncipalez marie vere fuit mr qr tota illa actio sibi cõpetebat que mri debeb. Ad qõ intelligẽdũ sciẽdũ ẽ q in formatione corpis nri pcedit motr localis de loco ipsr corporis corrũpẽdi ad locũ pueniẽtẽ gñationi ipsr corporis organici ex eo hũc motũ localẽ sequit figuratõ illr corpis que figuratio nõ est sine motu locali. 3° segtur pẽsatio illr corpis corrũpẽdi q ẽ q dã alteratio pcedẽs gñationẽ corpis densioris ex isto corpore rariori. ⁊ ista alteratio nõ ẽ sine loci mutatione non q acgit nouus locr. sed quo occupat minor in vltimo instãti istr alterationis iducit forma q corpr ẽ complete organizatũ siue illa fm aliquos sit aia intellectiua siue fm alios sit forma alia pcedẽs illã. ⁊ h fm istos scõos siue ipsa sit vna totius corporis organici ⁊ ptium etherogeniarũ siue tertio mõ sit forma totr cor-

poris organici alia a formis pticularibr ptiũ etherogeniarũ. ⁊ fm h tertiũ mẽbrũ corpr eẽ cõplete organicũ eẽt oẽs formas ptiales eẽ cõplete inductas. Et lz fm scõm mẽbrũ ⁊ tertiũ istorũ posset poni nõ oẽs ptialitates sil induci sed vnã pus ad quã sufficeret alteratio breuior. ⁊ aliã posteri ad quã regrit alteratõ plitior. tñ fm oia tria mẽbra aligd ẽ in vltimo instãti qõ nõ pfuit ⁊ sine quo nõ est corpr cõplete organizatũ. Ad ppm applicãdo dubiũ vr vtrũ tribr motib pdictis corrndebãt in pposito in maria tres motus breuiores. ⁊ si in illis tribr motib egerit btã maria sicut cã scda ⁊ spũs scus vt pncipalis cã. Si enz h ponat nõ ponat ppter h aligd postea assũptũ a verbo aliqn pfuisse in suppposito creato. sed tñ illud qõ corrũperet in aligd assumẽdũ a vbo. neqz ponit illis q alibi requirũt successionẽ hic fuisse sine successione ⁊ subito neqz ponat in istis mariã in instãti fuisse coopatã spũi scõ. qr lz in instãti coopata fuerit spũi scõ quãtũ ad inductionẽ forme organice vltimo disponẽtis ad aiam intellectiuã ñ tñ quãtũ ad illos tres motr pmos q. n. regrunt i nobis successionẽ sunt illi tres motr ⁊ nõ ipsa vltima iductio forme sbalis corporis organici. Si aũt negent ibi fuisse illi tres motus sz q totũ fuerit in instãti vno puta q in aliquo toto tpe fuerint sanguines dispsi in corpe marie ⁊ nunqz in tpe moti ad mricẽ. nec sic figurati ⁊ cõdensati. sed in vltimo istanti illr tpis erat in loco isto corpus organicũ figuratũ ⁊ dẽsum sicut eẽt in termino triuz motuũ si fuissent tres pcedẽtes adhuc dico q beata vgo potuit coopari spũi scõ in ista actione instãtanea ⁊ qstũ ad formã sbalẽ istr tmini ⁊ qstum ad vbi ad figurã ⁊ dẽsitatẽ lz subito inductas qr si nõ potuisz cooperari h fuisset ex nã triũ cãrũ. vz aut qr nõ habuit cãlitatẽ actiuã min pncipalẽ respectu termini inducti vel respectu terminoz iductoz. aut qr nõ potuit fm illã vim actiuã agẽ ad tminos h mõ inductos. aut tertio mõ. qr ⁊ si potuit tñ puẽta fuit a vtute maiore totũ ⁊ totalr opante. Primũ iprobat qr ipsa habuit vtutẽ actiuã sicut alie mres. q ad eosdẽ tminos ad quos ⁊ alie. sed alie mres hñt vim actiuã minus pncipalẽ respectu vbi figure cõdensationis ⁊ forme sbalis. Et si dicas fm 3m triũ mẽbroz q i toto sũt multe forme sbales spe differẽtes ptiũ etherogeniarũ ad qs sil inducẽdas nõ hz aliq mr vim actiuã sufficiẽtẽ. sed opz vnã pus tpe induci q alia. ⁊ ita h. Cõtra actiuũ nõ hñs terminũ adeqtũ põt sil agere respectu alterius. iõ. n. tñ in vnũ põt sil qr illud ẽ tmin adequat virtuti ei. ⁊ maxime põt simul in plura iadequata si illa icludant in pmo adeqto sibi. lz nulla forma ptialis ẽ termin adeqt huic potẽtie actiue. sed forma totius corpis organici alis nõ posset in formã totius igit cũ oẽs ille forme ptiales includant in toto. qõ ẽ tmin adeqt in oẽs illas sil põt. Sc̃a cã tollit: qr aliq media sunt nec̃io media vtuti impfectiori q nõ sũt nec̃io media vtuti pfectiori. agẽs. n. nãle nec̃e ẽ pcedere p media determinata qr subest illi ordini. nã ille pfir ẽ ab agẽte supiore. sed agẽs supmũ qõ ñ subest isti ordini in agẽdo qr istũ pfirit volũtarie ñ ẽ nec̃e pcedere i agẽdo p ista media. Ex h arguo spirit scũs ⁊ maria sũt agẽs pfecti q pr creat ⁊ ipa fuissent: g ista media p q necesse fuit actionẽ pris nãlis ⁊ Marie pcessisse si pcepisset ex viro ñ fuerũt nec̃ia in illa actione spũs sci ⁊ marie. Nõ si dicas q ista nõ nec̃itas mediorz tñ ẽ ppr infinitatẽ vtutis spũs sci. sed semp remanet eqlis necessitas mediorz respectu vtutis create vt ipsa nõ posset agẽ respectu tmini nisi pcederet p media sibi necessaria. Cõtra h si p media ista deuẽtũ fuissent ad terminũ agẽs nõ pduceret terminũ rõne mediorz. qr media tũc nõ sunt igit pcise tũc pduceret qr tũc hz vtutẽ actiuã respectu istius

termini igit si aliq̄ virt⁹ facit q̄ nō ꝓcedat p media ꝟz q̄ subito agēs se hēat ad t̄minū sicut se hnt in t̄mio si ꝓcessisset p media eodē mō pōt idē agēs agere qō nō trāsiuit p media sicut si trāsisset. sed spūs scūs potuit facere q̄ hic nō eēt trāsit⁹ per ista media: sicut p bat rō ꝓdicta. ⁊ cū hoc stare pōt q̄ vt⁹ actiua mr̄is ea dē sit q̄ fuisset in termino talis trāsit⁹ igit̄ p illā vtutē actiuā pōt eq̄ agere in termino ꝓtermissis medijs: sicut si añ actionē in terminū trāsisset p media. ꝫ⁴ cā tollit̄ q⁹ spūs scūs libere agit. q̄ nō necio agit ꝟz vl timū sue potētie. igit̄ pōt ad aliqd se extēdere cālitate cāe scde coopante secū: ⁊ ita pōt supplere vicē p̄ris nālis. vel ēt efficaci⁹ opari q̄z p̄ si eēt ⁊ poterit maria cooparī fm cālitatē suā. q⁹ nihil ab ea auferet̄ p ꝟ q̄ spūs scūs ꝓueniēdo cālitatē alteri⁹ cāe cū q̄ maria posset agere supplet vicē ei⁹. s. p̄ris. Ex istis trib⁹ mēbris ip⁹obatis pōt formari rō talis. oīs cā actiua hūs vtutē respectu alicui⁹ effect⁹ ⁊ ñ ꝓuēta ab alio totaliter cānte illū effectū in illo instāti in quo effectus ꝓducit̄ pōt agere ad ꝓductionē ei⁹ maria fuit talis. ñ oēs alie mr̄es sunt tales. ⁊ hoc vt cā actiua nō p̄ncipalis. igit̄ ⁊c. Istud declarat̄ per auctez Damas. 48. vbi dicit q̄ spūs scūs dedit ei potētiā susceptiuā sil̄ aūt ⁊ gnatiuā nō q̄ miraculose dedit ei illā facūditatē quā coopabat̄ sed illā habuit nāliter q⁹ nō fuit sterilis. ⁊ fm cā potuisset nāliter cooparī si p̄ nālis genuisset sed potētia actiua cāe inferioris ē remota quando cā supior nō agit ita q̄ nunq̄z ē cā iferior in potētia ꝓpinq̄ ad effectū nisi cā superiore agēte q⁹ illa supior p̄mo determinat̄. ⁊ ipsa determinata inferior necessario coopat̄ si inferior sit cā nālis: fm aūt cōem ordinem vis actiua mr̄is nata est subordinari vi actiue p̄ris ⁊ ita a p̄re cōferri potētia ꝓpinq̄ ad generādum nō aūt illa remota mr̄is q̄ ē act⁹ eius p̄m⁹ quo ipa dr̄ facūda. hec pō ꝓpinq̄ nō cōferebat̄ marie imediate a spū scō hīte vim p̄ncipalis cāe. ⁊ iō spūs scūs dedit ei vim gnatiuā hoc est potētiā gnandi ꝓpinquā fm illā vim nālē q̄ ipsa erat nāliter facūda. sed susceptiuā dedit ei inquātū erat gnatiua vbi: sicut enim natura ad quā vt ad formalē terminū erat ista generatio tm̄ erat in potentia obedētiali vt vniret̄ vbo ita illa mr̄ tm̄ habuit potentiā obediētialē vt eēt mr̄ vbi per hoc enim erat mater verbi quia verbū subsistebat in nā illa sibi vnita.

Sed hic est vnū dubiū. q⁹ ꝟz p̄dicta in qō nibus de rōnibus seminalibus. Rō seminalis nō est p̄ncipiū agēdi in gnatione q⁹ tūc nō manet sicut nec sba quā cōsequit̄ sed tm̄ est rō agēdi in alteratione p̄cedēte gnationē. ⁊ hic nulla alteratio p̄cessit gnationē. q̄ ꝟz ꝟ ex pte mr̄is nulla fuit actio p rōnem seminalē. ⁊ ita nec per aliquā vi in mā ministrata. Hoc ꝓcedēdū eēt fm illa. sed tm̄ ipsa mr̄ potuit imediate opari in instāti gnationis q⁹ ipa imediate fuit p̄ns ⁊ habuit vim actiuā gnatiuam respectu termini actionis ⁊ ita forte ē in alijs mr̄ibus q̄ nō tm̄ p vim actiuā in materia ministrata agunt. sed ēt corrupta illa vi actiua in semine in instāti gnationis sicut sba in q̄ est ipse imediate agūt ad t̄minū gnationis ꝓducēdū qō vr̄ ꝓbabile q⁹ posito illo corpore sic alterato in illo instāti p potētiā diuinā extra mr̄icē nō fieret gnatio ⁊ tm̄ idē passū eēt ⁊ eadē agētia eēnt approximata vt vr̄ nisi de sola mr̄e ⁊ tūc si pōat semē p̄ris corrūpi in illo instāti. puta q⁹ ē ps ꝓlis materialis verius mr̄ agit q̄z p̄r. q⁹ ipsa imediate in instāti gnationis p̄r nō sed tm̄ in alteratione p̄uia p illā vim actiuā q̄ fuit in semine p̄ris. vel si ponatur semē p̄ris manere in instāti gnationis ⁊ vim actiuaz manere in eo. ⁊ semē nō ꝓuerti in corpus ꝓlis. ꝟz post formationē corpis resolui in aliud adhuc in instanti gnationis mr̄ ⁊ p̄ poterūt agere per illā vim dimi-

nutā in semine. Nec vr̄ istud multū incōueniens attribuere tātā actionē mr̄i q⁹ facta decisione seminis p̄ris tota sequēs formatio vsq̄z ad ptū vr̄ p̄ncipaliter seq̄ cōditiones mr̄is. vt si hēat mr̄icē calidā ⁊ bene dispositā ⁊c. ꝟz ē ne ꝓcedēdū q̄ maria fuerit mr̄ nālis xp̄i. vel q̄ miraculose gnauit xp̄m. Rn. Insel. de ꝓceptu vginali: c. xj. dicit hāc gnationē fuisse miraculosā. ⁊ b q̄dē verū ē q̄z tū ad modū reducēdi pōz nālē actiuā marie ad actū q̄ nālit nō reducit̄ ad actū nisi a cā actiua determīata nāli. s. vi actiua p̄ris naturalis. fuit ēt miraculosa q̄z tū ad modū ꝓcedēdi in illa gnatione. q⁹ vel erat oīno subito q̄lis nō ē ꝓcessus naturalis in gnatōe hois vel si successiua illi mo t⁹ q̄ ꝓcesserūt gnationē in ita breui tpe fuerūt in quā to nō sūt nati fieri naturaliter. sed ex pte ipsi⁹ potētie active marie erat naturalitas q⁹ ista potētia ei erat naturalis fm quā erat naturaliter facūda ⁊ potuisset cōcepisse a p̄re naturali ⁊ naturaliter egisse ad ꝓductionem plis. ⁊ ꝓpter istā pōm actiuā nālē q̄ opabat̄ pōt dici nālis mr̄ xp̄i. ⁊ tm̄ ꝓpter modū exeq̄ndi actū bui⁹ potētie duplicē nō nālē. pōt dici nō naturaliter sed miraculose genuisse.

Ad argumenta. Ad p̄mū dico q̄ vgo ⁊ mr̄ non opponunt̄ aliq̄ exp̄one formali nec vt ꝓuatiua nec vt ꝓria. vginitas eni ꝓuat tm̄ actionē cāe superioris nālis. non autē vtutē actiuā mr̄is. mr̄nitas aūt nō necessario pōit actionē illi⁹ cāe superioris. ꝟz tm̄ illaz cōit cōcōicat̄ illa actio. sed si ali⁹ suppleat actionē illā cāe nālis pōt eē mr̄nitas fm suā rōnē. ⁊ tm̄ cū ꝓuatione actionis cause nālis superioris. ⁊ ita cū vginitate ⁊ ita fuit hic.

Exēplū obiectū creatū natū est cōcāre cū intellectū. meo intellectionē. intellectū igit̄ ꝓcipe notitiā communiter regrit obiectū creatū mouere intellectum ꝟz nō regrit b ex p se rōne sua. si. n. de⁹ suppleat actionē obi mouēdo inte^m pōt inte⁹ eādē notitiā ꝓcipere: quā ꝓcipet obo mouēte. ⁊ ita si intellectū deo illū tm̄ mouēte nō moueri ab obo creato designaret̄ p nom̄ vginitatis vel incorruptibilitatis vel impassibilitatis nō repugnaret̄ aliquo mō formaliter intellectū ꝓcipere ⁊ vginē eē ita ē hic. Si obijcias de parere q⁹ clausa nō pōt parere. Rn. ibi fuit miraculū q⁹ corpus sil̄ fuerit cū alio corpe ⁊ forte nouū miraculū aliō ab illo quo vgo ꝓcepit sine actione cāe nālis superioris ꝟz de partu satis cōiter cōcedit̄ tanq̄z nō difficile q⁹ ibi opabat̄ qcqd alie mr̄es sicut ⁊ in vouēdo ꝓseruādo ⁊ nutriēdo fetū in vtero. Et tm̄ ibi forte posset fieri difficultas spālis q⁹ nulla eēt vis actiua in mr̄e potens monē corp⁹ plis localiter ad exeūdū ⁊ maxime ad eēndū sil̄ cū alio corpe: q⁹ nulla vt⁹ creata pōt mouere localiter corp⁹ ad aliqō vbi nisi expellat aliud corp⁹ saltē loquēdo de corpe nō glioso. Ad z^m dico q⁹ Dama. nō negat eā absolute eē mr̄em xp̄i. sed ꝫ Nestorium q̄ sub illo vocabulo voluit eā negare eē mr̄ez dei ponēdo q⁹ pepit purū hoiem. Vñ post illā auctē subdit i destructione theotecos. i. dei genitricis vocis neq̄z Nestori⁹ soli⁹ nāe humane honorate sup oēm creaturā dei genitricis. ⁊ si ipse rescidat̄ cū ipio sathana ad inuenit vt reprobatā nō igit̄ negauit illud sed noluit cōicare in fmone cū heretico illo q̄ sub vocabulo illo occultabat venenū suū. Ad aliud dico q⁹ actiuū ⁊ passiuū in cōi necessario adinuicē referūtur non nec esse ē ita eē de b actiuo ⁊ hoc passiuo. q⁹ alio actiuuz vicē hui⁹ actiui supplere pōt: ita in ꝓposito pat̄ dicit tale actiuū spāle ⁊ ei⁹ actio supplebat̄ hic ab alio agēte. Ad vltimū ꝓcedit̄ q⁹ si alie mr̄es agāt. ⁊ iste egit ad hāc gnationē. Cū arguit̄ de instāti p̄z Rn. ex solone qōnis si in toto tpe p̄cedēte coopata fuisset bn̄ concederet̄ in vltimo instāti potuisse cooparī ad formā ducibilē in illo instāti sed nō fuisset tūc coopata in in

ſtāti p opationē iſtā factā. qz illa tūc nō fuiſſet. igit tm̄ p virtutē actiuā quā tūc habuiſſet eādē quā p̄us lz nō egerit ad illa ītermedia que in tpe cauſarentur.

Ad argumenta p opi. p̄ma. Ad pbz exponit̄ q mr̄ nō ē cauſa p̄ncipalis agēs ⁊ ipſa ēt p̄ncipali⁹ miniſtrat mām qz corp⁹ plis magis formaī de mā miniſtrata a matre q̄z de mā miniſtrata a p̄re. ſi aūt alr̄ intelligat pbz negaī. qz Bal. ſentit oppo^m ſicut recitat Aluic. in p̄nci. canonice fen. p^a. ⁊ in iſtis magis credēdū ē exp̄t. Ad Aug. i 4 ſup gen̄. dico q ſol⁹ ille effect⁹ p̄ducit̄ p̄z rōnē ſeminalē ad cui⁹ p̄ductionez vis actiua creata ꝯcurrit vt totalis cā. nec ſic erat ī ꝓpoſito. qz ⁊ ſi maria per vim nālē egerit nō tm̄ totalis cā erat cā nālis ſed p̄ncipalio: erat ſp̄ūs ſanctus.

Iſta eſt diſtinctio q̄rta hui⁹ tertij libri. In q̄ magr̄ poſtq̄z egit de q̄litate nāe aſſūpte agit de auctore aſſūptionis. Et tria facit. Maz p̄mo ingrit q̄re op⁹ incarnationis poti⁹ attribuaī ſp̄ūi ſcō q̄z toti trinitati. Scōo q̄re xp̄s ſit ꝯcept⁹ de ſpiritu ſcō cū tm̄ nō ſit fili⁹ ſp̄ūs ſci. Tertio q̄re apl's dic̄ potius xp̄m de muliere fieri q̄z naſci. Primū facit vſqz ibi. Sed nō ē in hoc. Scōm ab inde vſqz ibi. Sz q̄ri pōt. Tertiū vſqz ad finē diſtin. In ſpāli ſnia magr̄i ſtat in trib⁹ ꝓpoſitionib⁹. q̄rū p̄ma eſt hec. Iz opus carnalis ī carnationis frequēter attribuaī ſp̄ūi ſācto ab b̄ tm̄ nō excludit̄ p̄tis ⁊ filij cooperatō. Hāc magiſter pbans q̄rit quare op⁹ incarnationis ſp̄ūi ſcō ſpāliter attribuit̄ in ſcripturis. cū tm̄ vt ſupra dictū ē tota trinitas ip̄am icarnationē operata ſit. ⁊ rnd̄z ſcripturā hoc facere. nō ideo q ſp̄ūs ſcūs ſolus ſit incarnationē operat⁹. ſed q vbū dei factū ē caro ex ineffabili charitate ⁊ inestimabili dei dono ⁊ bonitate. q̄ qz ſp̄ū ſcō appropriant̄. ideo op⁹ icarnatiōis ſibi ſpāliter attribuit̄. nec per hoc ab ipſo ope icarnationis p̄tis ⁊ filius excludūtur. qz. in actionibus eētialibus ſub vna pſona cetere ſubintelligunt̄ cū opa trinitat̄ adextra ſūt indiuiſa. Quā ſniam magr̄ cōfirmat auctoritate bti Aug. in enchiridion. Scōa ꝓpō eſt hec Iz fili⁹ dei dicaī nat⁹ de virgine vt de mr̄e. tamen de ſp̄ū ſcō nō ē nat⁹ vt de p̄re. Hanc magr̄ inſinuans q̄rit. Cū xp̄s ſit nat⁹ de ſp̄ū ſcō an debeat dici fili⁹ ſpiritus ſci. Et arguit p̄mo q nō. Hā ex quo p̄ eū genuit p̄m q ē vbū. ſi g̃ ſp̄ūs ſcūs eū genuiſſet p̄m q eſt hō xp̄s ex duabus naturis. ſ. diuina ⁊ humana cōpoſit⁹ eēt ⁊ p̄m vnā eēt fili⁹ vni⁹. ⁊ p̄m aliā eēt fili⁹ alterius qd̄ eſt abſurdū. In oppoſitū arguit ſic. Hā qz xp̄s natus ē de btā vgine dr̄ fili⁹ btē vginis. igit a fili qz natus ē a ſp̄ū ſcō debeat dici fili⁹ ſp̄ūs ſci. Ad qd̄ rndens magr̄ dicit q fili⁹ dei nō pōt dici fili⁹ ſp̄ūs ſci qz nō eſt nat⁹ de ipſo vt de p̄re. Sed bn̄ pōt dici fili⁹ btē vgis eo q natus ſit de ipſa vt de mr̄e. Quā ſniam confirmat per hoc q multa de aliqua re naſcunt̄. q̄ tm̄ non dicunt̄ filij ei⁹ vt plij de capite. ⁊ ēt hi qui naſcuntur ex aq̄ ⁊ ſp̄ū ſcō in baptiſmate nō dicunt̄ aq̄ filij ſed eccleſie. Et econuerſo multi aliquoz filij dn̄r q tm̄ d̄ ip̄is nō naſcunt̄ vt filij adoptiui ⁊ filij gehēne qui tamen de ipſis nati nō ſunt. Et ſubdit ēt magr̄ duas rōnes. q̄re xp̄s ſp̄āliter dicaī nat⁹ de ſp̄ū ſcō. Quarū p̄ma ē. qz. ſ. huiuſmodi incarnatio ē donū dei. ad deſignandū ergo q nullis p̄cedētibus meritis: ſed ex ſolo dei dono copulatio nature humane cuz pſona diuina ſit expleta. Et p̄m hoc cū xp̄s dicit̄ nat⁹ de ſp̄ū ſancto ly de denotat rōnem opis. Scōa eſt q xp̄s dicit̄ natus de ſp̄ū ſcō. qua virtute ⁊ ptāte ſp̄ūs ſci illud ſcriptum eſt de virgine q vbo vnitū eſt: nō ſic q ſp̄ūs ſanctus fuerit ſeminalis materia. ſed q fuerit efficiēs cauſa ⁊ ſic cū xp̄s dicit̄ nat⁹ de ſp̄ū ſcō ly de denotat habitudinē cāe efficiētis. ſicut oia dn̄r eē ex deo nō ſubaliter ſed poteſtatiue ſeu effectiue. Tertia ꝓpō ē hec. Quā

nis xp̄s nat⁹ ſit de virgine: potius tm̄ dicit̄ factus q̄z natus cū non ſit ꝯceptus ex virili ſemine. Hāc magiſter iſinuās q̄rit. Cur apls ad Romanos p̄mo dicat xp̄m factū ex ſemine dauid. ⁊ alibi dicit ipſū factū ex muliere cū tm̄ nos dicimus xp̄m natū. ⁊ aliud ē naſci: ⁊ aliud ē fieri. Ad qō rndens dicit q apoſtolus tm̄ dixit xp̄m factū ex muliere ad oñendā dūaz ꝯceptionis ſue a cōi hoīum cōceptione. Hā xp̄s rōe ſue ſingularis cōceptionis hz tam nati q̄z facti rōnez ex eo q ſola opatione ſp̄ūs ſancti in vtero virginis formabatur. Ceteri aūt hoīes bn̄t ſolam rōnē nati ⁊ nō facti. qr caro eox virtute virilis ſeminis formatur in vtero. q̄re etiam hoīes dicunt̄ filios generare ⁊ nō facere. Et ſubdit qō apls dicit xp̄m factū ex ſemine. nō ideo qz ſemē hoīs eius conceptioni interuenit. ſed qz ex carne virginis q̄ ex ſemine dauid̄ venit caro xp̄i formata fuit. Et tm̄ in ſpeciali.

Si perſona vel natura perſonam vel naturam aſſumpſit. ⁊ ſi natura dei incarnata ſit.

Reterea inquiri Di. V.

p opz cum ex p̄miſſis cōſtet vbū dei carnē ⁊ aiam ſimul aſſumpſiſſe in vnitatē perſone. qd horū potius concedendū ſit. ſ. q perſona pſonā vel natura naturaz. vl pſona naturam vel natura perſonam aſſumpſerit. Et an ita. cōueniat dici diuinam naturam eē incarnatam ſicut deus ī carnatus ⁊ vbum incarnatum ſane dicitur. Hec inquiſitio ſiue querendi rō iuxta ſacrarū auctoritatū teſtimonia partum implicita atqz perplexa. p tim vo explicita eſt ⁊ aperta. Certū eſt enim ⁊ ſine ambiguitate verū q nō natura pſonaz nec perſona perſonam. ſed perſona naturam aſſumpſit. quod ſcōz ſubditis cōprobatur teſtimonijs ⁊ aſtruitur documentis. Ait enim Aug. in li. de fide ad ℙe. Deus vnigenit⁹ dū conciperetur veritatem carnis accepit ex virgine ⁊ cum naſceretur integritatem virginitatis ſuauit in matre. ⁊ paulopoſt. Sic de⁹ humanam naturam in vnitatem perſone ſuſcepit q ſe humiliās per miſericordiam icorrupte virginis vterum ex ea naſciturus impleuit. Formam ergo ſerui. i. naturaz ſerui in ſuam accepit ille deus perſonam. Item Deus verbum nō accepit perſonam hoīs ſz naturam. Item. Dei filius vnigenitus vt carnem hominis animāqz mūdaret ſuſceptione carnis animeqz rationalis iucarnatus ē. His alijſqz pluribus auctoritatibus euidēter oſtēditur nō naturam pſonam. nec perſonam pſonam. ſed perſonā naturam accepiſſe. De quarto vo queſtionis articulo. vtrum ſalicz natura naturam aſſumpſerit: ſcrupuloſa etiaz inter doctos queſtio eſt. qz ⁊ in hoc plurimuz diſſentire videtur qui auctoritate p̄clari. alijs doctiores ī ſacra pagina extiterunt. nec tantū alij ab alijs. verūetiam idem a ſeipſis diſſonare videntur ſicut ſubiecta capitula docēt. Le

Qō illa qō certa eſt.

Auguſ⁹.

De pte qōnis plexa.

De toletano cõcilio hic ponit ea q bus innui vr nãm nõ accepisse nãm

gitur enim in concilio toletano. viij. traditum sic. Solum Ybũ caro factũ est ⁊ habitauit in nobis. ⁊ cũ tota trinitas opata sit formationẽ suscepti hois. qm̃ inseparabilia sunt opa trinitatis. solus tñ filius accepit hoiem in singularitatẽ psone nõ in vnitatẽ diuine nature. i. qđ est ppriũ filij non qđ cõe est trinitati. Itez in cilio. xj. toletano. Unius substãtie credim9 dm̃ pr̃em ⁊ filiũ ⁊ spũm scm̃. nõ tñ dicimus: vt huius trinitatis vnitatẽ Maria Ygo genuerit. sed tñ filiũ qui solus naturã nr̃am in vnitatem sue psone assumpsit. Incarnationẽ quoq; huius filij dei tota trinitas opata eẽ credenda est. Solus tñ filius formã serui accepit in singularitatẽ persone. Quis insinuari videtur q persona tm̃ naturam nõ natura naturã assumpserit. Si enim qđ cõe est trinitati ñ accepit hoiem. ergo nõ natura diuina q̃ cõis est tribus personis. Cui vr obuiare qđ Augu. ait in lib. de fide ad Pe. Nec diuinitas ingt xp̃i aliena est a natura pr̃is sm illud. In pncipio erat Ybũ. nec humanitas eius aliena est a natura matris sm id qđ verbũ caro fm̃ ẽ. Illa enim natura que semp genita manet ex pr̃e naturã nr̃am sine pctõ suscepit vt nasceretur ex Ygine. Hac auctoritate videt tradi q diuina natura humanã suscepit. vbi vehemẽter moueri possumus q̃ eam genitã eternaliter ex patre dicit. nisi forte natura pro psõa hic accipiat. aliogn si dixerimus naturã trib9 personis cõem genitã eẽ occurrunt nobis ex aduerso que in tractatu de trinitate disseruimus. vbi dixim̃us non naturã naturã: sed p sonam psonã genuisse. Quia si natura genuisset naturã cũ vna eadẽq; sit natura trinitatis. eadẽ res seipsam genuisset. Qđ Augu9. fieri posse negat. Sed alibi certũ reperimus documentũ quo naturã naturã assũpsisse monstratur. Ait enim Aug. in pmo li. de trinitate. Etiam seipo xp̃s factus ẽ minor formã serui accipiens. Neq; enim sic accepit formaz serui vt amitteret formã dei in qua erat eq̃lis pr̃i: vt in forma serui ⁊ in forma dei idez ipse sit vnigenit9 filius pr̃i. qz forma dei accepit formaz serui. Si aũt forma dei formã serui accepit: sine dubio nã naturã accepit. Forme enim nomine natura significatur. vt Aug. euidenter docet in li. de fide ad Pe. Cum ingt de christo audis qz in forma dei erat opz tẽ agnoscere firmissimeq; tenere in illo. forme noie naturalẽ plenitudinẽ debere itelligi. In forma dei ergo erat. qz in natura dei patris semp erat de quo natus erat. Hylarius quoq; in. xij. li. de trini. ita ait. Eẽ in forma dei nõ alia intelligẽtia est q̃ in dei manere natura. Didicisti noie forme intelligentiam fieri nature. Ut audisti q forma dei formã serui suscepit. vñ cõsequens est q̃ natura diuina naturam humanã suscepit. Qđ etiam Hiero. in explanatione fidei euidenter insinuat inquiens. Passus est filius dei non putatiue sed vere: sm illud passus est qđ pati poterat. i. non sm illam substãtiam que assumpsit sed scm̃ illam que assumpta ẽ Ex quo apparet diuinam substãtiam assumpsisse humanã. Ex verbis autem Augu. superius positis adhibita diligentia innui videt solum verbum caro factũ. ⁊ naturã solũz suscepisse humanam ⁊ diuinam naturã eandem accepisse. Ait enim. Trinitas nos sibi reconciliauit per hoc q̃ solum verbum carnem ipa trinitas fecit. In quo sic veritas incõmutabilis manet diuine humaneq; nature. vt sicut vera semper est eius diuinitas quam de patre habet. ita vere semp ⁊ icõmutabilis eius sit humanitas quã sibi vnitam summa diuinitas gerit. Ecce ⁊ solum verbum dixit carnem factũ. ⁊ humanitatem diuinitati vnitaz Idem quoq; supius dixit seruilem formaz a solo filio susceptã quã tota trinitas fecit. Iã facile est agnoscere q̃ diuersa ⁊ multiplicia super questione ppsita auctores tradiderunt Ideoq; posteriores ea legentes varias atq; contrarias ex predictis occasionem sumentes promunt sententias.

Hic ponit ea q bus p- bat non accepisse nãm.

Quid de hoc tenendum sit.

Nos autem omnis médacij ⁊ contradictionis notam a sacris paginis secludere cupientes orthodoxis patribus atq; catholicis doctoribus nulla praue intelligentie suspitione notatis consentimus dicentes. ⁊ personam filij assumpsisse naturam humanam ⁊ naturã diuine nature in filio vnitã eãq; sibi vnisse vel assumpsisse. Uñ ⁊ vere incarnata dicitur. Qđ vero dicitur solus filius formam serui accepisse. per hoc nõ excludit diuina natura ab acceptione seruilis forme. sed alie due persone pater. s. ⁊ spũs scũs. Itẽ ⁊ illud aliud. s. id quod est ppriũ filij. non quod cõmune est trinitati hominẽ accepit. sic oportet intelligi. i. proprie in hypostasi filij non in tribus cõiter personis diuina natura humanam naturam sibi vnivit. qui sẽsus ex verbis Joãnis damasceni confirmatur. qui totam diuinam naturam in vnã hypostasim incarnatam eẽ euidẽter asserit dicens In humanatiõe dei verbi aimus oẽm ⁊ perfectam naturã deitatis in vna eius hypostaseõ icarnatam esse. i. desse vnitam humane nature ⁊ nõ partem parti. Omni enim humane nature aimus esse vnitam oẽm deitatẽ naturam vel substãtiam. Itẽm. Eadem est natura in singula hypostaseon. i. desse personarum ⁊ quãdo dicimus naturam verbi incarnatã eẽ scm̃ beatos. s. scũm Athanasium ⁊ Cyrillum deitatem dicimus esse vnitam carni ⁊ vnã naturam dei verbi incarnatam confitemur. Uerbum autem et quod cõmune est

Determinato auctum

Jo. damasce.

substantie possidet. ⁊ qđ ꝓprietatis est habēs hypostaseos. i. persone. Ex his manifeste ostenditur ꝙ natura diuina incarnata est. Añ ⁊ ea dez vere dicitur suscepisse humanā naturam

An diuina natura debeat dici caro facta.

Sed queritur vtrum eadē

diuina natura debeat dici caro facta sicut V/bum, dicit caro factum. Si enim idē est incarnari qđ est carnē fieri videri pōt ita debē dici ꝙ sit caro facta sicut dicitur incarnata. Ad
Rñsio. qđ dicimus qr si illud dictuz in sacra scriptura reperiretur ex eadē intelligētia accipeē qua cum dicitur incarnata. Sed qr illud auctoritas subticuit. atqz locutionis modus nimiaz videretur facere expressionez si natura diuina diceretur caro facta melius silere hoc puto vl negare ꝙ temere asserere ne si illud dicat conuertibilitas nature in naturā significari putetur. Ex pmissis indubitabiliter cōstat ꝙ persona V̄bi siue natura hois naturā. s. carnez ⁊ aiam assumpsit. sed nō psonā hois. Si autez natura diuina naturā hois accepit. q̄re nō dicitur facta homo vel eē hō sicut verbum dei
Rñsio. Ad qđ dici pōt ꝙ dei filius dicitur factꝰ hō vel eē homo nō solū qr hoiem assumpsit. sz qr ipm in vnitatē ⁊ singularitatē sui ⁊ persōe accepit. Natura autem diuina hoiem quidā accepit. i. hois formam sibi vniuit. sed nō in singularitatē ⁊ vnitatē sui. Seruata enim ꝓprietate ac diuersitate duarū naturarū psone singularitas extitit. Ideoqz nō sic dicit diuina uatura eē homo vel facta homo sicut dei filius. Quidam tamen indifferenter vtrūqz concedunt.

Quare non acceperit personā hominis cū hominem acceperit.

Ideo uero non personam

hominis assumpsit. qr caro illa ⁊ aīa illa non erant vnita in vnam personā quā assumpserat. qr nō er illis cōstabat psona qñ illis vnitū verbū est. Nam sibi inuicē sunt vnita sil cuz V̄bo. Altera tñ vnione inuicē vnita sunt illa duo. s. anima ⁊ caro alia vnione verbo vnita sunt. Quia alia est vnio anime illius ad carnē ⁊ alia est vnio verbi ad carnē illam ⁊ ad carnē Non ergo accepit V̄bum dei psonam homis sed naturam. qr nō erat ex carne illa ⁊ anima illa vna composita psona quā V̄bū accepit. sz accipiendo vniuit ⁊ vniendo accepit.

Contra hoc opinio quā ꝓbare quidā volunt personam accepisse personam.

Hic a quibusdam opponi

tur ꝙ psona assumpsit personā. Ps erso na. n. est substātia rōnalis idiuidue nature. hoc aūt ē anima. Ergo si aīam assumpsit ⁊ personam qđ ideo nō sequit. qr aia nō est persona quā do alij rei vnita est personaliː sed quando p se est. absoluta enim a corpore persona est sicuti angelus. Illa autem anima nunq̄ fuit qn eēt alij rei coniuncta. Ideoqz nō ea assumpta psona est assumpta. Aliter quoqz nituntē probare V̄bum dei assumpsisse personam qr assumpsit aliquē hoiem. Assumpsit enim Jesū xp̄z Allia ꝓbātio.
ergo aliquē hoiem. Qđ aūt hoiez Jesū xp̄z assumpserit: Aug. in expositiōe symboli sub anathemate tradit dicens. Sigs dixerit atqz crediderit hoiem iesum xp̄z a filio dei assumptum nō fuisse anathema sit. Qui etiā in pluribus scripture locis huiusmodi vtit locutionib⁹. Ille hō a verbo dei est assumptus. Ille homo factus est xp̄s. Et ꝓpheta de homine xp̄o loquēs deo ait. Beatus quē elegisti ⁊ assumpsisti ⁊c. Ex quibus cōsequi videt ꝙ aliquis homo assumptus sit a V̄bo. ⁊ ita perso/ Rñsio determinās premissas locutiones.
na a persona sit assumpta. Sz qr hoc nephas est dicere aut sentire pmisse locutiones eisqz similes scdm hāc intelligentiam sane accipi debent vt homo xp̄s siue homo ille siue quidaz homo dicat assumptus a verbo siue vnitꝰ V̄bo. non qr hois psona sit assumpta vel vnita verbo. sed qr illa aīa ⁊ caro illa assumpta sunt ⁊ vnita verbo in qbus subsistit persona dei ⁊ hois. vt ad hominis naturā nō ad psonā respicias cum assumptū vel vnitū vel quēdam vel aliquē in huiusmodi locutionib⁹ scriptura cōmemorat. Quo circa cum queritē sibe ꝓposita auctoritate an aliqs vel qdam sit assūptus a V̄bo vel vnitus verbo sine distinctione intelligētie nō est hic reddēda rñsio. quoniam multiplex pmissa est questio. sed instātie querētis ita determinato si de hominis psona queris. respondeo non. si de hominis natura. dico est.

Reterea etiaz queri oz. Circa istā di. 5. in qua mgr
p agit de extremis assūptiōis querūt duo Primo vtrū nā diuina assūpserit vl assumere potuerit nām humanā. Scdo vtrū psona creata fuerit assūpta vl potuerit assumi.

Irca primū. arguit ꝙ sic. psona di
c uina assumpsit nāz humanā gr nā diuina ꝓpria ꝓbat qr que sunt eadez realit respectu cuiuscunqz actōis realis sunt eadē siue se habeant ad illā vt pncipiū siue vt terminus qr actio realis est a pncipio reali vt res ⁊ nō intētio tñ ⁊ ad terminū realez.

Preterea ꝙ potuit ꝓbo: qr nā diuina cū sit infinita includit in se rōnem oīs suppositi. igit pōt supplere vicē cuiuslibz suppositi creati ⁊ ita psonare nām creatā. Cōtra si nā assūpsit cū ista sit eadē in trib⁹ sequeret ꝙ tres psone assūpsissent. Itē ꝙ nō potuit p bo. qr quero ad quā vnitatē. nō psone qr nā vt nā nō est psona. nō nāe. qr tūc vel esset eadez nā hec ⁊ illa. vel fieret vna ex eis. vtrunqz est ipossibile. igit ad

neutrã vnitatẽ potuit assumere.

Ytca secũdnz Virguit q̃ sic, nã fuit assumpta igit̃ ⁊ pſona. ꝑſe
c quẽtia, pbat̃ p illã maiorez q̃ posita fuit ad p̃cedentẽ questionẽ ⁊ hãc minorẽ. pſona creata est idẽ nãe q; si aliõ: aut substantia: aut accidẽs nõ accidẽs: q; nullũ accidẽs ẽ rõ subsistendi alicui i se. si substãtia: aut mã: aut forma aut cõpositũ: ⁊ siue sic: siue sic: segt̃ q̃ in pſona creata sint plures sõe cõposite vel plures mãe vel plures forme. Itẽ omne pertinẽs ad dignitatẽ in creatura est aliqd positiuũ. pſona dicit aliqd ptinens ad dignitatẽ in creatura. g̃ dicit aliqd positiuũ ꝫ oẽ positiuũ põt assui. igit̃ ⁊c. Cõtra. si pſona creata fuerit assumpta. igit̃ due pſone essent vna pſona.

Ad p;imã. q. p; ex p̃ma. q. ⁊ vltima p̃me di. nã in illa. q. vlti. dictũ est q̃ essentia nõ est formalis rõ terminãdi istã vnionẽ ꝫ sit rõ efficiẽdi ea; potuit tñ ipa esse formalis rõ terminãdi. sicut dictũ fuit. q. 2ª p̃me di. sic igit̃ si fiat sermo de rõe faciẽdi assumptionẽ. p; q̃ nã diuina est rõ faciẽdi istã assũptionẽ nõ est aũt rõ terminãdi de facto. tñ posset forte eẽ rõ terminãdi. si. n. in assumẽte. i. terminante vnionẽ sufficiat singularis per se existia absq; incõmunicabilitate: cũ hec p se ꝓueniat nãe diuine ipsa poterit assumere. Si aũt de rõne assumẽtis sit q̃ habeat sõam incõicabilẽ ⁊ essentia ſm se non habeat incõicabilitatẽ ipa nõ põt esse assumẽs vt ẽminus.

Ad argumenta Ad p̃mũ vr̃ difficile eis qui dicũt, ppietatẽ vel pſonã tñ rõe differre a nã.

Aliter dictũ est di. 2ª p̃. q̃ entitas incõicabilis ex nã rei non est formaliter entitas cõicabilis ⁊ iõ ex nã rei ante omnẽ operationẽ intellectus pater cõicat filio entitatẽ cõicabilẽ nõ aũt incõiabilẽ. ⁊ ſm hoc ad quodcũq; 3ᵐ ꝓparent̃ qõ cõuenit vnit̃m formalẽ rõnem eiꝰ nõ oz illud ꝓpetere alteri qõ nõ est formaliter idẽ isti. tale est assumere ſm istã viã q; ꝓpetit incõicabiliter subsistẽti mãztũ tale vt termino. Ad aliud dico q̃ ista infinitas nõ est rõ terminãdi istã vnionẽ sed personalitas independẽs ex p̃ma. q. huius tertij sed si dicas q̃ infinitas põt eẽ rõ terminandi. q; potest supplere vicẽ cuiuslibet suppositi creati. Hoc potest negari si in termino reqrat incõicabilitas. nõ. n. est idẽ formaliter infinitũ ⁊ incõicabile q; omne infinitum est formaliter cõicabile.

Ad aliam qõnẽ p; ſm dicta in p̃ma. q. li. ẽtij p̃me di. q̃ pſonalitas creata dicit negationẽ dependentie actualis ad aliud. vt ad suppositũ illius nãe ⁊ ẽt aptitudinalis que quãtuz ẽ ex pte ipsius aptitudis ſp eẽt in actu siẽ aia separata ſp dependet a corpore quãtũ eẽt ex aptitudine nãli eius cum igit̃ ꝺdictio sit nãm actualiter dependere ad pſonã extrinsecã ⁊ nõ dependere. nãm aũt aliquã assumi est ipam actualiter dependere hac dependẽtia ſpãli. ꝺdictio ẽ ipam assumi ⁊ simul habere pſonalitatẽ ppriam sed qui poneret personalitatẽ creatã dicere aliquã nãm vel entitatẽ positiuã vltra nãm singularez ꝓpter quẽ repugnet sibi assũi nõ tñ nãe singulari cos oporteret aliam cãm querere q̃re pſonã nõ põt assũi ꝫ istud suppositũ ẽ ꝓbatũ. q. i. ⁊ ꝫ istud bñ vadit rõ illa que tacta ẽ de diuisione ſbe ⁊ accñtis. ⁊ ſbe triplicis.

Ad argumenta secũde. q. Ad p;imũ dico q̃ si accipiat̃ illud q̃ positiuũ est in pſona. q; pſonalitas nullã entitatẽ positiuã addit vltra hãc nãm pſona creata idẽ est huic nãe. sed si accipiat̃ ꝓplete pſonalitas ſm q̃ ipoztat incõicabilitatẽ nõ oio idẽ est pſona: ⁊ hec nã sicut aliqua entitas indifferẽs ad aliquã affirmatõez ⁊ negatõez: nõ est, oio idẽ illi negationi siue sibi ipsi cũ illa negarõe ita est hic. ⁊ ideo hec nã hz sufficiẽtẽ distinctionem ab hac nã nõ depẽdẽte vt ista nã possit depẽdere nõ tñ vt hec nã nõ depẽdens vel pſonata nõ possz depẽdere in sensu ꝓpõis. pbatio adducta p idẽtitatẽ nõ ꝓcludit nisi q̃ pſona creata nõ addit entitatẽ positiuã sup hãc nãm qs̃ cõcedo. Ad 2ᵐ dico q̃ pſona i creaturis nõ dicit dignitatẽ nisi materialiter. s. rõe intellectual nature quã ꝓnotat nõ aũt formaliter rõe icõmunicabilitatis quaz supaddit. Nũo aũt negatio aliq̃ dicat̃ eẽ dignitatis dictũ fuit di. 28. p;imi. li. de ingenito.

Ista est distinctio quinta huius tertij libri. In q̃ magr̃ postq̃z egit de pſona assumente. de q̃litate nãe assũpte ⁊ auctoze assumptiõis mouet ⁊ determinat quasdã dubitationes. Et circa h̃ tria facit. Primo enim determinat quasdã qõnes̃ p̃ncipales. Secõ solut qõnes q̃sdã incidẽtes. Tertio remouet impugnãtes. Primũ vsq; ibi. Sed q̃rit̃. Secõm vsq; ibi. Ideo vo ñ pſonã. Tertiũ vsq; ad finẽ distinctionis. In spãli sñia magri stat in trib⁹ p;opositionibus quarũ p̃ma ẽ hec. Persona personam vel nãm nãm assumpsisse nullus cõcedit catholice. Hãc magr̃ ponẽs q̃rit quadrimẽb;em questionem q̃rũ p̃ma est hec. Vtrũ pſona assũpsit personã. Secũda est vtrũ nã assumpsit pſonam. Tertia est. vtrum pſona assumpsit nãm. Quarta est. vtrũ natura assũpsit nãm. Et rñdendo dicit ad p̃mos tres articulos q̃ certũ est q̃ persona non assũpsit pſonã. nec natura pſonã sed persona nãm. Sed ad q̃rtũ arti. s. an natura assumpsit nãm maxime difficile est rñdere. s. cuz ꝑclari doctoꝛes sñias q̃si cõtrarias de hoc videntur tenuisse. Nam q̃ natura non assumpsit nãm hoc videt̃ sentire auctoritas cõcilij toletani dicẽs. q̃ quantuis incarnationẽ tota trinitas sit operata cum opera trinitatis adextra sint indiuisa sicut eius substantia. solus tñ filiꝰ carnẽ vel nãm assumpsit humanam Nõ aũt nã nãm assũpserit: hoc videt̃ sentire beatus Aug. in de fide ad Petrũ dicẽs. q̃ ista nã que semp manet genita ex pr̃e nãm assumpsit humanã. vbi. b Aug. exposse dicit nãm assũpsisse nãm. Et confirmat idẽ per. b. Aug. in de fide ad Petrũ dicẽtẽ. q̃ cũ persona sit idẽ qõ nã. videt̃ certe Aug. velle nãm nãm assũpsisse. Nõ magr̃ iterũ cõfirmat auctoritatibꝰ sanctoꝝ Hyla. ⁊ Hiero. quã difficultatẽ tãdem soluens dicit eẽ tenẽdũ q̃ diuina pſona assumpsit humanaz nãm. ⁊ q̃ natura diuina humane nãe in pſona filij sit vnita. ⁊ q̃ nã diuina incarnata sit. Et q̃uis dicatur q̃ solus filiꝰ nãm seu formã accepit. ab hac tñ exceptione nõ excludit̃ nã diuina. sed hoc dicit̃ q̃ huiusmodi assumptio in pſona p̃ris vel spũs sci nõ ẽ facta vñ cũ dicit̃ q̃ ꝓpriũ sit filij q̃ nãm humanã assũpsit talis sensus exp̃mi intẽdit̃ q̃ in ꝓpria hypostasi filij ⁊ nõ in trib⁹ pſonis deus sibi humanaz nãm vniuit. p cuius euidẽtia magr̃ allegat auctoritatẽ Damas. q̃ p; in tertu. Secũda ꝓpõ est hec. Iz sit concedenduz q̃ diuina natura etiam persona filij sit incarnata. nõ tñ est affirmandũ simplr̃ q̃ eadẽ sit caro facta. Hãc magr̃ ponẽs q̃rit. Cũ nã diuina possit dici incarnata. an ẽt sit ꝓcedẽdũ q̃ sit caro fcã siẽ rõe icarnatiõis dr̃. q̃ vbũ caro fcñ ẽ. Et rñdet̃ q̃ si huiusmõi locutio nã diuina ẽ caro fcã in scriptura ũeniat̃ itelligẽda ẽ vt idẽ sit q̃ icarnata. Iz tñ meliꝰ dr̃ simplr̃ ẽ negãda. ne putet̃ q̃ nã diua sit in carnẽ ꝓuersa: q; iste modus locutionis nimiã vr̃ facẽ exp̃ssionẽ: Et subdit querẽdo Cũ nã dña assũpsit nãm humanã: q̃re rõne illiꝰ assũptionis nã diuina nõ posset dici fcã. eẽ hõ. vel eẽ homo sicut verbum dei dicit̃ factã eẽ homo ⁊ eẽ hõ rõne illiꝰ assũptiõis. Et rñdet ꝫ eẽ iõ. q; natura diuina nõ vniuit sibi naturã humanã in vnitatẽ nature. sic vbũ dei vniuit sibi naturã humanã in vnitate perso

ne. Tertia ppõẽ hec. Sic ꝑuenit ꝟbũ dei corporis ⁊ anime vnionem ꝙ non assumpsit aliquam hominis personam. hanc magister insinuans dicit ꝙ verbum non assumpsit personam hominis. quia caro humana ⁊ anima que verbum assumpsit non fecerunt aliquam personam ante assumptionẽz sui. Sz contra istud obijcit dupliciter. ¶Primo sic. Uerbuz assumpsit animam. ſz erquo illa sit ꝑsona cuz rationalis nature indiuidua substantia verbum videtur assumpsisse personam. Secundo sic. Secunduz. b. Aug. in expositione symboli. verbum assumpsit hominem. sed cum homo sit persona videtur verbuz assumpsisse personam. quod est cõtra predicta. Ad primam obiectionem respondet magister dicens. ꝙ anima carni vnita non habet rationem persone sed tantum a corpore separata. cum igitur verbum non assumpsit animam separatam sed coniunctaz. videtur vt prius non assumpsisse personam. Et in hoc ꝙ magister dicit animam esse personam non tenetur a modernis doctoribus Ad secundum dicit: cum dicitur verbum assumpsisse hominem. ly homo accipiendum est vt est expressiuum nature. ⁊ nõ vt significat personam. Et tantum in speciali.

De intelligẽtia harũ locutionũ deus factꝰ ẽ homo. deus ẽ hõ. an his locutiõibus dicat deus factꝰ eẽ aliquid. vel esse aliquid. vel nõ esse aliquid.

Di .6. e

X premissis autẽ

emergit questio plurimuz ꝯtinẽs vtilitatis. ſz nimiuz difficultatis atqz perplexitatis. Cuz. n. constet ex predictis ⁊ alijs pluribus testimonijs. omnesqz catholici vnanimiter fateantur deũ factũ esse hominem: ⁊ ꝑm verum deum eẽ ⁊ verum hominẽ: queritur an his locutiõibus deꝰ factus ẽ hõ: filius dei factus ẽ filius hoĩs: deus est hõ: ⁊ homo est deus. dicatur deꝰ factꝰ eẽ aliquid: vel eẽ aliqd: vel aliquid dicatur esse deus: ⁊ an ita ꝙueniat dici: hõ factus est deꝰ. ⁊ filius hominis factus ẽ filius dei: sicut econuerso dicitur: ⁊ ex his locutiõibus non dicat deus factus eẽ aliqd: vel esse aliquid. Que sit intelligentia hax locutionũ ⁊ similiũ. In huius ꝑfunditatis reseratione ⁊ scrupulose que stiõis expositione pᷣimum differre inueniuntur sapientes.

Hõ in huius q̃ stiõis ex põsitiõe differũt sapiẽtes

Quorundam sententiam refert.

Alii enim dicunt in ipsa uer

bi incarnatiõe hominẽ quendã ex anima rõnali ⁊ humana carne cõstitutũ. Ex quibꝰ duobus oĩs verus hõ ꝯstituitur: ⁊ ille hõ cepit esse deus. nõ quidẽ natura dei sed ꝑsona verbi ⁊ deus cepit eẽ homo ille. Cõcedunt etiã hominem illuz assumptũ a verbo ⁊ vnitũ verbo. ⁊ tamẽ esse verbum: ⁊ ea ratione tradunt dictuz eẽ deũ factum hominem vel eẽ hominem: qz deus factus est: id est cepit eẽ quedaz substãtia ex anima rationali ⁊ humana carne subsistens: ⁊ illa substantia facta ẽ. id est cepit

eẽ deus: non tamen demigratiõe nature i naturaz: sed vtriusqz nature seruata proprietate factũ est. vt deus eẽt illa substantia: ⁊ illa substantia eẽt deus. Unde vere dicitur deus factus est homo. ⁊ homo factus est deus: ⁊ deus est homo. ⁊ homo deus: ⁊ filius dei filius hominis. ⁊ econuerso. Cũqz dicunt illuz hominẽ ex anima rationali ⁊ humana carne subsistere. nõ tamen fatentur ex duabus naturis eẽ composituz: diuina scilicet ⁊ humana: nec illius partes esse duas naturas. sed animam tm̃ ⁊ carnem.

Auctoritates ponit quibus muniunt suam sententiam.

Et ne de suo sensu tantum

loqui putentur: hanc sententiã pluribus muniunt testimonijs. Ait. n. August. in libro de trinitate. Cũ legitur verbum caro factum est in verbo intelligo veruz dei filium: in carne agnosco verum hominis filiuz: ⁊ vtrunqz simul vnam personam deum ⁊ hominem ineffabilis gratie largitate coniunctum. Idem in enchi. Christus iesus deus de deo est: homo autẽ natus est de spiritusancto ex maria virgine. Utraqz substãtia diuina ⁊ hũana filius est vnicus dei patris omnipotentis. de quo procedit spiritusſanctus vtrunqz vnꝰ. sed aliud propter verbum. ⁊ aliꝺ propter hominem. non duo filij deus ⁊ homo. sed vnꝰ dei filius. Deus sine initio. homo a certo initio. Idem in eodem. Quid natura humana in christo homine meruit vt in vnitatem ꝑsone vnici filij dei singulariter assũpta esset. Que bona voluntas. que bona opera precesserunt. quibus mereretur iste homo vna fieri persona cum deo? Nunquid antea fuit homo. ⁊ hoc ei singulare beneficium prestitum est vt singulariter promereretur deum. Hẽpe ex quo homo esse cepit: non aliud cepit eẽ homo q̃ dei filius ⁊ hic vnicus. ⁊ propterea dei verbum. quia est ab illo suscepta caro. facta est vtiqz deus. vt quemadmodum vna est persona quilibet homo anima. ſ. rationalis ⁊ caro. ita sit christus vna persona verbum ⁊ homo. Idem super Iohannem. Agnoscamus geminam substantiam christi diuinam ſ. quia equalis est patri. ⁊ humanam qua minor est patre. vtrunqz autem simul non duo sed vnus est christus. ne sit quaternitas non trinitas deus. Ac per hoc christus est. deus anima rationalis ⁊ caro. Idez quoqz in libro de predestinatione sanctoruz. Ille homo vt a verbo patri coeterno in vnitatem persone assumptus filius dei vnigenitus esset vnde hoc meruit? quod bonum eius precessit: vt ad hanc ineffabilem excellentiaz peruenret. Faciente ac suscipiente deo verbo. ipse homo exquo esse cepit filius dei vnicus esse cepit. Item homo quicunqz ita gratia fit chri

Augu⁹.

stianus. sicut gratia homo ille ab initio factus est christus. Idem in libro .xiij. de trinitate Gratia dei nobis in homine xpo cōmendatur. Quia nec ipse vt tanta vnitate deo vero coniunctus: vna cum illo persona filius dei fieret. vllis est precedentibus meritis assecutus. sed ex quo homo esse cepit. ex illo est deꝰ. Unde dictum est. verbum caro factum est.

Hylaꝰ. Hylarius quoque in .x. libro de trinita. ait Christum non ambigimus eē deuz verbū. neqz rursus filium hominis ex anima ⁊ corpore costitisse ignoramus. His aliisqz auctoritatibus vtuntur. qui hominem quendam ex aia rōnali ⁊ carne compositum dicūt deū factū sed gratia. nō natura. Sola.n.gra hūit ille hō non meritis vel natura vt eēt deꝰ siue dei filius vt haberet oēm sciam ⁊ potentiam quā habet verbū cum quo est vna persona. Hec tū in superioribus legit̄ q homo ille sit vna persona cum vbo. ⁊ sit ipsum verbum. sed etiam q anima rationalis ⁊ caro eadez p sona sit. ⁊ xps sit ⁊ deus.

X premissis autē emergit. q

c Circa istā di. 6. in q magr agit de incarnatione ꝓsiderata vt in facto eē. q̄runt tria. pº vtrū in xpo sit aliud eē vbi ab eē creato. 2º. vtrū xps sit aliq duo. 3º q̄ illarū trīū opi. q̄s recitat magr sit tenēda.

Arca pmū arguit̄ q nō. q: eē ꝓsequitur ens. ⁊ ita si xps hēret duo eē xps eēt duo entia aut sieēt vnū ens nō eēt nisi vnū p accīs! sz hē icōueniēs sz Ber. ad Eugeniū papā. Hec ē maxima ingt vnitas post illā q̄ ē in trinitate. vnitas p accīs nō pōt eē maxima iter vnitates creatas. igitur ⁊c̄.

Preterea nā humana nō vnit̄ vbo vt forma māe siue vt actꝰ potētie. sed magis eꝰ. q nō vnit̄ vt dās eē sz magis vt recipiēs eē igit̄ ⁊c̄. Preterea infinitum nō pōt recipe eē a creatura. q nō hz aliq̄d eē creatum a nā assūpta. Cōtra. 7. de tri. c. 4. ⁊. 5. sic ab eo q̄d sapere ē sapia. ita ab eo q̄d ē eē dicta ē eētia. sz nō pōt eē plures sapie qn sint plura sape. igit̄ ⁊c̄. Itez An sel. monolo. c. 6. sicut se hūt ista tria: lux: lucēs: lucē: sic eētia ens ⁊ eē. nō pōt aūt eē i aliquo plures luces qn sint plura lucere: q: multiplicato pōri eētialiter necessario multiplicatur suū posterius. q ⁊c̄.

Respondeo q in ista. q. certū ē de eē essentie q̄d tm̄ differt ab eētia in mō ꝓcipiendi q sūt in xpo tot alia eē quot essentie certū ē ēt de esse subsistētie. q̄d. s. ē eē actualis exīs tie in seipso nō depēdētis in subsistēdo ad aliō vt ad suppositū q̄d nō est nisi vnicū tale eē in xpo sic̄ nec nisi vnicū suppositū. de se ēt q̄d significat cōpōnē inteꝰ vnietis pdicatū cū sbo. q̄d est in sinchategorema. de quo dicit phs. 5. metha. q eē significat verū nō esse falsū. pz q tot sūt ibi talia eē quot pōt pdicari de sbo.

Sz de eē reali actualis exīe put distinguit̄ ab eē eētia ⁊ eē subsistētie ē dubitatio vtrū sit aliq̄d eē tale in xpo aliud ab eē increato. Et dr q nō q: si hec nā eēt in supposito ppio idē eēt eē nāe ⁊ psone. q ⁊ nunc

Dēricꝰ. qlº. 3. q. 3. q: hec psona supplet psonalitatē ppriā quātū ad esse psone. q quātū ad eē nāe. scz. q supplet eā terminando depēdētiā nāe ad suppositū sz nō supplet ponēdo istā idētitatē q̄ ē iter ista sili idē est eē nāe ⁊ psone quā do ē in supposito ppio. q: psona nō dicit nisi dupli-

cē negationē vltra eē nāe. q q̄tūcūq̄ psona tollat̄: eē nāe nō tollet̄. Preterea si ps aduenirēt de nouo toti hūti eē pfectū totū nō hērz aliq̄d eē ab illa pte sz tm̄ hēret nouū respectū ad illā ptē. ⁊ ps eēt per eē totiꝰ: sic eēt de manu cōcata de nouo supposito pexīti. Sed nā humana aduenit xpo q̄si iserta supposito pexīti. q nō dat sibi aliq̄d eē sed tm̄ recipit eē eiꝰ supposito illo hūte tm̄ nouū respectū ad eā. Preterea accīs nō dat aliq̄d eē sbo. q: tūc tot eēnt eē in petro quot accītia. nā humana q̄si accītalr aduenit vbo. q: pexisten ti ī se actu q ⁊c̄. Ista pō alr declarat̄ q: sic̄ quātitas cōparat̄ ad q̄litatē ⁊ sbam. ⁊ eadē q̄titate vtraqz est quanta suba q̄dē formalr q: recipit et qualitas quasi per accidens: quia recipitur in quanto. ita eadez exītia ē formalr suppositi q̄si dās eē sibi ⁊ nāe vnite supposito exīti quā exītiā pticipat nā assūpta. ⁊ ita nō oportet ibi ponere plures existentias. Goth. qº. 8. q pma.

Contra conclusionem bꝰ opi. arguit̄ multiplr. pmo sic. Gnātionis terminꝰ ē eē exītie vl aliq̄d hūs tale eē. ⁊. phy. tminꝰ p se gnātionis hz eē acqsitū p gnātionē filiꝰ dei vē gnābat̄ ex mr̄e tpaliter sm Damas. 3. c. ⁊ illiꝰ gnātionis tminꝰ ē aliq̄d inq̄s tū hūs eē exītie nō aūt icreatū. q: illud eē nō fuit eē p gnātionē tpalē. q aliud effectū. Preterea. 2. de aia vnē viuētibꝰ ē eē. sed in xpo fuit alia vita ab icreata alioqn nō fuisset vē mortuꝰ. q: mors ē puatio vite. vita aūt icreata puari nō potuit. ⁊ ita fuit in eo aliud viuere ⁊ p ꝓns aliud eē. Preterea aia creabat̄. creatio terminat̄ ad nāliē exīs. q fuit aliqua exītia actualis aie inq̄stū terminauit istā actionē nō icreatā. ergo creata. Itē illā nām quā vbū psonauit tota trinitas pdurit in rōne eāe efficiētis ⁊ ꝓseruātis nō terminabat̄ nisi ad aliq̄d existere nō increatū q: nihil efficit se. igit̄ ⁊c̄. Preterea si ista nā dimitteret̄ a vbo nō oporteret sibi acqri nouū eē p generationē nec p creationē. ⁊ tū ipsa dimissa ex hoc q damissa nō eēt annihilata nec eēt ens in pō vt aīa anxpi añ creationē. ergo hēret aliq̄d eē in actu ⁊ nō nouū q: p nullā mutationez positiuā. q idē q̄d mō hz. igit̄ ⁊c̄. Preterea nā angeli posset assumi a vbo. ⁊ illa nō pōt manē eadē nisi maneat sua exītia eadem sm istos. q nec nā humana mō posset manē eadē in xpo nisi maneret sua exīstētia. ꝓña ē manifesta q: ita ītrīseca ē exītia sua vni sic̄ alteri. q ⁊c̄. Preterea fundamētū rōnis nāliē p cedit rōnē. ⁊ sm eē actuale pcedit rōnem relatiōis actualis vnio ista fuit rō actualis. q eiꝰ fundamētuz pcessit nāliter sm eē actuale: fūdamētū illō erat ipa nā totalis. igit̄ ⁊c̄. Cōfirmat̄ q: pus nāliter aīa pficit corpꝰ q̄z tota nā eēt nata assumi in illa pri forma fuit actꝰ māe ⁊ p ꝓns dabat̄ eē sibi q̄d nō corrūpebatur per assūptionē. Cōtra rōnes istiꝰ opi. ꝓ pmā arguo sic. Si vbū tm̄ hēat respectū nouū ad nām ⁊ ille erit respectꝰ rōnis tm̄ cū per respectū rōnis nō dicat̄ sm formalr eē aliq̄d. q vbū inquātū hō nō erit formaliē aliq̄d ꝓns ē ꝓ illud extra de hereticis cū xps. ergo ⁊c̄.

Preterea ps aduenies toti nō dat eē toti sed recipit q: pficit a forma totius. q: si remaneret distincta sicut pus nō recipet eē totiꝰ sed vel hēret ppriū esse: vel nullū. sz nā humana vnita vbo nō informat a vbo sz manet simplr distincta. vel igit̄ nullū eē hz vel aliq̄d eē ppriū. Contra aliud arm de accīte arguo sic: accīs hz ppriū eē actualis exītie. q: pōt p se existere. igit̄ ⁊c̄. Itē gnātionē terminat sm qd: sed nullius gnātionis terminꝰ car et eē actualis exītie. igitur ⁊c̄. Preterea fcā trāsbatione panis in corpꝰ quantitas ē ibi actualr exīs ⁊ nullū eē acqrit sibi p trāsbationē sbi: q: p nullā trāsmutationē positiuā puta gnātionē vel creationē. q pus in sbo hēbat actualē exītiam ⁊ eādē quā pus igit̄ ⁊c̄. Cōtra tertiā psuasiōez

de ꝯtitate illa si valeret: ꝓcluderet ꝙ nã humana eſſet formaliꝛ exĩs forma increata qꝛ q̃litas ẽ formaliꝛ ꝯta eadẽ ꝯtitate q̃ ſba ⁊ tũc nã illa essz formaliꝛ bõa bõitate ĩcreata. ⁊ ita ĩ infinitũ diligibilis. ⁊ sic ꝺ̃ veritate ⁊ ꝺ̃ alijs.

Concedo conclusiones pri

max rõnũ: ꝙ nã ista ex quo nõ ẽ tñ ĩ itellectu neqz in cã sz extra cãz suã necessario hz suã ꝑpaz existentiam actualẽ sicut ſnũ ꝓpriũ ee gꝺditatiuũ sz nõ hz ꝓpriaz ſbſiſtẽtiaz qꝛ ſbſiſtẽtia vltra exĩtiã nihil addit nisi negationẽ duplicis depẽꝺẽtie sicut dictũ ẽ ꝺ̃ pſonalitate. di. j. q. j. ista aũt exĩtia nõ ẽ idepẽꝺẽs sicut nã cuiꝰ ẽ sz talis exĩtia ẽ ibi tñ exĩtia vbi. iõ hic ẽ tñ vna ſbſiſtẽtia. Dico ctiã vlterius ꝙ ẽ alia exĩtia ab ĩcreata que sit ꝓpria exĩtia huius suppoſiti. Et simplr. Primuz ꝺe claro p oppoſituz. Jõ. n. exĩtia pedis mei nõ est exĩtia mei sz sit ĩ me qꝛ ego nõ suz pes neqz ſubſiſtẽs rĩſpectu pedis sicut ſuppoſitũ reſpectu nãe sz ecõuerso magis pes exiſtit ꝑ exĩtiaz mei ⁊ iõ existentia pedis nõ ẽ alia ab illa qua exiſto sz tñ ẽ aliqua exĩtia ptialis ĩ illa qua exiſto sed oppoſitũ ẽ hic. verbuz. n. ſubſiſtit ĩ nã humana sicut ſuppoſitũ in natura ꝑꝑ qꝺ ꝓprie ꝺ̃ hõ ⁊ iõ ꝓprie ẽ exĩs exĩtia huiꝰ nãe: 2° dico ẽt ꝙ simplr existit ista exĩtia. lz. n. ſor. formaliꝛ existat exĩtia albi qꝛ formaliꝛ ẽ albus nõ tñ simplr sz ꝑm qꝺ existit illa exĩtia qa illa exĩtia ẽ ꝑm quid ⁊ maxie reſpectu exĩtie sortis q̃ ẽ in se exĩtia simplr sed ĩ ꝓpoſito exĩtia nãe hũane ẽ in se exĩtia simplr ꝓut ens diuidit in ens simplr ⁊ i ens ꝑm qꝺ. ⁊ ens similiter est ſubſtãtia ens sz qꝺ est accidens ꝑm commẽ. primo phi. cõm. 9z. exĩtia ãt nãe humane ẽ exĩtia ſbe. igit cũ verbuz diuinũ simplr sit hõ simplr existit illa exĩtia. Et si dicas ꝙ vez est ꝙ eius exĩtia ĩ se est exĩtia simplr non tñ in verbo. Cõtra q̃lis est existẽtia in se tale existere dat cuicunqz existenti ꝓ ipam: verbum existit exĩtia ista. ſ. ꝓ nãm humanã. igit ⁊c. Et istꝺ̃ vltimum forte erat rõ inductiua aliorũ ꝺe ista opi. qa ista exĩtia nãe hũane nõ erat ꝓma exĩtia huiꝰ ſuppoſiti: ſed aduenies ei iã hñti eẽ pfectũ: ideo videbatur eẽ exĩtia ſuppoſiti ꝑm quid: vt sic lz in xpo ꝺeberent ꝓcedi eẽ ꝓ les exĩtias nõ tñ plures exĩtias xpi: qꝛ tñ vna vt ꝓma essz eiꝰ simplr alie ãt essent ſz qꝺ. Sz istud nõ ꝓcludit qꝛ nõ ois exĩtia alicuiꝰ nõ ꝓma ẽ eiꝰ ſz qꝺ si illꝺ̃ nõ ẽ natũ ꝺare exĩtiã ꝑm qꝺ q̃lis ẽ ois nã ſbalis q̃litercũq; se hẽat ad illud cuidat eẽ. Nꝺ̃ si ois fiat altercatio ꝓ eoꝺẽ accipi eẽ nõ ꝓm suppoſiti ⁊ ñ simplr tũc nõ ẽ ꝓtẽtio nisi i vbo neqz opi. q̃ videt oppoſite ꝺ̃dicũt. Sz qñ res ꝓstat nõ ẽ vis faciẽda ĩ noie ſz Aug. ꝓ° retrac. hec opi. 2ª ꝯtũ ad illꝺ̃ qõtenet ꝺ̃ duplici exĩtia actuali ꝓfirmat ꝓ Damas. c. vi. vbi vult ꝙ qꝛ i xpo sũt due volũtates ⁊ duo velle sz eẽ ĩmediati ſe hz ad essentiã ꝯz velle ad volũtatẽ. ꝯ magis necesse ẽ ipa pluriſicari ſz plalitatẽ nature vl ꝓfirmatur sic nã ẽ ⁊ ꝑncipiũ opãdi vt distinguit ꝺ̃ ſuppõitũ ꝯ ꝑncipiũ eẽndi in actu

Ad argumenta

Ad ꝑmuz dico ꝙ si in xpo sint due volũtates nõ tñ duo volẽtes qꝛ ꝓcretũ ñ nũerat absqz nũeratiõe ſuppoſiti sic pz ꝺ̃ habẽte duas sciẽtias q ñ ꝺ̃ duo sciẽtes. ita ĩ ꝓpoſito si sint plura eẽ quoꝝ vtrũqz erit eẽ simplr ſuppoſiti nõ segt ſuppoſitũ eẽ duo entia. Et ẽt i forma arguẽdi cũ ꝺ̃ eẽ ꝓstituit ens. ꝯ plura eẽ plura entia ẽ fallacia ꝑtis a deſtructione anteceꝺẽtis. diuiſio. n. antis ⁊ ꝑtis icludit aliqz negatiõez circa vtrũ qz. Et ad cõfirmationez poſitionis cũ ꝺ̃: ꝙ tunc esset xps ens p accns: dico ꝙ si accipiat ibi ꝓprie p accns vt aggregat duo genera vel res duoꝝ generꝝ: nõ est ibi ens p accns: qꝛ nã ꝺiuina ĩ nullo genẽ ẽ: nã ẽt hũana nulli accidit qꝛ ve ẽ: si tñ ꝺicat vnũ p accns iprope

qꝺ cũqz includẽs duo quoꝝ vnuz aduenit alteri hñti esse cõpletuz ⁊ nõ est forma p se informãs illud ꝑſtituens. 3m posset ꝓcedi lz in ꝓpoſito nõ bñ sonet. ſz ꝺ̃ intellectũ vocabuli arguit: qꝛ ista vnitas est maxia ſmber. Ad Ber. dico ꝙ vnitas põt ꝺici maxima: vl ex ꝑuatiõe distinctionis vel ex pfectiõe illoꝝ vnitorũ ĩ ipa vnitate. ꝑmo mõ nõ ẽ hic maxia vnitas qꝛ maxima ẽ ꝺ̃ distinctio nãꝝ 2° mõ põt ꝓcedi maxia vnitas post vnitatẽ trinitatis qꝛ ipsa vnita sũt pfectiſſima qꝛ vnũ ẽ ifinitũ ⁊ alterꝝ ẽ ſba pfecta ĩ se. ⁊ ex vnõe eiꝰ ad reliquũ ẽ pfectiſſimũ p cõicatiõez idiomatum qꝛ ẽ deꝰ. Ad aliud ꝓcedo ꝙ nã hũana est possibilis sicut effectꝰ ẽ possibilis reſpectu cãe sed nõ sicut pfectibile ab ipo vbo qꝛ verbũ nulliꝰ põt eẽ forma ⁊ econuerso ⁊ nã nõ ẽ forma vbi iõ nõ ꝺat eẽ p informatiõem sed p vnionẽ. ſic. n. ex ista vniõe vbũ hac nã est hõ ita hac nã ẽ exĩs exĩtia huiꝰ nãe. Ad aliꝺ̃ pz p idẽ qa ifinitũ nullã pfectiõez recipit q̃ iformet ipz tñ sic ista nã vnit sibi sine receptiõe passiua alicuiꝰ pfectiõis i vbo ita vbũ ex tali vniõe ẽ existẽs existẽtia huiꝰ nãe. Ad argumta ꝑ opi. pz ꝺ̃ pte reſpectu totiꝰ ⁊ accñte ⁊ ꝯtitate qꝛ i ꝓbata sũt arguẽdo ꝺ̃ eã. nec. n. ista nã est ps alicuiꝰ totius. nec i se accidens nec formaliꝛ existens existẽtia ĩcreata.

Ecundo quero.

vtrũz ehriſt sit aliqua duo. ꝙ sic qꝛ xps ſz ꝙ hõ ẽ aliqd. ſz illꝺ̃ ex ꝺ̃ hereticis. Cũ xps. ⁊ ſz ꝙ deꝰ ẽ aliqd ꝯ ſz ꝙ hõ ẽ idẽ aliqd qꝺ̃ est deꝰ vl aliqd aliꝺ̃ ⁊ non ꝑm ꝙ hõ. ẽ idem aliqd ꝙ deꝰ qꝛ tẽ deꝰ eẽt hũanitate. ꝯ aliꝺ̃ ⁊ aliud aliqd. ergo duo. Preterea Dama. liij. c. ñ totꝰ xps ẽ deꝰ. ñ solũ. n. est deꝰ si ñ ẽ tñ deꝰ ꝯ ẽ deꝰ ⁊ aliqd aliꝺ̃ ꝯz deꝰ ⁊ ita duo. ꝓa pz ex sili qꝛ si hõ currit ⁊ ñ tñ hõ currit. ꝯ aliꝺ̃ ab hoie currit. ꝯ silr a pte ꝑdicati. Preterea ꝑm phz 5°. metha. c. de vno. ꝺ̃ia spẽ infert ꝺ̃iaz nũero. sic ꝺ̃ia genẽ infert ꝺ̃iaz spẽ. sed hẽ ꝺ̃ia q̃si specificata nãꝝ. ꝯ nũeralis. ⁊ ita duo. Preterea sic masculinũ ptinet ad ſuppoſitũ: ita neutꝝ ad nãz. ⁊ ecõuerso ſz Dama. liij. c. ꝯ cũ ibi sint due nature ꝑt ꝺici duo neutraliꝛ. sic ꝓp vnitatẽ ſuppoſiti ꝺr vnꝰ masculine. Cõfirmat rõ qꝛ tres pſõe ꝺiuie sic ꝺicũt tres masculine ꝓp trinitatẽ ſuppoſitoꝝ. ita ꝺicũt vnũ neutraliꝛ ꝓp vnitatẽ nature. ꝯ p oppoſitũ ꝫ. Cõtra xps ñ ẽ niſi deꝰ ⁊ hõ ⁊ hec ñ sũt duo qꝛ deꝰ ẽ hõ ⁊ ois ꝑdicatio ẽ reſpectu alicuiꝰ vnitat sine pse ꝺr sine p accns ꝯ ñ dualitas ꝯ ñ ẽ aliq duo. Preterea athanasiꝰ i symbolo. ñ duo tñ sz ẽ vnꝰ xps. Itẽ hilar. ix. de tri. vide illud ad alꝫ auctes bonas p ro ⁊ ptra. quere. di. vij. in. ij. opi.

Ad queſtiouem

dico ꝙ ꝓclusio ẽ manifesta ꝙ ñ ẽ duo masculine qꝛ ñ due pſone qꝛ tũc nõ eẽt vnio i pſona nec duo neutraliꝛ qꝛ nõ ẽ natura hũana lz habeat i se duo neutraliter. i. duas naturas. ꝯ nullo modo duo.

Ad primum

argm in oppoſitũ dico ꝙ ⁊ si inquãtũ deꝰ sit aliqd ⁊ i ꝯtuz hõ sit aliqd ñ tñ sequit ꝙ inꝯtũ hõ sit idẽ aliqd qꝺ̃ ẽ deꝰ nec aliud aliqd qꝛ ꝓprie accipiẽdo inꝯtum vt. ſ. notat illud quod segt eẽ rõnẽ inherẽtie ꝑdicati ẽ fallacia ꝑtis. arguẽdo ab inherẽtia ꝑdicati supioris ad inherẽtiã ꝑdicati inferioris cũ inꝯtũ. vñ nõ oz illud quod ẽ rõ inherẽtie supioris eẽ rõnẽ inherẽtie inferioris. nũc ãt esse idẽ aliquid quod ẽ hõ est inferiꝰ ad eẽ aliquid dictũ de vbo. ⁊ silr eẽ idẽ aliquid quod ẽ deꝰ est inferius ad esse aliquid dictum de homine. ⁊ iõ lz inꝯtũ sit hõ aliqd si tñ segt ꝯ inꝯtũ hõ ẽ idẽ aliqd deꝰ ẽ deꝰ. Silr ex alia pte lz inꝯtũ deus sit aliqd nõ tñ inꝯtũ deus ẽ idẽ aliqd qꝺ̃ ẽ hõ. Et si arguas. ꝯ ẽ aliud aliqd qꝛ idẽ ⁊ diuersuz sũt ꝑ se ꝺ̃ie ẽtis diuidẽtes oẽ ens 7°. metha. 8ñ°. nõ segt qꝛ neutꝝ oppoſitoꝝ oz ineẽ cũ inꝯtũ. neqz. n. deitas ẽ rõ eẽndi ideꝫ

hõi q; tẽ l p;e essz rõ cẽndi idẽ hõi. neqz ẽ rõ eẽndi aliꝺ ab hoie qa tẽ repugnarz ei istud qꝺ ẽ eẽ hominẽ qꝺ ẽ falsuz q; deus ẽ hõ. silr hũanitas ñ ẽ rõ eẽndi idẽ deo q; tũc in quolz homine essz rõ eẽndi idẽ deo ⁊ tũc ois hõ essz de⁹, nec ẽ rõ eẽndi aliud a deo q; tũc repugnaret cuilz hõi eẽ idẽ deo. Si tũ ly inq̃tũ. nõ acciperet stricte put dicit inherẽtia p̃dicati sed tm̃ put dicit rõnez illã ꝓz quã sbiectũ accipit ī se possz ꝓcedi q inq̃z tũ hõ ẽ idẽ aliqd qꝺ ẽ deus. sz tũc nõ seq̃t q hũanitate essz deus q; hꝫ nõ ptinz ad istũ intellectuz de ly inq̃z^m sed ad p̃mũ. Ad aliud dico q lz cõiter nõ sit tradita ogica ꝺ exclusiõe addita p̃dicato. forte q; importat negatiõez ex pte p̃dicati q̃ nõ determinat in ꝓpatiõe ad p̃cedẽs ⁊ sincbateogorema natuz ẽ determinare vnũ extremũ in ꝓpatiõe ad aliud extremũ. tũ q; rei ẽ ꝓmo sbiectus ⁊ nõ econuerso p̃t dici q dictio exclusiua alio mõ excludit addita sbiectio alio° addita p̃dicato q; addita sbiectio p̃cise excludit respectu p̃dicati oẽ illud de quo vere nõ dr̃ subiectũ neqz p se neqz p accẽs. puta solũ albũ currit. forte currere vl musicuz currere nõ excludit sed nigrũ currere. lz for. vel musicus nõ dicat de albo nisi p accẽs. sz ex pte p̃dicati excludit respectu sbiecti qcqd nõ formalr vel eẽntialr dr̃ de p̃dicato nec ecõuerso ⁊ maxie ciusdez generis. puta hꝫ est solũmodo albũ põt excludi q huic sbiecto nulla q̃litas inhereat nisi albedo: ⁊ hꝫ mõ accipit i diuinis cũ negat ista. xps est sol⁹ hõ vl solus deus. hec enī falsa ẽ. nõ q; aliqd dicat de xpo de quo nõ dicat deus. sed q; nõ oẽ dictũ de xpo ẽ formalit vl eẽntialiter deus q; hõ dr̃ de xpo. ⁊ tm̃ nõ ẽ formalr deus vl dictũ ꝺ deo. ꝓcedit g̃ ista cõiter i hac mã xps nõ ẽ tm̃ hõ nec tm̃ deus. sed nõ seq̃t ex hꝫ̃ g̃ est aliud q̃z hõ vel aliud q̃z deus. sed ẽ fallacia p̃tis arguẽdo ab aliquo habẽte plures cãs vitatis ad vnã illaz i ꝓposito. n. verificat añs p iste ītellectu. xps nõ solũmõ illud qꝺ ẽ formalr vl eẽntialr deus vl nõ habẽs solẽ deitatẽ. q̃si illa exclusio ponat circa abstractũ ītellectũ i ꝓcreto. qꝺ exponit p habẽs talẽ formã ꝓz Damas. c. viij. De⁹. n. ẽ hñs nãz diuinã ⁊ hõ hũanã ⁊ ita põt negari ista ꝓpõ. xps ẽ tm̃ hõ. vl qꝺ exclusio excludat a p̃dicato formalr accepto. s. q nõ ẽ tm̃ id q ẽ formalr hõ vl q excludat a forma ivortata p p̃dicatũ. nõ ãt a suppposito habẽte formaz. si nõ est hñs solã hũanitatem ⁊ rõ isti⁹ acceptiõis exclusiõis ī p̃dicato nõ ī subiecto posset assignari q; lz sbiectũ supponat p suppposito. p̃dicatũ tm̃ p̃dicat formã importatã p ipz ⁊ nõ suppositũ. Ad dictũ Damas. cũ dicit. nõ totũ xps ẽ de⁹ põt exponi sincbategerõatice sic. i. nõ vtraqz natura est deus. vel non formaliter. i. non vtrũqz qꝺ ẽ in eo est deus. Ad aliud de 5° metha. ꝓcedo q i christo sũt due nãe nũero. sz nõ seq̃t q christus sit duo nũero qa christus nõ ẽ altera illaz duaz nãz. Ad vltimũ pz p idem quia due essentie dicuntur duo neutraliter. sz non propter hoc christus ẽ duo neutralr q; nõ ẽ ille due nãe. vñ ad ꝓcludẽdũ hꝫ predicatũ eẽ duo ꝺ xpo si nãe sumãt p medio. vl maior erit falsa. ⁊ hꝫ si nature significẽt in ꝓcreto. vl mior si in abstracto. vl si i maiõi sumãt i abstracto. ⁊ i mior i ꝓcreto erit q̃ttuor tm̃ ⁊ si sumat ⁊ sic humanitas ⁊ deitas sunt duo christ⁹ ẽ hõ ⁊ de⁹ g̃ duo hꝫ sunt 4°r si q̃ hũanitas deitas ⁊ deus ⁊ hõ christ⁹ ⁊ duo sic nihil seq̃t. Per hꝫ pz ad silẽ ꝺ ꝓsonis. tres. n. psone sũt vnũ q; illõ vnuz qꝺ ẽ natura predicat ꝺ eis simlr ⁊ ꝺ q̃libz earum. si ãt hẽrent aliqd vnũ qõnõ predicat ꝺ eis. puta si tres hoies haberẽt vnam animã ꝑm fictionẽ aut eis nõ dicerent aliqd vnum sed habẽtes vnum. Ita in proposito christus nõ dicitur duo lz habeat in se duo vel duas naturas humanam. s. ⁊ diuinam. sicut nec compositum per se dicitur duo. licet habeat in se duo. materiam ⁊ formam.

Aliorum sententia.

Sunt autem et alii qui istis in pte ꝓsentiũt: sed dicũt hoiez illũ nõ ex aia rõnali ⁊ carne tm̃. sz ex hũana ⁊ diuina nã. i. ex tribus substãtijs diuinitate carne ⁊ aia cõstare: ⁊ hũc iesuz xp̃m fatent̃ ⁊ vnã psonã tm̃ eẽ: añ incarnationẽ vero solũmõ simplicem: sz in icarnatiõe factã ꝓpositã ex diuinitate et hũanitate. Nec ẽ ideo alia psona q̃ pus. sz cũ p;ius eẽt dei tm̃ psona. i. in incarnatiõe fcã ẽ ẽt hois psona. nõ vt due eẽnt psone sz vt vna ⁊ eadẽ eẽt psona dei ⁊ hois. Persona ergo q̃ pus erat simpler ⁊ in vna tm̃ nã exñs. in duabus ⁊ ex duab⁹ subsistit naturis: ⁊ psõa q̃ tm̃ deus erat fcã ẽ ẽt verus hõ. subsistẽs non tm̃ ex aia ⁊ carne: sed ẽt ex diuinitate. nec tm̃ psõa illa dz dici fcã persona: q̃uis dicat̃ fcã psona hois. Fcã ẽ igit̃ illa psona: vt gbusdã placet: qddã subsistẽs ex aia ⁊ carne: sed nõ ẽ fcã persona vel sba vel nã: ⁊ inq̃tũ est illa subsistens ꝓposita ẽ. Inq̃tũ aũt vbum est: simplex est.

Auctoritates etiam ponit q̃ hanc probant sententiam.

De hoc augustinus i libro senten. psperi ait. Quodcis oibus approbare ꝓtendim⁹ sacrificiũ ecclie duob⁹ ꝓstare. duobus ꝓfici. visibili elemẽtoz spẽ. ⁊ inuisibili dñi nr̃i Jesu xp̃i carne ⁊ sanguie. sacrõ ⁊ re sacri. i. corpe xp̃i. sicut xp̃i psona ꝓstat ⁊ ꝓficitur ex deo ⁊ hoie. cũ ipe xps ver⁹ sit de⁹ ⁊ ver⁹ hõ. Quia ois res illaz rez naturã ⁊ vitatẽ in se ꝓtinet ex qbus ꝓficitur. De hoc eodẽ Jo. damascen⁹. In dño nr̃o Jesu xp̃o duas qdem naturas cognoscimus. vnã añ hypostasiz ex vtrisqz ꝓpositã. Incarnat⁹ ẽ ergo xps ex virgine assumẽs p̃mitiã nr̃e masse. vt ipa ex tite rit in carne hypostasis. q̃ dei vbi hypostasis ꝓposita ⁊ facta fuerit: q̃ pus simplex erat vbi hypostasis. Cõposita vero ex duab⁹ pfectis naturis: deitate ⁊ hũanitate. ⁊ ferat ipa diuine vbi dei filiatiõis characteristicũ ⁊ determinatiuũ idioma. ꝑm q̃ diuisa ẽ a p̃re ⁊ spũ scõ. et carnis characteristica ⁊ determinatiua idiomata. ꝑm que differat a nr̃e ⁊ reliquis hoib⁹ Itẽ vnã hypostasim filii dei ꝓfitemur i duabus naturis pfecte se hñtib⁹ deitatis ⁊ hũanitatis ⁊ incarnatã eẽ eãdez hypostasim. ⁊ has duas naturas custodiri ⁊ manere in ipo post vnionẽ nõ seorsuz ⁊ scõm ptes ponentes singulã. sz vnitas inuicẽ in vnã ꝓpositaz hypostasim. substãtialẽ. n. ingimus vnionẽ. s. verã ⁊ nõ scdz fãtasiã: substãtialẽ aũt nõ duabus naturis pficiẽtibus alterã. s. vnã cõpositã naturaz: sed vnitas inuicẽ in vnã hypostasiz cõpositã filii dei ⁊ manere eandez substãtialem dr̃itiam determinam⁹ ⁊ creabile remãsit creabile. ⁊ q̃ increabile increabile ⁊ mortale mortale. ⁊ immortale imortale. ⁊ circũscriptibile

circũscriptibile ⁊ icircũscriptibile incircunscriptibile ⁊ hoc qdẽ refulget miracul'. De hoc ẽt Aug⁹. Aug. in li. de tri. ait. Quẽadmodũ fm deitatẽ vna ẽ patris filijq; natura. ita ẽt iuxta hũanitatẽ eadẽ ẽ mris ⁊ filij vna natura. Ex vtraq; ergo ſba ⁊ diuinitatis ⁊ humanitatis vnuſ atq; idẽ eſt deus dei ⁊ hois filius Jeſus xp̃s vt ver⁹ deus ita ẽt hõ verus. Jdẽ etiã in lib. xiij. de trini. Sic deo ꝺiũgi potuit hũana natura vt ex duabus ſubſtãtijs fieret vna pſona Ac per hoc iã eſt ex tribus deo anĩa ⁊ carne. His aliiſq; pluribus auctoritatibus ſe muniunt q dicũt pſonã xp̃i cõpoſitã eẽ vel factã ſiue conſtantem ex duabus naturis ſiue ex tribus ſubſtantijs.

Tertia aliorum ſententia.

Sunt etiam alii qui in incarnatione v̄bi nõ ſolũ pſonã ex naturis cõpoſitam negãt. verũetiã hoiem aliquẽ ſiue ẽt aliquã ſubam ibi ex aĩa ⁊ carne cõpoſitã vel factã diffitẽtur. Sed ſic illa duo. ſ. anumã ⁊ carnẽ verbi pſone vel nature vnita eẽ aiũt. vt nõ ex illis duobus vel ex his tribus aliqua natura vel pſona fieret ſiue cõponereẽ. ſed illis duobus velut indumento verbũ dei veſtiretur vt mortaliũ oculis ꝯgruẽter apperet. Qui iõ dñ verus factꝰ hõ. q; veritatẽ carnis ⁊ anie accepit. Que duo etiã in ſingularitatẽ vel vnitatẽ ſue pſone accepiſſe legiẽ. nõ q; illa duo vl' aliqua res ex illis cõpoſita ſit vna pſona cum verbo vel ſit verbũ. ſed q; illis duobus accedentibus verbo nõ eſt pſonarũ numerus auctus vt fieret quaternitas in trinitate. ⁊ q; ipa pſona verbi que ꝓus erat ſine indumento. aſſũptione indumenti nõ eſt diuiſa vel mutata ſed vna eadẽq; immutata pmãſit. Qui ſcõz habitũ deũ ⁊ hominem fcm̃ dicũt. Accipiendo.n. hominem dictus eſt deus factus ẽ hõ ⁊ ꝓpter acceptũ hominem dicit deus v̄e eẽ hõ. ⁊ ꝓpter aſſumentem deũ dñ hõ eſſe deus Alaz ſi eſſentialr̃ inqunt illi deus eſſe hõ. vel homo eſſe deus intelligeretur. tunc ſi deus aſſũpſiſſet hominem in ſexu muliebri ⁊ mulier eſſentialiter deus eſſet ⁊ ecõuerſo. At potuit deus aſſũpſiſſe hominem in ſexu muliebri. potuit ergo mulier eſſe deus ⁊ econuerſo

Auctoritates inducit quibus hec ſentẽtia roboratur.

Ac autem ⁊ iſti de ſuo ſẽſu influere videãtur teſtimoniis in medium ꝓductis qõ dicũt ꝯfirmãt. Ait enim Aug⁹. in li. de gr̃a noui teſtamenti. Sicut nõ augeẽ numerus ꝓſonarũ cũ caro accedit anime vt ſit vnus hõ: ſic nõ augeẽ numerus ꝓſonarũ cuz hõ accedit verbo vt ſit vnus hõ xp̃s. Legiẽ itaq; deus hõ vt intelligamus huius pſone ſingularitatem nõ vt ſuſpicemur in carnẽ mutatã diuinitatem. Jdem quoq; tractãs illud v̄bũ apli. Habitu inuentꝰ eſt vt hõ. manifeſte oñdit deũ dici fcm̃ eſſe hominem. vel eſſe hominem ſm habitũ in lib. lxxxiij. q. ita inq; ens. Multis modis habitũ dicimus vel habitũ animi ſicut diſcipline ꝓceptiõem vſu firmatã vel habitũ corꝑis ſicut dicimus alium alio validioreꝫ vl habitũ eoꝝ que mẽbris accomodãtur extrinſecus. vt cũ dicim⁹ aliquez veſtitũ vel calciatũ ⁊ huiuſmodi. Jn oĩb⁹ generibuſ manifeſtũ eſt in ea re dici habitũ que accidit vel accedit alicui ita vt eã poſſit ẽt nõ hãe. Hoc aũt nomẽ ductũ ẽ ab illo v̄bo qđ eſt hãe. Habitꝰ ergo in ea re dñ que nobis vt hẽaẽ accidit vel accedit. Verũtñ hoc interest q; quedã eoꝝ que accidũt vel accedũt vt habitũ faciãt nõ mutãtur. ſz ipſa mutãt in ſe integra ⁊ incõcuſſa manẽtia. ſicut ſapiẽtia accedẽs homini nõ ipſa mutaẽ ſed hominẽ mutat quẽ de ſtulto ſapiẽtem facit. Quedã vero ſic accedũt vel accidũt vt mutent ⁊ mutẽtur. vt cibus q amittens ſpẽm ſuã in corpus vertitur ⁊ nos cibo refecti ab exilitate atq; lãguore in robur atq; valentiã mutamur. Tertium genus eſt cũ ea que accidunt vel accedũt. nec mutãt ea qbꝰ accidũt nec ab eis ipa mutantur ſicut annulus poſitꝰ in digito. qđ genꝰ rariſſime repit. Quartũ genus eſt cũ ea qut accidũt vel accedunt nõ mutãtur a ſua natura ſz aliaz ſpẽm ⁊ formã accipiunt vt eſt veſtis que deiecta atq; ꝺpoſita nõ hz eã formã quã ſumit induta. Jnduta enim membris accipit formã quã nõ habebat exuta. qđ genus cõgruit huic cõparationi. Deus.n. filius ſemetipm exinaniuit nõ formã ſuã mutans ſz formã ſerui accipiens. neq; ꝺuerſus aut trãſmutatꝰ in hominem amiſſa incõmutabili ſtabilitate ſed in ſimilitudine hominũ factꝰ eſt ipſe ſuſceptor. verũ hominem ſuſcipiendo habitu inuentꝰ eſt vt hõ. i. hũdo hominem inuentꝰ eſt vt hõ nõ ſibi ſed eis qbus in homine appuit. Qđ aũt dicit vt hõ veritatem exp̃mit. nomine ergo habitus ſatis ſignificauit apls ãliter dixerit in ſilitudinem hominũ factus. q; nõ trãſñ curatione in hominez ſz habitu factus eſt cũ indutꝰ eſt hominez quez ſibi vniens quodã modo atq; ꝺformãs immortalitati eternitatiq; ſociaret. Nõ ergo opz intelligi mutatuz eſſe v̄bũ ſuſceptione hominis ſicut nec membra veſte induta mutãtur q̃uis illa ſuſceptio ineffabilr̃ ſuſceptuz ſuſcipienti copl'aret. Nil verbis apte innuẽ vr̃ Aug⁹. deuz dici factum hominem ſcõm habituz. Qui etiam ipſius incarnationis moduz volens exp̃mẽ q̃renti bus in. iii. li. de tri ait. Si q̃ritur ipſa incarnatio quõ fcã ſit ip̃m verbuz dei dico carnez factuz. i. hominez fcm̃. Nõ tñ in hoc q; fcm̃ eſt ꝺuerſuz atq; mutatuz. ſz carne vt carnibus cõ

Augu⁹.

Prima ſpecies habitus

Secũda

Tertia.

Quarta ſpecies cõgruit huic cõparatiõi

Augu⁹.

De mõ incarnationiſ.

gruēter apparz indutū. Jta ſane factuz vt ibi
ſit nōt nī ỽbū dei ⁊ hois caro. ſed etiaz rōnal'
hominis anima. Atqz hoc totū ⁊ deuſ dicat'
ꝓpter deū. ⁊ hō ꝓpter hominē. Qđ ſi diffi-
cile intelligit' .mēs fide purgeē a peccatis ab
ſtinendo ⁊ bona operādo. difficilia enz ſunt
hec. Jdez in li. de fide ad Petruz. Dei filiꝰ
cuz ſit deus eternꝰ ⁊ verus. ꝓ nobis factus ē
hō verus ⁊ plenus. Jn eo verus. qz verā hz
deus ille hūanam naturam. Jn eo vero ple-
nus qz ⁊ carnem humanaz ſuſcepit ⁊ animaz
rationalē. Jtem. Non aliud fuit illa dei ſum
mi ſuſceptio vl' exinanitio niſi forme ſeruilis
i. nature hūane ſuſceptio: vtraqz g̃ eſt in xp̃o
forma: qz vtraqz vera ⁊ plena eſt in xp̃o ſub-
ſtantia. diuina. ſ. ⁊ humana natura. Jdem in
libro ꝯtra Mariminum. Cum eſſet ꝓ ſeipz
inuiſibilis. viſibilis in homie apparuit: quē
de femina ſuſcipere dignatꝰ eſt. Jdem in eo
dem. Nos xp̃m dn̄m verum hominē ſuſce
piſſe credimus: ⁊ in ipo viſibiliter inuiſibilē
hominibuſ apparuiſſe. Jn ipo inter homies
conuerſatū fuiſſe. Jn ipo ab hominibus hu-
mana pertuliſſe. Jn ipo homines docuiſſe.
Hylarius quoqz in .x. libr. de trini. ait. Quō
Hylaꝰ. dei filius natus ex maria eſt: niſi ꝙ verbuz ca
ro factum eſt: ſez ꝙ filius dei cuz in forma dei
eſſet. formaz ſerui accepit. Unū tñ eūdemqz
non dei defectione ſed hominis aſſumptiōe
ꝓfitemur: ⁊ in forma dei ꝓpter naturaz diui
nam: ⁊ in forma ſerui ex conceptione ſp̃ūſſan
cti ſcōm hominis habitum repertum fuiſſe.
non fuit habitus ille tñ hominis: ſed vt ho
minis: neqz caro illa caro peccati. ſed in ſimili
tudine carnis peccati. Audiſtis tres ſecundū
diuerſos poſitas ſententias. ⁊ pro ſingulis
inducta teſtimonia.

Ltimo querit' ſine argumentis q̃ il
laz triū opi. quas recitat
mgr̃ ſit tenēda. Rñ°. prima nō teneꝝ cōi
ter qz aſſumēs nō ē illō qđ aſſumit'. vbū
aūt ē ille hō. Utz aūt ille hō poſſit ſtare
ꝓ aliquo ſingulari nature hūane p̃ciſe ⁊ nō ꝓ ſuppo-
ſito vbi: ſicut albuz pōt ſtare ꝓ hoc albo qđ eſt ſingla
re albi in cōcreto. quomodo hec eſt vera colorat̃um
eſt album ⁊ nō ꝓ ſubiecto vel ſuppoſito ſubſiſtēte. in
albedine tangeꝝ di. xj. q. iij. vtz chriſtꝰ hō incepit eē
zª opi. tpe mgr̃i nō fuit hereticа. ſz poſtea tpe Alexā
dri ē ꝺdēnata. ſicꝫ ex̄ de hereticis. cum chriſtꝰ. ⁊ au
ctoritates q̃ adducūt ꝓ ea q̃ vident ſonare chriſtuz
aſſūpſiſſe nām hūanaz vt hituz: exponēde ſunt ꝓpt̃
quādā ſilitudinē huius nāe ad habitū: ſicut. n. hēns
habitū nō mutat' ſz magis mutat' habit': ⁊ ille ſō ha
bitu occultat': ita pſōa diuina nō mutabat' in iſta vnio
ne: ſz nā hūana q̃ q̃ſi occultauit pſonā vbi. 2ª g̃ op. ē
tenēda ꝙ pſona vbi ſubſiſtit in duab' naturis: in vna
a qua hz p̄mū cē: in alia q̃ſi aduēticia qua hz ſcōz eſſe
⁊ ita hz duo ſicut aliquo mō ſi for. diceret' ſubſiſtere
in hūanitate ⁊ albedine. Sz illa op. in h̄ ꝙ dicit pſo-
naz xp̃i ex̄ ꝓpoſitā nō teneꝝ cōiter. ꝓprie loq̃ndo ꝺ cō
poſitiōe. ſ. ex actu ⁊ pō ſicꝫ ex mā ⁊ forma: vel ex duo-
bus pōlib' q̃lia ſint iſta q̃ apō pb̄m dicūt' elemēta ⁊
integrātia nām totalē. Auctes g̃ Damaſ'. Greg.

⁊ Augn. q̃ ſonāt iſtā perſonā ex̄ ꝓpoſitā: dñt exponi ꝙ
iſte due nāe ita ỽe ſunt i iſta pſona ac ſi ꝓponerēt pſo
naz: ſz ita icōfuſe ꝙ nihil zm̄ fit ex eis: qz nō faciunt cō
poſitionē. ⁊ h̄ idē dicit ipemet Dama. c. 49. ſi ſz he
reticos vnius nāe ꝓpoſite xp̃s extitit ex ſimplici nā
ỽſus ē in cōpoſitā: ⁊ neqz deꝰ vocat' neqz hō: quēad-
modū ex aīa ⁊ corpe hoiem eē aimus. vel ex q̃ttuor
elemētis corꝓ ⁊ neutz cōponētiū ē. dz g̃ exponi ⁊ di
ci pſonā ꝓpoſitā ꝓpt̃ vnionē duaz nāz in qbus ſubſi
ſtit: ſz vi' negari pōt ꝓpoſitio: qz vna nō pficit aliam
nec ex eis eſt aliqua natura tertia.

Iſta ē diſtinctio ſexta huiꝰ tertij libri
Jnq̃ mgr̃ poſtq̃z egit
de filij dei incarnatiōe. ſ. de ꝓditiōibꝰ ꝓſtituētibꝰ actū
vnionis: incipit agē de ꝓditiōibus actū vniōis cōſe
quētibus. Et circa hoc triaꝫ facit in hac ⁊ in ſe. diſtin.
Mā p̄mo ponit qnqz. q. Scōo recitat varias opinio
nes. Tertio dat q̃ſtionū motaz ſolutiōes. Primum
facit vſqz ibi. Alij aūt dicūt. Scōm abinde vſqz ad
finē diſtin. Tertiū ỽo facit ꝓ totā ſequētem diſtin. Jn
ſp̃ali ſnia magiſtri ſtat in tribꝰ ꝓpōnibus. quaz p̄ma
eſt hec. Ad hmōi. q. ſez. an deus factꝰ ē hō vel hō fa
ctus ſit deus ⁊ conſimiles. difficulter p̃nt dari rñſio
nes. Hāc magiſter ꝓbans dicit: ꝙ ex dictis p̄cedēti
bus emergunt q̃ſtiones difficiles ⁊ dubie. Quaruz
p̄ma ē hec. cū dn̄i filiꝰ dei factꝰ ē hō. ⁊ deus ē hō. ⁊ hō
ē deꝰ. Utrū deꝰ factꝰ ē aliqd. vl' aliqd dicat' eē deꝰ.
Sc̄eūda ē. Utrū bene poſſit dici. Hō factus ē deꝰ.
ſic̄ hn̄ dn̄i ecōuerſo. Deꝰ hō factꝰ ē. Et reſpōdet dicēs
ꝙ difficile ē ad hmōi q̃ſtiōes reſpōdere: cū multi do
ctores videant' i ea solutionib' diſcordare. ⁊ ſic di
mittit eas abſqz vlteriori rñſione vſqz ad diſtictio
nez ſequētez Scēa ꝓpoſitio ē hec. Tres ſūt ātiquoz
opiniones de eterni ỽbi incarnatiōe. Has mgr̃ re-
citās nō diſcutit. ſed eaz diſcuſſiōes legētibꝰ ōrelin
quit. Quaz opinionū p̄ma dicit. ꝙ aīa ⁊ corꝓ xp̃i or
dine nō tpis: ſed nāe pri' fuerūt ad inuicē vnita ad
ꝓſtituēdū hominē. ⁊ ſic hō ex eiſdē ꝓſtitut' fuit a ỽbo
aſſumpt'. ⁊ qz hō ē nomē ſuppoſiti. iō opinio dic̄ duo
ſuppoſita eē in xp̃o. vnū creatū qđ ē hō ſbſiſtēs in nā Jo. 2a.
hūana. aliud increatū ỽbū ſ' ſiſtens i nā diuina. ⁊ q̃z
uis ſic i xp̃o ponat duo ſuppoſita. i ipſo tñ n̄ ponit niſi
vnā pſonā. qz ſuppoſitū creatū. ſ. hoīs n̄ dic̄ eē pſonā.
illa ỽ cā qꝫ pſona dic̄ ſuppoſitū ad dignitatē ptinens.
Cū igit' ſuppoſitū creatū i xp̃o ſit vnitū ſuppoſito di-
uino ſeu dignioꝛi: pſoneitas i xp̃o ſoluz accipiē da ē a
ſuppoſito dignioꝛi. ſ. diuino ⁊ nō hūano. Jtē i iſta opi
nio. dic̄. ꝙ ꝓprietas vni' ſuppoſiti i xp̃o nō dicit' de
altera abſolute: ſed tñ cū q̃dā reduplicatiōe. Jta ſz
iſtā opinionē tales ꝓpoſitiōes nō ſūt p̄cedēde. Iſte hō
demōſtrato xp̃o ē eternꝰ. niſi addat' inq̃ſtuz deꝰ. ⁊ ſi-
milr iſta Iſte hō ē mortuꝰ demōſtrato eodē. niſi ad
dat' inq̃ſtū hō. Jtē opinio hec dic̄. ꝙ pſona ỽbi nō fuit
magis ꝓpoſita poſt incarnationē ỽbi q̃z añ. cū hō aſ-
ſumptꝰ ſm̄ ipam nō ptineat ad vnitatē pſone diuīe
Iſta oīa pbat mgr̃ pticulatiz octo doctoꝛ auc̄toritatib'.
Secūda opi. quā mgr̃ recitat ponit p̄mo: ꝙ corꝓus
⁊ aīa xp̃i fuerūt ꝑus nā: ⁊ nō tpe vnita: nō tñ ad cōſti
tutionē ſuppoſiti: ſed tñ ad ꝓſtitutionē nāe hūane: ⁊
ſic a ỽbo ſimul fuerūt aſſūpta. Scēo ponit ꝙ i xp̃o nō
ē niſi vnū ſuppoſitū ſeu vna pſona ſubſtans duabus
nāis. Tertio ponit ꝙ pp vnionē ſuppoſiti duplici nā
poſſint de xp̃o vere p̄dicari noīa ſignificātia ꝓprieta
tes vtriuſqz nāe. vt dicēdo: Deus ē paſſus. iſte hō ē
eternꝰ. ⁊ ſic de aliis. Quarto ponit ꝙ pſona ỽbi poſt
icarnatiōez fcā ē ꝓpoſita: p̄us erat ſimplex. ita itelli-
gēdo ꝙ pſona ỽbi q̃ aīa icarnatiōez ſubſiſtebat tñ in
vna nā: poſt icarnationē ſbſiſtit i duabus. Et iſta oīa
mgr̃ ꝓbat diuerſis ſanctoꝛ auc̄toribus. Tertia opinio
ponit p̄mo: ꝙ aīa xp̃i ⁊ corꝓ xp̃i diuiſa ab iuicez ſine

vlla ꝓpositiõe inter se vbo; fuerũt vnita seu a vbo assumpta. ita q; ꝫ eã cũ dicit fili⁹ dei assũpsit nãz. locutio itelligẽda ẽ mãlr vt sit sens⁹. fili⁹ dei assũpsit nãm hũanã. i. assũpsit ptes hũane nãe: q; dicũt hũana nã sic ptes dom⁹ dicũt dom⁹. Scdo põit q; aĩa ⁊ corp⁹. fuerit vbo vnita solũ accidẽtalr ꝑ modũ extrinseci habitus. sic̃ vestis vnit corpi. Tertio ponit q; aĩa xp̃i ⁊ corpus nõ ptineãt ad psonalitatẽ vbi ꝫ extrinsece se habẽt ad illã: sic̃ ĩdumẽtũ ad hominẽ. Quarto ꝓsequẽt põit. q; ĩ xp̃o sit vna ps̃ona tã simplex post incarnatiõz sic̃ añ ⁊ ista oĩa fultiũt auctibus doctoꝝ q; patẽt ĩ textu Et subdit postea ꝗttuoꝝ gnã habituũ eliciẽs exide q; liter vbũ dei sit ĩ carne ⁊ ĩ anima ꝗsi habitu indutuz.

¶Positis sententijs ꝓbatisq; testimonijs intelligentias ꝓpositaꝝ locutionuz exequit secũdũ singlas sniãs: ⁊ ꝑus secũdum ꝑmaz.

Di. 7.

Secũdum primam

vo dr̃ deꝰ factus hõ ⁊ hõ factus deus. q; deus cepit esse q̃dã substãtia rõnal' q; añ non fuerat: ⁊ illa substãtia cepit eẽ deus: ⁊ hoc gr̃a nõ natura vel meritis hũit. Añ recte dr̃ xp̃s iñ̃ctuz hõ p̃destinatus esse filius dei. ¶Huic ãt sententie opponit. Si illa substãtia cepit esse deus: ⁊ deus illa. Quedã ergo substãtia ẽ deus q; nõ sp fuit deus: ⁊ quedã substãtia est deus que nõ est diuina substãtia: ⁊ deus est aliquid quod nõ sẽper fuit. quod ⁊ illi ꝓcedunt Origenis testimonio innitentes qui ait. Factus est sine dubio id quod prius nõ erat. ꝫ addidit secũduz carnez. Secunduz deum vero erat ꝑus. ⁊ nõ erat q; nõ erat. Aliis quoq; pluribus modis illi sententie p̃t oppoñ. quibus supersedemus exercitatiõis studiũ lectõi relinquentes: ⁊ ad aliã ꝓperantes.

Que opponant huic sẽtentie.

Suoer eplam ad.ro.

¶Hic explanat secundam sententiam ⁊ earum locutionum sensus.

In secunda vero sententia

huius distinctiõis talis vr̃ rõ: vt cuz dr̃ deus factus est hõ: intelligat cepisse esse subsistens ex duabus naturis vel tribus substanttis: ⁊ econuerso hõ factus est deus. q; subsistens in duabus naturis cepit esse deus. vel poti⁹ hõ factus est deus: ⁊ econuerso dr̃. q; deus assũpsit hominez. ⁊ hõ assumptus est a deo. Añ Aug. dicit in lib. de trini. Talis fuit illa susceptio que hominez faceret deuz. ⁊ deuz hominez. Variat ãt intelligentia cuz dr̃ deus ẽ hõ ⁊ homo est deus. Dr̃ enĩz deus esse persona subsistens in duabus: ⁊ ex duabus naturis ⁊ persona subsistẽs in duabus ⁊ ex duabus naturis dr̃ esse deus: i. verbum vl' natura diuina. ¶Potest. n. p̃dicari persona sim plex vel natura de persona ꝓposita. Non est ãt vt ait Joan. dama. idez dicẽ naturã vel personam

Aug⁹.

Dõ nõ ẽ idẽ dicer̃ nãz vel persona.

Secũdum primam vero etc̃.

Circa istã di. 7. in q̃ mgr̃ explanat tres opi. s. positas circa incarnatiõez xp̃i in

facto eẽ. q̃rũt tria. duo de locutiõibus exp̃mentibus vnionẽ. ⁊ vnũ exp̃mẽs vniõis p̃destinatiõez. p̃mũ ẽ vtꝝ ista sit va d⁹ ẽ hõ. 2ᵐ vtꝝ ista sit va d⁹ factus ẽ hõ 3ᵐ est vtꝝ xp̃s sit p̃destinatus eẽ filius dei.

Circa

p̃mũ arguit q; ñ. q; in diuidẽtibus ordinatis p̃ma diuidentia sũt magis diuersa. ꝫ ens p̃ma diuisiõe dividit p finitũ ⁊ infinitũ. g̃ sũt maxime diuersa. g̃ si aliq̃ alia diuidẽtia sint ita incõpossibilia vt vnũ nõ possit p̃dicari d̃ alio h̃ maxime erit in ꝓposito. g̃ ⁊c̃. Itẽ id ñ p̃dicat d̃ eodẽ in abstracto ⁊ d̃nominatiue q; si h̃ est va d̃nominatiue hõ ẽ albus h̃ ñ ẽ va in abstracto hõ ẽ albedo ꝫ p̃z 2ᵒ topicoꝝ vbi docz ꝓblema d̃ accñte si illud inqt qd̃ assignat eẽ accñs insit ⁊c̃. ꝫ deus ẽ humanatus ꝫ Damas. c. 47. ⁊ cassidioꝝ sup illd̃ Ro. p⁰. factus ẽ ei ⁊c̃. g̃ nõ ẽ hõ. ¶Preterea si est hõ: aut hõ predicat relatiõem: aut aliqd ad se. nõ relationez: q; nõ dr̃ ad aliqd̃ corre^m. ñ. n. ẽ alicuius hõ si predicat aliqd ad se. g̃ dr̃ de tribus ps̃onis ꝑm Aug. 5. de tri. c. 4. g̃ tres ps̃õe erũt hõ. qd̃ falsuz ẽ. ¶Preterea si deus ẽ hõ q̃ro ꝫ cuius predicati rõnẽ predicat hõ de deo. nulli vi posse assignari: nõ generi: nõ spẽi: nõ dr̃ie: q; deus ñ ẽ in gñe: nõ diffinitiõi. q; p̃dicatũ nõ ẽ d̃ essentia sbi. nõ ꝓpi nec predicatũ diffinitiõis pp eãdez rõnez. q; tũc deus caderet in diffinitiõe hoĩs: nec predicato accñtis: q; nihil tale dr̃ de deo. Cõtra Jo. p⁰. verbũ caro factũ est. vbi ꝑm Augu. caro ibi ponitur pro homine.

Circa istam

qõnẽ p̃mo videndũz ẽ q; sit cã veritatis q̃re ista sit va: deꝰ ẽ hõ cũ ipa nõ sit p̃mo vera. q̃cũq; z. n. p̃dicatũ nõ cõuenit cõi nisi ꝓ aliquo supposito: nõ ꝓuẽit ei p̃mo nec ve nisi q; dr̃ de aliquo inferiori: ⁊ ita oz aliquã cãz eẽ verificantẽ illã ꝓpõnẽ: q; id eẽ hoiez nõ dr̃ de deo nisi ꝑ aliquo determiato supposito ⁊ vbo. igit ẽ va: q; h̃ ẽ vera verbũ esse hõ. 2ᵒ oz videndẽ de veritate huius cãe: vbi sciendũ ẽ q; ista ꝓpõ nõ põt ostẽdi neq; cognosci nãliter eẽ va. aut. n. possumus hr̃e ꝓceptũ ꝓpriũ ⁊ determiatũ de verbo: ⁊ tũc ꝓpõ hec ẽ vera ꝓtingẽs ꝫ imediata ⁊ nõ nõ extremis: q; tũc oporteret extremos hr̃e necessariã hitudinẽ. ita q; rõ extremoꝝ icludẽt necessario vnionẽ eoꝝ q̃ꝫ exp̃mit ꝓpõ. aut non hẽmus conceptum de verbo ꝓpium ꝫ tñ ꝓfusuz: sicut dcñ ẽ. di. iij. p̃. li. ⁊ tũc ista ꝓpõ verbũ ẽ hõ q̃tũ ad ꝓceptũ quẽ hẽm⁹ de extremis ẽ mediata ꝓtingẽs. talis aũt non ẽ nata cognosci nisi exaliq̃ imediata ꝓtigẽte ex q̃ seq̃t ꝫ illa vt p̃dictũ ẽ nõ põt cognosci ex extremis q; ꝓtigens nec aliquo mõ põt cognosci nãlr eẽ va: q; ꝓtingẽs imediata nõ cognoscit vere nisi ex cognitiõe intuitiua extremoꝝ ⁊ vnione eoꝝ qualẽ nõ possum⁹ hr̃e de extremis illius imediate añcedẽtis ad istaz. Est g̃ vitas istius tñ credita imediate aut ex aliquo credito oñdẽda: ⁊ ꝑm hoc sic oñdit eẽ vera: suppositum n. subsistẽs in aliq̃ nã vt supposituz illi⁹ nãe dr̃ tale formalr ꝫ illã nãz: creditũ ẽ ãt talẽ eẽ istã vniõez q; ꝑ eã verbũ subsistit ĩ nã hũana vt suppositũ in nã. g̃ ꝑ eaz verbũ formalr ẽ hõ. maior p⁹ ꝓbat̃ ꝑ Dama. li. iij. c. 57. Deꝰ cõe nomẽ significat: ⁊ in vna quaq; hypostasi. i. ps̃ona ordinat denoiatiõe quẽ ad mõz ⁊ hõ. deus n. ẽ q; hz nãm dinaz ⁊ hõ q; hũanã. mior ꝓbat̃ ꝑ Aug. p⁰ de tri. c. xvi. talis fuit ista assũptio vt deũ hoiem faceret ⁊ hoiez deũ. 3ᵒ videndũ ẽ q̃lr accipit h̃ p̃dicatũ hõ: ⁊ dr̃ q; accipit ꝑ supposito vt sit p̃dicatio ꝑ identitatẽ inuẽdo talẽ iplicatiõez vbũ ẽ suppositũ q̃d ẽ hõ. Cõtra h̃. q; tẽ essz pcess⁹ in infinitũ. ista. n. implicatõ ẽ ex pte p̃dicati ⁊ p̃dicat hominẽ d̃ aliquo q̃d importat ꝑ subiectũ Et tẽ q̃ro vtrũ p̃dicatũ accipiat formalr aut ꝑ supposito cũ dicit vbũ ẽ suppositũ q̃d ẽ hõ si predicatũ accipiat formalr hẽt ꝓpositũ q; ẽ p̃dicatio formal' ⁊ ñ tñ ꝑ identitatẽ. Si ãt tñ ꝑ supposito mplici

to erit ꝓcess⁹ in ifinitū q: q̄lz dictio iplicatiua ĩcludit i se ꝓpositōz ⁊ ita p̄dicatōz q: ꝓpositio tal' ẽ duplex ꝓpositio vl igit ibit ifinitū i p̄dicādo vl oz r̄currere ad alium modū p̄dicandi. ℙ Preterea p̄dicatio nāe de suppoſito est p̄dicatio formalis non tantum p identitatem. 4° videndum est quale p̄dicatū istud respectu subiecti. videt q possit poni esse spēs. vniuoce enim homo dicitur de xp̄o ⁊ de petro p̄dicatuz etiā istud dicit etiam in quid: ⁊ de pluribus differētibus ⁊ nō nisi numero. ergo ⁊c̄. q in qd: ꝑz per illud extra de hereticis cuz xp̄s. ℝ Respondeo. sicut aliō ẽ vniuocum p̄dicari: aliud ẽ vniuoce p̄dicari ſtricte loquēdo. vniuocum enim p̄dicatū dicit cuius denominatiuū dictum de aliquo conceptus ẽ in se vnus. ⁊ hoc modo albū dictuz de ligno ⁊ de lapide est p̄dicatū vniuocum. vniuoce autez p̄dicat illud cuius ratio ẽ ita vna vt p̄dicat q ratio eius' includit in ratione subiecti. ⁊ hoc modo denominatū non p̄dicat vniuoce. quomodo loquit phs in p̄dicamētis dicēs ita aliud est p̄dicatuz ee quid ⁊ aliud in qd p̄dicari. ℙ In omni enim genere est inuenire qd ex p̄mo thopi. ne tū quodlibet cuiuscunq̄ generis p̄dicat in qd ⁊ de quocunq̄. ſz tantū de suo essentiali inferiori in cuius ratione essentiali includit ita ergo posset cōcedi q cum nulla vnio sit similis isti. ꝓpter quā p̄dicatio dicat vera. nullum est p̄dicatum dictum de subiecto qō se habet ad aliud. sicut in ꝓposito. quantū enim est ex parte eius qō p̄dicatur est species tm̄. q: nō est natū ee genus nec differētia nec ꝓp̄rium nec accns. ſz quātum est ex pte modi se habēdi p̄dicati respectu sbi q: nō ẽ de rōe sbi. ⁊ ad uenit sbo exīti in actu ꝓpleto ita vt possit abēe et q° ad h̄ videt similē habitudinē hr̄e respectu sbi q̄lē hz illud p̄dicatuz qō dr̄ accns. Et si obijcit q habitudo illi⁹ vniuersalis qō ẽ accns nō fundat nisi in accīte realī ℝ ñ. ⁊ verū ẽ de facto q hec intētio 2ª q̄ ẽ accns de qua logt logicus nō fūdat nisi in accīte q dicit intētionē p̄mā vt dicit methaphysic⁹ tm̄ nō est rōe hui⁹ intētiōis scdē q tm̄ sit in illa intētiōe p̄ma sicut nec de rōe intētiōis generis vel spēi ẽ q tm̄ fundet in re sbe. ⁊ forte hic albū ẽ lignū. p̄dicatū p̄dicat intētionē p̄mā accītis logice loquēdo. vel si ñ ubi: saltē si ee lignū posset aduenire albo exīti in actu ita quod non esset p̄dicatum de essentia subiecti: nec cōuertibile cū sbiecto videret ee perfecte accidēs logice loquēdo. ℚuintū videndū ẽ q̄lis est ista p̄dicatio: vtr ꝑ se vel p accidēs. videt q nō: ꝑ se p̄mo mō. q: p̄dicatū nō cadit in diffinitōe sbi. nec 2° mō q: nō e ꝓ°. neq̄ generalit aliquo mō p se q: in eis nō vr̄ necessaria habitudo. ſz h̄ nō cōcludit q: alique ꝓpōnes ꝓtingētes possūt esse p se sicut ⁊ i-mediate si in subiect̄ includat ꝓprima rō inherentie p̄dicatoꝝ lz nō necessaria iherētie q̄lis forte ẽ ista volūtas vult. vl calidū calefacit ſz neciste mod⁹ vr̄ in proposito ꝑz in p̄mo arti. ℝ ñ°. si fiat sermo de p accns sicut logt de eo metha. s. vl q: vnuz accidit alteri: vel ambo. 3°. sicut ꝑz. 5. metha. ca. de ente ⁊ vno sic nō ẽ ista p accns q: qō in se vere est nulli accidit ex p̄mo. phy. vñ nec ipsa vnio ꝓcedit esse accidē talis q: neutꝝ extremū ẽ accidēs. ſz hoc nō cōcludit ꝓpōnē ee p se loquēdo de p se logice sic nec ista rōale ẽ aial ẽ p se tū q: p̄dicatū nō ẽ de intellectu sbi ⁊ in ꝓcreatōe suppositi tū q: si sic p̄dicaret de quolz ꝓtento sub sbo ⁊ spūs sctūs ⁊ pr̄ esset hō tū q: i p̄dicatiōibus p se sm̄ supōit determinate q si in determinā te tm̄ suponeret hec eet p se aial' ẽ hō q: pōt verificari ꝑ petro ⁊ paulo sm̄ h̄ sm̄ de⁹ nō includit determinatiue filiū plus q̄z pr̄ez posset g̃ ꝓcedi logice loquēdo q q: p̄dicatū ẽ ex p se intellectū sbi ꝓpō nō ẽ p se vera sed p accns lz neutꝝ extremū realit p accidēs insit alteri vñ ista vnio extremoꝝ nec ꝓcedit ee essētialis nec accīdtal' sed sbal' ℙ Damas. xlix. c. sbalem n. ingmus vnionē. s. verā ⁊ nō sm̄ fantasiā. sbalem aūt nō vt duab⁹ naturis pficiētib⁹ vnā ꝓpositā nāz ⁊ ita sm̄ diuersitatē huius vnionis ab oi alia pōt poni diuersa rō huius inherētie ab oībus aliis. ℚz de ista christ⁹ ẽ hō dubiū ẽ an sit p se q: hoc sm̄ vr̄ cludere predicatū ꝓ: sm̄. ℙ Damas. xlix. christ⁹ ẽ nomē ypostasis duaꝝ nāꝝ existēs significatiuū. christ⁹ g̃ significat suppositū exīs i nā humana ⁊ ita ĩcludit hoc p̄dicatū qō ẽ hō sicut petrus. ℙ dr̄ q hec ẽ p accns. christ⁹ n. implicat verbū ee hoiem q: christ⁹ est verbū hō siue verbū qō ẽ hō q: int exigēs ⁊ exactū cadit quod dā mediū sm̄ ℙ risciani 2°. ꝓstructionū. Sed istō dictū ℙ risciani nō ẽ ad ꝓpositū q: sbstātiuū nō exigit adiectiuū nec ex° p implicationē mediā sed sim̄l intrāsitiue ꝓstruūt. ⁊ iō lz hic capaſoz. cadat ĩplicatio media nō tū hic hō alb⁹ aliogn eēt impossibile ō terminare aliqd extremū p aliqd adiectiuū sibi additū ⁊ eēt ꝓcessus in ĩfinitū. Ideo posset dici q talis implicatio nō importat in hoc noīe xp̄us nec ꝓpt̄ h̄ oz ponere q ꝓpositio sit vera p accns. tū q: ſz p̄hm 5. metha. rō in se falsa de nullo ẽ vera. g̃ a filiū ꝓcept⁹ q nō ẽ in se vnus p se: de nullo vno p se enuntiat nec aliqd sic vnū de eo. pōt igit dici q hec nō ẽ oīo p accidēs q: sm̄ ĩcludit p̄dicatū. nec oīo p se q: sm̄ non hz oīno p se vnū ꝓceptū in se. ⁊ sim̄lr diceret de ista hō alb⁹ ẽ colorat⁹.

Guuel mus ve ro lib. 3. di. p̄ſēti q. vnica

Ad argumēta ℚd p̄mū rñdeo. ꝓcedo maiorē di uersitatē ſz nō repugnātia maiorē. magis. n. diuersa dicunt̄ que min⁹ in eodē sūt ꝓnenientia ſz ñ ꝓpt̄ h̄ magis repugnāt sicut albū ⁊ nigrū in pluribus ꝓueniunt q̄z albū ⁊ homo tamen magis repugnāt albū ⁊ nigrū q̄z albū ⁊ hō. ⁊ h̄ mō maior diuersitas extremoꝝ nō cā ẽ falsitat̄ eoꝝ ſz repugnātia vl incōpossibilitas extremoꝝ habētiū aliq̄z illaꝝ quatuor opi. formalr. ℚd 2m dico q humanari nō ẽ ꝓp̄uz dēnominatiuū hui⁹ q est ee hoīez sed hoiem fieri. ⁊ vl iter tale denoīatū qō significat formā in fieri dr̄ de eodē de quo dr̄ ipa forma ⁊ sili denoīatiōe idē. n. ẽ albū ⁊ fit albū. ita idē ẽ hō: ⁊ fit hō. ſz ꝓp̄uz denoīatiuū hoīs ẽ h̄ qō ẽ humanū. ⁊ hoc nō dr̄ de deo. ⁊ h̄ dz intelligi eo mō quo a sbstātijs denoīantib⁹ supposita pōt accipi vlteriora denoīatiua qō nō ẽ ꝓpt̄ informationē sicut accītia ꝓcreta denoīant sed ꝓpter possessionē vl habitudinē aliā alicuius intrinseci ad talē sbam. ℚd 3m dico q ℚug⁹ nō intelligit nisi de dictis ad se que p̄dicāt extremū tm̄ intrinsecū. ℚlit tm̄ posset dici q hoc p̄dicatū lz nō p̄dicet relationē implicat tm̄ relationē ad creaturā ꝓpter vnionē humane nāe ad verbū q vnio ẽ relatio qua p̄dicat h̄ p̄dicatu de deo

ℚd aliō ꝑz q aliqd ꝑticipat h̄ p̄dicatū de rōe spēi aliqd de rōe accītis in habitudine ad subsecutuz q: nā tēporalit aduenit verbo pfecte in se eternaliter existenti.

Ecundo querit: vtruz ista sit vera de⁹ fact⁹ sit hō ⁊ arguit q nō. q: tūc eet fact⁹ ꝓns falsiuz ergo añs ꝓbatio ꝓntie segt̄ ſor. fact⁹ hō g̃ fact⁹ ẽ igit hō nō distrahit h̄ p̄dicatuz qō ẽ factū sicut mortuū respectu hoīs eū de nō mortuus g̃ vbiq̄z infert. ℙ Preterea si de⁹ est factus hō ergo mutatus est ad humanitatē ꝓnia patet vniuersaliter i omnibus factus est albus ergo mutatus ad albedinez. ⁊ ita de alijs. ℙ Preterea si deus est fact⁹ homo ergo deus est factus deus. ꝓna probatur qa propter vnionez naturarū est cōmunicatio idiomatuz. ⁊ ita sicut occidens hominez occidit deuz. ita si factus est homo factus est deus. ℂontra i ſymbo

lo Miceno homo factus est. Itez etiaz in euangelio Jo. ꝑmo. verbuz caro factuz est caro ponitur ibi pro homine. Itez ꝑmo de trinitate. c. xvj. talis fuit illa vnio que deuz faceret hominẽ ⁊ hominẽ deũ.

S. bõa uentura di. ꝑsẽti ar. ꝑ°q. 2ª.

Jsta propositio deus fact⁹ ẽ hõ. distinguit̃ q factio põt referri vel ad cõpõnem vel ad alterũ extremoz. et ꝺ dupliꝛ. s. vel in se vel in ordine ad alterũ extremuz ⁊ ptractãtur ista vba diffuse: siue in vno sensu siue in alio ꝺm cẽ vitatis. Sed rãtã plitatẽ vitãdo põt dici q ꝓpõ est simplr vera qõ declarat sic. factio qñ ꝑdicat scõm adiacẽs dicit factionẽ simplr. qñ aũt ꝑdicat tertiũ dicit factionẽ ꝺm illud qõ specificat per tertiũ adiacẽs. sic cẽt ẽ de cẽ qñ ꝑdicat scõm ⁊ tertiuz. sicut ꝯ vere de eo enũciat fieri simplr qõ ab aliquo faciẽte post nõ cẽ simplr accipit cẽ simplr: ita de eo vere enũciat fieri. a. qõ per actionẽ alicuius agentis ℈. a. postꝯ nõ fuit. a. Et istud ꝓbat qz factio passiua nõ includit formalr nisi habitudinẽ facti ad faciens ⁊ ordinẽ ipsi⁹ facti ad nõ cẽ ꝓcedẽs ⁊ scõm creaturis cõcomitant. his ꝯ duob⁹ ꝯcurrentib⁹ saluat rõ factionis siuẽ simplr sine talis. sed deus p actionem alicuius faciẽtis est hõ ⁊ nõ fuit semp hõ. ꝯ factus est semp hõ. minor ꝓbat qz ꝓz q ẽ hõ ex ꝓcedẽti. q. ⁊ nõ fuit semp hõ. qz nõ semp subsistebat in nã humana. vt suppositũ in nã. Et q sit hõ per actionẽ alicui⁹ faciẽtis ꝓbat. qz qñ aliq necessario cõcomitant̃ se si vnũ ẽ per factionẽ alicui⁹ ⁊ reliquũ. nam humanam vbo vniri psonalr ⁊ vbũ cẽ hoiem necessario ꝯcomitat̃ se. nã aũt humana ẽ sic vnita vbo p factionẽ trinitatis. qz trinitas fuit agẽs respectu illi⁹ vnionis ⁊ ꝓz q fuit faciẽs qz creauit effectũ in creatura. igit fecit vbũ cẽ hoiem. Et si obijciat q factio regrit mutationem. ⁊ hoc eius illud in quo ẽ de⁹. ⁊ de quo dr̃ nõ aũt termini. ℟n. faciẽs nãle ꝓsupponit passũ effectuz qõ trãsmutat. qz passũ qõ ẽ ꝑmo in potẽtia ad terminuz ⁊ per actionẽ eius fit actu tale qõ aũt trãsit de potentia ad actũ mutat. sed agẽs supnãle in ista vnione ñ ꝓsupponebat vbũ tanꝯ potẽtiale ad istũ terminum neqz terminũ idurit sicut actũ vel forma vbi p inherẽtiã sed terminũ vnivit vbo sine inherẽtia. ergo ibi nullus fuit transit⁹ a potẽtia ad actũ. eqliter aũt saluatur rõ factionis vtrobiqz. qz vtrobiqz per actionem faciẽtis aliqd est tale ql̃e ꝑus nõ fuit. ⁊ ita fit tale. accidit ergo q illud qõ fit tale mutet̃ nisi qõ illõ quo dicit̃ tale est forma eius qõ fit tale ad quã illud fuit in ꝑus potẽtia. ⁊ ita cõiter accidit in factionib⁹ passiuis vbi agẽtia nãlia agũt que faciũt aliq cẽ talia in actu: ql̃ia ꝑus fuerũt in potẽtia. Sed si obijcit̃ vlteriuſ q saltẽ hic fuit aliq passio postꝯ fuit factio ꝯ actio. qz cuilibet actioni trãseũti corrñdet ꝓpa passio. ꝯ illa passio erat in aliquo. nõ aũt in nã humana q̃ vt videtur erat termin⁹ factionis passiue. ꝯ in vbo qõ vr̃ incõuenies. ℟n°. q hic fuit vna factio realis actiua toti⁹ trinitatis cui corrñdebat factio passiua realis. q̃. s. hõ fact⁹ est deus que fuit vnio passiua nãe humane ad vbu. ⁊ hec passio fuit in nã humana ⁊ termin⁹ ei⁹ erat vbũ. Illa fuit factio passiua ꝺm dici cõcomitãs istã factionẽ realẽ actiuã q̃. s. vbũ factũ est homo. ⁊ termin⁹ hui⁹ vr̃ fuisse nã humana. nõ tñ erat alius termin⁹ hui⁹ ⁊ illius realis. qz nõ erat alia factio passiua realis. cadẽ. n. factione tã actiua ꝯ passiua vbũ fic vniebat̃. Dico ꝯ q passio corrñdens isti actioni fuit in nã humana vnita verbo que nõ fuit terminus illius factionis passiue sed subm lz significet vt terminus in ista ꝓpõne vbum factũ est hõ. ⁊ ita posset dici ad ꝓcedẽtẽ obiectionẽ de mutatione. q scilz mutatio q̃ fuit h̃ fuit in nã humana nõ in vbo ita q ñ fuit h̃ factio sine oi mutatione. nec tñ opz mutatiõez fuisse in quolibet. qõ dr̃ factũ tale. sed tñ in illo pter cuius passionẽ aliqd dr̃ fcñ tale. ⁊ illud fuit hic tñ in nã humana. Ex his ꝓz q ista ꝓpõ ẽ simpliciter vra hõ factus est de⁹. qz hõ per actionẽ faciẽtis est de⁹ ⁊ nõ fuit ꝑus deus. Et q aliq dicũt q fieri denotat mutationẽ illius de quo dr̃ ⁊ ꝓcessionẽ respectu termini factionis ꝓz ex dictis q ꝓmũ ñ ẽ necessariuz nec scõm. qz hoc nõ cẽt nisi inquãtũ fieri ꝛplicat quodãmodo inceptionẽ sed ipsa inceptio qñ ꝑdicat tertiũ adiacẽs nõ notat ꝓcessionẽ subi ad ꝑdicatũ. Maz verũ ẽ dicẽ de aia nunc creata qz aia nũc incipiet animate corpus. nec tñ ꝑus fuit q̃z aiaret corpus. ita etiam qñ ꝑdicat scõm adiacẽs verũ est dicere q ꝛcipit cẽ. ⁊ silr incipit cẽ dies hoc est tempus incipit cẽ dies nona. aliud q̃z dies. nec tñ illud tempus ꝑus fuit et postea incepit cẽ dies. ita etiam nec opz hoiem ꝓcessisse ad hoc q ista ꝓpositio sit vera homo ẽ factus deus sicut nec ad veritatẽ huius ꝓpositionis natura humana vnita est verbo que implicat istam. natura humana facta est subsistẽs in persona verbi: nõ necesse est naturam humanã ꝓfuisse in verbo anteq̃z subsisteret in verbo. Sed si queras que istaruz sit magis ꝓpria homo factus est deus vel deus factus est homo. ⁊ arguas q ista homo factus est deus q veritas oiuz istarũ fundat̃ in hoc q natura humana vnita est verbo. qz passio realis que fuit ibi fuit ĩ natura humana vnita ⁊ terminus fuit verbũ. huic aũt ꝓpinqor videt̃ cẽ ista. homo factus est deus. qa immediatius exꝑmẽs factionẽ passiuã. Respondeo ⁊ dico q hec est ꝓpria ĩ ista mã natura humana vnita est psonaliter vbo. ⁊ ex hac imediate sequitur q verbum fit homo. ratio huius est qz virtute vnionis est subsistẽs in nã humana. ⁊ ex hoc sequit̃ q homo sit deus per cõuersionẽ. ⁊ eodẽ modo est in fieri. non ergo est ista homo factus est de⁹. verior ista. deus factus ẽ homo. imo remotior ab illa. ꝓp quã ambe sũt ve vtraqz tñ ꝓpa.

Ad argumenta. Ad ꝑmum dico q nec sequitur de forte factus est homo ergo factus est. gr̃a forme sicut nec in ꝓposito. tñ gr̃a materie sequit̃ de forte. qz fortem cẽ hominem dicit ꝑmum cẽ fortis. nõ sic in ꝓposito

Ad secũdum patet ex solutione questionis. q non opz omne quod fit tale mutari vt sit tale. sed tñ accidit hoc in illis que ꝑius fuerũt in potẽtia ad illõ postea in actu. sed qõ fiunt in actu per informationem quomodo non fit verbũ homo. sed tantũ per vnionem personalez. Si tamẽ quereretur aliqua mutatio illa posset poni in natura humana excepto q illa nõ ꝓexistebat antequã vniretur. mutatio autẽ nõ est nisi inter terminos oppositos quorum vnus duratione ꝓcedit alterum. Ad tertium dico q ab illa regula de cõmunicatione idiomatũ excipiuntur illa que exꝑimũt vnionem nature ad personam. et ratio huius est qz illa cõmunicatio in ꝓdicationibus fit ꝓpter vnionem. ⁊ ita ꝑsupponit vnionez. nõ ergo fit ꝺm illa que exꝑimunt vnionem. ⁊ ideo non est factus deus lz sit factus homo sicut hec natura diuina assumpsit naturam humanam. igitur natura diuina assumpsit naturam diuinam. non sequit̃ qa ista exꝑimit vnionem. nec est simile de eis et de istis.

Ex quo sensu dicunt christum predestinatum.

Jsti dicunt christum predestinatum inquantum est homo. idest inq̃tuz est subsistẽs ex duab⁹ sbijs. s. aia ⁊ carne. Nam quãtum ad naturã diuinitatis non est

ipse p̃destinatus. Nō ergo inquātū in ea vl' ea subsistit predestinatus est. sed inquātū sub sistit in alijs duabus substātijs. i. in aīa ⁊ carne: hoc est inquātū est homo.

Qualiter exponūt auctoritates prime que isti videntur obuiare sententie.

Determinat ét auctoritates que prime conuenit snie ⁊ huic videntur cō tradicere. vt cum legitur. nō ille assūptus a v̄bo in singularitate psone vel factus vna persona cum v̄bo. de natura humana intelligat̄ q̄ v̄bo vnita est in singularitatē psone. i ita q̄ eadē psona que prius erat ⁊ simplex erat sine īcremēto numeri psonarū etiā īmutata pmansit ꝛ cōpositā. Cōpositionis v̄o huius aliaꝫ dicunt eē rōnē q̄ sit in alijs hoībus. q̄ huius ex tribus alioꝝ ex duabus substātijs est cōpositio. Negāt quoqꝫ naturam humanā eē personā vel dei filiū. ⁊ sicut vnuꝫ eundēqꝫ dicūt eē hoīem ⁊ deum ⁊ filiuꝫ hominis ⁊ filiuꝫ dī ita vnum ⁊ idem non aliud: ⁊ aliud. sicut nec alium ⁊ alium.

Quedā ponit q̄ p̄missis videtur aduersari

Sed his videntur aduersa ri q̄ subditis continētur capl'is. Ait enīꝫ Augu. sup Jo. Aliud est v̄bum dei aliud homoꝫ v̄buꝫ caro factuꝫ ē. i. homo. non itaqꝫ alia v̄bi alia est hoīs psona. qm̄ vtrumqꝫ xp̄us et vna psona. Jdē ad Felicianum. Aliud dei filius aliud hoīs filius sed non alius. Jtē. Dei filiꝰ aliud de p̄e aliꝺ de mre. Jdē i li. j. de tri. Cū filiꝰ sit ⁊ deꝰ ⁊ hō. alia sba deus alia hō.

Augu⁹.

Qualiter his respondeant.

Hec autem in hunc modū determinat. q: cū dī v̄bū. aliud v̄bū dei aliud hō, siue alia sba deꝰ. alia hō. altiꝰ nature significat̄ xp̄s eē unḡtū ē hō. ⁊ alteriꝰ inḡtū ē deꝰ. ⁊ aliud natura q̄ ē hō. aliud natura q̄ ē deus. Ut. n. ait Jo. da. Jncōuerse ⁊ ialterabil'r vnite sūt adiuicē nature. neqꝫ dīna distāte a p̄pa simplicitate neqꝫ hūana aut ꝺuersa ī deitatis naturā aut i ñ exñtiā diuisa neqꝫ ex duabꝰ vna sc̄a cōposita natura. Cōposita. n. natura neutri earū ex qbꝰ cōpōit̄ naturis homousia. i. cōsbal' eē p̄t ex alteris pficiēs alteꝝ vt corpꝰ ex q̄tuor el'is cōpositū. nec ignis noiat̄ nec aer nec terra nec aq̄. nec hoꝝ alicui hōusiō dī. Si ḡ ſz hēticos xp̄s vniꝰ cōposite nature pᵒ vnionēꝫ extitit ex simplici natura ꝺuersus ē i cōpositā. ⁊ neqꝫ p̄ī simplicis nature exñti neqꝫ mſi ēhō usios. ⁊ neqꝫ deus neqꝫ hō denoiabit̄ ſz xp̄s solū. ⁊ erit hoc nomē. s. xp̄s ñ p̄sōē ipiꝰ natura ſz vniꝰbꝫ ipsos cōposite nature. Nos āt xp̄ꝫ ñ vniꝰ cōposite nature dogmatizamꝰ. ⁊ hoc

Jo. da.

nomē. s. xp̄s p̄sone dicimꝰ ñ monotropos. i. vno mō dcm̄. ſz duarū naturarū eē significatiuū. s. deitat̄ ⁊ hūanitat̄. Ex deitate āt ⁊ hūanitate deū pfectū ⁊ hoīeꝫ pfectū eūdē ⁊ eē ⁊ dicimus ex duabꝰ ⁊ ī duabꝰ naturis ꝓfitemur. Sic ḡ dī alioꝺ eē filiꝰ dei. aliud filiꝰ hoīs. q: alteriꝰ ē sbe vl' nature inḡtū ē filiꝰ dei. alterius inḡtū ē filius hoīs. ñ q̄ ipse filius dei ⁊ hoīs sit duo illa diuersa. i. due diuerse nature.

Auctoritate ꝓfirmat determinationēꝫ.

Aperte enim hylarius in ix. li. de tri. ait. Cū ñ aliud sit filius hoīs. neqꝫ aliud filius dei. v̄bū. n. caro fcm̄ ē. ⁊ cū ille q̄ filius dei ē ipse ⁊ hoīs sit filius. reqro qs īhoc filio hominis glificatus sit? Euidēter dic̄ nō aliud eē filiū dei. ⁊ aliud hominis. Ex quo p̄missa roborātur ⁊ approbatur determinatō

Alia ét v̄ba auc̄tū annotat vt determinet.

Quod etiam dictum est vtrūqꝫ xp̄s est vna psona mouē pōt lectoreꝫ sic̄ ⁊ illud qꝺ Aug. dicit in. j. li. de tri. Q: forma dei formā serui accepit. vtrūqꝫ deus vtrūqꝫ hō. Sz vtrūqꝫ deus ꝑp accipiēt̄ deuꝫ. et vtrūqꝫ hō ꝑp acceptū hominē. Et illꝺ q̄ꝺ iꝺ ait in li. de bono pseuerātie. Qui fidelis ē in eo verā naturā hūanā credit suscipiēte deo v̄bo ita sublimatam: vt q̄ suscepit ⁊ q̄ꝺ suscepit vna eēt in trinitate psona assūptōe illa ineffabil'r faciēte psone vnius in deo ⁊ homine v̄itatē. Si aūt q̄ suscepit ⁊ q̄ꝺ suscepit vna ē psona. ḡ natura hūana cū v̄bo vna ē psona. Sed hec omnia ex tali sensu dicta fore tradunt. vt vtrūqꝫ dicat̄ eē xp̄s ⁊ vna psona. q: in vtroqꝫ vnus xp̄s ⁊ vna psona subsistit. Jta ēt suscepti cū suscipiēte dī vna psona. q: susceptuꝫ suscipiēti ē sociatū in vnitate psone. ⁊ ita q̄ vnitas psone pmānsit non ita vt caro ⁊ anima sint vnus deus. q: vt ait Hiero. v̄bū ē deus ñ caro assūpta. Et Ambr. in li. iij. de spū sancto ait. Aliud est q̄ꝺ assūpsit. ⁊ aliud q̄ꝺ assūptū ē

Augu⁹.

Et h auctoritate vtit̄ vt ꝓfirmet determinationem.

Hic quandam ponit auctoritatē que multum videtur huic sententie opposita.

Est autem ⁊ aliud quod huic sentētie plīmū vī obuiare. Ait. n. Au. in li. j. ꝯra Maximinū. Xp̄s vna psona ē gemine sbe. q: ⁊ deus ē ⁊ hō ē. nec tñ deus vel hō ps huius sbe dici pōt. alioqn filius dei deus añq̄ suscipet formā serui ñ erat totus ⁊ creuit cū hō diuinitati eiꝰ accessit. Ecce deū dicit nō eē ptē illius psone. Añ vī illa psona nō ꝓstare ex deo ⁊ homine. Ad q̄ꝺ etiā illi dicūt illā psonā nō ita ꝓstare ex deo ⁊ homine. q̄si totū ex ptibus. Jta. n. ptes alicuius totius communt. vt ex illis quod nō erat ꝓstituat̄. Non

Rñsio eoꝝ cuz determiatione.

autē sic humana ⁊ diuina natūra in xp̄o vniuntur. Inexplicabilis enim est istius vniōis que non est ptiū rō. Quidā tū noīe dei ibi p̄sonā significari putāt. q̄ de tribus agebat p̄sonis: quarū nullā trinitatis ptē cē dicebat. sicut ps istius persone nō est deus. Quod si ō persona intelligatur manifestū est q̄ persona non est pars persone. ¶Posita est diligenter sententia sc̄a ⁊ eius explanatio. cui in nullo vel in modico obuiant auctoritates in tertia sententia inducte que iam considerande est.

Tertia sententia que sit premissarum ppositionum intelligentia.

In hac ergo sententia sic dī deus factus homo q̄ hominē accepit. sic dī esse homo q̄ hominem hz. vel q̄ est hīs hominez ⁊ homo factus deus q̄ assūptus est a deo. ⁊ homo esse deus. q̄ hīs hominez est deus. Cum ergo dī deus est homo vel habitus p̄dicatur vel p̄sona ſz humanata. Et q̄ p̄sona humanata p̄dicetur cassiodorus oīndere
Cassio. videtur dicens. ¶Factus est vt ita direriz humanatus deus q̄ etiā in assumptione carnis deus eē nō destitit. Qō tū varie accipi pōt: vt dicatur deus factus humanatus. vel xp̄s factus deus humanatus. vtrūq; n. sane dici potest. Cum ergo dicitur factus est deus homo multiplex fit istos fit intelligentia vt naturam humanam accepisse vel humanatuz v̄bum esse incepisse intelligatur. Nec tū si incepit esse humanatuz verbum. ideo segtur q̄ inceperit esse verbuz nec si deus factus ē humanatuz verbuz: segtur q̄ factus sit verbuz. sicut de aliquo dī. Hodie iste cepit esse bonus homo vl factus est bonus homo. nec tū hodie cepit esse homo vel factus est homo.

Quo sensu secundum istos dicatur predestinatus christus.

Secundum istos dicitur xp̄s fm q̄ hō predestinatus eē filius dei. q̄ ē p̄destinatū a deo ab eterno. ⁊ in tpe collatū est ei per gr̄am vt ipse ens hō sit filiꝰ dei. hoc. n.
Augu⁹. nō semp hūit. sed in tpe p̄ gr̄am accepit. Qō vī Aug. notasse in li. ad p̄sperū ⁊ hyla. dicēs
Aluctē p̄firmat expōne ¶Predestinatꝰ ē Jesus vt qui futurꝰ erat fm carnē filiꝰ dauid eēt in virtute filius dei. Hi ēt cū dī xp̄s minor p̄ter sc̄dm q̄ hō. sc̄dm habitū hoc intelligūt dictū. i. inquātum hz sibi
Augu⁹. hoīem vnitū. Un Aug. in. j. li. de tri. Deꝰ filius deo p̄ri nā ē eccl̄is habitu minor. In forma eni serui minor est patre. In forma dei eccl̄is ē p̄ū. ⁊ q̄ sc̄dm habitū accipiēda ē incarnatō
Jo. da. nis rō. iō deū humanatū nō hoīem deificatū dici tradūt. Un Jo. Dam̄. Nō hoīem deificatū dicimus. sed deū hoīem factum.

Quod non debet dici homo dominicus

Et licet dicatur homo de/ us nō tū ꝓgrue dī hō dñic⁹. Un Aug. in li. Augu⁹. retractationū. Nō video vtrū recte dicat hō dñicus qui ē mediator dei ⁊ hoīum xp̄s Jesus cū sit vtiq; dñs. ⁊ hoc q̄dē vt dicerē ap̄d quosdā legi catholicos tractatores. Sz vbicūq; hoc dixi dixisse me nollē. ¶Postea quippe vidi nō eē dicēdū q̄uis nōnulla posset idē rōne defendi. Sc̄dm istos ēt dī p̄sona filij in duabus ⁊ ex duabus existere naturis sc̄z adherentiam vel inherentiam. Altera enim inheret ei altera inest.

Quod predicta non sufficiūt ad cognoscēdum hanc questionem.

Satis diligenter iuxta di/ uersoz sīniam suprapositā absq; assertione ⁊ p̄iudicio tractauimus q̄nē. Uerūtū nolo in tā ta re tanq̄ ad cognoscēdū difficili putare lectorē: istā sibi nr̄am debere sufficere disputatiōnē. sz legat ⁊ alia forte melius ꝓsiderata atque tractata ⁊ ea que hic monere p̄nūt vigilātioze atq; intelligētioze si pōt mēte discutiat. ¶Hoc firmiter tenēs q̄ deus hoīem assūpsit. hō in deum trāsiuit nō nāe v̄isibilitate. sed dei dignatione vt nec deꝰ mutarē in humanā subām assumēdo hoīem. nec hō in diuinā glificatus fuisse in deū. q̄ mutatio vel v̄isibilitas nāe diminutionē ⁊ abolitionē subē facit.

Ertio querit vtrū xp̄s p̄destinatꝰ fuerit eē filiꝰ dei. ⁊ arguit q̄ nō. q̄ nō fm q̄ filiꝰ dei p̄destinatꝰ ē eē filius dei q̄ nō p̄cessit ip̄m eē filiū dei p̄destinatio vt p̄destinatio dicit p̄cessionez ad illud qō p̄destinat neq; fm q̄ hō: q̄ fm q̄ aliq̄d p̄destinat eē aliq̄le fm b̄ē tale. g̃ si fm qō hō p̄destinatus ē eē filiꝰ dei: segtur fm q̄ hōē filiꝰ dei. qō falsum ē

Cōtra ad ro. p̄mo. Factꝰ ē ex semine dauid ſz carnē qui p̄destinatꝰ ē eē filius dei in virtute.

Respondeo Cū p̄destinatio sit p̄ordinatio alicuiꝰ ad gl̄iam p̄cipalit ad alia i ordie ad gl̄oriā ⁊ huic nāe humane in xp̄o p̄ordīata fit gloria ⁊ vnio ista in verbo i ordine ad gloriā b̄. s. iō q̄ tāta gloria nō fuiſſz sibi ꝓferēda si nō eēt vnita sicut mō collata ē quēadmodū g̃ merita cadūt sub p̄destinatōe sine qbꝰ nō ordiaret de ꝓgruo qs ad tātā gl̄iaz sine eis sic cū eis ita vī ista vnio ordinari ad tātā gloriā de ꝓgruo lz nō cadat sub predestinatōe tanq̄ meritū ⁊ ita sicut p̄destinatū ē hāe nām vniri verbo. ita p̄destinatū ē verbū eē hoīez: ⁊ hunc hoīez eē verbū. ꝓūtie pbant p̄ filē sicut dictū ē de factiōe passiua. Et dicas p̄destinatio p̄mo respicit p̄sonā ⁊ ita oz hic p̄mo inuenire aliq̄z p̄sonā cui deꝰ p̄ p̄destinauit gloriā ⁊ istā vnionē in ordie ad gloriā. nulli aūt p̄sone p̄destinauit illā vnionē: nō p̄sone verbi vt verbi. pz. nec illi p̄sone vt subsistēti in nā humana quia sic includitur ista vnio. Respondeo. potest negari ista propositio quod predestinatio respicit solā personā sicut enim deus potest oē bonum

alīud a se diligere nō tm̄ suppositū ſz nāz. ita etiā pōt alij a se p:eordinare vl' p:eoptare bonū illi cōueniēs ⁊ ita pōt nāe p^e huic p:eoptare bo^m illi cōueniēs. ⁊ ita pōt illi p:eoptare vnionē istā in o:dine ad gloriā ⁊ nō tm̄ psone. vez ē tm̄ q in oīb^9 alijs ab isto p:edestinatio respicit psonā q: in nullo alio p:eordinaurt de^9 bonū nāe nisi p:eordinādo bonū psone. ⁊ rō hui^9 ē q: nulla nā creata ē nisi ī p^a cui ita pōt bonū p̄o:diari ñ ita b

Sed hic sūt duo dubia. p̄mū vtz ista p:edestinatio p:eexigat necessario lapsū nāe humane. qđ videt sonare mlte auctes q̄ sonāt filiū di nūcz fuisse incarnatū si hō nō cecidisset ſn^o. Sine p:eiuditio dici pōt q cū p:edestinatio cuiuscunqz ad gloriā p̄cedat ex parte obi nāliter p:esciaz peccati' vl' damnatiōis cuiuscunqz ſm opi. vltimā dictā. di. xlj. p. li. mlto magis ē vez de p:edestiatiōe illi^9 aie q̄ p̄destinabat ad sūmā glām vniuersaliter aūt o:dinate volēs p p̄us vult finē ⁊ post videt velle h̄ qđ ē fini pinqus ⁊ ita sicut p̄us vult gloriaz alicui cz gr̄am ita etiā inter p:edestinatos qbus vult gloriaz o:diate p̄us videt velle gloriā illi quē vult eē primū fini ⁊ ita huic aie xp̄i p̄us cz alteri vult gloriā ⁊ p̄us cuilz alteri gr̄am ⁊ gl̄am quā p̄uideat illi opposita istorū habituū. s. gr̄e ⁊ gl̄e ꝯ. p̄mo vult aie xp̄i gloriā cz p̄uideat adā casuruz. Dēs aūt auctoritates possūt exponi sic. s. q xp̄us nō venisset vt redēpto: nisi hō cecidisset. neqz forte vt passibilis. qa nō fuit aliq necessitas vt illa ania a p̄ncipio gloriosa cui de^9 p:eoptauit nō tm̄ sūmam gloriā ſz etiā coeuā illi aie: q vnita fuisset co:pori passibili Sz nec redēptio fuisset faciēda nisi hō peccasset sed nō ppter solā istā cām videtur de^9 p:edestinasse illā aīam ad tātā gloriā. cuz ita redēptio siue gloria aie redimēde nō sit tm̄ bonū cz tū ē ista gloria aie christi. nec ē verisile taz sumū bonū in entib^9 eē tm̄ occasionatū. s. ppter min^9 bonuz nec ē verisile deū p̄us p:eordinasse adaz ad tm̄ bonū cz christuz qđ tm̄ sequeret. imo vlteri^9 sequeret absurdi^9. s. q de^9 p:edestinādo adaz ad gl̄iam p̄us p:euidisset ipsum casurum in peccatum cz p:edestinasset christum ad gl̄iam si p:edestinatio illius anie tm̄ eēt p redēptiōe alio: q: redēptio nō fuisset nisi casus. ⁊ delictuz p:ecessisset. ¶ Pōt igit dici q p̄us nā cz aliqd p:euidebat circa peccato:ē siue de peccato siue de pena. de^9 p:eelegit ad illā curiā celestē: oēs quos voluit hīe: angelos ⁊ hoīes in certis ⁊ determinatz gradib^9. ⁊ null^9 ē p:edestinat^9 tm̄. q: ali^9 p̄uisus ē casurus vt sic nullū oporteat gaudere de alīus casu alterius.

Secundum dubiū ē an p̄us p:euidebat huic nāe vnio ei^9 ad verbū vel o:do ad gloriā sūmaz. ¶ Pōt dici q cū in actōe artificis sit p̄rius p̄cessus in exequēdo ei q est in itendēdo. ⁊ de^9 p̄us o:dīe executōnis vniuit sibi naturā humanā cz ꝓtulerit sibi sūmā gr̄az vel gl̄az ex^o pōt poni in ītēdendo. vt sic de^9 p̄mo voluit aliquā nām nō sūmā br̄e sūmā gloriā. oñdēs q nō oporteret eū ꝓferre gl̄iaz ſm o:dinē nāt ⁊ q 2° voluit illā nām eē in psona verbi vt sic angelus nō subesset puro homini.

Ad argumētū p̄mū pōt p:ecedi q ſm q hō p:edestinat^9 ē eē fili^9 dei ſm q ē de^9 q:. s. ly secūdū q pōt determinare actū p:edestināndi sub h̄ sensu. s. hoc q ē p:edestinat^9 secūdū hoc ē de^9 ⁊ sic maio: est falsa ⁊ mino: vera. vel potest determiare terminū p:edestinatōis sic secundū q ē de^9 secundū hoc ē de^9 ⁊ sic mino: ē falsa ⁊ maio: est vera. Alio mō pōt distingui put ly ſm q. dicit fo:malēr ōnez ſm quā extremū determinate accipit in se. fo:maliter. n. ille hō ē de^9 ⁊ ſm hominē ⁊ psonā vt exītem in nā humana p:eccssit p:edestinatio vt eēt de^9 sicut ille hō de

ius fact^9 ē. nō. n. ſm q accipit ꝑpe vt nota reduplicatōis. ita. s. q dicat cām īherētie p:edicati ipsi subiecto. hoc mō nō ſm q hō ē de^9 q: nō humanitate ē de^9. ꝫ^o mō pot dici ⁊ forte reali^9 q neqz ſm q hō neqz ſm q de^9 p̄destinat^9 ē eē fili^9 dei: q: h̄ qđ ē p:edestinari eē filī^9 dei includit duo. quoz altez puta p:edestinari regit in termino aliqđ tpale. altez puta eē filiū dei regit idē eē eternū. nūc aūt nihil idē est rōi stoz ambox ī tmīo lzi tmīo occurrāt duo. vnū tpale qđ pōt eē tmin^9 p̄destinatōis. alterū etnū pp qđ cōueniat sibi istud eē filiū dei. tm̄ ñ pp aliquā vnā nām ꝓueniūt sibi ambo ista. Si aūt ꝓcederet tūc ſm q respectu toti^9 p̄dicati notaret eē cā respcū amboxī p̄dicato. ⁊ iō ꝑpe logice loquēdo neqz ſm q hō neqz ſz q deus p:edestinatus est esse deus vel filius dei.

Ista est distinctio septima

hui^9 ītij lib. q ꝓtinet sniam tertie opi. q ē hec. Scōm doctoz diuersoz opiniones varie dāde sūt rnsiones q ponunt supi^9 ī p^a ppōne. ¶ Dāc magr̄ isimās exp̄it p^o p̄maz ꝑpōnē ꝑpositā in p̄ma p̄ncipali ꝑpōne p̄cedētis distinctionis vz istā. De^9 hō fact^9 ē q valet tm̄ sic ista. De^9 icipit eē sba rōnalis q̄ p̄us nō erat. Et ex h̄ ad istā. q. cū dr̄. de^9 hō fact^9 ē. an de^9 dicat fact^9 aliq Scōm p̄mā opinionē dic rndēdū eē affirmatiue dicēdo q de^9 fact^9 ē aliqd. s. sba q eē cepit. Cōcedēduz ēt ē ſm istā opinionē q xp̄s ē p̄destinat^9 dei fili^9. ſz nō indz tū hō. Sz ꝯ h̄ arguit sic. Si de^9 icepit eē aliq sba verū ē dicē q de^9 ē aliqd qđ nō semp fuit. Ad qđ rndēs dicit q ista opinio bñ p:cedit nō tm̄ simplr ſz cū determinatione dicēdo ſm carnē fact^9 ē aliqd qđ p̄riusq nō fuit. Scōm sēdam opīonē ponit duplicē ite^m dcārū ꝑpōnū quoz vn^9 ē: cū dr̄ fact^9 ē hō. sensus ē q de^9 ī cepit eē subsistēs in duab^9 nāis. Alli^9 ē q de^9 humanā nām assūpsit ſm quā hō dr̄ eē a deo assūpt^9. Et sīdit q ly hō pōt teneri p psona vel p nā. ⁊ ſm h̄ diuersimode in diuersis ꝑpōnib^9 accipit. Subiūgit ēt posteā solōnes auctū diuersoz q̄ vident dicē q hō sit assūpt^9. ⁊ q xp̄s sit duo. ⁊ q psona xp̄i non sit cōposita. q oīa p̄me opiniōi vident psonare. ⁊ sēdē opi. obuiare ⁊ ille solōnes patēt i lr̄a. Scōm ttiā opi. ponit inte^m dictarū ꝑpōnū di. q cū dr̄. de^9 fact^9 est homo. ⁊ de^9 est hō. p p̄dicatū. s. ly hō denotat solus habit^9 vt sit sēsus de^9 hz hoīem vel ē psona humanata. ⁊ cz istā p:ecdāt q de^9 ē humanat^9. nō tm̄ p:ecedūt q hō ē deificatus Sili' ſz bñ dicat hō ē de^9 nō tm̄ pōt dici hō ē dn̄ic^9. q: h̄ bt̄ō Aug. nō placuit. imo posteaz frequēti^9 h̄ dixerat p̄mo retrac. c. 19. h̄ ip̄m retractauit. ⁊ sic vltimo oīa ista in duab^9 distinctionib^9 istis disputatiue dcā magister nō discutit: ſz lectoris iudicio discutiēda derelingt. ¶ Pro aliq̄li p̄dcōz cuidētia notādū ē q p̄cedentes opiniones in q̄ttuo: pūctis ꝓueniūt ⁊ in quattuo: differūt. Cōueniūt enim p̄mo in h̄ q ponūt i xp̄o vnā psonā ꝯ hereticū Nestoriū q ponit i xp̄o duas. Scōdo in h̄ q ponūt in xp̄o duplicē nām. s. diuinā ⁊ humanā ꝯ error̄ Eutichij q posuit post incarnationē in xp̄o ex diuina ⁊ humana nā vnā nām fcām. ⁊ in h̄ q ponūt tres sbas in xp̄o. s. co:p^9 aiam ⁊ deitatē. ꝯ error̄ Apolinaris q posuit aiam nō eē a vbo assūptā. ſz deitatē eē loco aīe. Tertio ꝓueniūt in h̄ q ponūt verā carnē ⁊ verā aiam vbū assūpsisse ꝯ error̄ Manichei. q posuit xp̄m hīe nisi carnē fantasticā. Quarto i hoc cōueniūt q co:p^9 xp̄i ⁊ aīa nō fuerunt p̄us tpe cz assūpta fuerūt ⁊ ꝯ error̄ quorūdā dicētiū q p̄us inte^9 fuit assūpt^9 ⁊ postea hō. quos narrat Dam̄. li. 3. erasse. Similit in q̄ttuo: pūctis differūt p̄dicte q̄ttuo: opiniones. ¶ Primo i h̄ q p̄ma opinio ponit duo supposita i xp̄o. Scōa aūt ponit tm̄ vnū s. ppositū in eo qō qdez idem suppositus ponit subsistere in duabus naturis. Tertia vo opinio ſz ponat tantū vnum suppositus in

ehristo. tñ hoc in vna ipsarū ñaruz ponit nisi p accēs subsistere. dicit enim q̄ q̄uis coꝛpꝰ xp̄i ⁊ aīa ad rōez xp̄i ptineāt nō tñ suppositū xp̄i in eisdē subsistit cū illo supposito solū ab extrinseco vt testes qdā tñ aduenīūt. Scōo differūt q̄stū ad hoc q̄ p̄ma opinio dicit hoiem assumptū. scōa humanitatē. tertia vo nec pꝛie hoiem nec humanitatē nisi solū p̄ sinodochen. s. capiēdo ptes diuersas p toto. Tertio differūt quā tū ad hoc q̄ p̄ma ponit coꝛpꝰ ⁊ aiam assūptas vel ptes hois assūpti ⁊ nō psonē assumētis. Vñ dicit q̄ psona assumēs mō sit eq̄ simpler. s. post assūptionem vt añ fuit. Scōa opi. ecōuerso ponit eas assūptas vt psone assumētis ⁊ nō hois assūpti. qꝛ ꝑm illā opinionem nō hō. sed humanitas assumpta fuit. Vñ dicit q̄ psona q̄ antea fuit simpler facta ē cōposita quodāmodo. Tertia aūt ponit eas assūptas nō vt ptes hominis assūpti. nec vt ptes psone assumētis. sed solū vt quēdā habitū exteriozē. Quarto differūt in hoc: q̄ p̄ma opinio ponit q̄ xp̄s ē aliqd ꝑm q̄ ē hō: qꝛ pōit eū foꝛe qōdā suppositū a vbo assūptū. sed scōa dicē q̄ sit aliqd ꝑm q̄ nā humana. qꝛ nā humana quā assūpsit p̄dicaī de eo cōcretiue. Tertia vo ponit q̄ xp̄s ñ sit aliud ꝑm q̄ ē hō. sed tñ aliquo mō se hñs. si ē hō i dut⁹ aliter se hz ꝛ nudus. Vñ ꝑm p̄mā opinionē q̄ñ dī filius dei ē hō. tūc sensus ē q̄ filiꝰ dei ē aliqd homi nis suppositū sibi vnitū. Mā ꝑm istaz opinionē xp̄us ꝑm q̄ hō vnū ē ⁊ aliqd ē. s. suppositū. sed nō ē vnꝰ vel aliqs. Cuius rō ē. qꝛ neutrū genꝰ significat suppositū informe. masculinū vo genꝰ psonā. Vñ ꝓsequent dici hz: q̄ xp̄s ē duo neutraliē. s. suppositū. ⁊ nō nisi vnū masculine. qꝛ nisi vna psona. ꝑm secūdā opi. q̄ñ dicitur. filius dei ē hō: tūc sensus ē. filiꝰ dei ē suppositus hois hñs humanitatē sibi vnitā: ⁊ sic ꝑm istā opinionē xp̄s ꝑm q̄ ē hō etiā ē aliqd. qꝛ ē cōpositus ex aīa ⁊ coꝛpoꝛe ꝓstitutū. ⁊ ē etiā vnus ⁊ vnū. vnū. n. ē. s. suppositū. in vtraq̄ nā subsistēs. ⁊ vnus ē qꝛ vna psona. Scōm tertiā opi. cū dī filius dei ē hō. tūc sensus ē filius dei ē humanitate indutꝰ. ⁊ sic ꝑm opi. istā xp̄s ñ ē aliqd ꝑm q̄ est hō. sz tñ aliquo mō se hñs. ⁊ sic etiā xp̄s ē vnū ⁊ vnus in vtraq̄ nā. nō tñ p se sz p accēs. Prima istaꝝ opnionū a modernis doctoꝛibꝰ dī falsa ⁊ erronea. Scōā vero catholica. Tertia vo ē simplicit heretica. vt pz ex̄ de here. li. 5. pagrapho. Luz xp̄s. vbi Allexāder tertiꝰ simpliranathematizauit oēs dicētes xp̄m ꝑm q̄ ē hō nō ē aliqd. Et tñ i speciali.

An diuina natura debeat dici nata de virgine.

Di. 8.

Ost predicta in/

p quiri dz. vtrū de natura diuina ꝓcedēdū sit q̄ de virgie sit nata. sicut dī in virgine incarnata. Et videt vtiq̄ nō ꝺbere dici nata de v̄gine cū nō sit nata de patre. Que enim res nō est de patre genita nō dicitur de mr̄e nata ne res aliqua filiationis nom̄ hēat in humanitate que illud nō teneat in diuinitate. Videt tñ posse probari q̄ sit nata de virgine. qꝛ si hoc ē nasci deū de virgine. s. hominē assumere in vtero virginis cum natura diuina supius dicta sit hoiem assūpsisse vī

Augu⁹. debere dici nata. Be hoc aūt Aug. in li. de fi. ad pe. sic ait. Natura eterna atq̄ diuina nō posset tpaliꝛ ꝓcipi ⁊ nasci ex natura humana nisi sc̄dz susceptionē vitaī hūane verā tpaliꝛ ꝓceptōez ⁊ natiuitatē ineffabiliꝰ in se diuinitas accepisset. Sicē de⁹ etn⁹ vacat sc̄dz tps ⁊ ꝓcept⁹ ⁊ nat⁹ ex v̄gine. Ista aūcte vī insinuari q̄ natura diuina sit nata ⁊ ꝓcepta de v̄gine. Sz si diligēter notētur v̄ba poti⁹ de psona agi intelligitur que sine dubitatione ⁊ de patre ⁊ de matre nata esse dici debet.

De gemina xp̄i natiuitate q̄bus natus est

Queri etiam solet vtrum

debeat dici xp̄s bis genit⁹ vt dī dei ⁊ hominis filius. Ad qd̄ dici pōt xp̄m bis natū esse duasq̄z natiuitates hūisse. Vñ Aug. in li. de fi. ad pe. Pdī de⁹ de sua natura genuit filium deū sibi coeḡlē ⁊ coeternū. Idē quoq̄z vnigenitus deus sc̄do natus ē ex p̄te semel. ex mr̄e semel. Natus ē enim de p̄te dei v̄bū. Natus ē de mr̄e v̄bū caro fc̄m. vnus ergo atque idē dei filius natus ē añ scla ⁊ natus in seculo ⁊ vtraq̄z natiuitas vnius ē filii dei. diuina. s. ⁊ humana. Be hoc ēt Jo. da. ait. Duas ergo xp̄i natiuitates veneramur. vnā ex p̄te añ scla que est sup cām ⁊ rōnē ⁊ tps ⁊ naturā. et vnā q̄ in vltimis tpibus ꝓpter nos ⁊ secūdū nos ⁊ sup nos. ꝓpter nos qꝛ ꝓpter nr̄am salutē. scōz nos. qꝛ natus est hō ex mulie ⁊ tpe cōceptionis. s. nouē mēsiū. Sup nos. qꝛ non ex semine sz ex spū sc̄o ⁊ sc̄a virgine supra legez ꝺceptionis. Ex his manifeste appet xp̄i duas esse natiuitates: eundēq̄z bis natuz foꝛe

Augu⁹.

Ost predicta ingri oz. Circa istaz di. 8. ī

p qua mgr̄ agit de incarnatōe q̄stū ad idiomatū cōicationē queriē vtz in xp̄o sint due filiatōes reales q̄ nō. filiatio ꝓstitut filiū. g̃ due filiatōes duos filios. Sz xp̄s nō ē duo filij. g̃ nec in eo sūt due filiatiōes reales. Preterea ꝑm Ansel. de incarnatōe v̄bi. c. 8. ⁊ 2° cur deus hō c. 9. ⁊ ꝑm augm de ecclesiasticis. ebdo. c. 2°. filius est incarnatus nō alia ꝓsona ne fieret ꝓfusio in ꝑsonis g̃ mō nō ē illa ꝓfusio que esset si pater esset incarnatus. g̃ ⁊ mō filius nō ē filius aliq̄ alia filiatōe q̄z etna. aliogn nō minꝰ eēt ꝓfusio ꝓpetatū ꝓpter incarnationē filij quam ꝓpter incarnationem patris quia magis vnica ꝓprietas. Preterea non est filiatio realis ad matrem nisi ꝓpter relationem realem quam habuit ad matrez istaz relationez nō habuit in morte qꝛ soluta fuit tūc ista nā. ad quaz terminabaī gnātio siue fuerit forma totius absoluta siue vnio. g̃ tūc nō habuit illā filiationē aut g̃ in resurrectiōe illā habuit. ⁊ hoc v̄ inconueniēs qꝛ resurrectio fuit alia acceptio illius esse q̄z generatio. igit nec sup eē acceptū p resurrectionē fūdaī p illa eadē relatio q̄ fundaī sup acceptū eē p generationē aut nō habuit eā in resurrectiōe ⁊ tūc nō eēt mō filiꝰ marie sicut añ morte

Preterea nō oz ponere in xp̄o aliq̄z relationē realez ad matrē nisi saluādo ipm eē vez filiū eius. sed ꝫ saluaī nō ponēdo in eo aliquā relationē realē ad eaz. sicut deus ē dns realiter creature ⁊ tñ relatio dnij nō est in eo relatio realis. Preterea deꝰ pduxit creaturas inq̄stū artifex hoc tñ solū ē inq̄stū hz relationē rōis. qꝛ scia sua ē ars inq̄stū cāt in se ideas p actū rōis g̃ ipm eē artificē ⁊ potētie creare: dicit in eo tantum relationez rōis. g̃ multo magis xp̄m esse filium marie dicit tñ i eo relatōes rōis qꝛ videt magis neces

fariũ q illa habitudo que ꝑsupponit alicui rei sit realis ꝯz ista que consequit rẽ. ℙreterea si ei⁹ ad matrẽ esset relatio realis tũc esset realter eqlis mri ꝑm nãm humanã. ꝓns est falsũ q: eqlitas fundat ſup vnitatẽ vniõis nõ ẽ aũt ibi realis vnitas vniõis ad matrẽ sicut ꝑz discurrẽdo p oẽs vniões reales. igit ⁊c.

Cõtra si ꝑ fuisset incarnat⁹ fuisset filius: nõ filiatiõe eterna ꝯtpli. ſz ꝓprietas eterna filij ita abstrahit ab oi creatura vt termino sic ꝓpetas patris. ꝯ fili⁹ marie filiatõe eterna nõ hz respectũ ad matrẽ vt ꝓpter ea dicat ei⁹ filius. ꝯ ꝑm aliã. ℙreterea pbus. ſ. metha. c. de ad aliqd infert ꝓ incõueniẽti q idẽ bis dicat. sed si est icõueniẽs hoc marie erit de eodẽ fũdamẽto ⁊ supposito relatõe eadẽ. ꝯ rps eadẽ relatione nõ põt dici relatiue ad matrẽ ⁊ patrẽ.

Dicit q nõ sunt in xp̃o due filiatões reales. ⁊ hoc ꝓpter duas rões. vna est q: filiatio ẽ p se suppositi nõ nãe vñ nã nullo⁹ dicit filius h aũt ñ ẽ nisi vnũ suppositũ ꝯ nec nisi vna filiatio. Cõtra istã rõez. si filiatio tñ ẽ psone sic q nõ possit plurificari hz fundamẽtũ plurificet. aut ꝯ h̃ ꝓuenit sibi vñ relatio absolute. aut vñ relatio talis originis nõ ꝓmo mõ q: tũc si rps fuisset albus nõ fuisset realit similis alij albo. nec fuisset realit eqlis alij habẽti tãtã q̃ztitatẽ q̃stã ipe habuit tũc etiã i supposit̃ creatis relationes nõ possũt plurificari plurificat̃ fundament̃.

Si. 2°. mõ h falsũ ẽ q: nõ magis repugnat relatõez originis plurificari in supposito q̃z ipaz origiationẽ q̃ precedit istã relationẽ originis vt ꝓma rõ fundãdi eã sz origines plurificant i eodẽ supposito ſm Damas. xxv. duas generatões xpi veneramur. ℙreterea pr̃ eter⁹ ⁊ si sit vnũ suppositũ tñ hz duas relatões originis ad filiũ ⁊ spñ sctñ ⁊ ita sup idẽ supposituz ⁊ idẽ fundamẽtũ. i. sup eẽntiã fundãt due relatões originis actiue ꝯ multo magis sup duo fundamẽta diuersa possũt fundari due relatões originis passiue.

Itẽ ꝑm Damas. c. liij. rps hz duas opatões. relatio aũt nõ magis respicit suppositũ q̃z opatio q: supposit̃ ẽ opa ꝓ° metha. ig⁹ ⁊c. Ex hoc etiã de opatõe põt argui ad ꝓpositũ. q: sic rps opabat nãlit gbusdã opatõib⁹ nãe humane q: comedit ⁊ bibit. ita si genuisset duos filios realit habuisz duas paternitates ad illos ꝓpt duas generatões actiuas. ꝯ mõ ꝓpter duas gnãtiones passiuas hz duas filiationes. Itez qõ cõpetit xpo ꝑcise ſm rõnẽ psonalitatis eterne nõ dr̃ de eo inquãtũ hõ. vñ hec ẽ falsa. rps inquãtuz hõ ẽ psona. igit ⁊ hec rps inquãtũ hõ ẽ fili⁹ si filiatio tñmodo diceret de eo ſm rõnẽ psonalitatis eterne.

Alia rõ que ponit ꝓ ꝑma opi. est q: due dispões eiusdẽ spẽi nõ ꝓnt poni in eodẽ. ꝯ nec due filiationes añs declarat ab aliis sic. tũ q: põ ẽ p se ad formam. nõ aũt p se ad hãc formã. q: ẽ hec per h̃ q recipitur i isto. ꝯ si posset eẽ in actu ſm vnã formã ⁊ i põ ſm aliam. idẽ ſm idẽ. puta ſm formã cui vt sic accidit esse hãc vel illã eẽt ꝑmo in potẽtia ⁊ in actu. tũ q: ois distinctio aut p nãm diuisiõis aut p nãm oppõnis. p natura oppõnis nõ põt eẽ distinctio in eadẽ spẽ nec per nãm diuisionis. vbi est idẽ sm̃. q: accñtia nõ habẽt distinctionẽ numeralẽ nisi a subis sicut nec entitatez Et ꝓfirmat q: nõ ꝓnt eẽ plures ꝓprietates absolute eiusdẽ rõnis in diuinis. q: ille nõ distinguerent̃: nec ꝓpoppõnẽ nec p diuisionẽ nisi essentia diuina in q̃ sunt diuiderẽt. qd ẽ incõueniẽs. ꝯ ⁊c. ꝓnta declarat quia ois gnãns ꝑmo actu acqrit pr̃nitatẽ ad ꝑmũ filium. scõo actu generãdi nullã pr̃nitatẽ nouã acqrit. ſz per eãdẽ pr̃nitatẽ se hz ad filiũ. 2ᵐ sicut igit ibi nõ ꝓnt esse plures pr̃nitates q: forme eiusdẽ spẽi. ita nec h̃ plures filiationes ꝓpter eãdẽ rõnẽ. Cõtra ista rõnem scõam maior vr̃ falsa ⁊ minor silr. q maior ꝓbatur. q: in oi ordine eẽntiali cũ vnitate ꝓoris eẽntialr põt stare pluralitas posterioris. nãlit ſi p se nec adeq̃te in herẽtis ponit subm ẽ ꝑus eẽntialr illa dispõne q ponit tur sibi iherẽs. nec p se ei iheret nec adeq̃te. ꝯ ⁊. maior ꝓbat p sile ĩ cã ⁊ effectu q: vna cã põt eẽ respcũ pluriũ effectuũ. ⁊ hz ibi effect⁹ nõ sint cãe: nõ tñ ẽ maior repugnãtia i illis posterioribꝰ q̃ inherẽt si tñ non p se inhereãt q̃z in alijs q̃ p se existũt: q: tũc vnũ nõ ẽ cã intrinseca alteri⁹ ita q ad vnitatẽ ei⁹ sequat vnitas alteri⁹. ⁊ maxime si nõ sint adeq̃ta ita vnũ istoz ĩ actu alitate cõicata terminet põlitatẽ receptiui. nõ ẽ ꝯ dictio plura absoluta eiusdẽ rõnis p accñs esse eiusdẽ cui nullũ eoz adeq̃tur. Illud ẽt ꝓbat̃ de facto. qa ples spẽs fantastice fũt in eodẽ organo fãtasie alioqu deleta spẽ vni⁹ imaginabilis nõ posset aliqs ꝑfecte imagiari aliqd imagiabile. ⁊ ꝑz q iste spẽs fũt eiusdez spẽi sicut ⁊ oba a qbus generant̃ ⁊ fũt in eadẽ pte organi q: organũ nõ posset i tot ptes minimas diuidi q̃ possent p se iformari tot spẽb⁹ imaginabilib⁹ separatim exñtib⁹ quot ꝑnt sil̃ eẽ in toto organo. ꝯ opz q eis nõ cor̃ndeãt distincte ptes organi. Et si obijciatur q̃re ꝯ nõ põt p cõperationẽ nãe eadẽ q̃titas alterari ad ples q̃litates sil h̃das q̃ sunt eiusdẽ rõnis.

Rn. q cũ i sbo sint plures põe ad ples formas eiusde mspẽi si nõ inducat aliqs act⁹ ꝓtinẽs oẽs act⁹ q ꝑnt illi ꝑfectibili ieiune nõ terminat tota põ ipsi⁹ susceptiui. ⁊ iõ nõ ẽ ꝯdictio q aliq̃ alia forma sil̃is insit. tñ de scõ nõ inducit alia p agẽs nãle q: ipm itẽdit formã p exñtez ipfectã pficere. inducit. n. aliq̃z realitatẽ q̃ nata ẽ eẽ ps cũ realitate ꝓexñte ⁊ vnit cã realitati ꝑexñti vt ptez pti. ⁊ ita nõ inducit formã oio aliã. nõ eẽt tñ repugnãtia q ipa eẽt alia sbo nõ ꝓpt h̃ diuersificato q: hñs sm̃ põlitatẽ ad ples formas eiusdẽ spẽi ẽ illimitatũ ad illas ⁊ illimitatũ ad aliq̃ nõ oz ꝓmultiplicari illis. Hec rõ dicta ꝓcedit de plurib⁹ absolutis in eodẽ ꝑfectibili ⁊ hz ipa nõ ꝓcluderet ꝓpositũ de relatõib⁹ eiusdẽ spẽi: idẽ illõ facilius ꝓbat̃. ꝓmo q: sicut paternitas fũdat̃ sup hoc genuisse. ita hec paternitas super hoc genuisse. ⁊ hec filiatio super hoc genitum esse. pater ergo hac paternitate ꝓmo respicit filiũ hac filiatione. ℙreterea correlatiua sunt simul nã ita q destructo vno destruit̃ ⁊ reliquũ. ꝯ destructa hac filiatione in h̃ filio destruit̃ hec pat̃nitas in hoc pr̃e. Cũ ꝯ maneat paternitas respectu secũdi filij mortuo ꝓmo segt̃ q alia paternitas fuit ad 2ᵐ filiũ ab illa q̃ fuit ad ꝑmũ nã nulla noua relatio aduenit p h̃ q ꝑmus filius corr̃upit̃ sicut nec noua generatio aduenit ponẽdo q sẽdus filius fuisset genit⁹ vinẽte ꝓmo filio. ℙreterea q̃ aliqd est aliquo vltimate tale non potest illud manere in ipso nisi ipsuz habens illud fit ipso tale sicut non potest albedo manere in superficie nisi ipsa superficies sit alba. ⁊ maxie si supficies sit vltiate alba albedine. hz relatio ẽ q̃ h̃s ẽ vltiate ad aliꝺ. igit̃ nõ põt manere eadẽ in eo nisi illõ i quo manet sit illa ad idẽ aliꝺ. igit̃ nõ manet eadẽ pr̃nitas destructo illo t̃mino ad quẽ habẽs dr̃ formaliter tale relatõe illa. ℙreterea pat̃ aliquo mõ alit̃ respicit hũc filiũ ⁊ illũ si alia relatõe hr̃ ꝓpositũ si nõ alia relatiõe hz alio respectu eiusdẽ relatõis itez habet̃ ꝓpositũ q: illi respect⁹ erũt eiusdẽ rõnis ꝓpt̃ fundamẽta eadẽ spẽ filr̃ h̃ ẽ falsũ q: respect⁹ non semp fũdat̃ in relatõne vt aliꝺ ab ea q: ponere talia duo ẽ supfluũ q si respect⁹ fit idẽ relatõi in qua fundatur. ꝯ idẽ ẽ dicere respectũ plurificari ⁊ relatiõez plurificari. ꝯ hr̃ ꝓpositũ. ℙreterea distinctio ꝓoris nãlit ꝓcludat distinctiõez posterioris hz nõ tñ suppositũ relatũ ꝓcedit relatiõez etiã fundamẽtũ ꝯ multiplicato fundamẽto multiplicat̃ relatio. ⁊ ita in ꝓposito cuz sint duo fundamenta due erunt relationes ℙreterea minor illius positiõis est falsa. quia filiatio eterna ⁊ filiatio tpalis nõ sũt eiusdẽ rõnis. qꝺ maxie

vex est ꝑm eos q: ipi negãt aliqd eiusdẽ rõnis posse dici de eterno ⁊ tẽpo:ali.

Ad questionẽ ꝯ dico q̃ alia est filiatio in xpo ad patrẽ ⁊ alia ad matrẽ. ⁊ vtraq; est realis. ꝑmũ ꝓbo q: filiatio est habitudo ꝓducti naturaliter filis ꝓducẽti in natura intellectuali. Iste ptricule patẽt: q: sicut paternitas est habitudo ꝓducẽtis ita filiatio ꝓducit naturaliẽ etiã. nã ꝓpẽ defectũ hui⁹ ptricule spũs sanct⁹ nõ ẽ filius similis ꝓducẽti. ⁊ ꝓpter hoc vermis nõ est filius solis in natura ĩtellectuali. iõ ignis nõ est filius ignis nec plãta plante. nec ꝓpe bos bouis. Nõ si oio ꝓtẽdas brutũ eẽ filiuz bruti vt vitulũ eẽ filiũ bouis tũc filiatio est habitudo ꝓducti nãliẽ similis ꝓducẽti in natura intellectuali vel sensitiua. In ista descriptõne nihil ꝑ se ⁊ ꝑmo respicit suppositũ nisi rõne ꝓductionis passiue. q: oia alia addita respiciũt naturã vel in ꝓducẽte vel in ꝓducto vel in vtroq; filatio ꝯ rõne nullius magis determinat sibi vt sit suppositi q̃z generatio passiua sz generatio passiua plurificaꝫ ad plurificationẽ ipsaꝝ nãrũ actualr exĩtiũ acceptarũ ꝑ ipas generatões sic ꝓz ꝑ Damas. li. iij. q̃ xpi fuit due generatões ꝯ ⁊ ipa filiatio plurificaꝫ ad plurificationẽ earundẽ. Idez q̃ argutũ est ex fundamẽtis ꝓbaꝫ ex ĩminis: q: ad duos termios nõ põt esse eadẽ relatõ q: tũc eadẽ simul eẽt ⁊ nõ esset. Preterea argm positũ in. q. ad oppositũ in speciali arguo ꝓpositũ bñ ꝓcludit q: quecunq; ꝓpetas ꝑsonaꝫ diuina eque nõ respicit aliqd creatũ ꝓ termino. ꝯ sicut paternitas eterna nõ põt esse relatio qua pater diceret filius tẽpo:aliter ita nec filiatio eterna qua filius diceret filius tpaliter. 2m vz qõ vtraq; sit realis. ꝓz de eterna. q: realiter est filiꝰ eternus. ꝓbo de tpali: q: illa relatio est realꝫ que ꝓsequit extrema ex nã extremox sine actu intellectꝰ. posita aũt mre generãte ⁊ iã supposito hũte naturã ꝑ generationẽ ex natura extremox sine actu intellectꝰ. seqt hic filiatio sicut ibi mrnitas Nõ si qs fingat ibi intellectũ operari ad cãndũ relationez hoc ip:obaꝫ. q: si maria genuisset puꝝ hoiez fuisset vere mater ⁊ ille filius relatõe reali sz nõ minus egit mõ q̃ tũc egisset nec xps vt hõ minꝰ realr accepit naturã ab ipa quã purus hõ accepisset ꝯ ita ex natura extremox est mõ filius sicut tunc fuisset. ⁊ ita eque realis relatio mõ sicut tũc. Sed est vnũ dubiũ vtꝝ ista filiatio realꝫ sit eadẽ fundamẽto. ſ. nature accepte ꝑ generationẽ ⁊ vr̃ q̃ sic q: respectꝰ creature ad deũ vt ad cãm efficientẽ est idẽ fundamẽto ex di. ꝑ. 2. li. ꝯ ⁊ respectus ad ꝓmũ efficiẽs est idẽ effectui ꝓpũtia ꝓbaꝫ q: oẽs cãe efficiẽtes o:diate hũt rõez vniꝰ cãe totalis. vna ⁊ eadẽ relatio nõ est eidẽ ꝓsubstãtialis ⁊ nõ ꝓsõalis. igiꝫ ⁊c. Rñ° q̃ ista relatio nõ est eadẽ fũdamẽto. q: sic ꝯdictio ẽ aliqd manẽ idẽ i re nõ manẽte illo qõ est sibi idẽ: realiter ita ꝯdictio ẽ aliqd eẽ realiter idẽ alicui sine quo manẽte põt illud manere idẽ ꝯ sicut relatio ꝑma alicuius ad deũ sine qua ipm nõ põt esse ẽ idẽ relatio ita relatio ad qõcũq; sine q̃ relatũ põt eẽ ẽ nõ eadẽ relatio. sed ista natura posset eẽ eadẽ numero sine habitudine ista ad matrẽ ⁊ sine matre vt termino. q: possz eadẽ natura fuisse creata ĩmediate a deo: qcqd mediante cã 2ª põt ĩmediate ꝑ se posset. etiã eadẽ natura posset fuisse habita ꝑ generationez tpalẽ alteriꝰ matris. sicut tactuz fuit 2° li. di. 2. q. 1. vbi dictũ est q̃ idẽ qui est filius vnius pr̃is potuit fuisse filiꝰ alterius patris ꝯ ⁊c. Si obijcias: q: lz nã potuisset ꝓduci in esse ita q̃ nõ fundaret ĩ ea illa filiatio: tñ ex quo ipa filiatio fũdata ẽ nõ vr̃ natura posse manere sine hac filiatione imo videt q̃ sit ꝯdictio q: habentẽ hãc naturã eẽ filiũ: ẽ ipm esse genituz ab hac matre sed qui genitꝰ ẽ ab hac matre ĩ hac nã nõ põt esse nõ genitꝰ ab hac mre in hac natura. qõ-

cũq; n. ꝓteritũ nõ fuisse ĩcludit ꝯdictiõnẽ. ꝯ hũtez hãc naturã a generãte acceptã nõ eẽ nũc filiũ hac filiatiõe melndit ꝯdictiõez qõ nõ eẽt si filiatio accideret huic nature. &c°. aut filiatio est ꝑcise relatio fundata sup generationẽ passiuaz que iã ꝓterijt vt sine in re siue in ĩtellectu dicaꝫ aliqs esse filius q: aliqñ fuit genitꝰ ita q̃ esse filiũ nõ ꝑdicet aliqd de pñti realiẽ lz vocaliẽ sed tñ aliqd de ꝓterito: sicut fortẽ esse curſurũ. licet ꝓpositõ videaꝫ eẽ de pñti tñ realiẽ nõ ꝑdicaꝫ aliqd nisi ꝑ futuro. q: equiualz isti for:. curret. ita ꝯ hic for:. est genitꝰ equiualet isti for:. fuit genitꝰ ⁊ secundũ istũ ĩtellectũ equiualet isti fo:ti est filius. ⁊ ꝯ mõ filius dicit relationẽ realẽ sed nõ ꝑm esse simplr ſ. actualis exĩtie: sz ꝑm esse ꝓteritũ qõ est esse reale fo:. ꝑm quid sicut fo:. esse futurꝫ vel magis quem admodũ põ añ actũ in natura potẽtiali dicit relationẽ realẽ vno mõ. sed ꝑm diminutã entitatẽ rei: ꝑm hũc modũ vr̃ obiectio illa ꝓcedere. q: ꝑm istã viam quicũq; fuit aliquãdo filius nunq; põt nõ eẽ filius. sicut qõ fuit nõ põt nõ fuisse quẽadmodũ etiã qõ q̃ñq; ẽ possibile nõ põt nõ eẽ possibile q̃zuis nõ sit actu pñs ꝑm istã viã oporteret dicere q̃ Jo. si eẽt annihilatus adhuc eẽt filiꝰ zebedei. nec deꝰ possz dstruẽ istã rõnẽ quãtũcũq; fundamẽtũ annihilaret ꝑm exĩtiã actualem. nec plus realitatis diceret filiatio de filio exĩte q̃z nõ exĩte. Aliomõ posset dici q̃ filiatõ dicit relationẽ ꝓducti passiue ꝓpletam manẽte exĩtia actuali nature accepte ꝑ generationẽ sine ĩterruptiõe. ⁊ hoc mõ xps vsq; ad mo:tẽ fuisset filius marie. sed post resurrectionẽ nõ: q: exĩtia actualis nature humane accepte ꝑ generationẽ marie fuit interrupta ꝑ mo:tẽ. ⁊ ipsam exĩtiã in 2° acceptã ꝑ resurrectionẽ ꝓsequebaꝫ alia relatio ad deũ resuscitãtẽ. ſz hoc eẽt esset nullus filiꝰ alicuiꝰ post resurrectionẽ generaliẽ ⁊ hec opinio vr̃ absurda. 3° ꝯ mõ vr̃ mediãdũ inter istas duas vias extremas. vz q̃ filiatio dicat habitudinem geniti ad generãs fundatã sup exĩtiaz actualez nature accepte ꝑ gnãtionẽ. vel sup ipam nãm acceptã sic actualiter exĩtez ⁊ hoc siue cõtinue habitã post acceptõez sine interruptõe siue candẽ bitaz cũ interruptiõe. ita q̃ vtrunq; accidat sibi. Et hoc mõpotest rñderi ad argm. ⁊ põt dici q̃ lz ista nã accepta ꝑ hanc generationẽ nõ possit hr̃e idẽ esse numero qõ accepit nõ fundãdo istã candẽ relationẽ numero. nõ tñ ipa relatio est sibi ꝓsõalis. q: posset absolute eadẽ exĩtia fuisse numero habita sine ista relatiõe. puta si accepta fuisset ĩmediate a creãte vel ab alio generãte. Ad argm tactuz ad istud dubiũ. dico q̃ relatio nature ad ꝑmũ efficiẽs est ei cõsubstãtialis. quia nõ posset eadẽ nã esse nisi haberet relatiõez ad ꝑmũ efficiẽs. sed ad 2m efficiẽs est relatio tñ accitalis. q: posset nã manere eadẽ sine habitudie ad qõcũq; efficiẽs 2m. ⁊ de ista materia dictũ est diffuse ꝑ. di. 2. li. qũo relatio creature ad deũ efficientẽ est eadẽ creature ⁊ qũo nõ est eadẽ. q: eadẽ vere ⁊ realiter nõ eadẽ formaliter neq; multomagis sic sũt eadẽ ſba ⁊ ipsa ratitudo vel firmitas fundamẽti. Hec ista ꝓtradicũt. lz. n. entitati absolute sit idẽ realiter veritas ⁊ bonitas ⁊ huic entitati hec veritas ⁊ hec bonitas nõ tñ formalr ⁊ quidditatiue. q: veritas ⁊ bonitas sũt quasi passiones entis. 4. metha. ita etiã est de realitate a qua accipiꝫ genus ⁊ a qua accipiꝫ dr̃ia. ⁊ similiter de quidditate ⁊ entitate indiuiduali. ⁊ de alijs multis de quibus frequẽter tactũ ẽ de ista ⁊ ria ex pterea q: hec realitas nõ est formaliter illa lz sit idẽptice illa. Hec etiã est ꝯdictõ ꝑm dicentẽ respectuz vestigialẽ esse ratitudinẽ fundamẽti aliquid eẽ idẽ fundamento quod ꝓcessum est in 2°. libro de relatione creature ad deum ⁊ tamẽ nõ sic idem q̃ sit ratitudo fundamenti. quod negatuz est libro. ꝑ. di. iij. q.

de vestigio. q: ipse ponit oēm relationē eē eādē fūdamēto. nec tñ oēm ratitudinē fundamēti. sed distīguit respectum vestigialem ab alijs in hoc.

Ad argumenta Ad pmū dico q fi lius filiatione ē filius sicut pī paternitate est pī. sed ꝓpter hoc nō sequit ad plurificationē filiationū plurificatio filioꝝ. q: cōcreta nō plurificant nisi plurificent taz forma q̄s supposītum. sola enīz plurificatio formē nō sufficit maxime vbi plēs forme siue eiusdem rōnis siue eodez noīe exīsse vt hic pōt eē in eodem quēadmodū xp̄s nō est plures volētes lz hēat plures volitiones sedz Damas. vñ in forma arguendi filiatione est filius. ꝯ alia filiatione est alius filius est fallacia p̄nūtis a destructione antis. Ad secūdū dico q si pater fuisset incarnat⁹ fuisset cōfusio q: filiatio temporalis diceret de eadē persona in qua cēt paternitas eterna. et ita confuse posset illa persona tūc dici pī nunc filius mō nō est talis cōfusio. q: p:ecise eadē persona dicit filius vtraqz filiatione. cū q̄ nūc absolute dicit filius distincte intelligit de eadē persona de quacūqz filiatione fuerit sermo. sed si tūc pater cēt incarnat⁹ cum diceret filius non distincte intelligeret vnica psona sed nūc vna nūc alia indistincte ꝑm q sermo fierz ō filiatione hac vel illa. Silr arg^m est ad ꝓpositū. q: ñ cēt tūc ꝯfusio que nō ē nūc nisi q: pater tūc aliq̄ filiatione ⁊ nō relatione sua eterna diceret filiū m̄is. ꝯ ⁊ mō filius dī filius filiatione alia q̄s filiatione eterna

Ad tertiū ex dictis in solone dubij. q: xp̄s post resurrectionē est filius marie eadē filiatione q̄ ꝓus. q: filiatio fundat supp exītia nāe accepte p gnationē absolute cui accidit interruptio dūmō exītia sit eadē ⁊ ideo q̄cūqz illa exītia est eadē ⁊ aliud extremū idē ⁊ filiatio ē eadē. ⁊ eadē actione qua fūdamētū redit idez ⁊ rlō. redit eadē. Et cū arguit q alia ꝓductione accepit eē in resurrectione dico q illa nō tollit filiationez que fundat supp illud eē acceptū ꝓmo p gnationē. sed tñ sunt due rlones ꝓnītes duas ꝓductiones passinas q̄ fuerūt ad idem eē ⁊ vna fuit interrupta sicut ⁊ esse fundamēti. altera tūc ꝓmo est noua. Ad aliud dico q nō tñ realr ⁊ vere dicit sic filius marie sicut dus realr. ⁊ vere dicit deus creature sed reali gnatione passiua accepit illā nām actualr exītē ꝓpter qd̄ sequit ipm reali filiatione eē filiū. Ad aliud etiā dico qd̄ ⁊ si deus dicat formalr creator relatione rationis. vel etiam nulla rōne sed denoiatione inducta ad genus relationis inquātū. s. terminat relationez in creatura sicut dictū erat di. xxx. p̄. tñ nō est creatiuus per rlonem rōnis. ⁊ hoc intelligēdo nō de eo qd̄ formalr importat per hoc nomē creatiu⁹ sed de fundamento sicut aliqd dī calefactiuū calore in fūdamento potētie calefactiue ⁊ nō rlone fundata in calore. ⁊ rō ad h̄ posset tangi q: nulla rlo rōnis pōt eē formalis rō qua aliqd pōt ꝓducere ens reale. q: ens rōnis nō est in aliquo nisi vt tñ hz eē in intellectu sicut cognitū in cognoscēte. hoc aūt eē est diminutū respectu eē exīe realis. ⁊ iō ꝑm istud eē nō pōt eē cā alicui⁹ hz q aliqd eē realis exīe qd̄ est eē perfecti⁹ neqz ꝓducti nāliter neqz artificialiter. Et cū ꝓbat in ꝓposito q de⁹ nō pōt creare nisi vt artifex. Nn. q scia dei q̄ē in deo q̄dā pfectio absoluta ē in eo ex nā rei. sz ipsa nō dī ars nisi ex respectu ad alia oba vel aliquoꝝ obꝝ ad ipam. lz ergo de⁹ ꝓducat creaturas vt artifex hoc tñ nō ē vt in scia fundat respect⁹ rōnis que sit rō qua pōt ꝓducere sed tñ vt ille hit⁹ absolut⁹ q dicitur eē ars inest ipsi deo ita q in forma arguēdi est fallacia accītis de⁹ vt artifex ē ꝓductiu⁹ p rlonē rōnis ē artifex. ꝯ per rlonē rōnis ē ꝓductiu⁹. maio: enīz est vera ꝓut mediū nō accipit ꝓ ipsa rlone quā importat artifex. sed ꝓ fundamēto ipsi⁹ rlonis. ⁊ mino: est

vā tñ ꝑ ipsa rlone formalr. Exēplū potētia calefactiua ē calefactiuū. pō calefactiua ē rlo. ꝯ rlone ē calefactiuū. maio: ē vera de potētia supta ꝑ eo q dī potentia calefactiua sine p:o fundamēto istī⁹ rlonis nō aūt ꝑ ipsa rlone potentialitatis. ⁊ mino: ē vera solū p:o ipsa potētialitate ⁊ rlone in se importata ꝑ ipam. ⁊ si ꝑ ipso absoluto in quo fundat. Qualr aūt scientia dei absoluta ⁊ vt absoluta possit sufficiēter habere to rā rōnē artis inquātū ipsa terminat rlones oīuz creaturarum vt artificiatoꝝ ad artificē. dictū ē di. 35. et di. 36. p̄. li. in materia de ideis. Ad vltimū cōcedo q fili⁹ est realiter eq̄lis mr̄i ꝑm naturā humanaz. vel excellētio:. ⁊ cū arguit de illa vnione ꝓbo q ista ꝓpō accepta. s. q eq̄litas fundat supp vnitatē vniōis est falsa q: vnio est relatio. nō. n. pōt itelligi rō vnionis ad se. ꝯro tūc quer lo aut eadē q̄ eq̄litas ⁊ tūc idez fundabit in se. aut est alia. ⁊ si alia: aut illa fundabit supp vnū. ⁊ ꝯro supp quā vnitatē. si supp vnitatē ⁊ nō super vnitatē vnionis idē pōt dici de eq̄litate. Si supp vnitatē vnionis eēt ꝓcessus in infinitū. Et si dicas q ista vnio nō ē mās ad formā. neqz aliq̄ multarum vnionū manifestaruz. sed est vnio paritatis. h̄ vī exponere vnū vocabulū p aliud eiusdem sensus. Idē. n. ē eq̄litas ⁊ talis vnitas paritatis. negare ꝯ q̄ litatē in duinis cē realē. q: nō ē ibi vnitas ꝓtat⁹ eo mō quo alīs pōt hēre aliquē intellectū ꝓbabilē ē negare idē ꝓpter idē. Et qō adduc ad istam conclusionē q oporteret vnitate vnionis bis accipi nō aūt bis accipe nisi vt hīs vnitatē vnionis. ip:obat⁹ per h̄ q ēntia fundat relationes o:iginis q̄ sunt realeſ ⁊ tñ nō ē bis accepta ex nā rei. Nō si dicat ipsaz per iterationē vel gnationē bis accipi in ꝓducēte ⁊ ꝓducto. ꝓtra ꝙ gd̄ ē bis accipi ex natura rei aut habere aliqua aliquo mō distincta ex natura rei ⁊ absoluta: ⁊ h̄ falsum est in ꝓposito. aut tñ hēre rlones distinctas ex nā rei ⁊ tūc eēn⁴ fūdare ex nā rei rlones oppigis distinctas: q: bis accipe ex nā rei ē ipaz fūdare rlones oppigis reales. q: fūdat duas rlones reales qō nihil ē.

Ad argu^m ꝯ dico q supp vnitatē nō vnionis fundatur eq̄litas sed illa vnitas in creaturis nō est ent̄ singularis sed nāe. de qua duplici vnitate tactū ē satis in. q. de indiuiduatione. 2. li. di. 3. ⁊ ita ꝓpposito. vnitas fundās eq̄litatē nō ē vnitas psone sz nature. nec illā opz distingui vel bis accipi ad h̄ q rlo sit realis. sed sufficit q ipsa exīte eadē extrema realiter distinguant sicut ⁊ in rlonib⁹ o:iginis. Et tūc ad ꝓpositū dico q in natura humana in xp̄o ē vnitas aliq̄ realis minor vnitate numerali ⁊ silr vnitas realis ī maria: ⁊ ista vnitas ē fundamētū mutue eq̄litatis i xp̄o ⁊ maria si ponant fuisse eq̄les in natura humana.

Ista est distinctio octaua

huius tertij libri. In qua magr̄ posteā egit de conditionibus sequētib⁹ actū vnionis quo ad effectuz ex ipsa sequētē. agit de eisdē ꝓditionib⁹ quo ad naturaz vnientē. Et tria circa hoc facit in istis duab⁹ distinctionib⁹ seq̄ntib⁹ simul. Nam ingrit ꝓmo an natura diuina i xp̄o possit dici nata. Secōo an rōe duplicis nature xp̄s possit dici bis natus. Tertio an xp̄i caro sit adorāda eadem adoratione qua vbū. ¶ Primū facit vsqz ibi. Queri etiā solet. Secōm vsqz ibi. ¶ Preterea inuestigari oz. vbi incipit nona distinctio. Tertiū subiūgit p totā sequētem distinctionē. In specialis nia magri in duab⁹ sequentib⁹ distinctionib⁹ stat in trib⁹ ꝓpōnib⁹ q̄rū ꝓma ē hec. Natura diuina ꝑ verbi persona de virgine pōt dici nata. Dāc magister exequēs q̄rit. Utrū natura diuina possit dici nata sicut in p̄cedētib⁹ pōt dici incarnata. Et nō arguit ex hoc q ipsa nō dī nata de p̄ri natiuitate eterna. ⁊ iō multo minus dz dici nata de virgine natiuitate tpa

li. Jn opositū arguit sic. Naturaz hūanā in vtero vgi
nis assumere ē nasci de vgine. sz natura diuina assū-
pſit hūanā in vtero vginis, ergo ipsa ē nata ō vgine.
Et rndet q capiēdo naturaz pro psona pōt dici q nā
diuina sit nata de vgine, sz capiēdo naturā p eēntia:
minime dz dici nata: siue de pre eternaliter: siue de
mre tpaliter. Un vbicūqz inuenīt dictū q natura di
uina sit in carnata: siue nata de pre vel mre: tunc per
naturā sp dz intelligi persona: ꝛ non absolute eēntia.
Seōa ꝓpositio ē hec. Propter duaz nāz in xpo pro
prietates ponūt eiusdez distincte natiuitates. Hāc
magr ponēs qrit. Utrū xps debeat dici bis natus siē
dicit fili? dei ꝛ hominis. Et rndet q propter ꝓprie
tates duaz naturaz in xpo: christus pōt dici bis na-
tus seu habere duas natiuitates. Un hz eternā na-
tiuitatē a patre: sm quā ē patri coetern9. ꝛ añ secula
genitus ꝛ natiuitatē tpalem: qua ē a mre in seculo na
tus. ꝛ ista confirmat magister auctoritatibus beati
Augus. ꝛ Job. damas.

De adoratiōe humanitatis xpi. an eadem sit adoratio hūanitati ꝛ deitati exhibenda.

Di. 9.

Retercea inuestigari p oz. vtz caro xpi ꝛ aīa vna eadēqz cū vbo debeat adoratiōe adora ri illa. s. q̄ latria dicit. Si. n. aie vl' carni exhibet latria q̄ intelligitur seruitus siue cult9 soli creatori ōbit9. cū aīa xpi vl' caro crea tura tm̄ sit creature exhibetur qō soli creatori debet qō faciēti i idolatriā deputatur. Jō q/ busdā videt nō illa adoratiōe que latria ē car nē xpi vel aīaz xpi esse adorādam. sz illa que ē dulia. cui9 duas spēs vel modos esse dicunt. Est. n. cuiusdā modi dulia que creature cui/ libet exhiberi pt. ꝛ ē quedā soli hūanitati xpi exhibēda ñ alij creature. qz xpi hūanitas sup oēz creaturā ē venerāda ꝛ diligēda. Non tñ adeo vt cult9 diuitati debit9 ei exhibeat. qui cult9 in dilectiōe ꝛ sacrificij exhibitiōe atqz re uerētia consistit: q latine dicatur pietas. grece āt theosebia. i. di cult9. vl' eusebia. i. bon9 cult9

Quidā dicunt non illa adorati one ado randaz esse. De spe ciebus dulie

Aliorum sententia qua vnam adoratiōem vtriqz exhibendam tradunt.

Aliis autem placet christi hūanitatē vna adoratiōe cū vbo eē adorādā nō ꝓp se sz ꝓp illū cuius scabellū ē cui ē vnita. Neqz ipa hūanitas sola vl' nuda. sed cū vbo cui ē vnita: nec ꝓp se: sz ꝓp illū cui est vnita est adorāda. Nec q hoc facit idolatrie reus iudi cari pōt. qz nec soli creature nec ꝓp ipam. sed creatori cū hūanitate. ꝛ i hūanitate sua' seruit.

Jo. da.

De hoc Jo. damā. ita ait. Due sūt nature xpi rōne ꝛ mō differētes: vnite vo sm hypostā sim. Unus ergo xpus ē deus perfectus ꝛ hō perfectus: quē adoramus cū patre ꝛ spū vna adoratiōe cū incōtaminata carne eius. Non inadorabilē carnē dicentes. Adoratur. n. in vna verbi hypostosi. que hypostasis gene rata est. Nō creature venerationez prebētes. Nō g vt nudaz carnē adoramus. sed vt vni

taz deitati in vnā hypostasim dei verbi dna/
bus reductis naturis Timeo carbonē tāgere
pp ligno copulatū ignez. Adoro xpi dei mei
simul vtrāqz naturā: ꝓpter carni vnitā deita/
tez. Nō. n. quartā appono personā in trinita
te. sz vnā personā ofiteor verbi ꝛ carnis eius.
His verbis insinuari videtur xpi hūanitatē
vna adoratiōe cū vbo eē adorādaz. De hoc Augus.
etiā Aug. ait ex ser. dñi vbi dicit. Nō turbet
cor vrm: ita dicit. Dicūt heretici filiū nō na/
tura eē deū sz creatū. Quibus rndēduz ē. q si
filius non ē deus natura sz creatura. nec colen
dus ē omnino. nec vt deus adorādus. dicēte
apl'o. Coluerūt ꝛ seruierūt potius creature q̄
creatori. Sed illi ad hoc replicabunt ꝛ dicēt.
Quid ē q carnē eius quā creaturā cē ñ negas
simul cuz diuinitate adoras. ꝛ ei nō minus q̄
diuinitati deseruis. Ego dñica carnē immo
perfectā in xpo humanitatez ideo adoro. q a
diuinitate suscepta ꝛ deitati vnita est. vt non
aliū ꝛ aliuz sed vnū eundēqz deū ꝛ hominez
filiuz dei esse ofitear. Denicqz si hominez sepa
ueris a deo. illi nunq̄ credo nec seruio. velut si
qs purpurā vl' diadema regale iacens inue/
niat. nunqd ea conabitur adorare. Cum vo
ea rex fuerit indutus: periculuz mortis incur/
rit. si ea cum rege adorare qs cōtempserit. Jta
in xpo dño humanitatez non solā vel nudaz
sed diuinitati vnitā. s. vnū filiuz deuz vez ꝛ
hominez vez siquis adorare contempserit:
eternaliter morietur. Idem super ps. xcviij.
vbi dr. Adorate scabellum pedus ei9: qm̄ scm̄
est. Sciendum qz in xpo terra est. i. caro q̄ sine
impietate adoratur. Suscepit enim de terra
terram. qz caro de terra est ꝛ ō carne Marie
carnez accepit: hec sine impietate a verbo dī
assūpta adoratur a nobis: qz nemo carnem
eius māducat nisi prius adoret: sz q adorat ñ
terrā intuetur: sz illum potius cuius scabellum
est ꝓpter quez adorat. His auctatib9 ꝑmisse
inuestigatiōis absolutio explicat.

p Reterea inuestigari oportz. Cir
ca istā di. 9. in qua ma
gister agit. ꝛ igrit vtz caro christi ōbeat
adorari. querit vtrū xpo debeat latria
solū sm nām diuinā: q sic vī latria est cultus debit9
soli sūmo deo rōe sūmi dñij sed xpus solūmō sm nāz
diuinā ē sūmus dns. g ꝛc. Preterea xps sm nāz hu/
manā adorauit qz orauit. g sz istā habuit superiorem. ꝛ
ita ꝓpositū. Preterea. q̄stū cūqz ista nā hūana sit vni
ta vbo ipsa tm̄ creatura est nec excedit limites crea-
ture g nec cultus debitus xpo sz istā nām debet exce
dere cultū debituz cuicūqz creature h9 est latria. igit
ꝛc: Preterea sup illō Psal. adorate scabellū pe. ei9
dic glo. nō illa adoratōe latrie q̄ soli deo debet. Pre
terea solū illō ē sic adorādū qō ē sup oia diligēduz. qz
idē ꝛ sm eādez nām ē sūmus dns ꝛ finis vltim9: sed
xps tm̄ sm nāz diuinaz ē sūme diligēdus qz solū sm
eā ē sūmuz bonū ꝛ finis vltimus g ꝛc. Lōtra hoc ma
gister in littera adducit auctoritates.

Hic sunt tria videda. ꝓmo qualr accipit la/
tria. 2o debito qualr debeat deo

5° eni ⁊ hz quã nãz xpo debeꝫ. De ꝑmo sciẽduz ẽ q̃ sic reuereri aliquẽ actu interiori. ẽ bona ꝓpria reputare pua respectu bonoꝝ illi⁹ quẽ reuereꝫ cui⁹ bona reputat magna ⁊ ẽ actus vtutis ita extollẽ in corde bonitatẽ alicui⁹ tãcz sũmaz respectu bonitatissue ⁊ a quo ipse magnificãs hz totã bonitatẽ suã est actus qd laudabilis dũmõ habeat obiectũ sibi ꝙueniens illud. s. cui⁹ bonitas excedit bonitatẽ illi⁹ reuerẽtis. ⁊ a quo ipse reuerẽs hz bonitatẽ suã. hec reuerentia sũma in actu interiori respicit solũ deũ ꝑ obiecto ꝙueniẽti vt sũmuz bonũ vel summũ dñz. huic actui interiori coꝛrespondent aliqui actus exteriores q̃ sunt signa hui⁹ act⁹ interioris. puta i quacũcz lege aliqua sacrificia vel aliq ritus vel genuflexiões ꝓtestantes istã reuerentiã summo dño exhibendã: ⁊ sumaz eẽ dñationem in eo cui talia exhibent: ⁊ subiectionẽ eẽ ad illum in exhibẽte. Ex istis actib⁹ interioribus frequẽter elicitis ⁊ silr ex actibus exterioꝛibus põt generari qdã habit⁹ inclinãs ad faciliter ⁊ ꝓmpte eliciẽdũ tales actus. ⁊ sicut tales actus erant boni qñ erant debite circũstantiõati: ita hĩtus generatus ex talib⁹ actibus frequẽter elicitis ẽ bon⁹. Sic ergo hoc nomẽ latria põt equoce accipi vno mõ ꝓ cultu siue reuerẽtia exhibita deo in actu interioꝛi rõne sũmi dominij vel summi boni. vel ꝓ reuerẽtia exhibita deo actu exterioꝛi: vel ꝓ habitu inclinãte ad talẽ actum: ⁊ ille habitus cũ sit consonus rõni recte virtus ẽ ⁊ non theologica. qz nõ hz ꝓ obiecto imediato bonũ increatuz sed honorẽ deferendũ dño increato: est q̃ virtus moralis ⁊ potissime ꝓtinetur sub iusticia q̃ reddit superiori qõ sibi debetur. secũdum argumẽtuz. 19. de trini. c. zi. qõ aũt ista nõ est de latria virtute sz de actu gratie vel debitũ non ẽ ꝓprie ꝓtinens ad vtutem sz ad actum aliquẽ virtutis generatiuũ vel a virtute elicitum. qz ille ẽ imediate in potestate nostra.

De secundo articulo qua

liter ⁊ qñ dz hoc debitũ reddi: dico q̃ de isto actu bono est ꝑceptum affirmatiuũ: rõnabile. n. ẽ creaturaz itellectualẽ obligari ad aliqũ recognoscẽdũ ⁊ reuerẽdum sũmũ dñm suũ ſm Aug. ꝑmo de ciui. dei. c. i. hz aũt ꝑceptũ sicut alia ꝑcepta affirmatiua obligãt sẽp. sed nõ ad semp: ⁊ põt poni q̃ obligatio ad illum actũ ꝓtinet ad primũ ꝑceptũ prime tabule. Nõ habebis deos alienos ⁊c. qõ ꝑceptũ nõ ẽ tñ negatiuũ ꝓhibẽdo adorationez exhiberi alicui cui nõ ꝙuenit: sz affirmatiuũ vt hẽatur deus ver⁹. ⁊ vt tãcz dñs adoꝛeꝫ qõ bene exprimit illud Deut°. 6. qõ allegat saluator Mat. 4. dñm deum tuũ adorabis: ⁊ illi soli seruies vbi ponit ꝑceptũ affirmatiuũ de adoratione ⁊ cũ exclusione adorationis seu seruitutis exhibẽde alij. sic ⁊ ibi nõ adorabis deos alienos ꝓhibetur idolatria. Hoc aũt ꝑceptũ affirmatiuũ nõ põt ꝓpetuo impediri ab executiõe act⁹ quasi nũcz occurrat oportunitas exequẽdi actuz hui⁹ ꝑcepti sicut de illo ꝑcepto honora parẽtes: põt. n. ꝓpetuo nõ occurrere oportunitas necessaria honorãdi parẽtes: ⁊ ita põt illud ꝑceptũ obseruari ꝓpetuo sine trãsgressiõe: ⁊ si nũcz actus huius ꝑcepti fiat: qz nõ ẽ obligatio ad actuz illum nisi ꝑ tũc qñ opportunitas occurrit: nihil aũt põt excludẽ ꝓ sp oportunitatem adorandi deũ: ⁊ ideo simplr ad actũ huius ꝑcepti affirmatiui aliqñ eliciẽdum tenet⁹ quilibet adult⁹. Et ꝓ tpe legis mosayce vł determiatio fuisse facta ad actuz hui⁹ ꝑcepti ꝑ illud 3^m ꝑceptum Sabbatum sanctifica. qõ ẽt fuit ꝑceptũ tpe legis nature: vt. s. aliqno determiato tpe vacaret hõ ab opibus seruilibus. ⁊ in hac sola negatiõe nõ eẽt obseruatio ꝑcepti: sz in actu positiuo in scificando. i. magnificado deũ. Pro tpe vero legis euãgelice cultus ille exhibẽdus deo in sanctificatiõe sabbati determiatur exhibẽdus die dñico: ⁊ etiã determiatur q̃stũ ad actum illũ ſm quez dz exhiberi. puta in oblatiõe illius sũmi sacrificij. s. eucharistie quã debet sacerdos offerre ꝓ se ⁊ ꝓ populo: ⁊ in illa oblatione populus ẽt offert spũaliter. s. qui tenetur audire missaz totam die dñico ſm illud de cõse. dist. i. missas. ⁊ si aliqua necessitas excuset ab executiõe hui⁹ act⁹ quẽ determinauit eccl'ia. necesse est ꝑ plere illũ in aliquo equalente. vt saltẽ die illo spãliter deputato cultui diuino aliqs actus hẽatur relatus imediate in deum ad ei⁹ reuerentiã. Utz aũt aliquo alio tpe teneatur qs ad actũ huius ꝑcepti. s. ad actũ adorationis ꝓtercz i tẽpore illo determinato ꝑmo in lege nãe: ⁊ postea in lege mosayca in sabbato. ⁊ iam in tpe euãgelij i die dominico dubiũ est. tñ hoc est certuz q̃ istis diebus saltem vł adoratio aliq̃ necessario exhibenda.

De tertio articulo cum que

ritur an debeat xpo solũmõ ſm nãm diuinam. dico q̃ ly solũmõ põt accipi dupliciter. s. cathegoꝛematice vel sincathegoꝛematice. ꝑmo modo cõcedo q̃ sic qz sufficiẽs rõ sũmi adorabilis est in xpo cõsiderato ſm solem nãm dinam. Si aũt teneatur sincathegorematice. tũc notat exclusionẽ ab vno extremo ꝛspectu alteri⁹ extremi: hoc ẽt mõ distinguo. qz solũmodo põt excludere aliqd vel a termiõ adoratiõis vł a rõne adorãdi. ꝑmomõ dico q̃ nõ solũmõ ſm nãm diuinam ẽ xps sic adorãdus. qz a termiõ adoratiõis nõ dz excludi nã hũana. q. ipam includẽdo nõ posset totuz adorari: hoc dicit Damas. c. liiij. ũli. iiic. 8. Christus de⁹ ꝑfectus ⁊ hõ ꝑfectus quẽ adoram⁹ cũ ꝑre et spũsancto vna adoratiõe cũ incõtamiabili carne ei⁹ non inadorabilẽ carnẽ eius dicẽtes. Adoramꝰ. n. in vna vbi hypostasi q̃ eius hypostasis facta ẽ ⁊ paulo post vnã psonaz dei verbi duab⁹ ipis reductis nãis exẽplificat postea timeo lignũ tangere ꝓpter ligno imixtũ ignẽ. In illa aũcte Damas. ly cũ accipit associatiue nõ aũt copulatiue: vt sit sensus adoramus vbũ cũ carne. i. hũs carnẽ sibi vnitã nõ aũt cum carne. hz est carnẽ adoramus. q. sit ꝓpõ copulatiua. ⁊ hoc cõsiderãdo carnẽ vt caro ẽ ⁊ nõ vt vnita diuitati. sic q̃ nõ dz excludi a termino adoratiõis caro hz ipa nõ sit rõ adorandi. Exemplũ ad hoc ẽ de rege ⁊ purpura: qz ⁊ si rex ꝓpter se ⁊ in se sit adorãdus. tñ ipe cũ purpura adiuncta est ẽt adorandus: nõ q̃ purpura sibi adiũcia sit cã adorationis: ita caro nõ est adorabilis si verbo vt sit rõ adorationis in vbo. Aliud exẽplum ẽ de toto ⁊ partibus: si reuereoꝛ hoĩem ꝓpter sapiẽtiam vel virtutes: totũ reuereoꝛ coꝛpus. s. ⁊ aiam nõ animam excludẽdo coꝛpus ab ipo reuerito. Simlr cum totũ hoĩnez adoro nõ honoro ꝑcipse caput excludẽdo alias ptes ab illa adoratione: Secõ mõ. s. ꝓ ut ly solum modo excludit aliqd vt rõnem adorandi potest dici q̃ xps solũmodo ſm nãm diuinã est adorandus excludẽdo aliam naturã vt ẽ rõ adorandi. qz nulla alia est rõ summi dñij nec ratio adoratiõis debite sũmo domino: sicut nec coꝛpus est ratio adorandi virtuosum.

Sed contra hoc arguitur

q̃ sũmum dominium nõ consequitur imediate nãz diuinam. qz ſm Aug. 5. de tri. c. vlti. nõ fuit dñs nisi ex pte sicut creatura fuit serua dñi: summum ergo dominuz est ratione creatiõis per quaz creatura accepit totum eẽ suuz a deo: sed tãta ratio dominij videtur cõpetere deo ꝓpter beneficium redemptiõis sicut creationis. ergo ita debetur cult⁹ latrie redemptoꝛi vt redemptoꝛ ⁊ ratiõe redemptionis sicut creatoꝛi ratiõe creationis. Assumptũ etiam de equalitate dominij in creatoꝛe ⁊ redemptoꝛe respectu cre

ati ⁊ redēpti p:obatur multipliciter. ꝑmo per illud Apostoli gala. ȝ. empti enim estis p:ecio magno glorificate ⁊c. igitur per hoc sum seruus eius q: redemptus. Hoc ēt ꝓfirmat ꝑ Greg. in illo cātu bñdicti omis cerei paschalis. exultet iā angelica. vbi dic̄ ꝙ nihil nasci ꝓfuit nisi redimi ꝓfuisset. tm̄ ꝯ boni ꝓfertur ꝑ redēptionē ꝙtū ꝑ creationē. Hoc ēt cōfirmat quia per redemptionem confertur bonum gratie ⁊ glorie. per creationē tm̄ bonum nature. igitur ⁊c.

Ex his ꝯ ꝓcludit̄ ꝙ cū xp̄s fuerit redēpto: ꝑm naturā humanā ꝙ ꝑm illā vt ꝑm rōnē adorādi nō absolute sed vt ipsa fuit rō redimēdi debeat xp̄o adoratio q̄ ⁊ creatori. Nam ⁊ dico ⁊ si ad maius seruitiū summo nō possit aliqs obligari. tm̄ ex alia rōne pōt ad idē multiplr obligari. ex^m de religioso vouēte castitatē ⁊ postea suscipiēte ordines sacros. Itē pōt cōcedi ꝙ redimere p̄cipalit̄ vel melius ipsa redēptōez ꝓficere si ē tm̄ bonū collatū ꝙtū ꝓfert nobis creatio: ⁊ p ꝓns tantā in nobis seruitutē exigit ex ope redēptiōis sicut ex opere creatiōis tūc ei ꝙ p̄cipalit̄ r efficit redēptōez debet sūma adoratio tanꝙ ex rōe alia. ȝ nō maior adoratio illa que sibi debet ex creatiōe q: sūma debebat ex creatiōe. Et istud est ver ȝ si aliqd bonū collatū creature sit rō. colēdi ꝓferentē vt dñz ⁊ non ipa bonitas intrinseca ꝓferentis. puta si per impossibile essent plures dij ⁊ vnus creasset nos ⁊ nō alter. si teneremur vnū adorare. ſ. creatorē ⁊ aliuz qui nō creasset nos tūc bene pōt dici ꝙ si ꝑ efficientiā redemptionis collatū sit tm̄ bonū quantum ꝑ creationē tāta seruit^o debet rōe redemptois toti trinitati que p̄cipalit̄ effecit istā redēptionē ꝙta rōe creationis eo ꝙ iste sūt distincte rōes ꝓpter quas debet sibi adoratio ꝓz. Si āt sūma bonitas intrinseca deo est rō adorādi cū ista nō sit alia ⁊ alia ꝓpt aliū ⁊ aliū effectū collatū creature nō sūt plures rōes adorādi deū quotcunꝙ bñficia nobis ꝓferat. Si teneat istud secundū tūc argumentū applicatū ad xp̄m vt redēpto rē nō ꝓcludit. q: illa nā in qua exercuit opa redēptionis nō hz istā bonitatē infinitā intrinsecā q̄litercūꝙ ipa eēt rō vl p̄cipiū ꝓferēdi nobis maximū bonū.

Si aūt teneat ꝑmū. ſ. ꝙ nō tm̄ bonitas intrinseca sit rō adorādi. ȝ ipa vt cōicatiua maximū boni in nobis ⁊ hz p̄marie ex se ⁊ ꝓpt se ⁊ nō ꝓpt alicꝙ retributionē: ꝑm illud psal. bonoꝝ meorū non indiges ⁊c. tūc pōt ñderi ꝙ christus ꝑm nām humanā ⁊ si fuit redemptor nō tm̄ ꝑm istā naturā p̄cipalit̄ effecit redēptionē ȝ tota trinitas ⁊ ita salutē nobis collatā p redēptionē tm̄ effecit meritorie vt hō nō aūt debetur summa reuerētia ei a quo nō p̄cipalit̄. ȝ secūdario habemus summum bonum.

Sed restat vna dubitatio q̄ adorato ōbeat xp̄o ꝑm ꝙ hō ita ꝙ illa nā i qua exercuit opa redēptiōis nr̄e vt meritoria salutis nr̄e sit rō huius adoratōis. Et si dicat ꝙ ydulia que ē extrema reuerētia exhibita creature Cōtra hoc arguit̄ multipliciter. ꝑmo q: hec reuerentia ydulie deberet sibi absolute ꝑm illa nām ꝑm quā fuit plen^o gr̄a ⁊ si nō redemisset nos ꝯ nunc debet sibi maior q̄ in illa nā vt mediator redemit nos. Itē ꝑm illā nām ē caput ecclesie ꝑm Aug^o sup illō Jo. ego sū vitis hz ꝯ influere gratiā in tota eccl'ia: ꝯ tota ecclesia sibi spāliter tenetur ꝙ si nō eēt caput nec haberet influere. ȝ si haberet tm̄ tantā gratiā psonalē ꝙtā hz deberet sibi summa ydulia. ȝ nō esset tūc caput. ꝯ modo debet sibi maior reuerētia Preterea vna rō ponit̄ ab aliquibus q̄re nō potuit repatio hois fieri ꝑ puram creaturā q: tūc nō esset pfecte restitutus ad illā excellētiā quā habuit p̄us q: teneret seruire illi creature q̄ eū repasset ⁊ nō teneret seruire soli deo. ex creatione vero tenet seruire soli deo ꝯ oportuit reparatorē ee deuz.

Jsta rō nō ꝓcluderet si tm̄ adoratōe ydulie eēt adorā dus xp̄s posset. n. bñ hō restitui ad istā excellētiā vt solū deū teneret adorare adoratōe latrie ⁊ aliū mediatorē teneret adorare adoratione ydulie non. n. teneret aliū adorare latria si mō nā humana in xp̄o ērō alterius adoratōis ab ydulia. ig^r oz mō eū non tm̄ sic adorare. Preterea Jnsel. 2. cur deus hō. c. xiij. ꝓbat ꝙ vita illius hois erat melior siue magis bonū ꝙ oia pcā que nō imediate erāt in psonā diui naz erat mala vl possent esse mala loḡ aut de vita creata qua ꝓuabat ꝑ mortē q: occasionē ei^o dicit eē grauius pcm̄ oi alio qō nō imediate ꝓmittebat in deū detestabilius. n. erat ꝑm eū illū hoiem ꝓuare vita ꝙ oē pcm̄ nō imediate in deuz cōmitere. ȝ in oi alio pcō auertit̄ volūtas a sūmo bono. ꝯ detestabilius est vitā aufferre ab isto hoie ꝙ in quocunꝙ alio pcō auerti a summo bono si nō immediate auerta tur ab eo. ꝯ ⁊ ista vita erat magis diligēda ꝙ sūmuz bonū icreatū vel eque ⁊ ita erat vt bonū infinitū adorandū. vl aliter pōt argui ex dicto Jnsel. q: si illud bonū erat tm̄ bonū ꝙtū erat ꝓuatio ei^o malū. ⁊ ꝓuatio eius erat maius malū ꝙ oia mala que possent eē infinita. ꝯ illud malū sunt pcm̄ alijs malis infinitis ꝯ bonū sibi oppositū fuit bonū equale infinito. ꝯ xp̄o ꝑm nām humanā debet adoratio eadez que debet bono infinito.

Quantuz ad istū articuluz pōt dici ꝙ sicut latrie exhibē de pōt poni duplex rō bontatis intrinseca adorati absolute vel bontat illa vt cōicans se adorāti. ⁊ h ꝑmo ⁊ p̄cipalit̄ ȝ maximū bonū adorātis. ita etiā pōt poni rō adoratiōis ydulie vl bontas intrinseca adorati absolute. vel vt ꝑ ipm tāꝙ ꝑ cām ſcdaz cōicat̄ adorari magnū bonū tāꝙ ꝑ cām 2^am Si ꝑma via teneat̄ non debetur xp̄o ꝑm nām humanā adoratio maior vel alia vl ex alia cā ex hoc ꝙ ē redēptor ꝙ si nō fuisset redēptor sicut nec ꝑm illā opi. debet deo maior latria vl ex alia rōne latrie si ē creator ꝙ deberet ei si nō esset creator. Si aūt alia opi. teneat̄ pōt hic dici de ydulia sicut ibi de latria respcū dei. ſ. ꝙ xp̄o q: redēptor vel debet maior reuerētia ꝙ si nō eēt redēptor. ⁊ hoc si illa que deberet ei tūc nō eēt maria. vel si illa eēt ma ꝓma deberet sibi mō cadē ex alia rōe. ⁊ hoc videntur rōnes ꝓbare. De ꝑma ꝓz q: ꝓcedit de ipo vt ē mediator ⁊ cā meritoria salutis nr̄e. ⁊ de alia vt ē caput ecclesie. Alie due que ꝓcedūt de auctoritatibus debēt solui: ꝑma de pfecta repatiōe hois ꝓcludit de cōgruo ꝙ ꝑus redimēs ⁊ meritorie saluās fuerit de^o. vt sic eidē psōe debeam^o illā sūmā ydulia que ei debet rōne redēptionis meritorie facte cui eēt debem^o adorationē latrie rōne creationis sed ñ eēmus. ꝓpter hoc min^o pfecte repati si istā reuerētiaz quā debem^o meritorie saluanti inquantū meritorie saluans deberemus exhibere alteri ꝙ ei cui debemus latriā sicut mō mariā adoram^o ydulia: ⁊ oēs alios scōs dulia. nec tm̄ ꝓpter istā adorationē magis sum^o deprecatiui ꝙ si solus de^o eēt adorādus. eēm^o aūt multū deprecatiui si alicui alteri deberem^o illā adorationē quā debemus deo. q: tūc eēmus sibi valde sibi qō ꝓcluderet maximā infelicitatē vel infirmitatē nr̄i Exemplum hui^o est: magis ꝓgruit vt pater nutriat ꝙ alius vt sic eidē psone debeā eandem reuerētiaz que debet genitori ⁊ nutritori. Si aūt alius nutriz deberē vnā reuerētiam patri ⁊ aliā alteri: ⁊ ita esset aliquo mō subiectus plurib^o psonis hz nō equali subiectiōe. Ad aliud dico ꝙ illa vita creata non fuit bonuz infinitū formaliter nec sūme diligēda: vnde trinitas voluit eā nō esse i morte exquo voluit mortem: sed auerti a deo in vno est grauius ꝙ auerti ab eo in alio. ⁊ tanto grauius ꝙto cōuersio illi^o ad illuz

esset melio: ceteris parib⁹. diligẽdo aũt illã nãm humanaz in xpo que erat optima creatura q̃ztũ ad plenitudinẽ gre: summa ꝓuersio potuit eẽ in deum que fit p actũ vtendi creatura q: illa creatura erat maxime cõiuncta fini: ⁊ marie referibilis in deũ vt in finem. ꝯ auersio a deo circa istud obiectum odiendo. ſ. illã vitã in eo quez deus noluit odire erat pessima auersio: ⁊ ita occisio illius hois erat grauissimũ peccatũ: q̃ztũ erat ex pte talis obi. Et q̃ dicit q̃ fuit grauius oĩbus alijs peccatis ẽt possibilibus nõ imediate cõmissis in deũ: põt dici q̃ cum illa hẽant grauitates distinctas: ⁊ vna illaz non includit aliam. grauitas illius q̃ztum ad intẽsionẽ maxima erat: ſz in aliis erat maxima q̃ztũ ad extẽsionẽ. vtrum autez illa vita fuit tantum bonũ vt eius oblatio sufficeret ad delendũ infinita mala. de hoc iferius in materia de satisfactione xpi pro peccato nostro.

Ad argumenta. Ad primũ ꝑncipale ⁊ secũdum ⁊ tertiuz dico q̃ ꝓbant put ly solũmodo tenet sincathegorematice ⁊ excludit oẽ aliud a natura diuia: vt rõnem adorãdi ⁊ ita naturã humanã. q: si nã hũana esset rõ adoratiõis latrie ipa sepata a verbo eẽt rõ eiusdem adoratiõis qõ falsũ ẽ ꝑm Aug. in lra q: si nã illa sepetur a vbo illi hõi nũq̃z seruio. hac. ſ. seruitute latrie. Ita ẽt exponenda est glo. illa sup psal. vel põt exponi de ipa carne vt termino adoratiõis totali: ita q̃ ibi sistatur in ei⁹ ꝓsideratione ⁊ adoratiõe. Ad vltimuz arg^m qui diceret bonitatẽ intrinsecã sũmi esse rõem adoratiõis. cõcederet maiorẽ ⁊ minor põt distingui sicut ⁊ qõ principalis. ⁊ eo mõ quo concedit ad. q. q̃ sic: ⁊ mlnorẽ vera ⁊ ꝓclo vera ⁊ in eo sensu quo dciñ est ad. q. q̃ nõ minor est falsa: q aũt teneret q̃ rõ adorationis sit bonitas sũma vt cõicans se sũme ipi adoranti: q̃z uis ꝓcedat q̃ sũme adorandus sit summe diligendũ. non tamen concedit econuerso.

Sed dubium videtur quo modo xps ꝑm naturã hũanam hoc ẽ istud totũ nõ exclusa nã humana sit sũme diligẽduz sicut hoc totum ponit adoratũ nõ excludẽdo naturã hũanã a termio adoratiõis: cũ. n. vnio illa nõ sit sũme diligẽda q: est bonũ creatũ. ꝯ nec ipm totũ qõ hz totalitatẽ suã p ista vnionẽ. Posset dici q̃ vel actus diligẽdi distincte respicit nãm diligibilẽ sicut obm alic⁹ in diligendo: et ita nõ totum summe diligit qõ tñ adoratur summa adoratione: q: adoratio confuse exhibetur toti: dilectio autem respicit distincte naturam in termino dilectionis. sed si dilectio tendere potest eque confuse in obiectum sicut adoratio potest concedi q̃ christ⁹ habens naturam humanã sit summe diligendus: ſz natura humana non sit ratio summe diligibilitatis neq̃z etiam vnio nature humane ad verbum qualitercunq̃z sit sicut trinitatem adoramus vna adoratione ⁊ diligimus vna dilectione non excludendo p̃prietates personales ab essentia: que tamẽ p̃prietates non sunt formaliter infinite: ita etiam tutum est in adoratione non nimis distinguere naturam illam creatam a verbo: sed verbum subsistens in duabus naturis adorare. ⁊ ita verbuz habens naturaz humanam potest summe diligi: ſz ipa natura sũme non diligatur: neq̃z etiam sũme diligatur vnio nature ad verbum que est creatura: non. n. vẽ q̃ aliquis debeat peccare mortaliter ne illa vnio non esset. cũ p̃o esse nullius creati saluãdo sit peccandum mortaliter. neq̃z enim illa vnio precise considerata beatificaret naturam intellectualem ſz terminus vniõis beatificaret q: est bonum infinitum: ⁊ ita super omnia diligendum.

An xp̃us secũdũ q̃ homo sit ꝑsona vl aliqd.

Olet etiam a quibusdam inquiri. vtrum christus ꝑm q̃ homo sit persona: vel etiam sit aliquid. Ex vtra q̃z parte huius questionis argumenta concurrunt. Qõ enim persona sit: his differunt rationibus. Si ꝑm q̃ homo aliquid est vel persona: vel substantia. vel aliud est. Sed aliud non: ergo persona vel substantia. Si substantia est: vel rationalis. vel irrationalis. ſz nõ est irrationalis substãtia: ergo rationalis. Si vero secundum q̃ homo ẽ rationalis substantia. ergo persona. quia hec est diffinitio ꝑsõe substãtia rõnal' idiuidue nature. Si ergo secundum q̃ homo est aliquid: ⁊ secundum q̃ homo persona est. Sed ecõuerso: si secundum q̃ homo persona est. vel tertia in trinitate. vel alia. sed alia non ergo tertia in trinitate persona. At si secundum q̃ homo persona est tertia in trinitate. ergo de⁹. Propter hec inconuenientia ⁊ alia quidam dicũt christum secundum hominez non esse personam. nec aliquid nisi forte secundum sit exp̃s siuũ vnitatis ꝑsõe. Secũdũ eniz habet multiplicem rationem. Aliquando enim exprimit conditionẽ vel p̃prietatem diuine nature vel humane: aliquando vnitatem persone: aliquando notat habitum. aliquando causam. Cuius distinctionis rationem diligenter lector animaduertat. atq̃z in sinu memorie recondat: ne eius confundantur sensus cũ de christo sermo occurrerit. Argumentatio ex vtraq̃z parte q̃stionis.

Et si christus secũdum q̃ homo dicatur substantia rationalis. non inde tamẽ sequitur q̃ persona sit secundum q̃ homo.

Illud tamen non sequitur quod in argumentatione superiori inductum est. Qõ si christus secũdum q̃ homo est substantia rationalis. ergo persona. Nam ⁊ modo anima christi est substantia rationalis: nõ tamen persona: quia non est per se sona. ſ. immo alii rei coniuncta. Illa tamen persone descriptio non est data ꝑ illis tribus personis.

Alia probatio q̃ christus sit persona.

Sed adhuc aliter nituntur probare christum secundum hominem esse personam. quia christus secunduz q̃ homo predestinatus est vt sit dei filius. Sed illud ẽ quod vt sit predestinatus est: ergo si predestinatus est. secundum q̃ homo vt sit filius dei ⁊ secundum q̃ homo est filius dei. Ad quod dici potest christum esse id quod vt sit predestinatus est. Est enim predestinatus vt sit fili

us dei ⁊ ipse vere est filius dei: sed secundum hominem predestinatus est vt sit filius dei: quia per gratiam habet hoc secundū hominem. nec tamen secundum hominem est filius dei. nisi forte secundum vnitatis persone sit expressuum: vt sit sensus. Ipse qui est homo est dei filius: vt autem ipse ens homo sit dei filius per gratiam habet: sed si causa notetur falsum est. Non enim quo homo est: eo dei filius est.

An christus sit adoptiuus filius secundū q̄ homo vel alio modo.

Si vero queritur an chri/ stus sit adoptiuus filius secundum q̄ homo siue alio modo: respondemus christum non esse adoptiuum filium aliquo modo: sed tantum naturalem. quia natura filius dei est: nō adoptionis gratia. Non autem sic dicitur filius natura. vt dicitur deus natura. Non. n. eo filius ē quo deus ē: quia natiuitate diuinitatis filius est: ⁊ cum dicitur natura vel nature filius: quia naturaliter est filius: eandem. s. habens naturam quam ille qui genuit. Adoptiuus autez filius non est: quia prius non fuit. ⁊ postmodum adoptatus est in filium. sicut nos dicimur adoptiui filii. Quia cum nati fuerimus ire filii: per gratiam facti sumus filii dei. christus vero nunq̄ fuit non filius dei. ⁊ ideo non est adoptiuus filius.

Quare non sit adoptiuus filiꝰ

Opinio q̄ sit adoptiuus filius.

Sed ad hoc opponitur sic Christus filius hominis est. id est virginis aut gratia aut natura: vel vtroq; modo. Si vero natura: aut diuina aut humana. sed diuina non. ergo aut humana natura. aut nō natura est filius hominis. Si non natura ergo gratia tantum: ⁊ si etiam natura humana non Ideo minus per gratiam. Si ergo gratia: filius hominis est: adoptiuus filius esse videt. vt idez sit naturalis filius patris. ⁊ adoptiuꝰ filius virginis. Ad quod dici potest christū filium virginis esse ⁊ natura vel naturaliter: ⁊ gratia. nec tamen adoptiuus filiuſ virginis est: quia non per adoptionē sed: sed per vnionem filius virginis esse dicitur. Filius enim virginis dicitur. eo q̄ in virgine hominem accepit in vnitatem persone: ⁊ hoc fuit gratie ⁊ non nature. Unde Augustinꝰ super Joan. ait. q̄ vnigenitus est equalis patri: non ē gratie sed nature. Nō autem in vnitatem persone vnigeniti assumptus est hō: gratie est nō nature. Christus ergo nec dei nec hominis ē adoptiuus filius: sed dei naturaliter. ⁊ hominis naturaliter ⁊ gratia filius. Nō vero natu

Rōsio.

Augꝰ super Jo.

raliter sit hominis filius: Augustinus ostendit in libro de fide ad Petrum. Ille scilicet deus factus est naturaliter hominis filius. q̄ est naturaliter filius vnigenitus dei patris. Nō autem non sit adoptiuus filius. ⁊ tamē gratia sit filius: ex subditis probatur testimoniis. Hieronymus super epistolam ad ephesios ait. De Christo iesu scriptuꝫ est. quia sē per cum patre fuit. ⁊ nunq̄ eum vt eēt voluntas paterna precessit: ⁊ ille quidem natura filius est: nos vero adoptione. Ille nunq̄ non fuit filius: nos anteq̄ essem⁹ predestinati sumus: ⁊ tunc spiritum adoptionis accepimus quando credidimus filium. dei. Hylarius quoq; in libro tertio de trinitate ait. Dominꝰ dicens clarifica filium tuum. non solo nomine contestatus est se esse filium dei. sed etiam proprietate. Nos sumus filii dei sed non talis hic filius. Hic enim verus ⁊ proprius ē filius origine: non adoptione: veritate: non nuncupatione. natiuitate. nō creatiōe. Aug. etiam super ioannem ait. Nos sumus filij gratia non natura. vnigenitus autem natura non gratia. an hoc etiam in ipso filio ad hominem referendum est. Ita sane. ambrosius quoq; in primo lib. de trini. ait Christus filius est non per adoptionem sed per naturam per adoptionez nos filii dicimur: ille per veritatem nature est. Ex his euidenter ostenditur q̄ christus non sit filius gratia adoptiōis Illa enim gratia intelligitur cum aug. eum nō esse gratia filium asserit: gratia enim sed non adoptionis: immo vnionis filius dei est filius hominis ⁊ econuerso.

Augꝰ. de fide ad Pe.

Hiero. sup epistolā ad Ephe.

Hylarius ꝓtra Mesorium. contra Sabelliuz: contra Arria.

Augꝰ. sup Jo.

Amb:.

Utrum persona vel natura p̄destinata sit.

Deinde si queritur vtrum predestinatio illa quā cōmemorat apostoluſ sit de persona an de natura. Sane dici potest ⁊ personam filii que semper fuit esse predestinatam ſm hominem assumptum: vt ipsa. s. ens homo esset dei filius: ⁊ uaturam hūanaz esse predestinatam vt verbo patris personaliter vniretur.

Olet etiam a quibusdā iquiri ⁊c.

Circa istam. x. distinctionem in qua magister agit de cōmunicatione idiomatum respitientium personam filij queritur vnum de communicatione idiomatū ad nobilitatem pertinentium vtrum scilicet christus sii filius dei adoptiuus: videtur q̄ sic: quia christus est predestinatus esse filius dei: ad ro. primo. ergo ē adoptiuus. probatio consequentie. predestinare eni est ad hereditatē adoptare. ergo deus predestinans christum esse filium dei adoptat predestinatam ad hereditatem quia preordinat ad hereditatem: ⁊ h̄ per actum voluntatis: igitur ⁊c. ¶Preterea dignitatis est in homine esse filium dei adoptiuum. quia

non conuenit alicui nature non intellectuali: ergo ℔ xp̃o conuenit. Itez sicut manent nature ita p;op;ietates naturarum. ergo cum adoptari sit p;op;rietas nature habentis gratiam. videtur q; istud possit di ci de christo ratiõe nature humane sicut etiã potest dici de eo q; est filius naturalis ratiõe nature diuine

Contra hoc magister in littera adducit auctori tates. Item tũc esset filius trinitatis q; tota trini tas adoptat sicut ⁊ agit omnez actuz ad extra. ⁊ ita esset filius sui.

Respondeo q; qui diceret filiationez es se p;ecise suppositi ⁊ nõ se cundũ naturã posset faciliter dicere xp̃m non esse fi lium adoptiuum q; ista relatio non cõuenit suppositoSic. s. bon. dic di. 8. ar° 2. q;. secunduz se. sed dicendo filiationem fundari in na tura simili näe generantis näliter filiatio adoptiua fundabitur in naturaz que est similis creãti vt ima go eius similitudine naturali ⁊ etiam similitudine gratie qua ipsa vt natura intellectualis potest attin gere ad hereditatẽ adoptantis. Translatũ est enim istud vocabulũ a iuristis. vt dicat filius adoptiuus qui non est naturaliter genitus ab aliquo nec ex ge neratione natur ali habens ius succedendi in here ditate. sed ex gratia p;eordinatur vt habeat ius suc cedendi ita q; ibi tria p;ecurrunt. s. extraneitas ex ge neratione naturali ⁊ gratia que est gratuita volũtas ipsius adoptantis: ⁊ bonuz ad qõ p;eordinat ex ista gratia. s. hereditas ad quã habet ius succedendi ex adoptione patet q; ista nõ cõueniunt christũ secun duz generatõem diuinaz quia ex generatiõne natu rali diuina est heres naturalis in hereditate eterna secunduz etiaz naturã humanã non dicũtur hec sibi cõuenire quia secundũ istaz generationez no fuit ex traneus quia fuit innocens. Contra si intelligatur extranietas tantũ in habendo peccatũ ℊ maria non fuissz filia adoptiua si numq̃z cõtraxisset peccatũ o;i ginale qõ est falsuz Si dicat q; ipsa p;traxisset pecca tũ o;iginale quantũ erat ex generatione näli que est per rationez semi nalẽ. iste aũt vt christus non habu it ex generatione naturali vnde p;traheret saltez adã in statu innocentie n on fuisset filius dei adoptiuus quia non p;traxit nec habuit tunc vnde ℈beret quia fuit creatus vel p;ductus sine ratione seminali.

Angeli etiã non fuissẽt filij adoptiui q; semp fuerũt innocẽtes. Ip;eterea p; in adoptione humana q; nõ oz adoptiuuz fuisse extraneũ ℈ẽ inimicũ nz ex actu p;p;io nz actu parentuz q; ste vel sic inimicuss cõ munit non adoptat. sed magis dilectus altero isto rũ. modo x. ℊ sufficit extraneitas que est carentia iu ris in hereditate adoptantis ⁊ hoc quantũ est ex ge neratione naturali sed christus quantũ est ex gene ratiõe tẽp;orali nõ habebat ius in hereditate eterna ergo habuit extremitatẽ illã que requirit in adopta to. ⁊ patet q; modo habet ius per gratiã vt filius ho minis. ℊ est adoptiuus. Qui istã rationez non cõ cedit potest dicere quod in filio adoptato requiritur talis extraneitas quod in i nstanti generationis na turalis non habeat ius in hereditate ita quod p;ius habeat esse naturale secundũ quod sit extraneus aĩ quã adoptetur. xp̃s nunquã fuit sine gratia. ℊ xp̃s nõ fuit adoptiuus. Sed hec ratio non vid etur suffice re. quia tunc angelus si fuisset creatus in gratia non fuisset adoptatus nec filius dei adoptiuus, sufficit ℊ p;iozitas nature vt. s. p;sona adoptata in p;imo ĩ instanti nature in quo generatur vel creatur ex illa sola generatione vel creatione non habeat ius. ⁊ i 2° instanti nature ex gratia habeat ius ita fuit in p;o posito. p;ius. n. natura ista natura terminauit genera tionẽ imo erat vnita verbo anteq̃z in ipsa esset gra tia habitualis, ex 2. q. 2. di, huius tertij ar°. 2°, Si ℈

non placz potest vltimo dici quod requiritur extra neitas in instanti p;iozi tẽp;oris vel nature talis qõ non necessario cõcomitetur aliquid generationem naturalem vt dispositio de cõgruo cõferens ius ad hereditatez: hic autez generationez tempozalẽ p;co mitabat gratia qua anima christi habuit ius in illa hereditate. Et si obijciatur quod comitebat nõ tñ in p;imo instanti nature sed in 2° ⁊ ita in p;imo instã ti fuit extraneitas quia carentia iuris quod cõfere batur in 2° instanti. Rñsionem quere in di. 3. in p;i ma dubitatione quõ p;imo maria fuit filia natura lis ade q; iustificata

Ad argumenta Ad p;imuz dico qõ homo adoptat p; nouum actũ voluntatis ⁊ ita ipsum adoptare ẽ aliquẽ ad hereditatẽ optare per nouuz velle. sed deus nõ nouo velle adoptat sed nouum effectuz p;oducẽdo s. gratiaz. p;edestinare ergo diuinũ ⁊ si sit p;eordina re quoddam per actuz voluntatis ad hereditatem ⁊ quoddam adoptare ad illud non tamẽ p;op;rie oĩ adoptatio sed tãtũ ipsa collatio noua gratie que co;respondet nouo velle in homine adoptante dicitur adoptatio. non ergo sequitur: deus p;edestinat ℊ ad optat. sed op;tet addere quod illi p;edestinato vt quandoque extraneo cõferat gratiam. Ad secun dũ dico quod est dignitatis supplentis indignitatẽ quia extraneus non potest dignificari nisi adoptet ad hereditatem. sed indignitatis est quandoque eẽ extraneum. Ad tertium concedo quod de christo dicitur p;op;rietas consequens humanã naturaz. ẽ enim naturalis filius marie. est etiam iustus ⁊ gra tus deo sed esse adoptatum non dicit p;op;rietatez nature create secundum quam christ⁹ nunquã fuit extraneus ab hereditate paterna sed nature dep;a uate Contra. ista negatio extraneitatis in p° non est nisi p;opter gratiaz habitualẽ christi quia p;opter illaz solam habet ius in hereditate eterna non autẽ per solam vnionez p;sonalem. quia si illa fuisset si ne gratia habituali posset christus secũdũ naturã hu manã non habere ius in hereditate illa. sed si ista gratia habitualis fuisset collata illi nature in p;imo instanti exĩti tamẽ in p;op;rio suppposito illud suppo sitũ vere diceretur filius adoptiuus. ℊ modo non negabitur p;opter non extraneitatẽ quia modo est illa carentia iuris ad illã hereditatẽ que tũc fuisset Rñsionẽ quere.

Ista est distinctio decima tertij libri. In qua magister postq̃z egit de cõditionibus cõ sequentibus actuz vnionis quo ad naturaz vnien tem ⁊ vnitã. Agit de cõditionibus eiusdẽ quo ad p sonam in qua dicimus vnionẽ esse factã. Et tria fa cit. Ip;imo enim agit de p;sonalitate que p;tinet ad dignitatẽ nature. Secũdo de adoptione que per tinet ad dignitatẽ gr̃e. Tertio de p̃destinatione q; at tinet dignitati gl̃ie. Ip;imũ vsq; ibi: Si vo q̃ritur. Secõm vsq; ibi. Deinde si querit. Tertiũ vsq; ad fi nẽ distinctionis. In spãli sñia magr̃i stat in tribus p positionibus quarũ p;ima ẽ. Quãuis xp̃s vt hõ sit hu mane näe individua sb̃a: idem tñ ſm q; hõ nõ est ali qua p;sona. Hanc magr̃ insinuãs q̃rit. Utrũ xp̃s ſz q; hõ p;sona sit. Et q; sit p;sona arguit sic. Nam christus ſm q; hõ est aliqd. aut igit̃ est sb̃a aut aliud. nõ aliõ: ℊ sb̃a. sed nõ sb̃a irrõnalis ergo rõnalis. cũ ergo oĩs sb̃a rõnalis sit p;sona. q; ſm Boetiũ p;sona est rõna lis näe individua sb̃a. sequitur christũ ſm q; homo esse p;sonam. In contrariũ arguit sic. Si christus ſm q; homo cẽt p;sona ipsa cẽt tertia p;sona in trinita te ⁊ nõ alia. sed cũ illa sit deus sequit̃ christũ ſz q; ho mo esse deũ. cõsequẽs est falsum. igit̃ illud ex quo se quit̃ seu infert. sed hoc ẽ assumptũ. ergo ⁊ ℈ Et rñdẽs

magiſter dicit nõ eẽ concedendũ xp̃m ſm q hõ eẽ p ſonam. q: dato q ſic. tũc verbuz nõ nãm. ſed ſonaz aſſumpſiſſet. qõ eſt falſuz. iõ xp̃s ſm q hõ non eſt di cẽdus ſona vel aliqs. niſi forte iſta p̃põ ꝑz exp:eſſe denotaret vnitatẽ perſone. ⁊ hoc ꝑz in lr̃a vbi ẽt po nit multiplicẽ acceptionẽ hui⁹ p̃põnis. ¶Poſtea ma giſter ſoluit arg^m factũ in oppoſitũ: dicẽs iſtã p̃mitiam nõ valẽ. xp̃s eſt ſb̃a rõnalis. g̃ eſt ſona: q: perſona di citur q̃ſi res p ſe ſonãs ⁊ non alteri conuncta'. quod nõ eſt verum de natura humana in xp̃o. Ex alio etiã dicit conſequẽtiam illã non valere. q: diffinitio per ſone in argumẽto allegata nõ cõuenit diuinis perſo nis: lz alijs bene conueniat: ⁊ ſic relinquit nõ fore cõ cedendum q chriſt⁹ ſm q homo ſit perſona. Cõtra hoc iterum opponitur ſic. Chriſt⁹ ſm q homo eſt p̃ deſtinatus vt ſit filius dei. ſed ſm q eſt filius dei eſt perſona. igit ſm q eſt hõ eſt perſona. Et reſpondẽs magiſter dicit añ cedens eſſe multiplex. q: ly ꝑz cuz reduplicatiõe põt cadere. vel ſuper p̃deſtinationez ⁊ ſic aſſumptũ eſt veruz: ſed argumẽtuz nõ valet: vl̃ põt cadere ſup filiationez: ⁊ ſic argumentũ eſt bonuz ſed aſſumptũ eſt falſuz. Secunda ꝓpoſitio eſt hec. Filius virginis temꝑalis noneſt dei filius adopti uus ſed naturalis. ¶Hanc magiſter ꝓtendẽs querit Utrum chriſtus ſm q homo ſit filius adoptiu⁹. Et rñdet xp̃m eſſe filiuz nõ adoptione. ſed natura: nõ tñ ſic dicit filius natura: ſicut dicit deus natura diuini tatis. filius vero naturaliter ꝓprietate natiuitatis: vel dicit deus natura formaliter. ⁊ filius natura ori ginaliter. Et q nõ eſt fili⁹ adoptiuus ꝑz: q: ꝓius nõ fuit non filius. ⁊ poſtea in filiũ adoptatus: ſicut homi nes in filios adoptant: ſed ſemꝑ fuit filius: ergo non adoptiuus. Sed ꝓtra hoc arguit ſic. Chriſtus eſt filius dei natura: ⁊ filius virginis ꝑ generationẽ: cum igr̃ eẽ filium ꝑgratiaz ſit eſſe filiuz adoptiõe: videtur cer te q ſm q hõ ſit filius adoptiuus. Et rñdet q lz ſit fi lius virginis ſimul per nãm ⁊ gratiã vniõis: ex hoc tñ non põt dici filius adoptiuus: cũ nõ ſit filius virgi nis per gr̃am adoptiõis. ⁊ hoc ꝓbando magiſter al legat ſcõz auctoritates. Tertia ꝓpoſitio eſt hec. fi lius dei qui ſm q deus ẽ ꝑ noſtra ſalute tꝑaliter in carnatus: ⁊ ſm q homo eternaliter p̃deſtinat⁹. ¶Hãc magiſter inſinuans querit. Utrũ natura vel ſona i xp̃o fuit p̃deſtinata. Et rñdendo dicit q vtrunqz. nã ſona fuit p̃deſtinata. vt. ſ. ens homo fieret fili⁹ dei. ⁊ ſimlr natura vt vniret verbo dei in vnitate per ſone. Et tñ de ſnia huius diſt. in ſpeciali.

Utrum chriſtus ſit creatura ſiue creatus vel factus.

Di. xi.

Olet etiam queri vtrum debeat ſimpliciter dici atqz concedi xp̃m eſſe factum vel creatum: vel creaturam. Ad q̃ dici põt: hoc ſimpli citer ⁊ abſqz determinatione minus ꝯgruen ter dici. Et ſi q̃n breuitatis cã ſimplr denũcie tur: nunq̃ tñ ſimpliciter dz intelligi. Quia vt Aug⁹. in. ꝑmo ii. de trini. ait. Cũ de ipo log mur qd ſcõm qd ⁊ ꝓpter qd dicat. prudens ⁊ diligẽs ac pius lector intelligere dz. Qui xp̃z vel dei filiũ nõ eẽ factum vel creaturaz. in pri mo libr. de trini. oñdit ita inquiẽs. In princi pio erat verbum. ⁊ verbuz caro factum eſt. ⁊ oia per ipſuz facta ſunt. ¶Neqz dicit omnia ni

ſi q̃ facta ſunt. i. omnẽ creaturaz. Unde liq de apparet ipm factuz non eẽ: per quẽ omnia facta ſunt: ⁊ ſi factus non ẽ: creatura nõ ẽ. Si autem creatura non eſt. eiuſdẽ cum patre ſub ſtantie eſt. Dis. n. ſubſtãtia que deus non eſt creatura eſt. ⁊ que creatura non ẽ: deus ẽ. Sz ſi filius non eſt eiuſdẽ ſubſtãtie cuius pater: ergo facta ſubſtãtia eſt: ⁊ ſi facta ſubſtantia eſt non oia per ipſuz facta ſunt. At oia per ipſuz facta ſunt. facta ergo ſba nõ eſt: ſz vna cũ pr̃e ifecta ſubſtãtia ẽ. Itẽ i eodẽ. Si vel filiũ fecit pr̃ quẽ nõ fecit ipſe fili⁹: non oia per filiuz fa cta ſũt. At omnia ꝑ filiũ fcã ſũt. Ipſe g̃ fact⁹ nõ eſt: vt cũ pr̃e faceret omnia que facta ſunt Idez in libro. xxiij. queſtionuz. Dicit creatura quicquid fecit pater deus per filiuz qui non poteſt appellari creatura. quoniam per ipſum facta ſunt omnia. ambro. in. ꝑmo lib. de trini. ¶Probem⁹ igt creaturã nõ eẽ di filium. Audiuimus. n. in euangelio dñm man daſſe diſcipulis. ¶Predicate euangelium vni uerſe creature. Qui vniuerſam creaturã dicit nullã excipit. ⁊ vbi ſunt qui creaturã xp̃m ap pellant. ¶Haz ſi creatura eẽt: ſibi mãdaret euã gelium predicari. ⁊ ſubiectus eẽt vanitati: q: teſtante apoſtolo. oĩs creatura vanitati ſubie cta ẽ. ¶Nõ ergo xp̃s creatura ẽ ſed creator: qui docende creature diſcipulis mãdat officiuz. Ambr.

De perfidia ⁊ pena Arrij.

Arrii hec fuiſſe perfidia le gitur vt xp̃m creaturã fateretur. Ideo effuſa ſunt arij viſcera atqz crepuit medi⁹ ꝓſtractus in faciem: ea quibus xp̃m negauerat feda ora pollutus. ¶Dis aliiſqz pluribus teſtimonijs i ſtruimur nõ debere fateri ſimpliciter xp̃m eẽ factum vel creaturam: ſed addita determina tione recte dici põt. vt ſi dicat factus ſm car nem vel ſcõm hominẽ. vt factura humanita ti. nõ deo attribuatur. Ut enim ait Ambro. in primo lib. de trini. ¶Non de⁹ factus eſt. ſz de us dei filius natus eſt. poſtea vero ſcõz carnẽ homo factus ex Maria eſt. ¶Dixit enim de us filiuz ſuum factũ ex muliere. factum ſub le ge. Filium inqt ſuum. ſ. non vnuz de multis cum dicit ſuum generatiõis eterne ꝓprietatẽ ſignauit. ¶Poſtea factum ex muliere aſſeruit. vt factura nõ diuinitati ſed aſſumptiõi corpo ris aſcriberetur. Factũ ergo ex muliere dicit ꝓpter carnis ſuſceptionẽ. ſub lege: ꝓpter ob ſeruantiã legis. generatio generatiõi non pre iudicat nec caro diuinitati. Deus enim eter⁹ incarnatiõis ſacramentum ſuſcepit: nõ diui duus ſz vn⁹. ⁊ in vtroqz vnus ſcz diuinitate ⁊ corpore. Non enim alter ex patre: alter ex vir gine. ſed idẽ aliter ex patre. aliter ex virgine. q factus eſt ſcõm noſtre ſuſceptiõez nature. nõ ſcõm eterne ſubſtãtiã vite: quem legimuſ ꝓ

Ambr.

mogenitum ⁊ vnigenitum. Primogenitū: quia nemo ante ipm. Unigenitum. qz nemo post ipsum. Ex his euidēter traditur qua itel ligētia accipiendū sit cū dicitur xp̄s factus. vl' simpliciter vel cū additamēto: vt factura. s. vl' creatura non ad assumēte deū. sed ad assūptū hoiem referatur. In deo eniz creatura ee non potest. vt Ambro. ait. lib. de trini. Ambr'. Nunquid dicto factus ē xp̄s. Nunquid mandato creatus est christus. Quō autem creatura esse in deo potest. Etenim deus nature simplicis est nō coniuncte atq; composite. cui nihil accidat: sed soluz quod diuinū est in natura hēat sua. Et si ergo xp̄s scām hominē dicit creatura: nō tm simpliciter p̄dicādus est creatura. Hec ex eo q̄ xp̄s scām hominez dr esse creatura. pōt quis ꝓgredi sic argumētando. Si scām q̄ hō xp̄s est creatura. vel rōnalis vl' ñ. vel que est deus vel non. nitēs p hoc probar xp̄m ee aliquid nō diuinū. qz quod ipe est secundum hominē ipe est. Et ideo si scām hōinem est aliqua substantia non diuina: ē vtiq; aliqd non diuinū. Sed ex tropicis locutionibus nōest recta argumētationis ꝓcessio. Illa aūt locutio tropica est qua xp̄s dicit creatura vel simpliciter vel cum adiūctione.

Olet etiam queri circa istā xi. di. in qua mgr agit de cōicatiōe idiomatum psonam filij ⁊ pertinentium ad effectum: queruntur tria. Primo vtrū xp̄s sit creatura. 2° vtr̄ xp̄s sm q̄ homo sit creatura. 3° vtrum christus incepit esse.

Circa primum arguitur q̄ sic in christo est nā hūana sicut diuia. ⁊ p̄ ꝓprietates vtriusq; nāe ꝟz Dama. c. 5°. ergo ita dicit creatura ꝓpter vnā naturaz: sicut creator ꝓpter aliā. Preterea xp̄s est homo. sed predicatio ē inqt sm illud extra de hereticis cū xp̄s. Nuero qd p̄dicat hoc predicatū hō. aut aliqd creatū aut aliqd increatū. si increatū. ḡ idem formalr predicat hō de xp̄o qō predicat ꝟ predicatū de⁹: hoc ē falsum. qz tūc idē formaliter esset dicere xp̄s est homo ⁊ xp̄s ē deus: igit predicat aliqd aliud vt creatum. Preterea xp̄s est hō: aut ḡ creatus aut increatus. ista sūt imediate opposita circa oē ens. si sit hō increatus est hō eternus. si hō creat⁹ habet ꝓpositū. Preterea de quo p̄dicat inferius ⁊ supius siue illud sit supius eēntiale in eodē genere siue cōmunius extra gen⁹. sicut de quo dr ignis ⁊ corp⁹ ⁊ creatura q̄ ē supius alteri⁹ generis. ḡ de quo dr hō de eodē dr creatura q̄ videt ee supius ad oē aliud adeo si xp̄s ē hō ḡ ⁊ creatura. Preterea xp̄s rōne corporis est cōceptus rōne aie create est creat⁹. ꝓntia ꝓbatur qz nō minus denominat totuz a ꝓprietate partis perfectioris q̄z a proprietate partis minus pfecte. Contra hoc in ira sunt auctes. Itē oīs creatura rōnalis est filius dei p adoptionē. vel pōt ee. xp̄s nō potest ee fili⁹ adoptionis ex precedēti. q. ḡ. nō pōt ee creatura talis ⁊ si non talis ḡ nec creatura aliq̄ alia. Itez si xp̄s est creatura ⁊ xp̄s ē fili⁹ dei. ḡ fili⁹ dī ē creatura. mod⁹ arguēdi est bonus qz medio exīte hoc aliqd necesse ē extrema ꝓiungi. ḡ ⁊c. Preterea nihil creatū dicit de christo. ꝓbo qz nihil est creatū in christo nisi natura hūana ista natura non dicit de christo. ergo ⁊c.

Hic dicitur q̄ ista ꝓpō christ⁹ ē creatura est negāda. qz cōicatio idiomatuz nō fit in his vbi ē repugnātia ꝓprietatis vnius nāe ad aliā nāz. talis est hic: qz creatura includit inceptionē esse: ⁊ ita repugnat eternitati que ē ꝓprietas filij dei. Cōtra nō plus repugnat illi nāe esse post nō ee vel incipe esse post non esse q̄z nō esse post esse. vel ēt desinē ee. qz vtrūq; repugnat eīnitati. ſz christus cōcedit mortu⁹ cū tm mortuū ee dicat nō ee post esse. qz nō viuē post viuere. ⁊ vinere viuētibus ē ee. 2° de aīa. igit ⁊c. Preterea mortale ⁊ imortale ita opponunt formalr sicut creatū ⁊ increatū. ⁊ tm ambo dicunt de christo. Preterea ita formalr nāe create repugnat ee creatorē vel etnā. sicut repugnat eterno incipe. ḡ eq̄ negabitur xp̄m ee creatorē ꝓpter repugnantiā ad vnā naturā: sicut est creaturam ꝓpter repugnantiam ad aliam.

S. Bonauentura di. p̄ti ar. 2° q. 3. in solone sedi. ar.

Aliter dicitur q̄ non fit cōicatio idiomatum in negatiōib⁹ neq; in his que dicunt respectū huius nature ad aliam naturam. Primum apparet qz alit dicerentur absolute cōtradicto⁹ de christo. quia negatio aliqua eōuenit vni nature cuius opposita affirmatio ineſt naturaliter ratioe alteri⁹. puta natura diuina ē eterna natura hūana non est eterna: sed si per hoc christ⁹ diceretur non eternus. christus diceretur etern⁹ et non eternus. negatiōes ergo que insunt ratiōe alterius nature. scilicet humane. quia insunt sm quid puta cum determinatiōe distrahēte non denominat simpliciter illud de quo dicūtur. Similiter secundū. s. de dicentibus respectū vnius nāe ad aliā. ōclaratur. nō enim si natura hūana est assumpta. dicitur christus assumptus. creatura enim non tantum includit negationem. s. non esse ante esse. sed includit respectum vni⁹ nature ad alterā sicut ad illaz a qua accipit esse. ḡ ista nō diceretur de christo. Contra. sicut creatura dicit respectum vnius nature ad aliam vt nāe hūane ad diuinā. ita vr̄ q̄ creator dicat econuerso respectū nāe diuine ad hūanaz. ḡ si ista q̄ dicūt respectum nō dicant de toto. xp̄s nō erit creator. negatio ēt aliq̄ pōt inueniri q̄ importet ꝓ hoc nomē qō est creator. puta nō accipere ee post nō esse ab alio sicut in hoc nomine creatura. igitur sicut christus nō dicitur creatura ꝓpter negationem inclusā. ita nec dicetur creator propter eandem rationem.

Henricus i ſūma.

Preterea christus est minor patre. hoc concedit absolute. ⁊ dicitur Joan. c. 4. ⁊ tamen hoc dicit respectu vnius nature ad aliam. qz nō est minor patre nisi ſz naturam humanā. ergo ⁊c.

aliter dicitur q̄ propositio est simpliciter concedenda si bene intelligatur. negabatur tamen communiter a sāctis propter hereses hereticorum dicentiuz christū esse puram creaturam cum quibus noluerunt sācti communicare in sermone. Quod autem absolute ō virtute sermonis possit concedi probatur per Damase. 5o. qui dicit q̄ christus est creatus passibilis ⁊ impassibilis. ⁊ per eundem. c. 92. ꝓcedit creatura dī ⁊ per Aug. de sermo. dñi in mōte. voluit ee creaturā qui est creator. Et Hieronym⁹ sup epistolā ad ephi. 2°. super illud ipsius structura sumus. dicit multi timore trepidant ne christum creaturam dicere compellantur: nos autē proclamamus non esse periculum dicere christum esse creaturam.

Bueli elmus varo di p̄ti. q. vnica.

Cui ista opinio non placz potest dicere ipsaz ee falsaz ꝓpter istam rōnē qz creari dic qōdā fieri ita q̄ vltra fieri addit aliquid ⁊ quantum ad respectuz

quẽ dicit fieri ad cãm efficiẽtẽ. ⁊ quãtũ ad illũ respectũ quẽ dicit ad oppositũ p̃cedẽs quo ad p̃mũ fieri respicit efficiẽs in cõi. ſz creari ꝓprie respicit p̃mũ efficiẽs vt imediate ꝓducẽs ita ꝙ nihil dr̃ ꝓprie creari niſi qõ a ſolo p̃mo efficiẽte imediate ꝓducit ad eſſe quo ad ſcõm fieri dat intelligere oppositũ ꝓcedẽs q̃ lecũq; ſiue poſitiuũ ſiue p̃uatiuũ. ſed vltra hoc creari ꝓprie ſumptũ addit ꝙ oppositũ imediate p̃cedẽs ſit p̃dictoriũ. puta negatio nõ in aliquo ſubo. ita ꝙ nec p̃uatio nec ꝓtrariũ hoc mõ creari ſtricte accepto illud dr̃ ſtricte creatura qõ accipit eẽ a p̃mo efficiẽte imediate ⁊ poſt oĩno nõ eẽ ſiue poſt purũ nihil: ⁊ ſic nõ eẽt dubiũ xp̃m nõ eẽ creaturã. qz nec humana nã in xpo ẽ ſic creatura. ipſa enim nõ a ſolo p̃mo efficiẽte imediate ꝓducebaꝫ in eẽ ſed ẽt a mr̃e q̃ aliquã cãlitatem habuit reſpectu ei⁹. neq; ẽt poſt oppoſitũ p̃dictoriuz qõ eſt oĩno nõ ens vel nihil. ſed poſt oppoſitũ p̃uatiue qñ. ſ. mã corpis trãſmutabaꝫ a forma ſãguinis ad formã corpis organici aiati. hoc enim mõ ſolũmodo angeli ⁊ aĩa ĩtellectiua ⁊ gr̃a ⁊ qdam h⁹ique de nihilo ꝓducunt̃ a p̃mo efficiẽte dicunt̃ creari vel creatura. alio mõ generalius accipit̃ creari ꝓut dicit habitudinẽ ad p̃mũ efficiẽs ſz nõ vt imediate ꝓducens: excludẽdo oẽm cãm dicit ẽt ordinẽ ad oppoſitũ p̃cedẽs. ſ. negationẽ ſz nõ excludẽdo ꝙ ſit in aliquo ſuſceptiuo: ⁊ a creari hoc mõ generali⁹ dicto dicit̃ creatura generaliter de oĩbus aliis a deo p̃terq̃z de xpo oĩa enim aliaa p̃mo efficiente recipiũt eẽ ⁊ dicuntur creari ſz etiã ſint effectus aliarũ cãrũ nõ tñ dicũt̃ aliarum cãrũ creature qz creatura iſto mõ nõ dicit rõnẽ ad aliquã cãm ſcõam. accipiũt ẽt eẽ ſui p̃mũ poſt non eẽ ſiue illõ ſit nihil ſiue in aliquo ſuſceptiuo. Eſſe ãt p̃mũ alicuius dupliciter põt intelligi. vel illud quo totum dicit̃ p̃mo ens hoc eſt adeq̃te ſicut humanitas dicit̃ p̃mo ens corporis organici aiati. qz hoc totũ eſſe qõ ꝓſurgit ex vnione iſtarũ ptiũ eſt eẽ adequatũ totius. Allio mõ eẽ p̃mũ alicuius põt dici eẽ p̃me partis alicuius in illo toto puta ſi corp⁹ organicũ p̃cedẽt duratione animationem p̃imũ eſſe hois hoc mõ eſſet eſſe corporis organici quecũq; ergo creatura accipit eẽ p̃imũ altero iſtoz duoz modoz poſt nõ eẽ. vel tale vel partiale p̃me partis. ⁊ iõ ſi corpus organicũ fuiſſet ab eterno inaiatũ ⁊ in tpe aiaret̃ tot⁹ hõ diceret̃ creatura ſz nõ accepiſſet totũ eẽ poſt nõ eẽ qz eſſe alterius partis ẽ eternũ. ſed p̃imũ eẽ totale. xp̃us ãũt nullo mõ accepit p̃imũ eẽ ſui poſt nõ eẽ. qz neq; p̃imũ eẽ totale qõ reſultaret ex nã diuina ⁊ humana qz nullũ tale eſt ꝑm Dam̃. c. 49. qz tũc nõ manerent ibi iſte due nãe niſi ꝓfuſe. ſed ſicut ſunt due diſtincte nãe ita duo eẽ diſtincta. neq; p̃imũ eẽ partiale vt eẽ ꝓbi ꝙ ꝓintellr̃ eẽ nãe hũame ſicẽ ſbz accñti qz illõ ẽ et⁹ dr̃ſicẽ g̃ ſi ibi hãtudo illa quã necio dicẽ creatura ad opp⁹ p̃ce dẽs q̃ ẽ ꝙ poſt ñ eẽ ſeq̃t̃ eẽ vel p̃⁹ptiale ſi nullũ hz totale. vel eẽ totale ipſi⁹ qõ creat̃. ſic nec ẽ in ꝓpoſito

Contra iſtã rõnem obijcit̃ ſic. qz qcqd ẽ terminus alicuius mutationis põt eſſe termin⁹ creationis nã humana in xpo que terminauit generationẽ põt eẽ terminus mutationis generaliter dicte. ⁊ p ꝓñs põt eẽ t̃min⁹ creatõis gnãliter dicen g̃ xp̃s ſz ꝙ hz eã ẽ creatura. ñ. n. vr̃ ꝙ creatio plus reſpiciat p̃mitatẽ eẽ ꝑ t̃mino ſuo q̃z q̃cũq; alia mutatõ ꝑ t̃mino ſuo cũ ipſa poſſit hr̃e ꝑ t̃mino qcqd põt alia mutatio hr̃e ꝑ termio ſuo. ¶ Preterea xp̃s ve dr̃ mortuus. qõ vere dicit p̃uationẽ eẽ ⁊ p̃uationẽ p̃mi eſſe vt videt̃ qz nõ magis vnũ oppoſitũ ponit acqſitionem p̃mi eẽ q̃z aliud p̃uationẽ p̃mi eẽ. Ad p̃muz concedo ꝙ nã humana põt terminare creationẽ generaliter dictã ⁊ terminauit eã vt ipſa vere dicaꝫ creatura. nec tñ ꝓpter ipſam xp̃s dicitur creatura qz eſſe ꝑ ꝓriũ vel p̃mum huius nãe ſequitur eẽ p̃mum xp̃i: ⁊ iõ

p̃mum huius nature ſequitur eẽ p̃mum xp̃i partiale. qz eẽ verbi ⁊ aliud eẽ p̃mum nõ põt chr̃iſtus hẽre Et cũ dicit ꝙ iſta mutatio. ſ. creatio paſſiua nõ magis ponit p̃mũ eẽ terminũ acqri q̃z aliq̃ alia mutatõ dico ꝙ hoc ẽ falſuz qz iſtã ſpecificationẽ addit creatio vltra alias mutationes: vt ſicut aliqd nõ eẽt creatura ſi eẽt tñ a ſcõa cã ꝑ eo ꝙ creari dicit reſpectũ ad p̃mum efficiẽs. ⁊ tñ põt dici genitũ reſpectu cãe ſecũde. ſilr̃ ſz ꝑ generationẽ acquiraꝫ aliquod eẽ ſimplicit̃ ſi tñ illud nõ ſit primuz eſſe geniti ſequaꝫ nõ eẽ tale genitũ non dr̃ creatura. ⁊ iõ nõ ſequit̃ chr̃iſtus ẽ genit⁹ put p̃dicatũ ꝓuenit ei rõe nãe hũane. g̃ ẽ creatus nec ẽt in alijs ſequit̃ formaliter. ignis eſt genit⁹ g̃ ẽ creatura generaliter niſi gratia materie qz eſſe ſimplicit̃ terminãs generationẽ ignis ẽ p̃imũ eſſe ipſius qõ dicit̃ gẽitũ. Ad 2m dico ꝙ mortuũ nõ p̃iuat p̃imũ eſſe chr̃iſti. ſed eẽ ſimplicit̃ qõ eſt viuere. ita ãt generari dicit acquiſitionẽ eſſe ſimplicit̃ ſed nõ neceſſario p̃imi eẽ. vnde vere ꝓcedit̃ chr̃iſt⁹ mortuus. ſicut genit⁹ tẽporaliter nõ tamẽ ꝓcedit̃ annihilatus qz ſicut nõ dicit̃ creatus ita nõ dicit̃ annihilatus qõ. n. opponit̃ creationi dicit ãnihilationẽ p̃mi eẽ.

Ad iſtã cõcluſionẽ etiã ponit̃ alia rõ talis qz illud denoiatũ qõ natũ ẽ denoiare gnãliter mlta. puta totũ ⁊ ptẽ. accñs ⁊ ſbm nõ denoiat totũ ꝑ ptẽ. neq; ſbm ꝑ accñs ſicẽ vnũ qõ natũ ẽ dici de ſbo ⁊ accñte nõ denoiat formaliter ſbm ꝑ accñs. nõ. n. dr̃ ſoz. vn⁹ vnitate accñtis vt albedinis. ita ꝙ ſi albedo ſit vna ⁊ ſoz. erit vn⁹ ⁊ ſi albedies plẽs ſoz. plẽs qz ſoz. ẽ tñ vn⁹. g̃ cũ hõ ꝙ ẽ creatura natũ ſit dici gnãliter de entib⁹ tã de ſuppoſito q̃z de nã ñ denoiabit ſuppo⁹ rõe nãe niſi cõueniat ſuppoſito ꝓprio denoiatione. nullo ãũt mõ ꝓuenit huic ſuppoſito niſi qz denominat ipſam nãm ⁊ per ipſaz nõ põt denominare ſuppoſitũ verbi nõ eſt creatura cũ ſit creatoz nec aliquo⁹ niſi qz denominat illã nãm ⁊ per illã nõ põt denominare ſuppoſitũ igit̃ ⁊ ẽ. Et per hoc ꝑz quare chr̃iſt⁹ dicit̃ genitus tẽporaliter ⁊ nõ creatura qz generari denoiat nãm ⁊ mediãte natura natũ eſt denominare ſuppoſitũ. creatura nata eſt denominare vtrunq; ꝓpria denoiatione ⁊ ita neutrũ ẽ ibi rõ quare reſpectu alteri⁹

Ad argumenta Ad p̃imũ dico ꝙ illud quod natuz eſt denominare ſuppoſitum ratione nature põt dici de iſto ſuppoſito: puta viuere. intelligere. comedere ⁊c. ſed creatura nõ eſt tale denominatũ. Ex⁹ hõ ꝑz caput dr̃ criſp⁹ nõ tñ ꝑz caput dr̃ trigulat⁹ vl rotũdus. qz p̃⁹ denoiatiuũ natũ ẽ denoiare ptẽ ⁊ p illã totũ. 2m vo nõ. ita eẽ creatorẽ natũ ẽ denoiare nãm ⁊ ſuppo⁹ rõe nãe ñ ſic creatura. Allr̃ põt dici ꝑz p̃mã rõnẽ poſitã ad. q. ꝙ creatoz nõ dicit aliqd repugnãs nãe vel huic ſuppoſito ſicẽ creatura. creare eni ẽ dare eẽ p̃ma cãlitate poſt nõ eẽ hoc xp̃o nõ repugnat. creari ẽ accipe eẽ p̃mũ a p̃mo efficiẽte poſt non eẽ hoc chr̃iſto repugnat. Ad aliud cõcedo ꝙ hõ p̃dicat aliqd de xpo ⁊ illud ẽ creatũ ⁊ creatura ita ꝙ õ illa nã ve dr̃ creatura ſz nõ ſequitur. g̃ de xpo: ſi. n. mediũ accipit̃ in maiori in abſtracto ⁊ in minori dicaꝫ de xpo in ꝓcreto crũt q̃ttuoz termini. Ad aliõ põt dici ꝙ eſt hõ creat⁹ ita ꝙ ly creat⁹ diſtrahaꝫ ibi ꝑ hoc ꝙ eſt hõ vt dicaꝫ creat⁹ hõ. ⁊ tũc nõ ſequitur g̃ ẽ creatura. ſz ẽ fallacia ꝑm qd ⁊ ſimplr̃. ſicẽ hic ſoz. fact⁹ ẽ alb⁹ g̃ ẽ fact⁹. Allr̃ põt dici ꝙ diuiſio eſt inſufficiens. qz ſz qõcũq; vnũ diuidaꝫ in ſe ꝑ alterum iſtoz non tamen quod in ſe implicat duo. ſ. naturã ⁊ ſuppoſituz qz ratiõe nãe repugnat ſibi vnũ ⁊ ratõe ſuppoſiti repugnat ſibi aliud. Ad aliud dico ꝙ quecunq; quidditas in abſtracto pertinẽs ad quodcunq; genus hz creaturã p̃o ſuperiori denomiatiue ſicut ⁊ hoc qõ ẽ eſſe effectũ. ſed nõ omne cõcretũ cuiuſcũq; generis habet creatũ ꝑ ſuperiori: ſed tñ illud concretũ cui⁹

primũ esse est cẽ illi⁹ denoiati. i. cuius primũ eẽ est creatũ sed eẽ primũ christi nõ est creatũ nec primus totale nec primũ partiale sicut est creatura nõ est superius ad esse albus vt propt̃ hoc dicat̃ for. est creatura q⁹ albedo est creatura sed ex illa rõne ꝓxi. vnde ly de albedine dicat̃ creatura nõ tñ de albo si album nõ est eẽ ꝑmum illius de quo dr̃. Ad aliõ patet ꝙ dr̃ genit⁹ & cõceptus q⁹ ista nata sunt denoiare totũ rõne nãe ita ꝙ respectu istor nã est vt quo respectu toti⁹. nõ sic aũt respectu huius ꝑdicati qõ est esse creatura. oporteret enim ꝙ ꝓpria denoiatione dicer̃ de supposito alia ab illa qua dr̃ de nã. aut saltẽ cõpeterꝫ supposito rõne ꝑmi esse eius.

Ecũdo queritur vtruꝫ christus ſ fm ꝙ hõ sit creatura. ꝙ sic vr̃. q⁹ fm qõ hõ est aliqd nõ increatũ q⁹ tũc hõ ꝑdicaret idẽ & xp̃o qõ deus. qõ ẽ falsuꝫ. g̃ predicat aliqd creatũ. g̃ẽ creatura. Preterea. 5. phy si. qõ ꝓuenit toti fm partẽ dicit̃ de toto. sicut hõ sanatur q⁹ torax sanat̃. g̃ cũ nãe humane ꝓueniat eẽ creaturã. hoc dicet̃ de xp̃o & maxime cũ determinatiõe illius nãe. g̃ similr dicet̃ ꝙ xp̃s est creatura fꝫ ꝙ homo sicut simplr verũ est dicere ꝙ hõ sanat̃ fm torac̃ Contra si fm ꝙ hõ est creatura. g̃ fm ꝙ iste hõ q⁹ non est alius hõ q̃ꝫ iste hõ. ꝓns est falsum. pbatio ꝓntie q⁹ de eo qõ sequit̃ reduplicationẽ absolute põt enũciari ꝑdicatũ. sicut si hõ fm ꝙ colorat⁹ videt̃ coloratum videt̃. g̃ si fm ꝙ iste homo est creatura vel iste hõ est creatura. ꝓns est falsum. q⁹ fm Dañ. 5o. c. Iste puer creauit stellas. g̃ est creator & ita nõ est creatura. Preterea si xp̃s fm ꝙ homo est creatura. igit̃ simpliciter est creatura. ꝓns est falsum ex p̃cedẽti. q. pbatõ ꝓntie. q⁹ qõ enũciat̃ de supposito cũ reduplicatione spẽi enũciat̃ de eodẽ simplr sicut ꝙ petrus est inq̃ꝫtũ hõ. ergo petrus est simplr. ita in ꝓposito. igit̃ ꝛc̃.

Respondeo qõ ꝓpositio affirmatiua est falsa ex repugnãtia extremorum q̃cũq̃ꝫ determinatione vel reduplicatione addita que nõ tollit repugnãtiã eor nõ tollit rõnem falsitatis illius. reduplicatio aũt ꝓprie sũpta nõ diminuit alterũ extremũ. q⁹ est determinatio extremi ad extremũ. ergo ipsa non verificat aliquã ꝓpositionẽ que sine reduplicatione fuit falsa. tñ si addatur alteri extremo vt predicato aliqd distrahens ipm vt distractum nõ repugnet alteri extremo sicut ꝓus repugnauit non distractũ. põt ꝓpositio cum tali determinatione distrahẽte esse vera & nõ sine ea. sicut si albũ simplr repugnet ethiopi. & ꝓpter hoc erit hec ꝓpositio falsa. ethiops est albus & hec ethiops inquantum homo est albus. addito tñ eo qõ est fm dentes ad ꝑdicatum per qõ distrahit ipsum ꝑdicatum & tollitur repugnãtia eius ad sbm. ꝓpositio est vera que tamẽ sine additione nõ fuit vera. Ad ꝓpositum si fm ꝙ homo accipiat̃ ꝓprie reduplicatiue neutrũ eorũ distrahere & ita nõ tollit̃ repugnãtia. siqua est. & ita non magis est ista vera. xp̃s fm ꝙ homo est creatura. q̃ꝫ ista. xp̃s est creatura. q⁹ vtrobiq̃ꝫ manet eadẽ rõ falsitatis. sed si addatur ista determinatio fm ꝙ hõ quia natura humana in xp̃o non est ꝑmum eẽ totale nec ꝑmum eẽ partiale. q⁹ opꝫ ad hoc ꝙ eẽt creatura large sumẽdo eum. nec est a solo ꝑmo efficiente. & omnino de nihilo ꝑmo modo sumendo eam alteri extremo. puta predicato vt distrahat ipsum respectu sbi tollerẽt illa repugnãtia ꝑdicati iam distracti ad subiectũ que fuit predicati simplr sumpti ad subiectũ. hec ergo ꝓpositio accipiẽdo fm ꝙ ꝓprie vt est nõ inherenti. reduplicationis ꝑdicati falsa est. fm autẽ ꝙ specificat siue distrahit ipm predicatũ vt notet creatõem fm qd sic põt cõcedi q̃ꝫ is tamẽ sit impropa & in hoc

sensu christus est creatus hõ vel christus est creatura fm ꝙ homo & exponẽda per istam. christus fꝫ humanitatẽ est creatura Exemplũ huius pꝫ in illo exẽplo de ethiope cõparato ad albedinẽ. q⁹ sicut ista falsa est ethiops est albus. ita ista ethiops fm ꝙ habẽs dentes est albus. fm ꝙ ꝓpositio est ꝓprie reduplicatiua. ista tñ est vera ethiops est albus fm dentes. et hoc fm ꝙ habẽs dentes si istud qõ distrahat̃ predicatum. tñ sic nõ est ꝓpria q⁹ dictiones sinc̃ non sũt determinationes predicati.

Ad argumenta Ad ꝑmũ ꝑncipale dico ꝓcedendo ꝙ est aliqd & põt cõcedi ꝙ est aliqd creatum fꝫ ꝙ homo q⁹ tũc distrahitur predicatũ per ly fꝫ ꝙ hõ. sicut ethiops est albus fm dentes. sed tũc nõ sequit̃ simplr & christus est creatura. sic nõ sequit̃ ethiops est albus fm dẽtes. ergo est albus q⁹ põt distrahi predicatum sed est fallacia fm quid & simplr. Vel dici põt ꝙ ẽ aliquid increatũ q⁹ aliqd ibi non stat tñ pro natura sed pro denominatiuo illius. s. nature. illud autem aliqd põt dici increatum rõne suppositi qõ denoiatur a natura. nec sequit̃ ꝙ idẽ predicaret homo de christo q⁹ deus. q⁹ vt deus predicaret de ipso xp̃o eẽ increatũ per se & cẽntialiter. homo aũt tñ denominatiue. Ad aliud dico ꝙ si opposita ꝑñt inesse fm diuersas ꝓres neutrũ denoiat totũ ex vi sermonis. sed vtraq̃ꝫ ẽ falsa sicut pꝫ de scuto cuius vna medietas ẽ alba & alia medietas est nigra. falsum est enim enũciare siue album siue nigrũ simplr. nec phy. 5. phy. curauit de logica sed de ipsa realitate fm ꝙ aliqd dicit̃ triplr moueri. Qñ tñ aliquod predicatum natũ est inesse toti ꝑ aliquã partẽ. q⁹. s. sibi ꝓcise ineſt. tũc ex hoc ꝙ denominat partem sequit̃ ꝙ denoiat totũ q⁹ denominat ipsum sicut natum est ipsum denoiare. quẽadmodũ visio nata est in eẽ aiali ꝓcise fm oculos. & iõ si fꝫ illos insit de virtute sermonis ieſt toti. ita si sanari natum est ꝑcise vel ꝑncipaliter ineſſe hoi fm torac̃em. hoc est fꝫ cor. qõ intelligo per torac̃. põt sic dici animal sanũ simplr: q⁹ torax est sanus si tñ fm aliã ptem eque sit natum ineſſe hoc & oppositũ fm ꝙ denominat hãc partem nõ dicit̃ simplr aial sanũ. q⁹ tũc duo opposita ꝑñt simul denũciari de eodẽ. Ita ad ꝓpositum dico ꝙ si creatura nõ est nata enũciari de tota ratione partis nisi forte illius partis a qua totũ hꝫ eẽ ꝑmum vel rõne totalis esse totius. & humanitas vel nã humana in xp̃o nõ sit ꝑmum eẽ xp̃i partiale nec esse totale eius nõ põt de xp̃o rõne nãe create enũciari hoc qõ est creatura. neqꝫ simplr neqꝫ cũ reduplicatõne. Et si obijciat̃ ꝙ duo opposita cõcedunt̃ esse ꝑa de xp̃o sicut mortale & imortale passibile & ipassibile g̃ creator & creatura. Dico ꝙ ꝑdicto⁹ numq̃ꝫ concedunt̃ esse vera de xp̃o sicut nec de quocũq̃ꝫ alio. q⁹ & si rõne duarũ nãrũ oppositarum ꝓprietates affirmatiue dicant̃ de toto. q⁹ sufficit ad hoc ꝙ affirmatiua hẽat aliquã cãm vitatis fm quã possit ineſſe subo. tñ negatiue illarũ affirmatiuarũ simul ei dẽ ineſſe simplicit̃ ẽ impossibile & ita cõtradictoria numq̃ꝫ sunt simul vera immo sicut est passibilis & impassibilis ita falsuꝫ est ipsum nõ esse passibile. & sic̃ ipsum nõ eẽ ipassibileꝫ.

Ertio queritur vtrũ christus ĩcepit esse. ꝙ sic videt̃. q⁹ christus t noiat suppositũ duarũ nãrũ fm Dañ. c. 49. sed suppositũ duarũ nãrũ icepit esse. g̃ ꝛc̃. Preterea qõ incepit eẽ fm esse sube icepit eẽ simplr. q⁹ eẽ sbe ẽ eẽ simplr. xp̃s ĩcepit esse fꝫ eẽ humanũ qõ est esse sube. igit̃ ꝛc̃. Preterea qõ generat̃ incipit esse simpliciter: q⁹ fm Aristo. 5. phy. generatio est a non esse ad esse simpliciter xp̃s generabatur. igit̃ ꝛc̃. Preterea verbum incepit esse homo. ergo xp̃s incepit esse. ꝓbatio cõsequen-

tie. q; quãdo de aliquo dicit incipe determinatum per aliqd̃ predicatum de illo toto dicitur incipe. sicut si sor. incipit esse albus. sor. albus incepit eẽ. ergo sit in ꝓposito. Contra Jo. 8. anteq̃ abraham fieret ego sum. ergo ab eterno. ergo nõ incepit esse.

Item Damas. c. 50. homo ille fuit sine principio sed inceptio ponit p̃ncipiũ. ergo non incepit esse.

Hic sunt duo considerãda vnum ex parte subiecti. aliud ex parte predicati.

Ex parte subiecti an totum ens per accidẽs possit stare respectu huius predicati ratione sue voluntatis. an ratione patris formalis. an precise ratione partis p̃ncipalis. sicut si sor. albus dicat incipe esse vtrũ subiectum possit accipi respectu predicati pro toto ente per accidẽs. an pro ipsa albedine. vt. s. totum dicat incipe. q; albedo incipit eẽ in toto. vel solum põt accipi de ipso subiecto de quo dicit albedo Et q; hec difficultas nõ videt eẽ in subiecto respectu aliox predicatox. ideo videt esse difficultas ex parte predicati videlicet an inceptio enũciata per p̃dicatum tale significet inceptionẽ totius ratiõe totalitatis sue vel rõne alterius partis. ⁊ si ratione partis cuius partis videt q; de vi sermonis nõ possit respectu huius p̃dicati subiectũ magis artari q̃z respectu alterius p̃dicati. q; qõ ponit in vno extremo nõ determinat illud qõ ponit in altero extremo. posset aũt respectu alteri⁹ p̃dicati accipi ſm rõnem totalitatis sue. sine ſm rõnem partis formalis. vt sicut si albedo faceret per se vnum cum homine esset hec per se p̃mo modo. Homo alb⁹ ẽ colorat⁹. Iz hec nõ eẽt p se coloratũ est homo qñeadmodum ista est: per se secũdo modo animal rationale est risibile. Iz hec nõ sit per se aliquo modo animal est risibile. Ita si xp̃s imponatur ad significãdum verbuz hominez ſm Dama. 49. c. poterit de hoc subiecto predicari aliquid vel rõne totius vel rõne partis alicuius. sicut igit si xp̃s ſm humanitatẽ est mortuus christ⁹ est mortuus: ita si ſm humanitatez incepit eẽ ita q; si h̃ predicatum possit vere enũciari de hoc subiecto ratione illius partis subiecti videt q; simpliciter possit enunciari de eo. Restat ergo q; totuz sit ex parte p̃dicati. vtrum incipere esse dicat inceptionem: ſm p̃mum esse eius de quo dicit. vel ſm quodcũq̃z esse simpliciter illius. q; si p̃mo modo ista ꝓpositio ẽ falsa sicut ⁊ illa. christus creatur. si secũdo modo cuz quodlibet eẽ substãtie sit esse simpliciter. ⁊ xp̃s incepit eẽ ſm esse humanum qõ est esse substãtie. christ⁹ incepit esse simpliciter. scõm magis videt eẽ de vtute sermonis. q; sicut eẽ scõm enunciat eẽ simpliciter ⁊ non ex vi sermonis p̃mum esse illius de quo dicitur si subiectum habeat plura esse sicut xp̃s. Ita ⁊ incipere determinatum per scõm esse videt dicere inceptionẽ ineſſe simp̃r non autẽ in esse p̃mo illi⁹ subiecti. simp̃r ergo de vi sermonis posset concedi: q; xp̃s ſm qõ importat hoc qõ est verbum homo incepit esse hoc est habet aliqõ esse simp̃r quod p̃us nõ habuit Iz illud non sit p̃mum esse xp̃i. Hoc modo etiam posset cõcedi ista ꝓpositio. iste homo incepit esse de subiecto vt de isto hoie Iz demõstrante suppositum nõ tñ nude vt in natura diuina. sed vt in natura humana verũ est enũciare inceptionem simpliciter illius subiecti ita q; non debeat cõcedi filius dei incepit esse sicut xp̃s vel iste homo incepit esse. q; esse humanum est esse simpliciter xp̃i vel istius homis. nõ autem est eẽ verbi simpliciter. q; Iz de verbo dicat esse simpliciter. q; esse substãtie nõ tamen est esse simpliciter verbi. q; respectu verbi est esse quasi aduẽticium. ⁊ q. esse accidẽtis respectu subiecti. nõ autem est ita aduẽticium esse respectu xp̃i vel respectu

istius hominis. Et si dicas q; iste homo nõ potest supponere nisi pro supposito nature diuine. dico q; verum est tñ põt supponere pro illo vt est suppositũ in natura humana. sicut sortes albus supponit pro supposito substãtie tamẽ vt in albedine existẽs. Sancti tamen noluerũt cõcedere istam ꝓpositionem propter hereticos qui dixerũt xp̃m simpliciter incipere quãtum ad p̃mũ esse. ponentes eũ eẽ purã creaturã. sed incipe esse nõ importat h̃ qõ est creatura ſm Dam. c. 25.

Argumenta patent q; procedunt ſm q; de christo rõne duarum naturarũ dicũtur ꝓprietates vtriusq; nature. ⁊ ita rõe nature diuine ⁊ humane potuit simp̃r incipere ⁊ nõ incipere.

Ista est distinctio vndecima tertij libri. In qua magister postq̃z egit de conditionibus ꝓsequẽtibus ex actu vnionis ad dignitatez ꝓsone pertinẽtibus. agit de conditionibus ad defectum spectãtibus. Et circa hoc tria facit. Primo ostendit xp̃m nõ debere dici creaturaz simp̃r ⁊ absolute. Secõ ostendit q; põt dici creatura cũ certa tñ determinatione. Tertio aũt excludit obiectionẽ que possz fieri in ꝓtrarium. Primũ vsq; ibi. His aliisq;. Secũdum vsq; ibi. Et si ergo xp̃s. Tertiũ vsq; ad finez distinctionis. In spãli sentẽtia magri stat in tribus ꝓpositionibus. quarũ p̃ma est hec. Iz persona vbi sit hypostatice in humana natura. absolute tñ loquẽdo christus nõ est creatura. Hãc magister insinuãs quesivit. vtrũ sit ꝓcedẽdum q; xp̃s debeat dici factus vel creatus vel creatura. Ad quã questionẽ rñdendo dicit q; nullo modo simp̃r debeat dici q; sit fact⁹ vl̃ creatus vel creatura. qõ diuersis sanctox auctoritatib⁹ ꝓbat in lr̃a. quox q̃dam dicũt. Ex quo p ipm fcã sunt oĩa non põt dici fact⁹. ⁊ p ꝓsequẽs nec creatura. Alij vo dicũt. Si ipse fuisset creatura mãdatũ sibi fuisset euãgeliũ p̃dicare cũ in euãgelio dicat. Predicate euãgeliũ oi creature: Alij vo asserunt. Si eẽt creatura eẽt subiect⁹ vanitati cũ apls dicat oẽm creaturaz vanitati esse subiectã. q̃ oia absurda sunt. ⁊ per ꝓsequẽs simp̃r loquẽdo xp̃s nõ est creatura. Secũda ꝓpositõ ẽ hec. Quãuis simp̃r loquẽdo nõ sit, cõcedẽdum xp̃s est factus vel creatura. põt tñ hec ꝓpositio ꝓcedi cuz determinatione sumpta. s. dicẽdo sic. xp̃us ſm naturam assũptã est creatura. vel xp̃s ſm q; homo icepit esse. Nõ ꝓbat diuersis scox auctori. Tertia ꝓpõ est hec. Quãuis sit ꝓcedẽdũ q; xp̃s ſm humanã nãm sit fact⁹ vel creatura. ex h̃ inferri nõ dz q; sit creat⁹ simp̃r cũ ibi argueret a locutione in tropi figura. Hec ꝓpositio pz per hoc q; arguit sic. Xp̃s ſm q; hõ ẽ creatura. igit xp̃s est creatura q; arguit a ꝓpõne seu locutione q̃ est in figura tropi. vbi videlicet illud qõ ẽ ptis attribuit toti. qualis modus arguendi nõ valet. Et tñ in speciali.

An homo ille semp fuerit vel ceperit eẽ.

Dst predicta que Di. xij.

p ritur. vtrũ hõ ille cepit eẽ. vel semp fuerit sicut simp̃r enunciam⁹ xp̃m vel dei filiũ semp Aug. sr Joãnez.
fuisse nec cepisse. De hoc Aug. ita inqt super Jo. Habuit aliqñ dei filius qõ nõdũ habuit idẽ ipse hõ dei filius. q; nõdũ erat hõ. Itẽ in eodẽ. Priusq̃ mũdus eẽt nec nos eram⁹ nec ipse mediator dei ⁊ hoiuz hõ xp̃s Jesus. Itẽ sup ps. Xp̃s nr̃ ⁊ si forte hõ recẽs ẽ tñ ẽ et n⁹ õ us. Alibi vo legit q; puer ille creauit stellas. Aug. su per ps.
Et xp̃s dicit se esse p̃ncipium ⁊ esse añ Abra-

am. Dis ergo aliisq; auctoritatibus in nullo resultantes dicimus hominem illum inquantum homo est cepisse. inquātum verbum est semper fuisse. Dic enim absq; distinctione nī est referenda responsio. Nam ꝛ ipse Augu. huiusmodi vtitur distinctione in plurib⁹ locis dicens per christum omnia esse facta inq̄tum ẏbum est. Scōm illud ẏo quod hō ē. ip̄m esse factum ꝛ glorificatum. Si ergo ad p sonam respicias cōfidenter dic hominem illum semper fuisse. Si ẏo ad naturam hominis concede eum cepisse.

Si deus alium hoiez assumere potuit vel aliunde q̄ de genere Ade.

Solet etiam queri vtruz alium hominem vel aliūde q̄ de genere illi⁹ adā deus assumere potuerit. Ad quod sane dici

Rñsio. potest ip̄m aliam animā ꝛ aliam carnem potuisse assumere. qz gratia tantum assumpta est anima illa ꝛ caro a verbo dei. Ut enī ait Augu. In rebus per tempus ortis illa sūma gra

Augu⁹. tia est q̄ homo in vnitate persone cōiunctus est deo. Potuit ergo deus aliam aiam ꝛ aliam carnem sumere. ꝛ carnem vtiq; aliūde q̄ de genere Adam. Añ aug. in li. iz. de trinita

Augu⁹. te. Potuit itaq; deus hominē alifide suscipere in quo eēt mediatoz dei ꝛ hominum nō de genere illius Adā qui peccato suo obligauit genus humanū sicut ip̄m quem p̄mo creauit nō de genere alicuius creauit. Poterat ergo vel fic vel alio quo vellet modo creare vnū alium de quo vinceretur victor prioris. Sed melius iudicauit ꝛ de ipso quod victū fuerat genere assumere hoiem per quē homnis viceret inimicum. ꝛ tamen ex virgine cuius conceptum spiritus nō caro: fides non libido p̄uenit nec interfuit carnis concupiscentia qua ceteri concipiuntur qui originale trahūt pctm̄ sed credendo nō concubendo facta est fecundata virginitas. Ex his aperte ostendit̄ ꝛ alium ꝛ aliunde hoiem deū assumere potuisse.

Si homo ille potuit peccare vel nō eē de⁹

Jō nō immerito queritur

Utrum homo ille potuerit peccare vel nō eē deus. Si enim potuit peccare ꝛ potuit damnari. Si potuit dāmari potuit nō esse deus. ergo si potuit peccare potuit non esse deus qz esse deū ꝛ posse velle iniquitatem simul eē nequeūt. Dic distinctione opus est. vtrū de psona an de natura agit̄. Si enim de persona agitur manifestū est qz peccare nō potut. nec deus non eē potuit. Si ẏo de natura discutiendum est vtrum agat de ea vt verbo vnita. an de ea tanq̄ non vnita verbo ꝛ tū enti. i. an de ea secūdum q̄ fuit vnita ẏbo. an de ea secūdum q̄ eē potuit ꝛ nō vnita ẏbo. Nō est enim ambiguum animam illā entem vnitam verbo peccare non posse ꝛ est sine ambiguitate verum eandem si eēt ꝛ nō vnita ẏbo posse peccare.

Quorundam opinio q̄ potuerit etiaz vnita deo peccare.

Quidā tamen probare co

nantur etiam eam vnitam verbo posse peccare. qz liberum arbitrium habet. ꝛ ita potest flecti in vtrāq; partem. qd̄ friuolum est. cum ꝛ angeli liberum arbitrium habeant ꝛ tī gratia a deo sunt confirmati vt peccare nequeant Quanto magis ergo ille homo cui spiritus ē datus sine mensura. Juducunt quoq; auctoritatem ad probādum idē. Scriptum est enī in li. sapientie. Qui potuit trāsgredi ꝛ non est transgressus facere malum ꝛ non fecit. Sed hoc accipiendum est secūdum membra. vel pārtim de capite partim de membris. De capite non est transgressus ꝛ non fecit maluz De membris. potuit trāsgredi ꝛ facē malū.

Auctoritate vidēturad id⁹

Si deus potuerit assumere hominem in sexu muliebri.

Solet etiam queri q̄z

curiose a nōnullis. si deus humanam naturā potuit assumere secundum muliebrem sexuz Quidam arbitrantur eum potuisse assumere hominem in femineo sexu vt assumptā in virili. Sed oportunius atq; conuenientius factum est vt de femina nasceretur ꝛ virum assumeret vt ita vtriusq; sexus liberatio ostēderetur. Unde Augu. in lib. xxxuj. questionuz Dominis liberatio ī vtroq; sexu debuit apparere. ergo quia virū oportebat suscipere q sexus honorabilior est. consequens erat ꝛ femmei sexus liberatio. Hinc apparet quia ille vir de femina natus est. Sapientia ergo dei que dicitur vnigenitus filius homine susceptō in vtero ꝛ de vtero virginis liberationē hominis indicauit.

Augu⁹.

Ost predicta que

p ritur. Circa istam distinctionem. iz. in q̄ magr̄ agit de ꝯditionib⁹ nāe assūpte q̄rit̄ vnū. vtrū. s. xps potuerit peccare. q̄ sic. Jo. 8. si dixero q̄ nō noui eū ero silis vobis mēdax. sz potuit dicere ꝛ dixit totam istā oz̄onē. g̃ potuit dicē ptē. g̃ potuit dieē nō noui patrē ꝛ mētiri. ꝛ p ꝛns peccare. Preterea Aug. 3. de li. ar. melioz ē nā q̄ peccare pōt q̄z illa q̄ peccare n̄ pt. sed xps assumpsit naturā nr̄am optimaz in optimo sui. igitur assumpsit eam vt potētem peecare. g̃ potuit peccare in ista nā. Itē q̄ qs pōt si vult pōt simpliciter. qz ꝛm Aug. de spū ꝛ aīa. Ꝺ est in ptāte hois

vt faciat ⁊ sumitur ab Anſel. 2°. cur deus hō. c. x. ſed xp̄s potuit peccare ſi voluit q̄ velle peccare ē peccare. g̃ potuit illud ſimplicit. g̃. ⁊c̄. Cōtra ſi potuit peccare g̃ potuit dānari. p̄ñs ē falſū. g̃ ⁊ añs. p̄ña eſt manifeſta. q̄ ꝓpter pctm̄ qlibz dānat̄ qui dānat̄. Jtē xp̄us ſemp fuit beat⁹. g̃ nō potuit peccare nec dānari. p̄ña ē manifeſta. q̄ p̄uatiua oppoſita nō ſil'iſūt magis q̃z p̄dictoria. q̄ ſūt imediate oppoſita circa aptum natū.

Reſpondeo hic ſunt due difficultates vna qūo beat⁹ nō pōt peccare. Alia qūo xp̄s cū eēt viator potuit habere naturā ipeccabilē cū beatis. Prim⁹ articulus ptinet ad 4^m libz. de hoc ibi.

De ſecūdo dico q̄ cū xp̄s in p̄mo inſtanti vnionis eius cū deo fuit beatus. ⁊ beatitudo abſtulit ſibi omnē pecabilitatē vl' poſſibilitatē peccandi que pōt auferri p beatitudinē. lz cū hoc diſpenſative ſtaret ptās merēdi. plenitudo. n. glorie qua ipe fuit p̄iunct⁹ fini nō minus q̃z ali⁹ beat⁹ lz potuit mereri eque excludit omnē ptātez in eo auertēdi a fine ſicut in alijs. Alli tñ qui dicūt q̄ ex vi vnionis neceſſe fuit nām vnitā frui haberēt p̄ñter dicere q̄ nō ſolū ex plenitudine glorie fuit impeccabilis ſed ex vi vnionis. hoc aūt improbatū eſt ſupra.

Henr. qli. 6. q. 6.

Ad primū argumētum dico q̄ qui dicit to^m dicit ptez mālit verū ē hoc ē pferre hoc. ſ. partē ſed nō dici thoc eſt aſſerit iſtā ptē q̄ tñ int iſtā ptez p̄dictonalis impoſſibile aſeri ab aliquo btō⁹ maxime a xp̄o q̄ ſi dixero nō noui cū ⁊ alliā ero ſimil'. ⁊c̄. ē p̄ña neceſſaria iō ſi potuit illa aſſeruiſſe potuit mētitus fuiſſe pōt tñ hoc dicere pferendo. pferēs. n. illā p̄dictionalē pferet vtranq̄ cathe^{c'a'm} nō tñ eā aſſerit nec aſſerere pōt niſi virt⁹ eius decipi poteſt vl' voluntas depꝛauari ſi. n. aquieſcat cuz ſignū voluntarie prolatum viderit diſcordare aſſignato pceāt quoꝛuz neutruz poteſt eſſe in perfecte btō qui vtrunque eſt in perfectionis vnuz moꝛalis alterū intellectualis. Ad 1^m dico q̄ natura quaz aſſumpſit erat de ſe poſſibilis peccare. q̄ nō erat beata ex vi vnionis ⁊ habuit li. arbi. ⁊ ita vertibile ad vtrunlibz ſz p beatitudinē eſt confirmatuza p̄mo inſtanti vt ſit ipeccabile ſicut beati ſunt impeccabiles. Ad alteruz dico q̄ illa maiꝛ eſt falſa de virtute ſermonis quia notat vnaz cathegoꝛicaz ſequi ad vnaz p̄dictionalē que cōdictionalis eſt neceſſaria. ⁊ cathegoꝛica ſequens eſt cōtingens ⁊ ex neceſſario non ſequitur cōtingens illa cōdictionalis que exiſtit in condictionali totali eſt neceſſaria. q̄ añs includit p̄ſequēs. velle enim reſpectu huius qō eſt peccare includit poſſe q̄ velle nō tantū eſt poſſe hoc ſed agere. p̄ñs autē eſt cōtingens q̄ alicui nāe cōuenit alicui nō. Si tamē iſta maiꝛ debeat aliquo modo verificari opz eam exponere vt añcedens illius cōditionalis totalis habeat aliquā determinationem ſine qua p̄ñs nō ſeqtur ex eo. ⁊ debet illa determinatio eſſe iſta q̄ quis poteſt ſi vult ⁊ debet vel pōt illō velle ſimpliciter ſine iſta enim determinatione non ſequit p̄ſequēs. puta ſi ñ pōt hoc velle niſi ex ſuppoſitione impoſſibilis. quod autē eſt poſſibile ſimpliciter ex ſuppoſitione impoſſibilis nō eſt poſſibile ſimpl'r. Sic autem minoꝛ eſt falſa xp̄s potuit velle peccare. q̄ ſicut nō pōt peccare ita nec velle peccare.

Jſta eſt' diſtinctio duodecima huius tertij libꝛi. In qua magiſter poſtq̃z ingſiuit an xp̄s debeat dici creatura. inquirit an in ipo fuerūt defectus quos natura habet ſibi cōmuniter annexos. Et tria facit. Nam p̄mo ingrit an aſſumpſit defectus omnē creaturam creatam cōmuniter ſequentes. Secūdo an aſſumpſerit defectus naturaz humanam cōſequētes ſpecialiter. Tertio an naturā aſſumere in ſexu muliebꝛi potuerit. ⁊ p̄mū facit vſq̃z ibi. Solet etiam queri. Secūdum vſq̃z ibi. Solet etiam queri quāuis. Tertiū vſq̃z ad finem diſtinctionis. In ſpeciali ſentētia magiſtri ſtat in tribus p̄poſitionibus. quarum p̄ma eſt hec. Quāuis cōcedēdum ſit chꝛiſtum ſm hominem temporaliter incepiſſe. tenendum eſt tamen ipſum ſm verbum eternaliter fuiſſe. Hanc magiſter ponēs querit. vtrum ſ. iſte homo. ſ. xp̄s initium habuit vel ſemper fuit. ſicut filium dei dicimus ſemp fuiſſe. Et q̄ eē incepit arguit ſic. Chꝛiſtus eē acqſiuit qō aliquādo non habuit. q̄ non ſemp homo fuit. igitur eē incepit. In oppoſitum arguit ſic. De chꝛiſto puero in ſcriptura legitur. q̄ manus eius creauerūt ſtellas. qō q̄ in p̄ncipio mundi fuit. igit̄ xp̄s fuit ante mundum. ⁊ per cōſequēs non incepit eſſe. Unde ad queſtionē iſtam reſpondens per diſtinctionē dicit: q̄ ſi queſtio queritō perſona tunc fuit ab eterno. Si vero querit de natura humana: tunc initium habuit. Secūda p̄poſitō eſt hec. Aliunde q̃z de materia ade xp̄s potuit carnē aſſumere q̃uis peccādo nō potuit ſe polluere. Hanc magiſter ponēs querit. vtrum verbū potuit aliud hominem q̃z aſſumpſit aſſumere. qui videlicet non fuiſſet de primi hominis genere. Et reſpondet q̄ſic q̄ ſicut p̄imum hominē de terra ⁊ non alterius hominis genere formauit. ſic ⁊ nouo modo potuiſſz hominem formaſſe ⁊ aſſumpſiſſe. congruum tamē erat vt de genere ade aſſumeret̄ homo. vt per eundem per quē homo fuit victus diabolus victor vincere tur. Poſtea querit an iſte homo. ſ. xp̄s potuit peccare. Et arguit q̄ nō. qꝛ ſi peccare potuiſſet dānari potuiſſet ⁊ ſic nō fuiſſet deus. Reſpondēdo dicit q̄ pſona xp̄i peccare ñ potuit. nec natura humana nec aia ſi p̄ſiderent̄ p̄ut ſunt v̄bo vnita. Si aūt p̄ſiderentur p̄ut ſi eēnt vel eē poſſent nō vnita v̄bo ſed ſepatata: ab eo potuit vel poſſet peccare. Sed p̄tra illud obijcit dupliciter. Primo ſic. Natura humana v̄bo vnita habuit libex arbitriū ideo potuit peccare. Ubi reſpondēdum eſt q̄ nō oēs habentes liberum arbitrium poſſunt peccare. qꝛ angeli beati habent liberum arbitrum ⁊ tamē nō poſſunt peccare. ⁊ multo minus ipſe xp̄s. Unde patet argumentum non valere Secundo obijcit per auctoꝛitatē ſcripture que dicit virum beatū qui potuit tranſgredi ⁊ non eſt trāſgreſſus. Et reſpondēdo dicit q̄ illa auctoꝛitas tota intelligenda eſt de membꝛis chꝛiſti ⁊ non de capite. ſcilz chꝛiſto. vel partim de membꝛis xp̄i ⁊ partiz de xp̄o. vt videlicet ly potuit tranſgredi intelligat̄ dictū de membꝛis ⁊ ly non tranſgreſſus de chꝛiſto. Tertia p̄poſitio eſt hec. Quāuis ſit cōcedendum q̄ chꝛiſt⁹ potuit aſſumere ſexum femineum. eſt tamen tenēduz q̄ ſexum virilem aſſumere de femina eſt magis cōgruum. Hanc magiſter inſinuans querit vtrum deus potuit aſſumere ſexum muliebꝛem. Reſpōdēdo autem dicit q̄ ſic. ſed fuit magis conueniēs ⁊ cōgruum vt aſſumeret naturam in ſexu virili ex femina. vt per hoc oſtenderet vtriuſq̃ liberationē per chꝛiſtum eſſe fiendam. quod confirmat auctoꝛitate beati Aug. Et tñ inſpeciali.

Si chꝛiſtus ſecundum naturam hominis in ſapientia et gratia p̄ficere potuit vel p̄fecit.

Reterea ſciendū eſt chꝛiſtū ſcōz hoiez ab ipſa

Dt. xiij

conceptione gratie plenitudinem recepisse. cui spiritus datus est non ad mensuram ⁊ in quo plenitudo diuinitatis corporaliter habitat. Ita vero habitat vt ait Augu. ad dardanum: q̄ omni gratia plenus est. Non ita habitat in sanctis vt in nostro corpore inest sēsus singulis mēbris. sed nōquātū in capite Ibi. n. si visus ē ⁊ audit⁹ ⁊ olfact⁹ ⁊ gust⁹ ⁊ tactus. In ceteris aūt solus est tactus. Ita ī xp̄o habitat ois plenitudo diuinitatis q̄ ille ē caput in quo sunt omnes sensus. in sanctis v̄o quasi solus tactus est. q̄bus datus est spiritus ad mēsuram cum de illius plenitudine acceperunt. Acceperūt aūt de illius plenitudine. nō scōm eēntiaz sed scōm similitudinē. quia nunq̄ illam eādem essentialiter sed similē acceperūt gratiam. Puer ergo ille plenus sapientia ⁊ gratia fuit ab ipsa cōceptione. Uñ bene. recte dicit. Nouū faciet dñs super terram mulier circundabit virū. q̄ in vtero virginis perfectus vir extitit. nō solum ꝓpter animaz ⁊ carnē. sed etiam ꝓpter sapientiam ⁊ gratiaz qua plenus erat.

Quō dī plenitudo diuinitatis habitare ī xp̄o. Quō intelligat de plenitudie ei⁹ accepimus.

Auctoritatem ponit que videt obuiare.

Huic autem sententie videtur obuiare q̄ō in luce euangelio legitur. Jesus proficiebat sapientia ⁊ etate ⁊ gr̄a apd̄ deum ⁊ hoies. Si enim ꝓficiebat sapia ⁊ gratia nō videtur a conceptione habuisse plenitudinez gratie sine mēsura. Ad quod sane dici potest ip̄m secūdū hominē tantam a cōceptione accepisse sapiētie ⁊ gr̄e plenitudinē vt deus ei plenius conferre nō potuerit. ⁊ tñ vere dicit ꝓfecisse sapientia ⁊ gratia. non q̄dem in se sed in alijs qui de eius sapiētia ⁊ gratia ꝓficiebāt dum eis sapientie ⁊ gratie munera ꝑ ꝓcessuz etatis magis ac magis patefaciebat. Unde Greg. in quadā omel. ait. Juxta hominis nām proficiebat sapientia. nō q̄ ipse sapientior eēt ex tempore qui a ꝑma conceptionis hora spū sapientie plenus permanebat. sed eandem qua plenus erat sapientiā ceteris ex tēpore paulatim demonstrabat. Juxta hominis naturā perficiebat etate de infantia ad iuuentutem. Juxta hominis naturā ꝓficiebat gratia. non ipse quod nō habebat per accessuz tēporis accipiendo sed pādendo donuz gratie quod habebat. Apud deū ⁊ homines ꝓficiebat. q̄ quātum ꝓficiēte etate patefaciebat hominibus dona gratie que sibi inerāt ⁊ sapientie tñ eos ad laudē dei excitabat. ⁊ sic deo patri ad laudem dei ⁊ hominibus ad salutez ꝓficiebat. Ju alijs ergo non in se ꝓficiebat sapientia ⁊ gratia. Uñ in eodem euāgelio. puer ille sapientia plenus ⁊ gratia ꝓhibetur. Sic ergo dicitur ꝓfecisse sapientia ⁊ gratia vt aliqs

Determinatio auctoritatis

Greg⁹.

rector ecclesiasticus dicitur ꝓficere in cura sibi tradita cū per eius industriā alij ꝓficiunt.

Predictis videtur aduersari quod Ambrosius ait.

Alibi tamen scriptum reperitur q̄ secundū sensum hominis ꝓfecerit sicut etate hominis ꝓfecit. Ait enim Ambrosius in li. iij. de spiritu sancto sic. Deus perfectionem nature suscepit humane. Suscepit sēsum hominis. sed nō sensu carnis fuit inflat⁹ Sensu hominis animam dixit conturbataz sensu hominis esuriuit ⁊ rogauit. sensu hominis ꝓfecit sicut scriptū est. Jesus ꝓficiebat etate ⁊ sapientia ⁊ gratia. Quomodo ꝓficiebat sapia dei. Profectus etatis ⁊ ꝓfectus sapientie nō diuine sed humane nature ē. Ideo etatem cōmemorauit vt secūduz hominē crederes dictū. Etas enim nō diuinitatis sed corporis est. Ergo si proficiebat etate hominis: proficiebat sapientia hominis. Sensus autē profecit q̄ sensus. ideo sapientia. Quis sensus proficiebat. Si humanus. ergo susceptus est ipse. Si diuinus. ergo mutabilis ꝑ profectum. Quod enim proficit mutatur in melius sed quod diuinū est nō mutatur. Quod ergo mutatur nō est diuinum. Sensus ergo proficiebat humanus. Sensum ergo suscepit humanum. Nec poterat confortari virtus dei. nec crescere deus nec altitudo sapientie dei ī pleri. Que ergo implebatur nō erat dei sz nostra sapientia. Nam quomodo implebatur qui vt omnia impleret descendit. Per quez autem sensum dixit Esai. q̄ patrez nesciebat puer aut matrem. Scriptum est enim. Priusq̄ sciat puer patrem aut matrē accipiet spolia samarie. Sapientiam enim dei futura ⁊ occulta non fallunt. Expers autem agnitionis infantia per humanam vtiq̄ imprudentiaz quod adhuc non didicit ignorat. Sed verē dum est inquā ne si duos p̄ncipales sensus. aut geminam sapientiā xp̄o tribuimus xp̄m diuidamus. Nunqd cum ⁊ diuinitatem ei⁹ ⁊ carnem adoramus xp̄m diuidimus? Nūquid cū in eo imaginē dei crucemq̄ veneramur diuidimus eum. Apls certe q̄ de eo dixit. Qm̄ ⁊ si crucifixus est ex infirmitate nr̄a. viuit tñ ex virtute dei. Ipse dixit q̄ nō diuisus est xp̄s. Nunquid etiā cum dicimus. ga animam rationalem ⁊ intellectus nostri suscepit capacem diuidimus eum. Non enim ipe deus verbum pro anima rōnali ⁊ intellectus capaci in carne sua fuit. sz animā rōnalem ⁊ intellectus capacem. ⁊ ipsam humanā ⁊ eiusdē substantie cuius nostre sunt anime ⁊ carnem nr̄e similem eiusdemq̄ cuius caro est nostre substātie suscipiens perfectus etiam hō fuit.

Amb⁹.

De duobus sensib⁹ xp̄i sez gēina sapiētia.

De intelligentia premissoꝝ verboꝝ.

Hec uerba ambrosii pia diligentia inspiciēda sunt que ex parte hominis ignorantiam instruūt ⁊ illuminat ex parte errandi fomitem male intellecta ministrāt His etenim euidēter tradit duos in xpō esse ꝑncipales sensus siue geminam sapiam. Ne ꝙs ideo vnitas ⁊ singularitas psone diuidit. Sed iuxta duas naturas duas habet sapias. vnam nō creatam sed genitā que ipse est. alteram nō genitā sed creatā ⁊ per gr̄am ei collocatam. Nam esaias de eo ꝓtestatur. Requiescet super euꝫ spūs sapie ⁊ intellectus ⁊c. Spiritu ergo sapientie ⁊ intellectus. i. sapia ⁊ intelligentia per spūm scm̄ gratis data. xps erat sapiēs ꝟm aiam. Scōm deū ꝟo sapiens erat sapientia eterna que deus est. Et sicut inquātuꝫ deus est bonus est bonitate naturali que ipse est. ⁊ iustus iustitia naturali que ipse est. ita sapiens sapientia naturali que ipse est. Anima ꝟo eius sicut bona est ⁊ iusta bonitate vel iustitia gratis data que ipse vel ipsa nō est. ita ē sapiens sapia gratis data que ipsa nō est. Et ꝯ gemina in xpō sit sapiētia vna tm̄ eadem ꝙs psona est que inquātum deus est ⁊ inquātum natura diuina est sapiēs est sapia ingenita. s. sapientia eterna que est pater. ⁊ sapientia q̄ non est ingenita que cōmunis est tribus personis nō tm̄ gemina sapientia. qr nō est alia ⁊ alia sapientia sapientie ingenita que tm̄ filius ē. ⁊ sapientia que cōmuniter pater est ⁊ filius ⁊ spiritus scūs. Inquātū ꝟo eadē psona ē homo i. ꝟm hoīem acceptū vel inquātū est subsistēs ex anima ⁊ carne sapiens est sapientia gratuita. Sapiēs ergo est humano sēsu ⁊ diuino.

De gēina xpi sapiētia genita ⁊ creata

Quomodo intelligendum sit illud sensus proficiebat humanus.

Sed ex qua causa illius dicti intelligentia. s. sensus ꝓficiebat humanus assumenda est. Aperte enim videt Ambro. innuere ꝙ scōm humanū sensum xps ꝓfecerit. ⁊ ꝙ infantia eius expers cognitionis fuerit ⁊ patrem ⁊ mr̄em ignorauerit. qō nec ecclesia recipit nec premisse auctoritates patiuntur sic intelligi. Sed ita sane pōt accipi vt quātuꝫ ad visum hoīum ⁊ sui sensus ostēsionē xpus ꝓfeciſſe dicatur. Proficiebat ergo humanus sensus in eo scōm ostēsionē ⁊ aliorum hominum opinionē. Ita etiā patrē ⁊ mr̄eꝫ dicitur ignorasse in infantia. qr ita se habebat ⁊ gerebat ac si agnitiōis expers eēt.

Retera sciendū est ⁊c. Circa istā dis. ix. in q̄ magr̄ determinat de ꝓgressu xpi q̄ntū ad ei⁹ con

uersationem ⁊ operationem queruntur quattuor.

Primo vtrum christo potuerit conferri summa gr̄a q̄ potuit ꝓferri creature. 2° vtruꝫ de fcō fuerit collata aie xp̄i sūma gr̄a possibilis cōferri creature. 3° vtrū possibile fuerit volūtatē aie xp̄i hr̄e sūmmaꝫ fruitionem possibilem nāe create. 4° vtruꝫ ania xp̄i potuerit sūme frui deo sine sūma gratia.

Arca ꝑmū. Arguit ꝙ nō aīa xp̄i nō pōt esse ciuum mū gratificabile. qr nō est summa nāe intellectualis. igit nec sūmā gr̄am potuit recipere. ꝓbatio ꝑmie. qr nā itellectualis excellentior est capax maioris pfectiōis ⁊ excellentioris. qr capacitas pfectionis est ꝟm gradū nāe pfectibilis. Hic dicit ꝙ aīe xp̄i dabat habitus gdā supnālis p quem augebat capacitas illius nāe: vt sic posset recipe maiorem gr̄am. Cōtra. nā excellentior q̄ sunt capax eiusdem habit⁹ vel alterius pfectōis ⁊ p istū esset capax maioris gr̄e ⁊ ita semp nā excellētior ē magis gratificabilis q̄ꝫ nā ista siue ex habitu siue ex se. ⁊ ita si ꝓportio ē pfectibilis ad pfectōeꝫ nun q̄ꝫ pōt ista hr̄e maximā gratiā possibilē cōferri creature. Preterea nec pōt ibi cōferri ille habit⁹ qr sine eo pōt ꝓferri gratia ⁊ in quali q̄ꝫtitate cū gratia sit actus ꝑmus supnālis nō p̄supponit aliquē aliū actū p̄mū supnālē. Preterea si gr̄a quā anima christi potuit recipere necessario esset finita ⁊ in certo gradu qr in facto eē ⁊ nō in fieri. q̄ꝫ vltra istū gradū posset fieri gr̄a maior. ꝓbo. qr si intelligat gratia in aliquo gradu maiori nō ꝓpt̄ ꝟ intelligit infinita q̄ꝫ finita. grad⁹ aūt finit⁹ nō repugnat pfectioni creature. g̊ nō ē ꝓdictio fieri aliqd pfectius ista ⁊ illud nō esset aliqua forma in spē alia a gr̄a. qr ista spēs ē supma in pfectionibus supnālib⁹. Preterea si gr̄a aie xp̄i eēt in termino vt nō posset oīo maior illa eē. aut hoc esset ꝓpter rōeꝫ forme in se: aut ꝓpt̄ aliquid ex parte efficientis aut susceptiui. Nō ꝑmo modo qr ipa ē ꝑticipatō charitatis infinite ⁊ ita pōt in infinitū crescere antequaꝫ deueniat ad charitatē quā participat. Nec secundo modo. qr efficiēs est infinitū. Nec tertio mō qa forma recepta semp ampliat capacitatē recipiētis. qa charitas dilatat. Preterea si posset habere gr̄am summā creabilē tūc posset habere gr̄am cui nulla esset eq̄lis. ꝓbatio ꝑmie qō ꝑ suppabūdātiā dicit vni soli conuenit. q̄. topi. ꝑus est falsum. qr posset deus aliam nām humanā equaleꝫ vel angelicā nāꝫ assumere ⁊ ei cōferre eq̄lem gr̄am. Cōtra ista nā potuit assumi ad summā vnionē q̄ꝫtum ad esse. g̊ quātum ad opari. summa vnio quātum ad opari nō est nisi per summā habitū gr̄e que est ꝑncipiū opandi. ergo ⁊c.

Preterea nāe intellectuali ꝓuenit ꝙ sit capax gr̄e inquātū imago dei. sed ista nā potuit eē sūme imago dei. g̊ sūme capax gr̄e. g̊ potuit sibi cōferri sūma gr̄a

Ecundo q̄ritur ō facto. an isti aie fuerit collata summa gr̄a q̄ potuit creature cōferri. ꝙ nō. qr. ix. de tri. c. q. dicit Aug. ꝙ btūs est q̄ hꝫ qcqd vult ⁊ nihil mali vult. hoc ñ tm̄ intelligit de velle actuali qr tūc aliqs sanct⁹ in via posset eē btūs ꝑ aliquo instāti. qr ꝑ illo pōt hēre qcqd vult. ⁊ tūc nihil actualr mali vult. g̊ intelligit de posse velle. vt. s. hēat qcqd pōt velle recte hēre tām gr̄aꝫ q̄ste nāe eius est capax. qr velle liberū semp est rectū quādo cōformat volūtati nāli que semp est recta voluntas aūt nālis michaelis est ad tātam gr̄aꝫ quāte nature eius est capax. g̊ pōt libere velle recte hēre tātā gr̄aꝫ g̊ hꝫ si btūs est. nā aūt aie xp̄i nō ē ita excellēs nec p ꝓpās tāte gr̄e capax. g̊ ipsa de fcō nō hꝫ tātā gr̄am quā tam habet michael si michael est btūs. Preterea

nõ ē ponēda tanta gr̃a in aia christi nisi quãta requiriť ad beatitudinē illius aie. sed pfecte beatificat si tota inclinatio eius nãlis terminet. põt aũt pfecte terminari ⁊ si nõ habeat sũmaz gratiã creabilē. cũ nõ hēat sũmaz inclinationē ad illã cũ nõ hēat sũmaz nãz exemplũ hꝰ Si grauet ꝑm inclinationē siue grauitaꝫ ⁊ loci sibi correspõdētis beatificaret aqua beatificaret ⁊ si nõ esset in cẽtro qr nõ hz summã grauitatē.

Preterea sũma nã nõ est facta ꝯ nec sũma gr̃a. añs pbať qr quacunqz nã facta possibile est alterã excellentiorē fieri qr illa posset esse finita ꝓña. pbať qr ordo vniuersi magis ꝓsistit in spēbus ꝙz idiuiduis gratiaz qr magis attenditť pfectio vniuersi ꝑm spēs ꝙz ꝑm idiuidua. ꝯ queniētius videť eē factã sũmã nãz que differret ab alijs nãis secũdũ spēm ꝙz supremaz gratiaz esse factã q̃ differret ab alijs gratijs ꝑm numerũ tñ. Cõtra Augu⁹. in. xiij. de tri. c. xix sũma gr̃a in rebus p tẽpus orta ē. Preterea Jo. i. vidimus gloriã eius. q. vnigeniti a pr̃e plenũ gr̃e ⁊ veritatis hoc est qualis decet vnigenitũ illa ē sũma possibilis dari. ꝯ. Preterea. Jo. iij. nõ dat deus spũz ad mẽsurã intelligit de xp̃o. Et ibidē de eius plenitudine nos oēs accepimus. gratiã nõ ad mẽsurã est gr̃a sũma possibilis. plenitudo etiã que põt participari ab oĩ alia gratia ꝑm aliquē gradũ. nõ videť esse nisi in sũma gr̃a. Itē magister in lr̃a. credendũ est deũ tantã gratiã ꝓtulisse illi aie quãtaz potuit cõferre. tantã aũt potuit cõferre quantã potuit creare vt pbatuz est. ꝯ. ⁊c.

Tertio querit vtz possibile fuerit volũtatez aie christi hẽre sũmã fruitionē possibilē nãe create. q̃ sic pbať. volũtas elicit actũ merẽdi ꝯ ⁊ fruẽdi. qr. alias nõ ꝑm actũ eiusdē potẽtie mereretť aligs ⁊ frueretť. volũtas aũt aie xp̃i non põt hr̃e sũmã rõem actiui in eliciẽdo actũ merendi qr nõ põt hr̃e sũmã virtutẽ actuã que cõsegť ipam nãm intellectualē liberã. ꝯ nõ põt sũme frui. Preterea si tãta gr̃a esset data angelo ꝙz ē data aie xp̃i cũ ista volũtas angeli esset pfectio. cãlitas eius actiua esset pfectior ꝙz cãlitas actiua volũtatis aie christi. ⁊ reliq̃ cã pticularis esset eq̃lis vtrobique ꝯ totuz hoc. s. volũtas angeli cũ tãta gr̃a posset in maiorẽ actũ fruẽdi ꝙz volũtas aie xp̃i cũ tãta gr̃a. qr vna cã ptiali existẽte eq̃li. si reliq̃ ē maior põt sequi pfectior effect⁹. Cõtra possibile ē istã animã habere sumã gratiã ꝯ sũmã fruitionē. ꝓñtia. pbať qr act⁹ nãlit elicit⁹ ab aliqua forma equať in pfectiõe illi forme. fruitio est act⁹ supnãlis ⁊ p ꝓñs elicit⁹ a cã supnãli qne ē gratia. ⁊ ꝙz qõ nãlit quia hr̃ō non est formaliter libera ꝯ ꝑm ꝙztitatē gr̃e põt esse ꝙztitas fruitionis.

Quarto querit vtruz aia christi potuit sũme frui deo sine sũma gr̃a. q nõ. qr gr̃a requirit ad actũ meriti in via ꝯ ad actũ fruitõis i patria. pbatio ꝓñe. qr q̃ aliqua forma requirit ad aliquã opationē. ppter impfectionē alterius cãe partialis respectu illius opationis tanto magis requiritur quanto operatio est excellentior. sed gratia requirit cũ volũtate. ppt excellentiã in actu merendi. ꝯ magis requirit ad actũ fruitõis qui est excellentior. Preterea alioquin posset aliqs esse sũme beat⁹ sine charitate qr posset sũme frui. Preterea sicut ad opari nãlit requirit esse nãlit ita ad opari supnãlit requirit esse supnãle. ꝯ ⁊ ad sũmũ operari sumuum esse illud esse summũ habetur ꝑ gratiaz summã. ꝯ ⁊c. Contra. non se habet summa gr̃a respectu fruitionis in aliquo genere cãe nisi efficientis ꝙz discurrẽdo. sed qcqd deus põt facere ꝑ cãm efficientẽ mediã põt facere sine ea. ꝯ sũmã fruitionē quaz

põt facere mediãte sũma gr̃a põt facere sine ea. ꝯ ⁊c.

Ad primaz qõnẽ dico q sũmũ põt accipi ouplr. vno mõ positiue p excedẽtiã ad oĩa alia. alio mõ negatiue per non excedi ab aliquo alio. ꝑmo mõ nõ põt eē nisi vt dictũ est vnũ per supabũdãtiã. ſcõ mõ ꝑñt eē multa talia sicut sunt multa generalissima quox qõlibet nõ hz genus supius. ꝑmo mõ loquẽdo dico q deus nõ potuit ꝓferre aie xp̃i summã gr̃am possibilē cui nõ põt creare eq̃lē. potuit. n. ⁊ põt aliã nãm equalē illi assumere ⁊ equalē gr̃am sibi dare. ſcõ mõ dico q sũmã gr̃am creabilē potuit dare huic aie. Ad qõ ostendẽdum p bo duo. primo q summa gr̃a isto mõ potuit creari simul vnica creatiõe. Scõ q potuit ꝓferri creature Primũ pbo sic. accepta aliq̃ gr̃a determinata infima infinita. puta. a. q̃ro ascẽdẽdo aũt stať ad aliquã supremã. ⁊ hz ꝓpositũ aut nõ. sed põt pcedi in infinitũ. ⁊ tũc sequitť q quãto aliq̃ magis excedit. a. tãto est pfectior. ⁊ p ꝓñs gr̃a que in infinitũ excedit ē in infinitũ pfectior. ⁊ ita in se erit intẽsiue infinita. ⁊ cũ ipa videať ab intellectu diuino sicut vnũ creabile põt vna creatione creari. ⁊ ita ꝑter hoc qõ inferť impossibile. ſ. q sit gr̃a sic infinita hz ꝓpositũ. qr ista gr̃a possit vnica creatione creari sicut ab intellectu diuino videť vt vnũ creabile. Ab ista rõne hñt euidentiaz suã alie due rõnes quarũ vna accipiť a phy. z. phisi. de infinito. q ꝙztũ ꝓtingit eē in potẽtia tãtũ cõtingit eē in actu. ⁊ ita nõ est ꝓcedere in infinitũ in potentia eũdo ad formã. ⁊ iõ necesse ē in forma quãtũcũq̃z pfecta ponere terminũ qualitercũq̃z possibilē. Sed cõtra istã ꝓpõnẽ instať qr possibile ē in numeris ꝓcedere in infinitũ in potẽtia. nullus tũ numer⁹ ē actu infinit⁹. ꝯ hic nõ tñ ꝓtingit eē in actu quãtõ est in potentia. Ridet ꝑm Auer. q appositio in numeris est ꝑm diuisionẽ ꝓtinui in diuisione aũt ꝓtinui ꝓceditur ad mãm. ⁊ per ꝓñs numeri crescũt ex ꝓcessu ad materiã ꝙz ꝓtinuũ crescit ⁊ augeť eũdo ad formã. In processu aũt ad formã necesse ē eē statũ ⁊ tñ in actu quãtũ in potẽtia nõ aũt in ꝓcessu ad mãm. ⁊ iõ in quantitate ꝓtinui ē stať in maius nõ aũt in multitudine numerox sicut nec in diuisione ꝓtinui in min⁹. Sz ꝑ hoc si qlibet numerus est ꝑse vnus. 8. meta. ꝯ qlibet numer⁹ hz ꝑpriã formã. ꝯ ꝓcedẽdo ad quẽlibet numerũ maiorẽ ē ꝓcessus ad formã ꝑpriã includentẽ virtualr formas ꝑcedẽtes. ꝯ nõ ē ꝓcessus in ifinitũ et in numeris. Dico ꝯ q rõ pbi ibi nõ ĩcludit nisi de quãto molis. ꝑm quã ꝙztitatẽ ꝙztũ ꝓtingit eē in potẽtia tãtũ ꝓtingit eē in actu. imo tñ ē in actu qr nõ ꝓtingit quãtũ crescere ꝑm eũ nisi p hẽ q partes ablate ab vno ꝓtinuo ꝑ diuisionẽ apponanť cõtinuo alij crescẽti. ⁊ ita cũ ptes ille numq̃z possint excedere totũ diuisum nec totũ crescit fit appositio nisi quãtũ potest eē ptalẽ appositionẽ: alꝫ põt eē aliqd maius celo ꝓbabilitas dicti phy. ē: qr ꝑm eũ agẽs nãle sine cui⁹ actione nihil põt eē nomũ nõ põt quãtũ aliqd maiorare nisi accipiat ab alio quãto aliquã pticulã apponẽdo illi quãto. Sed ꝑm theologos loquẽdo de potentia diuina nõ ē verũ põt eē aliquod quãtum mai⁹ in potẽtia ꝙz sit in actu. qr de⁹ põt maiorare aliqd ꝙztũ nõ apponẽdo ptes alteri⁹ quãti ablatas ab alio quanto. Ad hoc ꝯ q dicta ꝓpõ phi applicet ad quãtum virtualr opz hẽre aliã ꝓbationē phi ⁊ nõ est alia ibi. ꝓbatio nisi q in qbuscũq̃z pmanẽtib⁹ sicut põt aliqd inferius eē vnũ factibile vnica factione. ita ⁊ qõcũq̃z infinitox si eẽt factibile eẽt factibile vnica factione. ⁊ ita posset fieri summũ. ⁊ tñ eẽt infinitũ si eẽt ꝓcessus in infinitũ. ex hoc ergo q charitas vel gr̃a est qdã pmanens ẽt ꝑm quẽcũq̃z gradũ segtur q si ꝓcedať in infinitũ qlibet graduũ factibiliũ erit ꝑse factibilis. ⁊ iõ quãtãcũq̃z ꝓtingit eē in potẽtia ꝓtingit eē si

mul in actu possibilitas ad talez vel tantã formaz
nõ est possibilitas ad aliquid tñ i fieri sz ad aliquid
in facto esse ꝛ istũ intellectũ tãgit cõmentator. 8. phi
sico. ꝙ oĩs potẽtie que sũt in maiori ratione ẽntitatis
sũt vni⁹ potẽtie determinate hoc est. ẽ vna potẽtia
litas ad supremuz actũ in quo cõtinent oĩs act⁹ vir
tualit ad quos sũt ille multe potentie quaꝝ vna redu
cit ad actũ ꝑ aliam. sed in diuisione continui poten
tie multe nõ sunt ptes vnius potẽtie demõstrate vl̃
determinate. i. non est ibi aliquis vnus act⁹ in quo
ꝓncãt oĩs act⁹ terminãtes potẽtias ordinate redu
cibiles ad actũ illũ ꝛ iõ nõ sunt ibi partes vnius po-
tentie demonstrare tñ vult dicere in quibuscunqz
actib⁹ ordinatis quilibet act⁹ ꝑm quẽcũqz gradũ est
ꝑse factibilis. ibi supremũ in potentia põt simul eẽ
in actu q: vnica potẽtia põt reduci in actũ in quib⁹
aũt naturis esse tñ in fieri sũt multe potẽtie ordina
te nõ põt aliqõ vnũ sũmuz possibile dari in actu. ẽz
tũ ptingit esse in potentia. sed vltra quodlibet facti
bile in fieri põt fieri aliquid maius licet nõ vnica fa
ctione. Ellia ratio ponit ad ꝓclusionẽ istã talis ẽz
tãcunqz charitatẽ deus põt creare tantã põt creare
huius maioris sm̃ includit predicatũ ponatur ꝫ in
esse ꝙ tñ creet ẽztaz potest creare. ꝫ nõ põt maiorẽ
creare. habet ꝫ ꝓpositũ ꝙ summa creabilis potest
creari b est respõsioq̃ ꝑma ꝓpõ põt esse ꝟpothetica
ꝓditionalis vel cathegorica de cõditionali ꝑdica-
to primo mõ est necessaria quia añs includit ꝓns. si
tãtã põt creare tantã põt creare ꝛ hoc mõ debet po
ni in esse ita ꝙ tã antecedẽs ẽz ꝓsequẽs ponat in esse
quia si consequens ponatur in esse ꝛ nõ ãcedens fit
fallaria ꝓntis. nõ:n. opz ꝙ ad qõ sequit ꝓns ad idez
sequat añs illa aũt de inesse ẽ añs ad illã de possibi
li deberet ꝫ ꝓpõ ꝑma sic poni in esse ẽztã creat tan-
tã creat. Si aũt accipiat 2° mõ vt ẽ categorica ꝺ cõ
ditionato ꝑdicato iste ẽ sensus põt creare tãtã ẽztã
ꝑt creare. i. põt creare sũmã creabilẽ. ꝛ si notet potẽ
tia vnica modificãs ꝓpõem ꝓpositio nõ ẽ vera de
forma nec sic sm̃ includit ꝑdicatũ q: ꝑdicatũ ẽ spe
cificatũ ꝑ illã determiationẽ que nõ ꝑ se nõ in eẽ sed
tñ ẽ vera gratia mãe q: in ꝑmanentib⁹ ẽztũcun
que ꝓcedat sũmuz possibile ẽ ita factibile vnica fac
tione sicut quodcunqz aliud ꝛ ita ille due rões tãtuz
habent cuidẽtiã ex ꝑma 2ᵐ qõ magis est ad ꝓpoſi
tuz supponẽdo ꝙ sũma grã possit vnica actiõe crea-
ri ꝓbo ꝙ ista possit cõferre aie christi ꝑmo q: sm̃ re
ceptiuũ accñtis ꝓuenientis hñtis gradus qõ nõ de
terminat ex se ad aliquẽ illoꝝ graduũ. põt ẽztũ ẽ ex se
recipere illud accñs sed quẽcunqz istoꝝ graduũ. aia
xꝑi ẽ tale sm̃ respectu grẽ. ꝫ põt ẽztu ẽ ex se recipere
quẽcũqz gradũ grẽ maior declarat ꝑ oppositũ. iõ. n.
aqua nõ põt quẽcunqz gradũ caloris recipere q: ca-
lor ẽ accens discouueniens aque in aliquo gradu ꝛ
aliqs ei⁹ gradus caloris nõ posset eẽ in aqua manẽ-
te aqua in sui nã. sz oz aquã corrũpi iõ etiã aer cui ca-
lor ẽ accñs cõueniẽs nõ põt quẽcunqz gradũ caloris
recipere q: ex nã sua determinat ad certũ gadũ calo
ris habendum ita etiam ẽ de mixtis. sz qñ accñs est
habẽs gradus ꝛ ꝓueniẽs sbo ꝛ nõ determinat sm̃
ad aliquẽ gradũ certũ habendũ nõ videt quare non
possit sibi quicũqz gradus inesse. quia nõ inuenit cõ
tradictio maior respectu vnius gradus ẽz respectu
alterius ꝛ vbicũqz nõ inuenit ꝓtradictio illud ponꝫ
tur absolute possibile. ꝓterea susceptiuũ forme
habẽtis gradus cui nullus repugnat põt quẽlibz re
cipere aia sic se hz respectu gratie ꝓbo si alicui susce-
ptiuo inquantuz tale ꝑ qõ excludit quelibet rõ acti
ꝓcomitãs. repugnat aliquis gradus grẽ repugnat ꝛ
cuilibet eiusdẽ rõnis q: quodlibet capax grẽ ẽ capax
vt eiusdẽ rõnis ꝑ sedam rõnez b. nullus aũt gradus

gratie repugnat cuilibz susceptiuo. ꝫ nec aliqui.
Rñdet ꝙ maior gradus repugnat habenti minorẽ
capacitatẽ. negat ꝫ minor. similit negat ꝓña. ꝓbans
eã. sed bene sequit si alicui tante capacitatis repu-
gnat ꝫ repugnat cuilibz equalis capacitatis. nõ aũt
cuilibz eiusdẽ rõnis sed ie qualis capacitatis. Exẽ
si superficies corpus ꝓtinet. ꝫ quelibz qõlibz nõ sequit
sed maior maius ꝛ minor nõ ẽ capax tãti corporis ꝛ
tñ eiusdẽ rõnis. Et tũc ad tertiã rõez que esset ꝑ istõ
de ꝑmis extremis ꝓportõnis. Rñ° forma ꝛ sm̃ sũt
extrema adeqta ꝓportioaliter accepta aliter nõ fit
sm̃ tante capacitatis ꝛ forma tãti gradus ꝛ infra.
Si ꝓbet ꝙ superficiẽ ad colorẽ vel ꝙ mãm ꝑmaz ad
ad oĩm formã mãlem. Rñ° si eqlitas capacitatis ñ
sit in angelo ꝛ aia. nec tñ dña excedit dñam sz rõ ge
neris q̃ cõis ẽ sub differẽtijs. ꝛ ita magis ꝛ min⁹ ca
pax eiusdẽ rõnis ẽ lz dña ꝛ dña sit alterius rõnis.
ꝓterea angelus ꝛ aia cõparant ad gratiã ꝑm eas
dez ratiõez receptiui q: ipa vt recipit ẽ forma eius-
dẽ rõnis ꝛ ita recipiẽtia in ẽztũ recipiũt sũt eiusdẽ rõ
nis. exẽplũ sicut albedo ẽ eiusdẽ rõnis in lapide ꝛ li-
gno. ideo ista nõ vt cõparant ad albedinẽ sunt alteri
us rationis. immo accidit eis esse alterius rationis
vt recipiũt tale accidens. gra autem anime ꝛ ange-
li est eiusdem spẽi. aliogr vna vniuersaliter excede
ret aliam: ꝛ ita omnis gra anime esset maior quacũ-
qz gra angeli vel econuerso. vtrũqz est falsum. ꝫ am-
bo ista cõparant ad gram nõ vt suba alterius rõnis.
sed ista alteritas accidit eis vt recipiũt tale accidẽs
ꝛ ita quantã põt recipe angelus tãtam põt anima re
cipere. summã aũt creabilẽ põt aliquis angelus reci
pere. ergo ꝛ aia. ergo ꝛ ista anima. ꝓterea quã-
do inter aliqua extrema cõmunia est ꝓportio vt iter
ꝑma extrema illius ꝓportionis ipse est inter quecun
qz ꝓtenta sub altero extremo. exemplũ calefactiuum
ꝛ calefactibile sunt ꝑma extrema fundata sup habẽs
calorẽ in actu ꝛ in potẽtia. In quibuscũqz ergo inueni
untur iste actiones actualiter calidi ꝛ potẽtialiter ca
lidi illis põt inesse talis ꝓportio. sz ꝑma extrema hu
ius ꝓportionis perfectio supnãlis ꝛ pfectibile super
nãle sunt grã ẽztum ad ꝓpositum ꝛ natura intellectu
alis. ergo in quibuscũqz ꝓtentis sub alterutro extre-
mo est ratio istius ꝓportionis. ꝛ ita quecũqz grã põt
eẽ perfectio cuiuscũqz nãe intellectualis vt perfecti
bilis. exẽplum ad hoc si color se habeat ad superfici-
em. ꝑmo vt pfectio ad perfectibile ꝛ nõ determina
tur ex nã alterius extremi ad aliqd inferius vt sit ex
tremũ ꝓportiõis quelibet superficies põt pfici a quo
cũqz colore ꝙ si extrema determinent aliunde. puta
ꝙ superficies vnde talis sube. s. lapidis fiat determia
tum extremũ talis coloris. tunc ista superficies nõ põt
recipe quemcũqz colorem qõ nõ est ex parte eius in
quãtum perfectibile est. sed inquãtum illud cuius ẽ
determinat sibi certã spẽm vel certuz gradum colo-
ris. sed si absolute eẽt perfectibile ꝛ reliquũ pfectio q̃
libet posset perfici a quocũqz gradu.

Hic iuxta secundum membrũ distinctio nis. s. exponẽdo suplatiuũ negatiue est vnum dubiũ. vtrum de potẽtia ordinata dei posset fieri alia grã e qualis isti. ꝛ videt ꝙ nõ q: nulla alia nã posset esse ca put habẽtiũ grãm. q: nõ ꝑñt esse duo caputa sicut nec duo suprema in eodẽ ordine. Silr si possz dari ali cui alij tanta grã. ꝫ posset tñ ꝓficere in merit ꝙ pos set tñ mereri sicut xps qõ videt absurdũ. Hic possz dici ꝙ lz deus de potentia absoluta posset tãtaz grãz ꝓferre alij nãe siue assũpte siue forte nõ assũpte nõ tñ de potẽtia ordinata. q: ꝑm leges iam positas a sapiẽ tia diuina nõ erit nisi vnum caput in ecclesia a quo fit influentia gratiarum in membris.

Quantum ad secundam questionez de fcō: ꝓbabile ē dicē ꝑm mgr̄m q; de⁹ tātā gr̄az ei ꝓtulerit q̄ntā potuit. ¶Potuit aūt ex p̄cedēti. q. ꝓferre sūmā gr̄az creabilē. ꝑ ꝛc̄. In cōmēdādo. n. xp̄z malo excedē q̄z deficere a laude sibi debita si ꝓpr̄ ignorantiaz oporteat in altex incidere. Cōfirmat̄ ista r̄nsio p illud Aug. 3. de li. ar. qeqd tibi vera rōne melius occurrit scias hoc deū magis fecisse q̄z nō fecisse. vr̄ aūt simplr melio⁹ ꝑm rectā rōnē sūmā gr̄am eē alicui collatā q̄z nō eē collatā: qz in hoc manifestat̄ sūmam misericordiā dei in dando sūmū bonū gr̄e sine meritis. igit̄ ꝓbabile est hoc eē factū ⁊ non in alio q̄z in anima christi. ꝑ ꝛc̄.

Gothifredus q°. 9. q. 12.

Ad argumenta istaz qōnū. Ad p̄muz dr̄ q; lz nō sit sūme gratificabile qz tñ vnit̄ psone verbi ex hac vniōe āpliatur eio capacitas vt possit recipe sūmā gr̄am quā nō posset recipe si nō esset assūpta. Contra hoc qz circa istā naturā nihil ponit̄ absolutū nouū p istā vniōez qz ipam vniri vbo non dicit nisi spālē dependētiā eio ad vbum: sicut ꝑ manet nā q̄ztū ad oia absoluta: ita ⁊ eādē hns capacitatē: qz capacitas eio ē sua. ¶Preterea si angls fuisset assūptus: hūisset ex vi assūptionis maiorē capacitatē nāle⁹ assūptionē q̄z nūc hz p se. et ita tñ aucta fuisset vltra capacitatē naturalē eius p assumptionē: q̄ztū mō natura assūpta aucta ē p vniōnē ex pte aie vltra suā capacitatē naturalē vel plus. ⁊ ita illa natura posset capex plus de gratia q̄z modo aia xp̄i: ⁊ ita hec nō fuit sūma gratia cuius opposituz tenet. ¶Pōt dici breuit q; qōcūqz gratificabile capax ē ipotētia obediētiali ad recipiēdā quātācūqz gratiā vel ad recipiēdū gradū q̄ztecūqz gr̄e: qz respectu huius accīntis p accīns ⁊ tñ ꝓueniētis nihil hz qōcunqz gratificabile ex se vñ determinet̄ ad cerū gradū'. ne q̄z istō inducit̄ p aliquā alt'ationē passi vel ab agente naturali. sz tñ ꝑm q; absolute subiectū absolute ē capax. ⁊ de⁹ pōt ip̄imē sbo illa ꝑ ꝓpō q; ꝓportio est perfectiōis ⁊ pfectibilis. si itelligat̄ ꝑm ꝓportionē p̄cisam. s. q; pfecti⁹ pfectibile capax ē maioris pfectiōis falsa ē. imo totū pfectibile in cōi respicit totā pfectionez i cōi: ⁊ qōlibet q̄zlibet. hz tñ ista ꝓpō ꝓbabilitatem de sbis ⁊ accīntib⁹ naturalibus q̄ cānt̄ ex eis. qa ꝑm pfectionē cāe actiue totalis est pfectio effect⁹ nulla tñ ꝓbabilitatē hz de formis sbalib⁹ ⁊ matia. qz tē aliqñ recipit̄ forma pfectior ī perfectibili impfectiori: qz dat simplr pfectiōem maiorē ⁊ priorē. Sz non oz hic istare de materia ⁊ forma sbali: qz b̄ ē ꝑmo de sbo ⁊ accīnte: lz tñ hic istādū ē q; ꝓp actualitatē talʼ acidētis: nullā rōnē hz ē minādi ad talē gradū. Ad 2ᵐ dico q; aut itelligit̄ q; vltra istā gr̄am sūptā finitā possit fieri aligs aliq⁹ grad⁹ maior infra spēz gr̄e aut aligs grad⁹ i natura pfectiōis supnaturalis. maior lz sit vltra spēm gr̄e. aut absolute aligs grad⁹ supior. Si primo mō dico q; nō pōt imo icludit ꝯdictionez. qz gr̄a ista ē in termio. Et cū dr̄ si intelligat̄ grad⁹ finit⁹ sibi addi nō erit infinitas. Dico q; erit incōpossibilitas: qz aliqō finitū itelligibile pōt repugnare alij finito intelligibili. sicut si itelligat̄ albū addi nigro i aliqua pfectiōe hic vtrūqz cōponēs ē finitū ⁊ tñ nihil tale ē faceribile: qz ipa q̄ itelligunt̄ ꝓponi ꝑm itellectū icludē tē ꝯdictoria sūt icōpossibilia. vñ in talib⁹ non valet possuz b̄ intelligē. ꝑ b̄ pōt fieri. qz nō ē infinitas. b̄ enim nō ē itelligibile nisi ꝑm q; intellect⁹ ē i se falsus ⁊ hoc icludit ꝯdictionē: ⁊ lz sic itellectū nō sit infinitū: tamē hz aliquā icōpossibilitatē ⁊ repugnātiam in se. Si 2° mō itelligat̄: tūc ponēdo gr̄am esse sūmā pfectionez diceret eodē mō q; intelligēdo aliquē gradū supiorē gratie in genere perfectionis supernaturalis: est tūc intelligere contradictoria. sicut aliquem colorem

esse super summum album. si tamē charitas vl' gr̄a nō sit summa pfectio sup naturalis sz fruitio pōt cōcedi q; vlta summū gradū charitatis pōt fieri grad⁹ supior vltra illā spēz sicut grad⁹ fruēdi. Di z° mō intelligat̄ pōt dici q; extra totū gen⁹ qualitatū nobilissimaz quales sūt iste pfectiones supernāles, pōt poni aliqō sup ius simplr qō ē infinitū generis supioris. puta infima sba. qz totū gen⁹ sbe excedit totū genus q̄litatis: nec ē incōueniēs q; minia sba in perfectiōe nāli excedat accīns quodcūqz. lz aliqō accīns vt in pfectione supnāli hoc ē in p̄dicamēto obo supnaturali excedat sbam. tale. n. accīns non dr̄ ex se pfectū: sed ex b̄ q; coniungit imediate cū obo perfecto: duob⁹ modis vltimis aliqd eē supius sūma gr̄a nō ē ad ꝓpositū. Ad 3ᵐ dico q; quocūqz illoz modoz ꝓsiderādo aiaz xp̄i ipa hz gr̄am in ēmino ita q; nō pōt hr̄e maiorē. ⁊ possunt ēt ex illa rōe fieri tres rōes ad oppoᵐ. ¶Prima qz charitas est quedā pticipatio dei: ideo necesse est q; ꝑm aliquē gradū determiatū capiat partē infinite perfectiōis. ita q; necessario includat determiatū gradum respectu charitatis infinite sicut ē determiata participatio: aliogn posset ꝓcludi q; calor ⁊ q̄cūqz talis forma posset eē infinita: qz q̄lz forma ē pticipatio nām limitatā. Simlr ex pte efficientis qz efficit ō nihilo nām limitatā. Simlr 2° ex parte capacitatis: qz ⁊ si capacitas sit respectu cuiuscūqz gradus in forma: nō tñ capacitas alicui⁹ finiti ē ad formam infinitā. Ei cū dr̄ q; auget capacitatē: hoc pz eē falsū. qz qñ due cāe cōcurrunt ad ꝓstituendū tertiuz posterior nō dat priori aliquid ptinens ad ꝓpriam causalitatē eius. sed mā est aliquo modo prior forma saltē ordine nature ad cōstituendū cōpositū sbalis: ⁊ hoc mayie forme accīntali que nō cōstituit cum sbo. nisi ens p accidens: ergo forma nō dat materie aliqd pertinēs ad ꝓpriam cālitatē ipsius materie. ⁊ ita nec aliquā potentialitatē vel capacitatē que ē sua potētialitas auget sibi. Nō si dicas q; charitas ꝑm vnum gradū auget capacitatē nō ad se sed ad aliū graduz. Contra charitas in quocūqz gradu ē forma eiusdē rationis. ꝑ capacitas ei⁹ in quocūqz est eiusdem rōnis: ꝑ nō pōt capacitas aliqua augeri per aliquā charitatem recepta z sed tota ꝑsumit̄ nāliter. ¶Ideo dico q; in natura rei est sūma capacitas vel minima añ omnem formam receptā: nec ista auget vel minuit̄ p quācunqz formā recipiat. qz posse hēre gratiā ꝑm Augu. inest hōi a natura anime. ita q; ista potentialitas fundat̄ i natura anime: vt ē talis essentia ita q; nihil eaz mutat. Ad vltimū pz q; concludit de superlatiuo vt exponitur positiue.

Ad argumenta alterius qōnis dico q; btūs hz qeqd pōt recte velle nō de potētia absoluta sz de pō ordinata. vel si de pō absoluta pōt sic intelligi: qeqd pōt aasolute recte velle. hoc est qeqd de⁹ vult eā velle: de⁹ at nō vult aliquā volūtatē velle libere maiorē gl'iā. habere q̄z sibi ꝓtulit: ⁊ iō nō pōt aliā gl'iam recte velel. Et cū ꝓbas pet volūtatē nālem q̄ semp ē recta. ¶Ñi. ⁊ dico q; appetit⁹ nālis cuiuscūqz volūtatis est ad sūmaz gl'iam. b̄ est ista volūtas possz nālr p̄fici tāta gl'a nec tñ est ibi tāta iclinatio nālis ad sūmā gl'iam ita q; oppositū formē isti violēter insit. sicut graue iclinat̄ nāliter ad deorsuz. ita q; oppositū ei⁹ ei nō possz nālr inesse. s. eē sursuz vel nō eē deorsuz. nisi violēt̄ qz ista inclinatio nō hz p̄ncipiū intrinsecū necessitās ad illō ad qō ipa ē: ita q; oppositū eius nō possit iesse nisi violent̄. qz aia quēcūqz naturalr inclinat̄ ad hñdū gr̄am summaz. ⁊ tñ pōt getari in minia. rō ē qz nō hz p̄ncipiū intrinsecuz determinās eā ad aliquē gradū determinatū. Sed cū dicis q; volūtas libera erit recta si consonet volūtati naturali. dico q; non semper sed

tñ qñ cũ hoc ꝓsonat volũtati supioꝛiſ.ſ. voluntati diuine.ſ. qñ vult ꝙ deꝰ vult eã velle. qñqz aũt deꝰ vult volũtate libere velle quod vult appetitũ naturalez appetere. qñz aũt non ſed vult voluntate liberaz eẽ conſonam volũtati ſue ⁊ diſſonam appetitui nãli. ſicut ſi vult volũtatẽ liberã velle btitudinem. ⁊ ideo beatitudo recte appetit libere qꝛ deus vult nãlẽ appetitum hoc appetere. ⁊ voluntatẽ liberã eẽ ſibi cõſonam. vult aũt deꝰ volũtatẽ nõ odire moꝛtẽ in caſu tñ vult appetitũ nãlem eẽ ad oppoſitũ moꝛtis. ⁊ tũc non vult volũtatẽ liberã ſequi eaz: ſed voluntatẽ ſuam q̃ eſt regula ſupioꝛ ita eſt hic qꝛ ipe ex bõitate ſua que ẽ regula ſũpma p̃ſcꝛipit cuilibet volũtati create vt ipa non plus velit q̃z volũtas diuina ſibi contulit: ⁊ vult eã velle. Ad aliud dico ꝙ hz non bẽat iſta anima ſumma iclinationẽ ad ſũmã gr̃az q̃ſtũ eſt exꝑte fundameti inclinatiõis ita ꝙ oĩs alia citra ſumã iſit ſibi violẽter. tñ hz inclinatiõez ad ſũmam gr̃az qua poſſet ſũme ꝓiungi obiecto: ⁊ ita hz poſſet getari per quãcũqz gratiam ſicut ⁊ q̃cunqz aĩa nõ tamẽ ſũme getatur ſine ſũma gratia. qꝛ nec ſũme ꝓiungeretur obo in quo eſt perfecta quies niſi bẽret ſummã gratiam.

Ad 3ᵐ rñdeo ꝙ ſi concedaꝛ añs quod tamẽ videtur dubium ⁊ contra auctem Augu. 3. de lib. ar. põt negari põtia. Et cum queritur cauſa. quare deus fecit ſummã gr̃am ⁊ non ſummã nãm. Rñdeo ꝙ ſumma natura creata ſi eſſet nõ haberet influentiã in alias naturas ſicut nec modo ſuperioꝛ ſpẽs ĩ vniuerſo neceſſario influit in inferioꝛẽ. ſummum autem ĩ gratia influit ꝝz eſſe gratie in inferioꝛa. ⁊ ideo dicit maioꝛ neceſſitas vt ponatur aliquod habens gratiã ſũmaz q̃ſ aliqua ſumma natura. Si tamen ſicut deus ſupplet influentiã nature ſuperioꝛis ſi qua eſſet ĩ inferioꝛem: qꝛ influit immediate in oĩa ita poſſet ĩmediate ſupplere influẽtiã ſũmi grati. quia ipe influit gratiã in oẽs. poſſet poni alia ratio qꝛ ibi in quocũqz opere nature manifeſtaꝛ ſumme potentia ⁊ ſapĩa diuina. qꝛ ꝓducit ea de nihilo: ⁊ hec ſunt que ptinẽt ad ierarchiã totius vniuerſi ſiue naturaꝝ coꝛporaliũ. ⁊ quãtũ ad eſſe nature ſz miſericoꝛdia ⁊ iuſtitia que ptinẽt ad ierarchiã naturarũ intellectualiũ quãtum ad eſſe moꝛale. non ſumme manifeſtaꝛ ĩ quocũqz opere gratie: ĩmo videꝛ ꝙ ſũma miſicoꝛdia nõ manifeſtaꝛ niſi ſine meritis ſũma gratia ⁊ gl̃adaretur.

Ad tertiam queſtionem di

co ꝙ animã poſſe ſumme frui poteſt intelligi dupliꝛ. vel foꝛmaliter vel elicitiue. hoc eſt vel ꝙ ſũma fruitio informet iſtã volũtatem a quocũqz cauſeꝛ. vel ꝙ ipa voluntas eliciat ſũmã fruitionẽ ⁊ ſit iam actiua reſpectu eius. primo mõ poſſibile ẽ ſummã fruitionem creabilez conferre aie xp̃i: qꝛ ipſa eſt receptiua cuiuslibz accñtis conuenientis ſibi ⁊ in ſummo. ẽt ſi nõ detinet ſibi certũ gradũ iſtius ſicut fuit ꝓbatuz in prima qõne de gratia ⁊ fruitio eſt quoddã accñs abſolutũ poſſibile creari a primo cauſante immediate ſine actiõe volũtatis create. Secũdo mõ videꝛ ꝓbabile ꝙ cuz illa volũtas illa creata humana nõ poſſit tãtã viz actiuã bẽre quãtã voluntas creata alia põt bẽre vt angelica. nõ põt ita pfecte elicere fruitionez ſicut alia volũtas põt. hz enim põt ſũmã gr̃az habere q̃ vt cã ptialis reſpectu fruitiõis eque cãret fruitiõez vel equalis eẽt fruitio in ipa ⁊ angelo ſi bẽret eaz. in alia cã partialis erit ineq̃lis vt volũtas altera autẽ cã ptiali deficiente deficiet effectꝰ: hz reliqua cauſa ptialis ſit equalis: mõ tñ de facto eſt maxima eliciti ue. qꝛ hz nõ ſit volũtas eius ita perfecte actiua ſicut volũtas angeli. tñ ipſa cum ſũma gr̃a vt alia cã ptiali actiua põt ĩperfectioꝛem fruitionem q̃z voluntas angeli cum minoꝛi gratia: quia excedẽtia gratie excedit in ea efficientiam volũtatis angeli.

Ad quartam queſtionem

dico ꝙ ſine ſũma gr̃a poſſet deꝰ cõferre ſummã fruitionez creabilẽ huic anime ſic ꝓcedit argm ad oppoſitũ: qꝛ gr̃a reſpectu fruitiõis hz tñ rõem cauſe efficientis 2° ⁊ ita ſine ea põt fieri. Vtrũ tñ volũtas iſta ſine gr̃a poſſit tñ agere q̃ſtũ eſt ex parte ſui ad ſummã fruitionẽ quãtũ cum gr̃a dubium eſt. ſuppoſito. n. ꝙ obm fruibile ſit pñs intellectui ⁊ volũtas ſine omni hitu pñte tali obo poſſit actum fruendi elicere: ita ꝙ gr̃a nõ requiraꝛ niſi ad aliquã pfectionẽ fruitiõis eliciẽde: ſicut aliqua cauſa ptialis dans aliquã pfectionem effectui nõ tñ dans voluntati aliquã cãlitatem ꝓꝓriã ſibi ĩmo volũtas cãlitatem ſuam q̃ſtuz ad potẽtiam ꝓpinquã ſiue remotã bẽt ex ſe. tũc aũt ponit neceſſaria cõnexio cãꝝ ſcdaꝝ. vt ꝙ aliqua cã pꝛincipalis non poſſit cãre determinatũ effectuz ſine cã ſecunda determinata ſicut pater vt pater non poſſit agere ad eſſe filij abſq̃z hoc ꝙ mater ageret vt cauſa ſecunda. vel ponit ꝙ deus poſſit ſupplere cãlitatem cuiuſcũqz cãe ſcde nõ ſupplẽdo cãlitatẽ alterius cãe. ⁊ tunc poſſet ſupplere cãlitatẽ matris ⁊ relinq̃re patri cãlitatem ſibi ꝓpetentẽ vt vere eſſet pater filij. hz nulla eſſet eius mater. Si pꝛimũ iſtoꝝ teneaꝛ. tunc dicẽdũ ẽ ꝙ ad fruitiõez tãtã q̃ſta poſſet elici a voluntate cũ ſũma gr̃a nõ pot volũtas agere ſine ſũma gr̃a hz poſſet illã recipe ſine ea. Si aũt 2ᵐ teneaꝛ. tunc dicẽdũ eſt ꝙ deus poſſet ſupplere actionẽ ſũme gr̃e vt volũtas ſine illa poſſet ſm cãlitatez ſuã agere ad ſũmaz fruitionem deo ſupplente actionẽ gratie vt cauſe ſecunde. Tñ de potentia oꝛdinata non poſſet volũtaſ xp̃i frui actiue ſiue elicitiue ſũme ſine ſũma gr̃a qꝛ oꝛdiatũ ẽ vt cã pꝛima que nata eſt hz̃e aliquã cãm 2ᵃᵐ nõ poſſit in effectñ ſũmũ illaꝝ cãꝝ ſine tali cã fruaꝛ ſine ſummã gr̃a.

Ad argumenta iſtaꝝ duaruz. q. dico ꝙ ꝑma duo ꝓcludunt ꝙ non põt ſũme frui elicitiue ⁊ hoc pꝛout actõ debetur cãis ſcdis deo nõ ſupplẽte actõez alicuiꝰ cãe ſcde

Arg^m in oppoᵐ ꝓcludit ꝙ põt ſũme frui foꝛmaliter qõ ꝓcedo tñ illud argumẽtuz deficit in hꝰ qꝛ vr̃ ꝓbare ꝙ fruitio ſit a gr̃a vt a cã totali qõẽ falſũ. vñ hz illa nãlit ſe bẽat ad fruitiõez nõ tñ volũtas q̃ ẽ alia cã ptialis hz potius libere. Ipa tñ volũtas in patria ſemp coopabit hz vltimum potentie ſue actiue gratie ſed vltimum eius. Et ſi obijciatur ꝓtra diſtinctionem poſitã ad iſtã tertiã. q. qꝛ tũc aĩa xp̃i ex iſta vnione poſſet frui abſq̃z gr̃a cuiꝰ oppoſitũ dictũ ẽ di. 2ª huiꝰ. Rñ° ⁊ dico ꝙ deꝰ poſſet ĩmediate cãre fruitionẽ in quacunqz aĩa ⁊ illa foꝛmaliter frueꝛet ſine gr̃a habituali ñ tñ poſſet aliq̃ aĩa actie ſe bẽre ad fruitõez hz oꝛdinẽ cãrum poſitũ. niſi ipa bẽret gr̃az vt cãz 2ª^m q̃ poſſet vti ꝛ agẽdo nõ q̃ ex vi vniõis poſſet cõpetere aie xp̃i fruitio magis q̃z alteri aie. qꝛ nõ ex vi vniõis cõpeteret ſibi elicitiue ſm oꝛdinẽ ꝓfictũ cãꝝ ſcdaꝝ. hz tñ ſi deꝰ ſuppleret actiõez gr̃e que nata eſſet ẽe cã 2ª reſpectu volũtatis in ꝓducẽdo iſtũ effectũ. ⁊ ita poſſet ſupplere in alia volũtate poſſet etiã illa frui foꝛmaliter licet deꝰ ĩmediate cãret fruitionẽ ĩ ea. hz hoc nõ eẽt ex vi vniõis qꝛ ita ĩmediate poſſet cãre fruitionẽ in alia ñ q̃ iſtõ ꝓdicit alibi. neq̃z etiã illa fruitio ſi tñ eſſet in volũtate vt in ſbo cauſata a deo ĩmediate eẽt laudabilis qꝛ nõ eſſet in poteſtate volũtatis fruẽtis qꝛ nõ eſt in poteſtate cãe ſcde vti ꝑma ſed e ꝓuerſo ⁊ iõ tã ĩ via q̃z in patria ponit aliqua foꝛma creata vt volũtas poſſit vt illa foꝛma in opando ⁊ ſit in poteſtate eiꝰ vt ſic laudabiliter operetur.

Ad argumenta quarte. q. Ad ꝑmuz dico ꝙ gr̃a requirit

ad meritū q; meritū formalit̄ requirit vt act⁹ liber ⁊ actiue eliciat̄ a volūtate. ⁊ ita habeat eu3 in potestate sua ⁊ ita etiā gratia requirit̄ ad fruitione3 eliciēdā actiue a volūtate sz ad habēdū formalit̄ a deo hūc actū q d; meritū siue illū q dicit̄ fruitio nō regritur necessario gr̄a q; gr̄a nō ē r̄ō recipiēdi talē formā sz ipamet volūtas sz ly de potētia dico absoluta. Ad 2^m dico q; ꝓcludit de fruitiōe elicitiue habēda ñ formalit̄ q; ad summū effectū cāndū ꝑm ordinē causarū nūc ꝓxz requirit̄ vtrāq3 cāz partialē eē sūme pfectā. nō sic ad hoc vt passū recipiat sūmā formaz que sine pfectiōe priori ipsius passi. vel sine aliqua cā 2ª partiali pōt in passū imediate cāri a deo.

Ista est distinctio tredecima huius tertij libri In qua magister postq3 egit de cōditiōib⁹ cōsequētib⁹ ex actu vnionis. Incipit tractare de donis nature assūpte in ipso actu vnionis collatis. Et tria fac̄. Nā ꝑmo ostēdit plēitudinē pfectiōis xp̄i q3tum ad gratiā affectus ⁊ scientiā intellect⁹. Secundo obiicit in ꝓtrariū per auctoritatē canōis ⁊ soluit Tertio replicat ꝑ auctoritates sc̄ōrū quas exponit. Primū vsq3 ibi. Hinc aūt sententie. Secundū vsq3 ibi. Alibi tamē scriptū. Tertiū vsq3 ad finē distinctionis. In speciali sn̄a magistri stat in tribus ꝓpositionibus quarū ꝑma est hec. Ab hora siue cōceptionis fuit in christo gr̄e ⁊ scientie plenitudo. Hāc magr̄ insinuans ꝓponit. q; christo fuit dat⁹ spirit⁹ nō ad mēsurā. vt dicit Jo. iij. Et apostolus ad Collossen. ij. dicit plenitudinē diuinitatis temporaliter habitasse in xp̄o. Et subdit q; q3uis alij sancti dicant̄ ēt fuisse pleni gratia seu pfecti in scientia secus tamē in christo ⁊ de eis. Nō ostēdit per simile. Nam sicut in capite humani corporis sunt omnes sensus. In ceteris aūt membris est solū sensus tact⁹ sic in christo est plenitudo gratie sicut in omniū capite. In alijs vero sanctis est gratia sicut sensus tact⁹ in mēbris sub capite q; de plenitudine christi oēs quod habēt receperūt nō tamē illā gratiā essentialit̄ que in xp̄o est sed quodamodo ꝓsimilē. Secūda ꝓpositio est hec. Christus ꝓfecisse sapiētia nō dicit̄ nisi solū q3tū ad exterioreꝫ effect⁹ sapiētie ostēsionē. Hāc magister ponēs obiicit cōtra p̄dicta sic dicēs. Si christus ab initio sue cōceptionis tantā habuit donoꝝ plenitudinē scientie ⁊ gratie. quomō tūc vuz ē q; ꝓficiebat scia etate ⁊ gr̄a tia vt dicit scriptura. Et respōdet q; christus ab initio sue cōceptiōis tantā habuit donoꝝ plenitudinē q; amplius recipere capax nō fuit. Scriptura tamē que ipm sapientia etate ⁊ gratia ꝓfecisse asserit non vult dicere q; sapiētia ⁊ gratia ꝑm tēporis ꝓcessū fūt aucte in xp̄o sed dicere intēdit q; sicut xp̄s tēporaliter i etate ꝓficiebat. ita dicta dona in initio sue ꝓceptionis sibi collata ad salutē hominū ostendebat. vnde pz q; ꝓficiebat alijs ⁊ nō sibi. sic̄ rector ecclesiasticus dicit̄ ꝓficere in cura sibi tradita alijs ꝓficientib⁹ ꝑ ipm. Tertia ꝓpositio est hec. Scōm duplicē quam xp̄s habuit scientiā nō ꝓfecit nisi solū q3 hominū opinionē seu exteriorē apparētiā. Hāc magister insinuās obiicit cōtra p̄dicta cuiusmodi fuit q; xp̄s in hmōi donis nō ꝓfec̄. ⁊ per auctoritatē Ambro. d. in christo fuisse duplicē sensū seu sapientiā. s. creatā ⁊ increatā. ⁊ q; xp̄s sapiētia creata seu sensus hominis ꝓfecit sicut etatis incremētū sūpsit. hoc ꝓbat etiā ꝑ hoc qđ in Esa. dicit. Et puer antequ3 nosceret patrē vel matrē accepit spolia samarie. Sed magister respōdēdo dic̄ q; auctoritas beati. Ambro. qua dixit xp̄z ꝓfecisse sensu hominis nō est aliter intelligēda. q3 q; ꝓfecerit ꝑm opinionē. ⁊ q; dicit patrē ⁊ matrē ignorasse. dicit nō aliter esse intelligēdū nisi q; similitudinarie ad modū ignorātis se habuit ⁊ sic nō ꝓficit nisi ꝑm exteriorē apparētiā Et tm̄ in speciali.

Si anima christi habuerit sapiētiā parem cū deo: ⁊ si omnia scit que deus.

Hic queri opus est cū anima xp̄i eēt sapiēs sapia gratuita. vtr3 nūerit sapientiā equalē deo siue oīum rer3 sciētiam hūerit vel habeat: id est vtrū oia sciat que deus scit. Quibusdā placet q; nec parē cū deo hēat sciētiaz nec oia sciat q; deus: q; in nullo creatura equat̄ creatorī. Cū ḡ anima illa creatura scit: in nullo equat̄ creatorī: ergo nec in sapia. Nō ergo hz equalē cū deo sapiam: nec scit oia que de⁹. Itē si aīa illa equalē hēt cū deo sapiaz. nō ergo de⁹ i oī bono maiorem hz sufficiētiā q; ei⁹ creatura. Inducūt ēt auctoritates ad idē ꝓbandū. Ait enī ꝓpheta ex ꝑsona hōis assūmpti. Mirabilis facta ē sciētia tua ex me ⁊ nō potero ad eam. Quod exponens Cassiodorus ait. Veritas hūane ꝓditionis oñditur. q; assumpt⁹ hō diuie sōe nō pōt vl̄ scia equari vl̄ in alio. Apostolus ēt ait. Nemo nouit que sūt dei nisi spirit⁹ dei. qui solus scrutat̄ oia ēt ꝑfunda dei. His aliisq3 pluribus rōnib⁹ ⁊ auctoritatib⁹ nituntur̄ q; aiam xp̄i asserunt nec parē cum deo hēre sciētiā: nec omnia scire que de⁹ scit. Qr si omnia scit que deus. Scit ergo creare mundum: scit etiam creare seipsam.

Opiniones quorundam.

Rōnes inducūt

Responsio questionis diffinitiuaz continēs sententiam.

Quibus respondentes dicimus animā xp̄i p̄ sapiētiā gratis datā i verbo dei cui vnita ē: q; ēt pfecte intelligit omnia scire que deus scit. sz nō omnia posse que pōt de⁹: nec ita clare ⁊ pspicue omnia capit vt deus. ⁊ ideo nō equat̄ creatorī suo in sciētia. Etsi omnia sciat que ⁊ ipe. nec est ei⁹ sapiētia equalis sapiētie dei: q; si illa multo ē dignior digniusq3 ⁊ perfecti⁹ omnia capit q; illi⁹ anie sapiētia. ergo ⁊ in sciētia maiorē hz sufficiētiā deus q; anima illa que dignior ē omni creatura. Illud vero apostoli q; inducunt: Nemo nouit que dei sunt nisi spūs dei q; solus scrutatur omnia. ꝓ nobis facit. Ad cor. n. addidit apostolus. nos aūt spm̄ dei hēmus: vt p̄ spm̄ dei quē hēbat ꝑfūda se scire oñderet. Sz anima illa pre omnibus spm̄ dei habuit cui spiritus nō est datus ad mēsuram: vt ait euangelista. Bona ergo spiritussancti sine mensura habuit. ergo ⁊ sapientiā. Omnia ergo sciuit anima illa. Si enim quedaz sciuit. quedā nō: non sine mensura scientiaz habuit. Scit ergo omnia. Fulgentius etiaz in sermone quodaz multa inducit quibus asserit animam illaz rerum omniuz sciētiā hr̄e vtēs auctoritate apo

Fulgēti⁹

stoli dicentis. In quo sunt oēs thesauri sapientie ⁊ scīe abscōditi. Quod ēt rōne potest probari sic. Nihil scit aliquis quod eius aīa ignorat. Sed christus ſm omniū cōcessionē omnia scit. ergo anima ei⁹ omnia scit. Ad id vero qđ dicūt si oīa scit: ergo scit creare mundum vel seipam. Respōdemus q̄ scientiam hz mundum creandi: sed nō potentiā ⁊ creandi animaz ⁊ scit quō deus seipm creauit. hēt ergo scientiam sui create. sed non sui creande: quia non est creanda sed creata.

Quare deus non dedit ei potentiam omniū vt scientiam.

Si vero queritur quare deus non dederit ei potentiaz faciendi omnia vt scientiam: Responderi potest. quia naturaliter capax est scientie: ⁊ ideo cōgrue ei datū est sine mensura: cuius ipsa naturaliter capax est. Non est autem ei datum posse omnia facere que deus facit. ne omnipotens ⁊ per hoc deus putaretur. Verūtamen forte nec potentiam faciendi omnia ei deus prestare potuit: ⁊ si potentiam faciendi aliqua que non facere potest. Scit ergo anima christi omnia q̄ dei scit in verbo dei. quod liquidius ⁊ presentiꝰ omni creatura contēplatur vt ei vnita. in quo etiā angeli: ⁊ que dei sunt ⁊ que futura sunt cognoscunt.

Quomodo intelligenda sint quedam verba Ambrosij super Lucam.

Sed si illa anima non hēt tantam potentiam quantam ⁊ deus: nec homo assumptus tantam potentiam quantam ⁊ deus. quomodo ergo intelligitur illud ambrosii super lucam. vbi angelus de nascituro filio virginis ait. Hic erit magnꝰ. ⁊ filius altissimi vocabitur. Non ideo inquit erit magnus: q̄ ante partum virginis magnus non fuerit: sed quia potentiam quaz dei filius naturaliter habz homo erat ex tempore accepturus: vt vna sit persona homo ⁊ deus. Ecce aperte dicit q̄ homo erat accepturus ex tēpore potentiam. quam dei filius habuit naturaliter. Sed si homo acceptur⁹ erat illaz potētiam: ergo vel persona: vel natura hominis Sed persona non. quia semper habuit ⁊ habet: ergo natura. Si natura: ergo anima. nam de carne ꝓstat q̄ accipere non posset. Ad qđ dicimus illud esse accipiendum de persona. sed non inquantum est dei: imo inquantum est persona hominis. Una est enim persona dei ⁊ hominis. ⁊ filii dei ⁊ filii homis. Que inquantum dei persona est: semper ⁊ naturaliter omnipotētiam habuit. sed inquantuz ē homins: non semper fuit. Illa ergo persōa que semper fuēat dei: futura erat hominis persona. ⁊ ſm hoc q̄ futura erat hominis persona: acceptura erat ex tempore potentiaz quā

naturaliter est semper habuerat inquantum dei persona. Scōm hanc distinctionez: illō ⁊ similia sane possunt accipi. Que distinctio in pluribus questionum articulis est necessaria aduersus quorūdam perplexam verbositatem. Sed cum de rebus constat: in verbis frustra habetur controuersia.

Ic queri opus est ⁊c. Circa istā
h 14. di. in qua mgr agit de pfectionibus assūptis cū humana nā p ꝓpationē ac pfectionē nāe diuine querunt quattuor.

Primo vtrum possibile fuerit itellectuz aie xpi pmo ⁊ imediate pfici visiōe verbi pfectissima possibili creature. Et arguit q̄ nō Aug⁹. 83. q. 4. 32. candē rem nō posse aliū alio plus intelligere nō est dubitandū. rō sua ad hoc est q: quisqs aliq̄s rē aliq̄ aliq̄s illa res ē itelligit fallit: ⁊ ois qui fallit illō i quo fallit nō intelligit. quisqs g̃ rē aliter q̄s est intelligit non ea intelligit. nō g̃ pōt quicq̄ intelligi nisi quomō est. ⁊ ex hoc sequit cōclusio illa ꝓposita. g̃ nō pōt intellectus aie xpi pfecti⁹ vidē verbū q̄s q̄cūq̄ alia aīa. Preterea si pfectissime posset videre verbuz g̃ posset videre verbū sub ratione infiniti. q: omni visibili nō sb rōne infiniti pōt aliqd pfectius videri ꝓns est falsum. q: obm specificat actū ⁊ ita si visio creata esset obi ſm rationē infiniti. ⁊ ſm eandē rationē obi ē ipsius visio increata. g̃ iste due visiōes eēnt eiusdē spēi Similit tūc intellect⁹ aie xpi ꝓprehenderet verbuz quia videret ipsū ſm totā rationē visibilitatis eius quod est mcōueniēs. Preterea ois visio requirit lumē ꝓportionale prius nāliter ipsa visiōe g̃ sicut visio nālis requirit lumē nāle aliud a se ⁊ pus ipa. ita visio supnālis requirit lumē supnāle aliud ab ipsa ⁊ pus ea: ⁊ ita nō pōt visio supnālis ee prima pfectio illius qui videt. Preterea act⁹ perfect⁹ nālis elicitur ab habitu naturali q: nō est ita impfect⁹ pcedēs habitū sicut sequēs ſm phi. 2. ethi. g̃ ⁊ act⁹ pfectissimus supnālis ꝑsupponit habitū supnālē. ꝓna ꝓbat a simili. ⁊ ita nō pōt act⁹ supnālis pfectissimus esse p̄ma pfectio intellect⁹. Cōtra hē mgr in lra. Itē sūma fruitio ꝑsupponit sūmā visionē ſz ista aīa xpi potuit frui sūma fruitione possibli creature. ex di. precedēti. g̃. ⁊c. Et q̄ imediate pbat quia quelz potētia passiua ē imediate pfectibilis illo actu respectu cuius imediate est in potētia. igit intellect⁹ siue potētia intellectiua est imediate pfectibilis ipso intelligere ⁊ ita nō necessario mediāte alio.

Ecundo queri tur vtrum possibile
s fuerit intellectū aie xpi vidē oīa in verbo que verbū videt. q̄ nō q: tūc posset videre infinita: ꝓns est falsū. quia infinita nō ꝓtingit ptransire 1⁰ metha. Preterea illuminationes bonorū angelorū fiunt ordinate sicut patet p Dio. de angelica ierarchia. sicut g̃ supior angelus prius illuminat q̄s inferiorē: ita prius illuminatur q̄s ista aīa que est infima ⁊ potest istam illuminare sicut supior beat⁹ iferiorez. ergo ista potest aliqđ de nouo videre in verbo sicut ⁊ angelus illuminās q: illuminatus nō pus videt in verbo q̄s illuminās

Cōfirmat rō q: ista aīa quātū ad illuminationē aliquē ordinē tenet inter spiritus illuminatos nō autē illuminat angelos q: nō habet virtutē actiuā respectu illorū cū sit inferioris nāe. g̃ illuminat ab eis. g̃ ꝓpositū. Cōtra. mgr in lra. c. 2. Omnia videt que verbuz videt.

In prima questione sunt duo articuli. pmus ē

an possit pfici visione pfectissima verbi. sc̃dus an p̃mo ⁊ immediate absq; alia forma p̃us pficiente.

Quantū ad p̃imū articulū dico q̃ sic ppter eandez rōez pp quā di. p̃cedenti. q. p̃ᵒ dixi volūtatē eius posse habere sūmā charitatē ⁊ ita verisimile est esse de facto. Hoc confirmat̃ p illud Jsido. li. p̃mo. de sūmo bono. c. z. trinitas sibi soli nota est ⁊ homi assūpto. qđ nō p̃t intelligi nisi de notitia in termino vel simplicit vel possibili creature Quantū ad 2ᵐ arti. p̃t dici q̃ in quātū itellectus hz rationē receptiui respectu visiōis nō est aliqua forma necessario p̃us recepta ad hoc vt visio recipiat̃ in intellectu q: per illā formā nō aliter esset obm p̃sens q̃z posset esse sine ea obo aūt eodē modo p̃sente intellectui p̃t intellectꝰ eodē mō recipere visionē obi. p̃ma ppō. pbat̃. q: illa alia forma posita nō ē obz p̃ns nisi absolute volūtarie se repñtet q: illa fōma nō p̃t cē necessaria rō q̃ obm̃ sit p̃sēs vt visū q: si vult vr: si ñ vult nō vr̃. Illa etiā nō posita p̃t obm volūtarie se repr̃sentare intellectui. ⁊ hoc actu causando visionem in intellectu formaliter ⁊c̃. Preterea si aliqua forma essz necessario in intellectu p̃ior ipa visiōe dicat̃. a. aut g. a. se haberet ad visionē in rōne cāe efficiētis aut in rōe cāe materialis sine vt pp̃riū receptiuū. sicut superficies in sba se hz ad colorē q: est ppa rō susceptiua coloris. Si āt. a. p̃imoᵒ se haberet. g̃ sine. a. posset visio inesse intellectui. qcquid. n. p̃t deus p cāz efficiētez mediā p̃t cēt immediate hoc in quocunq; q̃ est receptuz illius: 2ᵒᵒ nō p̃t poni. a. necessariū in p̃posito. tū quia tūc intellectꝰ vt est aliquid aie eēt beatus in. a. q: mā receptiua multarū formarz immediate quietat̃ qū hz pfectissimā formā cuius ē capax bē hiᵒ q: intellectꝰ ex se nō p̃t alias recipere nisi per istā. sicut sba esset beata p superficiē si ex se nō posset aliā formā per se recipere. ⁊ ita intellectus vt est aliquid aie quietaret̃ nāliter p̃ius q̃z sibi inesset visio verbi qđ est impossibile. 2ᵒ. q: absolutū qđ est rō recipiēdi aliquā formam si per se est per se p̃t recipere. sicut superficies per se exīs p̃t p se recipere colorē. g̃ ipz. a. si est absolutū ⁊ aliud a visione ⁊ ratione recipiēdi visionē si per se esset p se posset recipere visionē. ⁊ ita. a. per se exīs posset beatificari visione ⁊ p̃ns etiā mō immediate beatificaret̃. ⁊ cēt sequit̃ q̃ intellectus nō beatificaret̃ mō nisi p accns sicut sba quātū ad pōm passiuā eius quietat̃ p accns p colorē possibilē inesse supficiei. Nō si dicat̃ totū. s. intellectū informatū. a. per se beatificari visione. Cōtra. vnius actꝰ per se est vna potētia p se ⁊ vnū p se receptiuum. 8. me. hoc totū intellectꝰ formatꝰ. a. est vnuz p accns g̃ istius visionis que est vnus actꝰ p se non est totū p se receptiuū alterū g̃ precise est ppria rō ⁊ immediatē recipiēdi. ⁊ ita sequit̃ ppoᵐ vt due p̃me rōnes ꝓcludūt. Itaq; p̃t dici q̃ intellectꝰ aie xp̃i p̃t passiue recipere visionē verbi p̃imo ⁊ immediate ⁊ hoc ita q̃ nō pficiat̃ p̃us aliquo lumine tanquā forma absoluta alia a visione. tū q: ipa visio ē lumē pfectū. tū q: in intellectione nāli lumē p̃cedēs visionē requirit̃ ppter impfectionē obi q̃ nō est de se actu intelligibile sz p intellectū agentē qui ē lumen fit actu intelligibile qđ est potētia intelligibile. vel si ē actu intelligibile nō est p se sufficiēs ad mouendū intellectū ad actū 2ᵐ. neutz istorū est in ppposito q: essē tia diuina est lux sūme ex se ⁊ de se intelligibilis ⁊ de se pfectissime motiua intellectus. g̃ nullū lumē req̃rit cooperantē sibi. quāto. n. obm magis hz de ratioēz ⁊ pfectionē lumi nis qđ possz cooperare sibi: tanto minus coexigit ipsū. g̃ obm oīno pfecte habēs in se lumē natū cooperari obo oīo nō coexigit lumen Silr ad recipiendū ipsā visionē nō requirit̃ habitꝰ aliqs p̃or ipsa visione. q: habitꝰ nō disponit potētiā ad recipiedū actū. imo actus ē natus p̃ius recipi habitus: tamen habitus acquisitus in nobis hz hāc perfectionem q: est imanēs in anima trāseunte actu vt sic intellectꝰ qui nō p̃t habere pfectā notitiaz pluriū obiectoz sil q: nō in actu hēat saltē notitiā eorū pmanentē pfectū sicut p̃t ⁊ ita in habitu sed si aliquis actꝰ esset ex nā sua ita pmanens in actu sicut ponit habitꝰ respectu illius nō oporteret ponere habitū q: actus talis haberet pfectionē actus p̃imi ⁊ secūdi. sed visio beata ex nā sua est forma ita pmanēs in intellectu sicut habitus qui ponit̃ p̃ior vterq;. n. pmanet semp ex p̃ntia ppetua obi beatifici ⁊ neuter posset aliter pmanere. Et si obijciatur ꝓtra istud q: tūc posset intellectus ex puris nālibus videre vbuz. q: sine lumine glorie ⁊ sine habitu p̃cedente visionē. Rñ° ⁊ dico q̃ 2° vr̃ aliquo mō sequi ponendo lumen vel habitū p̃cedētē visionē ita q̃ sit necessaria sufficiēs rō respectu visionis si. n. cecus miraculose illuminat̃ tñ illuminatꝰ nāliter vidz q: hz formā creatā qua nāliter p̃t vti ad operationez illā. Jta si dē intellectui supnāliter aliquis habitꝰ quo dato tanq; p formā sufficiētē. intellectꝰ p̃t videre deū ⁊ cū ipse habitꝰ sit aliquid creatū ⁊ nāliter pficiens intellectū. sequeret̃ q̃ p aliquā formā creatā possibile eēt nāliter videre deuz sed nō sequit̃ negādo talē dispositionē vel lumē p̃cedēs sine dicat̃ lumen sine habitꝰ nō curo: q: in quocunq; instāti p̃or i nāliter ipsa visione. vz. n. ad illud instās nāe quo itellectꝰ videt nō hz intellectꝰ creatus vñ posset in istā visionē. sed tñ p̃cedit nāliter ipse itellectꝰ in se ⁊ obz qđ p̃t elicere ipsā visionē. q: nō est motiuū nāliter ꝓportionatū huic passo nec natū nāliter mouere ipm Tūc ad formā argumēti dico q̃ nō seq̃t nisi q̃ intellectus aie christi posset nāliter in visionē: sed nō seq̃t q̃ visio posset sibi inesse ex nālibꝰ suis vl q̃ possit sibi inesse ex aliq̃ cā nāli q: nō p̃t sibi inesse nisi a verbo imediate cāte istā vnionē q: qū cāt illā imediate ⁊ supnaturaliter cāt. Si aūt queraṫ vtrū sine tali habitu vel lumine qđ dicat̃. a. possit intellectꝰ creatus nō tm̃ passiue se habere ad talē visionē sed ēt actiue ad eliciēdū talē visionē ⁊ hoc eque pfectā sicut cū. a. Dic supponēdo vnū q̃ itellectꝰ possit se habere actiue respectu visionis verbi: sicut ⁊ actiue se hz respectu intellectionis nālis inq̃tū. s. eadē p̃ō beatificat̃ que est p̃nciū intellectionis nālis. ⁊ ita in quantū habēs eandē rōnem operādi circa vtrunq; obm: tūc p̃t dici sicut ad. 4. q. distinctionis p̃cedentis dcm̃ est q̃ si est necessaria cōnexio cāz secūdarū sed quātū ad receptōem de qua est qō mō ꝓposita nō vr̃ simplr necessariū p̃cedere. a. p̃ius pficere intellectuz visionem necessario sed si intellectus p̃t recipere duas pfectiones ordinatas. s. a. vt actū p̃mū ⁊ visionē vt actū 2ᵐ. ꝓgruū ē vt illis pfectionibus ordinate pficiat. sed vtraq; absolute posset in esse sine alia.

Ad p̃imū argumētum dico q̃ dictū Aug. p̃t exponi p illud. 2. phi. abstrabētiū nō est mēdaciū. abstrahēs. n. nō intelligit rē aliter q̃z est. Iz intelligat rē aliter esse q̃z est: ita q̃ alietas in abstracti one determinat suā intellectionē siue dicit modum intelligēdi nō aut determinat obm nec dicit modū obi ita in ꝓposito p̃ima ꝓpositio Aug. qui intelligit rē aliter q̃z ē fallit̃: nō est vera p̃out ly aliter determinat nō obm sed ipsum esse implicitū q: tūc esset sēsus q̃ qui intelligit rez aliter esse q̃z ē qđ facit abstrahens fallit̃. sed ꝓut ly aliter determinat obm sic est vera ⁊ sequit̃ 2ᵒ q̃ idē obm p̃m oīo eandē rationem vnus nō intelligit plus q̃z alius. ita q̃ ly plus determinet obm ⁊ hoc sufficit ad ꝓpositū suū. ex hoc enim sequitur q̃ intelligentie non p̃cedunt in infinitum

sed q̄ sit aliqua intellectiua supr̄ema actualis: q̄ si obm̄ ex pte sui infinitū nō pōt aliter ⁊ aliē itelligi ⁊ ipi intelligibili ꝑm itelligibilitatē suā pōt aliqua intelligentia adeq̄ri pari rōne p̄mo intelligibili pōt aliqua intelligētia adequari. igit̄ ē aliqua ītelligētia sup̄ma ⁊ infinita. Ad 2m̄ lz aliq negēt obm̄ sub rōne infiniti videri ab aliquo intellectu creato: ⁊ hoc absolute lz p̄cedāt infinitatē videri nō formalr̄ sed tm̄ p̄comitanter: ego tm̄ cōcedo sicut tactū fuit. j. di. p̄mi. q̄ nihil nisi sub rōne ifiniti formalr̄ pōt quietare intellectū ita q̄ si nō inquātū infinitū formalr̄ app̄rehēderet: ꝛz infinitas tm̄ concomitaret̄ nō plus q̄etaret potētiā app̄rehēsiuā q̄z aliud intelligibile p̄comitās finitum q̄etaret ea z. accidit. n. sibi infinitas vt cōpatur ad potentiā illā sicut nō plus q̄etaret intellectū triangulus vt albus q̄tū vt niger. si triangulus solū inq̄tum triangulus p̄ꝛet ad potētiā illā ⁊ nō app̄rehēdat illō cōmitās p se. Similr̄ eēntia nō q̄etat nisi vt ē eēntia visa exist̄s in tribus suppositis. hoc autē nō cōuenit sibi eodē numero sic existat nisi secūdū ratiōe infinitatis. ergo ⁊c. Et tūc ad illas duas ꝓbatiōes in cōtrariū. Ad p̄imā dico q̄ ⁊ si obm̄ distinctum spē cōcludat distinctionē actus spē: nō qdē formalr̄ q̄ obz nō est forma alicui⁹ actus ꝛz cāliter q̄ cā eēntialiter p̄ior̄ necessitas req̄sita inq̄tū dicta p̄cludit distinctiōez in cāto nō tm̄ vnitas obi specifica p̄cludit vnitatē act⁹ specifice: q̄ idē obm̄ ē obm̄ ois intellect⁹ bti ⁊ ēt ois volūtatis btē. nec tm̄ volitio ē eiusdē spēi cū intelleetiōe. pūt. n. isti act⁹ formalr̄ distingui. lz non hēant oba formalr̄ distincta. ⁊ pūt ēt distingui causaliter aliūde q̄z ab obiectis. q̄ ab ipis potētiis tāq̄z a causis suis essentialib⁹. ⁊ ita dato q̄ ab obiecto indistincto ꝑm spēz hēret indistinctionē tm̄ ab alia cā partiali distinguerent spē. nec phs. 1° de aia dicit q̄ act⁹ hūt vnitatē ab vnitate obi: sed distinctionē: ⁊ hoc nisi eēt aliq̄d obiectū ita adequatū actui q̄ non excedēt nec posset excedi p̄ istū actū sicut ē respectu act⁹ sui fōte ita nō est in ꝓposito.. Exēplū huius est in motu et termio q̄ distinctio termini mot⁹ ꝓcludit distinctionē in motu ꝑt mot⁹ ē forma fluens si illa forma sit eiusdē rōnis cū forma terminate motū: ꝛz nō oz̄ vnitatem termini motus ꝓcludere vnitatē motus. qa idē vbi ois pōt acq̄ri diuersis motib⁹ ꝛz spēz vt ī motu circulari ⁊ motu recto q̄ sint incōpabiles ꝑm phs. 7. phi. Ad scām ꝓbationē dico q̄ Aug. de ciui. li. 22. c. i°. dicit q̄ q̄cq̄d scia ꝓp̄rehēdit. scientis cognitione finit. qō nō est intelligendū q̄ absolute finiat: q̄ tūc deus nō cōp̄rehēderet se ꝛz finitus cognosceret: qa respectu ei⁹ se hz ac si eēt finituz. vī enim solus ille intellectus ꝓp̄rehēdere aliq̄d intelligibile cuius tāta ē perfectio ī intellectualitate q̄tā est pfectio vel itelligibilitas intelligibilis vt possit itelligi. ⁊ ideo ibi est cōmēsuratio ⁊ adequatio. ⁊ ꝓpter hoc neutrū ē respectu alterius exceedēs: ⁊ ita vtrūq̄z. q. finitū ē alteri. q̄ simplr̄ adequatū: sicut ꝓpter equalitatē ꝑsonaꝝ diuinorum posset dici vna ꝑsona finita alteri. q̄ non excedens eam: ⁊ tm̄ simplr̄ nō est finita: q̄ ergo nullus intellect⁹ creat⁹ pōt hz̄e tantā intellectualitatē neq̄ in actu p̄mo neq̄ in actu secūdo quāta est intelligibilitas dei vt obiecti īmo ī infinitū excedit. ideo nullus talis intellect⁹ creat⁹ ⁊ si videat q̄cūq̄z visibile ex pte dei pōt ipm̄ ꝓp̄rehēdere q̄ nō ē cōmēsuratio hīc inde. Ad 3m̄ dico q̄ lumē req̄rit̄ sed nō aliud lumē ab ipso obiecto. q̄n obm̄ supplet sufficienter vicē lumi nis. q̄. n. ī tellectiōe nāli lumē fit aliud ab obo: hoc est ex impfectiōe obiecti: duplicit̄: vel q̄ nō ē sufficienter motiuū vl̄ q̄ nō ē actu ītelligibile. vñ ī talibus similib⁹ ex pl̄alitate ī iperfectis nōz silitudo ad ꝓcludēdū ī ipfectis: q̄ q̄ fūt dispsa ī iferiorib⁹ q̄nz sī vnita ī supiōib⁹ ⁊ maxie ī supmo q̄ ptinet ois vnitiue. Ad

4m̄ pt̄ m̄dēt p idē q̄ silr̄ indo nō z̄ dā actu nāli ⁊ supnāli ꝑ̄ potest tm̄ aliter dici vz̄ q̄ actus pfectissim⁹ cogniti onis pōt elici a potētia sine habitu p̄cedente pōt. n. itellect⁹ pfectissime cognoscere q̄dditates ⁊ terminos aīi omnē actū intellectus ꝓplexū ⁊ eos ꝓponere adinuicē ⁊ ex rōnib⁹ eoꝝ cōcludere veritatē cōplexionis p̄ncipij. q̄ ꝑm phꝝ. p̄mo posterioꝝ. p̄ncipia cognoscimus inquātū terminos cognoscimus. q̄ pfectissime assentiē p̄ncipio ex terminis ei⁹ ante omnez habitū genitū lz talē assensū sequat̄ habitus ille ⁊ habit⁹ ē aliquo mō necessarius ad pfectionē nāe nostre q̄ in nobis nō posset manere notitia p̄ncipij aliquo mō cessante illo actu nisi maneret ille habit⁹ p̄ncipij. ⁊ ita post intellectionē p̄ncipij eēt aliq̄s adeo in potētia essentiali ad intellectionē sicut p̄us. Silr̄ potest dici de scia ꝓclusionis que est ex p̄ncipijs intellectis ⁊ ꝓclusiōe illata ex eis ꝑsyllogismū pfectū qui ex se est euidēs. ꝑ illā diffinitionē syllogismi pfectu p̄rimo p̄oz̄ū. qui. s. nullius eget vt appareat necessitas eius hoc est vt sit euident necessarius ex notitia p̄ncipioꝝ ⁊ euidētia illationis necessario assentiē ꝓclusiōi ita q̄ p̄mū circa ipsā ꝓclusionē est ipm̄ scire. ⁊ ex hoc sequit̄ sciētia que ē habit⁹ cōclusionis ⁊ ita nō ꝑ supponit̄ actui pfecto sed sequit̄.

Ad secūdā questionē dicit̄ q̄ nō potuit videre oia que videt verbū q̄z q̄tō cā pfectius videtur tāto plēs effect⁹ possunt videri in ea ⁊ ecōuerso sicut ꝛz de p̄ncipio ⁊ ꝓclone. q̄z q̄tō p̄ncipiū pfectius videt tāto plures cōclones vident in eo. q̄ potēs videre oēs effect⁹ in cā p̄ma pōt ꝓp̄rehēdere ipam nullus intellect⁹ creat⁹ pōt 2m̄ q̄ nec p̄mū. Distingui tur q̄ de scia dei. q̄z quedā est simplicis notitie que ē respectu possibiliū ⁊ actualiū. ⁊ quedā ē scia visionis que est tm̄ respectu habentiū exīt̄iā in aliqua pte tēporis. oia cognita scia visionis ponit aīa xp̄i cognoscere in verbo. nō aūt oia cognita scia simplicis notitie. Cōtra rōem huius pōis arguit̄ sic. si ipi. a. cōueniāt. b. ⁊ c. ordinate ita. q̄. b. sit tota rō respectu. c si intelligēs. b. nō ꝓp̄rehēdit. a. mlto magis intelligēs. c. nō ꝓp̄rehendit. a. ex m̄ de sbo diffinitōe ⁊ passione. si intelligēs diffinitionē nō ꝓp̄rehēdit sbz neq̄z inteligēs passionē ꝓphendit illud vel ꝑmedio accipiat̄ passio p̄oz̄. ⁊ ꝑ 2° passio remotōr̄que ineſt ꝓrationē passionis p̄oris ꝑz ibi ꝓpō. sed respectu dei esse infinitū intēsiue ⁊ esse in quo infinita possibilia relucent se hūt ordinate. ita q̄ q̄ ē ifinit⁹ ītēsiue: iō ifinita possibilia relucēt i eo ⁊ ita ī infinita possibilia pōt ꝛz ſ ecōuerso. ꝛz cogscēs ipsum sō rōe infinitatis intēsiue nō ꝓpter hoc ꝓp̄rehēdit ipm̄ ex dictis in. q. p̄cedēti q̄ multomagis cognoscēs infinita possibilia que relucēt in eo siue ei⁹ infinitos effect⁹ nō ꝓp̄rehēdit eū. Ꝑ̄terea cognoscēs vnū effectū ī verbo nō ꝓp̄rehēdit illū nec verbū vt est cā illius q̄ quotcunq̄z effectus cognoscat nullū eoꝝ cōp̄rehēdet nec verbū vt ē cā alicuius eoꝝ: igit̄ multomagis nec simplicit̄ cōp̄rehēdat cām si oēs effectus eius cognoscat. Ꝑ̄terea illud exēplū de cōclusione ⁊ p̄ncipio accipit falsuz cā. n. inquātū cā nullā pfectionē accipit a causato q̄ nāliter est ꝓr eo. q̄ cognitio p̄ncipij vt ē cā cognitionis cōclusionis nullo mō ꝑficitur per cognitōnē cōclusionis que ē ab ea in esse. Cōfirmat̄ rō. accipiat̄ aliq̄d p̄ncipiū vt notū in aliquo gradu. ⁊ quero vtrū ꝑ ipsū pōt aliqua cōclusio cognosci ita q̄ maneat cognitio p̄ncipij in intellectu p̄cise non aucta aut nō. sic habet̄ ꝓpositū: quia cognoscens conclusionez ex p̄rincipio non perfectius cognoscit p̄rincipium ⁊ sicut de vna conclusione ita de quibuscunque inclusis in ipso p̄rincipio. Si non. ergo istud p̄ncipiū vt in hoc gradu cognitū nō est p̄ncipiū quia respectu nullius cōclusiōis q̄ est falsū. Istud etiā

s. Tho. p̄ma p̄te sūme q. 12. ar. 8. ⁊ 3ª p̄te. q. 10. ar. 2.

cõfirmaꝫ ꝑ phy. ꝓmo posterioꝝ. vbi vult ꝙ oporteꝛet tñ cognoscere de sbo qdest ꝓpter qd respectu passi onis ⁊ ꝓdicati ⁊ rõ est qꝛ in rõe ⁊ quidditate subiecti virtualiꝫ includiꝫ tota rõ scientie nec ꝑ ipsã demõstrationẽ acquiꝝ aliquo mõ de sbo quid est imo totaliꝫ ꝓsupponiꝫ. sed tñ ꝑ demõstrationẽ acquiꝝ cognitio passionuꝫ inhereñtiũ sibi ⁊ ita erit de ꝯclusiõe respectu ꝓncipij ꝙ cognitio ꝓncipij totaliꝫ ꝓsupponitur demõstrationi ⁊ in nullo pfectioꝛ acquiꝝ ꝑ demõstrationeꝫ. Ad argm ġ põt dici ꝙ i ipo ẽ fallacia ꝓñtis. lz n. pfectius cognoscẽs cãm possit plura cognoscer qñ est eã pfectius repꝛesentãs cãtã nõ tñ ecõuerso qꝛ potest stare cognitio ꝓncipij ise nõ aucta. cõclusionib⁹ plurib⁹ ex ipo elicitis ⁊ ita de cã ⁊ effectibus pluribus cognitis. Cõtra distictionẽ illaꝫ qua soluiꝫ quelio de duplici scientia visionis ⁊ simplicis notitie arguo. qꝛ intellect⁹ anime xꝑi posset cognoscere in v̄bo aliquod futurũ possibile. ġ nõ pꝛecise ponit eiter minus in cognitione eoꝝ que deus nouit scietia visionis. assumptũ ꝓbaꝫ qꝛ etiã verisimile ẽ alias animas visuras in verbo ipm posse creare aliquid qõ nõ creat etiã distincte. ⁊ ita multomagis hec anima poterit videre aliquod possibile in verbo. Pꝛetea possibile est vt videat in verbo aliquod possibile ⁊ qua rõe vnũ ⁊ aliud ġ ad vitãdũ infinitateꝫ opꝫ aliũ terminũ ꝑfigere ꝯꝫ includẽdo actualia ⁊ excludendo possibilia.

Aliter respondet ad questionẽ distinguẽdo ꝙ itellect⁹ anime christi potuit in verbo videre omnia habitualiꝫ nõ aũt actualiter. Secundũ mẽbꝛũ ꝓbaꝫ qꝛ v̄tus infinita nõ põt in plura ꝯꝫ in infinita oba si ġ virtus finita posset in infinita virt⁹ finita equareꝫ v̄tuti infinite: qõ est incõueniẽs. ergo ⁊c̃. Pꝛeterea v̄tus finita distinctius videt duo ꝯꝫ tria. tria ꝯꝫ quattuoꝛ. ⁊ sic ascendendo minus distincte videt mille ꝯꝫ centũ. ġ in infinitũ plura in infinitũ indistinctius videt ꝯꝫ pautioꝛa. sed in ifinitũ indistinctius aliquo gradu finito videre ẽ ⁊ nõ videꝫ. ġ ⁊c̃. Pꝛeterea infinitas extẽsiua ꝓsupponit infinitatẽ intẽsiuã scõm Auerro. de substãtia oꝛbis. ꝛz aia christi nõ potuit habere infinitatẽ intẽsiuã cũ sit creatura ⁊ quoddã finitũ. ġ nec extensiuã ad finita oba.

Contra istud ⁊ ꝓmo cõtra ꝓmã partẽ positõis de habitu: si intelligaꝫ ꝙ vnus habit⁹ sit rõ intelligẽdi infinita obiecta ꝛb videt impossibile: ⁊ hoc sub suis ꝓpꝛijs rationib⁹ quia tũc sequereꝫ talẽ habitũ esse intensiue infinitũ sicut ꝓbatũ ẽ li. 2°. di. 3. q. vlti. de illo habitu quẽ alig ponũt in angelis repꝛesentatiuuꝫ quãtũ est de se infinitoꝝ obiectoꝝ. Nõ si dicas super istũ habitũ tantũ infundari infinitos respectus ad infinita obiecta ꝛb posset fieri sine infinitate fundameti. Cõtra hoc arguiꝫ. qꝛ tũc scõm hoc ꝛm mẽbꝛũ cõtradiceret ꝓmo: per hoc enī ponit fundare infinitos respectus vt nõ sequereꝫ aliqua infinitas fũdamenti in se. ġ a simili nõ est incõueniẽs ꝙ aliquis actus sit infinitoꝝ actualiꝫ ꝑ infinitos respectus ad infinita obiecta ⁊ tamẽ ꝙ acus nõ sit in se infinitus.

Illud etiã de respectib⁹ nõ ꝯcludit qꝛ aliqui respectus possunt fundari sup idẽ: ⁊ alig nõ. si enī essent infinite albedines sup istã nãm albedinis fundarentꝫ infinite similitudines: qꝛ vnitas ipa nãe que est ꝓxima rõ fundãdi similitudinẽ quãtũ est de se posset esse in infinitis. sed relationes alicuius ꝑdicamẽti essentialiter nõ possũt esse infinite ad posterioꝛa essentialiter maxie qñ illa ꝑdicabilitas ẽ pfectionis puta efficiẽtie vel finalitatis qꝛ quãto aliqd simul põt esse talis cã pliũ tãto ẽ pfecti⁹ ⁊ ita si põt ee simul infinitoꝝ põt simul esse infinitũ. tales aũt sunt respectus habit⁹ ad obm vt ꝓmo cognitũ. qꝛ obm est rõ quare habitus habet ꝓmo esse. Pꝛeterea ꝙ ꝓm mẽbꝛũ ꝓtradicat ꝓmo. ꝑ° qꝛ omnis habit⁹ vnus in vno intellectu põt habere actũ adequatũ: vel actus adequatos illi habitui vel intellectui in quo ẽ qꝛ omnis cã totalis finita põt intelligi habere effectũ adequatũ vel effectus adequatos. Iste effect⁹ vnus adequat⁹ si ponaꝫ erit vnus oĩm obiectoꝝ vel effect⁹ plures si ponanꝫ qꝛ habit⁹ ponit esse omniũ in actu ꝓmo ⁊ ita act⁹ sedus erit etiã omniũ. vel ergo habit⁹ ẽ infinitus: qõ est ꝓpositũ ex vna parte ⁊ ita sequit infinitus actualis sic̃ hitualis vel act⁹ vn⁹ qui esset infinitoꝝ vel plures qui essẽt respectu infinitoꝝ obiectorũ nõ essꝫ infinit⁹ vel infiniti qõ est ꝓpositũ ex alia parte. nõ. n. ex totali cã finita põt ꝓcedere effect⁹ adequatus infinitus vel effectus adequati infiniti.

Tertio mõ põt dici ꝙ aia christi actualiꝫ videt omnia in verbo que videt verbũ quod declaraꝫ: qꝛ qcũqꝫ intellectus ẽ receptiu⁹ notitie cuiuscũqꝫ obiecti: qꝛ ẽ toti⁹ entis ⁊ ꝓ ꝓñs ad qõcũqꝫ intelligibile hꝫ desideriũ nãle: ⁊ si qõcũqꝫ cognosceret ⁊ in hoc pficereꝫ nãl. ⁊ sicut dico de notitia illa. ſ. in genere ꝓpo. ita de visiõe in verbo. qꝛ illa est pfectissima notitia possibilis hẽri de obiecto: qlibet ergo intellectus est receptiuus cuiuslibꝫ visionis in verbo. ⁊ hoc loquẽdo diuisim. ergo ⁊ cõiunctiꝫ qlibꝫ intellect⁹ est receptiu⁹ simul visionũ in verbo respectu omniuꝫ obiectorum. probatio consequentie. cui cumqꝫ potest quodlibet ineſſe si ei possunt simul duo ineſſe. quia non opponũtur. ⁊ infinita talia simul possunt eidem ineſſe. quia nulla ẽ ratio impossibilitatis vel incõpossibilitatis: est magna respectu infinitorũ ꝯꝫ duoꝝ: quodcũqꝫ enīꝫ illoꝝ potest per se ieſſe ⁊ quodcũqꝫ cum quocunqꝫ potest simul ineſſe: quia non opponuntur. ⁊ quotcũqꝫ simul possunt ineſſe. qꝛ ex pluralitate inherentium nõ sequitur noua impossibilitas. ⁊ sic sequitur ꝓpositum. sicut enim visio in verbo respectu cuiuscũqꝫ obiecti potest ineſſe anime christi: ita ⁊ visiones duoꝝ obiectoꝝꝫ simul. quia nõ repugnant. aliter non posset se videre beatã ⁊ aliquid aliud in verbo. ⁊ ita cuꝫ semper videat se beatam in verbo: nũqꝫ posset aliquid aliud videre in verbo, nec quecũqꝫ multitudo ponit nouam ipossibilitatem patet nec nouã oppositionẽ. qꝛ eẽt oppositio illa eẽt alicuius ad aliquod respectu cuiuscunqꝫ intellectus Nec ista infinitas ẽ incõpossibilis itellectu creato. ꝓbo qꝛ receptiuũ ꝯꝫ ꝓpꝛaꝫ rõnẽ recepti nõ ẽ in se pfecti⁹ si sit i actu ꝯꝫ suas põs ꝯꝫ si sit in põ respectu act⁹ qõ appet qꝛ ipi act⁹ sũt extra rõnẽ receptiui: ⁊ ꝓꝫ in exẽplo de mã ⁊ forma. ġ intellect⁹ nõ cõcludiꝫ eẽ pfectioꝛ si est in actu ꝯꝫ oẽs omnes suas potentias passiuas. ꝯꝫ qñ est in potẽtia ad illos actus. Sed intellect⁹ est simul in potẽtia ad ifinitas visiones. patet. n. ꝙ ẽ in potẽtia ad quẽcũqꝫ actũ ex nã sua ⁊ sil in potẽtia ad oẽs. ġ si eẽt i actu ꝯꝫ oẽs istos actus nõ sequereꝫ tũc maioꝛ ifinitas ꝯꝫ mõ. Nõ si dicas ꝙ non est capax oĩum simul. falsuꝫ ẽ quia simlr ẽ in potentia ad oẽs. ergo simul põt hꝫre omnes in actu cuꝫ non sit oppositio illoꝝ actuũ nec requiratur in receptiuo aliquid sibi repugnãs. Pꝛeterea sicut dicetur in sequẽti questione si anima christi nouit omnia singlaria i ꝓpo genẽ hẽ ꝑ spẽs ꝓpas: ⁊ ita ifinitas qꝛ singularia pñt esse infinita non plus autem repugnat itellectui infinitas visionũ ꝯꝫ spẽꝝ itelligibiliũ qꝛ ⁊ si visiões sint aliquo mõ pfectioꝛes specieb⁹. ñ tñ regrunt aliã rõnẽꝫ receptiui. Confirmatur ista positõ ꝙ etiam hoc sit de facto per illud Aug. xv. de trinitate. c. 17. fortassis non erunt ibi cogitationes volubiles. quod licet sit dubium de beatis. videtur tamen pꝛobabile de ista aia tanꝯꝫ beatissima ꝙ in ea nõ erũt tales cogitationes. ġ quecũqꝫ nouit habitualr põt noscere actualr. Hoc ꝓfirmaꝫ ꝑ Dama.

67.c. dicēte q̄ ista aīa habuit p̄sciam futuroꝝ cōtin gentiū. Hec aūt sciētia nō videt habitualis q̄: futura nō sunt nata cognosci siue inse siue in v̄bo nisi intuitiue. Preterea act⁹ scōs est perfectio: actu p̄mo. ⁊ ita eēt pfectio: si cognosceret se oia vidē actualiter q̄ꝫ si habitualr cognosceret. g̃ oz ostēdere impossibilitatē hui⁹ ad hoc q̄ pfectio ista defit isti aie. si ergo rōnes adducte ad hoc ꝓbandū sint solubiles. videt q̄ oppositū tanq̄ ꝓbabili⁹ sit tenēdū.. Preterea actus glie nō v̄r interrupt⁹ ⁊ iō nō q̄nq̄ citra vnū ⁊ q̄nq̄ citra aliud. igit̄ sit circa oia ⁊ ita actualiter.

Potest dici q̄ ꝯclusio ista posset poni duobus modis. vno mō q̄ aīa x̄pi hēret vnā visionē respectu v̄bi vt p̄mi obi ⁊ oiuz oboꝝ relucētiū in v̄bo vt scōario oboꝝ ad q̄ oba scōaria hērent respect⁹ distinctos. nec seq̄ret ifinitos act⁹ fundant respect⁹ huius. q nō eēnt nisi in potētia. ⁊ isto mō nulla ponit infinitas eē in actu. q: obm nō hz esse in actu. Alio modo posset poni q̄ respectu cuiuscū q̄ꝫ obiecti est ꝓpria visio ita q̄ eēnt simul infinite visiones recepte in actu a v̄bo cānte ⁊ ꝑm istā viā scōaz opz ponere aliq̄ infinita q̄ videt ꝯdicere multis auctoritatib⁹ pb̄oꝝ ⁊ scōꝝ. Si p̄mus modus ponit̄ ꝓpter hoc sequit̄ visionē illā eē formaliter infinitaz. sicut est visio diuina. ipsa. n. nō eēt cōprehēsiua p̄mi obi nec scōarioꝝ oboꝝ nec necessario ex perfectione sua eēt obiectoꝝ scōarioꝝ. ſz posset eē idē act⁹ dato q̄ eēt tm̄ p̄mi obiecti. sed visio diuina ex pfectione sua ē necessario sui ⁊ alioꝝ quoꝝ ē necessario ex pfectiōe sua. Sed dato q̄ posset recipe vnā visionē respectu infinitoꝝ vel infinitas visiones. dubiū ē an respectu illi⁹ vnius vel illarū infinitarū visionū si sint possit hr̄e iste ite⁹ creat⁹ rōnē p̄ncipij elicitiui. v̄r q̄ sic. q: inte⁹ elicit intellectionē vt ē p̄or nāliter intellectione. ſz p hoc q̄ aliqua intellectio ē elicita nihil pfectionis auferet sibi ptinēs ad ip̄m vt ē p̄or nāliter intellectione. igit̄ nec per vnā intellectionem elicitā auferet sibi potentia eliciendi aliā. Confirmat̄: q: quācūq̄ istarū infinitarū posset elicere sīt̄ue aliā nō eliceret ſz ꝛtunc aliam eliciat eque pfect⁹ manet in se q̄ntuz est alterius elicitiuus. g̃ pōt aliā elicere. Oppositum videt q: quecūq̄ virtus actiua finita pōt habere aliquē effectum adequatū intēsiue ⁊ extēsiue plures ita q̄ plures illis nō pōt simul cāre. igit̄ nullus ītellect⁹ creatus pōt elicere visiones infinitas. Et tunc ad p̄mam rōnem de p̄ortate elicitiui ad effectū esset dicēdū. q̄ aliq̄ō p̄us pōt habere aliq̄ posteriora vltra q̄ nō pōt simul. ⁊ ita ꝛz nihil sibi tollat̄ vt se vt ē p̄us p hoc q̄ causat vnū posterius non tame pōt simul qōcūq̄ causare.

Sed ista uia tertia nō plz neq̄ q̄ infinita videat elicitiue neq̄ simul recipiendo visiones. ſ. infinitas infinitoꝝ vel vnaz visionē infinitoꝝ pōt dici q̄ videt oia habitualiter. nō tm̄ actualiter exponēdo distinctionē hoc mō. q̄ p aliquē actū videt v̄bū ⁊ per illū actū oia relucētia in v̄bo sunt sibi p̄ntia actu p̄mo. ⁊ per hoc habitualiter notū. q: generaliter loquēdo illud dicitur habitualiter notū cuius est actus p̄mus sufficienter ostensiuus non est ergo aliquis vnus habitus in anima illa qui vnica sua ratione ostendat infinita. sed actus quo videt verbum primo est actus p̄mus quo sibi relucent oia que lucent in verbo. ⁊ hoc quia verbum est sibi manifestum vt speculum voluntarium repsentans omnia. 2m. ſ. q̄ nō actualiter declaratur q: experimur q̄ attentio circa plura obiecta est minus perfecta. ⁊ ideo videtur q̄ impossibile sit potētiam finitā pfecta attentione videre ifinita simul. Preterea si actualiter videret infinita perfectio illius aīe in infinitū excederet perfectionez alterius anime. quod

videt̄ incōueniens. ⁊ per hoc adduci pōt illud Auicē. 6. nā. par. 4. c. 3. q̄ in sāpia creatoris nō est occultatio nisi ꝑm receptibilia. q̄: lz verbum vt voluntarie ostendēs oia sit p̄sens volūtarie illi aie. ipsa tamen non pōt simul omnia recipere. sed quodlibz singulariū sigillatim. ⁊ ita pōt videre qō cūq̄ de numero infinitoꝝ ad qō se conuertit. Et si obijciat̄ q̄ ita pōt quilibet beatus videre quodlibet in verbo non simul. Dico q̄ verbum cuilibet alij beato est speculum repsentans determinata vltra que nō potest velle ordinate videre alia. sed huic est speculū repsentans omnia. ⁊ ideo ipsa pōt ordinate velle videre omnia quotcūq̄ infinitoꝝ ad que est in potentia p̄ pinqua ad videndum. sicut si essent sibi p̄sentia p ꝓprium habitum vel per aliquem actum p̄imum cognitiuū qui posset dici habitus.

Ad argumenta p̄ncipalia. Ad primū ꝓz quomodo posſz no scē infinita ordinate. Ad scōm ⁊ si ille illuminationes sint ordinate nō tamē ꝑm ordinē naturarum sed gr̄arū. ⁊ ideo p̄imo huic aie ⁊ ab hac illuminant̄ angeli. Ad confirmationē huius rōnis q̄ anima non est actiua. dico q̄ quātū ad illā actionem qua creatura dicit̄ illuminare creaturā aliā aia rationalis dicitur illuminare angelū sicut econuerso. q: in p̄ria anime btōꝝ habebūt eūdem modū loquendi alijs quē ⁊ angeli. ⁊ ideo si alicui aie reueleť p̄us aliq̄ veritas in v̄bo q̄ꝫ angelo poterit illuminare angelū de illa vitate. sicut angelus posset illuminare aīaz si p̄us esset reuelata angelo. Ad illud de cā ⁊ effectibus ⁊ proportione cāe ad effectus ⁊ p̄ncipij ad cōclusiones patet ex improbatione illius opi.

Ad illa p̄secūda opi. q̄ nō possit videre infinita. Ad p̄mum cū dicit̄ q̄ virt⁹ infinita nō plus posset q̄ꝫ videre infinita ꝛz sit verū extē siue nō tm̄ est verū intēsiue. posset enim ꝛz pfectius videre illa q̄ꝫ aliq̄ virtus finita q: act⁹ eius eēt intēsior ꝑm pfectionē ⁊ virtutē maiorē potētie. Ad aliud cum dicit̄ q̄ in infinitū indistinctius videret infinita. potest dici q̄ videre infinitū indistinctius respectu plurium non necessario est ex parte intellectus vt receptiuus. sed solum vt elicitiuus. posset enim recipere visiones eque distinctas pluriū sicut paucoꝝ. ⁊ ita si ratio valeret: concluderet solum q̄ intellectus non possit esse elicitiuus respectu infinitarum visionum sed potest dici q̄ nec hoc concludit. q: ⁊ si de facto intellectus noster indistinctius intelligat plura q̄ꝫ pauca. hoc tamen non necessario conuenit sibi de ratione sua qua intellectus est prior actu eliciro. sed ex aliquo concomitante. quod nō est necesse ponere in intellectu x̄pi. Ad ꝛm infinitas extēsiua ad aliq̄ vt ad formas recipiēdas nō ꝯcludit ifinitā entitatē receptiuā sic ꝓz de mā p⁹ si eēt receptiua ifinitarū formarū imo magis ꝯcludit entitatē ifinitā. ſz infinitas extēsiua ad aliq̄ vt ad effect⁹ sīt̄ cābiles ꝯcludit ifinitatē intēsiuaz eo q̄ talis pluralitas ꝯcludit maiorē pfectionē in eo qō ad plā se extēdit nō ita de receptiuo. si tm̄ ītellect⁹ ponit̄ elicitiuus infinitoꝝ. dico q̄ nec illa ifinitas extēsiua ꝯcludit infinitatē intēsiuā inte⁹. ſz obi. q: obm est causa p̄incipalis actiua respectu illarum visionum ⁊ non ītellectus.

Ertio q̄rit̄. vtꝝ aīa x̄pi nouerit oia in gr̄ia ꝓp̄ria. ⁊ arguit̄ q̄ non

t Luc. 2. Jesus ꝓficiebat etate ⁊ sapia corā deo ⁊ hoīb⁹. q̄ si exponat̄ q̄ ꝓfec̄ ꝓz apparētiā. ꝯhē Almb. 4. de. l. l. ⁊ ponit̄ in di. p̄cedēte i l̄ra. vbi ipse ꝯcludit fuisse i x̄po aliquē aliuz sēsū q̄ꝫ dinū. q: ꝓz aliquē sēsū ꝓfecit ñ aūt ꝓz dinū. ſz hec ꝓbatio nihil valēt si debēt itelligi solū ō pfectu ꝑm apparētiā. q: ēt ꝑm inte^m diuinū posset plus ostē

sapia. ℙrꝛeꝛea ad hebꝛe. ꝓ°. didicit ex his q̄ passus ē obediētiā. ℙrꝛeꝛea fuit nō tm̄ apl̄oꝛ ꝛ btūs sz̄ ēt viatoꝛ. igit̄ habuit cognitionē cōpetentē viatoꝛi. illa autē ꝑm q̄ determinat pbs. ꝑmo metba. ꝛh. posteriuꝫ in fine ē ex multis actib⁹. g̃ ꝛē. ℙrꝛeterea fuit rōnalis igit̄ potuit in actū cōpetētē rōnali vt rōnale talis ē discurrere a notis ad ignota. ꝛ ita per notitiā taliuꝫ ignotoꝛ discurrēdo potuit discere aliq̄d nouū. Cōtra nullā ignorātiā habuit ꝑm magr̄m q̄ nō expediebat nobis xp̄m assumere defectū illū. ℙrꝛeterea angeli nouerūt oia in genē ꝑꝛio. g̃ multo magis anima xp̄i. oia ista q̄ vt supius dictū ē fuit pfecta sūma perfectione supnāli ꝛ pari rōne summa pfectione nāli.

Th. 3. pte q. 5; ꝛ. q. 21ª. **Hic distinguitur** de cognitione infusa ꝛ acq̄sita. ꝛ q̄stuꝫ ad ꝑmā nouit oia per aliq̄ infusa. puta p spēs itelligibiles a deo infusas. ꝛ quo ad hoc nō potuit pficere. sz̄ q̄stū ad cognitionē acq̄sitā potuit pficē. qō ꝓbatur q̄ habuit intellectū agētē ꝛ posibilē sicut ꝛ nos quoꝛuꝫ opatiō ꝑꝛia est abstrahere hꝰ ispēs itelligibiles ꝛ illas recipe. igit̄ in hoc poterāt ille potētie in xp̄o. spēs sūt itelligibilis vl̄ ē scia obi vel est p̄ncipiū necessarium sciēdi. Cōtra ꝛclusionē arguit̄ ex dictis opinātis q̄ ꝑm eū duo accētia eiusdē spēi nō p̄nt ee simul i eodē subo. sz̄ cognitio infusa vel acq̄sita rei in ꝑdicamēto genere sunt eiusdē spēi. Et si dicat q̄ p̄nt distingui specie sicut matutina ꝛ vesptina distinguūtur spē. Cōtra ille cognitiones nō distinguūtur spē ꝑm eos ex intellectu. nec ꝑm ꝑꝛiā rōnē obi vt. s. est p̄ns in se ꝛ in vbo sint due cognitiones. vesptina. s. ꝛ matutina acq̄sita ꝛ infusa dicunt hēre idē obm ꝛ solm differūt penes cās efficiētes. sicut hō creatꝰ ꝛ genitꝰ nāliter. sed talis di. cārū nō distinguit cognitionē formalr̄ ꝑm Aug. ad deo grās. ꝛ Ambr. de incarna. difpitas oꝛtus nō facit di. nc. vt pz̄ de Adā ꝛ nobis. ℙrꝛeterea cōtra ꝛclusionē i se. ꝛ sic due cognitōes eiusdē spēi p̄nt simlr̄ ee in eodē. nō tm̄ due pfecte eiusdē obi. ꝛ ꝑm eādez rōnē q̄ aut vtraq̄ illarū cognoscit obm pfecte quātū ē cognoscibile. ꝛ tūc altera supfluit aut nō. ꝛ tūc neutra ē pfecta. Cōtra rōnē. q̄ tūc btūs cū hēat intellectū agētē ꝛ posibilē poterit tūc acq̄rere sciam. ꝛ potentia augmētatiua ꝛ alie pōe q̄ erūt in btis eiusdē rōnis cū nris poterūt hīe actꝰ suos btūs mō potuit augmētari sicut ꝛ adā in statu innocētie potuit augmētari. Ex his istātijs ꝛ ꝓsilib⁹ pz̄ q̄ hec ꝓpō ē falsa. pōe pfecte i quocūq̄ p̄nt in actꝰ suos. h̄. n. solū ē verū de impfecto q̄ ē in pō ad t̄minos actionū illarū potētiarū. sz̄ si aliquo agēte p̄ueniēte illaꝰ pōs īducti sūt termini ad quos p̄nt ee actiones istarū pōrū nō poterūt agē ad illos t̄minos nō ꝓpt̄ iperfectionē sui sz̄ ꝓpt̄ pōnē t̄mini ab aᶜ nec ꝓpt̄ h̄ sūt negāde ee in nā q̄ sūt simplr̄ pfectiones nāe siue ille hēāt ad t̄minos ab illis siue aliūde.

Dē. q° 5. q. 14 Si poneret alia opi. q̄z hec aia nouit oia in habitu mō que ponit hītꝰ in angelo vt sufficiēs ratō ad cognoscēdū oia hītualr̄ ita improbat hec opi. de aia xp̄i sicut improbata ē de angelis in 2°. di. 3. quomodo angelus cognoscit se.

Ad questionem pōt dici q̄ duplex est cognitio. s. abstractiua ꝛ intuitiua. q̄ di. ꝓbata fuit in. 2. li. di. 3. q. 9. ꝛ vtraq̄z cognitione pōt cognosci tā nā vt p̄cedit singlitatez q̄z singlre vt h̄. De cognitione abstractiua q̄. s. ē obiecti siue singlis siue vlis pōt dici q̄ illa anima nouit oia vlia siue qdditates habitualr̄ p spēs infusas. qa cū illa notitia sit pfectionis in intellectu creato. eo q̄ sit passiuus respectu cuiuscūq̄z obi intelligibilis. qz̄ñ hz̄ in se pfectionē omniū intelligibiliū ꝛ carētiū perfectione sibi posibili respectu alicui⁹ obi sit impfectōis in intellectu. vī probabile attribuere huic intellectui pfectionē respectu omnis intelligibilis q̄ls attribui

tur angelis cū nec illa repugnet intellectui creato nec sit impfectio in eo. nec ēt incōpossibilis cognitioni in vbo q̄ ponit cōpetere huic anime. qz̄ ꝑm Aug. 4. super gen̄. lōge an̄ finē sil̄ stāt cognitio in vbo ꝛ cognitio in ꝓpꝛio genē. sz̄ h̄ mō. s. abstractiue ꝛ habitualr̄. vel nō nouit omnia singlia sub ꝓpꝛiis rōnib⁹. puta si non hz̄ spēs infusas nisi qdditatū qz̄ ille nō sūt rōes cognoscēdi singlia sub ꝓpꝛiis rōnib⁹. sicut. n. vle nō dicit totā entitatē singlīū sic nec cognoscibilitatē. ꝛ ita q̄ō est ꝓpꝛia rō cognoscēdi vle nō ē ꝓpꝛia rō cognoscēdi ꝓpꝛie ꝛ distincte singulare. vel si ponit cognoscere habitualr̄ ꝛ abstractiue singlia q̄stū sūt cognoscibilia ab intellectu creato. ꝓcedēdū ē cuilibet singlis ꝓpꝛium ee spēm in intellectu illo ꝛ ita plures spēs eiusdē spēi. ꝛ ēt infinitas spēs infinitoꝫ singulariū possibiliū. Q̄ō si alicui nō vr̄ attribuēda huic aie cōfusa cognitio tm̄ singlīū possibiliū nec distincta īfinitoꝫ siue p spēs infinitas siue finitas pōt dici q̄ hec aia nouit habitualiter ꝛ abstractiue aliq̄ singularia p ꝓpꝛias spēs ifusas ꝛ aliq̄ nō nouit habitualr̄ pōt tñ noscere illa habitualiter si illa fiāt i exīstia reali eo mōquo dictū fuit. 2. libro di. 9. q̄ angelus pōt acq̄rere notitiā aliquoꝫ obo rū ꝑ actionē illoꝫ in intellectu suo. nec tñ oz̄ ponē aiaz illam noscē actualr̄ qdditates nec singlia oz̄ ponere istā aiam noscere sil̄ actualr̄. qz̄ notitia actualis in genere ꝓpꝛio ē ꝑm virtutē nāle ipsi⁹ inteꝫ in se. nō autē pōt inteꝫ finit⁹ ad q̄cūq̄z eba simul distincte p̄cipiēda ꝙuerti vtute nāli. Loquēdo tñ de cognitione intuitiua q̄ ē de nā vel de singulari vt ꝙcernit actualē exīstiam. Dico q̄ illa ē vel pfecta q̄lis ē de obo vt p̄ntialiter exīs vel impfecta q̄lis est opi. de futuro. vel memoꝛia de p̄terito. hoc mō nō nouit oia ēt habitualiter in vbo qz̄ ebm illo modo nō est cognoscibile nisi actualr̄ vt ē p̄ns in se. vel in aliquo in quo hēat ee pfectius q̄z in se. sed cognoscere isto mō nō ē cognoscere in genere ꝓpꝛio. nō enim ēt nata sic cognosci sessio petri nisi ēt p̄us in se. ꝛ iō cū multa oba nō fuerit nec ee potuerint p̄ntia illi intellectui ꝑm exīstiā actualez illoꝫ nō potuit habere notitiā intuitiuā. Et si dicatur q̄ potuit hāc habere p spēs infusas cognitionē omnium exīstē ꝑ quacūq̄z dr̄ia tpis. hoc falsum ē Tum qz̄ spēs infusa repñtat obm vt abstrahit ab actuali exīstia. qz̄ eodē mō repñtat siue obm exīstat siue ñ exīstat ꝛ p ꝓns est rō cognoscēdi exīs vt exīs. Tū qz̄ vitates cognoscibiles cognitione intuitiua de exīstib⁹ vt exīstētia sunt. s. vitates cōtingētes nō p̄nt cognosci p spēcies q̄scūq̄z innatas qz̄ ex cognitione terminoꝫ ꝓtingētiū nō pōt cognosci vitas cōplexoꝫ cōtingētiū de illis terminis qz̄ illarū cōplexionū vitas nō includitur in terminis sicut in spēbus ē terminus alioꝫ includitur vitas necessaria cōplexionis scibilis. opz̄ igit̄ ꝓpter vitates cognoscibiles cognitione intuitiua que sūt vitates ꝓtingētes. ꝛ ꝓpter ipa exīstia in se actualiter cognoscēda hēre ipsa oba in se p̄ntia vt intuitiue possint cognosci ꝛ intuitiue in se videri. ꝛ hoc nō pōt fieri in ꝓpꝛio genere nisi ipsis reb⁹ in se ꝑm suā exīstiā p̄ntibus. ꝛ ita illa cognitio intuitiua in genere ꝓpꝛio actualis vel habitualis nō pōt dari illi anime de oibus ꝛ quo ad hoc necesse ē dicere q̄ ꝑfecit sē ꝛ alia. ꝛ alia oba alio ꝛ alio mō cognoscit. Silr̄ quātum ad intuitiuā impfectā qualis est opinio de futuro vl̄ memoꝛia de p̄terito finito q̄ relinquit ex ista pfecta. qz̄ de talibus plurib⁹ pfecte intuitive cognitis dere licte sunt plures memoꝛie qbus cognoscunt illa oba quātū ad cognitiones exīstie nō vt p̄ntia sz̄ vt p̄terita Et si obijcitur q̄ in genere ꝓpꝛio ex re p̄nte nō relinq̄tur nisi spēs intelligibilis in intellectu ꝛ in parte sensitiua vt spēs imaginabilis in virtute fātasiea. Hoc falsum est qz̄ de re p̄nte non tm̄ relinquit spēs sensibilis in fantasia ꝛ intelligibilis in intellectu. sed aliq̄ in

potẽtia memoratiua. ⁊ ille potentie cognoscũt obm sub alia ⁊ alia rõne. nam vna cognoscit obm ꝑ se absolute apprehẽdendo qdditatẽ eius. alia apꝑhendit obm vt in ꝓterito apprehẽsum. ita q apꝑhensio preteriti ẽ imediatũ obm memorie ⁊ obm imediatũ illius apprehensionis ꝓterite est obiectum mediatum recordationis. ita etiam põte aliquo sensibili sensu põt virtute illius cãri in intellectu duplex cognitio. vna abstractiua qua intellectus agẽs abstrahit spẽz qdditatis vt qdditas est a specie in fantasmate. que representat obm absolute non vt existit nũc vel tũc. ⁊ alia põt esse in sensu cognitio in intellectu intuitiua qua obm vt existens' coopatur intellectui. ⁊ ab hac põt derelinqui habitualis cognitio intuitiua in memoria intellectiua que sit nõ quidditatis absolute. sicut fuit alia pª abstractiua sed cogniti vt existẽs quãdo in ꝓterito apprehendebat vt preterijt. Hoc modo xps per experiẽtiam didicisse dicit multa. hoc est per cognitiones intuitiuas. i. istoꝝ cognitoꝝ quãtuz ad exĩtiam. ⁊ per memorias derelictas abeis.

Ad argumenta pz ad ꝑmum per hoc q̃ textus euãgelij nõ ẽ exponẽdus vt tñ profecit ꝑm apparentiã. q: ꝑm' augu. &z. q. q. 9. ꝓtra apollinaristas. euãgeliste narrant historias. ⁊ ideo verba eoꝝ vera sunt vt exprimunt ad lrãm nõ sic de alijs sermonibus tropicis scripture sacre. ⁊ hoc etiam declarat auctoritas Ambro. et apostoli ad hebreos. q: vere in eo aliquis sensus profecit. nõ q̃ aliquoꝝ cognitionẽ abstractiuã habitualẽ acquisiuit saltẽ non infusam sed intuitiuã tam actiualem q̃z habitualẽ. Ad illud ꝑmo metha. ⁊. ⁊. posteriorum dico q̃ illa cognitio quãtuz ad aliquid est necessitatis in nobis ⁊ aliquo modo nõ quo ad cognitionẽ intuitiuam semp est necessitatis. ⁊ quo ad hoc cõpetebat xpõ. q: fuit nobiscũ viator. q̃stum aũt ad cognitionẽ abstractiuã nõ semp est necessarius ille pceſſus q: hec põt haberi per spẽs nõ tñ abstractas sed infusas quibus habuit eam xps. ⁊ ideo quo ad hoc nõ fuit modus ille necessarius in xpõ sicut in nobis. Ad 3ᵐ dico q̃ discursus nõ semp facit acquirere cognitõnem de cõclusione ignota ad quã discurrit. sed vt sic vel illa cognitione vti prehabitã. ⁊ ita dico in ꝓposito q̃ xps potuit discurrere a p̃ncipijs ad conclusiões quarũ ꝑus habuit cognitionẽ habitualez. vel potuit addiscere ꝓclusionem sciẽtificã lz prehabeat omniũ notitiã quidditatiuã terminoꝝ que dicit scientia. 8. phy. ⁊. ⁊. de aĩa. lz proprie nõ sit habitus cõclusionis Et si obijcit cõtra ꝑmum membrũ. s. de cognitione abstractiua singulariũ ꝑm ꝓprias rõnes singularium siue oium ꝑm illam scõam viã. siue aliquoꝝ ꝑm tertiam quõ poterat cõpetere xpõ ⁊ nõ nobis cũ simus eiusdem spẽi cum eo ⁊ nõ possumus cognoscere singularia. Rñdeo ista negatio cognitionis singularium nõ est in nobis. q: repugnet intellectui nr̃o cognoscemus enim singularia sub ꝓprijs rõnib⁹ in patria sub eodẽ intellectu sub quo modo sumus vt deũ vt est in se ⁊ nosipsos aliter nõ essemus bti. sed ꝑ statu isto inte⁹ nr̃ nihil cognoscit nisi q̃ põt gignere fantasma. q: nõ imutat imediate nisi a fantasmate vel a fantasiabili. entitas aũt singularis nõ est ꝓpria ratõ gignẽdi fantasma. sed tñ entitas nãe p̃cedens illaz entitatẽ singularẽ. ipsa aũt entitas singularis non est nata mouere imediate aliquã potentiã cognitiuam nisi intellectũ. ⁊ q̃ nr̃m nunc nõ moueat est ꝓpter cõnexionẽ eius ad fantasiã. in ꝑria vo nõ est talis cõnexio. ideo ibi cũ erimus bti tunc hoc vt bñ intelligetur

Quarto queritur Utrum aĩa christi nouerit omnia pfectissime in genere proprio. Respondeo q̃ potest itelligi de

cognitione actuali vel habituali. de habituali dico q̃ pfectissime nouit. q: sicut positum est di. 13. istam aĩam posse habere summã grãm possibilẽ. reature. ita ꝓbabile q̃ habeat spẽs itelligibiles pfectissimas ꝑ quas intelligit q̃ habeat nobilissimas spẽs per q̃s pfectissime ⁊ habitualiter nouit res cognitione abstractiua. Si aũt queraꝝ de actuali tũc distinguẽduz est de cognitione actuali abstractiua ⁊ intuitiua quãtuz ad abstractiuã nõ põt perfectissime noscere ex capte q̃ inte⁹ ẽ cã ptialis respectu intellectionis. q: intellect⁹ su⁹ nõ est pfectissimus inte⁹ creatus. ⁊ quanto ista cã partialis ẽ impfectior. tñ itellectio ẽ impfectior. illa cognitio enim elicit ꝑm virtutẽ intellectus ⁊ obi pñtis sine miraculo spãli si tñ spẽs intelligibilis infusa alicuius obi in aĩa xpi ponit̃ tanto pfectior specie infusa cuiuscũq̃z intellectui quãto itellectualitas anime xpi deficit ab intellectualitate alterius itellect⁹: tunc totũ istud. s. intellectus aĩe xpi pfectiori cum illa specie infusa põt eq̃ri toti illi. s. intellectui alteri⁹ cuz sua specie. Et si totalis cã eq̃tur totali lz vtraq̃z ptialis sit diuisim inequalis vteraq̃z ptialis põt sequi effectus eq̃lis. De intuitiua cuz ibi obm nõ vt in specie agat. sed vt in se pñs ⁊ vt in se pñs est idẽ ⁊ eodẽ mõcum quocũq̃z opetur sequit̃ q̃ intellectus cuius intellectualitas est impfectior habebit illum actum imperfectionẽ intuitiuũ de cognitione intuitiua in verbo potest dici intellectus ille perfectissime videre. sicut ⁊ videt verbum.

Ysta ẽ di. 14. h⁹ tij lib. In q̃ magr̃ post q̃z egitõ plenitudine pfectõis xpi q̃stũ ad gr̃az ⁊ scientiã cõparat pfectionẽ in q̃stũ ẽ hois ad diuinaz. Et tria facit. Mã p° inquirit an xpi aĩa sciat oĩa q̃ scit de⁹ Secõ q̃re aĩa xpi nõ hẽat oĩpotẽtiã sicut hz oĩsciẽtiaz Tertio excludit quãdã obiectionẽ in ꝓriũ factã. Pri mũ facit vsq̃z ibi. Si vo q̃rit̃. Secũdũ vsq̃z ibi. Sed si aĩa illa. Tertiũ vsq̃z ad finẽ distinctionis. In spãli sñia magri stat in trib⁹ ꝓpõnib⁹ q̃rũ ꝑma ẽ hec. Licz pr̃ dedit xpõ ꝑm aĩam oẽm sciam eisdẽ tñ cõicare nõ potuit oĩpotentiã. Hãc magr̃ ponẽs q̃rit. Utruz aĩa xpi hẽat sciam seu potẽtiã eq̃lẽ deo. ⁊ vtrũ aĩa xpi scit oĩa q̃ scit de⁹. Et rñdẽdo dicit q̃ ꝑm quoꝝũdã opinionẽ aĩa xpi nõ hz eq̃lẽ sapiam cũ deo nec scit oĩa q̃ scit dus eo q̃ aĩa xpi sit creatura. ⁊ nulla creatura sit equalis deo vel possit eq̃ri deo. Et ꝓfirmat hoc auct̃e cassiodoro q̃ dicit. q̃ si aĩa xpi sciret oĩa q̃ scit de⁹. seq̃ret q̃ sciret seipam imo totũ mũdũ creare cũ h̃ sciat de⁹ sz h̃ ẽ absurdũ. ꝯ ex quo sequit̃. Postea ponit magis ẽ opionẽ ꝓpriã di. aĩam xpi p sapiam sibi gratis collatã in vbo cui vnita ẽ scire oĩa q̃ scit vbũ. i. de⁹. Et subdit q̃ q̃uis sciat oĩa q̃ de⁹ scit nõ tñ põt oĩa q̃ deus potest. Ex ista tñ oium scia aĩa xpi nõ equat̃ scire dei. q: aĩa xpi nõ ita clare scit oĩa sicut de⁹. Et ẽt lz equat̃ scientie dei quo ad numerũ scitoꝝũ nõ tñ equat̃ sibi in mõ sciẽdi. Nõ aũt apls dicit nemo nouit q̃ sũt dei nisi spũs dei: istis dictis nõ obstat imo arguit ꝓpositũ q: intelligit de spũ q̃ dat⁹ ẽ xpõ nõ ad mẽsurã. Et iaz magr̃ ꝓbat ꝓpm suũ talĩ rõne. Nullus aliqd scit q̃ aĩa ei⁹ ignorat. lz xps ꝑm oẽs doctores scit oĩa. igitur ei⁹ aĩa scit oĩa. Ad arg^m oppositeoppositiõis quo dr̃: q̃ si aĩa xpi sciret oĩa sciret creare mũdũ q̃ seipsã. Rñ det etenĩ q̃ aĩa xpi hz sciam creãdi: sz nõ potẽtiã. ga scit quõ mũdus ẽ creat⁹ ⁊ se eẽ creatã ⁊ ñ creãdã. Se cũda ꝓpõ ẽ hec. Cõcedim⁹ catholice xpi aĩaz nõ habuisse oĩpotẽtiã. Hec ꝓpõ ẽ scõa ps ꝓpõnis p̃misse. quã magr̃ insinuãs q̃rit. Cur aĩa xpi nõ hz potẽtiã oĩa faciẽdi sicut potẽtiã oĩa cognoscẽdi. Et rñdet q̃ hoc ẽ iõ q: fuit nãliter capax oĩs scie nõ tñ oĩs põe. Tertia p põ ẽ hec. Magr̃ ꝓcedit q̃ dei fili⁹ ꝑz q̃ hõ oĩpotẽtiaz q̃ñq̃z accepit. Hãc magr̃ insinuat auct̃e Ambro. dicẽs ꝛ̃p illo vbo Luc. j. Hic erit magn⁹ ⁊ fili⁹ altissimi

vocabit. dicit magnus erit. q; potẽtiã quã filiꝰ ẽ in ãliter hz hõ erat ex tẽpore accepturus. Ex ista auctoritate arguit sic. Si homo erat illã potentiã acceptur? vel igit psona vel natura. non psona. quia illa habet ꝛ semper habuit sapientiam illam. igitur natura. ꝛ p consequens anima. cum caro talis potentie nõ sit capax. Et rñdet q ly hõ in auctoritate illa supponit p psona xpi nõ inquãtũ ẽ psona dei sz hois. q̃ tñ vna ꝛ eaõ ẽ. sed sicut dicit psona filij dei que semp fuit hõ. psõa in tpe eẽ cepit. Sic persona filij inquãtũ erat futura psona hois erat potẽtiã illã ex tpe acceptura. tñ nãliter semp habuit ꝛ psona xpi omnipotentiã quodãmodo accepit. Et tñ in speciali.

De hominis defectibus quos assumpsit christus in humana natura.

Di.15. Illud quoq; pretermittendũ non est q dei filius naturam hominis accepit passibilem. animam passibilẽ carnem passibilem ꝛ mortalez Ut enim probaretur verum corpus habere: suscepit defectus corporis: famem: sitim ꝛ huiusmodi. Et vt veram animam probareẽ habere suscepit defectus aie. s. tristitiam: timorẽ dolorem: ꝛ huiusmodi. Dis autẽ sensus anime est. Non enim caro sentit. sed anima vtẽs corpore velut instrumento. Unde Augu. super genesim in li. xij. Non corpus sentit sz aia per corpus quo velut nuncio vtitur ad confirmandum in seipsa q̃ extrinsecus nunciatur. Sicut ergo anima q̃ foris est per corpus tanquã per instrumentum videt ꝛ audit. ita etiaz per corpus quedam sentit mala que sine corpore non sentiret vt famem ꝛ sitiz ꝛ huiusmodi. Unde non immerito defectus corpis dicuntur. Quedam autem per corpus imo etiaz sine corpore sentit vt est timor ꝛ huiusmodi. Sentit ergo anima dolores sed quosdam per instrumentum corporis. quosdam vo nõ Suscepit autem xps sicut veram naturaz hominis. ita ꝛ veros defectus hominis sed non omnes. Assumpsit enim defectus pene sed ñ culpe. Nec tamen omnes defectus pene. sed eos omnes: quos homini eum assumere expediebat ꝛ sue dignitati non derogabat. Sicut enim propter hominem homo factus est. ita ppter eum hominis defectus suscepit. Suscepit enim de nostro vt de suo nobis tribueret vt nostrum tolleret defectum. Suscepit enim nram vetustatem vt suam nobis infunderet nouitatem. Simplam ille accepit vetustatem ideſt pene. vt nostram duplam consumeret. i pene ꝛ culpe.

Aug. in li. d tri. de hois defectib9 quos assũpsit xps i humana natura,

Qualiter accipiendum sit illud quod ait Leo papa.

Tradit auctoritas q̃ dominus ñr in se suscepit omnia infirmitatis nostre preter peccatum q̃d nisi accipiatur de illis tñ que eũ sumere pro nobis oportuit nec ꝺe decuit. falsum eẽ pbabit. Nõ. n. assũpsit ignorantiã aliquã cum sit ignorantia q̃dã que defectus est nec pctm̃ est. s. ignorãtia invincibilis Nam vincibilis peccatũ est. Si tñ de his est que nobis expedit scire. Sunt enim quedam quoz scia non affert vel ignorãtia non impedit salutem ꝛ forte talium rerum ignorãtia defectus non est. Constat autem nobis eẽ ignorantiam atq; difficultatem volẽdi vel faciẽdi bonum. que ad miseriã nostram ptinent. Unde Aug. in li. iii. de libero arbitrio. Approbare inqt falsa pro veris vt erret inuitus ꝛ resistẽte atq; torquente dolore carnalis vinculi non posse a libidinosis operibus tpare nõ ẽ naturra instituti hominis. sed pena damnati. Ex qua miseria peccãtibus iustissime inflicta liberat dei gratia. q; sponte homo libero arbitrio cadere potuit non etiam surgere. Ad quaz miseriam pertinet ignorantia ꝛ difficultas quã patitur omnis homo ab exordio natiuitatis sue. nec ab isto malo quisquam nisi gratia dei liberatur. Ecce euidenter dicit hic Augustiꝰ. ignorantiam qua quisq; inuitus falsa pro veris approbat. ꝛ difficultatẽ qua non potest se tpare a malo. ad miseriã nram ptinere. ꝛ penã esse hominis. Hec autẽ rps nõ habuit. Nõ ergo accepit omnes defectus nostre infirmitatis preter peccatum.

Augu9.

Quod ignorantia talis ꝛ difficultas nõ sit peccatum

Sed forte aliquis dicet illa esse peccatum. Cui obuiat illud q̃d Augu. tradere videẽ hoc. s. deũ inculpabiliter añ peccatũ in exordio conditionis hoi potuisse inde re vt eẽnt ei naturalia. Ita in lib. retractatiõuz inqens. Ignorãtia ꝛ difficultas ẽt si eẽnt hominis pmordia naturalia. Nec sic eẽt culpandus deus sed laudãdus. Sz si hoc hõ in primordio naturaliter habuisset nunqd eẽnt i eo defectus ꝛ pene. Si defectus vel pena ei indicta fuisset añ pctm̃ iniuste cũ eo agi videretur si añ culpã sentiret penã. Ob hoc sane dicimus illa nõ fuisse defectus vel penas si naturaliter hoi infuissent. sicut nõ fuit homini ante pctm̃ nondũ gfaz adepto defectus siue pena ñ posse pficere. Sed postq̃ gfaz recepit per quã pficere potuit ꝛ ad tps pfecit. eãq; culpa sua post amisit simulq; profieiẽdi facultatẽ pdidit. defectus fuit ei ꝛ pena nõ posse pficere. s. maluz declinare ꝛ bonũ facere. Oẽs ergo defectus nostros suscepit christus pter peccatuz quos ei conueniebat suscipere. ꝛ nobis expediebat Sunt enim plura egritudinuz genera ꝛ corporis vitia a quibus omnino immuuis extitit.

Augu9.

Am

Quos enim defectus habuit vel ad ostensionem vere humanitatis vt timorem ⁊ tristitiam. vel ad impletionez operis ad quod venerat vt passibilitatem ⁊ mortalitatem. vel ab immortalitatis desperatione spem nostram erigendam vt mortem suscepit. Hos autez defectus non conditionis siue necessitate. sed miserationis voluntate suscepit. Aeros quidaz habuit defectus sicut ⁊ nos sed non eadez causa. Nos enim ex peccato originali hos defectus trahimus sicut apostolus insinuat dicēs Corpus quidem propter peccatum mortuū est. idest necessitatem moriendi habuit in se. Christus autem non ex peccato huiusmodi habuit defectus quia sine peccato est cōceptus ⁊ natus ⁊ in terris conuersatus. Sz ex sola miserationis voluntate de nostro in se transtulit veram infirmitatem sicut accepit verā carnez quam sine omni infirmitate assumere potuit. sicut absqz culpa eandem suscepit.

Qr sola volūtate hos ō fect⁹ suscepit nēcitate ꝓditōnis.

Auctoritatibus probat christum scōm hominem vere dolores sensisse ⁊ timuisse cōtra quosdam hoc negantes.

Sed quia nōnulli de sensu

in passione humanitatis christi male sensisse inueniuntur asserentes similitudinē atqz imaginem passionis ⁊ doloris christum hominē pertulisse. sed nullum omnino dolorē vel passionem sensisse. Auctoritatuz testimonijs eos conuincences indubitabile faciamus quod supra diximus. Prophetа Esa. di. Vere languores nostros ipse tulit ⁊ dolores nostros ipse portauit. Et veritas ipsa in euangelio ait Tristis est anima mea vsqz ad mortē. vbi ēt legitur. Cepit deus pauere ⁊ tedere. Prophetа etiam ex persona christi ait. Repleta est malis anima mea. Quod exponens Augu. ingt Non vitijs ⁊ peccatis sed humanis malis. idest doloribus repleta fuit anima christi quibus ipsa compatitur carni. Non enim dolor corporis potest esse sine anima. Dolere autez anima etiā non dolente corpore potest. Hos autez humane infirmitatis affectus sicut ipaz carnem ac mortem non conditionis necessitate. sed miserationis voluntate suscepit. Ambro. etiam in li. iij. de trini. ait. Scriptum est. Pater si possibile est transeat a me calix iste. Timet ergo christus. ⁊ dum Petrus non timet christus timet. Petrus dixit. Animam meam ponam pro te. Christus dicit. Anima mea turbatur. Utrūqz verum est: ⁊ rationis plenum qꝫ ⁊ ille qui est inferior non timet ⁊ ille qui superior est gerit timentis affectum. Idem in eodem. At homo turbatur. vt homo fleт. vt homo crucifigitur. per naturam hominis ⁊ tediauit ⁊ resurrexit. Non turbatur seius virtus. Non turbatur eius diuinitas sed turbatur anima scōm humane fragilitatis assumptionem turbatur. Hā qui suscepit animam suscepit etiam anime passionem. Non enim eo quod deus erat aut turbari aut mori Idem in eodem. Suscepit tristitiam meam. confidenter tristitiam nomino qui crucem p̄dico. At homo habuit tristitiam quam in eo suscepit affectu. mihi cōpatitur. mihi tristis ē. mihi dolet. Ergo pro me ⁊ in me doluit q̄ p se nihil habuit quod doleret. Doles igit dō mine Jesu vulnera mea nō tua. quia tu non p te sed pro me dolēs. Hieronymus quoqz i explanatione fidei ait. Nos ita dicimus hominem passibilem a deo filio susceptum vt deitas impassibilis permaneret. Passus est enī filius dei non putatiue sed vere omnia q̄ scriptura testatur scōm illud qō pati poterat. s. secundum substātiam assumptaz. Sz ergo persona filii susceperit passibilem hominem. ita tamen eius habitatione scōm substantiam suam nil passa est vt tota trinitas quam impassibilem necesse est confiteri. His aliisqz auctoritatibus perspicuū fit xp̄m vere passibilē assūpsisse hominem. atqz in eo defectus ⁊ affect⁹ nostre infirmitatis suscepisse. sed voluntate: non necessitate conditionis.

Hier⁹

Hic ponit que predictis aduersari videnē

Quedam tamen reperiun

tur in sanctoruz tractatibus que premissis aduersari videntur. Nam super illum locū ps. Clamaui ⁊ non exaudies. Augu. tradere videtur christum nec vere timuisse nec vere tristatuz eē dicens sic. Quomodo hic dicit qui peccatum non fecit nec inuentus est dolus in ore eius. sed de nobis corpore suo hoc dicit. Corporis enim sui idest ecclesie gerebat personam. sicut ⁊ alibi cum dicit. Transeat a me calix iste. pro nobis loquitur. nisi forte putat timuisse mori. sed non vere timebat dñs pati tertia die resurrecturus. cum arderet Paulus dissolui ⁊ eē cum christo. Non enim fortior est miles ꝯ imperator. Miles enim coronādus gaudet mori. ⁊ dominus coronaturus timet mortem. sed infirmitatem nostram representans pro suis infirmis qui timēt mori hec dixit. Vox illorum erat. Hiero. ēt ait. Erubescant qui putant saluatorem timuisse mortez ⁊ passionis pauore dixisse. transeat a me calix iste.

Aug⁹.

Determinatio auctoritatum.

Ne autem in sacris litte/

ris aliqua aduersa diuersitas esse putetur harum auctoritatum verba in hunc modum accipienda dicimus. vt nō veritatem timoris ⁊

De passione et ppõne timoris ⁊ tristitie.

tristitie vel propassionem sed timoris ⁊ tristitie necessitatem ⁊ passionem a christo remouisse intelligantur. Habuit enim christus verum timorem ⁊ tristitiam in natura hominis: sed non sicut nos qui sumus membra eius. Nos enim causa peccati nostri his defectibus necessario subiacemus. ⁊ in nobis sunt isti defectus sm propassionem ⁊ passionem. sz in christo nõ nisi scõz ppassionẽ. Sicut enim in pcis gradus quidam notantur propassio ⁊ passio: ita ⁊ in his penalibus affectibus. Afficit enim quis interdum timore vel tristitia ita vt mentis intellectus non inde moueatur a rectitudine: vel dei contemplatione. et tunc propassio est. aliquãdo vo mouetur ⁊ turbat tũc passio est. Christus vo nõ fuit ita turbatus i aia timore vel tristitia vt a rectitudine vel dei ꝓtẽplatione aliquatenus declinaret sm quez modũ intelligit cum dicitur nõ timuisse vel tristis fuisse. Unde Hiero. sup mat. vbi legit Cepit contristari ⁊ mestus eẽ. Ut veritatem ingt pbaret assumpti hominis vere ꝓtristat⁹ est. sed nõ passio eius dñatur aio. verum propassio est. Unde ait. Cepit contristari. aliud ẽ enim cõtristari. aliud incipe ꝓtristari. Quod est. aliter contristat qs per ppassionẽ. aliter per passionẽ. Ideoqz sm hãc distinctionẽ aliquãdo dicit xps nõ vt timuisse aliqñ vere timuisse. qz verũ timorẽ habuit ⁊ tristitiã. sed non scõm passionẽ. neqz ex necessitate conditiõis

Hiero⁹ sr. matt.

Aug⁹. sr Joanez.

Unde Aug. ex his causis volẽs assumi dictorum intelligẽtiam. dicit xpm nõ vere timuisse vel tristatũ eẽ ⁊ incõtinẽti verã tristitiã habuisse. His vbis infirmos in se pfignãs dominus ait. Pater si fieri potest transeat a me calix iste. Non enim vere timebat dñs pati tertia die resurrecturus cũ arderet paulus dissolui ⁊ eẽ cum xpo. Iste gaudet coronandus: ⁊ tristis est dñs coronaturus. Ecce hic videt tristitiam ⁊ timorẽ a xpo remoueri. Cõtinuo autẽ subiũxit. sz tristitiã sic assumpsit quomodo carnẽ. Fuit enim tristis sicut euãgeliuz dicit. Si enim tristis non fuit cum euangelium dicat tristis est anima mea ⁊c. ergo ⁊ quando dicit dormiuit iesus. Non dormiuit. vel qñ dicit manducasse. nõ mãducauit. ⁊ ita nihil sanum relinquit vt dicatur ẽt qz corpus ñ erat verũ. Quicqd ergo de illo scriptũ est verum est ⁊ factum est. Ergo ⁊ tristis fuit. sed voluntate tristitiã suscepit verã quomodo voluntate carnem verã. Aperte noscis eundez sibi in his verbis cõtradicere nisi varias dictorum discerneret cãs. Ex quibus intelligentia verbor assumenda est. Si enim discernatur itelligẽtie causa predictorum verborum nihil occurrit contradictionis.

De quibusdam hilarii capitulis valde ob

scuris que videntur cõmuni sñie obuiare.

Verũtamẽ magis mouẽt ac difficiliorẽ afferunt questionẽ vba hilarij qbus videtur tradere ictus ⁊ vulnera ⁊ huiusmodi sic in xpm incidisse vt passionis dolorẽ nõ incuterent. sicut telum tractum per aquam vel ignẽ vel aera ea facit que ⁊ cum trabitur p corpora animata qz perforat ⁊ cõpungit. nec tñ dolorez ingerit. qz nõ sunt ille res doloris capaces. Ita ⁊ corpus xpi sine sensu pene viz pene accepisse dicit. qz sicut corpus ñrm non habet talẽ naturam vt valeat calcare vndas. ita corpus christi dicit non habuisse naturaz nostri doloris. qz non habuit naturam ad dolendum. Ait enim sic in .x. libro. Unigenitus deus hominem verum scõm similitudinem nostri hominis non deficiens a se deo sumpsit. In quo quãuis aut ictus icideret aut vulnus descenderet. aut nodi concurrerẽt. aut suspensio eleuaret. afferrent quidẽ hec impetum passionis non tamen passionis dolorem iferrent vt telum aliquod aquam perforans vel ignem compungens. vel aera vulnerans. oẽs quidem has passiones nature sue infert vt perforet. vt compungat vt vulneret. sed naturaz suam in hoc passio illata non retinet. Dum in natura non est vel aquam forari vel pungi. ignem vel aera vulnerari quãuis nature telis sit ⁊ vulnerare ⁊ compungere ⁊ forare. Passus quidem christus est dum ceditur. duz suspenditur. dum moritur. sed in corpus irruẽs passio. necnon fuit passio. non tamen naturã passionis exercuit. Duz penali mysterio pena defecit. ⁊ virtus corporis sine sensu pene vi pene in se defecientis excepit. Habuit sane illud dominicum corpus doloris nostri naturam. Si corpus nostrum id nature habet vt calcet vndas ⁊ fluctus desuper eat. nec clause domus obstaculis arceatur. At vero si dominici corporis solum ista natura sit vt feratur in humidis ⁊ stat in liqdis. ⁊ structa transcurrat. quid per naturã humani corporis carnez ex spiritu sancto conceptam iudicamus. Caro illa de celis est. ⁊ homo ille de deo est. hñs ad patiendum corpus ⁊ passus est. Sed naturam non habens ad dolendum. Item in eodem'. Videamus an ille passionis ordo infirmitatem in domino doloris permittat intelligi. dilatis enim causis ex quibus metuz domino heresis ascribit res ipsas vt geste sũt cõferamus. Nec enim fieri potest vt timor eius significetur in verbis cuius fiducia continuatur in factis. Timuisse ergo heretico passiõez videtur. Sed ob ignorantie huius errorem: petrus ⁊ sathanas ⁊ scãdalũ est. An ne timuit mori qui armatis obuius pdijt. ⁊ in corpore eius infirmitas fuit. Ad cuius occursũ ꝓsternata per sequentiũ agmina supinatis corpib⁹

Hyla⁹.

concideruntꝫ Quam ergo infirmitatẽ dñi natam huius corpis credis cuius tantam habuit natura virtutem. Sed forte doloꝛẽ vulnerum timuit. Quem rogo o tu dominice infirmitatis assertor penetrantis carnem claui habuit terroꝛem. qui excisam aurem solo restituit attactu. ℙ Producens hec aurem manus clauum dolet. ⁊ sentit vulnus qui alteri doloꝛem vulneris non reliquit. ℙ Pungendi carnis metu tristis est cuius attactu caro postcedem sanatur. Jtẽ collatis ergo dictoꝝ gestoꝛũq; virtutibus demonstrari nõ est ambiguum in natura coꝛporis eius infirmitatem coꝛporee nature nõ fuisse. ⁊ passionẽ illam lz coꝛpoꝛi illata sit. nõ tñ naturam dolẽdi coꝛpoꝛi intulisse. qꝛ lz forma coꝛporis nostri esset in dño. non tamen vitiosẽ infirmitatis nostre forma erat in coꝛpoꝛe quod ex conceptu spiritus sancti virgo ꝓgenuit. Audisti lectoꝛ ꝟba hyla. qbus doloꝛem excludere videt. Sed si excussa sensus ⁊ impietatis hebetudine p̃missis diligẽter intendas atq; ipsius scripture circũstantiã inspicias dictoꝝ rõnem atq; virtutez percipe vtcũq; poteris ⁊ intelligẽ tiam arguere non attemptabis. Intelligit enim ea ratione dixisse doloꝛẽ passionis in xp̃m nõ incidisse ⁊ virtutẽ coꝛporis xp̃i excepisse vim pene sine sensu pene. qꝛ doloꝛis cãm ⁊ meritũ inse non habuit. qđ videt notasse ybi ait. Nõ habens naturã ad dolẽdum. ⁊ ideo nõ iudicanda est caro illius ſm naturaz nostri coꝛporis. nec in eo etiã dñium habuit passio. Jta etiaz nõ habuit naturã ad timẽdũ vel tristandum qꝛ nõ habuit talẽ naturã in qua esset cã timoris vel tristitie. Jtaq; necessitas timẽdi nõ fuit in eo sicut est in nobis. ℙ Nec natura doloꝛis fuit in eo sicut est in nobis. Tristitiã tñ in eo fuisse consequẽter asserit. sed cãm eius extitisse nõ suam mortẽ sed defectũ petri ⁊ apl̃oꝝ Dicit enim xp̃m non ꝓpter mortẽ. sed vsq; ad mortem tristẽ fuisse. ℙ Dis ybis. Jnterrogo qđ sit xp̃m tristẽ eẽ vsq; ad mortẽ. ⁊ tristez eẽ ꝓpter moꝛiem. ℙ Nõ enim eiusdẽ significationis est tristẽ eẽ ꝓpter mortẽ. ⁊ vsq; ad mortem. Quia ybi ꝓpter mortem tristitia ẽ. illic moꝛs cã tristitie est. Ubi ꝟo tristitia vsq; ad mortẽ est. ℳ Doꝛs non tristitie cã est sed finis. A deo aũt non ꝓpter mortẽ suscepta est tristitia vt sic destituta per mortez. ℙ Non ergo sibi tristis est. sed illis qui in scãdalo per infirmitatem carnis erãt futuri. quos monet oꝛare ne inducantur in tẽtationẽ. qui ante polliciti erãt se nõ scandalizari.

De tristitia xp̃i ⁊ eiꝰ cã ſm eũdem. ℳ yla. in li. de ſy nodis. Cũ hec passiõuz gnã infirmitatẽ carnis afficiãt. deꝰ tamen ybũ caro fcm̃ n potuit ad se de mutabilis esse patiẽdo ybũ eni qꝛ caro f cm̃ est lz se passionẽ sõ diderit ñ tñ de-

Illud quoq; ꝑtermittẽdũ nõ ẽ Circa istã. 15. di. in q̃ magr agit de defectibus assumptis cum natura humana quero vnũ. Vtr. ſ. in aia xp̃i ſm portionẽ superiorẽ fuerit verus dolor. Nõ non cõtraria nõ ꝑñt eẽ in eo dẽ. Gaudiũ ⁊ tristitia sunt huius g. maioꝛ ꝓbat. tum qꝛ ꝑdictio ẽ maxima oppositõ. ⁊ iõ icludit ꝑin oibus oppositioni

bus ⁊ p ꝓñs sequit ad oẽs ita quod ad quẽcunq; opposita sequnt ꝑdictoꝛia. Tũ qꝛ hꝰ vult philo. 4. met. vbi dicit q; si cõtraria ponantur simul in eodẽ sequit cõtradictoꝛia verificari de eodẽ. Et si dicat ad ma. cõtraria esse simul in eodẽ motu vl in mobili. qꝛ terminus a quo nõ simul totalit expellit nec termin⁹ ad quẽ totalit acquirit imo quod mouet dũ mouet ptẽ ẽ i tmio a q° ⁊ ptẽ in tmino ad quez ex. 6. ꝓbi. ⁊. nono meta. Cõtra hꝰ qr nõ fũt sil in sũmo ⁊ i eẽ pfecto. qꝛ sic fũt incõpossibilia similit ⁊ qñ sil fũt vnũ diminuit aliud hic aũt gaudiũ nõ diminuebat quia nõ fuit deẽs vt fruitio illi⁹ aĩe diminueret p actũ meritoꝛiũ sic acceptũ trinitati vt satisfaceret ꝓ genere humano si dicat ad minoꝛẽ q; gaudiũ ⁊ tristicia nõ sunt cõtraria in ꝓposito. qꝛ nõ sunt de eodẽ. Cõtra illud circa qđ fiunt ꝓtraria ⁊ sm̃ idẽ. Sz nõ opz q; habeant cãm eandẽ. ita. n. sunt cõtraria ⁊ incõpossibilia albũ ⁊ nigrũ si fiant a cõtrarijs causis. ſ. calido ⁊ frigido sicut si posset fieri ab eadẽ cã. Sed obm se hz ad illas passiones vtcã effectiua g. ℙ Preterea secundo. impassibilitas coꝛporis ẽ in coꝛpoꝛe a deo glorificante ⁊ tñ nõ patit secũ passionẽ coꝛporis ab alia cã inferiori g impassibilitas ⁊ passio a diuersis causis sunt incomposibilia igitur pari rõe in ꝓposito. ℙ Preterea 3° ipecabilitas aĩe ex hoc p̃ncipalit cõuenit q; ꝓiungit fini vltimo imediate. ⁊ tñ cũ hoc nõ stat q; ipa sit peccabilis circa quodcũq; aliud obm. vbi est tanta di. ꝗsta in ꝓposito qꝛ obiectoꝝ circa que fierẽt oppositta illa. ℙ Preterea. 7. ethicoꝝ. c. 18. delectatio vehemens expellit tristiciã nõ tñ oppositũ sz ẽt ꝓtingentẽ. igit dato q; nõ fuit ꝓtrarietas adhuc tñ gaudiũ excellẽs de vno excludit oẽz doloꝛẽ. Cõfirmat qꝛ hz Auic. 6. nãlium. p. 4. c. 5. potentie nãlis intẽse mutuo se impediũt actib⁹ suis intensis. qđ pz in raptu pauli in quo nesciuit vtrũ in coꝛpoꝛe vl extra corpus viderit archana illa de quib⁹ loquit 2ª. ad corint. 12 igit multo magis videt q; potẽtia eadẽ ex vehmenti opatione ⁊ passione circa vnuz obm impediat se ipsã circa aliđ obm in operatõe ⁊ passione. Cõfirmatur etiã p. 17. ꝓpositõez de cãis oĩs virt⁹ vnita maioꝛẽ. ⁊ p ꝓñs dispersa minoꝛ. ℙ Preterea. gaudiuz sequit dilatõ coꝛdis ⁊ tristicia ꝓstritiõ igit nõ pñt eẽ simul. nõ eni istꝰ põt coꝛ dilatari ⁊ ꝓstringi. ℙ Preterea. bil. in lra videt expresse remouere tristitiaz verã ⁊ doloꝛẽ a xp̃o. Cõtra. ysai. 53. vere doloꝛes nr̃os ipe portauit. ℙ Preterea tre ñ. i. dz in psona xp̃i videte si ẽ doloꝛ sicut doloꝛ meus. sed oĩ doloꝛe nõ attingeret portionẽ supioꝛẽ aĩe. põt eẽ maioꝛ dõloꝛ sicut ⁊ oĩ gaudio in poꝛtoe alia põt eẽ maius. ſ. illđ qđ est in poꝛtione supma. sicut pz in beatis. ℙ Preterea. xp̃s meruit in sua passione. meritũ p̃ncipalit cõsistit in superioꝛi portione. ℙ Preterea. satisfecit p pctõ Adẽ adã autẽ peccauit scdm portiõez supoꝛẽ igit ſm illã satisfecit xp̃s. satisfactio. n. dz esse ſm illud ſm qꝛ peccat ℙ Preterea moꝛs xp̃i fuit violẽta g̃ inuoluntaria ⁊ tristis. añs ꝓbat qꝛ tũc nõ fuit nãliter mortuus. nec absolute moꝛs ẽ nãlis sed pena nature lapse. ℙ Preterea Dam̃. li. 6. 9 ẽ timoꝛ nãlis nolente aĩa dimidi a coꝛpoꝛe ꝓpter eã a p̃ncipio a cõditoꝛe ĩpositã ipsi nãlez ꝓpassiõez ⁊ familiaritatẽ ꝓpt qđ eñ timet malũ imminens ꝓpt idẽ est tristicia de malo p̃sente igit p nãlez legẽ impositã a cõditoꝛe tristabat aĩa illa de passione. ⁊ p ꝓñs qđ ad ꝓportionẽ supioꝛẽ qꝛ ad illã ptinet respicere legẽ a cõmoditoꝛe impositã ptinet ad portionẽ supioꝛẽ q; iudicat ſm regulas eternas. ℙ Preterea idẽ ibidẽ. nequaquaz dimittas passiones assuit circa patiẽs coꝛp⁹. neque turbationẽ ⁊ tristiciã de intra citra aiaz turbatã ⁊ tristatã neqz mest⁹ ẽ ꝓoꝛat citra itelligẽtiã mestã ⁊ oꝛatẽ p̃ itelligẽtiã aũt significat saltez aliqd excedẽs sẽsualitatẽ. ℙ Preterea sup illõ ps.

mutatũ est passibilitate patiẽdi. Nãpati potuit ⁊ passibiẽ ẽ i potuit. qa passibilitas nãe ifirme significatio ẽ. passio aũt eorũ ẽ q; fũt illata ꝓpassio.

repleta est malis aia mea. dicit Aug nō vitijs ꝛ penis. igit̄ q̄libet portio patiebat̄ ⁊ dolebat.

Hen. q. li. 8. q. 7

Hic distinguit̄ de superiori portione vt ē natura. ⁊ sic dolet q: fundat̄ in anima dolente aliter vt supior portio est rō. ⁊ sic nō doluit q: nō per cōparationē ad obm qō respicit. Cōtra illā di. arguitur. nullū p̄dicatū dicit̄ ineſſe alicui rōne inherentie alicuius qō accidit sibi. sicut nō dicit̄ homo fm musicā edificare ꝛ musico accidat edificare siue edificatorē eē. igit̄ nec fm portionē supiorē dicet̄ aīa dolere si tm̄ alicui accīti accītalit̄ ꝓiuncto portioni superiori insit dolor. Cōfirmat̄ rō q: sic posset dici anima intelligere fm volūtatē vt nā non vt volūtas. quia ipsa aia vel nā que est volūtas vel in qua est volūtas intelligit. Preterea aīe vt distinguit̄ a potētia vl̄ potentijs nō ꝓuenit dolere sicut nec respicere obiectuꝫ de quo doleat. sed ipsa est tm̄ vna fm se in portione: inferiori ⁊ supiori vt nō respicit aliqō obm. ⁊ vt ē tm̄ act⁹ p̄mus. igit̄ vt ē vna in illis duab⁹ portionib⁹ nō pōt eē rō ꝓpter quā altera earū doleat igit̄ ꝓpter animam que est eadē portioni inferiori dolenti nō dicetur dolere portio supior que nō est ei eadē. Preterea si aīe vt nā ꝓuenit dolere hoc marime conuenit sibi ꝓpter sep̄ationē eius a corpore. q: sibi vt natura conuenit p̄ficere corpus ⁊ nāliter inclinari ad corpus. ſꝫ p̄ns est falsum. q: in separatione eius a carne fuit facta impassibilis. igit̄ tunc nō tristabat̄.

Hen. q. li. xi. q. x. ⁊. 9. ⁊ q°. 12. q 9.

Ad absolutionem huius. q. p: e ⁊ murtēda est auctoritas Aug. 14. de ci. c. 15. vbi dicit sic. dolor carnis tātūmodo offensio est aīe ex carne. ⁊ quedam ab eius passione offensio sicut animi dolor qui tristitia nuncupat̄ est eius offensio ab his rebus que nobis nolētibus accidunt. Ex hoc pꝫ di. inter dolorē ꝓpe dictum qui. ſ. mest anime ex carne. ⁊ primo fm partem sensitiuā ⁊ tristitiā ꝓprie dictā que ineſt anie ſꝫ se. ⁊ p̄mo fm partē intellectiuā. Ad huius ergo questionis solonem p̄mo videndum est qd sit dolor. ⁊ qd tristitia accipiēdo vocabula hic ꝓprie. ſcdo quomodo verus dolor fuit in anima xp̄i. ⁊ fm quā portionē ⁊ de quo obo. tertio de tristitia. ⁊ ibi p̄mo si ipsa infuit fm portionē supiorem. ⁊ ſcdo an infuit fm portionē inferiorē. ⁊ de qbus obis. De p̄mo dicit̄ q: prima radix doloris est immutatio offensiua vel corruptiua dispositionis cōueniētis nāe sicut ecōtra p̄ma radix delectationis est immutatio saluatiua dispōnis cōuenientis nāe. ſcda ⁊ prima radix ē ap̄hensio huius immutationis nec sufficit ſcda radix sine p̄ma. aliqn beat⁹ post resurrectionē posset dolere q: si eēt in igne pfectissime apprehēderet summū calidū nō tm̄ ledere tur ab eo. ⁊ ita si sola apprehēsio sine immutatōne p̄ma sufficeret posſ̄ btūs dolere exīs in igne afflicti uo. Sed de ap̄hēsione distīguitur q: aliud ē apprehēsio. aliud perceptio. q: ap̄hensio sensitiua habet pro obo ip̄m sensibile. puta ap̄hensio visus colorem auditus sonū. sed pceptio annexa apprehensioni hꝫ pro obiecto nociuū tristans vel ꝓficuum letificās sensum. ⁊ hec intētio cōuenientis vel disconuenientis hꝫ vim rei ad mouēdū ad passiones: q̄les res ipsa posset facere sicut pꝫ per p̄hm li. de motu aialū qō fantasma mouet aliqñ vt res ad calefactionez qdem ⁊ frigefactionē ⁊ modica immutatio cordis facit magnā immutationē corporis sicut magnā immutationē in naui facit modica immutatio in gubernaculo nauis. igit̄ ille intētiones virtutez obi hītes possunt mouere ad passiones aiales. vt dolorē ⁊ gaudium ⁊ ꝓcomitātur ad passiones nāles corporis ſꝫ calidū ⁊ frigidū. sic g̃ dicit̄ q: apprehēsio est tm̄ causa sine q̄ nō vt radix ſtōc respectu doloris. sed pceptio ē cā ꝓpter quā sit ipsum autē obm p:ecedit vt cā per se ⁊ ꝓpter istam rōnē motiui quā hꝫ intētio ꝓuenientis ⁊ nociui ad passionē aialem sicut ⁊ obm q: illa intentio circūstat hꝫ rōnem motiui ad istā passionē naturalem corporis quā ꝓcomitat̄ illa passio aialis. Cōtra ista. p̄mo vī q: illa p̄ma radix sit nulla. q: fm eū sicut in dolore est immutatio corruptiua dispōnis ꝓuenientis nāe. ita in delectatione ē immutatio inductiua vl̄ saluatiua eiusdē. sed ista immutatio nulla videt eē. qa ꝝro ad quē terminū est nō ad p̄mam sensationē quia ꝓcedit eam sicut p̄ma radix ſcdam. nec multomagis ad sensationem sequētez passionē q: ista segtur vtrā qꝫ radicē. igit̄ ipsa ē ad vtrāqꝫ dispōnē vt ad primū terminū que nāliter ꝓcedit oēm actum tā sensus: qꝫ ēt potētie delectātis vel tristātis. sed nihil tale videtur necessariū ad delectationē. q: nihil ꝓcepit ambo ista nisi forte spēs. sed ñ forte spēs p:efuisset in virtute fantastica ꝓseruāte spēs nihil minus posset eē conseruatio necessaria. ⁊ omnis radix necessaria ad delectationē deberet tūc ꝓseruari si etiā sensatio fierꝫ ñ minus posset eē aliqua delectatio. q: nō minus esset opatio pfecta quā ꝓcomitat̄ delectatio fm p̄hm. io. ethi. Preterea q: ſcda radix sufficiat sine p̄ma. probat̄. q: lꝫ organū sensus sit corp⁹ nāle ⁊ ideo passibile passione nāli. tm̄ inquātū organuꝫ est mixtū ita q: ē in media ꝓportione sensibiliū. hoc modo natū ē immutari immutatione intētionali ab obo inquātū sensibile ⁊ hoc mō aliquod obm est sibi cōueniēs ⁊ aliqō disconueniens ⁊ ꝓ ꝑns ēt aliqō delectās ⁊ aliqō affligēs igit̄ lꝫ circūscribat̄ ois actio p̄or ista actione intētionali ab obo si ipa sit alicuius obi disconueniētis in organū sensus vel in sensu. segtur dolor manifeste. ⁊ ꝫ videt qbusdā sensibilibus quoꝝ sensationibus lꝫ inducat̄ dispō salnās nām indinidui. tm̄ ipsa affligūt si sint disconuenientia sibi vel organa sensus. sicut de amara potione de qua dolet gustus lꝫ sit salubris infirmo. solus enim sensus tact⁹ datus est aīali a natura. vt per ip̄m pcipiat corruptiua nāe ⁊ ea fugiat. et ibi ꝓcomitatur cōueniēs vel disconueniēs nāe ⁊ sensui: vt sensus. ⁊ sic cōcomitanē ibi due immutationes. q̄rum tm̄ vna est alterius rōnis ab altera. ⁊ possit illa que est sensibilis in sensum et sine alia ⁊ econuerso. et ita disconueniētia in vno eē sine disconueniētia in altero. ⁊ ita dolor sine illa p̄ma radice. Quod obijcitur de beatis tāget̄ in. 4. quomodo corpora dānatorum nō paterent̄ in igne. Contra illud de differētia perceptionis ⁊ cōprehensionis. q: videt̄ q: vnius potētie non sit nisi vnus perfect⁹ actus simul. igit̄ sensus circa obiectū summ nō sunt ponēdi simul duo actus. liꝫ idem vt pfectus posset dici pceptio ⁊ vt impfectus posset dici apprehensio. Unde apprehēsio dicit̄ quā do ꝓpter distractionē sentientis in ius occupati intentionaliter ꝓpter opationem vel circa actionem aliarum potētiarū opatio sensus est impfecta. si etiā ista deberent distingui magis videt̄ pceptio remota a dolore q̄ꝫ apprehensio. q: magis videt̄ delectabilis opatio quā exp̄mit pceptio q̄ꝫ passio. quā videtur exp̄mere apprehensio. Quod etiā videt̄ dicere de obiectis pceptionis sensitiue. qō sunt rōnes ñ videt̄ verū. q: nullus sensus pōt illas rōnes pcipere. sed tm̄ aliq̄ absoluta que sunt p:incipia mouendi rōnes nō sunt p:incipia mouendi sensum aliquem ad actū quēcūqꝫ. Similiter si ista ponant̄ esse obiecta alterius actus ab ap̄hensione videt̄ q: oꝫ posuere duos sensus visus ⁊ duo sensus auditus ⁊ sic de alijs quoꝝ alter percipiat colorē vel sonū: ⁊ alter percipiat intētiones illas circūstātes. q: fm ipsa obiecta distincta distinguuntur potentie. Qō ad ducūt de motu animaliū nō est ad hoc q: ille intētiones cōuenientis ⁊ nociui cāent ipsas passiōes corporis q̄s cōcomitātur animales. nec ipsas passiones aiales

sed magis est ad hoc q̄ illa obiecta sensibilia que relucēt in fātasmatibus siue ipsa fantasmata rōne obiectorū causent tales passiōes. ⁊ iō ista lr̄a facit ad ꝺ q̄ nō oz ponere alias rōnes optias cāntes dolorē ꝯ que sunt in fātasmate.

Aliter pōt dici q̄ sicut generalit̄ actiua ⁊ passiua sunt quedā nāe absolute puta caliditū. ⁊ aliquod absolutū q̄ ē calefactibile ⁊ sup ista absoluta fundant̄ quedā relatiōes secundū q̄ hec passiua inclināt̄ ad hec actiua. vt ab eis recipiāt formaz ad quā sunt in potētia passiua ⁊ qñ ipsa sic ꝓportionata vl̄ inclinata approximant̄. ibi est aliqua relatio approximationis mutue ad quē seqtur passiuū recipere formā ab actiuo huiꝰ tamē actiōis in actiuo ñ fuit rō relatio aliq̄ꝑcedēs puta rlo actiui siue approximatiōis ſz iste relatiōes erāt cāe fine quibꝰ nō sed ratio fuit ipa nā absoluta actiui sic in ꝓposito pōt dici qō ꝺ absolutū vt visus inclinat̄ ad aliqd visibile vt ad extrinsecū pfectiuū puta ad albū pfectū siue pulchruz. ⁊ ecōuerso. relatio terminātis relationē inclinati ad inclinās dr̄ cōueniētia ⁊ alia vocāt discōuenientia que vt accipit̄ in omnibꝰ obis sensibilibus nō est relatio equiparātie. sed disquiparātie. put conueniēs dicit̄ illud ad qōsensus inclinat̄ vt ad aliqd̄ pfectiuū extrinsecū. ⁊ discōueniens a quo declinat vt a corruptiuo ⁊ offensiuo extrīseco. nec ē alia rō q̄re visus inclinat̄ sic ad albū nisi q̄ visus est talis nā ⁊ albū tale. sicut nec est aliq̄ ratō quare materia iclinat̄ ad formā vt ad pfectionē extrinsecā nisi q̄ materia ē talis entitas absoluta ⁊ forma talis huic aūt respectū fundatū in absolutis istis sequit̄ approximatō q̄ tūc est maxia qñ albū in se p̄sēs ⁊ vt p̄sens videt̄ a visu vel p̄cipit̄. ex hac approximatione sequit̄ q̄ illud qō inclinat̄ recipiat a pfectiuo illo ad quod iclinat̄ aliquā perfectionē que perfectio dicit̄ delectatio. que quia nō est in potestate passiui in p̄sentia agentis dicit̄ esse passio. licet sit vere qualitas. ⁊ nō de genere passionis vt est p̄dicamentū. vt alias dictū fuit. ⁊ ꝓpter similē rationē dicit̄ passio ipsa intellectio licet sit vere qualitas. ⁊ sicut itellectio habet aliquid p̄ter illā rationē. ſ. q̄ respicit obiectū vt actiuuz. ita ⁊ illud respicit causaz effectuaz a qua est sicut passio. ita quod ex istis duobus dicit̄ quod hoc ē actio ⁊ illud passio. ratio igitur causandi delectationez istaz non est conuenientia que fuit relatio in obiecto nec etiā p̄sentia per p̄ceptionē que est alia relatio q̄si approximatio agentis ad passuz sed sola forma absoluta super quā fundabat̄ relatio obiecti est ratio causandi istud absolutū quod est delectatio in illo absoluto qō iclinabat̄ ad hoc absolutū vt ad perfectiuū extrinsecū ita etia per oppositū de dolore quia absolutū quod iclinat̄ ad absolutū nō veniens declinat ab opposito corrupto quod dicit̄ disconueniens vt refertur ad potentiaz. ⁊ si 2° sequit̄ approximatio. tunc ex hoc. 3. sequit̄ impressio huius passionis que est dolor cōtra inclinationē ipsius recipiētis vt forma intrinseca. sicut actiuū est contra eius inclinationē vt extrinsecū. Quod ergo cōmuniter dicitur q̄ conueniens delectat ⁊ disconueniens tristat hoc non debet intelligi causaliter. quia si conuenientia ⁊ disconueniētia sint rationes causandi delectationē ⁊ dolorē in potentia. sed abstrahimus q̄ſdam rationes generales ab ipsis absolutis distinctis quibus conuenit effectꝰ istos causare ⁊ ab illis quibus conuenit causare dolorē abstrahimus rationē conueniētie ⁊ disconuenientie vt ab illo q̄ effectiue causat dolorē accipimus rationez discōuenientie vt ab illo q̄ effectiue causat delectationē accipimus rationē disconuenientie sed si diceremus q̄ oē actiuū approximatū passo agiti illō actiuuz ⁊ passiuū non sunt rationes agendi nec patiendi. loquendo de istis relationibus quibus cirūloquimur absoluta. Si queritur cui imprimit̄ illa forma vt perfectibili inclinatio que dicit̄ delectatio vel vt perfectibili contra inclinationez que dicit̄ dolor ⁊ cuiꝰ sit talis inclinatio in anima. an. ſ. sensitiue vel appetitiue. Respondeo possumus distinguere potentiā qua anima potest hoc apprehēdere ⁊ qua inclinat̄ in hoc vt imperfectū extrinsecū. que inclinatio nata est terminari apprehensione sola precedēte. ⁊ ita sicut sensui per se attribuimus apprehendere ita videtur q̄ appetitui sic inclinari. ſ. q̄ termiatio talis inclinationis sequat̄ apprehensionē conueniat appetitui sēsitiuo. Nā propter nihil aliud ponimꝰ appetitū sensitiuū quā propter talē inclinationez ⁊ eiꝰ terminationē siue delectationē ꝓsequentem apprehensionem ⁊ ita cuz eiusdēpotētie sit forma terminans cuius erat inclinari. delectatio erit in appetitu qui inclinabitur. Hoc confirmatur per Dama. 28 animalium passionuz terminus. id est diffinitio est iste passio ē motus appetitiue virtutis sensibilis in imaginatiōe boni ⁊ mali. sensibilis ponit̄ ꝓ perceptibili. quia passio nō perceptibilis nō dicitur ꝓprie passio animalis: in imaginatione boni ⁊ mali ponitur vt causa q̄ illud absolutū quod est bonuz vel malum quod dicit̄ cōueniens vel discōueniens est cā huius passionis imaginatio. id est sensatio in cōmuni est quasi approximatio agentis ad passuz. Propterea virtutes morales ponūtur in appetitu ⁊ nō in parte cognitiua vt distinguitur contra appetitum ⁊ ponuntur potissime propter delectatiōes ⁊ tristitias moderandas. igitur huius passiōes sunt in eadē pte ⁊ non in sensitiua. Nō igitur dicit Aluic. 8. metha. q̄ delectatio est cōiunctio cuiuslibet virtutis cū conuenienti. accipit ibi virtutē vt includit cognitiuam ⁊ appetitiuam suā propriam quia quelibet virtus cognitiua habet suā propriam appetitiuam: nec potest perfecte coniūgi cum conueniēti nisi ꝑm vtranqz cōiungatur ⁊ propter propinqtatem accipiuntur tanq̄z vna potētia. sunt .n. inseparabilius cōiuncta q̄ operatio ⁊ delectatio. quas philo. 7°. ethicorum. dicit ñ posse ab inuicem separi. ⁊ ideo videri eadem. vnde tales predicationes sunt causales. vt sit sensus delectatio ē coniunctio cōueniētis cuiuslibet virturis cū suo cōuenienti: q̄ causatur ab obiecto cōueniente sē sui similiter Ulteriꝰ de tristitia q̄ātum ad alīqd est dicendum. ⁊ quantū ad aliquid non. nā appetitui sensitiuo ē aliquod absolutuz ex natura sua cōueniēs vt perfectiuū extrinsecum. ⁊ aliquod disconueniēs vt corruptiuum extrinsecum: ⁊ ita inquātuz ad hoc similiter est in voluntate sed quātum ad aliud dissimiliter p̄o eo quod ille appetitus naturaliter se habeat ad obiectuz. Unde ꝑm Dam. vbi supra. ducit ⁊ non ducit. nō sic obiectum comparatum ad voluntatem que libera ē. ſz enī aliquid ex nā sua fit conueniens voluntati puta vltimus finis. tamen fit vltimate conueniēs sibi per actuz volūtatis acceptantis ⁊ complacentis sibi in illo: ⁊ tali conueniētia posita puta p̄ velle obiecti ⁊ discōueniētia p̄ nolle obi. ⁊ ita relatiōibus cōuenientis ⁊ discōnenientis concomittantibꝰ relatiōes voliti ⁊ noliti sequit̄ approxiatio huius obiecti. ſ. apprehēsio circa volitū vel nolitum: ⁊ ex hoc vltimo dicitur sequi in voluntate passio ab ipso obiecto sic p̄sente. ſ. gaudiuz vel tristitiā.

Nō autem tristitia p̄prie sit passio voluntatis: videtur q̄ nō est aliqua eius operatio q̄ non velle: patet nec ē nō velle vel nolle. p̄obo q̄ deus ⁊ beati possunt sūme non velle: nō tñ possunt tristari q̄ non possunt euenire illa respectu quoz habēt nolle. tristitia autem est de his que nobis nolētibꝰ accidunt ꝑm

Augu. vt supra. Preterea de⁹ sūme nolens aliquid phibet ne illud vnq̄ cueniat sed posito tali nolle in viatore ⁊ ponatur illud nolitū euenire tristabitur: ⁊ eo magis quo magis noluit: ex diffinitione tristitie ſm Augu. erit igitur in eo aliqd qō prius nō fuit: qa prius nō tristabat. sed nō est in eo aliqua operatio nec simpliciter nec secundū aliquem gradū ſz quē nō prefuit. Non est etiā passio illa in voluntate ab ipsa voluntate effectiue. q; tūc esset immediate in potestate voluntatis sicut volitio ⁊ nolitio. sed hoc est falsū. quia nolens. n. si nolitū eueniat nō videt immediate habere tristiciā in potestate sua. si esset etiaz a voluntate vt a causa effectiua esset eius operatio vt velle quod est ab ea ⁊ in ea. Si obiciē q tunc obiectū necessario ageret in voluntatez imprimendo illā passionē. quod videt esse contra libertatē volūtatis Respōdeo voluntas nō necessitat simpliciter ab obiecto tamē inter ea que sunt sibi ostensa nolita ⁊ volita potest esse aliqua necessitas ꝓsequentie. sic si volo necessario volo. ⁊ ita si stat nolitio alicui⁹ obiecti ⁊ illud nolitū euenit videt necessario sequi tristiciaz posse fieri in volūtate. Exemplu ponitur de libero volūtarie tenente terraz oneratā seruitute in cuius potestate non est immediate nō seruiri. sed in eius potestate immediate est non tenere terrā illaz ⁊ mediante hoc non teneri ad seruitutē. Ita in ꝓposito immediate in potestate voluntatis est non nolle ⁊ mediante hoc non tristari de volito si euēiat q; tunc non erit sibi nolituz sed si nolit aliud ⁊ illud eueniat stante nolle necessario nessitate ꝓsequentie segtur tristicia. Et si querat quare non potest voluntas recipere nolitionez ab obiecto sicut passionez illaz a nolito. Respōdeo. voluntas vt voluntas libera est sed vt nolens non est formaliter libera. q; habet formā determinatā ad vnū que est ipsa nolitio. licz autez liberuz vt liberū non immediate patiatur ab alio: tamē vt determinatū ad vnuz oppositoꝝ qō ē sibi forma naturalis. potest p illā formaz determinate se habere ad vnuz opposituz ⁊ non ad vtrunqz ⁊ ita pati.

Preter illū moduz tristādi qui videtur maior quādo. ſ. obiectuz sit disconueniens per nolle volūtatis. videt dubiū de disconuenienti a alia ipsius obiecti. vtrū sufficiat ad causandū tristiciā. vt si est obiectū disconueniens naturaliter ⁊ non nolitū libere vel si obiectū est disconueniens appetitui sensitiuo ⁊ sibi triste erit per hoc sufficienter disconueniens voluntati ꝓpter colligantiā voluntatis cū appetitu sensitiuo. dū tamē ostēdat sibi per intellectū Quantū ad primū posset dici q; disconuenientia naturalis obiecti siue nolitū ab ipsa voluntate vt naturali absque hoc q illud obiectū sit nolituz nolle elictio sufficit ad tristiciaz voluntatis causandaz quod declarat. q; secundū Aug. in enchi. Voluntas ita vult beatitudinē q nō potest velle mi siaz. illud aūt velle beatitudinis est naturale. vt dictū est. i. di. p. igit velle nole alicuius sufficit ad nō posse nāliter velle oppoitū illius per ꝓns ad nō posse gaudēr de illo opposito nāliter ⁊ ad necessario tristari de illo sicut nāle velle beatitudinis sufficit ad tristandū de miseria nāliter. Sed obijcit ꝓ hoc q; virtutes sunt dimisse ꝓ nām ⁊ tū omnis vicios⁹ sine tristicia agit nō obstāte disconuenientia obi nāliter ad potentiā pōt esse cōuenientia p virtutē ⁊ ita sola disconuenientia nō sufficit Respondeo iclinatio nālis duples est vna ad comodū alia ad iusticiā quarū vtraque est perfectio voluntatis libera tamē vna inclinatio magis dicit nālis ꝙ alia q; immediatius cōsequitur naturā vt distinguitur cōtra libertatē ⁊ illa ē inclinatio ad cōmodū, ⁊ iō nō pōt esse iclinatio

nālis ad cōmodū quin sufficiat ad nolle oppositū ⁊ ⁊ ad tristiciā. de oppsito pōt tamē esse inclinatio naturalis ad iusticiā que nō sufficit ad nolle siue ad tristiciā de opposito. Quantū ad 2m pōt dici q; etiaz illa cōnexio volūtatis cū appetitu sensitiuo ꝓsentato appetibili p intellectū voluntati sufficit ad hoc vt cōueniens appetitui sensitiuo sit conueniens volūtati ⁊ disconueniens sit disconueniēs ⁊ triste. Sic enī ponitur aliq̄ delectatio surrepticia p̄cedere in volūtate oēm actū libex voluntatis ⁊ sic ponitur in delectationibus surrepticijs ita poni pōt in tristicijs vel doloꝛib⁹ respū obiectoꝝ tristiū. vt sicut intellectus cooperatur sēsui fortit er imutato si nō sit circa alia distractus ita ponet aliqs volūtatē nō necessario cooperari. sed vir ꝓpati appetitui sensitiuo patienti. ⁊ hoc circa idē obiectū si nō impediatur volūtas per nō ꝓsideratione intellect⁹ vel per aliud impedimentū vincēs hoc modo diceretur q; corrupta violenter ſz delectaretur i volūtate ex delectatiōe appetitus sensitiui. ñ tamē peccaret. q; delectatio ⁊ delectabile posset esse non volitū quātū ad omnē actū illicitū volūtatis ſm aūt aliā viā oporteret dicere q; ſz delectaretur ſm tactū nō tamē ſm voluntatē nisi obiectū esset libere volitū.

Preter duos modos predictos tristandi vel tres si secūdus dividat in duos videt posse poni tertius vel quart⁹ mod⁹ tristandi ꝓpter nolle ꝓditionatū. qñ. ſ. aliqs nollet aliqd ēstuz in se esset: tū in aliquo casu vult illud. Exēplum mercator periclitās in mari nollet pisces merces si posset effugere periculū. Sz hoc nole est ꝓditionatū: q; ſ. ēstum in se est nollet. simpliciter tū vult pisces. q; nō coactus pisces ſz enim ꝓpter aliquid non volitū puta periculū eiciat: tamen nō cogit immitus eiceꝛ hec volitio absoluta enūciaretur per volo nolitio cōditionata p nollez si possz aliō ⁊ talis nolitio cōditionata vī sufficere ad tristādū ō sic nolito eueniente sic ille tristis eicit merces nec ibi velle opposituz facit tūñ gaudiuz sicut nolle conditionatū facit tristitiā talis qdem volitio ⁊ nolitio conditionata sufficit etiā ad peccatuz mortale. quale forte fuit angelox nō ꝑ⁹ deceptoꝝ ēs peccarēt: q; voluerūt quantuz in eis erat eē equales deo ⁊ noluerūt simplr q; hoc videt eis ipossibile ⁊ ad meritū quale est in miserāte ex cō de primo nō potente tamen subuenire in opere igit sufficit ad passiōes cōsequentes velle ⁊ nolle. mari me noleitatis ⁊ velleitatis. qñ actus voluntatis cōditionatus ē intensus sufficit ad tristari. sic igitur recolligēdo istud mēbx pōt dici quadrupliciter eē tristiciā ex disconuenienti ꝓprie vno modo de simplici nolito actu ⁊ habitu eueniente. secūdo modo ō habitu nolito ⁊ actu cōditionaliter. ſz tamē absolute volito cōtra inclinationē habitualē tertio modo q; disconueniens volūtati vt nā. ꝙrto modo q; disconueniens appetitui sensitiuo cui cōiungitur voluntas non inclinata ad oppositum vehementius ēs sit inclinatio eius ad appetitum sensitiuum.

Quantum ad secundū articulum dico q; in christo fuit verus doloꝛ in parte sensitiua. q; obiectum approximatū tactui suo ⁊ appetitui sensitiuo erat disconueniēs illi sensui: ⁊ ille sensus erat perfecte perceptiu⁹: q; ſm ꝓportionē bōe dispōnis corporis ē dispositio extītie tact⁹. 2° de aīa. ⁊ illud corp⁹ fuit optime ꝓplexionatū. sicut aīa illi⁹ corporis erat pfectissima. Ulterius doloꝛ excellēs in pte sensitiua natus ē ipedire vsuz rōnis qō ꝓbat q; plus impedit vsum rōnis doloꝛ vehemēs ēs delectatio ſm Aug. 83. q. q. 36. nemo ē qui nō plus lugeat doloꝛem ēs ap

petat voluntatē qñ qdem videm⁹ imanissimas be
stias etiā aspitatibus terreri dolore ⁊ metu. sed aliq̄
vehemēs delectatio sensibilis ipedit vsuz rōnis ꝑz
Aug. i4. de ci. dei. c. i6. q̄ maior in corpore ex volū
tatibus nulla ē in ipo momēto tēporis quo ad eius p
uenitur extremuz. pene ois ei⁹ acies ⁊ quasi vigilia
cogitationis obruitur. ⁊ philo. 7. ethicorum dicit q̄
furatur intellectū etiā sapiētis, igitur multo magis
dolor vehemēs sensibilis natus ē de cōi lege impe
dire vsum rōnis ex hoc sequit̄ q̄ si in martyribus ex
positis maximis tormētis intellect⁹ habuit vsū su-
um rōnis q̄ hoc fuit ex spāli gratia. ⁊ si obijcit̄ q̄ tūc
fortis politicus nō virtuose exponit se talib⁹ passioni
bus excessiuis. q̄ in eis nō pōt vti virtute ꝓpter ve
hemētiam earuz. ⁊ ita p̄uat se virtute. Rñdeo ipz
pati tales dolores obm est bonū eligibile ꝓpter bo
num finem. ⁊ ideo electio ꝓsequēs illud bona est ad
hibitis circūstantijs debitis circūstantib⁹ caz. lz bo
nus actus formaliter q̄ est electio voluntatis nō ma-
neat cū talibus tormētis ad que ex electione se expo
nit. ita ēt exponēs se fornicationi si in momēto sūme
delectationis nō vtat rōne nec p cōsequēs volūtate
peccat tamē mortaliter exponēdo se illi passiōi in q̄
non pōt vti rōne. quēadmodū aliquis pōt meritorie
vel demeritorie exponere se dormitiōi ꝓpter bonū
finem in qua non pōt vti rōne. 3° quātum ad istuz
articulū dico q̄ si sensu vehemēter patiēti a delecta
bili vel tristabili intellect⁹ possit esse in vsu suo natu
rale vī ē vt vehement̄ cooperet̄ potētie inferiori:
⁊ voluntas cōpatiatur delectādo vel tristādo ipi ap
petitui sensitiuo iuxta modū tactū in tertia via posi-
ta in primo articulo de tristitia voluntatis. Sic igi
tur ad ꝓpositum pōt dici q̄ cum in xpo ratio pmansit
in vsu suo. ex dispēsatione gr̄a creatoris ⁊ voluntas
non absorta a dolore appetit⁹ sensitiui ⁊ intellect⁹ ꝓ
pr̄is intuitiue dolorem illum apprehendit ⁊ volūta-
ti ondit. illa voluntas cōdoluit. q̄ nāliter inclinaba
tur ad oppositū. que iclinatio sufficit ad tristitiam ꝑz
scēam viā in primo articulo. Nō ēt declarat quia
affectio cōmodi que ē cōcupiscētia p̄supponit affecti
onem amicitie. q̄ omnis cōcupiscens bonū alicui p̄
us vult illi bñ ee q̄z illi cōcupiscat. si ergo aliqua incli
natio ad cōcupiēdum cōcupitum pōt esse ratio neces-
saria tristādi de opposito, multomagis iclinatio a d
amandum illud cui bonū cōcupiscit: pōt esse rō tristi
tie de opposito bōi ipsius amati: ꝗz volūtas ipa cū sit
appetitus principalis psone ꝓprie sūme nāliter icli
natur ad bonū cōmoduz ⁊ appetit illud: q̄ qñ multa
sunt in eodē superius dicit̄ p̄ncipale inter illa illius
suppositi: sicut cum sint multe cognitiue in hoie sup̄
ma cognitiua. s. intellectiua potissime dicit̄ cogniti
ua hois vt hō. ita appetitus sup̄remus hois dicetur
appetitus hois, vt hō igitur nāliter summe appetit
bonuz psone cuius est. tāq̄z ei⁹ qō diligit̄ amore ami
citie in quo fundat̄ omnis amor cōcupiscētie. ⁊ ita il
lum amorē amicitie necessario sequit̄ tristitia ō op-
positorum ⁊ ita corruptio persone necessario erit tristis
voluntati. Alio mō q̄ volūtas necessario colligatur
appetitui sensitiuo ꝑz vnā opi. q̄ fuit tertia via i p̄mo
articulo. ⁊ illa colligatio fuit pfectissima in xpo. ⁊ in
tellectus apprehendit illud obm tristabile q̄ non fu
it impedit⁹. ergo sequit̄ q̄ passio tristitie siue dolor
fuit in volūtate. Sic igit̄ pz dupler via quō xps
potuit doluisse in volūtate siue appetitu rōnali vna
propter inclinationē volūtatis naturalē ad salutem
persone. alia ꝓpter colligantiaz intellect⁹ ⁊ volūtat̄
cū appetitu sensitiuo. Si obijcit̄ ō p̄mā viā. quia
tunc i morte fuisset sūme tristata illa aia. q̄ tunc fuis
set summa tristitia in pte sensitiua. ꝓdōt dici q̄ si in
illo instāti aia fuit ipassibilis tūc non tristabat̄ ꝗz p̄r⁹

de illo tristi ꝑuiso. qñ. s. ipa fuit tristabilis. Cōtra
hoc erat futur̄ ꝓtingens igit̄ nō nouit illud nisi i verbo
ex di. i4. igit̄ nec de illo tristabat̄ fm voluntatē nisi
vt ei oñdebatur in verbo illa ē volūtas fm portōez
superiorē. Rñdeo. portio inferior intellect⁹ bene ostē
dit passionē futurā. q̄ sili⁹ quod minus videt imagi
natiua potuit illud vt tristabile imaginari. ⁊ ita ap
petitus illi⁹ potētie apprehēsiue terreri. ⁊ ille ē appe
titus q̄ communiter dicitur sensitiuus quādo fit ser-
mo de vitijs ⁊ virtutibus.

Quantum ad tertium articulū prin-
cipalē. s. de tristitia q̄ ē de nolito a volūtate libera ñ
tñ carne: p̄mo videndū ē de qb⁹ tristabat̄ xps ꝗz por
tionē superiorē. ista. n. dupliciter accipitur. Uno modo
stricte nō intellectu ⁊ volūtate vt respicit eterna.
Alio mō large ꝓ intellectu vt iudicat de qbuscunq̄z
fm regulas eternas ⁊ volūtate vt vult referēdo ad
etna. hoc secūdo mō loquit̄ Aug. i2. de tri. c. 2. Pri-
mo mō nō pōt portō superior volūtatis ordinate tri
stari q̄ talis tristicia sequit̄ ad nolle deū in se. vel ad
nolle alioq̄z pfectionē itrinsecaz sibi inesse. tale nolle
adeo ē iordiatū q̄ forte ē peccatū in. s. s. quo peccant
dānati. si. n. nollūt deū esse iustū lz forte nō absolute.
ꝗz q̄ nollūt effectū iusticie. s. punitiōez q̄z sētiūt h̄ñ p
tiet ad portiōez supiorē stricte sumptam. 2° mō lo
q̄ndo de portiōe supiori de trib⁹ posset tristari talis
portio: p̄mo. s. de carētia fruitōis respectu obi eter-
ni 2° de peccato suo vl alterius volūtatis. 3. de alijs
suo suppositō discōuenientib⁹ vel alijs psonis dilect̄
pz ordo q̄ sicut supior portio large sūpta. p̄mo v ult
suā fruitionē respectu dei. 2. iusticiā quācunq̄z ad fru
itionē ordinatā ⁊ hoc in se vel in alio. 3. vult fm re-
gulas eternas bona media ⁊ minima sibi ⁊ alijs in
ordine ad maria ita hz nolle respectu oppositorū. ⁊
tristiciā de illis sic accidūt. Quo ad p̄mū istoꝝ aia
christi nō tristabat̄ q̄ nō fruitio vel nō pfectio eius
que fuit nolita nō euenit i morte q̄ nō fuit ꝓgruū vt
p illud quo meruit alios fini ꝓiūgi ipe minus fini cō
iungeret̄. Quantū ad 2m de peccato ꝓpō nō trista
bat̄. q̄ nullū habuit ꝗz de alieno puta de pctō infide
litatis discipulorūz dubitantiū ⁊ de incredulitate ⁊
crudelitate iudeoꝝ ꝓsequentiū ipsū. Un̄ Ambrosius
sup Luc. ⁊ ponit̄ in lra. doles dñe nō tua vulnera ꝗz
aliena tristaris de meis peccatis nām mea vulne-
rātib⁹ nō de tuis. Sz hic ē dubiū q̄ cū nulli meru
it nisi q̄ actu volūtatis siue passionē suā ad ipsā retu-
lit ⁊ magis voluit innocentiā discipulorūz q̄z alioruz
alias nō videret̄ tristatus. quō nō meruit illos p̄ser
uari lapsu nolito. Cōfirmat̄. q̄ meruit eis surgere
ab illo igit̄ potuit p̄seruare ⁊c. Quo ad ista duo ob
iecta fruitionē. s. ⁊ iusticiā nō opz distinguere inter
portionē supiorē ⁊ inferiorē. sicut. n. inferior intelle
ctus pōt habere illa p obiectis ita volūtas inferior
de qbusdā tū nō tristabat̄ sicut superior q̄ nō eueni
ebant nolita ⁊ de quibsdā euenientib⁹ tristabat̄ vt
de peccatis q̄ sibi erāt nolita. cū. n. esset recta neq̄z
placuerūt neq̄z neutra fuerūt sibi peccata peccātiuz
si erāt sibi ostensa. vt mala.

Sed quo ad tertiū obm. s. passionē xp̄i oz aliter
dicere de portione vna ⁊ alia. ⁊ hoc ꝗz q̄t-
tuor vias positas in p̄mo arti. de disconuenienti ⁊
tristante. de quibus videndū est si oēs ponī p̄sit in
vtraq̄z portione. Quantū ad hoc videt q̄ est du-
plex tristicia nō sequens actualē nolitionē nec habi
alez siue ꝓditionalē. ꝗz quasi nālem qualis ē ista que
est circa voluntatē ex nā ⁊ illa que est ex p̄iunctione
voluntatis cū apetitu sensitiuo patiente. ista quidē
duplex tristicia videt appropriata duplici portioni
ita q̄ nolle nāliter ⁊ sic tristari, ꝓuenit voluntati tñ

ꝟz portionē ſuperiorē. triſtari vero ꝑciſe ex cōpaſſione ad appetitū ſenſitiuū ꝑciſe cōuenit voluntati ꝟz portionē inferiorē. ℙrobatio ꝑmi. qz illud qđ reſpicit a portione ſuperiori large ſumpta vt ꝑdictū ē ꝑm Aug. eſt quod reſpicit in ordine ad eternū ⁊ hoc a ratione vt a quo ipa accipit ꝓncipiū cognoſcēdi. ⁊ a voluntate que illud vult in ordine ad ipm vt ad finē vltimū ſed voluntas nihil vult nāliter ꝓmo ⁊ per ſe niſi finē vltimū. ⁊ ꝓ ꝓns oē aliud vult nō ꝓmo. ⁊ i ordine ad ipm. g̃ minor ꝟz ex rectitudine inclinatōnis naturalis que non eſſet recta ſi eſſet maxie ⁊ ꝓncipaliꝫ ad mīus bonū ⁊ nō ad vltimatū. volūtatē āt vt nā eſſe tū ad bonū ꝓꝑiꝫ ꝓmo diſcordaret a dictꝫ in iſto mēbro. iō oppm̄ ꝟ ſupponiꝫ ex illa. q. al's ptractanda. ℙrobatio ſcđi inteꝰ inquātū intelligit aliquid ꝑciſe. qz ſenſus cui coniungiꝫ illud ſentit: dicit portio inferior igiꝫ ſimiliꝫ de appetitibus. añs patz qz inquantū ſic cognoſcēs nihil cognoſcit pregulas eternas qz eodē mō cognoſceret ſi nō poſſet de hoc ſm illas iudicare. Cōtra iſta. 2m mēbrū videt repugnare ꝓmo. qz voluntas ꝓpatiꝫ appetitui ſenſitiuo vt nā ⁊ nō vt libera: qz nō ē in eius poteſtate iſta ſubita ꝓpaſſio. ſed hec nō ptās eſt ꝓpter nālem cōnexionē appetitus ſuperioris ad inferiorē. igiꝫ voluntas vt nā nō cōuenit ꝑciſe portioni ſuperiori ⁊ vt cōpatiēs appetitui ſenſitiuo ꝑciſe inferiori. ℜeſpōdeo volūtas vt nā dupliciter accipiꝫ. Uno mō vt tendit nāliter in oba ꝓpria huius potentie circūſcribendo. alia vt. ſ. inclinat tāq̄ ꝑfectibilis ad ſua ꝓpria obiecta. ⁊ hoc mō intelligit ꝓmū mēbrū quia ſic incliat nāliter ad oba ordinate ſm nālez ordinē obiectoꝝ inq̄ꝝtū ſūt ipſius aliq̄liter ꝑfectiua. Alio mō dicit volūtas vt nā includendo omnē ordinē ad quēcunq̄ ꝑfectem nām volūtatis. ⁊ hoc ꝓpe nō vt libera. ſed vt tantū appetitus intellectus ſiue vt habēs affectionē cōmodi nō iuſtitie. ⁊ ſic habet ordinē ad ꝓpatiēdum appetitui inferiori. nō tñ in ordine obi illius ad ꝓmū obm volūtatis vt voluntas ē. ſz circūſcripto illo ordine circa quodcūq̄ ſic ꝓpatiꝫ. ⁊ ita in hoc ſe hz ac ſi ad eternū referre nō poſſet. nō ſic aūt ē ipſius vt ē talis potētia ĩclinatio nālis ordinata ꝑciſe ad ſua ꝓꝑa obiecta. qz iª inclinatio vt ſic nō eſt ꝑciſe ad aliquod obm. niſi inq̄ꝝtū ē vlterior inclinatio ad eternū ſicut mā nō inclinat ad diſpoſitionē niſi qz vlteriꝰ inclinatur ad formā ꝑfectā. Breuiter voluntas vt nā ꝓmo modo ē voluntas vt nāliter ĩclinata tñ ad ſua ꝓꝑa oba. 2oo ē volūtas inclinata ad oba alteriꝰ appetitus cui cōiungiꝫ mediāte inclinatiōe illa: ꝓmo mō ē tñ portio ſuperior. ſcđo mō tñ inferior. gnāliter aūt poteſt accipi volūtas vt nā ſm qđ includit vtrumq̄. ⁊ ſic ꝑtinet ad vtrāq̄ portionē. De alijs duabꝰ triſtitijs ſequētibꝰ volūtatē actualē abſolutā ⁊ cōditionalem ſiue habitualē. videt q̄ cuz vtraq̄ portio poſſit ſic ⁊ ſic nolle: q̄dā que euenūt vtraq̄ poterit illo duplici modo triſtari. de illis igiꝫ quattuor poſitis in primo articulo de mō triſtādi due cōes vtriq̄ pōtioni due ꝓꝑie duabus. ita q̄ vtraq̄ portio triſtari habet de obiecto tripliciter nolito.

Alterius ad propoſitum applicando voluntati xp̄i. q̄ſtū ad ꝟ obm q̄ ē paſſio videndū ē q̄ portio de ꝟ obo potuit triſtari ⁊ ꝟ ſm quē triū modoꝝ triſtādi ſibi poſſibiliū: ⁊ ꝓmo ꝺ portiōe ſupiori pz de volūtate vt nā. qz ipa vt ſic voluit bonum huic perſone ⁊ in ordine ad eternū. ⁊ ſic oppoſitum fuit nolitū tāq̄ ꝺ affectionē cōmodi. nō tñ ꝺ iuſticiam. nolitū aūt ꝺ affectionē cōmodi ſi euenit ē ſufficiēs cā triſtitie. ex ꝓmo articulo igiꝫ hoc mō volūtas ſupior vt nā triſtabat de paſſiōe. Nec obſtat q̄ bom illud qđ ad mortē illā ſeq̄bat, vl ad qđ mors illa ordinabat fuit maius q̄ꝝ vite ſue ꝓſeruatio ad tꝑs. qa ꝛz ex hoc plus eſſet volendū libere: nō tñ a volūtate ſm affectionē cōmodi. niſi poſſet oñdi illā ſalutē hōinum fuiſſe maiꝰ bonū huic ꝑſone. q̄ꝝ cōſeruatio vite ſue. ⁊ hoc magis cōmodū ex ſe. nō tñ ex ordinatione aliq̄ ꝟ tāq̄ vtilioris ad finē vltimuz. Obijciat ꝟ qz tūc volūtas vt nā nō ē portio ſupior qz nō reſpicit oia ordie ad etnū nec etnū. ꝓmo qz aliqd ꝑꝑum vr nāliter eē magis cōmodū huic q̄ aliqd extrīſecuz. ℙoc vltimū ē negādū qz etnū nō tñ ē ſūmū iuſte amāduz ſz ēt ſūmū cōmodū ois volūtatis vt ē appetitꝰ itellectꝰ. circūſcripta libertate ⁊ iuſticia: ⁊ ideo in vtra q̄z ordinatiōe nāli obexum eſt primum.

Sed videndum eſt ſecūdo de portiōe ſupiōi volūtatis vt libera ē. ⁊ ō triſtitia ꝓſite i ipa actualē nolitiōez obi triſtabilis vr̄ q̄ ꝑ ꝓncipia ſūpta a fine vltīo nō poſſit ꝓcludi de paſſiōe ⁊ ciꝰ oppō. inq̄ꝝtū referūt ad finē im q̄ ipa ſit nolēda. qz cū opp̄ nō poſſint demōſtrari ſi referantur ad finē vltimū ꝓcludit ſimplr vita eē pro tunc volenda ⁊ mors nolēda. igiꝫ volūtas diuina recte nō voluiſſet illā paſſionē q̄ cōtra rationē rectā. nec etiā volūtas chriſti recte voluiſſet illā nec in tali velle meruiſſet. que oia ſunt abſurda. videt g̃ q̄ ſicut rō ſuperior nō potuit iudicare hoc eſſe malū ptune referendo ad finē vltimū ſed determinate bonū vel qz imediate ordinabat ad fi. vltimū ꝑꝑ eius veritatē velle mori vel mediate. ſ. mediāte ſalute humana ꝑ qua procurāda fuit mors volita. ita etiā voluntas ſuperior vt libera non potuit ordinate illā ptune nolle ꝛz determinate velle. ⁊ ita nec de illa triſtari triſticia cōſequēte abſolutū nolle liberū. Cōtra igiꝫ nec illa portio gaudet de vita chriſti. qz nō eſt rō cōcludēdi illā ſimpliciꝫ eſſe volēdā vt referꝫ ad eternū. qz illa rō ꝑtune eque concluſiſſet. ℜeſpōdeo. cōcluſio demōſtratiōis practice eſt de actu circumſtātionato. ⁊ ſicut pro tūc velle mortē fuit bonū ſimpliciter qz ꝑ tunc a trinitate fuit volita ⁊ iō ꝑ tūc ſuſtinēda etiā pro iuſtitia cōfirmāda pro ⁊ ſalute hominū ꝓcurāda ita ꝑ nūc eius vita eſt bōa.

Et qđ obiicit q̄ demōſtratio ſemp eque cōcludit vez eſt eandē cōcluſionē ⁊ in practicis eodē mō circūſtātionataz. Sed ſi cōcludit ꝑ tūc vt nūc dicit circumſtātiaz cōcluſi. nō ſequit g̃ ꝑ ſemp qz nō ē eadē ꝓcluſio eodē mō circumſtātionata. nec ſequit g̃ ꝑ tunc vt tunc determinat illationē uel illatum.

Tertio videndū ē de portione ſupiori volūtatꝫ vt libera: ⁊ de volitiōe ꝓditionata ſiue habituali. ⁊ dico habitualez in cuius actuz volūtas ꝓna ex ſe ē exire niſi aliud obſtet. Dic videt dicēdū q̄ illa portio noluit paſſionē hoc ē noluiſſet q̄ꝝtū in ſe erat ſi oia ꝓſpera ⁊ uiſta ſecundū ſe appetibilia eque fuiſſent ſine ea. hoc aūt ꝓbatur duplici auctoritate ⁊ rōne. vna ē Aug. iz. de tri. ⁊ q̄ꝝis iuſt ꝑ fortitudinem ſit patꝰ excipere ⁊ equo aīo ferre qcqd aduerſitatis acciderit. mauult tū vt nō accidat. Et ſi pōt facē atq̄ paratus in vtrūq̄ eſt. ⁊ quātum in ipo eſt alterꝫ optet. alterū vitet. ⁊ ſi quod vitat incurrerit: ideo volens ferat. qz fieri nō potuit qđ volebat ſupple q̄ꝝtuz in ipo erat. pz aūt q̄ intēdit qđ littera ſonat. qz per ꝟ ꝓbat nullū q̄ꝝtūcūq̄ virtuoſuz poſſe hic beatū. quia hic pōt pati aduerſa: ⁊ ita nō habet quicqd vult. qz vt iam recitatū eſt alterum optat q̄ꝝtum in ipſo eſt. ſcilicet proſperum. Alia auctoritas ē phi. ꝛtio ethi. c. 8. mors ⁊ vulnera triſtitia fortī. ⁊ volēti erunt ſuſtinet. hec autē qñ bonum vel quando turpe non. ⁊ q̄ꝝto vtiq̄ magis habeāt virturez oēm ⁊ felicior ſit magis in morte triſtior erit. q̄ꝝ non eſſet niſi quia q̄ꝝtū in ipo eſt vult oppoſitū ⁊ illa auctoritas oſtendit q̄ dictū eſt in ꝑmo mēbro tale nolle ſufficere ad tri

stari. ℟ō ad hoc ē q; obm patiētie nō videt ꝫ se eligibile. q; tūc nō requireret patientia. nec bti aliq̄ talia eligunt. Si dicat ad auctoritates q̄ loquunt̄ de fortitudine moraliter que fortitudo disponit portionē inferiorē nō superiorē. ℔Hoc nō obstat q; superior ꝑm regulas eternas nihil aduersuꝫ vī iudicare esse eligibile inquātū in ipso est quin oppositū esset eligibilius. si illud iusticia non vetaret. alioquin q̄ alligati ⁊ iuncti fini vltiō: vt bti nihil eligūt aduersū.

Ultimo videndū est de portione inferiori respectu huius obi q̄ ē passio. ꝫ aūt q̄ ipsa vt natura. ⁊ vt cōiuncta appetitui sensitiuo ꝓpatiendo tristabat. Sed dubiū ē de portione inferiori si vt libera tristabit. ꝓpter nolle liberū absolutū vel cōditionatū. ⁊ quantū ad cōditionatū vī similiter dicendū sicut dictū est de superiori. ⁊ auctoritates eā vel magis ostēdūt de ista sic de illa. ℔Non restat igit̄ videndū nisi vtꝫ rō inferior possit cōcludē illā esse absolutā nolendā. ⁊ sic voluntas possit eā ordinate nolle absolute ⁊ ita tristari. Quantuꝫ ad hoc videt̄ dicendū q̄ nō ⁊ de rōe ⁊ ꝓsequent̄ de volūtate. q̄ ꝓbat̄ multiplicit̄. ꝑmo q; eadē potentia circa idē obm nō pōt hīe act⁹ oppositos quoꝝ alt̄ sit in sūmo. q; oppositū in sūmo nō compatit̄ secū reliquuꝫ sed portō superior ⁊ inferior sūt vna potētia ꝫ Aug. ix. de tri. ⁊ ostensū ē li. 2. di. 24. superior aūt portio dicatur in sūmo ipsaꝫ passionē volendā quantā ad intellectū ⁊ ꝑm volūtatē sūme vult igit̄ inferior non pōt nolle. ℔Preterea ex p̄ncipio ⁊ cōclusione non sequūt̄ oppositā p̄ncipiū rōnis practice iferioris ē cōclusio rōnis supioris g̃. ꝓbatio mioris ꝑma p̄ncipia practica sumuntur a fine vltimo ad quē sunt fines a quib⁹ sumunt̄ p̄ncipia rōnis inferioris: ita q̄ bōitas illoruꝫ finū est ex illo fine igit̄ ⁊ p̄ncipia sumpta ex illis cōcludunt̄ ex sumptis ex illo. ℔Preterea quomodo cūq̄ p̄ncipia rōnis iferioris se habeāt puta siue sint cōclusa vt p̄cessit p̄cedēs argumentū siue immediata ꝫ posteriora p̄mis immediatis sūptis a fine vltimo. nā inter immediatas ꝓpositiōes tā practicas q̄ speculatiuas ē ordo dignitat̄ vel esse pōt saltem hoc certū est q̄ opposita demōstrari nō possunt: sed alteruꝫ tantuꝫ sophistice arguet̄. igit̄ si rō supior demōstrat hoc esse volendū. ex nullis p̄ncipijs pōt inferior arguere nisi sophistice hoc esse nolle dū absolute suppo nimus aūt rōneꝫ xp̄i rectaꝫ nō errātez ꝑ sophistica ⁊ voluntatē cōformē rationi recte nō sophistice.

℔Preterea ratio iudicās de actib⁹ virtutū politicarū est ratio inferior. sed illa iudicat ꝓ bono cōi mortez esse volūtarie sustinēdaꝫ. igit̄ cōsiderādo bonuꝫ cōmune hominū rō inferior xp̄i nō potuit cōcludere mortē suā esse nolendā: sed oppositū eius. Si dicat̄ rō iudicat mortē esse sustinendā nō tñ volēdā. ⁊ ideo tristatur de illa. cui videt̄ consonare ℔Aristo. in auctoritate supra posita. q; ꝫ actus patiētie virtutis sit volibilis. nō tñ obm circa q̄ est actus. Cōtra cōcludit̄ mors nūc sustinēda. igit̄ aut volūtas nō vult q̄ cōclusuꝫ ē. ⁊ tūc nō ē recta. aut vult ⁊ tūc videt̄ ñ absolute nolle mortē. q; absoluta ⁊ efficax volitio. a. nō stat cū absoluta nolitiōe ⁊ efficaci eius sine quo ñ pōt esse. a. q; tūc idē sit̄ fugeret ⁊ nō fugeret. nā absolute nolle efficax est eā fugiēdi. sicut absolutū velle efficax ē cā ꝓsequendi volitū. ℔Preterea ad cōclusionē p̄ncipalē vident̄ auctoritates. ℔Aā ℔Augustini super illud psalmiste. clamaui ⁊ nō exaudiuit me. miles coronandus non timet scilicet ℔Paulus ⁊ dñs timet coronat⁹. quasi diceret timor est ō nolito q̄ ō scitur vel creditur esse futuꝝ. ergo. ℔Preterea magister i littera adducit ℔Hieronymū qui vult q̄ in christo non fuit passio sed ꝓpassio. si aūt absolute noluisset cum tale nolle sequatur apprehensionē rōnis tristitia sequens illud nolle videretur habere plenā rationem passionis. Cui placeret cōclusio istarum rationum ⁊ auctoritatum posset dicere q̄ voluntas inferior vt libera noluit. sed tñ tristabatur q; noluit cōditionaliter q̄ꝫtū. s. in ipsa fuit si aliter diuinum bene placitū impleret̄. ⁊ illud tale dicit̄ volūtariū mixtū in voluntario. Et illud est simpliciter volituꝫ q̄ō qs vult q̄ꝫtum in ipō est. ⁊ illud ꝑm quid q̄ō quis vult ꝓpter necessitatē p̄sentem. puta simpliciter inuolūtarium est periclitanti p̄oijcere merces. ideo instatur de ꝓiectiōe. ⁊ ꝓijcere est voluntarium ꝑm quid. ⁊ sic in ꝓposito dicerent q̄ xp̄s absolute noluit mortē. q; q̄ꝫtū in xp̄o fuit: ⁊ ꝑm qd eaꝫ voluit. ℔Hoc credo falsum tam gn̄aliter q̄ꝫ in ꝓposito. p̄mū ostēdit̄ in exemplo illo. cū. n. ille sit dñs actuū suoꝝ per volūtatē in cuius potestate ē vti virtute motiua ad ꝓijciēdū ⁊ non vti. ⁊ hoc ita in periculo sicut alias. igit̄ simpliciter volēs ꝓijcit. q; a nullo coactus vti vi motiua. ꝑz. n. q̄ voluntas posset ita inordinate amare merces q̄ nollet eas ꝓijcere ēt ꝓ piculo euadēdo. ita i ꝓposito xp̄s dī nolle mortē cū determinatiōe oīstrahente. s. si bñ fieri posset. ⁊ iō distrahit. q; cōditio nō erat. cōcedit̄ aūt ꝑm illā viā ipm velle mori sine cōditiōe distrahēte. q; si addit̄ ꝓpter honorē dei vl̄ ꝓpter iusticiā vel salutē hoīuꝫ nō ē distractio. finis. n. actus nō distrahit ab actu in talibus igit̄ q̄ō quis facit vel patit̄ nō est simpliciter nolitū. sed ꝑm quid q̄ꝫtum in ipso est. ℔Mouet autē forte ꝓpte opposita: q; tale videt̄ simplr̄ triste sicut ꝓijcere periclitāti ⁊ mori forti. Sed hoc nō cogit quia ad simpliciter tristandum sufficit nolle cōditionatū q̄n cōditio est nolita. ⁊ ita velle p̄ns aliquid nolituꝫ nō sufficit ad gaudere sicut ibi velle ꝓijcere sequitur ad tēpestatez forte q̄ō est nolitū illi. Sed tūc non videtur xp̄i mors tristis: q; nō fuit volita ꝓpter aliquid nolitum p̄suppositū

℔Respondeo sicut fortis politic⁹ nollet ciuitatē suam talem necessitatez incurrere a qua eam liberari oporteret per mortē eius: ⁊ sic p̄supponit quoddam nollitum. sic xp̄s noluit auditores eē tales corā q̄bus non posset veritas p̄dicari nisi scādalizarentur vsq̄ ad odiuꝫ mortale: ideo si voluit mori ꝓ veritate doctrine. supponit̄ quoddam nolituꝫ ex parte audientium. Si aūt pro salute humani generis supponitur aliud nolitū. s. hoīes esse in tali statu a quo per mortem xp̄i eripiēdi essent. Si aūt ꝓpter beneplacitum diuinuꝫ illud fuit respectu huius obiecti vt videtur ꝓpter aliquē finem ad quez hoc obiectuꝫ ordinabatur. puta vel propter veritatē p̄dicandā vel salutē hominuꝫ ꝓcurandam. Sic itaq̄ si rōnes vltime concludant videt̄ esse dicendū q̄ ꝑm portionez inferiorem noluit passionem ⁊ hoc volūtate vt nā hoc est inq̄ꝫtum coniuncta appetitui sensitiuo patienti. ⁊ volūtate vt libera noluit tñ cōditionaliter. ⁊ non absolute quēadmodū de portione superiori dictum est p̄ius q̄ noluit vt nā. ⁊ vt libera noluit tñ condi tionaliter ⁊ non absolute. ⁊ ita ꝑm vtranq̄ portionē eisdem modis tristabatur: nec vz non noluit absolute igitur non tristabat̄. q; nolle nāliter vel cōditiōaliter sufficit ad simplicit̄ tristari: vnde tñ potest argui absolute nō noluit. igitur non tristabat̄ ex illa cā. sed cum hoc stat q̄ ex alia cā vnica vel duplici simt̄ tristaretur. Sicq̄ saluatur glosa illa repleta ē malis. ⁊c. id est tristitijs siue penis. quia tota anima ꝑz voluntatem ꝑm vtranq̄ portionem tristabatur. ⁊ vt natura ⁊ vt libera ex nolitione cōditionata q̄ꝫtuꝫ scilicet in ipso fuit. ⁊ quantum ad intellectum sēm vtranque portionem apprehēdebat disconueniens voluntati naturaliter ⁊ conditionaliter. Si quis tamen velit assignare in voluntate inferiori aliquam causam tristitie que non fuit in superiori. dicendo q̄

inferior absolute noluerit illam penam. quia de superiori non est verum poterit ita ponere portio inferior considerat passionē absq; ordine ad finem vltimum. quia sub ista circunstantia considerare est rationis superioris. sz circūscripta illa circūstantia simpliciter est nolenda. quia tm̄ propter illum est volenda. igitur ratio inferior nō dictat eam volendam: ⁊ ita nec volūtas inferior vult eaz. Cōtra istā viā pōt sic argui. pmo q; rō cui intrīc oīdit tm̄ possibilitatē hui⁹ q; volūtas inferior nō velit illud quod vult superior absolute. quod non est propositum. quia non velle absolute si infert nolle absolute q̄le nolle negat alia via. Preterea q; non possit concludi propositū de nolle probatur quia si vna circūstantia quam cōsiderat ratio inferior sufficiat ad cōcludendum hoc esse nolendum. ergo non est determinabilis per aliam que concludit illud esse volēdum quia per se nolendum per nihil aliud potest esse volenduz. hoc declaratur quia si ratio inferior ostēdat. a. fine circūstātia finis vltimi propter quam. a. est volendnz. ostēdit. a. vt nō volendum nec vt nolendum sed quasi neutrum. quia determinabile circūstantijs volibilitatis nō autem determinatiuum ad nolibilitatem: quia tunc non esset per aliud volibile. videtur etiā tertio q; ratio inferior possit ostēdere illud cuz circūstantia volibilitatis. q; alʒ ratio inferior practica non posset dirigi per principia sumpta a fine vniuersaliore. quia dirigi per illa principia est considerare finem a quo sumitur. alʒ fortis moraliter inquantū prudens cum prudentia sit rationis inferioris non posset se dirigere in actu fortitudinis ex consideratione felicitatis. quod si sit inconueniens. ergo ratio inferior complete ostendens quantum potest ⁊ non partem obiecti. pretermissa alia circunstantia ostēdet hoc vt volibile. Preterea stat ratio quarta de forti moraliter quia nolle absolutuz videtur esse cā fugiendi nolitum ne eueniat: non determinando ne a se eueniat. sed ne eueniat simpliciter. Quantū ad istum articuluz pertinet non videtur necessitas saluandi portionem inferiorem absolute noluisse passionem quia hic saluatur eam tristata de passione taz vt natura est q̄z vt libera propter nolle conditionale sicut supra dictum ē. Ad argumēta principalia quere. Ad primū alterius vie pro isto articulo vltimo pōt dici q; bonum morale est ens per accidens: aggregans in se aliquem actum ⁊ circūstantias multas actui accidentales: ita q; totum ratione circūstātie vnius potest concludi eligibile: qua circūscripta ratione alterius circunstantie non erit eligibile reliquum. Per idem ad argumentum primum. p alia via conceditur maior circa idem obiectum per se: sed hoc est tm̄ idem per accidens. Per idē ad secūdum quia conclusiones rationis superioris sunt pncipia ad concludendum vt per se sumpte. ⁊ vt illate ex principijs superioris. ⁊ sic bene possunt fūmi oppositе minores sub principio de eodem per accidēs quarum vna sit vera ratione vnius partis totius ⁊ alia ratione alterius. per idem patet ad tertium q; sophisma esset aliud si concluderet oppositum. Sz de toto eodem p accidens concludit propter vnam circunstantiaz. oppositū predicatum ei⁹ qō inest ꝑm aliaz circūstātiā. Ad aliud de forti quod procedit de circūstantijs pertinentibus ad rationem inferiorem. ⁊ ideo directe cōtra istam viam potest dici sicut responsum fuit. ⁊ ad illud contra. dici potest q; si mul stant absolute nolle. a. ⁊ absolute velle sustinere a. presupposito. tamen quodam nolito. s. necessitate sustinendi. a. cum dicis nolle absolutum est causa fugiendi nolitum. verum est a se non ab alio illatuz a quo nō vult iferri. Ad augu. dico q; nō habuit eādē

causam timendi quam nos. quia non peccata sua sicut nos nostra. ita potest itelligi illud Ambrosij. doles domine ⁊c. Ad magistrum ⁊ Hieronymum Respondeo si non patiebatur tantum voluntas subreptitio motu preuenīēte consensuz qualis passio cōuenit ei vt natura ⁊ potest dici propassio. sed etiam patiebatur motu sequente nolle libere elicitum. tūc intelligendum est passionem eē vt distinguitur contra propassionem illam que conturbat rationem: q̄ lis nulla fuit in christo.

Ista est distinctio xv. huius tertij libri ⁊ secundus tractatus. huius libri. In quo quidez tractatu postquam magister egit de eterni verbi incarnatione. Agit de eiusdem verbi incarnati passione. Et tria facit in presenti distinctione. in qua agit de defectibus a christo assumptis. Nam primo ostedit quos defectus verbum cum humana natura assumpsit. Scōdo rationem huiusmodi assumptionis reddit. Tertio circa hoc quorundā errorem repellit. Primum facit vsque ibi. hos autem defectus. Scōm vsque ibi Sed quia nonnulli. Tertium vsquead finez distinctionis. In speciali magistri sententia stat in tribus propositionibus. quarum pria est hec. filius dei carnē passibilem ⁊ animā pro nobis assumpsit: ⁊ omnes defectus quos sue dignitati ⁊ nostre saluti congrnēnouit. Hanc magister insinuans proponit primo q; filius dei naturaz humanam passibilez tam quo ad corpus q̄z quo ad animam assumpsit: et vt probaretur habere verum corpus ⁊ veram animam. assumpsit cū natura ipius defect⁹ nature: vt famem sitiz: tristitiā: timorē ⁊ huiusmodi. quox quidam dicuntur defectus anime vt tristitia ⁊ timor. Alij corporis vt fames sitis ⁊ huiusmodi. Unde vlterius concludit. q; verbuz assumpsit defect⁹ pene. sed tm̄ illos quos ipi p redēptione generis humani cōgruebat assumere ⁊ suaz dignitatem decebat. Et subdit q; si in scriptura inuenitur. q; filius dei omnes nostras infirmitates assumpserit ꝓter peccatum. ꝺ intelligēdū est de defectib⁹ que sue dignitati nō derogant: nō eniz assumpsit ignorātiam que q̄z solum est pena seu defectus ⁊ nō culpa. neq; assumpsit difficultatem ad bene operādū. quod tm̄ spectat ad nostram miseriā ⁊ defectū. ⁊ per ꝑs nō assumpsit oēs penales defect⁹ anime. Similiter ēt nō assumpsit omnes defect⁹ corporis. q; non assūpsit plures egritudines ⁊ vicia corporis. Unde tandem concludit q; oēs defectus assumpsit quos eū decebat ⁊ nobis cōueniebat ipsum accipere. quos qdē accepit vl ad ostensionez vere humanitatis. vt timorem vel tristitiā vel ad ipletionez operis ad quod venit. scilicz humane redēptionis. propter quod assumpsit passibilitatem corporis vel ad erectionē nostre spei ī gloriam immortalitatis vt mortem corporis. Secunda ꝓpositio est hec. Christ⁹ nostras infirmitates nō accepit coacta necessitate. sed sue miseratiōis spontanea voluntate. Hāc magister insinuans dicit christum huiusmodi defectus non assumpsisse sicut talibus necessitate subiacem⁹. sed ex miseratiōe sue voluntatis spōte eos assumpsit. nā nos ex peccato originali eos cōtrahimus. immo vitare non possumus. Christus autē peccatuz huiusmodi nō contraxit nec actuale commisit. ideo ex debito seu necessitate sue conditionis ipos habere nō debuit. Tertia propositio est hec. Ut heretici humanam naturā in christo passibilitati fore subiectam negant sic ipm̄ christuz ꝺm carnē impassibilem fore asserunt. Quod magister ostendit esse falsuz diuersis sacri cānonis ⁊ sanctorum auctoritatibus que patēt in textu. Et subdit postea quorūdam auctoritatū declarationem. s. Augustini ⁊ Hieronymi. que videtur dicere q; christ⁹ nō

timuit nec tristatus extitit. i. nec tristatus fuit. dicēs eos velle dicere q̄ christus nō timuit nec tristat⁹ fuit coacta necessitate sicut nos quandoq; timem⁹ vl tristamur. sed spontanea libera voluntate. Uel volunt dicere christum non timuisse vel tristatū fuisse ſm passionē sicut nos q̄ videlz per hmōi passionis a sua rectitudine mens deiscit ꝛ in dei contemplatione impeditur. sed quod timuit ꝛ contristabat solum ſm ꝓpassionem que est quādo sic tristicia quis mouetur q̄ tamē ratio a sua rectiudine minime dejcitur ꝛ nec mens a contemplatione diuia declinet Nam christus fuit immunis a peccato. ideo nō habuit causam huiusmodi sustinendi nisi sponte vellet. ꝛ tantum in speciali.

An in christo fuerit necessitas patiendi ꝛ moriendi que est defectus generalis.

Di. 16.

Jc oritur questio

b

er predictis ducēs originem. Dictū est enim supra q̄ xp̄s in se nostros defect⁹ suscepit. preter peccatum. Est aūt hominis quidā generalis defect⁹. qui pcm̄ nō est. s. necessitas patiendi vel moriēdi. Aū corp⁹ nr̄m ñ tm̄ mortale. sz ēt mortui dicit. qr nō tm̄ aptitudinez moriēdi sed ēt necessitatem hz. Jō queritur vtrū necessitas talis in xp̄i carne fuerit? De aptitudine enim mori ēdi q̄ in eo fuerit ambiguū nō est. que ēt aū pcm̄ in hoīe fuit. qm̄ aliqs i eo nō fuit defectus: nec ergo mortalitas illa tunc in eo nō fuit defect⁹ qr nature ei erat. Aū etiā quidaz talē mortalitatē in nobis nō eē defectum. non improbe tradūt. sed necessitatē moriendi vel patiēdi q̄ ēt mortalitas dī vel passibilitas Dicit. n. hō nūc passibilis. vel mortalis ñ mō pp egritudinē. sz etiā pp necessitatē. Sz nūquid hic defectus fuit i christi carne. Anima quoq; ei⁹ cuz passibilis extiterit ante mortez. nūquid necessitatem patiēdi habuit. Si. n. necessitas patiēdi vel moriendi fuit in xp̄o. nō videt̄ sola volūtate miserationis defectus nostros accepisse. Ad q̄d dici pōt xp̄m volūtate nō necessitate sue nature hos defectus sicut alios suscepisse. s. necessitatē patiēdi in aīa. simul aūt patiendi ꝛ moriendi in carne. Uer hanc necessitatē nō habuit ex necessitate sue cōditiōis: qr a peccato immunis sed ex sola volūtate accepit. de nostra infirmitate ponēs tabernaculū suuz in sole. s. sub tēporali mutabilitate ꝛ labore. Unde sup epistolā ad hebreos auctoritas dicit. qr sicut hoibus alijs iure ꝛ lege nature statutū ē semel mori. ita ꝛ xp̄s eadē necessitate ꝛ iur̄ nature semel oblatus ē ꝛ non sepe. Nec ideo dicit iure nature q̄ ex natura sue cōditiōis hunc defectum traxerit. q̄ ēt nō ꝓuenit nobis ex natura scōm q̄ ꝓus est instituta. sed ex ea peccato viciata. ꝛ ideo dī hic defect⁹ naturalis. qr q̄si ꝓter natura inoleuit in omnibus diffusis.

Nō mōtalitas, aū pcm̄ nō fuit i homie defect⁹

An illa mō sit i nobis.

An anima xp̄i habuit necessitatē patiendi.

De statibus hominis ꝛ qd de singulis christus accepit.

Et est hic notandus christū

de omni statu hois aliqd accepisse q̄ oēs venit salutare. Sūt. n. quattuor stat⁹ hois ꝑm⁹ aū peccatū. scōs post pcm̄ ꝛ aū gratiā. tertius sub gratia. quartus in gl̄a. De ꝑmo statu accepit imunitatez peccati. Unde aug⁹ illud io annis euāgeliste exponēs. Qui desursuz venit sup oēs est. Dicit xp̄m venisse de sursum i. de altitudine humane nature aū peccatū. qr de illa altitudine assumpsit ẏbū dei hūanaz naturā dū non assumpsit ipsam culpaz cuius assumpsit penam. Sed penaz assumpsit d̄ statu secundo ꝛ alios defectus. De tertio vero gratie plenitudinem. De quarto non posse peccare: ꝛ dei perfectam contemplationem. Habuit enim simul bona vie quedam ꝛ bona patrie: sicut ꝛ quedaz mala vie.

Augu⁹. sup Jo. euāge.

Jrca ultaz. 16. di. in qua magister agit de modo quo filius d̄i assumpsit defect⁹ humane nature queritur vnum. vtrum scilicet christus habuit necessitatē moriendi q̄ non. Ro. 8. corpus mortuum est ꝓpter peccatum. i. habuit necessitatem moriendi Similiter Bēn. 2°. in qua cunq; die ꝑme. morte mo. Sed christus nec habuit peccatuz originale nec actuale. cū igit̄ mors infli cta sit ꝓpter peccatum. vt patet per auctoritates dictas sequitur q̄ christus non habuit aliquam necessitatem moriendi. Preterea. anima christi fuit omniscies sicut patet di. i 4'. igitur fuit omnipotens. ꝛ si hoc igitur non habuit necessitatem moriendi. quia potuit prohibere omnem causam mortis. consequentia prima patet quia non minoris pfectionis est omnia scire q̄z omnia posse. cum vtrūque respiciat omnia obiecta eadem ꝛ includit potē tiam respectu actus tendentis in omne possibile q̄.

Preterea corpus eius fuit temperatissimum ꝛ optime complexionatū. aliter non fuisset proportionatum anime sue que fuit nobilissima inter omnes formas perficientes materiam. scivit autem anima eius omnia que poterant nocere ꝛ que conferre sanitatem. ꝛ tenebatur saluare vitam suam. igitur accipiendo p̄o alimento conferentia dimittendo noxia. ꝛ precauendo ab extrinsecis corruptiuis. potuit semper viriſſe. quod bene scivit fecisse igit̄ nulla fuit ī eo necessitas moriēdi. Preterea anima sua fuit perfectissima inter omnes formas perficiētes materiam. igitur perfectissime perficiebat materiam ꝛ per consequens abstulit omnem priuationem a materia quā perficit. quia hoc potest forma i perfectior. s. forma celi. s. aufert omnem priuationē a materia ita q̄ celum sit naturaliter incorruptibile igitur hoc fecit anima christi respectu sue materie.

Contra omne compositum ex contrarijs necessario corrumpetur. 6. metha. ꝛ causa est quia contraria in eodem semper agunt ꝛ patiuntur ad inuicem cum igitur corpus christi fuerit compositum ex cōtrarijs. tandem corrumperetur naturaliter. Preterea materia est res qua aliquid potest esse ꝛ nō esse. 7. metha. ꝛ hoc ratione priuationis in ea. primo phy. quia priuatio siue materia priuata inclinatur

ad maleficium.i.ad corruptionez compositi cuius est.sed materia fuit eiusdem rationis in christo ⁊ in nobis.sed in nobis est causa necessaria corruptiõis igitur ⁊ in ipo.

Arta hoc quero vtruz in potestate anime xpi fuit non mori ex violentia passionis.q̃ sic.q; anima sua ꝑm voluntatem perfecte dom̃abaꝫ appetitui sensitiuo ⁊ omnibus viribꝰ iferioribus. quia i ipo nulla rebellio ipsarũ fuit.igiꝫ dominabaꝫ plene super corpus vt posset impedire omnẽ violẽtiã corporalẽ.pbo q; dominabaꝫ corpori p̃ncipatu dispositio sicut dominus seruo.appetitui aũt sẽsitiuo ⁊ aliis viribus inferioꝛibꝰ p̃ncipatu politicꝰ sicut rex vl̃ p̃nceps dominaꝫ ciuibus q̃ perfectius dominatur corpori q̃z alijs viribus quia seruꝰ nihil põt ꝓtra dominũ.ciuis aliqd põt cõtra p̃nciꝑẽ ⁊ p̃dicit sibi aliquãdo. ℙreterea Jo.io.dicit xps: potestatẽ hẽo ponẽdi animã meã.⁊ iterũ.ego pono animã meã a me ipso ⁊ nemo tollet eaz a me.quero qũo intelligit cuz dicit a me ipo nõ.n.a se dei verbo.q; numq̃z fuit deposita vel sepata a verbo anima illa igiꝫ hoc dicit vt hõ q̃ posuit aiam a se separando ipsã a corpore. igiꝫ in potestate anime fuit separi vel non separari Sili Jo.dicit mãdatũ accepi a patre.s.ponere animã meaz.sed nõ accepit mandatũ nisi vt hõ .q; i diuinitate eq̃lis erat patri.q̃ vt hõ ⁊ minoꝛ patre posuit animã suã.q̃ vt hõ habuit in ptãte sua ponere. vl̃ nõ ponere ꝑz cũ dicit nemo tollit eã a me sed ego pono eã ℙreterea.in multis euangelijs habeꝫ q̃ cuz clamore valido emisit spũm.ḃ aũt non potuit esse q̃ sic valide clamaret nisi p̃uenisset gratis horã mortis que accidisset ex violentia passionis.igiꝫ aũ horã illã siue instans posuit ex potestate sua animã suaz ⁊ eadẽ rõne potuit etiã nõ posuisse ꝑ tũc. ⁊ ita in potestate eius fuit mori vel nõ mori ex violẽtia passionis. Cõtra.fuit in eodẽ statu ꝑz corpus in quo nos ⁊ viatoꝛ.igiꝫ ꝑm corpus potuit sibi violẽtia inferri vnde necessario dissoluẽꝫ corporis armonia. ꝑz in nobis.⁊ ita vñ corpus p̃uetur vita. ℙreterea. si in potestate sua fuit p̃seruare corpus ab oĩ violẽtia extrinseca tenebaꝫ se custodire in corpore sicut glibet sequiꝫ q̃ in mũdo peccasset q; post dilectionẽ dĩ ⁊ anime ꝓpe ⁊ animaz proximoꝝ tenebaꝫ suũ corpus diligere lege charitatis ⁊ ita si posuit animã vel poni p̃misit.cũ potuit hoc p̃seruasse vt hõ peccasset q; qui non p̃seruat dissolutionez sui corporis cũ posset peccat.

Ad primam questionez dicitur a multꝫ q̃ habuit necessitatẽ moriendi.q; in eo fuit potẽtia mãe eiusdẽ ratiõis sicut in alijs hominibꝰ ⁊ fuit p̃ua ta alijs formis hec materia priuata est causa corruptionis.ergo. ℙreterea.in corpore christi fuit cõtrarietas qualitatuz. q; q̃litates elemẽtares nõ sũt in omnimoda ꝓportiõe eq̃li in corpore mixto ꝓportionato anime quia aliꝫ complexionaꝫ vna pars q̃z alia ⁊ vita precipue cõsistit in calido ⁊ humido ⁊ ceteris ꝓportionatiꝫ equaliter quia igiꝫ fuit dominiũ alicuius qualitatis:⁊ cõtrarietas ex mutua actione ⁊ passione tandẽ naturaliꝫ fuissẽt corruptio necessario secuta. ℙreterea ex hoc q̃ elementa in corpore appetũt naturaliꝫ ꝓpria loca cũ sint extra . fuissẽt tandẽ corruptio ⁊ dissolutio illoꝝ per naturã q; appetitus naturalis nõ est frustra.⁊ q; nullũ violentuz est perpetuũ. ℙreterea diuerse partes organice diuersimode complexionantur ⁊ dominãtur.ita q̃ in oculo dominatur alia qualitas q̃z in alijs organis.⁊ habẽt contrarietatez.ideo ex mutua actiõe ⁊ passione partiũ erat necessitas ad corruptionẽ partiũ.⁊ ex hoc sequitur corruptio totius.q̃ ⁊c. ℙreterea omne corpꝰ generabile ⁊ corruptibile hẽt certã peryodum siue duratiõis inesse vltra quã nõ põt durare.sed corpus christi fuit generabile ⁊ corruptibile.q̃. Rationes iste nõ concludũt.q; omnes preter vltimã cõcludũt de corpore christi modo vel de corpore post triduum.quia corpus habet eandem potentiã materie quam prius.⁊ simili modo priuatã.quia nõ habet alium actum q̃z ante.⁊ ideo sicut ante nõ abstulit priuationem cõmunicando se per essentiam corpori sic nec post:quia non cõmunicauit se imediate post resurrectionem nisi sicut ante. ℙreterea corpꝰ est mixtum ⁊ est ibi cõtrarietas que ante ⁊ elemẽta nata sunt esse in regionibus proprijs cum sint extra ⁊ magis extra q̃z prius in corpore christi ⁊ in corpore secundum se non vt accipitur secundum organa sensuum maxime denominatur terra ⁊ illa in celo existens est maxime extra locum suum.ideo maxie faceret ad corruptionez appetendo locum propriũ

ℙreterea quantum ad partes organicas sequitur idem quia post resurrectionem fuerunt eiusdem complexionis qualis ante aliter non essent eidem partes igitur si fuerunt ante cã corruptionis ⁊ post erunt ⁊ ita necessario corrumperetur post sicut ante si ista esset causa huius necessaria. Vltiuuz argumentum accipit vnum falsum.s.q̃ omne generabile accipit certam peryodum ⁊c.quia ponaꝫ inesse aliquis lapis ⁊ tollatur omne extrinsecuz corruptiuum posita cum hoc generali influentia vel manutenentia diuina nunq̃z corrumperetur.q̃ non propter peryodum corrumpitur vel habet certuz terminum durationis.sed si mixta sunt necessario corruptibilia hoc est ex causa intrinseca.⁊ maxime animata: quia in talibus aliqua contrarietas dñatur vt calor qui tamen continuo fouetur in humido tendẽte i corruptionẽ ꝓtinue p actionẽ caliditatis. ideo tandem ex tali actione sequitur defectus ⁊ corruptio humidi radicalis in aliquo citius in aliquo tardius ꝑm q̃ actio est fortioꝛ ⁊ minus fortis.⁊ ideo nihil ad peryoduz de huius corruptione .quia peryodus est maioꝛ ⁊ minoꝛ ex causa intrinseca.ita q̃ aliquid intra est causa peryodi ⁊ corruptiõis magis q̃z econuerso. Similiter elementa simplicia non corrumpuntur ꝑm totum.q̃ autem comparãtur ꝑz partem hoc est ex actione alterius contrarij. tñ ẽ q̃ mõ agit contrarium in ipsuz ⁊ nõ ꝑus certe. ⁊ subtractione cause conseruantis ⁊ generantis.sicut ignis deiferioꝛi spera corrumpitur in hyeme in regiõe ista ex actiõe frigidi dñantis ex elõgatiõe solis.eꝝ in estate gnãtur ps ignis.⁊ corrũpitꝫ frigiditas ꝓpinq̃ igni.et cã ẽ accessus solis excludẽtꝫ actionẽ talẽ ⁊ corpꝰ simpleꝛ nõ corrũpeꝫ ꝓpꝛyodũ certaz quã in se hẽat. sed peryodus rei sequtur cãm corruptiuaz ⁊ ẽ maioꝛ vel minoꝛ ex cã alia q̃z ex hoc q̃z peryodus.

Ad questionem igitur dico primo cõparãdo verbũ assumẽs ad nãm assumẽdã.2° ꝓparãdo nãm ad q̃litatẽ ꝓtez.3° ꝓpando nãm assũptã ad gl̃iam ⁊ penã. ℙrimã põt eẽ triplr.p° mõ cõpando v̈bũ assumẽs ad nãm gl̃iosã assumẽdã:q; potuit accepisse nãm simplr gl̃iosaz.⁊ illa nullo mõ bũiſſz cãz simplr corruptiõis.2°° ꝓpando v̈bũ ad nãm ĩnocẽtẽ assumendam gloriosam. quam quia est pura natura ⁊ sine peccato consequiꝫ iustitia originalis ⁊ innocentia quantum est sine peccato originali ⁊ cum iusticia originali ita q̃ esset innocentia ex parte nature in se.⁊ sic adhuc nõ fuit hic aliq̃ cã mortꝫ.3°° ꝓpando v̈buz ad nãz assumẽdã gloriosam.sic q̃ gl̃ia nõ redũdaret i corpꝰ ꝑ miraculũ.⁊ sic fcõ isto miraculo i 3°

instāti sequebatur in quarto causa necessitatis dissolutionis illius corporis ⁊ separationis huius anime a corpore. Dico ergo ad ꝓpositum q̄ cōparando v̄bum ad naturam gloriosam assumptā in tertio istā ti fine redūdantia glorie anime in corpus necesse fuit corpus suum esse mortale. Iꝫ hoc fuerit speciale et nouum miraculum q̄ gloria anime nō redundauerit in corpus. facto tamen miraculo isto corpus illud habuit necessitatē moriendi. q̄ nec gloria redundauit in ipsum nec ꝑm corpus habuit iustitiam originalem ꝑseruātem a corruptione. Hoc confirmaꝫ ꝑ Augu. de baptismo parulor̄ vbi exꝑresse dicit q̄ facto illo miraculo habuit necessitatem moriendi. Dꝫ vnde fuit hec necessitas moriendi. Respondeo. qa corpus sibi dimissuꝫ cōparando naturam ad sua p̄ncipia ⁊ qualitates ꝓpītes eam naturaliter per ꝓpriationem redundantie glorie fuit animale. ⁊ ideo non sub pleno dñio anime ad ꝓhibēdum passionem in corpore. ideo fuit in corpore eius corruptio ⁊ restauratō per sumptionem alimēti. sed non potuit fieri restauratio ita perfecta q̄ corpus semper maneret nisi anima perfectum dominiū habuisset supra corpus.

Contra sciuit quātum necesse fuit sumere ad tantam restaurationē deperditi vt tātum restaureꝫ quātum fuit deperditum. Rᵒ q̄ꝫuis sciuerit hoc attamē duo sunt q̄re hoc nō sequitur scilicet potētie nutritiue debilitatio in conuertendo ⁊ impuritas alimenti qō assumpserit. de impuritate alimenti dico q̄ si Adaꝫ habuisset alimentum nostrū fuisset mortuus senio ꝺ de ratione alimēti patet. q̄ nō quodlibꝫ habet generari ex quolibet sicut ex termino. sed determinatum ex determinato. ⁊ ideo ex alimento puriori ⁊ meliori generatur melior sanguis. ⁊ ex sanguine puriori generatur caro solidior ⁊ permanētior. vnde ex alimento corrupto ⁊ impuro generatur caro valde fluida. igit impuritas alimenti iesu x̄pi respectu alimenti Ade fuisset in iesu x̄po sicut in nobis causa extrinseca corruptiua q̄ non fuisset ex parte alimenti ita perfecta restauratio sicut deperditio. Sed posito q̄ habuisset esum ligni vite fuisset ne corpus eius incorruptibile dico q̄ non. sed habuisset causam intrinsecam moriendi. quia omnis virtus materialis relicta sibi et non preseruata per aliquod donum collatum agēdo in aliud materiale cōpatitur ⁊ debilitatur. ⁊ tantum agere potest q̄ debilitatur in tantum q̄ nō potest sufficienter agere ad conseruationē sui indiuidui. vt patet de virtute nutritiua in nobis q̄ longa actione alimenta ⁊ ex conuersione diutina tādem debilitatur. ita vt non possit plus conuertere. talis fuit nutritiua christi sibi derelicta. ⁊ ideo tandem debilitata nō potuisset amplius restaurare. igitur debilitas virtutis ⁊ impuritas alimenti extrinseci fuissent sufficiēs causa sue mortis naturalis.

Sed contra ista sunt aliqua dubia. videt enim q̄ ex ꝑfecta vnione x̄pi ad verbum sine omni alio miraculo nouo ꝑseruaretur corpus eiꝰ ab omni corruptione quia assumptio fuit talis vt assūptum nunq̄ dimitteretur ꝑm Damā. igit non potuit esse q̄ stante vnione corporis ad verbum aliqua ꝑs carnis eius flueret ⁊ corrūperetur. q̄ sic assumptum fuisset dimissum, immo si fluxerūt partes hoc videtur fuisse per miraculum. igitur magis fuit mirabile christum fuisse mortuum q̄ꝫ nāle. Preterea si partes fluebant tunc fuit restauratio partis noue. hoc autem non fuit sine nouo miraculo. q̄ illa ꝑs noua vnitur verbo hoc non potuit fieri nisi a v̄bo. q̄ tāte potētie est vnire partem verbo sicut totum corpus. Iꝫ totum non vnitur nisi per miraculū. igitur nec illa ꝑs.

Dico ad ista q̄ facto illo miraculo q̄ gloria anime non redundabat in corpus necessitas fuit q̄ ptes corporis fluerent per sudorem. ⁊ alias consūptiones q̄ actiuo ⁊ passiuo naturalibus approximatis necesse ē sequi ꝓsumptionem si alterum habeat dñium sed in corpore christi fuerūt calidum ⁊ humidus ⁊ aliqō dominius vnius super alterus ⁊ virtus nutritiua nō sufficiebat ex alimētis restaurare deperditus ex mutua actione. ideo necessaria fuit fluxus partiū ⁊ corruptiō

Ad p̄mā cum dicit q̄ semel assūptum nunq̄ fuit dimissuꝫ verus est de p̄ncipalibus partibus corporis que ꝓcurrūt ad perfectionez corporis hominis. cuiusmodi sunt partes eterogenie. ſ. cor caput ⁊ manus ⁊ huiusmodi. ⁊ tamen alique partes dimisse sūt. vt si incidit sibi vngues vel rasit sibi capillos. ⁊ sic ꝺ partibus carnis ⁊ alijs. imo totum sub ratione totius fuit dimissum. q̄ totus integrū ex partibus non semper fuit vnitū vt supra patuit. tñ p̄ncipales partes semper fuerunt vnite. ⁊ de illis loquitur Damasce.

Ad aliud cū dicitur q̄ tūc nouo miraculo fuit alia pars vnita. dico q̄ non nouo sed antiquo. circa quod sciendū q̄ sicut virtus generatiua hꝫ generare distinctum ⁊ separatus ꝺm esse ⁊ ꝺm locuꝫ. sic nutritiua habet generare idez ⁊ vnituꝫ. quia nutritio est aggeneratio vnius ad aliud. per identitatez ⁊ vnitatē cum eo. ⁊ dico q̄ generatio noue partis vnite corpori fuit naturalis. ⁊ q̄ caro generata esset pars corporis p̄e existentis naturale est vtriq̄. sed q̄ pars ista vniatur verbo fuit miraculuꝫ. non quidem nouuꝫ, sed eodez antiquo quo p̄mo corpus totuꝫ vnitur verbo. vnit quandoq̄ omnis pars illius totius. ⁊ omne illud qō est actu pars eius: sed tamen virtꝰ naturalis fuit aliquid p̄ambulum ad antiquuꝫ miraculum. quia fecit q̄ aliquid esset actu parſ corporis quod prius non fuit. sed hoc antiquo miraculo facto illa pars ē vnita verbo vnione totius ⁊ effectiue a verbo et a tota trinitate.

Ad primum principale dicitur q̄ corpus propter peccatuꝫ mortuum est demeritorie. ⁊ ex hoc sequitur q̄ cuꝫ in christo nullum fuit demeritum q̄ in primo instanti in quo assumpsit naturam innocentez non fuit in primo instāti nature causa demeritoria mortis in eo. ⁊ sic procedit illud Bene. q̄ postquā comederunt habuerunt primi parentes necessitatez moriendi ex demerito. sed alia causa fuit in christo sicut dictuꝫ est in pede questionis. Ad aliud concesso antecedente nego consequentiam. et causa est quia omnipotentia ad omne possibile producendum non potest conferri creature. vel alicui: nisi illud habeat in se formam vnam vel plures. in qua vel in quibus radicetur potentia omnium possibilium possibiliter sciendorum. hec autem forma non potest esse accidentalis nec vna nec multe. quia accidens secundum se non habet in se nec habere potest manens accidens productiuam virtutem omnium substantiarum. vel alicuius dico de se. igitur oportet q̄ illa omnipotentia ineſſet ei per aliquam formam substantialem virtualiter ⁊ perfecte continentem omnem formam ⁊ omne ens possibile fieri sed talis forma non potest conferri anime christi manente anima nec angelo. quia anima manens anima. vel angelus manens angelus non potest infrigidare. ⁊ ideo repugnat sibi talis forma virtualiꝫ continēs oia. Iꝫ posse cognoscē oia cognoscibilia cū hꝫ nō sit producere ipsa in esse nō regrit nisi p̄m intellectiuā ⁊ habitus vel spēs quoꝝ anima est capax. ideo intēdendo inſeibilia non cāndo ea sed tñ cognoscēdo nō requiritur tanta perfectio in fundamento quo absō-

lute cognoscit sicut requiritur in fundamēto oīpotē-
tie q̄ pōt oīa possibilia cāre. Ad aliū cū dr q̄ sciuit se
custodire ⁊ restaurare equaliter cōcedo q̄ sciuit si ha
buisset p̄ statu isto in quo fuit alimētum purum. ⁊ vir
tutem nutritiuā non debilitatā. sed vtrūq; defuit. iō
non fuit puersio alimēti in ita purā carnē vt semper
maneret nec fuit virtus eius eque intēse in conuer-
tendo. Ad aliud cum dicit q̄ ei⁹ aīa fuit pfectissima
forma. ideo abstulit oēm p̄uationem a mā sicut for-
ma celi. dico q̄ sicut forma celi nō est talis q̄ p̄tine-
at virtualiter vel cāliter ⁊ perfecte oēs formas. ita
nō pōt auferre a mā si in celo sit mā. oēm p̄uationem
⁊ potētiam māe ad aliā formā. Ideo si in celo sit ma
teria cōsideronis cum mā hic necessario est ibi p̄ua-
tio ⁊ possibilitas ad alias formas. iō si celū sit incor-
ruptibile opz dicere p̄citer q̄ vel sit forma simpler.
vel q̄ si habeat mām q̄ illa sit alterius rōnis. ⁊ de se
tū in potētia ad formā quā hz. Rūdetur ad formas
argumētoruz supra p̄o p̄ma opi. quomodo elemēta
sunt in corporibus gloriosis ⁊ tamen sunt incorrupti
bilia pertinet ad quartum librum ideo ibi vsq; dif-
feratur.

Ad secundam gōnē dico q̄ si aīa chri
sti fuisset sibi absolute
dimissa ex quo fuit gl̄iosa. gl̄ia animę redundasset in
corpus. ⁊ per p̄ns in ptāte anime fuisset non mori ex
quacūq; passione. Sed q̄r in tertio instāti fuisset cor
pus sine redūdantia gl̄ie in ipsum vt ex miraculo pa
tet supra in precedēti. q. ideo in quarto instāti illō cor
pus necessario fuit corruptibile. nec fuit in ptāte ani
mę a passione p̄seruari. cuius rō est. q̄r ex p̄ma insti-
tutione nā est q̄ aliq̄ actiua sunt nata dñari aliquibus
passiuis tūc sic. omne corpus alterabile ⁊ corruptibi
le per approximationē actiui dñantis pōt corrumpi
corpus xp̄i fuit tale a p̄mo instanti vnionis vsq; ad
mortē. igit̄ per actiuū approximatū potuit in corpus
illud induci dispositio vel q̄litas incōpossibilis ani-
mationi passiue illius corporis. ⁊ ita potuit per mor
tem p̄uari vita q̄r aīa non pficit nisi corpus dispositū
⁊ ꝓportionatū ei. Si dicas q̄ sicut aīa a solo deo cre
atur ⁊ vnit̄. sic solus deus pōt eam separare. ⁊ ita ni
hil aliud inferens passionē pōt eam separare a corpo
re nihil aliud dico a p⁹ vniente. Preterea si p̄seruare corpus a passione non fuit in potestate aīe christi. igit̄ passio ⁊ separatio aīe nō fuit volūtarium. nec per cōsequēs meritorium. Preterea si nō fuit in po
testate aīe nō mori. tūc passio illa fuit simpliciter vi
olenta. ⁊ si hoc nō fuit meritoria. Ad p̄mum istoz
cum dicit̄ q̄ solus deus pōt vnire aīam corpori. de ꝛ
posset esse dubiū an in resurrectione cum corpus fue
rit sūme dispositū aīa posset se vnire. vel an generāl
hoīem vniat aīam intellectiuā necessitādo vnionez
per organizationē corporis ⁊ dispōnem cōueniētem
vltimate pfectibili ab aīa intellectiua. Sed quātuz
ad p̄mum hz locum in quarto li. cōcesso tū añcedēte.
nego p̄ntiam si solus deus pot vnire. igit̄ ⁊ separatō
nem cāre. q̄r agēs cātum pōt inducere aliquā q̄litatē
in corpore icōpossibilem aīationi passiue corporis ſz
nō pōt cāre qualitatē aliquā in corpore ad quā neces
sario sequit̄ necessitate absoluta animatio corporis.
nulla tū q̄litas vel dispositio creata in corpe ab agen
te nāli est cā necessaria simpliciter animationis pas
siue corporis. Exēplum ignis per actionem suam po
test inducere qualitatē necessitātem ad sepationē aie
a corpe. nō aūt aliquā necessitatem ad vnionē ignis
dico de se solum. Cōtra cōiter dr q̄ agēs nāle indu-
cit dispōnem in corpore organico. s. perfectā organi
zationē ⁊ debltā elemētoz cōplexionē que est dispo-
sitio necessitans simplr ad inductionē aīe. Respon-

deo nulla dispositio inducta ab agēte nāli in māz est
dispositio necessitans simpliciter ad aīe infusionem
sed quecūq; sit illa cum se teneat a parte māe in rōne
receptiui ⁊ in potentia ad formā est in potētia contra
dictionis ad ipsam aīam intellectiuā aliter dispositio
aliq̄ inducta in mām ab agētenāli necessitaret de
um ad cāndum aīam ⁊ informādum corpus. q̄ fal
sum est ꝛ p̄bs haberet hoc dicere. q̄r ipse posuit deū
nāliter agere ex necessitate nāe omne q̄ agit. ⁊ ideo
sicut agere exīte summe calido ⁊ sūme dispositio ad
formā ignis. segtur nec̄io q̄ ignis ignial aerem cor-
rūpendo formā aeris. ita posuit p̄bs q̄ corpore organi-
co exīte dispositio per actionē agētis nālis de⁹ neces-
sario creat aīam in corpore aiando ipsum. sed sic̄ phi
losophus errauit in illo p̄ncipio ponēdo deū causare
oīa extra se ex necessitate nāe. sic theologi negantes
ipsum in illo p̄ncipio debēt p̄sequēter negare illuz in
quolibet. q̄d sequit̄ ex p̄ncipio illo. s. q̄ agēs nāle pos-
sit simplr necessitare mām ad aiationē passiuā. sed q̄
libet dispō inducta in mā ab agēte nāli est in potētia
ꝯdictionis ad aiationē ⁊ formā respectu dei. q̄r deus
volūtarie ⁊ ptingēter cāt quqd extra se cāt. Ad scōm
dico q̄ volūtas pōt habere actū meritoriū circa ali-
quod oīm q̄d nō est in ptāte sua. imo q̄d est necessari
um ⁊ impossibile aliter se habere sicut pōt amare de
um amore amicitie volēdo sibi bonū. puta ipsuz eē
iustū sapiētem ⁊ huiusmodi. ⁊ tū velit nolit voluntas
dei est iustus ⁊ sapiēs sic ergo mereri potuit volū-
tas xp̄i de passione xp̄i q̄uis nō fuerit in eius ptāte i-
pedire eam. cōplacendo. s. illi passioni ⁊ acceptando
ipam p̄ter bonū p̄ns ex ipsa. q̄r accepta fuit deo. Ad
tertiū dico q̄ violētū vno modo opponit̄ naturali. 2.
phy. alio modo volūtario. 3. ethi. p̄mo modo cū nā-
le sit lapidi esse deorsum violētū ⁊ cōtra inclinatiōez
nālē est ei esse sursum ⁊ eē sursum est violētū q̄d oppo
nit̄ nāli inclinationi lapidis ⁊ isto modo loquēdo de
violēto. ⁊ est p̄tra inclinationē nālē rei. passio xp̄i fuit
violēta aīe vt nāliter inclinat̄ ad perficiēdum corp⁹
⁊ p̄tra nālem inclinationē corporis. put nāliter habz
pfici ab aīa. Alio modo violētū opponit̄ voluntā-
rio. ⁊ illo modo sicut dictū est supra eo modo quo pas
sio nolita fuit ab aīa fuit violēta. ⁊ vt sic merebat̄ pa
tiendo. Sed eo modo quo fuit volita ⁊ accepta a vo
luntate fuit meritoria ⁊ nō violenta ⁊ hec patēt in pe
de questionis di. 15.

Ad primum principale di
co q̄ anima non plus dominatur corpori qaantum
ad oēm potētiā que se tenet cum corpore q̄z dñet̄ ap-
petitui sensitiuo immo minus. q̄r quantū ad potenti
as aīe vegetatiue non dñatur super corpus. quānis
ad potētiam motiuā dñetur vt anima possit mouere
corpus hincinde localiter. ⁊ ad hoc opus ⁊ ad illud si
cut placet. sed non sic de vegetatiuis que sunt omni
no irrōnales nō obedientes aie in actibus suis. quā-
uis enim in ptāte aīe sit exhibere eis māz i q̄ agāt. ta
men materia exhibita nō subiacet dñio aīe in actōni
bus suis. ⁊ ex sumptione alimēti impuri ⁊ debilita-
te virtutis in puertēdo fuisset corpus mortuū. Sili-
ter aīa non sic dñabatur appetitui sensitiuo q̄ ipse ap
petitus fuerit spāliter impassibilis sed vere doluit.
igitur nec corpori vt nō posset pati ex dñio anime. et
ita argumētum assumit vnum falsum. s. q̄ aīa domi
natur appetitui sensitiuo vt non patiat̄ ⁊ ita plus cor
pori. Ad scōm de Jo. dico q̄ si lego in suppositō ⁊ a
meipso in ly appositō ego stat p̄o eadē p̄sona. sed nō
fm eādem nām. q̄r ego. s. suppositū verbi fm naturā
diuinam pono aīam meā a meipso fm nāz humanā
q̄r aīam separauit a corpore nō a vbo. ita q̄ ponē vel

separare effectiue attribuit vbo sed terminatiue vt a quo separet anima. s. a corpore ꝙuenit sibi rone humane nae. ¶Per idem ad confirmationē qz vt hō accepit mādatū ponēdi aiam. i. de cōplacēdo ⁊ patiendo aiam poni sed nō effectiue ita ꝙ ponere animā ⁊ nō ponere fuerit in ptāte anime eius. ⁊ talis expositio nō est extorta. qz eadem auctoritas pōt exponi ptim de capite ⁊ partim de mēbris. sicut hic q potuit trāsgredi ⁊ nō est trāsgressus quātū ad posse transgredi exponit de mēbris quātū ad nō transgredi exponitur de capite ita idem ꝑm aliqd pōt exponi de christo vt suppn̄ eternum ⁊ rone suppositi in natura diuina ⁊ aliud de natura creata in supposito. Ad aliud de clamore valido dico ꝙ alterū fuit miraculū. s. ꝙ clamauit valide in hora mortis. qz ex potentia vbi. sed ꝙ anima fuerit separata per violētiam passiōis sed nō fuit nouum miraculum ꝙ sic clamauerit hora mortis. sed hoc fuit antiquo miraculo quo gloria nō redūdabat in corpus sicut omnia que passus est fuerunt quodāmodo miraculosa ꝛ nālia. qz qō non pōt fieri nisi ꝑsupposito miraculo ⁊ si facto miraculo posset nāliter fieri: in relatione tī ad miraculū necessario ꝑsuppositū est aliquomodo miraculosū. sed qō patitur xp̄s ꝑm aiam sensitiuā ⁊ corpus vel ꝑm portionē inferiorē rōnis hoc fuit ex miraculo p̄mo quo glia aīe nō redūdabat in corpus. ideo totuz qō patiē fuit miraculosum. ⁊ tī nāliter patiē facto illo miraculo. sicut cecus natus nāliter videt facta illuminatione miraculose.

Ista est distinctio decima

sexta huius tertij libri. In qua magister postꝙ egit ō xp̄i patiētis passibilitate. Agit de patiēdi necessitate Et tria circa hoc facit. Nam p̄mo questionē quādaz pponit. Secūdo eam soluit. Tertio solutionis cōfirmationem adiūgit. ¶Primū vsqz ibi. Ad qō dici potest. Scōm vsqz ibi. Et est hic notādum. Tertiū vsqz ad finem distinctionis. In speciali ⁊c. quarū p̄ma est hec. Christus oēs defectus nr̄os assumpsit q nullatenus penā vel pctm̄ includunt. Hec ꝓpositio supra ꝓbata est. igitur suppono eam verā. cum igitur necessitas moriēdi sit defectus qdam ⁊ nō culpa dubitari pōt non immerito an xp̄s etiam talē defectuz assumpsit. s. necessitatē moriēdi. De aptitudine moriendi nō est dubium. qz illa etiā in hoīe a natura fuit ante peccatū quādo nullus defectus in eo fuit. qa illa fuit in homine ante a natura ante peccatuz: ⁊ respondēdo ponit sentētiam scōe ꝓpositionis. Secunda ꝓpositio est hec. Christus qui immunis fuit a peccato suscepit necessitatē moriendi sola spontanea voluntate ex nulla coacta necessitate. Ratio huius est. qz vt supradictū est xp̄s assumpsit naturā talem qualem homo habuisset in statu innocētie in quo statu nō fuisset necessitas moriēdi. Nam necessitas moriēdi non cōpetebat homini ex natura sue cōditionis ꝙ natura p̄imitus fuit instituta. sed solū ꝑm ꝙ postea fuit per peccatuz viciata. sed talem naturā xp̄s non assumpsit. ergo ꝙ necessitatem moriēdi non assumpsit tamē moriebat. Tertia ꝓpō est hec. Christus qui dicit nām humanam redemisse de quolibz statu hominis dinoscit aliqd assumpsisse. Hanc magister ponēs dicit quadruplicē ee statum hominis. quoz p̄mus fuit añ peccatuz. s. status innocētie. Secundus fuit post peccatum ante gr̄am. s. ante mortē xp̄i. Tertius fuit post pctm̄ ⁊ sub gr̄a qui iam currit. Quartus erit in gloria expers oīs miserie. De p̄mo statu accepit xp̄s peccati imunitatem. De secūdo penales defectus. De tertio gr̄e plenitudinē. De quarto nō posse peccare ⁊ deum perfecte cōtemplari. Cū igitur iesus venit in hunc mūdum tanꝙ vniuersalis redemptor oēs saluaturus naturam humanam assumens de quolibet horz quattuor statuum aliqd assūpsit. Et istam cōfirmat magister auctoritate bti Augu. Et tm̄ in speciali.

Si omnis christi oratio vel voluntas expleta sit.

Ost predicta cōsi

Di. 16.

derari oportet. vtrū christus aliqd voluerit vel orauerit ꝙ factum non sit. ¶Hoc enīz estimari potest per hoc qō ipse ait. ¶Pater si possibile est transeat a me calix iste. Verūtamen non quod ego volo sed quod tu vis. ¶Hic nā qz voluntatem suam a patris voluntate discernere videtur.

De voluntatibus christi ꝛ duas naturas

Quo circa ambigēdū non

est diuersas in christo fuisse voluntates iuxta duas naturas. diuinam. s. volūtatez ⁊ humanam. Et humana voluntas est affectus rationis vel affectus sensualitatis ⁊ alius est affect⁹ anime secundum rationem. alius secundum sensualitatem. vterqz tamen dicitur humana voluntas. Affectu autem rationis id volebat quod voluntate diuina. scilicz pati ⁊ mori. sed affectu sensualitatis non volebat immo refugiebat. nec tamen in eo caro contra spiritum. vel deum concupiscebat. Quia vt ait Aug⁹. nonnullum est vitium: cum caro concupiscit aduersus spiritum. Caro autem dicta est concupiscere. quia hoc scōm ipsam agit anima. sicut anima per aurem audit ⁊ per oculuz videt Caro enim nihil nisi per animaz concupiscit Sed concupiscere dicitur cum anima carnali concupiscentia spiritui reluctatur habens carnalem delectationem de carne ⁊ a carne aduersus delectationem quam spiritus habet. Ipius autem carnalis concupiscentia causa nō est in anima sola nec in carne sola. Ex vtroqz enī fit. quia sine vtroqz delectatio talis non sequitur. Talis ergo rixa taliqz concertatio in anima christi nullatenus esse potuit. quia carnalis concupiscentia ibi esse nequiuit. Dei etiaz voluntas erat ⁊ rationi placebat vt illud scōz carnem vellet quatenus veritas humanitatis in eo probaretur. Nam qui hominis naturā suscepit que ipsius sunt subire debuit. Ideo qz sicut in nobis duplex est affectus mentis. s. ⁊ sensualitatis. ita ⁊ in eo debuit esse geminus affectus vt mentis affectu vellet mori. ⁊ sensualitatis affectu nollet sicut in viris sanctis fit. ¶Petro. enim ipsa veritas dicit. Cum senueris extendes manus tuas ⁊ alius precinget te ⁊ ducet te quo tu non vis. s. ad mortem. Qō exponens Augusti. dicit ꝙ. ¶Petrus ad illaz

molestiam nolens est ductus. nolens ad eam venit. sed volens eam vicit. ⁊ reliquit affectuz infirmitatis quo nemo vult mori. qui adeo est naturalis vt eum petro nec senectus abstulerit. Unde etiam dominus ait. Transeat a me calix iste. sed vicit eum vis amoris. Ergo ⁊ in christo ſm humanitatem ⁊ in membris eius geminus est affectus. vnus rationis charitate informatus quo propter deum qs mori vult. alter sensualitatis carnis infirmitati p pinquus ⁊ ei coniunctus quo mors refugitur Ut enim Augu. ait. ℙ Paulus mentis ratione cupit dissolui ⁊ esse cum christo. sensu autem carnis refugit ⁊ recusat. hoc habet humanus affectus: quoniã diligit vitam odit mortem. Secũdum istum affectum christus mori noluit. nec obtinuit qđ ſm istũ affectũ petiit.

Auctoritatibus ꝓbat diuersas in christo voluntates.

Er affectu ergo hũano quẽ de virgine traxit volebat non mori ⁊ calicem transire orabat. Unde Beda. Orat transire
Beda. calicem qz homo erat dicẽs. ℙ Pater transeat a me calix iste. Ecce habes volũtatem humanam expressam. Uide iam rectum cor. Sed non quod ego volo sed quod tu vis. Unde. ℙ Non veni facere voluntatem meam quaz. s. temporaliter sumpsi ex virgine. sed voluntatem eius qui me misit. Quam. s. eternus hũi cum patre. ℍ Hic aperte dicit duas in xp̃o fuisse voluntates ſm quas diuersa voluit. ℍ Hier.
Hiero⁹ quoqz super illum locum. Spiritus promptꝰ est. caro autem infirma. dans intelligi hic duas volũtates exprimi ita ait. ℍ Hoc contra eutycianos qui dicunt in xp̃o vnam tantum volũtatem. ℍ Hic autem ostendit humanam que ꝓpter infirmitatem carnis recusat passionem. et diuinam que prompta est perficere dispensationem. Augus. etiam duas in christo asserit
Augu⁹. voluntates dicens. Quantum distat deꝰ ab
sup ps. homine tantuz voluntas dei a voluntate hominis. Unde hominem christus gerens ostẽdit priuatam voluntatem quãdam hominis in qua ⁊ suam ⁊ nostram configurauit qui caput nostrum est ⁊ ad eum sicut membra pertinemus. ℙ Pater inquit si fieri potest transeat a me calix iste. ℍ Hec humana voluntas erat propriuum aliquid ⁊ tanq̃ priuatum volens. Sz quia rectum vult esse hominem ⁊ ad dominũ dirigi subdit. ℍ Non quod ego volo sed quod tu vis. Ac si diceret. Uide te in me. quia potest aliquid proprium velle. vt deus aliud velit. Conceditur hoc humane fragilitati. Idẽ alibi. Christus in passione duas expressit volũtates in se ſm duas naturas. Ait enim. ℙ Pater si fieri potest trãseat a me calix iste. Ecce habes hominis voluntatem quam ad diuinaz

continuo dirigens ait. Uerũtamen non sicut ego volo sed sicut tu. Ambrosius etiam in li. iii. de trini. Scriptum est. ℙ Pater si possibile est transfer a me calicem hunc. Uerba christi sunt. sed quomodo ⁊ in qua forma dicantur: aduerte. ℙ Hominis substantiam gerit homis assumpsit affectum. ℍ Non ergo quasi deus. sz quasi homo loquitur. Suscepit quidem voluntatem meam. ℙ Hoc est voluntas quaz suam dixit cum ait. ℍ Nõ sicut ego volo sed sicut tu vis. Cum autem dixit omnia que habz pater mea fũt. qz nihil excipitur sine dubio quã pater habet. eandem ⁊ filius habet volũtatez Eadem est christi voluntas q̃ paterna. Una ergo voluntas est patris ⁊ filij. Sed alia volũtas hominis alia dei. vt scias vitam in voluntate esse hominis. passionem autem christi in voluntate diuina vt pateretur ꝓ nobis. ℍ His testimonijs euidenter docet in christo duas fuisse voluntates. quod quia negauit ℙ Dacharius archiepiscopus in metropolitana synodo cõdemnatus est. Et ex affectu humano sẽsualitatis quidẽ non rationis illud voluit ⁊ petiit quod non impetrauit. ℍ Nec ideo petiit vt impetraret. quia sciebat deum non esse factuꝝ illud. ℍ Nec illud fieri volebat affectu rationis vel voluntate diuinitatis. ℙ Ad quid ergo petiit? ℍ Ut membris formam preberet imminente perturbatione clamandi ad dominum. et subiiciendi voluntatem suam diuine voluntati. vt si pulsante molestia tristentur pro eiusdem ammotione orent. Sed si nequeunt vitare dicant quod ipse christus. ℍ Non ergo adsipientiam fuit ꝙ christus clamans non auditur ad salutem corporalem. Bonum quidez petiit. s. vt non moreretur. sed melius erat vt moreretur. qđ ⁊ factum est.

De eo quod Ambro. dicit xp̃m dubitasse affectu humano.

Leterum non parum nos mouent verba Ambrosii quibus significare videtur christum ſm humanum affectuz de patris potentia dubitasse. sic dicens in li. iii. de tri. De quo dubitat de se an de patre. De eo vtiqz cui dicit transfer dubitat hominis affectu. ℍ Nam deus de patre non dubitat. nec de morte formidat. ℙ Prophetа etiam non dubitat qui nihil deo esse impossibile asserit. ℍ Nuz infra homines constitues deuz. prophetа nõ dubitat ⁊ filiuz dubitare tu credis. Ut homo ergo dubitat. vt homo locutus est. ℍ His verbis innui videtur ꝙ christus non inquantuz deus est vel dei filius: sed inquantum homo dubitauerit affectu humano. Quod ea ratione dictum accipi potest. non quia ipse dubitauerit sed quia modum gessit dubitantis. ⁊ hominibus dubitare videbatur.

Verba hylarii longe diuersaz exprimentia sententiam a premissa.

Illud etiam ignorandum non est quod Hylaꝰ asserere videtur christū non sibi sed suis orasse. cum dixit trāsfer a me calicē. hunc. sicut nec sibi sed suis timuit. Nec eum timuisse vt sibi non esset passio. sed vt a suis transiret calix passionis ita inquiēs. Si passio honorificatura eum erat sicut iuda exeunte ait. nunc honorificatus est filius hominis quomodo tristem eum metus passionis effecerat Nisi forte tā irrationabilis fuerit vt pati mortem timuerit que patientē se glorificatura esset. Sed forte timuisse vsq; eo estimabat vt trāsferri a se calicem deprecatus sit dicens. pater transfer calicem hunc a me. Quomodo enim per patiendi metum transferri deprecaretur a se. quod per dispensationis studium festinaret implere. Non enim conuenit vt pati nolit qui pati venit et cum pati eum velle cognosceres religiosius fuerat hoc confiteri. q̄ ad id impie stultitie prorumpere. vt ea; assereres ne pateretur orasse quem pati velle cognosceres. Non ergo sibi tristis neq; sibi orat transire calicem. sed discipulis ne in eos calix passionis incumbat. quem a se transire orat ne in his. scilicet maneat. Non enim rogat ne secum sit sed vt a se transeat. Deinde ait. non sicut ego volo sed sicut tu vis. Humane in se sollicitudinis significans consortium sed non discernēs sententiam sibi communis cum patre voluntatis Pro hominibus ergo vult transire calicem per quem omnes discipuli erant temptandi. et ideo pro Petro rogatur: ne deficiat fides eius. Sciens ergo hec omnia post mortem suam defitura vsq; ad mortem tristis est. et scit hunc calicem non posse transire nisi biberit. Ideo ait. Pater mi si non potest transire calix iste nisi bibam illum. Fiat voluntas tua. Sciens in se consūmata passione metum calicis transiturum. qui nisi eum bibisset transire non posz. nec finis terroris nisi consummata passione terrori succederet. quia post mortem eius per virtutum gloriam apostolice infirmitatis scandalū pelleretur. Intende lector his vbis pia diligētia ne sint tibi vasa mortis.

Hylaꝰ i. 10. lib. de tri.

Circa istam. 17. di. in qua magister agit de his que per nāz humanā opatus ē xps. quia p̄ncipiū opationis humane ē volūtas sine qua nec opus est meritorium nec laudabile. ideo p̄mo quero de volūtate et di. sequēti. de merito. Querit ergo circa p̄tē di. vtrū in xpo fuerunt due volūtates. Od nō. q; oīs volūtas est domina sui actꝰ. sed si in xpo eēnt due volūtates. altera nō eēt volūtas q; nō dña sui actus. pbo q; in illa potentia nō est dña sui actus que sequit motū alterius potentie. q; sic seq nō est dūari suo actui sed subdi alteri respectu sui actus. sed si fuit in xpo volūtas creata illa sequit motū volūtatis vbi increati q; verbū egit actionē nāe humane. igit nō fuit volūtas. ꝯ ꝛc.

Preterea q̄ in xpo nō sint tres due volūtates pbatur q; cū ibi sit volūtas libera sequēs intellectū creatuz et p̄ter hāc volūtas nālis et volūtas libera et naturalis hēant oppositū modū ferendi vel tēdēdi in obiectū sequit q̄ erunt due volūtates. et in ipso ē volūtās icreata. ꝯ. Contra habuit tres duos intellectus. s. increatum et creatū. igit tres duas voluntates.

Istam questionem solut Dama. c. 69. in sententijs q̄ sicut p̄m fidē firmiter tenēdū est in xpo eē duas nās et vnā hypostasim. ita opz p̄cedere sicut ꝓbis ex illo q̄ in ipso sint due pprietates nāles et potētie vtriusq; nāe. sed p̄ōe pfectissime nāe rōnalis sunt intellectꝰ et vōs i ipso sūt ite; creatꝰ et volūtas creata et rōne nāe dme ēi ipso ite; icreatꝰ et volūtas icreata. Preterea supra di. 13. habet q̄ in xpo fuit sūma gl'ia et sūma fruitio creata. et di. 14. q̄ in xpo fuit ois scia et sūma visiorōne nāe assūpte. cū igit cognitio et fruitio p̄ supponāt intellectū et volūtatē opz ponere in christo vtrāq; potētiā optime dispositā. ꝯ. Idē vult ēt in. 6. synodo sua determinās et declarās in xpo duas eē voluntates et opationes. Itē in canone di. 6. Sed est ne tres vna volūtas creata in xpo. Dico q̄ voluntas p̄t accipi sub ppria rōne vel sub rōne generali et nomine. s. p appetitu. Et fuerunt in xpo ad minus tres volūtates vel appetitus. s. intellectualis increatus rōnalis creatus et irrōnalis. s. sensitiuus. sed q; volūtas addit sup appetitū q; est appetitus liber. sic stricte loquēdo fuerunt in xpo tres due volūtates. sed cōiter accipiēdo volūtatē p appetitu sic puto q̄ i ipso sicut in nobis fuerūt tot appetitꝰ distincti quot sūt potētie apphensiue distincte in nobis. q; sicut alia apprehēsio est gustus et visus et tactus et odoratꝰ ita est alia ppria virtus appetitiua huius et illius et alia delectatio consequēs hanc apphensionē et illā. cōiter trēs logimur de appetitu sensitiuo sicut de vno. et ille est q̄ sequit virtutē imaginatiuā et sicut illa virtꝰ imaginatiua imaginat oba oīum sensuum et ipsātia illoz et absētia. ita suo appetitu delectat in illis si sint conuenientia vel dolet de illis si sint disconuenientia. sed sicut non obstāte q̄ virtꝰ imaginatiua sic posset imaginari obiecta oīum sensuū tam in p̄sentia q̄z in absentia nihilominus trēs ponimus alios sensus particulares et eoz apprehēsiones particulariū obor distinctoz. sic nō obstante q̄ ille appetitus ꝓsequēs imaginatiuaz possit appetere conuenientia oīs sēsibilis et particularis et ñ appetere disconuenientia. sed potius dolere de disconuenientia separari rōne opz p̄ter illū ponere appetitus distinctos particulares. et est eadē necessitas ponēdi appetitus distinctos sicut apprehēsiuas distinctas. Dz qd de nāli volūtate et libera sunt ne due potētie. Dico q̄ appetitus nālis in q̄libet re generali noīe accipit p̄ inclinatione nāli rei ad ppriā perfectionē sicut lapis nāliter inclinat ad centrū. et si in lapide talis inclinatio sit aliqd absolutū aliō a gratuitate tūc p̄ter credo q̄ nālis inclinatio hois p̄m q̄ hō ad ppriā pfectionē est aliud a volūtate libera. sed p̄mū credo falsum. s. q̄ inclinatio lapidis ad cētrum sit aliqd absolutū aliud a grauitate et aliq̄ potētia qua lapis habeat aliquā opationē in cētrum. sicut aliq imaginantur mirabilis aūt eēt illa opatio cū non esset dare terminum illius et eēt actio trāsiens. et cū cētrū sit sibi cōueniens nō agit actionē corruptiuā ei; nec eēt salnatiuaz q; nō posset poni q̄lis eēt illa opatio vel qs terminus illius. ideo naturalis inclinatio lapidis nihil dic vltra grauitatē lapidis nisi relationez. nec p̄t poni aliqua opatio nisi forte respectu inclinationis vbi ꝓseruando ppriū vbi. q; forte suum ppriū vbi in centro ptinue est in fieri. sicut lumē in medio. sz tūc actio illa non est in centrum quia vbi non est in locāte. sed

nō q̄ inclinº lapidis centrum nō est aliud a grauitate

in locuto. ⁊ centrū ē locās corp⁹ in eo. g̃ vltra grauita
tē nō dicit nisi rl'onē inclinationis eius ad cētrū vt ad
ppriā eius pfectionē. tūc dico q̄ sic est de voluntate
q̄ volūtas nālis nō est volūtas nec velle nāle est vel
le. sed nāle distrahit ab vtroq̄. ⁊ nihil est nisi rl'o con
sequēs potētiā respectu pprie perfectionis. vñ eadē
potentia dicit volūtas nālis cū tali respectu necessa
rio ꝓūte ipam respectu pprie perfectionis. ⁊ dī libe-
ra ꝑm rōnem ppriam ⁊ intrinsecā q̄ est volūtas spe-
cifice. Aliter pōt dici volūtas nālis vt distinguit
ꝑ potentiā vel volūtatem supnālem. ⁊ sic ipsa in pu-
ris nālibus exīs distinguit ꝑ seipsam vt informata ꝺ
donis gratuitis. Adhuc 3° dicit volūtas natura-
lis vt elicit actū conformē inclinationi nāli que sem
per est ad cōmodū. Dicit aūt libera inquātū in ptā-
te eius est ita elicere actū oppositū inclinationi sicut
ꝓformē ⁊ nō elicere sicut elicere volūtas supnālis tñ
elicit actū ꝓformē rationi recte.

Ad primum principale concedo ma
iorem q̄ ois volūtas ē dña sui act⁹. Et cū dicit in mi
nori q̄ volūtas sequēs motū alterius potētie non est
dña sui actus q̄: subdit illi. Dico sicut al's in. j. q. hu-
ius q̄ vbū nullā cālitatē hz sup actū volūtatis create
in xp̃o quā nō hēat tota trinitas. ideo volūtas creata
in xp̃o nō ꝓuat dñio respectu suoꝝ actuū plus ꝓpter
vnionē ad vbū q̃ si nō vniret ei. tūc vltra ad argu^m
ꝑm duplicē opinionē in. 2. li. tactā si volūtas sit tota
cā ⁊ imediata sui act⁹. dico q̄ nō sequit motū trinita
tis cāntis cū volūtate actū volūtatis. sed trinitas tñ
ponit volūtatem in eē ⁊ finit ipam mouere in acti-
bus suis ita q̄ nō coopat ad opationē volūtatis nisi i
quantū cooperabat ad eē ꝑmū volūtatis. ⁊ ꝑm illaꝝ
opinionē minor rōnis est falsa q̄ volūtas in opatiōe
sequat motū alterius agētis circa opationē suam. hz
enim sequat motū alterius in eē quantū ad actum ꝑ
mum nō tñ in opari imediate dico. Si aūt teneat
q̄ volūtas imediate cāet opationē suā. ⁊ nihilomi-
nus ēt deus cāt imediate cum volūtate. sicut imedi
ate cāt esse volūtatis. q̄: vt diri vbū nullā specialem
opationem hz aliā a tota trinitate circa actū volunta
tis create. denoiat tñ vbū ⁊ nō tota trinitas ab opa-
tione volūtatis create ꝓpter vnionē que facit cōmu
nicationē ydiomatū. tūc dico q̄ volūtas in xp̃o ita li
bere elicit ⁊ dñat actui suo sicut volūtas mea suo. q̄:
deus nō opat ad opationē illā nisi volūtate libe agē-
te ⁊ determināte se ad opandum. ⁊ tūc deus opatur
cū ea hz tñ illic nō sit ꝑma libertas ⁊ dñium. sed in vo
luntate dei que nō hz cām aliā opantē cuz ea ad actū
suum. sed tñ est ibi tāta quāta pōt eē in creatura tāta
ē ibi. Ad sēm dico q̄ volūtas nālis vt sic non est
volūtas neq̄ potentia. sed tñ dicit inclinationē po
tentie ad recipiendū pfectionē non ad agendum. et
ideo vt sic est impfecta nisi sub illius perfectione ad
quā illa tendētia inclinat potētiā. vñ nālis voluntas
nō tendit. sed est ipsa tēdētia qua voluntas absolute
tēdit. ⁊ ꝺ passiue ad recipiendū. sed est alia tendētia
in eadē potentia vt libere ⁊ actiue agat ⁊ tēdat elicie
do actum. ita q̄ in vna potentia ē duplex tendentia.
actiua ⁊ passiua. tunc ad formā argumēti dico q̄ vo-
lūtas nālis ꝑm formale q̄ importat nō est potentia
lis voluntas. sed inclinatio volūtatis ⁊ tēdētia q̃ ten
dit in perfectionem passiue recipiendam.

Ista est distinctio decima septima huius tertij libri. In q̃ magr̄ postq̄ egit de
patiēdi xp̃i necessitate agit de patiētis volūtate. Et
circa hoctria facit. Nam ꝑmo qōnē circa hoc ꝓpo-
nit ⁊ soluit. Sēo solōnis ꝓfirmationē adiūgit. Ter-
tio dubitationes q̃sdā circa hoc excludit. Primum

vsq̄ ibi. Ex affectu aūt. Sēm vsq̄ ibi. Ceteris nō
parū. Tertiū vsq̄ ad finē distī. In spāli sīa magistri
stat ⁊c. Non quodlibet q̄ xp̃s orādo a ꝑe petijt ob-
tinuit. Hāc magr̄ ponēs ꝓponit talā rōnē. vtrū xp̃us
aliq̄d orauerit vel petierit q̄ factū nō fuit. q̄ q̄dem
videt verū per hoc q̄ petebat a se trāsferri calicem
passionis q̄ tñ factū nō fuit. in oratione ēt videbatur a
ꝑtis volūtate discordare. Pro cuius q̄nis solutio-
ne dicit q̄ xp̃s ꝑm duplicē nām quā habuit. s. diuinā
⁊ humanam ēt duplicē habuit volūtatez. s. diuinam
⁊ humanā. qui humana etiā duplex fuit. s. sensualita
tis ⁊ rōnis volūtate diuina pati ⁊ mori voluit. ⁊ idē
volebat rōnis affectu. ⁊ tñ affectu sensualitatis pati
nolebat seu pati refugiebat. ꝓpter hoc tñ dicit q̄ nō
fuit rebellio carnis ad sp̃ūm q̄: talis nō est nisi in il-
lis in q̃bus est carnis �concupiscētia q̃ in xp̃o nō fuit. fuit
tñ in eo sensualitatis affectus vt humanitatis veri-
tas ꝓbaret. vñ ꝯcludit q̄ sicut in mēbris xp̃i. i. in no
bis. ita ⁊ in xp̃o fuit geminꝰ affectus humanitatis. s.
mentis quo mori volebat: ⁊ sensualitatis quo mori
recusabat. Sēda ꝓpō est hec. Sēm doctores xp̃us
duplicē volūtatē habuit ꝑm quarū vnā pati voluit.
⁊ ꝑm aliā noluit. Hāc magr̄ ponēs dicit hoc eē cōtra
hereticos in ꝯcilio Metropolitano condēnatos qui
ponebant in xp̃m tñ vnā volūtatē. vbi addit q̄ xp̃s
aliq̄d petijt q̄ nō impetrauit puta trāslationē calicis
a se imo sciebat deū p̃rem hoc nō facturū. nō tñ inua
num orauit. sed ad hoc orauit vt suis mēbris immi
nente ꝑturbatione orādi ⁊ clamādi ad deū ⁊ volūta
tem suā volūtati diuine subdēdi exēplū daret. Ter-
tia ꝓpositio est hec. Xp̃s in orto de patris potestate ñ
dubitauit. sed ad modū dubitātis se habuit. Hanc
magr̄ ponēs dicit quoddā dubiū fuisse exortū er deis
bti Ambro. qui videt dicere q̄ xp̃s ꝑm humanā na
turā de patris potētia dubitauit. q̄ sic dicit esse itel
ligendum nō q̄ xp̃s dubitauerat inquātum deꝰ ⁊ dei
filius. neq̄ etiam inquātū hō. sed q̄ dicat dubit asse
q̄: modū gessit dubitātis ⁊ hominibus dubitare vi-
debat. Ultimo magr̄ inducit q̃dā vba Hylarij qui-
bus videt dicere q̄ xp̃s non sup se timuit nec ꝑm se
tristatus fuit. nec ꝓ se orauit hz ꝓ suis q̃ dicit magr̄ a
lectore pia diligētia esse intelligenda. Et tñ in spāli.

Si christus meruit sibi ⁊ nobis ⁊ quid si-
bi ⁊ quid nobis.

Et merito etiaꝝ chri D. 18.
sti pretermittendum non est.
de quo quidam dicere solent.
q̄ nō sibi. sed de membris tā
tum meruerit. Meruit quidem membris
redemptionem a dyabolo. a peccato. a pena.
⁊ regni relatione vt amota ignea rūphea
libere pateret introitus. sed ⁊ sibi meruit ipassi
bilitatis ⁊ immortalitatis gloriaꝝ sicut ait apo
stolus. Christus factus est ꝓ nobis obedi-
ens vsq̄ ad mortem. mortem autem crucis ꝓ
pter quod ⁊ deus exaltauit illum: ⁊ dedit illi
nomen quod est super omne nomen. Aperte
dicit apostolus christum propterea exaltatiꝝ
per impassibilitatis gloriam. quia est humilia
tus per passionis obedientiaꝝ. Humilitas er
go passionis meritum fuit exaltationis. ⁊ exal
tatio premiuꝝ humilitatis. Unde Aug. expo Augu⁹.
nens ꝑmissuꝝ capituluꝝ ait. Ut christus resur
rectionē clarificaret prius humiliatus est pas
sione. humilitas claritatis est merituꝝ claritas

humilitatis est prem̃ium. Sed hoc totum factum est in forma serui. In forma enim dei sẽ per fuit ⁊ erit claritas. Itez Ambro. idem capitulum tractans ait. Quid ⁊ quantuz humilitas mereatur hic ostenditur. His testimoniis euidens fit. q̃ xp̃s per humilitatẽ ⁊ obediẽtiam passionis meruit clarificationem corporis. nec id solum. sed etiaz impassibilitatẽ anime. Anima enim ipsius ante mortez erat passibilis sicut caro mortalis. sed post mortẽ merito humilitatis ⁊ anima impassibilis facta ẽ. ⁊ caro immortalis. Utruz autem anima sit facta impassibilis q̃ando caro facta est immortalis. scilicet ipso resurrectionis momento. de auctoritate nobis certum nõ est. Sz vel mox post carnis separationem anima impassibilitate donata est aut in resurrectione quando caro reflorzuit.

Amb. — Nõ aia xp̃i sit facta ip̃assibilis.

Quod a conceptu meruit sibi xp̃s hoc q̃d per passionem.

Nec soluz hoc meruit christus quando patri obediens crucem subiit. sz etiam ab ipsa conceptione ex quo homo factus est per charitatem ⁊ iustitiam ⁊ alias virtutes in quarum plenitudine fuit ꝑfm hominẽ conditus sibi tantum meruit quantum post p martyrii tolerantiam. Tanta enim plenitudo spiritualium carismatum in eo fuit q̃ in eis p ficere non potuit. ⁊ ideo melior ipsius anima fieri non potuit. q̃ ab initio sue conditionis extitit. quia proficere in meritis non valuit. Ut enim Grego. ait. Non habuit omnino christus iuxta anime meritum quo potuisset proficere. In membris autẽ que nos sumus quotidie p̃ficit. Non ergo plus meruit sibi p̃ crucis patibulum q̃ a conceptione meruit p̃ gratiam virtutum. Non ergo profecit ꝑfm aĩe meritum quantum ad virtutem meriti profecit tamen quantum ad numerum meritorũ. Plura enim habuit merita in passione q̃ in conceptione. sed maioris virtutis non extiterunt in merendo plura q̃ ante fuerãt pauciora. Dedit ergo a conceptione nõ modo gloriaz impassibilitatis ⁊ immortalitatis corporis. sed etiam impassibilitatez anime. Per quid. per obedientiam ⁊ voluntatem perfectam quam non tunc primo habuit nec maiorem cum pati cepit ⁊ mori. Obediens enim perfecte et bonus extitit ꝑfm hominem ex quo fuit homo. Habuit ergo anima illa aliquod bonum in se post mortem quod non habuit ante. Nõ ergo beatior vel melior fuit q̃ ante. Absit q̃ melio: fuerit. quia non sanctior. nec gratia cumulatior. Nec etiam beatior fuit in dei contemplatione in quo precipue beatitudo consistit. Potest tamen dici in hoc beatior fuisse. qa ab omni miseria immunis. Ex quo nequit i

Greg. — .18. — ngu?.

ferri simpliciter q̃ beatior fuerit.

De eo quod scriptum est donauit illi nomen q̃d est super omne nomen.

Nec tantum gloriam impassibilitatis ⁊ immortalitatis meruit. sed etiaz donari sibi nomen quod est super oẽ nom̃ scilicet honorificentiaz. quod vocatur deus. hoc tamen ante mortez habuit. Habuit enim hoc nomen dei filius. inquantuz deus est ab eterno per naturam. inquantuz homo factus est habuit ex tpe per gratiaz. Verũtñ Aug. dicit hõi donatũ eẽ illud nomen nõ deo: q̃ illd unomen habuit cum in forma dei tanz erat. Sed cum dicitur propter quod illum exaltauit ⁊ donauit illi nomẽ quod est super omne nomen. satis apparet propter quid exaltauerit. i. propter obedientiaz ⁊ in qua forma exaltatus sit In qua enim forma crucifixus est. in ea exaltatus est. in ea donatum est ei nomẽ vt cum ipsa forma serui nominetur vnigenitus filius dei hoc illi donatum est vt homini. q̃d iam habebat idem ipse deus. Hoc ergo p̃ gratiam accepit vt ipse ens homo vt subsistens: in forma serui. idest in anima ⁊ carne nominetur ⁊ sit deus. Sed nũquid hoc meruit. supra enim dictum est. q̃ hoc tantum bonum homo ille non meruit. quomodo ergo hic dicit̃ propter obedientiam donatum est ei hoc nomen. Secũdum tropum illuz in scriptura creberrimum hoc capiendum est quo dicitur res fieri quando innotescit. Post resurrectionẽ vero quod ante erat in euidenti positum est: vt scirent homines ⁊ demones. Manifestationem ergo illius nominis donauit ei deus post resurrectionem. sed illam meruit per obedientiam passionis qui eo q̃ obediuit patiẽdo exaltatus est resurgendo. ⁊ per hoc manifestatum est nomen. Hoc eodem tropo vsus ẽ etiam post resurrectionem dicens. Data est mihi omnis potestas in celo ⁊ in terra. nõ q̃ tũc p̃mo acceperit. sed quã ante habebat tunc manifestata est potestas. Leterum Ambro9. dicit nomen illud donatum esse deo non homini. ⁊ videtur secus verborum superficiem oppositus Augu. Sed intelligentia non obuiat sz diuersum sapiat. Nam Ambro. de natura li donatione id dictum intelligit qua eternaliter pater generando dedit filio nomen quod est super omne nomen. s. eẽ deum per naturã quia genuit ab eterno filium plenuz, ⁊ sibi eqlem deum. Quod tamen nomen apostolus ꝑpter passionis obedientiam christo donatum dicit. Sed premisso locutionis modo. accipiendum est.

Aug. in ii. cõtra maxi ⁊ minuz. — Nõ nomẽ illi datũ est hoi ⁊ ñ deo. — Amb. q̃ datuz fuit deo ⁊ ñ hoi.

Si christus sine omni merito illa habere potuit.

Si vero queritur utrū christus illam immortalitatis ⁊ impassibilitatis gl'iam ⁊ nois dei manifestationē sine oi merito habere potuerit. Sane dici potest quia humanam naturam ita gloriosam suscipe potuit sicut in resurrectione extitit. Nomēq; suum ⁊ aliter hominibus manifestare potuit. Sed homo passibilis esse nō potuit sicut fuit. ⁊ ad illam gl'iam sine merito peruenire. Potuit q dem puenire ad illam sine merito passionis. qz potuit cōsumpta mortalitate immortalitatis gloria vestiri. sed nō sine merito iustitie ⁊ charitatis aliarūq; virtutum. Non enim christꝰ homo eē potuit in quo plenitudo virtutum ⁊ gratie non fuit. Nec virtutes ei inesse potuerunt cilicio mortalitatis induto: quin p eas mereretur. Habens ergo has virtutes ꝓz hominem passibilē ac mortalem nō potuit non mereri gloriam immortalitatis. Non ergo potuit factus mortalis sine merito gloriam impassibilitatis ⁊ immortalitatis ac manifestatōnem dei nois ꝯsequi. Potuit tamen hoc assequi sine merito passionis: qz per passionem nil sibi meruit quod non ante per virtutes meruerit.

De causa mortis ⁊ passionis xpi.

Ad quid ergo uoluit pati ⁊ mori si ei virtutes ad merēdum ille sufficiebant. Pro te. nō pro se. Quomodo pro me: vt ipsius passio ⁊ mors tibi eēt forma ⁊ causa. Forma virtutis ⁊ humilitatis. causa glorie ⁊ libertatis. Forma ꝙ vsq; ad mortem obediendi ⁊ causa tue liberationis ac beatitudinis. Seruit enim nobis per mortē ac passionis tolerātiam. qđ per precedentia nō meruerat. s. aditum paradisi. ⁊ redemptionem a peccato. a pena. a dyabolo. ⁊ per mortem eius hic nō adepti sumus. s. redemptionem ⁊ filiorum glorie adeptionem. Ipse enim moriendo factus est hostia nostre liberationis. Sed quomodo per mortē nos a dyabolo ⁊ a peccato redemit ⁊ aditum glorie aperuit. Decreuerat deus in ministerio vt ait Ambr. ꝓpter primum peccatum non intromitti hominē in paradisum idest ad dei contemplationem non admitti nisi in vno homine tanta existeret humilitas que oibus suis ꝓficere posset. sicut in ꝑmo homine tanta fuit supbia que omnibus suis nocuit. Non est autem inuētus inter homines aliquis quo id posset impleri nisi leo de tribu iuda qui aperuit librū ⁊ soluit signacula implendo in se omnem iustitiam. id est consummatissimam humilitatem q̄ maior esse non potest. Nam alij homines debitores erant ⁊ vir vnicuiq; sua virtus sufficiebat ⁊ humilitas. Nullus ergo eorum hostiaꝝ

[Quar p mortē redēit nos et aditū rḡni aperuit.

poterat ꝙofferre sufficientem reconciliatiōi nostre. Sed christus homo sufficiens ⁊ perfecta fuit hostia. qui multo amplius est humiliatus amaritudinem mortis gustando q̄ ille adam superbijt per esum ligni vetiti noxia delectatione perfruendo. Si ergo illius superbia omnium extitit ruina ipsum de paradiso mittēs foras. aliisq; accludens ianuam multo magis christi humilitas quam per mortem gustauit ingressum regni celestis omnibus suis impleto dei decreto aperire valuit atq; decreti delere cyrographum. Ut enim ait Ambro. Tantum fuit peccatum nostrum vt saluari nō possemus nisi vnigenitus dei filius pro nobis moreretur debitoribus mortis. sed sic dignos nos fecit testamenti ⁊ promisse hereditatis. Quod non ita est intelligēdum quasi nō alio modo saluare nos potuerit q̄ per mortem suā sed quia per aliam hostiam non potuit nobis aperiri regni aditus ⁊ fieri salus nisi per mortem vnigeniti. cui tanta fuit vt dictum est humilitas ⁊ patientia vt eius merito pateret credentibus in eum aditus regni. Magna ergo in morte vnigeniti prestita sunt nobis vt liceat nobis redire in patriam sicut olim in morte summi pontificis his qui ad ciuitatem refugii confugerant secure ad propria remanere. Ecce aliquatenus ostensum est qualiter ꝑ xpi mortem aditus regni sit nobis paratus. Ambr. ad Ro.

Circa istā. 18. di. in qua magr agit de merito xpi qō processit ex eius volūtate querunt duo. ꝑmo vtrūz xps meruit in ꝑmo instāti. ⁊ arguitur q̄ non. qz nō potuit peccare. igit nec mereri. aūs ꝓz ex di. 12. vbi ꝓbatū ē q̄ nō potuit peccare ꝓūtia ꝓbat. qz volūtas ꝓiūcta perfecte fini vltimo ī meret. aliter bti merent. vel si sic. eadez rōne posset peccare. sed volūtas xpi fuit pfecte ꝓiūcta deo p fruitionē in ꝑmo instāti. ergo ⁊c. Preterea voluntas xpi semp fruebat. igit nunq; meruit. ꝓūtia ꝓbat quia aut fruitio ⁊ meritū eēnt duo actꝰ aut vnꝰ nō duo. qa actus fruitionis est actus adequatus potētie qz fruitur quātū pōt volūtas creata. sed vna ⁊ eadē potētia circa idē obm nō hz actū adequatū vnū. ⁊ ꝑter hunc aliū distinctū. qz sic sequit ꝯdictio. sed ꝑmū obiectuz meriti ē ipse deꝰ diligibilis ꝓpter se amore amicitie volēdo sibi bonū. igit nō sunt duo actus nec vnus qz de rōne actꝰ meritorij ē q̄ ꝓtingēter eliciat. ita qđ volūtas vt ꝑus nā illo actu possit ꝓtingēter elicē actū vel nō elicere ꝑ illo nūc ꝑ quo elicit. sed actus beatificus nō elicitur contingēter sed necessario. aliter nō eēt btificus. cum igit hēant oppositas cōditiones. s. ꝓtingētis ⁊ necessarij nō pūt eē idē actus. Preterea nō meruerit in ꝑmo instāti arguit spāliter. qz oē qđ ē q̄ est necesse est esse. qz si illud qđ est eēt ꝓtingēs hoc nō est ꝑ illo instāti in quo est. sed pro illo in quo cā precedēs posset illud ꝓtingēter cāre: sed volūtas si meruerit in ꝑmo instāti nō ꝑcessit actū. ⁊ ita si actus ille nō potuit non poni nō potuit nō fuisse. igit fuit simpliciter necessarius. ⁊ per consequēs non meritorius.

Preterea due mutationes q̄rū terminus vnius necessario ꝑsupponit aliū terminū nō sunt simul durationē. sed creatio volūtatis in eē ꝑmo. ⁊ motio volūtatis ad ꝓprium actum sunt due tales mutatiōes qz terminus creationis vt eē volūtatis ꝑsupponit

termino alterius. s. ipi actui. igit nō potuit sit esse p̄mo ⁊ operari igit nō potuit mereri in p̄mo instāti ex quo tūc p̄mo accipit esse p̄rimū. ¶Preterea si sic. igit angelus potuit peccare in p̄mo instāti. pbatio ꝓne: qr ꝑm pbz 4° phisicoꝝ eadē est mensura oppositoꝝ. Unde sicut simpliciter necessaria sūt supra tēpus. ita ⁊ impossibilia. igit meritū ⁊ demerituz eadē mensura mensurant. ⁊ ita si christus i p̄mo instāti potuit merēi. angls in p̄mo instāti potuit peccare ꝓns est falsū qr tūc peccatū angeli redūdaret in deū qr oē coeuuz effectui est causalit a causa talis effect⁹ ipe p̄rim⁹. Exemplū de igne ⁊ eius splendore. quia vterqz̄ ē a generāte ignē. ¶Hoc ēt ꝓbat Ansel. de casu diaboli. c. 12. q̄ angelus nō potuit habēr a se p̄mū velle. qr si elicit p̄rimā volitionē a se. aut hoc est volendo aut nō volendo. ¶Nō pōt dici q̄ nō volēdo: qr tunc nihil elicit. igit volendo ⁊ tūc ante p̄rimū velle erit velle igit p̄mū velle habet a deo ⁊ ita nō posset peccare nisi peccatū redundaret in deuz sicut in causaz eius. ¶Preterea in p̄mo instāti fuit in angelo motus naturalis rectissimus volūtatis qr nāliter p̄cedit velle liberū cuiusmodi est peccare. igit nō potuit sil in p̄mo instāti esse motus naturalis rectissim⁹ voluntatis ⁊ velle deordinatū. qr tūc simul esset ꝺ dictio. s. q̄ ect rectissim⁹ ⁊ nō rectissim⁹. Contra Ad actū meritoriū sufficiūt potētia que pōt mereri ⁊ dispositio gratuita. s. grā: presentia obiecti: ⁊ vsus potētie circa illud. oia illa fuerūt in xp̄o in p̄mo instāti pz de potētia gratuita ⁊ p̄sentia obi. de vsu potētie de duob⁹ ē certū de tertio q̄ potentia potuit vti grā eli ciēdo actū ꝓbaf. qr ꝑm Aug. 6. de tri. c. i. splēdor genitus ab igne esset eternus si ignis esset eternus. Dicit genitus ab igne. igit res ⁊ operatio sua pōt esse simul p quocunqz instanti.

In ista questione p̄mo videndū est qñ christus meruit difficile tñ videt salua re q̄ meruit: cū fuerit beat⁹ ⁊ perfecte cōiunctus fini ꝑm volūtatez in primo instanti. vñ si in p̄mo vel aliquo alio potuit mereri videt q̄ alij beati mereātur vel mereri possint in infinitū: ⁊ ita cor p̄miū nū quā pfecte habeb. Videndū tñ ē p̄mo quid sit meritū. Et dico q̄ meritū est aliquid acceptatū in alio pro quo ab acceptante est aliquid retribuendū illi in quo est quasi debitū illi pro illo merito vel alteri p quo meruit. nō. n. meritū dicit semp actū qui sit in ptāte eius cui fit retributio. sed hoc solū est qñ aligs meret sibi ipsi. qñ aūt vn⁹ meret alteri per oīones vel alias afflictiōes acceptas deo q̄uis illa sicut in potestate merentis. nō tñ sūt in potestate eius pro quo facit. ⁊ tūc meritū formalit dicit ordinez alicuius laudabilis in merēte ad acceptātē qō acceptās acceptat vt retribuat ei p quo acceptaf. ⁊ ex hoc sequit q̄ vnus potest mereri p alio quia tñ in deo nihil ē acceptādū nō acceptatū: iō in descriptione meriti nō oz addere aceptandū in ordine ad deū. deus igit acceptās bonū factū vel bonū velle alicui⁹ retribuit sibi si indigeat. si tñ sit ita pfectus q̄ nō indigeat pfectione sicut christus: retribuit alijs pro quibus meret. Tūc ad ꝓpositū loquēdo de merito p ut cōsistit in bono velle volūtatis. dico q̄ xp̄s meruit nobis tali velle, ⁊ dico q̄ radix alicuius meriti cōsistit ꝓprie loquēdo ō merito in affectiōe iusticie voluntatis nō aūt in affectiōe ꝓmodi: nec in affectione iustitie: vt ordinat affectionē cōmodi, hoc pz qr primū obiectū circa qō aligs meretur p̄mo. est ipe de⁹ ꝑm q̄ affectiōe iusticie vult deo bonū vt esse ⁊ bñ eē s. iustum sapientē, ⁊c. sz volūtas affectione cōmodi respicit ꝓpriū bonum ⁊ aliqñ inordinate nisi regulet ur ⁊ ordinet affectione iusticie: ideo meritum nō cōsistit p̄mo in affectiōe iusticie vt moderat affectio

nem ꝓmodi circa ꝓpriū bonum. sed sicut p̄mus de meritū angelorū fuit inordinat⁹ motus ⁊ desideriuz beatitudinis circa deū. ita meritū est ordinatus motus circa deū volendo sibi bonū: si post volendo cū debitis circūstantijs sibi cōiungi ip̄m in se ⁊ in alijs ⁊ ideo esse licitū affectione cōmodi si nō ordinetur ⁊ moderet affectiōe iusticie: est demeritū. qr est inmoderatus appetit⁹ ꝓprij boni. vel si posset esse indifferens de quo nō mō. forte. n. pōt ꝑm q̄ p̄reuenit affectionē iusticie: ideo i affectione ꝓmodi nisi referat ad vltimū finem affectiōe iusticie nō ꝓsistit meritū. Sed alij beati a xp̄o: qr ꝑm totā volumtatē cōiuncti sunt vltimo fini. s. deo affectiōe iusticie pfectissimo. ⁊ hñt summū ꝓmodū sibi qō appetūt affectiōe commodi. s. affectum summi boni: ideo non possunt habere actum oppositum affectione cōmodi vt libere velit aliquid quod nō sit eis cōmodum. nulluz enim est obiectuz in patria quod possint velle quod sit eis incōmoduz. Sed christus ꝑm aliquid fuit viator et passibilis ꝑm partez sensitiuaz ⁊ portionē inferioreꝝ voluntatis: ideo multa habuit obiecta p̄esentia sēsibus ⁊ portioni inferiori que potuit libere velle contra affectionem cōmodi que semper est ad ꝓueniēs illi cuius est. ideo ieiunādo vigilādo orando ⁊ multis alijs potuit mereri. vel exercendo talia exteri⁹. vel volēdo interius talia p̄opter deū. tunc dico q̄ ꝺz angeli habeant bonas opationes circa nos vel alij beati. qr tñ illi act⁹ sunt inclusi in beatitudine illoꝝ. hoc ē ratione beatitudinis: ⁊ ex illius plenitudine ⁊ collatione obligant nobis a deo. pōt dici q̄ non merētur sed huiusmodi operationes christi p̄dicte nō includuntur in sua bñtudine. ideo per illos actus meruit qr quātum ad illos actus fuit viator. nō cōp̄hēsor. ita q̄ radicaliter includant in sua beatitudie. Similit si hoc ñ placet. s. q̄ non meruit tñ actibus partis sensitiue imperatis a voluntate ꝺz p̄rimā opp. s. q̄ nō patitur ꝑm partez intellectiuā. tunc potest dici q̄ ꝗtum ad oēs actus portiōis inferioris potuit mereri. De his dico qui respiciūt ea que sunt ad finem. ꝺz quomodo. dico q̄ ⁊ si portio superior fuit pfecte conuneta deo ꝑm actum beatificuz. fuit tñ eadē voluntas passibilis ꝑm portionē inferiorē ⁊ vt sic fuit viatrix ⁊ potuit mereri cōtra illud qō est in termino simpliciter nō potuit mereri ꝺz portio inferior fuit simpliciter in termino qr nō potuit habere actū inordinatū circa aliqd ad finē igit fuit quietata ⁊ beatificata ꝗtū potuit quia nō est ipsius partis inferioris habere actū circa ob⁹ eternū imediate. ꝺz circa alia ordinate in relatiōe ad illud obm. ¶Preterea sicut nobis meritū respicit partē intellectiuā sic in xp̄o. sed in nobis non est meritū in portiōe inferiori nisi fuerit in superiori ꝓplacente sicut nec ꝑtñ. igit nec christ⁹ potuit mereri ꝑm portionē inferiorē tñ nisi mereretur ꝑm superioreꝝ. Ad p̄mū hoc cū dr q̄ portio inferior fuit simpliciter in termino, ⁊ iō non potuit mereri. Dico q̄ portio inferior in xp̄o dicit esse in termino ex hoc q̄ portio superior ꝓiungebatur deo pfecte. s. q̄ affectiōe iusticie nō potuit velle nisi ordinatū ⁊ iustū ⁊ ideo nō potuit peccare, sed tñ nō fuit ꝑm partē inferiorē ex ꝓiunctione cū deo in termino sic q̄ habuit ipassibilitatez. nec habuit oē qō habere potuit ꝑm affectionē cōmodi qr ex miraculo nō habuit sūmuz bonū sibi ꝓiunctū ꝗtū potuit cōiungi. sicut est in simplicit beatis ⁊ in christo modo de facto in patria. quia igitur sic fuit potuit aliquid accidere sibi cōtra affectionē cōmodi qō tñ acceptauit: ⁊ ita mereri potuit ⁊ ꝑter hoc etiā portio inferior meruit eliciendo opationē circa creata: vt diligendo mām et alios bonos in deū ⁊ malos p̄opter deū. ideo qñ dr q̄ ꝑm portionē iferiorē fuit i termio

si intelligatur omni modo in termino. falsuz ẽ Ad
secũdum cũ dicit q meritũ cõplete nõ est nisi in supe
riori portione. Dico propter argumẽtũ q xps meru
it fm portiõem superiorez ⁊ fm oẽm actum ei⁹. hoc
tñ est difficile tenere ppter alios btos qui tunc vidẽ
tur posse mereri in infinitũ. pbo aũt illud q: ois act⁹
acceptatus a deo tãꝯ act⁹ bon⁹ ⁊ laudabilis ꝑ quo
deus velit aliqd retribuẽ illi cui⁹ actuz acceptat vel
alteri ꝑ quo fit ẽ meritorius. huiusmõi est ois actus
xpi fm nãm humanã: ẽt act⁹ beatific⁹ quo ꝑz portio
nem superiorẽ fruit deo. q: psona illa nõ fm oẽm cõ
ditionẽ sui fuit simplr in fmino. iõ potuit de⁹ omnez
actum creatũ illius psone acceptare tanꝯ dignũ ali
quo bono ꝑ eo retribuẽdo illi psone si indiguisset vel
alteri scilicz nobis ꝑ qb⁹ meruit. ⁊ hoc tenẽdo opor-
tet dicere q si actus beatificus fm portionem supe
riorem christi fuit mẽitorius: quod nõ includit con-
tradictionem actum beatificum ℣ Michaelis vel al
terius beati: posse acceptari tanꝯ aliquid dignum
retributõe. qõ retributũ daret ꝑ meritum. puta
℣ Michaeli daret aliqd ꝑ actũ meritoriũ custo-
die quã exercet circa me. tñ de facto deus nõ sic ac-
ceptat actuz illũ. quia psona illa ẽ totaliter extra sta-
tũ merẽdi fm totũ sbm: nõ sic xps sed fm aliquid fu
it in statu viatoris. vt propter hoc ois act⁹ eius crea
tus acceptus esset ⁊ meritorius illis ꝑ quibus offe-
retur deo. Sed quomõ hoc: ex quo fuit extra vi
am fm portionẽ superiorẽ nõ videt q fm illã posset
mereri plus ꝙz alius beatus in patria. Rñdeo si-
cut meritũ nõ respicit nec cõsistit tñ in ipso actu eli-
cito sz in cõditionibus aliquo modo psone siue sup-
positi eliciẽtis sic acceptatio diuina nõ solũ respicit
actũ sed ꝓditiones accidentales suppositi elicientis
actũ. Exemplũ aliquis offẽdit me: veniũt duo ⁊ ro
gant ꝑ offensa venia tertij offendẽtis. pono q vter
que eque gratiose ⁊ efficaciter roget. rogatio ẽ cã q̃-
re dimitto offensaz formalit loquẽdo: tamẽ aliqua
accidẽtalis cõditio suppositi põt esse in alterius illo
rũ supposito ꝑ quã citius ⁊ magis dimittã offẽ-
sa ꝑ rogationẽ vnius ꝙz alteri⁹. puta q sit ami
cus vel aliqd tale ⁊ tamẽ supplicatio ẽ cã ꝑcipua q̃
re offensã dimitto. Ita in ꝓposito q psona sit fm
aliquid extra simpliciter terminũ est aliqualr cã q̃-
re eius actus etiaz beatificus ẽ meritorius ⁊ nõ al-
terius. s. angeli vel anime ℣ Petri ⁊ maxime cũ talia
depẽdeant ex liberalitate diuina acceptante vnũ ac
tuz ⁊ nõ aliuz. nõ tamẽ est ꝓtradictio vtrumꝙz acce-
ptari ꝑ tanꝯ meritoriũ fm viã istã qõ videt difficile

Sed tũc vltra posset esse dubiũ. an fruitio respe-
ctu verbi in se sit act⁹ meritorius vel actus ille vt
tẽdit i ꝙba alia relucẽtia in ℣bo. s. vt dilexit mẽz vi
sã i ℣bo ⁊ alios electos ita visos pp deum ⁊ in deuz ⁊
alios inimicos ꝑ deũ. Et posset dici q vtroꝙz
modo vel magis vt actus tẽdit in alia a deo visa et
dilecta ibi. Habemus igitur q tripliciter potuit
mereri. eligatur via magis grata.

Est igitur videndum an po

tuerit mereri in ꝑmo instanti ⁊ põt dici q sic. nec vi
deo oppositũ: q: oẽ habens actũ ꝑmũ pfectũ ⁊ obm
pñs in rõne obi si nõ impedit ⁊ nõ sit act⁹ eius secũ-
dus successiuus sed pmanẽs põt agere ꝑ quocunqꝙz
instanti: si oia ista concurrãt. q: nõ plura requrunt ad
actũ. ⁊ hec omnia fuerũt in xpo in ꝑmo instãti cõce-
ptionis. q: scilicet potẽtia perfecta gratia. obm pñs
per intellectũ. s. tota trinitas cui poterat velle bonũ
ꝓpter se. ⁊ nõ impediebat. ⁊ act⁹ volẽdi est perma-
nens. g. Contra rõnez hanc instõ vt magis decla
ret: ⁊ pbo q adhuc oĩbus istis positis q non eẽt act⁹
meritorius. q: ad talez actuz requiritur deliberatio

⁊ electio. electio aũt ꝑsupponit sylogismũ practicum
⁊ discursuz. ⁊ discursus morã. est. n. actus meritor⁹
electiuus. ⁊ electio supponit sylogismum. vt diri. g.

Rñdeo huiusmodi discursus ⁊ sylogizatio practi
ca est necessaria ad hoc q habeat act⁹ electiuus vo
luntatis: ⁊ facto iudicio ꝑ cognitionẽ practicam vo
luntas eligit. ⁊ quãdo voluntas eligit rõ practica nõ
discurrit. quia facta cõclusione practica sentẽtiat de
eligendo: si ergo sentẽtia vltimata possit hẽri sine di
scursu precedẽte ita pfecte poterit voluntas libere
eligere in instãti sicut ꝑcedente illo discursu. sed per
fectus in cognoscẽdo non discurrit. sicut artifex in ci
tharizando non discurrit in pcutiẽdo cordas nec sy-
logizat. alias videret impfect⁹. hoc hẽtur 2° physico ꝑ
cum igitur christus a principio sue conceptiõis fuerit
perfect⁹ in cognitione oĩum saltẽ abstractiua. potuit
sine tali sylogizatione eligere. quia electio de se est
act⁹ simpler.

Hoc viso videndũ est quid

meruit. ⁊ dico q nõ meruit sibi fruitionẽ in ꝑmo in-
stanti. q: si sic. aut opatiõe elicita circa ea que sũt ad
finez. aut circa ipm finez. nõ primo modo. q: primũ
actum hũit circa finẽ fruẽdo prius. s. ꝙz aliquẽ actuz
haberet circa. aliquid qõ ẽ ad finẽ. ⁊ si meritũ fuit cir
ca aliqõ vel aliqua oba visa in verbo. vel multa fi-
opinionẽ ꝑcedẽtem vel circa mirem vel circa mul-
tos electos volendo eis btitudinem ad q̃ ꝑcessit na
tura. vt operatio circa ipm finem. scilicet trinitatez
vel essentiam in trib⁹. Nec actu fruitiõis quo fru
ebatur trinitate meruit eãdem fruitionẽ: q: hoc non
esset aliud dicere ꝙz meruit fruitionẽ. q: habuit frui
tionem. vel meruit qa deus dedit actum. qõ nihil
est dicere. qa nullus act⁹ est meritor⁹ suiꝑius fi ꝓs
fit esse alterius. igitur de⁹ liberaliter sine aliquo me
rito precedẽte cõiunxit voluntatẽ istaz per fruitionẽ
vltimo fini. ⁊ ita nõ meruit sibi fruitionem. Vñ Au
gustin⁹. iz. de trini. c. 9i. dicit q sũma gratia est q ho
mo in vnitate persone est deo cõiunctus. ⁊ ꝙz loꝙ-
quatur de gratia vnionis. id est gratuita dei volun-
tate vniente: tamẽ ad vnionẽ istã ꝓcomitanter seq-
tur gratia fruitionis de facto. ideo fuit sũma gratia
sine meritis ꝑcedentibus vel merito aliquo. Fi
cõtra. gloriosius est habere ꝑmiuz ꝑ merito ꝙz sine
merito. igitur ponẽduz ẽ in xpo.. Preterea prior
tas nature videtur sufficere ad meritum. cum igitur
inter voluntatem ⁊ actuz elicitum possit esse prior
tas nature. videtur q hoc sufficeret ad merendum
fruitionẽ. vel idẽ actus vt ꝑ natura seipo põt esse
meritor⁹ respectu suiꝑius. Ad ꝑmũ istoꝝ cuz dr
q gloriosius ẽ ꝛc. Dico q verum est ꝺ premio qõ põt
haberi ex meritis. sed hec cõiunctio aie christi cum
deo ꝑ actum fruitiõis fuit tanta ⁊ tam excellẽs q ad
ipam non potuit ꝑcedere meritũ. ⁊ nobili⁹ ẽ habere
actũ ad quẽ nõ põt ꝑcedere meritũ ex libalitate dãꝯ:
ꝙz hic actũ debiliorẽ cũ multo merito ꝑcedẽte. ⁊ vr
ℓ rõnabile. q: sicut de⁹ creauit ineſſe nãe aliquã nãz.
puta nãm angeli ad quã creãdã ñ potuit coopari cau
salitas cãe 2ᵉ pp pfectionẽ talis nãe. ita in genẽ mo
ris creauit de⁹ aliquẽ actũ btificũ ad quẽ nõ põt esse
act⁹ aligs meritor⁹ ꝑ. ⁊ h⁹i fuit act⁹ btific⁹ aie. xpi. ⁊
ℓ pp nobilitatẽ ⁊ excellẽtiã actus ⁊ modi hñdi actuz
q: imediate ꝙz hẽret aliquẽ actũ circa ea q̃ sunt ad
finem. fuit btus. Ellit ponẽdo q actus ille potuerit
cadere sb merito ⁊ si glorios⁹ fuisset hñti actũ meru
isse illũ ꝙz nõ meruisse. nõ tñ simplr ẽ gliosius. q: de-
cens ẽ pp alios ⁊ pp pfectionẽ illi⁹ status q illic inue
niant oẽs grad⁹ ꝓncipales i actib⁹ btificis. vt actua
lis btitudo xpi sit maior btitudine oĩuz creaturaruz:
nã ibi sunt aliq bti q nũꝙz fuerũt inimici actualr pcõ

actuali. vt multi innocẽtes. ⁊ multi alij qui aliquã do fuerũt inimici. vt mortalit peccãtes ⁊ postea penitentes. est ibi etiaz beata ỹgo mater dei que nunq̃ fuit inimica actualit rõne peccati actualis nec rõne actualis nec rõne originalis. fuisset tũ nisi fuisset ꝑseruata. igit decẽs fuit q esset btitudo alicui⁹ ꝓpõe sine omni merito ꝓcedẽte. nec ideo aĩa xp̃i fuit ig lorioz. qz si act⁹ btificus potuisset cadẽ sub merito anima illa potuisset mereri illũ nisi fuisset preuenta actu beatifico. ⁊ sic ꝓueniri ex liberalitate dantis est maioris nobilitatis. sicut si mihi daretur illõ qõ habebo in fine toti⁹ laboris meritorij nũc esset qdẽ simpliciter glorio sus lz nõ mihi: qz nõ per ꝓpriũ actuz: ⁊ illõ magis ẽ ad ꝺcorẽ statꝰ btõz. vt dcm̃ ẽ. Ad 2ᵐ dico q priozitas nature potentie precedẽtis actũ nõ sufficit qz nõ est meritũ nisi in aliquo actu vel passione accepta. sed volũtas vt poz nã non hz aliquem actũ vel passionẽ acceptã a volũtate rõne cuius potuit mereri actũ beatificũ qz ille act⁹ ꝑcessit oẽ meritũ. nec idẽ actus est meritũ ⁊ ꝑmiuz qz alterũ excedit ordine essentiali vt ꝑmuz meritũ tũ etiã qz hoc esset dicere q meruit quia deus dedit meritũ. licz idẽ act⁹ in xp̃o possit esse ꝑmiũ sibi ⁊ cũ hoc meritorius alijs vt dictũ est tũ quia idẽ act⁹ realis añcedat se ⁊ sic ꝑmiuz ⁊ posterius se ⁊ sit meritũ ⁊ eq⁹ nihil ẽ dictu. ¶Preterea talis di. nõ est nisi rationis cõsiderantis actũ illũ diuersimode que non sufficit ad actũ meriti ⁊ ꝑmij. Sed nũquid meruit sibi passibilitatẽ anime ⁊ corporis. Magister dicit in litera q sic. Cõtra istud qõ infuisset si nõ fuisset p miraculũ impeditũ q̃tũ est ex rõne sui ante omnẽ actũ cãtum illius ꝓsone non cadit sb merito illius ꝓsone sed glã ⁊ impassibilitas corporis ⁊ aĩe infuissent in ꝑmo instanti vniõis nisi p miraculũ fuissent ꝓhibita q̃. ¶Põt dici presentiendo cũ magistro ⁊ pie glosando q q̃uis nõ meruerit directe impassibilitatez vtriusq; meruit tũ amotionẽ impedimenti ppt qõ nõ infuerunt statim. s. desitionẽ miraculi ꝓhibẽtis redundãtiã glorie in portionẽ inferiorẽ ⁊ in corpus De alijs que possent hic tangi. s. quid meruit ⁊ quibus dicetur di. sequenti.

Ad primum principale cũ dr̃ q nõ potuit mereri simpliciter sicut nec peccare. nego ꝓãm in xp̃o. Maz licet pfecta cõiunctio fini pfecte quietãs fm omnẽ modũ ipz coniunctũ. s. fm affectionẽ iusticie ⁊ fm affectionẽ commodi fm q affectõ iusticie vult ꝑmo bonũ deo ⁊ secundario sibi. ⁊ affectione cõmodi vult sp sibi bonũ qũo alij sci a xp̃o cõiungunt deo. qz sunt totaliter extra viã ⁊ in termino ꝓhibeat sic mereri sicut ⁊ peccare quia tũ affectio iusticie põt separari ab affectione cõmodi. vt. s. aliquis affectõe iusticie summe cõiungat fini. ita q nullo mõ possit inuste velle vl peccare. tũ nõ cõiungat affectiõe cõmodi vt habeat sũmũ bonũ sũme sibi ꝓiunctũ ⁊ intrñ posset pati. ꝑmo portio superior christo ꝓiungit deo p gloriã quietãtẽ illã portionẽ ⁊ p affectionẽ iusticie tot⁹ hõ vt peccare nõ posset. potuit tamẽ pati quia aliquid accidere potuit ꝓtra affectionẽ cõmodi. ⁊ illud potuit xp̃s ordinate velle ⁊ acceptare ⁊ ita mereri ⁊ sic patet q nõ est simile de xp̃o ⁊ beatis. Ad secundum tenendo q meruit secundũ portionẽ inferiorẽ. Dico q actus beatificus ⁊ meritorius sunt duo actus qz vnus respiciebat eternũ ⁊ alius tẽporale in ordine ad finẽ vltimũ. nec opz qõ vniuersaliter omnis actus meritorius sit ꝑmo ⁊ ĩmediate in executione circa deum sed sufficit q intentione. vñ in executõe põt aliquid ĩmediatius diligi ⁊ finaliter i deũ reduci. ¶Hoc dicẽdo argumentũ solutũ ẽ. Sed si teneat q meruit fm portionẽ superiorẽ tũc põt dici q fuit circa ob

iecta relucẽtia in verbo. sicut diligẽdo electos ⁊ volendo eis bonũ. Et qñ dicis q hoc nõ fit vno actu. verũ est sed duobus. Et cũ ꝓbas q nõ. qz portio superior habz actũ adequatũ beatificũ respectu obi beatifici ⁊ nõ interruptũ. igit nõ põt simul habere alium circa alia relucentia in verbo nego cõsequentiã qz licz act⁹ ille fuerit adequatus intensiue ita vt p fectionẽ habere nõ posset nõ fuit tñ adequatus ertẽ siue: quin simul aliũ imperfectionẽ habere posset. alioquin nullus beat⁹ posset cognoscere res in ꝓpio genere. qz eadẽ potẽtia cognoscit mõ deũ visiõe beata ⁊ simul alia in genere ꝓpio in verbo. Ad aliud respõdet in 2° li. di. ꝑma. q. 3. Dico tũ q act⁹ fuit cõtingens in primo instãti. Contingens. n. numq̃ est formaliter ꝓtingẽs nisi qñ est sicut necessariũ nũq̃ ẽ necessariũ. nisi qñ est ideo ꝓtingẽs qñ est ꝓtingent est ineſt si sit accns ⁊ nõ necessario nõ tñ loquor in sensu cõpositionis. Mõ. n. omne ens qõ est. est necessariũ voluntas ergo in ꝑmo instãti vt ꝑor natura suo actu ita ꝓtingent elicit actũ suum. sicut si per diẽ ꝑcessisz actum elicitũ. Unde sicut entia añq̃ sint: quedã sũt ꝓtingentia ⁊ quedã necessaria: sic ẽt qñ sunt: quedaz sunt cõtingẽter ⁊ quedã necessario: tamẽ ad formaz argumẽti alis respõdi. quere dis. 39. ꝑmi li. vnde nõ est ratio quare cõtingentia sunt cõtingẽtia. qa eoz cã duratiõe ꝑcessit sz qa cã qñ causat cõtingẽter causat.

Tamẽ põt ꝓpositio distingui fm cõpositionẽ ⁊ divisionẽ dicendo sic. Omne qõ est: qñ ẽ necesse est eẽ. falsa est ⁊ divisa. vel sic. Omne qõ est: qñ est: necesse eẽ: vera ẽ ⁊ cõposita. preterea aliter ẽ falsa fm qd ⁊ simpliciter pz. Ad aliud cũ dicitur qñ due mutationes sunt ordinate fm pri⁹ ⁊ posterius ⁊ termini similiter. veruz est si tpe ⁊ tpe: ⁊ si natura ⁊ nã: hic aũt tñ est ordo nãe inter mutatiões ⁊ talis est inter terminos. Ad aliud cũ dicit q si christus potuit mereri in ꝑmo instanti: ⁊ angelus peccare. de ꝓnte posset esse magna altercatio. Dico tñ ꝓnunc q potuit peccare in primo instanti ⁊ libere ⁊ voluntarie. vt voluntas est prior nã actu elicito q: habẽs primuz eẽ ꝑfectum ⁊ oĩm approximatũ. si nõ ipedit ⁊ actus eius sit permanẽs: põt hẽre actũ. oĩa ista poterãt esse in angelo in primo instãti: vt. s dictum ẽ de merito xp̃i: ⁊ eque tenet de velle inordinato sicut de ordinato. Et hẽ q Aug⁹ dic. xj. de ci. c. 14. q sẽtiũt malũ angelũ peccasse a principio. hoc ẽ q semp fuerit sb peccato nõ ex hoc cũ manichеis sentiũt ponẽtib⁹ vnuz deuz malũ. ⁊ ita nõ esset deus auctor illius mali. sic igit secundũ tenẽtes q peccare potuit in ꝑmo instãti dicereť q peecasset nõ inquãtũ effectiue a deo: sz vt est de nihilo. als eius pctñ redundaret in deum Et cũ dicis q omnis effectus coeuus cause secũde est a causa ꝑma ⁊ sic pctñ ãgeli eẽt a deo sicut ignis est a deo ita ⁊ clare. Dico q si ꝓpositio sit vera intelligenda est de positiuis ⁊ nõ de priuatiuis pctñ autẽ formaliter est priuatio boni qõ deberet ineſſe actui elicito quando elicit ⁊ nõ ineſt. Aliter põt dici q ꝓpositio est falsa. s. q omne coeuum cãe secũ de effectiue ineſt sibi a cã sua: quia nõ est ꝓtradictio de oppoſito. Unde si deus crearet vel agẽs creatuz generaret solã substãtiã ignis. illa hẽret in se causalitatem respectu quãtitatis ⁊ caloris. vñ in eodẽ instãti tpis in quo eẽt fm sbam: eẽt quãt⁹ ⁊ calidus q̃uis nõ in eodẽ instãti nãe: posito etiã q generãs ignẽ anihilareť ita q nũq̃ eẽt nisi per vnũ instãs. Uñ posito q generareť calidus q nõ posset generare in se calorem aliũ in eodẽ instanti. hoc nõ eẽt ratiõe alicui⁹ cõtradictionis: sed solũ qa duo accñtia eiusdẽ rõnis nõ ꝑñt eẽ in eodẽ subiecto: qõ tñ est falsũ fundamẽtum.

¶Preterea nõ ẽ vez vlr q sicut generãs dat sbam rei: ita dat accñtia causaliter ĩmediate. s. si veruz sit

S. boñ di. 44. 2. li. ar. pº. q. 1ª

hoc nō est vez nisi in generatiōe vniuoca: in ppōsito aūt nihil valet. ideo pōt sība esse a deo. ⁊ actꝰ marie quo ad deformationē pōt esse a volūtate ipsa. Ad illud Ans. ipe videt fingere vnū angelū factū ī affectiōe ꝓmodi nō in affectione iusticie. ⁊ quid mirum nec talis angelus si fieret posset mereri plus q̄ꝫ bos. sequeretur. n. effrenate apprehēsionē itellectꝰ: sicut nē appetitꝰ sēsitiuꝰ. ⁊ ꝫ affectiōe ꝓmodi. vñ i anglo ⁊ homine ipa volūtas ꝑm affectionē iusticie ⁊ ꝓmodi ē totale pncipiū pfectū in esse pmo respectu actus volēdi. Ad rationē simile de se ⁊ hz primum velle de se aut hoc est volendo aut nolēdo. Dico q̄ si intelligas volēdo actu elicito: ita q̄ nō pōt habere actū elicitū volēdi nisi ꝑ ꝓpria volitiōe sua qua mouet se ad volendū falsissimuz est: imo iret in infinitū. ⁊ nō esset dare aliquod velle: sicut nec primū velle sed dū vult aliqd actu elicito saltē prius nā vult habitualit sic se velle. i. prius habz pncipiū volēdi inesse primo quo vult actu elicito. ⁊ iste ē sensus veruꝫ ⁊ quia angelus a deo factus nō habet a se tale pncipiū volēdi. ideo dicit ⁊ bene q̄ nō pōt habere primū velle a se. accipiēdo velle ꝑ ꝓfecta volūtate in esse primo. ⁊ si hoc ꝓbat cōcedat. Ad aliud cū dicit q̄ in primo instāti fuit in angelo motus nālis rectissimus ⁊c. Dico q̄ si ꝓcludit de primo instāri ⁊ de quolibz. q̄ in quolibet instāti motus naturalis ē prior ipō actu libere elicito saltē nā. ⁊ vt est sic prior est rectissimus ⁊ ita nō pōt in eodē instāti oblique velle ꝑ actū liberū volūtatis obliquari ⁊ ordiari ⁊ ita nullo instāti peccabit volūtas. ideo dico ad argumētū q̄ motus naturalis nō est aliquis actus elicitus. sed solū dicit inclinationē nālez volūtatis in bonū. ⁊ illud nihil reale aliud a volūtate dicit. sed si ē relatio est idē volūtati per idēptitatē: nec separi pōt sine cōtradictiōe: ⁊ ideo in demonibus manet ille motus sic rectissimus. sicut ⁊ nā. quia nō est realiter aliud a volūtate. ꝫ nō sit ide sibi formalit vnde ille motus nō est nisi habitus motus. i. nā inesse primo. Si āt accipias motū nālez ꝑ actu elicito cōformi tali inclinatiōi. certe ille pōt esse malus ⁊ imoderatus stāte nā integra: nec actus malus minuit inclinationē nālez sicut nec nām. vñ angelus pōt esse pfectus in nālibus quo ad esse primū. ⁊ peccare actu 2° elicito ⁊ inordinato ⁊ pōt ee imperfectꝰ ⁊ obliquissimus.

Hic est distinctio decima /

octaua hui⁹ tertij libri. In qua magister posteꝫ egit de volūtate xpi patientis: agit de merito eiusdē. Et tria facit. Primo enim tractat de meriti xpi pfectōe Secōo de eius tpe ⁊ adeptiōe. Tertio de ipius necessitate. Primuz vsqz ibi. nec ⁊c. Secōm vsqz ibi. Si vero querit. Tertiū vsqz ad finē distictiōis. In spāli sntia ⁊c. quaruz pma ē hec. Xps sua būdicta passione sibi ⁊ nobis meruit. Hanc magr insinuās ꝓponit primo quoꝝdam opinionē de merito xpi dicentiuz q̄ xps tm̄ nobis ⁊ nō sibi meruit. Quā opinionē magister corrigens dicit q̄ et nobis meruit ⁊ sibi. qd̄ ꝓbat. Nā nobis meruit aperitionē regni celoꝝ ⁊ redēptionez a diabolo a peccato ⁊ a pena ꝑ ipso debita. Si aūt meruit corporis immortalitatē claritatez ⁊ impassibilitatē anime: ⁊ hoc per obedientiam ⁊ humilitatē sue passiōis. Ante mortē enī ipsius corpus erat mortale ⁊ aīa eius passibilis. Sed in hoc tamē dicit adhuc esse vnū dubiū de quo adhuc nō sumus certificati ꝑ aliquā auctoritatē. ſ. an aīa xpi facta fit tūc primo ipassibilis qn̄ corpꝰ factū fuit imortale. ſ. in principio sue resurrectiōis vt quidā dicūt vel facta sit impassibilis stati post separationē a corpore in morte crucis vt alij asserūt. qd̄ a modernis doctoribus cōmuniꝰ tenet. ⁊ ꝓbabilius apparet. Secūda

ppositio est hec. Christus in pncipio sue cōceptiōis tantū gradū meriti sibi acquisiuit q̄ ad vlteriorē graduz meriti pficere nō potuit. Sententiā huius ppositiōis magister ponens dicit xpm ista. ſ. ꝓdicta meruisse nō solū ꝑ suā passionē. sed ipa meruerat ab initio sue cōceptiōis. Et hoc ppter plenitudinē gratie ⁊ virtutū in quibꝰ pficere nō potuit. Unde infert q̄ post initiū cōceptionis solū ꝓfecit q̄ꝫtū ad numeruz meritoꝝ. quia mltipliciter idē meruit qd̄ an̄ meruerat. sed nō ꝓfecit q̄ꝫtū ad efficatiā seu virturē merēdi. Infert ēt ex dictis q̄ lz aia xpi aliqd būit post mortē corporis qd̄ an̄ nō habuit puta impassibilitatē ⁊ similia. Nō tū pt dici simplicit ⁊ absolute beatior pꝰ mortē corporis q̄ꝫ ante. lz soluz q̄ꝫtū ad aliquid. ſ. in q̄ꝫtū post mortē immunis ab oi miseria extitit. Et subdit q̄ xps nō tm̄ sibi sui meruit corporis immortalitatē ⁊ sue aīe impassibilitatē. sed etiā hāc honorificentiā. ſ. q̄ vocet deus qd̄ nomē etiā an̄ mortē habuit. Inquātū quidē est deus habuit ipm ab eterno per nām. inquātū quidē est factus homo habuit ex tēpore ꝑ gratiā vnionis. Tamē q̄ plus dicit ipm esse donatū propter obedictiā passiōis q̄ ꝑ illā meruit nō nominis donationez. lz ipsius nominis manifestationē. Illi verba apostoli quibus dicit sibi illud nomē datū ꝓpter passionis obedientiā intelligēda sunt ꝑm quēdā intelligēdi modū cōmunit in scriptura vsitatū. vt. ſ. res tūc dicat fieri q̄n innotescit. nō obstāte q̄ ꝑus extiterit. sic nomē illud qd̄ xps an̄ passionē habuit ꝑ passionē dicit recepisse. q̄ ꝑ passionē innotuit qd̄ ipse habuit. Postea magister soluit quandā ꝓtouersiā que videt esse int̄ sactos. ſ. Augꝰ ⁊ Amb. de istius nominis donatione. Nā Beatus Amb. dicit illud nomē esse donatū deo: Beatꝰ Augusti. dicit illud esse donatū homini. Qd̄ magister discutiēs dicit. q̄ beatus Amb. intelligit de donatione naturali nō habendo respectū ad humanā naturaz. Beatus aūt Augusti. intelligit de donatiōe gratuita que respicit nām humanā ⁊ sic reliquit eos sibi mutuo nō esse cōtrarios. Tertia ꝓpositio ē hec Christus existēs passibilis gloriā tā aīe q̄ꝫ corporis sine omni merito habere nō potuit. Hāc magister ponēs querit. Utrū christꝰ sine aliquo merito potuisset habuisse ꝓdictā nominis manifestationē. animе impassibilitatē ⁊ corporis immortalitatē. Et respōdet q̄ potuisset talē nām assumpsisse qualis pꝰ resurrectionē fuit. potuit etiā nomē suū aliter manifestasse. nō tm̄ potuit esse homo passibilis ⁊ ad illaz gloriā sine oi merito puenire. q̄ q̄ꝫtus potuisset puenire ad illā sine merito passionis. nō tm̄ sine gratia ⁊ virtutibus ad meritū sufficientibꝰ. Ultimo subdit q̄ nō obstāte q̄ gratia ⁊ virtutes christi sufficerent ad merēdū sibi predicta. pari tamē voluit vt nobis cēt exēplū ⁊ glorie cā. ⁊ vt nos redimeret a peccatis a dyabolo a pena. regniq̄ celestis additū aperiret. Quomodo aūt ꝑ mortē suā regnū illud aperuit ostendit ꝑ auctoritatē Ambrosij dicēs q̄ sicꝰ deerat ex ordie sue sapiētie ⁊ iusticie vt hō ad paradisū nō rediret nisi per christū qui amplius humiliatus est passionē gustādo quā ꝑmus hō transgressus fuit supbiendo ⁊ q̄ꝫtus deus aliter redemisse potuit. Iste tm̄ redēptionis modus videt cōgruētior ꝑ ceteris'. Et tm̄ in speciali.

Hic qualiter a diabolo ⁊ a peccato nos redemit per mortem.

Ancergo quera

n

mus. quō ꝑ mortem ipsius a diabolo ⁊ a peccato ⁊ a pena redempti sumus. A diabolo

ergo ⁊ a peccato per christi mortem liberati sumus: quia vt ait apostolus: in sanguine ipsius iustificati sumus. ⁊ in eo q̄ sumus iustificati. i. a peccatis soluti. a diabolo sum⁹ liberati: q̄ nos vinculis peccatoꝝ tenebat. Sed quō a peccatis p̄ eius mortē soluti sumus? Quia p̄ eius mortē vt ait aplꝰ cōmēdat nobis charitas dei. i. apparet eximia ⁊ cōmēdabilis charitas dei erga nos i hoc q̄ filium suū tradidit in mortē p̄ nobis peccatoribus. Exhibita āt tante erga nos dilectionis arra: ⁊ nos mouemur accēdimurq̄ ad diligendū deū qui pro nobis tātum fecit. ⁊ p̄ hoc iustificamur. i. soluti a peccatis iusti efficimur. Dicit ergo xp̄i nos iustificat. dū per eā charitas excitatur in cordib⁹ nostris. Dicimur quoq̄ ⁊ aliter per mortē xp̄i iustificari: qz per fidē mortis eius a peccatis mūdamur. Vñ aplꝰ: Justicia dei ē p̄ fidem Jesu christi. Et itē. Quez de⁹ ꝓposuit ꝓpitiatorē per fidē in sanguine ipsius. i. per fidez passiōis. vt olim aspicientes in serpentem eneū in ligno erectum. a morsib⁹ serpētum sanabant. Si ergo recte fidei intuitu illum respicim⁹ q̄ pro nobis pepēdit i ligno: a viculis diaboli soluimur. i. a peccatis. ⁊ ita a diabolo liberamur vt nec post hāc vitam i nobis inueniat q̄d̄ puniat. Dicit qppe sua vno veristimo sacrificio q̄cquid culparū erat vnde nos diabolus ad luēda supplicia detinebat: christ⁹ extraxit: vt in hac vita tentādo nobis nō preualeat. Lz enim nos tentet post christi mortem. quib⁹ modis añ tētabat. nō tamen vincere potest. sicut añ vincebat. Vñ Petrus q̄ ante christi mortē voce ancille territus negauit: post mortē autem reges ⁊ presides ductus nō cessit. Quare? quia fortior. id est christus veniens in domū fortis. id est in corda nostra vbi diabolus habitabat. alligauit fortem. i. a seductione cōpescuit fidelium. vt tētationē que ei adhuc ꝓmittit nō sequat seductio. Jtq̄ in xp̄i sanguīe qui soluit q̄ nō rapuit: redempti sum⁹ a peccato: ⁊ p̄ hoc a diabolo. Vñ vt ait Aug. in ipō vincūtur inimice nobis inuisibiles ptātes vbi vincūtur inuisibiles cupiditates. Fuso. n. sanguine sine culpa oīum culpaꝝ cyrographa deleta sunt. quibus debitores q̄ in eū credūt a diabolo añ tenebātur. Vnde. q̄ p̄ multis effūdetur. Per illū ergo redēpti sumus. in quo p̄nceps mūdi nihil inuenit. Vnde aug⁹. causaz ⁊ moduz nostre redēptōis insinuās ait. Nihil inuenit diabolus in xp̄o vt morerer: sed p̄ volūtate p̄ris mori xp̄s voluit. non his mortis cām de peccato sed de obediētia ⁊ iusticia mortez gustauit: per quā nos redemit a seruitute diaboli. Incideramus. n. in p̄ncipem huius scl̄i qui seduxit Adam ⁊ seruū fecit. cepitq̄z nos q̄si vernaculos possidere sed venit redēptor. ⁊ victus ē deceptor. ⁊ qd̄ fecit redēptor captiuatori nostro. Tetēdit ei muscipulā crucē suam

Aug⁹ in li. de agone xp̄iano.

Aug⁹.

posuit ibi quasi escā in sanguinē suū. Ille aūt sanguinē fudit non debitoris per q̄d̄ recessit a debitoribus. Ille quippe ad hoc sanguinē suū fudit: vt peccata nostra deleret. Vñ ergo nos diabolus tenebat: deletū est sanguine redemptoris. Nō. n. tenebat nos nisi vinculis peccatoꝝ nostrorum. iste erant cathene captiuoruz. Venit ille alligauit fortē vinculis passionis sue. intrauit in domū eius. i. i corda eorum vbi ipse habitabat: ⁊ vasa eius. s. nos cripuit: que ille implenerat amaritudie sua. Deus aūt noster vasa eius eripiens ⁊ sua faciens fudit amaritudinē ⁊ impleuit dulcedine per mortē suā a peccatis redimēs ⁊ adoptionem glorie filiorum largiens.

Cur deus homo ⁊ mortuus.

Factus ē ergo homo mortalis vt moriēdo diabolū vinceret. Nisi. n. homo eēt qui diabolū vinceret nō iuste ꝛz violenter homo ei tolli videretur qui se illi spōte subiecit. Sz si eum hō vicit iure manifesto hominē perdit. ⁊ vt hō vincat necesse est vt de⁹ in eo sit qui eū a peccatis immunē faciat. Si. n. p̄ se hō esset: vel angelus in homine: facile peccaret. cū vtranq̄ naturā per se cōstet cecidisse. Jdeo dei filius hoiem passibilē sumpsit in quo ⁊ mortez gustauit. quo celum nobis aperuit. ⁊ a seruitute diaboli. i. a pcō: seruitus. n. diaboli peccatum est. ⁊ a pena redemit.

Quomodo ⁊ a qua pena christus nos redemit per mortem.

A qua pena tēporali ⁊ eterna. Ab eterna quidē relaxando debitū. A tēporali vo penitus nos liberabit in futuro q̄n nouissima mors inimica destruetur. Adhuc enim expectam⁹ redemptionē corporis. ꝛz animas vero iā redēpti sumus ex pte nō ex toto a culpa non a pena. Nec oīo a culpa. Non. n. ab ea sic redēpti sumus vt non sit. sed vt non dominetur.

Quō penā nostram portauit.

Peccata quoq̄ nostra idē penā pcōꝝ nr̄oꝝ dicit in corpore suo sup lignū portasse: qz p̄ ipius penā quā in cruce tulit. ois pena tpalis q̄ p̄ pcō quersis debet. In baptismo pēitus relaxat vt nulla a baptizato exigat ⁊ in pnia minoratur. Nō. n. sufficēt illa pena. qua penitētes ligat eccl̄ia nisi pēa xp̄i cooparet q̄ p̄ nobis soluit. Vñ pcā iustoꝝ q̄ fuerūt añ aduētū. in sustētatiōe dei fuisse vsq̄ ad xp̄i mortē dicit aplꝰ ad ostēsionez iustitie ei⁹ i hoc tpe. Ecce apte expositū ē quō ⁊ quid xp̄s per mortez nobis meruit ⁊ īpetrauit.

Si solus christ⁹ debet dici redemptor vt solus dicitur mediator.

Unde ipse vere dicitur re
dēptor mūdi. ⁊ dei hominūq; mediator. Sz
mediator i scriptura dī solus filiꝰ. Redēptor
vero aliqñ ēt pater vel spūssāctꝰ. Sz hoc pp
vsuz ptātis nō pp exhibitionē humilitatis ⁊
obedientie. Nā fm potestatis simul ⁊ obedi
entie vsuz filius ꝓprie dī redēptor: qz ⁊ in se
expleuit p que iustificati sumus: ⁊ ipaz iustifi/
cationē est opatus potētia deitatis cū patre ⁊
spūssancto. Est ergo redēptor inquātum est
deus ptātis vsu: inquātum hō hūilitatis effe
ctu. Et sepius dī redēptor fm humanitatem
qz fm eā ⁊ in ea suscepit ⁊ īpleuit illa sacramē
ta que sunt cā nostre redemptionis. ꝓprie er/
go filius dicitur redemptor.

De mediatore.

Quisolus dicitur media/
tor: non pater vel spūssanctus: de quo apls.
Unus mediator dī ⁊ hominū hō xps iesus.
i. per hominē quasi in medio arbiter ē ad cō
ponendā pacem. i. ad recōcilianduz homies
deo. Dic ē arbiter quez iob desiderat. Utinā
esset nobis arbiter. Recōciliati. n. sumus dō
vt ait apostolus p mortē christi. Quod non
sic intelligendū est. quasi nos ei sic recōciliaue
rit xps: vt inciperet amare quos oderat sicut
recōciliatur inimicus inimico. vt deinde sint
amici qui añ se oderāt. sed iam nos diligenti
deo recōciliati sumꝰ. Nō eniz ex quo ei recō
ciliati sumus p sanguinē filij nos cepit dilige
re. sed ante mūdū priusq; nos aliquid essemꝰ
Quomodo ergo nos diligēti deo sumus re/
cōciliati. Propter pcīa cum eo habebamus
inimicitias: qui hēbat erga nos charitatez. eti
am cū inimicitias exercebamus aduersus eū
operando iniquitatem. Ita ergo inimici era-
mus deo sicut iusticie sunt inimica peccata. et
ideo remissis peccatis. tales inimicitie finiun
tur ⁊ reconciliantur iusto quos ipe iustificat.
Christus añt dī mediator eo qꝺ mediꝰ inter
deum ⁊ homines ipos recōciliat deo. Recō
ciliat añt dum offendicula hominū tollit ab
oculis dei. i. dum pcā delet. quibꝰ deus offē
debatur ⁊ nos inimici eius eramus. Sed cuz
peccata deleat nō solus filius sed ⁊ pater ⁊ spi
ritussanctus quorū deletio est nostra ad deuz
reconciliatio: quare solus filius dicitur medi
ator. Nā de patre legitur qꝺ recōciliauerit sibi
mūdum. Ait. n. aplūs. Deus eniz erat i xpo
mundum sibi recōcilians. Cū ergo recōciliet
Quare non dicit mediator. qz nec medius ē
inter deū ⁊ homines. nec in se habuit illa sa/
cramēta quoꝝ fide ⁊ imitatōe iustificamur. i.
recōciliamur deo. Reconciliauit ergo nos to
ta trinitas virtutis vsu. s. duz pcā delet. sz fili
us solus īpletiōe obediētie i quo patrata sunt

questio

Respō
sio.

fm hūanā naturā: ea p q̄ credentes ⁊ imitan/
tes iustificantur.
Scōm quam naturam sit mediator.
Unde et mediator dicitur
fm humanitatē nō scōz diuinitatē. Non. n.
est mediator inter deū ⁊ deū: qz tm vnꝰ ē de/
us. sz inter deū ⁊ hominē quasi int duo extre
ma: qz medius eē nō pōt nisi iter aliqua: me/
diator est ergo inquātuz hō. Naz inquātum
deꝰ nō mediator sz equalis patri ē. Hoc idē
qꝺ pī. cū pie vnus deꝰ. Mediat ergo inter
hoies ⁊ deū trinitatē. scōz hoīnis naturaz in
qua suscepit illa p que recōciliamur deo trini
tati ⁊ scōm eādez bz aliqd simile deo: ⁊ aliqd
simile hominibꝰ: qꝺ mediatori ogruebat. ne
p omnia similis hominibus longe eēt a deo.
aut p omnia deo similis longe esset ab homi
nibus: ⁊ ita mediator non eēt. Uerꝰ ergo me
diator christus int mortales pcōres ⁊ īmor/
talem iustuz: apparuit mortalis cū hominibꝰ
iustus cū deo p infirmitatē ꝓpinquās nobis
p iusticiam deo. Recte ergo mediator dictus
est. qz inter deū im mortalē. ⁊ hominem mor
talem est deus ⁊ homo. recōcilians hominez
deo. Intm̄ mediator inq̄tum est hō. Inq̄tū
aūt verbum non est medius quia vnus cum
pre deus. Si ergo xps scōm vos o heretici
vnam tm̄ habet naturā vnde mediꝰ erit. Ni
si ita sit medius vt deus sit ꝓpter diuinitatis
naturam. ⁊ homo ꝓpter humanitatis naturā
Quomodo humana in eo recōciliātur diuis
Nam ipse viuens prius in se humana socia
uit diuinis per vtriusq; nature coniūctionez
in vna psona. Deinde omnes fideles p mor
tem reconciliauit deo dum sanati sunt ab im
pietate quicunq; humilitatem christi creden
do dilexerunt ⁊ diligendo, imitati sunt. Ecce
hic aliquatenus insinuatur quare christus so
lus mediator dei dicitur ⁊ hominuz. ⁊ scōm
quam naturam mediet scilicet humanam: et
cui mediet scilicet deo trinitati. Trinitati enī
nos reconciliauit per mortem per quam etiā
nos redemit a seruitute diaboli. Nam vt pe
trus ait. Non corruptibilibus auro ⁊ argēto
redempti sumus. sed precioso sanguine agni
immaculati.

Aug⁹. i
libro cō
fessionꝫ

Virgili
us' ꝓtra
Eutice

Sūmā
itelligē
tie pre-
misse p
stringit.

Ira secunduz qꝺ perti/
net ad di.
19. vbi querit. Utrū xpus meruerit oī
bus nobis gratiā ⁊ gloriā. arguit qꝺ nō
quia p̄miū excedit meritū ⁊ meritū or/
dinat ad p̄miū sicut ad finē. sed premiū oīum alioꝝ
nō excedit meritū xpi. igit meritū christi nō ordinat
ad illud sicut ad finē cū sit nobilius q̄z illud p̄mium
ergo. Preterea meritū xpi fuit quoddā bonū fini
tū cū fuerit eius fm nām humanā. sed pctīi alioꝝ
fuit infinitū malū. quia tanta fuit offensa ⁊ pctīi q̄z/
tus ē ille qui offendit siue ꝓtra quē peccat vel a quo
p ipm̄ sepat. ille est infinitꝰ. s. deus igit cū finituz nō
sit proportionatū infinito: nullū meritū christi potu-
it mereri deletionē offense. Preterea p̄idē pōt p

bari q̄ nō meruit deletionē pene p̄o reatu infiniro alioꝝ. quia pena que debeť illi pctō ē infinita. ⁊ meritū xp̄i finitū ḡ. ℙ̄reterea de possibili possunt esse hoīes infiniti si mūd⁹ ⁊ gnātio sēp duraret. ⁊ qlibz nat⁹ de adaz p̄beret originale. igiť foꝛet tūc īmūdo infinita culpa. igiť cū meritū xp̄i fuerit finitū: nō sufficisset p̄o remissione offense ⁊ collatiōe gr̄e ⁊ glorie omniū. ℙ̄reterea si sufficisset ad merendu oībus gratiā ⁊ gl̄iaz oīb⁹ p̄ferreť gr̄a ⁊ gl̄a. qđ falsū est. quia multi sunt vocati pauci vero electi. q̄ paucus ē numerus fideliū. nec oēs fideles vel baptizati saluāť Contra. Leo papa in sermone de nati. sicut a reatu nullū liberū reperit: sic liberandis oībus venit.

Ad questionē dicit̄ q̄ mēitū xp̄i pōt dupliciť ꝓsiderari. s. p̄m sufficientiā ⁊ p̄m efficientiaz p̄imo mō meruit oībus deletionē culpe ⁊ collationez gr̄e ⁊ glorie sed 2° mō nō scz p̄m efficatiā. q̄ non oēs ꝓsecuti sunt redēptionē p̄ meritū: p̄m ꝓbať quia dicūt meritū xp̄i: habet quandā infinitatē ex suppōsito xp̄i qđ eliciebat ⁊ exercuit opationes illius nāe assumpte ⁊ ideo vita illius suppositi ⁊ opationes fuerunt bonū infinitū. ꝓpter qđ ⁊ mor⁹ ⁊ passio ⁊ alie opatiōes habuerūt quandā infinitatē vt sufficerent p̄ infinitis peccatis delēdis. ⁊ infinitis gratijs ⁊ glorijs cōferēdis. Confirmať hoc p̄ Anſ. 2° cur deus hō. c. i 4. vbi vult q̄ hō deberet potius eligere oē aliud a deo destrui ⁊ perire q̄ mortē vel aliquā lesionē inferre illi hoī. q̄ vita eius erat tanta vt in infinitū esset plus amabilis q̄ peccata etiā infinitoꝝ hominū si esse possent: sint odibila. ideo eius mors fuit sufficiēs p̄ redēptione hominū. ⁊ multa dicit ibi ō excellentia vite. ⁊ per ꝓns de acceptatione mortis quia tm̄ acceptať mors p̄ illis redimēdis q̄tū valuit vita illius: sz vita eius fuit ita amabilis vt hō potius deberet eligere oīa pctā mūdi cadere sup̄a se q̄. scienter aliquā violentiā intulisse corp̄ori xp̄i: p̄m doctrinā suā ḡ meritū mortis valuit oībus ad gr̄az ⁊ gl̄iaz quātū ad sufficientiaz. Quantū vo ad efficatiā nō meruit oībus quia actus actiuoꝝ sunt in patiente ⁊ dispōsito ⁊ vnito agenti. sicut p̄z in agētibus ⁊ patientib⁹ corp̄oraliter. igiť sic erit in actione meritoria quantū ad influentiā in alios sz ꝓiūctio cū xp̄o requisita vt meritū xp̄i valeat eis est per cognitionē ⁊ dilectionē p̄m q̄ hō dispōnit se ad gratiā cognoscendi ⁊ diligēdo deū. nō aūt omnes sic se dispōnunt quare nō oībus meruit p̄m efficatiaz. Contra hūc modū dicēdi arguo. quia dicta ista quibus dicitur i p̄imo mēbro q̄ vita christi fuit ita excellēs vt haberet quādaz infinitatē vident iperbolica ⁊ exponēda. quia nūc loquimur de bono velle christi quo meruit ⁊ acceptauit passionē p̄ oībus quātū ad sufficientiā vt dicūt. si bonū velle christi erat tantū acceptatū quantū erat p̄sona verbi. tūc cuz p̄sona verbi sit simpliciter infinita illud bonū velle xp̄i fuit infinite acceptatū. sed cū deus nihil acceptet nisi quantuz habet de acceptabilitate. igiť illō velle rōe suppositi habuit rationē infinite acceptabilitatis ⁊ tūc in acceptabilitate nō esset differentia iter velle p̄o p̄iū verbi in se. ⁊ velle illius nāe in verbo. quia ex parte acceptabilis nō est maior acceptabilitas. igr̄ verbuz volēdo bonū circūscriptā nā assumpta potuit mereri qđ falsū est ⁊ vltra sequiť q̄ trinitas tantū diligere ⁊ velle nāe assūmpte sicut verbi increatū qđ nihil est dicere. q̄ hoc est ponere creatum habere tantā diligibilitatē sicut̄ increatū. ℙ̄reterea huiusmodi velle nō ē plus acceptuz deo q̄ sit. si igiť infinite fuit acceptuz vel p̄ infinitis: tunc velle illud cuz relatione ad suppositum verbi fuit formaliť infinituz. igiť aia xp̄i potuit ita p̄fecte frui deo vel velle cum tali respectu sicut verbuz suo velle p̄p̄rio. qđ

nihil ē nisi ponere aīam verbuz. ℙ̄reterea per se p̄ncipiū illius velle sumptuz cuz oībus respectibus ad verbuz vel ad aliud est finituz. igitur ⁊ velle fuit formaliť finituz ⁊ limitatuz: ⁊ p̄ ꝓns finite acceptatuz. nec habuit verbuz causalitatē aliquā super illud velle quā nō habuit tota trinitas. Et si deť q̄ verbuz hz specialē efficientiā sup actū illuz ad huc non sequiť q̄ sit formaliť infinitus ⁊ ifinite acceptus. q̄ act⁹ sic infinitus ⁊ infinite acceptādus nō pōt essentialiter dep̄ēdere ab aliquibus causis finitis: i p̄fectione cuz cā infinita coagēte dico nō pōt essentialiť dep̄ēdere ad creaturā ita q̄ creatuz habeat essentialē cālitatē sup illuz actuz ⁊ nō accidentalē tm̄. sic nā assumpta sup velle v̄bi. ⁊ sicut albedo in edificatore sup edificare Sed nā assumpta habuit sup velle hō essentialē cālitatē ⁊ nō cātum accītalez quia p̄m illā nām meruerit. igiť esto q̄ verbuz specialiter egerit ibi aliter q̄z trinitas adhuc non segť q̄ actus ille habeat vī infinite acceptet. ita q̄ p̄m sufficientiam valeat p̄ infinitis redimēdis: sed sicut meritū fuit finitū in se. ita p̄m iustitiā cōmutatiuā fuit finitū retributū. igiť nō meruit infinitis p̄m sufficientiā in acceptatiōe diuina. sicut nec fuit infinite acceptū. q̄ in se finitū. ℙ̄reterea p̄tra 2ᵐ q̄ nō meruit oībus p̄z efficatiā. q̄ agens nō agit nisi in dispōsito ⁊ vnito.

Quero a te vtrū christ⁹ tm̄ meruit q̄ habētes grāz quōcunq̄z ⁊ vndecunq̄z h̄ esset haberēt gloriā ex merito xp̄i. ⁊ si hoc solū igiť nō meruit nobis p̄mā gratiam baptismalē in no. te. nec gratiā datā i sacrificijs ⁊ circuncisione in ve. te. qđ est falsū. q̄ vī veniret nobis gr̄a illa p̄ima: oportet igiť dicere q̄ meruit nobis gratiā p̄mā q̄ ꝓiuncti essemus sibi. igiť meruit vt nō ꝓiuncti ꝓiungerenť sibi. ⁊ in hoc potissime cōsistebat meritū eius igiť nō solū meruit vt cōiuncti sibi vlterius cooperenť ei. ⁊ sic tandē glorificarētur: sed meruit vt nō vniti vnirenť. etiaz qui nunq̄z se dispōnerūt. Unde magis meruit gratiaz baptis malē ⁊ p̄mā. q̄ quodcūq̄z opus postea ex gratia.

In questione igitur ista tria sūt vidēda. p̄imo quō meruit q̄tū ad efficatiā. 2° quantū ad sufficientiaz aliter intelligendo vocabula ista. 3° quid meruit. Quantū ad p̄mum dico qđ incarnatio xp̄i non fuit occasionaliter p̄uisa. sed sicut finis imediate videbať a deo ab eterno. ita xp̄s in nā humana cuz sit ꝓpinquior fini ceteris. p̄us p̄destinať loquendo de his que p̄destinanť quā quicunq̄z alius ⁊ qualiter p̄us ordinať ad gratiam ⁊ gloriaz quaz p̄uidebať eius casus vt p̄z supius di. 7. q. 3. tunc iste fuit ordo in p̄uisiōe diuina. p̄mo. n. deꝰ intellexit se sub rōe summi boni in. 2. signo intellexit omnes alias creaturas. in. 3. p̄destinauit hos ad gloriaz ⁊ gratiam ⁊ circa alios habuit actuz negatiuū nō p̄destinando in. 4. p̄uidit illos casuros in Adam. in. 5. p̄ordinauit siue p̄uidit de remedio q̄ redimerenť p̄ passionē filij. ita q̄ christus carne sicut ⁊ oēs electi p̄us p̄uidebať ⁊ p̄destinabať ad gratiam ⁊ gloriam q̄z p̄uideret passio christi: vt medicina contra lapsum: sicut medicus p̄us vult sanitatē hominis q̄ ordinet de medicina ad sanandū. Sicut aūt p̄us p̄destinanť electi q̄z passio christi p̄uideať vt remedium p̄tra lapsuz eoꝝ. ita tota trinitas p̄uidit p̄destinatos ⁊ electos ad gratiā ⁊ gloriā finalē quātum ad efficatiā quā p̄uiderit christi passionē tāquā medicinā acceptādā p̄ electis cadentibus in adā p̄us p̄destinatis ad gloriā finalē. ⁊ sicut verbum p̄uidit passionē patri offerendā p̄ p̄destinatis ⁊ electis ⁊ sic eā efficaciter obtulit in effectu; ita tota trinitas p̄ eis passionē efficaciter acceptauit. ⁊ p̄ nullis alijs fuit efficaciter oblata. nec ab ei

no accepta: iō tantū meruit eis pmam gratiā ordinantē ad gloriā cōsumatā, hoc ꝫtum ad efficaciaꝫ meriti. Quantum ad sufficientiā dico q̄ meritū christi fuit finitū: qr a pncipio finito essentialiter dependēs. etiā accipiēdo ipsū cū oībus respectibus ad huc finitū erat siue cū respectu ad suppositū verbi siue cū respectu ad finē. qr oēs respectus isti erāt finiti. ⁊ iō quōcunqꝫ circumstationatum finitū erat aut si fuit infinitū: tūc nō fuit meritū plus fm velle creatū ꝫ fm velle verbi incarnatuꝫ. Quantū ꝫ valuit illud merituꝫ ad sufficientiā. Dico q̄ sicut omne aliud a deo ideo ē bonū: qr a deo volitū ⁊ nō ecōuerso. sic meritū illud tm̄ bonū erat p quāto acceptabatur. ⁊i ō meritū qr acceptatū nō āt ecōuerso. qr merituꝫ ē ⁊ bonū. iō acceptatū ⁊ tm̄ potuit acceptari passiue quātū tota trinitas potuit ⁊ voluit acceptare active. ſz ex formali rōe sua quā habuit nō potuit acceptari in infinitū ⁊ p infinitis. sed p finitis. tm̄ ex circūstātia suppositi ⁊ de ꝓgruo rōe suppositi habuit ꝫ dā rōez extrinsecā quare deus potuit acceptar illud in infinitū. s. extensiue p infinitis. Si aūt illud meritū fuisset alterius psone. tūc nec rōe operis. nec rōne opantis fuisset cōgruitas acceptatiōis illius p infinitis p quātis aūt p quot deus voluit passionē illā siue bonū velle acceptare p tot sufficit. sed quantuꝫ ē de formali rōe rei acceptabilis in se non fuit acceptabilis p infinitis. sicut nec in se fuit formaliter infinita. Sed quid ⁊ quibus meruit? Dico q̄ christ⁹ meruit oībus qui pmā gratiā accipiunt collationeꝫ sacramētoꝝ. ita q̄ ibi nō coopatur voluntas nostra nisi in adultis baptizatis. vbi requirit aliqua bona dispositio voluntatis. ⁊ hoc fuit potissimū in meritō suo. q̄ meruit nō cōiunctos cōungi. ⁊ illud obuiat secundo mēbro di. supioris. sed q̄ntum ad gratiā penitētialē post lapsū i mortale actuale. licꝫ meritū christi sit pncipale i merēdo. ⁊ totalis cā de ꝓdigno. tū requirit ibi aliquid a parte recipientis gratiā vt cōtrictio ⁊ compunctio de peccato de ꝓgruo. Similiter dico q̄ xp̄s meruit nobis vt totalis cā apertionē ianue paradisi. vt oībus in grā decedentibus aperiret. nec ad amotionē huius obstaculi intrandi coopamur ei. siue illud obstaculū fuit originale peccatū. siue aliqō aliud qō pz. quia Abraā fuit tāti meriti sicut aliquis xp̄ianus qui sit mō Sed nullus eorū nec ⁊ beata virgo potuit amouere obstaculū qui oēs trāsierint ad limbū ℊ. rē. Sed q̄uis obstaculuꝫ amoueat p passionē christi: nullus tū actu ingredit in celū nisi cooperet ⁊ vtatur pma grā quā sibi meruit christus. Similiter patres cooperabant passioni christi pmisse ad habitualē ingressū vt amoto obstaculo ingredi possent. Nos aūt passioni exhibite ⁊ amoto obstaculo cooperamur ad actualē ingressū nisi i potētia excuset. sic ī paruul' qb⁹ de⁹ dat immediate introitū in celū. ⁊ ideo habent minimā glriaꝫ.

Sed hic sunt quedam dubia. si. n. omnib⁹ electis meruit xp̄s primā grāꝫ. igitur meruit eaꝫ pmis parētibus: ⁊ ita pmiuꝫ. s. collatio grē in antiqs pribus precessit meritū xp̄i quo illis meruit illius grē collationeꝫ: ⁊ per eandē rōnem posset dici fm magistruꝫ sentētiarū. li. 2. di. 5. q̄ angeli primo receperūt premium: ⁊ deinde ipsum meruerūt p bona velle elicita circa custodiam nostram

Preterea si passio christi vt preuisa ab eterno et accepta trinitati fuit meritoria. ⁊ rō ꝓferēdi grām pr̄ib⁹ añq̄ passio exhiberet ī effectu. eadē rōe passio xp̄i ab eterno p̄uisa ⁊ accepta trinitati p̄t ee rō p̄destinā di alios: ⁊ ita p̄destinatio electoꝝ p̄tuit nō se cāꝫ meritoriā. Ad p̄mū illoꝝ dico q̄ meritū xp̄i p̄uidebat ab eterno. ⁊ vt sic p̄uisū acceptū fuit vt aliqd boni conferret electis rōne illi⁹ añq̄ exhiberet: vt. s. eis q̄ p̄ cessert exhibit. nōez passiōis ei⁹ ditteret originale ⁊ cō ferret grā. Ex^m ō hoc. Anſ. 2. cur de⁹ hō. c. 16. Esto q̄ mlti offēderit vnū regē: ⁊ p offēsa exulāt. vēit vn⁹ innocēs ō sāguīe illoꝝ ⁊ p̄mittit facē vnū opus p rege placitū ei certo die statuto vt rex remittat eis offēsā ⁊ rēcōcilier eis: rex acceptādo fuitiū p̄missū remittit offēsā. ⁊ si aliqs eoꝝ ōliḡrit si satisfacē ⁊ penitē voluerit: p̄mittit ei itez offēsā dittē: pt testādo tū q̄ null⁹ eoꝝ q fuerūt inimici ītrabūt palatiū suū: quilibꝫ fuitiū innocēt p̄missū ipleat. Sic hic. passio xp̄i hois innocēt ab eterno p̄uisa vt exhibēda ī certo tpe: fuit multū accepta trītati: ⁊ p ista oib⁹ credētib⁹ illā exhibendā i tpe rēisit offēsā quā ꝓterat ex adā: ⁊ quā postea cōmiserāt si pēitē voluerit. ñ tū acceptauit eā tm̄ vt aliqs ingredr palatiū suū eternū: añq̄ passio exhibēt ī effectu. isto mō remisit p̄rib⁹ offēsaꝫ i circūcisiōe siē nobis i baptismo. ſz nl'us ē ingressus ī palatiū añ passionē exhibitā. Ad formā argumēti cū dicis q̄ si p̄miū precessit meritū xp̄i exhibitū in patrib⁹: igit in angelis precedere potuit. Dico q̄ ꝓña nō valet. nec est simile hic ⁊ ibi. nā generaliter verū ē q̄ sūmuꝫ bonum ad qō ordinat meritū non debz cōferri añ meritum exhibitum ⁊ expletū. Sūmum aūt bonū ad qō ordinatur meritū xp̄i respectu eoꝝ pro quibus meruit est ingressus eoꝝ in paradisuꝫ: ⁊ ille nō dabat actualit añ passionē exhibitam. ſz p passione preuisa remitteret offensa. ⁊ daret gratia illis patrib⁹ credētibus passionē exhibendā. Sūmum autē bonū qō angeli mereri possunt p merita sua ē gloria ⁊ introit⁹ actualis in regnum. que gl'ia dari nō debuit añ merita exhibita. Unde q̄uis deus dederit aliqd p̄mio p̄misso nō exhibito. nō tū summum qō sequit meritū quod ē aptio ianue paradisi: ad cuius obstaculi amotionem nō potuit aliqs nostrum cooperari: q̄uis ad introitum qlibet adultus coopetur. aliud. n. est aperire ianuā: ⁊ aliud ingredi. ⁊ q̄ñq̄ difficilius est aperire ianuā q̄ aperta porta introire: ideo ad ingressū possum⁹ cooparī: ad apertionē vero nec partes potuerunt nec nos possumus: sed illius precisa cā fuit passio. ad illud dico q̄ si passio xp̄i preuisa fuit rō ⁊ iō meritū acceptatū ⁊ p illo daret gratia ⁊ remitteret culpa añq̄ exhiberet. ꝫ potuit vt preuisa eē meritoꝝ predestinationis alioꝝ ab eterno. nego ꝓñtiam. qr oēs patres prius nā erāt predestinati q̄ passio xp̄i esset preuisa. sicut pz in p̄mo articulo. q. voluit. n. de⁹ prius oēs electos hēre gratiā ⁊ gloriā q̄ p̄uiderit eos casuros ⁊ p̄us lapsuros q̄ preordiaret medicinā contra lapsum: ⁊ ideo passio vt p̄uisa post preuisionē lapsus potuit eē ratio remittēdi offensam ⁊ conferēdi grām reconciliantē. nō āt potuit eē rō p̄destinatiōis.

Ad primuꝫ principale si detur. ꝙ xp̄s meruit fm portionē inferiorē: tunc pōt dici q̄ premium alioꝝ quod receperūt pro merito xp̄i fuit melius formaliter q̄ aliquis actus meritorius portionis inferioris xp̄i: ⁊ potuit tale meritū xp̄i ordinari ad premium alioꝝ sicut ad finez sub fine. Si aūt tenetur q̄ meruit fꝫ portionē superiorē: ⁊ hoc vl circa obiectum eternū: vel circa alia relucētia i verbo vel vtroqꝫ modo. ita q̄ omni actu suo meruit fꝫ modū superius tactū: tunc pōt dici q̄ non oz semp p̄mium excedere meritū: nisi q̄ñ idem meret p seipō fꝫ si nobilior mereatur p ignobiliori tūc meritū pōt excedere premiū. q̄ñ. n. meretur aliqs p seipō cōiter deus p̄miat vltra cōdignum: ideo p̄miuꝫ excedit tale meritū ei⁹. Ad secūduꝫ cum dicit meritum xp̄i est finitum: peccatū est infinitū: ꝫ non potuit meritoꝝ auferre peccati reatum: dico q̄ ⁊si xp̄i passio ⁊ meritū ipsius totū sit formaliter finitum: qr tamen

ꝓmrit per grām ⁊ gliam oō infinito. ideo potuit ō
lere peccati reatum siue pctīm auertēs a bono infini
to. ⁊ cū dicis q nō. q pctīm illud erat infinitum itelli
gas q erat malū formalr infinitū intēsiue falsum est
tunc enim oporteret ponere sūmū malū ⁊ deū mani
cheor. ⁊ cū ꝓbas q tātum est pctīm quātus est ille in
quē fit. si ly tīm ⁊ quātū referat ad rōes formales vtri
usq in se falsum ē tā ſm terminū a quo auertit pctīm
fortitur quādā denoiationē vt sicut q̄dam denomi
natione extrinseca actus btificus Michaelis dicit
infinitus. q ꝓiūgit termino ad quem infinito ī se for
maliter tīm actus est finit⁹. sic pctīm mortale q auer
tit a termino a quo infinito fortitur quādā denoiatio
nem extrinsecā. grauius enim pctīm est pctīm in deū
q̄z in aliū. ⁊ in regē terrenū q̄z in militē suum. nunq̄z
tīm pōt eē q sit formaliter infinitū malū. Exēplū. aliō
si ponat per impossibile infinitū corrūpi diceret q il
la corruptio eēt infinita nō qdē intēsiue ⁊ formaliter.
sed rōne termini a quo corruptionis. q corruptio in
ciperet ab infinito. sic in ꝓposito q peccatuz auertit
ab infinito ⁊c̄. Vñ breuiter dico ꝓbabiliter opinā
do q tanto amore intēsiue pōt aliqs sanctus ferri in
summū bonū diligēdo quāta inordinatione intēsiua
auertebat. ⁊ quātum vnū abduxit a termino a quo
tātū aliud ꝓiūgit ei. ⁊ maxime hoc verū est de amo
re aīe xp̄i. Ad tertiū cum dr q pena debita morta
li est infinita. verū est si volūtas finaliter maneat in
pctō illa pena est infinita extēsiue non tīm intēsiue. ⁊ h
q subiectū manet semp sub culpa. ⁊ hoc est ex ordi
natione diuina q vbi ceciderit lignū ibi sit nō qm de
us possit punire aliter pctīm illud. Vñ si deus puniret
aīam per diem tīm ꝓ culpa mortali. ⁊ post annihila
ret aīam nō faceret iniustitiā aie tūc ad formā pena
ē infinita extēsiue et ordinatione diuina nō tīm qm ali
ter posset punire pctīm si vellet. Ad quartū dico q
bonū velle xp̄i vel passio eius ꝓsiderata ꝑz se formā
liter posset recōpēsari per aliqō bonū finitū sicut ipm
vel ipsa fuit nō nisi finitū in se. ꝓmiat tīm de⁹ vltra cō
dignū. ideo pōt rōnē alicuius bonitatis ⁊ persone pa
tiētis acceptare bonū velle xp̄i ⁊ ei⁹ passionē ꝓ infini
tis. q tīm ⁊ ꝓ tot valet q̄ntū ⁊ ꝓ quot acceptat a deo.
q̄nis aūt posset acceptare passionē illā ꝓ infinitis. ñ
tīm infinite. q nō pōt diligere aliqō creatū a parte di
ligibilis infinite q nō est infinitū. de facto tīm nō fuit
accepta pro electis. q ꝓ eis tīm fuit ablata efficacit
dico. Per idē pz ad vltimū q nō meruit oībus q̄z
tum ad efficaciā. q ex intētione acceptātis ⁊ offeren
tis passionē seu bonū velle xp̄i fuit accepta ⁊ oblata
ꝓ electis ⁊ predestinatis tīm ⁊ non pro alijs.

Jsta é distinctio decimanona huius tertij libri. in qua magr̄ post̄q̄z egit de me
rito passionis xp̄i ſm q ordinat ad cōsecutionē boni
tam sibi q̄z nobis. Agit de eodē ſm q ordinat ad re
motionē mali nr̄i. Et tria facit. Primo agit de ma
lis a qbus xp̄s nos eripuit. Secūdo ostendit q nomen
redemptoris xp̄o simplr̄ ꝓuenit. Tertio q mediato
ris officiū xp̄s solus habuit. Primū vsq̄z ibi. Unde
ipse vere dicit. Secōm vsq̄z ibi. Qui solus dicit me
diator. Tertiū vsq̄z ad finē distin. In speciali senten
tia magr̄i stat in tribus ꝓpositionibus quarū ꝓma ē
hec. Christus acerba sue mortis passione redemit
nos a culpa a pena ⁊ a vinculis captiuitatis diabo
lice. Hanc magister pretēdens ꝓponit q per mortē
xp̄i liberati sumus ꝑncipaliter. ⁊ a potestate diaboli
secundario seu consequēter. Et ꝓbat triplicē moduz
quo xp̄s nos per suam mortē iustificauit. Primo. n.
iustificauit nos in charitate in morte sua ostensa nos
ad charitatem prouocando per quaz iustificamur a
pctō liberamur. ⁊ ꝓ ꝑs a diabolo eripimur. q ꝓpter

pctīm vinctos nos tenebat. Secō iustificauit nos ꝓ
mortē suā inq̄ztū ꝓ fidē mortis sue a pctis mūdamur
Hā sicut olim aspiciētes serpētē ereū in patibulo erec
tū a serpētū morsu saluabant. sic si recte fidei intui
tu xp̄m aspexerim⁹ qui ꝓ nobis in ligno pependit. a
pctīs saluati a diabolo liberabimur. Tertio iustifica
uit nos sua moite. q mortē se offerēs verū sacrificiū
oium nr̄m culpā destruxit ⁊ diaboli potētiā q ligatos
nos tenuit intantū debilitauit q lz ꝓ pctīm tētari pos
sum⁹ nō tīm nisi spōte superari possum⁹. Nō pz in btō pe
tro qui añ mortē xp̄i ad vocē ancille ipsum negauit.
Postea aūt añ reges ꝓncipes deduct⁹ ñ timuit ipz
ꝓfiteri. Et ꝓfirmat ista plib⁹ auctib⁹ scōz ⁊ signanter
ꝓ ꝓabolas euāgelicas de forti armato. Et postea spā
liter ostendit quō xp̄s sua morte nos a diabolo libauit
dicēs deū factū eē hoiem vt ꝓ mortē suā diabolū vi
ceret qui antea hoiez supauerat vt sic eū nō violās ſz
iuste vinceret in nā illa quā ipse ꝑdus supauit. Et subdit q xp̄s ēt nos a pena liberauit. Hā ad penā etiaz
nō astringimur nisi ꝓ culpā. cū g xp̄s sua morte dstru
xit culpā pz q etiā destruxit penaz eternā. Tpalis au
tez pena lz adhuc nobis inhereat ab ipsa tīm ꝑfecte li
berabimur in futuro. in signū istoz tota pena q̄ debe
tur ꝓ pctō relaxat nobis in baptismo. pena tīm ꝓ pen
tētiā ipsita nō totaliter tollit ſz minuit virtute pas
sionis xp̄i. Secūda propositio est hec. Tota trinitas po
test dici nos redemisse a pctis ꝓpter cōem vsū ptā
tis. Hanc magr̄ ponēs dicit q ꝓ ꝓdictā libationem
a pctō ⁊ a diabolo xp̄s pōt dici vere mūdi redēptor.
⁊ h inq̄ztū ē de⁹ ⁊ inquātū ē hō. inquātū de⁹ ꝓpter vsū
ptātis remissionis pctōz qui sibi cū p̄e ⁊ spū scō cōis
ē. ꝓpter etiā cōitatē ptātis tota trinitas redēptor di
ci pōt ⁊ ēt p̄r ⁊ spūs scūs. Inquātum aūt homo dicit
xp̄s redēptor ꝓpter exhibitionē obediētie ⁊ humili
tatis. etiā q̄n humanitate assūpta ipleuit illa sacra
q̄ precipue sunt nr̄e redēptionis cā. Tertia ꝓpō est hec
Christ⁹ humani generis redēptorē vn⁹ solus dei et
hoīum mediator. Hāc magr̄ ponens dicit q solus
xp̄s dr̄ mediator dei ⁊ hoīuz inq̄ztū nos deo recōcili
auit delēdo pctā quib⁹ deus offendit ⁊ hō inimicus
dei ꝓstituit. Querit postea cū tota trinitas pctā dele
at q̄re solus fili⁹ dicit mediator ⁊ nō tota trinitas po
tius. Et rñdet q q̄nis tota trinitas pctā deleat vsu
ptātis. ⁊ sic ex ꝓti recōciliat nos sibi. Solus tīm fili⁹
dr̄ mediator q medius est inter deū ⁊ hoiez ⁊ ꝑz hu
manitatē in se illa sacra. i. opa sacra quoz fide ⁊ imi
tatione deo recōciliamur. vñ tādē ꝓcludit q xp̄s dr̄
mediator nō ſm diuinā nām sed ꝑz humanā. in qua
illa suscepit qbus nos toti trinitati recōciliat vt passi
onē mortē ⁊ h⁹i ſm hāc nām ēt aliquid habuit deo si
mile. s. iustitiā innocētiā ⁊ ꝓsilia. ⁊ aliquid sile nobis
s. mortalitatē. qō mediatoris officio ꝓgruit cū medi
um sapiat ppriētatē vtriusq extremoz. Et qb⁹ ēt di
ctis ꝓfutat error dicētiū in xp̄o tīm vnā eē nām. q ꝑz
eos possit nos aliqd hēri in xp̄o quo eēt medius iter
deū ⁊ hoiem qō tīm requiritur si inter eos dz ver⁹ me
diator esse. Et tīm ⁊c̄.

Quod alio modo potuit liberare hominē ⁊ quare potius isto.

g

Jvero queritur vtrum alio modo posset de⁹ hoiem liberare q̄ per mortez xp̄i. Dicimus ⁊ alium modū fuisse possibilez deo. cuius po testati cuncta subiacent. sed nostre miserie sa

Di. 20.

Augu⁹. nande conuenientiorem modum alium non fuisse nec esse oportuisse. Quid enim mentes nostras tantum erigit ⁊ ab immortalitatis desperatione liberat q̃ q̃ tanti nos fecit deus vt dei filius immutabiliter bonus in se manens quod erat ⁊ a nobis accipiens quod non erat dignatus nostrum inire consortium mala nostra moriendo perferret. Est ⁊ alia ratio quare isto potius modo q̃ alio liberare voluit. qz sic ⁊ iustitia superatur diabolus non potẽtia. Et quomodo id factum sit explicabo vt potero. Quadam iustitia dei in potestatem diaboli traditum est genus humanum peccato p̃mi hominis in omnes originaliter transeunte ⁊ illius debito obligante. Unde omnes homines ab origine sunt sub principe diabolo. Unde apostolus. Eramus natura filij ire. natura. s. vt est depranata peccato non vt ẽ recta creata ab initio. Ad ocdus autem ille quo traditus est homo in diaboli potestatez non ita debet intelligi tanquam deus hoc fecerit. aut fieri iusserit. sed q̃ tantum̃ permiserit iuste tamen. Illo enim deserente peccantem peccati auctor illico inuasit. nec tamen deus continuit in ira sua miserationes suas. nec hominẽ a lege sue potestatis amisit cum in diaboli potestate essẽ permisit. quia nec diabolus a potestate dei est alienus sicut nec a bonitate. Nam qualicunq; vita diabolus vel homo non subsisteret nisi per eum qui viuificat omnia. Nõ ergo deus hominem deseruit vt non se illi exhiberet deum. sed inter mala penalia etiã malis multa prestitit bona. ⁊ tandem hominem quem commissio peccatorum diabolo subdidit. remissio peccatorum per sanguinem christi data a diabolo eruit vt sic iustitia vincerẽtur diabolus non potentia. Sed qua iustitia. Jesu christi. Et quomodo victus est ea. Qz in eo nihil dignum morte inueniens occidit cum tamen. ⁊ vtiq; iustum est. vt debitores quos tenebat liberi dimittantur in eum credentes quem sine vllo debito occidit. Jõ autem potentia vincere noluit qz diabolus vitio peruersitatis sue amator est potentie. ⁊ desertor oppugnatorq; iustitie in quo homines magis eum imitantur qui neglecta vel etiam perosa iustitia potentie magis student eiusq; vel adeptione letantur vel cupiditate inflammantur. Jdcoq; placuit deo vt non potentia sed iustitia vincens hominem erueret. in quo homo eum imitari disceret. Post vero in resurrectione secuta est potentia. quia reuixit mortuus nunquã postea moriturus. Sz non ne iure equissimo vinceretur diabolus si potentia tantum christus cum illo agere voluisset vtiq;. sed postposuit christus quod potuit vt prius ageret quod oportuit. Justitia ergo humilitatis hominem liberauit quẽ sola potentia equissime liberare potuit.

Ro filio⁹ gre isto modo.

Nõ diabolus ñ ẽ alien⁹ a ptate dei.

Qua iustitia sit vict⁹ diabolus.

De causa inter deum ⁊ hominem ⁊ diabolum.

Si enim tres illi in causam venirent. s. deus. diabolus homo. diabolus ⁊ homo quid aduersus deum dicerent: non haberent. Diabolus enim de iniuria dei conuinceretur. quia seruum eius. s. hominem et fraudulenter abduxit ⁊ violenter tenuit. Homo etiam iniurius deo conuinceretur. quia precepta eius contempsit. ⁊ se alieno domio mancipauit. De hominis etiam iniuria conuinceretur diabolus. quia ⁊ illum prius fallaci promissione decepit. ⁊ post mala inferẽdo lesit. Iniuste ergo diabolus quantum ad se tenebat hominem. sed homo iuste tenebaꝫ. qa diabolus numquam meruit potestatem habere super hominem. sed homo meruit p culpam pati diaboli tyrannidem. Si ergo deus qui vtriq; preerat potentia hominem liberare vellet sola iussionis virtute hominem potuit rectissime liberare. Sed ob causam p̃missam iustitia humilitatis vti voluit. Qui duz in carne mortali crucifixus est iustificati sum⁹ idest per remissionem peccatorum eruti ỏ potestate diaboli. ⁊ a xp̃o iustitia diabolus victus est non potentia. Quomodo autẽ in ei⁹ sanguine nobis peccata sint dimissa supra expositum est.

Augu⁹. i lib. de tri.

De trãditiõe christi que dicitur facta a patre ⁊ a filio. a iuda ⁊ a iudeis.

Christus ergo est sacerdos idemq; hostia ⁊ precium nostre reconciliationis qui est se in ara crucis non diabolo. sed deo trinitati obtulit pro omnibus quantum ad precij sufficientiam. sed pro electis tantum quantum ad sufficientiam qz predestinat tantum salutem efficit. De quo ⁊ legitur q̃ sit traditus a patre. ⁊ q̃ seipsum tradidit. ⁊ q̃ iudas eum tradidit ⁊ iudei. Ipse se tradidit qz sponte ad passionem accessit. Et pater eum tradidit. quia voluntate p̃fis imo totius trinitatis passus ẽ. Judas tradidit ꝑdendo ⁊ iudei istigãdo. ⁊ fuit act⁹ iude ⁊ iudeoꝝ malus. ⁊ actus xp̃i vel p̃fis bonus. Opus xp̃i ⁊ p̃fis bonuz. qz bona p̃fis ⁊ filij volũtas malũ fuit opus iude ⁊ iudeoꝝ. qz mala fuit intẽtio. Diuersa fuerunt ibi facta siue opa. i. diuersi act⁹ ⁊ vna res siue factũ. s. passio ipsa. Jdcoq; doctores aliqñ vniũt in facto illo patrẽ filiũ. iudã. iudeuz aliqñ diuiũgũt. Respicientes enĩ ad passionez vnũ opus illoꝝ dicũt. Attẽdentes intẽtiões ⁊ actus facta diuersa discernũt. Vñ August. Facta est inquit traditio a patre. facta est traditio a filio. facta est traditio a iuda. vna res facta est. Quid ergo discernit inter eos. Quia hoc fecit filius et pater in charitate. Judas

Augu⁹.

vero in proditione. Videtis quia non quid faciat homo. sed qua voluntate consideraduz est. In eodem facto inuenimus deum quo iudam. deum benedicimus iudam detestamur quia deus cogitauit salutem nostram. Judas cogitauit precium quo vendidit dominum. filius preciuz quod dedit pro nobis. Diuersa ergo intentio diuersa facta facit. cum tamē fit vna res ex diuersis. Ecce vnam rem dicit ibi fuisse ꝛ diuersa facta: quia vna ibi fuit passio sed diuersi actus. Et actus qdez iude ac iudeorum mali quibus operati sunt christi passionem que bonum est ꝛ opus dei est.

Quod christi passio dicitur opus dei ꝛ iudeorum ꝛ quomodo.

Passio ergo christi ꝛ opus dicitur iudeorum. quia ex actibus eorum prouenit ꝛ opus dei. quia eo auctore. idest eo volente fuit. Unde Augu⁹. Nemo aufert aiam christi ab eo quia potestatem habet ponendi ꝛ sumendi. ecce habes auctorem opis. Ponet animam. ecce habes opus auctoris. Et vt generaliter concludam quotiens in carne xpi aliquid patitur opus auctoris est. quia enim sua voluntate non alio cogente perpetitur ipe auctor est operis. Cum aūt passio christi op⁹ dei sit. ꝛ ideo bonuz. eamqz operati sint iudas ꝛ iudei. queritur an concedēdum sit eos operatos ibi esse bonum. Dic distinguendum ē Potest enim dici ꝙ operati sunt bonum. qz ex actibus eorum bonū prouenit. i. passio xpi ꝛ item ꝙ operati non sunt bonū sed malū. qz actio eorum non fuit bona sed mala.

Aug. in expone fidei catholice ꝑ feliciānum.

Si iudei sunt ibi operati bonū.

Circa istam 2o. di. in q̄ magr agit de ꝙueniētia ꝛ mō passionis. Querit vnū. vtrum s. necesse fuerit genus humanū reparari per passionē xpi. ꝙ nō. qz si nobilius ens lapsum nō necesse ē reparari per passionē xpi. nec min⁹ nobile. sed angelus q est nobilior homine lapsus est ꝛ nō est necesse ipsum reparari passione xpi nec alia. igitur nec hoiem. Rnd̄et ad hoc dupliciter. pmo qz nō tota nā angelox cecidit sicut hominū. ꝛ ideo ne tota spēs hoium piret necesse fuit reparari ꝛ nō angelū. Contra si qlibet angelus est alterius spēi ab alio sicut dicūt sic rndentes tūc tot sunt spēs quot individua. ꝛ qlibet spēs est nobilior spē humana ꝑm se. cū igitur multi angeli ceciderūt maius incōueniēs est tot spēs nō reparari sed pire in eternum q̄z vnam spēm infimā cuiusmodi est tota spēs humana respectu cuiuscūq̄z angeli. ꝛ maxime respectu tot cadentiū. Confirmaf. qz si eēnt duo celi ꝛ alterū anni hilaretur ꝛ eēnt multe muscе ꝛ annihilarenf dicere: ꝙ necesse est spēm muscarū reparari ꝛ nō celū. primo lū videf cū celū sit multo nobilius hoc de cōparatione angelox cadētiū ꝛ hoium. Ideo aliter respōdetur ꝙ qz homo alterius tētatione cecidit. s. diaboli angeli. non sed ppria volūtate solū. ideo debuit hō reparari. Unde Anselmus cur deus hō. c. 21. sicut angeli ceciderūt nullo alio nocēte. ita nullo alio adiuūante surgere nō debēt. Contra. factū ē plium magnuz inc elo rē. q̄ videf ꝙ sicut draco pugnauit cum Michaele sic eū tētanit. Preterea videf ꝙ draco. id est lucifer peccādo tentauit alios sibi ꝙsentiētes.

Tho. in ꝑti di. q. j. insolutiōe. 3 articuli

Tho. in 3°. di. j. q. pma.

Preterea ad pncipale glibet actus xpi sufficiens fuit ad redimēdum genus humanuz. igit nō fuit necesse redimi hoiem per passionē. aīs pbatur. quia actus est laudabilior passione. qz laus ꝙsistit in actu. modo illa passio xpi nō hz ꝙ sit sufficiēs meritorie nisi in relatione ad psonā verbi. eo aūt mō ꝛ actus eius elicitus in rone ad verbū fuisset sufficiēter meritorius Preterea. 3. ethi. c. 5. passionibus nec laudamur nec vituparamur. igit videf ꝙ passio nō sit meritoria sed actio. Preterea Anse. 2. cur deus hō. c. 14. approbat dictum discipuli sui ꝙ minima lesio illius psone fuit peior sicut ꝛ salus istius ptis ꝑciosior q̄z peccatū oium hoium sit malū. sed q̄zto pena satisfactoria dūmodo eēt sufficiēs posset eā minor lesio illi⁹ psone. tanto ꝙueniētior eēt. igit nō necesse nec decens fuit hoiem redimi morte xpi cū minor pena suffecisset. Preterea ꝑ passionē xpi nō potuerūt redimi occidētes xpm. igit nec genus humanū. aīs ꝓbaf. qz tātum malū erat actio illox ꝙtās vitā xpi quātuz bonum erat vita xpi. ꝛ tunc tāta erat inimicitia occidētis q̄z erat amicitia xpi recōciliātis. igit vita quā posuit moriēdo nō sufficit ad redimēduz peccatum occidētiū. qz meritū dz excedere culpaz ꝛ reatū si sit satisfactio sit plena. Contra Anse. cur de⁹ hō. c. 15. ecce vides quō rōnabilis necessitas exigat ex hominibus perficiendū eē ciuitatē supernā. nec hoc fieri posse nisi per remissionē pctōx quam nullus hō habere pōt nisi per hoiem q idē ipse sit deus atqz morte sua deo pctōres recōciliet. ex ipsse enim videf dicere ꝙ necesse erat hoiem redimi per mortē xpi. idē potest haberi ibidem. c. 3.

Ad istam questionem que est mere theologica ꝓpter quam solū videf Anse. fecisse totum librū cur deus hō ꝛ ibi videf eā soluisse. ꝑmo videndū est ꝑm Anse. ꝙ necessariū fuit hominē redimi. scōo ꝙ nō potuit redimi sine satisfactione. 3° ꝙ faciēda erat satisfactio a deo hoīe. q̄rto ꝙ cōueniētior modus fuit hic. s. per passionē xpi. Primum ostēdo ꝑm eū ꝙ necesse fuit hoiem redimi qz. 2. ē aia deus ꝛ nā nihil faciūt frustra. sed frustra fieret rōnalis creatura nisi posset ꝙsequi finem suū. s. bonū sūmuz ꝓpter se amare ꝛ ei per cognitionē ꝛ amorē ꝓpter se inherere. aut ꝙ deus deducit hoīem ad hunc finem aut nō. Si nō frustra igit factus fuisset. Si sic. cū iaz lapsus fuerit per pctm necesse est ipm repari hoc. c. i. 2. cur deus hō. ꝛ iō. 4. c. ꝙcludit ex his est facile cognoscere ꝙ aut hoc pficiet deus de nā humana qō incepit. aut inuanū fecit tā sublimē nām. scōum pbat qō sic. c. 25. ꝑmili. Cur iniust⁹ ē ois qui nō reddit dō dz. qz iniust⁹ ē ēt si nō reddat hoī qō dz. sz nullus iniustus admittit ad btitudinē eternā. igit q nō soluit dō qō dz nō saluabit. sed ois pctōr abstulit a deo honorē sibi debitū. igit quousqz satisfecerit ē debitor ꝛ iniustus. ꝙ. Si dicaf ꝙtra hoc ꝙ nō opz hoiem eē iniustū nisi satisfecerit. qz pōt excusari per impotētiam pōt ēt remitti offensa p sūmā miīcordiā dei remittētis sine satisfactione ipse excludit vtrāqz rnsionez. ꝑmo ꝑmā di. ꝙ impotētia excusaret si in ipam non sponte se deiecisset hō peccādo. qz igit sic se in impotentiam iecit. ideo ipsa impotētia ē pctm. qz debz eam nō habere: debet enim posse reddere honorez deo quē abstulit. ꝛ ideo si per pctm facit se impotentem ad reddēdum nō excusaf sz vitupaf. ꝛ ponit ex emplū. Si dominus precipiat seruo facere aliquod bonum opus. ꝛ precipiat sibi ne se precipitet in foueam sibi monstratam de qua non poterit surgere.

si seruus spōte pijciat se in foueā ꝓtēnēs mādatū dñi sui vt sic nō posset pficere opꝰ sibi p̄ceptū a dño nō excusatur ex impotētia. qz ipsam ipotētiā ipse fecit sibi sic in ꝓposito impotētiā satisfaciēdi fecit sibi homo per peccatū. ideo ex impotētia nō excusaf sed ē ei peccatum ⁊ iniustitia. nullus aūt iniustus admittitur ad btitudinē quare opz satisfacere vt fiat iustus. Contra secūdam rōnionem cum dī q remittiē per miseri cordiā. Quero aut remittiē ōbitū vt nō teneatur ad reddēdum deo honorē quē peccādo abstulit. ⁊ hoc ꝓpter impotētiā reddēdi qz ñ pōt reddere. aut dimittit penā ꝓpctis dādo btitudinē. Si p̄mū def illud ñ est aliud dicere nisi q deꝰ dimittit meritū qō habere nō pōt. talē aūt misericordiā attribuere deo derisio ē Si aūt remittat penā ⁊ facit hoiem btm̄. tūc beatificat hoiem ꝓpter pctm̄. qz. s. hz impotētiā reddēdi et satisfaciēdi quā dz nō hēre qō est hēre pctm̄. Tertiaz. s. q illa satisfactio q̄ debebaf ñ potuit fieri ab hoie puro. pbaf. 22. c. li. p̄mi. Nullus satisfacit p pctō hominis nisi reddat aliqd maius eo ꝓ quo pctm̄ facere nō debuerat. sed ꝓ oi eo qō ē citra deū vel esse pōt nō debuit peccasse. igiē nō pōt satisfacere nisi redderet deo aliqd maius oi creatura facta ⁊ possibili fieri. Sed maius oi creatura simul sapta sicuf arguit ibi nō pōt reddere purus hō. igiē opz deū satisfacere pro pctō. Preterea ad idē. si hō pctōr reddat deo solū illud qō dz si eēt innocēs ⁊ nunq̄z peccasset nō ē satisfactio pro pctō. sed oia que pōt hō facere. s. deū honorare: cor deo humilr offerre. misericordiaz in dando ⁊ dimittēdo: ⁊ obedientiā. ⁊ qcqd videf posse totuz dz deo ēt si nō peccasset. igiē hoc exhibēdo deo nō satisfacit ꝓ pctō. igiē regriē aliqd maius oībus his offerri deo ad hoc q̄ satisfactio valeat. qō nō pōt fieri a puro hoie. Preterea. c. 24. li. p̄mi arguit ad idez. sic hō nō pōt satisfacere deo ꝓ pctō nisi reddat deo totuz qō abstulit. sed abstulit deo qcquid de nā humana ōus facere ꝓposuerat. ꝓposuerat aūt de oībus iustis facere numerū electoꝝ. ad quē numerū perficiendum hō factꝰ ē. sed nullatenus potuit hoc reddere hō peccator. qz pctōr pctōrē iustificare neqt. ꝯ oportuit deuz hoiem qz nō potuit nisi deꝰ nec decuit nisi hō. sed hō pctōr nō potuit vt iam pz. nec decuit q aliqs innocēs nō descēdens ex Adam redimeret nos per mortem qz tūc nō fuisset hō restitutꝰ ad pstinā dignitatē vt soli deo seruiret. sed fuisset obligatꝰ illi homini quasi tm̄ ꝓ redēptione quātū deo ꝓ creatione. ⁊ ita posset reputare ipm̄ deū ꝓ repatione. sicut verū deū ꝓ creatiōe ⁊ pter hoc ille purꝰ hō quātūcūq̄z innocēs nō potuit satisfeciſſe sicut ꝓbant argumēta in. 3. articulo. de ista mā loquiē. c. penul. secūdi li. in sili de angelo. 4m s. q oportuit xp̄m satisfacere per mortē lz nō eēt debitor mortis. qō tm̄ arguit Anſel. 2. c. secūdi li. sic. rō docuit sicut pz in. 3. articulo q̄ oportebat illū q satisfacere debeat ꝓ hoie hēre aliqd maius oi eo qō est sb eo. qō sponte ⁊ nō ex debito deberet hō. vt sicut hō peccauerat per suauitatē se subijciēdo diabolo. ita vicat p aspitatē ipm̄ diabolū. nihil aūt aspius aut difficiliꝰ aut maius sub deo pōt hō ad honorē dei sponte ⁊ non ex debito pati q̄z mortē. igiē xp̄s hō qui maior erat oibus sub deo per mortē quā nō debuit pati satisfacere debuit. Hoc idē pz. c. 14. p̄. li. s. q̄z mors sufficit p oībus. vbi approbat rōnionē discipuli di. ipm̄ recte existimare in hoc q̄ dicit p̄us se malle infinitos mundos si eēnt redigi in nihil q̄z offendere deū. ⁊ potiꝰ deberet se velle magis oia pcta que fūt ⁊ fuerūt pmittere cadē super se q̄z hoiem xp̄m occidere. ⁊ concludit sic Anſel. videmꝰ hoc q violationi vite corporalis: huiꝰ hois nulla imēsitas vel multitudo pctōr extra psonā dei cōparari valet. hec Anſel. qz igiē fuit tā nobilis vita eius mors eius fuit multū accepta deo vt

per illā satisfacere possz. hec veraciter vt potui ex dictis eius collegi.

In istis dictis Anſel videnf aliq̄ dubia. Primo enim ipsa cōclusio in se videf dubia. cū velit q redēptio non possit eē nisi per mortē xp̄i. ⁊ per aliqd sponte oblatū extendēs oēm creaturā. p̄mo ꝓbo q aliter potuit hō redimi q̄z p mortē xp̄i. Aug. iz. de tri. c. x. Alius modus redimēdi hoiem deo nō defuit. eius enī ptāti cuncta subiacēt. nō ergo fuit necessitas in conclusione.

Preterea nō est aliq̄ necessitas q xp̄s hō redimat hominē p mortē nisi necessitas p̄tie. supposito q ordinauerit sic illū redimere. sicut si curro moueor. hec ē necessitas p̄tie. sed aūs est simplr ꝓtingēs. ⁊ silr p̄ns s. me currere ⁊ me moueri. silr xp̄m pati mortez fuit ꝓtingēs sicut ꝓtingēs fuit ipsum p̄uideri passurū. nulla ē ergo necessitas nisi p̄tie. s. si p̄uisus fuit pati patietur. sed tam aūs q̄z p̄ns fuit ꝓtingēs. ⁊ cū tali necessitate p̄ie stat simplr contingentia vtriusq̄z extremi tā aūtis q p̄tis. Preterea nulla ē necessitas genꝰ humanū reparari. igiē nec xp̄m pati. p̄tia de se pz. antecedēs ꝓbatur. qz si sic hoc nō est nisi qz hoies p̄destinati sunt ad gl̄iam. ⁊ lapsi nō possunt intrare nisi p satisfactionē. sed mō ita ē q p̄destinatio hois ꝓtingēs est ⁊ nō necessaria. sicut enim deus ab eterno contingenter p̄destinauit hoiez ⁊ nō necessario. qz nihil necessario opatur respectu aliquoꝝ extra se ordinando illa ad bonū. sic potuit nō p̄destinasse. nec ē incōueniens hoiem frustrari a btitudine nisi p̄supposita p̄destinatione hois. igiē nulla fuit absolute redemptiōis eius necessitas sicut nec p̄destinationis eiꝰ.

Contra ea que dicuntur in. 2°. ar°. an homo possit recōciliari deo sine satisfactione tangit in. 4. c. di. 15. q. i. de pnīa. sed dato q satisfactio reqrat non tamē requritur necessario q satisfaciens sit deus. nec hoc ꝓbatur. ⁊ quādo in tertio articulo dicitur q nō satisfacit quis deo nisi offerat deo aliqd maius formaliter q̄z sit illud p̄o quo peccare non debuit qō est maius tota creatura. credo salua reuerentia sua q hoc non est verum. non enim oportuit satisfactionem p̄o peccato p̄mi hominis excedere totam creaturam formaliter in magnitudine ⁊ perfectione suffeciſſet enim obtuliſſe deo maius bonuz q̄z fuerit malum illius hominis peccantis. Unde si Adam p gratiam datam ⁊ charitatē habuisset vnum vel mltos actus diligendi deū ꝓpter se ex maiori conatu li. ar. q̄z fuit conatus in peccando. talis dilectio suffeciſſet p̄o peccato suo remittēdo ⁊ fuisset satisfactum. ⁊ tunc ꝓpositio illa est falsa q debuit offerre deo aliqd maius omni eo p̄o quo peccare nō debuerat. sed sicut ꝓ amore creature vt obiecti diligibilis nō debuit peccare ita satisfaciendo debuit offerre deo aliqd maius attingendo per actū obiectiue q̄z sit creatura. s. amorem attingentem deuz ꝓpter se. ⁊ ille amor obiectiue vt terminaf in deum excedit amorem creature sicut deus creaturam. Unde sicut peccauit per amorem ignobilioris obiecti in infinitum. ita debuit satisfacere per amorem nobilioris in infinitum. ⁊ hoc suffeciſſet saltē de possibili. Dico igiē q amoris actus quem offerre debet satisfaciendo debet excedere amorem cuiuscūq̄z creature. qō verum est. ⁊ diligere obiectum nobilius satisfaciendo q̄z dilexerit peccando. tamen ille actus quo cōuertor ad deuz per amorem in sua formali ratione non est maior oi creatura. nec etiam amor christi creatus quo dilexit deum fuit talis. Unde ipse vult omnino infinitatez habere vbi nō est ex formali ratione rei.

Contra illud quod dicit in 3° articulo q nullus

nisi homo debuit satisfacere. hoc non videt absolute necessarium. q; vnus qui non est debitor potest satisfacere pro alio sicut p alio orare. Vñ sicut xps hō innocēs ñ debitor satisfec. sic si placuiss3 deo potuit vn9 bon9 angelus satisfecisse offerēdo aliqd placitū deo p nobis q; ipse acceptasset p oib9 pctis. q; tñ valet oē creatū oblatū p quāto de9 acceptat illud 7 nō plus sicut supra dictū ē. Preterea vn9 pur9 hō potuiss3 satisfacere p oibus si fuisset ꝓcept9 sine pctō sicut potuisset de possibili opatione spūs sci 7 mris 7 nat9 fuiss3 sicut fuit xps 7 de9 dedisset sibi summā grām quā potuisset recipe sicut dedit xpo sine meritis p̄cedētibus ex liberalitate sua. talis enim potuisset mereri delectionē pctī sicut 7 btitudinē. Et cū dicit q; tūc obligaremur ei tātum quātū deo. q; totū qđ ille haberet erat a deo. obligaremur tñ multū sibi sicut obligamur btē virgini 7 alijs scis qui meruerūt p nobis. semp tñ finaliter 7 sūme deo tanq3 ei a quo alior bona procedunt

Preterea videt de possibili. dico q; glibet pōt satisfacere p se. q; si data fuisset cuilibet boi ꝑma grā sine meritis sicut mō lz glibet sit filius ire cuilibet tamen dat ꝑmam grām sine meritis pprijs. 7 tūc meretur beatitudinē. igitur potuit etiā meruisse deletionem culpe.

Tunc ad quēstionem dico q; oīa huiusmōi que facta sunt a xpo circa redemptionē nr̄am nō fuerunt necessaria nisi p̄supposita ordinatione diuina q̄ sic ordinauit fieri. 7 tūc tñ necessitate ꝯñe necessariū fuit xpm pati sed totū fuit ꝓtingēs simplr 7 añs 7 ꝯñs Vñ credēdum est q; ille hō passus ē ppter iustitiam vidit enim mala iudeor que fecerāt 7 quomodo inordinata affectione 7 distorta afficiebant ad legem suā. nec pmittebāt boies curari in sabbato. 7 tñ extrahebāt oue vel bouē de puteo in sabbato. 7 multa alia Xps igit volēs eos ab errore illo reuocare per opa 7 sermones maluit mori q3 tacere. q; tūc erat vitas dicēda iudeis dicēdo eis vitatē ꝯ vota eor iniusta. 7 iō p iustitia mortuus ē. tñ de facto sui grā libere passionem suā ordinauit 7 obtulit se pri p nobis. 7 ideo mltum tenemur ei. ex quo enim aliter potuisset hō redimi. 7 tñ ex libera sua volūtate sic redemit multum ei tenemur. 7 amplius q3 si sic necessario 7 nō aliter potuissem9 fuisse redēpti. ideo ad aliciēdū nos ad amorem suum vt credo hoc p̄cipue fecit. 7 q; voluit hominē amplius teneri deo. sicut si aliqs genuisset primo hoiem 7 postea instruxisset eū in disciplina 7 scita te amplius obligaret ei q3 si tñ genuisset eum. sed si quis aliū genuisset 7 alius si fecisset alia nō teneretur genit9 tñ generāti sicut si fecisset sibi vtraq;. 7 hec est ꝯgruitas nō necessitas. Si aūt volum9 saluare Anſ. dicam9 q; oēs rōnes sue p̄cedūt suppositā ordinatione diuina que sic ordinauit hoiem redimi. 7 sic videtur p̄cedere ita q; de9 ex p̄ordinatione eterna q̄ p̄ordinauit nō voluit acceptare aliqd p redēptione hominuz nisi mortē filij sui. nulla tñ necessitate fuit absoluta. Unde in ps. Copiosa apud eum redēptio.

Ad primum p̄ncipale ꝑm Apl'm. 11. ad Cor. Muq3 angelos appre hēdit sed semē Abrahe. tūc dico q; arm illud ē bonuz. sicut mortale ꝯ illos q; ponūt angelos singulos in singulis spēbus. sed ista credo falsū. iō nō cecidit aliq̄ spēs angelica tota. lz forte de q̄libet spē ceciderit aliquis. tūc teneo illā rñsionē. q; q; tota spēs humana cecidit ideo magis debuit reparari. Alia ēt rñsio ibi data sumit ab Anſ. iō pōt ēt valere. q; hō peccauit suggestione dyaboli q̄ fuit alteri9 rōnis 7 suggestiōe vtōris 7 forte nō ita efficaciſ fecit angelus. q; lz aliq̄ tētatio fuit alijs ruina luciferi. tñ nō ita efficax sicut homis a dyabolo. Ad 2m p̄cedo absolute q; p bonū velle po

tuit satisfeciſſe ſz tñ aliter voluit. Et cū dicis q; actus sunt laudabiliores passionib9. dico q; verū ē loquēdo de actu virtutis q̄ distinguit ꝯ passionē que non accidit ex virtute. 7 sic loquit' pbs. tñ passiones penales 7 maxime mors q̄ est ex actu virtutis accepta separatim est laudabilior q3 act9 virtutis circa delectabile. Vñ act9 virtutis circa tristabile est magis meritorius q3 act9 vtutis circa delectabile. 7 passiones volūtarie comitātes actū vtutis simlr accepte sūt magis meritorie q3 act9 tñ. Vñ Saluator de Paulo dixit. Ostēdā ei quāta oporteat eū pati. nō dixit quāta oportuit eū agere. Nō g; xps voluit sic pati p̄cessit ex amore intēso finis 7 nr̄i quo dilexit nos ꝑ ꝑ deū. Ad aliud cū dr̄ q; minima lesio ist9 psone fuit maior malū q3 oia pcta. ſ. pbat ꝓpositū. s. q; alr potuiss3 redimē q3 p mortē. dico tñ q; lesio illa valuisset tñ p quāto fuiss3 accepta. Ad aliud dico q; pctñ occidentium xpm potuit redimi. tñ Anſ. dicit. i 5. c. 2. q; nō potuerūt cuz sciēter occidisse. ſ tñ nō credo. sed credo q; lz scissēt eū deū p vnionē adhuc potuissēt eū occidisse. 7 si hoc fecissent adhuc eor pctñ fuisset remediabile p passionē xpi q; plus dilexit de9 illā passionē acceptādo. q3 odisset eor malū. vñ nō potuerūt hēre actū tā difformem in malitia sicut fuit bon9 bonitati moraliſ actus volūtatis quo xps voluit pati. q; act9 ille habuit bonitatē. nō solū ex potētia volitiua sz ex sūma charitate q̄ voluit mori 7 aliquō ex illa psona. sed act9 aliorū malus nō habuit tātā malitiā ex habitu p̄cedēte ordinato. Et qđ apls dicit q; si cognouissēt nunq3 dñm glie crucifixissent loquit' nō de iudeis sz de p̄cipibus mūdi. ſ. de demonib9. q; si scissent eū eē verū deuz nō instigassēt hoies ad ei9 mortē. 7 hoc ppter bonum secuturū ex morte. ſ. redēptionē hois. qđ bonuz nolebāt accidere. Vñ ꝑmo qñ ignorauerūt hoc instigauerūt iudeos ad mortē. postq3 vo sciuerūt ipm eē verū deū psuaserūt ꝯria. vñ vxor pylati misit ad eū dicens Nichil tibi 7 iusto illi multa enim passa sū ista nocte in visu ppter eū. bñ tñ voluissent ipm mori sine redemptione humani generis si fieri potuisset.

Ista est distinctio. xx. huius tertij libri. In qua magister postq3 egit de passione christi in quantum est malorum nostror remotiua. Agit singulariter de eius congruentia. Et tria facit. Primo assignat causam passionis congruentem. Secō causam ipsius efficientem. Tertio remouet dubitationem incidentem. Primum vsq; ibi. Christus ergo est sacerdos. Secūdum vsq; ibi. Cum igitur passio xpi. Tertium vsq; ad finem distinctionis. In speciali sententia magistri stat in tribus propositionib9 quarum ꝑma est. Quāuis deus aliomodo potuisset hominem q3 per xpi mortem redemisse. ſ. per omnipotentiam. modus tamen fiendi per mortē xpi maiorem habuit congruentiam. Hāc magister ponens querit. Utrum deus per alium modum potuerat genus humanum redemisse q3 per mortem xpi. Et respondet q; sic. sed iste modus quo liberauit ipsum fuit cōgruentior. qđ ostendit ex duobus. Primo ex nostra voluntate. Nam per hoc q; nos redemit p mortem filij sui mens nostra in deum magis dirigitur 7 ad ipsius amorē magis excitatur. Secūdo ostendit idem ex dei iustitia. Nam deus iuste permisit hoiez a dyabolo possideri. cum igitur non videatur cōgruum q; deus per potentiam hoc infringeret qđ iustitia mediante permisit. cōuenientius apparet q; dyabolum in assūpta humanitate superaret q3 q; alio modo. videlicet per potentiam de ipsius manu liberaret Qualiter autem per iustitiam hoiem de ipsius manu liberauit hoc declarat dicens. q; quia dyabolus christum occidit in quo nulla causa mortis reperta fuit. ideo iustum fuit: vt dyabolus perderet suam

ptãtem ſuper oẽs in xp̃m credentes. Et ſubdit q̃ ſi de⁹ p potẽtiã ⁊ nõ iuſtitiã vt p̃mittẽ humanũ gen⁹ ỏ manu dyaboli abſtuliſſz nulli in hoc iniuria illata fu iſſet, q⁹ erquo tã hõ liberãdus q̃z dyabolus ipz tenẽs ſub dei ptãte erãt ꝓſtituti. De⁹ ſine cuiuſcũqz iniuria ſolo p̃cepto hoiem potuiſſet de manu dyaboli libaſ-ſe, poti⁹ tñ voluit libare ipſũ p iuſtitiã ,ppter cãs poſi tas. Scõa ,ppõ ẽ hec. ¶Paſſionis xp̃i op⁹ tã xp̃i q̃z in-deox exñs ẽ nr̃e redẽptionis cã efficiẽs. ¶Hanc magr̃ ponẽs dicit q̃ xp̃s qui ſe obtulit hoſtiã ⁊ p̃ciũ redẽptõ nis nr̃e fuit cã efficiẽs ⁊ auctor nr̃e ꝑciliationiſ. ⁊ hoc q̃ztũ ad oẽs quo ad ſufficiẽtiã. ſed ſolũ q̃ztũ ad electoſ quo ad efficiẽtiã. q⁹ nõ oẽs ſz tñ electi finalẽ paſſiõis xp̃i fructũ recipiũt. Et ſubdit q̃ xp̃s q̃druplr traditus fuit. ſ. a ſeipſo, a p̃e, a iuda, a iudeis. Diuerſimode tñ a ſeipſo ⁊ a p̃e ex charitate, Judas aũt ⁊ iudei tra diderũt ipm ex malitia ⁊ iniqtate. Uñ ifert q̃ paſſio xp̃i fuit opus dei ⁊ iudeox. Dei qdẽ. q⁹ a deo volẽte ⁊ ipſo ei⁹ auctore facta ẽ. Judeox vo. q⁹ ex ipſox acti b⁹ ꝓſecuta ẽ qõ vlteri⁹ ꝓfirmat aũcte b. Aug. Tertia ,ppõ ẽ hec. Quãuis iudei xp̃m occidẽdo q̃ztũ ad op⁹ opatũ bonũ fecerũt. tñ quantũ ad op⁹ opans peſſime egerũt. ¶Hãc magr̃ ponẽs mouet dubiũ tale. Cũ paſ-ſio xp̃i vt dictũ eſt ſit op⁹ dei. ⁊ p ꝓns bonũ. Utruz ex hoc opuſ iude ⁊ iudeox q eandẽ paſſionẽ opati ſũt eti az debeat dici bonũ. Et rñdet q̃ habito reſpectu ad op⁹ opatũ. ſ. ad ipaz paſſionẽ opati ſunt bonũ. Sz ha bito reſpectu ad opus opans. ſ. intẽtionẽ qua hoc fe-cerunt operati ſunt malũ. Et tñ in ſpeciali.

Si in chriſto diuiſio in morte fuit anie vel carnis a verbo,

Di. 21.

Oſt predicta con/

p

ſiderandum eſt vtrũ in mor-te a verbo ſit ſeparata anima. vel caro. Quidam putauerũt carnem ſicut ab anima ita a diuinitate in mor te fuiſſe diuiſam. Si enim inquiũt anima me dia diuinitas ſibi carnem vniuit ſicut ſuperi-us pretaratum eſt. ergo quando diuiſa eſt ca-ro ab anima diuiſa eſt etiam a diuinitate quia non potuit ab anima ſeiungi per quaz verbo erat vnita quin a verbo diuideretur. Fuit au tem diuiſa ab anima in morte. alioquin vera mors ibi non fuiſſet. Quia vt ait Auguſtin⁹ ¶Mors quaz timent homines ſeparatio ẽ aie a carne. ¶Mors autem quam non timent ſepa ratio eſt anie a deo. Atraq̃ vero dyaboli ſua ſu homini ꝓpinata eſt. Si ergo in .chriſto ho mine vera mors fuit diuiſa eſt ibi anima a car ne. ac per hoc diuinitas a carne. ¶Huic ſue pro babilitati addunt auctoritatis teſtimonium. Ambro. enim tractans de xp̃i derelictione q̃ in cruce voce magna clamans dixit. Deus de us meus vt quid me dereliquiſti ait. Clamat homo ſeparatione diuinitatis mortuus. Hã cum diuinitas mortis libera ſit. vtiq̃ mors ibi eſſe non poterat niſi vita diſcederet q⁹ vita diuinitas eſt. ¶Hic videtur tradi q̃ diuinitas ſeparata ſit in morte ab homine que niſi diſceſ ſiſſet homo ille mori non poſſet. Quod illi ad carnem referunt quam dicũt a deo ſeparatam

Opinio quorun-dã aſſe-rẽtiũ car nẽ a dei tate di-uiſam,

Aug. ſr̃ ps. 17.

Aucte i ducunt Ambr. i expõe.

Quibus reſpondemus illam ſeparationez ſic eẽ accipiendam. ſicut intelligitur derelictio que illis verbis ſignificatur. Ut quid me dere liquiſti. Quomodo ergo chriſtus derelictus erat a patre cum in cruce derelictum ſe clama bat. ¶Non receſſerat deus ab homine ita q̃ eẽt ſoluta vnio dei ⁊ hominis. Alioquin fuit q̃dam tempus quando chriſtus adhuc viuus homo erat ⁊ non deus. q⁹ adhuc viuus ſe de relictum clamabat non dereliquendum. Si q̃ illa derelictio vnionis intelligatur ſolutio an te facta fuit ſolutio dei ⁊ hominis q̃ chriſtus mortuus eẽt. Sed quis hoc dicat. Fateamur ergo deum quodãmodo illum hominem in morte deſeruiſſe. q⁹ poteſtati perſequentium eum expoſuit ad tempus non ſuam potentiã exercendo illum defendit vt non moreretur. Separauit ſe diuinitas q⁹ ſubtraxit protectio nem ſed non ſoluit ſe. Separauit ſe foris vt ñ adeſſet ad defenſionem ſed non intus defuit ad vnionem. Si non ibi cohibuiſſet potenti am ſed exercuiſſet. non moreretur chriſtus. ¶Mortuus eſt chriſtus diuinitate recedente. ideſt effectum potentie defendendo non exhi bente. ¶Hiceſt hyrcus apopompeyus qui al-tero hyrco immolato in ſolitudinem mitteba tur vt legitur in leuitico. Duo enim hyrci hu manitas ⁊ diuinitas chriſti intelligunt. ¶Hu manitate ergo immolata diuinitas chriſti in ſolitudinez abiit. ideſt in celum. Unde Eſici us. In ſolitudinem. ideſt in celum tẽpore paſ ſionis diuinitas abiiſſe dicitur non locuz mu tans ſed quodammodo virtutem cohibens. vt poſſent impii conſummare paſſionẽ. Abi it ergo. i. virtutem cohibuit ⁊ portauit iniqui tates noſtras non vt haberet ſed vt conſume ret deus enim ignis cobſumens eſt. Ex his ſatis oſtenditur premiſſa verba Ambroſii ſic eẽ accipienda vt predixim⁹.

Rñſio.

Aliam inducunt auctoritatem.

Alii quoq̃ auctoritati in/

nituntur qui aſſerunt diuinitatem in morte receſſiſſe ab homine ſcõm carnem. Ait enim Athana. ¶Baldictus qui totum hominem quem aſſumpſit dei filius denuo aſſumptum vel liberatum tertia die a mortuis reſurrexiſ-ſe non confitetur. fiat fiat. Si inquiunt denuo aſſumptus eſt homo in reſurrectione quem aſſumpſerat in incarnatiõe. depoſuit ergo eũ in morte. ſeparata ergo fuit diuinitas in mor te ab humanitate. Quibus reſpondemus q̃ ſi in his verbis aſſumptio talis intelliga-tur quid fit ſm vnionem non carnem tãtum ſed totum hominem. i. animaz⁹ carnẽ ỏnuo ſibi vniuit in reſurrectione. quia nõ ſimplici-ter hominẽ ſed totum hoiem aſſumptũ dicit

Athan.

Qualiſ ỏ hacau ctorita-te argu-mẽtãdo ꝓcedũt Rñſio.

Totum ergo hoiem in morte deposuit.i.animam ⁊ carnē. Sed qs nisi hostis veritatis dicat animā a verbo depositam. Et tñ nisi hoc fateātur qꝫ totus hō sit assumptus nō pro eis facit illa auctoritas que totum dicit assumptū

Determiatio auctis.

Sciendū est ergo athanasiū id dixisse ꝓtra illorū perfidiaz qui resurrectionē xp̄i negabāt putantes in morte detineri eum qui solus inter mortuos liber est. Ideo illum maledicit q non cōfitetur totum hoiem denuo assumptū resurrexisse.i.xp̄m aīam denuo corpori cōiunxisse.⁊ in illis duobus denuo coniunctis i resurrectione vere ſm hominē vixisse sicut ante mortem. Nam in morte separata est anima a carne. Unde vere dicitur xp̄s mortuꝰ.ſz neutrum separatum est a verbo dei.

Auctoritatibus astruit a verbo carnem in morte non esse diuisam.

Sicut augu. super Joānez

docet tractans illud dñi verbum. Ego pono animam meā vt iterū sumam eā. Nemo tollit eam a me. sed ego ponā eam. a meipso potestatē hēo ponēdi eam ⁊ iterū sumēdi eā. Dic animā dicit emissam. A quo emissa est a seipa nō est emissa. qz seipsam nō posuit. nec verbū aīam posuit vel carnē. Caro ergo aīam posuit. sed potestate in se manētis deitatis. Dotētia ergo deitatis anima diuisa ē a carne. ſz neutrū a v̄bo dei. Añ Aug. Uerbū ex quo suscepit hominē.i. carnē ⁊ animā nunq̄ deposuit animā vt eēt aīa a verbo separata. sed caro posuit animā quādo expirauit qua redeūte surrexit. Mors ergo ad tēpus carnem ⁊ animaz separauit. sed neutrum a v̄bo dei. Caro ergo ponit ⁊ sumit aīam nō ptāte sua sed potestate inhabitantis carnem deitatis. Dic euidenter traditur nec animam nec carnē a verbo dei in morte eē diuisam. vt aliquo modo soluta fuerit vnio. Unde Augu. contra felicianum. Ab

Aug. super Jo.

sit vt xp̄s sic senserit mortem vt quātum in se est vita vitam perdiderit. Si enim hoc ita esset vite fons aruisset. Sensit ergo mortē participatione humani affectus quē sponte susceperat nō nature sue perdidit poētiam per quam cuncta viuificat. Sic in sepulchro xp̄s carnez suam cōmoriendo nō deseruit. sicut in vtero virginis cōnascendo cōformauit. Mortuus est ergo descendente vita. sicut passus est nō p eunte potentia nemo tollit animā eius ab eo. qz potestatez hz ponēdi ⁊ sumēdi. Ecce ⁊ hic habes xp̄m nō deseruisse carnem in morte. et vitam nō discessisse a mortuo. ⁊ qꝫ sponte tradidit spūm nō alius extorsit. Unde Ambroꝰ Emisit xp̄s spiritum. ⁊ tamen quasi arbiter euruendi suspendēdiq̄ corporis. Emisit spūm: non amisit. pendebat in cruce ⁊ omnia cōmouebat. Sed vnde emisit. ex carne: quo emisit.

Ambr. in li. 3. ō spū scō.

ad patrem.

Qua ratione xp̄s dicit mortuꝰ ⁊ passus.

Recedēte vero anima mor

tua est xp̄i caro. ⁊ qz caro mortua est mortuus est xp̄s. Sicut enim mortuus dicitur deus qñ mortuus est homo. ita mortuus homo dicit qñ mortua est caro. Separatio anime mors carnis fuit. Propter carnē ergo vnitam verbo que mortua est dicitur deus mortuus. ⁊ pter carnem ⁊ animam que vtraq̄ dolorem sensit dicitur deus passus cum diuinitas omnis doloris expers existeret. Unde Aug. Uerbum caro factum est. vt per carnem panis celestis ad infantes transiret. ⁊ ſm hoc ipsum v̄bum crucifixum est. sed non est mutatus in bonum hominem homo in illo mutatus est vt melior fieret q̄ erat. Per illud ergo qđ hō erat mortuus est deus. ⁊ per illud qꝫ deus erat homo excitatus est ⁊ resurrexit. Quicquid passus ē homo. non potest dici non passus est deus. qñ deus erat homo. Quomodo potes dicere te non passum iniuriam si vestis tua conscindatur. q̄uis vestis tua non sis tu. Multomagis ergo quicqd patitur caro vnita verbo debebat dici deus pati ſz verbuz nec mori nec corrumpi nec mutari potuerit. Sz quicquid horum passus est in carne passus est. De hoc etiam Ambro. in li. tertio de spiritu sancto ait. Quod verbi caro patiebatur manens in carne verbum in se pro corporis assumptione referebat vt pati diceretur. qz caro patiebatur. sicut scriptum est. Christo in carne passo. Dic docetur qua ratiōe deus vel dei filius passus vel mortuus dicitur. non qz mortem senserit inquantum deus est. sed qz caro ei vnita mortua est. Secūdum quam rationem dicit Augu. Siquis dixerit atq̄ crediderit filium dei deum passum anathema sit. Cuius dicti causam ex qua intelligentia sumenda est aperiēs. in eodem subdit. Siquis dixerit qꝫ in passione dolorem sentiebat filius dei deus ⁊ non caro tantum cum anima quaz sibi acceperat anathema sit. Sane ergo dici potest qꝫ mortuꝰ est deus ⁊ non mortuus. passus est dei filius ⁊ ñ passus. Spūs sca est tertia persona ⁊ non passa. crucifixum est verbum ⁊ non crucifixum. sed ſm alteram naturam passus est ſm alteraz impassibilis. Unde Ambrosius. Generalis ista est fides. quia christus est dei filius ⁊ natus ex virgine quem quasi gigantem propheta describit. eo qꝫ biformis gemineq̄z nature vnus sit consors diuinitatis ⁊ corporis. Idem ergo patiebatur ⁊ non patiebatur. moriebatur ⁊ non moriebatur. sepeliebatur ⁊ non sepeliebatur. resurgebat ⁊ non resurgebat. Resurgebat ſm carnem que mortua erat. non scđm v̄buz quod apud deum semper manebat.

Ambr. super Lu. per ꝑs.

Ambr. li. 3. de spū scō.

Jrca illam. 21. di. in qua magister agit ō statu rpi in morte ⁊ de ꝓsequētibus corp⁹ rpi post separationē aie. Querit vnum. vtrū. s. corpus rpi fuisset putrefactum si resurrectio nō fuisz accelerata. q sic. natura nō incipit motū quem terminare nō pōt. 2. metha. ⁊. 6, phisi. in fine. terminus aūt corruptiōis mixti viuētis est putrefactio ſm phm. 4. methau. sz natura incipit illā in separatione anime a corpore. illa enim separatio est inchoatio ad putrefactionem ⁊ resolutionē in elemēta sicut pz in alijs hoibus. ergo videt q corpus fuisset putrefactū si resurrectio nō fuisset accelerata. Preterea xps assumpsit passiones nāe humane viuētis ſm Dam. 66. Totū hominem ⁊ oia que sunt hois assumpsit ꝓter pcm. s. esuriem: sitim: laborē: dolorē: lachrymas: corruptionez mortis agoniā: timorem: ⁊ talia que vniuersaliter insunt homini. oia enim assumpsit vt oia sanctificaret. hec ille. igit per eādem rōnem assumpsit passiones nature mortue que nāliter oibus insunt, talis passio ē putrefactio ⁊ resolutio. ergo. Cōtra in psal. Non dabis sanctum tuum videre corruptionem.

Ad questionem istaz respondet, b quolibet. 12 q. 12. q aliquid est futurū quo ad cās nāles si nō phiberet sed dimittit sue cālitati, qō tm non est futurum nec euenire poterit ꝓpter cām supiorem ꝓhibentez cās nāles inferiores suā cālitatē exercere. Et iō simpliciter illud dicendū est esse futurū qō est futuruz ſz cām superiorez vincētez. nō autē q eet futurū ſm causas inferiores si sue causalitati relinquerent. Exēplū de hoc ponit Esaie. 38. de Ezechia cui Esaias nūciauit mortē. ⁊ mortuus fuisset nālit ſz cās inferiores: sz tamē deus ab eterno vidit oīonem suā ⁊ deuotionez ⁊ lachrymas. ideo ꝓhibuit cālitatē cārum inferiorū ⁊ vltra terminū nālē addidit sibi. 15. annos vt patz vbi supra. sic dicūt in ꝓposito ⁊ totū bene vsqz huc q corpus rpi in morte fuisset putrefactum quātuz ē ex parte cārū inferior naturaliū si nō fuisset ꝓhibite. qz hab uit cām intrinsecā resolutionis. s. calorē ⁊ humorem ⁊ extrinsecā sicut alia corpora. s. calorē frigus et talia: quarū cālitatē prohibuit deus ⁊ ꝓhibuisset etiam si corpus illud non fuisset viuificatū vsqz ad generalē resurrectionē. et q illud dicēdū est esse simpliciter futurū qō futuruz est ſm cās supiores vincētes cālitatē inferior cārum quātū in eis esset. ideo simpliciter dicēdum est q illud corpus nunqz fuisset putrefactum, ⁊ ſm illam viā tenēdum est ⁊ vere q etiam illa sunt simplr possibilia que sunt possibilia sedz cām superiorē nō aūt que ſm inferiorē nisi ſm quid. vsqz huc bene dictū est. Sed vltra quomodo fuisset corpus illud ꝑseruatū a corruptione ⁊ resolutione in elementa. dicit q per miraculū nō quidē nouum sed antiquū quo. s. illud corpus rpi fuit vnitū ꝑmo vbo indissolubiliter ſm Dam. li. 3. c. 3. vel. 49. ſz aliam cotationez. Contra ꝓbo q hoc fuit nouo miraculo, q naturaliter actiuo approximato naturaliter passiuo nō impediris per cām nālem impediētem: actiuz nāliter agit in passiuū, ⁊ passiuū naturalit patitur. ⁊ si impediat eius actio ꝑ cām supernālē. ℔ erit per miraculū nouū, sicut pz de igne triū pueroruz in Daniel. sed corpus rpi in morte fuit nāliter passibile ⁊ resolubile q nō fuit gl'iosum, ꝓstat nec illa vnguēta. s. myrrha ⁊ aloes ꝓhibuissent semp resolutionez qn aliqñ alteratio fuisset inchoata ⁊ terminata lz nō ita cito sicut si nō fuisset corpus illud vnctū ⁊ habuisset sibi approximatū actiuū nāle intrinsecū ⁊ extrinsecum nō impedita per aliā cām supiorem. igit si corpus illud nō fuisset aliquādo resolutū hoc fuisset nouo

miraculo. Sed dices q argumētū bñ ꝓbat q per miraculū sed nō per nouū. Contra vbum antiquo miraculo quo ꝑmo sibi vnivit corpus illud nō impediuit passionē corporis sui aīati. q: stāte illo miraculo corpus illud patit clauationē: lanceationē ⁊ mortē immo si impediuisset illius passibilitatē erquo corpus erat passibile hoc fuisset necessario nouo miraculo: erquo per antiquū non fuit ꝓhibitū. ergo eodez modo si ꝓhibuisset sicut ꝓhibuit resolutionē corporis sui. ex quo fuit resolubile hoc fuit nouo miraculo non antiquo. Preterea duplex est ꝓcessus nature vnus quo ab imperfecto tēdit ⁊ ꝓficit in pfectum. ⁊ hec est via generationis. alius quo a pfecto deficit ⁊ tendit in imperfectū. ⁊ hec est via corruptionis in ꝑmo ꝓcessu pz q in seminaliter generatis natura incipit a semine ⁊ alterādo inducit sanguinē. ⁊ vltra per alterationē ducit sanguinē in carnem ⁊ ossa. ⁊ hoc in organizationē ⁊ figurā ꝓuenientē anie. Si ergo xps vniuisset sibi nām ita q nā habuisset cursum suū. sz q ꝑmo vniuisset sibi sanguinē. ⁊ mediante sanguine successiue carnē. ⁊ mediāte carne carnē organizataz si sic fecisset tūc non impediuisset cursum nāe successium nisi per nouū miraculū aliud ab illo quo primo vniuit sibi sanguinē. quia illo stāte potuit natura hēre cursum suum. ideo si cursus impediret hoc eēt necessario nouo miraculo. eodē modo opz dicere dē ꝓcessu naturali defectiuo. quia nō obstāte ꝑmo miraculo quo corpus fuit vnitū vbo fuisset corpus naturaliter putrefactū nisi alio miraculo fuisset ꝑseruatum

Preterea diuinitas in carne viua non ꝓhibuisz fluruz carnis per sudores ⁊ labores nō obstante ꝑma vnione nisi fecisset nouū miraculū. igitur nec resolutionem corporis mortui nisi in nouo miraculo. Hec dictum Dam. facit ꝓ eo. non enim loquit de vnione corporis ad suppositum. sed vnione duarū naturarū in supposito qō expresse patet per verba sua. dicit enim sic in trāslatione Licon. inuertibiliter ⁊ inalterabiliter vnite sibiuicē nature. neqz natura diuina ereūte a ꝓpria simplicitate, neqz vtiqz humana: vertēte in diuinitatis nām illa igit aduerbia inalterabiliter ⁊ inuertibiliter nō referunt ad corp⁹ ⁊ suppositū sed ad istas duas naturas q: vult q neutra versa est in aliā. sed mānserūt distincte in supposito. Si referr ad idepositionē nature a supposito ita q nunqz dimiserit qō assūpsit. ⁊ hoc per antiquū miraculum. tūc antiquo miraculo semp ꝑseruasset vnionē partium nāe humane. s. anima cuz corpore. ⁊ si vnqz fuerunt separata sicut fuerūt: tūc opz dicere q nouo miraculo fuit mortuus. erquo enim antiquo miraculo fuit mortuus. nisi non superuenisset aliud semp fuissent partes inter se vnite sicut fuerunt in vbo: segtur erquo fuerūt separate q hoc fuit nouo miraculo.

Tunc dico cum eo in ꝑmo. non autem in secundo Sed nouo miraculo fuit corpus ꝑseruatum a putrefactione ita q alia volitione ſm rōnem voluit corp⁹ vniri vbo. ⁊ alia corpus ꝑseruari a resolutione impedien do actiones cārū nālium. ⁊ nō ponit aliud ꝓ miraculo nisi alia volitio ſm aliā ⁊ aliā rōnem respectu diuersoz obiectoz. ⁊ ſm illā viā plus valet rō beati Petri qua probauit corpus eius nō eē putrefactum q: ita cito accelerauit resurrectionē. Quātū autez ad depositionē ꝓ verbo Dam. dico q xps nunquā aliquā ꝑncipaliū partium deposuit. sed semp vtraqz fuit sibi vnita in morte, tñ lz partes manerēt vnite verbo nō tñ inter se. ⁊ ſm hoc pōt dici deposuisse qō assumpsit q: assumpsit totā nām vnitā ⁊ integratam ex partibus ⁊ in morte talis natura non sic fuit vnita ⁊ integrata ex partibus: sicut erat quando fuit assumpta.

Ad primum principale dico q̄ maior est vera si natura nō ꝓhiberet a fortiori agēte: sed de⁹ voluit inchoare motū illū ꝓ separationē aīe q̄ consonabat effectui redēptionis: nō aūt voluit illū terminari per putrefactionē corporis: quia talis putrefactio nullo mō nobis fuisset ꝓficua. q̄ nō meritoria. ℣Per idē ad 2ᵐ q̄ assumpsit passiōēs nature viuētis: qa illis nobis meruit: sed non nature mortue cuiusmodi est putrefactio: nō quin posset putrefieri si non ꝓhiberet ꝓ nouum miraculū. sed hoc ꝓhibet ꝓpter cōmodum nostr̄: qa putrefactio nihil nobis valuisset: nec fuit decēs: imo fuisset cā erroris ⁊ incredulitatis resurrectiōis eius. Ad illud psal. in oppositū. ℣Non dabis sanctū tuum vi. c. verū est de facto. quia sicut volūtate eterna voluit corp⁹ illud vniri verbo q̄d fuit miraculū: ita ēt voluit q̄ illud corpus tam animatum nō putrefieret. etiā si resurrectio fuisset ꝓlongata. ⁊ ēt ne in illo triduo inchoaret: bene. n. fuisset ibi aliqua ichoatio resolutiōis nō obstātib⁹ illis vnguētis nisi fuisset nouū miraculum. Ad damas. eodem modo dicendum est.

Ista est distinctio. xxi. huius tertij libri. In qua magister postq̄ egit de passionis merito. Agit de ei⁹ fine siue ēmio. Et tria facit ℣Primo. n. iquirit an in morte xp̄i caro fuit a verbo separata. Scō oñdit ſm quid mors xp̄i fuit cōsumata. Tertio subiungit ſm quid veritas quarundā ꝓpositionū i hac materia sit accipiēda. ℣Primū vsq̄ ibi. ℣Recedente vero aīa. Scōm vsq̄ ibi. Sane igit̄ dici pōt. Tertiū vsq̄ ad finez distinctionis. In speciali magistri stat in tribus ꝓpositionib⁹ quar̄ prima est hec. ℣Humanitas christi nō fuit in passione a deitate soluta. sed solū per ſbtractōez ꝓtectiōis ⁊ defensionis foris destituta. ℣Hāc magister ponens querit. Utrū i morte christi fuit diuinitas a carne vel aīa sepata. Et respōdet quorundā opinionē fuisse q̄ sicut aīa in morte a carne sepabat̄. ita in morte deitas. tā a corpore q̄z ab aīa sepabat̄. ℣Hi suā opinionē ꝓbant sic q̄ aliq̄ vniunt̄ p medium. recedente medio. recedit vnio. ſz caro christi vnita fuit diuinitati mediante anima. cū g̃ in morte christi aīa fuerit sepata a carne. sequitur ⁊ ipam deitatē a carne fuisse sepatā. Et cōfirmāt hoc per auctoritatē Ambro. super illo verbo psalmi Deus de⁹ meus respice in me quare me dereliquisti ⁊c̄. dicentē. Clamat hō sepatōe diuinitatis mortuus. Uñ apparet q̄ christus nō potuisset mori nisi fuisset a carne deitas sepata. Ad istā respōdens magister dicit q̄ si ista derelictio quā deus in cruce deplanxit intelligit̄ facta per sepationē diuinitatis q̄si facta fit vnionis solutio. vt ista opinio dicit sequeretur q̄ christus adhuc viuens q̄nq̄z fuisset homo ⁊ nō deus. ꝓz q̄ adhuc viuens in cruce clamabat se derelictū. sed ꝓñs ē falsū. igitur opinio ex qua sequit̄ Uñ sensus auctoritatis b. Ambrosij qua ꝓbant ꝓ se stat in hoc q̄ deus pater xp̄m hoiem dī dereliquisse q̄ ad tēpus exposuit eū potestati ⁊ dñio eor̄ ipsū plequētiū. ita q̄ deitas dī ab humānitate sepata p ſbtractionē. ꝓtectionis ⁊ defēsionis. ſz nō p solutionē vnionis. ⁊ iō sepauit se diuinitas foris ad defēsionē. ſz intus nō desijt ad vnionem. Et hoc cōfirmat magister ꝓ figurā veteris testamēti de duob⁹ hircis quorum vno imolato alter in desertū mittebat̄. p quos intelligunt̄ due nāe i xp̄o. quar̄ vna tempore passiōis s. humanitas imolata fuit. altera. s. deitas celū abijt nō loci mutatiōe nec vnionis solutione. ſz defensionis subtractione vt sic xp̄i passio ab ipsis cōsumaret̄ ℣Postea magister solut auctoritatē Ambro. cui predictā opinionē fouentes innituntur. qua athanasius dicit q̄ ille hō mortuus in cruce fuit denuo assumpt⁹ in resurrectiōe. q̄d verū nō esſz nisi fuisset īmorte depositus seu ad diuinitatē sepatus vt ipsi dicunt. Et respōdēs magister dicit q̄ Athanasius dixit auctoritatē illā cōtra quosdā hereticos qui negabant xp̄m resurrexisse ⁊ animā denuo corpori vnitā fuisse. Et etiā dei filiū totū hoiem in resurrectiōe resumpsisse. q̄ totū deposuerūt in morte. q̄ q̄uis deitas nō fuit separata nec a carne nec ab aīa in triduo mortis. fuit tñ sepata a toto hoīe. i. a cōiunctiōe corporis ⁊ aīe. vt postea patebit in sequēti distin. Et sic mḡr tādē ꝓcludit q̄ in morte xp̄i nec aīa nec caro fuit a verbo derelicta. q̄d ꝓcludit multis sanctor̄ auctoritatib⁹. Scōa ꝓpositio ē hec. ℣Per hoc xp̄s vere moriebat̄ q̄ aīa ei⁹ a corpore sepabat̄. ℣Hāc magr̄ ponens dicit q̄ xp̄s dī mortuus seu passus ꝓpter communicationē ꝓprietatū vnius nature cū alia ex vnione in ꝓsona vnde hō dī mortuus q̄ caro ē mortua ⁊ dicit̄ pati carne vel aīa patiēte. Sed xp̄s dī mortuus p sepatiōez aie a carne stāte tñ hypostatica vnione. Et dī passus ꝓpter carnis ⁊ aīe passionē quar̄ vtraq̄z dolorē sensit. ſz diuinitas cui vnita fuerat oīs doloris exps fuerit. vñ ꝓcludit q̄ filius dei mortuus ⁊ passus fuit. nō q̄ dolorē vel mortē sensit in q̄ntum dē. sed q̄ caro sibi vnita mortua fuit. Et hoc magister ꝓfirmat auctoritatib⁹ sctor̄. Tertia ꝓpositio est hec. ℣Respectu diuersor̄ deū mortuū fore apte ꝓcedit̄ ⁊ negat̄ ℣Hāc magister ponēs dicit q̄ sane dici pōt mortuus ē deus ⁊ deus nō est mortuus ⁊ passus est dei filius. ⁊ dei filij nō est passus. ℣Hā hmōi expositiones negatue sunt vere ſm diuinā natūrā. affirmatue vero ſm humanā natūrā. Et ꝓfirmat auctoritate b. Amb. Et tñ in speciali.

Si christus in morte fuit homo.

Jc queritur vtruz b in illo triduo mortis xp̄s fuerit hō? Quod nō vī quibusdam. q̄ mortu⁹ erat: ⁊ homo mortuus nō ē homo. Addūt ēt q̄ si tunc erat hō vel mortalis vel īmortal: sed mortalis nō. q̄ mortuus. nec īmortalis. q̄ tñ post resurrectiōem. Quib⁹ rñdem⁹ q̄ ſz hō mortuus fuerit. erat tñ in morte de⁹ hō nec mortalis q̄dē nec īmortalis: ⁊ tñ vere erat hō. ℣Ille. n. ⁊ h⁹i argutie in creaturis locū hñt ſz fidei sacr̄m a philosophicis argumētis est liberuz. Unde Ambr. Auser argumenta vbi fides queritur. In ipis gimnasijs suis iā dyalectica taceat. piscatoribus credit̄ nō dyalectic⁹. Dicimus g̃ in morte xp̄i deū vere fuisse hominē: ⁊ tñ mortuū. ⁊ hominē quidem nec mortalē nec īmortalē. q̄ vnitus erat aie ⁊ carni seiunct⁹. Alia. n. rōne dī de⁹ hō. vl hō deus. q̄ martinus vel ioānes. ℣Hō. n. dī deus q̄ ecōuerso pp susceptionē hois. i. aie ⁊ carnis Uñ Aug⁹. Talis erat susceptio illa que deū hoiem faceret. ⁊ hominē deū. Cū ergo illa susceptio p mortē nō defecerit: ſz de⁹ hōi ⁊ hō deo: sicut añ vnitus erat ℣e: ⁊ tunc deus erat hō. ⁊ ecōuerso. q̄ vnitus erat aie ⁊ carni: ⁊ hō mortu⁹ erat: q̄ aīa a carne diuisa erat. ℣Pro-

Di. 22.

Opinio quorundam. Respō sio q̄ cōfirmat q̄ hō et q̄liter.

Augus.

pter sepationē anime a carne mortuꝰ. sꝫ ppt vtriusqꝫ sp secū vnionē: hō. Nō ātem sic erat hō vt ex anima ⁊ carne simlr iūctis subsisterꝫ. Ex qua rōne dr aliqs alius hō ⁊ ipe forte añ mortē. hoc ēt mō erat hō ⁊ post resurrectionē fuit In morte vo hō erat tm̄ ppt̄ anime ⁊ carnis secū vnionē: ⁊ mortuꝰ pp int̄ illa duo diuisionem.

Si christus in morte erat homo alicubi ⁊ si vbicunqꝫ est homo sit.

Hic queritur si christus in mōte alicubi erat hō: ⁊ si vbicūqꝫ ē hō sit Ad qd dicimꝰ qr ñ vbicūqꝫ erat hō erat: nec mō vbicūqꝫ ē hō ē. qr vbiqꝫ ē ſꝫ deitatē. nec vbiqꝫ ē hō: qr nō vbiqꝫ homi vnitꝰ: sꝫ vbicūqꝫ ē ſm hominē ibi homo ē. Tpe ātem mortis erat vbiqꝫ erat ſm deū: ⁊ in sepulchro scōꝫ hominē: ⁊ in inferno scōꝫ animā: ⁊ in sepulchro secūdū carnē. In sepulchro g̃ erat hō: qr hūanitati vnitus erat: ⁊ si nō toti: qr carni tm̄. ⁊ in inferno erat homo qr hūanitati vnitus. sꝫ non toti qr anime tm̄. Sꝫ si in inferno anime tm̄ ⁊ in sepulchro carni tātū vnitus erat. ergo nec in inferno vnitꝰ erat aīe ⁊ carni. nec in sepulchro Quō ergo ibi vel hic homo eē dr. Que ērō dicti. Qr vna eadēqꝫ vnione vnitus erat anime in inferno: ⁊ carni in sepulchro. Et sic erat illis duobus tūc sepatis vnitus. si cut añ sepationeꝫ. i. ante mortē. Ad hoc aūt oppōit. Si xps animā tātū vel carnē tātū assūpsisset: nō fuisset vus homo sꝫ pp vtriusqꝫ assūptionēꝫ vus homo fuit. Sic ergo vbi carnē ⁊ animā sibi vnitā non hēbat: vus homo ibi nō erat Sꝫ tpe mortis nusq̄ illa duo vnita hēbat. ga nec in sepulchro nec in inferno. nec alibi. Nusq̄ ergo erat hō. Ad qd dicimus qr xps vtiqꝫ vus hō nō fuisset. si carnē ⁊ animā nō assumpsisset. Sꝫ tm̄ qr ex quo assūpsit neutrū depo fuit: sꝫ cū vtroqꝫ candē vnionē indesinēter tenuit. quā assumēdo ꝓtraxit. Jō nō incōgrue vbicūqꝫ anime vel carni vel vtriqꝫ vnitꝰ ē. ibi homo eē dr qr ibi hūanatus ē. ergo ⁊ in sepulchro erat hō. ⁊ in inferno erat hō. qr vtrobiqꝫ hūanatꝰ erat xps ⁊ vnā eādēqꝫ cū aia ⁊ carne lꝫ sepatis. hēbat vnionē: ⁊ vno eodēqꝫ tpe in sepulchro iacuit xps ⁊ ad infernū dscēdit. sꝫ in sepulchro iacuit ſꝫ solā carnē. ⁊ in infernū descēdit ſꝫ solā animā. vñ Aug. Quis non ē derelictꝰ in inferno. Christus: sꝫ in anima sola. qr iacuit in sepulchro: xps. sꝫ in carne sola. qr in his singlis xps ē. Christū in his oibus ⁊ in singlis ꝓfitemur. Ex his cuidēter oñdit̄ q̄ carni iacēti in sepulchro vnitꝰ erat xps sicut anime in iferno. Alioqn si carni mortue nō eēt vnitus. ñ in ea diceret iacuisse in sepulchro. Anima ergo ad infernū dscēdit. Caro in sepulchro iacuit. sapiētia cū vtroqꝫ pmānsit q̄ in inferno positus vt ait ambr lumē vite fūdebat eterne. Radiabat illic lux ꝟa sapientie

Oppositio.

Reddītio cāe.

Oppositio.

Responsio.

Augu⁹. sup Jo.

In 3° li. de spiritu sācto.

illūinabat infernū: sꝫ in inferno nō claudebatur. Quis. n. locus ē sapiētie de q̄ scriptū est. Nescit homo vias eius. nec inuēta est inter homines. De qua abyssus dicit. nō est i me. mare dicit ñ est mecuꝫ. ergo nec in tpe: nec in loco sapiētia est: cui nec mors tribuēda ē. In ligno. n. caro. nō illa opatrix oium sba diuina pendebat. Cōfitemur tm̄ xpm̄ pependisse in ligno ⁊ iacuisse in sepulchro sꝫ in carne sola. Et fuisse in inferno: sed in anima sola.

Q̄d xps vbiqꝫ totus est: sꝫ nō totum. vbiqꝫ totus est homo vel deus. sed non totum.

Et vtiqꝫ totus eodem tempore erat in inferno. totus in celo: totꝰ vbiqꝫ. Persōa. n. illa eterna ñ maior erat vbi carnē ⁊ animaꝫ sil' vnitā sibi hēbat q̄ vbi alterꝫ tm̄. nec maior erat vbi vtrūqꝫ sil' vel alterꝫ tātum vnitū habebat q̄ vbi erat neutrꝫ hūs vnituꝫ Totus g̃ xps ⁊ pfectus vbiqꝫ erat. vñ Augu. Nō dimisit pēꝫ xps cū venit in vgīnez vbiqꝫ totus. vbiqꝫ pfectꝰ. Uno g̃ eodemqꝫ tpe totus erat in inferno totus in celo. Erat apud inferos resurrectio mortuoꝝ. erat sup celos vita viuentiuꝫ: Ve mortuus. Ve viuus. in quo mortez susceptio mortalitatis excepit. ⁊ vitā diuinitas non pdidit. Mortem g̃ dei filius: ⁊ in anima non ptulit: ⁊ in maiestate non sēsit sꝫ tm̄ pticipatione infirmitatis rex glie crucifixus est. Ex his appet q̄ xps eodeꝫ tpe totus erat in sepulchro: totus in inferno: totus vbiqꝫ. sic ⁊ modo totus est vbicūqꝫ est. sꝫ ñ totū. Nec in sepulchro vel in inferno totū erat. ⁊ si totus. sicut xps totus est deus: totus homo. sꝫ non totū. qr non solū est deus vel homo: sꝫ ⁊ deus ⁊ homo. Totū. n. ad nām refertur. totus autē ad hypostasim. sicut aliud ⁊ aliqd ad nām. alius vo ⁊ aliqs ad psonā referūtur. vñ Jo. damas. Totus xps est deus pfectus nō ātem totū deus est. Non. n. solū deus est sꝫ ⁊ homo ⁊ totus homo pfectus. Non ātem totuꝫ homo. non solū. n. homo: sꝫ ⁊ deus. Totū. n. nature est repsentatiuū. Totus ātem hypostaseos. sicut aliud gdeꝫ est nature: alius autem hypostaseos. sic ⁊ huiusmodi.

Augu⁹. ꝓtra felicianum ī expositiōe fidēi

Joan. damas.

Si ea que dicūtur de deo vl̄ de filio dei. pñt dici de homine illo vel de filio hominis.

Solet etiam queri si cōgruenter dici possit filius hominis vt ille homo descēdisse de celo vel vbiqꝫ esse. sicut dicitur filius dei. vel deus de celo venisse ⁊ vbique esse. Ad quod dicimus si ad vnitatem psone referatur dicti intelligentia. sane dici potest. Si vero ad distinctionez naturarum nullatenus concedendum est. Unde Augu. Una psona est xps deus ⁊ homo. ideo dicitur. Ne

Augu⁹. in li. de trinita.

mo ascendit in celum nisi qui de celo descēdit ⁊c̄. Si ḡ attendas distinctionē substātiaruz. filius dei descēdit. ⁊ filius hois crucifixus ē. Si vo vnitatē psōe. ⁊ filius hois descēdit. et filius dei ē crucifixus. Propter hāc vnitatē psone nō solū filiū hois descēdisse de celo. sz etiā dixit esse in celo cuz loq̄retur in terra: propter hāc eādem dr̄ deus glie crucifixus. q tm̄ ex forma serui tm̄ crucifixus est. Non tm̄ hoc p deus glie ē. scdm̄ p glificat suos. ⁊ tamen dr̄ deus glie crucifixus. Recte qdē non ex virtute diuitatis sz ex infirmitate carnis. Quid ḡ ppter qd. ⁊ qd ſm qd dicat̄. prudens ⁊ diligēs ⁊ pius lector inteligat. Hec de corigia calciamenti dominici dicta sufficiāt. Ne ossa regis idumee ꝯsumātur vsq̄ in cinerem.

Vrca istam .22. di. in qua magister agit de statu xp̄i in morte q̄stū ad tēpus sequēs horā mortis querit vnū. Vtrū. s. xp̄s fuerit hō in triduo p sic. Christ⁹ in triduo fuit christ⁹. igit xp̄s fuit tūc hō. añs pz. qr idē p̄dicat de se. ꝓña pz. qr ex opposito ꝓsequētis sequit oppositū añcedentis. Silr ꝓbat ab inferiori ad superius. añs ē iferi⁹ ad ꝓñs. Preterea xp̄s i triduo hūit humanitatē. igit fuit hō. ꝓña pz. añs ꝓbat. qr habuit aiam ⁊ formā homis. sz forma dicit totā qdditatē rei ſz phm. 7. metha. et Cōmen. expresse. silr xp̄us habuit totā entitatē humanitat̄. igit humanitatē hec ꝓña pz. añs ꝓbat. qr xp̄s habuit corp⁹ ⁊ aiam ⁊ illa sunt tota entitas humanitat̄. nā in morte nō corrumpit aliq̄ entitas cū mors sit tm̄ sepatio ⁊ dissolutio vnitoz. nō aūt corruptio alicui⁹ absoluti. hoc dicit Dion̄. 5. c. ecclesiastice ierarchie. ⁊ Damas. c. 15. Preterea ⁊ h̄ ꝑt pōderari. oē suppositū subsistēs in nā creata pōt ab illa nā denominari. sz vbuz in triduo subsistebat i nā creata. habuit. n. nām creatā sibi vnitā. s. corp⁹ ⁊ aiam sz nō pōt dici aia. nec aiatū nec corp⁹ nec corporeū. igit videt q pōt dici hō. cū nō possit haberi alia denominatio a nā in q̄ subsistebat. Cōtra christ⁹ in triduo nō habuit aiaz vnitā corpori vt formā pficientē ppuz pfectibile. Cōpositū n. cuiusmōi ē hō nō ē nisi forma vniat̄ materie vt pfectio pfectibili. quare in triduo nō fuit hō.

Hic primo videndum ē d rea litate. q. in se vt ē theologica. 2° vt ē aliquātulū logica theologi. n. nō q̄runt. q. de vi sermonis. vtrū hec sit vera. christ⁹ fuit hō in triduo sicut q̄rit an sor. sit hō nullo hoie existēte ex vi sermonis. s. an supius predicet de suo inferiori nullo inferiori exīte. qr posset stare q supius predicaret de inferiori suo siue illud esset siue nō. ⁊ tm̄ dubitari de isto an. s. christ⁹ fuerit hō in triduo. sicut dicā infra. loquūtur igit theologi de realitate rei. ⁊ ſm h̄ fuit opi. Aug. li. p°. par. 2ª. q christus fuit hō in triduo. qr habuit aiam sibi vnitā ideo posuit xp̄m fuisse hominez in triduo. nā ſm ip̄m hō dicit tm̄ aiaz vtentē corpore. sz q vtat̄ h̄ accidit ad h̄ q sit hō. qr igit xp̄s in triduo habuit aiam sibi vnitā. iō posuit xp̄m hominē i triduo. Magister sniarū aliter mot⁹ fuit ponēdo xp̄m esse hoiez in triduo voluit. n. q ad h̄ q aliquid esset hō oz q illō habeat corpus ⁊ aiam qō ⁊ vtrunq; regrit ad eē hois. sed posuit q nō requirit necessario ad h̄ q habēs corp⁹ ⁊ anmā sit hō q corp⁹ ⁊ aia vniant̄ mutuo. sz sufficit vnio illoz in supposito hūte illa vnita sibi iō dixit christū eē hoiez i triduo. Alig sūt qui in ꝓclusiōe icidūt cū

Aug. tm̄ generali⁹ loquūtur volētes q nihil sit p se ō rōe quidditatis rei nisi forma. ⁊ tūc habēs formam haberet qdditatē rei. vt q haberet aiam intellectiuā haberet humanitatē. ⁊ cū christ⁹ habuit eaz sibi vnitā tn triduo fuit hō in triduo ꝓbatio assumpti. s. q nihil prineat ad qdditatē rei nisi tm̄ forma ⁊ non mā. qr ſm phm. 7. metha. c. 5. Materia ē qua res pōt eē ⁊ nō esse. iō ſm q vult ibi in oibus generat̄ siue a nā siue a casu in qbus ē mā qōlibet taliū ē possibile eē nō esse rōe materie. igit si mā esset ps qdditatis qdditas possz generari ⁊ corrūpi. qō ē ⁊ra phz in eodē. 7. c. de p. dif. vbi vult q quecūq; cōcipiunt sine mā vt rōnes speciei: soluz hec nō corrūpunt.

Preterea ꝓbat idē ex pte cognoscibilitat̄ rei. qr qō qd est: ē p se p̄ncipiū cognoscēdi illud cuius ē igit qō ſm se ē ignotū nō includit in rōe ipsius qō qd ē. h̄ est mā. ſm phm in eodē. 7. c. de p. dif. Preterea. in per se habētib⁹ qdditatē. qdditas ē idē cū eo cui⁹ est qō esse dicit phs in. 7°. c. 4. qō igit phibet qdditatē eē idē cū eo cui⁹ est nō est de p se rōne qdditatis hi⁹ ē mā ſm ipsū ibidē. c. 4. in qbuscūq; cōceptis cū mā nō ē idē qō qd ē cū eo cui⁹ ē. Preterea ad hoc sunt auctoritates nā i. 7. c. de p. dif. dicit q aia ē sba aīmati. ⁊ species. ⁊ qō qd erat eē. igit qdditas aīmalis ē tm̄ aia. Preterea. ibidē. c. 2. mām ⁊ cōpositū ex mā ⁊ forma dimittēdū ē. qr h⁹ sba posterior ē qdditate rei apte excludēs ꝓhoc materiā a qdditate rei. ⁊ post h̄ in epilogo ꝯcludit q ptes ⁊ mā nō ineunt diffinitōi vl qdditati sbe. Hic vlteri⁹ dicunt aīam dicere totā qdditatē homis ⁊ iō si anima i resurrectiōe vniret̄ alteri materie q̄z prius adhuc esset idē hō numero ppter vnitatē anime q̄ dicit totā qdditatē hominis.

Contra ista primo q ꝯclusio in qua isti cōueniūt cū Aug. s. q christ⁹ fuerit hō in triduo. qr. s. habuit humanitatē. i. anmā que dicit totā qdditatē sit falsa. ꝓbo. naz q nihil dicat̄ hō ab anima patet p Aug^m. iz. de ci. c. vlti. h̄ ingt vez est q nō tot⁹ hō sed pars melior anima ē. nec totus hō corp⁹ sed inferior pars hominis. hec cōtra Aug.

Et segt cōtra magistrū sentētiaz. sed tm̄ vtrūq; conc tm̄ solū habet hominis nomē. hec Aug⁹. Nota etiā in ista auctoritate q corp⁹ est pars hominis cōtra alios dicētes anmā eē totā qdditatez hominis. qō nō ē verū. quia qdditas dicit totū qō dicit hō. ⁊ hō includit corp⁹. vt pz. igit ⁊ qdditas ei⁹. Preterea. Damas. c. 4. Itē in symbolo sicut aia ⁊ caro vnus ē hō ⁊ nō ē vnus nisi vniant̄ partes ad inuicē sicut nec xp̄s ē xp̄s nisi sit suppositū hūs duas naturas vnitas ſm. Damas. c. 24. ⁊ hz idē Aug⁹ li. de. doctri. christiana. c. 5. ⁊ pz in lra huius tertij. distin. 27. capitulo. p̄mo plures ypostases hominuz sunt. oēs aūt eandē recipiūt rōnem nāe. oēs. n. ex anima ꝯpositi sunt ⁊ corpore. Hō q vult q oēs ypostases hominū ꝑcipiāt eandē rōem nature. h̄. s. q quelibz ypostasis cōponit ex corpore ⁊ anima. igit sic cōponi ꝯuenit nature quā participāt ⁊ hoc cōtra Aug. ⁊ alios q dicūt q altez tm̄ ē hō. cōtra magistrū ē. quia ista cōposita faciūt hominē. Preterea. Damas. c. 58. cōtra hereticos dicētes christū habuisse corpus de celo assumptū ⁊ tm̄ per virginē trāsiens arguit q habuit verā carnē de virgine substātialiter sumptā aliter nō esset homo vniuoce nobiscū. sed hoc argumentū nihil valet si caro non est de rōne homis: qr habendo anmā eiusdē rōnis si corpus vel caro esset extra rationem hominis. Sz vltra ꝑ cōclusio nē i generaliori sēsu qr dicūt q mā ē ex rōez quidditatis sbe. s. ignis vel hominis. arguo sic. Essentia substantie ignis ē sufficiēs rō intrinseca igni essendi substātiā circūscripta quacūq; alia re ab essētia.

nō dico mō alia realitate. q; bene facio differentiaz
iter rem ⁊ realitatē. igit̄ si essentia ignis dicit solaz
formā circūscripta omni alia re a forma. forma erit
sufficiens ratio igni ipsi essendi ignem ⁊ substanti-
am. igitur ignis esset vere ignis si sola forma ignis
esset. ⁊ hoc dicerem si tenerem op. ⁊ hoc est destru-
ere omnem materiam. Maio; patet de se q; sicut
albedo est sufficiens rō essendi albū. ita humanitas
essendi hominē. ⁊ igneitas ignē. Preterea. cuius
essentia est ſm incausata: ipm est ſm se incausatuz.
q; q aliquid causet̄ p se ⁊ nō et⁹ essentia que est idez
sibi p realē idēptitatē oīno nihil est dictū. pz igit̄ ma
io; eodē addito vtrobiqz. illud cui⁹ essentia ē in cau
sata a causis intrinsecis. est incausatū a causis intri
secis. sed si qdditas vel essentia rer̄ naturaliū nō in
cludit materiā: esset incāta a causis intrisecis. quia
nō habet materiā cām sui ⁊ p ꝯns est incāta materia
liter. sed frustra poneret̄ materia in substātia mate
riali nisi esset cā sui. g̃ sequit̄ q si verū est qō cōcessuz
est q materia nihil est. Preterea. ens cōpletū in
genere nulli alteri vnit̄ vt faciat per se vnum cum
eo. sed tm̄ faciet cū alio vnū p accns vel aggregati-
one. ⁊ rō hui⁹ē. q; illa que faciūt per se vnuz nō sunt
entia cōpleta p se in genere. sed tm̄ p̄ncipia rei com
plete in genere. Si igit̄ forma ignis ē quidditas cō
pleta in genere vt tu dicis. q; nō pōt cōtrahi vt sit p
fectio; p materiā vel aliqd tale. tūc forma ignis nul
li alteri poterit vniri vt faciat cū eo per se vnum
ens in genere p se. igit̄ b ignis nō erit ens per se. vl̄
si sic nō habet materiā sed solā formā qō est eque in
conueniens. ⁊ si habet materiā ē ens per accns. vel
cōgregatiōe sicut aceru⁹ q est cōtra. phi. 7. metha.
q; cōiter q p̄ generant̄ ē p̄ vnū. 8. metha. alias eēt
minus vnū q̃z terminus augumētationis vel alte-
rationis. Preterea qō nō includit aliquā qdditatez
in genere nec aliqua quidditas in genere includit
ipsum illud nō est in genere nec per se nec p accns. ñ
p se pz. q; sola illa sunt in genere per se que includūt
quidditatē: vt indiuidua vel que sunt ipsa quiddi-
tas: vt hō vel humanitas. nec p accns vel p reducti
onē. q; qō est sic in genere includit̄ in aliquo qō est p
se in genere. Si igit̄ materia nō includit̄ in qddi-
tate hominis nec includit hoc est certū. nullo modo
igitur ē i genere. ſz qō nullo mō ē in genere nihil ē ni
si deus. Preterea rationi materie ſm se nō repugnat
esse cōis diuersis materijs in diuersis indiuiduis.
sicut nec repugnant rōni forme esse cōis diuersis fō
mis in diuersis indiuiduis. igit̄ ab hac mā ignis ab
illa pōt abstrahi cōis rō materie. sicut ex hac forma
⁊ illa cōis ratio forme. sed ex forma ⁊ materia sic ab
stracta fit cōpositū p se abstractū i genere. q; fit ex eis
per se vnū. q; hec potētia ⁊ illa actus in cōi sic̄ b ma-
teria ⁊ hec forma. q; potētia ⁊ b actus in speciali fa-
ciunt vnū hoc signatū. illud g̃ cōpositū sicut est per se
vnū ita habet quidditatē per se vnā. ⁊ sicut sua enti
tas vel vnitas includit per se materiā ⁊ formā sic ⁊
sua quidditas. Et hoc ꝓbat̄ per phm. 5. metb. c. de
cā. ⁊. 2. phi. cāe ⁊ effectus ꝓportionant̄ si genere: ge-
nere. si numero: numero. ⁊ hoc exp̄sius dicit phs ⁊
cōmē. 12. igit̄ sicut illud est vnū cōpositū in genere: sic
habebit cās ꝓponētes in genere. s. materiā ⁊ formā
in cōi. ⁊ illa duo sic includunt̄ in quidditate eius. sic
⁊ in vnitate. Preterea. 7. metha. vult phs. q si-
cut ex hac materia ꝓtracta vltimate cū hac forma
fit hoc indiuiduū ita ex materia cōi ⁊ forma cōi resul-
tat qdditas cōis cuius ꝓbatio ē. q; facere p se vnuz
in singulari ꝓuenit huic materie ⁊ huic forme ⁊ illi
materie ⁊ illi forme. igit̄ hoc ꝓuenit eis p aliqd cō-
mune cui primo ꝓuenit facere per se vnū cuz alio. et
hec est materia in cōmuni ⁊ forma in cōi. Maz ratio

g̃ hec forma facit p se vnuz cum hac mā est: q; est
actus ⁊ illa potētia ⁊ hec rō. s. eē potētia ⁊ esse actus.
ꝓuenit plib⁹. igit̄ p aliqd cōe eis qō nō ē nisi per māz
⁊ formā q̃ primo faciūt vnū: sed oē per se vnū habet
per se quod quid est igitur.

Rationes quas faciūt sunt

ad oppositum cuz dicit̄ q materia est p quod res po
test esse ⁊ nō esse. igitur nō includitur in diffinitione
vel quidditate. Arguo q ex hoc eodē debet includi
qua scientia naturalis de corpore mobili ⁊ corrupti
bili ⁊ per cōsequens de aliquo q includit materiaz.
in se ē scientia vera. que vera scientia non ē nisi de qd
ditatibus rerū ſm phm. 7° metha. in fi. igit̄ quiddi
tas rei materialis includit materiā. sed de quiddita
te corporis physici potest aliqua passio demōstrari.
passio autem corporis mixti compositi ex elemen-
tis est corruptibilitas. igitur potest ostendi corpus
esse corruptibile. non solum q hoc corpus est corru
pti bile: quia demōstratio ē vniuz sicut scientia. ex
7° metb. ⁊ p̄mo posterio. igitur hoc erit p mediuz cō
mune ⁊ vniuersale. hoc autem non est dare nisi ma-
teriam tanq̃z medium primū ⁊ immediatum. igit̄
materia includitur in quidditate corporis: aliter b
conclusio corpus est corruptibile nō plus sciretur de
aliquo composito vel quidditate composita q̃z de
angelo. quod falsum est. vnde de corruptibilib⁹ po-
test esse vera demonstratio in vniuersali: id est q de
monstratur ostenderetur talia eē corruptibilia: nec
est medium ad hoc. nisi quia habēt materiam. cum
igitur sciētia naturalis sit vera scientia ⁊ vniuersali
um: sequitur q corpus mixtuz in sua vniuersali siue
generali ratione ⁊ quidditate includit materiam. lz
enim nunquam corrumpatur actu nisi in hoc corpo
re. tamen de hoc corpore non demonstratur passio
primo. sed de corpore. Preterea secundum argum̄
tum cum arguitur q quid est principium cognosce
di illud cuius est: ex hoc concluditur materiam iclu-
di i qdditate: q; res nō pōt cognosci nisi cognit̄ cāis.
ſz phm. 2° metha. dic̄ enim q. si cause essent infinite
nihil cotingeret cognoscere ⁊ exēplificat tā in causis
materialib⁹ q̃z in alijs: ⁊ rō sua est: q; tunc cognosci-
mus rem cū cām ei⁹ cognoscimus: infinite aūt cause
si eēnt non possent ptransiri. igit̄ nihil posset cogno-
sci. si g̃ nihil est necessariū ad cognitionez rei nisi qō
quid ē: ⁊ mā est necessaria ſm phm. sequit̄ q mā in-
cludit̄ in quod qd est. q; si mā non includit̄ in qō qd
est quod ē sit p̄ncipiū cognoscendi tūc pfecte res pos
set cognosci: q̃z mās cāe materiales eēnt ifinite. homo
n. pfecte cognosceret̄ nō obstāte infinitate cāruz mā-
lium. Ad. 3^m cū arguit̄ q in hūtibus per se qō qd
est idē ē quod qd est cuz eo cuius ē illud. ergo qō phi
bet ⁊ c̄. sed mā phibet quod qd est eē idē cum eo cu-
us ē. minor ē falsa loquēdo de mā quocunqz modo.
sicut infra patebit magis. Mā sicut qō quid est i ma
terialib⁹ ē idē cum eo cuius ē primo sic in mālibus
quod quid ē idē cū eo cuius ē primo. vt quod quid ē
ē idē cum eo cuius est primo. vt quod quid ē homi-
nis cū homīe: ⁊ est idē cum hoc homine p se sed non
p̄mo. sicut hic hō hz p se diffinitionē ſz nō primo vñ
eo modo quo res hz diffinitionē. ⁊ quod quid ē sic ē
idē sibi vel nō idem. Qō aūt quod qd est ꝓpositi ma
terialis vt hois includit mām. ꝓbatur per phm. 7°
metha. c. de per. d. vbi dicit: q diffinitio ērō ⁊ ois
ratio hz partes. sic aūt se habet tota ratio ad exp̄mē-
dam totā rē que diffinit̄. sic oz partē diffinitiōis exp̄
mere partē rei. ex quo diffinitio exprimit totā ſbam
diffiniti: opz q sicut tota diffinitio hñs partes exp̄i
mit totā rē: sic opz partē diffinitiōis exp̄imere ptez
rei. cū igitur mā sit pars rei: nisi diffinitio includerz

materiã:non haberet vnde exp̃imeret totã rẽ.nec ꝙ pars eius exp̃imeret partẽ. ℙro ista etiaꝫ parte sũt auctoritates exp̃resse.phus.n.8°. metha.c.3. ⁊ p̃mo de aĩa recitat opinionẽ quorundã diffinientiũ res materiales.aliquoꝝ per materiã tm̃ aliquorũ per actũ tm̃.aliquoꝝ per vtrunqꝫ.⁊ isti vltimi ꝑm ipsum pfecte diffiniũt. vnde cõmendat architã quitam materiã ꝙꝫ formã cõplexus ẽ in diffinitõe. ℙreterea.8.metha.c.3. vult ꝙ terminũ.i.diffinitionẽ opꝫ eẽ rationẽ longã:⁊ hoc quidẽ ad materiaꝫ illud vero vt formã esse in diffinitõe. ℙreterea in.7. c.de p.d.ꝓcludit cõclusionẽ ꝓbatã ꝙ materia est ps speciei.speciẽ autẽ dico qõ quid erat esse.

Quantum ergo ad istũ articulumꝫ.q. an sit materia sit ps quidditatis rei siue sũe materialis dico ꝙ sic.qr in genere cause efficientis aliq̃ causata diuersimode se habent ad causalitatẽ effectiuã extrinsecam.qr aliq̃ habent tm̃ vnã cãm ĩmediatã effectiuã. vt aĩe rõnales ⁊ angeli sc̃z ipsum deumꝫ creantez.aliqua habent causas effectiuas subordinatas p̃me cause ⁊ etiaꝫ habent ordinẽ in genere suo sed mediatius ⁊ ĩmediatius. Similiter etiã ⁊ in genere cause finalis.qr aliq̃ habent multas causas finales sũbordinatas vni fini vltimo.aliqua pauciores.eodẽ mõ de causis intrinsecis.qr aliqua entia habent causalitatẽ intrinsecã per causas inexistentes.materiã sc̃z ⁊ formam vt etiã materialia ꝓposita ⁊ aliqua entia simplicez entitatẽ nõ causatam causalitate intrinseca ex diuersis causis materiali ⁊ formali realiter distinctis. vt angeli ꝑm ꝓmunẽ doctrinã.sicut igit̃ hõ includit materiã ⁊ formã tanq̃ causas extrinsecas sui:sic quidditas hominis includit materiã ⁊ formã.

Ad primum argumentũ alterius opi. ꝫ sit ad oppositũ. ℝespondeo tm̃ ad formã cũ dicit̃ ꝙ materia est qua res põt esse ⁊ nõ esse.dico ꝙ phs in.7.c.de p.d. loquit̃ vario mõ ⁊ equiuoce de istis trib⁹.spẽs sit̃ totũ.⁊ mã.⁊ equocatio noĩm multotiẽs decipit.ideo p̃mo videndũ est ꝺ equiuocatione istoꝝ ⁊ p⁹ ꝓbat hoc ad formã argumenti speciẽ aliquãdo accipit ꝓ forma que est altera ps rei cõpositi.aliquãdo accipit speciẽ ꝓ vniuersali abstracto cuius scz vniuersalis abstracti p̃mo est ipsuꝫ quod quid est.sicut.c.de p.d.quasi in p̃ncipio mota q.de ptib⁹.diffinitionis dicit er qb⁹ẽ speciei ratio.⁊ accipit ibi speciẽ p̃ro vniuersali abstracto vt cõcanitatis sicut infra.c.9. vniuersalis ⁊ speciei est diffinitio. Similiter simul totũ aliquãdo accipit̃ p̃ro cõposito vltimate cõtracto. Aliquãdo ꝓcomposito in vniuersali.stricte aũt accipit̃ simul totũ nõ p̃ro individuo sũe ꝓposite.quia illud nihil in sua ratione continet quare sibi repugnet recipere predicationem nature siue quod quid est de eo ĩmo quod qd ẽ hois predicat̃ de hoc hoĩe.licet nõ p̃mo.sicut.n.sũa cõposita abstrahit a tẽpore ⁊ ab esse exĩtie ita hic homo.⁊ tota coordinatio illius generis.⁊ ita individuum homĩs vt hic homo abstrahit a tẽpore sicut hõ sed stricte per simul totũ intelligit hunc hominẽ vl lapidẽ exĩtem ⁊ talia generant̃ ⁊ corrũpũt̃.⁊ de talibus non est ꝓprie diffinitõ nec scia qr talia abstracta a sensibus nescit̃ an sint vel nõ sed illoꝝ in absẽtia est tm̃ opi. Et si arguat̃ ꝙ hic homo exĩs est tm̃ ens p accẽs.g̃ solũ ens p accẽs generat̃ ⁊ nõ ens per se dico ꝙ actio generãtis termiat̃ ad esse.⁊ quanq̃ esse exĩtie huius hominis nõ sit res alterius generis,⁊ p̃ro tanto cũ eo cuius est non faciat ens vere p accidẽs.tm̃ hic hõ abstrahit ab esse exĩtie.⁊ iõ nõ est de itellectu eius. ꝓpter qõ logici faciũt vnũ ꝓceptũ p accẽs.tm̃ realiter loquẽdo hic homo exĩs corrumpit̃ ⁊ generat̃ ⁊ hoc vult phs ibidem.ita ꝙ q̃uis hic hõ possit dici generari.tm̃ nõ nisi necessario ꝓcomitante esse exĩtie tã q̃ termino generatiõis. Similiter materiã aliquãdo accipit ibi:vt nõ ꝓtractã per aliquid aduenies sibi.sed solã vt ẽ p̃ncipiũ potẽtiale eius cuius est ⁊ sic accipiẽdo materiã mã est pars quidditatis in ꝓpositis materialibus.aliquãdo accipit materiã cõtractã per indiuisibilitatẽ.⁊ sic ẽ de esse simul totius vt distinguit̃ cõtra formaꝫ vt forma accipit̃ ꝑ vniuersali abstracto ⁊ hoc est accipere materiã vt ẽ pars individui sũe.non aũt vt est pars ipsius qõ quid ẽ. Aliquãdo accipit materiã magis cõtracte vt contrahit̃ ꝑ accẽs sicut materia sylla baꝫ diceret̃ cera sed hoc accidit qr cera põt esse sine syllabis ⁊ syllabe sine ea. Sumit̃ etiã alit ꝑ accidẽs ⁊ tm̃ necessario.sicut semicirculus ẽ pars materialis circuli qr nõ cadit in diffinitiõe circuli nec est pars eẽntialis sc̃z integralis tm̃ circulus sẽp hꝫ semicirculũ.⁊ ẽ mã ꝓpinq⁹ se hũs circulo q̃ꝫ es. cũ in ere fuit rotũditas illa.hec in illo.c.supradicto. ℙer hoc ad formã argumẽti cũ dicit̃ ꝙ aliq̃d dr̃ corruptibile rõne mãe. Dico ꝙ corruptibile põt dicere potẽtiam ꝓpinquã ad corruptionẽ vel remotã. Illud est corruptibile potẽtia remota qõ hꝫ in se vt possit dici corruptibile:nõ tm̃ põt exire in actũ nisi ꝓ⁹ fiat in potẽtia ꝓpinqua sicut calefactiuũ dr̃ quod hꝫ calorẽ:non tm̃ põt calefacere nisi sit approximatũ passo. Illo mõ dicit̃ ignis corruptibilis ⁊ ẽ ꝓdicatio secũdo mõ.sic color ẽ visibilis.sed tm̃ ignis nõ est in potẽtia ꝓpinq̃ ad corruptionẽ nisi sit messe exĩtie sicut nec ignis generat̃ primo sed hic ignis existens.tũc dico ꝙ illud qõ est generabile ⁊ corruptibile primo hꝫ mãm contractã p ẽ exĩtie.sic.n. materia ẽ cã prima corruptionis.isto mõ quod qd ẽ non est primo corruptibile, ⁊ ideo nec hꝫ in sua rõne mãm.vt est prima rõ corruptiõis:vt.s.ẽ sub actuali exĩtia nec plus cõcludit rõ. Ad 2m cũ dicit̃ ꝙ qõ qd ẽ:est p̃ncipiũ cognoscẽdi:⁊ mã ẽ ꝑ se ignota. Dico ꝙ habens materiã partem sui non cognoscitur nisi cognita materia:nunq̃ enim homo haberet scientiam de substantia composita nisi cognosceret mãm.alr oĩs cognitio scientifica eẽt simpliciũ ⁊ imaterialiũ ꝑ ꝙ scia eẽt õ reb⁹ q̃ꝫ quis tamẽ requirat̃ cognitio materie an hoc ꝙ cognoscatur sũa rei mãlis.aliter tm̃ est cã cognoscendi mã ⁊ aliter forma.sicut.n.cause differunt in pfectione ⁊ entitate ⁊ causalitate in cãndo entitatem cãti.ita et in causando cognoscibilitatem eius:sicut.n. forma est magis ens q̃ꝫ mã:ita magis causat ⁊ entitatẽ ⁊ cognoscibilitatẽ. Similiter qr mã non hꝫ eẽ pfectũ in effectu.nisi ꝑ formã ita dãtem tale esse vltimate in effectu.ideo etiã forma facit cognoscere mãꝫ: vtraq̃ tamẽ sunt vna cã integra cognoscẽdi pfecte cõpositum.Est igit̃ mã ignota qr non est pfecta rõ cognoscendi illud cuius ẽ nec potissima. Et hoc concludit rõ ⁊ non plus. Et cũ dicis ꝙ mã est ignota hoc ꝑ tãto dicitur.qr forma est aliquo modo rõ cognoscẽdi materiã. Vel aliter ꝙ loquit̃ de cognitione scientifica ⁊ ꝺ mã contracta per esse exĩtie.⁊ ita materia ẽ ignota scientifice.⁊ est cã contingentie:⁊ ideo nõ facit cognitionem scientificã eoꝝ quoꝝ est mã.sed causat ꝓtingentiã in eis ⁊ nõ possunt sciri:sed illoꝝ est tm̃ opi.qr cum sint extra sensuꝫ nõ habẽt de eis nisi opi.⁊ ꝑ hoc non excluditur mã a quidditate rei ℏ implicite de illis mutabilibus ⁊ corruptibilib⁹ potest haberi scientia in vniuersali:sciendo talia esse mutabilia. Ad tertiũ cũ dr̃ ꝙ in cõceptis cũ mã nõ est idẽ qõ quid est ẽ. Dico ꝙ aliqd hꝫ quidditatẽ ꝑ se.⁊ p̃mo aliquid ꝑ se sed nõ p̃mo aliquid ꝑ accẽs gũaliter in his q̃ hnt quidditatẽ ꝑ se ⁊ p̃mo qõ quid ẽ:est per se p̃mo idẽ cum eo cuius est.habenti qdditatẽ ꝑ se nõ p̃mo idez est quod qd est ꝑ se non p̃mo.hñti qdditatẽ ꝑ accẽs

solū p accñs ē idē qdditas. Tūc ad p:opositū dico q̄. hō hz qdditatez p se ⁊ p°. ⁊ sic ē sibi idē qdditas. hic homo hz qdditatē p se nō p̄mo ⁊ sic quidditas ē idez sibi. hic hō existens hz qdditatē per accñs. ⁊ ita qdditas ē idem sibi. sed hic hō albus habet quidditatē magis per accñs. ⁊ ideo qdditas magis per accñs est idē sibi. Tūc ad fo:mā argumēti dico q̄ i cōceptis cū mā p̄tracta p existere: quidditas nō est idez per se cuz eo cuius est sed p accñs sic ita ad p̄bm. sed certe in substantijs cōpositis cōceptis cū materia vniuersali abstracta est idē quod qd est cū eo cuius est ſm q̄ exp̄sse dicit p̄bus. 7. metha. c. 4. Singulū enim aliud videt ee a suimet substātia ⁊ qō quid erat esse singulū dicit substātia. sicut igit aliquid hz qō quid est sic est idē sibi. Ad alias auct:oritates cū dicitur q̄ anima est substantia animalis ⁊ species ⁊ qō qd erat esse: dico q̄ accipit substātiā ⁊ qō quid erat esse p notiori parte diffinitionis nō aūt p tota diffinitione. qō p̄bo per eundē glosantē se infra. ⁊ eodē ca°. si quidē altera ⁊ nō est substātia animalis. ⁊ sic quidez hoc dicendū: hoc antē nō dicendū sicut dictuz est.

Sicut igit vult q̄ nō est substātia animalis. sic nec ē diffinitio animalis sed p̄ncipalis pars ideo dicit: sic aūt dicendū sic aūt nō. ita q̄ vno mō est diffinitio alio mō nō. Ad aliud dico q̄ logt de materia p̄tracta. vt sup:a distinctū est. Similit alibi dicit anima ē animali esse. sed loquit cōtra ꝑ Platonē. auctoritates alie si adducant p̄nt solui per di. sup:a positas. Modo ad ꝓpositū cōtra magr̄m dico q̄ christus in triduo nō fuit homo q: quāuis verbū partes nāe vnitas sibi nōtiñ habuit nām humanā sibi vnitam. Nā. n. hūana nō est ptes nec ptes vnite. q: pono q̄ nā in se dicit entitatē absolutā vltra ptes. ⁊ p:obaui di. 2. vñ hūanitas nō dicit solū respectū vniōis ptiū vltra ptes. Nō. n. illud quo hō fo:maliter ē hō. est relatio. ē aūt hō fo:maliter hō hūanitate. Si. n. hō nihil esset nisi ptes vnite sibi hō nō eēt vnū nisi aggregatione. sicut nec gnari° ē vnitates. 5. hz est illud totū qō resultat ex. 5. vnitatib°: aliter si eēt ille vnitates eēt vnū sicut aceruus. Dico igit q̄ hō hēt vnitatem quādā ⁊ entitatez aliā ab istis ptibus. etiā vnitis nō tñ partialē entitatem que cum istis faciat cōpositū. tūc. n. ꝓcederet in infinitū. ⁊ illud totū siue forma totius nō fuit vnita verbo in triduo. ideo tunc verbū nō fuit hō. ⁊ q̄ñis illud totū non sit sine vnione partium. tñ vnio illa vel relatio non ē fo:malis rō illi° totius. Hoc de realitate. q. in se.

Sed quid logice loquēdo

est ne vera. Dico q̄ nō. nec illa. Christ° fuit hō in triduo. nec ista si aliqs illā ꝓnūciasset. in triduo x̄ps ē hō: nec ꝓpter hoc nego istā. Cesar est hō nullo hoīe exīte. q: in illa x̄ps est hō. alterū extremū vt x̄ps non hz vnū cōceptū ſm Damas. c. 59. Christus aūt ait nomen hypostaseos dicim° non vnimode dictuz. sed duaz naturarum exist̄s significatiuū. dicit igit duos cōceptus. s. deum ⁊ hoīem. ⁊ ex alia parte Cesar dicit vnū conceptū. Modo ad p:opositū dico q̄ q̄ñ subiectum respectu p:edicati nō hz vnum ꝓceptum sed duplicē includit. o:ratione illius subiecti ee in se verā ⁊ non includere repugnantiaz: si de eo debeat aliquid dici vere. alioquin si ad verificationē ꝓpositionis sufficeret p:edicatū esse de intellectu subiecti ⁊ non regreret q̄ rō subiecti includentis duos conceptus esset in se vera: tunc eēt hec vera. maius deo ē quia esse est de intellectu subiecti: sed q: hoc subiectum maius deo icludit in se repugnātiam: ideo nō est veruz de aliquo nec aliqd de ipo. igit o:z q̄ rō subiecti non hūtis cōceptū vnum sit vera in se añz verificet de aliquo vel aliquid de ipso. ⁊ si sit impossibiliter vera. aliqd ipossibiliter verificat de eo sic. rō huius sbi mai° deo est impossibiliter vera. ideo impossibiliter verificat de aliquo vel aliqd de ipo: ⁊ si possibiliter: possibiliter: ⁊ si actu actu. cuz igitur hoc nomen x̄ps significet suppositū exīs in duabus naturis totis hz Dam. vbi sup:a: ⁊ in triduo nō existebat in natura hūana tota: q̄ñis ptes nature eēnt sibi vnite. ideo hec p:opositio. x̄ps fuit hō in triduo: est falsa q: rō subiecti ꝓ tunc erat in se falsa. ⁊ ideo non p̄ōt hō verificari de eo. vt hsit vera. x̄ps est hō. q: rō sbi. s. x̄pi non fuit in se vera: q: non includebat suū significatum. Exemplū hec ē falsa. homo alb° est hō. nullo homine exīte q: rō sbi in se est falsa. h. s. hō albus. p batio q: sequit p cōuersionē homo albus ē hō. g̃ hō ē hō albus. ⁊ vltra igit aliquis hō est alb°: ⁊ ita a p̄mo ad vltimū nullo hoie exīte. hec est vera. aliquis hō est albus. Et si dicat q̄ hec est p se vera: x̄pus est hō. sicut sup:a dcm̄ fuit ⁊ si per se v̄a. igit necessaria. ꝛc°. sicut sup:a dictū fuit si ad perfectatē ꝓpositionis sufficit q̄ sbm includit in suo intellectu cām inherentie p:edicati ad sbm: ⁊ nō requirat q̄ sbz dicat cōceptū vnū. posset ꝓcedi q̄ hec: x̄ps est hō: semp fuit vera. Sed magis credo q̄ regrit hoc ⁊ plus. s. q̄ sbm hēat cōceptum vnū. vel si nō. sed includat cōceptus plures oport̄et q̄ ratio eius sit in se vera anteq̄z aliquid verificetur de deo.

Ad p:imum cū dicitur. christus est x̄ps i triduo: g̃ x̄ps est hō. nego p̄ñtiam nec sequit nullo hoie exīte hō alb° ē hō albus. q: p ꝓuersionē. igit hō alb° ē hō. q: sequit q̄ aliqs hō eēt alb° nullo hoie exīte. similr sequit sicut sup:a dictū ē ō hoie albo. si x̄ps ē hō in triduo q̄ hō ē x̄ps p ꝓuersionē: ⁊ ita nullo hoīe exīte hō eēt x̄ps. Alr q̄ hē falsa. x̄ps ē x̄ps i triduo. q: x̄ps includit duos ꝓcept° ⁊ significatū alterius ꝓcept° nō fuit in triduo. s. homo ideo ꝛ fuit in se falsa x̄ps ē x̄ps. ⁊ ideo nō sequit p̄ñs. q̄ aliquid possit verificari de eo. nisi sicut ex ipossibili segtur qōlz Aliter ꝓceſſo añte p̄ña nō valet: nec ex opposito p̄ñtz sequit oppositum añcedētis nisi rōne alteri° ptis. nā p̄ñs fuit x̄ps ē hō: ex opposito x̄ps nō est hō. nō sequit oppositum añcedētis. s. x̄ps nō ē x̄ps. nisi rōne alterius partis scz hominis. Ad 2m cū dicit q̄ anima dicit totā quidditatē hominis. ⁊ habens quidditatē est hō. Dico q̄ illud est falsū sicut pz in. q. nec etiam ambe partes dicūt quidditatē. sed quidditas ē entitas absoluta alia a partib° vnitis. Et si sic pz ad aliā ꝓbationē antecedētis. quādo dicit entitas hominis nō est aliquid absolutū aliud a partib° vnitis alioqn aliquid absolutū corrūpet in christo in morte Dico. n. q̄ verū est. q: tota entitas corrumpit: nō tamē corrūpit aliqua forma partialis que cuz anima ⁊ corpore faciat vnū. sed ipsum totū corrūpit ⁊ corruptio terminat ad nō esse totius ⁊ tamē partes manebant. Ad 3m cū arguit: verbū habuit corpus ⁊ animā sibi vnitā igit potuit denominari. Dico q̄ quāuis hoc verū sit tñ nō placuit doctorib° vt denominat ab illis sic vadit argumentū ⁊ forte non sine ratione: q: q̄ nō denominat ab anima vel a carne i triduo. rō est. q: partes que nate sūt eē partes alicuius totius nō subsistunt naturaliter nisi in suo toto cuius sunt partes ⁊ iō nō vt denominant huiasmodi partes sunt corpus ⁊ anima ⁊ tūc corpus vel caro potest cōsiderari in maxima abstractiōe. ſm q̄ nā abstrahit a supposito: ⁊ dicit carneitas vel corporeitas ⁊ sic nō denominat suppositū ꝓp:iū nec alienuz quia est abstractū maxime ab omni cōcreatione. Aliter pōt abstrahi sicut vniuersale abstrahit a p:opio supposito: vt caro ab hac carne indiuidua. ⁊ sic pōt caro p̄dicari de hac carne. ⁊ hoc modo caro mi-

nus abstrahit: ⁊ pōt cōcernere ꝑticulū indiuiduū carnis. 3° mō accipit caro magis cōcretiue ⁊ cū cernit cōpositū cuius est pars scz suppositus hominis ⁊ vt sic accipit nata est aliquid denominare scz suppositū ꝑticulū vt dicat carneū vel carnosuz. ⁊ ita pōt totū denominari a parte: ⁊ quia illo mō nō fuit in triduo ipsa caro in verbo vt actu pars illius cuius nata fuit esse pars scz nāe humane. ideo ch̄ristꝰ rōe illius nō pōt dici corpus vel corporeus. caro vel carneus. nō caro: qz sic nō denominat nisi in diuiduuz cuius caro est vniuersale abstractū. ñ carneus quia sic nō denominat nisi cōcurrēte toto cuiꝰ caro nata ē esse pars scz nā humana. xp̄i igit in triduo nō potuit dici caro. qz nō indiuiduū carnis nec carnalis qz ꝑm vsum loquentiā hoc sonat in vitium nec carnosus quia hoc sonat in superfluum. Si autem denominatiuuz essz impositus sine defectu sonās vt corporeū vel aliquid tale nō posset denomīari xp̄s ab eo tūc qz deficit sibi totū ꝓpositū humanū cuius caro ē pars ⁊ nō denominat sic: nisi sit in toto sic ⁊ totū suū ꝑticulū nō ē suppositū alienū. Exemplū de albedine pōt. n. cōsiderari albedo in maxima abstractione ⁊ pōt dici albedineitas: ⁊ sic nihil denominat. Alio mō ꝑt abstahit ab indiuiduo ⁊ tūc aliquo mō ꝓcernit. ⁊ dicit albedo. 3°° vt cōcernit alienū suppositū. ⁊ sic nō denominat illud nisi cū albedie cōcurrat ꝑticulū subiectū ⁊ similiter de q̄̄titate. Vñ si ch̄ristus assumpꝑsisset q̄̄titatē nō diceret quantus in triduo qz nihil denominat q̄̄tū nisi cōcurrēte in illo ꝑticulo q̄̄titatis. s. sba māli. nō igit diceret xp̄s i triduo corpus. qz nō fuit indiuiduū corporis nec corporeus qz nō habuit totā nām sibi vnitā cuius corpus natū erat esse pars. ⁊ sic denominare totuz ⁊ habēs nām rotā ⁊ totū denominat a parte Sed nunqd pōt denominari ab illis. s. aia ⁊ a corpore? Dico q̄ sic si essent nomia ipposita sicut si accns depēderet ab aliq° sicut a suppōito tñ nō sic a sbo. vl si aliqd supportaret accns ita tñ q̄ nō informaret ab accnte. ad huc posset denominari ab illo si esset nomē ipositū. non posset tñ dici alb⁹ nisi informaret posset tñ dici hīc albedinē ita xp̄s in triduo vel verbū potuit dici habere aiam ⁊ corp⁹ sz nec fuit aia nec corp⁹ nec aiatuz nec corporeū ꝓpter dictas cās: pōt etiā denominari a toto illo qō resultat ex partib⁹ illis ex corpore ⁊ aia. tñ cū determinatione distrahēte. s. q̄ fuit homo mortuꝰ. Tūc ad formā argumēti suppositū subsistēs in nā potest ab eo denominari cōcedo sicut i ea sbsistit ⁊ hoc diuersimode vt dixi. sz nō segtur omni denominatiōe qz nō oino sbsistebat nō. n. sic sbsistebat vt possit dici hō: nisi cū determiatiōe distrahēte.

Ista ē distinctio 22. huius tertij libri. In q̄ mgr̄ postq̄z egit de morte xp̄i tāq̄z passiōis sue termino: agit de qbusdaz que sequūtur ex ipa. Et tria facit. Mā ꝑmo inquirit vtrū xp̄s i triduo mortis sue fuerit hō. Scōo supposito q̄ sic: an fuerit hō in inferno ⁊ i sepulchro. Tertio vtrū ille hō fit vbiq̄z ⁊ venerit de celo. Primuz vsq̄z ibi. Hic q̄rit si xp̄s. Scōm vsq̄z ibi. Solet ēt q̄ri. Tertiū vsq̄z ad fi. distin. In spāli sntia mgr̄i stat in tribus ꝓpōnibus quaꝝ ꝑma est hec. Et si xp̄s i morte sua fuit hō rōnalis. nō tñ mortalis vel īmortalis. Hāc mgr̄ ponēs ingrit. Utꝝ xp̄s in triduo sue mortis fuerit hō mortuꝰ. Et rñdendo ponit ꝑmo opinionē quoꝝdā dicētium q̄ nō. quoꝝ vna rō fuit. q̄ xp̄s i illo triduo mortuꝰ fuit. cū igit mortuꝰ hō: segtur xp̄m in illo triduo non fuisse hoiem. Alia rō coꝝ erat. Si xp̄s i illo triduo fuisset hō: vel fuisset mortalis vel īmortalis: nō mortalis: qz iā fuerit mortuꝰ. nō īmortalis qz post resurrectionē ꝑmo fuit īmortalis effectꝰ ⁊ ꝑ ꝓns nō fuit hō in illo triduo. Istā opinionē mgr̄ refutat quā tñ moderni tenēt. Vñ subdit mgr̄ opiniōez ꝓpriā. in q̄ tñ nō tenet. ⁊ dic q̄ xp̄s in illo triduo mortis sue fuit verꝰ hō: nō obstāte q̄ fuit vere mortuus: ꝑ cuius rōne assignat ipam ifeparabilē vnionē diuinitatis ad aiam ⁊ carnē. q̄ per mortē non fuit soluta. Ꝓ cuiꝰ vlteriori declaratiōe dicit q̄ alia rōne dr̄ deꝰ hō q̄̄ petrꝰ vel ioānes. qz deꝰ vel dei filiꝰ dr̄ hō ꝑ assūptionē aīe ⁊ corporis tñ. Cū igit illa assūptio in morte soluta nō fuit. igit etiā in morte deꝰ fuit hō Petrꝰ aūt vel ioānes ē hō ꝑ ꝓiūctionē aīe ⁊ carnis. Sz ex quo ꝓiunctio illa in morte soluit. igit petrꝰ vl ioānes i morte nō dr̄ hō: sed hō mortuus. Et subdit. q̄ duplex fuit vnio in xp̄o. vna deitatis cum carne ⁊ anima. rōne cuius dr̄ deꝰ hō. ⁊ qz illa nunq̄z defecit. ideo rōne illius in morte dr̄ homo. Alia est vnio deitatis cū cōiunctiōe ex anima et carne: ratione cuius deus dicitur vnus hō. ⁊ qz illa in morte ch̄risti defecit deus dicebatur mortuꝰ homo. vñ respondēs ad rōnes alterius opiniōis. Ad primā dicit negādo cōsequentiā q̄ fuit. Christus fuit vere mortuus. igitur non fuit homo. qz vt patet ex dictis. aīcedēs est verum ⁊ consequēs est falsuz. Maz nō obstante q̄ i xp̄o fuit facta diuisio corporis ⁊ anime: ratione cuiꝰ dicebatur mortuꝰ. nō tñ fuit facta solutio vniōis diuinitatis cum corpore ⁊ aīa. ratiōe cuiꝰ dr̄ deus hō. Ad secundaz dicit q̄ nec fuit mortalis: nec īmortalis. et subdit q̄ argumētatiōes lz locū hēant i creaturis deficiunt tñ circa fidei sacra. quia. b. Amb. vbi fides q̄ritur argumenta dimittēda sunt. Scōa ꝓpō est hec. Quāuis iste hō ⁊ totꝰ xp̄s sit i oī loco nō tñ ꝑm totuz. nec ē vbiq̄z homo. Hāc magr̄ ponēs querit. Utrum in illo triduo xp̄s fuit homo vbicunq̄z fuit. Et respōdet q̄ non. imo nec mō vbicūq̄z est. homo est. Mā ꝑz q̄ deus est vbiq̄z ē. nō aūt ē vbiq̄z ꝑm q̄ hō: qz nulli bi est ꝑm q̄ hō. nisi vbi vnitꝰ est homini. Cū igit nō vbiq̄z vnitꝰ est homini sequit ipm nō ee vbiq̄z ꝑm q̄ hō. vñ sequit correlarie q̄ xp̄s in sepulchro fuit hō ⁊ in īferno fuit hō. qz vtrobiq̄z fuit ꝑm hoiem. i sepulchro qdē ꝑz carnē. i īferno aūt ꝑz aiaz. Circa illud ponit rem ouet dubiū quoddaz. Mā vbū tñ vnitū fuit aīe i īferno ī sepulchro tñ carni. quō hic ⁊ ibi possz dici hō. eo q̄ hō cōstat ex aīa ⁊ carne. Et rñdet q̄ licz illa essēt sepata. tñ qz eadē diuinitas vtrobiq̄z erat ñ vtrobiq̄z dicebat hō. Sz cōtra istō arguit sic. Si vbū assūpsisset aiaz tñ. vl carnē tantū nō fuisset hō. cū igit i īferno habuit aīam tñ. i sepulchro vero carnē tñ. nō fuisset vtrobiq̄z hō. Et rñdet q̄ xp̄s verus hō nō fuisset. nisi carnez ⁊ aiaz assūpsisset. sz ex quo post vtriusq̄z assūptiōez neutꝝ illoꝝ a se sepauit. vbicūq̄z ꝑm vnū illoꝝ fuit humanitꝰ fuit. ⁊ ꝑ ꝓns in īferno ⁊ i sepulchro fuit hō. Et subdit q̄ i illo triduo mortis xp̄i totꝰ xp̄s fuit in īferno. ⁊ totꝰ xp̄s fuit i sepulchro. ⁊ vbicunq̄z fuit. totꝰ fuit. Mā ꝑsona xp̄i cū sit eterna ⁊ indiuisibilis. nō erat maior vl minor qñ erat vnita carni ⁊ aie cōiuncta. q̄̄z cū erat vnita carni ⁊ aie diuisis: ⁊ ꝑ ꝓns fuit in īferno totꝰ ⁊ in sepulchro totꝰ. sz tñ nō erat vtrobiq̄z totū. Sicut lz xp̄s dicat totꝰ deꝰ. non tñ dr̄ totū deꝰ. cuius rō ē. qz neutꝝ genus ꝓpter ꝓfusionē quā importat refert ad nām. sz masculinuz ꝓpter distinctionē quā importat siue denotat refert ad ꝑsonā. vñ cū xp̄o duplex sit nā q̄rū tñ vna sit deꝰ. non possumꝰ dicere. xp̄s totū ē deꝰ. sz bñ dicimꝰ xp̄s totꝰ cū deus. Tertia ꝓpositio est hec. Ille homo scz christus rōne diuine ꝑsone pōt dici de celo venisse ⁊ esse vbiq̄z. Hanc magister ponēs querit. Utrū conuenienter possit dici. q̄ iste hō. xp̄o denotato. vel filiꝰ hominis est vbiq̄z vel descendit de celo. Et respondet q̄ si inspiciat ad vnitatē ꝑsone in qua sunt vnite due nature. tunc tales ꝓpositiones sunt cōceden de. si vero respiciat ad naturas distinctas sic non

sunt concedende quia christus secundum humanā naturā. nec descendit de celo nec est vbiq3. Et hoc p bat auctoritate b. Aug. Ex quo etiaz infert correlarie q3 ppter vnitatē illā persōe christi xp̄s cū ad huc esset i terris dicebat se esse in celo ppter eandē vnitatē persone. etiaz dicit deus glorie crucifixus. q̄uis nō fuerit crucifixus nisi ſm humana nām. 7 sic breuiter epylogat predeterminata d. q3 hec sufficiāt de mysterijs xp̄i incarnati 7 passi. Et sic tūc terminat istū scōz tractatuz 7c. Et tm̄ in specialı.

Si christus habuerit fidē 7 spē vt charitatē.

Dl. 25. de trib⁹ hic tractādū ē: 7 pri⁹ d fide.

Am vero supra perhibitum sit xp̄m plenum gratia fuisse. nō est superuacuum inquirere vtrum fidem 7 spem sicut charitatem habuerit. Si enī his caruit nō vī plenitudiem gr̄arum hūisse. Vt aūt hec questio valeat apertius explicari: de his singulis aliqua in mediū proferenda sunt. 7 primum de fide ſm mensurā cuius p̄cipit apostolus vnicuiq3 sapere.

Quid sit fides.

Fides est uirtus qua creditur que nō videt̄. Quod tm̄ de oibus q̄ nō videnē accipiēdū est. sed de his tm̄ que credere vt ait Aug. ad religionē ptinēt. Multa. n. sunt que si xp̄ianus ignoret: nihil metuenduz est. q2 non ideo a religione deuiat.

Augu⁹. in ench.

Quot modis dicitur fides.

Accipitur autem fides tri bus modis: ſ pro eo quo creditur 7 est virtus 7 pro eo quod creditur 7 non est virtus 7 pro eo quod creditur quod aliud ē ab eo quo creditur Vñ Augu⁹ inquit. Aliud sunt que creduntur. aliud fides qua creduntur. Illa enī in rebus sunt que vel velle vel fuisse vel futura esse dicuntur. Hec autez in animo credentis est. ei tm̄ conspicua cuius ē: 7 tm̄ nomine fidei censetur vtrunq3: 7 illud scilicet quod credit. 7 id quo creditur. Id quod creditur dicitur fides sicut ibi. Hec est fides catholica quam nisi quisq3 fideliter firmiterq3 crediderit saluus esse non poterit. Fides autem qua creditur si cum charitate sit virtus est: quia charitas vt ait ambr. Mater est omnium virtutuz q̄ oēs informat: sine qua nulla vera virtus est. Fides ergo operans per dilectionem virtus est qua non visa creduntur. Hec est fundamentū quod mutari non potest vt ait apostolus. que posita in fundamento neminem perire sinit. Unde aug. Fundamentum est christus ihesus. id est christi fides. ſ. que per dilectionez operatur. per quam christus habitat in cordibus. que neminem perire sinit. Alia vero nō

Augu⁹. in. iij. li de tri.

Ambr. sup epl'ā ad rom.

Augu⁹. de fide ad pet.

est fundamentum. Fides enim sine dilectione inanis est. fides cum dilectione christiani est. Alia demonis est. nam 7 demōes credūt 7 contremiscunt. Sed multum interest. vtrū quis credat christum vel christo vel i christū Nam ipsum esse christum demones crediderunt. nec tamen in christum crediderunt.

Quid sit credere deo vel deum vel in deum.

Aliud ē enim credere in de um: aliud credere deo. aliud credere in deuz. Credere deo est credere vera esse que loquit̄. quod 7 mali faciunt: 7 nos credimus homini: sed non in hominem. Credere deum ē credere q3 ipse sit deus. quod etiaz mali faciunt. Credere in deum est credendo amare. credēdo in eum ire. credendo ei adherere 7 ei⁹ mēbris incorporari. Per hanc fidem iustificat impius: vt deinde ipa fides incipiat per dilectionem operari. Ea enīz sola bona opera dicenda sunt. que fiunt per dilectionē dei. Ipsa enim dilectio opus fidei dicitur. fides ergo quaz demones 7 falsi christiani habent: qualitas mentis est. Nam 7 malos fidem habere cum tamen charitate careant apostolus ostendit dicens. Si habuero omnem fidem: charitatem autem nō habuero. 7c. Que fides etiaz donum dei dici potest. quia 7 in malis q̄daz dei dona sunt

An illa informis qualitas mentis que in malo christiano est. fiat virtus cum sit bonus.

Si uero queritur utrum il la informis qualitas qua malus christianus vniuersa credit que bonus christianus: accedente charitate: remaneat 7 fiat virtus. an ipa eliminetur 7 alia qualitas succedat: que virtus sit. Utrūlibet sine periculo dici pōt. Mihi tamē videtur q3 illa qualitas que p̄us erat remaneat 7 accessu charitatis virtus fiat

Ex quo sensu dicatur vna fides.

Cumq3 diuersis modis di catur fides: fatendum est tamen vnam esse fidem vt ait apostolus. vnus dominus: vna fides. Siue enim fides accipiatur pro eo quod creditur. siue p eo quo creditur recte dicitur fides vna si p eo q3 credit accipiat̄. Ex hac itelligētia dī vna fides qua idē iubemur credē 7 vnum idēq3 est quod creditur cunctis fidelibus. Unde fides catholica dicitur. idest vniuersalis. Si vero accipiatur fides pro eo quo creditur ea ratione vna dicitur esse fides. Nō q2 sit vna numero in omnibus. sed genere o

Aug⁹ idest similitudine. Unde Augusti⁹.in libro⁹ xiii. de trinitate. Fides quam illi habent fideles vocantur. ⁊ qui non habent infideles communis est omnibus fidelibus. sicut pluribus hominibus facies communis esse dicitur cū tamen singuli suas habeant. Non enim fides numero est una: sed genere. Que cum sit in uno est ⁊ in aliis.non ipsa sed similis. et propter similitudinem magis unam dicimus esse ꝑ multas. Sicut idem volentium dicitur una voluntas. cum tamen cuiq; sit sua voluntas ⁊ duorum simili modo dicitur facies una.

Q ō fides est de bis que non videnť ꝓprie que tamen videtur ab eo in quo est.

Notandum quoque est. q; fides proprie de non apparentibus tantum
Grego. est. Unde Gregorius. Apparentia non habent fidem sed agnitionem. Idem cuz Paulus dicat. Fides est substantia rerum sperandarum argumentum non apparentium hoc veraciter dicitur credi.quod non valet videri. Nam credi tam non potest. quod videri potest. Thomas aliud vidit. et aliud credidit. hominem vidit ⁊ deum confessus est
Aug.i li. 15. ō tri. dicens. Deus meus ⁊ dominus meus. De hoc etiam Augustinus ait. Fidem ipsam videt quisq; in corde suo esse si credit. vel non esse si non credit. Non sicut corpora que videmus oculis corporis. et per ipsorum imagines quas memorie tenemus etiam absentia cogitamus.nec sicut ea que non videmus. Et ex his que videmus cogitatione utcunq; formamus ⁊ memorie commendamus. nec sicut hominem. cuius animam ⁊ si non videmus ex nostra coniicimus ⁊ ex motibus corporis hominem sicut videndo didicimus intuemur etiam cogitando. Non sic videtur fides in corde in quo est ab eo cuius est. sed eaz tenet certissima scientia. Cum ergo ideo credere iubeamur.qa id quod credere iubemur: videre non possumus. ipsam tamen fidem quando est in nobis videmus in nobis.quia ⁊ rerum absentium presens est fides.⁊ rerum: que foris sunt intus est fides.⁊ rerum que nō videntur videtur fides. Et ipsa temporaliter fit in cordibus hominum.⁊ si ex fidelibus infideles fiunt perit ab eis. His verbis enidenter traditur fidem ipsam in corde hominis: ab ipso homine videri non corporaliter.non imaginarie.sed intellectualiter.⁊ ipsam tamen absentium ⁊ eorum que non videntur esse.
Aug.sup Joā. Ut enim Augusti.alibi ait. Credimus ut cognoscamus. non cognoscimus ut credamus Quid enim est fides nisi credere quod nō vides. Fides ergo est quod non vides credere.

veritas quod credidisti videre. Unde recte fides dicitur argumentum vel conuictio rerum non apparentium. Quia si fides est.ex eo conuincitur ⁊ probatur aliqua esse non apparentia. cum fides non sit nisi de non apparentibus.

Descriptio fidei.

Ait enim apostolus fides est substantia rerum sperandarum argumētum vel conuictio parentum. Quia per fidem subsistunt nobis etiam modo speranda. et subsistent in futuro per experientiam ⁊ ipsa est probatio ⁊ conuictio non apparentium. Quia si quis de eis dubitet per fidem probentur. ut adhuc probatur futura resurrectio.quia ita crediderunt patriarche ⁊ alii sancti. Uel probatio est ⁊ certitudo q; sint aliqua non apparentia ut supra dictum est. Proprie autez fides dicitur substantia rerum sperandarum. quia sperandis substat. Et quia fundamentum est bonorum quod nemo mutare potest

Si illa descriptio spei conueniat.

Si vero queritur an hec de scriptio spei conueniat. sane concedi potest utrū libet. Si aūt dicať cōuenire sunt ⁊ alia plura q bus differūt fides et spes.sz nō improbe dici potest soli fidei conuenire nō spei.qr fides sola fundamētū dī. Nō qr fides virtus possit eē sine spe et charitate. Uñ Augus.fides operās per dilectionē vtiq; sine spe eē nō pōt. Nec amor sine spe nec cūne amore spes.nec utrūq; sine fide.et fides sine amore nihil prodest. Potest tū credi aliqd qđ non spať.nihil aūt potest sperari qđ non crediť. Ideoq; credere qđ est actus fidei naturaliter p̄cedit spare quod ē actꝰ spei:qr nisi aliqd credatur non potest sperari. Creditur aūt quod non spatur. Inde ē quod in scriptura plerūq; repitur q; fides precedit spem et spes seqtur fidē:non q; vtꝰ fidei p̄cedat virtutem spei tpe vel cā.sz qr actꝰ fidei naturaliter precedit actū spei. quod ēt quidā cōcedūt de ipsa virtute fidei vt naturaliter precedat spez non tpe. Uñ et recte ea sola dicitur fūdamētū oīum virtutū et bonorū operū. Nō aūt fūdamētū ē charitatis.qr nō ipsa charitatis sz charitas ipsiꝰ virtutis fidei cā ē. Charitas.n.cā ē et mr̄ oīuz virtutū. Que si desit frustra bēntur cetera. Si āt assit bēntur oīa. Charitas.n.spiritus sanctus ē vt in supioribus p̄taxatū ē. Ipsa ē ergo cā oīum virtutū nō ipsius aliq̄ virtutū cā est.qua oīa munera excellit. Uñ Aug. Respice ad mūera eccl'ie et vniuersis excellētius charitatiſ munꝰ cognosces q; vt oleum nō potest premi in imo sz superexilit.

Quare dī ipsa fides fūdamētū

Aug.in enchi.

Aug.super Jo.

Non ergo eius causa vel fundamētum fides
Greg. est. Grego. tamen super ezechielem dicit. qr nisi fides prius teneatur nullatenus ad spiritualem amorem attingitur. Non enim charitas fidem. sed fides charitatez precessit. qr nemo pōt amare quod non crediderit: sicut nec spare. Sed hoc accipi pōt esse dictum de fide que virtus non est. Ipsa enim spem ⁊ charitatem frequenter precedit. vel de actu fidei qui forte naturaliter actum charitatis precedit sicut actum spei. Quod verba premissa diligēter notata innuūt ea etiam que addit dicens. Nisi ea inquit que audis credideris ad amādum ea que audis non iſlāmaberis. Que tātū de non visis est vt ante diximus. Unde
Chry. Chry. Fides in anima nostra facit subsistere ea que non videntur. De quibus proprie fides est. De visis. n. nō ē fides sed agnitio.

Im uero supra habituz sitp̄m c fuisse plenū gra. Circa istā. 23. di. in q̄ magr̄ agit de virtutib⁹ ⁊ p̄mo de fide q̄z tum ad eius eēntiā q̄rit vnū. Utrū. s. de credibilibus nobis reuelatis necesse sit ponere fidē infusam. Nō nō. qr ad oēm certitudinē act⁹ credēdi quā expimur in nobis taliū credibiliuz sufficit nobis fides acqsita. igit superfluit ponere fidem infusam. p̄ntia p̄z qr nō ponit habitus nisi propter actū ⁊ supfluit ponere plura q̄n vnū sufficit. añs pbat. qr sicut firmiter inheremus historijs ⁊ gestis scriptis de rebus bellicis ⁊ alijs que scribunt in cronicis fide acqsita per hoc q credimus veraces eos eē qui talia referūt. ita fide acqsita firmiter adheremus historie scripture sacre ⁊ euāgelio. qr firmit credimus eos eē veraces qui libros canonis p̄diderūt igit p̄ter fidē acquisitā supfluit oīs alia ppter certitudinē actus credēdi. Preterea magis est supra inclinationē intellectus imo ꝓtra assentire falsis ipossibilibus oppositis necessarioꝝ q̄z assentire oppositz neutris. q̄z sint vera nō tñ hūt euidētiā exterminis sed aliqs fide acquisita per falsigraphū assentit opposito ꝓclusionis demōstrate vel demōstrabilis. sicut hūs ignorātiā dispōnis qui. s. est in errore firmiter adheret illi falso. igit multo fortius fide acquisita pōt firmiter credere vera neutra cuiusmodi sunt credibilia a nobis. Sed dices q̄ forte ideo assētit qr psuasus ē aliq̄ apparentia argumēti. ideo pono aliō exemplū. Ecce aliquis hereticus firmiter adheret suo errori credēs illū eē verū intātum q̄ mori paratus est p̄o eo ⁊ fide sua sic assentit illi q̄ ō euidens exterminis est nō pōt cū sit falsum. ⁊ heresis illa q̄ nō ē nisi acquisita ⁊ ē in rōne inclinās ipam firmiter in illū errorē. nec talis ē psuasus rōne. sed credit auditui alicuiꝝ vt ꝓprio ꝓceptui. igit aliquis pōt fide acquisita firmiter adherere alicui credibili sine fide infusa a deo. Itē si ponit fides infusa a deo illa nō pōt corrūpi in nobis nec amitti. hoc aūt est falsum. igit ⁊ illud exquo sequit. s. q̄ aliq̄ talis fides sit in nobis ꝓña pbat. qr sicut habit⁹ infusus creat a deo. ⁊ nō pōt creatura in cālitatē ipsi⁹ qr nō generat ex actib⁹ nr̄is. ita q̄n corrūpit annihilat totaliter. ⁊ sicut creatura non pōt aliquid creare ita nec annihilare. igit nullus hūs fidē quocūq̄z errore posset effectiue fidez annihilare attingēdo eēntiā habit⁹ nec demeritorie. qr si sic hoc eēt per maximū demeritū. s. per odiū dei. sed sic nō perdit. qr demones credūt ⁊ ꝓtremescūt ⁊ hūt fidez informē ⁊ tñ odiūt deū. igit si poneret fides infusa ñ posset corrūpi nec amitti igit nulla est fides infusa.

Preterea ⁊ hoc argumētū pōt pōderari ille habitus ad quē nō pōt hō ex oībus nālibus suis attingere ē simplr̄ pfectior oi habitu ad quē pōt attingere generādo ipsū in se ex suis p̄ncipijs nālib⁹. Si ḡponit fides infusa cui hō ex tota coordinatione virū nāliuz suarū ⁊ eorū actuū ⁊ obiorum non posit generare fidē eē h⁹i fides pfectior habit⁹ oi habitu acquisito. s. scia cōclusionū ⁊ habitu p̄ncipioꝝ ⁊ cū pfectiori hitu corrūdeat pfectior act⁹ act⁹ credēdi fidei infuse eēt pfectior q̄z act⁹ intelligēdi ꝑma p̄ncipia p habitū p̄ncipioꝝ qđ vī valde incōueniēs. Cōtra. ad Heb. 11. Sine fide impossibile est placere deo. sed certū ē q̄ multi placēt ⁊ multi placuerūt deo. igit necesse ē ponere fidē respectu credibiliū nobis reuelatoꝝ. ⁊ q̄ loquat de fide infusa ꝓz per eūdē. i. ad Cor. 12. vbi dicit. Ad huc excellētiorē viaz vobis demōstro. ⁊ post. c. 13. ībi dit de istis virtutib⁹ theologicis que sunt vite excellētiores omnibus habitibus acquisitis. ibi enim loquit de fide infusa sicut de charitate infusa.

In questione ista p̄mo dicā quod certū est. qr certum ē q̄ in nobis est fides acquisita. ⁊ ex hoc sequitur vnū correlariū. secō dicā aliud qđ nō ē ita manifestū ⁊ ibi duo ꝑm q̄ duplr̄ pōt dici de fide infusa. ⁊ eligaz in nobis partē quā volueritis. tertio dicā ad q̄onem

De p̄mo certū est q̄ in nobis est fides reuelatorū credibiliū acquisita. qđ ꝓz per Aug. in epla ꝓtra fundamētū manichei qui dicit q̄ nō crederet euāgelio: nisi crederet ecclie catholice. ꝓz igit p eū vt libros canonis sacri nō est credēdum nisi p̄mo credēdum est ecclie approbāti ⁊ auctorizāti libros istos ⁊ ptēta in eis. hoc ētiam ꝓz in canone. di. 9. c. ego solus. q̄nis aliq libri auctoritatē hēant ex auctoribus suis nō tñ adheremus eis firmiter nisi qr credit ecclie approbanti ⁊ testificāti veraces eē eoꝝ auctores. Un̄ dicit Aug. ibidē q̄ euāgeliū nazareoꝝ nō admittā. qr nō admittitur ab ecclia. Sicut igit si nulla fides infusa ēt in me crederē firmiter historijs librorꝝ canonis ppter auctē ecclie sicut fide acquisita credo alijs hīstorijs a quibusdā famosis viris scriptis ⁊ narratis. credo igit fide acquisita euāgelio. qr ecclia tz scriptores veraces. qđ ego audiens acquiro mihi habitū credendi dictis illoꝝ. Preterea si vnus puer iudeus nū quā baptizat⁹ nutriret inter nos ⁊ disciplinaret more nr̄o ipse habitu acquisito ex auditu crederet ⁊ adhereret oībus quibus ⁊ nos sicut etiā ego fide acquisita ex auditu parētū ⁊ aliorꝝ credo multa tpa trāsisse nōdum ētiam nō incepisse mecū. credo ētiam Romā eē quā nō vidi ex relatu fide dignoꝝ. Sic ⁊ reuelatis inscripta per fidē acquisitā ex auditu firmiter adhereo credendo ecclie approbāti vitatē auctoꝝ illoꝝ. Preterea hic est aliquis baptizat⁹ credēs oēs articulos postea errat circa vnū tñ. s. triuitatē psonarū ⁊ vnitatē eēntie. tñ sentit se firmiter adherere oībus alijs credibilibus. non enim oportet errātem circa vnū articulū errare circa oēs. qr hereses non sunt necessario ponere. ille igit sine fide infusa credit alijs articulis. qr fides infusa corrūpitur cū heresis generat. alias staret simul fides ⁊ heresis. igit fide acquisita credit alios articulos que scilz fuit cū infusa p̄cedēte sit aliqua talis. fuit nō enim in illo instāti in quo corrūpit fides infusa per heresiz generat p̄mo fides acquisita. Nā ille error nō disponit ad fidē p tunc. immo ē indispositio vt p tūc nō generet. igit p̄fuit añ illū errorem. ⁊ sic certū est eē in nobis fides acquisita. Preterea ad Ro. 10. quomodo credēt quē nō audierūt. quomodo audient sine p̄dicante. quō p̄dicabunt nisi mittātur. igit ꝑm Aplm fides est ex auditu. auditus aūtē est ex p̄dicāte. p̄dicare aūt nullus pōt nisi mittat igr̄ ō p̄

ad vltimū nō pōt hō credere nisi audiat aliquem p̄dicatē sibi credibilia. hoc argumentum non valet: nisi loquerē de fide acqsita. qz hec fides generat in homine ex hoc q̄ audit verba p̄dicātis adhibēdo fidem dictis suis. qz nō oportet quēlibet talē eē bonum moraliter per charitatē infusam. sed potest esse in peccato mortali ⁊ audiēdo p̄dicātem ⁊ vidēdo mirabilia fieri credit ei. ⁊ hoc qz dictat sibi naturaliter ratio q̄ deus non assistit falsitati alicuius: operādo mirabilia ad falsa alicuius p̄dicata vel dicta. igitur fides illa p̄cedit charitatē. ⁊ per ꝓsequens ē acqsita. qz infusa non infunditur nisi cum charitate.

Ex istis sequitur corrolarium q̄ ꝓpter credulitatem articulorꝫ reuelatorꝫ: vt homo firmiter credat omnibus articulis reuelatis ⁊ determinet ad alteram partem sine oppositi formidine nō opꝫ ponere fidem infusam. nec necessitas eius pōt ex hoc ꝓcludi: qz fides acqsita est super opi. que adheret vni ptiꝓtradictionis cū formidine alterius lz sit infra scientiam que est ex euidētia obiecti scibilis. quare enim non dico mūdū incepisse mecum. non qz scio ipsum p̄cessisse me. quia p̄teritorum non est scientia: scōm Augusti. nec opinor mundum p̄cessisse me sed adhereo firmiter huic mundū p̄cessisse per fidem acqsitā ex auditu aliorꝫ quorꝫ veracitati credo firmiter. nec dubito mūdum p̄cessisse me ⁊ eē partes mūdi quas non vidi. qz non dubito de veracitate narrātium mihi talia ⁊ asserentiū vera esse. Jō sicut nec hesito de veracitate eorꝫ que est quasi p̄ncipium. sic nec de dicto eorꝫ que est q̄si ꝓclusio sequens eodem mō. qz homo nō dubitat de veracitate dei. qz hoc cuilibet naturaliter inferē. s. deum esse veracem. nec dubitat de approbatione eccl'ie que approbat dicta ⁊ scripta virorꝫ p̄cedētū. ideo non dubitat de his que in scriptura reuelant. sed fide acqsita ex auditu firmiter eis adheret. hoc igit tenēdum est tanꝙ certū q̄ reuelatorꝫ in scriptura ē in nobis fides acqsita. qz eis firmiter adheremus. Secūdo de fide infusa quomodo sit ponenda in nobis. potest dici q̄ fides infusa similis est in aliquo fidei acqsite. imo in multis. Nam sicut fides acqsita assentit vel credit dicto alicuius. qz credit veracitati asserentis illud esse verum. sic fides infusa assentit alicui reuelato. qz credit deo vel veracitati asserētis illud. ⁊ quia qđ deus asserit supernāliter reuelat. ideo fides assentiēs tali reuelato. qz assentit veracitati reuelātis est habit⁹ supernālis. reuelat aūt credibilia quādo infūdit habitū. hoc modo dicendo fides nō hz certitudinem ex obiecto. sed ex veracitate testis. s. dei. ⁊ hoc modo facile est videre quomodo fides est cum enigmate ⁊ obscuritate. qz habens fidem nō credit articulum esse verū ex euidētia obiecti. sed ꝓpter hoc q̄ assentit veritati infundētis habitum. ⁊ in hoc reuelantis credibilia. Similiter hoc modo teneri potest q̄ sit vna fides oīum credibilium qz non respicit credibilia sub ꝓprijs rationibus illorꝫ. sed vt reuelata sunt a deo ⁊ credit oia reuelata ab ipso tanꝙ vera eē eodem habitu quo credit reuelātem esse veracem. Si enim hēo habitū quo credo te eē veracem p eundem habitū credo bis que asseris esse vera quātūcūqz illa sint diuersarū rōnum. qz illis nō assentio nisi p accūs. per hoc. s. q̄ assentio vacitati tue. ⁊ ita assentio illis vt sunt a te asserta. Jtā hic. nā credibilibus reuelatis a deo assentio. qz assentio vacitati dei. ⁊ sic fides respicit oīa credibilia vt reuelata a deo. nō autē sub ꝓprijs rationibus. ⁊ ideo vna fides posset eē de oībus credibilibus quānis geometricalia ⁊ physica ⁊ quātūcūqz diuersa ⁊ alterius rationis introducerentur hic tanꝙ credibilia. in omnibus enim esset vna ratio credendi illa esse vera, qz reuelata sunt a deo.

Contra. si fides infusa respicit ꝑmam veritatem vt reuelātem articulos ⁊ cāntem assensum de credibilibus. ⁊ non sit aliud de quo est fides vt de obo sequitur q̄ nunquā aligs fidelis assentiet huic: deus ē trinus ⁊ vnus. qz ꝑm te non assentio illi nisi qz est reuelatum a ꝑma vitate. Quero igit a te quomodo assentio huic. scilicet hoc esse reuelatum a deo. si dicas qz reuelatum est a deo deum esse trinum ⁊ vnum esse reuelatum a deo. adhuc queram: quomodo assentio huic secundo. ⁊ sic in infinitum. ⁊ per cōsequens nunqꝫ aliqd firmiter credā de articulis fidei. sicut si scia ꝓclusionis resolueret in ꝓncipia ⁊ illa ꝓncipia in alia. ⁊ sic in infinitū nunqꝫ sciret aliquid sicut nec aliquid esse pōt qđ dependet essentialiter ex causis infinitis. Si dicas q̄ huic. s. deū esse trinū ⁊ vnū eē reuelatū a deo assentio ex fide acqsita. Contra. igit tūc fides infusa dependeret in esse ⁊ in faciēdo adherere alicui articulo a fide acqsita sicut a ꝓncipio. qz non potes dicere q̄ per sciam eius adhereā. qz deum eē trinū ⁊ vnū esse reuelatum a deo nō est euidēs ex terminis plus qꝫ ista: deus est trinus ⁊ vnus. Preterea formalis rō obiecti habitus realis nō est ratō vt ens rōnis. sed esse reuelatū deū eē trinū ⁊ vnū nō dicit vltra deum trinum ⁊ vnum. nisi respectu rationis. qđ esse cognitū nō dicit nisi respectū rationis vltra rem que cognoscit. igitur si assentio deo trino qa reuelatū formalis rō obi cui assentio per habituz realem est ens rōnis. qđ est incōueniēs cum habit⁹ realis habeat obm formale reale sicut potētia realis obiectū formale reale. igit reuelari passiue cū sit res rōnis non pōt esse formalis rō tēdēdi in hoc deus ē trinus ⁊ vnus. Preterea in petro cui articuli sunt reuelati sufficit fides acquisita vt firmiter credat eis sicut in Paulo. igit in alijs posterioribus sufficit fides acquisita vt firmiter credāt talia credēda. ꝓsequentia ꝓbatur. qz ꝑm Augusti. super illud psal. Suscipiant modo. p. p. ⁊. c. iustitiam. inferiores illuminantur per superiores. ⁊ non magis illumināt qꝫ superiores illumināntes ipsos. ꝓbatio antecedentis. Ex puris nālibus includendo habitum acquisitū potest aliquis assentire omnibus assertis ⁊ reuelatis ab aliquo. qz ex puris nālibus assentire pōt illum esse verace, qui talia asserit ⁊ reuelat. sed ex puris naturalibus credit homo ⁊ assentit q̄ deus est verax magis qꝫ hoīes. ⁊ hoc scire ⁊ assentire potuit Paulus. igit fide acquisita ex puris nālibus potest assentire oībus reuelatis a deo. ⁊ per cōsequens quilibet alius. igit p̄ter fidem acquisitam nō requirit necessario ꝓpter assentire aliqua alia fides. Preterea q̄ sufficiat fides acquisita cū alijs nālibus ꝓbo. qꝫ enim aliqua scientia ꝓpter fidei difficultatē. vt Geometria vel alia nō possit sciri ab isto homine ꝓpria inuentione ⁊ in suo lumine naturali: tamen postqꝫ est inuenta ⁊ ordinate tradita potest homo iste ex puris naturalibus naturaliter acquirere ⁊ scire eam. igit eodem modo quānis nemo naturali lumine intellectus possit ꝓpria inquisitione venire ad notitiam huius. deus ē trinus ⁊ vn⁹. tn postqꝫ ē reuelatū alicui. pōt aliꝰ ⁊ ille cui reuelatū est ēt firmiter assentire illi ⁊ adqrere fide acquisita. Preterea fides infusa si ponit est certior qꝫ acquisita. alꝫ frustra poneret. sed q̄ sit minus certa ꝓbabo qz ꝓclusio est min⁹ certa qꝫ ꝓncipiū ergo tota certitudo ei⁹ ē a certitudine ꝓncipij. sz huic deū eē trinū ⁊ vnū assētio fide īfusa. si ponit qz ß reuelatū ē a deo. sz ß eē reuelatū credo. qz Joānes vel ali⁹ apls dixit ß sibi eē reuelatū sz si audissē eū asserētē ß sibi eē reuelatū credidissē sibi fide acquisita: credēdo. s. ipsum esse veracem ⁊ nihil falsum velle asserē. igit ⁊ mō credo fide acquisita ex auditu scripture vel lectione esse reuelatum apostolo deum esse tri-

num ⁊ vnū. igitur tota firmitas quā pónis hoc modo ī fide infusa est a fide acqsita. ergo nō videt ponē da fides infusa modo supra posito.

Aliter potest poni fides infusa in nobis. sic credibilia pñt accipi ⁊ cognosci a nobis nāliter in quolibz genere credibiliū in cōceptib⁹ generabilib⁹ entis et veri. ⁊ sic de alijs. possum⁹. n. hāc deus est trinus et vnus cognoscere in terminis suis generalr cognoscēdo deum sub conceptu generali. ⁊ similiter trinum ⁊ sic de alijs terminis. sed hāc deus est trinus ⁊ vn⁹ in personis ⁊ vnus in essentia nunquā cognoscimus euidenter nec est nobis euidēs ex terminis nisi termini eius apprehendātur a nobis in particulari sub ppriis rationibus. lz igitur isti termini apprehēdantur in vniuersali a nobis vt tñ sic apphensi non sunt termini ppositionis imediate simpliciter p̄me sed mediate. Ideo he ppositiones deus est trin⁹ ⁊ vnus filius dei est incarnatus ⁊ huiusmodi ppter omnez cognitionem quaz naturaliter possumus habere ex terminis illarū in vniuersali adhuc remanēt nobis neutre ita q̄ nō possumus naturaliter scire eas esse veras nec falsas. sed si possemus concipere terminos in particulari. p̄mo mouerent intellectum ad simplicē apprehensionē sui sub propr. js rationibus eoz. scōo ad cōpositionē terminoz in ppositione imediata vera. cum igitur de facto hic in via nō moueant intellectum nostrū. sic in particulari ⁊ sub propriis rationibus. per ꝯsequens nō habemus assensum eis tanquā ppositionibus imediatis ex euidentia terminorum. quem tamen assensum nati essent termini apprehēsi cāre in intellectu. sed habemus vnum assensum aliū imperfectū respectu illi⁹ ⁊ inclusum in illo sicut imperfectū in perfecto. ⁊ idō ille assensus impfectio⁹ pōt cāri in nobis per aliqd supplens causalitatē terminoz impfecte cognitoz̄ sicut ex frequentia actuū cognoscēdi terminos illos cognitione impfecta causaret in nobis habitus causans assensum ppositionibus cōpletis ex illis tminis sic impfecte cognitis. sed q: nihil mouet intellectum nostrū naturaliter ad causādū assensum intellectus istis credibilibus. ideo deus supplet vicē obiecti. vt sicut ex frequētia actuū cognitionis impfecte terminoz in articulis generat in nobis assēsus impfectus credibilibus si tñ termini mouerent imperfecte ad huius assensum cāndū. sic deus infūdit nobis habitū fidei inclinātem intellectū nr̄m in assē sum articuloz ita q̄ fides respiciat ip̄m deū: de quo formātur articuli qbus sicut obiectis secūdarijs assētimus per habitū. sed ille assensus non est ex euidentia terminoz q: oīa credibilia vel sūt necessaria simpliciter. sicut deū eē trinū ⁊ vnū. ⁊ oia alia que respiciūt deum intrinsece. vel sunt ꝯtingentia vt illa que respiciūt extrinseca cuiusmodi est incarnatio filij resurrectio mortuoz ⁊ huiusmodi que dependēt a volūtate diuina que ꝯtingenter ordinauit illa ab eterno: quāuis sint necessaria ex p̄sumptione diuine voluntatis. s. si ordinauit ea fieri. ⁊ tunc necessitas illoz est ꝯditionata. ⁊ talium credibiliū siue necessarioz simpliciter siue contingentium necessitas vel contingētia vel ipsamet credibilia non sunt nobis nota intuitiue. sicut nata eēnt videri. Ideo assensus quem causat in nobis fides infusa a deo non est ita perfectus sicut erit quando videbimus eum sicut est. s. deum. lz est imperfectus. Et iste modus ponēdi fidē infusam nō innititur alteri sicut precedēs modus. s. q̄ iō assētio huic. deus est trinus ⁊ vnus. q: p̄us assentio deo reuelanti hanc veritatē. ⁊ sic respicit deum vt causantē assensum. nō aūt vt obiectū habitus. sed fides respicit deum sicut p̄mum obm. de quo sicut de obo p̄mo continēte virtualiter h⁹i veritatis formamus huiusmodi veritates complexas. deus est trinus et vnus. nec p̄ius hoc credo hoc esse reuelatum deo. sed ille habitus immediate inclinat in articulos fidei. sicut si ex articulis cognitis immediate acgreretur eo modo quātum ad hoc quo scientia inclinat intellectum in cognoscibilia nec cognoscibilia sunt presentia in habitu ita q̄ representet ea. sed sunt presentia per species. ⁊ tamen si obiectum non eēt presens per species adhuc staret habitus sicut si species possent eē delete stante scientia adhuc scientia magis inclinaret in illa obiecta que fuerunt sibi aliquando p̄sentia in speciebus q̄z in alia. ⁊ similiter si essent presentia homo facilius intelligeret ⁊ ꝯcluderet ꝯclusiones ex eis q̄z ex alijs obiectis quoz̄ nunquā habuit habitus. sed hec credibilia lz non sint presentia p fidem infusam ita q̄ representet obiecta. sicut nec aliquis habitus facit sed aliunde. puta per auditū vl̄ lectionem. inclinat tamen fides infusa in credibilia p̄mo sicut in sua obiecta ita q̄ fides respiciat primaz veritatem vt de qua est sicut de obiecto p̄mo. ⁊ tunc dissimilis est fides ista ab acquisita. q: ratio tēdēdi in aliquod creditū fide acquisita est veritas testis asserentis illud esse verum h⁹ nō sic. sed de ipsis credibilibus. s. articulis respiciētibus p̄mam veritatem in qua sunt omnes veritates h⁹i sicut obiectū p̄muz non sicut illud a quo sunt causaliter h⁹i veritates reuelate ſm p̄mam viam quāuis articuli nō sint presentes vt obiecta nisi q: p̄us reuelati. tamen intellectus non tendit in eos q: p̄mo credit ea reuelata ideo nō respicit p formali obiecto in eis reuelari sed ipsos articulos in se. adhuc tamen est obscura. q: lz firmiter inclinet intellectū in talia vt obiecta. tamen non facit ea presentia ex euidentia rei nec aliquid aliud facit ea sic euidentia vel presentia. tñ habitus fidei inclinat in veritatem ſm q̄ inclinat firmiter intelle⁹ in talia obiecta.

Contra. quia sic dicendo sequitur q̄ fides sit potentia ⁊ non habitus. q: illud est potentia quo simpliciter possumus in actū. habitus est quo sic vel sic possumus. s. faciliter ⁊ expedite vel intēsius actū. sed fides scōm hāc viā est simplr quo possum⁹. q: nullo mō possum assentire huic deus est trinus ⁊ vnus nisi per fidem. igit fides est potētia ⁊ nō habit⁹. Preterea. tūc sequit q̄ actus fidei acqsite ⁊ infuse sint alteri⁹ rōis. q: hūt p̄ncipia alterius rōnis. nā act⁹ fidei acqsite dependet ab intellectu ⁊ veracitate asserētis aliqd credibile. sed actus fidei infuse ab intellectu ⁊ fide infusa. igitur ex quo p̄ncipia saltē partialia sunt alterius ratōis sequit q̄ actus sint alteri⁹ rōnis. Sz hoc forte ꝯcedit: q: nō est incōueniēs multis sicut de actib⁹ intelligendi respectu obiectoz formaliter distinctoz.

Sed ad argumētum ꝯcedēs pōt dici q̄ fides nō est potentia. q: potētia se tenet a parte anime. fides a parte obiecti vt partialis causa respectu actus. ideo nō est potētia aīe sed cāt assensū totū vt tenet vicem obi. Cōtra ⁊ ē ad p̄ncipale. Si tot⁹ assēsus sit ex habitu fidei. tūc habitis oīb⁹ q̄ ꝯcurrūt ad actū credēdi in eē p̄mo. sequit necio act⁹ credēdi. lz posito aliquo nūc baptizato cui occurrāt fātasmata tminoz illoz̄ simpliciū. s. mort̄ ⁊ resurrectiōis cū pōt tūc sit habituata habitu necio iclināte ⁊ obm sit pñs in fātasmate sequit necio act⁹. s. q̄ talis assētiret huic cōplexo mortui resurgāt. qō falsū ē. nunq̄z. n. oīb⁹ istis positis plus assētiret q̄z añ nisi p̄us edoceret de illo articulo q̄ eēt credēdus. igit vī q̄ sufficiat fides acqsita ex auditu nec aliqs erpit alia in tali assēsu. Preterea si fides infusa pbeat talē assensū p modū nāe inclinās potentiar in actū cū termini articuloz possint apprehēdi.

ante omnez actū volūtatis. sequit̄ q̄ act⁹ credēdi eēt indepēdēs a volūtate ⁊ ita nō meritoꝛi⁹ ⁊ q̄ ieſſet oī nāliter ante oēm actū volūtatis. qđ negat aug. sup Jo. omel. 26. Cetera inqt pōt hō nolens credere aut non niſi volēs sequit̄ ēt q̄ ſine fide acqſita qꝛ habit⁹ perfectus nō eget alio p qđ nō pñtatur eius obiectum.

Præterea ſi fides infuſa ponit̄ p̄bere talē aſſenſū: cum in ipſa nō ſint credibilia pñtia opꝛ ponere aliaꝛ fidem vel habitū in quo illa credibilia ꝓtineātur vt neutra. ⁊ pñtia intellectui ⁊ aliā fidē per quā ficret aſſensus in talia credibilia cū termini eoꝝ ⁊ cōplexio ſit neutra. ⁊ ſic glibet perfecte credēs vt theologus haberet i ſe duos habitus intellectuales. vt p vnuꝫ credibilia cēnt ſibi pñtia vt neutra ⁊ p alīū aſſētiret.

Ad queſtionem tamen dico q̄ opoꝛtet ponere fidē infuſam ꝓpter auctoꝛitatē ſcripture ⁊ ſcōꝝ. ſed nō pōt demōſtrari fidē infuſam ineſſe alicui niſi p̄ſuppoſita fide q̄ velit credere ſcripture ⁊ ſanctis. ſed infideli numq̄ oñderet̄. ſed ſicut credo deuꝫ eē trinū ⁊ vnū. ita credo me habere fidē infuſaꝫ qua hoc credo. ⁊ hoc a deo vt pficiat aīam in actu p̄imo qꝛ dei eſt pfecte pficere quādo perficit. Uñ ſicut quādo ſanat aliquē p̄m corpus pfecte ſanat p ſtatu i quo ē ita ēt p̄m aīam. ⁊ qꝛ in aīa eſt imago dei p̄m treſ potētias que deformate erāt per pctm̄. iō xp̄s reformādo ſicut perficit volūtatē p charitatē. ſic intellectum per fidē q̄ꝫ volūtas poſſit diligere deū clare viſū ex parte obi. eodē mō ſine charitate ⁊ cū charitate iō nō ſolū ꝓpter actū p̄mū dat charitatē ſed ꝓpter ſcōꝝ vt ſit perfectioꝛ ⁊ intēſioꝛ act⁹ diligēdi ex potentia ⁊ charitate q̄ꝫ ex potētia tm̄. ſicut pꝫ li. p̄mo di. 17. ⁊ ſimiliter de fide ſuo mō. qꝛ ſicut charitas facit ſcōm actū pfectioꝛē ſic fides. ſed charitas vltra hoc facit acceptū actū ſuum ⁊ actū cuiuſlibet alteri⁹ potentie.

Uñ ſicut dictū fuit ibi ſi fieret vna volūtas pfectiſſima ⁊ nō hēret charitatē. tāto plus deficeret a ꝓpria pfectione in actu ſcō quē poſſet habere p̄m ꝓpoꝛtionē geometricā ꝓpter carentiā charitatis ꝓpoꝛtionate potētie quātū excederet aliā volūtatē inferioꝛē in pfectione p̄ma. perficit igit̄ has potētias per habit⁹ ſupernāles quodā in eē ſupernāli ſicut nate ſunt etiā pfici nāliter habitib⁹ nālibus. nec pono habitū fidei infuſe ſolū ꝓpter gradū in actu. ſed ēt ꝓpter aſſēſum qꝛ aſſenſus nō eſt totaliṫ a volūtate. Alig. n. ſunt qui vellent magis aſſentire ⁊ tñ min⁹ aſſentiūt. Et ideo petebāt apl̄i. Dñe adauge nobis fidē. ⁊ in quadā collecta petit̄ augmētū eius. Omp̄s. ſ. de⁹ da nobis fidei ⁊ ſpei ⁊ charitatis augmentū. Iſtud nō oporteret petere ſi totus aſſenſus eēt a volūtate. nec fides excludit oēm dubitationē. ſed dubitationē vincētez ⁊ trahētē in oppoſitū credibilis. Nō aūt requirat̄ fides infuſa nō ſolū ꝓpter intēſionē act⁹ ſed ēt ꝓpter aſſenſū ⁊ certitudinē pꝫ qꝛ hoc nō pōt eſſe a fide acqſita ſ. firmus aſſenſus. qꝛ fide acqſita nullus credit alicui niſi quē ſcit poſſe falli ⁊ fallere lꝫ credat ip̄m nō velle fallere. Sed nemo pōt pfecte aſſentire dict̄ ei⁹ quē nouit poſſe falli ⁊ fallere in his que dicit cuiuſmodi eſt glibet hō cui ⁊ nō alij aſſentit̄ per fidē acqſitam ꝓpter veracitatē illius. ex quo igit̄ ita eſt opꝫ ponere fidē infuſam ꝓpter firmū aſſenſum vt reſpiciat deuꝫ p obo p̄mo de quo ſicut de obiecto formant̄ alie veritates que ꝓtinent̄ in articulis mediatius vel imediatius p̄m q̄ ipſum ſic vel ſic reſpiciunt. Contra hoc vltimum ſic. aut intelligis q̄ per fidem infuſaꝫ aſſentit quis firmiter ita q̄ nō poſſit non aſſētire vel dubitare de eo cui aſſentit. aut q̄ aſſentit infallibiliter. ideſt indeceptabiliter ita q̄ non decipit̄ in ſuo aſſenſu. Si p̄mo modo, ſic etiam eſt de fide acquiſita. quia ſtante fide acquiſita ⁊ dum homo aſſentit p̄eā

alicui obiecto non poteſt dubitare vel nō aſſentire. aliter de eodem obiecto ⁊ ſub eadē ratiōe eſſet fides ſiue adheſio ⁊ dubitatio. ⁊ ita oppoſita quod eſt falſū igit̄ ꝓpter firmam adheſionem non oporꝛtet ponere fidem infuſam. Si ſecūdo modo ideſt indeceptabiliter adheret ⁊ non fallit̄ adhereudo per fidē infuſaꝫ poteſt autem falli per adheſionem fidei acqſite.

Contra. decipi ⁊ non decipi nō eſt a parte habitus nec a parte aſſenſus quē facit. ſed a parte obi ſꝫ q̄ obiectum cui aſſentit vere vel falſe preſentat̄ habitui inclināti. ſed in ꝓpoſito vterq̄ habitus inclinat naturaliter. ⁊ per modum nāe p̄bet aſſenſum. ſꝫ erroꝛi aſſenſu eſt a parte obi ſic vel ſic occurrētis ſicut habitus p̄ncipioꝝ inclinat a parte ſui nāliter in verū. ⁊ ſi ſit deceptio hoc eſt ex obiectis falſo occurrentibus ⁊ pñtatis intellectui. ideo nō eſt certioꝛ quantū ad nō decipi fides infuſa q̄ꝫ acqſita. Dico tūc q̄ fides infuſa eſt ꝓpter actū p̄mum ⁊ ꝓpter pfectionē gradus actus ſecūdi quē gradū nō poſſet habere intellectus cum fide acqſita ſolū. ⁊ ſi ꝓpter aliquā certitudinem maioꝛē velitis dicere ſoluatis, argumentum factuꝫ q̄ non.

Sed quid dices de fide infuſa q̄ nō poſſit demōſtrari in eē cum Aug. iꝫ. de trini. c. i. dicat q̄ hō fidē ſuā tenet firmiſſimā ſcia ⁊ certiſſima eāq̄ in ſe videt clamatq̄ ſcia. qꝛ rerū abſentiū fides eſt p̄ſs. ⁊ rerū que foris ſūt intus eſt fides. ⁊ rerū que nō videnṫ videt fides. Rñdeo q̄ accipiēdo fidez ꝓut dicit habituꝫ generatū inclinātē ad aliquid nō euidēs ex ſe tanq̄ꝫ i verū. ⁊ hoc determinate vt aſſentit illi tanq̄ꝫ vero. ſic pōt aliquis ſcire ſe hēre fidē generaliṫ loquēdo de fide ſicut pōt ſcire ſe hēre ſcīam arguēdo habituꝫ eſſe in ſe ex ipſis actibus. ſed q̄ aliqs ſciat vel ſcire poſſit ſe hēre fidē certam determinate inclinātem in verum. ita q̄ ſciat fidē eē verā. ⁊ illud in qđ inclinat eē verū ita q̄ facit aſſentire vero. ⁊ non ſolū inclinat in aliquid tanq̄ꝫ verū p̄m p̄mū moduꝫ. ſic nullus ſcire poteſt in hac vita niſi reueletur ſibi. ꝓbatio huius. qꝛ non poſſum ſcire me aſſentire vero niſi p̄us ſciaꝫ eſſe verum illud cui aſſentio. ſcire autem aliquē articulum eſſe verū impoſſibile eſt pro ſtatu iſto de lege cōmuni. Ideo ſicut credo deum eē trinū ⁊ vnum ⁊ nō ſcio nec ſcire poſſum illud pro ſtatu iſto. ſic credo me habere fidē infuſam inclinātem vt illud ſicut in verum qđ eſt in ſe verum. Ad argumētum dico q̄ Augu⁹ loquit̄ de ſcīa nō qua fides ſcitur actu ſecundo ſed actu p̄mo qꝛ fides in anima ſicut ⁊ omnia que ſunt in anima. ⁊ ipſa aia ſunt preſentia in memoria. ita q̄ de illis ſi reſpectu eoꝝ poſſet exire in actuꝫ haberet certam ſcientiam. ſed pro ſtatu iſto non poteſt habere actum ſecūdum de fide ſecūdo modo dicto ſupra ꝓpter rationem tactaꝫ. ideo credo me habere fidem qua aſſentio vero in ſe ſicut credo verū eſſe illud cui aſſentio. ratio autem huius eſt. qꝛ anima intelligit cum fantaſmate ⁊ taliuꝫ nō ſunt fantaſmata in ſe.

Ad primum principale antecedens eſt falſum. lꝫ enim fides acquiſita ſufficiat ad aſſenſum ⁊ certitudinem actus put credere opponitur opinari. tamen non eſt ita perfecte certus: ſicut cum fide infuſa. nec eſſet actus ita intenſus. nec ſufficit in eſſe p̄imo. qꝛ fides acquiſita non perficit aniꝫam ita perfecte ſicut infuſa. oporꝛtet igitur ponere vtrāq̄ꝫ fidem. Ad ſecūdum dico q̄ aliquis poteſt aſſentire per falſigraphum ſilogiſmum oppoſito cōcluſionis demōſtrabilis p̄ apparētē ſyllogiſmū. ſed numq̄ꝫ firmiter. ⁊ tūc cā adheſionis ē cā appentie ſyllogiſmi ⁊ cā p̄ma deceptionis eſt defectus in foꝛma

non in materia. q: tūc nunq̄ staret ad aliq̄ō p̄ncipiū verū. sed ire᷑ in infinitū in p̄ncipijs. Sed cū dicit q̄ heretici assentiūt falsis sine rōne. dico q̄ nō ē vex q: nullus ē hereticus. pp:ie loquēdo excludēdo simpliciter infideles est qui nō reputet se xp̄ianū. ⁊ oīs talis errat male intelligēdo aliquā auct:itatē scriptu re. ⁊ ex illo falso intellectu cōcludit ꝯclusionē falsam cui ptinaciter adheret. sicut si aliqs male intelligendo illud Ap̄li. Qui infirmus ē olus māducet. ex hoc inferret anathema ee oēm infirmū aliud māducātē q̄ olus. nihil eēt ad intellectum ap̄li q: nō loquit̄ de infirmitate co:po:ali sed spūali in fide. Ad aliud cōcedo q̄ fides nō co:rūpit̄ in nobis effectiue: sz demerito:ie. ⁊ cū dicis igit̄ per maximū demeritum. Dico q̄ nō. sed per illud qō ex rōne sua opponitur fidei cuiusmodi ē infidelitas siue erro: circa credibilia. Ad aliud ꝯcedo q̄ fides infusa est pfectio: habit⁹ simplr quocūq̄ habitu acq̄sito eo q̄ rōne sue pfectionis nō pōt cāri nisi a deo in rōne cāe vt cāt obm. vel p aliū modū supplēdo vicē obi qō nō ē pfecte p:esens in rōne obi respectu fidei. Et cū dicit. igit̄ actus credēdi ē simplr perfectio: q̄z act⁹ intelligēdi elicit⁹ ab habitu nāli pfecto p̄mo:̄ p̄ncipio:̄. Dico q̄ est loqui de actibus istis in se. ⁊ sic act⁹ credendi ē pfectio: q: a pfectiori p̄ncipio elicit⁹ ⁊ in pfecti⁹ obz tēdit. et ē log de eis ꝑm q̄ plus vel min⁹ attingūt obm in qō tē dūt q̄stū ad intelligibilitatē obi. ⁊ si dico q̄ actus intelligēdi est pfectio: q: ei⁹ obm nō tm̄ excedit ipm̄ in intelligibilitate nō intellecta quātū de⁹ excedit actum credēdi in intelligibilitate nō intellecta per actuz fidei. Exēplum oculus agle videt solē. oculus me⁹ videt candelā. tūc simplr loquēdo visio agle est pfectio:. q: pfectiori ⁊ acutiori potētia ē elicita. sz loquēdo de actu ꝑm p̄portionē ad obm est ecōuerso. q: visio mea magis attingit ad totā visionē candele q̄z visio agle ad totā visionē solis in se. ⁊ ita ꝑm p̄portionem geometricā visio mea est perfectio:. ꝑm aūt arismetricam visio aquile.

Ista é distinctio uicesima

tertia hui⁹ tertij libi. In qua magr̄ posteq̄z egit ō xp̄i incarnatione ⁊ de eius passione in duob⁹ tractatibus p̄cedētib⁹ huius tertij libi. Agit hic q̄r de dōis mediātib⁹ q̄bus reperiant̄ cōpletiue ⁊ formalr reparati xp̄i passione effectiue ⁊ cāliter. Et tria circa hoc facit in p̄ti distinctione in qua agit de fide. Nā p̄mo ostēdit quid sit fides formaliter. Scēdo de q̄bus fit fides māliter. Tertio determinat quādā opinionem ibi. Si vo q̄rit̄. Tertiū incidētaliter. Primū vsq̄z ibi. Notādū vo est. Scēm vsq̄z ad finē distinctiōis. In spāli sūia magri stat in tribus p̄pōnibus q̄rū p̄ma est hec. fides est virt⁹ qua credunt̄ que ad salutē pertinent ⁊ nō vident̄. Hanc magr̄ ponēs q̄rit. An christus habuit fidē ⁊ spem sicut habuit charitatē ⁊ dicit q̄ sic. q: dato opposito videt sequi q̄ xp̄s nō habuisset plenitudinē gr̄arum. qō est ꝯ supradicta. Pro istius qōnis euidentia ponit magr̄ primo fidei diffinitionē dicēs. q̄ est virt⁹ qua credunt̄ que non vident̄ supple ad religionē xp̄ianā p̄tinentia. Cōsequēter declarat mēbra p̄dicte diffinitionis. Et primo illud q̄ fides est virtus. Uñ dicit q̄ fides tripliciter pōt accipi. Primo pro habitu charitate informato cuiusmodi est habit⁹ fidei in viris iustis ⁊ bonis. Scēdo nō p habitu nō informato charitate quō est habit⁹ fidei in malis ⁊ iniustis hoibus. Tertio vo p ipso credibili. s. p articulis fidei. Uñ dicit in symbolo. Hec est fides catholica ⁊c. Ex his intēdit inferre q̄ fides q̄ est credibile nō est virtus de qua loquit̄ in p:edcā diffinitione eo illa nō fit virtus mētis. sed magis cōstat in ipsis reb⁹ q̄ credunt̄ neq̄z fides informis ē virtus q: q̄ruis illa sit habit⁹ in mēte subiectis. tñ q: est mo:tua ideo nō est virt⁹ de qua nō loquit̄. Sed tñ fides fo:mata que est habit⁹ per dilectionē operans est virtus de qua intēdit. Eo q̄ illa habitat in nobis Postea declarat aliud mēb:um diffinitionis. s. qua credunt̄ q̄ nō vident̄ dicēs aliud est credere deum ⁊ aliud ē credere deo. ⁊ aliud ē credere in deū. Hoc credere deo est credere ea esse vera que deus dicit. credere deū est credere ipm̄ ee deū. Sz credere in deū est credēdo in eum p bona opa ire. vel deū credere in deū est ei per amo:ē inherere. Primus duob⁹ modis credūt mali ⁊ demones. sed tertio modo solū sci ⁊ boni hoīes. q: isto tertio mō credere est fidē fo:matā hēre. Sed duo p̄mi modi credēdi sūt fides informis que est malo:̄ hoīum ⁊ demonū. ⁊ tamen ē donū dei ⁊ q̄litas mētis. q: mali ēt quedā dona dei hūt. Istis p̄missis magr̄ remouet quasdā dubitationes. quarū p̄ma est. Signet aliqs q̄ bz fidē informez ⁊ incipiat habere charitatē dubitari pōt an fides que p:i⁹ fuit informis maneat in eo vt efficiat̄ virt⁹. an illa depulsa succedat alia que ē fides ⁊ virt⁹ formata. Et rñdēs dicit q̄ q̄uis vtrūq̄z possit dici tñ videtur dicēdū q̄ illa q̄ p:i⁹ fuit informis remaneat ⁊ per charitatis aduētū fo:mata fiat. Secūda dubitatio ē Nā ex quo fidē superius diffinit tripliciter dubitari posset an ēēt tñ vna fides tenēda vel plures. Et rñdet q̄ tñ vna fides ē bz aplz cōfitēda siue fides capiatur p illa credibili siue p habitu. Nam fides capta p:o ipso credibili vna est. Nā vnū ⁊ idē oēs credere p:ecipimur. Sūpta aūt p habitu quo credit̄ iterū vna ē in oībus credētibus nō numero sed spē. seu silitudine sicut pluriū hoīum idē volētiū dicit̄ vna ee voluntas. Secūda ꝓpō est hec. Qz fides sit māliter de his que nō apparēt. i. q̄ excedūt cognitionē nālē. tñ q̄ ipa sit in nobis possum⁹ videre per notitiā intellectualē Hāc magr̄ ponēs oīdit de quo ē fides materialiter. Et dicit fidē māliter ee de nō apparētib⁹. qō p:obat auctē. b. Aug. dicit q̄ bz videre nō possum⁹ que credim⁹. ipam tñ fidē q̄ credimus in nobis videm⁹ nō visionē co:pali vel imaginaria aut silitudinaria sed intellectualiter cognoscēdo ipaz ee eo:̄ que nō videtur. Postea ꝓfirmat intētū suū. s. q̄ fides sit de nō apparētib⁹ p auct:itatē apli diffiniētis fidē q̄ sit substātia rerū spandarū argumētū nō apparētiū. Quā diffinitionē declarās dicit q̄ fides ē suba rerū spandaruz q: res spande nō p̄cipiunt̄ in nobis p expiētiā in futuro. Nō aūt subsistūt sub fide. Et dicit argumētū non apparētiū. i. pbatio ⁊ certitudo ipso:̄. Pōt ēt dici fides suba rerū spandarū. eo q̄ fides sit imutabile omniū bono:̄ fūdamentū. Tertia ꝓpō est hec. Quānis inter fidē ⁊ spem sit aliq̄ ꝯuenietia inter eas tñ ē maio: dūia. Hāc magr̄ ponēs q̄rit. Utrū ista diffinitio fidei quā ponit apls ꝯueniat ēt spei. Et rñdēdo dicit q̄ sane intelligēdo vtriq̄z ipso:̄ ꝯuenire pōt. Nō tñ propter hoc fides ⁊ spes sūt vnū. q: bz ꝯueniāt quo ad illud. sunt tñ multa alia in q̄b⁹ differūt. Et ēt dicit q̄ potest ꝓbabilr dici q̄ ꝯueniat soli fidei ⁊ nō spei. eo q̄ sola fides sit fundamētū oīum virtutū ⁊ bono:̄ qō p:obat auct:itate be. Aug. quā postea declarās dicit q̄ q̄uis fides dicat̄ fundamētū oīum virtutū ⁊ bono:̄ opm̄ nō tñ charitatis. eo q̄ nō fides charitatis sed charitas fidei sit cā cū sit oīuz virtutū mr̄ ⁊ sūma. immo ē ipse spūs scūs vt in p:imo libro dicebat̄. Et si obijceret ꝯ illud dicēdo q̄ fides sit cā charitatis que ipam p̄cedit. cū nullus posset amare qō nō credit. Rñderi pōt q̄ fides informis q̄ vidz nō est virt⁹ charitatē p̄cedit. vel q̄ act⁹ fidei p̄cedit actū charitatis ⁊ si non tpe tñ cā vel nāliter. Nō ꝓfirmat auct:itate beati Augu. Et tantum in speciali de sententia hui⁹ distinctionis.

Quomodo intelligitur quod scriptum est cum factum fuerit credatis.

Di. 24 b Hic queritur sifi/des tantum de non visis est: quomodo veritas apostolis ait. Hunc dico vobis p⁹ us q̄ fiat vt cum factum fuerit creda tis. vbi innui videtur q̄ fides illis fuerit de factis ⁊ visis. Super quo Augu⁹ mouet que/stionem ⁊ absoluit ita inquiēs. Quid sibi vult vt cum factum fuerit credatis. Nec est laus fidei. si quod creditur non videtur. Vnde ⁊ tho mas cui dictum est quia vidisti me credidi/sti. non hoc credidit quod vidit. Cernebat enim ⁊ tangebat carnem viuentem quam viderat morientem. ⁊ credebat deum in carne ipsa latentem. Credebat ergo mente quod nō videbat. per hoc q̄ sensibus corporis appare bat. Si vo dicunt credi que videtur sicut dicit vnusquisq; oculis suis credidisse non ipsa est que in nobis edificatur fides sed ex rebus que videntur agitur in nobis vt ea credantur que nō videntur. Ex his aperte intelligitur q̄ propie fides apparentium est. Nec illa est fides qua in christo edificamur: qua dicimus vsitata locutione nos ea credere que videmus Alibi tamen dicit Augu. fidem esse de rebus presentibus quod erit in futuro. cum per speciem deum presentem contemplabimur. que tamen non proprie dicitur fides sed veritas Est inquit fides qua creduntur ea que non videntur. Sed tamen est etiam fides rerum q̄n non verbis sed rebus ipsis presentibus creditur. Quod erit cum per spēm manifestā se cōtemplandam sanctis prebebit dei sapientia. Sed non proprie hec dicitur fides. imo fidei merces ad quam credendo peruenitur: vt ex fide verborum transeat iustus in fidē rerum.

Si petrus habuisset fidē passionis quādo vidit hoiem illum pati.

Si vero queritur vtruz petrus fidem passionis habuerit cū hoiez xp̄m oculis pati cernebat. Dicamus eum fidē passionis habuisse nō in eo q̄ credebat hoiez pati quia hoc videbat. sed in eo q̄ credebat deū esse qui patiebatur. Non enim virtus fidei erat q̄ credebatur homo pati ⁊ mori quod iudeus cernens credebat. sed q̄ credebatur de⁹ esse qui patiebatur. Vnde Augu. super illum psalmi locum. Respōdit ei in via virtutis sue. Laus fidei est non quia credit hominem illum mortuum quod ⁊ paganus credit. sed q̄ credit eum glorificatum ⁊ verum deum. Credit ergo fides deum mortuum ⁊ hominē glorificatum. non ergo fuit Petro fides credere hominem illum mori quod oculis cernebat.

Aug. super Jo.

Aug⁹.

Sed credere deuz esse qui moriebat. Nec nobis etiam fides in hoc mereretur q̄ credimus hominem illum mortuum quod ⁊ iudei credit. sed quia credimus hominez deū mortuū

Si aliqua sciuntur que creduntur.

Post hec queri solet cū fides sit de non apparētibus ⁊ nō visis. vtz etiam sit de incognitis tantum. Si enim de incognitis tantum est. De his videtur esse tantum que ignorantur. Sed sciendum est q̄ cuz visio alia est interior alia exterior non ē fides de subiectis exteriori visioni. Et tamen de his que visu interiori vtcunq; capiuntur. Et quedam sic capiuntur vt intelligantur ⁊ si nō vt in futuro. quedam autem non. quia cum fides sit ex auditu non modo exteriori sed interiori nō potest esse de eo q̄ō oī no ignoratur. q̄ ipsa ad sensū corpis ñ ptinet. vt ait Augu. dicens. Quāuis ex auditu fides in nobis sit: non tamen ad eum sensum corporis pertinet qui dicitur auditus quia non est sonus. nec ad vllum sensum corporis. quoniam cordis est ista non corporis. Quedam ergo fide creduntur que intelliguntur naturali ratione. Quedam vo que non intelliguntur. Unde propheta. Nisi credideris non intelliges. Quod Augu. aperte distinguit. Alia sunt inquit que nisi intelligamus non credimus. alia que nisi credamus non intelligemus. Nemo tamen potest credere in deuz nisi aliquid intelligat cum fides sit ex auditu predicatiōis Idem in libro de trinitate. Certa fides vtcū q; inchoat cognitionem. Cognitio vo certa non perficitur nisi post hanc vitam. Ambro. quoq; ait. Ubi fides non statiz cognitio. vbi cognitio est fides precedit. Ex his apparet aliqua credi que non intelliguntur vel sciuntur nisi prius credantur. Quedam vero intelligi aliquando etiam antequā credātur. Nec tamen sic intelliguntur modo: ut in futuro scientur. ⁊ nūc ēt p fidē q̄ mūdātur corda amplius itelligūtur. q̄ nisi p fidē diligat de⁹ non mūdatur cor ad sciēdū eū. Ait Aug. Quid est deuz scire nisi eū mente ꝑspicē firmeq; ꝓcipere. Sz ⁊ ꝑus q̄ valeamus ꝑspicere ⁊ ꝓcipe deū sic ꝓcipitur a mūdis cordibus nisi p fidez diligatur ñ poterit cor mūdari quo ad eū videndū sit aptū. Ecce hic apte hēs q̄ ñ pōt sciri deus nisi ꝑus diligendo credatur. Supra āt dictū est q̄ nemo pt credere i deuz nisi aliqd itelligatur. Ex ñ colligitur ñ posse sciri ⁊ itelligi credenda q̄dā nisi ꝑus credātur. ⁊ q̄dā ñ credi nisi ꝑus intelligātur. ⁊ ipsa per fidez amplius intelligi. Nec ea q̄ ꝑus credūtur q̄ intelligātur penitus ignorātur cū fides sit ex auditu. Ignorātur tñ ex ꝑte quia non sciuntur. Creditur ergo q̄ō ignoratur sed non penitus sicut etiam amatur quod ignoratur. Unde augus. Sciri

Qō fidēs nullo capit scīm

Aug. in iz. li. de tri.

Aug. super ꝓcto narū ō cimuz.

Ambr.

Aug. in vij. li. de tri.

Qō credunt ēt annuit q̄ ignorātur.

Aug⁹.

aliquid ⁊ nō diligi pōt. Diligi ẏo qō nescit
q̄ro vtrū possit. Si nō pōt nemo diligit deū
añ q̄ sciat. Ubi aūt fūt illa tria. fides. spes: cha
ritas nisi in aīo credente qō nōdū scit. ⁊ spante
⁊ amāte qō creditur. Amat ergo qō ignorat
sed tū creditur.

Arca ista. 24. di. In qua magist agit de fide q̄stum ad ei⁹ ob
iectū ⁊ nām querit vnū. Utrū. s. de cre-
dibilib⁹ reuelatis possit aliquis habere
sil' sciaz ⁊ fidē loquēdo de scia vt accipit
p oi notitia certa accepta ex euidētia rei
q̄ sic Jo. 20. Quia vidisti me thoma credidisti. Tho
mas sil' hūit de xp̄o certā notitiā intuitiuā ⁊ tū fidem
q̄ sil' ⁊c. Preterea petrus ⁊ Joānes viderūt xp̄um
crucifigi. sed vnus articulus est de xp̄o hoie crucifi-
xo. igit sil' habuerūt notitiā intuitiuā. qz ille hō cruci-
fixus est ⁊ fidē. qz nō est dicēdū eos fuisse extra fidem
vel cognitionē fidei. qz hoc viderūt. igit stāt siml' de
eodē scia ⁊ fides. Preterea ad eādē ꝯclonē ꝑban
dā pōt aliquis hēre demōstrationē ⁊ sylogismū dya
leticū. qz diuersa pñt eē media ad eādē ꝯclonē ꝑban
dā ⁊ sil'. igit de eodē pōt eē scia ⁊ opinio qz qñ cā ali-
quox sunt cōpossibiles in eodē. vr̄ēt q ipsi effectus
sint cōpossibiles. igit scia ⁊ fides pñt eē simul de eo-
dē. qz minus repugnāt q̄z scia ⁊ op. Preterea. i. ad
Cor. 13. distinguit apls dona collata mēbris xp̄i. et
distinguit sciam ꝫ fidē dicēs. alij dat scia. alij fides.
sed scīa vt ibi distinguit ꝫ fidē est theologia ⁊ sciētia
scripture sacre. igit hūs theologiā hz sciam vt distin
guit ꝫ fidē. sed h⁹ scia nō destruit fidē sed nutrit. ro-
borat ⁊ defēdit. Unde Aug. 14. de tri. c. j. allegās vbū
Apli supra dictū ⁊ loquēs de theologia dicit. Huic
scie tribuo illud quo fides saluberrima gignit nutri
tur defendit ⁊ roborat. igit scia theologie vt distin
guit ꝫ fidē simul stat cū fide. ⁊ ē de eisdē de quibus fi
des. igit de credibilib⁹ reuelatis simul stāt scientia
⁊ fides. Preterea sicut se hz lumē nāle ad obz sibi
ꝓportionatū cognoscibile in illo lumine sic lumē su-
pernāle ad obm sibi ꝓportionatū cognoscibile in illo
lumine. sed inte⁹ nr̄ in lumine nāli pōt hēre scien-
tiā de cognoscibilib⁹ ꝓportionatis illi lumini. igit ⁊
inte⁹ in lumine supnāli cuiusmodi est lumē fidei pōt
hēre sciam de cognoscibilib⁹ in illo lumine certuz ē
q de credibilib⁹ ē fides. igit sil' pōt hr̄e fidē ⁊ scia ꝫ
credibilib⁹ aliter lumē nāle eēt virtuosius q̄z lumē
supnāle. Preterea nullus ē cui nō sit magis notū
q de⁹ nō pōt falli nec fallere q̄z q hō in lumine natu
rali nō possit decipi in iudicādo de aliquo cognosci-
bili. sed aliquis in solo lumine nāli pōt hēre iudiciū
certū. qō sufficit ad sciam de aliqua ꝯclusiōe geome
trica. igit pōt aliquis hr̄e iudiciū certū in lumie supr
nāli de aliquib⁹ credibilib⁹. qō qdez iudiciū sufficit
ad sciam. cū certi⁹ sit deū nō posse falli nec fallere: q
ꝯfert lumē supnāle q̄z lt de lumine nāli. Sed ꝯstat:
q de credibilib⁹ hz qs fidē. igit simul de eodē pōt es
se fides ⁊ scia. Preterea pma pncipia sūt imme-
diata ⁊ necessaria ⁊ nota ex euidētia tminox applē
soz. sz in credibilib⁹ sūt aliq̄ pncipia simplr pma ⁊ i
mediata. aut nihil eēt creditū. si enī in credibilib⁹ p
cederet in infinitū nō eēt dare aliqō pmū credibile.
⁊ in cēntialit ordinatis vbi nō ē dare pmū nec aliqō
posteri⁹. ar. metha. igit ē aliqō pmū credibile vl' aliq̄
⁊ p ꝯns nēcia. aut nullū posterior eēt necessariuz. cū
igit pma sint nota ex euidētia tminox apprehēsox ⁊
ex pncipijs sic notis possit hēri sciētia ⁊ deducēdo ex
illis ꝯclusiōes. igit ex credibilib⁹ pōt haberi scia ⁊ fi-
des ꝯstat. Sz dices q aliq̄ credibilia sūt simplr p
ma. sic deū eē trinū ⁊ vnū, sed tū h nō ē cognitū ex eui

dētia tminox applēsox. qz nō possum⁹ tales tmios
applēdē. Cōtra. nisi tmini applēderent nunquā
formarem⁹ hāc cōplexionē. de⁹ ē trin⁹ ⁊ vn⁹. ⁊ p ꝯns
de cōplexo nō hērem⁹ fidē. qō falsū ē. igit stat rō.

Cōtra. 2. ad Cor. 5. Per fidē. n. ambulam⁹ nō per
spēm. glo. mō p fidē tñ illuminamur. si tñ p fidem
igit nō hēm⁹ nec hr̄e possum⁹ in via sil' sciētiā ⁊ fidez
de credibilib⁹ reuelatis. Preterea omnis cognitō
vel ꝯclo q̄ pōt deduci ex credibilib⁹ reuelatis ē obscu
ra ⁊ enigmatica de cōi lege. igit talis cognitio ō ta-
li ꝯclone nō attingit ad illā cognitionē pfectā q̄ ē ō re
ex euidētia reicuiusmodi ē cognitio sciētialis. igitur
cognitio illa ⁊ scientia nō stant simul.

Questio ista includit duos articulos. vnū
an de credibilib⁹ reuelatis possit
ē sciētia. ⁊ dico reuelata ad dr̄iam illox credibiliuz
qb⁹ credo ex testimonio alicui⁹ nō reuelātis aliqō su
pernāle. sicut credo Romā eē. ⁊ h⁹i. Scōz an de
illis possit eē sil' sciētia ⁊ fides. Loquēdo de credibi-
lib⁹ in se: vtrū de eis sit sciētia vel eē possit nō dispu
to. Sed de eis in comparatione ad finem. vtrum
scilicet sil' cum fide possit de eis eē scia. Sic intelligē-
do q̄si dicit ad eam. q ⁊ si cum fide possit scientia es-
se de credibilibus non tñ subalternās sed subalterna
ta tñ. ⁊ pmo narro aliq̄ postea formabo rōnē. Sciē-
tia subalternās hz pncipia imediata. ⁊ pma que non
hūt resolui nisi in terminos simplices notos ex eui-
dētia rei in se, ⁊ ideo pncipia sunt nota ꝓpter quid ex
terminis per se notis ex euidētia rei. Scia autez
subalternata nō hz pn⁹ imediata ⁊ p⁹ resolubilia ime⁹
i tmios simplices notos ex euidētia rei, ⁊ iō nō sr̄ nota ꝓ
pter qd in scientia illa. sed in subalternāte in q̄ sūt cō
clusiones demōstrate. ⁊ iō scīa subalternata accipit
pncipia sua a scia subalternāte. ⁊ supponit ea esse va
⁊ sunt nota sibi nō ꝓpter qd. Scia pmo modo nō stat
cū fide q̄lem hūt bti de credibilibus que nos credi-
mus: ⁊ iō nō hūt fidē sz visionē ⁊ cognoscunt ꝓpr̄ qd
sed scia subalternata scīe btox bn pōt eē cum fide.

Ad hoc arguit sic. ⁊ rōnes sunt aliquātulū tedioſe
in forma. Scia subalternata fm q alternata ⁊ sub p
pria rōne qua subalternata est scia. sed quātū subalit
nata supponit pncipia sua ⁊ accipit ea a scīa subalter
nāte. ⁊ ideo nō hz pncipia nota sibi ex euidētia rei. et
ꝓpter qd. igit pōt stare vera rō scie subalternate q̄z-
uis supponat sua pncipia. igit theologia pōt eē ⁊ est
vera scia q̄uis ipsa credibilia que sunt pncipia eius
sint suppositā ⁊ nō nota ex euidētia rei. ⁊ ꝓpter qd in
ipsa. igit stat theologia vt scia subalternata sub ppria
rōne talis scīe cū fide de eisdē. Preterea pspectia
inquātum pspectiua ⁊ sub ppria rōne sua est scientia
igit pspectiuus inquātū pspectiuus reduplicādo illō
quo formaliter denoiat est sciens denoiatiue a sciē-
tia pspectiua, sed aliquis pōt eē perspectiuus circun
scripta geometria. erquo enim sunt habitus distincti
nō sunt necessario connexi in eodē igitur aliquis pōt
habere pspectiuā non hūdo geometriā. ⁊ tñ pncipia
pspectiue nō sunt nota in ipsa ꝓpter quid. sed in geo
metria a qua illa accipit ⁊ supponit ex illis tñ suppo-
sitis ⁊ creditis deducit ꝯclones ⁊ generat in eo scia
ꝯclonum. igit eodē mō pōt aliquis habere theologi
am q̄uis supponat pncipia sua ⁊ accipiat ea a scien-
tia btox. ⁊ nō sint nota in ea ex euidētia terminox ꝓ
pter quid. sed credita ⁊ suppositā tñ ⁊ nota. qz nō ꝓ-
pter quid pñt tñ ex eis deduci ꝯclones ex quibus ha
bet scia subalternata que nunq̄ ē nisi in viatore. igi
tur simul stāt fides ⁊ scia de eisdē. Preterea pbus
6. ethi. c. 10, dicit sic. Cū enim aliqualiter cognita et
credita sunt ipsa pncipia ⁊c. sufficit igit fm phm ha-
bere aliquā cognitionē de pncipijs ad hoc q aliquis
sciat ⁊ sciaz acquirat deducēdo conclusiones ex ipis.

Et cõmenta. vult q ad sciam hñdã sufficit inductio que est singularib⁹ ad vniuersale ⁊ ꝓgnitꝫ sic ꝓncipijs vniuersalib⁹ ex inductiõe ex necessitate segẽ scia. ⁊ dicit q hec scia sic habita est alterius modi a scientia que habet̃ per syllogismũ ⁊ demõstrationez sufficit. n. ad scientiã habendã q ꝓncipia sint aliqualiter nota vt. s. sint credita ⁊ suppositа ⁊ accepta a superiori scia in qua sunt nota ꝓpter quid. igit̃ theologia est scia. ⁊ in viatore est simul cũ fide de credibilibus reuelatis.

Contra illam opinionez ⁊ primo ꝓ opinãtẽ. nã in 2ª 2ᵉ. q. i. ar. 5. vbi querit hoc ex intentione: dicit q fides ⁊ scia nõ stant sil̃. ſz theologia si in ꝗstũ subalternata scie beatoꝝ sit vera scia ⁊ vt ſbalternata nõ sit nisi in viatore. tũc scia sub ꝓpria rõne scie subalternate stat cũ fide in viatore ⁊ de eisdem s. creditis nec põt soluere cõtradictionez istaz nisi in 2ª 2ᵉ velit dicere q loquit̃ de scientia subalternante nõ subalternata. Preterea cõtra op. in se. Scia non dependet essentialiter ab aliquo sicut causatũ a causa nõ. n. loquor dependẽtiã acñtis ad subiectuz. nisi ab eo qõ ẽ causa illius essentialiter. sed notitia beati quã habet de deo trino ⁊ vno euidẽter viso ex euidentia terminoꝝ. nõ est essentialiter cã nostre theologie. qz scientia nõ dependet essẽtialiter nisi ex potẽtia ⁊ obo in se vel in specie sua. sed scientia illa beati nõ est obiectũ scientie mee. ita vt cognita notitia eius. cognoscã deũ trinũ ⁊ vnũ nec est potentia anime nec visio obi: nec aliqd mei qõ possit eẽ causa scientie mee in aliquo genere cãe efficientis maxime sicut mõ loquimur. igit̃ habitus in me i nullo depẽdet sicut a cã essẽtialiter: a visione beatoꝝ nec sequitur: q si scientia beatoꝝ sit de creditis a nobis q̃ nobis sit scientia cõfide. immo esset sil̃e si dicerẽ in me esse geometriã qz in Joanne. qz ego credo Joanni hñe sciaz geometrie. Preterea ois sciẽs sciaz subalternatã q̃ ẽ de itelligibilib⁹ põt scire ⁊ ſbalñatẽ. qz principia subalñat̃ sũt prioza. ⁊ in talibus illa que sunt p̃oza simpliciter sunt prioza nobis licet in sensibilibus nõ sint eadẽ prioza simplicit̃ ⁊ prioza nobis. qz sensibilia posteriora sunt nobis magis nota. sed hec scientia si est scientia est de intelligibilib⁹ vt distinguit̃ cõtra sensibilia. qz de sensibilib⁹ nõ est scientia nec demõstratio. ex. 7. metha. Si ĝ hec scientia põt simul stare cõ fide: sequit̃ q aliquis põt scire sciẽtiã subalternantẽ cõfide. ⁊ ita põt esse cõprehensor ratiõe scientie. ⁊ viator simul ratiõe fidei sil̃ stantis.

Alia est opi. Ban. quolibz. 8. q. 9. ſz tñ hic plura quã ibi ꝗstum ad aliquid. s. de lumine in quo est scientia dicit. n. q est triplex lumẽ. vnũ sufficiens ad apertã visionẽ habendã de his que nunc credimus ſcz lumẽ glorie in quo credita a nobis clare videnť cognitione intuitiua ⁊ ꝓpter quid. Aliud est lumẽ quod requirit̃ ad credendũ articulus fidei ⁊ aliud est lumẽ mediũ clarius lumine fidei: ⁊ infra lumez glorie. quod ẽ ad hoc q credibilia de quibus habemus fidẽ intelligañt ⁊ de ipsis habeañt sciẽtia ⁊ licet cognitiões extreme i ꝓprijs luminibus sciłz cognitio fidei: ⁊ aperta visio in lumine glorie nõ stẽt simul tñ cognitio media que est scientia in lumine medio stat cũ cognitione fidei. qz extremũ ⁊ mediũ minus repugnant ꝗz extrema inter se. Exempluz si de aliqua eclipsi iã stante dicat aliquis nõ videnti lunã q iã luna eclipsať. ille si p̃sumat de veritate dicentis credit q nec vidit p̃oculis nec intelligit. qz p cursum motuũ celestiũ nõ scit q in tali istanti de necessitate debeat luna eclipsari. ille vero qui hoc novit illo mõ itelligit lunã eclipsari sciẽdo eẽ aliꝗz eclipsim in singulari vago. ⁊ ita in vniuersali nõ autez in singulari signato nisi videat illã p̃oculis eã particulariter apprehendẽdo. ille vero qui videt eã certissimuz intellectũ habet de hac eclipsi vt est particularit̃ signatata. de qua in particulari signato astrologus nõ vidẽs eã nõ habet nisi fidẽ siue opinionem quanꝗz de ipsa in particulari vago ⁊ in vniuersali scientiã habeat ⁊ talis scientia ⁊ fides siue opinio de particulari signato. simul stant absqz corporali visione in particulari signato sed cum est talis visio de pticulari signato euacuať de eodẽ fides vel opi: precedens. ita q nunq̃z euacuať opi. quousqz veniat visio ꝗstũcunqz formet̃ cognitio in vniuersali ⁊ particulari vago per demõstrationẽ. ita per oia est in ꝓposito fides nostra ẽ de pticularibus vagis. qz de particularibus indeterminatis nobis in hac vita: vt q aliquis vn⁹ hõ est christus: aliqua vna femina ẽ Maria. aliqua vna nã est deitas. sed nihil ⁊ terminatuz in re vel in nobis fide pcipimus. sed hoc in visione expectamus. ⁊ de illo signato qõ tũc videbim⁹ est ꝓprie fides quod mõ non cognoscim⁹ nisi indeterminate. ⁊ in hoc cõsistit enigma fidei. patet igit̃ ſm euz q visio excludit fidẽ sed sciẽtiã non: ⁊ hec scia de credibilibus hñ in lumine medio inter lumen glorie ⁊ lumen fidei. Cõfirmatur p Aug. 14. de tri. c. 7. q̃ scientia inquit nõ pollent plurimi fideles ꝗbus polleãt ipsa fide ⁊ post. aliꝺ. n. est scire tñ modo quid homo credere debz ꝓpter vitam eternã adipiscendã. Alliud est scire quẽadmodũ hoc ipm ⁊ pijs opitulet̃. ⁊ cõtra impios defendať quã ꝓprio appellať vocabulo scientiã videtur apostolus. hec ille. hec igitur scia que stat cũ fide sicut est cognitio clarior ꝗz cognitio fidei: ita est in clariori lumine ꝗz sit lumẽ fidei. alit̃ nisi esset clarius lumẽ qui plus haberet de fide plus haberet de hac notitia. Preterea Aug. sup illud Jo. j. vita erat lux hominũ. dicit erat Joãnes de illis mõtibus de quibus scriptũ est: Suscipiãt mõtes. p. pp⁹ ⁊ c. iusticiam. p pacem intelligit sapiam qua maiores illuminãtur: appellat iusticiã qua minores fidez illuminať. vult enizibi q maiores in ecclesia habeant scieniiã cum fide: minores fidem tñ. Ulteriua dicit q lumen maius in quo credibilia intelliguntur. ⁊ in quo sciẽtia habetur de illis: non inest homini nisi cũ fide p̃suppositа. nec illa scientia credibiliuz potest haberi non ꝓsuppositа fide.

Contra hec primo contra opinantẽ naz vbi facit sermonẽ de illo lumine ſcz in sũma. vult q maiores habeant scientiam vt fides defendať cõtra hereticos ⁊ pijs minoribus exponatur: aliter nisi essent aliqui qui talia facerẽt ⁊ scirẽt: cito deficeret fides simpliciũ ⁊ caderẽt in errorẽ: ⁊ vult q iste sit ordo acgrendi noticiã credibiliũ. ſcz q hõ primo debet inuestigare sensuz littere in scriptura 2° hoc habito ex sensu litere cõclusiones explicatas deducere. 3° studere deberet vt ipsã credita intelligat ⁊ ibi vult exꝓsse q ꝓpter istud tertiũ. s. vt credita intelligañt nõ requirit̃ aliquod lumẽ aliud a fide: ⁊ ego tũc infero q multo minus ꝓpter primũ ⁊ secundũ. qz ad intelligẽdũ sensũ littere ⁊ ꝯclusiones ex illo deducere ⁊ explicar̃ põt hõ attingẽr ꝑ pspicacitatẽ nãlis ingenij. hoc. n. posſz iudeus facere de epistolis Pauli. i. ad saulum vẽe ⁊ ex illo ꝯclusiones deducere sicut ego possem. ⁊ si ego credo dictis Pauli. ⁊ ipse nõ in hoc habeo firmiorẽ adhesionẽ ipsi cõclusioni ꝗz ipse. qz ego credo sensui littere. ⁊ ipe nõ ſz opinať: ⁊ ipse elicit cõclusionẽ opinatã: sicut ego creditã. igit̃ ꝓpter tertiuz ſcz vt credita intelligañt nõ requirit̃ aliquod speciale lumẽ vltra lumẽ fidei. nec ꝓpter noticiã litttere ⁊ ꝯclusionũ explicandarũ ex illo sẽsu requirit̃ aliquod tale lumẽ. ⁊ ita nullo mõ requirit̃ necessario tale lu-

mẽ. Contra ꝓclusionẽ in se. ipe dicit ꝙ ista duo lumina simul stant. ⁊ illud lumen in quo habeť scientia innitiť lumini fidei hoc videť falsuꝫ ꝙ stent simľ qꝛ lumẽ illud nõ facit cognitionẽ intuitinaꝫ de credibilibꝰ: sed scientiã abstractiuã ⁊ hoc tota sciẽtia geometrie posset ab aliquo haberi simul cuꝫ fide. pono enim ꝙ aliqs sciẽs geometriã exꝑimat alicui ignoranti ꝓclusiones geometrie scꝫ ꝙ omnis triangulus habet ⁊c. ille ꝑsumẽs de scientia ⁊ veritate exꝑmentis credit ei. Habet igiť fidẽ ꝙ triangulus habet ⁊c. Ponať vltra ꝙ ille sciẽs geometriã doceat euꝫ cognitione abstractiua conclusiones quas prius credidit tũc ille simul habebit scientiã abstractiuã de ꝓclusionibꝰ geometrie ⁊ fidẽ si verũ dicit ꝙ cognitio abstractiua non euacuat fidẽ. Preterea scientia ⁊ opi. nõ simul stant de eodẽ. igiť nec fides ⁊ scientia. Respõdẽt ꝙ opinionis ad scientiã ẽ duplex differentia. ꝑma. qꝛ scientia dicit certitudinẽ ⁊ opi. formidinem. Alia ꝙ sciẽtia habet euidẽtiã ex parte rei. opinio. aũt nõ sed fides sicut sciẽtia hꝫ firmã adhesionẽ ⁊ certitudinẽ. iõ fides minus repugnat scientie. iõ possunt simul stare nõ aũt opi. ⁊ scientia. Cõtra. q̃ libet duo extrema cõtradictionis de eodẽ sunt incõpossibilia eque inter se: sed certitudo ⁊ nõ certitudo de eodẽ sunt talia extrema. igiť sũt incõpossibilia. ⁊ per ꝓs. opi. que habet nõ certitudinẽ ⁊ scientia que habet certitudinẽ sũt icõpossibilia cũ igiť sciẽtia habeat euidentiã ex parte rei ⁊ fides nõ euidẽtiã cum euidentia de eodẽ cõtradicant: nõ stabũt simul fides ⁊ scia de eodẽ. Contra hoc etia qõ dicit: ꝙ sciẽtia nõ põt p̃cedere fidẽ sed necessario sequiť arguo sic. Aut hoc est ꝓpter formalẽ repugnantiã illoꝝ habituũ inter se. s. ꝙ fides nõ posset inesse post scientiam habituꝫ. Aut hoc est ꝓpter formalẽ repugnãtiam obiectoꝝ ꝑmũ nõ põt dari. qꝛ si sic tũc scientia nõ posset inesse post fidẽ. cuiꝰ oppositũ ponis. cũ igiť põas istos habitus cõpossibiles videť ꝙ sciẽtia possit p̃cedere fidẽꝫ ⁊ causare assensuꝫ fidei sicut sequiť si hoc ponis propter formalẽ repugnantiã obiectoꝝ hoc ẽ ꝓpositũ. quia obiecta eque distinguntť ſm formales ratiões post fidẽ posita sicut añ. Nec valet dicere ꝙ sunt simul sicut cõtraria i medio vt colores extremi in ruboꝛe sic vna cognitio mixta ⁊ media ex sciẽtia ⁊ fide. tunc enim illa cognitio nec esset fidei nec scientie. sicut ruboꝛ nec est albedo nec nigredo.

Preterea. ꝙ illud lumẽ clarius lumine fidei nõ innitať in suo effectu: sꝫ in causando scientiam lumini fidei siue ipsi fidei. Dicit Aug. sup Jo. omel. 29. Cetera aũt põt homo nolens: credere aũt non nisi volens tunc sic. Illud quod ex ꝓpria ratiõe sui nõ dependet eẽntialiter a volũtate nõ dependet essentialiter ab aliquo essentialiter depẽdẽte a volũtate: ista ẽ plana de se. sed sciẽtia saltẽ speculatiua in quocũqꝫ lumine hẽtur: nõ depẽdet essentialiter a voluntate. sed p̃cedit voluntatem sicut prius posterius: sicut intelligere velle nãli ordine. igiť nec ab eo quod essentialiť dependet a voluntate cuiusmodi ẽ fides. igiť cognitio faciẽs sciẽtiam non dependet essentialiter a fide in quocũqꝫ lumine hẽatur: nisi dicas illã haberi in solo lumine fidei cuius oppositũ dicis. sꝫ in alio. Preterea cõparando illud lumen ad sciam. arguo ꝙ nõ sufficit ad causandam sciẽtiam in homine: qꝛ ipossibile est intelligere aliquã conclusionẽ mediatam nisi prius natura saltẽ intelligantur aliqua principia ĩmediata ex quibus illa concluditur: quia tota euidẽtia ꝓclusiõis depẽdet essentialiter a pr̃icipiis sꝫ pr̃icipia ĩmediata non possunt intelligi nisi prius app̃hendanť termini: vt sũt termini p̃ncipioꝝ ĩmediatoꝝ. igiť illud lumẽ quod nõ facit apprehẽdere terminos p̃ncipioꝝ ĩmediatoꝝ ſm ꝙ huiusmodi

non facit nec facere potest intelligi principia imediata nec per consequens conclusionẽ que sequiť ex illis principiis itellectis. sed lumẽ istud quod ponis non facit concipere vel apprehendere terminos huiusmodi. deus est trinus ⁊ vnus vt sunt termini propositionis imediate. sed tantũ in generali ⁊ indistincte cuius probatio est. quia nullum conceptum habeo in aliquo lumine de deo trino ⁊ vno: quem non possit habere hereticus: ⁊ simpliciter infidelis. Nõ patet ex hoc. quia per eundem conceptuꝫ quem ita ego affirmo. de istis terminis ⁊ de cõclusione facta ipse hereticꝰ negat. sꝫ certũ ẽ ꝙ hereticꝰ nõ habet conceptũ ẽminoꝝ distincte sub ꝓpriis rõnibꝰ. igiť nec ego hẽo. sed talis apprehẽsio terminoꝝ principioꝝ reperitur ad hoc ꝙ conclusio sequẽs sciatur: igitur tale lumen nõ sufficit ad sciam. Preterea ad hoc arguo sic. si lumen istud cãret apprehẽsionẽ terminoꝝ principiorum sub ꝓpriis rõnibus: tunc ipsa principia essent certissima: nõ solũ ex adhesione per fidem: sꝫ etiam ex euidẽtia terminoꝝ abstractiue apprehensoꝝ sub ꝓpriis rõnibus. ⁊ p ꝑs ꝓclusio sequẽs eẽt euidẽtissima. ⁊ ita theologia eẽt certissima scientia ex euidẽtia terminoꝝ nm: ⁊ eẽt certior alijs sciẽtijs abstractiuis: exquo enim termini apprehẽdũt sub ꝓpriis rõnibꝰ: ⁊ in ipsis ẽ tota necessitas ⁊ certitudo principioꝝ ⁊ conclusionum theologia esset certissima sciẽtia ex euidentia obi quod ipe negat. Preterea alij arguunt cõtra eum querentes qd sit tale lumẽ. ⁊ rndẽs dicit ꝙ est quid ſpũale sicut est charitas: ideo nõ põt ostendi sed illi percipiũt hoc lumẽ q recipiũt. Cõtra charitas potest ostendi ex actu interiori quo inuenit homo se ꝓmptũ ad diligendũ deum: ⁊ exteriori quo feruet in actibꝰ extrisecis ꝑ aliquo dilecto. sicut aliqua scia ostendiť actu interiori intelligẽdo: ⁊ exteriori in bñ docendo: sꝫ tales qui hñt hoc lumẽ hꝫ eos non melius docent nec firmius adherẽt in mẽte credibilibꝰ ꝓpter lumẽ istud q̃z alij simplices ñ hñtes hmõi lumẽ. sed freqẽť minus. igitur nõ debet põi. Preterea ꝟ hoc est pbns. .c°. poster. ꝟ platonez: qui ponebat omnem scientiam in nobis a principio. sꝫ ꝙ esset quasi obrupta propter impedimenta aliqua dicit enim pbus. hoc est inconueniens. s. habere tãnobiles habitus ⁊ tamẽ latere nos. igiť est inconueniẽs ponere tale lumẽ ⁊ tũ latẽ nos. naꝫ hñtem fidẽꝫ nõ latet se hr̃e fidẽ aliqualr. qn. s. sciat se hr̃e hitũ quo credit in generali. Nõ autẽ ille habitus inclinet ipꝫ in veꝝ simpliciter hoc credit. cum igiť habitus iste sit manifestioꝛ ⁊ clarioꝛ. s. lumẽ qõ ponis nõ lateret habentẽ quin sciret se illud habere ⁊ posset illud ostẽdere actu extrinseco. Preterea quero quãdo lumẽ hoc infundiť. si in baptismo cũ fide tũc hõ sine doctoꝛe extis in deserto posset inuenire totã theologiaꝫ: saltẽ q̃z tũ ad media necessaria que sunt in ea. qꝛ posset in illo lumine terminos apprehendere ⁊ ꝓplexionẽ facere. ⁊ ex p̃ncipijs cõclusionẽ deducere ⁊ ita totã theologia scire q̃z tũ ad ea que necessaria sunt. qõ dico. qꝛ multa sunt cõtingentia in ea sicut als fuit dictũ. si nõ infundiť in baptismo: sed postea quãdo hõ applicat mentẽ ad intelligendũ scripturã. Contra qꝛ tũc eius infusio nõ esset miraculosa. quando enim deus assistit vt generalis cã ad aliquẽ effectũ causadũ. si nã disponit nõ dicit mirabile cõferri. nec illud collatũ dicit esse supernaturale: sed magis nãle. vt pꝫ de coꝛpoꝛe organizato ⁊ influsione anĩe. si igiť assisteret cuilibet inquirenti veritatẽ scripture ad danduꝫ tale lumẽ illud nõ diceret dari miraculose. nec diceret lumẽ supernaturale. ⁊ tũc nõ fuit miraculuꝫ q mõtes. i. maioꝛes habuerunt istud lumen ⁊ non minoꝛes. Si dicas ꝙ nõ dat sic. sed quibus vult tũc frustra laboꝛarem⁹ istudio ⁊ ingrẽdo veritatẽ. ⁊

esset multo melior via veniēdi ad sciam theologie sedere in ecclesia ⁊ rogare deū vt daret nobis hoc lumen.

Ad questionē igit aliter respōdeo q̄ scientia multiplicit̄ p̄t accipi. Uno mō ꝓut aliqua noticia cū adhesione firma dicit̄ scia, ⁊ q̄ talis scia possit stare cū fide. vult Aug⁹ i .retractā.c.12.sed isto mō nō querit questio de scia q̄ nō tm̄ de credibilibus reuelatis p̄t esse scia hoc mō firmiter adherendo testimonio alieno ⁊ sic stare cū fide.sed etiā ipa fides est scia isto mō sicut p̄z per Aug̃st.xi.de ci.c.3. Profecto inquit ea que remota sunt a sensibus nostris q̄m nr̄o testimonio scire nō possumus: de his alios testes requirimus eisq̄ credimus a quor̄ sensibus remota esse vel fuisse nō credimus.⁊ sicut est in sensu q̄ credimus aliis de his q̄ viderūt.sic est in intellectu ꝑm ipm̄ de his que mē te sentiunt̄.q̄ ⁊ ipse sensus mentis rectissime sensus dicit̄. Similiter ad huc p̄t esse assensus nō solū p credulitatē testimonio alieno.sed p̄t eē sicut veritati scire assentit̄:licz nō ex eisdē causis scz euidētia necessaria. de quo assēsu loquit̄ pbs. 9.etb. dicit.q̄ habit⁹ intellectualib⁹ dicit aliquis determiate verū ⁊ assentit vni parti.sicut aliqs assentiret ꝯclusioni demōstrate.⁊ ita fides qua assentitur alteri parti ꝯdictiōis determinate esset scia ꝑm pbm .⁊ si esset de speculabilib⁹ reducēt̄ ad sciam.si de agibilibus reduceret̄ ad p̄udentiā.si de factibilibus ad artez Et isto mō fides infusa ⁊ scia d̄ reuelatis stant simul q̄ sic nō accipit̄ ꝓpie scia. Sed accipiēdo sciaz ꝓ vt accipit̄ p° posterio.regrunt̄ 4^or ꝯditiōes in scia. p̄ma q̄ sit certa excludēdo omnē dubitationez ⁊ deceptionez.2ª q̄ sit de cognito necessario.3ª q̄ sit per causaz euidentē in intellectu. 4° q̄ sit per cāz necessariaz euidentē applicatā ad cōclusionē p discursuz sylogisticum: ꝓpterea dicit pbs p̄mo posterio.tuz scire opinamur vnūquodq̄ simpliciter ⁊ nō sophistico mō qui est ꝑm accn̄s.p hoc excludendo omnē dubitationē ⁊ incertitudinē cū cāz arbitramur cognoscere.s.cām necessariā.⁊ q̄ illius est cā per applicationē p̄incipioz ad cōclusionē.⁊ hoc mō subiungit demōstratiuā sciam ꝓcedere ex p̄mis ⁊ veris ⁊ notioribus causisq̄ ꝯclusionis.⁊ illo mō accipiēdo sciē tiam impossibile est de eodē esse simul sciaz ⁊ fidē.

Ad ꝓpositum tū magis dico:q̄ aliqua noticia p̄t haberi cū fide.⁊ alius habitus a fide .⁊ p̄mo videndū ē qualē habituz p̄t habere hō cū fide ⁊ p̄mo de habitu quez hō p̄t habere ex sensu lr̄e scripture sacre ꝺ creditz reuelat̄.2°q̄lē hz exponēdo scriptur̄ ⁊ explicādo ꝯclusiōes ⁊ soluendo ea q̄ vidēt̄ ꝓria.3°q̄lis habit⁹ fuit i mentibus recipientibus p̄imo scientiā. De p̄mo dico q̄ noticia quaz hz aliqs de his que tradunt̄ in canone biblie nō est tradita p modū scientie demōstratiue mendicādo scz noticiaz illam siue habitū de intellectu lr̄e ab aliquib⁹ p̄incipijs ex quibus demōstratiue ꝯcludit̄.qđ expſ se pz per Aug̃st.18.de ci.c.40.in fine. vbi loquens de traditis in scriptura dicit.q̄ illa ꝯmendata sunt nobis diuinis eloquijs quāus p homines.nō argumentorū cōcreationib⁹ inculcata. vt nō hominis ingeniuz sed dei eloquiū ꝯtemnere formidaret qui illa cognosceret scz que tradita sunt in scriptura:habz igit̄ habitū de sic traditis in sensu lr̄e.nō quidē habitū scie sicut descripta est scia.sed habitū quo imediate assentit omnibus ⁊ singulis ⁊ nō vni ꝓpter aliud de his que tradunt̄ i scriptura.quinimmo si aliqua ibi tradita ꝓbarēt̄ ex alijs nō assentiret eis q̄ sic ꝓbatā.sed cuilibz dicto in canone assentit.nō quia ꝓbat̄ mō dicto sed solū ꝓpter auctoritatē dei ratione cuius assentit imediate omnibus traditis i scriptura nō vni ꝓpter aliud ꝓ syllogisticū discursū. Si dicas q̄ scriptura arguit ⁊ ꝓcedit diffinitiue ⁊ diuisiue sicut alie scientie.hoc non video nec scio vbi. Si dicas q̄ Paulus arguit.i.ad Cor.15. Si mortui nō resurgent nec Chr̄ist⁹ resurrexerit. igit̄ mortui resurgent. Et beat⁹ Joannes diligamus nos inuicez: quoniā ipe p̄or dilexit nos. Respōdeo q̄ argumētuz ē de aliq̄ re ⁊ faciēs fidē de ea que aliter esset dubia .iō in argumēto ꝓpie dicto creditur ⁊ cōsentit̄ cōclusioni ꝓpter argumentū ⁊ eius euidentiā. Sed si Paulus dixisset solū istud mortui resurgēt tm̄ credidissez ei tūc sicut mōr:nec est maioris firmitatis illa cōclusio q̄z si simpliciter narrasset eā.similiter sicut credo cōclusiōi vel p̄nti:sic ⁊ anti ⁊ econuerso. sic enim credo q̄ mortui resurgēt:ita credo xp̄m resurrexisse.q̄ nullā certitudinē habemus de xp̄i resurrectione.nisi ex testimonio alior̄.sicut patet p Alp̄m vbi supra qui dicit. Si xp̄s nō resurrexit inueniunt̄ falsi testes.⁊ iō tota certitudo que habet̄ de resurrectione christi ⁊ mortuor̄ nō est nisi certitudo fidei ⁊ nō vltra. Sed qđ dixit Jo. Diligamus nos inuicez ⁊c.hoc dixit ad mouēdū animos nostros ad xp̄i dilectionē.q̄ tā christ⁹ dilexerit nos tali dilectione de qua loquit̄.hoc est nobis creditū.⁊ si habet certitudinē de cōclusiōe nō tm̄ maiorē q̄z de p̄ncipio ⁊ ideo cū p̄ncipiū nō cognoscat̄ ex euidentia rei n̄ p̄t habere sciam de ꝯclusione.sed si aliquis habet habitum vltra fidē illo assentit omnib⁹ ⁊ singulis que dicunt̄ in canone ⁊ nulli vni ꝓpter aliud q̄ ⁊ si vnū posset sequi ex alio nō habet tamē maiorē certitudinez de illo qđ sequit̄ q̄z de illo ex quo sequitur.

Si loquamur de secūdo mō habendo habitū cū fide vt sciat q̄s exponere scripturā ⁊ cōclusiones explicare ⁊ ꝓria solnere:talis p̄t esse maior in ecclesia. Tūc quero ꝺ tali:aut .n. exponit scripturā per scripturā.s. vnū locuz p aliū:⁊ obscuruz p manifestuz.⁊ nō hz maiorē certitudinē. de scriptura exposita q̄z de exponēte.de qua expositione loquit̄ Aug⁹.xi. de ciui.c.19. Quānis itaq̄z diuini sermonis obscuritas ēt ad hoc sit vtilis q̄ plures fr̄ias veritatis parit:⁊ in lucē noticie ꝓducit.dum alius eū sic.alius sic intelligit:ita tū vt qđ i obscuro loco intelligit̄ vel attestātiōe reruz manifestaz vel locis minime dubijs asserat̄:siue cū multa tractant̄:ad illud quoq̄ pueniatur qđ sensit ille q̄ scripsit.hec ille:semp stat tamē q̄ nō ē maior certitudo de exposita q̄z de exponēte.⁊ ideo nūq̄z hz sciam p̄o p̄ie. Si ān exponit p alias scias ad qđ vltio deuenerūt doctores imiscēdo phiaz scripture sacre:qđ sine dubio multū valet:⁊ p̄cipue methaphysicalia vt veritas scripture de trinitate ⁊ itelligentijs ⁊ abstractis itelligat̄:tūc dico q̄ cōclusio nō hz maiorē certitudinē q̄z altera p̄missaz que min⁹ certa ē sicut in oī mixtiōe certitudo ꝯclusiōis ē certitudo p̄missē minus certe: vt ex maiore de necessario:⁊ minore ꝺ cōtingenti.nō seq̄t̄ ꝯclusio de necessario sed de cōtingēti ⁊ cū p̄missa sūpta ex scriptura nō sit euidēs ex p̄mis sed credita.igit̄ nec ꝯclusio erit demōstrata generāl sciam q̄z quis possit generare habitum aliū a fide:⁊ sicut loquor de expositiōe:sic loquor de ꝓrioz solutiōe.q̄ solutio hz tantā certitudinē ex quanta ꝓcedit in accipiēdo.q̄ si accipiat̄ de scriptura hz certitudinē quā dixi.si aliunde certitudinē quā hr̄e p̄t tuz scriptura cui innitit̄ nūq̄z tm̄ certitudinē ex euidētia. Siqs autē habeat intellectum exponendi moraliter ad edificationez:ille hēt explicatorē intellectum q̄z qui scit sensum litterę tm̄.sēd nunq̄z in tali expositiōe vel explicatiōe poterit aliqd demōstrare ex euidētia rei.

Sed si loquamur ꝺ tertio mō habēdi habitum cum

fide qualē.s.certitudinē habuerūt illi quibus scriptu re veritas p̄mo reuelabat. Dico q̄ oēm effectū quē pōt deus facere mediante cā effectiua.ꝛ.pōt facere immediate.nūc autē si res ipē de quibus scriptura tractat essent clare apprehēse ꝛ intuitiue generarēt noticiā certā absq̄ oī dubitatōe.ꝛ hec noticia:q̄ euidens est dicere ē scia sed deus absq̄ motione obi potest sic causare noticiā certā absq̄ omni dubitatione ita q̄ habēs talē noticiā reuelatā a deo nō possit dubitare de veritate illius.cuiusmodi noticiaꝫ creditē p̄phas habuisse ꝛ multos alios sanctos in scriptura ꝛ tales habuerunt habitū p̄bentē magnū assensum.ita q̄ illo stante non potuerūt nō assentire veritati.illa tñ certitudo nō fuit euidens ex euidētia rei: q̄ tūc cōtradictio esset q̄ huiusmodi noticia ꝛ fides simul starent.fuit tamen certitudo illa firma sīc est certitudo essentialis que causat ex p̄ncipijs notis ex euidentia terminoꝝ.sed nō causabat a talibus p̄incipijs sed aliunde.ideo sciētia non potuit dici ex euidentia rei:fuit tamē maior certitudo q̄ certitudo fidei q̄ fides nō excludit omnē dubitationē. sed aliq̄ dubitatio pōt stare cū fide. Dico igit̄ q̄ cū fide stare nō pōt scia p̄prie dicta.q̄ termini nō apprehendunt in particulari sub p̄prijs rationibus.ideo p̄ncipia nō sunt nota ex euidentia rei.ꝛ per ꝓns cōclusio nō est scientificata.alias tota geometria ꝛ fides starent simul.habet tamē cū fide a multis alius habitus quo assentit veritati scripture firmiter ꝛ nō veritati ꝓpter aliam:sed cuilibet immediate.ꝛs fit ordo in dignitate veritatū ſm q̄ iter se cōparantur.

Ad primuꝫ.pro prima opinione dico q̄ nō plus pbat nisi q̄ est scia in se. q̄ sicut p̄ncipia sua essent in se p̄ncipia simpliciter si posset reduci ad p̄ncipia simpliciter prima ꝛ nota ex euidētia terminorū:ita sunt mō siue reducantur ab aliquo siue nō.sed sicut subalternata nō esset scia nisi sua principia possent reduci in principia p̄ma nota ex euidentia terminoꝝ.sicut nō est huic scientia nisi iste possit ei⁹ p̄ncipia reducere in p̄ncipia prima ex quibus demonstrantur qō nunq̄ pōt:nisi sciat subalternātē.ꝛ sicut nō essent p̄ncipia subalternate nisi essent ꝓclusiones demonstrate in scia subalternante.ita nec essent isti p̄ncipia nisi essent demonstrata sibi in scia subalternante.ita q̄ aliquis sciat perspectiuā nisi sciat geometriā nihil est dictu.pōt tñ habere opi. vel fidē de traditis in perspectiua sine hoc q̄ sciat geometriaꝫ q̄ de eisdē pōt esse fides opi.ꝛ scientia.sed nō simul Ad cognoscendū autē p̄ncipia huius habitus theologie sic vt ex p̄mis ꝛ imediatis illa demōstret:nullus attingit nisi comprehensor. Ad secundum cōcedo q̄ perspectiua est scientia:ꝛ perspectiuus est sciens. Sed cum dicis q̄ aliquis potest esse perspectiuus nesciens geometriam:nego.q̄ nūq̄ est perspectiuus nisi sit geometer..ꝛ cum dicis q̄ sunt distincti habitus verum est: sed sicut non potest esse habitus ille nisi causetur ex principijs geometrie non īmediate sed mediantibus conclusionib⁹ ibi demōstratis ex principijs euidentibus:ita non potest esse habitus huic homini nisi causet in ipō ex principijs illis :que habent certitudinem isti ex principijs primis notis in scientia superiori. Si igitur in se non est illa scientia nisi causetur a principijs superiorib⁹ mediate tamen.ita nec isti est scientia:nisi causetur in ipso ex principijs que habent respectu sui euidentiam intellect⁹ ex principijs supioris scientie. Si autem scientia subalternata habet aliqua principia prima que non accipit a superiori scientia: q̄stuꝫ est ex parte illorum posset scire non scita superiore: sed hoc nihil ad proposituꝫ:quia in hoc q̄ hēt talia principia non est subalternata. Ad cōmen:dico q̄ indu

ctio potest accipi dupliciter. Uno modo ꝓut est vna species argumētationis ſm q̄ loquitur Boetius de inductiōe. Alio modo p̄rout īductio dicitur omnis cognitio que oritur ex sensu sicut p̄rincipia cognoscimus:q̄ terminos apprehendimus per sensum:si p̄mo modo loquitur Cōmentator:dico q̄ īductio nō sufficit ad scientiā:nec ideo scitur vniuersale:quia ex particularibus deducitur:vnde magis sequit̄ scientifice.omne totū ē maius sua parte.igitur hoc totuꝫ q̄ ecōuerso.s.hoc ꝛ illud totum.igitur omne. vñ euidentia p̄rincipioꝝ in sciētia nō dependet ex singularib⁹:sed si nullū singulare eēt cum sciētia sit necessariorum:adhuc staret vera sciētia:q̄ p̄cipia sunt nota ex terminis apprehēsis ſm q̄ termini vltro se offerunt intellectui:ꝛ resolutio certitudis stat in hoc q̄ ille ē talis intellectus.ꝛ hi tales termini. Si secūdo modo loquitur. verū ē q̄ noticia p̄cipioꝝ dependet ex sensu.tñ non sufficit quecūq̄ noticia terminorum ad hoc q̄ cognoscant̄ p̄incipia eē p̄ima.seu talia ex quibus possit cōclusio necessaria ꝓcludi q̄ hēt generare sciētiam. Sed requirit̄ cognitio terminoꝝ sub p̄prijs rōnibus ex euidētia illoꝝ sed non semp̄ immediate ꝛ distincte.sed in aligbus sciētijs sufficit noticia terminoꝝ cōfusa.sicut in subalternatis:sed requirit̄ q̄ eoꝝ cognitio cōfusa possit reduci in distinctā Similiter scia nālis ꝓut p̄cedit methaphysicā hēt suos terminos cōfuse notos:q̄ methaphysic⁹ mediante diffinitione exp̄imit distincte noticiaꝫ illoꝝ.ꝛ tunc est pfectior quando est cum methaphysica.

Ad aliud p̄o opi. secunda q̄ hec scia nō p̄nt plurimi fideles.ꝛc. Dico q̄ simplices credūt oia q̄ ecclia ip̄licite.nec sciūt fidē explicare nec defendere.ideo illi qui hoc sciūt habent habitū distinctuꝫ a fide.sed nō in alio lumine q̄s sit fides. nec ille habitus inniti⁹ p̄rincipijs euidenter notis i aliquo lumine.isto tñ habitu non polēt plurimi fideles q̄ ille habitus distinctus est a fide.nō tñ est scia vt describit̄ a ph̄o nec est scia habenti fideꝫ. Ad cēs auctoritates Aug.si esset mille de ista materia q̄ sit tale lumē in quo credibilia cognosci possunt vltra lumē fidei audiat eū.15. de tri.c. vltimo. Si inconcusse crediderūt scripturis sanctis tanq̄ veracissimis testibus.agant oratō querendo ꝛ bene viuendo. vt intelligāt.i. vt q̄stū videri pōt videant mēte qō videt fide.hoc ē videndo cōcordiā vnius cū alio in scriptura sic ex ꝓximitate intelligāt vtrūq̄. Si aliquis velit adducere Ric. q̄ non deficiunt demōstrationes de trinitate p̄obāda. Dico q̄ verum est. de sunt tamē nobis ratiōes necessarie ex p̄cipijs euident notis ideo dicit ph̄s.i.thop.q̄ demōstratio vl ē ex p̄mis sicut idem dicit p̄mo posteriorū . vel ex his que p̄mis ꝛ veris ꝛ imediatis fidē acceperūt sed dico q̄ p̄cipia que habemus hic nō acceperūt fidē quo ad nos:q̄uis simpliciter acceperint fidē sicut credimus ex p̄mis ꝛ veris ꝛ immediatis.iō nō possumus trinitatē demonstrare.ꝛ hoc vult . Ric. ibidē.i.de tri.c.4.

Ad primū principale respondet Grego⁹ in homel. in octaua pasche di.q̄ aliud vidit ꝛ aliud credidit. vidit hominē ꝛ credidit deū. Sed cōtra hoc 2ᵐ argumentū.q̄ petrus ꝛ Joannes viderūt illuꝫ hominē crucifigi ꝛ tamē de hoc est articulus Si tenet̄ q̄ omniū articuloruꝫ sit vna fides :potest dici q̄ habuerūt fidē de alijs articulis ꝛ ita credidissent ipsum esse crucifixuꝫ si nō vidissent.ꝛs ex quo viderunt nō crediderunt ꝓ tunc nec vnq̄ postea recogitādo illius crucifixionē habuerūt fidē de ea.sicut nec duꝫ viderūt intuitiue.habebant tñ habitū quo illud credidissent si nō vidissent. Ad aliud dico q̄

quãdo effectus sunt in aliquo simul incõpossibiles ⁊ cause eox simul sunt incõpossibiles in causando. qz nõ possunt simul causare. sed si altera causat alia nõ causabit impedita a foztiozi causa illius. cũ igitur scientia ⁊ opi. sint simpliciter incõpossibiles in eodez de eodez: si aliqs habeat primo opi. de aliq° ⁊ supuẽiat demonstratio corrumpit opi. si enim ambe causes sũt in eodẽ. s. mediũ dyaleticũ. ⁊ demõstratiuũ dyaleticũ nihil faciet impeditũ a medio demõstratiuo. ita q3 nunq3 effectus erunt simul. nec cause simul causabunt. Ad 4m pz ex dictis. q3 habet habitum quo scit exponere sic distinctũ a fide. sed nõ habet scientiã descriptã a pho. Ad. 5. dico q3 si accipit lumẽ vtrobique in genere suo perfectũ bene ꝓcedit argumentuz. ⁊ iõ in lumine glorie habẽt scia de obis ꝓportionatis. sed sicut argum ꝓcedit nihil valz: qz lumẽ nãle in quo hñ nãliter est supmũ lumen ⁊ perfectissimũ in suo genere. lumẽ fidei ẽ infinitũ inter lumina supernaturalia. iõ non sequit. si i h3 pt hãi scia ⁊ i illo.

Ad aliud dico q3 ꝓcedit de maioꝛib9 habentib9 habitũ quo assentiũt veritati reuelate tantũ q3tum hõ in lumine naturali assentit ꝑmis principijs vel conclusioni ꝓbate ex illis que excludit omnẽ dubitationẽ. sed illa certitudo nõ fuit in eis ex euidẽtia obiecti ⁊ quãuis aliquis posset forte demõstrare deũ nõ posse fallere nec falli qr põt ꝓbari nãliter: sic põt ꝓbari deũ esse. nõ tñ põt sciri nec ꝓbari ab aliquo q3 deus dederit nobis lumen supernaturale in quo de reuelatis nõ possumus falli sed hoc credimus: quia dare tale lumẽ dependet ex mera voluntate dei. h3 tamẽ oporteret ad hoc q3 in lumie supernaturali haberetur scientia ex euidentia rei. Ad aliud concedo: q3 in credibilibus est aliquod ꝑmũ ⁊ imediatum ⁊ necessariũ. s. q3 hic deus sub propria ratione est trinus in personis ⁊ vnus in essentia hac sub ratione huius. sed ad illam propositionez immediatã non attingimus. qz nec terminos sub ꝓprijs rationibus eoꝛũ intelligimus. sed soluz in cõceptibus vniuersalibus in illis ꝓprijs cõceptib9 inclusis virtualiter. vnde noscimus trinitatẽ ꝑm q3 abstrahit a trinitate in numeris vel in rebus coꝛporalibus numerat3 ⁊ cõcipimus deũ nõ sub propria ratione eius in se. sz in ratione entis ⁊ cause ⁊ sic de alijs conceptibus generalibus in quos deuenimus ex cõceptibus communibus sibi ⁊ creature. Sed ad cõceptus proprios dei in se. sicut est deitatis trinitatis personarum ⁊ vnitatis nãe nõ deuenimus in via clare nec cõfuse. sed intelligimus in communi quid essentia: ⁊ qd psona ⁊ postea credimus ibi esse tres psonas ⁊ vnaz essentiã in tribus nõ igit deuenimus in credibilib9 ad ali3 ꝓpositionẽ imediatã quãuis aliqua sit talis in se. aliter nulla posterioꝛ esset ⁊ iõ scientiã de credibilibus nõ habemus sz oportz resoluere omnẽ cõceptũ quẽ nos habemus in plures cõceptus partiales anteq3 deueniretur ad cõceptũ simpliciter primũ de essentia ⁊ personis.

Ista est distinctio xxiiij. huius tertij libꝛi. In qua magister post3 egit de fide ꝑm se: agit de ipa in ꝓparatione ad ea que credunt. Et tria facit. Nã primo inqrit an fides possit esse de ꝓteritis visis. Secũdo an possit esse de plurib9 visis. Tertio an possit eẽ de cognitis. Primũ vsq3 ibi. Si vero querit. Sed3 vsq3 ibi. Post hec solet queri. Tertiũ vsq3 ad finẽ distin. In spãli sñia magistri stat in trib9 ꝓpositionib9 quaꝝ prima est hec. fides virtus theologica est de nõ visis abñtibus. Hãc magister ponẽs querit quomodo fides est de nõ visis. cuiz ipa veritas xps in euãgelio dicit. Hũc dico vobis priusq3 fiet: vt cũ factum fuerit credatis. p qõ haberi videt q3 fides sit õ visis seu

de factis preteritis. Et rñdet q3 q3nis sit ꝓprie nõ õ visis. tñ q3q3 large nos credẽ dicimus etiã ea que videmus seu vidimus ꝑm quẽ modũ loquitur christus in euangelio. sed illa fides qua creduñt que videntur nõ est fides de qua hic agit que ꝓprie ẽ de nõ apparentibus. Et si obijcitur aucto. bea. Augu. qua dicit. q3 fides ẽ õ rebus pñtibus. s. q3 in patria videmus deũ seu videbim9 ipm. Dico q3 fides non accipit ibi ab Aug. ꝓ fide q3 est habit9 qua creditur. sz magis pro mercede fidei quã in patria habebimus.

Secunda ꝓpositio est hec fides virtus theologica nõ est de visis presentibus Hanc magister insinuans querit. Utrũ petrus habuit vel habere potuit fidez passionis christi quã vidit ꝑsentez. Et respõdet q3 petrus habuit vel habere potuit fidem passionis christi. nõ quidẽ ex h3 q3 credebat hoiez illũ pati quez pati videbat. sed in hoc ⁊ ex hoc q3 hominẽ illũ quez pati videbat deuz esse credebat sicut ⁊ nos fide illa nõ meremur qua credimus hominẽ crucifixuz esse mortuũ. qz hoc videmus ⁊ paganus credit. sed ex h3 meremur q3 credimus hominẽ crucifixũ esse deũ.

Tertia ꝓpositio ẽ hec. Quãuis vera fides nõ admittit exteriozẽ visionẽ. nõ tñ omnio excludit interiozẽ cognitionẽ. Hanc mgr ponẽs querit. Utrũ sicut fides est de nõ visis. possit etiaz esse de nõ cognitis. Et arguit q3 nõ. qz dato q3 sic tũc fides posset esse de ignoratis. eo q3 incognita ignorent. Et rñdendo distingut visionẽ in visionez interiozez ⁊ in visionẽ exteriozẽ Et dicit q3 q3is fides nõ possit esse de his que subsunt visioni exteriozi. non põt esse tñ nisi de his que aliquo mõ capiunt visione iteriozi. Uñ seqt q3 fides nõ põt eẽ de oio icognitis. qõ vlterius cõfirmat auctoꝛitate beati Augustini. ꝓ3o istoꝛũ maioꝛi intelligentia ex dictis elicit quandã diuisionẽ credibiliuz Dicẽs q3daz eẽ itelligibilia q3 ꝑus itelligunt nãli rõne quã creduñt. Ista tñ nõ ita itelligunt in via sicut cognoscent i patria. verbi p fidẽ q3 coꝛda emundat talia melius cognoscent quã hic sint. cognita vñ nõ sunt penit9 ignota licet ignorañt ex parte. quedã vo prius creduñt q3 intelligunt. de qbus dz. Nõ itelligetis nisi credideritis. ⁊ tñ oia illa nõ sũt totalit ignota. sed ex parte ⁊ aliquo mõ. vñ cõcludit fidẽ esse de his que aliquo mõ sũt cognita. ⁊ aliquo mõ nõ. Et tã tũ in speciali de sententia huius distinctionis.

De fide antiquoꝛum.

Redictis adicie dum est de sufficiẽtia fidei ad salutem. Illis. n. qui ꝓcesserũt aduentũ christi ⁊ qui sequuntur videtur ꝓfecisse ꝟ3 temporis proceſſum sicut ꝓfecit cognitio. Fides q3 pe magna dicitur cognitiõe ⁊ articuloꝛũ quãtitate vel constantia ⁊ deuotiõe. Est aũt quedam fidei mẽsura sine qua nunq3 potuit eẽ salus. Uñ apostolus. Oportet accedentem credere quia de9 est: ⁊ q3 remuneratoꝛ ẽ sperantium in se. Sed queritur vtruz hoc credere ante aduentũ ⁊ ante legẽ ad salutem suffecerit. Nã tpe gratie cõstat certissime hoc non sufficere. Oportet. n. vniuersa credi que i symbolis cõtinentur. Sed nec ante aduentum: nec ante legem videtur hoc suffecisse. qz sine fide mediatoꝛis nullũ hoiem vel ante vel post fuisse saluum sanctoꝛum auctoꝛitates conteſtantur. Dz.25.

Qõ sine fide mediatoꝛis nũq3 fuerit salus

Augu⁹. Ūñ Augu. ad optatum. Illa fides sana ē qua credim⁹ nullū hominē siue maioris siue parue etatis liberari a obligatione mortis ⁊ obligatione peccati quod p̄ma natiuitate contraxit nisi per vnū mediatorē dei ⁊ hominū Jesum christum. Cuius hominis eiusdēq; dei saluberrima fide ēt illi iusti salui facti sunt q priusq; veniret in carnem. crediderunt in carnem vēturū. Eadē. n. fides est ⁊ illoꝝ ⁊ nr̄a. Unde cum oēs iusti siue ante icarnationē siue post. nec vixerint nec viuāt: nisi ex fide incarnatiōis christi. Profecto quod scriptum est non esse aliud nomē sub celo in quo oporteat saluari nos: ex illo tp̄e valet ad saluādū genus hūanū ex quo in adā viciatū est. Idē. Nemo liberat a dānatiōe q̄ p adam facta ē nisi per fidē Jesu christi. Idem. Eadē fides mediatoris que nos saluat: saluos iustos faciebat antiquos pusillos cū magnis: qa sicut credimus xp̄m i carne venisse. ita illi vēturū. Et sicut nos mortuū: ita illi moriturū: ⁊ sicut nos surrexisse ita illi resurrecturū ⁊ nos ⁊ illi ad iudiciū viuorum ⁊ mortuoꝝ venturū.

Augu⁹. in libro de cōre etiōe ⁊ gratia

Greg⁹ sup Ezechielē. ⁊ q preibant ⁊ qui sequebāt clamabāt dicētes. osanna filio dauid. ⁊c. q oēs electi q in iudea eē poterūt: siue qui tūc in eccl̄ia sunt in mediatorē dei ⁊ hoīum crediderunt ⁊ credunt. His aliisq; plurib⁹ testimōijs pspicue docetur: nulli vnq̄ salutē eē factā nisi p fidē mediatoris. Oportet ergo accedentem credere que supra dixit apostolus: sed non sufficit.

De fide simplicium.

Quid ergo dicetur de illis

simplicibus qbus nō erat reuelatum mysterium icarnatiōis qui pie credebāt qđ eis traditū fuit. Dici pōt nullū fuisse iustū vel saluuꝫ cui no esset facta reuelatio vel distincta vel velata in aperto. vel in mysterio. Distincta vt Abrae ⁊ moysi. alijsq; maioribus q distinctiones articuloꝝ fidei hēbāt. Velata vt simplicibus quib⁹ reuelatū erat ea esse credēda: q̄ credebāt illi maiores ⁊ docebāt: sed eorum distinctionē aptā nō hēbant. Sicut in eccl̄ia aliqui min⁹ capaces sunt: q articulos symboli distinguere ⁊ assignare nō valent. Dia tñ credūt: q̄ in symbolo cōtinētur. Credūt. n. que ignorāt hūtes fidē velatā in misterio: Ita ⁊ tunc manus capaces ex reuelatiōe sibi facta maioribus credendo iherebāt quib⁹ fidē suā quasi ꝓmittebāt. Unde Job. Boues arabāt ⁊ asine pascebantur iuxta eos. Simplices ⁊ miores sūt asine pascētes. iuxta boues: qr̄ humilitate maioribus adherēdo in misterio credebant que ⁊ illi misterio docebant. qualis forte fuerat vidua sareptana.

Job.

Que ante aduentuꝫ christi de mediatore credere sufficiebant.

Sed queritur cum sine fide

mediatoris antiquis nō fuerit salus sicut nec modernis. vtruꝫ oportuerit illos credere oia illa de mediatore que nūc credim⁹. Quibusdā vī q̄ sufficerit illis q̄ttuor tm̄ credere: s. natiuitatē. mortē: rt surrectionē. aduētū ad iudiciū. qđ ex p̄missis v̄bis Augu. colligunt vbi ista q̄ttuor posuit. Alijs ātū vī hīta fide trīatis id de misterio incarnatiōis fidei sufficisse vt dei fili⁹ crederetur nascitur⁹ de hoīe ⁊ iudicatur⁹. Qui de Joāne baptista documētū huius rei assumūt. q de morte xp̄i ⁊ descēsu ad īferos i euāgelio dubitasse vī sm̄ expositionē Grego. qñ interrogauit p discipulos. Tu es q vēturus es an alū expectam⁹. Quasi es tu per teipm̄ descēsur⁹ ad īfernū. an aliū ad hec sacra missur⁹ es. Quidā tñ dicūt eū nō dubitasse de ignorātia. sed de pietate. i. dubitare se ostē disse nō qr̄ ignorauit sed pietatis affectu ꝓpassū eē xp̄o ⁊ ei⁹ hūilitatē ammirādo insinuasse.

De fide cornelij.

Solet etiam queri de cor/

nelio vtr̄ fidē icarnatiōis hūerit. cū dictū sit ei p angl̄z: accepte sūt elemosine tue ⁊ exaudite sūt ōnes tue. Si. n. fidē incarnatiōis nō hēbat tūc: g̃ sine fide icarnatiōis erat iusticia. qr̄ de illo scriptū ē. q̄ iust⁹ erat timēs deum. Si vero fidē incarnatiōis hēbat. ad qđ g̃ missus ē ad eū Petrus. Sane dici pōt eū sicut fidem vnitatis: ita ⁊ incarnatiōis hūisse dei reuelatiōe: ꝙ icarnatū iā cē dei filiū ignorasse. ⁊ iō missus ē ad eū p etrus vt iā natū dei filium ei annūciaret. ⁊ sacrm̄ regenerationis ei ꝓferr̄z

Augu⁹.

Hēbat g̃ fidē incarnatiōis. ꝙ an facta vel futura eēt nō nouerat. Et ita p fidē vēit ad opa ⁊ p opa ampli⁹ solidat⁹ est in fide. Per fidē n. vt ait Grego. vēitur ad opa Cornēli⁹ ēt p fidē vēit ad opa. Deū. n. vnum credebat: ꝙ filiū ei⁹ nesciebat incarnatū. Per fidē placuerūt deo opa ei⁹. Sine fide. n. impossibile ē alīq̄ placere deo. Augu⁹. vero dicit cornelio dictū eē p angl̄m. Accepte sunt elemosyne tue ⁊ ōnes tue. añq̄ in xp̄m crederz: nec tñ sine aliqua fide donabat ⁊ orabat. Nā quō inuocabat in quē nō credebat. Sz si posset sine fide xp̄i eē salus: nō ad eū mitteret architect⁹ eccl̄e petrus. Attēdite qđ ait sine fide xp̄i non posse eē salutē: ⁊ tñ cornelium erauditū añq̄ crederet in xp̄m. Qđ ita p̄t intelligi. s. añq̄ scirz xp̄m incarnatū in quez credebat in mysterio.

De qualitate fidei: spei: charitatis ⁊ operis: que sm̄ aliquid sunt equalia.

Illud etiam non est preter

mittendum q̄ fides spes charitas ⁊ operatio sm̄ aliquid equalia sunt in p̄fti. Ūñ Greg⁹. Fidem. spem charitatē. atq; opationez dū in hac vita viuimus equales sibi esse apud nos

Greg⁹ sup eze.

inuenimus. qz quãtuz credimus tantuz amamus. Et quãtuz amam⁹ tantum de spe p̃sumimus. Quisq; n. fidelis tãtum credit q̃tuz sperat et amat: ꝛ tãtum opatur q̃tum credit ꝛ amat ꝛ sperat. Sz tñ maioꝛ spe ꝛ fide charitaſ dr̃. qz cũ ad dei spẽm puenit̃ spes ꝛ fides trã sit: sed charitas pmanet. Et qz charitas mr̃ ẽ oĩum virtutũ que nõ ideo post fidez ꝛ spẽ ponit̃ q; ex eis oriatur. sz post illa remanebit aucta. Charitas. n. nunquã excidit. Remiſſa ãt equalitas ꝓprie ꝺm interioꝛ actuũ intẽtionez ꝺsiderãda est. Huic vero qd̃ hic ꝛ supius dictuz ẽ. s. q; charitas nõ est ex fide ꝛ spe: sz ecõuerso. vr̃ obuiare qd̃ ait apostolus. Finis p̃cepti est charitas de coꝛde puro ꝛ cõsciẽtia bona. ꝛ fide nõ ficta. Quod exponẽs Aug⁹. Loꝛ accipit ꝓ intellectu ꝛ ꝺsciaz ꝓ spe. Qualis inquit charitas est finis p̃cepti ꝓcedens ꝺ coꝛde puro. id est de puro ĩtellectu vt nihil nisi deus diligatur. ꝛ ꝺscientia. i. de spe bona. et fide nõ ficta. i. simulata. Nõ ergo charitas fidem ꝛ spẽ sz fides ꝛ spes charitatẽ p̃cedere videntur. Hoc ergo ea rõne traditum intellige nõ q; fides ꝛ spes causa vel tpe charitatẽ omnium bonoꝛum matrẽ p̃cedãt. sz qz charitas sine illis in aliquo esse nõ põt. sed ille sine charitate possunt esse. Quãuis nõ sit pia fides vl̃ spes sine charitate. Ideo ergo ex fide ꝛ spe ꝓcedere ꝺr̃ charitas: qz nulli ꝓuenit sine istis.

Circa istã. 25. di. in q̃ mgr̃ agit de fide quãtũ ad eius sufficientiaz querunt̃ duo. Primo. Utz añ xp̃i aduentũ fuerit fides necessaria de his q̃ mõ credimus. Secũdo posset eẽ q̃stio a quo fides habeat vnitatẽ. Circa p̃mũ arguit̃ q; nõ. Exoꝺ. 3°. dixit dominus ad Moysen. Ego sũ deus Abraham. de⁹ Jacob. ꝛ nomẽ meũ adonay. hoc nõ indicaui eis. Moysi igit̃ aliqd ostẽdit de⁹ qd̃ nõ alijs. igit̃ alij nõ tenebant̃ ad habendũ fidẽ de oĩbus de qbus Moyses habuit fidẽ: q tñ fuit in eadez lege cũ eis. igit̃ multo minus tenebant̃ ad habendũ fidẽ de his de qbus nos habemus fidẽ: cũ simus alteri⁹ testamẽti. Preterea: añ xp̃i aduẽtũ nõ fuit necessariũ homi credere qd̃ angeli ignoꝛauerũt. qz intellectus angeli excedit intellectũ hois. sed angeli añ xp̃i aduentũ ꝛ p̃dicationẽ ecclesie nõ nouerunt incarnationẽ xp̃i quã mõ nos credimus ꝙ. Minoꝛ pz ꝓ apostolũ ad Eph̃. 3°. vbi dicit q; sacramẽtũ incarnatõis xp̃i fuit abscõditũ p̃ncipib⁹ ꝛ potestatib⁹ in celestib⁹ ꝛ p ecclesiã eis innotuit Et Esa. 63°. Querũt angeli. quis ẽ iste qui venit de ebdon. t. v. de bosra. Preterea ad pfectã obediẽtiã sufficit ĩplere que p̃cipiuntur cũ pmptitudine ĩplendi alia si p̃ciperent̃. igit̃ ad pfectã fidẽ sufficit credere qd̃ explicat̃ credẽdũ cum volũtate credẽdi alia si explicarent̃ sibi. sz añ xp̃i aduentũ nõ fuerũt tot credibilia reuelata quot mõ sunt a nobis credita. nõ enĩ fuerũt tũc sacramẽta noue legis ĩstituta. nec ꝓtũc fuerũt reuelata multa cõtenta in nouo testamẽto que nõ cõtinebant̃ in veteri testamento. ꝙ. Contra. ꝓ oĩ statu fuit necessariũ homi diligere oĩa diligibilia er charitate. qz cuilz necessariũ fuit charitatẽ habere. ꝛ charitas in quocũq; gradu ad oĩa diligibilia se extẽdit. ꝙ similiter ꝓ oĩ statu necessaria fuit fides respectu oiuz credibiliũ. qa charitas nõ perficit sine fide.

Ad questionẽ p̃mo videndũ ẽ q̃ fides fuit necessaria viatoꝛi ꝓ oĩ statu. 2° videndũ ẽ de actu fidei. an. s. aliqs act⁹ fuerit necessarius ꝓ oĩ statu. ꝛ qs. 3° an act⁹ aliqs fuerit necessari⁹ circa eadẽ credibilia circa que ẽ necessarius ꝓ nũc. De p̃mo dico q; fides ĩfusa fuit necessaria homini saluãdo ꝓ oĩ statu. qz sicut aĩa nõ est accepta deo nisi ornet̃ ꝛ pficiat̃ p charitatẽ quo ad volũtatẽ. sic nõ acceptat̃ a deo nisi pficiat̃ habitu supnaturali quo ad itellectũ. ꝛ sicut potẽtie ille sũt nãlit̃ oꝛdinate ĩ actib⁹ suis q; itelligere p̃cedit velle. sic ĩ pfectiõibus. qz ꝓus nã pficit̃ itellect⁹ supnãliter q̃z volũtas. sz simul duratõe iter ista aũt supnaturaliꝓfectio q̃ aĩa determinate assentit vo ꝛ credit vez: est fides infusa. sicut igit̃ necessariũ fuit hoĩbus añ xp̃i aduentũ habere charitatẽ. sic ꝛ habere fidẽ. nõ q; sit cõtradictio ea separari. qz separant̃ mõ in via. manet. n. mõ fides informis sine charitate. ꝛ ĩ patria mãebit charitas sine fide. sz q: deus de lege oꝛdinata quam statuit nõ pficit aĩaz nisi pficiat eã ꝺm totũ iõ non pficit volũtatẽ charitate: nisi pficiat intellectũ. fide ex vno igit̃ credito. s. q; credimus fidẽ infusam esse in nobis qua assentimus. simpliciter vero cõcludim⁹ fidẽ fuisse in partib⁹ ante xp̃i aduentũ. Sed posito q; sic habuerint fidẽ infusã: videndũ ẽ an act⁹ fidei fuerit necessarius ꝓ oĩ statu. ꝛ dico p̃mo in generali q; sicut act⁹ virtutũ moꝛaliuz fuerũt necessarij cuilibz saluãdo: sicut act⁹ affirmatiui necessarij qui obligãt semp: sed nõ ꝓ semp: sed ꝓ aliquãdo. quãdo. s. cõcurrunt debite circunstantie. scilicet quando propter quid sic oz ꝛ qũo tẽ. ꝛ sicut act⁹ virtutũ theologicarũ sũt̃ ꝓ aliquãdo necessarij. qz act⁹ virtutũ moꝛaliũ nõ oꝛdinant̃ in finẽ nisi ꝓ act⁹ theologicaꝝ. vñ quilibet tenẽt̃ diligere deũ pꝛo oĩ statu si habuerit vsũ rõnis ꝛ hoc pꝛo aliq̃. s. circũstantie debite diligẽdi deũ cõcurrunt. ita eodẽ mõ dicendũ ẽ de actu fidei. q; habẽs vsuz rõnis pꝛo oĩ statu tenẽt̃ credere in vnũ deum factoꝛẽ celi ꝛ terre. ꝛ hoc ꝓ aliq̃. Sed habito in generali q; actus fidei necessarius fuit pꝛo omni statu in habente vsuz rõnis. videndũ est primo circa que credibilia: ꝛ propter hoc videndum est circa que credibilia sit mõ necessarius actus fidei.

Circa qd̃ sciendũ q; si articuli destinguant̃ q̃ztũ ad ipsa credita: sic sunt. 14. articuli. Si aũt distiguant̃ ꝺm numez illoꝝ qui p̃mo articulos distinxerũt. sic sũt. 12. ꝺm numerũ. 12. apostoloꝝ. Si p̃mo tenet̃. aut articuli sunt deo tantũ aut de deo rõne nãe assũpte. Si primo mõ hoc cõuenit triplicit̃ qz aut de deo rõne nãe vel essentie. ꝛ sic habet̃ hic articulus: Credo in vnũ deũ. aut rõne psonaꝝ. ꝛ sic sunt tres articuli sz q; sunt tres pslone Primus. patrẽ oipotentẽ. Secũdus ꝛ in Jhm xp̃m filiũ eius vnicũ dñm nostrũ. Tertius Credo in. s. s. aut rõne effectus dei. ꝛ sic sũt tres articuli de deo p̃mus q̃ztũ ad creationẽ. Creatoꝛẽ celi ꝛ terre. Secundus q̃ztũ ad gratificationẽ. remissionẽ peccatoꝝ. Tertius quantũ ad glorificatiõem carnis resurrectionem. ꝛ vitam eternam. ꝛ sic habent̃ septem de deoꝛatiõe dei tñ. aliqui tñ includũt opus creatiõis in p̃mo articulo qd̃ ptinet ad vnitatẽ eẽntie: ꝛ vltimũ opus diuidũt ĩ duos articulos. s. carnis resurrectionẽ. dicẽtes vnum articulũ ꝛ vitã eternã alium. Sed pꝛimo di. est melioꝛ. qz apostolus põit vnu: articulũ de creatione p se. ad hebꝛe. 1. fide intelligimus aptata eẽ secula verbo dei vt ex inuisibilibus visibilia fierent. Articuli ptinentes ad deuz rõne nature assumpte sunt etiã. 7. Primus ptinet ad cõceptionẽ. q cõcept⁹ ẽ de. s. s. Secũdus ad natiuitatẽ. natus ex Maria virgine. Tertius ad passionem. passus sub pontio pilato. 4⁹ ad descensionẽ ad infe

ros. descēdit ad inferna 5° ad resurrectionē. tertia die resurrexit a mortuis. Sextus ad ascensionem. ascendit ad celos ⁊c. 7° ad iudiciū. inde venturus est iudicare vivos ⁊ mortuos. Horū articulor tres. Petrus in vnū cōplexus est dicēs. Credo in vnum deū quātū ad vnitatē essentie. Patrē oipotētē. quātū ad omnipotentiā patris. Creatorē celi ⁊ terre. q̄ tū ad opus creationis. Joannes posuit articulū de p sona filij. articulos de cōceptiōe ⁊ natiuitate pīūxit. Jacobus zebedei in vnū articulū. de passiōe posuit andreas. de descensu ad inferos. Philippus. resurrectionē. Thomas. ascensionē. Bartolomeus. aduē tū ad iudiciū. Matheus. de psona spīritus sancti. Jacobus alphei. opus gr̄e dixerūt duo apostoli. Nam Simon posuit effectū gratie quo ad collationē boni s. sanctā ecclesiā catholicā sanctor cōmunionē: Judas iacobi quo ad mali remotiōez. s. remissiōez pec catorū. effectuz glorie posuit. Matthias vel ꝑm aliquos Thomas. Sed est ne necessariū habere ac tū circa omnia hec vel aliqua eorū dico q̄ necessarium fuit p omni statu habere actū implicitum de oi bus tūc enim habeā act⁹ implicite quādo habeā habitus. Sed habere solū talē actū nō sufficit. sz in habente vsū rōnis requirit̄ actus distinctior ⁊ explicit⁹ sed nō requirit̄ necessario in quolibet pr̄o isto statu. scilicet q̄ oēs illos articulos explicite ⁊ distincte credat. q̄ nullū obligat ad impossibile. ⁊ ideo si sit aliq̄s rudis qui nō possit cōcipere quid est nā ⁊ quid psona nō est necesse q̄ habeat actū explicitū de articulo pti nente ad essentie vnitatē ⁊ psonar trinitatē distincte sicut habent clerici l̄rati. sed sufficit q̄ si nō pōt talia intelligē q̄ nec termīos q̄ credat sicut ecclesia credit. quilibet tamē habēs vsū rationis teneā pr̄o aliquando ad aliquē actū explicitū ⁊ maxime ad illa q̄ sūt grossa ad capiēdū. sicut qđ christus nat⁹ ē. ⁊ passus ⁊ alia que pertinent ad redēptionē. Sic igit̄ omnes tenent̄ ad aliquē actū explicitū pr̄o aliquando. ⁊ ad alios in generali vt. s. credat qđ ecclesia credit. sed ad omnia credenda explicite tenent̄ maiores i ecclesia qui perficiunt̄ alios ⁊ tenent̄ aliquos in fide instruere verbo veritatis ⁊ exēplo honestatis ⁊ de huiusmodi loquit̄ Augu. i 4. de tri. c. i. Aliud est scire tm̄modo quid hō credere debeat propter adipiscendā vitā beatā que nō nisi eterna est. Aliud est scire quēadmodū hoc ipsum ⁊ pijs opitulent̄ ⁊ contra impios defendat̄. qđ est maiorum in ecclesia. aliter cito deficeret fides simpliciū. maiores igit̄ qui habent alios instruere tenent̄ fidez explicitā habere ō omnibus ⁊ pr̄o tēpore illa que credenda sūt alijs explicare ꝑm capacitatē eorū.

Sed hic occurunt quedā dubia. Si enī simplices nō tenent̄ de necessitate oia credibilia explicite ⁊ distincte credere vt dictū est. igit̄ nō tenent̄ quēlibet errorē cōtrariū articulis cauere. nō. n. tenent̄ oppositū illius cauere cuius oppositū nō tenent̄ agnoscere ⁊ ita posset aliquis licite cadere in errorē repugnātē alicui articulo. Pr̄eterea si sufficiāt simplicib⁹ habere fidē explicitā de aliqb⁹ ⁊ de alijs implicitā: ⁊ tūc si ille cui icūbit instruere simplices p̄dicaret aliqd oppo^m fidei posset simpler licite ad herē doctrīe ei⁹ credēdo tāq̄ verū aliqd falsū ⁊ tūc eēt fidelis ⁊ infidelis: fidelis quidē. quia non tenet̄ actū explicitū hr̄e de articlo ꝑio. infidelis q̄ credit aliquid eē verū qđ repugnat fidei. Pr̄eterea. videt̄ q̄ maiores in ecclesia nō tenent̄ explicite credere magis q̄ alij minores. q̄ de necessitate salutis nō tenet̄ vnus plus q̄ alius nisi ad plus obliget̄. sed nō obligat̄ aliter ad credendū maior q̄ minor. quia omnes obligantur in baptismo ad credendum vbi omnes equaliter obligantur igitur non

magis explicite tenetur credere vnus q̄ alius. Ad primuz istor nego ꝑtiā primā. q̄ quibz simplex tenet̄ cauere nō solū oēm errorē ꝑtīū articulis numeratis. sed ēt oē quod ē ꝑtīuz veritati scripture. s. cānonis biblie. q̄ nō posset aliqs ptinacit̄ adherere ꝑtio alicui⁹ veritatis in biblia quin iudicaret̄ hereticus. Et cū arguis nō tenet̄ ad cauēduz errorē nisi teneat̄ ad credēdū explicite ei⁹ oppo^m. Dico q̄ hec ꝑmia nō valet: sicut pz̄ i moralib⁹ alijs: q̄ tenet̄ cauē quibz oē peccatū mortale. ⁊ tū nō tenet̄ scire ⁊ cognoscē explicite in quo gradu superbia ē pcm̄ mortale. vel gula q̄ nec multi experti in scientia sciūt hoc. sed circa hoc sunt altercationes. Dico tūc ad ꝓpositum q̄ aliqua sunt que communiter predicant̄ in ecclesia: ⁊ talia sunt necessaria simplici ad credēdū explicite. scilicz q̄ christus natus est de virgine Maria. q̄ fuit crucifixus pro redemptione generis humani. sed si sit aliquid credenduz quod tamen non predicat communiter i ecclia. sz p̄dicat̄ spāliter i vno loco de nouo nō ē neciuz simplici ēdē illō adherēdo illi firmit̄ tāq̄ vo imo neciuz ē magis illi nō adherē quousq̄ sciat illō credi ab ecclia tāq̄ vuz: ⁊ cū h̄ sibi ꝓstiterit: teneā illi firmit̄ adherē sic imōalib⁹ q̄n sz alr̄catiōes ō aliquo peccato q̄n primo est mortale: vt si vn⁹ pitus in sciētia dicat q̄ nō licet sic mercari: ⁊ alius dicat: q̄ liceat tutius est nō ꝓcedere sic nec sic sz expectare quousq̄ veritas pateat aliunde. Si. enim ita eēt q̄ vnus doctor diceret aliquē peccare mortaliter nisi sic facerz ⁊ alius q̄ peccaret si sic faceret: tūc simplex foret perplexus: ideo bene vidēdū est in moralib⁹ anteq̄ aliquid asseraf. ⁊ per hoc pz̄ ad secūdum. Ad tertiū dico q̄ maiores tenent̄ ad credēdum magis explicite ⁊ ad veritatē scripture magis intelligendaz q̄ simplices: sed nō in hoc q̄ obligauerunt se in baptismo vt procedit argumentū: sed in hoc q̄ curam animaruz suscipiūt: erquo eniz sunt i statu altiori q̄ simplices. ideo obligāt se ad illuminandū alios: ⁊ p consequens ad veritatē scripture capiendam ⁊ explicite credendam. omnes igitur tenētur p quolibet statu ad fidem mediatoris post lapsuz hominis: q̄ nullus salvatur nisi sit membrum ecclesie post lapsum: quod nō est nisi in fide mediatoris: sicut pz̄ per apostolum ad Hebr. xi. diffuse. ⁊ per Aug. de sali. li. j.

Pr̄eterea sicut creatorē principiū essendi in natura condita. ita ⁊ redemptor est principiuz reparatiōis in natura lapsa. sed nullus pōt recreari sine recreatore vel redemptore: siē nec eē sine creatore: sicut igit̄ fides de creatore semper fuit necessaria ad salutem ita fides redemptoris semper fuit necessaria ad salutem post lapsum humani generis: sed illa fides ō mediatore pōt eē explicita: sicut q̄ dei filius deus ⁊ hō redimeret genus hūanuz ꝓpter hoc q̄ nasceret̄ ō virgine ⁊ moreret̄ in cruce: sz sic explicite credere in redemptorē non fuit necesse p omni statu. sz hoc idē potuit credi magis cōfuse. s. q̄ deus ordinaret aliq̄z viaz redemptionis. s. q̄ hoc fieret p filium suuz icarnatum. vel per angelū vel hominē purū non fuit necesse credere. sed sic gnāliter credere fuit necessariū omni homini ad salutē fides mediatoris. Sz hītes legē mosayc̄ā tenebant̄ credere magis explicite q̄ nō hītes: quia ipsi habuerūt fidem redēptoris magis explicite traditam in ꝓphetijs ⁊ psalmis. Ad actum autem fidei duo cōcurrunt necessario. s. habitus inclinās determinate in verum. ⁊ ipsa credibilia aliquo mō presentia. credibilia. n. nō sunt presentia in habitu sine doctore: ideo requiritur doctor qui aliquo modo ipsa explicet. s. deus vel aliquis alius qui libz igit̄ tenet̄ ad tot credēda ex hītu quo credibilia sūt sibi explicita ab alijs sciētib⁹. ⁊ q̄ nullus i veti lege hūit tot sibi explicita quot hēm⁹ nos i lege nouā iō

nullus tenebat ad tot explicite credēda. ⁊ si aliquis habuerit sibi tot reuelata vt forte Abrahā tenebat illa credere ⁊ alijs credēda explicare ꝑ captu mētis siue ꝓ statu illo.

Ultimo videndum é vtrū actus antiquoꝝ fuerit de eodē credibili de quo ē nr̄ ser actꝰ ⁊ loquor de actu credendi in redemptorem Qui dicerēt q̄ idē verū est de p̄nti: de p̄terito ⁊ de futuro, dicerent q̄ sic. ⁊ q⁊ eadē fuerūt extrema simplicia credita. igit̄ eadē fuit vnio extremoꝝ. ⁊ ideo idē credibile fuit qđ̄ antiq crediderūt futurū. ⁊ quod nos credimus p̄teritum. q⁊ ⁊ ipsi crediderūt redemptorē vēturum. ⁊ nos credimus iam venisse. Aliter tm̄ pōt dici q̄ eadē cōplexio nō est simul vera ⁊ falsa nec simul ꝓtingēs ⁊ necessaria. ideo nec est formaliter eadē cōplexio cum dicit̄ modo ⁊ credit̄ a nobis xp̄s natꝰ est. q⁊ hec ē va nūc ⁊ hec. xp̄s nascitur ꝰē ē mō falsa. Silr p̄ma est nō ꝓtingēs. q⁊ de p̄terito secunda erat ꝓtingēs q⁊ dependebat ex libera dei voluntate nō est igit̄ eadem cōplexio de redēptore quā crediderunt antiqui ⁊ quā credimus nos. pōt tm̄ dici eadem cōplexio māliter ⁊ eadē vnio terminoꝝ si abstrahit̄ significatū cōplexionis a mō significādi quā ipsi crediderunt ⁊ quā nos credimus modo de redēptore. vt. s. ꝓcipiat̄ significatū noialr ⁊ nō verbalr. sicut cursus vt ꝓcipit̄ sine tpe ꝓsignificato per vbū p̄teriti tpis ⁊ futuri ⁊ abstrahit̄ cōplexio ab oi mō significādi cuz tpe. Silr si intelligit̄ cōplexio sic ꝑ aliquo instāte determinato ⁊ abstrahat̄ illud instās a respectib⁹ ad tē pus p̄teritū ⁊ futurū. q⁊ hꝰi respectus nō includuntur in rōne instātis. tūc eandē cōplexionē potuerunt ibi ꝓcipere ⁊ ꝑ eodē instāte quā nos credim⁹ de redēptore. q⁊ tm̄ cōplexiones non sunt formaliter eedē nisi cōcipitur significatū cū modo significādi. ⁊ modꝰ significādi rōne verboꝝ est ꝓsignificare tp̄s. iō nō est formaliter eadē cōplexio quā crediderūt antiq de mediatore. ⁊ quā nos credimus mō. sed ipi xp̄m nascitu rum. nos xp̄m natū. ⁊ vna est mō falsa ⁊ alia va. vna mō necessaria de p̄terito. alia tūc ꝓtingēs de futuro.

Ad primum principale cōcedo q̄ actus credendi depēdeat ex duobus. s. ex habitu inclināte. ⁊ p̄tia credibilis. q⁊ nō sunt p̄tia in habitu ⁊ ideo sine doctore ⁊ reuelatore nō tenent̄ simplices q̄bus nō erant tot credenda explicita tot credere. sic Moyses. nec Moyses forte sicut tenent̄ modo maiores in eccl'ia. q⁊ tot credibilia nō erāt sibi reuelata oppositio mō est de scia. q⁊ hūs habitū scie eo q̄ generat̄ ab obo sicut a partiali cā hz obm sufficiēter p̄ns. q̄uis nō ex vi habitꝰ sed per spēs que manēt quādiu manet scia. ideo pōt ꝓsiderare q̄n vult. ⁊ in potestate eius ē post sciam habitā ꝓsiderare qđ̄cūq̄ cōtētoruz in habitu. nō sic ē de fide pz nec sufficit qcunq̄ occurrus credibiliū ad intellectuz ad hoc q̄ habitꝰ iclinet in actū firmiter eliciendū. sicut pz de baptizato nūc: cui si statiz occurrāt fantasmata illoꝝ terminoꝝ mori ⁊ resurgere. ⁊ cōponat apud se mortui resurgent ñ credet nisi p̄us sibi ꝓstiterit ꝑ aliquem q̄ sit articulus credendus. ideo necessario requirit̄ cū fide infusa fides acqsita in auditu. Ad sēm dico q̄ q̄uis communiter p̄us illuminent̄ angeli q̄ hoies de fidēdis. hꝫ tm̄ nō est necessariū. sed pōt deꝰ aliter ordinare vt p:ius reuelet aliqđ hoibus per infusionē fidei ⁊ credendoꝝ reuelationem q̄ angelis. iō nō valet p̄ña. angeli nō cognouerūt incarnationē añ xp̄i aduēt̄ū. igit̄ nec hoies crediderūt eam. ⁊ qđ̄ dicis q̄ angelus ē perspicatioris inteꝰ nihil ē ad ꝓpoᵐ. q⁊ ꝓcedit de cognitis nāliter. tm̄ angelus q annūciauit eā nouit ipsā anteqū eēt cōpleta. Ad aliud ꝓcedo ꝓclonē mō dicto ī pe de. q. credo tm̄ q̄ non fūt aliq̄ in nouo testō q̄ nō p̄nt etrahi de veteri in aliquo sensu allegorico vel tropologico. vel anagogico. tm̄ nō oia ꝓcipiunt̄ in sensu historie ⁊ lr̄e in ve.te. Ad aliud in pppoᵐ pōt dici q̄ accipit falsū. s. q̄ quilz tenet̄ ꝑ oī statu diligere oia diligibilia ex charitate. q⁊ Saluator dicit i Mat. Audisti q⁊ dictū ē antiquis. dili. a. tuū: ⁊ odi. ba. ini. tuū ergo vr̄ q̄ nō tenebant̄ inimicos diligere. tm̄ posito q̄ sic. dico q̄ tenent̄ oēs implicite diligere sed nō explicite. sicut nō tenent̄ oēs oia diligibilia expliciteco gnoscere. nescit enī distincte ordines angeloꝝ. ⁊ sic tenent̄ oēs implicite oia credibilia credere. Preterea dico q̄ nō ē sile. q⁊ fides ē in intellectu subiective. Et si obijcit̄ q̄ aliqs pōt credere nolēs. q⁊ que sūt in intellectu p̄cedūt velle. dico q̄ nō sequit̄ q⁊ actꝰ credendi depēdet ex duobꝰ. s. habitu inclināte ⁊ credibili p̄nto. nō quocūq̄z sed p̄ntato tanq̄z credibile. ⁊ sic cōiter nō p̄ntat̄ nisi ꝑ doctrinā. ⁊ adhuc si p̄ntat̄ nō necessario credit inteꝰ q⁊ ñ necessitat̄ ex vtute articuloꝝ cuz sint ibi neutra nō nota ex tmīs vel ꝓtingētia sed ꝑ imperiū volūtat̄ nec credē p̄cedit velle. q⁊ ꝓponēs credibile ltellectui nō demōstrat ita vt cogat inteᵐ ad assentiēdū. iō nō credit nisi volēs. q̄uis aūt volūtas sic hēat impiū sup actū credēdi. nō tm̄ hz impiū super oppoᵐ actū stāte fide. vt iteꝰ dissētiat credibili ꝓposito ꝑ impiū volūtat̄. sz solū pōt ipedire iteᵐ ne exeat in actū suū credēdi elicitū circa credibilia ꝓposita.

Tho. in 3. scrip. dis. 23. ar. 3. q. 1

Arta hꝫ posset q̄ri. Vtrū ad hoc q̄ fides sit in ītellectu necesse sit aliquē hītū ifusū cē in volūtate. ⁊ dīt aliq q̄ sic. q⁊ vt dicūt inteꝰ ꝑ statu isto nō mouet̄ nisi a duobꝰ. s. ab obo ⁊ volūtate q̄ ē vlis motor ⁊ credibile nō ē ita efficax vt moueat ipm intellectū ad assensū. iō ad hꝫ q̄ inteꝰ assentiat oz ipm a volūtate moueri. iō nec credit hō nisi volēs. ꝫ exquo inteꝰ nō mouet̄ nisi aut rei aut rōnis eni dēria ad credēdū aliquē articulū necesse ē ipz moueri a volūtate. sz a volūtate moueri nō pōt ad assentiēdū alicui supnāli nisi in volūtate sit aliqs hitꝰ supnāliter inclinās ad illō volēdū. sic ꝫ regrit̄ in itellectu hitꝰ supnālis ad assētiēdū ita ⁊ ī volūtate vt velit ipz assētire

Preterea ad hꝫ q̄ actꝰ dependēs a duobꝰ gētilibꝰ sit perfectꝰ necesse ē p̄ncipale agēs pfici supnālit̄. vel tm̄ vl plus sic istrale. sz volūtas respcū actꝰ credēdi ē motor p̄ncipalis. ite⁊ aūt instrālis. igit̄ si hitꝰ supnālis regritur in intellectu ad hꝫ q̄ assētiat magis regrit̄ ī voluntate hitꝰ supnālis ad hꝫ vt moueat ⁊ velit ipsū assētire Sz ꝓdictionē nō video qn inteꝰ si fieret mere per se ⁊ hēret obm p̄ns posset intelligē vel credē sibi p̄ntato

Jō dico ad arᵐ q̄ actꝰ credēdi ē ab obo p̄nte sicut ab efficiēte actū. nō sic aūt ē a volūtate. alit̄ si volūtas eēt cā actꝰ credēdi. ⁊ ꝓpōeret̄ itellectui astra eē paria nulla psuasiōe fcā possz volūtas impare itellectui credē deīmiate astra eē paria. ⁊ hꝫ nihil ē. sz opz obz hr̄e cālitatē sup actū. nec volūtas mouet nisi moueat obz. tūc dico q̄ credibilia vt sūt p̄ntia i se siue i fide acqsita vel ifusa. lz hꝫ vltio mō ñ sufficiāt ad mouēdū iteᵐ ad actū. sz volūtas vt dicis sil'mouet. ⁊ vex ē p q̄sto mouebat ad acqrendū fidē acqsitā. Sz posita fide acqsita credibili p̄nte pōt iteꝰ p hītū ifusū credē dūmō volūtas ñ ꝑmoueat nec̄io. nec plus regrit̄. et esto q̄ regrat̄ motio positiua volūtat̄ ēt suffic volūtas ad sic mouēdū iteᵐ i puris nālibꝰ. q⁊ posito vo supnāli p̄nte itellectui possz volūtas mouē iteᵐ ad itelligēdū illō dūmō i itellectu eēt hitꝰ iclinās iteᵐ i illud sic ē ī ꝓposito. Et q̄n dicis q̄ p̄ncipale agēs dz eē dispositiuū. dico q̄ sic i istro artificiali suffic acuties ad hꝫ q̄ virtꝰ motiua moueat ipz ad scindēdū suffic acutiei i strumēto nec regrit̄ sil'is dispō in p̄ncipali mouente vel dispō illi ꝓportionata. s. i vtute motiua ita hꝫ ad

hoc q̄ volūtas moueat inte^m ad credēdū credibile: sufficit dispositio inte^r non necessarium supnālem dispōnem ꝓportionalē illi poni in volūtate. nec ad hoc q̄ diffor̄miter opetur per instr̄m regrit̄ talis dispositio ꝓportionalis in volūtate q̄lis est in actu credēdi pfectiori ꝛ minus pfecto. sed sufficit ꝓportionalis dispō in intellectu differēs ſm q̄ gradus differētes in perfectione sunt in actibus.

✍ tertium quesitus

a pōt dici q̄ glibet habit^s intellectual habet vnitatē ex vnitate sui p̄mi obi. quo hit^s virtualit̄ ꝓtinet̄ sicut in sua cā partiali. sicut Geometria dr̄ vn^s habit^s ex vnitate linee i q̄ linea oia alia que deducunt̄ in scia illa virtualit̄ cōtinent̄ mediati^s vel imediati^s ſm q̄ se hūt ad illam tm̄ si alia explicita in scia ꝓsiderent̄ sub ꝓprijs rōnib^s in se nō. aūt vt ꝓtinent̄ in aliquo vno p̄mo subo. forte tot sunt hit^s quot ꝓclusiones distincte spēcūt demonstrate. nō pōt aūt dici q̄ fides infusa hēat vnitatez ex obo p̄mo. s. deo. q̄r de^s nō mouet in rōne obi ad cognitionē oiuz credibiliū nec in deo vt in obo ꝓcipiuntur oia credibilia vt ex illo deduci pūt lz ꝓtineat omnia vt cā effectiua oium. iō opz dicere q̄ hēat vnitatem vel ab vnitate reuelant̄ credibilia. q̄r oia respiciunt̄ a fide vt reuelata a deo. ꝛ hec formalis rō ē vna i oībus ſm opi. supra dictā. vel q̄ hēat vnitatē in se formaliter ex seipsa. q̄uis illā effectiue hēat a deo ꝛ nō hēat vnitatē ex aliquo vt obiecto. sicut scientie causate ab obiecto.

Ista est distinctio. 25. huius tertij libri. In qua magister posteaz egit de fide in cōparatione ad ea que credunt̄. Agit de ea in cōparatione ad credentes. ꝛ hoc quo ad quātitatē fidei ipsis credentibus. Et tria circa hoc facit. Primo agit de quātitate fidei extēsiua. Secōdo vo de quantitate fidei intē siua. Tertio vo exponit quedam verba apostoli que fuerunt cuiusdā dubitationis cā motiua. Primum vsqz ibi. Illud etiam nō est. Secūdum vsqz ibi. Hui ce vero. Tertium vsqz ad finem distinctiōis. In speciali sententia magr̄i stat in tribus ꝓpositionibus q̄rum p̄ma est hec. Tripliciter creuit fides patrū antiquoz sicut ꝛ cognitio dei ſm ꝓcessum temporum. Hanc magister insinuans ꝓponit p̄mo q̄ ſm ꝓcessū tp̄is ꝓfecit fides in his qui erāt ante aduētum x̄pi et post aduētum. sicut fecit cognitio. qō determinās dicit. q̄ fides dicitur ꝓficere cognitione articuloz quātitate constantia ꝛ deuotione credentiū. Et subdit q̄ q̄uis dicitur ꝓfeciſſe. sunt tamē aliqua ad fidem pertinentia sine q̄bus nullo tempore potuit eē salus cuiusmodi sunt credere deū esse. ꝛ ipsum eē in se spantiuz piū remuneratorem. Postea mouet quattuor qōnes ad incremētum fidei pertinētes. Prima ē. Cū certum sit q̄ credere tm̄ ꝛ hec duo iam dicta nō sufficerent ad salutē tpe gr̄e sine alijs articulis ꝓtentis in symbolo. Utrum ante x̄pi aduentum antiquis sufficeret. Et respōdet q̄ non. Alaz ex quo oēs ꝓpter peccatum p̄mi parentis erant peccato obligati. nullus ipsoz sine fide x̄pi mediatoris poterat saluari. vnde quotquot saluati sunt fidē x̄pi habuerūt. Nā eadē fuit fides antiquoz ꝛ nr̄a lz tpa sint mutata. q̄r sic nos credimus ipsum passum. ita ipsi crediderunt ipsum passurū. ꝛ sic de alijs que nos credimus. Ita. magister ꝓbat auctoritate beati Aug. Secūda questio ē. quomodo simplices antiqui salui fiebāt eo q̄ incarnationis mysterium eis non fuit reuelatum. Et respondet q̄ nullus fuit saluatus vnquā. cui filij dei incarnatio aliquo modo non fuerit reuelata. Alaz maioribus sicut abrahe ꝛ moysi ꝛ sic de alijs distincte ꝛ apte fuit reuelata. minoribus aūt ꝛ simplicib^s in velamine ꝛ mysterio. credebāt enim ipsi tūc minores: qō maiores docebāt. sicut ꝛ modo simplices credūt que in symbolo fidei ꝓtinentur. articulos tamen fidei minime distinguere valentes. Tertia questio ē Utrū oportuit aliquos credē de x̄po mediatore oia que nūc credimus. Et respondet q̄ quibusdā videtur q̄ suffecisset eis ad salutem tm̄ quattuor credere. natiuitatē. mortem. resurrectionē. ꝛ aduētum ad iudicium. colligentes hoc ex libris. b. Aug. que ponit etiam magr̄ in littera. Alijs aūt vt dicit magr̄ visuz fuit q̄ cum fide trinitatis suffecissent eis tm̄ duo tm̄. s. vt filium dei crederent nasciturum et eum etiā oēs eē iudicaturū sumētes originem sue opinionis ex ℟ q̄ Joā. bap. de morte x̄pi ꝛ de descensu eius ad inferos dubitasse videt̄ ℣. b. Greg. exponentē illud. tu es qui venturus es an alium expectamus. Quāuis tamen alij dicūt q̄ illa questio Joānis non processit ex dubitatione ignorātie ioannis sed ex affectu pietatis. acsi ꝓpter vtilitatē discipulorz suoruz admodum dubitantis se haberet. Quid autem magis de his duobus sit tenendum magister non determinat Quarta questio est. vtrum Cornelius de quo legit in actibus apostolorum. q̄ fuerat vir iustus ꝛ timēs deum habuerit fidem de incarnatione x̄pi. Et q̄ sic arguit ex hoc q̄ sine fide icarnationis x̄pi iust^s nō fuisset. Oppositū aūt vr̄ ex hoc q̄ petrus ad eū missus fuit vt ibidē legit̄ qō frustra factū fuisset si fidem habuisset. Et r̄ndet q̄ fidē habuit de incarnatione x̄pi absolute ex dei reuelatione. an eēt iā cōplera vel adhuc futura hoc ignorabat. ꝛ sic mittebat̄ ad eum ℘etr^s ip̄am factā sibi nunciaret ꝛ sacr̄m regenerationis affirmaret. Uñ ēt p fidē quam sic implicite de iesu x̄po habebat opa ipsius fuerūt deo accepta ꝛ orationes exaudite. Secōa ꝓpō est hec. Virtutes theologice p statu huius vite eq̄les sūt intēsiue. Hāc magr̄ ponit ex auctoritate bti Greg. di. q̄ fides spes ꝛ charitas ꝛ opatio eq̄lia sunt in p̄ti que tm̄ eq̄litas ꝓsiderāda est ſm intētionē actuū. q̄r quātū credim^s tātum spamus amamus et opamur. Hec his obstat qō apls dicit. q̄ charitas sit melior fide ꝛ spe. q̄r hoc iō dicit q̄ charitas in p̄ria manet vbi fides ꝛ spes euacuabunt̄. Vl̄ ideo q̄r charitas est mr̄ oium virtutū. Subdit ēt q̄ q̄uis charitas in ordine post fidē ꝛ spem ponatur. ℟ nō ē q̄r ex illis orit̄ sed q̄r illis trāseūtib^s hec manet. q̄r charitas nunq̄z excidit. Tertia ꝓpositio est hec. Charitas que a solo deo infunditur quodāmodo ex fide ꝛ spe orit̄. Hāc magr̄ pōit obijciēdo ꝓtra p̄dicta s. q̄ charitas ex fide ꝛ spe oriebat̄. sed poti^s ecōtra cū ipsa charitas sit mr̄ ipsarū. Cuius ꝓtrariū vr̄ p aplm q̄ dicit q̄ finis p̄cepti sit charitas de corde puro. ꝓscientia bona ꝛ fide nō ficta. Ubi ſm. b. Aug. per ly. cōscientia bona intelligit̄ spes. ꝛ p ꝓns apls videt̄ velle charitatē de fide ꝛ spe oriri. Et rūdendū est q̄ vba illa nō sunt sic intelligēda. q̄ charitatē q̄ ē oium vtutū mr̄ fides ꝛ spes p̄cedāt cā vel tpe. sed q̄r charitas sine illis eē nō pōt. ꝛ iste pūt eē sine charitate quānis i formes. ideo quodāmodo charitas dicit̄ ex illis oriri. Et tm̄ in specciali de ista hui^s distinctionis.

℣e spe quid sit.

St autem spes Di. 29.
virtus qua spiritualia ꝛ eterna bona sperant̄ .i. cū fiducia expectant̄. Est. n. spes certa expectatio future beatitudinis veniēs ex dei gr̄a ꝛ ex meritis p̄cedentib^s. vel ip̄am spem quam

nã pit charitas vel rem ſpatã.i.beatitudinem eternã. Sine meritis.n.aliqd ſpare non ſpes ſed p̃ſumptio dici poteſt.

De quibus ſit ſpes.

Et ſicut fides ita et ſpes ẽ

Aug. in enchi. de inuiſibilibus. Unde Augu. Fidem appellamus earum rerum que nõ videnť. De ſpe quoq; dicitur. ſpes que videť nõ ẽ ſpes. Qđ enim videt qs qd ſpat qđ attinet ad nõ videre vel que credũť vel que ſpantur fidei ſpeiq; cõe eſt. Diſtinguitur tñ fides a ſpe ſicut vocabulo ita rõnabili differẽtia. Eſt.n.fides malarũ rerũ ⁊ bonarũ: q; ⁊ bona creduntur ⁊ mala. ⁊ hoc fide bona nõ mala. Eſt ẽt fides ⁊ p̃teritarũ rerũ ⁊ p̃ſtiũ ⁊ futurarũ. Credimus.n. mortẽ xp̃i que iã p̃teriit credim⁹ reſſionez que nũc eſt. Credimus vẽturũ ad iudicãdũ qđ futurũ eſt. Jtẽ fides ⁊ ſuarũ rerũ ẽ ⁊ alienarum Nã ⁊ ſe qſq; credit eſſe cepiſſe nec fuiſſe vtiq; ſempiternum. Et alia atq; alia nõ modo de alijs hominibus multa que ad religionem p̃tinent verũetiã de angelis credimus. Spes aũt nõ niſi bonarũ rerũ eſt.nec niſi futurarũ ⁊ ad eũ p̃tinentiũ qui earũ ſpez gerere p̃hibeť

quo differãt fides et ſpes.

Redit ad p̃miſſam queſtionem: ſcilicz an fides ⁊ ſpes in chriſto fuerint.

Poſt hoc ſupereſt inueſtiga

re vtrũ fides ⁊ ſpes in xp̃o fuerint vñ tractať iſte ſũp̃ſit exordiũ. Quibuſdã nõ indocte vi fidẽ v̈tutez ⁊ ſpez in eo nõ fuiſſe. ſicut in ſãctis iã beatificatis vel in angelis nõ ſũt. ⁊ tñ ſancti credũt ⁊ ſpant reſurrectionez futurã. ⁊ angeli eãdem credunt. nec tñ in eis fides vel ſpes v̈tus eſt. q; ⁊ deo p̃ ſpeciez .ꝓtemplãdo fruuntur. ⁊ in dei v̈bo reſurrectionez futurã ſiue iudiciuz nõ p̃ ſpeculuz in enigmate. ſed p̃clariſſime inſpiciunt. Si.n. q; credunt reſurrectiõez futurã iõ vez eſt fidem hr̃e. ergo ea ꝓſumata poſt iudiciuz ſiť ⁊ fidẽ hr̃e dicentur. q; credẽt eã p̃teritã. Sz ſicut tunc credent. nec tñ fidem que fideles facit habebunt. q; ñ credent abſq; ſcientia que nõ erit enigmatica ſz p̃ ſpeciez ita ⁊ modo credunt ⁊ ſpant reſurrectiõez. nec tñ fidem hñt q; credendo cognoſcũt. Venit.n. eis qđ p̃fectuz eſt ⁊ euacuatum eſt qđ ex pte ẽ Venit.n. cognitio ⁊ euacuata eſt fides. Venit ſpecies ⁊ deſiit ſpes. Jta ⁊ xp̃s in quo fueruut bona p̃tie. credidit qdem ⁊ ſpauit reſurrectionem tertia die futurã. p̃ qua ⁊ p̃ẽm orauit. nec tamen fidem virtutem vel ſpem habuit. q; nõ enigmaticã ⁊ ſeculariez. ſz clariſſimaz de ea cognitionez habuit. q; nõ p̃fecti⁹ eã cognouit p̃teritã q̃ intellexit futurã. Spauit tñ xp̃s ſicut in pſal. ait. In te dñe ſpaui. nec tñ fidem vel ſpem virtutem habuit. q; p̃ ſpeciem videbat ea que credebat. De antiqs v̈o p̃ribus qui apud inferos vſq; ad paſſiõem tenebãtur nõ incõgrue dici põt q̃ fidem ⁊ ſpez v̈

i.29.

Si iuſti apd̃ inferos tẽti

tutez habuerint. q; credebãt ⁊ ſpabãt ſe viſuros deuz p̃ ſpeciez qualiter eum tunc nõ videbant. quia non patuit eis cognitio dei per ſpeciem ante paſſionem xp̃i. Qua conſummata a fide tranſierunt ad ſpeciem.

fidez et ſpez habuerũt.

Jrca iſtam 26. di. in qua magiſter agit de ſpe q̃rit vnũ. Utrũ. ſ. ſpes ſit virt⁹ theologica diſtincta a fide ⁊ charitate. Qđ non. q; nulla paſſio eſt virt⁹ ſpes ẽ paſſio ex p̃mo ethi. g. Preterea nulla v̈t⁹ theologica determinat medietatẽ duarũ malitiarũ. ſpes đterminat tale mediũ. g nõ põt eẽ virt⁹ theologica. p batio maioris. q; vbicũq; eſt mediũ duarũ malicia rum ibi põt eẽ defect⁹ ⁊ exceſſus. ſed intẽdendo in đ am p deſideriũ nõ põt eẽ exceſſus. ſicut pz in alijs v̈tutib⁹ theologicis. nõ.n. põt hõ nimis credere in deum vel diligere deũ. p batio minoris. q; ſpes determinat mediũ inter p̃ſũptiõẽ ⁊ deſpationẽ ſicut inter duas malicias. Preterea virt⁹ theologica nõ ẽ in nobis niſi a deo imediate infũdẽte illã. ſed abſq; ifuſione dei ꝓuenit hr̃e ſpez reſpectu eo⁹ reſpectu quo⁹ ponit cõiter. p bo. q; per ſpez acqſitã ꝓuenit ſpare p̃miſſũ hois veracis. igit multo magis p ſpez acqſitã ꝓuenit ſpare p̃miſſã dei qui ẽ ſũme v̈ax. Preterea duo p̃fectibilia reſpectu eiuſdẽ obi numero ſufficienter p̃ficiunt duab⁹ perfectionib⁹. ſz in aĩa nõ ſũt niſi due potẽtie p̃fectibiles reſpectu obi increati. ſ. inte⁹ ⁊ volũtas. igit ſicut intellectus ſufficiẽter p̃ficit vno habitu q̃ ẽ fides talis obi. ita ⁊ volũtas reſpectu eiuſ dẽ ſufficiẽter p̃ficit vno habitu qui eſt charitas. igit nõ erũt niſi due virtutes theologice. Qđ ſi dicãt eſſe 3. p̃tes imaginis. ⁊ ſm eas tres requiri hit⁹ eas p̃ficientes. Cõtra. q; due p̃tes imaginis p̃tinẽt ad intellectũ ⁊ vna ſola ad volũtatẽ. igit ſi ſm illã di. req⁹rent duo habit⁹: duo hĩtus theologi ponerent in p̃te intellectiua ⁊ vn⁹ ſolus in volũtate. qđ ẽ manifeſte falſũ. q; ſpes ſm aliquos nõ ponit eẽ virtus intellectualis. Cõtra. j. ad Cor. 13. Nunc aũt manẽt fides ſpes charitas tria hec. g̃ ẽ hĩtus diſtinctus a charitate ⁊ fide.

In iſta queſtione fundamẽtum ẽ auctas Apli iaz dicta cui innituntť ſci tractãdo de illa mã. tñ ſi auctas ꝓtẽneret initẽdo rõni nãli tñ cũ ſm eã pluralitas ſit vitãda vbi nõ appet neceſſitas ponẽdi pluralitatez. ⁊ in ꝓpoſito nõ videať eẽ neceſſitas ponẽdi tertiaz v̈tutẽ theologicã diſtictã a fide ⁊ charitate. negaretur ſpem eẽ virtutẽ diſtinctã a fide ⁊ charitate. negaret ſpem eẽ v̈tutẽ diſtinctaz. Hoc p̃batur. q; volũtas ea dẽ v̈tute diſponit ſufficiẽter ad velle ordinatũ ⁊ nolle ordinatũ. p̃bo q; nõ põt eẽ ordinatũ nolle niſi reſpectu ei⁹ cui⁹ oppoſiti eſt ordinatũ velle. qđ cõfirmať p illud. j. de aĩa. Rectũ eſt iudex ſui ⁊ oblig. Eodẽ etiã ſufficiẽter diſponit ad amãdũ bonũ p̃ns ⁊ deſideradũ bonũ abſens. Hoc ẽt p̃bať auct̃e ⁊ rõne. q; eodez tẽdit aliqd in terminũ nõ habitũ ⁊ geſcit in habito. Et auct̃e Aug. 9. de tri. c. vl. Appetit⁹ ihiãť fit amõ fruẽtis. igit ſi ſit aliqs habit⁹ quo volũtas ſufficiẽter diſponit ad ordinatũ velle reſpectu frui. vel reſpcũ boni p̃ntis ille ſufficiet ad oẽ velle ordinatũ qđ eſt deſiderare. ⁊ ad oẽ nolle ordinatũ. ſed p̃ ſolã charitatez ſufficiẽter diſponit volũtas ſup̃naturaliť ad amãdũ oẽ diligibile vel fruibile p̃ns. g̃ iſta mino⁹ p̃bať quia amicitia acqſita ſufficit ad oẽ velle ordinatum circa amicũ. ⁊ hẽ ad velle deſiderij q̃z ad velle qđ ẽ amare p̃ns q̃z ẽt ad nolle qđ ẽ oppoſitũ amico. ſed non eſt minus ſufficiens amicitia infuſa quantum ad multitudinem obiectorum q̃z amicitia acquiſita cum voluntas per latitudinem ſe extendat ad omnia di-

ligibilia ex charitate. ℊ scđo ex pte inte⁹ eēt aliqs habit⁹ nō pōt poni in intellectu q⁹ act⁹ in cōi ē intellige re. ℊ ois habit⁹ in intellectu erit circa aliqđ intellige re aūt respectu obiecti supnaturalis nō est nisi crede re. ℊ ⁊c. Tenendo ꝯclusionē istā posset dici q⁹ spes aggregat in se quodāmodo duas virtutes. s. fidem ⁊ charitatē. actus enim spei qui ē expectare includit in certitudinem. ⁊ hec certitudo ptinet ad intellectum ⁊ fidem. includit etiā desideriū qđ ptinet ad volūtatem. ⁊ si sit desideriū meritoriū ptinet ad charitatez que perficit volūtatē. sicut igit expectatio pfecta et meritoria includit certitudinem intellect⁹. ita spes diceret includere per quādam aggregationē ⁊ desideriū volūtatis ordinate. ita spes vt virtus perfecta diceret includere per quādā aggregationē fidē ⁊ charitatē. ⁊ ꝑm hoc poneret virt⁹ tertia nō formaliť: sed simplr. sed ꝑm q⁹ aggregat formaliter in se duas. Q⁹ tñ desideriū nō habiti pōt eē volūtatis sine charitate. ⁊ totus actus spei ⁊ ipsa spes pōt eē informis. ⁊ ita magis ꝯcordat cū fide q̄z cū charitate. ideo meli⁹ videť eē ponēdū q⁹ spes intrīn ꝯuenit cum fide q⁹ nō est alia virtus. Non enī est alius habit⁹ formaliť respectu vniuersalis ⁊ pticularis sicut pz in oībus habitibus intellectualibus. sed fides est respectu vniuersalis. q⁹ fide teneo oēm iustū finaliter esse saluādum. ⁊ spes est respectu particularis q⁹ spe teneo me iustū. finaliter eē saluādū. igit nō est formaliter alius habitus huius ⁊ illius. Confirmať q⁹ desperās nō dicitur odire sed diffidere. nec persuadeť vt amet vel optet. q⁹ optaret si crederet illud esse possibile. sed p suadeť vt credat illud eē possible a se attingi. Secūdum hoc diceret fides eē oīuz articulo⁹ reuelatorum pertinētiū ad quascūq⁹ psonas ⁊ ad q̄cūq⁹ tpa. Spes aūt est q̄dā fides. q⁹ de reuelatis ptinētib⁹ ad seip̄z qui h⁹ fidē ⁊ tñ ptinētib⁹ ad futura. nec illa specificatio variat habitū. sicut nec in alijs plurib⁹. sed ē idē habit⁹ specificationē quādā hñs ex parte obi. nō ℊ ponit tertius habit⁹ sed fides quātū ad q̄daz. puta quātū ad futura ꝯtingentia pertinētia ad ipm credētem dicit spes. cū tñ fides se extēdat ad psonā credentē ⁊ ad alias. Qđ si dicať futuritionē in aliquo variare obiectū. ⁊ ita distinguere spem ad alijs virtutibus. Contra. ꝓmo q⁹ idē est habitus vniuersalis ⁊ particularis sicut pz in oībus habitibus intellectualib⁹. cū igit de ista oīs finaliter iustus saluabitur sit fides. igit ⁊ de ista ego si sim finaliter iustus saluabor. est fides. Secūdo q⁹ si futuritio sit formalis rō obi. ℊ spes nō est virt⁹ theologica q⁹ nō respicit eternū ꝓ obiecto ꝑm hoc sed aliqđ tpale. q⁹ tpalitas esset formalis ro obi. Tertio si futuritio regrat ꝓprium habitū pari rōne ⁊ ꝓteritio. ⁊ ita nō erit idē habit⁹ fidei de ꝓteritis ⁊ futuris. Qui teneret viā istā posset dicere q⁹ sicut in aīa sunt due potentie nate attingere deū in rōne obi. s. inte⁹ ⁊ volūtas. ⁊ hoc per act⁹ illicitos ab eis. ita ⁊ sufficiēter ꝓficit vtraq⁹ potētia vnico habitu respectu vnius obi. ⁊ ita sicut itellect⁹ sufficienter ꝓficit respectu illius obi per habitū fidei infusum. ꝓsilr volūtas respectu eiusdē obi sufficiēter disponit per habitū infusum. s. charitatis ⁊ saluarentur dicta de spe. q⁹ est tertius habit⁹ includens p aggregationē hos duos habitus vel ꝓbabilius q⁹ est q̄dam fides particularis respiciēs bona futura ab illa ꝑsona attingēda. ⁊ quo ad hoc distinguit a fide absolute assūpta que indeterminate respicit oēs psonas: ⁊ oīa credibilia quor̄cūq⁹ tēpor̄. Via illa nō plz. q⁹ via illa videtur obuiare auctoritatibus scō⁹ intentibus dicto ℙauli. quere.

Alio modo posset dici q⁹ cū ꝓtigat excessiue spare bonū futurū. sicut pz in ꝑsumēte ⁊ dimi

nute vt pz in despante. illa passio q̄ ē spes futuri boni indiget moderamine. ⁊ per ꝓns ille habit⁹ moderatiuus cū sit respectu obi eterni qđ cōsequit spans pōt eē habit⁹ theologicus ⁊ vocat spes. q⁹ per hoc itelligit habit⁹ moderans passionē quo qs tēdit in bonuz eternū ꝓsequēdū. Cōtra hoc obijcit q⁹ tūc spes eēt virt⁹ moralis nō theologica. q⁹ virtus moderatiua passionū moralis est. qlibet enī moraliter pfectus indiget oībus habitibus respectu passionū que nate sūt eē diminute vel excessiue. ⁊ tūc eēt aliquis timorosus qui tñ nō eēt virt⁹ theologica. q⁹ non eēt respectu boni increati. sed respectu mali tñ. habitus aūt theologicus est respectu boni increati.

Alio modo dicitur quere. 8. qōlz h. q. 15. q⁹ spes distinguit a charitate lz habeāt perficere eādē potētiam. s. volūtatē. q⁹ spes ē in irascibili. charitas i cōcupiscibili. ⁊ illa nō solū in appetitu sensitiuo sed etiā in volūtate distinguit. qđ ꝓbat quadruplr. ℙrimo ꝓba. nā oīm ꝓcupiscibilis ē bonū delectabile. oīm aūt irascibilis ē bonū arduū. bonū delectabile ē bonū ꝓcupitū a ꝓcupiscēte ꝓpter cōmodū eius. bonū arduum dicit bonū appetitū quo volūtas appetit superare oīa sibi ꝓria. sed iste due ꝓditiones que sūt eiusdē boni sub eadē rōne obi nō tñ sunt ꝓditiones bōi vt nūc sed ēt boni simplr. igit nō tñ sunt boni vt appetitus sensitiui. sed ēt vt est oīm volūtatis. sic igit iste due ꝓditiones accūtales distinguūt irascibile ⁊ ꝓcupiscibile nō tñ in appetitu sensitiuo sed ēt in volūtate.

Secūdo sic. irasci est actus solius irascibilis. ꝓuenit aūt irasci nō tñ ex passione que est in appetitu sensitiuo sed ēt que est in volūtate. Irasci. ⁊ nolite peccare. in psal. igit actus ille est respectu volūtatis. et ita irascibilis erit in volūtate. Tertio ꝓbať hoc ex cōparatione diuersor̄ actuū adīuicē. q⁹ cōcupiscibilis volūtatis in ꝓtēplatione quiescēte q̄cq⁹ insurgit volūtas ad impugnādum vitia impediētia cōtēplationez. ⁊ sic impugnādo impedit ꝓtēplationē. nulla autem vis h⁹ actū impeditiuū suiipsius in actu ꝑncipali. igit vis ꝓcupiscibilis q̄ q̄rit delectari: nō insurgit expugnādo per quā expugnationē impediať a sua ꝺ lectatione. igit est alia vis. Quarto declarať hoc ꝑ actus diuersos ptinētes ad irascibile: in appetitu sensitiuo q̄re in. b. q⁹ oēs illi act⁹ ptinētes ad irascibilē cām videnť eque necessarij in volūtate. igit q̄ rōe ponet irascibilis in appetitu sensitiuo: pari rōne ⁊ i volūtate. Addit q⁹ ꝓcupiscibilis est ꝑncipalis potentia. irascibilis aūt est q̄dā vis eius sicut in sēsitiua oēs passiones irascibilis oriunť ex passionibus cōcupiscibilis ⁊ terminanť ad eas. sic in volūtate irascibilis ē ꝓpugnatrix ꝓcupiscibilis. Cōtra illā op. arguo. ⁊ ꝓmo ꝓtra ꝑmā rōnē que ꝓcedit de obo. ⁊ q⁹ illud de bono arduo posset male intelligi. q̄ro quid intelligit ꝑ bonū arduū aut bonū absens. aut nō solum hoc ꝫ excedēs facultatē potētie cui dať arduum. aut tertio bonū appetibile. i. amabile excedēs oīa alia sibi ꝓria. Si ꝑmo mō igit irascibilis nō erit in patria. ⁊ ꝑ ꝓns spei nō succedit tētio. q⁹ oporteret q⁹ tētio eēt in eadē potētia ⁊ vi cū spe. q⁹ succedit sibi. ⁊ ita hērz ꝓ obo suo arduo qđ est absens si ita eēt q⁹ ita intelligeret ꝑ nomē ardui qđ est falsum. In ꝓria. n. nō erit bo^m desiderabile absēs. Si 2^oo igit in deo nō eēt irascibilis. q⁹ nullū ē oīm excedens respectu ei⁹ igit nec tētio. ꝓns ē falsū. q⁹ñ vī negādū q⁹ in deo sit tētio respectu suiipsi⁹. igit ⁊ añs. s. q⁹ in hñtib⁹ spē spes sit hitus irascibilis. Si 3^oo sic male ponit bonū arduū obiectū spei distinctū ꝺ obz charitatis. q⁹ charitas iter oēs vtutes maxime respicit deum sub ratione boni appetibilis. quia sub ratione boni infiniti. i5. de trini. Preterea aut intelligit appetibilitas ista i obo

aptitudinaliter aut actualiʒ. Si aptitudinaliʒ qʒ. ſcz aptum natum ſit appeti. hoc maxime ptinet ad obz charitatis. qʒ vt dictum eſt charitas reſpicit deū vl obiectum ſuum ſub ratione infiniti in ſe. Si actualiʒ hoc eſt qʒ volūtas ſic appʒeciaſ. tūc male aſſignatur appʒeciatio iſta cēt rō obiecti potētie vel vis. qʒ ipa appʒeciatio actualis eſt. qʒ volūtas per actū ſuū appciatur tm̄ obm. hec aūt appʒeciatio paſſiua actualis ſequiſ in obo rōnē formalē obi. formalis aūt rō obiecti alicuius potētie vel vis p̄cedit naturaliʒ actū illius potētie vel vis. igiſ talis appʒeciatio nō pōt cēe rō formalis obiecti talis potētie vel vis. ℙʒeterea actꝰ adequatꝰ iraſcibilis eſt iraſci ſicut actꝰ adequatꝰ intellectꝰ ē intelligere. ſz iraſci nō pōt reſpicere p obiecto bonū arduū aliquo p̄dictoꝝ modoꝝ. qʒ iraſci ē appetere vindictā ſiue punitionē. vt dicit. 2. rethoʒ. nullū aūt appetere reſpicit p obo vel purā punitionem vel ipſum punibile. qʒ neutrū ē appetibile. igitur iraſcibilis nō reſpicit arduū p obo. ⁊ hec rō ipʒobatſcdam rōnē p opi. p̄dicta. qʒ ſi iraſci eſt actꝰ iraſcibilis ex hoc ſequiſ q nō diſtinguiſ a ꝯcupiſcibili p rōnē boni ardui diſtincti a bono delectabili. Contra tertiam rōnē arguiſ. qʒ ⁊ ſi illud qō natū ē impedire delectationē alicuius potētie per actū poſitiuū ſic expugnādū per aliquē actū ad hoc vt potētia quiete delectēſ. tm̄ qō natū eſt impedire tm̄ p̄uatiue nō opz expugnare poſitiue. ſed tm̄ p̄uatiue. ſ. fugiēdo. Sed actus vicioſus nō impugnat nec impedit poſitiue ō lectationē ordinatā ꝯcupiſcibilis. qʒ nō ſimul inſurgit talis actꝰ q̄ſi impediēs actū ꝯcupiſcibilis. igiſ nō opz actū illū expugnare niſi tm̄ p̄uatiue. ſ. ne talꝫ actuſ inſit. Sed cuius ē ꝯcupiſcere obm honeſtū eius ē fugere obm inboneſtū. igiſ ꝯcupiſcibilis expugnat.

ℙʒeterea in iſta op. p̄mo ponit q ꝯcupiſcibilis n ꝓpugnat. qʒ illa pugna impedit delectationem ⁊ poſtea narrādo dicit q cōcupiſcibilis defendit p iraſcibilē ne in ſua delectatione pturbeſ. iſta videnſ duo oppoſita. q. ſ. potētia ꝓpugnās impediat ꝯcupiſcibilē. ⁊ q nō impediat ſed ſaluet eā in delectādo. Ex iſto ēt impʒobaſ. Quarta rō qua aſſignanſ illi diuerſi actꝰ in iraſcibili. poſſet etiā argui q aliq iſtoꝝ actuū nō ꝯuenāt iraſcibili ſaltē in parte ſenſitiua que non hz actū circa futurū vt futurū ē. Qō addit in p̄ma rōne q ꝯcupiſcibilis appetit aliqd ꝯcupitū a ꝯcupiſcēte vt cōmodum ſibi nō videſ ꝓbabile. qʒ i ō nō negaſ ꝯcupiſcibilis. ſicut nec delectatio perfectiſſima. ⁊ tm̄ nō ꝯcupiſcit aliqd tanꝯz cōmodū ſibi. qʒ nihil alioꝝ eſt cōmodū ſibi. Quātū g ad b. an in volūtate ſit iraſcibilis ⁊ ꝯcupiſcibilis pōt dimitti dubiuz vſq ad di. 34. Et ſi debeant poni in volūtate pōi videnſ ꝓpter di. virtutū moraliū pficientiū volūtatez non aūt ꝓpter di. virtutū theologicarū ſpei ⁊ charitatis ſicut ponit iſta op. ℙʒeterea ſicut vis p̄ſupponit potētiam ita ⁊ obiectū eius. igiſ actus ipſius vis includit actū potētie circa obm eius ⁊ aliqd additū. ſed iſtud additū vniverſaliter ē nobiliꝰ. appet i oibus actibꝰ p̄ntibus ⁊ addentibꝰ ſibi inuicē. igitur ſi iraſcibilis eſt vis ⁊ ꝯcupiſcibilis eſt potētia actꝰ ſpei erit ſimpliciter nobiliʒ actu charitatis. qō ē falſum

Ad queſtionem igiſ dico q ſpes eſt virtus theologica diſtincta a fide ⁊ charitate qō perſuadeſ ſic. exprimur in nobis hūc actū. ſ. deſiderare bonū infinitū eſſe nobis. ⁊ hoc a deo ſeip̄m nobis liberaliʒ ꝓferēte. nō qdē p̄mo ſed ꝓpē aliqd aliud acceptū ſibi ordinatū ad illud. iſte actꝰ ē bonꝰ. qʒ debite circūſtātionatꝰ. igiſ ad ipſum pōt eē virtꝰ inclinans. Aſſūptū pz per circūſtātias oēs diſcurrēdo. nā obm huiꝰ actꝰ ē bonū infinitū

ℙʒima circūſtātia includit in hoc qō ē deſiderare qō ē velle nō abſolute ſed abſentis. deꝰ. n. viatoʒi ē abſens in rōne obi pfecte hñdi. igiſ velle tēdens in ip̄m ſub tali rōne hz ex iſta pte circūſtātiam debitaz. Qō aūt addit ineſſe nobis bonū eſt circūſtātia cui qʒ iſtud bonū eſt debitū illi cui appetit eſſe bonū. nullū autē bonū ſufficiēter qetat appetitū niſi ſit infinitum bonū qō addit a deo ⁊c. notat circūſtātiā debitaz ex parte eius a quo. nō enim pōt hoc bonū cōicari niſi a deo liberaliter ſe ꝓferente. qō addit non p̄mo ⁊c. notat diſpōnem ex pte eius. ſ. quo ad iſtud bonū ꝓueniatur. qō notat diſpōnem ꝓuenientē fm ordinationē diuinā ad hoc bonū ꝓſequendū qʒ diſponit ſapientia diuina non pfecte cōicare ſe niſi aliquo p̄accepto. pz igitur q ille actꝰ eſt rectus qʒ debite circūſtantionatus. igiſ ad ipſum pōt cē virtꝰ inclinās ⁊ hec virtꝰ eſt virtꝰ appetitiua. qʒ actꝰ exp̄ſſus eſt actꝰ appetitiuus. ⁊ circūſtantie ſunt circūſtātie actꝰ appetitiui.

℔ec etiā virtꝰ inclinās eſt virtꝰ theologica. pbo. qʒ reſpicit deū p obo imediato. nam per oīa alia que addunt ipſi obo nō tollit rō obiecti vt obm eſt. qʒ. n. deſidero illud mihi vel tali non tollit gn deſiderem illud vt obm. igiſ illud circa qō eſt actus deſiderij ē bonū infinitū ⁊ ita eternū. igiſ eſt virtꝰ theologica.

Qō ſi dicaſ deſideriū includere abſentiā obiecti. ⁊ ita ꝯditionē tpalē in obo. hoc nō videſ ꝓbabile. qʒ fm eādē rōnē formalē reſpicit ſpes obiectū ⁊ tentio. ſicut eadē rō formalis eſt tendēdi in illud ⁊ quieſcendi in eo. ſed differētia eſt qʒ illud obm eſt diuerſimode appʒoximatū. qʒ abſens vel appʒoximatū impfecte deſideratur. p̄ſens aūt vel pfecte appʒoximatum: amaſ ſicut in nālibꝰ ignis magis ⁊ minꝰ appʒoximatus cāt calorē remiſſū ⁊ intēſum. nō tm̄ calor in igne ē minus rō actiui in cāndo vel calefaciēdo hoc vel illud. Silr ſol cāt radiū rectū ⁊ reflexū magis ⁊ minus diſtans. Ex hoc pōt argui in ꝓpoſito. qʒ ſicut i effectiuis nō variat rōnem efficiēdi qō nō ptinet ad per ſe rōnē efficiēdi. ita in finibꝰ illud nō variat rōnē finis qō nō variat rōnē terminādi. tale eſt eē abſens vel p̄ſens mō p̄dicto. igiſ nō variat formalitatē obi ſiue rōnē formalē eius. q̄. Si dicaſ q deſiderare bonum mihi variat formalē rōnem obiecti. qʒ cōmutat bonū honeſtū in bonū vtile. hoc falſum eſt. qʒ ꝯditio illa nō eſt ꝯditio illa vel circūſtantia obi per ſe. immo talis ꝯditio pōt addi ſuper obiectū ſtāte formalī rōne obiecti ſicut pz in fide. ℕon enī credendo deuz eſſe ſaluatorē ⁊ btitudinē oium bonoꝝ hēo aliud obiectū formaliʒ a deo. de quo credo q eſt trinꝰ ⁊ ceteros articulos. Sed per iſtā tm̄ cōparo eternū ad aliqō tēporale que compatio nō dicit niſi rectū rōnis. ⁊ hoc mō in ꝓpoſito nō dicit niſi reſpectu volūtatis. ō quo reſpectu nō tāgā. ſicut enī potētia collatiua pōt obiectum ſuū cōparare ad aliud. ⁊ in eo ſic cōparato cāre reſpectū rōnis qui nō ineſt ex nā rei ſed ex actu potētie. ⁊ ita ſicut rō cōparādo obiectū ſuum pōt cauſare in eo reſpectū rōnis. ſic ⁊ volūtas cōparādo obiectū ſuū pōt cauſare in eo reſpectū aliquez qui pōt dici reſpectus appetitiuus. ⁊ talis cauſaſ in obiecto vtili p actū vſus quādo volūtas vtiſ aliquo. ⁊ talis pōt dici cāri in deo qū volo illud bonū infinitū in ſe eē mihi bonū. qʒ volūtas cōparat iſtud bonū obiectuz ad aliud quadam cōparatione que nō eſt in eo ex natura rei. Si obijcitur. ergo voluntas ſperans eſt mala quia vtiſ fruendo referendo illud aliud. ℝeſpondeo non omnis comparatio obiecti per voluntatez ad aliud obiectum eſt comparatio que eſt vſus. ſed tantum quando comparatur in minus bonum ordinatum ad aliud tanquā ad maius bonum conſequēdum per illud. ſic autem non eſt in ꝓpoſito. ſed volūtas cōparat illud vt abūdās bonū ad minꝰ bonuz cui liberaliter concediſ tanquā pficiendū ab eo. Et hec ē cōparatio libalitatis de q̄ loquiſ Aug. 6. metb.

Si obijcitur ꝫ ℔ q nō ſufficiat ad virtutē theologicam hēre bonū increatū ꝓ obō. q: tūc fides acqſita ⁊ charitas acqſita eēnt virtutes theologice. hñt enī idē o bm ⁊ ſub eadē rōne obi cum fide ⁊ charitate infuſis. ℟ñdeo tres ꝯditiones ponunt̄ ꝑtinere ad virtutē theologicā. ꝑma eſt reſpicere deū ꝓ ꝑmo obō. ſecunda hāc ꝓ regula ꝑmā regulā humanox actuū. nō aūt regulā acqſitā. tertia imediate infundi a deo. ſic a cā efficiēte. hec diſtinguunt̄ ſicut alia eſt rō obiecti alia regule. alia efficiētis. Si cēs tres regrant̄ ad v̄tutē theologicā. ꝓz q fides ⁊ charitas acqſite nō ſunt virtutes theologice nec ſpes acquiſita q: deficiūt in tertia ꝯditione ſi ꝑma ſufficiat vel ēt ꝑma cū ſecūda fic ſpes acquiſita pōt poni virtus theologica q: ē circa deū imediate vt circa obm deſiderādo ipſum vt bonū ſperāti. ⁊ ſi nō ſperet illud in ſe tū ſpat. i. deſiderat illud ſibi ⁊ nō aliud. Silr ſcōa ꝯditio cōcurrit ibi q: hōs ſpem acquiſitā immitit̄ imediate ꝑme veritati vt ꝑme regule nr̄ox actuū. Non enīꝫ deſiderat q prudētia acquiſita dictat deſiderādū. ſed q vitas ꝑma ſupnaturaliter oñdit ēe deſiderandū. ⁊ hec eſt ꝑma regula actuū nr̄ox. Si obijcit̄ q regula ſpei acquiſite eſt fides acqſita ⁊ nō veritas ꝑma ſupernaturalr. Dici pōt q ſi fides acqſita nō ſit in ſe ꝑma regula tū reſpicit ꝑmā regulā. ⁊ ita oīs virt⁹ humana hōs eam ꝓ regula nō hꝫ prudētiā nāl̄ ꝓ regula ſed ꝑmaꝫ vitatē. ⁊ ſi nō in rōne habitus tū in rōne obi habit⁹ regulātis. Nō ſi ille due ꝯditiones nō ſufficiāt oꝫ dicere ꝓñr q theologia nō ſit habitus theologicus. poteſt enim ēe ⁊ nō imediate infuſa a deo ſed acqſita. ⁊ hꝫ tam ad aſſenſū actualē q̄ habitualē qui eſt fides acquiſita q̄ etiam quātum ad apprehēſionē q̄ habetur ex doctrina. ⁊ tūc opꝫ multū reſtringere habitū theologicū ſi due ꝑme ꝯditiones de obō ⁊ regula nō ſufficiant ſine tertia que eſt de agēte. ⁊ tūc ꝯcludēdū ē q ſpes lꝫ ad hoc q ſit virt⁹ theologica requirat duas ꝑmas ꝯditiones ⁊ inquātū hꝫ illas habeaṫ pars ꝓpoſiti in hoc q ipſa hꝫ duas ꝑmas ꝯditiones. tū cōpletiue tū habeṫ q ſit virt⁹ theologica ex tertia ꝯditione. ex hoc. ſ. q ipſa ē nata infundi imediate a deo. ⁊ ſi nō infundaṫ nō habeṫ ita pfecte ſicut nata eſt hēri ex infuſione. cū enī ſupꝛema ps rōnis imediate ſubdatur deo nō pficit̄ pfectiſſime ab aliquo creato. ſed imediate a deo pficiēte. habit⁹ aūt qui nat⁹ ē ēe circa deum imediate vt circa obm. ⁊ inniti ſibi vt ꝓme regule imediate nat⁹ ē pficere ſupꝛemā portionē rōnis. igit̄ lꝫ aliquis habit⁹ acquiſit⁹ poſſit hēri non tū pfectiſſimus. ⁊ per ꝓñs ſicut dictū ē ſupꝛa de fide q ē aliq̄ acqſita. ⁊ cū hoc ēt neceſſario requirit̄ infuſa. lꝫ neceſſitas illius infuſe nō poſſit ꝓbari per rōnē nāl̄. eodeꝫ modo dicēdū ē in ꝓposito de ſpe. Et ſicut illa ſaluaṫ theologica ꝓpter obm ⁊ regulā ⁊ aptitudinē vt infūdaṫ que ꝯcludit̄ ex portione recipiēte. ita ēt arguitur in ꝓposito de ſpe lꝫ aliqua ſpes poſſit ēe acquiſita ſic ⁊ aliq̄ fides. Nec ē igit̄ ꝑma cōcluſio ſolonis q reſpectu actꝰ ſperādi pōt ēe aliq̄ virt⁹ theologica. Nunc adiūgo q ipſa nō pōt ēe nec fides nec charitas. igitur tertia diſtincta ab iſtis. ꝓbatio minoꝛis. ꝓmo de fide. q: ois actꝰ fidei eſt credere. nullū deſiderare ē credere. g̃. De charitate ꝓbaṫ. q: charitas eſt ſupꝛema virt⁹ affectiua. ⁊ per ꝓñs ſupꝛemus amoꝛ habitualis. Amoꝛ aūt amicitie eſt ſimplr ꝑfectioꝛ amore ꝯcupiſcētie. igit̄ charitas inclinat ad amādū ſimpliciter amore amicitie. ſed deſiderare bonū infinitum ēe bonū meū nō eſt amoꝛ amicitie. nec ē nobiliſſimus. o nobilius ēe hꝫ illud obm in ſe q̄ habeat in alio. vel. q̄ ſit cōparatio eiꝰ ad aliud a ſe. igit̄ illud deſiderare qō ꝯcluſuꝫ ēp us nō eſt actꝰ charitaṫ. ℙꝛeterea ſine tali deſiderio pōt ēe actꝰ charitatis intēſus ⁊ remiſſus ⁊ mediꝰ. de remiſſo pꝫ. q: poſſū remiſſe velle deū in ſe ēe bonū nō deſiderādo illud mihi.

Silr pꝫ de medio de ſupꝛema pꝫ. q: ſūme diligit ſe deꝰ ⁊ ſūme btūs eſt. ⁊ tū in hoc nō deſiderat formaliter ēe bonū alij amāti. nec opꝫ potētia libere agentem neceſſario agere quātū pōt. ꝓbant̄ ēt hec mēbꝛa oia per hoc q nō eſt neceſſe volūtatē habere duos actuſ in ſe. ſed actꝰ amādi deū in ſe ⁊ deſiderādi eū amāti ſunt duo. igit̄ vnus pōt eſſe ſine alio. Hoc ēt ꝓbaṫ ꝫ° q: ſm Aug. de ca. dia. 14. ⁊ de ꝓcoꝛdia. c. 9. In volūtate ſūt due affectiones. ſ. iuſtitie ⁊ cōmodi. Mobiliox aūt ē affectio iuſtitie nō ſolū intelligēdo de acqſita ſed ēt de infuſa ſed de innata que ē libertas ingenita ſm quā aliqs pōt velle aliqd̄ bonū nō in oꝛdine ad ſe. hāc hēret ſi ēēt p̄ciſe appetit⁹ intellectiuus ſine libtate ſequēte cognitionē intellectiuā. ſicut appetitus ſenſitiuus ſequit̄ cognitionē ſenſitiuā. Ex hꝫ volo hēre tū q cū amare aliquid in ſe ſit actuſ liberioꝛ ⁊ magis coſecatiuus q̄ deſiderare illud ſibi. ⁊ magis cōueniēs volūtati inquātū hꝫ affectionē iuſtitie ſaltē innate. alius aūt ꝓueniat volūtati inquātū hꝫ affectionem cōmodi. ſequit̄ q ſicut ille affectiones ſunt diſtincte in volūtate. ita habitus inclinātes ad actꝰ iſtos erūt diſtincti. Dico igit̄ q charitas pficit volūtatē inquātū eſt affecta affectione iuſtitie. ⁊ ſpes pficit eā inquātū ē affecta affectione cōmodi. ⁊ ita erūt diſtincte v̄tutes nō tū ex actib⁹ qui ſunt amare ⁊ deſiderare. ſꝫ etiā ex ſuſceptiuis q̄ ſūt volūtas ſm illā duplicē affectionē affecta. Ex obis aūt nō diſtinguunt̄. ſ. p arduū ⁊ delectabile. vt dicit p̄cedēs op. imo eſt oīno eadem rō formalis vtriuſq obi lꝫ aliqua addant̄ hic q̄ non ibi. Siquidē ēē extendēs dicit ꝯditionē nō eiꝰ qō eſt ēē obi. ſed eius qō ē ēē a quo ēē abſens dicit ꝯditionem ꝯcomitātem iſtā tam in cā efficiēte q̄ in fine. ſ. remotionē obi. Non aūt dicit rōnē formalē obi velle mihi dicit ꝯditionē cui. ⁊ velle ex meritis dicit ꝯditionem qualiter ſicut ꝓus expoſitum eſt.

Contra viam iſtam que ponit deſiderare actū ſpei. arguo triplr. ꝓmo ſic. Deſperās deſiderat beatitudinē. qō ꝓbatur: q: triſtaṫ de amiſſione btūdinis. nō aūt triſtaṫ de amiſſione alicuiꝰ niſi amati vel deſiderati. igit̄ deſperās deſiderat aliquid ⁊ nō ſpat g̃. ℙꝛeterea eodē habitu poſſū amare aliquē amore amicitie. ⁊ ꝯcupiſcere illi bonū. nullū enī i ſe amo cui nō velim bonū. igit̄ ſi ex charitate amaṫ qōlibet diligibile in ſe ex charitate ꝯcupiſcit̄ ſibi bonū. ⁊ codē ēt ꝯcupiſcit̄ ſibi bonū ꝑñs ⁊ abſens ſm illā auctez Aug. 6. de tri. c. igit̄ deſiderare non eſt ſperare

ℙꝛeterea btūdo nāliter ꝯcupiſcit̄ ſm Aug. 13. d̄ tri. c. 5. igit̄ ad ꝫ nō eſt neceſſaria virt⁹ ſupnaturalis

ℙꝛeterea ſi ſpes eſt virt⁹ inclinās ad deſiderādū igit̄ deſiderare qō eſt actus eius pōt ēē meritoꝛius. p̄cipue cū ſit virt⁹ theologica. ſed nullus actꝰ ē meritoꝛius niſi elicitus vel impat⁹ a charitate. Si elicitur a charitate habetur ꝓpoſitum q ſpes eſt charitas ſi imperaretur. igitur ſimul ſpes elicit ⁊ charitaſ imperat illum. ⁊ per te vterq̄ eſt actus voluntatis habebit ſimul duos actus circa idem obiectum. qō videtur inconueniens.

Ad primum horum dico ſicut dictum eſt diſtin. 15. huius. q velle conditionatum ſufficit ad triſtitiā ſi nō eueniat volitum ꝯditionatū. deſperans autem ꝯditionaliter vult beatitudinem. i. deſiderat eam ſi poſſet eam attingere. ⁊ q: intellectus errans oſtēdit ſibi tanq̄ impoſſibile attingi triſtatur. Exēplum huius eſt ibi tactum de ꝓuiſciente merces immare timoꝛe tēpeſtaṫ. niſi. n. abſolute vellet ñ puīcēt cum non cogaṫ. ⁊ tū q: eſt ibi velle ꝯditionatū ad nō

pjscīēdum. q; vellet nō pjscerē si posset. igit tristaī pjscīēdo. illa enī ꝓditio ꝓpter quā vult pjscē est simpliciter nō volita ita in ꝓposito. ille desiderat beatitudinē ⁊ vellet ipsam si eēt sibi possibile. sed in intellectu eius oñditur sibi ꝓtrarium hec cōditio sub qua vult. q; vult si posset eē sibi possibilis ē volita. iō tristaī de opposito illius ꝓditionis volite ⁊ ētde illo qō sequit ad illā. Dico igit ad fo;mā argumēti q; ōsperans desiderat desiderio ꝓditionato q; vellet si posset. nō aūt desiderat absolute. q; absolute desiderare ꝑsupponit ꝓceptio intellectus ostēdens sibi desideratū sicut possibile desiderāti. qcqd enim ostenditur volūtati tanq; impossibile. vel volūtas oīno ñ vult illud. vel vult illud ꝓditionate ſm Aug. de tri. di. 7 ⁊ hoc modo forte verū ē qō dictū ē in secūdo libro q; angelus voluit eqlitatē dei nō absolute q; appeteret hoc tanq; possibile. sed velle ꝓditionato in quo sufficiēter ē rō meriti ⁊ ēt pcti. ⁊ etiam sicut nūc tactus est ratio gaudij ⁊ tristitie de opposito. igit actū spei p̄cedit aliq; fides infusa vel acqsita p;o quāto desidera;re absolute nō pōt eē nisi eius qō ostēditur possibile. ⁊ illa possibilitas boni ꝓsequendi ostēdit a fide applicata ad bonū desiderabile. qō si ostēdatur tanq; impossibile tunc eius nō est desideriū absolute. sed tantum ꝓditionatū. q;. s. desideraret si non eēt talis app̄hensio vel ostēsio. ⁊ tale desiderare ꝓditionatū nō est sperare. Ad scām dico q; sicut charitas in actu recto hz p̄mo obo deū vt in se. ita ēt in quocūq; actu reflexo est quodāmodo p̄ncipiū tēdendi in deū vt in se. p̄ncipiū. n. actus recti ē p̄ncipiū oīum actuū reflexo;ꝝ tēdentiū in finem vltimū sub eadē rōne. sicut ergo ex charitate diligo deum in se. ita ex charitate diligo me diligere deū in se. quotienscūq; igit reflecto nunquā habeo obiectū in cōmodum mihi. sed tātuz bonū infinitū vt in se bonū. volo enim mihi diligere deum vt in se bonū. ⁊ ille est actus perfecte meritorius in desiderando beatitudinē non vt cōmodum sibi. sed vt est pfectus amo; dei vt in se boni. ꝓcedo igit q; eodē quo amo ꝓcupisco bonum amato. sed nō ꝓcupisco quodcūq; bonū. sed bonum cōmodi qō p̄ncipaliter terminatur ad illud bonuz: qō ex charitate diligo in se hoc est q; cuicūq; amato concupisco amare denm ꝓpt se. i. inquātum est bonum in se nō inq;tum bonū huic. Ad tertiū dico: q; btitudo in vniuersali est ex naturalibus ꝓcupita ex affectione commodi. q; ſm Anſ. de ꝓcor. c. io. vel. 9. Cōmoda nolle nō possumus. sed btitudo in particulari nō est sufficienter ex nālibus ꝓcupita. sed ēt cū spe acqsita. sed nec sic pfectissime ⁊ sufficientissime sine spe ⁊ charitate infusis quēadmodū dictū est de fide acquisita q; non perfectissime assentit sine fide infusa. Ad q;tum ꝓcedo q; volūtas meritorie desiderās hz duos actus. vnū sperādi elicitū ꝓprie a spe. aliū impantez illum elicitū a charitate. nec est incōueniēs in actib; subo;dinatis plures inesse vni. imo forte est necessarium sciētem ꝓclusionē dum actu speculat scientifice intelligere simul p̄ncipium ⁊ amātem o;dinate illō qō est ad finē vtēdo simul frui fine.

Ad argumenta P;o p̄ma via q; vidētur seq rōnem nālē. Rūderi pōt q; hic ē necessaria pluralitas. ⁊ ad p̄mam ꝓbationē in oppositū pz ex dictis. q; concupiscere b. s. huic ibi sistēdo nō pōt eē actus formaliter eiusdem virtutis cuius est velle illud o;dinate in se. licz ꝓcupiscere ꝺ huic vt per hac ille tendat in illud vt ē bonū in se sit actus eiusdē virtutis. Qō additur ō amicitia acqsita posset dici q; illa est alius et ali; habitus formaliter. Quod addit postea de certitudine spei ⁊ sperātis dico q; illa p̄cedit actū fidei ⁊ desperationis. nō enim efficaciter ⁊ absolute sperat nec desiderat nisi possibile attingi. ⁊ desperās non desiderat absolute. ⁊ rōē q; nō credit illud possibile ab eo attingi. ⁊ iō psuadet sibi vt credat nō vt diligat. q; p̄ma radix huius erro;is. s. q; nō absolute desiderat nec efficacit nōē in volūtate ſz in itellectu. q;. s. inte; nō ostē dit illud efficaciter tanq; desiderādū. Ad 2ᵐ dicat q; nō ē mediū participās extrema sed vniēs ea;: pōt tn ꝓcedi q; virtus theologica ē ꝓprie media nō ex pte obi sed ex pte excessus q; pōt eē in actu virt; qdē moralis hz excessuz ⁊ defectū nō tn rōne modi act;: sed ēt rōne obi in qō tēdit act; nō sic theologica. q; oīm in qō tēdit ē infinitū. Sed in ꝺ pōt tēdere actu imoderato aut in maius aut in min;. virt; aūt moderat vt medio mō tēdat in illud. Et hoc mō pōt ꝓcedi fides eē media infleuitatē q; qs nimis firmit assentit ei qō nō ē credēdū iuxta illud. q cito credit leuis ē co;de. ⁊ inter ptinaciam q; quis nimis resistit credēdis nolēs alicui assentire nisi per rōnē nāle oñdat. sic ēt nimio amo;e pōt qs tēdere in aliqō diligibile ⁊ nimis remisse. hz non in nimis bonū nec in nimis verū possit aliquis credēdo tēdere in deū. Tēperātia vo moralis requirit mediū vtroq; mō. q; pōt in oīm excedēs ⁊ deficiēs ⁊ tēdere pōt actu deficiēte ⁊ excedēte. ⁊ ille scām modus ē cois vtuti morali. ⁊ theologice p̄m; nō. Ad tertiū pz ex dictis in. q. de fide. ⁊ ēt in hac. q. q; nō potest ꝓbari nāli rōne q; sit aliq; virtus sic infusa. q; act; quos exprimur in nobis p̄t iesse eiusdē rōnis ⁊ forte eq; pfecti. dato q; nulla virt; ifusa eēt sz credēdo alī quā virtutē infusā eē tenet q; act; ī; nō ē ita pfect; sine ea sicut cū ea. hz eni spe acquisita possit aliquis sperare a deo p̄missa sicut ⁊ fide acquisita credere illa tn nata ē esse aliq; virt; perficiēs portionē superiorē volūtatz in desiderando bonū infinitū sibi: qua habita pfect; desiderat illud bonū q; sine ea: sicut tenet q; aliq ē vtus infusa portioni superiori de qua quis pfect; tēdat in illud bonū q; sine ea. Ad 4ᵐ dico q; volūtas habz duas affectiones ⁊ vtraq; attingit deū imediate. s. affectionē iustitie qua p actū amicitie tēdit in deū imediate vt ē bonū in se ⁊ affectionē cōmodi q; p actū ꝓcupiscētie tēdit in deū imediate vt ē bonū huic. et vterq; act; pōt eē o;dinat; ⁊ hr̄e habitū inclinātē ad ip̄m ēt theologicū: q; respiciētē deū imediate p obo nō sic ex pte inte; q; nō ē nisi vna potētia nata habere actū scām attingētē deū. s. intelligētia. ⁊ illa sufficienter pficit vno habitu tendēte in verū cui assentiēdū ē ꝓpter reuelationez. Et p hoc pz ad illā obiectionē de ptib; imaginis. q; ⁊ si sint due ptes imaginis ex pte inte; ⁊ vna ex pte volūtatis. hoc nō ē. q; inte; duplici actu elicito attingeret obiectum charitatis. memoria enim ⁊ si habeat actionem de genere actionis. nō tn habet actionem de genere qualitatis qua attingat deum. sed sola intelligentia hz hui; actionez

quoē operatio circa tale obm. ⁊ pro tāto in intellectu ē rō parētis cui cōpetit actio de genere actionis ⁊ p/duci. que duo reputant in diuinis p̄sem ⁊ filiū. in vo luntate aūt nō ē talis rō originādi nāliter sed libere. ⁊ inquantū hz rōnē originātis pōt poni volūtatē con currē cū memoria sicut dictū est di. 3. p̄mi li. q. vltia Dico igit breuiter q̄ isti habit⁹ nō cognōscent ptibus imaginis. sed tm̄ sāt due potētie quarū ē attingere ōum īmediate per actus elicitos tales aūt sunt intel/lectus qui vt indistinctus per vnicū actū elicitū im mediate attingit deū credendo. ⁊ volūtas vt habēs rōnē affectionis iustitie ⁊ cōmodi amādo ⁊ sperādo.

Ad argumenta Pro illa opi. que po nit charitatē in cōcu piscibili ⁊ spem in irascibili q̄ ponunt ad pbādū di. irascibilis ⁊ cōcupiscibilis in volūtate vbi forte pce det di. illoz cognōscens di. virtutū moraliū perficiē/tiū volūtatē vt dicet di. 34. patebit ibi. sed ad ppo/situ nō est necessaria illa di. ad hoc vt ille due virtu/tes sint in volūtate. īmo spes ē magis pcupiscibilis accipiendo pcupiscere stricte pro desiderare cōmo/dum pcupiscēti. absolute enim sunt ambe ille virtu tes appetitiue theologice in pcupiscibili. q̄ irascibi lis nō est nata hēre deū p̄ immediato obiecto. sicut tan git vnū argumētū ptra illā op. de irascibili. ⁊ tanget inferius in materia de virtutib⁹ moralibus.

Ista est distinctio. 26. huius tertij libri. In qua magr̄ postq̄z egit de fide agit d̄ spe. Et tria circa hoc facit. Primo enim oñdit quid sit. Secun do de quo sit. Tertio inquirit an in xp̄o fuerit. Pri/mum facit vsq̄z ibi. Et sicut spes. Scōm vsq̄z ibi. Post hec supest. Tertiū vsq̄z ad finē distinctionis. In spāli sūia magr̄i stat in tribus ppositionibus. q̄rū p̄ma est hec. Spes que virt⁹ theologica dr̄ hic a ma gistro dupl̄r describit. Quā magr̄ intēdēs ponit du/plicē spei descriptionē. Quarū p̄ma sumit ex cōpara tione ipsius spei ad suū obm tm̄. Et est ista. Spes ē virt⁹ q̄ spūalia ⁊ eterna bona spant. i. cū fiducia erpe ctant. Scōa aūt sumit̄ per cōparationez ipsius spei ad ip̄m suū obm actū ⁊ p̄ncipiū que ē cōpletioz q̄z pri ma. Et tē. Spes est certa expectatio future btitudis pueniēs ex gr̄a dei ⁊ ex meritis p̄cedentib⁹ ipsaz rez spatā. Nā sine gr̄a dei ⁊ merito. vel saltē sine meren di ppositō aliquid future btītudinis expectare nō ē spes sed p̄sūptio dici pōt. Scōa ppō ē hec. Spes vt fides est de reb⁹ nō visis. Hāc magr̄ ponēs dicit q̄ spes ppie nō est de reb⁹ visis sicut ⁊ fides. q̄ eē ō nō visis ē vtriq̄z ipsarū cōe differēter tm̄. nā fides ē ō nō visis inquātū sunt inuisibilia. Spes vo inquātuz sunt nō habita. Differūt tēt nō solū vocaliter sed etiā realiter. Primo quo ad hoc q̄ fides ē indifferēter ō bonis ⁊ malis. spes aūt de bonis tm̄. Scōo quo ad hoc q̄ fides ē tā de p̄teritis q̄z de p̄sētib⁹ q̄z ēt de futu/ris. Spes aūt tm̄ de futuris. Tertio oñdit quo ad h q̄ fides ē de reb⁹ suis ⁊ alienis. sed spes est de rebus ad seipsā ptinētib⁹. Tertia ppō ē hec. Xp̄s in hac vi ta fide ⁊ spe caruit eo q̄ oīa clare vidit. Hāc magist ponēs q̄rit. Utrū in xp̄o fuerūt spes ⁊ fides. Et respō dēs dicit q̄ inquātū sūt virtutes nō fuerūt in xp̄o sic ēt nō sūt in btis. Iz eni bti credāt ⁊ spant nō tm̄ in eis ē fides ⁊ spes q̄ sūt virtutes. q̄ ipsi deū p̄ spēm vident ⁊ in ipso clare q̄ credunt ⁊ spant intuent. cū igit xp̄s nō enigmatica sz clarā habuit oīum cognitionē. p̄ns ē ip̄m nec fidē nec spem habuisse. Et subdit q̄ antiq̄ p̄es qui apud inferos erāt añ passionē xp̄i fidē ⁊ spez habuerūt. Et ppie put sunt virtutes ⁊ habit⁹ q̄daz que postea euacuata erāt in eis per aduētū videlicz clare ⁊ pfecte visionis. Et tm̄ in speciali.

De charitate qua diligit deus ⁊ p̄ximus que in xp̄o ⁊ in nobis est.

c **Am autem chri/** Di. 27.
stus fidē ⁊ spem non habuerit dilectionem tamen habuit in quantum homo tantam qua maiorē esse nō valet. qui ex cha ritate eximia animam posuit pro amicis ⁊ ini micis. Habuit enim in corde charitatē quaz opere nobis exhibuit. vt exhibitionis forma nos ad diligendum instrueret. Hic aligd di/cendum est de charitate ⁊ modo ⁊ ordine di/ligendi deum ⁊ p̄rimum.

Quid sit charitas.

Charitas est dilectio qua diligitur deus propter se. ⁊ p̄rimus ppter deum vel in deo Hec habet duo mandata. vnum pertinēs ad dilectionē dei. q̄d̄ est ma/ximum in lege mādatum. ⁊ alterū ptinens ad diligēdum p̄rimū illi sile. p̄mum est. dili/ges deū ex toto corde. ex tota mēte ex tota aīa Quod scriptum ē in deutero. Secundz est. Diliges p̄rimū tuum sicut teipsuz. In his duobus preceptis tota lex pendet ⁊ prophe/te. Finis enim precepti est dilectio. ⁊ ea gemi na. i. dei ⁊ p̄rimi est. De duob⁹ mā datis charita tis.

Si eadem charitate diligitur deus ⁊ p̄ri/mus.

Hic queritur si ex eaipsa dilectione diligitur deus qua diligitur p̄xi mus. An alia sit dilectio dei: ⁊ alia p̄rimi. Eadem sane dilectio est qua diligitur deus ⁊ p̄rimus que spiritus sc̄us est vt supradictū est. q̄ deus charitas ē. Aūs Aug. Joānes ait. Non potest deū diligere quē nō videt. q̄ fra/trem quem videt non diligit. Sed si eū quez videt humano visu spūali charitate diligeret videret deū qui est ipsa charitas visu interiori quo videri pōt. Qui ergo fratrem quē videt non diligit. deum qui est dilectio qua caret q̄ fratrē non diligit quō pōt diligere. Ex vna enim eadēq̄z charitate deū p̄rimūq̄z diligi mus. sed deum propter deū. nos vero ⁊ p̄xi mū propter deū. Si vero vna eadēq̄z cha ritas est dei ⁊ p̄rimi. quare dicitur gemina Propter duo dilecta. i. deum ⁊ p̄rimum Et si vna sit charitas duo tamē diuersa ea di/liguntur. s. deus ⁊ hō vel angelus. Pro quo etiam duo sunt mādata. q̄ cū eadez charitas vtroq̄z cōmēdetur. diuersa tamē diligi p̄cipi untur. Aūs Aug. Arbitroz ideo spūm sanctū bis datū. semel in terra ⁊ iteruz de celo. vt cō mendarent̄ nobis duo precepta charitatis. s. dei ⁊ p̄rimi. Una est charitas ⁊ duo precepta vnus spirit⁹ et duo data. q̄ alia charitas non diligit p̄rimuz nisi illa que diligit deum: Qua ergo charitate p̄rimū diligimus ipsa deū diligimus. Sed q̄ aliud est deus aliud est p̄rimus. et si vna charitate diliguntur. ideo Aug. in li. 8. de trinita. Quare dr̄ cha/ritas ge mina. Aug. in sermōe de asce/sione.

forte duo precepta dicunt et alterū maius et alterū minus. vel ꝓpter duos motus qui in mēte geruntur. duz deus diligitur et ꝓprius. Mouetur enim mens ad diligēduz deum mouetur et ad diligendū ꝓximū ⁊ multomagis erga deū q̄ erga ꝓximuz.
De modo diligendi.

Consequenter modū utri / usq; dilectionis aduertamus. Hec regula vt

Aug. in li. de doc christia

ait Augus. dilectionis diuinitus cōstituta ē. vt deū ꝓpter se ex toto corde ⁊ primuz diligas sicut teipm. i. ad qd ⁊ pp qd teipz diligere debes. In bono q̄ ⁊ pp deū teipz diligere debes In bono q̄ diligēdus est ꝓximus nō in malo ⁊ ꝓpter deū. Proximū vero oēm hoiem oz intelligi: qz nēo ē cum quo sit opandū male. Qui q̄ amat hoies vel qz iusti sūt. vel vt iusti sint amare dz: hoc ē in deo vl pp deū. Sic n. ⁊ seipm amare dz. s. in deo vel ꝓpter deuz i. qz iustus ē vel vt iustus sit. Qui n. alī se diligit iuste se diligit. qz ad hoc se diligit vt sit iustus. Ad hoc q̄ vt sit malus: nō q̄ iā se diligit Qui. n. diligit iniqtatez odit aiaz suaz. Modus ergo diligēdi ꝓcipiēdus est hōi. i. quō se diligat. vt ꝓsit sibi. Quin autez se diligat ⁊ p deſle sibi velit: dubitare demētis est. Modus āt ꝓcipitur cū ait. sicut teipm vt ꝓximum diligas ad qd teipm. Si ergo te nō ꝓpter te diligere debes: sz pp illū vbi dilectiōis tue rectissime finis est. nō succēseat alius aliqs hō: si ⁊ ipm pp deū diligis. Huius dilectiōis moduz veritas insinuat dicens. Mādatuz nouū do vobis vt diligatis inuicē sicut dilexi vos. i. ad qd dilexi vos. s. vt filij sitis ⁊ vitā bēatis
De modo diligendi deum.

Dilectionis autem deimo

dus insinuat cū dī. ex toto corde. i. ex toto intellectu. ex tota aīa. i. ex tota voluntate. ex tota mente. i. memoria. Ut oēs cogitatiōes ⁊ oēz vitā ⁊ oēm intellectū in illū ꝓferas a quo bēs ea que cōfers. Nec dicēs nullā ptem vite nre reliquit que vacare debeat. sed qcquid venerit in animū illuc rapiat quo dilectiōis impetus currit ⁊ diligere deū pp se mod ē diligendi ꝓpter deū vt quibusdaz placet.
De implētione illius mandati.

Illud autem preceptuz nō

penitus impletur ab hoie in hac mortali vita sed ex ꝑte nō ex toto. qz ex ꝑte diligim⁹ sic ex ꝑte cognoscim⁹. In futuro āt iplebitur ex toto. Vñ Aug. Cū adhuc est aliqd carnalis cō cupie: nō oī mō ex tota aīa diligitur de⁹. Caro aūt nō dī ꝓcupiscere nisi qz aīa carnaliter concupiscit. Cū aūt venerit qd ꝓfectuz est vt de-

Augus. ō pfecta iustitia.

struatur quod ex ꝑte ē. i. vt iā nō ex ꝑte fit sed ex toto. Charitas nō auferetur sed augebitur ⁊ iplebitur. In qua plenitudine illud ꝓceptū charitatis implebitur. Diliges dñm deū tuz ex toto corde ⁊c. Tūc erit iust⁹ sine pcō: qz nulla erit lex repugnās mēti. Tūc ꝓfus toto corde. tota aīa. tota mēte diliges deū. quod ē summum preceptum.
Questio de precepti ratione.

Sed cur precipitur homi

ni ista perfectio cū in hac vita eā nemo bēat. Quia nō recte curritur si quo currēduz est nesciatur. Quō aūt sciretur si nullis ꝓceptis oñderetur. Ecce habes cur illud ꝓceptū ē quod hic penitus ipleri nō pōt. Impletur tñ ex ꝑte s. ꝟm pfectionē vie. Alia ē. n. pfectio cnrrētis alia pueniētis. Facit hoc mādatū vt curso: q deū añ oia ⁊ pōib⁹ diligit: nec tñ oio perficit. Qd alterz mādatū in altero est.

Cum autez duo sunt prece

pta charitatis: pro vtroq; sepe vnū ponitur: nec immerito quia nec deus sine ꝓximo nec ꝓximus sine deo diligi pōt. Vñ aplus. oē mandatum legis dicit instaurari. i. contineri ⁊ impleri in hoc verbo. Diliges ꝓximum tuum sicut teipsum. Et xps dilectionem proximi specialius cōmemorat dicens. Mādatum nouum do vobis vt diligatis inuicem sicut dilexi vos. vbi illud maius mandatum dilectionis dei videtur ꝓtermissum. sz bene intelligentibus vtrunq; inuenitur in singulis: quia qui diligit deum nō potest eum contemnere quem deus precipit diligi. Et qui diligit ꝓximum: quid in eo diligit nisi deum. Ipa est dilectio ab omni mundana dilectione discreta. Quaz distinguens dominus ait. Sicut dilexi vos. Quid enim nisi deum dilexit in nobis. non quem habebamus: sed vt haberemus. Sicut medic⁹ egrotos ⁊ qd in eis diligit nisi salutem quam cupit reuocare: non morbum quem venit expellere. Sic ⁊ nos inuicem diligamus: vt quantuz possumus inuicem ad habendum in nobis deum ex dilectione attrahamus.
Que charitate diligenda sint.

Augus. super Joannez.

Sed que hac dilectione di

ligenda sint iam inquiramus. Non enim omnia vt ait Augu. quibus vtendum est diligēda sunt: sed ea sola que vel nobiscum societate quadam referuntur in deum sicut est homo. vel angelus: vt ad nos relata. beneficio dei p nos indigent. vt corpus: quod ita precipiendum est diligi. vt ei ordinate prudenterq; cōsulatur.

Augus. in li. de doctria christia

Am autem christus fidez et spem nō habuerit. Circa di.27.in qua magr̄ agit ō charitate qua diligimus deū. querit vnuz vtrū.s. sit aliqua virtus theologica inclinās ad diligēdū deū super oīa. Quod nō. quia talis virtus esset quedā amicitia. qō patz ex actu. qa eius actus esset amare. sz ſm phm.8.ethi. nō ē amicitia ad deū. quia deus incōparabiliter excedit. ꝛ talis excessus ſm eū ꝓhibet amicitiā. qr amicitia est ſz eū inter aliquos mōs equales. ¶Preterea nulla virtus inclinat in actū impossibilē habēti sed ipossibile est nos amare deū sup omnia. qō ꝓbat dupliciter ꝓmo ex.9.ethi. Amicabilia ad alterū mēsurantur ex his que sunt ad ipz: mensuratū aūt nō excedit mensurā in mensuris acceptis cū pfectiōe igit amicicia ad alterū nō excedit illā que ad se ipm secundo quia amicicia fundat sup vnitatē. impossibile autē est aliquid esse eque vnū amāti sicut ipemet sibi. ¶Preterea homo sine virtute pōt diligere deū super oīa. igit nō est ad b̄ necessaria virtus theologica. ꝓbatio antecedētis. qr cū habitu pōt. sz habit⁹ nō dat posse simpliciter. qr tūc esset potētia tū etiā qr ex nālibus pōt aliquo frui ꝛ nō necessario inordinate. nō aūt fruitio ē ordinate circa aliud obiectū a deo ℊ ꝛc. ¶Preterea ex actib⁹ diligēdi deū super oīa frequentatis pt acquiri habitus similis inclinās ad diligendz deū sup oīa. igit charitas nō pōt inesse habenti talē habitū. qr si sic. tunc duo habitus eiusdē speciei inessent eidē: qō videt incōuenīēs. aīs pz qr si ex p̄cedenti rōne cōuenit diligere deū ex nālibus sup oīa cōtingit ex talibus actibus pōt acquiri habitus quo cōuenit sic agere. Nec pōt dici q̄ isti duo habitus sc̄ cōpatiunt. qr sunt alterius speciei ꝓpter causas efficientes diuersas qr sola cā efficiens diuersa nō distinguit effectū spē. sicut per Aug. pz.3. de tri. c.9. p Ambro. de incarnatione verbi dīa originis nō diuersificat speciē pz ibidē de homine ducto p generationē ꝛ creationē qr adaz fuit eiusdē speciei mecū. Contra magister in lra. ꝛ Aug. de doctrina xp̄iana.

Insta questi one tria sūt videda. qr. n. bitus mānifestant ex actibus videndū est primo de illo actu qui est diligere deū sup oīa. an sit rectus. ita q̄ ad eū possit esse virtus Secundo de formali rōne obiectiua act⁹ ꝛ habitus inclinātis ad ipsūz. Tertio vtrū nā sine habitu infuso possit in illum. De primo dico q̄ diligere deū sup oīa est actus cōformis rōni nāliter recte q̄ dictat optimū esse sūme diligendū. igit ē rect⁹. imo eius certitudo est per se nota. sicut rectitudo primi principij in opabilib⁹. aliquid enz est sūme diligendū. ꝛ nō nisi sūmū bonū. sicut nihil aliō a sūmo vero est maxime tenendū vel credendū tanqz vex apud intellectū. Cōfirmat. qr p̄cepta moralia sunt de lege nature. ꝛ p ꝓns illud p̄ceptū. Diliges dīm deū tuū: est de lege nāe. ꝛ ita nāliter notū est hunc actū esse rectū. Ex hoc sequit q̄ ad ipm pōt esse aliqua virtus nāliter inclinās ꝛ b̄ theologica. qr est circa obz theologicū. s. deū imediate. nec b̄ tm̄. sed innitit imediate primе regule humanox actuū. ꝛ infundi pt a deo ꝛ sic nata est perficere supremā portionē aīe que non pfectissime perficit nisi imediate a deo. hec virtus distincta ē a fide. qr actus eius intelligere nō est credere. similiter a spe qr actus eius nō est cōcupiscere bonū amanti inquātū est cōmodū amantis sed tendere in obm ſm se. etiā si p impossibile circūscriberet ab eo cōmoditas eius ad amātē. hāc virtutē affectiuā perficientē volūtatē inqz̄tū habet affectionē iustīcie voco charitatem.

Dc secundo dico q̄ huius habitus obm posset

poni deus in ſm rationem eius absolutaz vel deus inquantum cōueniēs amanti. vel tertio modo inquantū includit vtrunqz put.s. est quoddā bonuz infinitū in se cuius amās est quedaz participatio. siē finitū est quedda participatio infiniti. Secundū. opponeret hoc modo qr de⁹ ꝛ si inquātū bonū creature ꝓput dat esse ei per creationē diligat amore naturali. tū inquantuz dat ei esse beatificum diligitur amore charitatis. iō obiectū charitatis est deus inquantū est obiectū beatificū amanti. Tertiuz poneret ꝓpter illud qō nūc tactū est qr ñ sufficit sola bonitas infinita in se vt sūme diligat. sed oz ꝛcurrere q̄ sit bonū huius inquantū participatur abīsto.

Contra primā vīā arguit sic. qr tunc si p impossibile esset alius deus: esset sup oīa diligendus ex charitate qō videt inconueniens ex se. ꝛ etiā p rōnez qr non possunt eē duo diligibilia super omnia quia vnum super alteruz diligeretur. ꝛ tunc vnum ꝛ idem diligeretur super omnia ꝛ non diligeretur. Secundo quia si ratio boni simpliciter est ratio diligibilis super omnia. igitur ratio maioris boni simplicit est ratio maioris diligibilitatis ꝛ ita quilibet teneretur magis diligere ꝓmū meliorem se q̄z seipsum quod non videtur probabile. Secundum improbatur. quia actus charitatis qui est perfectus respicit deum sub perfectissima ratione diligibili. non est autem perfectissima ratio diligibilitatis in deo comparatio aliqua sui ad creaturam. sed aliqua ratio eius absoluta in se. absolute. n. est melius in se q̄z posset esse quecunque habitudo ad alterum. ¶Preterea si inquantū est beatificum est principale obiectum charitatis. Quero quid est esse beatificuz. aut respectus aptitudinalis quo nat⁹ est beatificare. aut actualis quo actu beatificat si primo modo: aptitudo non est ratio terminādi actum perfectum perfecte nisi ratione nature cuius ē talis aptitudo. sicut nec vniuersaliter aptitudo est pfectio in se. sed necessario complicat secum naturaz cui inest non est igitur dicendum deum esse sic obiectum charitat. ¶Nec secund⁹ mod⁹ videt ꝓbabil. qr illa relatio q̄ ē i obo inqz̄tū actū beatificat seqt actū. ñ. n. ē differētia i obo int actuale ꝛ aptitudinale: nisi quia actus est circa ipsum elicitus. igitur hoc essz dicere q̄ inquantum terminat actum a charitate elicitum haberet rationem formalez obiecti actus. Similiter appetere bonum vt huic pertinet ad affectionem commodi ſm quam voluntas non perficitur a charitate. ¶Preterea beatificatio tam actualis q̄z aptitudinalis si dicit aliquid ideo dicit precise relationem rationis aptitudinalem vel actualem: nullus autez respectus rationis potest esse formalis ratio terminandi actum charitatis. Et ad hoc possūt fieri aliqua argumenta que tacta sunt in proemio p̄mi libri. q. de subiecto theologie. Contra tertiuz arguitur quia eiusdem actus nō videtur duplex formalis ratio obiectiua. altera igitur illarum rationū ponetur formalis ratio terminandi actum charitatis. Et ex hoc arguitur vlterius quia illud quod est formalis ratio quando coniungitur cuz altero si per se esset: esset obiectuz formale. sicut patet in aliis rationibus formalibus. puta si calor coniunctus est ratio formalis calefaciendi si p se esset adhuc esset formalis ratio calefaciendi per se. igitur alterum illox quod nunc est per se ratio obiectiua si per se esset terminaret. ꝛ per consequens reliquuz non termiaret: nec modo termiat. ¶Preterea. si aliqua creatura intellectualis esset a se. i. non ab alio effectiue ꝛ esset ō se infinita. sicut imponitur philosopho q̄ asserat b̄ō intelligentijs alijs a prima. talis creatura posset diligere aliquid super omnia ꝛ non aliud ſm rectam

rationem non primam. ⁊ tamē non esset participatio primi effectiue loquendo.

Quantum ad istuz articulū dico ꝙ ratio obiectiua actus charitaſ ⁊ habitus potest intelligi tripliciter. vel prima que secundū se accepta nata est per se esse ratio terminandi vel secūda que est aliqua ratio precedens actū ꝓpter quā natus est actus elici circa obiectū. vl tertia que quasi concomitaſ. imo quasi sequiſ ipsū actū elicitum. prima ratio est proprie rō obiectiua. ⁊ non alia stricte loquēdo. ⁊ hec ratio obiectiua est ratio dī in se. precisa enim ratio huius essentie est ratio formalis terminandi omnē actuz ⁊ habituz theologicum ⁊ hoc in quacunqz natura intellectuali. sicut tactū est i primo. q. de obiecto theologie. qō ꝓbari vī ex hoc ꝙ potentia respiciēs aliquod obiectuz cōmune siue in ratione motiui siue in ratione termini: non potest pfectissime quietari nisi in eo solo in quo est pfectissima ratio obiecti adequati. omnis autez potentia intellectiua ⁊ volitiua respicit pro obiecto pmo ⁊ adequato terminante totuz ens. igitur in nulla nā siue creata siue increata potest perfecte quietari: nisi in illa in qua est perfecta rō entitatis. tale aūt est soluz ens primū non sub ratione aliqua relatiua sed sb rōne qua est hoc ens. Secunda ratio pōt aliquo modo dici ratio obiectiua respectu ad actū alliciēs ad amādū naz ipsa nata est allicere aliqualiter adamandū. ⁊ talis in proposito est ratio relatiua huius nāe ad amantē inquātū est cōueniēs bonū cōmunicatiuū sui illi sicut enim in nobis primo amaſ aliqs ꝓpter bonū honestū. secundo qz scit redamans illa redamatio in eo est vna specialis ratio amabilitaſ in eo alliciēs adamandū alia ꝙ esset in eo ꝓpter bonuz honestū ita in deo non sola bonitas infinita vel hec nā vt hec nā allicit adamandū sed ꝙ hec bonitas amauerit me cōmunicando se mihi secundario he allicit. ⁊ in isto gradu amabilitatis pōt poni oē illud inquo inuenit ratio amabilitatis ⁊ pōt se demōstraī redamare siue causando siue imparando siue disponendo ad beatificandū. ita ꝙ inter hec non sit distinctio. nec charitas respiciat magis vltimā ꝙ se cūdā nec scōaz ꝙ pmā. sz oēs sicut rationes quasdaz non soluz boni honesti: sed boni cōmunicatiui ⁊ amātis. ⁊ qz amātis ideo digni redamari. Juxta illō Jo. Diligamus nos inuicē quoniā ipse prior dilexit nos

Tertia ratio que est esse obiectū finiēs actuz nō est proprie ratio formalis obiectiua. quia nāliter seqt actū elicitū ⁊ tamē pro quāto semper committaſ actū posset poni aliqua ratio obiecti. ⁊ hoc modo diligit inquantū est bonum beatificuz diligentis. sicut dicere deus diligere inquantū summe diligit. qō non ē ex ratione formali obiecti. sed sequitur rationem in obiecto concomitantē actuz. Exemplū huius di. trimembris esset si poneret vnuz qō esset pulcherrimū visibile ex natura rei. secundo ꝙ illud daret vtutem visiuam oculo qua videretur tertio si esset q etans visum inquātū attingitur ab oculo per actuz videndi. qui est rō formalis terminandi amorē visiuum si visus posset amare tale obiectū. Prima ratio qua visus tendit in obiectū est prima ratio taī nāe pro eo ꝙ in tali nā est perfecte ratio obiecti adequati tali potentie quantū pōt esse in aliquo. Secūdo est quedā ratio alliciens adamandū pro quanto cōmunicauit se huic dando potentiā videndi. Tertio est ratio cōcomitans actuz in quo perfecte quietatur visus absolute. igitur prima ratio in visu respectu amare si posset amare esset ratio huius nāe minime ⁊ improprissime ratio eius ꝙ attingiē per actum. Ex quo videt sequi ꝙ improprissime dicunt dicentes deum inquantuz est obiectum beatificum esse obiectū charitatis. si intelligant per beatificum respectum actualē. inquantum. ſ. terminat respectū actus beatificandi. Si aut tē intelligant respectū aptitudinalē. tunc sicut argutū est illa non est ratio terminandi nisi qz natura est ratio terminandi.

De tertio articulo ponit ꝙ nā nō sufficit ad actū istū sine habitu infuso. ꝓmo quia nā determinatur ad vnuz. determinatur aūt ad esse proprium appetendū. ex secundo de generatione. igitur nō potest appetere sui non esse. ⁊ hoc quocunqz posito circa ipz nisi dicaſ ꝙ determinetur ad appetēdū sui eē tm̄ cōditiōaliter. qō nō videt ꝓbabile. igit ꝙcunqz nā intellectual magis determinaſ ad appetēdū se eē ꝙz ad appetendū deum eē. si non posset vtrūqz stare simul qz ad appetēdum se esse determinaſ tanqz ad vnuz nāle ad cuius oppom nō pōt icliari qcūqz ꝓditiōe posita circa aliud: qz tunc nō appeteret se nisi cū ꝓditione. Preterea nālis appetitus nō vī esse nisi respectu ꝓueniētis appetenti: ⁊ per ꝓns est ꝑmo respectu illius cui appetit ꝓueniens. illud ē ipe amās: sed si ē primo respectu eius nō pōt esse magis respectu alterius. Contra hoc arguit primo: qz pars magis diligit esse totius ꝙz esse suiipius. qō declaraſ ⁊ in maiori mundo ⁊ in minori. In maiori. qz aqua ascēdit ne fiat vacuū in vniuerso. sicut pz multis exprimentis de vrinali euerso infra cādela posita ⁊ i multis alijs qō tm̄ ē ꝑ nālem inclinationē particularem huiꝰ nāe cū sit nāliter grauis ⁊ per ꝓns tēdat deorsum. sed vincitur ab inclinatiōe nāe vniuersalis: saluaſ. n. in hoc bonū totius vniuersi. ſ. ꝓtinuitas partiū eius. ad qō bonū vt vī in isto exēplo. magis inclinaſ aqua ꝙz ad suum bonū pticulare: pz ēt in minori mundo. qz magis exponit se manus ad saluādū caput ꝙz se vel aliō membz. tāqz magis appetēs salutē capitis ꝙz aliozz ⁊ in hoc magis ꝙz suiipius ex hoc vltra. cū qlibz creatura sit pticipatio bonitatis diuīe: magis appetit eē boni dei ꝙz suiipius: ⁊ p ꝓns nā rōnalis poterit ex nālibus magis diligere bonū diuinū ꝙz aliud qō cunqz ēt si ipm. Preterea nā rōnalis sūme diligit beatitudinē: sicut colligiē ab Augu. 13. de tri. c. 5. sed nō magis diligit btitudinē ꝙz obm beatificum: igit sup omnia ⁊ super se. Cōfirmaſ. qz desperās ⁊ occidens seipm. odit suū esse: ⁊ tm̄ nō odit beatitudinez: qz appetit eā si possz eā hre. igit plus amat btitudinē: ⁊p ꝓns obz btificū ꝙz seipz. Iste rōes ñ cogūt. pm. n. qz exēpla illa ñ oñdūt ꝓpom so ñ oñdūt ꝙ totū diligit magis bonū suiipius: vel ptes pncipales ꝙz minus pncipales: pz in pō ex. qz ipossibile est aquaz se mouere ad sursum ꝓpter qōcūqz bonū vniuersi: qz ex quo hz formaz nālem q̄ determinata est ad vnā actiōem: illa forma manēs eadē numero nūqz pōt esse rō formalis agēdi opposita: ipsa igitur aqua non se mouet sursum. sed soluz mouet ab aliquo mouente extrinseco. cui ēt nihil cōfert quātuz ex nā sua violēter. igit mouet cōparando ad ꝓpriā nāz aq̄. ps igit illa nō amat bonū totiꝰ plusqz suum. nec ex amore saluat totum: sed totum siue virtus regitiua in toto cui attribuunt ptes vniuersi mouet quālibet ptem vniuersi. sicut cōgruit bñ eē totiꝰ. ex hoc igit nō hētur nisi ꝙ totum vniuersuz magis diligit bñ eē totius ꝙz bñ eē ꝓpriuz huiꝰ ptis. Idē ēt bī ex alio exēplo. nō. n. manꝰ ex suo appetitu exponit se ꝓ toto corpore. sz hō bñs illas ptes vnā tāqz principalez: et aliam tanquam minus principalem. exponit minus principalem: quaz potest amittere sine piculo totiꝰ ad saluādū totū. ⁊ aliqz ptē pncipalē quā nō pōt pdere sine piculo totiꝰ. ⁊ ita potes hre i ꝓposito ꝙ deus magis diligat bñ eē vniuersi ꝙz bñ eē vniꝰ: vel bene eē ptis pncipalis ꝙz alteriꝰ minꝰ pncipalis. sz non potes hre ꝙ aliq̄ ps vniuersi magis diligat bonū alteriꝰ ptis quātūcūqz pri-

gothifredus qli. r. q. 5.

cipalis vel toti⁹ q̄ſuū eē ꝑpriū ſicut in illis exēplis pars ſibi dimiſſa ꝛ cōſiderata ſm inclinationē ſuaz nunq̄z exponit ſe ad nō eſſe ꝓ alio. Jn hꝫ etiā peccat ſimilitudo. qz ꝛ ſi verū eſſet qđ accipiť de partibus iſtis: iſte ſunt aliqd toti⁹ realiť ꝛ in ſaluādo totū ſaluāt ſeipſuz inquātū habēt eē in toto non ſic autē creatura eſt aliquid dei quaſi ptialiter. lz ſit aliqd dei vt effectus vl'pticipās ipm. Secūda rō de beatitudine nō cōcludit. qz ꝓcedit tm̄ de affectōe cōmodi. nā inter cōcupita ipi amāti beatitudo maxie cōcupiſciť. ſz nō maxie diligiť imo illud cui cōcupiſciť magis diligiť ſicut finis: eo qđ eſt ad finē. Similiť qđ aſſūitur ꝛ beatitudine nō eſt vex niſi loquendo de ipſa in vniuerſali nō de terminādo illud in quo cōſiſtit. ꝛ exhꝫ nō habeť q̄ aliquid diligat aliud a ſe plus q̄ſ ſe. qz ni dēmiať q̄ illō i q° eſt beatitudo ſit aliō ab amāte.

Jſtis igitur rationibus nō inniten do pono alias duas ratiōes ad cōcluſionē p̄ncipalē. p̄ma ē iſta rō nālis oñdit nature intellectuali eſſe aliqd ſūme diligendū. qz in oibus actibus ēēntialiter ordinatis eſt aliqd ſup̄remū. ꝛ ita aliqua dilectio ſup̄rema ꝛ ita ſup̄remum obiectū ſic diligibile. rō aūt naturalis nō oñdit aliud a bono infinito eē ſūme diligendū. qz ſi ſic. igiť charitas inclinat oppoſitū eius qđ dictat rō recta. ꝛ ita nō eēt virtus igiť dictat ſolū ſūmuz bonū infinitū eſſe ſūme diligendū. ꝛ ꝓ ꝓns voluntas hoc pōt ex puris naturalib⁹. nihil. n. ꝑt intellectus recte dictare in qđ dictatū nō poſſit volūtas naturalis naturaliter ferre ſe ꝛ tendere. alś volūtaſ eēt naturaliť mala vel ſaltē nō libera ad tendēdū in quodlibet ſm illā rōnez boni ſm quā oñdiť ſibi ab intellectu. Et hꝫ eſt qđ arguiť in ſpeciali de angelis. qz inſtatu innocētie nō fuerūt nō recti. qz tūc nō potuerunt habere actum non rectum potuerunt autem habere aliquem actum elicitum ꝛ ſupponēdo q̄ habuerūt. ꝛ hꝫ rectū ꝛ nō potuit eē aliqs actus rectus diligendo ſe ſup oia. ℊ. Preterea. 9. ethi. vult pbs q̄ fortis politicus ſcōm rectā rōez debet ſe morti expōere ꝓ bono reipu. pbs tm̄ pōez talē habituz aliqđ p̄miū poſt hāc vitā. ſicut pz ex multis locis in qbus dubitat aiaz eē imortalē. ꝛ magis videť declinare ad partē negatiuā ſaltē ſi qlibet ſequendo rationē naturalē dubitat de vita futura. ꝓpter eaz nō debet exponere ſe morti. ſz ſi debet exponere ſe hoc eſt. qz in nō exponēdo eſt certiſſima amiſſio boni virtutis. ergo circūſcripto oi p̄mio futuro: hoc ē cōſonū recte rōi vt fortis politic⁹ velit ſe ñ eē: nec pereat bonum reipu. ſcōz autez rectā rōnē magis ē diligēdū bonū diuinū q̄ſ bonū alicuiz particularis. igiť ꝛz rectā rōnez q libet debet velle ſe nō eē ꝓpter bonū diuinū. Diciť hꝫ q̄ fortis in exponendo ſe morti ꝓpter bonuz vtuť experiturus maximū bonū virtutis ꝛ maximaz delectationē. ꝛ ꝓpter hec bona licet breuia ōbet eligere talē actū. melior eſt. n. vnus actus excellens q̄ſ quotcunq̄z remiſſi in hoc. igiť fortis politicus nō eligit ſuū nō eſſe. ſed optimū eſſe ſcōm eſſe virtutis qa ſcōm rectā rationē magis ē eligendū nō carere vno actu virtutis q̄ſ nō carere multis alijs cōmodis.

Contra hoc ſimpliciter magis amať illud ꝓ cuius ſalute volo aliud nō eē vel cui ne male ſit volo aliud nō eſſe. ſed talis fortis ne male ſit reipu. vult ſe ꝛ actū virtutis nō eē. igiť ſimpliciter magis diligit bonuz publicū qđ vult ſaluari q̄ſ ſe. vel actū virtutis ꝓ cuius ſalute nō ſe expōit. ſed ꝓ ſalute reipu. ꝛ ita ſtat argumentū. Addiť quedā perſuaſio theologica. quia ſi nullus pōt habere actū virtutis pfectū diligendi deū ſup oia ex puris naturalibus igiť qui inueniret ſe p̄onū ad talē actū poſſet ſcire ſe eſſe in charitate. qz ſine charitate nō eſt talis ꝓnitas cōſequens

eſt falſum ergo. ꝛ añs.

Quantum ad illū articulū ꝓpr̄ iſtas duas rationes de conformitate voluntatis ꝛ rationis recte ꝛ de forti politico. cōcedo cōcluſionē q̄ ex puris naturalib⁹ pōt quecunq̄z volūtas ſaltē in ſtatu nature inſtitute diligere deuz ſup oia. Ad cuius declarationē p̄mo expono qualiter ſit intelligendū illud ſuper oia. Secundo qualiter ad hꝫ teneať creatura rōnalis. Tertio q̄ hoc non obſtante habitus charitatis eſt neceſſarius ꝛ ad quid.

De p̄imo dico q̄ illud ſup oia: pōt intelligi extēſiue: puta q̄ plus diligat deū q̄ſ oia alia: ꝛ citi⁹ vellet oia alia nō eē q̄ſ deū nō eſſe: ꝛ intēſiue: puta ex maiori affectu vult deo bñ eē q̄ſ alicui alteri. De p̄imo mēbro ꝓcediť cōiter q̄ nihil aliud a deo nec oia ſimľ ſunt eq̄ appēciāda ſicut de⁹. De ſcōa ponit vna di. q̄ amor excedit amorē. vel qz feruētior ſine tenerior vel qz fortior ſine firmior: ꝛ dicuntur iſti amores ſe excedere: ſicut mater dī teneri⁹ ꝛ ardētius diligere filiū: pī vero fortiuſ ꝛ firmius: qz maiori piculo ſe exponeret pro amore filij. hoc mō dī q̄ dilectio dei dz eē ſup oia quātū ad firmitatē ne q̄ſtū ad feruorez ꝛ teneritudinē ꝛ dulcedinē: qz aliqñ inuenit ſe qſ feruētius diligere creaturā q̄ſ alś deū. ſicut pz in ze lotipis. Cōfirmať hoc qz ſi poſſet ꝓ ſtatu iſto vtroq̄z modo diligere deū ſup oia: igiť poſſet implere illud ꝑceptuz. Deutro. 6. di. do. de. tu. ꝛc. cuius oppoſitū hētur in lra a magiſtro ꝛ Aug. q nolūt q̄ hoc ꝑceptuz fit. nec q̄ teneamur illud ip̄lere: ſed qđ iplebimus.

Cōtra iſtā di. arguitur. qz ſolū hoc magis diligitur qđ firmius diligiť. hꝫ. n. magis diligo cui minus volo malum accidere. ꝛ ꝓ cuius bono ſaluādo magis me expono ex amore qz exponere ſegī amorē: ꝛ hoc loquēdo de amore q eſt actus volūtatis: nō de illo q eſt paſſio appetitus ſenſitiui: ꝛ ſi aliqui igiť dicantur diligere feruenti⁹ vel teneri⁹ q tm̄ firmi⁹ nō diligūt hoc nō ē ex aliquo exceſſu amoris ītellectiui in eis: ſed forte alicuius paſſiōis amoris ſenſitiui. ſicut aliqui q dicunť deuoti ſentiūt aliquā maiorem dulcedinem q̄ſ alij multo ſolidiores in amore dei qui in cēſtuplū promptius ſuſtinerēt martyriū: nec dulcedo ꝑ actus volūtatis elicit⁹: ſed paſſio quedā actui retributa. q̄ deus allicit ꝛ nutrit paruulos ne deficiant i vita. Dico igiť q̄ illud ſup oia dz intelligi vtroq̄z modo. ſicut. n. teneor diligere deū ſup oia alia extenſiue: ita ēt maiori affectu q̄ſ aliquod aliud: ꝛ dico maiori ſimpliciter. qz. ſ. magis repugnat effectui oppoſito. qz facili⁹ poſſet inclinari ad oppoſitū dilectiōis cuiuſcūq̄z alterius q̄ſ dei. Qđ addiť de illo p̄cepto q̄ ſ. datū eſt vt ſciamus quo tēdere debeam⁹. igiť pari rōne fuiſſe dādū p̄ceptū de viſiōe dei nō vt implere tur: ſed vt ſciremus quo eſſet tendēduz: cuius oppoſituz ſatis pz. Dico igiť q̄ illud p̄ceptū extenſiue ꝛ intēſiue ſm viā p̄dictā pōt impleri in via: ſed non quantū ad oēs cōditiōes que exponūtur ꝓ illas additiōes ex toto corde ꝛ ex tota aīa. ꝛc. qz non pōt eſſe i vita iſta tanta recollectio viriū: vt amoris impediētis poſſit volūtas tanto conatu ferri. quāto poſſet ſi vīres eēnt vnite ꝛ nō impedite: ꝛ quo ad talē intēſionem actus expulſis impedimētis ꝛ recolectis viribus dz ītelligi dictū Augu. ꝛ magiſtri q̄ p̄ceptū illud non implēť in via. Nam ꝓnitas viriū inferiorum p̄o ſtatu iſto impediūt ſuperiores ab actibus p fectis ſuis.

Quantum ad ſecunduz di

co q̄ illud p̄ceptū affirmatiuuz Deut. 6. ꝛ Matth. 22. di. do. de. tu. ꝛc. non tm̄ obligat ſemp ad oppoſitū fugiendum. ne. ſ. inſit actus odij. ſed obligat p̄o aliquādo ad actū elicitū: qz ille actus ē circa fidez ex cu

tus bonitate descēdit ois bonitas mālis in actib⁹ q̄ est ad finē sicut igit̄ hō tenet habeī aliquē actū illius p:cepti circa finē gratuite diligēdū qñ ātsit h̄ fō re detēminauit hoc illō p̄ceptū diminuz scifica sabbatū. ⁊ māeat vnusquisq; apud se. i. recolligēdo se ⁊ ascendendo ad deū suū. ⁊ ecclesia specificauit quā tuz ad missā audiēdā in die dñinico, de cōse. di. ij. missas. nō est autē simile de p̄cepto diligēdi p:imū sicut patebit di. sequenti.

De tertio dico sicut dcm̄ ē. di. 17. p̄mi libi q̄ ille habitus charitatis q̄ztū ad sb̄am actus dat aliquā intentionē vlteriorē q̄z eadē potentia ⁊ ex equali conatu dare posset actui suo ⁊ quanto potētia creata est perfectior tāto plus deficit in actu si nō habeat charitatez correspondetē sibi s̄m ꝓportionē. dico arismetricā. q: h̄z geometricā est eq̄litas q̄ztū. n. deficit volūtas minor si nō h̄z charitatē sibi ꝓportionabilez. tm̄ deficit voluntas maior geometrice si nō habeat charitatē sibi p:oportiōabilē. Quantū vero ad illaz circunstātiā actus que est eē acceptū deo dictū est in p̄mo vbi. supra. q̄ h̄ est a charitate p:incipaliē ⁊ minus p:incipaliter a volūtate. vniformit igit̄ sic ibi dictū ē de necessitate habituū ꝓp̄t act⁹ ⁊ p̄cipue charitatis quantū ad aliquid qō est de circunstantia act⁹. quantū aūt ad sb̄am act⁹ dico sicut dictū est illic Quantū etiā ad hāc cōditionez habit⁹. s. q̄ ipe sit infusus. Dico sicut p̄us dictū est de fide ⁊ spe q̄ nō pōt pbari p:atione nāliz eē tales habit⁹ infusos: sed solū fide tenet ⁊ cōgruit as bona apparet. q: quantū ad act⁹ circa deū imediate pbabile est q̄ nō possit pfectissime pfici supma portio nisi immediate a deo.

Ad p:imum argumentū p̄ncipale cōcedo q̄ charitas p:opē pōt dici amicitia. lz nō oio accipiēdo amicitiā stricte sic accipit pbs ibi. sz aliquantulū extendēdo. sicut s̄m ītētionē eius ad deū ē aliquid excellētius amicitia illa. n. excellētia obi nō tollit qō est pfectiōis in obo. sz illud qō est impfectiōis i eo ⁊ iō nō videt i ꝓposito. honestas quippe in diligibili ⁊ redamatio in dilecto: sunt cōditiones p se indiligibili. nō quidē impfectionis. imo nō esset pfectior si nō redamaret. sed eq̄litas in istis ē cōditio cōcomitās. deus aūt hz honestatē ⁊ redamationē sicut amationē. ⁊ excellētius potest eē amicitia ad ip̄m: ita vt dicat sup amicitia. Etsi āgnit̄ q̄ equalitas ē ratio amicitie. verū ē supposita honestate que est p̄ma rō amabilis. equalitas āt ē ratio amicitie stricte. sz excellētia ē ratio habitus magis similis vel pfectionis q̄z sit amicitia. talē in ꝓposito voco charitatē. Ad. 2m dico q̄ nō solū ex charitate pōt deus super oīa diligi. sz ex nālib⁹ saltē in statu nāe institute. ⁊ ad illud p̄ncipiū phi. 9. ethi. Dico q̄ debet intelligi quantū ad innotescentiā innotescit quippe amicicia ad alterū qñ appeto alteri similia his que mihi. sz nō quantū ad p se rōnem. q̄ si nō sit alia amicitia. ia amicitia tm̄ stricte accepta q̄ est inter equales ibi siquidē amicitia ad se ē mensura amicitie ad alterz ⁊ nō ecōuerso. Et cū arguit ibi de vnitate. Dico q̄ due cōditiōes cōcurrūt i obiecto amabili. s. vnitas ⁊ bonitas. ⁊ lz vnitas quandoq; supet vnitatē tm̄ bonitas ex alia parte recōpensat. Ad tertiū p:cedo p̄clusionē: nec tm̄ supfluit charitas vt dictū est. Ad quartū dico q̄ nō potest acquiri ex actibus aliqs habitus eiusdē speciei cū charitate. lz possit accquiri aliqua amicitia tendēs in dūm sub eadē ratione obiecti ⁊ etiā per actū similē q: sup oia diligēdo quecunq; enim nā nō pōt eē ab aliq⁹ efficiente eiusdē speciei nō pōt esse eiusdem speciei alia que potest ab illo efficiente talis speciei quia effect⁹ eiusdē speciei pōt esse accidens similib⁹ in specie ⁊ ideo charitas que nō pōt eē nisi infusa nō pōt eē eiusdē speciei cū alia amicitia que pōt esse acquisita ex actibus.

Ad duo argumenta P:o p:imo mēb:o in articulo de obiecto formali charitatis, Ad p:imū dico q̄ illa positio duoz deoz̄ destruit nām charitatis. quicunq; n. habitus ex se tendit in vnū ponere ip̄z tēdē i pla ē ponē ip̄z nō eē ip̄z. sicut si aliqs hit⁹ ꝓprius simplicit̄ p̄mi p:incipij ponerētur esse alterius p:imi p:incipij: esset ponere hūc habitum esse huj⁹ obiecti vt ꝓpr̄ij ⁊ nō ꝓpr̄ij. ita dico in ꝓposito q̄ plures eē deos includit vtrūq; eē diligēdū ex charitate ⁊ neutrū. Ad aliud dico q̄ non est simile de magis ⁊ minus in aliquo ordine ⁊ de sup̄mo in illo ordine quo ad oē extrinsecū operās circa illa illi⁹ ordinis. pot. n. opatio alicuius necessario requirere sup̄mum illius originis vt sit pfectissima: ⁊ tamē nō necessario h̄z ordinē ad alia ordinata in illo ordine. Ex empluz in coloꝛib⁹ non pōt esse pfectissima visio nisi pfectissimi coloris: ⁊ tm̄ non oz necessario q̄ sit pfectior visio circa colorē ꝓpingorē illi: ⁊ rō est q: rō getatiōis ex pte pfectissimi coloris ē rō totalis ei⁹. que in alio ē diminute: ⁊ ideo lz in p:oposito vnū aliqualiter excellat alterz. in nullo tm̄ est rō getandi: lz potētia nāliter sit libera: lz ergo solū infinitum bonū getet voluntatē: ⁊ hoc inquantū infinitum bonū. nō tm̄ opz quodlibz bonū finitū s̄m gradū suū in bonitate magis ⁊ min⁹ getare. q: isti gradus sunt accidētales per cōparationē ad extrinsecum quietanduz.

Ista est distinctio 27. hui⁹ tertij libri In qua magr̄ post q̄z egit de fide ⁊ spe. incipit agere de ipsa charitate. Et tria facit. Nā p̄mo determinat charitatis qdditatē. Secundo inquirit ipsi⁹ vnitatē. Tertio ostendit modū diligendi ⁊ ei⁹ ꝯgruitatez. P̄rimū facit vsq; ibi. Sed querit. Scōm vsq; ibi. Cōsequēt̄ moduz. Tertiū vō vsq; ad finē dis. In spāli sn̄ia magr̄i stat in tribus ꝓpōnibus quaꝝ p:ima ē hec. Charitas dilectio dr̄. qua deus pp se ⁊ p:im⁹ pp deū diligit̄. Nāc magr̄ insinuans dicit. q̄ lz xp̄s fidē ⁊ spē nō hūerit vt dictū ē in fine p:ecedētis distin. hūit tm̄ inq̄ztū hō tātam charitatē q̄ maior eē nō pōt: qō patuit in hoc q̄ aiam suā p nobis posuit. in quo facto ad diligēdum nos instrurit. ⁊ exēpluz dedit. De charitate āt quid sit. ⁊ de mō ⁊ de ordine diligēdi deū ⁊ p:imū iam restat inquirēdū. Un̄ ꝓpr̄ charitatem describēs dicit. Charitas est dilectio qua diligit de⁹ pp se ⁊ p:im⁹ pp deū. Et cōtinet duo mādata quoꝝ p̄muz ē diligere deū. Scōm ē diligere p:imū. in qbus duobus p̄ceptis tota lex pendet ⁊ pphete. Scōa ꝓpositio ē h. Tantum vna ē dilectio qua de⁹ ⁊ p:im⁹ diligunt̄. lz pp diuersa dilecta s̄m diuersos dilectiōis motus geminet. Nāc ꝓpositionē magister ponens querit. Utrum vna ⁊ eadē sit dilectio qua diligimus deum ⁊ p:imū. vel diuerse. Et rn̄det q̄ sit vna ⁊ eadē dilectio. cū sit spūssanct⁹ vt dictū est in p:imo li. Sz differt quo ad hoc: q̄ deū diligim⁹ ꝓpter se ⁊ p:imum pp deum. Et hoc ꝓfirmat auct̄e. b. Angu. Et subdit q̄ ꝯuis vna dilectio dr̄. geminat̄ tm̄ ꝓpter duo dilecta. s. deū ⁊ p:imū. ꝓpter qō ēt sunt duo dilectionis mandata. Nā lz sit vna dilectio: diuersa tm̄ diligere p:ecipimur. vel dr̄ gemina ꝓpter duos motus dilectionis qui in mente gerūtur. s. ad deū ⁊ ad p:imuz diligendū. Tertia ꝓpositio est hec. vt charitas qua diligamus diuersa diligibilia nobis p̄cipit̄. ita cuilibet dilecto certus modus diligēdi p̄scribit̄. Nanc magister ponēs dicit q̄ modus quo diligē debem⁹. p:oximum ꝓpter deū tangit in scriptura cū dr̄. Diliges p:imum tuū sicut te ip̄m. i. codē modo diligere

debes primuz. ℳodus aũt dilectionis dei exprimitur cũ dicit. ℳDiliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo, s. intellectu, ⁊ ex tota anima. i. volũtate. ⁊ ex tota mẽte. i. memoria. Ita vt oẽm cogitationẽ. omnẽ vitam vel motũ ⁊ oẽm intellectum ad ipz referas. a quo omnia predicta habeſ. Et ſubdit q iſte mod⁹ dilectionis dei nõ põt ipleri in via ex toto. ſz in parte q sicut in via impfecte. ⁊ ex parte deuz cognoſcimus. ſic etiã impfecte ⁊ ex parte eũ diligimus. qõ p bat p hoc q in pñti p rebellionẽ carnis ad ſpñ ipedimur a perfecta dilectione. que rebellio q in patria nõ erit iõ pfecte ibi diligimus. Unde querit pñr. Ex quo mandatũ de dilectiõe dei in pñti non valet impleri. cur tunc datuz eſt ipſis viatoribus. Et reſpondet per ſimile. ſicut null⁹ ſciret recte currere niſi ſciret quo currendũ eẽt ſic ne de⁹ diligi ſciret niſi dilectio p preceptũ aliquod oſtenderet. ⁊ ſz pceptũ illd in via totaliter impleri nõ valeat tñ põt ipleri exparte. ſ. ſm pfectionẽ vie ſeu viatoris Et ſubiungit q p dicta duo charitas pcepta ſic ſunt cõnexa q vnũ ſepe p vtroq ponit ⁊ hoc nõ immerito cuz deus ſine primo ⁊ primus ſine deo diligi nõ põt. ℳNã qui deũ diligit nõ cõtemnit primũ quẽ de⁹ diligit ⁊ qui primũ diligit nihil diligit in eo niſi deũ. vt oſtendit in littera exemplo ⁊ auctoritate. Et tñ in ſpeciali.

Si illo precepto iubemur diligere totum primum ⁊ nos totos.

Diſtin. 28.

Jc poteſt queri vtrum illo mandato dilectionis proximi totũ primũ. i. animã ⁊ corpus noſq ipſos totos diligere pcipiamur. Ad quod dicimus oẽ gen⁹ diligẽdaz rez in illis duob⁹ mãdatis ẽtineri. Quattuor. n. diligẽda ſunt vt ait Aug⁹. vnum qõ ſupra nos eſt. ſ. deus. alterũ qõ nos ſumus. Tertiuz quod iuxta nos eſt. ſ. primus. Quartuz qõ infra nos eſt. ſ. corp⁹. Be ſecũdo ⁊ quarto nulla pcepta dãda erant. ſ. vt diligerem⁹ nos vl corpus noſtrum. ℳPrecipitur aũt de⁹ diligi ⁊ primus. Ut autẽ qſq ſe diligat. pcepto nõ eſt opus. Quãtũlibet. n. homo excidat a veritate. remanet illi dilectio ſui. ⁊ dilectio cõporis ſui. q nemo vnq carnẽ ſuã odio hũit. ℳNam viri iuſti q corp⁹ ſuũ cruciãt: nõ corp⁹ ſz corruptiões eius et põdus oderũt ℳDic videtur Aug⁹. tradere. q ex pcepto nõ teneamur diligere nos metipſos vel corp⁹ noſtrum. Qõ ſi eſt nõ oẽ genus diligendaz rerũ illis duobus pceptis cõtinetur. q cũ ⁊ noſipſos ⁊ corpus noſtrum diligere debeam⁹. ad qõ neceſſariũ eſt pceptũ cũ ſcriptũ ſit. Qui diligit iniquitatẽ odit aiam ſuã Sz ſpeciale de hoc pceptũ nõ erat dandũ nec ſpeciali pcepto opus erat id tradi. vt quiſq ſe vel corpus ſuum diligeret. q hoc in illo pcepto cõtinetur diligeſ primũ tuũ ſicut teipſum. Ibi eni ⁊ primuz totũ. ⁊ te totũ intelligere debes. Unde Aug⁹ in eodẽ. Si te totũ intelligas. i. aiam ⁊ corpuſ ⁊ primũ totuz. i. aia ⁊ corpus hõ eni ex aia cõſtat ⁊ corpore. nullũ reruz diligẽdaruz genus in bis duobus pceptis ptermiſſuz ẽ Cũ eni

Augu⁹. in li. de doctri. chriſti.

Auguſt.

pcurrat dilectio dei. eiuſq dilectiõis modus preſcriptus appareat. ⁊ ſequatur dilectio primi: õ tua dilectiõe nihil dictũ videtur. Sed cuz dictuz eſt. ℳDiliges primuz tuuz ſicut teipſum ſimul ⁊ tui. abs te dilectio pretermiſſa nõ eſt. Ecce hic aperte dicit in illo precepto nõ tantummodo primi. ſed ⁊ mei dilectionẽ ẽtineri ⁊ totius primi totiuſq mei. Ex quo apparet q dictum ẽ de ſcõdo ⁊ quarto. i. de dilectiõe nſi et corporis nſi. nulla pcepta dãda. ita eſſe intelligendũ. ſ. ſpecialia ⁊ diuiſa. qz in illo vno totuz cõtineẽ. ⁊ qz id quod ſumus ⁊ quod infra nos eſt ad nos tamẽ pertinens. nature lege diligimus que in beſtijs etiaz eſt. Jdeoque ⁊ de illo quod ſupra nos eſt. ⁊ de illo qõ iuxta nos ẽ. diuiſa precepta ſumpſimuſ Jnquoꝝ altero ei⁹ qõ ſumus ⁊ illius qõ infra nos ẽ dilectio cõtinetur. Si ẽdita eſt mens hũana vt nũq ſui nõ meminerit. nunq ſe nõ itelligat: nunq ſe nõ diligat. ſz quoniã qui odit aliquẽ nocere illi ſtudet. ℳNon immerito ⁊ mẽs hõis qui ſibi nocz ſe odiſſe dr. ℳNe ſciens. n. ſibi vult male: dũ nõ putat ſibi obeẽ quod vult: ſed tamen male ſibi vult: qui illud odit. quod obſit ſibi ſm illud. Qui diligit iniquitatem odit animã ſuaz. Qui ergo diligeẽ ſe nouit deuz diligit. Qui vero nõ diligit deum. etiã ſe nõ diligit. quod ei nãliter inditum eſt: tñ non incongrue ſe odiſſe dicit cũ id agit quod ſibi aduerſatur. ⁊ ſeipſum tanquã ſuus inimicus inſequitur.

ℳDic textus ili. ãtiquis nõ inuẽtur imo ẽ eſt que dã expoſitio ipſius textꝰ

Si in illo precepto continetur dilectio angelorum.

Oritur autem hic de angelis qõ vtz ad illud pceptũ dilectiõis primi ẽt dilectio ptineat angelorꝝ. ℳNã q nulluz hominem exceperit qui pcepit proximũ diligere dñs in parabola ſemiuiui relicti oñdit. euz dicens proximũ qui erga illuz extitit miſericors. Deinde ſubdit Uade ⁊ tu faciſimiliter. Ut. n. eum proximum intelligamus cui vel exhibendum eſt officium miſericordie ſi indiget. vel exhibenduz eſſet ſi indigeret. nulluz vero exceptũ eſſe cui miſericordie negandus ſit officiũ. qs nõ videat. cum vſq ad inimicos etiã porrectuz ſit dño dicente. ℳDiligite inimicos veſtros ⁊ bñfacite his qui oderunt vos. ℳManifeſtum eſt ergo omnez hominez primum eſſe deputãdum. ℳProximi vero nomen ad aliqd eſt. nec quiſquam eſſe proximuſ niſi proximo põt. Unde ꝓñs eſt cui prebendum ⁊ a quo pbendum eſt officium miſericordie recte proximuz dici. ℳManifeſtuz eſt ergo precepto dilectionis ⁊ primi etiam ſanctos angelos contineri A quibus tanta nobis miſericordie impenduntur officia. Ex quo ⁊ dominus proximum ſe noſtrum dici voluit. vt in parabola ſancti oſtendit ⁊ i

Auguſt. in li. de doc. xpi

quid ſit primuſ

Qõ ãgeli i illo pcepto cõtinentur Qõ etiã xps primus noſter eſt ẽz q' hõ

ꝓpheta. Quasi ꝓximū ⁊ quasi frēm nr̄m sic ꝯplacebā. Sz qz excellētioz ac supra nr̄az nāz ē diuia ſba: ꝓceptū dilectiōis dei a ꝓximi dilectiōe distinctuz ē. Jdeoqꝫ lz nobis deꝰ oia i/pēdat bn̄ficia: nō tn̄ noie ꝓximi ⁊cludit̄ in illo ꝓcepto: quē nō sicut nos diligere debemꝰ: sz plꝰqꝫ nos toto corde ⁊ aia. Ꝑpz vo inq̄tū hō ē. sic nos diligere debemꝰ. eiusqꝫ sz hoiez dilectio ꝯtinet̄ illo mādato. quē ēt sz hoiez magis q̄ nos sz nō quātū deū debemus diligere: qz inquantum est hō: minor est deo.

Quibus modis dicitur proximus.

Hic notandū est ꝓximū dici diuersis modis. s. ꝯditiōe ꝑme natiuitatis: spe ꝯuersiōis: ꝓpiqtate cognatiōis: ratione beneficij exhibitionis.

Circa istam .28. di. i qua magister agit de diligendis ex charitate queritur vnū. vtrū s. eodē habitu sit diligēdus primꝰ quo diligit deus. Quod non. qz vnius habitus est vnū obm formale. in deo autē ⁊ ꝓximo est alia ratio formalis bonitatis. Ꝑterea ille habitus quo diligit deus est habitus theologicus. igitur respicit solū deum ꝓo obiecto nō aūt aliquid creatū. Rndet̄ q̄ hoc verū est p̄cipaliter. tn̄ respicit aliud ꝑut attribuit ipi deo. Cōtra. si attributio sufficerz: igit̄ omniuz possit eē vnus habitus intellectualis ⁊ etiā appetitiuꝰ. qz oia iteligibilia attribuunt̄ ad vnū similiter oēs virtutes morales attribuunt̄ ad vnū s. ad felicitatē tāq̄ ad per se appetibile sunt oēs vtutes morales attribuunt̄ ad vnū. s. ad felicitatē tāq̄ ad per se appetibile sunt oēs virtutes morales. Ꝑterea ad p̄cipale. alius est habitus p̄cipij ⁊ cōclusionis igit̄ similiter in appetitiuis alius est habitus finis ⁊ eius qō est ad finē. charitas est finis q̄ tē. Contra. i. can̄. Jo. 2. c. Hoc mandatuz habem ꝰ a deo vt qui diligit deū: diligit ⁊ fratrem suum.

Hic sunt tria videnda primo q̄liter ille habitus quo diligit deus respiciat ꝓximū ꝑ obo diligibili. Secūdo de habitu habendo circa ꝓximū. Tertio quis sit ille ꝓximus. De primo dico q̄ charitas sicut tactū est di. 17. p̄mi: dicit̄ habitus quo deus hēt̄ charꝰ. posset aūt haberi charus aliquo amore priuato quo amans nollet habere cōdiligentē. sicut in zelotipis habentibus mulieres charas: sed ille habitus nec esset ordinatus nec ꝑfectus. non quidez ordinatus. qz deus qui est bonū cōe nō vult esse bonū priuatū alicuius. nec ꝑm rectā rationē debet sibi appropriare istud bonū cōmune ⁊ ideo amor ille inclinās ad hoc bonū vt ad bonū ꝓpriū nō cōdiligē duz nec habendū ab alio: esset inordinatꝰ: esset etiaz imperfectus quia perfecte diligens vult dilectū diligi. sicut pz per Ricar. di. 17. p. igit̄ deus infundens habitum quo anima ordinate ⁊ perfecte tendat in ipsuz dat habituz quo habeat charus vt bonū cōe ⁊ cōdiligendū ab alijs ⁊ ita habitus ille qui est dei inclinat etiā ad velle ipz haberi charū ⁊ diligi ab alio saltem cuius amicitia sit ei gratia vel non displicēs ꝓ tunc ꝓ quando est gratia sicut igit̄ ille habitus inclinat ad diligendū deū in se ordinate ⁊ perfecte ita inclinat ad velle eū diligi a se ⁊ a quocunqꝫ alio cuius amicitia sit grata ei. Ex hoc patz qualiter habitus charitatis sit vnus. qz nō respicit p̄mo plura obiecta sz solū deū respicit ꝓ primo obo vt in se bonū primū. ⁊ secūdario velle eū diligi ⁊ per dilectionez haberi a quocunqꝫ quantū est in se. qz in hoc est ꝑfecta ⁊ ordiata dilectio eius: ⁊ hoc volēdo: diligo me ⁊ primū ex charitate volēdo mihi ⁊ sibi velle ⁊ per dilectionē hꝫe deū in se. qō ē bonū simplr iustitie. ita q̄ ꝓmū obm ē solus deꝰ in se. oia aūt alia sūt q̄dā oba media q̄si actuū reflexoz mediātib⁹ qb⁹ tēdo i infinitū bonū qō ē deꝰ: idē aūt ē hꝫe actus rei ⁊ reflexi. Cōtra obijcit̄ qz nō eodē hītu itelligo deū: ⁊ aliū itelligē deū: igit̄ a filī nō eodē volo deo bn̄ eē ⁊ alīū velle ꝺo bn̄ eē. R⁹ actꝰ sup quē fit reflexio ꝑt significare noia lit. ⁊ tūc significat actū suū ꝼm q̄ddītatē vel ꝙbalr: et tūc significat actū suū vt i suppōsito vel vt ꝙcernētez suppositū. ꝑ⁹ vlr eodē hītu pōt elici actꝰ ⁊ fieri reflexio sup illū nō solū in itellectiuis. sz i appetitiuis. quon. itelligo aliq̄d. itelligo itell'onez illi⁹ siue iherētē mihi siue alīi. 2⁹ exꝑmit̄ ꝑ infinitū. ⁊ tūc si ꝙpat̄ ad velle nō necio accipit̄ sub rōne pn̄tis. possū. n. velle te currere: lz nō p̄ncsed ꝑ alis. Dicāt ꝙparet̄ ad scire qz scia nō ē nisi respectu vi: nō reflectit̄ sup actū sic significatū nisi actꝰ insit supp⁹ cui significat̄ iesse: ⁊ qz possi⁹ ē in me eē sciam actꝰ recti ⁊ reflexiui i se absqꝫ h q̄ actꝰ ille inexistat alij a me. iō nō hēo actū reflexū illi⁹ suppositi sup actū istū vt significatū ꝙbalit̄ ⁊ dictū de aliquo suppōsito. pz igit̄ q̄ lz nō eodē sciaz deū ⁊ sciaz te scire deū. tn̄ eodē volo te velle deū. ⁊ i h diligo te ex charitate. qz ꝼm h volo tibi bonū iustitie ⁊ ꝼm h non assignat̄ ꝓrimꝰ q̄si ꝼm obm charitatis. sz q̄si oio accidētale obm. qz vt aliquid potēs cōdiligere mecū ꝑfcē ⁊ ordiate dilectū. ⁊ ad h eū diligo vt ꝯdiligat. ⁊ in h q̄si accidētaliter eū diligo nō ꝓptereū sz ꝓp obz qu od volo ab eo cōdiligi. ⁊ volēdo hoc ab eo diligi. volo sibi simpliciter bonū. qz bonū iustitie.

De secundo dico q̄ sicut negatio cōclusionis non necessario arrguit negationez p̄ncipij. sz pōt stare cū assertiōe p̄ncipij. qz nō ois error circa ꝯclusionē destruit assertionē p̄ncipij. ita etiā non necessario sequit̄ ex dilectione infiniti boni dilectio boni finiti. nec i actib⁹ sequitur ex nā rei destructio dilectiōis dei ex destructione dilectionis ꝓximi. ⁊ hoc siue intelligatur destructio dilectiōis ꝓprie vel ꝯdictorie. ⁊ multomagis ex nā habitus nō esset ꝯdictio q̄ eēt respectu dei ⁊ nō respectu ꝓximi. Est igit̄ iste habitus circa aliud quatenus ꝓceptū est datū de diligēdo illud aliud. ⁊ ad illū actū oz vti illo hītu aut saltē nō contra agere illi habitui. alioquin destrueret̄ actꝰ ⁊ hꝫitꝰ circa deū nō q̄dē ex nā ꝯdictiōis sed p nām demeriti. trāsgressio. n. ꝓcepti nō corrūpit positiue habitū nec actuz diligēdi deū. sz demeret̄ vt deus se subtrahat: ⁊ sic nec habitꝰ nec actus posset inesse: qz q̄tū ē ex pte habitus ille est talis q̄ ex nā sua natꝰ ē inclinar̄ ad amāduz non priuate: ⁊ ideo actꝰ amādi ꝑuatꝰ q. s. destruit amare ꝓximū nullo mō ꝑt eē talis hꝫitꝰ: ⁊ in hoc apparet magna ꝑfectio huiꝰ habitꝰ: qz ⁊ si zelus acquisitus possit eē maior q̄tuz minima charitas infusa q̄tuz ad intēsionē actꝰ eliciēdi hīcinde. tn̄ ille habꝫitꝰ infusus qz ordinatꝰ ⁊ ꝑfectꝰ in genē hītuz appetitiuoruz nō pōt eē dei nisi vt boni cōis ⁊ cōdiligēdi: ideo non pōt eē p̄ncipiū alicuiꝰ actꝰ quo diligat̄ deus cuz ꝓprio dilectōis ꝓximi: pz igit̄ de actu qualiter ē necessarius ex nā habitus si aliqs debeat elici de illo habitu: hoc tn̄ intelligēdo q̄ nō pōt elici vt ꝑuatꝰ nec vt ꝓximi actui circa ꝓximū. ex nā ēt p̄cepti superadditi hītui oz elicere actū circa ꝓximū positiue. vel saltē nō cōtrarie ne. s. demereat̄ quis corruptionē habitus qui est circa deum.

Quantum ad tertium dico q̄ ꝓximꝰ

ē quilibz cuius amicicia ē gr̄a dilecto. vt. ſ. ab eo diligat. nō. n. debeo ſūme dilectū a me velle diligi ab aliquo cuius dilectio nō eſt ſibi grata ⁊ a quo nō vult diligi. q; igit certū ē btō; dilectōz eſſe deo gratā. absolute debeo velle ip̄m ab eis diligi ⁊ q; de quocunque viatore ſignato ē dubiū ōbeo hoc ſibi velle ex cōditiōe. ſ. ſi placet ei ab eo diligi. vel q̄ placet ei ab eo diligi. circa viatores aūt in cōi. q; ſemp ſupponē dū eſt eē aliquos ſibi gratos pōt hāi abſolute act⁹ volēdi deū ab eis diligi.

Ad primū argumentū pz quō hic ē vnū obm tiñ. ⁊ cū pbat q̄ ſit alia rō ppria bonitat; in deo ⁊ i primo. dico q; rō bonitatis primi nō ē rō terminādi actū: ſz tiñ rō bonitatis diuine. q; ſi in bonitate primi tendat: hoc non ē niſi actu reflero q; ſemp vlterius tēdit in obm act⁹ recti. ſicut pus dictū ē

Ad 2m pz per idez. q; ḃ virtus hz ꝑ obo quietativo tiñ deū. tiñ ꝑ obo primo in actu reflero pōt hr̄e aliqd creatū. ⁊ ita forte viſio in p̄ma poterit hr̄e ꝑ obo aliquid creatū. nō tiñ ſiſtēdo ibi: ſz vlterius tendēdo in ō um.

Ad tertiū dico q; per hitum p̄ncipij tendit in p̄ncipiū ſcōm ppriā veritatē quā hz exterminis. ⁊ p habitū cōcluſiōis tēdit i ꝓclusionē ſm ppriā veritatē cognitiōis quā hz ex terminis aliā a veritate p̄ncipij. nō ſic in ppoſito. ſz tiñ ē vna bonitas que ē rō tendendi. nō. n. mouet me plus bonitas primi q; feſtuce. ſi feſtuca poſſet deū diligeř. ſi. n. pfecte diligo eū volo euz diligi ab oīpotente diligere eū ordinate. cuius dilectio ei placet. nec eſt generaliter ſimile in obiectis intellect⁹ ⁊ oſtēſis. ⁊ in obiectis volūtatis ⁊ affectiuis.

Iſta eſt diſtinctio. xx viij. huius tertij libri. In qua magř poſtq̄ egit de charitate ſm ſe. Agit de numero diligēdoz. Et tria facit. Mā p̄mo inquirit an tot⁹ hō. ſ. iteriōr ⁊ exteriōr i p̄cepto dilectōis primi ꝓtineat. Scōo an idē p̄ceptū vſq; ad āgelos dilectiōez extendat. Tertio ſubiſert q; ḃ nomē primi diuerſimōe accipiat. Primū vſq; ibi. Dicit aūt. Scōm vſq; ibi. Hic notādū. Tertiū vſq; ad finē diſ. In ſpeciali ſnia mgři ſtat i tribus ppoſitionib⁹ quaz p̄ma ē hec. De dilectiōe corporis ⁊ aīe primi nō ſūt diſtincte dat duo ſpecialia mādata. Hic mgř ponēs q̄rit. Utrū in mādato dilectionis primi totū primū. i. aīam ⁊ corpus ip̄ius diligere p̄cipiamur. Et tñdet q; ſic. q; i p̄dictis duob⁹ mādatis. ſ. dilectiōis dei ⁊ primi oē gen⁹ rez diligēdarū cōtinet. Mā ex charitate quattuor ſunt diligēda ſz b. Aug. ſ. deus primus aīa ⁊ corp⁹. Sed de dilectione aīe ⁊ corporis nō oportebat aliq̄ p̄cepta dari ſicut de dilectiōe dei ⁊ primi. eo q; cuilibz hoīm dilectio ſui ipſius ⁊ etiā aīe ⁊ corporis ſit nāliť inſerta. Nec obſtat q; martyres ſe morti exponēdo videnť carnē ſuā odiſſe. q; nō oderūt ſe vel carnē ſuā ſz corporis pōdus ⁊ vicia. Secūda ꝓpoſitio eſt hec. Preceptū dilectiōis primoz etiā extēdit ſe ad dilectionē angelorz Hāc mgř ponēs querit. Utz etiā dilectio āgelorz ſb dilectiōe primi cōtineat. Pro cui⁹ reſpōſiōe p̄mittit q; p nomē primi quilibet hō intelligiť. cui adhibendū ē op⁹ miſeōie ſi indiget ſicut pz i parabola ſeminiui p ſamaritanū in ſtabulū adducti. Nomē etiam primi ad aliqd ē. q; null⁹ pōt eſſe primus niſi p rimo. ita q; primus ip̄i ē primus. Un̄ ſequiť q; non ſolū ille cui p̄bendū ē opus miſericordie ſed etiā ille a quo beneficiū aliqđ recipiť primus dicať. Cū igiť multa miſericordie bñficia nobis impendāt. ſequiť ip̄os nr̄os foze primos. ⁊ p p̄ñs eoz dilectionē otineri ſub mādato dilectōis dei ⁊ primi. Et ſubdit p excluſione cuiuſdā dubitationis q; q̄ſi quis primus dicať a quo minime bñficiū recipim⁹. dilectio tñ dia quo eā habemus ſub mādato dilectōis primi nō

cōtinetur. ſz ſpeciale p̄ceptū hz. eo q; debemus deū plusq̄z nosmetipſos diligere. primū aūt ſicut nos. Utta mē dilectio chriſti inquātū hō ſub mādato dilectiōis p̄rimi ē ſeu cōtineť. quē licet debeam⁹ plus q̄z nōs diligere. minus tñ q̄z deū: q; inquātū hō minor eſt deo. Tertia ꝓpoſitio eſt hec. Proximus dr quattuor modis. ſ. natiuitatis cōditiōe cōuerſionis ſpe. bñficij exhibitiōe ⁊ propinquitate cognationis Hāc mgř ponēs dicť q; quattuor modis alig poſſunt dici p̄rimi. ſ. Uno modo ratione p̄me natiuitatis ⁊ ſic omnes ſunt p̄rimi. Alio modo ſpe conuerſionis. ſicut omnes fideles q ſūt vel q̄ futuri ſūt. Tertio modo p̄opīquitate cognatiōis ſicut parētes ⁊ cōſanguinei. Quarto modo rōe bñficij exhibiti. ⁊ ſic angeli ſunt p̄rimi noſtri. Et tñ in ſpeciali.

Be ordie diligēdi quid p̄i⁹ quid poſteri⁹.

Oſt predicta de ordine charitatis agendū eſt: q; dicit ſpōſa. Introduxit me rex in cellā vinariam. ⁊ ordinauit in me charitatem. Videamus ergo ordinē quid p̄us quid poſteri⁹ cē debeat. Peccat. n. qui p̄poſtere agit. Nam ſcire quid facias ⁊ neſcire ordinē faciēdi: non eſt pfecte cognitionis. ordis nāq; ignorantia ꝓturbat meritoz formā. Ordinē āt diligēdi Aug⁹. inſinuat dicēs. Ipſe eſt q ordinatam habet dilectionē. ne aut diligat quod non eſt diligendū: aut nō diligat q̄d diligendum eſt aut eque diligat quod minus vel amplius diligendum eſt: aut minus vel amplius quod eque diligenduz eſt. Omnis peccator inquātuz peccator eſt: non eſt diligendus. ⁊ omnis homo inquantū eſt homo diligendus eſt p pter deum. Deus vero propter ſeipſuz. ⁊ deus propter ſe omni homine amplius diligendus eſt: ⁊ amplius quiſq; debet eū diligere q̄ ſeipſum. Item amplius alius homo diligendus eſt q̄ corpus noſtrum quia propter deū omnia iſta diligenda ſunt: ⁊ poteſt nobiſcum deo homo perfrui: quod non poteſt corpus quia corpus per animam viuit qua fruimur deo. Audiſti aliqua de ordine charitatis vbi expreſſuz eſt nos amplius debere diligere deum. q̄ omnes homines vel noſipſos. ⁊ amplius animam alicuius hominis q̄ corp⁹ noſtrum. In enumeratione etiam quattuor diligendorum ſumeri⁹ poſita: prius ponitur q̄d ſupra nos eſt. Secundo quod nos ſumus. Tertio quod iurta nos eſt. Quarto quod infra nos. vbi ordo diligendi inſinuari videtur ex ratione numerationis. Non eſt autē apertum vtrum omnes homines pariter diligere debeamus: ⁊ tantū quantū nos vel min⁹. An omnes homines pariter diligendi ſunt.

Diſtin. 29.

Aug⁹. in li. de doctri. chriſti.

nota ordinem charitatis.

Unde etiam ſuper hoc ſe / pe mouetur queſtio quam p̄rplexa: faciunt ſanctorum verba varie prolata. Quidam enim tradere videntur q̄ pari affectu omnes diligendi ſint. ſed in effectu id eſt in exhibiti/

one obsequii distinctio obseruanda sit. An-
de Augustinus. omnes homines eque dili-
gẽdi sunt. Sz cũ oibus ꝓdesse nõ possis his
potissimũ ꝯsulẽdũ ẽ q; pro locoꝝ ⁊ tẽpoꝝ vel
q̃rũlibet rerũ oportunitatib⁹ ꝯstricti⁹ tibi q̃si
q̃dã sorte iũgunt. Pro sorte. n. hũdũ ẽ. quo
quisq; tibi tpaliť coiligatus adheret exquo le
gis potius illi dãdũ eẽ. Idẽ sup epla ad Ga
la. Operemur bonũ ad oẽs. maxime aũt ad do
mesticos fidei. i. ad xpianos. Omnibus. n. pa
ri dilectione vita eterna optãda ẽ. ⁊ si nõ om-
nibus eadẽ pñt exhiberi dilectionis officia q̃
fribus maxime sunt exhibẽda. q; sũt inuicez
mẽbra qui hñt eũdẽ pꝛez. His aliisq; testimo
nijs inmitũtur qui dicũt oẽs homines pit̃ di
ligẽdos eẽ charitatis affectu sz in opis exhibi
tione differentiam.

Que his repugnare videntur.

Quibus obuiat illud prece ptũ legis de diligẽdis parẽtibus. Honora pa
trẽ tuũ ⁊ mr̃em vt sis longeuus sup terrã. At
quid. n. spãliter illud ꝓcipeť de parẽtibus nisi
maiori dilectiõe forẽt diligẽdi. Sz hoc illi re
ferẽdũ dicũt ad exteriorẽ exhibitionẽ in qua
ꝓponẽdi sũt pentes. Aũ honora dixit nõ di-
Hiero⁹ lige. Obuiat ẽt illud qđ Hiero. sup ezech. ait
s. vt ordine charitatis sicut scriptũ ẽ. Ordina
uit in me charitatez. Post oium pꝛez deum.
carnis quoq; pr̃ diligatur: ⁊ mr̃ ⁊ filius ⁊ filia
Ambr. fr̃ ⁊ soror. Ambr. quoq; diligendi exꝑmẽs or
dinez sup illud cãticoꝝ capl̃o ꝑmo. Ordina-
uit in me charitatez ait. Adultoꝝ charitas in-
ordinata est qđ in ꝑmo est ponũt tertiuz ⁊ q̃r
tuz. Primo deus diligendus est. scdo pen-
tes. inde filij: post domestici qui si boni sunt
malis filiis ꝓponendi sunt. Scdz hoc in euã-
gelio ad cuiusq; dilectionez proprium ponit
Diliges dñm deuz tuum ex toto corde tuo ⁊
ex omnibus viribus tuis: ⁊ proximuz tuuz si
cut teipz. ⁊ inimicos nr̃ ex tota vtute nõ sicut te
ipsũ sz simplr. sufficit. n. q; diligimus ⁊ nõ odio
habemus. Ecce ex ꝑmissis apte insinuatur q̃
Ordo diligen di b oñ ditur. in affectu charitatis distinctio sit hũda vt dif
ferenti affectu nõ pari homines diligamus. ⁊
añ omnia deum. scdo nosipsos. tertio pentes
inde filios ⁊ frẽs. post domesticos. demum
inimicos diligamus. Sz ingunt illi q̃ de or-
dine dilectiõis vt supra dñr esse referenda ad
opuz exhibitiõez q̃ differenter primis exhi-
benda sunt. Primo pentibus inde filijs. post
domesticis. demuz inimicis. Deum vo taz
affectu q̃ obsequi exhibitõe añ oia diligenduz

Quod aliq eorundez tm̃ proximos q̃tum
nos debere diligere tradunt.

Quorũ ẽt nõnulli tradunt affectu charitatis tm̃ proximos esse diligẽdos
quãtum nosipsos diligimus. Quod ꝓbat

auctoritate Aug. q̃ ait. Nec illa iã qõ moueat Aug. in
quãtum charitatis fr̃i debeamus impendere 8. li. de
quãtum deo. Incõparabiliť plus deo q̃ nob trini.
fr̃i vo quãtum nobis. Nos autem tãto ma
gis diligimus quãto magis diligimus deuz
Ex hoc ⁊ ex ꝑmissis testimonijs Augu. asse-
runt omnes homines ꝑter esse diligendos a
nobis. ⁊ tãtum quãtuz nos. deum autez plus
quã nos. Corpus vo nr̃m minus quã nos:
vel proximos. Nec in enumeratione ꝑmissa
quattuor diligendoꝝ ordinem diligendi assi
gnari dicunt. sed tm̃ que sunt diligenda

Secundum alios nõ pari affectu omnes di
ligendi sunt.

Verum q; premissa verba Ambrosij ordinem diligendi fm affectuz ma
gis quã fm effectum diligenter intuentib⁹ ex
plicare videnť nõ indocte alii dicunt nõ mõ
in exhibitione opis sz etiã in affectu charitatis
ordinem differentem esse statutum vt añ om
nia diligamus deum. secundo nos. tertio pen
tes. quarto filios vel frẽs ⁊ huiusmodi. postea
domesticos. demum inimicos. Quod vero
Aug. dicit ꝑter omnes esse diligendos. ⁊ pa-
ri dilectione omnibus vitã optãdã. ita accipi
põt vt pias nõ ad effectum referat̃. sz ad bo-
num quod eis optatur. q; charitatem omni-
bus optare debemus vt pia bona mereantur
Sicut apls dicit. Volo omnes homines esse Determi-
sicut me. Optãda est. n. minor⁹ ꝑfectio ma nato
lor vt ipsi fiãt ꝑfecti. ⁊ sic parem mereãtur be auctori
atitudinem vel pari dilectione. i. eadem dile- tatuz q̃
ctiõe omnes diligendi sunt. Item quod ait. videnť
vt tantum diligamus frẽs quãtuz nos ita in aduersa
telligi põt. i. ad tantũ bonũ diligamus frẽs ad ri.
quãtũ nos. vt tãtuz bonũ eis optemus in eter
nitate quãtum nob. ⁊ si nõ tãto affectu. Vbi
quãtum similitudinis est nõ quãtitatis.

Questio de parentibus bonis ⁊ malis.

Solet etiaz queri si parẽtes nostri mali sint vel filii vel fratres. An magis
vel minus diligendi sint aliis bonis. hac rõe
nobis nõ copulatis. Videť q; magis sint di
ligẽdi boni q̃ nobis carne nõ sunt ꝯiũcti quã
mali carne ꝯiuncti. q; nobis sũt cõiũcti corde
glutino charitatis. Sãctior ẽ. n. copula cordi
um quã corpoꝝ. Aũ Beda de illis vbis do- Beda.
mini. Adr̃ mea ⁊ frẽs mei hi sunt q; vbũ dei
faciũt ait. Nõ iuriose negligit matrẽ nec mr̃
negatur q̃ẽt de cruce cognoscitur. sed religio-
siores mõstrãtur copule mentiũ quã corpoꝝ
Verũtm̃ latebrosa qõ ẽ hec. nec a nob plene ab
soluẽda ꝓpantib⁹ ad alia. Adouemur. n. sup
vbis illis q̃bus inimicos nr̃ ex tota vtute nr̃ sic̃
teipsũ iubet diligere sed simplr. Sufficit enz

q̄ diligimus ⁊ nō odio habemus. Quod nō
ita accipiendum est quasi sufficiat tibi dilige-
re inimicū ⁊ nō tibi teipsū: ⁊ q̄ oēs ⁊ amicos
⁊ inimicos sicut teipsū diligere debes. Sz ad
oñdēdum gradus diligendi deū ⁊ p̄imū. ⁊
inimicū q̄ tñ p̄im⁹ē q̄ dñs ponit cū ait. Di
liges deū ex tota virtute tua ⁊ p̄imū sicut te
ipsū. Nō ait ex tota ỽtute vt oñdat p̄imuz
diligēdū min⁹ q̄ deū. Dicit ēt diligite inimi
cos. nec addit ex tota ỽtute nec sicut teip̄m sz
simplr. Sufficit enī q̄ diligim⁹ ⁊ nō odio hē
mus. i. sufficit dicere vt diligam⁹ ⁊ non odio
hēam⁹. nō q̄n eos diligere debeam⁹ sicut nos
q̄ primi sūt sz sufficit si eos min⁹ diligimus
q̄ alios prios. q̄d dilectionis gen⁹ immut.

Questio Aug. in li. retractationum.

Queri ēt solet cur dñs pre
Aug. in li. retractationum. ceperit diligere inimicos. cū alibi p̄cipiat odio
hēre parētes ⁊ filios. Ad q̄d dicēdū ē duo es
se diligēda in hoie naturā ⁊ virtutē. viciū vo
⁊ petñ odiēdū. Et parētes ergo inquātū ma
li sūt odiēdi sūt. ⁊ inimici diligēdi inquātum
hoies. Diligamus ergo inimicos lucrādos
in regno dei. ⁊ odiam⁹ propinquos si impe-
diūt nos a regno dei ⁊ in oībus cōiter naturā
diligamus quā deus fecit.

De gradibus charitatis.

Sciendum quoq; ē diuer
Aug. super epistolas Joānis sos eē gradus charitatis. Est. n. charitas icipi
ens proficiēs pfecta pfectissima. Ait Augu.
Perfecta charitas hec ē vt qs pat⁹ sit pro fri
b⁹ ēt mori. Sz nūquid mor vt nascit iā pro-
fus pfecta ē imo vt pficiat nascit cū fuerit na-
ta nutrit. cū fuerit nutrita roborat. cū fuerit ro
borata pficit. cū ad pfectionē venerit dicit cu
pio dissolui ⁊c. Hic apte progressus ⁊ pfectio
charitatis insinuatur. Quā pfectionē ēt Vitas
cōmēdat dicēs. Maiorē hac dilectionez ne
mo hz q̄ vt aiam ponit qs pro amicis suis.
Nō vtiq; dictū est ope dilectionis. q̄ maior
dilectionis effectus nō est q̄ ponere animam
pro aliis. Nec te moueat q̄d ait pro amicis. q
enim ponit animā pro amicis. ponit ⁊ pro ini
micis ad hoc vt ipsi fiant amici.

Jrca istam. 29. di. in q̄ magi
ster agit de ordīe
c diligendi ex charitate. Querit vnum.
vtrū. s. qlibz teneat marime diligere se
post deū. Nō non. 9. etbi. vitupat amā
torē sui. ⁊ multa ibi de b. Preterea Bre. in omel.
sup illud Luce. io. Misit illos binos. nemo ad seipz
ppie charitatē hēre dr. sed dilectio in alterū tendit:
vt charitas dici possit. Cōtra. mēsura ē perfectior
mēsurato. sed dilectio sui est mēsura dilectionis pri
mi. Juxta illud Matth. 22. Diliges primum tuum
sicut teipsum.

Ex dictis. In qōne p̄cedēti pz solutio huius
qōnis. Charitas enim ex ḡb⁹ q̄ est
p̄ncipiū tēdendi in deū imediate actu directū est p̄n
cipiū reflectēdi sup actus illos q̄bus tēditur in deum

⁊ in hoc sicut dictū est ibi est p̄ncipiū volēdi cuilibet
potēti diligere deū q̄ diligat ip̄m inter oēs aūt act⁹
eiusdē rōnis tēdentis in deū charitas est p̄ncipiū im
mediate reflectēdi sup actū quē elicit hūs charitatē
quo tēdit ⁊ diligit deū. igit post deuz imediatissime
vult qs ex charitate se diligere illud quo tēdit in deū
s. se diligere deū. ⁊ hoc volēdo diligit se q̄: diligit sibi
bonū iustitie. igit imediate post deū tenet se dilige-
re ex charitate. Hoc confirmat q̄: pēsatis rōnib⁹ bo
nitatis ⁊ vnitates que sunt rōnes diligibilis post bo
num infinitū in quo est pfectissima rō bonitat⁹ occur-
rit i seipso alia rō maxima. s. vnitatis que ē perfecta
idētitas. igit quilibet inclinat nāliter ad dilectionē
sui post bonum infinitum. inclinatio autem natura-
lis est recta.

Ad primum argumentum

dico q̄ phs exponit se ibi. quō vitupabile est esse im
moderatum amatorē sui. nō aūt moderatū. Ad se
cundū dico q̄ oīs diligēs se ex charitate diligit se i or
dine ad bonū infinitū. q̄: diligit sibi actū illū vel ha-
bitū quo tēdit in illud bonū. ⁊ in hac dilectione tēdit
in alterū. q̄: in deū tanq̄ in p̄ncipale obm act⁹. ⁊ tanq̄
ad se hz charitatē sz nō vt ad obm finale. sz p̄imum
ordinatū ad obm vltimū q̄d est ab eo distinctum.

Jsta est distinctio tric hu

ius tertij libri. In q̄ magr̄ post q̄z egit de numero dili
gēdor. Incipit agere de ordine diligēdi respectu ip
sor diligēdor. Et tria facit. Primo enī ponit ordi-
nē diligēdi explicite diligēdor generalr. Scdo ex-
plicite quorūdā diligēdor spāliter. Tertio explicite
dilectionis. Primū vsq; ibi. Solet ēt q̄ri. Scdum
vsq; ibi. Sciēdū quoq; est. Tertiū vsq; ad finē distī
ctionis. In spāli sntia magr̄i stat in trib⁹ ppōnibus q̄
rū p̄ma est hec. In charitatis ordine nō oēs eq̄li affe
ctu sicut nec effectu sunt diligēdi. Hāc magr̄ insinu-
ans dicit q̄ ordo dilectionis in hoc cōsistit vt q̄d ē di
ligendū diligat. q̄d nō est diligēdū nō diligat. q̄d am-
plius diligēdū amplius diligat. ⁊ q̄d eque ē diligēdū
eq̄ ⁊ non min⁹ nec amplius diligat. Ad p̄mo sup oīa
de⁹ diligēdus ē. deide aīa ppria. deinde primus. et
vltimo corp⁹ ppriū. Istis p̄missis q̄rit circa dilectō
nem primor. Utrū teneamur oēs hoies diligere eq̄
liter. ⁊ vtrū quātū nos vel min⁹ nobis. Ad q̄ rñdēdo
recitat tres opiniones. q̄rū p̄ma dicit q̄ oēs sūt eq̄liť
diligēdi in affectu nō tñ exhibitione obsequii. sz his
q̄ nobis sūt p̄iūncti magis tenemur fructia exhibē. nō
obstāte q̄ oīb⁹ debeam⁹ bonū velle. Auctes aūt q̄ vi
dent dicere q̄ hoies sūt eq̄liť diligēdi tenētes istam
opi. glosāt eas dicēdo eas loq de ordine dilectōis q̄z
tū ad exhibitionē opis ⁊ bñficior exterior⁹ q̄ oīb⁹ non
eq̄liť sūt ip̄ēdēda ⁊ nō q̄ztū ad effectū interiorē sm q̄
oēs eq̄liť sūt diligēdi. Scda opi. dicit q̄ oēs hoies seu
oēs primi sūt nō solū quo ad effectū. sed ēt quo ad effe
ctū eq̄liť diligēdi. q̄ opinio p̄bat dict⁹ Aug. qb⁹ illud
astrui vr. Tertia opi. quā magr̄ magis approbat di
cit oēs prios nec eq̄liť affectu eē diligēdos nec effcū
Nā ex quo ordo qbusdā hūdus i dilectiōe primor⁹:
⁊ in affectu ⁊ in effectu opz eē ineq̄litatē explicite vtri
usq; eo q̄ sine inequalitate nō possit eē ordo. Auctes
b. Aug. q̄ videnť dicē q̄ oēs debeam⁹ equalr̄ dilige
re ⁊ sicut nosmetipsos. Tales auctoritates dicit esse
intelligēdas vt equalitas de qua loqtur non referat
ad affectū vel effectū. sed tñ ad bonū q̄d eis optam⁹
q̄: ad tātū bonū debem⁹ oēs diligere sicut ⁊ nos. nō
tñ equali affectu. Scda p̄positio est hec. Mali parē
tes vel pping plus q̄z boni extranei in hac vita sūt di
ligēdi. q̄zuis ppter vitia eor⁹ a iustis sūt odiēdi. Hāc
magister insinuans monet duas questiones. q̄rū vna

occasionaliter sumit ex hoc q̄ aliq̄ sunt nobis carne ꝓpinq̄ q tñ sūt mali. Alij vō sūt boni ⁊ sūt extranei nobis. Dubitat igit vtrū ꝓpinq̄ mali sint magis diligēdi q̄ boni extranei. Et rñdet q̄ extranei boni sunt magis diligēdi q: corde sūt nobis iūcti p̄ vinculum charitatis, ꝓpinq̄ aūt mali nō charitate sed carne tm̄ sūt nobis iūcti. sed q: meliores ⁊ religiosiores sūt copule aiarū q̄ corpor. sequit ꝓpositū. i. q̄ extranei boni sūt magis diligēdi q̄ ꝓpinq̄ mali. Scđa dubitatio ē. q̄re dñs p̄cipit diligere inimicos. ⁊ alibi p̄cipit odire pentes cū ista videant sibi ꝓria. Ad qō rñdet: q̄ nā in oibus diligēda ē. Cū ēt hoies si mali sunt diligēdi sūt vt quertant ad bonū. sed ecōtra vicia ē i oibus odiēdū ēt in parētib⁹ ⁊ ꝓpinqs. vñ dñs p̄cepit nām diligēdā in inimico. vicia vō odiēdā in parentib⁹. ⁊ per ꝑs ibi nulla ē ꝓtradictio. Tertia ꝓpositō Ex dictis. b. Aug. elicit euidēter satis quattuor fore gradus ipsius charitatis. Hāc magister insinuās ponit ordinem dilectionis ꝑm diuersos gradus charitatis. quos distinguēs dicit esse charitatem incipiētē ꝓficientē ꝓfectā ⁊ ꝓfectissimā. qō declarat per auctoritates. b. Aug. que patēt in tex. Et tñ in speciali

Si melius est diligere amicos q̄ inimicos vel econuerso.

Di. 30. b

Ic solet queri qd potiꝰ sit pluriſq̄ meriti diligere amicos an diligere inimicos Sed hec cōparatio iplicita est Si. n. ꝓferat dilectio amicor tñ dilectioni amicor ⁊ ēt inimicor ꝓspicua ē absolutio. Sz si in aliquo vno hoie q̄ diligit simul amicū ⁊ inimicū qd hor potiꝰ sit q̄rat. obscura ē rēsponsio q: de motu mētis agitur de quo nō ē nobis facile iudiciū. An vnus et idē motus sit erga amicū et inimicū. sed erga amicū intēsior. an duo. vnꝰ erga inimicū qui dicitur difficilior. alter erga amicū q̄ vī feruentior. Nec incōgrue putat melior q̄ ē feruētior vel si vnꝰ idēq̄ ē idē potior vbi ē ardētior nō improbe extimat. Aug. tñ sentire vī maius esse diligere inimicū q̄ amicū qui ꝓfector esse dicit diligere inimicos ⁊ bñfacere eis. neque hoc a tāta multitudine impleri quāta exaudit in oīone dñica cū dī. Dimitte nobis debita nr̄a sicut ⁊ nos dimittimus debitoribus nr̄is. Illā. n. spōsionē dicit a multis impleri q̄ nōdū diligūt inimicos. Ait enim sic. Alia/ gnū est erga eū q̄ tibi nihil mali fecerit eē benivolum ⁊ benificum. Illud multo grādius et magnificentissime bonitatis est vt tuum inimicum diligas. ⁊ ei qui tibi malum vult: et si potest facit. tu semp bonū velis faciasq̄ quod possis. audiens dicentem i esum. Diligite inimicos vestros: ⁊ benefacite his qui odiūt vos ⁊ orate pro persequētibus ⁊ calūniātib⁹ vos Sed qm̄ ꝓfector filior dei ē istud. quo qdez se dz omnis fidelis extēdere. ⁊ humanū animū ad hūc effectū orādo deū secūq̄ agēdo luctādoq̄ ꝓducere. tñ q: hoc tā magnū bonum tāte multitudinis nō ē quāta credimus exaudiri cū dicit̄ in oīone. Dimitte nobis debita nr̄a sicut ⁊ nos dimittimus debitoribus nr̄is Proculdubio vba sponsionis huius implē tur si hō qui nōdum ita profecit vt etiam diligat inimicū. tñ q̄ rogat ab hoie q̄ peccauit in eum vt ei dimittat. dimittit ex corde qui eti/ sibi rogāti vult dimitti. cum orat ⁊ dicit. sicut ⁊ nos dimittimus debitoribus nr̄is Qui cūq̄ vō rogat hominē in quē peccauit si peccato suo mouetur vt roget. non est adhuc deputandus inimicus vt eum diligere sit difficile. sicut erat quādo inimicitias exercebat. Quisquis vero rogāti ⁊ penitēti nō dimittit non estimet a dño sua pcta dimitti. q: mentiri veritas nō pōt. Que cū docuisset orationez hāc in eā positā sentētiā cōmendauit dicens. Si dimiseritis hominibus pcta eor dimittz ⁊ vobis pater vester. Si vō nō dimiseritis. nec pater vester dimittet vobis pcta vestra. Ecce hinc hēri videt qō ⁊ p̄taxauimus. s. maioris virtutis esse diligere inimicum ⁊ benefacere ei q̄ illum qui nihil mali fecit nobis vel amicū. Qō sigs concedere sim plr noluerit dicens. intensius diligitur amicꝰ q̄ inimicus. ⁊ ideo illud potius isto determinet ista sm̄ permissam intelligētiā dicēs ibi cōparationē factam inter dilectionē qua diligitur tm̄ amicꝰ ⁊ illā qua amicus ⁊ inimicus diligitur. Illud vō qō sequitur magis nos mouet q̄. s. dicit nī esse tāte multitudinis diligere inimicos quā ta exauditur cum dicitur. Dimitte nobis debita nr̄a ⁊c. vbi dat intelligi q̄ alicui a deo dimittunt̄ pcta nō diligēti inimicuz. si tñ fratri roganti qui in se peccauit dimittit. Sz cū peccata nou dimittantur alicui adulto nisi charitatem habeat. sequitur vt charitatē habeat q̄ non diligit inimicū. Quomō ergo nomine ꝓximi ois hō intelligitur in illo mādato. Diliges ꝓximū tuū sicut teipz. Si. n. omnis hō ꝓximus ē tunc inimicꝰ. p̄cipimur q̄ ⁊ inimicos diligere. Et q: illud p̄ceptū generale ē omnib⁹ p̄cipitur oēs homines diligere ēt inimicos Quidā qō hic dī simplr eterne volētes illō p̄ceptū determinat dicētes illic pfect̄ dari in p̄ceptū diligere oēm hominē ēt inimicū. Alii norib⁹ vō in ꝓfiliū. In p̄ceptū vō diligere q̄ nihil mali fecerūt eis. ⁊ inimicos nō odire. Sz melioꝰ ē vt intelligatur omnib⁹ illo mādato p̄cipi cunctos diligere ēt inimicos. cui sensui attestātur supius posite auctoritates ⁊ alie multe Illud vō Aug. nouissime positū de pfcā charitate dcm̄ intelligitur q̄ tātū ē pfector q̄ nō solū amicos sz ēt inimicos pfecte diligūt: eisq̄ bñfaciūt. Que pfectio dilectiōis nō ē tāte mlt̄itudinis ḡta exauditur in oīone dñica. ⁊ hoc reuera grāde ē ⁊ eximie bonitatis. s. pfecte diligere inimicū. Ita ⁊ cū dicit impleri vba illius sponsionis ab homine. qui non ita ꝓficit vt diligat inimicū. De dilectione perfecta accipiendum est.

Aug. in enchi.

Circa istam 30.di. in qua magister agit de charitate quantum ad pfectionem meriti. Querit vnū vtrū necesse sit ex charitate diligere inimicū. q̄ nō. Luc.10. Pharisei interrogāti: qs est meus primus? mōdit xp̄s qui fecit misericordiā cū illo. videt ergo determinasse q̄ solus ille hōdus est primus qui talia facit. sed inimicus nō facit talia. g̃. Preterea. 3. regum. 7. sup illud. fecit mare. Glo. decē pceptis in lege dñs oia que facere debemus exp̄ssit. sed ibi nō est aliq̄ pceptū de diligendo inimicū. Preterea Luce.10. glo. quere. & Aug. sup illud ps. Revela oculos meos. miraculū ē diligere inimicū. nullus autē tenet ad miraculū. ergo. Et Matth. 5. Audistis q̄ dictū est an odio habebis inimicū tuū. Sed moralia p̄cepta manēt eadem in noua lege que in veteri. igit̄ manet hic in noua lege. Preterea. 2. topi. i ꝓtrarijs tenet p̄ntia in seipsis. igit̄ si amicus est diligēdus inimicus est odiēdus. ista enim sūt contraria de ꝓtrarijs. Contra Matth. 5. Ego aūt dico vob diligite inimicos vestros ꝛc̄. & pbat illud ibi. q̄ si diligitis eos qui vos diligūt quam mercedē habebit̄.

Preterea Mat. 6. Dimittite ꝛc̄. & subiūgit pbationem illius argumēti. igit̄ glubet de necessitate ad hoc tenet̄. Preterea Matth. 18. In parabola de ſuo qui petijt debitum subiūgitur sic. Et pater vester celestis ꝛc̄.

Respondeo inimicus pōt ꝓsiderari per se. i. inquātum inimicus. & per accidens inquātum hic homo. p̄mo mō dico q̄ inimicus nō est tm̄ malus p̄uatione boni. sed habitu positiuo vitij. sicut iniustus dicit̄ nō tm̄ carens habitu iustitie. sed etiam hns habitum iustitie contrariū ēātum ex actibus iniustis. sicut habet̄ a Boetio sup p̄dicamentis. c. de q̄litate in cōmē. 5. hoc modo cuz amicitia respiciat bonum virtutis in amato. & hoc ꝓueniens actui virtutis in amāte. inimicitia respicit malum disc̄ōueniens bono. qō est in eo qui ē inimicus. inimicus ergo inq̄ntum talis est malus & vitiosus. & per ꝓns nullo modo est sic diligēdus. hoc. n modo odiuit inimicū qui dixit. Deficiāt peccatores a terra & iniqui ta vt non sint. nō sunt qdem inimici sue iniq. q̄ verte impios & non erūt. puer. 12. Loquēdo aūt de inimico per accn̄s. s. de hoc hoie qui nunc est inimicus hz̄ questio difficultatem. & illo mō possumus loq̄ de dilectione vel positiue quasi p̄ modum actus eliciēdi vel q̄si p̄hibitiue p̄ modum actus cōtrarij arcendi. secūdum est magis necessariū. q̄ p̄cepta affirmatiua magis obligāt ne ꝓtraria eoꝝ fiāt & isto modo accipiēdo diligere. s. p̄ nō odire. distinguo q̄ duplex bonū possumus nō odire sibi. s. bonum spūale. s. quo attingit. vel natus est attingere deum: vel aliud bonū indifferēs qō pōt ordinari ad illud et ad oppositum. verbi gr̄a de p̄mo ipsum diligere deum amore amicitie vt est bonū honestū. vel concupiscere sibi deū vt est bonum cōmodi. ipsum audire missas: p̄dicationem: correctionē: instructionē perq̄ quertitur ad diligēdum deum. Exemplū de secūdo: ipsum viuere vita corporali esse sanum: diuitez fortem. & huiusmodi. Quantum ad p̄ma bona nō videt̄ q̄ possimus illa sibi odire vel nolle. quia hoc nō stat cum pfecte diligere deū. s. nolle ipsum condiligi ab alio cui⁹ amicitia nō nosc̄it ei displicere. & hoc cō diligi tam rōne boni honesti. s. ppter se q̄z ratione boni cōmodi eius. nec pari ratione stat cum pfecte diligere deum nolle. alij illa per que inducat̄ ad condiligendum deum. Sed de alijs bonis indifferētib⁹ videt̄ q̄ possim odire illa primo. tū q̄ possum ordinate odire vel nolle illa mihi. tum etiā q̄ ille pōt ordinate nolle sibi ea. & quecūq̄ ipse pōt ordinate nolle sibi vel ego mihi si eēm talis qualis est ipse possum sibi ordinate nolle. assumpta patēt. possum enim ordinate nolle mihi diuitias: sanitatē & vniuersaliter necessaria ad vitam corporalē. & hoc dupliciter vl cōtēnendo ea. sicut si fiam paup volūtarie vel volēdo deum infligere illa mihi ppter peccata mea vel voluntate ꝓsequēte vt si sint inflicta aceptare ea & gaudere de his iam inflictis. Cōsimiliter ergo possū tot modis velle oppositā eoꝝ sibi vt paupertatē voluntariam. & ita carere diuitis infligi sibi a deo aliq̄ mala ad correctionem si crederē ipsum per talia cōmoda semp addere ad peccata sua possum velle sibi oppositā illorum commodorum. Et quo ad hoc conformiter est dicendum de bonis fortune. et de bonis corporis. Sed de vita corporali videt̄ dubium an possim illaz sibi odire vel nolle. & videtur q̄ sic. tum q̄ iudex in causa criminali pōt iuste sententiare contra cum. actor etiā in eadem causa pōt licite agere ꝓtra eum. vterq̄ igit̄ pōt velle effectū illius sentētie qui effectus est occisio rei. Similiter siq̄s impugnet ecclesiam cum talis quātū est in se impediat bonum cōmune. s. pacem ecclesie vt bonuz cōmune sit magis diligendū q̄z bonum p̄uatum vnius p̄sone. ac per ꝓns si nō possit simul stare volendum ē bonum p̄uatum nō esse vt bonum cōmune saluet̄ videturq̄ aliquis possit ordinate velle tali persecutori mortem corporalē p̄ropter bonum qō impedit. s. pacem ecclesie.

Quantum ad hoc dicit̄ q̄ nō potest quis absolute velle primo mortē corporalē vel nolle sibi vitam. q̄ post mortem nō est penitētia vt tenet̄ nec cōuersio ad diligēdum deum. sicut est post p̄uationē diuitiarum vel fortitudinis. & talium. imo p̄uatio talium pōt esse occasio penitentie. non aūt p̄uatio vite corporalis. non videt̄ autem q̄ possim ordinate velle alicui illud per qō simpliciter excludit̄ a possibilitate diligēdi deum sicut est mors. pōt tm̄ qs ordinate velle primo mortē corporalē sub cōditione. puta si credat eum finaliter futurū malū & tunc sibi pōt optare mortē. vel vt det locū sanctis quos impedit. vel ne addat pctā peccatis ppter que post mortē acrius puniatur & ille due cāe colligunt̄ ex legenda beate Anastasie que scripsit Crisogono de viro suo publi. vt si deus p̄uideret eum in infidelitate mansurū. iuberet eum dari locū scis. hoc quo ad p̄mum. Et sequit quo ad secūdum q̄ melius est ei aīam exalare q̄z dei filiū blasphemare. & ita nec in isto casu nec in duob⁹ p̄cedentibus de iudice & tyrāno pōt quis absolute vl le primo mortē corporalē. imo magis quātū in se est debet nolle. Ubi sciēdum q̄ sicut tactū est dis. 15. huius & alias sepe qn̄ ex positione alicuius cōditōis simpliciter. nolite aligs vult aliqd. nō simpl̄r vult illud s̄z magis respuit. sicut p̄z de pisciēte merces in mare q̄ ppter tēpestatē exortā q̄ ē simpl̄r sibi nolita: volūtarie pisc̄it merces: istud volūtariū nō ē mere volūtariū q̄ nō ē volitū nisi ex suppōne cuiusdā noliti. qō aūt ē possibile tm̄ ex suppōne ipossibili n̄ ē simpl̄r possibile. In oīb⁹ aūt p̄dcis casibus illud ppter quod mors est volita est simpl̄r nolēdum. tenet̄ enim iudex & actor nolens ipsum esse reum ex suppositione criminis. & non velle punire q̄ntum est ex se q̄ si faciat ex libidine vel odio vel sponte peccat mortaliter tenet̄ etiā patiēs p̄secutionē tyrānoꝝ nolle eos ee tyrānos ꝑ eccliaz tenet̄ ētī ctio casu qs q̄ntū ē in se nolle ipsum ee finaliter reprobū. & ideo si ponant̄ opposita istoꝝ nolitorum ex suppositione istorum nolitorum potest velle sibi potius mortem: tū cuz q̄dā tristitia. qō non est simpliciter velle. dcm̄ ē. n. supra q̄ velle

ꝺditionatū ſufficit ad cāndū triſtitiā ſi oppoⁿ veniat

Patet igiť ad p̄mū arᵐ de iudice ⁊ actore. ⁊ lz ꝑ idem poſſet dici ad ſcām de tyrāno tū ibi aliter pōt dici ꝙ tyrānus non pōt inferre niſi pſecutionē extrīſecam iuxta illud Saľ. Matħ. 10. Nolite timere eoſ qui occidūt corpus. ⁊ poſtea nō hūt amplius qd faciant. talis aūt pſecutio exterior frequēter eſt electi materia ꝓficiendi in virtutibus. p̄cipue in patientia. q̄m Jacobū in ca. op⁹ pfectum hz. hoc enī mō a p̄n° quelz eccl̄ia pſecutionē paſſa eſt ⁊ hoc pfecit. ⁊ iō i caſu illo nō videť ꝙ liceat optare tyrāno etiam mortē corporalē niſi forte eēt aliqs a quo iuſte eſſet ſibi taliſ mors infligenda ꝓpter pctā ſua ſic deus. ⁊ tūc poſſet aliqs optare ꝙ a tali iudice fieret iuſtitia tū cum triſtitia. qz ſemꝑ tenet nolle ipſum eē dignum tali pēa.

Sed loquendo de alio intellectu p̄cepti. ſ. de actu poſitiuo diligēdi inimicū. poſſet dici ꝙ nō tenetur qs aliquādo elicere actū diligendi primum. qz nec etiaz tenet cogitare de eo. puta ſi eēt aliqs ita occupat⁹ circa ꝓtēplationē dei ꝙ nunq̄z cum plena deliberatōne cogitaret de primo. Si ēt cogitet nō eſt neceſſe elicere actum diligendi circa ipſum. qz abſq̄z hoc pōt habere circa finem actus ordinatos ⁊ ſic ea que ſunt ad finē ꝓ̄portionata. ⁊ ſi hoc. igiť multo magis non tenet elicere actū diligēdi circa inimicū. qz nec cogitare de eo. tū moderādo illud pōt dici ꝙ ſi appareat alicui euidens neceſſitas primi. puta ꝙ ſine ipſe nō pōt habere ſibi neceſſaria ad attingēdum ad dilectionē dei. puta ſi eſt infidelis ⁊ ſine eius doctrina nō poſſit conuerti ad vitatem, vel ſi eſt malus ⁊ ſine eius correctione nō pōt conuerti ad bonum qō tū forte nunquā ꝓtingeret ibi tenet quis ad velle bonū finale ſpūale primo. imo etiam iſta bona neceſſaria ſibi ad ꝓſequendū finale bonū nō ſolum velle ſed etiaz ex equi opatione efficaci ſi adeſt facultas. Quantuz autem ad diuitias vel ſanitatē ⁊ huius quox oppoſita pōt ſibi velle vt tactum eſt p̄us nō tenet qs i aliquo caſu poſitiue velle ſibi iſta. Quātum aūt ad bona ſpiritualia tenet etiam qs velle ſibi nō ſolum interius ſed etiā exterius efficaciter in ope. ſp̄aliter quātuz ad hoc ꝙ quilibet tenet orare deum ſuum ꝑ ſe ⁊ ꝓ tota eccl̄ia dei. ⁊ tenet velle iſtā oꝛonē valere bono ⁊ malo ad bonum ſpūale. ſicut enim eēt malus ſtomachꝰ qui nollet ſuſtētationē ſuam valere ſuſtētationi manus. ita nō eēt bonus in eccl̄ia qui nollet bonuz actū ſuum ſi quē hz valere omni mēbro eccl̄ie ꝑ qb⁹ deꝰ illum acceptat ⁊ pro quāto pōt valere ſibi ⁊ alijs. nū quā aūt tenet quis velle ſimplr illud. cuius oppoſitū pōt bn̄ nolle. Sed de vita corporali forte tenetur qs velle quo ad actum interiorē ⁊ quātum ad actuz exteriorē in hoc ſi pōt eam ſaluare ſimplr quo ad actum exteriorē ſi nō aſſit alius primus qui poſſit euz iuuare. puta ſiqs moreret fame vel in fluuio ⁊ vnus ſolus adeſſet qui poſſet liberare eū. teneret forte nō tū huic velle vitā ſed vt cā hēat proviribus laborare. Uñ tū ꝓbetur iſta tentio nō videť manifeſtuz ex ſcriptura nec ex rōne. qz ſi tūc periclitaret poſito ꝙ eſſet bonus ꝓtingeret ad diligendū deum pfecte in patria ⁊ ſaluaꝰ ad vitā corporalē forte fuiſſet poſtea lapſus in peccatum ⁊ forte finaliter malus. piū tū ē laborare pro vita primi ſaluāda. qz ſupponedū eſt ſi ē bonus ꝙ erit melior ⁊ valebit ſibi ⁊ alijs ſua bonitaſ ⁊ ſi eſt malus ſupponēdū eſt ꝙ corriget. hoc enim eſt pie iudicare. ſ. interpretare ſemꝑ melius qū nō ē oppoſitum manifeſtum.

Ad primum argumentum

dico ꝙ illa rn̄ſio xp̄i ad. q. quis eſt primus dz ſic intelligi primus dicit relationē egperātie ſicut amicꝰ vl frater: igiť ſi faciēs miſericordiā eſt primꝰ qō habet exn̄ſione phariſei ſequiť ꝙ ille cui facta eſt miſericordia habebat apud eū tanq̄z primus. nō erat aūt gentis ſue nec ſibi ligatꝰ ex natione ſed extraneus ex p̄ria. igiť qlibet quātūcūq̄z extraneus cui ego poſſū ſeruire in neceſſitate eſt hn̄dus vt primꝰ. ⁊ hoc ē qđ dicit Saluator. Vade ⁊ tu fac ſili. i. habe ꝑ primo oēm cui potes bn̄ facere. etiā ſi ſit tibi extraneꝰ. non igiť bn̄ faciēs eſt tn̄ primus. ſed ēt omis potens bn̄ pati a nobis. ⁊ hoc ſiue paſſione exteriori ſiue bona dilectione paſſiua que eſt motꝰ interior. ⁊ hoc mō bti qui bus nō poſſumus bn̄ facere poſſunt bene diligi ⁊ eſſe primi. deus aūt lz bene diligat nō tū ex dilectiōe alicuius pōt addi ſibi aliqđ bonū. ⁊ ideo nō cōprehēdiť ſub primo. Ad ſcām dico ꝙ oia p̄cepta ſecūde tabule explicant illud p̄ceptū. Diliges primum. quia ſpecificāt illa in qbus nō debeo odire inimicum. nā non occidere includit nō odire ſibi iniuſte vitā corporalē. nō furari nō mechari includunt nō odire ſibi bonū fortune vel fame. ⁊ ſic de alijs. Ad auctoritates Aug. quere ad illud Mat. 5. dictū eſt antiqs. ſignāter loquiť Saluator. dictū ē ⁊ nō ſcriptū ē. qz et ſi ſcriptū erat. Diliges amicū tuū. nō tū erat ſcriptū: odies inimicū. ſed iudei puertētes ſcripturā arguūt hoc per locū a ꝓrio ſenſu. ⁊ ita ſeruabāt. Nō aūt male intellexerint ꝓbat Sal. ſi enī tū diligis illos q̄ te diligūt quā mercedē hēbis. ſic ēt male intellexerant in pluribus alijs locis ſicut p̄z ibi de illo p̄cepto. Honora p̄rem tuū ⁊ m̄rem. de quo redarguit eos Sal. qz interp̄tabātur ꝙ ſiqs offerret ſubam ſuam in tēplo ⁊ nō daret patri egenti ꝙ ſeruat p̄ceptū. Quia deus eſt pater ſpiritualis. ſed deꝰ hoc reprobat irritū inquit feciſtis mādatum dei ꝓpter traditionē noſtram.

Per hoc patet ad illud ō ſecūdo topi. qz illa regula nō intelligitur niſi de contrarijs p̄ciſis. hoc eſt vbi non ambo contraria ex vna parte ſubſunt vni extremo alterius contrarietatis. Si enim color haberet contrarium. puta ⁊ non ſequiť album eſt coloratū igitur nigrum eſt. a. ſic eſt in ꝓpoſito. quia ſub ratiōe diligibilis ꝓtinetur amicus ⁊ inimicus. loquēdo de inimico per accidens. qz eadem ratio diligibilitatiſ eſt in vtroq̄z. ſ. poſſibilitas diligēdi p̄mum obm charitatis. quod ꝓtingit eis inquātum ſunt imago dei.

Iſta eſt diſtinctio. xxx. hu /

ius tertij libri. In qua magiſter poſtq̄z egit de ordine charitatis ſm quantitatem motus. Agit de ea ſc dz quantitatem meriti. Et tria facit. Nam p̄mo circa propoſitum mouet quandam dubitationem. Secūdo explicat contra ipſius determinationem. Tertio remouet quandam incidentem dubitationē. Primum vſq̄z ibi. Augu. tamen ſentire. Secundum vſq̄z ibi. Illud vero qō ſequitur. Tertium vſq̄z ad finē diſtinctionis. In ſpeciali ſententia magiſtri ſtat ī tribus propoſitionibus quarum p̄ma eſt. Magis meritoria eſt dilectio qua amicus diligitur q̄z qua inimicus diligitur. Iſtam magiſter intendens querit. vtrum ſcilz diligere amicum ſit maioris meriti q̄z diligere inimicum. Et ſoluendo queſtionem dicit ꝙ ſi fiat comparatio dilectionis amici per ſe ex vna p̄te ad dilectionem amici ⁊ inimici ſimul ex alia parte tunc plana eſt queſtionis ſolutio. cum non ſit dubium quin diligere amicum ⁊ inimicum ſimul ſit maioris meriti q̄z diligere amicum tn̄. Sed ſi fiat cōparatio dilectionis amici ex vna parte ad dilectionem inimici ex alia parte. tunc euidentia reſponſionis ad queſtionem eſt magis obſcura. quia nō poteſt faciliter videri an ſit idem motus dilectionis qua diligitur amicus et inimicus. vel ſit alius et alius. Sed ſiue ſit vnus ſiue duo. non videtur inconuenienter poſſe dici. qō dilectio amici ſit magis

meritoria eo q̄ sit maioris feruoris. Tertia ꝓpō est hec Aug. videt dicere ſm quorūdam opinionē dilectionē q̄ inimic⁹ diligit q̄z qua amicus meliorē. Hāc magis ponit obijciēdo aūcte. b. Aug. ꝛ ꝓdictā imediate qua dicitur asserere q̄ diligere inimicū sit magis meritoriū q̄z diligere amicū. quā dicit eē intelligendam ſm ꝓmā ptē distinctionis ꝓmisse. q. s. b. Aug. loquit ſm cōparationē dilectionis amici ꝛ inimici sil' sūptis ad dilectionē amici p se ꝓcise acceptā. Tertia ꝓpō est hec. Al magro nō negat q̄ alcui sine perfcā dilectione inimicoꝝ peccatū dimittat. Istā magistr ponēs mouet quoddā dubiū ex vbis bti Aug. q dicit q̄ diligere inimicos nō implet in tāta multitudine: q̄z ta in oīone dnica exaudit. Exquo vr q̄ alicui non diligēti inimicū dimittat ptm a deo ꝛ vlteri⁹ cum pcā nō dimittātur alicui adulto nisi charitatē hēat. sequit q̄ aligs nō diligēs inimicū hēat charitatē. qō nō vr eē verū. qz cū pcipit dilectio primi intelligit noie primi oīs hō siue amic⁹ siue inimic⁹. Ad istō dubiū magr rndēdo dicit quorūdā opinionem fore aliquos habere charitatē ꝛ tm nō diligē inimicos. dicūt eni ꝓceptū de dilectione inimicoꝝ solū pfectionis eē ꝓceptū. Impfectis aūt seu minorib⁹ tm eē ꝓsiliuz ita q̄ nihil plus sit eis ꝓceptū nisi nō odire inimicos. ſz ista opinio ꝛ solō magro nō plz. iō aliter rndēdo dicit q̄ ꝓceptū illud de dilectione inimicoꝝ sit datū oībus q̄si ꝓceptū. Et ad btm Aug. dicētē q̄ diligere inimicos sit pfectoꝝ. Rndeo dicit ipsuz velle dicē q̄ diligere inimicos charitate perfecta sit tm pfectoꝝ. per b tm nō excludit qn alij nōdū pfecti inimicos diligere teneant. Silr intelligēdū ē dictū sūm. q. s. in oīone dnica aliq exaudiunt q nō diligūt inimicos. i. qui nō diligūt eos charitate perfecta. Et tm de sentētia huius distinctionis in speciali.

Si charitas semel habita amittatur.

Di. xi.

Illud quoq; non est pretermittendum q̄ quidam asserunt charitatem semel habitā ab aliquo non posse excidere. nullumq; damnandum hanc aliquando habere. Qui hanc traditionem subdictis muniunt testimonijs. Apostolus ait. Charitas nunq̄ excidit. Aug. etiaz in quit. Charitas que deseri potest nunquā vera fuit. Item charitas est fons proprius ꝛ singularis bonorum cui non cōmunicat alienus alieni sunt omnes qui audituri sunt non nouivos. De hoc fonte scriptura ait. Fons aque viue sit tibi proprius. ꝛ nemo alius cōmunicet tibi. Si autem alieni sunt qui audituri sunt illam vocem. non ergo huic fonti communicant damnandi. Item Aug. super epistolam Joānis. Radicata est charitas. securus esto: Nihil mali procedere potest. Item Greg in moralibus. Valida est vt mors dilectio. virtuti enim mortis dilectio cōparatur. qz nimirum mētem quam semel ceperit: a dilectione mundi funditus occidit. Item Aug. sup epistolam Joannis. Unctio inuisibilis charitas est. que in quocūq; fuerit radix illi erit. que ardente sole arescere non potest nutrit calore solis non arescit. Item Beda super Joānem.

Augu⁹. ad iulianū cōitē

Augu⁹.

Gre. sr ps. ioz.

Beda.

Querenduz est quomō speciale' filij dei agnoscendi signum fuerit q̄ super eum descēderit ꝛ manserit spiritus. Quid magni est filio dei q̄ in ipso manere spiritus astruatur. Notandumq; qz semper in domino manserat spiritus. In sanctis vero quādiu mortale corpus gestauerit partim semper maneat. partim rediturus secedat. Manet autem apud eos vt bonis insistant actibus. Recedit vero ad tempus ne semper infirmos curandi mortuos suscitandi. demones eijciendi vel etiam ꝓphetizandi habeant facultatem. Manet ergo sē per vt possint habere virtutes vt mirabiliter ipsi viuant. Uenit ad tempus vt etiam aliis p miraculorum signa quales sint itus effulgeāt. Item Grego. In sanctorum cordibus scōz quasdam virtutes semper manet spiritus. ſz quasdam recessurus venit ꝛ venturus recedit In his virtutibus sine quibus ad vitam peruenitur in electorum suorum cordibus pmanet. In his vero per quas sanctitatis virtus ostenditur. vt in exhibitione miraculoruz aliquando adest. aliquando se subtrahit. Item Ambro. Ficta charitas est que in aduersitate deserit. Hec innuere videnē q̄ charitas semel habita non amittatur. Ideo quidam in preta ratam ꝓsilierunt audaciam dicentes charitatem a damnandis non haberi. nec a quoquā habitam posse amitti: quos ratio vincit ꝛ auctoritas. Quidam enim ad tempus sunt bōi qui postea fiunt mali ꝛ ecōuerso. Unde quorundam nomina Christus dicit scripta in libro vite. qui tamen postea abierunt retro. ſz scripta dicit non ſm prescīam sed scōm presētem iustitiam cui deseruiebant. qz digni erant tunc illo bono quod habituri sūt prescripti secūdum prescientiam. Unde Ambrosi. Quibusdam gratia data est in vsum vt Sauli ꝛ inde. ꝛ illis discipulis quibus dominus dixit. Ecce nomina vestra scripta sunt in cel. ꝛ post abierunt retro. Sed hoc dixit propter iustitiam cui deseruiebant qz boni erant. Frequenter enim ante sunt mali qui futuri sunt boni. ꝛ aliquotiens prius sunt boni qui futuri sunt ꝛ permansuri mali. propter qō dicūtur scribi i libro vite ꝛ deleri.

Gre. sr ezechi.

Ambr.

Ambr. sup epistolā ad Rom.

Determinatio auctoritatum predictaruz.

Quod vero apostolus ait charitas nunquā excidit. nullatenus pro illis facit. Dignitatē enim charitatis ostendens dicit eam non excidere qz hic ꝛ in futuro erit ſz fides ꝛ spes euacuabunt ꝛ scīētia. Itē qō dicit charitas nunq̄ fuisse Va que deseri pōt Non ad essentiam charitatis refertur. sed ad efficientiam. quia non efficit charitas que deseritur hominem vere beatum non perducit ad verum bonum. Huic etiam fonti. alieni

idest damnandi non communicant. scz infine quia non perseuerant. ꝑDotest tamen hoc ꝛ cetera que de charitate dicta sunt de perfecta intelligi. quam soli perfecti habent. que semel habita non amittitur. Exordia ꝟo charitatis aliquando crescunt. aliquãdo deficiũt Sunt enim virtutis exordia ꝛ perfectus ꝛ p̃fectio. quos gradus ille discernit qui parabolam illaz intelligit. Sic est regũ di quẽadmodum si iacet homo semen in terra ꝛ dormiat ꝛ exurgat semẽ ꝛ germinet ꝛ crescet ꝛc. Si ergo perfecta charitas sit radicata est vt amitti nequeat. incipiens tamen ꝛ prouecta amitti potest ꝛ sepe amittitur. Sed dum habetur nõ finit habentem criminaliter peccare. Ad Aug. super epistolã Johannis. Augu. ostendit inquiens. qꝛ radix omnium malorum est cupiditas. ꝛ radix omnium bonoꝝ est charitas. Simul ambe esse non possunt nisi vna radicitus euulsa fuerit. alia plantari nõ potest. Sine causa conatur aliquis ramos incidere si radicem non contendit euellere.

Quare fides ꝛ spes ꝛ scientia dicuntur euacuari ꝛ non charitas cum ex ea parte sit.

Aduertendum etiam ẽ quo modo fides spes ꝛ scientia dicantur euacuari qꝛ ex parte sunt ꝛ non charitas cum ꝛ ipsa ex parte sit. Ex parte enim idest imperfecte diligimus sicut ex parte simus vt ait Eſicius sup Leuiticum. Eſicius sup leuiticum. Cum ergo omne quod ex parte est euacuetur. cur charitas excipitur que dicitur nunquam excidere. Charitas quidẽ etiaz ex parte est vt sepe sancti docent. qꝛ ex parte diligimus nunc. ꝛ ideo ipsa euacuabitur inq̃tuz ex parte est. quia tolletur imperfectio ꝛ adetur perfectio. ꝟRemanebitqz ipa aucta ꝛ actus eius ꝛ modus diligẽdi vt diligas deum ꝓpter se ex toto corde. ꝛ proximum tuuz sicut teipsum. Sed imperfectionis modus eliminabitur. Fides ꝟo ꝛ spes penit9 euacuabũtur Scientia vero ꝑm actum ꝛ modum sum qui nunc est. non scõm sui essenciaz tolletur. Ipa enim virtus scientie remanebit. sed alium tenebit vsum ꝛ modum.

Si christus ordinem charitatis prescriptũ habuerit.

Nunc ẽtiam supereſt inuestigare. Si christus secũdum q̃ homo ordinẽ diligendi prescriptum seruauerit Ad ꝟ si est omnem hominem sicut seipsum dilexit. Omnibus ergo vitam optauit. omneſqz salnos fieri voluit. sed non omnes salui sunt. ꝛ ita non est factum quod optauit. Sed non ẽ ignorandum in eo fuisse charitatez iuxta modum patrie non vie: eũqz ordinem diligẽdi impleſſe qui seruatur in patria non in via. Qui enim in patria sunt. idest iam beatificati sunt adeo iustitie dei addicti sunt vt nihil eis placeat nisi quod deo placz. Ac per hoc illorum tantum salutem diligũt ꝛ volũt quos deus saluari vult: eoſqz solos sicut se diligũt Ita ꝛ christus electos tantum sicut se dilexit. eorũqz salutem optauit.

c **Arca istam** zi. di. i q̃ magiſter agit de charitate quãtũ ad eius durationẽ. Queritur vtrũ charitas maneat in p̃ria ita q̃ non euacuet. Ad nõ. Nam rõ apli. j. ad Cor. iz. quare aliqua dona euacuant est qꝛ sũt ex pte sed charitas nũc est ex pte qꝛ impfecta. aliogn cũ in ea sit btitudo eẽt nũc aligs hic pfecte beat9. Ad nõ si dicaz btitudinẽ nõ ꝓsistere in habitu charitatisz i actu eius. Cõtra ꝑm pfectionẽ habitus põt dici act9 proportionatus. ꝛ ita si habit9 est nũc eccl̃is ei q est in patria. ꝓsilr erit ꝛ act9. ꝛ ita fruitio ita intẽsa ꝛ perfecta nũc sicut nũc. Preterea fides euacuat. qꝛ est circa obm latẽs circa idem ꝟo est charitas. Preterea Aug. 8z. qõnũ. q. 58. quedã sũt credibilia que nunq̃z sciunt sz tñ credunt sicut historie. sed taliũ quoꝝ nũc hz fides in via aliq̃ cognitio põt hẽri in p̃ria. ꝛ nõ nisi fides. qꝛ tñ p̃t credi. igit fides saltem quãtũ ad illa nõ euacuat. Preterea eodẽ hitu ꝓcupisco aligd et gesco in habito. Nam ꝑm Aug. 9. de trĩ. c. vl. appetitus inhiãtis fit amor fruẽtis. ꝛ multo magis pz de habitu. pbat ẽt a sili in nãlibus. qꝛ eadẽ forma ẽ p̃ncipiũ mot9 ad terminum ꝛ getis in termino. Cũ igitur spes sit habitus: sit habit9 desiderãdi bonũ infinitum erit rõ gescẽdi in ipso habito. ꝛ ita nõ euacuatur Cõtra. j. cor. 18. vbi auctoritas apli expssa ad op̃m.

Respondeo Nullus hitus ponẽdus ẽ ibi mãere frustra. frustra aũt eẽt ibi habit9 cuius inclinatio eẽt tunc impossibilis. fides aũt ex rõne sua inclinat tñ in verũ latens sz gl. sup illud Heb. io. fides ẽ suba rerũ sperandarum argumentũ nõ apparẽtũ. ꝛ spes tñ ĩclinat in bonum cõmodũ abñs ad ꝓcupiscẽdũ iuxta illõ Ro. 8. Spes q̃ vꝫ nõ est spes accipiẽdo spez ꝓ spato. s. ꝓ obo. Inclinationes aũt iste nõ poterũt hẽri in p̃ria vbi erit vera patẽs ꝛ bonũ habitũ. igit isti habit9 nõ manebũt qꝛ essent superflui. Sed hic ẽ vnũ dubiũ an. s. iste virtutes euacuent. qꝛ succedãt eis aliq̃ incõpossibilia. Rn. nõ opz ponere q̃ succedãt eis alij hĩt9. loquẽdo ꝓprie sicut act9 differũt ab actib9. qꝛ sicut dictũ ẽ supra i mãde aĩa xp̃i nõ est necessariũ ponere aliquẽ habituz in p̃ria creatũ in ipsa aĩa aliquẽ aliũ saltẽ a charitate qui sit p̃ncipiũ videndi vel tenẽdi obm saltẽ aliũ nisi charitatẽ qꝛ habit9 nõ ponit in potẽtia nisi ad facilitãdũ ꝛ habilitãdũ potẽtiã ad eliciẽdũ actũ vel saltẽ in intellectualibus vt obz sit p̃ns intellectui vt inte9 possit ꝓmpte opari circa illud qõ nõ posset si obm eẽt i quolibet actu de nouo adipiscẽdũ. sed ibi obm semꝑ erit p̃ns ꝛ semꝑ agẽs actu in potẽtia et potẽtia sũme facilitata ꝛ inclinata. Ad nõ si succedãt aliq act9 repugnantes illis q nũc hẽre. vt videre ꝛ tenere succedãt credere ꝛ spare illi act9 succedẽtes nõ hñt ꝓprie ipossibilitatẽ ad habit9 fidei ꝛ spei: qõ ꝓbat. qꝛ ꝟPaulus i raptu hũit saltẽ actũ visiõis. ꝛ tñ ñ erat i eo euacuat9 habitus fidei. igit ille act9 nõ repugnat habitui fidei. ñ g̃ euacuatur fides ꝛ spes. qꝛ succedat eis aliqd incõpossibile. sed qꝛ essent superflui.

Sed adhuc restat aliud dubiũ circa obiectuz istarum virtutum. qꝛ videt q̃ earũ formale obm nõ sit

deus vt latẽs siue vt abñs. ita q̃ latẽtia vel absẽtia sit formalis rõ obi. sed sola rõ obi est de⁹ vt deus. sic̃ tactũ est di. 16. hui⁹. ⁊ in p̃⁹. q. de obo theologie. ⁊ tũc nõ videtur q̃ formali rõne obi careãt habitus isti. et ita poterũt manere ⁊ inclinare in obm ꝓprium. ⁊ eodem modo põt argui de actibus. nam idẽ sub eadez rõne est obm habitus ⁊ actus ꝓprij illi⁹ habitus.

Preterea sicut argutum est saltem de spe videtur q̃ possit eẽ inclinãs ad desiderãdum abñs ⁊ amandz pñs. Dico q̃ respectu eiusdem obiecti ⁊ sub eadẽ rõne formali possunt eẽ multi. ⁊ non solum potentiarum ordinatarum. sed eiusdem potentie differẽtes ſm perfectum ⁊ imperfectũ. nec tñ ſm q̃ perfectuz ⁊ impfectum se habent sicut maius ⁊ minus eadem specie. sed sicut se habẽt diuerse species in eodez genere. puta media ⁊ extrema hoc modo dico q̃ respectu dei in se. non solum sunt actus intelligendi ⁊ volendi qui sunt actus subordinati. sed etiam actus diligendi sic ⁊ sic. s. non tñ differentes ſm magis ⁊ minus in eadem specie. sed sicut media ⁊ extrema. qõ põt sic exponi in ꝓposito. quãdo enim pfectio act⁹ est a duobus. s. a potentia ⁊ obo quãdo variatur ꝓpria ratio istoz vel alterius coz in se. vel cõiunctione cũ reliqua cã. vel ſm approximationẽ ad reliquã cãm. q: minus perfecte agunt cãe ptiales respectu effect⁹ qii nõ sunt sufficienter approximate ⁊ coniuncte. variabitur tunc perfectio huius actus. ⁊ ita est in ꝓposito respectu enim actus tentionis obiectũ voluntatis est in se presens. respectu autem actus desiderij absens ſm rationem formalem talis actus obiectũ non est in se realiter coniunctus potẽtie. est igitur ille actus impfectus respectu illius. ⁊ h̃ in alia specie que est vt species media ad extremũ non ꝓpter aliã rationem in obiecto. sed ꝓpter approximationẽ obiecti ad reliquam causam partialem que sufficit ad distinguendum spẽ effectus illarum duarum causarum. sicut si alia actio sequeretur solem inquantum precise est presens ſm radium reflexum. ⁊ alia ꝑz q̃ est presens precise ſm radium rectum. isti effectus distinguerentur specie. non ex distinctione passi vel agentis quantum ad rationem formalem agentis: sed ex approximatione alia ⁊ alia eiusdem agentis: ad idem passum. Quando ergo arguit obiectum est idem formaliter. concedo obiectum virtutuz in se ⁊ in patria. nec ex hoc sequit̃ q̃ actus sint idem specie etiam qui sunt eiusdẽ potentie. immo possunt esse diuersi in eadem vi si per se sint circa obiectuz diuersimode presens potẽtie. ⁊ ex eo quod dictum est de distinctione actuum videt̃ q̃ similis distinctõ potest poni habituum inclinãtium ad tales actus. Nã ad omnem actum alicuius speciei in natura ratiõali qui potest frequenter elici potest esse aliquis habitus realiter inclinãs ad tales actus. Quantuz ad aliud quod tangitur de spe dici posset q̃ sicut quilibet actus distinctus specie ab alio potest habere ꝓprium habitum in volũtate vel in intellectu inclinãtẽ ad ipsum. ita etiam põt esse vnus habitus generalis inclinans ad vnum actum in genere ⁊ multos in specie. quemadmodũ si iustitia ponitur virtus vna ſm genus non ſm speciem habet actũ similiter vnum. ⁊ hoc modo posset esse vnus habit⁹ qui per se respiceret deum pro obiecto inquãtum ꝓueniens nãe rationali. ⁊ sic indistincte inclinaret in ipsum. ⁊ si hui⁹ actus eẽt habitus sic indistincte tenens in ipsum. i. ñ sub ꝓpria rõne inquãtũ. s. est sic approximatus vl sic ꝓiunctus potẽtie tendenti ille habit⁹ nõ variaret̃ siue potentia tenderet in obm desiderãdo vel tenẽdo talis habitus nõ ponit̃ spes. sed ponit̃ precise inclinãs ad istũ actum imperfectum qui est desiderium. concedo igitur q̃ bene posset eẽ vnus habitus tendẽs in

ipsum deum vt est bonum cõmodum ⁊ non oporteret illum euacuari. sed spes ponitur precise inclinãs ad actum impfectum. ⁊ hoc impfectione alteri⁹ rationis quam facit absentia obiecti respectu potentie tendentis.

Also de fide et spe quo /

modo euacuãtur videndum est de charitate quomodo manet eadem in patria. suppono enim q̃ hec sit ratio charitatis. s. qõ est amicitia dei vt in se bonuz iste habitus nõ distincte inclinat ad actũ perfectum amãdi deum. sicut amat̃ qũ est in se ⁊ perfecte pñs. nec ad actum impfectũ sicut amat̃ qñ est imperfecte pñs. sicut in enigmate. sed inclinat ad hunc actum ⁊ ad illum lz indistincte. ⁊ q̃ talis habit⁹ possit haberi patet ex dictis nũc de spe. rõnabilius enim est hoc ꝺ habitutẽdente in deum vt est bonũ in se q̃z de habitu tendẽte in deum vt est bonũ mihi. q: nõ variatur actus ille qui tẽdit in deum vt est in se bonũ ex presẽtia perfecta vel impfecta dei. sicut ille qui tẽdit in deum vt est bonũ cõmoduz. ꝑnia enim variatio vl nõ est ſm spẽm. vel si est non tñ est ſm spẽm remotaz sicut seẽa. Ex quo enim inclinatio manebit in patria ad diligendum deum in se. manebit etiã inclinatio ad actum illũ qui ponit̃ esse charitatis vt actus eius ⁊ ita habitus ille poterit manere. Si obijcit̃ q̃ ꝑsentia obi talis vel talis põt variare actus ſm spẽm igitur pñt esse duo habit⁹ distincti specie. quoz vn⁹ sit ꝓncipium diligẽdi deum in se vt pñtatus est per fidem ⁊ ille euacuabit̃ alius vt est pñs per visionem: ⁊ ille succedet. Concedo q̃ deo tales habitus possunt esse simul in volũtate. sed hec non ponitur ratio charitatis q̃ sit precise ꝓncipium actus impfecti circa obm latens. sed q̃ sit indistincte ꝓncipiũ tendẽdi in deum vt in se bonũ p̃cise. Breuiter igit̃ qcquid sit de fide. de istis tñ duabus virtutibus appetitiuis spe ⁊ charitate ꝓcedi põt q̃ põt eẽ vn⁹ hui⁹ appetitiuꝰ respectu cõmodi manẽs sicut charitas. ⁊ pñt eẽ duo habitus appetitiui respectu dei vt est bonũ honestũ ⁊ bonum cõmodum quoz nullus euacuareẽ sicut ponitur nũc fide euacuari. sed supponimus nũc ex dictis sc̃orum. ꝺ. illoz habituũ. s. spei ⁊ charitatis. ita q̃ spes nõ inclinat ad actum tendẽdi in bonum commodum absolute. sed ad actum impfectũ ex absẽtia obiecti. ita q̃ illa imperfectio non accidat actui inq̃tum est huius habitus sed sit de ratione eius. charitas autem sit ꝓncipium ⁊ habitus tendẽdi in deum vt est bonuz in se. ita q̃ actui vt est eius accidat pfectio ⁊ impfectio ex presentia vel absentia obiecti. ſz ad actum impfectum inclinat̃ ex absentia obi ⁊ ad actum perfectũ ex prescientia.

Ad primum argumentuz

dico q̃ alie virtutes sunt ex parte. q: includunt eẽntialiter in actibus suis aliqd qõ necessario determinat sibi impfectionem que tũc in illo statu euacuabitur. charitas aũt non necessario determinat actum suum ad aliqd qõ sequat̃ impfectio. sed actus inquãtum est eius est indifferens. ita q̃ accidit sibi talis imperfectio vel perfectio posita. Qõ arguitur contra illam solutionẽ datam ibi que bona est inquantum negat beatitudinem posse hic haberi. nam ⁊ si aliqs haberet hic equalem charitatẽ sicut in patria. non ꝓpter hoc esset hic beatus. q: ⁊ si esset non posset habere equalẽ actum sicut tũc hẽbit. ⁊ in actu ꝓsistit beatitudo ad illud in ꝓtrarium quãdo obijcitur. Respondeo q̃ non potest haberi actus ita pfectus. ⁊ si habitus est eque pfectus. nam actus diligendi deum dependet sicut a causa partiali. non solum a voluntate a charitate. sed etiã ab obiecto presente ꝑ actualem

intellectionē sicut dictū est di. 25. secūdi. ⁊ b ꝑm dēt minatā ꝓfectionē ꝑm q̄ est determinate pñs. si magis: magis. si minus. minus. in via de cōi lege non pōt esse obm pñs sicut in patria etiā pñtia eiusdem cōis ⁊ iō ꝓbabile est q̄ actꝰ nō solū nō pōt haberi equalis sed nec ēt eiusdez speciei nec ex hoc sequit̄ q̄ habit⁹ nō possit esse equalis q⁊ habit⁹ non esset tota le p̄ncipiū illius actꝰ ꝟz particulare ⁊ eo mō quo habitus est p̄ncipiū semꝑ dat equalē actū. semp. n. quantū est ex se dat actui suo q̄ sit quoddā amare dei inq̄ntū est sūmū bonū. nec habit⁹ dat sibi q̄ sit dei vt pñs vel absens. nec dat sibi ꝓfectionē quā hz ex obo sic vel sic p̄sente. Ad secundū ꝓz q̄ si abñtia nō sit formalis rō in obo fidei vel spei. tñ actus fidei ⁊ spei ē talis p se q̄ nec essaria ꝓcomittat̄ ipz imꝑfectio. ⁊ iō fides determinate inclinat ad actū talis speciei ad quem non potest esse determinatio in patria. charitas aūt ⁊ si nunc sit determinata ad actū circa illō qō latet. ⁊ p ꝓns circa imꝑfectū. nō tñ inclinat ad actū sic imꝑfectū. sed ad actū cui accidit imꝑfectio.

Ad 3m pōt dici q̄ credibilia sunt in triplici differētia. Quedā. n. sunt quoꝝ visio p se pertinet ad beatitudinē. sicut est visio trinitatis. ⁊ talia sunt scibilia extendendo scire ad visibilia. ⁊ sunt visibilia extendendo videre. ⁊ de istis p se intelligendū est illud q̄ fidei succedet visio. Alia sūt quoꝝ visio aliquo mō pertinet ad beatitudinē nō tñ essentialit. que etiā nō sūt scibilia. q⁊ sūt quedā facta tēporalia sicut sūt credibilia de incarnatiōe. ⁊ de talibus ꝓcomittant̄ succedet fidei visio. nō tñ rei in se. q⁊ nō videbit̄ in patria xp̄s in cruce. nec in vtero virginis. sed in verbo. Alia sunt nec vnq̄ visibilia. q⁊ nec scibilia. q⁊ facta tēporalia nec ptinētia ad beatitudinē p̄ncipaliter nec ꝓcomitant. cuiusmodi sunt aliqua vera ptinentia ad actꝰ humanos. de talib⁹ aūt si quis viator bēret fidē p̄t ꝓcedi q̄ in illo statu ⁊ btifico pōt mānere fides. Ad vltimū ꝓz ex dictis in corpore q̄stiōis.

Ista est distinctio xxxij huius tertij libri. In qua magister postq̄ egit de ordine charitatis. Agit de ipsius duratiōe. Et tria facit. Nā p̄mo inuestigat de ꝑmanentia charitatis in statu viatorū. Secūdo facit idē quo ad statū cōprehensoꝝ. Tertio an p̄dictus ordo charitatis fuit i christi aīa saluatoris. Primū vsq; ibi. Aduertēdū tamē est. Secūm vsq; ibi. Nūc ia tertiū vsq; ad finē distinctiōis. In speciali sntia magistri stat in tribus ꝓpositionib⁹ quaꝝ p̄ma est. Charitas que amitti pōt in via fide ⁊ spe euacuatis manet in patria. Hanc mgr̄ ꝑtendēs ꝓponit quosdā dicere. q̄ charitas semel habita nō possit amitti. ⁊ q̄ nullus damnandus possit charitatē habere. Ad probationē allegat illud apostoli. Charitas nunq̄ excidit ⁊ alias plures auctoritates sanctoꝝ que patēt in textu. Sed hanc opinionē magister reprobat per hoc q̄ quidā ad tēps sunt boni. qui postea efficiunt̄ mali. ⁊ econuerso. sicut ꝓz ꝑ auctoritatē euangelij de quibus dā quoꝝ nomina deus dixit esse scripta in li. vite q̄ tñ postea abierūt retrorsū ⁊ dicebāt̄ scripti i li. vite sed nō ꝑm p̄sciētiā dei sed solū ꝑm p̄sentē iusticiā seu gratiaz. quā tūc habebant. Et hoc cōfirmat auctoritate be. Ambro. Postea soluit diuersas auctoritates quas alij p se allegāt. ⁊ dicit eas forē itelligēdas de ꝓfecta charitate. que sel̄ habita amitti nō p̄t. ⁊ nō d charitate icipiente ⁊ ꝓficiēte. Ad auctoritatē apli dicit ipaz debere intelligi ꝟz finalē effectū charitatis.

Scda ꝓpositio ē hec. Imperfectio charitatis i via tollet̄ a beatis i patria. Hāc magister ponēs querit. cū fides ⁊ spes euacuent̄ in patria. eo q̄ sint explicite. quare etiā charitas nō dicit̄ excidere. cū etiā ipa sit explicita. i. imꝑfecta. s. hic in via. Et rndet q̄ charitas nunq̄ inquantū est explicita ⁊ imꝑfecta euacuabit̄ in patria q⁊ tūc oīs imꝑfectio tollet̄ ab ea ⁊ ipa manebit q̄ntū ad habitū ⁊ q̄ntū ad actū. Fides aūt ⁊ spes tollunt̄ tā ꝟz habitū q̄ ꝑm actū. sed scia dī euacuari ⁊ destrui in patria. q⁊ hz maneat ꝑm essentiā. d̄ struit̄ tñ ꝟz actū ⁊ modū quē nūc hz. s. discursū rōtinationis. Tertia ꝓpositio est hec. Christ⁹ ꝑm q̄ hō degens in via ordinē charitatis talē seruauit qualē habent beati in patria. Hāc mgr̄ ponēs querit: vtrum xp̄s ꝑm q̄ hō seruauerit supradictum ordinē charitatis. Et arguit q̄ nō. q⁊ dato q̄ sic. tūc omnes homines sicut seipsuz dilexisset: ⁊ sic omnes saluos fieri voluisset. Cū igit̄ nō oēs salui facti sūt: videt̄ seq̄ q̄ christ⁹ aliqd optauit. qd̄ tñ factū nō est: qd̄ videt̄ inconueniens. Unde ꝓz q̄ non seruauerit supradictū ordinem charitatis. Et respōdet magister q̄ xp̄s ꝟz q̄ homo seruauit semper ordinem charitatis qui seruatur in patria. ⁊ non illum qui seruat̄ in via: vnde cōfirmat solutionem argumenti. Nam beati in patria ita sūt voluntati diuine conformes q̄ nihil eis placet nisi quod deo placet: ⁊ per consequens illos tñ diligūt sicut seipsos quos vult deus effectiue saluos fieri. Ex quo liquet q̄ christus tñ electos sicut se dilexit. ⁊ salutem eoruz optauit: exhibendo eis plura quib⁹ diuinam voluntatem aduertere possent.

Di. 31.

De charitate dei.

Remissis aūt dicie dum est. de dilectiōe dei qua ipse diligit nos que non alia ē q̄ illa qua diligim⁹ eū. Dilectio aūt dei diuina vsia ē. eadē q̄ dilectiōe pater ⁊ filius ⁊ spūssanctus se diligunt ⁊ nos: vt supra diximus. Cūq; ciusdilectio sit imutabilis ⁊ eterna: alium tñ magis: alium minus diligit. Unde Aug. Incōprehensibilis ē dilectio dei atq; immutabilis qua deus in vnoquoq; nostrū amat q̄ d̄ fecit. sicut ⁊ odit quod fecimus. Mirо ergo ⁊ diuino modo: etiā q̄n odit diligit nos. Et hoc q̄dem in omnibus intelligi p̄t. Quis ergo digne potest eloqui quātuz diligat mēbra vnigeniti sui: ⁊ quāto amplius vnigenituz ipsuz De ipso etiā dictum ē. nihil odisti eoruz que fecisti. Ex his percipit̄ q̄ deus oēs creaturas suas diligit. q⁊ scriptū est. nihil odisti eorum que fecisti. Et itē. Uidit deus cūcta que fecerat: ⁊ erant valde bona. Si oīa que fecit bona sunt: ⁊ omne bonū diligit: oīa ergo diligit q̄ fecit. ⁊ inter ea magis diligit rationabiles creaturas: ⁊ de illis eas ampli⁹ que sūt membra vnigeniti sui. Et multomagis ipm vnigēitū Ex qua intelligētia dicitur magis vel min⁹ diligere hec vel illa.

Qd̄ alia magis alia minus diligere d̄ bem⁹.

Augu⁹. sup Joā nem.

Cum autez dilectio dei immutabilis sit. ⁊ ideo nō intēditur vel remittitur. si querit̄ que sit ratio dicti cū dicit̄ magis vel min⁹ diligere hoc q̄ illud: ⁊ cū dicitur deus omnia diligere. Dicimus dilectionē dei sicut pacē exuperare omnez sensuz humanuz vt ad tante altitudinis intelligētiam vix aliquaten⁹ aspiret humanus sensus. Potest tñ

Ex quo sẽsu oĩa q̃ fecẽ deus diligere dicatur.

Nũ alios magis alios min⁹ diligẽ dicitur.

sane itelligi ea ratiõe dici omnia diligi a deo que fecit. qz omnia placẽt ei: oĩa approbat in quantum opera eius sunt: nec tunc vel prius vel amplius placuerũt ei cum facta sunt: scilz anteq̃ fierẽt: imo ab eterno omnia placuerũt ei nõ minus q̃ postquã eẽ ceperunt. Qd̃ vero rõnales creaturas: id est homines vel angelos: alios magis alios minus diligere dicitur nõ mutabilitatez charitatis eius significat. sed q̃ alios ad maiora bona. alios ad minora dilexit. Alios ad meliores vsus: alios ad minus bonos. Omnia. n. bona nostra ex eius dilectione nobis proueniunt. Electorũ ergo alios magis alios min⁹ dilexit ab eterno ⁊ diligit etiã nunc: qz alijs maiora. alijsq̃ minora ex dilectiõe sua prepauit bona. aliisq̃ maiora ⁊ aliis minora bona cõfert in tempore. Vnde magis vel minus dicitur hos vel alios diligere.

Qd̃ duobus modis inspicienda est dilectio dei.

Consideratur enĩ duobus modis dilectio dei: ſm essentiã ⁊ ſm efficientiam: non recipit magis vel min⁹ ſm essentiam. sed tñ ſcdm efficientiã vt magis' dilecti dicantur quib⁹ ex dilectiõe ab eterno maius bonuz preparauit ⁊ in tẽpore tribuit: ⁊ min⁹ dilecti quibus nõ tantũ. Vnde etiam est q̃ aliqui quãdo conuertũtur ⁊ iustificantur: dicuntur tũc incipere diligi a deo: non q̃ de⁹ noua dilectiõe quẽq̃ possit diligere: imo sempiterna dilectione dilexit ante mũdi cõstitutiõez quoscũq̃ diligit. Sed tũc dicunt incipere diligi ab eo. cuz eterne dei dilectionis fortiuntur effectum. ſ. gratiam vel gloriã. Vnde Augu. Absit vt de⁹ tẽporaliter aliquid diligat quasi noua dilectiõe quein ipso añ non erat. apd̃ quem nec preterita trãsierunt: ⁊ futura iam facta sunt. Itaq̃ omnes sanctos suos ante mũdi constitutionem dilexit sicut predestinauit. Sed cum conuertuntur ⁊ inueniunt illuz tũc incipere ab eo diligi dicũtur. vt eo modo dicatur quo potest humano affectu capi quod dicitur. Sic etiam cum iratus malis dicitur ⁊ placitis bonis: illi mutantur ⁊ non ipse: vt lux infirmis oculis aspera firmis leuis est. iporum. ſ. mutatione: non sua. Ita cum aliquis per iustificationẽ icipit eẽ amicus dei. ipe mutatur non deus.

Augu⁹. in li. de trinitate.

Si quis magis vel min⁹ diligat a deo vno tempore q̃ alio.

Si vero queritur de aliquo vtrum magis diligatur a deo vno tempore quã alio. Distinguenda est dilectionis intelligentia. Si enim referatur ad dilectiõis effectum. concessibile est. Si vero ad dilectionis essentiam: inficiabile est.

Si deus ab eterno dilexit reprobos.

De reprobis vero qui pre

parati non sunt ad vitam sed ad mortem. Si queritur vtruz debeat condi deus ab eterno dilexit eos. Dicimus de electis solis simpliciter hoc esse concedẽdum. q̃ deus ab eterno eos dilexit quos ad iusticiam ⁊ coronam preparauit. de nõ electis vero simpliciter est concedendũ q̃ odio habuit. i. reprobauit. Sicut legitur Jacob dilexi. esau odio habui. Sz nõ est simpliciter dicenduz q̃ dilexit: nec predestinati intelligantur: sed cum adiectione dilexi eos inquantum opus eius futuri erant. id est quos ⁊ quales facturus eos erat.

Remissis p

adijciẽdũ est. Circa istaz. 32. di. in q̃ magister agit de charitate qua deus diligit creaturã. Queritur vtrũ deus diligat ex charitate oĩa equaliter. Quod non charitas ẽ habitus. ⁊ p ꝓns pficiẽs potentiã formaliter. igit̃ supponit eã eẽ impfectã. volũtas aũt dei ẽ pfectissima in se. q̃ ⁊c. Preterea nõ oĩa sunt diligibilia ex charitate. nõ mala nec irrõnabilia. q̃. Preterea deus nõ oẽs eligit sed quibusdã irascit̃ igit̃ electos ⁊ quibus irascit̃ nõ eque diligit. Preterea ñ oĩbus dat bona equalia. in oĩbus etiã nõ implet̃ voluntas bene placiti eius. igit̃ in oĩbus vult bona eq̃liter. Cõtra. oĩa intelligit equaliter. qz p vnaz rõnem formaliter. igit̃ a simili de diligere ex charitate.

Hic sunt tria videnda. ꝑmo q̃ deus diligat oĩa. secundo q̃ ille act⁹ nõ ẽ ꝓprius alicui pſone. 3°. q̃ est vnus act⁹ ⁊ in hoc dicetur quõ ẽ vnus ⁊ q̃lis vl nõ vnus aut nõ eq̃lis respectu oĩuz equaliter ⁊ inequaliter est respectu omniũ. Primũ probat̃. qz sicut ostensũ est di. 2. p. primi. De⁹ ex se naturaliter quo est intelligẽs volẽs ⁊ per ꝓns beatificabilis. nõ aũt p̃cedit in eo potẽtia actũ. qz tũc esset imperfectus. igit̃ est actu beat⁹. ⁊ nõ nisi intelligendo ⁊ volẽdo se. qz nullũ aliud obm põt ẽt creaturã rationalẽ beatificare ex. di. i. q. 2. primi. igit̃ actu intelligit ⁊ diligit se. Qd̃ etiã alia ꝓbat̃. qz sicut ois intellectus põt in quodlibz itelligibile. ita omnis volũtas in quodlz volibile. igit̃ volũtas diuina põt diligere oĩa diligibilia alia a se. Obijcit̃ hic. qz tunc simul diligeret cõtraria. qz vtrunq̃ habet de se rationez diligibilis. Et cõclusio est concedenda de se in naturis que sunt ꝓtraria. sed nõ diligit ea simul eidẽ susceptiuo. qz hoc nõ ẽ diligibile quedã tñ diligit dilectione efficaci puta illa que aliqñ ꝓducit in esse. q̃dã volitiõe quadã simplicis intelligẽtie ⁊ cõplacentie non efficaci que tñ numq̃ producet in esse. ostenduntur tamen ab intellectu suo vt passibilia habere tantam bonitatem sicut illa que diligit volitiõe efficaci. Ad hãc aũt ꝓclusionẽ que supponit̃ probata ex di. 2. ꝑmi. ſ. q̃ deus sit formaliter volẽs ponit̃ vna ratio. qz esse volentẽ est pfectio simplicit̃. in oĩbus enim diuidẽtibus ens. nobilius diuidẽs ẽ perfectio ſ. simpliciter si. n. ens diuidat̃ p voluntam ⁊ nõ volũtariũ simplicit̃ pfectius diuidẽs est voluntariũ q̃. est pfectius simpliciter.

Ex istis sequit̃ secundũ. qz nulla perfectio simpliciter est ꝓpria alicui pſone. hoc enĩ ꝓbat̃ alit̃ qz si esset ꝓpriũ alicui persone: esset ꝓpriũ spiritui sancto. ⁊ ita vel spiritus scũs nõ necessario procederet. vel deus amaret necessario aliquid aliud a se. pari ratione sequitur de vbo q̃ nõ dicat aliũ respectũ ꝓpriũ necessario ex se ad ipm. Pro vtroq̃ ẽ vna rõ cõis. qz respect⁹ nõ p̃t eẽ magis necessarie extrẽo qz vtrunq̃ extremũ ꝑexigit. Sz nihil aliud a deo i quo

cunqꝫ esse est ex se necessariū. igit nullus respectus ad qōcunqꝫ aliud a deo in quocunqꝫ eē pōt est necessarius simpliciter. igit nec pōt esse intrinsecus alicui psone diuine inquantū hꝫ nām diuinā determinato mō habēdi. ¶ De verbo etiā arguit aliter. qr si v̄bū diceret ppriū respectū ad creaturā aut h eēt vt v̄bū diceret respectū ppriū ad creaturā vt declaratā hoc esset inquantū creatura habet esse in memoria paterna ⁊ sic exprimit v̄bū sui. ¶ Sꝫ hoc ē falsū multipliciter. primo quia nulla creatura habet esse prope in memoria diuina vt memoria est sicut tactū est. q i. secūdi. fit enī pmo actu intelligibile per actū intelligentie diuine: ⁊ in illo est primo secūdo qr tunc esset rō monēdi intellectū infinitū ad verbū exprimēdum inquantum est eius. ⁊ ita finitum moueret intellectum infinitū. ⁊ ita vilesceret ille intellect⁹ saltez si per impossibile i memoria diuina esset vnus lapis. sicut in memoria nostra est aliquando vnum intelligibile. ille cū essentia in memoria esset rō exprimendi verbū. ⁊ tunc sequeret ꝓpositū q finituꝫ esset rō intelligendi intellectui infinito. ⁊ rō ꝓducendi notitiā infinitā. qō videt falsuꝫ. illud etiā qō nō ē formaliter infinitū. nec in memoria. nec in intelligibili nō videt probabile quo mō fūdaret relatiōes originis oppositas. videt etiā sequi. q essent tot verba quot intelligibilia essent i memoria paterna ⁊ silit distincta. qr si ipa eēnt i memoria. ⁊ sic exp̄merēt ñ ex pmerent nisi vt quodlibꝫ ē sic intelligibile. Quod si detur alius intellect⁹ prius dicti. s. q verbū declarat alia inquantū alia habent rōnez termini respectu act⁹ declaratiōis in quodā esse intelligibili. sicut dictū est in prima questione secundi. tūc nō erit proprium verbi quia tota trinitas ꝓducit ea in eē intelligibili q̄lit̄ .n. psona meminit cuiuslibet. Qualiter aūt cōcedat pater dicere verbo proprio dictū ē di. xx. p̄mi. qr dicere ibi importat duplicē respectum. vnū realē originis qui est expressi ad exprimētē. alium ratiōis qui est declarati ad declarantē: vt sic per illud quo notet ⁊ expressiuꝫ a dicēte ipm ⁊ declarans dictū per illū. ⁊ ille respectus qui est declarare tm̄ ē appropriat⁹ verbo. qr procedit per modū notitie genite. ⁊ ita declaratiue. est tm̄ cōis tribus accipiendo declarare formaliter. sed accipiēdo p̄ncipiatiue. p̄t esse ꝓprius patri. qr p̄ p̄ncipiatiue declarat inquantū exprimit noticiā genitā qui duplex modus accipiendi declarare. s. formaliter ⁊ p̄ncipiatiue. pꝫ in aliis relatiuis. sicut i assimilare ⁊ adequare. forma. n. qua aliquid est simile formalit assimilat ipm alteri. sed agēs dans formā illā assimilat effectiue vel p̄ncipiatiue eodē modo pōt cōcedi q pater diligit spm̄ scm̄ modo quo expositū est di. xx. primi. ⁊ h est appropriatū spūi scō nō priuꝫ ⁊ notat̄ ibi duplex relatio. s. spiratio. ⁊ alia rōnis inspiratio ad amatū ipo qui respect⁹ rōnis ē appropriatus spūi scō. vere tm̄ cōmunis est tribus.

Tertum patet Quia vna est potētia. vnuꝫ oīm p̄mum. ⁊ habet vnū actuꝫ infinitū adequatū sibi nec oportet illū vnū esse oiuꝫ quasi oia requirant̄ ad pfectionē huius actus. sed solū ex pfectiōe hui⁹ act⁹ seqt̄ ex hoc. qr perfecte tēdit in p̄mum terminū q perfecte tēdat in oīa circa que p̄mus terminus ē totalis rō agendi vel formalis. Sola aūt essentia diuina pōt esse prima rō agendi tā intellectui diuino qꝫ voluntati. qr si aliquid aliud posset esse prima rō agendi vilesceret illa potētia Ex hoc patet quō est equalitas in deo in diligendo oīa. compando actū ad agens. sed compando actuꝫ ad cōnotata siue ad ea super que transit: est inequalitas. non tm̄ qua illa volita sunt equalia. vel inequalia bona sunt eis volita. sed etiā quia ꝑm quendā ordinē transit super illa nā oīs rōnabiliter volēs vult p̄mo finē ⁊ secūdo illud qō immediate attingit finē. ⁊ tertio alia que remotius sunt ordinata ad attingenduꝫ finem. cū igit deus rōnabilissime velit oia licet non diuersis actibus sed tm̄ vno iquantū illo diuersimode tēdit super oba determinata ordinate. primo vult finē. ⁊ i hē act⁹ suus pfect⁹ ⁊ itellect⁹ pfect⁹ ⁊ voluntas eius beata. secūdo vult illa que immediate ordinant̄ in ip̄m p̄destinando. s. electos qui immediate attingunt ipꝫ. ⁊ hoc quasi reflectendo volēdo alios diligere idē obiectuꝫ secū sicut prius dictum fuit de charitate. di. xx. huius. qui. n. amat se p̄mo ordinate. ⁊ per ꝓns. non inordinate zelando vel inuidēdo isto mō. 2° vult habere alios diligētes. ⁊ hoc ē velle alios habere amorē suū in se: ⁊ hoc ē p̄destinare eos si velit eis hoc nonū finaliter ⁊ eternaliter. tertio vult illa que sunt necessaria ad attingendū hunc finem. s. bona gratie. quarto vult propter illos alia que sunt remotiora. puta hunc moduꝫ sensibilem vt seruiat eis: vt sic verum sit illud. secundo phi. ¶Homo quodam modo est finis omniuꝫ sensibilium. s. qr ꝓpter ipsum volitū a deo quasi in secundo signo nature sūt omnia sensibilia volita quasi in septimo signo. illud etiā qō est ꝓpinquius fini vltimo cōsueuit dici finis eorum que sunt remotiora a fine: siue igitur qr deus vult mūduꝫ sensibilē in ordine ad hoiez predestinatum. siue qr quodāmodo vult imediatius hominē amare se qꝫ mundum sensibilez eē. homo erit finis mundi sensibilis. pꝫ igitur inequalitas volibilium quantū ad ipa volita. nō vt volitio est ipsius voluntatis sed vt trāsit super obiecta modo p̄dicto. nec tm̄ illa inequalitas est propter bonitatē p̄suppositam in obiectis quibuscunqꝫ alijs a se que sit quasi ratio sic vel sic volēdi. sed ratio est in ipa volūtate diuina quia sicut ipsa acceptat alia in tali gradu. ita sunt bona in tali gradu. ⁊ non ecōuerso. vel si detur q in eis vt ostensa sunt ab intellectu ostēditur aliquis grad⁹ bonitatis essentialis ꝑm quam rōnabiliter debꝫ cō placere volūtati. hoc saltē est certū q ꝓplacētia eoꝝ quātuꝫ ad actualez existentiam est mere ex voluntate diuina absqꝫ alia rōne determināte ex parte eorū.

Ad primū dico q habitus charitatis habet aliquid perfectionis. ⁊ quo ad hoc ponit̄ in deo q aūt requirit imperfectionem in perfectibili hoc est per accidens Unde in deo est per idēptitatē cum potentia cum quodlibet sit infinitū. Ad ⁊m dico q licet inanimata non sint ꝓprie diligibilia ex charitate que est amicitia. ⁊ ad ipsa non est amicitia p ꝓprie habenda. potest tamē haberi ad ipsa aliquod velle ex charitate quale. s. habendū est ad ea. possū n. ex charitate velle arborē esse. ⁊ arborē mihi seruire ad talē actū inquantuꝫ talis act⁹ vltimus iuuat me vlterius ad diligendū deū in se. ⁊ h mō pie pōt cōcedi q deus ex charitate diligit oīa. nō volitione amicicie. sed tali qualis ē habēda respectu eoꝝ. tertiū cōcludit inequalitatē quātū ad bona volita ipsis dilectis. nō. n. vult nō p̄destinatis tāta bona quāta p̄destinatis. nec illis quib⁹ dicit̄ irasci vult tātū bonū ꝑ tūc ꝑ qñ dicit̄ irasci quātū vult alijs quib⁹ dicit̄ nō irasci. ⁊ ista inequalitas dilectionis hoc est effect⁹ dilectiōis cōcedēda ē nō solū quantū ad gradus specificos. sed etiā in indiuiduis eiusdē speciei nec rō hui⁹ ē nā i isto ⁊ in illo. sed sola volūtas diuina. Ad argumentū in oppositū nō ꝓcludit equalitatē nisi vt act⁹ ē operātis. nō aūt vt trāsit sup oba.

Ista est distinctio. xx. huius tertij libri. In qua mgr̄ postqꝫ egit de dilectiōe creata qua deuꝫ diligimus: agit de dilectiōe increata qua a deo diligimur. Et tria facit. Nam primo agit de dilectiōe cōmuniter

respectu creaturaꝝ oiuz. Scđo de dilectiõe đi spāli respectu hominũ. Tertio adhuc specialius respectu reprobox. Primũ facit vsqz ibi. Cõsiderat.n. Secunduz vsqz ibi. De reprobis vero. Tertiũ vsqz ad finem dist. In speciali magistri sntia stat in trib⁹ ppositiõib⁹ quarum prima est hec. Magister dicit q̄ sit eadē dilectio qua nos deũ diligimus ⁊ qua ipe nos diligit. Hanc magister insinuās dicit q̄ eadē sit dilectio qua pater ⁊ filius ⁊ spūssanctus se diligunt ⁊ nos ⁊ est diuina essentia: ⁊ q̄ eadē sit dilectio qua nos diligimus deum: vt in primo libro dictum fuit. In q̄ opinione magister nõ tenet. Et subdit q̄uis dilectio dei sit imutabilis ⁊ eterna aliũ tñ magis ⁊ alium minus diligit. Et diligit oēs creaturas rōnales. ⁊ inter creaturas rōnales amplius diligit illos qui sũt vnigeniti sui mēbra. ⁊ multo magis diligit ipsum vnigenitũ. i. xp̄m ſm q̄ hō. Jsta aũt inequalitas dilectiõis nõ dicit aliquã mutationē in dilectiõe dei. q; de⁹ nõ aliter dī inequaliter diligere nisi q; ad bona inequalia eos diligit. Scđa ppositio est hec. Dilectio dei nõ suscipit magis ⁊ minus ſm essentiã. sed tñ ſm distributionē ⁊ efficientiã. Hãc mgr insinuãs supponit dilectionē dei q̄ nos diligit ſm se ñ suscipē magis ⁊ min⁹. qđ ōclarãs dic dilectiõez di q̄ nos diligit posse dupliꝛ ꝓsiderãi. Uno mõ ꝑz eẽntiã ipi⁹ dilectiõis ⁊ sic ꝓsiderata nõ suscipit magis nec minus q; vt sic est ipe spiritussanct⁹. Alio mõ ſm efficientiã. ⁊ sic suscipit magis ⁊ minus. ita vt magis dilecti dicanē quibus maius bonũ ex dilectiõe dei ab eterno ꝓparauit ⁊ in tpe ꝓparauit. ⁊ in tpe tribuit Uñ sumẽs occasionē querit. Utꝝ vnus ⁊ idē hō pōt a deo magis diligi vno tpe q̄ꝫ alio Et respōdet q̄ loquendo de eius dilectiõe essentiali nõ pōt. sed loquēdo de eius dilectiõe effectuali bene pōt. Tertia ppositio est hec. Simpliciter loquēdo deus non dilexit reprobos ab eterno. Hãc mgr insinuãs querit. Utꝝ deus dilexit reprobos ab eterno. hoc ē illos qui nõ ad vitã sed ad mortē sũt ꝓparati. ⁊ respōdet q̄ sicut de electis simpliciter ē cõcedendũ q̄ deus ab eterno eos dilexit sic de reprobis simpliciter est cõcedēdũ q̄ deus ab eterno eos odio hũit ⁊ reprobauit. ⁊ ñ simplicit̄ ꝓcedēdũ q̄ eos ab eterno dilexit ne extimet fore ꝓdestinati. ꝛz cũ ōtermiatiõe posset concedi q̄ ab eterno eos dilexerit. s. cũ hac determinatiõe inquãtũ. futuri erant opus eius. Et tñ in speciali ⁊c.

De quattuor virtutibus principalibus.

Di. 33.

Ost predicta de quattuor virtutib⁹ que principales vel cardinales vocanē disserendũ ē que sunt: iustitia fortitudo: prudentia: tēperantia. De qbus Aug⁹ ait. Justitia ē in subueniendo miseris: prudētia in p̄cauendis insidiis fortitudo in pferēdis molestiis: tēperantia in coercēdis delectatiõibus prauis. De his dī in li. sapientie. Sobrietatē ⁊ prudentiã docet iustitiam ⁊ veritatez. Sobrietatē vocat tēperantiã: ⁊ veritatez vocat fortitudinē. Hec virtutes cardinales dicũtur vt ait hieronymus quib⁹ in hac mortalitate bñ viuit̄. ⁊ post ad eternã vitã puenitur. Que in xp̄o plenissime fuerũt ⁊ sunt: de cuius plenitudine nos accepimus. In quo hũerunt vsus eosdem quos in patria habēt ⁊ quosdã ēt vie. Uerũtamen an he virtutes cũ ⁊ ipe in aio esse incipiãt: quicũ sine illis prius eēt: tñ anim⁹ erat: desinant

Augu⁹. in li. xviij. đ tri.

Nõ he vtutes i christo fuerunt De vsi b⁹ earũ ī futuro

eē cũ ad eterna ꝓduxerint: nõnulla questio ē. Quibusdã visuz est eas eē desituras: ⁊ de tribus quidē prudētia. s. fortitudine. ⁊ tēperantia cum hoc dicitur nonnihil dici videt̄. Justitia.n. immortalis ē. ⁊ magis tũc pficiet̄ in nobis q̄ esse cessabit. Cuz beate viuem⁹ ꝓtēplatiõe nature diuie que creauit oēs ceteraſq; instituit naturas. qua nihil melius ⁊ amabilius est. Cui regēti subditũ esse iustitie est. Et ideo immortalis est omnino iustitia: nec in illa beatitudine esse desinet. sed talis ac tanta erit vt perfectior ⁊ maior eē nõ possit. Fortassis ⁊ alie tres virtutes prudentia sine vllo iã piculo erroris: fortitudo sine molestia tolerãdox malorum. tēperantia sine repugnatiõe libidinũ. erũt in illa felicitate vt prudentie ibi sit nullus bonum deo p̄ponere vel equare. fortitudinis ei firmissime coherere tēperantie nullo defectu norio delectari. Nõ vero nũc agit iustitia in subueniẽdo miseris. qđ prudētia in p̄cauẽdis insidiis: qđ fortitudo in pferẽdis molestiis. qđ tēperantia in coercẽdis delectationibus prauis. ñ erit ibi oino vbi nihil mali erit Jsta ergo virtutũ opera huic mortali vite necessaria sicut fides ad quã referẽda sunt i p̄teritis hẽbunt̄. Ecce apte hic dicit Aug. q̄ p̄dcē virtutes in futuro erũt: sed alios vsus tũc hẽbũt q̄ modo. Cui Beda assentit sup ezechiã ita dicẽs. Columne añ quas expãsuz est velũ ptātes celi sunt. quattuor erimus virtutibus p̄clare. i. fortitudine. prudētia tēpetantia: iustitia. que aliter in celis seruant̄ ab angelis ⁊ aiabus sanctis q̄ hic a fidelib⁹. Et ꝓñr assignat Beda vsus illax virtutũ ſm p̄ñtē statũ ⁊ futux unitãs Aug. in p̄missis assignatiõibus.

Beda.

Jrca istam .33. distin. in qua magister agit de virtutibus moralibus vel cardinalib⁹. Queritur vtrũ virtutes morales sint i voluntate sicut in ſbo. Nõ non. phs. j. ethi. dicit q̄ sunt in parte irrõnabili aie. ⁊ Cõmentator exponit q̄ in ea que ē media inter plātatiuã ⁊ rõnalẽ talis nõ est voluntas. ꝛz appetit⁹ sensitiu⁹. Preterea. 3. ethi. ponit p̄bs. tēperantiã fortitudinẽ i appetitu sensitiuo. Preterea. 6. ethi. commento. vij. Prudētia est. ⁊c. quere ibi. Preterea. j. politi. c. 3. Nõ dñat̄ appetitui inferiori p̄incipatu politico. ꝛ ciuili. ita q̄ appetit⁹ ille pōt cõtra moueri. igit̄ ad hoc vt delectabiliter moueat̄ a rõne recta: ē necessariuz ponere i illo aliquas virtutes. Preterea fortitudo ⁊ tēperantia dicunt̄ eē in irascibili ⁊ cõcupiscibili. Hi aũt nõ distinguunt̄ in volũtate ꝛz tñ in appetitu sensitiuo. q; ꝓditiões in obo q̄s respiciũt. s. bonũ arduũ ⁊ bonum delectabile nõ per se variãt obm voluntatis. sed tñ bonũ sensibile qđ obijcit̄ appetitui sensitiuo. Cõtra virtus ē habit⁹ elicitiuus ex diffiniti one sua 2°. ethi. electio aũt est actus volũtatis vel rõnis. 6. ethi. est eni appetit⁹ cõsiliatiu⁹ hoc aũt ptinet ad volũtatẽ q̄e operat̄ p̄supposita cognitiõe rõnis habitus aũt est illi⁹ potētie. cuius ē p se talis opatio igit̄ habitus moralis ē p se volũtatis. Preterea virtus habet p̄ se obo bonũ honestũ. illud aũt p se ē obm volũtatis. Preterea virtus est p se p̄ncipiũ act⁹ laudabilis. 2°. ethi. nulli aũt debet laus nisi q;

volũtarie agẽti. igit ei⁹ est virtus per quã laudatur agit cui⁹ ẽ p se libere agere illud est voluntas.

Hic dicitur q̃ pbs sensit partẽ negatiuã vel aliquis insufficienẽ locutus de virtutibus moralib⁹ vbicunq; de eis loquitur videt cõcedere q̃ sint in parte sensitiua. nusquã aũt q̃ sint in intellectiua nisi. 5°. ethi. de iustitia. Ad hoc ponunt rõnes prima est hec volũtas est ex se determinata ad bonũ simpliciter. qua vel illud ẽ ppriũ obm ei⁹ vt distinguit ꝺ bonm vt nũc. qꝺ ẽ obiectũ appetitus sensitiui vel si pot tẽdere in bonum vt nũc. pot sufficiẽter determiare in tenẽdo vel nõ tenẽdo ex ostẽsione rõnis. videt. n. q̃ obm moueat solũ sicut est apprehẽsũ ipam volũtatẽ. ⁊ ita nõ est necesse ponere in ea habitũ sed sufficit q̃ intellect⁹ sufficiẽt pficiat ad recte ostẽdendũ. Secũdo arguit ex libertate volũtatis qz volũtas cũ sit libera pot sufficient se determiare. igit nõ indiget alio determinante vt habitũ aliquo⁹. Hoc etiã arguit alit. qz si libere agit ex se repugnat sibi determinari ad agẽdũ p modũ nãe. sed virtus inclinat p modũ nãe. ⁊ ita repugnat modo agẽdi ipsius volũtatis. ⁊ ita non ẽ in ea. Tertio sic. vbi sunt extrema ⁊ mediũ. igit vbi sunt passiões excedẽtes: ibi erit virt⁹ que ẽ moderatrix eaꝝ. sed passiones sunt in appetitu sẽsitiuo nõ aũt i volũtate. ꝯ. Quarto qz si volũtate posset eẽ virt⁹ ex actib⁹ ei⁹ rectis moralib⁹ alijs ab actib⁹ appetitus sensitiui acquisita. igit angelus ex rectis volitionib⁹ moralib⁹ posset acquirere virtutes morales. ꝓñs vr̃ inconueniẽs ⁊ ꝺ pbm. x. ethi. vbi manifeste negat ab eis tales virtutes morales

Hec opinio improbat vijs similib⁹ hijs que posite sunt ab eis p ea ⁊ p̃mo p pbm p̃mo politi. Necesse ẽ inqt p̃ncipanteẽ hr̃e virtutẽ vt recte p̃incipet ⁊ p̃ncipaliozẽ q̃ in seruo vt recte subijciat ⁊ applicat ad partẽ superiorẽ ⁊ inferiorẽ in aĩa. Preterea isti cõcedũt iusticiã esse in volũtate. igit rõnes cões de volũtate ⁊ virtute morali nõ ꝓcludit. nec etiã auctoritates phi. primo ethi. de obediẽtiali rõni debẽt intelligi de solo appetitu sensitiuo. qz si solũ illũ intelligeret per obediẽtiale rõni igit sufficiẽter diuidit aĩam inquantũ est capax virtutis moralis: ⁊ ita inquantũ tractat de ipa. tractat. n. de ea vt ẽ susceptiua moralis. ⁊ tñ volũtas ẽ susceptiua iustitie. ꝓpter quã saltẽ ẽ susceptiua virtutis moralis: que tñ nec ẽ in rõne nec in obedibili rõni vt ipi intelligũt illa duo mẽbra. Preterea añ diffinitionẽ virtutis circa mediũ primi. c. 9. volẽs pbus ingrere rõez felicitatis dicit sic. Separãdũ igr̃ nutritiuã ⁊ augmẽtatiuã vitã. sequẽs aũt sensitiua q̃daz vtiq; erit vi⁹ g̃ ⁊ b̃ cõis homini ⁊ equo ⁊ boui ⁊ oi aiali. relinquit g̃ opatiua quedã rõnẽ hñtis b̃ aũt b̃ qdẽ vt bñ psuasibile rõe. hec aũt inquãtũ vt habẽs ⁊ intelligẽs. Ex ista lr̃a pz q̃ p̃mo ponit partẽ sensitiuã. qz in ista nõ est opatio hois ſm q̃ hõ qualis est opatio ſm virtutes morales. ⁊ p ꝓñs nõ sunt p̃ncipalit ponẽde in ista parte. igr̃ illud qꝺ relinquit s. opatiua hui⁹ est p se excellẽs sup totã partẽ sensitiuã ⁊ illud diuidit ipe in itelligẽs ⁊ i bene psuasibile a rõne. igr̃ p persuasibile a rõne itelligit volũtatẽ. qz p intelligẽs cõstat q̃ itelligit intellectũ. Sic igr̃ pz exp̃sse ex dictis suis q̃ obediẽtiale rõni vocat aliqñ appetitũ sensitiuũ. aliquãdo volũtatẽ sicut in fine p̃mi. ⁊ sic odibile rõni dupliciter accipit. ita ⁊ rõnale accipit dupliciter. vno mõ stricte ⁊ p̃mo. ⁊ sic cõuenit soli itellectui. Alio mõ nõ stricte nec p̃mo sed simplicit. ⁊ sic cõuenit etiã volũtati. Sed tertio. s. appetitui sensitiuo nõ cõuenit ꝓpe p essentiã sz trãsumptiue. igr̃ illud mediũ qꝺ ẽ volũtas. nunc vocat rõnale ab vno extremo. nũc obedibile rõni ab alio extremo. Strẽte. n. accipiẽdo rõnez ipa ẽ psuasibilis a rõne accipiendo rõnez large, put diuidit ꝺ sensũ. sic ẽ rõnalis appetit⁹ aũt sensitiuus nõ ẽ psuasibilis a rõne. sed obedibilis rõni. ⁊ hec verba bñ possunt põderari. qz libez bñ ẽ psuasibile. nõ tñ ꝓpe odibile. appetit⁹ autẽ sensitiuus qz nõ ẽ liber nõ est psuasibilis. sed obedibilis impio volũtatis. Preterea ad hoc sunt multe auctoritates Aug. vna de morib⁹ ecclesie. c. 15. vbi vult q̃ quattuor virtutes morales nõ sũt nisi amor ordinatus vel amoris ordinati. quere ibi. ar. 5. itez 14. ꝺ ciui. c. 5. ⁊ 6. diffuse. quere ibi. De hoc. Aug. c. nono metha. capitu. vltimo. Preterea rationes adducte p opiniõe ducũtur ad oppositum. prima sic. volũtas ẽ ideterminata ñ tñ ad opposita oba. sed ẽt i modo agẽdi. s. recte ⁊ nõ recte. igit indiget aliquo inclinãte determinate ad recte agẽdũ. ⁊ illud est virt⁹ ꝓña pz. qz ad hoc ponunt virtutes in potẽtijs vt potẽtie que de se p̃nt recte ⁊ nõ recte agere regulẽt per virtutes. pbatio añcedẽtis. quia volũtas pot velle sibi quodcũq; bonũ in quo oñdit rõ sui p̃mi obiecti ⁊ in diligẽdo ⁊ in volẽdo talia. pot nõ recte agere. Nõ si dicas q̃ sufficit rõnem recte oñdere. ideo nõ regrit virt⁹ in volũtate sed in rõne. hoc ẽ falsum. qz tunc oporteret p̃us rõnez errare in oñendo q̃z volũtatez male eligere. ⁊ ita añ p̃imũ peccatũ volũtatis erit error in intellectu qꝺ ẽ irrõnabile. qz tũc pena añ culpã. Preterea dato q̃ volũtas possit sufficiẽter determiari p intellm ad recte eligẽdũ: nõ tñ sequit q̃ non generet hit⁹ in ea: qz itellect⁹ magis determiat ad recte iudicãdũ: qz inquãtũ hz opationẽ p̃uiã actui voluntatis: mere nãliter agit ⁊ tñ nõ negat in itellectu ex frequẽtib⁹ actib⁹ hitus generari ad recte iudicandum. s. prudentiã. Cũ igitur volũtas nõ sit magis determinata ex se ad vnũ q̃z intellect⁹ pot in ipa ex actibus ei⁹ frequẽter elicitis. q̃dam hñitas gnãri inclinãs ad silẽs actus: ⁊ illã voco virtutẽ. Preterea habitus nõ ponũt in potẽtijs vt per eos potentie agãt recte. sed vt delectabilit ⁊ pmpte. sic aũt ⁊ volũtas possit a rõne determiari ad recte agẽdũ ⁊ eligẽdũ nõ tñ ad delectandũ ⁊ pmpte qs sine hitu ꝓpe acqsito. sicut pz i vicioso nouit ꝙuerso ad bonũ. cui si rõ recta dictet aliqꝺ oppositũ vitio ꝙsueto ẽ eligẽdũ. hz istꝺ eligat. nõ tñ delectabilit. nõ. n. statiz in p̃mo actu cor rupt⁹ ẽ tot⁹ hit⁹ vicios⁹: imo vel nihil vel paruz remissus hñ pz p experientiã q̃ talis difficulẽ eligit bonuz honestũ ⁊ delectabile sibi eẽt eligere oppositũ hz malã ꝙsuetudinẽ p̃cedẽtẽ: igit ad hꝺ q̃ volũtas delectabiliter agat. directa tñ dictatũ a rõne regrit i ea hitus ad eliciendum actum cõformiter illi habitui.

Ad rationem igit primã. Rñdeo q̃ p cedit ex equocatiõe cuius qꝺ est bonũ simplicit: illud. n. põt intelligi: vel vt distinguit ꝺ bonũ apparẽs: vel vt distinguit ꝺ bonũ in singulari. acceptũ. si primo mõ sic bonuz simplr nõ ẽ obm volũtatis. qz tũc volũtas nõ posset hr̃e actum circa aliqꝺ obm apparẽs, nulla. n. potẽtia põt habẽ aliquẽ actũ circa illud i quo nõ saluat rõ sui p̃mi obi: ⁊ ita volũtas cuiuscũq; viatoris eẽt cõfirmata ex obo suo ne posset peccare. 2°° põt ꝓcedi: qz bonũ sub rõne boni in vli ẽ obm appetitiue volũtat̃ ⁊ sue pprie cognitiue. sensus aũt ſm cõit loquẽtes: cognoscit singulare. ⁊ itellect⁹ vle: iõ appetit⁹ sẽsitiu⁹ hz p obo bonuz. vt nũc. i. bonũ single cũ ꝙditiõib⁹ idiuiduãtib⁹. volũtas aũt hz p obo bonũ oñsuz ab itellectu qꝺ ẽ bonũ vle qꝺ ẽ bonũ simplr. Qꝺ addit ibi q̃ sufficit rõnẽ rectaz oñdẽ. Cõtra rõnẽ illã ẽ articulus pisiẽsis state rõne recta de vli ⁊ pticulari. qz tũc volũtas nõ posset i oppositũ error. 2ª rõ ducit ad oppositũ. sic magis indiget dispõne aliqua respectu cui⁹ p virtutẽ hñs actionem suã in potestate sua q̃z nõ hñs nõ opat laudabilit vel

vituperabilit. ꝫ hñs sic igr̃ idiget illo p qō possit laudabilit opari. h aūt ponit virtus. ꝫ voluntas hz in potestate sua actionē sūā ⁊ nō appetitus sensitiu⁹. g̃ videt etiā mirabile q illud ꝓpter qō hō laudat in opando sit p̄cise in eo qō ē sibi cōe cū brutis nec valet h arguere q nāle agēs determinat ad agendū. igit ⁊ volūtas cū nō sit potētia quedā actiua nāliter nā a puris agētib⁹ nālib⁹ oēs remouēt habit⁹. q̄ ex se sunt sāme inclinata ex se ad opandū ⁊ tñ in mtellectu tñ q̄ magis nāliter opat ꝫ volūtas nō negat habit⁹ q̄ nō est ex se sāme determinat⁹ vel inclinat⁹. nec ista indeterminatio ē ex impfectiōe actiui. ꝫ ex illimitatiōe que est perfectio actiui q̄ ē ꝓtra eos alia n. mere nālia determinātur sic ad vnū q̄ non possūt in oppositū ꝓprie vel saltē ꝓdictorie. volūtas aūt nō sic determinat sicut dictū ē di. 25. secundi. illa etiā ꝓbatio que ibi addit: q̄ virt⁹ inclinat p modū nāe: non valet q̄ cōcluderet charitatē ⁊ spē. qō est cōtra modū volūtatis cōcluderet charitatē ⁊ spem non eē in volūtate. qō est cōiter cōtra oēs theologos. Ad p̄mū igitur istaꝝ ꝓbationū dico q ꝫ volūtas ex sua libertate posset se determinare in agēdo. tñ ex actione sua est receptiua alicuius hīlitatis derelicte dēterminate inclinātis ad sīmilē actionē. illa. n. determinatio eius nō est p formā nālē qualis est in igne ad operandū. sed ex libera actiōe q̄ ꝓcedit a potētia indeterminata: ⁊ ita determinabili p hītū. Ad sēdaꝝ ꝓbationē pz ex dictis. di. xvij. p̄mi. ⁊. 25. secundi. q̄liter causa sēda nāliter agens pōt cōcurrere cū cā pōre libere agente. ⁊ qualiter effect⁹ dr̃ liber ꝓpter libertatē cause p̄incipalis. hītus aūt si est causa substātie actus est cā secūda respectu volūtatis. Tertia rō de moderatiōe passionū ducit ad oppositū sic p̄imo. q̄ in volūtate sunt passiōes ꝟm Aug. xiiij. de ciui. c. v. ⁊. vj. igit si ꝓpter moderationē passionū ponēda sit virtus in supmo illi⁹ potētie in qua est actio ⁊ passio. sequit q̄ cū in supma parte aīe. s. voluntate sint alique passiōes q̄ ibi ponētur virtutes. Preterea moderatio passionis intelligi pōt dupl̄r: aut in existentis aut future: ineristentez moderari cōuenit dupl̄r: vel minuēdo passionē que nata ē fieri ab obo ꝟm se ne sit imoderata. sicut obm esset natū delectare potētiaz sensitiuā sibi derelictā. aut referendo delectationē illā in finem debitū ⁊ cōuenientē ratiōi recte ad quē non refertur ex rōne absoluta obi appetit⁹ sensitiu. Futurā ēt moderari pōt dupl̄r intelligi: vel fugiēdo obm quod natum ē delectare potētiam imoderate: vel assumēdo sola oba que nata sunt moderate delectare: ⁊ tunc passio futura non moderat in se. sed ne imoderata insit p̄cauet. quocūq; istorum modoꝝ intelligat moderatio passionis. magis pōt voluntati cōpetere ꝫ appetitui sensitiuo si passio in est vel inerit illi appetitui sensitiuo. Illā de passione ineristēte si possibile ē eā minui magis pōt eam minuere voluntas que libere agit ꝫ appetit⁹ sensitiu⁹ qui patit ab obiecto vel q coagit sibi quātuz pōt. magis etiā pōt volūtas referre ad finē cōsonū rōni recte ꝫ appetit⁹ sensitu⁹: q̄ voluntas ē ꝓprie appetitus rōnalis. ⁊ ita ꝓprie collatiua ad finē que rō oñdit vtiniz qō ē referre aliqd ad finē debitū nō est act⁹ appetitus sensitiui sed volūtatis. ꝓprie. n. nō cōcedit potentie cōferre appetitui sensitiuo vl cuicūq; sensui sicut voluntati ⁊ intellectui ⁊ rōi. Si intelligat de passione q̄ imoderata dz p̄cauer̄i. ⁊ moderata assumi. satis videt planū. q̄ circa futurū magis videt voluntatē posse hēre actū rectū ꝫ possit appetit⁹ sensitiuus q̄ cognitiua volūtatis que ē rō magis pōt cōsiliari d̄ futuris ꝫ sensus. Ex his rōnibus adductis ꝓpinione p̄dicta pz quō cōcludit oppositū. tum q̄ volūtas est rectificabilis respectu ꝓprie opatiōis ⁊ nō de se recta. tuz q̄ ē indeterminata ⁊ determiabilis nō minus ꝫ intellect⁹ a quo nō negat hītus. tum q̄ ei⁹ est p̄incipalitas in opando opatiōes humanas. q̄ libera ē. ⁊ opationes hūane requirūt in p̄incipali agēte virtutē rōne cuius hētur laus. tum q̄ nata est ꝓprie delectari in sua opatione: ⁊ ita habet habitū quo delectabiliter opetur: tum q̄ volūtas magis pōt p habitus moderare passiōes debito modo. ꝫ appetit⁹ sensitiuus si eos haberet. Preter istas rōnes arguitur contra opinantē sic. Si ꝟm eum in statu innocentie non esset in appetitu sensitiuo: ⁊ p̄ p̄ns aliq̄ passio repugnās rcē rōni n̄ eēt necessariū ponē vtutē in illo appetitu. ⁊ tñ vtutes tūc fuisset. q̄ tūc appetitus fuisset hō perfect⁹ ꝟm eas sicut pz per magistrū in lra.

Pro hoc etiam est Aug. in epi. 35. vel. 36. Item in soliloquio pfecta ē rō aīa puenies ad finē. Itē. 1. de. ci c. xv°. Itē magister assignat act⁹ in quo pñt. manere in patria ⁊ illi nō sunt appetit⁹ sensitiui.

Ad questionem potest dici q̄ licet volūtas sine habitu posset in actū rectū etiā moraliter bonū nec tātū h. sed ⁊ intellect⁹ pōt in rectū inditiū sine oi habitu intellectuali. p̄imus. n. actus rectus ītellectus ⁊ p̄ima actio volūtatis recta p̄cedunt habitū etiā ꝟm quēcūque gradū q̄ ex eis p̄mo generat quicqd p̄mo inest de habitu. tñ sicut intellectu vel p p̄mū actū vel per plures act⁹ elicitos recte generat habitus prudentie. ita ēt p ipz rectū eligē p̄sonū recte rōni vel recto dictamini rationis vel per multas tales electiones generat in volūtate virtus recta inclinās ipsam ad ꝓsīr recte eligendū. Hoc probat q̄ p̄us nāliter eligit voluntas ꝫ ipa ratio aliquid imp̄imat appetitui sensitiuo. ratio enim nō videt attingere appetitū sensitiuū nisi mediante volūtate que est ꝓprie appetitus rōnalis. volūtas aūt p̄us vult aliquid in se ꝫ impēt potentiē inferiori actū circa illud nō. n. q̄ imparat potētie inferiori aliquid ideo vult illud. ꝫ econuerso igit in illo p̄ori pōt voluntas cuz sit indeterminata ⁊ determinabilis sicut intellect⁹ generare i se ipsa ex rectis electionib⁹ habitū inclinantē ad recte eligēdū. et h habit⁹ ꝓprissime erit virtus q̄ p̄prissime habitus electiuus inclinās ad recte eligendu. sicut ex rectis electionib⁹ generat. Pōt tñ cōcedi q̄ si volūtas volēs pōt imperare appetitui sensitiuo vel moderando passionē eius vel imperādo ꝟ persecutionē vel fugā si sint actus appetitus sensitiui pōt derelinquere ex imperijs rectis aliquē habitū in appetitu sensitiuo inclinantē ipm ad hoc vt appetitus sensitiuus delectabiliter moueat ad sensibilia ex imperio volūtatis. qui habitus derelictus licet nō sit ꝓprie virtus. q̄ nō habit⁹ elicitiuus nec inclinās ad electiones. pōt tamē cōcedi aliquo mō esse virt⁹. q̄ inclinat ad illa que sūt cōsona rōni recte.

Contra primum membrum obijcit quia tunc i angelo possent esse virtutes morales. nā angelus pōt habere velle rectū circa ea circa que apetit⁹ sensitiu⁹ natus ē passionari. ⁊ ita ex multis talib⁹ velle generaret virtus in eo q̄ est falsuz. Cōfirmat. q̄ nō soluz circa passiones ineristētes in parte sensitiua cōuenit recte eligere. sed circa passiones ostensas ab intellectu etiā si nunq̄ inerunt nec infuerunt. sicut tantū est in. q. de scientia p̄actica in p̄oemio p̄mi igit ex talibus electionib⁹ generat virtus in volūtate ⁊ nulla ꝓmittat in appetitu sensitiuo. Preterea si vtus moralis esset in voluntate igit ipsa essz nobilior ꝫ p̄udētia. q̄ nobilioris pfectibilis nobilior est perfectio. p̄ns est cōtra phm. 6. ethi. igit ⁊ ans. Contra aliud mēbruz arguit. q̄ si ex h solo q̄ appetitus sensitiuus mouet ab imperio voluntatis pōt gene-